Universidad de Deusto
Biblioteca

ViEs
I
5

Universidad de Deusto
Biblioteca

Entum ac qui-

quaginta psalmi Danidici: Cum diligētissima etiam titulorum expositiōe. Et cum ad xpiane fidei solertissima totius ppbetici sermonis applicatione Reuerendi in xpo patris dñi Iacobi Perez de Valentia Xpopolitani epi dignissimi z ordinis viri Augustini obseruantissimi Cum quotationibus decreti.

Ceterea diligentes in cāticā officialia seu vt ipse scribit: feria lia simul z euangelica: Benedictus: Magnificat: Nunc dimittis: Gloria in excelsis. Quinctiam in canticum sanctoꝝ Augustini et Ambrosij Te deū laudamus, eiusdē doctissimi patris expositiōes Accessit ad hec tractatus contra iudeos: in quē quinq; questionū subtilissime continentur decisiones. In cāticā autem canticorum eiusdem aureas expositiones seorsum impressimus de nouo emendatum z correctum. Hec non cū expositione psalmi Quicūq; vult.

Emundātur Lugduni
a Stephano gueynard alīs pineti prope sanctum Antbonium.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Sanecꝫ venerando ꝑatri ⁊ cum primis obseruando Magistro nostro theologo Magistro Johanni focaudo clarissime domus pientissimi ac sanctissimi doctoris diui Bernardi Clareuallis presidi: atqꝫ Abbati dignissimo: Jodocus Badius Ascensius Salutem. ꝑ.D.

Esine mirari pater amplissime: ꝙ tuam in hoc albo primam nuncupo compellocꝫ dignitatem. Siquidē tota huius lucubrationis quantaquanta est nauatio in tuo iampridem patrone merentissime est aere: tibiqꝫ vni acceptum ferenda. nō sine nominis tui alioqui clarissimi honorificentissima et a prudentia summa: et a bonitate (seu nauis liberalitate) maxima illustratione. A prudentia quidem ꝙ hic incomparabilem optimarum diuitiarum thesaurum ab vltimis vsqꝫ hispanijs in clarissimā vallem tuā asciuisti. Prouidens videlicet quemadmodum (quod vt facundissime ita et verissime Marcus Cicero attestatur) nulla vite pars: neqꝫ publicis: neqꝫ priuatis: neqꝫ forensibus: neqꝫ domesticis in rebus. neqꝫ si tecū agas quid neqꝫ si cum altero contrahas vacare officio potest. In eoqꝫ excolendo sita vita est honestas eis ⁊ in negligendo turpitudo. Ita hominis xp̄iani religionem presertim arctiorem (vt tui sunt) professi: nulla pars vite psalmorum dauidicorum ⁊ canticorum ecclesiasticorū cognitione vacare potest: quippe in cuius ore semper laus domini esse debet. At legere ⁊ non intelligere (vt ille ait) negligere est. Prudenter autem cum multi in psalterium scripserint: expositionem domini Jacobi Perez Xpopolitani episcopi sapientissimi ceteris: quā tuis sepissime audiendam ⁊ vti succinum in manibus terendam censeres preteristi. Nam preter profundissimam que in ea est omnigena: rerum scientiam: ⁊ venerabilem stilli citra fastidiū fluentis claritatē: habet hoc peculiare: ꝙ (absit verbo inuidia) nulla efficacius: aut vehementius ad xp̄is nam nos pietatem ⁊ (vt vulgo dicimus) deuotionem excitet. Ea enim vna est: que totus aurum egypti: totas fimbrias Aaronis: tota vaticinia Mosis: omnis cerimonias legis: ⁊ totū deniqꝫ: in quo hec omnia continentur psalterium: vni xp̄o ⁊ sponse eius sacrosancte ecclesie vendicat docens apertissime de solo xp̄o sponsa eius locutum. Que res mirum immodum inflammare pōt quemlibet xp̄i domini amatorem ad longe frequentius ⁊ hylarius huiusmodi psalmos ipsi decāntandos. Quatinus his legendis ⁊ ediscendis diuo Hieronymo audiēs erit ita prudentissime cōsulenti. Discamus scientias in terris: que nobiscum permanebunt ⁊ in celis: quod cum de oībus bonis: tum de psalmorum scientia verissime predicari potest cū tota celi tum vita sit optimi maximi dei ac dñi nostri collaudatio. A prudentia itaqꝫ merito te extollent oēs. A bonitate ꝟo ac liberalitate maxima: ꝙ nō inuidisti ceteris moralibus hunc tam rarū tamꝙ pretiosum thesaurꝫ sed per religiosissimū fratrē tuum: ⁊ preceptorez nostrum Maturinum de Langeyo solertissime castigatum ⁊ indice (quem operi preponemus) illustratum ad chalcographiam nostrā trāsmittere dignatus es: vt multiplicatus dispergat ⁊ pauperibus (ideſt oībus aut eruditione: aut admonitione verbi diuini indigentibus) detur. O viros de religione ⁊ de religiosis omnibus ꝙ optime meritos. Sed vereor in os laudare. Dominus deus qui potētissimus est in diuitijs bonitatis sue sit tibi pater beneficentissime: Maturinoqꝫ nostro: ac omnibus qui tam pium opus libēter lecturi sunt: ac rediment mercedis condigne premium. Vale pater dignissime: ⁊ Badium de discipulorum tuorum vel quinte classi ascribe.

VIES
I
5
53124

In psalterij expositionem.

¶ Tabula insignium sententiarum et verborum sequētis operis fit ꝟm numerum foliorum ⁊ columnarū. Folia quidem que per fo. notantur: in frōtibus suis numerū habēt distinctū colūne vero q̄ singulis foliculis quattuor: sunt: ꝑ co. notantur ⁊ de se patent.

De littera A

Abrahe promissa merces seu hereditas duplex. folio. ccccclxix.col.iiij.
Abraā tentauit deus fo.ccclxvij.co.ij
Abrae se pmisit deus daturū fo.ccccix.col.iij.
Abraam ysaac iacob vncti nō oleo materiali vt reges ⁊ sacerdotes sed oleo spūsancti veraciter fuerunt prophete fo.cclxxviij.col.iij.
Abraam an fuerit idolatra ad vocationez a deo de bur caldeorum fo.cccj.col.ij.
Abrahe duplices filij fo.ccclxlvij.col.ij.
Abel sacrificiū fuit figura passionis fo.cxvij.co.ij
Abyssus iudiciorum dei fo.cviij.col.ij.
Abūdantia rpaliū perdit malos cx.col.ij.
Accedit deus ad ecclīam per gr̄am. fo.cclxxv.co.ij
Actuū bōnorū ꝯtuor ꝑncipia regulatiua.f.ij.co.ij
Actus humanos an dēcurat regat fo.ccj.co.ij.
Actus mier redēptōis nr̄e primor ꝑncipalr attribuunt p̄ri immo trinitati efficiēter: sed meritorie xp̄i humanitati fo.clxxviij.col.iiij.
Ade fuit datū duplex preceptū fo.xxv.co.ij
Adam duplex ccixj.col.iiij.
Adam factus est malus ⁊ quō fo.cceliiij.col.iiij.
Adam per pctm̄ multa incurrit fo.xxxvj.col.ij.
Et hoc per peccatū incurrit fo.cxxxj.co.j.⁊ alia duo per pctm̄ incurrit fo.cccxxvj.col.iij.
Adam posuit quattuor essentialia in deo.ccclx.co.ij.
Adā cōmisit duplicem rapinā fo.clxxxviij.col.ij.
Adam peccante caro fuit corrupta ⁊ natura in adā peccauit fo.cccc.col.j.
Adā peccādo venūdedit totā naturā.ccccxcix.co iij.
Adam creatur in die veneris fo.ccl.col.j.
Ade per pctm̄ oīa sunt depranata. fo.lvij.col.j.
Ade lapsus fo.cclxxij.col.j.
Ade peccati grauitas fo.lix.col.i.
Ade peccatū ꝺr la ꝗs venantium fo.ccxlvij.col.j.
Ade multiplex pena ꝓpter pctm̄ fo.xcv.col.ij
Ade bona ante pctm̄ fo.cxiij.col.j.
Ade peccatum superbia fo.ccccxxvj.col.j.
Ade fructꝰ attulit mundo septē pctā ccxxxix.co.iiij.
Adam duplicem gr̄am perdidit ꝙ pctm̄. f.cl.col.ij.
Adā ⁊ eua quō fuerūt in paradiso terrestri ⁊ de eorum electione fo.cxcix.col.iij
Ade obedientia seu iusticia in ser fo.cccj.co.ij.
Ade mala ibidem
Adam septē miserias ⁊ dāna incurrit fo.cxx.co.j.
Adam ⁊ eua triplici debito obligati fo.cxxiij.co.j.
Ade pctm̄ qualiter differt a petō luciferi f.ccxxvj.
Adam deflet suā paupertatem fo.cclxij.col.ij
Adam fuit ille vulneratus qui descēdit ab hierusalem in hierico ⁊ ad quid sit creatus fo.cccj.col.ij.
Adā nouit quattuor essentialia in deo f.ecclx.col.ij
Ade peccato multiplici respondet passio christi. folio xcix.col.j.
Adā peccādo perdidit quattuor bona f.cxiij.co.j.

Tabula alphabetica.

Adam misticus querit de psecutorib⁹. fo.cxlij.co.ij
Adam idem est qō homo ⁊ reperit duplex adā. f.vetus in principiū carnis: ⁊ nou⁹ qui est xp̄s salutis initium fo.cij.co.j.⁊ fo.clvj.co.iij.
Adam peccando incurrit non solum peccatū in alia sed etiā multa incōmoda in corpore que peccatuz generant in alia: et sic eius libertas versa est in necessitatem fo.lxxvj.col.iiij.
Adā seu hō fecit quattuor cursus cccxviij.co.ij.
Ade multa peccata annexa fo.lxxxv.col.iiij
Adam hō misticus cui dēdedit legē. f.lxxxv.co.iij
Aduentus christi figura in foliis retrogradatione. folio ccclxxv.col.j.
Aduentus christi duplex fo.ccccl viij.col.iij.
Aduentus xp̄i affert bec bona f.ccclxxvj.co.iij
Uenit em̄ vt nos pacificaret fo.cccexvj.co.iiij.
Adonay nomen nota fo.xliij.co.iiij.
Aduentus xp̄i fuit causa fidei ⁊ caritas in patriarchis. fo.ccix.col.iiij.⁊ quomodo p̄figurabat p liberationem populi israel de egyptiaca seruitute ibidem. ⁊ fo.lx.⁊ fo.cxvj.col.ij.
Aduentus duplex fo.cxlij.col.iij
Adorabant gentiles deum louem tanq̄ patrem. folio.cxxxvj. colum.iij.
Adorare reuereri honorare ⁊c. dixerunt. fo.clxxvij. colum.iij.
Adoratio būanitatꝭ xp̄i ⁊ crucis ⁊c. ccccclxiij.co.iiij
Agens naturaler deus dixerit fo.cccclxj.col.iiij
Aduerbia ista donec ⁊ vsqꝫ tripliciter summūtur in sacra scriptura. fo.ccxc.col.iiij.
Agens in sua actione duo recipit fo.cccij.co.j
Agnus qui mane sacrificabatur et vesperi xp̄m et humanitatem iusti significat fo.clv.co.iiij.
Agni figura. i. xp̄i. fo.cij.col.ij.
Alma cuius plurale est alomoth significat duo bene notanda. fo.cxx.col.⁊ fo.cxxj.
Altaria sunt beatorum mansiones fo.ccxxix.co.ij
Anima post peccatum quō est ficca fo.cccly.col.iij.
Ala ledit a quattuor malis fo.ccxlviij.co.iij.
Ala in baptismo fit ciuitas dei fo.clv.co.iij
Anima ꝙ pctm̄ fit habitaculū diaboli fo.clv.co.ij
Anime beate desiderant corpora fo.xxvij.col.iij.
Anima iusti dicitur syon fo.clv.co.iiij
Anime pedes sunt cogitationes. fo.clxxij.co.iij. et folio.cc. col.iij.
Anima dupliciter deficit fo.ccxxix.col.ij.
Anima prophetissa claruit cccxxviij.col.i.
Angeli deum laudare obligantur fo.cclxv.col.iiij.
Angeli sunt eterni ccclxv.col.j.
Angeli dicunt equi ⁊ quadrige dei cccixxxv.col.j.
Angelorum custodia ccxlviij.col.ij.
Angeli custodiunt ciuitates et regna ccxlix.co.j.
Angelorum potentia fo.cclxvj.co.j.
Angel⁹ nūciat marie quattuor noua. ccccxiij.col.ij.
Angelica natura in tres hierarchias clxviij.co.iiij
Angelus in nube signat xp̄m ccxij.col.iij.
Angeli cantauerūt gloria in excelsis ccccxxj.co.ij.
Angeli preliauerūt cum draconc fo.cccexxj.col.ij.
Angelica natura ꝙ tres hierarchias ccccxxviij.co.j
Angeli fuerunt viatores fo.ccccxxviij.col.ij.
Angeli dicunt currus dei fo.clxxxiij col.j.
Angeli a q̄ncq̄ periculis liberāt nos ccxlviij.co.iij.
Apostoli dicunt infantes et lactentes xiv.co.iiij

Apostoli dicuntur montes fo.cxciiij.col.iiij.
Apostoli baptizabāt in noīe iesu xp̄i. fo.xlix.co.iij.
Apostoli pl'intellexerūt q̄ p̄fiarebe t ꝓpbete tc.q̄ dauid:t quō per mundū predicauerūt fo.clxxv
Apostoli q̄n ceperunt predicare fo.xcj.col.ij.
Apostolos armauit xp̄s quadruplici virtute. lxxj. col.iij.et fo. lxxvij.col.ij.
Apostoli dicuntur boue dei. fo.lxxiij.col.j.
Apostoli dicuntur equi. ccclxxxvj.col.j.
Apostoli dicuntur celi. ccl.col.j.
Apostoli sunt sagitte ccexxxij.col.iij.
Apostolorum figura fo.clxxxiij.col.ij.
Apli per totū orbē predicauerūt clxxxv.col.j.
Apli mane prędā comederunt clxxxv.col.iij
Appetitus duplex in viuētibus f.cclxxiij.col.iij.
Aque ꝺdictiōis sunt aque baptismi fo.ccxxj.co.ij
Aq̄s stare supra mōtes quō intelligit cclxix.col.iij
Aquarū copia vnde tanta oriat cclxxj.col.ij.
Aque quare nō augent:t operiūt terrā ibidem
Arcba ꝺomini est ecclesia vel cbristi humanitas. fo.cccxxxvij.col.iiij.
Arcus federis. ccccxvj.col.j.
Arcba domini figuratur mysterium cbristi et ecclesie. fo.cccxxxvij.col.ij.et.iiij.
Arebe motio fo.clxxix.
Arebe deductio figurat baptismū fo.cxxxvj.col.j.
Armis tribus ꝓtexit xp̄s fideles fo.ccxlvij
Arma diaboli t tyrannoum clxxij.col.ij.
Arguentes deum sunt ifti. fo.cliij.col.j.
Argumento allegorico vsus est xp̄s fo.xvi.col.ij.
Aspis sic capitur fo.clxvj.col.ij.
Atria quid sit fo.xc.col.ij.
Auaricia pbariseorum ccccxx.col.j.
Auarorum pena fo.ccc.col.ij.
Auari incurrent bec mala fo.ccxcix.col.iiij.
Auxilia tria dedit xp̄s xp̄ianis aduersam eternā consequendam. fo.cclxxx.col.j.

De littera B.

Babylonis situatio fo.cccxliij.co.j.
Babylonie caput dyabolus cccl xxxij.col.iiij.
Baptizari est effici membrum cbristi similiter t penitentiam agere fo.cliij.col.ij.
Baptismus non tollit cōcupiscentiā ccexliij.col.j. nō tollit etiā corpales infirmitates.cccclviij.co.iiij
Ad baptismū tenentur iudei fo.cxviij.col.ij.
Est oibus necessarius fo.ccccxxxvij.col.ij.
Baptismi figura. fo.cxxxvj.col.j.t fo.ccxj.col.ij. et fo.ccccxxv.col.j.
Baptism? opaf ōrtuor bona i nobis celxvj.co.iiij.
Beatitudo quid sit ccclix.col.ij.
Beatitudinē eē finē actionū bñanar dicūt oēs philosophi fo.xxiij.col.ij. Et quō tria continet de ratione sui ibidem
Beatitudinis festum figuratur in festo tabernaculi.fo. ccxxix.co.j.
Bearor mānsiones sunt altaria ccxxix.col.iij
Ad beatitudinē sic ascendit cxxix.col.iij.
Ad bītudiuē ascēdit medio trīū vtutū.ccxxx.co.iiij
Beatitudinis acquirende et eidem inberende opiniones fo.cxviij.col.ij.
Beatitudinem volens attingere qualis esse debeat fo.lxij.col.iij.t fo.xviij.col.iij.
Benedicit nos deus ccccxxix.col.iij

et nos sic benedicimus deum ibidem
Benedicere laudare differunt fo.cij.col.ij.
Benedicere quid sit fo.cccl xxij.col.j.
Beneficia bec a xp̄o recepit ecclia fo.xcij.col.ij.
Beneficia facta iudeis. fo.cciij.col.ij.
Bñficia p̄stita p̄b'dicunt pdigia.f.ccxxvij.co.iiij.
Beneficia quattuor a xp̄o fo.cc:cxxxj.col.j.
Betblees est typus ecclie vt dō xp̄i.fo.lxxxiij.co.iij
Bona nostra propria bec sunt fo.cxliij.co.iij
Bacula portātes i collo redarguunt. ccclxvij.co.j.
Brachium patris ōr filius fo.ccccj.col.ij.
Bona memoria ccccxiij.col.ij.
Bona glorie fo.ccccxiij.col.ij.

De littera C

Calix triplex tri.vinū legit i scripka.f.ccvij.co.iij
Calor naturalis vt deficiti senio bois ita caritatis in senio seculi. fo.cc.col.iij.
Canticū moysi quid sit:q̄ triplex memoratur i scriptura canticum fo.c.col.ij.
Cantores templi fo.ccxxxvij.col.ij.
Capita seu principia generis humani fuerunt xp̄s t adam fo.x.col.iij.
Caritas pōt perdi et recuperari fo.cccv.col.ij.
Caritas euāgelica in boc differt a caritate legali q̄ legalis p̄cipit diligi amicū permittēs odio baberi inimicū:sed euāgelica precipit t amicū t inimicum diligi t p inimicis orare fo.cccx.col.ij.
Caritas est oleum fo.cccxxix.col.ij.
Caritas dupl'r consideratur fo.ccxxix.col.iij.
Cardines sunt prelati fo.ccclxxix.col.iij.
Canticū nouū est ler euangelica fo.ceclviij.col.iij.
Cantica potiora sunt euangelica fo.cccexvij.col.ij
Caro dicitur mulus fo.xcvij.col.ij.
Caro bumana dicitur cilicium fo.cclxv.col.ij.
Caro xp̄i fuit ipsi tanq̄ cilicij penitētiale ibidem
Castigare flagellari differunt fo.xlj.col.j.
Castigatio iustorum ōr matutina fo.ccj.col.ij.
Cathedre pestilētie icidēt bereticit q̄d sit. xxvj.c.j
Causa omnium deus fo.ceclxiij.col.ij
Causa materialis buius libri fo.j.col.ij.
Causa formalis fo.iij.col.iij.
Causa finalis psalterij fo.iiij.col.iij.
Causa triplex quare dauid de futuro loquit p verba de preterito fo.lij.col.ij.
Creatio mūdi ex nō ē mūd? ab eno.ccexxxix.c.iij.
Creatio rerū fuit figura recreationis et regenerationis nostre fo.ci.col.i.
Creatio boīs t diaboli notanda fo.liij.col.ij.
Creatio bui? mūdi materialis fuit figura recreationis mundi spūalis.i.ecclesie fo.celxxiij.col.ij.
Creatura quadrupl'r dicit de? fo.cexxiij.col.iij.
Creauit deus oia verbo fo.ccclxvj.col.iij.
Celū ascendere pōt bomo. fo.ccciij.col.ij.q̄ nota contra bereticos
Cerimonialia erāt signa de futuro ccccliij.col.ij
Cerui natura fo.cxj.col.iij.
Citbare figura fo.xx.col.iij.
Cyrus rex persarum fo.ccccxxi.col.ij.
Cytbara dauid fo.cxlv.col.i.
Circumcisionē fuisse datam federe sempiterno quō intelligiturt multa de circūcisiōe. fo.cxvij.col.iij
Circumcisio non poterat bominem absoluere a peccato. fo.cccexxv.col.iij.

si tollebat origiale erat rōne fidei.cccexxxvj.c.ij
Circuncisio in signum dabatur ccccexxxvj.col.ij et ibi de signo quintuplici
Ciuitas quid sit ccexxviij.col.iiij.
Cimitatis ꝓsperitas in duob? ꝓsistit.ccexxix.col.iij
Ciuitas quomodo dicitur vna xliij.col.ij.
Ciuitas dei est pp̄s xp̄ianus xviij.col.ij.
Ciuitas dei fortificatur fo.cxxx.col.iij
Ciuitas dei:t diaboli ortū sumpserūt ab abeltcayn t pceslitvsq̄ ad xp̄m.cxiij.col.ij.et fo.cxxx.col.ij. t.xxxvj.col.j.t fo.clxxj.col.ij.t fo.ccccxxix.co.ij.
Ciuitas terrena ōr babylon ccclxxxij.co.ij.
Cognitio matutina quid sit clxxxv.co.ij.
Cōcupiscētia nostra infirmatt debilitat.lxxvj.co.j.
Concupiscentia t alie passiones non sunt bomini a natura fo.cccxij.co.iij
Concupiscentia obligat bominem ad debitum peccati ipsius adam ccexij.co.iiij
Cōcupiscētia nō impntat bomini ccexiij.co.j
Cōfessio de deo triplex fo.l.co.ij.
Confessio vocal'an sit necessaria.xcvij.co.ij.t xcix.c.j.
Confessio triplex cxlv.co.j.t fo.cxix.co.ij.
Confessio vt sit bona oportet q̄ quis viuat duplici vita.fo. ccclxxvj.co.ij.
Cōtēpt? dei fuit cā obstinatiōis iudeor. cvij.co.ij
Corpora dicunt tabernacula aīar ccxxix.co.ij.
Corporum corruptio notanda cxj.co.ij.
Conuersio dominis ccxliij.co.iij.
Crucis lignum dulcorat tc. fo.xij.col.ij.
Crucis torcular xliiij.co.ij.
Crudelium:t malorum pena ccc.co.j.
Cultus dei in tribus principal'r cōsistit lvij.co.ij.

De littera D

Dauid fecit oēs psalmos fo.j.co.ij.
Dauid vtrū dicēdus sit verus ꝓpbeta v.co.ij.
Dauid fuisse ꝓpbeta quidā iudeor negāt ideo congregati doctores i babylonica q̄ modo dicit cayre deprauauerūt scripturā vij.co.ij
Dauid fuisseverū ꝓpbetam ꝓbatur rōnet auctoritate veteris testamenti vij.co.ij.
Dauid in quattuor obiectis sibi p̄ntatis ꝓpbetice preuidit mysteria de xp̄o et eccl'a viij.co.iiij
Dauid quo tpe psalmos cōposuerit:t eius ꝓtemplationis modū vide fo.viij.co.iiij
Dō an fuerit maior ꝓpbeta moyse an ecōuerso. viij
Dō fuit eximi? ꝓpbetarū.xviij.co.ij.t.cclxxv.co.j
Dauid fuit missus ad regendū pp̄lm viij.col.iiij.
Dauid post remissionē filio suo absalon factā de interfectiōe fratris sui amō insurrexit cōtra patrē t quid boc figurat vide xxviij.fo.xxxij.co.j.
Dauid in pestilentia bierosolymitana vidit in spiritu quō genus bumanū fuit vulneratū pestilētia originalis t ꝓcupiscentia peccati mortalis ꝓpter ade peccatum fo.xxxix.col.ij.
Dauid in spū preuidit oēs psecutōes quas passura erat eccl'ia a primo aduētur usq̄ ad scōm tvltiōes in de secuturas fo.lxviij.col.ij.
Dauid figura xp̄i lxxxiij.col.ij.
Dauid adulterū vide xcvj.co.ij.
Dauid figura fuit xp̄i ciij.t.ciiij.co.iiij.
Dauid puidit xp̄m immolandū ccxcv.co.iij.
Dauid a spūsancto erudiebat clix.co.iiij.
Dauid preuidit eccl'ie psecutiōes clxix.col.j.

Dauid quō est datū regnū israel clxxj.col.ij.
Dauid recitat q̄ moyses misit duodecim exploratores tc. fo.cclv.co.iij
Dō quare de xp̄o facta fuit pmissio.cccxxxvj.co.iij.
Dauid simulauit se insanū cij.col.iij.
Dauid fuga a facie absalonis cxix.col.ij.
Dō p petrū septē icurrit mala seu dāna.cxix.co.iiij.
Dauid est ꝓbibit? edificare tēplū cxxxvij.co.ij.
Dauid decē bona pmisit de? cccxxxvj.col.j.
Dauid cū xp̄o resurrexit cclxxv.co.ij.t.cclv.co.ij
Dauid concupiuit bersabee cxlvj
Dauid citbara fo.clxv.col.j.
Dauid primo erat bomo simplex ccv.col.ij.
Dauid cōmisit triplex petrū cxlvj.col.iiij.
Dauid surgebat mane a lector quare clxxiij.co.ij.
Dauid representat adam t xp̄m cxlix.col.j.
Dauid puidit ecclie felicitatē cccxxxiij.co.ij
Dauid petit xp̄i aduentum ccclviij.col.ij.
Declinare a malor facere bonū ē bois iusti.cccxvj.
Decacbordum sunt decē articuli ccclxx.co.ij.
Deus tenet qō promittit ccxlij.col.ij.t.cliij.co.ij.
Deus est causa essendi celxxvj.col.ij.
Deus pōt sumi pro persona cccj.col.iiij.
Deus prior dilexit nos ccciij.co.iiij.
Deus quare scit oia fo.cccxlvj.co.j.
In deo septē respectu nr̄i notanda.f.cccx.vij.co.ij.
Deus abraam tentauit fo.ccexlvj.co.j.
Deus pater loquitur ad filiū dupl'r xxx.col.iiij
Dei ira fo.xxxj.col.iiij.
Deus duo noīa obtinet fo.xlix.col.iij.
Deus est alpba t o fo.xv.co.iij.
Deus non habet principiū cxxvj.co.j.
Deus in sermonibus iustificat ci.colum.i.
Deus iustificatur tripliciter cliij.co.j.t ij.
Deus pronus ad parcendū fo.cliij.col.ij.
Deus in sanctis suis mirabilis clxxxiij.co.j.
Deus auertit faciē a pctis fo.ccxlv.col.ij.
Dei prouidētia circa creationē celxix.co.ij.
Deus causa in triplici genere cause celxxiij.co.iiij
Dei dicere seu loqui est facere fo.ccxc.col.i.
De? sol? manet i sua iusticia ver itate.cccliij.co.iij.
Deus est causa oim ceclxiij.co.ij.
Deus loquit dupliciter fo.ccclxvij.co.j.
De? magnificād? ab oīb? ꝓpter quattuor ccclxxix.
Deus noster omnipotens ccexci.co.iij.
Decacbordū quare magnificat ōr ccccxvj.co.iij.
Delicta iuuētutis quid sint fo.lxxxvj.col.ij.
Desiderare t cuperet sitire differunt ccexvij.col.j.
Dextera ōr ratio ccij.t ōr recta volūtas ibidē.co.ij
Dextrū quattuor modis sumitur ccxcj.co.j.
Diaboli nomina fo.xx.co.j.
Diaboli peccatū t nota fo.ccxxv.co.ij
Diaboli esca sunt boīes terreni f.ccvj.col.ij.
Diabolus vnluit sibi bereticos t ifideles.xv.co.iiij
Diabolus psequitur bominē cv.co.iij.
Diaboli arma fo.clxxij.col.ij.
Diaboli petrū t ade differunt fo.ccxxvj.col.j.
Diabolus nō nocet i ecclia existētib? ceexxviij.co.j.
Diabol? ē caput synagoge.xxxix.co.ij t.ccxxvj.co.ij
Diabolū regnare facit falsa superstitio.cclxxxvj.c.iij
Diapsalma quid sit fo.xxj.co.i.
Dicere in corde est deliberare cxvij.col.ij.
Dicere dei ab extra quid sit ceeclxij.co.i. ā iij.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Dies ꝛ nox multipliciter sumitur fo.xxvj.co.iij
Dies vna in paradiso ꝛc. ccxxx.co.iij.
Dies dñica est verū sabbatum ccccxlviij.col.j.
Differentia inter reuerenti ꝛ bonorare. cxcvij.col.iij.
Diffinitiones iusticie veritatis ꝛ sctitatis. xlvij.co.j.
Diffinitio spei fo.cxcj.co.iiij.
Disciplini apprehendere quid sit xxxj.co.iiij
Diuites redarguuntur cxlij.col.ij.
Diligētibus deū ola cooperant in bonū. clvij.co.ij.
Diligendi deum ordo ꝛ modus ccccxxij.col.iij.
Diuuium triplex siue ruinam reparauit xps p ecclesiastica sacramenta xcij.col.ij.
Diuinitas non dimisit humanitatem cxcj.co.iij.
Dono spūsancti ccccxij.co.iiij.
Dona tria bois a deo cccxv.col.ij.
Dona sua deus cōicat fidelibus ccclxix.co.iij
Dolor duplex reperitur in nobis lxxx.col.j.
Dono spūsancti ascendimus celum cxxix.co.iiij.
Donec ꝛ vsq; sumuntur tripliciter cxc.co.iij
Doctores ecclesie vestierunt fideles doctrinis suis folio clxxvij.col.ij.
Doctrina nō est vera nisi dek a spūsctō. cccv.co.iiij.
Doctrina scribarum heretica ccccixxij.co.j.
Dotes in xpo lxxxiij.co.ij.
Dormire ꝛ soporari differunt xxxij.co.iij.
Dormitio noc cxxiij.co.ij.

De littera. E.

Eccl'ia vna et vinea vna semper fuit ab adā et abel vsq; ad vltimum electum fo.xj.co.iiij
Eccl'ia tota fidelitū est vnus homo misticus a paradiso expulsus in adaz ꝛ eua tvera est ecclesia ꝛ vna fides xpi nouit ꝛ vet. testa. ibidem.
Ecclesia dr bicrlm fo.xix.co.iij
ꝛ hoc triplici ratione cxxxvij.co.iiij
Ecclesie figura. fo.cxxij.co.iij. ꝛ. cxxiij.co.ij. ꝛ fo.cc. co.ij. ꝛ fo.cl.col.iiij.
Ecclesiam sibi vnluit xps per baptismū. lxv.col.iij.
Ecclesia tripliciter nominatur cxxv.co.iij.
Et quinq; nominibus appellatur. clxxxj.col.ij.
eclesia sicut habet tria distincta secula. ita habet tria genera membrorum. fo.xv.co.iij.
Ecclesia dr mūdus misticus spūalis factus ad exē plū huius mūdi materialis cuius celi sunt apli. et stelle doctores ꝛ prelati xlvj.ꝛ.lxxij.col.iiij.
Ecclesia dr locus spaciosus ppter tria xcv.col.ij.
Ecclesie quattuor persecutiones fo.l.co.ij.
Ecclesie progressus cxxx.co.ij.
Ecclesie nox et dies cxxxij.co.ij
Ecclesia dicitur templum cxxxix.co.iiij.
Ecclesia dicitur mons syon cxl.col.j.
Ecclesia est hierusalem clxxvij.col.ij.
Ecclesia infestatur ab hereticis celxxxiij.co.ij
Ecclesie tres partes ceiij.co.iiij
Ecclesia constituitur ꝛ destruitur sic ccvj.col.ij.
Ecclesie congregatio ccvj.colū.iij.
Ecclesie tres status ccvj.co.iiij.
Ecclesie prophanatio ccxvij.col.ij.
Ecclesie persecutionis figura ccxvij.co.ij.
Ecclesie proles cxxix.colū.ij.
Ecclesia fundatur eternum cxxxix.co.j.
Eccl'ja ē colūba. clxiij.co.j. tquōvolat. clxxxj.c.iiij.
Ecclesie p'secutiones preuidit dauid cixix.co iij
Ecclesia xpi spōsa cxxviij.co.iij.ꝛ.f.ccxxxiij.co.iiij

Ecclesia habet tria a christo sicut mund? tria a sole folio cxxviij.col.iij.
Eccl'ia est in qua verū offerk sacrificiū clxxv.co.iij ꝛ surrexit cum xpo ibidem.
Ecclesia dei quō fuit agitata ccixxxiij.co.iiij
Ecclesie deus dedit sex clxxxi.col.j.
Ecclesie discursus ab adam cxcj.co.iiij
Ecclesia a solo xpo potuit edificari ccccxxvij.c.iiij
Ecclesie sedes dr sedes dauid ccccxxviij.col.j.
Ecclesia quare dr vidua ccccxxxviij.co.iij.
Ecclesia fidelium habet tria atria ccccxxxix
Ecclesia sedet sup flumina babylonis ccxlij.co.iiij
Ecclesie sacramenta sunt retiacula ccclij.co.j
Ecclesia xpi a sua iuuentute multipliciter fuit infestata. cxcij.col.j.
Ecclesie vterus triplex est cxcij.co.ij.
Ecclesia dr mons selmon clxxxij.col.iij.
Ecclesia est domus israel ccvij.col.ij.
Ecclesia considerat quattuor status seu etates. folio.ccxxxvj. co.j.
Eccl'ie discursus ab adāvsq; ad xpm ccccxxvj.co.iiij
Ecclesia dr iustorum congregatio cxcvj.co.j.
Eccl'a pmo floruit i egypto p marcū. clxxxvj.co.ij.
Ecclesia incepit senescere in hoc tpe cxcij.co.iiij.
Ecclesie persecutores dicēbatur capita draconis. folio ccvj.co.j.
Ecclesie felicitatē preuidit dauid ccxxxiij.col.iij.
Ecclesia sic fundat' cuius porte sunt ꝛc.ccxxxv.co.j
Ecclesia est nauis fluctuans ccixxvj.co.j.
Ecclesie fundam'ta sunt articuli fidei. ccxxxv.co.ij
Ecclesie dignitas patet ccxxxvj.co.iij.
cuius etiam septē sunt dignitates ccxxxvij.co.j.
Ecclesie inimici patent ccxlix.co.j.
Ecclesie sanctitudo in quinq; consistit cclij.co.iiij.
Ecclesia est mūd? cuj? caput est xps celxxiij.co.iij.
Ecclesie fundatio quo ad partes celxxiij.col.iiij
Ecclesie sacramenta celxxv.co.j.
Ecclesia semper est passa persecutiōes ccxxix.co.j.
Eccl'ia fundat sup xpm q̄ est refugiū ccxlvij.co.ij.
Ecclesia petit xpi faciem ccxix.col.ij.
Ecclesia dr quadriga ccclxxxv.col.ij.
Ecclesie duplex officium ccccxxij.col.ij.
Ecclesia tripler ccccxxvij co.ij
quarum caput est xps ibidem.co iij.
Ecclesia et hoc ēticō accepit arma. ccccxxxiij.c.j.
Entis pmi qui est deseptē ppietates. ccclx.co.iiij
Egyptij dicuntur diacones ccclij.co.iij
Enoch ꝛ helyas colunt christum in parte australi. folio.ccxix. col.iiij.
Equalitas duplex in rebus cxxv.co.iij.
Erudire quid sit. xxxj.col.j.
Esse ꝛ viuere differunt xlviij.co.iiij.
Esus ligni vetiti fo.ccclx.
Etates tres ꝛ eternitates tres ccccxli.co.j.
Etates tres legis seu fidei ccl.col.j.
Etates mundi ꝛ hominis septem ꝛ vide que deinde sequuntur notanda fo.xl.co.j.ꝛ.cxxiij.co.ij
Etas mundi vltima dr xps messie ccccxlvj.co.iij.
Eternum tripliciter sumitur cxcxi.co.iiij.
Eternitas quid sit cxcxix.co.j.
Eucharistie sacramētus precellit ꝛ quō representat quattuor principalia opa diuine mie que xps operatus est in nobis. fo.ccxxvj.col.ij.

Eucharistie officiū ꝛ vtilitas fo.ccxcviij.co.ij.
Euchariste sacm dicit mirabile. f.cxcviij.co.iij.
Eucharistie figura ꝛ fructꝰ. fo.cxcvij.co.ij. Et q̄d offerak in altaris sacramēto fo.xc.col.ij.
Exitus egypti notat expoliationem inferni a christo. folio.clxxx.co.ij.
Extasis quid est ꝛ quomodo differt a mentis excessu. fo.vj.col.ij.
Exordiū pretermittendū in oratione. cli.col.iiij.
Exploratores a moyse missi ꝛc. fo.ccxliij.co.ij.
Exilarare quid sit. fo.cclxxij.co.ij.
Ezechie dictū ē dispone domui tue. ccclxxiij.co.iij.
Exemplo malo multi deuiāt. ceclxxxj.co.iiij.
Eternū dr equiuoce. fo.cccxl.co.ij.

De littera. F.

Fabricationes quinq; legūtur facte in veteri testamento et precepto dei. fo.cclxvij.col.iiij.
Facies dei accipit dupliciter. fo.x.col.iiij.
Facē ostendit xpo. fo.ccxviij.co.iiij.
Facie xpi perit ecclesia. fo.ccxix.co.ij.
Facē auertit deus a petis. fo.ccxlv.col.ij.
Fama facit viuere. fo.cxliij.co.j.
Festa tria iudeoꝝ. fo.xliij.co.iij.
et folio ccxix.col.iij.
Festa q̄tuor celebrāt indei i septēbri. ccxviij.co.iij.
Felicitas quid sit. fo.ccxxxvij.co.j.
Fidei articulorꝝ possibilitas ccclxxij.co.iij.
Fides necessaria. fo.cxliij.co.ij.
Fides dr xpo futuro pres iustificabat. ccccxxxvj.c.j.
Fides dr prima bois cogitatio fo.cclx.col.j.
Fidei possibilitas ꝛ demōstratio. fo.cccclx.co.iiij.
Fideles seu christiani quomodo dicuntur communicati. fo.clxxxvij.co.iij.
Fideles soli sunt bone volūtatis. fo.ccccxxiij.co.ij.
Fideles fecit xpo. fo.cc.xxiij.co.iij.
Semper fuerunt fideles. fo.ccclxj.co.iiij.
Fideles dicuntur tribus domini et ascendunt hierusalem. fo.ccccxix.co.j.
Filij abrae dupliceꝝ fo.cccclviij.co.ij.
et fo.ccccxiij.co.iiij.ꝛ fo.ccccliij.co.iiij.
Filij israel sunt xpiani ꝛ nō iudei. fo.ccclxvj.co.j.
Figura de cultu diuino. fo.ccxxj.co.ij.
Figura xpi fuit ioseph. fo.xxviij.co.iiij.
Figura incarnatiōis erat archa. ccxvij.co.j.
Finis vtriusq; legis est vnus. fo.xv.col.j.
Flagellat seu castigat deus aliquem quadruplicit̃er. fo.xlj.co.ij.
Flagellak vnus ꝛ nō alius ꝛ quare. fo.ceij.co.iiij.
Forma tripler in xpo cōsiderak. ccccxl.co.iiij.
et etiā in lege moysi tripler forma ibidem.
Fornicatio simplex est mortale pctm̄. cccxiij.co.j.
Frui quid est. fo.xxiij.co.iij.
Furtum si commiserunt filij israel seu peccauerunt asportādo vasa egyptioꝝ. fo.cclxxix.col.ij.
Filios doceat pater. fo.ccclxxvj.co.ij.

De littera. G.

Gallina que facit erga ova ꝛ pullos: facit xpo erga nos. fo.cclxlvij.co.ij.
Genus humanū affligebat diabolus multipliciter ante xpi aduentum. fo.cxcvj.co.iiij.
Genus humanū erat in duplici miseria ante christi aduentum. fo.ccxviij.co.j.
Gentes qui dicantur. fo.ccxvij.co.j.
Gentilitas cōuersio fo.clxxxiiij.co.iij.
Gentilis populus erat xpm recepturus ꝛ ei? abrae efficiendus ccccliij.co.ij.
Gētiles cōuersi reparāt iudeoꝝ ruinā. ccxxv.co.ij
Gētilis ppls dicebak equus diaboli ccclxxx.co.ij.
Gloria dñi dupl'r plena est terra. ccccxxviij.co.ij.
Gloria sanctoꝝ in duob?. ccclxviij.co.iiij
Gratiam non denegat deus fo.ccxxiij.co.ij.
Gratia est in duplici differētia fo.ccxxx.co.iij.
Gratia gratuita et gratia gratificās. fo.ccclvij.c.j.
Gratie bonoꝝ tria genera. fol.cccxxij.co.ij.
Gratiam et gloriā dat deus fo.ccccxxx.c.ij.

De littera. H.

Hereditas domini sm iudeos est terra promissionis. folio.xxxvij. col.iiij.
Hereditas domini sunt fideles ibidem
Hereditas dr successio debita alicui in bonis paternis. Et sic bona patris deberent filio naturali propterea licet hereditas mundi xpo proueniat iure hereditario tamē filio naturali. pater tamen voluit vt hanc hereditatem acquireret inq̄tū homo quatenus posset eam suis membris communicare. fol.lxiij.co.iiij
Hereditas hec dsistit in' quattuor. foli.lxiij.co.iiij.
Heredes xpi sunt pauperes fol.ccc.col.iij.
Hereditas seu duplex merces promissa fuit abrae. folio.ccccxlix. colū.iij.
Hereditatē in celo expectabāt ppbete. f.cccl.co.j
Hereticos sibi vnluit diabolus fo.xv.co.iiij.
Hereses q̄tuor: tēpore augustini. f.ccccxxxij.co.iiij.
Herodius q̄d fit fol.cclxxij.col.iij.
Hypocritarum.
Homo accepit a deo esse pulchrū. fol.ccclxv.col.ij.
Homo misticus fol.ccccxvj.co.j.
Homo fieri deos et dei filios fo.ccxxiij.co.ij
Homo profecit in lege euangelica foli.ccxxj.co.ij.
Homo fragilis solidatur per xpm. f.ccvij.c.j.
Homo fuit formatus inibersim. f.cxxxvij.c.ij.
Hoiem exaltauit deus. fo.ccj.co.j.
Hoium seu personarū tres conditiones xpo eleuauit et suscitauit a terra fo.ccj.co.ij.
Homo ascēdere pōt celū ꝫ hereticos. fo.ccciij.c.iij
Homo dupliciter fuit afflictus fo.cccvij.c.iij.
Homo misticus est eccl'ia peregrina f.cccj.c.iiij.
Homo descendebat ab hierusalem in hiericho ꝛc. folio.ccclv. colū.j.
Honore triplici fit latria et hoc honore deus est colendus fol.ccxvj.col.iij.
Honor et laus differt. ccclxiij.co.j.ꝛ.ccccxvj.co.iiij
Humilitas marie. fo.cccxcvij.co.ij.
Hūilitas est frenū cōpescēs mūdū. fo.xcviij.co.iij.
Humilia respicit deus. fo.lxxj.co.ij.
Humilis ꝛ superbus differūt. fo.cccxcvj.co.j.
Humana natura accipitur tripl'r. fo.xj.co.ij.
Humanitas christi non est ydolatrationis terminus. fo.ccccxiiij.co.iij.

De littera. I.

Iacob ꝺtenuisse pedē frioꝝ d figurabat. xvij.col.j.
Iacob bñdixit filios ioseph fo.ccxviij.co.iij.
Iacob supplātauit fratrē. fo.cccclliij.co.iij
Iacob verus est xpianus. fo.cccclij.co.iij
Iacob vocatur duobus nōibus. fo.ccclxv.co.iiij
Idola si adoxauit abrā. fo.ccclxl.co.iiij.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Jberusalem nomina. fo.cxxxvij.co.iij.
Jberusalē a ꝓphetis cōmēdatur q; in ea redēptio fienda. fo.cccci.col.iiij.
Jberij; et rēpli due destructiões.f.cccixxxviij.co.ij
Jberim nomē a quo inponit fo.ccccxix.co.iij.
Jberusalem est ecclesia fo.ccccj.co.iiij.
Jberusalē nomen inponitur fo.ccccj.co.iiij.
Jberusalem tripler fo.cxxxviij.co.j.t.cccxliij.co.ij.
Jberim ꝺr pacifica. fo.cccxxviij.co.iiij.
Jberim est paradisus folio.cccxxviij.col.ij.
Jberim interꝓtatur visio pacis fo.ccviij.co.j.
Jdea quid sit foli.cclxvj.co.j.
Jesus deus et homo ꝺr nomē dei. fo.xlv.col.j.
nois iesu omnipotentia magnificat. fo.xlv.co.ij.
In noīe iesu fiebant miracula fo.xlix.col.iiij.
Jesus ꝺr nomē dei. fo.ccclxvij.co.ij.ꝺr et nomē omnipotentie. fo.ccclxxx.co.iiij.
Jesus edurit populū de egypto f.ccclxxx.co.ij.
Jmagines tirānorum fo.ccj.col.iiij.
Jncarnationis xp̄i mysteriū incōprehensibile. fo.cxxxj.col.ij.et th reddit possibilis.f.ccccix.col.iij.
Jncarnatio xp̄i bñdicta a trinitate indiuise est effecta. fo.cxxvj.co.iij.
Jncarnatiōis mirabilis mod⁹ explicat f.cxcvj.c.iij
Jncarnationis nuptie fo.cxxvij.co.iiij
Jncarnationis xp̄i mirabilia fo.ccxxxvj.co.i.
Jncarnationis sacramentū. f.ccxlvj.co.iiij.
Jncarnationis figura. f.cxciij.co.i.
Jncarnatiōis misteriū ꝓuidit esayas ccclxxxiij.c.ij.
Jsrael t abrāā nō sunt carnis sed fidei et gratie.fo.ccccxiij.co.iij.t qū suscepit puer iesū.f.ccccxv.c.ij
Jnfernus siue diabol⁹ trib⁹ noib⁹ noiat lxxxij.co.ij
Jter advitā eternā impediunt tria.f.cccexxiij.co.iij
Jnfideles multiplicari ꝓmisit ds t ꝯre.f.lvj.co.iij
Jngratitudo punitur fo ccxlij.co.j.
Jnpenitēria dicit maximū peccatū fo.lxxvi.col.ij.
Jucipientes tres sunt deum negātes fo.lviij.co.iiij et fo.lxj.col.j.
Jntelligere quid sit fo.xxxi.col.iij.
Jnterpretatio scripture multiplex t que sit a nobis tenenda. fo.xxij.co.iiij.
Jnimici xp̄i sub pedib⁹ p̄ multiplr posuit ccxc.c.iij
Jnimicoꝝ quattuor genera infestarūt t infestant ecclesiam fo.l.co.ij.t fo.celxxxiiij.co.ij.
Jnnimici sunt diligendi f.celxxxviij.col.iiij.
Jnstrumenta musicalia i titulis psalmoꝝ notata reperies. fo.xx.
Jnspiratiões bone sequende fo.cclij.co.iij.
Joseph⁹ verus maritus virginis cui⁹ xp̄us fuit filⁱ legalis fo.ccccvj.co.j.t fo.seq.
Johānes xp̄m preiuit fo.cccxix.co.j.
Jordanis figurat defluxū gr̄is bñani f.cccij.co.iiij
Joseph⁹ ꝓuidit sicut dauid mysteria passionis xp̄i in sua psecutione et vēditiõe folio.xxxij.colū.ij.
Jpocritarum duo genera fo.clij.co.iij.
Jpocrita ꝺr lacus limosus clxxxviij.co.j.
Jris quid sit fo.ccclxxxv.co.iij
Jra et furoꝝ ꝙ sūt animi passiones:nō possunt i deo formaliter poni sed dicunt⁹ quasi effective et non passiones fo.xlj.co.i.
Jra seu per irā murmurat homo fo.clij.co.iij.
Jre dei mitigationis figura fo.cxxxj.co.ij.
Judas t populus iudaicus obnoxius manet t obligatus duplici pctō et viginti quattuor maledictionibus cōtentis in psalmo.cviij. Deus laudē meā.
Judas figurat in achitofel folio.cxx.co.iij
Judei per obseruantiā legaliū negant xp̄m venisse folio ccccxxxix.co.iiij.
Judei tripliciter meditati sunt inania.fo.xxx.co.j.
Judei t gētiles qui psecuti sunt xp̄m in capite t mēbris fuerūt puniti sed diuersimode lxvij.co.iiij
Judeos sustinentes fol.cclxxxvij.col.j.
Judei fuerūt persecutores xp̄i, fo.lxxxj.co.iiij.
Judei quattuor noībus nominantur a xp̄o et steriles fuerunt tripl⁹ fo.cv.col.iiij.
Judeoꝝ obstinatio fol.cvij.
Judei dissipati ꝓpter morte xp̄i fo.ccccleviij.co.j.
Judei similes iude fo.clxij.co.j
Judei alienati sunt tripliciter a vulua.f.clv.co.iiij
Judeoꝝ sex maledictiones ibidem
Judeoꝝ pūitio.f.clxviij.co.j.Et ibi quō circuibunt ciuitatē t famē patient.qō pulchre declarat ibidē Et fo.clxxxij.co.iij. quibus xp̄o capita confregit fo.lxxxiiij. col.iij.t.clxxxix.col.iiij.
Judei quomodo dicunt diuites. f.ccccxij.co.ij.
Judaic⁹ ꝓphs erat reprobād⁹ ꝓp petrū.ccccleviij.c.ij
Judei nō dñi de xp̄o diiudicarūt. f.clxiij.co.iij.
Judeoꝝ vana spes.fo.ccxxvij.co.j.t.fo.ccxxiiij.co.iij.et fo.clxxxix.co.iiij.
Judei quare inter nos viuāt fo.clxvj.co.iij.
Judei moderni ꝓpē tria murmurāt.f.clxxiij.co.iiij
Judeoꝝ modernoꝝ statuo figura f.ccxiij.c.j.
Judei ol anno crucifigūt aliquē xp̄ianū ccxxvj.c.iij
Judeis in deserto tria bona cōtulit deus clxxxj.c.j.
Judei in fine mundi cōuertent f.ccccleviij.c.ij.
Judei errant circa messiam f.cxcviij.co.iiij.
Judei quare nō cōuertūtur. ccccixviij.co.j.
Judei sunt heretici. ccccixv.col.iiij.
Judeoꝝ ꝓphs ꝺr israel. fo.ccxviij.co.j.
Judeis ex hoc prouenit intelligentia prava scriptu re.fo. ccccixvj.co.j
Judei tenēt hec heretica documēta ccccelxvij.co.iij
Judeoꝝ triplex pena ex pctō suo ccxxvj.c.iiij
Judei ex triplici cā veniūt ad baptismū f.ccccixviij
Judeoꝝ pctm̄ simile petō ade f.ccxxvj.co.iiij
Judeoꝝ peccatum simile peccato diaboli fo.cxxxvj. colū.iij.t.iiij.
Judei non laudant deum folio.ccclxx.col.ij.
Judeoꝝ partem ꝯre seruauit ds.ccccxj.co.ij.t eos viuere voluit ꝓpter tria ibidem fo.iiij.
Judei dicti sunt vinea fol.ccccij.co.j.
Judeos in sua pfidia detinēt fex ccccxxxv.c.j
Judiciū vniuersale est necessariū ꝓpter quattuor folio.xxxi. co.iiij.
Judiciū xp̄i triplex scilz discretionis discussionis t publice examinationis et iudicum retributionis fo.l.co.ij.t fo.eclx.co.iiij.
Judicium xp̄i qñ incedit. fo.cclvij.co.iij.
Judicium dei absūs foli.cvij.col.ij.
Judicium fiet in valle iosaphat fo.ccvij.co.iiij
aduentus xp̄i ad iudiciū. fo.cccclix.co.ij.
Judicij signa sequentur post mortem antichristi fo. ccc. col.ij.
Judicij in ꝺie xp̄us triplicem reparabit ruinam. folio ccxciij co.iij.
Judicat ds ꝺupl⁹ post ascēsionē.foli.ccxciij.co.iij.

Judicant deū isti. fo.cliij.co.j.
Judicault xp̄s mūdū iudicio discretiōis. ccclxxix.
Judices debent dee attendere. fo.xxxij.co.j.
Judices dicunt⁹ dij. fo.ccxxij.co.j.
Judicia euāgelica tria dant nobis intelligere t nota. folio.lxxv.co.iij.
Justificari se nō pōt hō apō deū. fo.ccclvij.co.iij.
Justificat quis ꝑ spūm sanctū. fo.ccclvij.co.ij.
Justificat ds tripliciter. fo.cliij.co.j.t.clvj.co.iij.
Justicia hois in tribus ꝙsistit que debemus a deo petere. fo.xxxvj.co.ij.t fo.ccccxxviij.co.j.
Per iustitiā ds hoīes liberat a pctō.cxxxiij.co.iiij.
Justicia quō est in deo. fo.ccxxxij.col.iij.
Justicia quid est t quō est multiplex. fo.lxj.co.j.
Justicia veritas t sanctitas cōueniunt.fo.liij.co.j.
Justicie duplex sacrificiū offert in lege. clvj.co.j.
Justicia hominis est declinare a malo t facere bonum. ccccvj.co.iiij.
Justicia erga ꝓximū cōsistit in nouē. fo.lxij.co.i.
Justicia a iusta dicitur. fo.cxxxj.co.iiij.
Justicia duplex ēvna legal' alia ꝓcl'ar'.lvj.co.iiij.
Justicia cōuertetur in iudiciū. fo.celiij.co.iiij.
Justicia ab aliis ꝟrutib⁹ differt q; iustitia est ad ꝓximū.Alie ꝺo virtutes ad se. fo.ccxxj.co.ij.
Justicia euāgelica supereminet iustitie veteris legis in duobus. fo.lxij.co.iij.
Justicia ade ꝙsistebat in ꝺoc fo.cccliij.co.ij.
Justiciā esurire t sitire ē agere pniaz. ccccvij.co.i.
Justoꝝ vīā nouit deus. fo.xxviij.co.iij.
Justus t prauus differūt sic. fo.xxxvij.co.j.
Justoꝝ exaltatio cōparatur palme. fo.ccij.co.iij.
Justificatio ipi quō maxim.miracl⁹.cxxxvij.co.ij.
Justurandū qd sit. fo.ccxciij.co.ij.

De littera. Z.

Zaqueus venātiū ꝺr petri ade fo.ccclvij.co.i.
Zatrie partes. fo.cxcvij.co.j.
Zatria sit triplici bonore. fo.cclx.co.ij.
Zatria xp̄o debetur ꝓpter tria.fo.celiij.co.iiij.Et quō talis latria ꝺz esse cū gr̄arū actione ibidē
Zata i trib⁹ ꝙsistit.cclvj.co.iij.t.f.cccc.lxiij.co.ij
Zatria noui testamēti,sit a latria ve. testi. ibidē
Zatrie cultus fidē ꝓsupponit. fo.ecclx.co.j.
Zatria deo exhibēda quam nō exhibēt verā iudei. fo.ccccclvij.co.iiij.
Zaudes bas soli angeli dabant ante christi ascensionem. fo.cccccxviij.co. iij.
Zaudamus:deū quadrupl'r. fo.celxxxv.co.iij
Zaudādus deus. fo.cccelxj.co.ij.
Zaudandi non sunt vitiosi. fo lxij.co.iiij.
Zaudatores xp̄i sunt iusti fo.c co.j.
Zaudāt deū inaiata t quō. fo.ccclxv.co.ij.
Zaus t bonoꝝ differūt. fo.ccclxiij.co.j.
Zaudare deū quare ois dicank. fo.cccixiij.col.iiij.
Zaudare deū ꝑ tripliciē creature. ccclxxj.co.ij.
Zectus seu stratū est corp⁹ nostrū t quō xp̄s ꝛāgere voluit illud corp⁹ seu illū lectū. fo.ix.co.ij.
Zectus doloris est corpus. fo.cxx.co.j.
Zex moysi cōsideratur tripl'r. fo.cccexij.co.j.
Zex moysi data in monte sinai. fo.cccclliij.co.iij.
Zex euangelica debuit succedere legi moysi et hec facit. fo.cccexxxix.co.ij.
Zex mosayca et omnia in ea contēta cessare debuerunt. fo.cccexxxix.co.j.t.ij.
Zex euāgelica apl'oꝝ arma fo.cclxxv.col.ij
Zex hec facit fo.ccexxxiij.co.j.
Zex dicitur multis noibus foli.ccexvj.co.j.
Zex dak obseruāda loco originalis iusticie xxv.c.iij
Zex vetus ꝺr testimonium folio.ccxij.co.iij.
Zex vetus cōpatur ad euāgelicā.cccexxxvij.col.iij.
Zex euāgelica est vītas legis moysi.fo.ccxcv.co.ij.
Zex euāgelica dicit rotectular t ares.f.ccxviij.co.iij.
Zex euangelica est ager ꝛc.respectu superioris patrie. foli.ccxxix.co.j.
Zex euāgelica dicit cāticū nouū fo.cclvj.co.ij
Zex euāgelica justificat. fo.cl.co.iij.
Elucidat q; legem mosayca. fo.cccclxix.c.j.
Zex euāgelica nō ē alia a lege veteri.fol.ccxij.co.ij.
Zex euangelica est cantꝰcum nouum.folio.cccivij. co.iiij. t fo.ccclxviij.c.iij.
Zex ver⁹ est ꝓparatio ad euāgeliū.cccixxviij.co.iiij
Zex vetus est mortua xp̄o morīēte. fo.ccxvi.
Zex diuina differt ab humana fo.cccexix.co.ij.
Zex ver⁹ ē occultatio noui testamēti.ccxxviij.co.iiij
Zex vetus est via in xp̄m dirigens fo.lxxxvj.co.i.
Zegis veteris cerimonie. fol.ccxxxiij.co.j.
Zex ver⁹ ē parabola respectu euāgeliꝰ.f.ccxj.co.iij
Zex vetus dicit psalteriū fo.clxiij.c.iiij
Zegis veteris sacrificia t oblationes erāt in figm̄ federis f.cccexxxvj.c.j
Zex vetus dicitur nox. fo.cxx.co.iiij.
Zex vetus habet tres defectus respectu legis euangelice. fo.ccclxiij.c.iij.
Zex dabatur duplici respectu. fo.cccexix.co.iiij.
Zex facit bonem dignū eterna vita.fo.ccexviij.co.ij
Zex tota est intelligēda de xp̄o. fo x.co.iiij.
Legis finis duplex. fo.v.co.j.
Zex diuina i sacra scriptura viginti nominibus vocatur f.xix.co.iiij.
Zex euangelij an sit dignior fo.cccclx.col.iij
Zex dñi dicitur vinea. fo.xix.co.iiij.
Zex diuina lignū vite dicit. fo.xlvij.co.ij.
Legis euāgelice ꝙq; memorant t eidē attribuunt pfectiões.lv.Et quō ē argētū terre purgatū. ibi.
In lege est sic viuendum. fo.lv.co.iiij.
Zex euāgelica ē libertatis t gr̄e lex. fo.lxj.co.j.
Legis xp̄i discursus i mia t iudicio. fo.cclx.co.iiij.
Zex diuina facit bonem fidelē. fo.xlvj.co.ij.
Zex est via iusta. fo.xxxj.co.j.
in lege memorant ista de xp̄o. fo.lxxvj.col.iij.
Legem obseruantium merces fo.ciij.co.iiij.
Legem xp̄i dissipantes sunt. fo.cccxxiij.co.iij.
Zex diuina dicit sciētia spūalis. fo.cxciij.col.ij.
Zex verus mortua cum christo.fo.ccccxxxvj.co.iij. et fo.ccccxliij. co.iiij.
Legis moysi preceptꝰ. fo.ccccxxxviij. co.j.
Legalia sunt mortifera etiā iudeis. fo.cxviij.co.j. et fo.cccexxxix.co.iiij.
Zex moysi an debuerit cessare per aduentū christi. folio.ccccxxv.co.ij.
Zex vt iustificet hec acq̄runt. fo.ccccxxxv.col.iij.
Liber vite multiplex. fol.cxc.col.ij.
Liber i quo oēs ab eterno scīt scripti duplex est ,s. predestinatiōis t mort⁹ seu reprobatiōis.ccexlvj.co.ij
Liber predestinatoꝝ habetur cxc.co.iij.
Liber psens ꝺr psalterium. fo.iij.col.iiij.
Libido qūo est peccati pena. fo.cccxiij.co.iiij.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Lignū vite q̄d profuisset ade si nō comedisset et q̄d obfuit q̄ comedit fo.xxvj.c iiij
Lignū vite quattuor figurabat. ibidē
Lignū vite ō: lex diuina fo.xlvij.co.ij.
Lignum vite qui est xp̄us folia produxit t fructus. fo.xxvj.co.iiij.
Ligno vite xp̄s recte cōparat fo.xlvij.co.ij.
Lignū vite vir iustus dici pōt etiam crux dominica fo.xxvij.co.ij.
Ligno sterili iudeox synagoga ꝫparat. xxvij.c.iij.
Ligno serenti fructum assimilatur. vir iustus t seruans legem. ibidē
Lingua debrea vnde habuit ortū fo.xxj.co.iij
Lingua gallica t hyspanica ꝛc. fo.xxj.c.iij.
Littera occidit. fo.xij.co.iiij.
Locutiones vane bolm fo.liij.co.iij.
Lucifer in primo ordine fo.ccccxij.co.ij.
Lumē duplex signat ōus sup alias nostras vnūnaturale t aliud sup naturale t ritusum. fol.xxxv.co.iiij.

De littera O.

Maria secretaria familiarissima regis.ccccvij.c.ij.
Marie fuit acceleratus vsus liberi arbitrij.f.ccccv.
Maria ppetissa t euāgelista fo.ccccvj.co.ij
Maria meruit sup oēs creaturas f.cccv.c.j.
Maria mater naturalis dei. fo.cccciij.c.iij
Marie humilitas. fo.ccccxvij.co.ij.
Marie priuilegia.xij. fo.ccccxix.co.j.
Maria interecedit p pecōribus ccccviij c.iiij
Maria predestinata. eodem.
Marie sanctificatio. fo.ccccxix.c.iij.
Maria in adā peccauit quō intelligit ccccij.co.ij.
Maria t ioseph duplex fecerūt votū.fo.cccciij.c.j.
Maria est in celo in aia t corpore.fol.cccccviij.co.ij.
Maria cōcepit t peperit virgo f.cccciij.c.ij
Maria semp fuit martyr. f.ccccvij.c.ij
Mariā dicūt sanctā sarracent f.ccccix.c.iiij.
Marie preconia cōtinent fo.xxxij.c.iij
Maria ō: terra fo.ccxxxj.c.j
Maria ō: paradisus. fo.xxvj.co.iiij
Marie nunciat angelus quattuor noua seu beneficia. fol.ccccxciij.co.ij.
Maria caruit fomite. f.ccccv.c.ij.
Maria salutat elizabetb. fol.ccccv.co.iij.
Marie dedit bñficia t dona deus ccccvi.co.j.
Maria cātauit t causa est triplex. fo.ccccvj.c.iij
Maria ō: aurora. fo.lxxiij.co.ij.
Marie quattuor prerogatiue fo.cxxxj.c.iij.
Marie aia ornatur gratia. fol.cxxxj.co.iij.
Maria ō: tabernaculū dei. foli.cxxxj.co.j.
Marie sanctificatio. fol.cxxxij.co.ij.
Maria nō peccauit originaliter t ibi vide multabona t quō fuit liberata nō libera. fo.cxxxij.co.ij.
Maria quō fuit redempta fo.cxxxv.co.iij
Maria ō: columba fo.clxxxiij.co.j
Marie fructus est antbidotū xp̄i. fo.ccxxxj.co.iiij
Maria caruit oi pecō. fo.ccciij.co.iij
Mare ō: magnū t spaciosum ppter duo.fo.cclxxiij
Machometus t sui ofir bestie. fo.ccvj.co.ij
Machometi lex cōficta ex bereticis.fo.ccvj.co.iij
Machometi initiū xp̄s principatus et multasq̄ setas t bereses illius xp̄s fo.cxxvij.co.ij.
Machometi.sectaperienda fo.ccxxviij.co.ij.
Mādatoꝝ obseruātia ꝑsuadet fo.ccccxiij.co.ij.

Maledictiones duodecim contra iudeos t pharisseos. fo.ccxxiij.co.iij.
Māna pluebat ser dies t nō septio. ccccclviij.c.iij
Mali pisperātur t boni affligunt fo.cc.co.iij.
Mali quare prosperātur. fo.ccij.co.j.
Malis nō fauet deus. fo.cccj.co.ij.
Mala tria er pecō ade. fo.cclxxxij.co.iiij.
Matrimoniū ꝓtra cōcupiscentiā. fo.ccxxiij.co.j.
Meritum dominis consilit in iusticia t operatiōe sm iusticiam. fo.lxij.co.iij.
Medium ō: dupliciter. fo.cccclxxxiij.co.ij.
Mendacis officium. fo.xxxvij.co.j.
Membrum xp̄i efficī quid sit. fo.cliij.co.ij.
Messias est deus. fo.cxxvij.co.ij.
Messias debebat subiicere reges.fo.cxxxj.co.iij
Messias ꝓmissus fuit dauid t alijs plib⁹.cxxxix.
Miracula siebāt in nōe iesu. fo.xlix.
Miraculum maius est suscitare impiū a mortepeccati q̄m creare celum. fo.cxxxviij.c o.ij.
Miracula maiora fecit xp̄s q̄m moyses. ccccix.c o.ij.
Misericordia quō est in deo fo.cc.xxxj.co.iiij.
Misericors ꝓmodat t recipit decē p̄mia. ccc.co.ij.
Misericordes tria ꝓsequunf bona. fo.cxxix.co.ij.
Miserek aliter amicꝰ aliter extraneus. celxx.co.ij.
Misericordia dei notāda. fo.cccxci.co.j.
Mle recordatus est deus dupl'r. fo.cccxxj.co.iij.
Miserie defiende babentur. fo.cxij.co.ij.
Miseria bois in duobus ꝓsistit. fo.ccxliij.co.iiij;
Moyses fuit dei legatus. fo.ix.co.ij.
Moyses intinxit in aquis maratb lignū t duleorat uit. fo.xij.co.iij.
Moyses an viderit deiꝝ essentiā. fo.viij.col.iiij.
Montes vriles sunt. fo.ccccxxvj.co.iij.
Montes quinq̄ famosi. fo.ccixx.col.j.
Montes duo fructiferi. fo.cccxxxix.co.ij.
Mōs pinguis est xp̄i bumanitas.fo.clxxxij.co.iiij.
Mors nō est bol a natura. fo.cccxiij.co.iiij.
Mors ō: vite occasus. fo.clxxx.co.iij.
Mors pena peccati. fo.ccclij.co.j.
Mors xp̄i cōgruus modus liberādi boies.ccccxxx.
Mortem xp̄s vicit dupliciter fo.cccccxx.co.iij.
Mūdi miseria ante xp̄i aductū. fo.lv.co.ij.
Mūdus est equus t q̄tuor inducit pcā. fo.xcviij.
Mūdus nō est ab eterno. fo.cij.co.ij.
Mūdus a sole habet tria ꝛc. fo.cxxviij.co.iij.
Mundi antiquitas. fo.cxcj.co.iij.
Mūdi discursus in septē dies seu etates. ccccclij.
Mūdus q̄ fuit creatus fo.cexix.co.iiij.
Mūdus sensibilis ad instar mūdi cēsi. fo.cclxviij.
Mūdus ꝓsistit in q̄druplici natura. cclxviij.co.iij.
Mūdus iste ō: solitudo. fo.celxxxij col.iiij.
Mūdus quadruplex. fo.cclxviij.co.j.
Murmurātes cōtra xp̄m sunt. fo cliij.co.j.

De littera N.

Natura bois t essentia est bona. fo.ccclxviij.co.iij.
Maturam bumanam esse bonam quomodo intelligatur. fo.lix.co.ij.
Natura in adam peccauit. fo.cccciij.co.ij.
Natiuitatis xp̄i signa. fo.cccciij.co.j.
Natiuitas xp̄i duplex. fo.ccclxxxij.col.iij.
Noibus pluribus appellaf messias. fo.xvij.co.j.
Nomē iesu nō est reuelatū p̄ib⁹ ve.te.q: illō nobis reuelare debebat sol⁹ xp̄s.fo.cclviij.co.iij.t.f.xvij.

Noibus pluribus appellaf xp̄s in sacra scriptura ppter varias ppietates cclviij.col.ij.
Noia plura pl̄i dei q̄ i scripta frequētāf sept⁹ ibiō
Noia locox in scriptura frequentata in quibus deus dicitur habitare fo.xix.co.j.
Nomē dñi dicit verbū incarnatum fo.cccij.co.j
Nomen dei pnunciatū inveteri testō. fo.xlv.co.j
Nomen iesus realiter est nomen dei fo.xlv.co.j.
Nomen xp̄i sanctum t terribile ccxcvij.co.ij.
Nomē dei sanctū t potēs est vbū dei.ccccviij.co.j.
Noctem triplicem xp̄s fugauit cccix.co.j
Nero claruit cccxiiij.col.j.
Nuptie treo leguntur in scriptura quas pater fecit filio suo.fo.cxxx.col.iij.t fo.cxxvj.co.ij.
Naturā bānā erexit ḡtuor modis. ccccxvij.co.ij
Natiuitas xp̄i pl'nūciata pastorib⁹ t quare.ccccx
Naka celestj ꝓ tres grad⁹ celox distiguif. ccccxxviij
Natura triplex creaturarum ccccxxviij co.ij
Mundine fiebant rome fic ccccxliij.co.j.

De littera O.

Obseruātia mādatox psuadet fo.ccccxiij.co.ij.
Obiectiōes siue dubitatiōes circa sertā ꝛclusionē xxix.psalmi vbi ōr q̄ xp̄s p suā mortē t passionem meruit nīam t suā resurrectionē.f.lxxviij.t.lxxix
Obiectavtilia sup vñ.Tu mādasti mādata tua vide
Obligati sum⁹ ad tria ipossibilia nob⁹. ccxviij.c.iij
Obstinati in odio vindicte aspiratōe iniurīā penitenti t dimittere nolentes:qua pena punientur. vide in psalmo.l. fo.clvi.co.iij.
Obtrecta tox tria genera fo.cliij col.ij.
Offm mēdacio est discordias semiare. xxxvij.co.iij
Oleaster arbor: ifructuosa.t tñ si inseraf ram⁹ oliue fit fructifera.t vide cōparationē bonā. clviij.co.ij
Opera nostra sunt in duplici genere.quedā dirigūtur ad proximū t quedā ad deum. fo.ccxlvi.col.ij.
Opera diuina sunt in triplici genere celj.col.j.
Opa mie humanarum t etiā xp̄ianorum quattuor sunt genera bene notanda clvi.co.iiij
Operis sacrificium cxlix.co.iij
Opera legalium quid erant ccccxlij.col.ij.
Opera facta in pecō mortali cluj.co.iiij.
Opera misericordie quattuor cōtinenf in sacramēto altaris fo.ccxcvj.col.ij.
Operis huius diuisio fo.j.
Opera humana licita t fēda proximo in duplici genere.fo.cccexlviij.col.j.
Opera misericordie corporalia fecit deus que figurabāt duo opa misericordie spūalia. ccxcvi.col ij.
Opus remissionis est maius q̄ creationis seu icarnationis ccixv.col.j.
Opus facere faciunt duo ccccxviij.co.j
opari bonū nolētes p pigriciā t dargufā.ccclxxxvij
Orbis diuidif in duas partes. cxcix.col.j.
Ornatus xp̄ianorum cxxix.co.ij.
Oare est aliq̄d indifferēter petere;deprecari vero est ab aliquo malo petere liberari. fo.cixx.co.iiij.
Oratio moysi ccxlviij.co.iiij.t.xxxix.
Oratio multiplex ccclxxxviij.co.j.
Obumbrare quid sit fo.cccevi.col.ij.
Ordo emanationis creaturarū sequif ordinē diuinarum personarum ccccxxvij.co.iij.
Oblationes patrū quomodo erāt in signū federis. folio.ccccxxxvij.
Obseruātia legis veteris duo ꝓsiderat.ccccliij.co.ij

Obseruantia legis necessaria. fo.cccclviij.col.iiij.

De littera P

Paradisus terrestris situaf in bac pte.cxcix.co.iij
Paradisus cōmendatur fo.cccxxviij.co.ij.
Pascba cū xp̄o crucifixum.! ccccxliij.col.iij.
Passio xp̄i est nobis memoria sic cccxxxij.co.iij
Passiōis xp̄i virtute cōferunf virtutes.cliij.co.iij
Passio xp̄i ō: cōmutatio clxxxvij.co.ij.
Passio xp̄i est tympanum ccxx.col.ij.
passio xp̄i satisfecit p peccato cxxxx.co.iiij.
Passione xp̄i iustificaf etiā d⁹pater cliij.co.ij.
Passio xp̄i sociat miam cum iusticia. cliij.col.ij.
Passionis xp̄i efficacia fo.xliij.co.j.
Passio xp̄i dicitur myrrba cxxviij.co.ij.
Passionis xp̄i diffinitio. cliij.co.iij.
Passio xp̄i est mūnus p satisfaciendo.fo.cliij.co.j t fo.ccccxxv.co.iiij.
Passio xp̄i oē genus ꝛtumelie ꝓtinet vt ipe tā ꝑsona publica oē genus pcī p nobis laeret. fo.ccxij.
Passio xp̄i ls fuerit cā nre salutis t redēptionis eius tñ resurrectio fuit cā nre victorie. fo.ccxliij.
Passiōis xp̄i ꝓmiū est regnū celox. ccexlv.col.iiij.
Pax data dominibus ccccxxij.co.j.
Pecūs necis xp̄i est maf⁹ idolatrie pecūs.cclxxxix
Peccatum vnum esse altero maius. celxxxix.col.j.
Peccatus dauid cōparaf peccato ade. cxlix.co.iiij
Peccatum bois quare fuit remissibile.cxlix.co.iiij
Peccando tria dāna incurrit peccator. f.cli.co.iij.
Peccati tres gradus fo.xxvj.col.ij.
Peccati punitio fo.xl.col.iij.
Peccatum esse infinitum cliij.co.iiij
Peccatū omne quo ad nos est irremissibile. ibideꝫ
Peccati suggestor: multiplex lxxi.col.j.
Peccatum maximum ō: impenitentia. lxxvj.co.ij.
Peccare quid sit cxj.col.j.
Peccatū ꝓsistit in quattuor gradib⁹.ccclvij.co.iij.
Pecūs impedit tripliciter beati tudinē.cxvj.col.iij.
Peccatū quid sit. fo.xcvj.co.iij.t fo.cxxxiij.co.iij
Peccator: dicitur dolosus.ibidem
Pecī post pperationē tria ī aia remanēr.xcvj.c.iiij
Peccōres nō dimidiāt dies suos clxij.co.iij.
Pecūs originale quō trāsiuit ad nos.ccccxxiij. co.iij
Pecā duo infecerūt totā naturā humanā. ccixxxvj
Pecūs synagoge cōparaf pcto diaboli. cccxv.co.ij.
Peccare pōt quis alteri ꝛc. clxij.co.j.
Pecūs ō: sanguis. fo.clxiij.co.iij.t fo.clv.col.ij.
Pecūs reddit boiem miserū ppter duo q: infirmat animam t̄.
fo.xlj.col.ij.
Peccatum vnum ad aliud trabit xlv.col.ij.
Pecā dici pñt aliena t occulta triplr. lxxvj.col.ij
Pecūs nostrū est tripler .f. adulteriū furtū homicidiū.fo.clij.tibi no.de delere lauare mūdare pecūs
Peccare dicitur tripliciter clij.co.iij;
Pecōr in punitiōe tria ds facere iust⁹. clxvij.co.j.
Peccator: sic iudicabitur cxcv.co.j.
Pecūs est remissibile vsq̄ ad mortē. cccxliij.co.j.
Per pecūs vita bois abbreuiatur cclv.co.ij.
A peccatis sic deus auertit faciem cclv.co.ij.
Pecūs in spūsecūs ō: finalis impenitētia.clv.co.j.
Pecūs quattuor mala facit clv.col.j.
Pecā quō dicūtur in xp̄o crucifixa.clxxxviij.col.iij.
Peccator: ad penitētiā inducit ccclvj.co.iiij.
Peccatum dicitur gladius ccclix.co.j
Peccatum non habet esse a deo ccclxvj.col.ij.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Penitētia facīēda exemplo ade fo.ctlj.col.ſ.
Penitentie octo fructus fo.clvj.co.iij.
Penitentie quattuor fructus clv.co.j
Penitendum cito fo.rlj.co.iiij
Penitentia tria facit rliij.col.j
Penitentia fructuosa est in bacvita rcij.co.ij.
Penitentia iusti egent fo.rcvij.co.iij
Penitentia est diluuium rcvij.co.iiij.
Ad penitentiam exhortatio clr.co.ij.
Pnie tres ptes fo.ccerrv.co.iiij.et fo.rl.co.iiij.
Penitentia tria facit cliij.co.ij
Penitentiam impugnantes fo.clij.co.iiij.
Penitentia displicet diabolo ibidem
Pnie descriptio cū processu pniet peti.fo.lvj.col.ij
Pnia necessaria est cū suis ꝯditiōib⁹.f.rcvj.col.iij.
Pnie tres ptes q̄nq; p ordinē comites.rcvij.co.ij
Penitentie descriptio rcviij.co.iiij.
Penitentia tria bona facit fo.clvj.col.iiij.
Penitentia etiam ꝑtinaciq; vehemēs de se non est sufficiens satisfacere nisi admisceatur passioi sanguis christi. fo.rcvij.co.iiij.
Ad penitentiā inducitur peccator. fo.ccclvj.co.iiij.
Penitentie figura ccclv.co.ij.
Pnia pl⁹punit petrū q̄ lex scl'aris. f.cccclv.co.iiij.
Ad pniam xp̄o petōres remittebat. ccccl.v.co.iiij.
Pena malorum et crudelium fo.ccc.col.j.
Pena auaroꝝ fo.ccc.co.ij.
Penne deargentate quid sunt fo.clxj.col.ij.
Persona diuina et essentia ꝛc. fo.xj.co.iij.
Peregrino duo sunt necessaria cxiiij.co.ij.
Persecutio cōparat periculo aquaꝝ. clxxxvij.c.iiij
Petitioni ipetrāde tria sunt necessaria.rxxxvj.c.ij
Pastoris officium ad septem fo.ccccxxj.co.j
Pauli raptus fo.clxxxv.co.ij.
Paupertatem elegit xp̄s fo.cxcv.col.ij.
Paupertas sequit duplex esse⁹ fo.xcv.co.iij
Paupertatio xp̄i beredes ccc.co.iij
Precepta cerimōialia de⁹dit pp tria.cccclix.c.iij
Precepta adiplere nō possum⁹ sine gr̄a.ccexiij.co.j.
et tñ ad illa obligamur obseruāda fo.lxxvj.co.j.
et p̄cipue ad tria nobis impossibilia p peccatū impediti obligati sumus cclxiij.col.iij
Prouerbium et parabola quid sit cctj.co.ij
Prohemium quid sit fo.ccxij.col.j.
Pharisęoꝝ doctrina ꝺr fermentū. fo.ccexiij.co.iiij
Pharisei dogmatizabant contra precepta secunde tabule fo.ccccl.xvj.col.iij.
Pharisei dicebāt mēdaciū nō eē petrī.ccccl.vj.co.ij.
Pluuia spūssci tres pdurit fructꝰ. fo.cclxxv.co.iij
Pharisei dicebāt i eis nō esse petrī nature.ccccl.xvj col.iij. Ro.cōtra pharisęos ccccl.xvij.col.ij.
Pplus xp̄ianus ꝺr ciuitas dei. fo.rviij.co.iij.
Potestas quadruplex babeē memorata i sacra scriptura. fo.ccrcj.col.j.
Prelati sunt cardines ccclxrix.co.iij
Premium in tribus consistit ccexxxiij.col.ij.
Premium quid sit cccliij.col.ij.
Premium duplex in lege ccccrix.col.ij.
Principia regulatiua bois sunt quattuoꝝ lxiij.co.ij
Principiū est verbum ccrcj.co.ij.
Principia gñis humani sunt duo bones rlvij.co.j.
principia.vij.necessaria ad itelligētiā scripture.v.c.iiij
Promissio terre chanaam cclv.co.iiij
Prosperitas est causa crudelitatis fo.ccclx.co.ij
et quare mali prosperantur vide in malus
Prophetavt quis verus sit sex requirunt v.co.ij.
Propheta triplr diffinitur v.co.iiij.
Prophetas mittebat deus ccclxxiij.co.j.
Prophetiarum tria sunt genera v.col.iij.
Prophetia nō in somno ꝫ invigilia reuelata quae liter fiat fo.v.col.iij.
Protegere aliquē pōt quis triplr fo.ccxlvij
Proximū ledere quis pōt inventionibus tēmurationibus tripliciter fo.lxiij.col.j.
Psalterium quid sit fo.ij.col.iiij.
Psalterium metrice cōposuit dauid f.iiij.co.j
Psalmus qlibꝫ aperit nobis aliquā ppositionē seu mysteriū. Ex qb⁹ infert ppbetice aliquā ꝯclusionē euāgelicā seu mysteriū noui testa. fo.iij.col.iij.
Psalteriū tripler p hieronymū translatū. fo.xxiij. co.ij.et fo.ccclviij.co.iiij.et fo.ccclxx.co.j.
Punitio peccati ade et dauid. clxix.col.ij.
Punitiones egyptioꝝ ccxv.col.j.
Pueri tres in fornace ccclxxj.col.j.
et quomodo viderunt quinq; inspiritu.

De littera Q.

Attende candidissime lector oia in littera.q. ꝺtē ta esse sub numero et potꝰ in terminis volui notare: qz ibi cōperies facilius: quapropter supersedendū hoc in loco censui de hac littera q.

De littera R.

Raab meretrix ibi nota figurā de ꝓuerso ad fidem folio.ccxxxv.co.iij
Rabini iudeoꝝ ꝓstātini vet⁹ test. quere tert.xiij.co.j.
Rabbi salomō scripturas pacrtit i regno frācie.xxii
Rabbi moyses xp̄m reprehendit ccccl.v.col.iiij.
Raptus quid sit ccccvj.co.iiij.
Ratio regit totum hominem fo.xlj.col.j.
Regeneratio nostra figurat per creationem mūdi cclxxiij.col.ij.et.ccxxx.col.iiij.
Redēptionis actus patri attribuit clxxviij.co.iiij
Redemptionis modus fo.cl.col.j.
Refugiū fideliū vt saluent est xp̄s fo.cclxxv
Refugia tria in ecclesia cclxxx.co.ij.
Retaculū duplex ꝓtra boiem fo.ccclij.col.ij.
Regē tria decorāt. f. plebitudo corporis ꝛc.cxvj.c.iiij
Reges et impatores dicunt leones. ccccliv.col.iiij.
Regnū dauid fuit figura regni xp̄i clxx.co.j
Regni xp̄i descriptio fo.cclvij.co.iij.
Regno dignū faciunt tria cxxvj.co.iiij.
Regnū eloꝝ ꝺr precium fidei fo.clxxij.col.j.
Resurrectionis necessitas ccxxxviij.col.ij.
Resurgent impij et quomodo xxviij.col.ij.
Resurrectio xp̄i fo.lxxxix.co.ij.
Resurrecturus erat xp̄s messias ccccl.vij.col.j.
Res est horrenda dupliciter ccccxxx.col.ij.
Res absens representat nobis triplr. ccccliv.co.ij.
Rex habeat dec fo.lxxxvij.co.iij.

De littera S

Sabbatum iudei falso obseruāt ifalix. fo.ccccl v.
Sabbatū seruādi modus notatur ccccl v.col.iij.
Sabbatū die septio j figura sepulture xp̄i. ccexlvj.
Sabbatū verū seruāt xp̄iani. ccccxlvj.co.ij.
Sabbati i celebratiōe duo attēdēda.ccccl vij.c.iii
Sabbatū sanctificare quid sit ccccclvj.co.iiij
Sabbatum quid est fo.ccccxlij.col.ij.
Sacra dicebantur quinq; ccccxxxviij.co.ij.

Sacerdos tria facit in sacro penitentie.f.xcix.co.j.
Sacerdos summus xp̄s fo.ccxciij.co.ſ.et.iij.
Sacerdotium christi. fo.ccxciij.co.j.
Sacramētoꝝ figura. fo.ccclxxv.col.ij.
Sacra a q̄nq; vulneribus xp̄i. fo.cccclxxiij.co.j.
Sacra ecclesie sunt retiacula. fo.ccclij.co.j.
Sacra dicūtur porta fo.cevij.col.iij.
Sacra noue legis p̄t tollere petrī.ccccxxxvj.co.j.
Sacramentorum efficacia. fo.lxxxiij.co.ſ.
Sacra ecclastica dñr aq̄ abtsalco fo.ci.co.ij.
Sacroꝝ no.le.et ver.differentia fo.crlviij.col.j.
Sacra ve.le.cū xp̄o sūt crucifixa.ccccxxxviij.co.iij.
Sacramentum altaris. fo.crlvj.col.j.
et ꝓbatur hoc sacrm possibile. ccccl rij.co.j.
Sacra ve.le.seu testi si tollebāt petrī.fo.crviij.co.j.
Sacroꝝ ecclesie ornatus. fo.cclxxv.col.j.
Sacramentoꝝ institutio. fo.ccccrij.col.ij.
Sacramēta veteris legis nō poterāt satisfacere pro peccato. fo.ccccxxxv.col.iiij.
Sacra scriptura dicitur ager. fo.ccccj.co.iiij.
Scriptura dicitur detestim. fo.cccexvj.col.iij.
Scriptura vete.testi est terra inculta.ccccl ix.co.iij.
Sacre scripture quedam propositiones iudicantur falsę in sensu litterali. fo.xiij.col.iij.
Sacra scriptura frequētius vrit̄ septem generib⁹ nominum. fo.cxvj.co.iiij.
Sacra scriptura dr̄ dei sanctuariū. fo.cc.co.j.
Sacre scripture interpretatiōe ꝓcurauit spiritussanctus. fo.xxij.col.j.
Sacram scripturam studendo fructus quindecim. fo.ccccxxiij.col.j.
Sacre scripture depranatio fo.ccxciij.co.ij.
Sacre scripture spiritualis sensus est querendus. fo.rij.co.iiij.
Sacra scriptura veteris testamenti ꝓponit ex spiritu et littera. fo.xiij.co.ij.
Sacra scriptura quomodo peruenit ad grecos et latinos. fo.xxij.co.j.
Sacra scriptura diuersis tropis et figuris grāmaticalibus vtitur. fo.xvi.co.j.
Sapiētiū et insipiētū differētia. fo.crliij.co.j.
Saluare et saluator est ꝓprium ipi deo fo.xlix.co.j.
Salomon figura xp̄i. fo.cclij.co.iij.
Salomon tria difficilia. fo.cccl xxiiij.co.ij.
Saul in spelūca qd signet fo.clxij.co.iij.et quare appellatur cusi. fo.xlij.co.ij.
Sanguis federis. fo.ccccrli.co.iij.
Sanguis xp̄i. fo.crlvij.co.iij.
Sactus q̄s ꝺr. fo.ccclxviij.co.ij.et fo.ccccxxvj.co.j.
Sctitas bois in hoc cōsistit. fo.cccexviij.col.ij.
Sanctificatiōis effectus. fo.cxxxiij.co.j.
Satisfactio quibus et quō fieri debeat.fo.xlj.co.iiij
Scientie distinguntur penes modos considerandi. fo.ccccl xiij.co.j.
Sciētia et sapiētia differūt. cxcvij.c.iiij.
Sciētia qlibet ds sua ꝓpria principia. fo.clx.co.j.
Scientia ois vel est ifalis vl spūalis.fo.cxciij.co.ij.
Scribaꝝ triplex status. fo.ccxxiij.co.j.
Scribe quō depranauerūt scripturas. sbiō.co.ij.
Scribe et pharisei de tribu symeon. fo.xxxij.co.iij.
Scribe et pharisei audita xp̄i resurrectōe finxerūt sibi quēdā falsum messiam ꝛc. fo.ccexliij.co.j
Synagoga ꝺr aspis. fo.ccexciij.co.ij.
Synagoge pūitio post xp̄i mortē.fo.ccclxxiij.co.ij.
Synagoga ꝺr edom. fo.ccexliij.co.iij.
Synagoga est nūc domꝰ blaspbēie.fo.clxxv.co.iij.
Synagoga ꝺr ydumea. fo.cccrliij.co.ij.
Synagoge petrī simile petō diaboli.fo.ccxxvj.co.ij.
Secte sarracenice bestiali generationes mundi bestiales adbeserūt. crciij.co.j.
Secta saduceoꝝ. fo.cexxij.co.ij.
Senecta et senū differūt. fo.cxciij.co.iij.
Secula tria. fo.ccccxli.co.j.
Gratus tripler in lege euāgelica fo.ccexxvj.cō.ij.
Signa significant fuāveritatē fo.ccccxliij.co.j.
Signū salutis petit christus et petere debet fidelis. fo.ccxxxiij.co.ij.
Simeon collaudatur. fo.ccccxx.co.ij.
Stultus ꝺr q̄ se cōuertit ad terrena. fo.cclj.co.j.
Sedere in tenebris multiplr. fo.ccccxix.co.ij.
Sedere tripl'r sumit in scriptura et ꝺxtrū quattuor modis et vide hoc tanq̄ vtile. fo.ccxc.co.j.
Seruitutis forma in xp̄o. fo.cccxl.col.iiij.
Semen abrae israel et dauid duplicem habet intelligentiam. fo.ccclj.co.iiij.
Sepelirī in terra promissiōis cur desiderabāt sancti patriarche. fo.ccxliij.co.ij.et fo.cccl.co.ij.
Sol est filꝰ aurore et aurora filia noctis more poetico et vide figurā. fo.lxxiiij.co.ij.
Solis retrogradatio figura aduentus christi fuit. fo.ccclxxv.co.j.
Spei descriptio et effectus fo.ccix.co.iiij.
Spes xp̄i de sua resurrectione nō erat virtus theologica. fo.lxxix.
Spei descriptio. fo.xxxvj.co.iij.et.ccccix.co.ij.
Spem in xp̄m ponūt fideles. fo.ccclvj.co.iiij.
Spem habēs totalr in xp̄o octo bona cōsequet et a septē periculis liberabit. fo.ccxlix.co.iij.
Spiritus ꝓpheticus fo.vj.col.ij.
Spiritus ꝓpheticus duplex q̄d sit fo.ccclxxx.co.j. et quō differt a simplici. fo.ccclxxxv.col.j.
Spūssancti missio. fo.xcj.col.iij.
Spūsfetus dicitur bonus. fo.ccclvi.col.ij.
Spūssanctus xp̄i corpus organizauit.ccccliij.co.ij.
Sodoma ꝺr cecitas. fo.ccexcj.co.j.
Superbia est pes et fundamentū peccatoꝝ qua oēs deiecti sunt et expulsi. fo.cviij.co.iiij.
Superbia deriuata a babylonia. ccclxxxij.col.ij.
Superbus et humilis differunt. ccexcvij.col.j.

De littera T.

Templum dei xp̄i humanitas. fo.xciij.co.j.
Templi descriptio. fo.xc.col.j.
Templum edificatū fuit in possessione gentilis et nō fudei et nō sine mysterio magno actū est.fo.cxxxvij. col.ij.et.clxxvj.col.ij.
Templum est figura ecclesie. fo.cxxxvij.col.iij.
Tēpli vastatio figurat ecclesie vastationē.ccvj.col.j.
Templi situatio. fo.ccexx.col.iij.
Tempus ab adam vsq; ad xp̄m ꝺnoꝝ.celxxvj.co.iij.
Tempus gratie dicitur mane. ccl.col.ij.
Tēpus legis gratie dicit dies.fol.ccexxxiij.co.iiij.
Tēpus tozculariū est mensis septēbris.ccrix.co.iij.
Tentando hominē diabolus seruat ordines sicut fecit in adam ꝛc. fo.ccclvij.colū.iij.
Terra chanaā erat figura eterni ꝓmij. ccccli.co.j.
Terre habitabilis descriptio. fo.crcvj.col.j.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Terre dispositio inboc consistit. fol.cclxix.col.iiij.
Terre tres fructus. fo.cclxxij.col.ij.
Terra est grauius elementū. fo.lxxxiij.co.iij.
Terra tota vltrā xpo mōtiū. fo.ccccxxxviij.co.ij.
Terra promissionis sic irrigat fo.cxxij.col.ij.
Terra pmissionis sic situatur t ei⁹ terminus babetur.fo.xix.col.j.et si sit terra chanaā.ccccxix.co.ij.
Te deū laudamus quo spiritu ambrosius t augustinus fecerunt. fo.ccccxxiij.col.j.
Et quomodo est cātictū euāgelicū. ccccxxxij.co.ij.
Et septem fructus affert.ibidem. col.iij.
Inboc cantico continet oratio dominica.ibidem
Testamētū vetus t nouum ex quib⁹ sit formalis silogismus. fo.iij.col.j.
Testamēti vet⁹ tria gñia ꝺclusionū infert. iij.co.j.
Tharsis quid est. fo. cxxxviij.col.iiij.
Theologia differt ab aliis scientijs. fo.xij.col.iij.
Timor nobis necessarius. fo. ccccciij.colū.j.
Timor multiplex fo.lxxv.col.ij.
Et quadruplex timor babet. ccccc.col.iiij.
Timoris defect⁹ causa est oim malor.fo.lix.co.iiij.
Timor filialis sine obedientia dicit nouus gradus quindecim canticorum. fol.ccxcix.col.j.
Tria nō solū mirabilia;sed etiā impossibilia reputabant a philosophis ante xpi aduētū. fo.xlv.co.iij.
Triū psonar⁹ actus ab extra est vnus. clxxix.col.ij.
Trinitas tota ōr creatrix est tamen modus distinctus. fo.clxxix.colū.ij.
Trinitatis mysteriū explicatur. fo.cxlviij.co.iiij.
Trinitas operat nr̄am regenerationē. ccclv.co.ij.
Trinitas opata est redemptionē. fo.ccclvj. col.j.
Trinitatē xpo manifestauit. fo.ccclvj.col.j.
Trinitas personarum cum vnitate substantie pbatur. fo.ccclxvij.co.j.
Trinitatis vestigium in numero pondere mensura. fo.cccccxvij. co.iij.
Trinitatis tres psone pbant. fo.cccclxj.col.ij.
Trinitas explicat per dauid fo.ccccclxj.co.ij.
Trinitatē credere est articul⁹ fidei.ccccl xiij.co.iiij.

De littera U.

Vates t prophete differūt. fo.viij.co.iiij.
Vaticinia pphar sunt de xpo intelligēda. xiij.co.j.
Verbū sumit p psona filij. fo.cccj.colū.iiij.
Verbū dei seu lex bec facit. fo.cccxxxiij.co.j.
Velleris figura. fo.crcv.co.ij.
Veritas dei in boc consistebat. fo.ccclxiij.colū.ij.
Verum quid est. fo.ccl.co.ij.
Vie dñi dñr lex dei. fo.celxiij.co.iiij.
Viam iustor⁹ deus nouit fo.xxviij.colū.ij.
Vitiosi nō sunt laudādi. fol.lxij.col.iij.
Via iusta est lex fo.xxxj.co.iij.
Via iniquitatis duplex.fo.ccccliz.co.ij.t.cccxv.co.iij
Vigilie ōttuor pastor. fo.cccxxv.co.j.t ibi de quatuor vigilijs ecclesie.
Vita bois sem p est misera fo.ccclxxvj.co.ij.
Vita pēplativa facit octo fructꝰ.fo.cccxiij.co.iij.
Vita bois per petrū abbreuiat fo.ccxlv.co.ij.
Victoria christi. fo.ccclviij.co.ij.
Virtutes theologice faciunt bonam voluntatem. fo.cccccxiij.co.j.
Virga qua moyses fecit miracula in egypto fuit figura christi. fo.cciij.col.j.
Virga būanitatis xpo diuisit aq̄s. ccclxxxv.co.iij.
Viri iusti cōditiones. fo.xxv.co.iiij.
Viri sanguinū nō dimidiabūt dies. clxij.co.iiij.
Vinea dicti sunt iudei. fo.ccc xcij.co.i.
Visio diuine essentie dupler. fo.ix.co.i.
Vinere ōr equoce ꝺ deo t creaturis.fo.ccccxl.co.ij.
Vnicornis natura recitat t applicat xpo.xcj col.iij.
Vnctio corporis t aie. fo.lxxxiiij.co.ij.
Voluntas dominis mediat inter dei t diaboli volūtates. fo.ccxxiij.co.iiij.
Volūtas magis acceptat a deo fo.clv.co.ij.
Volūtatis bonitas in boc ꝓsistit. fo.ccccxxij.co.iiij.
Uterus est mēoria secūda pris. fo.ccccl.co. iiu.
Vox dei ōr būanitas xpi. fo.xc.co.iiij.
Vox dñi xpo. fo.xcij.co.ij.

De littera X.

Xps scribi ōbet christus sicuti christina sedficutivulgus scribit sic boc loco scribemus.
Xpo est caput nostrum. fo.x.co.iij.
Xps ōr liber scriptus. fo.xj.co.iij.
Xps est deus t homo fo.xj.co.iij.
Xps tria vincula p passionē disrupit fo.xxx.col.ij.
Xps postulat a patre regnū mūdi. fo.xxxj.co.j.
Xps multiplr eiecit diabolū. fo.xl.co.j.
Xps notificauit nobis ōttuor mysteria.fo.xlv.co.ij.
Xps ecclie principium. fo.xlvj.co.j.
Xps tria meruit p passionē suam fo.xlvij.co.ij.
Xpi meritū maius ꝙ ade peccātū. fo.xlvij.co.ij.
Xps est nomen dei. fo.xlviij.co.ij.
xps in suo aduētu ostēdit suā miam. fo.ccccc.co.ij.
xps est veritas mēsura oīs veritatis. fo.liij.co.iiij.
xps bec babuit in instāti cōceptiōis. fo.lxvj.co.iij.
xps vocat pcm bīfactorē suū. fo.lxvij.co.iiij.
xpus dicit nostras infirmitates esse suas. fo.lxix. et fo.lxxix.co.iiij.
xps nos liberauit t nota figuras fo.lxix.co.iij. et fo.sequenti. co.ij.
xps nos liberauit ab bis trib⁹ malis.celxxxij.co.iiij.
xps liberauit tria genera boim. fo.celxxxiij.co.j.
xpm a patre derelictū dupliciter fo.lxxxj.co.j.
xpi volūtas duobus vnita. fo.lxxi.co.ij.
xps vestes duas babebat. fo.lxxxij.co.j.
xps exīstit in sacramēto sic. fo.lxxxiij.co.j.
xps liber fuit ab oi pcto. fo.lxxxiij.co.ij.
xps ōr scala iacob. fo.lxxxv.co.j.
xps est principiū gratie. fo.lxxxvij.co.ij.
xps debebat notificare mūdo nomē dei. xc.co.iiij.
xpo suo deus fecit mias fo.lxxij.co.ij.
xps ōr dies. fo.lxxiij.co.ij.
xps ōr psalteriū. fo.celxxxv.co.iij.t fo.clxv.co.ij.
xps coronat a pre triplici corona. fo.lxxviij.co.ij.
xps meruit gliam corporis t aie. fo.lxxviij.co.iiij.
xps ōr cerua matutina. fo.lxxix.co.ij.
xps ōr caput xpianorum. fo.celxxxvj.colū.iij.
xps querit vlcisci de iudeis fo.celxxxvi.co.iiij
xps in lege repromissus duplr. fo.cxj.co.iiij.
xps sic malos examinabit. fo.cxliij.co.ij.
xps est sacrificium. fo.cxlv.co.j.
xpo vox dñi. fo.xcij.co.j.
xps. caput ecclie. fo.cccclviij.co.iij.
xps verbum patris. fo.l.co.iiij.
xpi corpus ōr saccus. fo.xciij.co.ij.
xps in suo aduētu dissipauit tres potētias.ci.co.iij.
xps ōr lux t vita. fo.cvij.co.iij.

xps deflet penas pctōr. fo.cxiij.co.iij.
xps paupertatē assumpsit. fo.cxix.co.iiij.
xpi membrum effici quid sit. fo.cliij.co.ij.
xpm esse deum negant isti. fo.clviij.co.iiij.
xps dicit pri De⁹ in nocte tuo saluū me fac. clx.co.j.
xps passus est in membris. fo.clx.co.iij.
xpo dedit pater pennas. fo.clxj.co.ij.
xps est finis legis in quē oīa tēdūt. fo.lxxij.co.iiij.
xps armauit aplos ōttuor virtutib⁹.fo.lxxj.co.iij.
xps ter orauit p gñe būano t ter exorauit atq; a'pa re obtinuit. fo.lxxxj.col.j.t fo.lxxxiij.co.ij.
xps quinq; habuit que reddebant ipsum dignum regno t imperio. fo.cxxvij.co.j.
xps non vt priuata persona sed tanq̄ psona cōmunis passus est. fo.cliij.colū.j.
xps est bonor⁹ patris distributor. fo.clxxxij.co.j.
xps saluator. fo.clxxxiij.co.iij.
xps est rosa sen lilium. fo.clxxxvij.co.iij.
xps quicquid passus est in capite passus est in mēbris seu ecclesia. fo.clxxxvij.co.iij.
xps fuit verus salomō. fo.cxciij.co.iij.
xps crucifixus fuit vbi abraā imolauit. ccvij.co.ij.
xpi mortē isti cōspirauerūt. fo.ccxxij.co.iiij.
xps ōr passer t volauit in celū. fo.ccxxix.co.iij.
xps lumē est ad reuelationē gētiū. fo.cccccx.co.iij.
xps ōr fructus. fo.ccxxxj.co.j.
xps est area dñi. fo.cclix.colū.j.
xps perfectus redemptor. fo.celxvj.col.iij.
xps p misericordiā nō ōr minus iud⁹ iudex. celxvij.
xps dñs t reparator angelor fo.celxvij.co.ij.
xps est caput angelorum. ibidem.
xps caput ecclesie. fo.celxvij.co.iij.
xps ōr manus patris. fo.cciij.co.j.
xps dicit de cetera dei. fo ccx.col.iiij.
xpi in humanitate septē pfectiones. ccxxxij.co.iij.
xpi psona triplr ꝓsiderat t ea triplr gra.xciij.co.j
xps crescebat sapientia. fo.xciij.col.ij.
xpi morte isti ꝓspirauerūt,tria,q̄m bois.clxij.co.iiij
xps est colūba. fo.clxiij.co.j.
xps erat fructus septē a' lege. cccclvj.co.ij.
xps est gloria nostra. fo.clxiij.co.iiij.
xps meruit intrare celum. fo.clxxj.co.ij.
xps erat in scōm tēplū vēturus. fo.cccclvj.co.ij.
xps solus debebat reuelare nomē dei. clxxx.co.iij.
xps dispensator virtutū t gratie. clxxxj.co.ij
xps messias erat resurrecturus ccccclvij.co.j.
xps septē bona dispensauit ecclesie. fo.clxxxj.co.ij.
xpi humanitas ōr mons pinguis. fo.clxxxij.co.iij.
xps iesus nomen est dei. fo.cclix.col.iij.
xps moriturus pro omnibus. fo.cccclvj.col.iiij.
xpm colimus in ecclia sex modis. fo.celviij.co.iij.
xps se ostendit dñm in cruce. fo.celvij.co.j.
xps in sua resurrectiōe est adepti ōttuor.cclij.co.iij
xpi dominium vniuersale. fo.celv.col.j.
xps fuit testimonio approbatus. fo.cclij.col.iiij.
xps decorauit ecclesiam. cclij.co.iij
xps deflet passiōes suas apō pres. cexxxvij.co.iiij.
xps liber a peccato. fo.ccxxxviij.co.j.
xps ōr petra refugij. fo.cxliiij.co.ij.
xps venit in secundū templū. cccclvij.co.iij.
xps dedit legem nouā fo.cccclviij.co.iij.
xps est filius dauid t tñ est eternus fo.cxcv.col.iij.
xpi humanitas ōr sol. fo.cx cv.col.iij.
xps magister t doctor t obseruauit legē ccccl v.co.ij
xpo debet latria. fo.cxcvij.col.iiij.
xpm fuisse verū messiam pbatur.i fol.crcvij.co.ij.
xps est verus rex t verus dñs.ibiō.col.iiij.
xpō declarauit legē moysi t legē verificauit cccclv.
xpi figura fuit moyses aaron t samuel cclix.col.iiij.
xps inquantū bō adept⁹ est tres dignitates celxxix.
xps inc̄pū homo nō b⁹ ppriā psōalitatē.ccxcij.co.j.
xpo vt esset ver⁹ messias erāt bec necessaria f.ccxcij.
xps repabit triplicē ruinā i die iudicij.cccxij.co.iij.
xpo meruit nobis fo.cccxcliij.co.j.
xps possidet bec bona. fo.ccxcliij.co.ij.
xpi fuga in egyptum. fo.ccccix.co.iij.
xps daturus erat spiritualia fo.cccclij.co.iij.
xps fuit verus messias. fo.cccclij.co.iiij.
xps est porta. fo.ccccvij.co.iij.
xps est lapis angularis t caput nostrū.f.ccccix.co.ij.
xps venit in noie dñi. fol.cccx.co.iiij.
xps obseruauit legem moysi. cccclxiij.co.iij.
xps est dñs noster nos serui. fo.cccvj.co.j.
xps t nō alia creatura potuit genus humanus recti mere. fo.ccccxxv.co.ij.
xps erat factur⁹ tria in mūdo in suo aduētu.cccclvij
xps petit bereditatē pluis mēbris fo.ccccivij.co.j.
xps petit dānationē malor. cccclviij.co.iij.
xps orat p generis būani redēptiōe. fo.cccl.co.iiij.
xps sapientia liberauit dominē ccclij.co.iiij.
xpi victoria. fo ccclvij.co.ij.
xps mūdo notificauit trinitatē ccclxvij.co.iij.
xps viuificauit in se legalia. cccclv.co.iij.
xps solus fortis t sapiens. ccclxxix.co.j
xps vna psona in duabus naturis ccccl xij.co.iiij
xps filius legis veteris. fo.ccclxxxiij.co.iiij.
xps in potestate iudeor⁹ derelictus.ccclxxxiij.co.j.
xps spoliauit purgatorium ibidem.col.ij.
xps dicit germen sanctū cccxcv.co.iij.
xps homo de monte pbaram.ibidem
xps virga humānitatis diuisit aquas.ccclxxxv.co.iiij
xps est finis legis. fo.cccxci.co.iij.
xps cuius sit filius fo.cccxciij.co.iij. t dicitur filius dei.fo.xcj.co.j.t fo.cccxcvj.co.j.
xps solus inter mortuos liber. fo.cccxcix.co.iij.
xps dicitur sanctus tripliciter ibidem

Finis tabule.

¶Registrum huius operis.

a b c d e f g b i k l m n o p q r s t v x y z A B C D E F G H I K L O R O P Q R S T U X y Z aa bb cc dd ee ff gg hh ii kk ll mm nn AA BB CC DD EE FF GG HH. Omnes sunt quaterni preter nn t HH qui sunt duerni.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Reuerendi ⁊ optimi patris domini Jacobi Perez de Valentia Chriſtopolitani epiſcopi. Ad reuerendiſſimū in xpo patrem ⁊ dominum. D. Rodericum doctam cardinalem Valentinum: epiſcopum Portuenſem ⁊ cartaginenſem. ſacroſancte Romane eccleſie vicecancellarium digniſſimū in libros pſalmorum Dauid.

Prefatio.

Commentarios in pſalmos dauid ꝓphete regij ⁊ ſanctiſſimi: a me nup editos ad quē potius mitterem: q̄ ad tuā dignationem reuerēdiſſime pater ⁊ domine. D. vice cancellarie. litterarū cultor: precipue et maxime curieq; Romane ſpecimē: qui demū eccleſie Valentine inſignis merito preſul extitis. cuius vices ego (licet immeritus) hic tua beneficētia gero: profecto habui neminem. In quibus non tam mihi laus ſcribendi q̄ voluptas ingens faciendi ſatis: venerādis et preſtantiſſimis patribus eccleſie tue Valentine canonicis omni virtutum genere: ac litterarū ſtudijs eruditiſſimis ⁊ ornatiſſimis: qui me ſepenumero ad hoc ſcribendi onus ſubeundū entiſſime hortati ſunt: queſita eſt. Nam cum me frequenter ordi gratia in eadem eccleſia recepiſſem: et citharedi Dauid pſalmos ꝛ̄dez canonici in choro noctu dieq; decantarent ac pſallerent: et circa eorundē pſalmorum contēplationez difficultates non paruas ſedulo a me ipſi expeterent: hos quidē breues cōmentarios per ocium minus accurate ſcriptos: quib? tum vt tuo officio (cui vero abſentia meo incūbebat) ſpirituales ſenſus necnō veras ſententias pro viribus aperirē: vt tue reuerendiſſime māſuetudini ſtudiorum ⁊ lucubrationū mearuz rationē redderē edidi. Quos tandem: vt tua ſolita clementia ⁊ humanitate ſuſcipias et benigno fauore āplectaris ⁊ pſequaris deuote ſupplico: tametſi ſuſcepti operis: altitudo ⁊ magnitudo humeris meis debilibus par minime cenſeatur. cum non poſſit humana curioſitas in ſcrutabilia arcana dei pertingere. Verūtamen q̄m ſimplici ⁊ humili corde ac pia mēte illud aggreſſus ſum diuina virtus atq; pietas effecit: vt ita ſancto labori non parcerem: ⁊ huic egregio ꝓphetico operi: ad ipſius laudem ⁊ immenſam gloriam edito: ad optatum finem conſequendū ſedulā mihi fierent oia: vt qui tribuerat voluntatem bene agendi: poteſtatē pſequendi: ⁊ finem nō denegaret. Solet enim pius ⁊ clemēs deꝰ humilibus de theſauris ſuis pfundere ⁊ pferre gratiā. Si quid ergo minus bene dictum aut deuiū i hoc opere meo cognoueris: vt imperfecto meo referas ⁊ ignoſcas: obſecro. Si quid vo recti a ſanctis doctoribus ex ſacris codicibus excerpſerim: ⁊ erbauerim: vt dei filio imaculato: in quo oēs theſauri ſcientie ſapientie dei recōditi ſunt: id totū aſcribas: ſupplex oro atq; obteſtor. Vale.

Argumentum.

Poſtq̄ ſanctiſſimum dauid: ad regnū iſrael ſpiritusſanctus aduocaſſet. et ad eiuſdem regni culmen et apicem debellatis hoſtibus: eōſcendiſſet idē ſpūſſanctus de ſtabili tēplo conſtruendo cultu q; diuino ampliando et ordinando vehementem cupiditatem animo eius iniecit: necnon in eiuſdem tēpli exemplar ⁊ deſcriptionē fabricē corporis chriſti et totius eccleſie future typice myſtice continentē eidem tradidit: atq; digeſſit. Ad qō tēplum fabricandū haud ſegnis dauid ſe vehementi affectu ſedulo ꝓparauit. Verū enimuero aliter q̄ decreuerat euenit. Nam qō tantopere optauerat: diuina prouidētia denegauit. Et non ab re ſingulari q̄dā ⁊ arcano myſterio per filiū eius Salomonē ſpiritusſanctus omnia terminari ac compleri ſuggeſſit atq; mandauit. Dauid autem ne tanti myſterij expers cenſeretur: oēm materiam ad materialis tempi ornatū pertinentem: vt in libris paralypomenon leginus: ampliſſime preparauit. Verūtamen parum laudis et meriti in fabrica materialis tēpli fuiſſet conſecutus. niſi formaz et ritum laudādi deum in eodē tēplo tradidiſſet. Hinc eſt q̄ prout in pfara tēpli deſcriptione a ſpirituſancto didicerat ⁊ intellerat: centū quinquaginta hoc in ſacro codice contentos ꝓpheticos edidit pſal. eoſq; electis cātoribus atq; tēporibus diſtribuit iubilādos. In quib? filij a patre eternam generationem ſpūſanctī ab vtroq; proceſſionē: verbi eterni tēporalem incarnationē: chriſti mortē ⁊ paſſionem ⁊ gloriosam reſurrectionē ⁊ admirabilē ſup omnes celos aſcēſionē necnon populi gentilis conuerſionem. ⁊ tādē noſtrā futurā glorificationem: ita mirabiliter ⁊ lucide et ꝓphetice decantauit: vt in quibuſdam potius videatur hiſtoriaz euangelicā q̄ ꝓphetica texuiſſe. Hoc igitur breui argumento: ob quam cauſam dauid confecerit pſalmos: omnes partes arbitror eſſe cōpleras. Ego vero hoc in opere: myſteria xp̄i ⁊ eccleſie: put mihi deſup arbitror eſſe donatuz. per ſingulos pſalmos litterali quadaz intelligentia referaui atq; diſtinxi ad laudem dñi noſtri Jeſu chriſti Qui viuit ꝛc.

Periā in pſalterio propoſitionem meam. pſalmo. xlviij. Quia non ſolum in illo pſal. ſed etiaz in quolibet pſal. buius libri: fidit Dauid nobis aperire aliquam vel aliquas propoſitiones ⁊ myſteria pfundiſſima de veteri teſtamento. Ideo non ſolū de illo pſalmo. xlviij. ſed etiam de toto libro pſalmoꝝ verificatur ⁊ impletur quod in verbis propoſitis dicitur. Aperiā in pſalterio propoſitionem meam. Ca. In quibus verbis implicantur ⁊ quaſi explicantur oēs quatuor cauſe totius

Universidad de Deusto
Biblioteca

libri psalmor. Mā in ly aperiā intelligitur pnomen prime persone. s. ego aperiam per quod devotatur causa efficiens ⁊ auctor omnium psalmorum. Causa vero materialis denotatur per ly propositionem quam nobis aperit. Tertio notaf̄ cā formalis: in ly psalterio: in quo dicit se aperire propositionem. Quarto tangitur causa finalis siue finis totius libri psalmorum per ly. meam. i. ad vtilitatem mei. Nam pnomina possessiua personas duplices importare videntur fm Priscianum q̄ cum possessore possessio significatur. Et sic in prefato verficulo tanguntur omnes quattuor cause huius libri. s. auctor, ⁊ materia. ⁊ forma. ⁊ finis siue vtilitas: cuius gratia conditi sunt omnes psalmi. Et sic tangantur omnes quattuor cause q̄ solent queri I quolibet opere. ¶ B. Sed q̄ in quolibet psalmo non solum querunf supradicte quattuor cause: sed de necessitate querunf alia quinq̄. Nam post noticiam causarum queritur secundo I quolibet psalmo de titulo illius psalmi. Tertio de modo prophetie quo psalmista fecit psalmum ⁊ vnde fuit motus. Quarto queritur de modo intelligendi siue de intellectu illius psalmi. Quinto exponunturverba. Sexto concordantur diuerse interpretationes que videtur quandoq̄ discordare in psalmis. ¶ E. Ideo in presenti pbemio anteq̄ veniamus ad expositionem psalmorū: premittentursex tractatus valde necessarij ⁊ vtiles: non solum ad aperiēdam scientiam libri psalmorum: sed etiam ad expositionem⁊ intelligentiam totius sacre scripture vtriusq̄ testamenti. Nam in primo tractatu assignabunturquattuor cause huius lib. In secundo vo tractabitur de mō prophetandi: ⁊ de veritate ⁊ excellētia pphetie ipsi⁹ dō. In tertio ponenf quedā principia ⁊ quedā regule: sine quibus est ipossibile intelligi nō solū libri psalmor: sed nec etiā residui sacre scripture In quarto exponenf verba siue noia que magis frequentanf in totoveteri test. ⁊ pcipue in hoc li. In quinto tractabif de titulis psalmorū: ⁊ vocabulis in titulis annotatis. In sexto vo monstrabiſ interpretationes facte de isto libro. Ex quib⁹ eligemus illā interpretationē quā principaliter seqū intendimus in expositione huius libri. ¶ In primo ergo tractatu erūt quattuor capitula. Nam in primo inuestigabif de causa efficiente: puta quis est iste auctor et diuinus dialecticus ⁊ interpres: qui aperit ⁊ interpretaf nobis istā ppositionē. In scō assignabif causa materialis: puta q̄ est ista ppositio quā aperit ⁊ interpretaf iste diuin⁹ dyalectic⁹ ⁊ interpres. In tertio assignabif causa formalis: puta qō est hoc psalteriū in quo aperit nobis istā ppositionē: ⁊ quas chordas pulset: ⁊ quas cantilenas cantet iste psaltes ⁊ prophetа diuin⁹ ⁊ quas conclusiones ex ista ppositiōe nobis infera t: ⁊ eliciat iste dialectic⁹ pfundissim⁹. In quarto assignabif causa finalis: puta ad quē finē ⁊ vtilitatē ꝓsequēdā apiat nobis istā pponem⁊ pulset hoc psalterium iste pphеta magnus et egregius.

Operis diuisio.

¶ Tractatus primus. A.

Cā efficiens huius op⁹

PRimū est aduertendus q̄ causa efficiens principalis huius ⁊ cuiuslibet ptis sacre scripture: est ipse spūssctus: q̄ locūf p ora pphetar⁹ ⁊ aplor. Et nō a cessu nec a voluntate humana allata est nobis sacra scriptura: ⁊ vt ait btūs petr⁹ in scōa canonica sua cap'o primo ꝫ spūssctō illustrati: locuti sunt scti boies. et hoc ostēdit dauid in p̄edēti particula verficuli in pncipio positi dicēs. Inclinabo i parabolā aurē meā aperiā in psalterio ppositionē meā. Vbi ostēdit q̄ non habet scientiaz huius libri a seipso: sed a spū sctō. Nā primo inclinauit aurē suā in parabolam scripture veteris testamēti: ad hauriēdā hāc scientiā a spūssctō p reuelationē: sed postēꝫ fuit eruditus ⁊ illustratus a spūssctō: tūc aperuit i psalterio ꝓpositionē snā: ⁊ sic fatetur se habere ppositionē suam a spū: put magis ⁊ latius infra patebit. ¶ B. Sed est magna⁊ grandis controuersia de causa instrumētali. s. de particulari auctore psalmor: inter magistros⁊ doctores hebreorū. Nam ante aduentū xp̄i vsq̄ ad tpa origenis: nulla fuit diuersitas inter hebreos. Nam iosephus ⁊ ionathan abenbuziel semper affirmarunt dauid oēs psal. cōdidisse. Sed postēꝫ origenes cepit glosare scripturas veteris testamēti p sensus ppheticos⁊ morales⁊ anagogicos. ⁊ pbauit q̄ oia gesta ipsius habuit iacob⁊ moysi fuerūt figura xp̄i: ⁊ pbauit q̄ ipse dauid pro maiori parte fuit figura xp̄i ⁊ ecclie: ⁊ quicquid dicit in psalmis dicit pro pheticet debet intelligi de xp̄o ⁊ ecclia: tūc magistri hebreor⁹ conati sunt peruertere scripturas: ⁊ deuiare a sensu spirituali: ⁊ negauerūt dauid fecisse oēs psalmos: ⁊ etiā fuisse verū pphetam. Et sic hodie etiā inter eos est discordia. Nam quidā tenentes cū antiquis affirmāt dauid fecisse omnes psalmos. Quidā vo dicūt q̄ dauid solum fecit nouem psalmos. Quidā aūt dicūt q̄ fecit oēs q̄ ipsi intitulanf. Et q̄ oēs alios psalmos fecerunt alii q̄ viri sancti habentes spiritū pphetice: quib⁹ psalmi intitulanf: scz filij chore: ⁊ asaph: ⁊ iditbū. Ceteros aūt sine titulis fecerūt aliq̄ viri scti: quorū nōia ignorātur. Cuius opinionis fuit fautor barrabā hebreus magister beati Hieronymi. Et hāc opinionē secutus⁹ est aliquo mō beatus Hieronymus maxime in magno prologo libri psalmorum Postea aūt venit Rabbi salomō gallicus malicia inueteratus: qui assignauit decem auctores psalmorū. s. melchisedech: abrahā: moysen: filios chore: oē: salomonē: asaph: iditbū. Sed iste manifeste mētif dicēs: q̄ melchisedech siue elcazar fecit psalmū. cir. cū sit intitulatus ipsi dauid: ⁊ saluator affirmet Matb. xxij. dauid fecisse illi Ideo de cetero nulla fides est habenda isti cecor obstinato. ¶ C. Sed q̄ hebreit etiā catholici tenētes hanc opinionē: nullā auctoritatē sacre scripture adducunt ad astruendā suā opinionem. ideo magis est credēdū beato augustino: q̄ hāc materiā subtilissidagauit q̄ li. xvij. de ciuitate dei. ca. xiiij. ⁊ p to

tū discursum expositiōis huius libri: per auctoritates sacre scripture asserit dauid fecisse oēs. cl. psalmos. Et ipsum sequitur Cassiodorus. Et hoc idē affirmāt Origenes. Hilarius. Ambrosius et cōmunis ritus ecclie. Vnde dicit Augu. q̄ Dauid fecit oēs psalmos, sed distribuit eos cantandos tribus principalibus cantoribus. s. asaph. Idithemā ⁊ idithū ⁊ filijs chore. qui erant de choro heman. Et hoc fecit dauid fm mysteria prophetica contenta in psalmis. que conueniebant interpretationib⁹ nominū illor cantcor. vt suis locis patebit. ¶ Sed quia nō sufficit verū dicere. nisi causa veri assignef. primo ethicor. Ideo sententia Augustini astruit multiplici auctoritate tam noui q̄ veteris testamenti. Unde concordia est omnium doctorum tam hebreorū q̄ catholicorum. q̄ p̄s. lxxj. est vltimus psalmus quē fecit dauid in ordine. Et psalmi nō sunt collocati eo ordine quo fuerunt facti. sed sicut fuerunt per esdrā reperti. ⁊ hinc et inde colleeti post captiuitatē Babylonis. vt ait Hieronymus. in plogo bui⁹ libri. Sed q. lxxj. p̄s. repertus est post repertiones. lxx. psalmi. ideo eodem loco collocat⁹ est. sed ipe fuit vltio factus in vitate. Et io apponit apogrāma in hebreo. Cōplete sunt orationes dauid filij Isay. Duo ergo affirmat illud apogrāma. s. ascriptio Primo q̄ dauid fecit oēs psalmos. Secundo q̄ ille fuit vltimus psalm' quē fecit. q: talis scriptura apponebaf ibi in psalterio veteri. sicut nos apponimus scripturam in fine cuiuslibet libri. per quam denotaf auctor illi⁹ libri. dicēdo explicit liber de aīa aut de dialibus Aristotelis. ⁊ explicit epistola Pauli ad Corinthios. ita pariter ō: ibi explicitū sunt cōplete sunt oēs dauid filij Isay. Ex quo sequit q̄ dō fecit oēs psalmos. Itē ille psalmus intitulaf in salomone: ⁊ tū Salomon non fecit ipm p rationem iam dictā. ⁊ per illud apogrāma appositū in fine. ⁊ prout asserit chambit maior paro hebreorū. s. q̄ dō fecit ipm psalmum dum iā erat decrepitus in lecto. Itē ex hoc etiā sequitur. q̄ psalmi q̄ distribuunt cantandi filijs chore. ⁊ ipsi asaph. ⁊ iditbū nō sunt facti ab ipsis. sed ab ipso dauid. vt latius patebit suis locis. Itē hoc idem patet. ij. Paralipomenon ca. v. ij. vbi legitur q̄ cantores cantabāt hymnos ⁊ carmina q̄ fecit dauid. ad laudandum ⁊ ꝓfitendum dño. qm̄ bonus. qm̄ in sclm mia ei⁹. ⁊c. Ex quo patet q̄ dauid fecit oēs psalmos alle luyaticos appropriatos ad laudē dñi. ⁊ th̄ illi psalmi nō intitulanf ipsi. nec in eis exprimif aliqs auctor. Et ideo dicunt multi Rabbi hebreor. q̄ oēs psalmi in quibuscūq̄ exprimitur aliqs auctor. eos fecit ipse dauid sine dubio. Itē hoc idē ps. ij. Reg. xxiij. Vbi dauid intitulaf egregius psaltes israel cui ꝓstitutū est de xp̄o dei iacob. vbi etiā ipsemet asserit p se fuisse locutū spiritum scīm ⁊ p lingua sua. ⁊ sua pphetia esse claraz sine nubibus. et hoc etiā omnes intelligunt ⁊ exponunt. de prophetia libri psalmorum ab ipso dauid pronunciata. Itē hoc idē patet auctoritatibus noui testamēti. Nā in secundo psalmo nullus preponitur titulus tamen btūs Petrus⁊ oēs apostoli asserunt dauid

fecisse illum psalmum. Act. iiij. Item hoc idē probat Apoca. iij. vbi dr q̄ solus xp̄s habet clauē dauid. per quam clauem oēs doctores intelligunt intelligentiā libri psalmorū. Quā solus christus aperuit. Primo omnia que ibi prophetice predicantur in se cōplendo. Secundo apostolis interpretando. vt patet Luce vltimo. Et quibus patz q̄ solus dō fecit omnes. cl. psalmos. Tertio dicit Aug. q̄ sicut solus xp̄s habuit clauem dauid. ad aperiendā intelligentiam illius libri. ita spiritus sanctus dedit soli dauid talem spiritum faciendi psalmos. Nā multi post eum voluerunt psalmos condere. sed nunq̄ potuerunt puenire ad tales ac tantum spm̄. Ex dictis etiaz patet q̄ nulla fides est adhibenda iudeis modernis. qui negāt dauid fecisse omnes psalmos. q: faciunt ex inuidia iniq̄tate. videntes se manifeste conuinci per manifestissimas prophetias psalmorum. Ideo volunt ⁊ conantur auertere psalmos a vero sensu spūali. ⁊ auferre eis auctoritatem. ne videanf tante auctoritatis ipsi psalmi. sed dicunt q̄ sunt orōnes alicuius bonorū virorū. ¶ Sed q̄d dicendū ad btm̄ Hieronymū. virū tāte auctoritatis. in lege et prophetis tam expertus. Ad hoc dicunt q̄ btūs Hieronymus in primo ⁊ scōo plogo psalmor locut⁹ē fm opinionem sui magistri barrabā aliorū tbal mudistaz sui temporis. q̄ malicia infecti nouiter cōmorabant istam opinionem. sed postea beatus Hieronymus magis illustratus. cognoscens per fidiam illorum. asserit dauid fecisse oēs psalmos Istam in multis tractatibus⁊ epistis suis allegat ⁊ attribuit ipsi dō oēs psalmos. q̄ intitulaf filijs chore ipsi asaph. etiā eos q̄ sunt sine titulo. vt patebit locis suis. ⁊ sic oēs ceteri doctores sacri et tote ecclia dei oēs psalmos asserūt esse dauidicos.

Cā materialis huius op⁹

IN secūdo capitulo vbi queritf que est materia huius libri intellecta per ly ppositionē. ⁊ que est propositio quā nobis aperit dō i hoc libro. ¶ D. Est pmo notandus q̄ i doctrinis duplex assignatur materia. Una ꝓz materia ex qua. ⁊ altera materia de q̄. Materia ex qua i doctrinis dñr ppones pmisse. nam sicut agens naturale educit formā de materia i vtute ecletis iſluētie. ita intellect⁹ in vtute luminis naturalis educit conclusionē siue noticia cōclusionis ex pmissis siue ex notitia pmissar. et sic pmisse respectu conclusionis dñr materia ex qua. Sz materia de qua ē obiectal⁹ scia. ē ipsa conclusio q: i vitate de conclusione dr scia ex pmissis. ¶ Ita ergo ad ppositū materia ex q̄ hui⁹ libri. est tota scriptura ve. te. q̄ i hoc libro ponitur. ex qua materia tāq̄ ex ppone. dō educit ⁊ fert pphetie notitia ofm cuā gelicor mysteriorū. ⁊ sic mysteria euangelica siue lex euāgelica ex materia dō qua principaliter intendit pphеticet hoc li. rāq̄ dō conclusione. q: dō mysteriis euāgelicis xp̄i ecclie tradit pphetice noticia ex scriptura siue p scripturā ve. te. vt magis patebit. et sic totius ve. te. dr ppositio respectu no. tes. co q̄ dr oēs pprietates ppōnis. ¶ B. Ad cuius euidētiaz est scō notādum q̄ ghaliter quattuor sunt proprie

Universidad de Deusto
Biblioteca

Nota. tates ⁊ ꝺditiones ꝓpositionis put pōt colligi ex Arist. j. ⁊. ij. yberme. ⁊. j. poste. Prima ꝺditio est ꝙ ꝓpositio nōponit gr̄a sui. sed gr̄a ꝺclusionis inferende. Tñ ꝓpositio diffinit. ꝙ est oro ꝓposita ad aliq̄d inferēdū. siue ex q̄ ꝺclusio inferr. ⁊ sic ōr ꝓpositio. quasi ꝙ alio positio. Scōa ꝺditio est. ꝙ ꝓpositio ꝓtinet virtualr ⁊ i ꝺfuso noticiā ꝺclusionis Tñ dicit Ari. i principio poste. ꝙ ꝺclusio scit in premissis i ꝺfuso. ⁊ iō affillatione aliquo mō scit. q. virtualr ⁊ i ꝺfuso. ⁊ aliquo mō nō scit. i. nōscit distincte in actu. sed post illatione. scitur i se distincte. ⁊ tūc habet pfecte sciētia de ipsa. Tertia ꝺditiovt ps ibidem. ꝙ notitia ꝺclusionis non pōt haberi nec fieri: nisi ex preexistēt noticia ꝓmissarum ꝓpositionū. ⁊ sic oportet demōstratoꝛ: ēt quēcūq; dialecticū precognoscere ꝓpositiones premissas. in quibus latebat noticia ꝺclusionis q. aliter cognoscerek ignotū p ignotū. Quarta ꝺditio est. ꝙ maioꝛ: minoꝛ ps ꝓpositio. illico cōclusio cognoscit simul cū minoꝛ. in virtute luminis intellect⁹ agentis. q. illico intellectus assentit ī virtute lumis naturalis sine aliquo interuallo. Tñ si ꝓpositio premissa intellect⁹ alicui⁹ nō assentit illico ꝺclusioi. signū est ꝙ ille nō est dispositus. nec hꝫ lumē naturale sz est ipedit⁹. vt ps. iij. Oēta. Ꝺ negātes ꝓma principia. ¶ C. Hinc ergo habit⁹. ps ꝙ tota scriptura ve. te. ⁊ omnia mysteria scripta ⁊ facta in veteri test. fuerūt quedā ꝓpositiones respectu mysteriū no. te. Quod ꝓbat. Mā totū vetus testamentū hꝫ oēs conditiōes ꝓpositionis respectu noui test.

Prīa cōclusio.

¶ Ad cuius intellectū ponunt quattuoꝛ ꝺclusiones. Prima ꝺclusio est ꝙ nullū mysteriū scripturę aut factum in veteri testa. est gratia sui. sed oīa facta sunt in figura no. te. ⁊ omnia prenūciabāt mysteria xp̄i tt ecclie futura in nouo testa. Hanc ꝺclusionē affirmat apl̄s prime Corinth. x. ꝺicens oīa cōtingebant illis ī figura. Itē infra quecūq; scripta sunt ad nostrā doctrinā scripta sunt. vt fidem de xp̄o ⁊ spem habeam⁹. Hoc idē ꝓbat euseb⁹ lib. de preparatione euāgelica. vbi probat. ꝙ tota lex vetus nihil aliud fuit nisi preparatio ad euāgeliū. Itē aug. contra fastū ꝓbat ꝙ totū testamētū vetus nihil aliō fuit. nisi imago ⁊ figura no. te. grosso modo lineata ⁊ depicta. Itē Ho. ego. in mozali. ca. x. di. ꝙ sicut sol ꝓmittit luciferū ⁊ alias stellas ad prenunciandum diē. ita xp̄s premisit oēs patriarchas ⁊ prophetas ad ꝓnunciandū aduentum suū. aut per figuras ⁊ mysteria. aut per vaticinia. Itē Rabbi salomō sup zacharias dicit. ꝙ nō sunt locuti pphete nisi ad tpa messie. ⁊ intēdit per prophetas moysen: oēs scripturas ve. test. Itē dicit Rabbi moyses de egypto in suo lumine ꝺbiozus parte scōa. q̄ cerimonialia legis non sunt gratia sui. immo oīa sunt absoluēda p messiam. Ideo cōcludit Aug. sup Joannē ca. ij. sup mysterio ser hydriarū aq̄ in vinū p xp̄m cōuerse. ꝙ sicut aqua est insipida ⁊ inutilis sine vino. ⁊ nisi ī vino ꝺuertak. ita sacra scriptura ver. te. p illas ser hydrias aque intellecta est. insipida ⁊ inutilis. nisi cōuertak in vinū euangelicū nouī te. Et sicō legerit oēs scripturas ve. te. ⁊ quālibet partē illarū. ⁊ in illis non intellexerit xp̄m. ⁊ aliq̄ō mysteriū euāgelicū profecto nihil intelligit. immo eas scripturas nō intelligit. q. non sunt gratia sui. Item affirmat Augu. contra faustum ꝙ nihil est scriptū inve. te. nisi ea que figurabant. aut prenunciabant christum. nam multa gesserunt reges israel ⁊ iuda. que non sunt scripta in libris regū nec paralipomenō sed solum sunt scripta ea que figurabant aliquod mysteriū futurū de christo ⁊ ecclesia. Et ideo de quolibet rege dicitur omnia alia q̄ fecit talis rex. sunt scripta in libris regū iuda ⁊ israel. hoc est in archiuo seculari. vbi scribebant oīa gesta regū tā sacra ꝙ ꝓphana. ⁊ ea que nō figurabāt aliquid de xp̄o. vt ps ibidē. Itē hieronym⁹ sup illud Matt. v. vnū iota nō preteribit a lege donec omnia fiant. dicit ꝙ minima que sunt in lege. sunt plena mysteriis ⁊ recapitulata ⁊ impleta in euangelio.

Secūda cōclusio

¶ Secūda conclusio est. ꝙ totum testamentum nouum latebat. ⁊ continebatur virtualiter invet. test. sicut cōclusio in premissis. Hāc conclusionē ꝓbat Augu. libro de catheciz andis rudibus dicens ꝙ vetus testa. nihil aliud est nisi occultatio noui testa. ⁊ nouum testamentū nihil aliud est. nisi manifestatio⁹ reseratio vete. testa. Item super Jo. ca. j. dicit ꝙ euāgeliū nihil aliud est nisi veritas q̄ latebat in lege vete. te. nā lex per moysen data est. sz gratia ⁊ veritas illi⁹ legis p xp̄m facta est in euangelio. Itē Origenes dicit sup Matth. ꝙ testamentuz vetus nihil aliud fuit. nisi sepulchrū in quo erat clausuz ⁊ sepultū euangeliū. ⁊ erat quoddā velum. sub quo velabatur ⁊ cooperiebatur euangelium ⁊ veritas euangelica. Sed in passione christi. velū rūpi scissum est ⁊ monumenta aperta sunt ⁊ tunc fuit reserata et surrexit veritas euangelica q̄ ibi latebat. Item eusebius dicit ꝙ euangeliū nihil est aliud nisi annūciatio eorū mysteriorū q̄ i lege a patriarchis ⁊ ꝓphetis fuerunt prenūciata ⁊ prefigurata.

nō in veteri

Tertia ꝺclusio.

¶ Tertia ꝺclusio est. ꝙ mysteria noui testamenti de xp̄o ⁊ ecclesia nō possunt perfecte ⁊ proprie sciri. nisi ex preexistenti cognitione vete. testa. Hanc ꝓbat saluator Matt. xiij. ꝺicens. omnis scriba doctus in regno celorum similis est homini patrifamilias. q̄ profert de thesauro suo nouaetvetera. Itē Jo. v. dicit iudeis. scrutamini scripturas q. ipse testimoniū ꝓbibet de me. ⁊ q. moyses de me scripsit. Itē Lu. xxiiij. Jesus incipiens a moyse ⁊ ꝓphetis interpretabat illis duobus discipulis oīa que de ipso erant scripta. Itē omnes euangeliste ⁊ apl̄i per scripturas ve. te. ꝓbauerunt euāgeliuz ⁊ veritatē eius. Hoc idem facit paulus in epistola ad heb. p totū per oēs alias epistolas. Itē eusebius in libro de preparatione euangelica. ꝓbat ꝙ necesse est quēlibet christianum scire vetus testa. vt p illud veniat in noticiā noui testa. eo ꝙ est preparatio ad illud. Hoc idē probat aug. in libris de doctrina xp̄iana ⁊ de catheciz andis rudibus. ⁊ cōtra aduersarium legis ⁊ ꝓphetarū. vbi ait ꝙ nō oēs qui appellant xp̄ianī. in christum transeunt. sed quibus auferr velū. quod in lectione vete. testa. manet. qui enim sunt in veteri testa. impediente velamine nec vetus intelligunt nec nouū

Quarta cōclusio

¶ Quarta cōclusio est: ꝙ necessariū est lumē supernaturale ad intelligē das ⁊ interpretandas scripturas vete. testa. ſ. ad inferendas ex eo cōclusiones euangelicas. et mysteria noui testa. Probat. Mā sicut se habet lumē naturale intellectus agentis ad intelligibilia naturalia: ita lumē supernaturale ad intelligibilia supernaturalia sz intelligibilia naturalia nō pōt intelligi nisi p lumē intellectus illustrent ⁊ fiant actu intelligibilia: que erāt ante in potētia. vt ps Aristotelē cōmētatoꝛ. iij. de aīa: ergo est nobis necessariū lumē supnaturale ad intelligendas et interpretādas scripturas vete. testa. in quibus latent veritates noui testa. Ut per tale lumē primo eleuek intellectus noster ad capiendū illa altissima supnaturalia. Secōo ad illustrandū fantasmata qua ex illis habemus: vt ex eis elicia⁹ veritates euangelicas in eis latētes. Eo ꝙ veritates et mysteria noui te. nō habēt esse reale in veteri testamēto: sz tm̄ esse figuratiū ⁊ representativum vt magis patebit in sequēti tractatu. Et sic pt̄z ꝙ est necessarium tale lumen desup inspiratum ad intelligendas sacras scripturas vete. testa. ideo hoc lumen petebat dauid psalmo. cxviij. cum dicebat. revela oculos meos ⁊ ꝺsiderabo mirabilia ō lege tua. Itē. da mihi ītellectū vt discā mādata tua. Itē. declaratio sermonū tuorū illuminat ⁊ intellectuz dat puulis. ¶ Ex supradictis quattuoꝛ cōclusionibus ⁊ quattuoꝛ cōditionib⁹ ⁊ propriet atibus scripture vete. testa. patet ꝙ totū test. ſ. ve. ōr ꝓpositio seu propositiones respectu noui test. Mā nihil scribitur: nec ponit. nec fuit gestū inve. testa. gr̄a sui: sed ad figurandū ⁊ ꝓnunciandū mysteria euāgelica. ⁊ totū testa. nouū latebat in vet. testa. nec mysteria euangelica possint sciri perfecte nisi ex preexistenti cognitioneve. testa. Et hoc p lumē supnaturale inspiratū: ergo de necessitate totū vetus testa. ⁊ oīa mysteria in eo scripta: sunt ꝓpositiones respectu noui testa. et mysteria noui test. nihil aliud sunt nisi cōclusiones illate ex vet. test. ¶ A. Et toto igit̄ veterit nouo test. formatur ⁊ fit vnus formalis sillogismus cuius vetus test. est maioꝛ: ꝓpositio. ⁊ tota vita xp̄i est minoꝛ: propositio. ex quibus illicitū ⁊ illatū fuit euāgelius per apl̄os ⁊ euangelistas. Tñ arguit̄ sic. Ille q̄ habet oēs ꝺditiones: et in quo sunt cōpleta oīa q̄ scripta sunt in ve. test. est verus messias: sed xp̄s iesus est hmōi: ergo ipse est verus messias. Maioꝛ huius sillogismi premiserūt patriarche. ꝓphete in vete. test. Minoꝛ ipō ptulit xp̄s in se dictis ⁊ factis: cū dixit Matth. v. vnum iota aut vnus apex non preteribit a lege: donec oīa fiāt. Itē filī⁹ hoīs vadit sicut scriptū est de illo. Itē videtes iesum in cruce ꝙ oīa essent cōpleta: dixit ōsummatū est. Joh. xix. Luce. xiiij. dixit. oportebat impleri oīa q̄ scripta erāt i lege moysi. et ꝓphetis. ⁊ psalmis de me. Et sic xp̄s dictis ⁊ factis ptulit minoꝛ ꝓpositionem. Et tūc apl̄i ⁊ euāgeliste illico intulerunt ⁊ elicuerūt cōclusionē ex his premissis. sc̄z ꝙ xp̄s filī⁹ dei est messias in lege ꝓmissus. Mā dualb⁹ ꝓpositio

Nota.

Nota q̄ modo nouū te. cō

Triplex sensus scriptur

nib⁹ p̄missis: ⁊ verificatis: ipse euangeliste scripserunt vnusq̄sq; suū euāgeliū. q̄ nihil aliud est nisi cōclusio ex illis duab⁹ propositionibus elicita ⁊ illata. Ut sicut tota vita xp̄i est mediū ad probādū xp̄m esse messyā in lege promissum: ita opera miraculoz facta per xp̄m sunt mediū demōstrativū ad probandū ipm esse deū vt inferius patebit. Et iō Johannes euāgelista in fine sui euāgelij cōcludit. Hec aūt scripta sunt: vt credatis q̄m iesus est filius dei. Et sic pt̄z: ꝙ oīa mysteria vete. test. sint propositiōes ex quib⁹ inferunt cōclusiones euangelice. hoc enī affirmat hieronym⁹ in epla de mā sionib⁹ dicēs. ꝙ oēs ille hystorie q̄ memorant. ps. lxxvij. nō ponunt gr̄a sui: nisi tanq̄ parabolet ꝓpositiones ad inferēda mysteria noue legis in eis figurata. Ut ibi patebit. ¶ B. Sed scōo notādū ſm aug. ꝙ tria gr̄a cōclusionuz pōt inferri ⁊ elici ex scripturis veteris test. et ex quolibet mysterio eiusdē. sc̄z cōclusiones propbetice q̄ ptinēt ad fidē. scōo cōclusiones mozales: q̄ ptinent ad caritatem. ⁊ cōclusiōes anagogice: q̄ ptinēt ad spem future glie. q̄ reuelabitur in nobis. Ut dī. august. in principio sup gen̄. ꝙ in oībus libris sacris inuenit ops: que ibi primo eterna intimenk. ⁊q̄ facta narrenk: ⁊ q̄ futura p̄nūcienk: ⁊ q̄ agēda p̄cipiank vel moneank. ¶ C. Et sic pt̄z ſm aug. ꝙ vltra sensum litteralē possum⁹ eligere tria gr̄a conclusionū ſm triplicē sensum. ſ. allegoricū moralē siue tropologicum ⁊ anagogicum. Tñ ex sacrificio abrahe possumus inferre tres cōclusiones. Primo vnā prophetica sc̄z ꝙ sicut ysaac voluit immolari ex precepto pr̄is: ita xp̄s erat i cruce īmolādus: vt obediret pr̄i. Secōo. pōt iferri alia ꝺclusio moralis. ſ. ꝙ filij debent esse deo ⁊ patri obedientes. Tertio infertur tertia ꝺclusio anagogica. ꝙ sicut abrahā p obediētiā meruit bñdictionē. ita nos oēs parēdo ⁊ obtemperādo diuinis p̄ceptis cōsequamur benedictionē ⁊ felicitatē in celo. Tñ hūc ordinem tenet apl̄s. ſ. ad corinth. x. vbi dicit. Nolovos ignorare fratres: q̄ñ patres nr̄i oēs sub nube fuerunt. ⁊ oēs mare tranſierunt. et oñs in moyse baptizati sunt in nube et in mari. Ecce ꝙ ex transitu maris rubri infert baptismū legis euangelice. et hec ōr propbetica cōclusio. Item ibidē ex mysterio esus manne: infert eucharistiā. Et ex mysterio percussionis petre proferētis aquas. infert mystice et propbetice passionem xp̄i. vt ps ibidem. Itez postea infert ꝺclusionē mozalem cū subdit. sz nō in pluribus bñplacitū est deo: nāz prostrati sunt in deserto. hec aūt in figura facta sunt nostri: ne sim⁹ cōcupiscentes ⁊c. Ex quo pt̄z quomō ex punitiōe eorum: infert moraliter ne simus cōcupiscētes. Itē ad hebr. xij. ex mysterio terre promissionis: infert ꝺclusionem anagogicā. cū dicit. Nō accessistis ad tractabilem ignem: sz ad mōtem dei ⁊ birm celestem dei viuentis. Ex q̄bus ps ꝙ mysteria ve. test. nō solū sunt propositiōes ad eliciendū vnū genus cōclusionū. sz tria gr̄a ꝺclusionū. ſ. propbeticarum moralium. ⁊ anagogicarū. ſm ꝙ ad triplicez sensuz potest exponi scriptura eo ꝙ sit referta multiplici mysterio: vltra sensum litteralem. Tñ nota ſm

Universidad de Deusto
Biblioteca

Augu. cōtra faustū q̄ sicut nostra humana cognitio procedit a sensibilibus nobis magis notis. ad intelligibilia. ita dei voluit procedere in lege. Nā oia q̄ dicunt in lege veteri. sunt sensibiliter corporalia. vt p̄ illa manu duceremur in spūalia ⁊ intelligibilia mysteria euāgelica. q: sic apti nati sumus scire. Et ideo allegorice procedimus a lege veteri ad euāgelium ⁊ anagogice procedimus ab euāgelio in cognitionez futurorū bonorū glie nobis p̄missorū. ¶ B. Ex quibus patet q̄ totum te. ve. dr vere propositio respectu no. te. Et hec est p̄positio quā dō dicit se velle nobis aperire ꝓbetice in hoc lib. psalmorū. Nā in quolibet psal. aperit nobis aliquā propositionē. ⁊ aliqđ mysteriū ex q̄ ꝓbetice infert aliquā ꝯclusionem euāgelicā seu aliqđ mysteriū nouī test. de xp̄o ecclīa vt patebit Nā i p̄mo psalmo ex mysterio arboris vite paradisi infert custodiā ⁊ fructū diuine legis ⁊ penā. Itez in scdo psal. exyna ꝯiuratiōe saulis ⁊ suoꝝ facta cōtra dō. ⁊ ex yna cōiuratiōe fratrū cōtra ioseph. infert propbetice vanā ⁊ inanē futurā ꝯiurationez p̄cipū sacerdotū ⁊ phariseorū ytra xp̄m. Itē in psal. iij. Ex psecutiōe sibi facta p ablalō. infert propbetice futurā psecutionē et relurrectionem xp̄i. Prout i illo mysteriꝰ p̄uidebat i spū ꝓbetico futura mysteria xp̄i. put patebit tractatu sequēte discurrēdo in expositione psalmorū. Et sic ptz quō totū te. ve. est propositio quam dō p̄mittit se aperi boc lib. Et p̄ ꝑs totū ve. te. est materia ex qua. Nā oēs doctores tā catholici q̄ hebrei i hoc conueniunt scz q̄ in hoc libro continet totum test. vetus p̄ modū laudis. Sed veritas ⁊ fides catholica tz q̄ etiā totū no. test. cōtinet hic p̄ modū propbeticū. Nā scripturave. te. nō adducit nisi tanq̄ ꝓpositiones ⁊ parabole ex quib? ꝓbetice iferuntur cōclusiones ⁊ mysteria euāgelica de xp̄o ecclīa.

Quō vetus test. dr ꝓpō.

¶ E. Et sic vetus test. est materia ex qua: sz nouū test. est materia de qua primo intēdit in hoc libro Sed in sillogismo ꝓpositiones sunt materia sillogismi ex qua. sz ꝯclusio est materia q̄ p̄cipaliter q̄rit intendit. ¶ Et ponit exēplū aug. Nā in torculari. duplicē materiā ꝑsideram?. f. vindemiā. ex qua extorq̄m? vinū. ⁊ ipm vinū qō ex vindemia extorquemus. vtrūq; materiā appellam?. Hoc idez dicim? de olario torculari. Nā p̄mo ꝓsideramus oliuā quā torquem?. scdo oleū qō extorquemus. Hoc idē ꝓsideram? i area. Nā p̄mo cōsideramus spicas seu aristas ⁊ paleas quas trituramus. scdo granū qō purgatū extrahim?. Et tū in oibus supradictis p̄ma ꝓsideratio est semp ꝓpter scdam ⁊ nō econtra. Ita pariter in torculari sacre scripture primo ꝓsideram? scripturas ve. te. quas xp̄s in torculari crucis cō pressit. scdo vitates euāgelicas ⁊ mysteria. q̄ exinde extorsit i se cōpleuit ⁊ cōsummauit. Hoc idē ꝓsideraf i area dñi. Nā primo ꝓsideram? cerimonialia ⁊ legalia. q̄ xp̄s cū vētilabro segregauit. scdo granū euāgelicū qō exinde collegit. vt p̄s Mar. iij. ⁊ Luc. iij. Sz sicut cōpressa vindemia ⁊ oliuis reiciť vinacia ⁊ amurca. ⁊ colligit ⁊ seruat vinū ⁊ oleū ad vtilē ⁊ necessariū potum ⁊ cōdimētū. ⁊ separato grano reiciť palea ad cōbu

Persuasio notāda.

rendū: siue dat bestijs ad comedēdus. ita pariter postq̄ xp̄s expressit et extorsit et separauit vinum euāgelicū a vinaceo legis. ⁊ oleū euangelicum sacramētorū ab amurca legaliū cerimoniarū grasnū euāgelicū a paleis legis. ista amurca ⁊ vinacia simul cū paleis legalib? sunt a nobis reiciēda. et tāq̄ mortiferum vitāda. ⁊ solo vino ⁊ oleo ⁊ grano euāgelico est nobis fruēdū ad salutē ⁊ vitā spūalē Et ideo iudei tanq̄ ceci ⁊ obstinati ⁊ bestie comedūt bodie paleas sine grano. ⁊ amurcā sine oleo. ⁊ vinaciū sine vino in suā puniēt ⁊ mortē eternā. cuz talia sint mortifera post xp̄i passionē. ¶ Ex q̄bus p̄z q̄ ve. te. est materia but? libri. ſz ve. te. cōsidera tur tāq̄ materia ex qua nouū aūt tāq̄ materia de qua p̄ncipaliter intēdit. Et vinū ⁊ oleū ⁊ granū ex ista materia ve. te. extorquere ⁊ colligere intendimus. Et etiā totū ve. tes. ē ꝓpositio quā nobis dō aperit ⁊ totū test. nouū est cōclusio quā ex illo elicere intēdit in hoc libro. Et iō est diligēter aduertendū ⁊ speculandū. quā ꝓpositionē erveteri test. i vnoquoq̄ psalmo dō nobis apiat. ⁊ quā ꝯclusionē euāgelicā iste diuin? dialecticus extinde ꝓbetice nobis eliciat. ¶ In hoc ergo decipiunť iudei moderni. Nā q̄n dō explicat in aliquo psalmo aliqđ mysteriū de ve. te. putāt q̄ illud adducit tāq̄ materiā p̄cipalē de qua principaliť agit et intēdit sed hoc ē manifeste falsuz. Nā nō adducit talia mysteria. nisi tanq̄ ꝓponens et parabolas. ex q̄bus infert ꝓbetice ꝯclusiones euāgelicas principaliter intē tas ab eo. Et iō iudei manēt cecis ⁊ obstinati comedētes vinaciū ⁊ amurcā mortiferā. et paleas tanq̄ bestie. Et iō dicit aug. lib. ō vn. co baptismo. q̄ sudei sunt mali i bona lege. puerse eā intelligēdo. ⁊ xp̄iani sunt boni in eadē lege recte ⁊ spūaliter sapiendo. Nam ex eadem christiani colligūt fructū salutiferos et iudei cibos mortiferos. Et hec sint dicta de causa materiali huius libri.

Mota. Ꝫ iudeos.

In tertio capitulo queritur de forma huius libri. q̄ p̄ ly. i psalterio iportat Nō q̄rit. qđ est illū psalteriū in quo dō dicit se suā ꝓpositionez aperire ¶ C. Ad cuj? intellectū est primo notādū q̄ psalteriū ōr a psallēdo. Nā psallere idē est q̄ laudes cantare. Nō psalteriū ōr quasi laudatoriū. ⁊ ōr quodā istrm laudatoriū decē chordarū. cū quo carmina laudū cantabant. Et iō iste liber psalmorū triplici respectu ōr psalteriū Uno mō rōne modi tradēdi eo q̄ oēs psalmi metrice sunt cōpositi ſz q: metrica p̄tinet ad musicā. vt p̄z p̄ terentianū ⁊ p̄t sciani ⁊ augustinū. sō vere liber psalmorū ōr psalteriū ex decātatoriū. rōne modi tradēdi seu scribēdi. Secdo ōr psalteriū iste liber. rōne instrumēti musici. Tertio iste liber ōr psalteriū. rōne modi significādi siue rōne significati. Nā illō psalteriū materiale. f. istrm musicū cū quo psalmi cātabāt significabat psalteriū euāgelicū ⁊ spūale. Uñ sicut illud instrm musicū habebat decem chordas principales. iō dicebat psalterium decachordum siue decē chordarum. ita psalteriū spūale euāgelicuz p illud materiale legis veteris figuratuz habz decem chordas. f. decem mysteria de christo et eccle-

Cā forme libri.

Quare iste liber ōr psalterium.

Mota.

sia que quidē decē mysteria dicunť decez chorde psalterij euāgelici. Prima chorda but? psalterij est. mysteriū trinitatis psonarū ⁊ unitatis essentie qō primo in euāgelico intendit. Scda chorda est mysteriū incarnationis et natiuitatis xp̄i. Tertia chorda est mysterium p̄dicationis ⁊ sctitatis xp̄i. Quarta chorda est mysteriū miraculoz que fecit Quinta est mysterium passionis ⁊ mortis. Serta mysteriū resurrectionis. Septima mysteriū ascēsionis ⁊ regni vniuersalis. Octaua est mysterium spūsancti missionis in discipulos. Nona chorda est mysteriū gentiū ad ecclesiā vocationis et ex vtroq̄ populo congregationis. Decima est vniuersale iudiciuz ⁊ mysterium vltime glorificationis. Iste sunt decē chorde huius psalterij spiritualis ⁊ euangelici q: in tota lege euāgelica nihil aliud cōtinetur nec traditur. nisi hec decem supra memorata mysteria. Jō lex euangelica dicit psalterium decem chordarū multotiens in psalmis memoratū. Quod quidē psalteriū spūale euangelicū figurabatur per illud instrumentū musicū ⁊ psalterium materiale. cū quo psalmi cantabank in tēplo. Nā ideo dauid ordinauit vt psalmi cū illo instrumēto decem chordarū cantarenť. eo q̄ significabat ⁊ figurabat nostrū psalteriū euangelicuz. Unde hoc psalteriū spūale ⁊ euāgelicū decachordū cātabat ꝓbetice dauid in suis psalmis. ⁊ has decez chordas euangelicas. id est decē mysteria xp̄i propbetice cātabat ⁊ pulsabat. Unde dicit beatus hieronym? in epistola ad paulinū q̄ sicut orpheus psallēdo cū cythara reuocauit eruditem iuū. Ita dō propbeta cū suis psalmis ⁊ carminibus nitebatur xp̄m ab inferis multiplici cātu reuocare. Unde sicut dauid i quolibet psalmo aperit nobis aliquā ꝓpositionē de veteri testamēto. Ita in eodē psalmo cantat ⁊ pulsat nobis aliquā chordam de psalterio euāgelico. Et hoc debet attendere lector in quolibz psalmo. In hoc ergo psalterio decē chordarum dicit dauid seipelle suā ꝓpositionē aperire per quod denotat forma siue causa formalis but? libri. ¶ Tripler ergo forma consideraf in hoc libro put sequiť ex predictis. scz forma tradēdi. forma cantandi. ⁊ forma intelligendi. Sed q: de forma intelligendi agetur specialiter i tertio tractatu. ⁊ de forma cantādi tractabitur in quarto tractatu. iō in hoc. iij. cap̄. specialiter est agenduz de forma tradendi qua traditus ⁊ scriptus est iste liber. ¶ C. Ad cuius euidētiā est aduertēdum q̄ in quattuor cōsistit forma tradendi huius libri. Primo quia metrice scriptus est. in versu lyrico. Secundo q: quandoq̄ vtiť modo tragico. introducēdo personas alias ad loquendū. quandoq̄ vtiť modo heroico et narratiuo. narrando mirabilia operat beneficia dei. Tertio q: explicat ꝓbetias suas quandoq̄ per modū orationis et petitionis quādoq̄ per modum querele. Quarto quia in magna parte loquiť de futuro p̄ verba de preterito. Et ideo est videndum quomodo vnumquodq̄ istorum ita fiat. ¶ Quantū ergo ad primū est aduertendū. q̄ causa quare dauid explicauit ꝓbetias in hoc libro in versu et modo metrico. ⁊ non in so-

Cā quare metrice dauid ꝓposuit

Mota q̄ mō dō metrice ꝓposuit

lura oratione siue prosa. fuit multiplex. Nam hoc factū est. vt satisfaceret deo ⁊ bonis fidelibus et satisfaceret materie quā intendebat. Nā sicut dicit aug. in sexto sue musice. cū deus sit summa bonitas. in concordia omnia fecit. ⁊ creauit sub quadā barmonia ⁊ cōcordia ⁊ ꝓportione. et sic omnia fecit deus in numero pōdere ⁊ mensura. vt patet sapientie. xj. Et omnia habent speciem modum ⁊ ordinē inter se ⁊ deus vt ait augustinus in libro de natura boni. Et sic dicit idē augustin?. q̄ in celo ⁊ in elemētis ⁊ mixtis elemētaris. ⁊ in oibus creaturis seruatur musica ꝓportio. eo q̄ imitanť suum creatorē qui est summa cōcordia. Et sic tantū durat res quantum in ea durat concordia et proportio. vt videmus in corpore humano eo q̄ sanitas consistit in mensura ⁊ ꝓportione humorū ⁊ cōplexionū. ⁊ quando corpus humanus desistit ab illa cōcordia ⁊ proportiōe musica. illico adest infirmitas ex cōsequenti interitus. Et ideo oia animalia gaudent in concordia ⁊ proportione. erg oa fortiori deus gaudet in omni cōcordia. eo q̄ ipse est summa cōcordia. ⁊ ad similitudinē sui omnia sub quadam barmonia ⁊ concordia creauit ⁊ vt sic esse conseruat. Et sic per oppositus discordia tomnis disproportio displicet deo ⁊ hominibus. Itez per oppositum. omnis concordia displicet diabolo. ⁊ omnis discordia sibi placet. Et hec est causa quare deus delectatur et sibi placent carmina. et placent sibi orationes compositе et facte inversu et cum carmine. eo q̄ versus componitur ex quadam musica proportione. et numero et mensura pedum ⁊ syllabarum. Nam versus continet numerum et ordinem pedum. ⁊ pedes continent numerum et ordinem syllabarum. et syllabe numerum temporum sm q̄ syllaba est longa vel brevis. Et sic dicit Augustinus et Priscianus. q̄ hec est causa quare barmonia et musica proportio sonorosa delectat deum et homines. Et sic homines naturaliter inclinātur ad cantilenas et ad carmina audienda. eo q̄ sub quadam barmonia ⁊ musica proportione consistit vita humana. Unde dicit augustinus q̄ ista barmonia et musica proportio seruatur in celesti patria. Nam sicut illa beata societas cōsistit in summa charitate ⁊ cōcordia. Ita cū cantu ⁊ barmonia vocum in secula seculoruz laudabunt deum. Et sic carmina delectāt non solum audientes. sed etiam cātantes tē. Et hec fuit causa quare dauid fecit hunc librum in versu et carmine. Nam ipse faciebat psalmos ad laudem dei vt cantarentur in templo ⁊ ecclesia in vtroq̄ test. sed oportebat q̄ talia carmina non solum placerent deo. sed etiam hominibus. tam audientibus q̄ cantantibus ideo sic psalmos composuit. tāc eandem causam assignat basilius in expositione primi psalmi. Alia causa quare dauid fecit psalmos in versu fuit. Quia ipse in libro psalmorum complectitur totam sacram scripturam vtriusq̄ testa. Nam adducit omnia mysteria vete. test. tā q̄ parabolas ⁊ propositiones: ex quibus elicet futura mysteria noui testa. vt dictum est cap̄. precedenti, sed quia tot et tanta non potuisset compre-

Cā quare metrice dauid ꝓposuit

Universidad de Deusto
Biblioteca

bendere in prosa. ideo composuit psalmos in metro. B. Nã hoc habet metrum: quia sub paucis verbis comprehendit plurimas sentẽtias. Unde versus. Hec tra parant animos: comprehendunt plurima paucis. Hures oblectãt. pristina cõmemorant. Quartuo: ergo proprietates habent mestra. Primo q in verbis paucis cõprehendunt plurima gesta et plures hystorias. et plures sententias. vt patet in virgilio et lucano et persio. Secundo quia melius retinẽtur in memoria ea que per versum habentur. et versus diutius retinent in memoria q prosa. Tertio quia mouent animũ hominis ad studium. Quarto quia oblectant aures dei t hominum sicut dictum est. Per contrarium autem fugiũt demones carmina musica eo q dyabolus sicut deuiauit a veritate t concordia t pace dei t bonoꝝ angelorꝝ tristat in oĩ cõcordia et pace et delectatur in omni discordia. et ideo frequenter miscetur cum hominibus melancoliceis t maniacis t arreptiꝫ. L. Et ficlegif. j. reg. xvj. q spiritus neꝫ agitabat ipsum saulem, sed cũ dauid canebat cuꝫ cythara: illico spiritus nequã dimittebat saulem t fugiebat. Quod ex duobus prouenichat. vt ait iosephus et etiam augustin⁹. Primo pter harmoniam sonorum et vocum: quã sibi naturaliter displicet. Secundo propter laudes dei quas dauid cantabat in psalmis. quia aliquos psalmos ad laudem dei iam composuerat. Et sic pt⁊ causa quare dauid fecit psalmos inversu et metro. t eisdem causis beatus ambrosius fecit hymnos feriales ecclesie in psecutione arrianoꝝ. quos fideles cãtabant p totã noctẽ et sic in tali cãtu delectati t cõsolati: tolerabili⁹ patiebantur. immo contemnebãt psecutiones arrianoꝝ: vt inquit dacius. ¶ Ad secundum dicendũ. q causa ẽre dauid quandoq; vtitur modo tragico quã doq; modo heroico: quandoq; modo satyrico: est fm exigentiam materie. Nam in hoc psalterio p pbetico ipse cantat et pulsat triplex psalterium. scz psalteriũ euangelicuꝫ continens illa. x. mysteria: quoꝝm quedã sunt leta sicut incarnatio t nativitas xpi. t resurrectio. t quedam flebilia: sicut petrꝰ ipsius adde t passio xpi. Et sic quandoq; introducunt diuerse psone. Nam introducit quandoq; adã cum sua posteritate: ad deflendum peccatũ t miseriã suã. Et introducitur xps ad deprecandum de sui iniusta psecutione contra iudeos t gẽtiles. Et sic in tali materia dauid vtitur modo tragico. Sed quando predicit magnificentiã regni xpi: vtit modo heroico. t sic quasi vtit omni genere poetico. ¶ Ad tertium. dicendus q causa quare dauid fecit oĩs psalmos pro maiori parte per modũ petitionis fuit. qꝝ in oĩbus psalmis vel loquit genus humanũ petendo aduentuꝫ messie vt ipsum liberet: vel loquitur xps ad pẽm petẽs salutem pro oĩbus fidelibus per passionẽ t resurrectionẽ suam tanq; mediatoꝝ. t vltionẽ de obstinatis tanq; iustus iudex: eo q xpo conuenit iudicium facere. ¶ Ad quartũ est dicendum q causa quare dauid loquit de furto frequenter per verba de preterito: fuit triplex. Prima causa est: quia dauid refert locutionẽ suam ad eternum propositum diuinũ. Nã licet passio xpi t resurrectio non esset tũc completa in actu: tamẽ apud eternũ propositum iam erat decreta t pdestinata. Secunda causa fuit. q dauid illã locutionem referebat ad reuelationẽ sibi ias factam. Unde qñ dixit. Dixit dñs dño meo sede a dextris meis: nil aliud vult dicere: nisi ego vidi in spiritu qualiter dñs deus pater dicebat dño meo iesu xpo: sede a dextris meis. t qualiter hoc ab eterno fuit a deo preordinatum t mihi et tpe reuelatuꝫ. Tertia causa fuit vitas t inmobilitas ppbetie. Nam sicut impossibile est pteritũ nõ fuisse: ita erat impossibile: q ea que dauid dicebat in psalmis: nõ cõplerẽtur suo tpe a deo statuto. Ideo loquitur per vba de preterito ad certitudinẽ ppbetie. vt populus ille crederet humanã redemptionẽ per xpm faciendã: ac si iã esset facta. Et hec est causa quare. Ixx. interpretes spiritu ppbetico afflati etiã multa verba de futuro traduxerunt de preterito vt ait hieronym⁹ sup psalmo. lxxxix. Quarta causa potest addi. qꝝ dauid prescivit in spũ q sui psalmi erant cãtandi in nouo testamento quando talia mysteria nostre redemptionis iam essent gesta et cõpleta. Ideo locutus est p verba de preterito: vt iam nos in ecclesia cãtemus talia mysteria potius historice q̃ ppbetice. Nam ppbetia est de futuro t historia de preterito. Et ita cãtam⁹ nos hodie psalmos: simul memorãdo ppbetiam: t agendo gratias: qꝝ ias ppbetia transiuit in historiam. ¶ Et sic pt⁊ quare dauid fecit psalmos in metro: t quare in omni genere poetico. t quare p modus orationis t petitiõis t quare p vba de preterito prẽdixit futura misteria. Quia sic erigebat sua materia de qua loq̃batur. t finis ad quẽ loq̃bat. t pso ne cũ quib⁹ loquebatur. Et ideo dicit Rabbi moyses de egypto in suo more: q quilibet ppbeta basser suam linguã t suũ idioma t suũ modũ loquendi. Et ideo dauid habet ppriũ t extrancũ t exqsitum modum loquẽdi inter alios insuis psalmis t hoc⁹ pter causas supra assignatas. Et ideo est necesse vt prudens lector t ecclesiasticus sit assuetus in modo loquendi ipsius dauid t attẽdat modus eius. Et ideo decipiunt ceci t obstinati iudei nõ attendentes ad modũ loquẽdi dauid qꝝ ignorant causas. ideo dicunt multa inepta dicta t male intellecta. ¶ D. Et est vlterius speculandũ. q sicut sacra scriptura continet triplicẽ sensum videlicet litteralẽ. Ita illud psalteriũ materiale significat triplex psalteriũ spũale. s. psalteriũ ppbeticum t euangelicũ cõtinẽs illas. x. chordas t mysteria de xpo t ecclesia. Et psalterium morale cõtinens. x. pcepta moralia. Et anagogicũ cõtinens. x. pfectiones siue fructꝰ. aut dotes beatoꝝ in gloria. Unde in ecclesia militante cantamus psalteriũ euangelicũ mysticũ: credendo p fidez. t psalteriũ morale opando p caritatẽ. sz bti cantant in gloria psalteriũ anagogicũ: fruendo p gliam. Et sic de quocunq; istoꝝ triũ intelligitur hoc psalteriũ in hoc loco expositus siue exponendũ. Et hoc triplex psalteriũ cãtat dauid ppbetice in hoc libro. Nã sicut crinit⁹ hyopas canebat errãtem lunã: foliscq; labores: arcturũ: pluuiadasq; : hyadas geminosq; tyrones: vt ait vgl. in ẽneo. ita pariter noster diuus poeta dauid canit in hoc libro: filiũ a patre eternam gñationẽ t spiritus sancti abvertoq; processionem. t verbũ diuinũ et vgine in carnem natum. t christũ pdicantem t miracula facientem. t sicut ouidius. virgilius t seneca. t claudianus in tragedijs canunt herculem cuꝫ theseo ad tartara descendentem t proserpinam raptam ab ipso plutone: recuperantem t reducentem. ita iste noster poeta ppbetice canit in hoc libro xpm ad inferos descendentem. t diabolo in carcere obtruso: limbum expoliãtem. Item sicut poete canunt orpheũ dulci carmine t sono eruditem suam ex inferis reuocãtez: ita noster poeta dauid dulci cythara in hoc psalterio suo vocat t reuocat xpm ex sepulchro t ab inferis in vitaꝫ gloriosam resurgentem t celos cũ triumpho cõscendentem. vt patebit locis suis. Et hec de cã formali huius libri. Ñ.

Mota ꝺ psalterio spirituali.

Cã finalis huius operis.

In quarto capitulo restat videre de causa finali t vtilitate huius libri. Quia finis habet rationem boni. t ideo qui tollit finez: tollit bonũ. s. meta. Et sic dauid motus a spũ scto pter aliquẽ bonũ finem: fecit psalmos t aliquem bonũ finem intendebat: cũ eos faciebat. Primo ergo est notandũ scom aristotelẽ primo ethi. q ꝫ in actibus humanis possint esse multi fines: tñ omnes illi subordinantur ad vnũ: gratia cuius oĩa fiunt. t ille finis est humana felicitas t cõsecutio illius. ¶ Ita ergo dauid primo intendebat felicitatem et beatitudinẽ humanã. sed qꝝ preuidit q illam non poteramus habere nisi per xpm: ideo primo per tales psalmos intendebat inducere illum populuꝫ ad cultũ veri dei. t ex cõsequenti ad fidem t spem xpi futuri. sine quo talis felicitas nõ poterat acquiri. Et ideo primꝰ t immediatus finis fuit inducere illum populuꝫ ad fidem xpi in carnem venturi et nos per passionez et resurrectionem redempturi. Et sic dicitur q xps fuit finis immediat⁹ illi⁹ legis. vt ait apostolus ad Ro. x. Sed vltimat⁹ finis erat vt homo iam redemptus: in celo vltimate glorificaretur per xpm. Et sic xps semper est finis totius legis. tam noue q̃ veteris. Nam sicut xps redemptor est immediatus finis legis veteris: ita xps pmiator et glorificator t felicitator est finis legis noue. Et hec est causa quare psalmi pro maiori pte intitulantur in finem ad denotandum q dauid in illis psalmis nos dirigit in xpm. qui est finis vtriusq; legis eo modo quo dictum est. Quia xps est finis legis veteris vt redemptor: et est finis noue: vt glorificator et beatificator. Et ideo dicit apostolus ad Ro. x. q finis legis ad iusticiã omni credenti est xps. ¶ E. Sed est aduertendum. q duplex est finis legis. Unus vltimat⁹ et extrinsecus: qui est ipse deus et homo xpo. Et alius est finis intrinsecus: qui est duplex. s. finis qui acquiritur in ipsis beatis: qui dicit ipsa felicitas. t alius est finis legis habitualis: quo acquiritur et habetur ipse deus et ipsa felicitas. et iste finis dicitur caritas. t sic dicit apls. j. ad Tim. j. c. q finis omnis pcepti est caritas. Et iõ ait augusti. primo de doctrina. q quicũq; legerit oĩs scripturas: ita vt ex isto respectu non colligit hanc geminã caritatez dei et proximi nõdũ intelligit. Et sic patet q finis dauid in psalmis faciendis fuit: vt induceret omnes ad fidem xpi et caritatem dei t proximi. t hec est cã finalis huius libri in gñali. sz in quolz psalmo poterunt allegari alie cause pticulares. ¶ Finis ergo huius libri et totius sacre scripture veriusq; testa. est: vt credam⁹ vnuꝫ deũ trinũ in psonis et vnum in substantia. creatorem oĩm. et xpm: deñet hoiem: redemptorem et glorificatorem gñis humani per quã fidem diligamus deum et proximũ. declinãdo a malo et opando bonũ propter futurã gloriã cõsequendã. ¶ Ex omnibus supradictis i bis quattuor capitulis patẽt quattuor cause huius libri. Nam causa efficiens vniuersalis t principalis est ipse spũsanctus. Et actor particularis est ipse dauid qui fecit omnes psalmos. Et materia ex qua: est tota scriptura vete. tes. sz materia de qua principaliter inẽta sunt mysteria. no. tes. t quasi tota lex euangelica ppbetice in hoc libro vaticinata. Forma autem est modus tradendi et intelligendi eo modo quo dictuꝫ est. Et finis est fides xpi redemptoris t glorifica toris t caritas dei t primi: qua consequimur fuꝝturam felicitatẽ. ¶ D. Tota ergo intentio dauid in hoc libro fuit aperire sacras scripturas ve. te. t ex illis ppbetice inferre mysteria xpi et ecclesie gestis ve. te. figurata. Et ideo dicit dauid in verbis in principio propositis. Ego dauid filius ysai spũ scto affiatus et illustrat⁹ Aperiã in hoc libro ppositionem meaz. s. totam scripturã. vere. test. i. omnia mysteria ibidem mistice et figuratiue inclusa t hoc faciã in psalterio spiritualiter intellecto. sz ex illa propositione legis veteris. eliciam dece mysteria euangelica de xpo t ecclesia. t hoc faciam ad vtilitatẽ meã. t totius corporis mystici. sz ad fidem t caritatem xpi astruendam t cõfirmandam. per quam summa felicitas est cũctis acquirenda. Ita etiã tota ista locutio põt aptius ad ipm iesum xpm referri. Nam sicut dauid apit nobis ppbetice in hoc libro omnia mysteria xpi in veteri test. cõtenta: ita peramplius t perfectiꝰ xps nobis aperuit ipse. Primo in se realiter cõplendo. secundo apostolis t discipulis ea interpretando. Dicit ergo xps seu ipse spũsanctus. Ego xps qui solus habeo clauem dauid: que claudit t nemo apit. t aperit t nemo claudit: Nã ego cũ clave secreti mei clausi Ilege veteri mysteria incarnationis t redẽptionis: q̃ nemo poterat aperire nisi clave mea: ego inq; aperiam propositionem meã p seruum meũ dõ: sibi ista mysteria revelando. t ipm illustrando. vt ea ppbetice aperiat in ꝺ psalterio. Sed primo ea ego idem apiam: in me ipso supradicta mysteria complendo t meis apostolis interpretando.

Finis legis duplex.

Tractatus secundus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Dauid quō est dicēdus verus ꝓpheta.

IN secundo tractatu de dignitate et excellētia prophetie dauid. B. Est primo videndū: an dauid sit dicēdus vere propheta. Etargumunt moderni iudei ꝙ non. Primo sic. Nam ille nō est vere ppheta: qui nō fuit missus a deo ad aliquē regē nec ad populū. sed dauid est huiusmodi igit non est ꝓpheta: maioꝛ ꝑt discurrendo per oēs. Nā primo moyses fuit missus ad pharaonē ad liberādū populū israel. vt patꝫ Exo. iij. Itē deus misit esayā ad populum israel. et ad reges iuda. vt ꝑt esa. vj. Itē misit hieremiā ad prophetandum Hierem. j. Itē misit ezechielē: ad pronūciādā propinquā captiuitatē. vt ꝑt ibidē. Et sic misit oēs alios duodecim prophetas. vt ꝑt in ꝓncipijs libroꝝ. Sed nō legit alicubi: ꝙ de⁹ miserit dauid ad aliqđ pronunciādū. Itē scdo arguit. ille est verus propheta cui deus imediate reuelat secreta sua: et nō ille cui ppheta notificat secreta dei. sed de⁹ nō reuelauit ipsi dauid successionē sui regni: imo imediate illā reuelauit nathan. et ꝑcepit sibi: vt notificaret illā reuelationē ipsi dauid. ij. reg. cap. vij. ḡ solus nathā dicendus est propheta et nō dauid. quia vn⁹ propheta nō indiget amministo alteri⁹. Tertio voluit arguere quidā catholici ex auctoritate hieronymi. q̄ in ꝓlogo libri reg. in q̄ diuidit totū testamentū vetus in tres partes. scz in legē et prophetas. et agiographa: et ponit dō inter agiographa. ex q̄ ps ꝙ nō est ppheta. Itē arguūt quarto: ꝓ hoc ꝙ ait saluatoꝛ luce. xxiiij. opꝫ impleri q̄ scripta sunt in lege. et prophetis. et psalmis de me. Ex quo ꝑt ꝙ tā xp̄o: ꝙ vtūs hieronym⁹. segregāt dō a collegio ppheta: et collocāt ipm in tertio gradu et vltio sacre scripture. Et sic ꝯcludit ꝙ dō nō fuit ppheta. ¶ In oppositū est saluatoꝛ. Matth. xxij. q̄ appellat dauid ppheta dicēs. Quare ḡ dauid in spū vocat xp̄m dīm dicens. Dixit dñs dño meo sedē a dextris meis. Itē Matth. xxvij. et Johānes. xij: appellāt dauid ppheta allegando scripturā psalmi dicētes sicut scriptū est ꝓ prophetā dicentē. Diuiserūt sibi vestimēta mea: et sup vestē meā miserūt sortē. Ex q̄bus ꝑz dauid fuisse verū ppheta. ¶ Rñdeo. Ad decisionē hui⁹ q̄stiōis quatuoꝛ sunt videnda. Primo q̄d est ppheta. et quot et quot reqrunt adverā ppheta. ex qb⁹ patebit dō fuisse verā ppheta. Scdo quot sunt gña siue modi visiōis siue ppheticē reuelatōis. Tertio videbit in quo gñe ppheta magis ꝑfecit dō. Quarto videbitur vtrū dauid sit eximius et excellentissimus omniū prophetarum. A.

Quid⁹ ē propheta.

¶ Quantum ad primum est dicendum ꝙ propheta tripliciter diffinit scōm ꝙ magis largeet magis stricte: et ꝓprie sumit. Naz ꝓmo diffinit augustino ꝙ ppheta est diuina reuelatio eoꝝ q̄ pcul sunt ab hūano intuitu. Et sic ppheta largo mō sumit: eo ꝙ habit: tā ꝑterita q̄ futura. et oīa q̄ sunt supra hūanam intelligētiā: qꝛ oīa ista sunt pcul ab hūano intuitu. Nam futura sunt pcul ab hūano intuitu. eo ꝙ nullū hūt esse. et ꝑterita cōtingētia q̄ non sunt in scripturis nec in memoria: etiā nō hūt esse: et sic sunt pcul a cognitiōe nostra. Itē diuina mysteria q̄ nullo mō cadūt sub sensu sunt tā magis pcul a nr̄a cognitiōe. Et sic reuelatio vniuscuiuscq; hoꝝ triū. dr ppheta. Et isto mō non solū esayas qꝛ p̄dixit futura: dicerēt ppheta sed etiā moyses q̄ annūciauit ꝑteritā creationez mūdi: et ēt vnitatē vnius dei: et multa q̄ sunt supra hūanam facultatē. Scdo mō diffinit magis stricte ppheta ab ipso Lasiodoro in prologo libri psalmoꝝ dicente ꝙ ppheta est diuina inspiratio rerū euētus imobili vitate demōstrans. per hoc aūt ꝙ ait diuina inspiratio: demōstrat ꝙ caypbas nō fuit ppheta qñ dixit: expedit vt vn⁹ hō moriatur p pplo qꝛ illud nō dixit ex diuina inspiratiōe sed ex malicia ad malū finē. Itē p hoc ꝙ ait rerū euētus: ostendit: ꝙ ppheta est solū de cōtingētibus futuris. Et sic moyses nō fuit ppheta: inquantū annūciauit ꝑteritā creationē rez. Itē p hoc ꝙ dicit immobili vitate demōstrās: excludunt vaticinia astrologoꝝ. et sortilegoꝝ: q̄ sepe impediūtur et fallūtur. ¶ Tertio mō diffinit ppheta ab origene sup psalteriū dicente: ꝙ ppheta est de ppetijs futuris xp̄i et ecclie in veteri testō: diuinitus reuelatio facta. Et sic ꝑm origenē de cōsueto mō loquendi: solū sunt sacri pphete q̄ in veteri testō ex diuina reuelatiōe et inspiratiōe: pnūciarūt mysteriū incarnatiōis et nr̄e redēptionis. et vniuersaliter futura mysteria xp̄i et ecclie. Et hoc mō iohānes euāgelista in apocalipsi nō cēt ppheta. qꝛ nō pnūciauit primū aduētū xp̄i. Sz origenes qꝛ loquit de cōsueto mō loquēdi eccl'ie distinguendo ppheras ab apl'is et euāgelistis: solū vocat ppheras eos q̄ pnūciāt aduentū xp̄i in carnē. et eos appellāt apl'os et euāgelistas qui euāgelizarūt et annūciauerūt xp̄m iā venisse. Sz ipsemet origenes in enumerādo libros sacre scripture appellat iohannē euāgelistā ppheta: inquārū pnūciauit fm aduentū xp̄i. et totū discursum eccl'ie vsq; ad iudiciū in libro apocalipsis. ¶ Et sic ps: q̄d est ppheta. et qꝰ est vere ppheta fm modū cōsuetū eccl'ie. Nā vt sic eccl'ia solū appellat ppheras q̄ ex diuina reuelatiōe et ispiratiōe ꝑterūt futurū aduentū xp̄i et mysteria nr̄e redēptiōis et salutis in veteri testō. Et sic distinguit eos ab apl'is et euangelistis. et doctoribꝰ. Et sic isto mō ppheta ꝓprie dicta: nil aliud est nisi pnunciatio futuroꝝ mysteriorꝝ de xp̄o et eccl'ia in spū et lumine supnaturali precognitoꝝ i veteri testō. ¶ L. Ex supradictis ps: ꝙ ser sunt de rōne ppherie ꝓprie dicta. et sex requirunt ad verū ppheta. Primo ꝙ prenūciet futura. qꝛ de ꝑteritis non est ppheta. Vñ dicit gregoꝛ. sup ezechi. ꝙ cū ideo propheta dicta sit eo ꝙ futura ꝑdicat: qñ de ꝑteritis vel de ꝓntib⁹ loquitur sui nois rōnē amittit. Scdo requritur: ꝙ fit de futuris mysterijs xp̄i et eccl'ie, qꝛ de rebus mūdanis et ppbanis: nō est ꝓprie propheta: sed quedā pnosticatioꝛ ꝓiectura. Tertio requrit: ꝙ talia mysteria repsentent ipsi propherte in aliquo obiecto enigmatico. Nā talia futura mysteria nullius esse reale hūt in se: nec in aliquo cōiuncto igit opꝫ ꝙ

Sex requrūt de rōne propbetie.

enigmatice et obscure repesententur in aliquo obiecto repsentatiuo. vt ciarꝰ patebit. Quarto requirit ꝙ talia futura mysteria sint ꝓnostrata p diuinā reuelationē. Et iō locutio caypbe nō fuit ppbetia. nec somniū pharaōis. Quinto requritur ꝙ ppheta intelligat et interꝑtetur visionē siue reuelationē. qꝛ aliter nō diceret ppheta: sed vidēs tm. iō antiquiꝰ oēs quos nūc appellamus ppbetas: et oēs q̄ videbāt visiōes: siue intelligerēt siue nō: appellabant videntes. vt ps. j. reg. ix. Sz ꝓprie nō appellat nec est vere ppheta: nisi intelligat et interꝑtet visionē. Nam ex hoc ppheta dr diuina inspiratio. eo ꝙ intuit⁹ ppbete inspirat⁹ lumine supnaturali et ppbetico interꝑtatur et itelligit visionē. aliter nō esset ppba. Sz vidēs tm sicut pharao et nabuchodonosoꝛ. ideo dr daniel. ꝛ. ꝙ opus est intelligētia in ppheta. B. Et iō theodorus fuit cōdēnatꝰ hereticus in cōcilio toletano. eo ꝙ asserebat ppheras non intellexisse visiones et ppbetias suas. Cuius oppositū ps ꝓ totū discursum danielis. q̄ eo dictus est ppheta. qꝛ interpretatus est visionē regū chaldeoꝝ et pharaꝝ nec vnq̄ quicuit vsquequo intellexit visiones somniorum vt ꝑt ibidē. Ex quo ꝑt tertio ꝙ requiritur lumē supnaturale et ꝓpbeticū ad interpretandas et intelligendas obscuras et enigmaticas visiones. ¶ Ex omnibus supradictis ꝑt ꝙ dauid fuit verꝰ propheta. Probat. Nam habuit omēs cōditiones que requiruntur ad verum propbetā. Nam primo predixit in veteri testamento oīa mysteria futura nostre redēptionis de xp̄o et ecclesia. Secūdo talia predixit ex diuina inspiratione. Tertio omnia illa mysteria ex lumine ppbetico a spiritusancto sibi collato intellexit. vt ipsemet profitet. ij. reg. xxiij. quia dicit dñs meus mibi locutus est. et spiritus dñi locutus est per linguam meā. Ergo est verus propheta. vt latius patebit.

et Zacha. p. 2 exp. 2

Tria genera ꝓpbetiaꝝ seu reuelationum.

¶ Quantum ad secundus articulum est aduertendum: ꝙ tria genera propbetiaruꝫ siue reuelationum distinguit nobis deus numeri. xij. cum dicit. Si quis fuerit inter vos propbeta dñi. in visione apparebo ei. aut I somnio loquar ad illū at non talis seruus meus moyses. oꝛe enim ad os loquar ei palam. et nō per enigmata et figuras deus videt. B. In quib⁹ verbis ostenditur. ꝙ trib⁹ modis reuelābat deus propbetis diuina et futura mysteria scz per somnia. aut per visionē in vigilia. aut per locutiones angeloꝝ et familiarē doctrinā. Primo mō apparuit angelus dñi in somnis ioseph dicēs. accipe puerū et matrē eius et fuge in egyptū. Matth. ij. Scdo per visionē in vigilia esayas vidit dñm sedentē esay. vj. Tertio modo per locutiones angeloꝝ et familiarē doctrinā moyses accepit legē in monte sinay. exoꝛ. xx. Et angelus gabriel reuelauit danieli totum mysterium incarnationis. et primum et scōm aduentum xp̄i. et quasi totum discursum a suo tēpore vsq; ad iudicium. daniel. ix. ¶ L. Sz est aduertēdū fm augu. cōtra adamātium circa finē li. ꝙ reuelatio facta in vigilia: quando fit per visionē realem. i. corpalē ad extra. sicut hieremias videbat realiter catbenā ligneā quam ferebat in collo ex ꝓcepto dñi. vbi preuidebat futurā captionem sedechie. hiere. xxvij. Quando aūt talis reuelatio fiebat ꝑ visionē imaginariā ab intra sicut esayas vidit dñm sedentē. Unde est aduertendum: ꝙ reuelatio per imaginariam visionem fiebat sub tali ordine. Nam quandoq; fiebat ꝑ species acceptas per visum ad extra: sicut dictū est de catbena ligznea hieremie. Sed quandoq; fiebat per nouas species et imagines obiectas in fantasia ipsius ꝓpbete. Et sic apparebat in fantasia esaye ymago dei sedētis sup solū excelsum. et apparebāt duo serapbim cū senis alis. Item eodē modo apparebat in fantasia ezechielis ilitudines et imagines quattuoꝛ animaliū babētium facies quaternas plenas oculis et trabētiuꝫ illā rotā. Iste aūt simulitudines et imagines existētes in fantasia obijcie banf intellectui ꝓpbete. sed intellectus ꝓpbete ex ꝓprio lumine naturali nō poterat abstrahere a talibus specieb⁹ et imaginibus siue fantasmatibus species futuroꝝ mysteriorꝝ p illas imagines significatoꝝ. qꝛ lumē intellect⁹ agētis non potest abstrahere a specieb⁹ sensatis: nisi spēs non sensatas ipsius q̄ditatis naturaliter cōiūctas ipsis accidētibus vt ps. iij. de aīa. Et ideo spūssanctus inspirabat et influebat lumē supnaturale et ꝓpheticū in intellectū ipsius ꝓpbete. et irradiabat super ipsas imagines et silitudines. Et tunc intellect⁹ ꝓpbete sic confortatus et adiutus et elenat⁹ per lumē ꝓpbeticū: preuidebat futura mysteria in illis fantasmatib⁹ figurata et repsentata q̄ dicebātur veritates quedā supnaturales. Et sic ꝓpheta interpretabat visionē imaginariā sibi obiectam. Et tūc visio imaginaria et enigmatica: fiebat visio intellectualis et ꝓpbetica. interꝑtata in virtute luminis ꝓpbetici infusi et inspirati. Et sic ꝑ maiorꝫ parte oīs ꝓpbete contemplando tales visiones imaginarias. ex nutu dei eis obiectas: in lumine et spū ꝓpbetico preuiderūt futura mysteria eis reuelata. ¶ A. Ulteriꝰ aūt aduertendū: ꝙ talis elevatio intellectus sumpta ex imaginaria visione per lumē supernaturale: poterat fieri triplicitер in ipso vigilante. Nam primo elevabatur intellectus propbete supra lumen naturale per lumen supernaturale illustrādo fantasmata et imagines sibi obiectas: per quas preuidebat mysteria futura de christo et ecclesia: in illis imaginib⁹ repsentata: vt dictū est. In qua visione propbeta nondū erat alienus a sensibus interioribus: in quibus lucebant ille imagines. Et iste gradus visionis fuit cōmunicatus oībus ꝓpbetis. qui dicitur excessus mētis inquātum illud lumen propbeticum supernaturale excedebat lumen naturale ipsius intellectus agentis. Scdo poterat elevari mens ꝓpbete per altius lumē cū alienatione ab oībus sensibus nō solū exteriorib⁹: sed etiā interioribus vtēdo solo intellectu: ꝙ species intelligibiles quas abstraxerat fantasmatib⁹ et imaginibus ꝓius obiectis. In q̄bus bonis contēplatis et preuisis. ipsa voluntas delectata cōquiescebat ꝙ

Universidad de Deusto
Biblioteca

Extasis quid sit.

aliquã moã: et tunc dicebat esse in quadã extasi. B. Extasis em̃ dicitur quidã status hominis cõtemplatiui exist̃tis alienati: quasi extra seipsum. Est quidã excũ & quidã nõ faciũt differentiam inter extasim & mentis excessum. Sed in veritate extasis includit mẽtis excessum: addendo alienationẽ ab oĩbus sensibus. & etiã addendo effectũ mentis. scz quietẽ in bono contemplãdo. vel stuporem in aliquo terribili sibi obiecto ex pauore. Et ideo dicit dio. iiij. cap. de diuinis no. ☞ amor diuinus extasis facit &c. Tertio modo põt multo altius eleuari intellectus cũ magna violẽtia ab ipso spiritu sancto: vsq; ad visionem diuine essentie. que quidem elevatio dicit raptus: ratione violentie: & ratione termini. & rõne superioris nature: p quã eleuatur. Iste aũt tertius gradus excedit limites ppbetie. quẽ pauci potuerũt attingere in hac vita. Rã primũ gradũ mentis excessiuo attigerunt oẽs ppbete. In scõo aũt gradu scz i extasi: õr frequẽter fuisse ipse dõ vt patebit. In tertio aũt gradu fuit btus paulus quũ raptus est vsq; ad tertium celum. vbi vidit arcana dei que nõ lz homini loqui. ij. corinth. xij. C. Ms isti tres gradus eleuationis intellectus supra naturã sui: dicunt tres celi contemplatõis. Rã excessus mentis simpler dicitur primũ celũ ☞platiõis. Extasis vero õr scõm celũ. Raptus aũt õr tertiũ celũ. ad quod tertium celũ raptus fuit paulus. & etiam iohannes euãgelista: qñ supra pectus dñi in cena recubuit. Et forsan omnes apostoli in die pẽtbecostes. vt patebit psalmo. lxvij. De q̃bus tribus celis õr in oratione dñica pater noster q es in celis. i. in viris cõtemplatiuis. ¶ Et sic patẽt tres gradus eleuatõis intellectus supra naturã in visione facta in vigilia. Ad quorũ duos primos pueneruit ppbete vet. test. Tertius autem gradus excedit limites ppbetie. ad quẽ pauci peruenerũt in nouo testamẽto. Sed qz raptus includit extasim. et extasis includit excessum mẽtis. ideo vnũ sumit q̃ cp̃ pro alio in sacra scriptura. Rã raptus pauli õr mẽtis excessus vt patebit psalmo. lxvij. ¶ Et sic p supradicta ptz scoz genus ppbetice visionis: qõ fit in vigilia per internã inspirationẽ. Tertiũ aũt genꝰ ppbetice visionis fiebat q̃cp̃ p familiarẽ locutionẽ: & reuelationem angelorũ. Bz iste poterat fieri duobꝰ modis. Uno mõ ꝓsumẽdo auditũ sicut moyses realiter videbat & audiebat angelũ q̃ sibi loquebatur in corpe assumpto in illis. xl. dieb⁹ in monte et daniel realiter videbat & audiebat gabrielẽ angelũ sibi reuelantẽ futurũ aduentũ xp̃i posi. lxij. hebdomadas daniel. ix. Scõo autez modo talis doctrina & locutio angelica fiebat per solum auditus nõ videndo angelum. sicut audiebantur responsa de tabernaculo domini a sacerdotibus. & sic audiuit samuel vocem angeli re vocantis ipsum. j. regũz iij. Quartum autem genus ppbetie visionis addit ioseph⁹. quod fiebat per burym et thũmym in rationali sacerdotis. de quo dicetur in sequenti articulo. Ex quib⁹ omnibus ptz ☞ visio ppbetica non poterat fieri absq; lumine supernaturali elevante mentem ppbete. ¶ A. Sed istud lumen supnaturale dessz infusum q̃ õr spũs ppheticus. non eodemmodo cõsecuti sunt omnes ppbete. Nam quidã cõsecuti sunt simplex lumen siue simpliceꝫ spm̃ ppbeticũ. Quidã aũt cõsecuti sunt duplicem spm̃ ppbeticũ. S ꝓmus em̃ simplex ppheticus dicebat ille p quem ppbete ꝓuidebãt materialia & tpalia gesta futura & faciẽda i illo ppl'o ante aduẽtũ xp̃i in tabernaculo. & i ꝓmotscdo tẽplo. nõ ptinẽtes vsq; ad x̃pm. Spũs aũt duplex ppheticus dicebat ille p quem ppbete ꝓmo ꝓuidebãt gesta materialia & tpalia futura in illo ppl'o templo. sz p illa materialia & tẽpozalia trãscendentes ꝓuidebãt futura mysteria de x̃po & ecclia. in illis rebus materialib⁹ & tpalibus figurata. Exempli gra. Rã esayas in spũ propbetico simplici preuidit captiuitatẽ & destructionem bierlm faciendã per caldeos & remissionẽ captiuitatis faciendã per cyrũ. & reedificationẽ templi & ciuitatis faciẽdã p cyrũ & zorobabel & byesum sacerdotem magnũ. Sed in duplici spũ preuidit qualiter remissio illius temporalis captiuitatis erat figura remissionis gñalis & eterne & spiritualis liberationis faciende per x̃pm. s. qualiter x̃ps debebat redimere totũ genꝰ humanũ a captiuitate miserabili future peccati. & debebat edificare nouam bierlm toto orbe diffusam. Et sic vaticinando predicendo futurã remissionẽ illius captiuitatis tpalis faciẽdã p cyrũ. & reedificationẽ templi & ciuitatis materialis ꝓdicit & intermiscet remissionẽ totius generis humani faciendaz per x̃pm. vt ptz esaye. xlv. Et sic oẽs sacri ppbete per istũ duplicẽ spiritũ ppheticũ. nõ solũ dixerunt gesta materialia & tpalia illius ppl'i. sed etiã mysteria spũalia de x̃po & ecclia p illa materialia figurata. B. Et iste est ille spũs duplex ppheticꝰ. quem postulabat helyseus ab helya. iij. reg. ij. vbi legit ☞ cum venisset helyas cuz helyseo in hyerico. dixerunt filij. i. discipuli prophetaz ad helyseũ. Nũ q̃d nostl. qz dñs tollit hodie dñm tuũ a tes. q̃bus rndit. Uoui filete. Et quo patet. ☞ tam filij prophetarum. ☞ helyseus preuiderũt in spũ futurus raptum helye. sed nesciebant figuram illius raptus. nec quid amplius futurum esset de helya. Q: nesciebant quõ ille ascensus helye figurabat ascensum x̃pi in celum. Et quõ helyas erat venturus in tempore antix̃pi ad predicandũ x̃m aduentum x̃pi. Et quo ptz ☞ tam filij ppbetarus ☞ helyseus. tñ habebant simplicem spm̃ ppbeticũ de futuro raptu helye. ideo helyseus cupiens scire qd esset futurus de helya. dixit ad eum qñ ferebat in paradisum. Obsecro dñe vt spũs qui est in te duplex. fiat in me. quasi diceret. vt sciam in duplici spũ quid figuret & significet iste raptꝰ tuus. & sciã & preuidẽa futura mysteria de x̃po messya in lege promisso. que non possunt preuideri nisi per duplicem spm̃ & lumen ppheticum. Cui respondit helyas. rem difficilẽ postulasti. quasi diceret difficile est. & paucis est accessum talẽ duplicem spm̃ ppbeticũ attingere. Hoc aũt dicebat helyas. qm̃ ipse in duplici spũ ꝓuiderat p suũ raptũ qualiter x̃ps post passionẽ & resurrectionẽ erat ascẽsurus

Gps duplex propheticꝰ quid sit.

in celũ & acceptur⁹ vniuersale dominiũ iudiciariũ ptẽ sup oẽs creaturas & qualr erat venturus in fine mũdi ad iudicãdũ oẽs gẽtes. & qualr ipse belyas debebat ꝓuenire ante ipm̃ x̃pm ad ꝓdicãdũ x̃m aduẽtũ eiꝰ. & qualiter erat ab antix̃po occidẽdus. Hũc igit duplicẽ spm̃ ppheticũ ipetrauit belyas a dño p ipso belyseo. vt ps ibidẽ. Judei autẽ & multi catholici dicũt ☞ p duplicẽ spm̃ belyse: intelligit duplex virtꝰ faciendi miracula. qz in duplo fecit plura & maiora miracula q̃ belyas. Sed is hoc sit verũ tñ primus intellectꝰ est magis conformis & cõtinet maius sacramentũ. ¶ Ex supradictis ps qualiter spũs dñi simplex ppheticus non attingebat nisi materialia & tpalia gesta filꝰ ppl'i & ciuitatis & tẽpli. Spũs aũt duplex erat ille q̃ nõ solũ ꝓuidebat & attingebat futura gesta materialia vete. test. sed p illa transcẽdebat vsq; ad mysteria x̃pi & ecclesie in illis figurata. immo ppbeti spũ duplici ppbetico p gesta vete. testa. preterita & presentia futura preuidebat mysteria de christo & ecclia in illis figurata. Ms sicut homo babẽs bonũ visum p montes ppinquiores videt montes viteriores. ita pariter propbete duplici lumine & spiritu ppbetico illustrati. nõ solũ preuidebãt gesta materialia & tpalia ppinquiora. sed etiã ꝓuidebãt qualiter illa gesta materialia erant figura futurox mysteriox spũalium de x̃po & ecclia. Et sic transcendẽtes illa materialia. ꝓuiebãt vsq; ad ppbeticã noticiã x̃pi & nostre redẽptionis. Et sic dõ & esayas. & ceteri ppbete. p futurã liberationẽ babilonice captiuitatis. & p exitũ de egypto. ꝓuidebãt futurã liberationẽ totiꝰ gñis humani faciẽdã per x̃pm vt patebit. Et iõ qz miseri & ceci iudei nõ possunt ꝓcipere istũ spm̃ duplicẽ ppheticũ. inde est ☞ oĩs ꝓmissiones & oĩa dicta ppbetaruz putãt esse dicta in simplici spũ. materialiter & tpaliter de illo primo scõo tẽplo & de illa captiuitate & liberatiõe tpali & de reedificatiõe illi⁹ materialis tẽpli bierlm. & sic oĩa glosant tpaliter. ¶ B. Per supradicta patẽt tres grad⁹ ppbetie cões. Primus p reuelationẽ factã i somnis. Scõs p visionẽ imaginariã enigmaticã. Tertiꝰ p familiarẽ doctrinã angelorũ. Et iste est pfectior scõo. & scõs primo eo ☞ viuavor bz nescio qd latẽtis energie. vt inquit Hieron⁹. ad paulinũ Bz quart⁹ grad⁹ quẽ habuit dõ. s. p locutionẽ spũscti factã i extasi. ẽ pfectior ceteris tribꝰ eo ☞ fit cũ altiori lumine. & claritate & diffinctione. & puenit ad altiora. ¶ Ex supradictis sequit⁹ ꝓmo ☞ ppbeta rõne luminis & spũs ppbetici õr ppbeta. Probat. Maz sine tali lumine nullus posset interpretari tales visiones. qz invirtutez istius luminis ppbete interpretabant illas enigmaticas visiones. Et ideo nec pharao nec nabuchodonosor fuerũt propbete. quia nescierũt interpretari suas visiones eo ☞ carebant tali spũ ppbetico siue tali lumine. sed ioseph & daniel interpretati sunt tales visiones eo qz habebant lumen spũ ppbeticum. immo daniel nunꝯ dictus est propbeta vsquequo sciuit interpretari visiones suas et alienas. Scõo sequitur ☞ oĩs ppbeta est interpres. qz intantũ dicebat intelligere visiones

Nota.

tres gradus ꝓo ppbetie

Quõ oĩs est verꝰ ppbeta

nota bñ

Quantum ad tertium articulum in quo erat videndũ quo modo dauid est verus propbeta et in quo genere propbetie magis profecit. & in quibus obiectis preuidit futura mysteria de x̃po & ecclesia. ¶ Est primo notãdum ☞ omnes doctores bebreoꝝz ante aduentũ x̃pi. & vsq; ad tempora cõstantini asseruerunt dauid fuisse maximũ propbetam inter omnes vt patet per iosephũ et ionathã abenbuziel. & per philonẽ disertissimũ iudeorum qui fuit tempore apostolorũ. & ptz per plures alios filios temporis. Ms dixerunt quidã thalmudisteꝫ deus in principio mundi creauit oĩs aias simul cum aia ipsi⁹ adã. Et quando deus durit oĩs creaturas ad adam. vt videret quid vocaret eas. ostendit etiam omnes animas filiox successorum suorũ in corpora humana venturas et tunc adam cognouit animã abrahe. et. ysaac. & iacob. & moysi & dauid & omniũ aliorũ. Inter quas preuidit i spiritu animã dauid nobilioꝛẽ. & quomodo in altitudine scientie et propbetie omnes alias debebat superare. Sed preuidit in spũ ipse adã qualiter dauid in infantia ante annũ cõpletum erat moriturus. Unde tunc adã tactus dolore cordis dixit ad dñm. O dñe. quare vis tantũ bonũ futurũ impedire. propter mortẽ huius pueri. Rogo vt permittas ipsũ viuere. vsq; ad septuagesimũ annum ne tanta scientia pdatur in mũdo. Cui dño respõdit ☞ boc nõ poterat fieri. Nam ipse tam diuiserat totã vitã humanã iter oĩs illas aias futuras & vnicuiq; assignauerat suã partẽ vite. & sic nõ remanebat plus spacij vite p dauid nisi vn⁹ annus quia tam inter omnes erat diuisa & distributa tota vita humana. Cui dixit adã. O dñe ego debeo viuere. lxx. annos. quos mihi assignasti adviuẽdũ ergo aufer a me. lxx. annos & da eos ipi dauid. qz ego ꝓtentus sum de residuo. ne tantũ bonũ perdatur in mundo. Cui petitioni annuit deus. & ita factũ est. Rã dauid vixit. lxx. annos & ideo adã nõ vixit nisi. cccc. xxx. annos. sublatꝫ. lxx. annis quibus vixit ipse dauid. Que opinio licet sit falsa et heretica. s. ☞ omnes aie humane fuerint simul cũ aia ipsius adã tñ ex dictis istorũ doctorũ hebreorum ptz ☞ dauid fuit maximus ppbeta. & profundior ceteris in scientia diuinorum. ¶ Item dicũt etiaz doctores eoz antiqui. ☞ postꝯ ionathã abẽ buziel fuerat interpretatus totã scripturã legis et propbetarũ ex hebreo in caldaicũ quã trãslatio

Universidad de Deusto
Biblioteca

nem appellant targū, incipit interpretari librum psalmorū ipius dauid. Sed tunc audiuit vocem de celo dicentē. ḡs es tu. qui vis reuelare ꝓfunda secreta mea: quasi diceret nō sufficit tibi ꝙ p me missi vt declarares legē ⁊ alios prophetas: ſz etiā vis interpretari libū psalmorū in quo latēt ꝓfunda secreta mea. Cui respondit ionathā abenbuziel. O dñe ego hoc volo facere ad honorem et seruitiū tuū. ⁊ vtilitatē totius populi. Et sic dicit ꝙ deus permisit: vt ionathā interpretaretur psalmos dauid. Quā interpretationē iudei habent in tāta reuerentia ⁊ auctoritate: ꝙ nullus est ausus eā contradicere. vt latius patebit. Et quibus ꝑz. ꝙ de intentione antiquoꝝ hebreoꝝ erat ꝙ altiora secreta ⁊ mysteria cōtinent in libro psalmorū: ꝙ in toto residuo legis ⁊ ꝓphetarū. ⁊ iō cōplures eoꝝ dicunt: ꝙ tota lex ⁊ ꝓphete cōtinent in libro psalmorū. imo dicūt ꝙ si tota lex ⁊ ꝓphete ꝑderentur liber psalmorū sufficeret. qz ibi reperitur tota lex ⁊ prophete. ¶ B. Sed causa quare ḡdā eoꝝ negat dauid fuisse ꝓphetā fuit ista. Vlā videtes magistri iudeoꝝ ꝙ p cōuersionē cōstātini: totus populus gētilis cōuertebat ad fidē xp̄i: ⁊ vtūtes etiā ꝙ maior pars iudeoꝝ cōuertebat ad xp̄m timul cuz gentilibus: cognoscentes manifeste xp̄m fuisse ve ū messiā in lege promissum p scripturas prophetarū maxime p scripturas libri psalmorū. eo ꝙ manifeste pronunciat conuersionē gentiū in aduentu messie: tūc vocabāt magistri hebreoꝝ. ꝓ regali sunt in babilone egypti. q̄ mō dicit capte ⁊ ibi cōfixerunt scripturā thalmud. vt retinerent simplices eoꝝ. ⁊ glosauerūt falso mō scripturā vete. test. Et quia quotidie cōuincebantur a conuersis de iudaismo per scripturā psalmorū q̄ clarius loquitur de cōuersione gentiū. iō negauerūt dauid fuisse ꝓphetā. Et ideo distinxerūt totā scripturā vete. testa. in tres partes. s. legem ⁊ ꝓphetas. ⁊ agiographa. Et sic posuerūt dō ⁊ danielē inter agiographa vt auferent eis dignitatē ꝓphetie eo ꝙ clarius loquuntur de xp̄o ⁊ de xp̄e aduentus eius: ⁊ qz magis sepius cōuincebantur per dauid et danielē. Et sic bodie inter hebreos est maxima cōfusio. Nam q̄ḡ dicūt ꝙ dauid est maxim⁹ iter oēs prophetas ꝓpterea q̄ supradicta sunt. q̄ḡ alii dicunt ipsum non esse ꝓphetā. propter rationē iā dictā. Et sic mērita est iniquitas sibi. qz manifeste cōfundit eos dauid. ¶ E. Sed cōtra istos peruersos ponit pro cōclusione. ꝙ dauid fuit verus prophet. quod ꝓbat rōne ⁊ auctoritate vete. test. Nam ille est verus ꝓpheta. q̄ bz oēs cōditiones veri prophete: ⁊ dauid est hutusmodi. igitur dauid fuit verus ꝓpheta. Maior est nota sed minor ꝓbat. Nā de ratione veri prophete est: ꝙ prenūciet diuina mysteria futura de christo ⁊ ecclesia ex diuina reuelatione: in aliquo obiecto representata: p prophetā interpretata ⁊ intellecta: put dictum est in primo ⁊ secundo articulo. Sed ꝙ dauid habuerit omnes has conditiones nō solum est manifestum ex experientia quia omnia q̄ predixit de xp̄o ⁊ ecclesia. ⁊ de cōuersione gentiū ⁊ occecatione ⁊ ꝓpetua captiuitate iudeoꝝ. videmus manifeste esse cōpleta. sed etiā p̄ba auctoritate sacre scripture. ve. te. ij. reg. xxiij. vbi sic legitur. s. Hec sunt verba nouissima q̄ dixit dauid filius Jsai. dixit vir cui cōstitutū est de xp̄o dei iacob egregius psaltes israel. Spiritus domini locutus est p me. ⁊ sermo eius per linguā meā. deus israel locutus est mihi. Sicut lux aurore oriēte sole mane absq̄ nubibus rutilat. ⁊ sicut pluuijs germinat herba de terra. Nec tāta est domus mea apud deū: vt pactū eternū iniret mecuz firmum in oibus atq̄ munituz. Cuncta enī salus mea ⁊ oīs voluntas. nec est quicq̄ er eo quod non germinet. ꝓuaricatores autē quasi spine euellent vniuersi q̄ nō tollunt manibus. Et si q̄s tangere voluerit eas armabitur ferro ⁊ ligno lancea to igneq̄ succense cōburent vsq̄ ad nihilum. ⁊ hoc eniticulū ꝓdictū recit dauid in sua senectute. in q̄ ostdit dignitatē. ⁊ veritatē ⁊ vtilitatē suarū visionum ⁊ ꝓphetiarū. ⁊ vaticinioꝝ q̄ predixit in libro psalmorū. ¶ Ex quo cartco possunt recolligi octo cōclusiones quaz prima est ista. s. ꝙ dauid fuit verus ꝓpheta ⁊ egregius inter oēs ꝓphetas israel Per hoc ꝙ dicit. dixit vir egregius psaltes israel iam egregius ōr quasi extra gregē alioz. ⁊ sic dicit supereccellentia. ¶ Seda cōclusio. ꝙ oia q̄ dixit dauid in psalmis: sunt intelligenda de christo in lege promisso. ⁊ ad cuz referenda. p hoc ꝙ dicit. Cui constitutum est de christo dei iacob. Tertia cōclusio ꝙ ꝓphetia dauid ab ipso deo ⁊ spiritu sancto ipsi dauid reuelata. ⁊ p cōsequēs autentica p id q̄ḡ ait. Spūs dñi locutus est per me et sermo eius per linguā meā. Et p cōsequēs adeptus est tertiu gradus ꝓphetie p familiarē doctrinā spiritussancti que qdem locutio facta fuit sibi in extasi vt patebit. ¶ Quarta cōclusio ꝙ dauid clarius ⁊ pfectius preuidit futura mysteria de xp̄o ⁊ ecclesia ⁊ glia sctōz: ꝙ aliquis alius ꝓpheta p hoc ꝙ ait. Sicut lux auroze oriente sole mane absq̄ nubibus rutilat. quasi dicat. ꝙ ita fuit mihi clara ꝓphetia ⁊ reuelatio sine enigmatibus: sicut sol videtur de boibus in mane sereno absq̄ nubibus. ¶ Quinta cōclusio. ꝙ promissio facta ipi dauid de eternitate sui regni ⁊ rege eterno successore: non est intelligēda de salomone. nec de filo regno tēporali: sed est intelligenda de xp̄o rege messya: et de eius regno eterno. per hoc q̄ḡ ait. Nec tāta est domus mea apud deū: vt pactuz eternum iniret mecum firmissimū atq̄ munitum. Et etiā p illud q̄ḡ supradictuz est. Cui cōstitutum est de christo dei iacob. ¶ Sexta cōclusio. ꝙ in ꝓphetia psalmoz dō ꝓtinet ⁊ pdicit ꝓphetice totū mysteriuz nostre redēptionis. ⁊ desideriuz nostre salutis. p hoc ꝙ ait. Cuncta enī salus mea ⁊ voluntas. i. desiderium redēptionis cōtinet supple i libro psalmoz. ¶ Septima cōclusio. ꝙ nihil est scriptuz in libro psalmorū: q̄ḡ non fuerit completum in primo aduentu xp̄i aut fit implendum in secundo aduētu per id quod ait. Nec est quicq̄ ex eo quod non germinet id est facit fructum ⁊ impleatur in tempore suo per christum in primo vel secundo aduentu. ¶ Octaua conclusio. ꝙ quicūq̄ fuerit pe

nota bñ ō dauid ꝓpheta

uaricator et contemptor: libri psalmorū id est qui cuncq̄ non receperit christum in suo aduentu ⁊ legem euangelicam: prout in psalmis ꝓphetice predicitur ⁊ vaticinatur: ille talis populus ⁊ ciuitas euelletur igne ferro ⁊ destructur quod manifeste fuit impletum in populo iudaico xp̄m negante et ꝓphetiā dauid preuaricante: qui per Titum ⁊ Romanos partim fuit trucidatus: ⁊ partim ab illa terra emulsus ⁊ capitiuus per mundū dispersus et ciuitas eoꝝ a fundamētis euersa ⁊ igni succēsa. per hoc quod subdit: preuaricatores quasi spine euellentur. ¶ Et suprādictis omnib⁹ patet qualiter dauid fuit verus ꝓpheta qz obtinuit omnes cōditiones veri ꝓphete. qz in spiritu prophetico et lumine spiritussancti: preuidit ⁊ predixit oīa mysteria christi ⁊ ecclie oīa mysteria nostre redēptionis et salutis: que oīa videm⁹ impleta put ipe ꝓdixit in psalmis. Et non solum fuit ꝓpheta preuidendo futura per imaginarias visiones ⁊ enigmata sicut ceteri: sed adhuc fuit et egregius et excellentioz qz ipsi locutus est deus claro mō absq̄ enigmate: ⁊ eī⁹ visio fuit clara sicut lux auroze oriente sole absq̄ nubibus. ¶ Sed qz dicetur est ꝙ dauid pius inclinauit aurē suā in parabolā ⁊ postea aperuit in psalterio ꝓpositionem suā. Et dictum est ꝙ ista parabola ad quā inclinauit aurē: est scriptura vete. test. cōtinens mysteria ex q̄bus accepit ꝓpositiones ⁊ parabolas ad inferēdū ꝓphetice virtutes ⁊ cōclusiones euāgelicas. Jō videndū est in hoc tertio articulo q̄ ⁊ quot sunt illa mysteria ve. te. in q̄b⁹ dauid figuraliter ⁊ ꝓphetice preuidit mysteria euāgelica: et quib⁹ assumpsit parabolas ⁊ ꝓpositiōes ad ꝓphetandum ⁊ p̄dicēdū ⁊ inferēdū virtutes euāgelicas in psalmis. Et videndus est in quo gſie ꝓphetie magis pfecit dauid iter ceteros ⁊ quē modus habuit in ꝓphetando. ¶ B. Ad eui⁹ intellectus est notāduz ꝙ ex materia ⁊ titulis psalmoz possumus recolligere qualiter dō in quattuor obiectis sibi representatis puidit ꝓphetice in duplici lumine ⁊ spū prophetico oīa futura mysteria de xp̄o ⁊ ecclia primo cōtēplando oīa gesta patriarcharū. ⁊ oīa scripta in quinq̄ libris legis. Et libris iosue ⁊ iudicus. ⁊. j. ⁊. ij Reg. vsq̄ ad suū tp̄s. Secōo cōtēplādo oēs pfectiones ⁊ pfectiones suas ⁊ exaltationē sui regni. Tertio contēplādo promissionē ipsi factā de successione regni eterni i filio suo. ij. Reg. vij. Quarto cōtēplādo exēplar ⁊ descriptionē tēpli edificādi sibi traditam a spūsctō put dicit. ij. paralip. xxviij. In his ergo supradictis. iiij. obiectis tanq̄ in speculo puidit dauid per lumē ⁊ spiritum prophetic⁹ oīa futura mysteria de xp̄o et ecclia. Sed de statu ⁊ modo ꝓphetādi ipsum dauid dicunt thalmudiste: ꝙ postq̄ dauid quieuit a bellis: ⁊ marime postq̄ vidit angelum percutiētem in area iebuzei cessante pestilētia tunc relictis voluptatibus ⁊ cōcupiscentijs ⁊ mūdanis negocijs totaliter statuit magis ampliare cultū diuinum ⁊ ordinare sacerdotes ⁊ cantores et leuitas p vices suas in tabernaculo q̄ mutauerat a domo sua ad aream iebuzei: quā quinquagīta ficlis

Nota in q̄ gſie p pbetic magis pfecit dauid.

emerat ꝓ tabernaculo tendendo et templo edificādo. Et nō solus p̄parauit materialia. s. lapides ⁊ ligna ⁊ ferrum ⁊ argētum ⁊ aurum: ſz etiā spiritualia. Et sic condidit psalmos qui cantarent in templo ⁊ tabernaculo: et diuisit eos cantandos trib⁹ cantoribus. s. asaph ⁊ ethan ethman in determinatis festiuitatib⁹. Et dicunt vlterius thalmudiste ꝙ dauid sic seclusus ⁊ semotus in contemplatione in statu et secreto penetrali suo in tali contemplatione opprimebat somno. Sed mane diluculo ante auroꝝ intrabat ventus per fenestram ex parte aquilonis ⁊ mouebat chordas cythare siue psalterij pendentis ad caput lecti. Et sic dauid excitabatur a somno. ⁊ repletus spiritusancto rapiebat psalteriū ⁊ cōdebat psalmos de rebus quas cōtēplatus fuerat ex parte noctis. Et de talibus mysterijs intellectis cōdebat psalmos: imo dicūt ꝙ dauid anteq̄ dormiret dicebat illū versiculū psalmo. c. vij. ſz. Exurge gloria mea exurge psalterium et cythara: exurgā diluculo: quasi diceret O tu psalterium et cythara exurge mane motum a spiritusancto et exurgā diluculo ad ꝓphetandū. Unde dicunt hebrei ꝙ hanc excellentiam habuit dauid sup oēs alios ꝓphetas: naz dies excitabat alios prophetas sed ipsemet spiritussctūs excitabat ipm dauid mane diluculo añ diē ad ꝓphetādū: ⁊ hec est sentētia quoꝝdā magistroz hebreoz. q̄ quidē positio nō est cōtēnēda eo ꝙ stinet aliqualē veritatē. Sed sufficiēter explicat modum ⁊ dignitatē ꝓphetie dō. E. Jō ad plenioꝛem noticiam et euidentiam. est norandus sm aliquos: ꝙ non est negandū dauid fecisse aliquos psalmos anteq̄ quiesceret a bellis: aliquādo dum erat in statu gratie: prout videbitur in expositione: sed maiorem partem fecit dum quieuit a bellis a voluptatibus et mundanis negocijs et sedit totaliter contemplationi et statuit ampliare diuinum cultum et preparare omnia necessaria pro edificando templo per salomonem: vt patet in fine. ij. paralipomenō prout dictū est. Quia tunc totaliter deditus contemplationi incepit sedulo contemplari diuina mysteria contenta in quattuor obiectis suprādictis. Unde sic contemplando diuina mysteria et illa quattuor obiecta rapiebatur a sensibus exterioribus et manebat in sola imaginaria contēplatione. Sed rursus elevatus per lumē prophetic⁹, supnaturale: preuidebat futura mysteria in illis obiectis tanq̄ in speculo: ⁊ talis visio imaginaria ficbat intellectualis in virtute luminis prophetici inspirati confortantis et eleuantis intellectum ipsius dauid ⁊ irradiantis supra illa obiecta imaginata ⁊ repsentantis futura mysteria in illis obiectis tāq̄ in speculo: sicut intellect⁹ agens astrahit ⁊ representat species quidditatum rez materialiū in fantasmatibus naturalibus. Et talē gradum prophetie et visionē prophetic⁹ intellectualē sumpsit ex imaginaria visione obtinuit Esayas et oēs alij sacri prophete. Sed supra istos obtinuit alium gradū ipse dauid nam postq̄ semel speculando sua subiecta preuiderat mysteria futura representiua in

Universidad de Deusto
Biblioteca

lis per lumē prophēticū. retentis speciebus futurorum mysteriorum de christo ⁊ ecclesia. quas abstraxerat ab illis imaginatis obiectis. tūc per altius et fortius lumē magis eleuatus rapiebat totaliter a sensibus interioribus ⁊ illis obiectis imaginatis ad sola mysteria futura. Et tunc obliti ois bus tēporalibus ⁊ rebus materialib⁹ ⁊ etiā seipso. vnde ⁊ absq; figuris ⁊ enigmatibus preuidebat clare ⁊ distincte. ⁊ cōtemplabatur totū mysterium incarnationis ⁊ nostre redēptionis in se et non in aliquo enigmate nec obiecto representatiuo. Et tunc subtilius et magis particulariter et distincte contēplabatur non solū incarnationē sed resurrectionē ⁊ ascensionem ⁊ gloriam paradisi. quam xp̄s erat daturus suis fidelibus. et in tali contemplatione non vtebatur sensibus exterioribus nec interioribus. Et sic erat in quadam extasi. qui quidem status tenet medium inter vitam hominum ⁊ angelorū. in qua quidē extasi dicitur fuisse frequenter dauid ⁊ loqui cum deo in modo deus loquebatur ipsi in spiritu ostēdens ipsi absq; enigmate mysteria xp̄i ⁊ secreta celestia vnde de tali clara visione et diuina locutione facta ipsi dauid eleuato in extasim. dicit. ij. Re. xxiij. domin⁹ mihi locutus est sicut lux aurore oriente sole mane absq; nubibus rutilat q: in tali extasi ita videbat illas supernaturales veritates et illa futura mysteria et secreta celestia non per obiecta enigmatica sed per ppias species intelligibiles in virtute altioris luminis. Et ideo videbat subtilius ⁊ clarius mysteriū incarnatiōis et p̄dicationis ⁊ passionis ⁊ resurrectionis et ascensionis et future beatitudinis ꝑ ceteri prophete. Et ideo locutio ⁊ doctrina facta in spiritu sub tali raptu ⁊ extasi potest esse q̄nq; p̄fectior. ꝑ facta p locutionē sensibilem per angelum inquantum ipsi dauid potuit cōcedi altius lumen ⁊ plura et altiora reuelari. ꝑ per sensibilem locutionē angelicā facta ipsi iosue ⁊ gedeoni ⁊ plerisq; alīs. Nec est etiam negandum dauid quandoq; habuisse similes familiares locutiones cum angelis. Ordo ergo et modus prephetie siue propheterandi ipsius dauid est discutiēdus per singula⁹ obiecta. Unde primo legēdo litteralia mysteria sacre scripture reponebat tales species in fantasia. puta de creatione mundi aut mysterium diluuij aut sacrificiū abrahe aut agni paschalis ⁊ imaginando ⁊ contēplando talia mysteria in sua cella ⁊ camera secreta largiebatur ipsi lumen prophēticum. ⁊ tūc illa obiecta imaginata. illustrata lumine supernaturali representabant ipsi futura mysteria. et sic intellectus dauid confortatus ⁊ eleuatus per tale lumen. preuidebat futura mysteria de christo et ecclesia in illis obiectis representata. Et sic per creationem mūdi materialis preuidebat recreationem mundi spiritualis que est ecclesia christi. Et per archā diluuij preuidebat qualiter ecclesia christi debebat saluare omnes ad eam confugientes. Et per sacrificium abrahe. preuidit totū mysterium passionis christi. Et per immolationē agni paschalis ⁊ per sacrificium agni matutini et vespertini. preuidit totum mysterium passionis christi. et totū mysteriū sacramenti altaris. Sed rursus in tali contemplatione augebatur ipsi lumen prophēticum. et rapiebat ipsum supra primam contemplationem ad secundum gradū extasis. Et tunc relictis obiectis enigmaticis veteris testamenti contemplabatur solas supernaturales veritates ⁊ solam illam incarnationē ⁊ mortem ⁊ passionem ⁊ resurrectionē christi ⁊ mysteria nr̄e redēptionis ⁊ supne beatitudinis. Et tūc absq; aliquo enigmate oia illa videbat clarius ⁊ distinctius ꝑ alij ꝓphete. Et sic cōtēplādo p̄secutiones ⁊ liberationes suas ⁊ exultationē sui regni preuidit in tali lumine ⁊ spū prophetico oēs persecutiones xp̄i ⁊ exultationem eius regni post resurrectionē. Et ideo dauid reuersus ex tali extasi in se ⁊ ad sensus suos ⁊ dū esset cōpos suīpsius rapiebat psalteriū ⁊ cytharā. Et sic fecit psalmus fecūdū de cōiuratione cōtra xp̄m facienda p scribas et pharisēos prout preuidit in coniuratione saulis ⁊ suorum facta contra ipsum dauid. Et fecit psalmum tertiū de p̄secutione xp̄i put preuidit per p̄secutionē suā factā p ablationē vt patebit. Itē cōtemplādo p̄missionē sibi factā. ij. Reg. vij. de rege filio suo ⁊ successione regni eterni filij sui preuidit in spiritu mysteriū incarnationis xp̄i de sua gnatione de quo fecit psalmū. lxxxviij. ⁊ cxxxi. ⁊ plures alios. Itē cōtēplādo totā descriptionē templi sibi tradītā a spū sancto intellexit ⁊ p̄uidit totū mysteriū incarnationis passionis ⁊ resurrectionis xp̄i ⁊ oēs p̄speritates ⁊ aduersitates ecclie. ꝛt p̄uidit modos quibus bodie deus colitur in eccl̄ia. Et ideo fecit oēs psalmos alleluyaticos. Et sic dauid i supradictis quattuor obiectis p̄uidit oia mysteria xp̄i ⁊ eccl̄ie de quib⁹ fecit. C. L. psalmos assumendo parabolas ⁊ ꝓpositiones et supradictis quattuor obiectis. Sed ad hoc Josephus ⁊ Rabbi Salomon addit quintum obiectū i quo dauid p̄uidebat futura. s. p burym ⁊ tummym. id est per imagines ⁊ doctrinas nam sicut legit. Exo. xxviij. in rationali summi sacerdotis erant cōsuti ⁊ impressi. xij. lapides pretiosi. s. ses in quolibet humero ⁊ in frōte mitre erat affixa lamina aurea in qua erat scriptū nomē dei tetragrāmaton quod lucebat et imp⁹imebat imaginem illarum litterarū in illis. xij. lapidibus. ideo dum filij israel volebāt p̄scire futurā p̄speritatē ⁊ victoriā oriebat. sacerdos ad sacrificiū cū humerali ⁊ epbot ⁊ mitra. Et si bellū erat eis p̄sperus tūc lucebat nomē dei tetragrāmaton ⁊ apparebat eius imago in duodecim lapidibus. ⁊ sic cū fiducia p̄cedebāt ad p̄lium si aūt fortuna ⁊ victoria erat aduersa nullo modo lucebat illud nomē in lapidibus humeralis. Et sic desistebant ire ad bellū. Et ideo rationale iudicij erat colligatū cū humerali in quo ponebat doctrina ⁊ veritas. vt pz Exo. xxviij. Et dicebat rationale iudicij eo q̄ summus sacerdos in eo iudicabat de futuris ⁊ docebat veritatē de ꝙsultis inquātū fulgebat nomē dei in illis lapidib⁹ quod q̄dē iudicium appellant thalmudiste burym ⁊ thūmym. i. doctrinā et veri

Ordo p phetandi ipsi⁹ dauid

Mota.

tate: imo in textu hebraice dicit burym ⁊ thūmym de quo mysterio legit. j. Reg. xxiij. q̄ cū dauid voluit scire an ciues ceyle tradere vellēt ip̄s i man⁹ saul: dixit ad abiathar applica ephot. i. oma te ornamēt⁹ sacerdotalib⁹ vt videam⁹ si viri ceyle tradēt me i man⁹ saul. Et facta o̲ne. rn̄dit dn̄s tradēt te sup. q̄ nihil aliud fuit: nisi q̄ tūc nō apparuit imago nois dn̄i in lapidib⁹. sicut ante apparuerat q̄n p̄suluit dn̄m de futura victoria ⁊tra philisteos. vt p̄z codē. c. xxiij. Per illud p̄fecto mysteriū nois dn̄i lucētis in illis. xij. lapidib⁹: p̄uiderat dauid qualr xp̄s q̄ est nomē dn̄i debebat lucere ⁊ imprimere sapientiā suā in duodecim aplis q̄ debebāt annūciare veritatē ⁊ doctrinā euāgelicā p vniuersū mūdū de quo fecit plures psalmos. ¶ Ex supradictis p̄z qualr dauid fuit ver⁹ ꝓphet⁹ excellentior ceteris. ⁊ patet modus ꝓphetandi ⁊ excellentia ꝓphetie eiusdem. A.

Si moyses fuerit maior ꝓphēta q̄ dō.

¶ Quantū ad quartū articulum in quo restat videndum an moyses fuerit maior ꝓphēta q̄ dauid an econtrario. est aduertendum q̄ causa quare iudei tenent q̄ moyses est maior ꝓphēta q̄ dauid. est quia moyses fecit multa miracla. ⁊ dauid nullum. Et causa quare multi catholici asserunt idem. est q: dicunt q̄ moyses vidit deū per essentiam et dauid nō. Et ideo est primo videndum an moyses viderit deū p essentiā. Sciō dato q̄ moyses viderit deū p essentiā: fecerit miracula et dō nō. an ꝓpt hoc moyses dicat maior ꝓphēta q̄ dō

Mota si moyses viderit deum.

¶ B. Ad primū est aduertēdū q̄ vsq; ad p̄sentē diē nullus doctor iudeor⁹ ausus est decedere q̄ moyses viderit deū p essentiā. Vñ Rabbi abenazaria in epla ad iudeos africanos nititur ꝓbare p tertiū sacre scripture q̄ moyses nō vidit deū p essentiam: hoc idē ꝓbat Rabbi moyses de egypto i suo lumine dubiorū parte scōa. ⁊ ambo isti mouent ꝓpter hoc q̄ dn̄s dixit moysi Exo. xxxiij. non poteris videre faciē meā. non enī videbit me hō ⁊ viuet. Ubi ibidē p̄z q̄ absolute dn̄s negauit moysi visionē sue essentie. Sz dicit rabbi moyses q̄ dn̄s dñi cōcessit moysi noticiā oim creaturarū. cui⁹ dixit ipse. Ego ostēdā tibi oē bonū. i. naturā principiū oim creaturarū. q: oia q̄ fecit dn̄s erāt valde bona sm naturas suas. Ben. j. Hoc idem ꝓbat beatus Aug. ij. de trini. ca. xvij. ⁊. xviij. vbi disputat hāc materiam. L. Unde volens concordare illa duo que videntur adinuicē cōtradicere. nam primo dicit q̄ moyses loquebatur deo. ⁊ deus moysi facie ad faciē sicut solet loqui amicus ad amicū. Et postea in eodē. c. xxxiij. quando moyses petebat vt deus ostenderet sibi faciem ⁊ gloriam suam. Respōdit deus faciē meā videre non poteris ⁊c. Ista duo q̄ videtur cōtradicere cōcordat Aug. distinguendo de facie dei q: ibi facies dei sumit⁹ equiuoce. nam primo quando dicitur q̄ deus loquebat moysi facie ad faciē. ibi per faciē dei intelligit ille angelus p quē deus loquebatur familiariter ipsi moysi. ⁊ per quē notificabat ipsi voluntatem ⁊ secreta sua. Illā in scriptura p faciē notcia designat sm Gregoriū sup Ezech. Unde q: oēs angeli sunt nū

Facies dei multiplex.

est ministri dei. ideo sicut gabriel dicit fortitudo dei. eo q̄ annūciauit fortitudinē dei ipsi Danieli. ⁊ Raphael dr̄ medicina dei. eo q̄ tulit medicinas ipsi Thobie. ita ille angelus qui familiariter notificabat secreta dei ipsi moysi. dicebatur facies dei. ⁊ sic de⁹ dicebat loqui facie ad faciē ipsi moysi per ip̄m angelum. Et ita aplis ad hebre. j. di. q̄ lex data est moysi p angelos. Et beatus stephanus Act. vi. dicit q̄ angelus dei loquebat moysi p substantiā mediā. ⁊ hoc idem dicit rabbi moyses ⁊ oēs hebrei. Sed postea q̄n deus dixit moysi in eodē. c. faciē meā videre non poteris. nūc ibi p faciē intelligit ipsa diuina essentia in sua gloria cuius visio fuit negata ipsi moysi. vt ibi inqt Augu. Et sic determinat Aug. ibidē. j. scō de trinitate. c. xviij. q̄ moyses nō vidit deū per essentiam. Sed quid dicēdū est ad eundē Aug. qui. xij. sup Ben. ad litteram. ⁊ in libello deuidendo deū ad pauli nā p longā disputationē ⁊ inq̄sitionē vr determinare q̄ moyses ⁊ etiā Paulus vidit deūper essentiam. Et mouetur Aug. per hoc q̄ deus dixit de moyse. Numeri. xij. Palam loquar ei ⁊ non per enigmata ⁊ figuras videt deū. ⁊ sic dicit Aug. q̄ vidit deū in essentia sua. Ex quibus videtur Augu. contradicere sibiipsi Ad hoc aūt dicūt quidā q̄ augustinus in libro sup Ben. ⁊ ad Paulinā nō loquit determinative de ista materia sed disputative. Iz in. ij. de trinit. loquitur determinative q̄ moyses non vidit deū per essentiā. Sed hoc non videt satisfacere. nā ibi super Ben. manifeste probat Augu. q̄ non solū moyses doctor iudeor⁹ Iz nec etiā paulus xp̄ianor⁹ vidit deū p essentiam, ⁊ iō ne tā tus doctor videatur manere in ꝓtradictiōe. est dicēdū q̄ sicut exo. xxxiij. cōuocat de visione diuina essentie. Dluine essentie duplex visio.

A. Mas de diuina essentia duplex visio pōt haberi sm q̄ deus duobus modis pōt ostendere suas essentiam. vno mō a priori p lumē glie beatificū. Sm q̄ beati i primo per lumē glorie vidēt diuinam essentiā visione matutina. Et exinde vidēt in vbo idealiter oia creata. q: oia apparēt in illo vbo diuino tanq̄ in arte sua cā. et sic vidēt beati qualr deus est principiū oim in gne cause formalis ⁊ efficientis ⁊ finalis. ⁊ talis visio procedens a deo ad creaturas dr̄ essentialiter cēntialis. Alia visiones pōt deus cōicare alicui de sua cēntia a posteriori p̄cedēdo puta a creaturis vsq; ad diuinā essentiam inclusiue. Exēpli gra. nā pūctus exīs in medio circuli. inuisibilis est de se oculo corporali. Iz si trahant linee a puncto cētrico ad circū ferētia tunc ille punct⁹ fit visibilis inquātū est principiū oim illarū linearū. Et sic ocul⁹ p lineā venit ad visionē pūcti inquātū est p̄cipiū eius. Ita pariter est dicēdū de sole q̄ est oculo nō quasi invisibilis pter sui excellētiā. sed sequendo radios ei⁹ peruenim⁹ ad visionē ei⁹ inquātū est fons ⁊ principium oim radiorū. Ita ergo pariter cum oēs creature emanēt a verbo diuino sicut radius lumē a sole. et sicut linee a puncto cētrico vt inqt dion. sō deus pōt cōicare alicui viatori eleuādo eius intellectus p lumē supnaturale. vt p̄cedēdo p creaturas per

Universidad de Deusto
Biblioteca

uenlatvsq; advisionē realē diuine essentie: inquā tū ab ea oēs creature emanant realr sicut lumen a sole. nam sicut linea emanat realiter a puncto absq; hoc q̄ cōponat ex pūctis tradū emanāt realiter a sole absq; hoc q̄ trahāt de eius substātia: ita creature realiter emanāt a verbo absq; hoc q̄ sint de eius substātia: nā sicut sol cōsecat suā similitudinē p totū diaphanū nō cōsecādo substantiaz sua deus cōsecat sūlitudines suaz pfectionū t ideaz rū creaturis absq; cōsecatione sue substātie vt clarius videbit de⁹ ergo isto mō potuit cōsecare ipsi moysi realē visionem sue essentie a posteriori inquātū est pūcipiū t fons oīm creaturarū: et inquātū ex tpe p creationē ab eo procedūt emanāt: quc quidē visio iz dicat essentialis inquātū attigit diuinā essentiā p sliapsum t lumen supnaturalet p raptū ab oībus sensibus p modū terminantis. tū nō dicetur essentialiter essentialis sicut illa visio beatificat gl'iosa quā dīt dñs p modū mouentis p lumē glorie a priori t p modū pmanentis. Sed talis visio fuit ēt multū inferior visiōe quā habuit paulus in raptu vt patebit. psalmo. lxvij. ¶Sed q̄ fuerit quasi necessariū moysen assecuraz fuisse talē visionē diuine essentie pōr phabiliter deduci nā deus cōsecauit ipsi eiq; ppbete donū ppbetie et sciētiāt virtutē fm exigentiā sue legationis. Dz q: tunc totus mūdus laborabat in idolatria t eius multorum deorū t in fedis superstitionibus et totus mundus putabat mundū fuisse ab eterno. Et iō deus misit moysen ad docendū t dilcādūvnuz tū cē deū substātialiter t essentialiter. t cē principiū: olm rerū a quo processerūt et tpe oīa per creationē t quō dē⁹ oīa gubernat fm suāprudentiam. Et misit ēt illū ad educēdum illū pplm de illa captiuitate: t introducendū ipm in terrā promissiōis put pmiserat abrahe ysaac t iacob. vt docere tur illum pplm colere vnū deū solū creatorē: t separaret ipm ab oi falsa superstitiōe. D Ad quam legationem perficiendā tria erāt necessaria ipsi moysi: primo clara noticia essentialis ō substātia vnī dei: scdo notitia emanationis creaturarū ab vno pcipio: vt pdicaret vnū deū solū creatorē oīz reuz cē colendū t adorandū: t oēm superstitionē esse falsaz tertio erat sibi necessaria virtꝰ faciēdi miracula: vt pplz crederet ipm a deo missum t pharao ex timore tantoz miraculoz t portētoz dimitteret pplz. Et hec fuit cā quare dē⁹ voluit cōsecare moysi visionem huius diuine essentie. t virtutē faciendi miracula. t modum creationis mundi. Hec autem visio nō fuit dicta essentialiter essentialis: eo q̄ nō fuit a priori p gliam: sed a posteriori accēdendo per creaturas vsq; ad attingentiā diuine essentie. t ideo nō ō; simplr essentialis: in qua quidem visione diuina essentia potīus se bz p modum terminantis ad intellectum: q̄ per modum mouentis. Et hoc pōt haberi ex textu ibidez exoð. xxxiij. qñ deus dixit moysi. Ego ostendam tibi oē bonum. i. vnde procedunt oīa bona creata. Itē qñ dixit. posteriora mea videbis: faciem autem meā non videbis. i. ostendam tibi visionem essentie a posteriori per creaturas inquantum emanant abyno principio: sed non ostendam tibi essentiam meā a priori. lumen glorie: qualem visionez habent beati. Et sic ratiōe huius visionis ō; numeri. xij. q̄ moyses vidit deum palam: non per enigmata nec per figuras. i. vidit deum realiter: nō p imaginarias visiones: sicut esayas t hieremias: sed peruenit per creaturas vsq; ad diuinā essentiaz a qua realiter emanant. Sed rōne prime visionis a priori essentialiter essentialis per gloriam ō; exoð. xxxiij. Faciem meaz videre nō poteris: ita ergo pariter augustinus scdo de trinita. cap. xvij. asserit moysen non vidisse deū p essentiam p visionē a priori: sed xij. sup genē. et ad paulinam asserit moysen deum vidisse per essentiam a posteriori fm exigentiam sue legationis: quia moyses nō habebat manifestare mūdo gloriā beatoīs: iz esse trinvnū creatorē t oīm cōseruatorē t gubernatorē. cui soli adoratio t cultus latrie debebat. Et sic pz quōvidit deum per essentiam: t quō non: t quō fuit sibi necessaria virtus faciēdi miracula. Gñ aūt moyses vidit deū p essentiā nescitur: iz credit q̄ in scdo ascēsu i mōtē. exoð. xxxiij. ¶Gz nūc restat videndū vtrū dato q̄ moyses viderit deū seu dīm ꝯdē erit i hac re de⁹ t dñaz p essentiā mō p̄dicto: t habuerit virtutē faciēdi miracula. an ipse ppter hoc dicat maioz ppbeta q̄ dauid. B Ad qō dicendū q̄ ista stant simul: scz q̄ moyses viderit deum pfectius q̄ dauid: t habuerit virtutem faciendi miracula et tū q̄ dauid fuerit excellentioz ppbeta q̄ moyses: q: aliud est esse videntem: aliud esse propbetam: q: oīs ppbeta est videns sed non econtrario: nam dictū est q̄ ppbeta ppīe dictus est ille q̄ ex diuina reuelatione dixit futura mysteria de xp̄o t ecclesia vnde stat multum bene q̄ moyses viderit diuinam essentiā eo mō quo dictum est: tū in tali visione non est necesse q̄ viderit futura mysteria de xp̄o t ecclesia: sed tūvidit substantialiter et essentialiter quō deus erat vnus: t quō oēs creature emanabāt ab eo tanq̄ a primo pcipio formali. Et sic tū vidit ea que pertinebāt ad suam legationē. Et i tali visiōe nō est incōuenies q̄ moyses fuerit dignior q̄ dauid: q: vt sic moyses nō dicet⁹ est ppbeta in illa visiōe: iz postea moyses preuidit multa futura de illo pplo: t etiā de xp̄o per imaginarias visiones per doctrinam angelicā vt patebit in expositiōe illi⁹ cātici q̄ incipit. Exaudite celi q̄ loquor sed in tali visione ppbetica preuidit illa dauid et abundantius t distinctius q̄ moyses t ceteri vt dictum est. E Et sic dauid ō; eximius et excellentissimus oīm ppbetarum fm oēs catholicos: vt dictum est. vnde sicut moysi data est visio fm exigentiam sue legationis: ita pariter ipsi dauid: nam articulus vnius deit articulus creationis erat iam creditus in pplo israel ideo non fuit necesse vt dauid haberet visionem de illis sicut habuit moyses sed q: dauid fuit missus ad liberandū pplz israel de manu philistinoz: t ad ampliandū diuinū cultum: t ad preparandū materiā p templo edificando: que oīa erant figura corporis xp̄i t p̄sentis ecclesie. Et ideo fuit necesse vt ppbetice preuideret

Quomō moyses fuit dei legatus

oīa mysteria de xp̄o t ecclesia figurata p illud tem plū. t p cerimonias diuini cultus. vt faceret psalmos appropriatos. in q̄bus predicerent ppbetice diuina mysteria xp̄i. q: fuit missus ad predicendū t ppbetādū oīa mysteria nre redēptiōis. Et iō fuit sibi cōicatū excellētissimū lumen ppheticum ad interp̄tandū totā sacrā scripturā et oīa gesta suaz oēs pmissiōes t descriptionez templi edificādi vt de mysteriis xp̄i t ecclesie i illis quattuor objectis. figuratis conderet psalmos: sed nō fuit necesse ipsum habere virtutē faciendi miracula. q: hoc non exigebat sua legatio. Sed q: sua legatio exigebat donū ppbetie ad interp̄tanda illa q̄ruor obiecta. iō datū fuit sibi donū ppbetie super oēs alios ppbetas. p q̄ō lumen t donū ppbetie confecit. cl. psalmos q̄ propbetice cantabant. in q̄bus claret distincte p̄dixit illa decē mysteria t decez chordas psalterij euāgelici. s. mysteriū trinitatis t incarnatiōis t p̄dicationis t passionis t resurrectiōis t ascēsiōis xp̄i. Et in hoc excessit t superauit moysen t oēs alios propbetas. Et iō ab oībus doctorib⁹ t a tota ecclia predicat eximi⁹ ppbetarum. ¶Sed ꝯtra totū fundamētū arguit videl⁹ q̄ dauid nunq̄ fuit interpres. nam fm hiero. ad oceanū in plogo sup pentatheucū. Aliud est esse vatē t aliud interpretem. naz ibi spūs futura predicit. hic aūt. s. interpres verboz copia eruditꝰ ea q̄ intelligit trāsfert. si dauid fuit ppbeta ergo non interpres. ¶Item si dauid interpretat⁹ est totā legē t oīa gesta suaz pmissiones t descriptiones templi sibi tradītā. ergo nō fuerunt necessarij apli: t sancti doctores ad interpretandas scripturas vete. test. B ¶Ad primū est dicendū q̄ duplex est interp̄tatio. vna ō; ex vna lingua in aliā facta traductio t ista ō; interpretatio linguaz. altera ō; alicuius obscuri ænigmatici sermōis facta declaratio. t ista ō; interpretatio sermonuz. Primo mō dicit hiero. q̄ aliud est esse interpretē. et aliud vatem. sed scdo mō non solū apli t doctores t oēs glosatores sed etiā oēs ppbete dicunt interpretes. eo q: intellexerūt interpretati sunt in lumine ppbetico enigmaticas visiones t obscura mysteria sacre scripture. Et isto modo etiaz angeli dicunt interpretes inter deū t homem xp̄o dicitur medius interp̄s inter deū patrē t ecclesiam. q: ꝯcumq; audiuit a patre nota fecit nobis. Job. xv. Et sic angel⁹ gabriel interpretatus est danieli mysteriū lxx. hebdomadaū. Et esse nō solū dō iz ēt daniel vocat interpres eo q̄ interp̄tat⁹ est verba hieremie. de. lxx. annis captiuitatis babylonice. etiā q: interp̄tat⁹ ē somnia nabuchodonosoz. et ipse⁹ balthasar. et somnia suapplia. vt pz p totū discursum danielis. Et sic etiāvir gil⁹ in sexto appellat sibillā vatē t interp̄tem. eo q̄ interpretabat rhisa apollinis cuz dicit. Magnam cui mentem animq;. Delius inspirat vates aperitq; futura. Et sic pz dō fuisse interpretē ppheticū sacre scripture. C ¶Ad scdm ō; q̄ tres dauid t oēs ppbete. q̄ apli dīr interpretes sed aliter t aliter. t altero t altero lumine. nam dauid t ppbete interpretati sunt scripturas illas enigmaticas visiones ppbetice de futuro iz apli t doctores ad interpretandas scripturas vete. test. resiterpretati sunt eaſdē esse iaz in xp̄o cōpletas de preterito. t hoc i lumine euāgelico. Et iō interpretatio apl̄oz t doctoz fuit multū perfectior et illuminatior t manifestior. q: fuit simul annūciatiua veritatis t interpretatiua et pz p totū discursum euangelicū t actuū apl̄oz. Et supradictis pz dō fuisse verū interpretem t eximiū ppbetarū oīm. Et hec sint dicta de tota gōne i toto scdo tractatu ītēta. Sed restat nunc rndēdus ad argumenta facta in principio qōnis. D ¶Ad primū qñ dicunt indeb⁹ q̄ dauid nō est ppbeta eo q̄ nō fuit missus a deo ad aliquē regē nec pplm: sicut moyses et ceteri ppbete. Rndeō q̄ hoc est falsum. immo fuit electus t missus a deo ad regendū t liberandū t ampliandum illum pplm t regnum t pascendum ipsum. vt pz primo regū. xvj. t. ij. reg. v. cui dixit dñs. tu pasces pplm israel. t eris dux sup israel. Jtez. c. vij Ego te tuli de pascuis scōntem gregem vt esses dux sup pplm meū israel. Jtē misit eū ad ampliandum t ordinandū diuinū cultū. t tradidit sibi ex ē plar descriptionē templi. t dedit sibi lumē ppbetie vt intelligeret oīa q̄ erāt figurata in exemplari. vt ex illis mysteriis ppbeticis posset ordere psalmos. ¶Ad scdm est dicendū q̄ iz promissio eternitatis regni dō fuerit primo revelata ipsi nathan vt ipsam manifestaret ipsi dauid. tū melius intellexit dauid illā promissionē p successum tpis in lumine ppbetico q̄ nathā. imo nathā intellexit in principio illā promissionē de regno tpalit de salomone. sed dō in lumine ppbetico intellexit postea ipsam de xp̄o eius regno eterno. ¶Ad tertiū dicendus q̄ beatus hieronymus in plogo allegato recitat solum diuisionem quā doctores hebreoz fuit tpis fecerūt de sacra scriptura. Et sic fm opinionē eorum ponit dō inter agiographa. sed postea in oībus scriptis suis appellat dō eximiū ppbetaz fm opinionem suāt tot⁹ ecclie. ¶Ad quartū dī q̄ iz dō non vidit deū p essentiā nec fecerit miracula sicut moyses. tū fuit maior propbeta in⁹tum clarius intellexit mysteria sacre scripture in lumine ppbetico q̄ moyses. q: moyses in illa momentanea visione non fuit ppbeta de futuro. sed solum vidit vnitatem substātialem vni⁹ dei t emanationem oīm creaturarū ab illo pcipio q̄ quidēvisio data fuit sibi vt scriberet creationē mūdi t vnitatem vni⁹ dei cū certitudine ad annunciandum illi populo. t per eādem rōnem data est sibi virtus faciendi miracula vt pharao dimitteret illuz pplz t pplz crederet moysen fuisse missū a deo. vt dictū est. vnde in his moyses fuit maior q̄ dauid vt dictum est: sed hoc accidit propbete q̄ faciat miracula t videat deum per essentiā sed ppīū cuiusq; propbete, vt preuideat futura mysteria de xp̄o et ecclesia in lumine ppbetico. t in hoc dauid superexcessit moysen t oēs propbetas. q: magis claret distincte predixit mysteriū incarnatiōis t oīa mysteria nostre redemptionis q̄ moyses t ceteri ppbete in tantū q̄ in q̄busdā psalmis magis videtur tenere bystoriā q̄ ppbetiā. t magis videt euāgelista q̄ propheta. vt patebit exponēdo psalmos. Et maxime in ps. xxj. t. lxviij. t. lxxj. Et hec de scdo tractatu

Differētia inter vatē t interpretē

'Nota q̄ moyses fuerit maior p pbeta q̄ dauid.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Tertius tractatus. L

Nota 8 intelligẽtia ppbetie ptio,

QUantū ad tertiū tractatum de intelligentia ppbetie dauid. erūt capitula. Mā in primo premittenf quedā principia sine quibus nulla pars sacre scripture pōt intelligi. In scōo assignabuntur decem regule. que magnam partem cōserūt ad exponēdas totam sacram scripturam vtriusq; test. ¶ Quātū ergo ad primum est primo notandū q; postq; tota sacra scriptura ve. te. dicit propositio siue ppositiones q̄ aperiunt in hoc libro. ex quib⁹ inferunt ꝯclusiones ppbetice de xpisto & ecclia & etiam morales & anagogice vt dictum est. Et quelibet scientia hz sua propria principia que dicunt communes animi ꝯceptiones per q̄ principia pbant. & ad que reducunt oia probata in illa scientia. et in quorū virtute eliciunt oēs conclusiones illius scientie. vt ps. j. posteriorum. Ideo in scientia bui⁹ libri psalmorū & etiā in tota theologia viatoris que est tota sacra scriptura sunt assignāda alia formalia principia ex quib⁹ dependet tota noticia & scientia bui⁹ libri & totius scripture. eo q; tota sacra scriptura cōtinetur in hoc libro psalmor vt dictum est & magis patebit. Quibus principijs ignoratis impossibile est intelligere ea que continentur in hoc libro. quibus notis noscuntur oia in hoc libro contenta. & ideo dicunt principia siue intelligẽdi sacrā scripturā. ¶ Ite est iterū aduertēdū q; sicut in metaphisica est vnū principiū cōmunissimū omnibus scibilibus. et vna maxima ppositio quā necesse est quelibet docendum habere. s. de quolibet esse vel non esse. vt ps. j. posteriorū. & iiij. meta. Ita in tota theologia viatoris est vnū communissimū principiū quod presupponit in tota sacra scriptura vtriusq; te. & in qualibet eius parte. scz q; tota sacra scriptura vtriusq; te. est. ab ipso deo tradita & reuelata. & p spm scriū inspirata. et ideo nullo mō pōt mentiri. Hoc primū principiū ponit beatus petrus in sua canonica scōa. c. j dicēs Hoc primum intelligentes q; oīs prophetia scripture propria interpretatiōe nō fit. non enim voluntate humana allata est aliq̄n prophetia. sz spū sancto inspirati locuti sunt sancti dei hoies. Hoc idē cōmunissimū principium magis declarat apls paul⁹ ad heb. in principio presupponēs ipm tanq̄ primū dicēs. Multipharie multisq; modis olim loquēs deus patribus in prophetis. nouissime diebus istis locut⁹ est nobis in filio quē cōstituit heredem vniuersoꝝ per quē fecit & secula. In q̄bus verbis asserit q; idem deus q̄ locut⁹ est patribus in prophetis in ve. te. ille idē locut⁹ est nobis in filio siue per filiū in nouo te. ex quo pz q; tota scriptura vtriusq; te. est a deo tradita & reuelata. & p consequēs nō pōt mentiri nec falli. Et hoc est primū principiū & cōmunissima ppositio. quā necesse est quelibet fidelē & quelibet docēdū habere in tota theologia viatoris. hoc idē principiū presupponit augustin⁹ & docet psupponendū in primo de doctrina xpi enumerās oēs libros sacri canonis de q̄b⁹ nullū est dubiū esse nobis a deo traditos. q̄b⁹ oīs modā fidē dicit esse adhibendā i primis. Et in q̄b⁹ querit veritas intemerata & inconcussa. & caritas dei & primi. & tota sal⁹ nra & redēptio. ¶ Secūdus principiū est q; i diuinis est vna substātia & vnū ee & vna essentia tribus psonis diuinis relatiuis cōiuncta. Et sic est vnus sol⁹ de⁹ trin⁹ in psonis & vnus in substātia. s. pr̄ & filius & spūs sc̄us. q̄ multiplicatio psonaꝝ fit ex pr̄ ab eterno cōiucat filio tota substātia & esset essentia diuina quā ipse hz. & hoc p eternā generationē. & ambo cādē substātia cōiucat spūi sc̄o per spirationē. Et sic manet vnus solus deus p vnā substātiā & essentiā. & tres psone multiplicate per tres relationes et duas emanationes. hoc principiū docet augustin⁹ prio de doctrina xpiana oī docēdo in sacra scriptura esset psupponēdum. Usq; ex arriani carebāt hoc principio. iō inciderunt i nefandā blasphemiā legendo sacras scripturas separātes diuinas psonas i substātia. iō dicit augu. iij. d doctria xpiana q; necesse ē nobis psupponere fidē trinitatis ad itelligēdas sacras scripturas noui acve. te. ¶ Tertiū principiū ē q; vbū diui nū q̄ est filij patris sc̄a psona in trinitate assumpsit verā carnem humanā et virgine maria simul cū aīa rōnali ibidē creata. & per cōse quēs assumpsit verā hūanitatē in vnitate suppositi. in qua p nobis posset pati. ita q; xp̄s est verus de⁹ & homo constans ex duab⁹ integris naturis in vna psona. Et sic de xpo verificant q̄ sunt dei. & q̄ sunt hois. Mā ista est vera. iste hō creauit mūdū. Et ista de⁹ passus est demonstrando xp̄m. Et sic est verus q; iste hō dedit legē moysi & eduxit pplm de egypto vt pz in canonica iude. c. vnico. & hoc rōne vnitatis persone q; eadē est psona. ¶ Quartū principium q; sicut verbū diuinū assumpsit illā carnē & humanam naturaꝝ i vnitate psone vt in illa pateret q̄ quidē persona dicit vnus xp̄s deus & homo. Ita pariter ille xp̄s assumpsit & vnluit & desponsauit sibi totā ecclesiā & vnitatē fidelium in vnitatem corporis mystici vt pro illa pateretur. ita q; xp̄s et ecclesia dicit vnus homo mysticus & vnus xp̄s mysticus cuius caput est xp̄s verus & corpus siue mēbra dicitur tota ecclesie fidelium. que per fidem & baptismum est isti capiti vnita & desponsata & sic xp̄s dicitur sponsus & caput ecclesie. ¶ Unde est aduertendū. q; duo homines sunt capita & principia totius generis humani vnus. sc̄z primus adā fuit causa omnis peccati & miserie & omnis mali. & alter sc̄z xp̄s fuit causa oīs boni & oīs gratie. Nam sicut ille ex suo petō oēs interfecit et venundedit & captiuitati & morti & miserie subiecit. ita xp̄s ex suis meritis oēs a p̄dictis malis liberauit. Itaq; sicut primus homo fuit destructor & dissipator totius generis hūani per suum peccatum & inobedientiam. ita xp̄s ppter suā obedientiam & meritum fuit liberator & redēptor & restaurator totius generis hūani. Nec ab alio potuit genus humanū liberari. nisi a solo xpo mediatore dei & hoīm. ¶ Item sicut xp̄s est caput totius ecclesie & corpus mystici a quo formaliter descēdunt oīa genera gratiarū & meritoꝝ in oīa membra sua. ita

Notabñ de p̄ncipio.

Nota q̄ mō locutus ē deus ꝛc.

Secūdus

Tertius

Mota.

xp̄s caput nostrum.

est subiectū penarū & punitionis & iustificationis oim nostroꝝ peccatoꝝ. q; dño posuit in eo iniq̄tates omniū nostrum. et languores nostros ipse tulit & dolores nostros ipse portauit. quo ad penā cla. liij. inquantū in eo fuerūt punita oia pcta nostra. & in eo fuimus oēs & cōsepulti crucifixi & mortui. ad Ro. vj. immo de⁹ pater fecit ipsum xp̄m p nobis pcm̄. i. sacrificiū pro pcto. ij. ad corinth. v. sic pcta xp̄o nō solū est caput nostrum quo ad viuificadas mouenda sua mēbra per gratiā & merita. sed est subiectum nostroꝝ oim pctōꝝ quo ad punitionē & penā & iustificationē. Et isto mō xp̄s oia pcta nostra dicit esse sua in multis psalmis. & hoc quo ad penā vt in p̄cedēdo patebit. Nam nō solū post pcm̄ ades. ab eterno de⁹ pater propposuit nō p aliū sed solus meritis passionis et ofone xp̄i filij sui gen⁹humanū restaurari. vt qō adā per didit. xp̄s recuperaret. Hāc ppositionē & principiū pbat apls per totum discursum ad Roma. vñ dicit q; oēs in adā peccauerunt & egent gra dei. et q; nō pōt nobis a patre gra puenire nisi p xp̄m quē pposuit ppiciatorē p oi: & mediatorē. Et prime ad corinth xv. d: q; sicut i adā oēs moriunt. ita et in xp̄o oēs viuificabunt. & sic pcm̄ ade fuit cā adquintus uentus xp̄i in carnē. ¶ Quintū principiū est q; xp̄s est finis & veritas legis ad iusticiā omni credēti. ad Ro. x. Et per dñs lex nihil aliud est nisi via in xp̄m. Ite lex nihil aliud est nisi signū veritatis cōplende in xpo. q; tota lex & ppbete fuit verificata in xpo. & per dñs sicut xp̄s fuit finis ita fuit veritas legis. q; lex per moysen data est. gratia autē & veritas p xp̄m facta est Joh. i. ¶ Ad cuius itelligentiā est notandū sm augu. in libello. cur de⁹ hō q; postq; de⁹ decreuit a principio hoīem perditus nō redimere nec liberare nisi p xp̄m filium suum deus & hoīem. ideo illico ejciēs ipsum de illa terrestri paradiso. dedit sibi legē nature. per quā tēderet in xp̄m redēptorē suū de virgine nasciturum. Et hoc fecit deus vt adā nō ppter instantē miseriā desperaret. sed propter xp̄m sibi de sua carne promissum iam de suo sueq; posteritatis remedio de longinquo gauderet. Et sic ab adā & sua posteritate fidelius semp oīi prestolabat aduentus. Un dicit q; deus adā ex cine fecit peregrinus. mittēs ipsum cū tota sua posteritate ad xp̄m vt ab eo redimerek. Sed ista lex cōtinue accepit aliquā perfectionem & augmentum ad maiorē eius explicationē. vt ps per totū discursum vete. test. Mas in hoc cepit quedā sacrificia & precepta. Et in abraam cepit circuncisionē. Et in moyse ꝑcepta moralia & cerimonialia & iudicialia. Et quo pz q; lex vetus nihil aliud fuit nisi via in xp̄m tanq̄ in terminū & finē. in quo p̄fecit cursum & officium suum & nihil aliud fuit nisi signū veritatis complete in xpo. Item scōo ptz q; lex vetus nō erat gratia sui sed gratia xp̄i futuri cuius erat via. Probat. nas

No. quō tota lex est ō xpo itelligēda.

quelibet pars sui erat signū & figura & prenūciatio de xp̄o ecclia. vt inquit aug. cōtra faustū. & li. de catheczādis rudib⁹. ergo principaliter est intelligēda de xp̄o ecclia cuius erat via & cuius erat signū & figura & officiū. Quarto sequit q; oēs p̄fetes & fideles vete. test. tendebāt in xp̄m. vt in eo acciperent repromissiones. et per dñs magis saluati sunt per fidē xp̄i. q; per opa legis. q; non exercebāt opa legis. nisi ꝓtestādo fidē xp̄i futuri. scōo est notandū q; sicut de⁹ remisit adaꝝ & oēs fideles ve. testa. ad xp̄m vt ab eo redimerenf in primo aduētu. ita xp̄s remisit suos ad scōm aduentū vt ab eodē glorificarenf. Mā sicut p primū aduentū promissa est fidelib⁹ p xp̄m redēptio. ita nobis iaz redēptis ꝓmissa est p eundē xp̄m in. ij. aduētu glia & beatificatio. tā em redēpti tendimus in xp̄m vt glificemur expectam⁹ eñ cū a nuptijs reuersurū vt ps p totū discursum euāgelicum. Ex quo pz q; vtraq; lex est via in xp̄m & xp̄s est finis vtriusq; legis. s. ve. vt redēptor & no. le. vt glificator beatificator. & sic vtraq; lex est de xpo. Ideo dicit cassiodorus & hugo q; xp̄s vt xp̄s est obiectū & subiectū totius nre theologie & sacre scripture. vñ dicit augu. super iobānem q; qui in tota sacra scriptura & in qualibet eius ꝑte non intelligit xp̄m nihil intelligit. ¶ Sextū principiū est q; xp̄s de⁹ & hō nō solus est caput & spōsus ecclie & finis vtriusq; legis. sed etiā est mediator dei & hoīm ꝓma thimot. ij. Et rō est. Mā postq; xp̄s rz medium inter deū & hoies in quātū hō opz etiā q; sit mediator inter oēs. Mā hz in quātū deus est equalis pri. tñ est minor sm humanitatē. Et in quātū hō est maior & melior oī hoīe. tñ ratione naturalis excellētie vnionis ad verbum tum q; inter oēs mortuos liber in natura & in psona. tñ q; plenus gra & veritatis. Ex quo pz q; rz medium inter deū & hoīes. & per dñs in oib⁹ dz esse medius. ¶ Ad cuius euidētiā est notādū q; xp̄s septez modis est mediator & medius inter deū & homines Mā primo medi⁹ est ppiciator & intercessor & reconciliator inter nos & patrez ad Ro. iij. & v. Sēdo est medi⁹ fideiussor. q; p oīb⁹ soluit petrū & se obtulit hostiā deo placentē ad Ro. v. Tertio fuit medi⁹ interpres. q; nobis interpretatus est totā legē et ppbetas sicut ꝓmissum fuerat moysi. deut. xviij. Ꝓpheta suscitabo de medio fratrū tuoꝝ simile tui. & ponā vba mea in ore ei⁹. loq̄turq; ad eos que cūq; dixero sibi. & hoc impleuit xp̄s matth. v. exponēdo legē. Ite luc. xxiiij. incipiēs a moyse & ppbetis interptabat duobus discipulis oia q̄ de ipso scripta erāt. Un iohānes vidit apoc. v. librum scriptū intus & foris. & sigillatū septē sigillis. quē nemo fuit dign⁹ aperire nec soluere septē signacula eius. nisi solus agn⁹ q; occisus est. ille ei accepit librum de dextera sedētis & soluit signacula ei⁹. vt ps ibidē. ille etiā liber est liber legis & ppbetaꝝ scriptus foris sm sensum l'alē & script⁹ intus sm sensum spūalē & ppbeticū. cōtinēs sub septē sigillis septem mysteria pfundissima de xp̄o & ecclia. s. mysteriū incarnatiōis & p̄dicatiōis & passionis & resurrectiōis spūssancti missionis & gētiliū ꝓuersionis & vltime glificatiōis. Hec septē mysteria in les

xp̄us est mediator. Mota.

Universidad de Deusto
Biblioteca

geveteri clausa: solus xp̃s nobis reseravit. Et iō dicit Jo. xvij. Pater manifestaui nomē tuū hoibꝫ Jtē duo libri sunt maxie libri psalmoꝝ i quo tota sacra scriptura continet: solus xp̃s hz clauē dō. q̃ aperit: nemo claudit. claudit: nemo apit. apo. v. Ex quo pz q̃ solus xp̃s fuit verꝰ interpres legis inter nos: patrē. Quarto xp̃s ōr medius dispensator: ꝓcurator: distributor: bonoꝝ pfis. nā ipse distribuit nobis bona gr̃e: sacramēta: finaliter bona glie. vt pz Matth. xx. illā pk dicet xp̃o ꝓcuratori: dispensatori suo. voca operarios: redde illis mercedē de denario diurno. Quito ōr medius ductor: q̃ nemo venit ad patrē nisi p xp̃m. Joh. xiiij. nec pōt introire oulle ouiū nisi p xp̃o q̃ est ostiū: oulis. Joh. x. q̃ quos pk ab eterno destinauit. hos xp̃s ex tpe vocauit et iustificauit ad Ro. viij. Sexto xp̃s est medius iudex inter deum: hoiem nā pk nō iudicat quēq̃. sed oē iudiciū dedit filio xp̃o q̃ filiꝰ hois est. Joh. v. Septio xp̃s est mediꝰ btificator: glificator. rō est. Mā sicut est mediꝰ dispēsator: dator: gr̃arū. ita est medius dator: premioꝝ. Jtez sicut deꝰ p xp̃m vocauit. iustificauit quos ipse ab eterno pdestinauit. ita opꝫ vt p xp̃m iustificatos glificet: btificet: magnificet. Ex q̃bus oibꝰ pz q̃ xp̃s in oibꝰ est mediator dei: hoim q̃ est medius intercessor: fideiussor: interpres: dispēsator: ductor. rex: iudex: beatificator. qō est sextus generale principiū. qō necesse est quem libet docētē habere in theologia. sine quo sacra scriptura nullo mō pōt intelligi. ¶ Septimū principiū ē q̃ sicut xp̃s est caput ecclesie oīm fidelium a quo deriuat oīs virtus: gr̃a in oīa membra sua ita diabolus est caput: principiū oīm malorꝝ: oīm infideliū: obstinatorū: p̃fidorū hoim. rōēs infideles: obstinati sunt mēbra diaboli a quo prouenit eis psuasiue ois iniq̃tas: malicia. Uñ sicut ex xp̃o: ecclia fideliū cōstituit vnū corpus misticum tanq̃ ex capite: mēbris iustoꝝ. ita ex diabolo et ecclia siue synagoga satbane: obstinatorum cōponitur vnū corpus diabolicū. Et sic q̃lib̃ diabolus dicit bō. Matth. xiij. inimic' hō hoc fecit. rō malꝰ hō etiā ōr diabolus. Joh. vj. vnus vr̃m diabolus est. q̃ etiā cōicant in eis idiomata sicut i corpore xp̃i misticō. Et etiā mali boles dicunt filij diaboli. Joh. viij. Vos ex patre diabolo estis.

Secundum capitulum.

Quantū ad secūdū capitulum huius tertij tractat⁹ est aduertendū q̃ sicut liber sacre scripture vete. test. ōr ppositio siue ppositiones ex q̃bus eliciunt: inferunt: conclusiones euāgelice vt dictū est in p̃mo tractatu. ita pariter ōr liber scriptus intus: foris signatus septē sigillis sub quib⁹ latēt: claudunt septē principalia mysteria euangelica noui testamēti scripta iuris. i. sub istis septem sigillis. i. mysteriū trinitatis. incarnationis. passionis. resurrectiōis. celestis euāgelice publicationis: vltimi iudicij: nr̃e glificationis. hec em̃ mysteria erāt sigillata in vete. test. sub signis: figuris: vaticinijs in libro legis scripto int⁹: foris. maxime latebāt in libro psalmorū. in quo tota lex: ppbete cōtinent. quē librū nemo fuit dignus aperire nec soluere septē sigillacula eius nisi solus xp̃s agnus q̃ occisus est vt patet apoc. v. co q̃ ipse solus xp̃us hz clauē dō q̃ aperit: nemo claudit: claudit: nemo aperit. Apoca. iij. quā quidē clauē xp̃s cōicauit apostolis: discipulis in die pēthecostes. cōfert dona spūssancti. cōicauit dō etiā Augustino: ceteris sacris doctoribus ad aperienda mysteria sacre scripture.

Et ideo sicut fuerūt necessaria septē principia assignata in primo ca. huius tractatus. ad pbādas ppositiones sacre scripture vete. testa. ita pariter oportet assignari aliquas clauēs ad aperiendū librū sacre scripture scriptum intus: foris. et ad soluēda septē signacula eius. et ad detegenda septem mysteria euangelica in eo clausa. Et iō tbi cuius donatista post eius correctionēs conatus est assignare septē regulas. quas clauēs vocauit ad aperiendas oēs scripturas. vt narrat Aug. iij. de doctrina christiana. quas regulas correxit augustinus ostendens in multis deficere: in multis superfluere. Et iō ex intētiōe: doctrina augustini i libris de doctrina xp̃iana: i plerisq̃ locis assignabim⁹ decē regulas q̃ magnā ptez pterēt ad intelligendas sacras scripturas. et maxime mysteria clausa in libro psalmorū. quoꝝ prima erit de persona: essentia. secunda de christo deo: hoie. tertia de christo capite: et⁹ corpore misticō. quarta de natura et gratia. quinta de spiritu: littera. sexta de sensu verborum in quo fiunt. septima de vnitate legiot corporis mystici. octava de diabolo: eius corpore. nona de specie: genere siue de toto: parte. decima erit de tropis: figuris grāmaticalibus.

¶ Prima clauis.

Nota ō psona: essentia diuina.

Prima ergo regula est de essentia: psona. Mā cū deꝰ sit trinus: vnꝰ vt dictū est in scō p̃cipio: vna psona distinguat ab alia realiter vt inter se opponūt sed vt cōparant ad diuinā essentiā sunt vna substātia: vnꝰ deus. ideo opa trinitatis ad extra sunt indiuisa. q̃: tunc persona nō agit vt relatiua persona sed vt deus: essentia. Et sic talia opera dicūtur essentialia. q̃ omnes tres persone concurrunt puta ad creādum: miserendum. Sed persona cuꝫ agit ab intra cōparata ad aliam tunc tangit vt persona. tunc distinguitur ab alia. vt generare cōuenit soli patri: generari soli filio. spirare conuenit vtriq̃. spirari vero conuenit soli spiritui sancto. Et ideo est valde attēdēdū in legēdis: exponēdis: sacris scripturis q̃ est act⁹ essentialis: q̃ psonalis. Uñ q̃ ōr i p̃cipio gen̄. In p̃cipio creauit deꝰ celū: terrā. ly deꝰ stat essentialiter. eo q̃ creare est actꝰ essentialis. Et sic conuenit toti trinitati inq̃tū deus. Jtē q̃ ōr. Ero. iij. Ego sum deꝰ abrāā deꝰ ysaac. ly deꝰ stat essentialr. Sz q̃ ōr psalmo. ij. Dñs dixit ad me filius meꝰ es tu. ego hodie genui te. ly deꝰ stat psonaliter. q̃ p psona patris tui. eo q̃ dicere: generare est actꝰ psonalis et notio ipsiꝰ p̃sis. Et ly ad me stat p psona filij. ad quā loquit p̃r. Mas patrē dicere ad filiū. filiꝰ meꝰ es tu: etc. nihil aliud est nisi patrē dicendo filiū generare. vt magis ibi dē patebit. et p eādē rationē psalmo. cix. Dum ōr. Dixit dñs dño meo. ly dñs stat p̃o persona p̃sis: et ly. domino p̃o persona filij. q̃: opera trinitatis sunt diuisa ab intra. Jtem per eandem rationes cum dr psalmo. xliij. Sedes tua deus in seculum seculi. ly deus stat p̃o psona filij. p̃opter illud q̃ sequitur. p̃opterea vnxit te deus deus tuus. Mas ly deus p̃imo memorat⁹ est vocatiui casus. et ponitur p̃o persona filij qui est vnctus. et ly deus in scō loco ponit p̃o psona patris qui est vngens filium. et sic memoratur deus paterungens. et deus filius vnctus et ipsa vnctio que est spūssanctus ab vtroq̃ procedēs quasi dicat. O deus fili. ppterea deus pater tuus vnxit te in eternum. ex quo patet q̃ ly deꝰ vtrobiq̃ stat personaliter: nō essentialiter. Jtē esaye. xlviij. cum dicitur. Et nūc dominꝰ deus meus misit me: et spūs eius. ly dñs misit stat p̃o psona patris. et ly me p̃o psona filij. et ly spūs eius p persona spiritus sancti. et sic exprimit⁹ totus mysteriū personarū diuinarū. Jtē zach. ij. Exulta filia syō. q̃: ecce ego veniam. et habitabo in medio tui. et tūc cognoscēs q̃ dñs misit me: et p̃dicare tibi. ly dñs stat psonaliter p persona p̃sis mittentis. et ly me p̃o psona filij missi. et sic in pleriq̃ locis sacre scripture exprimit⁹ mysterium diuinarū psonarū. Sed iudei ceci et obstinati ignorantes: non p̃supponentes: supradictū fm̃ principium p̃cipitātur in diuersas: varias: falsas expositiones. Jtem arriani ignorātes supradictum principiū disiuserūt substantiā diuinarū psonarū. et ideo fidelis et prudēs lector attēdat tales locutiones q̃ sunt essentiales: et q̃ personales.

¶ Secunda clauis Ā.

Quomō xp̃s ē deus: et hō.

Secūda regula ē de christo deo et homine. siue de forma dei et forma serui in xp̃o. Uñ cū xp̃s sit verꝰ deꝰ: hō. s. deꝰ inq̃tū hz naturā: formā dei. et hō inquātū hz naturā siue formā hois in eadē psona. ideo cōicant in eo idiomata. vt dictū est i tertio: quarto p̃cipio. tiō hz aduertere fidelis lector q̃ xp̃s loquit in forma dei: et q̃ in forma hois. et q̃ sit de eo locutio inq̃tū est hō siue inq̃tū deꝰ. Mā multa verificant de xp̃o inq̃tū homo tm̃. vt ibi. in manꝰ tuas dñe cōmendo spūm meum. Jtem ibi. resuscita me: et retribuā eis psalmo. xl. Et sic vtrobiq̃ loquitur xp̃s in forma serui: inq̃tū homo. Sed q̃lib̃ loquitur in forma dei: inq̃tū deus. vt ibi clarifica me pater ea claritate qua habui ante: q̃ mundus fieret. Joh. xvij. Jtē ibi. exiui a patre: et veni in mūdū. Joh. xiij. Jtē ibi. anteqũ abraā fieret ego sum. Joh. viij. Jtem multa verificantur de xp̃o ratione vtriusq̃ nature. vt ibi. Oia subiecisti sub pedibꝰ eiꝰ. psal. viij. Jtē ibi. sede a dextris meis. ps. cix.

Unde oēs tres modos cōprehendit apls ad pbi. Nota. ij. Nam cū dicit. hoc enim sentite in vobis quod: et in xp̃o iesu. qui cū in forma dei esset nō rapinam arbitratus est eē se eq̃lē deo. hoc verificat de xp̃o vt deꝰ. Qz postea cū subdit. hūliauit semet̃ipm obediēs vsq̃ ad mortē: ppter q̄ deꝰ exaltauit illū. hoc verificat de xp̃o inq̃tū hō. q̃: inq̃tum hō se hūliauit vsq̃ ad mortē. et inq̃tū hō suscitauit pr̃. et exaltauit illū. Sed totus illud q̄ seq̃t dedit illi nomen q̄ est sup oē nomē. vt in noie iesu oē genu flectat verificat de xp̃o rōne vtriusq̃. q̃ inq̃tus deꝰ et hō hz vniuersale dñium: principatū et simul adoratū et glificat humanitas cū diuinitate vna latria adoratiōe. q̃: vna est psona in duab⁹ naturis: ecōtra. Et sic pudēter aduertat lector tales locutiones i sacra scriptura q̄n fiūt: et vtificant de xp̃o i forma serui. Uñ arri⁹ ignorās hoc principiū hāc regulā. fuit turbat⁹ et deceptꝰ in illa locutiōe xp̃i q̄n dixit vado ad patrē. q̃ pr̃ maior me ē. Joh. xiiij. Et sic asseruit arrꝰ q̃ xp̃s nō erat consubstātialis patri vñ nescīut distinguere quō filiꝰ ē equalis pr̃i fm̃ diuinitatē. et minor: pr̃e fm̃ humanitatē. Et quō filius loq̃bat ibi in forma serui inq̃tum homo: et nō inq̃tum deus. ideo aduertat lector.

¶ Tertia clauis.

De p̃mo capite: et eiꝰ corpe misticō.

Tertia regula est de xp̃o misticō. s. de xp̃o capite: et eiꝰ corpe q̃ est ecclia quā xp̃s sibi vniuit p fidē: caritatē q̃ totaliter voluit p caritatē trāsformari in sua mēbra. intātū cōicant idomata. ¶ Uñ xp̃us q̃q̃ se noiat petrū: et petā mēbroꝝ dicit esse sua. nō q̃ ipse fuit formaliter petrꝰ quantū ad culpā. sz quantum ad penā q̃: p suis mēbris petrīs⁹ patiuoluit: voluit in se assumere penā petrōꝝ membroꝝ suoꝝ: sic peccata mēbroꝝ suoꝝ dicit esse sua. nō quo ad culpā sz quo ad penā quaz p eis voluit pati. vt membra sua a morte: et ppetua liberaret. Et sic est aduertendū quō fiant tales locutiōes i sacra scriptura. vñ apls⁹ paulus: aug. appellāt vnū xp̃m mysticum totū aggregatū ex ipso capite: tota societate fideliū mēbroꝝ. Et sic in toto isto corpore siue xp̃o misticō assignant tres naturas. s. vna diuina: et eterna altera bñana psonaliter verbo ex tpe vnita: et altera peccatrix: et corrupta in adā q̃ est xp̃o capiti mystice vnita. q̃ quidē lz nō sit altera fm̃ spē ab humanitate xp̃i. tñ est altera fm̃ conditionem q̃: ista liberata: immunis ab oi petō nō ex tope adā traducta. illa autem in in adā corrupta: sauciata.

¶ Et ideo est aduertendum q̃ q̃q̃ totus xp̃s misticus introducitur ad loquēdum in psalmis. Sz q̃q̃ loquit rōne nature diuine q̃ est in capite vt ibi. dñs dixit ad me filius meus es tu ego hodie genui te. Et q̃q̃ loquit rōne bñane nature liberet psonaliter assumpte vt ibi dñe non est exaltatum cor meū. et ibi in capite libri scriptuz est de me vt faciā voluntatē tuā. et ibi. vide si via iniquita

Universidad de Deusto
Biblioteca

tis in me est. qz tales locutiões nõ phtverificari nisi de xpo vero p humanitate psonaliter assumpta sine macula t sine pctõ. de quo dr solus inter mortuos liber. Sed qñq loquit xps in psona mẽbroz suoz t rõne nature corrupte in mẽbris mystice sibi vnitis: vt ibi longe a salute mea ẽba delictoz meoz: t ibi. nõ est sanitas i carne mea a facie pctoz meoz. t ibi. delicta mea a te nõ sunt abscõdita. que qdem pcta dirit xps esse sua nõ quo ad culpã sed quo ad penã. Jgit. xps caput nõ ibi loquit in psona suã: nec pro natura psonaliter assumpta sed in psona mẽbroz et pro natura eoꝝ corrupta. Que quidẽ mẽbra assumpsit xps in vnitate mistica per fidẽ t caritatẽ vt dictũ est. Jdeo talis caritas cogit sic loqui xp̃m p membris suis Jdeo prudẽter aduertat fidelis lector tales locutiones in tota scriptura marie in libro psalmorũ vbi magis frequentant. Uñ qz ceci et obstinati in dei ignorãt hoc principiũ t hãc regulã: ideo includunt in peccatis irremediabilia. Nã qui hoc pñcipio caret impossibile est vt possit attingere intelligẽtiã libri psalmoz. B. ¶Quarta clauis.

nota de corruptione et gra.

¶Uarta regula est de natura et gratia. Nam dictum est in quinto principio ꝙ tota natura humana fuit corrupta in adã. sicut pbat aug. in lib. de natura t gratia t de pfectione iusticie homis et byponosticon per omnes quattuor responsiones et in omnibus libris quos fecit contra pelagianos. in quibus disputat et probat ꝙ taliter fuit tota natura humana siue caro in adam corrupta et sauciata fomite peccati: ꝙ nullus bõ ex tali natura viciata a primis parentibus per libidinosam generationem traducta põt vitare pctũ nec põt facere bonũ nec inplere diuina pceptа nisi talis natura sic corrupta p gratam xp̃i sanetur. Uñ dicit ibi t in homelia de publicano t pharisco. ꝙ nullũ est pctm̃ qõ fecit bõ qõ nõ faciat alter bõ nisi inuek a deo a quo fact? est bõ. hoc idẽ dicit libro de nuptijs. Hoc est fundamẽtũ sumit aug. ab apl'o ad Rom. vij. vbi dicit apl'us inuenio legẽ in mẽbris meis repugnantẽ legi mẽtis mee. t qõ nolo hoc facio &c. qs me liberabit a corpore mortis hui⁹? Et rñdet dicẽs. gra xp̃i. Et sic dicit apl'us ꝙ nos ptícipam⁹ duos hoies. s. primũ adã et xp̃m: qz ab illo tracim⁹ naturã corruptã t omne malũ t pctm̃. t a solo xpo oẽm gram. Uñ dicit apostolus. j. ad. corinth. xv. Sicut i adã oẽs moriunt ita t in xpo oẽs vivificabunt. Et iõ dicit aug. i loc⁹ supra allegatis ꝙ aliter est loquendũ de nara bũana corrupta in adã: derelicta in seipsa t aliter est loquẽdũ de eadẽ bũana natura put est adiuta p gram xp̃i in qlibet hoie. Nã nullus bõ derelict⁹ in sua natura corrupta sine gra xp̃i põt vitare pctm̃ nec facere bonũ nisi inuek p gram xp̃i qõ nõ est intelligẽdũ absolute t pcise de gra gratũ faciẽte. Nã multotiẽs aliqs petõr eritẽs i vno pctõ. s. in adulterio vel simplici fornicatiõe: vitat aliqõ pctm̃. s. homicidiũ aut furtũ t non bz gram gratificatẽ: sz hoc nõ põt facere sine aliq̃ gra specialiter gratis data vt i suis locis dicet. Et iõ dicit aug. ꝙ aliqne ppões siue locutiões vificanf in sacra scriptura de hoie s'm naturã corruptã. que nõ sunt vere de psona adiuta p gram xp̃i. Nã illa est vera s'm aplm. Oẽs declinauerunt inutiles facti sunt nõ est q̃ faciat bonũ. Bz hoc est intelligẽdus scõm natura corruptã t viciatã inquãtũ sunt filij adã t ab eo bñt naturã viciatã nisi inuarenf per gram. sz ista nõ absolute est vera qz multi adiuti p gram xp̃i sicut ygo maria t iohes bapt. t scts nicolaus t multi scti nõ cõmiserũt illa crimina t scelera q̃ in illo. ps. xiij. scribunf. s. sepulcbrũ patẽs est gutf eoꝝ. qz non fuerũt mẽdaces nec blasphemi nec homicide. t iõ addit ibi. Dñs respexit sup filios adã siue sup filios hoim ad denotãdus ꝙ oẽs hoies inquãtũ sunt filij adã t filij hoiꝝ bñt hmõi viciatã naturã. sz cũ hoc stat ꝙ pñt pscrua-ri t liberari p xp̃m a tali peste. t iõ cõcludit i fine ps. Quis dabit in syon salutare israel. q. d. Quis põt hoies liberare a talib⁹ criminib⁹. rñdet ꝙ xpo facier hoc. cũ auerterit captiuitatẽ &c. Et iõ dicit augu. ꝙ rõne nature corrupte dr pulsus euertus sus vt caderẽ. sz rõne nature p gram adiute dr qd retribuã dño p oib⁹ q̃ retribuit mihi. Et ista ẽ vera p naturã oẽs in adã peccauerũt. qz oẽs i eo ve- Nota. nũdati sunt pctõ. qz oẽs filios naturales suo pctõ obligauit. Bz ista est vera p gras p xpo oẽs vificabunf. Et iõ est aduertẽdũ ꝙ qdã vocales locutiões sunt intelligẽde p notã sufficiẽtie: vt ista oẽs in xpo vificabunf. i. ꝙ passio xp̃i fuit sufficiẽs saluare oẽs nisi q̃ obstinatus resistat. Et sic sunt intelligẽde illes locutiones. Et supradicto fundamẽto pbat aug. lib. de natura t gratia t. ij. de bap. paruulor ꝙ solus xps est liber a pctõ per naturã. ceteri aũt sunt obnoxij pctõ per naturam corruptã. sed oẽs pñt liberari p gratiã xp̃i preue- Bsiana
niente aut subueniente &c. B ¶Est tñ aduertẽ- natura
dum ꝙ bũana natura tripl'r põt sumi in scriptu- tripliciť
ra. vno modo p ipsa essentia et natura specifica. capiť.
Scõo pro ipsa sola carne traducta successione ex primis parẽtib⁹ per libidinosam gnationẽ. Tertio mõ p tota descẽdẽtia t gnatiõe oiꝝ hoiꝝ descẽdentiũ ab adã primo hoie p naturalẽ gnationem primo mõ natura bũana pcipit vbũ diuinũ et ideã ad cui⁹ similitudinẽ ẽ pducta. et sic dr valde bona. gen. j. Scõo aũt t tertio mõ dr natura bũana corrupta in adã. Nã pmi parẽtes transtulerũt in filios carnẽ libidinosam et pctõ in q̃ erat peccatũ seminaliter t materialiter. sicut ignis in filice t moxs in arsenico venenosũ. que quidẽ caro sic morbida morbo cõcupiscentie per solũ cõsortium creat peccatũ originale in anima. et per cõsensum deliberatũ creat actuale in voluntate.

¶Quinta clauis.

¶Uinta regula sive clauis ad a- Nota; ō
periendus librum sacre scripture spũs scrã
scriptũ intus t foris: t sigillatũ septem sigillis: est regula de spũ et littera de qua fecit aug. specialẽ libũ. que qdẽ regula qz est necessaria toti sacre scripture t cuilibet eꝝ: ideo pti nõ

põt esse breuis. L. Et ideo sunt notãde quedam doctrine ad cꝝ explicationẽ. Quarũ pma est augustini in pmo de doctrina xp̃iana: t adducitur a magistro lib. i. di. j. ꝙ fundamẽto totꝝ sui opis. s. ꝙ in hoc differt sacra doctrina theologica ab oThe-los
bus scientijs humanis. nã ois scientia bũana vel gia quõ
est rerũ vel signoꝝ trm̃. sed sacra doctrina est re- differt
rũ t signoꝝ simul. Ubi gra. nã scientie rõnales sicut ab alijs
est grãmatica t logica sunt signoꝝ trm̃. nã gram- scientijs.
matica ꝓsiderat noia t vba t ceteras ptes oronis put sunt trm̃ signa. qz trm̃ cõsiderat hoc nomen bõ put est cõis gũis: t bz duas syllabas pmã breuẽ t aliã indifferentẽ. t prout significat substantiam aqua actus vbi egreditur: t put simul cũ verbo facit orationẽ pfectam: t quõ ista oro bõ est aial: est oro congrua: qz cõuenit nomẽ cũ verbo in nũero t in psona t in debita rectitudine. logic⁹ aũt considerat eandẽ oronẽ prout põt esse ppõ premissa cũ alia ad inferendã cõclusionẽ t put cũ alia propositione põt formare syllogismũ. Et quo pacto ꝙ iste due scientie sunt signoꝝ trm̃. et ideo dñr rõnales. Sed scientie reales sunt rerũ trm̃ nas physica cõsiderat hoiem significatũ p hoc nomẽ inquãtus bõ bz formã in materia: t cõponit et alia rõnali t corpore physico organico &c. Et sic est discendũ de mathematica q̃ cõsiderat formas ꝑter materias sensibilẽ. Et de methaphisica q̃ considerat essentias rerũ ꝑter oẽm motũ. Et quo pacto ꝙ omnis doctrina bũana vel est rerũ trm̃ vel signoꝝ trm̃. Sed Jndu-
doctria theologica. s. sacra scriptura maxime ve- ctio no-
re. est simul rerũ t signoꝝ: t ponit crẽpũ in aug. de tãda de
illo signo qõ moyses intririt in aqm̃ maratb t dul- xp̃i cru-
corauit eas cũ essent amarissime et reddidit eas ce et ba
potabiles filijs israel: q̃ trib⁹ dieb⁹ ambulauerãt ptismo.
p solitudinẽ non inuenientes aquã. vt pz exo. xv. p qõ lignũ significabat t figurabat bñficium xp̃i seu ligni crucis. nam cũ totũ genꝰ bũanũ ambulasset p solitudinẽ huius mundi trib⁹ dieb⁹. sc̃z in lege nature t in lege moysi nõ repperit aquã salutarem gr̃e. Et sic fit ens puenit ad xp̃m in tertio die mũdi. xp̃s aũt intririt bũanitatẽ t carnẽ suã in aqua iordanis p baptismũ. p cui⁹ exactũ pbuit virtutẽ regenerationis aqs baptismales. t remouit oẽs amaritudinẽ peri ab aia nra. t refecit fideles per aquas baptismales dulcoratas p cõtactũ carnis xp̃i. t p itinctionẽ ligni crucis. qmõ fit baptism⁹ sine signo crucis t inocatiõe sce trinitatis. Et quib⁹ pz s'm aug. ꝙ theologus fidelis duplr considerat illud lignũ t illud mysteriũ dulcoratiõis aquarũ maratb. Prio put fuit ãdã res realiter gesta. Scõo put illud lignũ t illa dulcoratio fuit signũ t figura xp̃i t sacri baptismi: qz theologus fidelis t verus xp̃ian⁹ non ꝓsiderat illũ lignum nec illud mysteriũ p se trm̃. sed put fuit figura et signũ xp̃i t baptismi xp̃i. Et iste mod⁹ ꝓsideratiDe ꝑdilu-
onis est seruandus a theologo et oĩ xp̃iano in tota uio et
scriptura ve. te. nã nõ solũ considerat creationem aliqo si-
mũdi pcise materialr ꝓter se. sz put fuit signum gnis.
t figura recreatiõis ecclie p xp̃m faciẽde vt parebit ꝑo. ciij. Jtẽ nõ considerat diluuiũ pcise p se sed put p noe figurabat xp̃o q̃ erat fabricaturus arcbã ecclie in q̃ oẽs fideles erãt p xp̃m saluãdi a diluuio t mortepei. vt parebit. ꝑo. xxxiij. Et sic considerat sacrificiũ abrae inq̃tum figurabat sacrificiũ xp̃i. Et sic ꝓsiderat ipm iacob patrem. xij pharetarũ inq̃tũ figurabat xp̃m q̃ erat regnaturus. xij. apl'os per q̃s erat multiplicãd⁹ tot⁹ ppl'us xp̃ianus per totũ orbẽ. Et sic, considerat moysen educentẽ israel de egypto t dantẽ legẽ et ducẽtẽ filij populũ p desertũ inq̃tũ figurabat xp̃m qui eduxit totũ genꝰ bũanum de miserabili seruitute dyaboli et de tenebris pctoꝝ. Jtẽ cõsiderat iosue introducẽtẽ illũ populũ in terrã pmissã p aquã iordanis sup. xij. lapides inq̃tũ figurabat xp̃m q̃ introduxit fideles in ecclesiam istã p aquã baptismi t p. xij. articlos fidei vt patebit p'sal. lxvij. Jtẽ cõsiderat ipm dauid q̃ post multas psecutiones fuit sublimat⁹ in regnũ inq̃tũ figurabat xp̃m qui post labores et mortẽ t passionẽ t resurrectionem accepit ptãtem a pre sup oẽs creaturas. Jtẽ considerat salomonẽ q̃ edificauit tẽplũ: et fuit ita sapiens ꝙ regina saba venit a finib⁹ terre audire sapientiã eꝰ. vt pz. iij. reg. x. t hoc inq̃tũ figurabat xp̃m q̃ edificauit ecclesiã toto orbe diffusam. Ad cui⁹ sapiam t legẽ euãgelicã suscipiẽdã venit totus popul⁹ gẽtilis nõ solum ab austro: sz aboriẽte occidẽte t aqlone. vñ ꝙ illud mysteriũ salomonis t regine austri nõ sit intelligẽdũ pcise ꝑ se aliter de salomone t illa regina. sed inq̃tũ fuit signum xp̃i t ecclie pz Mat. xij. nã cũ scribe t pharisei peterẽt a xp̃o signum de celo. rñdit eis dicẽs: gnatio adultera signũ q̃rit t signũ nõ dabit ei nisi signum ione ppbe. nã sicut ionas fuit trib⁹ dieb⁹ t tribus noctib⁹ in vẽtre ceti: sic erit filius hoiꝝ in corde terre trib⁹ dieb⁹ t trib⁹ noctibus. t ecce plusq̃ ionas hic. Jtem regina austri venit a fin⁹ terre audire sapiẽtiam salomonis: t ecce hic plusq̃ salomõ &c. Et dicitis saluatoris pz ꝙ mysteriũ ione ppbete nõ solũ est intelligẽdũ realter p illa bystoria sed put fuit signũ t figura sepulture t resurrectonis xp̃i. Et ꝙ mysteriũ regie austri nõ solũ est intelligẽdum p illa bystoria sz pricipalr put fuit signũ t figura gliter tota gẽ tilitas erat vẽtura ad fidẽ xp̃i t legẽ euangelicã. Jtem seqtur scõo ꝙ oia gesta vete. tes. non erant gra sui sed gra xp̃i t ecclesie inquantũ erant oia verificãda de xpo ꝓpter quẽ gerebanf. Et sic principalr sunt intelligenda de xpo p hoc qõ ait xps ecce plusq̃ ionas t plusq̃ salomon hic. A. Et quo vult innuere saluator: ꝙ ipse est ver⁹ salomõ: t ver⁹ ionas: qz illa mysteria pampli⁹ t pfectius fuerunt ipleta in xpo ꝙ in eis. Et qz tã salomõ q̃ ionas ordinabantur ad xp̃m sicut figura ad figuratũ t veritatẽ: et sic est dicẽdũ ꝙ xps fuit ver⁹ adã et ver⁹ abel t ver⁹ noe: et abrabã. et ysaac: t iacob: t moyses t iosue: t dauid t salomõ &c. qz oẽs illi sortiti sunt talia noia inquãtus fuerũt figura xp̃i iuxta nois interptationem. Et iõ talia noia analogice dñr de xpo t illis sicut bõ pictus nõ est ver⁹, bõ sed signũ t figura veri bomis. Et sic xps dr verus dauid t verus salomon in tota scriptura. Et q̃bus olbus pz ꝙ oia gesta vete. tes. principalr sunt intelligenda de xpo cuius sunt

Universidad de Deusto
Biblioteca

signū figure. Et q̄bus oībus concludit ꝙ preter sensum lr̄alē est ḡrendus principal'r sensus spūalis de xp̄o t ecclesia p quē intelliguntur oīa divina mysteria de xp̄o t ecclesia q̄ erant clausa t figillata in gestis vet. test. Et iō oīa gesta t legalia vet. test. erant q̄dam sacramēta q: erāt signa sacramētorū futurorū in xp̄o t ecclesia. q: intātus dicebat sacra scriptura inq̄tū ostinebat illa sacramēta. ℣ Et iō dicit origenes supmatth. ꝙ sicut bō cōponit ex corpore t alā: ita scriptura vet. test. cōponit ex spū t lr̄a q: lr̄a est corp⁹: sensus autē spūalis est alā ipsius lr̄e. Et sic sensus spūalis est principal'r inq̄rēdus in gestis patriarcharū t in lege t ꝓphetis: t iō dixit xp̄s iudeis. Joh. v. scrutamini scripturas: q: ille testimoniū phibēt de me: t si moysi crederetis forsitā t mihi crederetis q̄a ille de me scripsit: quasi dicat ꝙ nō solū gesta patriarcharū sed etiā oīa cerimonialia p̄ter sensum lr̄alē: sunt spūaliter de me intelligēda. Jtē luce xxiiij. xp̄o incipiēte a moyse t ꝓphetis interp̄tabatur illis duob⁹ discipulis oīa q̄ de ipō scripta erāt q: oportebat ipleri oīa q̄ erāt scripta in lege t ꝓphetis t psalmis de ipō vt saluator ingt̄ eodem c. Et sic p̄ter sensum lr̄alē principal'r est ḡrendus sensus spūalis de xp̄o in scriptura vet. testa. ad quē sensum spūalē xp̄s interp̄tat⁹ est totā legē et ꝓphetas illis duob⁹ discipulis. Jtē Mat. v. ait saluator: non veni solvere legē aut ꝓphetas: ſ ad implere: sup qō ait hieronymus ꝙ q̄ minima pu-

Quō ꝓ missiōes rank in lege sacramētis plena sunt: tiola recapitu et vatici lank in evāgelio ꝛc. ℒ Scō'o est notandum pro nia pros scēa doctrina: ꝙ ls oīa gesta et facta vet. test. sint pberan intelligēda ad duplicē sensum sicut dictū est i p̄ sunt de cedēti doctrina: tñ oēs ꝓmissiones patriarcharū xp̄o t oīa vaticinia t ꝓphetie ꝓphetar⁹ sunt intelligē tel ligēda.)

abrae fm spū sunt benedicti in semine abrae. f. in xp̄o t possidēt terrā viuēciū figuratā p illā terraz materialē quā possederūt filij carnis. Jtē tota ila ꝓmissio gen. xlix. qū dicit iacob iuda. te laudabūt fratres tui ꝛc. partiz suit lr̄aliter t material'r impleta in dauid q̄ obtinuit sceptruz regni: ſz totaliter t pfect⁹ fuit ipleta in xp̄o. Jtē ꝓmissio facta ipsi iude gen. xlix. nō auferet sceptrū de iuda ꝛc. Jtē illa ꝓphetia Esa. vij. Ecce virgo ꝛcipiet. t illā egredietur virga de radice iesse. t sic de singulis. Et sic ꝙ oīa ꝓmissa patriarcharū t vaticinia ꝓphetar⁹ sunt intelligēda lr̄aliter de xp̄o t ecclesia. ¶ Sed est valde advertendū ꝙ sicut patriarche habuerūt duplicem spū in suis ꝓmissionibus t ꝓphete locuti sunt in duplici spū in suis vaticinijs: ita illa ꝓmissa t vaticinia fuerūt dupl'r ipleta. ad lr̄am: t ꝓphis sunt dupl'r ad lr̄am intelligēda: et ēplt gr̄a. Nā abrae in illa ꝓmissione sibi facta gen. xij. ſcz multiplicado semē tuū sicut stellas celi t sicut arenā q̄ est in littore maris ꝛc. preuidit in spū qual'r filij carnis debebāt multiplicari sicut arena maris t possidere terram ꝓmissam: ſcz terram palestine. sed filij ꝓmissionis t spūs debebāt multiplicari sicut stelle celi t possidere terram viventiū eternalē q̄ quidē ꝓmissio lr̄aliter impleta fuit. nā filij carnis. ſ. iudei possederūt illā terram vſq; ad xp̄m sarraceni q̄ sunt etiā filij abrahe ſic multiplicati sicut arena maris t possidēt illā terrā ebanā: sed xp̄iani q̄ sunt filij ꝓmissionis ipsius

de q̄nq; panib⁹.

de set bi drijs.

de ceco. t alijs i firmis.

not. quō gesta xp̄i sunt sacra.

de miraculo. v. panū. Joh. vj. vbi ait ꝙ miracla q̄ fecit xp̄s sunt q̄dā divina opa t ad intelligēdum deū: de visibilib⁹ admonēt humanā mētē. Et infra interrogem⁹ ipsa miracula q̄d nobis loquant de xp̄o: bñt enī si intelligant lingnā suā: hoc enim miraculū sicut audiuimus q̄ magnū sit: q̄ram⁹ q̄ pfundū sit t nō tñ i ei⁹ supficie delectemur: ſz ēt altitudinē pscrutemur: bz enī aliq̄d intusq̄ miremur fortis ꝛc. Ex q̄bus vbis augustini ptz ꝙ in oībus gestis t factis xp̄i debemus pscrutari sacramētū q̄ latet sub supficie lr̄e. ℣ Et iō aug. q̄rens sensum spūalē illius miraculi ondit qualr illi q̄nq; panes ordeacei significābat q̄nq; libros moysi: quos xp̄us fregit t in multas ꝓtes divisit: ex q̄bus ertō: sit quasi infinitas veritates evāgelicas quas collegit in. xij. copbinis ex q̄b⁹ xp̄s satiauit oēs fideles. Et ita pariter augustin⁹ ertō: si. sensum spūalē de miraculo ser bydriarū aque quā xp̄s ꝙuertit in vinū. Joh. ij. Et sic ꝑz qualiter oīa gesta t facta xp̄i sunt q̄dā sacra multo magis q̄ gesta t sacra veteris legis: nā illa erāt tñ sacre rei signū inquantum significabāt futura mysteria xp̄i t ecclesie. sed non ostinebāt de p̄nti illā rez sacram quā significabāt de futuro: sed oīa gesta et facta xp̄i non solū significabāt gr̄am inuisibilem: immo in p̄nti ostinebāt t efficiebāt gr̄am quam significabāt. Un̄ lanatio corporalis ceci nati significabat sanationem alie cuiusdē a pctō quā xp̄s de p̄nti in eo effecit. Et hoc idē significabat sanatio infirmi exītis in pbatica piscia. Jdeo dixit ei. va de ampl⁹ noli peccare: ne deteri⁹ tibi cōntingat. Hoc idē ꝑz de paliticis t oīb⁹ q̄s sanavit: q: nullū sanauit i corpe q̄n sanaret i aīa t ita p̄ter oēs q̄s xp̄s resuscitauit visibiliter a morte corporali resuscitauit etiā a morte spūali pcti. Un̄ etiā nō solū gesta xp̄i q̄ fec̄ erāt alios facer⁹ sacra ostinētia i se aliq̄d p̄fundū t invisibile mysteriū: sed oīa q̄ facta sūt in se fuerūt q̄dā magna sacra invisibilia. Nam q̄n xp̄s fuit visibiliter mortuus in cruce. tunc etiā cum eo fuerunt crucifixa t mortua oīa legalia et tota lex t prophete: eo ꝙ ipse erat finis t terminus legis t oīa finierunt offm̄ t cursum suum in eius morte et passione. ideo antec̄ redderet spiritum patri videns ꝙ oīa legalia t vaticinia prophetarum erant in se cōpleta. dixit cōsummatum est in quorum signū velū templi scissum est ꝛc. Jtem xp̄s visibiliter fuit sepultus. sed tota lex cū eo fuit invisibiliter sepulta simul cū pascha t sabbato: ſz q̄n xp̄s resurrexit nō resurrexit cū mortalitate t penalitatib⁹. nec cū pascha t sabbato: ſz relictis oībus illis in sepulchro surrexit ad novā vitaz gloriosam simul cū. die dñica et cū vitate evangelica videns oīa legalia manere mortua in sepulchro t amplius nunc̄ resurgere: t iō illa legalia nō solū fuerunt tunc mortua eternaliter: sed etiā sunt mortifera oībus observātibus ea post publicationem evāgelij vt inquit augu. Jtez nō solū gesta t facta xp̄i sunt sacra ostinentia t facientia aliq̄d invisibile p̄ter id q̄ videbatur: de quibus est semp ḡrendus sensus spūalis: sed ēt dicta xp̄i erāt maxima sacramēta non solum continētia t significā

tia secreta p̄tia: sed etiam p̄terita t futura: vñ in illa parabola de illo q̄ descendēs ab hierl'm in hyericō incidit in latrones ꝛc. Jbi significat xp̄s oīa mala q̄ traxit adā et pctō cum tota sua posteritate pegrinante vsq; ad xp̄m. Et quō xp̄s repperit ipm doiem sauciatū t quō erat ipsum sanaturus p mortē et passionē ꝛc. Et sic ꝑz quomō oīa gesta t facta t dicta xp̄i sunt sacramēta. Et quomodo non solum septem sacramenta ecclesiastica que continue exercemus in ecclesia continēt t efficiūt q̄ō significant. Sed etiam oīa gesta t facta xp̄i cō tinebāt t efficiebant q̄ō significabant. Et iō erāt magis sacramenta ꝙ omnia gesta t legalia veteris testa. Et per consequens vltra sensum lr̄alem magis est ḡrendus sensus spūalis in illis ꝙ in illis. ¶ Sed est adverte̅dum ꝙ oīa gesta t dicta xp̄i evāgelica simul sunt veritates t sacra: sunt enim veritates respectu veteris legis complete in xp̄o sed sunt sacra inquātum ostinent altissima et profunda secreta t ostinent gr̄am in p̄nti t immediate significāt futurā gl̄iam et inquātum sub se cōtinēt sensum moralē et anagogicum. Differt ḡ lr̄a legis a lr̄a evāgelica: nā sub illa significabat gratia futura nostre redēptionis que iam impleta est p xp̄m: sed sub lr̄a evangelica continetur gratia nostre redemptionis in p̄nti t significatur glorificatio nostra futura. ℣ Cum ergo ista mysteria que latent in litterā tam evāgelica ꝙ legalia sint invisibilia. opz vt illustrent̄ per lumen spūale ad hoc ꝙ nobis fiant visibilia t nota. Unde intrīn est necessarius lr̄e iste spūs siue lumen spūale quod occidit. dicit origenes ꝙ sicut ala datvitaz corpori t corp⁹ Et spūs est mortuum nisi viuificet p̄ alam. Jta littera scripture. maxime veteris testamenti de se est mortua nisi viuificetur per lumen spūale qō est eius ala t dat sibi vitā spūalē. Jtem. ij. ad corinth. 3: ꝙ littera non solus est mortua sine spiritu. immo occidit legentem nisi legat eam cum spū. q: littera occidit spūs autem viuificat. vnde q: iudei legūt totū testamētum vetus sine isto spū et lumine. iō occidit eos littera t ranc̄ eccl̄ offendunt: in lapidem offensionis t cadunt t cōfringunt. Jtem nō solū littera veteris legis occidit sine spū. sed etiā littera evāgelica in quibusdā partib⁹ occidit. nisi legat cum spū. Unde augus. legēdo sine spū illud Jobānis. xiij. pater maior me est ꝛc. incidit in heresim t mortē eternā dicēs filiū nō esse deū nec eō substātialē p̄ri. Jtē manichei⁹ legēs sine spūali lumine dictum saluatoris. Joh. xiij. princeps mundi ejicietur foras. t in me nō bz q̄c̄q̄. dixit dyabolū esse creatorē t deū huius mūdi sensibilis. t ꝙ solus deus verus creavit solas naturas invisibiles Et sic posuit duas alas in boue. vnam ī mortalem creatā a bono deo. et alterā corporalē creatam a p̄incipe tenebraz t a malo deo q̄ est dyabolus. Et sic dicit ꝙ xp̄s nō erat bō in re ſz in sola apparētia ne cogeretur dicere corpus xp̄i esse creatum a dyabolo. Et sic dicit multa alia detestabilia p̄ius meus de suo sensu volēs legere litteram sine spū. Et sic est dicēdū de oībus aliis hereticis quos occidit littera. eo ꝙ non legebāt eā cū spū t lumine

quō sensus ꝓpōsitus est ḡrendus

ra.

Universidad de Deusto
Biblioteca

spūali. Et ideo dicit augu. cōtra donatistas q̄ in cadē bona lege veteri xp̄iani sunt boni t viuificantur legentes ea cū spū. sed iudei sunt mali t occidunt legentes ea sine spū. Et sic eodē modo in lege euāgelica catholici sunt boni sed heretici sunt mali t occidunt volētes t p̄sumentes ea legere sine spū. q̄ spūs est ille qui viuificat ifaz sicut aia corpus. ¶ Unde est aduertendū ſm eūdem augu. in principio super genē. q̄ sicut aia dat corpori triplicē vitā. s. vegetatiuā. sensitiuā. et intellectiuā. ita spūs dat littere triplicem sensum. s. allegoricū quo ad fidē ad credendū t moralem ad diligendū deū t proximū t bene operādū t anagogicū ad sperādum celestia t eterna t p̄tēnendum mūdana. et sic sacra scriptura vtriusq̄ testamenti p̄t legi ad istum triplicē sensum preter ifalē. ℒ

Nota.

Quō sacra scriptura ē interpretanda.

¶ Serta clauis.

Serta regula est de sensu verborum in quo fiūt. t quē faciunt. Ad cuius euidentiā est notādū q̄ multe locutiones fiūt in sacra scriptura. maxime euangelica q̄ videtur false in sensu ifali quē faciunt t generāt in auribus carnaliū. cū sunt vere ad sensum quo vel ad quē fiūt spūal'. Et ō ista r̄la ix coīcidat cū superiori cui⁹ possit in ea cōtineri. tū melius erit vt de talibus locutionibus fiat regula particularis expressa vt magis imprimat in mēte ipsius legentis t audiētis. vnde illa scriptura t locutio t oratio xp̄i Matth. xxvj. q̄n dixit. Pater si possibile est trāseat a me calix iste. veruntā nō sicut ego volo. sed sicut tu. fiat volūtas tua. Ista quippe locutio vnum sensum facit in auribus corporis sc̄z q̄ xp̄s timuit in principio mortem et desiderabat fugere mortem. Et sic rogabat patrem vt talem passionem transferret. t mutaret suam suam. sed in alio instanti tēporis. q̄ xp̄s vidit q̄ volūtas patris erat vt pateretur tale genꝰ mortis. Ideo subdit. nō sicut ego volo. sed sicut tu. fiat volūtas tua sed iste talis sensus est falsus. propter multa incōuenientia que sequerenf. Naz primo sequeref q̄ petitio xp̄i esset indiscreta. quia petebat illud qō iam erat impossibile. cū ipse sciret ab eterno fuisse a deo patre decretum vt sic fieret. Item sequeretur q̄ xp̄s retractabat suum propositum t p̄missum. Nam xp̄s iam statuerat t promiserat mori t pati tale genus passionis prout ipse apl's paulo ante reuelauerat. quando dixit. Ecce ascēdimus hierosolymam t filius hois tradet ad crucifigendum t flagellandum. Item sequeref q̄ xp̄s prohibere perdidisset caritatez quā habebat erga genus humanū. Item sequeref q̄ volebat p filio instāti facere falsas scripturas q̄ de ipso erāt. t oia ista cedebant in maximū incōueniēs ſm talē sensum. Nā ipsemet dixerat q̄ nō venerat nisi ad faciendā volūtatē patris. Et ad hoc natus erat vt testimoniū p̄hiberet veritati scripturaz. t q̄ vnus iota non preteriret a lege de eo scriptus. Et ideo est dicēdū q̄ talis locutio ad aliū sensum facta est sc̄z vt xp̄s notificaret nobis qualiter erat ver? hō t habebat verā carnē mortalem ꝓtra manicheos. Et quomodo passio sua erat dolorosa t terribilis qualiter nō fuisset ita meritoria. Et sic voluit ostendere veram humanitatem vltra diuinitatē. Et voluit distinguere in se duos appetitus. vnum naturalē sensitiuū qui horrebat timebat mortem. et alium intellectiuū qui dicitur voluntas q̄ semper fuit cōformis voluntati patris. Et sic etiā in xp̄o erant due volūtates. sc̄z humana t diuina. Nā sua voluntatem humanā subiiciebat t conformabat diuine. Et sic talis oratio non est facta nisi ad expiādū t meritādū naturā t ad exprimendū dolorē intolerabilē sue passiōis. Est ergo talis sensus huius ofonis. O pater ix caro mea t sensualitas horreat timeat tam crudelē mortē t passionē. eo q̄ oēs appetit permanere. t oē aīal inq̄ntū aīal diuitet t velit deuitare mortez t pernicie. tñ ego nolo cōformare voluntatē meā carni mee nec sensualitati. sed volo cōformare tue volūtati. Et sic ostendit q̄ volūtas sua simul rēpore cōdolebat carni t cōformabat paterne voluntati. put latius videbit̄ psalmo. xx. t xxj. q̄ ad hūc sensum ōz illud. Elama bo p diē t nō exaudies. Et quid? p̄z q̄ supradicta locutio nō est facta ad sensum quē facit. ix in quo fit. Item illa locutio. Matth. xx. vbi ōz q̄ q̄ laborauerāt in vinea p totā diē murmurabāt aduersus patrē familias. eo q̄ laborātes pmā horaz eāles eis fecisset. Et etiā illa verba filij obedictis q̄ indignatus est aduersus patrē. eo q̄ filiū p̄digū cū gaudio ad penitētiā recepisset. Luce. xv. Non sunt talia verba exponēda ad sensum quē faciūt. Qz vbi est summa caritas in illa celesti patria inuidere aīas nō est. cū vnusq̄sq̄ iustus gaudeat de premio alteri⁹. Sz sunt intelligēda verba ad sensum i quo fiūt. Nam ibi saluator in illis parabolis r̄ndet tacitis questionib? q̄ ab oībus carnalibus possent fieri. Nam in prima ostēdit xp̄s q̄ passiones hui⁹ mundi t labores non sunt p̄digni illo denario summe beatitudinis. ideo si eundē denarium dat primis t nouissimis t econuerso nulli facit iniuriam q̄z vltra p̄dignū vtriusq̄ premiū t stipendiū impendit. Ō vtriq̄ debēt cōtentari t gr̄as agere. In secunda vero parabola ostendit xp̄s quomodo venia dat penitētibus ex summa dei misericordia. t quomodo deus neminez vult perire. quia pro omnibus passus est. ideo gaudet de penitentia peccatoris. Item ostēdit q̄ nullus ex proprijs viribus resistit peccato t agit bonum. sed solum ex gratia dei. ideo ita. immo magis debet agere gratias iustus q̄ peccator penitens. Et sic iustus debz gaudere t congaudere de penitentia peccatoris. Item illa verba Job. iij. quando dixit pereat dies in qua natus sum. t nox in qua p̄ceptus est bō. Nō sunt intelligēda ad sensum quez faciūt. q̄z iob bō iustus non malediceret creaturā dei sine magno peccō. Iz intēdit iob hūc sensum. s. q̄ peccm originale in quo ꝓcipit vnusq̄sq̄ est a deo maledictū. t tale peccm nō est a deo creatū. ideo nō cōputat in diebus nec i mēsibus nec int̄ creaturas dei q̄ nō creauit de malū nec peccm. Sz fuit a diabolo causatū persuadēdo primis parēt̄ibus. Et sic illō peccm fuit

Mota ō oratiōe christi i horto.

Mota ō murmurātibus aduersus pfemsa.

Mota ō filio pdigo.

nota iob Pereat dies &c.

eā oīs mali. t ab illo pcō pueniūt nobis oēs infirmitates t ola mala. Item loquit̄ et iob ꝓditionaliter q̄ si bō nō bēret aliq̄d ꝑmiū ō suis laboribus. t de patiētia sua post hāc vitā seq̄ret̄ q̄ maledict? eēt dies ꝓceptiōis t natiuitat̄ oim iustoz q̄ maxime vexantur psecutiōib? t infirmitatib? i hac vita. Et sic ad hos sensus sunt intelligēda vba iob. Item ad hūc etiā sensum sunt intelligēda verba hieremie xx. c. Q̄n dixit maledicta dies in q̄ nat' sum. t dies in q̄ pepit me mr̄ mea. q. d. si tu dñe nō retribuis premiū iustis p laboribus: et penā malis p pctis. q̄ maledicta esset dies in q̄ nat' sum. Et hic magna ps sacre scripture vtriusq̄ testa. est intelligenda ad sensum in q̄ fit. t nō quē facit. Nā aures spūales mētis suscipiūt sensum spūalē t secretū. Sed aures corpis nō recipiūt nisi litterā de q̄bus auribus spūalib? dicit saluator Matt. xiij. Qui habet aures audiēdi. i. intelligēdi audiat. s. spūal'r. t nō carnal'r. i. intelligat sensum spūalē ad ques. t in q̄ vba spūalia fiūt. Item Job. vj. Vba q̄ locut' sum vobis spūs t vita sunt. Spūs est q̄ viuificat. Caro aūt nō pdest q̄cq̄. Et sic pz q̄ ista secta r̄la ꝑtim cōtinet in pcēdēti. Item ista ꝓpositio crux adoraf non est intelligenda ad sensum quē facit: q̄ nulla creatura p se adoraf. Sed est intelligēda ad sensum in quo fit. s. xp̄s crucifixus adoratur.

¶ Septima clauis.

De vnitate legis t corporis mystici.

Septima regula est de seculis siue de etatibus vnius legis t ecclesie et de pegrinatiōe hoīs mystici p eā. B Ad cui⁹ intellectū est notandū ſm Aug. hyponosticō rūfinū. iij. t in pleriscq̄ locis eius q̄ sicut in vtroq̄ testō: vn? iēp fuit xp̄us credit? t ita ō vna t eadē est fides patrū ve. tes. t nra. eo q̄ vnitas fidei est ab vnitate obiecti crediti. Item sicut fuit sp vna fides xp̄i: ita fuit t sp ē vna lex i vtroq̄ test. q̄ vnitas legis sumit̄ ab vnitate fidei. sicut q̄ i vtro q̄ testō sp vn? est xp̄s credit? t vna lex: ita sp fuit vna eccl'ia: t vna ciuitas dei: t vnū corp? mysticū ab adā vsq̄ ad iudiciū. Nā ciuitas ōz vna inq̄ntuz est ꝓcoz hoīm multitudo vni? legis ꝓsensu sociata: sicut q̄ vnitas ciuitatis sumit̄ ab vnitate legis ita t vnitas eccl'ie t corpis mystici sumit̄ ab vnitate vn? legis t vn? fidei. t vni⁹ capitis. i. xp̄i crediti. Et sic in vtroq̄ testamēto ē ꝑsiderādū vnū caput q̄ est xp̄us creditus: t vna fides: t vna eccl'ia siue vnū corp? mysticū cui⁹ caput sp fuit et sp est xp̄s. ℒ Et iō dicit grego. homel. de vinea q̄ ab adā t abel vsq̄ ad vltimū electū semp fuit vna vinea et vna eccl'ia. cuius palmites t membra fuerūt oēs electi vtriusq̄ testamēti. Et sic adā t abel t abraam iam erāt membra xp̄i t eius huius ciuitatis Nā ix xp̄s nōdū esset incarnatus: tū iam erat xp̄s creditus: q̄ fides est illa q̄ cōpaginat mēbra suo capiti. D Et sic dicit augu. q̄ tota eccl'ia fideliū est vnus hō mysticus expulsus a paradiso terrestri in adā: quē deus hoīem remisit ad xp̄m: vt separet̄ ab eo. Et sic iste mysticus pegrinat? est per fidē in primo testamento vsq̄ quo pueniat ad p̄m

Quit sit ciuitas.

in q̄ t a q̄ accepit nobiscum repromissiones: vt ait apl's ad Hebre. xj. Quia oēs illi pfes veteris testa non acceperūt repromissiones nisi nobiscū. Et q̄ pz ſm apl'm q̄ vna est eccl'ia t vna fides xp̄i: noui ac veteris testa. Nam eadē fides xp̄i q̄ saluat nos: saluauit t illos: q̄ quē nos credimus iam venisse. t quē receepimus. illi t eūdē xp̄m: ipi credebāt t expectabant futurū. Et in tali fide saluabant vt ait aug. ij. ō aduersariū legis t pphetaz. t lib. de nuptijs t pz. iij. fnlz di. xxv. A. ¶ Contra aūt supradicta arguit̄ t vī q̄ ierem? t noua nō fiunt: imo altera p b̄ q̄ ō: dicit. xxxj. Ecce dies veniēt dicit dñs et feriā domui isr̄l t domui iuda fedus nouū nō ſm pactū q̄ pepigi cū p̄ribus eoz cū apprehēdi manus eoz vt educerē eos ō tra egypti. Item baruch ij. statuā illis testa. alterū sempiternū. Aīs p hunc tertū pbat apl's ad heb. viij. legē nouā eē alterā a veteri t veteres iam pretericisse. Ad hoc r̄ndet q̄ legē nouā t veterē eē vnā stat duplr. vno mō. vnitate cēntiali. alio mō vnitate accītali. ¶ Ad cui⁹ intelligētiā ē valde aduertēdū q̄ in lege dei sunt cōsiderāda aliq̄ cēntialia t aliq̄ accītalia. Aīs ea q̄ sunt de essentia vnitatis legis sunt ser. s. vnitas legislatoris. vnitas spūs intelligētie siue intellectus. t vnitas veritatis. vnitas fidei t spei. vnitas termini cōmunis. t vnitas finis. Accidētalia aūt legis sunt officia legalia. scil̄z ritus sacrificiorum et oblationū sacroz t sacramentoz et vniuersaliter omniū legaliū cerimoniaz. Ista autem accidentalia siue officialia fuerunt mutata t abolita t non semper fuerunt in eadem lege. eo q̄ accidens potest adesse vel abesse preter corruptionē eiusdem subiecti. Sed essentialia legis semper mānserunt vna t eadem. Quod probatur. Nam semper fuit vnus legislator: t cōditor vtriusq̄ legis. Unde dicit augustinus contra aduersarium legis t pphetarum. q̄ sicut vnus est creator omniū preteritorum t futurorum. ita vnus fuit t est dator ambo rum testamentorum. Nam ille idem deus qui locutus est in veteri testamēto per ora pphetarum locutus est etiam in nouo testamento per carnez assumptā t p pprium os vt ait apostolus ad heb. j. Multipbaric multisq̄ modis olim deus loquēs pribus in pphetis nouissime diebus istis locutus est nobis in filio. Et sic pater q̄ idem deus, est cōditor vtriusq̄ testa. Item sicut fuit vnus legislator ita fuit vnus t idem spūs: q̄ idē spūs q̄ illuminauit mentes patriarchaz t pphetarū: illuminauit etiam apostolos et omnes xp̄ianos. pbatur quia idem ille spūs qui fecit patriarchas prouidere futura mysteria de christo et ecclesia illemet fecit apostolos cognoscere illa mysteria esse de christo pphetata. et ideo apl's et euangeliste et doctores allegant dicta patriarcharum et propbetarum. ideo dicit Augustinus contra aduersarium legis et propbetarū. q̄ antiqui patres eundem spm̄ habuerūt nobiscum. Per eandem etiam rōnem est dicendū q̄ eandē veritatē habuerunt nobiscum de sacra scriptura: q̄ eandē veritatē euāgelicam qua nos videmus presentem et cōsummatā: viderūt t ipsi futurā. Item per eandē rationē habue-

Nota.

Universidad de Deusto
Biblioteca

runt eandem fidē nobiscū de xp̄o ⁊ ecclesia: quia qđ credimus preteritū ⁊ presens: ipi crediderunt ⁊ expectarūt futurū vt supra dictū est. q; eādē redemptionē credebāt ⁊ eundē xp̄m futurū. Item sicut fuit vna fides ītra fuit vnum obiectū fidei q̄ est xp̄s. qui est terminus cōis copulans vtrāmq; legem et facies ex vtraq; vnā: quia xp̄s fuit finis illi⁹ legis veteris. ⁊ p̄ncipiū noue legis. ¶ Unde arguitur sic. sicut illa linea dicit vna cui⁹ partes copulantur ad vnū punctū ⁊ terminū cōem: ita ⁊ illa lex dicitur vna cui⁹ partes copulant ad vnus terminū ⁊ obiectū cōe. Sed lex vet⁹ ⁊ nova sunt hmōi: quia copulātur ad xp̄z qui fuit finis illi⁹ et principiū huius: ergo: est eadem rōne termini et obiecti. Itē per eandē rōnem vtraq; lex dicit vna rōne finis: quia xp̄s est finis vtriusq;. Nam sicut xp̄s est obiectus et termin⁹ cōis rōne fidei: ita est finis vtriusq; ratiōe spei. Naz sicut xp̄s fuit finis intētus ⁊ sperat⁹ i illa. ita ⁊ in ista. Nam eundem xp̄m quē ipsi expectabāt redēptorē nos expectamus premiatorē ⁊ glorificatorē. Et sic vn⁹ est finis vtriusq; legis. Sed q̄ sit vna fides ⁊ vn⁹ xp̄s ⁊ vnus finis vtriusq; legis. ꝓbat aug. ꝓtra pelagianos hyponostico responsione. iij. dicēs. Ubi cainaplis ad timorbeū) supabundauit gr̄a dñi nr̄i iesu xp̄i cū fide ⁊ dilectione q̄ est in xp̄o iesu. Ea dē ergo fidē dixit q̄ salutē attulit ⁊ filiis ⁊ nobis: bane aptissime demōstrat aplūs scribēs ad galatas dicens. ꝓtiusq; aduenirer fides sub lege custodiebamur coneluſi in eandē fidē q̄ revelanda erat: eadē itaq; semp tēporib⁹ tacitis erat in seruis dei per verbum: reuelāda erat in gentib⁹ per incarnatū idem vbū. Quia vt idē ait aplūs ad hebre. heri ⁊ hodie ⁊ ipe in secula. tpa itaq; mutata sunt. nō fides. iustificatio igit̄ p fidē iesu xp̄i data est datur et dabit. Ex dictis augustini hoc loco ꝓz q̄ idē est lator ⁊ cōditor vtriusq; te. ⁊ idem xp̄s ⁊ eadē fides ⁊ idē finis. Et q̄bus ꝓz q̄ essentialia vtriusq; legis sūt eadē: ⁊ p ꝯsq; vtraq; lex ē vna fm essentialia: ⁊ sic ē vna p essentiā. Sed est altera fm accidētalia et fm officiū. Et ideo dicit aug. cōtra aduersarū legis ⁊ ppheraz. q̄ oia cerimonialia q̄ fiebāt in lege veteri erant officiū respectu noue. Unde inq̄t q̄ inter officium ⁊ finem: hoc interest. Nā officiū est q̄n facimus: sed finis est ꝓpter quē facimus. ⁊ sic oia illa cerimonialia et legalia q̄ illi faciebāt non faciebāt nisi propter xp̄m. ideo per eius aduentū oia fuerūt abdicata ⁊ abolita postq̄ impleuerūt officiū ⁊ cursus suum q; adepto fine cessat officiū: ⁊ habitib⁹ existētib⁹ in materia cessat mot⁹. Et sic ꝓz quō ē vna. ⁊ quō est altera. Et ideo rūdet ad auctoritates in cōtrariū adductas. Nam de⁹ per hieremiā nō intēdebat dare alterā legez fm essentialia. sed fm accidētalia ⁊ officialia ⁊ fm rit⁹ ⁊ cerimonias inq̄tū oia illa debebāt cessare. Et per hāc rōnē pōt rūderi ad oia q̄ pūt fieri in ctrariū. Et q̄b⁹ ꝓz q̄lz accidētalia ⁊ officialia legis sint mutata p successum tp̄is in aduētu xp̄i: tū nō sunt mutata essentalia legis. s. vītas ⁊ finis ⁊ fides legis. Et sic nō est mutata lex essentialiter imo manet ꝓfirmata ⁊ vīficata. Unde in hoc decipiuntur miseri et cecl iudei nescientes distīguere inter essentialia legis ⁊ accidētalia: immo putāt q̄ illa legalia accidēta lia ⁊ officialia sunt de essentia legis: cum non sint data nisi ad officiū ⁊ in signū future vītatis et finis ⁊ nō gratia sui. Et sic falsificant legē. ⁊ faciūt ipsam mēdacē postq̄ nō recipiūt ꝓpius vītatē. Et quib⁹ sequit q̄ nos melio⁹ seruamus legem moysi q̄ iudei: q; tenemus ⁊ seruam⁹ vītatē essentialem legis. q̄ q̄dē vītas surrexit cū xp̄o: et ipsi repudiata vītate essentiali ipsi⁹ legis seruāt et colūt accidētalia q̄ iam sunt mortua et abdicata postq̄ cur sum suū compleuerūt q̄ non solū sunt eis inutilia ꝙ etiā mortifera. quō me lius ꝓua mus le gē q̄ ius dei.

¶ L. Iterū est notādum a poca. xxij. q̄ xp̄s est alpha ⁊. o. i. prim⁹ ⁊ nouissimus ꝙz p̄ncipiū ⁊ finis. ⁊ etiā ō: mediū ⁊ via. iob. xxiij. Et sic est principiū mediū ⁊ finis. Est em̄ p̄ncipiū nostrū per creationē. Itē est mediū nostre redemptionis: q; mediator dei ⁊ hoim. Itē est finis nr̄e glorificationis. Ideo iste bō mysticꝰ peregrinat⁹ est a principio mūdi vsq; ad primum aduentū xp̄i tanq̄ ad mediū vt sanaret ⁊ deo reconciliaretur. Sed mō peregrinatur a primo aduētu p legē euāgelicā vsq; ad secūdū aduentū tanq̄ in finē vltimum vt glorificet. Et sic iste bō misticus egriit a xp̄o p creationē: q; oia per ipz facta sunt. Joh. i. et transiuit p ipm per redēptionē ⁊ tēdit in ipm met xp̄m p glorificationē. Et sic semp ē idem xp̄s ⁊ idem bō mysticꝰ qui cōtinuat per vnū caput et per vnū mediū. D. Sed dicit aug. libro de catheciz̄dis rudib⁹. q̄ sicut iacob in suo ortu pus emisit brachiū tenēs plantaz fratris sui jesau ⁊ postea ostendit caput ⁊ deinde totū residuum corpis: ita pariter bō mysticꝰ primo ostēdit et traxit sinistrū brachiū in veteri testō. sed in aduentu xp̄i ostendit ⁊ traxit totuz residuum corpis successiue. Et quo ꝓz q̄ sicut iste peregrinus est vnꝰ bō mysticꝰ ab adā vsq; ad iudiciū. ita est vna lex ⁊ via p quam peregrinatus est. Itaq; ergo lex tota est vna fm essentialia. sed altera fm accidētalia. est vna fm finē. sed altera fm officiū. et vna fm veritatē. sed altera fm umbrā et signū. Itēvna fm spiritū. sed altera fm litterā. Est ergo dicendū q̄ iste bō mysticus qui per fidē peregrinat⁹ est ab adā vsq; ad xp̄m. semp cōtinue in isto itinere ⁊ peregrinatiōe accepit aliqua accidētalia illi⁹ legis. Nā in adā ⁊ in abel accepit oblatiōes. et in noe accepit aliquē modū sacrificiorū. ⁊ i abrahā accepit circūcisionē ⁊ in moyse accepit legē ꝑceptoꝝ cerimonialium et cetera legalia q̄ oia data sunt ei in figuram xp̄i futuri. Et ideo cum iste bō mysticꝰ puenit ad xp̄m dimissis ⁊ abdicatis oīb⁹ supradictis accidētalib⁹ accepit vītatē ⁊ pfectionē illoz ⁊ reprōmissionem in xp̄o. et sic iste bō mysticꝰ nā perfect⁹ in xp̄o per primum aduētū adhuc peregrinat in hac ecclia vsq; ad secūm aduētū xp̄i in quo est receptur⁹ vltimam pfectionē corpis ⁊ alē. s. glorię ⁊ immortalitatem corpis ⁊ felicitatē ⁊ trinsq;. ¶ Et ideo est aduertendū q̄ iste bō mysticꝰ et peregrinꝰ multotiens introducit ad loquēdū in psalmis de q̄ vīficātur diuerse locutiones fm diuersitatē seculorum siue statuū ⁊ etatū suar. Nā aliqua vīficant de eo put peregrinabat in statu ⁊ etate legis nature. ⁊ aliqua verificantur de eo pro statu sub lege moysi. et aliqua prout fuit in statu gratie. et etiā quia ista ecclesia habuit multos stat⁹ ⁊ etates iō multa verificātur de ea fm diuersos status ⁊ etates vt patebit locis suis. B. Nā circuncisio ō: data fedele sempiterno gen. xvij. S; hoc est intelligēdū scōm illā etatē ⁊ seculū ab abrahā vsq; ad xp̄m. Nā eternum ō: ab etate. Et sic eternū siue sempiternum ō: illud qō est semp cū alīq; etate. Et sic circuncisio dicta fuit sempiterna. nō simplr cū omni tpe. sed cum illa etate ab abraam vsq; ad xp̄m. q; fuit sempiterna illi etati illi⁹ corpis mystici et legis. Et sic est dicēdū de ꝑcepto sabbati ⁊ agni paschalis. Quoz etas fuit finita in xp̄o. Naz oēs hebrei et thalmudiste dicūt et appellāt xp̄m messie aliud scīm ⁊ alīā etatē. Et etiā est dicēdū q̄ circūcisio ⁊ tota lex moysi est eterna rōne sue vītatis ⁊ sui figurati. Nā eternitas legis moysi ꝯtinuat in veritate euāgelica sicut eternitas regni dō fuit cōtinuata in xp̄o. Ita ergo pariter iste bō mysticus ⁊ ista lex cōtinue relinquēdo impfectiones accidentales accepit in xp̄o pfectiones essentiales in aetu quas añ habebat in potētia ⁊ in figura. Et sic in scriptura veteris test. multa verificant de ista ecclesia sue corpe mystico scōm diuersos status et etates vt ꝓz in psalmis ⁊ in cāticis salomonis iō valde dz attendere prudens lector in hmōi seculis et etatib⁹ legis ⁊ hoīs mystici. q; eū sit vn⁹ plures habuit status ⁊ etates ⁊ scla. Nā totū xp̄s veteris legis fuit xp̄o significādi ⁊ figurādi ⁊ desiderādi sed xp̄s noue legis fuit xp̄s adimplēdi ⁊ verificandi ⁊ recipiēdi ꝓmissiones. Unde q̄n dz in cāticis. O sculet me osculo oris: verificat de ecclia scōm statū vete. te. q; tunc desiderabat aduentū christi sponsi sui. Sed cū postea dr. Quesiui quē diligit aīa mea ⁊ inueni ⁊ tenui nec dimittā illū. Tūc verificat de ecclia scōm istū statum ilico post aduētum xp̄i put ipm recepit. Sed cū postea dr. Que est ista q̄ pgredit quasi aurora cōsurgēs terribilis vt castroꝝ ⁊c. tunc verificat de ecclia post resurrectionē xp̄i put erigit ad p̄dicandū euāgelium ꝓplo gētili. Sed cū postea dr. Que est ista q̄ ascēdit de deserto delitijs affluēs innixa sup dilectum suū. Tunc verificat de ecclia p statu xp̄is in quo fuit in sua maria pfperitate venerata p totū orbē terrarū: ⁊ sic appet p p̄dicta q̄liter vna ⁊ eadē ecclia habuit diuersos stat⁹ et etates de q̄b⁹ fiūt diuerse locutiones in sacra scriptura: q̄s prudens lector dz fideliꝰ ⁊ cū tremore cōsiderare. de quib⁹ dak hec septima regula. D. ¶ Iterū est notādū q̄ sicut ista ecclia siue hoc corpus mysticū bz tria distincta secula ita etiā tria gr̄a mēbroz. Nā q̄dā sunt pura sicut est vgo maria: q̄ nunq̄ peccauit p qua de tota ecclia vīficat illud. Tota pulchra es amica mea. Et q̄dā sunt mēbra ih̄u sanata p̄ q̄bus vīficat illud. Impulsus euersus sum: vt caderē: s; dn̄s suscepit me. Et q̄dā sunt infirma q̄ adhuc in ali q̄ petō laborāt. De q̄b⁹ vīficat illud. Sana me dñe q̄m infirm⁹ sum. Et sic multe locutiones veri-

Nota ō eterno.

Mot. de tpe legis veter. et noue.

De⁹ ē alpha ⁊ o.

E nō est vn⁹ finis ⁊ trius legis.

ficant de tota ecclia rōne alicuius mēbri quare ad uertat lector. B ¶ O cauꝫ clauis.

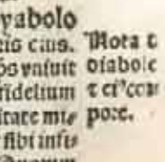

Octaua regula est de dyabolo ⁊ eius corpe siue de membris eius. Uñ est notandū q̄ sicut xp̄s vniuit ⁊ incorporauit sibi ecclam fidelium p baptismū ⁊ gr̄am in vnitate mistica. parit diabol⁹ vniuit sibi infideles ⁊ hereticos et obstinatos p pctm. Quorum q̄dem cōgregatio ō: synagoga sathane siue ecclia malignātiū. Et sic oēs hereticī et infideles et obstinati dicunt mēbra dyaboli. Nā cū natura hois a deo sit creata bona naturaliter tñ diabolus inimicus seminauit zizaniā in ipa. Mat. xiij. Et sic cuꝫ bō male agit. tūc in eo nō opat deꝰ. ꝙz diabol⁹ siue malicia quā seminauit diabol⁹ vt inqt augusti. in ꝙmone vni⁹ martyris vōi ait. q̄ qñ te psequitur bō. noli attēdere. nec destruere naturā. nec aiam quā fecit et inspirauit deꝰ q; nō te psequit q̄ fecit deꝰ ꝙz malicia quā fecit bō quā malicia ꝙsa sit boī astutia sathane. Uñ intātū ⁊ diabolus et alligat et copulat sibi pctōres et obstinatos. q̄ inter eos cōicant idiomata tanq̄ inter caput et mēbra. ita q̄ homines dānati nolunt nolle capitis sui diaboli. iō xp̄s appellauit iudā diabolū. Joh. vj. Uñ dicit vn⁹ xp̄m diabol⁹ est. Itē esaye. xiiij. Illoquit ipz nabuchodonosor sub nole diaboli dicēs Quō cecidisti lucifer q̄ mane oriebaris. Itē ezec. xxviij. Alloquit regē tiri eodē modo dicēs. Tu signaculū similitudis in delitijs paradisi fuisti. Item ecōuerso diabol⁹ appellat bō sub nole mēbrorum suoz q̄nq;. vt Mat. xiij. inimic⁹ bō hoc fecit. Itez psalmo. lv. miserere mei deꝰ q̄m conculcauit me bō. i. diabolus. ¶ Sz est aduertēdū q̄ in synagoga sathane nō sunt nisi mali. in ecclia autē xp̄i misceāt multa mēbra diaboli cū bonis. ⁊ dicunt mēbra xp̄i simulata q̄ in secreto sunt heretici. hypocrite. ¶ Est itez aduertēdū q̄ sicut oēs pfectores et vruteo pri⁹ vīficant de xp̄o a quo ꝓmo oriuātur. ⁊ ex cōsequēti de eis mēbris fidelib⁹. ita pari rōne oia mala pri⁹ intelligunt ⁊ verificant ō diabolo a quo deriuant ⁊ suggerunt. ⁊ ex cōsequenti de mēbris in qbus: ⁊ p q̄ diabolus opat. Uñ illud p̄cipes psecuti sunt me gratis. ꝓmo intelligit de diaboli instigatoribus: ⁊ ex cōsequēti de tyrānis et hereticis ⁊ malignis ⁊c. quos diabol⁹ instigat ꝓtra iustos ⁊ fideles. Itē psalmo. li. p doecb. ꝓmo intelligit diabol⁹ infestator: ⁊ excitator. Et ex cōsequēti intelligunt oēs tyrāni psecutores ecclie: ⁊ oēs malignī ⁊ susurrones ⁊ semiatores zizanie.

Mota ō diabole ⁊ ei⁹ cor pore.

¶ Mona clauis.

Mona regula est de specie ⁊ genere siue de toto et parte. Uñ cum pars sit aliq̄d tot⁹ multotiens recipit denoīationē tot⁹: et ecōuerso p synodoche aut p metabolā. Et sic quandoq; in scriptura cum nominat vna ciuitas intelligitur totū regnū aut tota prouincia et quandoq; totus mundus vt cum dicit memor ero raab ⁊ babylonis. intelligit

No. quō aliqñ ꝑs ponit p toto.

Universidad de Deusto
Biblioteca

totus populus gētilis. Et sic egyptus et sodoma et gomor: a ponitur p toto populo maligno: vt patet in epistola iude. Et sic per iudeos et hierlm intelligit tota ecclesia. vt ait hiero. ad marcellam Itē hoc non solū intelligit de toto et pte in loco: ſz etiā i tpe: vt apoc. xiii. Cū ōr ꝙ angel⁹ sine xp̄s aliquādiu sathanet dyabolū. M. annis ō intelligit pl̄ogum t magnū tps. hec etiā ſra intelligitur in numeris: vt cū ōr in apoca. xliij. Vidi supra montē syon. cxliij. M. vbi ponit numer⁹ determinat⁹ p indeterminato. Item gen. iiij. Quicūq; occiderit cayn septuplū puniet. i. multipl'r. ibidē septuplus dabitur vltio de cayn: de lamech vero septuagies septies. i. multo pluries. Itez Matth. xviij. ait xp̄s petro. Nō dico tibi septies: ſz septuagies septies id est infinities. Veruntn aduertat lector ꝙ tales numeri nō ponunt sine sacramēto. ¶ Tñ est aduertendum: ꝙ licet hec regula cōtineatur sub sequenti. tamē melius est ꝙ fiat regula ex parte ex pressa: ppter magna sacramenta t difficultates q̄ continent, ex talib⁹ locutionibus ꝛc.

¶ Decima clauis.

Decima et vltima regula est tropo t grāmaticalib⁹ figuris. ¶ Ad cuius euidētia est aduertēdū ꝙ ſz oēo spēs tropi ex schematis repiant in sacra scriptura et maxie in hac regla sunt notande eo ꝙ magis frequētātur t maiorē afferūt difficultatē. Quarū prima est hysteron proteron: que causat in ordine narratiōis. de q̄ tiebon⁹ fecit ipālem regulā. Nā sepe in sacra scriptura q̄dā narrātur nō eodē. ordine quo gesta sunt: sed q̄nq; p anticipationē aut postpositionē aut p interpositionē q̄ ōr parentesis. aut p recapitulationē aut p suppletionē. Tñ totū secūdū capl'm gen. ponit p recapitulationez et suppletionē eoz q̄ pnarrata sūt in primo capło de ipso adā. Itē oia q̄ scribūtur in libro deuteronomij: ponūtur p recapitulationē. Itē oia q̄ scribunt in duob⁹ libris paralipomenō ponunt partim p suppletionē eoz q̄ omissa sunt in libris regū: t ptim p recapitulationē. Et sic est dicendum de secūdo lib. macha. q̄ sunt quedā suppletiones eoz q̄ omissa sunt in primo. Itē ps. lxxvij. p anticipationē pus narrant q̄ gesta sunt in deserto: ꝙ signa q̄ facta sunt in egypto vt ibidē patebit. Et sic in scriptura est valde attēdēdū in ordine narrationis. si dicant res anticipādo aut recapitulādo aut interponēdo. ¶ In scdo loco huj⁹ regule est valde notāda figura q̄ dicit metonymia. quia q̄nq; imo frequēter ponit cōtētū p ptinēte t ecōuerso. t artifex p artificiato t ecōuerso. t effect⁹ pro causa. t ecōtra. t abstractū p pereto t ecōtra Item in scriptura multū frequētat metabpora q: fit nobis translatio rōne pplexitatis vt non arabis cuz boue t asino. Et sic simplex bō ōr agnus. Itē frequētat sinepteſis in psalmis: q̄ mutat p sona. vt ps. iij. Cū inuocarē exaudiuit me deus iusticie mee: in tribulatiōe dilatasti mihi. Sed inter ceteras figuras frequentat allegoria: q̄ vnā ad litterā ōr: t aliud intelligit. Et sic tota scriptura vete. test. est allegorica: q: nō ponit gra sui: sed gra noui test. vt dictū est in q̄nta regula. Ad cui⁹ clariorē euidētiā est notāndū: qut dictū est in q̄nta regula. ꝙ oia gesta ve. test. nō erāt gra sui: ſz erāt q̄dā figure t picture t signa t exēplaria t pabole respectu noui test. in q̄tū figurabāt t significabāt et notificabāt exēplificabāt t pparabāt aliq̄ alia futura mysteria i nouo test. Et ō pcessus t discursus quē facit intellect⁹ fidelis t catholic⁹ a tekta. veta. in nouū. tanq̄ a figura ad suū figuratū. et a signo ad signatū. t ab exēplari ad exēplatū. t a parabola ad suā vitatē euāgelicā. ōr pcessus t discursus allegoric⁹. eo ꝙ allegoria est tropica t cōuersa locutio ab vno ad alterū q̄ p vnū aliud intelligit. Et q̄ ps ꝙ talis argumētatio t discursus allegoric⁹ reducit ad q̄rtā spēm argumentatiōis. q̄ fit p exēplū. q̄ttuor enī sunt spēs argumētatiōis vt ps in topi. t in p̄n. libri poste. f. syllogism⁹ entimema inductio t exēplū. Et ō talis discursus allegoricus ōr argumētatio exēplaris inq̄tū extēdit t ampliat a reb⁹ vete. test. ad mysteria noui testa. tāq̄ a figura ad figuratū: t a signo ad signatū t a parabola ad vitatē: t abexēplari ad exēplatū: t a ppōnib⁹ ad pclonē. Et tali mō argumētationis. f. allegorico t exēplari frequēter vsus est xp̄s disputādo ꝯ iudeos inferēdo vitates euāgelicas ex gestis ve. test. tāq̄ ex figuris t signis t parabolis t exēplis. pcedēdo a figura ad figuratū t a signo ad signatū. Tñ Matth. xij. p mysteriuz ione ppbete pbauit mysteriū sepulture t sue resurrectiōis cū dicit generatio prava et adultera signū q̄rit t signū nō dabit ei nisi signū ione ppbete. sicut enī ionas stetit trib⁹ dieb⁹ t trib⁹ noctib⁹ in vētre ceti: ita erit fili⁹ hoīs in vētre terre ita per aduētum regine austri ad audiendam sapiētiā salomonis ꝛc. pbat xp̄s t arguit aduētum populi gētilis ad fidē euangelicā laudiēdam. Et sic vtrobiq; arguit xp̄us a figura ad figuratū: q̄ ipe declarat. dicēs. t ecce plus q̄ ionas t salomon hic. q. d. illi fuerūt figura mei. ita a figura ad figuratū arguebat xp̄s luce. x. q̄ p missionē belye ad viduā i sareptā. t p sanationē naamā syri a lepra pbauit puersionē t baptismū ppli gētilis. ita suā mortē t passionē t vniuersalē redēptionē allegorice pbauit xp̄us q̄n dixit sicut moyses exaltauit ſpētē in deserto ita opz exaltari filiū hoīs. iob. iij.

¶ Itē xp̄s docebat scribas t pharisēos vt pcederēt allegorice i scripturis a figura ad figuratū cū dixit. Scrutamini scripturas: q: ille restimoniū phibēt ō me. q: moyses ō me locut⁹ est. io. v. q. d. ꝙ oia sacrificia t legalia fuerūt data in figurā mei. ¶ Itē tali argumētatōe allegoricavsus ē iob. cuāge. q̄si dixit facta sunt aūt hec vt scriptura impleret: eo nō cōminuet⁹ et eo. io. xix. ¶ Itē hoc gñe allegorice argumētatiōis frequētissime vtit apl's. maxime. i. Ad Cor. x. q̄n dicit oēs pres nāi sub nube. fuerūt: et in moyse baptizati sunt in nube in mari ꝛc. Itez ad Galath. iij. per saram vxorē abrae t pagar ancillā pbat duo testamēta et p ysaac pbat ppl'm xp̄ianū esse filiū promissionis.

xp̄s vsus est argumēto allegorice

t p bismael pbat ppl'm iudaicū post xp̄m esse de'ne filii carnis tm̄ t foras eiectū cū sinagoga mre sua. Et p istū discursum allegoricū pbat apl's p totas epl'as ad hebreos oia sacramēta t sacrat sacrificia veteris legis fuisse data in figurā de xp̄o t nostra redemptione. Et hoc genere allegorice augmentationis vtuntur omnes doctores catholici. Est etiam viterius aduertendum ꝙ non solum xp̄s t omnes apostoli t euangelistevſi sunt hoc genere allegorice argumētationis in scriptura veteris testa. sed etiam ipse dauid in suis psalmis. nā pro maiori parte procedit prophetice a figura ad figuratum. t a signo ad signatum. nā adduxit gesta patriarcharum t prophetarum t mysteria legis moysi. non gratia sui. sed inq̄tum erāt signa t figure. t prout in eis preuidit in duplici spiritu futura mysteria de xp̄o t ecclesia. t sic allegorice procedit a figura ad figuratum: vt patebit p omnes psalmos t maxime. ps. xvij. t. lxxvij. vbi manifeste dicitur. Aperiam in parabolis os meus loquar propositiones ab initio. vbi per translationem tabernaculi ad effram in hierusalem: et per translationem sacerdotij a filijs hely in samuelē. t per translationem regni a saul in dauid probat erinfert prophetice translationem regni t sacerdotij a synagoga in xp̄m t ecclesiaz. vt patebit sibi Et non solum dauid: sed etiaz esayas t ceteri prophete procedunt frequenter isto discursu allegorico inq̄tum predicunt futura mysteria de xp̄o t ecclesia prout preuiderunt ea in spiritu in gestis veteris testamenti. t in quibusdam signis t figuris. Ex quibus patet ꝙ argumentum allegoricū sumens principium ex mysterijs vete testa. ſz nō sit efficax contra iudeos propter contrariam indispositionem eo ꝙ occecauit eos malicia eoz ne intelligant sacramenta dei causa in littera. tamē est efficacissimum q̄tum ad veritatem in se t quo ad nos. quibus datum est nosse mysterium regni dei clausum in littera vete. test. Unde q: spiritus sanctus qui illustrauit mentes apl'oz t doctoz vt cognoscerent illa mysteria in scriptura vete. test. figurata per prophetas vaticinata in xp̄o t ecclesia esse cōpleta idem illustrauit mētem dauid spiritu ppbetico vt cognosceret eadem mysteria in xp̄o t ecclesia esse complēda. de quibus mysterijs ppbeticos condidit psalmos. Ideo ex dictis patet ꝙ licet lumen euangelicum fuerit clarius t perfectius in duodecim apostolis t doctoribus q̄ lumē ppbeticum in ppbetis. tamen ex parte redeat ez est veritas t certitudo. nam sicut apostolis fuerūt certa gesta euangelica quo ad veritatem esse cōpleta: ita eadem gesta fuerūt certa t credita ipsis ppbetis esse complenda in xp̄o. Et ideo dauid in suis psalmis predicit frequenter t pnunciat futura mysteria de xp̄o t ecclesia per verba de preterito propter certitudinem ppbetie ostendens illa esse certissima in veritate acsi iaz tunc fuissent cōpleta. t istum modum seruant etiam ceteri ppbete prout dictuz est in tractatu primo. Et quibus omnibus patet qualiter argumentum factū per discursum processum allegoricum a figura ad figuratum: aut a signo ad signatum: et a parabola vete. test. ad suam veritatem euangelicam sibi correspondentem. licet non sit efficax contra cecos iudeos. tamen est efficax inter catholicos fideles quibus datum est nosse mysterium regni dei: vt dictum est. Sed est iterum aduertendum ꝙ intellectus fidelis dupliciter discurrit a scriptura vete. test. ad nouum. vno modo allegorice a figura ad figuratum eo modo quo dictuz est. Secundo modo per expressa promissa litteraliter allegando p missiones expresse factas in vete. testa. t prophetias prophetarum: sicut frequenter faciunt euangeliste. vt ecce virgo concipiet. Matth. j. Itē omnes etiam iste decez regule siue claues possunt reduci ad numerum septenarium iuxta numeruz septem sigillorum: eo ꝙ serua septima regula reducuntur ad quintam de spiritu t littera. t nona regula reducitur ad decimam. t sic manent septem principales claues ad aperiendum septem sigilla libri vete. testamenti. Et ideo omnes nouem regule supradicte possunt reduci ad istam decimaz regulam: quia omnia dicūtur sub aliquo grammaticali et tropica figura. vel sub aliquo tropo siue typo. Et omnibus supradictis patz qualiter prudens lector debet vigilanter attendere in quolibet psalmo quam propositionez prophete dauid nobis aperiat siue aperiendam proponat. Et ex quo mysterio accipiat et sumat parabolam t propositionem ad prophetandum t faciendum psalmum. i. a qua figura ad quod figuratum allegorice procedat et discurrat. Et in virtute cuius principij et per quam regulam psalmus sit exponendus et intelligendus. Et in tali expositione que conclusio euangelica inferatur t eliciatur. i. quod mysterium descbrisso t ecclesia explicetur in ipso psalmo aut que chorda psalterij euangelici pulsetur. quod idem est.

Nota.

¶ Quartus tractatus.

Quantum ad quartuz tractatuz est primo notandū qvtriusq; iuris professores t doctores nō solum advitandam plicitatem: ſz etiaz ppter necessitatem faciūt specialē tractatum t rubricā de verbor⁹ significatiōibus. Nō ergo minus immo magis necessariū arbitratus fuiz anteq̄ deueniam ad expositionē psalmoz premittere specialē tractatū de nominū significatiōib⁹. que maxime in sacra scriptura t in hoc libro psalmorū frequentātur: ne multiplex iteratio in quolibet psalmo legentibus inferat tedium. ¶ Ad cuius euidentiam est aduertendum ꝙ in tota sacra scriptura vete. testa. t maxime in psalmis autor⁹ loquitur populo aut populus loquitur ad deum, aut messias loquitur ad patrem orando et petendo salutem pro se t pro populo suo. Et quandoq; populus qui loquitur ad deum. aut petit messiaz redemptorem. aut petit legem iustificantem. scilicz euangelicam. aut conqueritur de dyabolo t membris eius psequentibus eum. Et sic frequenter fit

Universidad de Deusto
Biblioteca

sermo de deo et de messya in lege promisso. ⁊ de populo dei. ⁊ de locis in quib⁹ deus dicitur habitare ⁊ de locis in quib⁹ habitabat. ⁊ fit frequēs sermo de lege promissa. ⁊ de dyabolo ⁊ mēbris suis siue de populo dyaboli. ¶ Et sic frequentant septē genera nominū in hoc libro ⁊ etiam in tota sacra scriptura vete. testa. scz nomina dei. ⁊ nomina populi dei ⁊ nomina localia dei. ⁊ nomina localia populi dei. ⁊ nomina legis. ⁊ nomina dyaboli ⁊ ppli sui. Quorū significationes sunt dicte in hoc tractatu in quo erunt. v. capitula. Mā in primo determinabitur de significationib⁹ nominū dei ⁊ messye. In secundo de nominib⁹ populi dei. In tertio de nominibus localib⁹ dei ⁊ ppli sui. In quarto de nominibus legis. In quinto de noib⁹ diaboli et ppli sui.

Not. de noibus dei ⁊ messie.

¶ Quantus ergo ad primū est notandum. ꝙ licet ſm hieronymū ad marcellam hebrei occē nominibus nominent deū. tamen duo sunt nomina dei que maxime apud eos frequētant scz el ⁊ adonay el enim significat vniuersaliter ⁊ cōmuniter deū scilicet intelligibilē ⁊ speculabilem et non sensibilē. Est verū ꝙ reperitur multoties eloym in plurali in scriptura. tamen semper cū verbo singularis numeri. Ut in principio creauit eloym celū et terrā. Sed dicunt iudei et maxime rabbi moyses ꝙ eloym est equiuocū ad deum singulariter ⁊ pluralē. Sed hoc dicunt ex ignorantia non percipiētes sacramentū littere. Nam sibi eloym non stat substātiue sed adiectiue. sicut nos dicimus. diui creauit celū et terram. id est tres persone diuine. idest tota trinitas siue deus trin⁹ et vnus creauit celum ⁊ terrā ad denotandum ꝙ omnes tres persone concurrunt ad creandū celum ⁊ terram. quia opa trinitatis sunt indiuisa ad extra. ⁊ talia sunt ex tēpore producta. Nam opera trinitatis ab intra sunt diuisa ⁊ etna. sicut productio siue generatio filij et pductio spiritussancti. Et ideo per hoc voluit sibi moyses explicare ꝙ creatio est opatio totius trinitatis ad extra facta ex tēpore. Et sic eloym ibi nō sonat deos. sed tres diuinas psonas in vna essentia ⁊ substātia. Et sic in plerisq; locis sacre scripture ponit eloym non notificando pluralitatem substantiarū. sed personarum. Et ideo vbicunq; ponit eloym semper apponitur verbū numeri singularis eo ꝙ talis act⁹ est essentialis. Et ideo interpretes tā greci ꝙ latini vbicunq; inuenerunt in hebreo beloym traduxerūt de⁹ in singulari. Sed quia vagani appellant etiā deos idola sua. ideo ad differentiā falsorum deorum multoties in scriptura dicitur deus exercituū. deus eli. et deus israel ad denotandū ꝙ iste solus est verus deus ⁊ dij gentiū sunt demonia.

Eloym.

¶ Secundo modo deus in scriptura dicit adonay. sed reperit scriptus dupliciter. vno modo per propias litteras. scilicz aleph. daleph. Alio modo cū quatuor litteris. scilicet iotb. het. vau. he. que quidē quattuor littere licet nō sonent tale nomen. tamē hebrei vbicunq; reperiunt nomen istarū quattuor litterarum semper pronunciāt adonay. quod quidem nomen sic scriptum significat et denotat in deo quattuor effectus ineffabiles et incomprehensibiles scilicet omnipotentiam. sapientiā. misericordiam et iusticiam. ista enim quattuor sunt nobis incomprehensibilia. Naz de primo dicitur potens es domine. et non est qui resistat tibi. De secundo. sapientie eius non est numerus. De tertio. miserationes eius super omnia opera eius. De quarto autem. iudicia dei abyssus multa. Et sic dicunt ꝙ hoc nomen tetragrammaton significat deum ineffabilem eo ꝙ importat ista quattuor ineffabilia. Sed omnes interpretes tam greci ꝙ latini vbicunq; receperunt adonay scriptum tam per istas quattuor litteras ꝙ per proprias litteras semper transtulerunt dominum. sed forsan melius fuisset apposuisse aliquam differentiam. tuz propter sacramentum quod hoc nomen tetragrāmaton importat. tum quia hoc nomen adonay scriptum non potest poni nisi pro ipso deo. Sed quando scribitur propijs litteris potest indifferenter significare dominum terrenum vel ipsum deum. Sic ergo est dicendum ꝙ hec supradicta duo nomina dei scilicet el siue eloym et adonay sunt nomina dei magis frequentata in scriptura.

Tetragrāmaton.

¶ Sed nomina messye sunt multo plura. nā pluribus nominibus messyas in lege promissus scribitur ⁊ nominatur scilicet deus dominus. tetragrammaton. verbum domini. nomen domini salutare dei. dextera domini. brachiū domini. sanctus domini. sanctus sanctorum. iustus. heres. rex. sacerdos. christus. filius dei. dauid. messyas. Et sic omnibus supradictis nominibus nominatur messyas christus quorum quedam sunt sibi naturaliter propria. ⁊ quedam ab effectu vt patet. Naz naturaliter est deus et filius dei et dominus. sed ab effectu dicitur salutare ⁊ dextera dei. Unde christus messyas in aliquibus locis scribitur appellatur deus vbi iudei non possunt contradicere. immo confunduntur confiteri mysterium trinitatis personarum diuinarum. vt psalmo. xliij. Se deus tua deus in seculum seculi. propterea vnxit te deus deus tuus oleo letitie per quod denotatur mysterium trinitatis. scilicet deus vngens ⁊ deus vnctus. et spiritussanctus intellectus per oleum quo filius vngitur quo ad humanitatem. Item messyas etiam vocatur deus esaye. xiv. Tu es deus absconditus. Item. xlviij. Dominus misit me ⁊ spiritus eius hec dicit dominus deus tuus sanctus israel. Item zacha. ij. Dominus misit me vt prophetarem vobis vtrobicz enim messyas dicitur deus ⁊ messyas. Nam messyas interpretatur missus. Item messyas in lege promissus multoties in scriptura scribitur sub nomine tetragrāmaton idest cum illis quattuor litteris scriptum per quod solus deus intelligitur vt hiere. xxiij. in diebus illis suscitabo dauid germen iustum. Et hoc est nomen quod vocabunt eum dominus iustus noster. Item threno. iij. Spiritus oris nostri christus dominus captus est in peccatis nostris. Item esay. ix. Vocabitur magni consilij angelus dominus deus fortis. Ubicz ponitur sic per nomine tetragrammaton quod soli deo conuenit. ⁊ in hoc manifeste conuincitur iudei. quia

Nomina messie.

Hota.

Adonay

messyas non solum nominatur deus. sed etiā adonay. Item dicitur etiam verbum domini. ps. ciij Misit verbū suum ⁊ sanauit eos. Item dicitur nomen dñi. vt dñe dñs noster ꝙ admirabile est nomen tuū in vniuersa terra. Et esa. lij. ecce nomen dñi venit de longinquo. Itē. lxij. vtinā dirūperes celos ⁊ manifestares nomen tuū. Sed quare xp̄s dicitur nomē dñi. declarabitur psal. viij. Item dicitur verbū dei patris. i. diffinitio. Naz diffinitio explicat totam essentiaz diffiniti ideo dicitur oratio quid est esse rei significans. Unde intellectus cōcipiēs essentiā rei siue rē per sua essentialia formal cōceptū diffinitiuū ideo greci cōceptum siue diffinitionē essentialem appellāt logon. i. verbuz sed nomē notificat rem per suos effectus. Et sic dicitur candela a cādendo. ⁊ lucerna a lucendo. ⁊ indumētū ab induendo. vt inquit aristoteles. vij. metaphi. Ex his sequitur ꝙ xp̄s vere dicitur verbum dei ⁊ nomen dei. Dicit enī verbum dei. qz est de tota substantiaz essentia patris. et sic explicat totam eius essentiam. quia est primus et eternus conceptus patris quo intelligit se pater ⁊ in quo sunt omnes diuine perfectiones et idee eterne. ad quarū exemplar ola sunt creata. ⁊ sic xp̄s inquantum deus vere dicitur verbū. quia est dictū a patre. et per quod loquitur pater. ⁊ etiā christus in quātum homo dicitur verbū qz per ipsum nobis locutus est pater. nam sicut per verbum locutus est ad extra omnia creando. quādo dixit fiat lux. ita postea per idem verbū incarnatuz locutus est nobis ferendo legem euangelicā. ⁊ sicvtroq; modo xp̄s dicitur verbū patris. ¶ Item dicitur nomen dñi dei patris. inquantus nobis notificauit quattuor mirabiles effectus ipsius patris postq; fuit incarnatus scz olpotētiā in miraculoz operatione. ⁊ qñ expoliauit infernū resurrexit. ⁊ ascēdit in celum. scō notificauit sapiētiam patris in datione legis. tertio miam in sua passione. quarto iusticiā siue iudiciariā potestatē in sua ascēsione que magis ostendet in gñali iudicio. ¶ Et iō xp̄s proprie dicit nomen dñi tetragrammaton notificās ista quattuor ineffabilia de patre que ola comprehēdunt sub hoc noie iesus. Un hoc est nomen qō deus non reuelauit patribus vete. test. qz sol⁹ xp̄s debebat ipsum nobis reuelare. Ideo cū tanto affectu patriarche ⁊ prophete desiderābāt vt veniret nomen dñi scilz iesus. qz hoc est nomen dñi tetragrammaton. cuius interpretationē nullus potuit scire vsq; ad aduētum xp̄i. nā ille quattuor littere scz iotb. he. vau. he. reddūt sonum huius nois iothbetsua. i. iesus. Nam iothbetsua de hebraice idez est ꝙ saluatio siue saluator latine. Jō hiero. vbicunq; reperit iothbetsua in hebreo trāstulit iesus vel salutare in latinū. ⁊ hoc in plerisq; locis. recte ergo xp̄us appellatus est iesus. qō est nomen dñi. ¶ Item propter supradicta xp̄s etiā in scriptura dicit dextera dei ⁊ brachiū dñi eo ꝙ pater per ipsum operatus est quattuor supradicta ineffabilia. Item xp̄s dicit heres inquantum recuperauit hereditatem dei scz genus humanum de potestate diaboli tanq; filius primogenit⁹ patris. Item dicitur etiam verbum domini. ps. ciij Misit verbū suum ⁊ sanauit eos. Item dicitur nomen dñi. vt dñe dñs noster ꝙ admirabile est nomen tuū in vniuersa terra. Et esa. lij. ecce nomen dñi venit de longinquo. Itē. lxij. vtinā dirūperes celos ⁊ manifestares nomen tuū. Sed quare xp̄s dicitur nomē dñi. declarabitur psal. viij. Item dicitur verbū dei patris. i. diffinitio. Naz diffinitio explicat totam essentiaz diffiniti ideo dicitur oratio quid est esse rei significans. Unde intellectus cōcipiēs essentiā rei siue rē per sua essentialia formal cōceptū diffinitiuū ideo greci cōceptum siue diffinitionē essentialem appellāt logon. i. verbuz sed nomē notificat rem per suos effectus. Et sic dicitur candela a cādendo. ⁊ lucerna a lucendo. ⁊ indumētū ab induendo. vt inquit aristoteles. vij. metaphi. Ex his sequitur ꝙ xp̄s vere dicitur verbum dei ⁊ nomen dei. Dicit enī verbum dei. qz est de tota substantiaz essentia patris. et sic explicat totam eius essentiam. quia est primus et eternus conceptus patris quo intelligit se pater ⁊ in quo sunt omnes diuine perfectiones et idee eterne. ad quarū exemplar ola sunt creata. ⁊ sic xp̄s inquantum deus vere dicitur verbū. quia est dictū a patre. et per quod loquitur pater. ⁊ etiā christus in quātum homo dicitur verbū qz per ipsum nobis locutus est pater. nam sicut per verbum locutus est ad extra omnia creando. quādo dixit fiat lux. ita postea per idem verbū incarnatuz locutus est nobis ferendo legem euangelicā. ⁊ sicvtroq; modo xp̄s dicitur verbū patris. ¶ Item dicitur nomen dñi dei patris. inquantus nobis notificauit quattuor mirabiles effectus ipsius patris postq; fuit incarnatus scz olpotētiā in miraculoz operatione. ⁊ qñ expoliauit infernū resurrexit. ⁊ ascēdit in celum. scō notificauit sapiētiam patris in datione legis. tertio miam in sua passione. quarto iusticiā siue iudiciariā potestatē in sua ascēsione que magis ostendet in gñali iudicio. ¶ Et iō xp̄s proprie dicit nomen dñi tetragrammaton notificās ista quattuor ineffabilia de patre que ola comprehēdunt sub hoc noie iesus. Un hoc est nomen qō deus non reuelauit patribus vete. test. qz sol⁹ xp̄s debebat ipsum nobis reuelare. Ideo cū tanto affectu patriarche ⁊ prophete desiderābāt vt veniret nomen dñi scilz iesus. qz hoc est nomen dñi tetragrammaton. cuius interpretationē nullus potuit scire vsq; ad aduētum xp̄i. nā ille quattuor littere scz iotb. he. vau. he. reddūt sonum huius nois iothbetsua. i. iesus. Nam iothbetsua de hebraice idez est ꝙ saluatio siue saluator latine. Jō hiero. vbicunq; reperit iothbetsua in hebreo trāstulit iesus vel salutare in latinū. ⁊ hoc in plerisq; locis. recte ergo xp̄us appellatus est iesus. qō est nomen dñi. ¶ Item propter supradicta xp̄s etiā in scriptura dicit dextera dei ⁊ brachiū dñi eo ꝙ pater per ipsum operatus est quattuor supradicta ineffabilia. Item xp̄s dicit heres inquantum recuperauit hereditatem dei scz genus humanum de potestate diaboli tanq; filius primogenit⁹ patris. Item

Jn secūdo capitulo huius quarti tractatus exponunt nōa ppli dei. q̄ magis in scriptura frequentantur que sunt ista. scz iacob. israel. semen abrae. filij abrae. siue israel. siue iacob filij dei. populus dei. vinea dñi. ciuitas dei. consiliū ⁊ cōgregatio iustoz. Ecclesia dei. siue domus dei. qō corpus misticū siue dominē misticū aut xp̄m appellamus. De quibus per singula est dicendū. Ad cuius euidentiā est aduertendum ꝙ dicunt iudei ꝙ totus populus dei dicitur iacob-israel. et semen abrae. eo ꝙ ſm carnem descendit ab illis. Et sic dicunt ꝙ nos temere vsurpamus nomen israel et iacob. cū descendamus a populo gentili. Sz hoc est irrisorie dictū. nā tunc tota gñatio arabuz per mūdū diffusa diceretur semen abrae cū descendebat ab abraam ſm carnem per ysmael. et magna pars populi gentilis qui descendebat per esau a quo descendebant fyri et idumei gentiles et idolatre. Et ideo est dicendum ſm augustinum contra faustum. ⁊. xvj. de ciuita. dei. c. ij. ꝙ multa nomina sunt imposita antiquis patribus vete. test. que non sunt imposita a casu nec humana voluntate. sed solo dei preceptoz inspiratione inquantum illi fuerunt ymagines et figura xp̄i ⁊ ecclesie. qz omnia contingebant illis in figura. Et sic ipsum abraā appellauit abraam. i. patrē multarum gentium inquantū in semine eius erunt omnes gētes benedicende. et omnes erant futuri filij eius se-

Nomis ppli dei

Quō iudei ꝓpul⁹ dei ꝺ: iacob

Universidad de Deusto
Biblioteca

cundum promissionem. & sic saray vocauit saram id est risum. eo q̄ in ysaac facta est repromissio de xp̄o futuro, qui debebat afferre risum & gaudium vniuerso mundo. gene. xvij. et ideo quia in ysaac facta est de christo repromissio: eius filij p ysaac descendentes dicti sunt filij repromissionis. Cete rī autem dicti sunt filij carnis. rursus Bene. xxv. q̄ facta est repromissio in iacob. nō in esau. ideo filij iacob dicti sunt filij repromissionis. Et filij esau filij carnis. & sic tā filij ysmael q̄ filij esau perdiderūt & amiserunt nomen filiationis abrae in scriptura qō fuit figuratū primo in ysmael, q̄ fuit eiectus de domo abrae cū agar ancilla matre sua. secundo in esau quē iacob expulit primo de ventre rebecce tenens plātā eius. Per hoc fuit figuratū q̄ filij promissionis ipsius abrae et iacob debebāt ejicere iudeos filios carnis de domo ecclīa xp̄i ad uētu suorū illis reprobatis & electis: filij promissionis qui sunt xp̄iani debebant succedere & possidere hereditatē promissam ipsi abrae & iacob. Hoc ergo prenidens rebecca in spū vocauit illum iacob id est supplantatorē & lucratorem. Propter duo ergo ysmael & esau cum filijs suis amiserūt filiationem abrae. Primo q̄ fuerūt de domo eiecti scdo q̄ non secuti sunt religiones abrae de cultu vnius dei: immo declinarūt ad idola. Et intantus ysaac & filius abrae: inquātū mānsit in domo & secut⁹ est religionē patris. Et sic dicēdo de iacob respectu esau. Eadem ergo rōne iudei moderni amiserunt filiationē abrae & iacob q̄ eiecti sunt ab ecclesia: & nō secuti sunt religionē abrae: nec iacob: q̄ non receperūt nec coluerūt xp̄m illū promissum & expectatum: & sic xp̄iani manēt veri filij abrae & iacob

Quomō christiani sunt abrae filij.

fm repromissiones. Primo q̄ eiecerūt iudeos de domo & vētre ecclesie. Scdo q̄ imitati sunt abrāā & iacob recipiēdo ipsum xp̄m illius promissum & expectatū. Tertio q̄ sunt bñdicti et regenerati in xp̄o qui est semen abrae iudei autem q̄ non sunt benedicti nec regenerati in xp̄o: ideo falso dicuntur filij & semen abrae. Item rursum q̄ esau vēdidit primogenituram ipsi iacob p cibo carnali: ideo non meruit habere hereditatem: immo iacob successit in hereditate & nomine filiationis. Per quod fuit figuratum q̄ nos debebamus succedere iudeis in bonis spiritualibus: q̄ nobis primogenituram vendiderunt pro bonis tēporalibus quando xp̄m contempserunt: & sic pdiderunt nomen filiationis simul cum primogenitura. D Item per hoc q̄ iacob surripuit benedictionem dum esau iuit ad venandum cibos: fuit figuratum qualiter nos debebamus surripere benedictiones redemptionis & beatitudinis: dum iudei vadunt post bona tēporalia & tēnentes bona spiritualia xp̄i et ecclesie. Et sic ecclesia successit in hereditate & benedictione: & synagoga repudiata sequente bona tēporalia & cibos cerimoniaꝝ. Et quo p̄z q̄ ecclesia xp̄i vere ōr iacob: q̄ supplantauit & eiecit synagogam de ventre & surripuit benedictiones: & sic supplantauit eam. Et sic manifeste p̄z etiam q̄ iacob non est nomen nature: sed nomen gratie et dono dei. Et ideo filij carnis ipsius iacob non merētur

dicti filij eius in scriptura que quidem scriptura non sequitur carnem: sed gratiam & spiritum: & sic nos sumus veri iacob & filij eius. ¶ Item rursus q̄n iacob rediens de mesopotania luctat⁹ est cum angelo nec voluit ipsum dimittere vsq̄ quo bñdixit ipsum: & tunc angelus vocauit ipsum iacob israel: & cetera. gen. xxxij. Ubi notantur septem mysteria. Primo quia iacob transiuit vadum iaboth Scdo vidit deum in forma viri. Tertio luctatus est cum deo & tenuit ipsum fortiter. Quarto emarcuit neruus eius femoris sinistri et mansit claudus pede sinistro. Quinto fuit benedictus et dilectus a deo. Sexto mutauit deus sibi nomen iacob in israel. Septimo vocatum est nomen loci illius phanuel id est facies dei: eo q̄ in eo vidit dominum facie ad faciem & salua facta est alia eius: per que quidem septem mysteria figurativa preuidit iacob in spū alia septem mysteria futura de xp̄o & ecclesia. Nam per primum preuidit qualiter nemo poterat peruenire nec intrare in ecclesiam xp̄i nisi transiret vadum baptismale. i. p̄ sacramentum baptismi. Per secundum autem preuidit qualiter filius dei erat incarnandus et debebat appere mūdo in forma būana. Per tertius vo p̄uidit et figurabat qualr filij iacob baptizati debebant recipere xp̄m et tenere ipsum fortiter per fidem. Per quartum vero preuidit in figura qualiter filij iacob erāt dividendi in duas partes: quarum vna debebat manere claudicando et claudicando a veritate legis non recipiēdo xp̄m in lege promissum: altera autē debebat manere recta xp̄m et veritatem legis recipiendo. Per quintum autem preuidit qualiter ille populꝰ qui xp̄m erat recepturus: debebat ab eo benedici per ecclesiastica sacramenta: & dirigi per legem euangelicam. Per sextum vero preuidit qualiter oēs qui in xp̄o erant regenerandi et benedicendi & dirigendi: debebant vocari nomine israel. Per septimum tandem preuidit in figura qualiter in sola ecclesia xp̄i erat deus videndus facie ad faciem per fidem & maxime in sacramento eucharistie: et in sola ecclesia erant fideles saluandi: per hoc q̄ dixit vidi dominum facie ad faciem & salua facta est anima mea. Et sup̄adictis patet q̄ iacob non dictus est israel fm carnem & natiuitatem carnalem: sed fm spiritum & regenerationem & benedictionem spiritualem: & ideo filij iacob qui non receperunt benedictionem & baptismum & regenerationem xp̄i: non sunt israel nec filij fm spiritum sed fm carnem tantum: et non fm fidem: ratione cuius non dicuntur veri filij israel & abrae: q̄ propter fidem vtiq̄ fortitus est tale nomen et facta est sibi repromissio de xp̄o futuro, et de hereditate eiusdem. ¶ Et sic p̄z q̄ iacob et israel et semē abrae non sunt nomina nature nec carnis sī gratie et promissionis: ideo conueniunt soli ecclesie xp̄i. Et sic patet quomodo populus xp̄ianus est verus israel: eo q̄ habet sup̄adictas septem cōditiones. Nam israel interpretatur vir videns deū facie ad faciem: vt legitur ibidem et etiam israel interpretatur princeps fortis cum deo vel directus

Note de lucta iacob cum angelo.

No. q̄ño populus xp̄ianus est verus israel.

a deo vel benedictus a deo. Et sic cum pplo xp̄iano videat deum per fidem & receperit christum & tenet eū fortiter: & est benedictus & p̄fortatus per ecclesiasticā sacramēta & direct⁹ per legē euāgelicam. ideo vere ōr israel. Et per p̄sequēs pplo iudaico falso dicitur israel: cū nullā sup̄adictarū p̄ditionum habeat. immo totum oppositus fecit. quia nō solum non recepit christum. sed et ipsum crucifixit, & sic non videt deum. immo manet cec⁹ et maledictus. Nec etiam po est dici iacob. sed esau. Primo quia electus est ab vtero ecclesie. Scdo q̄ vendidit primogenituram nobis. tertio quia amisit benedictionem sanctorum. Et quibus pareat q̄ populus christianus vere dicitur iacob & israel. & semen abrae fm promissionem & imitationem. Unde execrationem illius populi reprehendit esay. vj. Cum dominus dicit excreca cor populi huius & aures aggraua. Item. xlij. Quis cecus nisi seruus meus. & surdus nisi ad quem nuncios misit. Et quis cecus nisi qui venundatus est Item. xlviij. predicit populum gentilem hereditaturum nomen iacob & israel dicens. Ab oriente adducam semen tuum & ab aquilone congregabo. dicam aquiloni. da. & austro noli prohibere. affer filios meos de longinquo et filias meas ab extremis terre. & oēs qui inuocant nomen meum et gloriam meam. formaui eum & creaui & feci eum educam populum tuum. omnes gētes congregate sunt simul & colligite sunt tribus. Item. xlviij. Noli timere serue meꝰ iacob & rectissime israel quem elegi. effundam aquam super sitientem & flumina sup aridā. Et iste dicit dñe ego sum. & ille vocabitur nomine iacob. & hic scribet manu sua dño. & in nomine israel assimilabit. Item ibidem. lv. Dimittetis nomen vestrum hereditarium & vocabo seruos meos nomine alio. B Ex sup̄adictis p̄z q̄ populus iudaicus debet amittere nomen iacob et israel. & manere cec⁹. & pplo gentilis debebat, succedere in nomen hereditate et vocari nomine iacob & israel & manu⁹ dei scripto p̄siteri deum & messiā in lege promissum. Ex quibus p̄z q̄ ecclesia xp̄i & populus xp̄ianus est verus iacob & verus israel et verum semen abrae. sicut probat apostolus p epistolam ad roma. ¶ Item populus xp̄ianus ōr ciuitas dei inquantum est concors & fidelium multitudo consensu vnus legis euangelice & vnꝰ fidei & caritas sociata. Item dicit⁹ vnus homo mysticus in quantum peregrinatur ab adāvsq̄ ad xp̄m in primo in scdo aduentu. Item ōr vinea dñi. q̄ ab adā vsq̄ ad vltimum electum quot sanctos germinauit. tot palmites protulit fm gregorium. Et etiā q̄ xp̄s expressit ex ea vinum sacramentorū in suo aduentu. Ex sup̄adictis patet q̄ vbicunq̄ in scriptura & maxime in psalmis scribitur & ponitur iacob. aut israel. aut semen abrae. aut ciuitas dei. aut domus dei. aut hierusalem. aut syon. aut vinea domini. semper intelligitur ecclesia fidelium christi. q̄ omnia illa nomina posita sunt in veteri testa. in figura christi & ecclesie siue populi dei. q̄ omnia figurabant & significabant istam presentē ecclesiam causa etiaz quare tota ecclesia christi dicitur israel & iacob siue filij israel est. Nam omnes descendimus ab apostolis per generationez spiritualem & sic sumus filij apostolorū fm spiritum sed isti sunt filij iacob siue israel fm carnem & spiritum. ideo nos dicimus israel & iacob siue filij israel & semen abrae fm spiritum. Unde sicut ille populus fuit continuatus a iacob vsq̄ ad apostolos per generationem carnalem. ita populꝰ christianus & ecclesia fidelium continuabitur a christo et apostolis vsq̄ ad iudicium per generationem spiritualem.

Pplus xp̄ianus ōr ciuitas dei.

Mola localia dei

De arca dñi.

Jn tertio capitulo exponūtur nomina localia ipsius dei & populi eius. Ad cuius intellectum est notandum q̄ quinq̄ sunt nomina locorū que maxime in psalmis frequentantur in quibus deꝰ dicitur habitare. scilicet arcba domini. tabernaculum domini. templum domini. mons dñi. et celum. D Unde arcba est quam dño precepit fieri per moysen. in mōte sinay ex lignis setdim. vt patet exod. xxvij. & xxxvij. Jn qua considerand⁹ quatuor. scilicet materia ex qua facta erat. quia ex lignis setdym. scilicet cypressi imputrefactibilis. Secundo ibi erant reposite due tabule diuine legis. Tertio virga aaron. Quarto vrna ipsius manne vt ait apostolus ad hebre. ix. Jn quibus quatuor figurabatur persona christi qui est deus & homo rex & sacerdos. Nam per lignum setdym notatur humanitas. per manna diuinitas. per legē vero regnum. per virgam autem sacerdotium figurabatur. Et ideo arcba dñi per prius verificabatur de ipsa humanitate & persona xp̄i. q̄ de ceteris. eo q̄ in ea habitat verbum per vnionez personalem. Scdo arcba dominī verificatur de sacramento eucharistie in quo xp̄s habitat & continet realiter & sacramentaliter & sit vnum sacramentū ex xp̄o et accidentibus sacramentalibus. Tertio verificatur de beata virgine. in cuius vtero virginali xp̄s. ix. mensibus habitauit. Quarto verificatur de tota ecclesia fidelium in qua xp̄s habitat per mysticam vnionem quam sibi vniuit et desponsauit indissolubiliter per fidez quam ex lapidibus viuis fabricauit. Quinto verificak de qualibet anima iusti quam deus inhabitat per gratiā Sexto verificatur de qualibet ecclesia materiali in qua deus habitat per spirituale dedicationez eo q̄ ecclesie fabricantur & dedicank ad ministrāda ecclesiastica sacramenta et diuina officia celebranda. Septimo arcba dñi verificak de celo empyreo. in quo deus habitat per gloriam. Et quibꝰ patet q̄ arcba analogice dicitur de istis. vij. scilicet primo posterius per ordinem fm q̄ in eis maiorem dyonem. Et ideo arcba dñi per prius verificatur de humanitate assumpta quia perfectiꝰ habitat in humanitate assumpta q̄ in ceteris. q̄ perfectius vnitur ei. & ideo magis beatificat illā & cetera tabernacula. & sic arcba dñi p ordinez verificatur de ceteris. B Item per eandem rationē & tēplū.

taberna culū dñi

Bibliotheca
Facult. Philosophiae
Provinciae Loyolensis S.J.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tabernaculū dñi: templum dñi verificant de. vij supradictis per ordinē sm prius ⁊ posterius. Mas tabernaculum siue templū domini primo figurabat humanitatē christi. Et ideo primo de illa verificatur. Et ideo christus corpus suū templū appellat. Joh. ij. quando dixit: soluite tēplū hoc et in triduo reedificabo illud. Et ideo subdit euangelista: ꝙ ho: dicebat de tēplo corpis sui ideo dauid in toto illo exēplari ⁊ tota illa descriptione tēpli sibi tradita a spiritu sancto preuidit in spiritu totum mysteriū incarnationis ⁊ fabricationis ecclesie vt ipse dauid ait primo paralipo. xxviij. ꝙ intellexit omnia que erāt in illo exēplari sibi tradito: ideo totū illud tēplū per salomonē fabricatū vere fuit figura christi sm partes suas. Mā in illo tēplo erant tria quia in medio erant sancta sanctorū: per quod figurabatur diuinitas que in christo latebat: secundo erat in illo tēplo atrium sacerdotū per quod figurabatur alia christi: tertio erat ibi atrium ppli p qō figurabatur caro xpi Et sic totum illud templū recte figurabat personam xpi. Extra autē coniunctim cus templo erat porticus templi. per qō figurabak totum corpus misticū ecclesie. Ex quo patet ꝙ templū dñi i scriptura primo verificatur de humanitate xpi ⁊ exinde de ecclesia sequētibus per ordinē. Hoc idē est dicē dus de tabernaculo qō fabricauit moyses. q: pri' verificatur de humanitate xpi. et inde de ceteris sex supradictis. Itē p eandē rōnes mōs dñi: celū p pri' verificak de humanitate xpi ⁊ exinde de ceteris. Ex qb' ps ꝙ qñ nos legimus ista quinq; loca dei in vete. test. nō debemus sistere in littera: q: nō ponunk gratia suivr frequēter dictū est. Sz vt figurabant supradicta septē loca spiritualia in quibus deus vere ō: habitare modis quib' dictū est. ⁊ sic spiritualiter ⁊ ppbetice sunt exponēda supradicta quinq; noia localia dei in sacra scriptura. ⁊ in hoc accordat rabbi moyses deuk. titulo de penitētia ca. viij dicēs. Qō hoc est bonus post qō nullū est bonū. ⁊ hoc desiderarūt scire ppbete. qō bonū multis vocauerunt noibus que sunt mons dei. ⁊ locus sanctus eius. ⁊ locus sanctuarij. ⁊ via sancta: atria dñi templus dñi: domus dñi: porta domini. Item dicit ꝙ illud templus qō describit ezechie. c. xliij. nō est intelligendū de templo materiali: sed spirituali ⁊ celesti. ex quibus ps scōm illum ꝙ illa noia locorū dei nō sunt intelligenda ad litterā de illo templo materiali. D ¶ In secunda parte huius capituli exponenk nomina locis populi dei. Ad cuius intelligentiā est notandū ꝙ noia locorū in quibus habitat populus dei que magis frequentank in scriptura: sunt quinq; scz hierusalē: syon: iudea terra israel: ⁊ hereditas dñi. Unde hierusalē est ciuitas sita in monte syon et mons syon est in iudea. scz in tribus sorte iuda Et iudea est pars meridionalis totius terre promissionis. Et sic terra promissionis dicit tota terra a mōte libano vsq; ad bersabee. Et a mari mediterraneo vsq; ad euphratem licet totam nunq; possederuntvt ps iosue. j. ⁊ iud. cū. iij. Verūtamen est aduertendus ꝙ hec nomina non sunt imposita

Noia localia populi dei

istis locis a natura nec a casu: sed ex dei nutu vo luntate propter futura misteria que in ipsis locis erant futura ⁊ implenda. ⁊ hoc patet per cozus interpretationes. Nam hierusalez interpretat visio pacis ⁊ syon interpretat speculatio siue speculatio ⁊ iudea confessio. Que quidē loca si ad litterā sumāt tēpozaliter videtur ꝙ falso nomine nominentur. Nam in hierusalem nunq; fuit visa pax terrena ⁊ tpalis. sed semper litigiū ⁊ maxime bodie que est subiecta infidelibus. Et ideo est dicendū ꝙ ratio ⁊ causa: quare patriarche ⁊ ppbete tñ commēdauerunt ⁊ desiderarunt illam ciuitatem hierusalē ⁊ syon et iudea: non fuit ppter situm: nec propter muros. Sed q: preuiderunt in spiritu ppbetico. qualiter xps in lege promissus erat in illā terram ⁊ ciuitatem vēturus ⁊ in ea pdicatur? et miracula opaturꝰ. ⁊ in mōte syō debebat instituere ⁊ sacramentum eucharistie in hierusalem moriturus ⁊ sepeliendus ⁊ resurrecturus ⁊ in monte syon spiritum sanctum super discipulos missurus. Et ideo quia christus rex pacis in illa ciuitate nos debebat deo patri per suum sanguinem reconciliare ⁊ pacificare: iuste est vocata hierusalem. Itez quia christus rex pacis in illa hierusalem debebat fundare ⁊ edificare ⁊ incipere suam ecclesiam in pace fundatam. Et per eandem rationem ille mons dictus est syon. idest specula ⁊ contemplatio. quia apostoli debebant recipere spiritumsanctum et dona gratiarū. per que intellexerūt diuinas scripturas. Et per eandem rationē tota illa pars terre dicta est iudea idest confessio. quia in ea xpus erat nasciturus ⁊ in ea angeli debebant confiteri christum esse deū in sua natiuitate cantantes gloria in excelsis deo. Item quia ibi magi xpm confessi sunt ipsum esse deum ⁊ dominem offerentes tria munera ⁊ latria ipsum adorantes. Et ieps ꝙ confessio de christo in iudea facta est in sua natiuitate et in obiectione templi per symeonem et annā prophetissam postea per apostolos: ⁊ ideo ex diuina prouidentia cecidit illa terra in sortem iuda. et vocata est iudea propter misteria futura. ¶ Per eādē rationē tota terra illa dicta est terra promissionis: q: in ipsam eraventurus xps in lege promissus. ⁊ in ipsa genus humanum debebat recipere repromissiones. ⁊ sic etiā dicebatur hereditas dñi: q: in ea recipimus hereditatem promissam. Et ideo dicit hiero. in epistola de mansionibus. ꝙ causa quare patriarchet prophete desiderabant sepeliri cum tanto affectu in terra promissionis: fuit quia preuiderūt in spiritu ꝙ xps erat ibi moriturus ⁊ sepeliendus ⁊ resurrecturus ideo desiderabant cum illo resurgere ad vitam immortalem. Et sic putant multi doctores ꝙ adam et abraam ⁊ dauid ⁊ multi sancti vete testa. surrexerunt cum xpo ppter illam euāgelicam sentētiam multa corpora sanctorum surrexerūt cum eo. Et supradictis ps ꝙ non a casu nec voluntate humana nec ppter naturā locorum fuerunt imposita talia nomina istis locis: sed ppter diuina misteria que erant in eis futura que realiter fuerūt in eis per xpm cōpleta. Sz q: tota ecclesia xpi incepit in ista

Not. de hierlm ⁊ terra promissionis

Quō ecclesia dr hierlm.

Hierlm dr pprie xpi.

lis locis fuit instituta in hierusalez ⁊ exinde per totū mūdum diffusa. ideo per totā scripturam ecclesia xpi notatur his quinq; noibus scz hierusalē ⁊ syon. ⁊ iudea et terra promissionis. ⁊ hereditas dei. Mā ecclesia xpi incepit in illa sancta societate apl'oꝝ discipulorum qui secuti sunt xpm ante passionē ⁊ post resurrectionē fuerunt congregati numero. cxx. in monte syon. vbi omnes receperūt spiritū sanctum vt ps Act. j. ⁊. q. quam societatem ⁊ ecclesiā xps in pace fundauit. q: nunq; venit ad eos quin diceret: pax vobis: vt ps per totū discurrit sum euāgelic ⁊ maxime post resurrectionem: totus em thesaurus bui' societatis fuit pax. Uñ dixit eis xps. Pacem meā do vobis: pacem meā relinquo vobis. Uñ ista sancta societas siue ecclesia egressa ab illa hierusalem dispersa est per totum orbem. ideo tota ecclesia vere dicitur hierusalez: quia ab illa ciuitate incepit ⁊ ideo nomen eius retinet sicut flumina retinent nomen fontis vñ dicitur. vnde arares sic nominatur eo ꝙ fluit a mōtibus araeb ipsius armenie. et boristenes sic nominatur per totum eo ꝙ oritur a monte boz qui est pars ipsius ripbei. Et sic pro maiori parte omnia flumina retinent nomina montium ⁊ locorū a quibus oriuntur. Ā ¶ Propter duo ergo tota ecclesia christi dicitur ⁊ denominatur hierusalē. primo quia ibi fuit constituta a christo incepta. ⁊ indeorta ⁊ per totum orbem diffusa. secundo ppter proprietatem et nominis interpretationem. quia ipsa est visio pacis in qua sola christus videt per fidem. Per eandem rationem dicitur syon. q: in sola ipsa christus speculatur ⁊ contemplatur. Itē per eandem rationem dicitur terra promissionis et hereditas domini quia in sola ipsa recepimus promissiones factas de christo. ⁊ recepimus hereditatē hic per gratiam ⁊ in futuro per gloriā. Et sic est dicendū ꝙ in sacra scriptura illa quinq; nomina verificantur. primo de christo. secundo de ecclesia. nam hierusalem ⁊ syon primo verificank de persona christi ⁊ de ei' humanitate. quia ipsa anima christi primo videt deum per essentiam et in ipsa humanitate videt deū in patria a beatis. Itē per pilo reperit ⁊ ipsa hūanitate xpi in qua totū corpus cū magna accordia subiicit ⁊ conformatur animet anima deo. secundo et consequenti in tota ecclesia que dicitur hierusalez propter rationes iam dictas. tertio verificatur hierusalem de ipsa virgine maria. quia in ea maxime viguerunt supradicte additiones visionis tpalis ⁊ ordinis. quarto verificatur de anima cuiuslibet iusti. quinto verificatur de regno celesti. ⁊ per easdem rationes scōm ordinem. Syon primo verificatur de christo secundo de ecclesia. Et sic est dicēdum: de hoc nomine iudea terra viuentium ⁊ hereditas domini ⁊ etiam de hoc nomine celum. nam celum interpretatur clarum. ⁊ dicitur a claritate. Ideo primo verificatur de christo. secundo de ecclesia. tertio de virgine maria. quarto de qualibet alia iusti. quinto de celo empyreo siue de regno celorum siue de curia beatorum. Sed hoc est scōm ordines successionis. nam scōm ordinez perfectionis: celū primo intelligitur et verificatur de cōsistorio trinitatis. secundo de tota illa ecclesia triumphanti. tertio de ista militanti. quia illa est clara per gloriam. ista per gratiam ⁊ fidem. ¶ Aduertat ergo diligēter prudens lector: quia ista nomina non inerunt imposita illis locis gratia sui: sed ratione futurorum misteriorum de christo ⁊ ecclesia: ideo ad talem sensum sunt exponenda. Unde cum hoc cōcordat rabbi moyses de egypto in suo more vbi dicit ꝙ hoc est desiderium desideriorum quod cupiūt scire propbete. scz scire ⁊ intelligere significationes nominum localium terre promissionis. quia per hierusalem inferiorem intelligenda est hierusalez superior. Cum hoc etiam concordat illud qō legitur in glosa beresit raba vbi p rbalmudistas mouetur questio. An deus siue eius messyas cum venerit debeat esse acceptator personarum. ad quā questionem respondent ꝙ absit. immo messyas cum venerit saluabit omnes confitentes deum corde et opere. quia sic scriptum est hiere. xl. In diebus illis saluabitur iuda idest omnes gētiles deum confitentes qui dicentur iuda. quia sic scriptum est etiam Esaye. xlix. Dedi te in lucem gentium: vt sis salus mea vsq; ad fines terre. Et qui bus patet ꝙ nomina siue loca supradicta nō sunt intelligenda etiam secundum hebreos solum ad litteram: sed solum spiritualiter pro tota ecclesia. a solis ortu vsq; ad occasum diffusa. Unde dicit rabi salomon super zacbar. ix. ꝙ propbete non sunt locuti nisi ad tēpus messie. quia nihil est scriptum in lege vete. gratia sui: sed omnia referunt ad christum vt dictum est. Ā

Mota.

Questio

In quarto capitulo exponuntur nomina diuine legis. Ad cuius intellectum est aduertendum ꝙ lex domini secundum ꝙ habet diuersos effectus ⁊ respectus ita diuersis nominibus nuncupatur. Nam inquantum est a deo lata. ⁊ inquātum ligat et obligat hominem: dicitur lex domini sed inquantum est a deo prolata ⁊ scripta in tabulis dicitur sermo domini siue eloquium domini. sed inquātum prohibet mala fieri dicitur precepta siue preceptum. inquantum autem admonet bona fieri. dicitur mandatum siue mandata. Sed inquantum est testificata a deo ⁊ propbetis. dicitur testimonium domini. Sed inquantuz per legem cognoscimus voluntatem domini. dicitur voluntas domini. Sed inquantum fuit confirmata per mortem christi testatoris dicitur testamentum domini Sed inquantum iustificat obseruantes. dicitur iusticie siue iustitia domini. Sed operationes que fiunt secundum iustitiam dicuntur iustificationes. Sed punitiones et premiationes que fiunt per iusticiam dicuntur iudicia domini. Inquantum vero dicit ⁊ dirigit homines dicitur via. Itez inquantum eius scripta omnia sunt impleta in christo dicitur veritas. Inquantum per ie. sumus liberati dicitur misericordia. Item inquātum deo pacificati. dicitur pax. Item dicitur arbor siue lignum vite. ⁊ hoc metaphorice. Nam sicut adam colendo illaz arborē vite et comeden

Not. de noiā dei unic legis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

do eius fructum: iuxta preceptum domini fuisset preseruatus ab omni infirmitate et morte. et in tempore suo collegisset et adeptus fuisset immortalitatem ꝛ post magnum tempus translatus esset in vitam meliorem secundum augustinum: ita deus post lapsum dedit homini hac legem loco ligni vite vt ea seruaret ꝛ coleret expectando ex ea fructus vite. Et patres vete. test. ea seruauerūt vsq; ad xp̃m xp̃i. Et sic ex ea receperūt fructū in tempore suo scilicet fructus redemptionis. ꝛ sic eadem legē secundū veritatē colētes nos expectam⁹ fructū glorie. Ista arbor: sicut in psio aduētu

Nota dñi xp̃i fecit fructū gratie ꝛ nostre redemptōis: ita ꝛ in

ō: vinea

nr̄o aduētu faciet fructū glorie. Itē lex dñi ō: etiā vinea dñi. Maz sicut vinea psio plātatur: ꝛ postea facit palmites et exinde vuas ex quibus expressio in torculari extorquet vinū in tpe suo. ita pariter xp̃s in principio dedit legē nature q̄ fecit folia in noe ꝛ abrāā: ꝛ sic incepit facere vuas in dō et prophetis q̄ mature sunt in aduētu xp̃i. Ex qb⁹ xp̃s expressit ꝛ extorsit vinum ecclesiasticum sacramentorum in torculari crucis. et ex eadem lege. vere. extorsit veritatem euangelicam quam nos colimus ꝛ obseruamus. ex qua extorquemus ꝛ extorquebimus vinum glorie in die iudicij ꝛ etiam in fine cuiuslibet fidelis. Ex quo patet q̄ lex diuina accommodate dicitur vinea domini. Matb. xi. et. xxi. que data est nobis ad colendum. Item lex diuina di

Et seges

cit etiam seges. nam sicut frumentum primo seminatur ꝛ postea crescit in herbā: et ex inde i granū ꝛ vltimo in area cū ventilabro separatur granū a paleis: ꝛ granū reponit in horreo ad sustentandū vitā hominū: palee vo oburunt igni ꝛ proijciūtur bestijs ad comedēdū: pariformiter deus principio seminauit legem post lapsū in adā ꝛ abel q̄ creuit in herbam noe ꝛ abraam. ꝛ icepit facere spicas in moyse ꝛ icepit facere granū in pphetis. que q̄dez seges legis fuit matura i christo. vnde dicit xp̃us luce. ix. messis quidē multa. Itē Job. iij. Aspicite messes quoniam albe sunt. sed hāc messem xp̃s messuit ꝛ in sua area crucis triturauit: ꝛ vētilabro suo granum euāgelice veritatis a paleis cerimonialium et ceterorū legalium separauit. et granū sacramentorū et legis euangelice in horreo ecclesie pro nobis reposuit: ꝛ paleas cerimonialiū tradidit igni extinguibili: q: cerimonias ꝛ cetera legalia totaliter reprobauit et eiecit et abdicauit. Et sic sicut iam recepimus granū sacramentorum nunc expectamus granū glorie post hanc vitam. Judei autē ceci ꝛ obstinati adhuc comedūt folia cerimoniarū sine fructu. ꝛ bibunt siue comedunt vinaciū sine vino quod iam exinde expulsum est. et ita comedunt paleas legalium sine grano tanq̄ bestie. Et sic patet quomodo lex diuina siue sacra scriptura nōinat fistio. rr. nōinib⁹: scz lex domini verbū domini. eloq̄um domini. sermo domini. preceptū. mādatū. testamētū. testimoniū. iusticia. iudiciū. iustificatiōes via dñi. semita dñi. veritas misericordia. par. arbor siue lignū vite vinea dñi. ager siue seges dñi. ꝛ ꝑ ſm diuersos respectus et effectus, ꝛ ideo quādocunq; aliquod istorū nōinū in sacra scriptura ponit semp est intelligenda lex diuina. q̄ semp est distinguēda ſm suas ꝛates. vt dictū est tractatu. iij. regula. vij. verūtamē de vno quoq; istorū clarius dicitur in suis locis. B.

De nouis duobus diaboli.

In quinto capitulo memorantur ꝛ exponuntur nomina dyaboli et populi eius magis frequētata in sacra scriptura. vnde dyabolus dicit quia diuisus. q: ab initio in veritate nō steterit. sed adeo discessit. ꝛ sicut ipse fuit diuisus ita fuit etiā diuisor. q: dominē a deo per peccatū separauit. ꝛ ꝑtinue inf homines zizaniā seminauit Matthei. xiij. ꝛ a vitate diuine legis nos separare conat. Secūdo dicit sathanas idest cōtrarius ꝛ aduersarius. quia ab initio nobis aduersat ꝛ inimicat. Jn omni veritati resistit. Itē dicitur peccator. q: ab initio peccat ꝛ mētitur. Jobā. vj. Itē dicit exterminator Apoc. ix. q: dominē extra terminos diuine visiōis ꝛ beatitudinis eiecit. ꝛ continue conat extrahere. Itē dicitur mors. Apoc. vi. q: hominem in mortē deiecit. ꝛ actor mortis ipse fuit. et sic hec sunt nomina dyaboli magis frequentata dicitur etiā belial ꝛ leuiatā. nā belial sterpetat ascensus. siue superbia. ꝛ leuiatā terribilis ꝛ vastans. Sed nōina populi dyaboli sunt sodome egypt⁹ in epistola isaie. i. eo q̄ tales sūt obcecati i tenebris peccatorū. Itē dicit babylō. q: cōfusio. Apoc. xvij. Quia inter mēbra dyaboli nō est ordo sed horror ꝛ cōfusio cū omnes seruāt vitijs ꝛ malis cupiditatib⁹. ꝛ sic in eis nō ratio sed sensualitas dominat. Et ideo per talia nomina i scriptura cōmuniter populus siue membra dyaboli aut heretici et infideles et mali intelliguntur. L

Tractatus quintus.

De titulo i psalmio.

In quinto tractatu exponūtur generaliter et explicentur tituli psalmorum. Ad cuius itellectū est notandus q̄ titulus in psalmis est cū sacramento occulto aliquid significās prescriptio. vnde per hoc quod dicitur prescriptio denotatur q̄ in tali titulo describuntur aliqui termini siue q̄ talis sit per aliquos terminos per hoc sūt quod dicitur aliq̄d notificās denotat q̄ illi termini ponūtur ad aliquid notificandū per hoc sūt quod additur cum aliquo sacramēto denominatur q̄ illi termini includant aliquod sacramentum de xp̃o et ecclesia. Item ſm aliquos titulus in psalmis est quotidiāna terminorū sacramentū psalmi cōtinentiū annotatio. que quidē descriptio idē significat cum superiori ¶ Et ideo est notandum q̄ ser prenotantur in titulis psalmorū: nā talis titulus aut notificat nomen psalmi: aut personā aliquā: aut materiam psalmi: aut modū cantandi: aut instrumentū cum quo cantabantur illi psalmi: aut tēpus in quo cantabantur. Nota sūt psalmorum sunt octo. scz ps. canticū. hymnus. intellectus siue eruditio. oratio alleluya. ps cantici. canticū psalmi. ꝛ psalmus dicitur quasi sermo laudatorio⁹. Et sic omnes generaliter dicuntur psalmi. Canticū dicitur inquātū cantabatur voce humana. hymnus autem dicitur inquātum dicit laudem dei cum leticia. Alleluya dicitur inquantum continet laudes dei simpliciter. Unde dicit Rabi abenazara in prologo dmōi q̄ hec est differentia inter hymnum ꝛ alleluya: q: hymnus dicit simpliciter laudem: sed alleluya dicit laudem simul cum deo. Nam alleluya idem est quod laudate: sed ya idem est quod deus: id est laudate deum. Et sic alleluya includit simul deum cum laude. Sz ista sunt satis friuola: quia hoc idem dicit hymnus: nisi q̄ addit leticiā. Sed alleluya dicitur inquantū in illo psalmo narrātur beneficia dei. Intellectus vero siue eruditio dicitur inquantū ille psalmus cōtinet aliquod mysterium profundus a spiritu sancto prophetice reuelatum. Oratio dicitur inquantum in illo psalmo fit aliqua petitio. Canticum vero psalmi dicitur inquantus ille psalmus cantabatur simul cum instrumento musico. Sed erat ista differentia. Nā quādo chorus cantorum incipiebat primum versum psalmi ꝛ instrumentum sonabat vsum sequētem: tunc dicebatur canticum psalmi. Sed quando instrumentū scipiebat psalmū ꝛ chorus sequebatur secūdus versū. tunc dicebat psalmus cāticī. Et sic patet q̄ ista octo sunt nomina psalmorū in titulis prenotata ꝛ nō plura. Secūdo prenotatur quandoq; in titulis aliqua ꝑsona. Sed illa ꝑsona potest esse triplex. Nā quandoq; prenotat et prescribit ꝑsona actoris ipsi⁹ psalmi: vt quādo dicit psalmus dauid. Quandoq; autē persona cātoris. vt cū dicit ipsi asaph siue filijs chore. Quandoq; vero persona de qua est psalmus: vt cū dicitur in salomone vl̄ doech psalmo. lj. Tertio i titulo quādoq; ꝑnotat materia de qua est psalmus siue ex qua est psalm⁹: vt cū dicit. cū dauid fugeret a facie absalon. Quarto prenotatur quandoq; in titulo modus cātādi. vt cū dicit i finē siue ad victoriā siue sup octauam. quia tūc vnus chorus conabat superare aliū i eleuatione vocis. Sed hoc nō fiebat sine sacramēto vt patebit suis locis. Quinto q̄nq; in titulo prenotatur instrumentū cū quo psalmus cātabatur: vt cū dicitur in organis dauid. Sexto quandoq; in titulo prenotatur ꝛ notificat tēpus in quo psalmus cantabat. vt cum dicitur pro totis cularibus siue prima et quarta sabbati. Sed ola ista non fiebant sine sacramento vt patebit. et dicit Rabi abenazara q̄ quando in titulis ponitur ad victoriam siue in finē aut canticū: semper prenotabat aliquod futurū. Item dicit camby in prologo butus libri q̄ omnes psalmi qui instituūtur ad victoriam siue in finē: siue in organis loquuntur de messya: ꝛ semper denotant aliquod mysterium profundū. Item dicit secūdo q̄ dauid fecit omnes psalmos qui sunt sine titulo. Itē dicit tertio q̄ dauid non solus fecit psalmos in ꝑsona sui sed etiā in persona aliorū: scilicz in persona adam horison. i. primi locutus ꝛ in ꝑsona moysi. Unde quando dicitur oratio moysi viri dei nō ponitur in moyses q̄ fecerit ꝓ. iij. sed q̄ fecit dauid psalmū illū in persona ipsius moysi inſtum introduxit ipsum ad loquendū. Et sic est dicendū de psalmo. xvij. qui intitulatur in salomone. Et sic dicimus nos q̄ multi psalmi sunt facti in persona illius qui introducit ad loquendū. sicut in psalmo iij. ꝛ xv. ꝛ xx. ꝛ multi facti sunt in persona ecclesie siue corporis mystici vt est ps. v. Et multi sunt facti in persona ipsius ade cum sua posteritate fidelium vt est psalm⁹. vj. ꝛ xij. Et ideo debet diligenter aduertere lector: que persona introducit ad loquendū in quolibet psalmo ꝛ cuius est vox siue locutio. quia aliter non potest haberi vera intelligentia psalmi. Et etiā preter personam actoris psalmi est prenotāda ꝛ valde considerāda persona introducta ad loquendū in psalmo sicut in comedijs ꝛ tragedijs prenotatur ꝛ cōsideranf ꝑsone introducte. q: nullꝰ loquit autor. Ex quo patz q̄ omnes particule in titulis posite sunt valde notande. quia nulla ponitur sine magno sacramēto Nam vbicūq; ponit in finem prenotat q̄ ille psalmus dirigit nos in xp̃m qui est finis legis. Et sic dauid per illū psalmus dirigebat illum populum in christum messyam futurū. quia in illo psalmo loquebatur prophetice de christo futuro quem ille populus tanq̄ finem illius legis expectabat in quē tendebat ꝛ peregrinabatur. B Item sunt etiam attendenda et consideranda in trumenta musicalia que nominātur in titulis et in psalmis que sunt septem. scilicet Psalterium. Cythara. Tympanum. Chorus. Giganum. Cymbalum. Tuba. Quorum quodlibet non ponit sine sacramento: immo figuificabat aliquod mysterium futurum de christo et ecclesia. Nam psalterium est instrumentum musicale quadrangularis figure altera parte longiori habens decem chordas principales. Per quod significabat mystice lex euangelica q̄ primo est quadrāgularis: quia per quattuor euāgelistas fuit scripta ꝛ testificata. Quorum duo fuerunt maiores ꝛ de visu. s. Johānes ꝛ Matthe⁹. ꝛ duo minores ō auditu. s. Lucas ꝛ Marcus. L. Item secundo q̄ lex euangelica habet decem chordas: scilz que continet in se decē euangelica mysteria scz primo mysteriū trinitatis Secundo mysteriū incarnationis ꝛ natiuitatis. Tertio mysteriū ꝛedicationis. Quarto mysterum miraculorum operationis. Quinto mysterium mortis ꝛ passionis: Sexto resurrectiōis. Septimo ascēsionis. Octauo spiritus sancti missionis. Nono gentilium vocationis et totius ecclesie congregationis. Decimo future glorificationis. Ide sunt decem chordae psalterij euangelici. Et hoc dicitur psalterium decachordū figuratū per illud psalterium materiale cum quo cantabantur psalmi legis veteris. Item lex euangelica dicitur etiā moraliter psalterium decachordum inſtum continet decē precepta moralia. Et sic in hac ecclesia militanti continue cantamus psalterium morale per obseruātiam decem preceptorū. Sancti vero in celo cantant psalterum anagogicum decem fructuū et gaudiorum glorie ꝛ felicitatis. Item cythara que est triangularis figure. Primo significabat mysterium trinitatis scilicet tres personas diuinas in vna substantia et essentia. Secundo significabat vnam ecclesiam septem triplici nutu. scilicet

Nota. de istrumētis musicalibus psalmorum.

De cythara.

Universidad de Deusto
Biblioteca

fidei spei et charitatis. Nam in tota lege euangelica nihil precipitur nisi quid credendū: qđ agendum. quid sperandum. Item significabat anagogice statū future beatitudinis que cōsistit in visione ⁊ fruitione. Unde vigintiquatuor chorde ipsius cytare trāsgularis significabāt vigintiquattuor senio:es cantantes. Sāctus Sanctus. Sanctus. in conspectu agni Itē tertio tympanum significabat mysteriū passionis christi specialiter: quia fuit percussus. Item quarto per organum specialiter significabatur mysteriū resurrectionis. Item quinto per chorum significabatur mysterium glorificatiōis. Sexto per tubam significabatur mysterium ascensionis. Septimo per cymbalum significabatur mysterium vocationis gentilium ⁊ congregationis in vnam ecclesiam. Item quando dauid aut sacerdotes in templo cantabant psalmos cum psalterio decem chordarum nihil intelligebat nisi vocare christū vt veniret i carnē ad implēda illa decē mysteria euāgelica. Et sic ē dicēdū de ceteris instrīs. Illos aūt iā cātamus psalteriū euangelicū agēdo gratias p bñficijs illis iā receptis. Et quib' p3 q̄ q̄ ponūtur in psalmis ⁊ memorant talia musicalia instrā non debem' sistere in littera materiali: sed transire ad sensum spūalē ⁊ ad mysteria euāgelica q̄ significabāt illa materialia instrumēta. Itē qñ in psalmis siue in titulo alicuius psalmi ponitur aliquod tempus in quo cantabātur puta p torcularibus aut p dedicatione templi: tunc debemus recurrere ad mysteria illarum festiuitatū puta quid significabant futurus in nouo testamēto. Et sic sunt exponendi tituli: ⁊ etiam psalmi illius tituli p3on. latius patebit in suis locis. Ā

Nota ō diapsalmate. ¶ Ulterius est tertio notandū q̄ in psalterio. lxx. interp:etum p̄ter tituloꝰ cōes reperiunt quidaꝫ particulares tituli scripti i rubeo qui dicunt diapsalmata ⁊ hoc sub numero. vij. Et hoc in medio quorundam psalmoꝝ ⁊ qñq̄ in p̄incipio: de quo diapsalmate nulla est certitudo apud hebreos: imo inter se multipliciter discordant. Nam q̄dam dicunt q̄ est mutatio metri. quidam aūt q̄ est cōmutatio siue pausatio cantus. quidam vero q̄ est mutatio fīe. Sed hoc nō placet beato Hieronymo in epistola ad marcellā. Sed dicit q̄ vbi greci hāt diapsalma litteris rubeis. ¶ Hebrei hāt sela qō significat semp. Et sic aquila vbicūq̄ reperit sela sic scriptum ipse tradurit semp. lxx. vero ⁊ simacus theodocion traduxerunt diapsalma. Sed beatus Hieronymus sequens aquilam transtulit semp in latinum in sua traductione. Sed in veritate nullā videf importare rōnem. Nā quasi i infinitis versibus psalmoꝝ reperif hoc aduerbium semp: vbi nō scribif diapsalma tali modo lris rubeis. q̄ solus reperiunt. vij. diapsalmata sic i rubeo scripta in medio psalmoꝝ. Et qñq̄ bis aut ter in eodem psalmo. Et ideo Augu. aliter dicit vnde dicit: q̄ sicut sympsalma ō: continuatio psalmi apud grecos: ita diapsalma ō: diuisio psalmi siue manifeste fīe. Illaꝫ manifeste videtur q̄ vbi ponitur diapsalma est distinctio seu mutatio sententie in eodem psalmo. Et sic cassiodorus sequēdo sanctam augustini: vbicunq̄ reperit diapsalma semp fecit diuisionem in littera sui commenti et in fīa. Sed is hoc fit bene ⁊ vere dictum: q̄ diapsalma realiter significat diuisionem psalmi. Tū ad huc positio augustini non euacuat totam causam huius mysterij quare hoc nomen diapsalma p:eponatur siue interponatur litteris rubeis siue alterius coloris. ¶ Et ideo est aduertendū q̄ si bene inspexerimus titulos psalmorum potius p maiorī parte denotāt modū cātādi q̄ materiaꝫ Nam dauid qui ordinauit diuinum cultum in tabernaculo et distribuit psalmos in ppijs festiuitatibus: ⁊ sic intitulauit eos: sicut ecclesia nunc intitulat hymnos appropriatos singulis festiuitatib': et precepit dauid vt cātarent illi psalmi cum ceteris instrumentis significātibus mysteria contenta in illis psalmis. Et sic in titulo psalmi memorabat instrumenta determinata cum quibus psalmi cātabāt. Et etiā explicabat modum cātādi vt supradictum est: vt vnusquisq̄ chorus sciret fm vices suas quem psalmum deberet cantare in qualibet festiuitate et per quem modum: et talis mod' q̄ñq̄ explicat i titulo Et sic dauid intitulauit psalmos sicut tberetius intitulauit suas comedias: explicādo modum cātādi ⁊ psonas ⁊ instrumenta cum quibus cātabātur. Cum dicit acta iudis megalensibus duabus tibijs ꝛc. Item dauid qñq̄ diuidebat psalmuꝫ quē cātabat chor' in sua festiuitate ⁊ accipiebat vnaꝫ particulā psalmi abscissam alteri festiuitati cōmodatā ⁊ appropriatā quā vocabat diapsalma. Et cātores i medio psalmi vbi fiebat talis diuisio scribebāt diapsalma in rubeo vt cognosceret diuisio ⁊ distinctio illi' particule. Et sic reperiunt. lxx. diapsalmata. idest diuisiones in toto psalterio fm ritū cātādi qui fiebat tunc in tēplo salomonis. Quem modū etiam nos seruamus in alīquibus psalmis quia de toto psalmo accipimus qñq̄ alīquā particulā et cātamus illā i aliqua hora. Nā de psalmo. xxx. excepimus set primos versus. s. Dñe spaui. Et sic relicta. ij. parte psalmi cātamus primā particulaꝫ in cōpletorio. Et sic prima particula ppie dicit diapsalma. i. partitio siue diuisio psalmi. Et sic etiaꝫ exceꝛpimus ⁊ abscindimus quos vltimos versus de psalmo. xxxi. s. Dñe refugiū: ⁊ dicimus eos cuꝫ Gloria patri post. Preciosa in ꝺspectu dñi ad p̄mā. Et sic illa particula ⁊ abscissio psalmi ō: diapsalmata sic etiā psalmus. cxviij. Beati immaculati in via qui bꝫ. xxij. octonarios diuidimus in. xj. partes ponēdo duos octonarios in qualibet parte ⁊ ponimus eos prima et tertia et sexta et nona horis. Que quidē partitiones dñr diapsalmata. Et sic patet quid est diapsalma. Item per oppositum etiam ecclesia latina facit aliqua sympsalmata. i. continuatiōes multoꝝ psalmoꝝ. Nā qñq̄ dicit duos psalmos subyno Gloria patri. vt in laudibus dicimus. Deus deus meus. ⁊ Deus miserea tur nostri sub vno Gloria pri. Et postea in fine dicimus tres psalmos. s. Laudate dñm de celis. Et Cātate dño. ⁊ Laudate dñm in sanctis eius. sub vno Gloria pri. Et ista talis dicūtur sympsalmata siue apopsalmata. i. continuationes siue appositiones diuersoꝝ psalmoꝝ. Itaq̄ sicut diapsalma est diuisio siue partitio psalmi. Ita p oppositum sympsalma siue apopsalma est ꝺtinuatio siue appositio psalmoꝝ qñ vnus psalmus apponitur alteri: ⁊ ꝺtinuat cū eo. Et sic p3 q̄d est aut q̄d significat diapsalma: quare litteris rubeis scribat. q̄ significabat diuisionē seu partitionem psalmi facā in illa parte psalmi ppter cās iā dictas. Sed q̄d dicendū ad btūm Hieronymū virū ,tante auctoritatis: q̄ dicit q̄ sela significat semp. Ad hoc rñdef q̄ hoc nomē sela in hebreo erat tunc equinocū ad semp ⁊ ad partitionē. Et ideo. lxx. cū symmacho ⁊ theodocio ceperūt vnā significationē et veram Aquila aut̄ q̄ ignorauit hanc equinocationē cepit rñ vnā significationē sibi notam. ⁊ hunc secutus est beatus Hieronymus. ¶ Qñ est aduertendū q̄ multa fuerunt in primo tēplo quantum ad diuinū cultuꝫ que postea fuerunt ignorata in scō tēplo vt ait Josephus: quia in secūdo templo nō fuit seruatus totaliter idem ritus cātandi psalmos: immo multa fuerunt omissa ⁊ ignorata propter destructionem primi tēpli ⁊ ciuitatis: q̄ cū magno labore renouauit esdras sacerdotes ⁊ illum populū ad cultū diuinum in secundo tēplo: et sic non potuerūt omnia recuperare que fiebāt in primo tēplo immo dicit Josephus q̄ nō solum perdiderunt iudei cristēres in babilonia cultū diuinum. ⁊ obliti sunt ritus colēdi deū. Sed etiam obliti sunt litteraꝝ ⁊ linguā hebreā. ⁊ ideo esdras alios characteres litterarū reperit quib' restauravit ⁊ scripsit legē vt inqt Hieronymus in prologo libri regū. Nō ergo est mirū si iudei moderni post destructionē scōi tēpli a finibus eoꝝ electi ⁊ per totū oꝝbē dispersi pdiderunt oēs ritꝰ colēdi deuꝫ antiquos ⁊ linguā hebreā ⁊ ignorauit multas significationes ⁊ equinocatiōes vocabuloꝝ: ⁊ ideo inter eos sunt multe contradictiones ⁊ discordie in litterali expositione scripture veteris testamēti. Et ideo nulla fides est eis adhibēda: q̄ nesciunt quid dicunt propter longam oblitionem. Et ideo est magis credēdū. lxx. interp:etibus et ipsi Josepho qui fuerunt multo tēpore ante destructionē scōi tēpli qui melius nouerunt ritus colēdi deū et significationes vocabuloꝝ hebraicoꝝ q̄ aquila et thalmudiste quos sequtur beatus Hieronymus in hac parte quia iudei moderni multas significationes, vocabuloꝝ ignorant vt latius dicetur in sequenti tractatu. Et ideo iudei iam nesciunt quid dicant in titulis psalmoꝝ nec in ceteris ritibus antiquis.

Nota.

Tractatus sextus.

Uantū ad sextuꝫ tractatum q̄ totum testamentum vetus est tractum et hebreo in grecuꝫ ⁊ latinū ⁊ multe ⁊ diuerse sunt diuisiones interpretationes et quibus est eligenda vna ad exponendum libri psalmoꝝ. Ideo tria sunt p̄termittēda ⁊ videda in hoc sexto vltimo tractatu. Primo vñ habuit ortū lingua hebrea: ⁊ in quo differt a caldea ⁊ ab arabica ⁊ syra. Secō q̄ fuerunt interpretes maioris auctoritatis. Et q̄ fuit causa diuersitatis eoꝝ Tertio q̄ eoꝝ interp̄tatio in libro psalmoꝝ ad exponēdū nobis sit magis intelligēda. D. ¶ Quantum ad primū est notandū fm q̄ dicit albumasar in suo introductorio. q̄ Noe post diluuiū descendit a montibus armenie ⁊ venit in caldeā et q: vidit terrā aptā ad scientias: eo q̄ est sita in quarto climate. ideo decreuit in ea manere cū filijs suis ⁊ nepotibus: quos docuit astronomiā ⁊ arteꝝ mathematicas: ⁊ naturalē philosophiā. Postea caldei docuerūt arabes ⁊ phenices. Sed arabes docuerunt egyptios ⁊ ethyopes: phenices autē docuerūt grecos: ⁊ greci latinos ⁊ sarmatas. Et sic semp manēt alique diuersitates in litteris et linguis: ⁊ alique similitudines i fonis litteraꝝ. Ex quibus patet q̄ in prima etate iam erāt littere vt dicit lisander. Nā enos incepit inuocare nomen dñi Gene. iiij. ergo iam habebat lras quibus comendabat mēorie onera quas cōficiebat. Et sic noe nutritus in prima etate iam sciuit litteras, que littere ⁊ lingua dicebantur naturales eo q̄ in lege nature fuerunt tradite quas litteras et linguam Noe docuit filios ⁊ nepotes in secūda etate post diluuium. Et sic illa lingua naturalis cū litteris duravit vsq̄ ad heber et phaleg. Jn cuius tempore facta est confusio et diuisio linguarum in babilonia. Unde dicit Augustinus. xvj. de ciui. capitulo. xj: q̄ illa lingua naturalis mansit in heber ⁊ in filijs suis ideo dicit hebrea ab heber. Sed hebrei dicūt q̄ illa lingua naturalis totaliter fuit extincta in illa confusione babilonie. Sed in veritate hoc non est necesse q̄ illa linga naturali totaliter extingueretur: sed sufficit q̄ fuerit facta confusio et mutatio ex illa lingua in multas alias per mutationem aliquaꝝ litteraꝝ in principio dictionuꝫ aut in fine. Et mansit aliqua similitudo et dissimilitudo inter linguas maxime vicinas vt patet manifeste. Sed cum hoc stat secūdū Augu. q̄ mā sit illa lingua naturalis integra et pfecta apud filios heber et suos successores: ⁊ ista fuit lingua caldaica vt manifeste patet. B. ¶ Ad cuius intelligentiam est aduertendū: q̄ sicut lingua gallica et hispana pueniunt cum italica siue latina: eo q̄ descendunt ab illa. Nam romani cogebāt hispanos ⁊ gallos: quibus dñabantur loqui modo Romano: eo etiā q̄ Romani habebant plures colonas in hispania ⁊ gallijs ꝛc. ¶ Et sic tam galli q̄ hispani loquunt romanum quasi in quibusdā litteris ⁊ syllabis. Et sic lingua hispana moderna nil aliud est nisi lingua romana obliquata. Et ideo hispani pmaiori parte intelligunt linguā italicam et econtrario: eo q̄ ista descendit ab illa. Et etiā hispani intelligunt linguā gallicaꝫ: eo q̄ ambe descendunt ⁊ deriuant̄ ab italica ⁊ latina. Idem ergo pariter est dicendum de lingua hebraica et syra et arabica. Nam quia omnes descendunt a caldaica. vt dicit Albumasar: ideo omnes se intelligunt inter se: et omnes intelligunt faciliter lin-

No. vi habuit ortū lingua hebrea.

Universidad de Deusto
Biblioteca

guam caldaicam: vt manifeste patet intuentibus
Nam p maiori parte vocabula hebraica non dif
ferunt ab arabicis ⁊ caldeis nisi mutatis quibus
dam litteris aliqñ in principio aut in fine. Et ꝛ̄
iudei faciliter addiscunt arabicum ppter vicinita
tem lingue. Sed causa quare lingua hebrea deri
uetur a caldea fuit ꝙ abraam vir caldeus exiit a
cal dea et mesoporania: que eadem est et venit in
terram chanaan que est in syria citra eufratem et
ibi loquebatur caldaice cum filijs et familia sua.
Sed per longas temporis moras illa lingua fuit
obliquata conuersando cum chananeis. Sed qz
chananei ⁊ omnes syri vocabant hebreos omnes
venientes vltra flumen eupbratem: ideo omnes
de familia abrae loquentes illa lingua appella
bant hebreos et illam linguam appellabant he
bream. Nam hebreus interpretatur transiens pe
regrinus veniens vltra. Sed quia abraam cum
suis venerat vltra de caldeo ideo appellabant ip
sum hebreum cum omnibus suis. Ideo dicit gen̄.
xxiiij.ꝙ venit abraam hebreus quasi domo pere
grinus veniēs vltra eupbratem. Et sic exinde om
nes sunt dicti hebrei quasi pegrini ⁊ vltra fluvia
nit caldei. Ex quibus patet ꝙ abraaz fuit caldeꝰ
et lingua sua que dicit hebrea fuit caldea. Et sic
lingua hebrea est lingua caldea obliquata ⁊ aliqua
liter alterata propter conuersationem aliarū na
tionum. Item quia ysmael filius abrae ⁊ esau fi
lius ysaac populauerunt arabiam. Ideo lingua
arabica est ipsi hebraicevicina ⁊ similis. Et sic lin
gua syriaca ⁊ arabica dicitur lingua caldea alte
rata et obliquata: inter quas est tanta vicinitas
vt ait hieronymus in prologo galeato ꝙ se adin
uicem intelligūt. Nam tota terra que est vltra ior
danem pertinet ad arabiam. Sed ab hierusalem
vsqz ad iordanem vix sunt. xvij. miliaria. Inde est
ergo ꝙ beatus hieronymus: ita in breui tempo
re didicit ita perfecte litteras ⁊ linguā hebreā. eo
ꝙ habitauit in terra pmissionis ferme per. xl. an
nos in qua terra oēs vulgares loquebātur indiffe
rēter arabice ⁊ syriace. Et sic hieronymus iā pra
ceptor in lingua arabica ⁊ syriaca faciliter transi
uit in linguaz hebreā caldaicam ppter vicinitatē
linguaz. Nam ipse prius nouit arabicū. nā imme
diate ex arabico in latinū trāstulit librū Job: et
ipse ait in prologo eiusdem libri. Et sic ps ꝙ lingua
hebrea nil aliud est nisi lingua caldaica quā abra
am ourit in terrā chanaan siue palestinam. Que
postea fuit obliquata ppter conuersationē chana
neoz. Et iam fuit magis obliquata dū ipse ppls
degusit vltra cētū annos in terra egypti. Et sic in
hac lingua scripsit moyses legem dñi: sine pērba
tēteucum. ⁊ in eadem lingua fuit scriptū residuus
ve. resta. ⁊ in eadem lingua fuit tota scriptura p
esdram scripta post captiuitatē babylonis. ꝫ fo
san non eisdez characteribus litteraz. vt ait hie
ronymus in prologo galeato ⁊ sic illa linguaꝝ littе
ra durauit ⁊ perseuauit vsqz ad xp̄z ⁊ destructio
nem secundi tēpli. Sed postea iudei expulsi a si
nibus suis ⁊ missi inter alias natiōes obliti sunt
illam linguam ⁊ multas significationes vocabu
lorum: nec sunt alia vocabula hebraica nisi tantuz
illa que ponunt in scriptura. Et etiā ignorant ma
gnam partem significationum illoz. Sed qz post
expulsionē iudeorum Syri ⁊ arabes inhabitarūt
illam terram. ideo oēs vulgares loquebant ara
bice ⁊ syriace indifferenter. Et sic patet vnde ha
buit ortū lingua hebraica et littere. ¶ Quā
tum ergo ad secundum est dicendum ꝙ causa et
modus: quare ista sacra scriptura venit ad gre
cos ⁊ latinos. Fuit ista. Nam ꝑ Aristeum ⁊ euse
bium de preparatione euangelica libr. viij. Et au
gust. xviij. de ciuitate dei. ca. xlij. Et de doc. xp̄ia
na. c. ij. Appropinquāte tēpore aduētus messie spi
ritussctūs cuius est puidere de ecclesia sua regen
da: preuidens futurā cecitatem ⁊ obstinationē iu
deorum ⁊ conuersionem gentilium. ⁊ ex omnibus
linguis ⁊ nationibus in vnam ecclesiam et fidem
cōgregationē. tunc per. cc. annos ante aduētum
xp̄i iniecit cupiditatē animo ptholomei philadel
phi regis egypti babēdi scripturā siue legem iu
deoz in sua bibliotheca inter ecteros codices et
facultates. Et sic misit nūcios ad eleazarum sa
cerdotem qui misit ei. lxx. viros peritissimos in
lingua hebrea ⁊ caldaica ⁊ greca. qui interpretati
sunt totam scripturā veteris testamēti et hebraico
in grecum nemine in aliquo discrepāte: imo oēs
in eandem sententiam fuerunt cōformes ⁊ conue
nientes. quam interpretationē ptholomeus repo
suit in sua bibliotheca ⁊ coluit cum maxima reue
rentia. ⁊ hanc primā interpretationem vt ait Euse
bius, curauit spiritussanctus ante aduentuz xp̄i
ppter quinqz. Primo ne iudei post aduentū xp̄i
in sua proteruitate et cecitate manentes scriptu
ram vete. testa. christianis occultarent. Secundo
ne ipsam falsam ⁊ coruptam xp̄ianis cōmunica
rent. Tertio ne dicerent ꝙ xp̄iani ad suum libitū
falsam transtulissent. Quarto vt greci in quibus
vigebat scientia ipsam haberēt. eo ꝙ primi erant
ad fidem cōuertendi. Quinto quia latini qui om
nibus nationibus dominabātur erant maxime si
dem xp̄i ampecturi. Et sic erat necessariū vt scri
pturam ex grecis iam interpretatam haberent ⁊
facilius et greco in latinum possent traducere.
¶ Sed qua ex consequenti preuidit spiritus
sanctus ꝙ omnes caldei et perse. ⁊ medi. ⁊ partbi.
⁊ arabes, ⁊ armeni ⁊ ceteri adiacentes populi et
nationes erant ad fidem xp̄i venturi: ideo in prin
cipio imperij cesaris augusti quasi. xlij. annis añ
natiuitatē xp̄i suscitauit Jonatabā abenuziel ba
bylonicū in lege ⁊ ppbetis peritissimū. ⁊ iste tran
stulit totuz testamentū vetus ex hebraico in caldai
cum. Sed scripsit illam translationez litteris he
braicis que non multum distāt a caldeis sicut di
cium est. quam traductionē iudei appellant tar
gum. que translatio magis exprimat sensuz. quia
magis fuit sollicitus traducere sensum ex sensu.
ꝙ verbum ex verbo. eo ꝙ ille lingue sunt valde
vicine. immo ponit talia vocabula que magis ex
plicant ⁊ declarant sensum sicut facit magister hy
storiarum apud nos in texendo hystoriam vete
ris testamenti. Unde iste Jonatabanydi nos habe

Mota ꝺ interp̄ti bꝰ sacre scriptu re.

Spūssā. ctus pcu rauit in terp̄ta tionem scriptu re ppter quinqz.

mus. Dixit dñs dño meo ⁊c. ipse transtulit dixit
dñs verbo suo. Que translatio apud hebreos est
tante autoritatis ꝙ nullus fuit ausus cōtradice
re ei tum ppter viri peritiam ⁊ autoritatem. tum
nota ꝓbñ ppt eius sanctitatem. Nam dicunt iudei ꝙ quā
do ille scribebat istā interpretationem si aliqua
musca descendebat in chartam: tūc ignis descen
debat de celo ⁊ comburebat illā muscā ne sibi in
ferret impedimētū. absqz lesione charte ⁊ manus
illi⁹. Sz qz iudei moderni viderūt hāc translatio
nem sta cōformē ⁊ fauorabilē fidei catholice. Nā
vbicunqz in scriptura ponit vel notatur xp̄s ipse
transtulit messias: vt sibi. Quare fremuerūt gētes
aduersus dñm et aduersus messiā eius. Et qz ex
tali translatiōe multi iudei cōuertebātur ad fidē
et etiā frequēter per eā christiani cōuincebāt iu
deos in disputatiōibus. Ideo Rabini iudeoz oc
cultarunt illā translationē. ⁊ maxime illā q̄ facta
est super psalterium nec permittūt vt iudei sim
plices videant eā: etiā nec christiani propter eau
sas iam dictas. Sed hec translatio habetur i vsu
apud christianos caldeos et persas et medos et
parthos et ethiopes et arabes et armenos. eo ꝙ
iste nationes vtuntur litteris et lingua caldaica
in rebus arduis et sacris: sicut hispani et galli
et italici vtuntur lingua grammaticali latina in
similibus. Tempore autem adriani a natiuitate
xp̄i Anno cētesimo quadragesimo quarto postq̄
iudei fuerunt expulsi a finibus eoz ⁊ mixti extra
neis nationib⁹ ⁊ linguis obliti sunt linguā hebreā
et antiquā ⁊ ritum colendi deū ⁊ significationes
vocabuloz hebraicoz. ¶ Et ideo quidā pro
selitus ponticus nomine aquila ex gentili factus
iudeus ppter quādā pulchrā iudeā filiā cuius diz
magni diuitis. Rabi indeoz adhibuit studium sol
Aquila, licite litteris hebreis ⁊ caldeis vt placeret socero
ro ⁊ ceteris iudeis ppt lucrū. Et iste ex hebreo in
grecū trāstulit totum vetus testamentū. Sed qa
iam nomē christianoz incipiebat crescere. ideo
in multis peruertit scripturas. Et ideo Theodo
cion xp̄ianus vtriusqz lingue peritus. vt cōfunde
ret peruersitatē huius aquile: idem vetus testa
mentū etiā in grecū traduxit hoc postea idem fe
cit simachus. Sed qz isti fuerunt sectatores ebioni
tarum: ideo nō habiti sunt in magna auctoritate
Origenes, apud ecclesiā. ¶ Origenes autē omniū lin
guarū peritus. et sacrarū scripturarū subtilissim⁹
indagator videns tantā diuersitatē in translatio
nibus grecis oēs translationes habere procura
uit. ⁊ ex omnibus sub asteriſco ⁊ obelo vnā corre
ctam cōfecit ostēdens editionem ipsoz. lxx. fuisse
veriorem. ⁊ in hoc apparuit admirabilis labor et
ingenium origenis. Et sic tota ecclesia greca vte
batur translatione ipsorum lxx. per origenē cor
recta ⁊ asteriſco ⁊ obelo notata. ¶ Tertio est ite
Causa rum valde aduertēdū ꝙ causa tante diuersitatis
diuersi istarū translationū est ista. Nam caldei ⁊ hebrei
tatis ista et arabes nō habent vocales in litteris suis. sed
rū trans tm̄ consonātes. Sed vtūtur quibusdā punctis ap
lationū. positis aut prepositis litteris consonātibus loco
vocaliū: sicut manifeste videm⁹ in litteris arabi

Nota.

cis. Et sic tota sacra scriptura fuit scripta p hes
dram sine vocalibus ⁊ sine punctis. Et ideo non
solebāt legere scripturā legis et prophetarū ante
aduentū christi nisi magni magistri eoz ex longo
studio, et consuetudine eo ꝙ vocabula sic posita
erāt multū equiuoca ⁊ poterant adduci ad diuer
soo sonos ⁊ significationes per appositionē diuer
sarum vocaliū aut punctoz. Et ideo. lxx. interpre
tes spiritussancto inspirati ⁊ in lege et prophetis
peritissimi elegerūt proprias ⁊ veras significa
tiones vocabulorum hebraicoz. ⁊ sm illas significa
tiones interpretati sunt totū vetus testamentū.
Et sic transtulerūt ex hebreo in grecū et non solū
verbū ex verbo. sed etiam sensum ex sensu. Ideo
multis in locis aliquādo mutarūt vocabula ⁊ aliquando aliud addiderunt sensum explicandū: et
hoc fecerunt ex spūssancti auctoritate. qz fuerunt
veri prophete ⁊ pleni spūssancto: vt ait Augustin⁹
xviij. de ciuitate dei. cap. xlij. ⁊ hieronymus secū
do prologo super paralipomenō. Et sic dicit Au
gustinus. ꝙ tanq̄ prophete sunt habēdi. Et ideo
ceteris interpretibus non est adhibēda tanta fi
des maxime iudeis. qui semp conati sunt auerte
re scripturas a vero sensu. ¶ Ad cuius intelli Nota.
gentiā est iterum aduertendū ꝙ post cōuersionē
magni constantini videntes Rabini iudeorum
omnes gentiles cum tanta deuotione ad fidē xp̄i
conuerti per totum orbem. ⁊ ecclesiam tanto fuo
re prosperari: ⁊ etiā ꝙ infinita multitudo indeo
rum videntes manifestam veritatem per expe
rientiam ⁊ miracula pariter conuertebantur. Et
sic deficiebant questus ⁊ redditus ⁊ tributa rabi
norū. Hac igitur iniquitate cōmoti magna multi
tudo rabinorū congregata fuit apud babiloniam
egypti que dicitur cayre: vbi quantomagis caute
potuerunt conati sunt falsificare et peruertere
scripturas a vero sensu ⁊ significatione. Unde cō
fixerunt supra v. vel. vij. puncta loco vocalium. Nā
loco ipsius. a. confixerant virgulam transuersam
quā paca appellant: et aliā quā camē vocāt. et po
suerunt pro ipso. a. sub qualibet consonante. Et
p. o. preposuerūt vnū punctū supra quod bolem
vocāt. Et p. i. ponūt punctū sub consonante. quod
byri appellant. Et loco ipius. e. ponūt duo puncta
sic facta. /. q̄ secūda vl tria sic. ·. facta quod cegol
appellāt. Et loco ipsius. v. ponūt tria sic facta
q̄ rure vocant. Et sic hec puncta apponūt: vel sup
ponūt in litteris cōsonātibus loco vocaliū. Et sic
isto modo deduxerūt ola vocabula sacre scriptu
re veteris testamēti ad sonos et significationes
prout eis libuit et ad intentum suum vbi erāt ma
nifesta mysteria de xp̄o et ecclia peruertendo ad
eoz intētū. Et sic dixerūt ꝙ trāslatio ipsoz. lxx. in
multis deficiebat. Quoz punctoz inuentores fue
runt Rafia et Rauasse. duo doctores eoz. Et q̄b⁹
ptzq̄ scriptura ve. test. eo mō quo scripsit esdras
ita idiget interpretatione apud hebreos sicut apud
nos. Et quibus etiam ptz ꝙ tota scriptura quam
bodie habēt hebrei sic punctuata est iam interpre
tata et ducta ad sensum et intentum eoz per illa
puncta, et ideo nulla fides est adhibenda scriptu

Universidad de Deusto
Biblioteca

re hebraice: sicut hodie habēt sic interpretatā et punctuatam immo ipsimet confitentur ꝙ potuit esse error in tali punctuatione ꝛ interpretatione. Et ideo scribunt omnino sine punctis illam legē moysi quam cum veneratione tenent repositam in synagogis eorū quā thorat appellant. Illa enī thorat est scripta omnino sine punctis, sicut moyses et esdras scripsit eam. Et hoc faciunt vt ipsi dicunt ne possit miscreri aliquis error propter illa puncta posita loco vocalium: que possunt peruertere et sonum ꝛ sensum ꝛ significationē vocabulorum. Item isti Rabini nō solum peruerterunt scripturas modo supradicto sed etiam confinxerunt libros thalmui in quibus scribuntur multa ꝛ falsa ꝛ digna irrisiōe ꝛ cōtra totā veritatē nō solū sacre scripture: sed etiā philosophorū et cōtra omnē rōnem humanā. Et ideo quando iudei negant tibi interpretationē. lxx. vel Hierony. eo ꝙ nō cōuenit cū sua littera, dic ꝙ mētiūtur. imo ipi habēt interpretatā litterā ꝛ falso mō ꝑ illa puncta deductā. Q3 dic eis ꝙ remoueāt puncta: ꝛ reperient veritatē. Estverū ꝙ iā ignorāt ꝑ maiorē partē significatiōes vocabulorū: ꝛ etiā ipa antiquavocabula hebraica vt dictū est: imo manēt per oia ceci ignari ꝛ confusi. ℟ ¶Quantū ad tertiū articulū est aduertendū ꝙ tota ecclesia tam greca ꝙ latina vsꝙ ad tēpora theodosij semp vsa est trālatione ipsoꝝ. lxx. ꝛ illā colebat ꝛvenerabat. Sed quia vt dicit hieronymus illa trāslatio venerat in tātā corruptionē ex vicio scriptorū ꝙ vix vnus codex cōcordat cū altero. Et ideo in quibusdam ecclesijs grecorū legebatur traductio origenis. ꝛ i alijs traductio luciani. Et sic erat magna confusio in ecclesijs grecorū. Sed maior confusio erat in ecclesijs latinis ꝓpter diuersitatem traductionum latinorum. Nam vnusquisq; doctor latinorū traducebat vetus testamentum ex greco in latinum. eo ꝙ omnes nouerant litteras grecas in tantum erat ꝙ quot erant ecclesie. tot erant traductiones apud latinos: vt inquit hieronymus Et ideo paula et eustochiū videntes tantā cōfusionem inter ecclesias latinas rogarunt beatum hieronymū hebraicarum ꝛ grecarū et latinarum litterarū virum peritissimum: vt ad vitandā talē confusionē vetus testamentum immediate ex hebreo interpretaretur ꝛ verēt in latinū. Et sic rogatu earum transtulit pentbateucū ꝛ iosue et libros iudicum ꝛ libros regū. Sed rogatu chromatij transtulit libros paralipomenon prout patet in prologo bibl'ie. in qua traductione beatus hieronymus tenuit istum modum: quia noluit sequi litteram iam per iudeos punctuatam: sed voluit videre translationem ipsorum. lxx. et Origenis et omnium aliorum. ꝛ sic elegit significationes ꝛ sensus prout sibi melius et rationabilius visum fuit Et in quibusdaꝝ non trāstulit verbū ex verbo: sed sensum ex sensu sicut sepius fecerunt. lxx. vt ipe dicit in epistola ad pammachiū de optimo genere interpretādi. Unde hieronymus non intendebat in tali interpretatione reprehēdere. lxx. Sed vitia scriptorum et defectus: eo ꝙ vitio scriptorꝝ

Nota ꝙ interpretatio sit a nobis magis intelligenda.

ꝛ imperitia et negligentia illa translatio in multis locis erat viciata. ꝛ quedam etiā erant omissa que allegantur in scriptura noui testamēti, vt ipsemet inquit. L. Et ideo papa damasus et etiam vniversalis ecclesia Romana hñ acceptauit trālationem hieronymi tanꝙ verā et catholicā. Sed noluit ecclesia vt tranductio hieronymi nec alia qua alia preferretur nec anteponeretur interpretationi ipsoꝝ. lxx. immo voluit vt habeātur tanꝙ propbete in omnibus que interpretati sunt. et in bis que addiderunt: eo ꝙ spiritu sancto pleni locuti sunt vt ait Augustinus. xviij. de ciuitate dei cap. xlij. ꝛ xliij. Ueruntamen paulatim consuetudo inoleuit in ecclesia: vt vnusquisq; pro maiori parte scriberet ex exemplaribus hieronymi ad vitandā confusionē aliarū editionum. Et sic in tantum celebrata fuit editio hieronymi: ꝙ impresentiarum autvix aut paucis bibliotbecis latinis reperitur traductio ipsoꝝ. lxx. immo per omnes ecclesias latinas celebratur traductio hieronymi. De psalterio autē fuit maior difficultas. Nam damasus papa propter confusionē ꝛ corruptionem diuersorum exemplariū latinorum rogauit beatum hieronymū vt ex greca editione ipsoꝝ. lxx. traduceret psalteriū: ꝛ sic correctum redderet latinis. Et sic hoc psalteriuꝝ per hieronymū primo ex greco translatum et correctū precepit damasus cantari in episcopatu romano. Postea vero quia sophronius frequenter disputabat cū iudeis non acceptantibus immo negantibus interpretationem ipsorū. lxx. ideo rogatu eius beatus hieronymus traduxit psalteriū de verbo ad verbū ex hebreo iam punctuato ꝛ interpretato per iudeos thalmudistas. Et banc translationem bene acceptant iudei: eo ꝙ conuenit cum littera punctuata ꝛ interpretata. Sed ecclesia latina non renuit banc translationem. veruntamen noluit ꝙ cantaretur in ecclesia: eo ꝙ est aliquantulum suspecta cum sit traducta ex bebreo iam interpretato et punctuato. ꝛ ad determinatas significationes ad libitū iudeorū per illa puncta ab eis deducta Et boc dicitur psalterium ſm bebraicā veritatem non ꝙ illa traductio sit magis vera ꝙ traductio ipsoꝝ. lxx. Sed quia fideliter de verbo ad verbum absq; aliquo addito siue remoto ex bebreo iam punctuato sit facta traductio. Et ideo bebrei imposuerunt sibi tale nomen: scilicet psalteriū hieronymi ſm bebraicā veritatē. Postea vero quia traductio quā primo ad rogatū damasi pape fecerat Hieronymus ex greco in latinum vitio scriptorū aut astutia maliuolorū emulorū: iterū fuerat corrupta: ideo Hieronymus ad instantiam Paule ꝛ Eustochij psalteriū ex greca editiōe ipsorum. lxx. vertit in latium: quod quidē psalteriū sic emendatū ꝛ correctū receperūt omnes ecclesie gallicane. Ideo dicitur psalteriū gallicanum Et sic omnes ecclesie italie ꝛ germanie et byspanie pariter sunt secure. Intantū ꝙ omnes ecclesie cantant hodie boc psalteriū per hieronymum ex interpretatione greca ipsorum. lxx. in latinum translatū ꝛ emendatū ꝛ correctū. Ex supradictis

patet ꝙ beatus Hieronymus licet totū residuū veteris testamēti fuerit interpretatus ex bebreo non punctuato in latinū tamen nullā interpretationē fecit de psalterio: sed solū fecit translationes scilicet duas ex greco interpretato per. lxx. ꝛ vnam ex bebreo iam interpretato ꝛ punctuato vt dictum est. L Reperitur ergo triplex translatio siue triplex psalteriū trālatum per hieronymum scilicet psalteriū Romanū quod primo transtulit ex greco ad rogatus damasi: quod iam non est in vsu. Secūdū psalterius quod dicitur Hieronymi ſm bebraicā veritatē immediate ex bebreo in latinum translatum: quod quidem psalteriū licꝫ reperiatur in multis bibliotbecis antiquis tamen in nulla ecclesia legitur propter rationes iam dictas. Tertium dicitur psalteriū per. lxx. interpretatiū ex bebreo in grecū: sed est greco in latinum per Hieronymū translatū ꝛ emendatum siue correctum. quod quidē psalterium per omnes ecclesias latinas cantatur: et allegatur et ecclebratur. Et apud omnes tam seculares ꝙ ecclesiasticos habetur in vsu. Secundum ergo banc cōmunem translationē intendo sequi psalterium ipsius dauid in presenti expositione. Est tamen verum ꝙ vtramꝙ translationē ante oculos habere intendo. Et ideo vbi videbo aliquam contradictionem aut sacramenti occultationē in littera Hieronymi: aut concordabo translationes adinuicem aut differentiā assignabo. Sed si fuerit sola differentia in rebus absq; contradictione sententie: nullum intendo facere casum aut mentionē.

Triplex psalteriū per Hieroſi. trālati.

Prologi tam prolixi cause.

¶Non ergo quis miretur si anteꝙ veniꝫ ad expositionem psalmorū ita prolixū premisi prohemiū ꝛ tractatum: quia hoc visum est mihi necessariū: non solus ad intelligentiā libri psalmorum et aliorū librorū sacri canonis: sed etiam ad capiendam mentē beati Augustini: ꝛ aliorum sacrorum doctorum qui in virtute supradictorum principiorū nobis sacras scripturas exposuerunt. Ubi necesse est prudentem ꝛ catholicum lectorem prescire in quolibet psalmo nō solū autorē psalmi: sed que propositio veteris testamenti in illo psalmo proponatur: et que conclusio siue quod mysterium noui testamenti nobis ex illa propositione aperiatur: ꝛ in virtute cuius principij talis veritas extquiratur. Et per quam regulā ille psalmus exponatur. Et quid per nomina significetur spiritualiter. Et que sacramenta per titulos importētur et quomodo diuerse translationes concordentur et ad inuicem verificētur. Et ne omnia simul ista in quolibet psalmo quererētur et iterarentur ad vitandam prolixitatem et fastidium: fuit necesse ex singulis in boc prologo particulare et specialem premittere ꝛ tractatum

Protestatio autoris.

¶Uerūtamen antequam deueniam ad expositionē buius libri duo intendo cum protestatione ꝑmittere. Primum ꝙ non intendo aliquid dicere nec asserere quod sit cōtra determinationem romane ecclesie nec sacrorū doctorū ab ea approbatorum: sed oia mea in boc opere et dicta erudienda sacrosancte romane matri ecclesie submitto corrigenda: sub cuius fide et obedientia viuere et mori intendo.

Intentio autoris.

¶Secundū est ꝙ cum ego non susceperim boc opus aggrediendum ad ostentationem mei: sed ad satisfaciendus deuotioni ꝛ petitioni simplicium sacerdotum ꝛ christianorū. Ideo in boc opere nō intendo disputare materias: cū iam sint satis digeste et examiate per catholicos doctores tā modernos ꝙ antiquos. Et sic non intendo adducere diuersitatem opinionū doctorum scholasticorum: ne videar alicui eorum cōtradicere vel derogare. Sed solum intēdo ex doctrina sacrorū doctorum antiquorum ſm gratiā mibi desuper datam veritatem ꝛ thesaurū euāgelicum in boc sacro agro libri psalmorum absconsum ꝛ latentē in lucem fidelibus detegere ꝛ reserare. ꝛ tandem excitati et obstinationi modernorū iudeorū obstare: et eorum maledictis et vanis argumentis respondere et satisfacere.

Inuocatio auctoris.

¶Ergo in nomine sancte trinitatis ad expositionem accedamus.

¶Finis prologi.

¶Sequitur expositio psalterij. Per eum qui supra per venerabilem videlicꝫ dominum Jacobum de Valentia Christopolitanū episcopum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Arg. i.l. ticium t meum⁹ ff. de adm. tut. Et not. Bartol. in.l.j. §. si plure⁹ ff. de ex⁹ erci.

Beatus vir q nō abijt in cōsilio impioꝝ t i via peccatorum nō stetit: t in cathedra pestilentie non sedit.

Iste liber vulgariter appellat liber psalmoꝝ dauid. inquātum oēs ḡialiter appellātur psalmi: q; cōtinet totā sacrā scripturam veteris testamēti p modū laudis: vt dictū ē in plogo. Scōo ōr liber hymnoꝝ dauid. t hoc ratione finis: eo q finis oim psalmoꝝ est leticia t gratiarū actio pro bñficio redēptionis ut patebit. Hymnus ēn dicit cantus leticie. Tertio dicit liber soliloquioꝝ dauid: et hoc ratione modi loquēdi: eo q vel solus dauid loquitur deo in spiritu t ꝓtemplatiōe: vel introducit xp̄o loquēs solus ad patrem vel introducitur deorsus mystice loquēs ad patrē vel ad filiū messiaꝫ in lege ꝓmissum. Quem librum hebrei appellant tibilim. i. librū ozationū. Sed q̄rū ad diuisionē huius libri est aduertēdum: q liber psalmoꝝ non potest sufficienter t precise diuidi per partes t materias ꝓpter iam dicta in plogo tractatu scōo capło ꝓmo. Et hoc ꝓpter quattuor: primo quia psalmi nō sunt facti successiue in eodem tpe: immo in diuersis tēporibus ꝓpter diuersas causas t occasiones mouentes ipsum dauid ad cōdendos psalmos: sicut accidebat sibi ex aduersitatibus aut ꝓsperitatib⁹. Secūdo quia psalmi non sunt ordinati t collocati in hoc volumine eo ordine quo fuerūt facti. Sed sicut successiue fuerūt reperti ait hieron⁹. in plogo maiori. Tertio nō possunt diuidi p titulos: eo q iter psalmos eiusdē tituli interponuntur psalmi aliox titulorum. Quarto nō possunt diuidi p materias eo q quādoq; multi psalmi habēt candē materiā Et ideo oportet vt vnusquisq; psalmus tanq̄ diuisus ab altero exponatur t diuidatur per partes. Sic ergo ad expositionē psalmi primi accedamus cui nullus titulus ꝓponitur in hebreo. Et sic nō apparet actor huius psalmi. Sed dicit btūs hieron⁹. fm opinionē quorūdā hebreoꝝ q̄ esdras fecit hunc psalmū tanq̄ plogū totius libri psalmoꝝ: vt induceret oēs fideles ad studiū diuine legis. Tamē beatus augustinus t origenes t basilius t cassiodorus dicūt q̄ dauid fecit hūc psalmū cum oībus aliis. vnde dicit basilius in homelia primi versus huius psalm q̄ dauid siue yesdras q collegit oēs psalmos in hoc volumine ꝓposuit istū psalmum in principio huius libri tanq̄ brauiū: ꝑmiū oibus obseruantibus diuinā legem. t vt inducat oēs ad amorē sapientie diuine legis. que maxime in hoc volumine cōtinet. eo q in ꝫ psalmo explicat ꝑ promittit vera felicitas t beatitudo contēplatoribus diuine legis t obseruatoribus. Ihē ipsemet hiero ny. in epistola ad paulinū de oībus libris sacre scripture attribuit hunc psalmū ipsi dauid cum dicit descriptionē viri iusti. Et dauid eū arbori vite que est in paradiso cōparat: hoc intulit. in lege dñi voluntas eius. t in lege dñi meditabit die ac nocte. Ex quo patet q̄ dauid fecit hunc psalmū. Nec valet cuasio quoꝝūdā dicentiū q̄ licet dauid nō fecerit oēs psalmos: tñ totus liber psalmorum denominatur a dauid tanq̄ a maiori parte. Sed hec responsio videt friuola. Nā hieronymus in maiori ꝓlogo psalmoꝝ de mēte doctoꝝ hebreoꝝ dicit q̄ dauid nō fecit nisi nouē psalmos. ergo fm illuꝫ modū loquēdi: dauid minorē partē fecit. Et sic totus liber non denoīaretur ab eo. Ex quo patet q̄ hiero. ibi solū locut⁹ est fm opinionē magistri sui barrabā t quoꝝūdam aliorū hebreorū illius tēporis. Sed postea hiero. locutus est fm veritatē cuꝫ in diuersis ep̄lis t tractatib⁹ oēs psalmos diuisim allegat ꝓ ipso dauid vt patebit. Ex dictis ergo augusti. t basilij patet q̄ dauid fecit hunc psalmū in quo ꝓmittit vera beatitudo contēplatoribus tob seruatoribus legis. D Ad cuius euidentiā est vltenius notandū q̄ oēs sapientes in hoc cōueniunt q̄ vera beatitudo est finis omniū actuū hūanoꝝ vt patet. j. ethicoꝝ. t q̄ est bonū per se sufficiēs delectans habentē. t per cōsequēs q̄ est status oium bonoꝝ aggregatiue ꝑfectus. quo adepto nihil est ampliꝰ qō desiderari queat vt concludit boe. iij. de cōsolatione. Sz de isto statu ꝑfecto t beatitudine in quo cōsistat: sapientes diuersimode loquūntur quo ad modū. Iz quo ad obiectū oēs cōueniant in deū. Nā peripatetici dicunt q̄ cōsistit in speculatione summi intelligibilis t ceterarū substantiarū separatarū: vt patet. x. ethicoꝝ. t. xij. methaphisice Sed auicēna talgazel dicūt. ix. meta. q̄ vltima beatitudo t ꝑfectio anime rationalis est: vt fiat speculū intelligibile t describat in ea forma totius. Et sic recipiat formas omniū intelligibiliū vsq̄ quo in gat primo intelligibili qō est deus t fiat vnū cum eo. t tūc est in vltima ꝑfectione et beatitudine: q; tūc primus intellectus lucet in eo. Sed inueritate licet hoc sit bene dictū: tñ nō explicat totam essentiam beatitudinis hominis. Nā intelligentia non solū beatificat in apprehensione t contēplatione summi intelligibilis: sed in ꝓprium mouet ꝓpter ipm amatū t desideratū: vt patet. xij. meta. Et sic beatitudo ꝑfecta consistit in contēplatione t cōtentatione t delectatione explet totū desiderium hūanū t appetitū. ergo non solū pertinet ad apprehensionem intus. Sed vltimate cōpletur t perficitur per voluntatē t amorē: nec sufficit q̄ aia illuminetur primo intelligibili per intellectuꝫ: sed necesse est vt amore inhereat sibi per volūtatez. ad hoc q̄ appetitus t desiderium nrm finiat t sistat t expleat Nā licet deus mīrum ens primū t prima veritas sit primum t summum intelligibile: tamen mīrum est summū t sufficiens per se bonum: est summum appetibile t amabile: t vt sic satiat appetitum. Et sic felicitat t beatificat homines t angelos et est eo fruendum. Ideo ait augusti. primo de doctrina xp̄iana q̄ frui est amore inherere alicui ꝓpter se. Et sic solis diuinis personis est fruendū que nos beatos faciūt inhītū in eis est vna summa bonitas t ēn primum cognitis quibus volūtas delectata cō quiescit. E Ex quo patet q̄ tria sunt de ratiōe beatitudinis. primo cognitio summi boni. t sic ait xp̄s Johan. xvij. hec est vita eterna: vt cognoscāt te solum deū verū t quē misisti iesum xp̄m. Scōo fruitio t possessio illius summi boni cogniti t appr̄hensi. t hoc per inhesionē voluntatis. Tertio delectatio t ḡes t nēcessatio in illo sūmo bono possesso Et in hoc cōsistit essentialr beatitudo. Et sic nulli aliud essentiale pōt sibi addi nec desiderari: Iz aliqō accidēntale possit addi t appeti. vt infra patebit. Et his patet q̄ in hac vita nemo pōt esse beatus in re. sed solū in spe: inhītus per bona opera q̄ hic facit expectat ꝑmiū beatitudinis. D Sed de modo inherēdi t acquirēdi hanc beatitudinē fuerūt multe opiniones. Nā veri philosophi diuerūt q̄ per opationes fm morales virtutes. Sacerdotes asie gentilium dicebāt. q̄ nemo poterat puenire ad illā beatitudinē: nisi per cultū pluriū deorū: t sic finxerūt cōplures superstitiones t ritus nefandos et falsas doctrinas ad decipiēdos t attrahendos populos ad cultū pluriū deorū: vt ostendit eusebius in quinq; primis libris de preparatiōe euāgelica. Et lactantius in libris diuinarum institutionum. Et augu. in primis decem libris de ciuitate dei. Sed sola ciuitas t populus dei diuino nutu t spūs sancto instructus a principio dicit: q̄ via acquirendi ꝑdictā beatitudinē nō est nisi studiū t obseruantia diuine legis. Et ratio est: nā sicut peccatū p qō dat pena t miseria eterna nihil aliud est nisi puari catio diuinoꝝ ꝑceptoꝝ. t omne dictū vel factum cōtra illud qō lex phibet vt inquit augu. t ambro. ergo meritū quo acq̄rit beatitudo nihil aliud est nisi cōtēplatio t obseruatio diuine legis. Et q; totū hoc fuit reuelatū in spū ipsi dauid: iō fecit hūc psalmū t. cxviij. iō yesdras ꝓposuit ipm tanq̄ breuiū in principio libri psalmoꝝ: vt supra dictū est ꝑ augusti. basilium. C Ad cuius maiorē euidētiā est tertio notādū fm augu. lib. cōfessionū q̄ deus creauit hominē: vt ipsum cognosceret. t cognoscēdo amaret. t amādo frueret. etc. t sic beatificaret in tali fruitiōe. Sed voluit deus q̄ hō nō attingeret talē beatitudinē t ꝑmiū nisi ꝓius operādo mereret. Et ideo in paradiso terrestri dedit sibi legem in principio

Frui q̄d est.

Tria sūt de rōne beatitudinis.

De modo acq̄rēdi beatitudinem opio multiplex.

In quo beatitudo consistat opio diuersa.

Universidad de Deusto
Biblioteca

valde leue.ſ.vt operarer̃ t cuſtodiret ligniꝰ vite.t coleret.t de oi ligno ederet:ad vitã ſuſtẽtandã:ſ de ligno vite ederet ad vitã perpetuãdã.t de omni ligno ederet:p̃eer̃ꝑ de ligno ſcientie boni t mali.t hoc ſub ꝯminatiõe duplicis mortis vt ꝓ3 gen̄. ij.Et ſic patet ꝙ in illa lege erat duplex ꝑceptuꝫ: ſcz vnũ affirmatiuũ t aliud negatiuũ.vnde erat ꝓ poſitum p̃miũ ſi obſeruaret t obtẽperaret.tpena ſi tranſgrederet.Sed q: p̃uaricati ſunt primi parentes p̃ceptũ t legẽ dn̄i:ideo perdiderunt p̃miũ t beatitudinẽ p̃miſſam.t incidernnt in penã mortis t miſerie.Et ſic a paradiſo terreſtri in qua ad p̃ſens felicitabãtur ſunt expulſi.t in hanc vallem lachrymaꝝ deſtinati.Et ſic cũ eſſent felices ciues illius ciuitatis per obedientiã t obſeruãtiã illius legis.facti ſunt exules et miſeri peregrini ꝓpter inobedientiã.Sed q: deus eſt ſumme bonus t miſericors:miſertus eſt homini venã t miſericordiã peteti.Et vt recuperaret felicitatẽ p̃miſſam in celo:quã peccãdo amiſerat:voluit deus vt eã in hoc mũdo peregrinãdo nõ aliter q̃ per legẽ fidei ambulando t ipſam legẽ dei obſeruãdo ad celeſtẽ felicitatẽ pueniret.Et loco originalis iuſticie dedit ei iuſticiã t legẽ quã nunc habemus t per quã ambulat hõ miſtic?in hoc mũdo.Et ſic p hanc legẽ ſine in hac ambulauit adã cũ tota ſua poſteritate fidelit vſq ad x̃pm.t ambulat in p̃ti vſq ad iudicij vt dictuꝫ eſt in ꝓlogo tractatu.ij.Et quo ptz q̃ tota lex dn̄i tã i vete.teſt.q̃ i nouo data eſt nob a deo ad colẽdũ t obſeruandũ loco illius originalis iuſticie quam hõ debebat ſeruare in paradiſo. Et iſta dicit lex dn̄i t via pueniendi ad verã beatitudinẽ que ſcõm diuerſos etates accepit maiores pfectiones vſq̃ ad x̃pm.in quo accepit gratiã t redẽptionẽ.nunc aũt iam nõ expectat niſi vltimum terminũ t beatitudinẽ.Et ſic ꝺ: via dn̄i p quã peregrinamur ad vltimã t verã beatitudinẽ.Hoc ergo myſteriũ p̃uidẽs t contẽplãs dauid in ſpũ:fecit hunc pſalmũ in quo cõparat legẽ dn̄i t cultorem eius ipſi arbori vite plãtate in paradiſo deliciarũ. Mã ſicut ſi adã ſeruaſſet ꝑceptũ dn̄i t coluiſſet illã arborẽ:viciſſet in p̃ti felicitate in eternũ.Et poſt longã vitã in p̃ti fuiſſet abſq̃ morte trãſlatus in meliorẽ t felliciorẽ vitã eternã in celo:ita nos colẽdo legẽ dei t obtẽperãdo eius ꝑceptis que quidẽ lex nobis loco illius arboris ad colendũ data eſt. obtinebimus vitã gratie in p̃ti t vitã gloriolam t eternã in futuro.Et ſicut adã contẽnendo duinã legẽ t arborẽ vite.guſtãdo de cibo vetito pdidit vtrãq̃ felicitatẽ t incidit in vtrãq̃ penã mortis.Ita pariter p̃uaricator huius legis nõ ſolum pdit ꝑfatã p̃miſſam felicitatẽ.Sed etiaꝫ incurrit dãnationẽ eternã.Vñ hoc miſteriũ vbi ꝓpoſitõe aperit nobis dauid in hoc pſalmo.Eſt ergo diẽdũ q̃ dauid ex myſterio ligni vite plãtati in paradiſo accepit pabolã t ꝓpoſitionẽ ad faciendum hũc pſalmũ in quo duo principaliter facit. Mã primo oñdit q̃ lex dn̄i eſt via p quã pueniẽt ad veram bẽitudinẽ tp quã dak felicitas eterna.Scõo cõmiak penã eternã tpriuationẽ bẽitudinis trãſgreſſo

Lex dak obſeruãda loco originalis iuſticie.

In lege dat tale fuit duplex ꝑceptuꝫ.

ribus huius legis ibi.Vñ ſic impij nõ ſic.Quo ad primũ aũt duo facit nã primo facit qõ dictum eſt. Scõo hoc ꝑbat p cõparationẽ t figurã ligni vite plãtati in paradiſo.Jn q̃ etiã pte oñdit implicite in qb? cõſiſtit eſſentialiꝫ vera bẽitudo ibi.Et erit tãq̃ lignũ.Quãtũ ad primũ eſt ꝓmo notãdũ ſcõm ariſto.j.ethicorũ:q̃ ſicut ſagittarius nõ põt trãſire recte nec dirigere ſagittã in ſignũ niſi p̃uideat t cognoſcat ſignũ.Jta t nos nõ poſſum? puenire ad felicitatẽ.q̃ eſt finis oĩm actuũ hũanorũ:niſi p cognoſcam?terminũ t felicitatẽ t viã pueniẽdi ad felicitatẽ.cũ ergo finis noſter bẽitudo ſit poſſeſſio t fruitio ſummi boni qõ eſt deus:t via pueniendi ad hãc bẽitudinẽ ſit lex dn̄i vt dictũ eſt.ſi ſint duo nobis ꝑcognoſcẽda.ꝓmo de trinus t vnus creator: t rẽdẽptor:t glorificator: ſiue beificator: q̃ vt ſic eſt finis nr̃ꝝ ꝛc.Scõo ipſa lex diuina p quã ſum? ad iſtũ finẽ puẽturi.Sz q: p̃miũ eſt ſupra humanã facultatẽ naturaliter in hac vita.ſi op3 vt hoc cognoſcamus t credam? p fidẽ.Et ſic in hac fide ãbulauerũt pres antiq ab adã vſq̃ ad xp̃m.Et ſic fuit neceſſe vt de?reuelaret eis myſteriũ creatiõis t future incarnatiõis t redẽptiõis x̃pi in cui? fide ſaluati ſunt in aduẽtu x̃pi.Et in eadẽ nos ãbulam?:vt recipiam?vltimũ terminũ nr̃e beatitudinis.Et ſic ꝑ iſtã fidẽ t legẽ dn̄i diligim?,ꝓmũ t ꝑ ſpẽ ſcõm legẽ opamur t viuim?t meremur futurũ p̃miũ:aliter nõ. ¶ Et quo ptz q̃ lex diuina eſt illa q̃ docet qd ſit credẽdũ t operãdũ t expecrãdũ.Et ſic ẽ neceſſaria ꝑcognitio t cõtẽplatio aſſidua diuine legis. Et ſic credẽdo p fidẽ dicimur fideles t veri.t opãdo dicimur iuſti t ſõti:t ſ nõdũ dicamur beati in re:tñ dicimur beati in ſpe:q: iã de iuſticia t de cõgruo de bek iuſtis t fidelib? iſta bẽitudo ex pacto p̃miſſa p x̃pm in lege euãgelica. ¶ Scõo eſt notãdũ q̃ ſicut triplr cõuenit ãbulare in via t lege dei ad hoc q̃ pueniaꝫ ad finẽ debitũ.ſ.credẽdo t opãdo t pſeuerãdo t docẽdo.ita triplr contingit errare circa legẽ dei.ſ.nõ credẽdo,aut nõ opãdo ſcõm legẽ:aut nõ pſeuerãdo:aut falſo mõ credẽdo:t docẽdo:ꝓmi.ſ.nõ credẽtes dicunt infideles t ipij.Scõi dicunt iniuſti.tertij dicunt irriſores t hereticiEt ſic nullus iſtorũ põt puenire ad terminũ bẽitudis Mã q̃libet iſtorũ deuiat a via iuſticie.Mã infidelis nõ credẽdo nõ intratviãveritatis.Et ſic deuiat in principio vie .Jmiuſt?aũt ſ3 credat:tñ exit a via in medio hereti? aũt deuiat in fine vie.Et ſic null? iſtoꝝ põt puenire ad terminũ.q: ad ꝺſtruẽdũ multa requrunt.Sz ad deſtruẽdũ ſufficit vnum:ſiue in vno deficere.Op3 ergo vt obſeruator diuine legis recte credat.t pſeuerãdo bñ opef.t recte doceat. vt ait ſaluator: matth.v.q̃ aũt fecerit t docuerit hic magn?vocabit in regno celoꝝ.Jtẽ iacobi.j.eſtote factores verbi t nõ auditores tm̃ ꝛc.q̃ ait pſeuerat in lege pfecte libertatis:t pmãſerit in ea.nõ auditor obliuioſus facr?.ſ factor: opis.hic beũs in facto ſuo erit. ¶ Et q̃ ꝺ3 q̃ ad hoc q̃ qs pueniat ad terminũ bẽitudinis:op3 q̃ fiat piꝰ t fidelis in credẽdo:t fiat iuſtus in opãdo ſcõm legẽ.exerciat curſũ vite in pſeuerãdo t docẽdo,aut aliꝰ diceret

Cognoſcenda ſũt a nobis duo ꝛc.

Nota.

Expoſitio beatus vir. Pſalmi.j. fo.xxvj.

impius aut iniuſtus aut peſtilẽs t hereticuo.Hoc aũt p̃uidẽs dõ in ſpũ dicit in ꝓncipio huius pſal. Bẽtus eſt ille vir q̃ nõ abijt in cõſilio impioꝝ.ſ.in fideliũ nõ credẽdo,immo credẽdo.t inuia peruerſi nõ ſtetit cõtra legẽ agẽdo imo opãdo ſcõm legẽ t in cathedra peſtilẽtie nõ ſedit falſo docẽdo t intelligẽdo.Vñ nota q̃ vbi trãſlatio nr̃a ꝺ3 i cathedra peſtilẽtie ꝛc.ſra hieronymi ꝺ3 ſcõm hebraicã interpretationẽ in cathedra irriſionis nõ ſedit.qõ idẽ eſt. Mã hereticiꝑuerſe gloſando ſcripturas dn̄i irriſores legis t viratis diuine.Et ſic etiã dn̄ peſtilentes:q: ſuo mortifero veneno ceteros ſauciãt tinficiũt. Nota ẽt q̃ in hoc vſculo ponũt tria noia ad tectum.ſ.impioꝝ.peroꝝ.t peſtilẽtiũ.ſiue irriſoꝝ t pariter ponũtur tria noia ſocialia.ſ.in ꝺſilio,t in via,t in cathedra.Et ponũt ẽt tria ꝺba.ſ.abijt.ſtetit.t ſedit.Sz nõ ſupflue ponunt.Mã impij ſunt infideles q: pietas priuet ad fidẽ peroꝝ:ſint inuſti a via iuſticie declinates t errates.peſtilẽtes ꝺ ſũt hereticiꝰ t obſtinati in peroꝝ.Sz cõſiliũ impioꝝ eſt falſa ſuperſtitio paganoꝝ:via peroꝝ eſt viaviticꝝ Cathedra peſtilẽtie eſt falſa doctrina hereticoꝝ. Jnfideles q̃ pagani recedẽtes a viaveritatiꝫ abeũt in ꝺſilio ipioꝝ nõ credẽdo peroꝝ:ſtant t iuſti ſtãt t pmanẽt i viavitioꝝ.ſ.i ſuperbia tauaricia t luxuria hereticiꝰ ſedẽt in falſis ſectis puerſoꝝ dogmatũ t erroꝝ t pmanẽt in ſuo pcto t obſtinatiõe. Vñ in hac cathedra peſtilẽtie ſeu irriſoꝝ ſedit t legit primo,ſaucuma? q̃ ꝓmo apud phenices t egyptios tradidit nefandos rit? colẽdi falſos deos.Et muſeus t lin? t homer?apõ grecos.Et numa põpili? apõ romanos.Jn hac ẽt cathedra peſtilẽtie ſedit ariſtoteles cũ dicit.viij.phiſi.t ꝓmo celi t mundi. Mũdũ eſſe eternũ.tcũ dixit.ij.de gñatiõe reuolutiões celoꝝ eẽ eternas.t quoꝝ ſubſtãtia ſemel deperijt ipoſſibile eſſe iterũ redire.t p ꝺſis reſurrectionẽ eſſe ipoſſibilẽ.Jtẽ in hac cathedra peſtilentie legit t ſedit cõmẽtator: auerroys cũ dicit eſſe vnicũ intellectũ oĩb?hoĩb?.ij.de aiã cõmẽto.v.Jtẽ auicẽna q̃ põt datorẽ formaꝝ i cõcauo orbis lune t poſſe alios ſtellectiuas creare.Et ſic iſtibro ꝺ diluuiũ boies poſſe naturaliꝫ gñari ex corruptiõe ſolã influẽtiã aie a datore formaꝝ.Jtẽ i hac cathedra ſedit arri?cũ ſuis q̃ dixit filiũ nõ cõſubſtãtialẽ pri.Jtẽ neſtoti?q̃ aſſerit duas pſonas in x̃po.Jtẽ eutici?q̃ poſuit vnicã naturã cõpoſitam vna pſona t ſic ꝺ ceteris peſtilẽtib?t irriſorib? hereticis. ¶ Jtẽ tot? iſte vſus põt itelligi myſtice ſiue ꝓpherice de x̃po tp oppoſitũ de adã.Mã adã abijt i ꝺſilio ipioꝝ q̃n pſuaſu diaboli receſſit a diuino ꝑcepto t comede reppoſuit fructũ p̃hibitũ.Sz tũc ſtetit i via petõrũ q̃n actualiter comedit.Sz tũc ſedit i cathedra peſtilentie q̃n ſuo peſtifero veneno oẽs peſtiferos ſauciauit.Hoc idẽ ẽ dicẽdũ de diabolo q̃ recedẽs ab amore dei ꝺuerſus ad amorẽ ſui magꝫ dilexit ſeip̃m ꝙ deũ nõ iplẽdovolũtatẽ dei:t ſic mãſit obſtinat?ſedẽs i cathedra peſtilẽtie.Et ſic docet oẽs hereſes falſas ſectas.Sz x̃p̃s fuit ille q̃ nũq̃ abijt in ꝺſilio ipioꝝ:q: nũq̃ receſſit imo ſemp implenit volũtatẽ p̃ris.t nũq̃ ſtetit in via peroꝝ:q: peroꝝ nõ fecit nec inuẽt? eſt dol? in ore ei?.nec ſedit i cathedra peſtilẽtie:q: viã dei inuitare docuit:q: ẽ via veritas t vita.iõ aſcendit in mõtẽ t ſedẽs docuit declarauit legẽ.mat.v. Jſte ẽrgo ſius põt exponi moralr de q̃libet fideli t iuſto. B Mã petr̃ ꝺ3 tres gradus.ſ.ꝓpoſitũ operationẽ.t obſtinationẽ. Vñ qs ꝓponit peccare.Tũc abijt in ꝺſilio ipioꝝ p cõſenſũ ſiue cõſentiendo ꝺſilio dyaboli.Sed q̃n operatur p effectũ.Tũc ſtat, i via peroꝝ cũ dyabolo. Sed dũ manet obſtinat?t morat in peto:tũc ſedet in cathedra peſtilẽtie cũ dyabolo. L Duo q̃ irelligunt per ſeſſionẽ in cathedra peſtilẽtie.ſ.doctrina hereticoꝝ peſtifera t ipenitẽtia obſtinatoꝝ q: ambo illi ſedẽt i cathedra peſtilẽtie:q: vterq̃ iſtorũ inficit ſocios.iſte p falſam t peſtiferã doctrinaꝫ t ille exẽplo prauo vire dat ceteris occaſionẽ t audaciã peccãdi.t ãbo dñr irriſores diuine legis.ſ. ille falſo icerpretãdo t hic ꝑuaricãdo t diuina ꝑcepta t ſacra eccleſiaſtica ꝛtrenendo.Vñ nota q̃ ſicut eſt triplex gradus maloꝝ ſuoꝝ.ſ.ꝓponẽtiũ peccare t peccãtiũ t obſtinatoꝝ.ſta ſunt tres gradus bonoꝝ.ſ.incipientiũ t pficientiũ t ꝑfectoꝝ.tiõ iſte ꝑſius ꝺ3 legi t intelligi hypothetice ſic.Bẽtus vir q̃ nõ abijt in cõſilio ipioꝝ.ſed mãſit in cõſilio fideliũ t iuſtoꝝ.Vñ via peroꝝ nõ ſtetit.ſed in via iuſtoꝝ pmanſit bñ operãdo t in cathedra peſtilẽtie nõ ſedit.Sed in ꝺa doctrina legis pſeuerauit.Jtẽ ſ3 aliq̃ abierit in ꝺſilio ipioꝝ cõſentiendo t ſteterit in via peroꝝ male operando.tñ non ſedit in cathedra peſtilẽtie.q: finalr pniam egit de pctis.

Peccare tres gradus.

Nota.

Sed in lege dn̄i volũtas eius.et in lege eius meditabitur die ac nocte. ꝺ.ſ.c.oẽt leges.t rũh.q.ſ. quiſquis

¶ Notandũ ſcõm caſſiodoꝝ:q̃ totus iſte ꝑs ꝑdit per ſillogiſmos ſiue ꝓpoſitiões hypotheticas t duplices. Mã ex negatiua ſequit affirmatiua t econtrario. Vñ qſi in ꝓio ꝺſu dicit negatiue. Bẽtus vir q̃ nõ abijt ꝛc. Ideo ilico affirmatiue ſubdit. Sed i lege dn̄i fuit voluntas eius ꝛc. Quaſi dicat q̃ bẽtus ẽ vir qui nõ receſſit a deo nec a lege ſua.ſ3 ope tñ ſemp manet in lege dn̄i per contẽplationẽ t operationẽ. Vñ q: nõ ſufficit ſolũ nõ agere malũ niſi qs ẽt agat bonũ t operet ſm legẽ. Ideo poſtq̃ dixerat Bẽtus vir q̃ nõ abijt ꝛc.idest q̃ nõ deuiauit a lege in ꝓpoſito nec in factoꝛc.ꝓtinus addit.Sed in lege domini.idest ſemp ille eſt beatus ſupple cui? voluntas eſt in lege domini:t in ea meditabit die ac nocte. Vnde notandũ q̃ ſicut ſuperſtitio t infidelitas reddit hoĩem infidelẽ t petõrem t peſtilentẽ.Jta lex diuina t eius aſſidua cõtẽplatio reddit ipſum piũ t fidelẽ,t cultorẽ vnius dei t iuſtũ t piũ t ſalutem t dignũ vita eterna. Ideo ſubdit.ſed i lege domini voluntas eius ꝛc. Jterũ aduertẽdũ ẽ q̃ duo dicit de viro iuſto.ꝓmo q̃ voluntas eius ſit i lege dn̄i.ſcõo q̃ in ea meditabitur ꝛc. Vñ per ꝓmũ intelligit̃ opatio ſm legẽ.p,ſcõm ꝺo aſſidua cõtẽplatio. Nam primo quis credit per aſſiduam contemplationem.quod pertinet ad intellectum. Secundo diligit deum t proximũ in affectu t in effectu qõ pertinet ad voluntatem. Mã ex aſſidua cõtẽ

lex diuina facit fidelem.

cõditiones viri iuſti.

Universidad de Deusto
Biblioteca

plariõe generaꝫ fides:ꝛ ex fide gñatur caritas: et ex vtraꝫ nascit spes:qꝫ qđ credimus bonũ diligimus ꝛ boni fructũ creditũ et amarum speramus. Qui ergo xp̃ianus baptisaꝫ ꝛ qui nõ cõtentit diabolo:rũe nõ augt in cõsilio impioꝝ:sed fidelium. Et qui,voluntas eius manet in lege dñi : tunc operaꝫ hm̃ p̃cepta:ꝛ non stat in via peccatoꝝ sed iustoꝝ ꝛ est cõremplaꝫ assidue in lege dñi cũ humilitate ꝛ caritate:tunc nõ sequet̃ falsas doctrinas:nec manebit obstinatus. Et sic nõ sedebit in cathedra pestilẽtie:sed veritatis ꝛ salutis. Et sic talis est beatus in spe:vt dictum est. B. Secũdo,est notandũ qꝫ dies ꝛ nox tripliciter sumitur in sacra scriptura primo rgaliter. Et sic dies est pñtia,solis sup terram:ꝛ nox absentia eiusdem:scõo sumit moraliter Et. sic p̃speritas dicitur dies : et aduersitas nox. Tertio sumitur allegorice. Et sic lex vetus dicitur nox ꝛ lex noua dicitur,dies. Et sic dicit apostolus ad romanos.xiij.nox p̃cessit : dies aũt appropinquabit ꝛc. quomodocunq; ergo sumaꝫ semp verificatur hoc dictum:qꝫ necesse est bonũ virũ meditari in lege dñi die ac nocte. Mã brisvir qui meditaꝫ in lege dñi die acnocte rgali.i.per totũ rp̃s vite sue. Mã tñc cognoscet deum. Et exẽplo bonoꝝ cauebit oẽ malũ:ꝛ faciet omne bonum. Et sic non abijt in cõsilio impioꝝ:nec stabit in via peccatoꝝ: nec sedebit in cathedra pestilentie:sed salutis ꝛc. Itẽ beatus qꝫ meditaꝫ in lege dñi die ac nocte:id ꝺ ethyn p̃speritate:ꝛ aduersitate. Mã cõsiderando ista mũdana esse transitoria ꝛ oia celestia esse eterna:que nõ acquirunt nisi per bona opa ꝛ p̃ pniam in aduersis. Et sic exẽplo sanctoꝝ patrum patienter tolerabit aduersa prudenter disponet prospera. Et sic nec extolletur in p̃speris nec desperabit in aduersis. Sed equanimiter feret vtraq;. Item beatus qꝫ meditaꝫ in lege dñi die ac nocte.i. in testamento veteri ꝛ nouo. Nam in testamento vete. intelliget omnia mysteria xp̃i ꝛ ecclesie fuisse figurata ꝛ pphe. ata.ꝛ in test.no.esse cõpleta. Et sic cõ

Aug. no randus.

plãdo ra alta ꝛ pfunda mysteria:totaliter eleuabit a mũdanis ad amorẽ celestiũ intrũ qꝫ non abijt in cõsilio impioꝝ nec stabit in via peccatoꝝ ꝛc. Unde ait augustinus ad volusianũ:qꝫ tanta est autoritas ꝛ pfunditas sacre scripture qꝫ si diebus ac noctib? qs vellet in ea cõtẽplari:adhuc nõ sufficeret paruã partẽ eius attingere pper pfunda ꝛ infinita mysteria latẽtia in lege veteri ꝛ reuelata p̃ christũ in lege noua. Ideo ait saluator: matthei.xiij.qꝫ ois scriba doctus in regno celoꝝ similis est patri familias qui pfert de thesauro suo noua ꝛ vetera

Dies ꝛ nox tripliciter sumunt in scriptura.

idest qui de vtroq; testõ hꝫ intelligẽtiã. Tota ergo intelligẽtia istoꝝ duoꝝ versiculoꝝ quos explanamus:stat in hoc:scz qꝫ veraꝫ futura beatitudo quã perdidit adã non recuperaꝫ nec acquirit in hac vita nisi per contemplationẽ ꝛ obseruationẽ diuine legis ꝛ non per solas virtutes morales sicut dicebãt philosophi nec p̃ cultũ pluriũ deoꝝ sicut dicebãt poete:nec per vitã voluptuosam:sicut dicebãt epicurij ꝛ heretici qui nõ credũt aliã vitã futuram nec beatitudinem beatoꝝ nec penã futurã malo-

Et sic soli fideles sunt beati ꝛc. Hiere. xvij. b.ꝛ xiij.q.v. nõ vos.

Et erit tanq̃ lignũ quod plantatũ est secus decursus aquarum. quod fructum suum dabit in tempore suo.

¶ In hac.ij.pticula explica premiũ beatitudinis pmissum obseruatorib? diuine legis cõparãdo diuinã legẽ siue ipsum xp̃m siue virũ iustũ ligno plãtato in paradiso. B. Unde sicut adã custodiẽdo ꝛ colẽdo illud lignũ vite collegisset vitã felicẽ in p̃senti absq; aliqua miseria. Scõo fuisset trãslatus in celũ ad vitã meliorẽ ꝛ eternã p̃ visionẽ ꝛ fruitionẽ diuine essentie:vt inqt augustin? sup geñ. Ita ergo pari rõne oẽs fideles obseruatores diuine legis receperũt fructũ redemptiõis in primo aduẽtu xp̃i. Et nos cõtinue recipimus fructũ gratie in p̃sti:trecipiemus fructũ glorie in futuro post hãc vitã trãslati i celũ. Et in scõo aduẽtu recipient̃ vltimã pfectionẽ recuperãdo corpa gloriosa per resurrectionẽ. Et hoc est premiũ qđ. Dauit p̃mittit cultoribus diuine legis in hac scõa particula. Et.

Mota ꝺ i mo:tãlitare adc.

¶ Ad cuius intellectũ est primo notandũ:qꝫ illud lignũvite plãtatũ in paradiso quattuoꝝ figurabat. S. xp̃m ꝛ legẽ diuinã:ꝛ quẽlibet virũ iustũ ꝛ crucẽ xp̃i primo eiñ sm augustinũ primo libro cõtra aduersarios legis ꝛ pphetarũ figurabat xp̃m. Mã qꝫ adã pdidit illud lignũ vite plãtatũ in paradiso a quo sumebat fructũ vite. iõ ꝺ? pater in supplemẽtũ huius ligni plãtauit aliud lignũ. S. xp̃m in vẽtre vgi-nis marie:qꝫ dedit duplicẽ fructũ in tpe suo. Mã p mo dedit nobis fructũ redẽptiõis ꝛ gratie in p̃sti Scõo dat fructũ glorie in futuro. Et sic sicut xp̃s ꝺ? lignũ vite:ita pariter vgo maria: dicit paradisus deliciarũ in qua lignũ vẽ vite fuit plãtatũ ꝛ ex puris sanguinibus formatũ per quã currũt quattuoꝝ flumina gratie ꝛ ab instãti siue creatiõis:vt ꝺ? cãti eoꝝ quarto:o:tus cõclusus sozo: mea. O:tus conclusus et fons signat̃. Itẽ esaye.xj. Egrediet̃ vga de,radice iesse ꝛc. Itẽ cap.liij. ꝛ erit sicut virgultũ coram eo et sicut radix de terra sitiẽti;ꝛc. Ex quo patet qꝫ sicut xp̃s ꝺ? lignũ vite. Ita vgo maria ꝺ? paradisus deliciaꝝ:in qua fuit plantatũ illud lignũ: de quo ligno vite et paradiso ꝺ? apoca.ij. vincẽti dabo edere de ligno vite qđ est in paradiso ꝛc. Scõo illud lignũ paradisi figurabat diuinã legẽ. Maꝝ sicut deus plãtauit illud lignũ in paradiso:vt adã colẽdo illud tameret fructũ ad cõtinuãdã et ppetuãdã vitã felicẽ colligẽdo fructũ in tpe suo:ita post pctm̃ in supplemẽtũ illius ligni deus plãtauit legẽ diuinã in eccl̃ia ab adã vsq; ad iudiciũ quã coluerunt patres antiqui in vete. test.ꝛ collegerũt ex ea fructũ redẽptiõis in tpe suo. S. in primo aduentu xp̃i. Maꝝ sicut arbor germinat fructum in tpe suo.i. in vere aut in estate:ita lex diuina vetus germinauit ꝛ fecit ꝛ peperit fructũ. S. xp̃m in tpe suo qũ venit plenitudo tp̃is ad gala.iiij. lex euãgelicaꝫ ecit assidue fruct? gr̃e ꝛ faciet fruct? glie in tpe suo post hãc vitã his q̃ seruãt eã:de qua lege dicit salomõ puerboꝝ.iij. lignum vite est his qui apprehenderunt eam:ꝛ qui tenuerunt eam beati. Tertio illud

Maria dicit̃ paradisus.

Lignũ vite qđ figura bat.

Fidelis ꝺ? lignũ vite.

lignũ vite paradisi figurabat quẽlibet fidelẽ ꝛ hominẽ iustũ q̃ est plãtatus secus decursus aquarũ baptismaliũ ꝛ aliorũ sacroꝝ eccl̃ie q̃ quidẽ ꝺ? iust? facit fructus meritoꝝ ꝛ bonoꝝ operũ in tpe suo. S. in hac vita:dñi est rp̃s operãdi ꝛ merẽdi. Et sic ꝺ? iustus faciẽdo fructus meritorios colligit fructus gr̃e in hac vita ꝛ fructus glorie in futuro de ligno vite q̃ est xp̃s. Ex quib? ptz qꝫ de quolibet istorum triũ põt verificari iste versus:scz de xp̃o ꝛ de diuina lege ꝛ de hoc iusto. Et primo verificat̃ de xp̃o. Un̄ dicit dauid Beatus vir xp̃s q̃ solus nõ abijt in cõsilio impioꝝ. ꝛc. Sed in lege dñi fuit voluntas eius:q̃ semp voluitaꝫ pfis ꝛc. Ideo est tanq̃ lignũ plantatũ:id est qđ plantabit̃ in vtero virginali et in medio eccl̃ie secus decursus aquarũ gr̃arũ ꝺo nozũ ꝛ olim virtutũ ꝛ dabit̃ loco illius ligni paradisi qđ adã pdidit ꝑpter pctm̃ qđ quidẽ lignũ dabit fructũ in tempore suo scilicet in primo aduẽtu dabit fructũ redemptionis ꝛ gratie. ꝛ in.ij. aduentu dabit fructũ resurrectionis ꝛ glorie.

Als decidet. ! De pe. di. iij. c. qđ ergo turbant̃ §. ℣. Xp̃us ꝺ? arbor vite ꝛc.

Et foliũ eius non defluet: et omnia quecunq; faciet prosperabuntur.

¶ Ad cuius intellectũ est notandũ qꝫ illa arbor siue lignũ vite qui est xp̃s:primo ꝓtulit folia:scõo ꝓtulit fructus:folia enim eius fuerũt pdicatio ꝛ miracula. Sed fructus fuerũt nostra redẽptio ꝛ glorificatio. Itẽ folia eius fuerũt eccl̃iastica sacramẽta. Sed fructus fuerũt res ꝛ effectus sacramẽtoꝝ scz remissio culpe ꝛ collatio gratie:qꝫ sacramenta noue legis sunt visibilis forma inuisibilis gr̃e. Mã illa visibilis forma sacri est foliũ. Sed res sacramẽti ꝛ effectus quos facit dicunt̃ fruct? eius. Et hec sunt folia ꝛ fructus huius arboris vite q̃ est xp̃s: quã arbor vidit iohannes. apocalip. vltimo plãtatã in medio paradisi eccl̃ie cũ dicit. Et oñdit mihi angelus fluviũ aque vive splendidi tãq̃ crystalli procedentẽ de sede dei ꝛ agni in medio platee eius Et ex vtraq; parte ligni vite afferẽs fructus. xij. per singulos mẽses reddẽs fructũ suum. Et folia ligni ad salutẽ gentiũ. Et omne delictum nõ erit amplius ꝛc. Unde dicit augustinus. qꝫ illud fluviũ qđ vidit iohannes est gr̃a spũsancti irrigans totã eccl̃am qđ quidẽ fluvius spũsancti procedit a deo ꝛ agno id est a patre ꝛ filio:ꝛ illud lignũ est xp̃us plãtatus in medio eccl̃ie faciens fructus sacramẽtorum per singulos mẽses ꝛ dies in hac eccl̃ia:ꝛ folia huius ligni sunt sacramenta eccl̃iastica ad salutẽm nostrã ꝛ ad sanandos nros languores in ticura:que habẽt virtutẽ ex sanguine agni. xij. autẽ fructus quos facit hoc lignũvite sunt. Caritas Gaudium. Patientia. Benignitas. Bonitas ꝛc. quos enumerat apostolus ad gala.v. qbus ꝛcorrespondent alij. xij. in gl̃ia. ℣ Et ideo valde miror de beato hieronymo:qui in expositione hui? psalmi negat per lignũ vite plantatũ secus decursus aquarũ ꝛc. posse intelligi christũ: dicit enim qꝫ magis nobile nõ põt cõparari minus nobili:ergo xp̃us non põt cõparari illi arbori propter magnã distãtiam nobilitatis. Sed parcat mihi reuerẽtia tãti

Xerxiui na ꝺ? lignũvite.

viri. Mã ipsemet xp̃us se appellat lignũ vite in locis allegatis:scilicet apocalipsis. ij. ꝛ. xxij. Item appellatur idẽ xp̃s leo de tribu iuda ꝛ lapis angularis ꝛ vitis vera ꝛc. Et quo patet qꝫ ratione propietatis vere dicitur xp̃s arbor siue lignũvite plãtatũ in vtero virginali ꝛ in eccl̃ia loco illius ꝛc. dicit ergo dauid qꝫ xp̃s erit tanq̃ lignũ vite qđ plãtaꝫ secus decursus aquarum spũsancti in eccl̃esia qđ dabit fructus redẽptionis ꝛ glorificationis in tpe suo. Et foliũ eius non ,defluet in vanũ supple Sed quecunq; faciet semp p̃sperabunt̃. Mã passio eius ꝛ sacramẽta eccl̃iastica quantũ ad se semper sunt sufficientia ad faciendũ fructũ ꝛ effectũ. Sed si aliqñ nõ faciũt:hoc non est ex defectu sacramẽti Sed ex defectu recipientis:accedentis ficte ad baptismũ vel ad cõfessionẽ ꝛc. Et ira est de pdicatione xp̃i q̃ eccl̃e fructũ ꝺ? sm qꝫ cecidit in terrã bonam matthei.xiij.qꝫ actus actiuoꝝ sunt in patiente dñi positio.ij.de aia. Et sic est dicẽdũ qꝫ folia xp̃i nũq̃ defluxerunt in vacuũ rõne sui. Ex quo ptz qꝫ tota prima pars huius psalmi verificat̃ de xp̃o qui est vere lignũ vite. A Scõo põt verificari de ipsa lege diuina. Nam qꝫ dixit supra beatus vir qui in lege dñi meditabit̃ die ac nocte:ideo sequitur ꝛ illa lex supple erit sibi. S. viro iusto tanq̃ lignũ qđ plãtaꝫ secus decursus aquarũ paradisi. Mã sicut adã colẽdo illud lignũ collegisset fructũ vite ꝛc. ita vir iustus colendo legem diuinã ꝛ obseruando eã illa erat sibi tãq̃ illud lignũ:qꝫ dabit sibi fructus gratie ꝛ glorie in tpe suo:qꝫ lex vetus in primo aduẽtu peperit ꝛ germinauit xp̃m ꝛ nostram redẽptionem:ꝛ in scõo germinauit resurrectionẽ generalẽ ꝛ continue pfert nobis lex euãgelica fructus gratie in p̃senti:ꝛ fructus glorie in futuro. Et foliũ eius nunq̃ defluet qꝫ virtus sacramentoꝝ nunq̃ deficiet in hac ecclesia qꝫ continue fluit ex latere xp̃i. Et eccl̃ia cõtinue irrigatur ex flumine passionis xp̃i a quo fluunt quattuoꝝ flumina irrigantia quattuoꝝ ptes terre. Et ideo folia huius arboris nunq̃ defluẽt sed semp p̃sperabuntur quo ad effectũ. B Itẽ.iij. ista prima pars huius psalmi põt verificari de quolibet iusto. Mã beatus vir iustus q̃ meditabit̃ in lege dñi die ac nocte ꝛc. quia talis erit tanq̃ lignũ ꝛc. Mã sicut illud lignũ vite plantatũ secus decursus aquarũ illoꝝ quattuoꝝ fluminũ paradisi terrestris nũq̃ ꝑdebat folia:sed semp faciebat fructũ ꝛc. Ita pariter vir iustus ꝛ fidelis q̃ plãtaꝫ in eccl̃ia secus decursus aquaꝝ baptismalium:ꝛ aliorũ sacroꝝ dabit fructus meritorũ ꝛ bonorũ operũ in tpe suo. S. huius vite. Et colliget fructus gr̃e in p̃sti ꝛ fructus gl̃ie in futuro de ligno vite q̃ est xp̃s. Mã ꝺ? iustus faciẽdo fructus meritorũ colliget fructus gl̃ie ex ligno vite q̃ est xp̃us vt ꝺ? apocal.ij. q̃ vicerit dabo ei edere de ligno vite qđ est in paradiso dei mei ꝛc. Ex quo ptz qꝫ taꝫ ꝺ? iustus q̃ xp̃s ꝺ? lignum vite: sed aliter ꝛ aliter. Mã ꝺ? iustus facit fructus meritorũ ꝛ bonoꝝ operũ. Sed xp̃s facit fructus premiorũ. ꝛ ideo subdit de viro iusto ꝛ foliũ eius nõ defluet. qꝫ opa iustivi fi in charitate facta nũq̃ defluent in vacuũ. immo

Vir ꝛ iustus ꝺ? lignũvite.

Universidad de Deusto
Biblioteca

queciq̃ faciet ꝓsperabũtur ⁊ faciẽt fructus meritorios:q: dilgẽtib⁹ deꝰ oia cooperaꝝ in bonũ.
℣ Itẽ quarto illud lignũ vite paradisi figurabat etiã crucẽ dñi:que data est nobis loco huius ligni que quidẽ crux fecit primo fructũ nostre redẽptionis put fuit plãtata in mõte caluarie. Sed postea plãtata in medio ecclie facit fructus ecclesiasticorũ sacrameꝝtorũ per singulos dies ⁊ mẽses. folia vero huius arboris sunt ecclesiastica sacramẽta. fructus aũt eius sunt effectus sacramẽtoꝝ. s. collatio gratie ⁊ remissio culpe.
℣ ℣ Vñ sacramẽta ⁊ eoꝝ effectus dicũtur folia ⁊ fructus crucis ꝓpter duo primo q: eorũ virtus pcedit ex passiõe xp̃i. Scõo q nullq̃ cõferꝛ sacramẽtũ sine ligno crucis. Et ideo accõmodate isti duo ysiculi possunt verificari de ipso ligno crucis ⁊c. q: crux dñi erit cultoribus diuine legis tanq̃ lignũ id est loco illius ligni quod plãtarũ est secus decursus aquarũ in illo paradiso ⁊c. qđ dabit eis in tpe suo fructũ redẽptiõis ⁊c. Et hoc est illud lignũ vite qđ vidit Iohannes apo. ij. de quo supra dictũ est.
D ℣ Est vlterꝰ notandũ scõm aug. q bñ merito xp̃us cõparaꝝ illi ligno siue arbori vite. ⁊ etiã ipsevir iustus cõparaꝝ cultori ligni vite. q: vltimũ qđ expectaꝝ ab arbore ꝺ fructus. ⁊ vltimꝰ vsus ꝺ frui. Nã ideo agricola colit agrũ ⁊ arboꝛẽ: vt finaliter inde colligat fructũ et fruaꝝ eo. Sic qꝫ in eo. Ita a simili nos fideles colim⁹ legẽ diuinã ⁊ ipm xp̃m obseruãdo legẽ vt hic colligamus fructus gr̃e ⁊ in fine fructus gl̃ie ⁊ sic vltimũ qđ expectam⁹ ex cultu xp̃i ⁊ obseruantia diuine legis est vltima felicitas ⁊ btitudo. ⁊ vt fruamur toto xp̃o sc̃z eius diuinitate cũ humanitate. Et sic xp̃s est verũ lignũ vite ex quo expectamus ⁊ colligimus fructus vite. ⁊ nos sumus veri cultores q̃ fruimur fructib⁹ xp̃i. Sz etiã vnusq̃sq̃ iustus ꝺ lignũ vite vt dictũ est inquãtũ facit. opa viua ⁊ nõ mortua sz fructꝰ bonoꝝ operũ dignos vita eterna. Et sic sicut nos exigim⁹ a xp̃o fructꝰ gr̃e ⁊ glorie. Ita xp̃s exigit a nobis fructus bonorũ operũ. Et ideo ecclia fidelium ꝺ arboꝛ vite vt dictũ est. Ex qua xp̃s cõtinue exigit ⁊ colligit fructꝰ fidei ⁊ charitatis bonoꝝ operũ.
Synagoga, iudeoꝝ.
B ℣ Ex quo ꝑz q synagoga iudeoꝝ nõ fuit tanq̃ lignũ plantatũ secus decursus aquarũ qđ venit xp̃s: q: non fecit fructũ in tpe suo. q: q̃ xp̃s exigit fructũ ab ea: nõ retulit sibi fructũ fidei: q: nõ recipit ipm. Sz fuit tanq̃ ficulnea sterilis in qua xp̃s nõ recepit fructũ. Ideo maledixit eã xp̃s in figura. Matth. xxj. Et ideo cõtinuo aruit. Et sic ꝑz q lex moysi fecit fructum per xp̃m in apostolis ⁊ ceteris recipientibus xp̃m. Sed non fecit fructũ in iudeis obstinatis. q: sine xp̃o lex moysi nõ poterat facere fructum. Et sic manet synagoga iudeoꝝ sterilis ⁊ arida in sempiternũ ⁊ maledicta ꝙ xp̃m. ideo iudei nõ colligũt ex ea nisi maledictionem ⁊ dãnationem: q: oratio eoꝝ vertitur in peccatum. ps. viij. Ideo sequit. Illõ sic impij ⁊c. Ex oibus supradictis patet q: tota beatitudo ⁊ premium quod ꝓmittitur cultoribus diuine legis: est fruitio ligni vite qui est christus.

Christopolitani Episcopi expositio.

Non sic impij nõ sic. sed tanq̃ puluis quem proiecit ventus a facie terre. ij. q. j. c. ij peccauerit et. l. vulnerat. ff. ad l. aquil. ⁊ l. lõginq̃ ff. de iudicijs.

℣ Postq̃ superius ꝓpheta ꝓmisit beatitudines cultoribus diuine legis. Que quidẽ beatitudo cõsistit in fruitione ligni vite qui est christus. Nunc ostit in hac scõa parte ꝓminatur penã ⁊ priuationẽ beatitudinis infidelibus ⁊ trãsgressoribus diuine legis. Ideo primo cõminat penã ⁊ suppliciũ. Secundo cõminatur priuationẽ eterne felicitatis ibi. Ideo nõ resurgũt impij. ℣ Quãtũ ad primũ q: superius dixit q vir fidelis ⁊ iustus collẽs legem erit tanq̃ lignũ serens fructus. Et q foliũ. i. bona operatio eius nõ defluet ⁊c. Ideo dicit hic q oppositũ erit de viris impijs ⁊ iniustis. q: viri impij nõ erũt sic tanq̃ lignũ facientes fructũ meritorũ in tpe suo nec folia eorũ erunt fixa: immo fluẽt et ꝓicientur a facie dei tanq̃ puluis quẽ ꝓicit ventus a facie terre. Et sic opera eorũ erunt vacua ⁊ vana absq̃ meritis. immo digna pena eterna. Et ratio est. Nã ideo iusti cõsequent beatitudinẽ celestẽ. eo q contẽpserunt ista terrena ⁊ vana. ⁊ dilexerunt celestia que sunt firma ⁊ eterna. Et sic operati sunt opera firma ⁊ iusta. Et sic meruerũt ꝓmiũ eternũ. Sed q: iniusti ⁊ impij abeuntes a deo ⁊ lege diuina ⁊ contẽnẽtes celestia dilexerũt eterna ⁊ corruptibilia ⁊ vana ⁊ abierũt post supbiam ⁊ auariciã. ⁊ sic opera eorũ fuerũt vana ⁊ cassa. Ideo imanũ ceciderunt ⁊ fluxerũt opera eorũ absq̃ fructu meritoꝝ.
Mota.
℣ Ad cuius intellectũ est notandũ scõm aristotelẽ. iij. methcoroꝝ q humidũ ẽ causa cõpactionis ⁊ cõtinuitatis ⁊ tenacitatis in rebus mixtis naturalibus. Et sic que sunt arida sine humiditate faciliter resoluũtur ⁊ effluunt in puluerem. Nã calor naturalis decoquit partes humidas ⁊ cõsumit. Nã in estate exit calor naturalis ad exteriora ⁊ cõnectit partes humidas. Et sic retinẽtur folia in arboꝛe fixa. Sed adueniẽte autũ no ⁊ recedẽte caloꝛe cõtinentis: tunc calor naturalis retrahitur ad interiora ⁊ tũc soluitur humidũ in partibus exterioribus. Et sic cadũt folia ⁊ ventus agitat illa ⁊ ꝓicit a facie terre. Ita pariter accidit in corpore mystico ecclesie. Nã mẽbra xp̃i humectãt per fidem ⁊ viridificãtur ꝑ charitatẽ. Et sic ignis siue calor charitatis cõnectit mẽbra suo capiti xp̃o ⁊ inter se tanq̃ folia arbori. ⁊ sicut palmites in vite: vt patet Joh. xv. Et sic folia eorum id est opera radicãtur ⁊ solidanẽ per fidẽ ⁊ charitatẽ formatã ⁊ sic nõ defluunt immo faciũt fructus meritorios et prosperanẽ in premio. Sed si deficit eis talis fides aut charitas: tunc decidunt a corpe xp̃i mystico sicut foliũ ab arboꝛe. Et sic etiã opa eorũ effluunt in vanũ. ⁊ sic etiã sacramẽta ecclie ⁊ bona opera que facit ecclia nõ ꝓficiunt eis. Et sic etiam ipsi impij tanq̃ vani ⁊ inutiles ꝓicient a facie dñi in iudicio cũ dicet eis. Ite ⁊ discedite a me maledicti in ignẽ eternũ matth. xxv. Et sic ꝑz q iudei obstinati ⁊ oẽs iniusti ⁊ impenitẽtes nõ erunt tanq̃ lignũ vite ⁊c. Sed tanq̃ ficulnea arida ⁊ maledicta

ex q̃ ceciderũt folia ⁊ ꝓiciet eos ventus diuine vindicte: sicut vẽtus ꝓiecit puluerem a facie terre.

Ideo nõ resurgunt impij i iudicio neq̃ peccatores in consilio iustorum.

Guido' brixiensis ordinis. i. iij. qđ. xiij. deluſi. j. doc. primo expo. nit q nõ habebũt gl'iosã resurrectionẽ cuius sancti in gl'ia nec valẽ consequentia, nõ resurgẽt in gl'ia q̃ resurgẽt simpl'r.

℣ Sic cõminat eis ꝙ futurã btitudis. Ad cuius intellectũ est notãdũ q illud lignũ vite plãtatũ in paradiso, duo ꝓncipaliter cõferebat cultori suo ade siue primis parentib⁹. Nã primo prestabat vitã ꝑpetuã sine alia miseria in ꝑsona ꝑseruãs ab oi infirmitate ⁊ tristitia. Et cõferebat imortalitatem q: poterat nõ mori edendo et⁹ fructũ. Scõo ꝑ lõgã durationẽ fuissent trãslati i vitã melioꝛẽ ⁊ in celestẽ eternũ vbi eternaliter fruerẽt deo visor amato ⁊c. Et iõ postq̃ datus fuit xp̃s in supplemẽtũ ꝙ tus ligni ꝑditi: oportuit vt peramplius. ⁊ perfectiꝰ cõferret suis cultoribus oia bona que ꝑdiderũt primi parentes amittentes illud lignũ. Et sic etiam opz vt recuperemus imortalitatẽ ⁊ liberratẽ ab oi miseria ⁊ visionẽ diuine essentie: ⁊ ꝓcretã beatitudinẽ ⁊ felicitatem ꝑ fruitionẽ ligni vite q̃ est xp̃us. Et ideo xp̃s tanq̃ deꝰ et homo reparauit: redẽptor: humane nature oia, supradicta nobis recuperauit. Nã primo ꝑ suã mortẽ ⁊ passionẽ nos a culpa ⁊ pena eterna liberauit ⁊ sanauit cõferendo vim purgatiuã sanatiuã sacramentis. Scõo recuperauit nobis imortalitatẽ. ⁊ nos liberauit ab oibus miseriis corpoꝛa lib⁹ per suã resurrectionẽ. Tertio nobis ẽ adeptus summã beatitudinẽ ⁊ diuinã visionẽ ⁊ fruitionẽ in celo per suã ascensionẽ. Et sic voluit xp̃s q ilico liberaremur ab oi petõ ꝑ suã passionẽ ⁊ ecclesiastica sacra: ⁊ ilico, post bãcitam, facta oi pnia ꝑbita euolaremus ad celũ ⁊ possideremꝰ illã ꝓcretã felicitatẽ sed nolut vt oẽs possideremus, alia imortalitatẽ ⁊ ipassibilitatẽ corporis vsq̃ ad finẽ seculi in illa generali resurrectione. ⁊ tunc erit hõ in sua vltima pfectione. ⁊ hoc factũ est ꝓpter maius bonum vt inquit Aug. xiij. de ciuita. ca. iij. Nã ideo reliqt nobis xp̃s istas penalitates vt sint nobis in meritum q: si boles nõ relicti essent mortales ⁊ passibiles: nõ fuisset victoria ⁊ corona martyrũ nec erant merita ⁊ patiẽtia virorũ perfectorũ ⁊ iustorum. iõ iste penalitates sunt bonis bone ⁊ malis male. Sz in die iudicij oẽs iusti resurgẽt cũ corporibus gloriosis ⁊ imortalibus ⁊ tũc erit ꝓfecte beati. ⁊ tũc habebũt suũ premiũ perfectum. ⁊ erit beati i corpoꝛe ⁊ aia. Et hoc premiũ dabitur iustis in retributionem obseruantie diuine legis: q: tanta ẽ virtus ⁊ perfectio illius ligni vite qui est christus. q etiam corpoa mortua suscitabit in nouissimo die ⁊ sic simul corpus glorificatum fruet cũ anima qđ premiũ munime habebit impij ⁊ infideles ⁊ iniusti q: non resurgent ad gloriam cum iustis, in iudicio

ij. q. iij. c. existimant.

Ideo subdit dauid qđ non resurgent impij in consilio ⁊ societate iustorum. Et ratio est.

Quoniã nouit dñs viã iustorũ et iter impiorum peribit.

℣ Dominus nouit ⁊ acceptauit viã. bona opera iustorum q: scõm legẽ dei fuerunt facta. Et iõ dedit eis perfectũ premiũ ⁊ felicitatem quo ad corpus ⁊ aiam. Sed iter impioꝝ peribit: eo qvita ipoꝝ nõ fuit scõz legẽ dei: immo ꝓtra legẽ eo q abierũt ⁊ recesserũt a lege ⁊ via dei. ⁊ steterũt invia peroꝝ ⁊ voyaboli ⁊ finaliter sederũt in cathedra pestilẽtie ⁊ obstinatiõis decedẽtes absq̃ finali pnia. ⁊ infideles mortui sunt in sua infidelitate. Et iõ sicut via legis diuine ⁊ ꝓceptoꝝ ducit fideles ⁊ iustos ad illã summã beatitudinẽ. Ita via pctoꝝ ducit impios ⁊ infideles in infernum.
Questio
A ℣ Sed hic occurrit tria dubia. primũ q cum summa beatitudo sit bonũ sufficiẽs quo adepto nihil est amplius qđ desiderari queat. vt inqt boetius cũ ergo alie sanctorũ nõdũ recuperauerint corpoa immortalia et gloriosa sequit q nõdũ sint ꝓfecte beate: q: adhuc restat aliqd qđ desiderari queat. qđ adhuc desiderãt recuperare corpoa gl'iosa.
Questio
Scõm dubiũ est de eo qđ hic dr: q non resurgũt impij in iudicio: cum apostolus dicat q oẽs resurgemus ⁊ erimus ante tribunal xp̃i. Et dauid. cxij. q infernus ⁊ mare ⁊ terra dabũt mortuos suos ⁊c. Tertiũ dubiũ est de eo qđ dicit. qm̃ nouit dñs viã iustorũ. cũ deus eque nouerit bonos ⁊ malos? quia oia apta sunt oculis eius.
Quo ad
Ad hoc respondetur ad primũ q hãc qstionẽ mouet aug. ꝓ. cxij. sup gen. circa finẽ ⁊ adducit a magistro. iiij. sen. ten. dist. xlix.
breuiꝑ derant,
Vñ dicit augu. hanc esse difficilẽ questionẽ. Et dicit quẽdã apparitiũ naturalem inesse cuilibet aie sepate administrãdi ⁊ recuperãdi corpus quo retardatur quodãmodo ne tota intrinseꝰ pergat in illud summũ celũ: donec ille appetitus quiescat. Et tũ aia non desiderat recuperare corpus mortale ⁊ graue quale dimisit. Sed immortale ⁊ impassibile ⁊ gloriosum vt secum fruat ⁊ sit ei ad gloriã qđ fuit ad sarcinã. Illanc ergo questionẽ partim reliquit aug. indecisam. q: affirmat talem appetitũ inesse aie: vt illud corpus sit sibi ad maiorẽ gloriã ꝓpter cõsortiũ ⁊ societatẽ. Sed nõ videt soluere an illud desideriũ tollat aliqd de eius beatitudine aut impediat. Sz ad hoc rñdẽt doctores scholastici ⁊ moderni scõm eundẽ aug. q sunt duo cõsiderãda in ipsa britudine. s. vnũ qđ est principale ⁊ essentiale. ⁊ illud est visio ⁊ fruitio summi boni secure possessi. q: fruimur deo bono cognito in quo voluptas delectata conqescit. Aliud aũt immo multa alia ꝑtinent esse accidẽtalia ⁊ accessoria ⁊ minꝰ principalia puta scire aliũ futura ꝑ reuelationẽ superiorꝰ habere plures cõsortes ⁊ socios in illa felicitate. Et habere corpus gl'iosum in cõsortium ad fruẽdũ illo summo bono. Vñ primũ ꝓmiũ essentiale. s. videre ⁊ frui illo summo bono ⁊ essentia diuina: nũq̃ augebit neq̃ minuit beatꝰ in illa celesti gl'ia q: vnicuiq̃ dat scõm mẽsurã meritoꝝ ⁊ luminis gl'ie ⁊ charitatis. Sz ꝓmiũ accidẽtale cõtinue augebit bris in patria vsq̃ ad diẽ iudicij qñ deus erit oia in oibus ⁊ recuperabit oẽs sua corpoa. Et sic finiet appetitus accidẽtalis beatorũ q: tũc induẽtur stolis albis ⁊c. ⁊ erũt in vltima sui pfectiõe accidẽtali. Nã fruent toti toto xp̃o. Nã ꝑ aiam fruẽtur ipa diuinitate seu diuinis psonis ⁊ ꝑ potẽtias corporales glorificatas fruent humanitate xp̃i. Et sic oẽs potẽtie rã intellectuales: q̃ sensitiue btis

Universidad de Deusto
Biblioteca

cabunt vt inquit Aug. xxij. de ciuitate caplo penit. t vltimo. Et sic ptz responso ad difficultatē. nā oēs alie beatoz sunt pfecte beate ꝓtū ad beatitudinez essentialē: q; nihil est essentiale qō amplio desiderari ḡat q; oēs fruunt vna essentia diuina in trib⁹ psonis t ecōuerso. t vno summo bono. Sed posset desiderari aliqō accidentale qō auger beatitudinē eoꝝ accidentalē q; quotidie desiderāt ꝓuersionē peccatoꝝ: q; gaudiū cōā angelis dei est in celo super vno pctōre pniaz agēte. Et sic ꝺtinue desiderāt resuperare corpa gliosa. vt simul fruātur cū corpe t alia. Nā sicut ꝙ existēs in carne laborauit t passus est pp xpm in carne. Ita martyres desiderāt recuperare illa corpa gliosa vt sint eis i ꝓsortiū sue fruitionis. Sed hoc desideriū nō tollit coꝝ beatitudinez essentialē nec in aliqno ipedimūt. q; bonū finitū t accidentale nō pōt ipedire bonū infinitū t essentiale. Ad scōz dubiū respōdet ꝙ saluator tā hoc soluit Johānis. v. cū dicit ꝙ oēs q̄ in monūmētis sunt resurgent. Sed nō eq̄liter nā qui bona egerūt resurgent in resurrectionē vite. q; resurgēt in corpe glosium t imortale i vitā eternā. Sed qui mala egerunt in resurrectionē iudicij t dāmationis. Illā corpa coīa erunt passibilia. Et iō dicit aplus prime ad coīn. xv. ꝙ oēs resurgemus ꝓtū ad resurrectionē primā. Sed nō oēs imutabimur quo ad secūdā. t gloriosam resurrectionē. Sz soli iusti supple. Ité oēs boies tā boni ꝙ mali resurgent in iudicio. Sz nō oēs resurgēt in ꝓsilio t societate iustoꝝ. q; oēs mali resurgent in cōsilio t societate impioꝝ dyaboloꝝ. Et hoc est qō intendit dicere hic ꝓpheta ꝙ ideo ꝓpter cās supradictas ipi non resurgēt neq; peccatores in ꝓsilio t societate iustoꝝ ad gloriam t vitā eternā. Sed ad mortē t penā eternā q; illud nō erit resurgere. sed cadere t mori. Ad tertiū ē dicendū ꝙ duplex est noticia dei. Vna ꝺ noticia discretionis qua oīa nouit tā bona ꝙ mala. de q̄ noticia dicit psalmo. xciij. dñs nouit cogitationes hoim qm vane sunt. ꝛc. altera ꝺ noticia acceptationis t approbationis qua acceptat t approbat sola bōa. Et nescit mala. de qua dicit Iatuis ꝭginibus. nescio vos. Mat. xxv. Et de hac noticia dicit hic ꝓphet qm nouit dñs. i. acceptauit t approbauit vitā t opera iustoꝝ. ¶ Ex oibus his ptz ꝙ tota sniа t intelligēria huius psalmi stat in hoc ꝙ solus cultor t obseruator diuine legis est beatus qō ꝓbat: q; vera beatitudo consistit in fruitione ligni vite qui est xps. qui datus est nobis i supplementum huius ligni vite quod perdidit adam in paradiso. Sed sola lex diuina nos docet puenire ad xpm qui est finis legis. ig; ꝭ solus cultor diuine legis erit beatus t faciet fructus meritoꝝ. t colliget fructus primoz in rpe sio. i. post hanc vitā: hoc de ligno vite qui est xps. Et hoc sequitur ꝙ impij t infideles t iniusti non erūt beati nec colligēt bonū fructus. ideo nō resurgent ad vitā gloriosam in iudicio: q; xps solis cultoribus suis cōcedit bñficiū gliose resurrectionis: q; solā viam ipoꝝ nouit t approbauit. Et sic iter t via impioꝝ peribit. sicut dictum est. Et hec est ꝓpositio quā aperit dauid nobis in hoc psalmo. ¶ Et toto ergo isto psalmo ponunt colligi. x. conclusiones.

Quō peus nouit viā iusto rum.

Quō im pij resurgēt in iudicio.

Notaēs cluſiōes.

¶ Prima cōclusio ꝙ solus cultor diuine legis est beatus probatur quia sola diuina lex est via perueniendi ad beatitudinem. i

¶ Secunda cōclusio ꝙ nullus impius siue infidelis aut peccator aut hereticus pōt esse beatus probatur quia talis agit contra legem. ij

¶ Tertia cōclusio. ꝙ nullus obstinatus et finalit impenitens potest esse beatus. probatur q; talis sedet in cathedra pestilentie. iij

¶ Quarta cōclusio. ꝙ talis obseruator diuine legis erit tanq̄ lignum faciens fructus meritorios. iiij

¶ Quinta cōclusio. ꝙ solus xps est verum ligni vite a quo sumunt fructus fruibiles. t quo est vere fruēdū a quo obiecto fruibili nō excluditur ꝑ t spūs sanctus. Item ipsa crux dicitur lignum vite. v

¶ Sexta cōclusio. ꝙ quilibet iustus nō solum est tanq̄ lignū vite inquātū agit opera vite. Sed etiā dicitur cultor ligni vite inquantum fruitur xpo. vj

¶ Septima cōclusio. ꝙ synagoga iudeoꝝ nō est tanq̄ lignū vite. sed ficulnea arida t maledicta inquantum in ea xps non reperit fructum. vij

¶ Octaua cōclusio. ꝙ soli iusti resurgent in iudicio ad vitam gloriosam. viij

¶ Nona conclusio. ꝙ licet deus noueric oīa noticia discretionis tamen sola opera iustoꝝ nouit noticia approbationis. ix

¶ Decima conclusio. ꝙ iter impioꝝ semper peribit. eo ꝙ deuiat a lege diuina. x

Act. iij. cap.

Quare fremuerunt gentes: et populi meditati sunt inania. Astiterunt reges terre: et principes conuenerunt in vnum: aduersus dominum t aduersus christum eius.

Distin. pcō. c. vē rū i glo.

¶ Iste psalmus apud hebreos est oīno sine titulo. Et ideo q̄dā eoꝝ dixerūt esse cūdē psalmū cuz primo. Et sic ex titulo nō appet materia nec actor huius psalmi. Sed Ra. sa. in principio glose huius psalmi conatur assignare materiam t autorem eī dicit. ꝙ magistri antiq̄ exposuerūt hūc psalmū de rege messia. s. de xpo in lege t ꝓphetis ꝓmisso. Sz ad intellectū planū t litteralē t ꝓpter rationez ad hereticos exponēdus est de ipso dauid. Et vocat hereticos cōuersos de iudaismo ad fidē xpi q̄ cum sniа huius psalmi cōtinebāt iudeos. Et sic. Ra. sa. mutādo verā sniam antiquoꝝ glosat hūc psalmū de dō t de victoria quā hūit de philisteis scripta. ij. reg. v. c. Et verbis hui⁹ rabini manifestatur tria. primo q; ipse cōfitet ꝙ dō fecit hūc psalmū. Secdo ꝙ oēs antiq ad litterā exposuerūt ipm de xpo messia. Tertio ꝙ fieto t iniquo mō glosat ipm de dō: q; nō ꝓpter veritatē glosat ipm: sed vt cōtradicat xpianis t fugiat coꝝ argumēta: eo ꝙ manifeste abeis cōuincebat. Et quo patet ꝙ Ps ꝓtū ad primū t ad secundū dicat veritatez: tn ꝓtum ad tertium ipsemet confitet se esse mendacem t falsum et per

uersum glosato. Et sic ptz ꝙ nec in glosa huius psalmi nec ꝙ in ceteris scripturis est⁹ est ei aliqua fides adhibenda. ¶ Omissis ergo t reiectis fictiōibus t deliramētis modernoꝝ iudeoꝝ sequēdo autoritatē spiritussancti exponēdus est. iste ps ō xpo t eius regno t iudiciaria prāre. Tn legit Act. iij. ꝙ oēs ppli vna voce dixerūt. Dñe qui spū sancto dixisti per os dō patris nostri pueri tui. Quare fremuerūt gētes t ppli meditati sunt inania. Astiterunt reges terre: t principes cōuenerūt in vnū: aduersus dñm t aduersus xpm eī⁹. Cōuenerūt vere in ciuitate ista aduersus scrīm puerū iesum quem vnxisti. Herodes t pylat⁹ ꝛc. Ité infra ca. xiij. dixit paulus. Deus suscitauit iesum sicut in psalmo. ij. scriptū est. Dñs dixit ad me filī⁹ meus es tu. ego hodie genui te. Ité ad heb. j. hanc allegat autoritatē de xpo. ¶ Ex dictis ē aplorū ptz ꝙ dō fecit psalmū de morte, t passiōe t diuinitate regno xpi Et sic apparet autor: t materia huius psalmi. Secdo sequit ꝙ iste ps est secūdus in numero distinct⁹ a ꝓxi quod est ꝺ eos q̄ dicunt ꝙ iste ps est idem cōtinuatus cū ꝓxi. Tertio sequit ꝙ dauid non fuit cū principalis huius psalmi, nec alioꝝ. Sed ipse spiritussanctus q̄ loquebat ꝑsonas dō. Sed dauid est cā instrumēralis⁹ mota a spūsancto: vt dcm est in ꝓlogo. ¶ Sed q; dctm est i ꝓlogo ꝙ oīa gesta patriarcharū. t oīa mysteria vete. testa. fuerūt quedā figure t signa t picture mysteriorū noui te. in qb⁹ ꝓuidit dō oīa mysteria futura de xpo t ecclesia. Et ex quibus assumpsit argumētū t ꝓpositionem t parabolā ad condendos psalmos. Et dictū ē ex quo dauid in quolibet psalmo aperit nobis aliq̄ ꝓpositionē t infert ꝓphetice aliquā cōclusionem euāgelicā: aut pulsat aliquā chordā psalterij euangelici. ideo est querēdū in huius psalmi expositione: primo in q̄ mysterio vete. testa. ꝓuidit dō mysterii passiōis xpi de q̄ tractat in hoc psalmo. Ad cuius intelligentiā est aduertēdū ꝙ in pluribus locis potuit dauid ꝓuidere. Nā ꝓmo hoc ꝓuidit in sua pscutione t exaltatiōe. Nā per hoc t sani eī⁹ cōplicibus abiḡ demeritis ꝓcedentib⁹ cōspirarūt in mortē ipsi⁹ dō. sed finalr post mltas pscutiones dissipatis oībus inimicis dauid fuit in regni exaltatus. ꝓuidit dauid in spū qualiter ꝓncipes sacerdotū t scribe t pharisei simul eī Herode debebāt cōspirare in mortē xpi. sed finalr xps post resurrectionē debebat ascendere in celū t acciperevniuersalē ꝓtātē super oēs creaturas iudeis manentib⁹ cōfusis. Et hoc mysteriū cātat dauid ꝓphetice in ꝺ psalmo. Sed lz dauid in supradicta cōiuratione ipsius Saul facta ꝺ ipsum potuerit ꝓuidere cōiurationē iudeoꝝ futurā ꝺ xpm. tn hanc clariꝰ vidēdum ꝓuidit in cōiuratiōe fratrū facta ꝺ Joseph de q̄ habet gen. xxxvij. vt pōt patere diligent cōtē plāti totū discursum ipsi⁹ Joseph. Unde p ꝺ ꝙ iacob diligebat Joseph ꝓ ceteris fratrib⁹ ꝓpter puritatē sapiētiā suā ꝓuidit dauid in spū ꝙ dē⁹ pr debebat diligere xpm filiū suū ꝓ ceteris filijs hominū. Od at. t luce. iij. Ité per hoc ꝙ scs odierunt Joseph eo ꝙ magis diligebat a pre ꝓuidit dō ꝙ

Quō dauid ꝓuidit miste riū pas, sionis.

Nota ꝺ Joseph fi guratē xpm.

scribe t pharisei t sacerdotes debebāt odire xpm eo ꝙ erat diligēdus a deo p signa miraculoz. Ité per hoc ꝙ fratres cōspirarūt i mortē Joseph eo ꝙ accusauerat eos apud patrē de crie pessimo. inuidie fraterne charitatis: t q; ꝓdixerat exaltationē suā per somniū ꝓuidit dauid in spū qualr scribe t pharisei t sacerdotes debebāt cōiurare t cōspirare in necē xpi: eo ꝙ predicabat ꝺ eoꝝ superbiā zeli mutatione t auaritiā. t q; predicebat exaltationes sui regni per vaticinia ꝓpheta. Ité per hoc ꝙ symeon t leui cōmouerūt alios fratres ad mortē Joseph: dicentes ecce somniator venit: venite occidamus eū ꝛc. ꝓuidit dauid qualr scribe t pharisei ō tribu Symeon t principes sacerdotū de tribu leui debebāt cōiurare ꝺ xpm t cōtinere alios aduersus eū: vt ptz per totū discursum euāgelicū. Item p hoc ꝙ Joseph fuit positus in cisterna: t tn exiuit viu⁹: ꝓuidit, in spū qualr xps erat mortuus peliēd⁹ in sepulchro: tn exinde erat viu⁹ resurrectus ad vitaz gloriosam. Item per hoc ꝙ fratres intinxerunt tunicā Joseph in sanguine hedi ꝛc. ꝓuidit dauid ꝙliter caro xpi erat intingēda in sanguine suo q̄ est agnus sine macula. Ité per hoc ꝙ fratres vendiderunt Joseph ysmaelitis ꝛc. ꝓuidit dauid qualiter xps erat tradendus t vēdēdus per iudā. Ité per hoc ꝙ vxor putifaris accusauit Joseph de adulterio apud virū eo ꝙ noluit cōsentire voluptati sue ꝛc. ꝓuidit dauid ꝙliter synagoga scribarū t pharisceoꝝ debebat accusare t pseq xps: eo ꝙ nō debebat consentire auaritie t superbie t pauis moribus eoꝝ: imo ꝺebat exprobrare, mala opa eoꝝ. vt ptz Mat. xxiij. t per totū euāgelium. Ité p ꝺ ꝙ ꝙ ad pscutionē Joseph. ꝓmo moti sunt t cōuenerūt fratres sui israelite t ipsi tradiderunt ipsum gentilib⁹ ysmaelitis: per hoc ꝓuidit dauid in spū ꝙliter israelite t iudei debebāt tradere xpm pylato gentili ad flagellādū t crucifigendū. Ité p hoc ꝙ Joseph post exitū de carcere accepit ꝓncipatū a pharaone sup totā egyptū. ꝓuidit dauid i spū qualiter xps post resurrectionē t exitum de sepulchro erat in celū ascensurus t accepturus a pre vniuersalē ꝓtātē sup totū mundū. Ité p hoc ꝙ fres Joseph volentes ꝺdicere diuine voluntati quā Joseph notificauerat eis per somniū de futura eius exaltatione: t cū mala eoꝝ voluntate t intētione iplerunt voluntatē dei q; si nō vēdidissent, eū ysmaelitis: nō fuisset pfectus in egypto: nec per ꝺs fuisset exaltatus i ꝓncipatū. ꝙ oīa ista ꝓuidit dō ꝙliter iudei volentes ipedire voluntatē dei t oīa mysteria pharisaorū t vaticinia ꝓphetarū: t opa nre redemptiōis: t volētes ipedire ꝓperiū xpi ne dñarēt sup eos ꝛc. ipsi aūt cū mala coꝝ voluntate impleuerūt voluntatē dei t verificauerūt oēs scripturas t dispositionē vitā ad exaltationē regni xpi ipsum occidendo. Nā q; xps humiliauit seipsum vsq; ad mortē. Ꝺ pr exaltauit illū ꝛc. ad phili. ij. Item p hoc ꝙ ꝓsilij sniquā fratrū ferū ꝺ Joseph fuit cassum tenum: eo ꝙ putantes fugere eius dñium: inciderūt in seruitutē sub ditione t ptāte eius qō vitare cupiebāt ꝛc. p hoc ꝓuidit dauid qualr cōiuratio t cō

Universidad de Deusto
Biblioteca

spiratio iudeoꝝ facta ℨ xp̃m debebat eē cassa ⁊ vana: nā post mortē erat resurrecturus ⁊ in celū ascēsurus ⁊ vniuersalē potestatē accepturus .⁊ sic scribe ⁊ pharisei ⁊ oēs iudei debebant manere delusi ⁊ confusi in cōsilio suo: q; xp̃s regnauit sup eos ⁊ dissipauit ⁊ oppersit eos in seruitutē per vniuersū mūdum. Et sic inciderūt in seruitutē quā vitāt pu tabant ⁊ cupiebāt: imo ipsimet disposuerunt viaꝫ ad seruitutē suā: sicut fecerunt symeon ⁊ leui ⁊ ce teri fratres cōspirantes ℨ eū. ℣ ¶ Unde nō solum dauid sed ēt patriarcha iacob puidit in spiritu oia sup̃adicta futura mysteria de xp̃o figurata in plecutione ⁊ vēditione ipsius ioseph. Et iō ante obitū suū vocauit oēs filios: vt p̃diceret eis oia que erant futura in gn̄atiōib? suis ⁊ in nouissimis diebus. i. tēpore messie sicut glosat Rabi moyses gerundensis. gen. xlix. Et sic q̄n deuenit ad symeō ⁊ leui videns in spū qualr scribe ⁊ pharisei descendērent de symeon: ⁊ sacerdotes de leui debebāt ꝓspirare in mortē xp̃i: ⁊ cōtrare pplm ℨ eum: sicut symeon ⁊ leui principalr cōspirarūt ℨ ioseph ⁊ concitarunt alios: ideo dixit iacob. Symeon ⁊ leui vasa iniquitatis in consiliū eoꝝ non veniat alia mea. Et in cetu eoꝝ non sit gloria mea q: in furore suo occiderunt virū: ⁊ in voluntate sua suffoderūt murū: quasi dicat sicut symeon ⁊ leui fuerūt fratres ⁊ vasa iniquitatis ad cōiurandū ⁊ cōspirandum in mortē nō solū ℨ ſychem: sed etiā cōtra ioseph dicē do eccē somniator venit: venite occidamus eū ⁊c. Ita pariter scribe ⁊ pharisei ⁊ sacerdotes descendētes de symeon ⁊ leui cōspirabūt in mortem xp̃i messie venturi dicentes expedit vt vnus moriat p pplo ⁊c. ⁊ ita cōgregabunt ⁊ facient cōsiliū ℨ eum vt eum morti tradāt ⁊c. Et ideo subdit iacob i cōsiliū eoꝝ nō veniat alia mea q: maledictus furor eorū: qm̄ ptinax ⁊ indignatio eoꝝ q: dura ⁊ crudelis ⁊ miꝫ erat ℨ xp̃m: diuidā eos in iacob ⁊c. Et sic ēt patriarcha iacob postq̄ p̃dixit iniquū ꝛciliū ⁊ conspirationē pharisęoꝝ ⁊ scribaꝝ sup̃ symeon ⁊ leui allocut? ēūdā p xp̃o p̃dicens mortē ⁊ passionē ⁊ exaltationē regni xp̃i sup̃ vtrūq; pplm̄ put p̃uidit per mysteriū ipsius ioseph: vñ ait. o Juda. te laudabunt fratres tui: manus tue in ceruicib? inimicoꝝ tuorum adorabunt te filij patris tui ⁊c. q. d. o xp̃e de tribu iuda ffres tui apli ⁊ ceteri cōuersi de iudaismo laudabunt te ⁊ adorabunt te sicut adorauerūt ⁊ laudauerunt ioseph ffres sui: q̄n viderūt ipsum regnantē: ⁊ manus .i. ptās tua erit sup̃ cervices inimicoꝝ tuoꝝ tam gentiliū q̄m iudeoꝝ: q̄ persecuti sunt ⁊. sicut ioseph fuit dñs eorum q̄ vēdiderunt eū ⁊ persecuti sunt eum. Et tu xp̃e de tribu iuda eris catulus leonis in vincendo dyabolū q: ad p̄edam repetendā ascendisti in crucem ⁊ ibi accubuisti vt leo ⁊ quasi leena paratus ad p̄edam q: q̄n fueris exaltatus in cruce oia trahes ad teip lum. Et subdit quis suscitabit eum .q. d. nullus nisi p̄: sed q: post resurrectionē erat xp̃s regnatur? sicut ioseph post exitum de carcere: ideo sequitur non auferet sceptrum de iuda ⁊c. sed qui erat regnaturus super vtrūq; pplm̄: ideo subdit: erit expectatio gentium ligās ad vineā pulū suum. i. populū gentilē: ⁊ ad vitē asinā suā. i. ppl'm iudaicum sed q: hoc regnū erat xp̃o acceptuꝝ p mortē ⁊ resurrectionē. Ideo subdit lauabit in vino stolam i. humanitatē suā ⁊ in sanguine vue pallium. i. carnē tuam: sicut vestis ioseph fuerat intincta in sanguine hedi. Et sup̃adictis ergo ptꝫ qualr iacob p̃dixit totū mysteriū cōspirationis xp̃i super symeon ⁊ leui. Et p̃edixit totū mysteriū resurrectiōis xp̃i ⁊ exaltationis regni eius impersona ipsi? iuda put p̃uiderat figuratiue in mysterio venditiōis ioseph ⁊ exaltatione regni eius. Quo ait symeon ⁊ leui fuerint principales cōiuratoꝛes ⁊ cōcitatoꝛes cōtra ioseph. Et q̄o p̃batur q̄ scribe ⁊ pharisei descenderint de symeon: dicetur in fine expositionis huius psalmi. ¶ Dauid ergo qui post̄q̄ ꝛceuit a bel lis die ac nocte cōtemplabat in lege dñi vt dcm̄ ē in plogo tractatu. h. contemplādo totum mysteriū ⁊ discursum venditionis ioseph ⁊ exaltationis principatus eius: ⁊ contēplando vaticinia patriarche iacob que dixerat super symeon ⁊ leui: ⁊ super iuda de xp̃o p̄euidit ℨ spiritu qualiter sicut symeon ⁊ leui inique ⁊ ex inuidia cōiurauerant in mortē ioseph: ita scribe ⁊ pharisei de tribu symeō: xp̃m cipes sacerdotū de leui debebant cōspirare i mortē cōtra messiam suū ⁊ tradere ipsum in manꝰ pylati viri gentilis ad crucifigendū: sed sicut fratres ioseph fuerunt frustrati in suo cōsilio: q: post venditionē ⁊ exitum carceris fuit exaltatus in principē totius egypti: ⁊ exinde fuit dñs fratrū suorum ⁊c. ita p̃uidit dauid q̄ scribe ⁊ pharisei debebāt deludi ⁊ frustrari in cōsilio suo. Nam xp̃s post mortem erat resurrecturus de sepulchro ⁊ acceptur? vl'e dñium nō solum super iudeos sed etiā sup̃ populum gentilem ⁊ in celo ⁊ in terra ⁊ in inferno ⁊ debebat: esse vniuersalis iudex oīm: omnia q̄ sup̃a dicta per ordinē p̄euidēs dauid in spiritu iude assumpsit parabolā ⁊ positionē ad faciendū istū psalmū. ¶ In quo tria p̄cipaliter facit. nā primo p̄e dicit iniquū ꝛcilium ⁊ cōspirationē scribarū ⁊ pharisęoꝝ ⁊ sacerdotū ℨ xp̃m ⁊ qualiter manserūt delusi ⁊ frustrati i suo cōcilio p resurrectionē xp̃i. Secūdo p̃dicit exaltationē regni xp̃i ⁊ iudiciariā eius p̄tātē quā maxime ostendet in finali iudicio. Tertio exhortatur oēs reges ⁊ p̄cipes ⁊ pplos vt recipiant xp̃m in eius aduentu ⁊ seruēt ei? legē euangelicā ⁊ timeāt eū tanq̄ dñm ⁊ iustū iudicē. Scōa ibi. Tūc loquet ad eos. Tertia ibi. Et mūc reges intelligite. Ł ¶ Quātū ḡ ad primū est aduertēdū q̄ cā quare p̄cipes ⁊ pharisei, moti sunt ad ꝓspirandū in necē xp̃i fuit inuidia ⁊ timor ne p̄derēt regnū ⁊ sacerdotiū ⁊ locū ⁊ gentē. Et ne p̄derent redditus ⁊ p̄bendas ⁊ oblationes. Et ideo dixerūt in ꝛcilio si p̄ic dimittimus: venient romani ⁊ tollent locū nostrū ⁊ gentē. Joh. xj. Et respōdit caypbas Expedit vobis vt vnus hō moriat̄ p pplo ⁊ nō tota gens pereat. Johan. xj. Et sic accusarunt ipsum apud Pylatū. Sed cū pylatus nō inueniss̄et cām misit eū ad Werodē tetrarcham. Sed herodes remisit eum ad pylatum. Sed cum pylatus vellet eū

Cā conspiratiōis mortis xp̄i.

dimittere totus cetus iudeoꝝ clamauit crucifige crucifige: q: si hunc dimittis non es amicus cesaris: ⁊ tūc pylatus crucifixit eū. Et sic oēs isti tres cōuenerūt in vnū aduersus xp̃m. i. Herodes ⁊ Pylatus ⁊ cōuentus sacerdotū ⁊ pharisęoꝝ ⁊ multi quiq; istoꝝ motus fuit ex timore. Nā pylatus timebat ne p̄deret p̄curationē. Et herodes timebat p̄dere tetrarchia: eo q̄ iudei accusābāt xp̃m q̄ cōmouisset totā galileā vsq; in hierlm: ⁊ sic timuit p̄dere galileam: Sacerdotes vero timebāt p̄dere locū ⁊ sacerdotium. Scribe ⁊ pharisei timebāt p̄dere iudiciariā p̄tātē q: sedebāt sup̃ cathedrā moysi docētes ⁊ iudicātes causas. Et sic tā pylat? q̄ herodes q̄ iudei putantes euadere hec pericula oēs cōspiraūerūt in mortē xp̃i ⁊ cōuenerūt aduersus dñm ⁊ aduersus xp̃m eius. Et sic occiderūt eū putantes eū totaliter de terra delere ne amplius eis noceret. Veritū aliter putabāt: immo totū oppositus euenit eis: q: inciderunt in illa pericula: immo maiora q̄ vitare putabāt: q: xp̃s surrexit ad gl'iaꝫ im mortalē: ⁊ accepit p̄tātē a patre in celo ⁊ in terra: ⁊ pylatus perdidit p̄curationē ⁊ sceptrū ⁊ mortu? est in exilio apud Vienā in gallia: ⁊ iudei p̄diderūt locū ⁊ sacerdotium: ⁊ fuerūt expulsi a finibus suis ⁊ dispersi ⁊ captiui per mundū: ⁊ in magna parte trucidati: ⁊ templū: ⁊ ciuitas incēsa ⁊ destructa. Et etiaꝫ Herodes miserabiliter finiuit dies suos. Et sic pt̃z q̄ oēs isti tres fuerunt frustrati a desiderio suo: ⁊ cōsiliū eoꝝ fuit cassum ⁊ vanū ⁊ fatuū: q: nō potuerūt implere desiderū ⁊ votū suū: immo totum oppositū accidit eis: Et sic manserūt ⁊ manēt delusi. ¶ Hec ergo oīa sup̃adicta p̄euidēs dauid ꝛspū dixit: quare. i. ad qd fremuerūt gētes. cōmoti sunt pylatus ⁊ sui milites qui erāt gentiles. qui cō moti sunt cū magno fremitu ⁊ tumultu ad crucifigendū xp̃m Et q: similiter populi iudeoꝝ: meditati sunt inania cōsilia cogitantes occidere xp̃m ⁊ putantes euadere pericula. Et similiter qualiter alii terūt reges terre. s. Herodes ⁊ p̄cipes sacerdotū et scribe ⁊ pharisei qui regebant pplm iudicantes iudicia: ⁊ ideo dicunt regesin scriptura cōueneruīt in vnū cōspirando aduersus iesum xp̃m eius. i. per decū cōstitutū ⁊ missum. Quasi dicat q̄ in vanū laborauerūt: q: nō est cōsilium cōtra dñm. Et ideo desiderū eoꝝ fuit frustratū ⁊ vanū. Et sic ad nihilum valuit: immo magis nocuit: q: in vindictā mortis xp̃i vnusquisq; eoꝝ in suo ordine punitus est: vt supra dictum est. Et sic meditati sunt inania ⁊ vana: q: inaniter ⁊ frustra laborauerūt .Ł. ¶ Et nota q̄ triplic̄iter populi iudeoꝝ meditati sunt inania ⁊ vana. Primo q: xp̃s venit ad liberandū eos a seruitute: ⁊ ad dandū eis regnū eternū: ⁊ ipsi putabāt q̄ veniebat ad auferēdū eis regnū ⁊ sacerdotiū. et bona tpalia: cū vellet dare celestia. Secōo q: putarunt ipm̄ per mortē totaliter extinguere: ne haberet p̄tātem super eos. Sed ipse surrexit ad altiorē vitā: et accepit p̄tātem a patre in celo ⁊ in terra ⁊ in inferno. Tertio q: p mortē eius putabāt euadere supradicta pericula tpalia ⁊ inciderūt in maiora ⁊ spiritualia. Nam non solum p̄diderunt sacer-

Tripliciter meditati sunt inania.

dotium ⁊ ciuitatē terrenā: sed etiā celestem: ⁊ non solūmō p̄diderūt vitā tpalē. sed etiā eternā: ⁊ non solūmō inciderūt in ppetuā captiuitatē corpalē ꝛs etiā spūalem. Et sic pz qđo meditati sunt inania.

Dirumpamus vincula eorū: ⁊ proiciamus a nobis iugum ipsorum.

Qui habitat in celis irridebit eos: ⁊ dominus subsannabit eos.

¶ Iste vsus oīno cōtinuat superioribus rī diuersimode adapt̄ ℨ q̄ pōt esse voꝛ diuersoꝝ. Nā vno modo ꝑm Augu. ⁊ Cassio. pōt esse voꝛ iudeoꝝ: ⁊ tūc est sensus qualiter ppli iudeoꝝ meditati sunt inania ⁊ vana cōsilia dicēt eos: si hūc dimittimus venient Romani ⁊ tollēt locū nostrū ⁊ gentem: ergo ne ista perdamus: occidamus xp̃m vt dirūpamus vincula ⁊ subiectionē eoꝝ. s. Romanoꝝ ⁊ p̄ciam? a nobis iugū ipsoꝝ. i. ne veniamus sub indignatione ⁊ incurramus in captiuitatē ⁊ iugū ipsoꝝ. Ires dixerūt etiā occidamus xp̃m ⁊ dirumpamus vincula eoꝝ: ſcz xp̃it apostoloꝝ qui voluit imponere nobis vincula noua ⁊ legē nouā euāgelica prohibendo ne vendamus in tēplo oues ⁊ columbas ⁊ cetera pertinentia ad sacrificia ⁊ oblatiōes: ⁊ imp̃roperāt nobis peccata legis volendo nos subijcere sue legi ⁊ iugo euangelico: ergo p̄ociamus a nobis iugum ipsoꝝ xp̃m occidēdo ⁊ apostolos exterminando. Ideo subdit ꝓpheta q̄ licet talia cōsilia meditari fuerint; ipsi populi iudeoꝝ; tñ dñs deus qui habitat in celis irridebit eos post resurrectionem nō adimplendo votū ⁊ desiderium eoꝝ: ⁊ etiā subsannabit eos multipliciter puniēdo. ¶ Alio modo ille ỹsiculus pōt esse voꝛ ipsoꝝ apostoloꝝ ⁊ totius ecclie vt sit sensus vt populi iudeoꝝ meditati sunt inania volentes occidere christū ⁊ nolentes recipere legem euangelicā vt retinerent nos sub vinculis cerimoniarū ⁊ sub iugo legis imp̃portabili. Dirumpamus ergo vincula ⁊ onera imp̃portabilia: sacrificioꝝ ⁊ cerimoniarū eoꝝ. Et p̄ociamus a nobis graue iugū ipsoꝝ ⁊ recipiamus legē euangelicā libertatis ⁊ gratie q̄ absoluit ⁊ liberat ab omni iugo ⁊ vinculis legis ⁊ graui seruitute et tributo scribarū ⁊ pharisęoꝝ qui imponūt nobis onera importabilia: q: iam dominus qui habitat in celis irridebit ⁊ subsannabit eoꝝ cōsilium infatuando vincula ⁊ sup̃adicta vincula dirumpendo. B. ¶ Unde notā q̄ tria vincula dirupit christus et triplex iugum abiecit a nobis per passionē ⁊ resurrectionē suam. Primo vincula cerimoniarum veteris legis Scōo vincula tyrānica et iugum sacerdotum. Tertio vincula malipolij ⁊ cōiurationis ⁊ cōspirationis eorum facte cōtra ipm̄: q: mānserūt delusi ⁊ subsannati. Unde est aduertendum q̄ hec est differentia inter irridere ⁊ subsannare. Nam irridere idem est quod quasi per risum illudere. Sed subsannare idē est quod malum rugare quod totum hoc impletus est in iudeis nam omnes irridēt vos ⁊ rugant nasum imp̃roperantes eis, exilium et maledictionem propter mortem christi.

rupit p passionē

De penitē. d. j.

Tunc loquetur ad eos in ira sua: ⁊ in furo-

Universidad de Deusto
Biblioteca

nūquid re suo conturbabit eos.

¶ Hec est scda ps in qua describit regnū xp̄i & iudiciaria ptātē sibi traditā pueniētē xp̄o iure vere ditario ex naturali filiatiōe: & ex merito passiōis. Vñ q: dicēs est superius q̄ cōsiliū iudeoz manet infatuatū est delusū p resurrectionē xp̄i: & q̄o dūs irrisit & subsannauit eos in hac vita: nūc aūt in ista pte videt pphēta q̄ magis erūt declusi & cōfusi in dei in die iudicij q̄ videbūt xp̄m venīēte in ptāte magna & maiestate & videbūt eū quē crucifixerūt & pupugerūt & in quē traſſixerūt q̄o erit dē & hō & rex & iudex eoz qui loquūt ad eos in ira sua & in furore suo. postq̄ noluerūt recipere eū in suo ptio aduētu q̄si venit ad eos cū benignitate & humilitate. ¶ Ad cuius intelligētiā est aduertendū q̄ xp̄s in iudicio nō solūmodo examinabit facta nra sz etiā examinabit scīpm oñdēdo vītatē sue humanitatis & diuinitatis: & ostēdet vītatē legis euāgelice, & q̄o oia q̄ dixit & fecit erāt vā. & q̄o oia que erāt scripta in lege veteri fuerūt impleta in ipo in primo aduētu: ex quo poterāt iudei cognoscere: q̄ ipe erat verus messyas promissus in lege. Sz q: occecauerat eos inuidia & auariciat malicia eoz. Jō nō potuerūt intelligere sacramēta veteris legis q̄ in xp̄o fuerūt aptat cōpleta & verificata. Sz in isto scōo aduētu ista nō poterunt negare q̄n videbunt xp̄m in ptāte magna & maiestate & sic se videbunt magis delusos & cōfusos. q: videbūt xp̄m esse deū & verū messiā quē in ptio aduētu negauerūt & putarūt esse purū hoiez. Et hoc est q̄ dicit in hoc loco pphēta. vnde dicit q̄ tūc in iudicio xp̄s in lege promissus loquet ad eos. s. ad iudeos lcredulos nō i benignitate sicut in primo aduētu: sed loquet ad eos in ira sua increpādo & imp̄operādo eis iniqtatē eoz & finalē obstinationē. nō recipiēdo eos amplius ad pniam: imo in furore suo cōturbabit eos ferēdo sniz dānatiōis ppetue. Et oñdet mānifeste suā vlem ptātem & quō ipe est vniuersalis rex & iudex cōstitutus a deo pfe. & quō est verus filius dei & dicet hec verba sequentia scilicet.

xvj. q. ij. vitis. et xxiij. q. j. c. quidam & ij. q. vij. testes.

Ego aūt cōstitutus sum rex ab eo super syon montē sanctū eius: predicās preceptū eius.

¶ Quasi dicat. Ego veni in primo aduētu cū caritate & humilitate & pdicaui in ciuitate hierlm volūtatē patris mei ferēdo legē euāgelicā in monte syon ipleui figurā de agno paschali & instituī sacramētū eucharistie & pbaui p scripturas & miracula me fuisse messiā in lege promissum & noluistis me recipe, imo me occidistis. Et iterū predicaui legem meā euangelicam per apostolos & doctores & vocauī vos p pdicatores & noluistis venīre. Sz vos videtis nūc ḡliter ego sum missus a patre. & qualiter sum cōstitutus rex sup syō montē sanctū eius. i. super [illegible] ecclesiā toto orbe diffusam & nō solū militātē: sz etiā triūphātē: q: data est mihi ptās in celo & in terra. Jā sicut fui predicās preceptū & legem eius sup syō terrenā a quo sumit exordiū & vocata est hierlm & syō tota ecclesia tot[illegible]e diffusa: ita data est mihi ptās in celo & in terra & in hierlm mi

tirāti & triūphāti. Veritū ne putet aliqs q̄ hoc regnū pueniat mihi ex adoptiōe immo dicovobis q̄ puenit mihi ex natura & iure hereditario: q: non sum filius adoptiuus: sed naturalis. Nam

Dominus dixit ad me filius meus es tu ego hodie genui te.

IIe. sj. et act. xiij. c.

¶ Dūs p̄ dixit ad me filiū meū es tu: q: ego hodie genui te. Jā ineffabilē dē es genui te in hac die eternitatis: & ineffabilē hō genui & formaui te in hac die gre. Jā sicut tota eternitas & ḡyna dies sine principio & fine & successiōe in qua generat verbū eternū. Ita totū tps gre & ḡyna dies in cuius principio genit̄ or: tus est xp̄s: in quo die oia regnant. Dixit g dūs p̄ ad me. postq̄ tu es filius meus naturalis.

Postula a me & dabo tibi gentes hereditatem tuam: & possessionē tuā terminos terre Reges eos in virga ferrea: & tanq̄ vas figuli confringes eos.

Apo. ij. g. Et. xix. c.

¶ Postula a me regnū mūdi naturalr de iure, de bitū. Et postq̄ iudei noluerūt te recipe i dūz. Ego dabo tibi gētes. i. pplm gētilē in hereditatē tuam. Et dabo tibi oēs termios terre in possessionē tuā & illi erūt tibi in pplm: & tu eris eis in dūm & salutorē. Et q: iudei noluerūt venire nec te recipe. Jō reges eos in vga ferrea & crudeli & dura puniendo eos tpaliter & eternalr. Et cōfringes eos tanq̄ vas figuli. Jā p Romanos destrues eoz ciuitates & regnū Et vna ps crucidabit: & alia, in seruitutē p mūdū dispgēt. Et sic in pūi & in futuro pena eterna punient. Et nota q̄ xp̄s nō solūmō rexit iudeos in vga ferrea & tanq̄ vas figuli cōfregit eos. Sz etiā cōfregit totū pplm gentilē. Jā quodā cōfregit tpaliter & eternaliter. s. Meronē & Domicianū & Dioclecianū: alios aūt aliter tanq̄ vas figuli confregit Jā sicut figulus, qui ex massa formauit aliqd vas & postea efficit torum & inutile. tūc cōfringit illud. & ex eadē massa reficit aliud rectū & bonū. Ita fecit xp̄s, de pplo gētili. Jā videns ipsum in idolatria & peccatis deprauatū confregit in eo infidelitatē & vitia & reddidit & refecit ipsum rectum per baptismū mūdādo & p legē euāgelicā rectificādo & iustificādo. Et sic ex eadē massa de toto fecit rectū & vtilē. Et ēr ofractis iudeis inutilib? ex eisdē filios adā. s. gētilib? fecit ecclesiā. Et sic dicit dō pphēta q̄ xp̄s loquet ad iudeos & infideles in iudicio & ostēdet se esse verū deū et messyā in lege promissus & iudicē vniuersalē. A. Sed hic tria querunt pri mo qui & quō pater dixit ad filiū aut ad xp̄m. filī me? es tu &c. Scōo qui & quō xp̄s postulauit a p̄e regnū mūdi vniuersale & pplm gētilē in hereditatē Tertio qui & quō xp̄s rexit in virga ferrea &c. Ad primū est dicendus sm Aug. xv. de tri. & xj. de ciui. q̄ deus pater dupliciter loquit. Primo locutus est ab intra & ab eterno. Et sic dicit verbū eternū. sz filiū p omnia sibi coequalem de tota substātia sua. Scōo locutus est ad extra & ex tempore cum dicit fiat lux &c. Et sic pduxit creaturas ad similitudinē suā &c. Ex quo patet q̄ patrem loqui ad fi

Questio

Pater loquit ad filium dupliciter.

lium est loqui ad intra. & dicere filius meus es tu. nū aliud est nisi patrē dicere verbū & pducere filiū sibi per oia coequalē in esse & substātia: q: per talē generationē cōmunicat pater filio eandē essentiā & substantiā. Et sic licet filius sit alia ps̄ona: tñ nō est alius deus. Jtē patrē dicere ad filiū ego hodie genui te nihil aliud est nisi patrē pducere filiū nō ex tēpore. sz ab eterno. Jā sicut pater cōmunicat filio eandē substantiā. Jta eandē eternitatē. Et sic est sibi cōsubstantialis & coeternus q: in principio erat vbi & vbi &c. Et hoc est q̄ dicit hic xp̄s dūs dixit ad me filius meus es tu &c. Unde nō solū pater dixit hoc filio ab eterno. Sed etiā hāc eternaz generationē notificauit mūdo. ex tpe: cū dicit hic est filius meus dilectus in baptismo & trāsfiguratiōe: vt p̄z Math. iij. & xvij. Et etiā cū vox de celo dicit: clarificaui & iterū clarificabo. Jo. xij. Ad secūdū est dicēdū q̄ filius postulauit a patre gētes in hereditatē sibi. Jo. xvij. p totū illud capl'm cuz dicit: nō solū p̄ his rogo sz p oibus q̄ eredituri sunt & serua eos quos dedisti mihi &c. Jtē in trina oratione in horto cū dicit, pater si possibile est trāseat a me calix iste. i. passio ista ad oēs gentes vt eis p̄sit Jtē in cruce cū dixit: sitio: q: tunc sitiēdo & desiderādo petijt salutē oīm. & petiuit & postulauit a patre gētes oēs in hereditatē suā. Et ideo in resurrectione data est sibi potestas vniuersalis in celo & in terra: vt ipse ait Math. vlti. Et sic filiū a patre hereditatē postulare nihil aliud est nisi p̄cio sui sanguinis pe ccatores redimere & liberare. q̄ qui dē p̄cium filius obtulit & pater acceptauit. Et patrē filio hereditatē dare nihil aliud est nisi patrez sup fideles filiū oīm cōstituere. Ad tertiū est dicēdū q̄ xp̄s primo rexit dyabolū in virga ferrea & in ptāte insuperabili & inuincibili q̄n fregit portas ereas & vectes ferreos mferni: & eppoliauit limbū: et abstulit p̄dā & dyabolū cōdēnauit ad penā eternā. Scōo q̄n vastauit ciuitatē & rēplū hierlm & abstulit iudeis regnū & sacerdotiū & trucidauit eos per Romanos & dispsit p mūdū vniuersum. Tertio punit tyrānos impatores in vga ferrea. s. Meronē & domicianū & dyocletianū & ceteros obstinatos de pplo gētili. quos diuersis pnitionibus & tormentis plexit & afflixit. Sed tādē rexit totū pplm gentilē in vga ferrea cū in eis nefandos rit? gētilitatis & superstitiōis extinxit & eos ad verā fidē suscitauit. Ultimo aūt in finali iudicio reget eos infideles & obstinatos in virga ferrea cū dicet. Jte male dicti in ignē eternum &c. illa cū vga & punitio & ferrea q: ignis eoz erit eterna? &c. Et sic xp̄m iudeos & incredulos in vga ferrea regere nihil aliud est nisi eterna pena sine mia punire. Et xp̄m malos tanq̄ vas figuli cōfringere: nihil aliud ē nisi occidēdo i eis errorē & peccā et suscitādo fidē et gr̄az eos ex via iniq̄ in viā iusticie dirigere et revocare.

quō xp̄s a p̄e postulat regnū mūdi.

Quos xp̄us rexit in virga ferrea.

xxiij. q. iij. ca. si ecclia et q. v j. c. j.

Et nunc reges intelligite: erudimini qui iudicatis terram.

¶ Hec est tertia pars in qua prophēta exhortatur omnes reges et omnes principes et oñes gētes ad timorē xp̄i & eius iudicij. Et vt omēs suscipiant eū tanq̄ regē & messiam in lege promissum verū deū & hoiem. Jtē est cā finalis & intentio huius psalmi & ex cōsequēti exhortat oēs ad cultū & obedientiā xp̄i vnde duo facit. Jā primo exhortat oēs principes ad cultū xp̄i & timorē iudicij. sub quadā cōminatione. Scōo promittit premiū beatitudinis timentibus & colentib? xp̄m. Ibi beati oēs qui cōfidunt in eo. Et ¶ Quātū ad primū est notandus q̄ oēs p̄fecti & iudices qui p̄ficiunt & p̄uincijs & ciuitatibus per reges & p̄cipes duo p̄cipaliter debent attendere. Primo vt ipli seruent & defendant nomē regis vice cuius gubernant vt eoz exemplo oēs subditi deducant ad obedientiā regis. Secūdo vt regant & gubernent pplm iuxta leges & statuta legislatoris & regni vt ciues efficiant boni: vt p̄z. iij. politicoz. Si ergo oēs reges & p̄ncipes teneant locum dei in terris & sint xp̄o reddituri rōnē & grege sibi cōmissō: cū venerit xp̄s ad iudiciū: vt p̄z Math. xxv. Ideo primo reges & p̄ncipes terre & p̄lati ecclesie tenent xp̄o obedire & nomē eius defendere & legē eius seruare & oēs subditos ad seruādā legē euāgelicā deducere. Scōo dic pplm dei regere vnusquisq; in ordine suo. Jā p̄ncipes seculares tenent regere pplm i tpalib? & p̄lati eccle in spūalibus. Alr oēs reges & p̄ncipes & p̄lati icurrunt idignationē xp̄i regis vniuersalis iudicis: dignum iet in iudicio nisi duo supradicta seruauerint. Primo g exhortat eos ad duo supradicta seruanda. Scōo cōminat eis penā sibi. Apprehendite disciplinā. dicit g o reges & oēs p̄ncipes & p̄lati dicti reges a regendo q̄ iudicatis terrā dō xp̄o relict loco & vice sui ad iudicandū & regendū in terrā q̄bus cōmisit gregē suū regēdū & pascēdū: intelligite. i. examinate & discernite diligenter bñ cās tā eccl'asticas q̄ seculares vt sciatis discernere inter iustū & iniustū & inter lepram & lepram: q: grande officium vobis cōmissum est. Et erudimini vos qui iudicatis terram tā iudices ecclesiastici q̄ seculares. & primo.

Quid ili dices debent attendere.

Seruite domino in timore et exultate ei cuz tremore.

¶ Seruite dño nro iesu xp̄o i timore: q: primovos deberis ipsi seruire & ip̄z colere & venerari. vt exemplo vestro ceteros ad obedientiā & cultū xp̄i deducatis. Secūdo exultare ei cum tremore. Tertio.

xxj. q. ij. c. j. post medium. De pe. dist. ij. c. achab. i glo.

Apprehendite disciplinam. nequādo irascatur dominus. et pereatis de via iusta. Cum exarserit i breui ira eius. beati. omnes qui confidunt in eo.

¶ Apprehendite disciplinā legis euāgelice. vl' apprehendite hanc disciplinā quā dedivobis vt inteligatis & discernatis cās iudiciales & scrutatis domino. Et hoc facite neq̄. i. ne aliqñ dñs iesus xp̄s irascat vobis in iudicio finali cū exarserit ira eius in breui tpe. & ne dicat vobis. Jte maledicti i ignem eternū. Et sic pereatis de via iusta regni celoz: & mittamini per viā inferni ad ppetuā penā. Ignez eternus. D Sed ē aduertendū q̄ in predictis tribus versib? ponuntur octo vocabula que sunt

Universidad de Deusto
Biblioteca

volde discutienda. Primo q; dicit. Et nunc reges intelligite. Secō erudimini. Tertio. Seruite dño in timore. Quarto: exultate ei cū tremore. Quinto. Apprehendite disciplinā. Sexto. Neq; irascat dño cū exarserit in breui ira eius. Septimo: ne pereatis de via iusta. & ideo de ynoquoq; istorum est differendū. ¶. quid est reges intelligere. qd iudices erudiri. qd seruire dño in timore. qd exultare ei cū tremore. qño intelligit ly apprehēdite disciplinā p; diuersas interpretationes. & qño & qñ irascat dño i breui ira. Et qd est perire de via iusta. viij. queriē

Quid sit intelligeř

ēliter est necessariū iudiciū ḡrale cū vnusquisq; iudicet particulariter post mortē suā. Quantū ad p̄mū est dicendū q; intelligere idē est qđ itra eligere. vel inter duo vel multa vnū eligere. Et sic intelligere p̄supponit discernere. & hoc maxime cōpetit regib; & principibus & platis. & vlr oibus iudicib; ad quos ptinet discernere inter cām & cām. & iustū & iniustū: lepr̄ & lepr̄ā bonā et malā. Et postq; hoc nouerint et discreuerint. tūc eligāt et tribuāt vnicuiq; qđ suū est. Et ad hoc opt; q; sciant iura diuina et humana. Nā iudex ē q̄si ius aiatū quasi suo vnicuiq; dans. v. ethi. Ad scōs est dō q; erudire idē

Quid sit erudire.

est qđ extra ruditatē agere. et erudiri extra ruditatē agi. Sed ruditas et ignorātia pōt dupliciter intelligi. vno mō negatiue. alio modo per ꝓuā dispositionē vt ait Arist. in lib. elenchoꝝ. et ideo licet iudex nouerit iura diuina vel humana: tñ odiuz aut amor pōt sibi ducere ꝓuam dispositionē et rudita tē: intantū q; illa passio obcecabit iudicē ne possit discernere inter iustū et iniustuz. nec eligere: imo eligeret partē iniustā. Et sic nō tribuet vnicuiq; qđ suū est. Sed erit acceptator: psonaꝝ. ideo ait ppheta. et nūc reges itelligite. i. discernite inter iustuz et iniustū. et qđ iustū est eligite. et erudimini. i. ruditatē odij vel amoris deponite: et oēm passionez abijcite & tribuite vnicuiq; qđ suū est. ¶ Ad tertiū dicendū q; duplex est timor. vnus filialis. alter seruilis. aliter enī timet filī? offendere patrē familias aliter seruꝰ? Nā filius timet offendere patrē ne eī ↄtristet & ne perdat hereditatē. seruꝰ? ät q; nō amore operatur nō curat ꝺ hereditate nec sic cōtristat dām: q; ſ diligit ſeū. Sz timet, offendere, tūre pene & ne feriat aut mulctet aliqua pena. Et ita mulier casta timet displicere viro nō timore pene: sed virtutis amore. Sed mulier adultera timet offendere virū ꝓ formidine pene. Unde Horatī?. Oderūt peccare mali formidine pene. Oderunt peccare boni virtutis amore. Ideo primus timor dicit timor filialis & castus. Secundus vo dicit adulter & seruilis. Et de primo timore dicit ppheta. seruite dño i timore. non seruili nec adultero: sed casto & filiali. Timor multiplex.

Timor multiplex.

Nam solus timor castus & filialis est meritorius. alter autē excusat penā. sed non meretē gloriā. Est verum q; timor seruilis est aliqualiter laudabilis.

Quid sit exultare cum tremore.

Nam temerarius & presumptuosus diceret si qs non timeret futurum iudicium iustū iudicis. Ad ūr tium est dicendū q; operatio ſm virtutem semper delectat virtuosū. Et ideo iusti seruiendo deo sem per delectanť & exultant vt patet Actu. v. ibāt apostoli gaudentes a cōspectu cōcilij qđ digni habiti sunt pro nōie ihesu contumeliam pati &c. Sed talis exultatio nō erat sine tremore. Nam iustus & sanctus semp tremit: primo ne perdat gratiā i qua stat & ne cadat vt ait Apostolus. Secō tremit an seruitiū suū sit deo acceptū & si inter bona q̄ facit aliqd sit qđ oculos diuine maiestatis offendat. q; nemo scit an sit dignus odio vel amore. Eccle. viij. & ſ dicit ppheta. seruite dño in timore nō seruili ſz casto & nuptiali vt opera vestra & seruitiū sit meritorū. Exultate ei nō ꝑsumptione & temeritate cōfidentes de vestris viribus: & putantes ex vestra virtute bene regere populum. Sed exultate cum tremore trementes ne in aliquo deū offendatis & ne cadatis a gratia vel dubitantes an sitis in odio an i ḡa dei. Ad quintū est notandū q; nascebar sunt due dictiōes in hebreo. Nam nascebu est verbū & bar est nomen. Sed vtrūq; est equiuocū ad tria. Nam nascebu est scōa persona imperatiui & vno mō significat apprehēdere: alio modo adorare: alio modo osculari. bar vero est nomē; & vno modo significat disciplinam: alio modo pure aduerbium. Tertio significat filiumve patet ibi Beatus es symon bariona. i. filius Johānis. Et ideo interpretes diuersimode traduxerunt hanc orationē. Nam. lxx. interpretes transtulerunt apprehendite disciplinā Quid sit erudire.

Quidsit apprehēdere disciplinā.

Hieronymus vero adorate pure: aquila ait osculamini filium. Sed hodiedem est. nam adorare filiū & eius disciplinam apprehendere: & eī pedes osculari est sibi obedire & subijci. Et sic nemo turbetur in diuersitate translationū in hoc versiculo: q; eadē est sūia: q; ad oia ista tria exhortatur nos sc̄z vt apprehendamus legem euangelicā: vt adoremus christum. & vt osculemur pedes eius. Ad sextus est dicendum q; dies iudicij ꝺ; dies ire dñi signanter eo q; totum tēpus a primo aduētu vsq; ad iudiciū ꝺ; dies & tēpus mie & venie. Nam in primo aduentu xp̄s venit cum benignitate & humilitate. & locutus est cum benignitate exhortando: & ad gratiaz omnes vocando. sed in secūdo aduentu veniet cuz potestate magna & maiestate: & cum ira contra dānatos & obstinatos & cum ira & furore proferet sententiam contra eos. Item totū tempus precedēs dicitur tempus veme. Sed in illa die non erit amplius venia malis. Sed ira & furor. Ideo cum furore dicet dominus. Ite maledicti in ignem eternū. Et ideo dicit ppheta. Seruite domino &c. nequādo iraſcatur dominus in iudicio supple cum exarserit in breui ira eius. i. finalis sententia cōtra obstinatos. Et dicitur illa ira breuis. i. non remissibilis. Sed q; vltra non erit patientia necvenia apud xp̄m: nam nunc longa patientia dei ad penitentiā inuitat peccatorem ad Ro. ij. tunc aūt nō erit amplius talis patientia: nec deus expectabit vlterī? peccatores ad penitentiam. Et sic ira dei erit breuis cum sentētia. Ad septimū dicendum q; cuz lex domini sit via que ducit ad vitam eternam vt dcm̄ est ip̄logo tractatu quarto & psalmo primo. Ideo ire per viam nihil aliud est nisi tendere invitā eternam. ita p; oppositum perire de via siue a via iusta

De ira dei.

& a via iusticie deuiare nihil aliud est nisi in interitū & mortē eternā tendere. Sed q; tripliciter contingit a via & lege dei deuiare scilz nō credēdo aut contra legē operādo: aut in peccato obstinari: aut falsa docere vt dictum est primo psalmo. Ideo hic prophēta exhortatur ne pereamus & ne deuiemus a via iusta. Et si alis deuiauerimus legē transgrediēdo q; reuertamur ad viā iusticie penitētiā agēdo. Nā si qs manet obstinatus in peccato tūc talis totaliter perit de via iusta: q; tēdit in interitū. Ex quibus ꝑs q; reges & principes & platos ecclesie intelligere nihil aliud est nisi causas tam ecclesiasticas q; seculares iuste discernere & bene examinare: & qđ iustū est eligere. Et erudire nihil aliud est q; ruditatē deponere. i. passionē amoris vl odij abijcere: & psonas in iudicio nō acceptare. Sz vni cuiq; qđ suū est tribuere. Et seruire dño in timore nihil aliud est nisi nō solū formidine pene: sed etiā virtutis amore & casto & filiali timore dño seruire. q; tale seruitium est meritoriuz. Et exultare dño tali tremore nihil aliud est nisi in tali seruitio non vane gloriari nec gloriā sibi ipsi: sed soli deo tribuere: q; aliter perderet meritū vt ꝑs de fatuis virginibus. Et sic in talibus semp deo gratias agere. & semp ne cadat timere: et an sit dign? odio an amore dubitare. Ité apprehendere disciplinā xp̄i nihil aliud est nisi sibi obedire et subijci et ipsum latrie adoratiōe adorare. Ité xp̄m irasci et in ira breui exardere nihil aliud est q; finali iudicio absq; spe venie cōtra dānatos & obstinatos sniam fulminare. Ité perire de via iusta nihil aliud est nisi ad interitū eterne mortis destinari: & numq; ad viā vite reuerti. Sed tanq; legis trāsgressorē cōdēnari. Iō cōcludit. Beati omes q; cōfidūt in eo. Ad ocauum est dicēdū q; ſz dauid in psalmo intrēdat exhortari oēs gētes & natiōes ad cultū xp̄i cū sit verus filī? dei & deus & hō & messyas in le promissus: tū principaliter intrēdit exhortari principes & reges terre & prelatos ecclesie ad timendum christum futurum iudicē cui sunt reddituri rationē de pplo & grece cōmisso. Nā xp̄s q; in primo aduētu fuit iudicatus a regibus. s. herode & pylato & a principibus sacerdotū & pplo iudeoz & gētili ipsemet xp̄s est vērus ad iudicandū oēs pplos & reges & principes in nouissimo die. A. Unde ysaiq; scz sit iudicat? particulariter i fine vite sue: tūr vniuersale iudiciū erit necessariuz ꝓpter quattuor. Primo ad manifestandā veritatē psone xp̄i oibus gētilibus & pplis et linguis. Nā q; in hac vita negauerūt & ipsum recipere noluerūt: videbūt ipm ibi tū ptāte magna & maiestate. Et sicut gñaliter lex euāgelica fuit p totū mundū p̄dicata ita ibi erit gñaliter examinata: & trāsgressores eius puniti. Secōo veniet xp̄s ad manifestandū occulta. Nam oia homicidia & adulteria & alia peccata que in hoc mundo nō fuerūt sal tē p̄ sacramētale cōfessionē manifestata: ibi ppalabūtur. Tertio veniet xp̄s ad iudicandū male iudicata. Nā oia q̄ in hoc mūdo fuerūt p reges & principes & malos iudices iniuste iudicata: ibi p xp̄m iuste iudicabūtur & punient falsi iudices. Quarto

Xp̄s est via iusta

Ro. q̄re iudicamur vniuersaliter & particulariter.

Judiciū vniuersale necessariū ꝓpter quattuor.

veniet xp̄s ad iudicandū nō iudicata. Tū q; reges & principes huius mūdi & platī nō habuerūt iudices supra se: ideo mala eoz mālerūt impunita. Iō xp̄s i finali iudicio iudicabit eos: & ab eisde ppls eis cōmissio rōnē exposcetur cognoscāt se sup eos maiorē regē & iustū supiorē iudicē habere. Unde seneca in thieste. Uos qbus recto: maris atq; terre ius dedit magnū neeis atq; vite: ponite inflatos tumidosq; vultus. q̄q̄d avobis mino: extimescit: maior hoc vobis dūs minat. o quāsub regno grauiore regnū est. Ex quibus ptz q; ꝓpter has q̄tuor causas supadictas est necesse vt fiat generale iudiciū in fine mūdi p xp̄m legislatorē. Et iō ꝓcludit ppheta in fine totī? psalmi di. Bti oēs q; cōfidūt in eo. i. oēs illi q; xp̄s in messyā receperūt & eī? legē seruauerūt. & mūdū cōtēnētes spē suā i ipo xp̄o posuerūt erūt bti in regno celoz. q; qđē beatitudo cōsistit in fruitōe ligni vite q; est xp̄s. vt dictū est su pra psalmo primo. iniusti aūt peribūt de via iusta: q; iter impioz peribit. ¶. Ex istis ergo in toto isto psalmo colligunt sex cōclusiones. Prima cōclusio q; sicut symeō & leui fuerūt principales cōspiratores & incitatores fratres cōtra ioseph: ita scribe & pharisei descendentes de symeon & sacerdotes de tribu leui cōspirauerūt & cōcitauerūt ppl'z ad occidendū xp̄m. ¶ Secūda conclusio q; ita accidit scribis & pharisēis & iudeis crucifixoribus xp̄i sicut fratrib? ipsius ioseph. Nā sicut fratres ioseph fuerūt frustrati in suo cōsilio & cōiuratiōe: eo q; dē ioseph inciderūt in seruitutē qua vitare putabāt. Ita pariter iudei occidendo xp̄m inciderūt in oia pericula q̄ vitare putabāt. s. in dispersionē et seruitutē: & sic miserūt deluſi & confusi in consilio suo. ¶ Tertia cōclusio q; xp̄s iure hereditario ad patris est regnū mundi eo q; filius dei. ¶ Quarta cōclusio q; xp̄s regit oēs inimicos in virga ferrea eo mō quo dictū est. ¶ Quinta cōclusio q; nō solū ppli: sz oēs reges & principes terre debēt seruire xp̄o in timore: eo q; ēt venturus ad iudicādū oia facta eoz. ¶ Sexta cōclusio q; solū illi erūt bti q; tota suā spē posuerūt in xp̄o: & obseruauerūt legē eī? euāgelicā. Et sic patebit qualiter oēs iudei et infideles & obstinati videbūt se delusos & cōfusos in die iudicij: cū videbūt xp̄m quē negauerūt & cōtēpserūt venīrē cū ptāte magna & maiestate. ¶ Sz ex dictis in pria ꝺclusiōe & in fundamēto expositiōis hui? psalmi occurrit duo dubia: quoz p mū est. qđ pbat q; symeō & leui fuerūt ꝓncipales cōspiratores & incitatores in mortē & vēditionē ipius Joseph. Scōo qđ pbat q; scribe & pharisei fuerūt de tribu symeō. ¶ Ad pmū est dicēdū q; ma ior ps magistroz hebreoz tenēt q; symeō & leui fuerūt ꝓncipales cōiuratores & incitatores ꝺ Joseph & mouenť tali rōne. Nā illi fratres q; pascebāt gregē ad quos missus fuit ioseph erāt tm decē. Nam beniamin puulus domi manebat: ex qb? decē: ḡtuor erāt filij ancillarū q; reputabanť ēt serui inter eos & ideo nō est verisimile q; isti dedissent cōsilū cōtra ioseph p vitāda seruitute cū ipi iam essent ḡ si serui. & sic coz cōsilium nō fuisset estimatū. Nec ista

Symeō & leui videntur Joseph

Universidad de Deusto
Biblioteca

bant ergo sex legitimi filij hyc. s. ruben. symeon. leui. iudas. ysachar. zabulō. Sed manifestū est q̄ ruben qui erat primogenitus nō oedit tale cōsiliū: q: iple conatus, est ip liū ioseph liberare de manib? fratrū vt ptz in littera. Ytē nec iudas qui erat ḡr tus in ordine oedit tale cōsiliū qui liberauit ipsū a mo:te dicens. quid pdest nobis si occiderim? fratrē nostrū t celauerimus sanguinē ei? tc. Ergo symeon t leui fuerūt principales q̄ dixerūt. ecce somniator venit. venite occidam? eū. Ilā, si ipsi paruissent ipsi ruben t iude pariter paruissent duo sequētes. s. ysachar t zabulon q̄ erāt mio:es. ergo symeō t leui fuerunt principales cōspiratores q̄s secuti sunt ceteri tanq̄ maiores. Etiā hoc pbat, nam isti duo fuerūt ceteris nequiores t magis malicaosi t seditiosi, quoꝝ nequitia patuerat in valtatione symeitarū facta ꝫ iusiurandū t fedus t pactuꝫ. vt ps ḡn. xxxiiij. Et ideo mḡr hebreoꝝ ad vtrūq̄ casum referunt vaticiniū ipsi? iacob. cū dixit leui t symeon vasa iniquitatis tc. Et sic pbāt q̄ symeon t leui fuerunt principales cōiuratores ꝫ ioseph. Sz q̄ scribe t pharisei q̄ cū sacerdotib? cōiurarunt in necē christi fuerint de tribu symeon affirmat mḡr in hystoriis t multi alij nō solū catholici sz et iudei Unde sup illud q̄ dixit Jacob de symeon t leui Gen. xlix. diuidā eos in Jacob t dispergā eos in israel dicunt hebrei q̄ due tribus discurrebāt p totā terrā israel tpe secundi tēpli. s. tribus symeon t leui. Un de tribus leui discurrebat ver oēs synagogas eo q̄ erat dedicata ad diuinū cultū t ideo nō habuit certam sortē. Josue. xxiij. Et etiā illi de symeō nō habuerint certā sortē. eo q̄ erāt pauci: sed habitarunt p̄ maiori parte intra tribū iudaꝫ ps Josue. xix. Et iō maior ps eoꝝ discurrebat p oēs ciuitates t loca terre p̄missionis docendo pueros t scribendo libros legis t pphetarū: t sic lucrabātur victū t vestitū: sicut faciunt pauperes clerici t studentes nostri. Et iō surrexit puerbiū de eis inter ceteras tribus dicēs. q̄ nō est pauper scriptor nec pedagogus nisi de symeon. Et ideo factum ē. q̄ de illis facti sunt multi litterati t periti in lege t pphetis: eo q̄ cōtinue dabāt operā litteris. In tantū q̄ a summo sacerdote accipiebāt potestatē glosandi t determinandi q̄nes legis t legendi in cathedris t iudicandi iudicia. Et sic habebāt portionē decimarū t oblationū simul cum sacerdotibus. Sed q: cōiter inter viros litteratos accidunt diuerse opiniones t secte: hinc est q̄. xl. annis āte aduētū saluatoris insurrexerūt quedā secte in hierusalem vbi erat studiū legis t pphetaruꝫ. que fuerunt postea diffuse per totā terrā israel: vt inquit Josephus. xix. antiquitatum. t. ij. de bello iudaico Unde primo surrexit secta saduceoꝝ qui negabant resurrectionem t angelos esse. Secundo surrexit secta assenoꝝ qui dicebant omnia esse cōmunia fugientes nuptias t multa solatia nature. Sed de tribu symeō eo q̄ erant magis periti in lege t pphetis contra vtrāq̄ sectam suprad̄ictā surrexit secta t religio pharisеoꝝ: tanq̄ veri zelatores legis t pphetarū: que quidem religio fuit valde acceptabilis tali populo. eo q̄ erat cōformis legi t predicabant t declarabāt legem t pphetas t simulabant sanctitatē vite. t ideo dicti sunt pharisei quasi diuisi habitu t singulares in sanctitate vite a cōi statu populari. ceteri aūt viri periti de tribu symeō qui non erant pharisei: sed ducebant vitam secularem: t cōem: dicebantur scribe quasi doctores t glosatores legis. Et sic tam scribe q̄ pharisei sedebāt sup cathedrā moysi docētes t iudicantes iudicia. Et ideo venerunt in tantuꝫ reuerentiā apud populū ꝓpter simulationē vite t doctrine: q̄ oēs ciues quādo mosebantur: eos executores testamentoꝝ t tutores relinquebant pupillorū t viduarū: sed ipsi intantuꝫ abusi sunt offō q̄ comedebant t dissipabant domos viduarū: t pupillorū t impugnabant t augebant domos suas. Et sic etiā glosabant omēs scripturas trahentes ad lucrum suū. Et sic ꝓpter lucrū suū faciebant nouas traditiones ꝫ charitatē dei t ꝓximi. q̄ videns ps̄ incepit exprobrare prauos mores eorum. Ideo dixit saluator: Matth. xxiij. Super cathedrā moysi sederunt scribe t pharisei quecunq̄ dixerint vobis facite. sm vo opera eoꝝ nolite facere tc. Un ibi t multis alijs locis x̄ps multipliciter exprobrauit t detestatus est mores prauos eoꝝ: t ꝛō moti sunt oēs simul cū sacerdotib? ꝫ ipsum t cōspirauerunt in necem eius. Ecce ergo q̄o, apparet qualiter scribe t pharisei erant de symeon. t quomodo vaticiniū Jacob t mysterium venditionis Joseph fuit ipletum per eos contra christuꝫ.

Scribe t pharisei fuerūt de tribu symeon

Omine quid multiplicati sūt q tribulāt me: multi insurgūt aduersum me.

Secūda Dñi. iij. t vij. q. ij. tōiectio t de pe. di. ij. c. si ei. s. ꝓponitur

¶ Huic psalmo ꝓponitur talis titulus. in trāslatiōe. lxx. t bti hiero. s. ps dauid. cū fugeret a facie absalon filij sui. Sed q: iste ps est ꝓim? huius titulū. Ideo aliqualiter est īmorandū in expositione huius tituli: vt sit doctrinal ꝓ ceteris. Ilā deū ē in plogo tractatu v. q̄ titulus in psalmis est quedam breuis prenotatio quoꝝdam sacramentoꝝ in psalmis latēs continentium. Et ideo debemus attendere qui t quot sunt termini siue vocabula: que prenotantur in titulo t q̄ sacramentum continent t figurant. Nam dictum est ibi: q̄ sex possunt prenotari in titulo. s. nomen psalmi. t persona. t materia. aut modus cantandi. aut instrumentum. aut tempus vel locus in quo cantabatur. In hoc autem titulo tantum prenotanē tria. s. nomē psalmi: cū dicit ps. secundo persona autoris cum dr dauid. Tertio materia psalmi cum dicitur cum fugeret a facie absalon. ps autem dicitur, inquātum est factus ad laudandum deum: t cantabatur indifferenter cuꝫ aliquo instrumento. Per hoc autem quod dicit dauid: prenotatur q̄ dauid fecit hunc psalmum. Et sic apparet causa efficiens: sed per hoc quod subdit cum fugeret a facie absalon: prenotatur causa materialis: siue materia huius psalmi: sed quia dr in diffinitione tituli aliquod sacramentum continetur ꝓ nō ponit hic. Et sic patet q̄ iste titulus nō est totus ps. sed pars psalmi. Et sic patet q̄ iste titulus nō est totus ps. sed pars psalmi.

De cōspiratione absalon ī dauid.

nentium prenotat: q̄ talia vocabula p̄notata t posita in titulo: p̄notāt t cōtinēt aliq̄ sacramēta latens in psalmis q: aliter tituli nō pertinerent ad sacrā scripturā. nec ad ꝓpheriā: vt dictū est supra. Ideo videndū est de mystico sacramento: contēto in hoc psalmo prenotato per titulum: vt sit preuia doctrina ꝓ oibus. ¶ Ad cuius intelligentiā est notandū: vt legitur. ij. Regū. xv. q̄ postq̄ dauid remiserat filio suo absalon fratricidiū q̄ perpetrauerat cōtra fratrē suū amō t reuocauerat ipm ab exilio t reduxerat in pristinū honorē: tūc absalon immemor t ingratus de tot bñficijs acceptis insurrexit cōtra patrē t cōiurauit cū achitofel et ceteris malignis: t anhelauit ad regnum. t fecit se regē cōstitui t appellari a suis sequacibus. Et sic cū manu armata attentauit venire in hierl'm. Q̄ audiens dauid operto capite t nudis pedibus fugit a facie filij sui absalon quibusdam paucis: qui ipsum per iugum montis sequebantur. Unde semey de domo Saul improperabat ipsi dauid dicens. Egredere: egredere vir sanguinū tc. Sz dauid in hac psecutiōe humiliauit se: q: sciebat hoc euenisse iusto dei iudicio ꝓpter peccā bethsabee t vrie. Ideo patienter tulit persecutionē. Sed dñs visa humilitate dauid: destruit cōsiliū achitofel. Et Joab vicit absalon. Et sic dauid restitutus est in regnū suū. In quo mysterio dauid pandit in spū totum mysteriū passionis x̄pi. Ilā per hoc q̄ absalon filius eius: cui tot beneficia contulerat insurrexit contra eum. nouit t preuidit in spū qualiter populus iudaicus qui tot beneficia quondā receperat a x̄po: qui quōdam ipm eduxerat de captiuitate egypti. Et per mare rubrū t desertū traduxerat in manu potenti t brachio extento. Et in terrā p̄missam introduxerat: t totiens de tribulationibus t necessitatibus euꝫ liberauerat t peccata remiserat: vt pater per totum discursuꝫ libri iudicū t regum tc. Et tandē venit in carnē: vt eū a miserabili dyaboli seruitute liberaret. t tot bona eis cōtulit filios eorū sanādo: t a morte resuscitādo. Et tñ ille populus iudaicus insurrexit aduersus dñm t x̄pm eius t ipm persecuti sunt: t flagellauerunt tc. Ytē per hoc q̄ dauid fugiens a facie absalon: ascēdit in ciuitū oliuarū nudis pedibus tc. Preuidit dauid in spū: qualiter x̄ps nudis pedibus erat in cruce ascēsurus t ibi pro nobis moriturus. Ytē p hoc q̄ dauid in tali psecutione intēdit: t pre afflictione raptus a sensibus factus in extasi dormiuit. Sed postea recuperatis viribus a tali deiectione surrexit: t fuit restitutus in regnū sublimius, q̄ ante: p̄uidit dauid in spū qualr x̄ps erat moriturus in sepulchro sepeliēdus t exinde ad gloriā resurrecturus: t vtile dñium t potestatē accepturus. t sup inimicos regnaturus. Ytē p hoc q̄ achitofel qui dederat cōsiliū cōtra dauid: seipm suspēdit videns cōsiliū suum cōfusum t infatuatū. preuidit dauid in spū qualr iudas p̄dito: videns x̄pi resurrectionē erat seipsum laqueo suspensurus. Ytē q̄ Joab arīnger t dux exercitus dauid interfecit absalon: t dissipauit cōuenticula t fautores eius. p̄ nentium prenotat: q̄ talia vocabula p̄notata t posita in titulo: p̄notāt t cōtinēt aliq̄ sacramēta latens in psalmis q: aliter tituli nō pertinerent ad sacrā scripturā. nec ad ꝓpheriā: vt dictū est supra. Ideo videndū est de mystico sacramento: contēto in hoc psalmo prenotato per titulum: vt sit preuia doctrina ꝓ oibus. ¶ Ad cuius intelligentiā est notandū: vt legitur. ij. Regū. xv. q̄ postq̄ dauid remiserat filio suo absalon fratricidiū q̄ perpetrauerat cōtra fratrē suū amō t reuocauerat ipm ab exilio t reduxerat in pristinū honorē: tūc absalon immemor t ingratus de tot bñficijs acceptis insurrexit cōtra patrē t cōiurauit cū achitofel et ceteris malignis: t anhelauit ad regnum. t fecit se regē cōstitui t appellari a suis sequacibus. Et sic cū manu armata attentauit venire in hierl'm. Q̄ audiens dauid operto capite t nudis pedibus fugit a facie filij sui absalon quibusdam paucis: qui ipsum per iugum montis sequebantur. Unde semey de domo Saul improperabat ipsi dauid dicens. Egredere: egredere vir sanguinū tc. Sz dauid in hac psecutiōe humiliauit se: q: sciebat hoc euenisse iusto dei iudicio ꝓpter peccā bethsabee t vrie. Ideo patienter tulit persecutionē. Sed dñs visa humilitate dauid: destruit cōsiliū achitofel. Et Joab vicit absalon. Et sic dauid restitutus est in regnū suū. In quo mysterio dauid pandit in spū totum mysteriū passionis x̄pi. Ilā per hoc q̄ absalon filius eius: cui tot beneficia contulerat insurrexit contra eum. nouit t preuidit in spū qualiter populus iudaicus qui tot beneficia quondā receperat a x̄po: qui quōdam ipm eduxerat de captiuitate egypti. Et per mare rubrū t desertū traduxerat in manu potenti t brachio extento. Et in terrā p̄missam introduxerat: t totiens de tribulationibus t necessitatibus euꝫ liberauerat t peccata remiserat: vt pater per totum discursuꝫ libri iudicū t regum tc. Et tandē venit in carnē: vt eū a miserabili dyaboli seruitute liberaret. t tot bona eis cōtulit filios eorū sanādo: t a morte resuscitādo. Et tñ ille populus iudaicus insurrexit aduersus dñm t x̄pm eius t ipm persecuti sunt: t flagellauerunt tc. Ytē per hoc q̄ dauid fugiens a facie absalon: ascēdit in ciuitū oliuarū nudis pedibus tc. Preuidit dauid in spū: qualiter x̄ps nudis pedibus erat in cruce ascēsurus t ibi pro nobis moriturus. Ytē p hoc q̄ dauid in tali psecutione intēdit: t pre afflictione raptus a sensibus factus in extasi dormiuit. Sed postea recuperatis viribus a tali deiectione surrexit: t fuit restitutus in regnū sublimius, q̄ ante: p̄uidit dauid in spū qualr x̄ps erat moriturus in sepulchro sepeliēdus t exinde ad gloriā resurrecturus: t vtile dñium t potestatē accepturus. t sup inimicos regnaturus. Ytē p hoc q̄ achitofel qui dederat cōsiliū cōtra dauid: seipm suspēdit videns cōsiliū suum cōfusum t infatuatū. preuidit dauid in spū qualr iudas p̄dito: videns x̄pi resurrectionē erat seipsum laqueo suspensurus. Ytē q̄ Joab arīnger t dux exercitus dauid interfecit absalon: t dissipauit cōuenticula t fautores eius. p̄

uidit dauid in spū: qualr' titus t exercitus romanoꝝ: iussu t p̄missione diuina erat destructur? populū iudeoꝝ t dissipaturus. Et sic iudei erāt per mundū dispergendi. t regnum t sacerdotiū amissuri Et sic dauid p hanc suā fugā t psecutionē p̄uidit in spū persecutionem x̄pi t resurrectionez: t futurum regnum x̄pi. Et per eandē rationem preuidit psecutionē ecclē futurā p tyrannos t resurrectionē t p̄speritatē ecclē futurā tēpore ꝯstantini. Et hec est causa quare dauid motus est ad faciendū hūc psalmū. Ex quibus patet q̄ duplex materia cōsideratur in hoc psalmo: sicut dictū ēst in plogo tractatu. j. t. c. ij. sez materia ex qua t hystorialis: ima teria p̄incipalis de qua t mystica. Ilā materia ex qua dauid assumpsit parabolā t ꝓpositionē. est fuga dauid a facie filij sui absalon: q̄ se hz tanq̄ parabola: t propositio. ex qua spūaliter aliq̄ mysteriū intelligit. Sed materia de qua mystica t p̄incipalis est mysteriū passionis t resurrectionis x̄pi Per hoc ergo ptz expositio tituli t oim aliorū si imitaz. Ilā cū dr. ps dauid cū fugeret tc. intelligit sic: q̄ istū psalmū fecit dauid qñ fugit a facie filij sui absalon: q: ibi supple preuidit in spū mysteriū passionis t resurrectionis x̄pi. Et ideo ꝓpheтādo passionē t resurrectionem x̄pi. fecit hūc psalmū. habēs t sumēs occasionē t parabolā t ꝓpositionē ex fuga sua t psecutiōe. Et q̄bus patet oēs cause quattuoꝝ huius psalmi. Nam actor t cā efficiēs est ipse dauid. cā materialis hystorialis ex q̄ est fuga t psecutio dauid. ¶ Sed materia de qua t p̄incipaliter intēta est passio t resurrectio x̄pi.

Cā materialis huius psalmi.

¶ Causa vo formalis est modus scribēdi t tradēdi materie t modus intelligēdi. Ilā iste ps est intelligendus: t exponēdus p ōstruoꝝ regulas. Primo p regulā de essentia t psona. Nam in hoc psalmo dauid introduxit x̄pm loquentē ad patrē. Et sic vna psona diuina loquit ad aliā. Ytē exponit p scdam regulā. s. de x̄po deo t homie. Ilā x̄ps loquit rōne humanitatis: quia sic passus est t resurrexit. Tertio exponit p regulā de x̄po capite: t de eius ecclia: q: x̄ps nō solū loquit de psecutione sua in capite. Sed etiā de psecutione ecclie t fuoꝝ mēbroꝝ. Ilā sicut x̄ps passus est t resurrexit. Ita pariter ecclia passa est. x. psecutiones per tyrānos t pene prostrata. Sed postea resurrexit tpe cōstantini t sublimata est. t regnauit in grādi p̄speritate. Quarto exponitur p regulā de spū t littera. Nam p fugā t psecutionē ipsius dō intelligim? persecutionē x̄pi t ecclie. t resurrectionē. Et sic expositio huius tituli t psalmi erit doctrina ad oēs alios titulos t p̄salmos: ne fiat iteratio. ¶ Cā vo finalis huius psalmi est. vt nos ad fidē t spē resurrectionis inducat t cōfirmet nostrā futurā expectem?. Et iō licz iste ps. pōt exponi ad lām de dauid. tñ nō est ibi sistendū: q: esset cōtra doctrinā x̄pi. contra. principia p̄missa in plogo tractatu. iij. t. iiij. q: aliter iste ps. nō esset pphetic? nec ꝓputaret inter sacras scripturas a spūsancto traditas. vt dictum est. Et iō supradictus titulus nō explicat materiā p̄incipaliter intētā: ls materiā ex qua dō accepit

Cā formalis

Universidad de Deusto
Biblioteca

Diui. psalmi.

rabolā t ꝓpositionē ad facilēdū istū psalmū.sicut dictū est in ꝓlogo tractatu.iij.regula qnta.Et talis ordo.est secundus in oibus psalmis t titulis eoꝝ.Et iō ꝑm intellectū ꝓpheticū ad quē dō fecit eū est exponēd?.Scōm ergo hūc intellectū catholici:ꝓ iste dicit in ꝑsona xpi:ꝓtes:put dō introducit xpm loquētē.Mā sicut in comedijs t tragedijs poeta nūq̄ loqtur:ꝙ introducit ꝑsonas loquētes ita ꝙ dō fecerit hūc psalmū:tñ in hoc psalmo t in multis alijs nusq̄ loqtur ipse:ꝙ introducit xp̄m loquētē vel ecclīam ꝑ.ergo iste est vox xpi ad patrē in quo ꝑsonā facit.Mā primo xp̄s exponit suā passionē t psecutionē apud patrē ꝓ modū q̄rimonie. Scōo ostendit se exauditū t liberatū per resurrectionē.Tertio ꝓdicit futurā iudeoꝝ punitionē t vastationē.Quarto ostendit suā passionē fore in salutē totius ecclīe t deptionē totius ppli.Scōa ibi.tu aūt dne.Tertia ibi.nō timebo milia ppli.Quarta ibi.dni est salus. Quātū ad primū ergo est dicendū q̄ sicut absalon t achitofel t semey t multi alij insurrexerūt ꝓtra dō t cōcitabāt ppl̄m cōtra dō ad rebellionē:t dicebāt q̄ deus erat ꝓtra dō t reꝓbauerat eū ꝑ ꝓpheta eius.Et semey auticulus vtic siue ipsius berſabee publicabat ꝓuerbiū ꝓ tota ciuitatem di.q̄ rapuit ouē t interfecit pastorē q̄o erit ei sal? a dño.qua si diceret nullo mō.immo est a deo reꝓbatus.et sic cōcitabat ppl̄m pariter ergo iudei imꝓperabāt xp̄o in cruce.Ualy q destruis templū deꝝ:t in tribus reedificas illud.si filius dei es descēde de cruce.t salua temetipm t nos.Et multa alia imꝓperabāt ei putātes esse ipsum a deo derelictum t reꝓbatū.Et hoc est qđ dicit hic xp̄s ad patrē? vñ ait.O dne pater qd.i.quare cū nihil eis male fecerim?immo multa beneficia eis cōtuli:multiplicanti t in magnū numerū congregati sunt iudei qui tribulāt t persequūtur me in passione.t multi absq̄ iniuria precedēte insurgunt aduersum me.Et hoc dico t cum ratione conqueroꝝ.Am.

Deus meus ne elongaueris a me: deus meus in auxilium meum respice.

xxvj.q. j. agnoscim?. et xxxij. q. ij. ca. an cillam.

¶ Multi dicūt aie mee.i.loquētes ꝓtra vitā meā t querētes mortē meā dicūt psequamur t occidamus cū:q: iā nō est salus in deo eius.q.d. Jā non expectat a deo salutē nec reparationē q: derelict? t reꝓbat? est.si filij? dei est descēdat de cruce t liberet cū si vult tc.Ad notādū fm aug.3 adamantiū manicheū.q̄ idē xp̄s.Cūbi dei filij? q̄ loq̄bat in ꝓphetis locut? est postea in carne assumpta.Et iō xp̄s ꝙ nodū incarnat?nec passus:tñ iā loq̄bat? cō q̄rebat ꝓphetice ꝓ os dō an aduētū suū.Sed postea hāc eādē q̄rimoniā fecit in cruce.t tm ordine tꝝ dō ꝑ maiori ꝓte in oīb? psalmis.q: loqt i ꝑsona xpi futuriv? lati? patebit.

xxj.q. iij. c.ad mē sam.

Tu autē domine susceptor meus es:gloria mea.et exaltans caput meum.

¶ In hac scda ꝓte ꝓdicit ꝓphetice xpi liberatio. Ad ostendit xp̄s se exauditū t liberatū ꝓ resurrectionē.vñ dicit:o pr.ꝙ ipsi tanq̄ execrari t in malicia obstinati dicāt hoc.s.q̄ nō est sal? mihi in deo.aūt ꝓ sed tu dne suscepto: t sustētato: t liberato: meꝝ es.Mā ꝙ ad xp̄s me dereliq̄ris in exponēdo me in eoꝝ ꝑtē,quo ad passionē q: illa fuit hora eoꝝ et ꝑtās tenebraꝝ.cū nō dereliq̄sti me quo ad plenitudinē gr̄e t amoris.q: q̄s ꝑsū semel assumpsit nūq̄ dimisit.Mā ꝙ aia esset a corꝑe separata cū diuinitas semp fuit vtriq̄ vnita.Et sic tu pr̄ cui verbū est cōsubstātiale nō me dereliq̄sti:q: semp fuisti susceptor:t sustētator: meꝝ.t semp fuisti gl̄ia mea Mā ꝙ paterer in cruce fm partē sensitiuā:tñ fruebar tāq̄ cōprehēsō: ꝓ ꝑte rōnalē.Et ideo semp tu fuisti t es gl̄ia mea t exaltās caput t regnū meū. Mā ibidē erā in cruce erā de?t caput ecclīe a quo fluxerūt ecclīastica sacramēta tc.Ꝑtē tu es gl̄ia t victoria mea.t clypeus meus vt ꝙ littera ꝺ Hieronym.t tu es exaltās capūt meū t regnū sup eos.Mā caput exaltare idē est qđ dñm cōstituere.¶ Uoce mea ad dñm vñ nota q̄ xp̄s multotiēs petijt a patre liberari ꝓ resurrectionē vt ps Jo.xvij.cū dicit clarifica me pr̄ ea claritate quā habui ap̄d mūd? fieret.Ꝑtē hoc idem petijt in orto unā ꝙ ione. Ꝑtē hoc idē in cruce.cū di.sitio tc.Jō subdit hic.

infra. xx vj.t.c. cpij.

Uoce mea ad dominum clamaui:et exaudiuit me de monte sancto suo.

Ego dormiui t soporatus sum et exurrexi: quia dominus suscepit me.

lvj.di. c. nasci.

¶ Uoce mea ad dn̄m clamaui.s.ꝓ mea resurrectione t ꝓ totꝝ? mūdi salute t meoꝝ membroꝝ.t ꝺ clamaui in orto.t in cruce.Et sic dn̄s pr̄ exaudiuit me de mōte scō suo.i.de summa altitudine t excellētia gl̄ie sue. Uel altitudo t excellētia quā ꝙ deus super oēs creaturas:eo q̄ habitat gl̄iam in accessibilē ꝺ: mōs scrīs t loc? dei. Ꝑtē deus pr̄ exaudiuit me de mōte scō suo.ſcs de cruce q̄ ꝺ: mōs dei.per quē est accessus ad celū t probo q̄ dns exaudierit me. Mā ego dormiui in cruce ꝓ verā mortē.q: aia fuit separata a corꝑe t soporat? sum.t qeui i sepulchro:ꝓ.xl.horas t resurrexi a mortuis t dns pr̄ suscepit me a mortuis resuscitādo.Ptū ad humanitatē.Et nota q̄ in hebreo t in trāslatiōe hieronym.habēt voce mea ad dn̄m clamabo t exaudiet me tc. Sꝙ lxx.trāstulerunt de ꝑterito vocem ea ad dn̄m clamaui tc.Ad hec fuit cōsuetudo ipsoꝝ lxx.Maꝙ ꝑ maiori ꝓte vbi reperiebāt verbū de futuro trāstulerūt ꝓ verba de ꝑterito t hoc diuina puidētia factū est. Primo ppt̄ certitudinē ꝓphetie. Scōo q: ꝓpheta post visionē faciebat psal.iō referebat advisionē de ꝑterito sicut supra dictū est tractatu j.c.iij.Tertio q:lxx.puiderūt i spū aliter isti psal. nō erāt a fidelib? frequētādi in eccīa post aduētū t passionē xp̄i t post impletā ꝓphetiā.Et sic pnū ciamus oia de ꝑterito q:iā sunt completa ꝓ xp̄m. Scōo est notādū q̄ differētia est inter dormire et sopor̄i. Mā dormire dicit indifferēter oēm somni.Sꝙ soporatio ꝺ: somn? pfund? post magnū labōrē t angustiā.equo q̄s difficulter euigilat.Et iō mors xp̄i ꝺ: dormitio:eo q̄ ꝓ vigiliā soluta est.ꝛ ꝓ dormire resurrectionē.Sꝙ dicta fuit soporatio:eo q̄ ꝓ.xl. horas durauit tracta fuit post lōga tormēta.q̄ qui ri.

Verbaꝝ futuro trāstulerūt ꝓ verba de ꝑteritoꝛ

Differē tia inter dormire t soporari

dē soporatio erat difficilis ad soluēdū imo impossibilis respectu cuiusq̄ creature.licz fuerit facilis apud deū.iō dr.xp̄s nō solū dormiui simplici dormitiōe.a qua surreri.Sꝙ et soporat?sum somno profundo a quo null? potuisset surgere.nisi diuina potētia.Ad mōs magis similat sopori q̄ dormitiōi Mā dormiēs simplr aliqliter mouet.Sꝙ soporat? nullo mō mouet ꝓpter pfunditatē somni.Jō de soporato dicit? dormit tāq̄ mortuus vñ Uergili. Ad consanguine? leti sopor. Ꝑtē in.ij.eneid.Jnua dūt vbē somnoq̄ sepulcra.Et loq̄t de somno soporatiōis q̄ est similis morti.t ecōtrario.vñ ait salust: Joh.xj.Lazar? amic? nr̄ dormit.Sꝙ eam? vt a somno excitē eū. ¶ Sꝙ est aduertēdū q̄ qdaꝙ nutumār ipm dō in illa psecutiōe dormisse.t ꝑ labore tāgustia soporatū fuisse.in quo sopore tenta fi pudit i spū totū mysteriū passiōis t resurrectionis xp̄i future:ad instar sue psecutionis,t qualiter sua psecutio erat figura passiōis t resurrectionis t soporatiōis:t excitatiōis xp̄i.t iō fecit hūc psalmū in ꝓphetia de xp̄o.Et iō dicit hic in ꝑsona xp̄i ego dormiui tc.Et subdit dns suscepit me.littera Hieromy.hꝙ.Dns sustētauit me.t tunc est littera clara.Et ē sensus q̄ deitas semp sustētauit carnē cui erat vnita.ne corrūperetur.vt patebit psalmo. xv.nec dabis sanctū tuū videre corruptionē:qm̄ a dextris est mihi ne commouear.

xxiij. q. j.nō tur bat.ꝓj. q.iij. secuti.

Non timebo milia populi circundātis me: exurge domine saluū me fac deus meus.

¶ Nota q̄ hec ꝓticula pōt esse cōsecutiua:t ptinere ad rōnem ꝓcedētē.Mā xp̄s dormiuit t soporatus fuit in sepulchro.Sꝙ dū fuit sibi iudei petierūt a pylato vt iuberet sepulchrū custodiri.Mā ꝙ oēs.xl.horas milites pylati custodierūt t circūderūt.ne discipuli furarent corꝑus.aut aliq̄s alī? tolleret.Sꝙ xp̄s nō timuit milites pylati.nec multa milia populi circūdātis.immo in despectu eoꝝ resurrexit.Unde terremotus factus est magnus:t ꝑ timorē exterriti sunt custodes:t facti sunt velut mortui tc.Et ideo dicit xp̄s licet fuero soporatus in sepulchro.nō timebo milia.i.milites populi circūdantis me.nec si multa milia populi essent ibi: tu dne exurges me suscitando.t saluus me facies tc.Sed ꝙ sic possit exponi cōtinuādo hanc partē culā precedenti tñ aliter potest intelligi scil̄z q̄ sit tertia pars huius psalmi in qua xp̄s petit victionē de suis crucifixoribus t psecutoribus.Ad est notandū q̄ postq̄ iudas audiuit xp̄m resurrexisse iuit ad pharisēos t reddidit eis pecuniā dicēs.peccauī tradēs sanguinē iustū tc.Sed q: iudei respondentes dixerunt.quid ad nos tu videris.tunc laqueo se suspendit.Et ex tunc fuit maxima confusio inter iudeos:et inceperunt inter eos scissmata et seditiones t strages et mutue cedes:et alie tribulatiōes que durarūt t perseueraverūt per.xl.annos vt ait Josephus de bello iudaico.vsq̄quo venit titus cū exercitu romanoꝝ t destruxit ciuitatē t regnum t eos partim trucidauit t partim captiuauit t per mūdum dispersit.Et hoc est qđ dicit hic xp̄s vnde petita patre pumitionē iudeoꝝ t victorem dicens.O dne exurge.i.ꝙ per illud triduū vt dearis dormire:me obliuiscēdo t inimicos iudeos dimittendo tñ exurge tuā potestatem ostendēdo t saluum me fac resuscitando.Et sic nō timebo milia populi.i.totam illam multitudinē populi iudeoꝝ circūdantis me t persequentis.q: multotiens circūdederunt me.s.in templo mecū altercando t in orto me capiendo t ligando t ante annaꝝ t cayphan me percutiendo.t ante pylatū accusando:t in cruce ꝓperando:t in sepulchro me custodiendo.t tñ nō timebo nec timui omia,ista milia.t multitudines iudeoꝝ q: nō potuerunt me vincere.immo victeos resurgendo t eos destruendo.

dist. xiv. cū paul? t.xij.q.ij firmitas. t.xxiij.q iij.nabu g odono soꝛ

Quōm tu percussisti oēs aduersantes mihi sine cā dentes peccatoꝝ contrisisti.

¶ Tu pr̄ percussisti oēs,iudeos mihi sine cā aduersantes t cōtriuisti dentes.i.potētiā ipsoꝝ auferendo eis regnū t sacerdotiū.vñ eos percussisti:t dētes eoꝝ contriuisti qñ exercitū romanoꝝ sup eos induxisti qui eis regnum t sacerdotiū abstulerūt .t ciuitatē t templū incenderūt teos captiuarūt tad magnā crucidarūt.Et cōtriuisti dētes eoꝝ.nā ꝓtās sacerdotalis t ꝓtās iudicandi scribarū t ꝓpharseoꝝ tbona tpalia erāt dentes eoꝝ qbus rodebāt t mordebant t devorabant pauperes t pupillos t viduas.

xxj.di.c. omiꝝ.

Domini est salus:t super populum tuum benedictio tua.

¶ Hec est ōtra particula in q̄ xp̄s orat pfectē ac ceptet passionē suā in ꝑcium t redēptionē totius ppli.Mā iste fuit effectus t fructꝰ passiōis xp̄i. Et iō dicit xp̄s ad pr̄em.O pr̄ cuius salus huī? passionis est dñi.i.tui dñi.i.a te dne.Nam greci non hñt ablatiuū.iō ponit gtiū ꝑ ablatō vnde dicit fil?.o pr̄ ꝙ ego inquātum hō passus fim tñ tota virtus salus siue ⁊tus salutis,est a te:q: tu dedisti me i salutem populi.iō sit bñdictio tua sup ppl̄m.i.accepta hāc passionē in salutē ppli ꝙoim membroꝝ meoꝝ.itē ly t pōt cōiungere simles casus sub vno verbo t vna oratione.vt sit sensus .o pater salus tui dñi t tua benedictio est.i.sit sup ppl̄m tuus.Uel pōt et iste versiculus cōstrui per sȳneptesim q̄ sit mutatio ꝑsone:vt q̄ filius dicat:cuius salus t virtus salutis est dñi.i.a dño.t postea ꝺuersus ad pr̄em dicat o pater sit bñdictio tua sup ppl̄m :meā passionem in eius redēptionē acceptando.t eos tibi reconciliando.t eis peccata remittēdo.que q̄dē figura sepe frequētat in psalmis.Et quo ꝙ ꝙs xp̄s inq̄ tū hō passus fuerit:tū ⁊tus passionis ꝙ salutis attribuitur pr̄i.Nam sicut filius inquantum de? q̄cquid hꝙ:hꝙ a pr̄e.Ita a fortiori totum suppositum quicq̄d virtutꝭ hꝙ:hꝙ a pr̄e.Et iō xp̄s tota virtute passionis t redemptionis t salutis dicit esse ipsius patris:vel a patre:q: virtus salutis ꝓtās erat in diuinitate.Sꝙ merita ꝓpter que dat salus t remissio erant in humanitate.Ulterius est aduertendū q̄ ex consequenti totus iste psalmus pōt exponi ō xp̄o mystico.s.de capite tmēbris ꝓtriā regulam vt dctm̄ est in ꝓlogo tractatu.iij.t tūc xp̄s non so-

tum loquit̄ p se t de psecutiõe sua t resurrectiõe. hꝫ etiã de psecutiõe ecclesie. Mã qcũq xps passus est in capite: passus est siue passa est ecclia postea in mẽbris. Et ita post longas psecutiões t sopora tiões surrexit xps cõstãtini t cõtriuit dẽtes tyrannoꝝ &c. Võr etiã totus iste psalm? est evox totius corporis mystici t cuiuslibet mẽbri ecclesie ad xp̄m caput suũ cõquerẽdo de psecutorib? ecclesie: t gratias agẽdo p liberatiõe ecclesie: t de punitiõe psecutoꝝ: t sic iste ps t duo pcedẽtes t subsequẽtes pũt cuilibet martyri cõuenire: t inquantũ p xp̄o t inquantũ mẽbri xp̄i passus est. Et ẽt cõueniũt oibus cõfessoribus inquãtũ sunt mẽbra xp̄i t p xp̄o laborarũt. Et sic xps loqtur in eis t p eis: t ipsi in xp̄o p xp̄o. Mã sicut xps passus est p mẽbris: ita loquit t orat p mẽbris &c. Et hec est cã quare cãtamus hũc psalmũ: t pcedẽtes t subsequẽtes in festiuitatibus martyꝝ t cõfessoꝝ. Et iõ prudes lector t sacerdos cũ recitat psalmos aducrtat intẽtionẽ ecclesie. Aduertat ẽt lector. Mã modus expouẽdi hũc psalmũ põt esse norma ad exponẽdũ t intelligẽdũ oẽs psalmos sequẽtes. Et sic ps p hystoria de persecutione absalon facta contra dauid pnotata in titulo nõ adducit in hoc psalmo: tãꝑ pncipalis materia: hꝫ tãꝑ ppositio figuratiua: ex qua dõ ppheticẽ infert cõclusionẽ euãgelicã de passione xp̄i: t hec est materia principalis huius psalmi. Et hec sit regula p̃o oĩbus alĩs psalmis.

xxxvj. dist. cap. si quis vult.

Cum invocarem exaudivit me deus iusticie mee: in tribulatione dilatasti mihi. Miserere mei: et exaudi orationem meam.

Huic psalmo ꝓponit talis titul? hꝫ .lxx. in. finẽ ps cãtici dõ. Scõm ẽo hebreos ad victorẽ siue ad victoriã in organis ps dõ. hꝫ aũt Hieron. victoriã ps dõ: vñ est notãdũ q sp: vbiciũq apõ hebreos in titulo psalmoꝝ ponit ad victoriã: siue ad victorẽ siue vincẽtẽ qõ idẽ est apõ eos: sp. lxx. trãstulerũt in finẽ. Hieronym? ẽo traduxit in otõ. Sꝫ hꝫ dixerãt in ẽbreo: trũ oẽs cõuenit in suã si velim? specular t itelligere sacra titulorꝝ. Mã ex titulis possum? intelligere sacra in psalmis: nẽta: dicũ est enim in plogo tractatꝰ. q. p titulus est quoꝺãm breuis pnotatio sacr̃m retinẽtiũ. Et sic vocabula posita in titulis pnotãt sacra psalmi. Et dicũ ẽ ergo i titulis sex pmittunt. s. nomẽ psalmi aut psona actoris aut cantoris aut materie de qua siue ex qua est ps aut mod? cãtãdi: aut instrumẽtũ musicale cũ quo ps cãtabat aut xps aut loc? in quo cãtabat quoꝝ qlibet pnotat sacꝫ in psalmo cui ꝓponit. Et sic in hoc titulo pnotant q̃tuor: ex illis sex. s. nomen psalmi t psonaꝝ mod? cãtãdi instr̃z musicũ cũ quo cãtabat ps iste. Mã p hoc q ẽo ps cãtici pnotat nomẽ psalmi. Mã ẽo ps inquãtũ cũ instro musico ad laudẽ dei cãrabat: t ẽo: ps cãtici inquãtũ instr̃z musicale incipiebat primũ vsus psalmi t chorus voce humana respõdebat t sc̃bat scõm vsum. Et sic alternatiꝫ vsq; in finẽ. Per hoc q ẽo dõ pnotat ꝓsona t cã efficies t actoꝝ huj? psalm. s. q dõ fecit ips p hoc aũt qõ addit in organis explicat instrm̃ musicũ cũ quo cãtabat: p hoc aũt q pmittit ad victoriã siue ad victorẽ t vincẽtẽ. Est aduertendũ q dõ eligebat ad cãtãdũ de leuitis hũrib? altiorẽ vocẽ, qb? dabat ad cãtãdũ oẽs psalmos sic intitulatos q adequabãt voces suas cũ instrũs musicis: t incipiebãt primũ vsum submissa voce t in qlibet versu eleuabãt altius vocẽ t pũctũ: t sic pcedebãt eleuãdo magis t magis vocẽ vsq; in finẽ psalmi t vsq; ad finẽ t vltimũ conatũ vocũ. Et sicut? nitebat vicere alios: t superare in eleuatione vocis. Et sic qui magis tollerabãt cãtũ: eleuabãt vocẽ dicebant victores sicut nos facim? in ecclesia in festo epyphanie qũ cãtam? illũ psalmũ venite exultemus &c. q: semp pcedim? eleuãdo alti? vocẽ in quolibet vsu t vn? chor? nitit̃ superare alium. Jta piter faciebãt cãtores in hoc psalmo: t ceteri hmõi in tẽplo: t qui altius eleuabãt vocẽ dicebant victores t cõsequebant ꝓmiũ in choro ꝑceteris. Et iõ vbi in talibus titulis in hebreo ponit ad victoriã siue ad victorẽ, Hieronymus transtulit victori: quasi dicat q dabãt iste ps victori adcãtandũ cũ ꝓmio. Ixx. ẽo traduxerũt in finẽ: quasi dicãt iste ps cãtabat cũ oĩi ornatu vsq; ad finẽ. t vltimũ punctũ eleuãdo vocẽ t sic oẽs cõueniũt i hũa. ¶ Ex quo ps q; in hoc titulo explicat actor: psalmi: t nomẽ t instrumẽtũ musicũ t modus cãtãdi: q: iste mos t cõsuetudo fuit apud oẽs poetas lyricos maxime comicos t tragicos. s. ꝓponere titulos in comedijs: in qbustitulis explicabãt actor: tãps: t loc? in qb? comedie t tragedie recitabant: t instrumẽta cũ qb? cãtabant. Et sic in comedijs Therẽtij ꝓponit titulus. s. Acta ludis megalẽsibus tali t tali cõsulibus tribus duabus t. Et sic etiã dauid tãꝑ verus t diuinus poeta psalmis in tẽplo cantãdis ꝓposuit cõsimiles titulos explicantes ya spersonas t materias t instra t modos cãtãdi t loca t tpa vt patebit. Sꝫ q: ista non fecit dauid sine mysticor ꝓphetico sacramẽto vt dictũ est: q: oia pnotata in titulis continẽt sacramẽta: ideo querendũ est de sacramẽto huius tituli vt sit doctrina t norma p oĩbus cõsimilib? titulis sequẽtibus: ne liceat iterare. ¶ Ideo est valde notandũ: sicut dictũ est in prologo tractatu. v. q ꝓmõi instrumẽta musicalia in titulis pnotata significãt mysteria christi t ecclesie. Sed inter cetera organũ significat corpus ecclesiasticum t mysticũ. Nam sicut in organis sunt diuerse voces: trũ oẽs sut subordinate sub quadã ꝓportiõe adinuim. Et ex eis generat dulcis harmonia. Jta pariter in corpe ecclesiastico t mystico hꝫ sint diuersa mẽbra t officia t dignitates sm aplm trũ oia ista cõuenit t compaginant sub vna fide: charitate forma ta: t hũt attributoẽz ad vnũ caput q̃ est xps a quo recipiũt sensum t motũ spũalis gre t dona gratiarum t vnus spũs sctis insufflat hoc organũ. Et sic reddit vnam dulcẽ spũalẽ harmoniã proportionatã ad xp̄m seruãdo legẽ euãgelicã. Et ideo p hoc q ꝓponat in titulo ps cãtici in organis: intelligit

Quomõ organus significat. corpus mysticum.

Diuisio psalmi.

q iste ps. loquit de xp̄o t ecclia: t de harmonia ẽp portione t ordine t cõformitate corporis mystici ad caput suũ siue ecclie ad xp̄m vt patebit in psalmo: p hoc aũt q ẽo: in finẽ siue advictoriã t cãtabatur cũ oi conatu vocis: pnotat qualiter lex t pphete cũ ingẽti desiderio. t conatu vocabãt xp̄m: qui est finis legis: vt veniret in carnẽ ad saluandũ genus humanũ t ad ferendã legẽ euãgelicã iustificãtẽ ad vitam t felicitatẽ eternã. Et hoc patebit in expositione psalmi: t est materia principalis intenta: de qua iste ps. t p qua est apud catholicos exponẽdus. Sed de materia mystica t figuratiua est multipler mod? dicẽdi non solũ apud catholicos. Sed etiã apud hebreos modernos. Mã qdã dicũt q dauid fecit hũc psalmum in psecutione saul. qñ saul cinxit dõ admodum corone in deserto Maon Sed q: nũciatũ est ipsi saul q philistei venerant t inpleuerant terrã iuda t israel: t trãe cõpulsus est dimittere dauid: t ire t occurrere obuiã philisteis Et sic dõ gras agendo fecit hũc psalmũ. Alij autẽ dicunt q dauid fecit hũc psalmũ ꝓtra cõsiliatores absalon. Sed mihi? magis cõforme littere huius psalmi: q dauid fecerut ipm qñ saul congregauit oes seruos in gabaa teneno hastã in manu t dixit. Audite me nũc filij gemini: nũqd oib? vob? dabit filius Ysay agros aut vineas: t vniuersos vos faciet tribunos t centuriones: qñ cõiuratis oẽs aduersum me: t nõ est qui mihi renũciet: nec est qui vicẽ meã doleat ex vobis &c. Unde trãe Doech idumeus nũciauit qualiter viderat dauid in nobe: t quo mõ receperat ipm achimelech sacerdos: t quomodo porrexit sibi panes ꝓpositionis t gladiũ &c. Unde trãe saul ꝑcepit trucidari achimelech eus oi domo sua t ciuitatẽ incendit: t trãe oẽs serui Saul psecuti sunt dauid vt pꝫ primi Regũ. xxij. Et quo ps q Doech t ceteri fui saul posthposita ol iusticia t veritate cõuersi ad bona tpalia: t relicta spe diuina et lege vt placerẽt ipi sauli: ppbanarũt tẽplũ oũi t psecuti sunt dauid iniuite t voluerunt displicere deo vt cõplacerẽt regi ꝓpter lucrũ tpale: in qua cõiuratione t psecutione dõ ꝓuidit in spũ iniquã cõiurationẽ iudeoꝝ cõtra xp̄m t ꝓuidit etiã dirã psecutionẽ ecclie futurã p tyrannos: a qua fuit liberata p xp̄m a tpe Cõstãtini. Et hoc ergo potuit dõ sumere occasionẽ t parabolã cãdi hũc psalmuꝫ Et sic pncipalis intẽtio dõ est increpare iudeos ne xp̄m psequamẽ t tyrannos ne vexẽt ppl'm xp̄ianũ. Sed relicta spe bonoꝝ tpalium: cõuertamẽ ad xp̄m t legẽ eius obseruẽt. in quo qdẽ psalmo ipse dauid introducit xp̄m loquentẽ p se t mẽbris ei? increpãdo iudeos crucifixores suos t tyrannos psecutores ecclesie. Et sic iste ps põt esse vox xp̄i pro se t ecclia: vel põt esse vox ecclesie p seipsa. Et sic materia ex qua est iste ps. i. ex qua sumpsit dauid occasionẽ faciendi hunc psalmũ põt esse cõiuratio ꝓdicta facta cõtra dauid. Et hec est ppositio quaꝫ aperit nobis dauid in hoc psalmo. Sꝫ materia de qua pncipal'r est iste ps. est cõiuratio sacerdotũ et phariseoꝝ facta cõtra xp̄m t ecclam q̃ fuit figura t ꝓmissa a dauid in cõiuratiane facta cõtra ipm

Rota.

Et hec est cõclusio euãgelica quã dõ elicit ex illa ꝓpositione. Et iõ littera huius psalmi requirit vt primo exponat de xp̄o capite. Scõo de ecclia que est corpus xp̄i p̃o se t corpore suo ecclesiastico.

¶ Quãtũ q̃ ad istũ intellectũ ps iste hꝫ tres partes. Mã in prima xp̄e orat t petit liberari. In scõa exhortat iudeos t tyrãnos vt desistãt a cõiuratiõe t execution̄e eius. In tertia agit grãs de sua liberatione a morte p resurrectionẽ. Scõa ibi filij hoim Tertia ibi dedisti letitiã. ¶ Quãtũ ergo ad primũ est notandũ: q xp̄us orauit patrẽ in mẽsa p sua resurrectione: cũ dicit clarifica me pater: t orauit p suis mẽbris cũ dicit salua quos dedisti mihi: t nõ p his oro tm̃: sed p oibus q̃ credituri sunt &c. Jo. xvij. Hoc idẽ orauit̃ oro t cruce. Et sic fuit exaudit̃us p sua reuerẽtia. iõ xp̄s ait. Deꝰ iusticie mee i. q iustificat me t glorificat t phibet testimonium ipse exaudiuit me cũ inuocarẽ cũ in mẽsa t in oro t in cruce. s. cũ orãdo dicerẽ miserere mei t exaudi oronẽ meã Jn lra Hieronymi bꝫ: inuocãtẽ exaudiet me deus qõ idẽ est. Et iõ est melius q̃ sic ordinet ira. Cũ ego inuocarẽ patrẽ in mẽsa t in oro t in cruce t inuocãdo dicerẽ miserere mei: me resuscitãdo t exaudi oronẽ meã adiplẽdo ea q̃ peto p me t p mẽbris meis: trũe pr̃ deus iusticie mee exaudiuit me: qñ resuscitauit me t glorificauit me t dedit mihi prãtẽ in celo t in terra sm iusticiã meã. Et sic ẽo: deus iusticie mee. i. respiciẽs ad iusticiam meã. Et postea xp̄us cõuersus ad patrẽ dicit: o pr̃ recte possum dicere q tu es deus iusticie mee: et exaudieris oronẽ meã. Mã in tribulatiõe mea dilatasti mihi eo: t petitionẽ meã q: abũde adiplesti put petebã t sperabã. Et causat figura grãmatica lis que ẽo: sy̆neptesis: q: mutat psona tacciddẽsverbi in locutiõe: fit enim mutatio psone a tertia ad se cũdã. Et iõ est valde aduertendũ. Mã sicut Raby. moy. vnulsqs ppheta hꝫ suã linguã t suũ modum loquẽdi. Sed inter ceteros ipse dõ hꝫ extraneum t difficilem modũ loquendi. eo q scripsit metrice in versu lyrico t saphico. Et iõ est hũda eius familiaritas p longã cõsuetudinẽ: vt modũ eius percipiamus t veritatẽ ex eius littera exponeamus.

Filij hominũ vsq; quo graui corde vt quid diligitis vanitatem t queritis mendacium. alias graues.

¶ Hec est scõa ps in qua xp̄s increpat t exhortat suos psecutores vt desistãt a malicia t sequãtur doctrinã suã t legẽ euãgelicã. t duo facit. Mã primo facit qõ dictũ est. Scõo removet t soluit quãdam falsã excusationẽ eoꝝ ibi: multi dicũt qs &c. Quãtũ ad primũ est aduertendũ. q cã quare principes t pharisei mori sunt cõtra xp̄m fuit: q: xp̄s exhortabat eos ad cõtẽptũ tpaliũ. t vt ponerẽt spẽ i deo t in bonis celestibus t spũalib?. t ꝓdicabat legem moysi nõ esse intelligẽdã ad litterã. Sꝫ sm sensum spũalẽ. Et iõ cõiurarũt cõtra ipm dicẽtes. Si hũc dimittimus venẽt romani &c. Et trãe congregati sũt in atrio cayphe vt ipm morti traderẽt &c. Dicit ergo xp̄s: o filij hoim. i. homines mũdani t carnales vsq; quo eritis graui corde t manebit̃ in corde graui

Universidad de Deusto
Biblioteca

τ malivolo. ovos iudei conātes me occidere vos tyrānī psequētes nomē meū τ ecclīam vt qđ. i. cīre diligitis vanitatem. i. bona tpalia vana τ friuola. Vos iudei ppter bona tpalia vana queritis mē daciū falso mō glosando legē ad litterā trīn intelligēdo τ verū ſensum ſpīalem refellēdo: τ in ceremoniis pmanēdo. τ veritatē messīe negādo. Vos lex p moysen data est. Sed veritas per xp̄m patefacta est. quā vos tanq̄m mendaces negatis. τ iusticere recusatis. Et etiam vos gentiles tyranni diligitis vanitatē rerū tpaliū. τ queritis mendaciū superstitionis τ cultus idolorum. Et ideo.

De pse. di. ij. iterat. ō pe. di. j. ōbrē.

Scitote qm̄ mirificauit dn̄s sanctum suum dn̄s exaudiet me cum clamavero ad eum.

¶ Scitote τ volo q̄ scias qm̄ dn̄s pater mirificauit τ mirificū oīdit xp̄m sanctū suum τ filiū suus oīdit eū mirificū in sua cōceptione: q: non opere ālā sed de ſpīſancto conceptus est. τ sup naturā natus. Et etiā mirificauit eū per oia signa q̄ facta sunt in eius natiuitate p vniuersum orbē scz quia angeli cārarunt gloria in excelsis ꝛc. Et stella magos. duxit ad p̄sepe ꝛc. Itē in eius ostensione τ p̄dicatione innumera miracula operatus est: egros sanādo: τ mortuos suscitādo. Itē in eius passione tenebre facte sunt p̄ vniersam terrā. Itē mirificauit eū in eius resurrectione τ ascensione ꝛc. Ideo cognoscite ipsum esse verū deū τ messyam in lege p̄missum τ caput totius ecclīe. sine quo nemo pōt saluari. τ nisi ipse oraverit pro eo ad patrē. Ideo subdit. Dn̄s pater exaudiet me. cum. i. qñcūq̄ clamavero. τ oravero ad eum pro mēbris meis: ergo.

epbe. iiij de pen. di. j. c. rō suram.

Irascimini τ nolite peccare: que dicitis in cordibus vestris: τ in cubilibus vestris compungimini.

¶ Iraſcimini. i. licet ad horā iraſcimini. tn̄ nolite peccare. i. iram τ malum ppositū in effectum deducere. q. d. vos scribe τ pharisei ex ira τ iniquitate τ inuidia diligentes vanitatē τ querentes mendacium consilium fecistis vt me dolo caperetis τ occideretis. Et ideo licet hoc feceritis tn̄ nolite peccare. i. hāc maliciam in effectū τ executionē deducere cognoscite veritatem τ scrutamini scripturas. qm̄ ipse testimoniū perhibent de me τ nolite effundere τ tradere sanguinem iusti. Et si forsan hoc dixeritis τ dixistis in cordibus vestris τ ppositis me occidere. tn̄ cōpungimini in cubilibus vestris per penitentiā. i. videte τ cognoscite petīn τ errorē vestrū in penetralibus. i. secretis vestris. et cōpungimini τ agite penitētiā de his que dicitis τ dixistis in cordibus cōtra me. Et etiā licet occideritis me. tn̄ cōpungimini per penitentiā τ convertimini ad me. baptismū τ legem euangelicam recipiendo. τ iam deinceps abhcite τ dimittite cerimonias τ sacrificia figuratiua vete. legis: sed ꝛc.

Sacrificate sacrificium iusticie τ sperate in dn̄o: multi dicūt qs ostēdit nobis bona. Signatum est super nos lumen vultus tui dn̄e: dediſti leticiam in corde meo.

¶ Sacrificate sacrificiū iusticie. scz eucharistiā in qua sacrificat τ offert xp̄s filius dei qui est verus sacrificiū iusticie bonum de se τ acceptabile apud patrē p̄ cūctis peccatis satisfaciēs. q: bonum de ope operato. Et sperate in dn̄o τ nolite amplius ponere spem vestrā in sacrificijs τ cerimonijs legalibus. q: nō sunt gratia sui. Sed q: figurabāt xp̄m venturū τ ecclesiā. Et ideo in eis nō est spes ponēda nec in cibis aut rebus tpalibus. Sz in solo deo τ in bonis futuris spīalibus τ celestibus. Et ideo sperate in dn̄o τ nō in mundanis reb⁹ τ bonis corporalibus. ¶ Multi dicūt qs oīdit. Unde nota q̄ in hebreo τ in littera hieron⁹. hic incipit versus nec in hoc est vis. nā dicū est q̄ dauid composuit psalmos in versu lyrico τ vt plurimum in versu saphyco aut pindarico. qui quidē versiculi sunt parui cōmētes. x. syllabas aut. xj. Sed ex duobus versiculis paruis vel ex tribus faciebant sacerdotes vnū versum ad cantādū in choro. Vñ hic est vnus versiculus scz sacrificate sacrificiū iusticie. Et iste est alius: scz sperate in dn̄o: τ multi dicūt qs oīdit nobis bona. est alius versiculus. Et signatū est super nos lumē vultus tui dn̄e est alius versiculus. Vñ ex iſtis duobus vltimis versiculis fit vna ſnia eo q̄ vnus est interrogatiuus τ alter responsiuus. Et sicut iudei in hebreo ex primis duobus versiculis faciunt vnū versum magnum: ex duobus vltimis faciūt alīū: eo q̄ causatur alia ſnia per nouaz interrogationē τ questionē. Ad cuius euidentiam est notandū q̄ q: dictū est superius ad iudeos qbo minos mūdanos: sacrificate sacrificiū iusticie. spērate in dn̄o. i. q̄ relictis sacrificijs veteris legis offerāt verū sacrificiū eucharistie per illa legalia figuratū: τ etiā q̄ relictis rebus mundanis ponant spē suā in bonis spīalibus futuris in euangelica lege pmissis. Ideo iudei τ hoies mūdani de hoc volētes se excusare dicūt qs oīdit nobis ista bona spīalia in euāgelio pmissa. quasi dicāt qño poterimus dimittere τ cōtēnere ista bona tpalia que possidemus τ videmus ppter ista bona spīalia q̄ vos xp̄iani predicatis cū ea non videamus nec cognoscamus: quasi dicāt oīdere nobis ad sensus illa bona τ credemus vobis τ euāgelio. Omnibus istis iudeis τ mūdanis loquēdo ad patrem rndet xp̄s dicēs. o dn̄e pater nō pōt iudei τ hoies mūdani hoc negare. Nam lumen vultus tui signatū est sup nos. ¶ Ad cuius intelligētiā est aduertēdū q̄ duplex lumen signat deus sup alias. s. vnum naturale τ aliud supernaturale τ infusum lumen naturale est lumē intellect⁹ agētis τ rōnis: quo oia naturalia aia nostra pōt cognoscere per studium τ actiones. τ sic pōt cognoscere qñō aia nostra est immortalis: τ dependēs a primo esse q̄ est deus. Aut naturaliter cognouerit philosophi deum⁊ intelligentias τ aiam nostram esse immortalē. Et in eadē parte intellectus ponit lumen rōnis quo ōz inferior pars. per q̄ pōt cognoscere que sunt bona vel mala: iusta vel iniusta: turpia vel honesta: agēda vel nō agēda. Unde sicut primum lumē dicitur speculatiuū: ita scōm ōz practicum. τ tamen

argu. vj. q. vj. ca. agnoscimus. De Ose. dixi. iiij. nec quē. q̄ τ. cap. placuit.

Duplex lumē signat de⁹ sup alias

Lumen ōz dupliciter ad nos p̄tinet.

Nota

vtrūq⁊ lumē ōz nobis naturaliter insitū per qđ lumē pōt aia nostra naturaliter cognoscere tria naturalia principia siue tres leges naturales nobis naturaliter insertas que sunt tria principia in genere mor⁊. quorū primū est q̄ omne bonū est agendū τ oīne malū vitandū. Scōm est qđ fieri tibi non vis. alteri nō facias τ qđ tibi vis: alteri fac. Tertiū principiū τ lex naturalis est nullū bonū irremuneratū τ nullū malū impunitū. Ex his tribus legib⁹ resultat quarta lex naturalis. scz q̄ deus q̄ est principiū oīm est iustus iudex punitor malor⁊ τ remunerator bonor⁊. Que qđē principia τ leges scribūtur Gen. iiij. vbi dixit dn̄s ad cayn. q: cur iratus es frā tr̄ē tuū: τ cur hoc egisti. vbi demōstrat nullū malū agendū. τ postea cōsequit. nescis q̄ si bñ egeris recipies. si aūt male peccū statim in foribus aderit. p qđ oīdit nullū bonū irremuneratū τ nullū malū impunitū esse legē naturalē. Nobis natura liter insitum eo q̄ per lumē naturale istā legem simul cū ceteris duab⁹ possum⁹ naturaliter cognoscere. Et hoc est lumē. qđ dicit xp̄s esse signatum sup nos. p qđ lumē τ p q̄ principia naturalia possumus p̄uidere τ cognoscere bona spīalia nobis in lege euāgelica pmissa τ penas eternas reprobis debitas. qđ pbat. Nā si nullū bonū irremuneratū τ nullū malū impunitū. ergo bonū iusti de iure nature debēt remunerari hic vel in futuro. Sz multi iusti patiunt̄ psecutiones in hac vita ppter veritatē τ iusticiā q̄ hic nūq̄ fuerūt remunerati. Si cut Abel τ Hieremias. Et multi mali fuerūt prosperati q̄ nūq̄ fuerūt puniti in hac vita ergo sequitur q̄ isti remunerabunt̄ post hāc vitā bonis spīalibus τ illi punient̄ penis eternis. Ex qbus sequit q̄ expectātur futura bona spīalia qbus boni premiant̄. τ futura mala qbus mali puniuntur. Et sic nō iudei. Ⓕ ceteri infideles p hoc lumen naturale poterāt cognoscere futura bona τ mala. τ tria p̄cipia supradicta. qđ qđē lumē dicit dauid in ps̄o na xp̄i qđ est signatū sup nos. de quo qđē lumine dicit apostolus ad Rom. ij. q̄ gētiles habebant legē naturalē scriptā in cordibus suis. Lumē aūt supernaturale est illud qđ infundit ex speciali dono spūſancti eleuās intelligētiā vitra naturā sui ad p̄hendēdū ea q̄ sunt supra humanā facultatē. put spūſanctus diuidit singulis. put vult. p̄me Cor. xij. qđ qđē lumē duplicē pcurit ad nos. Uno mō p spīalē infusionē τ illustrationē. τ sic receperūt ip̄m patriarche τ pphete in vete. testa. Et apostoli τ sancti doctores in nouo test. Scōo mō pcurit illud lumē ad simplices fideles p doctrinā τ p̄dicationē. Mar moyses eādē legē quā accepit a deo annūciauit pp̄lo. Et pphete annūciauerūt pp̄lo eadē mysteria τ vaticinia que aspī sancto fuerūt eis reuelata. Et ita etiā apostoli reuelauerunt nobis ea que a spūſancto receperūt. Et quib⁹ ptz q̄ scriptura vtriusq⁊ testamēti ōz lumē signatum super nos. primo reuelatū patriarchis τ pphetis et apostolis τ ex cōsequēti nobis annunciatum. Ex quibus ptz q̄ licet gentiles nō habuerunt hoc lumen supernaturale: tamen habuerunt lumen naturale: quo potuerūt vitare malū siue discernere inter bonū τ malū. vt supradictū est. sed iudei q: receperūt vtrunq⁊ lumē. i. naturale τ supernaturale. minus sunt excusandi. Ex multomagis oia supradicta poterant cognoscere. eo q̄ habuerūt legē. p pphetas loquētes de futura redēptione τ superna felicitate. Et ideo multo⁹ min⁹ pōt dicere qs ostēdit nobis bona. ¶ Dediſti leticiā ꝛc. ¶ Hic xp̄us agit gr̄as patri de bñficio resurrectionis τ bonor⁊ spiritualiū quos p̄ce'recepit p se τ membris suis.

Judeis lū querebant tēporalia.

¶ Ad cuius intelligētiā est aduertēdū q̄ iudei carnales nō expectabant nec querebāt nisi tēporalia puta abundantiā fruméti vini τ olei. τ dñiū tēporale τ dignitates. Et sub tali desiderio expectant messiam. qui oia ista dr̄ eis dare. Sed xp̄s in lege euangelica precipit oia ista cōtēni. τ bona spīalia τ futura desiderari vt dictū est. Et iō cōtēpserunt ipsum τ legē euangelicā. Sed cū felicitas quā ipsi petunt sit trīn in hac vita. iō ē trānsitoria τ tpalis τ breuis. τ sic leticia τ gaudiū. eor⁊ est breue τ multz miserijs admixtū. xp̄us aūt q: expectabat resurrectionē τ eternā vitā τ gloriā. Iō leticia. eius τ sior⁊ est eterna. nā pmīſi est cōforme cū spe iō ait xp̄s. o pater gr̄as supplex ago tibi qm̄ dediſti verā leticiā τ perpetuam vitā τ felicitatem in corde meo.

De. pe. diſ. iij. c. quid ergo turbamur. §. quāq̄. j. q. j. ca. iuge⁊ als habitare feci ſti me.

A fructu frumenti vini τ olei sui multiplicati sunt.

¶ Nam ipsi iudei τ oēs mūdani multiplicati sūt. i. abundarūt a fructu frumenti vini τ olei τ ceterorum bonor⁊ tēporalium. i. licet ipsi sint multiplicati in pmōi abundantia τ copia bonor⁊. tamen.

Mora.

In pace in idipsum dormiam. requiescam. Quia tu dn̄e singulariter in spe cōstituisti me.

¶ Ego dormiā simul τ requiescam in pace τ quiete bonorum spiritualium hic per gratiam τ in futuro per gloriam. Nam licet in hac vita passus fuerim persecutiones τ mortem tamen resurrexi ad gloriam sempiternam. ipsi autem ad mortem eternā destinabunt̄. τ vnde hoc. q. tu dn̄e constituisti me singulariter in spe resurrectionis τ glorie. nam sicut spes mea fuit bona: ita τ effectus est. Nā sem per premiū correspondet spei. vnde est aduertēdū q̄ ly in idipsū stat aduerbialiter τ idē est qđ simul vel sīl'r. Et ideo littera Hieronymi habet sic i pace dormiā simul τ requiescā. τ sic est aduerbium eō gr⁊gādi. Vñ septies reperit hoc aduerbium in id ipsum in hoc libro psalmorum. Sed vbi. lxx. posuerunt in idipsum Hieronymus traduxit τ posuit ꝑ aduerbiū simul. Sed vtrobiq⁊ cōtinet magnū sacramētū. ¶ Hñ est notandū sm augu. τ Boe. q: hec est differentia inter durationē tēporalem. τ eternā. Nā duratio tēporalis est termibilis τ successiua. nec pōt haberi tota simul. sed eternitas est interminabilis vite tota simul. τ perfecta possessio. Et ideo deus qui est in eternitate. omnia bona simul possidet. nullū bonū ipsi deesse pōt. sed de⁹ habet hāc eternitatē τ felicitatē p essentiā. recipiat eam sanctis per participationē. τ ideo vita τ felicitas sanctor⁊ erit est interminabilis a pte post. ꝛc

Dura tio tpalis. teter na diſferunt.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ea simul essentialiter. Iz possit accideraliter augeri vsq; ad iudiciū vt dictū est in primo psalmo. Et felicitas sctōrū ō: tota simul t eterna t indeficies t sufficies bonū. Et hoc aduerbiuz in idipm significat idē qđ eternū: t est sensus in pace midip̄ in dormiā. i. dormiā t requiescā in eternū in pace t quiete beatitudinis: q: illa pax t ḡes est eterna t tota simul t nō trāsitoria nec tpalis tc. q: est status oim bonoz aggregatione pfectus: in cuius possessiōe ē3sistit vera beatitudo. ¶ Iz q: (vt apparuit ⁊ q̄ri t alo.) Iste psalmus nos dirigit in finē legis. q̄ est xp̄s. Et ēt cōtinet statū t psecutionē t resurrectionē t ecclie p ꝟ ꝙ ponit in organo p qđ significat ecclia xp̄i vt dictū est. Iō ofdit ꝙ spāliter exponatur iste psalm? p ecclia nō ꝙ ecclia sit separata a suo capite xp̄o (nā simul intelligit cum suo capite) sed opz ꝙ hoc fiat ad diffinctionē nre intelligētie. vt iste psalm? cū precedēte sit norma t regula ad exponēdū oēs subsequētes rōne materie t rōne titulo rū ne ap̄li? fiat iteratio. Mā subvnavoce potest exponi. ¶ Ad cuius intelligētiā est notādū qđ sicut tota ecclia ō: vnū corp? mysticū organizatū et mēsuratū t pportionatū ex ordine multoz mēbro rū ad vnū caput q̄ est xp̄us: ita pariter ō: vna ciuitas organizata t mēsurata ex harmonia t ordine multoz ciuū advnū p̄cipē q̄ est xp̄s psensu vni? legis tyni? fidei sociata. cui? ortū t pgressum t proprietates describit Aug. xiij. de ci. dei. c. vlti. t. xv. de ciui. dei. c. j. vbi dicit ꝙ a primordio mūdi gen? hūanū fuit in duo gña distributū. vnū q̄ fm hoiem alterū q̄ fm deū viuūt. quas ēt mystice duas ciuitates appellam?. i. duas hoim societates. q̄rū vna est ineternū p̄destinata regnare cū deo. altera cum diabolo eternū subire suppliciū q̄rūvna. s. ciuitas dei incepit ab abel. altera. s. ciuitas diaboli icepit a caym. Ciues pme ciuitatis dr̄ filij dei. alteri aūt filij hoim. Inter ꝙs duas ciuitates assignat aug. vij. differentias. quia differunt fm diuersos fines. Vñ dicit Aug. ꝙ fecerūt has duas ciuitates duo amores. terrenā. s. amor sui vsq; ad cōtēptū dei. celestē āt amor dei vsq; ad cōtēptū sui. Scōa differētia q: illa in se: hec in dño gloriat. Tertia q: illa querit ab hoib? gl̄iari. hec dicit dño suo tu es gl̄ia mea t exaltās caput meū. Itē in illa hoies fm carnēvi uēres deiverū nō honorarūt. In hac aūt est vera sapiētia t pietas in qua recte ver? deus colit exp̄ctās pmiū in societate scōz angelōz. Et quibus verbis Augustini ps ꝙ iste due ciuitates principl̄r differūt. Primo rōne affectus t amoris. Scōo rōne cultus. Tertio rōne finis t spei: q: ciuitas terrena toto affectu diligit ista tpalia t non recte colit deū. ciuitas aūt dei colit vnū verū deū t illū super oia diligit q̄ est xp̄s de? t hō t in eo totā suā spem ponit. Et iō semp ab initio mūdi fuit vexata t afflicta a ciuitate terrena eo ꝙ in moribz t cultu sp fuit ipsi cōtraria t aduersa. Vñ illico a principio mūdi caym interfecit abel: t postea caldei psecuti sūt abrāā t esau iacob. ismael ysaac etc de ceteris iustis. In testō aūt nouo illico scribe t pharisei persecuti sum xp̄m. qui est caput et princeps huius ciuitatis. t postea iudei t tyrāni persecuti sunt eā i apostolis t martyrib? postea heretici vexārūt t psequunt ēt per secrā mahumeticā. t affligēt in fine p antichristū. Tota q̄ ista ciuitas cū p̄cipe suo xp̄o introducit ad loquēdū in psalmo. t ꝙquerit apō patrē petēs vltionē de suis inimicis affligentib? eam. Et ita pariter tota ista ciuitas que est ecclia introducit ad loquēdū in hoc psalmo, agens deo grās: eo ꝙ abstraxit t liberauit eam a sollicitudine mundanoz t rerū tēporaliū. t cōstituit eam i bonis spiritualib? gr̄e t in spe futurorū bonorū glorie. In q̄ psalmo quattuor facit. Mā primo petit bona spāl̄ia. Scōo increpat ciues terrenos vt desistāt a pseq̄ cutione iustoū. t exhortat vt sequat bona spāl̄ia. Tertio renouet quādā causillationē. Quarto agit grās q: reiectis tpalibus cōstituit eā in bonis spāl̄ibus. Scōa ibi filij hoim. Tertia ibi: multi dicunt. Quarta ibi: dedisti letitiā. ℣ ¶ Quātū ad pmū est notandū ꝙ tota iusticia hoīs q̄ acquirit regnū celoū cōsistit in tribz. s. in mundicia cordis t oratione bonoū t patientia in aduersis pp deū. Inde ista tria maxie debemus querere a deo. t ideo ait saluator. Mat. vj. Nolite sollicite esse dicentes quid manducabimus tc. Sed primo querite regnū dei t iusticiā eius. hāc ergo petit in primis dō simul cū tota ecclesia in principio huj? psalmi cū invocarē, exaudiuit me deus iusticie mee. Ilia ḥra ꝑs cū suo cauero exaudi me deus. Littera ꝺo Jheronymi ꝑs invocanrē exaudi me deus. Et tunc littera est plana absq; figura. Et est sensus. O deus iusticie mee i. in quo consistit tota mea iusticia. exaudi me invocantez te. vel cum invocauero te, dando mihi iusticiam scilicet patientiam in aduersis t mundiciam in corde: vt sine peccato possim meritorie operari. Ista ergo tria petit a te ꝙz primoin tribulatione dilatasti mihi t ponitur preteritum pro futuro siue pro iperatiuo. i. dilata t corrobora mihi animū t cor in tribulatione. largiēdo patientiā in aduersis. vt valeā persecutiones t cetera aduersa equo animo tolerare. Scōo miserere mei peccata mihi remittendo. t in gr̄a cōfirmādo. vt possim bene operari. Tertio exaudi oratiōnē meā regnū celoū largiendo. Unde nota ꝙ ista prima particula reddit difficilis scām nostrā translationē ꝓpter mutationē persone. Sed forsan non est sine mysterio. Vñ pōt eē talis sensus referendo ad diuersa vt dicat ecclesia. Cum ego invocarem sub lege veteri p patriarchas t prophetas. tunc deus iusticie mee exaudiuit me mittendo filium suū in carnem. t conuersa ecclesia ad xp̄m dicit. tu dñe in illa tribulatione dilatasti mihi cor t animū dando legē libertatis t gratie. Et ideo miserere mihi peccata remittendo per gratiam. Et exaudi oratiōnem meaz regnū celoū largiendo tc. Et patiētiā in aduersis ℨ persecutores cōferendo. Et postq̄ liberasti me a peccato libera me a persecutione impiorum.

¶ Filij hoium. In hac scōa parte ecclesia increpat ciues terrenos t mundanos vt desistant a persecutionē iustoū t exhortatur eos ad colendū xp̄m t legem eius. contēnendo terrena. t appetendo bona spāl̄ia. Vñ dicit. o filij hoim vsq;quo eritis mali uoli t crudeli corde cōtra me. vt quid: id est qualiter diligitis vanitatē scilz superbiā t auaritiā bonoz mundanoz que sunt vana t corruptibilia. t queritis mēdaciū: iez vos iudei falso glosando sacras scripturas veteris testamēti litteraliter precise intelligendo. Et vos gentiles idolatre falsos deos colendo. Et vos sarraceni turpem sectā mahumeticā obseruando. Et vos heretici falsa dogmata seminando: simplices decipiendo. Scitote: id est volo ꝙ sciatis: q: dñs p̄ mirificauit xp̄m sctm suū t ip̄m rāp̄. erū deū t redēptorē t legislatorē in mūdi mūte. Et ideo ego colo eū t eius legē euangelicā seruare decreuit in ipso spem meā constituī. Et ideo ipse dñs iesus xp̄s exaudiet me cuz clamauero ad eū. t liberabit me de manibus t persecutiōibus vestris. Et ideo si irascimini. i. si aliqui fuistis irati cōtra me t persecuti me: tū iam amplius nolite peccare: Sed desistite a persecutione. t que dicitis in cordibus vestris t in cubilibus vestris compungimini. i. si aliqui dixistis t proposuistis in cordibus t secretis pene tralibus vestris facere malum: tū non deducatis ad effectum: sed resistite malis tentationibus. et cogitationibus. t compungimini in corde penitentiā agendo. Et cognoscentes veritatem recipite legem euangelicam que docet omnē veritatem: t prohibet omne malum fieri. t exhortatur ad omne bonū. Et sic seruātes legem euangelicam: sacrificate sacrificium iustitie scz sacrificiuz eucharistie. qđ de se est iustuz t bonum iustificans oia. Et etiā sacrificate sacrificiū iustitie. i. offerte deo cor mundū t contritum t humiliatum. in quo p̄sistit tota iusticia hoīs: t sperate in dño. i. ponite spem vestram in dño t non in rebus tpalibus sed in bonis spāl̄ibus in euangelica lege p̄missis qui vos beatos t felices facier. ¶ Multi dicūt tc. Hic respondet questioni quā hoies mūdani faciūt. t dicunt qs ostēdit nobis ista bona futura q̄ xp̄s p̄mittit: Quasi dicant quō cōtēnemus ista bona tpalia que videmus t possidemus pulis q̄ nōvidem? nec cognoscim?. q̄si dicāt ꝙ fatuū eēt hoc facere tc. Ad hoc respondet ecclesia. ꝙ signatum est lumen vultus dei super nos. per qđ lumē possumus credere t precognoscere ista bona spāl̄ia. t exponitur vt supra. ℣ ¶ Dedisti letitiā tc. in corde meo. Ista est quarta pars tot? psalmi. Ad cuius intelligētiā est aduertēdū ꝙ sicut fides est quedā virtus theologica de sup infusa: qua mēs eleuata t confortata credit t assentit rebus supnaturalibus t nō visis. Et caritas est alia virtus infusa qua voluntas eleuatur ad diligēdū deū sup oia. Ita pariter. Spes est q̄dā virtus infusa qua cōtēptis terrenis spāl̄ia bona t inuisibilia appetunt t exp̄ctant. Scōo est aduertēdū ꝙ hec ē differētia inter hoiem iustū t peccatū. Mā homo peccatus quātūcunq; potēs t diues sit: licet gerat leticiā in facie ꝓpter affluentiā bonorū tpaliū: t usq; semp gerit tristiciā t terroꝛē in corde timēs futurum iudicium t punitionem. accusante eū cōsciētia sua. t etiaz q: timet perdere bona tpalia que possidet: t ideo continuus timor non sinit

Ecclia dr̄ corp?

Ciuitas dei t diaboli.

psalms. diuisio.

Justicia hominis q̄ acquirit regnum

Nota.

Quid ē spes.

Differētia inter hoiez iustū t peccatū.

Increpatō malorum.

tēm esse felicē. ꝓ oppositū hō iustus licet aliqū gerat tristiciā t fletū in facie ꝓpter pseq̄utionē malorū tū semp gerit leticiā t gaudiū in corde. eo ꝙ expectat gloriā t pmiū ꝓpter mala que patiēter tulit ꝓpter deū. de hac ergo letitia t spe agit hic gratias tota ecclesia. s. q: recepit fidē t ipē per quā cōtenuit tpalia: t appetit ter̄ exp̄ectat bōa futura spāl̄ia Et iō dicit ecclesia gr̄as ago: o dñe supple qm̄ dedisti hāc leticiā in corde meo. qm̄ ipsi hoies mūdani multiplicati sunt t locupletati a fructu frumenti t vini t olei t aliorz tpaliū. Sed ego habēs hanc spē t leticiā in corde meo de bonis futuris ablq; sollicitudie tpaliū: simul dormiā t requiescā in pace quiete t hoc faciā qm̄ tu dñe singulariter me in tali spe constituisti. Itē ipsi qui abūdant talibus diuitijs in hoc seculo. trā post finē rāp̄ oues in inferno positi sunt t mors eterna depascet eos. psalmo. xlviij. Ego āt post hāc vitā dormiā simul t requiescā in illa pace t fruitiōe celesti. eo ꝙ tu cōstituisti me in hac vita in spe. cōtēnēdo terrena t appetēdo illa celestia. Mā illa celestia dant in pmiū fidei t spei t caritatis. quā hic habuim?. ℣ ¶ Unde est aduertēdū ꝙ ad hūc intellectū t fm illā scōam expositionē legit ecclesia hūc psalmū quotidie ad cōplet. toiū in principio noctis. eo ꝙ dyabolus t ciuitas eius semp machinat ad malū cōtra ciuitatez dei t religionē xp̄ianā iō orat ecclesia vt defendat eā ab iniqua pseq̄utiōe t malicia illoz. Legit etiā hunc psalmū in ꝑsona cuiuslibet martyris t confessoris eo ꝙ pro xp̄o passus est t laborauit in hac vita contēnēdo terrena t appetēdo celestia t in spe future beatitudinis vixit. ℟ ¶ Et toto ergo isto psalmo possunt recolligi quinqz ꝯclusiones. Prima cōclusio ꝙ iudei multipliciter poterāt cognoscere ꝺm xp̄m esse messiaz in lege ꝓmissum. Primo q: deus pater mirificauerat ipm in operatiōe miraculoz. Scōo q: doctrina eius erat vera t non vana. Tertio q: semp fuit exauditus a patre. Et p consequens iudei nō debebāt graui corde persequi xp̄m. ¶ Scōa cōclusio ꝙ oibus hoibus est inserti t signatū lumē naturale p qđ qs pōt discernere inter bonū t malū t cognoscere tria principia moralia scz oē malū fugiendū t oē bonū agendū. t qđ tibi vis fieri alteri fac: t nullū bonū irremuneratum: t nullū malū impunitū. ¶ Tertia cōclusio ꝙ preter lumē naturale fuit signatū sup ppl̄z iudaicū lumē sacre scripture patriarchis t ꝓphetis reuelatū p qđ poterāt magis cognoscere deū t discernere inter bonū t malū t desiderare hūanā redēptionē t cognoscere xp̄m eē messiā in lege ꝓmissū per opa q̄ faciebat. ¶ Quarta cōclusio ꝙ preter lumē ꝓphetic̄ est signatū sup ppl̄z xp̄ianū lumē euāgelicū. p qđ cognoscit oia mysteria t vaticinia veteris testi cōpleta p xp̄m. Et p qđ cognoscit spē nullo mō eē ponēdā in hoc mūdo sed in sola futura beatitudine. ¶ Quinta cōclusio ꝙ ciuitas dei. s. xp̄iana religio differt a ciuitate terrena rōne finis: nā cū cetere nationes mūdane cōstituāt finē suū t ponāt spē suā in bōis tpalib? tū sola religio xp̄iana cōtēptis hmōi tpalib? pōit spē suā i futuris bōis spāl̄ib? ecclie.

Judei poterāt cognoscere xp̄m.

Mota.

Universidad de Deusto

Als ex audicione xxviij. dis. cap. sedulo. Et. de c. se. dil. v. non mediocrit.

Erba mea auribus percipe dñe: intellige clamorez meū. ¶ Titulus huius psalmi sm hebreos est. Ad victoriā sup hanebilot psalmus dauid Ihieronym. ait trāstulit: victori sup hereditatib? cāticū dauid. Et ¶ Rabi autem Salomon q in regno Francie sup psalteriū t totū vetus testamētū scripsit anno millesimo. celxx. qui conatus est peruertere scripturas ad ikam dicit q nebilot est equinoctū ad hereditates in plurali t ad quoddā instrumētū musicū cū quo canta batur ista psalmus ideo ly nebilot ponit p vtroq in eode titulo. Sed hoc possit esse verū q: nullā cōtradictionē inducit littere t sñe huius psalmi: tū in nullo intendo eū nec alios rabinos iudeoz sequi: eo q magis dubitant in titulis t in ceteris rebus litteralib? q catholici t plures diuerse opiniones t cōtrouersie sunt inter eos q inter nos in ymōi. Et ratio est: nā iste cerimonie cantandi fuerunt aliquo mō depdite: imo post incēsaz hierlim p Romanos t dispersionē iudeoz per mūdū: mq vsi sunt ymōi cerimōijs. Ideo totaliter fuerūt delete a memoria t scriptura coz. Et sic nesciunt qd dicūt in his t in ceteris: nec pcedit nisi p cōiecturas t falsas fictiones. Ideo magis est credendum translationi t interpretationi ipsoz. lxx. qui pceste runt aduentum xpi: t interptatiōi hieronymi qui fuit paulo post aduētū q fictiōib? thalmudistarū xpi t modernoz rabinoz qui totaliter conant̄ pertuertere scripturas t sensum earū. Et sic nolo amplius terere tempus inutcuum in eoz dictis. Sed in omnibus sequi interpretationem lxx. t Hieronymi q: fuerūt tunc benet late examinate: sequendo ergo eos in hoc titulo: t in ceteris: per hoc q̄ d: ad victoriam siue victorii: pnotat q iste psalmus dauid cantabatur cum toto conatu vocū eleuādo vocem vsq ad vltimum punctum t finez: eo q lex vocabat xpm vt dictum est: per hoc q d: in finem: prenotatur q ille psalmus dirigit oēs in xpm: qui est finis legis. Iam per primum aduentū est finis legis veteris t per sēm finis legis euangelice: in primo ad saluandū t redimendum: in sēdo ad glorificādum t premiandū. Et sic iste psalmus t ceteri cantabantur in vtraq lege. Sed diuersio mō finis vt dictum est. ¶ Sed p hoc q̄ additur per ea que cōsequit hereditate: est notandū q iudei vocant hereditatē dñi totā terrā p missionis a Dan vsq ad Bersabee que est pars syrie meridiōalis. Hā ab oriēte claudit mōtibus idumee. s. galaad t fasgar petre: ab occasu aut̄ terminat̄ mari nro ab aglone yo mōte libano t hermone magno. q̄ interiacet inter damascū t iturea ab austro vo terminat̄ deserto cades t pharā. Et sic tota terra promissionis est clausa pdictis terris cui? lōgitudo. a Dan scz a monte libanoy vsq ad Bersabee sunt. clx. miliaria. latitudo yoa mari nro. s. a iopen vsq ad basam t ad mōtē abarin t fasga: sunt quasi. lxx. miliaria. In hac terra putāt iudei eccl̄ sctā suā spē t felicitatē: eo q data fuit eis t diuisa p iosue post exitū de egypto. Et totū desideriū eoz t finalis spes est hāc terrā possidere t inhabitare. t hec est oratio eoz iugis t quotidiana. Ideo. Ra. sa. t ceteri dicūt q dauid fecit hūc psalmū orādo deū p hac hereditate cōseruāda t ab inimicis liberāda. Et sic facie bat hūc psalmū in tēplo siue in tabernaculo: p leuitas cantari cū ymōi instrumēto nebilotis &c. Et sic sicut eccl̄ sunt t carnales nō sapiūt nisi carnaliter t tpaliter. Et ideo nō est credēdū q dauid p quē spūs sanct? locutus est pphetice p re tā vili t transitoria fecisset hūc psalmū. Et nec ad hoc indiguisset lumine spūs sancti nec esset pphet̄a: cui? cōtrariū dictū est. Ideo nos q̄bus datū est nosse mysteriū regni dei aliter debem? hoc intelligere. Yō est notandū q post q̄ adā pdidit hereditatē paradisi t electus est ab ea: deus dedit totū mūdū ipsi t posteris in hereditatē terrenā t legē diuinā in hereditatē spūalē eo q p illā erāt cōsecuturi celestē hereditatē. Sed q: post adā fuit diuisus genus humanū in duas ciuitates t societates vt dictum est psalmo pcedenti. Ideo tota ciuitas dei siue societas fideliū legē diuinā obseruantiū: & hereditas dñi t ppls electus peculiaris: eo q sunt cōsecuturi celestē hereditatē: t primo ad illā. Ceteri aūt dicūt dyaboli hereditas: cui? supplicio sunt subiiciendi. Et quo patet q sola ecclesia est hereditas dñi ab adā t abel vsq ad vltimū electū: vt ait Augu. t Brego. quecūq ecclesia ista sit vna essentialiter ab adā vsq ad iudicii: eo q viuit sub vna fide xpi t caritate tri differt accidētaliter sm diuersos status t diuersa secula t sm minus perfecti t magis perfecti. Hā tota sua perfectionē in hoc mundo possibilē adepta est p xpm. Ultimā aūt pfectionē adipiscet in iudicio vt dcm est. Et iō p hac hereditate cōseruāda in gra t pseruāda a malis futuris t peccatis: t liberāda a pūnibus: primue orauit t orat ecclia. Et sic est intelligēdus iste titulus. s. q dō fecit hūc psalmū orando p ea ciuitate dei. s. ecclia q̄ cōsequit̄ hereditatē spūalē hic p gram et in futuris p gliam. Et precepit ipm cātari ad victoriā: eo q vocabat xpm ad primū aduentū vt daret hereditatē hic p gram t semp vocat ipm ad sēm aduētū vt cōferat hereditatē glorie celestis. Et sic dirigit nos in finē q̄ est xps. Et hoc apparet: materiā huius psalmi. q dō introducit ecclesiā loquentē in hoc psalmo orātē p seipsa vt deus conseruet eā in gra t liberet eā a malis tpalibus. Que q̄dez ecclesia durat ab adā vsq ad iudicium: t est diffusa ab ortu vsq ad occasum p vniuersum orbē: vel loquit ipse dauid tāq membū ecclesie in psona tot̄ ecclesie. ¶ Sēm ergo hūc intellectum. duo facit dauid in hoc psalmo. Nam primo introducit ciuitatē dei. s. ecclesiā peretē liberari per xpm a persecutiōe dyaboli t membroz eius. Sēdo pdicit fines vtriusq ciuitatis. s. supplicii malorū t gloriam xpc miū bonoz ibi. Judica illos deus. Quantū ad primū eccl̄a primo pponit suā petitionē exaudiri ex ptādo benuolentiā. Sēdo explicat suā petitionē ibi: rex me? siue qm̄ ad te orabo. Dicit ergo eccl̄s

Heredicas dñi fm sudeos.

Heredicas dñi sunt fideles.

ad caput suū t regē xpm. O dñe iesu xpe peipeverba mea auribꝰ benignis. Et intellige clamorē meū t q: tu es rex me? t de? meus: intende voci oronis mee. A ¶ Ubi est notanē aduertēdū q tria sunt necessaria ad hoc q petitio ipleat. s. q̄ iudex siue beneficus pbeat aures benignas peteti vt eū patientia audiat. Sēdo vt discernat t intelligat ꝟba t clamorē peretis: vt videat si petit iuste iuste. Tertio vt liberaliter, intēdat t annuat: t sit ppit? petēti petitionē votū eius adiplēdo. Et iōppter pmū dicit ꝟba mea auribꝰ pcipe dñe. i. aures benignas ꝟbis meis t accōmodat pbe: ppter sēm dicit intelligē: idest discerne clamorem meum. s. an sit iustus an iniustus propter tertium dicit.

Et petitio ipleatur, tria necessaria.

De cōse. dil. ii. ca. mīch.

Intende voci orōnis mee: rex me? t de? me? ¶ Intēde. i. annue voci oronis t petitiōis mee tu qui es rex meus p gubernationē: t de? me? p creationē. vñ qñ in scriptura scribit rex t deus semper intelligit: xps qui est deus t ꝟ caput t rex eccle sie t ciuitatis dei quā gubernat t regit.

s. q. s. capi iacerdores.

Qm̄ ad te orabo dñe: mane exaudies vocē meā ¶ Qm̄ ad te orabo. Hic explicat tēp? t oportunitatē t modum sue petitionis. Et ¶ Unde ē aduertendū sm Aug. q sicut sol per suam presentiaz caulat diem t lucem in nostro hemispherio in qua luce omnia videntur t discernuntur a nobis t per suam absentiam causat noctem t tenebram in qua res non possumus discernere: ista pariter xps q̄ est sol iusticie per suam presentiam causauit t portauit lucem in aduentu suo t dedit legem euangelicam: in qua videmus t discernimus veritatem omnium que latebant in cerimonijs legis veteris. Et ste lex ve. ab Adam vsq ad xpm dicebatur nox vt apostolus ad Roma. xiij. nox precessit dies autem appropinquauit &c. Et ideo abraam t Moyses t David t omnes patriarche t pphete: t vniuersaliter tota ciuitas dei ambulabat in nocte ante aduentū xpi. Et sic expectabat diē t lucē venturam per xpm vt in ipso discernere posset veritatē q̄ latebat in nocte siue in ymbra legis. Et sic lex vetus appellat tēpus messie diem mane. ste non appellamus tempus legis ve. noctem preteritam que p cessit. Unde abraam exultauit vt videret diē suū vt patet Jo. viij. Et iō david qui erat in illa nocte t expectabat diē xpi siue mane. dicit in persona totius ecclesie illius noctis. o dñe iesu xpe qm̄ tu es rex me? t deus meus laturus diē t lucem sup terram ideo mane. i. in tuo aduentu ego orabo te. Tu exaudies vocem meam t petitionem contra dyabolum t ciuitatem terrenam: quonia in nocte legis non potuit exaudiri ideo exaudies me in mane. s. tempore gratie me a dyabolo t membris eius per tuam passionem liberando. Unde est petitio mea vt habitem tecum in ciuitate tua. s. in hac ecclesia per gratiam. t des mihi lumen legis eu mgelice vt videam veritatem. Et tunc qm̄ astabo tibi t iuxta: in lumine euāgelico videbo omnē veritatem quā in nocte non potui clare videre t quid videbo sc̄z qm̄ tu nō es deus volēs iniquitatē. sed iusticiā t equitatē t q: nō habitabit iuxta te malign? in tua ciuitate hic per gram nec in futuro per gliam ¶ Notādū q in hebreo t in trāslatiōe Hieronymi totus iste ps videt discordare a translatione nra t cōbinatione verticuloz. Unde sic ordinat ylus in hebreo. Dicta mea attende dñe intellige meditationē mea. Ausculta vocē deprecationis rex meus t de? me? qm̄ ad te orabo. Dñe mane pparabo ad te t contēplabo. Qm̄ non volēs iniquitatē tu es: nec habitabit iuxta te malignus. Et quib? pcz q tertius ylus incipit in ly dñe mane exaudies. t 3ꝰ tus ylus incipit in ly qm̄ non deus volēs iniquitatem &c. Sed ista nostra translatio ipsoz. lxx. fuit ꝑfusa vitio scriptoz apud grecos. vt ait Hieronymus. Et ideo q̄q confundit sniam, vnde sm lxx Hieronymi clarior apparet sñia t diuisio hui? psalmi in quo memorātur iste due ciuitates t fines earum. Unde est aduertēdū q dauid in spiritu preuidit discursum hui? ciuitatis dei. vñ primo preuidit in spiritu q̄liter hec ciuitas nō poterat habere suā perfectionē nisi per aduentū xpi. qui erat laturus diem t lucē: t per ꝟbis desideriū t orationes pphetarum t patriarcharum nō poterāt audiri nisi per xpm in tpe gre: q: tunc debebat soriri effectū suū trunc tota ciuitas dei erat visura veritatē legis p xpm: q: in lumine xpi oēs eramus visuri lumen: vt ptz per oēs pphetas. Sēdo puidit quos t quales ciues t habebat xps in suam ecclesiam t ciuitatem cōgregare t quos t quales excludere. Tertio puidit fines diuisos istarū duarum ciuitatū. Et ideo tria facit in hoc psalmo. Nam primo in persona ecclesie illius status orat vt veniat xps in carnem ad visitandū suā ciuitatē. vt oones sue exaudiantur t in lumine diei xpi videat veritatem coz̄ q̄ latebant in lege veteri. Sēdo predicit quos t quales ciues congregabit xps in ecclia t quales excludet. Tertio pdicit diuersa pmia t diuersos fines harum duarū ciuitatū. Sēda ibi. Qm̄ nō volēs de iniquitatē. Tertia ibi. Judea illos. Prima iā declarata est per ea que dicta sunt. Hā dicit pphet̄a in psona tot̄ ecclie p illo statu. o dñe iesu xpe t messia percipe ꝟba mea auribꝰ tuis benignis. intellige clamorē meū. Et o rex meus t deus meus &c. Et subdit tēpus oportunū in quo est exaudiendus dicēs mane exaudies vocem meam. q. d. O domine veni in carnē t porta illum diem t manē gratie vt in illo exaudias vocem meam. Quia.

Mota.

Mane astabo tibi t videbo: quoniam non deus volens iniquitatem tu es. ¶ Mane. s. in tēpore gre astabo tibi et videbo. i. habitabo tecū in ecclesia t videbo t cōtēplabor te. Et sic videbo oēm veritatē que latebat in nocte t ymbra legis. q: tunc ambulabo sicut in die, postq̄ nox precesserit. ¶ Sequitur secūda pars. Qm̄ nō deus volens in qua predicit qui sunt excludendi ab ecclesia. Sēdo qui sunt introducendi. ibi. Ego aūt in multitudine. Ad primā dicēdū q quinq cōditiones hoium excludunt siue erant excludēde ab ecclia in aduentu xpi. a quib? petit liberari. sc̄z ma

di. lxxvj. fratrem fj. q. iij. cap. estimant.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ligni .iniusti,mendaces.viri sanguinum.t homicide t iurfurrones:qui incitant ad effundendum sanguinē.Et dolosi siue ↄceptores.Jdeo dicit.o xpe cum veneris ad cōgregandos filios dispersos ad ecclesiam t ciuitatem tuā non congregabis malos sed bonos.Nam qñ tu es deus nonvolens nec diligēs iniquitatem sed equitatem.

de pe.di. sti.j.nunquid ca pm t.pc iij. dist.c. diaconi. xxij.q.ij. c.ij.t de pe.diffi. v.fratres xxv.dist. c. vnum ozarium g. alias. Officius mēdacij

Neq3 habitabit iurta te malignus: neq3 permanebunt iniusti ante oculos tuos.

¶ Nō malignus nō habitabit iurta te in ecclesia t ciuitate tua.nec iniusti t violēti t petulātes:manebunt aī oculos tuos.eo q tu es iust⁹ t equ⁹.Jo.

Odisti omnes qui operantur iniquitatem: perdes oēs qui loquuntur mendacium.

Virū sanguinū t dolosū abhoīabit dom⁹ ego āt in multitudine misericordie tue.

¶ Odisti t abiecisti omnes qui opanē iniquitates t iniusticiam.Jtez q: tu es verax:ideo perdes oēs qui loquūtur mendacia:qñ dns abhoīabit .i. tanq̄ malum omen t monstrum abijciet ab ecclesia t domo sua omnē virum sanguinū:t omnem dolosum.

A ¶ Unde nota q officium mendacis est zizaniā t discordias seminare.Ex quibus sequūtur homicidia t effusiones sanguinis.Jdeo per virum sanguinum non solum intelligit homicidam:sed oēm susurronem t seminatorem discordie t causatorem effusionis sanguinis.Scōm officium mendacis est alios decipere t defraudare.t talis dicitur dolosus.Unde hos.s.virum sanguinum t dolosum abhominabitur xp̄s t excludit ab ecclesia sua hic per gratiam t in futuro per gloriam.Unde hoc preuidens pphēta in spiritu dicit virum sanguinum ꝛc. q: isti tales pertinent ad ciuitatem t societatem dyaboli.¶ Ego autem.Hic incipit versus in hebraico t sinia sm veritatē:vbi ecclesia siue ppl⁹ dei t corpus mysticū gaudet t dicit se eē electum a xp̄o t introductū in ecclesia t nō abiectū t reprobatus sicut predicte conditiones hoīum.Jdeo dicit.

Dist.xj. c.ecclesiasticarum pb.q5.ij c.cū de uotissi. mam.xxxiij. q5. iij. cum aliquis.

Introibo in domum tuam: adorabo ad tēplum sanctum tuum in timore tuo.

Domine dūc me in iusticia tua propter inimicos meos:dirige in conspectu tuo viam meam.

Quoniam non est in ore eorum veritas cor eorum vanum est.

¶ Ego aūt in multitudine misericordie tue.i. sm multitudinem misericordie tue:q: elegisti me.non meis precedentibus meritis introibo in domum tuam t ecclesiam:t adorabo te ad templum scīm tuum viuendo in timore tuo filiali.Et sic non ero malignus neq3 iniustus:neq3 mendax.nec vir sanguinum.nec dolosus.Et his ostendit prophēta q non ex nostris meritis:sed ex sua benignitate tm misericordia nos predestinauit in hereditatem suam t̄ misericordia nos elegit deus ad ecclesiam suā t preseruauit t liberauit per gratiam.ne essemus maligni nec iniusti;nec mendaces.nec viri sanguinum:nec dolosi.q: non est volentis nec currentis sed miserentis.ad Roma.ix.Et ideo subdit deduc me dñe in via tua.i.in lege tua euangelica que est via ad vitam t dirige viam meā .i.oēs actus t operationes meas in conspectu tuo.i.ne deuient nec recedant a voluntate tua. sed oīa fiant sm legem t voluntatem tuam.t sint accepta in conspectu maiestatis tue.Et hoc fac̄ppter inimicos meos.scilz dyabolum t mēbra eius qui cōtinue pugnant contra me.t tentāt t conantur me decipere t in peccatū deducere t a via tua retrahere t separare.t hoc faciunt quoniam non est in ore eorum veritas.Et sic volunt me dolo decipere t etiam quia cor eorū vanum est per superbiam t auaritiā.t sic volunt alios oppzimere t affligere.

Infra.c iij.dist.t ad ro.iij c.b.

Sepulchrū patens est guttur eorum linguis suis dolose agebāt:iudica illos deus.

¶ Guttur eorum est sicut sepulchrum apertum t patens plenum cadauerum emittens fetorem intolerabilem:quia sic isti emittunt t euomunt fetorem blasphemie t mendacij.Et ideo dolose agebant .idest loquebantur dolose linguis suis pollutis.vt me decciperent t in ignominiam deducerent Et ideo tu domine iesu xp̄e deduc me in via tua t dirige viam meam in conspectu tuo propter inimicos meos.vt non sim particeps in peccatis t moribus eorum.sed libera me ab eis gratiam conferendo:quia sine te nec possum malum vitare: nec bonum agere .nec a persecutionibus inimicorum liberare. ¶ Deinde subdit iudica illos deū. Post q̄ superius prophēta per modum oratiōis predixi qui erant eligendi per xp̄m ad ecclesiam:t qui pertinent ad ciuitatem dei:t qui ad ciuitatem dyaboli a quibus petijt liberari.Hic aūt in hac tertia pte predicit diuersos fines harū duaz ciuitatū.naz primo predicit punitionem t supplicium malorum. Scō premium t felicitatē iustorum ibi.Et letentur oēs ꝛc.Ad primū ergo dicit.O deus post q̄ ciues dyaboli sunt ita iniusti t maligni.t mendaces t dolosi t blasphemi:ergo iudica t puni eos scōm opera t demerita eorum.Et.

De pe. di.j.medicina ō p c.di.iij quid ergo turbamur. als ima merunt.

Decidant a cogitationibus suis: se ūdum multitudinē impietatum eorum expelle eos quoniā irritauerunt te domine.

¶ Decidant a cogitationibus suis:vt non possint explere malas cogitatiōes t desideria sua.nec possint nocere iustis fidelibus tuis.Et expelle eos sm multitudinem impietatum t peccatorum eorum. quia non merentur habitare in hac tua ecclesia p gratiam nec in superna per gloriam.Et quoniam irritauerunt t contempserunt te t legem tuā euangelicam.Et ideo sicut recesserunt a via t lege tua ita non merentur peruenire ad eius terminus que est vera t celestis beatitudo.

Ecclesiastici .ij. t ro.v.

Et letentur oēs qui sperant in te:in eternū exultabunt t habitabis in eis.

¶ Hic describit t predicit t petit finē t premium iustoꝝ t bonoꝝ.s.hereditatē t felicitatem in celo

pmissam.Unde nota sm apl̄m prime ad Cor.xv. t Apoc.xxj.q tota gloria t pmiū scōz erit q: deus xp̄s deus t hō habitabit in hoīb⁹ bīis p gloriā. Et sic erit oīa in oibus:q: p partē rōnalē fruent diuinitate.t p sensus corporeos fruētur humanitate.Et sic letabunt ab intra t exultabūt ab extra. Et sic cor gloria erit pfecta dicit,ergo pphēta.o dñe letent leticia t gaudio interiori t exteriori oēs qui sperāt t ponūt spē suā in te t in eternū exultabūt in videndo humanitatē tuā t in tali exultatiōe laudabunt te.talis exultatio pueniet eis.qñ habitabis in eis t ipse in te in,ciuitate tua celesti.

De pe. dist. ij.c. charitas est. Prima q.j.c.j.ō cōsc. di. iiij.c.nec q̄ q̄.

Et gloriabuntur in te omnes qui diligunt nomē tuum:quoniā tu benedices iusto.

Domine vt scuto bone voluntatis tue: coronasti nos.

¶ Gloriabūtur t beatificabūtur oēs qui diligūt nomē tuū:q: gloria cōsi cristve tu habites in eis t ipse in te.Et tota ista gloria puenier eis : qñ tu benedices iusto conferendo gr̄am in hac vita vt possint vitare malū t facere bonum.Et hec gratia fuit qñ tu dñe coronasti t vallasti t circuisti t protexisti nos scuto bone voluntatis tue:vt liberaremur ab omni malo t faceremus bona.Unde hoc non habet homo ex meritis suis.Sed ex bona voluntate t gratia tua:q: non est volentis nec currētis:sed dei miserentis:volētis hominē ad iusticiā eligere.Et scuto bone voluntatis vallare t amare.

¶ Tēpo:aliter ergo pōt exponi iste psalmus vno modo pphetice .put dauid preuidet hereditatem t ciuitatē dei affligendā p inimicos t tyrānos t hereticos de quib⁹ petit liberari.Scōo pōt exponi p quolibet martyre:q: cōiter iusti affliguntur a prauis Tertio pōt exponi in persona cuiuslibet defuncti existentis in purgatorio petētis ex illis penis liberari.Et sic legetur in agenda defunctorum.

Infra q. vj. de pe. di.j. c. porro §. ites a mortuo infra.xxx vij.a.

Omine ne in furore tuo arguas me: neq3 in ira tua corripias me.

¶ Titulus sm hebreos ad victoriā in organis sup octauā.ps.dauid. Scōm xo.lxx.in finē.ps.dauid p octauā.Hieronymus.victori in ps.dauid super octauā.p supradicta pz cōcordia diuersitatis dicē di i hoc titulo.Illā oēs expliceāt q dauid fecit hūc psalmū.Sz in hebreo explicat modus cātandi:q: cantabat cū toto conatu gradatim eleuādo vocez vsq3 sup octauā vocē:t rō est.Illā hic ps hz.x.ōsus ergo si in quolibet⁹ū succesiue eleuabāt vocē p pūctū.sequit q ascēdebāt sup octauā vsq3 ad deum pūctū:t hoc cū organis.lxx.ō explicāt psonā ad quā nos dirigit iste ps.s.in xp̄m qui est finis legis.Hieromy.so explicat etiā psonā cui dirigitur iste ps.Sipti xp̄o q intelligit p dō mystice t sm interpretationē.Sz est inqrēdū de materia huj⁹ psalmi.

De materia huius psalmi.

Psalmi.vj. de hac materia.

Dominus exaudiuit deprecationem meam: dominus orationem meam suscepit.

Erubescant et conturbentur omnes inimici mei: conuertantur et erubescant valde velociter.

Gloria patri et filio et spiritui sancto.

Sicut erat in principio et nunc et semper et in secula seculorum. Amen.

Psalmus vj.

Domine ne in furore tuo arguas me: neque in ira tua corripias me.

Miserere mei domine quoniam infirmus sum: sana me domine quoniam conturbata sunt ossa mea.

Et anima mea turbata est valde: sed tu domine usquequo.

Conuertere domine et eripe animam meam: saluum me fac propter misericordiam tuam.

Quoniam non est in morte qui memor sit tui: in inferno autem quis confitebitur tibi.

Laboraui in gemitu meo lauabo per singulas noctes lectum meum: lacrimis meis stratum meum rigabo.

Turbatus est a furore oculus meus: inueteraui inter omnes inimicos meos.

Discedite a me omnes qui operamini iniquitatem: quoniam exaudiuit dominus vocem fletus mei.

Exaudiuit dominus deprecationem meam: dominus orationem meam suscepit.

Erubescant et conturbentur omnes inimici mei: conuertantur et erubescant valde velociter.

Gloria patri et filio et spiritui sancto.

Sicut erat in principio et nunc et semper et in secula seculorum. Amen.

Universidad de Deusto
Biblioteca

rit nobis in hoc psal. ¶ Ex quo ps q nō est silen
dū in ifa. Nā dauid bene sciebat q petrū fuit pec
catū totius mūdi nō potuisse remitti nisi p xpm in
cui⁹ fide saluari sunt oēs antiqui vt pz p pmū pa
cipiū ppositū in plogo tractatu. iij. Et audit ma
gister. iij. sniar. di. xliij. Est ergo dicēdum dauid
fecit hūc psalmū nō solū in psona sui: sed etiā in p
sona ipi⁹ adā a quo traxim⁹ oēs infirmitates t na
turā corruptā t oēs cās peccādi. t p oēs nō solum
fecit hūc psalmū in psona tot⁹ adā: sed etiā in per
sona totius corpis mystici. Et ideo dupliciter ex
ponen⁹ psalmi istū. primo ppbetice t mystice de
petō cōi tot⁹ mūdi causato in adā. Secō exponem⁹
ipm moraliter p quolibet petōre pniam agen
tē. Idco ps pmā exponē duo facit dōin hoc psal.
Nā primo m psona tot⁹ corpis mystici perit petrū
tot⁹ mūdi p xpi aduētū aboleri. Secō gaudet per
xpm se esse redēptū. ibi. Discedite a me. Quantū
ergo ad primū est notādū qm sicut sūia data a deo
sup populū israel ppter petrm dō fuit punitus po
pulus. Ita piter sūia data in adā qua punitum est
totū genus hūanū dicta est etiā furoris t ire eo q
petrū ade imputatū est oīb⁹ posteris tā masculis
q femmis t oēs exules fuim⁹ t ad duplicē mortē
cōdēnati. Et sic oēs facti fuim⁹ filij ire t filij vidi
ctę: a qua ira t vidicta nō poterimus liberari nisi
per xpm mediatorē dei t hoim vt demōstrat apl's
p totā epla⁹ ad ro. t galatas: t hebreos hoc ergo p
uidēs dō in spū dicit. O dñe ꝓcor ne arguas me in
furore tuo. i. ne dānes me sm sniam quā in furore
pmulgasti in adā: t in oēs eius posteros. neq; cor
ripias me in ira tua: sz in mia. Sz miserere mei fi
lij tui in carne mittēdo q̄ p mortē t passionē mi
riget irā t furorē tuū. t liberet nos a snia mortis q̄
te data: t nos tibi recōcilier. Et pūr etiā dirigiver
ba ista ad xpm deum t hoiem. dicēdo dñe iesu xpe
miserere mei. i. subleua me ab hac miseria: qm infir
m⁹ t vulnerat⁹ sum in oīb⁹ potētijs: t comite con
cupiscētie sauciat⁹: intātū q̄ sum ꝓnus ad caden
dū in malū: t infirm⁹ t debilis ad resistendū. Et iō
tu dñe q̄ es ver⁹ medic⁹ sana me in tua passiōis
tue t ecclīasticoꝝ sacramētoꝝ. qm oia ossa mea &c.
i. interiora. Scie sūt turbata: t oēs vires sūt ablate.

xxviij. q. j. c. oēs. **Et anima mea turbata est valde: sed tu do
mine vsq; quo.**

¶ Tota aia mea cū oīb⁹ suis viribꝰ est cōturbata.
Nā inuenio legē in mēbris meis repugnantē legi
mētis t captiuātē me in lege peti. Et sic q̄ nolo
illud ago: t q̄ vellē facere nō facio. a qua captiui
tate t morbo hui⁹ corpis nēo pōt liberari: nisi gra
tia. t ideo sana me &c. Sed tu domie qui sol⁹ hoc
facere potes. vsq; q̄d tardabis venire sup. Et vsq;
differs aduētū tuū vt redimas nos Et iō dñe con
uertere. Nam tu fuisti auersus a nobis postq̄ fui
eiectus a paradiso. ideo nunc.

dist. lvj. c. dyaco nus. **Conuertere dñe t eripe aiam meā: saluū me
fac ꝓpter misericordiam tuam.**

Qm̄ non est in morte qui memor sit tui in in
ferno aūt quis confitebitur tibi.

¶ Cōuertere ad nos p incarnationē: t eripe aiaz
meā p mortē t passionē. t q: tu es ieſus t saluator
iō saluū me fac. nō ppter meritū nec iusticiā meaz
q̄ nulla est. Sed ppter miam tuā. q: tu es pius et
misericors t inocēs sine petō. iō tu sol⁹ me potes
saluare t mīdare. hoc fac qm̄ si nō saluaueris me
descēdā in infernū in ꝑpetuā mortē: vbi nō te pote
ro laudare: qm̄ nō est in morte infernali qui sīe me
mortui. Nā in inferno quis confitebitur tibi: qua
si vidicat nullus.

De peois. j. capfecta. i glo. **Laborauī in gemitu meo: lauabo per singu
las noctes lectum meū lachrymis meis stra
tum me rigabo.**

¶ Hic allegat suā pniam t labores vt magis mo
ueat deū ad miaz eueniat ad saluādū gen⁹ hūanū.
Nā est aduertēdū q̄ iste hō mystic⁹ postq̄ ciectus
est cū furore a paradiso semp pegrinatus est inter ini
micos tā visibiles q̄ inuisibiles a q̄b⁹ passus est ꝓ
secutiōes t tribulatiōes. Nā dcm est q̄ dyabolus
est caput ciuitatis terrene t synagoge satane. et
oēs prauī t pagani sunt mēbra ei⁹. Et sic p se vel
mēbra sua semp ꝓsequit⁹ est ecclīaz t ciuitatē deivt
p⁹ p oēs etates ab adā vsq; ad xpm t vsq; ad iudi
cīū. Nā ciuitas dei siue iste hō mystic⁹ semp in ge
mitu ↄtinuo laborauit in fletu expectādo xp̄m vt ue
niret ad redimēdū t liberādū ipm. iō hic allegat la
borē cōtiuū t gemitū suū vt moueat xp̄m ad miam
t veniat. iō dicit. o dñe ieſu xpe messia lege ꝓmiss⁹
vsq; quo differs aduētū tuū. q: ab adā hucusq; la
borauī in gemitu meo patiēdo ꝓsecutiōes. ꝓio tē
tatiōes diaboli. Secō vexatiōes mēboꝝ ei⁹. q: oc
cisus fui in caym: t vexat⁹ q̄ aquas diluuii. t vexa
t⁹ in abrahā in hur caldeoꝝ. Et sic pegrinādo i ter
rā chanaā semp passus sum labores i abraā: isaac
t iacob. a chananeis. Itē fui afflict⁹ in egypto p cē
tū. lxx. annos. postea fui afflict⁹ in terra p missiōis
tpe iudicū: t regū a finitimis. Itē fui captiu⁹ in ba
bilonia p. lxx. ānos. Et postea fui flagellat⁹ p an
tiochū tpe machabeoꝝ. Et diabol⁹ t mēbra ei⁹ sē
pe expugnauerūt me a iuuētute mea i corpe t aīa
vsq; nūc. Et sic sp laborauī in gemitu meo intrīs q
tā crebris laborib⁹ afflict⁹. lauī lectulū meū p singu
las noctes flēdo t plorādo. t rigauī stratū meū la
chrymis meis affluētib⁹ p dolore. Et notāter ór p
singulas noctes: t nō p singulos dies. Nā totū xp̄s
legis ve. aū aduētū xp̄i fuit noc⁹ t tenebra q: nōdū
oīr⁹ fuerat sol iusticie. Et iō totū gen⁹ hūanū erat
in nocte peti. Itē noc⁹ in scriptura ēt sumit⁹ p tpe
aduersitatis. Et sic ciuitas dei sp fuit in nocte pse
cutionū. Itē p lectulū t stratū intelligit⁹ caroꝝ sen
sualitas infirma t sauciata in qua tāq; in lecto ia
cebat aīa nra egrota t infirma. Et sic dicit aug. q̄
magn⁹ defect⁹ de celo medū⁹: q: magn⁹ in lecto
iacebat egrot⁹. Sed xp̄s medicus retrigit lectulū
nostre infirmitatis carnē assumēdo t in ea patien
do t sanat⁹ est egrotus. Hūc ergo lectulū in quo
iste hō mysticus rigabat t lauabat flēdo t gemē
do per singulas noctes peccati t aduersitati exp
ctādo medicum christum. Ideo subdit.

Mota.

q̄. q. iij. c. alioꝝ als ab ira. **Turbatus est a furore oculus meus: inuete
rauī inter oēs inimicos meos.**

¶ Turbat⁹ē oculus meꝰ a furore sīe tue date in
adā q: rō erat turbata per sensualitatē t caroīnfir
ma intātū q̄ iudicabat bonū malū⁹ t malū bonū.
Et licet cognoscat veritatē. rñ nō pōt operari sine
gratia dei ꝓpter legem mēbroꝝ repugnantē &c.
Et sequit inueterauī inter inimicos meos. q. d. q̄
in tali infirmitate t petō inueterauī captiuus inter
inimicos meos ab adam vsq; ad xp̄m.

**Discedite a me oēs qui operamini iniquitatē
quoniā exaudiuit dominus vocē fletus mei**

¶ Hec est scīa ps principalis in q̄ ostēdit se exau
dit⁹ t sanat⁹ p aduētū xp̄i. ℣. ¶ Ad cui⁹ intelli
gētiā est notādū q̄ xp̄s in suo aduētu multiplr⁹ eie
cit dyaboli. Nā ꝓmo eiecit eū ab aia⁹ hoim p ba
ptismū t pniam in ꝓprie sue passiōis. Secō eiecit
eū a corpib⁹ obsessis. Tertio eiecit ipm a toto po
pulo gentilitis in quo habitabat p ydolatriā. de q̄ tri
plici eiectiōe ↄ zacharie. xiij. In illa die erit patēs
fons domui dō in ablutionē peccatoꝝ t mēstruate. t
disperdā oīa nōia idoloꝝ t oēm spm̄ imūdū aufe
rā. Itē io. xij. princeps mūdi hui⁹ eiciet foras. et ℔
est gō dicit ℔ dō in psona totius corpis mystici. ℣
vos oēs q̄ operamini iniq̄tatē tā dyabol⁹ q̄ membra
ei⁹ discedite a me q: lz diu me i captiuitate t petō t
afflictione tenueritis: tū venit iā xp̄s saluator: t re
dēptor: q̄ vos eiciet foras per baptismū t pniam t
p̄dicationē. Et sic i me nō hēbitis ꝑpetē. qm̄ ex
audiuit dñs vocē flet⁹ mei. t oīm pīarchaꝝ t ꝓphe
taꝝ: q̄ diu xp̄m expectauerunt. iō dcm ē ꝑgabrielē
exaudita est oīo tua. luc. ꝓmo. Item responsum ac
cepit symeō a spīrit⁹ s. nō visurū se mortē nisi pri⁹
videret xp̄m dñi. iō eū tenuit eū in vlnis dicit. Nūc
dimittis seruū tuū dñe: sc̄dm vbū tuū in pace. q: vi
derunt oculi mei. sa. tuū. Itē sac. dixit bñdict⁹ dōs
de⁹ israel q: visitauit t fe. re. ple. suc. Itē btā virgo
maria dixit magnificat aia mea dñm. q: suscepit is
rael puerū suū &c. In psona g̃ oīm istoꝝ iustoꝝ q̄
viderunt aduētū xp̄i. Et in psona totius ecclie di
cit dō. qm̄ exaudiuit dñs vocē fletus mei. Et.

Xpus ml'tiplicit eiecit dyabolum

xxxviij. dist. cap. sedulo. Differē tia inter ↄonē t deprecationem. De penitentia dist. ij. §. q̄ ↄo.

**Exaudiuit dominus deprecationē meā. do
minus orationem meam suscepit.**

¶ Per aduētū suū. Est aūt differentia inter ↄonē
t deprecationē. nam per ↄonē petimus nobis
gratiam elargiri p dēpcationē petim⁹ petā remit
tit. aut ex aliq̄ tribulatione liberari. Et sic xp̄s su
scepit ↄonē ꝓphetarū t ecclie iustoꝝ qm̄ venit in
carne. Sed exaudiuit deprecationē eī oībus petā
remisit t dyabolum foras eiecit. t ideo sequitur.

**Erubescāt t cōturbēt vehemēter oēs inimi
ci mei cōuertāt t erubescāt valde velociter.**

¶ Ad cui⁹ intelligētiā est aduertēdū q̄ qñ q̄s posse
dit tyrānice alīc⁹ possessionē nō ejcit ab ea nec pri
uat sine magna cōfusiōe t erubescētia. t iō dyabo
lus qui possidebat totū gen⁹ hūanū p petrm origīa
le t actuale t ꝓp⁹m gētilē p cultū t idolatriā nō, fi
ne grādi ↄfusiōe, t violētia eiect⁹ē p xp̄m ab aīab⁹
p baptismū. t a corpib⁹ obsessis p nomē ieſu. ta po
pulo gētili p ꝑdicationē aplor⁹ t baptismū. Et iō
dicit hō mystic⁹ p baptismū liberat⁹. Erubescāt t

Dyabolus rece dit con sus.

cōturbēt vehemēter. i. oēs erubescētia t ↄfusione re
cedāt a me dyaboli inimici mei in ꝑpetue bapt̄ismi
xp̄i. t erubescāt valde velocit. i. efficiant velocit ve
hemēti virtute xp̄i ab aīab⁹ corpib⁹ obsessis t a po
pulo gētili q̄ē per idolatriā possidebāt. Et nota
q̄ dyabol⁹ nō solū recedit ↄfusus q: puāt tali pos
sessione. Sed ēt q: detegit iniq̄tas sua t detecta ē
per xp̄m. Itē magis ēt cōfundit q̄ videt q̄ hō per
baptismū t humilitatē est possessurus felicitatē q̄
ipse per superbiā amisit. Et iō ejcit eū grādi erube
scētia t ↄfusiōe. iō in catechismo dr. g̃ maledicte dia
bole recognosce sniam tuā t recede ab hoc famulo
dei &c. Et da honorē omnipotēti deo t vero t iesu
xp̄o filio eius &c. ¶ Itē dicit erubescant valde ve
locit. q: velocit t in instanti ejcitur culpa per ba
ptismū t introducit gra. Item totū hoc pōt refer
ri ad iudeos inimicos ecclie t ad tyrannos psecu
tores ei⁹. Nā. dicit ecclia discedite a me oēs inimi
ci mei. qm̄ dñs iesus xp̄s exaudiuit deprecationes
meā t liberauit me de manib⁹ vestris &c. Iō iudei
xp̄i crucifixores erubescāt t cōturbent t cōfundā
tur ei⁹ videāt ipm, a mortuis resurrexisse t i celum
ascēdisse t spm̄ sanctū, m aplos misisse ꝓncipes t
scribe t pharisei confundant t cōuincant ab aplis
idiotis t simplicib⁹ ostendentib⁹ t ꝓbantib⁹ p scri
pturas xp̄m esse dei t messiam in lege promissum
t a mortuis resurrexisse. hec ꝑfecto ꝓphetia fuit i
pleta actu. ij. t. iij. t. iiij. vbi petrus t alij aplī ↄfude
runt iudeos t scribas t cōuert̄ sunt de ꝓpso. iij.
mil. ideo subdit cōuertant ꝑpli ad xp̄m t scribe t
pharisei erubescāt. t cōfundant valde velocit. Itē
ꝑpli gentilitis cognita eoꝝ deceptione t visa verita
te cōuersi sunt ad fidē. Sed dyabolus eject⁹ foras
valde velociter. cōuersus est retrorsum in infernuꝫ
Et iudei obstinati cōuersi sunt retrorsum cōfusi in
sua cecitate, t malicia. Et sic vnusquisq; conuersus
est suo mō. cū erubescentia. s. nos ad fidē xp̄i. illi ad
cecitatē t malicia. tota g̃ sūia hui⁹ psal. est q̄ dō fe
cit hūc psalmū i psona ipi⁹ ade. a q̄ traximus oēs
infirmitates t naturā corruptā t cās peccādi. t di
rigit ipsum in xp̄m vt veniat ad sanādū ipsum t to
tū genus humanū in hac septima etatis vite nre
in q̄ est mia cū iusticia t nō differat arguere ipsū in
furore t in ira octaue etatis. s. vsq; adventuale iu
dicium que ↄr octaua etas in qua fiet iudiciuꝫ i fu
rore t in ira sine mia cōtra impios.

Sensus moralis amplificatio.

Ed q: finis dauid in hoc
psal. non solum fuit p̄dicere p
phetice vlem remissionē petoꝝ
futurā p xp̄m ꝓfitensum est ꝑ
p̄dictam expositionē. Sz etiā
vt, doceret nos agere penitenti
am exemplo sui cuꝫ in aliquo de
um offendimus vt furorē t irā dei mitigemus t ve
niam mereamur sicut ipse meruit. ideo ps. inter
septem psalmos penitētiales p̄imus per ecclīā ↄ
signat. t sic tripl'r legit xp̄m ecclīa. primo in dieb⁹
ofīcis ad matutinas t p̄cipaliter ad sensuꝫ pphe
ticum: eo modo quo exp̄situs est vt nos in fide

Universidad de Deusto
Biblioteca

p̄pi cōfirmet nos iam remissionē petōz p p̄m recepisse cū grāz actiōe letificet. Scōo legit in diebus ferialib⁹ q̄dragesime post matutinas gemb⁹ flexis p̄ penitētibus inquantum nos docet agere pniam. Et sic legit ad sensum moralē: vt deus nobis dimittat culpā t remittat penā. Tertio legit i legēda t offō defunctoz̄: vt deus remittat penam existētib⁹ in purgatorio, quib⁹ iā per pniam dimissa fuit culpa: q: cū charitate, decesserunt. Et iō cōsentaneū arbitror istū psalmū moraliter exponere p penitētib⁹ t ad deuotionē fideliū vt discāt cognoscant discursū pnie. eo q̄ hunc libū exponēdū suscepi ad instāriā simpliciū p̄sbyteroz̄ t deuotoz̄ fideliū. Ideo nō pigeat lectorē iterū moralē expositionē legere: qm̄ hic p̄s. ceteri referti sūt mysteriis t multiplici thesauro sapientie ad quē hauriēdū t explēdū vires humane nō sufficiāt. ℣ ¶ Secūdū q̄ hūc intellectū p̄mo est notandū q̄ tā i mūdo q̄ in hoie cōputātur septē etates vite: t opationis meriti vel demeriti. Mā prima fuit ab adā vsq̄ ad diluuiū. Secūda vsq̄ ad abrā. Tertia vsq̄ ad moysen. Quarta vsq̄ ad dō. Quinta vsq̄ ad destructionē p̄mi templi. Sexta vsq̄ ad p̄m. Septima vsq̄ iudiciū. Ira in hoie prima etas ō: infantia. Secūa puericia. Tertia adolescētia. Quarta iuuentus. Quinta virilitas. Sexta senectus. Septima decrepitas. Et sic iste septē etates dīr septē dies mundi t hominis. t sic tp̄s qō erit post iudiciū ō: octaua dies mūdi t tp̄s post mortē cuiuslibet hoīs ō: octaua dies eius. Itaq̄ septē dies tā mūdi q̄ hois dīr tempus operandi t merendi. Sed octaua dies. s. post iudiciū vel post mortē ō: tp̄s puniendi: vel premiādi vnūquēq̄ put gessit. Iō ait p̄s Job. vii. os̄ operari dī dies est venier aūt nox q̄n nemo poterit operari. Itē aug. in enchiridiō dicit q̄ tp̄s acq̄rēdi vitā eternā in hac vita dō hoīb⁹ tīn dedit vbi voluit penitētiā esse fructuosam: q: pōt hō deposita militia t mutata voluntate sil' opa q̄s mutare. Sed p⁹ hāc vitā nulla erit venia nec meritū. Sed pena aut premiū. Ex quo p̄z q̄ tp̄s ab adāvsq̄ ad iudiciū ō: tēpus mie t pnie t totū tp̄s vite hois vsq̄ ad mortē Sed post mortē vniuscuiusq̄ siue post iudiciū nec est locus pnie: nec mie. Sed iudicij tpene p̄ malis t felicitatis p̄ bonis: t iō dies iudicij q̄ ō: octaua dies mūdi nō ō: dies mie p̄o ipenitētibus: s̄z dies furoris t ire eo q̄ sine mia dicēt ipenitētib⁹ tēnātis. Itē maledicti in ignē eternū. ¶ Hic idē tp̄s p⁹ mortē ipenitētis ō: dies furoris t ire: q: nō ē ampli⁹ oād̄n p eo: q: peccauit vsq̄ ad mortē t decessit sine pnīa t charitate. ¶ Scōo est notādū q̄ de iure nature sicut nulli bonū est irremuneratum: ita nulli malū ipunitū. Et iō oē petīn vel b̄z puniri i hoc seculo p̄ pniam delendo culpā vel in alio p̄ petuā penā. t sic q̄ in hoc seculo nō delet culpā per pniam op̄z q̄ puniat in alio seculo in eternū pena eterna cū ira t furore dei sine mia: q: tūc dyabol⁹ ō: victor: ideo punitio petī in hac vita ō: punitio mie ō post vitā ō: punitio ire. Et sic s̄p est ordō vt puniamur hic p̄ miam ne differamus puniri in alia p̄ furorē t irā. Iō nō oat infra psal. xij. illumina oculos meos ne vnq̄ obdormiā in morte: t dicat inimicus meus pualui aduersus eū &c. Ite aug. hic vc. hic seca dīe. vt in eternū parcas. Videōs q̄ dauid q̄ in hac vita est tantū pnia fructuosa. t q̄ post hanc vitā nō est mia p̄auis ipenitentibus. iō in hoc p̄almo orat deū vt remittat sibi culpā i hac vita in vna istarū septē etatum. Et non seruet sibi punitionē in octauā diē. s. in iudicio: vel post hanc vitā q̄ ō: dies ire t furoris. ideo precepit ipsū p̄salmū cantari cū instro musico octo chordaz̄. per qō figurat rotū discursum huius vite t seculi vsq̄ ad iudicium t diem furoris &c. ¶ Ite precepit ipsū cantari ad victoriā vocū ad denotandū quanto eū conatu debet peccator inuocare diuinā miam vt sibi remittat culpā. t qño eū petō: uerit t obtinet victoriā: vincit dyabol⁹ t penitēs remanet victor; ō dyabolū. eo q̄ eiecit ipsum de aia sua quā p culpā possidebat. ¶ Scōm q̄ hūc intellectū est dicēdū q̄ dō fecit hūc p̄sal. vt v. tra sensum p̄pheticū nos moraliter dirigeret in finē q̄ est x̄p̄s t in finē vite nr̄e. puta q̄ nō moriamur cū obstinatiōe t finali ipenitentia. Sz in hac vita conemur totis viribus agere pnias t s̄p inuocare diuinā miam vt det nob locū tp̄s penitētie t ne differamus pniam in diē octauā. i. i diem mortis t in diē iudicij. in q̄ duo facit. nam p̄mo dat ordinē pnie Scōo ibi: discedite: ostēdens se ex auditū describit effectū pnie que est remissio petī. Tres ste ptes pe nitētie. ℣ Quātū ad p̄mū est aduertēdū q̄ tres sunt ptes pnie. s. cordis cōtritio: oris cōfessio operis satisfactio: ideo tria facit. Mā primo ostēdit cōtritionē cordis. Scōo cōfitetur petīm. Tertio ostendit se fecisse satisfactionē. Scōa ibi miserere. Tertia ibi laborauit. Quātū ad primū est notandū q̄ triplex sit iudiciū, de petō. primū ō: iudiciū pnie. Secūdū iudiciū obstinationis. Tertiū iudiciū publice condēnatiōis. Primum fit in hac vita vbi solum ē locus pnie: q: hic deus dedit ptātē sacerdotibus de tali iudicio pertractando. Scōm iudicium fit post mortem peccatoris: q: tunc si petō: moritur obstinatus in peccato. tunc aia destinatur ad infernum vsq̄ ad diē gn̄alis iudicij. Primum ō: iudiciū misericordie. Scōm ō: iudiciū ire. eo q̄ cum furore sit et executio peremptoria peccatoris ad penā eternam. In primo iudicio iudicatur in corpore t anima sim quantitatē peccati t offensionē cōtritiōis In scōo iudicat in alia tīn. In tertio ēo in corpore t alia ad penam eternam. Et est talis lex q̄ qui iudicatur in hac vita iudicio mie t penitētiali: euadit scōm t tertium iudicium. Sed qui nō iudicat in hac vita iudicio mie oportet de necessitate q̄ iudicetur iudicio ire t furoris in die octaua te. Ideo dauid cupiens vitare illaqueo iudicia s̄z ire t furoris petit iudicari in hac vita iudicio mie t penitētie. ideo ait. dīne rogo ne arguas me iudicio furoris tui in finali iudicio neq̄ corripias i ira tua post hanc mortem. q. d. corrige me in hac vita iudicio misericordie t penitentie t remitte peccata mea. ne arguas me in finali iudicio cum furore t post mortem meam cum ira tua ne moriar obstinatus Et hoc pertinet ad contritionem cordis. Unde

Mota. vij. etates merendi.

Augusti.

Quomodo peccatū punitur.

Diffinitio pnie. est primo notādū sm̄ augu. q̄ pnia est quedā dolēs vindicta punīēs in se qō dolet commisisse Ex quo p̄z q̄ dolor peccati cōmissi p̄cedit in pnia ipa qui quidē dolor ō: cordis cōtritio. que est prima pars penitētie: qui quidē p̄uenit ex duobus. Mas primo petō: ex gra p̄ueniēte cognoscat se peccasse p̄tra deū summū bonū. Et sic detestat t abhoiat peccatū t cōuertit ad deū. t tūc cōsiderat penam sibi debitā ex reatu. Et sic incurit ipsi timor futuri iudicij tūc ex tali timore t ex amore dei p̄cipit in dolore. Et sic ex duobus p̄uenit ei talis dolor. primo ex ingratitudine cōmissa contra deū. Scōo ex timore diuine vindicte t ire t furoris diuini iudicij. Et sic cū tali dolore p̄ponit amplius nō peccare. Sed q̄ratur deū ne puniat eū in ira t furore p̄ iusticiā t sic p̄ponit cōfiteri. Et ista est prima pars penitētie q̄ ō: cōtritio. Ideo ait: dīne ne in furore tuo arguas me: neq̄ in ira tua corripias me. ℣ Scōo est notandū q̄ ira t furor sunt animi passiones siue affectiones. Mā ira est appetitus vindicte ex accēsu sanguinis circa cor: p̄pter paruipēsionē vt p̄z primo de aia. t li. de motu aialiū. furor autē est executio talis vindicte sine mia p̄pter irā. Ex quo p̄z q̄ tales passiones nō possunt poni in deo formal'r. sed dicūtur tales passiones de deo quasi effectiue: t nō vt passiones. Sz vt effectus: q: in iudicio dabit dānatis talis sinia sine mia qualis, dabit ab hoie irato t furioso. Et sic talis ira et affectio nō erit in deo. Sz erit effectus ire t furoris in dānatis quibus dicet. Ite maledicti &c. Item talis sinia nō dabit a deo cū ira, sed cum summa iusticia quā hō non pōt exequi sine ira que dicitur passio. Et sic angeli exequūtur tales sententias absq̄ ira vt inquit aug. ix. de ciuitate dei. c. v. q̄ quidē materia declarabitur p̄sal. xxj. t sub tali intellectu dicit dauid dīne ne in furore tuo arguas me: neq̄ in ira tua corripias me. t est quedā figura grāmaticalis antropopathos qñ passiones hois attribuuntur deo. ℣ Tertio est notandū p̄pter hoc q̄ dicit ne ne arguas neq̄ corripias q̄ sepe in sacra scriptura ponitur ista quattuor ꝑba sc̄z arguere: corripere: flagellare: t castigare; q̄ differūt rōne finis. Mā castigando est q̄ō castū reddere. ih. erthicoz flagellare idē ē q̄ō p̄p aliq̄ō, flagitiū castigare. Et sic finis flagellatiōis t castigationis est vt a vitio flagitio sus desiliat t cōuertat ad ētrē. ideo nemo castigat aut flagellat ad mortē. Sed vt bonus fiat t viuat. ideo ait dauid p̄sal. cxvij. castigans castigauit me dīs t morti nō tradidit me. ideo nō morar s̄z viuā t narrabo opa dīi &c. Sed arguere vt plurimū significat crimē mortis alicui imp̄operare et p̄pter ip̄m ad mortē destituere. t cōmuniter cōuenit iudicio examinationis vt p̄z p̄sal. xlix. arguam te t statuā cōtra faciē tuā. Corriperevero ō: a con t rapio quasi simul rapere: t hoc cōuenit cōdēnato ad mortē: q: simul rapit t corripit a tortoribus et claudit t ducit ad tenebras exteriores &c. Et sic corripere dicit executionē ipsi⁹ criminosi iā arguti t examinati t rei que quidē correptio nō fit sine ira t furore. Sed flagellatio t castigatio fit cū misericordia q: nō est ad mortē. Sed ordinat ad bonā vitā. ℣ Et sic deus quadrupliciter cōtulit flagellare siue castigare quoidā vt eoz patientiā probaret: vt Iob. quosdā ad augmētū meritoz̄: vt Tobias. quoidā ad custodiā virtutū ne in superbiā eleuētur vt paulū. secūdo ad Cor. xij. quoida ad pniam Et sic flagellauit t castigauit dauid ꝑpter peccatū vxie vt castū redderet. t flagellauit eum ꝑpter petīn numerationis ppli: vt p̄z. ij. Reg. xxiv. Et sic castigauit oēs penitētes que quidē castigatio et flagellatio facta ūtis quattuor modis ō: facta cū mia. q: castigat deus ad rēp̄ us vt eripiat hoiem a morte eterna. Et sic confessio est arbiter in foro penitētiali t flagellat t castigat penitentem pena tpali: vt eruat ab eterna morte. Ex quo p̄z q̄ penitentiā agere nihil aliud est nisi causam tuā ad iudicii t fori penitētiale deducere t a iudicio futuro retrahere. Et ideo ait aug. in lib. de pnia q̄ petō: perā tua defleat t futurū iudiciū per pniam p̄eniat. Et sic penitere nihil aliud est q̄ futurū iudicii p̄enire t ab ira t furore futuri iudicij aufugere. Et ideo dicit dauid. Domine ne in furore tuo &c. nihil aliud intendit dicere nisi dīe flagella t castiga me in hac vita per pniam t miam quocunq̄ istoz̄ quattuor modoū. ne corripias t arguas in futuro iudicio in furore t in ira. q: sicut pniam agere nihil aliud est nisi a iudicio t foro ire t furoris declinare: eo q̄ pniam agēs declinat a curia et foro furoris t ire ad curiam t forū mie. Ira nolle agere pniam t in petō obstinari nihil aliud est nisi examē t penā eius ad iudicium furoris reseruare. Aug. Ait apostol⁹ ad Ro. ij. ignoras qñ benignitas dei ad pniam te adducit. Icōm aūt duriciā tuā tim penitēs co: thesaurizas tibi irā in die ire t reuelationis iusti iudicij dei qui reddidit vnicuiq̄ icōm opera sua &c. Iō ait aug. dīne hic vre: hic seca. vt in eternū parcas. Et sic ait ꝑpheta. dīne ne i furore.

Mota q̄ druplicit deus flagellat seu castigat

Quid sit ira t furor. t an sint i deo

Quidsit penitēt.

Quidsit castigat.

Quidsit arguere

Quidsit corripet

Quidsit flagellare.

Miserere mei &c.

¶ Hic ponit Icōa partē penitētie que est cōfessio peccatoz̄. Et sic hic cōfitet petīn sui dicens. miserere mei &c. ℣ Ad cuius intelligētiā est aduertendū q̄ petīn reddit hoiem miseri ꝑpter duo primo q: infirmat aiam t totū corpus. Icōo q: cōtrahit aiam quo ad oēs potētias p̄mū p̄z. Illam peccator est in ira dei ad penā eternā deitinatus. Et nō pōt esse maior miseria q̄ esse in ira dei. sicut nō est maior felicitas q̄ esse in eius amore. Et sic quo ad totū expectat miseriā t penā seīz quo ad corpus t aiam. Ite ex luxuria t gula non solū infirmat aia sed etiā corp⁹: hoc idē facit inuidia t odiū q: totaliter vrunt carnē. ociū aūt torpefacit corp⁹ Et sic ex peccatis p̄euniunt etiam infirmitates corporales in corpus t aiam. Scōo petīn inducit ꝓturbationē q: ꝓturbat rationē tpotētias ne libere faciāt operationes suas: immo sunt oēs prone ad malū t infirme ad bonū faciendū. Mā petīn qō per penitentiā nō delet mox per sui pōdus in aliō trahit vt ait Greg. q: ex malo habitu peruertit iudiciū rationis t iudicat bonum malū t malū bonū

Petīn reddit hominē miserū.

Petīn turbat.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Et sic voluntas trahit ad prauū appetitum sensitiuum. ⁊ sic efficit quasi bestialis. intantū ꝙ in omnibus actibus suis ꝺ: miser. ⁊ infirmus. ⁊ cōturbatus immo quersus. iō ait hic dauid: miserere mei dñe. i. subleua miseriā meā qm̄ infirmus sꝫ in corpore ⁊ in aia ꝓpter pctm̄. Sana ergo me dñe per sacramentum penitētie culpā ⁊ penā relaxando. et me tua gratia fortificādo. qm̄ cōturbata sunt oia ossa mea. i. interiora mea ⁊ vires mee. ⁊ potētie tā sensitiue ꝙ rationales. ⁊ tota aia mea. sꝫ vita: et appetitus sensitiuus sꝫ tota sensualitas ⁊ voluntas turbata est valde. ⁊ ligata propter pctm̄. quia hucusqꝫ fuit auersa a bono cōmutabili q̄ est deus ⁊ cōuersa ad bonū cōmutabile. scꝫ ad mūdana. ℣ Mota ꝺ ratiōe. Ulū est aduertendū ꝙ sicut ossa sunt fundamentū totius corpis: ita ratio est fundamētū sustentās ⁊ regēs totū hoiem. Et sicut fractis ossibus ꝺ: tot? hō factus ⁊ inualidus: ita pturbata rōne ꝺ: totus hō pturbat?. Et sic pars rōnalis hois dicunt ossa totius hois ⁊ fundamētū. Sed q: p pctm̄ infirmatur ⁊ pturbat ratio ideo dicit ꝙ infirmus sum ⁊ cō turbata sunt oia ossa mea. i. vires rōnis. Et sic aia mea tota quo ad oēs ptes. scꝫ quo ad sensualitatē ⁊ vitā ⁊ rōnē: turbata est valde ⁊ infirma. ℣ Nam sicut infirmus reddit inualidus nec valet se sustētare: sed frequēter ruit ⁊ cadit ⁊ scādalizat ⁊ offendit a quolibet lapide ⁊ calculo. immo offendit oēs lapides: ita hō peccato: ex quo petō ruit ⁊ cadit in aliud tāq̄ infirm? ⁊ inualidus ⁊ turbat?. Nā ex gula ⁊ ociositate cadit in luxuriā. ⁊ ex luxuria in zelū ⁊ inuidiā emulorū. Et sic ruit in odiū ⁊ homicidiū ⁊ etiā in sortilegia ⁊ blasphemias ⁊ infidelitatem. Ire ex superbia cadit in inuidiā ⁊ odiū q: nōvult pati maiorē nec equalē. Et sic ruit ad furta ⁊ homicidia ⁊c. Ite ex petō auaricie ruit in rapinā ⁊ usurā ⁊ symoniā? inuidiā? odiū ⁊ homicidiū ⁊c. Et quo pꝫ ꝙ pctm̄ reddit hoiem miserū ⁊ pturbat rōnem ⁊ aiam. Que quidē infirmitates nō p̄nt sanari nisi per pniam ideo ait sana me dñe qm̄ infirm? sum ⁊c. xliiij. di. c. qlibet

Sed tu domine usquequo ⁊c.

¶ Sed q: scit nemo pōt agere pniam nisi p mias dei ⁊ gr̄am p̄uenientem. vt patebit infra. lvij. mia eius p̄uenit me. Nā opꝫt deus illuminet petō: vt cognoscat pctm̄ suū. ⁊ detestet ipm ⁊ conuertat ad deū. ⁊ petat veniā. ergo opꝫ vt deus prius conuertat ad nos donādo istā gr̄am p̄uenientē bonāvolū tatē. Nā deus ppt pctm̄ erat aī auersus a nobis Opꝫ ergo vt prius ipe cōuertat ad nos dādo talē gr̄am: vt nos possimus ad ipm cōuerti: dimittēdo pctm̄ ⁊ eligēdo pniam. vt ait hieremias Treno. vlti. cōuertere dñe ad nos ⁊ conuertemur. Et ideo hāc gr̄am desideras ꝺ: ait. Sꝫ tu dñe usqꝫquo sup. differs dare mihi hāc gr̄am vt des mihi veniā. q̄ conuertere ad me dādo gr̄am ⁊ eripe aiam meā ⁊c. Sꝫ melius? vt mihi ꝙ ly usqꝫquo nō stet interrogatiue sꝫ ponat p aliquātulū. sicut infra ps. lxxxix. conuertere dñe usqꝫquo. i. conuertere dñe aliquātulum. sicut ꝺ: alia trāslatio. ⁊ tūc ly usqꝫquo cōtinuat sibi versus sequētē isto mō. Sꝫ tu dñe usqꝫquo conuertere. i. aliquātulū ad me. ⁊ ne auertas faciē tuā. Sꝫ conuerte aliquātulū ad me. ⁊ libera ⁊ eripe aiam meā de manu dyaboli. ⁊ saluū me fac ꝓpter miam tuā a suprādictis infirmitatib? petō. Nā si tu habes? uerti ad me. ops ꝙ faciat ꝓpt miam tuā p̄uenietē. q: ex me nihil mereo: nisi penā ex petō. Et nullū bonū est in me nisi solū pctm̄. q̄ suppleat mia tua: et saluū me fac. ¶ Quoniā nō est in morte. Hic concordat cū suprādictis in pncipio. Nā si hō nō agit pniam in hac vita: sꝫ differt eā vsq; ad octauā diem sꝫ vsq; ad mortē exclusiue tūc tali impenitēti nō debet iudiciū mie sed ire ⁊ furoris in inferno. vbi nō est locus pnie. Sꝫ pene eterne ⁊ supplicij: q: ibi nullus pōt esse memor dei. nec cōfiteri deū. sꝫ blasphemare p̄ dolore penarum vt dictū est. Iō ait dō ingsona cuiuslibet penitētis. o dñe conuertere ad me aliquātulū dādo gr̄am ⁊ eripe aiam p pniam. vt nō descendā in infernū ad iudiciū ire ⁊ furoris. qm̄ nō est aliqs qui memor sit tui in morte. i. post mortē nec in illa morte inferni. Nā in inferno qs confitebit tibi. quasi dicat nullus p̄ dolore penarū. Et ēt hoc dicit ꝓpter multos q̄ differūt ⁊ expectāt agere pniam ⁊ cōdere testamētū in fine vite ⁊ in morte: qui nō sunt sui iuris q: cōiter pdunt loq̄lā ⁊ sensum ꝓpter infirmitatē corporalē. ⁊ sic nō p̄nt esse memores dei nec sui. Uñ etiā deus non p̄mittit ꝙ tales agāt pniam nec vult eis dare gr̄am in morte postq̄ nusq̄ sunt recordati dei in vita vt ait augu. in sermone de innocētibus: hac animaduersiōe in quā cōcutit peccatos: vir moriēs obliuiscat sui qui dū viueret oblitus est dei. Et iō dauid desiderat agere pniam in vita ⁊ petit gr̄am ⁊ veniā. ⁊ cōfitet petā sua in ꝑsona cuiuslibet peccatoris dicens.

Tito penitēdū.

Laboraui in gemitu meo la uabo per ⁊c.

¶ Hic assignat tertiā partē penitētie que ꝺ: satisfactio. vt oñdat se egisse pfectā pniam. Nā postq̄ primo oñdit cōtritionē ⁊ dolorē de petis. ⁊ petijt nō argui in furore nec corripi in ira futuri iudicij ⁊ confessus est se esse infirmū ⁊ turbatū ex egritudine petōrū. ⁊ petijt nō differri pniam suā vsq; ad mortē. hic agit satisfactionē vel oñdit iā fecisse. ℣ Ad cuius euidentiā est notādū ꝙ satisfactio vel ꝺ: fieri primo: ⁊ sic nō remittit pctm̄ nisi restituat ablatū ipsi primo. Sed ly sit restitutū ablatum adhuc manet satisfactio deo facienda. que ꝺ: pena eo ꝙ peccauimus cōtra deū per superbiā trebellionē trāsgrediēdo eius ꝓcepta. Et sicut peccauimus corde ⁊ ore: ⁊ operetra opꝫ ꝙ tribus modis satisfaciamus. s. cōtritione cōfessiōe: ⁊ restitutione. Et ideo talis satisfactio opꝫ ꝙ fiat primo p fletū ⁊ gemitū cordis. vt inde veniat pietas ⁊ humilitas vñ ꝓcessit iniqtas. Secōo p iciuniū ad punitēdā carnem et aiam. Tertio p oronē vt inde ingrediat laus ⁊ bñdictio vñ egressa fuit blasphemia aut stultiloquiū ⁊ vanīloquiū. Quarto per elemosynā vt mitigem? deū aliquo munere. ⁊ pauper dēpcent deum. vt det mittat nobis debitū peccati. Et sic dolore. ⁊ fletu ⁊ oratione ⁊ munere redimimus ⁊ soluimus debitum pctōrū. Et tunc penitentia dicit cōpleta. Et

Triplici tet debemus satisfacere

hanc penitētiā dicit dauid cōpleuisse cū ait. Laboraui in gemitu meo. q. d. dñe da mihi veniā. q: iam cōpleui penitētiā. Primo per cōtritionē. Secōo p cōfessionē. Tertio per satisfactio. Nā iam laborauī in gemitu ⁊ fletu meo semp gemēdo ⁊ ploxādo cū lachrymis lauabo lectulū meū in quo dormio: ⁊ p singulas noctes ⁊ dies rigabo stratū ⁊ pauimentū in quo iaceo. q. d. ꝙ diebus ⁊ noctib? semp desleo peccata mea. Nā ō nocte lauo lectulū meū i. ꝺ: mio lachrymis assiduis. Et per diē rigo pauimentū in quo iaceo oando ⁊ plangendo. Stratū enim ꝺ: a sternēdo ideo solū terre pauimētatū lateribus vel lapidib? ꝺ: stratū ad denotādū ꝙ ꝺ: in pauimento terre agebat pniam in die flendo ⁊ plangēdo q̄ quidē stratū lachrymis suis rigabat. Et p lectulū ⁊ stratū pōt intelligi caro nra. in qua tanꝙ in lecto ⁊ strato iacet aia peccatoris infirma. ꝙ carnē debet peccator macerare per ieiuniū ⁊ rigare ora per fletum ⁊c. Sed dubitatur quare dicit p̄ma laboraui in gemitu meo. vnde ostendit se iam penitētiā egisse. Et postea dicit lauabo lectulum meū ⁊c. quasi ꝓmittens se facturū pniam. ℣ Ad hoc respōdet ꝙ ly peccato: egerit pniam perfectā de peccatis suis per ꝓtritionē ⁊ cōfessionē ⁊ satisfactionē: tūc tenet semp dolere. flere. ⁊ penitere. Attentiōq̄ recordatus fuerit illius peti. Nam si post actam penitentiā quis complaceret sibi fecisse illud peccatū tunc rediret sibi culpa. Ideo semp tenet dolere ⁊ penitere quādocūq̄ recordat. vñ di. clemēs in itinerario suo ꝙ beat? petrus semp flebat pctm̄ negatiōis xp̄i quotiēscunq̄ recordabat intātū ꝙ lachrime decurrentes sulcauerant genas ipsius petri. Et iō dauid vt ostēdat hos sp debere dolere ⁊ flere pctm̄ quotiēs in memoriā venerit: dicit laboraui in gemitu meo. i. ly laborauerim i gemitu meo ⁊ egerim pniam tm̄ quotiens recordar? fuero semp lauabo flēdo stratū ⁊ lectulū meū ⁊ lachrimis meis stratū meū. i. ꝺ: sciam meā rigabo die ac nocte. eo q: oculus ꝺ: cie ⁊ ꝺ: onis mee turbat? est a furore. q: timeo futurū iudiciū: qm̄ inueteraui ⁊ senui inter oēs inimicos meos demones. q. d. antiquatus sum in peccatis non agendo pniam.

Mo. ꝙ ter noīatur dñs.

triplicit efficit oīs bonus ab aia p penitētiā.

Questio

Tria fac pnia.

Discedite a me oēs qui operamini ⁊c.

¶ In hac scōa parte ostendit effectū ⁊ fructē pnie que est remissio pctī. vnde tria facit pnia. Nā primo impetrat gratiā. Secōo delet culpā ⁊ minuit penā. Tertio fugat dyabolū tentatorē. Ideo ꝺ: videns ista tria se fuisse per pniam cōsecutū. ait ad demones tentatores. O vos demones inimici mei q̄ sp operamini insquitatē hoies tentādo q̄ me diu alligatū tenuistis ⁊ ad interitū deduxistis ⁊ in diuersa scelera precipitastis: discedite ⁊ fugite a me qm̄ iam exaudiuit dñs vocē fletus mei pniam accepitādo. Et dñs exaudiuit deprecationes meā ꝺ: pā remittēdo Et oronē meā suscepit gr̄am cōferendo. Et ideo iam amplius peccare non ꝓpono nec vos vltra sequi intendo. Sed scōm gratiā mihi collatā rētationibus vestris cōtra ire decerno. nec amplius deo ingratus esse volo: q: vera pnia est peccata p̄tere-

Universidad de Deusto
Biblioteca

sum in hoc purgatorio. Et iō sana me p misericor-
diā.i.adhibe medicinā tuā passiōis t offer aīi patrē t
solue p me. Et sic uertere ad me aliquātulū t eri
pe aīaz meā ab his penis.qm̄ nō est in morte q̄ me-
mor sit tui.i.nō existo in hac pena nō possus me re
dimere.nec elemosynas elargiri.q: iā nō sum pure
viator. Et iō supple tu p miam tuā t passionē. Mā
q̄s poterit cōfiteri tibi in inferno.quasi dicat nullꝰ
pt̄e dolore penaz.t ideo absolue me ab hac pena t
due me tecū in celū t ibi te laudabo. Et iō aīa iam
liberata p talia suffragia dicit ad demones q̄ eā tor-
quebāt. Discedite a me q̄m̄ dīs exaudiuit oēs ora
tiōes ecclie p me factas t suffragia acceptauit. iō
erubescāt &c. ¶ Ex toto isto psal.pñt recolligi.

Prima cōclusio

vij. conclusiones.

¶ Prima cōclusio q̄ octaua dies hois q̄ est post
mortem:non est rempus penitentie sed furoris.

Scda cōclusio.

¶ Scda cōclusio q̄ octaua dies mūdi q̄ erit in iu-
dicio nō erit tēpus venie sed furoris p obstinatis.

Tertia cōclusio.

¶ Tertia cōclusio q̄ iudiciū pñiale qđ fit in hac vi
ta dicitur iudicium mie eo q̄ imponit solam tem-
poralem penam t absoluit a pena eterna.

Quarta cōclusio

¶ Quarta cōclusio q̄ post hāc vitā nō est iudiciū
mie sed ire t furoris deputans ad penā eternam:ex
quo pt̄z q̄ q̄ in hac vita nō iudicet iudicio pñiali t
mia iudicabit,iudicio ire deit furoris post hāc vitā.

Quinta cōclusio

¶ Quinta conclusio q̄ qui in hac vita agit pñiam
mutat cām suā t declinat a iudicio furoris ire dei
t dānatiōis ad iudiciū mie. Et per oppositum qui
nō agit hic pñiaz declinat a iudicio mie ad iudiciū
ire furoris t damnationis.

Sexta cōclusio

¶ Sexta cōclusio q̄ tres sunt ptes q̄s dō audit i
hoc psalmo.s.cordis contritio: oris confessio : et
operis satisfactio.

Septia cōclusio.

¶ Septima conclusio q̄ peccatū multipliciter p
turbat rationem t dissipat totum corpus.

Octaua cōclusio

¶ Octaua cōclusio,q̄ dyabolus per pñiam confu
sus recedit ab homine q: perdidit animam hois
nis quam ex peccato possidebat.

xxv.q.ō. vj. ca. agnouimus. et xxv. di. c. recedite.

DOmine deus meus in te speraui: saluum me fac ex omni
bus persequentibus me:et li
bera me.

¶ Titulus cōis in finē ps. dō quē
cāuit dño p̄bis cusi filij gemi
ni.in hebreo aūt regnātia dauid
quā cecinit dño sup̄ ꝓbia cusi filij gemini.fm hiero
nymū aūt p ignorātia quā cecinit dño super verba
ethiopis filij gemini. Ex interp̄tatiōe hiero. ps q̄
li cusi nō est nomē ppriū sz appellatiuū t interp̄ta
tur niger siue ethiops per qō intelligit saul filius
gemini.i.de filijs beniamin. ¶ Ad cuius intelli-
gentiā est sciēdū notādūq̄ posteq̄ dō euasit de manu
saul q̄ declinauit in nobe ad achymelech:t refectus
est ab eo panibus ꝓpōnis. Et accepit gladiū go-
liath.fugit inde ad achis regē geth.t inde ad spe-
luncā odolā vt ps pūni reg .xxij. cūc saul cōgrega
uit oēs cōtribulos t sequaces t in deserto rama ba
stā in manu tenēs locut? est oīb? dicēs. Audite me

Nota ō dauid.

filij gemidi.nunq̄d filij? ysay dabit vobis agros.aut
vineas.t faciet vos tribunos.q: cōiurastis aduer-
sum me &c. Dū tūc dooech idume? dixit sibi cozā oi
b?.q̄liter viderat dō in nobe.t q̄liter achymelech
dederat sibi panes ꝓpositiōis t tradiderat gladiū
golie. Dū tūc saul p̄cepit trucidari achymelech sa
cerdotē cū tota domo sua t incēdi totā ciuitatē t
p̄misciauit dauid ꝓditorē qui cōiurasset cōtra eu
&c. Ex quo pt̄z q̄ saul in illa locutiōe cozā toto po
pulo accusauit dō de falsō crimine cōiurationis t
malipolij t ꝓditiōis.de q̄bus oibus dauid erat in
nocēs t ignorās. Iō dauid tribulatus de morte sa
cerdotū t de falso crimine sibi impōsito p saul: fo
cit hūc psalmū allegādo ignorātiā innocētiā suā.t
cāuit ipm cozā dño. ¶ Sed restat dubiū qua
re saul appellat cusi. Ad qđ rūdet q̄ cus sive cusi
interp̄tat niger.iō ethiopes dicunt cusi. q: nigri.
Dā saul hic dicit niger nō a nigredine corpis. sed
a nigredine aie q: fuit denigratus odio et liuore
inuidie cōtra dauid absq; ratiōe,z patus in obsti-
natiō t reprobū sensum cōtra deū t cōscīam suā ꝓse
quēdo dō. vt pt̄z p discursum libri scōi. Reg. Et sic
intitulat niger nigredine peti. Mā mos t cōsuetu-
do iudeoꝝ est vt oēs rē malā t puersam t nociuaz
appellēt nigrā. Et sic dicit ista nigra febre istū ni
grū p̄pianū &c. Est ergo sensus q̄ dō fecit hūc psal
mū allegādo ignorātiā t innocētiā suā ꝓpter ꝓba q̄
minatoria ipius saulis irat inuidia denigrati ꝓtra
ipm dō. Et sic scōm istoriā t intellectū iudei moder
ni glosant hūc psalmū de ipo dō lsal'. Sz in veri-
tate nō est inconueniēs ꝓdi ipm in tali expositiōe lsali q:
nō explicat intelligētiā ꝓphete. nec fuit ista pcia
ex? intētio vt sepi? dcm̄ est. nec sunt tacēda myste-
ria q̄ latēt in hoc psalmo. nec oīno cōuenit lra se-
quēs cū p̄dicta expositiōe. Mā dō nō cōsueuit pete
re vindictam. immo orare pro saul. nec peteret iu-
dicari scōm innocētiam suā q: nullus excusatur a
petō. imo ipe rogat deū ne intret secū in iudicium.
psalmo. cxlij. Et iō est dicēdū q̄ dō p supradicta ꝓ
ba saulis t p falsa crimina sibi impōsita fugit in
spū q̄l synagoga t ppl's iudeoꝝ erat denigrādus
ex inuidia cōtra xp̄m. Et qño debebat imponere si
bi falsa crimina dicēs. hic dicit possus destruere tē
plū dei t in triduo reedificare illud. Et commouit
totus ppl's a galilea vsq; in hierl'm. Et q̄ fecisset
cōiuratōes cōtra cesarē vt se regē faceret &c. t pu
dit et dō qño p talia falsa crimia ille ppl's erat xp̄m
crucifixur?. Sz pp illō petr i fine erat destructē?.
t dispgēt?. Sz xp̄s erat resurrecturꝰ? t in celū ascē
sur? t regnatur?. Et de hoc mysterio fecit hūc psal
mū: t tradidit ipm leuitis publice cātādū in tēplo
Ex quo pt̄z q̄ dō fecit istū psalmū p xp̄o t eccl'a.
Mā si trā fecisset eū de seipo:tūc nō ꝓcepisset ips
publice in tēplo cātari.nisi inquātū cōtinet ꝓphe
tiā de xp̄o t eccl'a. vt sepi? dcm̄ est. Est ergo sen-
sus hui? tituli. q̄ dō fecit hūc psalmū p ignorātia
t innocētia xp̄i messie futuri. sup̄ ꝓba cusi. s. crimina
falsa ipsi? ppli iudaici pcō inuidie denigrati t ob
stinati q̄ xp̄s falso de supradictis criminib? accusa
uit siue falso erat accusatur?. cusi dico filij gemini

Quare saul appellatur cusi.

f.filij asinini.nō filij dextere. Mā gemii est eq̄ocū
ad asinū.t ad dexterā.nā iz ille ppl's fuerit filius
dextere,inquātū viuebat in fide xp̄i messie futuri.
tā posteq̄ nō receperit ipm in suo aduētu.ita nō oi
cunt filij dextere.iz filij asinim.i.sine ienio t intel
lectu legis t ꝓpheraī.immo cecit filij seruitutis
q: doctum coz semp est incuruatū sicut asinus ad
onera portāda. Et sic tūc ꝓ explicat xp̄i innocen
tiā t punitionē iudeoꝝ ꝓpter falsa crimina q̄ xp̄o
impoluerūt. ¶ In quo psalmo dō introducit xp̄z
loquēte t excusante se apud patrē de falso crimi-
ne sibi impōsito in quo quattuor facit. Mā primo
petit liberari de ꝑsecutione iudeoꝝ p resurrectio
nē. Scōo allegat suā innocētiā. Tertio petit vltio
nē de iudeis. Quarto promittit se agere gras. Scōa
ibi. Dñe si feci istud. Tertia ibi. Exurge dñe.
Quarta ibi. Cōfiteboꝝ dño. Quātū ad primū ergo
xp̄s vt hō dicit ad patrē. O dñe p regimē vniuer-
sale. t deus meus p creationē scōm humanitatē t
spūalē obedientiam. Ego semp in te speraui oi hu
mano auxilio postposito,ideo saluū me fac in cap
te t in mēbris. t libera me ex oibus iudeis pseque
ntib?me. Libera dico in capite p resurrectionē. Et
in mēbris eripiēdo eccl'am a tyrānis t infidelib?.

In hoc psalmo dō quattuor facit.

xxj. q. ij. vltio.

¶ Nequādo rapiat vt leo aīam meā: dum non
est qui redimat neq; qui saluū faciat.

¶ Ne q̄n.i.ne aliqn leo.i.diabolus aut infern? ra
piat aīam vt leo: t ipsam retineat sicut ceteros pec
catores. dñe p posteq̄ vel q: nō est alius q̄ redimat
genus humanū neq; q̄ saluū faciat ipm. nisi tu pa
cipaliter q̄ es deus t creator. Et ex cōsequēti ego
p morte t passionē in virtute diuinitatis. Nam si
ego non essem liber non possem aliquos saluare.
nec p alios pari. Et iō oporteret q̄ sim solus inter
mortuos liber a petō t p cōsequēs ab inferno: t q̄
suscitres me vt possim cōmunicare membris meis
merita passionis t beneficiū resurrectionis.

De pe. di. vj. ō. opponi tur.

¶ Dñe deus meus si feci istud:si est iniquitas
in manibus meis.

¶ Si reddidi retribuentibus mihi mala:decl
dam merito ab inimicis meis inanis.

xj. q. iij. c. nemo peritoꝝ

¶ Persequatur inimicus aīam meā t cōpre-
hendat t cōculcet in terra vitam meā t glo
riam meam in puluerem deducat.

¶ Hic allegat suā innocentiā t se esse liberū ab oi
petō. nō solū ab his q̄ sibi iudei imposuerūt. Sed
simplr ab oi petō: ideo ait dñe de? si ego feci istud
petrū t crimē qđ mihi imponit a iudeis. s. q̄ ꝓhi-
buerim dari cēsum. Cesari. t sim blasphem? &c. et
si sit et q̄q; alia iniq̄tas t iniusticia t petrū i ma
nibus t oprationib? meis. Et si reddidi mala iudeis
retribuentib?mihi mala p bonis: q: ego sanaui fi
los eoꝝ t mortuos suscitraui t vitā salutis eis ostē
si. Et ipsi p talib? bonis retribuūt mihi mala fal
sa crimina imponēdo. Si talia ergo egi. decidam
ex tali merito inanis t vacuus ab inimicis.

passiōis xp̄i efficacia.

¶ Sz hic vt dubiū q̄ xp̄s velit adiuuare seipm et
ꝓiurare: qui? q.d sit cōtra dignitatē suā t reueren

Psalmi vij. Fo. xliij.

tiā. Et iō est notādū scōm aug. q̄ passio xp̄i ideo
fuit tāte efficacie t virtutis ad redimēdum hoiem
t deicādo oīo petrū q: fuit in hoie innocēte t libe
ro ab oi petō. q: aliter fuisset inanis t vacua illa
passio,nec xp̄s potuisset vincere diabolum. si ꝓmo
ipe fuisset victus t seruus diaboli p peccā. t p cōs
nō potuisset nos liberare nec scipz. Vnde ait aug.
cōtra arriū si verbū diuinū esset factū t creatū. nō
potuisset oia fieri per ipsum quod est contra illud
omnia p̄ipm facta sunt. Ita pari ratione si xp̄us
verbū caro factū fuisset obnoxius petō tūc nō po
tuisset alios liberare. Iō hic te ostēdit liberū ab oi
petō. t sub typo t figura admirationis t pene rei.
ondit q̄ si esset peccator cecidisset inanis t victus
sine fructu passionis. Mā dictum est in plogo tra
ctatu primo. q̄ libet ꝓphera hz suā linguā t mo
dū ꝓpriū loquēdi inter quos dō hz extraneū t ex
q̄sitū modū loquendi. Mā p̄dicit futura mysteria
de xp̄o t eccl'a q̄q; p verba de ꝓterito ꝓpter cer
titudinē ꝓphetie q̄q; p modū orādi ad oīdēdū
q̄ oia facit pr̄ p filiū q̄q; loquit p modū adiura-
tionis vt oīdat q̄ si xp̄s fuisset peccator: t reus in
pis q̄ sibi ponebant. tūc sua passio nō fuisset ef
ficax ad delēda oia petā. Est ergo sensus. dñe si fe
ci istud qđ mihi imponit t si esset iniq̄tas t aliqđ
petī in manibus meis. t nō esset liber ab oi petō
tūc decidissem inanis t victus ab inimicis q: non
potuissem superare diabolus. Et passio mea esset
inanis t infructuosa. q: tūc inimicus sz diabolus
ꝑsecutus fuisset aīam meā t cōculcasset aiam meā
in terra calce petōz. sicut virā alioz hoīm cōculca
uit. t tūc tota gl'ia mea t fama esset deducta i pul
uere t ad nihilū sine fructu redēptiōis. Et sic ista
verba supradicta nō sunt intelligēda ad sensū qui
faciunt sed ad sensum in quo fiunt sicut dictus est
in plogo tractatu tertio t regula sexta. Vñ ꝓphe
ra p modū admiratiōis p̄dicit puritatē t innocen
tiā xp̄i per quā meruit destruere nostra peccata.

xxiij. q. v. §. vlt.

¶ Exurge dñe in ira tua: t exaltare in finibus
inimicorum meorum.

¶ In hac tertia ꝑte petit vltionē. Vñ ¶ Dū est
notādū sm̄ hylariū t Aug. q̄ xp̄s filius dei oia q̄ fe
cit p se attribuit patri: eo q̄ nō solū inquātū deus
eqđ hz: hz a patre. Illā inquātū de? ab eterno de
qđ hz nascēdo accepit. t inquātum hō ex tpe in in
carnatione accepit oēm virtutes a patre. iō eqđ
facit attribuit patri: t sic dicit doctrina mea nō est
mea. sz eius q̄ misit me patris &c. Joh. vij. Et ideo
xp̄s q: loquit hic inquātū hō t resurrexit in virtu
te diuinitatis. Et iō hāc resurrectionē t virtutem
attribuit patri. iō ait o dñe p̄. Exurge. i. fac me a
mortuis resurgere. Exurge dico. in ira cōtra iude
os t obstinatos nā resurrectio mea erit gaudiū et
gl'ia fidelib?. Sz infidelib? erit ira t mors t puni-
tio. Ytē exurge q: pucusq; sedilii expectādo ppl's
iudaicū p. xl. annos post passionē meā: sz q: male-
rūt obstinati ad p̄dicationē apostoloꝝ nolucrunt
cōuerti. iō exurge in ira tua ꝓtra eos. Primo ꝛpa
liter eos destruēdo. t p mundū dispergendo. Et

Universidad de Deusto

scdo eternaliter cõdẽnando. Et exaltare. i. ostẽde potẽtiã t rigorẽ in finibus inimicoꝝ meoꝝ iudeo filios eos ab oibus finibus terre pmissionis exterminãdo t expellẽdo trucidãdo p exercitũ romanoꝝ

Exurge dñe deus meus in pceptο qõ mãdasti: t synagoga populoꝝ circũdabit te.

xxxij. q. v. eleua manus. ¶ In hebreo habetur promissum qõ pmisisti: scz p ppheras per quos predixisti punitionẽ iudeoꝝ. Et etiã illa põt esse vox ecclie ad christũ. dicentis exurge dñe iesu xpe in pceptο qõ pmisisti. qñ fleuisti sup hierusalẽ dicens. Circũdabunt te inimici tui vallo. t non relinquẽt in te lapidẽ sup lapidem Luce. xix. quasi dicat imple illud dictum t ppbetiã quã ibi dixisti. t mãda t pcipe romanis vt veniant cõtra hierusalẽ ad vindicandam mortẽ tuam. quia synagoga. i. congregatio oim populoꝝ gentilium circũdabit te. t venient tecũ ad destruendã hierusalem. Item synagoga. i. cõgregatio oim ppluoꝝ scz romanoꝝ t aliorũ gentiliũ circũdabit te inverũ messiã recipiẽdo. t sic iudeis reprobatis t abdicatis dabis hereditatem gratie t glorie populo gentili ad fidem conuerso.

xxv. q. vj. si a sacerdotib⁹.

Et propter hãc in altum regredere: dñs iudicat populos.

¶ Propter hanc synagogã. i. ecclesiam ex populo gẽtili congregatã regredere ad pregendã eam. Vel et iã regredere in celũ vnde descẽdisti. ppter hanc ecclesiam populoꝝ ad fidẽ cõuersorum vt des eis hereditatẽ in regno celoꝝ. qz tu supplex es dñs qui iudicas populos. i. ad quẽ ptinet iudicare populos t dare vnicuiq; sm opera sua. ¶ Dñs iudicat. Hic ppie incipit versus t sentẽtia in hebreo. Vnde ait xps ad patrem. o pater qz tu es ille dñs qui iudicas populos. ideo.

De pe. dist. iij. ps.

Judica me dñe scõm iusticiã meã: t scõm innocentiam meam super me.

¶ Quasi dicat tu scis iusticiã meã qz nulli iniuriã feci. Et tu scis innocentiã meã: qz nulli nocui. ergo fac vt opera mea mereant t nõ pmittas me amplius iniuste pati. Sed redde mihi pmiũ iusticie t innocẽcie mee. Et fac vt cõsumat t destruat nequitia peccatoꝝ iudeoꝝ. vt cũ viderint me iã surrexisse t in celos ascẽdisse t iudiciariã ptãtẽ sup oẽs accepisse: tñc cõfundat t cõterat nequitia t malicia eoꝝ. Item cõfundat nequitia eoꝝ. i. qñ tu qui es deꝰ iustus scrutãs renes t corda hoim diriges iustum filiũ tuũ in celo t etiã qñ diriges ecclesiã tuã t prosperabis in terra. Item tu qui es deus iustus scrutans corda t renes t scis iusticiã t innocentiã meã nosti maliciam eoꝝ ergo fac vt.

xxxiij. di. c. erubescant.

Consumetur nequitia peccatoꝝ t diriges iustum scrutãs corda t renes deus.

¶ Eorum consumetur nequitia t diriges iustum id est exaltabis xpm tuum cum sua ecclesia. t hoc facies. qz semp speraui in te qui es.

Justum adiutorium meũ a dño: qui saluos facit rectos corde.

¶ Ex his verbis ps ꝙ iste psalmus non põt exponi pcise p dauid: qz ille non põt dicere iudica me ih. q. viij sm iusticiã t innocentiã meã qz hoc soli xpo cõuenit qui nũqꝫ peccauit nec potuit peccare. Et nota ꝙ xps nõ solũ petit hic vltionẽ p se cõtra iudeos sed etiã p mẽbris suis cõtra tyrannos psequentes ecclesiam. que tota simul rõne capitis t pfectorum mẽbroꝝ dr colũba sine macula in canticis. t dicit non habere maculã neq; rugam. Et ideo põt esse vox ecclie ad xpm caput suũ dicens. Exurge dñe in ira tua cõtra iudeos. t ciuitatẽ hierusalẽ in pceptο qõ mandasti t pdixisti. Luce. xix. qñ fleuisti super ciuitatem hierusalem t dixisti. Circũdabũt te inimici tui vallo t non relinquẽt in te lapidẽ sup lapidẽ. Venient ergo romani t tollent t auferent eis locũ t gentem t sacerdotium t destruent ciuitatem t tẽplũ tc. Etiam destrue tyrannos t pster ne populũ gentilẽ a superbia sua. tc.

Arg. xxi. q. i. scire. Et. viij. meno.

Deus iudex iustus fortis t patiẽs: nũquid irascitur per singulos dies.

de pe. d. j. nũqd.

¶ Hic exhortat iudeos t gentiles t oẽs peccatores ad penitentiã sub cõminatione que est principalis intẽtio huius psalmi. Ah dicit: o iudei potẽtes. Deus sit iustus in iudicando t patiens in expectando peccatorẽ ad pniam: tñ nunqd irascitur p singulos dies id est nunqd videmus ꝙ quotidie irascit̃ t cũ ira punit inpenitẽtes t obstinatos sicut puniuit pharaonẽ t saulẽ t achitophel t multos alios. qñ dicat sic. Et iõ dico vobis iudeis q.

de pe. d. vj. i fine

Nisi conuersi fueritis gladiũ suum vibrauit arcum suum tetendit t parauit illum.

¶ Nisi cõuersi fueritis ad messiam christum t receperitis eum. Cauete quia iam gladium suum vibrauit. id est exercitum romanoꝝ contra vos ꝑparauit t arcum suum t sententiã ire sue ꝑpparauit. t tetendit contra vos.

xxvj. q. ij. q. j. fine.

Et in eo parauit vasa mortis: sagittas suas ardentibus effecit.

¶ Et in eo parauit sagittas suas que sunt vasa et instrumẽta mortis t sagittas suas effecit similes fulminibus ardentibus. quasi dicat deus est paratus ad mittendum fulmina ire t sentẽtie sue ꝛc̃a vos. Conuertimini ergo qz satis vos p quadraginta annos expectauit. Aliter aũt mitteꝛ cõtra vos sniam quam ꝑparauit. ¶ Bono p suasio. Unde nota ꝙ sicut homo qñ pcedit ad bellũ vel qñ vult ferire feram primo in domo extrẽdit arcum seu balistã t postea ponit sagittam. qñ videt opportunitatẽ trahit t ferit certum. Ita pariter deus primo per aliqua tẽpora expectauit iudeos sed qz vidit ꝙ nõ conuertebant incepit vibrare gladium suum cõuertendo hierusalẽ immittendo seditiones t bella intestina immo etiã visus est gladius igneus per annum supra hierusalem vt ait iosephus. Sed videꝫ xps ꝙ nõdũ etiam cõuertebant p̃milit vt rebellaret ciuitas hierusalem cõtra neronem. Et tunc nero incepit tẽdere arcũ suum t ꝑparare exercitũ cõtra hierusalem t misit ducẽ vespasianũ. Sed postq̃ vespasianus factus est imperator: titus filius suus mãsit dux exercitus t incepit obsidere hierusalẽ tunc cepit ponere sagittas suas in arcũ. Sed cõpletis. xlij. annis post passionẽ xpi videns titus obstinationem iudeoꝝ tunc sagittas suas similes fulminibus ardentibus effecit t totaliter euertit t incẽdit ciuitatẽ. Effecit etiã sagittas suas ex fulminibus siue ferris ardentibus. quam obstinationẽ et vastationẽ previdens dauid subdit.

Job. xx extra ne scde vacãte. c. j.

Ecce parturit iniusticiã concepit dolorem t peperit iniquitatem.

¶ Ecce parturit. i. licet deus istum populũ ad penitentiam per multa signa muitasset vibrãdo gladium cõminationum t tendendo arcum t ponendo sagittas vt dictum est. tñ ipse populus in sua malicia occecatus: sicut semel concepit dolorem t odium cõtra xpm: ita semp parturiuit iniusticiam apostolos persequendo t cõtinuo peperit iniquitatem in sua obstinatione psenerãdo. Et sic.

vj. q. j. c. extremis to.

Lacum aperuit t effodit eum t incidit in foueam quam fecit.

¶ Lacum aperuit cum cõtra imperatorem rebellauit. t sic ipemet procurauit sibi causam sui interitus. Et sic incidit in foueã quã fecit: qz ipsemet se vallauit t inclusit in festo pasche vt ait iosephꝰ. t ibi periit totus populus. Et sic.

Job. xx extra. xij.

Conuertetur dolor eius in caput eius: t in verticẽ ipsius iniquitas eius descendet.

¶ Conuertet t cõuersus est dolor t destructio eꝰ inverticẽ ipsius. i. in hierusalẽ q̃ erat vertex t caput totius israel t terre pmissionis. Et sic iniqtas eꝰ descẽdet in verticẽ ipsius. i. in hierusalẽ. Sed totũ etiã hoc põt referri ad excidiũ spũale. Unde posset quis ꝛgere vnde accidit illi populo tale exterminiũ t excidiũ. Rñdet ꝓpheta di. qz accepit dolorẽ t odiũ ꝛtra xpm dolose inuidie. Et ideo frequẽter parturit iniusticiã ipm xpm accusando t perse quẽdo t falsa crimina imponẽdo t peperit iniqtatẽ ipm crucifigẽdo sine cã t aliquo demerito. Et sic iste populus lacũ aperuit ꝛtra xpm tractando t cõspirãdo in eius morte. Sed incidit in foueam quã fecit. Mã ipsi crucifixerũt eũ timẽtes ne venirẽt romani t tollerẽt locũ eius t gẽtẽ t ne pderẽt reddit⁹ oblationũ t sacerdotiũ. Et sic putãtes eum dere occidẽdo ipm inciderũt in foueam quã timebãt. Mã xps resurrexit t regnauit post mortẽ tabstulit eis sacerdotiũ t regnũ t spũale. Et sic inciderũt in ruinã quã vitare putabãt. Et sic iniqtas cõuersa est in caput t inverticẽ ipsius. Mã non solũ pdiderũt regnũ t sacerdotiũ. Sz̃ et intelligentiã scripturarũ. t manẽt ceci t obstinati tpriuativa t regno eterno. Et hec est iniqtas q̃ descẽdit in verticẽ t intellectũ eoꝝ: qz nõ pũt veritatẽ peipere. Et sic totus iste ps põt exponi etiã ꝓphetice de tyrannis psecutoribus ecclie xpi tpe martyrum. Et etiã põt exponi mozaliter de quolibet peccatore i petõ obstinato. cui xps t ꝓpheta cõminat nisi egerit pniam: cõtra quos petones xps quotidie vibrat

gladiũ flagella imittendo. Item tendit arcũ bella t alia pmittẽdo t pestilẽtia t famẽ sup pplos tregna deducendo. sed infinẽ si nolunt agere pniam ardentibus fulminibꝰ eos in ifernũ ꝑcipit cruciari

Confitebor dño secundũ iusticiã eius t psallam nomini domini altissimi.

¶ In hac tertia parte xps pmittit se agere gras patri post resurrectionẽ t alia beneficia recepta. Jõ ait posq̃ recepo supradicta bñficia. Ego confitebor dominopri. sm iusticiam eꝰ. Primo qz punit inimicos meos. Secdo qz retribuit mihi pmiũ resurrectionis t vlis iurisdictionis. Et iõ psallam nomini dñi altissimi celebrando festiuitates. i. natiuitatis t passiõis t resurrectiõis t ascensionis. i. q bus agã gratias pro supradictis bñficijs receptis. Et nota ẽt ꝙ iste ps põt exponi p quolibet defuncto existẽte in purgatorio. Inquantũ petit liberari ab illis penis per suffragia ecclesie t iõ ecclesia cãtat istũ psalmũ in agẽda defunctoũ i ꝑsona cuiuslibet defuncti t oium aliorũ existentiũ in purgatorio. eo ꝙ adhuc pertinẽt ad istã ecclesiã inquantus discesserunt cũ penitẽtia t charitate t adhuc non peruenerunt ad terminum patrie.

Nota ꝛ

De consc. disti. iij. post ꝙ ascendit.

Domine dñs nr: ꝙ admirabile ẽ nomẽ tuũ i vniuersa terra

¶ Huic psalmo sm. Ixx. ꝓponit talis titulus. i. in finẽ pro torcularibus ps dauid. Secdo ro hiero. victori p torcularib⁹. ps dr. ꝙ cuius tituli declaratione dicit rabi eliezer cũ suis sequacib⁹ ꝙ dõ fecit hũc ps agens gras de rerũ creatiõe in q̃ deus subiecit primo hoia creata. sed qz talis creatio facta fuit i septimo mense. i. tpe torcularium. iõ dr in titulo p torcularibus: sed ista opinio deficit tripl'r. Primo qz creatio facta est in ꝓncipio tẽporis t in primo mẽse anni. sed martius siue aprilis fuit ꝓncipiũ in mẽsibus ãnix ps exo. xij. eleui. xxiij. t numeri. xxvij. ẽ creatio nõ est facta in mẽse septimo. sed in primo. Itẽ secdo deficit ista opinio qz ira t ista huꝰ psalmi aliqñ aliud mysterium explicat ꝑter creationẽ. Tertio deficit qz aufert dignitatẽ ꝓphetie huic psalmo. qñ est ꝑ intentũ ꝓphete. Et ideo est alia opinio quorũdam aliorũ hebreorum thalmudistarum dicentium ꝙ dauid in h psalmo predicit victoriã regis messie. quã debet hñe de toto romano ꝑperio qñ itelligit per torcularib⁹. t illi fundant sup illud Esa. lxij. quis est iste qui venit de edom tinctus vestibus de bosra. quare rubrum est vestimentum tuum. vnde dicunt ꝙ iste quivenit de edom est rex messias qui solus calcabit torcular qui debet subijcere totum romanus imperium. quod intelligunt p edom. Nam iudei moderni oẽs romanos t latinos appellant edom qñ iterꝑetat rubeus. vnde dicit ꝙ messias qñ eis expectatus erit dñs tpalis. t subijciet oẽs nationes t specialiter romanoꝝ imperium cũ magna effusione sanguinis xpiãoꝝ. qz si ut calcans vindemiam in torculari intinget pedes t manus t restes ex guttis vindemie calcate. ita pariter mes

Alia opinio.

Universidad de Deusto Biblioteca

ras intinget pedes ⁊ manus ⁊ vestes ex sanguine romanorū ⁊ oim xpianoꝝ vsq; quo obtineat victoriā ⁊ totū orbē subjciat. Et ideo esayas videns in spū messiam vementē de romano imperio cū victoria in hierusalē cinctis vestibus ⁊ aspersis sanguine romanoꝝ ⁊ xpianoꝝ dicit. Quis est iste q̄ venit de edom. i. de romano imperio cū triūpho ⁊ victoria vestibus tinctis de bosra. i. de sanguine rubro romanoꝝ. Et tūc ipse messias rūdet dicēs. Torcular calcaui solus. q̄si dicat ideo venio rubef tinctis vestib⁹ sanguine rubro. q; ego solus calcaui impetū romanoꝝ sicut calcās in torculari ⁊c. Et sic dicit isti q̄ hoc idē p̄uidit dauid in spū. Jō fecit hūc psalmū in quo p̄dicit futurā victoriā ⁊ vniuersale dñiū messie futuri ⁊ iō intitulauit ipm p torculari tuo. Ps lx ista positio sit valde extorta ⁊ extranea boraliter a titulo huius psalmi tū quātū ad auctoritatē quā adducit aliqualiter ⁊ partim dicit verus ⁊ partim dicit falsum ⁊ blasphemat. Mā dicit verū per hoc q̄ dicit. q̄ per illū qui venit de edom intelligit rex messias in lege p̄missus. Ps balphemat inquantū q̄ dicit p̄teritū expectat futurū. Mā xp̄s filius dei verbū incarnatū venit in mundū ⁊ ipse solus calcauit vindemiā in torculari crucis. ⁊ aspersit vestē humanitatis in suo sanguine. Mā primo calcauit vindemiā sacre scripture ex qua exp̄sit ⁊ extorsit veritatē legis ⁊ ꝓphetarū ⁊ vinū euāgelii ⁊ reposuit ipm in cellario ecclie ad salutē totā fidelium. Scōo calcauit carnē suā p mortē ⁊ passionē ex qua exp̄sit vinū ecclīasticoꝝ sacramētoꝝ in p̄missi nostre redēptionis sed q; in cruce fuit victor ⁊ non fuit victus: q; diabolū vicit ⁊ calcauit. simul cum populo iudaico ideo nō dicit fui calcat ps torcular calcaui solus. Jtē tertio calcauit infernū eligauit diabolū. Quarto calcauit ⁊ subiecit totum mūdū ⁊ imperiū romanoꝝ ⁊ oēs reges mūdi. Jtē dicit verū: inquātū dicit q̄ messias aspsus sanguine erat totū orbē subiecturus: s. dicit falsum inquātū dicit: q̄ sanguine alieno erat aspergendus immo sanguine ꝓprio erat mundum redēpturus. Et sic ꝑs eorum ineptia ⁊ cecitas ⁊ ignorantia: q; ista positio nihil facit ad ꝓpositū huius tituli.

Mota ó torculat crucif

Mota ó trib⁹ fctis iudeorum

¶ Et iō reiectis eoꝝ fictionibus ⁊ eoꝝ mēdacijs p vera intelligēda but⁹ psalmi ⁊ eius tituli est primo notādū: q̄ totū tp̄s gr̄e ⁊ septime etatis in q̄ sumus fuit figuratū in lege p̄ septimū mēsem q̄ dicebat mēsis ⁊ xp̄s torcularium: eo q̄ tūc colligebāt ⁊ torq̄bant vindemiē in torcularibus: in quo septimo mēse celebrari p̄cepit deus tria festa. i. festum tubarū in memoriā sacrificij ipsius abrae. ⁊ festū ꝓpiationis in decima die. ⁊ festū tabernaculoꝝ in. xv. die in memoriā pegrinationis p desertū q̄ filij israel habitabāt in tabernaculis. Et voluit deꝰ q̄ illa tria festa celebrarent̄ in septimo mense tpe torcularij. Primo q̄ mysteria illoꝝ triū festoꝝ erāt implēda in hac septima etate in q̄ sumus. Mā in hac septima etate fuit immolatus xp̄s figurat⁹ p sacrificiū abrahe vbi ⁊ p q̄ fuit sacra generalis ꝓpiatio ⁊ redemptio ⁊ finita fuit tota pegrinatio in q̄ tpe fuit exp̄ssa ⁊ extorta tota vindemia sacre scripture ⁊ extortū vinū euāgelicū ⁊ repositum in cellario ecclie. ⁊ sic torū rēpus gr̄e ⁊ tota ista septima etas ō: septim⁹ mēsis mūdi tp̄s torcularij spūalis. q; ō tinue extorquem⁹ vinū sacroꝝ ex cellario ecclie ⁊ sacre scripture. pur lati⁹ parebit psalmo. lxxx. in qōne finali tot⁹ operis.

Mota ó nomine adonay.

¶ Scōo est notādū q̄ totū desiderij patriarcharū ⁊ ꝓphetarū ⁊ fidelium veteris te fuit scire virtutes ⁊ ꝓfectiones ⁊ videre, effect⁹ nois dei adonay. q̄ō illis q̄ttuor lr̄is scribebat in lege ⁊ ꝓpheris. q̄ō q̄dē nomen deus nulli voluit reuelare in veteri te. vñ dicit deꝰ moysi. exodi. vj. Nomē meū adonay nō īdicaui eis sed deꝰ p̄misit oib⁹ ꝓphetis reuelare nomē suū in mūdo vniuerso p messiā filiū suū. Ideo oēs patriarche ⁊ ꝓphete desiderabāt tanto tp̄e videre aduēt̄ xp̄i: vt reuelaret mundo ⁊ declarare illud nomē suū oibus ignotū. Jō Esaias. lxij. clamabat dicēs Utinā dirūperes celos ⁊ descēderes vt notū fieret nomē tuū ⁊c. Preuidēs q̄ dauid in spū q̄liter ī ista septima etate erat xp̄s vēturus ⁊ implere debebat oia que erāt figurata p septimū mensem p mysterium torcularij ⁊ illoꝝ triū festoꝝ. ⁊ q̄ō nomen oñi debebat dilatari ⁊ magnificari per vniuersam terrā ⁊ xp̄s regnare p totū orbē. Jdeo fecit hunc psalmū de vniuersali dño xp̄i ⁊ de dilatione nois ei⁹ per totū orbē. Et p̄cepit ipm cantari tpe torcularij in mēse septimo eo q̄ ille erat figura huius tēporis gr̄e in quo ola illa sunt ipleta. Est ergo scs titulī ꝓpositi q̄ dō fecit hūc psalmū dirigendo nos in ꝓpm qui est finis legis ⁊ p̄cepit ipm cantari cū toto conatu voci⁹ ad vltimū punctū: eo q̄ cū magno affectu vocabat xp̄m vt veniret ad regnandū ⁊ manifestādū nomē suū in vniuersa terra Et voluit vt cantarēt in tēplo p torcularib⁹. i. i tēpore torcularij ꝓpter figurā ia dictā. Jn q̄ idem psalmo duo ꝓcipaliter facit dō: nā ꝓmo admiratur magnificentiā ⁊ virtutes illi⁹ nois dei q̄ erant manifestāde in vniuersa terra p aduentū xp̄i. Scōo explicat cās sue admiratōis: ibi q̄m eleuata ē magnificētia. Quantū ergo ad primū est notandū q̄ nomen ꝓpriū dñi magis frequēt̄ari i sacra scriptura q̄ō hebrei ꝓnunciant adonay vt dictū est in plogo ō: admirabile ⁊ ineffabile ꝓpter mysteria mirabilia q̄ i eo significabat. Et iō scribebāt q̄ttuor: litterio hebraicis in hebreo. s. yot he. vau. he. Et hoc ꝓpter q̄ttuor: mysteria ꝑsonalia ⁊ alia q̄ttuor essentialia q̄ cōtinet ⁊ notificat illud nomē i deo significata p illas q̄ttuor lr̄as. nā ista lr̄a yot iterp̄tat principiū. Jō significabat patrē i diuinis q̄ ē ꝓncipius oim ꝑsonarū nō de ꝓncipio. he ō iterp̄tat cē. iō significabat verbū siue filiū p quē facta sunt oia ⁊ a quo hnt esse. vau. aūt iterp̄tat ipe siue virt⁹. iō significat spiritū sanctū. q̄ spirat oēm vtutē ⁊ motū oibus reb⁹ vltima ō lr̄a. s. he. significat humanitatē filij iunctā vbo. Et iō bis ponit he. in ō nomine ad notādū q̄ ista littera he. bis sumpta denotat duas naturas in vna ꝑsona. Et ls sint due nature in xp̄o tū nō manet nisi vna persona. Et notāter scōm. he ponit in vltimo loco ad denotandum q̄ licet tres ꝑsone diuine sunt ab eterno. tamē

Diuisio psalmi.

incarnatio facta est vltimate ex tpe. et illa humanitas ita est iuncta ꝑsonaliter filio: q̄ nō ceteris ꝑsonis. Ex quo ꝑz q̄ illas quattuor lr̄as significabat mysteriū trinitatis ⁊ incarnatiōis simul. Significabāt em̄ tres ꝑsonas diuinas ⁊ hūanitatē assumptā in vbo. Et sic significabāt suprādicta quattuor mysteria ꝑsonalia in diuinis.

Qualit in veteri testamē to ꝓnun ciarī est nomen dei.

¶ Jtē ille eedē q̄ttuor lr̄e significabāt alia q̄ttuor: ineffabilia mysteria essentialia. s. summā oipotētiā. summā sapiētiā. summā miam. ⁊ summā iustitiā. Et iō illud nomē dicebat ineffabile ⁊ mirabile apud ꝓphetas ve. te. q; nūq̄ suprādicta mysteria fuerūt tanta nec reuelata patrib⁹. ve. te. nisi sub q̄busdā figuris. Jō dixit deus moysi ⁊c. exo. vj. q̄ nomen adonay nōdū reuelauit eis ⁊c. Jsti tria sunt ꝓnunciata ive. re. de hoc nomine dei q̄ttuor lr̄arū. Jdeo q̄ messias in lege p̄missus debebat habere hoc nomen. ⁊ debebat vocari illo nomine patrib⁹ incognito. vt ꝓz ysaie. xxiij. Ecce dies venient̄ iniquitatis dō germē iustū⁹ sapiēs⁹ rex erit Et faciet iudiciū ⁊ iustitiā in terra. Et hoc ē nomē q̄ō vocabāt eū dīa iustus nr̄ ⁊c. Ubi ly dīa scribit q̄ttuor lr̄is. q̄ō soli deo cōuenit. Et oēs hebrei dicūt. q̄ ille est rex messias: ergo nomē messie est illud nomē dei tetragrāmatō. s. q̄ttuor lr̄arū. Scōo asserit sacra scriptura. q̄ nō solū messias debebat vocari hoc nomine dei q̄ttuor: litterarū: sed etiā realiter esse illud nomē dei: q; messias nihil aliud debebat esse nisi nomē dei esa. xxx. Nomē dñi veniet de lōginquo ⁊c. per q̄ō nomen intelligit rex messias.

¶ Scōo q̄ solus rex messias debebat notificare ⁊ manifestare ⁊ declarare illud nomē dei. Et q̄ nomē tot⁹ mūdo debebat esse notū: ⁊ q̄ oēs gētes debāt ips venerari ⁊ invocare. esa. lxiij. vtinā dirūperes celos ⁊ descēderes ⁊ notū fieret nomē tuum. Jtē psalmo. xcv. Cātate dño ⁊ benedicite nomini eius annūciate inter gētes gloriā eius. Et sic asserit oēs iudei ⁊ moderni q̄ solus rex messias ds hoc nomē dñi q̄ttuor lr̄arū mūdo declarare ⁊q̄ soli illi q̄ erūt in seculo messie sciēt̄ ꝓpietates ⁊ virtutes but⁹ nois Et iō exp̄ssiāt ⁊ anathematizāt oēs ꝑsumētes declarare ꝓpietates ⁊ secreta but⁹ nois: cū hoc ꝓtineat ad solū messiā. Et iō ponit prima cōclusio. q̄ xp̄s saluator nr̄ habuit illud nomē q̄ttuor lr̄arū tā q̄ nomē ꝓpriū. Q̄ō ꝓbat Mā iste lr̄e yot. he. vau. he ꝓpositе in illo nomine si recte cōbinent cū suis punctis appositis reddūt sonāt hoc nomē yohesua. q̄ō grecce declinat. iesos ⁊ latine iesus q̄ō interp̄tat saluator. siue salutare. siue saluatio. Et iōvbicū ips repit yotsua. siue yohesua. oēs interp̄tes traduxerūt. saluator. siue salutare siue iesus. q̄ō idē est ꝑs in trāslatiōe hieron⁹. Et q̄ ꝑz q̄ iesus est realr nomē q̄ttuor lr̄arū ꝓpriū sonū. Scōa conclusio

de noie iesu.

q̄ iesus nō notatr trā. ls etiā realr est ips nomē dei sicut ꝓphete dixerūt ꝓbat ꝓio q̄ i iesu xp̄o realr sunt illa suprādicta q̄ttuor mysteria ꝑsonalia. Mā in eo est vbū cū hūanitate ꝑsonalr iuncta. ⁊ in eo est ꝑsona p̄ris. ls nō incarnata. cū sit eiusdē substātie ⁊ p eādē modū est ꝑsona spūsancti. q; p̄ est in vbo ⁊ spūsancto. ⁊ econuerso. Et xp̄o cōtinet illa q̄ttuor ꝑsonalia mysteria. Et p eādē rōnē alia q̄ttuor misteria essentialia. imo ips xp̄s est realr oipotētia. ⁊ sapiētia. ⁊ miat iustitia. ergo sequit̄ q̄ iesus realr est nomē dei tetragrāmaton. Scōo hoc idē ꝓbat rō ne. Mā fin arist. vij. meta. inter diffinitionē quā grec vocāt verbū: ⁊ nomē interest. Mā diffinitio siue vbū explicat totā substātiā ⁊ essentiā rei diffinite. ⁊ iō dat ꝑ essentialia. Sed nomē notificat rē ꝑ suos effectus. Et iō vestimētū ō: a vestiēdo: ⁊ lucerna a lucēdo ⁊c. iō dicit aug. q̄ vbū diuinū q̄ est filius explicat totā substantiā ⁊ essentiā diuinā ab eterno. Sz vt deꝰ pt posset nobis loq̄ ⁊ notificare sua secreta: induit vbū suū carne. Et sic vbū dei eternus factū est nomē ꝑ q̄ō nomē: ⁊ ꝑ quē xp̄m: deꝰ pt loqui? est nobis dicꝰ? illas ⁊ notificauit sua secreta. Et sic est dictū: q̄ iesus xp̄s vt incarnatus: est verum nomē dei realiter.

Xp̄s nr̄ dō quattuor mysteriano tificauit

¶ Tertia cōclusio q̄ solus iesus notificauit tot⁹ mūdo suprādicta q̄ttuor mysteria cā ꝑsonalia q̄ essentialia. Probat ꝓbat. Mā iō ihus ipse notificauit nobis mysteriū trinitatis: cuius dicit cū venerit paclit⁹ quē mittet ꝑ in nōe meo ⁊c. ¶ Jtē notificauit nobis humanitatē vbo assūpta cū dicit ꝑ ⁊ ego vnū sumꝰ. ¶ Scōo notificauit tot⁹ mūdo illa q̄ttuor mysteria essentialia: primo diuinā oipotētiā in sua natiuitate ⁊ vita sua p miraculoꝝ operationē mortuos suscitādo ⁊c. Jtē notificauit suā sapiētiā in legis donatiōe ⁊ ecclesie ostructiōe. ⁊ fundatiōe. ⁊ spūsancti missiōe. Jtē notificauit suā miaz in sua passiōe q̄ quē facta fuit copiosa redēptio: totū ꝓpriū sanguinē largiēdo. Jtē quarto notificauit summā iustitiā iudiciariā p̄tez in die ascensiōis: q̄ō sedit a dextris dei quā quidem iustitiā magis notificabit in finali iudicio sū veniet cū potestate magnat maiestate ⁊c. Et q̄ bus ꝑz q̄ solus iesus saluator noster fuit ille q̄ notificauit oia mysteria ⁊ secreta ⁊ virtutes but⁹ nois dei quattuor litterarū: q̄ō quidē nomem magno opere et affectu desiderarūt scire. intelligere oēs patriarche ⁊ ꝓphete: ve. te. Jmmo dicit doctores hebreoꝝ q̄ totū desiderij patriarcharū ⁊ ꝓphetaꝝ: fuit scire ⁊ intellige virtutes ⁊ ꝓpietates illius nois q̄ō sol⁹ messias ds modo notificare.

¶ Ex q̄bus ertas ꝑz q̄ solus iesus xp̄s est verus messias in lege p̄missus: eo q̄ suprādicta mirabilia mundo notificauit. Jtē sequit̄ q̄ hoc nomē iesus: est illud nomē dei: q̄ō ꝑ illas q̄ttuor lr̄as importat ⁊ significat: primo q: in hoc nōe iesu: ille q̄ttuor lr̄e cōtinentur ⁊ ipm vocaliter sonant. vt dictū est. Scōo q: in virtute huius nois iesus facta sunt suprādicta q̄ttuor: mirabilia in vniuersa terra vt patebit per singula. ¶ Hoc aūt ꝓuidens dō in spū dicit. O dñe iesu xp̄e q̄ es dñs nr̄ q̄ id est: quātum est: ⁊ erit admirabile nomen tuū in vniuersa terra q̄si dicat q̄ hoc nomē dei q̄ttuor lr̄is scriptū q̄ō nos adonay ꝓferimus eius vocē ⁊ mysteria et ꝓpietates ignoramus scire ls desideram⁹ q̄ō q̄dē nomē adonay in sola iudea ⁊ terra ꝓmissiōis nūc inuocat ⁊ noiatur. Jllud iuq̄ nomē in tuo aduentu erit admirabile in vniuersa terra: eo q; tūc manifestabit̄ ei⁹ ꝓpria vox ⁊ sonꝰ: q̄ō est iesus; in cui⁹

Universidad de Deusto
Biblioteca

strutet sono fiēt manifestabunt ōia supadicta ⁊ tuo⁹ mysteria: tā psonalia: ꝙ essentialia in vniuersa terra q⁹ a solis ortu vsq; ad occasu⁹ inuocabit: ⁊ venerabitur nomen tuum quod est iesus.

xxxv.d. c. ab ex odio. **Quoniam eleuata ex magnificentia tua super celos.**

¶ Quia dictū est superius ꝙ hoc nomē dei iesus debebat esse admirabile in vniuersa terra: ea ꝙ in eius aduentu ⁊ virtute debebāt mūdo manifestari illa quattuor dei mysteria. ſ. summa dei ois potētia: ⁊ sapiētia ⁊ miāt iusticia. Videō in hac scōa pte hoc oūdit p singula. Mā prio ꝓbat ꝙ iesus notificat tori mūdo dei oipotētiam ⁊ hoc in miraculoꝝ operatione. Scōo ostēdit dei spientiā in legis datiōe ⁊ ecclesie constructione. Tertio qualiter ostendit summā dei miam in morte ⁊ passiōe. Quarto summā dei iusticiā siue iurisditionē: ⁊ hoc in sua resurrectiōe ⁊ ascēsione. Scōa ibi qñ videbo celos. Tertia ibi. Quid est homo. Quarta ibi. Gloria ⁊ honore. ¶ Quantū ad primū est aduertendū. ꝙ in duobus fuit mūdo notificata oipotētia ⁊ magnificentia huius nomis iesus: primo miraculoꝝ operatione q⁹ ōia elementa ⁊ oēs celi obedierūt xpō in nomie suo. Secundo q⁹. xij. homines rustici ⁊ plebei conuicerūt prio populū iudaicū inimicū xpi. ⁊ cōuicerūt etiā populum gentilem: ⁊ vltimo destruxerūt dyabolū vltorē ⁊ executorē diuine iusticie. Et totū hoc fecerūt apli ⁊ discipuli p suā ꝓdicationē ⁊ in ꝧ tute huius nois iesus: in quibus mysteriis fuit notificata oipotētia ⁊ magnificentia dei ⁊ eius nois iesus. Dicit ergo dauid o dñe de⁹ nr̄ bene admirabile est nomē tuū iesus i vniuersa terra: qñ in hoc noie oipotētia ⁊ magnificētia tua eleuata ē sup ōia elementa. in miraculoꝝ opatiōe: q⁹ maretrēri obedierūt noi tuo qñ iesus ꝓcepit ⁊ imperauit ventis ⁊ mari ⁊ liberauit petrū ⁊ filios zebedei ⁊c. Itē qū suscitauit lazarū ⁊ ceteros de morte ad vitam. Itē qñ sanauit cecū natū ⁊ ceteros egrotos. Item qū imperauit demonib⁹ ⁊ eiecit eos de corporibus obsessis. Itē impauit toti elemēto terre qū tremuit in sua morte ⁊ resurrectione. Itē imperauit inferno qū in ipsum desc̄dit ⁊ sathanā alligauit ⁊ purgatoriū ⁊ limbum expoliauit: ⁊ portas eius ereas confregit ⁊c. Itē magnificētia ⁊ oipotētia ipsius iesu nō solū est eleuata super elemēta ⁊ super infernū. Sed etiā super celos. Mā in sua natiuitate nō solum oia terrestria: sed etiā celestia dederūt signū siue magnificentie. Mā ilico fcā est multitudo celestis exercitus clamantiū ⁊ dicentiū gloria in excelsis deo ⁊c. ⁊ angelus annūciauit gaudiū magnum pastoribus ⁊c. ℔. ij. Itē noua stella apparuit in celo que magos ad xpm adorandū perduxit. Itē in xpi passione sol fuit obscuratus ⁊ luna. Itē in die ascensionis celos penetrauit. Et sic celi ⁊ angeloꝝ agmina obedierūt ei. Ex quo patet ꝙ eleuata fuit xpi magnificentia non solum super infernus ⁊ omnia elementa. Sed etiā super celos ⁊ angelos. Et sic fuit magnificatū hoc nomē iesus sup oēs celos

Jesus magnificatur.

Ex ore infantiū ⁊ lactētium perfecisti laudē

propter inimicos tuos vt destruas inimicū et vltorem.

¶ Ad cuius maiorē euidentiā: est aduertendum ꝙ hoc nomē dei iesus. Primo fuit mirabile ⁊ magnificatū per ipsummet iesum in miraculoꝝ opatione ⁊ hoc in sola terra ꝓmissionis. Scōo fuit magnificatū in celo: primo in xpi natiuitate p cātū angelorū. Scōo in celo per stelle ductū ⁊ apparitionem. Tertio in summo celo p ascensionem qñ angeli ipsum in duo recipiētes clamabant dicentes. q⁹ est iste qui venit de edom tinctis vestibus de bosra: hic formosus in stola sua ⁊c. esa. lxiij. Et sic nomen iesu fuit magnificatū sup celos p angelos vt dictū ait Tertio po hoc nomē iesus fuit magnificatū ex ore infantiū ⁊ lactētiū. ſ. p apl̄os⁹ simplices i vniuersa terra noie iesu. Iuceruntinimicū ppli iudaicū ⁊ gētilē ⁊ conuerūt noia idoloꝝ. Et sic destruxerūt: ⁊ solui inimicū: ſz et dyabolū vltorē ⁊ executorē diuine vindicte. ¶ Ad cuius intelligētiā est notandū sm augu. xxij. de ciuitate dei: ꝙ tria nō solū mirabilia: sed etiā impossibilia reputabant apud philosophos ante xpi aduentū. Primū erat ꝙ de⁹ posset fieri hō. Scōz ꝙ hoc posset mūdus credere mapsine philosophi. Tertio ꝙ hoc mysteriū posset credere philosophi ex doctrina ⁊ psuasiōe piscatoꝝ ⁊ plebeioꝝ. ¶ Ex hoc ergo arguit aug. mysteriū incarnatiōis esse verū. Nam nos videmus ꝙ non solum mundus: sed maiores philosophi puta dionysius ariopagita ⁊ ceteri hoc crediderunt: ⁊ hodie p maiori pte oēs credūt ⁊ oēs isti crediderunt ad ꝓdicationē ⁊ psuasionē apl̄oꝝ qui fuerūt rustici et piscatores: ergo sequit ꝙ postꝙ ista duo q⁹ reputabant magis impossibilia sunt vera: vt patet intuenti. Sequtur ergo ꝙ primū et verū sc̄z ꝙ deus factus est hō. Hoc ergo ꝓuidēs dauid in spū dicit. O dñe multū admirabile est nomē tuū in vniuersa terra: qñ ex ore infantiū ⁊ lactentiū q fuerūt apl̄i ꝓfecisti laudē. i. cōfirmasti ⁊ autorisasti nomē tuū ⁊ laudem in vniuersa terra: qñ misisti eos ad predicandū euangeliū oi creature. ¶ Et appellat apostolos infantes inquantū fuerūt primitie: ⁊ infantia ⁊ exordiū ecclesie. Et etiam vocat eos infantes q⁹ docuit eos loqui. Mā in principio nesciebāt nisi linguam mūdanā ⁊ grossam: ⁊ ideo qū loquebāt eis celestia non poterant: intelligere: nec capere vt p⁹ Joh. vj. qū dixerūt durus ē hic sermo et qs pōt eū audire? Ideo vidit iesus: ⁊ba ꝙ ego loquor spūs ⁊ vita sunt ⁊c. Et ita dicit vos adhuc sine intellectu estis. Sed veniet spūs veritatis ⁊ docebit vos oēm veritatē. Itē: nō enī vos estis qui loquimini: sed spūs patris vestri ⁊c. Ex quo p⁹ ꝙ xps docuit eos loq in die pēte. qū misit eis spūsctm ⁊ dec⁹ dona gratu: ⁊ iō vocat eos infantes. Itē vocat eos lactētes: q⁹ xps lactauit eos lacte sue sapiētie ⁊ p̄dicatiōis: eo⁹ aīe eēnt idiote ⁊ ignari. Iō ait petr⁹ loquēs de ꝫ lacte xpi. p̄ie petri. ij. qñ mō geniti i fātes lac⁹ cupiscite. Et sic frequēt apl̄i discipli xpi appellāt pueri: vt p⁹ esa. viij. Ego ⁊ pueri mei ⁊c. Itē xps vocat cos pueros. Jo. xiij. di. pueri habe

Apostoli vocantur infantes.

Dyabolus ē vltor dei ⁊ executor eius iusticie

tis pulmētū ⁊c. Et ꝙ p⁹ ꝙ grāde miraculū fuit in vniuersa terra: vt apl̄i infantes ⁊ lactētes ⁊ simplices in puritate ⁊ sanctitate magnificarēt ⁊ dilatarent nomē xpi p totū orbē ⁊ subiicerent xpō principes ⁊ reges iperatores ⁊ pbos. Vñ dicit Aug. ꝙ si per pbm piscatorem: sed per piscatorē lucratus ē philosophū ⁊ imperatorē. Et sic tanto fuit maius mirabile nomē xpi. quādo per simpliciores hoies magnificatū est. Itē hoc idē impleti fuit ad ifam in die ramis palmarū: qñ nō solū apl̄i: sed et pueri hebreoꝝ clamabāt osanna filio dauid bñdict⁹ qui venit in noie dñi: vñ cū pharisei dicerēt xpō increpa discipulos ⁊c. Respondit xps allegās hāc scripturam dicēs. Munqd legistis: q⁹ ex ore infantius ⁊ lactētiū perfecisti laudē. Vñ die xps nō solū pueros hebreoꝝ vocat ⁊ appellat infantes: ⁊ lactētes sed et apl̄os ⁊ ceteros discipulos. Mā sicut infans ⁊ lactēs nescit de se loq: nisi sicut mater docet ⁊ facit ipsum loqui. Ita illi apl̄i ⁊ pueri nō a se loquebant. Sed per spūm sctm qui in eis loquebat ⁊ mirabat in eis lac diuine sapie: ⁊ pellebat eos ad loquēdū ⁊ dicēdū bñdict⁹ q venit ⁊c. Vñ ille met spūsctus q posuit lac ꝓpheticū in ore dō vt in hoc psalmo diceret ex ore infātiū ⁊ lactētium ⁊c. ⁊ psalmo. cxvij. o dñe saluū me fac. O dñe bñ ꝓsperā bñdictus ⁊c. ille spūsctus mouit linguas illoꝝ pueroꝝ ⁊ apl̄oꝝ in die in ramis palmarū: vt cantaret bñdictus qui venit ⁊c. ⁊ iplerent hanc ꝓphetiā ¶ Iboc ergo ꝓuidens dō in spū dicit hic. Ex ore infantiū ⁊ lactētiū perfecisti laudē. Et ibi: o dñe saluū me fac: bñdictus qui venit ⁊c. ¶ Sed subdit p̄pter inimicos tuos. Mā dauid ꝓuidit in spū: ꝙ laus apostoloꝝ ⁊ pueroꝝ fuit ad maiorē cōfusionē ⁊ dānationē ⁊ inexcusationē scribaꝝ ⁊ phariseoꝝ Mā apostoli ignari legis ꝓphetaꝝ ⁊ illi pueri ignari ſ̄arum cognouerunt ⁊ cōfitebant xpm cē verū messiam in lege promissum: ⁊ recipiebant ipsius cātando ꝓphetias de messia in scriptura. ſ. osanna. i. saluos nos fac: ⁊ benedictus qui venit ⁊c. psalmo. cxvij. ⁊ ipsi pharisei in lege periti negabāt xpm ee nisi ex ore inuidie percussi ⁊ obcecati. Nam per hoc poterant cognoscere xpm esse messiam. Et apostolos ⁊ pueros: nō loqui a se. sed a spiritusancto. Et q⁹ confessio istoꝝ pueroꝝ apostoloꝝ fuit ad cōdēnationē iudeoꝝ ideo ait ꝓpheta ⁊ subdit ꝓpter inimicos. i. ad cōfusionē inimicoꝝ tuoꝝ iudeoꝝ per fecisti laudem. Ex ore infantiū ⁊c. Et destruas inimicū: sed quia ex tali obstinatiōe ⁊ peccato ille populus perpetrauit homicidium ⁊ mortē xpi ꝓpter quod peccatum fuit ciuitas ⁊ regnū destructum ⁊ sacerdotiū ablatum. Ideo sequitur vt destruas inimicū. ſ. populum iudeoꝝ in peccato obstinatorum Item sequitur ⁊ vltorē. ℔ Adhuc⁹ intelligētiaꝫ est notandū ꝙ dyabolus fuit, ⁊ est vltor dei ⁊ executor diuine vindicte. Mā postꝙ adā peccauit contra deū qñ venūdedit seipsū ⁊ oēs posteros i possessionē dyaboli est verū ꝙ dyabol⁹ nō possidebat genus humanū tanꝙ verus dñs. sed tanꝙ vltor diuine iniurie ⁊ executor diuine iustic. Et sic cruciat malos in ifernor cruciabat oēs xpāl̄ bonos ꝓter

naliter malos. Et sic cruciat hodie de⁹ malos xpīanos p infideles xpāl̄. Ex quo patet ꝙ dyabol⁹ vere ē vltor diuine iniurie: q⁹ executor est diuine sentētie. Et sic possidebat totū pplm per idolatriā. ⁊ totū genus humanū p peccū. sed apl̄i infantes ⁊ lactētes ꝓficientes laudes xpi ⁊ magnificētes nomē eius per totū orbē destruxerūt vltorē. ſ. dyabolum destruendo idolatriā ⁊ peccū per predicationē ⁊ baptismū. Et sic ꝙ xps destruxit inimicū pplm iudeoꝝ ⁊ romanos. ⁊ destruxit dyabolū vltorē diuine iurie p predicationē apl̄oꝝ. Dicit ꝙ o⁹. O dñe iesu admirabile ē nomē tuū in vniuersa terra. qñ ex ore infantiū ⁊ lactētiū. ſ. apl̄oꝝ ⁊ doctoꝝ ꝓfecisti ⁊ auctorizasti ⁊ dilatasti laudē nois tui. ꝓp inimicos t. ad ꝓfusionē ⁊ destructionē eoꝝ. ⁊ explicat dicens vt destruas inimicū pplm iudeoꝝ ⁊ dyabolū vltorē

Quoniā videbo celos tuos opera digitoꝝ tuoꝝ lunā ⁊ stellas que tu fundasti. lvj. dist. c. nasci. ⁊ vj. q. j. si oia.

¶ In hac scōa parte ostendit qualit nomē iesus fuit ad ostēsionē sūme sapientie quā notificauit in legis datiōe ⁊ ecclesie fundatiōe ⁊ ostructiōe. ℔

¶ Ad cuius intelligentiā est notādū. ꝙ sicut de⁹ pr creauit mundū p verbū tanꝙ per principiū formale. Ita pariter recreauit ⁊ ostruxit ꝙrā ecclesiam suā per idē vbū incarnatū per principiū formale. ⁊ sic totus xps de⁹ ⁊ hō caput ecclesie. mediator dei ⁊ hoim cōparatus ad pfem ō: cōstruxisse ecclesiam tanꝙ principiū formale. Et sic pr tanꝙ principiū p mū ō: ꝓditor: ⁊ redēptor ecclie per filiū suū incarnatū tanꝙ per principiū formale: ⁊ ideale siue exēplare. Et sic filius appellat patrē redēptorē frequenter in sua sacra scriptura vt psalmo. xxx. redemisti me dñe de⁹ veritatis ⁊c. Sed xps deus ⁊ hō frequētius appellat redēptor: in sacra scriptura: q⁹ tanꝙ principiū formale: sed rursus q⁹ in xpo sunt due nature. ſ. ꝧbū ⁊ humanitas. iō ly ad opa redēptiōis ecclesie ostructiōis tota illa psona ocurrat tanꝙ vnū principiū indistinctū tm si cōparet humanitas passa ad ꝧbū. nō eodē mō cōcurrit. Mā ꝧbū cōcurrit tāꝙ principiū principale ⁊ virtuale. ⁊ humanitas tanꝙ principiū instrumētale cōiunctum. sine q nō facta est redemptio nec ecclesie cōstructio. Et dicit Dama scenus ꝙ illa humanitas fuit semp immediatū ⁊ coniunctū instrm non solum in passione: sed et in multis miraculis operatione ⁊ in legis datiōe q⁹ deus pr. imo tota trinitas loquebatur per humanitatē filij. Vñ ad vocē filij suscitabant mortui ⁊ mitigabat mare ⁊ obediebāt venti. ⁊ ifruebant apl̄i. ⁊ ad flatū eius receperūt potestatē dimittēdi peccata ⁊c. Et sic p⁹ ꝙ humanitas fuit instrm. coniunctū ⁊ immediatū diuinitatis. in fundatione ⁊ constructione ecclesie. Sed totus xps deus ⁊ hō dicit vnum principiū actiuū ⁊ formale respectu totius operis ecclesie. Et sic iesus xpus dicitur ecclesiam construxisse ⁊ formasse. Et sic conceditur ꝙ illud verbum dei filius qui in principio creauit celum ⁊ terram. sc̄z celum ⁊ terram ⁊ lunam. ⁊ stellas materiales. illud idem verbum incarnatū postea creauit ecclesiā ⁊ celos ⁊ stellas spirituales ⁊ omnia o:

Quoꝝ ꝓpl fuit ecclesie principium.

Universidad de Deusto
Biblioteca

namenta ecclesie. ¶ Ad cuius euidentiā est vltra notandū: q tota ecclesia ornatus mundus mystic⁹ sticus & spiritualis & constructus ad instar huius mundi materialis. cuius celi sunt apostoli. & stelle sunt doctores & prelati. Et luna est totus populus simpliciū. Sol aūt huius mūdi est ipe xps a quo sumsit lumē & influctiā oēs apostoli & doctores & ppl⁹. Et sic xps se hz in hoc spūali mundo velut sol qui oia illuminat & vegetat & creat & nutrit & habet vt fabricator huius mūdi spūalis: elementa huius mūdi sunt ecclesiastica sacramēta &c. hunc ergo mundū spūalem dicit dauid q xps fabricauit in virtute sui nominis. Et ideo ppheta non facit mentionez de sole in hac recreatione: q ipse ihesus est sol huius ecclesie. ideo nō creauit seipsum: sed fundauit celos idest apostolos & stellas idest doctores & lunas idest totū populum fidelium. Hoc ergo preuidēs dauid & cōpatiens in spiritu dicit. O domine ihesu q̄ admirabile erit nomē tuū in vniuersa terra. quia in tuo aduentu ostendes & notificabis tuam summam sapientiā in toto mūdo legis datione & ecclesie cōstructione. Nam sicut nunc video istos celos & lunā & stellas & cetera opera huius materialis mūdi: que in principio tu fundasti. Ita pariter etiā in aduentu tuo videbo celos spirituales. apostolos & lunā. s. totum populū fidelium & stellas. s. doctores & homines sanctos & perfectos & opera manuū & digitorū q̄ tu fundasti i fabricatiōe huius mūdi mystice & spiritualis q̄ est ecclia tua: q̄ qdē opa manuū & digitorum tuorum sunt ecclesie sacramenta.

¶ Ad cuius intellectum est notandū q̄ xps fabricauit istos celos. s. apostolos instruendo eos ante passionē & post resurrectionē qū aperuit eis sensū vt intelligerent scripturas. Et in die pentes. quādo misit eis spiritū sanctū vbi receperunt oia dona grāruū. & sic facti sunt celi & stelle huius mūdi spiritualis. Luna aut. s. totū pplm fidelium regnauit & fabricauit p baptismum & cetera sacra opa digitorū suorū. s. ecclesiastica sacramēta fundauit primo in suo baptismo vbi contulit aquis virtutem regenerandi p suū ortum &c. Scdo in sua passione qñ ex eius latere exiuit sanguis & aqua in remissionē peccatorum. vnde omnia ista sacramenta traxerūt & receperunt virtutem.

Quid est homo q̄ memor es eius aut filius hominis: quoniam visitas eum.

¶ In hac tertia parte dō admiratur mām & ebitatē dei patris & humilitatē filij in mysterio nre redēptionis. Unde est aduertēdū & notandū scōm Aug. & Greg. q̄ in hoc deus pater ostendit maiorem charitatem & misericordiam circa hominem q̄ vt ipsum redimeret. filiū suum tradidit. & erga hoīem in hoc ostensa est simul misericordia & obedientia minē maiestatis q̄: vt patri obediret & homini misereret & miseriis q̄ erriam hominis subleuaret. seipsum sponte obtulit & accepit mori & passioni. & quod maximum est cū esset deus factus est homo: vt hominē redimeret. Unde xps cū eēt deus oblitus est sue dignitatis & deitatis vt esset memor nostre fragilis & miserie humanitatis

In hoc q̄ ostendit dns q̄ filius suā ineffabilē misericordiā & charitatē: q̄ memor fuit hois lapsi q̄ ētā parue dignitatis: infimus inter creaturas intellectiuas & ingratus & rebellis dō dei. Nā cōit res digniores & superiores obliuiscūtur & cōtēnūt iferiores. Sed dns nō oblitus: imo memor hois factus est filius hois. carnē assumēdo vt hoiez redimeret & liberaret vt hoc vult dicere hic dō. Nā fuidit in spiritu q̄liter deus. licet per magna tpa pmiserit hominē affligi in prāte dyaboli: tū nō totaliter debebat ipsum obliuiscī: imo memor miserie & fragilitatis ei⁹ debebat incarnari. & p hoīe pati & ipsum liberare. ¶ Ex quo pz q̄ maiorē charitatez & misam ostendit homini q̄ angelo. Nā hoiez assumpsit & redemit. & nō angelū. Et ideo valde admiratur dauid dicens. O dne q̄d est hō & quā dignitatē hz in se. q̄ sic es memor ei⁹: ei⁹ carnē assumēdo. cū sit infime nature & misere & indigne: & nō assumpsisti: nec redemisti angelū cū sit nobilioris nature. q̄si dicat hoc est admirabile & ineōprehēsibile excedēs humanā intelligētiā & facultatē: q̄ memor es hois & oblit⁹ es angeli. Aut q̄d est supple fili⁹ hois xps: qui est verus deus. qñ visitas eū per mortem & passionē ppter hoiem & vt per ipm hoiem redimas & liberes. q. d. quid meruit hō vt pro ipso xpm affligas. ¶ Ad cuius intelligētiā est notādū q̄ adam in caldeo & hebreo idē est qō terra rubea. Et sic vbicunq̄ in scriptura i caldeo & hebreo scribit adā. in latino habet hō. qō idē est. Nā hō ō: ab humo qō est terra. eo q̄ adam sine hō fuit format⁹ ex terra. Et ideo pro maiori parte vbi in scriptura ponitur hō intelligitur adam cū tota sua posteritate & qñ in scriptura ponit filius hominū vel filij hoiz intelligunt filij adam. & ita reperitur apud hebreos. Nam adam nunq̄ ō: filius hois nec filius hominū q: nō fuit genitus ab hoie. sed a deo formatus ideo dicitur filius dei per creationē & nō p generationē. ¶ Sed oēs descēdentes ab adā dicunt filij adam: siue filij hoium. eo q̄ sunt geniti ex hoie masculo & ex homine femina. Sed q: xps licet fm carnē descendat ab adā. tū nō per naturalē gnationē: q: non ex masculo & femina simul sicut ceteri. Sed ex sola maria vgine ope spūssancti & iō xps nō pōt dici filius hoium. sed filius hois: q: est filius marie: que est homo femina: q: hoc nomen homo est cōis generis ad masculinum & feminā siue ad virum & mulierem. Et iō xps ppter duo dicitur filius hois in scriptura. Primo q: est fili⁹ ipius adā fm carnē nō descendēs per gnationē naturalē ex viro & muliere. Scdo q: est filius solius virginis. Et sic sortitur hoc speciale nomen. Et ideo vbicunq̄ in scriptura ponitur hō intelligitur adam cum tota sua posteritate. & vbi ponit filij hominū intelligitur solū descendentes ab adā p naturalē gnationē ex viro & femina. Et per filiū hominis intelligit semp xps deus & hō siue inquātū hō. Dauid q̄ preuidēs qualiter deus pater misertus & memor ipsius hois. s. ipsius adā. cū tota posteritate vt ipsū liberaret: debebat mittere vbum diuinū filiū suū. & facere ipsum filiū hois carnem

Adā idē & q̄ hō.

Quare xps nō ō: filius hoium.

ex virgine assumēdo vt in ipsa pateret. & flagellaret: & crucifigeret. p hoie: quā rem nō erat facturus p angelo lapso. ideo admirat dō dicens. O dne pr quid est homo. s. adā cū tota sua posteritate. & qd tibi meruit q̄ ita memor es eius. filium tuum i carnem mittēdo: aut quid est: aut quid demeruit filius hois. s. filius virginis qñ sic visitas & affligis eius dura morte & passione & fame & siti & ceteris humanis defectibus. cū ipse sit deus & innocēs sine peccato. Item cum sit deus maior angelis.

Heb. ij. b. vbi dr a deo.

Minuisti eum paulominus ab angelis gloria & honore coronasti eum. & constituisti eū super opera manuum tuarum.

¶ Minuisti eū paulomin⁹ ab angelis faciēdo ipz filiū hois & mortalē & passibilē p hoie. In hebreo habet. qd est hō qñ memor es ei⁹ aut filij adā qñ visitas eū. vñ xps sp se uolat filiū hois. s. filiū adā: eo q̄ ex adā accepit carnē vt ipsū redimeret cū sua posteritate. ¶ Dic est aduertēdū q̄ dō admirat nō soliū ppter vnū: sz ppter multa. Prio qñ filius dei cū sit de⁹ maior illis angelis fact⁹ est hō. & qñ est possibile. Scdo qre ihs assumpsit hoiez q̄ est in fine nature & non angelū q̄ est nobilioris nature. Tertio qre fuit memor hois & oblitus est angeli. q: hoiem redemit & nō angelū cū vterq; cēt peccator & rebellis. Quarto qre voluit sic visitare. & affligere xpm talib⁹ tormētis: & tali gne passionis cū esset innocēs. Quinto q: vī q̄ per talē incarnatiōnē cēt factus xps minor angelis in dignitate & potestate. Ista q̄nq̄ admirat dō de mysterio incarnationis & passiōis xpi nō ex defectu fidei: q: ista i spiritu puidebat. Sed admirabat ineffabilē dei miaz & charitatē quā oppebēdere nō poterat. ¶ Ñ nota q̄ tria tangunt in his trib⁹ particulis. Prio mi sericordia patris q̄ memor & misert⁹ hois pditi filium p pmi mori tradidit: cū dicit qd est hō q̄ memor es eius. Scdo notat patiētia & obediēria filij q̄ passus est talib⁹ tormētis visitari & affligi vt pri obediret genus humanū liberaret. per hoc q̄ subdit aut filius hois. qñ visitas eum. Tertio notatur eī⁹ filij humilitas: q: humiliauit seipsum fomā serui accipiēs. p hoc q̄ sequit minuisti eū paulomin⁹ ab angelis. & sic tā in pre q̄m in filio notificata fuit mūdo & inuniuersa terra summa dei misericordia & mysteriū passionis. ¶ Gloria & honore. Dic dō in hac qrta parte admirat diuinā iusticiā & premium qō xps cōsecutus est ex meritis sue passionis. & tā te obediētie & humilitatis ¶ Ad cui⁹ euidētiā est primo aduertēdū. sicut dictū est i plogo tractatu. ij. q̄ duo hoies dicuntur p̄cipia generis humani. s. primus adā qui ē p̄cipiū oīm hoium carnaliū p gnationē naturalē: seōs adā. s. xps qui est p̄cipium oīm hoim spiritualium p baptismales regenerationem: vñ oia que primus adā perdidit p inobedientiam recuperauit xps p suam humilitatē & obediētiam implendo voluntatem dei patris. Unde deus cōstituerat adā sup oia opera creata vt presideret & dominaret pīscis⁹ maris & volucribus celi. vt pz Gen. j. Sed ppter petm & mo-

Dauid de multis admirat.

Duo homines dicunt pncipia generis humani.

bedientiā fuit eiectus a tali honore & dnio. Iō de⁹ pater cōstituit xpm filium suū inquātū hō: qui patri obediendo recuperauit oia q̄ primus adā perdiderat. Et sic deus pater subiecit xpo oia sub pedib⁹ eius. s. oues & boues volucres celi & pisces maris. Et hoc est qō mirat dauid in hac parte dicens: q̄d est hō &c. quasi dicat q̄d meruit hō sc̄z primus adā q̄ memor es eius: cui sit peccatori: aut q̄d demeruit filius hois. s. xps qñ taliter visitas eū p mortem passionē: cū fuerit innocēs sine petō: & cur minuisti ipm paulominus ab angelis cū sit maior angelis: q: lz fm deitatē sit immortalis & impassibilis: tū adhuc fm humanitatē nō merebat mortē: quia nō ex opere adā natus est: nec peccauit in illo nec in se. Verūtū lz minueris ipm ab angelis ipz mortī subiciendo tū postea ppter realē obedientiam fecisti ipm maiorē angelis. Nā oia subiecisti sub pedibus eius. ¶ Scdo est vlterius notādum q̄ tria principaliter meruit xpus ppter suā passionē & obedientiā & humilitatē ad prem & ppter ipm̄ mensas charitatē erga genus humanū. Nā primo meruit liberare totā humanā naturā de prāte diaboli: & hoc offerendo suā vitā & sanguinē p nobis in petū. Scdo meruit immortalitatē & resurrectionē p se & mēbris suis: & hoc rōne sue obedientie & charitatis q: ppter nos fuit visitatus. Tertio meruit vniuersale dnium & iudiciariaz prātē sup hoies & angelos in celo & in terra & in inferno & meruit vniuersaliter dnium sup celos & oia elemēta & oēs creaturas tā rationales q̄ irrationales: & hoc q: exinaniuit & minuit seipm paulominus ab angelis & humiliauit se factus obediens patri vsq; ad mortē. ad Ephe. secūdo. Ex q̄bus pz q̄ maius fuit meritū xpi: q̄ petri ipius ade: q: plura recuperauit xps p suā passionē & humilitatē q̄ p̄didit adā per petrū. Nā adā soliū p̄didit dnium & prātē quā habebat tū sup creaturas irrationales & alia bruta. Sed xps adeptus est prātē & dnium non soliūmodo sup hoies & alia bruta: sed etiā sup oēs angelos & demones: & sup oēs celos & oia elementa: vt ipe dicit Matthei vlti. data est mihi oīs potestas in celo & in terra &c. Hoc ergo p̄uidens dauid in spū dicit. O dne pater q̄ admirabile est nomē tuum in vniuersa terra quantū ad iusticiā & equitatē. Maz licet minueris filiū tuum ihesum paulominus ab angelis faciendo ipm filium hois mortalē & passibilem & visitaueris & cruciaueris eum dura morte et passione p hoie liberādo: tamen ppter merita sue humilitatis & mortis tribuisti sibi iustum premium. Nam primo gloria & honore coronasti eum quia ipsum de morte ad vitā gloriosam suscitasti quod pertinet ad gloriam. Secundo in celum recepisti & in dextera tua collocasti vniuersalem potestatē in celo & in terra: & in inferno sibi tradidisti: & q̄s regem hominum & angelorū coronasti: qō pertinet ad honorem. Unde non cōstituisti ipsum sup creaturas rationales: sed etiam constituisti eum super oia opera manuum tuarum. Nam.

Tria meruit xps per suas passione

Maius meritus xpi q̄ petri ade.

Omnia subiecisti sub pedibus eius: oues et

Universidad de Deusto
Biblioteca

(Heb. ħ. pcvj. dis. cum ad verum.

boues vniuersas insuper ⁊ pecora campi. Uolucres celi ⁊ pisces maris qui perambulant semitas maris.

¶ Omnia creata subiecisti sub pedibus ⁊ potestate eius. Oues ⁊ boues vniuersas: ⁊ insuper subiecisti sibi oia pecora cāpi: ⁊ oēs volucres celi: ⁊ oēs pisces maris q̄ perābulāt ⁊ nature semitas maris.

D ¶ Ad cuius intellectū est aduertendus ꝙ oia ista animalia ⁊ etiā elemēta fuerūt realiter ⁊ litteraliter subiecta virtuti nominis xp̄i eius ptāti: mare ⁊ venti obedierūt sibi ante ⁊ post resurrectionē ⁊ etiā pisces obedierūt sibi: nā in virtute ⁊ precepto xp̄i apli laxarūt retia ceperūt magnā multitudinē piscīū. ut patet Luce. v. ⁊ Joh. xxi. Sz etiā ista locutio pphetice intelligit methaphorice. Maz per oues ⁊ boues non solum intelligit bestias sed etiam rationales creaturas per huiusmodi intellectas. Nā per oues intelligit populos: ⁊ status inferiores hominū: ⁊ per boues intelligit reges principes ⁊ maiores: ⁊ per pecora campi intelligit gētes babaras que ad modū pecoz viuebāt: cāpos ⁊ nemota peragrātes: sicut sunt scytet ethiopes per deserta iugiter errantes. Et per pisces intelligit habitātes in insulis maris ⁊ perābulātes semitas maris intelligit nauigātes. Itaq; nulla regio: nulla habitatio: nulla hominum cōditio secluditur a xp̄i et eius nominis potestate. Item per volucres celi intelligit angelos qui ceciderūt de celo: ⁊ ⁊ etiam bonos qui in celo manserūt: angeli em dicunt volucres a volando ⁊ a velocitate intelligentie ⁊ virtutis. Oia ergo pater subiecit sub pedibus ⁊ prāte xp̄i etiā inquātū homo est: ⁊ hoc ab instanti sue cōceptiōis. Sed hoc magis apparuit in sua vita per miraculoz operationē. Sed multo magis fuerunt manifesta in sua resurrectiōe ⁊ ascēsiōe. Sed multo maxime manifestatur executio sue ptātis in finali iudicio. Ideo dauid in fine huius psalmi admirando virtutes ⁊ ptātem huius nois iesu ꝓpter oia su ꝓdicta admirando concludit quod in principio premisit dicens.

De ꝓdicti. iij. posti ꝙ ascendit.

Domine dominus noster: ꝙ admirabile est nomen tuum in vniuersa terra.

¶ Tota ergo sua ⁊ argumentū huius psalmi cōsistit in hoc: qm̄ dō puides mysteria huius nominis iesus q̄ in eo aduētu debebāt i vniuersō mūdo manifestari: iō cū admiratiōe dicit. O dñe dñs noster ꝙ admirabile est nomē tuū ⁊c. Nā ꝓio erit admirabile in potētia ⁊ magnificētia: ꝓbat qm̄ eleuata est magnificētia ⁊c. Scōo erit admirabile in sapiētia: qm̄ videbo celos ⁊c. Tertio erit admirabile in mia: nā q̄d est hō ꝙ memor es ei? ⁊c. Quarto est admirabile in iustitia q: gloria ⁊ honoz ⁊c. ¶ Est tā dē notādū ꝙ iste ps legit in offō virginis in eo ꝙ est mater ipsius iesu q̄ dicit filī? hominis. Itē q: cū ipa sit mino: angelis sm naturā: tū ꝓ grām fuit ei? magnificētia sup oēs celos eleuata ⁊ gloria et honoze hoīm ⁊ angeloz regina coronata: ⁊ ex oze infantiū ⁊ lactētiū būdicta ⁊ per oēs gētes beat⁹ ficata: q̄ singulari grā ꝓuenta inimicū ⁊ vltoz dyabolū destruxit ⁊ supauit cui iesus filī? eius oia subiecit ⁊ suppeditauit. Ite iste ertā psalmus legit in festiuitatib? martyrū ⁊ cōfessoz: eo ꝙ sunt participes regni xp̄i ⁊ regnāt cū eo ꝓpter merita martyrij aut laboris. Et sic eoz magnificētia est eleuata sup celos ⁊ xp̄s in celo gloria ⁊ honore coronauit eos ⁊ subiecit oia sub pedibus eoz: nā ipsi iudicabūt cū xp̄o. xij. trib? israel in die iudicij. ✠ ¶ Ex toto isto psalmo possunt recolligi quinq; cōclusiones: quarū ꝓia est ꝙ in aduētu xp̄i fuit manifestū ⁊ admirabile in vniuersa terra illud nomē dei adonay: qđ in veteri testō p illas ꝝtuoz: ipas scribebat Secunda conclusio ꝙ hoc nomē iesus est illud nomen quod ultis quattuoz: litteris scribebatur. Tertia cōclusio ꝙ iesus xp̄s verbū incarnatū manifestauit in vniuersa terra significatū nois dei tetragrāmatō. s. trinitatē diuinarū psonarū ⁊ mysteriū incarnatiōis. s. duarū naturarū in vna persona Quarta cōclusio ꝙ iesus xp̄s manifestauit in vniuersa terra pfectiones essentiales quas significabat illud nomē dei tetragrāmaton: ꝓbat nā xp̄s primo p se ⁊ ex cōsequēti p suos apostolos manifestauit oipotentiā dei in vniuersa terra p operationē miraculoz. Scōo manifestauit deitapientiā in fundatōe ecclesie ⁊ datiōe legis euāgelice. Tertio manifestauit dei iniaz in morte ⁊ passiōe ⁊ in peccatoz remissiōe. Quarto manifestauit dei iusticiā: q: pr oia subiecit, sub pedibus eius ⁊ tradidit sibi iudiciariā potestatem ⁊ ditionem super omnes creaturas. Quinta cōclusio ꝙ nomē iesus qđ est nomē dei p aduentum christi fuit manifestatum ⁊ magnificatum non solum in vniuersa terra: sed etiam in celo ⁊ in ifemo: quia in nomine iesu ome genu flectitur ⁊c. D ¶ Sed cōtra predictas cōclusiones ⁊ contra totā supradictam expositionē arguunt iudei moderni dicētes: ꝙ hoc nomen iesus non est nomē dei tetragrammaton: nec illud nomē dei adonay debet esse nomen dei tetragrammaton: nec illud nomē dei mirabile in vniuersa terra de quo loquitur dauid in hoc psal. qđ erat manifestandū in aduētu messie vñ arguunt primo sic. Illud nomen fuit ignotum ⁊ incōprehensibile patriarchis ⁊ prophetis: sed est manifestandum per solum messiam in lege promissum: quia tunc erit nomen nouum quod os domini nominauit. vt patet Esa. lxij. sz hoc nomē iesus est nomen antiquum ⁊ notum patriarchis ⁊ pphetis: q: multi vocati sunt hoc nomine iesus: puta ie sus filius nane: qui introduxit israel in terram promissiōis: ⁊ iesus filius iosedech sacerdos magnus qui edificauit scōm tēplū: ⁊ iesus filius sirach qui renouauit sapientiam: ergo hoc nomen iesus non est illud nomen dei tetragrāmaton. ¶ Secūdo arguunt sic. Nā illud nomen dei adonay debet comprehendere totam plenitudinem diuinitatis: ⁊ totum pelagus diuinarum pfectionum ⁊ virtutum Et ideo dicitur ineffabile ⁊ incomprehensibile: quia est nomen omnipotentie ⁊ virtutis: in cuius virtute messias debet detegere omnes thesauros absconditos et subijcere sibi totum orbem: et cogere angelos ⁊ demones venire ad suum imperium: immo dicūt ꝙ in futuro huī? nois suscitabit mortuos: ⁊ conuertet ferrum ⁊ stannū in argentū ⁊ aurum: ⁊ mutabit montes ex vno loco ad alium: q: cum manu capiet montē synay ⁊ montē thabor: ⁊ iunget eos cū monte syon: ⁊ super eos reedificabit magnā ⁊ nouā hierusalem pro suis iudeis. Sed nos videmus ꝙ ad inuocationem huī? nois iesu nihil bonum fit: ergo seqt̄ ꝙ nō est illud nomē adonay. ¶ Tertio arguit sic. Nā illud nomē dei in aduentu messie debet dilatari ⁊ magnificari a solis ortu vsq; ad occasum: vt patet malach. primo: sed hoc nomen iesus non est magnificatū nec notum apud saracenos: nec iudeos nec apud indos: nec manifestū in aliquib? partibus mundi: igitur nō est illud nomen dei manifestū ⁊ admirabile in vniuersa terra: nec est adhuc manifestū. ¶ In oppositum est saluator. Jo. xvij. qui dixit: ꝓ manifestaui nomē tuū hominib?. ¶ Respōdeo in hac qōne erūt duo articuli. Nam in primo est videndū an possit eē aliquod nomē ita sufficiēs ⁊ ꝓpriū qđ cōprehendat ⁊ notificet totam essentiam ⁊ plenitudinez deitatis cū omnibus perfectionib? suis. In secūdo vidēbitur an possit reperiri aliquod nomē vocale. ita ꝓprium ad notificandū deum ⁊ messiam ⁊ in lege promissum sicut est hoc nomē iesus. ¶ Quātū ad primum est notandū sm Aristotelē. secundo de aia. ⁊ septimo methaphisice. ꝙ intellectus noster in sui prima operatione apprehendendo rem p sua essentialia formal conceptum diffinitiuum rei intellecte absq; compositione ⁊ diuisione: q: in tali apprehensione nec dicit rem esse nec non esse. nisi solum qđquid est sm essentiam suam: quē quidem conceptū greci appellant logon. i. verbū per quē conceptus res ō: nota tantū ipsi intelligenti. ⁊ dicit aug. sup Joh. ⁊ auicena in logica sua. ꝙ ad hoc ꝙ talis conceptus ad extra notificetur ceteris. opz ꝙ induat vocē: ⁊ tunc per vocē notificatur ceteris. Et tunc cōceptus siue diffinitio mentalis efficit nomē quasi notamē: q: vt sic ceteris notificat. Jō dicit aris. primo peribermenias ꝙ nōia ⁊ voces sunt note earū que sunt in anima passionum. i. ipsoz conceptuum ⁊ cogitationū. Item quarto ⁊ septimo methaphi. dicit ꝙ nomē significat diffinitionē. ex quo patet ꝙ nomē vocale in se includit conceptū simul ⁊ vocem: q: nomen non est aliud nisi conceptus notus per vocē: siue vox explicans ⁊ notificās conceptum ⁊ verbū mentis. Jta ergo dicit Aug. xv. ō trinita. ꝙ sicut nos per simplicem intelligentiam foramus cōceptū diffinitiuū de tota essentia rei. qđ dicitur verbum explicans totam essentiam rei ita pariter deus ab eterno intelligendo se dicit vbum de tota memoria sua secūda ⁊ per ōia de tota essētia ⁊ substantia sua diffiniens ⁊ comprehendens totam essentiam ⁊ substantiam suā ⁊ plenitudinē sue deitatis. ⁊ pelagus oium suarū perfectionū. Nam cū illud verbum sit de tota substantia ipsius dicentis in eo sunt ⁊ apparent oēs diuine perfectiōes ⁊ idee omniū rerū. Et sic deus ꝓ per illud vbū diffinit ⁊ cōprehendit seipsum sm totam plenitudinez sue deitatis ⁊ perfectionis. Et sic infinite seipsum

Quinta cōclusio Judeorum qđ seu obiectio.

Quēstionis enucleatio.

Prima cōclusio Concepti creatus nō potest cōprehendere creatum non potest cōprehendere deū.

Secūda cōclusio Quomō xp̄s ē nomen dei

Flora.

comprehendit ⁊ diffinit. Et quo pater ꝙ illud verbū non potest esse finitum nec tēporale: nec successiuū: sed eternū: q: pater nunq̄ fuit sine tali verbo Jdeo ō: Joh. j. ꝙ in principio erat verbum ⁊deus erat verbū: hoc erat in principio apud deum. Rursus q: in tali vbo sunt idee oium rerū a quo dependēt sm suū esse. Jdeo pater solo vbo dicendo ad extra omnia creauit ex tpe. Et ideo subdit euāgelista ꝙ omnia per ipsum facta sunt ⁊c. Dicit vtrerius Aug. ꝙ sicut vbū nostrū siue conceptus ad hoc ꝙ notificetur ad extra ⁊ noticet rē oportet: ꝙ efficiat nomē induendo vocē: q: aliter esset nota soli intelligenti. Jta pariter deus pater vt notificaret nobis vbū ⁊ filiū suum ⁊ voluntatē suā toti mundo. induit vbū suum carne. ⁊ fecit ipsum nomē per qđ nobis locutus est. Et xp̄s sic verbū incarnatus factū nomen notificauit nobis diuina mysteria: q̄ vsq; ad illud tēpus mundo fuerant occulta. Jdeo subdit euangelista ꝙ verbū caro factū est ⁊ habitauit in nobis. Et vidimus gloriam eius ⁊c. Et sic patet qualiter vbum dei eternū factū est nomē tēporaliter ⁊ nouiter carnē assumēdo. ¶ Dis habetis ponitur prima cōclusio. s. ꝙ nullus cōceptꝰ creatus pōt cōprehēdere nec explicare nec diffinire deum sm totam essentiam ⁊ substātiā ⁊ plenitudinē sue deitatis ⁊ perfectionis ꝓbatur q: nullū finitus pōt cōprehēdere nec ambige aliquod infinitum. Is deus quo ad plenitudinē deitatis ⁊ pfectionis est infinitus: q̄ est incōprehensibilis ⁊ idiffinibilis a q cuiq; finito. mino: patet maio: ꝓbatur. Nā diffinire nil aliud est ꝙ rem sm totas essentiā comprehēdere ⁊ ambire ⁊ cōcludere ⁊ terminare. Et iō ꝓbs ħ. posteriorū diffinitionē appellat terminū rei. eo ꝙ claudit rem diffinitā ⁊ terminat ⁊ ambit sm totam suā essentiā hoc idem dicit Aug. xij. de ciuita. c. lxxx. ꝙ quicquid scit scientis scia cōprehenditur ⁊ scientis cōprehensione finit ⁊c. Ex quo pz ꝙ solus deus per verbū suū seipsum pōt diffinire: eo ꝙ illud verbum est sibi consubstantiale ⁊ infinitus ⁊ coeternum. Et quia solus deus de se potest dicere ⁊ producere tale verbū suiipsius diffinitiuū immo deum dicere verbū de tota substātia sua: nihil aliud est nisi seipsum diffinire sm plenitudinem sue deitatis. ¶ Secūda cōclusio ꝙ iesus xp̄s saluator noster. s. illa persona q̄ nos redemit. est nomē dei patris ꝓbatur. nā illa ꝑsona est vbū incarnatū factus nomē intuendo carnē per qđ nobis pf notificauit suā voluntatē. ⁊ suā oipotētiā ⁊ sapiētiā ⁊ miam iusticiā ⁊ notificauit nobis totū mysteriū trinitatis ⁊ incarnationis. q̄ est nomē dei. Nā sicut cōceptus humanus siue vbū ineternū notificat nobis rē per suā essentiā ⁊ per suos effectus ꝙ vocē sibi iungat. Jta verbū dei notificauit nobis ꝙ carnē humanitatē mysteria dei occulta vt dictus est. Unde sicut nomē nostrū vocale continet in se cōceptū. Jta humanitas xp̄i quasi induit verbū ⁊ sic vbū carne indutum notificauit. i. nudo oia supradicta. Unde sicut nomen nostrum vocale nil aliud est nisi verbū indutū voce seu habēs vocē. Jta xp̄us nihil aliud est nisi verbū dei habēs carnē. vel verbum in carne

Universidad de Deusto
Biblioteca

vel vbū caro ꝓsonal' factū Jo.j.q̄ quidē xp̄s ꝺclarauit nobis legem ⁊ ꝓphetias tanꝝ veri nosten dei p̄is:q: lex per moysen data est gr̄a aūt ⁊ veritas per xp̄m nobis facta manifesta est.ex supradictis ptz ꝙ nullū nomē vocale vel scriptū nec aliqs humanus cōceptus nec creatus pōt diffinire deuz fm essentiā ⁊ plenitudinē deitatis.⁊ pfectiōis: q: oīs talis cōceptus est creatus ⁊ finitus.Et p ꝺcās talis cōceptus per nullā vocē humanā indut? potest notificare deū fm torā suā essentiam ⁊ sbam: nec fm plenitudinē siue deitatis nec fm pelag? oīs suarū rerū ⁊ pfectionū:q: hoc cōuenit soli vbo incarnato.qđ est ꝓprium nomen dei:vt dictū est .Secūdo sequit ꝙ persona xp̄i.s.vbū incarnatū est illud nomē dei qđ os dñi noiauit.Esa.lxij.q: primo ab eterno est vbū a p̄e dictū ⁊ sapientia q̄ ex ore altissimi ꝓdijt.qui.cū p̄e ⁊ spūsancto fuit cuncta cōponēs.Prouer.viij.⁊ ex tpe est a p̄e noiatum i.caro factū.Nā p̄es filiū noiare nil aliud est ꝙ vbū in carnē mittere.Itē sequit ꝙ illud nomen dei qđ per illas quattuor ītas significabat nō ē aliqđ nomē vocale nec scriptū sed realis persona xp̄i.s.vbum incarnatū.quod quidē nomē desiderarūt scire ⁊ cognoscere ⁊ videre patriarche ⁊ ꝓphete ⁊ oēs fideles veteris testa.in quo expectabāt saluari ⁊ liberari:vnde nō expectabāt aliquod nomē vocale vel' scriptū.sed filiū dei in quo ⁊ per quē erant oēs saluandi.Unde qñ Esaie.xxx.dicit nomē dñi veniet ō longinquo ⁊c.nō intendebat dicere ꝙ aliqđ nomē vocale vel scriptū deberet venire de longinquo celo.sed persona xp̄i.s.verbum in carnem.Item nomen vocale non est nomē.quod os domini nominauit:q: ex ore dei non exit aliquod accidens sed intēdit dicere.ꝙ os dñi ab eterno pdutit verbuz dei ⁊ ex tēpore misit ipsum in carnē hoc idem dicitur Esa.xlv.vnde dicit p̄r ad filiū archana secretorum vt scias q: ego dñs.qui voco nomē tuū deus israel ꝓpter seruū meū Jacob ⁊ israel electū meū :⁊ vocaui te nose tuo ⁊ assimilaui te ⁊c.que quidem vba nō possunt intelligi nisi de solo xp̄o iesu.quem p̄ noiauit ⁊ deū vocauit :cui thesauros absconditos sacre scripture ⁊ celestis glorie reuelauit .⁊ cui dedit nomē qđ est super omne nomē ⁊c.de quo dicit Apoc.xix.ꝙ xp̄s h̄z nomē scriptū in vyademate.ꝙ nemomouit nisi ipse.⁊ vestitus erat veste aspersa sanguine ⁊ vocabat nomē eius verbum dei ⁊c.Ex quo ptz ꝙ persona vbi incarnati est nomē dei icōprehensibile.qđ nemo nouit nisi ipse q: sicut solus deus se diffinuit illo vbo eterno.ita.se noiauit illo nose scz̄bo incarnato signficato per illud nomē tetragrāmaton veteris legis.⁊ per hoc nomen iesus noue legis. ¶ Ex supradictis ptz esse stultam ⁊ vanam cupiditatem ⁊ solertiā modernorū iudeorum circa intelligentiam ⁊ inquisitionem ⁊ declarationem illius nominis dei quattuor litterarum q̄ videntes rot ⁊ tāta scripta in legez ꝓpheris ō illo nose continue querunt ⁊ inuestigant declaratio nē illius.Unde dicunt ꝙ est vnum nomē vocale ⁊ scriptum significatum per illas quattuor litteras iot.he.vau.he.quod non nouit nisi mopses cū quo fecit illa miracula.⁊ salomon cū quo sciuit oēs scientias ⁊ acquisiuit multas diuitias.Alij aūt dicunt ꝙ nullus antiquorū potuit scire illud nomen:h̄z solus rex messias quē falso expectant dz scire illō cū quo reuelabit thesauros absc̄ditos ⁊ ꝺbḡiet totū orbē.Alij aūt dicunt ꝙ iesus nazarenus furat? est illud nomen scriptum a nicromāticis ⁊ magis egypti.Et iō cum illo nomine suscitabat mortuos ⁊ sanabat egrotos.⁊ faciebat cetera miracula. Et iō exinde fuit iniecta cupiditas oībus rabinis ⁊ magistris iudeorum inquirendi hoc nomē ⁊ ꝓprietates eius qō nomē scmāmefozas appellant cū quo putant detegere thesauros absconditos ⁊ trāsmutare plumbū ⁊ cuprum ⁊ cetera metalla in argētū ⁊ aurū.Et sic inuocant demones:vt doceant illud nomē.Et sic oēs rabini eorū sunt nicromātici decepti a dyabolo.Sed ꝙ sit stulta ⁊ vana talis opinio ō se est manifestū.Nam ꝓmo isti decipiunt circa substātiā nois dei.⁊ isti querūt vnū nomē vocale vel scriptū.qđ solum est in aere vel charta. Secūdo errant circa tp̄s:q: quod iā venit ⁊ factū est querunt futurū.q: iam venit xp̄s.qui est verꝫ nomē dei ⁊ reuelauit thesauros absc̄ditos sacre scripture ⁊ regnū celorū.⁊ confregit portas ⁊ vectes ferreos inferni ⁊ liberauit oēs de seruitute inferni ⁊ peti .Et iam mutauit montes:q: humiliauit' ꝓncipes ⁊ reges ⁊ iperatores.vbi erexit ꝓtaua i directa ⁊ aspa in vias planas ⁊c.Itē errant circa modū inquirendi hoc nomē.Nā hoc nomē ⁊ eius ꝓprietates non queruntur nisi per fidē ⁊ spem ⁊ charitatē ⁊ humilitatē.⁊ ipsi querunt ipsum ex ꝓprio conatu ⁊ p artes magicas.Item errant circa fin̄e ⁊ effectuz eius .Nam deus pater ꝓmisit.⁊ misit ipsum ad saluandum.⁊ liberandū a seruitute peccati ⁊ ad dandam gloriam in futuro ⁊ regnum celorum .Et ipsi desierant ipsum ad diuitias corruptibiles acquirendas:⁊ thesauros tēporales detegendos.⁊ dominiū tēporale adipiscēdū.⁊ opera magica: ⁊ derestabilia facienda.Ex quib? manifeste patet eorum decepcio ⁊ vana ⁊ stulta cupiditas.⁊ ridenda sollicitudo circa inquisitionē eius ⁊ hoc de ꝓmo articulo. ¶ Quantū aūt ad scōm articulū est notandū fm philosophum.vij.methaphisice.⁊ secundo posteriorū.ꝙ sicut illa est melior ⁊ perfectio: diffinitio que magis explicat diffinitum.Ita illud nomen est melius ⁊ conuenientius ⁊ magis ꝓprium: qđ manifestius notificat rem.Et ideo si est aliqđ nomē notificans rē non solū,ꝺ ad essentialia īquātū nomē significet diffinitionē.h̄z notificat quo ad rei effectus.illud erit magis ꝓprium ⁊ sufficiens q: sicut ꝓprium est diffinitioni diffinire rez quo ad essentialia.Ita ꝓprium est nomini notificare rē quo ad eius effectus ⁊ fm omnem modum notificandi possibilem:quia nomen dicitur a notificādo.Ex ꝺ patet ꝙ illud nomen erit magis ꝓprium deo qđ plura ⁊ magis propria notificat nobis a deo non solum quo ad essentiam.sed etiam quo ad eius effectum. ¶ Secundo est notandus ꝙ ista quattuor esse ⁊ vi se habent per ordinem sez esse.viuere siue vita. ⁊ uere. saluare siue salus.Et saluare siue saluator,vnde cē

Odio iudei decipiuntur circa substantiā nominis dei.

Nota 6

dicit actū essendi siue durationem. vita autem dicit esse cum vitali operatiōe : q: viuere viuentib? est esse. Salus aūt dicit vitā cū integritate sine defectu.saluare aūt siue saluatorē esse dicit actū saluādi:sez ceteris rebus vitā dare.Et sic ille q̄ dat salutem ⁊ saluat:ille idē dat vitā ⁊ esse.Et q̄ dat vitam et salutē ⁊ esse: necesse est vt de se habeat salutē ⁊ vitā ⁊ esse:q: vnū per ordinē includit aliud. ⁊ vltimū includit oia tria per ordinē precedēcia. Sed cuz in deo nullū sit accidēs nec aliqđ dependens.ideo essentialiter est qcqd habet.⁊ sic deus essentialiter est sua salus ⁊ vita ⁊ esse.etiā est causa oīm salutis et vite ⁊ esse.⁊ p ꝺcās q: salus de se pōt dare salutē Jō essentialr est saluator.i.q: ad ipm ꝑtinet saluare ⁊ dare salutē ⁊ vitā integrā reb? a se creatis.

Esse ēp ꝓprium ꝺo.

¶ Ex dictis ergo habitis ponitur pria conclusio:sez ꝙ esse simpliciter ⁊ p se:est ꝓprium ipi deo.ꝓbat.Nā deus est primū necesse esse a nullo dependēs ⁊ dās esse oib? reb?.ergo soli deo est ꝓprium esse.hāc cōclusionē ꝓbat auicēna ⁊ algazel in sua methaphisica.⁊ pōus secūdo ⁊ ānto ⁊ decimo methaphisice. Et ideo dixit dñs mopsi Exodi.iij. Ego sum qui sum dic filijs israel.q̄ est misit me ad vos. Hoc est nomē meū memorabile in eternū. hoc idem ꝓbat Aug.xij.de ciuitate dei.c.ij.⁊ in plerisq̄ locis.

Vita est ꝓprium deo.

¶ Secunda cōclusio ꝙ viuere ⁊ vita est ꝓprium ipsi deo qđ ꝓbat per candē rōnē. nam si solus deus viuit ⁊ est vita per essentiā suā.et dat omnib? vitā et viuere.ergo sibi est ꝓprium vita ⁊ viuere. hanc conclusionē ꝓbat pbs.xij.methaphi.dicens ꝙ esse et vita ⁊ voluitas dicunt de deo essentialiter vt ipe est sua vita. Et sic omnibus rebus dat vitā.⁊ oia viuunt in ipso:patet Job.j.q: qđ factū est in ipo vita erat. Itē in ipso mouemur ⁊ sumus.Actu.xvij. Et ideo q: deus ꝙ se viuit ⁊ dat ceteris vitaz hinc est ꝙ deus semꝑ iurat ꝙ vitā suam dicens Ezech. xvij.vivo ego.nolo peccatoris mortē ⁊c. Jdeo fideles veteris testamēti iurabāt per vitā dei. vñ.j. Regū.xvij.dixit saul viuit dñs saluator israel. Jonatas absq̄ retractatiōe monet ꝺ ⁊c. Et sic iurabāt oēs fideles vt.te.Et quo ꝑz ꝙ vita ⁊ viuere est ꝓprium ipsi deo. ¶ Tertia cōclusio ꝙ salus ⁊ saluare est ꝙ sepropriū ipsi soli deo probat q: solus deus per se viuit vita integra sine defectu ⁊ sine termino q: duratio sua est interminabilis vite tota simul ⁊ perfecta possessio libera ab omni infirmitate ⁊ miseria ⁊ defectu. Unde nulla duratio aliorū dicit ꝓprie vita nam duratio homin ⁊ oim animaliū ⁊ plārum tendit ad interitū.ergo nō est ꝓprie nec simpliciter vita.sed trāsēom aliquid. Itē duratio angelorū ꝛz nō tendat ad interitū tū hoc nō habent angeli a se sed a deo .⁊ ideo deo volēte possunt desicere fm platonē in Thymeo. Et ideo soli deo est ꝓprium viuere ⁊ ceteris ad libitū vitā cōmunicare. Et sic oēs per talem vitā integrā que ē salus deū imitari desiderāt. Jdeo semꝑ amicis salutez optamus dicendo salus sit tibi a deo:⁊ salue amice.i.vive ineternum.Et sic dicebat paulus ad colloss̄en. quarto. Salutat vos lucas medicus.i.salutē ⁊ vitā eternā vobis optat. Itē terentius in eunucho.plurima salute parmenonē suū impartit gnato. Et iō q: solus deus est sua salus ⁊ vita integra.hinc est ꝙ sibi ꝺ: in hymnis.sit salus illi decus atq̄ virtus ⁊c. Et q: solus ipse deus pōt dare talē salutē.sez vitā integrā sine defectu:hinc est ꝙ in tota scriptura ꝺ: saluator:⁊ salutare:⁊ salus nostra. Et sic ptz qualiter ista quattuor per ordinē se includūt ⁊ sūt ꝓpria ipsi deo sez esse viuere:salus siue saluare.et saluare siue saluatorē esse. ¶ Quarta cōclusio licz supradicta quattuor nota sez esse.⁊ vita ⁊ salus.et saluator sint ꝓpria ipsi deo.fñ vltimū nomē scilicet saluator est magis ꝓprium ⁊ ꝓpriissimū ei.⁊ magis accōmodatū. ¶ Prima pars est ꝓbata p tres cōclusiones supradictas. Scōa pars ꝓbatur.nam h̄z esse ⁊ vita ⁊ salus sit ꝓpria ipsi deo.tū absq̄ cōtradictione pōt cōmunicare⁊ communicat ea ceteris creaturis.Nā oibus cōmunicat esse tam animatis q̄ inanimatis:⁊ solis animatis cōmunicat vitā seu viuere.⁊ solis rationalibus ⁊ intellectualibus cōmunicat salutem:sez vitam integrā ⁊ eternā ⁊ beatam:sed nulli pure creature communicat ꝙ possit saluare sez dare salutē ⁊ vitā:⁊ esse:q: hoc soli deo conuenit cum sit oia ista per essentiam.Et sic deus ista nō posset dare alicui pure creature.misi faceret ipsam deū qđ est impossibile.Et ideo hoc nomen iesus.id est saluator: est nomē solius dei ꝓprium.Et soli filio ipsum cōmunicauit.eo ꝙ seipsum factus obediēs vsq̄ ad mortē crucis humiliauit. Jdeo pater dedit sibi hoc nomē qđ est sup omne nomē ⁊c. ad Philipen.ſcdo.qđ quidē nomē intrinsi ō: magis ꝓprium deo inquantū in se cōtinet oēs alias perfectiones ⁊ est puris creaturis incōmutabile' quātū ad suum significatū.q: nulla creatura pōt salutem:id est dare esse ⁊ vitā ⁊ salutē scilicet vitam integram ⁊ felicez sine defectu.Et q: soli filio suo hoc nomen pater potuit cōmunicare.q: quicqd filius habet:h̄z a patre. Jdeo sub tali nomine salutis siue saluatoris ꝓmisit ipsum mittere in mundū.vt patet in toto testamento veteri.vnde Esaye.xij.in illa die haurietis aquas de fontib? saluatoris. Itē capitulo.xxxv.saluator ponetur in ea ⁊c. Item capitulo xxxvj.dabo in syon salutem. Itez capitulo lxiij.ego ꝓpugnator ad saluandū. Itē sub tali nomine receptus est xp̄s in nouo testamēto fñ Dat thei primo.vocabis nomē eius iesum.ipse enī saluum faciet populum suū a peccatis eoū.hoc idē Luc.primo. Itē sub tali nomine saluatoris recepit ipsum symeon in vlnas suas dicens. Nunc dimittis ⁊c.q: viderūt oculi mei salutare tuum. Item ipse xp̄s se nominat saluatorem.Johan.iij.cū dixit.nō enī misit deus filium suū in mundū vt iudicet mundum:sed vt saluetur mundus per ipsum.Et quibus patet ꝙ iesus.i.saluator est nomē magis ꝓprium quia magis conuenit ⁊ pertinet ad christuz inter cetera nomina.quia sibi soli conuenit ⁊ nulli alteri.⁊ magis explicat officium eius ꝙ cetera nomina.quia primo ⁊ principaliter venit ad saluādū omnes ⁊ dandum vitam eternam.quia hoc nomē saluator: duo explicat simul.sez redēptionem ⁊ glorificationem.Nam iesus siue saluator est dator sa

Salus est ꝓprium deo.

saluator ē ꝓprium deo.

Universidad de Deusto
Biblioteca

lutis.i.vite integre sine defectu ⁊ miseria. Quarto excludit ⁊ abiecit mortē ⁊ oēm miseriā. ⁊ dat vitaz ⁊ felicē qō soli deo conuenit. ¶ Ex qbus patet ꝙ pater ⁊ spūssanctus nō excludūtur ab hoc nomine iesus. Mā sicut pater est eternus ⁊ vita integra. ita pariter est saluator ⁊ dator eterne vite. ⁊ sic est dicendū de spūssancto. q: saluator pater ⁊ saluator filius ⁊ saluator spūssanctus nō tres saluatores sed vnus saluator. ⁊ vna salus ⁊ vna vita eterna. Sed hoc nomē iesus ⁊ saluator intantū attribuit filio inquātū per ipm in humanitate facta est nostra redēptio ⁊ salus. ⁊ inquātū est mediator ⁊ verbū ⁊ incarnatū. Quia sicut tota trinitas creauit nos ita saluauit nos. Ita ō: ꝙ pater redemit nos per filiū immo q: pater de se ⁊ a se hz hoc nomē saluatoris ideo donauit ipm filio: q: pater dedit filio hoc nomē iesus qō est sup omne nomē. ad Philipe. ij. et sic hoc nomē cōuenit toti trinitati. Et hec est causa quare in primitiua ecclia baptizabāt apostoli in noie iesu. Act. iij. eo q: hoc nomē cōperit toti trinitati. hz ex nutu spūssācti postea baptizarūt in noie patris ⁊ filij ⁊ spūssancti. iuxta formā sibi traditā a xpo. Matth. xxviij. ⁊ Mar. vlti. ad explicationem trinitatis diuinarū psonarū ⁊ vt obuiarent pfidie arrianoz ⁊ iudeorū. Et sic ptz qualiter hoc nomē iesus est magis ppriū ipsi deo. q: magis ⁊ plures pfectiōes explicat. q: explicat creationē redēptionē ⁊ glorificationē. Et sic explicat totū intentū sācre scripture: q: nil alid intēdit tota sacra scriptura vtriusqz testamēti nisi oēndere deū esse vnū principiū eternū trinū ⁊ vnū ⁊ creatorē ⁊ redēptorē ⁊ glorificatorē. Mā si deus est prima salus ⁊ vita integra ⁊ eterna ⁊ dator salutis ⁊ vite sine defectu. ergo est creator ⁊ redēptor ⁊ glorificator. Et ptz etiā qīo hz hoc nomē iesus ⁊ saluator: cōperat toti trinitati: tñ attribuit filio. eo ꝙ tota trinitas operata est per eū nostrā redēptionē tāq̄ per mediatorē vt dictū est in ꝓlogo tractatu. ij. ⁊ dicetur psal. xvij. Et q: per ipm xpm manifestatus est hoc nomē iesus in vniuersa terra: q: ipse manifestauit mysteriū trinitatis ⁊ creationis ⁊ redēptionis et glorificationis. ⁊ ideo vere ō: iesus ⁊ nomen dei.

Quare baptizabāt i nomie iesu

obiectio

¶ Sed cōtra oīa p̄dicta arguit. nā dictū est in toto primo articulo ꝙ nomē dei non est vocale nec scriptū. sed est ipsa psona filij sc̄z verbū incarnatū qō patres veteris test. expectabāt. in hoc aīt scō articulo ō: ꝙ nomē magis ppriū deo est hoc nomē iesus babēs tres syllabas ergo cōtradictio in mē iesus babēs tres syllabas ergo cōtradictio in

de duo noia ob tinet.

verbis. ¶ Ad hoc rñdetur. ꝙ deus hz duo noia sc̄z vnū quo ipe nominat se. ⁊ alterū quo nos noiam? eū. nomē quo deus noiat se. est verbū incarnatum sc̄z ipsa psona filij. Mā inquātū verbū est ab eterno dictū a patre est cōceptus quo pater diffinit se vt dictū est. sed inquantū incarnatū est nomē quo pater se. ⁊ per filium manifestauit seipm mundo ⁊ per quē locutus est nobis pater nouissime diebus istis. Heb. j. Ideo ait saluator: Joha. xvij. o pater manifestaui nomē tuum hoibus ⁊c. Et sic pz qualiter filius incarnatus est nomen quo deus pater nominat se nobis. Sz hoc nomē iesus habēs tres syllabas est nomē vocale vel scriptū quo noiamus deū ⁊ specialiter illā psonā incarnatā ipsius filij. sicut patres antiqui nominabāt ips per illud nomē quattuor litterarū. qō idē est qō iesus. Mā ille qt̄tuor littere sc̄z yot. he. vau. he. si recte cōbinentur in hebreo cū suis ptcis reddūt hoc nomē yohesua hebraice qō idem est qō iesos grece ⁊ iesus id est saluator latine. Et sic hoc nomē iesus est quo nos noiamus illā personā xp̄i. eo ꝙ significat saluatorē ⁊ redēptorē ⁊ glorificatorē: quē oēs pfete. resta. expectabāt. vt veniret ad saluandū ⁊ redimendū genus humanū. Ideo tantopere desiderabāt scire pprietatē illius nominis tetragrāmatō nō ratione signi sed ratione significati. q: significabāt messiam in lege promissum. Et illi tantū habebāt litteras huius nois iesus sc̄z yot. he. vau. he. in illo noie: sed nō habebāt sonū. q: nō pnunciabant nisi adonay. ⁊ sic nondū habebāt ppriū sonum nec sciebāt ppriū significatū. q: nesciebant ppriē quid significabant ille quattuor littere. Et ideo vtriqz desiderabant scire sc̄z sonum ppriū illius nois qt̄tuor litterarū ⁊ significatū eius. Sed nobis qbus datū est nosse mysteriū regni dei: deus reuelauit in nouo testa. sonū illius nominis tetragrāmaton qū gabriel dixit virgini marie. Ecce cōcipies ⁊ paries filiū ⁊ vocabis nomē eius iesum. Et hoc idem reuelauit angelus in somnijs ioseph dicens. vocabis nomē eius iesum. ⁊ reuelauit etiā eius significatū cū subdit. ipse em saluū faciet populū suum a peccatis eorū. Sz hoc magis reuelauit nobis xp̄s cū realiter p̄dicauit ⁊ dedit legē euāgelicā ⁊ p nobis passus est ⁊ resurrexit ⁊c. p quā passionē nos realiter saluauit ⁊ redemit. ⁊ sic fuit notum nomē dei in mūdo per xp̄m ⁊ diuulgatū in vniuersa terra p apostolos. ⁊ factum est admirabile in celo ⁊c.

Dubiū.

¶ Sz restat adhuc difficultas. Mā apostoli ⁊ sancti viri in hoc noie iesu faciebāt signa ⁊ miracula: vt patet per totū discursum actuū apostoloz. ergo sequtur ꝙ virtus faciēdi miracula erat in illis tribꝰ syllabis breuibus huius nominis iesus. ¶ Ad hoc rñdetur ꝙ virtus faciēdi miracula nō erat realiter in illo noie. trissyllabo nisi tāq̄ in signo. sed illa virtus erat realiter in eius significato sc̄z in illa psona filij ⁊ verbo incarnato ⁊ in tota trinitate. quam quidē psonā xp̄i apostoli inuocabāt sub illo noie sed cā quare xp̄s magis faciebat miracula inuocatus sub illo noie: erat q: illud nomē magis notificat dignitatē xp̄i ⁊ oēs eius pfectiones ⁊ eius potestatē: q: est nomē omnipotētie ⁊ sapiētie ⁊ mie ⁊ potestatis ⁊ iusticie vt dictū est. Et ideo vult ꝙ qñ nolamus ipm sub hoc noie iesu. omne genu flectat ⁊c. Et sic voluit deus eligere magis hoc nomē ꝙ aliud: vt in eius platione deū adoremus sicut voluit eligere crucē: vt in illo signo adoremus ipm. Et sic ptz qualiter psona xp̄i sc̄z verbū, incarnatū est nomē dei quo ipse nominat seipm. ⁊ hoc nomē vocale iesus est illud nomē quo nos deū nominamus specialiter psonā filij attributiue eo mō quo dictū est. ¶ Sed nunc restat respōdere ad argumēta iudeoz in principio adducta. Ideo ad p:i

not. qñ ⁊tus faciēdi miracula erat i nomine iesu.

Ad argumenta.

mū qñ dicitur ꝙ hoc nomē iesus iā fuit notū invente. testa. ergo nō est illud nomē dei ⁊c. Rñdetur ꝙ hz hoc nomē vocale trissyllabū iesus fuerit notum in veteri te. Tamē verbū incarnatū qō est verū nomē dei quo deus noiat seipm nūqꝫ fuit notū nec manifestū in ve. te. vsqꝫ quo deus venit in carnem nec etiā nomē dīi tetragrāmaton fuit notū quo ad eius ppriū sonū ⁊ ei? ppriū significatū: vsqꝫ quo per angelū fuit marie ⁊ ioseph expressum ⁊ reuelatū: vt dictū est. Jtē hoc nomē iesus valde equiuoce ō: de iesu naue ⁊ de iesu xp̄o. Mā de illis tribus sc̄z iesu naue ⁊ de iesu filio sirac ⁊ de filio iosedech dicebat hoc nomē iesus tanqꝫ de figura inq̄tū fuerūt figura xp̄i: sed de xp̄o ō: iesus tanqꝫ de veritate figurata per illos sicut equiuoce ō: hō de hoie picto ⁊ de hoie vero ⁊ viuo. ¶ Ad sc̄m autem cū dicit ꝙ per illud nomē dei erūt facienda miracula qō nō videmus fieri hodie ad inuocationē huius nois iesus ⁊c. Respōdet ꝙ iesus xp̄s qui est nomē dei iam fecit infinita miracula in vita ⁊ in morte ⁊ in resurrectione. vt patet per totū discursum euāgelicū. Et apostoli iam fecerunt infinita miracula cum inuocabāt eum sub hoc noie iesu vt patet in actibus apostoloz: ⁊ in ecclesiastica hystoria ⁊ in gestis martyrū ⁊ aliorum sanctoz: eo ꝙ tunc erāt necessaria miracula p fidei fauore. Et xp̄s iam mutauit ⁊ conuertit ferrū ⁊ cuprū in argentū ⁊ auruz qū populum gentilē ad fidem cōuertit. ⁊ cōuertit ferrum ⁊ stannum veteris legis in aurū ⁊ argentū euāgelicū ⁊ detexit thesauros euāgelicos qui latebant in scriptura veteris testa. Et hoc in noie iesu ⁊ in ei? virtute suscitati sunt mortui ⁊ sanati egroti ⁊ mitigatū mare ⁊c. Et iā edificauit nouā hierl̄z ⁊ dñatus est toti orbi. vt patebit ps. xvij. et. lxxj.

Quare fiebant miracula.

Causa aīt quare nūc nō fiunt tot frequētia miracula sensibilia est: q: tunc non sunt ita necessaria. Unde duplici de causa tūc fiebāt sensibilia miracula. Primo ppter exigentiam tēporis. vt infideles videntes miracula mouerentur ad credendum et venirēt ad fidē xp̄i. Secundo hoc accidebat propter feruētem fidē ⁊ charitatē ⁊ sanctitatē apostoloz ⁊ martyrū inuocantiū xp̄m sub hoc noie. ⁊ sic fiebant miracula propter augmentum xp̄iane religionis. Secūdo propter fidē inuocantium. sed q: xp̄iana religio iam fuit dilatata per vniuersum orbem: ideo non sunt necessaria miracula sensibilia et corporalia. sed miracula necessaria ⁊ spūalia iugiter fiunt ad inuocationē huius nois iesus. Mam iugiter remittūtur peccata in baptismo ⁊ penitentia ⁊ extrema vnctione. ⁊ iugiter cōfertur gra in oībus sacramentis ⁊ in orationibus ecclesie ad inuocationē huius nois. sed hoc nō percipiunt miseri iudei ⁊ infideles. Ad tertiū autē respondetur ꝙ hoc nomē iesus iam fuit magnificatum ⁊ dilatatū et predicatum per totum orbem a solis ortu vsqꝫ ad occasum ⁊ ab aquilone in austrum: quia in omnem terrā exiuit sonus ⁊ predicatio apostoloz: et totus populus venit ad fidem post conuersionem cōstantini imperatoris: sed postea sarraceni deualuerūt a fide. Veruntamen adhuc nomē iesu est magnificatū inter eos ⁊ in alcorano eorū ⁊ nomē ygis marie. Nō aūt iudei nō credant nec venerent hoc nomē dei qō est iesus: hoc accidit ex cecitate ⁊ maledictione eoz. sicut iāpphetatū est per oēs ꝓpheras. Eiū de iudeis ⁊ infidelib? persequētib? hoc nomē dīi ō: Elia. lij. Cūm ablatus est pplus meus gratis dñatores eius inique agunt dicit dñs. ⁊ iugiter tota die nomen meū blasphematur. sed ō populo xp̄iano subdit ppheta. ppter hoc sciet pplus meus nomē meū in die illa. q: ego qui loquebar. ecce adsum ⁊c. Ecce ergo qualiter iudeis manentibus cecis ⁊ reprobaris: nomē dīi tetragrāmatō. quod est iesus fuit admirabile et magnificatum in vniuersa terra per aduentum xp̄i. put dauid ppheтizauit in hoc psalmo.

infra. cr. ⁊. cxxxvij.

Onfitebor tibi dñe in toto corde meo. narrabo omnia mirabilia tua.

rv. q5. j. reuerti mini. ij. q. iiij. c. Osiului. xxxij. di. erubescant.

Letabor ⁊ exultabo in te: psallam nomini tuo altissime In cōuertēdo inimicū meum retrorsū infirmabūtur ⁊ pibūt a facie tua. Quia fecisti iudiciū meū ⁊ cām meā sedisti super thronum qui iudicas iusticiam.

¶ Titulus in finē p̄z occultis filijs p̄s. d6. Ex titulo apparet ꝙ dauid fecit hūc psalmū dirigēs nos in xp̄m. ⁊ xp̄s messiye. q: est finis legis q̄ppopk̄ cantabāt ad victoriā vocū. Sed rejectis vanis modis dicēdi iudeoz est aduertēdū ppter id qō addit p occultis filij: qꝫ hz ad totā trinitatē primeat iudicare. eo ꝙ opera trinitatis simt indiuisa ad extra: tñ filio attribuit iudiciū inq̄tū hō. sicut ipa redēptio eo ꝙ est mediator dei ⁊ hoim vt dictū est in ꝓlogo Et eo ꝙ fuit missus ad ferēdā legem euāgelicam ergo ad eū specialiter pertinet iudicare obseruatores legis ⁊ transgressores tribuendo vnicuiqꝫ pre miū ꝑ opera sua. Quā quidē iudiciarīā ptātē a ꝑe patris est filius propter suā humilitatē ⁊ patientiaz vt dictum est psalmo precedenti. ¶ Veruntamē est attendendū ꝙ triplex legitur de xp̄o iudicium sc̄z iudicium discretionis ⁊ secretiōis ⁊ discussionis siue publice examinationis ⁊ retributionis Mam primum iudicium sc̄z discretionis fecit xp̄s in primo suo aduentu quādo dedit legem euangelicam. in qua discreuit ⁊ separauit granum a paleis ⁊ veritatem ab vmbra legali annullando cerimonialia que erant figura legis ⁊ veritatis euangelice q: lex p moysen data est gratia aūt ⁊ veritas p xp̄m facta est. io. primo. Discreuit etiam inter veram: falsā religiōez. eligēdo fideles i ecclesia sua. et sic ascendēs in celū sedet a dextris dei. vbi accepit iudiciariam potestatem a patre p quā totū istū statum iudicat in occulto ⁊ in secreto. sed in vniuersali iudicio iudicabit in publico. Et ideo oē iudiciuz qō fecit xp̄s ab ascēsiōe vsqꝫ ad finē mūdi. vocat iudiciū secretiōis. eo ꝙ est nobis secretū ⁊ occultum eo ꝙ nō videmus iudicē oculis corporeis. ⁊ etiā q: iudicata sunt nobis occulta. q: nescim? discernere

Triplex est iudicium de xp̄o.

Universidad de Deusto
Biblioteca

qñ̃o sint iudicati illi qui ab hac vita discesserũt.s. an sint dãnati an saluati. Sed solũ generaliter scimus. q̃ solũ boni x̃piani saluãt qui cũ caritate discesserunt & sunt etiã nobis occulte punitiões malox & premia bonox. Jtẽ videmus in hac vita bonos affligi & malos qualiter ꝓperari. qõ nõ fit sine occulto iudicio. ¶ Item videmus q̃ licet mali ad tp̃s ꝓserenk. tñ multi eox vel in vita puniunk vel mala morte finiunt. Et ideo oĩa ista iudicia q̃ x̃ps facit in hoc tpe dicunk occulta. de qb⁹ dicit ꝙ cathedrã tenet in celis q̃ occulte & manifeste iudicat in terris de quibus indicijs occulti⁹ est materia hyuius psal. de qbus dicit in titulo ꝓo occultis filij. i. ꝙ dauid fecit hunc psalmum de occultis iudicijs & punitiõibus x̃pi filij dei. que facit ꝑcipue de malis affligẽtib⁹ bonos in hac vita. q̃ nullũ bonũ irremuneratũ & nullũ malũ impunitũ. Et etiã iudiciũ finale dicit occultũ. inquãtũ eius tp̃s est nobis ignotũ. ¶ Scõo est notandũ ꝙ dauid previdit in spũ oẽs persecutiões quas passura erat ecclesia a primo aduẽtu vsq̃ ad scõm: & puidit etiam oẽs punitiões & vltiões quas x̃ps debebat facere de persecutoribus & afflictoribus ecclesie ex suo occulto & iusto iudicio. Mã licet x̃ps permiserit ad tp̃s suã ecclesiã ab infidelibus & malis affligi. tñ in fine semper puniuit malos & exaltauit & liberauit bonos de quibus persecutionibus: & punitionibus dauid fecit hũc psalmũ. Sed est aduertendũ ſm aug. ꝙ quattuor principales persecutiones erat passura ecclesia a primo aduentu x̃pi vsq̃ ad scõs. Primo persecutionẽ iudeox in apostolis. Scõo psecutionẽ tyrannox tpe martyrũ. Tertio ꝑ secutione hereticox & pravox hoĩm in qua tñe sumus. Quarta erit psecutio antix̃pi. Sed in oĩbus his licet x̃ps ꝑmiserit ecclesiã suã ad tp̃s affligi ꝑ malos: tñ semp finaliter liberauit eccl̃ã & puniuit malos. Mã post primã psecutionẽ puniuit iudeos & romanos. Jn scõa puniuit tyrãnos iperatores & ceteros psecutores martyrũ diuersis penis. vt p⁹ de nerone & domitiano & diocletiano &c. Et liberauit ecclesiã⁹. Jn tertio puniuit hereticos & videm⁹ quotidie pravos & malos puniri post longã prosperitatẽ. Quarto puniet antix̃pm & suos sequaces: anteq̃ x̃ps veniat ad vniuersale iudiciũ. Et de istis quattuor iudicijs occultis fecit dauid psentẽ psalmũ. Causa ergo finalis & intentio oĩ in hoc psalmo est deterrere & incutere timorẽ malis vt timeãt diuinũ iudiciũ & desistãt a peccatis & inducere bonos ad patiẽtiã in aduersis. q̃: nullũ bonũ irremuneratũ & nullũ malũ impunitũ. Duo ergo. principaliter agit. Mã primo dicit se velle cõfiteri mirabilia iudicia dei. Scõo incipit narrare per singula sibi inerepasti gẽtes. ¶ Quantũ ad primã est aduertendũ. q̃ cõfiteri idẽ est ꝙ veritatem sponte fateri. & hoc cõtingit dupliciter. Mã aut cõfitemur facta nostra aut facta dei: primo mõ nõ possumus cõfiteri nisi peccata q̃ in actibus nostris vt nostri sunt: non inuenĩ nisi peccatũ ſm aug. si q̃d boni agimus: illud nõ est ex nobis tãꝫ ex nobis. q̃: oĩs sufficiẽtia nostra ex deo est ꝙ⁹ apl̃us. Et ideo talis cõfessio volũtaria dicit cõfessio peccatox. & hoc ꝑtinet ad penitentiã. Ex hac aũt cõfessiõe dicit psalmo. xxxj. Dixi cõfitebor aduersus me &c. ¶ Cõfessio aũt de deo est triplex. q̃: aut cõfitemur eius excellentiã & omnipotẽtiã. vt puta ipsum esse trinũ & vnũ & oĩm creatorẽ & incarnatũ & redẽptorẽ. &c. Et tñc dicit confessio fidei de qua ait saluator. mat. x. Quicunque me cõfessus fuerit coram hoĩbus. cõfitebor & ego eũ &c. Aut cõfitemur ei⁹ bonitatẽ & miam. Et sic narramus & allegam⁹ eius nobis collata beneficia. et talis dicit cõfessio beneficioꝝ. & primo ad gratiarũ actiões & ad laudes. Et de hoc dauid fecit plures psalmos. qui incipiũt a cõfessiõe. puta confitebor aut cõfitemini dño qñ bonus &c. Jtẽ de hoc fecit oẽs psalmos alleluyaticos & hymnos de laudibus dei memorãdo beneficia. Tertio aũt possumus cõfiteri iusticiã dei narrãdo eius iudicia iusta occulta aut manifesta. & hoc dicit cõfessio iusticie & iudicioꝝ occultox & ineffabiliter tremẽdox dei⁹ de hac materia est iste psalmus. Jdeo ait ꝓpheta dauid. Cõfitebor tibi dñe in toto corde meo. i. nõ solum ore. sed toto corde tibi sponte manifestabo & proferebor oĩa mirabilia & tremenda iudicia tua. Unde licet nõ possim nec sufficiã narrare omnia mirabilia in numero in hoc psalmo: tñ narrabo oĩa mirabilia iudicia tua in genere que facturus es. siue fecisti in ecclesia a primo aduentu vsq̃ ad scõm. Et ꝛs ista narratio iudicioꝝ dei fit ad terrorem malorꝫ & pravoꝝ perditi: tñ est ad exultationẽ iustoꝝ. vt habeãt etiã patiẽtiã in aduersis. & ne desperent in psecutiõe. sed expectẽt ꝑmiũ de sua patiẽtia. et credãt futurã punitionẽ suoꝝ psecutoꝝ. Jõ subdit dõ in ꝑsona ecclie & cuiuslibet iusti. ego. letabor & exultabo in gestu in te. O dñe altissime. & psallã tibi gratias agẽdo de premio bonoꝝ & punitiõe malox. Letabor dico in cõuertẽdo inimicũ. i. q̃: cõuertisti inimicũ meũ retrorsum scꝫ dyabolũ: membra eius. Littera ihieronymi hꝫ gratulabor in te. & psallã nõi tuo vt reuersi sunt inimici mei retrorsꝫ & corruerũt & peribunt ante te. & sic est littera plana. Nota ꝙ inimic⁹ ecclie est ꝓpo dyabol⁹ in capite. & ex cõsequẽti mẽbra ei⁹ mẽbra ant dyaboli primo fuerũt iudei. Scõo tyrãni. Tertio hꝛtici. Quarto erit antix̃ps cũ sequacib⁹ suis. hos x̃ps cõuertit retrorsum. & fecit retrocedere qũ eis abstulit vires & debilitauit & infirmauit & abstulit arma in qb⁹ cõfidebãt. Jdeo subdit ipse inimic⁹ dyabol⁹ & mẽbra ei⁹ infirmabunt in aduẽtu suo ꝓpo & scõo: & pibũt a facie tua. Mã dyabol⁹ fuit infirmat⁹ & eiect⁹ ꝑ baptismũ & mortẽ & passionẽ x̃pi. Et mẽbra ei⁹. i. iudei & tyrãni & antix̃ps fuerũt primo puniti in hoc mũdo ꝛpaliter: & in alio eternaliter cum dyabolo.

Confitebor tibi.

duplicit x̃ps punit iudeos.

Triplex cõfessio de deo.

nitionẽ eternã in inferno oĩm peccatox impenitẽtiũ siue obstinatox. Tertio punitionẽ antixpi cuius ruĩ. Scõa ibi cognoscet dñs iudicia faciẽs. Tertia exurge dñe. ¶ Quãtũ ad primũ est aduertendũ ꝙ dupliciter punijt x̃ps populũ gentilẽ & etiã iudeos. Primo destruẽdo in eis errorẽ & suscitando fidẽ. vt inquit Augu. Et sic destruxit in eis & exterminauit diabolum. Secũdo punijt & destruxit obstinatos in corpore & alia dicit ergo o dñe iesu x̃pe tu increpasti gentes & etiã iudeos gẽtiliter viuẽtes. & hos increpasti per ꝓdicationẽ apostolorũ in quibus cõuersis perijt diabolus impius q̃ eis dñabatur. q̃: destruxerũt oĩa idola que adorabant. Et sic dele⁹ sti. nomẽ eorũ in seculũ seculi. q̃: nõ vltra nominant gẽtiles. Sed x̃piani vt ꝑz. Za. xiij. in illa die destruã oĩa nomina idolorũ. & nõ nominabunt vltra. Et omnẽ spiritũ immundũ auferã &c. Jtem non solũ destruxisti superstitionẽ gentiliũ. Sed etiã celesti regnũ & sacerdotiũ iudeox & regalia & cerimonialia. q̃: nõ erunt amplius in memoria quo ad effectum. vt patet Esa. lxxxvj. Jtẽ nõ solum delesti gentiles & iudeos spiritualiter vt dictum est: ſ etiam temporaliter.

xxiij. q. v. s. vlti. c. vga furor mei assur.

Inimici defecerunt framee in finem: & ciuitates eorum destruxisti.

¶ Nam framee. i. arma & potestates inimici scilicet populi iudeox defecerũt in finẽ id est finaliter & eternaliter. & ciuitates eox scilz hierusalẽ & ceteras ciuitates iudee & galilee destruxisti per titum & romanos in vindictam mortis x̃pi tertiã destructi ciuitates gentilium obstinatorũ. Mã misisti pestilentias & guerras & strages inter eos. & hoc inuidictã sanguinis martyrũ. vt patet in octauo & decimo & vndecimo ecclesiastice hystorie. Unde ꝛs x̃ps ad tẽpus ꝑmisisset gẽtiles ꝓsequi x̃pianos tñ in fine reges x̃pianorũ destruperit cõplures ciuitates paganoꝝ & subiecerũt eos. Unde karolus magn⁹ vastauit totã saxoniã & interfecit oẽs paganos vltra etatẽ septem annorum. Jtẽ legitur ꝙ multe ciuitates paganorũ fuerũt fulminare & submerse et terre motu subuerse tvisterali & etiã externo bello desolate. que oĩa facta sunt iusto dei & occulto iudicio in vindictã sanguinis martyrũ. Et sic.

xxiij. dist. multis. et. xxxv. q. iij. c. j.

Perijt memoria eorum cum sonitu: & dñs in eternum permanet.

¶ Memoria illorũ obstinatorũ perijt cum sonitu & strepitu armorũ & clangore tubarũ. & tñ dñs. i. nomen x̃pi in eternũ permanet stabile & firmũ eius ecclesia sua. Mã ipsi conati sunt delere nomẽ x̃pi & tñ ipsi deleti sunt. & fides x̃pi manet stabilis & inconcussa. & sic diabolus fuit extinctus & deletus in se & in mẽbris suis. Mã primo fuit eiectus foras ꝑ baptismũ a cõuersis. Scõo fuit destructus in mẽbris obstinatis. Mã principes facti x̃pi obtinuerũt ciuitates gentilium. & cõminutis idolis conseerarunt x̃po tẽpla eox. Et sic perijt memoria diaboli cum sonitu predicationis apostolorum & doctorũ. Et etiam perijt memoria obstinatorũ cum sonitu diuine punitionis & sententie. Et non solus perijt

memoria supradictorũ infidelium sed etiã memoria diuitũ & magnorum principũ x̃pianorum perijt cũ sonitu cãpanarum & cymbalorum. Mã cum moritur aliquis magnus diues malus. cõmuniter fit magnus sonus cãpanarũ & exequiarum. Et sic perijt memoria eius quia nihil dignũ memoria dimittit in mũdo. Sed memoria iusti numq̃ peribit quia in memoria eterna erit iustus. Et sic patet ꝙ x̃ps destruxit oẽs malos & infideles. & oẽs impenitẽtes. & ratio est. Mã ipse in die ascẽsionis assumpsit iudiciariã potestatẽ: sedens ad dexterã patris &c. tũc.

ix. q. iij. c. alioꝝ.

Paranit in iudicio thronum suum: & ipse iudicabit orbem terre in equitate: iudicabit populos in iustitia.

¶ Paravit thronum suum in iudicio. & ideo iudicabit populos in equitate & iustitia. & hoc in occulto. q̃: sicut est iudex iustus. ita nullum bonũ relinquet irremuneratum. & nullũ malũ impunitũ.

vij. q. j. aduersitas. & vij q. j. cũ ꝓcessio et v. q. v. nõ oĩs.

Et factus est dñs refugiũ pauperi: adiutor in oportunitatibus in tribulatione.

¶ Factus est refugium pauperis populi christiani vexati & afflicti. & factus est adiutor eius in oportunitatibus & in tribulatione persecutionum. ¶ Et nota ꝙ dauid in toto libro psalmoꝝ vocat populũ x̃pianũ pauperẽ eo ꝙ lex euangelica continet oẽs diuitias mundanas ꝓpter regnum celorum. Mat. v. Jtẽ non solũ fuit adiutor populi x̃piani contra persecutores paganos. Sed etiã est adiutor in tribulatione & persecutione cuiuslibet pauperis x̃piani iusti contra oppressiones diuitũ. Nam licet x̃ps ad tẽpus permittat malos ꝓsperari. & bonos persequi. tamẽ in fine liberat eos & punit malos. Et sic x̃ps liberauit ecclesiã de manu tyrannorum. Et ideo vt iusti nõ desperent. in psecutione. Sequitur.

arg. viij. q. j. clemens. & xxiij. q. viij. scire ꝑ. q. iij. c. ad mẽsam.

Et sperent in te qui nouerunt nomen tuum quoniam non dereliquisti querentes te dñe.

¶ Et sperẽt in te qui nouerũt nomẽ tuum: quod est iesus cui proprium est saluare. ideo non dereliquisti querentes te domine. quasi dicat quia ꝓpriũ est tibi saluare: cum sis iesus: ideo non dereliquisti querẽtes & sperantes in te. Unde nota ꝙ ista ꝓpheta fuit impleta tẽpore cõstantini. quando dedit pacem ecclesie per conuersionem gentilium & quotidie impletur q̃: frequenter x̃pus punit malos & liberat iustos sua potestate.

viij. q. j. ops. & xxv. ꝑ. di. c. si q̃s vult.

Psallite dño qui habitat in syon: annũcia te inter gentes studia eius.

¶ Hic dauid predicit festiuitates quas ecclesia incepit celebrare in memoriam sanctorũ martyrum post⁹ cessauit persecutio tẽpore cõstantini. Unde ecclesia letatur in celebrando memorias martyrũ & etiam in punitione tyrannorum & persecutorum ecclesie. Ideo dauid exhortatur fideles ad laudem dei dicẽs. psallite o vos x̃piani cãtate & agite gratias domino iesu christo qui habitat in hac syon ꝑ gratiam & in superiori ꝑ gloriam & annunciate studia eius id est legẽ euangelicã & triũphos martyꝝ

Confitebor tibi quia iracundus es mihi. Confiteri qd est

¶ Sed nota ꝙ licet dauid dicat se velle cõfiteri mirabilia iudicia dei. Scõo incipit narrare per singula sibi inerepasti gẽtes. ¶ Quantũ ad primã est aduertendũ. q̃ cõfiteri idẽ est ꝙ veritatem sponte fateri. & hoc cõtingit dupliciter. Mã aut cõfitemur facta nostra aut facta dei: primo mõ nõ possumus cõfiteri nisi peccata q̃ in actibus nostris vt nostri sunt: non inuenĩ nisi peccatũ ſm aug. si q̃d boni agimus: illud nõ est ex nobis tãꝫ ex nobis. q̃: oĩs sufficiẽtia nostra ex deo est ꝙ⁹ apl̃us. Et ideo talis cõfessio volũtaria dicit cõfessio peccatox. & hoc ꝑtinet ad penitentiã. Ex hac aũt cõfessiõe dicit psalmo. xxxj. Dixi cõfitebor aduersus me &c. ¶ Cõfessio aũt de deo est triplex. q̃: aut cõfitemur eius excellentiã & omnipotẽtiã. vt puta ipsum esse trinũ & vnũ & oĩm creatorẽ & incarnatũ & redẽptorẽ. &c. Et tñc dicit confessio fidei de qua ait saluator. mat. x. Quicunque me cõfessus fuerit coram hoĩbus. cõfitebor & ego eũ &c. Aut cõfitemur ei⁹ bonitatẽ & miam. Et sic narramus & allegam⁹ eius nobis collata beneficia. et talis dicit cõfessio beneficioꝝ. & primo ad gratiarũ actiões & ad laudes. Et de hoc dauid fecit plures psalmos. qui incipiũt a cõfessiõe. puta confitebor aut cõfitemini dño qñ bonus &c. Jtẽ de hoc fecit oẽs psalmos alleluyaticos & hymnos de laudibus dei memorãdo beneficia. Tertio aũt possumus cõfiteri iusticiã dei narrãdo eius iudicia iusta occulta aut manifesta. & hoc dicit cõfessio iusticie & iudicioꝝ occultox & ineffabiliter tremẽdox dei⁹ de hac materia est iste psalmus. Jdeo ait ꝓpheta dauid. Cõfitebor tibi dñe in toto corde meo. i. nõ solum ore. sed toto corde tibi sponte manifestabo & proferebor oĩa mirabilia & tremenda iudicia tua. Unde licet nõ possim nec sufficiã narrare omnia mirabilia in numero in hoc psalmo: tñ narrabo oĩa mirabilia iudicia tua in genere que facturus es. siue fecisti in ecclesia a primo aduentu vsq̃ ad scõm. Et ꝛs ista narratio iudicioꝝ dei fit ad terrorem malorꝫ & pravoꝝ perditi: tñ est ad exultationẽ iustoꝝ. vt habeãt etiã patiẽtiã in aduersis. & ne desperent in psecutiõe. sed expectẽt ꝑmiũ de sua patiẽtia. et credãt futurã punitionẽ suoꝝ psecutoꝝ. Jõ subdit dõ in ꝑsona ecclie & cuiuslibet iusti. ego. letabor & exultabo in gestu in te. O dñe altissime. & psallã tibi gratias agẽdo de premio bonoꝝ & punitiõe malox. Letabor dico in cõuertẽdo inimicũ. i. q̃: cõuertisti inimicũ meũ retrorsum scꝫ dyabolũ: membra eius. Littera ihieronymi hꝫ gratulabor in te. & psallã nõi tuo vt reuersi sunt inimici mei retrorsꝫ & corruerũt & peribunt ante te. & sic est littera plana. Nota ꝙ inimic⁹ ecclie est ꝓpo dyabol⁹ in capite. & ex cõsequẽti mẽbra ei⁹ mẽbra ant dyaboli primo fuerũt iudei. Scõo tyrãni. Tertio hꝛtici. Quarto erit antix̃ps cũ sequacib⁹ suis. hos x̃ps cõuertit retrorsum. & fecit retrocedere qũ eis abstulit vires & debilitauit & infirmauit & abstulit arma in qb⁹ cõfidebãt. Jdeo subdit ipse inimic⁹ dyabol⁹ & mẽbra ei⁹ infirmabunt in aduẽtu suo ꝓpo & scõo: & pibũt a facie tua. Mã dyabol⁹ fuit infirmat⁹ & eiect⁹ ꝑ baptismũ & mortẽ & passionẽ x̃pi. Et mẽbra ei⁹. i. iudei & tyrãni & antix̃ps fuerũt primo puniti in hoc mũdo ꝛpaliter: & in alio eternaliter cum dyabolo.

xx. q. ij. non est. xxij. q. v. ſ. vl.

Increpasti gẽtes & perijt impius: nomẽ eorum delesti in eternum & in seculum seculi.

¶ Hec est scõa ꝑs in q̃ explicat & narrat ꝑ singula occulta x̃pi iudicia ꝑ manifestas punitiões ꝛpales malorꝫ & inimicoꝝ ecclie ꝑ iudicia secretionis. Et tria facit. nã ꝓmo ꝓdicit punitionẽ i hoc mũdo ꝛpalẽ psecutoꝝ ecclie tã iudeoꝝ ꝙ gentiliũ. Scõo pu

Universidad de Deusto
Biblioteca

in ecclesia celebrando eorū festiuitates. t hoc ānū
xlvij. di. ca. sicut hi. t. xij. q. iij. gloria epi. ciare inter gentes ad fidē cōuersas..

Quoniā requirens sanguinē eorū recordatus est: nō est oblitus clamorē pauperum.

¶ Nō est oblitus clamorem pauperum martyrū immo est requirens sanguinem eorum de manu tyrannorum. q: in vindictam sanguinis martyrū puniuit neronem t domitianum t diocletianum t ceteros tyrannos.

Miserere mei dñe: vide humilitatem meā de inimicis meis.

¶ Hic forsan ecclia liberata a tyrānis siue de manu tyrānoꝝ per constātinū. postea perit liberari de
B. vij. a. xxviij. di. ledulo. t. xlvj di. multi prauitate t psecutione hereticorū. Unde dicit miserere mei o dñe iesu xpe t libera me de inimicis meis hereticis t arrianis t ceteris qui surrexerūt contra me post constātinū: t vide humilitatē meā t hoc dicit. q: ecclia non vicit tyrannos hereticos eū armis. sed cū humilitate t auctoritate sacre scripture. miserere mei dico.

Qui exaltas me de portis mortis: vt annuncie oēs laudationes tuas in portis filie syō.

¶ Qui exaltas inquit me de portis mortis. Nam fuit pscutio ecclesie per arrianos: que quasi superaret psecutionē tyrānoꝝ ait rufinus. xij. ecclesia illice hystorie. ideo xps exaltauit t liberauit eam de portis t interitu mortis t totalis desolationis. cū misit athanasiū. t basiliū. t ambrosiū. t hylarium. t hieronymū. t augustinū ad defendēdā eam de pa
xj. q. iij. c. cuius di. uitate hereticorū. Unde oēs isti extincto mendacio hereticorū. annūciauerunt laudationes xpi t veritatem scripturarū in portis filie syon scilz ecclie toto orbe diffuse. vt patet intuēti illam persecutionem. Et ideo subdit ecclesia.

Exultabo in salutari tuo: infixe sunt gētes in interitu quem fecerunt.

j. q. iiij. c. boi. s. ecōtra. **In laqueo isto quem absconderunt: comprehensus est pes eorum.**

¶ Exultabo in salutari tuo scz in noie iesu q: supple gentes: id est gētiles t heretici infici. t submersi sunt in interitu quē fecerūt t astruxerūt contra me. Nā peccator t populus gentilis t cetus hereticorū cōprehensus est in laqueo quē absconderunt q: ipsi querebāt t machinabantur laqueū mortis cōtra fideles sed ipsi comprehensi sunt in morte. Nam nero interfecit seipm. t domitianus interfectus est a senatu. t diocletianus grādi t turpi plaga est percussus. t arrius cum suis cōplicibus qui cū falsa expositione t intelligentia scripturarum volebat fidem t ecclesiā confundere ipse in suo mendacio confusus. t interemptus et a dyabolo suffocatus est. t crepuit medius. vt ait Ambrosius. Itē tota illa bestia secte arrianorū que ab inferis extulerat caput. postea triceps facta in se contra se cōfusa est. Et sic in laqueo quem absconderant contra ecclesiam ipsa cōprehensa est. Et sic cōmuniter videmus pedes peccatorum comprehensos in lacō quē parant contra iustos. Et sic cognoscetur dñs iudicia faciens quia vnusquisq; peccator comprehēsus est in operibus manuum suarum.

Cognoscet dñs iudicia faciēs. in operibus manuū suarum comprehensus est peccator.

xv. q. j. c. nō est. et c. sunt q̄ dam. Et j. q. j. si qs iacer dotū. et vij. q. j. c. denicq.

Conuertantur peccatores in infernum. oēs gentes que obliuiscuntur deum.

¶ Licet isleversus possit adaptari cum sentētia superiori. tamē eo q̄ hic interponit vel pponit diapsalma. videtur q̄ comprehendat aliud genus sentētie. Nā superius locutus est t predixit punitionem temporalem persecutorum ecclesie. Hic autem in hac secunda parte predicit punitionem spiritualem omnium peccatorū obstinatorū post hanc mortē in inferno. Nam si petōres in hac vita non cōuertūtur nec corrigūtur per punitiones tē porales. sed morīunt impenitentes. tūc cōprehenduntur in malis operibus manuū suarū. t sic conuertunt t destinātur in infernū ineternū. Potest etiā dici. q̄ post q̄ superius ppheta pdixit iudiciū t punitiones temporales persecutorū xpi t ecclesie. Hic eorū predixit perpetuam dānationem factam in inferno. Et sic duplici pena puniuntur. dicit ergo dauid dñs iesus xps nō solum cognoscet iudex t faciens iusticiam tpaliter in hac vita: sed etiā post hanc vitam. immo cognoscet xps faciēs iudicia t punitionē de obstinatis post mortē. Nam ipse cōprehendet peccatorem in operibus manuū suarum. q: veniet ad eū sicut fur. t in illo statu cōdēnabit eum ad penam perpetuā ideo sequitur cō cōuertantur. id est cōuertentur t destinabunt peccatores in infernum scilz oēs gentes t carnaliter viuētes qui obliuiscuntur deū. Nam hec animaduersione percutitur peccator: vt moriēs obliuiscatur sui: qui dum viueret oblitus est dei. vt inquit Aug. Sed per oppositum erit de iustis. xxiij. q. j. circumcisione.

Quoniam nō in finē obliuio erit pauperis patiētia pauperum non peribit in finem.

¶ Deus non in finē t eternaliter oblitus est pauperis iusti. nec patiētia pauperū peribit. immo pmiabitur: q: sicut nullū malū impunitū: ita nullus bonū irremuneratum. Ideo sicut mali eternaliter conuertuntur in infernū. ita iusti destinabuntur in gloriā celestē. peccatores ergo qui in vita sua noluerunt conuerti ad deū nec dimittere petā: ideo cōprehēsi sunt in malis operibus. Et sic post mortē cōuersi sunt in infernū. i. destinati sunt in infernū. Nā ls talia iudicia facta de dānatis: impenitēt̄ib? post mortē sint nobis occulta quā tū ad euidentiā: tū sunt nobis certa quātū ad fidē q: credimus oēs impenitentes eterna dānatione puniri illico post vitam ad infernum.

Exurge dñe nō confortetur homo: iudicentur gentes in conspectu tuo.

xv. q. j. sūt q̄d a.

¶ In hac tertia parte pdicit pscutionē ecclie futurā tpe antixpi. t duo facit. Nā primo pdicit pdictā pscutionē. Secdo petit vltionē de antixpo. tse quacib? suis ibi. Exurge. dicit ergo o dñe iesu xpe exurge ne videaris dormire. postq̄ pmisi regnare antixpm veni ne cōfortet. nec psperet amplius hō s. antixps q̄ est hō purus ls faciat se deū t iudicentur gētes in cōspectu tuo. Primo occulto iudicio tpaliter. Secdo in publico t vniuersali iudicio. eternaliter puniēdo. q. d. accelera aduentū tuū t veni ad iudiciū: ne cōfortet t pspereturq̄ longū rēpus iste hō iniq̄tatis antixps. t nō pmittas ipsum diu regnare: sed abbreuient dies illi. ne deficiāt electi q: antixps tētabit delere oēs electos t trahere ipsos ad heresim suā ergo veni ad iudiciū tc.

de pe. d. h. ca. j. in princi. t pcx. d. c. ecce.

Constitue dñe legislatorē super eos sciant gentes quoniam homines sunt.

¶ Cōstitue. t ostēde te legislatorē sup eos. t sciāt oēs gentes. q̄si antixps t sui hoies carnales t voluptuosi sunt. nō penitētiales. Nā in primo aduētu tu venisti cū humilitate t dedisti legem euangelicā. sed cōtēpserunt eā t noluerunt seruare eā nec tibi credere. immo putarūt te esse hoiem purū. et nō deū. ideo ostēde te verum legislatorē in iudicio sup eos t sciant oēs gentes t cognoscāt q̄si hoies sunt t carnaliter viuētes. ¶ Nota q̄ multi referunt ly legislatorē ad antixpm vt sit sensus. O dñe iesu xpe postq̄ iudei t peccatores carnales t obstinati noluerunt te recipere. nec legem tuam seruare. ideo constitue antixpm pseudo legislatorem super eos: t permitte. eū regnare sup eos in penam peccati. t sciant t cognoscant q̄si hoies carnales sunt. t ita puniantur tc. Johā. v. Ego veni in noie patris mei t noluerunt me recipere. veniet autem alius in noie suo t illum recipiēt. Et sic vterq; sensus pōt esse verus t applicabilis litrere.

xv. q. j. c. illa. xl. di. sed si lud. xxiij q. v. qd g̃. t. dist. xix. anastasius.

Ut quid dñe recessisti lōge: despicis in oportunitatibus in tribulatione.

Dū superbit impius incēditur pauper comprehenduntur in cōsilijs quibus cogitant.

¶ Hic dat causam sui clamoris t grele t petitionis. Nā q: dixit exurge. i. ne videaris dormire t ne pmittas amplius regnare hoiem iniquitatis. Jō sequit. vt quid. i. quare recessisti tā diu longe a populo t ecclesia tua: permittendo ipsam crudeliter cōcutī affligi t terari. t cōculcari p antixpm. Et despicis populū xpianū. t quilibet iustum in oportunitatibus t tribulatione pscutionis. i. dādo oportunitatē antixpo t sceleratis: vt ipm persequātur t tribulent. Nā dum antixps t quilibet impius superbit. t in supbiā eleuatur per potentiā sibi pmissam tunc pauper populus xpianus. t quilibet iustus incēdit t affligitur t vexatur. ¶ Cōprehēdi tur in consilijs. Hic incipit sentētia q: in hebreo habetur capiatur in consilijs. ideo est sensus o dñe fac vt antixps t maligni non amplius affligant iustos nec regnent. Sed capiantur t cōprehendātur in cōsilijs quibus cogitant. t simili pena plectant t puniantur.

d. l. xxxvj c. donat Dē pe. di. j. illō vero.

Quoniam laudatur peccator in desideriis anime sue: t iniquus benedicitur.

Exacerbauit dominū peccator: scōm multitudinē ire sue non queret.

¶ Qui antixpus t quilibet obstinat? laudat? gloriat?, in desideriis aie sue t iniquꝰ bñdicit. Vnde oēs sequaces. sui laudāt t magnificāt eū adulando. Et sic petōr in tali psperitate elat? exacerbauit t puocauit dñm t cōtēpsit. t sic fit in multitudinē ire. i. superbie sue nō q̄ret deū. vel deus nō q̄ret eū dando sibi gr̄am. Q: deus exacerbat? iratus nō dabit sibi gratiam. t sic manebit in sua obstinatione t superbia induratus: ideo sequitur.

xv. q. j. §. j. ante fi. dist. xxiij capi. duo cōi.

Non est deus in conspectu eius inquinate sunt vie illius in omni tempore.

¶ Nō est deus in conspectu eius. inquinate sunt vie t operationes illius in omni tempore. nō male operando. sed male ceteris consulendo. q: ab infāta sua fuit possessus a dyabolo. t sic ergo non habendo deum in conspectu eius. nec iudicia eius p oculis t permissus a deo in sua obstinatione t potestate oium inimicoꝝ suoꝝ iustoꝝ dominabitur i. dominari permittetur. t sic decipitur.

Dicit enim in corde suo: nō mouebor a generatione in generationem sine malo.

xlv. di. c. ls nōnullī q̄ t. c. recedite.

¶ Dicit. i. dicet in corde suo elatus: nō mouebor ab hac generatione sine malo. i. non perdā oīum potestatem. super hanc generationē sine malo tpena eoꝝ. quasi dicat nullus poterit mihi resistere sine maximo dāno suo. Et non est mirum q̄ ista dicat antixps. Nam cū viderit oīa sibi bene adnotus suum succedere. putabit deum non curare nec prouidentiaꝫ habere de istis inferioribus. Et blasphe mabit contra deum. q: forsan erat illius secte opinionis qui dicunt deum non esse nec curare ista inferiora. Ideo sequitur.

xlvj. dist. c. hoc ys

Cuius maledictione os plenū est t amaritudine t dolor sub lingua eius labor t dolor.

¶ Cuius maledictiōe. i. blasphemia t amaritudie i. puocatione ad iram ℑ deum t dolo cōtra hoies os plenū est. sub lingua eius non erit nisi labor t dolor. i. crudelitas cōtra iustos t tormenta. Et sic.

De pe. di. ij. si. n §. liberi.

Sedet in insidijs cum diuitibus i occultis vt interficiat innocentem.

¶ Sedet. i. sedebit cum diuitib? sequacibus suis quos diuites efficiet de bonis pauperū raptis i occultis. vt interficiat oēm innocentē t iustum. t sic sedebit in prosperitate temporali.

Oculi eius in pauperez respiciūt insidiatur in abscondito quasi leo i spelunca sua.

xxiij. qō. iij. capi. duo an. t: finē. a ij. q. j. nil' lit ō pe. dist. ij. §. opponit

Insidiatur vt rapiat pauperē: rapere pauperem dum attrahit eum.

In laqueo suo humiliauit cū inclinabit se t cadet. cū dominatus fuerit pauperuz.

¶ Oculi eius in pauperem fidelem respiciunt. t insidiatur: t parabit insidias in abscondito cum astucia. sicut facit leo in spelūca sua. Nam sicut leo insidiatur in spelunca sua vt rapiat predam ad eo-

Universidad de Deusto
Biblioteca

medēdū. Ita antixps cū suis insidiabit rape. i. ad rapiendū pauperē. spoliādū. interficiēdū eū. Mā sicut auceps abscōdit se in tugurio t cadit inclinatus in terrā ne videat ab auib? t sic capit eas in laqueo t retiaculo suo. Ita iste malignus humiliando se. cōfi cadēs in terrā cū suis psecutoribꝫ capiet eū ses pauperē. Et hoc cū dñatus fuerit pauperū Et hoc faciet iste miser filius ꝑditionis. q: putabit deū ista nō respicere nec curare. ideo sequit.

de pe. d. j. medicina.

Dicit enī in corde suo oblitus est deus: auertit faciem suam ne videat in finem.

¶ Sed forsan melius est ꝙ ly in laqueo suo referatur ad punitionē antixpi t cuiuslibet maligni. vt sit sensus. Sed dum iste malignus antixps insidiatur vt rapiat pauperē populū xpiānū: tūc deus humiliauit eū q: cadet cū dñatus fuerit pauperū. Mā post ꝙ deus pmiserit regnare istū filiū perditionis. t sedere in tēplo tribus annis cū dimidio: tūc deus interficiet ipm spiritu oris sui. Et sic cadet in terra. scōa ad Thessa. primo. tūc apparebit eius iniqtas t delusio. q ante dixerat in corde suo oblitus est deus: ne videat nec curet ista interiora suo. ipse t oēs iniqui cognoscēt iustum dei iudicū per experientiam. Et ideo sequitur.

pria. q. ij. c. pastor. ꝓh. q. ij. gllia epi

Exurge dñe deus t exaltetur manus tua: ne obliuiscaris pauperum.

¶ Exurge dñe deus: t exaltet manus. i. potentia tua. i. veni ad iudiciū cum potestate magna t maiestate t ne obliuiscaris pauperū. sed fac vltionē de persecutoribus eorū. Iam.

arg. ij. q. viij. c. ꝙ to. dist. lxxxvij. desolatꝫ

Propter quid irritauit impius deus: dixit enim in corde suo non requiret.

Vides qñ tu laborem t dolorem cōsideras vt tradas eos in manus tuas.

¶ Propter q̄d impius antixps t quo iure irritauit t cōtēpsit deū t dixit in corde suo. deus nō requiret ista scelera de manu mea putās te nō esse verū deū t iustū iudicē: vides qñ tu cōsideras laborē et dolorē ut tradas eos in manꝰ tuas. Mā dc? pmittit malos regnare ad xps vt finaliter tradat eos in manus suas ad puniendum. Sed tñ cōsiderat t vindicat laborem t dolorem quē pauperibus intulerunt. Et ideo sequitur.

xij. q. ij. gllia epi

Tibi derelictus est pauper: orphano tu eris adiutor.

de pe. d. xiij. ꝑ. fi. mis hui?

Contere brachiū peccatoris t maligni quere tur peccati illius t non inuenietur.

¶ Tibi derelictus est pauper ad defendēdū t liberandū. t orphano tu eris adiutor. q: nō deseres eū sine auxilio. Q: in fine psecutiōis duplici pena punies antixpm t oēs oppressores pauperū. Mā primo cōteres t frāges brachiū t potestatē antixpi cuiuslibet maligni. Secō ḡref t examinabit peccatū eius. Et sic iste malign? nō inueniet scriptus in libro vite. nec numerabit inter electos. sꝫ numerabit in infernū. Et sic peribit ꝓsperitas t regnū antixpi t oīm tyrannoꝝ simul cū corpore t aia. Sed

Dominus regnabit ineternū t in seculū seculi peribitis gentes de terra illius.

de cōse. dist. iij. c. vltimo.

¶ Dñs iesus xps regnabit ineternū post iudiciū cum iustis t electis t pauperibus. cuius regni nō erit finis. t vos gētes. i. fideles boies terreni peribitis eternaliter de terra viuentium. Quoniam.

xlviij. di. c. sicut ꝙ

Desiderium pauperū exaudinit dñs: preparationem cordis eorū audiuit auris tua.

¶ Dñs exaudiuit desideriū pauperū: eo ꝙ cōtemplerit terrena t desideraverit celestia t ꝓparationes cordis eoꝝ audiuit auris tua. eo ꝙ n̄ ꝓparauerunt neq; edificauerūt magnas domos. in terra ꝫ per bona opa preparauerit ꝑpetuas mānsiones i celo t passi sunt ꝓsecutōes ꝓp iusticiā. Et ideo auris tua exaudiuit preparationes cordis eorum.

Ar. iij. q. vij. Judicet.

Judicare pupillo t humili vt non apponat vltra magnificare se homo super terram

¶ Judicare. i. ad iudicandū iniurias factas pupillo humili. vt homo iniquitatis antixps t quilibet alius iniquus non apponat nec ꝓsumat nec addat vltra se magnificare super terram quia vltra nō regnabunt tyranni t iniusti super terrā. Sed in inferno eternaliter cruciabunt. ¶ Est etiā aduertēdū ꝙ totus iste ps potest exponi de iudicijs q̄ xps facit quotidie de tyrannis t oppressoribus pauperū: quo ꝫ deus permittat ad tps ꝓsperari: tñ finaliter videm? eos in bonis t ꝓsperis mala morte perire

xxxj. q5. vj. agnoscimus. t c. recedite.

A dño cōfido quomodo dicitis anime mee transmigra in montem sicut passer.

¶ Titulus in fine ps ipsi dauid ex titulo apparet ꝙ dauid fecit istū psalmū dirigēs nos in xpm. q̄ est finis legis: sed de materia dicunt iudei moderni. ꝙ dauid fecit hunc psalmum vbi fugiens a facie saul abijt in spelūcā odolām vltra iordanē qñ cōgregati sunt q̄dringenti viri de tribu t cognatione sua t factus est eorum princeps. cui dixit gad. noli manere in presidio. Sed ꝑficisere i terrā iuda q: deus erit tecū. Ecōtra aūt persuadebant cognati sui. ne rediret in iudeam quia saul q̄rebat ipsum interficere. vt patet. j. Reg. xx. ca. Et Dauid voluit magis obedire ipsi gad ꝓphete. ꝙ suasioni consanguineorum. De quo aduentu t regressu in iudeam dicunt iudei ꝙ fecit hunc psalmum. quasi dicat ad consanguineos. Ego in domino confido cur ꝓhibetis me redire in iudeam: q: dicitis fuge a facie saul t transmigra in montem sicut passer fugiens sagittarium transmigrat in mōtem: quia saul iam parauit sagittas suas in pharetra querēs te interficere: Ideo fuge ad montes. t ne reuertaris in iudeam tc. Et sic isto modo iudei litteraliter exponunt istum psalmum de illa fuga. tredtu ipsius dauid in iudeam ad preceptum gad ꝓphete. Sed manifeste patet talē expositionem esse inutilem nō explicantē aliquod sacramentum cum dauid nō min? sit ꝓpheta in hoc psalmo: ꝙ in ceteris maxime q: per hunc psalmū dirigit nos in

xpm. qui est finis legis. vt appparet in titulo ꝓpsito. Et iō est dicendus: ꝙ supradictus reditus dō in iudeā nō est precisa t principalis materia huius psal. Sz fuit materia exēplaris t figuratiua inquā tū dauid fuidit in spū spontaneū aduētum xpi in hierlm ad mortē t passionē t per cōsequens spontaneā oblationē apostoloꝝ t martyrū ad martyriū suscipiendū pro xpo: ex illa ergo fuga accepit dauid parabolā t propositionē ad faciendū psalmū.

¶ Ad cuius intelligentiā est notandū sicut habet Mat. xxj. ꝙ cū xps esset in partibus tyri t sidonis incepit ostendere discipulis mysteriū sue passiōis Et primo quomodo oportebat eū ire hierosolimā Et ibi multa pati a senioribus. tc. Cuius accessiꝰ volens prohibere petrus dixit absit a te dñe. non erit tibi hoc. cui respōdit xps. vade sathana q: mihi scādalū es. Et tūc xps cōuersus ad oēs discipulos dixit. Si qs vult post me venire abneget semet ipm. t tollat crucē suā t sequat me. Ite legit Jo. x. ꝙ cū iudei voluissent ieſus apphēdere. eripuit de manib? eoꝝ t abijt trāsioadanēybi solebat iohānes baptizare iuxta spelūcā odolā: ad quā fugerat dō a facie saul vt supra dictū est. t ibi mānit ieſus p aliquot dies tc. Sz cū esset ibi venit nuncius ex parte marthe t magdalene notificās qualiter lazarus infirmabat ad mortē: t tūc dixi ieſus discipulis suis: lazar? amicus noster dormit ideo eamus in iudeā vt a somno excitē eum: cui dixerūt discipuli. Rabi nūc q̄rebant te iudei lapidare: t iterū vadis illuc? Et q̄d? ps ꝙ discipuli multotiēs conati sunt ꝓhibere ieſum: ne rediret in iudeā ad patiendū ꝓ nobis. Sed ieſus magis voluit obedire t satisfacere patris voluntati: q̄ pie t humane suasioni discipuloꝝ. Sed venit in iudeā t suscitauit lazarum: vt ptz Joh. xj. t postea passus est ꝓ nobis. Et supradicta ptz ꝙ illa fuga dauid a facie saul fuit ꝓpria figura xpi. Mā ad cūdē locū trāsiordanē ad quē fugit dauid: vbi cōgregati sunt quadringēti viri tc. Ad cūdē etiā locū fugit xps cū discipulis suis a facie phariseoꝝ ad quē venerūt cōgregati sunt multi. Jo. x. Ites spontaneus reditus ipsius dauid in iudeā ex ꝑcepto gad ꝓphete: fuit etiā figura reditus t aduēt? spōtanei ipsi? xpi in iudeā t hierlm cōtra sensum discipuloꝝ. Omnia ergo ista ꝓuidēs dauid in spū ꝓ illā figuram t reditū fecit hunc psalmū: in quo introducit xpm loquentē: in quo duo facit. Nam primo increpat discipulos suos ꝓhibētes ipꝫ venire in hierlm ad patiēdū ꝓ nobis. Secō ꝓdicit futurā punitionē t dānationē suoꝝ crucifixoꝝ ex iusto dei iudicio ibi dñs in tēplo sancto suo Quantū ergo ad primū vides discipulos suos ꝓhibētes ipm venire in hierlm ad puniendū increpat eos dicēs O modice fidei: nescitis ꝙ ego in dño cōfido q̄ liberabit me ꝓ resurrectōez t punier iudeos ꝑ eternā dānatiōez: quo ergo timentes dicitis aie mee nō vadas ad iudeā: q: ibi te volebāt lapidare.

De pe. dist. ij. ꝓ. opponitur.

Sz trāsmigra in montē. i. fuge ad montē. sicut passer fugit sagittarios: volentes ipsum interficere.

Quñ ecce peccatores intenderūt arcū: paraverunt sagittas suas in pharetra vt sagittēt in obscuro rectos corde.

Peccatores t maligni scz principes sacerdotū et pharisei parauerūt sagittas suas in pharetra. Mā sicut auceps intrēdit arcū suū t parat sagittas suas in pharetra ad sagittādū passeres. Ita iudei intrēderūt arcū siue ptātis: t maliciet ꝑparauerūt sagittas suas ī pharetra. i. machinati sunt falsa testimonia t crimina cōtra te t tuos in occulto. s. ꝙ tu dixisti destruā t ēplū hoc t in triduo reedificabo illō t ꝙ ꝓhibuisti dari cēsum cesari tc. Et oēs has sagittas parāt in occulto: vt postea sagittēt t feriāt rectos corde. s. te t oēs discipulos tuos t iustos. Iō caue ne vadas illuc. quasi dicat xps oia ista dicētis aie mee putantes me retrahere ex timore mortis. Sed magis volo obedire ꝑi meo t cōpati toti gñi humano ꝙ vobis ꝓ mīe ꝓplacere q: i dño ꝑfe meo cōfido q̄ liberabit me per resurrectionē: t totum genus humanum per meam passionē t puniet iudeos crucifixores meos ad eternam ꝺamnationez Et ideo xps cōuersus ad ꝑem dicit. O pater oia supradicta dicūt discipuli mei ex q̄dā pia dilectiōe t compassione.

xxiij. q. iij. Quñ quē fecisti destruxerūt: iust? aūt qd fecit

Quñ quē fecisti destruxerūt: iust? aūt qd fecit

¶ Juxta iudei destruxerūt t interfecerūt iustū filiū tuū: quē tu tā magnis donis ꝓfecisti: ꝺbo tuo vnie do t oia dona gratie nō ad mēsurā tribuēdo: t mediatorē dei t hoīm cōstituēdo: qd ergo mali fecit iste. iustus filius tuus. quē ita grauiter per iudeos tractari permittis: cum sit iustus sine peccato tc.

xlj. di. c. persimo niam.

Dñs in tēplo sctō suo: dñs in celo sedes ei⁹.

¶ In hac scōa parte ꝑdicit punitionē crucifixoꝝ suoꝝ in qua duo facit. Mā primo allegat deus esse iustū iudicē. Secō ex iusto dei iudicio ꝑdicit damnationē t punitionē suoꝝ ꝓsecutoꝝ: ibi pluet sup peccatores. Dicit ergo: ꝫ iudei occiderūt istū iustū sine peccō: tū nō euadēt punitionē: qñ dñs de? sedet in tēplo sancto suo: in celo: t q: est dñs t iustus iudex: ideo sedes ei? iudiciaria est in celo. Et notāter ponit ibi dñs bis. Mā dñs in tēplo sancto suo refert ad patrē: sed ꝑ ti dñs: in celo sedes eius intelligit filius: qui sedens a dextris patris accepit iudiciariā ptātem: t ideo dicit dauid ꝙ dñs ꝓ est in tēplo sancto suo t dñs filius t sedes eius est in celo. q. d. ꝙ licet iudei iudicauerint xpm falso mō occiderint iniuste: tū sicut deus pater est in tēplo sancto suo. Ita dñs xps est? filius est a dextris ꝑis q: in celo est sedes ei⁹ iudiciaria t sic iudicabit eos q̄ ipsum iudicarunt t interfecerant iniuste. Unde.

Abacuh ij. d. ista ij. c

Oculi eius in pauperem respiciunt: palpebre eius interrogant filios hominum.

¶ Oculi eius respiciunt in quemlibet pauperem oppressum iniuste t passum iniuriam: vt puniat oppressores suos t vindicet ipsum. Et palpebre eius ea ꝙ oia sunt nuda t manifesta oculis eius interrogant filios hoīm carnaliter viuentes. Et dñs iesus xps iudex vniuersalis. nunc in iudicio occulto t in fine mundi iudicio manifesto.

xxv. dist. c. vnum ex ārium ꝑ. al's.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Dñs interrogat iustum ⁊ impiū qui aūt dilegit iniquitatem odit animam suam.

¶ Interrogat iustū ⁊ impium. i. examinat causas ⁊ discutit inter iustum ⁊ impium. Et sic tribuit vnicuiq; ꝓm opa sua. Sed q; dixit ꝙ dñs interrogat iustū ⁊ impium. i. peccatorem. Posset aliqs dubitare vocat peccatorē impiū? Ad hoc rñdet ⁊ subdit ꝙ omnis peccator est impius ⁊ crudelis. Nam peccator est ille qui diligit iniquitatē. Sed talis odit aiam suā ⁊ abhorret: offerēs eā ad mortē perpetuā ⁊ eternam: ergo est sibi impius ⁊ seuus ⁊ crudelis. Et est valde aduertendum per hoc ꝙ ait palpebre eius interrogāt filios hominum. Nam hec est differentia inter iudicē prouidū: prudentē ⁊ tardum. Mā iudex grossius ⁊ tardius procedit per ambages ⁊ longā locutionē ⁊ interrogationē verborū circuitionē. Sed iudex prouidus ⁊ prudens in solo aspectu iudicat. et cognoscit: ⁊ apprehendit veritatem inter iudicādos: ⁊ quasi in solo aspectu ⁊ colore et facie cognoscit reū. Et sic dicit ꝓphęta ꝙ deus puidus iudex nō indiget longa interrogatiōe ⁊ circuitu ad cognoscendā veritatē. Mā in ictu oculi faciet iudiciū. Vnde palpebre eius ⁊ solus aspectus interrogāt filios hominū ⁊ cognoscit iustum ⁊ impiū: q; ola nuda sunt oculis eius. Et ideo est prouisum ne quis cecus possit esse iudex: vt possit iudicare per colorē ⁊ mutationē faciei ⁊ alterationē ⁊c. Duo ergo habet ꝛps in iudicio. Primo ꝙ est iustus. Secundo ꝙ prouidus ⁊ prudens ⁊c.

De pe. diſ. iij. q vulti gl. **Pluet super peccatores laqueos: ignis sulphur ⁊ spūs procellarum pars calicis eorū.**

¶ Hic predicit punitiones ⁊ destructionē iudeoꝝ ꝓpter peccatū mortis ꝛpi. ℟ ¶ Vnde est notādū ꝙ deus non potest ostendere maiorē iram peccatori ꝙ nō dare sibi gratiā: ⁊ dimittere eū in admirationib⁹ suis. Mā ex natura sua corrupta ⁊ vitiata semper ruit in diuersa scandala et diuersos laqueos: postq̄ nō ꝯtinet ꝓseruatorē. Ita iudei obstinati post mortē ꝛpi ruerūt in diuersa scandala: ⁊ inciderunt in diuersos laqueos. per illos. xl. annos vt ait ioseph⁹ de bello iudaico. Mā primo inter eos fuerūt maxime discordie ⁊ seditiones ⁊ cōmissa sunt multa homicidia ⁊ furta ⁊ rapine. Secōo cōmouerūt rebellionē cōtra romanos: vnde euenit obsidio ⁊ destructio: ergo seditiōes ⁊ rebellio fuerūt eis laquei quos deus pluit eis de celo permittēdo eos ruere in similia scandala. vnde euenit eis destructio ⁊ iudiciū. Vnde quattuor mala fuerūt inflicta filiis iudeis. Primo laquei ⁊ occasiones scandali. s. rebellio ⁊ obsidio per romanos. Secōo ignis q; ciuitas fuit incēsa. Tertio sulfur tormentoꝝ ⁊ balistarū tra hentiū lapides contra muros ex impetu pulueris sulphurei quas bōbardas vulgariter vocāt. Quarto fuit spūs procellarū vētoꝝ ⁊ fulminū de celo: vt ait ioseph⁹ multa fulguraꝝ signa visa sunt in celo supra ciuitatē illis diebꝫ. Et sic oīa ista mala realiter ⁊ corpaliter fuerūt iudei passi. Sꝫ vltra hāc penam tpalē patiunt in inferno eternaliter laqueos ⁊ cathenas perpetue captiuitatis ⁊ ignē ⁊ sulfur ⁊ procellā eternā ad quā manifeste mittet eos ꝛps in iudicio finali cū dicet. Ite maledicti in ignē eternuꝫ ⁊c. Dicit ergo ꝙ eo ꝙ iudei occiderūt ꝛpm iustū. ideo in punitionē illius peccati placet dñs super eos laqueos scandali vt dictū est ⁊ ignis sulphur ⁊ spūs procellarum erūt pars ⁊ portio calicis ⁊ punitionis eorum.

Dist. xlv. c. q̄ emē dat. et ꝛpj. q. j. reuer. i. mini.

Quoniam iustus dñs ⁊ iusticias dilexit. eq̄tatem vidit vultus eius.

¶ Hic assignat causam quare deus puniet eos sic ⁊ dicit ꝙ ideo deus sic puniet q; est iustus ⁊ semp dilexit iusticias. Et ideo vultus et veritas suę iusticie videt equitatē ⁊ illā amplectit. Cū ergo iusticia sit virtus que tribuit vnicuiq; qō suū est et ꝛm opera sua. Ideo deus puniuit iudeos iuxta iniquitatē suā ⁊ tribuet bonis ꝛs merita eoꝝ. Totus etiā iste psalmus exponit in ꝓsona totius ecclesie que tpe tyrannoꝝ fugiebat per mōtes. Sed ls ad tps permiserit deus eaꝫ affligi: tñ postea iusto iudicio puniuit tyrannos ⁊ persecutores. Mā primo puniuit iudeos ⁊ postea tyrannos scilicet neronem et domitianū ⁊ diocletianum ⁊ ceteros. Et ideo iste psalmus legitur in festiuitatibus martyrum eo ꝙ confidentes in dño ⁊ sequentes ꝛpm se martyrio sponte ꝛpo obtulerūt. Et sic quilibet martyr pōt dicere verba huius psalmi ⁊ tota ecclesia simul cū capite suo.

xxij. q. ij. cū aliqs infra. ſ. vij. a.

Saluum me fac dñe qñ defecit sanct⁹ qñ diminute sūt veritates a filijs hominum.

¶ Huic psalmo ꝓponit talis titulus. s. in finem. psalmus dauid pro octaua. Ex quo titulo appareꝫ ꝙ dauid fecit hunc psalmū dirigens nos in ꝛpm q̄ est finis legis. Et ꝙ cātabat i tēplo gradatim ele uādo ocē. vsq; ad octauū pictū vel q; cātabat cū i stō musico octo chordaꝝ: eoꝝ hō mystic⁹ introduct⁹ ad loquēdū i psalmo expectabat liberari i octauo die ab oi ignorātia ⁊ pestifera doctrina sc̄z i die resurrectiōis q̄ erit octaua dies mūdi: vt dictū est psalmo. vj. De materia aūt huj⁹ psalmi dicūt quidam hebrei ⁊ catholici ꝙ dauid fecit hūc psalmū: videns ingratitudinē ciuiū ceyle: q̄ voluerunt ipsum tradere in manus saul. ij. Reg. xxiij. Ideo ait dauid Saluū me fac deus qñ defecit sanct⁹: quasi dicat q; tam nulla est sanitas nec fides in hominibus. q; diminute sunt veritates a filijs hoꝝ. s. a ciuibus ceyle ⁊c. Et sic glosant litteraliter totū istū psalmū de dauid cōquerente de illa ingratitudine: de qb⁹ petit vltionē ⁊c. ¶ Sed talis intelligētia ⁊ expositio nullo modo videt cōuenire littere huius psalmi nec detegit thesaurum latentem in hoc psalmo cū in medio eius dicat ꝓpter miseriā inopum ⁊ gemitum pauperū: nunc exurgam dicit dñs ⁊c. Ite eloq̄a dñi. eloquia casta ⁊c. Ideo dimissio modiodi cēdi iudeoꝝ. ¶ Est dicendū ꝙ dauid considerans

mores hominum esse corruptos ꝓpter superstitionem gentilium: ⁊ prouidens in spiritu scripturam sacre legis fore deprauandā ante aduentū ꝛpi per falsas traditiones scribarū ⁊ pharisęoꝝ ⁊ sadducęoꝝ. Ideo fecit hunc psalmū in quo petit liberari a tali pestifera doctrina per aduētū ꝛpi ⁊ doctrinā ⁊ veritatē euāgelicā. ¶ Duo ꝙ facit: nā primo ostendit oēs mores hoium esse corruptos ex falsa superstitiōe gētiliū. ⁊ oēm doctrinā eē deprauatā ante aduentū ꝛpi. Secōo per modū petitionis ꝓdicit mūdū esse liberādū a tali peste ꝙ ꝛpm ⁊ legē euāgelicā: ibi ꝙ miseriā. ℣ ¶ Quātū aūt ad ꝓmū est dicēdū ꝙ ls sit difficile loq̄ deueriate: vt ps secōo metaphi. tñ quātū ad ꝓns spectat est aduertēdū: ꝛm Aug. xv. de tri. ⁊ sup Jo. ꝙ cū ꝛps sit prima veritas inquantū est vnū patris. Ideo est metrū ⁊ mensura ⁊ cā oīs veritatis: ⁊ per ꝺns est dicendus ꝙ ipse est prima iusticia ⁊ cā omnis iusticie. ⁊ ꝓma sanctitas ⁊ cā oīs sanctitatis. Et sic ꝺr veritas verificās ⁊ iusticia iustificās: ⁊ sanctitas sanctificans q; docuit oēm veritatē. Sed q; oīs veritas ⁊ iusticia ⁊ sanctitas ipsi⁹ dei lucet ⁊ manifesta est ꝓ ꝛpm in vtroq; testō: primo patriarchis ⁊ ꝓphętis in veteri testō. Secōo per scipsum in nouo sicut ꝓdictū est. Ideo est dicēdū ꝙ tota sacra scriptura veri usq; testi ꝺr: veritas ⁊ iusticia ⁊ sanctitas: inquātū ista tria manifestant in ipsa sacra scriptura: vel inquātū deus lucet in scriptura per veritatē ⁊ iusticiam ⁊ sanctitatē: vel inquātū deus per legē diuinas verificat ⁊ iustificat ⁊ sanctificat hoies. Ista ꝙ tria se cōsequūtur per ordinē. s. veritas ⁊ iusticia ⁊ sanctitas. Mā veritas est quedā adequatio ⁊ cōformitas hois fidelis ad deū per fidē articulorū. ⁊ iusticia est quedā adequatio hois iusti ad deum per obseruantiā diuinorū ꝓceptorū ⁊ mandatorū. Et sanctitas est quedā adequatio ⁊ ꝛformitas hominis ad deū ꝛm ordinē totius diuine legis: q; ꝺ intantum ꝺr verax ⁊ fidelis inquātū adequat ⁊ ꝛformat ꝛtellectū ⁊ inderet per fidē ꝛcredendo articulis fidei. Et intātū ꝺr iustus inquātū cōformatur diuine voluntati obseruando mandata. Et intātū ꝺr sanct⁹ inquātū cōformat ⁊ cōfiguratur deo per ecclesiastica sacra. ⁊ inquātū ordinat vitam suam in deū ꝛs ꝺr ordinē diuine legis. q; sctūs ꝺr q̄ſi bene ordinatus ꝺ sancto sanctis sanct⁹ sanctū sanctu. Sanctire enī idem est qꝺ bñ ordinare. Ideo ille qui bñ ordinat vitam suā in deū ꝛm legē idest credēdo articulis ⁊ diligēdo deū in se ⁊ ꝓpter se: ⁊ diligendo ꝓximū in deo ⁊ ꝓpter deū: ille talis ꝺr sanctus idest bene ordinat⁹ q; seruat spem ⁊ modū ⁊ ordinē in credendo ⁊ diligendo deū ⁊ ꝓximū: ⁊ ponēdo ⁊ cōstituendo spem suam in deo tanq̄ in fine vltimato. Ex ꝓdictis sequitur primo ꝙ qui negat ꝛpm: negat oēm veritatē ꝓbatur: q; ꝛps est verbum patris ⁊ prima veritas ⁊ cā omnis veritatis ⁊ sanctitatis: ⁊ iusticie: ⁊ sic qui negat ꝛpm negat totam legem diuinam: q̄ a ꝛpo tradita est in vtroq; testamento: vt dictū ē in prologo tractatu. iij. Vnde ꝛps ad hoc venit i mūdum: vt declararet veritatē que latebat in lege veteri. q; lex per moysen data ē: sed veritas ⁊ gratia per ꝛpm facta est: vt ostensum est in nouo testamento. Ideo ꝛps dicit ꝓphęta Jo. xvi. Ad hoc natus sū ⁊ ad hoc veni in mundū: vt testimoniū perhibeam veritati: ois enim qui est ex veritate audit vocē meā. Et sic ꝓz. ꝙ qui negat ꝛpm negat omnē veritatem. Item sequit scōo ꝙ qui negat ꝛpm ⁊ eius legem euāgelicā: negat deū patrē qui in iordane ⁊ in mōte thabor testificatus est de ꝛpo: dicēs hic est filius meus dilectus. ipsum audite. vñ ꝺr: prime Jo. v. q̄ credit in filiū ꝺs filiū dei in se. q̄ nō credit mendacē facit eū: q; nō credit testimonio: qō testificatus est deus de filio suo. Et sic ꝓz qualiter qui negat ꝛpm negat oēm veritatē ⁊ iusticiā. ⁊ sanctitatē ⁊ totam sacram scripturā vtriusq; testamēti: que tota est ꝺ ipso christo. ¶ Et etiam qui negat christum facit deū patrē mendacem: vt dictum est. ¶ Secōo ē notandū ꝙ cū ista tria. s. veritas ⁊ sanctitas ⁊ iusticia: cōueniant in vno mō generali: inquantū dicitur quā dā equatione ⁊ cōformitatē hois ad deū: per obseruationē diuine legis. Ideo cōueniat idiomata sibi adinuicē in sacra scriptura: nā qñq; noie veritatis intelligit iusticia vt psal. cxviij. Oia mādata tua veritas. Ite ibidē principij verborū tuorū veritas. ite esa. xxvij. Mō expectabūt q̄ descendit in lacū ꝺra tē. i. iusticiā tuā. Et sic ꝓz ꝙ oīa que scribunt i lege dicunt quedā veritates ⁊ qdā iusticie ⁊ qdā sanctitates eo ꝙ ista reddūt hoiem verū ⁊ iustū ⁊ sanctū q; ordinent ipm in deū ⁊ debitū finē. ⁊ ꝺ ita ꝺr mēdax qui declinat a mādatis in quib⁹ cōsistit iusticia sicut qui declinat ab articulis. vnde ꝓme Jo. q̄ dicit se nosse deū ⁊ mandata eius nō custodit mēdax est ⁊ in hoc veritas nō est pariter ēt ꝺr maledictus ⁊ ñ sanctus qui declinat a mādatis dei. psal. cxviij. Et sic ꝓz qualr ista tria cōicant sibi noia in sacra scriptura. Et ita ꝺ per veritates itelligit oīa ista tria. s. fidē articulorū ⁊ obseruantiā ꝓceptorū ⁊ gram sacramētorū ⁊ ordinē charitatis. Et hec eadē tria ēt intēdit per sanctitatē: q; sanctitas includit veritatē ⁊ iusticiā ⁊ ecōuerso: q; nō solū ꝺr homo ver⁹ in quātū credit: sed ēt iquātū per fidē operat. nec ꝺr iustus solū inquātū bñ operat: sed inquātū operatur per fidē ordinādo vitā in deū: vt patebit psal. xviij. ¶ Ex dictis habitis est dicendū ꝛm aug. sup gen. ad litteram: ⁊ etiam xj. de ciuitate. cap. xiij. ⁊ xiij. ⁊ xv. ꝙ nō solū ꝺ sed ēt dyabolus fuit creat⁹ a ꝓncipio cū tali veritate ⁊ sctitate. ⁊ iusticia: q; deus simul fuit cōdēs naturā ⁊ largiēs gram. ⁊ per ꝺns cognouit deū trinū ⁊ vnū creatorē ⁊c. ꝓposita est sibi lex iusticie quā si seruasset fuisset beatus. ꝺ qua lege dicetur psalmo. lxxxj. sed q; non seruauit illaꝫ legē iusticie. Ideo dicit saluator Jo. viij. ꝙ in veritate nō steterit ab initio: ideo mēdax est ⁊ pater eius inquātū deuiauit ab illa veritate ⁊ diuina lege. Et sic ceciderit: vt patebit. psal. lxxxj. Eodē modo reneꝫ ꝙ adam primus ꝺ fuit creatus in eadē veritate ⁊ iusticia ⁊ sanctitate: q; ante petrū cognouit deum trinū ⁊ vnū ⁊ creatorem omnium. ⁊ gubernatorem ⁊ vidit deum incarnandū ⁊ futurum glorificatorem. Et fuit sibi ꝓposita lex iusticie in cuius obseruātia ꝓmissa erat sibi celestis felicitas: cui legi per

veritat⁊ iusticie⁊ sanctitatis diffinitiones

Mēdax quis ꝺr.

Mota ꝙ mō ista tria conueniunt

Mota ꝺ creatiōe homis ⁊ dyaboli.

Universidad de Deusto
Biblioteca

aliqō tp̄s fuit subordinatus ⁊ obediēs :⁊ per p̄ñs fuit iustus ⁊ sanctus eo q̄ deo erat ꝯformis per intellectū ⁊ voluntatē:⁊ in hoc cōsistebat eius originalis iusticia ⁊ veritas ⁊ sanctitas: sed peccando deficit ⁊ cecidit ab illa veritate ⁊ sanctitate:⁊ per ꝯsequēs non permansit i veritate ⁊ iusticia ⁊ sanctitate:in qua fuit creatus. Et sic perdidit iusticiā originalē:⁊ diminuit veritatem quā deus in ipso impresserat. Et sic mentitus est a veritate ⁊ iusticia. ⁊ diminuta fuit in eo omnis veritas:⁊ iusticia ⁊ sanctitas q̄ñ defecit ⁊ deuiauit a diuino p̄cepto. ⁊ sic fuit in eo tota natura corrupta ⁊ omnes potentie fuerunt vulnerate ⁊ debilitate. Et sic fuit ēt eā omnis mendacij:⁊ peccati in suis posteris:q: cōtinue omnis veritas ⁊ sanctitas :⁊ iusticia fuit eis diminuta:vsq; ad xp̄m. Et sic postq̄ iste adā sanctus ⁊ iustus defecit ꝑ peccauit:cōtinue veritates ⁊ iusticie fuerunt diminute a filijs hoim:p̄ successionem tēporis vsq; ad xp̄m:qui restaurauit oēm veritatē ⁊ iusticiā ⁊ sanctitatē. Unde ly adā non potuit diminuere veritatē primā essentialē in eo q: semper manſit imago dei in eo:tñ diminute sunt in eo veritates ⁊ iusticie dei:q: nō habuit tam clarā cognitionē de rebus diuinis sicut ante peccatū:vt cōiter tenet:⁊ hoc p̄ter impedimētū passionū ⁊ carnis corrupte nec habuit libertatē ⁊ facultatē de se ad seruandū legē dei:⁊ declinandū a malo ⁊ faciendo bonū ꝓpter eandem corruptionē. Et quib? patet q̄ sicut adā defecit a sanctitate ⁊ iusticia erga deum. Ita in eo fuit diminuta sanctitas ⁊ ordo partium inferiorū ad superiores:q: corruptus fuit tot? ordo ⁊ natura in eo. ⁊ languor cōcupiscentie inflict? in carnē. ꝯ. magis patebit psalmo. xiij. ly ille veritates iam fuerūt magis diminute in caym quā do occecatus inuidia cū dolo vocauit fratrē suum abel in agrū ⁊ interfecit eū. Gen. iiij. Et ideo ait sibi deus. Quare iratus es ⁊ cur concidit facies tua nōne si bene egeris recipies. sinaūt male. statī peccatū in foribus aderit. Sed sub te erit appetit? ei? ⁊ tu dominaberis illi ⁊c. Ex quibus verbis ostendit deus q̄ caym defecerat ⁊ deuiauerat a veritate cognitiua ⁊ legali quā deus in mente ⁊ ratione ei? impresserat. ꝓ cuius preuaricatione erat sibi pena infligenda. Sed magis iste veritates fuerūt diminute a filijs hoim carnalib?:q̄ñ filij dei. ſ. filij seth. instructi in lege domini naturali videntes filias hominū descendentes a caym q̄ essent pulchre acceperūt eas in vxores:ex quibus nati sunt gigantes i. homines carnales ⁊ terreni qui dediti carnalib? voluptatibus :totaliter oblīti sunt legē dei: intantum q: corrupta ēt vniuersa caro ⁊ multiplicata fuit malicia hoim sup terrā:⁊ sic deus deduxit diluuiū super oēm carnē. solo noe saluato cū suis ⁊ filijs ⁊c. Gen. vj. Ité magis diminute sunt veritates a filijs ho. cū sozoastes relicta vera scia ⁊ regimine sue creatoris declinauit ad falsas artes magicas: q̄ nulla in se ꝯtinent veritatē: sed mendaciū ⁊ dolū in cuius ꝛpe nēbroth cū. sequacib? putāt fugare dirionem ⁊ dominiū dei decreuerunt fabricare turrim in babilonia. Sed iam magis sunt diminute veritates a filijs hoim cū nimus rex assyriorū fecit fabricare ido-
lū. i. statuā belli patris sui. Et fecit ipsam ab oīb? veneran. intantū q̄ dyabolus ītrauit statuāt cepit loq̄ dare rēsōsa in ea. Et sic oēs reges fabricaue rūt statuas filijs ⁊ patrib? suis defunctis: intātū q̄ idolatria diffusa ⁊ multiplicata fuit p̄ totū mundū vt ꝓz sap̄. xiiij. ¶ Sed adhuc magis fuerūt diminute veritates a filijs hoim:cū incepērit superstitiones ⁊ nefanda sacrifia in egypto:⁊ monstra multorum deorū. Et sic nefande ⁊ detestabiles superstitiōes ⁊ artes diffuse sunt per totū orbē. vnde intā tū verus deus fuit eis ignot? ⁊ cōtēptus. ⁊ dyabolus veneratus:q̄ cōpellebāt p̄fes immolare filios ⁊ filias ⁊ ꝓstitui ⁊ celebrari ludos scenicos ⁊ turpes ipsi bacco ⁊ veneri ⁊ deeuestet priapo. ⁊ multa alia detestabilia sunt cōmissa q̄ solus xp̄s eiecit de mūdo cū dyabolo actore eorū. vt patet eusēbi? i. v. xvj. de p̄paratione euāgelicā. Sed iā magis fuerunt diminute a filijs hoim q̄ñ scribe ⁊ pharisei puerterunt verā intelligentiā legis:trahentes legē ꝓphetas ad suū falsū sensum:to cecati inuidia ⁊ malicia negauerūt xp̄m qui est p̄ma veritas legis: et crucifixerunt eū: qui erat in lege p̄missus ad ōclarandū legē ⁊ ꝓphetas ⁊ ad liberādū de iugo legis: ⁊ de captiuitate petī. Et sic simul crucifixerūt sibi veritatē cū xp̄o. Ideo q: nullo mō veritas lucet in eis: manēt occecati ne intelligāt sacra dei. Dia ergo supradicta p̄euidens dauid i spiritu clamat ad xp̄m in persona hominis mystici. vt veniat ad liberandū eum de talibus superstitionibus ⁊ mēdacijs ⁊ detestabilibus moribus ⁊ de tali cecitate iudeor. Ideo dicit. o dñe iesu xp̄e veni in carnem:⁊ saluus me fac. Illā postq̄ factus adā defecit ⁊ peccauit diminute sunt veritates a filijs hoim:nas adam fuit creatus sanct? ⁊ in gra:sed q̄ñ peccauit defecit gra ⁊ in eo ⁊ ois sanctitas. ⁊ sic postea diminute sūt veritates. ſ. cognitio veri dei ⁊ legis diuine. Vel pōt sic construi. o dñe iesu xp̄e saluū me fac. Illā postq̄ adā peccauit sup. defecit sanctus. i. ois sanctitas ⁊ iusticia q: perdidit originalem iusticiam ⁊ gram ⁊ oia p̄mia que cōsequebant illam originalem iusticiam q̄ñ exinde successiue diminute sunt supradicte veritates a filijs hoim successoribus adāvsq; ad xp̄m:q: diminuta fuit diuina cognitio ⁊ fides:⁊ obedientia ⁊ cognitio diuine legis, ꝓbatur. nam.

De mino rege assyrioꝝ

Vana locuti sunt vnusquisq; ad primū suū labia dolosa in corde ⁊ corde locuti sunt.

¶ Unusquisq; locut? est vana documēta ⁊ exēpla ad primū suū. nā locuti sunt labia dolosa in corde i. per labia dolosa in corde. i. aliud habēdo in corde ⁊ aliud in labijs. Et iō corde locuti sunt mendaciū supple. vñ corde ⁊ corde. i. duplici corde locuti sunt Vñ caym p̄ labia dolosa ⁊ duplici corde locut? ē ad abel fratrem suū quādo dixit. Egrediamur foras: sed interfecit eū in agro. Ité duplici corde ⁊ lingua dolosa ⁊ mēdaci locutus est ad deū: cū dixit: munquid custos fratris mei sum. ¶ Ité vanā locuti sūt homines terreni ⁊ filij hoium cum dixit alter ad alterum venite faciamus nobis ciuitatē. ⁊ turrem

xxvij. di. c. si quid ⁊. c. nonne.

Vane locutiōes hoium.

cuius culmē pertingat vsq; ad celū:⁊ celebremus nomē nostrū anteqū diuidamur in vniuersas terras Gen. xj. Ité vana locuti sunt ⁊ lingua dolosa ⁊ duplici corde oēs inuētores artiū magicarum:⁊ oēs arioli ⁊ hydromantici ⁊ geomātici:⁊ inuētores superstitionū ⁊ falsorū deorū: vt ꝓz sapientie. xiij. et xiiij. Ité vana ⁊ falsa duplici corde ⁊ lingua dolosa locuti sunt ad p̄mū suū falsi iudices ⁊ aduocati:⁊ causidici:q: ꝓpter lucrū detinent litigia ⁊ destruunt pauperes:⁊ viduas ⁊ pupillos. ¶ Ité vana locuti sunt oēs poete qui ad demulcendas aures hoim cōfixerūt falsa figmēta de falsis dijs. ¶ Ité vana locuti sunt ⁊ duplici corde oēs oratores ⁊ scriptores:⁊ poete quive cōplacerēt principibus ⁊ magistratibus:⁊ cōfegrent fauores eor: multa falsa scripserūt in historijs ⁊ libris suis: sicut homer? de grecis ⁊ titus liuius de romanis:⁊ quintus curti? de alexādro. Et herodotus de regibus ꝑsaruꝫ ⁊c. Ité vana ⁊ labijs dolosis ⁊ duplici corde locuti sūt scribe ⁊ pharisei ad xp̄m. Et cū dicebāt magister scimus q: verax es ⁊c. Ité vana locuti sunt cū dixerūt: si hūc dimittis venīt romani ⁊ tollent locum nr̄m ⁊ gentē. Jo. xj. Et ideo subdit ꝓpheta dicēs.

vj. q. j. c. sunt plurimi.

Disperdat dominus vniuersa labia dolosa: ⁊ linguam magniloquam.

¶ Disperdat dñs vniuersa labia dolosa supradicta tam iudeorum q̄ gētilium ⁊ hereticorum ⁊ linguam magniloquam. i. poetarum ⁊ oratorum magna mendacia loquentium.

Qui dixerunt linguam nostrā magnificabimus: labia nostra a nobis sunt quis noster dominus est.

xj. q. j. illud. xxiij. q. iij. q negligēs, sunt.

¶ Qui dixerūt inter se linguā nostrā cū ornatu ⁊ schemate verboꝝ magnificabimus inter gētes. i. p̄ linguā nostrā ⁊ ꝓpter eloquētiā erimus magnificati p̄ totū mundū:q: labia nostra a nobis sunt: ⁊ nō a deo:q: nō est deus ꝓter naturā:nā quis noster deus est:quasi dicerēt nullus de us est:nec habemus hoc donū nisi a natura vñ tullius quintilianus ⁊ liuius ⁊ salustius et ceteri oēs oratores ꝓpter ꝓpriā linguā suā ⁊ eloquētiā putabāt magnificari in mūdo:⁊ p̄ famā ineternū viuere:vñ ait Quidius in fine. xv. methamo. Jāq̄ opus exegi: quod nec iouis ira nec ignis nec poterit ferri nec edax abolere vetustas. Quaq̄ ꝓz domitis romana potētia terris. Oze ferar populi. poq̄ ora fecula fama si q̄d habēt veri vatū p̄sagia viuā. Sz peiores fuerūt scribe ⁊ pharisei: q̄ volētes dilatare fimbrias ⁊ filacteria sua cōfidētes de ꝓprio ingenio noluerūt intelligere: sed falso mō glosare scripturas: nec voluerūt audire veritatē a xp̄o. nec ipm recipere: immo negauerūt eū coz̄ pylato: dicētes. nō habem? regē nisi cesarē. Et q̄ñ dixerūt hunc unde nescim? unde sit. Et cū dixerūt: quis noster dñs est: quasi dicerent iste iesus nazarenus non est dñs nec messyas noster. Et ideo tunc iesus clamando dixit eis Et me scitis:⁊ vñ sim scitis: io. vij. Ité iob. v. dixit eis: scrutamini scripturas: q: ille testimonium perhibent de me: q: moyses de me locutus est ⁊c. Et

Quidā.

quo patet q̄ñ iudei negauerūt xp̄m: lingua dolosa ⁊ duplici corde locuti sunt. Et maxime diminute sunt veritates in eis ⁊ ab eis: q: negauerūt iesū xp̄m qui ē prima veritas per essentiā. Et veritates legis ⁊ ꝓphetarū:⁊ per ꝓns negarūt oēm veritatē Et ideo dixit eis xp̄s: vos a pre dyabolo estis: ille enim in veritate nō stetit. Et ideo cū loquit de ꝓpria loquitur q: mēdax est ⁊ p̄ eius. Jo. viij. ex hoc immutt xp̄s q̄ sicut dyabolus nō stetit in prima veritate in principio q̄ñ peccauit. Ita pariter iudei q̄ñ negauerūt xp̄m recesserūt a prima veritate ⁊ p cōsequēs recesserūt ab oi veritate. Et sic ia ñ loquūt nisi mēdacia q̄ de lege loquunt: q: totā legē faciunt mendacem expectando aliū messiam: q: postq̄ errauerunt abytero: nō loquūtur nisi falsū. Ex quibus patet q̄ ꝓpheta nō solū dixit veritates esse diminutas in populo gentili: sed multomagis in populo iudaico q̄ñ negauerūt xp̄m: veritatē scripturarū voluerūt occultare corrūpendo sacrā scripturā cū suis falsis glosis. Sed magz sunt in eis diminute veritates: q̄ñ may: idumeus simul cū pharisēis cōfixit q̄ moyses accepit duas leges a deo i mōte sinay. ſ. vnā in scriptis quā omnes habemus ⁊ alterā ore tenus quā missa appellant. In qua continentur oēs detestabiles traditiones phariseorū ⁊ multa alia erronea. ¶ Ité etiam magis diminute sunt veritates a filijs hoiz q̄ñ rabini iudeoꝝ cōgregati in babilonia cōposuerūt scripturā ipsi? talmud: in quo confirmāt oēs traditiones phariseorū ⁊ ipsius missa: quibus addi debēt multa abominabilia ⁊ horrenda vt patebit, psal. liij.

Propter miseriā inopū ⁊ gemitū pauperū nunc exurgam dicit dominus.

Arg. j. q. ij. pallor ⁊. xij. q. ij. glia ep̄.

¶ Hec est. xij. ps in qua q̄si cōsolatorie p̄dicit dō: qual? xp̄s in suo aduentu debebat liberare totum mūdū ō p̄dictis miserijs:⁊ depellere oēm decepti onē ⁊ mēdaciū ⁊ superstitionē ⁊ dare legē euāgelicaz cōtinentē ⁊ docētē oēm veritatē. B ¶ Ad cui? intellectū est notandū: q̄ añ aduentū xp̄i mūdus nō solū erat in miseria ⁊ captiuitate peti ſz ēt laborabat in duplici miseria corporali ⁊ spali. vt ondit eusebius per totū q̄ntū libri de ꝓparatiōe euāgelica. Et lactātius in libris diuinarū institutionū. Illā demones cogebāt p̄fes immolare filios vt ꝓz de agamēnone: q̄ immolauit ⁊ sacrificauit filiā dijs vt ꝓsperos vētos. Et pirrhus immolauit astianactē filium hectoris ad sepulchrū achillis ⁊c. Ité demones in rēgis suis sp̄ p̄suadebāt bella iter p̄ncipes ⁊ finitimos ⁊ p̄suadebāt rebelliōes pplorū ꝛ reges suos. ⁊ seditiōes iter ciues vt fierēt cedes ⁊ homicidia: eo q̄ oēs illi ipiebāt rifernū: ⁊ multa enormia ⁊ turpia ꝛ bonos mores ⁊ naturā p̄suadebāt. Et nō solū in ppło gentili regnabāt iste superstitiōes. ſz ēt p maiorē ptē in ppło iudaico: vt ꝓz p̄ totū discursū libri iudicū ⁊ regū. Et vltra hoc regnabat in ppło iudaico multiplex miseria. nā sacerdotes ⁊ scribe ⁊ pharisei opprimebāt paupes ⁊ pupillos ⁊ comedebāt domos viduarū: ⁊ cū violēcia ⁊ tyrānide regebant ppłm ducētes ꝛ gloriantes flō legē ꝛ ꝓphetas ad li-

Mund? ante xp̄i aduentū erat miser.

Universidad de Deusto
Biblioteca

dicit ⁊ lucrum suū: vt imp̄operabat eis xp̄s. mat. xxiij. dicēs: vevobis scribet pharisei hypocrite. ⁊c. Et ideo xp̄s in suo aduentu nō solū liberauit fideles ve. te. de libo inferni: ꝫ etiā liberauit ppl'm gētilē ab illa miserabili seruitute dyaboli totā idolatriam destruendo: ⁊ bella ⁊ seditiones p legē ⁊ baptismū auferendo. Et etiā liberauit pauperes de pplo iudaico a miserabili iugo scribarū ⁊ pharisei ⁊ a iugo legis importabili. Et hoc est qđ dicit ppheta. Mīi ait: dñs meus iesus xp̄s dicit mihi in spū ex reuelatione sup. Ego exurgā. i. in carne apparebo ⁊ veniā in mundū ꝓpter miseriaꝫ inopum: et ꝓpter gemitū pauperū. i. vt liberē ⁊ releuē inopes a miseria: ⁊ pauperes a gemitu: hoc est vt liberē victos de libo inferni: ⁊ iopes gētiles a miserabili seruitute dyaboli: ⁊ a nefandis superstitiōibus ⁊ detestabilib⁹ moribꝫ. Et vt liberē paupes de pplo iudaico a gemitu ⁊ oppressione scribaꝝ ⁊ phariseoꝝ. Et oēs peccatores a miserabili seruitute pcti. Et nota qđ dō in hoc vñiculo refert reuelationē ⁊ p̄missionē quā habuit de saluatore missi: ꝙsi dicat dña. p̄misit mihi p reuelationē qđ ipse exurgeret apparēdo in mūdo ad liberādū paupes a gemitu: ⁊ iopes ab oi miseria supdicta. Itē resurrexit xp̄s a mortuis ⁊ misit spū sctm in apl'os q̄ p totū orbē legē euangelicā p̄dicauerūt ⁊ idola destruxerūt ⁊ detestabiles superstitiōes gētiliū deleuerūt: ⁊ falsas traditōes scribaꝝ ⁊ phariseoꝝ deteruerūt: iō dicit pp miseriaꝫ inopū ⁊ gemitū pauperū nūc exurgā ⁊c. Iō sequit ⁊ subdit ppheta in persona totius corp̄is mystici.

exvj. q. j. oēs. §. ex his. Et. xcvij dic. nol. t. c. vbi.

Ponā in salutari fiducialiter agam in eo.

¶ Ponā spē ⁊ fidē meā in isto salutari ⁊ saluatore meo iesu xp̄o: cū venerit in carnē. ⁊ recipiā eū tā qđ saluatorē ⁊ messiā. Et recipiā legē sua euāgelicā quā ipse ore suo p̄dicauit ⁊ in cordib⁹ hoīs scripsit. Et dat rōnē quare vult recipe xp̄m ⁊ ponere fidē ⁊ spem in xp̄o saluatore ⁊ lege euāgelica. Vnde ait

dj. c. j. oēs. Quinq; pfectiones legis euāgelicē.

Eloquia dominieloquia casta argentū igne examinatum: probatum terre purgatum septuplum.

¶ Ad cuius intellectū est notādū qđ quinq; perfectiōes memorat ⁊ attribuit legi euāgelice: primo q: oia q̄ sunt in lege euangelica sunt eloq̄a dei. i. qđ est a deo ꝓlata: eo qđ xp̄s lator ei⁹ est verus deus ⁊ prima veritas. Secō qđ oia v̄ba q̄ sunt in lege euāgelica sunt casta. i. vera absq; mēdacio. Tertio qđ ta lex euāgelica est argētū igne examinatū. Quarto qđ est multipliciter ꝓbatū. Quinto qđ est terre purgatū septuplū. Vlra qđ in quibusdā exēplaribus etiā antiquissimis reperiē versus iste sic scriptus.

Argētū euangelicum septies p xp̄m fuit purificatum.

Eloq̄a dñi eloquia casta: argentū igne examinatū ꝓbatū terre: purgatū septuplū ⁊ sic esset vtiū scriptorum qui syllabā re diuisissent a li purgatū ⁊ tū issent ad li ter. Augustinus tū ⁊ ceteri postillatores exponunt sm̄ qđ nostra nunc habent psalteria: ⁊c. Vnde p ista q̄nq; vocabula in hoc versiculo posita ostendit ppheta quinq; pfectiones legis euangelicē q̄nq; differētias q̄bus differt a ceteris sciētijs. Nam primo dicit qđ lex euangelica sunt eloq̄a dñi: p qđ oīdit prima dignitatem eius: quia est a solo deo tradita. Ita p ꝙsi nō pōt mētiri. Et ēt oīdit̄ qđ lex euāgelica differt ab oib⁹ sciētijs humanis tā practicis qđ speculatiuis que sunt ab hoibus inuēte: per hoc assit qđ ō: bis eloq̄a casta: oīdit̄ qđ lex euāgelica est verissima ⁊ castigata ab oi mendacio: nā castus ō: de castigo castigas: ⁊ sic ō: casta ⁊ cō recta ⁊ castigata ab oi mēdacio ⁊ vitio: q: castigat oīa vitia inquantū phibet oē vitiū ⁊ docet oēz virtutem: p qđ differt ab oi scia ⁊ scriptura superstitiosa. ⁊ ab oibus artib⁹ magicis: q̄ oēs sunt. mēdaces ⁊ adulterine docētes oē mēdaciū ⁊ detestabiles ⁊ prauos mores de q̄bus supra dcm̄ est. Et iō oēs sequētes illas magicas artes dr̄ adulteri in sacra scriptura: eo qđ deuiāt a castitate et veritate sacre scripture. Tertio lex euāgelica ō: argētū igne examinatū. Et hoc multipliciter: primo q: fuit tradita a xp̄o: sed postea fuit examinata ⁊ digesta igne spūs scti i die pēt̄. qui venit spūs sctūs sup apl'os ⁊ discipl'os in linguis igneis: ⁊ suggessit eis oīa q̄ xp̄s dixerat eis. Item fuit examinata igne caritatis apl'oꝝ ⁊ martyꝝ: q̄ oēs mortui sunt p lege euangelica defendēda. Item fuit examinata igne miraculoꝝ. Item fuit examinata igne inspirationis ꝙ: igne spūs scti inspirati doctores ipsum elucidarūt ⁊ declararūt: p hoc ergo differt ab oib⁹ sciētijs humanis: q: in solo lumine intus agētis sunt tradite et glosate p hoies seculares. ꝫ hoc nō fiat sine cōi influxu supiori. Quarto ō: qđ est argentū ꝓbatus: q: lex euāgelica multipliciter fuit approbata: nam primo fuit p̄nunciata p patriarchas ⁊ ppheras: et fuit p̄missa moysi. deut. xviij. cū dixit dñs: ppheta suscitabo de medio fratrū tuoꝝ loquentis ad eos oīa q̄ dixero illi. i. dabit legē euāgelicā suo ore platam. Secō fuit p̄dictaꝫ ꝓbata ⁊ desiderata per dō in oibus psal. maxime psal. cxviij. vbi dicit legē pone mihi: ⁊c. Item Esay. ij. de syō exibit lex ⁊ vbi dñi debierūt. Item bier. xxxj. dabo legē meā in cordib⁹ eoꝝ ⁊ invisceribꝫ eoꝝ scribā eā. Item fuit approbata p deū patrem qui dixit hic est filius meus dilectus ipm audite. i. legē ei⁹ audite ⁊ recipite. Vltio fuit approbata p innumera miracula. Ex qb⁹ ꝑz qđ lex euāgelica est argētū multipl'r ꝓbatū ⁊ examinatū p autētica testimonia. Et sic ꝑz veritas ⁊ dignitas ⁊ autoritas ei⁹. Et iō hec est cā q̄re fiducialiter est acceptāda lex euāgelica. Et est vtiq; dū in ea: primo q: est a dño iesu xp̄o ꝓlata. Secō q: est casta ⁊ vera. Tertio q: ēt̄ argentū igne examinatum. Quarto q: est tāq̄ argentū purgatū ⁊ separatū a terra ⁊ rubigine. Quinto ō: argētū terre purgatū ⁊ ꝓbatū septuplū p qđ nō solū differt ab oibus sciētijs humanis: ꝫ etiā a scripturaveteris ⁊c. Ad cuius intelligētiā est notādū qđ sicut lex euāgelica ō: oleū ex p̄ssuꝝ ab oleis ve. te. ⁊ separatū ab amurca cerimoniarū: ⁊ ōvinū exp̄ssuꝝ ab vuis: ve. test. ⁊ separatū a vinacio cerimōiarū. Et ō: granū trituratū ex segete vete. separatū a paleis cerimoniaꝝ p̄dictaꝝ xp̄ist dicit̄ est i plogo tractatu primo. Ita pter ō: argentū igne spūs sancti examinatū ⁊ ꝓbatū ⁊ terre purgatum septuplū. Nam sicut lex euangelica erat in

Vīuēdū est in lege euangelica sic.

ve. te. tāq̄ oleū in oliua: ⁊ vinū in vuis: ⁊ granū in spica. Ita erat in eadē lege veteri ⁊ in cerimonijs tāq̄ argentū in minera mixtū cū terra vnde sicut argentū effossum a minera nō pōt purificari: ⁊ separari a terra purgari a ceteris metallis vilibus cū qb⁹ est mixtū nisi cū igne materiali: ⁊ magno artificio ⁊ studio ⁊ labore. Ita mysteria euāgelica q̄ erāt clausa mixta ⁊ tecta sub terrenis ⁊ materialib⁹ ⁊ sensibilibus cerimonialibus ve. te. nō poterāt separari ⁊ purificari ⁊ purgari ab illa terra cerimoniarū: nisi per labore ⁊ mortē ⁊ passionē ⁊ doctrinā xp̄i: ⁊ p ignez ⁊ lumē spiritussancti q̄ oia illa cerimonia figurativa in se cōpleuit ⁊ cōsummauit. ⁊ veritatē coꝝ nobis aperuit. cū incipiens a moyse ⁊ ppheris interpretatus est duob⁹ discipulis oīa que de ipsa scripta erant. Et cū clauso ostio introiuit ad discipulos ⁊ aperuit eis sensū ⁊ scripturas: ⁊ oia mysteria que erant scripta in lege ⁊ ppheris ⁊ psal. de ipso Luc. xxiiij. Et sic purgauit mysteria euangelica a terra cerimoniarū igne passionis ⁊ lumie sue doctrine. ⁊ sic hoc argētū euāgelicū fuit igne examinatū ⁊ p̄batū. ⁊ terre. i. ex terra ⁊ a terra cerimoniarū purgatū ⁊ purificatū: nō semel trī: septuplū. i. septies per xp̄m. Mīā primo fuit purificatū per suā predicationē ⁊ doctrinā. Secō per mortē ⁊ passionem. Tertio post resurrectionē qđ aperuit eis sensum ⁊ scripturā. Quarto qđ ascendit in celū ⁊ precepit vt irēt ad p̄dicandū euāgeliū p vniuersum mundum. Quinto qđ misit spūm sctm in die penthe. Et tunc data sunt apostolos dona spiritussancti qb⁹ intelligerēt oēs scripturas. Sexto fuit hoc argentū examinatū ⁊ ꝓbatū ⁊ purgatū per doctrinā apostoli cā in epl'is pauli ⁊ petri ⁊ iohannis ⁊ iacobi ⁊ iude: ⁊ in actibus apl'oꝝ: ⁊ in apocalypsi. Septimo fuit examinatū ⁊ declaratū per eccle siā: sacros doctores qui fuerunt illustrati lumine ⁊ igne spūssancti. ⁊ iō aug. ⁊ ceteri sacri doctores reliquerūt nobis q̄das principia ⁊ doctrinalia ⁊ quasdā regulas ad intelligendas sacras scripturas: vt sciremus separare argentū euangelicū ex terra cerimoniarū: q̄ legim⁹ scripturas vete. te. Et ideo nō debēt mirari lectores fideles huius operis: q: tot p̄cipia ⁊ regulas p̄missim⁹ ⁊ tot doctrinas in plogo: q: absq; illis ipossibile est vt lector perfecte ⁊ integre possit separare mysteria euangelica a terrenis cerimonijs ve. testa. ⁊ exco: quere veritates euāgelicas ex lege ⁊ ppheris. Mā si humana sollicitudo indiget tanto studio ⁊ labore ⁊ artificio ⁊ tot instrumētis ad purgādū ⁊ purificandū argentū ⁊ aurū et separandū ipm a terra ⁊ rubigine ⁊ ceteris spurcicijs ⁊ sordibus q̄ multo maiori studio ⁊ labore ⁊ maiori igne spūali ⁊ pluribus principijs ⁊ regulis ⁊ doctrinis indiget fidelis lector ea legit scripturā veteris testa. ad exco: quēdas ⁊ separandas veritates euāgelicas ab illis terrenis ⁊ materialibus cerimonijs ⁊ ab illa materiali litteratura ⁊ ab enigmatibus ppheticis q: oia illa septē principia ⁊ decē regule ꝓposite in tertio tractatu ⁊ oēs doctrine p̄misse in toto residuo plogi nō sunt nisi q̄dā spūalia, instructiones ad ea ad exco: quēdū, ⁊ purgandū ⁊ purificandū argē-

tū euāgelicū. ⁊ terra ve. testa. Et hoc est qđ intendit dicere dō in hoc vñu. vnde ait. Ego ponā totaꝫ spem ⁊ fidē meā in salutari. i. in saluatore meo iesu cū venerit in carnē. Et fiducialiter. i. cū cōfidentia agā in eo. i. oia opa facā sm̄ p̄cepta ⁊ sm̄ legē suaꝫ euāgelicā: eo qđ talia p̄cepta sūt eloq̄a dñi. i. a deo plata. Et sunt eloq̄a casta ⁊ verissima absq; mēdacio: q: docēt ocīn vītatē ⁊ vtutē ⁊ phibēt oē vitiū ⁊ mendaciū. Est sunt eloq̄a adulterina ⁊ adulatoria sicut eloquia oratorū ⁊ poetaꝝ tartūi magicaꝝ ⁊ sicut superstitiōes gentiliū que ptinent ad mēdacium. Item eloquia xp̄i euāgelica sunt argentū igne spūssancti examinatū ⁊ ꝓbatū. Et terre. i. ex terra purgatū ⁊ purificatū septuplū. per xp̄m ⁊ p apl'os ⁊ doctores. Put dcm̄ est. Et etiā purgatū ⁊ purificatū septuplū ⁊ septies per illa septē principia ⁊ p decē regulas in plogo tractatu. iij. p̄missas sine q̄ bus perfecte ⁊ integre nō pōt intelligi scripturave. te. nec ex ea argentū euangelicū extorqueri vt dictū est ibi. ⁊ ly septuplū ponitur p multipliciter ideterminate q: multis modis ⁊ exemplis ⁊ multi⁹ doctrinis ⁊ per multos doctores lex euangelica fuit examinata ꝓbata ⁊ purgata ⁊ elucidata. q. d. concludendo qđ postq̄ lex euāgelica est ita vera ⁊ pfecta ideo finaliter agam ⁊ viuam in ea ⁊ opabor ꝫ eius p̄cepta. Deinde cum dicitur.

ij. q. vij. c. testes §. xp̄o.

Tu dñe seruabis nos: ⁊ custodies nos a generatione hac in eternum.

¶ Petit ⁊ resumit qđ in p̄ncipio incepit peteꝫ. s. liberari ꝙ xp̄m ab oi mendacio ⁊ detestabili superstitiōe gētiliū ⁊ gñatiōe magoꝝ ⁊ micromāticoꝝ zoroastroꝝ sp̄erū ⁊ a prava gñatione prauoꝝ iudeoꝝ cauſidicoꝝ ⁊ a fermēto ⁊ falsa doctria ⁊ malicia scribaꝝ ⁊ phariseoꝝ de quib⁹ dictū est in p̄ma pte de quibus miseriaꝫ ⁊ afflictionib⁹ ⁊ dolis ⁊ decepti onib⁹ nemo poterat mundū liberare nisi solꝰ iesus messias in lege p̄missus. Ideo ait ppheta. tu dñe iesu xp̄e qui venturus es in carnē: saluabis ⁊ custodies: ⁊ liberabis nos in eternū ab hac prava ⁊ detestabili gñatione magoꝝ superstitiosoꝝ malefi coꝝ ⁊ deceptoꝝ ⁊ de miserabili seruitute demonū. ⁊ a prava ⁊ falsa doctrina: ⁊ fermento scribarū ⁊ phariseoꝝ. qui negauerūt xp̄m ⁊ eius legē euāgelicā ⁊ falsificauerunt scripturas legis ⁊ ppheta rū: in quib⁹ xp̄s p̄mittitur et figuratur. Et subdit.

xxiij. q. iij. c. hec tricus. et c. qđ aūt

In circuitu impij ambulant: scōm altitudinem tuam multiplicasti filios hominum.

¶ Oēs isti iph ambulant nō recte p viā veritatis sed in circuitu p deuia mēdacia: vt decipiant simplices ī strātes viā veritatis. vñ p̄mo ambulāt ī circuitu oēs magi ⁊ micromātici deuiātes a p̄ma vītate qui est deꝰ: ⁊ q̄rentes auxilia a spiritib⁹ immundis ⁊ mēdacib⁹: q: dyabolus ab initio in veritate non stetit. Et ideo mendax est ⁊ pater ⁊ dux oīs mēdacij: ⁊ semp ambulat in circuitu: quomodo decipiat hoīem: ⁊ facit ipm deuiare a via veritatis ⁊ rectitudinis: ⁊ per cōsequēs oēs eius sequaces ambulant per eundem circuitum extra centrum veritatis. Secō in circuitu ambulāt omēs sacerdotes gen-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tilīū qui cū suis sup̄stitionib⁹ ꝓpter lucrū decipiebat populū. Tertio i circuitu ambulabāt oēs pocte ⁊ adulatores ⁊ passionari rex gestarū scriptores qui ad demulcēdas aures audiētiū multa mendacia scripserūt. Et sic in eodē circuitu ambulāt oēs qui legūt ⁊ erunt ꝯps legēdo eorū scripta. Item in circuitu ambulāt oēs sarraceni ⁊ infideles ⁊ hereticī cū sua dolosa ⁊ impura ⁊ execrabili doctrina. Itē in circuitu ambulant oēs falsi iudices ⁊ causidici qui cupiditate lucri falso tobliquo modo iterpretando leges detinēt simplices pl̄ares ⁊ pauperes ⁊ viduas in longo litigio: vsq; quo destruūt ⁊ expoliant eos. Item in circuitu ambulāt impij ⁊ ceci iudei extra, centrū veritatis euangelice: qui vt defendant p̄teritatē ⁊ obstinationē suā: ⁊ falso glosant sacram scripturā veteris te. retrahentes eā a vero sensu spūali: cōfingentes enormia ⁊ execrabilia ⁊ irridēda mendacia: de messia quē frustra ⁊ falso expectant: vt p⁹ per totū discursum thalmud. ⁊ in glosis eorū. de quib⁹ oibus dicit ꝓpheta: tu dñe iesu xp̄e scrutabis ⁊ custodies nos in eternū ab hac gnatiōe impioꝝ qm̄ oēs isti impij ambulant in circuitu p deuia mēdacia ex cētro veritatis euāgelice doctrine. Mā euāgelica doctrina est cētrū ⁊ mēsura oīs veritatis: eo ꝙ est tradita a xp̄o: qui est ꝓma veritas simpl'r. Et sic iudei moderni vsq; adve sperā mundi vt canes circuibūt ciuitatē euāgelicā non valētes intrare sanctuariū veritatis euāgelice psal. lxiij. Ex supradictis ꝑz ꝙliter xp̄s qui est prima veritas reparauit oēs veritates que fuerāt diminute a filijs hoim. Unde sicut sol p suos radios pellit oēs tenebras illuminat totū hemisperiū: ita xp̄s sol iusticie p radios legis euāgelice fugauit ⁊ extinxit nō solū tenebras pctōꝝ ⁊ ignorātie: sed ēt fugauit oia mēdacia, ⁊ sup̄stitiones ⁊ execrabiles ritus gētilū: ⁊ fermētū phariseoꝝ. ¶ Deinde cum dicit. Scōm multitudinem tuā multiplicasti filios hoiz. Rndet cuidā tacite qōni quā faciebat porphirius ꝛ xp̄ianos: ⁊ q̄ nūc ꝓtinue fit p curiosos. Vñ dicūt ꝙ si ita est ꝙ magici ⁊ necromātici ⁊ syderuz obseruatores ⁊ oēs superstitiosi ⁊ gētiles ⁊ sarraceni ⁊ iudei moderni oēs ambulāt i circuitu p deuia mendacia extra centrū veritatis: ⁊ꝙ soli xp̄iani boni ambulāt in via rectitudis ⁊ veritatis per legem euāgelicā. q̄ ꝛre deus ꝓmisit multiplicari p mūdū supradictos infideles in tā magno numero: q: sem p fuerūt ⁊ sunt in mūdo plēs infideles q̄ fideles. Itē si xp̄s solus erat liberaturus mūdū ab hmōi infidelitate ⁊ petō: q̄ ꝛre distulit tm̄ aduētū suuz: itē si soli xp̄iani ambulāt p viā rectā. q̄ ꝛre deus ꝓmisit multiplicari iudeos ⁊ sarracenos ⁊ hēricos ⁊ oēs alios infideles: cū sint in maiori numero q̄ xp̄iani. Et sic apparet ꝙ paucos saluauit xp̄s: q: plēs sūt dānati q̄ saluati. Ad hoc rndet ꝓpheta ꝙ nemo pt hoc archanū cōprehēdere in hac vita q: hoc pinet ad solā altitudinē ⁊ pfunditatē sapie ⁊ scie dei: iō dicit dō o dñe. Memo q̄rat solutionē huj⁹ qōnis in hoc mūdo: qm̄ tu multiplicasti. i. multiplicari ꝓmisisti filios hoim. s. carnales ⁊ terrenos ⁊ infideles: ꝛz altitudinē tuā. i. sm̄ pfundū ⁊ altū secretū ⁊ archa

Quare dō infideles p mūsit multiplicari

mū sapie tue inaccessibilis ⁊ incōprehēsibilis: dicat ergo xp̄iana humilitas. O altitudo diuiciaꝝ sapie ⁊ scie dei ⁊c. Littera ꝺo Hieronymi bz in circuitu i pti ambulāt cū exaltati fuerint vilissimi, filioꝝ hominū. Et tunc est sensus ꝙ ipsi mali ⁊ peruersi homines nō exaltarēt nec multiplicār diuitias nec acquirūt dignitates ambulādo p viā iusticie: sed i circuitu extra iusticiā. i. per rapinā ⁊ dolum ⁊ cū adulatiōib⁹ ⁊ ceteris illicitis. ¶ Ex toto ergo isto psal. ⁊ dictis in eo pñt recolligi. xij. cōclusiones.

¶ Prima ꝙ ille dicitur verus qui adequat ⁊ confirmat ⁊ subhcit, intellectū suū credibilib⁹ in lege domini reuelatis: siue ille qui cōformat prime veritati que est deus: que quidē prima veritas manifestatur in lege domini. i. Scda

¶ Secūda: ꝙ ille est vere iustus. qui cōformat voluntatem suā diuine voluntati ⁊ adequat operationes suas diuinis preceptis. ij. Scda.

¶ Tertia cōclusio: ꝙ ille est vere sctūs: qui recte ordinat vitam suam viuendo fm̄ legem dñi per fidem ⁊ spem ⁊ charitatem. iij. Scda

¶ Quarta: ꝙ q̄ adā peccauit: ⁊ defecit a toeuiauit a prima veritate ⁊ iusticia ⁊ sanctitate in quib⁹ constiebat originalis iusticia in qua fuit creatus. ⁊ per ꝙsequēs diminuta fuit in eo veritas ⁊ iusticia. iiij. Scda

¶ Quinta: ꝙ postq̄ adā peccauit: cōtinue ⁊ successiue fuerūt diminute veritates a filijs hoium vsq; ad xp̄m ⁊ per ꝺns diminute fuerūt iusticie ⁊ sctitates: q: postq̄ hoies pdiderūt fidē: ceperūt incidere in detestabiles ritus ⁊ superstitiōes ⁊ falsas opiniones ⁊ prauos mores in populo gentili. v. Scda.

¶ Sexta: ꝙ nō solū in pplo gētili fuerit diminute vitates ⁊ iusticie: ꝛz ēt in pplo iudaico. p̄ glas erat ditiōes scribaꝝ ⁊ phariseoꝝ ⁊ saduceoꝝ. ⁊ multo magis p falsam fictionē ⁊ fermētū thalmudistarū. vj. Scda.

¶ Septima: ꝙ solus xp̄s in suo aduentu delcuit ⁊ eliminauit falsas sup̄stitiones gētilitū detexit fermentū phariseoꝝ ⁊ saduceoꝝ ⁊ restaurauit veritatē deperditā ⁊ verificauit legē ⁊ ꝓphetas. ⁊ hoc p radios lucidos legis euangelice. vij. Scda

¶ Octaua: ꝙ lex euāgelica est casta ⁊ inuiolata ⁊ septuplū igne sp̄ūsancti examinata ⁊ purgata. ciō in sola ipsa est viuendū ⁊ fm̄ ipsam operandum ⁊ in sola ipsa est spes ⁊ fiducia ponenda. viij. Scda.

¶ Nona: ꝙ solus xp̄s custodiuit ⁊ liberauit mundum a prava generatione idolatraꝝ ⁊ paganoꝝ ⁊ iudeoꝝ ⁊ infidelium. ix. Scda.

¶ Decima. ꝙ sicut fol̄ catholici ābulāt p viā, rectitudinis ⁊ veritatis ⁊ iusticie. ita oēs impij ⁊ infideles ambulant i circuitu extra viā ⁊ cētrū veritat⁊ x. Scda.

¶ Undecima: ꝙ hoc archanū. s. quare deus ꝓmittit ipios ⁊ infideles ⁊ petōres multiplicari: est soli deo cognitū fm̄ altitudinē sue sapientie. xj. Scda.

B ¶ Ex supradictis infert. xij. cōclusio. s. ꝙ iste ps nō est factus nec cōmode ꝙ debite pōt exponi ſaliter de pdimento ciuiū ceyle machinato ꝛ dō: sed est factus ⁊ est exponendus de diminutione ⁊ corruptione humane nature facta in adam ꝓpter peccatū que erat per soliū xp̄m restauranda. p gratiam ⁊ per legē euangelicā: eo modo quo dictum

est qō nō solū ꝓbatur ex sacra scripturavtriusq; testamenti: sed etiā ex glosis ⁊ dictis thalmudistarū ⁊ magistroꝝ hebreoꝝ. ¶ Ad cuius pbationē est aduertendū ꝙ ista dictio toldach in hebreo idē est ꝙ generationes latine que quidē dictio vbiq; scribitur diminute: per sola puncta syllabicata: ꝑterq̄ in duobus locis: scz Geñ. ij. vbi dr iste sunt gñationes celi ⁊ terre ⁊c. Et Ruth. vltī. c. vbi dr iste sunt gñationes phares ⁊c. In q̄bus duobus locis ista dictio toldach scribit pfecte cū oibus suis litteris integre. vbi querit Rabi salmay: q̄ est causa quare dictio toldach in oibus alijs locis scribit diminute: ꝑterq̄ in his duobus locis. Ad qō rndet ꝙ causa est hec. Mā in principio oia fuerūt creata in plenitudine pfectionis siue. sed q̄ peccauit Adam primus hō: oia fuerūt corrupta ⁊ diminuta: ⁊ maxime gñatio humana. Et dicit vlterius ꝙ ista corrupta ⁊ diminuta nō reuertent ad pfectū ⁊ integrū statū ⁊ dispositionē donec veniat filius phares ⁊ dauid s. xp̄s messias in lege ꝓmissus. Vñ dicit ꝙ ista dictio toldach: ideo Geñ. ij. scribitur integre cū oibus suis litteris: q̄n dr iste sunt gñationes celi et terre ⁊c. eo ꝙ adā nōdū peccauerat. Jō oia erāt p fecta ⁊ integra in sua natura sed q: postq̄ adā peccauit oia fuerūt corrupta ⁊ diminuta. Ideo vbiq; ꝙ ponit postea hec dictio toldach: scribit diminute. ió Geñ. v. vbi dr he sunt gñationes adā. ⁊ Geñ. vj. he sunt gñationes noe. ⁊ Geñ. xxv. he sunt gñationes ysmael ⁊ gñationes Ysaac ⁊ Jacob ⁊c. semp ista dictio toldach scribit diminute: ad denotandū ꝙ tota humana gñatio erat corrupta in oib⁹ illis. Sz postea Ruth. vltī. q̄n dr iste sunt gñatiōes phares: ista dictio toldach scribit integre: per q̄ denotat ꝙ tota gñatio humana corrupta ⁊ diminuta in adā debebat restaurari ⁊ reintegrari ⁊ refici p xp̄m in lege ꝓmissum filiū phares ⁊ dauid. Ex q̄bus pz ꝙ iste Rabi salmay in suis dictis cōcordat cum dō in hoc psal. fm̄ pdictā expositionē: q: nihil aliud intēdit pdicere dauid in hoc psal. nisi ꝙ q̄n adā decit a prima veritate ⁊ iusticia ⁊ sanctitate: tūc tota hūana natura fuit in eo corrupta ⁊ diminuta: et sic successiue diminute fuerūt oēs veritates a filijs hoim: ꝛz q: hūana natura nō poterat restaurari nisi p xp̄m. Jō dauid vocat eū. vt veniat ad saluādum genus humanū a peste supradicta: put dictum est.

no. ppt perm aō oia ōpa nata.

de sima trini. ⁊ fi de cath. ca. j.

Squequo dñe obliuisceris me in finez: vsqquo auertis faciem tuam a me.

¶ Titul⁹ victori siue in finē psal. ipi dauid. Ex titulo apꝑet ꝙ dauid fecit hūc psalmū dirigēs nos in xp̄m q̄ est finis legis ⁊ ver⁹ dō victor: cōtra diabolū: q̄ q̄dē xp̄s siue dauid in mundo, expectabat saluator: redēptor. In quo psalmo ꝓpheta in ꝑsona ipsius adā ⁊ totⁱ⁹ corporis mistici cōq̄rit de lōga mora xp̄i ⁊ lōga sua captiuitate ⁊ liberādū ipm de captiuitate diaboli: ⁊ excitare tenebarū. Ubi est aduertendū: ꝙ ly iste psal. sit gnus in littera tū est magnus in sūa virtute ⁊ utilitate eo ꝙ sub eisdē verbis explicat. Primo desideriuz patriarchaꝝ de aduentu xp̄i. Scdo statū petōris penitētis desiderātis p gr̄am iustificari ⁊ a petō liberari. Et sic iste psalmus est simul ꝓpheticus et penitētialis: ⁊ sic op⁹ ꝙ dupliciter exponat. Primo ꝓpphetice. Scdo moraliter. ¶ Quātū ad primum sensum tria facit dō in hoc psal. Mā primo dolēdo de lōga mora aduētus xp̄i explicat miserabilē statū suū. Scdo petit liberari. Tertio ꝓmittit se gratias acturū. Scda ibi respice ⁊ exaudi. Tertia ibi. Ego aūt in mia tua speraui. B ¶ Quātū ergo ad primū est notādū ꝙ ante aduētū xp̄i totū genꝰ hūanū erat in triplici miseria cōstitutū. Primo q: erat pcctū a facie dei ꝓpter petrū ade. ⁊ p ꝙs extra gr̄am. Scdo q: erat subiectum diabolo ꝓpter petrū ⁊ idolatriā. Tertio: q: diu expectauerat xp̄m ⁊ nōdū veniebat: ió dō in ꝑsona totius gñis hūani deflendo lōgā miseriā suā ⁊ lōgā moraꝫ xp̄i cupiēs liberari ait. Alsqquo dñe obliuisceris me in finē. i. deducere me ad te q̄ eo finis legis: ⁊ finis oīs miserie: q: p te dz finiri oē petrū ⁊ oīs miseria: q: in tuo aduētu finē accipiet petrū introducēt iusticia sempiterna. Dan. ix. q̄ adā mystice cupiēs liberari per xp̄m futurū dicit. Alsqquo dñe obliuisceris me in finē. i. obliuisceris venire. vt des finē legi ⁊ ducas iusticiā. Et vsqquo auertes facie tuā ꝛgr̄am: a me differēdo aduētū tuū. Et vsqquo exaltabit diabolus inimic⁹ hūp me: q: totⁱ mundo dñat: ⁊ possidet gen⁹ hūanū in hoc seculo p idolatriā ⁊ petrū. Et in inferno oib⁹ dñatur p penā sensus aut dāni. Et q: hō semp erat in tali q̄rela ⁊ meditatiōe cōsiderando suū miserū statū: ⁊ q: erat pcctus a facie dei ⁊ captiuus in ptāte diaboli: ió affligebat in mēte ex cōtinua meditatiōe in nocte: ⁊ affligebat in corde ⁊ corpe ex ꝓtinuo dolore ⁊ timore pene: ió subdit. duplex expositio.

Quandiu ponā cōsilia in aīa mea dolorez in corde meo per diem. de pe. d. j. c. spēa

¶ Quādiu ponā cōsilia in aīa mea. i. vertā ⁊ agitabo cogitatiōes in mēte ⁊ ponā ⁊ patiar dolorē in corde p dīē. i. p totā vitā meā timendo penā ⁊ exspectādo te vt liberes me. Quia dū tu ꝛdas: diabolus semp dominab⁹ in mundo. Ideo o dñe.

Usquequo exaltabitur inimicus meus super me: respice ⁊ exaudi me dñe deus meus. vij. q. j. c. cum per cussio.

¶ Usqq̄ exaltabit sup me: q: i toto orbe adorab: ⁊ colit⁹ a paganis. Usqquo tu venias ⁊ ejcias euz foras: q̄ vsqquo tm̄ tardas. Respice ⁊ exaudi me dñe deꝰ meꝰ. Hic expōit suā petitionē peredo liberationē dicēs. O xp̄e dñe deꝰ meꝰ: q: hucusq; auertisti faciē tuā ⁊ oblitꝰ es mei: ió nūc respice misērēdo ⁊ gratiam conferendo: ⁊ exaudi me tuum aduētum accelerando. Et.

Illumina oculos meos ne vnq̄ obdormiaz in morte: ne quando dicat inimicus meus p̄ualui aduersus eum. xxj. q. ij. c. visis.

Qui tribulāt me exultabunt si motus fuero ego autem in misericordia tua speraui.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Illumina oculos meos. i. aiam meã cecã tigno rantẽ t reprehensam t falsã superstitione seductã in tenebris peccatoꝝ obrutã. Et hoc facies p legem euangelicã: t ecclesiastica sacramẽta. Me vnꝰ ob dormiã in morte peccati t ignorantie in qua sim. Ne inimicus meꝰ diabolus dicat aliqñ nec possit gloriari dicendo. Ego preualui aduersus eũ: scꝫ aduersus hoiem in eterna eũ captiuitate possidẽdo. Mã si ego motus fuero ab hac vita sine fide euangelica t charitate: tũc inimici mei diaboli qui tribulãt me: in cuius potestate sum tunc exaltabunt eternaliter me crucifixo t in potestate sua possidẽdo. ergo veni: ne differas t noli tardare: vt liberes me. ¶ Ego añt. Dic pmittit se gras acturũ postq̃ fuerit liberatus t redẽptus post aduẽtũ t passionẽ xpi: t hoc in exhibẽdo xpo verum cultum. B

¶ Unde nota q̃ verus xpi cultus cõsistit in tribꝰ principaliter. Primo interius in fide spe t charitate. Mã fides est in intellectu: spes t charitas in volũtate. Secũa pars cultus diuini cõsistit in laudãdo deũ. i. confitẽdo eũ ore cordis bonis: t agendo gras beneficioꝝ siue ex beneficijs receptis. Tertio in bene operando erga primũ. Unde primo credimus t diligimus deũ t ponimus spẽ nostrã in eo: t hoc pertinet ad actũ interioꝛẽ aie. Secũo ex hoc proꝛũpimus in laudes eius t verã adoratiõnẽ. Et exinde operamur opera mie erga primũ. Et hoc seruat ecclesia. Mã primo pcipit t dat fidẽ: t spẽ t charitatẽ: t dona spũssancti per sacramẽta ecclastica. Secũo ordinauit officia ecclesiastica q̃ septies in die deo cãtamus. Et ordinauit festiuitates in q̃ bus cãtamus beneficia q̃ xps nobis exhibuit per suã incarnationẽ t natiuitatẽ t passionẽ t resurrectionẽ t ascẽsionẽ t pdicationẽ. Et sic pdicamus in eccla oia beneficia xpi agẽdo gras t quotidie recõmemoramus passionem xpi: t offerimus xpm mediatorẽ dei t hominũ in sacramẽto eucharistie. Et in his consistit secũa pars diuini cultus. Tertio operando opera mie erga primũ ppter deũ: que est tertia pars diuini cultus. ¶ Hoc ergo puidẽs dauid in spũ dicit. O xpe veni in carnẽ t illumina oculos mẽtis mee per tuã legem euangelicã. Me vnꝰ obdormiã ꝛc. Mã demones qui tribulant me exultabũt. i. exultarẽt si motus fuero a stabilitate fidei t fine redẽptione ab hac vita: añt pro sed: sed q: p fidẽ t spem mee redẽptionis intẽdo saluari: in qua oẽs antiqui saluabantur. q. d. q̃ si motus fuero t recessero ab hac vita sine redẽptione: tunc diaboli exultabunt ergo veni ad liberandũ me ꝛc. Ideo semper in mia tua speraui: q: tu per miam tuã t passionẽ me saluabis. Et cũ fuero a te p passionẽ saluatus: t cũ reposueris t cõstitueris me in lege gratie: tunc reddã tibi verum cultum.

ẽ. vñ. d. **Exultabit cor meum in salutari tuo: cantabo dño qui bona tribuit mbi: t psallam nomini domini altissimi.**

¶ Primo exultabit cor meũ in salutari t redemptione tua ex firmia fide t spe t charitate. Et hoc quo ad primã partẽ diuini cultus: q: gaudebo et exultabo me esse a te t per te redẽptum. Et sic dolor quẽ in corde hẽbã ex statu miserie cõcepi mihi in gaudiũ t exultationẽ per aduẽtũ tuũ. Secũo cantãdo dño patri q̃ bona tribuit mihi mittẽdo filiũ suũ. Et sub eodẽ cultu t adoratiõe cãtabo laudes dño iesu xpo filio suo qui tribuit mihi bona scꝫ beneficia incarnatiõis t natiuitatis t legis euãgelice t passionis t redẽptionis: ꝛc. Et sic confitebor ipsum verũ deũ t pdicabo publice per vniuersum mundũ beneficia recepta t celebrabo officia in festiuitatibus septies in die ꝛc. Tertio adimplebo legem suã bene operando erga proximum. Et sic ergo tripliciter colã ipsam. i. corde ore t opere: t vita contẽplatiua: t actiua. Et sic tripliciter agã gras pro beneficijs a deo receptis in suo aduẽtu.

¶ Sed q: intentio Dauid in hoc psalmo nõ solũ est pphetare desiderãdo t predicãdo aduentũ xpi vt expositum t dictũ est. sed etiã intẽtio eius fuit deducere nos adverã penitentiã exẽplo sui. Ideo iste psalmus est moraliter exponẽdus p quolibet pctõe penitente. Uñ forsan dõ fecit hunc psalmũ post petrũ adulterij Bersabee: qõ per annum cela tus tenuit vt patebit psalmo. I. Ideo deflet in hoc psalmo miserabilẽ statum suũ t longam moram in illo peccato per qõ fuit separatus per annũ a gra dei t a spũ pphetico. Ideo in hoc psalmo agens pniam duo facit. Mã primo describit totũ processum t decursum vere penitentie. Secũo vero discursum t processum status gratie post pniam in quo homo satisfaciat peccato: ibi: ego añt in mia tua speraui ꝛc. Quantum ad primũ est notandũ sm Augustinũ libro de vera t falsa penitentia q̃ penitentia est q̃ dam dolentis vindicta. puniens in se qõ dolet cõmisisse. Gregorius vero dicit q̃ penitẽtia vera est peccata preterita commissa plangere: t plangẽda iterum non cõmittere. Et sic omnes assignãt tres partes penitentie. scilicet contritionem: t cõfessionem t satisfactionem. Sed in prima parte multa precedunt scilicet ad cõtritionem. Nam processus penitentie debet correspõdere processui peccati: qõ similiter cõsistit in corde t ore t opere: vnde in prima parte multa continentur. Nam quis primo ponit peccare: sed cognitio precedit propositum. Nam primo homo considerat t cognoscit apparens bonum: ad qõ conuertitur etiã habet cognitionẽ dei t legis eius: a quibus auertit. Et postea conuertitur ad cõmutabile sibi apparens bonum. Primo ergo auertitur ab ꝰ cõmutabili sibi cognito bono ex lege sibi data. Secundo conuertitur ad cõmutabile sibi apparẽs bonum: t ponit peccare. Et hic dicitur primus gradus peccati scilicꝫ in corde per qõ ilico perdit gratiam dei homo in qua erat. Secundo sequitur locutio per os vel effectus t opus peccandi. Tertio sequitur psecutio Et ideo oportet q̃ tripliciter poeniteat scilꝫ corde per cõtritionem: t ore per confessionem: t opere p satisfactionem. Sed q: propositum peccandi precessit cogitatio. Nam ideo dicitur peccatum: q: positum t volũtarij. Ita ideo dicitur propositum quid est pnia.

Exaudiꝰ pnie

t voluntarij: q: pcogitum. Ita pariter vera contritio dicitur que est pcogitata t pcognita. Ideo duo vel tria pcogitantur ante cõtritionem. Nam primo peccato: considerat deũ quez offendit: et a quo separatus est. Et gratiã quã pdidit. Et legem cõtra cuius pceptũ t iusticiã fecit. Secũ do cõsiderat vilitatem peccati t miserabilẽ statũ in quo est: t detestatur peccatũ t reuertitur ad deũ. Et tunc cõuertitur in corde versando supradicta. Et sic dolet se cõtra deũ peccatũ ꝺm̃sisse. Et iste est primꝰ gradus penitentie. Et sic in eodem gradu t statu pponit duo. Primo dimittere peccatũ. Secũdo confiteri. Tertio numq̃ amplius cõmittere. Et sic pficitur primus gradus penitẽtie: t sequit̃ secundus. s. cõfessio peccati apud ecclesiã si adest facultas t oportunitas. Tertio sequit̃ post confessionez satisfactio t bona operatio in statu gre. Et hunc ordinẽ seruat pic dauid: t docet seruare omnẽ penitentẽ. Mã cõuersus ad se: t videns miserũ statũ suũ separatus a gra dei: eo q̃ a deo fuerat auersus t deus ab eo: t subtraxerat gratiã ppter peccatũ: t puisse p longũ tẽpus manere in ipso: ideo dicit dauid ad deũ. O dñe vsq̃quo obliuiscẽris me in finem: pmittendo me tãdiu manere in peccato. Et vsq̃quo t quãdiu auertes facie tuã a me subtrahẽdo graciam. Secũo considerando peccatũ t miserũ statũ suũ dicit: q̃diu ponam consilia in aia mea. i. cogitabo peccatũ in quo suz tã detestabile t abhominabile: t bucusq̃ nõ potui nec volui exire. Tertio ex hoc sequit̃ dolor tẽtritio in corde: ideo ait q̃diu ponã dolorẽ in corde meo per diẽ. i. cõtinue dũ recordatus fuero peccati: t offense dei. Et sic sequitur detestatio peccati in quo diabolus dominatur sibi cũ dicit: vsq̃quo exaltabit̃ t dñabit̃ diabolꝰ inimicus meus sup̃ me: possidẽdo me p peccatũ: t hec est vera cõfessio: q: cõfitek petrũ suum: t pponit dimittere: t amplius nõ cõmittere: ideo petit liberari p gratiã gratificantẽ dicẽs. Respice dãdo gratiã: o dñe deus meus: posq̃ per tantũ tẽpus auertisti faciẽ tuã a me ppter meũ peccatũ: t exaudi me: dando venã t dimittẽdo culpã. Et illumina oculos mentis mee. Me vnꝰ obdormiam in morte. i. ne mortar in mortali peccato: q: tũc esset petrũ obstinationis: t finalis impenitẽtie qõ non dimittit̃ in hoc seculo nec in alio p quo nõ est oza dũ. Et gloriaretur diabolus se preualuisse aduersum me. Et ideo nequãdo. i. aliquando inimicus meus diabolus dicat: ego preualui aduersus eũ tu propter miam illumina oculos meos lumine tue gratie mihi preteritã culpã remittẽdo: ne amplꝰ similia peccata ꝺmittã. Mã si motus fuero ad hanc vitam t decessero sine penitẽtia: tunc demones qui tribulant me tentãdo per peccatũ: tũc exultabunt t ponitur futurũ indicatiui pro coniunctiuo: eo q̃ hebrei carent optatiuo t coniunctiuo: vt frequenter dictum est. quasi dicat. Si decederẽ sine penitẽtia tũc exultarẽt inimici mei demones. ¶ Ego autem. hic describit statũ gratie in quo sit vera satisfactio. ¶ Mam sicut status peccati habet tres gradus: scilicet malũ propositum t executionem t psecutionẽ. q: corde ore. t opere pcõ: offendit deum. Ita pariter in statu gre iustus tripliciter deo seruit. s. corde per fidẽ: spem t charitatẽ. Secũo ore deũ laudando t de bñficio remissionis peti adepto t penitẽtia facta gras agendo. Tertio bona opera per charitatem exercendo. t pro reatu t pcõ quodam cõmisso plene satisfaciendo. Et ista tria tãgit dõ in hac littera. Unde dicit pio: ego autez postq̃ egero veram pniam t mihi fuerit remissa culpa: t illuminatus fuero per gratiã. tunc in mia tua speraui. i. sperabo: t hoc per fidẽ veram t spem: ex q̃ bus sequitur charitas t vera exultatio in corde. nã sicut eũ erã in peccato: delectabar in eo. Ita post actam penitentiam delectabor in statu gratie per fidem: spem: t charitatez. Et sic exultabit cor meũ in salutari tuo. i. salute anime mee quã per pniaz acquisiui: t tunc delectabiliter seruiã deo. Primo in vita cõtẽplatiua deũ laudando: t gras agẽdo p beneficijs receptis. t sic cantabo domino qui tãta bona tribuit mihi culpã remittendo: t gram cõferendo. Secũo psallam nomini domini altissimi bene operando erga primũ: t pro pctõ satisfaciendo. Unde nota q̃ tria ponunt̃ in hoc versiculo. s. exultatio cordis: per quã intelligitur status t gaudium fides t spes t charitas dei t primi. Secũo ponitur cantus per quẽ intelligitur gratiaz actio: t vita contemplatiua. Tertio ponitur psallere per quod itel ligitur bona operatio ad laudem dei t vtilitatem proximi: que est obseruatio decem preceptorum.

Justꝰ triplicit seruit.

j. octo. ¶ Ex toto isto psalmo possent recolligi quattuoꝛ cõclusiones. Quarum prima est q̃ deus obliuiscitur peccatoꝛem: t auertit faciẽ suã ab eo subtrahendo gratiam ppter petrũ. Unde petrꝰ nõ peccauit: q: deus subtraxit gratiam: sed ideo deus subtraxit gram eo q̃ homo peccando abiecit eã. t sic deus non est cã peccati: sed iste homo qui peccando abiecit gram. ¶ Secunda conclusio q̃ oppositum accidit in iustificatione peccatoris: q: collatio gratie precedit abiectiones culpe. Mam iõ peccatoꝛ conuertitur t iustificatur: q: deus illuminat eum gratiam cõferendo. Ideo Dauid in persona penitentis petendo gratiam gratificantem dicit. Illumina oculos meos ꝛc. ¶ Tertia conclusio: q̃ si peccatoꝛ non egerit penitentiam in vita: sed moritur obstinatus: tunc dyabolus dicitur victoꝛ: t pualuisse aduersus eum: eo q̃ tenuit hominem in peccato vsq̃ ad terminum: t non reliquit ipsi locũ penitentie. ¶ Quarta conclusio q̃ tria recuperat t consequitur homo per penitentiam. Primo leticiam in corde, recuperando charitatem. Secundo cantat domino gratias agendo: quia euasit perpetuam damnationem. Tertio libere operatur meritorie sm diuina mandata.

j. octo. ij. octo. iij. octo. iiij. octo.

Dixit insipiens in corde suo non est deus.

arg. ꝺ pe ni. diſt. j. ſ. tres ſẽ ca. medi cia. t. pe. qõ. j. ſ. j. ante fi.

¶ Titulus in finẽ ps ipsi dõ. ex titulo patet quod Dauid fecit hũc ps̃m. dirigẽs nos in xpm qui est finis legis. t liberator: t sal-

Universidad de Deusto
Biblioteca

uator israel: vt patebit in fine huius psalmi. Sed de materia huius psalmi dicit Rabi sa. q3 Dauid fecit hūc psalmū p̄uidēs destructionē birlin faciēdā p Nabuchodonosor: t captiuitatē iudeoꝝ in Babylonia. Et dicit q3 iste insipiēs qui dixit in corde suo nō est deus fuit Nabuchodonosor: t populus chaldeoꝝ qui dixit q3 deꝰ israel nō est verus deus q3 nō potuit iudeos liberare de manibus suis. Et ideo Nabuchodonosor: t oēs chaldei corrupti t abhominabiles facti sunt. Et isto modo Rabi sa. emulti rabini iudeoꝝ litteraliter p̄ceīse adhūc sensus glosant ihū psalmū. Sz manifeste patet talē expositionē esse inutilē t inanē. Primo: q: sequeret q3 iste psalmus nō pertineret ad sacrā scripturā: cū talis expositio nō explicet aliquod sacramentū de xp̄o t ecclesia. Scōo nō dirigeret nos in xp̄m quod est cōtra titulū prepositū huic psalmo. Tertio: q: expositio non est sufficiens nō explicās intelligētias psalmi in quo dicit q3 deus de celo p̄spexit nō solum sup babylonios: sed super oēs filios hoim: et oēs declinauerūt ꝛc. ergo nō solū chaldei ꝛc. Et ideo Cassiodorus exponit hūc psalmū de populo iudeoꝝ qui dixit in corde suo q3 xp̄s nō erat deus: t ideo incurrit oēs corruptiones t maledictiones in hoc psalmo memoratas. Sed etiā ista precise expositio facta de solis iudeis videt insufficiens: ppter hoc quod dicitur q3 deus respexit super oēs filios hominū: t non solū super iudeos: sed oēs declinauerunt ꝛc. Et ideo, beatus Augustinus non solū exponit psalmū de iudeis: sed etiā de populo gētili vbe quibusdā philosophis qui negarūt deum esse creatorē mundi t iustum iudicē t retributorē: nec habere p̄uidentiam de actibus humanis: nec posuerunt vnum deum: sed plures. Et ideo negato hoc primo principio proruperunt in omnes corruptiones: t omnia scelera in hoc psalmo memorata. Sed cū reuerentia tāti viri: adhuc expositio et prefata causa precise assignata nō videt esse sufficiens: nec videt cuacuare totā sniaz t intelligētiā hui⁹ psalmi. vnde apostolus ad Romanos. iij. per scripturā huius probat nō solū gentiles: sed etiā iudeos et oēs homines fuisse corruptos in Adam. Vnde dicit. Causati. i. argumētati sumus iudeos t grecos oēs sub peccato esse et intelligit p grecos oēs gētiles t barbaras natiōes: t oēs filios Adam vt patet in tuenti. Et sic ex fundamēto hui⁹ psalmi p̄fert illā vniuersalē sniam. oēs in adā peccauerūt. Ex quib⁹ verbis apostoli videt q3 ille insipiēs qui dixit in corde suo nō est deus per quē et cuius peccato oēs sunt corruptī incurrūt oia scelera in hoc psalmo memorata fuit ipse Adā: qui dixit in corde suo nō est deus. Sed hec sententia apostoli t intelligētia videtur nimis dura t extranea: sez q3 adā dixerit in corde suo deū nō esse: t q3 aliquo modo negauit deum cū fuerit creatus in tāta scientia t sapiētia cui deus cōmiserat gubernationem oim creaturarū inferioꝝ: t qui omnibus proprias noīa impo fuerat sm̄ proprias naturas. Et sic sciuit deus esse omnium creatorem t gubernatorē ꝛc. Item ex tex tu Bēſi. non habetur q3 adam negauerit deū quā

Mota.

do peccauit: immo posī petrū fugit a facie dei ex timore t cōfusiōe: t per cōsequēs semper cōfessus est t nouit ipsum esse deū t dñm. In oppositū videtur littera huius psalmi sm̄ intentionē apostoli Et Ad cuius intelligentiā est valde aduertendū q3 aliquē negare deū ifat dupliciter. vno modo directe t assertiue. alio modo indirecte. Primo modo adā nō negauit deū directe t assertiue: q: semp cognouit deus esse creatorē t dominū: vt dictum est. Sz scōo mō p̄t dici q3 negauit deū indirecte t dubitauit in ꝑtum putauit aliquid inesse siue deesse deo: q3 est contra eius maiestatē t immēſam sapiētiā: ad quod sequebatur deū non esse deum: q: putauit deū esse inuidū t finitum in sapientia. Quod p̄batur. Nam quando adā credidit dyabolo dicenti ipsi. Nequaq3 moriemini: sed eritis sicut dñi scientes bonū t malū ꝛc. tūc adā putauit tria de deo Primo deum esse mendacem in verbis non facientem quod cōminabatur. Secūdo putauit eum esse inuidū eo q3 timebat ne adam ipsi equipararet in scientia. Tertio putauit deū esse finitū cū de facto ipse adā p̄esumpsit deo parificari: vt ait Augu. q3 adā t eua volentes rapere diuinitatē perdiderunt felicitatē. Et quibus sequebatur deū nō esse deū: q: ista tria sequebanē ex verbis dyaboli. Et quib⁹ sequebatur deū nō esse deū: Vnde dyabolus fecit deum mēdacem dicendo: nequaq3 moriemini. Et fecit eū inuidum: eū subdit: scit enī deus q3 in quocūq3 die comederitis ex eo: aperientur oculi vestri: t eritis sicut dñi scientes. i. equales in scientia. Et q̄ bus sequebatur nō solū deū esse finitum: sed etiaz inuidū: t per consequens sequebatur non esse deū Et sic adā credēdo dyabolo t ex eo inducit in eosdem errores: licet indirecte. Sed gētiles t quidaz philosophi magis directe negarunt deū dicentes deū non habere curaz nec prouidentiā de actibus humanis. Sed iudei magis directe negarunt deuz negando xp̄m esse deum t messyam in lege: vt patebit. Tres ergo insipientes negarūt deum. Primo adā indirecte dubitādo de eius veritate t infinita sapientia. Scōo populus gētilis negādo eius vnitatē t prouidentiaz iusticiā. Tertio populus iudaicus negādo xp̄m esse verū deum t messyam. Triplicez ergo corruptionē p̄uidit t vidit in spū. Dauid considerando oēs status hominum. Nam primo vidit vniuersalem corruptionē humane nature factam: t etiā prouenientez ex peccato ipsius adam. Scōo vidit corruptionē moz totius populi gentilis: t omniū barbararū nationum proueniētē ex negatiōe iusticie t prouidentie diuine de rebus humanis. Tertio p̄euidit corruptionē populi iudaici ventura ex negatione xp̄i in lege p̄missi. Triplici ter ergo exponetur iste psalmus sm̄ q3 dauid fecit ipsum de supradicta corruptione. Nā primo exponet de corruptiōe totius humane nature facta in adam t iuxta intelligentiam apostoli. Scōo exponet de corruptiōe totius populi gentilis negātis diuinam prouidentiaz t iusticiam: t hoc sm̄ expositionem Augu. Tertio exponetur de corruptione populi iudaici negātis xp̄m esse deum t messyam.

Bo. tres insipientes dei negātes

¶ Quātū ergo ad primā exp̄ositionem est ad uertēdū sicut dictū est in p̄logo q3 duo hoies fuerunt principia gñis humani. Primus cīm adā fuit principiū carnalis gñationis omniū hoim t causa corruptionis humane nature t oīs mali t peccati. Scōs xp̄s fuit principiū spiritualis regenerationis t salutis oim hominū. q: sicut in adā oēs moriunt Ita t in xp̄o oēs viuificātur. p̄me ad Corint. xv. Hoc ergo p̄uidēs dauid in spū fecit hūc psalmū in quo duo facit. Nā primo ostendit primū genus humanū esse corruptū ꝑter peccatū ipsius adaz Secundo ostendit xp̄m esse iudicem omniū t saluatorē ibi nō scient. ¶ Quantū ad primum est aduertēdū sm̄ Aug. h. libro de nuptīs q3 illud peccatū q3 primū hominē mutauit in peius multo grādi fuit. q3 iudicare possumus: ideo ab omni nascente trahitur: q: totum genus infecit humanū. Causa aūt tante grauitatis illius peccati fuit multiplex circūstantia vt inquit Augu. in euchiridiō. q: quasi oia genera peccatoꝝ fuerūt illi peccato annexa Sed maxime ibi fuit blasphemia t sacrilegium t crimen lese maiestatis: inquantū putauit t dubitauit deū esse mendacē t inuidū: t temere p̄sumpsit rapere diuinitatē: vt supra dictū est. Ex quo p3 q3 in directe negauit deū esse: ex quo detestabili peccato ipse fuit corruptus t tota sua generatio in eo. Et hoc est q3 dicit dauid in hac prima parte huius psalmi. Vnde ait q3 adā factus insipiēs credendo diabolo dixit in corde suo nō est deus nō assertiue t directe sed dubitative t consecutiue: q: hoc sequebatur ex sua dubitatione t p̄esumptione. Et ideo ex grauitate tā grandis peccati p̄didit totam hereditatem. nō solū quā possidebat in illa terrestri paradiso. Sed etiā futurā felicitatē sibi p̄missam in celo. Et sicut p̄didit illam originalem iusticiam qua volūtas sua erat diuine volūtati cōformis et subiecta. Ita pariter p̄didit obedientiā sensualitatis ad rōnē q: ilico caro sua fuit lāguore t vitio cōcupiscētie sauciata t oēs potentie vulnerate t tota natura corrupta. Et sic caro ilico insurrexit ad luctādum aduersus spiritū quā quidē corruptionē t languorē t morbū transmisit in oēs filios p carnalē generationē t illi filij adaz transmiserunt illā corruptionē acceptā a patre filijs eoꝝ. Et sic successiue corruptū t infectū fuit totum genus humanū ex illo peccato primi parentis q3 dixit in corde suo non est deus ꝛc. Et ideo subdit.

Dupliciter negat deū.

Dē ade pcti gravitate.

ūra. lij. a Corrupti sunt t abominabiles facti sunt in studijs suis: nō est qui faciat bonum non est vsq3 ad vnum.

¶ Omnes inquit filij adā corrupti t abominabiles deo facti sunt in studijs suis t cogitationibus t operibus. inantū q3 non est aliquis coz qui naturaliter faciat bonū nec est bonus naturaliter vsq3 ad vnum. Et notanter dicit p̄phera: q3 corrupti sunt t abominabiles. Nam oēs filij adā fuerunt facti corrupti in se. inquantum traxerunt naturam corruptam a parētibus. Et sic sunt proni ad omne malū t fragiles ad omne bonum faciendum. Sed fuerunt deo facti abominabiles t odiosi filij ire. q: adam omnes posteros vendidit t obligauit suo peccato. t ad penam t dānationem sui peccati. Et sic omnes incurrerūt indignationem dei t condemnationem t penam. Sed q: non solum fuerūt deo abominabiles propter peccatum parentum. Sed etiam omnes fuerūt in natura corrupti. Ideo nō est qui faciat bonū: nec est bonus vsq3 ad vnum. Sed est aduertendum q3 ly vsq3 ad vnum dupliciter potest poni. t intelligi: vno modo inclusiue. Et sic est sensus q3 inantū omnes filij naturales ipsi⁹ adaz sunt mali. q: nullus est naturaliter qui faciat bonum. Nec sit bonus: t iste sensus est verus. Secundo pōt poni exceptiue ly vsq3 ad vnū q3 sit sensus inter omnes homines non est qui naturaliter sit bonus p̄ter vnum. i. iesum xp̄m: eo q3 non est ex opere adam natus: t ideo non descendit per generationē naturalem: licet ceperit carnem ex adā. Et ideo adam nō potuit ipsum venūdare nec obligare suo peccato. Et sic solus xp̄us est inter mortuos liber: t inter malos naturaliter bonus. Et iō ad maiorem cōfirmationē dicit dauid.

ar. xxiij q. j. c. q:

Dñs de celo prospexit sup filios hominum: vt videat si est intelligēs aut requirēs deum.

¶ Dñs deus prospexit de celo sup oēs filios hominū t filios ipsius adam: vt videat. i. videret t p spicit quotidie: vt videat si inter eos sit aliq3 intelligens aut requirēs deū. i. si sit aliquis qui totū intellectū t studiū abhibeat ad intelligendū deum vt possit ipsum sup oia diligere: aut adhibeat totū conatū t voluntatē ad requirendū deū per bona opera ꝑter regnum dei adipiscendū. Sed.

ūra. lij. a Omnes declinauerunt simul inutiles facti sunt: non est qui faciat bonum non est vsq3 ad vnum.

¶ Omnes simul declinauerunt a via iusta t recta t a diuina voluntate ad scelera t peccata nephanda t oēs simul facti sunt inutiles t debiles ad bene operandū. Inantū q3 non est aliq3 inter eos q3 faciat bonū. nec est bonus naturaliter aliquis vsq3 advnum inclusiue siue exceptiuevt supra dictū est ꝑter vnū qui est xp̄s. Nam si ly vsq3 tenetur inclusiue tunc naturaliter nullus est bonus de filijs naturalibus ipsius adam si autē ly vsq3 tenetur exceptiue excluditur t excipitur xp̄s qui nō est naturaliter filius adam vt dictum est. Et ¶ Sed cōtra hoc arguit iulianus dicens q3 humana natura est de se bona. q: oia que fecit deus erant valde bona ergo naturaliter homo est bon⁹. ¶ Ad hoc rūdet Augu. q3 humana natura dupliciter p̄t intelligi: vno modo p essentia hois vel nature specifica. Et sic oīs natura naturaliter est bona. q: ad similitudinem boni exēplaris t a bono deo est facta t creata. Secundo modo sumitur pro ipsa generatione humana. scilicet inquātum est collectio omniū hominum descendentium ab adam per generationez naturalem t libidinosam. quia sicut dicitur, natura eneadum ab enea. et natura fabiorum a fabio. t gracchorum a gracchо. Ita dicitur natura t gene

Natura hūana intelligit dupliciter

Universidad de Deus[to] Bibliote[ca]

ratio humana ab adam primo homine quia adam
hebraice idē est quod homo latine. Et sic tota hu
mana natura siue humana generatio fuit in adam
corrupta ⁊ viciata a peccato. ⁊ sic dicitur mala. Et
per consequens omnes trahentes illam humanaꝫ
naturam ab adam dicuntur naturaliter mali corru
pti. Ex quo sequitur ꝙ solus xp̄us est naturaliter
bonus. eo ꝙ non trahit talem naturā ab adam per
generationem: sed ex opere spiritussancti.

ꝟ.v.b. **Sepulchrum patens est guttur eorum: lin**
ccij.b. **guis suis dolose agebant: venenum aspidū**
sub labijs eorum.
Quorū os maledictione ⁊ amaritudine ple
num est: veloces pedes eorum ad effundēdū
iij.q.ij. **sanguinem.**
accusatores. et **Contritio ⁊ infelicitas in vijs eorū ⁊ viā pa**
xj.q.j.c. **cis non cognouerunt: non est timor dei ante**
quatuor. **oculos eorum.**

¶ Quia superius dixit in generali qualiter ex pec
cato ipsius adam oēs hoīes fuerūt corrupti ⁊ de
clinauerūt ad oīa scelera ex tali corruptione ꝑuꝭ
si ⁊ excitati: ideo hic explicat ⁊ magis particulari
ter exprimit scelera in que oēs inciderunt ⁊ pru
Primo perunt. quasi morbo quodā hereditario. Vñ dicit
ꝙ primo ceciderūt in fetidā blasphemiā cōtra deū
Ideo guttur eorum fuit euomēs fetidas blasphe
mias: sicut sepulchrū patens ⁊ apertū emittit feto
rē ex cadaueribus putridis quasi dicat ꝙ sicut ca
dauera putrida emittūt illū fetorem de sepulchro
⁊ sunt causa illius fetoris. Ita corpus hominū est
sepulchrū corruptionis cōtracte ex adā in gñatio
ne. Et sic ex tali corruptione euomit blasphemias
⁊ oīa peccata. Item sicut sepulchrum continet in
se illa cadauera putrida. ex quibus emittet aboni
nabilem fetorē. Ita non solū corpus est sepulchrū
Scdo. illius morbi ⁊ corruptionis. Sed etiam anima est
sepulchrum malarum cogitationū ⁊ iniquorū pro
positorū. Ex quibus malis homo euomit blasphe
mias ⁊ oīa alia scelera: vt ait saluator Mathe. xv.
ꝙ ex corde exeunt blasphemie ⁊ homicidia ⁊ furta
⁊c. que coinquinant hominē. Et ideo subdit dauid
ꝙ ex tali corruptione. Non solū ꝓcedunt blasphe
mie contra deum: sed etiam contra ꝓximum. Naꝫ
homines sic corrupti linguis suis dolose agebant
id est dolose loquebantur ad deceptionem proxi
morū. q: blandis verbis decipiunt proximos: ⁊ sic
Tertio. sunt mendaces ⁊ dolosi. Tertio sunt detractores
accusando: ⁊ falsa crimina ꝓximis imponendo. Et
sic in labijs eorum reperitur venenum aspidū: id
est venenum inuidie ⁊ detractionis ⁊ infamatiōis
quorum os est plenum maledictione. q: sunt male
dicti contra deum ⁊ ꝓximum. ⁊ est plenum amari
tudine: id est odio ⁊ zizania. Et sic pedes eorū sunt
veloces ad effundendū sanguinē. q: non solum ef
fundūt sanguinē ꝓximorū propria manu ex ira et
odio. Sed etiā seminando zizania concitant alios
ad effundendum sanguinem. Et ideo ex tali odio
⁊ inuidia ⁊ superbia semper est contritio et infeli
citas. id est litigium. prelium. discordia. ⁊ tristicia.
⁊ bella intestina ⁊ infelicia in vijs ⁊ operationibus
eorum. quia nunꝙ cognouerūt viam pacis: sed dis
cordie: cuius causa est: quia non est timor dei ante
oculos eorum. ¶ Ex quibus patet ꝙ defectus ti
moris dei est causa omniū supradictorum malorū. Defect⁹
q̄d prouenit ex corruptione ⁊ praua concupiscētia timoris
inflicta in carne ex illo primo peccato. Naꝫ ex illa dei cā
praua ⁊ corrupta concupiscentia prouenit omnis malorꝫ.
inordinatus appetitus. Nam primo prouenit ap
petitus proprie excellentie que dicitur sup̄bia nō
cōpatiens maiorem neqꝫ equalem ⁊ venit homo ta
liter corruptus vsqꝫ ad contēptum dei. nō timens
eius iudicium. ⁊ per cōsequens magis contēnit et
despicit proximū ⁊ q: non patitur maiorem ⁊ equa
lem: ex inde prorumpit in inuidiam: non patiēs ꝓ
speritatem proximi. Et exinde in homicidium. et
ex tali etiā inuidia seminat discordias ⁊ zizaniam
inter proximos. Et ex tali sup̄bia ⁊ inuidia proru
pit in auariciam ⁊ omnē rapinā ⁊ furtū ⁊ vsuram
ad sustinendū statum suū vt nulli subijciatur. Sed
omnes sibi subijciat. Item ex illo vitio ⁊ corruptio
ne carnis prorūpit in luxuriam ⁊ accidiā. Ex q̄bus
patet ꝙ ex illa corruptione inflicta in adā proue
niunt oīa genera vitiorū ⁊ oīa scelera detestabilia
in totū genus humanū vt demōstrat dauid in hac
prima parte huius psalmi. ⁊ apostolus per totum
epistolā ad Romā. ¶ Sed cōtra supradicta videntꝰ Questio
esse duo dubia. quorum primū est contra litteram
Nā isti tres versus vltimi ab illo loco sepulchruꝫ
patēs ē guttur eorū ⁊c. nō reperiuntur in hebreo. ⁊
ideo dicunt ꝙ xp̄iani interposuerunt eos vel. lxx.
interpretes addiderūt eos in greca interpretatio
ne. Ad q̄d respondetꝰ ꝙ ipsa veritas cōfundit eos.
Nam manifestum est ꝙ. lxx. interp̄tes fuerūt vltra
ducētos annos ante aduētū xp̄i: ⁊ ideo nullam ha
buerūt causam ⁊ occasionē aliquid addendi vel re
mouēdi in greca interpretatione. Sed interp̄tati
sunt ꝓut receperūt in hebreo. Et hoc cōfirmatur.
Nam apostolus paulus in lege ⁊ ꝓphetis doctor
⁊ magister q̄ hebraica textura vtebatꝰ allegat hos
tres versus cū versibus precedentibus ad Romā.
iij. Et ideo est potius credendum ꝙ thalmudiste
amputauerūt hos tres versus ab hoc psalmo. eo
ꝙ in eis prophetice memoratur ⁊ explicatur: tota
correctio ⁊ maledictio iudeis inflicta eo ꝙ negaue
runt ⁊ crucifixerunt christum. vt patet in tertia ex
positione. ꝟ ¶ Secundo dubitatur contra to Questio
tam predictam sententiam ⁊ expositionem in qua
dictum est ꝙ omnes homines fuerunt corrupti in
adam. Unde arguit pelagius ex fundamentis sa
cre scripture. ꝙ multos iustos commendat sacra
scriptura: qui non perpetrarunt talia scelera ⁊ pec
cata sicut in hoc psalmo explicatur sicut fuit abel
Noe Abraam ysaac ⁊ Jacob. ⁊ Job ⁊ Daniel in te
stamento vete. Et in nouo zacharias ⁊ Johānes
⁊ Symeon. ⁊ Anna ⁊ Joseph sponsus marie quos
omnes iustos sine peccato ⁊ querela vtriusqꝫ ⁊c. sa
cra cōmendat auctoritas. Ex quibus patꝫ ꝙ peccatū
ipsius adam. nec omnibus posteris fuit imputatū

August. nec omnes in eo fuerunt corrupti.
¶ Sed hanc pestiferam opinionem exterminauit
Aug. ab ecclia respōdens ad huiusmodi argumen
ta in libro de natura ⁊ gratia. ⁊ de baptismo paruu
lorū: ⁊ in oībus libris quos cōtra pelagianos con
fecit. ¶ Ad cuius intelligentiā est valde aduertē
dum sm Aug. ꝙ duo sunt cōsideranda in peccato
ipsius adā. Primo obligatio nature: q: oēs filios
naturales ⁊ posteros obligauit ⁊ vēdidit peccato
suo. Et hoc dicitꝰ in nobis peccatū nature: q: oib⁹
Duo in nobis fuit imputata pena illius peccati: ⁊ ad illā
peccādā fuimus oēs obligati ⁊ venundati. Et de tali peccō
cōsiderā nature dicit Paulus apostolus ꝙ oēs in adā pec
da. cauerūt in natura: sed nō in persona: q: nullus no
strum ibi p̄sonaliter erat ⁊c. Vñ sic exponit. Aug.
hanc auctoritatē. ij. de baptismo paruulorꝫ ⁊ hypo
nosticō respō. v. Secūdo est cōsiderāda natura cor
rupta quam adā transmisit in posteros per gene
rationē successiue: que quidem causat omne pecca
tū in aīa. Nam per solam vnionē ⁊ cōsortium cau
sat originale in aīa: q: illa aīa in puris naturalibus
in illa carne viciata creata ⁊ infusa ilico obligatur
peccato ⁊ sentētie ipsius ade. eo ꝙ ex carne ⁊ aīa
resultat vna naturalis p̄sona: ⁊ ideo tota persona
obligatur. Itē postea illamet caro corrupta ꝑ cō
sensum in adultis causat mortale ⁊ veniale in eadē
aīa: inquātum caro semp luctatur aduersus spiri
tum. Unde volūtas per solū consensum indelibe
ratū cōtrahit veniale sed per cōsensum deliberatū
contrahit actuale ⁊ mortale. Et quo pꝫ ꝙ oē peccm̄ ꝓ
Nota ꝙ uenit ex illa carne corrupta in oēs homines ꝑ libi
hoīe sau dinosam generationē transmissa. ¶ Sed est vlte
ciato. rius aduertēdū ꝙ ista natura corrupta siue totus
homo habēs istā naturā corruptā qui dicitur sau
ciatus ⁊ vulneratus per cōsortiū talis nature du
pliciter pōt considerari sm Aug. in locis p̄allega
tis. vno modo in se sine aliquo adiutorio derelicta
alio modo per grām xp̄i adiuta. Primo modo di
cit Aug. ꝙ est impossibile ꝙ q̄s in sola tali natura
derelictus possit peccata vitare aut aliq̄d bonum
agere. Et ratio est. q: illa corruptio taliter vicia
uit ⁊ vulnerauit oēs potētias: ꝙ voluntas siue li
berū arbitriū manet taliter claudicatū ⁊ debilita
tū ⁊ infirmū ex tali languore ⁊ pōdere carnis vicia
te ꝙ semp trahitꝰ in preceps ad oīa mala sicut tra
hitur vna statera a pondere lapidis nisi apponatꝰ
aliud pondus in alio opposita. Q̄d quidē vicium
carnis ⁊ pōdus licet non tollat totaliter cognitio
nē peccati: tñ tollit potestatē resistēdi nisi ꝑ grām
liberū arbitriū adiuuetꝰ. De quo vicio dicit aposto
lus ad Romā. vij. Inuenio legē in mēbris meis re
pugnantē legi mētis mee: ideo quod nolo id ago
⁊ quod volo id non facio. Unde non ego id facio:
sed quod habitat in me peccatū. Ex quo patet ꝙ
talis lex ⁊ corruptio membrorum licet non tollat
totaliter cognitionem ⁊ effectum: tamen tolit effe
ctum. Sed quia talis volūtas nō potest adiuuari
nisi per gratiam christi. iō subdit apostolus. Quis
me liberabit de morte corporis huius. Et respon
det ipsemet dicens gratia christi me potest libera
re. Ex quibus patet ꝙ voluntas adiuta per grām
xp̄i potest liberare ab huiusmodi pugna: ⁊ vincere
carnē ⁊ omne peccatū. Et hoc est q̄d dicit Dauid
in hoc psalmo. ꝙ licet oēs hoīes ꝓut sunt corrupti
ī adam sint proni ad supradicta scelera: ⁊ nullo mō
possint ea vitare ex proprijs viribus: tñ per gratiā
christi adiuti ⁊ preuenti non solum possunt supra
dicta scelera vitare: sed etiam ea bona que sunt su
pra hominem facere ⁊ oīa mala superare ⁊ bñ ope
rari. ⁊ supradicta necessitate liberari. Ex supradi
ctis fundamentis. Respondet augu. ad argumēta
pelagianorū dicēs ꝙ licet Abel. Noe: ⁊ Abraam: ⁊
Joannes baptista vitarūt peccata supradicta. hoc
tñ nō fecerunt in ꝓprijs viribus. sed ex gratia xp̄i
adiuti ⁊ liberati. Sed si fuissent in sua natura cor
rupta sine gratia derelicti: non solum supradicta:
sed peiora scelera cōmisissent. Est verū ꝙ nullꝰ san
ctorū supradictorꝫ potuit vitare originale peccatū Nota
quod anima contrahit per cōsortiū ex carne corrupta. a
qua regula fuit excepta beata v̄go Maria. vt aug.
ait ibidem vt declarabitur ps. xlv. Et ideo dicit au
gu. libro de sancta virginitate: ꝙ nullus sanctꝰ de
bet in se gloriari de sua iusticia: sed de gratia dei. ⁊
ideo dicit ꝙ magis tenetur iustus qui nunquā pec
cauit: quā penitens cui dimissa sunt multa: q: plu
ra peccata sunt dimissa iustis ꝙ peccatoribus. Nā
licet iustis non sint dimissa peccata que non com
miserunt: tamen sunt dimissa peccata que fecissent
nisi per gratiam fuissent preuenti. Et sic dicit Au
gustinus ꝙ magis tenetur diligere deum virgo. ꝙ
corrupta. Unde ait. deputate vobis tanꝙ omnino
esse dimissum quicquid mali a vobis non est regen
te illo cōmissum. Nā quisquis ab initio permanet
pudicus ab illo regitur. Et quisquis impudicꝰ est
ab illo deseritur. hoc idem dicit Aug. in homelia ꝺ
peccatrice cum ait: ꝙ non est peccatum quod fecit
homo: quin faciat alter homo nisi adiuuetꝰ ab illo
a quo factus est hō. Et in hoc pꝫ veritas huꝰ psal.
mi ⁊ prefate dubitationis: ⁊ huꝰ prime expositiōis
¶ Quantū vero ad secundā expositionem est
aduertendū sm Augu. ꝙ sicut in scientijs specula
tiuis est dare vnum principium a quo generaliter
habent virtutem omnia probata in illa scientia. vt
patet primo posteriorum. quo ignorato destruitur
⁊ ignoratur tota illa scientia. Ita pariter in actibꝰ
hūanis est dare vnū p̄mū principiuꝫ a quo sumunt
virtutem: ⁊ dirigantur omnes actus humani q̄d
quidem principium est deum esse iustum iudicem
omnium actuum ⁊ operationum humanarum: ⁊
premiatorem bonorum: ⁊ punitorem omniū ma
lorum. ¶ Ex quo sequitur illud generale. nullus
bonum irremuneratum. ⁊ nullum malum impu
nitum. quo principio negato destruuntur ⁊ cor
rumpuntur omnes mores: ⁊ omnes actus huma
ni. quia qui non credit tali principio: ilico contem
nit deum non timēs eius iudicium. Et sic cadit ⁊
prorumpit in oīa scelera detestabilia. Secūdo est
notādū ꝙ gētiles quattuor modis negarūt istud
supradictū principiū. Nam quidā eorum totaliter
negarunt deum esse. Sed omnia prouenire a casu

Universidad de Deusto
Biblioteca

t fortuna. quidam autē crediderūt t coluerūt plures deos. Et sic negabant deū esse: eo q negabāt vnitatē t essentiā vnius dei. Quidam autē alij negabāt deum habere curā t puidentiaz de actibus humanis: t sic negabāt deū esse iustū iudicem &c. Quidā autē alij asserebāt alam esse mortalē: t per cōsequens negabant illud principiū nullū bonum irremunerati. t nullū malū impunitū. Ex quibus patet q oēs iste secte negarunt illud primū principiū scz deū esse iustū iudicē &c. Et inde est q gētiles ante aduentū xpi negantes principium traditi sunt in reprobū sensum t in passiones ignominie t in corruptionē: t illa scelera detestabilia que narrat apostolus ad Rom. j. Videō ergo dauid totuz ppl'm gentilē esse corruptū in suo tempore ppter negationē huius principij dicit in prima parte huius psal. q qui insipiēs ppl's gētilis dixit t asseruit in corde suo q nō est deus vel q deus nō est vnus iustus iudex remunerator bonorū t punitor: malorū: q tunc oēs illius secte deū cōtinentes nec deū timentes corrupti t abominabiles t odibiles deo facti sunt: intantū q non fuit nec est qui faciat bonū: nec est bonus ex eis vsq ad vnū inclusiue. i. q nec vnus eorū fuit bonus. Et sic deus pspexit de celo sup oēs filios hominū: t filios terrenos. si reperiretur aliquis intelligēs deū. Ptum ad fidē et deuotionē t dilectionē: aut requirēs deum in suis operatiōibus. Sed nō fuit vsq ad vnū illoz. i. nullus fuit qui faceret bonū. Et non solū nō ille populus gētilis: sed etiā nullus malus xpianus fuit qui faceret bonū carens illo principio. qō est timor dñi. Et sic oēs gentiles t mali xpiani cōtinentes dei iudiciū intantū sunt corrupti q guttur eoz est factū sicut sepulchrū patens t fetens t prumpēs in blasphemias contra deū: t in dolū cōtra primum &c. Exponuntur aūt illi tres versus sicut in prima expositione. ¶ Quātū vero ad tertiā expositionē est notandū put dictū est in prologo. q vnū de principalibus principijs sacre scripture vetꝰ test. erat q filius dei erat incarnādus t in paupertate t humilitate venturus: t per mortē t passionē suā mūdū a peccato liberaturus: qui quidē xpus erat finis totius legis: ad quē oia legalia ordinabant De cuius aduētu oēs pphete fuerant locuti. Ex quibus patet q qñ negarunt xpm esse deū t messyam in lege promissum: tunc negarūt totam legez t pphetas. Et sic fecerūt deū mendacē in suis promissis. t per consequens negarunt deū esse deum. Negato ergo isto principio. s. christum esse messyā intantus corruptus est ille populus iudeorum: q prorupit in scelera detestabilia: t perpetrauit deteriora q populus gentilis. Nam primo deum t hominem interfecit: t deum t totam legem mendacem fecit: t in tantam cecitatem t insaniā deuenit q post publicationē euangelij nullum deum colit quod probatur: quia non intēdit colere deū trinū t vnū; nec incarnatū: immmo blasphemat t execrat talem deū. Sed nullus alius deus est nisi trinus t vnus t incarnatus. ergo nullum adorat. Et sic facta fiunt nouissima huius populi peiora prioribus

Nota ō aduētu messye.

Odar. cij. Et Luc. xj. Hoc ergo preuidens dō i spiritu dicit in hac prima parte huius psalmi dixit in insipiens ppl's iudaicus in corde t in lingua sua xpm non est deus: nec messyas in lege promissus. Et hoc dixit iste insipiens ppl'us: eo q vidit xpm pauperem: t cū humilitate veniētē: t eoz superbiā t auariciā detestārē. Et ideo negato isto principio oēs in dei facti sunt corrupti in se t abominabiles deo: t odiosi intantū q vsq ad vnum eorū inclusiue nō est qui faciat bonū. Unde dñs de celo pspexit super oēs istos filios hoium tanq̄ hoies carnaliter viuētes post aduentū t passionē vt videret si est aliqs intelligens deum per fidem t veram intelligentiaz legis aut requirens deum per operationē bonam Sed oēs declinauerunt a via veritatis t fidei. t a vera intelligēria sacre scripture: imo peruerterunt verum sensum t intelligentiā scripture ad falsum sensum. Et sic facti sunt inutiles: q oēs t sacrificia eorum sunt eis inutilia: quia nihil eis pſunt: immo nocent q mortifera. Et sic nō est aliquis eorum qui faciat bonū: nec est aliquis bon? vsq ad vnū inclusiue. q. d. q nullus eorum est bon? nec vtilis. immo malus t peruersus in credendo t operādo. Unde ex tali peruersione t corruptione ruerūt in omnia scelera nefandat detestabilia. Nam pro sepulchrum patens est guttur eorum blasphemiā perpetrando quando vocauerunt xpm vocem t demonium habentem. Secundo linguis suis dolose agebant quando volentes ipsum capere in sermone dixerunt. Si licebat dari censum cesari. an nō. Tertio fuit venenum aspidū sub labijs eorum quando dixerunt. Nos audiuimus eum dicentem possum destruere templū hoc manufactū: t in triduo reedificabo illud non manufactum &c. Itez os eorū fuit plenum amaritudine t maledictiōe cū dixerūt. Audistis blasphemiam. t maledixerunt et eorum pedes fuerūt veloces ad effundēdū sanguinē: cū dixerunt crucifige crucifice &c. Itē fuit ꝓtritio t infelicitas in vijs eorum. t viam pacis non cognouerūt: quādo dixerūt. si hunc dimittimus venient romani &c. Ideo expedit vt vnus homo moriatur &c. Sed quia omnia ista fecerunt iudei ex defectu timoris t fidei negando xpm esse deū t messyā t saluatorez. Ideo subdit non est timor dei ante oculos eorum. Quia si credidissent scripture timuissent deū: t recepissent xpm t timuissent t si timuissent regem glorie iustum non crucifixissent. Ex q̄ bus patet q in peiora scelera ceciderūt iudei q̄ gētiles. Ideo omnia scelera supradicta manent i populo iudeorum iure hereditario. ad quam sententiam t maledictionem ipsimet se obligarunt quādo dixerunt: sanguis eius super nos: t super filios nostros. Ex quo patet q sicut Adam in peccādo obligauit se t omnes posteros ad penam mortis. Ita pariter iudei christum crucifigentes obligarūt se t suos posteros ad perpetuaz maledictionē t vindictam mortis christi. Et sic omnibus imputatur homicidium christi: t omnes sunt blasphemi: t dolosi: t mendaces. t susurrones: t maledici t latrones t peiores q̄ idolatre: quia nullum deū

adorāt. Immo verū deū detestant t maledicūt. Et sic sicut gētiles in colēdo plures deos: t negando diuinā iusticiā t puidentiā addiderūt corruptionē supra corruptionē inflictā in adam. Ita iudei negando xpm addiderūt supra corruptiones populi gētilis. Et sic sunt corrupti tripli corruptiōe. Itē est aduertendū q omnia supradicta non solū sunt intelligenda propheticē de populo gentili iudaico. Sed etiam de omnibus malis xpianis: qui non credunt diuinam iusticiam t prouidentiā: nec credunt resurrectionē q: tales non timentes dei iudicium: audent omnia scelera perpetrare. ¶ Ex supradictis pz: q tres fuerūt insipientes negātes deū primo cū negauit adam deum indirecte volendo rapere diuinitatē: per qō peccatū totū genus humanuz fuit in eo corruptū in bonis naturalibus t priuatum bonis gratuitis: eo modo quo dictū est. Scōo negauit deū populus gentilis falsos deos adorādo ppter qō peccatū vltra corruptionē nature fuit magis corruptus in moribus t incidit in detestabiles passiōes t ignominias. ad ro. primo. Tertio negauit deū populus iudeoz: qui ex certa scia t malicia t inuidia negauit xpm in lege promissuz t crucifixit eum: ppter qō peccatū vltra corruptionē nature: t vltra penā populi gentilis incurrerūt iudei oēs maledictiones cōtentas t memoratas in hoc psalmo. t. cviij. ¶ Sed contra supradicta arguere possent quidā catholici. Mā ls gentiles et iudei negauerūt deū put dictū est: tū non est dicēdū q adā negauerit deū consentiendo vxori. Quia vt ait aug. de verbis apostoli. Adā nō fuit seductꝰ nec credidit verbis serpentis: sed comedit fructuz vt cōplaceret vxori ne destitueret eius solatio &c. Ad hoc aūt respondet: q in hoc videtur augu. contradicere sibi ppter hoc qō fuit supra allegatum. s. q adā t eua volentes rapere deitatem perdiderūt felicitatem. Et ō reducenda sunt verba augu. ad quoddam sanum medium. s. q adā nō credidit assertiue verbis serpentis: nec credidit nec inhesit firmissime precepto nec cōminatiōi dei annuendo t cōplacendo vxori. Et sic est dicendū q hesitauit in vtroq. Et ideo dixit sibi deus: q: audisti vocem vxoris tue t comedisti de ligno: ex quo ꝑceperā ne comederes &c. Quasi dicat q: magis credidisti vxori t serpēti q̄ mihi. Iō hesitasti t dubitasti &c. Et sic pz q ille ꝛsensus ade nec fuit vat expssa negatō nec firma cōfessio dei sed fuit indirecta negatio in quantū ex verbis dyaboli sequebat deum esse mendacē t inuidum t finitum t per cōsequens sequebat ipm non esse deum. Ita pariter est dicendū de moyse qui non paruit deo: numeri. xx. immo distinxit in labijs suis. psalmo. ciij. Ideo dixit dñs sibi t Aaron. Quia non credidistis mihi. vt sanctificaretis me &c. Itē hoc idez fecit zacharias pater iohānis baptiste. Luce primo: cui dicit angelus: q: non credidisti verbis meis &c. Ex quibus patet q isti duo non negarunt: nec contempserūt deum directe nec crediderunt firmissime: sed visi sunt hesitasse. Ita ergo potest dici de adam qui magis paruit et credidit verbis vxoris q̄ precepto t comminatiōi

Tres fuerūt ꝓm negātes

Rūsio. a

diuine. Et quo sequebatur deum esse mendacem &c. Et ideo sicut moyses t zacharias fuerunt puniti solum in personis propter illam inobedientiaz. Ita pariter adā fuit punitus in psonam in tota sua natura t generatione prout dictum est.

xxiij. q. j. c. quia. Extra ō off. dele. c. pastoralis.

Nonne cognoscent omnes qui operātur iniquitatem. qui deuorant plebem meam sicut escam panis.
Dominum non inuocauerunt illic trepidauerunt timore vbi non erat timor.
Quō dominus in generatione iusta est consilium inopis confudisti: quoniam dominus spes eius est.

Postq̄ superius ꝓpheta descripsit triplicē corruptionē ꝓueniētē ex trina negatiōe dei nūc vero in hac pte volēs eliminare supradictas falsas t detestabiles opiniones duo facit. Mā primo demōstrat xpm esse verū t iustū iudicē t premiatorē bonoz t punitorē maloz. Et hoc cōtra negātes diuinā iusticiā t prouidentiā. Scōo ostendit xpm esse saluatorē t redēptorē t liberatorē oim de captiuitate t peccatoz corruptōe inflicta adā t hoc ꝓtra iudeos negantes xpz: ibi cōsilium inopis cōfudisti. ¶ Quātum ergo ad primū q: dictū est superius q̄ gentiles negato primo principio scz q deū est iustus iudex retributor bonoz t punitor maloz. Et sic postposito dei timore ꝓruperūt in oia scelera t ideo dicit hic ꝓpheta q oēs illi qui in vita negarūt t noluerunt cognoscere deum esse iustū iudicē: tunc in die iudicij hoc scient t cognoscent per experientiā: q: videbūt xpm deū t hominē venientez cū potestate magna t maiestate t sedebit in consilio iustoz t sanctoz t puniet omnes supradictos iniustos t sceleratos. Et sic tribuet vnicuiq̄ ſm opa sua: q: iustis dabit gloriam t malis penam eternā.

Quattuor ꝓpheta generationes in quattuor ꝓpheta quos xps cōdemnabit. s. iniquos: tyrānos: infideles t seminatores discordie t quasi sub his quattuor comprehendit oia genera malorum de quibus supra dixit. Dicit ergo nonne oēs iniusti qui operantur iniquitatem contra deum t proximū: t intendit per operantes iniquitatez oia genera peccatoz. Itē omnes tyranni et raptores qui deuorant plebem meā t dom. os pauperum sicut qui deuorāt escāt cibū panis. Item oēs infideles t mali xpiani qui deum nō inuocauerūt: immo deū cōtēpserūt. Itē oēs seminatores discordie q trepidauerūt timore vbi nō erat timor. q non cognouerūt viam pacis. Sed posuerunt t seminarūt cōtritionem t infelicitatem t discordiam inter primos: quoz pedes fuerūt veloces ad effundendū sanguinē. oēs ergo isti scz iniusti t tyranni t infideles t seminatores discordie seu iracundi t inquieti qui non cognouerūt deū esse iustum iudicem: nec timuerunt eius iudiciū. Nonne oēs isti cognoscēt qñ dñs ihesus xps deus t homo est t habitat in generatiōe iusta, i. diligit iustos t reprobat reprobat

Universidad de Deusto
Biblioteca

bit oēs supradictos iniustos quasi dicat immo certe: q; due negationes interrogatiue posite equipollent vehementi affirmatiōi: quasi dicat ꝓpheta q oēs supradicti scelerati qui in hac vita negauerūt deus esse iustū iudicē oīm actuū humanoꝝ: ex quo cōtinentes iudiciū dei ꝓpetrauerūt oia scelera supradicta in prima parte: cognoscent per experientiā t videbunt christum in iudicio generali: t etiaz *in particulari* post hanc vitā esseverū iudicē dantē iustis gloriā: t iniustis penā eternā. Et est aduertēdū q; hec particula supradicā nō solū intelligit de gentibus negātibus diuinam iusticiā t prudentiā Sed etiā de iudeis negātib; xp̄m. Mā ipsi sacerdotes t iudei qui operant iniq̄tatē ꝓpter superbiā t auariciā: t deuorabāt plebē sicut escā panis comedēdo domos viduarū: t imponētes ceteris simplicibus t pauerib; onera grauiora. mat. xxiij. Qui quidē iudei deū nō inuocauerūt: nec habuerūt deū pre oculis: q̄n xp̄m crucifixerūt. Sed trepidauerūt timore: vbi nō erat timor: q̄ dixerunt expedit vt vnus moriat ꝑ populo: ꝙ tota gens pereat. veniēt romani t tollēt locū nostrū t gentē. Hoc q̄uis dicebāt q: trepidabāt timore: vbi nō erat timor: q: nō habebāt cām timēdi. Mā ille q̄ veniebat ad dādū eis regnū celeste: nō volebat eis auferre bona t̄ralia que ipsi ꝑdere timebāt. Et iō oēs isti iudei q̄ xp̄m negauerūt t in tot scelera ꝓcurrerūt t ceciderunt: postea ꝑ experientiā cognouerunt ipm esse verum deū t messiam t iustū iudicē: t hoc cognouerūt per effectū q̄ audierūt xp̄z resurrexisse t incelos ascēdisse t spm̄ scm̄ in apostolos misisse: t q̄ petrus t oēs apostoli in die pentheс. tria milia hoim conuerterunt ad fidē xp̄i. Ex magis cognouerūt xp̄m esseverū iudicē ꝑ oēs illos. xl. annos: in q̄bus passi sunt infinitas tribulatiōes t discrimina: t finaliter ꝑ romanos ciuitas fuit incēsa t ipsi trucidati t captiui. Sed postea iudei hoc magis ꝑ successionem t̄pis cognouerūt ꝑ conuersionē totī ꝓpli gētilis ad fidē xp̄i. Sed magis cognoscēt hoc in iudicio finali q̄uenient in p̄te magna tc. q: tūc videbūt: aspicient quē cōfixerūt t pupugerūt: zacha. xij. t io. xix.

Nota.

¶ Cōsiliū impiorū. Hic incipit versus et sūia in hebreo vbi dauid oīndit spāliter cōtra obstinatos iudeos xp̄m esse verū deū t messiam in lege ꝓmissū z saluatorē totī gēris humani: in quo sumus liberati ab oi petō t pena data in adā. ☞ Ad cuius intelligentiā est notandū q̄ duplex fuit causa quare iudei nō receperūt: sed cōtēpserūt xp̄m t eius doctrinā euāgelicā. Prima fuit q: xp̄s venit pauper et delectus ꝑ opinionē eoꝝ: q: ipsi expectabāt ipsū uenire cū p̄te t̄rali: vt eos t̄raliter liberaret de p̄te t̄rubiectiōe romanoꝝ: t oēs t̄raliter ꝓsperaret: sicut ipsi erāt carnales t t̄rales: t ideo videtes eū sic pauperē t deiectū ipsum cōtēpserunt. Secūda fuit: q: ei? euāgelica doctrina erat cōtraria moribꝰ t̄desiderio t studio eoꝝ. Mā ipsi ꝙrebāt dignitates t diuitias t̄rales in hoc mūdo: xp̄s aūt p̄dicabat cōtra eoꝝ superbiā t auariciā t symoniam t vsurā: t suadebat amare celestia: relictis t cōtēptis reb; mūdanis ponere spē in deo t ꝓ futura bitudine. Et hec fuit cā quare nō solū ipsum cōtēpserūt Sed etiam crucifixerunt t suā euāgelicā doctrinā repudiauerūt t execrauerunt. Hoc ergo preuidēs dauid in spū increpat iudeos. d. O iudei ceci t carnales vos confudistis. i. contēptistis t irrisistis cō filiū t doctrinā euangelicā xp̄i inopis t pauperis. i. qm̄ venit inops t pauꝑ t deiect⁹. Et etiā cōtēptis eū: qm̄ dns est spes eius. i. q: posuit t precepit poni totā spē in dño: bonis mundanis contēptis. Et sic hac duplicici de causa contempsistis eum et consilium eius. Sed dicatis mihi o ceci.

Infra. lij. b.

Quis dabit ex syon salutare israel: cū auerterit dns captiuitatem plebis sue: exultabit iacob t letabitur israel.

¶ Quis dabit ex syon salutare israel: misi sol⁹ xp̄s supple quē vos spreuistis: quasi dicat: nullus alius poterit dare saluationeꝫ toti israel: nisi solus xp̄s messias in lege ꝓmissus: q: ideo ꝺ: iesus: q: saluator. Mā sicut primus adā oēs homines suo petō t corruptiōi subiecit. Ita solus iste iesus eōs poterit liberare. Ideo subdit cū dns iesus auerterit captiuitatē sue plebis sue ꝑ mortē t passionē t ꝑ doctrinā euāgelicā: tūc exultabit Jacob t letabit israel. i. ꝓpls xp̄ianus: cū viderit se ꝑ iesum xp̄m liberatū t redēptū de captiuitate dyaboli t ab oī petō: q̄ traxit ex adā. ¶ Sed hic sunt duo dubia: primo qua re doctrinā legē euāgelicā dauid appellat cōsiliū Secōo quare ꝓpl̄s xp̄ianū appellat iacob t israel. Ad primū ꝺ: q dauid appellat legē euāgelicā cōsiliū rōne modi: ad differentiā legis ve. eo q lex vetus data fuit cum grandi comminatione: et per modum precepti sub cōminatiōe mortis: vt patet in plerisq; locis. Sed lex euāgelica data est a xp̄o ꝑ modū cōsilij. Ilū dicit sivis advitā ingredi serua mādata mo: alia tantū. Et ideo lex euāgelica dicit lex libertatis t gratie. Illa aūt dicit lex subiectionis t seruitutis. Ad scōm est dicendū sicut iam dictus est in ꝓlogo tractatu. iiij. q̄ populus iudeorum modernoꝝ iam perdidit nomen iacob t israel sm̄ rem t veritatem t solus populus xp̄ianus est ver⁹ iacob: t israel sm̄ rē nois t interp̄tationem. Mā iacob dictus est iacob eo q̄ primo supplātauit t eiecit esau fratrē suum de vtero matris. Secōo q: surripuit fratri primo genituraꝫ. geñ. xxv. Tertio q: surripuit illi bñdictionē. geñ. xxvij. q̄ factū est in figura in quantū populus xp̄ian⁹ debebat supplātare populum iudeoꝝ t synagogā in aduentu xp̄i. Mā primo ꝓpls xp̄ianus recipiēdo xp̄m supplātauit t eiecit synagogā ab hereditate t vtero ecclesie xp̄i. Secōo surripuit sibi primo genituraꝫ: q: iudei ꝑ bonis t̄ralib; cōtēpserūt hereditatē messie: t redēptionē abiecto toti legi ꝓmissaꝫ. Et hāc prīo genituraꝫ xp̄ianis remisiuerūt t reliquerunt. Tertio q: ꝓpls xp̄ianus sibi surripuit bñdictionē t saluatē recipiēdo legē euāgelicā t baptismū. Et sic p̄z: q ꝓpls xp̄ianus siue tota ecclia vere ꝺ: iacob. Et ꝑ pter causas vere etiā ꝺ: israel. Mā iacob sortit⁹ est nomē israel ꝓpter q̄ttuor. Primo vidit deū facie ad faciē. Secōo q: fuit direct⁹ a deo. Tertio q: fuit benedict⁹ a deo. Quarto q: fuit fortis cū deo q̄ luctatus est cū angelo nolēs ipm dimittere: q̄ vsq; bñdixit eī. Et sic ꝓpter hec q̄ttuor mysteria vocatus est israel: vt p̄z ex Geñ. xxxij. que oia q̄ttuor mysteria ꝓpleta sunt in ꝓpl̄o xp̄iano. Mā solus iste vidit deū ꝑ fidē: t bñdictus ꝑ baptismū. toite ctus ꝑ legē euāgelicā: t est fortis cū deo: q: in ꝙ tute lucta cū dyabolū superauit. Et quib⁹ ꝑtz q̄ iuste hereditauit hoc nomē iacob t israel. Et p̄z et q̄ ipsa synagoga iuste perdidit ista duo noia: postq̄ negauit xp̄m. Ideo tā nō est israel sz cecus: nec; iacob q: vendidit ꝓto genitura: t hereditatē xp̄i t bñdictionē ꝓ reb⁹ t̄ralibus: tm̄ solūmō ꝑdidit ista supradicta. Sed ēt manet ei pena inflicta ipsi ade in p̄ma corruptiōe: t incurrit oēs maledictōes signominias ꝓpli gentilis: eo q̄ nullū deū adorat. Tertio incurrit oēs supradictas maledictiōes ex homicidio t negatione xp̄i. Et q̄b⁹ maledictiōibus poterat saluari si xp̄m recepisset. Ex quo p̄z q̄ synagoga renūciauit nobis nomē iacob t hēl̄ iuri hēditario. Et ideo dicit dō q̄ cū xp̄s auerterit captiuitatē sue plebis xp̄iane in suo aduētu: tūc exultabit verus iacob: t letabit israel. i. q̄ ꝓpls xp̄ian⁹ in xp̄o saluatus t liberatus exultabit q: facet⁹ ē Jacob supplantando synagogā intercipiēdo hēditatē t bñdictionē. Et letabit q: facet⁹ est isr̄l deū ꝑ fidē videndo ecōtrario synagoga plorabit t ululabit q: perdidit nomē iacob t israel t nobis dimisit hēditariuꝫ Esa. lxv. ☞ ¶ Ex toto isto p̄s. p̄t recolligi. v. ꝓcl'ones. Prima q̄, ex petō ipius? adā q̄ negauit deum indirecte tacite tota sua ḡratio fuit corrupta

Duo dubia.

Lex euāgelica dicit cōsiliū t lex libertatis.

Populus xp̄ianus ꝺ: iacob t israel.

j. ꝓcl'o.

¶ Secōa ꝓcl'o q̄ totus ꝓpl̄s gentilis fuit magis corruptus t incidit in detestabiles ignominias: eo q̄ magis directe negauerit deū colēdo plures deos.

ij. ꝓcl'o.

¶ Tertia ꝓcl'o q̄ ꝓpl̄us iudaicus directe negauit deū t fecit xp̄m mendacē t inuidū: q̄ negauit xp̄m t scripturas: t iō maiores maledictiōes: t corruptiones incurrit. ¶ Quarta ꝓcl'o q̄ tam iudei q̄ gentiles potuerūt cognoscere deū esse iustū iudicē: q̄n post passionē t ascensionē sic eos punuit sed hoc magis cognoscēt in die iudicij videntes eū cū p̄tate t maiestate. ¶ Quinta ꝓcl'o: q̄ solus iesus xp̄s saluator liberauit iacob t isr̄l. i. ꝓpl̄m xp̄ianū a supradicta corruptiōe t captiuitate t maledictione.

iij. ꝓcl'o

v. ꝓcl'o.

Infra. xxiij. a.

Omine quis habitabit in tabernaculo tuo. aut quis requiescet in monte sancto tuo.

¶ Titul⁹ p̄s. oō. Ex titulo apparet q̄ dō fecit hūc p̄m. Sed ō materia hui⁹ p̄s. alterant hebrei inter se. nā quidā dicūt q̄ dō querit deo qui scrit dign⁹ habitare in terra promissionis. t q̄ dns rīdet qui ingredit sine macula tc. Alij aūt dicunt q̄ postq̄ dauid retēdit tabernaculū dñi iuxta domū suā: vt habet. ij. reg. vj. tūc voluit eligere sacerdotes iustos t bonos ad cultū diuinū. Ex iō ad ℍ voluit ꝙsulere dns sibi reuelaret q̄ essent digni hitare t ministare cultui diuino in tabernaculo. t sic dicit. dne q̄s hitabit: t tūc dns rīdet: q̄ ingreditur

sine macula tc. ¶ Sz is ista possz applicari ad hūc sensū t̄n nō est sufficiēs expositio: nec euacuaret intellectū hui⁹ p̄s. cū dō nō fuerit min⁹ ꝓpheta in ꝺ p̄s. q̄ in ceteris. Itē q: sacerdotes ve. leg. forsan nunq̄ fuerūt in tāta p̄fectiōe t iusticia vrb memorat. t iō est aliter dicēdū q̄ cū lex mosi nō ēet perfecta nisi in q̄tū erat via ducēs in xp̄m tanq̄ in finez legis. t iō q̄cūq; in le. ve. p̄cipiebat. erat figura nouе legis. in q̄ p̄fectio exp̄ectabat. Mā sicut lex euāgelica dirigit nos imediate in regnū celoꝝ. Ita lex vetus dirigebat in xp̄m a q̄ exp̄ectabat hec perfectionē t dirigi in regnū celoꝝ. ☞ Ih oēs ille cōditiones q̄s ponit moyses de sacerdotib⁹ offerentibus in tēplo. Leui. xxi. i. q̄ sacerdos aut leuita n̄ sit gibbosus nec lippus nec claud⁹ tc. sed sit sine macula in carne tc. Per ea figurabāt q̄les debebant esse in aia sacerdotes. noui testi. qui sacrificiū i eucharistia erāt oblaturi. Itē per illas ꝙditiones t ꝓphetates q̄s debebāt hec ꝑ quib⁹ sacrificia offerebant scriptas in caplo sequēti figurabant ꝙditiones fidelitū no. tc. ꝑ quib⁹ offert agnus imaculat⁹ i altari: q̄ debēt ee mūdi: veraces: nō dolosi tc. eo q̄ p̄mēt ad regnū celoꝝ. Ex quib⁹ p̄z excellētia t ꝓeminētia legis euāgelice sup̄a legē ve. q̄ Quidē dō in spū fecit hūc p̄m. Jn q̄ per eos q̄ scripta sūt in le. ve. fuidit dō q̄les erant futuri t debēt ee nō solum sacerdotes t ministri no. te. sed ēt fideles q̄ dñe habitare in hac ecclesia per gr̄am t in futura ꝑ gl̄iam. ¶ Mā illud tabernaculū t rēplū ve. le. significabant ꝓphetice ecclīam militantē t anagogice triū phātē. duo q̄ facit dō i hoc p̄s. nā ꝓmo ponit iter rogationē ad xp̄m. Secōo ponit xp̄i rīsionē. ibi. q̄ ingredit sine macula. Quartū q̄ ad ꝓmū est aduertēdū q̄ ecclia militās est via in q̄ pegrinamur ad altitudinē celi t ad patriā in q̄ sumus ꝓpetuo mālurī t debem⁹ q̄escere ꝓpter merita q̄ in hac fuimus adepti. ideo hec ecclia in scriptura ꝺ: tabernaculū moysi q̄ figurabat per tabernaculū moysi q̄ fuit mobile p deserti: q̄ filij isr̄l seq̄bant. Sed rēplū salomonis figurabat patriā t mōtē ꝓpetuū t immobilē patrie. Et sic p tabernaculū in scriptura itelligit p̄s ecclia. eo q̄ hic pegrinamur t nō habem⁹ ciuitatē manētē. sz p mōtē dñi itelligit celestis patria. Dicit q̄ dō ad xp̄m. o dne iesu xp̄e messia future q̄s habitabit aut q̄s erit dign⁹ habitare in tabernaculo tuo. s. in hac ecclia per gr̄az. aut q̄s requiescet. i. merebit requiescere in mōte scō tuo. s. in celo p gl̄iaz. q. d. q̄b⁹ meritis tui fideles t mēbra merebunt tecū in celo q̄escere t felicitatē illā possidere

Qui ingredit sine macula t operat⁹ iusticiaz
Qui loquitur veritatez in corde suo: qui nō egit dolum in lingua sua.
Nec fecit p̄mo suo malus et opprobriū nō accepit aduersus proximos suos.
Ad nihilū deductus est in cōspectu eius malignus. timentes aūt dominū glorificat.

dt. j. c. ecclesia. infra. xx iij. a. xviij. q̄s. rij. t hoc dicimus

¶ Hic ꝓpba introducit xp̄m siue spūsctm̄ rīdēte siue interrogatōi. yā rīdet xp̄s t dicit. Ille hitabit in

Universidad de Deusto
Biblioteca

tabernaculo tuo? ecclie per gram t in celo q gliam
qui ingredit t qui ambulat sine macula t operat iu
sticiā. ℣ ¶ Ad cuius intelligentiā est notandū q
totū meritū nostrū cōsistit in iusticia t operatione
fm iusticiā t per ois in opatione fm? tutem erga
deū t proximū. Sed iusticia plsupponit mūdiciā t pu
ritatē. sed talis mūdicia ois sistit in declinando ab oi
malo. Et ideo ops q anteq̄ quis opet iusticiā sit ñ
ne macula. t sic pfecta iusticia xp̄iani ois sistit in dcli
nando a malo t faciendo bonū q: vltimū plsuppo
nit primū: ideo primū meritū beatitudis est mūdus
se custodire abstinēdo a malo. postea sequit opari
bonū. ió ait Breg. q nō sufficit mala nō agere nisi
quisq̄ studeat bonis operib? insudare. Et ió ops q
prius sit mundicia in corde. t postea lumē veritatis
in operatione. Hoc idē ptz Jaco. j. t i psal. xxiij.
Jdeo dicit q ille merebit habitare in hoc taberna
culo per gram: t requiescere in illo mōte celesti p
gloriam: qui in hac via ingredit. i. ambulat sine ma
cula t operat iusticiā. Mā ambulando sine macula
excusat penā infernalē. Sed operādo iusticiā me
ret gliam celestē. Ūñ psal. cxviij. Beati imaculati
in via: qui ābulant in lege dñi tc. sed q: diceret ali
qs tu xp̃e dicis q ille habitabit tc. q ingreditur si
ne macula t operatur iusticiā. Ego iā scio q ingredi
sine macula est abstinere ab oi malo: t se immacu
latū custodire. Sed nescio qd est operari iusticiam
t in quib? sistit operatio fm iusticiā: t q̄ t quot sūt
de rōne iusticie: t quis est ille qui opat iusticiā. ad
hoc rñdet xp̃s: q ille qui opatur iusticiā est q loq̄
tur veritatē in corde tc. ℣ ¶ Ad cui? intelligen
tiā est notandū fm doctrinam t sniam saluatoris.
Mat. v. q nisi iustitia xp̃iani abūdauerit plus q̄ iu
sticia scribaꝝ t pharisēoꝝ ñ nunq̄ intrabit i regnum
celoꝝ. Mā in duob? abūdat t supereminet iusticia
euangelica super iusticiā veteris legis. s. in corde t
lingua sine locutiōe. Mā illa solū phibebat manus
t operationē malā. Sed ista phibet aīm t linguā t
manū. s. ppositū t locutionē t operationē malā. t
ideo ait xp̃s non solū qui occidit t qui peutit gla
dio: sed ēt qui irascit i corde t dixerit oze fratri suo
fatue: reus erit gehēne tc. Et qui viderit mulierē
ad cōcupiscendū eā: iam mechatus est in corde suo
Ex quo ptz q vera iusticia est in lege euāgelica: q:
totū iustificat. s. aīam: t linguā t manū. Et sic iusti
cia vera cōsistit in corde t locutiōe t operatione ex
teriori. t hoc tam in preceptis affirmatiuis q̄ i ne
gatiuis. Et in hoc plstat t precellit lex euangelica
le. ve. Jdeo vult xp̃s q ista tria veniant t corresp̄
deāt adinuicē. s. cor: t lingua t effectus ad bonū: ne
quis habeat aliud in operatione nec aliud in lingua
t aliud in corde t ecōtrario: eo q operatio siue lo
cutio intātū est meritoria siue demeritoria inquan
tum voluntaria: q: locutio t opatio sumit mensurā
t meritū a corde t voluntate siue intētione. nā lin
gua t manus sunt instrā voluntatis cui voluntas sit
primū mouēs in agibilib?. Et sic q: totū. s. aīa t cor
pus debet beatificari i patria: ideo ops totū hoiem
q: ad aīam t corp? iustificari. Dicit ergo xp̃s q il
le merebit habitare in tabernaculo eccle huius p gra

Meritū quo cō sistit.

Justicia euangelica abūdat.

t in mōte celesti p gliam. primo q loquit? virtutē i cor
de suo. Secō q̄ nō egit dolū in lingua sua. i. q̄ non aliud tenebat i corde t aliō i lingua: sed p? omnia li
guā cordi. Tertio q̄ nō fecit malū nec nocuit pximo
suo in fc̄o rsic ñ nocet pximo nec corde nec lingua
nec facto. Et hec est prima ps iusticie: q̄ phibet oē
malū. Secūda ps iusticie: q̄ phibet oē malū. primū. s. corde t lingua t ope. i. q nemo of
fendat primū corde malū cogitando. Tertia ps: q̄ phibet oē malū. primū. s. corde t lingua t ope. i. q nemo of
fendat primū corde malū cogitando. Quarta ps: q̄ phibet oē malū. primū. s. corde t lingua t ope. i. q nemo of
fendat primū corde malū cogitando. Quinta ps: q̄ phibet oē malū. primū. s. corde t lingua t ope. i. q nemo of
fendat primū corde malū cogitando. Sexta ps: q̄ phibet oē malū. primū. s. corde t lingua t ope. i. q nemo of
fendat primū corde malū cogitando. Septima ps: q̄ phibet oē malū. primū. s. corde t lingua t ope. i. q nemo of
fendat primū corde malū cogitando. Octava ps: q̄ phibet oē malū. primū. s. corde t lingua t ope. i. q nemo of
fendat primū corde malū cogitando. Nona ps: q̄ phibet oē malū. primū. s. corde t lingua t ope. i. q nemo of
fendat primū corde malū cogitando. Decima ps: q̄ phibet oē malū. primū. s. corde t lingua t ope. i. q nemo of
fendat primū corde malū cogitando. Undecima ps: q̄ phibet oē malū. primū. s. corde t lingua t ope. i. q nemo of
fendat primū corde malū cogitando. Duodecima ps: q̄ phibet oē malū. primū. s. corde t lingua t ope. i. q nemo of
fendat primū corde malū cogitando. Tertia ps: q̄ phibet oē malū. primū. s. corde t lingua t ope. i. q nemo of
fendat primū corde malū cogitando. Quarta ps: q̄ phibet oē malū. primū. s. corde t lingua t ope. i. q nemo of
fendat primū corde malū cogitando. Quinta ps: q̄ phibet oē malū. primū. s. corde t lingua t ope. i. q nemo of
fendat primū corde malū cogitando. Sexta ps: q̄ phibet oē malū. primū. s. corde t lingua t ope. i. q nemo of
fendat primū corde malū cogitando. Septima ps: q̄ phibet oē malū. primū. s. corde t lingua t ope. i. q nemo of
fendat primū corde malū cogitando. Octava ps: q̄ phibet oē malū. primū. s. corde t lingua t ope. i. q nemo of
fendat primū corde malū cogitando. Nona ps: q̄ phibet oē malū. primū. s. corde t lingua t ope. i. q nemo of
fendat primū corde malū cogitando. Decima ps: q̄ phibet oē malū. primū. s. corde t lingua t ope. i. q nemo of
fendat primū corde malū cogitando. Undecima ps: q̄ phibet oē malū. primū. s. corde t lingua t ope. i. q nemo of
fendat primū corde malū cogitando. Duodecima ps: q̄ phibet oē malū. primū. s. corde t lingua t ope. i. q nemo of
fendat primū corde malū cogitando. Tertia ps: q̄ phibet oē malū. primū. s. corde t lingua t ope. i. q nemo of
fendat primū corde malū cogitando. Quarta ps: q̄ phibet oē malū. primū. s. corde t lingua t ope. i. q nemo of
fendat primū corde malū cogitando. Quinta ps: q̄ phibet oē malū. primū. s. corde t lingua t ope. i. q nemo of
fendat primū corde malū cogitando. Sexta ps: q̄ phibet oē malū. primū. s. corde t lingua t ope. i. q nemo of
fendat primū corde malū cogitando. Septima ps: q̄ phibet oē malū. primū. s. corde t lingua t ope. i. q nemo of
fendat primū corde malū cogitando. Octava ps: q̄ phibet oē malū. primū. s. corde t lingua t ope. i. q nemo of
fendat primū corde malū cogitando. Nona ps: q̄ phibet oē malū. primū. s. corde t lingua t ope. i. q nemo of
fendat primū corde malū cogitando. Decima ps: q̄ phibet oē malū. primū. s. corde t lingua t ope. i. q nemo of
fendat primū corde malū cogitando. Undecima ps: q̄ phibet oē malū. primū. s. corde t lingua t ope. i. q nemo of
fendat primū corde malū cogitando. Duodecima ps: q̄ phibet oē malū. primū. s. corde t lingua t ope. i. q nemo of
fendat primū corde malū cogitando.

Mota.

Vitiosi non sunt laudādi

Mat. v. q nisi iustitia xp̃iani abūdauerit plus q̄ iu
sticia scribaꝝ t pharisēoꝝ ñ nunq̄ intrabit i regnum
celoꝝ. Mā in duob? abūdat t supereminet iusticia
euangelica super iusticiā veteris legis. s. in corde t
lingua sine locutiōe. Mā illa solū phibebat manus
t operationē malā. Sed ista phibet aīm t linguā t
manū. s. ppositū t locutionē t operationē malā. t
ideo ait xp̃s non solū qui occidit t qui peutit gla
dio: sed ēt qui irascit i corde t dixerit oze fratri suo
fatue: reus erit gehēne tc. Et qui viderit mulierē
ad cōcupiscendū eā: iam mechatus est in corde suo
Ex quo ptz q vera iusticia est in lege euāgelica: q:
totū iustificat. s. aīam: t linguā t manū. Et sic iusti
cia vera cōsistit in corde t locutiōe t operatione ex
teriori. t hoc tam in preceptis affirmatiuis q̄ i ne
gatiuis. Et in hoc plstat t precellit lex euangelica
le. ve. Jdeo vult xp̃s q ista tria veniant t corresp̄
deāt adinuicē. s. cor: t lingua t effectus ad bonū: ne
quis habeat aliud in operatione nec aliud in lingua
t aliud in corde t ecōtrario: eo q operatio siue lo
cutio intātū est meritoria siue demeritoria inquan
tum voluntaria: q: locutio t opatio sumit mensurā
t meritū a corde t voluntate siue intētione. nā lin
gua t manus sunt instrā voluntatis cui voluntas sit
primū mouēs in agibilib?. Et sic q: totū. s. aīa t cor
pus debet beatificari i patria: ideo ops totū hoiem
q: ad aīam t corp? iustificari. Dicit ergo xp̃s q il
le merebit habitare in tabernaculo eccle huius p gra

Qui iurat proximo suo t non decipit: qui pecuniam suam non dedit ad vsuram: munera super innocentem non accepit.

¶ Hic ponit tertiam partem iusticie que consistit in cōmutationibus. ℣ ¶ Unde est aduertendū q tripliciter quis potest ledere proximū in cōmutationib?. Primo in pmissis nō reddendo debitum seu pmissum. Secō accipiēdo vltra sortem

xvij. dis. c. quoniam. xviij. que. iij. si quis oblitus. t extra ō vsu. c. iij.

tripliciter primus pōt ledi in cōmutationibus.

aut debitū per vsurā. Tertio accipiēdo munera a pauperibus vltra debitū ne verentur: sicut accidit q: pauperes dāt munera creditoribus: ne verent: q̄ est quasi vsura cui sit vltra debitū. Ūñ p oia ista tria cōmittit iniusticia cōtra primū q: inde ledit.

Ledere primus tripliciter possunt?

Dicit ergo xp̃s q ille opatur iusticiā t merebit habitare in tabernaculo tc. Qui iurat primo. i. qñ nō decipit eū in primis: immo reddit debitū p̄miss? siue mercedē. t etiā ille q̄ nō dedit pecuniā suā pro primo ad vsurā: immo caritative mutuat pecuniam nō accipiēdo vltra sortē: t etiā ille q̄ accepit munera supra creditorē innocētē t pauperē: immo gratis expectat tolerat eū. Tertia ps munera super innocētē nō accepit: pōt referri ad malos iudices q̄ p̄ muneribus fauēt iniustis cōtra pauperes t innocētes. Ūñ tibi tales ois vēdere iusticiā. ¶ Sumit q̄ sufficiēcia iusticie isto mō: nā cum iusticia sit virt? ad alterū: vt ptz. v. ethicoꝝ: totiens cōtingit iniustū facere quotiēs contingit primo nocere siue ledere. Sz cōtingit tripliciter primū ledere. s. in p̄sona aut in fama aut in bonis tpalibus in p̄sona aūt cōtingit tripl? ledere. s. corde aut lingua operatione. Jō dicit q̄ loq̄tur veritatem in corde suo: nec egit dolū in lingua sua. nec fecit primo suo malū. In fama aūt similiter: tripl? et cōtingit primū ledere. Primo volēdo audire opprobriū proximi. Secō tacēdo et? virtutes. Tertio detrahēdo sibi vtputa laudare nocētem t vituperare innocētē. Jō sequitur opprobrium nō accepit aduersus p̄rimos suos ad nihilū deductus est in cōspectu eius malignus timētes aūt deū glorificat. In bonis aūt rē potest alib? cōtingit ēt ledere primū t nocere tripl? sc̄z nō reddere sibi debitū t mercedē p̄missam: aut accipiēdo vsurā vltra sortē aut accipiēdo munera a creditoribus? pauperibus: ne verent: siue p̄ muneribus fauere iniustis cōtra pauperes innocentes: t ió subdit q̄ iurat p̄rimo suo: t nō decipit in quocūq̄ licito mō aut debito p̄miss? o: t q̄ nō dedit pecuniā ad vsuram vt inde vltra sortem accipiat: t qui non accepit munera super innocētem vt dictum est.

de pe. d. c. j. ois q̄ nō dili git.

Qui facit hec: nō monebitur in eternum.

¶ Hic ꝯcludit p̄mū ipsius iusti merēris habitare in tabernaculo dei. ℣ ¶ Ūñ q: ppheta in principio interrogauit q̄s esset dign? habitare in hoc tabernaculo p gram t in mōte sancto p gliam. xp̃s rñdit q̄ ingredit sine macula t opat iusticiā. i. mūdus t iustus est dignus vita t q̄te eterna. Et vlterius exponit in q̄bus cōsistit iusticia erga p̄imum t dixit q̄ in noue. i. in tribus circa p̄sonā t in trib? circa famā: t in tribus circa bona tpalia. Mā p illa noue ó: q̄s iustus t p̄fis dignus habitare hic per gram t qescere in celo per gloriā. Jdeo hic cōcludit q̄ qui facit hec noue supadicta non solū est dign? qescere in illo sctō mōte celesti: sz ēt mūq̄ ꝯmouebit ab illa felicitate eterna quia gaudiū t premium eius non tolleret ab eo q: illud regnum nā q̄ sibi auferet. itē q̄ facit noue supadicta non mouebit in eternū a via iustitie nec a diuina voluntate: q̄ est mēsura oīs iusticie. ℣ Mā iusticia ó: a iustu. v.

ethicoꝝ q: illud ó: iustū q̄s est magis iusta medium rsie ille pō ó: iustus qui nō recedit nec mouet a diuina lege in qua manifestat diuina voluntas que ē mensura oīum actuū humanoꝝ. Et sic qui nō mouet nec recedit a diuina voluntate t lege t in operationibus suis in hac vita: munq̄ mouebit ab illa summa felicitate: ideo ait saluator mat. v. q̄ q̄ facit voluntatē p̄tis tc. ille intrabit in regnū celoꝝ. Et supradicris ptz q̄ hec oia supadicta in hoc psal. p̄us t per se ꝯpetunt xp̃o tanq̄ capiti t magistro. q̄ oia per se iplenit: t ex ꝯsequēti mēbris suis q̄ per gratiā xp̃i cooperātē p̄sit oia hec adimplere. ℣

Dubitatio

¶ Sed hic pōt dubitari. nā ly in hoc psal. sit exp̄lita iusticia que dz seruari erga p̄imū: tñ nulla fit exigit mētio de iusticia erga deū que ois. sit in fide formata caritate. ꝑpter quā quis merebit habitare in tabernaculo huius ecclesie p gram: t in monte sancto per gloriā qutescere. Et ió ad maiorem euidentiā t intelligentiā eoꝝ que pdicta sunt in ℣ psal. est ꝑaduertēdū fm aristo. v. ethicoꝝ: q̄ iusticia ó: a iustra: vnde illud ó: iustū q̄ sit iustra aliq̄s p̄cipiū regulatiui t rectificatiui t mensurativus. Unde sicut opus domificationis: t cuiuscūq̄ alterius artis reddit iustū t rectū: q̄n fit iusta illā regulam mēsurativā cui q̄ fabricatores mēsurāt opa sua: ita pariter opationes humane reddunt t dicūtur iuste: q̄n fiunt iuxta aliquā legē t regulā: t conformātur t adequant illi legi t p̄ncipio regulativo. ℣ ¶ Sed q: ōttuo: assignant t reperiunt p̄incipia regulatiua actuum humanoꝝ: deriuata ab illa prima lege eterna diuine voluntatis. Jdeo possūt assignari ōttuo: modi iusticie in humanis. ¶ Primū aūt p̄incipii est lex naturalis q̄ ꝯsistit in dictamine rōnis naturalis. s. oē malū vitandū t oē bonū agendum. t quod tibi nō vis alteri ne facias t q̄ tibi vis alteri fac. Et nullū malū impunitēdū t nullū bonū irremunerādū. Iste ergo sunt tres leges naturales conformes naturali rōni. Mā sicut illō p̄incipium de quolibet esse. vel non esse. t de nullo fit ambo est p̄incipium naturale ipsius intellect? ispeculatiui. Ita ista sunt tria naturalia principia ipsi? intellectus practici t actiui ad regulandū oēs operationes voluntarias. Et ió quicunq̄ opat fm t iuxta ista p̄cipia: ó: iustus naturaliter: t tales operationes naturalr sunt iuste. Secō quis pōt operari moralr iuxta aliq̄s p̄incipiū moralr regulatiuum

Quattuor sūt p̄incipia regulati va actuum

Primū.

Secūm.

Et sic p̄udētia pōt dici q̄dā p̄incipium iusticie moralis eo q̄ regulat oēs alias virtutes. Jdeo ó: recta rō oium agibiliū inquantū regulat oēs alias virtutes reperiendo in eis mediū t dirigendo eas in debitū finē. t sic regulat cōcupiscibilē circa cibū t potū t circa actus venereos. Et regulat irascibi lez circa ardua t terribilia: t regulat voluntatem circa cōmutationes t distributiones. Et sic regulat oēs partes hois t subiicit eas rōni. Et sic p̄udentie ó: ois virtus. vñ plato oēs virtutes dixit esse p̄udētias: vt ptz. vj. ethic. Et sic p̄udētia ó: q̄dam generalis t cōis moralis iusticia inquantum iusti ficat ñ rectificat t inquantum regulat oēs alias virtutes: iuxta mediū suū: t dirigit oēs actus ylianos

in debitū finē. Est vez q assignat q̄dā particularis iustitia ad alterū circa cōmutatiōes t distributiōes de qua breuiter dctū est i hoc psal. Et sic pz q ois q̄ operat sm vtutes morales pōt dici moraliter iustus: eo q operat iuxta prudentiā q̄ est recta rō et principiū regulatiuū oiz agibiliū. Et ēt q: operat iuxta aliq̄d medīū particularis virtutis: sic oēs iustificatiōes morales dr̄ iuste q̄dā iustificatiōes: imo ois q̄ subijcit oēs partes inferiores t sensualitatē ipsi rōni ō: metaphorice iustus: vt ait aristoteles in fine. v. ethicoz. ¶ Tertiū principiū regulatiuū actuū humanoz ō: lex ciuilis q̄ humanā coercēs audaciā t nocēdi refrenās facultatem regulat hominē ad viuendū cū ceteris socialiter t ciuiliter nulli nocēdo. Et sic operans sm leges ciuiles: ō: iustus ciuiliter. ¶ Quartū principiū regulatiuum actuū humanoz ō: lex diuina: eo q regulat hoiez in deū sic operans sm legē diuinā ō: iustus diuin? Ex qbus patet q quadruplex est iustitia: scz naturalis: moralis: ciuilis t diuina iuxta quattuoz principia t leges qbus oēs actus regulāt hūani put supradictū est. Quecuidē leges ita se habēt p ordinem q vna ꝑficit alterā: t data est in supplementū ꝓpter defectū alterius ad iustificandum hoiem t ꝑficiēdū ipm in suis ofonibus. Ulūp primo lex naturalis inserta fuit naturaliter in mēribus hoim: vt inquit apl's ad ro. primo t scdo: q: vnusquisq; naturaliter cognoscere pōt omne malum esse vitandum t omne bonum agendum ꝛc. Sed q: natura fuit corrupta in adam t oēs potentie vulnerate et debilitate quequidē natura sic corrupta trāsiisse est in oēs posteros vt dictum est psal. xiij. iō natura fuit impedita ad operadum libere iuxta supradicta principia t leges naturales: vt inquit augu. contra pelagianos. Hā rō ꝓpter passiōes sensualitatis nō recte iudicat inter bonū t malū nec inter iustū t iniustū. Et voluntas rōnalis trahit ab appetitu sensitiuo corrupto. Et sic declinat a bono ad malū agēdū ꝓtra legē naturalē. Et in hoc decipiebat pelagius cū tota sua secta qui nō cōsiderās naturā hois corruptā in adā: putabat vnūquēq; ex p ꝓpijs viribus posse libere opari sm legē nature. s. vitare oē malū t facere bonū t implere oia ꝓcepta diuina. Cōtra quā detestabilē sectā beat? aug. cōdidit plures libros. Et iō satius senserunt philosophi. s. pithagoras t socrates t plato t aristoteles: ceteri q̄ ad supplendū defectū nature ad cōp:mēdū illicitū appetitū t cōcupiscentiā t oēs passiōes nature corrupte tradiderūt ꝓcepta moralia: vt ex frequētatis actibus generentur boni habitus morales: p qs reprimerēt mala inclinatioz t iuuarēt natura sanctificata ad bene operandū. Ex qbus pz q vtutes morales iuuāt naturā t supplēt eius defectū Sz q: pauci inter holes reperiunt q̄ velint ampleti virtutes morales ꝓpter difficultatē adipiscēdi eas cōtra malā inclinationē t morbū nature: iō videtes p̄cipes t magistrat? multa mala fieri inter hoies ꝓpter defectū moraliū virtutū: nec rē publicā posse ꝰseruari nisi viuerēt sm virtutē ꝓpter: mala inclinationē hoim. Jō fuit necesse vt cōderēt leges ciuiles vt ex mētu humana cōpescerēt vitia: turaq; eēt inter ipsos innocētia: vt inqt aug. t ysido?. Et iō dicit Arist. in fine decimi ethicoz q̄ necessaria est positio legis: vt hoies assuefiāt ad motes capessendos. Et sic pz q̄liter posset legū fā est in supplemētū ꝓpter defectū vtutū moralū. Sz q: de? creauit hoiem vt nō solū in hoc mundo cū ceteris tāq̄ aial sociale ꝓuiueret sz vt deū cognosceret: t cognoscēdo diligeret: diligēdo i hoc mūdo amaret t in celesti p̄ria amādo fruerē: vt in q̄r aug. lib ꝰfessionū: iō opz ipm iustificari t regulari in hmōi actib? ad ꝓsequēdā beatitudinē. Sz q: nulla supadicta lex legū. s. naturalis: t moralis. t ciuilis: pōt hoiez regulare t iustificare sufficiēter s. ad cognoscēdū deū t ordinate diligēdū t amādū t colēdū: iō fuit necesse a deo dari t tradi legē diuinā q̄ oia supdicta suppleret t doceret: t hoiem ad capessendā summā beatitudinē sufficiēter regulare t iustificare. Ad cui? intelligētiā est scdo notādū: q̄ ad hoc q̄ hō sit simplr iust? t iustificat? ad vltimā felicitatē t vitā eternā ꝓsequēdā q̄tuoz sunt si bi necessaria: ꝓmo q̄ mūdet ab oi macula t culpa p̄rita. Scdo q̄ possit vitare futura petā: t si ꝓmittit q̄ itez possit mūdari. Tertio q̄ possit bonū opari: erga deū t ꝓximū. Quarto q̄ sit deo grat? t acceptꝰ t sua opa accepta ad vitā eternā: q: alr nō posset puenire ad terminū beatitudinis. Sz nullū horū supadictoz pōt facere tres leges supdicte: q: nulla earū pōt mūdare culpā cōmissā nec pctū originale: nec aliq̄ illaz de se absq; reuelatione potuit deū pfecte cognoscere nec meritorie opari t maxime lex ciuilis: q: hoies sm eā magis opabant formidine pene q̄ vtutis amore. Et iō opa fcā p̄z solas morales vtutes t sm solas leges ciuiles solū ciuiliter erāt premiāda. Jō data est lex diuina q̄ supplet oēs defectꝰ aliaz: t ꝓfert oia necessaria advitā eternā t vltimū humanū finē ꝓsequēdū: nā ꝓpio docet q̄s deꝰ colēdꝰ q: vn? trin? t vn? t eternꝰ t creator oiz rez: t docet qūo colēdus q: p veriū cultū latrie t docet qūo diligēdꝰ: q: in se t ꝓpter se: t qūo ꝓximꝰ diligēdꝰ: q: in deo t ꝓpter deū: z t sic docet qd credēdū: qd amādū t agēdum. t qd sperandū. Jtē scdo ꝓfert sacra ad tollēdā tenebras petā: ꝓfert gratiā vt hō sit deo carꝰ ꝛc. Et sic pz q̄liter in lege diuina tradit vna iustitia tribuens vnicuiq; qō suū est. scz deo veram latriā: ꝓpio mutuū caritatē effectū. B ¶ Sz itez est aduertēdū put dctū est in ꝓlogo tractatu tertio q̄ ꝛs illa lex diuina a deo in principio lata fit vna sm essentiā ab adā t Abel vsq; ad iudicium: tūc ipa habuit tres status scz statū nature ab adā vsq; ad moysen t statū scripture: a moyse vsq; ad xp̄m: t statū gre vsq; ad iudicium: in qb? statib? sp̄ profecit ex imperfecto ad pfectū: q: cōtinue accepit aliquā pfectionē q̄ ad modū colēdi deū. Hā in adā t Abel accepit modū sacrificioz t oblationū tāq̄ signaculū fidei xp̄i futuri: t in Abraā circūcisionē: sub q̄ fide xp̄i vēturi saluati sunt oēs fideles ab adam vsq; ad Moysen in lege nāe. Et sic iste status legis naturē est ꝑs legis diuine a deo tradita supdictꝰ ꝓfitendo: t differt a lege nālr hoib? inserta de q̄ supdictū

Justus ad cōsequendā beatitudinem sic fit.

Lex diuina tres hꝰ status.

Dñe quis habitabit.

est: q: illa lex naturalis naturalr hoibus inserta nō poterat hoiem iustificare ad vitā eternā absq; fide xp̄i futuri que reuelata fuit spāl'r pribꝰ ve. test. put dictū est. sed illa lex adhuc accepit maiorē pfectionē t expressam iustificationē in Mdoyse per expīa ꝓcepta moralia ymudicialia t cerimonialia in qb? expressius figurabant mysteria nre redēptionis sō qua fide xp̄i futuri in illis cerimonijs figurati saluati sunt oēs patriarche t ꝓphete t fideles ꝓfessores t observatores le. ve. Sed vltimā suā pfectōez accepit lex diuina a xp̄o incertio statu q̄ in suo adtu in se cōpleuit oia q̄ erant figurata in oib? sacrifijs t cerimonijs legis ve. qñ ꝓmissus passus est t dedit legē euāgelicā in qua apuit t verificauit oia mysteria: que latebant in ve. te. t apuit sensus scripturas vt p̄z Luc. xxiij. q: lex p moysen data ē gra a⁊ veritas p xp̄m facta ē. Et sic xp̄s apuit nobis manifeste qō in lege latebat sub quibusdā figuris. Hā xp̄s docuit qualr deꝰ est trin in psonis t vnus in sba: t sic reserauit mysteriū trinitatis. t qūo deꝰ vnus in trinitate psonaz est adorandus. Et patefecit veritatē ecclīasticoz sacramētoz cōferendo eis virtutē ex sua passione ad ꝓferendā gratiam t tollendū t purgādū oē pctm t ꝓmissa ad iustificādum sufficienter totū hoiez tē p suā passionē soluit pctm ꝓpo oi pctō: t ꝓtulit vtutē sacri ad purgādū pctā t ad cōferendā gratiā gratificantē t iustificātē hoiez ad merēdū vitā eternā. Quarto: q̄ facit lex euāgelica: mā ꝓmo purificat t mūdat ab oi pctō p baptiſmū t pniam t extremā vnctionē scdo fortificat: tertio dat p cōfirmationē. tertio reficit p eucharistiam quarto docet oēm veritatē p doctrinā xp̄i. Et sic iustificat totū hoiem advitā eternā. Et sic supplet defectū legis naturalis t moralis t ciuilis. imo includit t approbat oēs alias leges supplendo defectū eaz. Hā ꝓmo xp̄s approbauit legē naturalem. mat. vij. cū dixit. Omīa q̄cūq; vultis vt faciāt vobis hoies t vos facite illis. Itē approbauit leges moralem. mat. xv. cū dixit. Ex corde exeūt blasphemie. homicidia. furta. t adulteria. hec sūt q̄ coinquināt hoies. Itē approbauit leges ciuiles cū dixit. Redite q̄ sūt cesaris cesari: t q̄ sunt dei deo. Itē approbauit t declarauit verū sensū totꝰ legis ve. vt p̄z mat. v. t. vij p totū discursum euāgelicū. ¶ Ex qbus olīp̄z q̄ ō ista iustitia euāgelica q̄ sufficienter iustificat hoiez sm oēs ꝓtes suas t ꝓfert vltimatū finē. Loquit p ꝓphetice dō in hoc psal. xiiij. q: nulla alia lex ē q̄ faciat hoiem habitare in hoc tabernaculo dei p gra. t in monte scō celesti p gliam: nisi lex euāgelica q̄ sola iustificat hoiem erga deū t ꝓximū. B ¶ Sed nūc restat quid dicēdū ad dubiū: q: dō nō vr facer mentionē de iustitia hoīs erga deū. sed solū ergā ꝓximū vt p̄z in hā. Ad hoc respōdet q̄ si dō ꝓsideret t cōtēplent'da bū psal. vr q̄lr dō memorat ꝓphetice iustitiā euāgelicā t iustitiā erga deū t ꝓximū. Hā dctū est q̄ lex euāgelica cōprehēdit oēm legē t iustitiā tā naturalē q̄ moralē ciuilē t diuinā. Et explicat oēm vtutē quā ille nō poterant explicare nec efficere. t iustificat sufficienter totū hoiem q̄ ad effectū t effectū. s. q̄ ad aiaz. corp? t q̄ ad actꝰ interio

Dubiū.

res exteriores: q: ñ solū ꝓphibet manū sz aiz vt p̄z mat. v. Et iō ō: lex veritatis t gre. Et iō qñ dō dicit in hoc psal. q̄ ille habitabit in tabernaculo dei qui ingredit sine macula: operat iustitiā: tunc per ꝑ intelligit legē t iustitiā euangelicā: q̄ sola p sacramenta mundat t purificat hoiem a pctō t reddit ipsum puriū sine macula. Et facit ipsū operari iustitiam t opa iusta t meritoria p gratiam quā sola lex euāgelica cōfert p sacra. Et sola ipsa docet oēm veritatē t ipāmit fidē t veritatē in corde. t sic iustificat cor hoīs t opa interioza q: nō solū ꝓcipit effectū sed affectum. iō dicit q̄ ille habitabit i tabernaculo dei qui loquit veritatē in corde. i. qui ꝓfitet veritatē fidei corde t lingua p cōfessionē: q: corde credit ad iustitiā: ore aūt confessio fit ad salutē. ad Ro. x. Et tūc q: lex euāgelica est illa que docet credere fidē incorde t ꝓfiteri eandē fidē in lingua. Jō lex euāgelica ō: vera iustitia iustificans hoiem corde linPlota. gua t opere erga deū. Unde operari iusticiam sine macula nil aliud est nisi sine pctō erga deū t ꝓximū iuste operari. Et loqui veritatē in corde nil aliud est nisi prime veritati qui sunt articuli fidei firmiter inherere. Et nō agere dolū in lingua nil aliud ē nisi verā fidē articulorū publice cōfiteri t fidem non tacere nec occultare: sed publice predicare. Item operari iusticiā nil aliud est nisi diuine voluntati, q̄ ō: lex eterna per charitatē inherere t p opa cōfirmare. nec a diuinis ꝓceptis deuiare: que qdē vitas t lex eterna t iustitia maxime lucet in lege euangelica. vt dictū ē psal. xj. Et ideo dō primo memorat iustitiā hoīs erga deū per id quod ait qui ingredi tur sine macula t operatur iusticiam. Et qui loquitur veritatē in corde suo nec egit dolum in lingua sua. Sed ex cōsequenti memorat iustitiā hoīs ergaꝓximū: per hoc q̄ subdit. Nec fecit ꝓximo suo malum t opprobriū nō accepit aduersus ꝓximos suos ꝛc. Ex quib? p̄z q̄ dō in hoc psal. explicat oēm iustitiā erga deū t ꝓximū. Et docet in quib? ꝰsistit tota iustitia hoīs p quā meref habitare in hoc tabernaculo per gratiam t in monte celesti per gliam de q̄ lege euāgelica t eius ꝓpriet atibus t effectibus latius dicef psal. xviij. t. cxviij. Et per hoc p̄z respon- j. ꝰclo. sio ad dubiū. ¶ Ex toto isto psal. psal. possunt recolligi sex cōclusiones: quaz prima est q̄ solus ille habitabit in hoc tabernaculo t ecclesia per gratiam. t in superiori per gloriā: qui ingredit t ambulat i hac via sine macula purificatus per ecclesiastica sacra ō elīnādo a malo: t operat iustitiā faciendo bonuz pbatur. nā declinando a malo euadit penā. tagendo bonū meref gloriā. ¶ Scōa cōclusio q̄ ille loquit ij. ꝰclo. veritatem in corde qui firmiter credit articulos fidei t ille non agit dolum in lingua qui fidē quam corde credit publice confitetur t predicta t sm ipsam fidem operatur. ¶ Tertia conclusio q̄ tripli- iij. ꝰclo pliciter seruatur iustitia. Uno modo erga seipsum ambulando sine macula declinādo ab omni malo. Secundo erga deum credendo t confitendo ore t lingua t operando per fidem: t spem: t charitatem. ¶ Tertio seruatur iustitia erga ꝓximum non sibi nocendo sed ꝓficiendo t subueniendo in

Universidad de Deusto
Biblioteca

quid? tribus sufficienter iustificat hō ega deū ꝛ p
iij.ꝺclo primū. ¶ Quarta ꝺclo q tripliciter pōt qs lede
re primū. s. corde lingua ꝛ opere. Itē tripliciť pōt
hō ledere pximū primo odio habendo. Scō mala
sibi ipsum cogitando. Tertio ledere primū p linguā
in absentia detrahendo. Scō verbis coram viru
perando aut gestu cōtēnendo. Tertio verbis adu
lando ꝛ decipiendo. Itē tripliciter pōt quis ope ꝛ
factis primū ledere. primo occidēdo vel vberādo.
scō bona tēporalia rapiendo aut in bonis defrau
dando. Tertio debitū honorem auferendo aut nō
exhibendo. ¶ Quinta ꝺclo q perfecta iustitia ho
v.ꝺclo minis ꝺsistit i sola lege euāgelica probatur: primo q
ipsa sola docet ꝛ explicat fidē oium articulorū ꝛ pa
tefacit veritatē eorū: ꝛ sic explicat oēm veritatem
scō confert gratiā per sacra. tertio explicat quid
agendū ꝛ sperādū per obseruantiā preceptorū. Et
sic iustificat perfecte hoīem per fidē apostolorū ꝛ
gratiam sacramētorū: ꝛ obseruantiā preceptorum
distinguendo quid credendū: quid sperandū: ꝛ qd
vj.ꝺclo. agendū erga deū ꝛ primū. ¶ Sexta cōclusio q in
hoc psalmo explicat ꝛ memorat pphetice tota iu
stitia legis euangelice. Et per ꝺsequēs explicatur
tota iustitia legis ꝛ pphetarum ꝛ legis naturalis
ꝛ moralis ꝛ ciuilis: quas leges cōtinet ꝛ includit
lex euāgelica: probatur: nā tota iustitia legis ꝛ pphe
tarum ꝛ totius euangelij pendet ex his duobus p
ceptis. s. diliges dominū deū tuum ex toto corde ꝛ
mente ꝛc. Et diliges pximū tuū sicut teipsum: vt
ptz Mat. xxij. sed tota iustitia ꝛ dilectio erga deū
ꝛ pximum explicatur in hoc psalmo. probatur mꝰ
Nam hic explicatur primo iustitia ꝛ dilectio erga
deum per hoc q dicitur qui ingreditur sine macu
la ꝛ operatur iustitiam ꝛ loquitur veritatem i cor
de suo ꝛ non egit dolum in lingua sua. Item secun
do ꝛ distinguitur iustitia siue ꝺs seruari erga proxi
mū. corde. ꝛ lingua ꝛ opere. Et ne ledat in persona
nec in bonis tēporalibus nec in honore. per hoc q
subdit nec fecit pximo suo malū nec opprobriū ac
cepit aduersus pximos suos ꝛc. vsq; ad finem psal.
Item hoc idē probatur. nam de lege viustitia natu
re est q quis viuat sine macula declinando a malo
ꝛ operetur iustitiā faciendo bonus ꝛ q faciat erga
alium qō vellet fieri erga seipsum. Sed hoc idē do
cet iustitia moralis tam cōis q particularis. scz cō
mutatiua ꝛ distributiua que est erga alterum. s. p
ximum. Et hoc idem precipiunt ꝛ statuunt omnes
leges ciuiles que intendunt facere ciues bonos p
pter bonum reipublice. Item ad legem diuinam
pertinet iustificare ꝛ regulare ꝛ dirigere hominem
in deū vt possit viuere ꝛ habitare in hac ecclesia p
gratiam: ꝛ quiescere in celesti per gloriam. sed om
nia ista explicantur in hoc psal. vt visum est ergo
nulla lex nec pars iustitie preterfugit istum psal
mum quin conuenienter explicetur in eo. Ex qui
bus omnibus patet: quod ista summa lex eterna q̄
est diuina voluntas a qua omnis iustitia ꝛ omnes
leges tam naturales: q̄ morales: q̄ ciuiles: q̄ di
uine habent ortum ꝛ mensuram: maxime explicat
ꝛ lucet in hoc psal. sub paucis verbis put patet di

ligenť cōtēplanti sniam ꝛ intelligentiā eius. arg. ij. q. vij. cesset §. ipse. ꝛ xpiij. q. i. cū ꝺo mini.

Conserua me domine quoniā
speraui in te. dixi dño meo
deus meus es tu quoniaz bo
norum meorū non eges.

¶ Titulꝰ in hebreo humilis ꝛ sim
plicis dauid. In bibliis autem no
stris: ꝛ tituli inscriptio ipsi dauid
Ex primo titulo patet q dauid fecit hunc psalmū
in persona alicuius humilis ꝛ simplicis petentis
aliquid cum humilitate ꝛ patientia. Ex secundo
vero titulo apparet q in isto psalmo continetur in
scriptio hereditatis ꝛ dominij promissi ipsi dauid
in persona alicuius. ideo hebrei quidem moderni
conantur applicare litteram huius psalmi ipsi da
uid: qui fecit hunc psalmum dum esset in perse
cutione saulis qui ꝓpter humilitatem ꝛ patientiam
adeptus est hereditatem ꝛ regnū israel. Sed licet
istud mysterium ꝛ persecutio ꝛ exaltatio esse potu
erit: immo fuerit figura xpi ꝛ regni eius vt pluri
es dictum est: tamen non est persistendum in litte
ra sed in figurato cuius est figura. Nam ea que di
cunť in hoc psalmo. nō ꝓprie verificantur de dō: sz
de solo xpo per dauid figurato. Jō est magis cre
dēdū dō petro qui postq̄ fuit illustratus spūsctō.
habuit intelligētiā huiꝰ psal. Vñ in die pentheco.
allegando litteram ꝛ sensum huiꝰ psal. pbauit resur
rectionē ꝛ exaltationē regni xpi. Et ꝺuicit scribas
ꝛ phariseos. ꝛ cōuertit ꝛ baptizauit. iij. milia hoīm
vt ptz actuū. ij. Et sic exponendus est ipse psal. ꝛ ti
tulus de xpo. Unde dauid per suā persecutionez ꝛ
exaltationē preuidit in spiritu ꝙliter xps in lege p
missus post persecutionē ꝛ passionē ꝛ mortē debe
bat resurgere ꝛ adipisci hereditatē ꝛ vniuersalem
potestatem ꝛ regnum in celo ꝛ in terra. Hoc ergo
preuidens dauid in spiritu fecit hunc psalmum de
hereditate ꝛ regno xpi per patientiā ꝛ humilitatē
acquirendo. ideo ponitur in titulo humilis ꝛ sim
plicis dauid. in quo explicatur q xps qui dauid in
scripturis nolatur per obedientiā ꝛ humilitatem
erat regnū adepturus. Et ¶ Ad cuius intelligē Quid sit
tiā est notandū q hereditas ꝺs: successio debita ali heredi
cui in bonis paternis vel tanq̄ paternis: tsic bona tas.
patris debenť filio naturali iure hereditario. ꝛ de
benť cognatis ꝛ consanguineis siue filijs adopti
uis loco filij naturalis: cum q̄ regnū ꝛ dominium to
tius mūdi sint bona dei patris. ergo dīsium in ce
lo ꝛ in terra debetur xpo iure hereditario: inquan
tū est filius naturalis dei patris. Et sic regnū mun
di ꝛ oīum super omnē creaturā ꝺs: hereditas xpi.
Ideo dicit aplus ad Gala. iiij. q si xpus est filius
dei patris. ergo heres per deum ꝛ dominꝰ omniuz
¶ Sed est iterū aducrtēdū q licet ista hereditas
ꝛ principatus mundi proueniat xpo iure heredi
tario ab instanti sue conceptionis. eo quia est fi
lius naturalis patris. tamen deus voluit vt xpus
inquātum homo acquireret hanc hereditatem ex p
prijs meritis. vt eam posset suis membris cōicare

que quidē hereditas consistit in quattuor. Primo
in principatu ecclesie militātis sup iustos. Secō
in principatu inferni sup oēs demones ꝛ damna
tos: ꝛ etiam in principatu omniū elementorū et
creaturarū corporalium. Tertio in principatu sui
corporis: quantū ad immortalitatē ꝛ impassibili
tatē. Quarto in principatu ecclesie triūphantis:
in quat- quantū ad gloriā ꝛ vniuersalē potestatē. Primū
tuor. cō adeptus est xpus per suā humilitatē ꝛ passionē. et
sistit. per eandē adeptus est scōm: q: solum nō recupe
rauit genus humanū sed etiā superauit diabolū
ꝛ limbū. ꝛ purgatoriū expoliauit. Tertiū adeptus
est in sua resurrectione. Quartū adit in sua ascen
sione. In quibus quattuor ꝺsistit tota hereditas
xpi. Hoc ergo preuidens dauid in spū fecit hunc
psalmum introducens xpm ad loquendū in quo
duo facit. Nam primo xpus petit cōseruari in he
reditate adepta. Secūdo agit gratias patri expli
cando partes hereditatis ibi. Sanctis q sunt in
terra. Quātū ergo ad primū est notandū q xpus
inquantū deus nō eget bonis patris licet ab eo
habeat ab eterno quicqd habet: isto modo pr nō
Nota. est deus nec dīus filij cui sit sibi cōsubstantialis: et
sic pater ꝛ filius ꝛ spūssanctus sunt tantū equali
ter vnus deus ꝛ vnus dīus. Sed xpus inquātū hō
indiget bonis patris ꝛ sic ꝺs: suscitatus ꝛ liberat?
ꝛ cōseruatus a patre. ꝛ habere regnū mūdi ab eo
nō solummodo iure hereditario: sed etiā ex me
ritis siue passionis ꝛ obedientie. Sub tali ergo cō
ditione xps appellat patrē deū ꝛ dīnum suum: ꝛ pe
tit ex eo hanc hereditatē in ea cōseruari quam p
iustitiā ꝛ ex meritis siue passionis fuit adeptus.
aut ergo xps in hac parte. ego inquantū homo di
ci dño patri meo. tu es deus meus per creationē
ꝛ dīs meus per specialē gubernationē. Ideo tu
nō egeo bonoz meorū. Sed ego egeo bonorum
tuorū. q: nihil a me habeo nisi q̄ per vnionem ꝛ
merita passionis ꝓutiliti. cōserua me ergo in hac
hereditate quā adeptus sum: ꝛ cōserua me ex in
sepulchro vsq; ad resurrectionē: ne corpus meus
putrefiat: nec incineretur sed tertia die resurge
re valeā immortalis ꝛ impassibilis: qm̄ in te spe
raui certus de mea resurrectione ꝛ cōseruatione
hereditatis. Et nota q est valde aduertendū in
expositiōe ꝛ intelligētia huiꝰ psalmi: eo q est val
de difficilis inter oēs nō solum ꝓfunditate sue
quā cōtinet in paucis verbis. Sed etiā scabrositā
te scz q: vt plurimū vtit terminis metaphoricis
ꝛ extraneis. ꝛ etiā ꝓpter diuersam interpretationē
Nā interpretatio hieronymi ex hebreo videť mul
tū differre ab editione ipsoz. lxx. quaz sequimur.
Nā illi in hoc psalmo magis traduxerūt. sensum
ex sensu q̄ verbū ex verbo. Sed cū toto hoc littte
ra manet difficilis ꝛ dura vt patet intuenti.

xviij. q. iij. c. fo: te. ꝛ ca. infideł. **Sanctis qui sunt in terra eius mirificauit omnes voluntates meas in eis.**

¶ In hac scda parte agit gratias explicās here
ditatē adeptā per suas partes: ꝛ ideo tria facit.
Nā primo agit gras eo q adeptus est totā eccle
siā militātē in partē ꝛ sortē sue ꝺditaris. Secō
agit gras q: adeptus est immortalitatē ꝛ impassi

bilitatē sui corporis per resurrectionē. Tertio q:
adeptus est principatum tgl'am ꝛ vltimā felicita
tē in regno celorū per sui ascēsionē. ¶ Secūa ibi
insup ꝛ vsq; ad noctē. Tertia ibi notas mihi feci
sti. Quārū ergo ad primū est notandū sm apostо
lum ad Rom. viij. q deus ab eterno sanctos suos
ad gram ꝛ gloriā ꝓdestinauit nullis meritis pce
dētibus. Unde ait q deus quos ꝓdestinauit hos
elegit. ꝛ quos elegit. hos vocauit ꝛ quos vocauit
hos iustificauit. ꝛ quos iustificauit. hos magnifi
cauit. Itē ad eph. primo dicit q deus pater ele
git nos in xpo ante mūdi ꝺstitutionē vt essemus Nota.
sancti ꝛ immaculati ꝛ ꝓdestinauit nos in adoptio
nem filiorum et gratificauit nos in dilecto filio
suo. Ex quibus pz q filius ex re vocauit ꝛ iusti
ficauit ꝛ redemit ꝛ gratificauit ꝛ magnificauit ꝺs
pr ab eterno ꝓdestinauit ꝛ hos solos xps i eccle
siā cōgregauit ceteris in suis carnalib? desideriꝭ
ꝛ mūdanis adinuētionibus pmanētibus tota er
go voluntas ꝛ desiderii ꝛ conatus xpi fuit voluntā
tē patris adimplere quos ipse ꝓdestinauerat re
dimere ꝛ iustificare. Et nota voluntas patris fuit
xpm in oibus vis mirificare: ꝛ vota eius adimple
re. Et sic de oibus vis agit gras xps in hac parte
primo q: adipleuit desiderii sui in cōuersione fi
delium. Secō in ꝛgregatiōe eoz ad ecclias. Tertio
q: mirificauit eius redēptionē tribuendo sibi me
ritum ꝛ hanc hereditatem in premium. Quarto
quia hanc hereditatem magnificauit ꝛ preclaraz
fecit. Secūa ibi nō ꝛgregabo. Tertia ibi. dīs pars
hereditatis. Quarta ibi fines ceciderunt. Quan
tū ad primū dicit xps. gras ago patri meo q: mi
rificauit voluntates meas. i. mirifice adimpleuit
desideria mea in eis sanctis qui sunt in terra et
Et hoc multipliciter fecit deus. Nam primo. v. q. v. c. mo: da- cissimi.

Multiplicate sunt infirmitates eoꝝ: postea acceleraverunt.

¶ Multiplicate sunt infirmitates eoz. i. cū mul
te essent infirmitates in sanctis ante cōuersionē.
postea ad sōlā meā vocationē acceleraverūt veni
re ad fidē. Illā primo vocauit apostolos scz iohan
nē ꝛ andreā ꝛ petrū ꝛ philippū ꝛ illico acceleraue
runt ad sequendū me. Itē cū vocasti eos ad mare
galilee illi relictis retibus ꝛ naui secuti sunt me.
Itē cū matthеus esset publicanus ad sōlaz vocа
tionē: sicut? est me. Itē oēs ceteri apli cū essent
multipliciter infirmi ꝛ ignorātes ꝛ fragiles illico
post receptionē spūssancti acceleraverūt ad ꝓdi
candū per vniuersum mundū vt implerēt voluta
tē meā ꝛ ꝓceptū ꝛ desideriū meū nō timētes mor
tē ꝛ ꝓsecutiones ꝓpter nomē meū. Itē nō solus
mirificauit voluntates meas in aplis sed etiā in to
to ꝓplo gētili. Nā cū añ gētiles essent multipli
ci infirmitate ꝛ detestabili vitio corrupti vt dicit ē
psal. xiij. postea ad ꝓdicationē aplorꝭ cū magnis
signis miraculoꝭ acceleraverūt ad fidē xpi: ꝛ ad
mortē ꝛ ꝓsecutiones ꝓ eo tolerādas. Ex quo ptz
q mirifica fuit ꝺuersio fideliū: ꝛ mirificas fecit pr
voluntates ꝛ desideria xpi in eis. Itē sēdo fecit mi
rificas voluntates xpi in sctis fidelib? qm̄ nō ꝛgre
gauit nec iustificauit nec approbauit peccatores

Universidad de Deusto
Biblioteca

t carnales: ꝫ iustos t spirituales: t ideo ecclesia xpi nō dicitur cōgregatio impiorū t carnalium t mūdanorū: sed congregatio spiritualiū t sctōrum nō ponentium spem suā in carnalibus t mūdanis q: non congregati sunt in ecclesia nisi iudei qui legalia t cerimonialia reliquerunt: t gētiles qui relictis idolis detestabiles superstitiones abiecerunt t ideo dicit christus.

xvij.d.c. multis.

Non congregabo conuenticula eorum de sanguinibus: nec memor ero nominū eorū per labia mea.

¶ Non congregabo ad ecclesiā meā conuenticula t societates eorū de sanguinibus t peccatoribus t voluptuosis t mundanis: nec ero memor: nolim eorum per labia mea: q: nō pertinēt ad hereditatem meā carnales t mūdani: nisi soli illi qui non ex sanguinibus: neq; ex volūtate viri: neq; ex voluntate carnis. sed ex deo per baptismum t penitentiā nati t regenerati sunt. Jo. j. ¶ Et notāter dicit xps. Nō ergo memor: nominū eorū p labia mea. Nā xpm esse memorē alicui? nihil aliud est nisi p gratiā vocare t iustificare. Et xpm nomen alicuius per sua labia nominare nihil aliud est q̄ ipsum esse iustū approbare t nomē eius in libro viuentiū scribere t annotare. Unde de reprobis t obstinatis t infidelib? dicit psalmo. lxviij. Deleātur de libro viuentiū: t cū iustis non scribant. Tertio fuit mirifica ista hereditas xpi: q: mirifico et grandi precio fuit redēpta: t deus pater mirificauit volūtatem filij: q: vtramq; ecclesiā. s. militantem t triūphantem p precio sanguinis calicis et passionis sibi tribuit. Et ideo subdit.

xij. q. ij. clericus. xxiij. q. viij. si mortem extra de pbē. t di. c. cū fm

Dñs pars hereditatis mee et calicis mei: tu es qui restitues hereditatem meā mihi.

¶ Dñs pater est pars hereditatis mee. i. portio t sors hereditaria calicis t passiōis mee. Quia ex precio passionis mee regnū celorū in portionem t sortē hereditariā mihi debet: t ideo conuersus ad patrē dicit. o pater tu fecisti hoc pactū t promisisti mihi hereditatē vtriusq; ecclesie in primis calicis t passiōis mee. Ideo tu es ille qui restitues hereditatē meā mihi. Nā sicut adā pdidit eā per superbiam t inobedientiā: ita ego lucratus sum eā t recuperaui per humilitatē obedientiā t mortē t passionē: ergo dignū est vt hanc hereditatē restituas mihi. A ¶ Et notāter dicit dñs pars hereditatis mee. Nā pater dupliciter est portio t sors huius hereditatis: q: in ea includitur. Nam visio dei est tota merces t felicitas sanctorū. Jo. xvij. t sic tota beatitudo t hereditas sanctorum finaliter cōsistit in possessione regni celestis in quo mansiones multe sunt fm diuersitatē meritorū. Scō pater dicit portio hereditaria passiōis xpi inchoata cū toto regno celesti prebuit pro precio illi? passionis. Quarto pater mirificauit volūtates et desideria xpi in sanctis eius: q: oēs eos quos filius iustificauit t redemit per suā passionē: ipse pr clarificauit p suā glorificationē. Et ideo filius quarto agit gras dicēs: gratias ago patri qñ.

Funes ceciderūt mihi in preclaris: etenim hereditas mea preclara est mihi.

extra de pbē. t d. c. clerici in gl. extra dele. c. cū tria

¶ Funes ceciderūt mihi in preclaris. i. sortes p̄ destinationis ceciderūt mihi in sanctis. Nā quos pater predestinauit ego iustificaui t sanctificaui t postea hereditas mea preclara est mihi. i. valde clara t glorificata. Nam quos ego sanctificaui t iustificaui: ipe pater clarificauit t glorificauit. B ¶ Et nota q̄ fines t funis t funiculus communiter sumūtur in sacra scriptura pro sorte t hereditaria portione eo q̄ hereditates t portiones hereditarij mensurabātur finibus siue funiculis et sic destribuebātur portiones inter fratres t parentes fm merita: vt patet in libro iosue qui fuit dō mensurauit t distribuit totā terrā promissionis. Ita ergo pariter deus fm funiculū t ppositum sue volūtatis ab eterno p̄destinauit t preparauit diuersas māsiones suis electis in regno celorum quas postea filius distribuit eisdē electis p ipm vocatis t iustificatis: t hoc fecit fm mensuram t gratiā meritorum vniuscuiusq;. t sic xpus sanctis quos ab eterno pater p̄destinauit t quibus māsiones p̄parauit: eisdē filius easdē māsiones post resurrectionē distribuit t cōdonauit. Et iō subdit.

j. q. j. c. j.

Benedicam dominū qui tribuit mihi intellectū insuper t vsq; ad noctem increpuerunt me renes mei.

¶ Benedicā dñm q̄ tribuit mihi scientiā t intellectū ad distribuendū supradictas portiones hereditarias fm ppositū t mensuram volūtatis patris mei. Nā sicut funes ceciderunt mihi in pclaris. i. fm q̄ pater preparauit has sortes t portiones t mansiones hereditatis. eterni. i. certe. Ita hereditas mea pclara est mihi. i. ita eam iustis distribui: t pater eam clarificauit. i. gloriam dedit. ¶ Deinde cū dicit insuper t vsq; ad noctem. Nā det xps mordaci blasphemie: t inani glorie iudeorum: t omniū obstinatorū. D ¶ Ad cuius intellectū est notādum q̄ iudei cōtinue blasphemant t increpant xpm dicētes: q̄ quare nō vocauit eos t cōpulit eos intrare in ecclesiā: sicut vocauit et iustificauit gētiles: t quare reprobauit eos t non gentiles. Sed huic fatue querimonie putat xps respōdisse per ea que dicta sunt in prima ptcula. Nā omnes vocauit: sed ipsi noluerūt venire sed remanere in sitis carnalibus voluptatib? t sanguinibus t peccatis: gentiles aūt relictis oībus his t relicta tupstitione idolorū acceleraverūt venire ad fidē. t sic admissi sūt in ecclesia t iustificati. Sed rursum arguit t increpant xpm quare non cōpulit eos sicut cōpulit Paulum. ¶ Ad hoc rn det xps per penultimā particulam q̄ ipse non tenebatur iustificare nisi quos pater p̄destinauerat t super quos sortes predestinationis ceciderant Sed quia ipse Paulus erat predestinatus t ipsi nō: ideo paulū cōpulit t nō eos. Et hoc est quod dicit hic xps: scz insuper. i. propterea renes mei scz iudei qui sunt de tribu mea t de renib? Jacob fm carnem increpuerunt t increpant me vsq; ad noctē. i. vsq; ad finē mūdi. ppter supradicta: eo q̄ nō iustificaui t glorificaui eos sicut gētiles. Sed iam responsum est eis: q̄ ipsi non acceleraverunt

venire qui vocati eos: nec sunt predestinati sicut gētiles. Sz si rursus arguit t increpāt deū quare nō p̄destinauit eos sicut gētiles. Ad hoc rndet apls paulus t aug. q̄ hoc fecit deus fm ppositū sue eterne volūtatis. t ideo nō est querēda causa diuine volūtatis: cū ipsa sit causa omniū. Ūñ multi volētes inquirere de hoc pfundo versi sunt in pfundū diuersarū heresum. Ideo de hac materia melior est fidelis ignorātia q̄ temeraria scientia. Sed licet hec particula scz insup t vsq; ad noctē tc. sit superius exposita cū sententia precedēte. tū quidam ordināt ipsam cum parte subsequente ad aliū sensum. Ideo scōm istam intelligentiā est dicendū: q̄ hic incipit scda pars in qua xps agit gratias patri de sua resurrectione: t corporis glorificatione: que est tertia pars sue hereditatis. Ūñ dicit xps q̄ insup vel ꝑ hoc renes. i. cōtribules et consanguinei mei iudei increpuerunt me t accusauerūt me vsq; ad noctē. i. vsq; ad mortē: putantes me totaliter de mūdo delere. tū in vanū labo rauerūt. q: a mortuis resurgā. q: nō potero inciperari nec corripi in sepulchro. Et ratio est qñ.

act. ij. d.

Prouidebā dñm in conspectu meo semp qm a dextris est mihi ne cōmouear.

¶ Ad cuius intelligentiā est notādum q̄ duplici rōne xps erat certus de sua resurrectione. primo q: sciebat corpus suū nō posse incinerari nec corrūpi. t hoc rōne vnionis adverbū eo ꝑverbū sem per fuit vnitū psonaliter non solū anie in infernū: sed etiā corpori mortuo in sepulchro. Et sic vbi cōseruabat corpus t carnē in esse existentie licet caro esset separa ab alā. que habat sibi esse actuale vel suppositale. Et sic nō poterat deficere nec corrūpi. Scōa ratio est nā aia xpi semp videbat verbū visione matutina: quo infallibiliter videbat oia futura cōtingētia tāq̄ p̄sentia. Et sic videbat futurā resurrectionē fm eternā t diuinā voluntatē. Et sic ab instanti sue creatiōis illa aia fuit certa de recuperatione sui corporis t per cōsequēs de sua resurrectione: hoc est ergo qō dicit xps in quātū hō in hac parte. Unde ait q̄ius renes mei t cōsanguinei iudei increpuerūt. i. psecuti sūt me vsq; ad noctē. i. vsq; ad mortē t finē vite t etiā p totā illā noctē me afflixerūt in domo anne t caypbe. t pylati. t in mōte caluarie crucifixerūt. finaliter in sepulchro sepelierūt t clauserūt. tū semp fui certus de mea resurrectiōe. rō est qñ semp p nidebā oīs in cōspectu meo. i. vbū incarnū corporis mortuo in sepulchro. Et iō qñ oēs est mihi a dextris: iō nihil cōmouear nec corrūpar. Et nota q̄ aliter est vbū incarnū hūanitati xpi. t aliter pr. Nā verbū psonaliter t pr cōcomitanter inquātū est idē essentialiter cū vbo. Et iō tā pr q̄ verbū dr a dextris filij. Et dextroq; intelligit hic. Mārides aia xpi verbū esse vnitū sibi indissolubiliter p incarnationē t partē esse sibi a dextris p cōcomitātiā t fauorem ideo certus de resurrectione ait qñ a dextris est mihi ne cōmouear nec corrūpar.

Extra de reliq. c. vnicc. in clemēti.

Propter hoc letatum est cor meum: t exultauit lingua mea: insup t caro mea requiescet in spe.

¶ In spe dico resurrectionis ꝑpter rōnes iam dictas: quia scio.

xvj. q. vij hoc dicimus t ō pse. dis. ij. reuera act. xij.

Quoniā non derelinques aiam meam in inferno: nec dabis sanctum tuū videre corruptionem.

¶ Non derelinques aiam meā in inferno vltra. xl. horas. nec dabis xpm sanctū tuum videre corruptionē sui corporis in sepulchro: nec ꝑmittes ipm incinerari. Et hoc ꝑpter rōnes iam dictas t etiā quia ex merito sue obedientie t passionis mereb resurrectionem. A Et nota q̄ spes quā habuit christus de resurrectione nō erat virtus theologalis: eo q̄ erat cū euidentia inquātum suā resurrectionē intuitive tanq̄ p̄sentē videbat in verbo: ꝫ dicebatur ipes equiuoce inquātū eam cum desiderio expectabat pro salute fidelium.

De pse. q. v. c. le iunium.

Notas mihi fecisti vias vite adimplebis me leticia cum vultu tuo: delectationes in dextera tua vsq; ad finez.

¶ Hec est tertia pars in qua xps agit gras q̄ se ad ptū fuisse vltimā partē hereditatis. s. ꝑncipatū in celo t super oēs creaturas: t hoc in die ascensionis. B Unde est aduertendū fm Aug. q̄ ante xpi aduentum celum erat nobis clausum t via vite eterne per celos era nobis ignota: q: nullius adhuc fuerat tritavestigio. Sed post xpi ascensionem facta est nobis via vite nota per celū que ante habebatur ignota eo q̄ xps fuit primus homo qui penetrauit celos t aperuit nobis viā per eos Tria ergo fecit xps in die ascensiōis. nā primo penetrauit t aperuit nobis celos recipiendo tanq̄ dominus possessionē pro nobis: t viaz nobis aperiendo. Scōo sedet a dextris patris in eternitate. Tertio accepit principatū in eternū sup oēs creaturas: t xpi alicē iudiciariam potestatē super homines t demones

Notas ō sione.

in terra t in inferno. Tertio adeptus est nobis diuinā visionē t fruitionē t eternā felicitatē que cōsistit in tribus. s. in mansione celi empirei. Scōo i visione diuine essentie. Tertio in summo t eterno gaudio t quiete t delectatione. Et de his christ? agit gratias patri cū dicit. o pat gratias tibi ago qñ notas mihi fecisti vias vite in die ascensionis qū celos penetrauit: t viam membris meis prebuit Scōo adimplebis me leticia cū vultu tuo: i cuius visione consistit tota merces t felicitas. Tertio sedebo in dextera tua vbi erit mihi delectatiōes t gaudiū vsq; in eternū t finē. E Et quib? patz q̄ in hoc vltimo versu cōplectit ppheta oēs ptes beatitudinis. Nā per ly notas mihi fecisti vias vite intelligit māsiones quas p nobis xps adept? ē in celo. Et p ly implebis me leticia cū vultu tuo intelligit visionē diuine essentie ex qua resultat fruitio t suma leticia. Et p ly delectatiōes in dextera vsq; i finē itelligit eternā delectationē t securā possessionē illius eterne hereditatis. Et q̄ bus ptz q̄ tot? iste psal. ē gratz actio qua agit xps pri pro adeptione sue hereditatis qua pro nobis adeptus ē. ex oīb? supradictis tā in scda q̄ in tertia ptc ps q̄ xps nō accepit hāc hereditatē de novo p se in sua resurrectione t ascensiōe. Nā totā

Universidad de Deusto
Biblioteca

hāc hereditatē habuit a pncipio siue cōceptiōis sue primo habuit pncipatū sup elemēta: qvētī t mare obediuerūt dei. Et etiā demones fuerunt sibi subiecti. t hoies t angeli qui voluit. Item habuit scām ptē hereditatis: q: si voluisset iuste fuisset mortuo rōnes supdictas: eoq diuinitas erat cōiuncta humanitati. Et sic poterat ipam sine more cōseruare: sicut potuit mortuā suscitare. Ite si cut habuit ptātē alaz deponēdi t recuperādi: ita habebat ptātē retinēdi eā i eternū i carne. ¶ Ex quo pz q xps nō mortuo est cā recuperādi immortalitatē pro se: sed p sins mēbris. Nā si voluisset absq morte t passiōe fuisset fact? immortalis et impassibilis. Sed oportuit ipm mori vt hāc hereditatē immortalitatē ex meritis sue passiōis mē bris suis posset cōicare. ¶ Ad maiorē euidentiā eoz q dicta sunt est aduertendū q quinq habuit xps in pmo instāti sue cōceptionis. s. plenitudinē gre t sapiētie t ptātis: t firmū ppositū t decretū nos redimēdi per suā passionē. Et exinde habuit quintū scz plenitudine meritoz. In quib? quicq nullo mō creuit nec pfecit xps intēsiue t habitualiter quo ad se: sz bū creuit t pfecit extēsiue: t effectiue: t ostēsiue quo ad nos illa quinq cōicādo t ostēdēdo: sicut sol i auroza ortu suo hz in se totā plenitudinē sui luminis: t caloris t virtutis: sz in illis successiue crescit t pficit quo ad nos successiue accedēdo. Et isto mō dicit euāgelista q xps pficiebat t crescebat sapiētia apō deū t hoies simul cū etate. s. apud hoies pdestinatos vocādo t iustificando et docēdo: t p miracula suā ptātē ostēdēdo. A Ex toto isto psalmo possunt recolligi. xv. cōclusiones.

Mo. hec q xpi habuit in i stāti pceptionis.

Prima cōclusio

¶ Prima cōclusio q ois creatura indiget bōis dei t nō ecōtrario. pbaf: q: ois creatura dependet a deo in triplici genere cause. s. efficiēti formali et finali.

Secūda

¶ Scōa cōclusio q de? mirificauit voluntates t desideria xpi in sanctis eius. pbaf: q: sicut totū desideriū xpi fuit adimplere voluntatē pris: ita tota voluntas pris fuit adimplere desideriū et petitionē filij.

Tertia.

¶ Tertia cōclusio q iz xps omnes hoies vocauit ad fidē: tū soli electi acceleraverūt ad cōuertēdum.

Quarta

¶ Quarta cōclusio q xps nō sanguineos t carnales cōgregauit in ecclesia sed solū iustos.

Quinta

¶ Quinta cōclusio q xps non scripsit nec annotauit in libro viuentiū pctōres t carnales: sed solos spūales.

Sexta.

¶ Sexta conclusio q xps p calicē passiōis lucratus t adeptus est hereditatē dei. Et sic nō pōt sibi denegari.

Septia.

¶ Septia conclusio q xps hos iustificauit t clarificauit: quos ab eterno pdestinauit: t iō nō sunt iustificati t clarificati nisi illi super quos ceciderūt fines sortes pdestinatiōis.

Octaua

¶ Octaua cōclusio q cā quare xps nō poterat incinerari fuit vnitas vbi cū corpe in sepulchro.

Nona.

¶ Nona cōclusio q xps semp fuit certus de sua resurrectiōe. pbaf hoc: q: nō solum resurrectionē: sed oia futura cōtingētia tāq presentia videbat in vbo ab instāti sue pceptiōis.

Decia.

¶ Decima cōclusio si xps voluisset nūq fuisset mortuo pbaf. Nā sicut habebat ptātē deponēdi alaz t assumēdi: ita habebat ptātē retinēdi semp eā i carne: q: vbū aiam in corpe sine senio t morte conservasset. sicut cōseruauit corpus sine corruptione.

Undecima cōclusio.

¶ Undecima cōclusio xps nō fuit mortuus cā recuperāde immortalitatis p se. pbaf q: si voluisset absq morte fuisset fact? immortalis t impassibilis rōne vbi cōiuncti: q6 pbaf. Nā multoties ante passionē se ondit immortalē t impassibilē ei dotibus corpis glorificat: q: in trāsfiguratiōe in natiuitate tc.

Duodecima.

¶ Duodecima cōclusio iz xps ab instāti sue creatiōis possideret ab libitū totā hereditatē pro se: tū oportuit ipsum pati t mori: vt illā hereditatē ex meritis sue passionis posset iustis cōicare. vt nos iuste redimeret. pbaf q: dyabolus nō potētia iz iustitia fuit vincēdus.

Tertiadecima.

¶ Tertiadecima cōclusio q solus xps primus aperuit nobis viā p celū ad vitā. t adeptus est nobis illaz britudinē.

Decia quarta.

¶ Decimaquarta cōclusio q tota britudo cōsistit in visiōe diuine essentie. pbaf q: ex illa visiōe resultat sūma fruitio t delectatio t ges t eterna securitas.

Quinta decima.

¶ Quintadecima cōclusio q quinq habuit xps in primo instāti cōceptiōis scz plenitudinē gre t sapiētie t ptātis t meritoz: et sumū ppositū t decretū patiēdi pro nobis in quibus nō crescebat nec pficiebat intēsiue t habitualiter in se: sed extensiue quo ad nos per effectum sicut sol crescit passim attringendo partes terre.

De cōse. d. j. c. qui autē stamus.

Exaudi dñe iusticiā meā intē de deprecationem meam.

¶ Titulus oratio dauid. Ex titulo apparet q dauid fecit hunc psalmum in quo aliqd petit. Et est primusq sic intitulat. Vñ hebrei moderni dicūt. t qdā catholici eos sequentes q dauid fecit hunc psalmū petēs liberari de manu t ira saul. allegādo suā iusticiā t innocentiā. Et sic litteraliter exponit ipsuz de ipso dauid. Sed hec expositio est primo inutilis t negat dauid esse prophetā. Secō est falsa q: ea que dicunt hic nō possunt ipsi dauid cōuenire q: nullus est iustus t innocens nisi xps et mater sua. Ideo nullus alius pōt allegare iusticiā suaz coraz deo. Ite hoc contradicit illi qō dauid dicit infra psal. xlij. Nō intres in iudiciū cuz seruo tuo dñe q: nō iustificabit in cōspectu tuo tc. Ex qbus pz q ista vba non possunt verificari nisi de xpo. Ideo est dicendū q6 ō per psecutionē suā pmdit in spū persecutionē xpi in capite t membris. Et ideo fecit hūc psalmū in psona xpi: in quo introducit xpm q petit liberari in se per resurrectionē t in mēbris a persecutiōe tyrānoz tam iudeoz q gentilium. Unde totus iste ps. est pphetia illius oratiōis. quā xps fecit in orto Mat. xxvj. Et illi? peritiōis. Joh. xvij. Tria ergo facit xps nā primo petit in forma serui suā oratiōnē exaudiri allegādo suā iusticiā. Secō petit liberari in sua passiōe. t suā ecclesiā in sua psecutiōe. Tertio petit de psecutoribus vltiones. Scā ibi pfice gressus meos Tertia ibi exurge dñe. Quantū ergo ad primum dicit xps in forma serui. Exaudi dñe iusticiā meā. s. exaudi me fm iusticiā t innocētiā meā q petiī nō feci: nec inuētus est dolus in ore meo. Et intē de ad deprecationē meā. ¶ Ulti est differētia inter oratiōnē t deprecatiōes. Nā orare est aliqd petere indifferenter: Sed deprecari est ab aliquo malo petere liberari. Idcoq xps. Nā primo precatur liberari. Scō orat t petit pmiū glorie pro se t pro membris suis. Ideo ait.

De pse. d. v. non medio criter.

Auribus percipe orationem meam: nō in labijs dolosis.

¶ Sz pcedētē a rectitudine ex devotiōe cordis q: oso t petitio mea est iusta t pura. Jō subdit.

extra de appel. c. vt nūm t vt ecclia stica bñficia. ca. vnico.

De vultu tuo iudicium meuz prodeat: oculi tui videant equitates.

¶ Rogo inquit vt iudiciū meū contra inimicos meos pdeat de vultu t noticia tua q̄sm̄ pmittas facin? impunitū. Sz oculi tui videāt equitates t actiones meas iustas: nō iuste iudica t discerne cām meā inter me t psecutores meos. Nam.

De pse. d. ij. s. ex pmissis.

Probasti cor meū t visitasti nocte: igne me examinasti t nō est inuenta in me iniqtas.

¶ Tu pbasti cor meū t visitasti me nocte. i. in tota illa nocte passiōis t igne tormētoz me examinasti. q: fui capt? t tāq latro ligat? t in domo anne t cayphe alapis cesus t in domo pylati delus? t flagellat? tc. Vñ in oibus his p totā illā noctez fui pbat? t examinat?. t nō est inuēta in me iniqtas nec aliqua culpa: in tñ q pylatus dixit nullā in eo inuenio cām mortis. Et sic fui bene impugnat? t accusatus t pcussus t crucifixus sine cā q: nullū malū feci: q: impleui voluntatem patris mei t pdicaui veritatē. Vñ in tñ nō est inuenta in me iniquitas nec mendacium nec dolus.

xpi. d. vi ti. c. quo tiens.

Ut non loquatur os meum opera hominū propter verba labiorum tuorum ego custodiui vias duras.

¶ Ut os meū nō loquat. i. nō loqrer vba hoim. Sz vba dei t vba labioz tuoz. Nā q loqtur vba hoim. i. ad nutū t obsequiū hoim loqtur vba mendacia t dolosa t adulatoria. Sz ego nolui taliter loq: nec hoibus placere t adulari: immo volui, tu deos t pharisēos corrigere t reprobare. q: malui implere voluntatē tuā: o pater q̄ voluntatē hoim Ideo ppter verba labiorū tuoz. i. q: impleui verba labioz tuoz: pdicādo eis veritatē: iō custodiui i. sustinui vias duras. i. dura tormēta t psecutiōes Litrera hieronymi hz custodiui vias latronis qō idē. est. Nā xpus penas debitas latroni sustinuit q: fuit flagellatus t crucifixus inter duos latrones ppter veritatē pdicandā sez q: magis voluit pdicare verba dei q̄ verba hoim. idest q: maluit corrigere t reprehēdere q̄ adulari: t blandiri: et iō passus est penas duras. ¶ Ex hoibus supradictis pz q ista oratio t ista verba nō possunt verificari de aliquo puro hoie nisi de solo xpo. vt de mōstrat Augustinus scō de baptismo paruloz q: ois homo mendax t peccator nisi solus deus mediator dei t hominū homo xpus iesus de debito t mater sua per gratiā. Et sic solus xpus pōt intrare innocens in iudiciū ante. patrem t dicere verba supradicta. Et ideo solus est ipe mediator t pōt interpellare pro mēbris t per iusticiam suā potest petere apud patrē sua membra iustificari qō nulli alteri hominum cōuenit.

Perfice gressus meos in semitis tuis: vt non moueatur vestigia mea.

de pe. d. ij. c. si qs

¶ Hec est secūda pars in qua postq̄ christus allegauit iusticiam t examinauit innocentiam suā cuius intuitu pater celestis confert ei oia bona: nunc explicat suam petitionem. vnde duo petit. Nam primo petit gratiā t fortitudinē pro membris suis sez pro fidelibus vt sint fortes t cōstantes t patientes in aduersis. Scō vt liberentur de manu psecutorum ibi. A resistentibus dextere. Unde nota q ciī xpus sit caput ecclie siue corpis mystici t nos simus eius mēbra tñ ista membra nō eundē actū habent nec eodē modo mēbra dicuntur. Nam alios dedit xpus in ecclesia apostolos t alios euāgelistas: alios doctores: alios simplices: ideo apostoli dicuntur vno mō pedes xpi eo q xpus per apostolos ambulauit t pdicauit euangelium per vniuersum mundū. Ideo apostoli dicūtur euangeli: antiū pedes tc. Ysaye. lij. tad Rom. x. ceteri aūt fideles dicuntur vestigia xpi quasi impressio relicta ex doctrina t pdicatione apostoloū. Sed q: apostoli non potuerunt perfici in tali pdicatione: nec fideles conuerti nec sustinere persecutionē nisi ex gratia xpi pro eis interpretantis. vt patet Luce. xxij. Ego pro te orauī Petre ne deficiat fides tua. Ideo ppbetice orat hic xps pro oibus membris vt apostoli dirigant in tali pdicatione: t fideles populi conuertātur. t psecutiones vbiq̄ cōstanter tolerent t patiant dicit ergo xps o pater perfice gressus. id est apostolos t discipulos t doctores meos in semitis tuis euangelicis per septē dona spūssancti in die pentecostes vt intelligant scripturas t constanter predicent veritatem t perfice eos signis t miraculis t exemplo vite t doctrine vt vestigia mea scilicet populi simpliciū non moueātur nec titubent a fide. Sed ad ipsam veniāt vt in ipsa firmiter figantur t permaneant. quia.

De pse. d. ij. c. qñ autem.

Ego clamaui qñ exaudisti me deus inclina aurem tuā mihi: t exaudi verba mea.

¶ Ego clamaui in orto t in mensa rogando pro eis. ideo tu deus exaudisti me: ideo inclina semp aurem tuaz t exaudi verba mea: quasi dicat sicut exaudisti me in capite me resuscitādo exaudi me nunc in membris scz fidelibus eos conuertēdo. Item sicut exaudisti me eos conuertendo: exaudi me nunc eos de psecutoribus liberando. t.

xxxviij. di. ca. sedulo.

Mirifica misericordias tuas: qui saluos facis sperantes in te.

¶ Mirifica id est fac mirificas in eis misericordias tuas: nos mirabiliter a periculis liberādo q saluos facis sperātes in te. id est sicut cōsueuisti saluos facere sperātes in te puta sicut saluasti filios israel de egypto t in mari rubro t per totuz desertum t in terra promissionis tempore iosue t iudicuz tc. Sic ergo custodi me in mēbris meis de persecutione tyrannorum t hereticorum t ab omnibus resistentibus dextere t potentie t voluntati tue t de resistentibus mihi qui sum dextera custodi me dico vt pupillam oculi. Nāz sicut pu

Universidad de Deusto
Biblioteca

pilla oculi habet a natura plures tunicas neruosas ⁊ palpebras ad sui custodiam. Ita tu da mihi id est membris meis dona gratiarum ad eorū custodiam ⁊ defensionem sicut pupilla oculi nō patitur pulueres neq; aliam festucā. Ita tu pater non permittas hereses in ecclesia neq; scismata. Sed ipsam redde non habentē rugam neq; maculam neq; aliquid huiusmodi.

h. q. vltestes. ꝓpō.

A resistētibus dextere tue custodi me vt pupillam oculi.

Sub vmbra alarum tuarum protege me a facie impiorum qui me afflixerunt.

Inimici mei animā meam circundederunt adipem suam concluserunt os eorum locutum est superbiam.

dict. h. s. opponit

Proiicientes me nunc circūdederunt me: oculos suos statuerūt declinare in terram.

dict. h. s. econtrario.

Susceperunt me sicut leo paratus ad predam: et sicut catulus leonis habitans in abditis.

¶ Custodi me ab omnibus hereticis ⁊ scismaticis resistentibus dextere tue. Item protege me sub vmbra ⁊ influentia alarum tuarum sicut gallina fouet ⁊ protegit pullos suos sub alis ne miluus rapiat eos. Ita tu protege me a facie impiorum iudeorum ⁊ tyrannorum ⁊ hereticorum qui me afflixerunt ⁊ ecclesiam meam multis persecutionibus infestarunt ⁊ animam meam: id est ecclesiam meam circundederunt sicut leo rugiens fideles occidendo. Et hoc fecerunt ex abundantia bonorum temporalium ⁊ potestate terrena quia erant diuites ⁊ potentes. Ego autem cum meis discipulis eram simplex ⁊ pauper. Nam ipsi concluserunt adipem suum. id est pingues diuitias congregarunt. Et ideo ceteros contemnētes. os eorum locutum est superbiam contra me rapiendo bona: ⁊ inferendo opprobria. ⁊ sic proiicētes me a domo mea circundederunt me verberibus ⁊ plagis. Et statuerunt declinare in terram. id est ad bona temporalia spiritualia relinquendo. Et sic circundederunt me sicut leo paratus ad p̄dā circumdans quem vt laniet eam. Ita ipsi circumdederunt fideles meos interficiendo ⁊ bona diripiendo. Et nota q̄ tota ista persecutio verificat̄ de christo capite. Nam iudei circundederunt eū ⁊ multotiens iniurijs affecerunt ⁊ ad terram in orto ciecerunt ⁊ ligauerunt ⁊ trahētes per terrā ad annam ⁊ caypham deduxerunt ⁊ finaliter flagellauerunt ⁊ crucifixerunt.

xxiij. q. v. §. vlti.

Exurge dñe prueni eū ⁊ supplanta eum: eripe animā meā ab impio framea tua ab inimicis manus tue.

¶ In hac tertia parte primo christus petit vltionem ⁊ punitionem de inimicis. Secundo petit p̄mium sue passionis ibi ego autem. Al ¶ Quantum ad primum est notandum q̄ tam iudei qui p̄ de puni tione iudeorum secuti sunt christum in capite: q̄ gentiles qui secuti sunt eum in membris: fuerunt puniti: licet diuersimode. Nam iudei rebellantes contra romanos per quadraginta annos passi sunt multa discrimina ⁊ seditiones vt ait iosephus in libro de bello iudaico. Sed in fine quadraginta annorum in festo pasche fuerunt obsessi per romanos. Et fuerunt inclusi ⁊ prueuenti non solum ciues hierusalem sed etiam omnes qui venerant ad festus ex diuersis partibus ⁊ tandem post longam obsidionem ⁊ cedem ⁊ cladem fuit capta ciuitas ⁊ fuerūt trucidati decies centenamilia: sm iosephum et totidem capti ⁊ ciuitas incensa cum templo et a fundamentis euersa ⁊ captiui fuerunt venditi et dispersi per mundum. ⁊ sic fuit ablatum a iudeis sacerdotium ⁊ sacrificium ⁊ regnum ⁊ hoc est q̄d dicit hic christus per os dauid: o pater exurge a longa patientia quia iam expectasti istum populum per quadraginta annos ⁊ noluit venire ad penitentiam. Sed semper perseuerauit obstinatus in sua malicia contra christum ⁊ ecclesiam q̄ lapidauit stephanum ⁊ occidit vtrumq; iacobum ⁊ relegauit paulum ⁊c. Ergo exurget prueni eū in festo pasche inclusum. ne possit fugere. Nam sicut ipsi prouenerunt me in festo pasche quia ex parte noctis ceperunt me in orto ⁊c. Ita tu prueni, istum populum per romanos ⁊ destrue ciuitatem ⁊ supplanta populum istum a sedib⁹ suis ⁊ dispergе ipsum per mundum ⁊ eripe animā meā id est me ⁊ ecclesiam meam ab hoc populo impio ⁊ crudeli qui me crucifixit: eripe ⁊ aufer framea id est gladium sacerdotalem ⁊ sceptrum temporale a iudeis inimicis manus tue. scilicet ab inimicis filij tui qui est manus ⁊ dextera tua cui volūt resistere. Et tu.

Domine a paucis de terra diuide eos in vita eorum: de absconditis tuis adimpletus est venter eorum.

xv. q. j. nō est.

¶ Domine diuide ⁊ dispergе eos de terra sua a paucis. id est ex paucis quasi dicat licet ipsi sint pauci respectu aliarum nationum tamen ex paucis diuide eos in multas partes et dispersi per omnes partes mundi seruiant ceteris nationib⁹ in ostensionem sui sceleris in memoriam mee passionis: vt in vita eorum patiantur temporaliter in hoc mundo ⁊ post mortem eternaliter in inferno. ¶ Deinde ibi in vita eorum incipit alia sententia ibi respondet tacite questioni. Nam diceret aliquis si iudei ⁊ omnes infideles sunt ita maledicti quomodo ergo abundant diuitijs temporalibus ⁊ prole filiorum. Ad hoc respōdet christus q̄ hoc fit occulto dei iudicio. Et tamen bene potest reddi aliqua ratio ⁊ q̄ sint diuersi fines inter fideles ⁊ infideles. Nam iudei ⁊ omnes infideles ponunt suum finem ⁊ totam spem ⁊ felicitatem in hoc mundo non expectantes aliam gloriam preter diuitias ⁊ res mundanas. Et ideo noluerunt christum recipere qui precipiebat temporalia cōtēni. ⁊ celestia desiderari: ⁊ ideo apposuit totum desiderium suum in pecunijs ⁊ diuitijs cōgregandis committentes vsuras ⁊ dolos absq; timore futuri iudicij. Et ideo de necessitate oportet q̄ abundent bonis temporalibus. Et sic sustinentur a principibus mūdi propter munera que recipiunt ab eis. Sed finaliter expoliant eos. Et etiā videmus q̄ populi insurgunt contra iudeos ⁊ expoliant domos eorum: ⁊ quandoq; interficiunt eos. Et ideo viuunt in continuo timore: ⁊ sic diuitie vertuntur in detrimentum eorum. Christiani vero quia timent diuinum iudicium: ⁊ viuūt sm̄ euangelium ex iusto labore ponentes spem suam in bonis celestibus. Ideo non curant congregare thesauros in terra: sed in celo sm̄ consilium christi: quia ibi expectant beatificari. Dicit ergo christus in persona sui ⁊ membrorum: o pater tu permittis vt isti iudei ⁊ homines mundani habeant aliquam felicitatem in hoc mundo: licet cum damno suo. Nam venter id est appetitus eorum adimpletus est de absconditis tuis. i. de bonis temporalibus.

iudeoꝝ finis ē i tgalib⁹.

Saturati sunt filijs: ⁊ dimiserūt reliquias suas paruulis suis.

de pe. d. ij. §. ꝓ̄ꝑ̄ ⁊. ca. qd ergo tur bamur.

¶ Saturati sunt. i. abundauerunt filijs in copia prolis: ⁊ dimiserunt post mortem reliquias suas i. bona relicta paruulis suis: quasi dicat. licet isti homines mundani abundauerint diuitijs ⁊ copia filiorum: ⁊ reliquerint filijs magnam hereditatē ex male acquisitis: propter q̄ patiuntur penam eternā in inferno: tamen ego volui magis viuere pauper in hac vita q̄ rapere bona aliorum vt viarem penam eternam. Et cū mea pauperrate acquirerem diuitias celestes. Et ideo subdit.

de cōse. di. v. c. iuniū.

Ego autem in iusticia apparebo conspectui tuo: satiabor cum apparuerit gloria tua.

¶ Ego autem in iusticia mea. id est quia iuste vixi in hac vita. ideo iustus apparebo conspectui tuo. id est ante faciem tuam: in cuius visione consistit tota nostra felicitas ⁊ fruitio. Et tunc cum apparuerit gloria tua: ego satiabor fruendo illa summa deitate: ⁊ illo summo bono: quo adepto nihil est amplius quod desiderari queat. Ex quibus patet q̄ decepti fuerunt iudei ⁊ ceteri homines mundani qui posuerunt spem suam in rebus terrenis ⁊ corruptibilibus: quas breui tempore possederunt ⁊ secum deferre non potuerunt: sed paruulis suis cum magna damnatione eorum reliquerunt. Et notanter dicit de absconditis suis adimpletus est venter eorum. Nam bona temporalia dicuntur absconditа vel de absconditis dei eo q̄ occulto dei iudicio permittuntur etiam mali ista possidere in damnationem sui. Et ideo de⁹ quandoq; non permittit iustos bona temporalia possidere: ne eis male vtantur ⁊ damnētur. Ex quo patet q̄ paupertas est salubris ⁊ vtilis iustis sicut copia diuitiarum est reprobis damnabilis ⁊ nociua. Ex quibus omnibus patet q̄ christus introductus ad loquendum in isto psalmo petit liberari in se et in membris suis de persecutione malorum: et orat pro ecclesia sua: vt in paupertate seruetur in hac vita tolerando persecutiones malorum vt possit satiari bonis eternis in regno celorum.

als frus

Diligam te domine fortitudo mea dominus firmamētum meum ⁊ refugium meum ⁊ liberator meus.

als redē ptor.

Deus meus adiutor meus: ⁊ sperabo in eum.

Secūdi reg. xxij. c. ⁊ infra cxvij. a.

Protector meus ⁊ cornu salutis mee ⁊ susceptor meus.

Laudans invocabo dominum: ⁊ ab inimicis meis saluus ero.

¶ Huic psalmo in. xxj. Reg. cap. ij. preponitur titulus hac forma: scz locutus est autem dauid domino verba carminis huius in die q̄ liberauit eū de manu oīum inimicorū suorum. Et de manu saul. ⁊ ait diligā te domine ⁊c. Et sic dauid prosequitur totum istum psalmū vsq; in finem in toto illo capitulo. Sed quia iste psalmus datus est ad cantandū i templo cū toto conatu vocū cū in ceteris psalmis. ideo dauid siue cantores addiderūt post ea in principio tituli hanc particulā. i. in fine pueri sui dauid qui locutus est verba carminis huius ⁊c. Et in hoc conueniunt. lxx. ⁊ ipse hyeronym⁹ in suis translatiōibus. Ex quo titulo habetur q̄ dauid fecit hunc psalmum in senectute in fine bellorum suorum postq̄ pedit studius cultui diuino vt patet per totum discursum primi ⁊ secundi regū. Nam secundo Reg. xxij. inscribitur totus iste psalmus cum suo titulo. Et ideo dicit Ra. sa. cum ceteris iudeis modernis: quod propter nullam aliam causam fecit Dauid istum psalmum nisi. quia epilogat totum discursum vite sue agendo gras deo: q̄ liberauit ipsum de omnibus persecutionibus suis: ⁊ dedit sibi victorias super omnes inimicos suos vt videtur sonare littera totius psalmi ⁊ sic oēs iudei moderni exponunt istum psalmū p̄cise litteralit de dauid ⁊ regno suo. Et eos sequitur quidam catholici in expositione sua. Sed manifestū est q̄ talis precisa litteralis expositio non solum est inutilis xp̄iane religioni: sed etiā de se ē manifeste falsa. Et hoc propter quinq;. Primo q̄ tollit dignitatē pphetican ab ipso dauid ⁊ ab hoc psalmo: quia vt sic non primeret ad sacrā scriptam nec locut⁹ esset dauid in spiritu pphetico in hoc psalmo. nec p̄cepisset ipsum cantari in tabernaculo ⁊ tēplo cū ceteris psalmis: sicut pluries dictū est. scōq; in translatione caldaica huius tituli dicit: q̄ locut⁹ est dauid in pphetia verba carminis hui⁹ ⁊c. Tertio q̄ finito psalmo sequitur immediate. ij. Reg. xxiij. Hec sunt verba nouissima que dixit pphetice dauid filius ysai egregius psaltes israel cui constitutū est de xp̄o dei iacob. ⁊ sequit infra dominus per me locut⁹ est: ⁊ spūs dñi p̄ liguā meā. ⁊c. vbi manifeste ostendit dauid locutū ee pphetice in hoc psalmo ⁊ in ceteris. Quarto q̄ ea que narrant in hoc psalmo non videntur cōuenire ipsi dauid filio ysai. q̄ ipse nō fuit liberatus ex egypto nec in mari rubro sicut memorat in hoc p̄o. Tē nō pōt cōuenire ipsi dauid illud q̄ dr. Et retribuet mihi dñs sm̄ iusticiā meā ⁊ sm̄ puritatem manuū tuarū ⁊c. ot hoc soli xp̄o cōuenit q̄ dauid

Universidad de Deusto
Biblioteca

nō cōsuetū allegare iusticiā t puritatē suā cui⁹ dicat ps.cxlij.nō intres in iudiciū cū seruo tuo dñe q: apud te nō iustificabit⁹ omis viuēs tc. Quinto ⁊ fidē phāt p Rabi. Sexti magistrum eoꝝ q̄ dicit q̄ oēs psalmi q̄ intitulant⁹ in finē siue ad vincētē lo quūtur de rege messya. Et latēt in eis multa tp fundissima mysteria de rege messya. Ex qb⁹ oīb⁹ ps. q̄ dō in hoc psalmo nō mīt⁹ fuit pphēta q̄ in ceteris: nec loq̄tur pcipaliter de seipo. ſ. de xp̄o in lege promisso. Et iō pvera intelligētia hui⁹ psalmi t tituli huius est aduertēdū q̄ dauid pphēta postq̄ deuit ab oīb⁹ bellis cepit dare operā diuino cultui t studio sacre scripture cōsiderado afflictionē filioꝝ israel dū erant in egypto: t qīo fuerūt liberati t educti p Moysen ex pcepto dñi t qīo fuerūt liberati in trānitu maris rubri pharaone cū exercitu suo pereūtibus in signis t portēntis. Et qīo postea iosue introduxit illū ppl'm in terrā promissam etiā cū magnis signis t portentis: puidit dauid in spū qualiter xp̄us in lege promissus debebat liberare totū gen⁹ hūanū de seruitute peccati: t educere fideles vere. te. de limbo infernī t introducere eos in terrā viuēriū patrie celestis. t hoc p mortē t passionē t resurrectionem suā. Iō scōo dauid cōsiderādo t cōtēplando totū discursum vite sue: t magnas psecutiones suas: t q̄liter fuit liberatus de saul t absalon. t finaliter obtinuit victoriā de oīb⁹ inimicis suis: t obtinuit totū regnū sup oēs tribus israel: t stabilecit et fecit sibi tributarios amonitas t moabitas t syros ceteros finitimos de pplo gētili: in tali cōtēplatione puidit q̄liter xp̄s post mortē t passionē resurrectionē debebat obtinere regnū tot⁹ orbis: t qualit̄ p aplos t martyres t doctores debebat sibi subiicere totū ppl'm gētilē: t repudiato pplo iudaico t dissipato debebat fieri caput tot⁹ ppli gētilis ad fidē conuersi. Ex oibus ergo supradictis cōtēplatis t cōsideratis dauid assumpsit parabolā t ppositionē ad faciēdū istū psalmum de triūpho t regno xp̄i vniuersali. Est ergo sensus tituli huius psalmi: q̄ dauid pphetice locut⁹ est verba carminis hui⁹ postq̄ liberabit eum dñs de manu saul t oīm inimicoꝝ ei⁹ tc. quasi dicat q̄ dauid in cōtēplādo qualiter deus liberauit ipm de manu saul. t oīm inimicoꝝ ei⁹ puidit in spū qualiter xp̄s post multas psecutiones t mortē t passionē t resurrectionē debebat liberare totū genus hūanū de seruitute peccī: t patres de limbo infernī: t postea erat adeptur⁹ totū regnū mundi: t regnaturus sup oēs inimicos suos. Et exinde accepit dauid parabolā t ppositionē ad faciēdū hūc psalmū: t dedit illū cātoribus ad cantandū in tēplo in finē t ad victoriā vocū: eo q̄ lex vetus vocabat xp̄m cū oi conatu vt veniret ad redimendū t liberādū gen⁹ hūanū t vt acciret iperiū tot⁹ mūdi. In quo q̄dē psalmo dō introducit xp̄m inq̄tū est hō ad loquendū t agendū gr̄as pr̄i de regno mūdi t triūphis sibi collatis: t de bñficijs a pr̄e receptis p se t membris suis. in quo ps dō in pl̄ona xp̄i seruat modū boni rhetoris t oratoris diuidendo siue ppartiēdo sibi suū carmē i tres ptes pncipales nā pmo pmittit pphemiū. siue pfationē: i q̄ breuiter t in generali cōplectit totā materiā dicēdoꝝ agēs gr̄as in cōi de oīb⁹ bñficijs receptis a pr̄e. Secōo psequit narrationē suā explicādo in spē t pticulari oia bñficia recepta. Tertio cōcludit ipm t carmē suū gr̄as expressas agendo. Secōa ibi. circūdederūt me. Tertia ibi. viuit dñs t benedictus

A ¶ Quātum ergo ad pmum est notandū ſm aug. q̄ xp̄s in hoc psal. loquit in forma serui t inquātum hō: t vt pl̄ona cōis t caput ecclie. t sic vt plurimū loquit in pl̄ona tot⁹ corpis mystici tm̄ brōꝝ inquātū nō solū p se ſ. p suo ēt cōpe mystico accepit a pr̄e bñficia in hoc psa. memorata. Et iō cū p hemiū sit breuiloquiū dicendoꝝ: sub nouem vocabuli s cōplectit t refert oia bñficia q̄ accepit a pr̄e p se t mēbris: vt captet benuolentiā in exordio t pfatione sue narratiōis: sub quib⁹ nouē vocabulis substantiuis t adiectiuis appellat patrē tanq̄ bñficū t bñfactorē suū. vñ pmovocat bñficia dei sub patrē fortitudinē: inquātū recepit ab eo vires ad triūphādū de mūdo t dyabolo. Secōo vocat cum spē vocabulis. firmamētū: inquātū in eo fundant⁹ oia: t in eo movemur t sum⁹. Tertio vocat eū refugiū inquantū in oibus tribulationib⁹ ad eū refugim⁹. Quarto vocat eū liberatorē: inquātū p resurrectionē pater eū t nos ab oī miseria t pfatione liberauit. Quinto vocat eū deū t dñm: q: creator est t rector. Sexto vocat eū adiutorē: inquātū pbuit nob⁹ auxilia sacramēroꝝ ſ. dyabolū. Septio vocat ipm protectorē rōne donoꝝ spūsancti t gr̄aꝝ t vtutū quib⁹ cōtinue nos pteg⁹it. Octauo vocat eū cornu salutis: inquātū pp humilitatē exaltauit illū: t dedit illi nomē tc. Nono vocat eū susceptorē: inquātū eu⁹ a dextris in celo recepit t collocauit. ¶ Dicit q̄ xp̄s ad pr̄em: o dñe pater ego simul cū membris meis diligam te t teneo: te semper diligere: t tibi gr̄as agere pp̄ter bñficia q̄ a te recepi. Primo q: tu semp fuisti t eris fortitudo mea dando mihi t mēbris meis fortitudinē t vires ad resistēdū dyabolo t inimicis meis t ad debellandū eos. Secō q: tu es dñs t firmamentū meū: t tertio es refugiū meum. t quarto liberator meus: t quinto adiutor: t iō sperabo in eum. ſ. patrem meum. Sexto est deus pater protector meus. Septimo cornu t victoria t honor mee salutis. Et octauo est susceptor: t glorificator me⁹. Nono est dñs meus p creationē t gubernationē: inquātum ego sum⁹ homo. Et sic pp̄ter ista nouem ego laudans cum fiducia inuocabo eum tanq̄ dominum t fortitudinem t protectorem tc. Et sic semper ſsaluus ero ab inimicis meis: immo de omnibus inimicis meis t toto mundo triumphabo.

Mota ō bñficia dei sub spē vocabulis.

Circūderunt me dolores mortis t torrētes iniquitatis conturbauerunt me.

De pe. di. vlti ā fine.

Dolores inferni circundederunt me: preoccupauerunt me laquei mortis.

Alias p̄ fura.

In tribulatione mea inuocaui dnm t ad deum meum clamaui.

De ose. di. j. quā do t dis. iiij. nūq̄

Et exaudiuit de templo sancto suo vocem meam: t clamor meus in conspectu eius introiuit in aures eius.

¶ Hec est pars narratiua hui⁹ carminis: in qua xp̄s explicat particulariter in specie beneficia q̄ a patre recepit t accepit in pl̄ona suar⁹ mēbroꝝ suoꝝ. In q̄ duo principlr facit. Mā primo explicat bñficia humane redēptiōis t liberationis q̄ xp̄s adeptꝰ est a pr̄e ex iusticia p suā puritatē et mortē t passionē. Secōo explicat vniuersale dñiū sup totū mūdū: t sup oēs inimicos ei⁹ q̄ xp̄s meruit⁹ adipisci t accipe a pr̄e pp̄ suā obediētiā t humilitatē q̄ quidē secōa ps incipit. xxxvij. ſ. Sic. Ibi retribuet mihi dñs tc. In prima aūt parte tria facit. Mā primo explicat miserias t infirmitates in q̄bus iacebat sauciatū genus humanū ante aduentū xp̄i: quas traxerat ex adam. Et hoc dicit p parabolā t figurā afflictiōis t seruituris in qua erāt filij israel i egypto. Secōo p̄dicit t explicat liberationē t redēptionē tot⁹ gn̄is humani de seruitute peccati: t hoc p figurā liberatiōis israel de egypto: t de oppressiōe t periculo trānit⁹ maris rubri. Tertio oīdit qualr̄ p̄ victoriā adept⁹ est xp̄s ex iusticia p suā puritatē t humilitatē. Secōa ibi. Commota est: Tertia ibi. Et retribuet mihi dñs. B

¶ Quantū ad primū est notādū ſ. Augu. in hoc psal. q̄put dau. est in plogo: q̄ tāta est vnitas xp̄i ad sua mēbra mystica: q̄ cōicant idiomata. Et iō xp̄s oia peta nra t afflictiōes t miserias t infirmitates nras quas traximus ex Adā dicit esse suas quātū ad penā. Vū est aduertēdū q̄ septē modis cōtingit q̄s aliena dicat esse sua. Primo mō tāq̄ aduocat⁹. Mā aduocat⁹ cāz quā aduocat dicit eē suā. Secōo procurator: cām sui principalis dicit esse suā: q: p illo laborat: t litigat: t recipit redditus t soluit creditoribus: t agit oēs actus in pl̄ona illi⁹. Tertio fideiussor: debitū alteri⁹ dicit esse suum: eo q̄ se obligauit soluere p illo. Quarto caput dolores mēbroꝝ dicit esse suoꝝ: vñ dicit doleo pedem aut brachiū. Quinto vir aut sponsus cām vxoris aut spōse dicit esse suā: t p ipsa sumit bellū. Sexto pr̄ aut mater cām filioꝝ dicit esse suā. Septio dñs aut rex cāz vasalloꝝ dicit esse suā t p eis assumit bellū t qīoq̄ p eis intrat duellum t singulare certamen p iniuria eoꝝ vlciscēda: aut p̄da repetēda. Istis ergo septē modis xp̄s oia peta t oēs ifirmitates quas traxim⁹ ex Adā dicit esse suas: non quo ad culpā sed quo ad penā t solutionē inquātū p oīb⁹ his passus est: t exoluit penā. Mā tanq̄ fideiussor t procurator t aduocat⁹ se voluit obligare, soluere p nobis: t defendere cām nr̄az. Et tanq̄ caput t pr̄ t sponsus cōdoluit doloribus t infirmitatib⁹ nr̄is. Et tāq̄ verus dñs t heres p̄cis cū dyabolo cōgressus sua hereditatē repetiuit: t liberauit: t iniuriā paternā vltus est t vindicauit t de dyabolo triūphauit. Et ideo ōr liberator: liberatus pp̄ter rōnes supradictas: ōr effi liberator in capite t liberatus in mēbris: q: in eo oēs fuimus liberati. Et sic est verū dicere q̄ dolores nr̄e mortis circūdederūt xp̄m in Adā: t nr̄a peta circūdederūt eū in cruce: q: p doloribus t petis nr̄is mortu⁹ est. Dicit ergo xp̄s in pl̄ona ipsius corpis mystici afflicti in adā t in pl̄ona fideliū expectantiū in lymbo infernī: bū possum dicere q̄ pr̄ est fortitudo mea t refugiū t protector t liberator meus. q: ipse liberauit me ex oibus infirmitatibus t ex tribulatiōibus quas in mēbris meis traxi ex adam. Mā primo in adā circūdederūt me dolores mortis: q: pp̄ter peccā fui mortalis incurrēdo necessitatē moriēdi: t fui cōdēnatus ad duplicē mortē: ſ. corpis t aie. Secōo torrentes iniquitatis cōturbauerūt me. Mā sicut tpe pluuiarum torrētes decurrētes cū impetu rapiūt oia q̄ sunt in ripis: ita postq̄ adā peccauit, torrētes iniquitatis eius rapuerūt oia bona mea gratuita t vulnerauerūt t debilitauerūt oēs potētias: t sauciauerunt sensualitatē t carnē veneno concupiscentie t fomitis peccati: t sic fracta t destructa sepe t ripa t muro originalis iusticie manūt liberū arbitriū claudicatū. t mansit corrupta tota natura et caro mea: t iudiciū peruersum: t vires peruerse. t totus ordo peruersus: q: cō nolo qīoq̄ hoc ago: t cō volo non hoc facio: q: caro que deberet obedire: insurgit aduersus spm̄: t sic postius dicere q̄ torrentes iniquitatis ipsius ade conturbauerunt me t peruerterunt totū ordinē in me. Itē tertio dolores inferni circundederunt me: q: fui ad penam inferni destinatus etiam dolores inferni et sanctorum patrum qui erant in lymbo circundederūt me. Et preoccupauerūt me laquei mortis ipsius peccati originalis: in cui⁹ laqueo oēs filij adam fuerunt capti t alligati. Et ideo in tot t tātis tribulationibus t afflictionibus cōstitutus invocaui dominum patrem: t ad deum meū clamaui p patriarchas t pphetas t oēs fideles veteris testamēti: vt me de hac pestē liberaret: sed tandē ipse pater exaudiuit vocē meā de templo sancto suo: scilicet de celo empireo t de consistorio trinitatis: t sic clamor meus fuit in cōspectu eius: et introiuit t penetrauit aures eius intantū q̄ misit filium suū in carnē ad liberandū me per mortem t passionem. ¶ Est tamē rursus aduertēdū q̄ xp̄s in supradictis non solum loquitur in persona membroꝝ t sui corporis mystici: sed etiā in persona sui in̄q̄tum caput: q: ipse inquantum caput fuit circūdatus doloribus mortis t doloribus infernī: t torrētib⁹ iniq̄tatis tc. sed diuersimode. Nam membra christi: scilicet nos fuimus circundati omnibus illis in̄q̄tum ad culpam t penā sed christus non fuit circūdatus nec vulneratus nisi quo ad penam tantum p̄opter culpā nostrā: in̄q̄tum p̄o omnibus nobis t p̄opter culpā nostram passus est: vt nos a culpa t pena liberaret. Et sic potest⁹ dicere xp̄s q̄ dolores nostre mortis circumdederunt eum in hac vita et in hosto et in cruce: quia vt nos a morte ppetua liberaret: passus t crucifixus est. Et sic etiam circūdederūt eū dolores inferni: q: vt nos ab inferno liberaret: in cruce passus est. Et sic in toto isto psalmo christus quandoq̄ loquitur in persona capitis tantū quandoq̄ in persona membroꝝ: quandoq̄ in persona totius: scilicet capitis t corporis: sed diuersimode: vt dictum est t patebit. Ideo aduertat lector quia iste psalmus est vade difficilis ad exponendum veritatē latentem in eo. ¶ Iterū aūt est aduertendū q̄ supradicti quattuor versus possunt referri ad afflictionem filiorum israel quam

Aliena esse sua q̄s dicit esse se, prem.

no. qīo xp̄s pec cata nr̄a esse di cit sua.

no. qīo hic xp̄us loquit i persona sui.

Mota.

patiebantur in egypto: inquantus illa seruitus ⁊ afflictio significabat seruitutē peccatiin qua erat totum genus humanum propter peccatum Ade Nam sicut omnes hebrei qui erant in egypto iā concipiebantur ⁊ nascebanḱ in seruitute: propter quā affligebantur ⁊ tribulabant ab egyptijs. Ita omnes filij adam concipiebantur ⁊ nascebanḱ in seruitute peccati originalis: ⁊ postea i adulta eta te affligebanḱ ceteris peccatis actualibus. Jdeo sicut filij israel clamabāt ad dñm vt liberaret eos ex illa seruitute ⁊ afflictiōe et dolore. Jta pariter patriarche ⁊ pphete ⁊ fideles veteris testamenti clamabant ad dñm vt omnes a peccato liberaret Et sicut clamor filiorū israel penetrauit ⁊ intro iuit ad aures dei: ⁊ deus exaudiuit eos de monte sancto suo: ⁊ misit Moysen q̄ eduxit et liberauit eos. Jta pariter deus audiuit clamorem patriarcharum ⁊ pphetarum: ⁊ misit xp̄m filiū suū: qui per mortem: passionem ⁊ resurrectionē liberauit genus humanum a peccato: ⁊ eduxit sanctos patres de limbo ⁊c. Hoc ergo preuidēs dauid i spū in illo mysterio seruitutis egyptiace: dixit. Circūdederūt me dolores mortis ⁊c. Et sic explicat clamorem patriarcharum ⁊ prophetarum christum petentium ⁊ vocantium per figuram afflictionis filiorum israel existentium in egyptiaca seruitute Unde accepit dauid parabolam ⁊ propositionem ad predicendum ⁊ propheticē explicandum captiuitatem totius generis humani sub potestate diaboli: ⁊ omnium sanctorum patrū in tenebris limbi inferni: ⁊ explicat omnes miserias quas traxit genus humanū ex Adam et omnes penas quas christus passus est p illo peccato. Nā sicut illud peccatum comprehendit nos omnes quo ad culpam ⁊ penā de iure nature corrupte: ita illud peccatum comprehendit xp̄m quō ad penam tantus non de iure nature cui xp̄s non obligatur: sed q̄ voluntarie ex charitate has penalitates ⁊ penas voluit p nobis assumere. Et hoc explicat dauid in hac parte: q̄ xp̄s dicit q̄ illud peccatū comprehendit ipsum quo ad penam tantus: ⁊ omnia sua membra quo ad culpam ⁊ penam.

De ꝑse. dist. 4. iterat. **Commota est ⁊ contremuit terra: fundamēta montium conturbata sunt et commota sunnt: quoniam iratus est eis.**

¶ In hac parte explicat modum liberationis et redemptionis generis humani ⁊ quomodo xp̄s triumphauit de dyabolo: ⁊ hoc per figuram liberationis israel de egypto et de mari rubro: eo q̄ illa liberatio fuit figura generalis redemptionis Nā fm apostolum iudam in canonica sua idem. Jesus qui eduxit israel de egypto: liberauit totū genus humanum de seruitute peccati. Nam christus sicut tūc liberauit nos in figura. Ita postea eos liberauit in re: q̄ omnia contingebant illis in figura. prime Colossen. ꝛ. Et ideo est aduertendum fm Leonem papam in sermone de passione ⁊ fm Anguſt. q̄ cuꝫ christus sit agnus occisus ab origine mundi. Apocal. xiij. Unde est q̄ in figura iam fuit occisus in Abel ⁊ vexatus in Abraam. Jsaac ⁊ Jacob. ⁊ afflictus in egypto: et in mari rubro: ⁊ in dauid: ⁊ in omnibus patriarchis ⁊ prophetis: et in omnibus membris suis veteris testamenti inquantum erant figura eius: sed postea christus fuit passus omnia illa realiter in se: que illi passi sunt in figura et fide christi futuri: q̄ quod passus est figuraliter in illis: postea passus est realiter in se: et quod passus est realiter in se: passus est postea in membris suis noui testamenti: quia propter christum martyres passi sunt tormenta ⁊ persecutiones. Unde christus iam factus immortalis ⁊ impassibilis adhuc dicebat.

Actuus. vj. Saule Saule quid me persequeris ⁊c. Et ideo q̄ illa afflictio filiorum israel ⁊ illa liberatio fuit figura afflictionis ⁊ passionis christi et liberationis generis humani: ⁊ quia ibi fuit christus in figura afflictus: ⁊ corpus mysticum christi liberatum et in figura redemptus. Jdeo christus se dicit ibi afflictum ⁊ liberatum. i. afflictum imse: ⁊ liberatum in membris. Et ideovolendo explicare mysterium nostre redemptionis: adducit figuraliter liberationem filiorum israel de egypto et mari rubro. Et sic vtitur figura pro figurato: ⁊ signo pro signato: quia per afflictionem seruitutis temporalis illorum: intelligit et explicat afflictionem ⁊ seruitutē peccati totius generis humani. Et per liberationem temporalem illorum intelligit: vniuersalem redemptionem factam per christum ⁊ sic vtitur figura pro figurato: sicut frequēter facit dauid in psalmis. Et hoc idem faciunt omnes prophete: sed miseri ⁊ ceci iudei hoc capere non possunt. Et ideo in hoc psalmo ⁊ in ceteris locis sacre scripture dicunt multa inepta ⁊ falsa implicantia contradictionem vt patet Dauid ergo in persona christi alludēdo ad liberationes israel ⁊ vtens figura pro figurato dicit in hac parte q̄ sicut in illa liberatione commota est ⁊ cōtremuit terra: ⁊ facta sunt signa ⁊ prodigia in mari rubro in illa liberatiōe: ita multo maiora facta sunt per christum in inferno et toto mundo in nostra redemptione. Jdeo ait q̄ sicut tunc quādo clamauit israel in illa tribulatione maris rubri videns se oppressum a pharaone inter montes et mare clamauit ad dominum et dominus exaudiuit eum immittendo tempestatem in mare: quia tunc commota est et contremuit tota terra egypti et fundamenta montium conturbata ⁊ commota sunt quoniam deus est iratus eis immittendo decem plagas egyptijs.

Ascendit fumus in ira eius: ⁊ ignis a facie eius exarsit: carbones succēsi sunt ab eo.

j. q. iij. c. hoc j. c. cōtra. et xxiij. q. v. j. vlti.

¶ Fumus illarum decem plagarus ascendit per totam terram egypti et ignis exarsit cōburendo omnes arbores et plātas et fructus terre egypti intantum q̄ sicut carbones succensi sunt ab eo: vt ps. Exo. a sexto capitulo vsq̄ ad vndecimū. Sed forsan totum hoc potest referri ad solam tempestatem factam in mari rubro super pharaonem ⁊ exercitum eius: tunc est sensus q̄ dū pharao persequeretur illum populum vt teneret ipsius angustiarum ⁊ oppressus inter montes ⁊ mare: ⁊ tunc ille populus in illa tribulatione clamauit ad dñm

⁊ clamor introiuit in aures eius: ⁊ sic exaudiuit eos de celo ⁊c. Nam tunc moyses ex precepto dei percussit aquas: que diuise sunt prebentes iter ⁊ sic transiuit ille populus illesus ad aliam partem litoris. Sed cum pharao cum exercitu suo persequeretur eos per aridam inter aquas diuisas: tūc cōmota est ⁊ contremuit terra circūquaq; ⁊ fundamenta montium cōmota sunt: quoniam dominus iratus est egyptijs. Illico mota est tempestas in aere ⁊ in mari. Nam ignis exarsit a facie domini: idest fulmina ignea apparuerunt in aere ⁊ in mari: ⁊ ipsi egyptij fuerunt combusti ⁊ succensi ab eo scilicet igne vel a deo, quasi carbones.

Et sequitur.

ij. q. vij. ꝑ. ītē ob ꝛcitur. **Jnclinauit celos ⁊ descendit ⁊ caligo sub pedibus eius.**

Et ascendit super cherubin ⁊ volauit volauit super pennas ventorum.

iij. di. c. j. **Et posuit tenebras latibulum suum in circuitu eius tabernaculū ei⁹ tenebrosa aqua in nubibus aeris**

lxxxvj. qi. c. non satis. ⁊ c. lequē. **Pre fulgore in conspectu eius nubes transierunt: grando ⁊ carbones ignis.**

Et intonuit de celo dominus altissimus ꝺ dit vocem suam: grando ⁊ carbones ignis

¶ Deinde explicat actorem huius tempestatis ⁊ dicit quod deus inclinauit celos ⁊ ascendit: q̄ ille angelus qui ducebat castra: qui deum representabat: ⁊ per quem miracula faciebat: posuit tabernaculum in illa nube ⁊ aqua tenebrosa mittens fulmina ⁊ coruscationes: ⁊ sic nubes ardentes ⁊ grando ⁊ carbones ignis transierunt super egyptios.

xxiij. qō. iij. qd facit. ⁊c. sequēti. **Et misit sagittas suas ⁊ dissipauit eos fulgura multiplicauit ⁊ conturbauit eos.**

¶ Dominus misit sagittas suas fulmineas ꝺ dissipauit eos ⁊ multiplicauit fulgura ⁊ coruscationes: ⁊ conturbauit eos: ⁊ tunc fuit tanta motio ⁊ agitatio ventorum q̄ mare aperuit se intantum q̄ terra apparuit arida in medio maris.

xxxij. q. j. c. ꝑ. dicas. **Et apparuerunt fontes aquarum ⁊ reuelata sunt fundamenta orbis terrarum.**

¶ Idest apparuerunt loca vbi situabantur aque que quidem terra est fundamentum ⁊ centrum totius orbis terrarum. Et conuersus ad deum dicit.

xxxj. dist. q in aliō ⁊ de pe. dist. viij. nullus. **Ab increpatione tua domine: ab inspiratione spiritus ire tue.**

¶ O domine tota ista tēpestas facta ē ab inspiratione spiritus idest venti ire ⁊ sententie tue: quia misisti super eos terribiles ventos qui causarunt hanc tempestatem. Et nota propter illud quod dicit apparuerunt fontes aquarum ⁊c. q̄ in psalmo ⁊ solo maris manant et bulliunt multi fontes aquarum dulcium: qui fontes tunc apparuerunt in apertione illius maris. Deinde cum dicit.

v. q. v. c. nō oīs. **Misit de summo ⁊ accepit me ⁊ assumpsit me de aquis multis.**

Nota ꝺ ministerio nostre redēptionis.

¶ Descripta tempestate ⁊ dissipatione egyptiorum memorat liberationem israel dicens in persona illius populi. q̄ dominus misit auxilium de summo celo ⁊ assumpsit ⁊ liberauit me de illis multis aquis maris rubri. Et quia transiuit ille sus: non solum liberauit me de illis aquis. Sed etiaꝫ eripuit me de egyptijs inimicis meis fortissimis ⁊ armatis: cum ego essem inermis: qui quidem inimici oderunt me ⁊ confortati sunt super me: quia fortiores me erant. ⁊ sic preuenerunt me in die afflictionis dum eram in egypto mihi onera importabilia imponendo: ⁊ tamen dominus factus est protector: meus: quia liberauit me de illis angustijs ⁊ deduxit me in latitudinem per loca spaciosa vsq̄quo introduxit me in terram promissam: ⁊ hoc nō fecit ex meis meritis: sed ex gratia quoniam me voluit eligere in populus sibi peculiarem. ¶ Ex supradictis patet q̄ hec littera non potest intelligi de ipso dauid: quia ipse non fuit liberatus in mari rubro. Et ideo est dicendū sicut prius q̄ dauid non adducit istam historiam gratia sui: sed figuraliter prout in illa preuidit in spiritu totum mysterium nostre redemptionis facte per christum: vt patebit in littera sequenti: ⁊ sic potest figuraꝫ pro figurato fm consuetudinem prophete. Et ideo videndum est totum mysterū figuratum de quo principaliter intendit loqui p phetа in persona christi. Unde ait christus caput nostrum. q̄ sicut tunc dolores iferni ⁊ laquei mortis circundederunt Adam ⁊ totum genus humanum quando peccauit in eo ita nunc in passione circundederunt me omnia illa mala: non quo ad culpam: sed quo ad penam. Jtem sicut patres veteris testamenti clamabant vt sanarentur: ita ego clamaui in cruce apud patrem vt sanarem ⁊ liberarem eos. Jteꝫ sicut ille populus israel oppressus in egypto ⁊ in mari rubro clamabat ad dominus vt mitteret eis auxilium de celo: ita pariter clamabant fideles ⁊ sancti patres veteris testamenti ad dominum in tenebris inferni vt mitteret eis saluatorem qui eos liberaret. Jtem sicut deus exaudiuit vocem illorum filiorum israel ⁊ misit eis moysem ad liberandum eos. ita pariter deus exaudiuit voces patriarcharum ⁊ prophetarū ⁊ misit eis Jesum saluatorem ad redimendum eos. Jtem sicut deus inclinauit celos ⁊ descendit ponendo vel mittendo illum angelum clausum in illa nube inducentem illam tempestatem super mare rubrum ⁊ liberauit filios israel ⁊ fulminauit ⁊ submersit egyptios: ita pariter deus pater misit filium suum latentem in nube humanitatis. In cuius morte ⁊ passione tota terra mota est ⁊ facte sunt tenebre super vniuersam terram ab hora sexta vsq̄ ad nonam. Unde anima christi descendit ad inferos ⁊ misit sagittas suas ⁊ fulmina sue potestatis: ⁊ ignis inferni fugit a facie ei⁹ ⁊ dissipauit demones ⁊ damnatos ⁊ conturbauit eos ⁊ abstulit eis predam expoliando lymbum ⁊ purgatorium. Et, isto modo liberauit fideles veteris testamē. ⁊ debellauit dyabolū ⁊ trīūphauit de eo. Jtem sicut tūc misit sagittas suas ⁊ dissipa

Universidad de Deusto
Biblioteca

uit egyptios:ita post passionez suã misit multas plagas in vterlin per illos.xl.annos: t finalr misit exercitũ romanozũ t dissipauit oẽs iudeos in vindictã sue mortis. Jtẽ sicut in mari rubro dñs itonuit super mare t super egyptios t apuit mare t trãsierãt hebrei illesi submersis egyptijs:ita pariter in die penthecostes dñs intonuit sup collegiũ apl̃oz t sup mare sacre scripture t fecit duodecim vias qui sunt duodeci articuli fidei p quos trãseũt oẽs fideles p mare sacre scripture. Jtem sicut ille yẽr? apuit mare t diuisit aq̃s:t aperuerũt fontes aq̃rũ t reuelata sunt fundamẽta orbis terraz de quibus fontib? dulcibus,biberũt filij israel in illo trãsitu:ita pariter in die pẽthe.qñ itonuit dñs t apuit apl̃is mare scripturarũ diui sit aquas amaras cerimoniaz legaliũ t apparuerũt tũc fontes aquaz dulciũ.s.duodecim articuli fidei t oia mysteria t sacka noui te.q̃ sub illis aquis amaris latebãt. De quib? fontib? dulcib? t eccl̃asticis sacramẽtis oẽs fideles noui te.bibũt t reficiuntur. Jtẽ sicut postq̃ trãsiuit ille ppl's illesus p illas duodecim vias reuerse sunt aque sup egyptios: cũ illa terribili tẽpestate t suffocauerũt t dissipauerũt eos. Jta pariter post publicationẽ euangelij postq̃ iudei noluerũt xp̃m recipere nec voluerũt de fontib? dulcib? bibere:reuerse sunt aq̃ false t amare cerimonialiũ t legaliũ.ve.te.t suffocauerũt t occecauerũt t dissipauerũt eos intantum q̃ circũcisio t cetera legalia nõ solũ sunt eis inutilia sed ẽt mortifera.sed pplus xp̃ian? qui trãsiuit mẽ a q̃s per articulos fidei fuit liberat? per xp̃m : q̃a aperuit sibi mare sacre scripture. Jdeo xp̃s in p̃sona hui? ppli xp̃iani agendo gr̃as dicit. Dñs p̃ misit filiũ suũ de summo celo in carnem t accepit me per incarnationẽ in vnitatẽ suppositi t assumpsit corp? meũ mysticũ in vnitate mystica:t sic liberauit me de aq̃s multis.i.ꝺ suprad̃ictis tribulationib?. Et nota q̃ filius inquãtũ hõ põt dicek q̃ ꝑbũ diuinũ accepit eũ.eo q̃ accepit illã humanitatẽ in vnitatẽ suppositi t p̃sonalr. Sed q: totus xp̃s accepit ecclesiã per fidẽ in quadã vnitate mystica ideo in p̃sona mẽbrorũ põt dicere q̃ accepit eum tali vnitate mystica: liberauit ipsum de aq̃s multis. Et ideo sicut liberauit illũ ppl'm de multis aquis maris rubri : ita liberauit suos fideles ve.te.de aquis tenebrosis lymbi t purgatorij. Et ideo subdit xp̃s in persona membrorum.

Nota

arg. vij. qõ.j. adueritas xxiij.qõ. iij.qd facier t.c. nimium

Eripuit me de inimicis meis fortissimis t ab his qui oderunt me quoniam confortati sunt super me.

Preuenerunt me in die afflictiõis mee t factus est dñs protector meus.

Et eduxit me in latitudinẽ :saluum me fecit quoniã voluit me.

¶ Eripuit me de dyabolis inimicis meis fortissimis qui oderũt mẽ ab initio:qñ cõfortati sũt super me:q: in lymbo captiũ me tenebãt t p̃uenerũt me t captiuauerũt me in die afflictionis mee.i. idest pcti.s̃ ly in die afflictiõis mee põt ordinari cũ littera sequẽtiyt sit sẽsus q̃ dñs fact? protector meo? et adiutor? in die afflictiõis mee dñs eẽt i lymbo t purgatorio.nã ex inde eduxit me in latitudinẽ t libertatẽ t saluũ me fecit nõ meis meritis,sed p gr̃am q̃m voluit me? redimere. Jtem totũ hoc ꝺ: in p̃sona tot? ecclesie noui testamẽti:q: eduxit eã de peccato t de ergastulo culpe in latitudinẽ gr̃e t ex meritis siue passionis saluauit eã. Et sic patet qualiter christus in persona membrorũ agit gr̃as patri p̃o redemptione generis humani ducendo figuram suprad̃ictã. ¶ Sed contra fundamẽtũ potest argui. Nam dictum est supra q̃ iesus xp̃s qui liberauit populũ israel ꝺ egypto. Ipsemet postea liberauit totum genus humanum de potestate dyaboli. ¶ Sed in tota ista parte videtur christus agere gr̃atias.eo q̃ pater redemit t liberauit genus humanum:ergo falsa ẽ tota expositio. Ad hoc respondetur q̃ hoc ẽ gr̃a de mysterium quod cecit miseri iudei non potuit capere eo quod cecidit super eos spiritus ire dei

In xp̃o due nature.

¶ Ad cuius intelligentiam est aducrtendum q̃ cum in christo sint due nature diuina.s̃c̃ t humana.nostra redemptio erat in diuinitate tanq̃ in principio potestatiuo t virtuali. Sed erat i humanitate christi tanq̃ in principio meritorio : q: potestas t auctoritas relaxandi captiuitatẽ ꝑpetata erat in patre .sed merita erant in humilitate filij t in tota persona.eo quod illa redemptio facta est per merita passionis christi inquãtum xp̃s obtulit suam passionem p̃o genere humano tpater acceptando illam passionem in precium relapauit captiuitatem. Et ideo christum inquantus homo est.mundum redimere nihil aliud fuit nisi suã passionẽ patri p̃o nobis offerre:t patrem genus humanum liberare nil aliud fuit q̃ passionez christi in precium acceptare ꝓ illo precio captiuitatem relaxare. Et ideo in tali redẽptione xp̃s agit gratias patri. eo q̃ voluit passionẽ suam in precium acceptare. Et sic filius semper attribuit opus redẽptiõis patri suo nõ solum in redẽptione:sed in omnibus aliis eo q̃ quicquid habet filiꝰ hꝫ a pr̃e:vt magis patebit in parte sequẽti.

Argu. xx iij.q. iij. c.ser differẽtie.

Et retribuet mihi dñs secundũ iusticiaz meam t scõm puritatem manuum mearuz retribuet mihi.

Quia custodiui vias domini nec impie gessi a deo meo.

Quoniaz omnia iudicia eius in conspectu meo.t iusticias eius non repuli a me.

Et ero immaculatus cum eo t obseruabo me ab iniquitate mea

¶ Et retribuet .postq̃ superius explicauit modũ redẽptionis generis humani per figuraz libẽrationis israel de egypto t i mari rubro hic explicat t ostendit quo iure t quibus meritis potuit liberare genus humanum t congredi cum dyabolo t adipisci hereditatem t regnum mundi:ad cuius intelligentiã est notandũ scm Aug.xj.de trin. c.xiij.q̃ dyabol? nõ fuit superandus potẽtia ſ iusticia. ¶ Sz ẽ aduertẽdũ ꝓ Aris.v.eth.q̃ cũ iusticia sit ꝑpetua voluntas tribuẽs vnicuiq̃ qõ

ix. q. iij. c. alioñ.

quid sit suum est:ideo duplex est iusticia. Una ꝺ: legalis: iusticia t alia ꝺ: iusticia ꝑticularis. Justicia legalis ꝺsistit quor ml' in opationibus q̃ fiũt fm legẽ siue iurta legem. triplex

Tripliciter dr̃ iusticia. Mã iusticia ꝺ: a iurta. Et illa opatio ꝺ: iusta q̃ fit iurta legẽ:eo q̃ nõ deuiat a lege nec avolitate legislatoꝛ q̃ ir̃edit ciues facere bonos. Et sic iusta ꝺ: ois vir?. Justicia vero particularis est duplex Una ꝺ: cõmutatiua q̃ fit in cõmutatiõibus rẽdi tionibus q̃ cõsistit in ꝓportiõe t equalitate cõmutatoꝛũ:q: tũc cõmutatio ꝺ: iusta qñ fit iurta mediũ rei fm ꝓportionẽ arithmeticã.s.q̃ vnũ cõmutatũ nõ excedat alterz in p̃ciort ꝺ.v. ethicoz. Justicia assr distributiua fit i distributiõe dignitatũ t p̃miozz bonoz cõium iurta meritũ t ꝓportionẽ meritoz fm mẽsurã t ꝓportionẽ laboz t virtutũ t hoc fit cõparãdo res t ꝓsonas fm ꝓportionem geometricã ver ps ibidẽ. Est ḡ triplex iusticia.s.legalis cõmutatiua t distributiua. Et iõ fm hãc triplicẽ iusticiã:xp̃us adep? est totũ gen? hũanũ in bẽditatẽ:t hoc triplici iure liberauit:t adep? est gen? hũanũ cũ tota hẽditate paterna.s.iure legali t cõmutatiuo t distributiuo: ꝑbat. Mã de iure legali t hẽditario pueniebat t ptinebat ad eũ tota hereditas p̃fis. Et p ꝺs iuste potuit assumere bellũ t cõgredi cũ diabolo p iniuria vlciscẽda t ꝑda repetẽda:ergo iuste debellauit diabolũ et expoliauit infernũ:t liberauit ꝑdã.s.fideles vetere.quos iniuste t tyrannice possidebat. Scõo potuit liberare gen? hũanũ iure ꝯmutatiuo siue fm iusticiã cõmutatiuã: ꝑbat q: iustũ ꝑcium obtulit pfi p relaxatione illius captiuitatis. Mã obtulit seipm qõ erat ḡr̃ infinitũ. Ꝓio q: deus t hõ. Scõo q: innocẽs sine macula t pctõ. Et iõ solus potuit auferr̃ pctm:t eẽ ꝑciũ p pctõ rõne puritatis. Ũñ ait Aug. sup Jo. t psal.l. q̃ sol? ille infãs innocẽs esse potuit q̃ nõ ex opere Adã natus est. Et rursus solus ille agnus tollit pcã mũdi qui pctm nõ fecit:nec inuentus est dolus in ore eius Et iõ q: xp̃s nunq̃ fuit obnoxius pctõ in natura nec in p̃sona:iõ solus potuit eẽ ꝑciũ ꝺueniẽs tiustũ p pctõ totius gẽris hũani. Tertio adeptus est xp̃s totũ genus hũanũ in hereditatẽ fm iusticiã distributiuã ex qua meruit totũ principatũ mũdi in p̃mũ laborũ suoz t obedientie t humilitatis: eo q̃ semp impleuit t fecit voluntatẽ p̃fis. Et sic p̃s q̃ tota iusticia xp̃i cõsistebat in trib?.s.in natura q: filius naturalis. Scõo in puritate t innocẽtia:q: oĩno sine pctõ. Tertio in hũilitate t obediẽtia:q: humiliauit seipm factus obediens vsq̃ ad mortẽ.ad Phil.ij. Et iõ ꝓpter hãc triplicẽ iustitiã.iuste potuit xp̃s liberare gen? hũanũ t adipisci principatũ tot? mũdi in hẽditatẽ. Et hoc oñdit oõ in hac pricula. Ult̃ ait xp̃s dñs p̃ q: est iustus iuder retribuet mihi hẽditatẽ gẽris hũani fm iusticiã meã.q: fm iusticiã legalẽ mihi debek t iuste acq̃siui eã:q: sum filꝰ naturalis:t iõ iuste potui ogredi cũ diabolo p ꝺda repetenda t p iniuria p̃sycleiscẽda. Et sic iure potui genus hũanũ liberare:t de diabolo triũphare. Jtẽ etiaz pater retribuet mihi fm puritatez manuũ mearum:q: purum sacrificiũ t precium p̃o genere humano sibi obtuli in cruce qui peccatũ nõ feci te. Et per cõsequẽs ꝑ iusticiaz cõmutatiuã pax relaxauit captiuã hereditatẽ t retribuit mihi eã. Tertio mõ pater retribuit mihi hanc hereditatẽ fm iusticiã distributiuã:eo q̃ fui humilis t obediẽs patri:q: semp custodiui vias t p̃cepta dñi:nec aliq̃d impiegessi:nec feci alicui a deo meo:nec q̃ esset cõtra eius voluntatem t legẽ:nec iusticias eius repuli a me.immo semper legem eius ante oculos habui t opere seruaui. Et ideo semper ero immaculat? t purus sine peccato eorã eo t obseruabo me purum ab iniquitate mea.

xxiij .q. iij.c. ser differẽtie.

Et retribuet mihi dñs secundũ iusticiam meã.t secundum puritatem manuum mearum in conspectu oculorum eius.

¶ Hec est scõa pars totius narratiõis.nã postq̃ xp̃s ostendit qual's ex supradicta triplici iusticia meruit liberare genus humanũ de seruitute dyaboli tenebris pctorũ in hac scõa pte oñdit qño per eãdẽ iusticiã .s.ꝓpter puritatẽ t obediẽtiam t humilitatẽ meruit dissipare ppl'm iudaicũ t inimicos suos t subijcere ppl'm gentilẽ:t sic meruit regnũ t principatũ totius mundi'. Ult̃ duo facit i hac scõa parte. Nam primo in generali premittit ꝓlusionem intẽt i. Scõo exquirit de intento oñdendo quibus armis fuit armatus q̃ p̃e t qb? armis armauit discipulos suos ad debellãdũ t subijciendũ sibi totũ orbẽ:ibi. Oñm quis deus ꝓter deum nostrũ. ¶ Quantũ ad primũ est aducrtẽ dum:q̃ cũ deus per naturã sit excelsus t iustus t oia alia sint infinita respectu sui. Jdeo hũilia respicit:t alta t superba a longe cognoscit. Et sic officium sunũ est humiliare t deprimere supbos t exaltare humiles:t parcere subiectis t debellare supbos. t sic in p̃mordio mundi debellauit t dejecit dyabolum appetentem exaltari vltra meritum t naturam sui. Et sic depressit adã ꝓpter inobediẽtiã t rebellionẽ:sed q: xp̃s seipsum humiliauit vsq̃ ad mortẽ factus obediens. Jdeo pater exaltauit illum t dedit illi nomẽ te.ph̃i.ij. Et sic p̃s q̃o deus reddet vnicuiq̃ fm iusticiaz suã. Et iõ dicit metaphorice supbus cũ supbis:hũilis cũ humilibus eo q̃ amplectit humiles:t abjcit t deprimit supbos. Et sic ergo p eandẽ iusticiã xp̃s rñdit vnicuiq̃ fm humilitatẽ vel superbiam suã. Mã salua uit ppl'm gentilẽ q: humiliauit se ad credẽdũ t sic exaltauit eum:sed q: ppl'us iudaicus ex supbia t malicia noluit se humiliare ad credẽdũ xp̃o t euãgelio. Jdeo xp̃s humiliauit eum t dissipauit t ꝺrauit a sedibus suis t redegit in seruitutẽ. Et hoc est q̃ ꝺicit xp̃s in hac parte. Et ꝺñs pater retribuet mihi supple regnũ t principatũ tot? mundi. Et hoc fm iusticiã meã suprad̃ictã sez q: filius naturalis obediẽs t humilis. Et fm puritatẽ manuũ t operationũ mearũ q: peccatũ nõ feci nec inuentus est dolus in ore meo sed semper fui t sum inter mortuos liber t factus fui obediens vsq̃ ad mortem in conspectu oculorum eius. Et deinde christus conuersus ad patrem subdit.

Scõi regũ. xxij. c.xlv.di. sed illud t. xxiij. q.iij. re secante.

Cum sancto sanctus eris:t cum viro innocente innocens eris.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Et cum electo electus eris: & cum peruerso peruerteris.

¶ O pater cū sancto sctūs eris. i. q: semp eris benignus sanctis tribuēs eis ꝓn. iū ꝫ iusticiā suā et eris innocēs cū viro inocēte: q: sicut ipe innocēs nemini nocet: ita tu nō nocebis. ei: immo tribues ei ꝓmiū ꝫ innocētiā & puritatē suā: & cū electo ele ctꝰ eris & iustꝰ iuste ei retribuēdo: & cū peruerso eris peruersꝰ ꝫ peruersionē suā cū puniēdo: & retribuēdo penā p culpa. Mā sicut ipse se auertit & recessit a a te: ita tu auertes faciē tuā ab eo. Vnde nota q deū esse sctm cū sctis nihil aliud est nisi tribuere eis sm sanctitatē suā. Et deū esse peruersum cuz peruersis nihil aliud est nisi respondere eis sm peruersionē & superbiam suaz. Et ideo sequitur.

ꝓcitꝫ. di. c. dñs. Et. ꝓc. q iij. nullꝰ

Qm̄ tu populum humilem salum facies: & oculos superborum humiliabis.

¶ Qm̄ tu saluū facies humilē ꝓplm̄ xp̄ianum et humiliabis & dejcies & reprobabis oculos superbo rū iudeoz & aliox obstinatoz: qm̄ deus superbis re sistit humilibus aūt dat gr̄am. Et ¶ Elū nota q iudei dūr superbi eo q noluerūt inclinari ad audiē dū euāgeliū cōsidēdo de viribus suis & p̄sumēdo de scia sua. Mā xp̄s venit ad declarandā legē & p phetas & ipsi totaliter sibi conati sunt resistere & cōtradicere. Et ideo q: voluerūt resistere gratie merito occecauit eos malicia coz ne intelligerēt sacra dei. Vñ ait apl's. ij. ad Corinth. iiij. q operti est euāgeliū his q pereūt in q̄bus deus huius sc culi occecauit mētes infideliū: vt nō fulgeat illu minatio euāgelij glorie xp̄i. Et q̄bus ꝓs q deus ita est sanctus cū sanctis q humilibus dat gr̄am & pplm̄ humilē saluat: & ita est peruersus cū per uersis: q superbis resistit subtrahēdo gr̄az: eo q ipsi supbi resistētes, nolūt eā recipere. Et occeca uit sic mētes iudeoz. Et iō dicit pphēta oculos superboz humiliabis. i. occecabis. Sed q: aposto li fuerūt humiles & simplices: q: humiliter xp̄s re ceperūt & audierūt. Jō darū est eis nosse mysteri um regni dei &c. Jtē q: ppl's gētilis voluit p̄dica tionē humiliter audire. ideo de eo subdit pphēta

deꝓe. d. j. c. alij ecōtra. ꝫ. non potest. ih. q. ca. nulli.

Qm̄ tu illuminas lucernam meā dñe: deus meus illumina tenebras meas.

Qm̄ in te eripiar a tentatiōe: & in deo meo transgrediar murum.

¶ Ad cuius intelligētiā est notāduq̄ lucerna xp̄i fuerūt apli & discipli: q ꝓ mūdum lucē euangelicā porrexerūt q exēplo vite & doctrine totū ppl's gēti lē illuminarūt. De q̄ꝰ ait saluator. Mat. v. Vos estis lux mūdi: p quā lucernā xp̄s tenebras popu li gētilis illuminauit. De quo ppl'o tenebroso p lumē euāgelicū illumiato ꝺ. Esa. xl. ppl's q̄ ambu labat in tenebris vidit lucez magnā. Et iō subdit xp̄s in hoc psal. O p̄ postq̄ tu humiliasti & occe casti ppl'm iudeoz & illuminasti meā lucernā. s. col legiū apl'oz. Jō p eos & p̄dicationē eoz illumina tenebras meas. i. ppl'm gentilē qui buculq̄ in te nebris ambulauit. Et sic p tale lumē euāgelicū in te eripiar a tētatiōe & persecutiōe: & in deo meo. i. in virtute dei mei trāsgrediar & penetrabo murū

tēs qui ꝓcinxit & armauit me ⁊ute septē eccl'iasti coz sc̄orū ad famāda vulnera petōz: & iō posuit i maculatā viā meā. Mā sicut ego fui absq̄ oi petō ꝺceptus p naturā ita ego p gr̄am sacrorū regnā ui & feci imaculatā eccl'iā meā ⁊ute sacrorū. Et nota q ly quis dr̄ꝰ ordinari cū particula ꝓcedē ti: vt sit sensus: q̄s est deus ꝓtector sperantiū i se ꝓeter dñm adonay: aut quis deus fortis & potēs ꝓeter deum nostrum. Et ideo subdit.

xiij. q. ij. c. i pñti. Deus qui precinxit me virtute: & posuit i maculatam viam meam.

¶ Deꝰ noster est fortis qui ꝓcinxit & armauit me ⁊ute septē sacrorū. & iō posuit imaculatā & inno centē viā meā vt habek in hebreo: q: eccl'iastica sa cramēta reddūt hoīem sine pctō. Scdo armauit me ⁊ute septē donoꝝ spūssancti p cōfirmationē

de pe. di stin. xj. & de cō. di. iiij. c. queris. Qui perfecit pedes meos tanq̄ cernorum. & super excelsa statuens me.

¶ Perfecit pedes meos. i. apl'os veloces ad am bulandū per mūdū ꝓdicando tāq̄ pedes ceruoꝝ statuēs me supra excelsa. i. in alto gradu & ꝓfecto ad aggrediendū excelsa & ardua: hoc dicit: q: i cō firmatione dant septē dona spūssancti: ad robo randū & resistendū & aggrediendū ardua & excelsa ℨ mundum carnem & dyabolū. Et ideo subdit.

ij. regū. xxij. c. in fra. cxliij Qui docet manus meas ad prelū: & posuisti vt arcum ereū brachia mea.

¶ Qui docet & armat & fortificat manus. i. vires meas & pñi. Et cōuersus ad pr̄em dicit tu pr̄ qui es fortis & potēs posuisti & fecisti brachia mea for tissima vt arcū ereū & ferreū. q. d. ⁊ per ista septez dona spūssancti fortificasti vires meas que ñ pñt flecti ad ℨ sicut arcus ereus. Fortificasti enim brachia mea vt arcū ereū ad trahēdū sagittas eas gelicas ad penetranda corda ꝓminum.

xiij. q. ij. c. in pñti Et dedisti mihi protectionē salutis tue dextera tua suscepit me.

¶ Tertio dedisti mihi ꝓtectionē & clipeum salu tis tue. vt habek in lra hiero. qui clypeus salutis est hoc nomen Jesus quod interpretat saluator: quod quidē nomen dedisti in ꝓtectionē. & dextera tua que est ipsemet Jesus suscepit & confortauit me. vt habet littera Hieronymi.

xps armauit aplos q̄ druplici virtute.

Et disciplina tua correxit me in finē: & disciplinam tua ipsa me docebit.

v. q. v. c. quoꝺa. & cissimū. ¶ Quarto armasti me ⁊ute ꝺoctrina legis euā gelice que q̄dē disciplina & lex euāgelica correxit me in meis vitiis ab oi vicio: & ipsamet disciplina docebit oēm virtutē: nā ipsa doctrina euangelica pficit hoīem: eo q simul corrigit & docet: corrigit enim inquātū phibet oē vicium. Docet aūt & in struit inquantū ꝓcipit oēm virtutē. Et ideo.

Dilatasti gressus meos subtus me: & non sunt infirmata vestigia mea.

ꝓ. q. j. c. omnia ¶ Cū tali doctrina euāge. dilatasti pedes meos i. apl'os per totū orbē subtus me & vestigia mea s. ppl's ad fidē ꝺuersi n sūt infirmati: imo p doctrinā euāge. fuerūt a petō sanati & ad oēz ⁊utē fortifi cati & roborati. & appellat apl'os gressus & pedes

eo q p eos pagrauit euangelium p̄dicando. & ap pellat & intelligit vestigia sua ppl'os ad fidez xp̄i ꝺuersos. eo q apli q fuerūt pedes xp̄i ipsū seruierūt vesti gia eius ill' ppl'is p baptismū & p̄dicatōz: q: i eis i pss̄et character & fidei spei: & caritatis. de q̄ꝰ pe dibꝰ & gressibꝰ dicit esa. lij. q pulchri sunt pedes an nūciātis pacē euāgelizātiū bona. deide cū subdit

xxiij. q. ij. iij. si ecclesia.

Persequar inimicos meos & cōprehendam illos & non cōuertar donec deficiant.

¶ Exequik de intento. vñ ait xp̄us postq̄ p̄r me armauit me ⁊alibus armis sic inuincibilib' cū au dacia ꝓsequar inimicos meos iudeos & cōprehen dam illos. nō ꝺuertar donec deficiant. i. nō reuer tar nec cessabo donec consumam eos.

iij. q. j. c. nulli. Confringam illos nec poterunt stare cadēt subtus pedes meos.

¶ Cōfringā illos & supbiā illoz nec poterūt stare nec surgere & cadēt subtus pedes meos. Ib dicit q: postq̄ iudei semel ceciderūt a regno & sacerdotio nūq̄ apl'o' potuerūt surgere nec sacerdotiū nec li bertatē recupare: sed sp erūt subiecti & captiui ꝺ pedib' xp̄ianoꝝ. Est tñ aduertēdū q ea que sunt dicta i his duob' ꝑsib' ꝫ ꝓncipal'r sint intelligēda ō ōstructōe ppl'i iudeoz tñ & ꝑt intelligi ō ōstru crōe ppl'i gētilis ꝫ al'r & al'r. nā i ppl'o gētili ōstru rit tñ errorē & detestabiles rit': sed suscepuit in eis fidē & lumē ⁊itatis & subiecit eos iugo fidei q̄ & maxia libertas. Judeos aūt destruxit & tū ad cor pus & aiaz ꝫ libertatē & lumē mēt'. Deide cū dicit

xv. q. j. h est. Et precinxisti me virtute ad bellum: & supplantasti insurgentes in me subtus me.

¶ Et ꝓcinxisti me ⁊tute. explicat modū ōstructōis & captiuitat' iudeoz. Ad cui' intelligētiā ē no. q sicut xp̄s armauit apl'os armis spūalib' ad debellā dū mūdū & diabolū & vt ꝺcm est. Jta pariē armauit titū cū exercitu romanoꝝ ad ōstruēdū cū armis tpalib' totū ppl'm & statū iudeoz. Jō ait xp̄us ad patrē. tu p̄ ꝓcinxisti & armasti me ⁊tute & potēcia tpali ad bellū ℨ iudeos. Et p titū & romanos sup plantasti & eradicasti & dissꝑsisti iudeos insurgē tes & rebellā. ℨ me subie. eos subt' me & dedisti mi bi iudeos inimicos meos dorsū. i. vt sint dorsū si p q ō sedēt & calcāt xp̄iani & calcāt tāq̄ suos & ca ptiuos: q: dorsum coꝝ sp est icurnatū ad fruitutē

xxiij. q. j. mira mur. Et inimicos meos dedisti mihi dorsum: & odientes me disperdidisti.

¶ Jstos iudeos inimicos meos me sp odio hū tes a sedib' eoz eradicasti & dissꝑsisti. nā q̄sdam trucidasti & q̄sdā fame cōsumpsisti & quosdā p mū dum captiuos dispersisti. Deinde cuz dicit.

xxviij. d. c. sedulo. Clamauerunt nec erat qui saluos faceret & ad dominum nec exaudiuit eos.

¶ Clamauerūt. Explicat scōam plagā iudeoꝝ q: nō solū sūt reprobati & abiecti a deo tēporaliter ℨ & spūaliter. nā ante aduētū xp̄i ꝫ multotiēs fuerint flagellati & captiuati tñ clamabāt ad oēz & exaudiebat eos: vt ꝑz per totum discursum li brorū moysi & iosue & iudicum: vt dictum est in ca ptiuitate babilōie & ꝑsecutōe machabeoꝝ: ꝫ i hac captiuitate post passionē xp̄i ita clausum est eis

Universidad de Deusto
Biblioteca

eccl̃i q̃ ofones nō exaudiunt a deo. Jō in hac ca
ptiuitate permanserūt p. lxx. ccccxx. ānos: qui
enumerant a passiōe xp̃i vsq; ad hodiernū die: q;
trāslatio sacerdotio a sacrificio trāslata fuit etiaz
ofo, & sic ofo eoz vertit in pectū: q; nō verū deuz
adorāt nec orant: vt dicit̃ est in psal. xviij. Et ideo
q̃n iudei clamabāt ad deū in illa obsidiōe. Roma
noꝝ nō fuerūt exauditi: q; iā erat eis celū clausū
q; extra eccleſiā nemo exaudit̃ nō solū ad salutē
spiritualē: sed nec ēt tēporalē. ideo dicit xp̃s q; iu
dei in illa obsidione clamauerunt nec erat q̃ face
ret eos saluos. Mā in oibus alijs oppressionibus
& captiuitatibus misit eis aliquē saluatorē & libe
ratorē. Sed nūc nō sunt nec ē q̃ eos saluet. imo per
misit deus eos vastari & deleri. Jdeo sequitur.

xxiij. q. v
c. vltio.

**Et cōminuam eos vt pulverē ante faciem
venti. vt lutū platearum delebo eos.**

¶ Cōminuā & pulverē añ faciē vēti: & dispgenā:
& delebo eos de terra p̃missiōis & sacerdotio & sa
crificio vt delet lutū plateaꝝ & phcit extra ciuita
tē ad loca īmūda. ita ipsi phcient a tēplo & sacer
dotio tanq̃ īmūdi & abhoiabiles deo. & sic sacrifi
cia tōrones nō erūt ōo accepte: imo abhoiabiles

j. q. iij. c. homi. & ecōtra

**Eripies me de cōtradictionibus populi.
constitues me in caput gentium.**

¶ Eripies me de J. ℟ ¶ Hic predicit electōs
ppli gentil̃ & obediētiā ꝑpter rebellionē ppli iu
daici. Mā notādū q̃ ppl's iudeoꝝ q̃nq; noiab' nun
cupat. s. ppl's. Jdictiōis & rēcationis: & ppl's alie
natus: & ppl'us claudus ppl'us mēdax: & ppl'us in
ueteratus. Primo ō: ppl'us Jdictionis: q; semp
deo Jdixerūt. vt ps Mūeri. xx. apud aquā Jdictio
nis: q; nō poterāt credere deum posse eis elicere
aquā de petra: q̃ fuit figura: q̃ cū vera petra ve
niret. s. xp̃s ipsi erāt Jdicturi. Mā viderūt exire a
xp̃o verā aquā sapie & virtutis miraculoꝝ. & tñ ñ
crediderūt: imo ipsi Jdixerūt. Jtē ō: ppl's. tētati
onis q: sp xp̃m tētauerūt: q: lz viderūt doctrinaz
& miracula: tñ adhuc signū de celo q̃rebāt tētan
tes vt ps mat. xvj. Lu. xj. & sic sp eū tētauerūt: sicut
tentauerūt eū in rupe oreb & tētauerūt decies in
deserto. Mūeri. xiij. Jtē dicunt filij alieni siue ali
enati: q: cū ēēt ppl'us electus & veres repudiauit
hēditarē: q̃n xp̃m in lege p̃missum negauit. & sic
alienatus est a vulua legis. Jtē ō: ppl's menda
q: mentiri sunt deo & legi: q: p̃miserūt sub male
dictiōe recipe messiā in aduentu suo: lz tñ crucifi
xerūt eū. Jtē ō: ppl's inueterat' in malicia: q: ab
initio semp patres eoꝝ fuerūt rebelles & occisō
res ꝓphetaꝝ. Et sic ipsi secuti sunt eos vt eis im
properat xp̃s. Jo. viij. & mat. xxij. Item ō: ppl'us
claudus: q: claudicauit & deuiauit a semitis legis
cū xp̃m nō recepit. Jdeo bñ merito iste ppl'us re
probatus est a xp̃o. Sed per oppositū ppl's gēti
lis qui nūq̃ habuerat legē nec ꝓphetas statim re
cepit xp̃m in aduētu suo nec ei Jdixit: nec ꝓuidit
eum p̃dicārē nec miracula faciērē. sed ad solā p̃e
dicationē apostoloꝝ obediuit xp̃o: & ipm recepit
Et hoc est q̃ hic dicit xp̃s in psona capitis. o pr
tu eripies me de Jdictionibus ppli judaici ipsuz
reprobādo & constitues me in caput & principem

gentiū. i. ppli gentilis ipm eligēdo. Ipplus iu
deoꝝ ō: ppl's Jdictiōis. Pāo q: deo Jdixit eoz
mihi Jdicit. Sedo Jdixit legi & ꝓphetis q̃ ō me
scripserūt. Tertio Jdixerūt iudei sibyllis. nā q̃dā
dicebant q: bon' est & alij q: nō. Sed q̃ seduxit tur
bas. Et sic scisma semp fuit & erit ītēr eos. de his
q̃ Jdictiōib' pp hoc eripias merillū reprobando &
ꝓstitues me in caput ppli gentilis ipm eligendo.

**Populus quē non cognoui seruiuit mihi
in auditu auris obediuit mihi.**

xliij. q. v. c. qui bene rio.

¶ Cōstitues me inquā in caput ppli gētil': eo q̃
ille ppl's gentilis quē nō cognouit: q: legē ipsi nō
dedi nec apud eū miracula feci nec egori psona ip
si p̃dicaui rñ in solo auditu ex p̃dicatiōe apl'oꝝ
obediuit & seruiuit mihi legē euāgelicā & baptis
mū recipiendo. Jdeo mihi ipsum despōsaui & vni
ui per fidem: & pp̃lus qui erat alien' factus est p
pulus. sed oppositum fecit populus iudaicus.

de pe. di
sti. iij. §.
finis.

**Filij alieni mentiti sunt mihi: filij alieni in
ueterati sūt & claudicauerūt a semitis suis.**

Nota.

¶ Mā ipsi qui erāt filij ꝓphetā q̃b' facta erat p̃mis
sio hēditatis: facti sunt alieni me negādo. sic alie
ni & alienati mēriti sunt mihi nō seruātes q̃d in le
ge p̃miserunt. Deu. xviij. & p totū. Jtē mēriti sūt
legi moysi & ꝓphetis q̃ de me scripserūt. Et inue
terati sunt in pctis patrū suoꝝ q: fuerūt homici
de sicut pres eoz. nā sicut pres eoz occiderūt ꝓ
pheras q̃ locuti sūt de xp̃o ita ipsi filij occiderūt &
psecuti sunt xp̃m de q̃ locuti sunt ꝓphete. Et sic
inueterati sunt in malitia patrū suoꝝ q̃ semp deo
cōtradixerunt. Jtē inueterati sunt q: noluerūt in
xp̃o reuocari nec seruare legē imo claudicauerūt
a semitis suis. ℟ ¶ Unde nota sm aplm ad Ro
ma. x. q̃ xp̃s est finis legis: q: lex & ꝓphete dirigūt
in xp̃m tanq̃ i finē. Mā sicut oēs lineē ducte a cir
cūferētia circuli termianē ad pūctū mediū & cētz
ita tota lex & ꝓphete terminanē in xp̃m tanq̃ ad
centrū & terminum legis & ꝓphetarum. Unde oīa
gesta & mysteria & dicta ve. te. dirigebāt in xp̃m tā
q̃ in terminū: & erant vie & semite in eū. Et sic lex
duxit illū ppl'um a moyse vsq; ad xp̃m p semitas
suas & ꝓcepta. Sz qñ iudei fuerūt ꝓpe terminū
errauerūt & claudicauerūt a semitis suis qñ ipsum
xp̃m & terminū negauerunt. & sic errauerunt ab
vtero & via & semitis legis & locuti sunt falsa cum
dixerūt: nō habem' regē nisi cesarē: & hīc nescim'
vnde sit &c. ℟ Ulū nota q̃ claudicatio hui' ppli
fuit figurata gen. xxxij. qñ iacob luctās cū angelo
māsit claud' pede: eo q̃ emarcuit neru' femoris
ei': & sic gradiebat vno pede recto & firmo: & alte
ro claudo p q̃ fuit figuratū q̃ vna ps filioꝝ ei'
debebat incedere pede recto: q̃ fuit illa q̃ recepit
xp̃m & legē euāgelicā. s. discipuli & ceteri. Quer si: sz
altera ps mānsit claudā & obliq̃. s. oēs negantes &
obstinati q: claudicauerūt a semitis legis in xp̃m
dirigētis. Et sic bñ merito iste ppl's fact' alien' &
mendax & claudus. Jdcēs fuit reprobatus. tgē
tilis factus obediens: & capiti xp̃o incorporatus.

De pe. dist. j. §. istē si vīs. resusci tatus.

**Uinit dominus & benedictus deus meus:
& exaltetur deus salutis mee.**

Dil'gam te.

¶ Hec est tertia ps p̃incipalis ꝓtestatiua in qua xp̃s
claudēdo agit gras in forma seruip bñficijs rece
pris. Uñ ait vnus. i. vnus dñs & bñdict' de' me' &
exaltet' &c. ℟ ¶ Mā nota q̃ xp̃s i hoc versiculo
in psona corpis mystici ꝓfitet mysteriū trinitatis
& rō est nā suprādixit q̃ iudei mēriti sunt ei & clau
dicauerūt a semitis suis. Mā iudei dicunt menda
ces: inquātū falsificāt legē falso mō intelligēdo &
glosando retrahēdo & peruertēdo a vero sensu. Et
dicunt claudi. inquātū incedūt vno pede recto et
alio obliquo nā incedūt vno pede sano: inquātū
ꝓfitēt vnū deū creatorē celi & terre. Sz claudicāt
altero pede inquātū negāt xp̃m cē deū & messyaz
in lege p̃missuz & redēptorē & saluatorē olim &c. Si
cut tota scriptura testat̃. Et sic negādo xp̃s negāt
totā scripturā & claudicāt in ea. Et ō xp̃iani hīt
fidē rectā: ortodoxā q̃ cōfitent deūvnū in substā
tia & essentia & trinū in psonis & filiū incarnatū q̃
est xp̃s saluator & redēptor & messyas. Et sic ppl's
xp̃ianꝰ tenet reddere & agere gras deo q̃ dedit fi
dē talē fidē. & ō xp̃s in forma fuit & in psona eccl̃ie
ꝓfitet oēs tres psonas inuna essentia. Et primo cō
fitet psonā filij incarnati: cū subdit & exaltet' deus
salutis mee. ad denotādū q̃ filius est de' & saluator
& p̃ oēs de' & hō messyas in lege p̃missus. Uñ no
ta q̃ patrē no appellat deū lz dñs siue adonay eo
q̃ in lx loco scribit cū ḡtruo: hīs q̃ nomē sic scri
ptū soli deo cōperit. Sed explicando appellauit
spm̃ sanctū & filiū: ad denotādū q̃ sūt substātialeꝫ
patri & inter se: lz spāliter appellat filiū deū salu
tis ad denotādū q̃ solus est incarnatus & passus
&c. Et sic patet q̃ deus est trinus & vnus: quam fi
dem sola religio xp̃iana ꝓfitetur. Et ideo ad de
notandū q̃ oēs iste tres psone sunt vnus deus in
substantia: subdit xp̃s in forma serui.

ar. xxxiij. q. j. ca. ñ dignior.

**De' q̃ das vindictas mihi: & subdis pp'lum sub
me: liberato' me' de' inimicis meis & a tirānis
exaltabis me.**

¶ De' inquā q̃ das vindictas mihi. i. tu es de' tri
nus q̃ das vindictas mihi. q. d. sicut liberasti dō de
manu saulis & absalō & ceteroꝝ inimicoꝝ & dedisti
ipsi de dō vindictā victoriā: & finaliter subdidisti
oēs pp'los. xij. tribuū. tpp'los finitimos. s. amoni
tarū & idumeoꝝ & moabitarū: q̃ oia fuerūt in figu
ra mei. Ita tu es de' & liberato' me' de inimicis
meis tā iudeis q̃ tyrānis & tiranidis & psecuto'ib'
q̃ das mihi vindictas de eis. Primo de iudeis.
Secō de tyrānis. & finaliter subdit oēs populos
sub me per fidē a solis ortu vsq; ad occasum.

de pe. d. xij. ℟ ℣.

**Et ab insurgētibus in me exaltabis me: a
viro iniquo eripies me.**

¶ Nō solū me liberasti de iudeis & inimicis & tiranidis
sz & exaltabis me ab insurgētib' tyrānis & hereticis
q̃ cōtra eccl̃iam meā insurgēt & eripies me ab oi
viro iniquo tā hereticō q̃ tyranno. & persecutore.

**Propterea confitebor tibi in nationibus
dñe: & nomini tuo psalmum dicam.**

¶ Ipsis ꝓpterea iudeis merito reprobatis & fide
bor i nationib'. & in pp'lo gētili. & vos tuo psalmū

dicam: q: eccl̃ia cōgregata p maiorē pte de pp'lo
gētili cōfitebit noi tuo. Joh. x. q̃ ō: nomē dei te
tragramaton vt dictū est in plogo tractatu. iij.
& ps. xiij. septies in die cantabit tibi psalmodiam
& propria diuina canonica officia sm festiuitates
ad honorē & memoriam incarnationis & natiuita
tis & passionis & resurrectionis &c. Et totum hoc
facia in eccleſia. eo q̃ deus pater est.

ij. re. xxv. ro. xvij.

**Magnificans salutes regis eius: & faciēs
misericordiam christo suo dauid: & semini
eius vsq; in seculum.**

¶ Magnificās salutes regis eius. i. q: semp ma
gnificauit xp̃m rege eū & messyā ab eo missum in
oib' actib' & bñane redēptiōis & salutis: q: magni
ficauit eū in incarnatione: & in natiuitate: qñ oēs
creature & demones dederūt signa siue natiuitat̃
vt dictū est & magnificauit ipm filiū in baptismo
eū dixit hic est filius meus dilect' &c. hoc idē fecit
in trāsfiguratiōe. Jtē magnificauit eū' p̃dicatio
nē p signa et miracula. Jtē magnificauit eū' passio
nē: q: terra mota est: & petre scisse sunt: & facte sūt
tenebre supveniuerūt terrā &c. Jtē magnificauit
eū' descēsuz ad inferos: q: fregit portas ereas: et
vectes ferreos cōfregit: & cū triūpho & pōpa no
bili p̃dā recuperauit. Jtē magnificauit eū' ascēsio
nē: qñ ascēdit in altū captiuā ducēs captiuitatē:
& angeli dicebāt q̃s ē iste q̃ venit de edom. Et sic
xp̃us sedet a dextris dei & obtinuit vlcem ptātē in
celo & in terra. Et quo ps q̃ pr magnificauit salu
tes xp̃i regis eū'. Jtē est faciēs multas mias suo
dō mystico. Psō in capite ꝓpter suprādictas rō
nes: q̃re liberauit ipz ab inimicis: & dedit ipi victō
rias & victoriaꝝ dictū est. Secō ex cōsequēti est
semp faciēs mias semini xp̃i. i. pp'lo xp̃iano p ba
ptismū regnāte. Et hoc durabit vsq; in finē. q: lz
eccl̃ia passa sit multas tribulatiōes & psecutiōes
p hereticos & tyrānos patiet̃ vsq; ad antix̃m: tñ
de' semp liberauit eā finaliter maxie cū xp̃s resti
tuet regnū deo patri ad q̃ nos ꝓducat &c. Jdeo
sit xp̃s dñs pater q: iustus retribuet mihi hereditatē
gñis hūani sm iusticiā meā: q: de iusticia le
gali & iure hēditario mihi debet. eo q̃ sum filius na
turalis ei'. iō iuste potui cōgredi cū diabolo p in
iuria vlciscēda & p̃da repetēda. Et sic iuste potui
liberare genus hūanū de captiuitate. Jtē etiā pr
retribuet mihi sm puritatē manū mearū q: puri
ficiū & p̃cii obtuli ipsi in cruce q: obtuli me
ipm in p̃cii q̃ pctm nō feci &c. Et per xp̃s iure cō
mutatiuo: & sm iusticiā cōmutatiuā relaxauit pr
captiuitatē & hereditatē & p̃dā: & retribuet mihi
eā. Tertio pr retribuet mihi hanc hereditatē sm
meā iusticiā distributiuā: eo q̃ rōne hūilitat̃ & obe
dientie debet mihi de iure & de iusticia distributi
ua: pbat q: fuerim humilis & obediēs: eo q̃ custo
diui semp vias dñi: nec impie gessi nec feci aliq̃d
alienū a deo meo nec q̃ esset cotra eius voluntatē
& legē. ℟ ¶ Ex toto isto psalmo pñt recolligi
xvj. cōclusiones in qbus cōsistit tota sua huius
psalmi. ¶ Prima cōclusio est q̃ pr in oib' fuit for
titudo & refugiū & ꝓtector & liberator xp̃i iquātū
est hō: nō solū rōne sui sz rōne membroꝝ. ¶ Secō

Nota.

k

Universidad de Deusto
Biblioteca

cōclusio q̄ oēs infirmitates ⁊ miserie ⁊ dolores inferni cōprehēderūt xp̄m quo ad penā: nō quo ad culpā: cōprehēderūt eū mēbra quo ad culpā ⁊ penā. Tertia ꝯclusio q̄ sicut filij israel clamantes ad dñm vt liberaret eos de illa seruitute ⁊ afflictiōe egypti. Ita patriarche ⁊ pphete ⁊ oēs fideles ve.re. clamabāt ad dñz vt mitteret filiū suū ⁊ liberaret totū genus hūanū ab afflictiōe ⁊ seruitute peti. ¶ Quarta ꝯclusio q̄ sicut deꝰ audiuit vocē ⁊ clamorē filiorꝫ israel in egypto ⁊ i mari rubro ⁊ liberauit eos p moysen. Ita audiuit clamorē fideliū vete.re. ⁊ misit filiū suū ad liberādū eos de seruitute peti. ¶ Quinta conclusio q̄ xp̄s in hoc psalmo ō: liberator ⁊ liberat⁹. ſ. liberator i ecclesie: ⁊ liberat⁹ in mēbris. ¶ Sexta ꝯclusio q̄ filius attribuit p̄ri totū opus nr̄e redēptiōis inquantū acceptauit suā passionez in p̄cio: q: nr̄a redēptio erat in p̄ce p̄tātue ⁊ auctoritatiue ⁊ in hūilitate xp̄i meritorie ⁊ instrumentaliter. Et sic tā p̄ q̄ filius ō: redēptor nr̄. ¶ Septima conclusio q̄ triplici iure xp̄s liberauit genus hūanū ⁊ adept⁹ est principatū mūdi. P̄mo iure hereditario ⁊ legali eo q̄ filius⁹ naturalis. Scōo iure ꝯmutatiuo: q: iustū peccū obtulit rōne puritatꝫ ⁊ innocētie. Tertio iure distributiuo rōne hūilitatis ⁊ obediētie ⁊ labor̄ q: semp impleuit volūtatē p̄r̄is. ¶ Octaua ꝯclusio q̄ deus ō: sctīs cū sctis ⁊ puerſus cū peruersis effectiue. eo q̄ vnicuiq; tribuit ſm iusticiā ⁊ meritū: q: peir hūilib⁹ ⁊ debellat superbos. Et sic pplm gētilē humilē saluauit: ⁊ pplm iudaicū superbū ⁊ obstinatū dissipauit ⁊ subiecit. ¶ Nona cōclusio q̄ q̄druplici vtute armauit xp̄s apl̄os: qñ misit eos ad p̄dicādū. ſ. vtute septem donoꝝ spūs sancti: ⁊ vtute but⁹ nolis ielius ⁊ gladio euāgelice doctrine ad feriēda corda hoīz. ¶ Decima ꝯclusio q̄ his q̄ttuor armis superadictis apli debellarūt totū orbē ⁊ xp̄o subiecerūt. ¶ Undecima cōclusio q̄ sicut xp̄s p apl̄os debellauit totū pplm gētilē. Ita p romanos debellauit iudeos. ¶ Duodecima ꝯclusio q̄ ppl's iudaic⁹ nō tolum fuit dissipat⁹ ⁊ paliter: ſ. ēt spūaliter: eo q̄ oia legalia sūt eis mortifera ⁊ oīones inanes: immo odiose in blasphemiā apō deū. ¶ Tertiadecima ꝯclusio q̄ ille ppl's dñi merito fuit reprobat⁹ q: sēp deo ꝺdixit. Jō ō: ppl's ꝺdictionis inuitoꝝ testō. ¶ Decimaquarta ꝯclusio q̄ triplex nomē sortit⁹ est ille ppl's in hoc psalmo in p̄ncipē sui post aduētū xp̄i Mā p̄mo ō: mēdax: q: in veritate legis nō stetit: immo fecerūt legē mēdacē ⁊ pphetas ⁊ deū q̄si negarūt xp̄m. Scōo ō: claud⁹: q: claudicauit ⁊ deuiauit in termino ⁊ fine legis q̄ erat xp̄us. Tertio ō: alien⁹: q: cū esset filius abrae ⁊ israel ſm carnē: q̄b⁹ facta fuerat p̄missio: ipe degnauit ⁊ fact⁹ est alienus negādo xp̄m. ¶ Quarto ō: inueterat⁹: q: secut⁹ est mēsurā patrū suoꝝ q̄ occiderūt pphetas ⁊ māsit obstinat⁹ in sua malicia. ¶ Decimaquinta ꝯclusio q̄ xp̄s reprobato pplo iudaico fact⁹ est caput pplī gētilis q̄ ipi obedierūt. ¶ Decimasexta ꝯclusio q̄ xp̄s de trib⁹ triūphauit. P̄rio de ydolo ipm expoliādo. Scōo de iudeis ipos reprobādo ⁊ disipādo. Tertio de pplo gētili ipm fugo fidei subiiciēdo. Et sic p̄z tota sūa but⁹ psalmi.

Eli enarrant gloriam dei: et opera manuū eius annūciat firmamentum.

de pe.d. ij. affine

¶ Titulus in fine p̄s dō. Extitulo appet q̄ dō fecit hūc psalmū dirigēs in xp̄m ⁊ legē euāgelicā q̄ erat finis legis vete. Jō ſpecialiter omissis fabulis iudeoꝝ de materia qui⁹ p̄i ⁊ se quendo doctrinā apli ad Ro.x. Qui ex scriptura hui⁹ p̄i. ꝑbat euāgeliū eē publicatū p totū orbē: est dicēdū q̄ dō in hoc psal. p̄dicit publicationez euāgelij: ⁊ p̄fectiōes ⁊ fruct⁹ eius. A ¶ Ad cui⁹ intelligētiā est aduertendū q̄ sicut tota eccl'ia ō: vni⁹ mystic⁹: ita pariter ō: vni⁹ mūd⁹ mysticus. Mā sicut tot⁹ iste mūdus sensibilis ⁊ visibilis cōstat ex celis ⁊ elemētis p̄mēbris: ⁊ ex sole p capite ⁊ p̄ncipio oīm gñabiliū ⁊ corruptibiliū: ita ecclesia cōstat ex sole q̄ est xp̄s sol iusticie ⁊ celis q̄ sunt apl̄i: ⁊ stellis q̄ sunt doctores ⁊ scti viri. ⁊ ex terra q̄ sūt ppli fideles. Mā sicut sol influit ⁊ mittit vtutē suā in celos ⁊ stellas: ⁊ celi influūt i terrā ⁊ elemēta ita xp̄s influit euāgelicā doctrinā ⁊ sacra in apl'os ⁊ apli in pplos. Hoc q̄ pulcre dō in spū ꝺexplādo dispositionē byt⁹ mūdi sensibilis fecit hūc ps. in quo tria facit. Mā p̄mo p̄dicit publicationē euāgelij p apl'os p vniuersū mūdū facta ⁊ ō p dispositionē celoꝝ ⁊ cursum ⁊ influxū solis. Scōo p̄dicit ppietates ⁊ dignitatem ⁊ p̄fectiones ⁊ fructꝫ ⁊ p̄missū legis euāgelice. Tertio petit gram vt valeat legē euāgelicā obseruare. scōa ibi lex dñi. Tertia ibi delicta qs intelligit. Quātū ad p̄mū ē aduertēdū q̄ sicut in mūdo sensibili ē dare diē q̄ causat ex latōe solis sup terrā ⁊ noctē q̄ causat ex absentia solis sup terrā. Ita pariter in eccl'ia q̄ ō: mūd⁹ mystic⁹ ⁊ figurat⁹: ē dare vnū diē ⁊ vnā noctē. Nox aūt fuit ab adā vsq; ad xp̄m facta ꝑpē petrū ade ⁊ absentia solis q̄ ō: xp̄s. Dies aūt icepit a baptismo p̄dicatiōe xp̄i q: tūc xp̄s sol iusticie icepit mittere lumē euāgelicū ⁊ influētia eccl'iasticoꝝ sacramētoꝝ sup vniuersam terrā. Et sic ferā ē dies ex p̄tia xp̄i euāgelij sup terrā de quo dicit nocte ait apls ad Ro.xiij. Nox p̄cessit dies aūt approp̄quābit. ītē sicut in nocte nō apparet sol ſz solū appet celū stellarum q̄d ō: firmamētū ita p̄ꝝ vident stelle in illo tpe q̄ stelle ⁊ maxime ven⁹ q̄ ō: lucifer cū ceteris planetis i nocte appentib⁹ p̄nūciāt aduētū solis ⁊ diē futurū pro pinquū. Jta piter, ſm gre.j. moraliū. c.x. xp̄s i nocte legis ve. p̄missit p̄triarchas ⁊ pphetas tāq̄ stellas p̄nūciātes aduētū suū. Et sicut sol i suo ortu pellit ⁊ fugat oēs tenebras noctis ⁊ nō āplius, vident stelle. Sz oia sūt manifesta in terra ⁊ oia vident clara tā celū q̄ elemēta q: in oibus manifestat ⁊ rapper imago solis. ita piter i aduētu xp̄i cēssauerūt oēs visiōes ⁊ pphetie ⁊ oia q̄ latebāt sub vmbra ⁊ lra noctis ve. re. fuerūt i xp̄o p ipm manifestā ⁊ clara. Et sicut tūc nox firmamēti. ſ. p̄liarche ⁊ pphete p̄nūciabant nocti id est synagoge ⁊ illi pplo. q̄ erat in nocte sciētiā ⁊ aduētū xp̄i futuri: ita pariter xp̄s q̄ est verus dies eructauit verbum euāgelicū dei id est collegio apl̄oꝝ tā in die gre

ecclia ō: mūd⁹ mysticus.

psalmi diuisio.

exīti: ⁊ ipse dies: sc̄z collegiū apl̄oꝝ eructauit et enarrauit verbū euāgelicū diei. i. toti ecclie q̄ ias ambulabat in die ⁊ grā ⁊ lumine xp̄i. Et hoc est q̄ intēdit dicere dauid in hac p̄ma pte. Cēli ait celi. i. apli a xp̄o q̄ est sol iusticie illustrati in die p̄tis. enarrāt gliam dei in nouo testō: q: p totū orbē p̄dicant euāgeliū xp̄i in quo manifestat gl'ia ⁊ oipotētia ⁊ sapientia ⁊ iusticia ⁊ mia dei. Et firmamētū. i. cetus patriarcharū ⁊ pphetarū annūciāt opa eius. Et est figura q̄ ō: hysteron p̄therō id est p̄positio ⁊ postpositio. nā scōa clausula ds p̄pom. fuit prius in vete. testa. patriarche p̄mulgarunt huiusmodi mysteria xp̄i ⁊ eccl'ie. ds ergo littera sic ordinari q̄ sicut in veteri testamēto firmamētū sc̄z cetus patriarcharū ⁊ pphetarū annunciant opera dei per xp̄m faciēda. Ita pariter celi. i. apostoli enarrāt gloriam dei ⁊ legē euāgelicam in nouo testamēto: quasi dicat q̄ ea q̄ lex vetus p̄nunciauit de xp̄o in veteri testamēto eadē enarrant apostoli ⁊ predicarūt esse cōpleta in nouo testamēto. Unde sicut apostoli dicunt celi noui testamēti. Ita lex vetus dicitur firmamētū veteris testamēti. Unde nota q̄ hec est differentia inter sciētiā ⁊ verbū. Nam scientia ō: est in habitu intra intellectū absconsa. Sed eadē scientia dicitur verbū inq̄tū ad extra pervocē manifestat. Ita ergo pariter mysteria xp̄i ⁊ eccl'ie dicūtur scientia inq̄tū erāt in vtero legis veteris testamenti absc̄sa ante aduētum xp̄i. Sed eadē mysteria dicunt verbū quādo per xp̄m ⁊ apostolos fuerūt in mundo manifestata. Ideo sequitur.

xviij. q. v. c. relegētes.

Dies diei eructat verbum: ⁊ nox nocti indicat scientiam.

¶ Dies. ſ. xp̄s eructat verbū euangelicū ipsi die sc̄z collegio apostoloꝝ: ⁊ apostoli eructāt ipsummet verbū euangelicū diei. i. toti ecclesie q̄ post aduētum xp̄i incepit in die ambulare: ⁊ nox. ſ. lex vetus annūciat ⁊ p̄nūciat sciētiā xp̄i futuri ipsi nocti. ſ. synagoge veteris testamenti: quasi dicat sicut ante aduētū xp̄i lex moysi p̄nūciauit synagoge scientiā ⁊ mysteria xp̄i futuri que in ea erāt clausa. ita post aduētū xp̄i dies. ſ. xp̄s ⁊ apli eructāt ⁊ manifestāt verbū euāgelicū in quo oia legalia sunt manifesta ⁊ impleta. q: vt dicit Aug. in libro de catheziz̄adis rudib⁹ nil aliud est testm veterus nisi occultatio noui: ⁊ nouum testamentū nil aliud est nisi manifestatio veteris. Et nota q̄ collegiū apostoloꝝ appellat dies in hoc loco. Sed xp̄s magis dicit dies: ⁊ apli hore huius diei. Mā sicut dies artificialis ꝺs duodecim horas. ita xp̄s qui est verus dies habuit duodecim apl̄os: et iō apli sūt duodecim hore diei qui est xp̄s ſm Aug. sup Job. xj. ideo dicit xp̄s apl'is: nōne duodecim hore sunt ⁊c. Et quo p̄z q̄ tam xp̄s q̄ apli dicūtur dies. Iterum est aduertēdū q̄ ly nox nocti indicat sciētiā maxime verificatur de synagoga p statu isto: Nam synagoga cecā ⁊ tenebrosa fuit in dicare sciētias legis ipsi nocti: sc̄z populo ceco iudeorū cū ipsa sit cecā nullā habens scientiam nec intelligētiam legis ⁊ prophetarum. Item est aduertēdū q̄ per ly firmamētū pōt intelligi eccl'ia

Xp̄s ō: dies: et apli hore diei.

simplicitū: nam sicut celi mittunt suam influentiā ad terrā que ō: fundamētū ⁊ centrum mundi: ita apli miserunt influentiā euāgelicā supra totā ecclesiā toto orbe diffusam. In qua ecclesia manifestāt xp̄i opera per miracula ⁊ ecclesiastica sacra. q. d. sicut celi. i. apli enarrāt gloriam dei per predicationē: ita firmamētū. i. ecclesia annūciat opera dei que facta sunt in ipsa. Ite iste versiculus pōt referri ad p̄ncipium nostre miserie ⁊ nr̄e resurrectionis. nā tunc nox nocti indicauit scientiā quādo serpēs tenebrosus dixit eue. Qua hora comederitis eritis sicut dij scientes bonū ⁊ malū. Sed tunc dies diei eructauit verbū q̄n angelus gabriel dixit. Ave gratia plena concipies ⁊c. Sed p̄ma expositio videtur melior. Nam sequitur. xlv. dist. c. vlti.

Non sunt loquele neq; sermones: quorum non audiantur voces eorum.

¶ Non audiantur. i. nō intelligant voces. i. ydiomata eorū: q: in die penthe. receperūt apli septez dona spiritus sancti inter que receperūt omnia genera linguarū. Et sic loquebantur variis linguis nec fuit aliqua lingua eis ignota: nec lingua que vocem eorū nō intelligeret: nec fuit aliqua pars mūdi nec p̄uincia q̄ eorū p̄dicationem nō audiret. Nam bartholomeus ⁊ Thomas p̄dicauerūt i media maiori ⁊ minori circa ⁊ vltra gāgē. ⁊ Matthe⁹ in ethyopia: ⁊ Andreas in syria. Jacob⁹ in hyspania. Ceteri aūt in medio terre. Ita hiero. ds: non est dictū nec sunt ꝺba quibus nō audiat vox eorū ⁊ tunc est sensus: q̄ vox apl̄oꝝ fuit audita ⁊ intellecta per oēs linguas ⁊ nationes mundi. Jō subdit R. xviij. o

In omnem terram exiuit sonus eorum: ⁊ in fines orbis terre verba eorum.

¶ In omnē terrā inquit exiuit sonus. i. p̄dicatio eorū: ⁊ in fines orbis terre ꝺba eorū euāgelica.

A ¶ Et sic nulla fuit pars in mūdo aut lingua ad quā nō puenit euāgelium: aut p apl̄os aut successores eorū. Unde ꝺs apli nō trāsierūt ad hūnos ⁊ gothos qui habitabāt in orbe ignoto ⁊ in accessibili vltra meotidis paludes: tū ipsi de natiuitate oia ydola eorū clamarūt regē pacis ⁊ dñm totius mūdi fuisse natū in medio mūdi. Et sic congregati oēs gothi ⁊ hūni duob⁹ agminib⁹ factis relictis sedib⁹ transierūt meoticas paludes sup aq̄s glaciales. ⁊ sic puenerūt ad p̄tes nr̄as ⁊ p̄ successionem tēporis baptismū susceperūt. Et quo p̄z q̄ ex diuina puidētia illud factū est vt possent audire vocē euāgelicā. Et hoc idē factū est apud ethyopes vñ Uerg. in. vj. Hui⁹ n aduētu iā nūc ⁊ easpia regna: responsis horrēt diuis ⁊ meotica tell⁹ ⁊ septē gemini turbāt trepida ostia nili. Ex quo p̄z q̄ lex euāgelica p totū mūdū fuit publicata. ⁊ p̄dicatio apl̄oꝝ p oēs liguas fuit mānifestata. vñ sicut de⁹ p celos ⁊ stellas mittit naturales influētias ad generādū ista inferiora ⁊ viuificādū ⁊c. Ita pariter xp̄s p suos apl̄os misit suas spirituales ⁊ euāgelicas influentias in suā ecclesiā toto orbe diffusam ad regenerandos fideles ⁊ nutriēdos ⁊ p̄scruandos ⁊c. Et hunc versiculum allegat apostolus ad ro. x. vbi ꝑbat fidē euangelicam per totū orbē ab apostolis esse publicatam.

Universidad de Deusto
Biblioteca

o.xviij. ista.ono. ℣ di.xxx vij.c.fi. in glo.

In sole posuit tabernaculū suū: ℣ ipse tāq̄ sponsus procedens de thalamo suo.

¶ Hoc ostēdit vñ ℣ a quo isti ecli supdicti habuerunt ℣ trazerūt hāc vrtūē tā efficacē ℣ qz fuit ille q̄ fecit hūc dictū in ecclesia. ℒ ¶ Ad cuius intelligentiā est notandū ꝙ nō solū gesta patriarchaꝝ ℣ pphetarū ve.te. fuerūt figura xp̄i ℣ ecclesie vt dictū est. Sed eriā pductio ℣ dispositio creaturarū et totius machine mūdi fuit figura cōceptionis ℣ natiuitatis xp̄i℣ nostre regeneratiōis. vt inquit Aug. cōtra aduersariū legis ℣ pphetarū: sicut magis patebit psalmo.ciij. Et ideo dauid volēs ostendere mysteriū natiuitatis xp̄i ℣ modū publicationis legis euāgelice: ℣ vniuersalē tquasi subitā illustrationē ecclesie p euāgeliū xp̄i: adduxit in figurā ortū solis ℣ lationē ℣ cursuꝫ ei? ℣ girū sup terrā: p quē girū lationē causat dicē: ℣ loquit hic ꝯsm̄ō poetico ℣ figurativo de solis ortu. ℞ ¶ Vñ est aduertendū ꝯm modū loquēdi poetarū ꝙ sol est filius auroꝛe: ℣ aurora est filia noctis. Mā ex nocte nascit aurora que est nobilior ℣ clarior nocte: ex aurora nascit sol q̄ est clarior ℣ nobilior ꝙ aurora. Et ideo aurora dicit thalamus solis: qz anteq̄ oriat videt tegi in thalamo auroꝛe. Et sic pcedit ex aurora tāq̄ sponsus ex thalamo. Veruntū licet sol naturalis videat tect? in illo thalamo auroꝛe que dicit aer supem? ℣ illuminat? : tū sol semper manet in sua sphera semp lucēs sine tenebris. Mā talis apparētia est quo ad aspectū nostrū. Trē ꝯ videat sol quo ad nostrū aspectū procedere ℣ nasci ex aurora noctis: tū ortus ℣ egressus est a summo celo in quo manet. qđ quidez celū est multo altū ℣ superius aurora ipsa. Et sic sol pcedens ab aurora ℣ egrediens a summo celo discurrit sup vniuersaꝫ terrā: ℣ girās eā in. xxiiij. horis regreditur ad eisdē locū. Et sic causat dicē: illuminat partes terre: ita ergo pari rōne intendit ℣ dicit dauid ꝙ xp̄s qui est sol iusticie est filius marie virginis ꝯ humanitatē: que quidez virgo dicitur aurora per puritatē ℣ gratiā ornatā ℣ nata ex nocte legis veteris: ꝯ ex tribu iuda ℣ stirpe dauid: ℣ per consequēs ex utero legis: ℣ tū ipsa nō traxit tenebras noctis peccati eo ꝙ in ea splēdebat et lucebat sol iusticie ℣ ipsam irradiabat per specialē gratiā: ō xp̄s nō pcessit ab ea tanq̄ vir de thoro maritali ℣ corrupto sicut nos oēs pcessimus sed tanq̄ sponsus de thalamo virginali. Et sic uterus virginalis ℣ intactus dicit aurora ℣ thalam? intemeratus: a quo ℣ de quo xp̄s pcessit: ℣ ideo dicit dauid ꝙ ver dñi eternū posuit et pparauit tabernaculū suū in sole humanitatis assumpte: ℣ ponit trāsitiue: quasi dicat ꝙ ipse qui est sol posuit se in tabernaculo humanitatis: ℣ vniuit sibi illā i vnitate suppositi. Et sic humanitas facta est tabernaculū solis eterni. Unde illa humanitas facta est tabernaculū et facta est sol in quo verbū eternū fulgebat mūdo sicut lumē latēs in laterna fulget per laternā. Et sic vbū caro factū: verus sol fuit pcedēs de aurora ℣ utero ꝙginali tanq̄ sponsus de thalamo suo: matrē virginē inuiolatā ℣ intactā relinquendo sicut spōsus reliqt sponsam virginē in thalamo in

Mota.

Sol filius aurore.

Mota ō virgine maria.

die desponsatiōis: anteq̄ copulet cū ea in thoro maritali. Et sic ostēdit dō ꝙ xp̄s non pcessit nec fuit natus ex virgine thoro maritali℣ corrupto: ꝯ de thalamo spōsali ℣ intemerato. Et dicit virgo maria thalam? xp̄i ꝓpter pulchritudinē ꝙginitatis ℣ diuersitatē ornamentoꝝ virtutū ℣ gratiarū. Sed ne q̄s crederet xp̄m habere totū suū principiū ex thalamo ꝙginis marie: sicut blasphemauit ebion ℣ cherintus ℣ iudei hodierni: iō subdit ꝙ ly xp̄s ꝯ humanitatē ℣ carnē pcesserit tpaliter ex ꝙgine maria: sicut sol ex aurora: tū sōm diuinitatē egressio ℣ natiuitas eius est a summo celo. i. eternaliter a sūmo patre. Mā sicut sol quo ad nos nascit ex aurora: tū fuit semp ante auroꝛā: ℣ semper manet in sui celo altissimo. Ita de? verbū eternū ly sit natus ex matre de vtero viginali ꝯm carnē: tū ab eterno nascit ℣ pcedit a summo patre semp in eo manēs. Mā ly sit xp̄s natus in bethleē terra iuda ex sem. ine dauid ꝯm carnez: tū egressus eius fuit a dieb? eternitatis ꝯm diuinitatem. vt patet Miche. v. Et ideo dicit dauid ꝙ ly xp̄s pcesserit tāq̄ spōsus de thalamo ꝙginali sōz carnē: tū ipe

extra de elec. c. fundamenti. lib. vj.

Exultauit vt gigas ad currendam viam: a summo celo egressio eius.

Et occursus eius vsq̄ ad summum eius: nec est qui se abscondat a calore eius.

¶ Exultauit vt gygas fortis ℣ potēs. i. extra celū saltauit in vterū ꝙginis p incarnationē: ℣ fact? est hō viator ad currendā viā hui? mortalitatis: ℣ cucurrit p istā viā laboꝝ p. xxxij. āos: postea cucurrit finaliter per viā mortis ℣ passiōis p nra redēptiōe. Sz peragrato cursu hui? vite ℣ debellato dyabolo. sicut egressio eius fuit a summo celo pfis: ita occursus ei? fuit vsq̄ ad summū ipsi? pfis pdāt triūphū secū reportādo. Vñ sicut egressio ei? fuit mirabilis ℣ pgressus eius per mundū fuit velox ℣ fortis: ita occursus ℣ egressus ei? fuit triūphalis in celū per resurrectionē: ascēsionē: et vniuersalē iurisdictionē. Et sic ch̄ristus sol iusticie egressus a summo celo ℣ girās ℣ perambulās vias hui? mūdi: q̄ ante erat tenebrosa illuminauit eā p lumē euāgelicū: ℣ calefecit eam ardore ℣ calore siue passiōis. Et sic per suum aduentum ℣ per radios euangelicos pepulit ℣ fugauit noctē tenebras veteris legis ℣ petē vniuersālis ex cōfusaꝫ dicm gratie super terraꝫ. Sed primo illuminauit celos. i. apl̄os ℣ misit eos tanq̄ radios suos ℣ per illustrarūt populū gentilē dicētes dicē xp̄i ℣ lumen euāgelicū per oēs ptes mūdi: intātū ꝙ nulla est regio nec ps mūdi q̄ se abscōdat a calore ℣ lumie eius. ℵ ¶ Sed cōtra hoc arguūt iudei dicētes ꝙ lex euāgelica nō pcessit ad oēs ptes mūdi. Mā nosvidem? ꝙ sarraceni obtinēt totaꝫ affricā arabiā ℣ syriā ℣ assyriā. Et tartari quoꝝ vna pars est idolatra ℣ altera sequit sectā sarracenoꝝ: obtinēt oēs indias ℣ totā scythiā: igit iste psalm? nō est intelligēdus de publicatiōe euāgelij. ¶ Ad hoc rideō ꝙ isti non solū loquunt ex cecitate mētis: sed etiā ex ignorātia hystoriaꝝ. Mā licet ista ꝓphetia non fuerit simul impleta: tamē per omnes ptes mūdi successiue fuit verificata. Nam primo tem-

obiectā

Rūsio.

poze augustini tota affrica ℣ egypt? ℣ arabia erat p xp̄ianos habitata imo hodie tota ethyopia colit euāgeliū: licz ꝯm ritū iacobitarū quoꝝ magna ps habitat in egypto. Itē oēs tres indie aī aduentū tartaroꝝ colebāt euangelicā legē: licz ꝯm ritū nestoreitarū vbi pl̄s byter Johānes p̄sidebat q̄ nūō habitat in regiōe ysmarum q̄ est vltima regio nobis nota: vñ oēs Indiet tota ysia ꝓmediaꝫ mesopotamia ℣ armenia ℣ magna ps scythie est plena iacobitis ℣ nestoreitis ℣ multis aliis diuersis sectis ℣ ritib? xp̄ianoꝝ habitātibus inter infideles. Et sic p̄z ꝙ ad oēs illas ptes puenit euāgeliū. Ultimo ad̄it: qz restabat norwegia ℣ suessia que erāt ptes absc̄se ad aq̄lonē. Iō circa. cccc. annū receperūt euāgeliū ℣ facti sunt xp̄iani. Ex quo p̄z ꝙ nulla remanet ps in mūdo q̄ nō audierit famā euāgelij ℣ apl̄os aut p successores eoꝝ. ℣ in oībus ptibus mūdi dñati sunt xp̄iani. Si aūt pdiderūt magnā ptē quā occupauerunt sarraceni ℣ turci ℣ tartari. hoc nō est ex defectu legis nec ex defectu bonus ꝓpheticē: iā totaliter fuit impleta ꝯ ex defectu xp̄ianoꝝ ꝓpter ingratitudinē ℣ multitudinē peccatoꝝ: qz deus iam fecit qō ꝓmisit vt magis patebit psalmo. lxx. c. xxj.

o. j. c. oēs leges.

Lex domini immaculata cōuertēs animas testimonium domini fidele: sapientiā prestans parvulis.

¶ Qz superius oñdit legē euāgelicā p totū orbē fuisse publicatā: ℣ hoc p cōparationē ipsius solis Mā sicut sol existēs in celo p sui cursuꝫ mittit radios p oēs ptes mūdi representātes ipm solē. Ita xp̄s misit apl̄os q̄ portarēt ℣ p̄dicarēt euāgeliuꝫ ℣ nomē sui p vniuersam terrā. Et sic illuminarūt totū mūdū p lumē euāgelicū. Et sic vt ꝙ lex euāgelica sit lux hui? solis q̄ est xp̄s. Et iō i hac scōa pte explicat ꝓprietatē ℣ pfectiones ℣ fruct? legis euāgelice. ℞ ¶ Ad cui? intelligētiā est notādū ꝙ lex euāgelica qnq̄ noīb? noiat in hoc psalmo p mo ō: lex inquantū fuit a xp̄o lata. Sco ō: testimoniū inquātū fuit a deo patre approbata: testificata in baptismo ℣ in trāsfiguratiōe cū dicit hic est fil? me? dilect? ipm audite. fuit etiā testificata p ꝓphetas ℣ āgelos vt dictū est in ꝓlogo. Tertio ō: iusticia inquātū iustificat rōne cōsiliox ℣ mādatoꝝ affirmatiuoꝝ ℣ sacramētoꝝ. Quarto ō: pceptū rōne ꝓhibitoꝝ q̄: ꝓhibet oē vitiū. Quinto ō: iudicia inquātū tribuit ꝑmiū obseruatorib?. Ex quo p̄z ꝙ vna ℣ eadē lex b̄z multa noīa ꝯm diuersos respect?. Sco est notādū ꝙ sicut lumē solis fluē radij solares faciūt septē effect? in illis inferioribus?. Prio q̄: totū hemisphariū illuminat. Secūdo fugat oēs tenebras. Tertio manifestant oia q̄ latebant in nocte. Quarto disgregat heterogenea ℣ congregat homogenea. Quinto suerūt ℣ attrahit vapores ad se. Sexto oia viuificat ℣ generat fruct? ℣ cōseruat. Septimo penetrātes faciez terre generat ꝑciosa metalla ℣ lapides ꝑciosos in viscēribus terre. Ita ergo pariter dicit dō ꝙ lex euāgelica fecit septē mirabiles effect? in mūdo. Mā ꝑmo q: ipa lex xp̄i est de se immaculata ℣ pura: iō segregauit gramā a palea: ℣ fideles ab infi-

Lex euāgelica qnq̄noiāt b̄ noiaf

lex facit bos septem effectus.

delib?. ℣ purificauit fideles a pctis: ℣ uertit alias ℣ traxit ad xp̄m: iō ait ꝙ qz lex xp̄i est immaculata ℣ pura iō purificat ℣ est ꝓuertēs alas. Sco dicit ꝙ testimoniū dñi est fidele. i. ꝙ lex euāgelica ē fidelis qz testificata p legē ℣ ꝓpheras ℣ p deū patrē qui dicit hic est filius me? dilect? : ipm audite: iō ꝓstat sapiētiā ℣ lumen paruulis ℣ simplicibus. Mā apl̄os ex paruis facit magnos. Tertio dicit.

Justicie dñi recte letificātes corda ꝑceptuꝫ dñi lucidum illuminans oculos.

de pe. d. ij. victio gl. ℣ de pse. d. ij. qz co: p? xxiij. q. vj. scio matici. ℵ. viti.

Timor domini sanctus permanet in seculum seculi iudicia domini vera iustificata in semetipsa.

¶ Justicie dñi quātū ad cōstitūt mādata affirmatiua sunt recte: qz hoiez rectificāt ℣ pficiūt. Quarto letificāt corda hoim. qz virtuosus delectat in sua operatiōe. ij. ethi. Quinto dicit ꝙ ꝑceptū dñi. l. lex euāgelica quātū ad ꝑcepta ꝓhibitiua: qz ꝓhibet oē viciū est lucidū illuminās oculos mentis: qz vt sic discernit inter bonū ℣ malū docet qđ fugiēdū ℣ vitādū: ℣ qđ agēdū. Sexto lex euāgelica sanctificat ℣ viuificat hoiem cōstituēs eū in timore sc̄tē charitate erga deū q̄ qđē timor dñi sc̄us permanet in eternū in hoie. ℞ ¶ Ad cuius intelligentiā est notādū ꝙ qnq̄ modis ō: timor in sacra scriptura. Primus ō: seruilis. Scūs filialis. Tertius castus. Quart? grat?. Quintus ō: timor sc̄us. primi tres timores reperiunt in domo patrisfamilias. Mā aliter timet seruus: aliter filius aliter vxor. Ille seruus timet delingere cōtra dñm ne verberet. Filius aūt ne abdicet ℣ priuet hereditate. Uxor vero timet delingere ℣ adulteriū cōmittere: ne repudiet: ℣ pdat amorē viri: ꝯ vt diligat ab eo. Et iō prim? timor ō: seruilis. Scūs filialis. Tertiꝰ ō: amor castus. De q̄bus trib? timoribus est dictū psal. ij. Sz quart? timor ō: gratus inquātū bñficiat? timet offendere bñficiāte quo recepit bñficiū: ne sibi videat ingrat?. Quintus timor ō: ō: sc̄us inquantū est bñ ordinatus respectu obiecti. Et talis timor solū est respectu dei. Maz q: solus de? est a se: ℣ ꝓpter se: ℣ oia alia sunt a deo creata: ℣ p deū cōseruanē in esse: ℣ sunt ꝓpter deū: q: ad ipm ordinanē. ergo solus de? est de se: ℣ p se ℣ ꝓpter se diligēdus ℣ timēdus: ne offendat: eo ꝙ oipotēs ℣ bonus est p se iustus ℣ misericors ℣ creator ℣ conseruator ℣ glorificator: ℣ iste timor ponit hoiem in statu perfectissimo: ℣ iō ō: sc̄us qz sanctificat hoiem etiā ordinat ipm in deū: qz sc̄us ō: bñ ordinat?. Mā ita se hꝫ p ordinē isti qnq̄ timores. Mā sc̄us timor est pfectior ꝑmo: ℣ tertius sc̄o: ℣ quartus tertio : ℣ quintus est pfectior o̅bus. eo ꝙ vnusq̄sq̄ alioꝝ b̄z aliq̄d p ꝑmiū interesse. Et sic patit aliquē defectū ꝯm magis ℣ minus. Sz nō est negādū quin ꝑmi timores sint boni. Mā bonū est timere offendere deuꝫ: ne q̄s eternaliter dānet q̄ ō: timor seruilis. Sed talis nō est meritorius. Et mel? est timere deū ne p dam? felicitatē eternā ꝯ iā est melius timere offendere deū ne pdam? eius amorē: qđ pertinet ad timorē castū. Sz forsan est mel? timere offendere deū: ne sumus ingrati de tātis bñficijs receptis:

Timor multiplex.

Universidad de Deusto
Biblioteca

q: magis accedit ad quintū: q: vī ꝙ tuneam? ipm p se ⁊ ꝓpter se. Sz absq; dubio ḡntus timor est p fectissimus ⁊ ordinatissimus: quia seruat speciē modū ⁊ ordinē. Et iō ꝺr: sctūs ⁊ ꝓficit ⁊ sctificat ꝺm. Qui qdē timor cōtinet q̄si timorē filialē ⁊ castū ⁊ gratū: ⁊ iō vel est idē qꝺ ipsa charitas vel cōsequitur charitatē: ⁊ iō dicit ꝓpheta ꝙ iste timor sanctus manet in seculum seculi qui qdem timor est effectus legis euāgelice. Nam sola obseruātia legis ꝺstituit ꝺm in isto sctō timore. Ex quo pz ꝙ obseruātia legis euāgelice sctificat ꝺm? q: cōstituit ꝺm in statu pfectissimo: ⁊ sic lex euāgelica ꝺr: sctā: q: ordinat ꝺm ad deū: siue q: ordinat charitatē ⁊ timorē dei in ipso ꝺm. qō idez est: ⁊ hec est intētio ꝓphete in hac ꝑticula. Septimo dicit ꝓpheta ꝙ lex euāgelica ꝺr iustificata in semetipsa rōne iudicioꝝ: eo ꝙ iudicia facta in ipa sunt iustificata in semetipsa. ¶ Ad cui? intelligētiā est aduertēdū ꝙ tria possumus intelligere p iudicia euāgelica. Nā ꝓio actū iudicādi: quē fecit xp̄s in multis ad eū venientibus. Scōo ꝑmia tributa eis talib? iudichs. Tertio ꝑmissa obseruatoꝝ legis euāgelice quomōcūq; asit intelligāt ⁊ sumant ista tria iudicia, semp sunt iustificata in semetipa. Nā ꝓmo oia iudicia q̄ xp̄s fecit fuerūt iustificata: q: nullus venit ad eū petens venā de petis qn abiret iustificat? ⁊ sanat? vt pz de Magdalena: cui dimissa sunt pctā multa qm dilexit multū. Et iō xp̄s iudicauit inter eā ⁊ pharisēū ondēs qño est iustū dare venā petēti. ponēs exēplū. de duobus debitoꝝ. Et sic xp̄s māsit iustificat? in suo iudicio. ⁊ magdalena abiit iustificata in sua penitētia. vt pz Lu. vij. Itē iustū fuit iudiciū qō xp̄s fecit de adultera siue inter adulterā ⁊ phariseos accusantes eā de adulterio. Nā postq̄ ipsa ꝑmisit nō peccare dixit ipsi: nec ego te cōdēnabo. vade ⁊ amplius noli peccare. Job. viij. Et misit eā iustificatā. Et sic est dicēdū de cananea ⁊ latrone. Et tale iudiciū de penitētib? cōmisit Petro ⁊ toti ecclesie cū dixit: ꝙ nō solū remittat pctā septies pe nitētibus: sz septuagies septies. Mat. xviij. Ex q̄ bus pz ꝙ talia iudicia q̄ fecit xp̄s ⁊ ꝓcepit fieri in eccl'ia. de penitentibus sunt iustificata semp in se metipsa: q: bīnitas ⁊ pnia iustificat ꝺm ⁊ mere tur venā. ¶ Scōo talia iudicia sunt iustificata rō ne ꝑmissionī. Nā xp̄us neminē fallit in ꝑmissis: q: semp eius ꝑmissa fuerūt impleta: q: semp de dit ⁊ dabit gr̄iam ꝑmissam obseruatoꝝ legis: vt pz de ap'lis ⁊ martyribus ꝑ quos nō solū ante: sz etiā post mortē xp̄s oñdit multa miracula. per q̄ possumus credere eos obtinere gloriā ⁊ felicitatē ꝑmissam. Et sic xp̄us ⁊ lex euāgelica manet vera ⁊ iustificata in suis iudichs ⁊ ꝑmissis. Ꝺ dicit ꝓpheta ꝙ iudicia dñi. i. lex euāgelica quātum ad sua iudicia ⁊ ꝑmissa: est vera ⁊ iustificata in semetipa: q: oēs penitētes iustificat ⁊ oia ꝑmissa complet: q: oibus obseruatoꝝ suis ꝓbet gratias ꝑ p̄ti. ⁊ gloriā ꝑmissam in futuro. Tertio ꝺr: iustificata: q: ꝑmiat vltra cōdignū ⁊ punit circa ꝺdignū. ¶ Ex supradictis ps ꝙ si lex euāgelica est sic iustificata in semetipsa: ꝙ semp dat venā peniten tibus iustificans eos ꝑ gratiā: ⁊ nunq̄ fallit in p

per iudicia euangelica qd intelligatur.

missis: sz tribuit felicitatē ꝑmissaꝝ obseruatoribus suis. ⁊ ꝑmiat vltra cōdignū. Sequit ergo ⁊ subdit ⁊ cōcludit ꝓpheta ꝙ iudicia legis euāgelice sunt

Desiderabilia super aurū ⁊ lapidem ꝓcio sum multum: ⁊ dulciora sup mel ⁊ fauū.

Etenim seruus tuus custodit ea in custodiē dis illis retributio multa. ar. ij. q. j. c. nomē ꝓlyteri

¶ Desiderabilia sup. i. magis q̄ aurū ⁊ sup oēm lapidē ꝑciosum: ⁊ sunt dulciora gustui spūali: sup. i. magis q̄ mel ⁊ fauū. Etenim. i. ꝓpterea certe seruus tuus xp̄ianus custodit ea sz oia iudiciat ꝑcepta legis euāgelice. Nāo ꝙ ipsa sunt iusta de se ⁊ faciūt ꝺm iustū. Scōo ꝙ in custodiēdis illis daf retributio multa ⁊ magna: q: daf eterna felicitas in eis. ¶ Per supradicta ergo patēt septē pfectiones legis euāgelice: sz q: est immaculata fidelis recta. lucida. sctā. iustificata. ⁊ desiderabilis Itē explicat ꝓpheta septē effectus legis euāgelice: cū dixit ꝙ cōuertit aias: ⁊ ꝑstat sciam parvulis: ⁊ letificat corda. ⁊ illuminat oculos mētis: sctificat ⁊ iustificat ⁊ vltimo retribuit ꝑmiū eternum ⁊ infinitū. ¶ Ex ꝑmissis sex sequtur vltimū. Nā si ipsa ꝺs tres ꝓprietates ⁊ pfectiones ⁊ effectus sequtur ꝙ lex euāgelica est sup oia desiderabilis ⁊ seruāda: ⁊ in ea totū nostrū desideriū: ⁊ spes est ꝛsti tuēda. ¶ Ex supradictis septē cōditionibus ⁊ pfectiōibus ptz differentia ⁊ eminētia legis euāgelice supra legē veterē. Nā illa in pluribus potius cōuertebat corpus ꝙ aiam q: non ꝓhibebat ani mū explicare: sed manū. Scōo illa nō ꝓestabat sapientiā in ea latētē: sed litterā ⁊ sensum apparentē. Tertio illa nō letificabat corda: sed corpora in copia ciboꝝ ⁊ tpaliū ꝑmissorum. Quarto illa nō illuminabat oculos mētis: sed corporis tm̄ de pre senti. Quinto illa nō sanctificabat ꝺm timore casto ⁊ grato ⁊ sancto: sed timore seruili ⁊ formidine pene. Sexto illa nō iustificabat nec dabat venā simpl'r penitētibus nec eos expectabat sed illos pena aut morte corpali puniebat etiā de cōdigno ⁊ etiā vltra cōdignū quātum ad apparētiam vt de colligente ligna in sabbato Num. xv. ⁊ de Ozа q̄ solū tetigit archā dñi. ij. reg. vj. ⁊ de Ozia q̄ ꝑsumpsit adolere incēsum. iij. Reg. xv. Et. ij. paralip. xxvj. Septimo q: illa nō ꝑmittebat nisi bona tpalia. Ex q̄bus oibus ps ꝙ lex euangelica in oibus supereminet veteri. Et ideo dicit ꝓpheta ꝙ sola ista est per se desiderabilis ⁊ ꝙ bona q̄ ꝑmittuntur ⁊ danꝺ in lege euāgelica tā in ꝑsti ꝙ in futuro sunt desiderabilia sup aurū ⁊ lapidē ꝑciosiꝝ ⁊ sup oēs diuitias q̄ ꝑmittebātur ⁊ dabanꝺ in veteril ege. Et bona glorie q̄ dantur in futuro sunt dulciora sup mel ⁊ oēs cibos veteris legis: ibi enī ꝑmittebat copia lactis ⁊ mellis tpalis hic autez fruitio celestis ⁊ eternalis: q: nec oculus vidit nec auris audiuit, nec in cor hois ascēdit: que ꝓparauit deus diligentibus se. Esa. lxiiij. ⁊. j. ad cozin. ij. Et ideo cōcludit ꝙ in custodiēdis illis mādatis ꝑ? datur retributio multa in celo supple.

septē pfectiōes legis euāgelice.

de pe. d. ij. c. sicñ in ꝑnc.

Delicta q̄s intelligit ab occultis meis mun da me dñe ⁊ ab alienis parce seruo tuo.

¶ Postq̄ superius explicauit pfectiones ⁊ fructꝰ ⁊ ꝑmia legis euāgelice: nūc in hac tertia parte petit gratiā vt valeat hāc legē euāgelicā obseruare

Nō. q̄re sine dei gr̄a non possum? ꝓceptꝰ adiplek.

sine qua nec lex pōt obseruari: nec pctīs vitari. ¶ Ad cuius intelligētiā est notandū ꝑm Aug. de natura ⁊ gratia ⁊ cētera pelagianos in oibus tractatib? suis: ꝙ cā q̄re nullus hō pōt vitare pctīs nec implere diuina ꝓcepta nisi p gr̄am xp̄i fuerit adiutus est duplex: vna se tenet ex parte nr̄a alia rōne trium impugnatoꝝ. Cā prima est corruptio nostre nature. Nā sicut dictū est psal. xiij. taliter fuit corrupta caro: ⁊ natura ⁊ sensualitas nostra in adā: ꝙ oēs potētie fuerūt debilitate ⁊ vulnera te intantū ꝙ hō māsit ꝑnus ad cadēdū in oēvitiū ⁊ difficilis ⁊ infirmus ad resistēdū: ⁊ magis difficilis ad resurgēdū: eo ꝙ liberū arbitriū nostrū manet claudicatū. Sicut hō claudus quē impossibile est recte ambulare nisi sanet: vū sicut hō claud? semp cadit ad partē pedis lesi: ⁊ est ꝑnus ad illā inclinari ⁊ nō ad alia: ita liberū arbitriū nr̄m ista est ꝑnū ad cadēdū ad partē peti: ꝙ nō ad seruandum ꝓcepta diuina. Et hec est prima cā ex parte nri. Scōa cā est triplex rōne triū impugnatoꝝ q̄ cōtinue suggerūt ⁊ impugnāt ad malū. Primus

Nota ō concupiscentia.

suggestor: ⁊ impugnator ꝺr intrinsecus ⁊ occult?: q̄ est cōcupiscētia in carne ⁊ sensualitate nostra ex peto primoꝝ parētū inflicta. Que duo facit. Maz pmo infirmat ⁊ debilitat oēs potētias vt dictum est. Scōo infurgit ⁊ ducit aduersus spūm insligēs in eo oēm inordinatū appetitū: a qua q̄dē cōcupiscētia oia mala oriunt: vt inquit Augu. de verbis ap'li. Nā primo ista cōcupiscētia insligit appetitū ꝓprie excellentie in honoribus cui voluntas ꝺsentiēs nō patit maiorē nec equalē. Et sic incidit in pctīm superbie ⁊ p cōcupiscētiā carnis incidit in gula ⁊ luxuriā. Et ex cōcupiscētia bonoꝝ fortune incidit in auaricia. Et ex appetitu vindicte incidit in irā ⁊ odiū ⁊ sic de singulis. Et iste ꝺr impugnator ⁊ suggestor intrinsec? q̄ multis noibus noiat ꝺr: eñ cōcupiscētia inḡtū excitat alam ad oēs appetitū inordinatū vt dictū ē. Scōo ꝺr fomes oia peri. Tertio ꝺr: lex mēbroꝝ. Quarto ꝺr tyrannus. Quinto lāguoꝝ ⁊ mortis corruptio nature: inḡtū infirmat ⁊ destruit vires nature. Sed ꝓter istum

Nota ō diabolo tēratore

suggestorē intrinsecū sūt duo alii suggestores exteriores quoꝝ ꝑm? est diabol? q̄ semp ab initio tērat hoiem q̄ ex sua astucia ꝺs infinitos modos ⁊ parat infinitos laqueos ad capiēdū hoiem de quo dicit saluator Mat. xij. q̄ si nō pōt hoiem capere in vno laqo: aut cheere p vnū petrū: tūc assumit septē alios spūs neqores se ⁊ ingressi habitāt in hoie. Tertius impugnator est mūdus q̄ non ꝺs

Nōn? i pugnat.

pauciores modos ⁊ vias ad ꝑsternēdū hoiem: q̄ quidē mūdus impedit hoiem ad bene agendū: et sollicitat ad oia mala. tum rōne ꝛroꝝ aut filioꝝ aut amicoꝝ vt eis complaceat: ⁊ eos sustineat. vñ dicit ap'l's prime ad Cor. vij. ꝙ vir sollicit? est mūdo qūo placeat ꝛrori ⁊ ecōuerso. Itē ipsi inimici incitāt hoiem ad iracundiā ⁊ omne malum ex inuidia ⁊ alia causa. Vñ nascit odiū ⁊ homicidia ⁊ cetera hmōi. Ex supradictis patet ꝙ impossibile ē hoiem sic in natura corrupti ⁊ infirmū posse resistere istis tribus ipugnatoꝝ absq; auxilio cum impugnēt ipsum intus ⁊ extra ⁊ in occulto ⁊ i publico. Et hoc est qō dicit ꝓpheta. O dñe iesu xp̄e adiutor me? ⁊ redēptor me? da mihi gr̄am vt possim legē euāgelicā seruare: ⁊ delicta ⁊ peccata vitare. Nam delicta q̄s intelligit. i. q̄s pōt intelligere ⁊ discernere ⁊ ꝑcauere ⁊ enumerare tot genera delictoꝝ ⁊ peccatoꝝ: ⁊ tot modos tentationum ⁊ suggestioni: cum habeamus tres impugnatores vnum intrinsecum ⁊ occultū que dicitur ꝛcupiscētia que nos semper impugnat in occulto: ⁊ duos exteriores ⁊ alienos. s. mundū ⁊ dyaboli: qui nos exterius impugnāt: ⁊ in publico incitāt modis infinitis ad oia mala ꝓpetranda. q. d. nullus poterit resistere tot ⁊ tātis tentationib? nec ꝑcauere delicta nisi per tuā gratiā fuerit adiutus. ⁊ iō tu dñe mūda me ab occultis peccatis meis: ⁊ ab alienis parce seruo tuo. ¶ Ad cui? intelligētiā est notandū ꝙ peccata ꝺcūt tripliciter aliena ⁊ occulta. Uno mō q: ab occulto impugnatore. s. interiori cōcupiscentia sunt suggesta ⁊ illicita vel illecta: aut solo ꝓposito sunt cōmissa: aut in secreto sunt ꝓpetrata. Itē per oppositū peccata dicūtur aliena q̄n suggestione alienoꝝ ipugnatoꝝ. s. mundi ꝺyaboli sunt cōmissa: aut ex ꝓposito in effectū ⁊ in ꝑsonā alienā sunt cōpleta ⁊ deducta sicut sūt furta: homicidia: opprobria: ⁊ adulteria ⁊ cetera huiusmodi: aut q̄n ex occulto in publicū sunt manifesta ⁊ diffamata: q: tā tunc alios scandalizant ⁊ offendūt aures coꝝ. Ab istis q̄ peccatis occult? ꝙ alienis petit mūdari ⁊ liberari cū dicit. ab occultis meis mūda me dñe. i. a petis que in occulto ⁊ in secreto. aut, in solo ꝓposito aut ab occulto āpugnatore ⁊ cōcupiscentia ꝓpria cōmisi: ⁊ parce mihi seruo tuo ab alienis delictis que ex alienis impugnatoribus aut in ꝑsonas alienas aut in publico ꝓpetraui. Cū notanter dicit ⁊ petit ab occult? mūdari: ⁊ ab alienis sibi ꝑci: nā peccata occulta n̄ in effectū cōsummata: aut in secreto cōmissa sine lesione ꝓximi per solā penitētiā occultā ꝑfit deleri ⁊ mundari. Sed peccata aliena in effectū ꝑ ꝓximū cōmissa: nō remittunt nisi per restitutionē rei ablate aut remissionē iniurie. ⁊ ideo subdit.

peccata ꝺcūt tripliciter aliena ⁊ occulta.

Si mei non fuerint dñati tūc imaculatus ero: ⁊ emundabor a delicto maximo. xlix. dist. c. hic enī

¶ Si mūdaueris me ab occult? meis ⁊ ꝑpeceris mihi ab alienis: tūc nō dñabunt mei isti tres ipugnatores: imo ego superabo ⁊ vincā eos ꝑ gr̄az ꝓmiaz. Et si isti tres ipugnatores mei nō fuerint dñati imo fuerint victi ꝑ pniaz: tūc ego ero imaculat? ⁊ purgat? ⁊ mūdabor a delicto maxio. ¶ Ad cui? maioꝝ intelligētiā est notandū ꝙ duplex est delictū dicat magnū inḡtū ꝑ deū cōmittit: tū. petrū finalis impenitētie ⁊ obstinationis ꝺr maxim: eo ꝙ post mortē nō ꝑt ꝓ pniam deleri: q̄n ap'l? dicit? est loc? nec xp̄s pnie ꝓ quo petō nō ē oratū. vt aut Jo. i. j. canonica sua. c. v. ꝙ qdē peccū potēs ñ remittit in hoc sclo ꝑ culpā nō remittet i alio ꝑ penā. mat. xij. Et iō tale petrū nō pōt euitari nisi ꝑ puā pniam factā ⁊ vitā: trez ē aduertēdū ꝙ ꝺyabol? ñ ꝺr dñator nec victor nisi per petrū finalis ipenitētie eo ꝙ q̄tidie vicit ꝑ pniaz

Impenitētia ꝺr peccatū maximū

Universidad de Deusto
Biblioteca

factā in vita: de hoc ergo delicto maximo p quod diabolus & dñari obstinatis & impenitētibus dicit pphēta. Si mei nō fuerint dñati: illi tres impugnatores mei. i. caro: mūdus: & diabol' immovicti per penitētiā factā in vita: tūc ero immaculatus & emūdabo. i. eu adam a delicto maximo finalis impenitētie. Sed q: post factā penitētiā oēs oīones & cetera bona q̄ homo facit in statu gr̄e sunt deo placida & acceptabilia: ideo subdit.

ij. q. j. c. nulli.

Et erūt vt cōplaceāt eloquia oris mei: & meditatio cordis mei in cōspectu tuo semper.

¶ Et erūt vt cōplaceāt. i. postq̄m fuero mūdatus p pniam: tūc meditatio cordis mei. i. oēs cogitatiōes & eloquia oris mei & cetera bona q̄ fecero erūt iuste & i charitate facta vt complaceāt. i. sint cara & placida & accepta in cōspectu tuo semper. Sed quia omnia supradicta sine gratia peragere non potero: ideo subdit.

de pe. d. ij. q. j. opponitur

Dñe adiutor meus & redēptor meus.

¶ Rogo te dñe Jesu: vt postq̄m dedisti mihi legē euāgelicā sis adiutor meus gr̄am ꝓuenīrē cōrrēdo ad seruādū eā: & ad resistēdū trib⁹ impugnatorib⁹: & sis redēptor meus gr̄am subuenīrē cōferēdo: & a petis occultis & alienis mihi parcēdo. Et nota q̄ tota ꝯstructio & sñia tertie ptis hui⁹ psal. põt incipere ab hoc vltio versiculo vt sit sensus. o dñe iesu x̄pe adiutor me⁹ & redēptor: meus da mihi gr̄az sup. q: delicta q̄s intelligit id est q̄s poterit vitare & resistere ꝓpter rōnes iaz dictas. Jō ab occultis meis mūda me &c. ¶ Et to to isto psal. possūt recolligi. xj. ꝯclusiones. ¶ Prima cōclusio q̄ lex euāgelica fuit p oēs ptes mundi audita & publicata. ¶ Scōa cōclusio: q̄ x̄pus sol iusticie q̄ ab eterno summo pr̄e ꝓcessit tpaliter venit in carnē: & pacto cursu nostre redēptionis regressus est in celū vñ descēdit. ¶ Tertia cōclusio q̄ x̄ps nō ꝓcessit ex maria virgine tanq̄m ex thoro maritali & corrupto: sed tāq̄m sp̄ōsus de thalamo virginali ipam v̄ginē relinquēdo. ¶ Quarta conclusio: x̄pus sol iusticie ꝓ aduentum & cursum suū fugauit noctē veteris legis & peccati: et causauit diē gratie in ecclesia militāti. ¶ Quinta ꝯclusio: q̄ sicut lex euāgelica hz septē pfectiones: q: est immaculata & fidelis: & recta: & lucida: & sanctа: & vera: & iustificata. Jta facit septē salubres effect⁹. s. q: ꝯuertit aias: cp̄stat sapiētiā parulis: & letificat corda & illuminat oculos mētis: & scificat: & cōplet ꝓmissum & iustificat hominem

¶ Sexta ꝯclusio: q̄ lex euāgelica ꝓpt oia supra dicta est p se desiderabilis magis q̄ lex vet⁹: eo q̄ illa solū ꝓmittebat & dabat tpalia: ista aūt vitā et felicitatē eternā. ¶ Septima ꝯclusio: q̄ nemo p̄t implere legē euāgelicā: nec ītare petā: nisi p gratiā x̄pi fuerit adiut⁹. ¶ Octaua ꝯclusio. q̄ nemo põt ab occultis petis mūdari: nec ab alienis liberari nisi p gratiā subuenientem fuerit subleuat⁹.

¶ Nona cōclusio: q̄ nemo põt mūdari: & liberari a delicto maximo finalis impenitētie: per q̄ diabolus dominat: nisi per penitētiā factā in hac vita preueniētē ipsam mortē. ¶ Decima ꝯclusio: q̄ oīones & cetera bona nō sunt deo placida & acceptа nisi post actam penitentiam in statu gratie

¶ Undecia cōclusio: q̄ sola lex euāgelica ꝓcedit iustificat hoiem ꝓpt: q: mundat & rectificat. etiam ctificat: & gratificat & fructificat ad gloriam.

xxj. q. ij. Glia epi

Laudiat te dominus in die tribulatiōis: protegat te nomen dei iacob.

¶ Titulus in finē psal. dauid. ex titulo apparet q̄ dō fecit hūc ꝑm dirigēs nos in x̄pm: qui est finis legis & victor & triūphator: sicut supradictū est psal. xvij. sed ꝓphetissa Ra. sa. q̄ sp conat̄ puertere scripturas & retrahere a vo sensu ad suā ꝓphetiā dicit q̄ dō fecit hūc psal. in suo senectute q̄n Joab & ceteri armigeri diuerunt ipsi dō ne ampli⁹ exiret ad bellū cū eis ne occideret ab inimicis & extingueret lucernā in isr̄l. sed orauit pro suo exercitu: q: magis vincerent oīonib⁹ q̄ armis vt p̄z. ij. Reg. xxj. Et sic l'aliter exponit hūc ꝑm dauid & de illa hystoria. Sed talis expositio sic litteraliter ꝓcisa nō solūmō est inutilis ꝫ ēt falsa faciens iniuriā ꝓphete & nō explicās verū mysteriū & intelligentiā hui⁹ psal. q: dō ñ fuit min⁹ ꝓpoera nec min⁹ illustrat⁹ de x̄po futuro in hoc psal. q̄ in ceteris. Vñ ipsemet Ra. sa. dicit sup zachariā. c. xv. q̄ oēs ꝓphete nō sunt locuti nisi sup annos redē ptoris & in dies messye. Ex q̄ p̄z q̄ in tali l'ali exꝓpositione videt sibi ꝓpriū dicere. Jdeo reiecta oī iudaica ꝓphetia exponēd⁹ est iste psal. ō x̄po & eccl'a ad quē itellectū legit ipse ecclia.

no. q̄ de x̄po i lege memorabā tur.

¶ Ad cuius intelligētiā est notandū q̄ sex memoranē i scriptura ve. te. de x̄po messya in lege ꝓmisso. Primo q̄ debebat esse de⁹ & hō. Rex & sacerdos. Secōo q̄ debebat eē legislator & ferre legē nouā. Tertio q̄ ipsemet debebat esse hostia & sacrificiuz. Quarto q̄ debebat eē pastor ꝓpl'i sui. Quinto q̄ regnū eius debebat eē gl'iosum in corpore & aīa. Sexto q̄ ex poliato inferno debebat ascēdere in celū victor & triūphator: & accipere vniuersalē iudiciariā ptātē. Hec aūt oia ꝓuidēs dō in sp̄ū ꝓfecit ples ꝓos de quoz numero ponunt hic sex ꝓ ordinē. Nam ꝑm ꝓcedentē fecit de x̄po legislatore & publicatione & ꝓfectiōe legis euāgelice. Jstū aūt ꝑm. xix. fecit de sacerdotio & triūpho x̄pi. ꝑm vo sequēte: fecit de ei⁹ regno gl'oso. & ꝑm. xxj. fecit de hostia & sacrificio x̄pi. Jn. xxij. ꝓdicit x̄pm futurū pastorē ecclesie. Jn. xxiij. ꝓdicit regnū vl'e eiusdē. Jn hoc q̄ psal. dō ꝓdicit sacerdotiū x̄pi vocādo x̄pm vt acceleret aduētū suū vt veniret ad liberādū nos p suū sacrificiū. & iō dedit ipm ad cantādū in tēplo advocatiā vocū ad denotādū q̄ fideles ve. te. cum magno desiderio & clamore expectabāt & vocabant x̄pm vt veniret ad liberādū eos. Duo q̄ facit dō in hoc psal. nā primo vocat x̄pm vt veniat ad sacerdotiū & offerēdū sacrificiū: per q̄ triumphauit ō dyabolo. Secōo ꝓcuidit qualiter cōicauit aplis & ecclesie sacerdotiū suū & ptātē per quā triumphauit de toto populo gentili: & subiecit totum mūdum. Ybi letabimur in salutari tuo vel ibi in potētatibus salus dextere eius. Quantū ad ꝓmum est notandum sicut dictuz est in ꝓologo: q̄ sicut adā

per suū ꝓcess̄ oēs ad penās captiuitatē obligauit & vēdidit: & a deo separauit: ita deus p̄ statuit vt ab illo petō nō possemus sibi reconciliari nec redimi: nisi p̄ intercessionē & sacrificiū vnius iusti & innocētis mediatoris iesu x̄pi: in cuius ītuitu & meritis nostre operatiōes essent deo grates acceptе & iō x̄ps voluit incarnari & p nobis ieiunare & labores tolerare orare & seipm in sacrificiū ꝓ nobis patri offerre: qō ꝓtinet ad offiū sacerdotis.

¶ Mā tria ꝓtinēt ad offiū sacerdotis. Primo p pp̄lo ad deū interpellare & orare. iō dicit mediator: inter pp̄lm & deū. Secōo ꝓtinet ad sacerdotes sacrificiū offerre & sic ō: sacerdos. Tertio legē ponere & cōstituere & sic ō: pontifex quasi legens et positionē faciens: ꝓ quā pp̄lo iuste viuat & in deū dirigat. Et iō x̄ps voluit assumere nomēt officii sacerdotis & pōtificis: vt p nobis ꝓpleret oia ista ideoc ergo ꝓuidēs dō m ipsū vocat iesum ad sacerdotiū dicēs. O dñe iesu x̄pe in lege ꝓmisse accelera aduētū tuū & veni ad exercēdū offiū veri sacerdotis: qō est p pp̄lo orare & sacrificiū offerre & legē ponere: iō veni vt dñs p̄ exaudiat te in die tribulatiōis. s. mortis & passiōis: q̄n ꝓ nobis orabis in mensa & in orto & in cruce: vt tūc nomē dei Jacob quod est iesus protegat te & deus pater.

ij. q. v. c. testes. & x̄ps.

Mittat tibi auxiliū de sctō & de syō tueat̄ te

¶ Mittat tibi auxiliū de sctō. i. de altissimo sctūario suo & de syon triūphāti tueat & defendat te.

¶ Ad cui⁹ intelligētiā est notādū q̄ x̄ps ter orauit ꝓ gne humano: & p nra resurrectiōe: in q̄bus tribus oīonib⁹ semp p̄ misit sibi auxiliū de celo sancto suo. Mā primo orauit coram ꝓpl'o astāq̄ caperet: q̄n dixit pater clarifica filiū tuū: q: tūc audita est vox patris de celo dicētis: clarificaui: & clarificabo. Joh. xij. Jtē q̄n orauit in orto misit p̄ auxiliū: & tuitionē de sctō q̄n misit sibi angelū q̄ cōfortaret eū annūciās sibi fructū sue passiōis: & suaz nraz resurrectionē. Et ēt audiuit ips in cruce q̄n sol: & luna & tota terra oūderūt se compati sibi. Et q̄n⁹ oīonib⁹ p̄z q̄ x̄ps semp fuit exauditus ꝓ sua reuerētia: vt magis patebit. Et iterū est notādū q̄ nomē dei retragrāmatō q̄ x̄ps fuit ꝓtect⁹ & victor: & nomē dei Jacob: eo q̄ nomē iesus in quo consistit tota nostra salus & redemptio fuit promissum ipsi iacob & semini eius. & illud nomen accepit a patre per quod fuit victor: & triumphator: ad ephe. ij. dicit illi nomen quod est supra omne nomen &c. Deinde subdit.

De. ꝓfe di. ij. ꝛatur.

Memor sit omnis sacrificij tui: & holocaustrum tuum pingue fiat.

¶ Cū dicit memor sit oīs sacrificij: vocat x̄pm vt offerat seipm in artificiū ꝓ nobis in cruce: & instituat sacrm eucharistie in memoriā sue passionis: iō subdit. O dñe iesu x̄pe veni ad passionē vt dñs p̄ sit memor & acceptor totius sacrificij tui: acciпiēs ipm in ꝓciū nr̄e redēptiōis & holocaustū tuū igne caritatis totū crematū & cōsumptū: fiat pinguе & sufficiēs: & copiosus ad satisfaciēdū ꝓ nobis Mā sicut holocausta q̄ fiebāt inveteri lege ex ammo matutino & vesptino: q̄ in figura tui offerebantur quantomagis erant pinguia tanto altius fumus

eoz ascēdebat in celū: ita sacrificiū tuū o x̄pe: tūc erit pinguе & copiosus & igne caritatis cōcremati ꝓ tot⁹ sanguis tuus hauriet & euacuabit & effundet in redēptionē ꝓ nobis: intrīn q̄ fumus & odor illius caritatis & obediētie penetrabit celos & introibit in aures patris: & sic pater tribuet tibi ꝑm cor: et desiderium tuum relapando debitum generis humani. Deinde subdit.

Alia cō plear.

Tribuat tibi ꝑm cor tuum: & omne consiliū tuum confirmet.

¶ Tribuat tibi vocat x̄pm ad dandā legē euāgelicā: o x̄pe veni ad mortē & passionē vt pater seruiat tibi ꝑm cor: desiderii tui oia q̄ petieris: & confirmet oē cōsiliū tuū. i. totā legē euāgelicam in qua tradunē cōsilia ad dirigendū hoies in deū. Et notāter appellat cōsiliū ad differētiā legis veteris: eo q̄ illa data est cū cōinatiōe pene & medii ꝓcepti: ista aūt data est cū amore & benignitate p modū cōsilij & cū ꝓmissiōe glorie: deinde cum dicit.

Alia exultabim⁹. xxiij. q. j. que dignio:.

Letabimur in salutari tuo: & in nomine dei nostri magnificabimur.

¶ Predicit ꝓphera fructū & effectū passiōis x̄pi in hac scōa parte. Et ¶ Qd cuius intelligentiam est notandū q̄ duo fecit x̄ps ꝓ suū sacerdotium & mortē & passionē. Mā ꝓio nos a morte & captiuitate liberauit. Scōo sacerdotium & ptātem quam accepit a pr̄e: aplis & ecclie cōicauit: ꝓ qō sacerdotū & ptātē de mūdo & dyabolo triūphauit: & hoc est qō dicit in scōa parte. Vñ dicit primo: o dñe iesu x̄pe bñ pater tribuet tibi ꝑm cor tuū: q: debitū nostrū relapabit ꝓ sacrificiū & passionē tuā: & resurrectionē tibi tribuet & consiliū tuū confirmabit. Et ideo tunc a tali debito liberati et per legem tuā cōfirmati letabimur in salutari tuo. i. in salutatiōe et redēptione facta. Jtem letabimur in salutari tuo. i. hoc nomē iesu: qō est nomen dei nostri. Et iō in isto noie dei nr̄i: magnificabimur et exaltabimur: & hoc ego dico q̄n ego dō cognoui & in sp̄ū ꝓphetico ꝓuidi nunc p cōꝑplationē: q̄n dñs pater fecit saluū x̄pm suū: ipm a mortuis resuscitādo: & ēt fecit ips saluū. i. saluatorē cōstituit & exaudiet illū p nobis de celo sctō suo: & dirigēs dōna sua ad x̄pm dicit: ipleat dñs petitiōes tuas tordinat cū ita supiotiue sit sensus o dñe iesu x̄pe post passionē & resurrectionē letabimur in salutari tuo & in noie dei nostri magnificabimur.

xxj. d. c. clericus

Impleat dñs oēs petitiones tuas: nūc cognoui q̄n saluū fecit dominus x̄pm suum.

¶ Letabimur inquit in salutari tuo: q: impleuit dñs oēs petitiōes tuas & ponit optatiuus ꝓ futuro indicatiui: ꝑz cōsuetudinē ꝓphetarū: & ideo subdit eāz quare ꝓphera ꝓdixit oia supradicta de x̄po & nostra redemptione: q: ego cognoui: q̄n dominus pater faciet saluum christum suum &.

xlij. di. c. x̄ps.

Exaudiet illum de celo sancto suo: in potentatibus salus dextere eius.

¶ Exaudiet inquit illum de celo sancto suo relapando debitū generis humani & ipsum a mortuis resuscitando. In potentatibus: salus dextere ei⁹ Hic incipit versiculus & sñia. Mā postq̄m ꝓphera

Universidad de Deusto
Biblioteca

vocauit xp̃m ad sacerdotiuz ⁊ sacrificiū ⁊ obtẽdit fructū ⁊ veritatẽ mortis ⁊ passiõis: hic aũt ondit qualr xp̃s cõicauit aplis suis suũ sacerdotiũ ⁊ potestatẽ ad mũdã ⁊ dyabolũ debellãdũ. ℟ ¶ Ad cuius intelligentiã est aduertendũ sicut dctm est psal.xvij. q xp̃s inquantũ hõ oĩa que hz accepit a patre: ⁊ ea cõicauit discipulis suis. Hñ quadrupli ꝺ virtute eos armauit. Primo ecclesiastica potestate. s. virtute septem sacramentoz: in quibus cõsistit sacerdotiũ ⁊ eius ptãs. Scõo virtute donoz spũssancti. Tertio dedit eis hoc nomẽ iesus in elypeũ ⁊ protectionem. Quarto legẽ euangelicã tanq̃ lanceã ⁊ sagittã ⁊ gladiũ ad ferienda corda hoim que oĩa cõtinentur in hoc nole iesu qõ est nomen oipotẽtie: ⁊ sapientie: ⁊ salutis: ⁊ iusticie vt dictũ est psal.viij. Hec ergo q̃ttuor arma tradidit xp̃s discipulis suis: quibus totũ mundũ debellarũt et subiecerũt: ⁊ hoc est qõ dicit dauid: eñ ait potẽta trib⁹. Dixit ergo ego cognoui in spũ qñ saluũ faciet dñs xp̃m suũ. i. in saluatorẽ cõstituet: ⁊ cognoui in spũ: q salus dextere eius qõ est hoc nomẽ iesus cõtinens oĩa quattuor supradicta erit cõicatũ in potentatibus. i. in apostolis factis potentibus ⁊ fortibus, ⁊ armatis in potestate hui⁹ nominis: ⁊ ideo cũ hoc nomine vincemus ⁊ debellabimus totum orbem ⁊ potentiam populi gentilis.

xpiũ. q. iij. postea ser. xxv. di. q in aliud. xpiij. q. v qd ergo ⁊ de pe. di. j. sunt plures. ℣. autoritas.

Hi in curribus ⁊ hi in equis: nos aũt in nomine domini dei nostri innocabimus.

Ipsi obligati sunt ⁊ ceciderunt: nos aũt surreximus ⁊ erecti sumus.

¶ Hi in curribus. hi. i. quedã virtutes ⁊ reges in curribus pugnabũt cõtra nos. Et hi. i. alij pugnabũt in equis ⁊ in copia equoz ⁊ armoz. Nos aũt in solo noie dei nostri qõ est iesus inuocabim⁹: q: illo nole fuimus armati. Et iõ ipsi principes ⁊ imperatores cõfidentes in suis curribus ⁊ equis: obligati ⁊ victi ceciderũt sub pedibus nr̃is. Nos aũt q̃ aũ eramus pauper ⁊ subiecti ⁊ afflicti: surreximus a psecutiõe: ⁊ erecti ⁊ exaltati sum⁹: ⁊ cos iugo fidei subiecimus: ⁊ diabolũ principẽ hui⁹mõdi destructis idolis foras eiecimus q̃ oĩa fecimus in virtute huius nominis eius. Et sic de dyabolo et mundo triumphauimus. Vltimo autem prophẽta conuersus ad deum patrem dicit.

De ꝺse. dis. v. nõ medio criter.

Domine saluum fac regem ⁊ exaudi nos in die qua inuocauerimus te.

¶ O dñe si tot ⁊ tanta bona debent fieri in aduẽtu huius regis: iõ saluũ fac regẽ ⁊ saluatorẽ: ⁊ saluũ fac eũ p resurrectionẽ ⁊ exaudi nos in die gr̃e in qua inuocauerimus te: q: tunc inuocabimus te in nole suo. qõ est iesus: in quo speramus saluari. ℟ ¶ Ex toto ergo isto psalmo pũt relligi ẽt tuoz cõclusiones. ¶ Prima cõclusio q xp̃s semp fuit exauditus in sua oone ⁊ sacrificio pro nobis q: pater tribuit ei sm desideriũ suũ. ¶ Secunda cõclusio q xp̃s fuit verus sacerdos offerens pinguet copiosiz sacrificiũ p nobis. Tertia cõclusio q dõ ꝓuidit in spũ pphetico totũ mysteriũ sacerdotũ xp̃i nostre redẽptiõis. ¶ Quarta cõclusio ille solo nomie iesu armati debellarũt totũ orbẽ ⁊ triũphauerũt de mũdo ⁊ dyabolo: q: principe hui⁹ mũdi foras eiecto: oẽs infideles xp̃o subiecerunt.

xpiũ. q. i. c. actus i gl. De: Nec. dist. j. c. quãdo.

Omine in virtute tua letabitur rex: ⁊ super salutare tuũ exultabit vehementer.

Desiderium cordis eius tribuisti ei: ⁊ voluntate labioz eius non fraudasti eum.

¶ Titulus in finẽ siue ad victoriã psal. dõ. Ex titulo apparet q dõ fecit hñc psalmũ dirigẽs ipm ⁊ nos in xp̃m: qui est finis legis ⁊ victor ⁊ triũphator dcm est. Sz de materia huius psal. dicit Rab. sa. q antiqui magistri glosarũt psalmũ seõz simul cũ isto vigesimo de rege messia. Sed ꝓpter hereticos melius ⁊ cõueniẽs q̃ exponit de ipsomet dõ ⁊ de regno ei⁹: ⁊ appellat hereticos conuersos ex iudaismo ad fidẽ xp̃i appellat antiqs magistros oẽs q̃ eũ ꝓcesserũt ⁊ maxime thalmudistas. ℣

Doctores iudeoz in quadruplici numero.

¶ Ad cuius intelligentiã est notãdũ: q doctores siue scriptores iudeoz reperiunt in quadruplici numero. Mã q̃dã ꝓcesserũt xp̃i. Alij aũt fuerũt tpe xp̃i vsq ad destructionẽ scõi tẽpli. Alij aũt fuerũt post destructionẽ scõi tẽpli tpe magni Cõstantini. Ceteri aũt fuerũt post tpa. Eraclij imperatoris. Antevero aduẽtum christi nõ reperiuntur nisi opa ionathã benuziel. q. xvij. annis ante aduentum xp̃i tpe Octauiani traduxit totũ testamentum vetus ex hebreo in caldeũ transferendo sensum ex sensu: exponẽdo vocabula: quequidem scriptura dicit targũ et est tante autoritatis apud hebreos: q nullus ausus est cõtradicere. Iste eñ exponens ⁊ interpretãs psalmũ seõz dicit. Vt qd fremuerunt gentes ⁊c. astiterũt reges terre ⁊ pricipes cõuenerũt in vnũ: aduersus dñm ⁊ messiam xp̃m eius. Item cũ dicit Dñs dixit ad me filius meus es tu ⁊c. subdit isti duo pater ⁊ filius sunt tres. i. vna tertia psona. s. spũssctus ꝓcedit ab eis ⁊ hi tres sunt vnũ. s. vna substantia ⁊ vna essentia ⁊ vnus deus. Vnde dicit iudei q tũc facta est vox de celo dicẽs: quis est hic qui secreta mea vult gẽtibus reuelare: cui ionatã rñdit. Ego dñe hoc facio ꝓpter reuerẽtiã tuã. Et sic dicit magistri hebreoz q ionathã abenuziel: fuit doctus ⁊ ispiratꝰ a spũ sctõ in toto targũ. Et iõ tota sua interpretatio ⁊ expositio habet. tanq̃ textus apud hebreos cui null⁹ est ausus contradicere. Et sic ionathan exponit ⁊ interpretat totũ istũ psalmũ. xx. de rege messia ⁊ regno eius glorioso. Et sic pro maiori parte interpretat oẽs alios psalmos. Tẽpore aũt xp̃i paulo post floruit iosephus filius Mathie q̃ multo tpe athenis philosophie operam dedit hic in xviij. libro antiqtatũ de xp̃o: tale testimoniũ phibet dicẽs: q tpe tyberij Cesaris fuit in iudea ie sus vir sapiẽs si viz fas est noiari erat eñ operũ mirabiliũ effector: ⁊ ver⁹ doctor legis: ⁊ plurimos tã de iudeis q̃ gẽtilib⁹ habuit sectatores xp̃s hic erat: hic postq̃ ex inuidia nr̃e gẽtis iudeoz tradi tus ⁊ crucifixus est: apparuit rursus tertia die vi uus sicut hec ⁊ multa alia ꝓphete de eo in carminibus dixerũt ⁊c. in quibus verbis iosephus confitet. Primo q iesus erat xp̃s ⁊ messias in lege ꝓmissus ⁊q erat plusq̃ homo propter miracula et

Vide.

doctrinã supra facultatez humanã. Tertio. q post mortẽ resurrexit ⁊ regnauit spũsaliter. Quarto dõ in psal. ⁊ ceteri ꝓphete locuti sunt de regno xp̃i ⁊ resurrectiõe. Eodẽ mõ tpe aplorz fuit philo disertissimus iudeoz: qui in libro devita ⁊ templatiua dicit mirãda de xp̃o ⁊ eius discipulis ⁊ sanctissima vita eoz̃. ⁊ sic hebrei moderni bñ ꝓhit in magna veneratione scripta iosephy philõis. Sed nõ audẽt in publicũ ꝓpalare: eo q tales testimoniũ ꝓbent de xp̃o. In tertio ordine antiquoz hebreoz fuerũt thalmudiste post tpa Cõstantini de quib⁹ dictum est in plogo tractatu. vj. Isti videres q talit conuincebant a doctorib⁹ xp̃ianoz̃ p scripturas ꝓphetarz: q regnũ messie hui⁹ mũdi nõ erat temporale sed spirituale. eo q ꝓmo debebat mortẽ pati ⁊ postea resurgere ⁊ regnare. Iõ volentes ofendere perfidiam conati sunt ꝓfingere duos messias in lege ꝓmissos. Vnũ vocatum bẽiosephy õ tribu effraym ⁊ aliũ bendauid. i. filiũ dõ de tribu iuda. ⁊ dicunt q iste messias beniosephy ds congregare oẽs duodecim trib⁹ israel ex oĩbus partib⁹ mũdi ⁊ ducere in hierlm. Sz postea veniet gog ⁊ magog ⁊ pugnabũt ꝺ messiam beniosephy ⁊ vincent ⁊ occident eũ ignominiose cũ magno populo suo. ⁊ sic de isto messia exponũt thalmudiste oẽs passus scripture facientes mẽtionẽ de morte ⁊ passione xp̃i messie ymaxime illud. Isa. xij. tũc erit planctus magnus in hierlm ⁊ lugebunt eum: quasi mortẽ ꝓmogeniti ⁊c. Et subdunt magistri iudeoz̃ q post mortez messie beniosephy. Surget messias bendauid ⁊ regnabit in vniuerso mundo: q: sic scriptum est psal. ij. postula a me ⁊ dabo tibi gentes hereditatẽ tuam ⁊ possessionẽ tuam terminos terre: itẽ dicunt istum messiam nunq̃ moriturũ sed in eternũ regnaturz. imo resuscitaut messiam beniosephy cũ toto ꝓplo qui cecidit cũ eo in bello gog ⁊ magog. Et sic messias bẽdauid cũ suis viuet in eternũ: q: tunc dicet dño deo: dñe da mihi vitam: cui respondebit deus: vitã petis a me cũ adhuc non dixisti hec. Et ꝓphetauit de te pater tuꝰ dõ psal. xx. Vitam petijt a te: ⁊ dedisti ei longitudinem dierũ in eternũ ⁊ vltra. ¶ Et quibus ꝓz q quieqd dicant de ꝓfecto messia beniosephy rñ in hoc oẽs magistri antiqui hebreoz̃ cõueniũt q psal. secundus ⁊ iste psal. xx. sunt facti ab ipso ꝓpheta dõ ꝓphetando de xp̃o filio suo vero messia in lege promisso ⁊ regno eius glioso. Ideo perfidus. R. sa. videns se conuictum a doctorib⁹ xp̃ianoz̃ per dicta istoz antiquoz̃ coactus est negare oẽs antiquos ⁊ dicere q licet ãtiqui exposuerũt istos duos psalmos de rege messia: tñ ꝓpter hereticos cõuenientius exponuntur de dauid rege isrl: sed iste ꝓtiꝰ ceciꝺ corpore ⁊ aĩa manifeste cecidit in tria inconuenientia: primo q: dicit expositioni ipsius ionathã cui nullus eoz̃ fuit ausus dicere vsq in hodiernũ diẽ. Itẽ non solũ dicit philoni ⁊ iosepho Sz et dicit supradictis antiquis magistris thalmudistis. Et sic incidit in excõicatiõnẽ ps omnes hebreos: scõm inconueniẽs est q: ipsemet fatet nõ exponere istos psal. sm veritatem: sed tanq̃ cõuictus a xp̃ianis vt retrahat eos a vera expositione nõ solũ xp̃ianoz̃: sed antiquoz̃ hebreoz̃. Tertiũ

Nota ꝺ rab. sal.

incõueniẽs est q ka istoz duoz̃ psal. nullo mõ ꝓt cõuenire ipsi dõ. Mã dauid nõ est eternalr genit⁹ a deo nec possedit ꝓplm gentile vsq ad termios terre psal. ij. Nec regnũ ei⁹ fuit gliosum nec virit in sclm scli sicut dz in hoc psal. xx. Ex quib⁹ ptz q relicta perfidia ipsi⁹ Ra. sa. ⁊ sequendo veritatẽ in se ⁊ doctrinã antiquoz hebreoz. s. ionatã: ⁊ philonis ⁊ iosephi: exponendus est iste psal. ꝓphetice ad litterã de xp̃o ⁊ regno eius glioso: qõ puidens dauid in spũ fecit istum psalmũ in quo duo facit Vtam primo predicit ⁊ describit regnũ gloriosum Scõo punitionẽ ⁊ vltionẽ suoz̃ psecutoz̃. ibi inueniat manus. ℣ Quãtũ ad primũ est notandus q tota glia ⁊ letitia regni xp̃i cõsistit in trib⁹ ꝓmo q: ꝑ cõpleuit desiderium ⁊ petitionẽ sua in oĩbus q: in oĩb⁹ fuit exaudit⁹ p sua reuerẽtiam ⁊ dcm est psal. ꝓcedẽti: scõo ꝓsistit in glorificatiõe sui, corporis q: tũc alia dz dñari toti corpi post resurrectionẽ. Tertia glia aie q̃ resultat ex visione diuine essentie. Tria g̃ facit in ꝓma parte. nam ꝓmo ꝓdicit gloriã regni xp̃i inquatũ pater cõpleuit totũ desiderium sui remittendo debitũ generis humani. ⁊ triũphãdo de dyabolo per mortẽ ⁊ passionẽ: vt dictum est psal. ꝓcedenti. Scõo ꝓdicit gloriã corporis xp̃i quã adepꝰ est per resurrectionem. Tertio ꝓdicit gloriã quã adepꝰ est in sua ascẽsione. Scõa ibi qñ ꝓuenisti. Tertia ibi. qñ dabis eũ in bñdictiõez

¶ Quãtũ g̃ ad primũ dicit dõ ad deũ patrẽ. o domine pater ego ꝓuidi i spũ qualr rex messias xp̃s filius tuꝰ post passionẽ ⁊ resurrectionẽ letabit i virtute tua. i. ꝓpter virutẽ ⁊ bõa q̃ sibi tribuisti: q oĩa bona a te accipiet. iõ exultabit vehementer in salutari ⁊ saluatiõe ⁊ redẽptione: quã facies p eũ ⁊ exultabit sup salutare tuũ. i. sup hoc nomẽ iesus: qõ est nomẽ salutis: qõ sibi dabis in hereditatez: cũ quo de oĩb⁹ triũphaut. ⁊ p qõ oĩa meruit ⁊ potuit: iõ in duob⁹ exultabit. ꝓmo q: in oĩbus cõpleuit tuã voluntatẽ. Scõo q: desideriũ cordis eius tribuisti ei: ⁊ nõ fraudasti eũ involũtate ⁊ in oĩb⁹ petitionib⁹ labioz̃ ei⁹: q: oĩa q̃ desiderauit ⁊ petijt adimpleuisti. nã tria desiderauit. ꝓmo nr̃am redẽptionẽ. scõo suã ⁊ nr̃am resurrectionẽ. Tertio gloriã aiẽ p nob q̃ oĩa tria sibi tribuisti. Deinde ꝺcit.

tiij. di. c. illud. de pe. d. j. c. alij e cõtra. ℣. nõ põt quis.

Quẽ preueniſti eũ i bñdictionib⁹ dulcedis posuisti i capite ei⁹ coronã de lapide ꝓcioso Vitam petijt ⁊ tribuisti ei longitudinẽ dierum in seculum ⁊ in. seculum seculi.

Magna est gloria eius in salutari tuo gloriã ⁊ magnũ decorẽ impones super eum.

¶ Cũ dicit qñ ꝓuenisti ꝓdicit gloriã corporis xp̃i quã adepꝰ est p resurrectionẽ: q qdẽ glia ꝓsistit i q̃tuor. s. in imortalitate ⁊ claritate agilitate: ⁊ subtilitate q̃ sunt dotes corporis gliosi: ⁊ oñr quattuor lapides corone corporis glioſi q̃ corona q̃tuor lapidũ preciosoz̃. Primo deus pater coronauit filiũ i resurrectione q̃ ẽt corona ipse xp̃s sponsus coronabit suos in gñali resurrectione. ô hac g̃ corona corporis dixit dõ. O pr̃ bñ tribuisti filio tuo desideriũ cordis ⁊ gl̃am corporis: qñ tu ꝓuenisti eũ i oĩb⁹ bñdictionib⁹ aĩ passionẽ. nã prio in bñdictione ⁊

Pax xo rõat xp̃s ẽjdrupli ci corõa.

Gloria fgni. xp̃i in trib⁹.

Universidad de Deusto
Biblioteca

gra q̄ nō ex ope adā sed ex solo ope spūssancti cō
ceptus ⁊ oīb⁹ domist bñdictiōib⁹ spūssci ñ ad mē
surā fuit replet⁹ ⁊c. Et sic ipsū talib⁹ bñdictionib⁹
preuenisti in sua creatiōe ⁊cōceptiōe ꝙ nulli pctō
fuit obligat⁹ nec subiect⁹ in persona nec in natura
sed solus fuit inter mortuos liber. Et sic iaz tunc
coronasti eū corona olim gratiar⁹ bñdictionū. Sed
post passionē in sua resurrectione posuisti in capi
te ei⁹. s. humanitate p quā est caput ecclie posuisti
coronā gliosam de lapide pcioso. s. ⁊ttuor lapides
preciosos ⁊ preciosas dotes ꝛ tinc ntē: quoꝝ lapi
dū primus est imortalitas ⁊ vita eterna. hāc vitaz
petijt xps filius tuus te qñ dixit clarifica me pat
Jo. xvij. ⁊. xvij. Sed tu pk tribuisti ei hāc imortali
tatē: q: tribuisti ei longitudinē dierū in seculū sē
culi. i. vitā in eternū: q: iāv̄tra ñ morief nec mors
vltra sibi dñabit: scōa dos fuit glia ⁊ claritas hāc
etiā dedisti sibi: q: magna est glia ei⁹ in salutari ⁊
saluatore xpo tuo. Imponēs ēt sup eū magnū de
core: per quē intelligit agilitas ⁊ subtilitas. ⁊ ipo
nes ēt gloriā per quā intelligunt oēs ⁊ttuor lapi
des pciosi ⁊ dotes hui⁹ corone corporis ipsi⁹ xpi:
q̄ propter magna est glia xpi in salutari. i. salutio
ne tua. i. quā in nra redēptiōe sibi tribuisti. ex qb⁹
⁊ttuor resultat glia totius corpis: deinde subdit

De con
sc. di. iiij
c. placu-
it ⁊. c. sc.

**Qm̄ dabis eū in bñdictionez in seculū secu
li: letificabis eum in gaudio cū vultu tuo.**

¶ Eū dicit qm̄ dabis. explicat duo dona q̄ xpus
accepit a pre rōne totⁱ humanitat⁹. Mā primo ac
cepit dotes aie. s. visionē diuine essentie. ⁊ fruitio
nē ⁊ ppetuā leticiā: ⁊ gaudiū in quib⁹ ꝓsistit tota
felicitas ⁊ beitudo vt dctm est psal. xv. hāc glām
accepit xps a principio siue cōceptiōis p vnionē ꝙ
bi de q̄ sp aia xpi habuit visionē matutinā. ⁊ꝓ ꝓfis
fruitionē ⁊ gliam pfectā essentialē. sed post resur
rectionē accepit xps a patre execution̄e ostensaz
⁊ ptātem cōmunicandi gliam corpis ⁊ aie suis mē
bris toibus fidelib⁹ q: per mortē ⁊ passionē meru
it vt oia supradicta vobis posset cōicare. ⁊ hoc est
qō ait ꝓpheta in isto locoꝝ ñr. o pē tu tribuisti fi
lio tuo regi nro desideriū cordis ei⁹ qm̄ ñ dististi eū
i bñdictionē. s. dulcedinis. i. i bñdictionē oim gen
tiū: vt posset oēs alios bñdicere gloriam corpis ⁊
aie ceteris cōicare. put fuit abrae promissum. s. in
semie tuo bñdicent oēs gētes. Gen. xxij. deinde
exprimit gloriā aie ⁊ etiam tot⁹ corporis cū dicit
letificabis eū in gaudio cū vultu tuo. i. in visione
vultus tui. Ex qua sine in qua visione resultat ⁊
ꝓsistit tota beatitudo. Oia supradicta. s. glām cor
poris ⁊ anime accepit xps a patre in premiuz siue
passionis vt eā nobis cōicaret: ⁊ q: in oīb⁹ his pf
cōpleuit desideriū xpi vt dctm est pri. Jō cōclu
dit ꝓpha. o pater omnia supradicta tu fecisti ⁊ cō

de peni.
di. j. c. ser
pens. ⁊
xciij. dist.
ꝙ acont

pleuisti in filio tuo. Cur hoc

**Quoniam rex sperat in domino ⁊ in mia
altissimi non commouebitur.**

¶ Eo ꝙ rex messias xps sperat. i. posuit spez suā
in te nr̄am salutē desiderādo ⁊ posuit spem i mia
altissimi. iō nunq̄ ōsideriū suū ꝓmouebit: nec fru
strabit. sed sp iplebit ⁊nunq̄ deficiet. ⁊ ly i mia du
plicit pōt ordinari indifferenter: vt sit sēsus qm̄ rex

xps sperat in dño ⁊ in mia altissimi. iō nunq̄ ꝓmo
uebit. aut sic qm̄ rex spat in dño pre: iō non ꝓmo
uebit nec frustrabit in mia altissimi: q: sp mia al
tissimi iplebit desiderium ei⁹ vt pz. ¶ Sed ꝟ pdcā obiectio
arguit ⁊ videt ꝙ pr̄ nō sp. impleuit desiderium xpi
nā ipse oranit in cruce p trāsgressorib⁹. ⁊ tñ ñ oēs
sunt saluati q: maior pars in sua infidelitate pmā
sit. Scōo arguit ꝙ xps nō adeptus est gliam cor
poris ⁊ a'e nec meruit eā p passionē: q: hāc habuit ⁊
meruit a pncipio siue cōceptiōis ppter vnionem
ꝺbi in quo videbat vultū pris ⁊ sp fruebat. Tertio
videt ꝙ lapides preciosi corone xpi nō sint nec di
cant dotes in co: cū ipse sit spōsus ecclesie ⁊ ñ spō
sa. Quarto videt ꝙ in xpo munq̄ fuerit spes: q: sp Rñdo.
facilit videbat ꝺbū ⁊c. ¶ Ad pmū dicēdū ꝙ sicut
in deo assignat duplex voluntas. i. duplex ordovo
luntatis quaz vna ꝺ: añs q̄ vult oēs boles saluos
fieri quā magr sniaz vocat voluntatē signi: ⁊ alia
ꝺ: volūtas ꝓnis quā magr appellat voluntatē bñ
placiti q̄ vult iustos saluare ⁊ ipenitētes dānare.
Ita parit in xpo in oibus fuit cōformis pri pone
batur duplex desideriū. s. añs qō respiciebat diuinā
miam ⁊ passionē suā qui desiderabat passionē
suā oibus pdesse ⁊ erat in eo desiderium ꝓnis re
spicies diuinā pdestinationē ⁊ iusticiā ⁊ obstinati
onē maloꝝ quo voluit diuine iusticie ⁊ pdestina
tioni ꝓformari. Et hoc ōsideriū dicebat deliberā
tiū. De pmo desiderio dicit xps. mat. xxvj. hierm
qties volui ꝝgregare filios tuos: sicut gallina cō
gregat pullos suos sub alis⁹ noluisti. ⁊ Luc. xxiij.
Pater ignosce his: q: nesciunt qd faciūt. De. ij.
ꝺo dicit saluator. Jo. xvij. Rat nō p his rogo tñ
sz p oīb⁹ q̄ credituri sunt. Ex q̄ pz ꝙ nō rogabat
nisi p fidelib⁹ ⁊ pdestinatis hoc desideriū xpi sem
per fuit ipletū. Unde sicut voluntas patris añs ñ
est necesse ꝙ semp impleat: sed semp iplet volun
tas ꝓnis. Ita pariter nō fuit necesse ipleri deside
riū añs xpi: sed ꝑm semp fuit impletū. Et de hoc
dicit ꝓpha desideriū cordis eius tribuisti ei ⁊c. xps me
ruit glo
riā cor
poris cui

¶ Ad scōm respondet sicut dictū ē psal. xv. ꝙ to
tā gliam corporis ⁊ aie habuit xps potestative: ⁊
meruit a principio siue cōceptiōis rōne vnionis. nā
nō solum ostendit gliam aie ante passionē. Sz do
tes ⁊ gloriam corporis. nā subtilitatē ostendit in
sua natiuitate. q: ex clauso vtero ṽginis exijt: ⁊ cla
ritatem ostendit in sua trāsfiguratiōe ⁊ agilitatez
quando super aquas siccis pedib⁹ ambulauit ⁊ i
passibilitatē quando miserunt lapides in eum iu
dei ⁊c. Et quo pz ꝙ per suā passionē non meru
it p se sed pro nobis ⁊ sic gloriaz resurrectiōis nō
acquisiuit potestatiue pro se: sz pro nobis ⁊ sic nō
passus est vt mereretur pro se sed vt satisfaceret
pro nobis ⁊ mereretur eo ꝙ ydabolus non erat
superandus per potentiam: sed per iusticiam: vt
inquit Aug. Unde si xps voluisset absq̄ morte ⁊
passione potuisset fieri immortalis. Ad tertium
dubium est dicendū ꝙ si predicte dotes comparē dotes in
tur ad xpm inquātū est caput ⁊ sponsus ecclesie christo.
tunc nō dicunt dotes nisi forte actiue inquātum
ipse tanq̄ sponsus ecclesie cōicat nobis in baptis
mo cū per fidem sibi desponsamur. Et tūc in no
bis dicuntur vere dotes: quia iam nobis promit-

spes ⁊ nō
fuit in
xpo.

de pe. d.
j. c. rea si
mem.

xxiij. q.
iij. quid
faciet.

d. xxv. c.
qualis.

**Inueniat manus tua oībus inimicis tuis
dextera tua inueniet oēs qui te oderunt.**

**Pones eos vt clibanum ignis in tempore
vultus tui: dñs in ira sua conturbabit eos
⁊ deuorabit eos ignis.**

**Fructum eorum de terra perdes: ⁊ semē eo
rum a filijs hominum.**

¶ Postq̄ superius ꝓpheta explicauit ⁊ pdixit
gliam quā xpus adeptus est p se ⁊ suis in sua re
surrectiōe. Nūc añt in scōa pte pdixit vltionē et
punitionē psecutoꝝ xpi ⁊ victoriā eius ⁊tra eos.
Ideo dicit: o xpe res noster inueniat manus tua
vltriz nocēs oibus inimicis tuis crucifixoribus
obstinatis. Et dextera. i. ptās tua inueniat ⁊ pu
niat oēs q̄ te oderūt: tā i capite q̄ in mēbris: ⁊ du
plici pena puniet eos: primo in aia: q: pones eos
vt clibanū ⁊ furnū ignis in tpe vultus tui. i. i die
iudicij qñ psentialiter veniens manifestus in ptāte
magna ⁊ maiestate q: tūc dñs cōturbabit eos cū
dicet. Ite maledicti in ignē eternum. Et ignis in
fernalis deuorabit eos. Quātū vero ad corpus p
des fructū eorum. i. filios de terra eoꝝ ⁊ posteritā
tem delebis a filijs hoim: ⁊ hoc facies per titum
⁊ romanos q: partem eorum consumes igne ⁊ fa
me ⁊ gladio ⁊ partem dispersos in captiuitatem
perpetuam ⁊ tali pena punies eos.

xxiij. q.
iij. ꝙ se
cundum.

**Qm̄ declinauerūt in te mala: cogitauerūt
consilia que non potuerunt stabilire.**

¶ Ipsi declinauerūt i te mala ꝓuicia ⁊ opprobria
⁊ falsa testimonia ⁊ flagella ⁊c. Et cogitauerūt ꝺ
te ꝓsilia q̄ nō potuerūt stabilire nec firmare nec p

runt p futura resurrectione q: tūc possident eas
vt pz apoca. xxj. gaudete ⁊ exultate q: venerūt nu
pcie agni ⁊ tūc absterget oēm lachymāte. Sed si
iste dotes essites in xpo cōparent ad pkemyl' ver
bū a quo aia xpi eas hz p vnionē psonalē tūc nō
incōuenit qn dicat dotes a verbo donate: q: ꝺbū
sē hz vt spōsus ⁊ humanitas xpi vt sponsa canti
coꝝ. iij. videre filie hierl'm Regē salomonē in dia
demate quo coronauit eū mater sua in die despō
satiōis sue. Et quo pz ꝙ incarnatio fuit q̄dā de
spōsatio i q̄ꝺbū desponsauit ⁊ vniuit sibi suppositā
liter illā bñanitatē quā munuit multiplici dote
⁊ lapide pcioso. Et sic isto mō isti lapides pciosi
pñt dici dotes in bñanitate xpi. Sz si cōparētur
ad ecclīam ⁊ mēbra inquātū xps est spōsus eccl'ie
tēōcat ista ipsi eccl'ie spōse sue: tūc in xpo nō dñr
dotes: sed fons gratiar⁹ principiū: sed inquātū sūt
mēbris donate ⁊ tori eccl'ie cōicate: tūc dñr ꝺdo
tes. Mā sicut verbū cōicat eas bñanitati xpi: ita
xps cōicat eas eccl'ie sponse sue. ¶ Ad quartū du
biū est dicēdū ꝙ spes pur est q̄dā virt⁹ theologi
ca de bonis futuris nō visis nō fuit in xpo: q: ab
instanti sue creationis aia illa semp nouit in ver
bo suam resurrectionē futuraz. Et ideo firmiter
⁊ certissime expectabat eam: ⁊ nō solūmodo vide
bat ⁊ expectabat suam resurrectionem. Sed etiā
nostram redēptionem. Et ideo talis spes in xpo
non dicebatur spes que est virtus theologica: sz
aliquid maius supra spem ⁊ fidem.

**Inueniat manus tua oībus inimicis tuis
dextera tua inueniet oēs qui te oderunt.**

**Pones eos vt clibanum ignis in tempore
vultus tui: dñs in ira sua conturbabit eos
⁊ deuorabit eos ignis.**

**Fructum eorum de terra perdes: ⁊ semē eo
rum a filijs hominum.**

¶ Postq̄ superius ꝓpheta explicauit ⁊ pdixit
gliam quā xpus adeptus est p se ⁊ suis in sua re
surrectiōe. Nūc añt in scōa pte pdixit vltionē et
punitionē psecutoꝝ xpi ⁊ victoriā eius ⁊tra eos.
Ideo dicit: o xpe res noster inueniat manus tua
vltriz nocēs oibus inimicis tuis crucifixoribus
obstinatis. Et dextera. i. ptās tua inueniat ⁊ pu
niat oēs q̄ te oderūt: tā i capite q̄ in mēbris: ⁊ du
plici pena puniet eos: primo in aia: q: pones eos
vt clibanū ⁊ furnū ignis in tpe vultus tui. i. i die
iudicij qñ psentialiter veniens manifestus in ptāte
magna ⁊ maiestate q: tūc dñs cōturbabit eos cū
dicet. Ite maledicti in ignē eternum. Et ignis in
fernalis deuorabit eos. Quātū vero ad corpus p
des fructū eorum. i. filios de terra eoꝝ ⁊ posteritā
tem delebis a filijs hoim: ⁊ hoc facies per titum
⁊ romanos q: partem eorum consumes igne ⁊ fa
me ⁊ gladio ⁊ partem dispersos in captiuitatem
perpetuam ⁊ tali pena punies eos.

**Qm̄ declinauerūt in te mala: cogitauerūt
consilia que non potuerunt stabilire.**

¶ Ipsi declinauerūt i te mala ꝓuicia ⁊ opprobria
⁊ falsa testimonia ⁊ flagella ⁊c. Et cogitauerūt ꝺ
te ꝓsilia q̄ nō potuerūt stabilire nec firmare nec p

bare: nā statuerūt te occidere ⁊ annihilare ⁊ abs
cere ingū tuum ab eis. Sed oppositū accidit eis
qñ per romanos fuerunt destructi ⁊ dedisti eos
in captiuitatem corporis ⁊ anime.

vj. q. j. c. qescite.

**Qm̄ pones eos dorsum: in reliquis tuis ꝑ
parabis vultum eorum.**

¶ Qm̄. i. ppterea pones eos dorsū pr̄icies eos re
tro a facie tua ⁊ ꝑparabis vultū eoꝝ i reliquijs tu
is. i. cū ydabolis a te relict⁹ ⁊ reiectis. q. d. ꝙ sicut
tu posuisti electos tuos in bñdictiōib⁹ ⁊ letificab
eos i gaudio cū vultu tuo: ita p oppositū iudeos
⁊ oēs obstinatos pones retro in maledictiōib⁹ pri
ciens eos a facie tua ⁊ ꝑparabis vultū eoꝝ in reli
quijs. i. inter demones a te relictos ⁊ reiectos vt
eū magna tristicia ⁊ dolore videāt horribiles pe
nas eoꝝ. Et nota ꝙ ꝓpheta appellat demones re
liquias dei: eo ꝙ fuerūt reliq̄e bonoꝝ angeloꝝ. s.
nā electi⁹ illis illi fuer⁹ relict⁹ ⁊ reiecti. ꝺinde sꝺdit

xv. q. j. c. reuerti. mini.

**Exaltare domine in virtute tua cantabi
mus ⁊ psallemus virtutes tuas.**

¶ Eū dicit. Exaltare dñe vocat regē xpm messiā
vt acceleret aduentū suū vt compleat oia supra
dicta. Jō dicit: o Reveni i carnē ⁊ resurge p⁹ mor
tē ⁊ passionē ⁊ exaltare in ṽrute tua in die ascēsio
nis. ⁊ tunc cantabimus ⁊ psallemus virtutes tuas
in hac ecclesia festiuitates celebrando: ⁊ exaltare
etiam in virtute tua in die iudicij ⁊ facta vindicta
de obstinatis cantabimus ⁊ psallemus virtutes
tuas in ecclesia triumphante.

xxv. dist. c. vnum ozarium s. alius.

**Deus deus meus respice in me
quare me dereliquisti longe
a salute mea verba delictoꝝ
meorum.**

¶ Huic psal. scōm. lxx. ꝓponitur
tal' titulus. s. in finē psal. dō ꝙ sus
ceptiōe vel assumptiōe matutia
⁊ tūc est sensus ꝙ dō fecit ꝺsic ꝑm dirigēs nos in
xpm q̄ est finis legis ⁊ susceptiōe mortis passiōis
⁊ p resurrectiōe per quā summo mane reassumpsit
corp⁹ gloriosum. Scōm vero hieronymū, victori
dō ps pro cerua matutina. ⁊ tūc est sensus ꝙ dō fi
li⁹ ysay fecit ꝺsic psalmū dirigēs ipsum ipsi messie
dauid in scriptura notato: ⁊ hoc fecit p cerua, ma
tutina: p quā intelligit humanitas xpi. Mā sicut
cerua magis tepestiue iter cetera animalia se reclu
dit, in latibulo ad dormiēdū. Sed summo mane, pce
teris surgit ⁊ saltat extēs a latibulo: ita pariter xps
deposit⁹ de cruce ꝺta añ occasū solis reposit⁹ ⁊
clausus est in sepulchro. Sed summo mane añ ortū
solis surrexit ⁊ saltauit ab eo ⁊ orto iā sole appa
ruit magdalene ⁊ postea ceteris aplis. Ā ¶ Sz
ad maiorē euidētiā est aduertēdū ꝙ xps in hoc ti
tulo hui⁹ psalmi ꝺ: cerua matutina rōne sollicitudis
Mā sicut cerua abūdat copia lactis p ceteris aia
lib⁹ qō multo labore ⁊ piculo acq̄rit ⁊ p ceteris ē
solicita circa hynulos alēdos ⁊ custodiēdos. Mā
summo mane surgit ad lactādos eos. Ita pariter
xps q̄si sine mēsura abūdauit copia lactis merito
rij sue mortis ⁊ passiōis ⁊ valde fuit sollicit⁹ circa
filios suos fideles liberādos ⁊ alendos. Et sum-

xxv. dist. c. vnum ozarium s. alius.

xps di
citur cer
ua.

mo mane post triduū surrexit de sepulchro ad la
crandū lacte glorie quos eduxerat de limbo t la
cte gre meritoꝝ sue passiōis quos liberauerat t re
demerat a pcō. Ēlū rone copie hui⁹ lactis doctri
ne sacramēcoꝝ nō solū xp̄s: sed et ecclesia t sacra
scriptura. ō: cerua puer. v. vbi sit cerua carissima
t gratissimus hynulus: ybera ei⁹ inebriēt te t in
amore ei⁹ delectare iugiter ꝛc. Ex quo p̄z q̄ sacra
scriptura t xp̄s t ecclia dicunt cerua in scriptura
Ex quo p̄z q̄ dauid nō temere appellat xp̄m ceruā
matutinā in titulo hui⁹ psalmi a quo eccl̄ia traxit
copiā lactis gratiarū t sacramēcoꝝ. Cōtēnēdi er
go sunt Rabini iudeoꝝ q̄ exposuerūt hūc psalmū
de populo iudeoꝝ afflicto sub assiuero tpe bester.
Et etiā theodorus hereti⁹ cōdēnatus est in con
cilio toletano q̄ exposuit ip̄m p dauid rege israel
Et ō magis est credendū euāgelistis qui allegāt
scripturā huius psalmi p xp̄i passiōe. Mat. xxvij.
t Joh. xix. allegant illud diuiserūt sibi vestimēta
mea t super vestē meā miserūt sorte: esse dictū de
xp̄o p pphetiā. Itē mar. xxvij. dicit q̄ xp̄s in cru
ce dixit principiū huius psalmi. i. hely: hely lama
zabatani. q̄ interp̄tatur deus deus meus quare
me dereliquisti. Et quo p̄z q̄ idē xp̄s qui incarna
tus pendēs in cruce dixit ista ꝟba hui⁹ psalmi: si
c idē per os dauid ante incarnatiōē dixit eadē
ꝟba. Et sic vtrobiq̄ loquit xp̄s in psalmo t euan
gelio in psalmo pphetizādo t in euangelio veri
tatē cōpletaꝝ manifestādo. Et ideo dauid in hoc
psalmo magis videt tepere hystoriam de passiōe
xp̄i q̄ pphetare. Preuidēs ergo dauid in spū to
tum mysteriū passiōis t resurrectiōis xp̄i t exor
diū t pfectū t pspertatē ecclesie introduxit xp̄s
ad loquendū t fecit hūc psalmū in quo principal
tria facit. Nā primo explicat totū mysteriuꝫ siue
passionis apud patreꝫ per modū q̄rele. Scōo pe
tit liberari per resurrectionē. Tertio promittit age
re gr̄as post beneficia recepta. Scōa ibi tu autē
dñe. Tercia ibi narrabo nomen tuum. Quantum
ad primū tria facit. Nā primo conqueritur se esse
derelictum a pre. Secūdo conqueritur se esse cō
temptū t irrisum a iudeis t militibus. Tertio con
queritur se multipliciter afflictuꝫ. Scōa ibi. Ego
autem sum vermis. Tercia ibi circūdederūt me vi
tuli multi. Sed anteq̄ veniamus ad expositionē
totius psalmi sunt p̄aduertenda t p̄supponenda
quedā principia cū suis regulis in plogo p̄mora
ta. Nā cū xp̄s sit in omnibus mediator dei t hoiꝫ
ideo in eo reperiūtur due mirabiles vniões: ex q̄
bus fiunt mirabiles locutiões t intellectu difficī
les. Nā primo humanitas xp̄i vnitur verbo diui
no vnitate p̄sonali. Et sic in xp̄o sunt due natu
re in vna sola persona. Et sic xp̄s habēs duas na
turas in vna sola persona: est perfectus deus t p
fectus homo. Et ideo ratione istarum duarū na
turarum cōicantur idiomata vtriusq̄ nature: qve
rificātur de eo ea que sunt dei t ea que sunt hois
Et sic dexp̄o verificantur ineffabiles locutiones
que videtur cōtrarie ad sensum quē faciūt in au
rib⁹ corpis. t nī sunt ve t catholice ad sensum in
d fiūt in. Ēlū de xp̄o vificat: q̄ est creator t crea
tura: t creator t nō creator: t q̄ est eternus t tpa-

Diuisio psalmi.

lis: t vificat de eo q̄ iste hō creauit mundū: t iste
deus est mort⁹ t passus ꝛc. q̄ inquātū hō est pas
sus: t inquantū deus creauit mūdū: sic etiā in illo
triduo mortis xp̄i de eo verificanē ineffabiles lo
cutiões primo q̄ alia xp̄i fuit realiter a corpore se
parata. Et sic fuit vere mortuus: t tū nā alia q̄ cor
pus erant verbo personaliter vnita p̄ consequēs
aiat corpus erātvna p̄sonaq̄ō est mirabile dictu. s.
q̄ anima t corpus non essent in se t inter se vnus
homo nec specifice vnita. t q̄ essent vna persona
in vno tertio. s. in ꝟbo: t ppter hoc magister sna
rum t multi magni viri concesserunt q̄ christus
fuit homo in triduo: isto modo q̄ non erat homo
in se post q̄ anima non informabat corpus: immo
realiter erat separata: t ideo ly in se anima t cor
pus non esset vnus homo: tū in verbo in quo per
sonaliter vniebantur erat vnus homo. Et sic sm
istos verbum erat homo: eo q̄ habebat animam
rationalē t corpus sibi personaliter vnitum: ly in
ter se vnum ab altero esset separatum. Sz iste hō
vere dicebatur mortuus. Quā quidem conclusio
nem plures magni viri non volunt concedere: eo
q̄ videtur dicere oppositum in adiecto. s. q̄ ste ho
mo t mortuus. Et ideo hoc relinquatur determi
nationi ecclesie. Sed vltra istam vnionem est alte
ra vnio facta inter xp̄m t ecclesiam: inquātū xp̄s
assumpsit ecclesiam non in vnitate p̄sonali. Sed
vnitate mystica t sacramentali. De qua vnione t
despōsatiōe dicit apl's: prima ad cor. vj. t ad eph.
iij. erunt duo in carne vna. Hoc sacramentū ma
gnum est: dico in christo t ecclesia. Et ideo ppter
hanc mirabilem vnionem etiā inter xp̄m verum
et membra sui corporis mystici communicantur
idiomata: t de ipso toto christo de capite p̄o to
to corpore mystico: t quolibet membrorum can
tantur t verificantur mirabiles conclusiões: q̄ vi
dentur false: immo etiam detestabiles t offende
re pias aures si intelligantur ad sensum quem fa
ciunt in auribus corporis: nisi pie intelligant ad
sensum in quo fiunt in auribus mentis fidelium
Unde sub tali sensu t pretextu ipse christus se di
cit peccatorem t derelictum a patre et peccata suo
rum dicit esse sua. Unde est valde aduertendum
sicut dictum est psalmo. xvij. q̄ septez modis xp̄s dicit xp̄s dicit
dicit peccata nostra esse sua non quo ad culpā q: peccata nra
nec peccauit in adam nec in se: sed quo ad penam esse sua.
inquantū p peccatis nostris voluit pati. Ēlū pri
mo modo peccata nostra dicit esse sua inquantus
aduocatus: sc̄ō inquantum p̄curator: tertio in
quātū fideiussor: eo q̄ obligauit se causam nostrā
aduocare t defendere t debitū p nobis soluere t
satisfacere: quarto tanq̄ pater p̄o filijs. Quinto
tanq̄ caput p̄o corpore et membris. Sexto tāq̄
sponsus p sponsa. Septimo tanq̄ dñs p̄o vasal
lis t seruis. Et etiam. Octano tanq̄ pastor p gre
ge: q: vnusquisq̄ istoꝝ obligatur defendere cau
sam sibi assumptā ad quā se obligauit: tō xp̄s his
omnibus appellatur in scriptura respectu nostri
Et ideo hec est causa quare xp̄s peccata nostra di
cit esse sua t loquit in persona ecclesie sponse sue
his ergo p̄suppositis aduertat lector q̄ xp̄s p to
tum istum psalmum loquitur inquantū hō in for

ma serui t non solum loquit inquantū xp̄s verus
t persona p̄uata. Sed ēt p̄sona cōis t inquātū ca
put t sponsus t dñs pastor t aduocatus t p̄cura
tor t fideiussor t p sua eccl̄ia t corpe mystico sibi
vnito. Et ideo xp̄s in hoc p̄o p̄cedit per modum
orationis t petitionis. Nam primo de se predicit
pphetice passionē t futurā resurrectionē suam.
Dolor duplex i nobis reperiturꝫ. Sed deprecatiue petit p̄o suis membris redem
ptionē t resurrectionē sue petit oia mēbra sua i
se redimi t resuscitari. Et sic nō solū per̄a nostra
sed etiā dolores nostros dicit eē suos. Et iō ē ter
tio aduertēdū q̄ duplex dolor reperitur in nobis
sc̄z dolor passionis t compassionis vn⁹ ergo dolor
passionis ē qñ caput dolet ex pp̄ria passione ce
rebri vel micranei vel alicui⁹ particule capitis q:
tūc caput dicit beu patior. Aliter dicitur dolor cō
passionis vt qñ malum est in pede vel in brachio:
q: tunc caput p̄patitur pedi vel alteri membro t
tunc dicit caput beu patior: i pede ꝛc. Et talis do
lor ē cōpassio. Ita pari modo in xp̄o capite nro
fuit t erat duplex dolor in illo triduo. s. passionis
put patiebat in corpore suo t in illa carne assum
pta t apta ad patiēdū. Alter fuit dolor cōpassiōis
q: p̄o nobis patiebat. t sic nō solū patiebat t tri
stabat in p̄pria carne ex verberib⁹ t flagellis. Sed
multomagis compatiebat nobis t miserie t ca
ptiuitati nostre ppter pctm. Et magis cōpatie
batur in mēbris vulneratis t afflictis a dyabolo.
Et sicut q̄nq̄ accidit q̄ homo patit in capite tm
aliquo mēbro. Sed caput magis condolet mem
bro q̄ sibi ipsi si i mēbro est fortior egritudo. Ita
piter xp̄s in triduo magis cōdolebat t cōpatieba
tur mēbris suis q̄ sibi eo q̄ erat maior infirmitas
mēbroꝝ q̄ sua. Nā sua erat corporalis: nostra au
tem spūalis: t ille patiebat in corpore. nos ꝟo in
anima. Et sic magis cōdolebat t patiebat nobis
q̄ sibi. Et ideo xp̄s in hoc psalmo magis loquit
vt caput t p̄sona cōis q̄ vt p̄sona p̄uata. t sic ꝟba
hui⁹ psalmi magis intelligenda sunt ad sensuꝫ
in quo fiunt q̄ ad sensum quē faciunt: q: sicut in
passione nō solum patiebat in se. Sed cōpatieba
tur magis nobis. Ideo nō solū cōquerit apud pa
trē de passione sua. Sed de cōpassione t miseria
nostra xp̄s ergo nō solū inquātū hō p̄o se. sed ēt
inquātū caput ecclesie p̄ suis mēbris cōqueritur
se esse a patre derelictū t nō exaudituꝫ. Unde ait.
o deus per vniuersal ē creationē t deus me⁹ p̄ spe
cialē fauorem t conservationē: respice in me q̄re
tu dereliquisti longe a salute t verita mea: q: pmisi
sti me a iudeis affligi t occidi. Et sic nō fuisti p̄o
pitius saluti t vite mee. immo longe factus es a
salute mea: q: totaliter in p̄rte iudeoꝝ me dere
liquisti: t mortī t passioni me obtulisti.

Deus meus clamabo per diē t nō exaudi
es: t nocte t non ad insipientiam mihi.

xxxviij. d. c. sedulo. t ō cōse. d. v. c. non mediocrē.

¶ Clamabo per diem in cruce t verba delictorū
meoꝝ in persona membrorum meorū peccatorū.
t clamabo clamore magno dicens verba supadic
ta. s. hely hely lamazabatbani. idest deus deus
meus: quare me dereliquisti. Et etiam clamabo i
cruce per diem. i. in die passionis dicens. Pater

ignosce his quia nesciunt quid faciūt. t desiderās
salutem omnium dico. in cruce: sitio. Itē nō solū
m die: sed etiaꝫ in nocte p̄cendēte clamabo pāt
si possibile est transeat a me calix iste t tū in oīb⁹
his non exaudies me nec exaudisti. Nam me a iu
deis affligi t flagellari t irrideri t crucifigi t occi
di permisisti. t pauci de iudeis t crucifixoꝝ⁹ me
is p̄o quibus oraui sunt saluati. nec etiaꝫ omnes
gentiles sunt illico conuer si: q: per centū annos
p̄o maiori parte permanserunt in sua superstitio
ne ecclesiam persequendo t affligendo ergo seq̄
tur q̄ non in omnibus me exaudisti: t per conse
quens me aliquando dereliquisti: quare me dere
liquisti t me non exaudisti.

xxviij. d. c. sedulo

Tu autem in sancto habitas laus israel.

¶ Laus t deus israel qui tanq̄ iustus iudex ha
bitas in sancto celo t solio tuo iudiciali scis sup
ple q̄ hoc nō otingit nec accidit nec debet iputa
ri mihi ad insipientiā. t culpam t delictuꝫ. s. q̄ pa
tiar hanc afflictionē t mortem q̄ sim derelictus t
non exauditus a te. quia tu qui habitas in sctō
scis q̄ ego numq̄ peccaui nec inuentus est dolus
in ore meo: q̄ nō mereoꝝ pati hanc afflictionē nec
mereoꝝ cōtēni nec dereliqui a te. Nota q̄ isti tres
versus non soli sunt difficiles in sententia ad in
telligendū. Sed etiā sunt difficiles in contextura
litterę ad ordinandum particulas adinuicem nec
nisiviꝫ reperi conuenientiam inter doctores in or
dinatione particularum istorum trium versuum.
Nam quidam ordinant ly longe a salute mea cū
ly verba delictorum meorum vt sit sensus. o deus
quid dereliquisti me q: verba delictorum meoꝝ⁹
sc̄z patriarchaꝝ t pphetaꝝ t oīum fidelīū petōꝝ
sunt longe a salute mea: q: oēs clamant q̄ debeo
mori t expectant meā passionē. Nam peccata mē
broꝝ meoꝝ exigunt q̄ moriar. Itē littera hiero.
hȳ longe a salute mea verba rugitus siue clamo
ris mei. q. d. q̄ verba rugit⁹ t clamoris que feci tā
in cruce q̄ in horto sunt longe a salute mea: quia
nō sunt audita. imo clamabo per diem t non exau
dies t nō est silentiū mihi. q. d. q̄ nō fuit mihi silē
tiū in toto illo die t nocte passionis. Sed semper
clamaui t tū nō exaudisti. o pater. q. d. q̄ in vanū
laboro t clamo. que quidem littera hyerony. licet
magis clara: tñ plura t altiora sacra p̄tinet trāsla
tio ipsoꝝ. lxx. vt p̄z in p̄ma expositiōe. Itē ly re
spice in me q̄ est. in nra trāslatiōe nō reperitꝫ ne
beeo. sed forsitan. lxx. voluerūt supplere ad deno
randū q̄ xp̄s in breui debebat liberari de illa affli
ctione: cōquerit ergo dicēs. o deus de⁹ me⁹ respi
ce in me cito liberādo. Nā qua de causa dereliqui
sti me t recessisti longe t salute mea: pbo q̄ dere
liquisti. Nā nō clamabo ꝟba mea. i. pctā mea. Sz
ꝟba delictorū meoꝝ. i. mēbroꝝ meoꝝ peccatoꝝ⁹
quasi dicat q̄ in cruce t in horto non deflebo nec
patiar nec clamabo p peccatis meis. Sed p pecca
tis mēbroꝝ meoꝝ t tamen non exaudies me
in tali clamore. sed ꝟbo non erit mihi ad insipien
tiam nec ad culpam: quia tu laus israel qui habi
tas in sancto solio iudiciali scis q̄ nunq̄ peccaui:
nec mereoꝝ hanc afflictionem. Deinde subdit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

xvj. dist. c. si quis vult.

In te sperauerūt patres nostri: sperauerūt ⁊ liberasti eos.

Ad te clamauerunt ⁊ salui facti sunt: in te sperauerunt ⁊ non sunt cōfusi.

¶ Cū dicit in te sperauerunt patres nostri reddit cām sue iuste querele arguens a maiori. Mas si pater exaudiuit patres veteri resta. ⁊ exaudiuit ⁊ liberauit eos de tribulatiōib⁹ suis ergo multo magis debebat liberare filium ⁊ exaudire in tali tribulatiōe eo ꝙ erat filius naturalis ⁊ iustus ⁊ innocēs. Quare qualiter permisit ipsum multipliciter affligi: ⁊ ideo primo probat ⁊ ostendit qualr deus exaudiuit ⁊ liberauit patres antiquos. Scōo qualiter pmi sit ipsum cōtēni ⁊ irrideri. Tertio pbat qualiē ipse est filius naturalis ⁊ iustus ⁊ innocēs. Quarto qualiter permisit ipsum multipliciter affligi: ⁊ in hoc cōsistit tota sua⁹ intelligētia huius prime partis principalis. Scōa ibi. ego aūt sum vermis ⁊ non homo. Tertia ibi. qm̄ tu es qui extraxisti. Quarta ibi. circumdederunt me vituli. ¶ Quantū ad primū ergo dicit. o pater qui habitas in sancto bene habeo ius querele. Mam oēs pres nostri sperauerunt in te ⁊ clamauerūt ⁊ tu exaudisti ⁊ liberasti eos de afflictione egypti de mari rubro. Unde clamauerunt ad te multotiens in deserto de terra promissionis cum tribularenf. Et sic clamauerunt ⁊ sperauerunt in te ⁊ tamen non sūt cōfusi nec frustrati in sua petitione q: semper liberasti eos aut per moysen aut per Josue: aut per iudices aut per reges: aut per zorobabel de babilonia: aut per machabeos de antiocho. Ego aūt nō fui exauditus: ꝙ fui reputatus tanq̄ vermis ⁊ nō hō ⁊ tan ꝙ opprobriū hominū ⁊ abiectio plebis: q: fui multipliciter contemptus ⁊ irrisus. Mam oēs videntes me sic a te derelictum ⁊ abiectū multipliciter deriserunt me primo in domo cayphe ⁊ anne dando mihi alapas. Deinde in domo pylati me arundine percutiendo ⁊ dicendo: prophetiza nobis xp̄e quis est qui te percussit. Item videntes me in cruce derelictum ⁊ abiectū locuti sunt labijs dicendo. Alios saluos fecit ⁊ nō pōt seipsū saluum facere. Si filius dei est descendat nunc ō cruce ⁊ credemus ei. Item mouerunt caput dicēdo aue rex iudeorum: ⁊ vatq̄ qui destruis templū dei ⁊ in triduo illō reedificas ⁊c. Et sic dixerunt si iesus nazaremus sperauit in eum. s. in deum ergo saluum faciat eum liberando de cruce quoniā vult eum idest postq̄ diligit deus pater tanq̄ filium naturalē sicut ipse dicit. Et his vbis ꝓz qualiter xp̄s dicit ⁊ cōqueritur se esse derelictus a patre in posse iudeorū ⁊ confusum ⁊ non exauditus ⁊ inde moti sunt iudei ad irridendum ⁊ illudēdū ei postq̄ viderunt ipm non exauditum ⁊ sic putarunt totaliter ipsum a deo abiectum ⁊ derelictus ideo hoc ei improperabant in cruce vt dictū est. Mam ideo iudei irridebant eum: quia putabant ipsum a deo derelictum ⁊ de hoc conqueritur hic xp̄s. Et quo patet ꝙ dauid hic magis videt recte historiam euangelicā ꝙpheticam. ℟ ¶ Et nota ꝙ is xp̄us fuerit verꝰ hō q̄ ad naturā tū q̄ ad gūationē fuit vermis. Mā sicut vermis gīat ex terra ex sola influentia celesti. Ita xp̄s fuit genitus in vtero virginali sine patre carnali ex puris sanguinib⁹ solo opere spiritussancti: ideo dicit xp̄s.

Ego autem sum vermis ⁊ non homo: opprobrium hominum ⁊ abiectio plebis. Arg. de pe. di. ij. §. j. c. ij. xv. qō. v. c. j. ⁊ de pe. di. iij. §. oppo nitur.

Omnes videntes me deriserunt me locuti sunt labijs ⁊ mouerunt caput.

Sperauit in domino eripiat eū: saluum faciat eum quoniam vult eum.

¶ Ego aūt sum vermis ⁊ nō hō. i. genit⁹ ad modū vermis ⁊ nō per coitū ad modū hoīs. ⁊ iō sicut xp̄s nō habuit patrē carnalē in terris. Ita nō habuit defensorē. Deinde cū dicit qm̄ tu es ostendit se esse vnicū filiū naturalē ⁊ iustū sine peccato. Mā sicut supradictū est xp̄s nullū habuit alium patrem in terris nisi solum deum quoperante spūssancti formante ipsum in vtero virginali. Ex quo patet ꝙ est filꝰ dei naturalis ratione persone ⁊ ratione formationis. Secūdo sequit ꝙ xp̄s est iustus sine peccato nature et psone: quia nō ex opere Adam natus est. Sed ex opere ⁊ virtute spūssancti. Et ideo sicut nulli peccato, erat obnoxius: ita nullē pene erat reus. Ex quo patet ꝙ non erat derelinquendus a patre: sed in omnibus exaudiendus. Et hoc est quod dicit hic. O pater tu non debes me derelinquere: nec orationem ⁊ personam meam contēnere qr sum filius tuus naturalis: ⁊ iustus sine peccato.

Quoniam tu es qui extraxisti me de ventre spes mea ab vberibus matris mee. xvj. dist. c. nasci.

proiectus sum ex vtero.

¶ Tu es ille q̄ extraxisti me de ventre ⁊ vberibus matris mee: ⁊ nullꝰ aliꝰ pr̄ carnalis extraxit me qr non habeo pr̄z carnalē in terris. Et ideo ex vtero matris mee pie⁹ sum in te solum. i. tibi soli ⁊ nulli alteri datus sum filius. Et ideo subdit.

De ventre matris mee deus meus es tu ne discesseris a me. De con se. di. iij. c. vltimo

¶ Tu solus es deus meus a principio conceptionis de vētre matris mee. q: in eodē instāti in quo fuī creatus fui vbo personaliter vnitus ⁊ sic simul fui creatus ⁊ assumptus: ⁊ per cōsequēs nulli peccato obnoxius: ergo postq̄ tu es pater meus naturalis: ⁊ filꝰ iustus sine peccato: ne discesseris a me ⁊ ne derelinquas me.

Quoniam tribulatio prima est: quoniam non est qui adiuuet. iij. q. j. c. nulli. Et xvj. q. vj. visis.

¶ Quoniam tribulatio prima est mihi. ⁊ quoniam nullus alꝰ est qui adiuuet nisi tu q̄ es pr̄ me ergo ne discesseris a me tu ne derelinq̄s me i agone passionis. Sed exaudē me. Ex supradictis patet ꝙ de duobus conqueritur xp̄s primo quia pater dereliquit eum. Secundo ꝙ non exaudiuit eum. Tertio quia cum ēet filius naturalis ⁊ iustus sine peccato permisit eum derideri ⁊ affligi. ℟ Si

contra p̄dicta arguitur ⁊ videtur ꝙ xp̄s nūq̄ fuit a patre derelictus sicut ipse ꝓquerit. Mā ipemet dicit. Job. vij. pater semp mecū est: ⁊ ita nō solū non me dereliquit. Item cōtra illud ꝙ dicit ꝙ non fuit exauditus in sua ōone arguitur. Mā aplꝰ dicit ad Heb. v. ꝙ xp̄s in diebus carnis sue preces supplicationesq̄ ad eū qui possit illū salū facere a morte cū clamore valido ⁊ lachrymis offerens exauditus est pro sua reuerētia. Et sic videt ꝙ qñ dixit pater si possibile est trāseat a me calix iste ⁊ qñ cū clamore valido dixit heli heli ⁊c. id est deus deus meus quare dereliquisti me: tūc fuit exaudi tus cōtra illud qō dictū est psalmo p̄cedenti sz̄ desiderium aie tribuisti ei ⁊c. Tertio vr̄ ꝙ iniuste ⁊ frustra cōquerat xp̄s apud patrē in toto isto psalmo q: ab initio sciebat oia que vētura erāt in eū ⁊ traditus est spōte q: ipse voluit. Esa. liij. ¶ Ad ista tria dubia respondet sicut dictū est in pambulis expositionis huius psalmi ꝙ pter istas duas vniones que reperiūtur in xp̄o scil⁹ humanitatis ad verbū ⁊ capitis ad membra cōmunicātur idiomata. Ideo in scripturis sūt mirabiles ⁊ ineffabiles locutiones que videnf non solum false. Sed etiā cōtrarie ad sensum quē faciunt nisi intelligā tur ad sensum in quo fiunt. ¶ Ad primū est ergo dicēdum ꝙ xp̄m a patre esse derelictū stat dupliciter: vno modo in mēbris. Et sic manifestum est ꝙ totū suum corpus mysticū ⁊ totū genus humanum fuit derelictū ⁊ abiectū in potestate diaboli in adam: que derelictio durauit vsq̄ ad xp̄m. Et isto modo xp̄s dicit se derelictus propter delicta suoꝝ mēbrorū ⁊ loquitur hic tanq̄ caput q: sponsus ⁊ pastor ⁊ aduocatus ⁊ procurator ⁊ fideiussor. ideo peccata nostra dicit esse sua nō quo ad culpā sed quo ad penam q: pro nobis debitū soluit ⁊ satisfecit. Scōo modo talis derelictio potest intelligi de derelictione psonali. sz̄ ꝙ fuerit derelict⁹ in psona: sed hoc pōt etiā dupl̄r intelligi vno mō ꝙ fuerit derelict⁹ in vbo quātū ad vnionē psonalē ⁊ quantū ad gratiā ⁊ talis locutio est falsa: q: vbū numq̄ reliquit aiam in inferno: nec corpus in sepulchro q: vtriq̄ fuit sempvnitum. quia qō semel assumpsit nunq̄ reliquit vt dictū est. psalmo. xv. ⁊ per cōsequens nunq̄ reliquit humanitatē quo ad gratiam. q: semp xp̄us fuit plenus gratia de tali ergo derelictione dicit xp̄s. Job. vij. pater semp mecū est ⁊ nunq̄ me dereliquit solum. Secundo talis personalis derelictio potest intelligi quātū ad penam ⁊ passionē. Et sic est dicendū ꝙ pater dereliquit eum in potestate iudeorum in illo triduo ad mortem ⁊ passionē perferendā sz̄. Et ideo dicit xp̄s iudeis hec est hora vra ⁊ ptās tenebrar⁹ Matth. xxvj. Item filius fuit derelictus in triduo inquātum omnes potentie relicte sunt vnaquecq̄ in sua operatione ne aliam impediret vt ait dama sceni. libro. iij. Mā sicut pars intellectiua summe fruebatur. Ita pars sensitiua summe dolebat affligebatur. ergo xp̄s dicit se esse derelictū in mēbris quantum ad culpam ⁊ in persona quantū ad personalem vnionem ⁊ gratiā. Sed quantum ad penam pro nobis soluendam. ¶ Ad secundū dubium est dicendum ꝙ mysterium illius orationis

Hilio. xp̄s a patre derelictus stat dupliciter

no. ℟ xp̄i ōrone.

christi quādo dixit pater si possibile est trāseat a me calix iste. est ita grāde ⁊ ineffabile ꝙ licet multi doctores conati fuerint ipm declarare: tamen semper remanet aliqua difficultas. Et ideo videtur mihi semp recurrendū ad suprādictam regulā de sensu verboꝝ in quo fiunt ⁊ non quē faciunt qñq̄ in sacra scriptura. Mam si talis locutio intelligat ad sensum quē facit in auribus corporis esset manifeste falsa. Mas sonat ꝙ xp̄s prius timēdo mortem rogauit patrē vt transiret calix passionis a se vt nō pateretur mortē tam horribilē. Sz̄ postea videns voluntatē patris voluit sibi conformari et obedire ⁊ dixit fiat voluntas tua ⁊c. sed si sic cū tali discursu rei intelligat esset locutio falsa. Primo qr xp̄s ab initio sciuit ꝙ deus sic determinauerat: ⁊ hoc ipse apostolis reuelauerat ⁊ad passio nem venerat cū secreto dixit discipulis. Ecce ascēdimus hierosolymā ⁊ filius hois tradetur ⁊c. Et sic oratio sua fuisset frustra ⁊ indiscreta ōrādo cōtra voluntatē ⁊ determinationē patris: ⁊ contra id qō retractari non poterat. Item sequeretur ꝙ tunc xp̄s pdidisset charitatē erga genus hūanū: qr sciebat ꝙ aliter non poterat redimi nisi p suā passionē. Est ergo intelligēda illa oratio⁹ petitio xp̄i ad sensum in quo fuit facta. ℟ ¶ Ad cuius intelligentiā est aduertendū ꝙ volūtas xp̄i duobus erat vnita. Mam primo erat vnita verbo personaliter: ⁊ paterne voluntati p charitatē ⁊ gratiā. Et sic per talem vnionem semper fuit conformis diuine voluntati. Secundo erat vnita appetitui sensitiuo essentialiter inquantum radicaliter ambe iste due potentie fundabantur in essentia ⁊ substantia anime: ⁊ ideo voluntas per talem vnionem semp̄ compatiebatur appetitui ⁊ carni in omnibus tormentis ⁊ afflictionibus. Et sic in tota illa passione xp̄s simul fruebatur ⁊ patiebat. Mā respectu diuine vnionis fruebat voluntas ⁊ respectu carnis patiebatur. Ita pariter inquantū erat verbo vnita personaliter ⁊ per gratiam semper fuit conformis diuine voluntati. ⁊ obediēs in omnibus nec fuit aliquod instās in quo volūtas xp̄i nō conformaretur diuine volūtati. Illi quia caro xp̄i ⁊ appetitus sensitiuus qui dicitur quedā voluntas naturalis vehementer dolebat ⁊ patiebatur in tormentis. Ideo naturaliter exhorrebat ⁊ timebat mortē qr omne animal naturaliter appetit permanere ⁊ mortē pernicieq̄ deuitare nitit. Ideo caro siue appetitus sensitiu⁹ persuadebat voluntati vt se retraheret a tali passione ⁊ morte qr vt dictum est omnes potentie derelicte sunt in suis propriis ⁊ naturalibus operationibus. Sed voluntas xp̄i licet cōpateretur carni in tali dolore: tamen nolebat sequi eius appetitū ⁊ suasionē Sed totaliter decernebat deliberabat impleret sequi voluntatē patris sz̄ pati pro nobis cuius magna obedientia ⁊ charitate: ⁊ hoc est qō d: Luce. xxij. ꝙ cepit tedere ⁊ pauere quantum ad carnē ⁊ factus est in agonia quantum ad totū qr caro suadebat ⁊ voluntas compatiēdo carni nō consentiebat. Sed voluntatem patris adimplere firmiter statuebat. Et tunc dicit pater si possibile est transeat a me ⁊c. Que quidem oratio ⁊ locutio nō fuit

deꝛpiva luntate.

Universidad de Deusto
Biblioteca

mortis excusatiua: ꝫ naturalis timoris ⁊ vehemē tis doloris expressiua. Volens ostēdere se veram carnē habuisse: ⁊ pro nobis vehemēcē dolorem sustulisse: ⁊ se obtendere patri paratū obedire. Et ad talē sensum plata fuit illa oratio. Cuius sensus est iste. ō pater ly caro infirma naturaliter expauescat ⁊ timeat mortem ⁊ si possibile esset vellet hūc calicē passionis transire ⁊ excusare tñ ego nolo cōdescendere ⁊ parcere carni nec cōformare voluntatē meā cū appetitu sensitiuo. Sed cum tua voluntate. Nam licet caro sit infirma tñ spiritus promptus est ad obediendū tibi ⁊ patiēdū p genere humano. Et ideo non fiat sicut ego volo. i. sicut caro suadet. Sed sicut tu vis ⁊ precipis: ⁊ ab eterno ꝓordinasti: ⁊ per ora prophetarū ꝓdixisti. Et quo ꝓz ꝙ voluntas xp̄i simul cōpatiēdo carni ⁊ sensualitati obediebat ⁊ cōformabatur patere voluntati cui erat vnita per charitatē ⁊ gratiā. Et sic illa locutio siue oratio xp̄i non fuit mortis excusatiua sed cōpassionis ad carnē ⁊ conformitatis ad paternā voluntatē expressiua: ⁊ hic est principalis sensus huius orationis: sed ꝑter supradictū sensum adhuc illa oratio cōtinet tria alia mysteria. q; explicat duplex desideriū in xp̄o ꝙz desideriū antecedēs quo desiderauit ⁊ voluisset calicē siue passionis ad oēs homines transisse. ⁊ oēs saluasse. Sed ex consequenti ostendit desideriū tuo luntatem deliberatā qua voluit tantū saluare predestinatos ⁊ penitētes. Tertio per illam oronem dedit nobis doctrinā vt discamus carni non ꝺdescendere. Sed diuine voluntati obedire. Quarto dedit doctrinam omnibus martyribus ⁊ omnib? fidelibus vt ex propꝛijs viribus nō ꝓsumant aggredi mortem absq; diuino auxilio inuocato. Ex supradictis patet quid sit dicendum ad argumentum: nam christus in illa oratione non postulauit mortem ⁊ passionem fugere: sed ostendit se infirmitati carnis nō cōdescēdisse sed patri obedisse ⁊ redemptionem pro omnibus postulasse: ⁊ sic exauditus fuit pro sua reuerentia ⁊ sua petitio deliberata semper fuit completa. ¶ Ad tertium dubium ⁊ argumentum est dicendum per eandez regulam ⁊ rationē ꝙ querela quam xp̄s videtur facere in isto psalmo nō est indignatiua nec iniurie deputatiua. Sed patris ⁊ filij charitatis expressiua ⁊ admiratiua. quia vult ostēdere ꝙ tanta fuit charitas patris erga genus humanum ꝙ ꝓpio filio suo non pepercit. Sed pro nobis ipsum morti tradidit ⁊ tanta fuit obedientia filij ꝙ maluit patri ꝙ ꝓprie vite cōplacere: ⁊ hoc nobis manifestatur nos sibi magis reddat obligatos. Ex dictis in ꝓmo dubio patet: ꝙ patrem filiū derelinquere nihil aliud fuit nisi ipsum morti traderet iudeis potestatē vt ipsum affligerent cōcedere. Item ex secundo dubio ꝓz ꝙ xp̄m vt calix ab eo transiret et patrē rogare nihil aliud fuit nisi cōpatiendo carni simul patri obedire. Item ex tertio ꝓz ꝙ xp̄m p modum querele suam afflictionem apud patrem exponere nihil aliud fuit ꝙ charitatē patris erga genus humanum admirari ⁊ explicare.

xvj. q. ij. ca. vltis ibidem.

Circūdederūt me vituli multi: tauri pin

gnes obsederunt me.

Aperuerunt super me os suum sicut leo rapiens ⁊ rugiens. de pe. d. ij. ſi etiã.

Sicut aqua effusus sum: ⁊ dispersa sunt omnia ossa mea.

Factum est cor meum tanq̄ cera liquescēs in medio ventris mei.

¶ Christus in hac parte explicat suā afflictionez ⁊ quasi hystorice texit discursum siue passionis incipiēs a captiōe vsq; ad mortē inclusiue. ¶ Ad cuius intelligētiā est notandum ꝙ xp̄s quatuor nominibus appellat iudeos psecutores: appellat enim vitulos. tauros. canes. ⁊ leones. Vñ per vitulos intelligit ministros: qui eū cum petulantia ceperunt: ⁊ appellat tauros ipsos principes ⁊ phariseos a pinguedine ⁊ potentia. leones añe appellat eosdem ꝑpter iracundiā ⁊ furiam cum qua in ipsum irruerunt. canes vero eos appellat a mordacitate ⁊ latratu. quia semper cōtra ipm latrarunt ⁊ momorderūt. Dicit ergo xp̄s o pater quare me dereliquisti in potestate iudeorū: qm̄ multi vituli circūdederunt me in orto ⁊ ligauerūt me ⁊ trahētes per terrā ad annam ⁊ cayphā me duxerunt: ⁊ ibi tauri pingues id est principes sacerdotū. Scribe ⁊ pharisei qui dicunt tauri ꝑter potentiam ⁊ sacerdotium. ⁊ dicuntur pingues a pinguedine diuitiarum ⁊ munerum ⁊ oblationū. Isti tauri pingues isti vituli scilicet eozū ministri obsederunt me in domo anne ⁊ cayphe ⁊ ibi aperuerunt sup me os suum superbi ⁊ iracundi sicut leo rugiens cōtritia ⁊ opprobria inferendo ⁊ falsa crimina imponendo ⁊ blasphemum appellando. Unde sicut leo rugiens ⁊ rapiens trahit ꝓdam per terram ⁊ lacerat ⁊ laniat. Ita me trahebant per terrā cedendo spuendo collaphizādo ⁊ capillos euellendo instantiā ꝙ sicut aqua effusus sum ⁊ omnia ossa mea dispersa. i. tracta sunt super terrā. quia ex nimio labore tribulatione perfusus sum sudore sicut aqua quia intantum abundauit in me sudor ꝙ videbar perfusus in toto corꝑe sicut aqua madidus. Item sicut aqua immunda effunditur ⁊ ꝓiicitur extra domum. Ita ego fui effusus ⁊ ꝓiectus super terram tanq̄ inutilis ⁊ despectus. Item nō solum ossa mea materialia ⁊ personalia fuerunt dispersa. Sz etiam omnia ossa mea mystica id est omnes apostoli fuerunt dispersi. quia me relicto omnes fugerunt. Et sic in tali afflictione factum est cor meum tanq̄ cera liquescens in medio ventris. i. corꝑis mei. Nā sicut cera liquescēs a calore ignis non potest resistere: ita ego ex nimio labore debilitat? non poteraz ei resistere: nec super pedes meos stare. Nam.

Aruit tāq̄ testa virtus mea: ⁊ lingua mea adhesit faucibus meis: ⁊ in pulverem mortis deduxisti me. de pe. d. iij. c. iter hec.

¶ Exhaustis oibus viriꝫ? cordis tota virtꝰ mea aruit ⁊ exsiccata fuit tāq̄ testa. Nā sicut testa nucis vel cuiuslibet fructus aret ⁊ siccat exhausto humore. Ita totū corꝑus meū aruit ⁊ factum est macillentū naturalibus viribus exhaustis. Et sic

equenter cadebam in terram: eo ꝙ spūs vitales deficiebant in corde: ⁊ motiui in musculis ⁊ aiales deficiebant per totum corꝑus: ⁊ sic non solus non poterā me sustentare ex defectu virtutis. Sz nec etiam poteram loqui. Et ideo adhesit lingua mea faucibus meis. Et vlterius nō fuisti contentus de tāta afflictione: sed etiā in puluerem mortis deduxisti me cōcedēs iudeis potestatē vt me crucifigerent. Nam mane facto.

Quoniam circūdederunt me canes multi: consilium malignantium obsedit me. xvj. q. ij. vltis.

¶ Circūdederūt me canes multi. i. iudei mordaces ⁊ contra me latrātes tāq̄ canes ⁊ consilium malignāriū scribarū ⁊ phariseoꝝ obsedit me. De quo consilio malignantiū dixit Jacob Genē. xlix. Symeon ⁊ Leui. vasa iniquitatis bellantia in cōsilia eoꝝ nō veniat aia mea ⁊c. eo ꝙ scribe ⁊ pharisei erant futuri de symeon ⁊ sacerdotes de leui vt patuit psal. h. Ideo ait xp̄s ꝓ os dauid. Circūdederunt me canes multi: consilium malignāriū obsedit me: ⁊ facto cōsilio tradiderūt me pōcio pylato presidi: ⁊ tāq̄ canes latrātes ⁊ rabidi dixerunt crucifige crucifige eum: quia si hūc dimittis non es amicus cesaris. Unde pylatus timens accusationem populi me flagellatum ad crucem et mortem destinauit in qua cruce. Judei sunt persecutores xp̄i.

Foderunt manus meas ⁊ pedes meos: dinumerauerunt omnia ossa mea. matthe. xxvij. c. Job. xix

Ipsi vero considerauerunt ⁊ inspexerūt me diuiserūt sibi vestimēta mea ⁊ super vestem meam miserunt sortem. xvj. q. vij. ca. ſicut dñi vestimentū.

¶ Foderunt ⁊ clauis perforarunt ⁊ penetrarunt manus ⁊ pedes meos: ⁊ extendentes ⁊ trahētes brachia mea ⁊ pedes meos supra crucem: ad loca clauoꝝ dinumerauerunt ⁊ delocauerūt ⁊ diuisere runt oia ossa mea. ipsi vero iudei inspexerunt me ⁊ cōsiderauerūt me mortuū. Et sic despexerunt. Item ipsi gentiles ⁊ ministri circūdantes cruces viderunt me nudum in cruce pendentē: ⁊ confide raverunt ⁊ putauerunt me esse a deo despectus ⁊ abiectū: ⁊ sic despexerunt me: ⁊ tunc milites ⁊ ministri pylati diuiserunt sibi vestimenta mea vnusquisq; partē suā diripiēdo: ⁊ super vestem meam miserunt sortē. ℞ ¶ Ad cuius intelligentiā est aduertendū ꝙ christus habebat duas vestes. s. exteriorem quā palliū vocabat que totū corꝑis superius tegebat ⁊ habebat tunicā inconsutilē qua iuxta carnē interius cogebat: milites ergo diuiserūt sibi in partes vestimenta exteriora. s. palliū. vt ait Joh. euāg. Sed non diuiserūt tunicā interiorem eo ꝙ erat inconsutilis desuper contexta per totū Sed miserūt sortē super eam: ⁊ sic vnus militum accepit eam tantū in sortē. Quod totum factū est in maximum mysterium ⁊ sacramentū: quia ꝑ illa vestimenta significabatur totū mysteriū sacre scripture veteris testa. Nam ꝑ illa vestimēta superiora significabatur litteraverte. te. Et per tunicā inconsutilē significabatur veritas euāgelica clausa ⁊ cōtecta sub littera superficiali. Nā sicut palliū tegebat tunicam inconsutilē tāgentem carnem Christ? habebat duas vestes.

christi. Ita littera superficialis veteris testamēti tegebat legē euāgelicā ⁊ omnia mysteria passionis christi ⁊ ecclesiastica sacramenta in quibus realiter ⁊ virtualiter christus cōtinet. Et sic lex euāgelica dicit tunica inconsutilis christi desuper cōtexta per totum continens realiter xp̄m in sacramentis: ⁊ ideo vestimenta superiora fuerūt diuisa et lacerata ad denotandū ꝙ lex moysi quantū ad litteraz fuit per partes rupta ⁊ lacerata ⁊ diuisa ꝓ hereticos ⁊ infideles: quia vnusquisq; eorum ly suam partem. Unde sarraceni habent circūcisionem ⁊ quasdam lotiones: ⁊ quidam alii heretici ad huc seruant sabbatū ⁊ quedā alia cerimonialia. ⁊ etiam iudei moderni ⁊ thalmudiste lacerarūt illā vestem veteris testamenti trahentes in partes suas partes abenazdra cordubensis ⁊ Ra. sa. ⁊ Rabi moyses de egypto q̄ glosant illā legē ad sensus sectarios. Et sic magnū scisma est inter eos. Sed tuni cā inconsutilē. s. legem euangelicā nullus vnq̄ potuit lacerare nec porte inferi aduersus eam potuerunt prevalere: quia veritas euangelica semper manet inconcussa fundata supra firmam petram. Sed etiā est aduertendū ꝙ illa tunica inconsutilis non cecidit in sortem alicui iudeo: sed vni militum qui erat de populo gentili: ad denotandū ꝙ sors euangelica ⁊ fructus passionis nō cecidit in populo iudeorū: sed in populo gentili ad finē cōuersō. Preterea q; sortes predestinatiōis non ceciderunt nisi in preclaris christianis vt dictus est psalmo decimoquinto.

Tu aūt domine ne elongaueris auxiliū tuum a me: ad defensionem meā conspice. h. q. vlt. testes. xx iij. q. j. c que diuinor. argu. de ose. di. ij teratur

Erue a framea deus animā meā: ⁊ de manu canis vnicam meam.

Salua me ex ore leonis: ⁊ a cornibus vnicornium humilitatem meam.

¶ Hec est secunda pars principalis huius psalmi in qua christus petit liberari per resurrectionē que fuit finis omnium afflictionū. Unde dicit: tu aūt domine pater ne elongaueris: idest ne differas auxiliū tuum a me: sed cito conspice ad defensionez meam tertia die me suscitando. ⁊tu deus erue animam meam a framea ⁊ gladio mortis: sz ab illa sententia data in adam in qua dictum est: pulvis es ⁊ in puluerem reuerteris: ⁊ erue vnicam aiam meam de manu canis infernalis: ne detineat eaz in inferno sicut detinuit alios propter peccatum ipsius adam. Et ideo canis infernalis non potest animam meam iure detinere: eo ꝙ est vnica ⁊ sola nulli peccato obnoxia non solum in persona: sz nec etiam in natura: eo ꝙ ex opere Adam natus non sum: ⁊ ideo sum solus inter mortuos: liber a morsu canis infernalis. Et libera me etiam ō ore leonis tartarei ne deuozet ⁊ absorbeat me: ⁊ libera etiam humilitatem meā a cornibus vnicornium. Infernus seu dyabolꝰ tribus nominibus ꝺz.

¶ Ad cuius intelligentiaz est notandū ꝙ christus tribus nominibus appellat infernū siue dyabolum. appellat enim ipsum canem ⁊ leonem: ⁊ vnicornem: ⁊ hoc ratione proprietatum istorum trium animalium. Est enim dyabolus ⁊ infernus

Universidad de Deusto
Biblioteca

immundus ⁊ obscenus per luxuriã ⁊ mordax ⁊ latrãs per auariciã sicut canis. Item est dyabolus iracundus ⁊ inuidus sicut leo: ⁊ est superbus ⁊ elatus sicut unicornis qui nõ patit priorẽ nec equalẽ in itinere: sed vult ꝙ oia alia ipsius post tergũ se quãtur: nec patitur etiam consortẽ secũ in latibulo. Cũ ergo dyabolus oia supradicta vitia hoibus suadeat: nõ debet de iure cruciare nec in inferno tenere nisi solos immũdos ⁊ luxuriosos ⁊ auaros ⁊ inuidos ⁊ iracundos ⁊ superbos. Ex quibus ꝑz ꝙ infernus de iure nõ poterat xp̃m detinere: cũ ab oĩbus supradictis vitiis esset liber ⁊ immunis: immo erat mũdus ⁊ mitis ⁊ humilis. hoc est ergo qõ allegat xp̃s apõ patrẽ dicẽs. Eruernicã aiã meã fine pcõ de manu canis: eo ꝙ est vnica fine petõ ⁊ libera me de ore leonis: ⁊ a cornibus vnicornium: q; mitis sum ⁊ humilis corde. Est vlterius aduertẽdũ ꝙ xp̃s in hac parte nõ solũ petit supradicta ypphetice in ꝑsona sui: sed etiam deprecatiue orat patrẽ in persona mẽbrorũ vt liberet fideles suos a supradictis vitiis ⁊ de penis inferni per passionem suã ⁊ ecclesiastica sacramenta.

Heb. ij. c.

Narrabo nomen tuum fratribus meis: in medio ecclesie laudabo te.

¶ Hec est tertia pars principalis i qua xp̃s ꝓmittit se agere post beneficia recepta. Et ¶ Ad cuius intelligentiã est notandũ ꝙ quattuor fecit xp̃s in suo aduentu ⁊ post resurrectionẽ suã. Primo q: ipse manifestauit nomẽ dei in sua predicatione et aperuit apostolis sensum ⁊ scripturas vt ꝑz Luc. xxiiij. ⁊ misit eos ad predicandũ per vniuersũz orbem. Quar. vltimo. Scõo q: vna ecclesia fuit adunata. ex iudeis ⁊ gẽtilibus: immo totus ppl's gẽtilis venit ad fidẽ. Tertio ꝙ nomẽ dei fuit laudatũ a solis ortu vsq; ad occasum. Quarto ꝙ solũ ⁊ verum sacrificium. s. eucharistia fuit oblatũ in vniuersali ecclesia a solis ortu vsq; ad occasum cessantibus cerimonialibus ⁊ idolatria. Dicit ergo xp̃s: o pater postq̃ incarnatus narrabo nomẽ tuũ fratribus meis apostolis. primo in mẽsa anteq̃ patiar. Unde Johã. xvij. Pater manifestaui nomẽ tuũ hominibus. Item Jo. xv. vos aũt dixi amicos q: quecũq; audiui a pre meo nota feci vobis. Sz magis narrabo nomẽ tuũ fratribus meis qñ aperiaz eis sensum ⁊ scripturas post meã resurrectionem: ⁊ mittam eos ad predicandũ euangeliũ oĩ creature. Et sic laudabo te o pater annũciãdo mirabilia ⁊ secreta tua in medio ecclesie. Tño apostolorũ ⁊ discipulorũ. Scõo in medio totius ecclesie ex gẽtilibus cõgregrate: ⁊ ideo oẽ semẽ israel non solum fm carnem: sed etiã fm spiritum ⁊ promissionem timeat. i. tunc timebit eum. s. deum patrem: quoniam non spreuit nec despexit orationẽ mei pauperis: immo exaudiuit me: q: me resuscitauit: ⁊ passionem meam in salutem membrorum meorum acceptauit: ⁊ regnum celorum ⁊ passionum mihi donauit. Et ideo.

xxiij. q. vj. c. scismatici. § vl. in fi.

Qui timetis dñm laudate eũ: vniuersum semen iacob glorificate eum. Timeat eũ omne semen israel: qñ non spreuit nec despexit deprecationem pauperis.

Nec auertit faciem suam a me ⁊ cum clamarem ad eum exaudiuit me.

¶ Omnes cõuersi qui timetis deũ: laudate eum ⁊ vniuersum semẽ iacob: hz ꝓpm ⁊ ꝓmissionẽ glorificate eũ manifeste lõge lateq; ꝓdicẽdo: ⁊ timeat eũ omne semen israel. i. oẽs deũ per fidẽ videtes ⁊c. Et nota ꝙ notãter dicit narrabo. i. manifestabo nomẽ tuũ: q; omnes patres ve. te. expectabãt xp̃m vt eis litteris manifestaret nomen dei quod est iesus vt patuit psalmo. xvij.

De con se. dis. ij. ls. in gl.

Apud te laus mea in ecclesia magna: vota mea reddam in conspectu timentium eum.

¶ Hic promittit se vota sacramentoz oblaturum ⁊ maxime sacramẽtũ eucharistie qõ dicitur vota ⁊ sacrificium laudis: eo ꝙ de se est bonũ laudabile ⁊ acceptabile, de ope operato apud patrẽ. ideo ait. o pater tunc apud te erit laus mea in ecclesia magna: a solis ortu vsq; ad occasum. q: vota mea reddam. i. ecclesiastica sacramẽta in cõspectu omnium fideliũ timẽtium eũ. Sed inter cetera vota offerã sacramẽtũ eucharistie sub specie panis ⁊ vini. Unde hoc sacrificium non offeretur in ecclesia parua qualiter erat hierusalem terrena in qua sola offerebãtur sacrificia vet. l. Sed hoc sacrificiũz offeretur in ecclesia magna a solis ortu vsq; ad occasum in memoriam passionis.

De con se. di. q. c xp̃s.

Edent pauperes et saturabuntur: ⁊ laudabunt dominum qui requirunt eum: viuent corda eorum in seculum seculi.

¶ Pauperes christiani qui terrena cõtẽnunt: et gentiles qui ante fuerãt pauperes fine vera lege ⁊ sacrificio: tunc edent hoc sacramentũ in quo offeretur vera caro ⁊ sanguis christi mediatoris. Et sic saturabuntur saturitate spirituali: quia reficietur eorum anima ⁊ conscientia. Et sic laudabũt dominum omnes fideles qui requirunt eũ: et corda eorum viuent in seculum seculi. Mã ille edus non dat vitam temporalem: sed spiritualem ⁊ eternã. Nam sicut ego viuo propter patrem: ita qui manducat me ipse viuet propter me. Johã. vj. Nam licet corpus moriatur temporaliter: tamen anima viuet in eternum.

De pe. d. j. ⁊. v. c nullꝰ ex peccet.

Reminiscẽtur et conuertentur ad dominũ vniuersi fines terre.

¶ Et tũc vniuersi fines terre. i. gentiles qui hãt ꝑ oẽs fines terre remiscent ⁊ cognoscent deũ ⁊ cõuertentur ad dñm predicatione apostolorum ⁊ martyrum ⁊ doctorum.

De con se. di. iij. platum. De summa tri. ⁊ fidecat. c. j.

Et adorabunt in conspectu eius: vniuerse familie gentium.

Quoniam domini est regnum ⁊ ipse dominabitur gentium.

¶ Vniuerse familie gẽtiũ adorabũt in cõspectu eiꝰ: q: in hoc sacramẽto adorabũt verũ deũ execrata ⁊ abiecta idolatria: qñ tot? ppl's gẽtilis est et erit regnũ dñi q̃ ante fuerat regnũ diaboli: qr pr̃ceps huius mũdi ejiciet foras ꝙ hoc sacrificiũ eucharistie: ⁊ ipse deus dñabitur gentium omnium. Et sic post conuersionem magni constantini.

de pe. d. iij. s. ꝓpõ ca. q̃d ij.

Manducauerunt ⁊ adorauerunt oẽs pingues terre: in cõspectu eius cadent omnes qui descendunt in terram.

¶ Oẽs pingues terre. i. oẽs diuites reges ⁊ ꝓncipes cõuersi ad deũ mãducauerũt ⁊ adorauerũt hoc sacramẽtũ: ⁊ oẽs q̃ descẽdũt in terram. i. oẽs mortales q̃ sepeliẽdi sunt in terra cadẽt ⁊ pcidẽt in facies ⁊ curuabũt genua in cõspectu eius sacramẽti qũ videbũt in manibꝰ sacerdotũ. Et sic adorabũt eũ. B ¶ Ad cuius intelligẽtiã est aduertendũ ꝙ notãter dicit mãducauerũt: q adorauerũt ad exprimẽdũ excellẽtiã huius sacrificij supra sacrificia ⁊ sacramẽta ve. leg. Mã in hoc sacramẽto xp̃s nec realiter totus xp̃s deꝰ ⁊ hõ ⁊ tota trinitas: in illis aũt nõ nisi figuraliter. Mã modꝰ eorũ quo exstitit deꝰ in hoc sacramẽto est iste. Mã ꝓmo ibi exstitit verũ corꝑ xp̃i. s. caro eũ nervis ⁊ ossibꝰ ⁊ hoc ꝑ speciei sacramẽti ⁊ cõsecratiõis. Mã in hoc solũ trãsubstãtiat substãtia panis sicut sonant ẽba. Scõo est ibi immediate sanguis xp̃i ꝑ immediatã cõcomitãtiã. Tertio est ibi alia xp̃i informãs ⁊ actuãs corpus ꝑ cõcomitãtiã ad totũ. Quarto est ibi ẽbum dei incarnatũ cori hũanitati xp̃i ꝑsonaliter vnitũ ex cõsequẽti est ibi tota deitas q̃ plene est in ẽbo ⁊ ex ꝓxi est ibi ꝑsona ꝓpria cõcanẽbo totã deitatẽ a quo originaliter fluxit quicqd hz ex ꝓxi. Item ibi spus scs ab vtroq; procedẽs: ex quo ꝑz ꝙ filius nõ est ibi sine patre nec spũs scs ꝓpter ipse parabilẽ cõsubstãtialitatẽ q: aliter esset cẽsendꝰ arrianꝰ nisi catholicus oppositũ cõcedens: ⁊ hoc est cã quare adorat hoc sacramẽtũ ⁊ nõ sacrificia veteris leg. q: deus hz specialẽ modum existendi in hoc sacramento ⁊ ideo dicit dauid adorauerũt ⁊c. in quo adoratur deus in trinitate.

no. ō cor pore xp̃i

nota per patrahe

de pe. d. j. ꝑ. inter est ñri. re fuscitat?

Et aia mea illi viuet: ⁊ semẽ meũ seruiet ipi

¶ Ibi: finaliter ꝓpheta dõ in spũ sub fide ⁊ spe xp̃i futuri iam letat in hoc sacramẽto dicens aia mea tũc. i. in lege gratie viuet illi. scz xp̃o ꝙ hoc sacramẽtũ. Mã sicut nos viuimus in re ꝙ hoc sacramentũ: ita dõ toẽs patres viuebãt in spe: q: eadẽ est fides. Et ideo sequit semẽ meũ. scz maria ⁊ ioseph: ⁊ apostoli qui erãt de semine meo fm carnẽ ⁊ etiã fm spiritũ seruiet ipsi xp̃o.

xv. q. j. re uertimini.

Annunciabitur dño generatio ventura: et annũciabunt celi iusticiã eius populo qui nascetur: quem fecit dominus.

¶ Sñatio vẽtura q̃ cõuertet annũciabit. i. ostendetur dño ⁊ celi. i. apostoli annũciabunt iusticiam eius. i. legẽ euangelicã iustificatẽ ipsi ppl'o q̃ nascetur ꝙ baptismũ: quẽ ppl's dño fecit ⁊ regenerauit sibi. Et nota ꝙ etiã isti duo vltimi versus possimt esse verba ipsius xp̃i cõtinuãdo ad precedentia. vt ꝑz. Et sic iste psalmus magis vt hystoria euãgelica ꝙ ꝓphetia. Sz ceci iudei nõ merentur ꝓcipere nec gustare: ideo nos agamus gr̃as deo Et nota ꝙ xp̃s siue dõ maxime post xp̃i passionẽ memorat sacrificiũ eucharistie: eo ꝙ fit in memoriã passionis: ⁊ q: maxime in eo repsentat passionem xp̃i. Et ideo xp̃s ꝓmittit ꝙ si pater resuscitat ipsum relinquet hoc memoriale: quotidianũ sacramẽtũ in memoriã passionis. ¶ Ex isto psal. possiit recolligi. xviij. cõclusiões: quarũ ꝓma est ꝙ xp̃s ꝓdupliciter cõquerit se a pre derelictũ. Ꝓmo in mẽbris. q: ab adã vsq; ad xp̃m totꝰ gen̈ hũanũ erat a deo abiectũ ⁊ relegatũ. Scõo in ꝑsona, inquãtũ pater permisit ipsum a iudeis affligi ⁊ crucifigi. ¶ Scõa cõclusio ꝙ xp̃s in hoc psal. ⁊ qñ dicit pr̃ si possibile est ⁊c. Mõ intẽdebat mortẽ ⁊ passionẽ ꝓ nobis excusare: sed suã obedientiã explicare: inquãtũ maluit patri obedire ꝙ infirmitati carnis ⁊ ꝓprie vite pcere ⁊ cõdescẽdere. ¶ Tertia cõclusio ꝙ pr̃ intm ꝏ filiũ exaudisse. inquãtũ eius affligi nõ pepercit ¶ Quarta cõclusio ꝙ ly desideriũ aĩs in xp̃o nõ semp fuit impleriũ: qñ eius voluntas ⁊ petitio deliberata semp fuit exaudita ⁊ cõpleta. ¶ Quinta cõclusio ꝙ xp̃s in ore ⁊ in cruce nõ oravit nec clamauit ꝓ se: s. ꝓ delictis mẽbrorũ suorũ ꝓ quibus passus est mortẽ: iõ dicit nõ ad insipientiã culpã mihi. ¶ Sexta cõclusio ꝙ xp̃s in tota ꝓma ꝑte hui? psal. nõ intẽdit ꝓpriã iniuriã exigere ⁊ disputare: ly charitatẽ pr̃is admirari: q: vt seruũ liberaret filiũ naturalẽ ⁊ iustũ ⁊ innocentẽ iudeis tradidit occidẽdũ. ¶ Septima cõclusio ꝙ sacerdotes ⁊ pharisei tãꝙ tauri pinguesꝰ leones rugientes ⁊ canes mordaces obsederũt xp̃m. i. ex inuidia ⁊ auaria ⁊ malicia. ¶ Octaua cõclusio ꝙ xp̃s in sua passiõe oñdit verã carnẽ ⁊ hũanitatẽz q: multiplr fuit afflictus: ⁊ finaliter foderũt manꝰ ⁊ pedes eiꝰ ⁊ latus. vñ exiuit verus sanguis: vñ iudei ꝑspexerũt ⁊ inspexerũt ⁊ cognouerũt xp̃m esseverũ ꝏz. ¶ Nona cõclusio qrelatiua xp̃i exteriora fuerũt in ꝓtes scissa ⁊ diuisa: sed tunica incõsutilis interior nõ fuit scissa: ly cecidit i sortẽ vni militũ de ppl'o gẽtili: ad denotãdũ ꝙ tũc fuit lacerata vestis ⁊ superficialis littera ve. te. sz tunica interior. s. veritas euãgelica sub lra clausa tũc fuit manifestata manẽs integra ⁊ incõcussa: q̃ nõ cecidit in sortẽ synagoge: ly ppl'o xp̃iano ex ppl'o gẽtili ꝑ maiori ꝑte cõuerso. ¶ Decima cõclusio ꝙ sicut xp̃s fuit liber ab oi petõ tã originali ꝙ mortali: q: alia sua fuit vnita sine petõ ⁊ sine culpa ⁊ fuit hũilis ⁊ mitis: ita fuit libera a framea ⁊ lingua mortis data in adã ⁊ a morsu canis ⁊ ab ore leonis et a cornibꝰ vnicornũ infernaliũ q: sicut fuit liber ab oi culpa ita ẽt ab oi pena infernali. ¶ Undecima cõclusio ꝙ xp̃s loquit in hoc psal. nõ solũ in ꝑsona ꝓpria: ly tãꝙ caput ⁊ spõsus ⁊ aduocat?: ideo ẽt orat ꝑ mẽbris vt liberent a culpa ⁊ pena canis: ⁊ leonis vnicornũ infernaliũ: ⁊ hoc ꝑ suã passionem ⁊ ecclesiastica sacramẽta. ¶ Duodecima cõclusio ꝙ q̃ttuor fecit xp̃s in suo aduẽtu. Mã ꝓmo nomẽ dei pr̃is retragrãmaton. s. oipotẽtiã: ⁊ sapiẽtiã: ⁊ miam ⁊ iusticiã dei pr̃is i seipo fratribꝰ suis aplis ⁊ xp̃ianis manifestauit et narrauit et declarauit. Scõo nomen dei pr̃is in magna ecclia toto orbe diffusa fecit laudari ⁊ de bificijs natiuitatis ⁊ incarnatiõis ⁊ resurrectiõis festa celebrari. Tertio instituit sacramẽtũ eucharistie ad spũalẽ refectionẽ pauperũ xp̃ianoz. Quarto cõgregauit totum ppl'm gẽtilẽ ad adorãdũ deũ in hoc sacramento. ¶ Decimatertia cõclusio ꝙ alia fidelis xp̃iana vivit spũaliter in refectiõe huius sacramẽti. ¶ Quar

Universidad de Deusto
Biblioteca

tadecima cōclusio q̄ celi.i.apostoli ⁊ discipuli annunciauerunt iusticiā xp̄i ⁊ huius sacramenti ⁊ totā legē euāgelicā pplo gentili de nouo regenerando. Et etiā celi.id est ꝓlati ecclie ⁊ doctores ⁊ sacerdotes annunciabut iusticiā legis euāgelice toti populo regenerando per baptismum ⁊ ecclīastica sacramenta vsq̄ ad diem iudicij.

Dñs pascit me. ō ose.d. ij.c.in calice.

Dominus regit me ⁊ nihil mihi deerit : in loco pascue ibi me collocauit.

¶ Titulus psal.dauid ex titulo apparet q̄ dauid fecit hunc psal. Sz de cā mouēte dauid ad faciē dñi hūc psalmū. Tde materia cius discordāt magistri hebreorum ter se. Mā q̄dā dicūt q̄ dauid fecit hūc psalmū in ꝑsona ꝑpli israel redemtis de captiuitatē babylonie in terrā iuda: q̄ est fertilior tabūdātior q̄ babylonia. Et ideo agit gratias q: venit in terrā fertilem ⁊ amenā. Alij dicūt q̄ dauid fecit hūc psalmū ꝓ seipso agēs gr̄as q̄ deus reduxerat ip̄s in iudeā q̄n fugerat a facie saul in speluncā odolā.j.Reg.xxxvj.⁊ ideo dicit: gratias ago dño q: dñs regit ⁊ direxit me ⁊ collocauit me de loco pascue ⁊ fertilitatis. Sz in iudea ⁊c. Sed manifeste vtriq̄ istoꝝ mentiūtur primo q: babylonia sine ꝓportione est fertilior ⁊ magis aquosa q̄ tota terra ꝓmissionis. Jdeo in reditu captiuitatis iudei passi sunt famē ⁊ penuriā vt ꝑz primo esdre. Jtē q: in tota terra ꝓmissionis tanta time in terra iuda nō est tāta vbertas quāta hic memorat: cū sit terra lapidosa ⁊ inaquosa ꝓter ripā iordanis in galilea. Jtē iste psal. cōputatur inter sacras scripturas sicut ceteri ergo cōtinet sacramentū de xp̄o ⁊ eccl̄ia sicut frequēter ⁊ sepius dictū est. Jdeo ad eius intelligētiā est aduertēdū q̄ licet tota terra iuda a hierusalē vsq̄ ad cades ⁊ berſabee versus meridiē sit ꝓ maiori ꝑte inaquosa ⁊ sterilis: tamē inter ceteras ciuitates ⁊ villas bethleē est magis fertilis eo q̄ est magis irrigua ⁊ abūdans aquis fontalibus: maxime q: ex vno magnō fonte manante ex montanis iude ꝓpe domū zacharie. Qui q̄dē fons irrigat maiorē partē territorij: ⁊ inde est q̄ abūdat pascuis ⁊ vino ⁊ frumento ⁊ oleo plus ceteris terris iudee. Et ideo ante vocata fuit effrata. id est fertilis. Sed ꝑe ruth dicta est bethleē. i. domus panis eo q̄ post longā famē abūdauit pane plus ceteris vrbibus iudā ⁊ hoc ꝓpter maiorē copiā aquarū. ℞ ¶ Et ideo bethleē maxime gerit typū ⁊ figurā xp̄i ⁊ ecclie. Primo q: in ea nasciturus erat xp̄us q̄ est panis vīus qui de celo descēdit. Secō q: significabat vbertatē sacramētorū ecclesie: que cōficiūtur ex aqua ⁊ pane ⁊ vino ⁊ oleo vt patebit. Secūdo est notandū q̄ sicut bethleem gerit typum ecclesie ꝓpter dictā fertilitatē: ⁊ eo q̄ xp̄us erat in ea nasciturus. Jta dauid gerebat figurā xp̄i. Primo q: fuit natus in eadem bethleem vbi xp̄s erat nasciturus. Secūdo q: ꝓ maiori parte habuit oēs ꝓ prīetates xp̄i: q: primo pauper ⁊ pastor ⁊ passus persecutiones iniuste: ⁊ vltimo sublimatus in regē ⁊c. Et ideo est aduertēdū q̄ anteq̄ dauid ꝛ

bethleē gerit figurā xp̄i ⁊ eccl̄ie.

dauid figura xp̄i

retur primo in regē custodiēs oues ꝑris sui erat ignarus olim istoꝝ ⁊ vir simplex. Sz postq̄ vnct⁹ est per samuelē iussu directus est spūs dñi in dō: ⁊ adeptus est spiritū corporalis fortitudinis: ⁊ adeptus est spūs ꝓphetie: vt ait iosephus ⁊ iussu deus fecit aliquos psalmos: dū pasceret oues q̄ ꝓbat. Mā cū spūs nequā vexaret ⁊ agitaret saulē dixit quidā de pueris. Novi dauid filiū isay: bethleemitē scientē psallere cythara ⁊ dñs est cū eo. Et slevenit dō ad regē q̄ cum psalleret cythara discedebat spūs nequā vt ꝑz.j.Reg.xvj. Et quo ꝑz q̄ dō psallebat aliquos psal. quos ꝛdiderat. Mā diabolus nō fugiebat sonū cythare sz virtutē psal. quos dō cātabat cū cythara. Et sic est credendū q̄ dauid fecit aliquos psal. dū pasceret oues ante q̄ esset generis regis. Inter quos vnus fuit iste. Unde postq̄ dō adeptus est spūs ꝓphetie post primā vnctionem: tam spūs ⁊ animus suus totaliter fuit directus ⁊ eleuatus in deū vidēs ergo se pastorē gregis cum ciū in regē ⁊ natū in bethleē: ⁊ cōtēplās terram bethleē irriguā ⁊ fertilē: ⁊ cōsiderans oues quas pascebat: ⁊ baculū quē gerebat: quo fustētabatur ⁊ regebat oues. tūc ꝓuidit in spū qualiter xp̄us q̄ est panis vīus erat in bethleē nasciturus ⁊ quō xp̄us in lege ꝓmissus erat futurus verus pastor ouiū fidelium ⁊ rex vniuersalis ⁊ dñs q̄ oues suas debebat in loco pascue collocare: ⁊ ibi eas ꝓ suos ꝓlatos regere ⁊ pascere. ꝓuidit etiā ex felicitate ipsius bethleē totā fertilitatē futuram eccl̄ie: et oim sacramētorū: quibus oues xp̄i reficiuntur et pascunt: ⁊ per illū fontē irrigantē totā terrā bethleē: ꝓuidit fontē aq̄ baptismalis eccl̄ie. Jtē etiaz per illū fontem irrigantē totā terrā bethleem: ꝓuidit in spū: qualiter ex latere xp̄i debebat exire sanguis ⁊ aqua. Et quo fonte erat tota eccl̄ia irriganda per septē riuulos ecclīasticoꝝ sacramentorū. Et per abundātiam ⁊ copiā pascuorū ꝓuidit cetera sacramēta: puta per copiā panis ⁊ vini ꝓuidit sacramentū eucharistie: ⁊ per copiā olei ꝓuidit oleū chrismatis ⁊ catheciminorū ⁊ infirmorū ad sananda vulnera petrōꝝ: ⁊ per baculū ⁊ virgā pastoralē ꝓuidit legē euāgelicā que est virga ad dirigendū nos per semitas vite ⁊ est baculus ad sustētandū ne cadamus in vmbras mortis. Et sic dō ꝓuidēs oia ista in spū cōmot⁹ est a spūsctō ad faciendū istū psalmū. Sed q: esdras ꝓuidit in spū q̄ omnia ecclesiastica sacramenta debebāt trahere ⁊ sumere virtutē ex passione ⁊ latere christi. Jdeo collocauit hunc psalmū immediate post precedentem. eo q̄ ibi ꝓdixerat dauid totū mysterium passionis christi. a qua passione habēt virtutem omnia sacramenta. de quibus agit̄ in hoc psalmo in quo dō duo facit. Mas ꝓmo gaudet iā in spe qualiter christus verus pastor reposuit suū gregē fideliū in pinguissimo agro ecclesie in quo pascitur pascuis vberrimis ecclesiasticorum sacramentorum. Secundo ꝓuidit effectum ⁊ fructus quem fideles consecuturi sunt ex refectione istorum sacramētorum. Qui quidem fructus est gratia ⁊ mīa in ꝓsenti ⁊ vita eterna in futuro: ibi et misericordia tua subsequetur me. ¶ Quātum ergo ad primum dicit dauid in ꝑsona corporis my

stici. Gratias ago ⁊ letor in spe christi futuri: q̄m dñs meus iesus xp̄s regit. i. reget ⁊ pascet me: et erit mihi pastor ⁊ rector: q: ibi in loco pascue collocauit me. i. deduxit ⁊ introduxit me in ecclesias in qua est copia pascue ⁊ bonorum spiritualiū quibus alia reficitur. Mas nec synagoga nec lex moysi me potuit reficere nec iustificare cū esset sterilis. Sed xp̄s in lege ꝓmissus qui est panis vīus ⁊ verus rector ⁊ pastor collocauit me in ecclesia sua que est locus vere pascue sicut ego ꝓuidi in spiritu per officium regni ⁊ pastoratus mihi commissi: ⁊ per fertilitatem terre bethleē vbi ego, pastor oues meas: quam ego ꝓuidi in spū vbertatez ⁊ copiā bonorum spūaliū ecclesie xp̄i sicut dictus est. Littera hieronymi habet: dñs pascet me in pascuis herbarum: ⁊ tunc littera est plana.

di.l.c. io vero.

Super aquam refectiōis educauit me: animam meam conuertit.

¶ Hic incipit enarrare bona spūalia: siue pascua huius ecclesie. ¶ Unde est aduertendū q̄ pascua siue bona ecclesie: q̄dā sunt doctrinalia sicut sunt ꝓcepta ⁊ cōsilia euāgelica: ⁊ quedā medicinalia sicut sunt ecclesiastica sacramēta q̄ simul reficiūt ⁊ sanant. Mam primo baptismus sanat a peccato ⁊ viuificat a morte. Secō cōfirmatio roborat animum contra tēptationes. Tertio penitēria refusci tat a morte ⁊ pena eterna. Quarto eucharistia nutrit ⁊ dat spūalē vitam. Quinto extrema vnctio sanat oīa venialia vulnera que remanēt post penitentiam: ⁊ ideo hec bona principaliter enumerat dicit ergo dauid: bene dico q̄ dñs me⁹ iesus xp̄s collocauit me in loco pascue bonorum spiritua iū. Mam primo ipse educauit ⁊ nutriuit me ⁊ viuificauit super aquam baptismalem refectiōis: quia cū essem mortuus pcō originali: ipe regenerauit ⁊ refecit me per aquā baptismalē. Secō cū essem longe a deo per peccm mortale: ipse animam meā cōuertit ꝓ sacrm pnie. Tertio cū essem extra vias iusticie in regione vmbre mortis ⁊ ignorantie.

efficacia sacramētorū.

ij.q.vij. ceteꝝ.

Deduxit me super semitas iusticie ꝓpter nomen suum.

¶ Deduxit me sup semitas iusticie: dando. s. mihi ꝓcepta euāgelica moralia ⁊ cōsilia: hoc fecit nō meis meritis: sed ꝓpter nomē suū q̄ est iesus .i. est saluator: q: ad hoc venit in mundum.

v.q.v. nō ois.

Mā ⁊ si ambulauero in medio vmbre mortis non timebo mala q̄m tu mecū es.

¶ Si ambulauero i medio vmbre mortis. i. inter pcōres ⁊ diabolos tēptatores nō timebo mala. i. tēptationes ⁊ ꝑsecutiones eoꝝ: q̄m tu mecū es auxiliū gratie largiendo: q̄ probo. Mā quarto.

di.xlv.c. discipli ⁊ de ose. c.ij.in calice.

Virga tua ⁊ baculꝰ tuꝰ: ipa me cōsolata sūt.

¶ Dedit mihi virgam. i. disciplinam euāgelicam ad dirigendū in hac vita vt incedam recta via ad vitam eternam: ⁊ dedisti mihi baculum fortitudinis: ⁊ aliorum donorum spūsancti per sacramētū cōfirmationis: quo baculo sustētor ne cadā ⁊ resistā tēptationibus. Et ꝓga tua euāgelica ⁊ baculus tuus fortitudinis ipsa duo. s. virga ⁊ baculus me cōsolata sunt dirigendo ⁊ roborando. Quinto.

Paraſti in conſpectu meo mensam aduersus eos qui tribulant me.

De ꝑse. di.ij.xp̄s

¶ Paraſti mensam eucharistie in cōspectu meo aduersus omnes inimicos tam visibiles q̄ invisibiles: qui tribulant me. Mam per hunc cibum primo ego reficior ⁊ deperdita gr̄a in me restituitur capiti meo xp̄o reūgor: ⁊ simul cum eo spūaliter viuo: ⁊ ꝛ inimicos fortior efficior. Et etiā paraſti in conspectu meo mensam sacre scripture aduersus tēptatiōes. Mam per documenta sacre scripture possum tentatiōes cauere: sicut christus cū dictis scripture respondebat tentatori dyabolo vt patet Matthei.iij. Secto.

De cōse. dist.ij. xp̄us. Triplex vnctio corpis ⁊ anime.

Impinguaſti in oleo caput meum: ⁊ calix meus inebrians q̄ preclarus est

¶ Impinguaſti in oleo caput meum. Animam ⁊ conscientiam que est caput totius corporis. Mas tibi fui impinguatus vnctus oleo sacramentali. Primo oleo catheciminorum in baptismo ad sanandum originale. Secundo chrismate salutis ad robur ⁊ peritiam in confirmatione. Tertio oleo infirmorum in extrema vnctione ad sanandū vulnera que per sensus corporeos perpetraueram: sed per istas tres sacramentales ⁊ visibiles vnctiōes fui intus in anima impinguat⁹ ⁊ ditatus oleo letitie ⁊ gratie invisibilis spiritussancti. Septimo singulariter loquendo q̄ preclarus este fructifer calix meus inebriās in amore tuo: quem dedisti mihi in sacramento altaris: quem calicem dimisisti mihi in memoriam tue passionis. quasi dicat. tam preclarus ⁊ memorabilis est iste calix tue passionis ⁊ eucharistie q̄ nullum sacramentum est ipsi comparabile in dignitate. Mam in hoc sacro cōiuio corpus christi sumitur: ⁊ recolitur memoria tot⁹ passionis cum in eo sit realiter christus cum tota virtute sue passionis: ⁊ in eo future glorie nobis pignus datur. O ergo q̄preclarus ⁊ memorabilis ⁊ magnus est calix iste. inebrians animam releuans eā a mundanis: ⁊ totaliter eam iungens deo ⁊ per amorem in deum conuertens: quia anima magis est vbi amat quā vbi informat. Mam amor transformat amantem in amatū. Quem quidē effectum facit iste preclarus calix ⁊ contēplatio eius: q: tm inebriat animā q̄ trāsformat eā in deū: a q̄ quidē calice passiōis hñt ⁊ tunc oia alia sacra ecclesiastica quasi dicat: o q̄ preclarus ē calix iste passiōis xp̄i q: ab eo fluxerūt virtualiter oia ecclesiastica sacra Mā primo rigauit ecclesiā aq̄ baptismalis refectionis. Secō ditauit eam ceteris pascuis ⁊ bonis sacramentalibus ⁊ spūalibus. Ex quibus ꝑz quātū est vber ⁊ fertilis in pascuis spiritualib⁹ iste ager ecclesie in quo christus nos collocauit q̄ in eo tot ⁊ tantis ⁊ tam preclaris bonis ⁊ cibis ⁊ fructibus spiritualibus fruamur ⁊ pascamur.

Dist.xxxiij.capi. dyacon i

Et miſericordia tua subsequetur me omnibus diebus vite mee.

¶ Postq̄ superius enumeravit ecclesiastica sacramēta nobis data in spiritualem refectionem. hic predicit fructū ⁊ effectum omniū sacramentorū q̄ ex eis cōsequimur: q̄ est mīa ⁊ gr̄a i pūti ⁊ vita eterna in futuro. dicit ergo q̄ tāte virtutis est

Universidad de Deusto
Biblioteca

refectio istoꝝ sacramētoꝝ:q̄ ex eis mīa tua subsequet me dās gratiā in pīti oibus diebꝫ vite mee.

de ofec. di. ij. ca. xps. terribꝫ. c. se.

Et vt inhabitē in domo domini: in longitudinem dierū.

¶ Et post hāc vitā habitē in domo dñi in regno celorum in longitudinē dierū. id est in eternum ⁊ consequar vitā eternā: quasi dicat q̄ sicut cibꝫ corporalis dat vitā corporalē: ita cibus sacramētoꝝ dat vitam spīalē. s. gratiā in p̄senti: ⁊ vitā in futuro eternā. Et nota q̄ ecclīa dicit hūc psal. in agēda defunctoꝝ in psona cuiuslibet defuncti existētis in purgatorio ineꝫtum postq̄ recessit ab hac vita cum refectione sacramētoꝝ penitētie ⁊ eucharistie desiderat exire a penis ⁊ habitare in domo dñi ⁊ pasci ⁊ frui pabulo glorie in eternum.

j. cor. x. k. d. xviij. c. j. ⁊. xiij. q. j. nec ecclia licco. ⁊ extra dōc. c. tua nobis.

Omini est terra ⁊ plenitudo eius orbis terrarū: ⁊ vniuersi qui habitant in eo.

¶ Titulus psal. dō in prima sabbati. Ex titulo apparet q̄ dō fecit hūc psalmū ⁊ tradidit eū cā torib⁹ vt cātarēt in p̄ma sabbati s. prima die post sabbatū q̄ est dies dñica. ⁊ rō est. Mā in hoc psal. memoratur vniuersale regnū ⁊ ptās quā adept⁹ est xps in die resurrectiōis. Mā sicut in die dñica deus creauit mūdū ⁊ oia q̄ sunt in eo fm mentē Aug. Ita xps in die dñica resurrexit ⁊ in se renouauit oia ⁊ adeptus est vniuersale dñiū ⁊ ptātē vt ipe ait. Mat. xviij. data est mihi oīs potestas in celo ⁊ in terra. ⁊c. q̄d p̄uidēs dauid in spū fecit hūc psalmū in quo tria facit. Mā p̄mo ostēdit ⁊ p̄dicit totū regnū mūdi de iure deberi ipsi xpo. Scdo apostrophat ad p̄ncipes inferni vt recipiant ipm tāq̄ dñm ⁊ adaperiāt sibi portas inferni Tertio apostrophat ad p̄ncipes celi vt recipiāt eū tāq̄ dñm ⁊ triūphatorē in die ascēsiōis. Scōa ibi Attollite portas. Tertia ibi. Attollite portas. Quātū ergo ad primū dicit. Tota terra habitabilis ⁊ plenitudo eius. i. oia q̄ in ea cōtinēntur. s. aīalia ⁊ plāte ⁊ mineralia est possessio dñi nostri iesu xpi eo q̄ est deus ⁊ hō ⁊ nō solum terra: sed etiaz totus orbis terrarū ⁊ vniuersi qui habitāt in eo. si celi ⁊ astra ⁊ elemēta ⁊ vniuersi angeli q̄ habitant in celo: ⁊ homines q̄ habitāt i terra: ⁊ demones q̄ habitāt in inferno sub terra. Oia hec sunt sub p̄tate ⁊ ditione dñi nostri iesu xpi. Deinde cum dicit.

Qualiē oia subiij cūctē deo

xxxv. di. ca. ab exordio.

Quia ipse super maria fundauit eum: ⁊ super flumina p̄parauit eum.

¶ Probat dupliciter qō dixit. s. q̄ xps sit vniuersalis dñs totius orbis terraꝝ. Primo inq̄tū de⁹. Secūdo etiā inq̄tū hō: ibi. q̄s ascendet. probat ergo primo q̄ xps sit dñs orbis inq̄tū de⁹: eo quia ipe fundauit eū sup maria ⁊ p̄parauit ⁊ disposuit eaz sup flumina. ¶ Ad cuius intelligētiā est aduertēdū q̄ fm naturā ⁊ ordinē elemētoꝝ terra est infrior q̄: grauior. vt p̄z. iij. celi. ⁊. j. metheoroꝝ. Et per cōsequens aqua que est sup terrā deberet naturaliter circuire vndiq̄ totā sup̄ficiē terre: eo q̄ est leuior q̄ terra ⁊ grauior aere. Sed diuina puidētia in p̄mordio creatiōis diuisit aquā ab aq̄ ⁊ apparuit arida vt preberet habitationem boibus ⁊ bestijs. Que quidē diuisio aquaruz nil aliud fuit nisi q̄ talē dispositū terrā q̄ eleuauit multos mōtes in ea: inter quos montes manserūt valles: p quas currūt aque manantes a fontibꝫ ex radicibꝫ ⁊ lateribꝫ montium: que ogregatē in flumina per valles decurrētia vsq̄ ad inferiores ptes terre: ex q̄ ogregatiōe fiunt maria: ⁊ sic facta sunt maria i depressionibꝫ partibꝫ terre ex ogregatiōe fluminū ⁊ sic manserunt mōtes eleuati altiores sup maria ⁊ flumina que sunt in vallibꝫ ⁊ locis inferioribus: ⁊ sic dixim⁹ q̄ barchinona: ⁊ genua: ⁊ caieta: ⁊ nea polis sunt ciuitates site supra mare: eo q̄ terra ⁊ montes in quib⁹ fundant sunt altiores q̄ mare: ⁊ eadē rōne dicimus q̄ roma est sita supra tyberim ⁊ florētia supra arnū: ⁊ valentie supra turriū fluuium. Sed de hac dispositiōe terre late⁹ dicet psal. ciij. Propter ergo supradicta dicit dō q̄ iō xps ē vniuersalis dñs orbis terrarū: eo q̄ ipse fundauit eū sup maria eleuando montes ⁊ colles manentibus aquis in depressionibꝫ ptibꝫ terre: ⁊ pparauit ⁊ disposuit super flumina eodē mō: q: ripe sint altiores currentibus fluminibꝫ valles depressiores vsq̄ ad maria. q. d. q̄ sicut aqua deberet continere terrā: nī terra continet aquas ⁊ oia maria ⁊ paludes ⁊ flumina invallibus ⁊ partibus depressionibus ⁊ decliuionibꝫ sicut vas continet aquā. vt latꝫ patebit psalmo. ciij. ⁊ in hoc manifestatur diuina prouidentia ⁊ sapientia.

De pe. dist. j. ca. omnis.

Quis ascendet in montem domini: aut q̄s stabit in loco sancto eius.

¶ Hic phat q̄ xps inquātū hō est dñs totiꝫ orbis ⁊ nō solū terre: sed ēt celi. vñ mouet q̄dā q̄nem dicens ego hūc credo q̄ xps inquātū de⁹ ē dñs totiꝫ orbis. sed est dubiū si inquātū hō possit cē dñs celi: nā q̄s vnꝫ hoim ascēdit in mōtē dñi. i. in celum empireū q̄ cōiter in scriptura ꝺr mons dñi. aut q̄s hō stabit in loco sctō dñi: cū celū sit purū ⁊ incorruptibile: ⁊ hō immundꝫ ⁊ corruptibil⁹: ad hoc rīdet dō inocēs manibꝫ ⁊ mūdo corde ascēdet. scilicet dignꝫ ascēdere celū sup. B ¶ Ad cuius intelligētiā est p̄mo no. fm aug. q̄ hec q̄stio. s. an corpꝫ hūanū possit⁹ in celo collocari iā fuit agitata ⁊ ēstata inter phos. Ideo. xxij. de ciuitate a. c. x. vsq̄ ad finē libri phat ꝫ platonicos ⁊ porphiriū qualiter corpus hūanū lz sit elemētatū: tn̄ virtute diuia pt reduci ad talē dispositionē q̄ nō mutata ībā efficitur q̄si spīale: inti⁹ q̄ totalr sequet aīaz ⁊subjecitur. ⁊ sic vbi volet spūs ibi p̄ntabit erit ⁊corp⁹. ⁊ hoc idē dicit in lib. de spū ⁊ aīa. c. ix. quā gram ⁊ dignitatē adept⁹ est nob⁹ xps in sua resurrectiōe: lz tn̄ q̄ re hoc xps meruit⁹ velle dñiū astignat apl's p̄mo p suā hūilitatē ad phil. ij. hūiliauit semetipsū factꝫ obediēs vsq̄ ad mortē p̄pter q̄ de⁹ exaltauit illū ⁊ dedit illi nomē vt in noīe iesu oē genu flectat: celestiū terrestriumꝫ infernoꝝ. ⁊c. Scdam cāz assignat q̄ fuit inocēs ⁊ mūdꝫ sine pcō p naturaz: q: pcīm nō fecit: nec iuētꝫ est dol⁹ in ore eius. ⁊ sic xps q: fm naturā fuit mūdꝫ ⁊ inocēs sine pcō: iō meruit ascēdere celū sicut ascēdisset adā murat⁹ in vitā meliorē si nō peccasset. Et dico q̄ xps fuit

Corpus humanū pōt ī celo collocari.

mūdꝫ sine pcō fm naturā: q: lz spōte susceperit infirmitates nras ⁊ naturā mortalem aptā ad patiendū: tū nō traxit naturā corruptā comite peccti sicut nos iō dicit⁹ solus innocēs ⁊ inter mortuos liber fm naturā: sed rōne humilitatis ⁊ obedientie ad pātem nō solū meruit hāc mānionē in celo: sed ēt hāc vlē dignitē ⁊ p̄tātē i celo ⁊ in terra ⁊ ī inferno Et iō dō rīdēs ad illā qōnē factā p philosophos sez q̄s ascendet in montem dñi ⁊c. dixit.

De pe. c. oīs. qui non diligit. supra. ix

Innocens manibus ⁊ mūdo corde: qui nō accepit in vano animam suam: nec iurauit in dolo p̄ximo suo.

¶ Hic accipiet benedictionem a domino: et misericordiam a deo salutari suo.

¶ Xps innocēs manibꝫ ⁊ mūdo corde merek ascēdere in celū: ⁊ hāc vlē dignitē: eo q̄ nō accepit inuanū aīam suā nec fedauit eā pcō faciēdo eā vanaz ⁊ frustratazꝫ suo fine sicut pcōres q: accipiūt aīam in vanū: cū eā applicāt ad ista tpalia ⁊ vana fruendo: ⁊ sic frustrāt ⁊ p̄uāt eā suo debito fine. Et sic xps nō accepit in vanū aīam suā nec iurauit in dolo p̄ximo suo: immo p̄sbuit testimoniū veritati. ⁊ sic fuit innocēs ⁊ mūdo corde ⁊ verax: ⁊ ideo p̄pter ista tria meruit regnare vlr in celo ⁊ in terra psal. xliij. Intende p̄spere pcede ⁊ regna: ppter veritatē ⁊ mānsuetudinē ⁊ iusticiā ⁊c. Et iō sequit hic. s. xps innocēs ⁊ mūdus corde ⁊ verax accipiet benedictionē celestē a dño ⁊ mian. a deo pātē salutari suo. Mā xps a pātē habuit vt sit saluator: q: hec talis gnatio est q̄rentiū eū, ⁊ q̄rentiū faciē dei iacob. i. q̄rentiū hic deū p gram ⁊ in futuro p̄ facialem visionē ⁊ p gram. Sed est aduertendum q̄ in his supadictis quattuor versibus latet magnum sacm. Primo p hoc q̄ dō ait q̄s ascēdet in montē. Scdo p hoc q̄ subdit hic accipiet. Tertio p hoc q̄ addit: hec est gnatio q̄rentiū faciē dei iacob. ¶ Iō est notādū q̄ qū iacob vidit in somnis scalam stantem in terra: cuius summitas attingebat celum ⁊ vidit angelos ascēdentes ⁊ descēdētes p eam vidit dām innixū scale di. Ego sum de⁹ abraam de⁹ ysaac ⁊c. ⁊ tibi dabo terram hanc ⁊ semini tuo ⁊ dilataberis ab oriēte in occidētē ⁊c. ⁊ būdicent in te oēs trib⁹ terre: vt p̄z gen. xxviij. Et p illā scalā cognouit deū incarnādū. Mā sicut eadē scala ex vna parte tangebat celū ⁊ ex altera terrā p̄uidit q̄ xps futurus de gīe sua erat futurus deus ⁊ homo. Ideo vidit deū innixū scale. Et p̄ missionē sibi factā ⁊ p angelos ascēdētes p scalā p̄uidit q̄ nō solus xps deus ⁊ hō erat in celū ascēsur⁹ ⁊ erat dīs celi: sed ēt oēs filij iacob fm spūs ⁊ p̄o missionē q̄ debebāt ipleri mūdū a solis ortu vsq̄ ad occasū: ⁊ ab aq̄lone ad austrū erāt ascēsuri in celū p illā scalā q̄ est xps ⁊ hāc mansionē in celo p xpm. Et p̄uidēs q̄ nemo poterat effici mēbrū xpi nec ascēdere in celū cū xpo: nisi mūdaret⁹ p aquaz baptismalē ⁊ vngeret⁹ oleo spūs scti vt efficeret⁹ innocēs manibus ⁊ mūdo corde. Ideo postq̄ surrexit a somno effudit oleū sup lapidē ostendens q̄ oēs eramus baptizandi ⁊ vngēdi in lapide xpo iesu. Et ideo dicit vere dīs est in loco isto: ⁊ nō est hic aliud nisi dom⁹ dei ⁊ porta celi ⁊c. Legēs ergo

Xps ꝺr scala iacob.

dauid illā visionē iacob ⁊ p̄uidens p eā ea q̄ supra dicta sunt de xpo ⁊ ecclesia. Ideo ait. q̄s ascēdet in montē dñi. i. q̄s est ille figuratus p scalā iacob ascendentē vsq̄ ad celū: ⁊ rīdet iste est xps deus ⁊ hō supple. innocēs manibus. i. iustus in opibus ⁊ mūdo corde q̄ nō accepit in vano aīaz suā applicādo eā advana tpalia: nec iurauit in dolo p̄ximo suo: immo pcīm nō fecit: nec inuētus est dolus in ore eius. Iste ascendet in montē dñi tāq̄ dīs q: deus ⁊ hō p scalā figuratus ⁊ q̄s ascēdet p illā scalā: ⁊ qui sunt ascendētes p illa scalā cū xpo in celū Rīdet innocēs manibus. i. oīs innocēs per pniaz ⁊ mūdo corde ⁊c. quasi dicat q̄ oēs regenerati p baptismū ⁊ purgati p pniam vt decēs est ascendet cū xpo in montē dñi. Et ¶ Ite est vlterius notā dū vt legit gen. xxvij. q̄ iacob subripuit būdictionē dñi Esau iret ad venandū: q: iacob indutus ⁊ coopertus pellibus caprinis ⁊ simulatus: fuit būdictus a p̄re: ⁊ pater in spū p̄uidit mysteriū incarnatiōis ⁊ p̄uidit xp̄m incarnādū: mortali carne indue ndū. ⁊ iō dicit ecce odor filij mei sicut agri pleni quē būdixit dñs ⁊c. Ite legit gen. xxxij. qualr iacob luctatus est cū angelo ⁊ voluit ipsum dimittere vsq̄ quo fuit būdictus ab eo: iō dicit sibi dīs. nequaq̄ vocaberis iacob: sed israel. i. videns deum aut fortis cū deo ⁊ dilectus ⁊ būdictus a deo. In vtraq̄ visione p̄uidit dō qualiter reprobata synagoga solus ppl's xp̄ianus debebat subripere p̄mo genitutam ⁊ būdictionē p xp̄m ⁊ videre deū ⁊ vocari israel: q: solus ppl's xp̄ianus est directa deo p legē euāgelicā ⁊ videt deū p fidē: ⁊ est a deo būdictus p baptismū ⁊ videt faciē dei iacob. q: videt deū facie ad faciē ⁊ salua fcā est aīa ei⁹. Hoc ergo p̄uidens dauid dicit q̄ nō solū xps per naturā: sz corpus suū mysticū q̄ est ppl's xp̄ianus innocēs manibus ⁊ mūdo corde p sacramētale scrificationē ascēdet in montē dñi cū xpo capite suo ⁊ habit in loco sancto eius. Et hic talis accipiet būdictionem spūalem a dño figuratam per benedictionez iacob factam a patre ⁊ ab angelo. Nam.

Qualiē iacob ē luctatꝰ cum angelo.

xxij. q. j. c Tui portio.

Hec est generatio querentium eum: querentium faciem dei iacob.

¶ Hec talis est illa generatio querentiuz dīm. i. illi sunt figurati p iacob qui tenuit angelū donec fuit a deo būdictus ⁊ vidit faciē dei iacob: q: vidit deū facie ad faciē ⁊ ita oēs isti videbūt hic deū p fidē ⁊ in futuro faciliter p gloriā. Ex q̄bus patet q̄ solus xps merek de iure ascēdere in celū. Sed oēs fideles merent ascēdere p gram inquātū efficiunt mēbra xpi ⁊ purificāt p sctificationē baptismalē ⁊ pnialem. Illi q̄ cōuenit capiti xpi p naturā: hoc idē cōuenit mēbris p gram: vñ mēbra xpi quasi violēter rapiūt celū: vt ait xps Mat. xj. regnū celoꝝ vis patit⁹ ⁊ violēti rapiūt illud: vnde hieronymus ⁊ chrisostom⁹ grādis q̄ppe violētia est rapere per gratiā ⁊ penitentiā q̄ q̄s nequeat attingere per naturā. Sed est aduertēdū q̄ licet in his tribus. s. in innocētia operis ⁊ mūdicia cordis ⁊ cogitatiōis ⁊ ȳitate oris cōsistat tota iusticia hominis: vt latꝫ dcm est psal. xviij. tū nullus hō immētus est vsq̄ ad p̄sentē diē quin peccauerit in alio

Universidad de Deusto
Biblioteca

quo ꝓdictꝰ nisi solus xp̃s p naturā t ℣go maria p gr̃az: vt ait aug. in libro de natura t gr̃a t de natura parvulorꝫ t de perfectione iusticie hoīs. Hoc idez approbat hieronymus in altercatione cōtra pelagianos. Et sic solus xp̃s reperit innocēs manibus t mundo corde t verax p naturam et virgo maria p gr̃az. Et sic isto mō solus xp̃s meruit ascēdere celū t hēre vniuersale dīnium in orbe: ceteri nūt oēs peccauerūt in aliquo ꝓdictorꝫ t electi fuerunt p sanctificationē baptismalē t pniam libera ti: t ideo vnusq̄sq; eorꝫ pōt dici innocēs manibus t mundo corde. Nā petā deleta p pniam t baptismum reputant apud deū tanq̄ nō facta: q; beati quorꝫ remisse sunt iniquitates: t quorꝫ tecta sunt petā t sic vnusq̄sq; eorꝫ pōt dici innocēs ꝛc. Et q bus ps ꝙ sol xp̃s ostvere dīis orbis terrarꝫ: t vlez by prātem in celo t in terra non solum vt deus: q; xxiij. q.j summa. vt sic creauit oīa: sed etiam vt homo innocens.

Attollite portas principes vestras: t elevamini porte eternales t introibit rex glorie.

¶ Postq̄ david ostdit xp̃m descendisse dīnum vniuersalem totius orbis tam in celo q̄ in terra t p consequens in inferno ideo hic apostrophat ad principes inferni vt aperiant portas xp̃o qui venerit ad repetendam pdam: t cognoscant ipm tāq̄ dīnum: q; puidit in spū qualiter xp̃s erat in infernū descensurus: t debebat rumpere portas creas et vectes ferreos confringere: t limbum t purgatorium spoliare t captiuitatem sanctorꝫ patruꝫ liberare: t cū eis in celū ascēdere t ad dexterā p̄is sedere: t ineternū cōregnare. Ideo dauid apostrophat ad dyabolos principes inferni, dicēs o principes inferni attolite vestras portas infernales. i. aperite eas: o porte eternales. i. eternaꝫ penarū elevamini: date locū introibit xp̃s rex glorie cū venerit ad expoliandū infernū t repetendā predā Quibus respondent dyaboli.

Apo. xix Mat. ij. Johā. j. Angeli dīni ministri xp̃i.

Quis est iste rex glorie: dominꝰ fortis t potens dominus potens in prelio.

¶ Quis est iste rex glorie: quia ausus est venire ad domum nostram t loca penarum: ad que nulli iusto fas est accedere: ad quos rursum Angeli ministrit comites christi dicūt iste rex glorie est xp̃s dīs fortis t potens opere t sermone coram deo t omni populo in potētia miraculorum t dominus potens in prelio: q; vicit vos in ara crucis: et pro pio sanguine mercatus est genus humanum: t satisfecit p peccato primoꝫ parentum t suorum posterorum: t placauit patrem per suaꝫ humilitatē t deiecit vestram superbiam. Et ideo tanq̄ victor t triumphator venit ad repetendam hereditatem sibi debitam: quam tyrannice diu tenuistis. Ideo attollite portas vestras: t quia data est ipsi vniuersalis potestas in celo t in terra t in inferno. Ideo non venit tanq̄ reus sicut ceteri: sed tanq̄ iudex xxiij. q.j summa. iustus t triumphator.

Attollite portas principes vestras t elevamini porte eternales: t introibit rex glorie.

¶ Dic predicit ingressum xp̃i in celū ad suscipiēdam iurisdictionem celestis patrie tanq̄ dominus celi: ideo dauid apostrophat ad naturā angelicaꝫ vt aperiat celū t reciptat xp̃m tanq̄ vniuersalem dīnum: t dicit in ps̃na angeloꝫ xp̃m comitantiū in die ascensiōis cū tota captiuitate: o principes celestis ejercitus attollite id est aperite vestras celestes portas: t o porte eternales celi eleuamini et date locū t introibit xp̃s rex glorie. Quos principes celestes interrogant.

Apo. xix Johā. j. Dar. ij.

Quis est iste rex glorie. dominus virtutum ipse est rex glorie.

¶ Quis est iste aiunt rex glorie qui ausus est ingredi celum: cum sit clausum omnibus hominiꝫ propter peccatum primorum parentum: t qui ausus est incedere istavia nulliushominis adhuc trita vestigio. Quibus respondet comitatus xp̃i iste est christus dominus omnium virtutum celestiuꝫ quem propter suas virtutes. s. q; est innocens manibus t mundo corde: t verax: et quia humiliauit semetipsum patri factus obediens vsq̄ ad mortem: mortem crucis: pater exaltauit et dedit illi nomen quod est super omne nomen vt in nomine iesu, omne genu flectatur celestium terrestrium t infernorum: t quia iam expoliauit infernum victor t triumphator: t venit cum preda. Ideo ipse de iure est rex glorie qua ꝓpter attollite portas ꝛc. Ex quibus patet ꝙ totū dīnium orbis terrarū est ipsius xp̃i. Primo q; ipse creauit orbez: t hoc inquantum deus. Secundo q; innocens t mūdus verax t humilis: t hoc inquantum homo. Sed nota ꝙ non solum recreauit et fundauit ecclesiā super maria t aquas baptismales. Sed etiam sup flumina aquarum sapientie: que sunt doctrina et precepta euangelica preparauit t disposuit. eam: q; ab ecclesia fluunt flumina aque viue saliētis in vitam eternam. io. vij. ℟ ¶ Ex toto isto psal. possunt recolligi quattuor cōclusiones. ¶ Prima cōclusio ꝙ xp̃s triplī ratione de iure est dīus totius orbis terrarum: primo q; creauit totum orbem: t hoc inquantum deus. Secōo q; regenerauit t recreauit ecclesiā: t hoc inquātum sponsus t caput Tertio inquantū iustus t innocēs. ¶ Secōa cōclusio ꝙ nullus potest ascendere celū cū xp̃o nisi efficiatur iustus t innocens t membū xp̃i per gr̃am ¶ Tertia conclusio ꝙ xp̃s tanq̄ dīus t triumphator cōfregit infernum t expoliauit limbū t purgatorium. ¶ Quarta conclusio ꝙ xp̃s tanq̄ rex t dīus angelorum t omniū creaturarū cum triumpho introivit celum reportans captiuitatem antiquam:

membra xp̃i per gratiam ascendit in celū.

Aleph. De pe. d.x.c. in domo.

Ad te dñe leuavi aīmā meam deus meus in te confido non erubescam.

¶ Titulus in hebreo ipsi dō: scōz vero. lxx. Infinē psal. dauid. Ex titulo apparet ꝙ dauid fecit hunc psalmū dirigēs nos in xp̃m. qui est finis legis. ℣ ¶ Ad cuius intelligentiam est notandū sm augu. libro cui deus homo: ꝙ quī adam fuit expulsus a paradiso terrestri: t perdidit non solū illam presentē felicitatē sed etiam futuram beatitudinē que fuerat in celo sibi promissa: tunc ne de se t sua posteritate videret desperare: fuit sibi xp̃s de sua carne ꝓmissus q; xp̃m cū posteritate de captiuitate dyaboli liberaret t viam in celū demonstraret: t finaliter ad celestē beatitudinē introduceret: t sic dēdidit legez sacrificiorū t oblationū ipsi adā t filijs suis: p quā eos in xp̃m dirigeret. Que quidē lex semp creuit per etates suscipiendo incrementū in noe, t abraā: t moyse vsq̄ ad xp̃m: vbi cōpleuit cursum suū: ex quo ptz ꝙ lex vetus nihil aliud fuit nisi quedā via dirigēs in xp̃m tanq̄ in finē immediatū: t ideo nullus petit regnū celorū: sed semp petit xp̃m messiam futurū qui doceat viā in regnū celorū. Et ideo sicut lex vetus ē via in xp̃m: ita lex euangelica dicitur via in regnū celorum: t ideo xp̃s dicitur ostiū Johā. x. t dicitur via veritas t vita Jo. xiiij. Mas sicut patres veteris testa. semper rogabant vt deus dirigeret eos vsq̄ ad xp̃m per illā legē: ita nos rogamus vt dirigat nos, per legem euangelicam vsq̄ ad eundem xp̃m vt in eo glorificemur in secūdo aduentu. Hoc ergo prouidens dauid in spiritu fecit psal. m quo introducit adā mysticum loquētem t cū tota sua posteritate fidelium peregrinātem per istam viam diuine legis qui in ve. te. sem per orabat t vocabat xp̃m vt ipsum in hac via dirigeret vsq̄ ad eum t daret sibi legem euangelicā in celum dirigentem. Et ideo dauid fecit istū psalmum per ordinē alphabeti ad denotandum ꝙ lex successiue processit ab imperfecto ad pfectū. Mas sicut puer incipiendo primā litterā alphabeti: t discurrendo vsq̄ ad vltimam semp crescit t pficit in doctrina vsq̄ ad vltimā litterā. Ita homo mysticus peregrinando per legez, semper pfecit vsq̄ ad xp̃m in quo accepit vltimā perfectionē illi? legis: que fuit vniuersalis redemptio t veritas euāgelica. Mic autem peregrinatur per legem euāgelicam vsq̄ ad scōm aduentum xp̃i in quo recipi et vltimam perfectionem t vitam eternam: t hoc est quod intendit dauid in hoc psal. in quo quatuor fecit. Nā primo iste hō mysticus petit dirigi in lege veteri vsq̄ ad xp̃m. Scōo petit liberari a veteri peccato per xp̃m in suo aduentu. Tertio petit legē euangelicā per quā iustificet. Quarto petit fructum legis euangelice. s. fruitionē vite eterne. Scōa ibi. Reminiscere. Tertia ibi dulcis t rectus. Quarta ibi quis ē homo qui timet dominuꝫ Quantū ad primū dicit iste peregrinus. O dñe ie su xp̃e messia future: postquam fui electus a patre diuo semper ad te leuaui, animam t spem meam semper orando vt venias ad liberādū me cū tota mea posteritate: o ergo deus meus fac vt nō erubescā nec cōfundar, frustra expectādo aduentū tuū

Zeccret? via i. xp̃s dirigēs.

Nota.

Neq; irrideant me inimici mei: etenim vniuersi qui sustinent te non confundentur.

Beth.

¶ Hoc est neq̄ dyaboli inimici mei et infideles irrideant me dicentes: ꝙ frustra confido in te: t inuanū te expecto saluatorem t liberatorē: etenim pro certo: q; ego scio ꝙ nō ꝛfundentur vniuersi q̄ expectāt te: imo tu liberab eos in aduētu tuo. Sz

Confundantur omnes iniqua agentes: supervacue.

Gymel.

¶ Id ē ꝛfundant oēs infideles agētes supuacue t frustra iniqua: t perperātes mala ℣ me: q; oēs idolatre t infideles agentes iniq̄ ℣ me volentes me delere de mundo frustrabuntur desiderio suo q; veniet xp̃s t expoliabit lymbum inferni. t exterminata idolatria ejciet foras principem huiꝰ mūdi: t dirabit subijciet pplm gentilez, qui me conabatur destruere: ergo tu domine iesu xp̃e.

Delety

Vias tuas domine demōstra mihi: t semitas tuas edoce me.

¶ Demōstra mihi vias tuas t pcepta: t doce semitas. i. filia legis tue: t dirige me i veritate tua ne declinē ad dexterā nec ad sinistrā: q; tu es dē⁹ iesus saluator meꝰ iō sustinui t sperauī te tota die idest a principio mundi vsq̄ ad aduentū tuū. i. expecto te videre ℣itatē legis. t iō notanter dicit.

We. Vau.

Dirige me i veritate tua t doce me: q; tu es deus saluator meus: t te sustinui tota die.

¶ Dirige me in veritate tua: q; duo ꝓsiderare ō bemus in lege veteri. s. litterā superficialem t veritatē clausam in littera. Hāc ergo veritatē petit intelligere t in ea dirigi per aduētū xp̃i: q; iā habebat litteram tunc de presenti.

Wety. xxx. q.j. c. de his Et ō pe. dist. j. c. si petrꝰ.

Reminiscere miserationum tuarum domine t misericordiarū tuarū que a seculo sunt.

Delicta iuventutis mee t ignorantias meas ne memineris.

¶ Hic petit liberari a petō t saluari p xp̃m i aduētu suo t dicit: dñe ne memineris delicta iuuētutꝫ mee. i. peta q̄ ego cōmisi i mea iuuētute t principio in paradiso terrestri, pp q̄ ego fui expulsus t ne me mineris ignorātias meas. i. petā q̄ p ignorātiam erassam cōmisi: sed reminiscere t recordare misatiōnū t miaꝫ tuaꝫ q̄ a seculo sūt a principio p discursum xp̃s sūt: q; fecisti miam cū noe liberādo ō diluuio: t cū abrāā t ysaac t iacob liberādo ō laban t esau t cū filijs israel liberādo de egypto: t p totū desertū t terrā pmissionis tpe Josue t iudicū.

¶ Ex nota ꝙ dō per delicta iuuentutis sitelli quidfingit petā primoꝝ parentū que fuerunt eū nfe mi serie: t dicit delicta in plī eo ꝙ illi petō mlta petā uētuis. fuerunt annexa: pura furtū superbia homicidiuꝫ sacrilegiū: vt inqt aug. i lib. enchiridi. itē vocat ēt ō licta iuuentutis petrī originale vniuersaliꝫ eo ꝙ a cōceptione a natiuitate t iuuētute Jhū. itē per ignorantias intelligit corruptiōes nature t fomitē cōcupiscētie: nā talī fuit natura corrupta t vulnerata in adā t oēs potētie vulnerate ꝙ est pna ad malū t infirma t difficil ad bonū t indicat, bonū malū t malū bonū t tal ignorātia ō pena peccati t petū fil: t per talem ignorantiā cōmittunt oia petā q; ois malus est ignorans isto modo t iō ait ignorantias meas ne memineris. Sed.

Secundum misericordiam tuā memento mei tu: propter bonitatē tuā domine.

dī. xxxiij. c. diaconi.

¶ Quasi dicat nō velis respicere p̄ccata mea: sz misericordiam t bonitatem tuam

Dulcis t rectus dominus, ppter hoc legem dabit delinquentibus in via.

Tety.

¶ Hic petit legē euāgelicā t enumerat pfectōes eiꝰ. vñ dicit dīus iesus xp̃s i aduētu suo veniet dulcis t rectus t manifestet. Ideo ppter hoc q; dulcis

Universidad de Deusto
Biblioteca

t rectus habit legē euangelicā in hac via dereliquentibus: t q: dulcis t mansuetus: ideo.

Joth. Prv. q. j. pos anū.

Diriget mansuetos in iudicio docebit mites vias suas.

¶ Diriget mānsuetos: t docebit apostolos t discipulos mites vias suas: q: nō cōgregabit supbos t electos: sed mites t mansuetos. t nō docebit superbiā sed humilitatē t mānsuetudinē: q: mitis est t humilis corde: t dicit diriget mansuetos in iudicio nō examinatiōis: sed discretionis: q: in primo aduentu xp̄s neminē iudicauit: sed discreuit veritatem a littera: t euangelium a cerimonialibus: t virtutes a vitijs ꝛc. Et bene dicit q in lege euāgelica diriget mansuetos. Nam.

Caph. xxij. q. ij. sane.

Universe vie domini misericordia t veritas: requirentibus testamentum eius t testimonia eius.

¶ Universe vie preceptā t cōsilia dñi euangelica nihil aliud sunt nisi misericordia t veritas. nam nihil aliud docet nisi mia. Nā p̄mo xp̄s ꝓpter nimiā charitatē t miam incarnatus est: t pro oībus passus t mortuus est. Et sic p̄dicauit miam t charitatem erga ꝓximū t hanc miam operatus est et cos illuminando infirmos sanando t mortuos suscitando: t tandē finis totius legis euāgelice est mia t charitas de qua mia t eius operibus peter xp̄us in die iudicij: item vniuerse vie domini sunt veritas: q: docent oēm veritatem t etiam dicitur lex euangelica veritas legis veteris: vt dictū est. Et sic in aduentu xp̄i mia t veritas obuiarunt sibi: t iustitia t pax osculate sunt. Et iō dicit q oēs vie t precepta dñi sunt mia t veritas requirentibus t contēplantibus t seruantib⁹ testamentum eius: q: non p̄cipitur nec legitur in euangelio nisi mia t veritas requirentibus testamentū eius t testimonia eius. Et ideo subdit dauid.

Lamed. extra de reseri. c. sedes.

Propter nomen tuū domine propiciaberis peccato meo. multum est enim.

¶ O dñe iesu tu ꝓpiciaberis t misereberis peccato meo ꝓpter quod es iesus. Nā iesus idē est q̄ saluator: ergo si tibi est ꝓprium saluare t misereri ergo sm officiū t virtutes nois tui ꝓpiciaberis peccato meo q: multū t magnū est pctm̄ meū. Ideo indiget magno medico t saluatore t multa mia. Et sic tibi soli cōuenit sm ꝓprietatē nois. q: nō est aliud nomen sub celo in quo nos saluari oporteat. Itē multū est enim pōt referri ad nomen. xp̄i q: multū est potens t magnum.

Dem. Mid.

Quis est homo qui timet dominum: legem statuit ei in via quā elegit.

¶ Hic enumerat fructus legis euāgelice in futuro: nā sicut p legē euāgelicā cōsequimur miam t veritatē t indigentiā pcōz: ita in patria cōsequemur fruitionē. Nā dicit q si q̄s ē qui timeat dñm dñs statuit t firmauit ei talē legem in hac via quā elegit. i. xp̄s statuit oi homini timēti deū q si seruauerit eā nō frustrabitur nec decipiet: immo.

Ania eius in bonis demorabitur: t semen eius hereditabit terram.

¶ Anima eius demorabitur in bonis patrie post hanc vitam t illis bonis fruetur. t semen eius. scz semen xp̄i. i. omnes fideles per baptismū regenerati hereditabunt terram viuentium.

Samech.

Firmamentum est dominus timētib⁹ eum: t testamentū ipsius vt manifestetur illis.

¶ Tale firmamentū promissum est omnibus timentibus eum t testamentum ipsi⁹ xp̄i: t memoriale est v manifestet illis. i. omnibus fidelibus. idest tale testamentum firmauit christus t dimisit vt manifestaretur omnibus christianis per apostolos t doctores q omnes timentes deum t seruantes legem domini habebunt premium in celo quod erit: q: anima vnius cuiuscunq iusti timentis deū seruātis legē euangelicū demorabit eternaliter in bonis celestibus: t illis fruetur: t semen eius. s. xp̄i hereditabit terrā viuentiū. Et ly semē potest referri ad quemlibet timentem deum. Nā semen iusti dicuntur omnes sequaces t imitatores eius. Et sic nos sumus semen apostolorum t omnium iustorū t sequimur eorū iusticiā t doctrinam: t ideo dicit dauid q aia timētis deū t seruātis legē demorabitur in bonis celestibus t semen eius. i. oēs imitatores hereditabit terrā viuentiū ꝛc. q: tale testamētū firmauit xp̄s t statuit cū dicit si vis ad vitā ingredi serua mandata.

Wayn.

Oculi mei semper ad dominū q̄m ipse evellet de laqueo pedes meos.

¶ Posq̄ superius orauit xp̄m adamvt dirigeret in lege dñi t liberaret a pctō nūc orat xp̄m vt in aduentu suo liberaret eū a fomite t causis t penalitatib⁹ peccati. ✠ Unde est aduertēdum q adā peccando non solum incurrit peccatū in aia. Sed etiā multa incōmoda i corpore que causant peccatum in anima. Nam statim fuit priuatus omni libertate t subiect⁹ necessitati t miserie multiplici. Nam ante casum tanta erat libertas in voluntate q poterat stare in gratia t non cadere in aliq̄ peccatum si voluisset: quia in nulla parte erat lesum liberum arbitrium: immo erat equale advtrū libet. quia nullum erat intrinsecum impedimentum: quia tota sensualitas erat subiecta rationi. Secundo poterat nō mori si voluisset nō infirmari comedendo ō lignovite q̄ ad libitū possidebat. Tertio erāt sibi tā fauorabilia elementa ꝓpter aspectū celi q nō sentibat frigus neq; intensum calorē. Quarto q: omnes bestie erant ipsi subiecte: t nulla ipsi poterat nocere neq; aliq̄s humanus inimicus poterat aduersari. fuisset enī perpetua pax t cōcordia inter hoies t conformitas voluntatum postq̄ homo erat conformis diuine voluntati: q: oīa supradicta erant in premiū originalis iusticie. Sed peccante adam omnia supradicta perdidit t omnia que erāt libera facta sunt necessaria. Nam sicut an te habuit libertatē stāndi t nō peccandi si voluisset: nunc perdita illa libertate habet necessitatem peccandi. quia taliter fuit corrupta natura: t sensualitas in adam t percussa fomite concupiscentie q statim fuit facta rebellis rationi: t pna ad omne malum t liberum arbitrium fuit lesum t claudum. Et sic semper caro pugnat aduersum spiritum: in tantum quod si liberum arbi

Adā per peccatū multa incurrit.

trium nō cōfortaretur t iuuaretur gratia dei: de necessitate trahit ad libitū carnis t sensualitatis. Et sic q̄ erat libera a diaboli prāte. est nūc ipi subiecta: hoc est q ptātē quā rō habebat ante supra sensualitatē t carnē hz nūc diabolus: nisi rō t voluntas sue liberū arbitriū iuuet p gram ad resistēdū diabolo: t trahēdā sensualitatē ad se t deferēdā a diabolo nevincat tēptatione. Et ita pariter totū corpus incurrit necessitatē moriendi: t patiendi miserias t tribulationes ab inimicis visibilib⁹ t inuisibilibus: t fuit subiectū elemētis t moribus celoꝝ. Et sic oīs libertas versa est in necessitatē: necessitas enī ō: de necto nectis q̄s idē ē q ligo ligas: q: hō manet obligatus ad oēs p̄dictas miserias. Et ideo orat xp̄m vt veniat ad liberandus ipm a ptātis miserijs tā interioribus q exterioribus t visibilib⁹ p passionē ꝛc. Dicit ergo adā my sticus: oculi mei semp erūt eleuati ad dñm iesum xp̄m messyā futurū vt ipe euellat t eruat pedes meos. i. sensualitatē de laqueo diaboli t fomite ꝛcupiscētie. Nā sicut caro siue sensualitas illaqueatur cōsentiēdo tēptationi diaboli. Ita voluntas si laqueatur si cōsentit cōcupiscētie t sensualitati: a tali ergo laqueo nō pōt homo liberari nisi gratia xp̄i vt inquit apostolus ad ro. vij. ergo xp̄e.

Phe.

Respice in me t miserere mei: quia vnicus t pauper sum ego.

¶ Respice i me. i. respice infirmitates istas t multiplices laqueos t miserere mei dādo gram p baptismū t alia sacra: t dādo gram ꝓuenientem et operam t cooperantē: q̄m ego sum inops. i. sine ope t auxilio: t factus sum paup t expoliatus oībus bonis gratuitis q̄s descendens ab hierl̄m in hierico incidi in latrones qui non solū expoliauerunt. Sed etiam percusserūt t plagis affecerunt t semiuiuum reliquerunt. Et sic.

Sedech.

Tribulatiōes cordis mei multiplicate sūt de necessitatibus meis erue me.

¶ Tribulatiōes cordis mei multiplicate sunt: q: multiplici plaga fui sauciatus. Nā expoliat⁹ omni libertate: incidi in supradictas calamitates et necessitates: ergo de istis necessitatibus erue me per gratiam t ecclesiastica sacramenta in tuo aduentu: t tandem.

Res.

Vide humilitatem meā t laborē meum et dimitte vniuersa delicta mea.

¶ Vide humilitatem. i. dejectionē meam t laborem meum. i. infirmitates meas: t etiā vide humilitatem t laborem. i. pniam t cōtritionē meā: t dimitte vniuersa delicta mea p supradictas necessitates cōmissa. Nam ideo dicitur delicta q: ex tali infirmitate t necessitate commissa. Unde cōcupiscentia t p̄dicte infirmitates dicuntur necessitates: vno modo: q: perdita libertate obligati sumus ad ea siue ab eis: alio modo q: sunt quidam laquei ad nectandam t ligandam t trahendā voluntatem t rationem. Et ideo a talibus necessitatibus interioribus orat liberari.

Nota.

infra. lxxvi.

Respice inimicos meos q̄m multiplicati sunt: t odio iniquo oderunt me.

Custodi animam meā t erue me: non erubescam quoniam speraui in te.

Syn.

¶ Dic petit liberari ab inimicis t necessitatibus exterioribus: ideo ait respice inimicos meos tam visibiles q̄ inuisibiles q̄m multiplicati sunt: nam multifarie tentat dyabolus t multipliciter tribulat t persequit hoīem. Etiam amplius sunt afflictus populus dei ab adam vsq; ad xp̄m t exinde vsq; ad iudicium. Nā ecclesia semper t semper fuit impugnata a iuuentute sua: t exposita prauis t infidelibus: t ideo subdit odio iniquo oderunt me. nā semper iniqui oderunt iustos t infideles fideles inquit: t quare oderunt me odio iniquo: quia.

Innocentes t recti adheserunt mihi: quia sustinui te.

Tau.

¶ Quia inquit innocentes t recti adheserunt mihi: t q: sustinui te. i. ideo oderunt me: q: defendebāt innocētiā t rectitudinē iusticie. t q: posui totam spem meam in te relicta spe mundana.

xxij. q. ij. c. gloria epi.

Libera deus israel: ex omnibus tribulationibus suis.

¶ O deus libera israel. i. populū fidelem ex omnibus tribulationibus suis tā interioribus q̄ exterioribus de quibus supradictum est. Et quib⁹ pt̄z q dauid non orat in hoc psalmo pro se tantum t pro suis tribulationibus de quibus tā fuerat liberatus: sed orat xp̄m ꝓphetice p toto israel. i. pro toto adā t corpore mystico. Et sic tota ecclesia orat p isto statuit liberet filios suos a p̄dictis tribulationib⁹ t necessitatib⁹ in adā perpetratis. Et quilibet peccator orat moraliter xp̄m caput suum in hoc psalmo. vt liberet eum a predict̄ necessitatibus t peccatis personaliter cōmissis t dirigatur in lege euangelica. Et sic potest exponi primo ꝓphetice. Secundo moraliter. Et sic ēt ecclesia dicit hunc psalmum in agenda defunctorum orando vt liberet eos ab illis tribulationibus et penis purgatorij.

De pe. d. ij. c. vt cogno uerunt, t. c. ij. ēt.

Judica me dñe q̄m ego in innocentia mea ingressus sum et in domino sperans nō infirmabor.

¶ In hebreo nullus alius titulus ꝓponitur nisi ipsi dauid ad denotandū q dauid fecit hunc ꝑm dirigens ipsum ipsi dauid. i. xp̄o futuro dauid frequēter in scriptura nomiato: vt septuaginta dictū est eo q in solo xp̄o fuerūt reperte p̄fectiones t virtutes in hoc psalmo memorate. ✠ Ad cuius intelligētiā est notandū q eiusdē christi sit caput t sponsus ecclesie t rex t sacerdos: oportuit vt acciperet a patre plenitudinem gratiarum t virtutum vt de eius plenitudine omnes: acciperem⁹ gras ꝓ gratia. Et sic fuit principiū t origo omnium. gratiarum vt suis membris communicaret et in omnibus luceret t in eo tanquā in speculo t exemplari omnes aspicerēt. Et ideo inquātū rex fuit exemplar t regula omnium regum. Et inquantum sacerdos fuit norma t exemplar omnium sacerdotum. Et inquantū caput ecclesie fuit norma t regula oīm

xp̄s pā cipium gratie.

Universidad de Deusto
Biblioteca

membrorum fidelium: & ideo christus accepit a patre & habuit in se decem perfectiones & virtutes: vt suis membris communicaret. Nam primo fuit xp̃s innocens & manſuetus in conuersando. Secundo in omnibus habuit deum pre oculis. Tercio castus & mundus corde & carne. Quarto miseri cors erga delinquentes propter infirmitatem et fragilitatem eorum. Quinto nunq̃ consensit consilio vanitatis: nec habitauit cum iniquis. Sexto non dilexit prauos: immo eos exprobrauit: dicēs vobis scribe & pharisei. Odat. xxiij. Septimo erga deum fuit mundus & iustus. Octauo in audiendo & loquendo de rebus diuinis & de lege diuina assiduus. Nono circa cultum diuinum & inuisitando templum dei fuit sollicitus. Decimo in oibus actibus suis diuinū auxiliū implorauit. Hec sunt decem conditiones quas quilibet rex debet habere vt bene regat regnum suū: & quilibet prelatus & sacerdos vt bene regat ecclesiam suam & gregē sibi commissū. Et quilibet fidelis vt bene regat seipsum erga deum & proximum. semper sit deo gratus & acceptus & cuz ceteris iuste & cū caritate possit conuenire & conuersari: has ergo debet petere a christo vnusquisq̃ rex & sacerdos & fidelis eo q̃ xp̃s habet eas formaliter & per excellentiaz a patre. Hoc ergo prouidēs dauid in spiritu fecit hunc psalmum in quo introduxit xp̃m loquentez & petentem istas decem perfectiones a patre: vt posset suis membris communicare. Vnde ait tāq̃ Rex & sacerdos & caput ecclesie. O dñe pater iudica me iudicio discretionis & elige me a prauis segregando: quasi dicat gratias tibi ago q̃m elegisti & segregasti me ab oi prauitate: q̃m prio egressus sum in hūc mundū in innocentia et sanctitate mea & non cū prauitate & malicia. Scōo ideo sperans in dño nunq̃ infirmabor: immo semper ero stabilis in omni bono. Et sic semper habeo deum pre oculis sperando in eo. Tertio.

Rex hec habeat.

xxij. q. ij pphetauit. De pe. d. j. q: diuinitatis natura.

Proba me domine & tenta me: ure renes meos & cor meum.

¶ Id est da mihi mundiciam carnis & cordis. Quarto.

Quā misericordia tua ante oculos meos est & complacui in veritate tua.

¶ Dia tua ante oculos meos est: q: semper fui misericors oibus qui ad me venerūt compatiens eorū infirmitatibus et fragilitatibus vt patet de chananea & adultera et per totū discursum euangelicum. Et sic semper complacui tibi in misericordia & veritate. Quinto.

xxiij. q. iij. cum quibus.

Non sedi cum consilio vanitatis: & cum iniqua gerentibus non introibo.

¶ Nunq̃ sedi cū consilio vanitatis. i. nunq̃ uolui societatem malorum superborū: nec introibo cuz gerentib⁹ iniqua negocia: immo fugi eoz societatem: quasi dicat q̃ auaros & iniquos nolui in societate mea. Sed humiles & iustos elegi apostolos & discipulos. Sexto.

lxxxv. di odio et xxiij. q. iij. duo.

Odiui ecclesiam malignātium: & cum impijs non sedebo.

Christe polito⁹ Epiſcepl.

¶ Odiui rabiecei ecclesiam & congregationem iudeorum et omnium aliorum malignantium et iudeorum: & non sedebo cum impijs id est hereticis et infidelibus. Sed catholicis & fidelibus. Nec sedebo cum crudelibus: sed cum manſuetis & mitibus. Septimo.

Lauabo inter innocentes manus meas et circundabo altare tuum domine.

lxxij. xv q. j. nouerimini.

Ut audiam vocem laudis: & enarrem vniuersa mirabilia tua.

¶ Lauabo manus meas & operatiōes meas sicut innocētes et mūdos. & circūdabo altare tuū dñe: quasi dicat: ego custodiā corpus & cor: meū ab omni sorde et spurcitia vt mundus & innocens possiz in troire altare tuum: & digne offerre orationes & oblationes et sacrificium ter acceptabile: & vt dignet deuote audiam vocem laudis mee quia non est speciosa laus in ore peccatoris: et digne enarrem & enumerare possiz mirabilia tua quia cuius vita despicitur necesse est vt eius predicatio & cor rectio contemnatur: ergo necesse est vt sim mundus & innocens vt possim alios docere et corrigere. Octauo.

ij. q. vij. c. reſtes. Nl's de for.

Dñe dilexi decorem domus tue: & locū habitationis glorie tue.

xxiij. q. j. c. omnibus.

¶ Quia semper fui sollicitus ad cultum diuinū et ad templum edificandum et visitandum et venerandum. Nono.

Nota.

Ne perdas cum impijs deus animam meā & cum viris sanguinum vitam meam.

i. q. j. sit nōnulli.

In quoruz manibus iniquitates sunt: dextera eorum repleta est muneribus.

Diuiſio pſalmi.

¶ Ne perdas cum impijs deus ani. &c. Ne perdas ideſt ne permittas cum crudelibus & homicidis & iracundis sociari: nec cum eis condemnari. Sz fac q̃ sim mitis & humilis corde. Decio non permittas me sociari cum auaris & falsis iudicibus: in quoruz manibus sunt iniquitates ideſt q: inique & iniuste iudicant et dextera eorum plena est muneribus. i. quia acceperūt munera pro iudicio. Et sic pecunia corrupti sunt acceptores personarum et inique iudicant condemnando innocentem. & absoluendo reum & nocentes amore vel odio vel pecunia. Et ideo cōcludit christus ly isti falsi iudices & omnes maligni & impij: velint falsc iudicare: & inique agere.

Ego autem in innocentia mea ingressus sum: redime me & miserere mei.

xxj. q. iij. q recte.

¶ Enim pro sed. Ego ingressus sum in hūc mundum in innocentia & puritate mea sine peccato: vt possim innocentiam et perfectiones & omnes virtutes membris meis communicare et docere vt ad me omnes aspiciant & discant et me. Et ideo redime me & miserere mei in membris meis. i. vt mea membra participent supradictas perfectiones: Deinde sequitur.

Extra ō symo. c. & si questiones.

Pes meus stetit in directo: in ecclesijs benedicam te domine.

¶ Quia pes meus. i. intentio mea semp stetit fir-

ma in directo. i. via recta diuinoz preceptoz. Et ō bñdicā te in ecclijs & congregationib⁹ fideliū. ex supradictis ps q̃ sol⁹ xp̃s sine defectu habuit supradictas. x. pfectiones & cōditiōes tāq̃ rex & sacerdos & caput & spōsus ecclie. & ō oēs reges terre debēt hasce virtutes a xp̃o petere vt bñ & recte regant regnū suū. Et oēs plati & sacerdotes vt bñ regant ecclām: & gregē sibi cōmissum vnusquisq̃ fidelis bene regat seipsum & sic vnusquisq̃ istoz dz dicere hunc p̃m. Hoc ergo prouidens dō ita petebat dicta fo. sā xp̃o vt iuste & bñ posset regere regnū suum.

Dominus illumiatio mea & salus mea quez timebo. Dominꝰ protector vite mee a quo trepidabo.

¶ Huic p̃o pponit talia titulus in hebreo. f. ipsi dō sine aliquo additamēto. in bibliis aūt nostris reperit sic. In finē ps dauid pusq̃ liniret. Sed forsan hoc additū est ab aliquo scriptore latino: eo q̃ dicit Hiero. in prologo huius libri q̃ dō fecit hunc psal. post mortē saulis gnteq̃ vngeret in regē & sic posset indifferenter intelligi de secūda vel tertia vnctione. ¶ Et sic dicunt quidaz hebrei & cēt catholici q̃ dauid fecit hūc psalmū postq̃ adeptus est regnū. Vñ dicit q̃ q̃ deus mouet aliquē ad aliquā dignitatē: cōiter dat sibi gram vt posset exeq̃ tregere illā & misteriū sibi cōmissū. Et ō deuote se pparauit ad recipiendū illā gram. Et ideo fecit hūc psal. in q̃ tria facit. Nam primo petit cōstantiā contra impedientes. Scōo petit gratiam vt diligenter ampliet cultum diuinū. Tertio petit perseuerātiā vt dictum finez consequatur. Et sic tā hebrei q̃ quidam catholici litteraliter exponunt istum psalmū pro ipso dauid iuxta sententiam supradictam. Sed licet littera huius psalmi posset aliquo mō sentētie supradicte applicari: tñ talis precise litteralis expositio nō euacuaret intentū pphete: q: dauid nō fuit minus pphēta in ō psalmo. q̃ i ceteris. Et ideo est aduertēdū q̃ q̃n dauid fluctuabat in persecutione saulis multotiens vouit deo & pmisit in corde suo: q̃ si deus liberaret eū ab illa psecutione & sublimaret ipsum in regnū: q̃ ipse edificaret tēplū dño & reponeret archā in eo & ordinaret & ampliaret diuinū cultum. Et ideo postq̃ adeptus est regnū post mortē saulis ilico decreuit adimplere votū de tēplo edificando: sed q: fuit sibi phibitū & fuit sibi facta pmissio de tēplo & eccl̃a edificāda p xp̃m. Ideo in cōtēplatiōe illi⁹ pmissionis fuerūt sibi facte multe reuelatiōes de discursu tpectu ecclie xp̃i. Inter quas reuelationes p̃uidit in spū qualr post redēptionē & liberationē generis humani ecclesia xp̃i erat passura mlt̃as afflictiones & persecutiōes p imperatores & tyrānos: sed finaliter per conuersionē cōstantini liberata debebat sublimari super oīa regna mundi & habere libertatem edificādi ecclesias per omnes partes mūdi quas reges temporatores debebant mu'tis diuitijs ornare & ditare & diuinum cultum ampliare. Hoc ergo prouidens dauid in spiritu in persona totius ecclesie fecit hunc psalmum in quo tria facit: nā primo iste homo mysticis agit deo gratias sic per christum esse liberatum non solū de potestate dyaboli: sed etiam de persecutione tyrannoz & infidelium. Secundo cupit implere desiderium suum de ecclesia per xp̃m edificanda & de cultu diuino ampliando & de ecclesijs cōstruēdis & reparandis tempore cōstantini. Tertio petit in tali diuino cultu prosperitate perdiuinum auxiliū perseuerare & conseruari. Secunda ibi. vnam petij. Tertia ibi. exaudi domine. ¶ Dicit ergo ecclesia multa mala passa sum ab infidelibus tempore legis & prophetarum & ertā a dyabolo expectando xp̃m redēptorem. Sed nunc postq̃ redemptor meus venit incarnem & dedit mihi lumen ad intelligēdam scripturā & dedit mihi ecclesiastica sacramenta ad delenda peccata: & postq̃ dominus meus iesus xp̃s est illuminatio mea tollendo omnem ignorantiā & cecitatem & est salus mea tollendo omne peccatum: ergo quem amplꝰ timebo: quasi dicat nullum. Jtē postq̃ dominus iesus xp̃s est protector vite mee in persecutione tyrannoum ad repellendos eorum incursus a quo trepidabo: quasi dicat a nullo: q: talibus armis donorum spiritussancti & sacramentoruz munitus me q̃ nullus amplius timebo: imo dū ipsi inimici mei tyranni nocentes i. volentes me dissipare appropiant super me vt edant carnes meas. ipsi infirmati sunt & ceciderūt victi. Unde hoc dicit propheta ppter diocletianū & maximianū & alios tyrānos q̃ volebant cogere christianos & martyres ad idola sed dum hoc xp̃iani recusabant tunc tyrāni adhibebāt eis tormenta intolerabilia & etiam dabant ipsos martyres leonibus & ceteris feris deuorandos. Sz finalr omnes illi tyrānī mala morte perierunt & ecclesia preualuit: & tota gētilitas cōuersa est ad fidem post conuersionez cōstantini: vt patet per totum discursum ecclesiastice hystorie. Dicit ergo iste homo mysticꝰ

Nota

Dum appropiant super me nocentes vt edant carnes meas.

vj. q. j. c. summa. et ō pe. dist. j. homicidiorum.

Qui tribulant me inimici mei: ipsi infirmati sunt & ceciderunt.

¶ Dō cū isti inimici mei nocentes appropiāt & adhibēt bestias feras: vt ederēt carnes meas eo q̃ nolebā xp̃z abnegare & nūc ipsi infirmati & victi per xp̃m supati ceciderunt a dignitate & superbia sua & dominio. Nam nero & domitian? seipsos interfecerūt & maxentius & diocletian? & datian? & maximianus victi ceciderunt & miserabili morte perierūt. Et oēs alij principes ppli gentiles a sua superbia ceciderūt & colla iugo fidei subiecerūt. Jtē iudei xp̃i crucifixores & apl̃orum pſecutores a regno & sacerdo-

p. reg. 16. Fuge illa verba dicto q̃ spūs dñi a dicebat in mō ut dicunt. Ego autē q̃ non. quod. d. Augustinꝰ dicit. q. d. spūs prophe. fuit data ea et quod hic dicitur hui. sal. dñs illuminatio mea &c. dicta glosa quia posita in ps.

Universidad de Deusto
Biblioteca

rio ceciderunt t ciuitas eorum fuit destructa t per romanos templum fuit incensum: t sic ipsi qui eñ erant superbi t mundani diuitijs repleti fuerūt ī firmati t diminuti t in contēptū t aboiationē deditī t in subiectionē t captiuitatē per totū mūdū dispersi. ¶ Dicit ergo iste hō mysticus si dñs meus iesus xps fuit illuminatio mea mihi dādo legē euangelicam que tollit omnem ignorantiam t delēt omne peccatū t fuit protector meus me a captiuitate dyaboli liberando: t fuit adiutor meus cōtra potentiam tyrannoꝝ t regum t imperatorum t eos vici t superaui. Ergo deinceps.

xpti.q. ij maximianus . t j.q.j. per totum.

Si cōsistant aduersum me castra non timebit cor meum.

Si exurgat aduersum me prelium: in hoc ego sperabo.

¶ Vi consistant aduersum me castra demoniorū totius inimicorū ecclesie iam nō timebit cor meū Et si exurgat aduersum me totū prelium hereticoꝝ t sarracenoꝝ antixpi t ceteroꝝ prauoꝝ nō timebo eos: q: in hoc redemptore meo ego sperabo t cōfidā. nā sicut liberauit me de prāte dyaboli t dira persecutione tyrannorū t imperatorū q totī mundo dñabant t eos fidei subiecit. Ita a fortiori eī eius auxilio t gra t fortitudine liberabit me ō quacunq futura persecutione t sic nullū timebo.

De xpe. dis. v. nō medio criter.

Unā petiui dño hāc requirā: vt inhabitem in domo domini oībus diebus vite mee.

¶ In hac scōa parte iste homo mysticus petit p ficere in cultu diuino postq̄ liberatus est ō prāte dyaboli per passionē xpi t liberatus est de persecutione tyrānorū per eius gratiā t auxilium. Vñ dicit postq̄ ego fui illuminatus t liberatus p passionē domini mei iesu xpi: t fui liberatus a persecutione tyrānorū t subiecti t superaui eos cum auxilio diuino. Jam intendo t desidero quiescere t vacare diuino cultui t cōtemplationi t augere diuinum cultū t edificare ecclesias. Et ideo vnā gram t vnam petitionem peti a domino iesu xpo. tāc requiram semper t in hac petitione perseuerabo scz vt inhabitem in domo domini. s. in ecclesia omnibus diebus vite mee quā ecclesiā xps constituit ī qua sola solus deus adoratur t per fidē videtur. Et ideo desidero habitare in ea.

Alls pter gur in tē plo.

Ut videā voluntatē dñi: t visitē templū eius.

¶ Q: in ista sola ecclesia declarat voluntas dñi p legem euangelicam. Et in sola ecclesia saluantur fideles per ecclesiastica sacra. Nam extra ipsam ecclesiā xpi nulla est salus nec medicina nec remissiā nec meritū qm̄ dñs meus iesus xps quando me ad fidē vocauit t gra baptismali regenauit.

pcth.d.le gimus. t j.q.j. mlto.

Quoniam abscondit me ī tabernaculo suo in die malorum protexit me in abscondito tabernaculi sui.

¶ Tunc abscondit me t vallauit me in tabernaculo suo intra muros ecclesie que sunt spes fides t charitas. Et protexit me in abscondito tabernaculi sui in die malorum. s. in tempore persecutionum. ¶ Unde in triplici die malorū protexit xps fideles suos in abscondito t gremio tabernaculi sui. Primo in die malorum peccati originalis quādo per baptismū introduxit eos ī ecclesiā liberando de potestate dyaboli. Scdo in die malorū pcōrum mortaliū: quādo per penitētiā eos reconciliauit: t etiam quando per confirmationē armis donorum spūssancti contra demonū insultus eos armat: t amatos eos protegit. Item protegeret etiā eos in die malorum. scz in die iudicij q: omnes t soli qui reperientur in gremio ecclesie saluabunt: ceteri autē extra gremium ecclesie reperti in ignem eternum destinabuntur. Jtē xps protexit ecclesiā in die malorū t tēpore tyrānorū. Et ideo iste homo mysticus agit gras xpo: q: protegit ipsum in tabernaculo ecclesie ī illo triplici die malorum. i. de triplici periculo puta ingressu pfusus mūdi t pgressu t egressu. Et ideo subdit.

xpti .q. j. loquit

In petra exaltauit me: t nunc exaltauit caput meum super inimicos meos

¶ Ego teneo: sup. gras agere deo: qm̄ in petra q est xps exaltauit me t fundauit me t dignificauit me mēbrū xpi faciendo t mihi nomen xpiani largiendo qō est nomē dignius sup oē nomē fic exaltauit caput meū t nomen dignitatē t honorez super omnes inimicos meos: q: non solus me fecit dignioꝝ eis. Sed etiam omnes mihi subiecit. Et ideo gratias agendo.

Alls subiationis

Circuiui t immolaui in tabernaculo eius hostiam vociferationis: cantabo t psalmum dicam domino.

¶ Circuiui ecclesiā toto orbe diffusam: t cantabo xpo meo hostiā vociferationis. i. offerā deo patri hostiam t sacrificium eucharistie cum vociferatione t confessione laudis t dicā domino t cantabo psalmum in laudem t honorem sui pro vniuersis beneficijs receptis. Nam constituam t celebrabo dies festos in ecclesia in memoriā incarnationis t natiuitatis t passionis t resurrectiōis tālē festionis dñi mei iesu xpi t singulis festiuitatib? dedicabo t cantabo ppria officia in quibus explicabunt mysteria supradicta t beneficia mihi collata t offeram sacrificiū eucharistie: qō in lege veteri fuerat figuratum: que omnia supradicta fuerūt impleta post conuersionēm constantini: vt dictū est pluries qui edificauit t ampliauit ecclesiam: t diuinum cultum per totum orbem.

xxxviij. de sedulo.

Exaudi domine vocē meā qua clamaui ad te miserere mei t exaudi me.

Tibi dixit cor meum exquisiuit te facies mea: faciem tuam domine requiram.

¶ In hac tertia parte petit ecclesiam conservari t perseuerare in diuino cultu per auxilium gratie. Unde ait exaudi domine vocem meā qua clamaui ad te t miserere mei in collata psperitate cōseruāda t exaudi me. q: semper peto in orationibus meis t peccatores conuertas vt proficiant t proficientes conserues vt perficiant t totam ecclesiam liberes ab inimicis vt tibi in pace t quiete deseruiat. Unde hoc tibi semper dixit t orauit cor meum: t facies. idest conscientia semper exquisiuit te. t sic requiram semper faciem tuam: vt

ostendas mihi auxiliū mie tue. Et ideo rogo.

j.q.j.c.j.

Ne auertas faciem tuā a me: ne declines in ira a seruo tuo.

¶ Ne auertas facie tuā id est gram tuam auxiliū tuū a me: t ne declines in ira a seruo tuo. id est ne velis me repellere ꝓpter aliqō peccatum cōmissum Sed da mihi gratiam vt reuertar ad te per gras p:euenientem: t manea in te per gratiam cooperantem t perficientem.

Adiutor meus esto ne derelinquas me neq; despicias me deus salutaris meus.

xxj.q.ij. gloria.

¶ Esto adiutor meus: t ne derelinqs me. q: si tu dereliqris me gram subtrahendo aut negādo: tūc ruar t peripitabor in oē malū: ergo tu q es deus salutaris t redemptor meus: ne derelinquas me: qm̄ nullū aliū habeo redemptorē. t adiutorem.

xv.q.j.c. illud q eque.

Quoniā pater meus t mater mea dereliq̄runt me: dñs autē assumpsit me.

¶ Primus pater meus adā t mater mea eua et etiam parentes qui me genuerunt dereliquerunt me nudum t bonis gratuitis expoliatus t plagis impositis sauciatum: t vulneratum: qm̄ in iniquitatibus cōceptus sum t in peccatis concepit me mater mea. Et sic in potestate diaboli derelictus t captiuus t venūdatus: sed dñs meus ie sus xps liberauit me t redemit me t assumpsit me in adoptionē filiorum mēbrū suū me fecit per passionē suā t baptismū regenerauit me. Jtē pater meus populus gentilis t mater mea synagoga dereliq̄runt me: q: relictis idolis gentilitatis t relictis cerimonijs vete. le. ex duobus populis in vnā ecclesiam congregauit me. Et sic ipse xps factus est caput meū t ego mēbra eius. Et ideo iste hō mysticus cōuersus ad xpm dicit. o dñe postq̄ iam liberasti me t assumpsisti me de potestate diaboli t de persecutione tyrannorum.

De xse. viij. nec quē q.

Legē pone mihi dñe in via tua t dirige me in semita recta ꝓpter inimicos meos.

¶ Bone mihi legē in via tua. i. da gratiā vt valeā legē tuam obseruare. Quia sine gratia tua nemo pōt malū vitare nec bonū operari: t ideo dirige in semita recta tue euāgelice doctrine ne deuiem a lege tua t ne recedam a voluntate tua: t fac hoc ꝓpter inimicos meos tā visibiles q̄ inuisibiles q me a tua lege conantur auertere. Et ideo da mihi gratiam vt eorum possim incursus pellere. Et

De xse. di. iij. sicut in sacramēt.

Ne tradideris me in animas tribulantium me: qm̄ insurrexerunt in me testes iniqui t mentita est iniquitas sibi.

Credo videre bona dñi in terra viuētium.

¶ Ne tradideris me. i. ne tradi permittas in animas. i. in desideria istorum inimicorū tribulantiuz me. qm̄ testes iniqui insurrexerūt in me. Primo testes iniqui contra caput meū ꝓpm falsa crimina imponendo. Scdo cōtra eius membra dicēdo q erāt magici t nygromātici vt patet in ecclīastica hystoria t hystoriis sanctoꝝ martyrū t virginū: t tm̄ mērita est iniquitas istorū inimicorū eccl'ie q: ꝓualuit veritas t euanuit iniquitas. Et ideo dicit iste hō mysticus: licet isti inimici insurgerēt in me falsa crimina imponēdo tm̄ ego opprobria patienter tolerabā recordatus illius ꝓmissiōis t doctrine magistri mei xpi q dixit. Beati eritis cū male dixerint vobis homines t psecuti vos fuerint t dixerint oē malū aduersum vos mētientes ꝓpter me gaudete t exultate qm̄ merces vra copiosa est. in celis: ꝓpter hāc q̄ ꝓmissionē q: credo videre bona dñi mihi ꝓmissa in terra viuētiū p redēptorē meū xpm: tō patiēter passus sum opprobria t suspendi cra tormēta mihi illatat crimia mihi falso ipposita

vj.q.j.c. sunt plurimi.

Expecta dñm viriliter age t cōfortetur cor tuum: t sustine dominum.

¶ In hoc vltimo versiculo ꝓpheta dō exhortat t cōcludēdo cōfortat seipsum t oēs fideles ad p ferēdas oēs psecutiones ꝓpter xpm t veritatē vt ponā spē t fiduciā in eo in oībus tribulationibus Unde dicit o tu fidelis expecta dñm iesum xpm t cōfide t pone fiduciā t spem in eo in oībus tribulationibus sicut ego feci t age viriliter sustinēdo t defendēdo fidē xpi t veritatē t cōfortet cor tuū cōtra tyrannos t inimicos t ne deficias ꝙsustine dñm. i. pone spem in eo: qm̄ ipse liberabit te sicut liberauit me. Nā lz ad tps ꝓmittat iustos affligi tm̄ finaliter liberat eos de manib? inimicoꝝ. Jtez nō cōfidas nec ꝑsumas de tuis viribus t tua iusticia: lz pete gras. ¶ Totus etiā iste psal. pōt exponi moraliter de qualibz penitēte q agit gras se p pniam cōilluminatū t a pcō liberatū: t petit gratiā vt intra gremiū eccl'ie saluet t cōseruet p auxiliū gre. Jtē pōt etiā exponi p quocūq in tribulationib? afflicto q petit illuminari t liberari. Jtez pōt etiā exponi p quocūq fideli exīti ī purgatorio q agit gras se ab hoc seculo cū pnia discessisse t a culpa liberatum fuisse: t petit liberari p suffragia eccl'ie t petit videre bona dñi in terra viuētiū scz in gl'ia celesti liberat? ab oībus penis. Et ideo eccl'ia cātat hūc psal. in agēda defūctoꝝ. Jtēmus quilz fidelis pōt dicere etiam quotidie hūc psalmū vt deus cōseruet ipm in gra quā in baptismo aut per penitentiam semel accepit.

vj.q.j.c. si oia. pl. d. ḡlibet

De te dñe clamabo: de? meus ne fileas a me: nequando taceas a me: t assimilabor descendentibus in lacum.

¶ Titulus ipsi dō. Ex titulo apparet q̄ dauid fecit hūc psalmū: sed de materia eius est varius modus dicēdi apō hebreos t quosdā catholicos. Nam qdā dicūt q̄ dauid fecit hūc psalmū petēs liberari de persecutione ipsius saul. Alij dicūt q̄ fecit ipm qn̄ fugit a facie Ablalon t ascēdēs in montē oliuaz t conuertēs faciē suā versus hierusalē extollebat manꝰ suas versus locū vbi erat tabernaculum t orabat deū ne traderet eū in manꝰ inimicoꝝ. Et iō dicit exaudi vocē meā dñi et extollo manus meas ad tēplū sctū tuū. Et sic exponūt istū psalmū litteraliter pōne de ulla psecutione. Sz lz illa potuerit esse cā vñ dauid cepit occasionē ad faciendum istū psal. tm̄ nō est sistendū in tali pōna litterali expositiōe

Universidad de Deusto
Biblioteca

Sed est trāseundū ad ꝓphetica intelligēdā. Et ideo est dicendū ꝙ dauid in tali ꝓsecutione prenuncio totū mysteriū passiōis ⁊ resurrectiōis xp̄i. Et ideo fecit istū psalmū i quo tria facit. Mā ꝓmo in ꝑsona xp̄i petit liberari ab inferno ⁊ sepulchro ꝙ gloriosam resurrectionē. Scō petit ultionem de crucifixoribus iudeis ꝑdicēdo eoꝝ dānationem ⁊ sue ciuitatis destructionē. Tertio agit gr̄as de beneficio resurrectionis adepto. Scōa ibi da illis. Tertia ibi. bñdict⁹ dñs. ¶ Dicit ergo xp̄s ad patrē. o dñe p̄ ego clamabo ad te ꝙ me ⁊ toto genere humano in mēsa qñ rogabo ꝙ oīb⁹ mēbris meis Job. xiiij. ⁊ etiā clamo in oīo ꝙ trinā oīonē rogādo ꝙ oībus fidelibus. Rogo ergo ne sileas ⁊ ne taceas a me immo annue ⁊ cōcede ꝙ me resuscitates a mortuis ne assimiler descēdētibus in lacu. Mā nota ꝙ sicut rīdere ⁊ annuere petēti est facere vel ꝓmittere. Ita facere ⁊ nō rīdere petēti est quasi negare. Et iō xp̄s petēs resurrectionē a patre dicit ne sileas: ⁊ neq̄n taceas. i. nō renuas nec neges. Sz fac qō peto. i. resuscita me a mortuis ⁊ libera me ⁊ ꝙ passionē ⁊ resurrectionē meā libera fideles a petō. Et nota ꝙ illud aduerbiū ne vera tur ⁊ ꝓpontk illi verbo assimilabo: ⁊ ponit futurū indicatiui ꝙ optatiuo. q. d. neq̄n taceas ⁊ ne assimiler descēdētibus in lacū. Mā si tu nō resuscitaueris me ero similis descēdētibus in lacū: q̄ pena mihi nō debet qz ego sum solus inter mortuos liber. Et sic nō sum debitor mortis: sz immunis: qz nō peccaui i adā. Et volo ꝙpōre mori ꝙ oīb⁹ meis mēbris vt faciāt voluntatē tuā. Sz nō debeo in inferno manere nec corp⁹ meū incinerari: resuscita ergo me ad vitā gloriosam: ⁊ nō ero similis⁹ aliis petētib⁹ descēdēribꝰ in lacū inferni. Mā sz descēderim in infernū: tū nō ex debito: nec vt ibi maneā sz vt limbū ⁊ purgatoriū expoliēt ceteros liberē.

no. ō xp̄i resurrectione.

de ꝓsec. distī. iiij. gr̄a. xxiij. q. iiij. quid faciet. ꝓter. ix. e

Exaudi dñe vocē deprecationis mee dum oro ad te: dum extollo manus meas: ad templum sanctum tuum.

Ne simul tradas me cū peccatoribus ⁊ cū operātibus iniquitatē ne perdas me.

Qui loquūtur pacem cū proximo suo: mala autem in cordibus eorum.

¶ Exaudi ergo dñe vocem deprecatiōis me: dū oro ad te in mēsa ⁊ in oro: ⁊ dum extollo manus meas extensas in cruce ad templū sanctum tuum id est maiestatem diuinitatis tue orādo ne simul tradas me. i. membra mea cum peccatoribus ne perdas me cū operātibus iniquitatē ad dānationem perpetuā destinando: qui quidē peccatores operantes iniquitatē sunt scribe ⁊ pharisei qui loquuntur pacē cū proximo suo: sz mihi qui eram proximus eoꝝ de tribu sua ⁊ loquebātur mihi cū pace simulata ⁊ dolosa dicētes magister scimus q: verax es ⁊ viam dei in veritate doces ⁊c. Et tū mala erāt in cordibus eorū qui hoc dicebāt vt me caperēt in sermone ⁊ me possent accusare. Et sic imposuerunt mihi crimen lese maiestatis puta ꝙ erā rebellis cesari ⁊ seminabā sectitionē in pplo.

de ꝓsec. distī. iiij. gr̄a. xxiij. q. iiij. quid faciet. ꝓter. ix. e

xxiij. qō. iiij. c. qd faciet. et. seq.

Da illis secūdum opera eorum: ⁊ secūdum nequitiam adinuentionum ipsorum.

Secundū opera manuū eorū tribue illis: redde retributionem eorum ipsis.

Quoniā non intellexerūt opera domini: et in opera manuū eius destrues illos: ⁊ non edificabis eos.

¶ Dicit: petit vltionē de crucifixoribꝰ ꝑdicēdo eorū destructionē dicēs: o dñe pater postq̄ surrexi tudei ira dolose ⁊ inique ꝓcesserūt cōtra me ⁊ voluīt manere obstinati in sua iniq̄tate ⁊ cecitate: ergo da illis debitā meritā penā sm opa eoꝝ: qz fuerūt homicide: ⁊ scōm nequitiā adinuētionū ipsorū qz cū iniq̄tate ⁊ dolo ⁊ mēdacio ⁊ falso crimine ꝓcurarūt mihi mortē: ⁊ tribue illis penā scōm opa manuū eoꝝ: ⁊ redde retributionē eoꝝ ipsis. nā pena debita eoꝝ est vt sicut ipsi voluerunt me de terra delere: ita deleanē de terra viuētiū quantū ad aiam: ⁊ expulsi a sedib⁹ eoꝝ vadāt dispersi et captiui ꝙ mūdū quātū ad corpus. Ite redde retributionē eoꝝ ipsis. i. redde eis oēs maledictiōes q̄ scribunt in lege ⁊ ꝓphetis cōtra eos q̄ nō erāt recepturi xp̄m in lege ꝓmissum: qm̄ isti iudei nō intellexerūt opa ⁊ miracula q̄ ego feci ꝙ q̄ poterāt cognoscere me eē messyā in lege ꝓmissū sicut scriptū erat in lege ⁊ ꝓphetis. Quā scripturā nō intellexerūt. eo ꝙ excecauit eos malicia eoꝝ ne i telligerēt sacramēta dei. Et ideo in opa manuū eoꝝ. i. fm opa ipsius ꝓpli destrues illos: ⁊ nūq̄ reedificabis eos. Mā sz ante multotiēs fuerūt destructi. puta ꝙ caldeos ⁊ āthyochū. cū reedificasti eos ꝙ neemiā ⁊ machabeos. Sed in ista tertia destructione facta ꝙ romanos in vindictam mortis xp̄i nunq̄ reedificabis eos: sed vsq̄ ad cōsummationē ⁊ finem seculi perseuerabit statuta desolatio. Dañ. ix. ⁊ sic nunq̄ erit tertiū templum.

Benedictus dñs: quoniam exaudiuit vocem deprecationis mee.

lvj. di. c. dñs.

Dñs adiutor meus et protector meus: et in eo sperauit cor meū ⁊ adiutus sum.

xxiij. q. j. c. glia.

Et refloruit caro mea: ⁊ ex voluntate mea confitebor ei.

xxiij. q. j. odi.

Dominus fortitudo plebis sue: ⁊ protector saluationum christi sui est.

ij. q. vj. ꝑ. xp̄us.

¶ In hac tertia parte xp̄s agit gr̄as patri: quia fuit exaudit⁹ ꝓ sua reuerētia: qz recuperauit vitam gloriosam ꝓ se ⁊ suis membris per resurrectionem. Vnde dicit: benedictus dñs deus pater meus: quoniā exaudiuit vocē deprecationis mee: ⁊ fuit adiutor ⁊ protector meus. Et ideo cor meum sperauit in ipso ⁊ adiutus sum sicut petebā. nā caro mea que erat mortua in sepulchro reflorauit ꝙ resurrectionē ad vitā floridā ⁊ gloriosā. Et ideo ex tota voluntate mea ⁊ toto corde ⁊ affectu cōfitebor ei cōfessione laudis memorādo ⁊ referendo omnia beneficia recepta tam redemptionis q̄m resurrectionis: qm̄ ipse est fortitudo plebis sue ⁊ protector saluationū xp̄i sui. Loq̄m membroꝝ filij sui: qz ꝙ passionē eius oēs fideles liberauit a maledicto peti ꝙ debito pene eterne. Deinde cum dicit.

de ꝓsec. dist. q. iiij. gr̄a. xxiij. q. iiij. quid faciet. ꝓter. ix. e

Saluum fac populum tuū domine ⁊ benedic hereditati tue: ⁊ rege eos ⁊ extolle illos vsq̄ in eternum.

¶ Xp̄s rogat patrē vt recipiat eius mortē ⁊ passionē ⁊ sanguinē in ꝑciū ⁊ redēptionē ꝑpli sui et recipiat eos in hac ecclia ꝙ gr̄am ⁊ in futuro per gl̄iam. Vñ ait. o dñe p̄ saluū fac ꝑplm tuū meam passionē ꝙ eius redemptione acceptādo ⁊ bñdic hereditati tue quā toto labore acq̄siui ⁊ recupera ui eā a maledicto peti ⁊ a sñia data in adam. absolūēdo: ⁊ postq̄ iste ꝑplus est hereditas tua: rege eos in hac ecclia per legem euangelicā: ⁊ ecclastica sacramenta in gratia cōseruando. Et post hāc mortalē vitā extolle ⁊ exalta eos vsq̄ in eternum vitā felicitatē eternā in celo eis cōferendo.

j. q. j. ca. sunt nō multi.

Afferte dño filij dei: afferte domino filios arietum.

¶ Titulus. psalmus dauid in consummatione tabernaculi. Ex quo titulo apparet ꝙ dauid fecit istum psalmū in cōsummatione tabernaculi vel templi qō ꝓcepit edificari per salomonē. Ihieronymus aūt dicit ꝙ dauid fecit istū psalmū in cōsummatiōe tabernaculi lignei: qō ꝓpe domū suam cōstruxit: ⁊ in eo archā recondidit: ⁊ ꝙ imitat oēs fideles ad cultū diuinū: q̄ fiebat in illo tabernaculo. Sed Ra. sa. ⁊ cōiter oēs hebrei dicit ꝙ dauid in hoc psalmo inuitat etiā totū populū ad offerendū oblationes ⁊ oēs sacerdotes ad offerēdum sacrificia: ⁊ oēs leuitas ad cātandū psalmos laudes in templo per salomonē edificando post eam cōsummationē. Rabi autē cāyi barchinonen sis dicit in glosa huius psalmi ꝙ dauid ꝓuidēs in spū mirabilia q̄ facturus erat rex messyas in suo aduentu fecit hunc psalmū in quo inuitat oēs iudeos vt sequant eum in suo aduētu ⁊ offerant sacrificia in templo qō ds edificari in hierusalē. Et dicit ꝙ ille messyas debet facere cīvoce sua mirabilia q̄ scribuntur in hoc psalmo. Et sic glosat ipse de messya quē falso ⁊ frustra expectāt moderni iudei. Ex quibus patet manifeste ꝙ iste obstinatus partim dicit verū: inq̄tū dicit ꝙ dauid ꝓuidēs mirabilia q̄ facturus erat messyas fecit hūc psalmū ⁊ ꝙ dauid inuitat oēs fideles vt recipiāt messyas in suo aduētu. Sed mentit ⁊ blasphemat inq̄tus expectat futurū qō iam est mpletū ⁊ ꝓteritū: qz iesus messyas in lege ꝓmissus iā venit ⁊ fecit oia que in isto psal. memorant. Relicto ergo mēdacio recipiam⁹ veritatē exponēdo istū psalmū de iesu xp̄o redēptore nr̄o in lege ꝓmisso: q̄ in suo aduentu oia mirabilia q̄ in isto psal. ꝓtinētur fuit opat⁹. Ad cuius intelligentiā est notādū ꝙ duo inter cetera ꝓuidit dauid in spū in illo exemplari ⁊ descriptiōe templi sibi tradita. primo Parilip. xxviij. Mā primo ꝓuidit in spū ⁊ intellexit qualiter xp̄s i suo aduētu debebat edificare ecclesiā toto orbe diffusam figuratā ꝙ illud templū materiale qō ipse ꝑcipiebat edificare. Sc̄o ꝓuidit ꝙ in sola ecclesia verū sacrificiū eucharistie erat offerēdū figuratū per agnū qui in lege mane ⁊ vespere immolabat in quo sacrificio xp̄s deus ⁊ hō erat colēd⁹ ⁊ ado

nota de descriptione templi.

randus. Tertio prenuidit per miracula facta i lege veteri per moysen q̄liter xp̄s in lege ꝓmissus debebat operari multo maiora miracula in ꝓtute nominis dei i ecclia ꝙ ipsū edificāda. Tria q̄ facit dō in hoc psal. quē fecit ꝓuidens in spū tria supradicta. Mā ꝓmo inuitat oēs fideles vt recipiāt xp̄m i aduentu tanq̄ verū deū ⁊ hoiem ⁊ exhibeant sibi honorē latrie. Sc̄o assignat rōnes q̄re xp̄o ōbet latria ꝓbans ipsum esse deū ꝙ septē mirabilia q̄ erat operaturus in suo aduētu in ꝓtute nolis sua maiora q̄ vnq̄ fuerint fcā in ve. te. Tertio resumit exhortationē ꝓmo factā exhortādo oēs fideles vt exhibeāt deo honorē latrie ꝙ beneficijs receptis. Secūda ibi. vox dñi sup aq̄s. tertia ibi. in tēplo. ei⁹dem oēs gl̄iam. B. ¶ Quātū ad primū est aduertēdū ꝙ latria est cultus soli deo debit⁹ rōne sū me oipotētie ⁊ maiestatis sapientie ⁊ bonitatis ⁊ in munere ⁊ confessione laudis ⁊ adoratione cōfitens. Et sic de iure ꝓpter seipsum debet deo ipsa latria: sed adhuc ēt xp̄o ⁊ deo patri respectu nr̄i ⁊ debemus ⁊ tenemur exhibere latriā ꝓpter tria ꝓncipalia bñficia recepta. Nam primo tenemur exhibere adorationē ꝙ bñficio creatiōis in quo recipimus eē simplr. Sc̄o tenemur offerre oblationes ⁊ sacrificiū ꝓ bñficio redēptionis. Tertio gl̄iam ⁊ honorē ⁊ laudes ꝙ bñficio nr̄e glorificationis ⁊ rōne victorie ⁊ triūphi quē xp̄s obtinuit de mundo ⁊ dyabolo. Et iō dauid ꝓmo inuitat fideles vt tribuant xp̄o ⁊ deo patri ꝓmā speciē latrie q̄ est oblatio ⁊ sacrificiū ꝙ bñficio ⁊ memoria nostre redēptiōis ⁊ vt sim⁹ participes siue passiōis. ¶ Vñ dicit. O filij dei per fidē ⁊ baptismū regenerati afferte dño iesu xp̄o honorē latrieq̄ ꝙsistit in tribus. i. in oblatione ⁊ laudib⁹ ⁊ cōfessione ⁊ adoratione. Et ꝓ̄o offerte ⁊ afferte dño iesu xp̄o filios arietū. i. agnos ad sacrificiū. i. afferte sacrificium eucharistie in quo offert xp̄s filius dei per agnos qui i lege mane ⁊ vespe immolabantur figuratus: hoc q̄ sacramētū ⁊ agnū offerte in eucharistia. D Ad cuius intellectū est notandū ꝙ in sacramento altaris ꝓprie offertur humanitas xp̄i verbo vnitaꝙ petō totius populi vt ipse xp̄s sit mediator inter nos ⁊ patrem. Et sic tale sacrificiū nō dicitur ꝓprie offerri xp̄o: sed patri. Sed totus populus offert seipsum xp̄o ⁊ patri: qz ibi offerimus totā animā ⁊ cor cōtritū ⁊ humiliauit: ⁊ in tali casu vnusq̄sq̄ ꝙ fidelis ds agnus oblat⁹ ⁊ de talibus agnis dicit etiā ꝓpheta afferte dño filios arietū. q. d. ꝓpheta O vos sacerdotes qui estis filij dei dedicati ad ministerium sacerdotale non solum offeratis in templo xp̄m q̄ est agnus imaculatus. Sed etiā afferte dño filios arietū. i. oēs fideles tanq̄ agnos: qz sicut ꝙ toto ꝓplo offertis patri sacrificiū eucharistie. Ita etiā offert deo oēs fideles ⁊ vnusquisq̄ fidelis offerat seipsum. Item etiaz ꝙ illos agnos filios arietum intelliguntur oēs martyres qui in ecclesia pro xp̄o fuerunt immolati. ¶ Nam sicut in cruce seipsum pro nobis obtulit immolatū: ita pariter omnes martyres xp̄o ⁊ patri seipsos obtulerunt imolandos: q̄ qdē martyres fuerunt figurati per illos agnos ⁊ arietes ⁊ vitulos qui i lege immolabātur vt magis patebit psalmo. i. ō ta

Quid sit latria.

Quid offert i sacramento altaris.

Universidad de Deusto

libus ergo agnus dicit etiã prophetа: afferte dño filios arietũ. Et hec est vna species latrie soli deo debita que dicit oblatio t sacrificiũ. Scõa pars latrie est cõfessio laudis t oratio t glorificatio p beneficijs receptis: t hãc dicit prophetа q fideles exhibent xpo in suo aduentu. Unde dicit.

Infra ccv. di. vitj. q. j. i scripturis.

Afferte domino gloriam t honorem: afferte domino gloriam nomini eius: adorate dominum in atrio sancto eius.

¶ Afferte dño iesu xpo gliaz t honorẽ ipsum laudãdo t glorificãdo: t afferte gloriã noi sctõ ei? q̃ est iesus: eo q nos saluauit t liberauit: t q; est nomẽ oipotẽtie t sapiẽtie ꝛc. Et iõ tenemini ipsum laudare t glorificare: q̃ est scõa species latrie. Tertia species est adoratio que nõ soli fit cum genu flexiõe. Sed etiã cũ peidẽtia t prostratiõe q̃ soli deo debeẽ ꝓpter beneficiũ creatiõis. t hanc dicit ꝓphetа vt fideles exhibeãt xpo patri: eo q est verus deus t ideo sub dit. adorate dñm iesum xpm in atrio sctõ eius. i. in sua humanitate que est tabernaculũ t atriũ t tẽplũ diuinitatis in quo ꝟbũ habitat per vnionẽ personalẽ. Itẽ adorate dñm in atrio sancto ei?. i. in ecclesia toto orbe diffusa quã ipse edificauit t sanctificauit. Ex q̃? patet q ꝓ phera in his duobus versiculis explicat oẽs tres species latrie soli deo debitas: que sunt oblatio t

Nota ꝺ adorare reuereri ꝛc.

glorificatio t adoratio. ℬ ¶ Ad cuius declarationẽ est notandũ q ista quinq se habẽt p ordinẽ sc; Reuereri. Honorare. Laudare. Glorificare et Adorare. Reuereri est reputare aliquod bonum maius in altero q̃ in seipso. Honorare est exhibere reuerẽtias in testimoniũ virtutis quã in altero reputamus. Laudare est honoratũ alijs commendare. Glorificare autez est laudes honorati large lateq; preconizare. Adorare vero est reuerendum: honorandũ. laudandũ. glorificandũ. colere ꝓpter eminentiam oipotentie sanctitatis: et omni spe t fiducia posipposita se totũ illi subijcere. Ideo adoratio dicit diuin? cultus oia quatuor supradicta comprehendẽs. Et sic tale obsequiũ exhibeẽ cuz oblatione t cõfessione laudis t prostratiõe. ¶ Ulterius est aduertẽdũ q̃ notãter dictũ est in textu afferte dño gloriam nomini eius. Mã per ly nomini eius intelligitur iesus q̃ est nomen dei patris quatuor litterarũ ad denotãdũ ꝙnica adoratio ne adoratur xps cum patre: eo q est nomen eius simul cũ spiritu sancto: eo q est amoz vtriusq;. Et sic vnica adoratione t latria colunt tres persone. ꝛo q vnica diuinitas t omnipotẽtia t equalis maiestas reperitur in tribus nõe cuius debeẽ eis latria t ideo adorãdo iesus xps adoram? patrẽ cu? iesus est nomen. nam sicut iesus est verbũ dei: ita est nomẽ dei: quia nomen dei addit humilitatem supra verbũ: q; nomẽ dei nil aliud est nisi verbum incarnatũ siue humanatũ vt dictũ est in ꝓlogo: et psal. viij. Et iõ vbicũq; ponit nomẽ dei quatuor litterarũ inue. te. semper intelligit iesus xps q̃ est nomẽ dei pris explicãs sensibiliter ei? oipotẽtiã t volitatẽ t sapiẽtiã t miaz t iusticiã. Et iõ nouẽ decim vicibus memorat. nomẽ dei quatuor lris scriptum in hoc psal. per q̃ semp intelligit iesus xps ideo dicit iudei q vicies reperit scriptũ nomẽ dñi in hoc psal. cõputãdo cũ ceteris sly nominis ei?: q; idẽ est q dño siue adonay q̃ est nomẽ dei.

De con sc. di. iij nec ꝓph.

Uox domini super aquas deus maiestatis intonuit: dñs super aquas multas.

¶ Positũ superius prophetа inuitauit oẽs fideles ad recipiendũ xpm in suo aduentu t ad exhibendũ sibi honorẽ latrie eo q est deus et nomẽ dei. nũc ait in hac scõa ꝑte ꝓbat q rõnes t esset qualiter xps est de? t illud nomẽ est dei q̃ expectat in lege. ℬ ¶ Add cui? intelligentiã est primo notandũ q sicut tot? iesus de? t hõ ita tot? nomẽ deiut dcm est psal. viij. Ita sola hypostasis put est vnita ꝟbo dei vox dñi. t rõ est. nã sicut nomẽ nihil aliud est nisi verbũ cũ voce: ita iesus xps nihil aliud est nisi verbũ incarnatũ seu verbum habens hypostatẽ. Itẽ sicut vox nra nihil aliud est nisi vehiculũ ꝟbi q̃ ꝟbũ mẽtale secretiũ fit notũ alijs t sensibiliter manifestũ vt ait Auicẽna. Ita ꝑter dicit Augustin?. q hypostasis xpi fuit vehiculũ t instrm q̃ fuerit scripta in lege t ꝓphetis. Ex quo dicit manifeste cõfitenẽ messiã esse deũ. nã nullus pot possidere illud nomẽ nisi sol? de? cui sit nomẽ oipotẽtie. ¶ Sed reiecta ceritate istoz iniquitatũ expectant futurũ q̃ iam est impletũ p iesum xps. Iõ est dicendũ q ꝓuidẽs dõ mirabilia q̃ xps ad solam vocẽ t ꝓceptũ erat factur? appellat ips nomẽ dñi t vocẽ dñi ꝓpter septẽ mirabilia q̃ fecit in mundo

Per vocẽ intelligit hypostasis xpi.

Nota. hec in hoc psal. mẽorata in q̃b? ondit suã oipotẽtiã t mirabilitatẽ ꝓpriã q̃ debeẽ sibi adoratio latrie: q̃ q̃dẽ

mirabilia fuerũt figurata in vete. leg. facta p moysen in ductu filiorũ ppli. Quoꝝ ꝓmũ mirabile xpi fuit institutio baptismi quo accepit virtutẽ regeneratiuã ad solãvocẽ dei pris t otactũ carnis xpi t influctiã virtutis spũsancti q̃ quidẽ mirabile sacramẽtũ fuit figuratũ p trãsitũ israel: p aquas maris rubri. vt ait apls. j. ad Coz. x. Sed istud mirabile fuit maius illo. Mã in illo tm̃ tres fuerunt liberati filij israel a morte corpali. Sz p baptismũ liberat totus mũd? a morte t captiuitate spiali t hoc est q̃ dicit ꝓpheta. Ulꝰ ait adorate dñm iesum xpm in atrio sancto eius. qm̃ ipse erit vox dñi sup aq̃s baptismales. Et sic erit vox dñi t nomẽ dñi tetragrãmaton. q̃ ꝓbo. Mã dñs deus maiestatis intonuit vocẽ suã sup ipm dicẽs. Hic est filius me? dilectus in quo mihi dñ cõplacui. Itẽ filius ibidẽ sup aquas iordanis intonuit vocẽ suã q̃m dixit ioh̃i: baptiza me q; sic op̃s impleri oẽm iusticiaz Itẽ ibi intonuit spũsanctus q̃m apparuit i signo colũbe nõ q̃ sit alia vox pris t alia filij. Sed vna est vox virtus t potentia oim triũ psonarũ. q; pr loq̃tur p filiũ in spũsancto. q; potẽtia t virt? oim triũ psonarũ manifestat p hypostatẽ filij rãq̃ per vocẽ vt dictũ est t sic ista vox cecidit sup aq̃s iordanis t cõtulit vim regeneratiuã oib?aq̃s elemẽtarib?. Et iõ dicit q dñs de? maiestatis intonuit sup aquas multas. Ad denotãdũ q nõ soli colata est virtus regeneratiua ipsis aq̃s mũdi ad purgandũ peccãm. eo q oẽs sunt vnius elemẽtum. Ex his predictis p; q nõ p solã aquã pficit baptismus. Sed p inuocationẽ tot? trinitatis. cuius forma est. Ego te baptizo in noie patris t filij t spũsancti. Ideo etiã ibi apparuit pr in voce. filius in carne spũsanctus in signo colũbe. Item sequitur scõo q baptismus nõ pot pfici sine aqua. eo q ibi tota trinitas fuit sup aquas. Tertio sequit q mat? mysteriũ t mirabile fuit institutio baptismi. t maioris virtutis fuit illa vox dñi que cecidit sup aquas baptismales in iordane q̃m illa que cecidit sup mare rubrũ. Nam ista liberauit totũ genus humanũ a morte t captiuitate eterna. illa aũt solum liberauit filios israel a morte t captiuitate tpali q̃ multitudo fuit pua respectu multitudinis oiz fideliũ per baptismũ xpi regeneratoꝝ. deinde cũ dicit.

Baptis mus.

de pe. d. vq. null?

Uox dñi in ṽtute: vox dñi in magnificẽtia.

¶ Adducit scõm exemplũ t mirabilẽ operationẽ quã fecit xps sup oẽm humanã facultatẽ ad solã vocẽ t ꝓceptũ in opatione miraculoꝝ in q̃bus ondit suam diuinitatẽ t se esse nomẽ t vocẽ dñi. t verũ messyã in lege ꝓmissum per quã vocẽ in virtute cõprehẽdit ola miracula q̃ fecit xps. Unde ad solã vocẽ t ꝓceptũ xpi cessauerunt vẽti t quieuit mare. Mñ dixerũt circũstantes. quis est hic q; mare t vẽti obediũt ei. Itẽ ad solã vocẽ t ꝓceptũ suscitauit lazarum dicẽs. Lazare lazare exi foras. Jo. xj. Itẽ ad solã vocẽ t imperiũ suscitauit filiũ vidue t filiã archisynagogi. t sanauit egrotos. et mũdauit leprosos ꝛc. Ex q̃bus p; q ista vox xpi facta sup mortuos t egrotos t in oibus miraculis fuit maioris virtutis quantũ ad effectũ q̃m illa vox facta sup egyptũ q̃ induxit illam decẽ plagas Mã illa occidebat t ista suscitabat mortuos. Itẽ illa inducebat morbos t tẽpestates. t ista mitigabat vẽtos t sanabat oẽs infirmitates. Et ideo dicit ꝓpheta: q ihesus xps fuit vox dñi in virtute. i. in cuius virtute debebãt fieri t fuerũt facta multa miracula in q̃bus xps ostendit suã diuinitatẽ t oipotentiã. Deinde cũ dicit. vox dñi in magnificẽtia. ¶ Adducit tertiũ exẽplũ. t opus mirabile q̃ fecit xps p suã mortẽ t passionẽ t resurrectionẽ q̃ triũphauit de diabolo t expoliauit infernũ t deduxit totã ꝑdam. t liberauit totũ genus hyanũ. q̃ dixit redemisti me dñe deus veritatis. que quidẽ vox fuit maioris virtutis t maioris triũphi q̃ vox facta in egypto: q̃ moyses t israel expoliauerũt egyptios. Mã illa vox solũ expoliauit egyptum bonis tpalibus t liberauit solũ ppl'm a captiuitate tpali. Sed vox xpi facta in passione t resurrectione expoliauit infernũ t liberauit oẽs fideles qui ibi detenti fuerunt ab adã vsq ad xpm t etiã liberauit oẽs fideles futuros in maiori numero sine ꝓportione. Ex quo p; q illa vox xpi fuit facta cũ maiori magnificẽtia t triũpho. q̃ ꝓ uidẽs dauid in spũ dicit q xps fuit vox dñi in magnificẽtia t triũpho supple in nostra redẽptione t inferni expoliatione. Deinde cum dicit.

de ꝑfec. disti. iij. ꝓpe.

Uox dñi confringentis cedros: t cõfringet dominus cedros libani.

¶ Hic adducit quartũ exemplũ t opus mirabile q̃ fecit xps ad solã vocẽ t ꝓceptũ q̃m descẽdit ad inferos dicẽs: attollite portas principes vras ꝛc. q; tunc portas ereas t vetes ferreos cõfregit t cõfregit oẽs principes inferni: t alligauit satha nã t abstulit sibi ꝓdam t arma in quibus cõfidebat ꝛc. Et ideo xpus fuit vox dñi cõfringentis cedros. i. superbos principes inferni. Itez xps fuit vox dñi cõfringentis cedros q̃ ad solã ꝓdicatiõnẽ apostoloꝝ cõminuit t cõfregit oia idola mũdi t cõfregit t subiecit oẽs reges t imperatores et principes mundi. Ex q̃bus p; q ista vox sine ꝓportione fuit maioris virtutis quantũ ad effectũ q̃ illa vox q̃ intonuit dñs super Pharaonem t exercitũ eius in mari rubro. Nam ista solum ꝛfregit t dissipauit pharaonẽ cũ exercitu suo. Ista aũt vox xpi cõfregit t dissipauit totũ infernũ. t dissipauit oia idola mundi t oẽs ritus detestabiles et nefandas superstitiones populi gẽtilis. Et ideo dicit ꝓpheta q ihesus xps fuit nomẽ t vox dñi confringentis cedros. i. principes inferni t etiaz vox dñi facta per ꝓdicatiõnẽ apostolorum confregit t confringet cedros libani. i. principes mũdi super dos per cedros libani figuratos.

viij. q. j. c. olim. Et. lxxx iij. di. 6. vlti.

Et cõminuet eas tanq̃ vitulũ libani: t dilectus quẽadmodũ filius vnicornium.

¶ Et cõminuet eas sicut vitulũ libani. q. d. q̃ sicut altissime cedri libani pstrnũt t cõfringunt cũ securi ferrea. Ita pariter oẽs reges t principes terre fuerũt pstrati t cõfracti cũ securi euãgelica t ꝓdicatione apostoloꝝ. Itẽ sicut armenta vitulorum qui pascebãtur in monte libano succedũt di minuebãtur t iugulabãtur pro sacrificijs t pro cibo ad comedẽdũ vsq ad cõsummationẽ. Ita xps comminuit t prostrauit oia idolaꝝ oẽs principes

Universidad de Deusto
Biblioteca

Natura vnicornis ad xpm applicãda.

mũdi sed dilectus populus xpianus fuit liberat⁹ ⁊ saluatus sicut filius vnicornii. ℣ ¶ Ad cuius intelligẽtiã est notandũ ꝙ vnicornis ꝟ talẽ naturã ⁊ virtutẽ in cornu suo ꝙ fugat oẽs venenũ ad tactũ ⁊ virtutẽ cornu sui. Et iõ oĩa aialia sequitur ipm nec audẽt bibere aq̃s in ethiopia nisi vnicornis prius intingat cornu in aq̃s: eo ꝙ in ethiopia sunt multe aq̃ venenose. Sꝫ vnicornis tãgẽdo aq̃s cũ cornu suo mũdat eas a veneno. ⁊ sic secure bibũt aialia alit multa alia aialia pereũt nisi bibãt in societate vnicornis: ⁊ bibãt aq̃s quas vnicornis mũdauit. Et iõ ppheta dauid in hac particula cõparat iesum xpm filiũ dei cũ pplo suo ipsi vnicorni. Mã sicut vnicornis ex tactu sui cornu mũdat aq̃s a veneno: ⁊ prebet aq̃s vim purgatiuã veneni ⁊ sanatiuã. Ita xps p suũ cõtactũ in baptismo pbuit vim purgatiuã ⁊ sanatiuã peccati ⁊ regeneratiuã ⁊ renouatiuam ad vitã spiãlẽ intingẽdo cornu suũ. i. hũanitatem in ipsis aq̃s baptismalibus. In quo cornu ⁊ carne erat vnita virtus diuina vnione psonali. Que qdẽ aqua baptismalis ex cõtactu ⁊ illa virtute xpi recepta sanat oẽm languorẽ aie. ⁊ fugat oẽ venenũ peccati. Et sic est dicẽdũ de oĩbus sacramentis q̃ receperũt virtutẽ ex cornu virtutis xpi. Et etiam xps intinxit cornu sue crucis in oĩbus sacramẽtis Et sic habuerũt sacramẽta virtutẽ purgatiuã ⁊ sanatiuã oĩs peccati. Et iõ sicut oĩa aialia sequitur vnicornẽ vt secure bibant aq̃s sine veneno: ita totus pplus xpianus seq̃tur xpm vt operẽ ⁊ in legẽ suã sine petõ. Mã sicut aialia q̃ bibunt aq̃s venenosas extra societatẽ vnicornis. oĩa pereũt et moriunt ex illo veneno. Ita oẽs infideles q̃ sunt extra ecclesiã ⁊ societatẽ xpi pereunt ⁊ morĩtur ex veneno peccati. q: aliter boies nõ possimt liberari nisi virtute passionis xpi fuerint sanati a peccati veneno qõ biberũt in adã. ⁊ in seipsis nisi ex cõtactu cornu xpi ⁊ virtute passionis eius. Solus ergo xps põt dici isto modo vnicornis q: solus nũ q̃ bibit venenũ peccati. Et p suũ contactũ liberauit alios. Sꝫ solus ppls xpianus ꝺ filius vnicornis. eo ꝙ est liberatus a xpo q̃ est verus vnicornis tab eo regenerat⁹ ⁊ sanat⁹. Et hoc est qõ dicit dauid ꝙ cũ xps ad vocẽ suã ⁊ preceptũ confregit oẽs cedros ⁊ oĩa idola ⁊ oẽs infideles superbos solus ppls xpianus sibi dilectus euasit illesus ⁊ saluatus. quẽadmodũ filius vnicornis. i. sicut illa societas aialiũ manet illesa ⁊ sanata veneno p cõtactũ ⁊ ductũ vnicornis. Ita ppls xpi manet saluatus⁹ liber. Et etiã hoc dicit q: vnicornis ẽt liberat filios suos paulos ab illa aq̃ venenosa. Mã iple primo intingit cornu in aq̃s: ⁊ postea facit bibere filios suos sine periculo. Et ita xps intingẽdo hũanitatẽ suã in aq̃s liberauit oẽs filios adoptiuos. Et iõ totus ppls xpianus deo dilectus ꝺ: liberatus a pẽ ⁊ capite suo xpo sicut filius vnicornis. Et q⁹ꝫ ꝙ maioris virtutis fuit ista vox xpi facta cõtra diabolũ ⁊ idola ꝙ vox facta ℑ pharaonẽ et exercitũ ei⁹. ⁊ hoc est intelligẽdũ quo ad effectus respectu nri. q: respectu dei eq̃lis virtus fuit. Cũ sicut vnicornis in suo ductu liberat ⁊ saluat filios ⁊ oĩa aialia tps sequẽtia. ita xps ꝑ baptismũ saluat oẽs sequẽtes se. Ite sicut ille ppls israel deo dilectus tũc trãsiuit mare illesus sicut filꝰ vnicornii: pereũtibus egyptijs. Ita ppls xpianus xpo dilectus transit illesus ⁊ mũdus per aquas baptismales: pereuntibus iudeis ⁊ ceteris infidelibus.

All's peciderís. 6 Ose. d. v. c. de spũ sancto.

Vox dñi intercidẽtis flãmã ignis: vox dñi concutientis desertum: ⁊ commouebit dñs desertum cades.

¶ Hic adducit q̃ntã opationẽ ẽt bñficiũ xpi q̃ fuit missio spũs̃ancti in discipulos. Mã sicut ꝑ incarnationẽ dedit legẽ moysi inter flãmã ignis inducẽdo tonitrua ⁊ fulgurã tremẽte toto mõte: vt p5 Exo. xix. Ita pter xps post suã ascẽsionẽ q̃ misit spũm scm̃ in discipulos: fact⁹ est repẽte sonꝰ de celo tãq̃ aduenientis spũs vehementis ⁊ apparuerũt dispartite lingue tãq̃ ignis. sedit q̃ supra singulos eor̃ vt p5 Act. ij. ⁊ sic spũs̃ctus dedit septẽ dona gr̃arũ cũ q̃bus intellexerunt apli oĩa mysteria clausa in lege ⁊ ppbetis. Cũ sicut in mõte synai dedit legẽ moysi ãgl̃i clausam ⁊ nubilꝰ velatã dedit legẽ moysi ãgl̃i clausam ⁊ nubilꝰ velatã

no. ꝺ missione spũs sancti.

ꝺ in mõte syon dedit aplis intelligẽtiam ⁊ aperuit eis sensum tot⁹ legis ⁊ ppbetar̃. Et quo p5 ꝙ vox xpi facta in mõte syon p missionẽ spũs̃cti fuit maioris vtutis ℣ vox facta in mõte synai. Mã ibi data fuit lex clausa ⁊ velata sub illis cerimonijs ⁊ mysterijs. sꝫ hic fuit nobis reuelata ⁊ aperta et intelligẽtia ⁊ veritas: q: maioris vtutis est aperire intelligẽtiã ⁊ veritatẽ legis. ⁊ ꝺ est ꝙ dicit hic dõ ℣ vox dñi iesu xpi intercidẽtis flãmã ignis fuit i mõte syon qũ misit spũm scm̃ in aplos linguis ignei intercisis ⁊ diuisis. Mã xps siue vox tũc intercidit ⁊ diuisit flãmã ignis intelligẽtie sacre scripture ⁊ flãmã ignis charitatis oĩb⁹ discipulis singulis ꝓuoluit diuidẽdo dona gr̃arũ. Et ꝺ est ꝙ sum in signo q: supra singulos eor̃ apparuerũt dispartite lingue tãq̃ ignis. Et in ꝺ ostendit xps suã oĩpotẽtiã ⁊ diuinitatẽ. Et sic fuit xps vox dñi intercidẽtis ⁊ diuidẽtis flãmã ignis in missiõe spũs̃cti. De inde subditur vox dñi ꝯcutientis desertũ.

predicatio aplõrum.

¶ Hic adducit ppheta sextũ mirabile opus xpi. qõ fecit p ꝓdicationẽ aplor̃. q̃ voce totũ mundũ cõmouit. Mã sicut añ icarnationẽ ad suã vocẽ ⁊ preceptũ fuit cõmotũ totũ desertũ cades ⁊ terra apta est. ⁊ deglutiuit datã ⁊ abiron ⁊ choze cũ oĩb⁹ seq̃cibus et soltã fuerũt saluati oẽs q̃ noluerũt seq̃ cõiurationẽ eor̃. Ita vox xpi in ꝓdicatiõe aplor̃ intonuit ⁊ cõmouit totũ desertũ hui⁹ mũdi ⁊ cõcussit totam terrã ⁊ cõminuit oĩa idola ⁊ ꝓstrauit oẽs ꝓncipes mũdi. inter quos infern⁹ deglutiuit totũ pplm iudaicũ q̃ cõiurauit ℑ xp̃m. Ꝑro scribas ⁊ pharisẽos ⁊ ꝓncipes sacerdotũ q̃ fecerũt illã cõiurationem. Sc̃o deglutiuit infern⁹ totũ pplm iudeor̃ q̃ vult seq̃ cõiurationẽ ⁊ obstinationẽ ⁊ pfidiã illor̃. Ite deglutiuit infern⁹ Neronẽ ⁊ Domitianũ ⁊ Seuerũ ⁊ Decium ⁊ Diocletianũ ⁊ Maximianũ ⁊ omnes alios tyrannos q̃ fecerũt ꝺiurationẽ ꝺ decretũ ꝺ tra ecclam ad delẽdũ nomẽ xpi de terra. Et solũ saluati sũt illi q̃ noluerũt seq̃ eor̃ obstinationẽ ⁊ infidelitatẽ imo relictis idolis ꝺuersi sũt ad fidem. Et iõ ppheta totã gẽtilitatẽ vocat desertũ cades eo ꝙ tota fuit imutata ⁊ trãslata de infidelitate ad fidẽ. Cũ cades mutata ⁊ trãslata interptat: q:

gẽtilitas advocẽ xpi p ꝓdicationẽ aplor̃ fuit mutata ⁊ trãslata ab illis nefandis ritib⁹ adversã fidẽ ⁊ religionẽ xpi. Et sic obstinat̃ pereũtib⁹ ipa fuit saluata. Et ꝺ est qõ dicit hic dõ. Cũ ait. vox dñi ie su xpi cõcutiẽtis desertũ fuit in ꝺ mũdo in ꝓdicatiõe aplor̃. i. xpi pcussit desertũ hui⁹ mũdi: siue cõcutiet in ꝓdicatiõe aplor̃ ⁊ declarãdo scipm sub dit. Mã vox dñi cũ gelica cõmouebit desertum cades. i. totã gẽtilitatẽ q̃ vicebaꝫ deserta a deo: eo ꝙ nũq̃ habuerat legẽ ⁊ ppbetas. Sꝫ dicta est cades: eo ꝙ advocẽ cũ gelicã fuit ad fidẽ mutata ⁊ trãslata ceteris obstinatis pereuntib⁹ maxime iudeis. Et fuit figuratũ in cõuersiõe deserti ⁊ pcipitio ehoze dathã ⁊ abiron ⁊ c. Cũ sicut illa vox dñi cõcutientis desertũ cades puniuit ehoze ⁊ sequaces eius ⁊ cõuertit alios ad seq̃cndũ moysen: ita pariꝫ ꝓdicatio aplor̃ puniuit multos obstinatos ⁊ cõuertit maiorẽ ptẽ pplĩ gẽtilis ad seq̃cndũ xp̃m.

pcij. di. c. legum. ⁊. j. qõ. j. mulcc.

Vox dñi ꝑparãtis cernos ⁊ revelabit cõdensa: ⁊ in templo eius oẽs dicent gloriam.

¶ Hic adducit septimũ bñficiũ siue opus mirabile qõ fecit xps i suo aduẽtu. Mã sicut xpc tollit deus interfecit oẽs principes terre chanaã: ⁊ cõminuit oĩa idola: ⁊ cõstituit xp̃m ꝓncipes de pplo israel super totã terrã chanaã ⁊ palestine: ⁊ fecit habitare. xp̃m tribꝰ in illa terra. Et sic creuit ille populus in magna multitudinẽ vt dictũ est. Ita pariter xps pstratis oĩbus principib⁹ huius mũdi: ⁊ diabolo ejecto foras cõstituit. xp̃m principes super omnẽ terrã. s. xp̃m aplos q̃ destructa idolatria infinita multitudine in xpo regenerauerũt ⁊ totum mũdũ impleuerũt. Et sic postea successerũt cpi ⁊ prelati ⁊ sacerdotes q̃ dicuntur principes terre ⁊ patriarche q̃ infinitos filios p baptismũ in ecclesia xpi regenerauerũt. Et ideo dauid in hoc versu per cernos intelligit principes ecclie. s. cpos ⁊ ꝓlatos ⁊ sacerdotes. vt ps in cãticis salomonis: iõ dicit. vox dñi iesu xpi ꝑparãtis cernos. i. cpos ꝓlatos ⁊ sacerdotes fuit i eccla. quasi dicat ꝙ xps p suã virtutẽ ⁊ vocẽ ordinauit cpos ⁊ sacerdotes in ecclesia eis suã ptãtẽ cõicando: ⁊ p eos reuelauit cõdẽsa. i. per eor̃ ꝓdicationẽ reuelauit secreta que erant velata ⁊ occulta in lege veteri. Cũ ꝟa hieronymi habet vox dñi emũdãs siluas. quasi dicat ꝙ predicatio aplor̃ ꝓmo mũdauit filios sacre scripture eius secreta reuelãdo: ⁊ cerimonias abscidẽdo. Item vox cũgelica fuit emũdãs silvas id est populos gẽtiles eos a spuricitia demoniorum ⁊ ritibus nefandis abstergẽdo ⁊ mũdãdo. Et sic reuelauit ꝯdensa. i. multitudinẽ eor̃ sanando et eis lumẽ ꝓbendo. Et sic oẽs qui fuerũt mundati ab ignorãtia peccati ⁊ feditate dicẽt gloriã in templo eius. s. in eccla per xp̃m toto orbe diffusa et edificata in ꝓdicatione aplor̃. Est em̃ aduertendum ꝙ per septẽ supradictas voces xpi ꝓnt intelligi septẽ voces: ⁊ septẽ forme verboꝝ quibus xps instituit septẽ eccl̃iastica sacra: que qdẽ sacra sine forma verboꝝ percipi nõ ꝓnt. Nam acceditverbũ ad elemẽtũ ⁊ fit sacrm̃t inqt Aug. Et ideo quod libet sacrm̃ habet ꝓpriã formã verboꝝ per quam ꝓficit: sicut forma baptismi ẽ. Ego te baptizo ⁊c. ⁊ forma eucharistie. hoc est corpꝰ ⁊c. ℣ ¶ Dicit ergo ppheta ꝙ xps fuit vox dñi sup aq̃s p quã vocẽ ꝓstituit baptismũ. sc̃o fuit vox dñi in virtute per quã ꝓstituit cõfirmationẽ in qua dat̃ virtus ⁊ robur ad resistendum ⁊ pugnandũ ℑ diabolũ. Ter tio xps fuit vox dñi in magnificẽtia cõstituendo eucharistiã: qõ est sacrm̃ magn̄ magnificũ ⁊ nobilius ceteris. Quarto fuit vox dñi confringentis cedros cõstituendo sacrm̃ pnie per quã cõfregit demones ⁊ septẽ vitia capitalia. Quinto fuit vox dñi intercidentis flãmã ignis cõstituendo mrimoniũ per qõ extinguit ⁊ excusat flãma libidinis. Sexto fuit vox dñi cõcutiẽtis ⁊ cõmouentis desertum cades: ⁊ instituendo extremã vnctionẽ p quã submergunt pctã ⁊ trãsmittunt fideles ab hac vita mortali in vitã eternã. Septimo fuit vox dñi ꝑparantis cervos ⁊ instituendo ꝓlatos ⁊ sacerdotes in eccla p sacrm̃ ordinis: q̃ qdẽ sacerdotes ⁊ ꝓlati figurant̃ p cervos i cãticis salomonis. Et sic ps qual̃ xps per septẽ voces instituit septẽ ecclesiastica sacra. Deinde subdit: ⁊ in tẽplo eius oẽs dicẽt gloriam

Mota. xps fuit vox domini.

A ¶ Hec est tertia pars in qua ex supradict̃ cõcludit ⁊ resumit qõ in principio dixit. s. afferte domino gl̃iã ⁊ honorẽ. Mã sꝫ xpo debeat tota latria tñ pcipue ⁊ special̃ tenemur ⁊ debemus sibi cantare laudes ⁊ gloriã pro supradictis bñficijs receptis in quib⁹ ostendit suã omnipotẽtiã ⁊ miam ⁊ bonitatem ⁊ deitatem. Unde arguit sic. Si xps ad suam vocem ⁊ preceptum instituit baptismum in quo ostendit suã maiestatẽ: ⁊ ad suã vocem fecit miracula in quibus ostendit diuinã virtutem. Ite si ad solã vocẽ xpceptũ fecit oĩa supradicta septẽ miracula ⁊ instituit septẽ sacra: per que edificauit templũ ⁊ ecclesiã: ⁊ ex quib⁹ venerũt nobis tot ⁊ tanta bñficia. Ergo in isto templo ⁊ ecclesia oẽs fideles dicãt laudẽ ⁊ gloriã ipsi xpo tanq̃ vero deo ⁊ redẽptori. Ite sequit ꝙ si xps cõtulit nobis supradicta septẽ bñficia ⁊ sacramẽta ꝙ debemus septies in die ⁊ septẽ horis canonicis ipsum xp̃m magnificare ⁊ laudare in tẽplo suo. Et hoc ẽ qõ intendit dicere ppheta cũ ait in tẽplo ei⁹ oẽs dicent gl̃iam. s. septies in die. Deinde cum dicit.

xxiij. q. j. c. loquitur.

Dominus diluuium inhabitare facit: ⁊ sedebit dominus rex in eternum.

¶ Explicat tria bñficia q̃ fecit ecclesia a xpo per illa septem miracula ⁊ septem ecclesiastica sacramenta. Nam primo reparauit ⁊ reedificauit totam ecclesiã que erat per peccatũ desolata. Sc̃o cõmunicauit ecclesie ⁊ prelatis ⁊ sacerdotib⁹ potestatem ministrãdi sacramenta que ipse constituit. Tertio dedit ecclesie ⁊ fidelibus suis fructũ ⁊ effectũ bonum sacramentorũ. s. bñdictionẽ ⁊ gratiam in pñti: ⁊ pacẽ ⁊ gl̃iam in futuro. Et ideo dicit q̃ sicut diluuiũ aquarũ destruxit ⁊ desolauit totũ mundum tẽpore noe. ⁊ tamen deus reparauit ipsum ex illis tribus filijs noe per generationẽ carnalem qñ dixit: crescite ⁊ multiplicamini ⁊ replete terram. Gen̄. ix. Ita pariter diluuiũ peccati ipius adã destruxit ⁊ desolauit totũ genus humanũ ⁊ exterminauit̃ gr̃a dei. ⁊ petñ homicidij ⁊ obstinationis ⁊ cecitatis populi iudaici desolauit to

Bñficia ꝑa xpo recepit ecclesia.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tā synagogā q̄ tūc erat ciuitas dei paucis vt apostolis t discipulis in xp̄i fide redemptibus: t tamē xp̄us ex illis paucis apostolis p ecclīastica sacramēta regenerauit t reparauit totū genus humanū p diluuiū peti ipsius adā desolatū t dissipatū. t reparauit t reedificauit etiā synagogā diluuio petri obstinatiōis t cecitatis desolatam. Et sic ex duob? pplis dissipatis repauit t reedificauit vnā ecclesiā in qua facit fideles habitare. Et etiam reparauit ruinā angelo? p diluuiū peti luciferi desolatā. D ¶ Ex q̄bus p̄z q̄ triplex diluuiū fine ruinā reparauit xp̄s p ecclīastica sacramēta. s. ruinā generis hūani: t ruinā synagoge: t ruinā angelo?. q: sedes eo? obtinēt fideles p baptismū regenerati. Et hoc est q̄d dicit ꝓpheta: dñs diluuium inhabitare facit. i. fecit fideles inhabitare ecclīas p diluuiū petrū desolatā. Et hoc est primū bñficiū. Scōm q: cōicauit ecclesie virtutē t p̄tātē cōficiendi t ministrādi sacramenta. Et ideo subdit.

Triplex diluuius

vii. d. c. q̄ cōtra.

Dominus virtutē populo suo dabit: dñs benedicet populo suo in pace.

¶ Dñs virtutē populo suo dabit. i. potestatē ministrādi supradicta sacramenta ecclesie sue cōicabit. Tertiū beneficiū fuit q: fructū istoꝝ sacramēto? scz gratiā in p̄senti t gloriā in futuro nobis dedit. Jō subdit: dñs bñdicet pplo suo in pace. i. benedictionē t gratiā dabit in p̄senti p ista ecclesiastica sacra: t pacē in futuro. quasi dicat: oēs fideles agāt deo gratias t dicāt laudes in templo suo. q̄m per supradictas septē voces reparauit genus humanū diluuio petōum dissipatū: t contulit virtutē populo suo t benedixit ipsum t pacificauit per gratiā t gloriam. B ¶ Ex toto isto psalmo possunt recolligi septē cōclusiones. Quarum prima est q̄ xp̄o debeā adoratio latrie. s. oblatio t laus t adoratio: eo q̄ est creator t redēptor t glorificator. ¶ Scda cōclusio q̄ iesus est nomen dñi inquātū est verbū incarnatū t est vox dñi rōne humanitatis: ingētū p eaz sensibiliter notificauit voluntatē patris t instrumēraliter t sensibiliter per eā fecit miracula. ¶ Tertia cōclusio q̄ ꝓpter duo principaliter intēdit. Primo qualiter xp̄o debeā latria. Scdo explicare virtutē nois eius et suā diuinitatē. t iō vicies ponit nomē dñi q̄ttuor litteris scriptū in hebreo. p q̄ intelligit hoc nomē iesus in hoc psalmo. ¶ Quarta cōclusio q̄ septez opa mirabilia supra hūanā facultatē ad solā vocē t p̄ceptū in virtute huius nois iesus sunt facta. q̄ intelligit per septē voces in hoc psal. memoratas: in q̄b? odit q̄ iesus est nomē t vox dñi q̄ ꝓbat. Nā iesus primo fuit vox dñi sup aquas Scdo fuit vox dñi in virtute miraculoꝝ. Tertio fuit vox dñi in magnificētia t triūpho infernum expoliādo. Quarto fuit vox dñi cōfrigētis cedros idola cōminuēdo: t p̄cipes hui? mūdi subiciēdo Quinto fuit vox dñi intercidētis flāmam ignis do na spūsancti aplis diuidēdo. Sexto fuit vox dñi cōcutientis desertū cades populū gentilē ad fidē transmutādo t cōmutādo. Septimo fuit vox domini preparātis ceruos. i. ꝓlatos t sacerdotes in ecclesia cōstruēdo. ¶ Quinta cōclusio q̄ xp̄us p. supradictas septē voces ꝓstituit ecclīastica sacra discurrēdo per singula vt dictū est. ¶ Sexta conclusio q̄ ꝓ is xp̄o debeāt tota latria inquantū ē deꝰ t nomē t vox dei: tū spāliter ecclīa dz sibi cantare gloriam t honoꝛ: ēt laudes ꝓpter tria bñficia que xp̄s operatus est in ecclīa p supradicta septē miracula t septē sacra. Nā primo reparauit ecclesiā diluuio petrōz desolatā. Secdo cōicauit sacerdotib? t p̄elatis ecclesie potestatem administrandi sacra. Tertio cōtulit oibus fidelib? suis t filijs ecclesie fructū t bñdictionē supradictoꝝ sacramentoꝝ s. gr̄am in p̄senti t pacē t gloriā in futuro. ¶ Septima cōclusio q̄ septies in die in septē horis canonicis debem? t tenemur cātare laudes t gliam t reddere xp̄o gr̄as: eo q̄ p septē voces t septem sacra ꝓtulit ecclesie ista tria supradicta beneficia.

Exaltabo te dñe quoniam suscepisti me: nec delectasti inimicos meos super me. v. q. j. nō est. al's iocūdasti.

¶ Titulus. psalm? cātici p dedicatione domus dō. Et titulo p̄z q̄ dō fecit hunc psal. sed pro cui? domus dedicatione fecerit ipsiꝛ est altercatio inter hebreos. Nā abenazra dicit q̄ dō fecit hūc psal. pro dedicatiōe t ꝓsummatiōe domus quā ad suū vsum edificauit in mōte syō. sed hoc vt esse manifeste falsū. Nā illa dom? fuit edificata ad vsum ꝓphanū in q̄ habitabāt vxores t concubine: q̄ dō nō debuit celebrare et? dedicationez nec facere psal. de ipsa. Jdeo Ra. sa. t cālyi dicunt q̄ dō fecit hūc psal. p dedicatiōe tēpli salomonis que ōr dom? dō: eo q̄ dauid p̄cepit ipsū edificari: t ꝓparauit oia necessaria ad et? edificiū vt p̄z. j. paralipome. xxviij. Sz q: materia hui? psal. nō conuenit tali dedicatiōi. Jdeo hebrei ꝓfixerūt sibi talē fabulā. s. q̄ qñ salomon cū p̄cessiōe sacerdotū t leuitarū reponebat archā dñi in tēplo post cui? consummationē in die dedicationis ciusdē cū fuerūt in. xiij. gradu tēpli cū archa cū porte tēpli miracl̄r ose clause sunt: sed tunc cognouerūt sacerdotes q̄ hoc factū fuerat ꝓpter petrū ipsi? dō cōmissum Jō vitā. Et q̄ illud petrū nōdū erat expiatū. Et dicūt iudei q̄ tunc sacerdotes cātarūt psal. cxxxj. Sz cū fuerūt in illo ēstu. s. pp dō seruū tuū nō auertas faciē xp̄i tui: tunc ilico porte fuerūt apte t introducta fuit archa. Hoc q̄ puidēs dō in spū fecit hunc psal. pro illa dedicatiōe i q̄ patuit qualr petrū dō fuerat sibi remissū p aptionē portaꝝ. sed q̄ sit mēdax t irrisoria ista fabula de se est manifestū. Naz illud petrū dō iā fuit sibi remissum in vita sua: vt magis patebit psal. cxxxj. Jtē si tā grāde miraculū tūc factū fuisset in tali dedicatiōe: nō tacuisset sacra scriptura, in. iij. reg. nec. ij. paralipo. sicut nō tacuit miraculū de nube t gl̄ia dñi q̄ obūbrauit totum tēplū vt mēoraē ibidē. Et iō relictis eoꝝ inepcijs t mēdacijs est dicēdū q̄ dō in illa descriptione tēpli sibi tradita puidit in simplici spū: qualr illud tēplū materiale erat destruēdū per chaldeos: sed postea reedificādū p zorobabel t iesum filiū iosedech sacerdotē magnū. Et p illā destructionez t reedificationē tēpli materialis: puidit i dupli spā

Mot. de dedicatione.

dissolutionē tēpli corporis xp̄i p mortē t passionē Et puidit ēt resurrectionē: eoq̄ puidit qualr illō templum materiale erat figura corporis xp̄i quasi p oia. Nam ipsa humanitas xp̄i verissime t proprijssime dicitur templum dei: eo q̄ verbū diuinū habitat in ea per vnionē personalē vt sepius dictū est: d: quo templo dixit xp̄s. Joh. ij. Soluite templum hoc: t in triduo reedificabo illud. Et subdit euangelista: hoc aūt dicebat de templo corporis sui. Preuidēs ergo dauid istā dedicationē t resurrectione corporis xp̄i post sui dissolutionē: nō quidem eo: pus xp̄i vere ōr templū dei per illud materiale figuratū t q̄ resurrectio vere dicta est dedicatio p illā dedicationē templi salomonis figurata: iō fecit hunc psalmū p dedicatione domus dō spūalis. Et vt cātaret in illa dedicatiōe tēpli materialis: in figura hui? dedicationis spūalis t eterne. Etī tēplū sine ecclesia nō dedicat nec cōsecratur vsq̄ quo sit p̄fecta t cōsummata t vt amplius nō seruat vsibus p̄fanis: t hoc ineteni. Et iō dedicatio templi salomonis nō fuit ꝓpria nec ꝑa aeterna q: postes fuit destructum t p̄fanatū. Sed dedicatio corporis xp̄i facta in resurrectiōe: fuit verat eterna: q: post cōsummationē totiusnostre redemptionis fuit facta: t xp̄s amplius iā nō morit: nec vltra mors illi dñabit. Et sic est dicendū q̄ p hac dedicatiōe dauid principaliter fecit hūc psalmum introducēs xp̄m loquentē. In quo duo facit. Nam primo xp̄s agit gr̄as deo patri de sua resurrectione t gloriosa dedicatione sui corporis post consummationē nostre redemptiōis. Secdo explicat modum sue resurrectionis ibi: ego autē dixi. Quantum ad primū dixit xp̄s. O dñe pater ego semp exaltabo te: t magnificabo: t miris laudibus efferam te in ecclesia mea: eo q̄m̄ suscepisti me de inferno t sepulchro me resuscitando: nec delectasti. i. non delectari permisisti iudeos inimicos meos super me. Nam ipsi putabant me totaliter de terra deleuisse per mortem: sed tu non implesti desiderium eorum: immo me ab inferis resuscitasti. ideo manent confusi t illusi.

Xp̄i bñficium ōr dei templum.

De consec. dist. j. c. q̄ autē stamus.

Dñe deꝰ meus clamaui ad te: t sanasti me.

¶ Dñe p̄ ego clamaui ad te in oratione facta in hoc toꝛ in cruce pro mea resurrectiōe t salute mēbrorum meoꝝ: sed tu sanasti me resuscitando. t membra mea saluando quod patet. Nam tu

De consec. dist. ij. c. iterat.

Dñe eduxisti ab inferno animam meam. saluasti a descendentibus in lacum.

¶ Scz inferni: q: ꝛ descēderis ad inferos: tū nō tāq̄ reus: sed tāq̄ iudex t victor t triūphator. Et iō recuperauī t liberauī p̄dā sctōz patrū t fideliū de lōga captiuitate. Et sic tu per me saluasti aīaz meā. i. mēbroꝝ meoꝝ a descēderib? in lacū: immo introduxi vos in regnū celoꝝ in mea ascēsiōe. Et ideo xp̄s cōuersus ad societatē sctōz patrū quos de limbo ducebat in celum in die ascensiōis dicit

pv. q. j. c. reuertimini.

Psallite domino sancti eius: t confitemini memorie sanctitatis eius.

¶ Vos sancti patres Adam t Abraam: t ceteri q̄ in limbo diu me expectastis: psallite t cātate dño laudes t confitemini memorie sanctitatis

et? q̄ hodierno eduxit de ergastulo inferni ad p̄ria? padisi cū tāta gl̄ia introduxit. Et vos sctifideles noui vos celebrate festiuitates resurrectionis et ascēsiōis t̄c. Et cōfitemini memorie sctitatis et? predicātes bñficia recepta: t celebrate dies festos in memoriam beneficiorum eius.

Quoniā ira in indignatione eius: t vita in voluntate eius. De pe. d. iij. c. p ductiōz. s. j.

¶ Ira fuit magna in indignatiōe et? q̄ peccauit Adā: q: tūc fuit irat? deꝰ ō totū genꝰ humanū: et oēs erāt filij ire: t deꝰ oēs ad dānationē t ꝑpetuā captiuitatē ꝓdēnauit: t a se illos abiecit: t sic fuit nobis ira t mors in illa indignatiōe. Sed postea nūc fuit vita nr̄a i voluntate et?. i. benignitate q: p meā mortē t passionē oēs saluare voluit: t p meā resurrectionē oēs suscitauit t oibus vitā restituit quasi dicat q̄ per me fuit mitigata eius ira. t vita vobis restituta. Quod patet. Nam.

Advesperum demorabitur fletus: t ad matutinum leticia. De pe. d. v. s. de fleat. Et de pe. di. j. s. dolendum.

¶ In die veneris t in die sabbati ad vesperū demorabit fletꝰ: q: mr̄ meat aplī oēs flebant mortē meā. Scz ad matutinū. i. die dñica fuit eis magna leticia: cū viderūt me resurrexisse. Jtē advesperū. i. ab adā vsq̄ ad xp̄m semp demorabat fletꝰ in mūdo ꝓpter petrū: ꝛ ad matutinū post resurrectionez orta est mūdo magna leticia: q: tūc fuit fractꝰ infernus t expoliatus: t celū fuit omnibus apertū: t sacramēta ecclesiastica data ad sanāda peccata.

Ego aūt dixi in abundantia mea: non mouebor in eternum. De. ij. se. dist. j. c. placuit.

¶ Hic declarat modū sue resurrectiōis t dedicationis sui corpis. Nā dicit. O pr̄ bū debeo psallere t letari cū mēbris meis: imo dixi t dico in abūdātia grāe gl̄ie t felicitatis: q: nō mouebor iā in eternū: posq̄ surrexi iā nō moriar: nec mors vltra mihi dñabit: q: corp? meū iā est ad gl̄iaz dedicatū immortale t impassibile. Jō hec est ꝑa dedicatio t eterna multo perfectior q̄ dedicatio tēpli salomonis: quod postea bis fuit destructum. Quia tu

Dñe in voluntate tua: p̄stitisti decori meo virtutem. j. q. j. c. j. vj. q. j. c. imitare.

Auertisti faciem tuam a me: t factus sum conturbatus.

¶ Dñe inquā: p̄stitisti ꝑtē decori t gl̄ie corpis mei cū oīb? dotib? gl̄iosis. Nā ꝓio auertisti faciē t auxiliū tuū a me: qū me dereliqsti i prātē iudeorum in illo triduo t sic factus sum cōturbatus ex timore mortis: vt dictum est: psalmo. xxj. Et sic.

Ad te domine clamabo: t ad deum meum deprecabor. De pse. dist. j. q̄ autem.

¶ Ad te clamabo. i. clamaui p trinā oratiōnē in hoc toꝛ vt ille ealiꝛ trāsiret &c. t sic rogaui p mea resurrectione t membroꝝ meoꝝ. Nam.

Quevtilitas in sanguine meo: dum descendo in corruptionem. vj. q. vij c. hoc dicimus. t c. sequēti.

Numquid cōfitebitur tibi pulvis: aut annunciabit veritatem tuam.

Que vtilitas fuisset mihi t mēbris meis i sangui

Universidad de Deusto
Biblioteca

ne meo. si descēdissez in corruptionē: et fuissez incinerat⁹ et nō resurrexissez: quasi nulla fuisset vtilitas nec fructꝰ mee passiōis. Nā puluis et corruptō i. si fuissez incinerat⁹ et corrupt⁹ in sepulchro non potuissem annūciare vitatē missiōis mee: nec fuissem creditus redēptor nec messias. Ypia ergo resurrectio verificauit oia opa redēptiōis: et me oīm diuersū messiā: et verū redēptorē: et vez deū. Ergo

xxxviij. d. c. sedulo.

Audiuit dominus et misertus est mei: dominus factus est adiutor meus.

¶ Dñs pater audiuit me: et misertus est mei: et factus est adiutor meus cū me ad gloriā resuscitauit: vt possent mea membra resurrectionē meā participare et vt essem primitie resurrectiōis omniū. Unde christus conuersus ad patrē dicit: o pater.

v. q. v. c. nō ois. als pein fisti. vij. q. j. c aduersitas.

Conuertisti planctū meū in gaudiū mihi cōcidisti saccū meū et circundedisti me leticia.

Ut cāteꝰ tibi gloria mea et nō compungar: dñe deus meus in eternum confitebor tibi.

¶ Tu cōuertisti planctū meū: oīm membroꝝ in gaudiū mihi p mea resurrectionē. Nā p. o. occidisti. i. occidi et vulnerari permisisti saccū. cop⁹ meū p passionē. Sz postea circūdedisti me leticia: q: corp⁹ gloriosus mihi reddidisti et imortale p resurrectionē: q: nō amplius cōpūgar: nec vulnerabor: nec patiar. Jō rō est vt cāteꝰ tibi glia mea. et confitebor tibi in eternū. O dñe deꝰ me⁹ i ecclia mea p tātis būficijs receptis. Ideo

corpus xpi dicit saccus.

¶ Et appellat xps corp⁹ suū saccū: eo q in eo portauit pcūi nre redēptōis. Nū Aug. sup psal. xxx. Ecce xps passus est: ecce merces oīdit merces: ecce pcūi qd vedit: ecce sāguis q effusus est i sacco ferebat pcūi: pessius est blācea scissus est sacc⁹ et manauit pcūi orbis terraꝝ. Ex p dictis pz hūc psalmū esse fctm p dedicatiōeꝰ resurrectiōe corpis xpi pphetice. Sz moral⁹ vnusq⁹q⁹ pctōr p miaz suscitat⁹ et renouat⁹ pōt dicere hūc psalmū post actā puiaz. Ideo

¶ Et toto isto psalmo pūt recolligi septē ꝛcl'ones.

¶ Quarū prima est: q resurrectio xpi q̄ pphetice pdicit in hūc psalmo fuit ꝛa dedicatio corpis ei⁹ gl'iosi figurata p dedicationē dom⁹ dō. s. tēpli salomōis: put annotat in titulo hui⁹ psalmi.

¶ Scōa ꝛcl'o q p xpi resurrectionē fuerūt sanati oēs lāguores et ifirmitates corporales ipsi⁹ corpis mystici. Q: inde expecta m⁹ futurā resurrectionē.

¶ Tertia ꝛcl'o q p resurrectionē xpi fuit mitigata ira dei et placata ei⁹ volūtas.

¶ Quarta ꝛcl'o q resurrectio xpi fuit leticia et gaudiū magne ꝙginis marie et oīm fideliū tā viuoꝝ q̄ mortuoꝝ. Q: fideles liberati sūt de libo et ꝙgo maria et apli et discipuli eū mulieribꝰ q p totū triduū fleuerūt letati sunt in matutino dici dñi ce audita et visa xpi resurrectiōe. Et sicut fuit ad vesperꝫ flet⁹ ita fuit ad matutinū leticia.

¶ Quinta ꝛcl'o q resurrectio xpi fuit pfectio et ꝛsummatio tot⁹ nre redēptiōis: p quā oēs recupauim⁹ imortalitatē. Et fuit et resurrectio xpi pfectio et vificatio oīm scripturaꝝ legis et pphetaꝝ. Q: si xps nō surrexisset effusio sanguinis et passio ei⁹ fuisset inutilis: ū scriptura simul cū fide fuisset inanis et falsa.

¶ Sexta ꝛcl'o q xps p suā mortē et passionē meruit sibi et nobis resurrectionē et claritatē et gl'iam corpis et aie ipassibilitatē et felicitatē.

¶ Septima cōclusio: q corp⁹ et ꝙnitas xpi fuit sacc⁹ thesauroꝝ ipsaluū et meritoꝝ ferēs pcūi totius nre redēptiōis: ex q̄ afflicto et flagellato: et clauis pforato: et lācea pcussio: emanauit et fluxit pcūi orbis terrarū et ⁊t⁹ sacroꝝ: quo pcio nō solū fuim⁹a morte eterna liberati: ꝫ etiā fuim⁹ brās mānōes in celo adepti. Jō

¶ Sed ꝫ aliqua pdicta in hac expositiōe arguit. Et primo ꝫ expositionē tituli hui⁹ psalmi et cōtra primā cōclusionē: in qua dr: q resurrectio xpi fuit dedicatio corpis ei⁹: figurata p dedicationē tēpli salomōis siue dom⁹ dō. Nā talis dedicatio corpis xpi pot⁹ videt impletaꝫ vificata in xpi incarnatiōe: q̄ in eius resurrectiōe q: tūc. s. in incarnatiōe illa humanitas xpi fuit dedicata tanq̄ verū tēplū vbi dei ppetuū: q: q̄ semel assumpsit nūq̄ dimisit. Ex quo pz q dedicatio corpis xpi et eius cōstructio: magis fuit facta in incarnatiōe q̄ in ei⁹ resurrectiōe. Et illa dedicatio tēpli salomonis magis figurabat mysteriū incarnatiōis q̄ resurrectiōis xpi p hūc titul⁹ et expositio hui⁹ psalmi nō est ad ꝙpositū dedicatiōis dom⁹ dōr tēpli salomōis. Ad hoc rūdet q tria ꝛsiderabanť in illo tēplo salomōis. Primo eius cōstructio et dedicatio ꝓcepta p dō et facta p salomonē. Scōo cōsiderat ei⁹ destructio facta p nabuchodonosoꝛ et chaldeos. Tertio ei⁹ reedificatioꝛ renouatio: fcā p neemiā et iesum sacerdotē magnū et aggeū zachariā vt pz in eoꝝ scriptis. Prima ergo cōstructio et dedicatio tēpli facta p salomonē fuit directa figura mysterij incarnatiōis et formatiōis corpis xpi i vtero vginali: q: tūc tota illa humanitas fuit fcāt dedicata tāq̄ vez et eternū tēplū dei in q̄ habitat psonal⁹ vbū diuinū. Sz destructio tēpli salomōis facta p chaldeos fuit figura mortis et passiōis xpi et dissolutiōis corpis ei⁹ ab aīa. Etiō ecclesia in toto triduo passiōis xpi cātat lamētatiōes hieremie pphete factas de destructiōe tēpli et ciuitatis in quantū illa destructioꝛ diruptio tēpli sunt figura dissolutiōis corpis xpi et sepatiōis corpis eius ab aīa. Reedificatio aūt tēpli et restauratio fcā p neemiā et esdrā et iesum sacerdotē: et dedicatio scōe dom⁹ fuit ꝛa figura resurrectiōis xpi et glificationis eiusdem: de qua dissolutiōe corpis et resurrectione dixit christus iudeis. Johan. ij. Soluite tēplū hoc: et in tribus diebus reedificabo illud: ex q̄bus pz q dō nō idebite: imo decēter et accōmodate pphetice pdixit in hūc psalmo resurrectionē xpi p figurā dedicatiōis et restauratiōis dom⁹ dō. Et p hūc pz vitas tituli hui⁹ psalmi et⁹ expositiōis.

¶ Sz scōo dubitaꝫ circa secrā ꝛclusionē vbi dr: q xps p suā mortē et passionē meruit suāt nraz resurrectionē. Nā cū xps sit deus et hō et caput ecclesie: iam a principio habuit plenitudinē meritoꝝ sicut dictū est psal. xv. ergo ante passionē iā merebať suā resurrectionē. Itē xps q: solus inter mortuos liber et nō obligatus i adā: nō solū nō merebať mori: sed etiā merebať nō mori: imo viuere eternū q̄ nō oportebat ipm mori vt resurgeret: et me reret resurrectionē p se. Itē sicut xps hēbat ptātem dimittendi aīam suā p mortē: et iterū sumēdi eā p resurrectiones vt pz. Jo. x. Ita habebat potestatē retinendi eā in eternū absq̄ morte. et sic habebat ptātē viuendi in eternū. Et p ꝫ nō oportebat ipsum mori vt mereret resurgere saltēp se. In oppositū aūt est apl's ad phi. ij. dicēs q̄ quia xps seipsum exinaniuit fact⁹ obediēs pri vsq̄ ad mortē crucis. ppē qd exaltauit illū ꝛc. Ideo

obiectio

persona xpi tripliciter ꝛsideratur. et ea triplex gra

huiusmodi declaratiōe ꝓpter ea q̄ dicta sunt pōt ꝛr. et. xvij. et xxj. esse valde aduertēdū q̄ persona xpi q̄ tūc ad pūs spectat pōt dupl'r ꝛsiderari vno mō in ptū suppositat ꝫ: psonat in vbo. Scōo incptū est persona humana pfectissima in simo et esse filij vginis

Tertio incptū est caput ecclie. Et sic ꝛsiderat i illa hūanitate siue in illo hoie pfecto in vbo triplex gra. s. primo gra vnionis. Scōo gra habitual. Tertio gra capitis. p primā xps dō merebať dici creator: et q̄ sibi cōdicēt idiomata eoꝝ que sunt dei effectiue. Et sic xps tanq̄ suppositū diuinū et hūanū habebat ptātē deponēdi et resumendi aias et retinendi eā et nō moriēdi et sic nō oportebat ipsū mori vt resurgeret. Scōo aūt mō et p scōam gram xps nō merebať mori q: erat solus inter mortuos liber q: nō ex ope adā ꝛceptus nec nat⁹ ꝫ plenitudine oīm graꝝ fontal' perfect⁹. Et sic nullo mō merebatur mori: sed si inuste occideretur: merebať resurgere. Tertio vo mō inquantū caput non merebať mori ꝓpter supradicta: ꝫ debuit mori postq̄ desponsauerat sibi ecclesiam et factus fuerat ei⁹ aduocatus et pcurator et pr et dōs et pastor: q: bis modis cām nram fecerat suā et sic obligauerat se ad soluēdū p nobis vt dictū est psal. xvij. et xxj. Et iō q: xps nō assumpsit cām nram ex necessitate. sed ex charitate inde est q̄ ꝫ sē nō merebať mori. tñ meruit sibi mal' suā gl'iosam resurrectionē et effectiue posset eā suis membris cōicare. Et iō dicit magr. ij. sin. xxv. di. xvij. q̄ xps per suā passionē meruit sibi et nobis resurrectionē et claritatē. Et hoc pbat ex auctoritatibus Aug. et Ambro. Utrū aūt gra vnionis et gra habitualis et gra capitis sit vna gra real' an plēs nō est ad pūs disputandū: sed sufficit q̄ sint tres modi distincti. Sed hoc est certū q̄ xps per hunc triplicē modū gre a pmo instāti siue cōceptiōis fuit fact⁹ caput ecclie et habuit plenitudinē meritoꝝ vt mereret ꝓ se et ꝓ nob. s. vt sua merita oīb⁹ posſ cōicare. Et illico habuit firmū ꝓpositū patiendi p nobis et illico incepit opa nre redēptionis et incepit operari tanq̄ caput ecclesie. Nā statim mouit ꝛgi nē matrē vt ascenderet in iudeā ad salutādū elisabeth. et ibi sanctificauit Jo. bap. telegit eū in pcursorē. Et sic ēt xps i vtero vginis iā ꝛtinue orabat ad patrē ꝓ ecclia sua absq̄ intermissione: q: semp erat in actu et in offō nre redēptiōis. Et sic totum opus nre redēptiōis fuit vnicus act⁹ ꝛtinuus. et nō interpolatus respectu xpi rōne firmi ꝓpositi et ꝛtinue operatiōis: ꝫ opa redēptiōis dicunť difficta et effectiue siue subiectiue respectu nostri. inq̄tum nō statim fuit crucifixus in effectu. nec edurit patres de lymbo. nec ascendit in celū. nec misit spiritū sc̄m i discipulos ꝛc. vñ talis successio dr: facta i effectu et respectu nostri. sed in effectu vnic⁹ fuit actus respectu xpi sicut⁹ positū fuit exemplū ō sole psalmo xv. Nā sol rotā plenitudinē sui lumis et virtutis ꝫ in aurora et in ortu suo in se simul. sed totū hemisperiū nō simul recipit totū lumē virtutem et calorem solis: sed successiue terra recipit incrementū luminis et virtutis solis per eius accessū. Et illa illuminatio vnicus actus est respectu solis: ꝫ variat respectu nostri. Ita q̄ parit est dicendū de xpo: q: a principio siue ꝛceptiōis habuit totā suaz plenitudinē scie et sapie et gre et meritorū et fuit factus caput ecclie et principiū ⁊meritus et mensura oīm gratificandoꝝ. et fons oīum grārū et donoꝝ et meritoꝝ. Et illico incepit opa nra redēptiōis. et cū firmo ꝓposito et affectu sine interpolatiōe continuauit sua offa. Et sic pz qliter xps semp fuit ⁊ti solū in actu primo: sed ēt in actu scōo operādo strā redēptionē. Et pz etiā q̄ xps nō pfecit i gra nec scia quo ad se: sed q̄ ad nos. i. q̄ gra et scia et sapientia et plenitudo, meritoꝝ nō creuit quo ad se: sed quo ad nos. Et isto mō dr: Auc. ij. q̄ xps pficiebat et crescebat sapia et gra simul: cū etate apud deum et homines. s. apud homines eos docendo et illuminando et iustificando et apud deū petores sibi reconciliando. et tale incrementū et pfectus sapie et gre erat tm̄ respectu nri: q: plenitudo hm̄ōi a principio fuit in xpo. Et sic ergo ꝛcludit q̄ xps rōne puritatis et innocentie et rōne plenitudinis gre et meritoꝝ a principio aū passionē, meruit suā claritatē et resurrectionē vt videnť inuerecūdus. et Ambr. Itē rōne firmi ꝓpositi patiendi et rōnevnici act⁹ ⁊tinui nostre redēptionis. tā xps effectiue meruit suā nram resurrectionem. sed effectiue et q̄ ad nos dr: q̄ xps per suā passionē meruit suā et nram resurrectionē. Et isto mō xps post suā resurrectionē dixit. mat. vltimo. data est mihi potestas in celo et i terra ꝛc. nō q̄ non esset tradita talis potestas a principio. sed q: p mortē et resurrectionē tota nra redēptio fuit in nobis cōsummata. et post resurrectionē i celo et in terra. et in inferno ptās xpi fuit manifestata. Itē xps rōne supradicti vnici et ⁊tinui actus et firmi ꝓpositi patiendi nō solū meruit nostram salutē ante passionē et in morte: sed etiam post mortē qñ fuit lancea in latere pcussus. vñ exiuit sanguis et aqua in remissionē pctōrū. et vnde emanauit virtus oīum sacramentoꝝ: q: alias illud vulnus non fuisset meritoriū sibi et nobis. Itē etiā dr: q̄ rōne talis firmi ꝓpositi et affect⁹ martyres nō solū merebanť in vita et in tormentis: sed etiā merebanť in omnib⁹ q̄ fiebāt post mortē erga eoꝝ corpa i viperiū eoꝝ. puta qñ corpora eoꝝ cremabanť. ac tradebanť bestijs deuoranda pficiebanť ad loca imūda ꝛc. et per hec pz rūsio ad dubiū supradictuꝝ

Nota. a

Nota.

yps crescebat sapientia.

In te dñe speraui nō cōfūdar in eternū: in iusticia tua libera me

¶ Titulus in finē siue ad victoriam pſ. dō. Ex tit. apparet q̄ dō fecit hūc psal. dirigēs nos i xpm qui est finis legis. sed de materia huius psal. est disceptatio apud expositores hebreoꝝ. nā quidā dicunt q̄ dō prescidens in spū captiuitatē babylonicā et liberationē fecit hunc psal. in psona tot⁹ ppli liberati. alij aūt dicunt q̄ dō fecit hūc psal. i psona tot⁹ israel liberati de seruitute philistiorꝫ. q. dō. Rabi aūt salomō

Infra. lxx. a. vij. q. j. c. fuggestum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

dicit q̄ dauid existēs in psecutiōe saulis fecit hūc psalmū grās agendo:eo q̄ liberauerat ipm̄ ō mlt̄is periculis in illa lōga psecutiōe. Sed sept⁹ dcm̄ q̄ nulla fides ē adhibēda isti ceco obstinato:q̄ sp conatus est guerrere sacrā scripturā tretrahere a vo sensu spūali. Mā vō nō fuit min⁹ pphēta i hoc psalmo:nec minus ispirat⁹ q̄ in ceteris:maxīe cū ipsemet Ra.sa.dicat sup 23.q̄ pphete non sunt locuti nisi ad tēpora messie. Et ideo est dicendum sicut sepius dictum est:q̄ dauid in suis persecutionibus preuidit in spiritu totum discursum ecclesie ab Adam vsq̄ ad xp̄m. ⁊ exinde vsq̄ ad iudicium :que quidem ecclesia dicitur vna ⁊ vnū corp⁹ mysticū pp vnā fidē ⁊ spem vn⁹ xp̄i mediatoris. Mā eādē fides ⁊ spes essentialis xp̄i q̄ saluauit antiquos saluat ⁊ nos:solum est differentia accidentalis:vt dictū est in plogo. Nam illi expectabant xp̄m redēptorē:sed nos iā redēpti expectam⁹ ip̄z glorificatorē. Et fides nostra includit fidē ⁊ spem antiquorū:q̄ nō illi credebāt futuz:nos credim⁹ preteritū:tquem ipsi expectabant redēptorē nos expectamus glorificatorem. A ¶ Ex quo patet q̄ spes est habitus infusus quo bona spiritualia xp̄i expectam̄.i.redēptio siue saluatio ⁊ glificatio que q̄dē diffō ꝺuenit spei in cōmuni. Mā per eandem spem qua nos speramus xp̄m glorificatorez expectabant ipsi redēptorē. In cuius virtute ipsi p ueneruntad xp̄m. ⁊ dirigebant ad ipsum . ⁊ in ea saluati sunt. Hoc ergo ꝓuidens dō in spū p suas pfectiōes fecit hūc psalmū hāc spem cōmendans in quo introducit adā loquētē cū tota sua posteritate fidelū ⁊ expectātiū xp̄m. qui quidē adam:vt sic ō: corp⁹ mysticū xp̄i. ⁊ vna ecclesia que perverā fidem ⁊ spem dirigebat in xp̄m. Et ideo in titulo preponitur:in finez psalmus dauid. Sed quia dō in hoc psalmo ostendit q̄ ipse adam mysticus siue populus dei propter spem ⁊ fidem passus est multas psecutiones cū magna patiētia:⁊ tñ numq̄ amisit spem :imo fuit liberatus a xp̄o finaliter p talē spem. Sz spes ostitit i q̄dā extasi. eo q̄ spes retrahit hoiem a terrenis ⁊ ostituit eū in desiderio celestiū:⁊ in tali extasi ꝺstitut⁹ tolerat oia mala pp deū:ō in aliq⁹ biblīs apponit huic titulo pter extasi.s.in fin ē ps dō p extasi.s. spei. Quinq̄ q̄ facit in hoc pō. Mā ꝓmo iste hō mysticus petit redimi de captiuitate peti:⁊ a penitētialib⁹ intrinsecis eius clusdē p aduentū xp̄i. Scōo petit liberari a psecutiōib⁹ infidelium tyrānoz ⁊ hereticoz. Tertio ꝑdicit punitionē psecutoz ecclie. Quarto ꝑdicit p missi bonoz in xp̄m sperātiū. Quinto exhortat fideles ad fidē ⁊ spem xp̄i ⁊ patiētiā i aduersis ppt xp̄m. Secūdū ibi. miserere mei dñe. Tertiū ibi:erubescant impij. Quartum ibi:q̄ magna multitudo Quintum:ibi:diligite dominum. ¶ Quantū ergo ad primū adā cū tota sua posteritate fidelium lapsus ⁊ cōfractus lōga captiuitate sub dyabolo infectus petō in aia ⁊ fomite cōcupiscentie in carne desiderans accelari aduentū xp̄i per quē sperat ⁊ intendit saluari ⁊ liberari : apostrophat ad xp̄m dicens. O dñe iesu xp̄e in te speraui postq̄ fui eiectus a paradiso peregrinando per hūc mūdū fac ergo vt venias. ⁊ non confundar in eternum ⁊ ne

Quid ē spes.

spes mea sit frustra:ideo in iusticia tua libera me a culpa aie ⁊ a fomite ⁊ concupiscentia carnis. ⁊ a lege peti. Et libera me i tua iusticia:⁊ nō in mea quia in me nulla est iusticia sed solū petrū. Et iō nō possum liberari nisi per tuā iusticiā ⁊ mortem ⁊ passionem per quā spero iustificari. Ideo.

Inclina ad me aurem tuam: accelera vt eruas me. rxij.q3. iij.c.qui peccat.

¶ Inclina ad me aurē tuam:q̄ p magna tpa clamauī ad te. ideo accelera aduētū tuū vt eruas me de manu dyaboli ⁊ a spūali captiuitate ⁊ miseria. D ¶ Et nota q̄ ista vox corporis mystici:nō solū dirigit ad filiū:sed etiā ad patrē. Mā sicut filius incarnatus dicitur facies patris per quā nobis notificat⁹ est:⁊ lingua patris per quā nobis locut⁹ ē ita etiam dicit auris patris per quā pater nos audit ⁊ nostras petitiones ⁊ preces acceptat. Ideo ait inclina ad me aurē tuā.i.mitte filiū incarnatū ⁊ acceleravt eruas me a petō per passionē ei⁹. Ire lingua xp̄i ⁊ auris est humanitas per quā vbi nobis loquebat ⁊ nos audit. Et sic ista vox indifferēter pōt dirigi ad patrē vel ad filiū. Mā pater liberauit nos per filiū incarnatū. ⁊ filius liberauit nos per carnē in qua passus est. Unde subdit.

Esto mihi in deum protectorem ⁊ in domū refugij: vt saluum me facias. rxiij.q6. iij.c.vl time.

¶ Esto mihi in deū protectorē.i.cū veneris ñ te recipiā vt pur⁹ hoiem:sz eris mihi in deū ꝓtectorē ⁊ sic cōfitebor te deū ⁊ hoiem. Et esto mihi cū veneris i domū refugij:q̄ i.te ponā totā spem meā. vt saluum me facias p mortem ⁊ passionem.

Quoniam fortitudo mea ⁊ refugium meū es tu: ⁊ propter nomen tuum deduces me ⁊ enutries me. al's deduc mihi oſ

¶ Tu solus es fortitudo mea ⁊ refugiū meū es tu q̄ tu non est alius sufficiens ad saluandum nisi tu q̄ deꝰ ⁊ hō liber solus a petō. qm̄ tu vocaris iesus q̄ est nomē salutis. Et ideo ꝓpter nomē tuū deduces me a petō p passionē ⁊ enutries me per ecclesiastica sacramēta. q̄ nō est aliud nomen sub celo in quo nos oporteat saluos fieri. Et ideo per tuā passionē educes me de laqueo demonū. venāti quē parauerunt mihi in paradiso:quando comedi de ligno vetito. qui quidem laqueꝰ illaqueauit omnes filios meos. Et ideo.

Educes me de laqueo quem absconderunt mihi quoniam tu es protector meus Alis ma scipula ista.

¶ Tu educes me de laqueo venantium quod est peccatum originale tex cōsequenti actuale. quem laqueum absconderunt mihi. Unde fomes concupiscentie dicitur laqueus absconsus in carne siue latens in membris. Et hoc facies:quoniam tu solus es protector meus:ideoq̄.

In manus tuas commendo spiritum meū redemisti me domine deus veritatis. luc. xxiij f.

¶ In manus tuas commendo spiritum meum:⁊ animam meam:q̄ tu non eris saluator temporalis tantū sicut sperant iudei obstinati:sed saluator aie a petō. ideo in manus tuas cōmendo spiritum

meū:q̄ tu deus veritatis redemisti me. i. redimes me a petō p passionē. Nam ideo poteris me redimere:q̄ es verus deus ⁊ homo ideoq̄ tanq̄ deus veritatis. i. tanq̄ verus deus redimes me. Hū est aduertendum q̄ hec eadem verba:q̄ dicit corpus mysticū ad xp̄m p os dauid eadē verba dicit xp̄s ad pfez in cruce in pſona totius corporis mystici pro quo patiebat. Mā sicut xp̄s patiebatur pro suis fidelibus:ita in cruce cōmēdauit patri aias oim fideliū mēbroz suoꝝ:sicut pro eis orauerat ante in mēsa ⁊ in orto:⁊ hoc declarauit xp̄us cum dixit redemisti me dñe deus veritatis. O manifestū est em̄ q̄ xp̄us nō fuit redēptus in pſona sui:quia non indigebat redēptione:q̄ nūo fuit sine petō sed ipse vt caput ⁊ mediator commendat nostras aias patri:sed in persona sui corporis mystici siue mēbroz sui dicit redemisti me ⁊ mēbra mea in me. O deus veritatis. Unde pater ōz nos redemisse p filiū sim⁹ quantū passionem xp̄i acceptauit in p ciū vt dictum est psalmo. xvij. Unde subdit.

xxiij.q. j.c.odi. **Odisti obseruātes vanitates superuacue.**

¶ Odisti infideles obseruātes vanitates. i. vana augurīa ⁊ obseruātes supuacue. i. frustra menses ⁊ annos. q̄ supuacue ⁊ frustra obseruant.

Ego autez in dño speraui: exultabo ⁊ letabor in misericordia tua. de pe.d. j.c. scies

¶ Quasi dicat:ego nō pono spē meā i rebus mūdanis nec recurro ad figna ⁊ cōstellatiōes: nec ad sortilegia nec superstitiones:q̄ scio q̄ odisti obseruātes illas vanitates supuacue ⁊ frustra:sz ego cō mēdo spūm meū in manus tuas:q̄ tu me redemisti tāq̄ verus deus:⁊ ideo in te tāq̄ dño speraui ⁊ spem meā posui:⁊ ideo exultabo ⁊ letabor in mia tua per quā liberabis me a captiuitate:⁊ sic spes mea non erit vana nec supernacua sicut spes gētilium obseruantium constellationes ⁊ sortilegia vana ⁊c. Et quare letabor in mia tua.

xxij.q.ij. glia xp̄i **Quoniā respexisti humilitatem meā: salvasti de necessitatibus aiam meam.**

¶ Respexisti humilitatē meā:q̄ cū hūilitate ad te cōfugi. A ¶ Et iō saluasti de necessitatibus aiam meā.s.a pena q̄ necessario sequit culpā:et a culpa q̄ necessario sequit ex fomite ⁊ cōcupiscētia que ō: lex mēbroz:q̄ quasi necessitat ⁊ cogit alliciendo hoiem ad peccādū. Ista em̄ dicunt necessaria q̄ sunt conexa ⁊ alligata. Mā ex petō ꝓmorum parentū inest nobis fomes ⁊ corruptio nature:in carne:ex cuius cōtactu aia maculat peccato originali:⁊ ex eius consensu causat peccatū actuale ⁊ mortale inolūtate. ex quo sequit reatus ꝑpena sensus. Et ideo ista dr necessitates quedā in nobis:a quibus nos xp̄s liberauit per suā passionem ⁊ sacramēta ecclesiastica. Nam liberat nos a peccato:vt non sit nec imputetur. ⁊ liberat nos a fomite:non vt sit:sed vt non imputetur vt inqt

xxiij.q.j.c.parat? in fine. Aug. ⁊ ideo sequitur.

Nec conclusisti me in manibus inimici: statuisti in loco spacioso pedes meos.

¶ Non cōclusisti me in manibus inimicoz:in q̄ bus inclusus ⁊ captiuus eram. immo me abstraxisti in virtute passionis ⁊ sacramentoꝝ. A ¶ Et statuisti pedes meos in loco spacioso. i. in ecclesia me collocasti que ō: locꝰ spacios⁹. Primo pp libertatē:q̄ liberata ab ipotabili iugo legis veteris. Scōo q̄ hz multa remedia ⁊ facilia ad delendū petiū ad que q̄libet pōt facilīf recurere ⁊ sanari. Ideo nullus hz excusationē q̄ deus nō solum dānat hoiem:q̄ peccauit:sed q̄ currere ad medicū recusauit. Tertio ōz ecclesia locꝰ spacios⁹: q̄ non in sola hierusalē terra palestine arctat ⁊ astrigit:sed a solis ortu vsq̄ ad occasum dilatat. exultat q̄ iste bonꝰ hō:q̄ peramplius ⁊ pfecti⁹ ⁊ abundantius ⁊ multiplicius est liberatus. non solū ab infirmitatibus carnis:sed etiā anime. ⁊ nō tēporaliter:sed eternaliter. ⁊ non solū a visibilibus:sed et inuisibilibus. Totus iste textus pōt ee etiā vox xp̄i conquerentis apud patrē de sua persecutione: ⁊ supplicantis pro sua liberatione ⁊ resurrectione: ⁊ in persona membroz:q̄ vt sepius dictum est. Ecclīa dicit locꝰ eius spacios⁹. vij.q.j.c. cū pecu'sio.

Miserere mei domine quoniam tribulor conturbatus est in ira oculus meus: anima mea ⁊ venter meus. Addem'tiplexpe ne ꝓpter petrū.

¶ In hac scōa parte petit liberari a passionib⁹ ⁊ afflictionib⁹ extrinsecis. Tñ est aduertēdū:q̄ adā multiplicē penā sc̄urrit ꝓpter ꝓmū petrū ⁊ inobedientiā. Mā ꝓmo incidit in penas intrinsecas ꝑinfirmitates tā corporis q̄ aie:de quibus dictus est Scōo in penas exteriores ⁊ miserias : cuiusmodi sūt pauptas bonoꝝ tēporaliū ⁊ odiū ⁊ ira inimicoꝝ. Mā sicut miserie ⁊ necessitates interiores infestant hoiem ab intra:ita pauptas ⁊ inimici ⁊ inimicq̄ infestāt affligunt hoiem ad extra. Et ideo post q̄ in prima parte petijt adā mystic⁹ liberari a malis ⁊ necessitatibus intrinsecis p dece vsus. Ita i hac secunda parte petit liberari ab intrinsecis p alios decē versus:nā ecclesia ⁊ hō mysticus semp passus est ab adā vsq̄ ad xp̄m psecutiones: ⁊ maiores passa est post xp̄m a iudeis ⁊ tyrānis ⁊ hereticis:⁊ patiet vsq̄ ad iudiciū:⁊ aliquātulū quousq̄ post ostantinū a q̄ persecutiōe fuit liberata ecclesia p xp̄m q̄ ostātinū ⁊ reges terre illuminauit hoc q̄ ꝓuidēs dō dicit in pſona ecclesie. O sponse xp̄e:qui nō solū tribulor interius a carne ꝓpctō sed etiā exterius ab infidelib⁹ ⁊ hereticis: nā ira ⁊ sinia data primis parentib⁹ oculꝰ me⁹.s.rō cōturbata ē per ignorātiā vana.s. sensualitas turbata ē ⁊ vulnerata fomite cōcupiscentie ceteris passiōib⁹ ⁊ venter me⁹.i. caro cōturbata est multis infirmitatib⁹ ⁊ doloribus ⁊ egritudinib⁹ q̄ oia eueniunt miki ex illius primi iustissima ꝺnēnatione peccati. vij.q.j.§ hoc tunc v.cū ho. vij.qō.j. cū pecu'sio.

Quoniam defecit in dolore vita mea ⁊ anni mei in gemitibus.

Infirmata est in paupertate virtus mea: ⁊ ossa mea conturbata sunt.

¶ Ex istis infirmitatib⁹ corporalibus vita mea ō fecit in dolore ⁊ destruit ⁊ vincit. in me natura:⁊ sic sequit mors corporalis:⁊ sic anni mei ⁊ tēporis spacium vite. sz est in gemitibus ꝑ dolore:⁊ nō solū patior infirmitates corporales:sz ēt pauptatē ⁊ copiā bonoꝝ tpaliū:qbus vita humana sustentat: ex q̄

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ex pauperta te sequitur duplex defect⁹.

pauptate causaꝫ in me duplex defect⁹:nã pũo ẽſt cir vt⁹ nãlis:nã ſi hõ nõ comedit mozaĩ fame tñ ũ opaĩ veſtiꝫ⁹ mozaĩ frigoꝛ:t ẽt deficit ꝛt⁹ moralis q: nõ põt vti liberalitate:nec ſubuenire indigẽti nec dare vbi t quãtũ opz. Itẽ ex pauptate t indigẽtia q̃s furaꝫ bona alteri⁹ t ſic efficit iniuſt⁹ Itẽ nõ põt ſoluere creditoꝛi:nec iplere pmiſſum t ſic efficitur mẽdaꝫ. Hĩ oĩa iſta mala euenerunt mihi ex illo pcõ:nã ſi ego paruiſſem iperio t pce pto dei fuiſſem liber ab oĩb⁹ hiis miſeriis: t ſic fui punit⁹ interi⁹ t exteri⁹ t cõtinue deficit in paup tate virtus mea. Itẽ totũ hoc põt eccl̃ia referre ad tribulatiões exteriores t ad pſecutionẽ tyãnoꝝ. Hĩ dicit eccl̃ia. O ſpõſe xp̃e miſere mei t li bera me a pſecutoꝛib⁹ infideliũ t tyãnoꝝ: qm̃ in feſtos t tribulos ab inimicis: nã oculi mei q̃ ſunt doctores cõturbati ſunt ab hẽticis t aĩa mea q̃ ſũt apſi::oturbati t afflicti ſunt a tyãnis:t vẽter me⁹ q̃ ſunt oẽs martyres:t tot⁹ cetus fideliũ: turbati ſunt ab ifidelib⁹ t paganis:t ſic tota vita meaꝛ di ſcurſus annoꝝ eſt in gemitib⁹:q: ſepe expugnaue rũt me a iuuẽtute mea ꝛc. Et ſic potẽtia mea tqa lis t vtus fuit infirmata t minozata q: tyãni oc cuparũt bona xp̃ianoꝝ:t xp̃iani fugiẽtes ferocita tẽ tyãnoꝝ diſcurrebãt p mõtes t latibula patiẽ tes famẽ t mediã:t ſic oſſa mea q̃ ſunt plati: q⁹ eccl̃ia t ceteri fideles ſuſtẽtant:cõturbati ſunt:in tũ q̃ marcelin⁹ papa ex timoze adoleuit incẽſus idolis ex perſecutiõe diocletiani. Et ideo ſubdit.

xfij.q.ij.c fraternitas.

Super inimicos meos fact⁹ ſum opprobriũ vicinis meis valde t timoꝛ notis meis.

¶ Fact⁹ſum opprobriũ vicinis meis ſupiimicos: q: iimici mei me odio t opprobrio hẽbãt t factus ſum timoꝛ: notꝰ t amicis:nã q̃ ceteri fideles vide bant eccleſiam conculcari:ex timoze deficiebant t idola adoꝛabant. Et ideo ſequitur.

xiiij.q. iij.quid dicam.

Qui videbant me foras fugerũt a me: obli uioni datus ſum tanq̃ mortuus a coꝛde.

¶ Qui videbãt me foras fugerũt a me: ſic ego da tus ſum oblitioni.i.a memoria t coꝛde eoꝝ ſicut mortuus in paucis diebus eſt in oblitione. Et.

hie. fij. c.

Factus ſum tanq̃ vas pditũ: qm̃ audini vitu perationẽ multoꝝ cõmoꝛantium in circuitu

¶ Fact⁹ſum tanq̃ vas pditũ t fractũ:nã ſicut vas fractũ nõ appciat.immo pficit foras: ita ego fui piectus ab eis t tradit⁹ obliuiõi tanq̃ mortu⁹:nã ſi cut hõ mortu⁹ nõ hꝫ amici:ita hõ poſit⁹ in pſecu tiõe nõ hꝫ auxiliatẽ:q: delet a mẽoria amicoꝝ. Et i hoc cognoui me eẽ abiectus t oblitũ qm̃ audiui vituperationẽ multoꝝ cõmoꝛantiũ t exiſtẽtiũ i cir cuitu meo:q: oẽs vituꝑabãt t condẽnabãt me q: oẽs natiões hẽbãt odio xp̃ianos:intiñ q̃ mult⁹ ſe audebat xp̃ianũ noiare:imo infideles imponebãt xp̃ianis mita malat nephãda:dicẽtes eosmagos ꝛc. Hĩ iuſtinus pbs ꝛuerſus ad fidẽ fecit apologiãꝑ religiõe xp̃iana:defẽdẽs eos a tali labe:t iõ ifideles faciebãt;ociliat ꝛuẽticulaꝫ xp̃iãos. iõ ait

De pe. d.ij.ſ. econtrario.

In eo dum conuenirẽt ſimul aduerſum me accipere animam meam conſiliati ſunt.

¶ Hũ ꝛuenirẽt ſimul aduerſuꝫ meꝫ ſiliati ſũt ac

cipere animam meam t vitam meam perdere.

ij. q. vj. c. refles. ſ. xpe.

Ego aũt in te ſperaui t dixi: deus meus es tu: in manibus tuis ſortes mee.

¶ Ego ſp in oĩb⁹ hiis pſecutiõib⁹ ſperaui in te:t dixi de⁹ mei⁹ es tu t nõ alt⁹ t nõ cõfugi ad magos nec ſortilegos: ſed ad te. Et dixi. O dñe ſortes mee.i.ſpes mea t vota ſunt in te t non alto. Hõ.

Ibidem. Alias ij lumina.

Eripe me de manu inimicoꝝ meoꝝ t a perſequentibus me.

Illuſtra faciẽ tuã ſup ſeruum tuum: ſaluũ me fac in miſericoꝛdia tua dñe. non confun dar qm̃ inuocaui te.

¶ Illuſtra q̃ faciẽ tuã t ꝛitelligẽtiã ſup ſeruũ tuũ t ſaluũ me fac in mia tua me liberãdo: t nõ cõfun dar poſtq̃ inuocaui te t nõ aliũ. ¶ Eſt aũt aduertẽ dũ q̃ tã pia ps q̃ iſta ſcã:põt eẽ vox xp̃i q̃ oꝛat p ſua liberatiõe tã in capite q̃ in mẽbris. Hã xp̃o pius paſſus eſt in ſe oĩa iſta a iudeis:poſtea paſſus eſt in ſuis mẽbris a tyãnis t hereticis t ifidelib⁹.

xxiij.q. iij.c.ſi nõ.ſ. hoc uiter.

Erubeſcãt impij t deducantur in infernuꝫ muta fiant labia doloſa.

¶ Hic xp̃s caput ſiue eccl̃ia petit vltionẽ de cru ciatoꝛib⁹ t pſecutoꝛib⁹ ſuis: pphetãdo eoꝝ puni tionẽ:t pdicit triplicẽ penã pſecutoꝝ xp̃i t eccl̃ie Hãa pena fuit ꝛfuſio i terra:nã q̃ iudei videruñt xp̃s reſurrexiſſe t q̃ gẽtiles pſecutores viderũt fitatẽ euãgelicã p miracula:t viderũt ꝛſtãtinũ cõ uerſuꝫ ad fidẽ:t viderũt eccl̃iã ſperari:vtriq; fue rũt cõfuſi t fruſtrati a deſiderio ſuo. Hecũda pena fuit ppetua cruciatio in iferno. Tertia obduratio loq̃le q̃ eſt cõfuſio exteri⁹. Hã tã iudei q̃ gẽtiles eũ viderũt mãifeſte p ſcripturas xp̃s eẽ verũ meſſiã tñ ꝛuicti fcti ſunt muti. Hñ de pria pena dicit erubeſcãt impij t ifideles. De ſcõa dicit deducãt in iferñ in ppetuũ crucidi. De ktia dicit muta fiãt labia eoꝝ doloſa t mẽdoſa t fraudulẽta falſi ficantia ſacras ſcripturas:t imponentia falſa cri mina ch:iſto t membris ſuis.

Alias cõ tempta.

Que loquuntur aduerſus inſtũ iniquitatẽ in ſuperbia t in abuſione.

¶ Que q̃dẽ labia doloſa loquũt iniq̃tatẽ t falſa crimĩa aduerſũ iuſtũ. ſ.ꝫ xp̃s t pplm ſuũ blaſphe mãdo t i abuſiõe loq̃ndo ꝛc. Et iõ tota iſta pticla põt eẽ vox xp̃i capitis petẽtis vltionẽ de iudeis pſe cutoꝛib⁹ ſuis:t de pſecutoꝛibus eccl̃ie q̃ oẽs eru bueriñ confuſi ſunt cognita euangelica veritate t preterita eoꝝ cecitate.

De con ſc. ot. iij. c. eccl̃ia.

Quam magna multitudo dulcedinis tue dñe: quam abſcondiſti timẽtibus te. Perfeciſti eis qui ſperant in te: in conſpe ctu filioꝝ hominum.

¶ In hac pte pdicit pmiſſ t retributionẽ bonoꝝ qui paſſi ſunt p xp̃o. Dicit igit. O dñe q̃ magna eſt multitudo t ſufficiẽtia dulcedinis btitudis t fruitionis tue: quã abſcondiſti.i.abſcõditã ſeruã ſti ab eterno timẽtibus te. Hꝫ ita ſunt nobis ab ſcõditat incõpꝛehẽſibilia: q̃ nec oculꝰ vidit nec au ris audiuit nec in coꝛ hoĩs aſcẽdit q̃ pparauit diligẽtib⁹ te. vñ hãc btitudinẽ pmiſit t ppara

ſti eis qui ſperant in te i ſpectu hoĩum: quia in hac vita lucrati ſunt t meruerunt ipſum pmium p bona opera que fecerunt per perſecutiones:quas paſſi ſunt in conſpectu filioꝝ hoĩum t ante re geos t preſides ppter iuſticiam. Et ideo.

de pſ. di. v. ca. ſcitu nium.

Abſcondes eos in abſcondito faciei tue a conturbatione hominum.

¶ Abſcondes eos t colloc:abis i abſcõdito faciei tue:q: ſemp videbũt faciẽ tuã que ab ipſis eſt ab ſcondita t ſeparabis eos a ꝛturbatiõe t pſecutio ne hoĩum:q: nõ erit ãplius luct⁹ neq; clamoꝛ. ſed

De pe. diſ. j. oĩs qui non diligit.

Proteges eos in tabernaculo tuo: a cõtra dictione linguarum.

¶ Proteges eos in tabernaculo tuo celeſti a ꝛ dictione linguarum malaꝝ hoĩum. Et ideo de tanta felicitate agit gratias dicens.

Di. xxx. c. c. dia coni.

Benedictus dñs: qm̃ mirificauit miſericoꝛ diam ſuam mihi in ciuitate munita.

¶ Bñdictus ſit dñs qm̃ mirificauit.i. mirificam oſtendit miam ſuam mihi in ciuitate munita: q: nemo ſaluatur niſi per miam dei q: cuius vult mi ſerek:q: nõ eſt currẽtis nec volentis:ſed dei miſe rentis t vocat iſtã eccleſiã ciuitatẽ munitã ppter gram t vocat iſtã eccleſiã ciuitatẽ munitã armis donoꝝ q̃bus nos defendim⁹ vndiq; ab oĩbus ma lis ꝛ dyabolũ tmẽbra eiꝰ. Et ¶ Hñ nota q⁹ iſta ciuitas militãs triplici munitiõe eſt munita.ſ.mu nitiõe doctrine.t ſacꝛoꝝ.t donoꝝ ſpũſancti. Et triplici muro eſt ſepta.ſ.fide ſpe t charitate: t ſic nihil eſt nobis timendũ. Et iuitas vero celeſtis eſt munita t copioſa t abundans oĩb⁹ bonis fruibili bus:q: eſt ſtatus oĩm bonoꝝ aggregatione perfe ctus.t ſic eſt perfecta beatitudo in ea. Et ſubdit.

Nota.

vſ. q̃. j. aduerſi tas t. pl. q. iij. c. in cunctis.

Ego aũt dixi in exceſſu mentis mee: pꝛoie ctus ſum a facie oculoꝝ tuoꝝ.

Ideo exaudiſti vocem oꝛationis mee: dum clamarem ad te.

¶ Hñ dñe mirificaſti miam tuã mihi nam dum eſſem in exceſſu mentis t in pfundo pſecutionum ego dixi in coꝛde meo piectus ſum.i.putabam eẽ piect⁹a facie oculoꝝ.t q̃ dimiſiſſes me:t iõ mul totiens clamaui:ſed tu exaudiſti vocẽ oꝛonis mee dum clamarẽ ad te.q: non deſeris clamãtes ad te nam hꝫ ad tẽpus exponas hoĩem pſecutiõib⁹ t ad uerſitatibus vt pbes eum t pbatum oſtendas: tñ in fine nõ deſeris eũ:ſed releuas p gfaꝫ t miaꝫ t ſic miſertus liberaſti me a malo culpe t pene t conſtituiſti me in bonis gratie t glorie.

Supra xxxj. xx. ib. q. iij. quid faciet.

Diligite dñm omnes ſancti eius quoniam veritatem requiret dñs: t retribuet abũdã ter facientibus ſuperbiam.

¶ Hic ꝓpheta exhoꝛtat oẽs fideles vt nõ deſpe rent i pſecutionib⁹:ſꝫ firmiter ponant ſpem ſuam in deo.ſin xp̃o capite nro ſine quo nemo põt ſalꝫ uari:q: nimꝭ deſeret ſperãtes in ſe. Hõ ait.o vos ſancti t fideles:diligite dñm t ponite ſpem veram in eo tolerate patienter pſecutiõem:qm̃ in finali iu dicio t etiam in hoc tẽpoꝛe dominꝰ requiret ve ritatẽ.i.fm vitatẽ t iuſticia iudicabit t ideo retri

buet abunduanter penã facientib⁹ ſuperbiã. ſ. tyãnis t prauis qui cum ſuperbia pſequũtur iſtos igit.

xlix. diſt. c. hinc ei

Viriliter agite t confortetur coꝛ veſtrũ om nes qui ſperatis in domino.

¶ Agite t pugnate viriliter ꝛ dyabolũ t mẽbra ei⁹ patienter ſuſtinẽdo pſecutiões t oẽs q̃ ſpatis in dño ꝛfortek coꝛ vñm i malis tolerãdis:qm̃ dñs retribuet vobis. hic per gfam:t in futuro pgfam ¶ In hoc etiaꝫ pſalmo dauid exhoꝛtat quẽlibet pcõẽ vt recurrat ad deũ q̃ liberet eũ ab intrinſe cis t exteriorib⁹ neceſſitatib⁹ t penalitatib⁹ pcõ rũ. Et ſic moraliter põt exponi totus pſalmus p quolibet peccatoꝛe t pro quolibet patiente perſe cutiones ab imꝓbis t malignis hominibus. Et ſic eſt quedam oratio deprecatiua.

Ro. iij. a. t ꝛ pe. di. j. ca. ille. rex. ꝛ pe. diſ. j. c. voluiſſent.

Beati quoꝝm remiſſe ſunt iniquitates. t quoꝝm tecta ſunt peccata.

¶ Titulus. eruditio dauid. ex titulo apparet q⁹ dauid fecit iſtuꝫ pſalmum eruditus a ſpũſancto. vel inquo eruꝺit nos ad aliquaꝫ virtutẽ. Hnde dicit ch̃ri. q⁹ qñcumq; in aliquo ti. ponit eruditio ſignũ eſt q⁹ dauid erudiꝰa ſpũſctõ intendit aliq̃ magnũ myſteriũ t pfundũ futurũ. De materia hui⁹ pſal. cõiter dicũt doc. q⁹ poſtquã dõ cõmiſit adulteriũ cũ bethſabee:t machinat⁹ ẽ mortẽ vrie p totũ ẽſi annũ ſiue per totos nouem meſes:tenuit petrũ celatũ vſq; ad natiuitatẽ pue ri:hꝫ ppl̃s de tali facinoꝛe:tã murmurabat. Hꝫ poſt nouẽ meſes in natiuitate pueri:miſſus ẽ nathan ad dõ q̃ expoſuit ſibi pabolã de oue rapta ꝛc. Hꝫ dõ qui nõdũ fecerat pniam tũc cognouit reatum ſuũ dicẽs peccaui. Et cui nathã dicit tranſtulit dñs petrũ tuũ. q. d. culpa eſt tibi remiſſa ppter ꝛfeſſionẽ t pniam ſed remanet pena tpalis. Hõ dñs trãſtulit. i. cõmutauit tibi culpã t penã eternã i tpalẽ q: filius de domo tua ſurget ꝛ te ꝛc. vt ps. xviij. reg. xiij. Hnde tũc dõ iacuit ſuper terrã nõ manducãs neq; bibẽs vſq; ad mortẽ pueri. t tũc in tali pnia inſiſtens fecit pſalmũ quinquageſimũ. ſ. Miſere re mei deus in quo petit veniã de peccato ſuo: ſe cundo petit tripliciter ſpũ quẽ pdiderat. ſ. Primo ſpiritũ gfe preuenientis:cum dicit ſpiritũ rectũ i noua in viſceribus meis. Sc̃o petit ſpiritũ gratie gratificantis cum dicit ſpiritumſanctum tuum ne auferas a me. Tertio petit ſpiritum pphetie ipm erudientem quem ppter peccatũ perdiderat cuꝫ dicit ſpiritu principali cõfirma me:ideſt ſpiritu p phetie t eruditiõis t doctrine quo ante me docebas t erudiebas de miſteriis pfundis t futuris. iõ ſequitur docebo iniquos vias tuas ꝛc. Sed pacta iſta penitentia dauid recuperauit hunc triplicem ſpũ. ſ. gfe duplicis t pphetie t tunc ſpũſanctus eruditus eſt t certũ fecit qualꝰ dñs remiſerat ſibi culpã ppter pniam t confeſſionẽ factã ipſi nathã q̃ dicit peccaui. Et inde fuit eruditus a ſpũſctõ qualꝰ pnia ẽ illa q̃ ſola delet peccatũ. Et quomõ penitentia non eſt valida nec fructuoſa niſi ſi at in hac vita. Et quomodo talis penitentia cuꝫ cõfeſſione erat ſeruanda in eccleſia poſt aduentũ

¶ Nota ꝛ pero ad ulterij dauid.

Universidad de Deusto
Biblioteca

xpi: que quidem penitentia nō habet virtutem nisi ex passione xpi. Dis ergo eruditus dauid a spiritusancto: fecit hunc psalmū in quo erudit oēs fideles t exhortatur ad penitētiā exemplo sui sicut puniserat psalmo. l. cuius dicit docebo iniquos vias tuas: t impij ad te uertēt tc. D ¶ In quo psalmo quattuor facit. Nam primo ostendit penitentiam esse necessariam cum suis cōditionibus. Secūdo q penitentia non habet virtutem nisi a xpo per suam passionem. Tertio exhortatur oēs peccatores ad penitentiam in hac vita. Quarto denūciat penam impenitentiū t obstinatorū beatitudinem penitentiū. Secunda ibi: tu es refugium. Tertia ibi: intellectum tibi dabo. Quarta ibi: multa flagella peccatoris. Quantum ad primum primo proponit vnam conclusionem principaliter intentam scz q penitentia est necessaria peccatoribus ad cōsequendam beatitudinem. Secūdo exprimit modum penitentie cum omnibus suis partibus t cōditionibus ibi nec est in spiritu tc. Conclusio ergo principaliter intenta est ista q penitentia ē necessaria peccatoribus ad beatitudinē consequendam. quasi dicat q beatus est qui agit penitentiā t sine penitentia nemo peccator potest esse beat? Unde dicit Beati quorum remisse sunt iniquitates. Ad cuius pbationē t intellectū est notandum q cuilibet fideli debetur beatitudo nisi impediat per peccatū. Nam peccatū tripliciter impedit peccatorem ad beatitudinem. Primo q est in odio dei propter culpam t sic est extra gratiam. Secundo q propter reatum t culpam est obligatus ad penam eternam. Tertio quia dum est in culpa qua si iure hereditario est sub captiuitate t potestate dyaboli. Nam dum homo manet in illa iniusticia t culpa t reatu semp dyabolus habet iustam cām accusandi eum t retinendi: t possidendi in inferno. Et sic iste tres cause impediunt peccatorē ad beatitudinem. Ad hoc ergo q peccator expediat oportet q remoueātur ab eo ista tria: scz q remittatur sibi iniusticia siue reatus t pena. Secūdo q deleatur sibi culpa ne deus iputet sibi peccatum ad penam eternā: sed sit deo grat?. Tertio q peccator iustificetur ne dyabolus habeat ius possidēdi nec cruciandi nec accusandi eum: sed ista tria nō possunt remoueri nisi per penitentiā. Nam pnia est illa que iustificat t reconciliat hoīem deo t reducit in grām t etiam remittit t abolet penā. Ergo necessaria est penitentia omnibus peccatoribus ad consequendam beatitudinē t ad hoc q sint beati. ¶ Et hoc dicit dauid cū ait. beati sunt illi homines quorū remisse sunt iniquitates per pniam sup. quia aliter remitti non possunt t ponuntur xxv. dis. c. qualis. iniquitates pro iniusticia factat pro reatu sine nora. Itē beati sunt quoz peccata sunt tecta: absōsa apud diabolū: q: iā nō hz aliquid vnde iure possit eos accusare nec possidere postēp sint iustificati per penitentiam. Item.

penitentia est necessaria.

Peccatum impedit triplicē beatitudinem.

Beatus vir cui non imputauit dominus peccatum nec est in spiritu eius dolus.

¶ Beatus sane vir cui dūs non imputauit peccatum ad culpam nec penam eternam postēp est iustificatus per gratiaz t pniam: q: sibi deleta ē culpa t est iam in gratia dei. Nā deū culpā delere nil aliud nisi peccatū ad penā eternā t odiū nō imputare: vt inquit Aug. Ex quib? patet q peccator nō pōt cōsequi beatitudinē nisi per pniam. t sic ē necessaria peccatoribus pnia ad beatitudinē: que ē cōclusio principaliter intenta. Deinde cū dicit: nec est in spiritu eius dolus: exprimit modū t discursum penitentie faciende exēplo sui. D ¶ Ad cuius intelligentiā est notandum q petrus fm Ambro. est inobediētia t preuaricatio diuinoz preceptoz t sic nil aliud est nisi quedā rebellio t voluntaria deuiatio a diuinis preceptis. t per cōsequēs a diuina voluntate que lucet in preceptis. t ideo peccator omnis dicitur iniustus: inquantū deuiat a regula veritatis. t a diuina voluntate. que est regula t mēsura oium actuū humanorum sicut deus est psalmo. xviij. Et per eandē rōnē dr oīs peccator mendax: quia deuiat t mentitur a prima veritate t a prima mensura que est voluntas diuina. Tertio omnis peccator dr dolosus eo q est violator pmissi. Nā omnis fidelis promittit in baptismo seruare diuinā legē t precepta. qūcūq ergo quis voluntarie violat t preuaricatus est diuina precepta dicitur dolosus. t sic omne peccatū dicit dol? Et talis dolus potest esse duplex. vno modo i lingua vt quādo quis habet aliud in lingua t aliud in spiritu. Alio modo potest esse. in solo spiritu. vt qñ quis habet peccatū absconsum in cōscientia non agens pniam nec vult peccatū suū confiteri. Et de hoc dicit dauid q beatus est vir in cui? spū nō est dolus. i. qui nē habet peccatū absconsum in cōscientia: sed eiecit ipsum per pniam. Sed ō modo euellendi t efficiendi dolum siue peccatū a conscientia est. B ¶ Secundo notādum q ex peccato cōmisso siue ex preuaricatione preceptorum tria remanent in anima sicut dictum est. Primo reatus quo obligatur ad rem restituendam t etiam ad penam. Secūdo deformitas quedaz per absentiam gratie qua est peccator in odio dei. imputat sibi deus illud peccatum ad culpam t penam. Tertio remanet in aīa culpa per quā dicitur iniustus t dignus accusari t possideri a dyabo. Et non solum per istam culpam accusatur a dyabolo. sed ēt cōtinue accusatur a seipso. B ¶ Nā culpa dr de culpo culpis culpsi siue de culpo culpas. siue ō cudo cudis: qō idē est qō terebrare. t figere. t cōpungere: q: cudit t pungit conscientiam peccatoris. Unde licet quodlibet istorum triū dicat peccatū: tamen ista culpa cōmuniter dicitur peccatū t dolus in aīa siue in spū t dr telū ignum in aīa t dicit etiā spina iugiter mordens t pungens cōscientiam. Que quidē spina siue dolus non potest eiici nec euelli ab anima t conscientia nisi per penitētiā. Nam dupliciter potest mordere siue pungere cōscientiā peccatoris. Uno modo ex solo timore pene t cognitione maliyt iudei postēp eruti perunt xpm bene nouerunt se male egisse contra iusticiam. Et ideo quando viderunt solem obscuratum t terremotum tc. reuersi sunt in ciuitatem plangentes t percutientes pectora sua: sed talis cōpūctio t remorsus cōscientie nō fuit penitētialis

quid, sit petrus.

petrus dolosus

Culpa.

In tria post peccatū tria remanēt

t fructuosus: q: fuit ex sola cōfusione t formidine pene future ppter petrū. t ita in multis peccatoribus. Alio mō illa spina culpe pōt pungere peccatorē cū dolore: eo q offendit deū summe bonū et pdidit gratiā t amorē dei. E ¶ Et ista est bona cōpūctio: sed nondū est pfecta: penitētialis. Sz ad hoc vt sit pfecta oportet habere quattuor cōditiones. Primo q sit dolorosa cum supradicto respectu. Secūdo q sit cū pposito numq̄ amplius cōmittēdi peccatū. Tertio cū firmo ppositō cōfiteni di. Quarto cū ppositō satisfaciēdi. Et tunc talis remorsus t cōpunctio dr cōtritio penitētialis et fructuosa. Et sic pt? q illa spina culpe lz pungat cōtinue t accuset cōscientiā ēt nō pōt esse nisi p cōtritionē t cōfessionē t cū ppositō satisfaciēdi. Et tunc dr vera pnia q: tuncēe ressime sunt iniquitates. t petā sunt tecta diabolo. Et amplius non imputat deus peccatoi. Et tunc hō pōt dici beatus in spe. q: iam est reductus in gratiā dei et est dignus vita eterna. Et totū istū discursum pbat dauid exēplo sui. Nā primo omisit petrū scz adulteriū t furtū t homicidiū thoeeelauit p nouē mēses: sed in toto illo tpe spina culpe mordebat tpī gebat cōscientiā eius ex timore pene t diuini iudicij t ppter infamiā t cōfusionē: sed q: talis cōpūctio nō fuit cū intentione cōfitēdi: ideo nō erat penitētialis nec fructuosa: sed qñ ex tali remorsu t cōpunctione cōfessus fuit petrū dicens peccaui tūc fuit expulsa t electa spina culpe ab eius aia: t trāsactū petrū. q: talis cōpūctio fuit penitētialis t fuit pfecta penitētia. q: amplius nō fuit dolus in eius spū. thoc est qō dicit hieronim esse. Beatus vir in cuius spū nō est dolus culpe: immo eiecit dolū t culpā p penitētiā. ideo remisse sunt ei iniquitates t tecta sunt eius petā apud diabolū. t nō imputata apud deū postēp nō est in spū eius dol?. nec culpa facta pnia. Et hoc pbo exemplo mei. Nam.

cōtritio perfecta

de pe. d. j. s. veni q.

Quoniā tacui inueterauerūt ossa mea: dū clamarem tota die.

¶ Qūm tacui petrus cōmissum non cōfitēdo sacerdoti lz dolerē in corde ex cōfusione: tñ nō fuit mihi remissum petrō. q: erat t manebat dolus in spiritu immo qō peius est ex taciturnitate inueterata sunt oīa ossa. i. viscera. i. debilitate sūt vires aie ad resistēdum pctō t tēptationibus t facta est caro prona magis ad peccādū: q: petrus qō per pniam nō deletur mox per sui pondus in aliud trahit: vt inquit Greg. Et lz clamarē tota die me interius accusando. tñ inueterata sunt ossa. i. vires anime: q: retinebā dolū in spū: t nō pdebā ad extra confitendo culpā meā: ideo talis clamor t talis compunctio erāt infructuose: q: nō sanabat quoniam tacebā peccatū sacerdoti. Unde clamabā t gemebā in cōscientia sed tacebam peccatū in ore: sz dū sic clamarem. in meipso die ac nocte cōsiderando scelus t crimen cōmissum: t detestandovitā meaz infamē apud populum.

de pe. d. j. s. veni q.

di. l. c. vt ostituere. t. xx pij. dist. his igit.

Quoniā die ac nocte grauata est super me manus tua: cōuersus sum in erūna mea dū configitur spina.

¶ Qūm inquit die ac nocte grauata est manꝰ tua sup me per remorsum cōsciētie: t talis spina cui pe figebatur in cōscientia t mordebat t pūgebat me: tūc conuersus sum in erūna t miseria peccati mei cū maximo dolore t cōtritione respectu diuini ne offense: t cognoscens me petrō. ē petrū proposui confiteri t detegere peccatū t dolum absconsum t diu celatum in conscientia. t sic.

de pe. d. j. c. fina

Delictum meū cognitum tibi feci: t iniusticiam meam non abscondi.

¶ Delictū meū cognitū t manifestū tibi feci per cōfessionē: t iniusticias quas cōmiserā nō abscondi imo cōfessus sum t manifestaui ppbete nathā sacerdoti dicēs peccaui tc. cui largo mō totū mū dū t discursum cū lachrymis t dolore t cōtritiōe t ppositō satisfaciendi manifestaui. Et tūc ille ex diuina reuelatiōe absoluit me dicēs trāstulit dūs petrū tuū. vñ o dñe magna ē mia t liberalitas tua t grādē virtutē tribuisti sacro pnie. Nā solūmō.

vij. q. j. si ergo. de pe. d. j. c. dixi. t di. iij. c. illud.

Dixi cōfitebor aduersuz me iniusticiā meā dño t tu remisisti impietatem peccati mei.

¶ Dixi t deliberaui t pposui cōfiteri dicēdo ego cōfitebor dño iniusticiā t petrus meū aduersuz me ipsum t tu illico remisisti impietatē t iniusticias t culpā peccati mei cōmissi cōtra vīā. q. d. qñ cū cōtritione t lachrymis pposui cōfiteri: illico cū cōfiterer t etiā ante vocalē cōfessionē iā remisisti impietatē peccati mei. Unde nota q littera istoz ꝫt tuoz versuū est sic ordinanda. scz qñ ego dauid tacui petrus per totū illud tps nō cōfitēdo sacerdoti ideo inueterata sunt oīa ossa mea qñ tacui petrus in ore dum clamarē. i. licet clamarē tota die t gemerē in cōscientia. Et causa quare clamabā et gemebā tota die: fuit qñ die ac nocte grauata est super me manus tua. i. iudicium manꝰ tue qō timebā Et sic dum talis spina cōfigebat in cōscientia mea cōuersus sum in erūna t miseria mea cogitando: t sic clamabā in cōscientia: sed tacebā petrus in ore sed qñ deliberaui mei feci tibi cognitū t iniusticias meas nō abscōdi: sed manifestaui t dixi cōfitebor. i. pposui cōfiteri: tunc illico remisisti impietatem peccati mei. Et ex oībus his probat dauid t ponit pro cōclusione q ad verā penitētiā est necessaria cōfessio siue firmū ppositū cōfitēdi q citius peccator habuerit locū t copiam sacerdotis: seu in tpe per ecclesiā determinato. Et ostendit q si ne cōfessione aut firmo ppositō cōfitendi non est valida nec fructuosa penitentia. Nā ille dolus si ue illa spina nō potest eiici nec euelli a spiritu et cōscientia sine cōtritione t cōfessione. Unde salomō ab hoc loco ex doctrina patris sui dauid accepit illud qō ait Prouer. xxviij. q̄ abscōdit scelera sua nō dirigetur: qui aūt cōfessus fuerit: t reliquerit ea: miam consequetur. Ex quo patet q ad hoc vt peccator consequatur miam t veniam: oportet q cū contritione cōfiteat peccata t relinquat ea. i. pponat amplius nō committere. Et sicut fuit dauid eruditus a spūsancto t docuit filiū suū t oēs nos agere penitentiā. B ¶ Et sic pz q tres sūt partes vere t pfecte penitentie scz cordis contritio. oris confessio. t operis satisfactio. t ista delet petrū. Ista quinq sunt per ordinē seruanda in penitentia

cōfessio necessaria.

tres partes pnie

Universidad de Deusto
Biblioteca

nitentia. Nam primo peccator detestatur peccatum. Secõ conuertitur ad deum dolet et cõfitetur ppter offensam dei et primo facta. Tertio ponit effectum dolum a cõscientia et cõfiteri peccatum. Et ponit satisfacere et hoc amplius nõ committere. Et nota q spina culpe dupliciter punit scilicet. Primo mõ inferendo cõfusionem et detestando peccatum. Secõ modo inferendo dolorẽ et cõtritionẽ ex qua cõtritione insurgit propositum confitendi: et satisfaciẽdi et amplius nõ committẽdi. et iste est ordo et discursus vere penitentie: vt iam dictum est psal. vj.

d. l. c. q̃d ẽ de pe. d. iij. c. fl apls.

Pro hac orabit ad te omnis sanctus in tẽpore oportuno.

¶ Hic ponit tertiã cõclusionẽ scz q pnia nõ solũ est necessaria peccatoribus: sed etiam oibus hoibus quantũcũq; sint iusti et sancti. Que quidẽ cõclusio fuit litera dupliciter põt intelligi. Uno modo absolute. q. d. q oẽs hoies sunt peccatores vel fuerunt peccatores et sic oẽs indigẽt vel indiguerũt penitentia. Hãc cõclusionẽ probat Augu. de baptismo parulorũ: et de natura et gratia: q; oẽs preter xpm et virginẽ mariã fuerũt peccatores. immo Hieronymus cõtra pelagianos probat: q vsq; ad presentẽ diem nullus inuẽtus est sine peccato propter naturã corruptã inclinatã ad malũ: et ideo absq; gratia preueniẽte nemo põt vitare peccatum etiã si velit: et quilibet hz necesse dicere dimitte nobis debita nra. Ideo ait. hic dauid q pro hac remissione et venia orabit ad te omnis sanctus. q. d. oẽs peccarũt mortaliter: vel saltim venialiter preter virginẽ mariã que fuit pucta per gratiã. vt inquit Aug. libro de natura et gratia: ergo oibus sanctis fuit necessaria penitẽtia et pro hac remissione orabũt futuri et orare ñt preteriri. Secõ põt intelligi hec littera pro tẽpore duo. Mã hz aliquis sit sanctus et iustificatus p penitẽtiã: tñ adhuc debet orare pro venia scz ne iterũ reincidat in peccatũ: q; septies in die cadit iust? Uñ nota q peccatores debẽt orare vt deus remittat eis culpã quã perpetrauerũt. Justificati autẽ per pniam debent orare vt deus remittat eis penã debitã: et ne amplius reincidant in petã preterita. Sed iusti qui nunq; actualiter peccauerunt debent orare ne pdam gram: et ne cadãt in petã que possent facere et ne intrẽt in tẽtationẽ. Deinde cũ dicit in tpe oportuno hic põt esse alia conclusio q pnia nõ ẽ fructuosa nisi i hac vita. pnia nõ estualida et fructuosa nisi in hac vita. Pro batur q; hec vita est tẽpus opportunũ et determinatũ et assignatũ ad pniam faciendã. Hanc cõclusionẽ probat Augu. in libro enchiridion. vbi dicit q tempus acquirẽdi vitam eternã in hac vita tñ deus hominibus dedit: vbi voluit penitentiã esse fructuosam. Et dat rationẽ: ideo cũ hic peniten tia fructuosa est: q; põt hic homo mutata voluntate simul et opera mutare. Et ideo si qs decesserit ab hac vita sine pnia habebit dolorẽ et penas sine venia: q; mors tollit locum et spacium penitendi: q; iam homo definit esse viator. Et ideo dauid dicit: pro hac penitẽtia et remissione orabit ad te omnis sanctus et omnis iustificatus: in hoc tpe opportuno et dedicato ad penitentiã. q. d. q oẽs homines qui hodie sunt sancti in gloria egerũt penitentiã in hac vita: et nõ distulerũt penitẽtiam post mortẽ: q; post mortẽ nõ est locus penitentie nec venie nec mie: immo est tempus penarum et tormentoz et punitionis perpetue: q; non est nisi fletus et stridor dentiũ. Et talia tormenta infernalia et tales fletus non inclinabũt deum ad miam nec ad veniam. Ideo sequitur.

qñoiusti egẽt pe nitẽtia.

Pnia e diluuius

Veruntamẽ in diluuio aquarum multarũ ad eum non approximabunt.

l. q̃d. j. non la nat.

¶ Quasi dicat q peccatores qui decesserunt sine pnia: et patiũtur tormẽta in inferno: et sint in continuo fletu: numq; in diluuio et abundantia aquarũ i. lachrymarũ multarũ approximabũt ad deũ voces dãnatorũ facte in diluuio et abũdantia lachrymarũ numq; approximabũt nec pueniẽt ad deum nec deus exaudiet dãnatos nec miserebit eis. Ire per ly diluuiũ aquarũ multarũ põt intelligi penitentia facta in vita et tũc est sensus pro hac remissione orabit oĩs sanctus in tpe opportuno. verũtamen. i. q; in diluuio et copia aquarũ. i. lachrymarũ multarũ. i. in penitẽtia facta in tpe opportuno pene inferni et peccata nõ approximabũt ad eum scz ad virum sanctũ et penitẽtem. Item diluuium aquarũ multarum dicitur infernus. q; ibi est abundantia lachrymarũ et tormentorum que dicuntur aque multe in scriptura. Ire diluuiũ et furia aquarum multarũ dicit dies iudicij: quãdo dicetur dãnatis: ite in ignẽ eternũ sine misericordia et remissione: vbi dãnati gemẽtes: et frustra penitentiam agentes dicẽt: nos insensati etc. Sap. v. sed talis pnia et tales lachryme nõ approximabunt ad aures iudicis: licet sit magnũ diluuiũ et abundantia lachrymarũ. vt ptz de diuite epulone q̃ cupiebat guttã aque etc. Alij dicũt q per diluuiũ aquarum multarũ intelligit abũdantia et copia bonoz tpaliũ: et sic existẽtes in copia bonorũ tpaliũ: non curant agere pniam ppter amorẽ tpaliũ: et ideo nũq; approximant ad deũ per pniam: sed sancti viri contẽnentes bona tpalia propter celestia. agunt pniam in hac vita et currunt ad deũ. Et ideo sequitur dicit dauid. O dñe ego nolo ponere spẽ meã in diluuio bonorũ tpaliũ: sed ad te recurro: q; tu es refugiũ meũ et exultatio mea: ideo erue me te.

¶ Sed licet ista moralis expositio sit bona tñ nõ est petita: q; tollit magnũ sacramẽtũ latens in hac littera. Ideo est sequẽda prima expositio: et querendũ aliud sacramentum inversũ sequenti.

h. q. vij. tetes. s. xpus. et xxiij. q. j. que di gno vt.

Tu es refugium meum a tribulatione que circundedit me: exultatio mea erue me a circundantibus me.

¶ In hac parte dauid ostẽdit q penitẽtia habet virtutem a sola passione xpi: et q nõ estualida nisi fiat cum fide et spe misericordie christi. Hanc fides christi et spes venie deduxit peccatorem ad penitẽtiam. Et ideo vnusquisq; peccator debet recurrere ad passionẽ xpi. per quã tollit omne debitũ et illã passionẽ debemus applicare cũ nostra pnia aliter penitẽtia esset inualida. Hoc ergo pulchre dauid in spũ q nemo poterat saluari nec a petõ absolui nisi p fidẽ passionẽ xpi mediatoris: dicit O xpe mediator et messya future si ita est q nemo

Pnia a passione xpi habz virtutẽ.

põt cõsequi beatitudinem nisi sibi remittatur culpa et pena: et tegatur eius peta: ne imputent apud deũ: et hoc nõ possit fieri nisi per cõfessionẽ et per factã pniam factã in hac vita: et q oẽs sancti egerunt penitentiã: et q post hanc vitã non est locus penitentie nec venie nec mie: que venia non põt haberi nisi p te et in virtute tue passiõis iõ in hac vita anteq̃ moriar volo agere pniam: et ideo ad te recurro in hoc tpe oportuno et dedicato ad pniaz qñ tu es refugiũ meũ a quacũq; tribulatiõe mea i. a quacũq; tribulatione que circũdedit me: et a quocunq; petõ fugio ad te: ergo o exultatio mea erue me ab oibus petis circũdãtibus me et nõ solũ a petis: sed a necessitatibus et penalitatib? peccatoz̃ est cõcupiscẽtia et fames et lex membroz̃: q̃ circũdãt et tenẽt me ligatũ: erue me per virtutem tue passionis: qm̃ tu xp̃s es exaltatio mea et oĩm patriarcharũ et oim fidelium veteris legis: q; in te speramus vt liberes nos sicut nobis est reuelatũ

¶ Ex his pz q dauid in hoc psalmo et in ceteris xpm messyã futurũ inuocat: q; ipse et oẽs patres antiqui sciebãt q nõ poterant liberari ab inferno et a peccato nisi per xpm mediatorẽ in cuius fide saluabãtur. petit ergo dauid gratiã vt factã penitentiã in hac vita et dimittatur sibi culpa in virtute xpi: nec veniat ad diluuiũ aquarum multarũ infernũ nec reseruet sibi penitentia post mortẽ nec ad diem iudicij: quia tunc non erit fructuosa.

xxiiij. q. j. nõ tur batur.

Intellectũ tibi dabo et instruã te: inuia hac qua gradieris firmabo sup te oculos meos.

¶ Quia iste psalmus intitulat̃ eruditio Dauid. Ideo sicut iste fuit eruditus a spiritu sancto quo modo ageret penitẽtiã: ita ipse erudit et docet et exhortatur nos ad agendã penitentiã in hac vita cum omnibus cõditionibus supradictis. Ideo dicit dauid. o peccator quicũq; sis: ego dabo tibi intellectũ. i. cõsilium: et instruã te et eruditã te in hac via qua gradieris et pegrinaberis: et firmabo oculos meos super te monendo et exhortando. Nam sicut magister dicitur habere et firmare oculos su per discipulũ quando frequẽter docet eũ: ita ego firmabo super te oculos meos te exhortando: scz vt facias penitentiã in hac vita sicut supradictum est: eo q ista vita dicit̃ via qua gradimur et pegrinamur vt peruenianus ad aliã vitam. l. eternam ideo dicimur viatores et peregrini vsq; ad mortẽ. Ideo in hac vita et pegrinatione habem? lucrari et adipisci mercedem et recõpensare peccata p penitentiam: quia oportet operari dum dies est: venit enim nox. i. mors quãdo nemo poterit operari nec mereri: nec penitentiam agere. Job. ix. Et ideo vos peccatores nolite fieri insensati et bestiales et imprudentes sicut equus et mulus quib? nõ est intellectus nec ratio nec consilium nec prudẽtia: quia non curant nisi de presenti et non prouident de futuro: sed non est mirũ: quia non habẽt intellectũ et rationẽ: ideo nõ possunt consultare de rebus futuris: sed vos q̃bus deus dedit intellectum et rationẽ et legem in qua prohibetur odire malũ: et iubetur omne bonũ: et promittit iustis felicitas: et impenitentibus pena perpetua: et scitis q̃ nullũ bonum irremuneratũ: et nullum malum impunitũ: et ideo debetis consultare et puidere i hac vita pro vita futura vitando malũ et agendo bonũ et agendo veram penitẽtiã de malis cõmissis i hac vita: et non reseruetis penitentiam nec differatis post mortẽ: q; tunc erit infructuosa: ergo nolite fieri insipientes et stolidi sicut equus et mulus quibus non est intellectus: sed accipite cõsilium et instructionem et eruditionem meam etc.

Thobie vj. di. xxxviij. d. c. ignorantia. et c. q̃ ea.

Nolite fieri sicut equus et mulus: quib? nõ est intellectus.

In chamo et freno maxillas eorũ constringe qui non approximant ad te.

¶ Hic explicat pphet̃a suũ consiliũ et instructionẽ et salubrẽ doctrinã. ℣ ¶ Ad cuius intellectus est dñi notãdũ q per equũ pphet̃a intelligit mundũ et per mulũ intelligit carnẽ. Jn quibus duab? bestijs eqtat et sedet dyabolus ad pugnãdũ ℨ aiam hominis: per quas bestias inducit oia septẽ vitia et peccata mortalia in hoiem. Mã mũdus inducit q̃ttuor peccata. s. superbiã inuidiã: irã et auariciam eo q superbus nõ patit̃ psorẽ nec equalẽ: et sic p rumpit in inuidiã nec patit̃ iniurijs nec paruipensionẽ: et sic prũpit in irã que est appetit? vindicte ppter paruipensionẽ. Ire superb? non patit̃ indigentiã: ideo prũpit in auariciã: vt possit sustẽtare statũ et honorẽ mundanũ: et sic cõmittit furtũ: usurã: et rapinã et symoniã etc. Ex quo patet q ista tria vitia scilz ira: inuidia: et auaricia sequuntur superbiam et sunt eius filie. Sed omnes quattuor inducit ille magnus equus et illa magna bestia ferox et petulans qui dicitur mundus: in quo sedet dyabolus ad pugnandum. Item caro intellecta per mulum voluptuosum inducit et importat tria vitia vo luptuosa scz luxuriam: et gulam: et accidiam. Que quidem tria vitia carnalia sunt quasi relatiua. nam vnum inducit aliud: nam luxuria requirit gulam et accidia: et accidia inducit gulã: et gula luxuriã Et ideo caro est intellecta per mulum voluptuosum. Has ergo duas bestias scz mundum et carnem cum dyabolo sessore suo consulit et exhortat et admonet propheta a nobis esse fugandas et cõ pescendas eo q inducunt in nobis illa septem capitalia et vitia septem venena. Et ideo dicit. O fideles de populo dei nolite fieri superbi et inuidi et iracundi et auari: sicut equus per quem intelligitur mundus: idest sequi mundum et concupiscẽtiam eius: eo q inducit hominem in superbiam: et inuidiam: et iracundiam et auaritiam. Ytem nolite fieri carnales et voluptuosi sicut mul? p quẽ intelligit caro et concupiscentia eius: eo q inducit in luxuriã: gulam: et accidiam: que sunt bestiales affectiones et voluptates: quasi dicat: nolite fieri sensuales et bestiales sicut iste due bestie nec permittatis quod vobis dominentur: sed tu fidelis xpiane cõstringet compesce istas duas bestias cum suis affectionibus in chamo et freno: qui nõ approximant ad te. idest vt non approximent ad te prout habet littera Hieron. ¶ Ad cuius intelligentiam est aduertendum: q sicut dyabolus equitat super illas duas bestias ad pugnandũ cõ

Mota.

Dũdus inducit quattuor peccata.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tra hominē: ita xp̄s cōtulit nobis frenū ad cōpescendū equū. s. mundū. t chamū ad liganduz mulū carnē. Unde frenū cōpescens mundū est humilitas t mansuetudo contra superbiā t iracundiā: t caritas cōtra irā t odiū: t etiā contra auariciam mundū. Sed chamus ad liganduz carnē est castitas t sobrietas. Et finaliter ad cōpescendas t ligandas oēs istas bestias: dedit nobis xp̄s omnes virtutes cardinales t theologales: t oia septē dona spiritussancti. Et ad sanandos morsus t vulnera istarū bestiarū cōtulit nobis septem ecclesiastica sacramēta que oia continētur in lege euāgelica que p hibet omne vitiū: t cōtulit t mandat omnē virtutē: t ideo dicit ppheta. O fideles de populo dei nolite fieri sensuales t bestiales sicut equus t mulus quibus nō est intellect⁹. i. nolite sequi mūduz qui inducit ad superbiā &c. nec carnē que inducit ad luxuriā t ceteras voluptates bestiales: sed tu fidelis cui deus dedit intellectū ad cognoscendū t discernendū bonū t malū: t dedit liberum arbitriū ad eligendū bonū t fugandū malū: t dedit tibi memoriā vt per p̄terita prouideas de futuris: t dedit tibi rationē vt sequaris t facias ista: t dedit tibi in baptismo fidē: spē: t caritatē: t in cōfirmatione septē dona spiritussancti: t per alia sacramēta puidit tibi de omni remedio cōtra istas duas bestias t septē vitia vt essent in chamū t frenū ad cōpescendū t destruēdū t ligandū predictas bestias t vitia: ergo in isto chamo t freno virtutū et sacramentoz cōstrige maxillas istoz vitioz vt nō approximēt ad te t ne deuorent te: quasi dicat q̄ si nō cōpescueris t cōstrinxeris istas duas bestias eū supradictis frenis t chamis: tūc accedent t approximabunt ad te: t dāpnabunt tibi. Mā ista bestia carnis t mūdi nisi paret: impat t dāpnab. vt inquit Horatius t tūc iste bestie deducēt te in p̄fundū inferni vbi sunt multa flagella peccatoris t tormenta. Ideo caue q̄.

vñ. q. j. c. aum per cussio.

Multa flagella peccatoris: sperantez aūt in domino misericordia circundabit.

Hec est quarta pars huius psalmi in qua ppheta cōminat pēnā peccatoribus obstinatis t impenitentibus t promittit venīā penitētibus: t leticiāt gloriā iustis. Unde dicit. O vos pctōres caute ne pmittatis q̄ iste supradicte bestie approximēt ad vos: t cōprehendāt t denozēt vos: t sine penitētia ducant vos ad infernū t locū penarū infernaliū cū demonibus t dānatis imperpetuū cruciādos: q̄r multa flagella pctōris. i. multa flagella t tormēta patienē pctōres obstinati: nō solū p pter peccata cōmissa: s̄z q̄ noluerūt agere pniam sed voluerūt sequi bestias supradictas: q̄ quidem flagella t tormenta erūt multa in quātitate intē siue t extensiue in duratiōe: q̄ in eternū durabūt. Per oppositū erit de ipsis penitētib⁹? nā sperantes i dño mia circūdabit. i. mia dei circūdabit t liberabit eos qui recurrerūt ad pniam t sacramēta ecclesiastica: t eū pnia cōstrinxerūt t fugarunt bestias supradictas: q̄ consecuti sunt misericordiaz t veniam. Ideo prophēta conuersus ad penitentes t iustos dicit.

Letamini in domino t exultate iusti: t gloriamini omnes recti corde. h. q. iij. c. inēnā. t. iij. q. iij. di gnum.

Letamini in domino. quasi dicat. O iusti letamini t exultate in dño: eo q̄ egistis penitentiā et consecuti estis miam: t vos recti corde qui operati estis iusticiā t bona opera: gloriamini in dño q̄ dedit vobis gratiā ad declinandū a malo t faciendum bonū. Itē vos iusti t iustificati per penitentiam: t vos recti corde qui peccata t iniq̄tates nō abscōdistis in corde: immo sine dolo cōfessi estis. rectificati fuistis ab iniusticia ad iusticiaz: t remisse sint iniquitates apud deū: t quozum tecta sunt peccata apud diabolū per penitentiā integrā. s. p cōtritionē t confessionē t satisfactionē. gloriamini t letamini pro tāto bñficio hic recepto p gr̄am t in futuro per gloriaz. quasi dicat: agite gr̄as &c. quid sit pnia.

Ex oib⁹ supradictis p̄t recolligi diffinitio penitētie. Nam penitētia est cordis contritio cū pposito cōfitendi t satisfaciēdi: t amplius nō peccandi. Vel potest dici q̄ penitētia est dolor: osa cōfessio peccatoz cōmissorum cū cordis cōtritione facta in hac vita cū pposito satisfaciēdi t amplius peccata nō cōmittēdi. Dō Ex isto etiā possunt recolligi. xiij. conclusiones t doctrine. Quarū prima est: q̄ per penitentiam remittūtur pena t culpa debita peccatoz. Scōa est: per pniam sunt tecta t absconsa peccata ipsi dyabolo: ne amplius valeat homines accusare. Tertia q̄ per penitētiam deus amplius nō imputat peccatū ad culpā nec ad penam eternā. Quarta q̄ peccator sine penitentia nō p̄t cōsequi beatitudinē ppter impedimentū culpe. Quinta q̄ penitētia nō p̄t esse perfecta t fructuosa sine confessione facta ecclesie. Probatur: naz licet dauid clamaret die ac nocte: t generet ex remorsu cōscientie: sed tamē quoniam tacebat peccatū sacerdoti: ideo nō fuit sibi remissum vsq̄quo proposuit cōfiteri t confessus est peccatū ipsi nathā dicens: peccaui: per q̄ ostēdit vocalē cōfessionē esse necessariā in effectu aut in affectu. Sexta conclusio: q̄ omnes sancti indigent penitentia ad delēda peccata: vel ad conseruādas virtutes. Septima cōclusio: q̄ penitentia debet esse accelerata in hoc tēpore oportuno: q̄ solū in hac vita est valida t fructuosa: q̄ post hanc vitā est infructuosa. Octaua conclusio: q̄ pnia nō est valida i vtute passiōis xp̄i: iō est ad xp̄m recurrendū. Nona conclusio: q̄ peccator qui in hac vita non agit penitētiam est imprudens sicut equus t mulus quibus non est intellectus: si non puidet pro futuro iudicio. Decima conclusio q̄ dyabolus t mūdus t caro t septē vitia capitalia sunt bestie indomite semp pugnantes ad deuorandū dominē vt demergant eū in infernū. Undecima conclusio: q̄ iste bestie sunt cōstringēde t cōpescende per chamum ecclesiastico⁹ sacramentoz: t per frenum virtutum t legis euangelice: t per assiduam orationem t penitentiam &c. Duodecima cōclusio: q̄ peccator qui in hac vita non agit penitentiā: sicut est bestialis sicut equus et mulus: ita tractabitur sicut equus et mulus: quia constringetur et ligabitur in chamo

mo t freno: t infernali carcere: t torquebitur t flagellabit in eternū. Tredecima cōclusio⁹ doctrinal: q̄ sicut pena obstinatoz erit multitudo flagellorū t tormētoz: ita pmiū penitentiū t iustificatorū erit letitia t gaudiū in hac vita p gratiā t in futuro p gloriā. Sā

obiectio

Sed contra totū fundamentū t discursum t intelligentiā huius psalmi arguit greci t iacobite: negātes t contēnentes vocalem cōfessionē peccatorū: t dicētes nō esse necessariā cōfessionē petōrū t salutem t pniam. Mō arguit sic. Illud nō est necessariū ad salutē: q̄ xp̄s non docuit nec instituit in lege euāgelica: sed xp̄s nō docuit nec p̄cepit fieri cōfessionē petōrū: ergo nō est necessaria. minor est nota: maior probatur q̄ xp̄s sufficiēter docuit t instituit oia necessaria ad salutem. vnde bene dicit penitentiā agite &c. t va de amplius noli peccare: sed nulli dixit vt cōfiteatur petā &c. Item nostris temporibus surrexit q̄dā. hyspanus magister scholarum apud salamanticam qui concedebat esse faciendā confessionez de peccatis actualiter cōmissis dictis aut factis: sed nō de peccatis in solo pposito t voluntate cōmissis: postq̄ nō deuenerūt ad actū. Unde arguebat sic. Ordo penitentie debet fieri sc̄m ordinez t discursum peccati sc̄m chrisostomū. Nam si tripliciter peccauimus: s̄z corde t locutione: t opere: ita tripliciter debemus penitere: s̄z cōtritiōe t cōfessione: t satisfactione: igitur si quis peccauit solum corde: t nō locutione nec opere: non tenetur de necessitate cōfiteri: nisi penitere tātum in corde per contritionem quia penitentia debet correspondere peccato: t sic nō de quolibet petō est necessaria vocalis confessio. Item cōfirmabat suam positionem tali ratione: vt suis verbis vtamur. Nam regula iuris est q̄ per quascunq̄ causas res nascitur per easdem dissoluatur. Sed ista peccata solo cōsensu contrahuntur ergo solo dissensu dissoluūtur: q: per que quis peccat per hec t torquetur. Sap̄. xj. Non ergo est necessaria vocalis cōfessio in peccatis sola cogitatione cōmissis sed sufficit sola cōtritio sine ordine ad claues ecclesie: t cōfessio generalis t cerimonie ecclesie sicut in venialibus. Sed in oppositū est dauid p̄pheta in hoc psal. vbi dicit: q̄m tacui inueterauerūt oīa ossa mea: sed q̄n dicit confitebor &c. tūc remisisti impietatem peccati mei. Respondeo q̄ dupliciter p̄batur cōfessionem peccatoz esse necessariam peccatoribus ad p̄fectā pniam. Et hoc p̄batur ꝯmo autoritatibus sacre scripture vtriusq̄ testamenti. Sc̄o p̄batur rationibus multis. Unde p̄batur p̄mo q̄ vocalis cōfessio de peccatis ppetratis sit de lege nature: t hanc cōfessionē exigit deus a peccatore. Unde deus vocauit adā ad confessionē cū dixit: adam vbi es &c. vnde adā confessus est peccatū dicens mulier quā dedisti mihi &c. Itē vocauit cayn ad confessionem q̄n dixit: vbi est abel frater tuus &c. sed quia ille negauit: ideo taciturnitas peccati fuit ipsi dānabilis vt patet ibidem Gene. iiij. Item secūdo cōfessio peccatorum est de lege mosayca tam in actu q̄ in figura: vt p̄z de capro emissario. Leuitici. xvj. Itē de leproso. Leuit. xiij. Item numeri. v. vbi dicitur

Necessaria cōfessio petō rū dupliciter.

Rōnes.

q̄ vir t mulier confitebuntur peccatum suum &c. Tertio cōfessio peccatoz est de traditione ꝑpetrica: vt p̄z. h. Regū. xj. in casu predicto t in toto isto psalmo. Quarto est de doctrina sapientiali. Proverb. xxviij. vbi dicit Salomon qui abscōdit scelera sua nō dirigetur: qui autem confessus fuerit t reliquerit ea: misericordiā cōsequetur. Ex quo patet q̄ necessaria est abstinentia a petō post factam confessionem. Quinto cōfessio peccatoz est de lege euāgelica. Nam xp̄s nō solum nos admonet t docuit dictis sed factis: cuz omnis xp̄i actio fuerit nostra instructio sc̄m Grego. sed xp̄us neminem sanauit nisi prius cōfitentem t manifestaret morbum suum: vt p̄z per singula miracula: ergo &c. Item hoc idem patet de filio p̄digo q̄ non fuit susceptus a patre: nec remissus vsq̄quo confessus est t dixit pater peccaui in celū t coram &c. &c. t sic post confessionē recepit eū t tradidit sibi stolam primā gratie. Luc. xv. Item decē lepr̄osos xp̄s remisit ad sacerdotes dicens ite &c. Item latro cōfessus est peccatū suū cū dicit. Nos digna factis patimur &c. t conuersus ad xp̄m dixit. Memēto mei dum veneris in regnū tuum. Luc. xxiij. Item cōfessionē p̄cepit xp̄s quādo tradidit claues ecclesiastice potestatis apostolis ad discernendum peccata. Matth. xv. t. xviij. Laz sacerdos nō potest discernere nec iudicare de peccatis nisi audierit ab ipso peccatore. Sexto confessio peccatorum est de traditione apostolica: vt p̄z Act. xix. vbi dicitur q̄ paulo p̄dicante veniebant cōfitētes peccata sua. Et ideo Iacobus patriarcha tēpi scopus hierosolymitanus in sua canonica capitulo vltimo fecit constitutū de confessione dicens. cōfitemini alterutrum peccata vestra. similiter fecit cōstitutū de extrema vnctione ibidem. Septimo confessio peccatoz est de cōstitutione t p̄cepto ecclesie t sententia omniū sacroz doctorum vt patet de penitentia distinctione p̄ma per totum. Item per decretalem omnis vtriusq̄ sexus de penitētijs t re. Ex quo patet q̄ confessio peccatoz est de auctoritate sacre scripture vtriusq̄ testamenti t p̄cepto ecclesie t doctrina sacroz doctorum. Sed secundo hoc p̄batur multis rationibus. Nam p̄mo est necessaria cōfessio peccatorum inquantum penitentia est quoddam iudicium in foro penitētiali t spirituali. Quia sacerdos q̄ est iudex loco dei non poterit iudicare nec discernere inter lepram t lepram absconsam t latentem in anima. nisi didicerit per confessionem: vt ait Aug. libro de penitentia. Item nullus debz puniri secundum leges nisi confessus fuerit reatū per os proprium. Item hoc ibidē patet inquātū penitentia est quedam medicina. Unde sacerdotalis medicus anime non poterit adhibere remedium nec imponere penitentiam sc̄m qualitatē t quantitatem meritum peccatorū nisi hoc sciat per confessionem vt ait Boetius p̄mo de cōsolatione dicens: si operam mendicantis expectas oportet vt vulnus tetegas. Item hoc idem tertio patet ratione rectitudinis iudicij: quia nemo potest esse iudex in causa propria: nec iudicare seipz Item nemo potest esse accusator t iudex. quarta

Universidad de Deusto
Biblioteca

q.iij. nullus. Ex quo ptz q debet alteri cōfiteri. Item quarto hoc pbatur ratione auctoritatis ecclesie. Quia si quis faceret penitentiā absq; cōfessione peccatoz: tūc essent date claues ipsi ecclie vt inquit Aug. qz frustra revidēt claues ecclesie: q̄ sine ecclesia sibi pniam imponit. quarto sentētia rū distinctione. xvij. ¶ Itē quinto cōfessio petō rū facta sacerdoti est necessaria ratione virtutis: t valoris. Quia nulla pnīa nec aliqō opus est validum: nisi cōcurrat ecclesia per ecclesiastica sacramēta: cui data est ei talis potestas t virtus a suo sponso xpo. Unde talis pnīa sine cōfessione non esset sacramētalis: qz aliter nō cōcurreret nec cooperaretur eccla: t per cōsequens esset inualida. ¶ Sexto cōfessio petōrū facta ecclesie est necessaria ratiōe securitatis ipsius penitētis qz nemo scit an sit dignus odio aut amoze: nisi audiat a sacerdote se esse absolutū. Itē hoc idē est necessariū ad securitatē ppīi sacerdotis t curati: vt sit securus de sua oue: de qua tenet reddere deo rationē: vt adminus semel in anno cognoscat eam. Septimo hoc est necessariū ad vitandū scandalū populi ne talis reputet malus xpianus: si semel adminus in anno nō venerit ad ecclesiā: t videat confiteri t facere penitentiā. ¶ Et etiā est necessaria ratione supplemēti t pfectionis t virtutis sacramēti. Quia q̄lib̄ penitētia t vocalis cōfessio ex attrito facit cōtritū: t qō deficit penitens supplet sacramētū. Tria ergo facit sacerdos in tali sacramēto. Mā primo imponit pniam tāq̄ iudex sacerdos triafacit in sacramento pnie. Scōo reddit penitentē securū t absolutū ab obligatione qua tenebatur semel in anno ostēdere se sacerdoti ꝛc. Tertio ex vi sacramēti cōfert gratiā t supplet cōtritionē pro attritione: inquantū mouocat diuinā misericordiā dei per effusionem sanguinis xpi ego te absoluo ꝛc. deus asit dat gram per se t remittit culpam: t quandoq; totā penaz Rōsio. scōm feruorem t cōtritionem penitētis. ¶ Hūc autē restat respōdere ad argumēta in contrariuz Unde per auctoritates noui ac veteris testamēti in prima parte inductas: ptz respōsio ad grecos t iacobitas qui negāt confessionē. Nam manifestum est q̄ cōfessio peccatoz est de precepto xpi dictis t factis. Itē per rationes adductas in scōa parte: patet q̄ confessio peccatoz est necessario facienda de omni petō etiā in solo ppōsito commisso. Quia aliter sequerek q̄ talis penitētia nō esset sacramētalis: posth̄ ad eā nō cōcurrit ecclesia: t per consequēs nullius valoris nec remissiōis t sic sequerētur omnia supradicta inconuenientia Ad confirmationē t illius hyspani inquantū dicebat q̄ per easdem causas res generantur t dissoluuntur ꝛc. Dicēdū q̄ illa est simpliciter falsa. Iō tota ppositio procedit ex falso fundamento. Mā illa ppositio nō solum est contra sacrā scripturā: quevult q̄ solus deus delet iniquitates t peccata et iustificat hominē per ecclesiastica sacramenta: dum fuerit oportunitas. Sed hoc etiā est contra aristotelē. iij. Ethi. qui dicit q̄ vitia t peccata sūt in nostra potestate quo ad generationē sz nō quo ad corruptionē t dissolutionē: Nam vitia t peccata sunt morbi animi: t ideo sicut morbi corporis est in nostra potestate: sed nō sanitas eius: ita pariter est dicendū de egritudine animi. Nam in nostra potestate est infirmari per inordinatū cibum aut potū: aut aliquid huiusmodi. sed nō est in nostra potestate sanari nisi medicus adhibeat medicinā. Ita pariter homo per liberū arbitriū de se pōt peccare in solo ppōsito aut in actu: sz nō pōt sanari nec liberari nisi per medicinalia sacramēta qz ad hoc sunt instituta. Itē iste non cōsiderabat quomodo omne petū est cōcupitū vel factū contra legem t volūtatē dei: t per cōsequēs per tale petū semp deus offendit: t sic tale petū nō pōt deleri nec dissolui: nisi deus remittat culpā iustificādo per gratiā: t nō imputando ad penā eternā sed talis iustificatio t remissio nō fit nisi cōcurrente ecclesia ex euāgelica xpi institutione: vt dictū est ergo. Itē contritio penitentialis est dolor cordis de peccatis cōmissis cū ppōsito cōfitendi et satisfaciēdi: t sic in sui diffinitione includit cōfessionē in ppōsito: qz aliter nō esset contritio sacramētalis: t per cōsequēs nō deleret culpā. Mā cōtritio nō delet culpā nisi in virtute sacramenti ppositi t desiderati. sz in virtute desiderate cōfessionis t satisfactionis. qz aliter nō iustificaretur petō. Et iō positio topinio illius hyspani fuit cōdēnata apud cōplutū oppidū hyspanie p archiepiscopū toletanū cū cōsilio t determinatiōe multorū sacre theologie pfessoruz cui archiepiscopo facta fuit specialis cōmissio p summū romanū pōtificē sup hac cā. Itē eadē positio fuit condēnata cesarauguste in Nauarra t Osilio magistroz theologorū. Mā sz ista q̄stio alibi subtilius disputatur: tū ista sufficiāt ad sanā intelligētia t expositionē huius psalmi. Mā sz nō p totū illō tps clamaret ad dñz in cōsciētia: sz tū tacebat petū cōfiteri sacerdoti iō nūq̄ meruit venia vsq̄quo ppōsuit confiteri. de pse. dist.j.qū ār iam?

Exultate iusti in domino: rectos decet collaudatio.

¶ Licet apud hebreos iste psalm sit sine titulo. tū multi eoz dicūt q̄ dauid fecit hūc psalmū. Item hiero. in magno sermone de assūptione virginis marie attribuit hūc psalmū ipsi dauid dicēs. vū p dauid &c verbo dñi celi firmati sunt ꝛc. Itē in latinis bibliis ppo nit titulus huic psal. in fines psal. dauid. Ex quo ptz q̄ dauid fecit hūc psalmū dirigēs nos in xpm q̄ est finis legis. t sic exponit ipm Augu. t oēs sacri doctores. Ubi sz doctores hebreoz exponant hūc psal. litteraliter tū: inquātum dauid inuitat oēs iustos de ppło israel ad laudandū deū inquā tū est creator t bonus: tū nos xpiani q̄bus datus est nosse mysteriū regni dei: nō debemus tacere nec occultare thesaurū absconsum in hoc agro sacramēta in eo latētia sed inuocata gratia spūsancti: semp debemus pulsare vt nobis aperiat diuitias regni t thesauri sui repositas in gazophilacio: t scrinio sacre scripture. Et quantū nobis de sup datū fuerit quodam pio affectu haurire. ¶ Iō est aduertendū sicut in plogo dictū est: q̄ dō triplici principio sumpsit occasionē t cām ppo Occasio dō ad inciplēdū psalmuz

nendi psalmos. Primo a suis gestis: inchtū per suas psecutiones t pperitates: puidit psecutio nē xpi t exaltatione regni eius. Scōo ex descriptione templi sibi tradita a spū sancto. Tertio ex mysteriis scriptis in libris moysi t aliorū: t sic dicendū q̄ dauid cōtēplando mysteriū creationis mūdi: puidit totū mysteriū recreationis t regenerationis humane t institutionis ecclesie p xpm faciende. Et ideo fecit hūc psalmū in quo ppetice inuitat oēs iustos t rectos ve. test. vt cum exultatione t leticia recipiāt xpm cum venerit ad regenerandū genus humanū t construendā ecclesiā. Mā sicut per xpm qui est verbū patris fuit creatus mūdus: ita per ipm incarnatū erat regenerādus mūdus t ecclesia cōstruēda. Et sic etiā inuitat oēs fideles noui testamēti vt exultent in ppo se esse regeneratos: t sibi latrie honorē impēdāt t eius cōfiteanť t memorēt magnifica beneficia. Et ideo voluit q̄ cantarek iste psal. in tēplo cum psalterio t cythara t toto conatu vocū vsq̄ ad vltimū punctū. vt ptz in codē psal. Duo ergo facit in hoc psalmo. Mā primo inuitat oēs fideles noui ac veteris testamēti ad laudandū xpm. Scōo reddit causam quare: ibi qz rectum est. Quantum ad primū duo facit. Mā primo inuitat omnes ad laudes xpi. Secūdo tradit modū laudādi: ibi cōfitemini domino in cythara. Vel possum? dicere q̄ primo dicit quales debent esse laudatores xpi. Secundo quomodo debent ipsi laudare. ¶ Ad primum ergo dicit q̄ laudatores xpi debent esse iusti. i. iustificati per fidē xpi t recti in operibus: quia non est speciosa laus in ore peccatoris. ¶ Sed est aduertendum q̄ eadē fide qua iustificati sunt antiqui: iustificati sumus t nos: sed erat differentia. nam illi iustificabant in fide t spe xpi futuri t futurorū sacramētoz: nos vero in fide xpi qui iam nos redemit: t in fide p̄sentiū sacramentorū. Et ideo vtroq; inuitat Dauid ad laudem xpi: sz illos vt expectarent t laudarent christum eos redempturū: t nos vt iam laudemus ipm redemptorē. Dicat ergo dauid. O vos fideles veteris testamenti iusti. i. iustificati in fide xpi futuri: t vos xpiani iam redēpti t iustificati: exultate nō in vobis: qz non propria meritis estis iustificati: sed in dño qui vos iustificauit t cum intraueritis templū ad laudādū dominū facite vt sitis puri t iusti per pentētiā. Mā rectos decet collaudatio id est decens est: vt recti laudēt deū. i. q̄ laudatores dei sint recti t puri t mūdi t iusti. nam nō est speciosa laus in ore peccatoris. Itē rectos decet collaudatio. i. decens t iustum est vt illi qui sunt iustificati t redēpti per christum laudent eum: aliter essent ingrati.

Diuisio psalmi.

Laudatores xpi sint iusti

pv.q.j.c. reuertimini.

Confitemini domino in cythara: in psalterio decem chordarum psallite illi. Cantate ei canticum nouum: bene psallite ei in vociferatione.

¶ Hic tradit modū quomodo debemus xpm laudare: t quot t qbus cōditionibus debemus xpm laudare. Unde quattuor dicit. Primo q̄ debem? xpo cātare canticū nouū. Scōo q̄ debemus cantare istud cāticū cum cythara. Tertio cū psalterio decē chordarū. Quarto cū vociferatiōe t conatu vocū. Et ita pcepit dō cantari hunc psal. in tabernaculo t in tēplo per leuitas: q̄ ola significabant magnū mysteriū. ¶ Mā per cāticū nouū intelligit lex euāgelica siue testm nouū: ad dñz cū ticiveteris ipsi? moysi. vt ps apo. xv. Et sic in toto libro psalmoz p cāticū nouū intelligit testm nouū: t per psalteriū decē chordarū intelligit lex. x. pceptoz in lege euāgelica confirmatoz. Et ēt intelligit lex euāgelica otinēs in se decē chordas. i. x. articulos ptinētes ad xpm. Mā pma chorda huius psalterij est ꝗ incarnatio. i. q̄ xps est deꝰ incarnatus. Scōa chorda est xpi natiuitas de maria vgie Tertia chorda est baptism? xpi. Quarta eius pdicatio. Quinta miraculoū operatio. Sexta mors xpassio. Septima resurrectio. Octaua i celū ascensio. Nona spūsancti in apłos missio. Decima p pdicationē apostoloz ecclie congregatio. Liber cythare intelligit fides spes charitas. Mā cythara est vnum instrm triangulare: ita pariter vnus est xps: sed est colendus triplici virtute. s. fide: spe: t charitate. Pervociferationē intelligit q̄ debem? xpm confiteri t publicare publice coram hominibus: t eius laudes t beneficia iugiter memorare t exaltare t magnificare. Dicit ergo Dauid. O iusti confitemini dño eius laudes manifestando: t cantate ei canticum nouum. sz predicate legem nouā euāgelicā. t hoc cū psalterio. x. chordarum. i. confitemini t predicate: m isto nouo cantico. x. articulos xpi. s. incarnationē: natiuitates baptismū predicationē: miracula passionem: resurrectiones ascensionē: spūsancti missionē: t ecclesie cōgregationem. Quia hec sunt decez chordē huius psalterij euangelici. Et hoc est psalterium. x. chordarū t canticū nouū qō cātauit t pulsauit ego maria tympanistria nostra cū magna exultatiōe spūs: cuius dicit magnificat aia mea dñm ꝛc. Nam hoc canticuz sic ue psalteriū virginis continet decē versus: q̄ sunt decem chordē. in quibus. x. chordis cōtinek totus testm̄t canticū nouū t etiam totum testamētū vetus. Nam ibi annunciantur oia promissa in veteri testō eē cōpleta in nouo: cū dicit. suscepit israel puerū suum: recordatus mie sue: sicut locut? ē ad patres nros ꝛc. Vos q̄ iusti cantate canticū nouū legi euāgelice p totū circuitū anni: t in oib? horis diurnis pariterq; nocturnis: sed cātate spāliter i vespis quotidianis cāticū nouū siue psalteriū. x. chordarū vgis: in q̄ implicite otinek vtrūq; testm̄. Itē cātate hoc cāticū nouū cū cythara. i. cum fide ispe? xpi t spe t caritate: qz alik nō esset meritoria laus nec ofessio. Itē bñ psallite ei in vociferatiōe cū publica pdicatiōe t manifesta ofessione coram oibus: sicut ipse ofessus ē oēs in cruce: t oib? mēbris suis passus est publice. Itē psallite ei cū vociferatione in officijs canonicis ecclesie. Et nota q̄ antiq̄ cātabāt hūc psal. cū vociferatiōe vocādo xpm ad redimēdū. Nos aūt cātam? istū psal. t oēs alios agēdo gras p redēptiōe facta: vt xps vellat ad remittēdū peccā nra t nos glificādū. ¶ Itē rū est aduertēdum q̄ triplex canticū memoratur in sacra scriptura. Primo canticum vetus qō di-

Tripleꝛ canticuz i scriptura.

Universidad de Deusto
Biblioteca

citur canticū Odoysi. Apoc. xv. Scōo canticū nouum gratie qđ dicitur canticū euāgelicū siue lex euāgelica. Tertio canticū gloie ⁊ eternū. Primū cāticū cantauerūt oēs pfes ve. test. Scōm cantamus nos in hac eccl̄ia militāti. Tertiū cātant beati in eccl̄ia triūphāti. Primū cātabat sub p̄testatione ⁊ fide ⁊ spe xp̄i futuri quē p̄nūciabat per varietēinia pphetarū ꝓfigurabat p mysteria patriarcharū: ⁊ oīa p̄cepta cerimonialia ⁊ legalia: ⁊ ideo antiqui cātabāt cū cythara ⁊ psalterio materiali ⁊ legali. Scōm canticū cātāt fideles no. te. cuꝫ cythara spūali. s. fide: spe: ⁊ charitate: ⁊ cū psalterio spūali. s. chordarū scz cū cōfessione supradictoꝝ articuloꝝ: ⁊ cantant ipm cū vociferatione: qz publice cōfitenť xp̄m ⁊ hos decē articulos coā hoībus. Tertiū canticū cantāt sancti in celo cū clara visione ⁊ fruitiōe ⁊ felicitate dicētes. s. tiū sctūs sctūs sctūs ⁊c. Apoc. iiij. Et hoc cāticū dirigit toti trinitati: sed sēcūdū canticū. s. canticū nouum dirigitur ipsi xp̄o. de quo cātat psalteriū. x. chordarum i. decē articuloꝝ. vt ꝑs Apoc. v. vbi dicitur ꝙ sancti cantabāt cāticū nouū dicētes. dignus es dñe accipere librū ⁊ aperire signacula eius ⁊c. vñ hoc est cāticū nouū ad qđ cātādū nos exhortať pphe ta in hoc psal. cū dicit: cātate ei canticū nouū ⁊c.

xp̄i. q. v. pñane. **Qz rectū est verbū dñi: ⁊ opera eius in fide.**

¶ In secunda parte reddit ⁊ assignat causꝫ quare ⁊ de quibus tenemur ipsum laudare: ⁊ assignat tres causas. Prima: quia christus est deus omnipotens cū sit verbū patris per qđ facta sunt oīa. Secundo qz iustus iudex. Tertia quia misericors ⁊ sic est laudandus ratione summe potētie ⁊ iustitie ⁊ misericordie: ⁊ ideo sicut est rectus ⁊ iustus ita debet a rectis ⁊ iustis laudari. Dicit ergo dñi dico ꝙ iustos ⁊ rectos decet laudare xp̄m. Mā ipe xp̄s est rectū verbū domini per quem omnia fecit ideo oīa opera eius sunt facta in fide. i. sunt' naturaliter recta ⁊ perfecta: quia cuncta que fecerat erant valde bona. Secundo est laudandus: qz est iustus ⁊ misericors. nam.

xxxix. d. c. dyaconi. **Diligit misericordiam et iudicium: misericordia dñi plena est terra.**

¶ Diligit inquit misericordiā ⁊ iudiciū: et ideo misericordia eius plena est terra. nam oībus misetur ⁊ plene ⁊ abūdanter redemit genus humanum: quia pro omnibus effudit totum sanguinem. Et notāter dicitur: qz rectum est verbum dñi: nā filius dicitur ars patris: sed ars est recta ratio faciēdi: ⁊ ideo verbū in quo ab eterno sunt idee siue exemplaria omniū creaturarū dicitur rectus. Nam sicut quodlibet artificiatum dicitur rectus inq̄tum assimilatur arti existēti in intellectu practico artificis: ita omnis creatura dicitur recta ⁊ perfecta ꝙm naturā ⁊ speciem: inq̄tum assimilať idee ⁊ rationi existēti in verbo diuino: qđ dicitur ars patris. Et notanter dicit etiam: misericordia domini plena est terra: qz ante aduentum xp̄i misericordia dei solum erat in Iudea.

j. q. j. c. inter catholicā. **Verbo dñi celi firmati sunt: et spiritu oris eius omnis virtus eorum.**

¶ Dicebat per singula que dixit. Mā primo ꝓ bat ꝙ xp̄s sit rectū verbū domini. Secōo ꝙ est iustus iudex. Tertio ꝙ est summe misericors: scōa ibi. oñs dissipat cōsilia. tertia ibi. beata gens. Oī cirergo primo ꝓbo ꝙ xp̄s sit verbū rectū dei patris: ⁊ per xp̄m sit deus cōsubstantialis patri. Mā celi firmati sunt v̄bo domini qñ deus dixit. fiat firmamentū ⁊c. nā si de⁹ dixit ergo per aliqđ v̄bū sibi coeternū locutus est ⁊ dixit: qđ quidē v̄bū nō p̄t esse nisi sibi cōsubstātiale: cum in eo non sit aliqđ accidens tēporale. Item sicut celi sunt firmati ⁊ creati verbo domini: ita omnis virtus eorum: scz celorum est eis data ⁊ emanat a spiritu oris dei patris. s. a spiritusancto: ⁊ sic omnia sūt creata verbo domini: ⁊ habent virtutem a spiritu oris eius: scz a spiritusancto: ⁊ sic tota trinitas concurrit ad creationem rerum: quia opera trinitatis sunt indiuisa ad extra. Christus est verbum patris.

Nota. ¶ Ad cuius intelligentiā est notādū, ꝫm Augustinū: ꝙ licz tota trinitas sit creatrix vt deus: ⁊ opera trinitatis sint idiuisa i creatione rerū: tamē modus est distinctus. Nam in hac creatione aliquo mō attribuitur autoritas patri. nazꝫ pater qui ab eterno dixit suum verbum: ⁊ diligendo filium ⁊ ecōuersō ambo spirant spiritum sanctum ille idem pater ex tempore per suum verbū eternum dixit omnes creaturas ad extra quando dixit. fiat lux: ⁊ fiat firmamentum ⁊c. ⁊ sic per suꝫ verbum fecit omnia. Johā. primo. Item pater ⁊ verbum qui ab eterno spirant spiritum sanctū ab intra: ita postea ex tempore tanq̄ vnū p̄incipium per spiritū sanctum spirant ad extra esse existere ⁊ virtutem omnibus creaturis ad operandum qđ quidem esse siue virtus dicitur vita in rebus siue viuere: quia viuere viuentibus est esse: ⁊ ideo subditur. spiritus domini ferebatur super aquas idest super omnia fluxibilia ⁊ mobilia creata. Ita ꝙ res oēs create assimilanť ideis ⁊ exemplaribus existentibus in libro: ⁊ vt dicanť verbum dicuntur habere essentiam ⁊ speciem: sed vt aspiratur eis esse ⁊ virtus per spiritū sctū dicuntur habere existeret habere virtutem: ⁊ habere operationem. Et sic omnia creata habent in se vestigium trinitatis: scz substantiam: virtutē ⁊ operationē. Siue numerum: pondus ⁊ mensuram. siue spem modum ⁊ ordinem. Nec per hoc est dicendum ꝙ opera trinitatis sunt diuisa: quia tota trinitas cōcurrit tanq̄ vnum p̄incipium ⁊ vnus deus ⁊ vnus omnipotens. ⁊ hoc est de intellectu Augustini. xj. de ciuitate dei. ⁊. xij. confes. Et hoc est quod dicit hic Dauid. verbo domini celi firmati sunt: ⁊ spiritu oris eius omnis virtus eorum. Nec per hoc intendit Dauid excludere quin spiritussanctus sit spiritus filij: quia non negat ipsum a filio procedere: sed intantum dicit ipsum spiritum oris patris inquantum talis autoritas est in patre. nazꝫ pater habet de se ⁊ a se vt spiritussanctus procedat ab eo cum sit p̄incipium non de p̄incipio: sed filius hoc habet a patre vt spiret spiritum: scz simul cuꝫ patre. Sed ne quis putaret ꝙ solum celi sint a deo creati sicut blasphemabant manichei: ideo sequitur ꝙ ipsemet deus pater ⁊ filius ⁊ spiritussanctus qui creauit celos: ipsemet creauit terram ⁊ aquas ⁊ elementa. ⁊ tunc sequitur.

Congregans sicut in vtre aquas maris: ponens in thesauris abyssos.

j. q. j. c. Inter catholicā. ¶ Congregans omnes aquas maris in vallibus ⁊ locis depressioribus ⁊ infimis terre: qui diuisit aquas ab aqs ⁊ apparuit arida: ⁊ cōgregationes aquarū appellauit maria vt ꝑs geñ. j. Mā terra cōtinet maria inter montes: sicut vas cōtinet aquas vt patet de mari caspio ⁊ indico: vt magis patebit psalmo. ciij. ⁊ ipsemet fuit ponens abyssos: idest aquas abyssales in thesauris suis. i. in locis secretis terre ⁊ sic cōgregauit aquas maris in oceano inter valles quasi in vtre siue in vase posuit aqs abyssales ⁊ aquas fontales ⁊ fluuiales in thesauris ⁊ locis secretis. Nam fontes ⁊ flumina oriunť ⁊ emanant a locis secretis. Et dicit in thesauris suis: qz de emanatione fontium ⁊ fluuiorum insurgunt tot mirabiles questiones ⁊ opiniones quot quasi nullus vel pauci potuerunt peruenire ad ipsam veritatem. Nam plato dicit ꝙ emanant a tartaro. Aristoteles dicit ꝙ continue generať aqua ex aere infrigidato in cauernis terre. Aliqui dicit ꝙ fiunt magne submersiones aquarum in pfundo maris: ⁊ serpunt per viscera et venas terre: et dulcorate ebulliunt ⁊ emergunt per impulsuꝫ aut equilibriuꝫ ad alias partes terre ⁊ sic fontes emanant in planis ⁊ montibus. Et sic disceptant philosophi ꝫm diuersas opiniones: sed ista manēt secreta ⁊ reposita in thesauris ⁊ secretis scientie dei ideo ait ponens in thesauris abyssos.

Questio

¶ Sed dubitatur quare non facit mētionem in hac creatione de duobus elementis. s. de igne ⁊ aere. Dicendū ꝙ ignē ⁊ aerē connumerat inter celos. Mā cōmuniter in scriptura aer dicitur celum vt dcm est psalmo. viij. volucres celi ⁊c.

Nota ō creatio. ⁊ recreatiōe mūdi.

¶ Sed est aduertendum ꝙ cum creatio rerū fuerit figura recreationis ⁊ regenerationis nostre: ꝙ per illud idē verbum per qđ facta fuit creatio: per illud idē fcā est nostra redemptio ⁊ recreatio. ⁊ per illud verbum constructa est ecclesia per qđ facta fuit machina mundi ⁊ eodem ordine. Mā sicut pater in creatione per verbum filium suum dicendo produxit res ad extra quo ad spes ⁊ essentias suas ⁊ pater cuꝫ filio per spiritum sanctū spirauit vitā ⁊ esse: ⁊ virtutem in rebus: ita pari rōne in nostra regeneratione pater per filiū suum incarnatū locutus est nobis: ⁊ dedit legem euangelicā: vt ꝑs ad heb. j. ⁊ sic construxit ecclesiam ex viuis lapidibus fidelibus: sed qz nō sufficeret dedisse legē ⁊ creasse apostolos: misit spiraret in eis vitā ⁊ virtutē spūalem: ideo pater cū filio misit spiritū sanctū in discipulos: ⁊ per ipsum spirauit vitā ⁊ virtutē gratiarū ⁊ donoꝝ in discipulos: ⁊ sic vniuersaliter eos ad intelligendas scripturas ⁊ ad robur ⁊ fortitudinem: ⁊ dando eis ecclesiasticā potestatem: fecit eos principes ecclesie. Ite sicut creauit xij. celos. s. decez celos superiores ⁊ ignē ⁊ aerem quos cōnumerat inter celos vt dictū est: ita creauit. xij. apostolos in ecclesia qui dicunť celi ecclesie vt dictū est psalmo. xviij. ⁊ isios ornauit syderibus ⁊ astris gratiarū ⁊ donoꝝ spūsci: ⁊ sic intelligit gregorius illō Job. xxvj. spiritus dñi ornauit celos. Unde dicit verbū qui est filius patris ornauit celos. i. apostolos: sed virtus apostoloꝝ de spūsctō sumpta est: vñ alibi spiritu oris eius ⁊c. ornamenta eīus celoꝝ sunt virtutes predicantiuꝫ ⁊c. Et quo ꝑs ꝙ pater per verbū firmauit ⁊ elegit apostolos: sed per spiritum sanctum dedit eis virtutem ⁊ dona gratiarum in die penthe. ⁊ sic constructa ⁊ cōfirmata est ecclesia. Et hoc est qđ dicit hic dauid ꝙ non solū in creatione celi materiales verbo qui est xp̄s firmati sunt ⁊ spiritu oris eius omnis virtus eorum sed etiam in nostra recreatione eodem verbo dñi. s. xp̄o celi. i. apostoli firmati ⁊ electi sunt ⁊ oīs virtus eorum fuit sumpta a spiritu oris eius: qz per spiritum sanctum spirauit in eos ⁊ in totam ecclesiam virtutem ⁊ vitam spiritualem: ecclesiasticam potestatem eis largiendo. Et sic tota trinitas cōcurrit ad nostrā regenerationem: ⁊ ideo nos xp̄iani per fidem regenerati: portamus ymaginem et vestigium passionis xp̄i in nōre ⁊ totius trinitatis. Mā licet deus luceat in omnibus hominibus per creationē. tū in solis fidelibus lucet p recreationem ⁊ gratiam quem characterem accepimus in baptismo: ⁊ etiam in confirmatiōe. Sed ne putaret aliquis ꝙ xp̄s solus creauit. xij. apostolos ⁊ in eis solis gratiā spirauit: ideo subdit cōgregās sicut in vtre aquas maris. i. postq̄ firmauit celos i. apostolos: postea p eos cōgregauit aquas maris. i. multitudinem populi gētilis sicut in vtre. i. in vase ⁊ gremio ecclie: ⁊ reposuit abyssos. i. aqs abyssales. i. septem sacramēta ecclesiastica: in thesauris ⁊ secretis suis. Nam ecclesiastica sacramēta dicuntur aque abyssales: qz virtus eorum mīq̄ euacuabiť: eo ꝙ sunt plena meritoꝝ passiōis xp̄i ⁊ sic habēt virtutem infinitam ⁊ abyssalem ad iustificandum peccatores successiue in infinitū. Ite xp̄s posuit abyssos in thesauris suis. s. i. sacra scriptura in qua cōtinenť infinita secreta et abyssus diuitiarū scientie dei. Ideo sequiť si ergo xp̄s est illud verbū patris quo nō solum celi materiales in principio sed etiam in nostra regeneratione celi firmati sunt scilicet apostoli: ergo.

Ecclesiastica sacramēta dicūtur aq̄ abyssales.

xxiij. q. vj. scismatici. ℌ. vlti. **Timeat dñm omnis terra: ab eo aūt cōmoueantur omnes inhabitantes orbem.**

¶ Timeat cum omnis terra in suo aduētu: ⁊ oēs gentiles inhabitantes orbem cōmoueantur ⁊ vincantur ⁊ conuertantur ab eo: ⁊ cognoscant ipsum deum ⁊ creatorem ⁊ recreatorem.

j. extra. iuditij. xvj. c. **Quoniam ipse dixit ⁊ facta sunt: ipse mandauit et creata sunt.**

¶ Ipse pater dixit ⁊ facta sunt omnia: ⁊ ipse mādauit ⁊ creata sunt in creatione materialiter: ⁊ in regeneratiōe spiritualiter. Ite sicut in principio mandando ⁊ dicendo fecit omnia: ita in suo aduētu mandando ⁊ percipiendo faciebat miracula: ⁊ resuscitabat mortuos: ⁊ dimittebat peccata: ⁊ iustificabat peccatores tanq̄ potestatem habēs qđ plus fuit ꝙ creare celuꝫ ⁊ terrā: que miracula nullus poterat facere nisi solus deus: ergo xp̄s est deus verbum patris per quem sumus creati ⁊ recreati. ergo sibi debetur honor latrie ⁊ laus ⁊c. ergo cantate ei canticum nouum cum psalterio de-

Universidad de Deusto
Biblioteca

cem chordarum ⁊ cythara ⁊ voci feratione ⁊c.

xpti.q.ij.c cij deuotissimas

Dominus dissipat consilia gentium reprobat aũt cogitationes populorum ⁊ reprobat consilia principum.

¶ Hic assignat scam rationẽ quare debeã xpo latria: ⁊ hebemus sibi cantare sic canticum nouum s. quia est iustus iudex: siue propter summam iustitiam. ℣ ¶ Nota q xps in suo aduentu tres potentias dissipauit: ⁊ puniuit in quibus ostẽdit potentiam ⁊ iusticiam suam. Primo destruxit falsas sapientiam ⁊ superstitionem gentilium ⁊ philosophoꝝ: ⁊ falsos ritus deorum. Secundo dissipauit cogitationes populoꝝ. s. maliciam iudeorũ insurgentium contra eum: qz cogitarunt xpm delere p mortem: sed ipse resurrexit ⁊ dissipauit eos auferendo eis regnum ⁊ locũ ⁊c. Tertio dissipauit cõsilia ⁊ conuenticula principum mundi ⁊ tyrannoꝝ qui ꝓposuerãt penitus distrahere ecclesiam ⁊ delere nomen xpi: sed ipi dissipati sunt vt nero ⁊ domitianus ⁊ maximianus: immo tota gẽtilitas fuit subiecta iugo xpi. Et hoc est qõ ait dõ. s. dñs ihesus xps bene est iustus: qñ ipse dissipat ⁊ dissipauit in suo aduentu consilia ⁊ sapientiam gentium s. falsas opiniões philosophoꝝ de eternitate mũdi ⁊c. dissipauit ritus ⁊ superstitiões falsoꝝ deorũ ⁊ vanitates poetarũ: ⁊ ostẽdit qualiter mundus est a deo creatus ex tempore: quomodo est vnus solus deus trinus in psonis: ⁊ q vnus solus deꝰ est colendus. Secundo dissipauit ⁊ confudit cogitationes ⁊ pessima ꝓposita populorum. s. iudeorum qui dixerunt si hunc dimittimus venient romani ⁊c. sed contrarium accidit eis vt dictum est psalmo. ij. Nam postq̃ christus resurrexit fuerũt electi a sedibus suis: ⁊ trucidati ⁊ dispersi p mundum in captiuitatem ⁊c. Tertio dissipauit cõsilia principum ⁊ tyrannorum machinantium ⁊ conantiũ destruere legem euangelicam ⁊ totam xpianã religionẽ sed ipsi dissipati sunt: ⁊ eorum superstitio ⁊ idolatria fuit destructa: et ecclesia multiplicata per constantinum ⁊ lex euangelica exaltata ⁊ ampliata. Ideo subdit.

Xps dissipauit hec in suo aduentu.

Consilium autem dñi in eternũ manet: cogitationes cordis eius in generationem ⁊ generationem.

xxv.q.j. iõ.ꝯ.hñt itaq.

¶ Cõsilium. i. lex domini in eternum manet ⁊ cogitationes cordis eius ideſt ea que deus ab eterno ꝓposuit futura manẽt in generatione ⁊ generationem: qz omnia facta sunt ⁊ completa: que deus prẽordinauit aut prẽuidit ab eterno: cuius scientia falli non potest. Et ideo.

Beata gens cuius est dñs eius: populus quem elegit in hereditatem sibi.

xxiij. q. j. alienꝰ.

¶ Beata est gẽs xpiana cuiꝰ dñs est vnus verus deus trinus ⁊ vnus: ⁊ nõ est decepta in colẽdo plures deos: ⁊ beatꝰ ppls xpianꝰ quẽ dñs ihesus xps elegit in hereditatẽ sibi dissipato cõsilio gentiuꝝ ⁊ principum tyrannorũ ⁊ cogitationibus iudeorũ Nã dissipatis omnibus supradictis: deus elegit populum xpianum in hereditatẽ sibi: vt colat eũ ⁊ seruet legem euangelicã. Poterit etiam iste versus ordinari cum sententia sequenti: que est tertia causa. ¶ Beata gens. Hic assignat tertiã causam quare christus est colendus et laudandus a christianis rectis ⁊c. s. qz misericors. Nam qui naturam misericordiam et plura beneficia recepit a xpo: magis tenetur ⁊ obligat xpm laudare. Dicit ergo Beata gens christiana cuius deus est dñs eius: ⁊ beatus populus xpianus: quem dñs ihesus christus elegit sibi in hereditatẽ ⁊ vocauit ipsum ad fidem. Nam dominus ostendit sibi magnam misericordiam: qz propter eum incarnatus est et mortuus ⁊ passus. Unde.

De celo respexit dominus: vidit omnes filios hominum.

xciij. dist. legitimo j. q. j. c. multe. ⁊ xiij. q. j. loquit

De preparato habitaculo suo respexit super omnes qui habitant terram.

Qui fingit sigillatim corda eorum: qui intelligit omnia opera eorum.

¶ Dominus filius dei respexit de celo: et vidit oẽs filis hominum seu filios adam peccatores: ⁊ de habitaculo suo preparato ideſt de celo empyreo qui est locus deo preparatus ⁊ debitus respexit super omnes homines qui habitãt terrã quodam oculo misericordie: etvidens omnes in captiuitate: cõmotus misericordia et pietate ipse qui erat eternus et impassibilis in sinu patris: factus est homo mortalis formam serui accipiens vt peccatores liberaret. Itẽ ille eternus filius qui creauit ⁊ finxit sigillatim ideſt mvno quoq; corda ideſt animas eorum scilicet hominum ⁊ intellexit omnia opera eorum ⁊ cogitationes ipsas: factus est homo mortalis vt eos redimeret. Unde nota q per hoc quod ait: qui finxit sigillatim: excludit falsam opinionem pythagore ⁊ etiam thalmudistarum qui dicunt omnes animas esse ab initio creatas: ⁊ transmigrare de corpore ad corpus et sic vnaquecz anima precedit suum corpus: sed hic dixit q deus finxit ideſt creauit animas sigillatim in vnoquoq. Itẽ excludit falsam opinionem cõmentatoris qui dixit vnum intellectum esse in omnibus hominibus: hic aũt dicit q vnuquisq̃ sigillatim habet suã animã. Itẽ per hoc q ait intelligi omnia opera eorũ: excludit falsaꝝ opinionẽ manicheorum ⁊ aliorum hereticorum qui dicunt deum non curare nec etiam intelligere ista inferiora.

Deinde sequitur.

xl. dist. c. illud.

Non saluatur rex per multam virtutem et gigas non saluabitur in multitudine virtutis sue.

¶ Hic reddit causam quare deus motus misericordia voluit incarnari: et dicit q voluit humiliari et exinaniri ⁊ fieri homo: eo q nulla creatura erat sufficiens ad saluandum seipsam nec alios: sed solus filius dei erat sufficiens ad saluandum. Ideo dicit non saluatur rex per multam virtutem ideſt nullus rex mundanus habuit tantam virtutem ⁊ potentiam vt seipsum posset saluare aliquo modo: nec aliquis gygas magnus ⁊ fortis saluabitur nec poterit saluari in multitudine virtutis sue

xciij. q. j. noli.

Fallax equus ad salutem: in abundantia autem virtutis non saluabitur.

¶ Equus. i. multitudo equorũ fallax erat ad salutẽ regũ ⁊ ꝑncipũ. ℣ ¶ Et ideo nullus saluabatur nec poterat saluari in abundantia virtutis sue Et hoc ꝓpter duo. Primo qz oẽs erãt pctõres ⁊ iniusti: ideo oportebat vt nra redẽptio fieret p hominẽ iustũ ⁊ innocẽtẽ. Secõ qz pctm primoꝝ parentum fuerat tam graue q nõ poterat deleri nisi per deum thominem. Tertio quia potentia dyaboli erat tam magna quia non poterat nisi per deum superari. Ideo sequitur.

xciij. q. ij c. gloriepi

Ecce oculi dñi super metuentes eũ: ⁊ in eis qui sperant super misericordia eius.

Ut eruat a morte animas eorum ⁊ alat eos in fame.

¶ Oculi dñi sup metuẽtes ⁊ sperantes in eũ. i. super fideles: ⁊ in eos qui sperant super misericordia eius vt eruat alas eorum a morte eterna per mortẽ ⁊ passionẽ: ⁊ alat ⁊ nutriat eos in fame. Secundo pabulo sacrorũ ⁊ sapientie. q. d. xps nõ saluauit superbos necz confidentes in superbia ⁊ viribꝰ suis ⁊ bonis mundanis nec saluauit infideles: sed fideles ⁊ humiles ⁊ illos pauit pabulo sapientie ⁊ sic esurientes implevit bonis diuites dimisit inanes Ex omnibus his patet qualiter deus ostendit nobis suam miam. quare ipsum obligamur laudare ⁊ magnificare. Per hoc etiaz excluditur falsa opinio pelagianoꝝ dicentiũ vnusquisq̃ absq; gra ex ꝓpriis viribus posse saluari.

vj. q. j. q. eſcite. ⁊ xxij. q5. vij. contrauenior.

Anima nostra sustinet dñm: qm adiutor ⁊ protector noster est.

Quia in eo letabitur cor nostrum: ⁊ in nomine sancto eius speramus.

¶ Hic ꝓpheta petit adueniri xpi accelerari vt posset sibi cantare canticũ nouum ⁊c. Et etiam exhortatur fideles ad fidẽ ⁊ spem ⁊ charitatẽ xpi saluatoris dicens: si ita est q solus xps põt oẽs saluare ⁊ nõ saluat nisi solos fideles humiles sperantes in se: ergo alia nra sustinet. i. sustineat ⁊ expectet cum patientia aduentũ xpi. qm ipse solus est adiutor ⁊ protector noster: qz in eo letabitur cor nostrũ eũ vere: ⁊ solos nos fideles saluabit: eo q speramus in nomine sancto eius quod est iesus saluator qz non saluabuntur nisi habentes fidem xpi. Et ideo dauid apostrophat ad xpm: vt acceleret aduentũ suum dicens.

xxxix. dist. c. diaconi.

Fiat misericordia tua dñe super nos quemadmodum speramus in te.

¶ O dñe iesu veni ⁊ fiat mia tua super nos redimendo ⁊ saluando quemadmodũ ⁊ sicut speramus in te ⁊ non sit vana ⁊ frustra spes nostra vt salues nos: hic per gram ⁊ in futuro per gliaz ⁊c. Ex supradictis patet q dauid in toto isto psalmo Exhortatur fideles noui testamenti: vt recipiant xpm in aduentu suo: ⁊ cantent sibi canticũ nouum ⁊ prudicent legem euangelicam cum fide ⁊ spe ⁊ charitate. Ex in vltima parte petit accelerari adventum xpi in quo canticum nouum ideſt euange

licum erat cantandus in ecclesia. ℣ ¶ Ex quo psalmo colliguntur octo conclusiones.

¶ Prima dicto q iusti obligãtur pre ceteris deũ laudare ⁊ in eo exultare p beneficijs acceptis.

¶ Secunda conclusio q laus iustorum est decora ⁊ deo grata.

¶ Tertia q canticum nouũ debet cantari ⁊ cõfessio laudis iustorum debet fieri tripliciter. scilicet cum psalterio decem chordarum ideſt cum cõfessione supradictorum decem articulorum quod dicitur psalterium euangelicum. Secundo debet cantari cum cythara. scilicet cum fide trinitatis spe ⁊ charitate. Tertio cum magna vociferatione quia talis confessio fidei debet fieri publice non solum in occulto.

¶ Quarta conclusio q propter tria est deus laudandus. Primo quia rectus ⁊ verax in promissis Secõ qz iustus in iudicijs. Tertio qz misericors: qz iustificauit nos in nouo testamento p mias quã pmiserat in veteri testamento.

¶ Quinta conclusio q sicut indiuisibiliter tota trinitas concurrit in mundi creatione: qz pater per verbum suum creauit omnia: ⁊ per spiritum sctũ spirauit esse ⁊ operari ⁊ vitam in omnibus rebus ita pariter in nostra regeneratione pater per verbum filium suum regenerauit nos: ⁊ per spiritum sanctum: viuificauit nos dona gratiarum infundẽdo ⁊c. ⁊ per consequens est dare trinitatem personarum in diuinis.

¶ Sexta conclusio q sicut deus fuit misericors nos iustificãdo ita fuit iustus iudex cogitationes populorum ⁊ consilia principum infidelium dissipando ⁊ reprobando.

¶ Septima conclusio q populus xpianus solus est beatus eo q dissipatis iudeis ⁊ infidelibus solus ipse est electus in hereditatem dei.

Nota quinq falsas opiniones

¶ Octaua conclusio q in hoc psalmo excludunt ⁊ improbant quinq falsas opiniones. Nam primo improbatur opinio Aristotelis dicentis mundum esse ab eterno: cum hic dicat propheta. quoniam ipse dixit ⁊ facta sunt. ipse mandauit ⁊ creata sunt ⁊c. Secundo improbat falsam opinionẽ thalmudistarum ⁊ origenianorum dicentium omnes alas esse simul creatas a principio: cum hic dicat propheta qui finxit sigillatim animas eorum ⁊c. Tertio improbat per idem opinionem commentatoris dicentis vnicum esse intellectum in omnibus hoibus. Quarto improbatur falsa impietas manicheorũ dicentiũ deũ non curasse ista visibilia inferiora: nec habere curã de ipsis cũ hic dicat ꝓpheta. qui intelligit oĩa opa eorum ⁊c. Quinto improbatur impietas pelagianorũ dicentiũ vnusquisq̃ sine gratia posse saluari: ⁊ ex ꝓpriis viribus posse vitare omne malum ⁊ agere bonũ: cũ hic dicat: non saluatur rex per multam virtutem ⁊c.

Eleph pv. q. j. re uertimi.

Benedicaz dominum in omni tempore semper laus eiꝰ in ore meo.

Hic est scõs psalmus alphabeticus hñs. xxij. versus iuxta numez xxij. literarũ hebreorum. est vez q

Universidad de Deusto
Biblioteca

deficit sexta littera. i. vau. loco cuius geminat ye. cuius titulus talis est. Dauid qñ mutauit faciem suã rõnẽ suã coram abimelech. & fugauit eũ & abijt. hunc titulũ preposuit esdras huic psalmo. Mã di ctũ ẽ qm dauid solũ fecit illos titulos i quib9 expri mit cantor; aut istrm: aut modus cantãdi: aut tps aut locus in quo cantabat iste ps: & rõ est. Mã dõ ordinauit psalmos & dabat eos cantandos determinatis cantoribus cũ instrumẽtis tmodis determinatis & in determinato tpe: & ideo explicabat i titulo oia supradicta: vt pt3 in quibusdã psalmis. Sed qñ exprimit materia aut autor psalmi: nõ est credendũ qm dauid fecit illum titulũ: sz edras aut aliquis sanctus hõ: put fuit sibi reuelatũ. In hoc ergo titulo patet qm dauid fecit hunc psalmũ quã do fugiens a facie saul declinauit ad achis regem geth. quo cognito dixerunt serui achis: nonne hic est dauid rex terre. i. quẽ iudei dicunt esse verum in regem: & qui expectat̃ rex post saulẽ: eo qm occidit goliath getheum. Vnde dauid videns imminere periculum vite sue: simulauit se insanum: & mutauit os suũ coꝛam eis quẽdo & variando oculos & labia: & spumando velut furiosus epilenticus. Et tunc rex achis fugauit ipsum a domo sua iubẽs ne amplius ꝓmitteret ingredi: & tunc dauid recessit inde in spelũcã odolã: & sic euasit manus seruoꝛ achis vt pt3. j. regũ. xxj. Et tñc agens gras fecit hñc ps Sed ꝫ hystoria non videt conueniare cum titulo. Nam in titulo dicitur qm dauid mutauit faciẽ suã coram abimelech. & rex geth appellatur achis in supradicta hystoria. Ad hoc dicit Ra. sa. qm abimelech est nomen dignitatis regalis. Nam omnes reges gerare appellabant abimelech. vt patet gen. xx. & xxvj. sed quia ciuitas geth est gerara memorata in genesi: ideo idem est achis & abimelech. Nam achis est nomen ꝓprium: & abimelech nomen dignitatis. Sed mentitur iste cecus obstinatus. Nam licet dicat verum qm oẽs reges gerare dicti sunt abimelech: tamẽ ciuitas geth non est eadem cum gerara. Nam ciuitas geth cui9 achis erat rex: est sita in parte aquilonari iuxta bethlehem & tribu beniamin: & prima de ciuitatibus philistinoꝝ in parte aquilonari: & gerara est in finibus palestine ad partẽ australem in finibus egypti iuxta bersabee: vt patet Gen. xxvj. Et ideo est melius qm dicatur: qm achis erat binom9 q̃ alio nomine dictus est abimelech. Vel est dicendum & melius. qm abimelech in lingua palestina idem est qm rex terre: nam abimelech: interpretatur rex patris mei: & sic quẽ nos appellamus regem ipsi vocant abimelech. Nota qm abimelech idẽ est qm rex paternalis siue rex naturalis. Ideo quilibet rex naturalis cuiuscunq; regni sic dicebat̃ abimelech apud palestinos: & sic nõ solũ rex gerare dicebat̃ abimelech: sed etiam rex geth: & rex acharion: & ceteri. quasi regnũ paternũ iure paterno possidẽtes Vñ melech arabice: rex interpretat̃ latine. Scõm ergo hunc intellectũ dicunt hebrei qm dauid fecit hñc psal. & exponit ipsũ litteraliter precise de dauid: put agit gras ꝓ liberatione sua. Et sm hoc tria facit dauid. Mã ꝓmo ipse agit gratias. Scõo inducit alios ad manificandum deum. Tertio ad timendum deum per obseruantiam legis. scõa sb magnificate dñm. tertia sb: timete dominũ. Dicit ergo dõ. Magnificã dñm dei ist̃l in oi tẽpore. i. tam in aduersitate qm in prosperitate: & semper. i. die ac nocte laus eius erit in ore meo. agendo gras ea qm liberauit me de manu seruoꝝ regis achis.

In domino laudabitur anima mea: audiant mansueti & letentur. Beth.

¶ Anima mea laudabitur in domino idest gloriabitur in domino & non in se. quia nolo laudes hominum: nec laudari de superbia: sed de humilitate & mansuetudine: ideo dico vt mansueti audiant humilitatem meã & letentur. Postea inuitat oẽs alios ad laudes dei: exemplo sui dicens.

Magnificate dñm mecum: & exaltem9 nomen eius in idipsum. Gimel.

Exquisiui dñm & exaudiuit me: & ex omnibus tribulationibus meis eripuit me. Daleth

¶ O vos humiles & mansueti magnificate dominũ mecũ. & in idipsum idest in simul exaltemus eũ similiter. Et reddit cãm. quia semper in tribulationibus exquisiui dominus omni alia spe relicta & ideo exaudiuit me & ex omnibus tribulationibus meis eripuit me. scz de manu golie & de manu saul. cum traxit lanceã contra me & eũ misit cli entes vt circuirent me in domo: & nũc eripuit me de rege achis: & ideo.

Accedite ad eum & illuminamini: & facies vestre non confundentur. He. Vau.

¶ Accedite ad eũ & non queratis alium liberatorem & illuminamini. i. illuminabimini: quia dabit vobis gratiã & modũ euadendi: & sic facies vre non confundentur: qz nunq̃ dicetis vos esse deluſos nec repulſos: nec frustratos.

Iste pauper clamauit & dominus exaudiuit eum: & de omnibus tribulationibus eius saluauit eum. Zayn.

Immittet angelus domini i circuitu timentium eum: & eripiet eos. Heth.

Gustate & videte qñ suauis est dominus. beatus vir qui sperat in eo. Teth. ih. q. ij. c. testes.

Timete dominũ omnes sancti eius: quoniam non est inopia timentibus eum. Jod.

Diuites egucrunt & esurierunt: inquirẽtes aũt dominum nõ minuentur omni bono. Caph.

¶ Iste pauper quẽ videtis. scilicet ego: clamauit & dominus exaudiuit eum & de omnibus tribulationibus eius saluauit eum vt dictum est. Nã angelus bonus domini immittet virtutem suam in circuitu humilium timentiũ eum. & sic eripiet eos ergo relinquite humana auxilia. & gustate & videte quoniam dominus suauis est & non crudelis. Immo facilis ad dandam gratiam & petitionem. Ideo beatus vir qui sperat in eo: & sic nõ sitis crudeles & maliuoli: sicut saul & sequaces eius: sed timete dominum. O vos omnes sancti & iusti eius quoniam non est inopia bonoꝝ temporalium & spiritualium timentibus eum: immo co-

pia & abundãtia gre. Mã nos videmus qm multi diuites huius mũdi cõfidẽtes in bonis mundanis facti sunt pauperes & egnerunt & esurierunt mendicando: qz bona transitoria sunt & nõ potuerunt ea retinere: sed timentes dñm non minuentur omni bono: immo abundabunt bonis spiritualibus et etiam bona eis non deficient.

Xamed. Oen. j. pet. iij. b.

Venite filij audite me: timorem domini docebo vos.

Quis est homo qui vult vitaz: diligit dies videre bonos.

¶ Venite g̃ filij audite me: & docebo vos timorẽ dñi. i. legẽ diuinã q̃ obstitit in timore dei: & qs hõ timet dñm vt cupiat videre dies bonos in hac vita & etiam gloriam in alia faciet qõ sequitur.

Hum. Samoth.

Prohibe linguã tuam a malo: & labia tua ne loquãtur dolum.

Diuerte a malo & fac bonũ: inquire pacem & persequere eam.

¶ O vir iuste phibe linguã tuã a malo &c. Et sic exponunt iudei moraliter hunc psalmũ faciliter: qz vt sic littera est satis plana applicãdo ad ipsũ dõ. ¶ Sz si sic ꝓcedere litteraliter exponat̃ videret hñc psalmũ nullum cõtinere sacramentũ: & titulũ esse nõ a spũsancto: sed inutiliter positum qõ est falsum. Mã dauid non fuit minus ꝓpheta in hoc psalmo q̃ in ceteris nec latẽt minora sacra in hoc titulo & psalmo q̃ in ceteris: qz idẽ est spũs. Et iõ est dicendũ qm dauid per illã fugã & descensum in geth. per illã mutationẽ & simulationẽ & derisum predixit in spũ totum mysteriũ incarnationis & passionis & sepulture & resurrectionis xp̃i: & plecutionẽ & liberationẽ & ꝓsperitatẽ ecclesie. Mã ꝓuidit qualiter dei filius erat in mũdũ descẽsurus & debebat mutare faciẽ & os suum accipiendo formã serui inuentus vt hõ: & pati multas plecutiones: & quomodo herodes rex galilee debebat ipm fatuũ reputare & cõtẽnere: ta se fugare: & ad pylatũ remittere: & qõ ab oibus debebat tãq̃ insanus & arrepticius & demoniacus reputari: & qõ erat deludendus & irridẽdus a principib9 sacerdotũ & ministris & crucifigẽdus: & a morte ꝓ resurrectione liberãdus: & etiã nouit qm oẽs plecutiones easdẽ erat passurus in mẽbris & in sua ecclia. Et oibus his pz qm dauid fuit magis figura xp̃i q̃ aliqs ali9 & magis fuit figura in sua humilitate & mãsuetudine & ꝓphetia in aduersis q̃ in alia virtute ac plecutione. Et ideo hoc ꝓuidẽs dauid fecit hñc psalmũ in ꝓsona xp̃i & ecclie: in quo introducit xp̃m nõ solũ in ꝓsona capitis: sed etiã in persona membroꝝ & ecclesie. Nam quicquid passus est xp̃s in capite: passa est ecclesia postea a tyrannis: immovt verius dicatur passus est xp̃s in membris: et sic xp̃s loquitur ꝓ mẽbris: & sic tria facit. Mã primo laudat deum patrem agendo gratias de sua liberatione & resurrectione. Secundo inuitat oia mẽbra sua & congregationem iustorum ad laudẽ dei vt agant gratias simul cum eo. Tertio ꝓdicit premium iustorum & punitionem malorum: secunda ibi magnificate dñm: tertia ibi oculi domini sup

dauid figura xp̃i

Psalmus dauid cum immutauit faciem suam coram abimelech: & dimisit eum: & abijt.

¶ Quãtũ ad primũ dicit xp̃s ego benedicoz dñm deum patrem in omni tẽpore agendo gras ꝓ beneficijs receptis & laus eius erit semper & ore meo. Et nota qm differentia est inter benedicere & laudare: nã bñdicere est agere gras ꝓ beneficijs receptis sed laudare est virtutes & dignitatẽ alicuius cõmemorare. Itẽ est aduertendũ qm licet quelibet creatura teneat̃ deum iugiter: & sine intercessione laudare & benedicere eo qm tota liter a deo pendent sm esse & essentiam: ideo tenetur deum amare ex toto corde & ex tota mente & ex oibus viribus sine aliqua intermissione temporis & operis. Nam sicut deus nõ cessat influere suam virtutem increaturã in essendo & ꝓseruando: ita homo nõ dz cessare ferri tota mẽte & aĩa & contemplari in illud summũ bonũ: a quo bz omne bonum: vt deo satisfaciat̃ & reddat vices: sed hoc nõ potest implere viator in hac vita ꝓpter pondus corporis: & miserias mundanas: & impedimenta itrinseca exteriora: sed hoc implent beati comprehensores in pria de quib9 ait xp̃s mat. xviij. angeli eoꝝ semper vident faciem patris. Itẽ psalmo. lxxiij. beati qui habitant in domo tua dñe: in secula seculorum laudabũt te. Sed qz xp̃s non solum erat viator: sed etiã cõprehensor; cuius anima tam dormiẽdo q̃ vigilando semper contemplabatur faciẽ patris: iõ solus xp̃s potuit dicere benedicam dñm i omni tpe huius vite: & semp laus eius in ore meo. Sed qõ xp̃s impleuit in capite: facit tota ecclesia simul in mẽbris nam non ẽ aliqua hora nec particula temporis: nec aliqõ instans: in quo non laudetur deus in aliqua parte mundi. Mã in nro hemisperio est nox in alio est dies sub orizonte nostro: & sic qñ in vna parte mundi dz officiũ diurnũ in alia dicitur officium nocturnum: nec est aliqua hora diei qui dicatur: aut prima aut tertia: aut sexta: aut nona: aut vespere: aut completorium: aut officium nocturnũ: aut laudes matutine: aut oraciones deuotoꝝ xp̃ianoꝝ. Et sic qõ vnus solus homo nõ põt iplere: nec satisfacere: facit tota ecclesia in cõi. Ex quo pz qm primus versiculus huius psalmi non potest verificari de ipso dauid: sed de ipso xp̃o in set in sua ecclesia: & ideo dicit xp̃s ego simul cũ ecclesia & membris meis benedicam dominũ celebrãdo diuina officia agendo gras in oi tpe hui9 vite: qz in alia vita non est tempus: sz eternitas & laus eius erit semper in ore meo in aliavita. scilicet in patria vbi beati in secula seculoum sine intermissione laudãt deum. Et subdit xp̃s sicut ego iugiter laudabo patrẽ: ita anima mea laudabitur ab omnibus membris meis in domino pfe: qz in oib9 oꝛibus que diriguntur ad patrem concluditur per dñm nostrũ iesum xp̃m &c. Ideo xp̃s et vt homo semper laudatur in patre. Itẽm vnica adoratione adoratur cum verbo per vnionem hypostaticam. Et sequitur audiant mansueti & letẽtur: quasi dicat christus vt homo ego adeptus sũ hanc dignitatem: propter humilitatem & mansuetudinem: qz humiliauit meipsum factus obediens vsq; ad mortem crucis: ideo pater exaltauit me: & dedit mihi nomen super omne nomen: vt in nomine iesu oẽ genu flectat̃ & sic sum in gloria pa-

Differẽtia inter bñdicere & laudare.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tris.i.simul habeo gloriã cum patre sedẽdo a dex
tris eius ⁊ sic in patre semp laudabĩ ala mea ab
omnibus fidelibus:ergo audiant hoc mansueti:⁊
letentur se esse humiles ⁊ mansuetos: q; propter
humilitatẽ hanc gloriã adeptus sum pro me⁊ mẽ
bris meis. ¶ Magnificate dñm mecum. In hac
scõa patre quattuor facit xps. Nã primo excitat
⁊ exhortatur omnia membra sua ad magnifican
dum deũ. Secũdo ad ponendam spem in eo. Ter
tio ad timendũ eum. Quarto ad seruandũ legẽ et
voluntatem dei. scõa ibi: Accedite ad eum. Tertia
ibi. Timete dñm. quarta ibi. Venite filij. ¶ Quo
ad primũ q; dicit audiant mãsueti ⁊ letẽtur: dicit
o mansueti supple audite me benedicentem ⁊ lau
dantem deum patrem:⁊ magnificate dñm simul
mecum:q; vos estis mẽbra mea ⁊ ideo cum capi
te debetis simul magnificare deũ q; nõ est distin
ctio inter caput ⁊ mẽbra: oẽs em magnificamus
patrem:nã ego non solũ per me:sed etiã per vos
continue magnifico eum in ecclesia: ⁊ sic in idipz
i.simul vos ⁊ ego exaltamus eũ. Nota q; iste ter
minus circulocutus in idipsum idẽ significat q; si
mul vel similiter vel pariter vt ait apostolus: cu
pio vos idipsum sapere.i.simul ⁊ mecũ:⁊ ideo vbi
cũq; in hac trãslatiõe ponit in idipz. hiero. posuit
simul.i.pariter vt psal.xliij. In pace in idipsum dor
miam ⁊ requiescã. hiere. posuit in pace simul dor
mia ⁊ requiescã. Hic asit posuit dñm mecũ ⁊ exal
temus nomẽ eius pariter.i. simul magnificemus
⁊ exaltemus ⁊ eodẽ mõ. Et reddit cãm quare de
bemus magnificare simul ⁊ exaltare:q; inquit ex
quisiui ⁊ exaudiui dñm patrẽ in mẽsa ⁊ in orto ⁊ in
cruce:⁊ exaudiuit me largiẽdo q; petebã pro me ⁊
mẽbris meis:⁊ eripuit me ex oib9 tribulatiõibus
per resurrectionẽ:q; iã ãpli9 nõ moriart mors mi
hi vltra nõ dñabit. Ergo si ita est q; ego fui exau
dit9 p me ⁊ p vobis:q; ego oraui p te petre ⁊ p
tota ecclesia ne deficiat fides tua:ergo ovos mar
tyres nolite timere nec deficere:sed cũ firma spe
accedite ad eum. f. patrem:⁊ illuminamini ⁊ corro
boramini luce ⁊ fortitudine ⁊ frute spũsci cõtra
tyrãnos ⁊ infideles ⁊ tortores ⁊ facies vestre non
confundentur:immo vincetis eos: q; ꝫ occidant
corp9: aiam tñ nõ poterũt occidere: q; cũ steteri
tis añ regest presides nõ estis vos qui loquimini
sed spũs patris vestri qui loquit in vobis:ideo ip
si tyranni manebũt cõfusi:⁊ victores: ⁊ ideo vos
mẽbra mea nolite timere in psecutiõib9 tyrannoz
q; pt nõ deficiet vobis sicut mihi nõ deficiet. Nã
iste paup quẽ videtis: clamauit ⁊ oravit in mẽsa ⁊
i horto ⁊ cruce:⁊ semp dñs exaudiuit eũ:⁊ ex oib9
tribulatiõib9 saluauit eũ. ergo sicut saluauit caput
⁊ resuscitauit:ita saluabit mẽbra:nã sicut in orto
apparuit mihi angelus dñi cõfortans me:quequi
dẽ cõfortatio potius fuit p mẽbris:ita pariter in
persecutiõibus vestris angelus immittet virtutẽ ⁊
influxũ sui in circuitu martyrũ ⁊ fideliũ ⁊ timen
tiũ eũ:q; circũdabit eos suavirtute ⁊ protectiõe ⁊
sic eripiet eũ de manu tyrannoz ne perdant fidẽ
⁊ fortitudinem:immo audacter morientur pro fi
de ⁊ veritate ⁊ in fine eripiet totam ecclesiam tẽ
poraliter de manu tyrannoz9 per conuersionem
constantini:inpantuz q; relictis idolis omnes gẽ
tiles conuertentur ad fidez ⁊ sic fideles manebũt
omninovictores. Littera hieronymi habet castra
metatur angelus in circuitu timentiũ eum: ⁊ sic
littera est magis plana:quasi dicat q; angelus mi
chael qui est custos ecclesie ponet castra ⁊ exerci
tus angelor9 in circuitu fideliũ ad custodiẽdũ eos
de manu tyrannorum sicut frequenter visum fuit
q; angeli apparebat in circuitu martyrum confor
tantes eos. sicut legitur in hystorijs beati lauren
tij ⁊ beati sebastiãi: ⁊ etiã in hystoria beate Kathe
rine legitur q; angeli de celo descenderũt ⁊ frege
rũt rotas ⁊c. sicut angelus dñi dedẽdit cũ azaria
⁊ extinxit flãmã ignis danielis. iij. Et subdit gu
state ⁊ videte gustu ⁊ visu fidei qñ dñs suavis est
ppitius est omnibus inuocantibus eũ:q; eis non
deficiet in psecutiõibus. iõ beatus vir qui sperat
in eo. Totũ etiã hoc põt referri ad legem euãgeli
cã vt dicat xps gustate operãdo:⁊ videte cõtẽplã
do legem euãgelicã quam fero ⁊ pdico vobis ex
parte patris mei. qñ suavis est dñs in lege euan
gelica:⁊ non severus sicut fuit in lege veteri. Nã
lex euãgelica nõ fert onera importabilia nec mul
tiplicatiõnẽ cerimonialiũ preceptorum sicut lex
moysi. q; iugũ meum suave ⁊ onus meum leve:et
premium promissum in lege euangelica est maximũ
⁊ sufficiens:q; promittit felicitatez ⁊ beatitudinẽ
eternam:ideo beatus vir qui sperat in eo. iõ vos
omnes sancti timete dñm timore filiali:qui q̃dez
timo: insurgit ex summa caritate:⁊ sic sustinebitis
persecutiones pro eo:vt acquiratis p̃miũ ⁊ beati
tudinem p̃missam:qõ est bonũ per se sufficiẽs et
status oim bonoz aggregatione pfectus:⁊ sic nõ
est nec erit inopia nec defectus boni. christianis ⁊
fidelibus diligentibus ⁊ timentibus deũ: nã bea
tus hz quicquid vult ⁊ nihil mali vult. Item quia
illud gaudium ⁊ bonũ beatoz nemo tollet ab eis
nec est amissibile nec hauribile sicut bonum mun
danum. Nam multi diuites ⁊ principes huius mũ
di amissis bonis temporalibus eguerunt ⁊ esurie
rũt sicut filij priami regis troie. Et sicut filij ⁊ ne
potes ⁊ familia regis saulis ⁊ sicut darius ⁊ po
rus capti ab alexãdro. Et sicut filij dyonisij tyrã
ni qui post mortem patris ostiatim mendicabant
sed non sic erit de fidelibus sperantibus in deu3
nam licet sint pauperes in hac vita ⁊ non habeãt
copiam bonorum temporalium:tamen nõ minuẽ
tur omni bono in alia vita:immo abundabũt spi
ritualibus in amissibilibus:quia beatitudinez ne
mo tollet ab eis. Duo ergo habebũt beati obser
uantes legem euangelicam. Primo quia satiabũ
tur bonis celestibus. Secundo quia erunt securi
de sua beatitudine:quod in hac vita nullus vnq̃
potuit adipisci. ¶ Venite filij qua superius di
cit accedite ad eum ⁊ illuminamini:⁊ gustate:⁊
videte:⁊ timete dominu3 omnes sancti ⁊c. posset
aliquis querere et dicere quomodo gustabo ⁊ in
quibus consistit iste timor domini:et quid agen
do potero assequi illud summum bonum indefi
ciens:⁊ in quo consistit ista lex euangelica in eius
observatione tantũ bonũ acquiritur. Ad hoc re
spondet ⁊ satisfacit xps dicẽs. O filij regiati per

Nota.

Obser
uantia
legem
merces.

baptismũ venite ad fidem ⁊ audite me cuz affectu
⁊ docebo vos timorẽ dñi patris mei. f. docebo vos
nõ legẽ timoris seruilis sed filialis:nã imitiũ sapie
tiuz dñi. ⁊ doc. bo vos in quib9 cõsistit timor dñi
castus ⁊ filialis. Et quid dz agere hõ qui timet do
minũ ⁊ cupit videre dies bonos in illa glia eter
na. Unde si quis est hõ qui timet dñm ⁊ diligit. i.
cupit videre dies bonos in patria celesti:⁊ nõ ma
los in inferno faciat q̃ sequit:⁊ tu xpiane fac qõ
sequit. f. phibe linguã tuã a malo nõ blasphemian
do nec in psperis nec in aduersis nec murmuran
do õ aliquo ⁊ labia tua nõ loquãtur dolũ nec frau
dem ℨ primũ:sed sis verax in vbis ⁊ pmissis ser
uandis:diuerte a malo. i. vita ⁊ fuge oẽ malum ser
uando pcepta negativa ⁊ fac bonum seruando p
cepta affirmativa:⁊ inquire pacem cum primo ⁊
sequere ⁊ conserua eam. ℨ ¶ Nota q; lex xpi
dicitur leuis:⁊ suavis respectu legis moysi. nam il
la precipiebat onera importabilia ⁊ multitudinẽ
pceptorũ. f. sexcenta ⁊ tredecim pcepta inter ce
rimonialia ⁊ iudicialia:⁊ moralia eo q; ille popul9
erat dure cervicis ⁊ inclinatus ad rebellionem ⁊
tota illa lex erat figura xpi futuri. Et ideo christ9
sublatis omnib9 cerimoniis ⁊ iudicijs reducit to
tam legem ad duo precepta. f. ad dilectionẽ dei ⁊
proximi Math. xxij. Et declarauit preceptuz dei
dilectione pximi. Math. vij. cum dicit quecunq;
vultis vt faciant vobis hoies:⁊ vos facite illis ꝺ
lex ⁊ prophete:q; in isto affirmativo intelligit ne
gativũ. i. qõ non vultis vt faciant vobis homies
non faciatis illis. i. quod tibi non vis alteri ne fa
cias. Et totum hoc nihil aliud est nisi declinare a
malo ⁊ facere bonum. Sed quia homo non solum
iustificat ex operib9: sed et corde ⁊ lingua ⁊ ex ma
lis cogitationibus ⁊ locutionib9 iudicabitur: ideo
xps non solum phibet manus: sed etiã cor. Mat.
v. qui irascit fratri suo: reus erit iudicio ⁊c. Item
Mat. xij. ex ore tuo iudicaberis:q; ex abundãtia
cordis os loquit ⁊ iõ dõ hic ppheice in psona xpi
phibet cor ⁊ linguã a malo: cũ dicit prohibe liguã
tuã a malo:⁊ labia tua ne loquãtur dolũ. Item pro
hibet oẽ opus malũ fieri cũ dicit. Declina a malo
⁊ mãdat oẽ bonũ fieri per mãdata affirmativa: cũ
dicit ⁊ fac bonũ:⁊ mandat charitatẽ dei ⁊ pximi:
cũ subdit inquirere pacẽ: cũ deo ⁊ primo supplet
persequere eam. nã qui manet in charitate: in deo
manet ⁊ deus in eo⁊ sic manet ⁊ quiescit i pace dei
⁊ proximi. Unde declinare a malo est bonã vitam
incboare:⁊ facere bonuz: est bonã vitã perficere ⁊
in ea pficere. Per primũ euadimus penam p fm
consequimur premium:q; nemo potest incboare
bonã vitam nisi desinat malefacere ⁊ peniteat pe
terite: vt inqt aug. Et in eis ꝓsistit tota lex euan
gelica ⁊ tota iustificatio hois ad vitam eternã cõ
sequendã de qua iusticia dictum est psal. xiij.

Ner dei
dz suauis

Ryn.. Infra. xxxix.

Oculi domini super iustos: ⁊ aures eius in preces eorum.

¶ Hic ponit premium iustorum lege m xpi obse
uantium: ⁊ punitionem trãsgressorum. Unde
dicit: si queris quẽ fructũ cõsequuntur iusti ex ob
seruantia legis euangelice: dico tibi q; duos fru

ctus. primũ q; oculi domini super iustos: q; erũt
grati ⁊ accepti ad vitam eternam. Scõm quia au
res eius. f. aures dei erunt ppicie ⁊ suaues in pre
ces eorum: q; orationes ⁊ petitiones eorũ erũt au
dite ⁊ accepte apud deum. Sed oppositum est de
trãsgressoribus legis. Ideo sequitur.

Vultus aũt domini super facientes mala vt perdat de terra memoriam eorum. Phe. he. iij. d

¶ Vultus domini iratus ad vindictam erit sup
facientes mala vt perdat memoriam eorũ de hac
terra per mortem corporalem ⁊ de terra viventiũ
per mortem spiritualem. quia delebũtur de libro
⁊ numero viventium ⁊ cum iustis non scribentur:
nec memorabuntur: nec habitabunt cum eo. Sed
q; oculi domini super iustos: ⁊ aures eius: in pre
ces eorum patuerit cum subditur. Sade.

Clamauerũt iusti ⁊ dñs exaudiuit eos: ⁊ ex oibus tribulationibus eorũ liberauit eos. De pe. di. iij. he retici.

¶ Justi clamauerunt ⁊ dñs exaudiuit eos: vt pt3
de omnibus martyribus: de oibus tribulatiõib9
liberauit eos. Nam martyres per mortẽ liberati
sunt ⁊ absoluti a vinculis corporis huius ⁊ a misc
riis huius mundi ⁊ consecuti sunt felicitatez eter
nã: etiam multi liberati sunt a penis corporalib9
vt patet de beato vincentio. Item tota ecclesia
post longas persecutiones liberata ⁊ prosperata
est etiam temporaliter post conuersionem constã
tini qui reddita pace ecclesie: eam bonis tempo
ralibus ditauit. Quia. Eol.

Iurta est dominus bis qui tribulato sunt corde. ⁊ humiles spiritu saluabit. Reg.

Multe tribulationes iustorum: ⁊ de omnibus bis liberabit eos dominus.

¶ Iurta est dñs bis q; tribulato sunt corde ppt
veritatẽ ⁊ iusticiã: ⁊ ideo saluabit oẽs mites ⁊ hũi
les spiritu. Nã licet sint multe tribulatiões iusto
rũ ⁊ de9 permittat eos pati psecutiones in hac vi
ta: tñ dñs liberabit eos de oib9 bis malis ⁊ libera
bit eos per gloriam ⁊ resurrectionẽ futuram.

Custodit dominus omnia ossa eorũ vnum ex bis non conteretur. Sin.

¶ Dominus custodit id est integre resuscitabit i
finali iudicio omnia ossa eorum: in tantũ q; vnũ ex
bis ossibus non conteretur nec deficiet nec mi
nuetur: nec capillus de capite peribit. quoniam
integre cum tota sua perfectione immortales ad
gloriam resurgent liberati ⁊ absoluti ab omni tri
bulatione ⁊ miseria: quia tunc absterget deus om
nem lachrymam ⁊ iam nõ erit amplius dolor: nec
clamor: nec luctus: quoniam prima mala transie
runt. Apoca. xxj.

Mors peccatorum pessima: ⁊ qui oderunt iustum delinquent. Thau.

¶ Mors peccõrũ erit pessima: quia non resurgẽt
in resurrectionem vite: sed in resurrectionẽ iudi
cij ad perpetuas penas pferendas. Et manifeste
pt3 q; tyranni ⁊ obstinati qui oderunt ⁊ persecuti
sunt quẽlibet martyrem ⁊ iustũ simplicem: delin
quẽt id est errabunt: ⁊ reperientur malaz partem

Universidad de Deusto
Biblioteca

eligeris ⁊ peccabit. ℣ legē que precipit declinare a malo ⁊ facere bonū: ⁊ inquirere pacem ⁊ charitatem erga primū: ⁊ seruare eam: q; in fine.

De consc. dist. ii. c. iterat.

Redimet dñs alas seruorum suorum ⁊ nō delinquent oēs qui sperant in eo.

¶ Dñs redimet ⁊ libabit ab his malis alas seruoꝝ suoꝝ. Ex quibus pt℥ q̄ qui sperant ℥ fidūt in eo ⁊ ponunt totā suā spem in eo: perferētes psecutiones ⁊ tormenta: nō delinquēt. i. nō errabūt nec cōfundent: nec frustrabunt de fiducia sua: sed delinquēt: ⁊ errabūt: ⁊ fraudabunt oēs tyranni ⁊ superbi ponentes spem suā in hoc mundo. ¶ Tot? ēt iste ps pōt esse vox ipsius dauid inuitātis oēs fideles ve. te. ad suscipiendā legē xpi: ⁊ oēs martyres iustos nouā testa. vt cum humilitate ⁊ patientia, toleret persecutionē ⁊ tormenta ꝓpter xpm quoniā magnā felicitatē. ⁊ premiū cōsequuntur, in illa vita: ⁊ sic etiam potest moraliter exponi tot? psalmus: quomodo ipse dauid exemplo sui exhortatur omnes fideles vtriusq; testamēti ad patientiā ⁊ humilitatē in tolerandis persecutionibus a quocunq; iniusto: ⁊ ne desperent de misericordia dei: q; hic vel in futuro liberabunt: ⁊ iniusti ℔ aut in futuro punientur. Sed si volumus attendere figuram ⁊ sacramentum contentus in. titulo huius psal. melius est q̄ dicaf q̄ est vox xpi hois agētis gras patri: ⁊ inuitantis oia membra sua ad perferendas persecutiones ⁊ tormenta tyrannoꝝ ꝓpt eū: ⁊ exhortantis eos vt cū humilitate ⁊ patiētia perferant persecutiones: ⁊ orent etiam ꝓo persecutoribus. Ideo iste psalmus ⁊ precedens legit i festiuitatibus martyrum. Et ideo dicit aug. in sermone plurimoꝝ martyrum: q̄ inquantum possumus debemus martyres ⁊ ipsum xpm imitari. ſ. q̄ simus mites ⁊ hūiles corde in persecutionibus: ⁊ debemus ꝓo persecutoribus exorare. Et tota supradicta expositio est conformis ipsi titulo psal. i quo continetur figura passionis xpi ⁊ martyrum.

xpiñ. qō. iñ. sex. differentie.

Judica dñe nocētes me expugna impugnantes me

¶ Titulus in finē ipsi dō. Ex titulo habet q̄ rex dō fecit hunc psal. ⁊ dirigit nos in finē legis q̄ est xps: ⁊ attribuit ipsum ipsi dō messie. Et ideo apud hebreos titulus est ipsi dō trī sine alio addito. Et ideo dicit hebrei: q̄ cū dō laboraret in vehementi psecutione rogauit dñm vt deus mitigaret irā ipsi? saulis sed fuit sibi revelatū q̄ſr saul cū suis debebat interire in mōtib? gelboe: ⁊ sic erat peritura tota dom? saulis: ⁊ domus dō erat exaltanda: q̄ p̄uidēs dauid in spū fecit hunc psalmū. Et sic exponunt hunc psalmū ad litteram de dō ꝓout petit ꝓpherice liberationem sui: ⁊ predicit ruinam saulis ⁊ suoꝝ. Sed aug. ⁊ cassiodorus ⁊ origenes exponunt hunc psal. de persecutione ⁊ passione xpi: ⁊ excidio regni iudeorum: quā p̄uidit dō in spū per persecutiones suas. Ideo dicit Eusebius q̄ iste est secundus psal. eoꝝ qui manifestius explicant mysteriū passionis xpi. Et ideo sequendo sniam sanctoꝝ doctorum: iste psal. exponendus est de psecutione ⁊ passione xpi. Et ut ad uertendū q̄ iste psal. nō pōt sufficiēter ⁊ distincte diuidi eo q̄ narrando afflictiones interponit petitiones ⁊ gratiarū actiones: sed generaliter possumus dicere q̄ dauid tripliciter fuit afflict?. Primo per insidias. Secōo per falsa testimonia sibi imposita. Tertio per irrisiones: q; gaudebant emuli sui i aduersitatibus eius. Ita pariter iudei tripliciter psecuti sunt xpm. Primo per insidias: vt qñ ārebant an liceret dari censū cesari: ⁊ qñ interrogabāt eū de magno mandato. Secōo per falsos testes i ponētes q̄ dixerat posse destruere templū dei. Tertio per iniurias ⁊ irrisiones. Et ideo dō p̄euidens in spū predictas tres oppressiones xpi futuras fecit hunc psalmū in quo introducit xpm loquentem ⁊ cōquerentem apud patrem de iudeis affligentib? eū. In quo tria facit. Nam primo cōqueritur de insidijs sibi paratis petendo liberari. Secundo de falsis testimonijs sibi impositis. Tertio de coniurationibus contra eum factis ⁊ iniurijs oppꝛobrijs illatis. Et in qualibꝫ particula petit liberari ⁊ agit gratias: ⁊ querit vltionē. secūda ibi. surgentes testes iniqui. tertia ibi: ⁊ aduersum me locuti sunt. ¶ Quo ad primū dicit xps. O domine pſ iudica iudeos nocentes. i. ledentes me. iudica dico iudicio examinatiōis ⁊ condēnationis: ⁊ expugna impugnātes. i. volentes impugnare me tam in membris q̄ in capite. Et nota q̄ noceo nocens q̄ſq; apud antiquos reperitur ordinari cum accusatiuo: ⁊ ratio est. nam nocere vno modo est ℣ rium ad pficere siue pdesse: ⁊ tunc est acquisitiuū ⁊ sic exigit datiuū: q; idē est q̄ obesse. alio modo idē est q̄ ledere ⁊ sic ordinatur cum accusatiuo ea su: ⁊ sic ponit i ꝓmo ꝑsu. Et iō dicit. Judica domine nocentes. idest ledentes ⁊ persequentes me: ⁊ ideo sequitur. ⁊ expugna impugnantes me. expugna dico: ciuitates eoꝝ deuastando: ⁊ dissipando eos ⁊ dispgēdo p Tytū ⁊ romanos. Et iō sequit.

Dauid tripliciter fuit afflictus.

Apprehende arma ⁊ scutum et exurge i adiutorium mihi.

Effunde framea ⁊ conclude aduersus eos qui persequuntur me dic anime mee salus tua ego sum.

¶ Apprehende arma ⁊ scutū cōtra eos romanos concitando: ⁊ exurge in adiutorium mihi: ⁊ effunde framea ℣ gladium, tue potentie ⁊ sententie aduersus iudeos ⁊ tyrānos: q̄ psequūtur me in capite ⁊ membris: ⁊ dic anime mee: salus tua ego sum. i. ostende te salutem vite mee: q; si precipis ideſt dicis: factum erit: ⁊ liberabis me ab eis: me resuscitando: eos puniendo. ergo.

xpiñ. qō. vj. si res. c. hi q.

Confundantur ⁊ reuereantur: querentes animam meam.

Auertantur retrorsum ⁊ confundantur cogitantes mihi mala.

¶ Judei querentes aiam meā ⁊ vitā meam delere ⁊ tollere ab hoc mundo confundantur: ⁊ reuereantur: ⁊ verecundentur: ⁊ timeant cum viderint me resuscitatum: ⁊ auertantur ab honoribus retrorsum perdentes dignitatē ⁊ regnum ⁊ sacerdotiū: ⁊ confundant scribe ⁊ pharisei: ⁊ principes cogitantes mihi mala. ⁊ machinantes ⁊ cōspirantes in necem meam: quoniam frustrati sunt a desiderio suo post q̄ resurrexit.

xpiñ. q. v. ℣. vlti.

Fiant tanq̄ pulus ante faciem venti: ⁊ angelus domini coartans eos.

¶ Fiāt tāq̄ pulus ante faciē venti: dispsi p vniuersum mundū: ⁊ angelus dñi sit persequēs eos. Q: vt ait ioseph? de bello iudaico: angeli visi sūt recedere a tēplo: ⁊ gladius igneus visus est supra hierusalē p aliquot dies. ante excidium ⁊ sic ps q̄ angeli tam cōminabantur stragem futuram.

xpiñ. q. iij. nabuchodonosor. ℣. itē angelus.

Fiat via illorum tenebre ⁊ lubricum: ⁊ angelus domini persequens eos.

¶ Fiat via illoꝝ lubricū. i. scādalū ⁊ lapsus ad eadē: ⁊ angelus dñi sit psequēs eos. Nota q̄ via pois est cogitatio ⁊ opatio: sic est dicēdā q̄ oēs cogitatiōes ⁊ act? ⁊ opatiōes iudeoꝝ post passionē xpi fuerūt eis lubricū ⁊ scādalū. Nā vt ait iosephus ꝓpter iniurias ⁊ ignominia q̄ iudei patiebā tur a ꝑsidibus romanoꝝ: multotiēs statuerūt rebellare: ⁊ finaliter rebellarūt. ⁊ lapsi sunt in cōnationes ⁊ manipolia. q̄ oia fuerūt via ad destructionē eoꝝ: ⁊ sic vie ⁊ cōsilia eoꝝ fuerūt lubricū si ue scādalū ad labendū ⁊ cadendū: ⁊ etiā vie illoꝝ fuerūt lubricū. i. obscuritas q; fuerunt obcecati p malicia ⁊ petrā vt rebellarēt cōtra romanos: ⁊ sic ceciderūt: ⁊ angelus dñi bonus fuit psequēs eos nō dādo adiutoriū. ⁊ angelus malus male cōsulēdo ⁊ ad rebellionē impellēdo ⁊ instigādo. itē via illoꝝ sc℥ lex moysi fuit eis lubricū ⁊ lapsus ꝓpter scādali: in qua ceciderūt falsē interꝓtando ymale intelligēdo: ⁊ fuit eis lubricū ⁊ obscuritas: q; deabstulit eis spūs intelligētie: q; occecauit eos malicia eoꝝ ne intelligerēt sacra dei: ⁊ sic lubricauerūt ⁊ labunt ⁊ scādalizant in lege ⁊ via dñi. ⁊ occecāt.

iij. q. j. c. nulli. xliv. di. hinc est

Quoniam gratis abscōderunt mihi interitum laquei sui: superuacue exꝓbrauerunt animam meam.

¶ Ipse reddidit cām quare iudei patient supradictas cōfusiones ⁊ incurrēt cecitatē scādalū ⁊ ruinā tā tpalē q̄ spūalem: ⁊ corpis ⁊ mētis ⁊ subdit. Quia gratis ⁊ sine cā abscōderūt ⁊ incluserūt me in interitu laquei sui: q; sine culpa; parauerūt mihi laqueū mortis p insidias ⁊ detractiones iniquas: ⁊ falsa testimonia ⁊ supuacue ⁊ sine cā exꝓbrauerunt ⁊ vituperauerūt animam ⁊ vitam meam. Et etiam inuamē exꝓbrauerūt: quoniā resurrexi ⁊ manserunt confusi: ideo sicut iniquo modo parauerunt mihi laqueum mortis. ita.

xix. di. c. an talis?

Veniat illi laqueus quē ignorat: ⁊ captio quam abscondit apprehendat eum ⁊ in laqueum cadat in ipsum.

¶ Veniat illi populo laqueus captiōis ⁊ excidij per romanos: quē laqueū ignorāt: nā ignorantibus ipsis. Titus duxit vnā legionē militū ex egypto: ⁊ venerūt ex pte orientali p terrā moabitarū: ⁊ trāsierūt iordanē ppe hierico: qua trāsiuit iosue cū filijs israel ⁊ obsedit inopinate ciuitatē hierl℥ ⁊ sic fuit laqueus quē ipsi ignorabāt: nā sicut per

illā partē fuit trāsitus ad capiēdā terrā ꝓmissionis tpe iosue ad expellēdos ⁊ delituēdos chananeos amorreos ⁊ iebuzeos: ita per eandē partē℥ fuit ingressus ad capiendā ⁊ destruendā hierlm. Itē sequtur: ⁊ captio quā abscōdit apprehēdat eū Ad cuius intellectū est notandū q̄ iudei ex inuidia ⁊ timore xpm tradiderūt. timebant enī pdere primo sacerdotiū ⁊ oblatiōes: sc̄do pdere locū et gētē: ⁊ ideo pararūt xpo insidias: ⁊ occulte cū cautela in festo pasche ceperūt: ⁊ tradiderūt xpm. Sz eodē modo fuerūt capti sub eodē laqueo: ⁊ illud q̄ timebāt euenit eis: ⁊ ceciderūt in laqueū quē vitare putabāt. Nā in festo pasche dum ex oibus partibus erāt in hierusalē cōgregati fuerūt ꝓb sessi: ⁊ ciuitas capta ⁊ dirupta ⁊ incēsa. Et sic pdiderūt locū ⁊ sacerdotiū: ⁊ dispsi sunt ꝑ mundū captiui. Ideo dicit veniat illi ꝑ lo laqueus ⁊ obsessio Romanoꝝ: quē ignorat: ⁊ captio quā abscondit. i. abscōdito parauit. i. talis captio qualē℥ ipse xpo parauit: apprehendat eū. i. cadat in ipsum laqueū quē vitare cupiebat. i. in laqueū mortis: ⁊ruine ⁊ dispōnis vel cadat in ipm laqueū. i. in talem qualem ipse preparauit mihi in die pasche. Nam laqueum mortis mihi parauerunt: ⁊ in laqueum obsidionis mortis ceciderunt.

iudei ex inuidia xpm tra diderūt.

Anima autē mea exultabit in domino ⁊ delectabitur super salutari suo.

lvj. di. c. nasci.

¶ Hic ꝓdicit xps gaudiū suū ⁊ eccl̄ie de resurrectiōe sua ⁊ excidio iudeoꝝ: dicēs aia mea. i. ego simul cū mēbris meis ⁊ tota eccl̄a exultabit i dño reddēs gras de bñficio redēptionis ⁊ devindicta iudeoꝝ terc̄idio eoꝝ: ⁊ delectabit sup salutari suo i. de salutatiōe sua. Nā ls passio xpi fuerit amara: tñ effect? eius fuit nobis salubris ⁊ delectabilis; et? resurrectio memorabilis: q; die dñica cū delectatiōe ⁊ letitia colim? in memoriā resurrectiōis: sed iudeis fuit in magnā confusionē: ideo subit.

Omnia ossa mea dicēt dñe qs similis tui. Eripiens inopem de manu fortiorū eius: egenū ⁊ pauperē a diripientibus eum.

vj. q. j. c. si omnia

¶ Omnia ossa mea dicent. i. oēs apostoli q̄ sunt ossa mea ⁊ fundamēta ecclesie in quib? apparuit robur ⁊ fortitudo ⁊ oēs martyres ⁊ ceteri fideles attribuēdo tibi potestatē liberādi gen? humanū℥ et mihi attribuēdo meritū passiōis: dicēt ⁊ predicabunt per mundū: dñe quis similis tui. q. d. nullus. Nā tu es eripiēs pauperē hoīem de manu de monū fortiorū eius ⁊ ponitur gras et? pro ablatiuo ad modū grecoꝝ: qui carent ablatiuo. i. de manu fortiorū se: ⁊ es eripiēs egenū ⁊ pauperē expoliatum ⁊ sauciatū a latronibus diripientibus eum. Nā tu eripuisti illū hoīem qui descēdens ab hierusalē in hierico incidit in latrones: quē expoliauerunt bonis gratuitis: ⁊ plagis affecerūt ⁊ semiuiuum reliquerūt. Luc. x. Justū ergo egenū ⁊ pauperē sanctatū tu xpe sanasti sanguine tuo ⁊ super humerū tuū portasti ⁊ stabulario ecclesie cōmisisti: ⁊ a demonibus fortioribus ⁊ diripientib? ⁊ depredantibus ⁊ expoliantib? eum eripuisti q̄ nullus alius potuit facere: ergo quis similis tibi. q. d. nullus. Eodē modo eripuisti egenū ⁊ pauperē popu

lum xp̃i manum de manu tyrannoꝝ fortiorũ t a diripientibus eũ. Nam sicut primo liberasti illũ populũ de diabolo spualiter: ita postea liberasti eũ de membris diaboli tpaliter facta vindicta de iudeis t tyrannis persequẽtibus eccl̃iam. ¶ Ad cuius intelligẽtiã est notandũ q̃ sicut diabolus p̃ se in principio expoliauit t eripuit: sauciauit adã eũ tota sua posteritate: qui quidẽ adã dicit vt sic homo mysticus siue corpus mysticũ t ecclesia: ita postea diabolus conatus per mẽbra sua sc̃z per infideles t tyrãnos psequi istũ hoiem egenũ t pauperẽ: t maxime in no. te. Et ideo xp̃s nõ solũ loquitur t cõqueritur hic in p̃sona sui de iudeis psequentibus t crucifigẽtibus eũ: sed etiã cõqueritur in p̃sona illius hois mystici cuius naturã assumpsit. Et cõqueritur primo de diabolo qui hũc hoiem sauciauit: t ex cõsequẽti cõquerit de mẽbris diaboli sc̃z de tyrãnis t infidelibus q̃ ipm a iuuẽtute sepe expugnauerũt a q̃bus xp̃s istũ hoiem tã tpaliter q̃ spualiter liberauit vt dictũ est. Ad hũc ergo intellectũ põt etiã tota supradicta pars p̃ma exponi. Dicitur ergo hõ sauciatus sc̃z ecclesia. o dñe deus iudica demones nocẽtes t ledẽtes me q̃ sauciauerũt me in corpore t aia vulnere peccati t fomite eiusdẽ t expugna tyrãnos t infideles expugnantes me a iuuẽtute mea vsq̃ ad iudiciũ. Nota. ℬ ¶ Et ideo tu deus apprehẽde arma t scutũ hũilitatis: t exurge t veni in carnẽ in adiutorium mihi. Nã aia xp̃i t caro dicunt arma cõtra diabolum ad offendẽdũ t defendendũ. Nã in aia erant dona spũssancti t oẽs virtutes sc̃z hũilitas t caritas q̃bus xp̃s vicit diabolũ. Item caro xp̃i fuit scutũ ad defendẽdũ in quo xp̃s recepit ictus tormẽtoꝝ t afflictionũ t passionum p̃ nobis. Et sic xp̃s in sua incarnatione apprehẽdit arma t scutũ in adiutoriũ nostrũ p̃tra diabolũ. Et sequit effim de framea. i. extẽde gladiũ tue passionis: t ecclesiastice potestatis: t virtutis sacramentoꝝ aduersus demones qui persequũtur me. Nam sicut gladius diuidit t radit t interficit: ita tua passio t ecclesiastica sacramẽta delent t necant t extinguũt pctũ t interficiunt diabolũ. Et ideo dic aie mee salus tua ego sum t p̃cipe diabolo vt recedat: q̃ tuũ p̃cipere est facere. Item dic aie mee salus tua ego sum. i. da mihi salutẽ redẽptionis: t sana me a peccato per tuã passionem t confundantur t reuereantur demones querẽtes animã meam: vt videntes me redẽptum: t ipsi demones cogitãtes t machinãtes mihi malas tẽrationes cõfundantur t conuertantur retrorsum cũ viderint me sanatus t totum a sorde peccati: t tuo characterе munitũ t fiant. i. fugiant a me sicut pulus fugit t pellitur ante faciẽ vẽti: t angelus dñi bonus fit coartans t cogens eos fugere t vie illoꝝ fiant t fiant, tenebre: ne possint me videre ad nocendum t fiant lubrici vt victi cadant ne possint p̃ualere contra me. Et angelus dñi fit psequẽs eos. Nam angeli boni p̃hibent demones ne noceant nec p̃ualeant cõtra iustos t fideles: t sic reddit causam dicens: q̃m demones gratis. i. cũ grandi desiderio absq̃derũt mihi laqueũ tẽrationis in interitu mortis in paradiso terrestri. Cũ dixit serpẽs nequaq̃ moriemini: sed si comederitis eritis sicut dij scientes bonũ t malũ: t sic incidi in duplicẽ mortẽ. sc̃z corporis t aie. Et isto modo exprobrauerũt t tetenderũt aliꝝ meã: t defraudauerũt t decepерũt eã sine uacue t sine ratione. Fac ergo dñe vt laqueus tue passionis quẽ ignorat veniat illi: t sicut ipse cepit me laqueo tẽtatiõis: ita tu cape t liga eũ laqueo tue passionis. Et sicut ille fructus vetitus fuit muscipula ad capiendũ hoiem: ita sacramentũ incarnationis t passiõis tue sit muscipula ad capiẽdum diabolũ. Quem laqueũ t muscipulam incarnationis t crucis ignorauit diabolus vsq̃ ad resurrectionẽ: nam tũc cognouit se esse victũ t expoliatũ per triũphũ crucis q̃n xp̃s fortis t potens in p̃lio cũ triumpho descẽdit ad inferos t fregit portas ereas t vectes ferreos: t expoliauit infernũ. Et ideo sequit. Captio quã abscõdit apprehẽdat eũ: q: sicut per fructuꝝ illius arboris deceptus hoiem: ita per fructũ arboris xp̃i deceptꝰ est. Et sequit cadat in ipsum laqueũ. Quia sicut p̃ lignũ vicit: ita per lignũ victus est. De quobũficio redemptionis iste homo p̃mittit se gratias acturũ cum subdit. Anima mea exultabit. Exponak vt supra dictum est. Sicut exposita est ista prima pars de diabolo: ita põt exponi de mẽbris eius persequẽtibus ecclesiã: t sic etiã totũ residuũ põt exponi in persona totius corporis mystici. Sed primo et principaliter debet exponi in p̃sona xp̃i q̃ primo in capite passus est: sed ex cõsequẽti põt exponi in p̃sona ecclesie. nã q̃ũ xp̃s primo passus est in capite postea passus est in membris. iiij.q.iij.

Surgentes testes iniqui: que ignorabam interrogabant me. iiij.q.iij. testes. t xxxvj.q. vj.c.j.

¶ In hac scõa parte p̃dicit scõz genus psecutionis t afflictiõis xp̃i q̃ fuit p̃ falsa testimonia. Dicit ergo xp̃s. Surgebant testes iniqui iudei interrogabãt me de his q̃ ignorabã. i. q̃ nunq̃ feci nec cõmisi q̃ũ me dixerunt blasphemiũ: t mimicii cessionis: t cõmouisse totam terrã a galileaya vsq̃ hierusalem. t tñ oia ista ignorabã: q: nunq̃ feci nec alicui⁹ hoiũ cõscius eram: q: q̃ nõ est nõ contingit sciri. Et sic retribuebãt mihi mala pro bonis. Nã ego sanaueram filios suos: t resuscitaueram mortuos eoꝝ t ipsi p̃curabãt mortẽ meam: t retribuebãt mihi malã p̃ bono. t sterilitatẽ p̃ fertilitate. ℬ ¶ Et nota q̃ xp̃s vsurpat hũ vocabuli trãslatiue. Nam sicut ager dicitur sterilis q̃n in ipso seminat bonũ frumẽtũ t triticũ: t ipse p̃ frumento reddit carduos t spinas t loliũ: ita iudei dicũtur steriles. nã xp̃s seminauit in eis legẽ euãgelicã t virtutes t bonã doctrinã: t ipsi reddiderũt mala opa t vitia t pctã. Item ipe seminauit in eis multa beneficia sanitatũ t dedit vitã filijs eoꝝ resuscitando t ipsi retribuerũt sibi mortẽ p̃ vita: t odiũ p̃ dilectione. ℬ ¶ Ex quo pz q̃ fuerũt steriles. vñ q̃ssuit bonos fructus ex bono semine q̃ inceis seminauerat: t ipsi retribuerũt sibi fructus malos. In cuius figura maledixit ficulneã in qua non reperit fructũ. Tripliciter ergo iudei fuerũt steriles xp̃o. Primo quia nõ retribuerũt christo fructus legis t doctrine. Secũdo quia non retribuerunt Judeidicunt steriles.

premiũ p̃ beneficijs collatis: immo fuerũt ingrati. Tertio quia tribuerũt t procurarũt sibi mortẽ que dicitur sterilitas t p̃uatio vite. Nã hõ mortuus dicitur sterilis: quia non potest exercere fructus t opera vite. Ideo ait christus.

iij.q. iij. c. testes. **Retribuebant mihi mala p̃o bonis: sterilitatem anime mee.**

xviij.qõ. iiij. sicut est i gl. Ego autem cũ mihi molesti essent: induebar cilicio.

Humiliabam in iciunio animam meam: t oratio mea in sinu meo conuertetur.

¶ Retribuebãt mihi mala p̃ bonis: t sterilitatẽ. id est p̃uationẽ aie. i. vite mee. Et probo q̃ retribuebãt mihi mala p̃o bonis. Nam cũ essem deꝰ ab eterno immortalis t impassibilis in sinu p̃tis. p̃pter eos meip̃m exinaniui formã serui accipiẽs induẽs me cilicio humanitatis in quo cilicio duꝝ ipsi molesti essent mihi: ego humiliabã aiam meã in iciunio t afflictiõe t oratiõe p̃o eis. Quasi dicat ego p̃ vobis induebar cilicio humanitatis t affligebar: t ieiunabaꝝ t orabã p̃o eis: t ipsi erant mihi molesti retribuẽdo mala p̃o bonis: q: vocabãt me voracem t potatorẽ vini: t blasphemũ t demoniacũ t inimicũ cesaris. Et tamẽ ego p̃o eis orabam in horto t in cruce: cũ dixi pater ignosce eis: q: nesciunt quid faciunt: t tñ quia voluerũt resistere gratie dei: t spõte voluerũt obstinari t nõ cõuerti ideo oõ mea fuit eis sterilis t inutilis. Sed non fuit oõ mea simpliciter inanis t vacua. Nã in sinu meo cõuertet. i. cõuersa est ista oõ in mẽbris meis q̃ sunt in sinu meo: tin ecclia mea: q: illis p̃ fuit oõ t passio mea: ꝝ obstinatis fuerit sterilis. Sꝫ ℬ nõ fuit ex defectu meo sꝫ ex defectu eoꝝ. nã

xv.q. iij. c. vlti. **Quasi p̃ximum quasi fratrem nostrum sic complacebam: quasi lugens t contristatus sic humiliabar.**

¶ Ego quasi p̃ximũ t quasi fratrẽ meũ sic cõplacebam. i. tolerabã t sustinebã eos duꝝ me affligerent t persequerẽtur. Et ego quasi lugẽs eoꝝ p̃ditionẽ cõtristatus sic humiliabar nõ maledicẽdo nec murmurãdo: sed patiẽter tolerãdo eorum iniuria t opprobria. Et no. q̃ qñ aliq̃s ℣bũ neutrũ acq̃ sitiuũ vsurpat significationẽ actiui trãsitiui: similiter vsurpat regimen t mutat ordinẽ constructionis. Unde nocco noces est verbũ neutrũ acq̃ sitiuum: t cũ q̃q̃ ponitur p̃ ledere: t sic vsurpat significationẽ verbi actiui: ideo tñc ordinat cũ ac causatiuo vt dictũ est supra. Iudica dñe nocẽtes me. Pari modo placeo. es. in hoc loco ponitur p̃o tolerare t patienter sustinere: ideo ordinatur cuꝝ accusatiuo. Nã q̃ũ quis aliũ tolerat: t patiẽter eũ? mortẽ gerit: dicitur ipsum cõplacere. i. cõplacẽdo ipm tolerare t sustinere: ideo ait hic xp̃us. Quasi p̃ximũ t fratrẽ sic cõplacebã. i. cõplacẽdo tolerabã t patiẽter sustinebam. vel subintelligit hec prepositio super: cõplacebã quasi super p̃ximũ t fratrẽ. In hebreo autẽ habetur sicut ad p̃mum t fratrẽ ambulabã: ideo sequitur. Et quasi lugẽs t cõtristatus sic humiliabar. i. humiliter t patiẽter tolerabã sicut qs tolerat fratrẽ suũ. ℬ Item

Dissipati sunt nec compuncti tentauerunt me subsannauerunt me subsannatione: frẽduerunt super me dentibus suis.

ij.q.vij. testes. t c.nõ põt

¶ Dissipati. i. discordes t confusi: nec tamẽ compuncti sunt: nec moti ad penitentiaꝫ pre iniquitate t ceritate: immo adhuc tẽtauerũt me t subsannauerunt me nasum rugando subsannatione iniq̃tatis dicendo: alios saluos fecit: t seipsum nõ potest saluum facere. si filius dei est descendat ỗ cruce t credimus ei: t ita ex iniquitate frenduerunt super me dentibus suis: mihi conuitia iniqua inferendo: deinde cumplicit.

xj.q.v. ñ quis. **Dñe q̃ñ respicies: restitue aiam meã a malignitate eoꝝ a leonibus vnicã meam.**

Petit liberari: vnde ait. o dñe pr qñ respicies in me supple: ergo postp iniuste patior: restitue aiam meā corpi: me iuscitādo t liberādo eā a malignitate t nequitia eox: t libera vnicā aiam meā a leonibus iudeis superbis: q: vnica est sine pctō t sic iniuste patitur: t per cōsequens iuste me debes t potes liberare. deinde cum subdit.

ps.q.iij.a iustum. **Confitebor tibi in ecclesia magna. in populo graui laudabo te.**

Promittit agere gratias p tali liberatiōe: iō ait. si tu resuscitaueris me ego cōfitebor tibi in ecclesia magna toto orbe diffusa]: festū resurrectionis t dñcā celebrādo in memoriā resurrectionis: t celebrādo ceteras festiuitates p beneficijs receptis: t laudando te in populo graui t potēti. quasi dicat q postp iudea t synagoga noluit me recipere: ideo ipsā reprobata cōuertam me ad populū gentilē: qui est populus magnus t validus t potens: t in illo populo dilatabo ecclesiā meā a solis ortus usq ad occasū: in qua ecclesia magna t pplo graui t potēti laudabo te: q: in eo celebrabuntur diuina officia t festiuitates.

j.q5.iij. pauper. **Non supergaudeant mihi qui aduersant mihi inique: qui oderunt me gratis et annuunt oculis.**

Dic petit vltiōem de iudeis. Ad cuius intellectum est notādū q duplici pena affligunt t vrūtur t frigunt iudei t frigebātur pro tūc. primo pena interiori: q: non potuerunt adimplere desiderium t intentū suū de xpo: immo euenit eis oppositum. Nā ipsi putabant xpm annihilasse postq viderunt ipsum in cruce mori: tuū: t putabant euasisse penas quas christ? eis cōminatus fuerat sed oppositū eis accidit. Nā5 resurrexit a mortuis: t

Nota. fuerunt frustrati in desiderio suo quod peius fuit p3o eis: q: ppter peccatū mortis xpi fuit ciuitas eorū destructa. Secūda pena fuit exterior: q: quādo iudei vident q alie nationes receperunt xpm: ipsis reprobatis t captiuis: tūc patiunt cōfusionē maiorē: maxime cū imp3operat eis mors xpi. Et sic duplici pena t confusione vnūt t friguntur. s. in corde: t in oculis t in aspectu hoim. Et hāc duplicem penā t cōfusionem petit t pdicit xps p iudeis obstinatis. Ideo primo petēdo pdicit primā cōfusionē iudeorū interiorē. Secdo secūdā in oculis: ibi. Erubescāt. Dixit ergo. O pr resuscita me supple: vt nō supergaudeāt mihi iudei qui aduersantur mihi inique: t qui oderūt me gratis t sine causa: t qui annuūt oculis me irridēdo et subsannādo. nā rugādo nasum me subsannabāt: t annuēdo t signando oculis me irridebāt. ideo pater face

j.p3o.iij.d vt nō videant intentū: nec cōpleāt desideriū suū.

Qui mihi quidā pacifice loquebantur t in iracūdia terre loquētes dolos cogitabant.

Mihi quidā pacifice loquebanť dicēdo: magister scim? q: verax es: t viā dei in veritate doces. sed in ira terre. i. irāta terrena t malīuola loquentes dolos cogitabāt cū dicebāt: si licebat censum dari cesari an nō. q: illud dicebāt vt me caperent in sermone t me inducerent in irā t indignationē terreni populi: si dicerē q sic: aut in indignationē cesaris: si dixissem q nō erat licitū dari sibi cēsum t sic loquebātur in iracūdia terre: vt incurrerē ira cumdiā t indignationē terrenā tpalē. s. populi iudeorū aut impatoris. Et ideo cū me tenuerūt, captum t ligatū ante pylatum: dixerūt q erā inimi cus cesari: t cum pylatus me flagellauit: t cū me viderunt in cruce tunc fuerunt gaudentes.

Et dilatauerūt sup me os suum: dixerūt euge euge viderunt oculi nostri. ps.q.j. summa.

Idest letemur: q: oculi nostri viderūt que desiderabam?. Nota q cōiter tenēt magistri iudeorū ex hoc textu. s. aduersanť mihi iique: t qui oderūt me gratis: t similib? in sacra scriptura: q ista lōga captiuitas t punitio quā patiuntur iudei dispersi per mundū: non puenit nisi ex odio sine cā t gratis concepto contra deū vel aliquē iustū. Et sic ceci t obstinati murmurant contra deū: querētes de hoc peccato propter quod patiunť: de quo tractabitur psal. cvij. t. lxvij. Tu ergo.

Vidisti domine ne fileas: domine ne discedas a me. pc. dist. oblationes t de pe. dis. j. c. omnis

Exurge t intēde iudicio meo: deus meus t dominus meus in causam meam.

Judica me fm iusticiā tuā dñe deus meus vt non supergaudeant mihi.

Non dicant in cordibus suis euge euge animе nostre. nec dicant deuorabimus eum.

Vidisti iniquitatē istox iudeox: ideo ne fileas peccata eox tegēdo: t desideria eox implendo: et ne discedas a me auxiliū denegādo. Sed exurge: t intende in iudiciū meū: t in causam meā examinādo t defendēdo: q: tu es deꝰ meus t dñs meus per specialē gubernationē. Et iudica me fm iusticiā tuā: q: tu es iustus iudex: t scio q nō pmittes mihi iniuriā fieri: nec denegabis auxilium fz cōsuetudinē iusticie tue que tribuit vnicuiq fm opera sua: t ideo cū fiducia audeo dicere vt me iudices fm iusticiā tuā: q: tu es deus meus. Et ideo facvt nō supgeaudeāt mihi letātes de morte mea: t nō dicāt in cordib? suis euge euge aie nre. i. letemur t gaudeamus in anima nostra. Et ne dicāt deuorabimus eū idest letemur q: deuorauim? eū. Sed

Erubescant t reuereantur simul: qui gratulantur malis meis. pcvj. dist. c. cessum

Erubescāt dico simul t reuereanť. i. verecūdētur in facie t corde qui gratulanť malis meis. quasi dicat q non solū in corde vanť: q: non impleuerunt desideriū: sed etiā cōfundātur in facie in conspectu hoim: qñ viderint me resurrexisse t videāt populum gentilem me in messiam suscepisse.

Induantur confusione t reuerētia: qui magna loquuntur super me. pc. dist. c. oblationes.

Induātur cōfusione t reuerētia. i. verecūdia t timore eōs iudei qui maligna loquunť super me. quasi dicat reperianť mēdaces t cōuincanť i oīb? criminibus que mihi imposuerūt. Et p oppositū

Exultent t letentur qui volunt iusticiam meam: et dicant semper magnificetur dominus qui volunt pacem serui eius. pj. q. iij. ca. esti manr.

Et lingua mea meditabitur iusticiam tuā tota die laudem tuam.

Exultēt gestu: t letenť in facie oēs xpiani populi q volūt iusticiā meā. i. q receperūt legē eum gelicā iustificātē t dicāt semp magnificetur. i. magnificēt dñm in ecclia oēs q volūt pacē xpi serui eius oēs q adherēt xpo filio ei? Et lingua mea meditabit iusticiā tuā. i. lingua mea pnunciabit t pdicabit p totū o: bē iusticiā tuā: quā credit t meditať in corde t mēte. Et tota die t oi tpe annum ciabit t pdicabit xpm salutare tuū. i. pdicabit et cōfitebit iesum xpz filiū tuū quē misisti saluatorē in mūdū. Ex supradictis pz q iste psal. nō pōt verificari litteraliter de ipso dō nec de aliquo alio nisi de solo xpo. Nā passio xpi magis vt memorari hystorialiter in hoc psal. q ppherice: t sic magis videť dō euāgelista q ppheta in hoc psal. vt pōt

obiectio patere intuēri. Ꝺ Sz cōtra totā expositionē arguit: t vt q xps nō loquať in hoc psal. Primo sic: nā xps orauit semp p inimicis t psecutoribus eū. Sed iste q loquit in hoc psal. petit vltionē de inimicis t psecutorib? Igit xps nō loquit in hoc psal. Secdo sic. nā xps semp ab instāti sue conceptionis fuit certus de sua resurrectione vt dictum est psal. xv. ergo nō oportuit ipm rogare p sua resurrectione. Sz iste cōtinue orat in hoc psal. p sua liberatiōe: ergo iste nō est xps. Ad primū rūdetur q verba huius psal. t oim aliox pph? sunt intellecta ad sensum in quo fiūt: q ad sensum quē ihc

Rfilio. ipse t moraliter faciunt. Vñ dictū est in plogo q multiplici rōne psal. pcedunt p modū oronis ex parte xpi. Uno mō ad exprimendā autoritatē patris: ad quē ptinet tribuere vnicuiq qd sibi debetur: t iō dz iudicare inter xpm hoiem t iudeos persecutores ipsius xpi. Iō xpus p modū oronis explicat iusticiā pris: t iniquitatē t finalē obstinationē iudeox: t sic pdicit eox punitionē t dānationē Secdo mō hoc dz ad firmitatē t certitudinē ppheticē: eo q xps semp fuit exauditus p sua reuerētia t ideo xps nō dicit hoc vt petat vltionē. sed vt pdicat certissimā punitionē t dānationē iudeorum ppter suā obstinationē. Tertio vt oñdat se media

oko xpi duplices sensum i portat. tē. Ad scām est dicendum q oēs oko xpi facta in psal. duplicē sensum importat. Nā primo pdicit suā liberationē t resurrectionē et exaltationem. Secdo petit a pre liberationē t redēptionē t resurrectionē t exaltationē mēbrox suox ppter merita sue passionis. t sic potius orat p nobis q p se. Nā xpz ad patrē orare nil aliud est nisi suā passionē pri p nobis in satisfactionē offerre: t miam patrox xpi charitatē explicare: t se mediatorē inter nos t patrē oñdere. Et hec est cā: quare xpus in psalmis pcedit per modum petitionis t oronis.

ps.q.iij. c. paup. de pe. d. j. ois. **Dixit iniustus vt delinquat in semetipso: non est timor dei ante oculos eius.**

Titulus in fine sive ad victoriā serui dñi dō. Ex titu. apparet q dauid seruus dñi fecit hunc psal. dirigēs nos in xpm q est finis legis. Quidem psal. varie exponit apud pe

Psalmi. xxxv. Fo. cvij

bteos. Nā qdā dicūt q dō fecit. Hic psal. in psona ppli capiētis exire de captiuitate babylonica tre dire in terrā fertilē pmissionis scz in iudeā. vñ dicit. Iniustus t iniquus nabuchodonosor: cū ppło babilonico: dixit. i. deliberauit deliqre t opprimere pplm dei: eo q nō est timor ante oculos eius: sed superbia t infidelitas: Sz tu dñe dē? israel liberabis seruos tuos: t inebriabis t satiabis eos ab vbertate t abūdātia domus tue scz terre pmissionis q est domus tua. Sed ista expositio est falsa. Primo q maior vbertas t abūdātia bonox naturaliū t artificialiū erat in babylonia q in iudea. Secdo q: in hoc psal. nō memorat nec pmittitur vbertas tpalis: sed spūalis t celestis ppter id qd sequitur. Quñ apud te est fons vite t in lumine tuo videbimus lumē. Iō alij dicūt q dauid fecit hunc psal. in psecutiōe saulis: videns q saul deliberauerat absq cā ipm interficere: iō petit hic liberari p diuinā largitionē q oibus pudet: t absoluit imo cētes. Sz nec talis expositio sufficiēter explicat intētū ppete nec intelligētiā huius psa. Nā magna bona petunť t pmittunť in hoc psal. q sint bona tpalia: t etiā q: bona spūalia sub alio ordie pmittunť. Iō psuppositis pncipijs superius sepe memoratis: scz q dō ē vere ppheta t habuit duplicē spm: t q p psecutiōes suas puidit in spū psecutionē xpi t mysteriū nre redēptiōis: t q dō t ceteri antiq in sola fide t spe xpi fuerūt saluati. Est ergo dicēdū q dō p totū discursus sue psecutiōis t exaltatiōis puidit totū discursum malicie t inuidie synagoge cōtra xpm: t discursum nre redēptionis: t puidit pmiū bonorū: t punitionē malox t iō fecit hūc psal. Ꝺ Ad cuius intelligētiā est notādū q dō p obstinationē saulis puidit obstinationē t maliciā iudeox cōtra xpm. Sz est aduertēdū: q obstinatio saulis puenit ex superbia primo t pncipaliter: nā superbia nō patiť superiorē nec equalē: iō saul superbus sive ex superbia patipit in inuidiā nō volēs sustinere psperitatē t honorē dō. q: ppls canebat saul occidit mille: dō decē milia: t hec inuidia occecauit mentē eius: ne posset audire bonū aliq dō de dauid: vt ps qñ ionathas t achymelech excusabāt dō: q: eos nolebat audire Jeē saul ex inuidia t malicia occecat?: non cognoscebat se agere cōtra cōsciētiā t contra legē dei: iō cū qs volebat allegare legē dei: nolebat audire t sic inueteratus in malicia factus est ignorās in lege dñi: q ignorātia oz crassa t affectata qñ puenit ex passiōe t cōsuetudine peccādi: q: vt sic oīs malus est ignorās. io. Ethi. Et sic ex tali ignorantia t malicia ipse saul venit in cōtemptū dei t falsas opinionē de diuina puidētia: nō credēs deū regere actus humanos. Dō ptz nā relicta spe diuina abijt t recurrit ad phitonissam: t sic obstinat? interijt in mōte gelboe. vt ps. j. Reg. vlt. Per istas ergo obstinationē saulis puidit dauid in spū obstinationē iudeox cōtra xpm. Nā idē ordo seruat? est in obstinatiōe eox. nā primo sacerdotes t phārisei ex superbia elati oēs studebāt auaricie ad sustinēdū fastigiū t statū suū. t ideo videtes xpm pdicantē cōtra superbiā t auariciā eox: t videtes xpm ppz sequētē xpz sauciati zelo inuidie occecati nec po

no. deobstinatione iudeorum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

terāt intelligere nec audire doctrinā xpi legē de clarātis: immo tūc puerterūt totā intelligētiā legis diuine q̄ promisit messyas vt redimeret eos a captiuitate diaboli: t daret eis vitā sempiternam t bona spūalia t celestia. Sed ipsi malicia t auaricia oeccecati noluerūt intelligere sacramenta dei ad sensum spūalē: nec voluerūt recipere messyas bona spūalia largiētē: sed tpalē messyā expectare statuerūt. Et ex tali malicia t ignorātia crassa diuinā puidētiā negauerūt: agētes cōtra legē et cōsciētiā. Et sic q̄n viderūt xpm cū tanto honore in hierusalē ingrediētē t pueros clamātes. bñdictus q̄ venit in nole dñi. tūc deū t legē cōtēnētes ipm xpm interficere statuerunt. Ex quo p̄z q̄ ex

Diuisio pi. superbia p̄uperūt in auariciā t inuidiam: t ex inuidia in falsam intelligētiā dei t ignorantiā: t ex ignorātia in cōtēptū dei t obstinationē. Hoc ergo puidēs dauid in spū fecit hūc psal. in quo tria facit. Mā primo p̄dicit obstinationē iudeoꝝ cū suis causis. Scdo cōfutat p̄dictam obstinationē t falsam opinionē iudeoꝝ describēdo diuinā puidentiā p bñficiū nre redēptiōis facte p xpm. Tertio orabat pphēta in psona ecclie pseruari per grām xpi a tali pestifera opinione t obstinatiōe. scdā ibi

no. decō tēptu di Dne i celo mia tua. tertia ibi. Protēde mias tuas sciētibus te. ¶ Quātū ad primā ponit vnam cōclusionē. s. cōtēptus dei q̄ venit ex superbia t ignorātia legis: fuit cā obstinationis iudeorum. Probatur. nā sicut hūilitas est cā pnie t timoris dei: ita superbia cā cōtēpus. Mā ex hūilitate sequit fides q̄ hūilis subiicit intellectū legi diuine t credit his q̄ in lege cōtinētur: t p̄ dñs credit in deū t credēdo diligit t sperat in eū: t ex tali charitate sequit timor dei filialis. q̄ timet xpm pdere. t etiā sequit timor seruilis: q̄ timet futurū iudiciū t sic mouetur ad pniam: si erat in pctō: t q̄n est in grā timet dām offendere ne pdat grām: t ne puniat in iudicio. Ex quo p̄z q̄ sicut ex hūilitate sequit fides: spes t caritas: t timor dei. t p̄ dñs cōseruatio in grā. Ita p oppositū ex superbia sequitur omne malū. Mā primo sequitur infidelitas q̄ superbus nō vult subiicere intellectū legi: t sic non credit nec vult opari scām legē: t sic cōtēnit deū ex quo cōtēptu sequitur obstinatio p lōgā cōsuetudinē peccādi sicut accidit iudeis crucifixoribꝰ xpi. Dixit ergo dō ppls iniustus iudeorū: siue certus sacerdotū t pharisēoꝝ dixit. i. deliberauit in semet ipso vt delinquat: q̄ supple nō est timor dei in cōspectu ei⁹. q. d. q̄ ideo illa synagoga deliberauit peccare t interficere xpm: q̄ nō erat timor dei immo cōtēptus in cōspectu ei⁹. nā q̄ cōtēpsit deū non credēdo futurū iudiciū: nec deū habere puidētiā de actib⁹ hūanis: ideo statuit delinq̄re xpm interficiēdo. nā q̄ nō timet futurū iudiciū: nō credit diuinā puidētiā t sic negat primū principiū in actib⁹ hūanis t in moralibus. Mā sicut in sciētijs speculatiuis est dare vnū principiū t vnā ppositionem maximā quā necesse est quēlibet docēdū habere: quā negata nil cōuenit scire: vt p̄z primo posteriorꝝ t. iij. metaphi. ita in moralib⁹ t i sciētia diuina de actib⁹ hūanis est dare vnū primū principiū sc̄z q̄ nullū bonū irremuneratū: t nullū malū impunitū

Nota.

t q̄ deus est iustus iudex p̄miator⁹ bonis bonī: t punitor⁹ malis: hic vel in futuro: quo principio negato: nil cōuenit bñ opari. Hīc negatio huⁱ⁹ p̄ncipij puenit ex superbia t infidelitate ex qua sequit cōtēptus dei t cōsuetudo peccādi t exinde obstinatio. Et ideo subdit. q̄n. i. quapropter iste iniustus t iniquus nō timēs deū doluse egit in cōspectu eius: q̄ cū dolo p̄ insidias insidiatus est xpo: t psecut⁹ est eū: imponēdo falsa testimonia: intēs vt iniqtas isti⁹ ppli inueniat ad odiū. i. cōuersa in odiū t obstinationē cōtra xpm. Dicere enī in corde idē est q̄ deliberare: vñ cogitatio p̄cedit deliberationē. vñ q̄ solū cogitat nōdū dicit: sz cū deliberat facere: tūc iaz dixit in corde. Et sic iste iniustus dixit. id est deliberauit in semetipso vt delinquat. id est deliberauit delinq̄re t opprimere iustū: t hoc accidit q̄ nō est timor dei ante oculos eius q̄: principiū oīs sapiētie t oīm actuū bonoꝝ hūanoꝝ est timor dñi: quo negato t cōtēpto est ipossibile aliq̄ bonū opari sz est necesse oīa scelera p petrari: vt dicit⁹ est psal. xiij. ¶ Nota q̄ dicere prius cōuenit intellectui: t ex cōsequēti puenit voluntati. tertio cōuenit lingue. vñ intellectus q̄n intelligit vel cogitat dicit. ītē voluntas q̄n deliberat t pponit tūc dicit q̄ intellect⁹ cogitauit: itez lingua dicit q̄ voluntas primo dixit t deliberauit Et sic in diuinis pr̄ dicit verbū suū ab eterno p intellectū: sz ex tpe dixit creaturas p voluntatē q̄n dixit: fiat lux: t facta est lux: sed postea locutus ē dns multipharie p linguas pphetarū sz finaliter locut⁹ est nobis p linguā filij: t tunc locutus est p linguā ppriā sibi vnitā psonaliter. Q̄n ergo dr̄ in hoc psal. Dixit iniustus. idē est q̄ deliberauit et pposuit. i. iniustus popul⁹ iudeorū deliberauit in semetipso delinq̄re xpm occidēdo. eo q̄ non est timor dei in cōspectu ei⁹: q̄: nō habuit deū p̄ oculis immo contēnendo deū deliberauit xpm occidere Et q̄ malū ppositū mādauit executioni fraudulēter per insidias t falsa testimonia. Jō subdit.

xxxvij.

Qm̄ dolose egit in conspectu eius: vt inueniatur iniquitas eius ad odium.

di. c. iō. t. ij. q. iij. excellentissimus

¶ Quoniā. i. propterea id est negato illo principio: t q̄ non habuit timorem ante oculos dolose egit in cōspectu eius. sz in conspectu dei non timēdo eius iudiciū: intēs vt iniqtas eius inueniat ad odiū dei t p̄ximi: q̄ sua iniqtas cōuersa est in odium t obstinationem. Et ideo sequitur.

xij. q. iij. nemo peccatum

Verba oris eius iniquitas t dolus: noluit intelligere vt bene ageret.

¶ Verba oris eius iniqtas t dolus. Mā iudei primo loq̄bant cū xpo: cū dolo t fraude: vt caperēt eū in sermone dicētes: magister scim⁹ q̄: verax es. Scdo loq̄bant iniqtatē cōtra eū q̄ vocabāt eum demoniacū t blasphemū. Et hoc accidebat a superbia t inuidia. eo q̄ improperabat eis pctā legis. Ideo occecatus ille populus malicia noluit intelligere legē dei ad bonū sensum spūalē sicut xpus p̄dicabat: sed carnaliter t tpaliter voluit intelligere ne bene ageret t operaretur: t sic occecauit eos malicia eorū ne intelligerent sacramenta dei in lege scripta t per xpm p̄dicata. Sequitur.

v. q. iij. ca. i loco.

Iniqtatē meditat⁹ est in cubili suo: astitit omni vie nō bone: malicia autē non odiuit.

¶ Sauciatus ille ppls inuidia t malicia: meditatus t machinatus est iniquitatē in cubili suo: quo mō xpm occideret: t sicut cogitauit ita executioni mādauit: q̄: astitit vie nō bone: immo pessime q̄n xpm tradidit pylato crucifigendū: t sic factus est obstinat⁹: q̄: malicia nō odiuit: immo malicia t iniqtatē dilexit. Et in illa obstinatiōe manet vsq̄ ad hodiernū diē. ¶ Ex quo p̄z q̄ cōsuetudo peccādi t superbia t inuidia fuit cā obcecatiōis t obstinatiōis iudeoꝝ: eo q̄ xps p̄dicabat virtutes legis: ↄtra eoꝝ mala opera: mā q̄ male agit odit lucē: ne videant ei⁹ opera mala. Ex quo p̄z q̄ ignorantia iudeoꝝ est dānabilis: q̄ crassa t affectata. Verūtn̄ l̄z dauid p̄dicat hic ppherice obstinationē t cecitatē iudeorū ex cōtēptu dei: tn̄ tota ista particula suprādicta p̄t exponi de quolibet obstinato t hereticō. Mā obstinatio puenit ex ↄtēptu dei: t contēptus venit ex superbia t infidelitate tcō suetudine peccati: que oīa puenīunt ex contēptu dei. Nam negato illo principio vnusquisq̄ p̄cipit in oīa scelera sicut dictum est psal. xiij.

xxxix. d. c. opaco ni.

Domine in celo misericordia tua: t veritas tua vsq̄ ad nubes.

ix. q. iij. c. alioꝝ.

Justicia tua sicut montes dei: iudicia tua abyssus multa.

¶ In hac scda parte dō impⁿobando falsam opinionē iudeorū hereticoꝝ de diuina puidētia t de testādo obstinationē eorū cōfitet diuinā puidentiā circa oīa: t specialiter circa actus humanos p bñficiū redēptionis. Mā sicut dictū est iudei zelo inuidie t malicie obcecati p̄ eoꝝ superbiā tanta ricia non solū xpm negarūt esse messyā t deū: sed etiā noluerūt doctrinā ei⁹ audire: t sic legē negauerūt verū sensum repellēdo t falsum sensum tribuēdo: t sic xpm t legē oderūt: t ip̄s interfecerūt t negādo xpm t legē et negarūt diuinā puidētiā immo negādo xpm cē deū negarūt t totā legē et pphetias q̄: fecerūt mēdacē legē t pphetias vt dictū est. psal. xiij. Mā diuina puidētia maxime fuit ostēsa in incarnatiōe filij dei t nra redēptiōe nā nichil valuisset hoīem creari: nisi redimi p̄fuisset. vt ait Gre. t Aug. Dicit ergo dō. O dne l̄s iu dei obstinati ↄtēpserint t negauerint esse messyā t negauerint diuinā puidentiā t deū esse iustum iudicē tn̄ ego detestādo eoꝝ malicia t obstinationē cōfiteor diuinā puidētiā sic extēdere circa oīa t deū esse misericordē t veracē tiustū iudicē p̄mia tore bonoꝝ t malorū: t q̄ nō relinquit bonū irremuneratū: nec aliq̄ malū impunitū: t cōfiteor q̄ in celo est mia tua: t veritas tua descēdit vsq̄ ad nubes: t iustitia tua est sicut mōtes dei: et iudicia tua multa sicut abyss⁹. Intātū q̄ tu dne saluabis nō solū hoīes: sed iumēta quo ad vitā tēporalem Et quo p̄z q̄ puidētia tua est in celo t in nubib⁹ t in terra: t in mari: t in abyssis inferni: t puides hoīb⁹ t bestijs de vita tēporali: q̄: creasti herbam p bestijs: t fructus terre p̄o hoībus. Ō ¶ Tūc est notādū q̄ ad ostendēdā diuinam puidētiam

Mor. de dei puidētia.

dauid hic ponit q̄tuor terminos ex pte dei. Ponit enī mia: veritas iustitia: t iudicium: q̄ dicit⁹ t explicāt diuinā puidentiā. Scdo memorant q̄tuor pres. s. celū: nubes: mōtes: abyssus. s. oceanus si ue infernus q̄ cōprehendūt totū mundū. Et memorant duo gña aialium. s. hoīes t iumēta per q̄ intelligūtur oīa animāria. Et sic apparet vniuersalis puidentia dei se extendere p oīa t circa oīa. Sed ista puidētia ↄ gnalis circa oīa quā de⁹ ab principio creationis h̄z. Sed aliā specialē puidentiaz h̄z t ostendit deus circa genus humanū in nra recreatione. Unde sicut creatio mundi fuit figura recreatiōis ecclesie: ita puidētia gnalis quā habz deus de vniuersitate creaturarū est figura specialis puidentie circa actus humanos quā xps monstrauit in nostra redēptiōe t recreatione. Unde l̄s p̄dicta littera teneat verū de vniuersali puidentia dei circa oīa creata: tn̄ termini positi i littera ostēdūt q̄ loquit specialiter de puidentia speciali circa actus hūanos. Dn̄ xps qui est ipsa mia t vitas t iustitia maxime ostēdit suā miam hoībus t angelis in celo vbi eos beatificauit: q̄: nō ex operibus iusticie q̄ fecim⁹ nos: sed ex mia sua saluos nos fecit. ad titū. iij. Ite ēt per celū intelligit xps in quo solo ostēdit mia. Per nubes itelligunt apostoli per quos veritas euāgelica predicata ē. Per mōtes dei intelligunt martyres t tota ecclesia fūdata in mōtib⁹ sanctis in qua est firmitas iusticie euangelice. Per abyssum intelligitur infernus in quo manifestātur diuina iudicia: t iudicati puniūtur. Ite p hoies intelligit populus dei: cui de⁹ derat legē: t sic tanq̄ hoies viuebāt. Et per iumēta intelligitur populus gentilis qui tanq̄ bestie sine lege viuebant in bestialib⁹ voluptatibus. Dicit ergo dauid. o dne tanta est puidentia tua circa actus humanos q̄ in celo est misericordia tua. i. p mia tua hoibus iustis beatificationē in celo p parasti: t veritas tua vsq̄ ad nubes. i. apl̄os ostēdit quibus pluuiā tue veritatis cōmunicasti: q̄ vt nubes volantes per totū orbē pluuiā euangelice veritatis sparserūt. Et iustitia tua fuit firma sicut montes in eccl̄ia. i. tua iustitia. i. tua lex euāgelica que dicit⁹ iustitia inquātū hoies iustificat: fuit in montibus firma. i. in hoibus fidelib⁹ t iudicia tua que fecisti de bonis t malis sunt multa. i. profundissima sicut abyssus. i. sicut oceanus. Unde ly multa potest esse adiectum de ly iudicia: t tunc ē sensus. sunt multa in numero t profunda sicut aque abyssales sunt multe t pfunde. vel pōt esse adiectiuum de ly abyssus cum sit femini generis: t sic est sensus sunt tanq̄ abyssus pfundissima t magna Et ¶ Mā iudicia dei ↄre ↄsdā p̄destinauit: talios nō t ↄre elegit hos t nō illos: t silia iudicia sūt p fundissima t incōprehensibilia sicut abyssus oceani. pōt ēt. p abyssum itelligi infernus vbi est mirabilitudo dānatoꝝ i qb⁹ apparēt iudicia dei. t sequitur homines t iumēta saluabis dne. i. sicut saluasti i vita tpali hoies t iumēta idifferenter: q̄: oibus puidisti de cibis tpalib⁹: ita idifferēter saluasti salute spūali de oib⁹. i. iudeis: t de iumētis. i. de gentilib⁹. nā ex vtrisq̄ vnā ecclesiam congregabis. Sed quare quosdā saluasti: t eis gratiam tribuisti: t quosdā nō

Judicia dei abyssus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

hoc q̄dē incōprehēsibile est:q; iudicia tua abissus multa:nā eos quos saluauit ab eterno p̄destinauit nō dū fuissent nec aliq̄d boni fecissēt. Ergo nō ex pp̄ris meritis saluauit:ſ quēadmodū voluisti t sicuti eis mia; tuā multiplicasti:magſ in eis q̄ in alijs.q; nō est currētis nec volētis:ſ dei miserētis.ad Ro.ix. Ex quo p; q̄ ista particula pōt exponi de diuina puidentia put naturaliter t tpaliter se extēdit ad oia creata indifferēter:tp figurā ius pōt exponi put specialiter se extēdit ad act? humanos:t magis specialiter t spūaliter prout deus prouidit lapsui nostro per incarnationem t redemptionem.

xxxij.q. j. qs ignorat. in gl. xj. q. iij. custodi.

Homines t iumenta saluabis dñe:quēadmodum multiplicasti miam tuam deus. Filij autem hominū:in tegmine alarū tuarum sperabunt.

¶ Hoēs iumēta saluabis. Hic incipit forsan tertia pbationis huius q̄stionis. ſ. q̄ deus h; specialē curā de hoibus. Vñ dicit dauid. O dñe ſ; tu indifferenter saluabis t salues hoies t iumēta sicue bestias tpaliter t corporaliter:q; oibus das vitā tpaliter per cibū corporalē aūt pro sed filij hominū. i. hoies specialiter sperabunt sub tegmine alarū tuarū vt des eis aliā vitā spūalem t salues eos a petō:quēadmodū multiplicasti in eis mia; tuā magis q̄ in iumentis:ideo vltra vitā corporalem sperant a te aliam vitā t salutē spūalē:vt p̄tegas eos in tegmine alarum tuaꝝ in cruce. hic in ecclesia per gratiā:t in futuro per gloriam.

xv.q.j. firmissimum.

Inebriabuntur ab vbertate domus tue:et torrente voluptatis tue potabis eos.

¶ Quādo amplexus fueris eos sub tegmine alarū gratie tue inebriabūtur t satiabunt vbertate t abundantia sacramentoꝝ domus. ſ. ecclie tue hic per gratiā. t potabis eos de torrente voluptatis t fruitionis t felicitatis tue de celo per gliam. Item satiabis eos de torrente doctrine tue in hac ecclesia t de torrente visionis clare t facialis in alia. Item inebriabuntur ab vbertate preciosi sanguinis domus. i. lateris tui vnde p̄cedunt ecclesiastica sacramenta. Nam sicut ecclesiastica sacramenta sunt cibus anime:ita euangelica doctrina est potus eiusdem quibus corresp̄dēt visio et fruitio in patria. Ideo subdit.

de p̄sec. di. v. ieiunium.

Quoniā apud te est fons vite:t in lumine tuo videbimus lumen.

¶ O domine ieſu:tu satiabis t saluabis t inebriabis t potabis eos quoniā fons vite gratie t gliē est apud te. q; gratiam t gloriā dabit oīs:t in lumine tuo videbimus lumen hic per gratiā:t in futuro p̄ gloriā. ℣ ¶ Unde nota q̄ xp̄us q̄ est verbum patris specialiter dicitur vita t lux. Nam in quātū deus oīa per ipsum facta sunt:t ab eo emanant omnia creata sicut radij solares a sole. Ideo omnia habent ab eo t in eo vitam t esse t conseruantur in esse. Ideo ait iohannes primo. q̄ factū est in ipso vita erat:nam intantū res sunt inq̄ntū verbum influit eis vitam t esse:t inq̄ntum lucet in eis per essentiā. Sed specialiter verbum quod est scīa patris lucet in angelis t hoibus per intellectū:t sic causat in eis intelligētiā t lumē scie naturalis. Et ideo subdit Joānes t xp̄s q̄ ē vita omnium:erat lux hoīm. Sed vltra istā generalē lucē:fuit gr̄ale t naturale lumē xp̄s incarnatus influxit aliud lumē supernaturale doctrine hoibus in sua p̄dicatione t lege euāgelica. De quo Joānes subdit. Lux in tenebris lucet t tenebre eā nō comprehenderūt. Nā xp̄s erat lux vera q̄ illuminat omnē hoīem venientē in hunc mūdū. Et illud ō; lumen fidei t gr̄e. De quo Ysa. ix. ambulabāt gentes in lumine tuo. Sed loco huj? lumis in patria erit lumē gl̄ie qui est xp̄s. Sed vt possimus videre t apprehendere illud incōprehensibile lumen. Deus creauit in nobis t in intellectu nr̄o illud lumen. nā per lumē naturale intellectus agētis nō possemus intueri illud incōprehensibile lumē obiectuale. Ex quib? p̄z q̄ duplex lumē influxit xp̄s in nobis. ſ. lumē fidei:vt ipsum deū hic cognoscam? t intueamur per gr̄am t in patria lumen gloriē vt deū cōplemur per gloriā. Ideo dauid dextroꝝ lumine dicit hic. In lumine tuo. ſ. infuso t creato videbimus lumē increatū hic per fidem:t in futuro per gloriam:q̄ quidem lumen non potuissemus sine xp̄o attingere. Ex quib? p̄z diuinam p̄uidentiā se extendere nō solū vniuersaliter t corporaliter circa oīa creata ſ; etiā spiritualiſ t eternaliter circa actus humanos. Nam deus p̄parauit gr̄am t gloriā p̄o iustis:t eternā penā p̄o malis t obstinatis. Ex quib? patet q̄ dauid non fecit hunc psal. p redacta captiuitate babylonica:nec p sola p̄secutiōe saulis:nec p sola puidētia gr̄ali q; p talē puidentiā nō dat̄ talis fructus t vita.

De. pe. di. j. tacitumitas

Pretende miam tuā scientibus te:t iustitiam tuam his qui recto sunt corde.

¶ In hac tertia parte petit p̄seruari per gratiaꝝ a peccato t obstinatione:t a tali pestifera opinione. Unde aduertendū q̄ cum natura nostra sit corrupta in adā nemo de p se sine gratia pōt vitare malum:nec facere bonū vt frequenter dictum est. Et sic sine gratia nemo posset peruenire ad visionē illi? eterni luminis. Sed q; gratia nō dat̄ ex meritis nisi ex sola dei mia. Ideo ait dauid in p̄sona totius ecclesie. O domine pretende misericordiaꝝ tuā scientib?te. i. oibus fidelibus qui te voluerunt audire:vt bñ agerent t bñ operarēt dando eis gratiā. Et pretende iusticiā tuā his qui recto sūt corde. i. iustifica eos filium tuum mittendo.

de cōsc. dist. iij. iterat. t. xj. q̄. iij. quio.

Non veniat mihi pes superbie.t manꝰ peccatoris non moueat me.

¶ Et tu christe iustifica nos t gratificа per tuam mortē t passionē:t continue da nobis gratiam ad bonū agendū t malum vitandū:t fac vt per talē gratiam non perueniat mihi pes superbie que est pes ℟fundamentū? initium omniū aliorū peccatorū. ℣ Nota q̄ superbia dicit̄ pes t fundamētum oīum p̄cōrū t vitioꝝ. Patet nā peccator p superbiam contēnit deum vt dictum est. t sic incidit in omnia alia peccata. Item per superbiā incidit in auariciā t rapinā:t vsurā:t symoniam vt sustineat superbū statum suum:t exinde incidit in

Superbia est fundamentū peccorum

inuidiā odiū fraternū:q; nō suffert p̄ximē nec pati. Et sic venit vsq̄ ad cōremptū dei t obstinationē:nō timēs eius iustū iudiciū. Et sic cōtēnit etiā legē:t negat diuinā puidentiā. Et sic p; q̄ superbia est pes t initiū petōrū t cetera vitia sunt manus eius. Nā p superbiā incedit petōr t p alia vitia operat. ſ. p auariciā inuidiā ad sustinendā superbiā. Et iō superbi dūr hic pes petōris t vitia cetera dūr manus. Ideo dauid cupiēs vitare hāc pestiferam bestiā dicit. O dñe p̄tende miam t gr̄az vt pes superbie:nō veniat mihi:t manus petōris que sunt cetera vitia:non moueāt me a tuo timore t amore t statu gr̄e:t eadē etiā superbia ō; pes t manus peccatoris:q; in ea fundat̄ p superbiā male operat. Item superbia est pes t manus dyaboli quo luctat cōtra hoies. t deiect eos ad terrā:t remouet eos ab amore t timore dei. Ideo ait dō. Dñe p̄tende miam tuā per gr̄am p̄uenientē ne pes superbie t manus dyaboli luctatoris t deceptoris amoueat me a tuo timore t amore:t ne efficiar in petō obstinat? :sicut deiecit peccatores a statu gratie t sicut eiecit adam de paradiso.

lix. dist. officia.

Ibi deciderunt qui operantur iniquitatē. expulsi sunt nec potuerūt stare.

¶ Nam ibi in ipsa superbia ceciderunt oēs qui operantur iniquitatem:nam omnes per superbiā ceciderunt t expulsi sunt a gratia nec potuerunt stare in ea. Nam primo demones expulsi per superbiam ceciderunt de celo. Secō adam t eua per superbiam t inobedientiā ceciderunt t expulsi sunt de paradiso terrestri t a statu felicitatis nec potuerunt in eo p̄manere. Item per superbiā cecidit pharao cū suis in mari rubro. Item p superbiā cecidit sennacherib:t nabuchodonosor:t holofernes. Et similiter per superbiam t inuidiā t cōremptū dei t legis ceciderunt iudei t expulsi sunt a regno:t sacerdotio t a sedibus suis:nec potuerunt in eis stare:immo vagantur captiui t dispersi per mūdū:t patiūtur hic penā tpalem:t in futuro eternā. Ex quibus p; q̄ deus est iustus iudex:t puidēs actibus humanis:tribuēs p̄mium t felicitatē iustis t penā eternā malis t obstinatis nō timētibus deū t bonos p̄sequētib?. ℣ ¶ Ex hoc psalmo intelligunt. viij. ꝯclusiones siue doctrine. ¶ Prima ꝯclusio est q̄ sicut timor dñi est principiū t cā oīm bonarū operationū:ita p oppositū defectus timoris dei:t cōtemptus dei est cā t principiū infidelitatis:t oīs peccati. Probat̄ q; iste iniustus nō timuit deū. Ideo statuit in semet ipo delinquere t peccare ℨ deū t p̄imū. ¶ Secūda ꝯclo q̄ ex contēptu dei deuenit iniustus ad odiū dei t p̄imi:t in ꝓcēptū t odiū legis:intm̄ q̄ nōnulli intelligere nec audire legē dei ne bū agat nec operet. ¶ Tertia cōclo. q̄ ex defectu timoris dei iustus negat diuinā puidētiā circa act? humanos:t exinde p̄cipitat in oē nephas t oīa scelera. ¶ Quarta ꝯclo q̄ puidētia dei q̄ puenit ex mia t bonitate incipiēs a celo descēdit vsq̄ ad nubes t exinde ad montes vsq̄ ad abyssos. Nā ex sua bōitate largitate;mouet celos t facit eos influere sup oēs creaturas:t facit nubes pluere super montes t cāpos ad germinādas plantas:t exinde aque descendunt vsq̄ ad abyssos maris. ¶ Quinta cōclusio q̄ sicut puidentiā dei naturaliter se extendit sup oēs creaturas ita pariter se extendit sup totā ecclesiā. Nam mia dei est in celo iustoꝝ. ſ. in xp̄o t veritas doctrine descendit de xp̄o vsq̄ ad nubes. i. aplos:et ex aplis vsq̄ ad montes. i. martyres t doctores:t ex doctoribus vsq̄ ad abyssos ſ; simplices fideles. Item mia est in celo. i. in xp̄o t veritas in nubibus. i. aplis:t iustitia in montibus idest plati in q̄bus est ecclesiastica potestas t iudicia in abyssō inferni. ¶ Sexta cōclusio q̄ ſ; puidētia dei se extēdat generaliter ad salutem t cōseruationem tēporalē oīm aialiū:q; deus puidet tam iumentis q̄ hoibus de vita temporali:t saluat eos temporaliter puidendo de cibo tēporali:tñ specialiter puidet hoib? de cibo t vita spūali:q; dat gr̄am hoib? ad merendū t fidē ad credendū in p̄sentē lumē ad credendum in futuro. Qz in lumine eius videbimus lumen t potabit nos de torrēte sue vbertatis glorie t fruitiōis. ¶ Septima cōclusio q̄ necessaria est mia t gr̄a dei advitādā infidelitatē t omne peccatum. ¶ Octaua conclusio q̄ superbia est pes t fundamētū oīm vitioꝝ t peccatoꝝ:t sic superbia est pes t pedes peccatoris q̄bus peccato: ambulat t cetera vitia sunt manus quibus operat. Probat̄ q; ibi per superbiaꝝ ceciderūt omnes peccatores a gratia in omnia scelera:nec aliquis superbus potest stare quin cadat in alia peccata.

Aleph. xxxvij. q. j. c. bij ergo.

Oli emulari in malignantibus:neq; zelaueris faciētes iniquitatem. Qm̄ tāq̄ fenū velociter arescent:t quemadmodum olera herbarum cito decident.

¶ Titulus ipsi dauid sine aliqua additiōe. Ex titulo apparet q̄ dauid fecit psalmuꝝ. Unde est aduertendum q̄ multi amici dauid vidētes abner t doeech multos malignos p̄sperari in domo saul t vidētes bonos a malignis deprimi:desperando de diuina puidentia trāsibāt ad partes saulis de relinquētes ipm̄ dō:t sic laudabāt q̄ aūvituperauerant:t ecōuerso:t quasi negātes diuinā puidentiam imitabātur malos t eoꝝ opera. Et ideo dō fecit hunc psalmuꝝ:in quo soluitur eoꝝ mala opinio. Et ideo dicebant aliqui q̄ iste psalmus continuatur cum precedente. Sed hoc non videt verū q; hieronymus t omnes antiqui quotāt hūc psalmum. xxxvj. distinctum a predenti. Item q; dauid complures psalmos fecit de diuina puidentia vt patebit. Et ideo est dicendum q̄ dauid dō fuit p̄sit occasionem condendi hunc psalmum ex causa supradicta:sed adhuc iste psalmus nō caret mysterio t pphetia de xp̄o t ecclesia:q; aliter nō cōputaretur inter sacras scripturas. Sed dicunt hebrei moderni:q̄ etiam iste psalmus est prophetic⁹:q; predicit interitu; ipsius saulis. per hoc q̄ dicit vidi impium superexaltatum. Sed in hoc ipsimet contradicūt sibijpsis:nam dauid erat senex q̄n fecit hunc psalmum. sed pro tunc iam saul perierat:t erat quasi in obliuiōe:hoc q̄ dicit iuniorꝝ

Nota.

Universidad de Deusto
Biblioteca

fui et enim senui. Et ideo est dicendū ꝙ dō ꝑsidēs totū discursū saul' t suoꝝ seḡciū: t absolonis t achitofel :t oim ꝑsecutoꝝ:quō mala morte virā finierūt cū satellitib⁹ suis ꝓpter eoꝝ malicīā t supbiā:t qūo ipse dō fuit sublimatus t exaltatus ꝓpter patiētiā in aduersis:i illo mysterio puidit in duplici ꝙd ꝓphetico ꝑsecutionē xp̄i t excidiū iudeoꝝ t puidit etiā in ꝙd ꝑsecutionē ecclesie :t exitū t exterminiū oim tyrānoꝝ t exaltationē ecclesie t oim sanctoꝝ. Et ꝺō fecit hūc psalmū i quo exhortat oēs iustos ad patiētia i aduersis ne diffidant de diuina puidētia t mia. Et sic iste psalmus est simul ꝓphet̄icus t moralis nā dō p exēpla t ꝓcepta moralia intēdit p̄dicere prophetice futura mysteria de xp̄o t ecclesia: put dictū est in ꝓlogo tractatu. ih. rīa q̄nta doctrina tertia. Et ꝺō primo exponet moral' ad vtilitatē afflictoꝝ. Scōo hoc uiter exponet ꝓphetice de punitiōe iudeoꝝ t ꝑsecutiōe xp̄i t ecclesie ne taceat sacr̄m in hoc psalmo cōtētū. ¶ Quantū ergo ad primā expositiōnē diuidit iste psalm⁹ in septē partes ꝑs septē doctrinas in eo cōtentas. Mā primo dauid exhortat iustos afflictos ad patiēter ꝓferendas ꝑsecutiōes malignoꝝ. Scōo ad ꝓferendas eoꝝ ꝓsperitates. Tertio ad ꝓferendā patienter pauptatē. Quarto exhortat iustos ad elemosynas faciēdas. Quinto ad obseruantiā diuine legis. Sexto ad studium t cōrēplationē legis diuine. Septimo ad seruandā innocētiā t mānetudinē t iusticiā: scōa ibi. Noli emulari in eos: tertia ibi. Odelius est modicū iusto: quarta ibi. Obtumabitur petō: quinta ibi. Declina a malo. sexta ibi. Os iusti medi. septima ibi. Custodi innocētiā. ¶ Quātū ad primā doctrinā est aduerrēdū ꝙ ls aristoteles in fine quarti. ethi eoꝝ. ponat inter morales virtutes indignationē de malor ꝓsperitate maloꝝ: tū hoc intēdit semp cū moderatiōe t medio. s. quantū t quando t vbi opꝫ ꝙ nō excedat modus t mediū virtutis. Ideo dauid nō intēdit in hoc psalmo agere cōtra morales vrtutes: immo cōfirmat eas. Mā multi tpe suo vidētes malos ꝓsperari t bonos deprimi: diffidebant de diuina puidētia t iusticia t imitabant malos: t deficiebāt ab oi moali virtute t lege diuina Hos ergo exhortat t reprēdit t exhortat ad fortitudinē t veritatē. Dicit ergo dō O tu vir afflicte quācūq; pateris iuste ꝑsecutionē a malignis noli emulari in malignātib⁹. Nota ꝙ emulari est equocū: nā idē est qō indignari: inuidere: seq; timari: aut amare. Hic aūt ponit ꝓ indignari. i. noli indignari vlra modū pdendo fidēt desperādo de diuina puidētia t iusticia: videns malignātes extra te psalere t cōtra alios iustos: neq; zelaueris. i. ne defendas factētes iniquitatem sequendo eos zelare idem est quod amare: inuidere: defendere: consortem in amato nō pati. Est nihilominus bonus quidaꝫ zelus quo quis sic intēte aliquē amat ꝙ ab omnibus illum cupiat amari t reuereri: t est mal⁹ zelus quo quis a deo feruide alicui inuidet t eum odit ut optet ab omnibus odiri t contemni: t idem est de emulatione: dicit igitur ne ames nec defendas facientes iniquitatem: quoniam licet ad tempus repugnent et dominentur: tū finaliter eadent t tanq̄ fenum t herba velociter arescent t marcescent t siccabuntur a viriditate ꝓsperitatis t prāsio: t arescent t decident t decorium eadent tanq̄ olera. s. sicut caules t lactucet cetera olera t legumina que licet in vere sint viridia: tū in autūno siccantur t decidunt. Ideo tu noli desperes nec diffidas de diuina prouidentia t iusticia. Sed dicas noli emulari in malignātibus neq; zelaueris faciētes iniquitatē: mala videlicet emulatione seu zelo malo sicut nec fecit moyses qui ꝙꝙ pro idolatria aurei vituli de emulatiōe t zelo successus multos interfecerit: pro eisdē tū pu? deuote rogauerat dicēdo dne obsecro ignosce eis aut dele me de libro in quo me scripsisti: huic sēsui multum alludit littera sequens nam sequitur.

Spera in dño t fac bonitatem: t inhabita terram t pasceris in diuitijs eius.

Delectare in domino: t dabit tibi petitiones cordis tui.

Reuela domino viam tuam et spera in eo et ipse faciet.

Et educet quasi lumen iusticiam tuam: et iudicium tuum tanq̄ meridiem: subditus esto domino t ora eum.

¶ Spera in domino t fac bonitatem cum proximo non offendendo deum t inhabita terraꝫ inter malos eos patiendo et tolerando: t inhabitabis terram viuentium in patria: et pasceris t satiaberis in diuitijs glorie eius in premiū patientie: et dabit tibi dominus petitiones t desiderium cordis tui: reuela ergo domino viam tuā in hac vita non temporalia: sed celestia appetendo: sed spera in eo ponendo tuam spem in celestibus: t ipse faciet quod desideras t educet claraꝫ quasi lumē iusticiā tuaꝫ. Idest pro oibus operibus tuis iustis gloriam dabit t iudicium tuum non erit tenebrosum sicut damnatorum qui iudicantur ad infernū propter mala opera: immo erit clarum: et educet deus ipsum tanq̄ meridiem dando premium in celo: t deus approbabit opera bona que sicut lucent coram hominibus: ita lucebunt coram deo ad premium: quia in luce sunt facta et in gratia: ergo subditus t obediens esto semper domino et legi sue et ora eum: q; non tibi deficiet: quia licet patiaris in hac terra mortalium: tamen ibi in terra viuentium regnabis.

Exhortant iusti ad penitentiā

Beth. xiij. q. v c. immo lans. Bymel De pe. d. ij. c. q̄s aliqui. s. non tibi dico.

Daleth De pe. d. iij. ℔.

Noli emulari in eo qui prosperatur in via sua: in homine faciente iniusticias.

¶ In hac scōa doctrina exhortat iustos ne indignetur ꝺō deū de ꝓsperitate maloꝝ: q; in fine dō deprimit iniustū: t exaltat iustū: hic aut in futuro Dicit ergo. O vir iuste noli emulari et indignari in eo qui ꝓsperat tam in dignitatibus ꝙ in tpalibus: nec in hoc facīte iniusticias: ls dimitte deo iniuriam. Vel exponatur vt supra de mala emulatiōe qua in nullo emulantur etiam occidēdo nec enim finees peremit fornicatoreꝫ cum madianite zelo malo in primum. sed dei zelo qui bonus et sanctus est: t propterea sequitur.

Pe. De pe. d. iij. q̄d ergo.

Nolle ab ira t relinque furorem: noli emulari vt malignetis.

Qm̄ qui malignant exterminabūtur: sustinentes aūt dom̄ ipsi hereditabunt terram.

¶ Qm̄ qui malignātur exterminabunt finaliter ab hoc seculo vitā male finiendo: t a regno celoꝝ ad penā destinando: sustinētes aūt dom̄. i. patientes ipsi hereditabūt terrā viuentiū. Per oppositum petō: malign⁹. nā in breui moriet in corpe t alia: t perdet ista tpalia t futuram gloriā. Jō subdit.

Tau. xxiij. q. j. paratus

Et adhuc pusillum t non erit peccator: t q̄res locum eius t non inuenies.

Mansueti autem hereditabunt terram: t delectabuntur in multitudine pacis.

¶ Et adhuc pusillū t breue tpus est. i. viuet breui tpe petrus: t queres locū. i. psperitatē eius: t non inuenies: q; breuit preteribit. mānsueti aūt hereditabūt terrā viuentiū: q; beati mites: qm̄ ipsi hereditabūt terrā viuentiū. Mat. v. t delectabunt in multitudine t abundantia pacis t quieris perpetue. qm̄ quiescēt iusti ab oi labore: t absterget deus ab eis oēm lachrymā t tū non erit amplius neq; luctus neq; dolor. qm̄ prima abierunt. Apo. xxj.

Saen. j. qō. iiij. c. homi.

Obseruabit peccator iustum t stridebit super eum dentibus suis.

Dominus aūt irridebit eum: qm̄ prospicit q̄ veniat dies eius.

¶ Obseruabit petō. i. ls petō: t malignus obseruet t taliter vexet t affligat iustū: t stridebit dentibus suis. i. cū malicia t prāte fauore suo seuiat. Eum tū deus licet permittat petōrē ad tēpus affligere iustū tū nō sinet peccatorē: imo irridet eū t decipit. eū: q; expectat deus vt veniat dies interitus eius vt puniat eū: q; in hoc decipiunt petōres. Mā videntes ꝙ faciendo malū magis ꝓsperant in hoc mundo: ideo putāt deū non curare de illis inferioribus? nec esse alia vitā post istā t nō cognoscunt qualr deus expectet eos ad penitētiaꝫ t thesaurizant petā vsq; ad diem vltionis. Et sic patꝫ ꝙ fortuna ꝓspera decipit eos. Ideo ait dō ꝙ deus irridet petō: em malignū; expectando vt veniat dies interitus t vltionis eius vt puniat eum Qm̄ deus neminē irridet nec decipit: q; ipse petō: seipsum decipit: sed dō ostēdet eū esse deceptum t irrisum in die interitus t vltionis eius.

Weth. ij. q. iij. c. qui re sistit.

Gladium euaginauerunt peccatores: intēderunt arcum suum.

Ut deripiant pauperem t inopem: vt trucident rectos corde.

Gladius eorum intret in corda ipsorum t arcus eorum confringatur.

¶ Gladiū euaginauerūt. i. licet petōres malignī aliqñ euaginauerint gladiū. i. prātē suā t intēdat arcū sue malicie vt decipiant pauperem in bonis tēporalibus: t inopē in amicis: t deserrum in fauoribus: t simplicem sine malicia trucident simplices t iustos rectos corde: tū gladius ipsorum malignorum intret: id est intrabit in corda eorum qui si dicat. sicut crudeliter vexarunt t affixerunt iustos: ita crudeliter punient et eadem mensura: q̄ mensi fuerint iustis: eadē metiet eis: t eodem gladio crudelitatis t tormētoꝝ quo peusserūt iustos eodem gladio peribunt. Math. vij. Et sic arcus t fortitudo t potentia eorum confringetur t peribit t finietur t auferet ab eis: vt ptꝫ de pharaone t domiciano t nerone attila: t totila cuius arcum vidit frangi beatus benedictus. Et sic patet ꝙ finis malorum est infelicitas.

Zeth. xij. q̄. j. clericus

Melius est modicum iusto super diuitias peccatorum multas.

¶ In hac tertia doctrina exhortat iustū ne ōsperet in paupertate nec appetat superfluitatem pecuniarum t bonoꝝ tēporaliū. Dr natura paucis cōtenta est: ſz ꝓferat patiēter pauptatē. B. Mā vt plurimū abundantia bonoꝝ tpaliū est occasio mali in pauis hominib⁹ vt magis possint exercere malicia suā: vt patet in superbis t luxuriosis :t licet bona tēporalia sint bona bonis t mala malis tamē vt plurimū nocēt ꝓpter malum vsum t peruertunt hoiem. Et sic quibusdam est melius ipsa non habere nisi solū ad victum necessarium. t sic paupertas est ad salutē iustoruꝫ: t diuitie sunt ad dānationē praua. Et sic pauper ls in hac vita patiatur penuriā: tū in patria satiabit. Per oppositū aūt diues malus qui habundat: t in alia vita esuriet: vt patet de lazaro paupere t diuite epulone. Luce. xvj. Dicit ergo nemo desperet ꝙꝺ pauperratē: licet videat prauos bonis temporalibus abundare. Mam melius t tutius t salubrius ē modicum iusto: super multas diuitias peccatoꝝ: id est magis prodest iusto pauptas: ꝙ peccatori multitudo diuitiarum.

j. qō. iiij. c. homi.

Quoniā brachia peccatorum cōterentur: confirmat aūt iustos dominus.

¶ Qm̄ brachia. i. diuitie t fauores tēporales que sunt brachia t vires in quib⁹ petōres cōfidebāt cōterent t peribūt p mortē tēporalē aut quouis alio infortunio: vt ptꝫ de Creso rege lidoꝝ t de sardanapalo: t dario regib⁹ assiriorū t persaruꝫ quibus in vita fuit ablata t contrita potestas. Ds dominus cōfirmat iustos in illa felicitate quoꝝ potestas t felitas nō auferent t gaudiū nemo tollet ab eis. Mā paupertas vertetur in eternas diuitias t tristicia eoꝝ vertet in gaudiū: t gaudiū eoꝝ nemo tollet ab eis. Jo. xvj. Ex quo patet ꝙ diuitie huius mundi sunt transitorie. diuitie autem spirituales sunt firme t secure t eterne t sufficientes quia satiant habentem. psalmo. xvj. satiabor cum apparuerit gloria tua. Et in illis diuitijs confirmabit dominus iustos in premium t meritum laborum t persecutionum quas passi sunt a peccatoribus t malignis cum patientia t mansuetudine t mundicia cordis.

Joth. De pe. di. v. c. ie iunii. j. q. ij. c. sa cerdos.

Novit dominus dies immaculatorū: t hereditas eorum in eternum erit.

Non confundētur in tēpore malo: t in diebus famis saturabuntur: quia peccatores peribunt.

¶ Plouit dñs dies ⁊ vitā īmaculatam iustoꝝ.⁊ iō hereditas eoꝝ erit in eternū:q; cōtempserūt transitoria ⁊ terrena.⁊ elegerūt celestia ⁊ eterna. Ideo bñ merito in modico stabunt iusti i magna constantia contra eos qui se angustiauerunt.⁊ in die famis.i.in tempore quo peccatores esurient i inferno.iusti vero saturabuntur in gloria quia tñc peccatores peribunt ex fame ⁊ defectu refrigerij glorie.Unde patet q̄ prosperitas malorum ē deceptoria ⁊ brevis.

Caph. j.q.iiij.c. pomint.

Inimici vero domini mox vt honorificati fuerint ⁊ exaltati:deficiētes quemadmodū fumus deficient

¶ Inimici dñi ⁊ illico vt fuerint honorificati ⁊ exaltati ad dignitates ⁊ prātes deficientes deficiēt ⁊ cadent.Et patet de Alexandro cuius regnū vix durauit annis.xij.Et de cesare qui vix imperauit vj.ānis.Et de falaret dyonisio tyranno.Ergo est melius modicū iusto super diuitias pcōrū mltas

j. q. j. nō ē.⁊.xiiij. q.v.p totum.

Mutuabitur peccator ⁊ non soluet iustus autem miseretur ⁊ tribuet.

B ¶ In hac quarta doctrīa exhortat iustos ad elemosynas faciendas:vt pro bonis tēporalibus ⁊ transitorijs recipiant bona celestia.Illaꝝ elemosyna nō est nisi quedā mutuatio ⁊ cambium:q; damus terrena paruī pretij:⁊ recipimus beatitudinē celestem que est pcij infiniti:⁊ sic iustus dando terrena:recepit celestia.Per oppositū pcōr retinēdo ⁊ amando terrena tēporalia non dando pauperib?:recipit penā eternā ppter ingratitudines. Illā nos oēs ista tēporalia a deo mutuo accepim? vt pauperibus reddamus. Unde bona tēporalia sunt tertiū talentū quod deus hominib? ad negociandū mutuo reliquit advsuram.i.vt viuant ō bonis temporalib?.sed soluant deo vsurā.i.q̄ subueniant pauperib? xp̄i Matb.xxv.Et iō auarus abscondit talentum in terra:cū nō vult dare elemosynā pauperibus:q; nō soluit vsurā de bonis que mutuo a deo accepit ⁊ ideo auferetur ab eo p̄miū illius talenti:⁊ dabitur iusto:vt p̄z Mat. xxv.ex quo patet q̄ cuꝝ facimus elemosynā:nihil damus de nostro:sed soluimus vsuram ⁊ retribuimus qō mutuo accepimus.Et auarus nō soluit:immo furto retinet qō mutuo accepit:cum negat subuenire pauperibus qui sunt heredes xp̄i ad vsuras .id est elemosynas exigendas.Unde x̄ps in die iudicij dicet.Esurivi ⁊ non dedistis mihi manducare. Quod vni ex minimis istis fecistis mihi fecistis.Matb.xxv.Ideo dicit dauid:mutuabit peccator.i.mutuo a deo accipiet bona temporalia: ⁊ non soluet vsuram pauperibus elemosynas negando:pro quibus deus iusti bona temporalia mutuauit.Justus autem miseretur pauperibus ⁊ retribuet que mutuo accepit : largiendo elemosynam. Et sic satisfaciet debitum .quia elemosynas pauperibus dare nihil aliud est nisi debitum soluere:⁊ cum iustus dat elemosynam: miseretur dando pauperi:sed retribuit deo quod mutuo accepit.Ideo sequitur.

Lamech

Quia benedicentes ei hereditabunt terrā maledicentes autem disperibunt.

xxiij.q8. iij.c.nemo.

Apud dominum gressus hominis dirigetur:⁊ viam eius volet.

Dem. lxxxvi. di. ffirmum.

Cum ceciderit non collidetur:q; dominus supponit manum suam.

¶ Benedicentes deo.i.gr̄as agentes.i.iusti . q; sunt deo grati in dandis elemosynis hereditabūt terram.maledicentes autem.s.peccatores ingrati disperibunt.i.vbicunq; peribunt.s.hīer in inferno Justi aūt.per oppositū.nam hic ⁊ in futuro p̄mia buntur.vnde gressus hominis iusti ⁊ via ⁊ operatio dirigetur in bonum finem per gratiam.⁊ deus volet viam ei?.i.acceptabit elemosynas ⁊ operationes eius ad vitā eternā.Et etiam tutabit viaꝝ eius ne cadat per impatientiam in blasphemiam ⁊ peccatū dum affligitur a malignis.Et si forsan ceciderit iustus in aliquod peccatum. tamen non collidetur.i.obstinabitur in illo. Quia ex merito elemosynarum dominus supponit manum ⁊ illuminat eum:vt surgat a peccato : quia elemosyne releuant hominem vt plurimū a peccato.Item licet iustus ceciderit ictus ⁊ afflictus a malignis tamen deus non permittit etiam temporaliter perire:immo manum supponit sui auxilij:⁊ releuat eū eruendo de manu impiorum sicut pluries releuauit athanasium ⁊ ambrosium de persecutione arrianorum.Et etiam si iustus ceciderit per mortē tēporalem tñ dñs supponit manum releuando eū per gloriam in celo.Et etiam si iustus ceciderit p paupertatem.tamen dñs releuat eum quidendo sibi de victu:q; beati misericordes :quoniā miam cōsequentur.hic ⁊ in futuro. Quia elemosyne nō solū valent ad augmentū glorie:sed q̄cq; etiā ad augmentum sibi necessarij.Ideo sequitur.

Mum. j.q.ij.ca. sacerdos

Junior fui etenī senui ⁊ nō vidi iustum derelictum:nec semen eius querens panem.

¶ Ego dauid fui puer:⁊ postea senui:ꝛ nunquā vidi iustum ⁊ misericordem totaliter derelictum nec semen eius querens panem mendicando:⁊ licet hic patiantur penuriam bonorum temporaliū tamen in futuro saturabuntur.⁊ sic hic vel ibi habent premiū.Ex hoc p̄z q̄ dauid fecit hunc p̄salmum in senectute.Et sequitur.

Samech.

Tota die miseretur ⁊ commodat:⁊ semen illius in benedictione erit.

¶ Justus tota die vite sue dādo elemosynas:miserē pauperib?⁊ cōmodat:q; dādo tpalia recipit spīalia eterna.⁊ ideo semē ⁊ ples eius erit in benedictiōe ⁊ abundantia bonoꝝ etiam tēporalium quia q̄cq; dñs non solū retribuit spiritualia pro elemosynis:sed etiam temporalia. Et etiam per ly semen eius intelliguntur opera bona que dicuntur semina nostra. p̄me ad Eor.ix.c.Quia seminamus spiritualia:vt colligamus tēporalia :⁊ econuerso.quia dare elemosynam nihil aliud est nisi seminare temporalia:⁊ colligere ⁊ metere spiritualia. Et ¶ Ex quo patet q̄ diuitie auaroum ⁊ peccatoꝝ sunt inutiles ⁊ sine fructu.diuitie vo iustoꝝ sunt fructuose:vt p̄z in littera hac.Item sex fructus facit elemosyna.Primo quia dat heredi

tatem in celo.Secundo dirigit vitam hois in bonum ne cadat.Tertio si ceciderit reducit in gr̄am Quarto q; non deserit hominē in tribulationib? tēporalibus:immo liberat .Quinto quia auget bona temporalia et liberat a paupertate vt pluri mū.Sexto q; etiā p̄sint filijs tpaliter elemosyne patris.Nam septuplū augētur bona tpalia propter spīalia:⁊ non solum hic sed in futuro nā qui seminat in benedictionibus:de benedictionibus ⁊ metet fructum in vitam eternā.ij.ad Eor.ix.

de pe.d. j.qs alij quando

Declina a malo ⁊ fac bonum:⁊ inhabita in seculum seculi.

¶ In hac quinta doctrina exhortatur oēs ad obseruādū legē diuinā ⁊ p̄cepta tam affirmatiua q̄ negatiua:que quidem lex nil aliud docet nisi declinare a malo ⁊ facere omne bonum:q; p̄hibet omne vitiū:⁊ iubet omnē virtutē.Dicit ergo declina a malo imperādo oīa p̄cepta negativa:⁊ fac bonū implēdo affirmatiua ⁊ inhabita.i.inhabitabis in seculū seculi in terra viuentiū supple.

vj.q.j. si ola.

Quia dñs amat iudiciū:⁊ nō derelinquet sc̄ōs suos:in eternum cōseruabūtur.

¶ Dominus amat iudiciū:sez iustum q; nullum bonum irremuneratum:⁊ amat sanctos suos qui iuste vixerunt.Ideo in eternum conseruabuntur ipsi sancti non derelicti sine premio.

Lyn. supra.xx xiij.c.

Injusti punīctur:⁊ semē impiorū peribit. Justi aūt hereditabūt terram : ⁊ inhabitabunt in seculum seculi super eam.

¶ Iniusti punientur ⁊ semen.i.generatio impiorum peribit:punītur equidez si sunt imitatores parentum iusti autem hereditabunt terram ihaz per gratiam:⁊ futuram per gloriā:⁊ inhabitabūt in seculum seculi super eam fruentes illo bono eterno.

j.q.j. sanctos.

Os iusti meditabitur sapiētiam:⁊ lingua eius loquetur iudicium.

B ¶ In hac sexta doctrina exhortat omnes ad fugē studium ⁊ contēplationē legis diuine.Nam q̄occupantur circa studiū sacre scripture : primo declinant a malo dum sunt in illa meditatione:q; anima satiata in illo cibo spirituali:contēnit ista tēporalia.Secundo abhorret peccatum:ppter penas que leguntur in lege ⁊ punitiones malorū ⁊ sic iustus vitat omne peccatū.Tertio cupit agere omne bonum:cum legit beneficia collata sanctis viris ⁊ vniuersaliter odit peccatum et amat virtutes inquantum legendo magis cognoscit: Ideo dicit Os iusti meditabitur sapiētiam:id est intellectus ⁊ memoria hominis que dicitur os anime meditabitur ⁊ contēplabitur sapientiam dei:que maxime in lege domini memoratur. Prē os iusti meditabitur.id est loquetur sapientiam legis quam meditatur intus.Et est figura.Ideo sequitur ⁊ lingua eius loquetur iudicium id est quod iustum est.Et sic non peccabit per linguaz .Et similiter lex dei erit semper in corde ⁊ voluntate ipsius iusti cum proposito adimplendi:et sic gressus.i.opera eius non supplantabuntur de bono ad malum:nec dependentur.i.via ⁊ propositum eius non frustrabitur nec deficietur. Item sicut os meditatur iusticiā:ita lingua loquitur iudiciū:quia lingua loquitur ad extra :qō intus cōcipit ūtus intelligentia spirituali ⁊ loquitur qō iudicat ⁊ sentit de lege.Ideo sequitur. Zadik.

Lex dei eius in corde ipsius:⁊ non supplātabuntur gressus eius.

¶ Lex dei in corde ⁊ ppositō ⁊ voce ipsius ad obseruandū:⁊ sic nō supplantabitur gressus eius.i. vt non transgrediantur p̄cepta legis operando Nam iste est fructus sacre scripture: vt diligam? deum ⁊ proximum:⁊ declinemus a malo : ⁊ faciamus bonum:⁊ sic gressus iusti nunq̄ supplantabūtur ad male agendū:nec mouebunt a via iusticie. xxiij.q. iij.nō i p̄petuū. ⁊ de regu. iur.c. iij. lib.vj.

Considerat peccator iustū:⁊ querit mortificare eum.

Dñs aūt nō derelinquet eū in manib? eius nec damnabit eum cuz iudicabitur illi.

¶ Oppositum huius est studium peccatoris:qui nō dat operā legi.Nam semper cogitat ⁊ considerat mortificare ⁊ extinguere iustū.Sed tñ dñs nō relinquet eum in manibus suis:nec permittet vt totaliter extinguat cum licet ad tēp? affligat nec peccator damnabit eum cum iudicabitur illi.i. ab illo.Nota q̄ li iudicabitur potest esse impersonalis:sic potest cē duplex sensus.Primo modo sic peccator non damnabit nec poterit damnare iustum in die iudicij:cum iudicabitur.i.fiet illi iudicium in nouissimo die.Secundo sic:ꝛ peccator cogitet ⁊ conet mortificare iustum tñ deus non damnabit eum in nouissimo die cum iudicabitur ⁊ fiet iudicium illi peccatori quasi dicat q̄ deus non dānabit iustum :sed peccatorem:in iudicio:qō p̄z de tyrannis.qui ꝛ vexauerunt martyres quo ad corpus tñ nō potuerunt aiam extinguere:nec damnare tñ ipsi damnabuntur;in iudicio.

Ruph. xxiij.q.j. circa mediū. ¶.j.

Expecta dominum ⁊ custodi viam eius :⁊ exaltabit te vt hereditate capias terram cū perierint peccatores videbis.

¶ Hic exhortatur iustos ad p̄iam in aduersis.⁊ dicit.Expecta dñm q: impij non abibunt sine pena ⁊ custodi viam ei?:sicut dominus precepit in lege:vt capias terram viuentium hereditate:id est p̄ hereditate siue ad hereditatē ⁊ premium quam impij consequi non potuerūt.Nam tu videbis cū perierint peccatores.i.videbis eos perire ad penam eternam destinari in die iudicij.Et iā videbis eos quandoq; temporaliter perire.Nam.

De' pe. dist. ij.c. quāquā. Et.c.qd ꝑ turbamur.

Vidi impium superexaltatum:⁊ elevatum sicut cedros libani.

Et transiui ⁊ ecce non erat:quesiui euz ⁊ nō est inuentus locus eius.

¶ Egovidi impium saul cum suis sequacib? magnis:superexaltatum ⁊ in dignitate regali constitutum ⁊ elevatum in superbia ⁊ prosperitate sicut cedros libani que sunt arbores altissime ⁊ in monte altissimo:⁊ postea trāsiui per domum suaz ⁊ non inueni:nec erat ibi:⁊ quesiui locum eius ⁊ dignitatem : ⁊ inueni ; nec est inuentus locus ⁊

Universidad de Deusto
Biblioteca

dignitas eius realis:q; perierat cum suis in mō te gelboe:vt p5.ħ.Regum primo. Et ita est dicē dum de Pharaone t nabuchodonosor t senache rib t de omnibus qui vexarunt populum dei.

Schin. xxiij. q.i paratus

Custodi innocentiam t vide equitatez qñ sunt reliquie homini pacifico.

¶In hac septima vel octaua doctrina exhortat iustos ad innocētiā nevelint reddere malū p malo:sed orare p psequētibus nec nocere alicui: sed omnibus prodesse:q; deus est vltor impioz. Dicit ergo tu iuste custodi innocentiā nemini nocendo t vide t sequere equitatē t iusticiā:q; innocentia t iusticia sunt reliquie debite homini pacifico t simplici corde vt mereatur premium in celo.

xxiij.q.v §.vlti.

Iniusti aūt disperibunt :simul reliquie impiorum interibunt.

¶Iniusti disperibūt.i. vndiq; t vbiq; peribunt hic t in futuro:t reliq;:idest corpa impioz simul interibunt cū aīa:t sic peribunt in corpore t aīa. Et etiam reliquie:idest filij impiorum simul peribunt temporaliter cum patribus : vt p5 de sodomitis t iudeis:t etiā filij peribunt quo ad aīam si fuerint sceleris parentum imitatores.

Thau. xxiij.q vj si res. et c.hi qui.

Salus autem iustorum a dño:t protector eorum in tempore tribulationis.

Et adiuuabit eos dñs t liberabit eos eru et eos a peccatoribus : t saluabit eos quia sperauerunt in eo.

¶Salus autem iustorum t liberatio redemptio erit a domino:quia erit protector eorum in tēpore tribulationis:t adiuuabit eos:per gratiam vt patienter tolerent persecutiones et cruet eos a peccatoribus ne totaliter extinguāt eos : t finaliter saluabit eos felicitatem eternam conferendo eo q sperauerunt in eo omni spe t felicitate mūdana postposita. ¶Sed licet totus iste psalm? fuerit moraliter ,expositus de dauid:et p quocū q; iusto afflicco q p malignos? tū dō nō fuit min? pphēta in hoc psalmo q in alijs. Nam per suam persecutionem preuidit persecutionem christi et ecclesie vt dictum est. Nā sicut saul persecut? est dauid iniuste retribuendo mala pro bonis ex inuidia:ita populus iudeorum qui tot bona recepe rat a christo : ex inuidia t malicia persequebatur christum vsq; ad mortem cum falsis testibus. Et sic tyranni persecuti sunt ecclesiam . Et sic iusto dei iudicio saul cum omnibus suis interijt in mō te gelboe:q; seipsum interfecit:ita pariter illa ciuitas fuit euersa et incensa et maior pars populi trucidata:et perdiderunt regnū t sacerdotium sicut saul? domus sua perdidit regnum. Eodē modo accidit neronit domitiano qui seipsos interfecerūt .Et ideo dauid fecit hunc psalmum predicendo prophetice,excidium iudeorum t tyrannorum persequentium ecclesiam. Et potest exponi prophetice de eis totus iste psalmus. Unde dicit dauid et cetus apostoloum. O ecclesia christi noli emulari nec indignari in malignantibus iudeis nec tyrannis neq; zelaueris:facientes iniquitatē

Nam licet iudei interfecerint christum t tyranni persequantur ecclesiam:tamen vterq; tanq; fenū velociter t in breui arescent:t cito decident a dignitatibus et sedibus. Spera ergo in domino.

Nam adhuc pusillum t nō erit:quia post quadraginta annos subuertetur hierusalem: t postea peribunt etiam tyranni persecutores ecclesie. Et p singulos versus poterit cognoscere fidelis lector presuppositis principijs sacre scripture t exponere totum psalmum de liberatiōe christi t ecclesie t exaltatione eiusdem propter innocentiam t patientiam:t de excidio t exterminio iudeorum propter mortem christi:t de misero exitu tyrannorū ecclesiam persequentium:t de exaltatione etiam ecclesie:de saluatione iustorum hic per gratiam t in futuro per gloriam. Nam ad istum sensum cantat ecclesia istum psalmum:q; omnia contenta in hoc psalmo impleta sunt litteraliter in christo et ecclesia t synagoga t cetu tyrannorum.

Domine ne in furore tuo arguas me:neq; in ira tua corripias me.

j.q.iij.t homini. Supra. fj.a.

¶Titulus psalmi dō ad recordandum ex titulo appareat q dō fecit hunc psalmum. Sed de materia disceptant.hebrei. Nā quidam dicūt q dauid fecit hūc psalmū recordatus adulterium quod cōmiserat de bethsabee . cathi aūt dicit q dauid in hoc psalmo introducit adam barison:idest primū hoiem q̄ enumerat oēs mirias suas q̄ sibi ex illo petō puenerūt. Sed vtriq; istoz dicūt verū in parte:sed q; deficiebat eis lumen fidei:ideo nō potuerūt peruenire ad totā p fectionē veritatis. Ideo est aduertendum q ipse dauid in illa persecutione filij sui absalon: recordatus fuit q illā persecutionē patiebatur ppter adulteriū bethsabee:sicut prediperat sibi nathan s̄z q filius surgeret de domo sua contra eū t doret cuz vxoribus suis:vt patet.ij.Regū.xij. Et ideo tunc recognoscens hec sibi euenisse ex petō carnis t ex corruptiōe cōcupiscentie quā oēs trahimus ex adā:tūc incepit detestari vitiū t corruptionē carnis t fomitē cōcupiscentie in seipso retorquēdo petū in ipsius adā: q̄ trāstulit hoc vitiū in posteros per libidinosam gnationē. Sed post q fuit dō liberatus a persecutiōe filij absalon:eo q patiēter tulerat persecutionē t frequenter meditarek in sup:adictovitio carnis cōtracto ex adā fuit sibi reuelatum a spū sancto qualiter xp̄s nos debebat liberare a culpa predicti peccati p passionē suā ecclesiastica sacramēta.sicut impletū fuit in baptismo in quo delek nobis originale petū t etiā mortale si inest. Et ls nō tollat cōcupiscentiā carnis vt nō sit:tñ tollit eā vt nō impurek vt ait. Augustin? libro de nuptijs:t tū totalr tollek concupiscētia t eius corruptio eū penalitatib? in gnali resurrectiōe. Hoc ergo preuideus dauid in spū introducit adā loquētē in hoc psalmo q̄ deflet casum t culpā suā:t miserias t penalitates in quas incidit ppter peccatū inobedientie:a quibus omnibus petit per xp̄m liberari in suo aduentu. ¶

Adam.i. dō, vel duplex.

Domine ne

¶Sed ad maiorē intelligentiā est vlteri? notādū q̄m apl̄m.j.ad Cor.xv.q adam idez est q homo. Nam quē nos hoiem vocamus hebrei appellant adam. Et sic reperitur duplex adam. Vnus dicit primus adam qui est principium carnis t oīs peccati.in quo omnes peccauimus:q; transtulit peccatum suum t oēs penalitates p gnationē libidinosam in oēs posteros. Et iste fuit forma futuri t secūdi adā.s.xp̄i. Sc̄os adā fuit xp̄s qui fuit figuratus per oppositū in illo primo. Nā sicut ille p inobedientiā fuit expulsus a paradiso:t incidit in oēm miseriam:t fuit principiū oīs peccati transferendo in oēs posteros per libidinosam gnationē:ita xp̄s per oppositū.s.per obedientiā fuit principiū omnis gr̄e quā gratiam trāstulit in oēs fideles t membra sua per generationem spiritualē s.per baptismū.t liberauit a predicta captiuitate t miseria .t reduxit nos in felicitatem amissam in adam. Primus ergo adam dicitur homo vetus: quia oēs in peccato inuetcrauit. Secūdus dr adā nouus.q; omnes nos renouauit. Primus dicitur adam de terra terrenus. Secundus dicitur de celo celestis. Omnes ergo fideles qui fuerunt inter primū adam t sc̄m habēt duplicem respectū: q; participant vtrunq; adam. Nam a primo adā trahimus peccatum t fomitem cum omnibus penalitatibus. A sc̄o vero.s.a xp̄o trahimus oēm gratiam.per quā absoluimur ab omni culpa contracta in adam t perpetrata occasione illius. Mayor dictū est septus concupiscentia t fomes carnis p cōtractum causat culpam originalem in aīa t p cōsensum causat peccatū mortale in voluptate. a q̄bus nō absoluimur nec liberamur nisi per gr̄am xp̄i. Et sic oēs portamus duplicē imaginē in carne.s.imaginē primi adam que est concupiscentia t fomes cū penalitatib? t in aīa culpā: sed remota culpa anime portamus imaginē xp̄i:t characterē baptismi t cōfirmationis. Et ideo per carnē oēs dicimur filij adā t facimus vnum corpus cum eo? simus eius membra. Primo ergo adā cuz oībus suis posteris put h5 fidē xp̄i:dicuntur vnus adam mysticus t vnū corpus xp̄i in suo capite adam secūdo liberatū t redēptū. Et iste adam peregrinatur exul per hunc mundū vsq; ad iudicū. Nā primo peregrinatus est vsq; ad xp̄m in quo fuit saluatus.nūc aūt adhuc peregrinat vsq; ad sc̄m aduentū:in quo sperat glorificari. Nā pāo expectabat xp̄m vt redimeret:sed nūc iā redēptus expectat vm aduentū vt totaliter liberek a penalitatibus corporalib?:sed primus orat t petit gr̄am vt p seruek ne incidat in petū:t surgat a peccatis q̄ cōmisit. Et iste homo sortitur multa nōia p̄m diuersos respectus. Nāvt est congregatio fidelū dicitur ecclesia xp̄i siue ciuitas dei:sed vt videt deum per fidem:dicit israel:t vt surripuit benedictionē a synagoga dr Jacob:sed vt fuit vulnerat? in adam t peccauit in eo dicit adā sanctus. Et est ille homo qui descendens ab hierusalem in hiericho incidit in latrones. Luc.x. Iste ergo adam vulnerat? t sauciatus introducitur in hoc psalmo deflens casum suum t miserias t corruptionem carnis quaz incurrit in adam t petit liberari per christum. Et sic patet q dauid fecit hunc psalmum in persona totius corporis mystici prout traxit corruptionez t miseriam ab adam:quas miserias dauid expert? est in ipso. Et sic cantat ecclesia hunc psalmum in persona corporis mystici siue membrorum xp̄i. iō apponitur in titulo psalmus dauid ad recordandū

Miserie deflēde.

Quia in hoc psalmo iste adam mysticus recordat t memorat omnes miserias quas contraxit ex illo petō. Duo ergo facit. Nam primo recordatur t memorat t deflet miserias t penas intrinsecas corporis t anime in quas incidit. Secundo penas extrinsecas:s̄z persecutiones t afflictiones ab extraneis inimicis.ibi amici mei t proximi .Quantum ad primum dictum est psalmo.vj.q per ira? intelligit diem mortis.t per furorem die iudicij. Et iō iste adam mysticus petit liberari a peccato per christum anteq; veniat dies obitus sui ne moriak impenitēs t in ira dei: petit liberari ante diem iudicij ne in furore ad eternam penam condemnek. Dicit ergo. O domine iesu xp̄e veni ad liberandum me per mortem t passionem:t per gratiaz n̄e moriar sine gratia t penitentia.t ne arguas me in furore tuo i die iudicij.ne corripias me in ira tua in die obitus mei. Nam qui moritur in peccato moritur in ira dei.t sic veni ad liberandum me anteq; peream.

Quoniam sagitte tue infixe sunt mihi t cō firmasti super me manum tuam.

De pe. di.v.§.j. circa pn cipium .

¶Quoniam sagitte tue siue.s.corruptio carnis t fomitis t penalitates infixe sunt mihi:postq; peccaui.t tu confirmasti manū sententie tue super me: qñ fui expoliatus t sanciatus .t diristi maledicta terra in opere tuo. Et ideo.

xxxij.q.j. si concupiscentia .

Non est sanitas in carne mea a facie ire tue non est pax ossibus meis a facie peccatorum meorum.

¶Non est nec mansit sanitas in carne mea : qñ ex quo me proiecisti a facie ire t sue. nō ē nec remansit pax in ossibus t viscerib? meis a facie t culpa petōz meorū.per faciē eius noticia designatur.i.q noticia publica petōz meorū.q; in corpore t aīa fui vulneratus t sauciatus. Vndeante casuz eū eram in statu innocentie erā in summa libertate q; caro obediebat t libere cōformabak rationi absq; cōtradictiōe.sed illico post peccatū taliter fuit caro? sensualitas corrupta q illico insurrexit aduersus aīam t spūm vehemēti rebellione. Et sicut nō est sanitas in carne mea.nec pax in ossibus meis:sed ꝯtinua t grauis pugna carnis aduersus spūm t rōnē:t hāc penā incurrimus ppter suaz ire tue. Et nota q illa sinia dr tota cū ira aut furore. Nō q in deo sit formalr ira aut furor:sed effectiue recipit in nobis talis sinia ad modum ire t furoris vt dictū est psalmo.vj. Nam quelibet humana sententia capitalis exercetur quasi cum ira t furore:tamen intantum dicitur fieri cum ira inquātum reus iudicatur ad mortem tanq; inimicus regis siue reipublice. Sed executio sententie dicitur fieri,cum furore:quia siue misericordia corripitur siue rapitur reus per carnificem t punitur t interficitur:ita ppter factum est vt adam : nam

Universidad de Deusto
Biblioteca

primo deus iudicauit ipsum ad duplicem mortem
t ad exilium. Secūdo precepit angelis t cum furo
re exequerentur sniam datam: cū dixit. ejcite fo
ras ne forte cōmedat de ligno vite: t viuat in eter
nū. sic raptus t coreptus fuit adam cum furore :
t ejectus de paradiso in exilium. f. in hanc vallem
lachrymarū: t pro tunc iā corporaliter incepit mo
ri: vt ait Aug. i. tendere ad mortē per successiones
dierum. quicquid enī retro est mors ts vt ait Se
neca ad lucillū. Mā licet mors sit segnis tñ ad ip
sam properam ipsi vt ait seneca in hercule furente.
Jdeo dicit adā. O dñe ne arguas me i furore tuo
ne arguas me. i. non velis me punire in eternum
sm sniam datā in furore tuo: sed reduc me i grām
tuā. neq; corripias me in ira tua. i. non in eternum
maneas in illa snia t executione: q̄ cum trat furo
re me a facie tua ejecisti: t ad mortē corporis t aie
destinasti: sed veni in carnē: t libera me t redde mi
hi felicitatem t hereditatem amissam.

vij. dist. c. apostolus.

Quoniam iniquitates mee supergresse sūt caput meum : t sicut onus graue grauate sunt super me.

De pe. dis. ij. c. totam. Et dist. iij. ℣. ij.

Putruerunt t corrupte sūt cicatrices mee a facie insipientie mee.

¶ Non est sanitas in carne mea nec pax in ossib⁹ meis: post q̄ ejectus sum a facie tua: quoniam in
quitates mee supergresse sunt caput meū. i. aiam t rōnem meā obscurarunt t peruerterunt. Ram
ratio que dicitur caput totius hois superatur t
trahitur a carne. Et sic peruersā in iudicando di
cit malum bonū t bonum malū. t iste, iniquitates
grauate sunt super me sicut onus graue. Nam si
cut iumentum grauatum magno onere vel pōde
re excedente non pōt libere ambulare: ita homo
oneratus onere fomitis t concupiscentie t corru
ptionis carnis t penalitatum non potest moueri
ad bonum agendum: nec potest vitare casum sed
frequenter cadit t leditur t paruis lapidibus pec
cati scandalizatur t labitur. Et totum hoc trahi
mus a primo adam ex illo pctō. t illud onus trahi
mus a conceptione libidinosa t natiuitate. Et ls
anima sanetur per grās xpi a vulneribus sagittar⁹
infixarum per baptismū t penitentiā: aut circūcisio
nem t sacrificia ante xpi aduentū: tñ q: manet vi
cium in carne. Jdeo ex tali vicio t corruptione t
fragilitate frequenter cado in peccatum. t sic cor
rupte sunt cicatrices mee t putrefacte sunt a fa
cie insipientie mee: quia omne peccatum procedit
ex insipientia: inquātū ratio iudicat malū bonum
t econtra. non resistit sensualitati t carni. t sic om
nis pctō: ō: insipiens t ignorans. Et sic.

xliij. dist. c. j. ℣. gibbosus.

Miser factus sum t curuatus sum vsq; in finē: tota die cōtristatus ingrediebar.

¶ Miser factus sum: q: seruꝰ t captiū⁹ peccati:
q: non est maior miseria q̄ peccato seruire. Jdeo
sequit t curuatus t contristatus tota die ingredie
bar. nam sicut bestia vel homo excessiue oneratus
pondere corporali ex nimio excessu incedit tristis
t curuatus non libere valens ambulare: ita pecca
tor oneratus peccatis est curuatus t obliquus in
alia t rōne t cōscientia nō valens resistere futuris
pctīs: nec surgere nisi per grām xpi releuet t eri
gat t rectificet a curuitate rōnis t cōscientie t in
tali statu nec pōt letari nec gaudere: sed tristis t
curuus incedere timendo futuras penas ppr pec
cata t conqueritur specialiter de corruptione t vi
cio carnis dicens.

vj. q. j. c. j.

Quoniam lumbi mei impleti sunt illusiōibus. t non est sanitas in cane mea.

¶ Lumbi mei impleti sunt illusionibus. i. tenta
tionib⁹ carnalib⁹: q: luxuria est in lūbis: vt dñs de
dyabolo ad Job loquit dicens. Virtus eius in lum
bis eius t fortitudo illius in umbiculo ventris eius

Corporis coruptio.

¶ Ad cuius intelligētiā est notandū: q̄ licz deus cre
auerit aiam liberā t corp⁹ tñ posset pctīs aliqua pu
corporis māsit aliquo mō dyabolo subiecta iqua
tū sibi aliqñ a deo pmittit: vt ps Job. j. Quia dya
bolus nunquā potuit supra corpus Job vsq; quo
fuit sibi a deo permissum. Sed habebat dyabol⁹
potestatē specialē supra aliquā partē corporalem
hois. f. supra partes pudendas: hoc est supra geni
talia tam viri q̄ mulieris: nō q̄ dyabol⁹ posset eos
cogere ad coitū sed q̄ pōt alicere t tētare. t ille p
tes magis sunt pne ad obediēdū dyabolo t fragi
les ad resistēdū tentationib⁹ q̄ cetere partes cor
poris t hoc puenit ex peccato t inobedientia pri
mi parētis. Et ideo dyabolus sepius t multifa
rie obicit homini obiectū ad luxuriandū non so
lum in presentia mulierū: sed etiā in absentia. Et
non solum in vigilia: sed etiā in somno t somnijs.
Et sic continue ducit illusiones hominibus. t iō
pctīm luxurie ē generali⁹ ceteris nisi quis p speci
alem grām preseruetur. Jdeo ait lumbi mei in q̄
bus est principium tradit luxurie: impleti sunt illu
sionibus t tentationibus carnalibus: t sic non est
sanitas in carne mea. Jdoc forsan dicit q: tota na
tura intantū fuit corrupta: q̄ nullus inuentus est
sine hoc vicio nisi sola vgo maria. que per gratias
fuit preseruata puēra: vt ait aug. eo q̄ in ea fomes
totaliter fuit extinctus. Sed ceteri puri homies
non fuerūt immunes a fomite: licet quidam fuerūt
liberati ab actu peccandi: sed non a fomite t ten
tatione. Nam apostolus qui iam erat perfectus t
in gratia confirmatus: tñ cōquerit de stimulo car
nis ipsū colaphisante: sed gaudet: q: data est sibi
grā xpi ad resistēdū. Jdeo dicit adam lūbi mei. i.
filij lumborū meorū sunt impleti illusionib⁹ luxu
rie ex fomite cōcupiscētie. t nō est sanitas in tota
carne mea. i. in oībus filijs meis naturaliter gene
ratis nisi quis preuentus fuerit gratia xpi: vt pt⁹
de virgine maria. Et ideo subdit.

De pe. dist. j. ℣. opponit

Afflictus sum t humiliatus sum nimis rugiebam a gemitu cordis mei

¶ Afflictus sum a tali pena t corruptiōe: t humi
liatus. i. deiectus t pstratus: sum nimis a libertā
te priori in psentē miseriā. Et ideo considerās fe
licem statū a quo cecidit: t miserum statum in quē
incidi semp rugiebā tanq̄ leo siue tanq̄ leena q̄
rugitu vult suscitare filios suos quos mortuos pe
perit: ita ego Adam continue rugiebam dico: a
gemitu cordis mei cum magno dolore t cōtritiōe

propter peccatū in se: t ppter dānū reminiscēdo
felicem statum quem perdidit: t miserum in quē
cum tota mea posteritate incidi.

de pe. d. j. c. in ac tione.

Dñe ante te omne desiderium meū : t gemitus meus a te nō est absconditum.

¶ Dñe adā petit liberari per xp̄m cui ante dixe
rat. Dñe ne in furore tuo. ℣ ¶ Ad cuius intel
lectū est aduertēdū sm Augu. q̄ iste hō mysticus

no. de Iā guido in pbatica piscina.

languidus t vulneratus fuit figuratus p illum lā
guidū quē xp̄s sanauit in pbatica piscina. Joh. v.
Mā sicut ille languidus iacebat iuxta illā piscinā
habentē quinq; porticus in q̄bus iacebat multi
tudo magna languētiū: ita ala cuiuslibet filioum
adā iacebat languida t egrota in piscina hui⁹ cor
poris mortalis t corrupti: habentis quinq; porti
cus. i. sensus exteriores. t quinq; interiores in qui
bus iacebat multitudo passionū t infirmitatū tā
spiritualiū q̄ corporaliū quas traxerat ex adā. Et sic
corpus nostrū sic corruptū t sauciatū nihil aliud
est nisi piscina t porticus infirmitatū t viciorum.
Sed p hoc q̄ ille languidus nō potuit sanari vsq;
quo venit xp̄s ad piscinā: fuit figuratū q̄ totū ge
nus humanū nō poterat sanari a languore pecca
ti: nisi p xp̄m venīret ad piscinā huius mūdi. Jdoc
ergo pūdēs dauid in spū in persona totius hois
mystici sauciati t languidi vocat xp̄m vt veniat in
carnē ad sanādos languores quos supra memora
uit. vñ dicit. O dñe iesu licet cū ira t furore piece
ris me a facie tua in tātā miseriā: tñ nō diffido nec
despero de tua mia q: semp spero q̄ tu venies in
carnē ad liberādū me: ideo omne desiderium t spes
mea est ante te. t gemitus meus a te nō est absco
ditus. q: cōtinue ago pniam de peccatis t spero
aduentū tuū q: sub hac fide xp̄i venturi incēdo sal
uari cū tota mea posteritate. Mīt pnia ipsius adā
legit Sap. x. vbi dicit hec illum qui primus crea
tus est pō pater orbis terrarū eduxit a pctō suo.
Et hoc ps q̄ dauid dirigit hūc psalmū in xp̄m q̄
est finis legis t saluator. Mā dauid sciebat q̄ adā
t ipse t ceteri nō poterant saluari nec a pctō libe
rari nisi per xp̄m in cuius fide omēs saluati sunt.
Jdeo dicit: dñe añ te est omne desiderium meū. quia

ij. q. j. c. nulli.

Cor meum conturbatum est: dereliquit me virtus mea: t lumen oculorum meorum et ipsum non est mecum.

¶ Cor meū t ratio t tota aia conturbata est tap
peritus puersus ex pctō. t dereliquit me virtus
mea: q: sauciatus nō possum pctō resistere nec bo
nū agere. Et hoc nō solū quo ad voluntatem sed
etiā lumē oculoz meorū: scilz intellectus t rōnis
dereliquit me. t ipsum lumē nō est mecū q: pdidi
ipm ppter pctm. Et ¶ Unde notandū q̄ inter

Nttuor bona habuit adā ante pctm

cetera quattuor bona habuit adā ante peccatum
primo obedientiā liberā carnis ad aiam: t sensua
litatis ad rationē. Secō libertatē t immunitatē
ab omni pena t miseria corporali. q: erat immorta
lis t impassibilis vt sic. Tertio scientiā inditā om
nium rerum naturaliū. Quarto obedientiā oīm aliaū
t vsum omnium rerum creatarum ad vsum sui. t
amicitiā parē aliorū hominū. Sed ista ista perdi
dit ex peccato. Mā primo earo surrexit aduersus
aiam. Secō incidit in oēs miserias t penas cor
porales scz famē sitim labore dolores t mortem.
Tertio incidit in ignorantiā: q: q̄ nascimur aia
nostra est, tanq̄ tabula rasa in qua nihil depictum
est. iij. de aia. Quarto incidit in miserias exterio
res scz in psecutiōes vt in inuidiā t irā aliorū ho
minū. De tribus primis cōquerit in tota ista pri
ma parte. t breuiter in hoc versiculo: cum ō: Cor
meū cōturbatū est. i. appetitus inferius est in me
t virtus mea naturalis. t libertas sanitatis mem
brorū t fortitudo dereliquit me t lumen t virtus
intellectus agētis t scientia mihi indita dereliqt
me. t ipsum lumen t scientia non est mecū : immo
aia mea in sui principio est tāq̄ tabula rasa in qua
nihil depictū est. t sic nō possum adipisci scientiā
naturalē nisi per magnū t lōgum studiū: nec scie
tiā de rebus diuinis nisi spiritali revelatione.

vj. q. j. c. oues. ℣. ipsa.

Amici mei t proximi mei adversum me appropinquauerunt: t steterunt.

¶ In hac scōa pte cōquerēdo : recordatur et
memorat quartū beneficiū q̄ amisit per peccatū
miserias exteriores in quas incidit : q: incidit in
irā t odiū t persecutionē t inuidiā malorū. Nam
si adā nō peccasset oēs homines fuissent vnanimes si
ne inuidia t ira: t sine odio. t nō esset persecutio nec
ira. Jdeo dicit. Mō solū pdidi bona interiora sz
etiā exteriora. t incidi in multitudinē t multipli
cationē miseriarū exteriorū. Mā amici mei t pxi
mi mei aduersum me appropinquauerunt. vt mi
hi nocerent t lederēt linguas manu. t steterūt ad
uersum me vt depredarent t occiderēt. Mā cham
mor? zelo inuidie insurrexit t occidit abel fratrē
suū. Et ante diluuiū insurrexerunt filij hominum
cōtra filios dei. i. mūdani contra bonos t fideles
t ciuitates diaboli contra ciuitatē dei. Nuia statim
diuisus est mundus in duas ciuitates dei: scz t dia
boli. Et sic successiue semp ciuitas diaboli psecu
ta est ciuitatē dei. Et statim post diluuiū. Cham p
secutus est patrē suū Noe. t fratrē suū. Sem. t di
uisi sunt tres fratres per tres partes mūdi. Jtez
filij nembroth psecuti sunt abraā t ismael psecu
tus est isaac. t esau iacob. t vniuersaliter filij car
nis psecuti sunt filios promissionis. Et pharao cū
egyptijs psecuti sunt t oppresserunt filios israel
t vniuersaliter ppls gentilis populū dei t eccle
siā xp̄i. Et sic vsq; ad consummationē seculi semp
ciuitas diaboli terrena psequit ciuitatem dei nec
clesiā q̄ totū procedit ex peccato primi parē
tum. Et hoc est q̄ dicit: t cōqueritur hic adam.
Mā oēs amici mei t primi t fratres. q: oēs sum?
filij vnius dei per creationē. t vnius primi hois p
generationē naturalē: t sic deberemus esse cōcor
des t vnanimes: sed oēs qui diuisi sunt a ciuitate
dei t sunt in ciuitate terrena : appropinquauerūt
aduersum me. t steterūt cōtra me. vt me lederent
t depredarent. t opprimerent. t occiderēt vt pt⁹
de cham. t cham de caldeis de ismael. t de esau et
pharaone t moabitis t de amonitis t tyrannis cō
tra ecclesiam. Jdeo subdit.

xxiij. q. iij. q. secundum

Et qui iuxta me erāt de longe steterunt: et vim faciebant qui querebant aiam meā.

Universidad de Deusto

¶ Qui iuxta me erant per coniunctionē t consanguinitatem carnis: de lōge steterunt a religione fi dei: quia relicto deo creatore declinauerūt ad idola que non sunt. oī sed creature t lapides t ligna Et sic insurrexerūt contra me t vim faciebant. et violenter querebant animam meam: t vitam meā velere ab hoc mundo.

vj.q.j.c. qui scite.

Et qui inquirebāt mala mihi locuti sunt vanitates t dolos tota die meditabantur.

¶ Querebāt mala mihi. scz pagani t infideles locuti sunt vanitates t meditabant dolos cōtra me tota die. Quia semp infideles machinabant contra populum dei tam āi aduentum xpi q̄ post.

xxiij.q.j. §.primo.

Ego autem tanq̄ surdus non audiebam: t sicut mutus non aperiens os suum.

¶ Ego autē dicit ecclia non audiebam tanq̄ surdus: id est semp patiēter ferens psecutiōes tyrānorū: non respōdebā ad maledicta eox t erā sicut mutus non aperiēs os suū vt cātat ecclia de martyribus. Et dunt gladijs more bidētium. nō murmur resonat: nō q̄rimonia: sed corde tacito mens bene cōscia cōseruat patientiā. Et ideo sequitur.

xxiij.q. iij.ca. sex differentie.

Et factus sum sicut homo non audiens et non habens in ore suo redargutiones.

Quoniā in te domine speraui: tu exaudies me domine deus meus.

¶ Quia non expectabā auxiliū hominū: sed tuū tantum qui in te speraui. ¶ Et sic pōt tota ista secunda pars exponi in psona ecclesie. que cōqueritur de suis psecutoribus. Sed forsan melius est q̄ in toto isto psalmo loquat xp̄s qui est scōs adam Mā dictum est supius q̄ xp̄us tm̄ traxit t sponte assumpsit penalitates t culpā a primo adā. eo q̄ xp̄s erat passurus penā p culpa ipsius primi adā t suorū. Sed postea xp̄s vnuit sibi primū adā cū suis in vnitate mystica per fidē. Sed q: tanta est ista vnitas inter caput t suū corpus mysticū q̄ cōmunicātur idiomata vt dictū est ideo xp̄us caput sepe loquitur in persona membrorū. t peccata eorū dicit esse sua postq̄ pro eis patitur t soluit. Et ideo xp̄s duo facit in hoc psalmo. Mā primo loq̄tur in persona primi adā t suorum qō dicitur corpus mysticum xp̄i: t deflet peccata t penalitates quas traxit ex pctō. Secōo xp̄s in psona suipsius deflet t memorat penas t afflictiōes quas passus est pro pctō primi adā t totius corporis mystici: ibi amici mei t primi. ¶ Quantū ad primū dicit xp̄s ad patrē. O dñe pater ne arguas me. i. membra mea in tuo furore id est secundū sententiā data in tuo furore: qui eiecisti adā de paradiso terrestri. Neq̄ corripias me in eternū pro illo pctō membra mea puniendo. q̄m sagitte sūt tue infixe sunt mihi. Et sic exponat prima pars q̄ xp̄us loq̄tur in psona primi adā cū tota sua posteritate fideli qō dicit corpus mysticū sicut supra expositū est: nihil mutādo nisi psonā xp̄i inquantū loquit̄ xp̄us de pro suo corpore. ¶ Amici mei. In hac secūda parflet peccatum pec te postq̄ xp̄s deflevit t memorauit peccatū t corcatorum ruptionē t comitem quā incurrit adā ex inobediētia: tunc loquit̄ in persona sui t deflet t memorat penas t psecutiōes quas passus est pro peccatis membrorum t primi adā. Unde duo facit. Primo facit q̄ dictū est. Secundo petit liberari ibi. ne derelinquas me. Dicit ergo xp̄s amici mei in dei quibus tot bona operatus sum t feci filios eorum sanando t suscitando a mortuis t primi mei de tribu iuda aduersum me appropinquauerunt necem mea perpetrādo. t steterūt id est instanter aduersarunt t qui erāt iuxta me amicicia simulando postea tēpore passionis a longe steterūt quia auxilio negauerūt: immo se inimicos ostenderūt Et ipsi qui querebāt aiam meā faciebant vim: id est ad posse laborabāt aiam id est vitā meā auferre. Et etiā apostoli qui erant iuxta me t in societate mea tūc tēpore captionis steterunt longe a me: q: me relicto oēs fugerunt t sic iudei t ministri qui querebāt animā meā t vitā meā perdere faciebāt vim q: ligarūt me. t violēter me trahebāt Et ipsi inquirētes mala mihi locuti sunt vanitates t falsa testimonia. ptra me in domo annee. phe t pplati. t sic tota die meditabantur dolos t fraudes cōtra me accusando cora pylato. Ego autē dū mihi cōuicia t falsa testimonia impropera-rūt: tanq̄ surdus nō audiebā. i. ac si esset sicut surdus nō respōdebā. t erā sicut mutus nō aperiens os suū. t factus sum tacēs: sicut hō non audiēs t nō habēs in ore suo redargutiōes nec rhisiones ad satisfaciēdū iniurijs t falsis accusationibus. in tm̄ vt vehemēter mirarēt pfes. ¶ Quia in te dñe speraui. Dicit reddit xp̄s causam quare ita patienter sustinuit illa cōuicia: t dicit q̄ nō p se sed pro membris patiebat. Ideo triplici ex cā patiēter passus est. Primo vt p pctō superbie t inobedientie ipsius adā satisfaceret. Secōo vt esset exēplū martyrib⁹ t fidelibus in futurū vt patiēter tolerarēt psecutiōes. Tertio q: ppter patientia t humilitatē se sperabat resurrecturū in capite t membris. Jō dicit q̄m in te dñe speraui in tota illa psecutione. iō tu exaudies me dñe deus meus me resuscitādo t membra mea tibi recōciliando. Et hec est prima t scōa causa quare tacui: t patienter tuli. Tertia est.

xxiij.q.j. §.j. circa medium.

Quia dixi nequando supergaudeāt mihi inimici mei: t dum commouētur pedes mei super me magna locuti sunt.

¶ Q: dixi hec volo pati: neq̄ inimici mei gaudeant immo testantur de mea resurrectiōe. t pedes mei. i. apostoli t martyres. t vniuersaliter oīa membra mea cōmouenk t afflīgunk. magna locuti sunt sup me. i. locuti fuerūt tyrāni super me: tunc ipsa membra mea ferant patienter exēplo.

xxiij.q. iij.ca.q. xp̄s.

Quoniam ego in flagella paratus sum: et dolor meus in conspectu meo semper.

¶ Quoniam. i. ppter causas supradictas ego sum paratus tota die in flagella tolerāda pro membris meis: t dolor meus est semp paratus in cōspectu meo p eis. id est semp propono pro eis pati. Et ideo in persona membrorum subdit.

de pe. d. j. quasi. totum.

Quoniam iniquitatem meam annūciabo et cogitabo pro peccato meo.

¶ Quoniam iniquitatez meam. scz membrorum meorū a me iniciabo: t cōfitebor in cruce t cogitabo pati pro pctō meo. scz membrorū.

vj.q.j.c. qui scite.

Inimici autē mei viuūt t cōfirmati sūt super me: t multiplicati sūt q odefit me iniq̄

vj.q5. j. sunt plurimi.

Qui retribuūt mala pro bonis detrahebāt mihi: quoniā sequebar bonitatē.

¶ Dic reddit causam ire moti sunt iudei ad psequēdū xp̄m t dicit q̄ tota cā fuit q: p̄dicabat t sequebat iusticiā t virtutes opere t doctrina. Dicit ergo aūt p sed. inimici mei iudei viuūt t psperabunk. t cōfirmati. i. roborati t fortificati sunt sup me: t multiplicati sunt. mā q̄ odierūt me retribuētes mihi mala p bonis. i. illis q̄b⁹ impēderā multa bēficia filios eoz sanā do. Et illi cāq̄ ingrati detrahebāt mihi t accusabāt cora pylato. Et totū hoc fecerūt q̄m sequebar bonitatē. Pro quo faciēdo. Secōo docēdo. q: in p̄dicationib⁹ meis improperabā eis peccā legi t p̄dicabā eoz auaricia t superbia t symonia: t cetera ei⁹modi: t q: erā dissimilis operib⁹ eoz.

xxiij.q.j. paratꝰ.

Ne derelinquas me domine deus meus: ne discesseris a me.

¶ Me derelinq̄s. Hic petit liberari per resurrectionē in capite t membris. Dicit ergo xp̄us. O dñe deꝰ pater ne derelinquas me diu in posse iudeoꝝ: t ne discesseris a me. Sed.

vj.q. iij. c. ira. et xxiij.q. j. paratꝰ

Intēde in adiutoriū meū: domine deus salutis mee.

¶ O dñe deus salutis mee intende in adiutoriū meū me ktia die resuscitādo vt possim mea membra tibi recōciliare: t p mea resurrectiones eoz abstractū morte resuscitare. Ytē istavltima pticula pōt esse vox pphete ad xp̄m dicēs. O xp̄e dñe deus t saluator accelera aduētū tuū: t ne me derelinq̄s in ptāte diaboli t in hac miseria. Sz tu q̄ es deꝰ salutis mee q: es vere saluator. Jō vocaris iesus: intrēde q̄ in adiutoriū meū tredēptione mea p passionē. Iste ps est certi⁹ in ordine psal. psalterii. Jō vltra sensū mysticū pōt exponi moraliter in psona cuiuslibet penitētis. Et sic recitat ipse ecclia in dieb⁹ festis in psona cer⁹ penitentis. Vñ dicit ecclia ō diabole: membris ei⁹. Eo q̄ recessat fidelesvarijs tētatiōib⁹: t ofīr de incōmodis q̄ accidūt pctōribus ex pctō. Dicit ergo. O dñe iesu xp̄e ne arguas me in furore tuo. id est da mihi veniā: t ne reserues vindictā t penā in die furoris tui id est vsq̄ ad obitū meū: vel vsq̄ ad diē iudicij sicut dictū est psalmo. vj. q̄m sagitte tue infixe sunt mihi. Et sic deflet incōmoda intrinsecat extrinseca que eueniūt peccatoribus ex peccato.

xv.q5. j. vos estis.

Iniquos odiāvi: ego autē sperauī in domino. Hoc totum.

Titulus ad victoriam siue in finē ipsi ydithū psalmus dō. Hieronymꝰ vero victori ydithū cātici dō. Ex titulo apparet q̄ dō fecit hūc psal. t tradidit ipm caractum cporo ipius ydithū cū toto conatu vocū. Ex hoc titulo apparet etiā q̄ q̄ in titulis ponit filius chorezel asaph aut ethā nō memorant tanq̄ factores psalmorū: sed tanq̄ cantores sicut p hoc q̄ dr ipsi ydithū psal. dō. Et hoc idē dicit Ambro. in pncipio libri de officijs qui adducit hūc psal. tanq̄ phemisit t dicit q̄ dauid fecit hunc psal. t dedit ipsum cantandū sctō ydithū: sed de materia huius psal. est vari⁹ modus loquendi. Primo apō hebreos t apud latinos. Mā rabi salomon dicit q̄ dō fecit hunc psal. videns pressurā pplī dei i captiuitate babylonica. Unde i psona pplī oppressi ait. Ego populus deiveratus i illa captiuitate dixi. i. pposui custodire vias meas: vt ñ delinquerē nec peccarē murmurādo in lingua mea sed patiēter ferrē opprobria t vexationes q̄ patiuntur me dñs pp̄ peccā mea. et sic expositū totū psal. de illo pplo desiderāti cū patientia exire ab illa captiuitate. Sed in veritate lr̄ aliqua pars lre possit applicari illi intētioī: tm̄ mlta sunt in hoc psal. q̄ videnk deuiare t extorte applicari. Jō quidā latinorū exponit lr̄aliter de dō cū figeret a facie absalō per iugū montis oliuaz: t semey pfeeret ei cū terram t lapides dicens. Egredere: egredere vir sanguis. sed cū abisay vellet descendere vt interficeret semey p̄ hibuit dō dicēs. Dimitte eū vt maledicat. dñs enim pcepit vt maledicat dō. ij. reg. xvj. ex q̄b⁹ p̄s q̄ dō patiēter tulit hāc psecutionē nec peccauit pctō lingue murmurādo: imo oīa iputauit pctō suo. Et sic fecit hunc psal. memorans qualiter patienter tulit hanc psecutionē absq̄ pctō lingue seu murmuratiōis. Sed lr̄ in veritate magis t cōuenient⁹ posset hec littera applicari pōre hystorie. t forsan illud mysterium fuit cā mouēs ire facit hūc psal. tm̄ nō fuit cā p̄cipua t finalis: nec ē sustinēdū in lra cum in hoc psal. nō fuit min⁹ pphetā t ispiratus q̄ in ceteris. maxime q: aliqua ponunk in hoc psal. q̄ videnk extranea ab illa hystoria sicut est illud. veritatē vanitas oīs hōvīuēs. Et iō est dicendū q̄ dauid p eiectionē a regno t p rebellionē filij t pplī ppter pctm̄ cōmissum vidit in spū totum mysteriū pcti pmoz parētū q̄ pp inobediētiā t ingratitudinē fuerunt eiecti a paradiso t pdiderūt felicitatē imo oīa fuerūt eis rebellia: nā pars sensitiua t caro insurrexit cōtra spiritum t elemēta t bestie insurrexerunt i eos. Et sic adam qui erat rex t dñs in illa ciuitate eiect⁹ ē t fact⁹ est pegrin⁹ cū sua posteritate i hac valle lachrymarū. Ytē sicut pplis regni dō fuit diuisus in duas partes: nā qdā a dereliquerūt ipsi dō t pegrinati sunt cū eo. Alia ps adhesit ipsi, absalon t psecutus est ipm dō. Sed finalr̄ dauid patiēter ferēdo illā psecutionē prevaluit i absalon t suos. Et sic dō p̄ sua humilitatē t patientiā meruit reduci t recuperare regnū extincto absalone t diuiso cū suis sequacibus. Jta pariter vt ait Aug. xv. de ciuitate dei. Filij adam postq̄ eiecti

Dauid fugit a facie absalon.

Universidad de Deusto
Biblioteca

sunt a pactis. diuisi sunt in duas ciuitates. s. terrenā et celestē siue spūalē: siue in duos pplos quoz vnus dicit verum? ponens suā spē in hoc seculo. Et alter dicit spūalis ponēs suā spē in xpo expectans p ipsum liberari. Et ad ciuitatē de qua electus est reuocari. Ille pplus incipit a chain. Iste vo ab abel iusto ille pplus ptinet ad hāc terrenā ciuitatē in q̄ posuit suā sp̄ē. Iste vo ptinet ad ciuitatem supnā ad quā rēdit. Jō dr pegrin? et nō ciuis in hac terrena ciuitate. Unde dicit Augu. q̄ duo amores diuiserūt has duas ciuitates. s. terrenam amor sui vsq̄ ad cōtēptū dei. celestē aūt amor dei vsq̄ ad contēptū sui. Et ideo illa in se: ista in dño gloriat. Et ideo illa querit ab hoibus gloriari et exaltari. Ista aūt dicit dño suo. tu es glia mea tu exaltās caput meū et. Et iō semp illa ciuitas terrena q̄sunt pfperitatē in hac vita. ista aūt noluit habere hic manentē ciuitatē: sed futurā expectauit. Et sic legit q̄ chain edificauit ciuitatē quasi intendēs in hoc mūdo pmanere. Sed abel nō legit edificasse ciuitatē: q: nō intēdebat in hoc seculo pmanere sed ad ciuitatē celestē peregrinari. Et sic oēs carnales et terreni dicunt successores chain et ptinēt ad ciuitatē terrenā: s̄z oēs spūales dicunt successores abel: et peregrini eo q̄ posuerūt spē in xpo futuro. Et sic vsq̄ ad xp̄m per fidē spē et caritatē peregrinati sunt patiēdo pſecutiones et veratiões a ciuib? ciuitatis terrene: sed finaliter sunt per xp̄m liberati et ad ciuitatē celestē reuocati. Filij aūt terrene ciuitatis s̄z partiz perierūt in primo aduentu xp̄i. cū in finali iudicio totaliter peribūt cū dyabolo capite suo. sicut perist absalō cū suis. Hoc ergo p̄uidēs dō in spū fecit hūc psalmū cōsiderat ergo dauid totū pplm dei tāq̄ vnū corpus mysticū xp̄i et vnū peregrinū qui ab adā et abel peregrinat per fidē et spem vsq̄ ad christum. Et exinde vsq̄ ad iudiciū vt recuperet per fidē et humilitatē ciuitatē quā pdiderat per superbiam et tendit primo in xp̄m vt dirigat ipsum in illā ciuitatē. Sed in peregrinatiõe semp patitur et passus est et impugnat? a dyabolo et mēbris ei? quoz pſecutionē cū silētio et patiētia passus est p quā patientiā efficit mēbra xp̄i: et sic merek veniam. Et istū peregrinū introducit dauid loquētem in hoc psal. Et ideo in titulo dr adnictorū siue in finem ipsi ydithū psalm? dauid. q: ydithū interpretat transiliēs eos. Nā peregrin? trāsit alios et relinqt post se: et ipse assequit terminū. Ita pplus fidelis q: nō mānsit in hac terrena ciuitate nec ponit spē in ea: relinqt hoies terrenos et saltat in patriam pretereiens eos in miseria mundana: et ipe transilit ad se licitatē eternā. Et sic dr transiliēs eos. Et ideo in titulo addit ad victoriā: q: trāsilitēs alios vincit et cōsequit? brauiū vel dicit in finē: q: dirigit ex xp̄o.

Mota ō duab? ciuitatib? et earum filijs.

¶ Iste ergo trāsiliēs et peregrin? introducit? ad loquēdū quinq̄ facit. Nā prio deflet pſecutiões et penas sibi inflictas ex petō quas cū patiētia et mūne murmuratiõe se dicit pati. Scōo petit aduētū xp̄i accelerari vt imponat finez siue pegrinationi. Tertio gaudet se vicisse terrenos et posuisse spē et finē in xpo. Quarto cōfitet se iuste penas pati ex petō suo. Quinto petit agere pniam et sibi remitti

not. q̄ste hic peregrin? q̄n q̄ facit.

culpā in hac vita. Scōa ibi. Locut? sum in lingua mea. Tertia ibi. Verūtāmen vniuersa vanitas. Quarta ibi. Obmutui et nō aperui. Quinta ibi. Exaudi dñe. Vel pōt dici q̄ duo iste peregrin? gñaliter facit. Nā prio narrat suā patiētiā cū silētio in pſecutiõib?. Scōo inuocat et petit aduētū xp̄i accelerari vt liberet eū. ibi. locut? sum in lingua. ¶ Quātū ad primū est notādū q̄ inter ceteras cōditiones hoīm due sunt maxime necessarie ipsi peregrino. s. humilitas et patiētia. Et rō est. Nā qui peregrinus peregrinat iter gētes hostes extraneos et p:uanos mores sp verak et sepe patik opprobria et iniurias q̄b? si vellet satisfacere p linguā aut p opa deficeret invia: et nō pficeret suā pegrinationē: g̃ opz q̄ patiēter ferat cū humilitate. Ita piter pplus fidelis q̄ pegrinat? est a principio mūdi iter terrenos et infideles disparcs in cultu et moribus: semp fuit et erit impugnat? et verat? ab eis: et hoc ppter cultum vni? dei in vtroq̄ testō cōtrū: et pp diuersitatē morū et modi viuēdi. Nā prio abel occisus est a chain ex inuidia: et noe irrisus a filio suo cham. et abraamve patus a chaldeis. et Isaac ab ismael. et iacob ab esau. et israel ab egyptijs. Et iō oportuit istuz pegrinū cū humilitate trāsisse: aliter nō meruisset. Sed q: posuerat spem suā in xpo: ideo meruit ad ipm puenire cuz humilitate et patiētia. Dicit ergo iste trāsiliēs siue pegrin?. ¶ Ego dixi cū deliberatiõe humilitate et patiētia custodiā vias meas. i. ego deliberaui ralr custodire vias meas Iosbus meis pegrinatiõib? inter amatores hui? mūdi: et ciues hui? terrene ciuitatz vt nō delīquā in lingua mea ꝫ dei murmurādo nec ꝫ pſecutores maledicēdo. imo statui tacere in oībus persecutiõibus.

Pere grino duo ne cessaria ria.

v. q. iij. c. i loco.

Posui ori meo custodiam: cum consisteret peccator aduersum me.

¶ Posui custodiā oi meo et linguā cōpescuit obstruxi ora eū petō: s. dyabol? cū mēbris suis et tot? pplus infidelis ꝫsisteret. i. fit staret aduersuz me ve xādo et affligēdo. Nā ego tacuit posui oi meo custodiā i occisiõe ipsi? abel siue q̄ fui occis? Iabel et irrisus in noe: vexat? in abraā ysaac et iacob. ité

xliij. dis. c. j. §.

Obmutui et humiliatus sum et. silui a bonis: et dolor meus renouatus est.

¶ Obmutui et silui a bōis i oib? istis pſecutiõib? Uñ no. q̄ istud silere a bonis pōt dupl intelligi. vno mō q̄ dicat iste pegrin? Nō solū silui et tacui a malis pſecutores nō maledicēdo et cū superbia eis rūdēdo. Sz etiā silui a bonis p bona ꝫba legis eos exhortādo. q. d. nec rūdebā eis bonū nec malū: s̄z patiēter et cū silētio tolerabā iniurias. et sic dolor meus renouatus est. i. crescebat in me. Secundo

j. q. j. ca. multe sunt.

Concaluit cor meum intra me: et in meditatione mea exardescet ignis.

¶ Cōcaluit cor meū intra me ira cōprimēdo et in tali meditatiõe exardescebat ignis doloris siue caritatis: q: cū caritate ferebā. Aliter pōt itelligi et forsan melī?. Nā vt ait augu. prio de ci. dei. c. viij. Persecutiões flagella tpalia sunt bonis bona et malis mala. Nā ynat cadē ifirmitas et aduersitas opaē diuersa i bōis et malis. nā mal? blasphemat

v. q. iij. c. i loco.

cōtra deū et hoies in aduersitatibus. et iustus laudat deū et fert cū patiētia et talia flagella sunt bonis ad meritū. et malis ad mortē et dānationē. ¶ Et ideo pſecutiones fuerūt bone et vtiles sanctis patrib? et toti pplo dei q: in eis laudabāt deū et filebāt nō referēdo malū p malo suis pſecutoribus. Ideo ait iste pegrinus obmutui in oībus pſecutionibus et aduersitatibus et silui a bonis. i. a talib? flagellis. q: mihi bona et salubria reputauit per talia putabā mereri. immo q: sciebā q̄ talia flagella data sunt mihi in pniam ppter petrū primū parētū aut ad purgationē petōū meoz. q: nemo sine crimine viuit: aut putabā mihi esse data illa flagella ad custodiā virtutū: ne magnitudo reuelationū extolleret me: sicut paulo. aut ad augmētū meritoz: sicut iob et thobie. q: virt? in infirmitate pficit. Et sic silui in talibus bonis. imo dolor meus renouatus est: cōsideras q̄ mihi euenie bat ex petō primoz parētū: vel ex pplis cōmissis Et tūc cōcaluit cor meū intra me: et dolore et contritiõe retoz: quēdo talia flagella ad petrū meū et in tali meditatiõe exardescebat ignis doloris respectu peccati. etiam exardescebat ignis amoris et charitatis erga deū p cuius amore patiebar hūiliter et eriā erga pſecutores p quibus rogabā vt cōuerterētur. In talibus ergo pſecutionib? decreui custodire vias et pegrinatiões et orationes meas vt non delinqrem in lingua mea. et sic posui custodiā oi meo ne murmurarē cōtra deū. nec maledicerē cū petō: s̄z diabolus cū mēbris suis infideli bus cōsisteret et pugnaret aduersum me: s̄z obmutui tāq̄ mut?. et silui a talib? bonis mihi reputatz et dolor cōtritiōis renouatus est in me. Et sic cor meū cōcaluit intra me ex cōtritiõe petōz. et charitate dei. primi. et tali meditatiõe talis ignis exarsit et ardescet. ¶ Aliter etiā pōt intelligi. Nā an qui patres patiēter tolerabāt pſecutiones: eo q̄ liberari sperabāt p xp̄m. Ideo ait. Obmutui in talibus flagellis. et silui a bonis mihi pmissis exspectaris in xpo futuro. et sic dolor me? fuit renouat? i. rememoratus et sic cōcaluit cor meū in me. i. cōsiletū ex spe xp̄i futuri et in tali meditatione et spe exardescet ignis fidei et charitatis xp̄i.

Locutus sum in lingua mea: notuz fac mihi dñe finem meum.

xliij. q. vi. c. prepo sterum.

¶ Postq̄ supius dixit iste pegrin? q̄ in oīb? pſecutionib? nō peccauit lingua: nec rūdit maledicta nec factis imo cōcaluit cor ei? ppter spē xp̄i futuri. ideo in hac scōa pte petit aduētū xp̄i accelerari: vt ponat finē siue pegrinationi et liberet eū. Nā q̄tuor facit. Nā primo facit q̄ dictū est. Scōo irridet et reprēdit amores hui? mūdi. Tertio petit liberari a penis et tribulationib? corpalib? huius mūdi p aduētū xp̄i. Quarto petit liberari a culpa aie. Scōa ibi. verūtāmen vniuersa vanitas. Tertia ibi. ab oīb? insultatibus. Quarta ibi exaudi. ¶ Quātū ad primū et ad totā istā scōam pte est aduertēdū q̄ iste ps. xxxviij. et xxxix. et. cj. sunt similes in materia. Nā in oīb? tribꝰ deflet breuitas et miseria vite hūane ppter petrū ade et petit xp̄m venīat ad liberādū hoiem ab hmōi mysteria culpa. Qui q̄dē

Mota.

xxxix. d. c. nonne

xp̄s in lege p̄missus et expectat? multis noibus nūcupat vt dictū est in p̄logo tractatu ſrto. Uñ inter ceteras vocat finis legis ve. in scō aduētu p redēptionē: et finis legis nr̄e p glorificationē in se cūdo aduētu. Ipse idē ō: dextera p̄ris. eo q̄ p ip̄z opatus est nr̄az redēptionē. Itē ō: dñs. iō in hoc psal. ō: finis cū ō: notū fac mihi dñe finē meū. in xxxix. psal. ō: dextera dei cū ō: dexterā tuā sic nota fac. Et in. cj. ō: dñs cū ō: tu exurgens dñe miserēris syon. Dicit ergo iste pegrin?. O dñe ego iā dixi q̄ cū humilitate patiēter tuli oēs tribulationes et miserias in mea pegrinatiõe. et nunc q̄ loq̄ in lingua mea. nec volui satisfacere iniurijs mihi illatis: s̄z solū ad te habui refugiū i quo sperabā et locut? sum in lingua mea dicēs. O dñe fac mihi notū finē meū s̄z xp̄m q̄ est finis legis p quē oēs spamus liberari. acceleret aduētū suū. vt oēs ei cognoscam? a maximo vsq̄ ad minimū. et fac mihi notū numerū dierū meoz vsq̄ ad aduētū eius. vt sciā quid et quātū ēpus desit mihi vsq̄ ad aduentū tuū in quo erit finis miserie mee.

xiij. q. ij. in eccliastico.

Et numerum dierum meorum quis est: vt sciam quid desit mihi.

Ibidem

Ecce mensurabiles posuisti dies meos: et substantia mea tanq̄ nihilum ante te.

¶ Notū etiā fac numerū dierū meoz q̄s nūerus i. quotus sit: vt sciā q̄s est nūerus dierū meoz. et sciā etiā q̄d et q̄tū desit mihi. ecce p q: tu non posuisti dies meos immēsurabiles et infinitos: imo mēsurabiles et finitos: q: vita nr̄a nō est eterna in hoc mūdo sicut tua. immo substantia. i. tota vita mea est tanq̄ nihilū ante te. i. breuissima et quasi nil respectu tue eternitatis. q. d. aduētus tuus nō pōt differri in eternū: q: vita mea breuis est.

xiij. q. j. c. ois eras. & q. iij. c. pclius.

Verūtāmen vniuersa vanitas: ois homo viuēs Verūtamen in ymagine pertransit homo: sed et frustra conturbatur.

¶ Hic rīdet et irridet amatores hui? mūdi. terre nos: q̄ posuit spē suā in hoc mūdo. et in reb? tpalibus cū sint breues et trāsitorie: et cōtēnit finē verū q̄ est xp̄s. Dicit ergo. si ita est q̄ substātia. i. vita mea est mēsurabilis et nō infinita: q: oē mēsurabile est finitū immo est tanq̄ nihilū ante te. verū tū. i. ideo certe ois homo viuēs est vniuersa vanitas. i. vniuersa vita hois terreni est vanitas vt ps in libro ecclīastes. Ymobrem q: ois hō pertransit hūc mundū in ymagine. i. quadā ymbra. q. d. q̄ vita hois in hoc mūdo ita est breuis q̄ nō merek dici vita sed ymago et ymbra vite: et felicitas eius nō est felicitas s̄z ymago et ymbra felicitatis: et q̄dā somniū. Ergo frustra cōturbat et laborat in congregādis pecunijs: postq̄ vita ei? est ita breuis. Nā.

xxxvij. d. c. nonne

Thesaurizat et ignorat cui congregabit ea et nunc que est expectatio mea nonne dñs et substantia mea apud te est.

¶ Thesaurizat cōgregādo bona tpalia. et ignorat cui et p q̄t? cōgregabit ea. q: ipse est breuiter moriturus. et nescit q̄s possidebit ea. Nā filij ei? erūt pdigi vel fatui nescientes custodire q̄s ipse grādi labore et sollicitudine acq̄siuit. et bona sua trāsibūt

ad alienos: ideo iste pegrinus irridens istos amatores mūdi subdit. ⁊ nūc q̄ est expectatio mea: nō ne dñs. q. d. nō fuit talis spes mea sicut istorū: q: nō posui spē meā nec cōstitui finē meū in hoc mūdo sicut isti ſ; in solo dño meo iesu xp̄o: quē spero saluatorē: q: nolui eē ciuis in hoc mūdo: ſ; pegrinus tēdēs in finē meū q̄ est xp̄s. Et iō subdit nōne substātia mea. i. substātia diuitiarū mearū ⁊ tota vita mea apud te est. O dñe iesu. q. d. immo certe. Et iō p̄z q̄ iste se ofidit verū pegrinū ⁊ trāsiliē tē amatores huj⁹ mūdi. Mā sicut qui in stadio duo currūt ille q̄ citius currit ꝺz trāsilies alterū: ⁊ accipit brauiū: ita in hoc mūdo fideles ⁊ iusti transiliūt amatores mūdi ⁊ relinquētes eos retro in bonis mūdanis trāsitoris: ipsi cōsequūtur brauium felicitatis in xp̄o. Itē fideles dicunt pegrini q: relinquētes amatores huius mūdi in hac ciuitate terrena ipsi pegrinādo puenerunt vsq; ad xp̄m q̄ est finis vtriusq; legis. Et sic patres antiq puenerūt vsq; ad xp̄m in p̄mo aduētu: in quo receperūt gr̄am. Nos vo pegrinādo tēdimus ad eundē xp̄m vt recipiamus gloriā in scō aduētu. Jterū ex ſu ptadicris p̄z: ꝑ verba huius psal. sunt sumpta ex libro iob: ibi enī ꝺz breues dies hois sunt: ⁊ numerus mēsium eius apud te est. hic añt ꝺz: mēsiū rabiles posuisti dies meos. Itē ibi ꝺz: dies mei sicut vmbra: hic vero in ymagine ptransit homo.

Mot. de pegrino

xxiiij. q. ij. legat.

Ab omnibus iniquitatibus meis eruc me opprobrium insipienti dedisti me.

¶ Hic petit liberari ab oibus penalitatib⁹ cōfirmitatib⁹ tā tpalib⁹ q̄ spūalib⁹ inflictis sibi in adā. Mā dicti est q̄ duo gr̄a malox trahit adā cū tota sua posteritate ex illius primi ꝺlēnatiōe peccati. Quedā enī sunt corpalia: ⁊ q̄dā spūalia corpalia sunt in duplici gr̄e ſz corruptio ⁊ fomes peccā in sensualitate: scḋo infirmitates in corpe. ſ. fames: sitis egritudo: in aīa añt trahimus peccā originale in nobis. scḋo actuale ex cōsensu cōcupiscētie. ideo iste pegrinus p̄mo petit liberari a penis corpalib⁹. Scḋo a spūalibus ſz a peccātib⁹: ibi exaudi oronē. Dicit ergo. O dñe eruc me ab oibus iniq̄tatib⁹ quas cōtraxi ⁊ cōmisi ex cōsensu peccā: siue ab iniq̄tatib⁹ quas traxi ex adā: ꝓpt quas dedisti me opprobriū cuicūq; infipienti ⁊ infideli tmaligno. ℞ ¶ Ūñ nota q̄ ꝓpter q̄tuor cās pōt deꝰ hoies affligere. Primo ex peccō p̄mi parētis. ꝓpter q̄ oēs incurrim⁹ finiam mortis ⁊ oim penalitatū corporaliū. i. infirmitatū ⁊ psecutionū: ⁊ in hoc oēs cōuenimus tā iusti q̄ peccatores. Scḋo patimur flagella q̄nq; ꝓpter peccā ꝓpria sicut passus est pp̄s iudeox in captiuitate babylonica. Tertio ne iust⁹ extollat in superbiā. vt p̄z de paulo. Quarto ad augmētū meritox. q: virtus in infirmitate pficit: vt p̄z de eodē paulo. ⁊ Athanasio: ⁊ Job. ⁊ Tobia. Quocūq; ergo mō eueniat hoi flagellū semp deꝰ hr autor. aut efficiēter aut pmissiue. Sed primo ⁊ scḋo mō ſz deꝰ dicat actor: tñ cā est in nobis: ⁊ sic deus ꝺz nos iuste flagellare: ⁊ ideo in talibus flagellis ⁊ psecutiōib⁹ nō debemus imputare deo: sed nobis: q: cōmissim⁹ petiñ: ex quo iuste flagellamur. vel q: descēdimus ex ꝓpagine illius q̄ cō tra deū peccauit. Jdeo peregrinus petēs liberari retorquet flagella ad petiñ suū dicens

Obmutui ⁊ non aperui os meum qm̄ tu fecisti: amoue a me plagas tuas.

Alia obiurgat. de pe. ꝺ. j. c. si qui. ꝑ. in pne. de pe. ꝺ. j. mēsurā

¶ Ut fortitudine manꝰ tue ego defeci in increpationib⁹: ꝓpter iniq̄tatē coꝛripuisti hoiez. Et tabescere fecisti sicut araneā aīam eius verūtamen vane conturbatur oīs homo.

¶ O dñe in oibus tribulationibus ⁊ psecutiōib⁹ ideo obmutui ⁊ nō aperui os meū: nec deliq̄ i lingua mea: q: nō imputaui tibi: sed petō meo. q: tu fecisti iuste. dādo mihi ista flagella in penam peccati mei ⁊ parentū meox⁹: sed rogo te amoue a me plagas tuas. i. plagas quas mihi ex meo petō inflixisti: qm̄ ego defeci. i. iā deficio a fortitudine manꝰ tue. q: iā nō valeo sustinere flagella mihi inflicta a fortitudine tua tue. Nā p illā iniam tuaz qm̄ dixisti maledicta terra in opere tuo coꝛripuisti ⁊ punisti hoiem. i. adā cū tota sua posteritate. ⁊ taliter coꝛripuisti ⁊ puniisti eū in increpationib⁹ ⁊ coꝛreptiōib⁹ tuis: ꝙ tabescere ⁊ lāguescere ⁊ debilitari fecisti aīam tuā ei⁹ sicut araneā. i. sicut telā aranee q̄ est fragilis ⁊ debilis ad resistēdū. q. d. ꝙ tu p̄ iniam tuā tabefecisti ⁊ attenuasti vitā ipsius hois. Nā q̄ erat q̄si immortalis ⁊ impassibilis: et liber ab oi miseria: nūc añt factus est miser ⁊ coꝛruptus: ⁊ passibilis ⁊ mortalis ⁊ brevis vite. nōvalēs resistere miseriis coꝛporalibus: nec spūalib⁹ tētationib⁹ nec petō. sicut tela aranee nō valet resistere frāgēti. Et ꝙbus p̄z ꝙ si tu inflixisti homini hmōi miserias ꝓpter petiñ sui: ergo vane tinanter cōturbat ⁊ cōꝛrit oīs hō. q: iuste patiēpenas ⁊ flagella ꝓpt̄ petā sua: ⁊ sic nō ꝺz ius q̄rele ꝺ te: ſz incuset seipm. Et iō ego agnoscēs me iuste pati: dixi custodiā vias meas vt nō deliquā in lingua mea ⁊ iō posui oī meo custodiā. ⁊ ideo obmutui.

Exaudi oratione meā dñe ⁊ deprecationez meā auribus percipe lachrymas meas.

de pe. ꝺ. j. c. si qui. ꝑ. pouo

¶ Hic petit liberari a culpa: ⁊ agere pniam i hac vita ne decedat eū petō dicēs. Exaudi dñe oronē meā: dādo mihi gr̄am. ⁊ veni ad liberandū me per mortē ⁊ passionē. ⁊ exaudi deprecationē meā remittēdo peccatū in hac vita. ⁊ auribus misericordie percipe lachrymas meas. vñ quidā. Interdum lachryme pondera vocis habent.

Me fileas quoniam aduena ego sum ⁊ peregrinus sicut omnes patres mei.

xiij. q. ij. c. i ecclesiastico.

¶ Me fileas mihi negādo petitionē. Nā ego nō sum ciuis terrene ciuitatis. nec amator ei⁹: nec volo in ea manere sicut terreni: ſz sum in ea tāq̄ aduena ⁊ pegrin⁹. sicut oēs patres mei. ſ. abel. enoc abrahā ysaac ⁊ iacob q̄ nō habuerūt ciuitatē manētem exp̄ectātes hereditatē eternā in celo: ita ego tanq̄ peregrinus in te posui spē meā ad te cōfugio. in te tendo tanq̄ in finem legis. Jdeo.

Remitte mihi vt refrigerer priusq̄ abeā et amplius non ero.

de pe. ꝺ. iij. Nota caute.

¶ Remitte mihi petā mea in hac vita. ⁊ nō differas: ſz parce mihi antēq̄ recedā tāpliꝰ nō ero. i.

ante q̄ amplius nō sim ⁊ nō subsistā. Et ponit futurū indicatiui pro p̄senti cōiūctiui siue optatiui quo caret hebrei. Vl' pōt alr̄ itelligi. ſ. remitte mi pi culpā ante q̄ moriar: q: amplius post mortē nō ero capax venie: q: tūc pnia nō erit fructuosa: nec tēpus venie: sed iudicij ⁊ pene. Ex supradictis p̄z q̄ totus iste psalm⁹ est abstractus ex libro ipsius iob. Et est similis psalmo. xxxix. ⁊. cj. q: vtrobiq̄ deplet miseria ⁊ brevitas vite hūane ꝓpter petiñ ade. ¶ Moraliter añt iste psalmus pōt exponi de quolibet in afflictione posito cui dat doctrina vt cū patiēt ia ferat psecutiones ⁊ flagella ne murmuret cōtra deū nec cōtra psecutores. sed imputet sibi ⁊ cōfiteat se pati iuste ꝓpter petā sua propria retorquēdo sibi oēm culpā: ⁊ petat gr̄am vt agat pniam ante mortē vt decedat cū gr̄a de hac mortali vita ⁊ trāsiliat in celū: ⁊ cōsequat finem p̄missum tāq̄ verus ⁊ bonus trāsiliēs ⁊ pegrinus saltādo vltra ista tpalia. Itē iste q̄ loquit in hoc psal. pōt esse xp̄us q̄ in ꝑsona capitis dicit. Dixi custodiā: ⁊ obmutui. Sed in ꝑsona membox dicit ab oībus iniq̄tatibus meis eruc me: ⁊ remitte mihi postq̄ abeā ab hoc seculo. Ex oib⁹ supradictis p̄z qualiter intētio dauid in hoc psal. est exhortari fideles ad cōtēptus huius mūdi: ⁊ ad pferēdas patiēter iniurias ⁊ psecutiōes eo q̄ nō sint ciues sed pegrini in hoc mūdo. nec iste mūd⁹ est nobis ciuitas: sed via qua tēdimus in supnā ciuitatē nobis pniam ad quā nō possumus puenire nisi p multas tribulationes ⁊ cū humilitate ⁊ patiētia.

Nota.

Et ideo spes nostra nō est ponenda in hoc mūdo sed in termino ad quē tēdimus. ℞ ¶ Et iō ex isto psal. possim⁹ recolligere. viij. doctrinas siue cōclusiones. ¶ Prima doctrina est q̄ vnusquisq; fidelis cōtinue debet meditari in morte que est finis vite suer⁹ cōsiderare resīduū vite in quo habet locū penitēdi. ¶ Tertia doctrina q̄ nullus debet ponere spem suā in hac vita eo quia est mēsurabilis ⁊ finita. ¶ Quarta doctrina: q̄ vana est spes ⁊ sollicitudo hoim terrenox⁹: quia the saurizant cū magno labore ⁊ violentia ⁊ rapina: ⁊ nesciūt futurū heredē nec cui cōgregāt diuitias nec quis possidebit eas. ¶ Quinta doctrina: q̄ tota nostra spes est in deo ponēda eo q̄ est eternus. ¶ Sexta doctrina q̄ psecutiōes ⁊ mala que patimur nō debem⁹ iputare nisi nobis ipsis: q: oēs in adā ⁊ in nobilissimis ipis peccauimus ꝺ deū tlegē. ¶ Septima doctrina: q̄ oēs sumus peregrini ⁊ viatores in hoc mūdo: ⁊ sic oēs sumus mortales sicut oēs patres nri Abrahā. Ysaac. ⁊ Jacob. ⁊ oēs apli ⁊ martyres. Et ideo debem⁹ eos imitari nō ponēdo spem nostrā in hoc mūdo: sed in bonis celestibus. ¶ Octava: q̄ dū sumus in hac vita debemus agere penitētiā ⁊ petere remissionē petōrū a deo antēq̄ moriamur. to beam⁹ ab hoc seculo: q: post mortē nō est locus nec tēpus penitere: sed pene vel gloie. Ex quibus concludit q̄ illi sunt

Pena a gēda in hac vita.

veri peregrini ⁊ transilientes qui cōtēnētes mundum cum pompis suis ponūt spem suā i bonis celestibus: ⁊ patiēter tolerant persecutiōes ⁊ aduersitates: ⁊ agunt pniam antēq̄ discedāt ab hac vita. Ut tales ſz peccauerit aliq̄n in via: tñ nō in termino: sicut obstinati ⁊ ipenitentes: imo facta penitētia decedūt cū charitate puenientes in celestē ciuitatē i q̄ spem suā ꝓstituerūt ⁊ finē. Et hoc iō cōsistit tota snia hui⁹ psal. Sed oia ista ꝓmo ipleuit xp̄s tanq̄ caput totius ecclesie: quē imitant fideles: q: ipse fuit sol⁹ ver⁹ ⁊ pur⁹ pegrin⁹ trāsiliens oēs mūdanos. Jō ipsi p̄mo ⁊ ꝑse ꝓuenit iste ps.

xxxiij. q. iij. qd facies.

Expectās expectani dominū ⁊ intendit mihi.

¶ Titulus. ad victoriā siue in finē ps dō. Ex titulo p̄z q̄ dō fecit hūc psalmū dirigens nos in xp̄m qui est finis legis. sed ō materia huj⁹ psal. altercatio ē nō solū apud catholicos: sed ēt apud hebreos modernos. Mā ra. sa. dicit q̄ dauid fecit hūc psal. in ꝑsona ppli isrl' gr̄as agentis: eo q̄ dñs eduxit eū de lacu miserie captiuitatis egypti. ⁊ de luto fecis: q: ibi mūdabat cloacas ⁊ faciebat lateres de luto vt p̄z Exo. iij. Et ideo post transitū maris rubri cantauit cāticū nouū: ⁊ carmen deo nro. cū dixit. Cātemus dño gl̄iose. vt p̄z Exo. xv. Et sic ra. sa. gloriat hūc psal. ad ſam de illa liberatione captiuitatis. Sed iste obstinatus sicut erat cecus corpe: ita ⁊ i hoc mysterio. Mā cecus hꝫ alicj mō noticiā de rebus in ꝺspectu: sed nō indifferēto: q: solū tangit res p tactū: sed nō pōt eas videre. Jdeo sua cognitio est ꝺfusa ⁊ fm q̄d ⁊ imperfecta. Jta facit iste cecus hic ⁊ in plerisq; locis. Mā verū dicit q̄ iste psal. fundat sup illud mysteriū liberatiōis captiuitat⁹: nā dō cōtēplās illud mysteriū ⁊ promissiones factas ip si moysi fecit hūc psal. sed nō ad ꝑfectū intellectu; sicut intelligit iste cecus. ſz inꝑfecte dō p̄uidit i spū in illa liberatiōe tpali totū mysteriū nre redēptionis faciende p xp̄m. ¶ Et ideo ē magis credēdū ap̄lo paulo qui ad hebreos x. asserit hūc psal. Jesse factū de xp̄o ⁊ eccl'ia allegās scripturā hui⁹ psal. s. sacrificiū ⁊ oblationē noluisti. corp⁹ autem adaptasti mihi. Ꝫ ¶ Ad cui⁹ intelligētiā est advertēdū q̄ aduentus xp̄i ⁊ mysteriū nre redēptionis multipl'r fuit figuratū p liberationē ppli isrl'. de egyptiaca captiuitate per quā vidit dō in spū totū mysteriū nre redēptiōis. Puta q̄ xp̄s debebat educere oēs fideles ve. test. de carcere ⁊ lacu miserie inferni post passionē suā: ⁊ q̄o; totum gen⁹ humanū debebat liberare de luto fecis peri ⁊ miserie. Itē aduētus xp̄i fuit mꝫtipliciter p̄missus ipse moysi. Ꝫ io exo. xxxiij. q̄n dixit moysi facies mea p̄cedet: te. ⁊ ostēdā tibi omne bonū ⁊ cognoscā te ex noie: ⁊ ponā te in foramine petre ⁊ p̄teget te dextera mea. Qua ꝓmissione contemplādo dauid p̄uidit in spū: q̄ deꝰ p̄ debebat mittere filiū in carnē q̄ filiꝰ ꝺ: facies ⁊ dextera dei: ⁊ nomē dei ꝑfecte declaratū est in prologo tractatu. iiij. ⁊ p̄uidit dauid ibidem qualiter xp̄s debebat fundare ecclesiam supra petram fidei: ⁊ nos debebat

Universidad de Deusto
Biblioteca

ponere in foramine petre sul lateris ỹñ fluxit pre
ciũ nostre redẽptionis. Itẽ aduẽtus xp̃i fuit pro
missus ipi moysi. Deutero. xviij. cũ dicit dñs pro
phetã suscitãdo de medio frat̃ tuoꝝ similẽ tibi
ponãq; verba mea in ore eius. loquetur q; ad eos
q̃cũq; dixero tibi. Ibi ꝓcidit dauid in spũ quali
ter verbũ diuinũ debebat assumere carnẽ nostrã
declarare nobis oĩa mysteria legis moysi in qua
figuraliter cõtinẽtur oĩa mysteria de xp̃o t eccl̃ia
t oĩa mysteria euãgelica. Itẽ p hoc q̃ deus ꝓce
pit moysi in eodẽ capitulo. s. q̃ nullos imitet ma
gos nec ariolos. nec maleficos. nec phitones. nec
ritus gẽtiliũ: ꝓcidit dñs qualiter xp̃s in suo aduẽ
tu debebat delere de mũdo artes magicas: t oẽs
maleficos t totã supstitionẽ gẽtiliũ. Oĩa ergo su
pradicta ꝓcidẽs dauid in spũ fecit hũc psalmum.
In quo introducit xp̃m loquẽtem. qñq; in psona
sui corpis mystici: qñq; in psona capitis. In quo
psalmo tria ꝑncipaliter agit. Mã primo agit gra
tias patri: q; p ipm impleuit oĩa q̃ erãt figurata t
ꝓmissa de nostra salute t redẽptione. Scõo orat
patrẽ t petit nostrã liberationẽ postq̃ ipse soluit
pciũ nr̃e redẽptionis: t impleuit volũtatẽ patris
t fecit oĩa q̃ de eo scripta erãt. Tertio petit vltio
nẽ de psecutoribus suis t ecclie: t petit ꝓmiũ pro
istis t fidelib9 sequẽtib9 ipm: scõa ibi: tu aũt dñe
ne. tertia ibi: cõfundanẽ t reuereanẽ. Quãtũ ad ꝑ
mũ duo facit. Mã primo xp̃us agit gras in psona
corpis mystici totiꝰ eccl̃ie p beneficijs q̃ recepit
in aduẽtu xp̃i. Scõo agit gras p̃i in psona sui in
q̃tũ pater voluit opari p ipm totã nostrã salutez
t redẽptionẽ ibi. multa fecisti tu dñe deꝰ. ¶ Quã
tum adprimũ est aduertendũ q̃ cũ spes sit de ꝓ
missis: ideo multiplex ꝓmissio facta de xp̃o fuit
cã q̃re patres ve. re. cũ tãta vehementia t affectu
expectabãt xp̃m in carnẽ vẽturũ. Sed q; q̃to ma
ior est spes t affectus sperãdi: tãto maius est gau
diũ sperãtibus q̃s venit res expectata. Ydeo za
charias t symeon t maria t ioseph t apli q̃s vide
rũt xp̃m in carne: t viderũt mysteriũ nr̃e redẽptio
nis ineffabiliter gauisi sunt t egerũt gras deo p̃i
t xp̃o p tãtis receptis bñficijs q̃ fuerãt in lege fi
gurata t ꝓmissa vt supra dictũ est. B ¶ Unde
septẽ bñficia opatus est xp̃s in suo aduẽtu: prout
fuerãt in lege figurata t ꝓmissa. Mã ꝑmo libera
uit oes fideles ver. te. de lacu miserie inferni. Se
cũdo liberauit totũ genus hũanum de luto feces
pctõrũ. Tertio edificauit ecclesiã sup̃ seip̃m q̃ est
vera t firmissima petra. Quarto dedit legẽ euan
gelicã per quã direxit gressus t operationes no
stras. Quinto oboleuit t annichilauit oĩa cerimo
nialia t legalia instituens nouũ sacrificiũ t nouũ
ritũ colẽdi deũ. Sexto cõuerit multos de ppl̃o
iudaico t gentili in vnã ecclesiã. Septimo eiecit
diabolũ de mũdo t oĩa noia ydoloꝝ. t oẽs ario
los t maleficos: t vanas artes t insanias t falsas
supstitiões gẽtiliũ. ¶ Dicit ergo dauid siue xp̃s
in psona illoꝝ t totius eccl̃ie q̃ recipit ista septez
bñficia. gratias ago deo p̃i supple: qui ego expe
ctãs expectaui. i. cũ ineffabili spe t affectu p totũ
ve. te. per patriarchas t ꝓphetas expectaui dñm
patrẽ vt mitteret filiũ: ſ; sualiter t tãdẽ intrẽdit
mihi cõplendo ꝓmissiones t figuras vete. te. Mã
primo xp̃s in suo aduentu eduxit me de lacu mise
rie t captiuitate inferni: sicut fuit figuratum per
liberationem captiuitatis egypti. Scõo.

de psec. di. ij. ire ratur.

Et exaudiuit preces meas. t eduxit me de lacu miserie t de luto fecis.

¶ Eduxit me. s. totũ genꝰ humanũ dũ de luto fe
cis pctõrũ. Mã sicut p mortẽ t passionẽ eduxit san
ctos pres de lacu inferni: ita p ecclastica sacra edu
xit totũ genꝰ humanũ de luto t sceno t fece pctõ
rum: q; per baptismũ nos eduxit de originali: t p
penitentiam de mortali. Item tertio.

xxj. q̃. j. vos aũt

Et statuit supra petram pedes meos t di rexit gressus meos.

¶ Statuit t firmauit pedes meos. i. fidẽ meã su
pra petrã q̃ est xp̃s. Quarto direxit gressus t opa
ones meas p charitatẽ t legẽ euãgelicã q̃ ꝓcipit
oẽm virtutẽ: t phibet oẽ vitiũ: t oĩa supradicta fe
cit xp̃s sicut deꝰ ꝓmisit moysi. exo. xxx. Itẽ quito

xv. q. j. c. reuerti mini.

Et immisit in os meum canticũ nouũ carmen deo nostro.

¶ Misit in os meũ cãticũ nouũ: cũ repudiatis ce
rimonialibus legis vete. dedit mihi legẽ nouã t
nouũ sacrificiũ eucharistie: t nouũ ritum colendi
deũ. t nouũ modũ cantandi. Mã q̃ illi cantabãt t
ꝓdicabãt futurũ: nos cãtam9 iã cõpletũ t pfectũ
Nam sicut p̃ posuit ẽba sua in ore xp̃i: ita xp̃s po
suit t ꝓdicauit ẽba sua in ore nr̃i: t cãtam9 cãticũ
nouũ t carnẽ deo nr̃o: cũ fidẽ euãgelicã dicris ẽba
etis ꝓfitemur. Mã no. q̃ hoc fuit ipletũ in ꝓncipio in zacharia t symeone: t btã maria. Mã zacha
rias p̃ Jo. bap. cantauit cãticũ nouũ q̃ dixit. bñ
dictꝰ dñs deꝰ isrl. Itẽ symeõ q̃ tenuit xp̃m i ma
nib9 dixit. Nũc dimittis fuũ tuũ dñe: t btã maria
dixit. Magnificat aĩa mea dñm. ex q̃ ptz q̃ vnus
quisq; istoꝝ cãtauit cãticũ nouũ. Que q̃dẽ tria cã
tica cãtat q̃tidie eccl̃a agendo gras de xp̃i aduẽtu
t p oĩbus bñficijs q̃ a xp̃o recipimus. t hoc est q̃d
hic dr. s. immisit in os meũ cãticũ nouũ: t carmen
deo nr̃o: q; hoc carmẽ siue ista tria carmina canta
mus quotidie deo nr̃o. Sexto ago gratias quia.

xxij. q̃ hoc autem.

Uidebũt multi t timebũt t spabũt in dño

¶ Multi ex iudeis videbũt t viderũt xp̃m in car
ne. t multi ex ppl̃o gẽtili viderũt miracla q̃ fa
ciet xp̃s p suos apl̃os: t ocũlo fidei videbũt doctri
nã euãgelicã: t oẽs isti cõuersi timebũt xp̃m t spa
bunt in dño. Mã iudei relictis legalib9 t gentiles
relictis ydolis t supstitiõib9 ponẽt totã suã fidẽ t
spẽ in dño iesu xp̃o: t illi adherebũt feruẽti chari
tate. t ex iudeis t gẽtilib9 credẽtib9 fiat vna eccl̃a
Itẽ septio ꝓceps hui9 mũdi dyabol9 eiciet foraꝝ
cũ suis erroribꝰ. t delebunt oẽs magi: t arioli t ma
lefici. t incantatores: t regnabit in mũdo nomen
dñi iesu. s. nomẽ dñi tetragramatõ: q̃ est iesus q̃ q̃
dẽ nomẽ oẽs suscipiẽt: eo q̃ i eo manifestab̃ oipo
tẽtia p̃tis p miracula t oĩa sapientia t veritas le
gis veteris p eiꝰ doctrinã t predicationez. Tertio
manifesta fuit eius mia per mortẽ t passionẽ tertꝫ
iustitia per legẽ euãgelicã: p q̃ nomẽ oẽs simus
iustificati t saluati t beatificati. Ydeo dicit.

De ose. di. iij. gratia.

Btũs vir cuiꝰ est nomẽ dñi spes eius: t nõ respexit in vanitates t insanias falsas.

¶ Btũs vir cuiꝰ nomẽ dñi spes eiꝰ. i. q̃ posuit to
tã spẽ in noie iesu: t nõ respexit i vanitates. i. inva
nas artes magicas t maleficas nec insanias falsas
s. supstitiões: t riꝰ ne fidos gẽtiliũ: nec in vanis t
euacuatis legalibus iã mortuis t mortiferis: t in
falsis glosis iudeoꝝ posuit spẽ suã: ſ; in solo noie
iesu: q; non est aliud nomen sub celo in quo nos
oporteat saluos t beatos fieri. Actuum. iiij.

vj. q. j. c. ũ omnia

Multa fecisti tu dñe deus meus mirabilia tua: t cogitatõib9 tuis nõ est q̃ silis sit tibi.

¶ Hic xp̃s in psona ꝓpria agit gras p̃i explicã
do suos labores t mysteriũ nr̃e redẽptiõis. Pot
ẽt dici q̃ sup̃adixit q̃ btus vir cuiꝰ est nomẽ dñi
spes eiꝰ: t nõ respexit vanitates t insanias t sup̃
stitiões falsas gẽtiliũ: iõ hic enarrat mirabilia my
steria q̃ fecã sunt in mũdo p hoc nomẽ iesus q̃ est
nomẽ dñi t filiꝰ p̃is. Ad cuius intelligẽtiã aduer
tẽdũ q̃ tria fecit xp̃s p ordinẽ in nr̃a redẽptiõe: t
in suo aduẽtu. Mã ꝑmo ꝓdicauit iudeis: t miracu
la: fecit in vita: in q̃b9 ostdit oipotẽtiã t volũtatez
p̃is. Scõo mortꝰ t passus est ad satisfactẽdũ p
nobis: in q̃b9 ostdit suã humilitatẽ t charitatẽ et
p̃is miaz. Tertio p apl̃os suos publicauit euãge
liũ: vocauit gẽtiles t ex vtroq; ppl̃o cõgregauit
vnã eccl̃iam. Tria ergo facit xp̃s. Mã primo agit
gras p̃i: eo q̃ multa mirabilia fecit p ipm in hac
vita. Scõo agit gras: q; p volũit acceptare suam
passionẽ in pciũ p toto mũdo. Tertio ostdit qualꝫ
ꝓdicauit euangeliũ toti mũdo p apl̃os suos. scõa
ibi. Sacrificiũ t oblationẽ. tertia ibi. Annunciaui
iustitiã. Uel possum9 dicere q̃ xp̃s ꝓmo ostdit obe
dientiã suã erga p̃es in ꝓdicãdo t miracula facien
do. Scõo in patiẽdo. Tertio in publicãdo euãge
lium: scõa ibi sacrificiũ: tertia ibi annũciaui. B
¶ Quãtũ ad ꝓmũ est valde aduertẽdũ q̃ tria gña
mirabiliũ fecit p̃ in xp̃o siue p xp̃m siue in totute
huius noie iesu. Primo mysteria mirabilia huma
ne redẽptiõis. s. mysteriũ incarnatiõis t passiõis t
resurrectiõis t ascẽsiõis. Scõo mysteriũ miraculo
rũ t operationis q̃ suscitauit mortuos: t imperauit
vẽtis t mari t demõib9: t fanauit lepr̃osos t infir
mos. Tertiũ mysteriũ electiõis: q̃ ds voluit p̃ ex
ꝓdestinauit hos filꝰ vocauit t iudeos reprobauit
Que q̃dẽ oĩa mysteria sũt ita mirabilia t incõpr̃e
hẽsibilia: q̃ null9 pot cõprehẽdere nisi sol9 p̃: nõ
excluso filio nec spũsctõ. Et hec mysteria xp̃s mũ
do manifestauit ope t doctrina: quoꝝ ꝑfunditatẽ
nemo poterit attingere: nec comprehendere. Et
hoc est q̃d xp̃s dicit in hac ꝑte. Cũ ait. O dñe deꝰ
p̃ mlta fecisti mirabilia tua mysteria t opa in me
t p me in noie meo q̃ ita sunt ꝑfundar incõprehẽ
sibilia: q̃ in cogitatiõib9 tuis nõ est q̃ silis sit tibi
i. nõ est silis tibi ad cogitãdũ t cõprehẽdendũ ea q̃ so
l9 tu cogitare t cõprehẽdere pores: t null9 al9. Mã
null9 al9 pot cogitare t inuestigare t cõprehẽde
re mysteriũ incarnatiõis vresurrectiõis nisi tu sol9
nec miracula q̃ ego feci p te: nec pot cõprehẽdere
cãm electiõis iustoꝝ nisi sol9 tu: b q̃ miracula tua
ineffabilia ego annũciaui t locut9 fuꝫ mũdoꝝ mul
tiplicati sunt sup̃ numerũ. Uũ nota q̃ li multipli cati sunt sup̃ numez: multipliciter pot̃ itelligi fz q̃ pot̃ referri. Mã primo pot̃ referri cõparari ad mirabilia fcã inve. te. t tũc est sensus. O pr̃ multa mirabilia fecisti in ve. te. p noe: t moysen: t ꝓphetas. Sz multo maiora t plura mirabilia fecisti p me: nã act9 t effect9 ds fecisti per me: multiplicati sunt sup̃ nũez: q; multo pl̃es in nũero: t maiores sunt in effectu t virtute. Uel ſ pot̃ referri ad miserũ mirabiliũ q̃ fecit de9 p xp̃m t tũc est sensus. O pr̃ multa ego annũciauit locut9 fuꝫ mlt̃os act9 t effe ct9 mirabiles ds p me t in me fecisti: ſ; pl̃es sunt sup̃ nũez q̃ narrari q̃ant q̃ sunt scripti i euãgelio Uũ cũ ſ ꝛcordat lra Hieronymi. q̃ sic ꝓ. Multa fecisti tu dñe deꝰ mirabilia tua t cogitatiões tuas p nobis: si enarrare voluero: plura sunt q̃ narrari queãt t tũc est lra plana Itẽ Joh. vltimo. Multa alia signa fecit iesꝰ i ꝛspectu disciploꝝ suoꝝ: q̃ nõ sũt scripta i libro ſ. Uel ſ ꝓ referri ad ꝑfunditatẽ t altitudinẽ mirabiliũ hoꝝ mysterioꝝ: nã subdit.

xiij. q. j. scriptu ris.

Annunciaui et locutus sum: multiplicati sunt super numerum.

¶ Et sit sensus. O pr̃ annunciaui mirabilia tua
mũdo: ſ; ita sunt ꝑfunda t incõpr̃ehẽsibilia ad cogi
tãdũ: q̃ multiplicati sunt sup̃ nũez sermões t libri
ad cogitãdũ t explicãdũ tã alta t ꝑfunda myste
ria. Quasi dicat q̃ infiniti sermões doctores t li
bri nõ sufficerẽt ad explicãdũ ea. Nam ꝓtãsibũt
plurimi: t multiplex erit scia. Daniel. xij. Itẽ Jo.
vlti. Mõ arbitror ipm mũdũ posse capr̃e q̃ scriben
di sunt libros. Et sic ꝓ q̃ mirabilia mysteria q̃ pr̃
fecit filio: t p filiũ sunt incõprehẽsibilia in nũero
t ꝑfunditate t virtute t in effectu: t sunt multipli
cata sup̃ numerũ. i. infinita. Quasi dicat q̃ effect9
t fructus hui9 nominis iesus quos xp̃s fecit: sunt
innumerabiles t incomprehensibiles apud boies
q; soli deo sunt noti. ¶ Deinde cum dicit.

Heb. x. b.

Sarificium t oblationem noluisti: aures autem perfecisti mihi.

¶ Xp̃s agit gras q; repudiatis sacrificijs ve. le. vo
luit acceptare ipm in sacrificiũ ꝓ cũctis p pcto tot9
mũdi. Hũ dicit xp̃s O pr̃ tu noluisti nec acceptasti
sacrificiũ t oblationẽ ve. le. ſ; ꝓfecisti mihi aures
tuas vt me adires p ppl̃o: vel ꝓfecisti mihi aures
meas vt obedirẽ tibi in oĩb9. Apl̃s ad heb. x. dicit
Corp9 aũt adaptasti mihi: t tũc est sensus. Tu no
luisti sacrificiũ t oblationẽ ve. le. eo q̃ illa sacrifi
cia erãt immũda: ſ; adaptasti mihi corp9. i. fecisti
corp9 meũ purũ sine pcto mortali: vt ẽt aptũ ad
patiendũ: t sufficiẽs ad satisfaciẽdũ. Et iõ subdit

vij. q. j. c sugge stum.

Olocaustum t pro peccato non postulasti: tunc dixi ecce venio.

¶ Olocaustũ ve. le. ꝓ pcto nõ postulasti: nec acce
ptasti p pcto tot9 gũis humani: t tũc egovt obe
dirẽ tibi t cõpatiẽs gũi humano: dixi. Eccevenio
sponte ad patiendũ: t in sacrificiũ me offerendũ
In q̃bus ꝓbis duo asserit xp̃s. Ꝓmo q̃ de9 p̃ nõ
acceptauit p pcto mundi sacrificiũ t olocaustave.
le. q; nec erant apta: nec sufficientia ad tollendũ
pctũ. Scõo q̃ ipse solus fuit aptus: t iõ venit ad

Universidad de Deusto
Biblioteca

tollendū petrū. Possunt ēt supadici duo versus
Nota ō referri ad sacrificiū ipsius abel: t olocaustū qđ vo-
xpi pas luit offerre abrāā de filio suo Ysaac. Mā vō nō so
sione. lū potuit mysteriū nre redēptiōis per exitū israel
de egypto p tr̄sitū maris rubri. sz etiā p sacrifi
cium abel q̄ abrae. Eo q̄ illa duo sacrificia fuerūt
figura xpi. Mā sicut abel iustus sine petō fuit occi
sus a fratre suo ex inuidia: ita pariter xps a pplo
iudaico fratre suo: itē sicut abrāā volūtarie voluit
offerre filiū suū Ysaac in olocaustū ita pter deus
obtulit xpm filium suum. Itē sicut Ysaac venit se
dendo sup asinū vsq; ad locū vbi postea fuit edifi
cata yr'lm. t postea descēdit de asino t assumpsit
ligna sup humeros p̄cedēs vsq; ad locū sacrificij
ita xps ingressus est yr'lm sedēs sup asinā: t post
ea in die veneris baiulās crucē humeris venit ad
locū vbi fuit crucifixus t immolat⁹. Sed fuit dīa
nā sz de⁹ acceptauerit sacrificiū abel t Ysaac invo
to p seipsis: tū nō p toto gñe humano: q; nullus
eor erat sufficies preciū ad redimēdū totū genus
humanū. Et ō venit xps tanq̄ sufficies p̄ciū: t sa
crificiū t obtulit seipz p oibus nobis. Et hoc est
qđ dicit xps in hoc loco ad pharis: vñ ait. O pr̄ de⁹
multa mirabilia mysteria feciſti in veteri testamē
to: que oia feciſti in figura humane redēptiōis fu
ture: q̄ erāt tā p̄funda q̄ null⁹ poterat cogitare t
scire nisi tu solus: t ō nō est silus tibi in tali scia t
cogitatione: q̄ qđē mysteria ego solus annuncia-
uit locut⁹ sus dictis t factis. q; oia illa mysteria in
me cōpleui t declarau: quor sermones t effect⁹ ml'
tiplicati sunt sup numer: eo q̄ erāt hoib⁹ incōp:e
hēsibilia t soli mihi reseruata: q; ad hoc veni i mū
dum: vt cōplerē volūtatē tuā t scripturas legis t
pphetarū. Mā tu noluisti acceptare sacrificiū abel
in p̄ciz t redēptionē p toto gñe humano: nec vo
luisti oblatiōes noe t moysi: eo q̄ illa nō erāt sufi
cētia ō adaptasti mihi corp⁹ sufficies ad offeren
dum t pfeciſti mihi aures meas vt obedirē tibi: t
pfeciſti t inclinasti etiā aures tuas mihi meū sa
crificiū acceptādo. Itē nō postulasti olocaustum
abrae sine Ysaac p petō gñis humani: q; phibui-
sti ne Ysaac immolarē: sz imolatus est aries pro
Ysaac in figura mei. Et ō posti p̄ nullū sacrificiū
ve. le. nec olocaustū postulasti nec acceptasti pro
petō: tūc dixi ecce venio ad offerendum meipsum
in sacrificiū t olocaustū p toto gñre humano: q;
viij. d. c. q̄ cōtra. Et. xj. q. iij. si is.

In capite libri scriptū est de me vt facerem voluntatem tuam deus meus volui: t legē tuam in medio cordis mei.

¶ In capite libri p̄destinatiōis scriptū est de me
vt facerē volūtatē tuā &c. Et nota q̄ li p petō p̄t
esse vna dictio materialr sumpta: loco cuiusdā ac
cusatiui: hoc est sacrificiū qō aliqn i sacra scriptu
ra ō: petrū: vr. ij. Cor. v. qui nō nouit petrū: p nos
bis fecit petrū. i. sacrificiū vt exponit Aug. Et ita
accipiē b p petō. i. sacrificiū. Illā olocaustū qō fie
bat ex adipe t pinguedine alaliū totū cremabaē
sup altare olocaustor nō offerebaē p petō populi
vel alicui⁹ singularis psone: sed tm̄ ad honorē dei
Similiter victima siue pacifica que hic ō: oblatio
offerebatur tm̄ ad petitionē vel gratiarū actionē

p lucro captādo velq̄ amnavi: cando t comedebaē
a populo coram deo. Solum aūt sacrificiū offere-
batur p peccato publico vel priuato t cedebat in
vsum sacerdotum: qui dicebantur comedere petā
populi. Et ideo solū sacrificiū ō petrū: vel p pec
cato. Et ponitur bis: primo ibi sacrificiū t oblā-
tionem. Secō ibi olocaustū t p petō: ad denotan
dum q̄ tā in victima pacifica: q̄ in olocausto sem
per offerebaē aliq̄d p petō: ad hoc vt offerēs esset
dignus coram deo. Xps aūt oia tria gña sacrificior
obtulit pri. Ipse eīm fuit sacerdos t hostia: tā olo
caustum pingue: q̄ victima pacifica q̄ etiā sacrifi-
cium vt pōt patere intuenti in hoc psal. t in alio.
¶ Sed cōtra hec arguūt iudei: t primo cōtra
hoc qō dicit q̄ sacrificia t olocausta deus nō acce
probat p petō. Mā deus ordinauit ista ad tollen-
da petā ppli: vt pz p totū leuiticū ergo. Secō ar
guūt cōtra illud q̄ ōt co:p⁹ adaptasti mihi t ecce
venio. Qr deus ordinauit t instituit circumcisionē
ad tollēdum originale. Et hoc asserit Augu. t ma
gister Infarum in quarto libro. ergo. ¶ In oppo
situm apl's per totam epistolam ad Ro. t ad gala. t
hebr. vbi probat q̄ legalia non poterant iustifica
re. ℣ ¶ Responsio. ad cuius intelligentiā sunt
aliq̄ ppositiones siue conclusiones p̄ponēde
t notāde. Quarum prima est q̄ sacrificia t olocau
sta veteris legis non erant acceptabilia ad remit
tendum petā. Probatur: nam illa sacrificia offe
rebantur in p̄ecium pro hominibus petōribus:
ergo debebāt esse maioris p̄cij q̄ boues pro qui
bus offerebantur: sed nullū animal brutū est ma-
ioris p̄cij q̄ hō: immo minoris sine cōparatiōe:
ergo nullus illor sacrificior poterat esse sufficiēs
p̄ciū t acceptabile ad remissionē peccati. Quia
nunq̄ dūs remittit seruum captiuum: nisi sibi red
datur p̄ecium sufficiens pro eo. Itē sacrificium
offerebatur p toto populo: ergo debebat tenere
medium inter deum t populū: ad hoc q̄ deus re
mitteret peccata populi. i. q̄ illud sacrificiū esset
minus deo: t maius toto pplo. sed nullū animal
brutum poterat esse tale: q; sicut erat minus in di
gnitate: ita t in p̄recio igitur. ¶ Secōa cōclusio q̄
circūcisio in propria virtute nō poterat tollere pec
catum originale. Probatur nā per circumcisionē
totus homo redimebatur ex captiuitate t seru
ture t morte eterna: sed nulla pars pōt redimere
totum: sed illa pellicula t ille modicus sanguis q̄
effundebatur in circumcisiōe erat pars totius ho
minis: ergo nō poterat redimere totum hominē.
Tenet cōsia: q; nunq̄ dūs remitter captiuum pro
sola manu vel pede abscisō: nisi detur sibi p̄ecium
maioris valoris: q̄ sit ipse seruus. Preterea illa
pellicula t ille sanguis qui effundebatur in circū-
cisione. ita erat subiectus peccato t immundus si
cut totus homo ergo non poterat tollere pecca-
tum nec acceptari pro redemptione t remissione
peccati. Tenet consequentia: nam si homo tenebā-
tur in illa captiuitate pter peccatum t erat deo
exosus et in ira dei pter petā: ergo deus nō acce
probat talem carnem t sanguinem immundum t
obnoxiū p petō: sz oportebat q̄ esset sanguis pu
rus t immunis ab oi petō: ad hoc q̄ tolleret petā

q̄ de⁹ sa
crificia
nō acce
ptat pro
peccato

Mot. de
circumci
sione.

Nota ō sanguie xpi.

¶ Tertia cōclusio q̄ solus sanguis t sacrificiū xpi
fuit sufficiēs t acceptabile deo pri ad remittēdū oē
petā. Probat primo rōne puritatis: q; xps sol⁹ fu
it inter mortuos liber ab oi petō in persona t na
tura. Secō rōne humilitatis q; post hō totū genus
humanū erat in captiuitate pter superbiā iobe
dientiam primor parentū que qdē superbia t in
obedientia est deo abhoīabilis: ops vt per vnius
obedientiā hō liberarē: sed q; xps se humiliauit fa
ctus obediēs vsq; ad mortē: ergo meruit accepta
ri in sacrificiū pro oibus liberādis. Tertio ratione
charitatis t dilectiōis. eo q; erat magis char⁹ t di-
lectus pri q̄ alij alia creatura. Primo inq̄tū fili
us naturalis. Secō inquantū melior oi creatura:
etiā inquātū hō tū rōne vnionis t gr̄e: tū rōne pu
ritatis: tū rōne charitat̄: quā xps habuit erga ge
nus humanū. Et pter oia supadicta fuit magis
charus t acceptabilis deo t fuit sufficiens media-
tor iter deū t totū genus humanū: qō nullus alⁱ
homo. nec aīal. nec alia creatura potuit facere.
¶ Quarta cōclusio. q̄ adam. t abel. t noe. t abrāā.
t Jacob. t moyses. t oēs ceteri patriarche t pro-
phete: ideo desiderabant xpm vt veniret ad tollē
dū petā: q; sciebāt ex reuelatione q̄ sacrificia ve.
le. nō poterāt hoīem iustificare: nec tollere per se
petā probaē: nā oibus bis facta est de xpo repro
missio: vt pz per totū discursum ve. te. t ō oēs ex
pectabant ipsū vt veniret ad soluēdū p̄ecium pro
eis. Unde dō dicit veni ad liberandū nos dīe de⁹
virtutū psal. xix. Itē psal. l. dicit asperges me dīe
ysopo. Itē Zacha. viij. ru vo in sanguine testamēti
eduxisti vinctos de lacu vbi nō erat aqua. Item
Esa. lxij. attritus est pter scelera nostra. Itē. lxiij.
vtinam dirumperes celos t descenderes. Hoc idē
pz ad heb. ix. vbi probat apls q̄ oēs illi expectabāt
christum: vt in eo reciperent repromissiones. Et
quis⁹ patet q̄ oēs patres ve. te. ex reuelatiōe scie
bant: q̄ illa lex non poterat iustificare. nec illa sa
crificia: q; aliter non desiderassent nec expectas-
sent christum qui solueret pro eis.
¶ Quinta cōclusio. q̄ ix per sacrificia t sacra ve.
le. tollerē petā: tñ nō in virtute p̄pria: sed put da
bant in signū federis t nō in p̄cij. Ad cuius intel
ligentiā est notandū q̄ sacrificia t sacra ve. le. non
cōrinebant realiter p̄ciū: sed dabanē in signū p̄
cij soluendi per xpm. Exempli gra. nā q̄dq̄ mer
catores faciūt pactū cū vēditore de naui plēa mer
cibus. vel de aliquo agro vel domo t dant de pre-
senti vnū denarium in signū p̄cij promittentes altera
die siue sz ad octo dies soluere totū p̄ciū: t il-
lo tradit̄ eis res empta. tunc manifestū est q̄ il
le denarius nō datur a mercatore nec acceptatur
a venditore in p̄cium simpliciter: sed in signū p̄
cij soluendi tempore cōstituto sm̄ fedus t pactū.
Ita ergo pariter deus fecit pactū cū abrāā Gen.
xvij. p̄cipiens circūcisionem fieri in signum fede
ris. Mā abraam nō dedit deo illam circūcisionem
in p̄ciū: sed in signū p̄cij. nec deus acceptabat
illā circūcisionē t pelliculā t sanguinem effusum i
p̄ciū sed in signū p̄cij soluendi per xpm. inquā
tum abrāā t oēs fideles ve. re. p̄mittebant solue
re per xpm in suo aduentu. p quō⁹ō⁹ xps solui t

Mota q̄ modo sa eramenta ve. le. tollebāt petā.

in cruce ex p̄cio sanguine. in quo erat vez t vali-
dū t acceptabile t sufficiens p̄ciū. sub tali ptāte
t pacto fiebat circūcisio in lege ve. Et hoc qō di-
xit deus abrahe. Gen. xvij. hoc est pactū meū qō
obseruabitis inter me t vos t semen tuū post te.
circumcidetis carnē prepucij vestri: vt sit signū fe-
deris inē me t vos. qō signū federis nīl aliud erat
sm̄ Aug. Ō fausti: nisi q̄ deus acceptabat illā cir-
cūcisionē in signū p̄cij futuri per xpm soluendi i cruce. ℣ ¶ Sed est aduertēdū q̄ i qđruplex signū data fuit illa circūcisio. primo in signū distinc-
tionis inquātū distinguebat filios abrahām t isr̄l a
ceteris natiōib⁹. Secō in signū tributi t seruitut̄
pter petā primoni parēdi. Tertio in signū figu
rationis. inquātū figurabat circūcisionē aie. Quar-
to data est in signū federis t p̄cij futuri p xpm
soluendi. t isto mō tollebat petā nō rōne sui: q;
non ptinebat in se realiter petū: sed rōne p̄cij fu
turi in cui⁹ signū acceptabat a deo: t i cui⁹ ptesta
tione t pacto dabaē. Et sicut dctā ē de circūcisio
ne: eodē modo est dicendū de sacrificijs t olocau-
stis t oblationib⁹: q; non offerebātur nec accepta
bantur in p̄cij: sed in signū federis t p̄cij futu
ri per xpm soluendi t sub tali federe t pactor ptc
statione offerebanē. t sic remittebat petā p eis p
quib⁹ offerebaē. Et pro oib⁹ alib⁹ xps obtulit sui
sanguinē in cruce. t sic fuit tunc pactum t fedus
impletum t cōsūmatū. t perfecte fuit facta satis-
actio. Et ideo oēs patres ve. te. ix tam essent circū
cisi: t pro eis offerebantur oblausta mane t vespe
re t cetera sacrificia: tamen semp desiderabant t
vocabant xpm vt veniret ad soluendū pro eis: vt Sacrale
dctā est: t pz per totū testū vetus. ¶ Septima gis no
cōclo q̄ sacramēta le. no. de per se tollunt peccatū ue tollūt
Probaē. nā in se realiter ōtinent petā passionis petā.
xpi: probaē. primo de eucharistia in qua xps deus
t hō realiter ōtinet: t est sacrificiū per se deo cha
rū t acceptatū t sufficiens p toto mūdo. Hoc idē
pz de baptismo in quo realiter ōtinetur virtus pas
sionis xpi ad tolendū originale t etiā actuale i ad
ultis. Et sic est discendū de penitentia ceteris eo
q̄ actualiter deriuantur a passione xpi: t ideo illi-
co tollunt peccatum. Hoc est ergo differentia inē
sacramenta noue legis t veteris: q; illa cōtinebāt
realiter xpm nec eius passionē: sed tm̄ signū. Ista
autē continēt realiter xpm aut virtutē passionis ei⁹
Ideo ista dantur realiter i p̄cij: q; in baptismo
illico soluē p̄ecium pro baptizato. illa aūt dabā
tur solū in signū p̄cij futuri vt dictū est: ō adhuc
expectabatur p̄ciū: ideo circūcisius semp mane-
bat debitor et deus semper manebat creditor: licet
circūcisius esset liberatus a pena sensus. Ad bap
¶ Octaua cōclusio q̄ aduenient xpo t baptis- tismū te
mo eius omnes iudei tenebantur baptizari: licet nētur is
essent circumcisi. Probatur. Nam non acceperūt dei.
nec dederunt circūcisionem in p̄ecium. sed in si-
gnum p̄cij futuri: sic tenebantur soluere in actu
quando fuit p̄ecium in actu datum in baptismo.
Et ita Johānes baptizat omnes apostoli fuerūt
baptizati et xps misit eos ad baptizādum iudeos
qui iam erant circumcisi vt patet Mathei. decimo
t Actuc decimo.

¶ Roma cõclusio: q̃ post passionẽ xp̃i circuncisio t oia alia legalia cessauerũt t pdiderit suã̃ virtutem toffiñ: probat q: oia mortua fuerũt sil' cũ xp̃o: quia finis t termin⁹ erat xp̃s. Hoc idẽ ꝓbat: nã soluto t aduenient⁹ pcto: perdidit vim signi praecti.

Legalia sunt mortifera iudeis.

¶ Decima cõclusio q̃ post publicationẽ euãgelij: circuncisio t cetera, legalia nõ solum fuit mortua t inutilia iudeis: sed etiã mortifera t nociua. Probatur nã iudei ea seruantes irritant pactũ dei factũ cum abraam t moyse: t sunt preuaricatores t violatores federis: t per ꝑs sunt sacrilegi t priuati hereditate t alienati t degeneres ab abraam t israel: t retrogradi a termino libertatis.

¶ Ex supradictis ꝑz q̃d dicẽdũ ad rõnes iudeo q: circuncisio t oia sacra: t legalia non fuerũt a deo instituta simpliciter in precium pro petõ: sed i signũ praecti futuri per xp̃m soluendi: t ideo fuit necesse xp̃m venisse: vt solueret pciũ debitum pro oib⁹: t cõsummaret pactũ t fedus: t cessarent oia legalia in eius aduentu. Et sic patet q̃ deus nõ postulabat illa olocausta t sacrificia per se: q: nõ erant p se acceptibilia nec sufficientia p petõ: nisi inquãtũ erãt signũ futuri praecti. s. xp̃i qui fuit purũ t sufficiens t deo carũ t acceptũ sacrificiũ: tã rõne puritatis: tum rõne charitatis: tum rõne obediẽtie t humanitatis: t vnionis. Et hoc modo intẽdebat eius cũ dixit: q̃ ex quo instituta est circuncisio i illo pp̃lo ad purgationẽ originalis veteris q̃ peri: valebat si cui modo baptisin⁹. q. d. q̃ bñ liberabat circũcisius: sed sp̃ manebat debitor in xp̃o: t deus sp̃ manebat creditor vsq̃ ad gñalẽ solutionẽ faciendam per xp̃m. Sicut manet creditor ille qui accepit tantũ signũ solutionis. i. hoc est q̃ dicit dõ i hac parte cũ ait. Sacrificium t oblationẽ noluisti q. d. tu noluisti acceptare sacrificiũ t oblationem ve. legis in precium solidũ pro petõ totius mũdi eo q̃ talia sacrificia erant inualidat insufficientia non ꝺtinentia in se pciũ: t erant indigna t immũda t de se nõ acceptibilia. Ideo perfecisti mihi aures ad obediendũ tibi in⁹ oibus t adaptasti mihi corp⁹ q: purũ sine peccato t nõ ex opere adã sed ex opere spũssancti in vtero v̈ginali ex puris sanguinib⁹ formasti t sic fuit aptũ t sufficiens t p se acceptabile ad tollendũ omne petũ. Et etiam adaptasti mihi corpus mortale ad patiẽdũ: q: vt possem pati me ipsum exinanuit formã serui accipiẽs t habituñe tus vt hõ. Itẽ nõ postulasti olocaustũ agnoꝝ nec vitulorũ ꝓ petõ: q: nõ erãt sufficiẽtia sacrificia: sed q: adaptasti mihi corp⁹ cũ puritate t charitate et obedientia: lõ volẽs iplere voluntatẽ tuã tunc dixi: ecce venio ad patiẽdũ t offerendũ me ad passionẽ ꝓ oibus t hoc feci ex obediẽtia: nã in capite libri ꝓdestinationis scriptũ est de me vt facere voluntatẽ tuã: q̃ ꝓdestinasti me ad faciendã voluntatez tuã postq̃ adam fuit rebellis t inobediens: tideo voluisti q̃ ego per obedientiã meã satisfacerem p eius peccato t inobedientia. Ideo o deus meus ego volui obedire t tenere legem tuam in medio cordis mei. deinde cum dicit.

cv. qõ. s. reuerti tuini.

Annunciaui iusticiã tuã i ecclesia magna ecce labia mea nõ ꝓhibebo dñe tu scisti.

¶ Annunciaui iusticiam. ostendit xp̃s quasi fuit obediens patri in publicatione euãgelij: eo q̃ misit oẽs apl̃os suos per vniuersum mundũ ad predicandũ euangeliũ omni creature. Ideo dicit nõ solũ seruaui legẽ tuã t reposui eã in corde meo t predicaui eã in iudea t hierusalẽ ante meã passionẽ: sed ẽt post ascensionẽ: p apl̃os meos annunciaui iusticiã tuam. i. legẽ euãgelicam: in qua ostenditur iustitia tua: eam inquã annunciaui nõ solus in terra p̃missionis t hierusalem que est parua terra sed i ecclesia magna toto orbe diffusa. q̃m nisi apostolos per vniuersum mũdũ ad predicandũ euãgeliũ omni creature: vt ꝓz Matth. vlt. Unde domine tu scisti q̃ nõ ꝓhibui nec ꝓhibebo labia mea ꝓ me nec p apl̃os ad pdicãdã t annũciandã̃ virtutem tuã̃: t stelligit p labia apl̃os p q̃s predicauit. q. d. q̃ nõ tinui minas iudeoꝝ nec gentiliũ: sed ante reges t p̃sides dixi veritatem. Ideo subdit.

Justiciam tuam non abscõdi in corde meo veritatẽ tuã t salutare tuum dixi.

xxiij. q. j. ca. qz. t xxj. q. ij. nõ ita.

Non abscondi miam tuã: t veritatem tuam a cõsilio multo.

¶ Justiciã tuam non abscondi in corde meo: sed dixi t manifestaui veritatẽ tuã euãgelicã t salutare tuũ. i. annũciaui tuum saluatorẽ iesum: t publice cõfessus sum nomen ieſu coram hoibus cõtinendo minas p̃cipũ: t ideo nõ tacui veritatẽ ex timore: nec abscondi veritatẽ tuã a multo ꝓfilio scribarum t sacerdotũ: t ideo moti sunt p̃cipes sacerdotum ad crucifigendũ me t tyranni t reges ad interficiendum apostolos t martyres. q. d. o pat iã manifestaui nomen tuũ hoibus t annũciaui mundo voluntatem tuã sicut predixisti t ꝓmisisti moysi. deutro. xviij. Loquer ad eos oia quecunq̃ dixero t precepero illi. t cetera.

de pe. d. j. qz oia nitatiua tura.

Tu autẽ dñe ne ne longe facias miserationes tuas a me: misericordia tua t veritas tua semper susceperunt me.

¶ Postq̃ superi⁹ xp̃s ostendit se in oibus cõplacuisse voluntati p̃is: t explicauit totũ discursum suoꝝ laborũ nñc adit in hac pte scõa ꝓncipali tanq̃ mediator petit ꝓmiũ sui laboris. s. liberari i capite t mẽbris: s qz passus est p mẽbris liberãdis ideo magis vr petere liberationẽ mẽbroꝝ. ideo ait. Tu adit dñe p̃ ne facias longe misationẽ tuã a me. s. a mẽbris meis: qz p eis passus sim. Nam tu scis q̃ mia tua t veritas tua sp̃ susceperunt me in patriarchis t ꝓphetis. qz semper liberasti eos in veteri testamẽto quoꝝ liberatio fuit figura redẽptiõis generis humani: ergo sicut liberasti eos talit̃ ita pariter libera eos spialiter: qz maior t grauior est ista captiuitas t afflictio in qua iacet totũ genus humanũ q̃ illa. Quod probo.

vij. q. j. c. aduersitates.

Quũ circũdederũt me mala quorum nõ est numerus comprehenderũt me iniquitates mee t non potui vt viderez.

¶ Quoniã adã peccante: circũdederunt me mala quoꝝ non est numerus: quia tota humana natura fuit corrupta t ad duplicem mortẽ condẽnata t infinitis infirmitatibus subiecta t multiplicater

afflicta t vulnerata in corpore t aĩa. Et sic cõp̃hẽderunt me iniq̃tates mee quas adam t filij sui cõmiserunt aque intrũ fuerunt multiplicate: q̃ non potui vt viderẽ. i. non potui eas numerare: quia.

Extra de reliq. ca. vnico in clemen.

Multiplicate sunt super capillos capitis mei: t cor meum dereliquit me.

¶ Multiplicate sũt sup capillos capitis mei iniquitates t infirmitates mẽbroꝝ meoꝝ p quibus volui pati: intrũ q̃ cor meũ dereliq̃t me in passione: q: vires defecerãt in me vsq̃ ad mortẽ. inclusive. ¶ Hic nota sm augu. q̃ sicut pctis adeo et filiorum suoꝝ fuit multiplex. ita passio xp̃i debuit esse multiplex. Nam in illo peccato fuit furtum: t homicidium: t blasphemia: t rebellio: sicut dictũ est psal. xix. Ideo xp̃us voluit pati multiplicẽ pe nam vt pro omnibus peccatis satisfaceret. Nam ipse fuit palmis cesus t cõsputus tanq̃ blasphemus t flagellatus vt latro t coronatus spinis: et delusus tanq̃ vsurpator regni t fuit finaliter crucifixus tanq̃ homicida: t ideo dicit xp̃s q̃ multiplicate sunt inquitates mee super capillos capitis mei. Quasi dicat q̃ plures fuerũt q̃ capilli capitis: q: nõ solũ passus est p iniquitatibus ip̃ius ade: sed etiã oĩm preteritorum t futurorũ qui nunc rari non possent. Et ideo dicit cõp̃hẽderũt me iniquitates quoꝝ nõ est numerus: q: oĩs posuit in eo iniquitates oĩm nostrũ: t attritus est ꝓpter scelera nostra. Esa. liij. item iniquitates mẽbroꝝ dicit xp̃s esse suas non quo ad culpã sed quo ad penã: q: pro eis passus est t soluit penas pro eis vt nos ab eterna morte liberaret. Ideo.

De cons. dist. iij. nec quẽ q̃.

Lõplaceat tibi domine vt eruas me: dñe ad adiuuandum me respice.

¶ Quasi dicat post̃q̃ pro eis passus sum: t solui penam: ideo erue eos a pena eterna. Itẽ nota q̃ xp̃us non solum intendit rogare patrẽ vt liberet suos a captiuitate peccati: sed etiã vt liberet totã ecclesiam de manu tyrannorum t hereticorum.

supra. lx vij. t. lx xix. a. xxij. q. j. vlti.

Confundantur t reuereãtur simul qui querunt aĩam meam vt auferant eam.

Conuertantur retrorsum t reuereantur: q volunt mihi mala.

¶ In hac tertia parte petit vltionẽ de iudeis q̃ noluerunt xp̃m audire nec recipere: immo ipsum crucifixerunt. Unde ait. O pater confundant iudei t reuereantur qui querunt aĩam meã t vitam meam vt auferant ipsam de mundo. Quasi dicat confundantur quando viderint me a mortuis resurrexisse t maneant frustrati in suo desiderio: et conuertantur retrorsum cadentes ab omni dignitate t regno t sacerdotio.

xxiij. q. v. c. ꝓphetis.

Ferant confestim confusionem suam: qui dicunt mihi euge euge.

¶ Ferant t pariãtur confestim confusionem tuã recundiam suam omnes iudei qui dicunt mihi euge euge. id est omnes qui letabant in morte mea. Puniantur ergo iudei t omnes obstinati qui noluerunt me audire t sequi: vt impleatur quod dixisti deutero. xviij. quicunq̃ verba eius que loquetur in nomine meo audire noluerit. vltor existam quasi dicat compleatur in eis illa sententia.

xxj. q. ij. c gloria.

Exultent t letentur super te omnes querẽtes te: t dicant semper magnificetur dominus qui diligunt salutare tuum.

¶ Hic petit xp̃s premiũ pro suis membris sequẽtibus eum. Unde ait. Exultẽt in corde t in anima t letẽtur in facie omnes apl̃i t fideles q̃ querũt: t secuti sunt te t audierunt doctrinam meam: t oẽs qui diligunt ieſum salutare tuum t qui dicunt magnificetur dominus. i. qui magnificant patrem in filio t econuerso. Quasi dicat: omnes iusti t fideles habebunt gratiam in presenti: t gloriam in futuro: sicut promisisti moysi: exodi. xxxiij. quãdo dixisti. Ego ostendam tibi omne bonum in aduentu xp̃isti supple. Deinde cum subdit.

xxxiij. qõ. iij. duo.

Ego autem mendicus sum t pauper: dñs sollicitus est mei.

¶ Ego autem mendicus sum. Ex̃cludit dauid in persona totius corporis mystici xp̃m expectãtis dicens. Ego autem mendicus sum t pauper: ideo dominus sollicitus est mei: idest q: in adam fui expoliatus oibus bonis gratuitis t sic fui fact⁹ pauper: t etiam fui percussus t vulneratus in corde t aĩa t factus fui mendicus t egenus: nõ necesse est vt dñs sit sollicitus mei: q: nullus alius me pot liberare t pascere t reficere pabulo sacramentoꝝ nisi xp̃s: ideo conuersus ad xp̃m dicit.

ij. q. v. testes.

Adiutor meus t protector meus tu es de⁹ meus ne tardaueris.

¶ O dñe ieſu adiutor t redemptor t ꝓtector me⁹ ne tardaueris venire q: null⁹ alius me pot liberare. Et ¶ Ex supradictis ꝑz q̃ fivelimus cõtemplari dicta in hoc psal. magis vr dauid euãgelista q̃ ꝓpheta. Nam ex hoc psalmo possunt recolligi octo euãgelice ꝺclusiones. Quarũ prima est q̃ xp̃s quattuor dñficia ꝺtulit fidelib⁹ mẽbris suis i suo aduentu. Nã primo liberauit eos de lacu miserie inferni: t de luto fecis peccatoꝝ t penalitatũ. Secundo fundauit eos supra firmã petrã fidei q̃ est xp̃s. Tertio direxit eos in celum per legẽ euãgelicam. Quarto absoluit eos a cantico ve. le. cerimoniaꝝ t posuit canticũ nouũ euangelicum in ore ip̃sorum q̃ est canticum libertatis t leticie. ¶ Secunda cõclusio q̃ mysteria mirabilia que pater fecit in filio t per filium: sunt ineffabilia ad dicendũ t narrandũ t incomprehensibilia ad cogitandum t comprehendendus. ¶ Tertia conclusio q̃ deus non accipiebat sacrificia t holocausta t oblationes ve. le. in precium pro peccato: q: non erant sufficientia. sed solum in signum federis futuri praecti p christum soluendi. Et ideo fuit necesse christum venisse ad soluendũ pro omnibus presentibus t futuris: eo q̃ fuit aptus t sufficiens precium ad satisfaciendum pro omnibus ratione puritatis t obedientie. ¶ Quarta conclusio q̃ christus nõ solum annunciauit voluntatem patris in hierusalez t iudea. sed etiam annunciauit euangelicam iusticiam t legem iustificantez in ecclesia magna toto orbe diffusa. ¶ Quinta cõclusio q̃ christus meditato: ex debito t iure meruit liberare genus hu-

Nota.

Universidad de Deusto
Biblioteca

manum ꝑter laborem passionis ⁊ virtutem obediẽtie ⁊ caritatis. ¶ Sexta ꝯclusio ꝙ ex fnia data ꝑ dñm in lege vete. iudei obstinati ⁊ ceteri infideles q̃ noluerit xp̃m audire nec recipe merenk penam ⁊ vltionẽ eternã. ¶ Septima cõclusio ꝙ ex ꝓmissione facta moysi in le. ve. debek sequẽtibus xp̃m gr̃a in p̃senti: gloria in futuro. ¶ Octaua cõclusio: ꝙ oẽs fuimus facti paupes ⁊ mẽdici in adã de qb̃ malis nemo nos poterat liberare nisi xp̃s qui fuit sollicitus in nostra redemptione et salute.

s.q.s. nõ est.

ptim.q. ꝑ totũ als manus.

Beatus q intelligit sup egenũ ⁊ pauperẽ: in die mala liberabit eum dominus.

Dñs cõseruet eũ ⁊ viuificet eũ: ⁊ btũ faciat eũ in terrã: nõ tradat eũ in aĩas inimicorum eius.

Dñs opẽ ferat illi sup lectũ doloris ei⁹: vniuersus stratũ eius versasti in infirmitate ei⁹

Dist. v. c ponderet.

¶ Titul⁹ victoꝛi siue in finẽ psal. xl. Ex titulo apparet ꝙ dauid fecit hũc psal. dirigẽs nos in xp̃m q̃ est finis legis. In quo ꝓphetice p̃dicit ⁊ memoꝛat victoꝛia xp̃i. Hoc idẽ cõfirmat xp̃s. io. xiij. allegãs ꝑ se scripturã hui⁹ psal. cũ dicit. Ego scio q̃s elegerim: vt impleat̃ scriptura q̃ mãducat mecũ panẽ: leuabit cõtra me calcaneũ suũ. Ex his ꝑz ꝙ iste psalm⁹ fact⁹ est a dõ ꝑ xp̃o ꝓphetice. Itẽ augu. in libello de fide rerũ inuisibiliũ adducit magnã ptẽ hui⁹ psal. pbãs dõ ꝓphetasse in hoc psal. de morte ⁊ passiõe et resurrectiõe xp̃i. Sed etiã idẽ vii dõ sumpsit occasionẽ faciẽdi hunc psal. Ad q̃s dr ꝙ hebrei moderni multa varia ⁊ inepta dicũt volẽtes assignare cãs q̃ nullo mõ ꝑtit cũ rõne applicari ſe huius psal. Et iõ saluo meliori iudicio cũ dei adiutoꝛio mihi vr ꝙ dõ sumpsit occasionẽ faciẽdi hunc psal. q̃ fugit a facie absalon. Legit enim Re. ij. a. xv. vsq; ad. xix. qualr absalõ insurrexit ꝛ dõ pkẽs suũt auferret sibi regnũ cui magna multitudo ex israel adhesit: inter quos ꝓncipalis fuit achitofel q̃ fuerat consiliarius familiaris ipsius dõ. Cũ ergo ꝓgeret dõ ꝑ verticẽ mõtis oliuarum: apparuit siba puer ⁊ seruus mifibosetꝫ in occursum eius cũ duobus asinis q̃ onerati erant ducẽtis panib⁹: ⁊ cẽtũ alligaturis vue passe: ⁊ centũ massis polẽtariũ ⁊ duob⁹ vtrib⁹ vini. ⁊ sic subuenit inedie ⁊ indigẽtie ⁊ refocillauit ipsius dauid cũ toto exercitu fugiẽti. Itẽ legit postea ꝙ cũ achitofel videret se frustratũ ↄ filio suoꝛ ꝓꝛeptũ ꝓpter cõsiliũ chusi: laqo se suspẽdit. Itẽ postea ꝙ cũ dõ trãsisset i ordanẽ: occurit sibi berzelay galaditꝛes et rabath filioꝝ amon ⁊ multi alĩ q̃ obtulerunt ⁊ stratoꝛia: ⁊ capeta ⁊ vasa ficilia: ⁊ frumẽtũ: ⁊ ordeũ: ⁊ farinã polẽtã: ⁊ sic subuenerũt indigẽtie ⁊ pauꝛtati ipsius dõ. Ꝛz postea ioab interfecit absalõ ⁊ dispersit victi sunt oẽs inimici dõ. Et sic reuersus est dõ in hirl'm cũ magna victoria: ⁊ cõfirmatus est in suo regnũ oibus diebus vite sue. Hũ dixit an ignoꝛo me hodie factũ regẽ sup israel ⁊c. In hoc ergo supradicto mysterio ꝓuidit dauid in

Mota ꝺ fuga ꝺõ a facie absalon.

spũ totũ mysteriũ passiõis ⁊ resurrectionis ⁊ regni ipsius xp̃i. De quo mysterio cõdidit hũc psalmũ. Cũ ꝙ hoc ꝙ absalon cõsurauit ⁊ insurrexit cõtra pkẽs ꝓuidit qual'r ꝓpls iudeoꝝ debebat ex inuidia insurgere aduersus dõm ⁊ aduersus xp̃s eiꝰ vt sibi regnũ ⁊ vitã auferet. Et per hoc ꝙ achitofel cõsiliarius dauid adhesit absoloni dãs cõsiliũ cõtra dõm suũ: dõ ꝓuidit qualiter iudas scarioth vnus ex discipulis ⁊ familiaribus xp̃i debebat insurgere cõtra xp̃m ⁊ adherere phariseis: ⁊ vẽdere xp̃m ⁊ dare cõsiliũ contra ipsum: ⁊ laqueo se suspẽdere dõi esset frustratus cõsilio suo: sicut achitofel. Item per hoc ꝙ siba subuenit dauid in illa fuga ⁊ indigentia in monte oliuarũ ⁊ berzelay iuxta iordanẽ: ꝓuidit in spũ qualiter xp̃s debebat esse paupert multi debebãt subuenire indigẽtie ꝛpau pertati sue in vita. Et ꝑz de martha et magdalena q̃ subueniebant xp̃o de facultatibus suis. Lu. viij. Item ioseph ab arimathia ⁊ nichodemus subuenerũt sibi in sepultura. Omnia ergo sup: dicta ꝓuidens dauid in spũ fecit hunc psalmum in ꝓsona xp̃i. In quo introducit xp̃s loquẽtẽ. In quo q̃dẽ psal. quattuoꝛ facit. Mã primo petit a patre septẽ ꝓmia ꝑ his qui subuenerunt in sua paupertate et morte ↄ sepultura. Secõ ꝙ oppositum explicat in gratitudinẽ ⁊ crudelitatẽ ipsius iude proditoꝛis. Tertio petit resurrectionẽ a pr̃e: vt possit vtriq; ꝓmia referre ⁊ attribuere ſm opera sua. Quarto agit gr̃as patri de sua resurrectione ⁊ ascensione scõa ibi: inimici mei: uerba ibi: tu aũt dñe: quarta ibi in hoc cognoui. ¶ Quantum ergo ad primũz est notãdũ ꝙ adã ꝑ ꝑter petrũ ⁊ ingratitudinem: ⁊ inobedientiã septem dãna ⁊ septem miserias in currit. s. sitiz: nuditatem: ⁊ dolores ⁊ infirmitates corꝑales: carcerem: captiuitatẽ: ⁊ mortem. Hũ xp̃s ꝛz esset solus inter mortuos liber tũ vt nos a pdictis miserijs liberaret: voluit oẽs supradictas miserias in se sponte assumere. vt suam miam erga nos maxime demonstraret ⁊ voluit etiam vt in suis miserijs sibi subueniretur ab alijs. et ita voluit ⁊ precepit: vt in talibus miserijs ꝙmusquisq; ꝓximo suo subueniret vt ꝑz. Mat. xxv. Et voluit vt sibi tanq̃ pauperi subueniretur ⁊ non solum se voluit ostẽdere pauperem: sed pcm̃ caput pauperũ. Et hoc vt diuitias conculcaret ⁊ exẽplo sui ceteri paupertatẽ ⁊ miserias patienter tolerarẽt Et sic voluit in pauptate nasci ⁊ viuere. Unde ait Matth. viij. Vulpes foueas habẽt ⁊ volucres nidos: filius aũt hominis nõ habet vbi caput suũ reclinet. Et sic voluit sibi in paupertate subueniri: ⁊ elemosynas acceptare. Mã martha ⁊ magdalena ministrabant sibi de facultatibus suis: vt patet Luce. viij. Et martha accepit ipm in hospitio suo ⁊ gamaliel defendit ipsum in consilio. Et magdalena ipsum lassum ⁊ fessum vnxit vnguento. Jo. xij. Et tandem ioseph ab arimathia in suo sepulcro. eum sepeliuit: vt ꝑz ꝙ oẽs euangeliste. Et q̃bus ꝑz ꝙ oia septẽ opa mie voluit in se accepta re. Et hoc fecit xp̃s ꝓpter ↄttuoꝝ. Primo vt pauperẽ se ostẽderet ⁊ nosa pdictis miserijs liberaret Secõ vt vnusquisq; nostrũ exẽplo sui non cõsumdak sed paupertatẽ ⁊ ceteras miserias toleraret

Divisio psalmi.

fidã per petrũ se ptẽ dãna incurrit.

Quare xp̃s se fecit pauperem.

patiẽter. Tertio vt subuenire pauperib⁹ adiscam⁹ Quarto vt subueniendo miseris pauperibus merita sue passiõis participem⁹. Et sicut sunt septẽ opera mie. Ita xp̃s petit a patre septẽ ꝓmia ꝑ oibus his qui sibi in sua paupertate subuenerunt ꝛp oibus qui pauperib⁹ ⁊ afflictis in sua necessitate subuenient ⁊ septẽ opera mie ergã ꝓximũ exercent. Dicit ergo xp̃s in hac ꝓma pte. ¶ Beatus sit ⁊ erit oĩs q̃ intelligit ⁊ ſtẽdit: curã habet sup me ⁊ quẽcunq; alĩ egenũ ⁊ pauperem sicut fecit martha q̃ me cibauit ⁊ magdalena que me fessum vnxit. Et ioseph qui me in suo sepulchro sepeliuit. Et sic erit dñs quicũq; fecerit miam ergã ꝓximũ suũ. Mã sicut exercuit septez opera mie: ita ↄsequetur septẽ ꝓmia. Mã primo dñs liberabit eum in die mala. i. in die iudicij: q: dicet omnibus misericordib⁹. Venite benedicti patris mei: percipite regnũ: qr̃ esuriui ⁊ dedistis mihi manducare: ⁊ sic liberabit oẽs tales a pena ifemi. Secõ dñs cõseruet. i. cõseruabit eũ in gr̃a ne cadat in peccatũ. Tertio viuificet eũ a peccato ad gr̃am si forte ceciderit in aliq̃ ptm̃. Quarto beatũ faciat eũ i terra viuentiũ. i. in gl̃ia. Quinto nõ tradat eũ in manus inimicoꝝ: immo liberet eũ ab inimicis visibilibus ⁊ inuisibilibus: ⁊ ab oĩ periculo. Sexto dñs opem ferat illi super lectũ doloris eius. i. adiuuet eum in oibus infirmitatib⁹ ⁊ doloribus corꝑalibus. Septimo vniuersũ stratũ eius versasti i infirmitate ei⁹. q. d. tu pater versabis ⁊ mutabis totũ lectũ eius in sanitatẽ ⁊ vitã: eũ sit ⁊ fuerit in aliqua infirmitate: quasi dicat ꝙ non solum feres opem ⁊ auxilium in suis doloribus ⁊ infirmitatibus. sed etiã liberabis eũ a morte corꝑali: q: in infirmitate ei⁹. i. dũ fuerit infirmus ad mortẽ in lectoversabis ⁊ mutabis stratũ ⁊ lectũ mortis eius in sanitatẽ ⁊ vitã ⁊ reuocabis eũ a morte corꝑali. Ꝛz sorte ly vniuersum stratũ eius versasti in infirmitate eius referur ad vitam gloriosam quã corpus cuiuslibet iusti ⁊ misericordis recuperabit per resurrectionem in premium. ¶ Ad cuius intelligẽtiã est notãdũ: sicut frequẽter dictũ est ꝙ xp̃s totaliter redemit ⁊ liberauit hoiem quãtũ ad aiam ⁊ corp⁹ ab oĩbus miserijs quas traxit ex adam ꝓpter pctm̃. Aliam per mortẽ ⁊ passionẽ redemit aiam ⁊ liberauit a pctõ: sed per resurrectionẽ liberauit corpus ab oi miseria corꝑali. s. a septem supradictis miserijs quas incurrit adam ꝓpter peccatum. Mam sicut xp̃s resurrexit cuꝰ corpore glorioso libero ab omni miseria: q: surrexit immortalis ⁊ impassibilis. Ita nos resurgemus ⁊ immutabimur ab omni miseria in gloriam ⁊ libertatem vt ait apl's. ꝛ. ad Coꝛ. xv. Et sic xp̃s in finali iudicio ⁊ vniuersali, resurrectione, corpus nostrum in infirmitate corꝑali positum ⁊ miseria ꝙsabit in immortalitatẽ ⁊ ipassibilitatem ⁊ gloriã. ¶ Hũ corp⁹ nostrũ ꝑ isto statu nihil aliud est: nisi stratus ⁊ lectus doloris ⁊ infirmitatis ⁊ miseriarũ ↄ quo tacet anima nostra infirma: q: infirmat anima ad infirmitatem corꝑis sequendo eius concupiscentiam: ⁊ affectionem: vt inquit Aug. Ideo dicit q̃ hunc lectũ ⁊ stratũ voluit tangere xp̃s: vt sanaret nostras infirmitates. vnde ait Aug. ꝙ grandis de

Diserios con sequẽt septez ꝑ mia.

Corpus ẽ lectus doloris

scendit de celo medicus: quia grandis ⁊ magnus in terra iacebat egrot⁹. Sed retigit lectulũ huius egroti: ei carnẽ nostrã infirmam assumpsit ⁊ sanauit egrotũ. Ex quo ꝑz ꝙ corpus nostrum mortale ꝑ isto statu nil aliud est: nisi quidã lectus ⁊ stratum oĩum dolorum ⁊ infirmitatũ in quo iacet ãa egrota. Sed xp̃s in finali resurrectione versabit ⁊ mutabit ipsum: ⁊ cõuertet in vitã immortalẽ ⁊ impassibilẽ. Et hoc est septimũ ꝓmiũ q̃ recipient iusti in gl̃ali resurrectione. Et hoc petit xp̃s a patre ꝙ oĩbus facientib⁹ opa mie. Ideo ait. O pater non solũ feres opẽ super lectũ doloris ipsi⁹ hoĩs facientis miam mihi ⁊ omni ꝓximo: sed et versasti vniuersum stratũ eius in eius infirmitate ⁊c. i. cũ vniuersum corpus eius sit quidam lectus ⁊ stratũ ꝓstitutũ in multiplici infirmitate ⁊ miseria ꝙsabis ⁊ mutabis ipsum in gl̃ia ⁊ imortalitatẽ ⁊ impassibilitatẽ. Et quib⁹ ꝑz ꝙ sicut septem miserias incurrit adam cũ tota posteritate. s. famẽ: sitim: ⁊ nuditatem: ⁊ carcerẽ: captiuitatẽ: ⁊ infirmitatẽ: ⁊ mortem: ita sunt septẽ opera mie: q̃ vult xp̃s vt faciamus erga ꝓximũ ipm relenando. s. Cibare esurientes. Potare sitientes. Vestire nudos. Visitare infirmos. Et incarceratos liberare. Et captiuos redimere. ⁊ mortuos sepelire. Quas oẽs septẽ miserias xp̃s in se voluit sustinere: vt nos ab eis liberaret. Et voluit in oib⁹ subueniri sibi: vt merita sue passionis participarem⁹: vt dctm̃ ẽ. Jõ petit a patre septẽ ꝓmia illis septẽ opib⁹ mie correspõdẽtia Primo vt oẽm miam liberaret ab inferno in die iudicij. Secõ vt cõseruet eũ in gr̃a. Tertio vt viuificet eũ a pctõ ad gr̃am. Quarto vt faciat eũ btm̃ in terra ⁊ in gl̃ia. Quinto vt liberet eũ ab oĩb⁹ inimicis. Sexto vt liberet eũ ab omni dolore ⁊ infirmitate corꝑali. Septio vt reſuscitet ipm ad gl̃iaz ⁊ imortalitatẽ in finali resurrectiõe. Que sunt ꝓmia ꝓmissa oĩbus facientib⁹ miam cũ ꝓximo suo. Dño aũt obligamur subuenire indigentib⁹: ⁊ ipleꝛe opa mie sub pena ignis eterni patebit psal. cxj. Sed q: sol⁹ xp̃s mediator dei ⁊ hoĩm ꝑ passionẽ ⁊ resurrectionẽ nos a supradictis miserijs liberauit ⁊ a patre supradicta septez ꝓmia impetrauit: iõ concludendo orat a d patrem dicens.

Septez ꝓmia operib⁹ septẽ miseꝛicoꝛdie coꝛ respon ⁊ dent.

Ego dixi domine miserere mei: sana aiam meam qr̃ peccaui tibi.

De pe. dist. j. ca. mensurã

¶ Ego dixi dñe miserere mei. i. ego oraui i hoꝛto ⁊ in cruce ꝑ eccl'ia fideliũ: dixi ad patrẽ. o dñe pat miserere mei. i. miserere eccl'ie mee cui⁹ ego sũ caput ⁊ pro q̃ recipio hãc mortẽ ⁊ passionem: ⁊ sana aiam meã. s. eccl'iam fidelitatẽ ꝑ q̃ patioꝛ: q̃ ẽ aia ⁊ vita mea: q: eã assumpsi ⁊ mihi in sponsam vniuersitate mystica sana ꝙ istã aiam meã: q: tibi peccauit: nõ in capite: sed in membris: qñ actã peccauit. Quia qñ adam peccauit: incurrit has oẽs infirmitates ⁊ miserias supradictas. Sana ergo istaz animã que tibi fidelis contra te tunc peccauit. Littera autem ibidem hieroꝝ. habet. Sana aiam meã: quia peccauit tibi. ⁊ tunc est ista magis plana: sed totum potest dici. Mam quia xp̃s assumpsit ecclesiam in vnitate mystica: ideo cõmunicant idiomata ⁊ nostra peccata dicit esse sua: non quo ad culpam: sed quo ad

Universidad de Deusto
Biblioteca

penam eo q̄ nostram cām recepit defendendam tanq̄ fidei ssiōr: t curatōr: t oīs: t heres t spōsus: t pater vt dr̄m est psalmo. xvij. t. xxj. Et sic x̄ps dicit. q̄ peccauit in adam: non ad culpam: sed ad penam. Deinde cum dicit.

vj. q. j. ex merito. **Inimici mei dixerunt mala mihi quando morietur t peribit nomen eius.**

¶ Postq̄ sup̄i⁹ x̄ps explicauit mias quā martha t magdalena t ioseph t ceteri fecerūt ,cuz eo in sua vita: t morte t sepultura p quibus petijt supradicta septem p̄mia a patre: ideo p oppositū in hac scōa parte explicat ingratitudinem t crudelitatem quā iudas discipulus eius cuz consilio sacerdotū t phariseōrū ostendit cōtra eum in sua morte. Nam cum iudas esset discipulus eius: debuisset eq̄ illum defendere: tamē tradidit eum iudeis t ideo sub silentio p̄dicit eorum dānationē t punitionē. ℣ ¶ Ad cuius intelligentiaz est notandū: q̄ achitofel fuit vnus de principibus t secretis consiliarijs dauid. Sed ipse fuit primus q̄ adhesit salomoni: t detegebat secreta dauid t referebat absoloni t consilio eius: t hoc duravit p aliquot dies, vsq̄ quo manifeste detegit eū? pdimē tum: sed postea q̄ ad preces dauid industria chusi mutatū fuit t frustratū consilium t prodimentum eius. Ideo abijt t laqueo se suspēdit. Yta pariter iudas qui fuit vnus ex discipulis x̄pi fuit ad consilium phariseōrum: t principes sacerdotū dicens. Quid vultis mihi dare: t ego eum vobis tradam. Et cū illi constituissēt sibi. xxx. argenteos q̄ rebat opportunitatem quomodo traderet eum eis Et sic quicquid audiebat a x̄po t discipulis eūdo t redeundo referebat iudeis. t ideo dixit sibi christus iuda q̄ facis fac citius. Et ōdurit ministros ad locum vbi christus orabat in quo conueniebat iesus cum discipulis: t sic osculo tradidit eum. Sed postea laqueo se suspendit. Totum ergo hoc mysterium preuidens dauid' in figura per achitofel t consilium absalonis: dicit in persona x̄pi. Inimici mei principes t pharisei dixerunt mala mihi ideſt falsa crimina imposuerunt: t cōtulerunt t in mortem meā conspirauerunt: dicentes quādo morietur iste seductor t peribit nomen eius. i. morietur t eradamus eum de terra viuentiū: t non nominetur vltra: q: expedit vt vnus homo moriatur pro populo ne veniant romani t tollant nobis locum nostrum t gentem.

Mota ō figura iude.

ps⁹. q. ih. nō solū. **Et si ingrediebatur: vt' videret vana loquebatur: cor eius congregabit iniquitatē sibi.**

¶ Et si pro quando iudas vel aliquis alius ingrediebatur ad cenaculum vbi eram cum discipulis vt videret t exploraret t insidiaretur quid faciebam tunc vana loquebatur cor ipsius iude. Nam dicebat: munquid ego sum dñe: t dicebat. Et q̄d perditio hec. poterat enim vnguentum istud venundari plusq̄. ccc. denarijs t dari pauperib⁹? sed in hoc vana. i. cū fraude loquebatur cor ei⁹: nā nō dicebat hoc q̄ ad eu⁹ pertineret de egenis: q: fuerat: t latro ideo vnū dicebat ore t aliud versabat in corde. Jō iudas exinde ogregabat iniq̄tatē sibi t machinatus est qñ x̄pm traderet. Et sic.

Egrediebat foras t loquebatur in idipsū. Aduersum me murmurabāt oēs inimici mei aduersum me cogitabant mala mihi.

vj. q. j. de terio ordine. pj. q. j. c. summa.

¶ Egrediebat foras iste p̄dito: abiens ad phariseos t loquebatur in idipsum. i. simul cum eis tractando de captione x̄pi t sic oēs iudei inimici mei susurrabant. ideſt susurrando mala crimina imponebant t mortem tractabant t cogitabant. t sic opere compleuerunt.

Verbū iniquū cōstituerūt aduersū me nunquid qui dormit nō adijciet vt resurgat.

dixit. i. c. pōderet t. c. sacerdotes.

¶ Sed adhuc post mortē meaz constituerunt verbum iniquum aduersum me. Nam dum esset in sepulchro principes t pharisei accesserunt ad pylatum dicentes. Domine recordati sumus q̄ ille seductor dixit adhuc viuens post tres dies a mortuis resurgam. iube ergo custodiri sepulchrū ne forte veniant discipuli eius nocte t furent eum t dicant plebi surrexit a mortuis. Hā nunquid iste seductor qui dormit. i. mortuus est non adijciet suis falsis miraculis vt resurgat. i. dicat t fingat se resurrexisse: quasi dicāt sic. Et hoc est verbū iniquz quod principes t pharisei constituerunt aduersus iesum. Nam corruperunt custodes pecunia vt dicerent discipulos furatos fuisse corpus iesu que falsa fama fuit apud iudeos per aliqua tempora cōficta. Sed quia hoc secretū de futura x̄pi resurrectiōe reuelauerat iudas iudeis put dixerat x̄ps Unde dixerat eis tenete t ducit e caute quia ipse dixit se tertia die resurrecturus. Jdeo subdit x̄ps Non est mirum q̄ principes t pharisei cogitarēt mala mihi: t constituerent verbum iniquum aduersum me.

Etenim homo pacis mee in quo sperani q edebat panes meos magnificauit super me supplantationem.

De pe. dic. j. c. homicidium.

¶ Etenim pro q̄ iudas homo pacis mee. i. discipulus t familiaris efficius amicus in quo sperabā vt me defenderet ipse me tradidit t magnificauit t eleuauit contra me supplātationem. ideſt calcaneum t calcem t insultauit calcibus cōtra me: me tradendo t secreta reuelando t dicendo: ducite caute t custodite quia dicit se resurrecturum. Et quibus patet q̄ iste iudas p̄dito: fuit in omnibus similis ipsi achitofel: t sic in fine laqueo se suspendit. Et sic patet quomodo dauid, predixit in hac secunda parte totum mysterium machinationis t traditionis mortis x̄pi: sicut preuidit in figura p achitofel: t ideo x̄ps allegat hoc dictum in persona sui per dauid esse dictum t pronunciatum: vt pt⁹ Jo. xiij. Unde dicit homo pacis mee. i. filius amicus: in quo sperabam: sicut erat decens discipulo qui edebat panes meos. i. mecum cenauit in mēsa: t comedit agnum t azima: tertiā recepit corpus meum in sacramentū illa nocte. postea eleuauit calcaneum contra me. Quasi dicat non solum inimici publici: sed etiaz ficti amici insultarūt cōtra me. Totum etiam hoc allegat Aug. in libello ō fide rerum inuisibilium esse dictum de x̄po t sua morte t passione t resurrectione: t de iuda p̄dito

re vbi augustin⁹ adducit magnā partē huj⁹ psal.

xiij. q. c. sicut q̄dam. **Tu autē domine miserere mei t resuscita me t retribuam eis.**

¶ Postq̄ x̄ps in p̄ma parte postulauit a patre p̄mia p̄o his qui subuenerūt sue indigētie t paupertati. Et in scōa explicauit modū sue traditionis per iudā. Nūc in hac tertia parte petit a pre resurrectionē vt possit retribuere bonis p̄mia pre dicta: t suis p̄secutoribus penā sicut p̄dixit dauid cū restituetus fuit in regnū suū post mortē absalō t achitophel. Dicit ergo x̄pus. Sed tu dñe pater resuscita me a mortuis t retribuā eis. s. bonis p̄mia in p̄cipio dicta. t malis penā. Hū dicit x̄ps ad patrē: miserere mei p corpore mystico. t loquitur inquātū hō: qm̄ sic est caput ecclie: vt hō est suscitatus t exaltatus a patre q: vt deus resurrexit in ppria virtute vt ait apostolus. Unde x̄pus post resurrectionē suā recuperauit t adeptus est regnū t vniuersalē potestatē in celo in terra t in inferno. Et sic tribuit crucifixoribus penā tpalez in p̄senti regnū t sacerdotiū auferendo t eos trucidando per romanos t captiuādo: t in futuro ad penā eternā destinādo. Misericordibus vero qui sibi subuenerunt t de corpore suo curā gesserunt: t euangelio obedierūt. tribuit gratiā in p̄senti et gloriā in futuro tam corporis q̄ anime.

xviij. q̄. viij. c. nabugodonosor. **In hoc cognoui q̄m voluisti me: q̄m nō gaudebit inimicus meus super me.**

¶ Ubi agit gratias de sua resurrectione t ascēsione dicens. O pater ego in hoc cognoui. i. cognoscere oēs fecisti t mēbra mea cognoscere potuerūt: q̄m voluisti t dilexisti me: quoniam inimicus meus populus iudeoz t infidelitū nō gaudebit super me. Hā cū viderūt me surrexisse t celos ascēdisse t spm̄ sanctū in apostolos misisse t p eos miracula opari. Tūc viderūt se suo desiderio frustratos: t sic nō potuerūt gaudere sup me imo tristari

iiij. q. ij. q̄. iij. obtineri. **Me aūt propter innocentiam suscepisti: t confirmasti me in conspectu tuo ineternū.**

¶ Non solum pater me suscitasti: sed etiā ad maiorē cōfusionē eoz me p̄pter innocentiā t puritatē t obedientiā meā in celum suscepisti t cōfirmasti me in cōspectu tuo ineternū a dextris collocādo t vniuersalem potestatem t iurisdictionē tradēdo. Nam p̄pter humilitatem exaltasti me: t dedisti mihi nomē q̄ est sup omne nomen. Jdeo gratias agam semper in ecclesia dicens.

xxxv. dist. c. ab exordio. **Benedictus dñs deus israel a seculo t in seculum: fiat fiat.**

¶ Benedictus dñs deus israel. i. fidelis t credētius t dicet totus pp̄l's x̄pian⁹ fiat fiat. i. amē amē quasi dicat iugiter in eccl'a laudabit deus t p̄dicabit eius incarnatio t passio t resurrectio t ascēsio: t gloria sempiterna. ℣ ¶ Ex supradictis recolligitur septē conclusiones quarū p̄ma est ista.

¶ Prima cōclusio q̄ adā in peccādo septē dāna t miserias incurrit sc⁹ famē: sitim: nuditatē: infirmitatē: carceres captiuitatē: t mortē corporalem quas oēs x̄ps in se voluit assumere t pati vt nos ab eis liberaret. ¶ Scōa cōclusio: q̄ x̄ps nō solū voluit supradictas septem miserias sustinere sed etiā voluit vt sibi in talibus subuenirēt: vt ex ēplo sui oēs pauperatē t ceteras miserias patiēter tolerārēt: t ceteris misērijs succurrere discerent: t de pauperate t subuētione nō erubescāt t subuenientes miserijs meritis passiōis x̄pi participēt. ¶ Tertia cōclusio q̄ septē p̄mia petit a pre in hoc psal. p̄o his q̄ in sua pauperate t afflictione t sepultura subuenerūt t p oibus septē opera mie cū p̄mis exercētibus. Primo vt in iudicio ab inferno liberētur. Scōo vt a morte peccati per gratiā vificētur. Tertio vt in gratia cōseruētur. Quarto vt in terra viuētiū: sez in celo beatificētur p gl'iaz t in hac in terra copia bonoz tpaliū. Quinto vt liberētur ab oibus inimicis visibilibus t inuisibilibus. Sexto vt adiuuentur in infirmitatibus suis cpalibus. Septimo vt corpus eoz mortale t infirmum versetur t mutetur in corpus immortale t impassibile t glorioſum in finali resurrectione. ita q̄ infirmitates versent in dotes gloriosas. Ex q̄ibus pt⁹ q̄ elemosyna septē facit. Hā primo liberat ab inferno. Scōo liberat a pctō. Tertio cōseruat in gra. Quarto facit beatū in celo t in terra dat bona tpalia. Quinto liberat ab inimicis. Sexto cōfert salutē corporis liberādo ab infirmitate Septimo suscitabit corpora ad immortalitatem Et ideo iste psal. ō: in agēda defunctoz vt pcip⁹ ecclie t meritis passionis x̄pi liberētur a pena et miseria purgatorij. ¶ Quarta cōclusio q̄ tota cōsuratio t p̄secutio ip̄si⁹ absalon cōtra dauid fuit figura ipsius cōiurationis facte cōtra x̄pm t ipius p̄secutionis t passionis t resurrectionis. t fuit figura iude p̄ditoris. ¶ Quinta conclusio q̄ x̄pus post suā resurrectionē retribuit iudeis crucifixoribus suis penā sui reatus t auxiliatoribus suis retribuit p̄miū. ¶ Sexta cōclusio q̄ iudei post resurrectionē x̄pi māserūt delusi t confusi in desiderio suo. ¶ Septima cōclusio q̄ x̄ps post suā resurrectionē ascendit in celū t sedet a dextris patris t fuit cōfirmatus in regno vniuersali potestate.

elemosyna facit septem.

de pe. d. j. c. resuscitatus

Ad quē modū desiderat cerus ad fontes aquarū ita desiderat aīa mea ad te deus.

¶ Titulus in finez eruditio siue intellectus filijs chore. Hū nota q̄ nō solū Augu. sed etiā chambi hebreus dicit q̄ vbicūq̄ in titulis psal. p̄ponit eruditio siue intellectus: est signum q̄ in illo psalmo predicetur aliq̄s magnū t p̄fundū mysteriū de messia futuro. De quo sicut pphe ta fuit eruditus a spū sancto: ita erudit nos in psal. ℣ ¶ Ex quo pt⁹ q̄ dauid dirigit nos in x̄pm q̄ est finis legis: eruditēs nos de aliq̄bus mysterijs de x̄po t ecclesia. Sed dicit Aab. fa. tamulti alij hebreoꝝ q̄ dauid non fecit hūc psal. nec alios decē sic intitulatos sed filij chore fecerunt eos. dicunt enī q̄ quidā filioz chore non cōsenserūt in illa cōsuratione patris eoꝝ: t dathan t abiron facta cōtra moysen: t ideo q̄n terra absorbuit chore t dathan t abiron cuz ceteris sequacibus: illi filij chore fuerunt liberati propter eoꝝ innocētia: quod

Universidad de Deusto
Biblio

Nota. fuit grandis miraculis. Mu. xvj. Et ideo vt dicit isti deus cōtulit illis spīs pphetie in pmissi: qr nō secuti sunt iniqtatē patris. Et sic cōsiderūt oēs xj. psal. sic intitulatos. Sz ista positio est falsa zir rationabilis. Primo qr sequeret q filij chore habuissent altiorē gradū pphetie q dō eo q psal. in titulari filijs chore sint altiores t pfundiores in sinia q ceteri psal. vt patebit. Sz hoc est falsum vt pbari est in plogo: qr dō ō: egregius psaltes israel. ij. Reg. xxiij. Jtē si istī psal. fuissent facti tpe moysi: nō tacuisset nec omisisset moyses scribere eos in lege: sicut scripsit res minoris autoritatis. Jdeo dicendū est cū origene t augustino. t cassio dozo q dauid fecit hunc psal. t oēs alios. Sed dicit ipm cātandū filijs chore qui erāt de cātoribꝰ dauid. Et sic filij chore nō memorant tanq autores istoꝝ psal. sed tanq cātores: eo q erāt sapientiores ceteris cātoribus. Sed cōtra hoc arguunt quidā dicētes q filij chore nunq fuerūt cātores sed ianitores trī. j. Paralip. xxvj. Sed pareat mihi eorū reuerētia qr autoritas sacre scripture est in oppositū. Rā heman q erat de principalibus cātoribꝰ erat de filijs chore: vt pz. j. Parali. vj. c. Ybi essi describit genealogia ipsius heman: ascēdendo vsq ad chore. filij ysar. filij cahat. filij leui. Ex quo patz q heman cū suo choro erat de filijs chore: t per ois ex eadē descēdētia filiorū chore: quidā erāt cātores: q̄dā erāt ianitores. Nec hoc erat incōueniēs: qr etiā de filijs idithun quosdaz fecit dauid portarios siue ianitores vt pz. j. Paralip. xvj. t tñ idithum fuit de principalibus cātoribꝰ vt pz in eodē lib. c. vj. Sz q̄d dicēdū ad btūm Hieron. virū tāte autoritatis t in lege t pphetis tñ exercitatū t peritū. Ad hoc rñdet q beat? hieron. nulla autoritate mouet nisi sola autoritate magistri sui barrabā: qui fuit illius opinionis. tfic locutus fuit tunc scōm opinionē t doctrinā illius hebrei magistri sui. Sed postea magis illustratus asserit istū psal. t omnes alios institutos fuisse factos ab ipso dō: vt pz in multis epistolis in q̄bus psal. sic intitulatos attribuit ipsi dauid. vt parebit Jtez origenes in homelia de tabernaculo asserit dō fecisse hūc psal. cū dicit dauid eximius oim pphetarū q magnifice de tabernaculo sentit. dum dicit p singulos inq̄t dies vbi est deus tuus. Jtē greg. in hom. xxv. Hinc dauid ait. Sitiuit aīa mea ad deū fontē viuū tc. Ex q̄bus pz q dō fecit hūc psal. t oēs alios sic intitulatos. B Sed ꝝre dedit hos psal. ad cāndū filijs chore. Fuit in figura. eo. q ecclia cōgregata ex pplo gētili t etiā iudaico est figurata p filios chore. Rā sicut filij chore ly essent filij prauī hois t cōiuratois t mali tñ ipsi fuerūt boni nō sequētes imitatē patris iō patre peunte ipi māserūt immunes ita pariter eccl'ia fuit cōgregata p maiorē parte ex cōuersis de pplo gētili quoꝝ patres fuerūt idolatre t pauci t dānati: t sic patribus eoꝝ peuntibus in illa execrabili infidelitate. tñ filij fuerūt saluati nō sequēdo detestabiles ritus patrū suoꝝ. Jta pariter apostoli fuerūt in xpo saluati: nō sequēdo cōiura Ecclesie ratione scribarū t phariseoꝝ factā cōtra xpm. Et ideo eccl'a inquātū est cōgregata ex filijs prauoꝝ figura.

obiectio

Rñsio.

hoim ad xpm cōuertis: fuit figurata p filios chore. Et ideo dauid tradidit istos. xj. psal. filijs chore ad cātādū: eo q iste psal. cū ceteris maxime dirigunt totī eccle: ex pplo gētili cōgregate. vt magis patebit psal. xliij. t i ceteris. Est ergo sensus huius tituli: q dauid fecit hūc psal. dirigens nos in xpm t ecclam ex gētibus cōgregatā: aut eruditus a spūsancto: t dedit ipm cātandū filijs chore scz ipsi heman cū sodalibus suis: eo q figurabāt eccl'iam ppter rōnes supradictas. C Declarato titulo t autore de materia huius psal. est ad uertēdū q dō cōtēplando discursum ppli hebreo rū ab exitu egypti vsq in finē: pter captiuitatē t pressurā egypti: puidit duas alias pressuras futuras scz captiuitatē babylonie t pressuram machabeoꝝ. Que q̄dē tres pssuras figurabāt tres pssuras in eccl'a dei scōm tres status eius. Et ideo dauid cōtēplādo supradictas tres pssuras puidit alias tres pressuras per supradictas figuratas in eccl'ia dei. Rā p captiuitatē filioꝝ israel in egypto puidit captiuitatē totī? generis hūani in poestate dyaboli. Et p captiuitatē babylonie preuidit in spū psecutionē eccl'ie faciendā p imperatores t tyrānos tpe martyum. Et per pssuras machabeoꝝ puidit psecutionē t pssurā ecclesie tpe hereticoꝝ. Hoc ergo puidens dauid in spū fecit hūc psalmū. In quo tria facit in psona totius ecclesie t corporis mystici. Rā primo desiderat tpe tit liberati de captiuitate peccati p baptismū xpi Scōo desiderat liberari de psecutioe tyrānoū t libere xpo seruire. Tertio petit discerni a societate t liberari de psecutione hereticoꝝ. Scōa ibi: Abyssus abyssum inuocat. tertia ibi. Judica me deus. C Quātū ad primū duplici exēplo explicat t pdicit desideriū patrū vete. te. qño desiderabāt liberari de captiuitate diaboli t mundani a petō originali q baptismū t cetera sacramēta. Ex primo exēplo ceruī vulnerati D C Ad cuius intelligētiā est notādū q cernus hz talē naturā q q̄n est vulneratus sagitta venenosa nullū aliud remediū hz nisi currere ad fontes aquarū quarū potu t refrigerio putat sanari. Et etiā laudo vulnera in aqs putat liberari maxime ad fontes aquarū vbi vnicornis intinxit cornu: eo q vnicornis p suū cōtactū pbet aquis virtutē purgatiuā cōtra omne venenū sicut dictū est psal. xxviij. Rā nō solum fugat oē venenū ab aqs: sed etiā pbet eis virtutem salubrē cōtra oē venenum. Et ideo q̄n cernus est sauciat? sagitta venenosa magno conatu t desiderio currit ad fontes aquarū vbi vnicornis intinxit cornu. t sic potu t lotione sillarū aquarū sanat t liberat. Jta ergo pari rōne xps voluit baptizari in iordanē intrīgēs cornu pīanitatis in aqs. Et cuius cōtactu pbuit aqs virtutē regnatiuā ad sanā dū petā originale t etiā actuale in adultis. Hoc ergo dicit dō in psona totius corporis mystici p illo statu ante aduētum xpi vnde ait. O dne iesu xpe deus t hō. Quēadmodū cernus sauciatus sagitta venenosa desiderat currere t ire ad fontes aquarū in quib? vnicornis intinxit cornu. Jta āa nostra sauciata telo originalis peccati desiderat ire ad te vt sanes eā ab omni morbo peccati. Jō.

cerui natura.

de pe. d. j. ali. Sitiuit aīa mea ad deū fontem viuum: q̄n veniam t apparebo ante faciem dei.

C Sitiuit aīa mea sitiunt ad deū fontē viuum a quo emanat fons aque viue salientis in vitā eternam Quādo veniet ergo o xpe t q̄n veniā ad te t apparebo ante faciē tuā vt suades me per aquā baptismi. In littera aūt hieronymi habet. Sitiuit aīa mea ad deū fontē viuū: fiue ad deū fortissimū q̄ idem est. Rā intantū deus ostēdit suā virtutē t fortitudinē in baptismo q fregit capita draconū in aquis. ps. xxiij. Unde tāta est virtus baptismi q fregit t pstrauit ola idola t eiecit foras ꝑn cipem huius mūdi: ideo subdit. Quando veniam t apparebo ante faciem dei. i. ante humanitatem tuā: que quidē humanitas ō: facies dei: eo q per ipsam humanitatē fuit notificata dei oipotentia t sapientia t misericordia. Deinde cum dicit.

xj. q. iij. ad mēsā Fuerunt mihi lachryme mee panes die ac nocte: dum dicitur mihi quotidie vbi est deus tuus.

C Adducit secūdum exēplū de desiderio in quo erant filij israel in egypto. Unde q̄n moyses primo fuit illi populo existenti in illa afflictione q educeret eos de illa captiuitate t introduceret eos in terrā pmissionis quā irrigat aqua iordanis. Tunc creuit eis desideriū exeundi ab illa captiuitate: t perueniēdi ad terrā promissionis. Pari t tali desiderio desiderabat ppl's fidelis vete. test. vt xpm veniret in carnem t educeret eos de illa captiuitate peccati: t introduceret eos in hāc ecclesiā p aquas baptismales: t in patriā celestem p gl'iam Et hoc est qđ dicit in hoc secūdo exēplo. Sīn ait Sicut populus isr̄ael flebat in egypto dum egypti dicebāt: vbi est deus vester qui liberet vos de manibus nostris. Jta pariter dicit homo mystic? Fuerūt mihi lachryme panes die ac nocte. id est lachryme erāt cib? t potus dū dicit mihi t audio ab infidelibus. Ubi est deus tuus. Tertio dicit p pheta in psona zacharie t symeonis t ceterorum quorūdā virorū qui magno desiderio expectabāt messyam in lege pmissum quibus dicebant infideles irridēdo. Ubi est iste vester messyas: quare non venit ad liberandū vos. t subdit ille afflict?.

vj. di. ca. restiti. et c. seq. Hec recordatus sum t effudi in me aīam meā: q̄n transibo in locum tabernaculi ad mirabilis vsq ad domum dei.

In voce exultationis t confessionis: sonus epulantis.

C Recordat? sui? hec verba supradicta t afflictiones quas patiebar. Et tic effudi in me aīam meā id est cōuerti in meipsum cogitationē meā t recordatus sum pmissionis mihi facte de xpo futuro quonīā trāsibo in locū tabernaculi admirabilis vsq ad domū dei. i. recordatus sum in tali afflictiōe qualiter mihi fuit pmissus xps qui in suo aduētu me debet educere de ista captiuitate peccati in q̄ sum: t debet me introducere in ecclesiam suam t introibo in locū taberna culi vbi ipe habitat pgratiam. Et introibo i domū dei in voce exultatiōis t cōfessionis. i. cū hymnis t cāticis introibo in ecclesiam vbi erit sonus populi siue regis epulātis quasi dicat q maior t dulcior sonus erit in ista ecclesia per gratiam sanctorum t in superna per gloriam q in epulis regū: vbi sonant omnia gñia musicoꝝ. q. d. q sicut filij israel transierūt iordanē in voce exultatiōis t confessionis cū tympanis t tubis t hymnis in terram promissionis. Et ibidē fixerunt taberna culā. Jta ego introibo ecclesiam christi per aquā baptismi in voce exultatiōis. Et ibi firmabo habitationez meā in tabernaculo dei in hac ecclesia per gr̄am: t in alia per gloriam. Et sic iste homo consolatus de promissione sibi facta alloquitur aīmam suam dicens.

Quare tristis es anima mea. t quare conturbas me. ✱ pj. q. iij. c. estimant. j. xlij. b.

Spera in deo quoniā adhuc confitebor illi salutare vultus mei t deus meus.

C O aīa mea quare tristis es: t quare conturbas me. Non tristeris sed consolare t letare t spera in eo: q̄n adhuc ante multum tēpus ipse deus meus t salutaris meus veniet in carnē: t ego confitebor illi gratias agendo: qr erit salutaris meus t deus meus: quasi dicat q in breui videbo ipsum xpm saluatorem meū tinctū sibi festiuitates in quibus laudabo eum septies in die: cōfitebor ipso esse meum deum t saluatorem. t subdit.

Ad meipsum anima mea conturbata est ꝑ pterea memorabo tui de terra iordanis t hermonijm a mōte modico. xxj. q. iij. ca. vlt. ꝑ. vlti.

C Ad meipsum anima mea turbata est. i. licet anima mea sit turbata ad metipsum. i. contra meipsū propterea t adhuc o deus ego ero memor tui de terra iordanis t hermonijm a monte modico.

Nota ō irrigatō ne terre pmissionis ꝑ iordanem.

Æ C Ad cuius intelligentiā est notandū q tota terra promissiōis est irrigata t penetrata p aquā iordanis que nascitur ex monte libano t currit p mediam terrā promissionis: t submergitur in mari mortuo in fine terre promissionis ad partez australem. Et sic terra promissionis est clausa ab aq lone monte hermon: t ab ortu altero monte paruo dicto etiam hermon iuxta iordanē vbi xps baptizatus est. t sic est duplex hermon. s. magnus t parvus. Et terra promissionis dicitur terra iordanis t hermonijm. Preuidens ergo dauid in spū tu q ibi debebat christus baptizari: t dare virtutem ossibus aquis baptismalibus per quas eram? liberandi t soluendi: ideo dicit. Memor ero tui ō terra iordanis t hermonijm. Unde ly hermonijm est genitiui casus numeri pluralis. t ponitur ex vi partitionis. vt sit sensus. o christe in tuo aduentu ero memor tui de terra. Jordanis: t a monte modico t paruo hermonijm. Et ponitur partitiue: sicut dicitur vna t parua sororum. t modicus t paruus fratrum. tc. Quasi dicat. ego te videbo dominum meum Jesum christum in iordane iuxta mōtem parvum hermon baptizatum a Johanne: t baptizantem apostolos: vbi institues baptismuz ad sanandū peccatū sicut mihi reuelasti: t tūc per talē baptismum liberabis me de hac captiuitate dyaboli t miseria petī. Et sic ero memor tui de

Universidad de Deusto
Biblioteca

Tria mysteria facta i iordane.

illa terra iordanis t a mõte modico hermõ: p cui radicẽ trãsiit iordanis vbi xps fuit baptisat. ¶ Ad maiorẽ autẽ euidẽtiã est etiã notãdũ q tria mysteria fcã sunt i iordane iuxta illũ paruũ mõtẽ hermon figurãtia baptismũ xpi t ecclie. Mã primo per illũ locũ trãsiuit iordanẽ archa dñi aquis iordanis cõuersis retrorsum ad plenitudinã dñi: quaz archã sequebat totus ppls isrl. Et sic pede sicco p.rij. lapides intrauit ille ppls in terrã promissionis iosue. iiij. per qõ mysteriũ puidit dõ in ipũ qualr xps verbũ incarnarũ in archa humanitatis debebat baptisari p oibus nobis in iordane in eodẽ loco. t qũo xps per aquas baptismales debebat introducere ppl'm fidelitũ in ecclesiã suã ad quã nemo põt introire nisi per baptismũ. Scõm mysteriũ in eodẽ loco factũ fuit qñ helyas peussit iordanẽ cũ pallio suo: t diuise sunt aque iordanis: t trãsiuit helyas cũ heliseo a terra promissionis. s. ripa occidentali ad aliam ripã orientalem. Exinde helyas rapt? est t ascendit per turbinẽ in paradisum terrestrem. iiij. Reg. iiij. per qõ mysteriũ preuidit dauid in duplici spũ qualiter xps ver? helyas secz dominus deus ascẽdens debebat in eodẽ loco intingere vestem siue humanitatis t prebere virtutem regeneratiuã aquis baptismalibus p quas aquas baptismales primo intram? in istã ecclesiã p gratiam: t ascẽdim? ab ista ecclesia in supnã per gloriam. Tertiũ mysteriũ factũ in iordane iuxta illum paruũ montẽ hermon fuit qñ naaman syrus ad preceptum helisei prophete fuit lotus septies in aqis iordanis vnde fuit curat? a lepra. iiij. Reg. quinto. per quod mysterium preuidit dauid in duplici spiritu qualr xps in eodẽ loco p nobis erat baptisandus prebẽdo aquis virtutẽ regeneratiuã vt per baptismum nõ solũ nos a lepra originalis sed etiam a lepra septem peccatoz mortalium in adultis mundaret. Omnia ergo ista puidẽs dauid in spiritu per supradicta mysteria dicit in hoc vsu qui incipit in ly deus meus in trãslatione hieronymi sm hebreos dicit ergo. O xpe salutare vultus mei t deus meus ad meipsum aia mea turbata est. Propterea mẽor ero tui de terra iordanis t hermonij a mõte modico. i. licet aia mea sit turbata t tristis in me dum exisso in hac captiuitate peccati: tñ adhuc videbo te baptisatũ a iohãne baptista in iordane iuxta mõtẽ hermon paruũ instituendo nostrũ baptismũ per quẽ lauabis t liberabis oẽs fideles a peccati seruitute: t introduces eos in hãc ecclesiã per gram: t in supernã per gloriam sicut per aquas iordanis introduxisti pplm israel in terrã promissionis: t ab illis aquis ascẽdit helyas in paradisum.

Naaman syrus.

Abyssus abyssuz invocat: in voce catharactarum tuarum.

¶ In hac secuda parte iste homo siue ecclesia petit t desiderat liberari de pressura t persecutione tyrannoz quã preuidit dauid per captiuitatẽ babilonicam. ¶ Ad cuius intellectũ est notãdũ q postq̃ ecclesia fuit liberata p xpm t baptismũ est? a petrõ t a captiuitate dyaboli statim post ascensionem incidit in persecutionem iudeoz t tyrannoruz t regũ infidelium: que quidẽ persecutio duravit vsq; ad conuersionem cõstantini: in qua occisa fuit infinita multitudo martyrum. Inuentũ q pauci manserũt absconsi in speluncis moriũ. In qua pse cutione Siluester t ceteri episcopi orabãt die ac nocte vt deus liberaret ecclesiã t redderet libertatẽ vt libere possent sibi seruire. De qua afflictione fuit liberata per cõuersionẽ cõstantini. Et hoc est quod dicit dauid hic in persona ecclie. Unde ait. O deus postq̃ primo fui liberatus de captiuitate et pressura peccati: nunc incidi in aliã pressurã infidelium. Mam abyssus abyssuz invocat invoce catharactarũ tuarũ. quasi dicat. sicut tẽpore magne tempestatis vna abyssus et multitudo aquarũ invocat t inducit aliaz multitudinẽ t tempestatẽ aquarum in voce t advocẽ tonitruum catharactarum. i. nubiũ que dicuntur catharacte celi. Mã tonitruus nihil aliud est nisi fractio nubis. Ita pari tenore venerunt diluuia t abyssus pssecutionũ t afflictionũ super me. Mam primo venit persecutio facta hierosolymis illico post ascensionem in qua lapidatus est stephanus t decollatus iacob?. Post ea persecutio neronis qui interfecit petrũ t paulum. Tertia persecutio domitiani. Quarta traiani Item persecutio Antonini t Decij: t valeriani: t maximiani: et diocletiani: quẽ per vniuersum orbẽ publicarunt edictũ contra ecclesiã de ecclesijs diruendis: t interdixerunt diuina officia. Et sic vna abyssus afflictionis tormentorum veniebat post alias in me cum voce et edicto in fulminibus minarum t tormentorum. Et.

Omnia excelsa tua t fluctus tui: super me transierunt. xlij. q. j. c aduersitas.

¶ Omnia excelsa. i. turres tormentorũ t fluctus afflictionum super me transierunt.

In die mandauit dominus misericordiaz suam: t nocte canticum eius. xxiij. q. j. c. non turbat.

¶ Ad cuius intelligẽtiã est notãdũ q ecclesia in illa pssecutiõe orabat sine intermissiõe pro aplis t martyribus t fidelibus vt patet actuũ. xij. Item siluester papa latẽs in mõtibus serapinis cõtinue orabat: vt deus mitteret mĩam suã super ecclesiã q: quotidie interficiebantur multa milia martyrum per diuersas ptes mũdi: t sic ppheta p nocte intellgit totũ tẽpus illius persecutiõis t aduersitatis in quo fiebat iugis oratio in ecclia. Et hoc est quod dicit in die mandauit miam. i. dominus mãdauit t misit mĩam suam in die. i. tẽpore prosperitatis: sed canticuz t oratio eius fuit in nocte. i. in illa persecutiõe. Quasi dicat. q in tota illa pssecutione t nocte in qua afflictus fuit: iugiter factum est canticũ t oratio in ecclesia: vt deus mitteret t mandaret miam suam: t libertatem ecclesie vt libere posset deo seruire: t cessaret illa persecutio. Et ideo subdit

Apud me oratio deo vite mee: dicam deo susceptor meus es. xx. q. vl. c. vlti.

¶ Apud me oratio deo vite mee. i. semper apud me fiet oratio deo vite mee: t dicam. i. dicebã deo O deus tu es susceptor meus et spes mea: et in

nullo alio confido nec spero. ergo.

xxiij. q. j. c. si petrus.

Quare oblitus es mei: t quare cõtristatus incedo dum affligit me inimicus.

¶ Quare oblitus es mei. q. per. cclxx. annos me dimisisti in hoc diluuio t abysso pssecutionũ: quare incedo cõtristatus t afflictus fugiendo p montes t latendo per antra deserti: oũ inimicus diocletianus cũ ceteris tyrãnis affligit me.

xxiij. q. j. c. vbi.

Dum confringuntur ossa mea exprobrauerunt mihi: qui tribulant me inimici mei.

¶ Dum confringuntur ossa mea. i. oñ martyres decollant t flagellant t laniãtur t trucidant: tñc inimici mei infideles q̃ tribulãt t torquẽt me. exprobrauerũt mihi t improperauerũt t irriserunt.

xv. q. v. necnisi.

Dum dicunt mihi per singulos dies vbi est deus tuus: quare tristis es aĩa mea t quare conturbas me.

¶ Oñ dicunt mihi p singulos dies: q̃ quotidie dicit vbi est iesus xps deus tuus: quare nõ venit ad liberandũ te de manibus nostris t de his tormẽtis. Si xps tuus est deus sicut tu dicis: quare ergo pmittit te totaliter affligi t torqueri. Ista t similia verba exprobrabãt t improperabãt tyranni t tortores ipsis martyribus dum torquebãt eos. Sed q̃ ecclesia nunq̃ pdidit fidẽ nec spem in illa pssecutione: ideo cõuersa in se alloquitur aiam suã t cõsolat eã dicẽs. O aia mea quare es tristis in hac afflictione: t q̃re cõturbas me. ne desperes: s

Infra xlij.

Spera in deo qñ adhuc confitebor illi: salutare vultus mei t deus meus.

¶ Spera in deo: q̃ nõ deseret te: immo cõfido q̃ ipse liberabit me t dabit mihi libertatẽ t facultatẽ vt libere possim t publice sibi seruire t adhuc ego cõfitebor illi t celebrabo festiuitates t officia septies in die t confitebor publice qualiter festus xps est deus meus t salutare vultus mei. Mã est aduertendũ q̃ oia ista fuerũt impleta p magnum cõstantinũ qui post cõuersionẽ concessit xpianis publicã licentiã t facultatẽ per totũ orbem edificandi t cõstruẽdi ecclesias: t celebrandi festiuitates xpi t diuina officia: t sic fuit exaudita supradicta oratio t impletũ desideriũ ecclesie. Ex supradictis p̃z q̃ sicut xps liberauerat primus ecclesiã suã de captiuitate diaboli t peccati per baptismũ in aduẽtu suo. Ita postea liberauit eã de pssecutione tyrãnoruz per sanguinẽ t orationes sanctorum t per conuersionẽ constãtini. Item sequit̃ q̃ sicut liberatio egyptiaca figurabat liberationẽ generis humani faciendã per xpm t aquã baptismalem a peccato originali: ita liberatio de captiuitate babylonica figurabat liberationẽ ecclie de pssecutione tyrãnoz. t de peccato actuali p pniam. Et nota q̃ ly in die mandauit dñs miam suã. põt etiam referri ad redemptionem generis humani. ¶ Ad cuius intelligentiã est aduertendum q̃ duplex canticum memorat in scriptura sacra nouum et vetus. Canticũ enim vetus erat lex vetus in qua petebatur t desiderabat misericordia t redẽptio. Canticũ vero nouum est lex euangelica. in qua annunciatur ista misericordia t redẽptio. Et ideo sicut lex vetus erat cãticũ petitoriũ huius redẽptiõis t mie. ita lex euangelica est cãticũ annunciatoriũ eiusdem mie. Ideo in hoc loco per diẽ intelligit tẽpus gratie: t p noctẽ intelligit tẽpus legis vetus in quo fiebat canticũ petitoriũ huius mie. Dicit ergo dauid q̃ licet ante aduentũ xpi vna abyssus petitorii t afflictionũ inuocaret t portaret aliaz: tñ dñs mãdauit miam suã t redẽptionẽ in die gratie t legis euãgelice. sicut mandauit cãticũ t petitionẽ eiusdem gratie in nocte legis veteris. q. d. q̃ si cut patres ve. te. cãtarunt canticũ petitoriuz mie t redẽptionis: ita dñs mãdauit miam suam in die t tpe legis gratie. Et sic nos cantamus canticuz annũciatorium misericordie t gratie. in celo autez cantatur canticum glorie.

Judica me deus et discerne causam meam de gente non sancta ab homine iniquo et doloso erue me. de pfec. dist. .h.c. credere in fi.

¶ Iste psalmus apud hebreos est oino sine titulo immo reperitur cõmunatus cũ sequenti: t sic iudet dicit esse cũ dẽ cũ superiori esse pars eius. Sed cõiter apud nos ꝺ: psal. p se diuisus ab altero t numerat. xlij. Sed vtrũq̃ põt esse verũ secz q̃ sit idẽ cũ superiori. qõ satis est verisimile. eo q̃ eodẽ mõ finitur sicut due partes superadicti psalmi. Et põt esse diuisus eo q̃ est diapsalma. i. pars eius diutia sm cõsuetudinẽ antiquã: put dictũ fuit in plogo tractatu. v. c. de diapsalmate. In quo psal. siue parte ipse vult explicat pssuram ecclie tpe hereticoz. de qua desiderat liberari. quõ puidit dauid p pressuras t vastationẽ machabeorũ. Ad cuius intellectũ est notandũ. q̃ postq̃ ecclia fuit liberata de pssecutione tyrãnorũ per cõuersionem magni constãtini statim post mortẽ eius tpe constãtini incidit in pssecutionẽ hereticoz. eo q̃ constantinus fuit maculatus prauitate arriana. in cuius fauore arriani inflixerunt tam durã pssecutionẽ ipsis catholicis: q̃ illa pssecutio visa est superare pssecutionẽ tyrãnorum persecutionis. vt ait Rufinus. x. ecclesiastice hystorie. In qua pse cutione athanasius alexãdrinus fuit afflictus per sex ab annos t a sede sua expulsus. Et ambrosius in reticis. ecclesia mediolanẽsi. Et hylarius. t martinus. et multi alij. Tñ tãta fuit pssecutio q̃ catholici vide bant deficere. intrũ q̃ beatus ambrosius apposuit hymnos feriales ad cõsolãdũ catholicos vt occuparẽt tps in hymnis t cãticis: t tolerabãt patienter pssecutionẽ. Tñ beatus Athanasius. t Ambrosius. t hylarius. t Eusebius vercellẽsis t ceteri fideles cũ sua doctrina liberarũt ecclesiam de illa pssecutione. Hoc ergo puidens dauid in spũ fecit hũc psalmũ. In quo tria facit. Nam primo petit liberari a cõsortio t peste hereticorũ. Secõ pmittit agere gratias. Tertio cõsolat seipm de promissione sibi facta. Secõa ibi: t introibo ad altare. tertia quare tristis es aĩa mea. ¶ Quantum ad primũ est aduertẽdũ sm Augustinum. q̃ sicut bellum intestinum est peius t pernicioslus q̃ bellum extraneum: ita percussio hereticorum fuit peior q̃ persecutio tyrannorum. eo q̃ illa erat intestina

Mota ꝺ ecclie p pssecutiõe

Duplex canticum

Universidad de Deusto
Biblioteca

t visceralis.eo q̄ heretici erant xp̄iani simulati t habitabant intra ecclesiā inter catholicos:t decerperant imperatores t reges gothoꝝ t vvandalorum.Et ideo sub colore fidei crudelius persequebantur catholicos in ecclesia:immo profanabant t destruebāt ecclesias catholicoꝝ:t interficiebāt eos intra ecclesiā:t expoliabant ecclesiam immo seuiora t atrociora tormēta inferebant vvādali arriani catholicis in africa:q̄ vnq̄ tyranni fecerant Et ideo dauid in p̄sona ecclesie catholicoꝝ perit separari t discerni ab hereticis t societate eorum dicens.O deus iudica me iudicio discretionis:et discerne causam meam.i.separa me de gente non sancta hereticoꝝ:eo q̄ habent nomen sanctitatis tn̄ō sunt sancti.Hoc dicit quiavt plurimū omnes heretici erant hypochrite simulantes sanctā vitā Nam vnus presbyter arrianus sub specie sanctitatis decepit primo sozomē cōstantini t postea decepit eum.Ideo subdit ab hoīe iniquo t doloso erue me.Et appellat hereticos iniquos:dolosos q: iniqua simulatione t dolo imperatorē t reges decipiebāt:t grauiori iniquitate t malicia catholicos persequebātur t affligebant.Quia simulata equitas duplex est iniquitas.vt inquit augustin⁹. Et ideo saluator admonet esse cauendum a falsis ꝓphetis t hypocritis.q: deterius possunt nocere sub specie virtutis t sctitatis.Et ī̄ō sicut de gēte nō sancta t ab homine heretico t doloso erue me Vocatur etiā hereticus dolosus eo q̄ per falsam doctrinam.q: falso glosando scripturas alios decipit t ꝓcipitat in detestabiles sectas t blasphemias sicut arriani t manichei.Sed q: grauius affligebatur ecclesia ab hereticis iniquis t dolosis ideo subdit.Erue me ab eis.

xxiij.q5. iij.c.fortitudo.

Quia tu es deus fortitudo mea: quare me repulisti:t quare tristis incedo dum affligit me inimicus.

¶Tu es deus fortitudo mea t nullus alius p̄t me liberare ergo quare me repulisti:t affligi permisisti ab hereticis per tot tp̄a.Et quare incedo t fugio tristis per mundū dū inimicus hereticus affligit me.Hoc dicit quia athanasius expulsus a sua sede alexādrina per.xl.annos peregrinatus est fugiens scuā psecutionē eoꝝ.Et hylarius et Eusebius.t beatus martinus in exiliū missi sunt t beatus Ambrosius multipliciter afflictus est cū tota ecclesia sua ꝓpter immanitatē iustine imperatricis.Et ideo dicit q: tristis incedo dū affligit me inimicus.Sed q: de tali detestabili peste non poterat liberari nisi deus mitteret doctores lumine veritatis illustratos qui sacras scripturas declararēt.t lumē veritatis ostenderēt t hereticos per veras sacras scripturas cōfutarēt t cōfunderent.Ideo hoc lumen petit dicens.O deus.

j.q.j.c.j. vj.q. j.li omnia.

Emitte lucem tuam:t veritatem tuā ipsa me deduxerunt t adduxerūt in montē sanctum tuum t in tabernacula tua.

¶Emitte lucem tuam t veritatem tuaz.id est lumē veritatis in doctores:t mitte tuos sacros doctores lumine tue veritatis illustratos.ipsa me duxerunt t adduxerunt in montem sanctum tuū t in tabernacula tua.id est ipsa lumina veritatis: t ipsi doctores illustrati deducāt me de tali ignorantia t afflictione t adducant me in montem sanctum tuū scilicet in ecclesiā per suam doctrinā declarando scripturā.Unde per montē sanctū intelligit ecclesiā t apicē veritatis sacre scripture ad quā veritatē nos adduxerit doctores illustrati.s. Athanasius.t Origenes.t Eusebius.t Ambrosiꝰ t Hieronymus.t Augustinus t Gregorius.Isti nos introduxerunt in montē dei.t in tabernacula sua.t hanc lucē petebat ecclesia.

xj. q. iij. capi. esti mant. xv.q.j.c. reuerti mini.

Et introibo ad altare dei:ad deum qui letificat iuuentutem meam.

Confitebor tibi in cythara deus deꝰ meus quare tristis es anima mea:t quare conturbas me.

¶Hic promittit agere gratias post recepta bñficia.Ad cuius intellectū est notandū q̄ postq̄ ecclesia fuit liberata per doctores de psecutione ariana:t heresi manicheoꝝ t pelagianorum : illico fuit valde prosperata.Nam beatus ambrosius cō posuit multa officia ad cantandum in festiuitatibus.t Augustinus t Gregorius cōposuerunt multo plura que cantat hodie ecclesia in quibus officijs ecclesia agit gratias de beneficio incarnationis.t natiuitatis:t resurrectionis:t ascensionis: t sic celebrat festiuitates virginis marie cum propijs officijs.t etiam de apostolis t martyribus celebrat missarum solēnia t septem horas canonicas in vnaquaq̄ festiuitate agendo gratias de beneficijs receptis.Et hoc est q̄ dicit. Postq̄ fuero liberatus de tali persecutione tunc introibo libere ad altare dei ozādo ad deū qui letificat iuuētutem meā.Et hoc dicit ecclesia:adhuc q̄o erat in iuuentute.Nā in sua pueritia fuit afflicta per tyrannos:sed in iuuentute per hereticos fuit quasi prostrata:sed per doctores reincepit reuiuescere t denuo letari.Et ideo agens gratias dicit.Introibo ad altare t confitebor tibi.o deus: festa celebrando.t hymnos t orationes cantādo pro gratiarum actione:q: deus meus es tu.qui liberasti me per modum supradictum. ¶Deinde cum dicit.Quare tristis es anima mea. Alloquit animam suam cōsolans seipsum ꝓpter p̄missionem sibi factam.t alt.

3.xlij. j.q. iij. capi. esti mant in fine.

Spera in deo q̄m adhuc confitebor illi salutare vultus mei t deus meus.

¶O anima mea quare es tristis:t quare contristaris:t conturbas me noli timere:sed spera in deo: quoniam postq̄ fuero liberatus de persecutione hereticorum:t habuero liberam facultatem adhuc confitebor illi:scilicet xp̄o qui est salutare vultus mei t deus meus.Et hoc celebrando festiuitates t cantando hymnos t cantica:t p̄dicādo publice euangeliū t nomē xp̄i.¶Totus etiā iste p̄s p̄t exponi de desiderio sanctoꝝ patrum scilicet zacharie t symeonis:t ioseph.qui de ꝓpinquo expectabant xp̄m qui petebāt vt in breui deꝰ pater mitteret lucem t veritatem euāgelicā:per quam

sumus introducti in montē sanctū t tabernaculū ecclesie:in qua nūc confitemur deo cū hymnis et cāticis:t cū cythara triangulari.s.fide:spe:caritate lineata.Et sic vltimo consolat̄ anima suā de p̄missione sibi facta.Nā symeon acceperat resp̄onsum a spū sancto:non visurū se mortē nisi prius videret xp̄m dn̄i:t ideo quādo tenuit xp̄m in manibus cātauit illud canticū. Nunc dimittis seruū tuū dne.Ad idē cantauit zacharias. Benedictus dn̄s deus israel.Sed sup oēs fuit impletū desideriū t spes virginis marie:ideo agēs gr̄as cecinit illud canticū.Magnificat aia mea dn̄m. ¶Hōr etiā totus iste psalmus exponi cū duabus ꝑtibus psalmi p̄cedentis anagogice explicādo desiderii cuiuslibet fidelis desiderātis absolui ab omni mīa dana miseria:t esse cū xp̄o in illa ecclesia triūphāti. ¶Et etiam vnusquisq̄ deuotus sacerdos dicit hinc psalmū q̄n accedit ad altare:petens p̄mo discerni t absolui ab omni perō t a consortio malorū:t a tēptatione peccati:t petit lumē veritatis t gr̄e:vt purus t mūdus possit introire ad altare dei:t digne sacrificiū offerre:t missam celebrare:t laudes dn̄o decantare. ¶Nota etiā q̄ totus iste psalmus quo ad oēs tres partes suas p̄t legi anagogice.Quia est quoddā soliloquium totius ecclesie t cuiuslibet fidelis pegrinātis in hac vita loquēt̄ ad seipm tad deū.In quo sicut cerꝰ sauciatus desiderat ire ad fontes aquarū vt refrigerē t sanet:ita aia mea t quilibet iustus desiderat dissolui t exonerari ab hac grauitate t morte corporis huius:t intrare t habitare terrā p̄missionis.nā aia nr̄a desiderat egredi ab hac lachryma rū valle:t frui deo in terra viuēti.Et sicut ꝓl̄s iudaicꝰ desiderabat liberari de captiuitate babylonica:ita tota ecclia t q̄libet fidelis desiderat liberari de p̄sura peccatorū t p̄secutionū.Et sicut societas machabeoꝝ desiderabat discerni tā a malis q̄ a ꝓphanis gentilibus:t desiderabat renouare tēplū:ita modo ecclia petit discerni ab hereticis t paganis t a malis xp̄ianis:t esse cū xp̄o.

xxxviij. di.c. nil v.t.xxv. q.iiij.ca. cū l lege

Eus auribus nostris audiuimus:patres nostri annūciauerunt nobis.

Opus qđ opat⁹ es in diebꝰ eorū:t in diebus antiquis.

¶Titulus ad victoriā siue in finē filijs chore.Ex hoc titulo apparet q̄ dō fecit hūc p̄salmū dirigens nos in xp̄m finaliter qui est finis legis:t tradidit ipsum cāndū filijs chore ꝓpter mysteriū t signū:eo q̄ etiam nos dirigit in ecclesiā congregatā ex iudeis t gētilibus:sicut dicti est in titulo p̄salmi p̄teriti.Nā in hoc p̄salmo dauid p̄dicit ꝓphetice totā stragē populi iudaici factam per antiochum tempore machabeorum: per quam figurata fuit strages t persecutio ecclesie tempore tyrannoꝝ.Sed multis videtur mirabile q̄ dauid qui fuit per octogintos annos ante tempora machabeoꝝ potuerit facere istū p̄salmū cum potius videatur narrare hystoriam q̄ condere prophetiam ita manifestā.Ad hoc respōdetur q̄ septem status ec.re.t ecclesie cōputātur ab ad

uentū xp̄i:quilibet status habet suū p̄incipiū siue Septes principem.Nā primus status incipit ab adā qui etates fuit principiū totius gn̄is humani.Secūs a noe:q̄ seu status fuit principiū secūdi mūdi:siue restaurationis mūdi perditi.Tertius ab abraam qui fuit p̄incipium circūcisionis.Quartus a iacob.qui fuit p̄incipium ppli dei.Quintus a moyse:q̄ fuit p̄incipiuꝫ legis. Sextus a dō:qui fuit p̄incipiū tēpli primi. Septimus fuit daniel qui fuit p̄incipiū templi secundi siue p̄incipiū restaurationis scōi tēpli: sicut noe fuit p̄incipiū restaurationis p̄mi mūdi.Ut ergo iiii septē hoies fuerunt p̄incipes istoꝝ septē statuum Ideo in eis p̄incipaliꝫ facta est reuelatio de successiōe tēporis t suoꝝ populorum licet ꝑm magis t minus perfectum.vt patet per singulos .Nam ꝓmo cū deus misit sopotem in adā p̄uidit in spiritu mysterium incarnationis t passionis christi: t mysterium nostre regenerationis:t despōlationem t vnionem christi t ecclesie.vt ait Aug.in lib.cur deꝰ homo.Et super Jo.homelia. Unde excitatus a somno dixit.Hunc os ex ossib⁹ meis.Hō magnū sacramentum est de christo t ecclesia .vt ait apostolus ad ephe.v.Secundo noe in illa dormitiōe t ebrietate p̄uidit multa futura de successione filiorum suorū. Unde surgens a somno dixit. Maledictus puer canaan.vt patet Gen̄.ix. De isto dicitur q̄ vidit tres mundos.s.mundū creatum:t destructum:t restauratum.Tertio ipsi abrae fuit uelata successio duorum populorū suorū.s.ysmaelitarum:t filiorū promissionis per ysaac:tde peregrinatione eorum:t hoc p̄uidit in sopore.vt patet Gen̄.xv.Quarto ipsi iacob fuit reuelatum in sopore mysteriū christi t eccle sie.vt ꝑ gen̄.xxviij. t.xxxij. Item p̄uidit totum discursum.xij.tribuū t ante mortē p̄dixit filijs suis in spiritu ꝓphetie omnia futura sigillatim.vt Gen̄.xlviij. Quinto ipsi moysi reuelauit multa futura illius populi vt ꝑ Exod̄.xxxiij.t in cantico.Audite celi.Deute.xxxij.Sexto q: dauid fuit principium prosperitatis illius regni:t ampliauit diuinū cultū t p̄cepit fieri primū tēplū.Ideo sepe rogabat p̄speritatem illius regni .t cupiuit precise durationem eius :cum sciret christum futurū ex sua tribu .Jō fuit sibi reuelata tota successio illius regni vsq̄ ad destructionem templi t ciuitatis per caldeos ꝓpter scelera eorum.Et exinde totus discursus vsq̄ ad christum exinde totus discursus ecclesie vsq̄ ad iudicium .Et hoc clara visione t duplici spiritu ꝓpherie .vt ipsemet ait.ij.Reg.xxiij. Septimo q: daniel fuit vir desideriorum t principiū secundi templi .Ideo reuelatus est sibi totus discursus secundi templi per lxxij.hebdomadas vsq̄ ad christum .vt patet Daniel.ix.t successio quatuor principalium regnorū :t totum regnum xp̄i. vt patet Daniel.ij.t.vij.t.x.vsq̄ ad finē. Ex his patet q̄ nemo debet dubitare q̄ dauid ita p̄dicat clare stragē machabeorū.Naꝫ ipsemet ait.ij.reg. xxiij.q̄ sua ꝓphetia fuit clara sicut lux aurore oriente sole absq̄ nubibus.Et in hoc p̄salmo t quibusdam sequentibus magis videtur texere hystoriam gestorum preteritorum:q̄ condere ꝓphetiam futurorum .vt patebit. ¶Sed est aduer

Universidad de Deusto
Biblioteca

tendū q̄ sicut nos videres t ꝓspicientes a longe per montes ꝓpinquiores venimus in cognitionē montiū vlteriorum. t per cognitionē planetaruꝫ inferiorū videmus stellas superiores. Ita dauid ceteri ꝓphete preuidēdo ꝓphetice aliqua futura de illo populo: puiderunt t ꝓdixerunt multa mysteria. Cuius futura de xp̄o t ecclesia. Unde ille psalmus ipius prophetie dicitur duplex: vt dictū est in ploga: t sic dauid preuidēdo stragē machabeorum in hoc psalmo: ꝓuidit vlterius t predixit stragem t persecutionē ecclesie xp̄i per stragē templi t ciuitatis hierusalē. Hoc ergo puidens dauid facit hūc psalmū. In quo tria facit. Nam primo vt captet benuolentiā a deo narrat oia beneficia et victorias illi pplo a deo quondā collatas. Secundo ille ppls explicat t deflet stragē t afflictiones suam. Tertio petit liberari p messyā futurum. Secundo ibi. nūc aūt repulisti. Tertia ibi. exurge ds̄re.

narratio

¶ Ad primū ergo dicit ille populus. O deus nos audiuimus auribus nostris t patres nostri annūciauerunt nobis per scripturā moysi t iosue t per totū discursum iudicū t regū: totū opus qđ operatus es in eis in diebus eorū: t in oibus antiqs sc̄s abrāā: isaac. beneficia t victorias: t signa: t prodigia in exitu egypti: t in peregrinatione deserti: t in ingressu terre promissionis. Nam.

vij. qđ. j. cū pcul dubio. d. iij. c. q̄ cōtra. et xpiij. q. j quid culpatur.

Manus tua gentes disperdidit t plantasti eos: afflixisti populos t expulisti eos.

Nec enim in gladio suo possederunt terrā t brachium eorum non sanabit eos.

Sed dextera tua t brachiū tuū t illuminatio vultus tui: quīa complacuisti in eis.

¶ Manus t potestas tua gētes disp̄dit: t prosecit de terra ꝓmissionis per iosue: t plātasti eos sc̄s patres nostros t collocasti in illa terra: t afflixisti ppls chananeorū t expulisti eos. Et ꝑ nō fecerūt patres nostri viribus suis: nec in gladio t armis possederūt t obtinuerunt terram illam nec brachium t fortitudo eorū saluauit eos. Sed dextera tua t brachiū tuum t illuminatio vultus tui Nam per totū desertum deduxit eos in columna nubis t moyse orante vincebatur amalech. Exo. xvij. Et clangentibus tubis t vociferāte populo ceciderunt muri hiericō. Josue. vj. Et hoc fecisti non q̄ ille populus meruit: sed quonīā ex miseratione tua cōplacuisti in eis: t hoc amore moysi t iosue qui tibi grati fuerunt. Et etiā q̄ hoc ꝓmiseras ipsi abrae: t isaac. t iacob.

d. iij. c. q̄ contra.

Tu es ipse rex meus t deus meus: qui mādas salutes iacob.

xxiij. q. j. qđ culpat i bello.

In te inimicos nostros ventilabimus cornu t in noīe tuo spernemus insurgētes in nobis:

Non enim in arcu meo sperabo: t gladius meus non saluabit me.

xcvj. d. c. cū ad verum.

Saluasti enim nos de affligentibus nos t odientes nos confudisti.

In deo laudabimur tota die: t in nomine tuo confitebimur in seculum.

¶ Tu ergo es rex meus t deus meus qui mādas

salutes t victorias toti iacob. Ꝫ si volueris nos ventilabimus t propulsabimus inimicos nostros in te in virtute tua t cornu: t cum magna victoria t in nomine tuo spernemus t cōtēnemus omnes insurgentes in nobis. hoc enim faciemus in nomine tuo: q: non sperabo nec ponā fiduciam in arcu meo: nec gladius meus saluabit me. sed tu es ille qui saluasti nos de inimicis t affligentibus nos: t cōfudisti odientes nos t ideo in deo laudabimur tota die t non in nobis: t confitebimur in seculuꝫ in nomine tuo t non in nostro: q: tibi debet attribui potestas t honor oīs nostre victorie. Unde nota q̄ sicut fideles no. te. sperant saluari t liberari ab omni periculo in virtute nominis iesu. Ita antiqui inuocabant nomen domini tetragrāmaton. quod est idem vt sepe dictum est.

j. q. iij. c. Nomini.

Nunc autē repulisti t confudisti nos: t nō egredieris deus in virtutib⁹ nostris.

¶ In hac secūda parte deflet t explicat afflictionē suā dicēs. O deus tot t tanta fecisti ꝓ ꝑribꝰ nr̄is sup. nunc aūt repulisti t confudisti nos non habes curam de nobis. t nec egredieris in virtutib⁹ nostris. pugnando pro nobis t prebendo auxilium: sicut quondam prebuisti: immo.

xxiij. q. v §. viti.

Auertisti nos retrorsum post inimicos nostros: t qui oderunt nos diripiebant sibi.

¶ Auertisti nos retrorsum post inimicos nostros t fugere nos ad montē fecisti. t in die sabbati vincis nos permisisti. vt patet primo machabeoꝝ. ij. t gentes antiochi t armigeri qui oderunt nos: diripiebant: t vendicabant sibi nos captiuos in pre dam t bona nostra. et

xxiij. q. v. c. virga.

Dedisti nos tanq̄ oues escarum t in gentibus dispersisti nos.

¶ Dedisti nos tanq̄ oues escarum ad interficiēdum t comedendum. Et dispersisti nos captiuos t fugitiuos in gentibus.

xxiij. q. v. iūr qđā

Vendidisti populū tuū fine p̄cio t non fuit multitudo in cōmutationibus eorum.

¶ Vendidisti populum tuum fine magno (immo vili) precio t non fuit multitudo pecuniarum i cōmutationibus q: pro pecuniis vendebantur t cōmutabantur. q: pro vno asino cōmutabantur tres aut quattuor iudei in contēptū. Et sic

xv. qđ. j. non est. t. xxiij. q v. sunt q dem.

Posuisti nos opprobrium vicinis nostris subsannationem t derisum bis qui in circuitu nostro sunt.

Posuisti nos in similitudinem gentib⁹ cōmotionem capitis in populis.

¶ Posuisti nos in opprobriū vicinis nostris, et circumstantibus t in similitudinem t derisum finitimis t inimicis infidelibus: qui in circuitu nostro sunt t in commotione capitis in populis. Nā qs aliquis cōminabatur alteri mutando t cōmendādo caput sicut solet fieri: dicebat ergo faciam tibi peius q̄ iudeis. Et quando loquebatur de infortunio alicuius: ponebat exemplum t similitudinem de iudeis dicendo. Ita accidit vel accidat tibi sicut accidit iudeis. Et sic.

xij. q. j. c. cum per cussio. xlv. di. c. cum bea tus.

Tota die verecundia mea contra me est: et confusio faciei mee cooperuit me.

A voce exprobrantis t obloquentis: a facie immici et persequentis.

¶ Verecundia mea contra me est: dum ista dicūtur: t audio in faciem meam: t cōfusio faciei mee cooperuit me: t sic oportet me cooperire faciem et fugere a facie cuiuslibet obloquentis t improperantis t persequentis.

xlv. di. q̄ emēdat

Hec oia venerūt super nos nec obliti sumꝰ te: t inique nō egimus in testamēto tuo.

¶ Dic populus dei cōfitat deū ad mām t auxilium ratiōe fidelitatis. Nā illa pars fideliū nūq̄ dimisit fidē dei inter tot tormēta t persecutiōes. Ideo deus tanto magis habebat cās subueniēdi eis. Dicit ergo ls̄ hec omnia mala t pressecutiones venerūt super nos: nō obliti sumus te: nec dimisimus legē tuā: nec iniqua egim⁹ in testamēto tuo.

xxiij. q. j §. j. circa medium

Et nō recessit retro cor nostrum: si declinasti semitas nostras a via tua.

¶ Non recessit retro cor nostrum a tuo cultu: q: semper coluimus te: non violando legem tuam: t tū tu declinasti semitas. i. declinari permisisti semitas nostras a via tua: quia aliqui non potuimus seruare precepta. Nam in die sabbati coacti fuimus peccari contra inimicos: nec potuimus seruare aliqua cerimonialia propter impotentiam t necessitatem. Et ratio est.

xciij. d. c dūs.

Quoniam humiliasti nos in loco afflictionis: t cooperuit nos vmbra mortis.

¶ Tu posuisti nos in loco afflictiōis t solitario: t periculoso fugiēdo p mōtes t p loca deserta t leonū t aliaꝝ bestiaꝝ: t eramus captiui q̄ntū in posse inimicoꝝ: t sic cooperuit nos vmbra mortis. Et sic in talibus locis nō poteramus seruare legem: t tum? coacti declinare a via tua. Et tū inter tot aduersa ls̄ non poteramus seruare cerimonias tū nunq̄ declinauimus ad ritus gentium. Nam

De pe. d. j. medicina.

Si obliti sumus nomen dei nostri: t si expandimus manus nostras ad deū alienū.

¶ Si obliti sumus. i. fuissemus: et: t expādim? manus nr̄as ad aliquē deum alienum timeandum.

Ibidem

Nonne deus requiret ista: ipse enim nouit abscondita cordis.

¶ Nonne deus requiret. i. requireret ista. Quasi dicat: licet nō potuimus deo seruire opere seruādo cerimonias tū nunq̄ in corde nostro recessim? ab eo: immo propositum nostrum fuit pati mortē t tormenta persecutiones pro eo: ipse enim nouit

Ro. viij. q.

abscondita cordis. Et scio.

Quia propter te mortificamur tota die: estimati sumus sicut oues occisionis.

¶ Quia ꝓpter te mortificamur patimur? occidimur tota die: tā in ꝑticulis q̄ in ceteris afflictiōib⁹: sicut ps̄ q̄ totū discursuꝫ libri machabeoꝝ: q̄ etiā q̄ romāa ne violarē legē dei: t ne adorarē deos eorū: vt ps̄. ij. machabeoꝝ. vij. de muliere cū septē filijs q̄ zelo legis martyrio coronati sunt. Et sic to

ta die t quotidie mortificamur t occidimur ꝓpter te dñe: t ꝙ lege tua seruādat estimati sumus sicut oues occisionis: quia apud gētes antiochi nō fiebat maior mētio occidere vnū iudeū: q̄ occidere vnā ouē. immo ducebamur ad aras: sicut oues ad occisionē t sic imolabār nos oīa tua sicut oues.

Exurge quare obdormis domine: exurge et ne repellas in finem.

Gr. xxiij q. iij. c. maxi miamus

¶ In hac tertia parte iste ppls petit liberari p xp̄m messyā sicut dictū est. Nā in scō templo non expectabāt liberari nisi p messyā in oībus ꝑsecutiōibus grecoꝝ t egyptioꝝ t romanoꝝ: sicut ꝓmissum eis fuerat p danielem: aggeū: zachariam t malachiā. Q: messyas venturus erat in scō templo ad liberandū eos: t sic iam non expectabant per alium liberari. O dñe iesu xp̄e exurge et veni in carnem quare obdormis t videris dormire: permittendo nos vexari t obliuisceris inopie nostre q: sumus sine ope t auxilio: t obliuisceris tribulationis nostre: ergo exurge t ne repellas nos in finem et ineternum.

Quare faciem tuam auertis: obliuisceris inopie nostre t tribulationis nostre.

Ibidez.

¶ Quare auertis faciē tuam tuā? Et intelligit q̄ faciē humanitatē xp̄i: per quā notificata est deitas diuinitas. Quasi dicat: veni t videamus te in humanitate t carne. t ne obliuiscaris inopie nostre

xxiij. d. c. de cōsti tinopo litana.

Quia humiliata est in puluere anima nostra conglutinatus est in terra venter noster.

¶ Quia aia nr̄a humiliata est in puluere. i. tā fecim? pnās de pctis: q̄tidie sum? ꝑcidēres t pni in terra: t vēter nr̄ est cōglutinatus adherēs terre: quasi dicat ꝑcid ꝑtes in facies nostras: t ꝓstrati i terra cōtinue rogamus vt venias ad liberādū nos

De ose. di. ij. ite ratur.

Exurge dñe adiuua nos: t redime nos propter nomen tuum.

¶ Exurge ergo xp̄e adiuua nos t redime nos de prāte dyaboli ꝓpter nomē tuū qđ est iesus. i. saluator q: nō est aliud nomen sub celo: in quo nos oporteat saluos fieri. Ex hoc ꝑz q̄ iste inuocat? est rex messyas expectatus in lege. Sed est aduertendū q̄ dō in hoc psal. p̄cedit duplici spū ꝓphetie sicut dictū est in principio. Nā primo preuidit in spū futurā stragē in tpe machabeoꝝ: t per illas puidit vitra totā persecutionē ecclesie xp̄ivsq̄ ad constantinū. Et ideo ab illo loco: nunc aūt repulisti t confudisti vsq̄ ad finē huius psal. pōt exponi de persecutione ecclesie facta per decē imperatores vsq̄ ad constantinū. Nā si bene attēdatur tota persecutio ecclesie maxime facta tēpore diocletiani: in qua multi t innumeri fuerunt martyres sancti fuit figurata per persecutionē t stragē machabeoꝝ. Et iō erāt in continua oratione vt eos liberaret. vt ꝑz de beato siluestro: t beato vrbano: qui latebant in montibus prope romā ꝓpter seuitiam tyrannoꝝ: sed deus liberauit eos: t reddita est pax ecclesie per constantinū. Et sic totus iste psal. est quedā oratio quā faciebat ecclesia posita in illa ꝑsecutiōe. Et sic pudēs lector pōt applicare lrām huius psal. vt sint ꝓba t oratio ecclie xp̄i.

Rota.

Universidad de Deusto
Biblioteca

vt sic. Et dicat ecclesia. O xpe sponse mi deꝰ & hō nos auribus nostris audiuimus: & inue. &c. legim⁹ & pres nostri patriarche & pphete narrauerunt. i. in scripturis reliq̄runt nobis opus qō operatus es in diebꝰ eoꝝ. & nūc ait in tpe gre in quo magis nos debes diligere & pstare nobis fauorē repulisti nos & cōfudisti ꝓmittēdoꝝ nerot domitianus & diocletianus destruāt ecclesiā tuā ita crudeliter. Exurge ergo q̄ videris dormire: & ne obliuiscaris inopie nre: & cōpime tyrānos. Totus etiā ite psal. pōt exponi de psecutiōe sarracenoꝝ & turchoꝝ i qua nūc affligit ecclia. Jō petit liberari au xilio xpi sponsi sui. Etiā pōt exponi de psecutione antixpi: de qua petit liberari in scō aduētu xpi.

De pe. d. h. ſ. ſi ſermo meus.

Eructauit cor meū verbū bonū: dico ego opera mea regi

Titulus scōm. lxx. In finē p hys q̄ cōmutabant filiꝰ chore cāticū pro dilecto. In hebreo vero Vincenti sup rosas filiꝰ chore eruditio cātici dilectionū. Scōs hieronymus ait Victori plis filioꝝ chore cāticum amantissimū. Unde hꝫ isti tituli videant diuersi in verbis: tñ nō discordāt in sñia: imo breuiter inter oēs explicāt sniam & mysteria hui⁹ psalmi. Nā p hoc qō dicit in finē: siue vincēti aut victori denotat modus cātandi ad victoriā vocū: p qō denotatur q̄ iste psal. vocabat xp̄m & ecclesiā. Jtē se do cū dicit p hys q̄ cōmutabant: aut sup rosas aut plis: intelligit eccl'a tripliciter notata. Nā vno mō ōr cōmutata eo q̄ fuit regenerata & trāslata ex conuersis de iudaismo & pplo gētili in vnā ecclesiam & societatē. Jtē ōr rosa ꝑs hꝫ hebreā eo q̄ sicut rosa pulcherrima nascit inter spinas: ita ecclia xp̄i nata fuit ex spinis pplī iudaici & gētilis. Jtē ōr lilia: eo q̄ sicut liliū est albissimū inter flores: ita religio xp̄iana inter alios pplos: ōr etiā lilia purita te & albedine virtutū grāz. Tertio apponit in titulo filiꝰ chore ad denotādū q̄ iste psal. datus fuit ad cāndū choro ipsius heman q̄ erat de filiꝰ chore vt dictū est in plogo & psalmo. xlij. Eū vero addit quarto in hebreo eruditio denotat q̄ pphera fuit eruditus a spū scō & erudit alios in hoc psal. vt ait chāhi barchinonensis. Et eū addit hic cantieum dilectionū siue p dilecto siue cantieū amantissimū denotat q̄ est cantieū factū de amore & dilectione sponsi & sponse: & sic ōr epithalamiū siue cantieū & carnē nuptiale. Nam sm augustinum & origenem sicut in nuptiis temporalibus & carnalibus solent aliqui cōficere carmina nuptialia: in quibus explicatur laus sponsi & sponse: ita dauid composuit hoc cantieum de nuptiis xp̄i & ecclesie put fuit eruditus a spiritu sancto. Ex supradictis ꝑs q̄ delirant quidam iudei moderni dicentes: q̄ hoc cantieum factum est de assuero & hester sponsa sua. Sed magis delirant alij qui dicūt: q̄ est de salomone & filia pharaonis sponsa sua. Nā ea q̄ in hoc psal, memorant nullo mō pūt cōuenire alicui hoi mortali. puta illud: sedes tua deus in seculuꝫ seculi &c. Jdeo est magis credendū aplo paulo q̄ allegat hanc scripturam esse dictaꝫ de xp̄o. ad hebreos primo. Unde ait. & ad filiū q̄dē dicit: sedes tua deus in seculum seculi. Jtē ionatham abenuziel totum hunc psalmum exponit de rege messia dicēs: ego dico opa mea regi messie. Jtē Rabbi tel dicit: q̄ deus dilexit valde israel: & vocauit eaꝫ filiam: ubi audi filia: psal. xliij. Jtē oēs hebrei antiqui dicūt q̄ dō fecit hunc psalmum de desponsatione dei cū pplo suo. Item tota ecclesia firmiter tenet & predicat q̄ dō fecit hūc psalmū in quo explicat magnificentiāz ꝓsperitatē ecclesie: & xp̄i sponsi sui. Et iō tota ecclesia in cōsecratiōe crisma tis: cū dauid ꝓphetica voce cecinit: ꝓpterea vnxit te deus: deus tuus oleo leticie pre participibus tuis. ¶ Sed nūc restat sciendū q̄ est illa ꝑsona q̄ loquit in hoc psal. & ꝑfert hoc cantieū nuptiale. Ad hoc dicūt aliqui q̄ dauid loquit in toto psal. Et sic duo principal'r facit. Nā primo ꝓmittit ꝓphemiū. ¶ Scōo exequit tractatū de cātico. ibi speciosus. Ut quantū ad primū breuiter ꝓmittit diecenda: captando benuolentiā: & inuocando auxiliū spūs sancti cum dicit. Eructauit cor meū verbū bonū. i. cor meū desiderat in hoc psal. eructare verbū & carmē amantissimū: q̄: ego dico & dirigo opera mea. i. oia ꝟba mea ipsi regi xp̄o. Quasi dicat ego intendo loqui in hoc psal. de xp̄o principaliter & ecclesia. Et iō inuocat diuinū auxiliū di cēs sit lingua mea mota a spū scō tanq̄ calamus scribe scribētis velociter. Quasi dicat q̄ sicut scriba velox mouet digitis suis velociter calamū in scribēdo: ita spūs sanctus moueat linguā meā & dirigat & aperiat mihi materiā ad loquendū in hoc cantico. Deinde cum dicit. Speciosus forma pre filiꝰ hoim: ꝓsequit laudes sponsi & sponse. Beatus vero hieronymus dicit q̄ prophēta loquit a principio psal. vsq̄ ad illū locū. Audi filia exclusi ue. Et q̄ exinde loquit deus. Sed alij sacri doctores tenēt: q̄ deus pater loquit in toto psal. & ipse met deus pater cantat totū canticum de filio suo xp̄o. sponsa eius ecclesia. Et sm hūc modū maiora & altiora sacramenta cōtinentur in his duobus primis versibus: & etiā in toto psalmo: q̄ sm primam expositionē: vt patebit. Quam sniam etiam non tenet augustinus & hieronymus. Tenendo ergo hanc viam est dicendū q̄ dauid fecit hunc psalmū in quo introducit deum patrē loquentē & cantem hoc cāticuꝫ de nuptiis xp̄i filij sui & ecclesie. In quo tria principaliter facit. Nā primo cōmendat & explicat magnificentiam: & nobilitatez & dignitatē & ornatū sponsi. Scōo magnificentiā & pulchritudinem & ornatum sponse. Tertio commendat vtrumq̄ in copia & fecunditate prolis: secunda ibi: astitit regina: tertia ibi: ꝓ patribꝰ tuis nati sunt. ¶ Quantum ad primū est notandū sm augustinum contra maximinum: q̄ xp̄s quicquid hꝫ: nascendo a patre accepit. Sed cū xp̄s sit deus & homo: ideo duplex legitur eius natiuitas. Una eterna qua nascitur ab eterno a patre ꝑs diuinitatem. Scōa fuit natiuitas temporalis: per quā est homo qua conceptus est opere spūs sancti ex puris sanguinibus virginis. Et sic q̄quid pertinet ad carnem habet a matre: sed quicq̄d pertinet ad gratiā: habet & accepit a patre in sua incarnatiōe

Diuisio psalmi.

Nota ō nuptiæ xp̄i.

& vnione ꝟbi. Ideo dauid volēs explicare magnificentiā & nobilitatē hui⁹ sponsi. Primo describit & cantat nobilitatē nature ea que accepit a patre ab eterno inquātū deus. Scōo ea que accepit ab eodē & que dedit sibi p̄ inquātū hō ex tpe in sua incarnatione: scōa ibi. speciosus forma. Quātū ad

Nota q̄ mō deus nō hꝫ ꝓn cipium.

primū est notandū sm aug. cōtra maximinū. & xp̄m. de trini. q̄ cū deus sit ꝓmū eius & actus purus: nō hꝫ aliq̄ principiū: nec aliqua potētia admixtam. Et ideo sicut semp est in actu primo. ita scōo: nō differt in eo actus scōs a primo: sed sp intelligit: eo q̄ suū esse est suū intelligere & ecōuerso: & suus intelligere est sua ꝟba. Et sic cū ab eterno semper intelligit. iō ab eterno dicit ꝟbū: sed q̄ illud intelligere est sine intermissiōe & illud verbū est de tota scia & memoria scōrū nō pōt esse nisi vnū ꝟbū q̄ est patri equale & cōsubstātiale: q̄ sicut pr̄ ō rota scientia & ꝟba producit & dicit ꝟbū: ita tota & eadē substantiā & essentiā & esse cōicat ꝟbo. Et sic ꝟbum est idē deus cū patre dicente vnō alꝰ deus: hꝫ sit alia ꝑsona. Sed q̄ tale ꝟbum ōr ꝑ modū nature: ideo ōr & noiat filꝰ patris dicentis. Cū g̃ in tali ꝟbo dicto explicetur tota essentia patris & oipotētia & sapientia & bonitas de necessitate pr̄ diligit se in verbo: & diligit verbum in se. Ex quo actu diligēdi per modum voluntatis producit & spirat amorem. Et quo patet q̄ pater nō posset spirare amorē sine ꝟbo in quo se diligit & sic pr̄ simul cū ꝟbo spirat amorē qui ōr spūsanctus. Et sic spūsanct⁹ equaliter procedit & spirat ab vtroq̄: nō prius nec magis a pr̄e q̄ a filio: sed ambo pater & filius tanq̄ vnū principiū producunt & spirant spūsanctū. Item sequitur q̄ ille amor spirans qui ōr spūsanctus nō potest esse accidēs sed substantia: q̄ producitur de tota dilectiōe patris & filij. & per ōns de tota substātia & essentia verius q̄. & ideo est substantialis & coequalis & coeternus vtriq̄. Et sic licet iste tres ꝑsone distinguantur adinuicem: q̄ vna non est ꝑsonaliter altera: q̄ alia est persona gignēs: & alia genita: & alia spirata: tñ oēs tres persone sunt vnus deus: eo q̄ in eis vna est substantia & essentia numero. Nā vnus deus ōr ab vna deitate & essentia in tribus personis: q̄ persone nō distinguūtur nisi per ꝓprietates relatiuas q̄ nō sunt aliquid absolutū sed ad aliquid. Et ꝓpositio ꝑs q̄ postq̄ pater hꝫ verbū ab eterno dicti: q̄ per illud ꝟbum pōt loqui tēporaliter ab extra. Et ita pariter per spūsanctū pater & filius tanq̄ vnū principium pr̄ spirare vitā & amorē creatū ab extra. Et ideo pater per verbum loquebatur ad extra: qñ ex tēpore dixit fiat lux: & ideo facta est lux. Et per spiritū sanctum spirauit esse existere vtvitam in oībus rebus ꝓductis & creatis per verbum. Et ideo dicit Gen. j. q̄ in principio. idest in verbo creauit deus celū & terram: & oia dicendo per verbum creauit q̄ ad species & essentias. Sed q̄ per spiritūsanctum spirau & vitam in rebus: ideo subdit. spūs dñi ferebatur super aquas. Jn caleo aurē spūs dñi incubabat super aquas. i. super oia fluxibilia: sicut gallina incubat super ova vitificans pullos. & sic sicut filius ōr ꝟbū per qō pr̄ loquit ad extra. ita spiritussctūs ōr lingua vtriusq̄: per quā pater & filius formāt vocem & dant sonū & vitā rebus creatis: & ōr spūsanctus ēt calamus per quē pater & filius velociter scripserunt, & formauerunt oēs creaturas in esse vitali & actuali. Ex supradictis ꝑs q̄ emanatio creaturarum ꝓsupponit emanationē ꝑsonarū diuinarū. Et hoc forsan intēdit explicare dō in his duob⁹ primis versibus. Unde dicit deus pater in principio huius cantici. Eructauit cor meū eructauit et produxit verbum bonū ab eterno: per quod vers ego dico omnia opa mea creata ipsi regi xp̄o q. d. q̄ omnia opera creata dirigo & cōmitto regēda ipsi regi christo. per quem omnis creaul. Jn ꝙ creatione.

Nota.

de cōse. di. v. c. ō sancto.

Lingua mea calam⁹ scribe velocit scribētis.

¶ Lingua mea. i. spūssanctus fuit tanq̄ calamus scribe scribētis velociter. Nam sicut scriba velox velociter iplet paginā lr̄is sensibilib⁹ q̄ precēdit exemplis & lr̄is mentalibus: ita spūsctūs velociter influxit vitā & esse actuale rebus creatis p ꝟbū p̄ris q̄: sicut velociter fuerunt creata: ita velociter fuerunt vitificata. Et notanter spiritussanctus fluebum dicitur tanq̄ calamus velociter scribentis. Nam sm aug. oia simul fuerunt creata per verbū & vitificata per spiritūsctū. Q̄ t'm aug. illi dies ñ referuntur ad successionem temporū: sed nature: ad cognitionem angelorum. Sed licet referat ad dies temporis adhuc fuit illa creatio factavelociter: & q̄ supra humanā facultatē factum est q̄ i solis sex diebus tēporis deus produxit totū diuersitatē creaturarum. ¶ Sed vlter⁹ est aduertendū q̄ sicut creatio ꝓsupponit emanationē diuinarū ꝑsonarū. ita incarnatio ꝓsupponit creationē & sicut pater dixit creaturas per ꝟbū: & formauit & vitificauit & distinxit eas per spiritūsctū: ita dixit & fecit mysteriū incarnationis per verbū ab eterno determinauit humanitatez carne ex tpe. Sed p spūsctū formauit velociterꝫ istāri illud cor⁹ xp̄i ex puris sanguinib⁹ in vtero ꝟginali. Et hoc intendit ēt dō in eisdē duobus versib⁹. Unde ait pr̄ sicut cor meum & mea memoria fecunda eructauit & produxit bonum verbuꝫ ab eterno per quod ex tempore dixi omnia opera mea regi christo. in qua creatione spiritussanctus fuit tanq̄ lingua & calamus scribe velociter scribentis & formantis & vitificantis & distinguentis omnia creata: ita pariter in mysterio incarnationis: cor meum eructauit verbum bonum incarnatum humanatū: qui est rex messias: cui regi ego dico & cōmitto oia opera redemptionis humane. Nam sicut per ipsum ꝟbū dixi & creauit oia creata: ita per ipsum volui mūdū recreare & regenerare & regere: q̄ sicut ab eterno cōicaui sibi omnia essentialia: ita volo ex tēpore sibi cōmunicare opera regnationis & redēptiōis. Et sicut in creatione spiritus fuit lingua & tanq̄ calamus velociter scribentis & vitificantis omnes creaturas ita pariter in ipsa incarnatione ipse spiritussanct⁹ formauit & scripsit corpus christi ex puris sanguinibus velociter & in instanti in vtero virginali.

Jncarnatio ꝓsupponit creationem.

¶ Et notanter occupatur & vsurpatur hoc verbum eructo in hoc loco. Nam sicut venter & superabūdantia cibi dicit eructare: ita pariter deꝰ pater ex tota et abundanti essentia substantia sua

eructauit ꝛ eduxit verbū suū sibi coequale. Et sic predictis ps q̄ ꝑ ꝑs spōsus ecclie de quo intendit cātare: ꝛs apparet in forma humana: ꝛ sit nat⁹ ex ēpore sm carnē. ꝛñ ipe est verbū patris ab eterno ꝓdiens de tota substātia patris. Et p cōsequens est deus: ꝛ eternus: ꝛ omps: ꝛ infinitus. Et ex hoc apparet nobilitas eius: ꝛ quid accepit a patre sm diuinitatē. Et nota q̄ nō solū spūsctus ō: lingua p quā pater ꝛ filius spirāt ꝛ scribūt in mētib⁹ nostris dona gratiaꝝ: ꝛ etiā humanitas ꝙ pōt dici lingua p quā pater sensibiliter nobis locut⁹ est: ꝛ manifestauit mūdo voluntatē suā. Scō ꝙs sm diuinitatē est verbū patris: ꝛ sm humanitatē est lingua patris velociter loquētis ꝛ scribētis nobis sua secreta. Sed ispūsctus est calamus vtriusq; ſ. patris ꝛ filij velociter scribētis ꝛ spirātis in nobis dona gratiaꝝ: ꝛ etiam q: tā pater q̄ filius p spiritum sanctum loquebātur ꝓphetis ꝛ sanctis viris spirādo diuina mysteria ꝛ reuelando secreta.

Mota.

De ose. di. ij. c. vlti. Et. lxvj. di. c. dñs

Speciosus forma pre filijs hominum: diffusa est gratia in labijs tuis: propterea benedixit te deus in eternum.

Accingere gladio tuo super femur tuum potentissime.

¶ Hic pater intēdit explicare ꝛ cātare bona que spōsus accepit a patre in sua incarnatiōe sm humanitatē. ¶ Ad cuius intellectū est notandum sm q̄ supradictum est q̄ ista benedicta incarnatio a tota trinitate indiuise est effecta efficiēter ꝛs ad solā psonā verbi sit terminata: q: filij⁹ inquātus hō a tota trinitate ō: missus ꝓut explicatur. Esa. xlviij. vbi dicit filius: dns misit me ꝛ spūs ei⁹. Sed intātum tota ista incarnatio ꝛ missio actiue attribuit patri in hoc psal. ꝛ ceteris inquātū quicquid ps filius hs a patre ꝛ spiritus abutroq; ꝛ sic filius inquātū homo ꝛs nō solum a patre: sed etiam a se ipso inquātū deus ꝛ a spiritu sancto sit missus ꝛ hs quicquid habet: tñ sacra scriptura hic cōiter attribuit patri: ꝛ sic pater nō excludēdo alias psonas in hoc psalmo explicat bona que largitus est filio inquātū hō in sua incarnatiōe. Et sic ꝙs q̄ totus discursum euāgelicū quicquid hs etiaꝫ inquātum homo dicit se habere a patre vt inquit hylarius. Unde patrē ad filiū loqut: vel ipsum de aliquibus bonis cōmēdare: nihil aliud est nisi bona cōicare. sibi ꝛ donare. Et ideo pater in hoc psal. cōmemorat bona que dedit filio sm exigentiam nostre redemptionis. Sed quia ꝙs vt redemptor est rex pugil ꝛ iudex: ꝛ spōsus. Ideo pater quedā cōmunicauit filio tanq̄ regi: ꝛ quedā tanq̄ iudici: ꝛ q̄dā ꝛ tanq̄ spōso. quattuor ergo facit in hac parte. Nā primo explicat ea q̄ pater cōicauit filio tanq̄ regi. Scō tanq̄ pugili. Tertio ea q̄ cōicauit sibi tanq̄ iudici. Quarto ea que cōicauit ꝛ dedit tanq̄ sponso. ℌ. ibi. sagitte tue. tertia ibi. sedes tua. iiij. ibi. myrrha ꝛ gutta. ℰ Quātū ad primū est aduertendum q̄ tria sunt q̄ decorāt regē. ſ. pulchritudo corporis. Scō facūdia ꝛ sapiētia in loquēdo. Tertio ensis siue gladius regius quo cingit in signū regie potestatis ꝛ maiestatis. De primo ō: q̄ species priami erat digna imperio eo q̄ erat pulcher

Incarnatio facta a tota trinitate.

Tria regē decorant.

in statura ꝛ forma. De scō ō: ij. Regū. q̄ ex oībus partibus veniebāt ad audiēdam sapiētiā salomonis. De. iij. ō: cātico. iij. lx. fortes ambiūt salomonē tenētes gladios ꝛc. Pater ergo volēs cōstituere filiū suū regē totius vniuersi: etiā inquātū homo. hec tria dedit in sua incarnatiōe. Nam primo formauit ipsum opere spūsancti ex puris sanguinibus virginis pulcherrimum pre ceteris sine macula ꝛ labe. Scō posuit verba sua in ore eius: vt ꝓmiserat. Deutero. viij. Ideo dixerūt ministri sacerdotū. Joh. vij. Nūquid sic hō locut⁹ est. Itē Luc. xxiij. Hierūt duo discipuli de iesu nazareno qui fuit potēs opere ꝛ sermone. Et sic nō fuit similis sibi in facundia ꝛ sapiētia. Tertio tradidit sibi potestatē regiā. ꝛ ensem humanitatis ꝛ gladiū ad expugnādū dyabolū ꝛ potestatē faciēdi mirabilia. Et sic ista tria dedit pater xp̄o filio suo: que reddebāt ipm dignū regno vniuersali. Et hoc est q̄ dicit dauid in hac prima particula. Uñ ait pater ad filiū. O xp̄e tu es speciosus ꝛ pulcher forma inquātū hō pre ceteris filijs hoim q: in vtero materno pre ceteris speciosiorē te formauit. Nam cū oēs ceteri homines nō ꝛcipiant nisi ex libidinoso cōcubitu ꝛ mēstruoso ꝛ fetidissimo sanguine cōpaginētur: tu solus ex puris sanguinibus opere spiritussancti i vtero virgineo supra facultatē nature formatus fuisti. ꝛ cum oēs ceteri fuissent originali culpe primoꝝ parētum natura obnoxij: ꝛ fomitem morbo carnis sauciati. solus tu fuisti sm naturam inter mortuos liber. Et sic fuisti speciosus forma pre filijs hoim. Et nō solū fuisti speciosus quo ad supradictā puritatē ꝛ mūdiciā: sed etiā quo ad nobilitatē ꝛ cōperātiā cōplexionis eo q̄ nō ex motu celestiū corpoꝝ nec actiōe alicui⁹ naturalis agētis in quib⁹ sp est ꝛ accidit aliqs defect⁹ in ipso generatorꝫ ductor: ꝛs solo opere spūsancti facta fuit formatio illi⁹ corporis xp̄i ex puris sanguinib⁹ virginis Et nō solum fuit xp̄us speciosus forma pre filijs hominū in puritate ꝛ nobilitate cōplexionis: sed etiā in honestate aspectus. Nam oēs incitabat ad honestatē vite ꝛ ad reuerētiā sibi exhibēda ꝛ oīb⁹ incutiebat timorē vt in qt crisō. Possim⁹ etiā dicere q̄ tria sunt q̄ decorāt regē faciūt ipm dignum regno ꝛ imperio. Primo speciositas. ſ. scitas vite ne sit reprehēsibilis in vita ꝛ possit alios regere ꝛ corrigere. Scō vt sit gratus in loquēdo ꝛ doct⁹ ꝛ sapiēs: ꝛ vt alios nō solū p vitā: ꝛs etiā p doctrinā possit trahere. Tertio vt sit fortis ꝛ potēs in facti⁹ vt oēs venerent⁹ ꝛ timeāt eū. Hs q: xp̄s habuit oīa ista tria. Ideo pr̄ de supradictis tribus cōmendat ipm regē nostrū in hac particula hui⁹ cātici.

Tria sunt dignum regno.

Ideo quātū ad primū dicit: o xp̄e tu es speciosus forma pre ceteris filijs hoim quātū ad sanctitatē ꝛ puritatē corporis ꝛ aie ꝛ ad cōuersationem vite: q: in tuo corpore ꝛ alia nunq̄ locus potuit esse peccati: nec fuit in q̄ potō obnoxi⁹ in natura nec in p̄sona: q: nō ex ope adā natus nec ꝛceptus est sic ex cedis cēteros filios hoim i formam ꝛscitatē speciositatem virtutis. Scō excedis oēs i sapiētiam donis spūsancti: q: diffusa est gra in labijs tuis ad loquendum ꝛ docēdum: q: nō ad mensurā accepisti dona gr̄aꝝ: ꝓpterea. ſ. q: pater bādixit te in eternū do-

na gratiarū largiēdo vt alios doceat p̄ dicatione ꝛ doctrinā. Tertio o xp̄e potētissime in sacris accingere gladio sup femur tuū vt oīdas tuā regiā potentiā. Ad cuius intellectū est aduertendū q̄ triplicē gladiū siue ensem accepit ꝛ accinctus fuit xp̄s. Nā primo fuit accinctus gladio hūanitatis ꝛ carnis ad pugnādū cum diabolo vt in carne patiēdo ipm debellaret. Scō gladio ptātis ad operandū miracula. Tertio gladio p̄ne doctrine ad sendēda corda hoim. Nā hunc triplicē gladiū siue hoc triplici gladio p̄ accinxit filium: ideo ait o filij accingere gladio tuo. ſ. humilitatis ꝛ ptātis ꝛ doctrine vt sis potēs in ꝓlio ꝛ potētissimus ad vincēdū diabolū p mortē ꝛ passionē. Et ad subiiciēdum corda hoim p doctrinā ꝛ ad faciendū mirabilia p ptātē ꝛ virtutem paternam: ꝛ sic eris dignus regno ꝛ imperio hūdo ista tria supradicta. Uñ primo ait: specie tua ꝛ pulchritudine tua intende ꝓspere ꝓcede ꝛ regna. ſ. tu regnabis ꝓspere p pter spēm ꝛ pulchritudinē sanctitatis vite: q: oēs fideles sequent̄ te ꝓpter scitatē. Itē. ij. dextera tua. ſ. ptās tibi a deo tradita deducet te in regni ꝓpter veritatē in dicēdo ꝛ docēdo ꝛ ꝓpter mānsuetudinē in cōuersando ꝛ iusticiā in cōrigēdo. Uñ ad maiorē intelligentiā est vter⁹ notā dū sm Arist. libro de motu aialiū q̄ dextera est potior pars aialis. eo q̄ ibi incipit motus ad oēs partes aialis. Et ideo sicut sinistra hoīs ō: ps infirmior eo q̄ nō hs ꝓprie principiū motus a se: ſ. a dextera. Hec aūt similiter diuinitas i xp̄o dicebat dextera. ꝛ humanitas sinistra: eo q̄ tota virtus ꝛ potestas deriuabat a diuinitate in hūanitatē: q: humanitas erat instrm in miraculis faciēdis. Et iō notāter ō: accingere gladio tuo sup femur tuum ſ. accingere gladio ptātis ꝛ virtutis sup humanitatē p quā instrumēraliter facies miracula ꝛ oīa opera redemptionis. Et ideo subdit.

ꝓ filio dicit hec.

Tria faciunt dignum regno.

De ose. d. iij. c. vlti. de ose. d. ij. c. ultimo ratur.

Specie tua ꝛ pulchritudine tua: intende ꝓspere ꝓcede ꝛ regna.

Propter veritatē ꝛ mansuetudinē ꝛ iusticiā: ꝛ deducet te mirabiliter dextera tua.

¶ O xp̄e regna ꝛ incipe ꝛ ꝓcede regnare ꝓspere ſ. ad ꝓsperitatē ecclie: ꝛ intēde ꝛ ꝓcede in ope p̄dicationis ꝛ miraculoꝝ ꝛ mortis ꝛ passionis ad q̄ ops missus es. Et regna post resurrectionē ascēdendo: ꝛ hoc facies specie ꝛ pulchritudine sanctitatis ꝛ virtutis. Hā dextera tua. ſ. diuinitas verbi deducet ꝛ diriget te in oī ope redēptiōis ꝓpter veritatem ꝛ mansuetudinem ꝛ iusticiam: q: his armis vinces diabolum ꝛ triumphabis de eo.

Sagitte tue acute populi sub te cadent in corda inimicorum regis.

¶ Hic memorat arma q̄ xp̄us tradidit apostolis ad debellādum mundum. Ad cuius intellectū est notandum q̄ xp̄s per seipsum vicit diabolum in morte ꝛ passione: ꝛ expoliauit infernum ꝛ tulit le

gem euāgelicā ꝛ fecit miracula: ꝛ predicauit i sola terra p̄missionis. Sed per aplos suos predicauit in partib⁹ remotis ꝛ pplo gentili ꝛ eiecit dyabolū foras: ꝛ subiecit sibi oēs nationes. Et iō cōicauit ꝛ tradidit aplis arma sua ꝛ sagittas euāgelicas ꝛ ptātem ꝛ virtutē faciendi miracula in virtute nominis iesu sicut dcīn est psal. viij. ꝛ. xviij. ꝛ sic aplī cū sagittis vbi euāgelici feriebant ꝛ penetrabant corda hoim: ꝛ psternebant eos a cultu idoloꝝ ꝛ superbia vite ꝛ subiugabāt iugo fidei ꝙ hoc est quod dicit p̄ ad filium. Uñ ait. O fili xp̄e. Sagitte tue acute. ſ. verba euāgelica per tuos aplos missa ꝛ p̄dicata cadent sub te in corda inimicorū regis populi. ſ. in corda infidelium tā iudeorū q̄ gentilium. ꝛ sic populi cadent sub te victi ꝛ cōuersi ad fidē. Et alij cadent in ꝓpetuā dānationē. Et nota q̄ tam aplī q̄ ꝙa euāgelica dicunt sagitte in scriptura a velocitate: q: aplī fuerunt a xp̄o per totū mundū velociter missi. Et ipsa verba euāgelica mittebantur ex ore aplorū feriebant corda inimicorū regis xp̄i. Et sic oēs ppli cadebant a sua superbia ꝛ perfidia ꝛ superstitiōe idoloꝝ ꝛ subiiciebātur iugo xp̄i: ꝛ oīa ista fiebant in virtute nois iesu: ꝛ vbi euangelica in quibus ostēsa fuit xp̄i regia potestas ꝛ triumphus ꝛ victoria. de quib⁹ sagittis patebit psal. lxiij. ꝛ. cxxvj. ꝛ Esa. lxvj. ꝛ nota q̄ iste versiculus. ſ. sagitte tue acute ppli sub te cadent in corda inimicorū regis. Et iaꝫ potest cōstrui per zeuma reducendo illud verbū: cadent ad diuersam sit sensus. Sagitte tue euāgelice cadent ꝛ figent̄ in corda inimicorū regis xp̄i messie. Et sic ppli gentiliuꝫ sagittis tuis vulnerati cadent victi sub te ꝛ sub iugo tuo.

Ad heb. ej. b. ꝛ ex tra ō sic era. vnc. c. vnico.

Sedes tua deus in seculū seculi: virga directionis virga regni tui.

¶ Hic pr̄ tribuit xp̄o sedē iudicialē ꝛ sceptrū siue virgā inquātū misit ipsum tanq̄ legislatorē ciuitatis: ꝛ tradidit sibi iudiciariā potestatē ēt inquātū hō. Unde nota q̄ xp̄s inquātū hō fuit vnctus in regē ꝛ sacerdotē a primo instanti incarnationis nō oleo materiali sicut ceteri reges ꝛ sacerdotes ve. te. sed oleo spirituali ꝛ leticie ꝛ gr̄e spūs sancti vt dctm est. ꝛ istam gr̄am nō accepit ad mēsurā sicut aplī: ꝛ ceteri sancti: sed sine mensura redundat in aiam xp̄i averbo ꝓpter ypostaticā vnionē: ideo talis plenitudo gratie ē fontaliter i xp̄o a qua oēs accepimus etiam a primo instanti conceptionis data est sibi potestas iudicialis ꝛ regalis: sed non ostendit eam nec voluit q̄ publicetur nisi post ascensionem. ideo dicit Mat. xxviij. Data est mihi potestas in celo. Et ista sedes xp̄i ꝛ iudiciaria potestas tradita xp̄o etiam inquantuꝫ hō est eterna a parte post: q: meternum xp̄s etiā inquantum homo sedebit ad dexteram patris ꝛ iudiciuꝫ suum erit ineternuꝫ: quia in die iudicij impios ad penam eternam destinabit: ꝛ bonos ad gloriam sempiternam. Et sic sua sedes ꝛ suum sceptrum: ꝛ virga dicitur eterna ꝛ directa ꝛ inflexibilis. Dicit ꝙ pr̄ ad filiū: o xp̄e deus ꝛ hō sedes tua iudiciaria quā dedi tibi in tua ꝛceptiōe ꝛ ascēsione nō ē data tibi ad mensurā ꝛpis: sed in seculum seculi ꝛ virga regni tui: ꝛptās non est iniusta nec flexibilis

Universidad de

ad aliquā passionē pp odiū t amorē sicut tyrānoꝝ. Sz est ꝥga directiōis t rectitudinis tribuens vnicuiq; qđ suū est. sz opera sua non declinās ad dexteram nec ad sinistram. Et probatur per effectuz q tuā sceptrū iste rectum t iustum. Nam semper.

Ixxxv. d. c. odio. xviij. q. iij. pulo.

Dilexisti iusticiam t odisti iniquitatē: propterea vnxit te deus deus tuus oleo leticie pre consortibus tuis.

¶ Dilexisti iusticiā. i. hoies iustos t odisti iniqtatē in hoib? p̄auis. Nā illos p̄miasti: hos punisti t reddit cām quare xp̄s dilexit iusticiā t odiuit iniquitatē: nō potuit iudicare nec poterit nisi recte: q: in eo nulla est passio nec iniquitas: q: nō traxit naturā corruptā sicut nos oēs q: nō ex ope adam nat? est. Itē q: ab initio siue cōceptiōis fuit vnct? oleo spūs scti oim donoꝝ: nō ad mēsurā q: quit sup eū spūs sapie: intellect? t spūs cōsilij t fortitudinis. Et fuit iusticia cingulū renū eī. Et sic semper iudicabit in̄a iusticia. vt p̄z. Esa. xj. Nā dona spūalia erāt quasi principiū formale operandi in xp̄o quo ad opa iusticie iō nō potuit errare. Et iō ait pk ad filiū: o deus xp̄e scōa psona in trinitate: pterea dilexisti iusticiā t odisti iniqtatē: q: deus tuus pk vnxit te in tua cōceptiōe: oleo leticie per cōsortibus t ptic̄ipibus tuis regibus t sacerdotibus: q: illos p̄cepit vngi oleo materiali t figurali t te vnxit oleo spūali. Et dāt reges t sacerdotes cōsortes xp̄i: inquantū ab eo hñt oēm ptātē t inquātū xp̄m figurabāt. Itē ls apl̄s t oēs xp̄iani cōsortes t ptic̄ipes xp̄i sūt vncti oleo spūali: t acceperint spūm scīm: eū oēs acceperūt ad mēsurā deriuatiue a xp̄o. Sed xp̄s nō accepit ad mēsurā: sed fontaliter hz in se pp̄ter vnionē ypostaticā verbi. Itē xp̄s nō fuerus est vt mūdarēt a pctō t liberarētur sicut ceteri oēs sed vt ab eo oēs acciperem? gr̄am p gratia. Et iō ꝺ̄ vnctus p̄ consortibus suis i. aliter t nobilius t perfectius. ℣ ¶ Ex p̄dictis in textu inferunt quattuor manifeste cōclusiones

messias est deus

cōtra iudeos. ¶ Prima q̄ messias in lege p̄missus est deus: p̄batur. Nā sm ioathā abenhuziel t oēs antiquos t autēticos hebreos iste psal. est factus de rege messia. Et iste speciosius t accinctus gladio t armat? sagittis: vnct? oleo leticie pre cōsortibus suis: est rex messias sm eos: t istū vocat deus pater deū in hoc psal. Primo cū dicit sedes tua dē. Scōo cū dicit o dē p̄pterea vnxit te deꝰ tuus. Tertio cū dicet infra qm̄ ipse est dñs dē tuꝰ q̄ sequit q̄ messias est verꝰ dē. ¶ Scōa cōclo q̄ in

In diuinis sunt plures psone

diuinis sunt plures psone q̄ vna: p̄bat: nā ibi est deus vngēs t deus vnct?: sed vna t eadē psona nō p̄t cē vngēs t vncta. ḡ sunt due psone. s. p̄r vngēs t dē vnct? q̄ est filiꝰ. Et hz psona spūalit nō nisi liter explicet: tū satis explicat: t intelligit sm proprietatē p ly oleo leticie q̄ est spūs sc̄tus: tūs alias sc̄tificās: penetrās: t sc̄tos p̄phetas faciēs. ¶ Tertia

Nota.

cōclo: q̄ hz xp̄s sit deus t hō tū nō fuit vnct? quo ad deitatē: sz quo ad humanitatē q: primo mō nō indiguit vnctiōe. ¶ Quarta cōclo: q̄ hz xp̄s sit hō t ex hoc accepit virgā t sedē iudiciariam a p̄re: tū ista sedes est eterna a p̄re post q: in eternū puniet malos t bñficabit t glorificabit bonos. De quo

regno dr. Lu. j. regni eius nō erit finis. Dubitatio. ¶ Sz hic oritꝰ dubiū p hoc qđ ait ꝥga directiōis: t dilexisti iusticiā. Nā vt q̄ xp̄s dilexerit iniqtatē q: dilexit matheū theolonariū: paulū p̄secutorē: t magdalenā peccatricē t absoluit adulterā: t dedit latroni paradisum: q̄ sceptrū est? nō est rectū. Ad ꝺ rñdet q̄ dē nō odit naturā hoīs q: de se bona est: sz odit petrū t iniusticiā in hoīe. Ideo qū hō abiecit petrū t se iustificat p pniam: ia dē nō repit cām in hoīe vt odiat eū: immo eēt iniust?: si tp̄s odiret sm legē positiuā. Et iō xp̄s nō dilexit matthеum nec paulū peccatores sz iustificatos per pniaz. Et sic odiebat in eis petrū q: in eis petrū destruxit t sic xp̄s iuste agit cū venia negauit magdalene nec latroni nec ceteris penitentib? t sedes ꝥga ecclesiastica xp̄i absoluit penitentes t excōicat obstinatos t rebelles: t sic semp remanet recta. Et sic ꝥga iudicialis xp̄i tā in hac vita q̄ in fine vite cuiuslibet q̄ in gñali t nouissimo iudicio semp erit iustissima. Iustitia.

Myrrha et gutta et cassia a vestimentis tuis a dominis eburneis: ex quibus delectauerunt te filie regum in honore tuo.

Argu. xlv. di. p. j. et xliij. dist. sit rector.

¶ Hic p̄ pōnit filio t ornat eū vestimētis nuptialibus: inquātū sponsus ecclie. Nā postq̄ superꝰ tradidit sibi signa regalia t trisuphalia t iudicialia. Hic tradit insignia t ornamēta nuptialia conuenientia ad desponsationē ecclie vt diligat a spōsa. ℣ ¶ Sciēdū est notandū q̄ tres nuptie legunt in scriptura quas p̄ fecit filio suo. Prio fuerunt nuptie incarnatiōis in qb? dē vniuit sibi hoiem in vnitatē suppositi. De qbus Joh. j. Verbū caro factū est. t Mat. xxij. Simile est regnū celoꝝ hoī regi qui fecit nuptias filio suo &c. Scōe fuerūt nuptie reconciliatiōis in qbus xp̄s vniuit sibi totā ecclesiā in vnitate mystica: de qbus ait ambrosius. Hodie celesti spōso iuncta est ecclia: vbi xp̄s in iordane lauit nr̄a crimina. Tertie nuptie fuerūt glorificationis que facte sunt in die resurrectiōis vbi xp̄s recepauit corp? gl̄iosum. Que pficient nobis in die iudicij: vbi nos resurgemus induti stola gl̄ie: de q̄ bus apo. ij. Gaudete t exultate qm̄ venerūt nuptie agni t sponsa ornauit se. In primis nuptiis spōsus indutus est carne t humanitate speciosa t gratiosa tāq̄ rex. Et accinct? est gladio sagittis tāq̄ pugil vt dictū est. Et in tertijs nuptijs. s. glorificatiōis accepit sedē eternā t virgā directiōis tanq̄ iudex: vt patet Mathy. vltimo. Data est mihi omnis ptās in celo t in terra: vt est dictū in secūdis nuptijs scilicet reconciliatiōis que facte sunt in iordane: q̄n xp̄s baptisauit se in capite p nobis mēbris: tūc accepit vestimētū baptismale in persona oīm nostrū: q: oēs fuimus in ea baptisati: ad roma vj. Et in carne accepit vestimēta flagellor t mortis t passiōis t sanguinis: q: totus fuit perfusus sanguine t vestitus. De quo vestimēto habetur. Esa. lxij. Quis est iste q̄ venit de edom tinctis vestibus de bosra. Quare rubrum est vestimētum tuū. Et finaliter de latere xp̄i exiuit sanguis t aqua: vñ oia ecclesiastica sacra sumpserūt virtutē. Ideo tota ecclesia dicit sponsa xp̄i inquantū ipsam sibi copulauit. Et dicit filia xp̄i inquantū ex

Tres nuptie in scriptura.

Nuptie incarnationis.

eius latere exiuit: sicut eua ex adā. Ex quibus p̄z q̄ prime nuptie. s. incarnationis: fuerūt dispositio ad secūdas nuptias. s. nostre reconciliationis. q: in illis assumpsit carnē mortalē passibilē: t in q̄ fuit baptizatus t passus postea in secūdis nuptijs accepit vestimēta baptismi t passionis. Illi duas secūdas nuptias t bec vestimenta memorat p̄pheta in hac parte. ¶ Unde est iterū aduertēdū q̄ xp̄s in cepit scōas nuptias a baptismo: t p̄cessit per suā predicationē vocando sponsam ad fidē sui t perfecit eas in sua passione. Ideo triplex vestimētuz accepit xp̄s. s. sanctitatis t pnie. scōo vestimentū doctrine: tertio vestimētū passiōis. Ideo ista tria vestimenta memorat p̄phet? notificat hic p tres species aromaticas. s. per myrrhā: guttam t cassiā. Per myrrhā enim intelligit passionē t mortem. Per guttā intelligit pniam t sanctitatē vite. per cassiā intelligit lenitatē t suauitatē doctrine: fuit ergo xp̄s in secūdis nuptijs bis trib? vestibus idutus t vnctus. s. indumento sanctitatis t pnie in cōuersatione vite t vestimēto sapientie t doctrine t vestimēto amaritudinis t passionis. A quib? trib? vestimentis spirant t effumant tres salubres odores in tota ecclesiā quib? mēbra sequūtur sponsuz suū xp̄m. de quibus odoribus habet canticoꝝ. j. odore currimus vnguentoꝝ tuoꝝ. Nā martyres sequūtur xp̄m in odore myrrhe t passionis: t ysaias nest cōtinētes t heremitet oēs penitentes in odore gutte siue sandali sanctitate vite: doctores vero secuti sunt xp̄m in odore doctrine. Et sic oēs currimus in odore expirantē t affluentē a vestimētis xp̄i. Dicit ergo p̄ ad ti iō o xp̄e spōse ecclesie: nō solum te ꝺ̄ilicui regē speciosū forma p̄ filijs hominū t gratiosum: t ꝺ̄initui te pugilē accinctū gladio t sagittis ℣ dyabolum: t ꝺ̄stitui te iudicē oēs tibi sedē eternā t virgam: sed eriam dedi tibi totam ecclesiam in sponsam. In quib? nuptijs induit te tribus vestimentis. s. sanctitatis doctrine t passionis. A quibus vestimētis tuis nuptialibus expirant t affluunt tria aromata. s. myrrha passionis t gutta siue sandali sanctitatis vite t cassia suauis tenis doctrine. Ista tria aromata siue odores expirant a vestimentis tuis tanq̄ supple a domib? idest capsis t pixidibus eburneis: in quibus reponuntur ista tria aromata. Et quibus odoribus te delectauerunt t oblectauerūt: t lerificauerūt mulre pueller nobiles filie regū in honore tuo. i. ad honorem tuum. Nam katherina que fuit filia regis: t agatha. t agnes. t cecilia t multre alie virgines que fuerunt de genere regū: secure sunt te in odorem vestimentorum tuorum: immo obtulerunt tibi ista tria aromata t istos tres odores. s. myrrhā martyrū. t guttam sanctitatis t cassiam bone doctrine: in quibus odoribus valde delectaris: t tales odores habes gratos t acceptos. Ista tria vnguenta abstraxerunt virgines t martyres a domibus t capsis t corporibus suis eburneis. s. albis p puritatē t fortibus per cōstantiam: t rubicundis p martyriū. Est enim ebur albū t solidū t rubicundū per qđ denotat puritas virginis. t constantia t rubedo martyrum t sanctorum fortitudo doctoꝝ t firmitas doctrine eoꝝ. Hoc idē p̄t intelligi ad

Passio xp̄i dicit myrrha.

Sponsalia nuptie. Xp̄i vestimenta.

lam de magdalena t maria iacobi t salome q̄ fuerūt de genere regali t de domo dauid: que his vnguentis t aromatibus vnxerūt xp̄m in honorez sepulture. ℣ ¶ Sed ad maiorē euidētiā est valde notandū q̄ virtus passiōis xp̄i ꝺ̄ metaphorice myrrha: p̄pter accōmodatā similitudinē: nā myrrha ē queda parua arbor aromatica: q̄ nascit in arabia: cui? succus ꝺ̄ etiā myrrha: q̄ quidē arbor agitata a ventis ℣ hīs. s. ab aquilone t austro: emittit sudo dē p̄ciosissimū admodū gūmi q̄ ꝺ̄ prima myrrha: sed q: nō p̄t exire multū ō succo primo mō: ideo agricole vulnerāt arborē faciēdo pariam incisionē in latere trunci: vnde emanat copia succi t liquoris. Et sic totus ille liquor q̄ egredit ab illa arbore in mense martij: tā per agitationē ventorū q̄ p incisionē factā in latere ꝺ̄ myrrha prima t electa virtuosissima: t p̄ciosissimā p̄seruās ab omni corruptiōe: t sanans t desiccās oēm putredinez. Iste autē liquor qui emanat in mēsibus sequētib? ꝺ̄ myrrha secūda que licet sit bona: tñ nō est tanti valoris t ūtutis. Ad huī? ergo arboris liquoris similitudinē: tā xp̄s q̄ sua passio ꝺ̄ prima myrrha t electa. Nā in mense martij xp̄s fuit agitatus t afflictus a duob? ventis ℣ hīs. s. a iudeis t p̄late cū suis ministris de pp̄lo gentili q̄ p̄mo in p̄orto emisit iudee sanguinis postea p flagella t clauos tandem per vulnꝰ lateris exiuit sanguis et aq̄ in remissionē pctoꝝ. Unde oia sacra receperūt virtutem. Et sic patet qualiter a vestimētis p̄uenit xp̄i fluxit illa myrrha passionis cui? virtꝰ fuit recepta t reposita in domibus t capsis eburneis ecclesiasticoꝝ sacramētoꝝ. a quib? capsis iugiter ecclesia educit vnguentū ex myrrha t cassia t gutta passionis xp̄i p̄fectū ad sanandas oēs infirmitates t vulnera peccatoꝝ: in quib? vnguētis xp̄s valde delectat p̄pter reconciliationē fideliū. Et hoc est qđ inferēdit dicere dō cū ait. myrrha t gutta &c. ¶ Dicta est q̄ istud nomen mor in hebreo idem est q̄ mussus: sed in arabico significat amaritudinē. Et iō ihieronymus. t. lxx. vbicunq̄ in hebreo. sz psal. t canticis canticoꝝ inuenerunt mor tradurerunt myrrham que est amara per quā significat amaritudo. passionis. Et sic myrrha siue mor est cū eis cum ad musēum: t ad illam speciem aromaticam amaram que p̄seruat a corruptione. Ideo mel? videt dicere ihiero. t. lxx. nā iudei moderni in magna pte p̄diderunt veras significatiōes vocabulorū hebraicoꝝ p̄pter longam obliuionē. Ideo in significatione vocabulorum hebraicoꝝ magis est credendū arabibus q̄ iudeis modernis. eo qđ arabes omnes vulgariter loquūtur lingua arabica: que est valde vicina lingue hebraice magis: q̄ hyspania italice. Nam arabica t syriaca: t hebraica immediate descendūt a caldea: vt dictum est in principio. s. in prologo tractatu sexto.

xxxij. q. v. cap. ij. paulus.

Astitit regina a dextris tuis i vestitu deaurato circundata varietate.

¶ Qz sup̄ q̄ pk ornauit sponsū sup̄adictis trib? nuptialib? vestib? ibi ꝺ̄ hac. ij. pte principali intendit ornare spōsā. s. ecclesiā: t copulare eā spōso suo t cantēdo cōmēdat eā i ornatu t apparatu nuptiali.

Universidad de Barcelona Biblioteca

Eccle sia xpi spōsa.

¶ Unde dicit pr̄ p̄mo ad filiū vt accipiat spōsam sibi. & ait. O rex xpe fili accipe ecclesiā tibi in sponsam. q: iam ipsa regina .s. ecclia astitit tanq̄ regina a dextris. i. in portionib⁹ bonis tuis: & nō ē nuda: imo sedet in vestitu deaurato circūdata varietate: q: eisdē vestimētis tuis est inducta: & indui ti eā. Mā iā sequitur te per fidē spem & charitatē q̄ effluūt & spirant a vestimēt̄ tuis: & iā sequē te p̄ sanctitatē & doctrinā & martyriū. Ergo iā ornata est vestibus nuptialib⁹ & decentib⁹: nā ipsa astat tibi in vestitu de aurato palledine siue palloze charitatis: & circūdata & amicta varietate vestimētoz & colorū. .s. alba per fidē & puritatem: & cerulea per spem: & rubicunda per martyriū: & pallida p̄ pniaz & splendens veritate doctrine. Itē est circūdata & vestita varietate diuersoz sacrōz. .s. baptismi confirmatiōis. pnie. eucharistie. extreme vnctiōis: itē est circūdata diuersitate & varietate statuū. .s. virginū viduarū. cōtinentiū & ligatoz. heremitaruz & aplōz doctorū. euāgelistarū p̄dicatoz: & varietate religionū & varietate linguarū: q: iā credūt greci: latini: scyte: indi: caldei. Itē varietate moris & p̄suetudinū in cultu: sed oib⁹ est vna fides: vnū baptisma. Ideo vnica est colūba & sponsa. Unde est aduert̄dū q̄ tota ista varietas vestimētoz ecclē fluit & emanat a varietate vestimentoz xp̄i: ō quibus supradicē est in p̄ncipio superiori. Mā sicut i mūdi creatione vnus & idē de⁹ fin diuersitatem ideaz causando filitudines illaz ideaz p̄duxit varietatem & diuersitatē creaturaz & specieū: ita xp̄s in nostra regeneratione & ecclesie desponsatione: multiplicando similitudines vestimentoz suoz causauit varietatē p̄fectionū in ecclesia spōsa sua. Mā sicut deus lucet in oib⁹ creaturis: & sic dat eis esse naturale: ita xp̄s & redēptor & regenerator lucet in ecclesia & mēbris suis & sic dat eis esse gr̄e.

Mūdus a sole habet tria ecclia a xpo.

Itē sicut mūdus a sole h⁹ tria. .s. lumē calorē & influentiam: ita ecclesia h⁹ a xpo: lumē fidei: & calorē charitatis: & influentiam spūs p̄pter quā operatur. Unus ergo xp̄s h⁹ ista tria aromata & vestimenta. .s. passionis & sanctitatis & doctrine: aspirādo & lucendo in ecclesia per passionē: causat varietatez septē sacrāmētoz ad sanandas infirmitates. Secūdo ex gutta siue sanctitatis causat in ecclesia diuersitatē religionū & statuū sc̄oz. Sed ex vestimento doctrine influit septē dona & gr̄a gr̄arū & sic alios fecit aplos: alios euāgelistas &c. Et sic ecclesia sedet a dextris xp̄i circūdata varietate: q̄ ola fluūt ab eodē xpo: nā per vnū & eūdē spiritum spirat & distribuit vnicuiq; dona gr̄arum: prout vult. Mā sicut dictum est in plogo est dispensatoz bonorum patris. Dicit aūt ibi ero. ad p̄ncipia q̄ bucul q; loquit̄ pphet̄a: & ea q̄ sequunt̄ sunt ꝟba p̄ris ad spōsam. sed magis cōformis videt̄ supradicta sinia

p̄cip. q. j. loquitur

Audi filia & vide & inclina aurē tuam. & obliuiscere populū tuū & domū patris tui.

¶ Postq̄ superius p̄ dixit xpo vt acciperet ecclesiā in sponsam: nūc dicit ecclesie vt accipiat xp̄s in spōsum: vt appareat ꝟsensus vtriusq;. Mā i spōsalibus in p̄mo loco q̄rit̄ ꝟsensus spōsi: & in secundo ꝟsensus spōse: & hūc ordinē fuat nūc eccl'a. Et ideo post⁹ pater h⁹ ꝟsensum spōsi nūcupat. ad monet sponsā vt accipiat & sequat̄ & veniat ad spōsum suū xp̄m: q: nemo venit ad filiū nisi pr̄ trapserit eū per gr̄am. nā quos pr̄ ab eterno p̄destinauit hos xp̄s vocauit & iustificauit & regnauit. Ad Ro. viij. Dicit ergo pr̄ ad sponsam ecclesiā. Audi filia per creationē & regnationē. audi vocē euāgelicaz filij mei: & vide eoz miracula & eoz sanctitatē: & vide per fidem: & inclina aurē tuā voluntatis p̄bendo assensus. Et tu cetus gentiliū ꝟuersoz: obliuiscere p̄pl'm tuū idolatraz. & tu cetus aplōz & scipulom & cōuersoz ex iudeis obliuiscere domū. .i. synagogā patris tui moysi. .i. ritū cerimonialiū & ceteris lkam: sed spūs. Nota q̄ ista sponsa dū erat i domo patris sui absq; & moysi: induebat vestibus vilib⁹ & vetustis cerimoniarū & legaliū. & ideo p̄cepit deus vt relictis vestib⁹ cerimoniarū omes vestibus nouis euāgelicis sacrāmētoz xp̄i aptaz vt a spōso cōcupiscat. Et ideo dicit obliuiscere domū patris tui: quasi dicat exue veterē hoīem & indue vestes quas tibi dat nouus sponsus.

Et cōcupiscet rex decorem tuū qm̄ ipse est dñs deus tuus & adorabunt eum.

De sacra vnctiōe .c. vnico.

Et filie tyri in muneribus: vultum tuū deprecabuntur omnes diuites plebis.

¶ Xp̄s rex sponsus cōcupiscet decorē tuū: & eris sibi grata: aliter abiciet te quasi abhoīabilē: egredere q̄ de domo natiuitatis & p̄ris tui: & itra thalamū sponsi xp̄i: qm̄ ipse est dñs deus tuus in lege p̄missus. Itē o tu pple gentilis obliuiscere populū tuū: & patres tuos & domū. .i. deluba & superstitiones idoloz: q̄ nō sunt veri dñi sed demonia: & cōuertere ad sponsū ecclesie qm̄ ipse est dñs deus tuus & nō idola. Et ideo adorabunt eū iudei sup. & adorabūt eū filie tyri. .i. oēs cōuersi ex gētilib⁹ in muneribus. .i. sibi munera offerētes. Mā magi venientes ab oriente obtulerūt in sua natiuitate aurū thus & myrrhā. Et cōstātinus & ceteri iperatores & reges tēpla & eccl'as xp̄o cōstruxerunt & magna donaria & ornamenta obtulerūt. Un̄ nota q̄ ꝟsus & sinia incipit ibi. .s. & adorabūt. Un̄ nota q̄ ver sus & sinia incipit ibi. .s. & adorabūt eū filie tyri in muneribus. .i. tot⁹ pp̄l's gētilis & sic exponit hāc p̄culā aug. de fide rerū inuisibiliū. Et cōuersus p̄ ad filiū dicit. o fili rex messia: intamē: p̄sperabit regnū tuū per vniuersū orbē: q̄ nō solū reges: sz oēs diuites plebis deprecabunt̄ vultū tuū. .i. ante vultū & imaginē tuā orabunt in tēplo. & celebrabunt diuina officia: & desiderabunt videre vultum tuū hic p̄ gr̄am & in futuro p̄ glorią. ¶ Et supradictis apparet & inferunt̄ q̄tuor cōclusiones. Prima quidē est q̄ xp̄s rex messias in suo aduentu debebat repudiare & abdicare synagogā: & abolere legalia & dare nouā legem. & declarare le. ve. per hoc quod ait. Audi filia ꝟide & inclina aurem tuam. & obliuiscere populum tuum: & domū p̄ris tui. q. d. audi nouā doctrinā sponsi: & crede sibi tu de eoz miracula. & obedīēdo, sequere eū dimittendo synagogā & vetustatē legis. & mores antiquos.

Nota.

¶ Secūda ꝟclō q̄ post publicationē euāgelij legalia non sunt deo grata nec accepta: sed sola sacramenta noue legis per hoc quod subdit. Concupiscet rex decorē tuum. ¶ Tertia cōclusio q̄ rex messyas est verus deus. p̄ hoc q̄ subdit. Qm̄ ipse est dñs deus tuus & adorabūt. ¶ Quarta ꝟclusio q̄ principalis articulus & fundamentū ecclesie p̄ hoc q̄ differt xp̄ianus a nō xp̄iano: est credere in xp̄m verū deū & hominē & messyā in lege p̄missuz per hoc q̄ dr̄. Audi filiam vide. quasi dicat q̄ solus ille est filius dei adoptiuus qui credit in xp̄m & abdicat oēs alios ritus & cerimonias & superstitiones. q: aliter nō concupisceret a xpo sponso nec esset mēbrū eius nec de gremio ecclesie.

xp̄ianoz

Omnis gloria eius filie regis ab intus in fimbriis aureis circūamicta varietatibus.

¶ Hic dat causam quare debebat xp̄s repudiare synagogā: & deluba gentiliū & ornatū eoz: & cōcupiscere & eligere ecclesiā. ¶ Mā tota gl'ia synagoge erat in apparatu exteriori: & in actib⁹ materialibus. q: oia intelligebāt ad litterā: & p̄ sola opa exteriora putabāt iustificari. Et ideo tota gloria regni salomonis erat in apparatu ornamentorū & vasoū aureoū. & sic tota gloria iudeoz referebatur ad corpus. & nihil ad aiam nec curabant de interiori iustitia. Sed oppositū docet lex euāgelica. nam vera iustitia & ornatus dr̄ esse in nobiliori parte: sed aia est nobilior corpore: ergo verus ornatus dr̄ esse in aia. Maz deus rōne anime diligit hominē. ergo potius vult sibi despōsare aiam q̄ corpus. ergo totum ornatū & apparatū magis desiderat in aia q̄ in corpe: & sic homo magis dr̄ iustificatus in aia q̄ in corpe: & p̄ cōsequēs magis p̄ actus interiores q̄ exteriores cū possint esse ficti & falsi: & sic deus magis acceptat̄ respicit affectū & intētionē q̄ effectū exteriorem: vt ait saluator. Mat. v. Et ideo dicit hic gloria huius spōse non cōsistit in apparatu exteriori sicut regni salomonis: cuius tota gloria erat in pellibus & pānis vtalis aureis & argēteis. & similiter est dicendū de tēplis gentiliū: sed tota gloria eius. id est iustius spōse filie regis sc̄z eccl'e est abintus in actibus & in deuotione interiori. & in ornatu spirituali sacramētorum ecclesie. Et sic etiā ornatus xp̄ianoz̄ & iustitia & p̄fectio nō cōsistit in actibus exterioribus sed in ornatu aie & deuotione & virtutibus & non in apparētia & vana gl'ia exteriori sz in bona intentione interiori: ne q̄s foris ostēdit: intus a merce de euacuet. q: xp̄ianus nō expectat premiari nec felicitari in hoc mūdo: sed in alio: & talē aiam concupiscit xp̄s & despōsat sibi. Ideo h⁹ ecclesia sponsa xp̄i sit circūamicta varietatibus ad extra: & eī vestis sit cōtexta varietatibus statuū sc̄z cōiugato toz̄ viduarū virginū: & in abintus oibus est vna fides. vna charitas. vnū baptisma. & vnicā expectāt gloriā. & sic tota gloria eoz̄ est in aia. Un̄ tali vestitu deaurato & tali amictu contexto varietatib⁹ colorū p̄fectionū & virtutū ornauit deus pater spōsam filij & talem spōsam concupiuit xp̄s repudiata synagoga & gētilitate que in solio ornamentis mundanis & exteriorib⁹ delectabāt & putabāt iustificari. Totumetiā hoc potest referri ad legem moysi & ad totā scripturā ve. te. cuius veritas non consistit in littera exteriori: sed in sensu spūali interiori: que q̄dē lex vetus est quasi tunica & vestis

p̄ncipis rex decorē tuum. ¶ Tertia cōclusio q̄ rex messyas est verus deus. p̄ hoc q̄ subdit. Qm̄ ipse est dñs deus tuus & adorabūt. ¶ Quarta ꝟclusio q̄ principalis articulus & fundamentū ecclesie p̄ hoc q̄ differt xp̄ianus a nō xp̄iano: est credere in xp̄m verū deū & hominē & messyā in lege p̄missuz per hoc q̄ dr̄. Audi filiam vide. quasi dicat q̄ solus ille est filius dei adoptiuus qui credit in xp̄m & abdicat oēs alios ritus & cerimonias & superstitiones. q: aliter nō concupisceret a xpo sponso nec esset mēbrū eius nec de gremio ecclesie.

xxvij. q. j. nuptiarum.

Omnis gloria eius filie regis ab intus in fimbriis aureis circūamicta varietatibus.

¶ Hic dat causam quare debebat xp̄s repudiare synagogā: & deluba gentiliū & ornatū eoz: & cōcupiscere & eligere ecclesiā. ¶ Mā tota gl'ia synagoge erat in apparatu exteriori: & in actib⁹ materialibus. q: oia intelligebāt ad litterā: & p̄ sola opa exteriora putabāt iustificari. Et ideo tota gloria regni salomonis erat in apparatu ornamentorū & vasoū aureoū. & sic tota gloria iudeoz referebatur ad corpus. & nihil ad aiam nec curabant de interiori iustitia. Sed oppositū docet lex euāgelica. nam vera iustitia & ornatus dr̄ esse in nobiliori parte: sed aia est nobilior corpore: ergo verus ornatus dr̄ esse in aia. Maz deus rōne anime diligit hominē. ergo potius vult sibi despōsare aiam q̄ corpus. ergo totum ornatū & apparatū magis desiderat in aia q̄ in corpe: & sic homo magis dr̄ iustificatus in aia q̄ in corpe: & p̄ cōsequēs magis p̄ actus interiores q̄ exteriores cū possint esse ficti & falsi: & sic deus magis acceptat̄ respicit affectū & intētionē q̄ effectū exteriorem: vt ait saluator. Mat. v. Et ideo dicit hic gloria huius spōse non cōsistit in apparatu exteriori sicut regni salomonis: cuius tota gloria erat in pellibus & pānis vtalis aureis & argēteis. & similiter est dicendū de tēplis gentiliū: sed tota gloria eius. id est iustius spōse filie regis sc̄z eccl'e est abintus in actibus & in deuotione interiori. & in ornatu spirituali sacramētorum ecclesie. Et sic etiā ornatus xp̄ianoz̄ & iustitia & p̄fectio nō cōsistit in actibus exterioribus sed in ornatu aie & deuotione & virtutibus & non in apparētia & vana gl'ia exteriori sz in bona intentione interiori: ne q̄s foris ostēdit: intus a merce de euacuet. q: xp̄ianus nō expectat premiari nec felicitari in hoc mūdo: sed in alio: & talē aiam concupiscit xp̄s & despōsat sibi. Ideo h⁹ ecclesia sponsa xp̄i sit circūamicta varietatibus ad extra: & eī vestis sit cōtexta varietatibus statuū sc̄z cōiugato toz̄ viduarū virginū: & in abintus oibus est vna fides. vna charitas. vnū baptisma. & vnicā expectāt gloriā. & sic tota gloria eoz̄ est in aia. Un̄ tali vestitu deaurato & tali amictu contexto varietatib⁹ colorū p̄fectionū & virtutū ornauit deus pater spōsam filij & talem spōsam concupiuit xp̄s repudiata synagoga & gētilitate que in solio ornamentis mundanis & exteriorib⁹ delectabāt & putabāt iustificari. Totumetiā hoc potest referri ad legem moysi & ad totā scripturā ve. te. cuius veritas non consistit in littera exteriori: sed in sensu spūali interiori: que q̄dē lex vetus est quasi tunica & vestis sub qua latet euāgeliū siue veritas euāgelica. Et sic gloria ve. le. est veritas euangelica latens abintus in fimbriis aureis. & hāc veritatē & gloriam interiorē legis desiderarūt oēs patres ve. te. & hanc cōcupiuit & acceptauit & p̄dicauit xp̄us. & sic abiectis & repudiatis cerimoniis exterioribus cōcupiuit gloriā & veritatē interiorē. Et sic lex vetus p⁹ ad extra inuestitu byssino & grosso sed veritas euāgelica latet infra in vestitu deaurato circūamicta varietatibus sensuū. .i. pphetico morali tamagogico & multiplici: q: pertransibūt plurimi & multiplex erit sciēria. Itē ista gloria q̄ latet abintus & emanat abintus: est gratia ecclesiasticoz̄ sacrāmētoz̄ que sunt inuisibilis gr̄e visibilis forma. Nam in quolibet sacrāmēto sub visibili forma latet inuisibilis gratia. vñ quodlibet horū sacrāmētorum est circūamictū varietate bonoz̄ effectuū. Mā baptismus purgat originale & cōfert fidē spē & charitatē & cōfigurat & incorporat nos xp̄o spōso & confirmatio p̄fert septē dona spūsancti & eucharistia reficit.

xxvij. q. j. cap. nuptiarum et. j. q. j. multe. & xciij. d. c. legimus

Adducentur regi virgines post eam: proximē eius afferentur tibi.

Afferentur in leticia & exultatione: adducētur in templum regis.

¶ Postq̄ superius deus pater cātauit & cōmendauit sponsum & spōsam in suis ornamētis & apparatu: hic cōmēdat eā de copia & frequentia societate puellarū adolescētularū que max̄me decorāt sponsam: vt p⁹ in cāticis salomonis. Post etiā dicit. q̄ nunc in hac tertia parte huius carminis nuptialis: predicit & cōmēdat felicem prolem eorundem. Et ratio est nam in superiori versu dixit. q̄ oēs gloria huius spōse est abintus quasi in vtero eius: & q̄ est amicta & circūdata varietatib⁹ statuū & filiorū. ideo hic enumerat & memorat liberos et filios eius. quoz̄ status sunt multi sc̄z virgines vidue cōiugate apostoli: & martyres & doctores. Un̄ nota q̄ ista ples fuit regenerata ex iudeis primo sēdo ex gēribus. & ex vtrisq; fuerūt virgines & vidue. & de oī statu & illico incipit eccl'a xp̄o dare plem. Dicit ergo primo. virgines sc̄z virgo maria & iohānes baptista & cetere virgines adducentur post eam. .i. sequētur ipsam ecclesiam. .i. ipsa ecclesia primo adducet virgines sponso suo xp̄o. & proxime eius: sc̄z vidue & cōtinentes que tenēt scōm locū post virgines: offerētur tibi. o xp̄e in leticia & exultatione. .i. spōte vouebūt & seruabunt castitatem amore tui. Et iā per virgines possunt intelligi oēs alie xp̄ianoz̄ que habēt fidē catholicā sm augu. q: per p̄mas possunt intelligi specialiter cōuersi ex gentibus. ex q⁹bus multe virgines fuerūt deo cōsecrate & seipsas pro xp̄o morti obtulerūt. & multe alie se monasterijs dedicauerunt. Et ideo sequitur. Adducentur in templum regis sicut continue sanctimoniales xp̄o dedicantur. Et etiā per virgines & p̄me xp̄i possunt intelligi omnes anime xp̄ianorum: qui in baptismo incōcusse fidem xp̄o promiserunt. que dicuntur virgines ab integritate fidei ex quibus sunt martyres & virgines vidue & coniugati. qui omnes sequuntur ecclesiam: & sunt regenerati a christo ecclesia. Omnes

Proles ecclesie.

enim xpianꝰ adducuntur ad templum xpi:t adducit eos mater ecclesia.vt baptizentur t recipiant cetera sacramenta.Et sic omnes sequitur agnus quocunq; ierit.

xlviij. d. c. quoniã vices.

Pro patribus tuis nati sunt tibi filij cõstitues eos principes super omnẽ terram.

¶ Dic specialiter memorat proles apostolox:eo q̃ tenẽt primũ locũ in ecclia.Unde posset dicere ecclesia.O xpe tu ascendis in celsi:t dimittis me viduam t solam t pupillam sine patre:q: ante hac huic patriarchas t pphetas qui fuerũt patres mei nunc añr repudiata synagoga:in qua sunt scribet pharisei:legisdoctores:congregasti me ex piscatoribus t plebeis t simplicibus ydioris.Ad hoc rñdet deus.ne timeas ecclia spõsa q: p patribus i.loco t vice patrũ scz patriarcharũ t pphetaruz nati sunt tibi filij.i.apostoli q̃ recepto spũsancto erũt maiores t sapiẽtiores,q̃ patriarche t pphete Ideo hos cõstitues principes sup omnẽ terrã ¶Hoc etiã dicit q: sicut iacob genuit xp̃m.filios patriarchas a q̃bus descẽderũt oẽs filij israel carnales:ita xp̃us regenerauit xp̃m.apostolos a quibus descẽderunt oẽs xp̃iani per gnationẽ baptismalẽ t spiritualẽ.Et ideo ecclesia dr verus israel spũalis quoꝝ patriarche fuerunt.xp̃m.apostoli vt patebit psalmo.lxvij.¶Hoc idẽ dicit ecclesie cõgregate ex gẽtibus nõ timeas:nec dedigneris:o populegentilis q: habuisti summos philosophos qui in sciẽtia humana floruerũt t reges t imperatores qui armis t legibus totũ orbẽ subiecerũt.Mã pro illis patribus tuis scz loco platonis t socratis tari stotelis t ceteroꝝ philosophox:t loco cyri.t darij t alexãdrini:t cesaris t pompeij.t octauiani t ceteroꝝ famosissimox regũ t imperatoꝝ t bellatox. nati sunt tibi.i.renati ex me filij.i.apli t discipuli t hos cõstitues principes sup omnẽ terrã.q̃ nõ inanis pphetie vbis nec viribꝰ bñanis scz armis euangelicis totũ orbẽ tibi subiecẽt t sic erũt maiores q̃ alexãder t cesar qui minorẽ partẽ mũdi vix potuerũt obtinere.Itẽ renati sunt tibi filij ex me.i. martyres t doctores.Et ideo o xp̃e dñe mundi.

Rota.

xxiij. q. j.quia ex iola.

Memores erũt nominis tui dñe:in omni generatione t generationem.

¶Isti apostoli t doctores erũt memores tui.in omni gnatione t generationẽ.q: scribẽt t pdicabunt mirabilia que fecisti vsq; ad iudicium.Mã euãgeliste scripserũt euãgelia.in quibus memorant omnia gesta xp̃i.Et iaco.t iohan.t pe.scripserũt epistolas canonicas:t lucas actus apostolorum. Et paulus scripsit quattuordecim epistolas ad diuersos populos t status que quotidie leguntur t predicãtur in ecclesia in quibus maxime memoratur nomen xp̃i.Et sic apostoli nõ solũ ipsius nomẽ xp̃i predicauerunt:sed etiã in memoriam eius scripta reliquerunt.

j.q.j. et catholica.

Propterea populi confitebuntur tibi in eternum:t in seculum seculi.

¶Propterea t propter que sunt scripta oẽs populi ad fidem conuersi confitebũtur tibi:o xp̃e.t colent te tanq̃ messyã t verum deum in seculum seculi. ¶Nota q̃ hy dñe nõ ponitur in hebreo.et sic nulla accidit difficultas loquẽdo pater ad filiũ in hoc versu. ¶ ¶Ex toto ergo isto psalmo possunt recolligi ũtruordeci cõclusiones seu doctrine

¶Prima cõclusio q̃ pater ab eterno eructauit verbum bonũ ex toto corde.i.de tota substantia.

¶Secunda conclusio q̃ ex tempore produxit q̃ illud verbum velociter oẽs creaturas sicut velox scriba produxit litteras. ¶Tertia cõclusio q̃ xp̃s fuit speciosus pre filijs hoim in puritate t scitate t sapiẽtia t gra spũsancti. ¶Quarta cõclusio q̃ xp̃s triplici gladio fuit accinctus scilicet gladio humanitatis t potentie t doctrine. ¶Quinta cõclusio q̃ quinq; virtutes fuerũt propter quas meruit regnare:scilicet sanctitas.sapiẽtia veritas, mãsuetudo t iusticia.que quidem quinq; virtutes sunt necessarie cuilibet regi t̃pãcipi ꝛc. ¶Sexta conclusio q̃ tam apostoli q̃ verba euangelica fuerunt sagitte quibus xp̃s penetrauit corda hoim.

¶Septima conclusio q̃ sedes christi iudiciaria erit eterna t sceptrũ christi erit iustum t directi.

¶Octaua conclusio q̃ in diuinis est trinitas personarum.scilicet pater vngens.t filius vnctus t spiritussanctus quo filius vngitur secundum humanitatem. ¶Nona conclusio q̃ triplici vestimẽto fuit xp̃s vestitus scilicet vestimẽto mirrhe passionis.t vestimento penitentie t doctrine. ¶Decima conclusio q̃ vestimenta ecclesie christi deaurata sunt per charitatem.t circũdata varietate virtutum t sacramentorum t diuersorum ordinum t graduum muniti:orum t̃pelatoꝝ ecclesie. ¶Undecima conclusio q̃ ecclesia sponsa xp̃i est congregata ex conuersis de populo gentili relinquentibus ritum patrum suorum:t ex conuersis de iudaismo relinquentibus cerimonialia t ritus legales patrum suorum. ¶Duodecima conclusio q̃ filij gentilium debebant recipere christum t adorare ipsum tanq̃ deum. ¶Tredecima conclusio q̃ gloria ecclesie non consistit in bonis exterioribus et temporalibus.sed interioribus t spiritualibus.

¶Quartadecima q̃ loco.xij.patriarcharum constituti sunt duodecim apostoli principes sup omnem terram:per quos regeneratus est totus populus fidelium.

Deus noster refugiũ t virtus adiutor in tribulationibus que inuenerunt nos nimis. v.q.v.nõ ois.vij. q.j.c. ad uersitas

¶Huic psalmo pponit ratio titulus in hebreo:scilz victori siue ad victoriã filijs chore super alamot cãticũ.Scõm vero.lxx.In finẽ filijs chore p archanis cãticũ.Scõm autẽ hiero.Victori filioꝝ chore pro iuuẽtutibus canticum.De autore autẽ t materia huius psalmi dicit. ¶ ¶Rabi.salo.t quidam alij hebreorum q̃ filij chore fecerunt hũc psalmum pro gratiarum actione eo q̃ fuit factum in eis illud grande miraculum:quia patre suo chore t dathan.t abiron:t ceteris complicibus illius conturationis pereuntibus.ipsi fuerunt liberati: vt patet Numeri vigesimosexto.t.xvj.Et hoc iuste t benemerito factum est vt dicunt isti. Nam

cum chore pater eoꝝ t ceteri obstinati vellent rebellare cõtra moysen t aaron:tamẽ filij chore non luerunt esse cõplices nec participes in illa cõiuratione:immo persuadebant patri vt obediret moysi iuxta voluntatẽ oñi.scz q: chore cũ ceteris volucrũ obstinate perseuerare in suo malo ppositoꝝ apta est terra t deuorauit eos : filijs chore saluis manẽtibus:vt p3 ibidẽ.Et addunt isti q̃ filij chore mãserũt in aere:cũ terra sub pedibus eoꝝ fuisset apta.sed coniuratoribus abiorris t deuoratis tũc terra fuit reclusa:t reuicta:t tũc filij chore mãserunt salui sup terrã.In hoc fuit illud grãde miraculũ qõ scribitur numeri.xvj. Et addunt isti q̃ tũc deus dedit filijs chore spiritũ pphetie in premiũ tãte obedientie.t sic fecerũt oẽs psalmos qui intitulãtur filijs chore:inter ceteros fecerũt hũc psalmũ agendo gras pro sua liberatione t tanto miraculo ostenso.Et hãc positionẽ sequitur quidã catholici glosantes hunc psalmũ pro illa liberatione t miraculis factis in deserto:tin trãsitu maris rubri:t in ingressu terre promissionis.Quia tũc factus est impetus fluminis iordanis qñ conuersus est retrorsum.t transiuit populus t altissimus sanctificauit siũ tabernaculũ t archã qñ reposuit eã in sylo:t letificauit illã ciuitatẽ t populũ dãdo possessionẽ illius terre.Et sic exponunt litteraliter hunc psalmũ de adeptione illius terre cũ auxilio dei. ¶Sed ista positio licet aliquo mõ tin minori parte cõtineat aliqualẽ veritatẽ:rñ in maiori parte ctinet falsitatẽ.Mã primo cõtinet falsitatẽ qñ dicit q̃ filij chore fecerũt hunc psalmũ tpe moysi:sicut fuit pbatũ in titulo psal.xlj.Scõo cõtinet falsitatẽ qñ dicit q̃ psalmista petit in hoc psalmo memorat miracula t pdigia facta in egressu israel de egypto.t in ingressu terre promissionis. Sed põt cõtinere veritatẽ qñ dauid conteplãdo miracula t pdigia t mysteria facta t gesta in illo egressu t pgressu.t ingressu puidit in spũ ortũ et pgressum t psperitatem t triumphũ ecclesie xp̃i. Que quidẽ ecclesia xp̃i est t fuit figurata p filios chore eo q̃ est t fuit cõgregata ex cõuersis tpe populo iudaico t pplo gẽtili quoꝝ patres perierũt in sua cecitate t infidelitate:et pbatũ fuit ibidem sc.xlj.Et ideo est dicẽdũ q̃ dauid fecit istũ psalmũ t intitulauit ipm in finem filijs chore sup ela mot eo q̃ dedit ipm cãtãdũ ipsi hemã t toti choro filioꝝ:eo q̃ erãt de filijs chore vt ibi fuit dictum Sed tũc manet dubiũ de diuersitate trãslationũ huius tituli.Mã.lxx.trãstulerũt in finẽ filijs chore p archanis.Et hieronymus trãstulit filijs chore p iuuẽtutibus.Ad hoc rñdetur q̃ hoc nomen alamot est plurale deriuatiuum de hoc nomine alma.sed quia hoc nomẽ alma est equiuocum ad duo.Nam vno modo idem est q̃ adolescentula siue puella.Alio modo idẽ est q̃ secreta.Et sic alamot vno mõ significat iuuentutes.Alio mõ significat archana siue secreta.Et iõ septuaginta trãstulerũt pro archanis sumendo vnã significationẽ Et hiero.trãstulit p iuuẽtutibus sumendo aliam significationẽ:sed hoc ex diuina puidentia factũ est.Mã dauid in psalmo isto propheticẽ memorat t predicat archana t secreta t pfunda mysteria:et

Alamot qd signi ficat.

Diuisio psalmi.

pdigia t miracula que gesta t facta fuit in iuuentute t in ortu t pgressu ipsius ciuitatis siue ecclie dei vt magis patebit in fine expõitionis huius psalmi.Et sic necessaria fuit vtraq; translatio:q: notificat iuuentutẽ t ortũ ecclesie .Et altera archana t pfunda mysteria t miracula que gesta sunt in ortu t in iuuẽtute ecclesie.Et ideo datus est iste ps filijs chore ad cantandũ eo q̃ gerebant figurã ecclesie sic congregate vt dictus est .Tria ergo facit dauid in hoc psalmo.Primo enim predicit fortitudinẽ t ꝓstantiã quã habuit ecclia ꝑ iudeos t tyrãnos in sua iuuentute t auxilio dei in principio. Et hoc per figurum :t put preuidit in exitu israel de egypto:t per tranſitũ maris rubri. Secũdo explicat .vnde ista ciuitas dei t ecclesia adepta ẽ talem fortitudinẽ.Et in quo tẽpore habuit hanc gram:t hoc per figurã ingressus terre ꝓmissionis per iordanẽ. ¶Tertio explicat pphetie victorias t triumphũ quẽ habuit ecclesia de iudeis t tyrannis persecutoribus suis.Et hoc per figuras victorie quam habuit iosue t israel de regibus t populis chananeorũ.Secũda ibi .fluminis impetus letificat.Tertia ibi.Conturbate sunt gentes t incli.

¶ ¶Quãtũ ad pmũ est notandũ sicut pluries dictum est q̃ principiũ t̃pgressus ecclesie xp̃i manifeste figuratus est per pmũ pgressum populi israel.Nam sicut iacob siue israel genuit duodecim filios t reliquit eos in egypto inter inimicos:vbi grauiẽ fuerũt afflicti.Sed moyses cũ signis tpoꝝ temis eduxit eos per mare rubrũ t desertũ cũ maximis laboribus t tribulationibus.Ita xp̃s regenerauit duodecim apostolos t p eius mortẽ reliquit eos in hierusalẽ vbi fuerũt afflicti a iudeis vt p3 in actibꝰ apostolorũ.Sed xp̃s misit in eos flumẽ aque sapiẽtie spiritussancti:t misit eos p mundũ vniuersum t subiecerũt xp̃o totũ orbẽ sicut filij israel trãsferentes ipsum iordanis obtinuerunt totã terrã promissionis.In illa ergo figura t mysterio puidit dauid totũ principiũ t pgressum ecclesie Ideo introduxit certũ apostolorũ t fideliũ ꝓmittiue ecclesie loquentẽ in hoc psal.t explicantẽ fidẽ suam in illa persecutione.Unde dicit pplus t ciuitas xp̃i xp̃s deus t homo est noster refugiũ tẽrus t adiutor in tribulationibus que inuenerunt tpe gratie nos nimis in primitiua ecclesia.Mã illico post mortẽ t resurrectionẽ xp̃i insurrexerũt principes t pharisei contra nos:t ducebant nos t constituebant in conspectu sacerdotum precipiẽtes ne predicaremus nomen xp̃i t persequebanꝰ nos per synagogas t ciuitates.t comminabantur nobis flagella:t tormenta.vt patet in actibus apostolorum:sed propterea quia deus noster est refugiũ t virtus nobis.

ecclie ꝓgressus.

lxxxvj. dl. c. ecce latis.

Propterea nõ timebim9 dũ turbabitur terra:t trãsferentur montes in cor maris.

¶Iõ non timebimus dũ turbabitur terra:t trãsferentur montes in cor maris. Et ponitur futurum indicatiui pro optatiuo : quia iudei non habent optatiuum.Quasi dicat q̃ius turbetur tota terra contra nos : t fiet tantus terremotus et transferantur et cadant montes in cor maris.

Universidad de Deusto
Biblioteca

t in medio maris sicut solet qñq fieri in maximo terremotu: tñ nos non timebimus persecutores postq̃ xp̃s t eius auxiliū est nobiscū. Cū tota terra iudee primo mota est cōtra apostolos t discipulos. t exinde totus orbis t ppls gētilis cōtra apostolos t martyres t oēs xp̃ianos t tanta cōmotio facta est cōtra eos q̃ mōtes. i. magni principes t reges trāslati sunt in cor maris. i. mouerūt fluctus amaros sui furoris t persecutionis contra totam ecclesiam t ciuitatem dei. Ideo sequitur.

vij. q. j. c. aduersus.

Sonuerūt t turbate sunt aque eorum: conturbati sunt montes in fortitudine eius.

¶ Aque eorū. s. psecutiōes t indignatiōis sonuerūt turbate sunt cū magno sonitu: sicut fit in mari tpe tēpestatis. Ita moti scribe t pharisei fecerunt preconiū in tota iudea: ne quis auderet noiare xp̃m. t sic paulus acceptis epistolis in damasco vt si quos inueniret huiꝰ vie viros vinctos perduceret in hierusalē. Itē nero t domicianus t vltimo diocletianus fecerūt edictū per totū orbē ne quis predicaret xp̃m: aliter capitali sinia puniret bonis fisco dedicatis. t sic in fortitudine huius terremotus fluctuatiōis mari cōturbati sunt mōtes. principes t reges terre contra xp̃ianos. Sed in oibus his fluctuationibus nō timebant apostoli: immo ibant gaudentes a cōspectu cōcilij p noie iesu cōtumeliā pati. Et dicebāt: obedire oportet magis deo q̃ hominibus. Actuū. v. Hoc idē dicebāt apostoli t martyres dū starēt ante reges. t pre fides vt p̃s de brō laurētio t vincēcio. t katherina t lucia. Jō oia ista nō timebāt: q; xp̃m in refugiū habebāt. Quasi dicat q̃ sicut filij israel fuerūt vexati in egypto. t angustiati in mari rubro inter mare t montes videntes egyptios eos persequētes ita finiꝰ afflicti per iudeos t tyrānos in primitiua eccl'ia. Sed sicut deꝰ fuit refugiū. t adiutor illorum: t liberauit eos tā de egypto q̃ de mari cū flagnis t pdigijs: ita xp̃s liberauit ecclesiā de persecutione iudeoꝝ t tyrannoꝝ cū signis t miraculis t subiecit sibi omnes gentes. t populos.

xxxvj. d. c. desolatis. ij. q. vij. gestes.

Fluminis impetus letificat ciuitatem dei: sanctificauit tabernaculū suū altissimus. Deus in medio eius non commouebitur: adiuuabit eam deus mane diluculo.

¶ Hic reddit causam vnde apostoli et ciues dei habuerunt tātam virtutē: vt possent resistere tot fluctibus t tormētis tyrannoꝝ terrene ciuitatis. D

Nota de duab? ciuitatib?

¶ Unde iam dictum est psalmo quarto q̃ illico post adā genus humanū fuit diuisum in duas ciuitates: quarū vna incipit ab abel: que dicta est ciuitas dei: altera a chain: que dicta est ciuitas diaboli que processerūt vsq̃ ad christū: sed cōtinue fuerūt renouate. t excitate. Mā ciuitas dei fuit renouata per noe: t abrāā: t iacob: a quo dicti sunt filij israel vsq̃ ad xp̃m cui? ciues fuerūt semp afflicti a ciuib? terrene ciuitatis. Hec aūt ciuitas dei fuit totaliter renouata t regenerata per xp̃m t cōgregata ex filijs ciuiū vtriusq̃ ciuitatis: patribus pereuntibus vt dictū est. Et sic sicut maior pars ciuitatis terrene. s. populi gētilis trāsiuit ad ciuitatē xp̃i: recipiēdo xp̃m in quo fuerūt regenerati ita maior pars filioꝝ israel trāsierunt ad ciuitatē diaboli: negādo xp̃m verū redemptorē t messiā. Et sic oēs simul infideles pertinētes ad ciuitatē diaboli inceperūt insurgere t mouere fluctus iniquitatis contra ciuitatē xp̃i. Que ciuitas passā est diras psecutiōes. Primo a iudeis. Postea a tyrānis per. x. imperatores vsq̃ ad magnū cōstantinū q̃bus psecutiōib? erat impossibile resistere nisi ex auxilio supno. Ideo xp̃s misit flumē aquarū doni t gr'arū spūsti in die pēthecostes in oēs discipulos apl'os in q̃b? cōsistebat tota ciuitas dei q̃ flumēvallauit t fortificauit letificauit talē totā ciuitatē dei que est ecclesia q̃ amplius non timuit impetus t fluct? aquarū t psecutionū tyrannoꝝ t oim inimicoꝝ. Mā illico inceperūt cū fiducia p̃dicare verbū dei: vt patet per totū discursus actuū apostoloꝝ. Et nō solū impet? fluminis spūs sancti defendit t fortificauit ecclesiā: sed etiā propulit t pstrauit fluctus t ciuitatē diaboli: q; principe huius mūdi eiecit foras. Mā ppl'us gentilis eiectis idolis cōuersus est ad xp̃m: etiā fluui? baptismalis concessit virtutē xp̃ianis vt nō solū resisterent: sz etiā vincerēt t subiicerent ciuitatē diaboli. t sic aucta est ciuitas dei a solis ortu vsq̃ ad occasum: in medio cuius deus habitat per fidem vbi antea diabolus princeps huius mūdi habitabat. Et quibus patet q̃ xp̃s per flumen aque baptismalis t donoꝝ spiritussancti fortificauit suaꝝ ciuitatē t irrigat eā: t germinare eam facit: t dilatata est t ampliata per totū orbē. Dicit ergo ciuitas dei. Non mireris: si non timuimus terremotū t tēpestatē maris inimicoꝝ. Mā impet? fluminis spūssti letificat t irrigat t fortificat t vallat ciuitatē dei: sz ecclesiā. nā altissimus deus sanctificauit tabernaculum suū: sz ecclesiā in qua habitat per fidem. Et ideo q; ipse xp̃s habitat in ea nunq̃ cōmouebitur a fide t caritate xp̃i. Mā ipse habitando in ea influit virtutem t gratiā sacramētoꝝ t dona spiritussancti: que sunt arma xp̃ianoꝝ. t ideo licet continue agitetur fluctibus tyrannoꝝ t hereticoꝝ: tamen nunq̃ ad iudicium submergetur nec expugnabit nauicula petri: immo semper deus adiuuabit eam mane diluculo.

Ciuitas dei fortificatur.

Nota de vtus dicitur nox.

Unde nota q̃ totum tempus legis veteris dicit nox: tempus vero gratie dicitur dies: cuius aurora t mane siue diluculū fuit resurrectio t ascensio christi. Sed q; illico decimo die post ascensionem misit christus flumen donorum spiritussancti in discipulos: quo flumine letificauit t adiuuit hāc ciuitatem. ideo dicit. Adiuuabit eam mane diluculo. i. in principio legis gratie. Quasi dicat q̃ sicut impetus fluminis iordanis letificat t irrigat totā terram promissionis: t aq̃ circūdant eam vndiq̃. Nam ex parte orientali clauditur aquis iordanis t ab aquilone aquis descendentibus cum impetu de libano: t ab occasu claudit mari mediterraneo t a meridie torrente turbido egypti ita pariter ciuitas et ecclesia dei irrigatur et letificatur t vallatur in impetu fluminis baptismalis t aliorum sacramentoꝝ. t sic defendit vndiq̃ eam ab incursibus demonum et infidelium. Et ideo ista ciuitas

sic letificata t adiuta impetu fluminis spūssancti: dedit vocem suā euāgelicā per vniuersum orbem q̃ mota est tota terra: t conturbate sunt gentes t inclinata sunt oia regna mūdi: t subiecta iugo xp̃i ad p̃dicationē apostoloꝝ t martyꝝ t doctoꝝ. Et sic reges terre qui ppter idola persequebant xp̃ianos antea: post suscepto baptismo delerunt idola ppter xp̃m. Uñ sicut fluminis impetus validus trahit secū oēs arbores ripe: ita impetus fluminis xp̃i oēs gētes trahit ad ecclesiā. Sed in qua virtute hoc fecimus: respōdet: q; xp̃s deus virtutū semp fuit nobiscū. t deus iacob fuit semper susceptor t defensor t adiutor in oibus tribulationibus supradictis. Ideo nō solū fuimus preti sz etiam victores sicut dixit nobis in sua ascēsione. Ego aūt vobiscū sum vsq̃ ad cōsummationē seculi. Uel p̃t incipi: structio sbi sz deus virtutū qui erat nobiscū dedit vocem suā euāgelicā per apostolos. t mota est vniuersa terra. intantum q̃ turbate sunt gentes ad predicationē apostolorum: t inclinata sunt omnia regna mundi ad suscipiēdā fidem christi.

xj. q. iij. ad mēsā

Conturbate sunt gentes t inclinata sunt regna: dedit vocem suam mota est terra.

¶ In hac tertia parte explicat psperitatē huius ciuitatis. t victoriā t triūphū quē habuit de oib? suis psecutoribus. t q̃lo subiecit totū orbē iugo xp̃i. in virtute impetus fluminis gratiarū t donoꝝ spūssancti ad p̃dicationē apostoloꝝ. Uñ dicit q̃ ista ciuitas dei sic letificata t adiuta manet diluculo: impetu fluminis spūssancti dedit vocem suā euāgelicā p̃dicatione apostoloꝝ: t tūc cōmota est tota terra a solis ortu vsq̃ ad occasum. t cōturbate sunt oēs gentes vltis signis t p̃digijs t miraculis apostoloꝝ. Et inclinata sunt oia regna mundi ad credendū euāgelio. t subiecta sunt iugo xp̃i Et tunc reges terre qui ppter idola ante psequebātur xp̃ianos: postea deleruīt oia idola propter xp̃m: vt inquit augu. Unde sicut impetus fluminis validi tpe pluuiarū trahit secū oēs arbores: t diruit domos t ciuitates sitas in ripa: ita pariter impetus fluminis p̃dicationis euangelice fidei t miraculoꝝ pstrauit oia idola: t reges t populos gentiliū traxit ad fidē xp̃i. quasi dicat q̃ sicut impetus fluminis iordanis letificat t irrigat totam terrā promissionis. ita fluuius baptismalis irrigauit t letificauit totā ecclesiā xp̃i. t sicut ille transiens fluminis iordanis letificauit filios israel. q̃n conuersus est retrorsum: t p̃buit eis audaciā viso miraculo. t sic trāslerunt cōtra chananeos t vicerūt eos: ita pariter imper? baptismalis fluminis t impetus fluminis donoꝝ que receperūt apl'i in die pēthe. letificauit eos t totā ciuitatē t cū magna fiducia t fortitudine ingressi sunt contra reges t p̃ncipes mūdi. Et sicut tūc ad sonitū tube t buccinarū t vocē sacerdotū t tubarū ceciderunt muri hiericho. t capta est ciuitas. t oēs fuerūt occisi t postea exinde p̃cedendo regna chananeorum fuerūt capta: ita pariter ad vocē t sonitū tube p̃dicationis apostoloꝝ ceciderunt oia idola. t inclinata sunt omnia regna populi gētilis: trucisa fuit

in eis superstitio t infidelitas. t suscitata fides vt inquit augu. Sed q; diceret aliquis in qua virtute fecistis oia ista: o apostoli t xp̃iani. ideo subdit.

Dominus virtutum nobiscum: susceptor noster deus iacob.

xxxiij. q. j. que dicuntur.

¶ Quasi dicat q̃ iesus xp̃us dñs virtutū t dator gratiaꝝ fuit nobiscū in oibus supradictis p̃suris t triumphis adiutor t protector. t ipse xp̃us dñs iacob. q; ipsi iacob fuit p̃missus: erit susceptor et liberator noster: in quo nostram spem t fiduciam constituemus. Deinde cum dicit.

Uenite t videte opera domini: que posuit prodigia super terram: auferens bella vsq̃ ad finem terre.

vj. q. j. c. si oia.

de pe. d. j. c. ois.

Arcum conteret t confringet arma: t scuta comburet igni.

¶ Inuitat t cōuocat oēs gētes t pplos vt veniāt ad p̃dicationē apostoloꝝ. t ad videndū signa t p̃digia t miracula eoꝝ q̃bus visis conuertantur ad xp̃m. ideo ait. O vos oēs gētes venite t videte opa dñi nostri t p̃digia t miracula q̃ posuit sup terrā. Et videte primo opa nostre redēptionis: t miracula que per scīpm fecit: mortuos suscitādo: t infirmos sanādo t sup aquas siccis pedibus ambulādo: t postea videte opa t miracula que fecit per apostolos t martyres super terrā t q̃o fuit auferens bella vsq̃ ad finē terre q; oia regna fuerunt sibi subiecta. Mā cōteret arcū t potestatē tyrānorū. t cōfringet arma diaboli in q̃bus confidebat. sz oia genera peccatoꝝ t scuta sz philosophiam naturalem qua gētiles se defendebāt: t cōtra nos arguebāt t ritum t superstitionē plurīū deoꝝ cōburet igni veritatis sacre scripture. Nam paulus cū auroritatib? sacre scripture vicit philosophos vt p̃s Act. xxviij. Et petrus vicit oēs scribas t pharisēos. Act. iij. Ites xp̃s cōtinet arcū. i. sacerdotiū t arma. i. regnū iudeoꝝ q romanos. t scuta. i. muros hierusalē combussit igni. ¶ Deinde cū dicit.

xj. q. iij. ad mēsā

Uacate t videte qm̃ ego sum deus: exaltabor in gentibus t exaltabor in terra.

¶ Introduxit xp̃m cōminārē tā iudeis q̃ tyrannis dicēs. O vos iudei t vos gētiles vacate t cessate t desistite persequi ecclesiā meā. t videte tēsiderate bene scripturas. nam licz videatis me in forma hūana t mortali: tñ ego sum verus deus et homo: sicut canunt scripture: t ideo exaltabor in gentibus subiiciendo oēs gētiles ad fidē t exaltabor in terra oēs terrenos t infideles puniendo. t ideo cōuertimini ne in eternū puniamini. Sed ad hoc respondet populus fidelium dicens.

Dominus virtutum nobiscum: susceptor noster deus iacob.

ij. eodez xciij. d. c. j. in glo.

¶ Iesus xp̃s dñs virtutū erit nobiscū in adiutorium. t ipse deus iacob erit susceptor t fautor: t redemptor noster t ideo te in messyā t redemptorē t caput nostrū recipiemus. Et quibus p̃s q̃ licet totus iste psal. cōueniat toti ecclesie: tñ maxime cōuenit martyribus: qui ex multis tribulationib? t tormētis sunt liberati: tñ finaliter de psecutionibus triūpharunt. Et ideo legitur iste psalmus

Universidad de Deusto
Biblioteca

in festiuitatibus sanctoꝝ martyrum: ⁊ etiã virginũ
Nota. Et sic tota ista poterit applicari ad eos. ℒ ¶ Ex toto isto psalmo possimꝰ recolligi quattuor cõclusiones. ¶ Prima cõclusio ꝙ in hoc psalmo memorãtur ꝓphetice magna ⁊ ꝓfunda ⁊ secreta mysteria de ciuitate dei ⁊ ecclesia: ⁊ de eius iuuentute.
¶ Secũda cõclusio. ꝙ ecclesia fuit letificata ⁊ adiuta ⁊ sanctificata mane diluculo in primo suo principio: in qua deus habitauit ꝑsentialiter tanq̃ in ꝓprio tabernaculo. ¶ Tertia cõclusio: ꝙ apostoli ⁊ tota ista ciuitas vicit ciuitatẽ diaboli ⁊ triũpha uit de diabolo ⁊ mẽbris in virtute sanctificatiõis ⁊ gratie spũssancti. ¶ Quarta conclusio ꝙ xp̃us fuit semp adiutor ⁊ fautor huius ciuitatis quã ipe fabricauit. ℬ ¶ Sed hic aliqs posset dubitare obiectio ꝓpter duas cõclusiones primas. Mã primo dictũ est ꝙ in hoc psalmo dauid vult ꝓphetice explicare aliqd magnũ ⁊ pfundum secretũ de iuuentute ecclesie, ꝓpter id qd dicitur in titulo scz in finẽ p archanis siue iuuẽtutibus ⁊ tñ istud magnũ ⁊ profundũ mysteriũ nõ videt explicatũ in supradicta expositione. nec fuit explicitus nec declaratũ qd est illud mane ⁊ diluculũ in quo ciuitas dei siue ecclesia fuit sanctificata ⁊ adiuta. Itez tota ecclesia cõmuniter cãtat de virgine maria illos duos versiculos scz sanctificauit tabernaculũ suũ altissim? ⁊ adiuuabit eã deus mane diluculo: ⁊ tñ in supradicta expositione nõ fuerit expositi nisi pro tota Nisio. vniuersali ecclesia xp̃i ⁊ sic videt expositio insufficiẽs ⁊ nõ ad ꝓpositũ. ℛ ¶ Ad totũ hoc simul rñ det. Ad cuius intelligentiã est primo notãdum: ꝙ ex diuina puidentia ⁊ sub grãdi mysterio ꝓpheta ꝓposuit illud vocabulũ in titulo, scilꝫ sup alamot.
Mot. de alma. Mã dictũ est ꝙ alamot est plurale huius nois alma qd est equiuocũ ad duo. Mã vno modo idẽ est qd iuuencula siue puella ⁊ adolescẽtula. ⁊ alio modo idẽ est qd secreta. qd totum simul soli virgini marie conuenit eo ꝙ sola ipsa fuit virgo secreta. Mã apud vulgus nõ putabat virgo eo ꝙ peperit filiũ. ⁊ tñ simul cũ fecũditate mãsit virgo ⁊ sic erat virgo in secreto ⁊ veritate mente ⁊ corpore. Et ꝛ ꝛ ex diuina puidẽtia ⁊ sub tali mysterio Esa. cipit. Ecce alma cõcipiet ⁊ pariet filiũ. Qd quidẽ vocabulũ alma scribit cũ men. clauso in solo isto loco cõtra naturã sui. ad denotãdũ ꝙ ista domicella secreta cũ virginitate seruata xp̃m erat concepturꝰ ⁊ paritura. Et etiã sub eodẽ spũ beatus bieron. ⁊ ceteri. lxx. trãstulerũt. Ecce virgo cõcipiet
mo. de incarnatione. Mã alma idẽ est qd domicella siue iuuẽcula secreta. i. virgo in secreto. ℬ ¶ Et ita pariter salomõ puidẽs in spũ mysteriũ incarnationis xp̃i exvirgine maria: ⁊ nõ valẽs cõprehẽdere dixit puerb. xx. Tria sunt mihi difficilia. ⁊ quartũ penitus ignoro. viã aquile in celo. viã colubri sup petrã. viã nauis in mari ⁊ viã viri in alma. i. iuuẽcula siue adolescẽtula. Vñ licꝫ in aliqbus bibliis reperiat scripturã viri in adolescẽtia tñ hoc est corrupte scripturã ex vitio ⁊ ignorãtia scriptorũ qui posuit adolescẽtiã ꝙ adolescẽtula. qz ita transtulit btus hiero. nisi qz scriptores corrũpũt. Vñ salomõ ꝙ viam aq̃le in celo intelligit descẽsum verbi dei de celo: ⁊ ꝙ viã colubri sup petrã: intelligit exitũ xp̃i de sepulchro clauso in sua resurrectione. ⁊ ꝙ viã nauis in mari intelligit cõuersationem ⁊ vitã xp̃i in hoc mũdo. ⁊ ꝙ viã viri in adolescẽtula: intelligit mysteriũ incarnationis ex virgine maria. q̃ cõcepit ⁊ peperit sine corruptione. Xp̃s eñ ingressus est in cõceptione: ⁊ egressus est in natiuitate ꝙ portã clausam uteri virginalis. Et hoc est qd dicit salomon se penitus ignorare. Et sic patz ꝙ alma significat virginem secretã. ⁊ sic cõiter in multis locis sacre scripture ponit ꝙ virgine maria. Et ita ponit in titulo huius psal. esũ dr filijs chore sup alamot. i. sup virgines secretas. Et ita pnunciãt hebrei scz filijs chore ꝙ domicellis. Et ponit plurale ꝙ singulari sicut frequẽter fit in sacra scriptura. qõ idẽ est qd ꝙ virgine secreta scz ꝙ virgine maria matre xp̃i. Et ideo ex diuina puidẽtia factum est ꝙ lxx. trãstulerũt ꝙ archanis. ⁊ hieronymus ꝙ iuuẽtuti bus. Et sic ambo explicãt vtrãq; significationem huius nois alma q̃ significat virginẽ secretã. q. d. ꝙ iste psal. datus est filijs chore ad cãtãdũ in quo cõtinent multa archana ⁊ pfunda secreta de illa virgine secreta: scz de virgine maria. Siue in hoc psalmo cõtinẽtur archana gesta in iuuẽtutib? ecclesie. q̃ quidẽ archana sunt gesta in mysterio incarnationis. ⁊ in virgine maria. q̃ qdẽ psal. dirigit nos in finẽ. i. in xp̃m. Vñ dicit chãpi ꝙ qñ in titulis ꝓponit in finẽ: signũ est ꝙ in illo psal. ꝓdicitur aliqd pfundũ secretũ de seculo messye. quare pone ⁊ memorat in hoc psal. Et hoc magnũ mysteriũ implicat in illis duob? versiculis scz fluminis impetus. ℬ ¶ Ad cuius intelligẽtiã est. h. aduertẽdũ ꝙ tota eccl'ia cãtat tattribuit istos duos versiculos virgini marie ꝓpter quattuor mysteria ibi notata ⁊ memorata. q̃ ꝓprie soli virgini marie cõueniunt. Primũ est qd dicit ꝓpheta fluminis impetus letificat ciuitatẽ dei. Secõm ꝙ sanctificauit tabernaculũ suũ altissim? Tertiũ ꝙ deus i medio eius nõ cõmouebit. Quartũ ꝙ adiuuabit eã deus mane diluculo. Que qdẽ quattuor mysteria lꝛbi cãtur de tota eccl'ia tñ primo ⁊ principaliter ⁊ ꝓprie verificãtur rõne virginis marie q̃ fuit prima ciuis huius ciuitatis. ⁊ primũ mẽbrũ eccl'ie sm aug. in. j. sermone de natiuitate virginis marie. sicut illud cãticoꝝ. iiij. tota pulchra es amica mea: ⁊ macula nõ est in te. Dicit de tota eccl'ia sponsa xp̃i rõne virginis marie: qz de sola ipsa verificat. qz sola fuit sine macula. Ita pariter ista q̃ttuor verificãt de tota eccl'ia rõne virginis marie q̃ fuit aurora ⁊ primũ mẽbrũ eccl'ie. ℛ ¶ Ex qbus duob? verificatis verificãtur q̃ttuor cõclusiones de ꝑgine maria
¶ Prima cõclusio ꝙ deus altissim? letificauit ⁊ irrigauit ⁊ omauit aiam virginis marie flumine copiosissimo ⁊ abũdãtissimo gr'arũ ⁊ donoꝝ spũs sancti. ꝙ hoc qd ait. Fluminis impetus letificat ciuitatẽ dei. Paobat nã sm aug. j. sermone de natiuitate virginis ipsa virgo maria fuit prima ⁊ principalis ciuis ciuitatis dei ⁊ primũ mẽbrum eccl'ie in qua ciuitate deus pamplius ⁊ pfectius habitauit: primo mẽte. ⁊ scõo carne. i. sm carnẽ. Et iõ dicit ꝙ festũ natiuitatis virginis tã ptinet ad istam eccl'iam cũ ipsa sit principiũ eccl'ie: immo dicit ꝙ illud festũ est exordiũ oim festiuitatũ noui testa-

Ex quo pz ꝙ ly fluminis impetus letificat ciuitatẽ dei prius ⁊ ꝙ se, verificat de virgine maria que est prima ciuis huius ciuitatis. ¶ Secũda cõclusio ꝙ altissim? filius dei nõ solũ letificauit ⁊ irrigauit aiam virginis copiosissimo flumine gr'arum vt in ea habitaret ꝙ gr'am: sed etiã sctificauit totum eius corpus ⁊ aiam vt in ea habitaret ꝙ carnẽ; et ex ea carnẽ assumeret. qd pz ꝙ hoc ꝙ subdit. sctifi
Corpus marie sctificat. cauit tabernaculũ suũ altissimus. Vnde est notandũ sicut dictũ est in ꝓlogo tractatu. iiij. ꝙ tabernaculũ dei est quadruplex. s. tabernaculũ psonale ⁊ maternale. ⁊ mysticale: ⁊ ministeriale. Tabernaculũ psonale est ipsa humanitas xp̃i in ꝙa verbũ dei habitat psonaliter in vnitate suppositi. ⁊ hoc tabernaculũ sanctificauit altissimus in ipso instãti incarnationis. q: implenit ipm spũ sapiẽtie ⁊ intellectus. Secũdũ tabernaculũ. s. maternale fuit ipsa virgo maria de qua carnẽ xp̃s assumpsit: ⁊ in qua ꝙ nouẽ mẽses sm carnẽ habitauit: in cui? aia iã a primo instãti creationis habitauerat ꝙ gr'am. Tertiũ tabernaculũ. s. mysticale est tota ecclia et religio xp̃iana: in qua deus habitat ꝙ fidẽ quam deus xp̃s ꝙ baptismũ sctificauit in seipso. vt ipse ait Jo. xvij. ego sctificabo meipsum in eis. Quartũ tabernaculũ est tẽplũ ministeriale ⁊ gl̃iber ecclesia ad cultũ dei ⁊ ministeriũ ecclesiasticum; sacramẽtorum dedicata. Iste eñ ecclesie sanctificãtur ⁊ cõsecrãtur ꝙ epos. Et sic est, dicẽdũ ꝙ tabernaculũ ⁊ ciuitas dei prius dr de humanitate xp̃i.
Maria dr dei tabernaculum. b Scõo de virgine maria. Tertio de tota ecclesia fideliũ. Vltimo de qualibet ecclesia materiali. Vñ recte ꝙ tabernaculũ altissimi intelligit virgo maria ꝓtum ad corpus ⁊ aiam. Mã sicut illa archa testamenti in qua erãt tabule legis: ⁊ virga aaron: ⁊ vrna mãne: figurabat humanitatẽ xp̃i. vt inquit apostolus ad hebr. ix. qz humanitas xp̃i est archa diuinitatis: ita pariter tabernaculũ moysi figurabat ꝑginẽ mariã. Mã sicut archa testamẽti fuit reposita in tabernaculo silo. vt pz Exo. vl. ita pariẽ totus xp̃s fuit repositus ⁊ requiit in vtero virginali tã ꝙ in tabernaculo materiali. Hoc ergo tabernaculũ dicit dauid ꝙ altissimus sanctificauit. Et hãc ciuitatẽ copiosissimo flumine gratiarum spũssancti letificauit ⁊ irrigauit: ⁊ vallauit ⁊ munuit: ⁊ suis manib? sctificãdo fabricauit: vt ex ea carnẽ assumeret. vt inquit Aug. cõtra quinq̃ hereses. ¶ Tertia cõclusio ꝙ qñ altissimus suã matrẽ sctificauit in eodẽ instãti in ea hitauit ꝙ gratiã ⁊ in eadẽ gr'a confirmauit ꝓpter id qd ait dauid ꝙ deus in medio eius nõ cõmouebit. Mã postq̃ deꝰ inhabitauit in medio illius tabernaculi sctificati: nunq̃ ulterius fuit motus nec recessit ab eo ꝙ gratiã. nec ipsa virgo maria recessit a deo: immo sem per fuit in gratia cõfirmata. nec virgo maria fuit mota a sua ꝛginitate mentis ⁊ corpis. Mã ille cõceptus ⁊ partus ita tribuit ꝓlis fecũditatẽ ꝙ nõ abstulit virginitatẽ. vt inquit Augu. Ita etiã ista sanctissima ciuitas nunq̃ fuit cõmota: nec potuit cõmoueri nec vinci: nec expugnari a diabolo ꝙ aliqñ vlã: ideo facta est nostrũ refugiũ ⁊ ⁊? ad quã semp confugimus. ¶ Quarta cõclusio ꝙ deꝰ altissimus sctificauit ⁊ letificauit: ⁊ flumine gratiarũ
Aia ꝛginis sctificata. omauit virginẽ matrẽ suã, in ꝓmo instanti sui esse ⁊ aie creatiõis ⁊ infusiõis: ⁊ ꝙ sic illa sanctissima aia simul fuit creata ⁊ sanctificata: ⁊ in illo sanctissimo corpore infusa: ⁊ corpus simul cum aia sanctificatus. Et hoc probatur per hoc qd subdit dauid. Adiuuabit eã mane diluculo. i. in ortu matutino. vt habet littera hieronymi. Quasi dicat ꝙ illa sanctificatio fuit facta in ortu matutino ⁊ in aurora ipsius ꝛginis: ⁊ per cõsequens in primo instanti sui esse ⁊ sue creationis: eo ꝙ ipsa virgo maria fuit diluculũ ⁊ aurora totiꝰ eccl'ie: ideo de ipsa ꝓmo ⁊ ꝓprie verificantur oia dicta: ⁊ ista quattuor mysteria supradicta in his duobus versiculis. ¶ Ad cuius intelligentiã est aduertendũ ꝙ tota eccl'ia habet nocte ⁊ diẽ: ⁊ diluculũ siue auroram: ⁊ mane. Ecclie nox ⁊ dies.
Nox eccl'ie fuit ab adã vsq; ad xp̃m. Dies autẽ a primo aduentu xp̃i vsq; ad iudicium. Ideo dicit apostolus ad Rom. xiij. nox ꝑcessit: dies ãt appropinquauit. Mane autẽ huiꝰ diei fuit instans ĩcarnationis xp̃i: qz sol iusticie luxit in mundo. Sed aurora huius mane fuit ipa ꝛgo maria vt dictũ ẽ psalmo. xvij. Nam sicut sol anteq̃ oriat sup orientẽ est clausus in aurora: ⁊ incipit diluescere infra auroꝛã: ita xp̃s anteq̃ nascerẽ iam ĩcipiebat diluescere infra vterum virgineum: qz existens in vtero materno sanctificauit Johã. bapti. Et nõ solum xp̃s fuit in ꝛgine in sua incarnatione: sed ante iam erat in alia virginis per gratiam ante suam natiuitatẽ: vt patet per augustinũ. Ex quo patet ꝙ ꝛgo maria vere fuit diluculum ⁊ aurora totius ecclesie in qua xp̃s ante natiuitatem latuit per carnẽ: ⁊ aũ incarnationem latuit per gr'am. Ex quo sequitur ꝙ quãdo de tota ecclesia dicitur ꝙ altissimus sanctificauit ⁊ adiuuit eã mane diluculo: ⁊ in ortu matutino: totũ hoc verificat ꝓ virgine maria que fuit aurora totiꝰ ecclesie. Quasi dicat dauid ꝙ deꝰ iam sanctificauit in ꝛgine maria ante diẽ ⁊ ante ortum ⁊ cõceptũ xp̃i. ¶ Sed est iterũ aduertendus Nota. ꝙ sicut in tota ciuitate ⁊ tabernaculo mystico dei que est ecclesia fuit assignare noctẽ vesperem ⁊ mane ⁊ auroꝛã: vt dictũ est: ita pariter in tabernaculo ⁊ ciuitate dei materiali est assignare noctes ⁊ auroꝛã ⁊ mane. Et sic nox virginis fuit totũ tẽp? ab eꝰ cõceptiõe carnis vsq; ad aliationẽ. Aurora aũt eꝰ siue diluculũ fuit primũ instans sui esse ⁊ creationis: in quo aia eius fuit creata ⁊ corpori ifusa. Mane autẽ eius fuit sua natiuitas. Dies vero fuit totus discursus siue vite. Ergo si, virgo maria fuit sãctificata mane diluculo in ortu matutino: vt asserit ꝓpheta. ergo fuit facta illa sanctificatio in ꝓmo instanti sui esse ⁊ creationis anime: in quo incepit viuere in hoc mundo. ⁊ per consequẽs illa anima simul fuit creata ⁊ sanctificata. ⁊ gratificata: ⁊ cõsequenter quo quidem sanctificatio redundauit in carnem ex qua debebat christus carnem assumere Et sic in eodem instanti habituit, immo habuit ĩ ea deus per gratiam: quia simul fuit creata ⁊ fecũ tabernaculum dei. ¶ Ex supradicto fundamento et quattuor supradictis conclusionibus: multi doctores catholici inferunt vnum corelarium: scilicet quod virgo maria, nunq̃ in persona fuit obnoxia nec obligata culpe originali: nec aliqui pec-
Maria nõ pecauit originaliter.

Universidad de Deusto
Biblioteca

caro qđ ꝓbatur. Nã si illa aĩa fuit simul sanctificata ⁊ in gratia creata. ⁊ corpori infusa: ⁊ in ea deus immobiliter habitabit per gratiã cõfirmatã: ⁊ simul corpus eĩ aĩa sanctificauit: ergo nullo pacto potuit a corpore coinquinari: nec peccatũ originale ipsi inesse. Quia iã erat facta immobiliter taberna eiusdẽ: ⁊ in ea impressa imago gratifica ipsius dei Tenet sequela. q: causa quare aĩa contrahit personaliter culpã originalẽ a carne est q: ipsa creata in puris naturalib⁹ siue gra infundit in corpus et carnẽ ubidinosam ⁊ coinquinatã habentẽ vestigiũ ipsius ade: sed aĩa virginis fuit in gra: ⁊ simul eũ corpore in primo instãti sui esse sanctificata vt dictũ est: ergo nullo mõ potuit alicui culpe subesse

obiectio nec coinquinari. Et sic asserunt isti ꝙ virgo maria nunq̃ habuit originale petrũ. ¶ Sed contra ꝓdictã positionẽ arguũt multi nõ solũ magni: ꝛ etiã sancti viri qui bene cõcedũt virginẽ mariã fuisse in vtero matris sanctificatã. sed dicũt talẽ sanctificationem fuisse factã p mozulã xpis mediã post animationẽ. Et sic cõcedũt p totã illã paruã temporis mozulã originali petrõ fuisse obnoxiã. Adqđ ꝓbandum licet non possint adducere rõnes necessarias: tamẽ adducunt complures autoritates sacre scripture ⁊ sacrorũ doctorũ que exuperant omnem sensum ⁊ humanã rationem. Et primo arguunt autoritate ipsius dauid psal. xlij. scz omnes filij hominũ siue filij adã corrupti ⁊ abhominabiles facti sunt: non est qui faciat bonũ: nõ est vsq̃ ad vnum. s. preter xp̃m vt cõmuniter glosat. Itez ad Ro. iij. Oẽs in adã peccauerũt ⁊ egẽt gra dei scz xp̃i. Itẽ prima ad Co. xv. sicut in adã oẽs moriuntur: ita ⁊ in christo omnes viuificabuntur ⁊c.

August. Ex quibus autoritatibus concludit Augusti. h. de baptismo parulorũ ⁊ libro de natura ⁊ gratia neminem fuisse liberũ a peccato: preter christũ. Itẽ libro de fide ad petrum format illã vulgatam regulam dicens. Firmissime tene ⁊ nullatenus dubites omnem hominẽ qui per concubitũ viri ⁊ mulieris concipitur in originali peccato nasci: impietati subditũ mortiq̃ subiectum. ⁊ ob hoc naturaliter nasci ire filiũ. de qua dicit apostolus: eram⁹ aliq̃n natura filij ire sicut ⁊ceteri. de qua nullus liberatur nisi per gratiã et fidẽ dei ⁊ bois ihesu xp̃i. Ex omnibus his autoritatibus cõcludũt virginẽ mariã fuisse aliq̃n originali culpe obnoxiã: qõ magis videtur exprimere Augu. h. de baptismo parulorũ cũ ait, solus ergo ille homo factus manẽs deus nullũ petrũ vnq̃ habuit nec sumpsit carnem petri: cuius de materna, carne petri. Itẽ. r. sup genẽ. cap. xxiij. dicit ꝙ caro christi etiã si de propagine petri venit: nõ tñ de petri propagine concepta est. Itẽ arguunt rõne sic. virgo maria habuit carẽtiã originalis iusticie: qz nõ habuit illã originalem iusticiã quã pdidit adã: ergo habuit petrũ originale tenet cõsequẽtia: qz petrũ originale nil aliud est nisi carẽtia originalis iusticie. Item virgo maria fuit mortua ꝓpẽ petrũ vt dicit aug. sup ps. xxxiij ergo habuit petrũ originale qz mors et dolor ⁊c. sunt penalitates illius peti. Itẽ si virgo maria nõ habuisset petrũ originale seqrek ꝙ nõ idiguisset redẽptione postq̃ fuisset libera a petrõ. ex quo seqr̃ek ꝙ xp̃s non fuisset vniuersalis redẽptor. hoc ẽt est flm sm Leonẽ papã dicentem in sermone õ nativitate ohi ꝙ redẽptor nr̃ xp̃s sicut neminẽ a reatu liberũ inuenit: ita ꝓ liberandis oĩb⁹ venit. In oppositũ est astr dõ ꝓpheta i hoc psal. dicẽs ꝙ tabernaculo scificauit tabernaculũ suũ altissimus ipetu fluminis gr̃arũ spiritussancti a quo numq̃ cõmouebit. put declaratũ est magis declarabit. Rñdetur ꝙ multi cõcordãtes cũ ista scõa opinione asserũt ꝟginẽ mariã nunq̃ originali culpe fuisse obnoxiã ⁊ hoc per gr̃am pseruatẽ ⁊ sanctificantẽ: ꝛ differũt in mõ. nã quidã dicunt ꝙ caro virginis fuit sanctificata ante aiationem: ⁊ quidã dicunt ꝙ tota persona fuit sanctificata in ꝓmo instanti aiationis ⁊ sic nullo modo petrũ originale potuit transire in animã nec personã virginis marie. Et ideo ꝓ huius positionis ⁊ etiã supradictarũ autoritatum declaratione. Primo ꝓmittenk ⁊ sunt notande qdã doctrine. Scõo ꝛfirmabitur ista scõa positio. Tertio rñdebit ad rõnes ⁊ autoritates q̃ in ꝓncipio in cõtrariũ sunt inducte. ¶ Quãtũ ergo ad primũ est primo notãdũ sm Aristotelẽ. v. ethico. ⁊ put dictũ est psal. xj. ⁊. xliij. ꝙ iusticia ꝛ a iusta. et ideo ille actus ꝛ iustus in particulari iusticia morali qui fit iuxta mediũ sm ꝓportionẽ arismeticam aut geometricã: ⁊ ille actus ꝛ iust⁹ sm legalẽ iusticiã qui fit iuxta legẽ latã seu voluntatẽ legislatoris. Ita pariter in iusticia thologica ille act⁹ est iustus ⁊ meritorius premij eterni q̃ fit iuxta legẽ diuinã siue iuxta voluntatẽ dei que manifestatur in diuina lege. Et sic ptz ꝙ iusticia fideliũ iustorũ nil aliud est nisi adequatio ⁊ cõformitas hominis ad voluntatẽ ⁊ legẽ dei. Et quo ẽt ptz qõ iusticia ipsi⁹ adã nõ consistebat nisi in quadã ꝛformitate voluntatis ipsi⁹ ad deũ ⁊ ꝓceptũ sibi datũ. Et sic primi parentes intãtũ fuerũt iusti in principio inq̃tũ fuerũt cõformes diuine voluntati seruãdo eius ꝓceptũ. Sed q: nemo põt meritorie iustificari nisi ꝙ charitatẽ ⁊ gratiã. Põ sicut charitas vel est gra vel radicaĺ in ipa gra: ita pariter illa iusticia ⁊ cõformitas: vel erat ipsa charitas ordiata vel radicabk in charitate tper ds̃ i ipsa gra tifica. Et quo ꝑ ꝙ illa iusticia includebat i se charitatẽ ⁊ gram gratũ faciẽtẽ per quã merebatur in sua opatiõe: q̃ qdẽ iusticia dicebak originalis eo ꝙ adã traxit eã in sua origine: q: fuit creatus cũ ea. Et sic adã ꝙ talẽ originalẽ iusticiã cõformabak divine volũtati ⁊ ordinate diligebat deũ in se ⁊ ꝓpter se ⁊ primũ ꝓpter deũ ⁊ ꝙ gram merebatur sempẽ ꝓmia infra scripta. Nã ꝓmo ꝓpter obseruantiã diuini ꝓcepti possidebãt ꝓmi parẽtes ad sui faciliorem ⁊ vsum illã felicẽ terrestrẽ paradisum i qua felicitabank ó ꝓsenti. Scõo ꝓmittebak eis futura ⁊ eterna felicitas in celo per fruitionẽ diuine essentie: q: absq̃ morte fuissent in illã vitam meliorẽ translati vt inquit Aug. Tertio habebãt habitualẽ sciẽtiã speculatiuã oĩum rerũ naturaliũ ⁊ ẽt multorũ supnaturaliũ ꝓ familiare colloquiũ angelorũ. vt inquit Greg. Quarto aĩa habebat liberã facultatẽ ⁊ iperiũ supra totũ cor⁹ ꝟvoluntas supra appetitũ sẽsitiuũ. nã sicut volũtas ipsi⁹ adã erat cõformis⁹ obediẽs diuine volũtati: ita sensitiua eras erat cõformis ⁊ obediẽs rationi. Quito nullũ habebat impugnatorẽ aut infestatorẽ intrinsecũ. Sexto erat liber a morte ⁊ oi miseria: q: poterat nõ mori edẽdo de ligno vite ⁊ poterat nullam miseriã pati rõne fauoris loci. Septimo habebat liberũ imperiũ sup oĩa mineralia ⁊ plãtas ⁊ aialia Oĩa q̃ppe supradicta septẽ ꝓmia meredank primi parẽtes ꝓpter iusticiã ⁊ obseruãtiã diuini ꝓcepti Et sic ptz ꝙ ista septẽ nõ erãt formaliter originalis illa iusticia: sed ꝓmia illi⁹ iusticie. Scõo est notãdũ ꝙ si tota iusticia primoꝝ parentũ cõsistebat in illa cõformitate volũtatis ad deũ: ergo sequit ꝙ qũ adã seductus ab eua: ⁊ eua seducta a serpente comederũt fructũ: tñc deuiarũt a diuina voluntate ⁊ nõ fuerũt sibi cõformes: ⁊ ꝙ ds̃ ilico amiserũt illã iusticiã qua erãt cõformes diuine volũtati ⁊ gram qua erãt ds̃es diuine bonitati. Et sic fuerũt priuati illa iusticia ⁊ gra: ⁊ ꝙ ds̃ facti sunt iniusti: ⁊ odiosi deo. Et ꝙ ds̃ fuerũt priuati oĩbus supradictis premijs cõsequẽtibus illã originalem iusticiã ⁊ gram: immo incurrerũt sniaz mortis eis cõminatã: ⁊ incurrerũt septẽ mala supradictis septẽ ꝓmijs opposita ⁊ ꝓtraria. Nã primo incurrerunt exilij ab illa terrena ⁊ felici paradiso: vbi

ꝙ petrũ adã hec incurrit. habebãt oẽm libertatẽ ex q̃ exilio incurrerũt necessitatẽ mouẽdi oẽs miserias corpales tactuales patiẽdi: ⁊ ilico fuit inflict⁹ mozb⁹ fomitis ⁊ libidinis et concupiscentie in carne ⁊ ilico caro insurrexit aduersus spm̃ ⁊ aĩa pdidit liberũ iperiũ sup corp̃ ⁊ ilico fuit victa ⁊ supata a carne ⁊ sensualitate ⁊ tali cõcupiscẽtia. Et sup oĩa supradicta incurrerunt odiũ ⁊ iraz dei: ⁊ facti sunt debitores diuine sñie: ⁊ ꝙ ds̃ pdiderũt futurã felicitatẽ ꝓmissam ⁊ cõdẽnati sunt ad penã tpales cõtinuã in corpe patiẽdo supradictas miserias ⁊ ad penã eternã aĩe i futuro. Et supradictũ ptz primo ꝙ mors ⁊ miserie corpales ⁊ cetera mala q̃ incurrerũt primi parentes ex petrõ nõ possunt dici mala naturalia sicut dicebãt pelagiani q: nõ fuerũt cõcreta cũ adã immo ꝙ gram fuit creatus cũ libertate oĩm istoꝝ ⁊ cũ ꝓmijs oppositis ut dictũ est: sed ista mala fuerũt eis inflicta in penã illius peccati: ergo iam nõ

Adaz in eua triplici debito gabatur debent dici mala naturalia: sed penalitates illius peti ⁊ effectus eius. ¶ Scõo sequit ꝙ adã cũ eua triplici debito fuit obligat⁹. Primo ad recuperandũ illã originalẽ iusticiã cũ suis ꝓmijs quaz gratis accepit a deo ꝓ se ⁊ suis posteris. Scõo

Nota. mãsit debitor⁹ obligatus ad ꝓferẽdã diuinã sniaz sibi cõminatam ⁊ ad patiendũ septẽ dãna supradicta. Tertio fuit obligatus ad penã sensus eternã in futuro: eo ꝙ illud petrũ nõ fuit sibi originale ꝛ personale: nã iusticia bene fuit sibi originalis: qz ab origine fuit sibi largita: sed petrũ fuit ꝓ ipm ꝓ sonaliter cõmissum ⁊ voluntarie ꝓpetrati. Et tõ vltra penã dãni merebak sensus penam eternam. Et sic ptz ꝙ postq̃ adam cũ eua manfit debitor⁹ supradicto triplici debito: ⁊ deus manfit creditor: ideo semꝑ potuit de iure exigere supradictũ triplex debitũ a primis parentibus: scz vt redderẽt sibi originalẽ iusticiã cũ suis ꝓmijs amissis. Scõo vt paterentur oĩa illa dãna in pũti. Tertio vt paterentur penã sensus eternã in inferno post mortẽ. Et sic manserũt inuisi ⁊ odiosi: obiecti ⁊ subiecti ire⁹ siue dei. Et sic dicit Aug. ꝛra iulianũ ꝙ in tali debito mãserũt obligati ad eis impossibile sub tali statu: qz manserunt obligati ad seruãdũ iusticiã ⁊ obseruãdũ diuina ꝓcepta tam affirmatiua ꝙ negatiua: ꝛ hoc nõ potuerãt facere ex ꝓpꝛijs viribus post lapsum ꝓpter amissam libertatẽ ꝓpter corruptionẽ nature nisi ꝙ gr̃az iuuarenk. ergo obligabank ad sibi impossibile: ⁊ deus de iure poterat exigere ab eis qõ eis ꝓpter culpã sui erat impossibile vt latius videbitur psal. cxviij. Tertio est notandum sm anselmũ et iã Augustinũ ꝙ adã accepit illã iusticiã cũ oĩbus ꝓmijs suis ꝙ se ⁊ ꝙ omnibus posteris suis: ⁊ sic obligauit se ⁊ oẽs posteros suos ad seruãdũ iusticiã sibi traditã: ⁊ sic oẽs posteri fuerũt in eo obligati. Et ideo cũ perdidit adã illã iusticiã nõ solũ perdidit ꝓ se: sed etiam ꝓ omnibus posteris ⁊ heredibus suis: qz nõ potuit illam cum suis premijs trãsferre ad posteros suos postq̃ perdidit eã. ¶ Ex quo sequitur ꝙ oẽs perdidimus illã iusticiã: ⁊ gratiaz cũ oĩbus suis ꝓmijs in adã ⁊ ꝙ ds̃ oẽs fuimus obligati ad oĩa dãna ꝛsquẽtia priuationẽ illi⁹ iusticie perdite in adaz. Et isto modo dicit apls ad Ro. iij. ꝙ oẽs in adã peccauerũt q: oẽs in eo pdiderũt iusticiaz cũ suis premijs ⁊ oẽs fuerũt in eo obligati ad penã dãni ⁊ ad penã debiti in eo: sicut o ẽs filij ⁊ posteri catiline nobilis romani fuerũt cũ eo dãnati ad penã perpetui exilij ⁊ ad priuationẽ beneficiorum ⁊ premioꝝ ciuiũ romanoꝝ. Et sic ficut peccatũ catiline transiuit in omnes suos posteros quo ad damnum ita peccatum primoꝝ parentuz quo ad damnum obligauit omnes posteros futuros. Et sic nondum eramus ⁊ iam fuimus oẽs venundatit obligati ad penã petri ipsius adã. Et sic peccatũ ꝑsonale ipsoꝝ primoꝝ parentum trãsiuit a persona in naturã suã cum oĩbus dãnis et penis. Ideo illud peccatum in nobis ꝛ petrũ nature ꝛ aplm ad Ro. ꝙ totum: ⁊ sm Aug. contra Julianũ ⁊ oẽs pelagianos. eo: ꝙ trãsiuit a ꝑsona primoꝝ parentum in naturam ⁊ a natura in personas nostras. Et ideo ꝛ in nobis originale ⁊ nõ ꝑsonale: eo ꝙ non est a ꝑsona ꝓpetratuz sed a natura ⁊ ori gine nr̃a ꝓtractũ. Sed tñc arguebat Julianus cõtra Aug. nã si tale petrũ esset nobis a natura tñc sequerek ꝙ cẽt creatũ cũ natura ⁊ natura eẽt creata a deo mala: qđ est falsũ q: cuncta q̃ fecit deus erant valde bona Gen.). Ad hoc rñdet Aug. ꝙ iulianus equiuocat de natura humana: naz vno mõ sumik ꝙ natura specificat ẽntia: alio mõ sumik ꝙ tota gñatione ⁊ descẽdentia ipsius adam sicut ꝛ natura scipionũ a primo scipiõe ⁊ natura ⁊ generatio fabioꝝ a primo fabio ꝛ natura catiline ab ipso catilina a q̃ tota sua natura ⁊ descendẽtia. traxit penã exilij ⁊ incurrit penã multiplicis dãni. Primo igitur mõ natura specifica humana fuit a deo creata valde bona perfecta in sui natura. Sed secundo modo tota natura ⁊ generatio ⁊ descẽdentia ipsius adã ꝙ naturalẽ gñationẽ in eo fuit corrupta ⁊ ad penã sui petri obligata: ⁊ sic dicit apostolus ꝙ oẽs in adã peccauerũt ⁊c. ¶ Sz hic

Augustin. obiectio

Rñsio.

Rñsio:

Universidad de Deusto
Biblioteca

o t. qño illud peccatū ad me trāsfluit.

est videndum primo qño trāsfuit illud peccatū p naturā ad nos: t quid transfuit de illo peccato: ex quibus videbitur quid sit propie originale peccatū in nobis. Quantū ad primum est dicendū sm augustinum in prima parte de fide ad petrū t ad valeriū: t cōtra iulianū: t sm ambrosiū de vbis apli quos sequitur magister. ij. suiarū q vltra carentiā gratie t illius originalis iusticie t vltra damnū et priuationem bonoꝝ eius fuit inflicta quedam corruptio t fomes inordinate cōcupiscentie t feditatis libidinis in membris primoꝝ parentuꝫ sine qua libidine nullus potest exercere actum generationis: sic generatio hois q̄ ante fuerat homini collata cū benedictiōe ante peccatū postea nō potuit exerceri absq; feditate libidinis. Et sic dicit augustinus q̄ nō facit hoies in peccato nasci sola generatio sed feditas libidinis p quā gñatiōem libidinosam inficitur materia vtriusq; sc̄s viri t femine: q: non solū inficitur mēstruū mulieris ex quo fetus formatur: seu etiā spūs prolifici t generatiui qui formant fetū in matrice. Et sic tota illa caro t fetus manet corruptus t morbidus illo fomite ex adam successiue in carnē oim immisso t translato in qua quidē carne t fomite dicit esse peccatū primoꝝ parentū seminaliter t virtualiter sicut morꝫ in arsenico t ignis in silice: sed per cōsortiū peccatum ipsius adā cōtrahit a carne formaliter in aia vt dictū est t sic trāslatum fuit peccatum illud a psona ipsorum primoꝝ parentum in naturā t carnem per libidinosam generationem seminaliter: sed postea trāsfertur formaliter in personā et animam vnuscuiusq; per consortium et animationem vt ait ambrosius. Et sic dicit trāsferi a natura in psonā. Sed est nunc videndum quid trāslatum est de illo peccato ad omnes posteros. Ad hoc dicūt sancti q̄ culpa particularis existens in anima ipsius adaꝫ non trāsfuit ad nos q: iam fuit in eo deletat extincta per pniam t fidem xp̄i futuri: sed trāsfuit ad nos carentia illius iusticie perdite cuꝫ suis dāmis t priuatiōe oim p̄moꝝ t cum debito recuperandi t rehabendi illam t operandi per illaꝫ t implendi diuina precepta t cū debito subiectionis ad perferendā diuinā sententiā t ad incurrendum odium t trā diuine vindicte: q: omnia ista imputātur ad dānum de iure successiuo omnibus descendentibus ab illo preuaricatore: sed non incurrimus penā sensus eternā sicut adā: eo q̄ hoc peccatum in posteris non est a nobis psonaliter perpetratū: sed ab originet natura Jctū: sed bn̄ est in ficta illa corruptio t cōcupiscētia in carne que sicut per cōsortiū t solā vnionē causat culpā originalē in aia p quā hō obligat ad penā dāni: ita illa corruptio in adultis causat p̄ offensiꝫ petrī actuale in voluntate qō ōr psonale p q̄ merer penā sensus t mortis eternā. ¶ Et q̄b⁹ oīb⁹ p̄s q̄ petrī originale in hoie nihil aliud est nisi carētia illi⁹ originalis iusticie amisse t pdite i adā cū oīb⁹ p̄mis suis t debite toti gñatiōi sic siue nature: p quam carētiā obligat hō ad dānū illius petrī ad recuperādū illā iusticiā t operādū sm ipsam: quā iusticiā cum suis p̄mijs deus exigit in carente: que quidē carētia cōstituit hoiem in odio t ira dei. Et sic p̄s

Quid sit petrī originale i homine.

Rota.

Quid sit peccatū

Per iusticiam deus voluit homines liberare a peccato

q̄ petrī formaliter nil aliud est nisi illa obligatio t debitū p̄ūdi illā iusticiā t operādi p eā q̄ inest hoi ex carētia illi⁹ iusticie quā acceptat adā p se t oibus suis: in cui⁹ amissiōe oēs manserūt posteri obligati t in odio t ira dei cōstituti debitores rei pene: sicut dicit vergilius in primo eneidos de troianis t Junone: q̄ in Junone manet altra mēre repostū iudiciū paridis sp̄rere q̄ iniuria forme. Et genus inuisum: t rapti ganimedis honore &c. Et sic p̄s q̄ ista culpa originalis nō p̄prie de se est peccatum nisi inquantū est debitū t obligatio ad penas damni ipsius primi patris t trāsgressiōis actualis primoꝝ parentū. Sed nos cōiter appellamus petrī istā carentiā iusticie t gre: t illā difformitatē t debitū relictū in aia ex actu peccādi quo debito deus imputat ad penā petrī quōdā fctm̄. Et sic originalis culpa cū suis dāmis non est pena nostri peccati: sed alterius: sc̄s ipsius adā. Quarto est notandum sm Aug. xj. de trinita. q̄ Is deus ex potē tia potuisset superare diabolū t remittere t liberare hoiem a petō tū hoc voluit facere p iusticiā: sc̄s q̄ aliquis satisfaceret p illo peccato t omnib⁹ aliis q̄ ex illo ꝓpetrank: sed q: nullus filius naturalis ipsius adā hoc potuit facere: cum oēs essent obligati sm naturā in illo ad penas ipsius peccati t tota natura t gñatio esset in ira dei ꝓpter illud peccatū: oportebat ergo vt talis satisfactio fieret per aliquem hominē de specie humana liberū non solū in persona sed etiā in natura nō obligatum illi peccato. Et ideo voluit deus mittere verbum suum vt sumeret carnē ex adā: nō per generationē naturalē: sed ope sp̄ūsancti ne obligaret illi peccato in psona nec in natura in qua posset pro omnibus peccatoribus pati t satisfacere et offerre deo gratū t validū sacrificiū pro omnibus vt deus acciperet mortē corpalem illius p̄ omni morte corpali t spirituali t eterna oim hoim ne illud peccatū cū omnibus sequētibus maneret impunitum. Et sic deus statuit a principio nō remittere illud p̄trī t debitū nisi p vnū solū xp̄m mediatorē. i. hoc est p̄ p̄cūr merita passiōis illi⁹. Et sic null⁹ potuit ab illo t ceteris peccatis liberari: nisi cui xp̄s voluit gratiam t merita sue passionis cōmunicare t sue passiōis ꝓticipē facere: p quam gratiā t meritā voluit xp̄s suos fideles iustificare t in gr̄am patris restituere t sic loco illius originalis iusticie t gratie pdite in adā data est fidelibus gratia t iusticia fidei xp̄i ad iustificādū t gratificandū eos. Et sic sicut adā cōicando suū petrī oēs posteros infecit t a deo separauit t maledicto etiā ire dei subiecit: ita p oppositū xp̄s cōicando suā gratiā oēs fideles sanctificauit t deo patri recōciliauit. Jtē sicut adā trāstulit suū petrī in carnē seminaliter: sed ex carne trāsferē illud petrī formaliter in aiam sicut dictū est: ita pariter xp̄s qui est scōs adā influit virtutē t merita sue passionis quasi seminaliter t virtualiter in sacramēta ecclesiastica. Et ex sactamētis siue p sacra vir⁹ t merita passiōis xp̄i trāsferunt formaliter in aiam vnde accedens verbum ad elementū fit sacramentū cōtinens quasi seminaliter t virtualr gr̄am t merita passiōis christi: sed tangens baptismus carnez

abluit mēte t remittit debitū ꝓtrī. nō q̄ illa aq̄ cōferat gr̄am: fz q: cū aqua tāgit corpus illico deꝰ creat t infundit gr̄am sanctificantē t gratificantē aiam t purgātē eam a petō si mſit t sic recōciliat hoiem deo t sic p̄z q̄ sicut adā transtulit peccatū suū per gñationē naturalē t libidinosam in oēs posteros: ita xp̄s transfert suā gr̄az t iusticiaꝫ in oēs suos fideles p regñationē spūalē: t ecclesiastica sacramenta: licet sit aliqualis differētia in ꝓtū hic creat noua gr̄a a deo imediate put alibi declaratur. Est tñ aduertēdū q̄ xp̄s nō artat nec alligat ad cōferēdā gratiā siue passionis p sola eccl̄ia stica. nā multos gratificat t sanctificat per latētē infusionē gratie t internaꝫ t inuisibilē illustrationē vt patet de inspirato veniēte ab baptismū qui moritur in via: q: talis ex solo desiderio baptismi sanctificat t gratificat per baptismū flaminis t latētē sanctificationē. Et ita sanctificauit t iustificauit abraam per fidē xp̄i futuri ante circūcisionem Jtez nec xp̄s artat ad sanctificandos hoies in determinato tēpore: etate sicut sanctificauit Joā. baptistā anteꝙ nasceret. Jtē nec xp̄s artat ad̄ sanctificandū hoiem in statu determinato: q: nō solū p̄t sanctificare hoiem post creationē t aiationē sed simul p̄t ipsum creare t sanctificare p gr̄am. sicut aiam ipsi⁹ adam creauit simul cū gratia. Et sic potest sanctificare quēvoluerit in principio sui esse. t simul aiam creare t in creādo sanctificare t carnē infundere t hoc absq; omni cōtradictione: vt patebit. Sed ad videndum quez effectum facit talis sactificatio siue sit baptismalis siue inuisibilis absq; sacramento. Ad quod dicendum q̄ primi palis intentio sacramenti est sanctificare t gr̄am conferre t gratificare apud deū t si ibi est culpa aut debitum: ab ipso absoluere. vel possumus dicere quod principalis intentio sacramēti est a peccato t debito per gratiam xp̄i liberare t deo reconciliare. Et ideo in baptismo per illam sanctificationem gratie remittitur debitū habendi t recuperandi originalem iusticiam t gratificatur baptizatus t fit dignus t meritorius vite eterne: t per cōsequēs absoluitur ab ira t odio dei. Nam sicut ante erat odiosus t inuisus deo: postea per sanctificationem gratificatur t fit deo gratus t acceptus sed non absolutus a penalitatibus t dānis nec a fomite t cōcupiscentia ex vicio carnis nec a necessitate moriendi t patiendi: q: oia ista manent post baptismū. Et ideo dicit Aug. q̄ ista concupiscentia cū ceteris penalitatib⁹ nō auferē p baptismuꝫ vt non insit in carne: sed vt non imputet ad peccatū nec ad penam eternam: talis inexigentia t permanētia penalitatū. Jtē per baptismū nō auferē obligatio ad obseruādā legē iusticie t obseruāda diuina p̄cepta: q̄uis sit homini impossibile sine gr̄a manēte tali cōcupiscentia t fomite t corruptione in carne t manēte libero arbitrio claudicato t vulnerato put patebit psalmo. cxviij. Et quo patet q̄ per baptismum gratie t per sanctificationē sanctificatus tm̄ absolnitur a debito habendi t recuperandi illam originalem iusticiam cum suis p̄mijs: t absoluitur a pena damni eterna t ab ira t odio dei t gratificatur, advitam eternā cōsequēdā

Rota.

Effect⁹ sanctificationis

Rot. bñ.

Est verū q̄ preter gratificationē ad vitā eternam t absolutionē a debito nature quibusdā cōicauit xp̄s aliū premia perdita in adā. Quā ampli⁹ cōicauit septē dona gratiarū: t martyrib⁹ donū fortitudinis t aplo cōcessit gr̄am ad resistendū stimulo carnis. Et preceteris i vgine totalr extinxit fomitē libidinis: t cupiscentie ois inordinati appetit⁹ intārū q̄ nō potuit peccare mortalr nec venialr: q: nulla fuit pugna interior: iz in ea manerēt q̄dā penalitates ad merēdū t exercitiū vtutū sicut dolor cōpassionis t famis t morꝫ &c. q̄ oia ista fuerūt in ea instrumēta merēdi. q̄ nō fuerūt incitamenta peccandi. Et sic p̄z qualiter xp̄s multis modis p̄t suā gr̄am mēbris suis cōicare tanq̄ caput t redemptor. Et sic p̄z qualr licet sanctificatio facta i baptismo vel quis alio mō absoluat a debito habendi illam originalē iusticiā cū suis p̄mijs: tñ nō recuperat oia illa p̄mia perdita in adā. vt p̄z intuenti. Verumtamē licet baptismus vel sanctificatio nō absoluat nec tollat p̄fatas penalitates nec recuperet illa p̄mia de p̄senti i actu tamē facit hominem dignum t meritoriuꝫ in habitu vt absoluatur in nouissimo die ab omni miseria t penalitate corpali p futurā gloriosam resurrectionē. Cauſas assit quare voluit xp̄s vt iste penalitates in nobis post baptismū manerent. assignat Aug. xiij. de ciuita. c. vij. Dicens q̄ hoc factū est ꝓpter maius bonum nostrum. Primo q: si per baptismum fuissent nobis ablate iste penalitates: nulla esset pugna nec instrumēta merendi. t sic nulla fuisset corona martyrum nec confessorum. nec virginū. nec iustorum. Secūda causa fuit q̄ si per baptismum homines efficerentur immortales t impassibiles. tūc oēs currerēt ad baptismū nō ꝓpter futurā felicitatē: sed ꝓpter p̄sentem vtilitatem t sic tolleretur meritū fidei t spei t charitatis. Tertia causa est q: vt si nulla possit fieri reparatio angelice ruine que si p̄t reparari nisi p magnā violētiā merita excedentis humanā facultatē. i. per martyrium t eroicos labores vt hoies fiant pares t equales angelis qui ceciderunt t mereantur possidere mansiones illorū quas illi per superbiam t inobediētiaꝫ pdiderunt. Et sic patet quid auferē in baptismo t quare relicte sunt nobis tales passiones t penalitates: ꝓp cās p̄dictas. ¶ His habitis ponit. j. dicto. i. q̄ absq; oi ꝓdictiōe xp̄s potuit ꝙginē mſes suā nō solū a petō actuali: sz et ab originali psonali p̄seruare. Jsta dicto ꝓbat ꝓmo inq̄ntū de ē creditor nā ois creditor p̄t dimittere debitū debitori ad libitū q̄cūq; t cuicunq; voluerit: sed de ē creditor respectu totius humane nature: q: adā cū tota natura sua remāsit debitor post petrī. q̄ de p̄t absoluere a iugo seruitutis t obligatiōis. t libertati donare quālibet psonā istius humane nature. t obtū seruitutis t reatus sibi remittere. t hoc in quolz statu t etate t tpe illi⁹ p̄sōe. Et sic ñ solū p̄t remittere tale debitū nature post natiuitatē sicut dimisit nob⁹ p baptismū t añ natiuitatē sicut remisit cl' pā ieremie t iohānī baptiste i vtero mſis. sz etiā potuit de aliquē absoluere a tali debito hūane nature t libertate i sua decreatiōe t aiatiōe t sic potuit absoluere mſes suā i p̄tio istāti siue creatōis t ani

qño xp̄s potuit mariam ab originali p̄seruare.

Penalitates q̄re in nobis manent.

Universidad de Deusto
Biblioteca

mationis ⁊ per ꝯñs in tali casu debitū nature humane:⁊ iugū seruitutis pcti ipſi⁹ adam nō trāſiuit in pſonā ⁹ginis ⁊ sic de⁹ potuit inq̄ntū creditor pre seruare ⁹ginē mariā ab originali pctō nature. Et hoc potuit deus facere absq; ꝺdictione ⁊ preiudicio ⁊ derogatione iuris seruitutis ⁊ obligationis qō ꝟs sup totā humanā naturā ꝓpter pctm ade. Mā hoc pōt facere quilibz dñs tēporalis hñs ius seruitutis sup naturā alicui⁹ delinquētis vel quez *acq̄siuit iure belli*:q; retinēdo sibi ius sup totam gnationē ⁊ naturā illi⁹ pōt liberare aliquā pſonaz in pncipio sui esse ⁊absoluere a iugo seruitutis nature ⁊ pōt facere vt iugum seruitutis nature non trāſeat in pſonā si libertati dōat eū i sua ꝺceptione ⁊ ante ꝺceptionē. Mā si assiuerus dedisset libertati ipsaz hester q̄ erat de filiabus captiuitatis in sua ꝺceptione sicut liberauit eam in .xv. anno tūc iugū seruitutis nature iudeoꝝ nō trāſisset in pſonā hester. Et sic pſeruasset eā in pſonā a iugo captiuitatis:ergo a fortiori deus inquantū creditor totius humane nature potuit ⁹ginē mariā in pſona pſeruare a debito peccati ⁊ onere nature ipſi⁹ ade ne transiret in pſonā. Itē ad hoc ēt pōt induci vnum singulare ⁊ accōmodatū exēplū. Mā dcm̄ est psalmo. xiij. ⁊ in plerisq; locis. ⁹ ficut tota humana generatio peccauit. Ideſt fuit obligata in adam ad sniam ⁊ penam illius peccati. Ita pariſ tota natura siue generatio iudeoꝝ modernoꝝ peccauit ⁊ fuit obligata non solum ad seruitutem spūalem peccati:sed ⁊ ad ꝓpetuā seruitutē tēporalem in crucifixorib⁹ xp̄i quādo dixerūt sanguis eius sup nos ⁊ super filios nostros. Et sic vbicunq; habitant hodie iunt serui dñoꝝ ⁊ regū ⁊ pinci pum mundi naturaliter:vt pz̄ in tota hyspania ⁊ germania ⁊ italia tmultomagis inter sarracenos Sed est talis lex inter xp̄ianos: ⁹ q̄cunq; aliq̄s iude⁹ baptizat nō solū absoluitur a seruitute peccati spūali per baptismum:sed ēt a seruitute dñi tēporalis cui erat obligatus ſm naturam. Unde sicut vtraq; seruitus transiuit a natura in personā illius iudei per carnalē gnationē. Ita fuit ab vtraq; seruitute liberatus per spūalez regenerationē xp̄i. Item si ille puer iudeus fuisset baptizatus i vtero matris ante natiuitatē pariter fuisset liberatus ab vtraq; seruitute. Item vlteri⁹ si ille puer potuisset baptizari in ꝓmo instanti siue creationis ⁊ aiationis tunc manifestū est ⁹ ille talis per talem baptismū preseruaretur non solū ne seruitus naturalis ⁊ tēporalis trāſiret in eius pſonam sed ⁊ nec seruitus peccati:⁊ sic per gratiā pſeruā tez liberaretur ab vtraq; futura seruitute cui erat obligatus ſm naturā in adam ⁊ crucifixorib⁹ xp̄i Et sic est dicendum ⁹ nec seruituq; nature iudaice causata in crucifixoribus nec seruit⁹ peccati humane nature cāta in adam transiret nec esset trāſlata in pſonā illius iudei. Cum ergo sanctificatio spūſancti fit possibilis fieri in vtero matris:vt p̄z de hieremia ⁊ iohāne baptiſta per quā sanctificationē fuerunt liberati a seruitute peccati ⁊ a debito nature ipſius adā. ergo per talē latēt sanctificationē spūſancti potuit sanctificare virginē mariā in primo instanti sui esse:⁊ per ꝯns de⁹ potuit

Figurā hester.

inductio p exēplū

simul aiam creare ⁊ sanctificare. ⁊ sic debitū ⁊ peccatū ⁊ seruitu⁹ nature nūq̄ potuit trāſire i pſonā ⁹ginis marie. ⁊ ꝑ ꝯns ly fuerit obligata in natura: tñ nunq̄ in pſona. q; oēs peccasse in adā nil aliud est nisi nos oēs i eo fuisse obligatos ⁊ vendidatos in eo vt inq̄t aug. in lib. ꝓgnosticon. ⁊. ij. ō baptiſmo puuloꝝ. Secō hoc potuit facere xp̄s inq̄ntum de⁹:nā absq; oi ꝺdictione iuris obligatiōis qō ꝟs super humanā naturā potuit graz suā cōicare mti siue per priā sanctificationē in ꝓmo instanti sui eē nā sicut iustificauit Jo. bap. post aiationē potuit sanctificare matrē suā in aiatōe simul creādo aiaz sanctificando ⁊ infundēdo. ⁊ sic pctm ⁊ debitum ⁊ obligatio nature nō trāſiuit in pſonā. ⁊ sic potuit eā a pctō originali pſeruare. Itez non solū aiaz in sua creatione:sed potuit scificare carnē ⁹gis ante aiationē ⁊ ab oi fomite purgare. ⁊ sic illa caro nō potuit, aiam interficere vt dictū est. Et si ꝺ: illa caro nō erat capax gr̄e q̄ nō potuit sanctificari ātē aiationē. Ad hoc rñdet ⁹ illa scificatio carnis nō oportuit. ⁹ fieret per gr̄am gratificā:sed p ꝑtutē spūſcti purgantē ⁊ purificātē illā carnē extinguentē fomitē in ea. sicut p ꝑtutē spūſcti exoriſatur oleū:⁊ ꝺsecrak in crisma:efficut ꝺsecrantur altaria ⁊ recōciliank ecclesie polute ⁊ cetera saiata. Ita xp̄s voluit purificare illā carnē vt absq; oi sorde in ea aia crearet ⁊ ne a carne sedarek:sed vltra hoc oportuit illā aiam in creando sanctificari per gr̄am gratiū facientē:vt esset deo grata ⁊ accepta. ⁊ sic sicut sanctificatio carnis non fuit gr̄e infusiua:sed a fomite purgatiua. Ita sanctificatio aie nō fuit pctī purgatiua:q; nullū erat :sed fuit gr̄e infusiua ⁊ gratificatiua ⁊ ab omni pctō preseruatiua q; illa aia simul fuit sanctificata ⁊ creata ⁊ in gr̄a cōfirmata que quidē gr̄a preseruauit ab oi malo ⁊confirmauit in omni bono.

Arguit.

Respō.

decens

¶ Secūa ꝺclo ⁹ decens fuit vt xp̄s matrē suā nō solū ab actuali ⁊veniali:ſz tab originali pſeruaret ⁊ hoc inquātū ipsa erat futura mat dei ⁊ taberna culū ⁊ tēplū dei hac ꝺclonem ꝓbat Anselmus lib. de conceptu virginali dicens. ⁹ decebat vt illa vas ⁊ virgo tali puritate niteret qua sub celo maior nequit itelligi. ⁊per ꝯns si hanc puritatem non habuisset maior puritas posset intelligi.

fuit q̄ xp̄s matrem ab originali pſeruaret.

¶ Tertia cōclusio ⁹ xp̄s debuit ⁊ tenebatur ⁹ginem mariam ab originali preseruare inquantez filius ꝓbatur. nā oīs filius debet ⁊ tenet honorare matrem quantū potest ⁊ decens est:sed xp̄us hoc potuit facere inquātū de⁹ ⁊ inquātū ꝺditor: vt ꝓbatum est per ꝓmā ꝺclusionē:⁊ hoc fuit decens in ꝯtum ipsa erat mater dei futura vt p̄z per scāz cōclusionē:⁊ debet ⁊ tenet facere inquātū filius ergo sequitur ⁹ ipsam ab originali preseruauit: itē xp̄s hoc tenebatur facere inquantuz legislator nā legislator primo debet facere ⁹ docere: vt exemplo sui ceteri seruent leges ab eo latas :sed xp̄us legislator vtriusq; legis dedit preceptum de veneratione parentum:ergo seruauit illud .quia nō venit legem soluere sed adimplere. Mathei. v. Et ideo hanc legem de facto seruauit: quia erat sub ditus illis. Luce. ij. ¶ Item ch̄ristus in omnibus cepit facere ⁊ docere :vt patet actuz primo ergo

nebatur mrem p seruare.

inter cetera hoc ꝑceptū adiplenit pſeruādo mrem suā ab oi pctō nō solum actuali:sed etiā veniali ⁊ originali. ¶ Itē oēs ille rōnes q̄s adducit augu. in libello de assumptiōe virginis ꝓbādo corp⁹ virginis nō fuisse incineratū in sepulchro:ſz ad gllaz in breui surrexisse:q; pro maiori parte ꝓcedit de honore parētū magis ꝓbāt hoc ꝓpositū q̄ illud. Et supradictis inferk correlaria cōclusio ꝑ cōfirmatiōe supradicte positionis ⁹ xp̄s de facto pſeruauit mrem suā ab originali postq̄ hoc potuit et fuit decēs ⁊ debuit facere vt ꝓbatū est. ¶ Sz posset aliq̄s instare:q; multa pōt deus q̄ esset decēs facere ad oñendā suā potētiā ⁊ bonitatē q̄ tñ nō facit sicut creare plures mūdos:⁊ oēs hoies ꝺdestinasse ad gllam:q̄ tñ nō fecit. Ad hoc rñdet ⁹ ly supradicta deus potuisset facere:tñ nō tenebak nec obligabak facere iō nō fecit:ſz semp est asserē dū ⁹ xp̄s fecit ⁊ cōpleuit oia q̄ potuit ⁊ decuit et debuit ⁊ tenebak facere. Mā si q̄s nō facit q̄ pōt ⁊ decet ⁊ tenet facere. puta si dñus nō dat elemo synā ⁊ filius nōvenerak parētes etc. hoc nō accidit nisi ex aliqua passiōe impediēte puta ex auaricia etc. ſz nulla fuit passio nec aliq̄d ⁊mōi impediens ad domū in xp̄o:ergo fecit oia q̄ debuit ⁊ tenebak facere:ergo matrē absq; ꝓiudicio siue legatiōis ꝑ seruauit ⁊ honorauit. ¶ Quarta cōclusio ⁹ virginē mariā fuisse pſeruatā ꝑ gr̄am ab oi pctō nō solū actuali ⁊ veniali:ſz et originali fuit de mēte bti augustini:p cuius ꝓbatiōe est aduertēdū ⁹ eū pelagiani negarēt pctm ade eī filiis dīnis ⁊ onere fuisse i oēs posteros suos trāſlatū ⁊ negarēt nos oēs traxisse originale pctm ex carne ⁊ natura corrupta ipsius adā ⁊ assererēt quēlibet hoiem ex viribus ꝓprie nature ⁊ p solū liberū arbitriū absq; speciali gr̄a posse oē pctm vitare ⁊ diuina ꝑcepta ādimplere:tūc bti⁹ Augu. zelo catholice fidei cōpulsus inter ceteros tractatus fecit libros de baptiſmo paruuloꝝ cōtra pelagianos:in q̄bus ꝓbat neminē esse liberū ab oi pctō sc̄z actuali autremissi aut originali ꝑter vnū solū xp̄m mediatorē: eo ⁹ solus inter mortuos liber nō ex ope adā conceptus nec natus. Sz cū postea pelagius arguisset cōtra Augustinū adducēs ⁊ memorans cōplures in ve. te. ⁊ nouo quos sacra scriptura iustos appellat sicut fuit abel enoch noe melchisedech abraā ysaac iacob moyses iob iosue. Ad hoc rñdet Aug. in lib. de natura ⁊ gr̄a ⁹ ly oēs illos appellet iustos sacra scriptura ob ingētes virtutes:tñ aliq̄n fuerūt in aliquo pctō actuali aut veniali aut originali: ⁊ si aliq̄n vitarūt pctā actualia hoc nō fuit ex ꝓpriis viribus:ſz ex speciali gr̄a ꝓuemēte xp̄e seruante. Sed cū rursus pelagius ꝓmemoraret zacharīā ⁊ symeonē ⁊ annā ꝓphetissaz ⁊ ioseph sp̄ō sum virginis ⁊ iohānē baptiſtā in vtero sanctificatū quos oēs euāgelica iustos cōmēdat auctoritas ⁊ sine pctō ⁊ innocētes de quib⁹ ꝺr in Apoc. ⁹ hi sunt q̄ cū mulieribus nō sunt coinq̄nati ⁊ sine macula sunt ante thronū dei etc. Ad hoc rñdet Augu. ⁹ oēs illi ꝟs ꝑ gr̄am fuerint pſeruati a pctō actuali tñ nō fuerūt absq; oi pctō saltē originali:ſz cuz tandē pelagius memoraret virginē mariā mrem xp̄i cui dictū est per angelum gratia plena etc. Ad

modus preseruationis.

hoc rñdet aug. in eo. lib. de natura ⁊ gr̄a ⁹ hac virgine excepta:si oēs supradicti ⁊ oēs scti ⁊ sancte ꝺgregari posset:⁊ q̄reret ab eis an pctm habere quid ponent rñdere nisi q̄ Jo. ait si dixerimus ⁹ pctm nō habemus nosipsos seducimus ⁊ veritas in nobis nō ē. Ex quib⁹ ꝑz ⁹ aug. asserit virginē mariā non solū ab actuali:sed ab originali fuisse imunē:nā ipse cōparat i psam iohānī baptiste qui nunq̄ peccauit actualr ⁊ nocent:ib⁹q; nō solum nō peccauerit actualr sed nō venialr:cōparat ēt eā oib⁹ sanctis:quoz q̄dā fuerūt filii innocentib⁹ ⁊ nō habentib⁹ nisi tm̄ originale ⁊ dicit nullū illoz fuisse sine pctō ꝑterq̄ginē mariā ergo asserit ipsam immunē ab originali. Sed modū per quē maria fuit preseruata exprimit aug. cū subdit ꝓpter honorē dñi cū de pctis agit de virgine maria nullā prorsus in tēdo mentionē agere: scimus eī tm̄ gratie ad vincendū ex oi parte pctm illi fuisse collatū ⁹ illum meruit parere quē ꝺstat nullū habuisse pctm̄. Ex quibus verbis asserit Aug. ⁹ xp̄s volens honorare matrem voluit sibi ꝺferre gr̄am ꝑseruantez ad vincendū ex oi parte pctm̄. s. tā a parte ante originale ⁹ a pte post actuale:⁊ a dextris ⁊ sinistris veniale ⁊ per ꝯns fuit pſeruata nō p naturā:ſz p gratiā ab oi pctō q; oē pctm̄ vicit. Sed hoc magis cōfirmat aug. ⁊ exprimit in .ij. ser. de natiuitate eiusdē virginis vbi allegando illud verbū angeli gr̄a plena etc. dicit quid iusticie q̄d sanctitatis hec ꝥgo indigere potuit q̄ efficacis ad oia gr̄e plenitudinē accepit :aut quis vnq̄ in eius aia vel corpore loc⁹ potuit inueniri pcti que ad instar celi continētis oia templum domini est effecta hec est domus de qua p salomonē ꝺ: sapiētia edificauit sibi domū:hanc ꝑfecto domū diuina sapientia edificauit de qua carnem assumeret cui nullus patriarcha nullus prophetarum est conferendus nec mirum si hec virgo puritate cunctoꝝ celsitudinem transcendit mortaliuz cū partu oīm merita excedat angelorū. Item magis exprimit hoc bti⁹ Hiero. super illud psal. lxxvij. Deduxit eos i nube diei:tota nocte in illuminatione ignis vbi dicit Hiero. ⁹ per illam nubem possumus intelligere sanctā mariam:illa enim nullo humano pondere pregrauata semper fuit in die ⁊ nunq̄ in nocte:⁊ semp in luce tmunq̄ in tenebris. Ex quo patet ⁹ tam de mē te hieronymi q̄ augustini fuit ⁹ virgo maria non solū ab actuali ⁊ veniali. ſz ēt ab originali pctō fuit ꝑ gr̄am ꝑseruata:nā aug. dicit ⁹ null⁹ ꝑter ipsam potuit dicere mullū habuisse pctm̄ ⁹ vicerit ex oi parte pctm̄:⁊ q̄nq̄ in ei⁹ corpe vel aia loc⁹ potuit inueniri pcti:bti⁹ ꝺ hiero. ꝺcit ⁹ ipsa nunq̄ fuit in nocte pcti:sed sp in die gr̄e ⁊ nunq̄ in tenebris sed i luce:ergo ab oi pctō fuit ꝑseruata. ¶ Sed si arguit ꝫ q: aug. ꝓbauit in. ij. de bapti. paruuloꝝ neminē esse liberū a pctō ꝑter xp̄m etc. ad ꝺ rñdet ⁹ differentia est inter libez ⁊ liberatū Mā liber recipit pſonā ⁊ naturā simlr:efficit sol⁹ xp̄s est iter mortuos liber:q; nec fuit obligat⁹ in pſona nec in natura in adā. Et hoc ꝓbat ibi augu. sed q; virgo maria fuit obligata in natura:sed fuit liberata ꝑ gr̄am ꝓuenientē in pſona. Ideo nō pōt dici libera sed liberata ⁊ hoc ꝓbat ista positio ſm

obiectio

dria int liberū ⁊ liberatū

Universidad de Murcia Biblioteca

mentē augu. t hiero. in locis pallegatis: t hoc de ista positiōe. ¶ Sz nūc restat rūdere ad autoritates t rōnes in principio ductas. Ad primā g̃ qū dr Rūsso. ad primā. q̃ oēs filij adā corrupti sūt. Rūdeť q̃ nō ibi nō itēdit dicere nisi q̃ adā peccāte tota natura humana i .sua gñatio fuit in eo corrupta quā corruptiōem transiuit adā in suos posteros per libidinosam gñationē: q̃ qdē caro libidinosa p suā cōtractū caret culpā originalē in aīa: t p cōsēsuz causat oīa scelera involūtare: q̃ in illo psalmo denotant: quā qdē corruptionē t iniam adā non potuit trāsferre in xp̃z: eo q̃ nō ex ope adā nat⁹ est. Et sic sol⁹ xp̃s fuit liber ab illa iniat ideo solus xp̃s pōt eos liberare ab illa inia: vt cōcludit in illo psalmo. s. qs dabit ex syō salutare t̃c. Et iō muleos liberauit xp̃s p gr̃az p̃uenientē ab effectu illi⁹ inie. Illā Job. baptista t euāgelista: t ygo matia: t multi viri sancti uniu⁹ cōmiserūt illa scelera que memorant in illo psalmo: eo q̃ fuerūt liberati p gr̃am p̃uenientē ne inciderēt in illa scelera p consensum voluntatis. Ita ergo piter ygo maria fuit liberata p gr̃am p̃uenientē t sctificatē t gratificatē aiam ne cōtaminaret a carne t p virtutē spūssancti scificatē carnē aū Ad apo aiationē ne inficeret aiam p consortiū put dictū est kolum. Et sic pz q̃ illā autoritas nō intendit dicere nisi q̃ natura humana talr fuit corrupta in adā q̃ nisi liberenť p gr̃am oēs ppetrarēt illa scelera in illo psal. memorata. Ad autoritates aplī dicēdū: q̃ q: puersi ex iudaismo gloriabant de sua natura: eo q̃ erāt ex natura abrae t iacob sm carnē p quā naturā putabāt saluari cōtēnētes gr̃az xp̃i. Ideo aplūs p totā epl̃am ad ro. t ad gala. dicit q̃ nēo gliet nec cōfidat de natura sua carnali. q: tota natura carnalis fuit corrupta in adā: q: oēs i eo peccauerūt i. oēs fuerūt obligati sine vtriusq mortis dare in illā: q: adam quādo peccauit omnes obligauit ad sniaz sui peti: t sic anī nascanť t cōcipiant oēs filij naturales sipī adā ī sint obligati illi sine sz natura a qua sinia nemo pōt liberari in psona nisi p gr̃am xp̃i aut p̃uenientē aut subsequentē: de q̃ inia fuit liberata ygo maria in psona p gr̃am p̃uenientē t pseruātē ab effectu illi⁹ inie. put dictū est. Et iō nō valet ista rōtia ygo maria cū ceteris peccauit in adā: ergo habuit petrī originale ī aīa: q: arguit a natura ad psonā. Illā alis nō asserit nisi q̃ ygo maria fuit obligata in nā sm naturā in adam sz cū postea inferť: habuit petrī originale: negatur rōtia: q: variať suppositio de nā ad psonā: q: alicedēte exīte ho⁹ alis est falsum: eo q̃ petrī nature nō trāsiuit ad psonā p̃pter gr̃am p̃uenientē Oēs in adā mo- t sctificatē. Ad aliā cū dr q̃ sicut in adā oēs moriūntur. tur t̃c. Rūdeť q̃ ista autoritas declarat oēs alias iurta intētū huⁱ p̃positi. nā manifestū est q̃ passio xp̃i sufficēs est de se ad saluādū t viuificādū oēs a petō: sz talis gr̃a nō trāsiuit in multos: nō ex defectu gr̃e: sz ex ipedimēto obicis malicie multoz iudeoz t aliorz infidelium. Ita ergo pariter petrī ipsius ade sufficiēs fuit ad corrūpendū t inficiendū t obligādū oēs de se: sed illa inia seu esse eius illius inie nō potuit trāsire personaliter ad quoscā p̃pter impedimentū gr̃e p̃uenientis t preseruantis. Et ideo sicut gratia xp̃i preseruauit iohānem baptistam t multos alios personaliter ab omni petō actuali: ita preseruauit ygo matrē nō solū ab actuali t venali: sed etiā ab originali put dictū est. Ad primā autoritatē Augustini dicendū Ad aug. q̃ augustinus in libris de baptismo gulosū t de perfectione iusticie heis t de natura t gr̃a t cōtra iulianum t in oībus libris contra pelagianos nil aliud intendit probare nisi q̃ a petō t inia ipius adā nemo fuit liber sm naturam nisi solus xp̃s q̃ nō ex ope adā cōceptus est sz oēs alij fuerūt obligati in eo ps natur. de qua obligatiōe nemo pōt psonaliter liberari nisi p gratiā xp̃i p̃uenientē aut subuenientē sicut asserit in libro de natura t gr̃a q̃ sz virgo maria esset obligata in natura trī fuit p̃uenta t liberata p gr̃am p̃uenientē ad vincendū ex oi parte petrī. Et sic petrī nature nō trāsiuit in psonā. Eodē mō rūdeť ad aliā regulā vulgatā s. firmissime tenē: nā illa regula nil aliud pbat nisi q̃ oēs filij adā p gñationē naturalē cōcepti nascunť in peccato sm naturā nisi per gr̃am xp̃i liberent t sic illa regula secū importat respōsionē p̃ dicti ppositi. Ité ad aliā cum dicit q̃ xp̃s assumpsit sm carnē ex illa peccati carne t ppagine rūdeť q̃ Augustinus appellat carnē t ppaginē peccati totā gñationē t ppaginē naturalē ipsi⁹ adā Rō. au. hīnē secū illā corruptionē q̃ p cōsortiū causat originale in anima t per consensum causat actuale involuntate. de qua propagine coepta fuit caro virginis: sed peccatū originale nō transiuit in animam propter preuiā sanctificationem. Et sic patet quomodo oēs ille auctoritates secum portāt suas declarationes t responsiones: t q̃ ista positio, nullo modo derogat supradictis autoritati Ad p̃mā bus: immo cōfirmat eas. ¶ Ad rationes autē ad rationē. primum q̃ dicitur q̃ virgo maria habuit carētiā originalis iusticie: negatur. nā carentia dicit indigentia alicuius necessarij: sed ygo maria nūq̃ indiguit illa originali iusticia nec habuit debitum ei⁹ q: a p̃io instāti suī esse habuit gratiā t iusticiā fidei christi habitualiter per quam fuit iustificata t a deo gratissimat accepta: sicut nos post baptismum iustificati iam non indigemus illa originali iusticia perdita in adam q: iam sumus absoluti a Ad alī. debito eius. Ad aliud dicitur q̃ idem Aug. declarat ibidem psal. xxxiij. qualiter mors t cetere penalitates non sunt formaliter petrī: sed filitudo t vestigiū peccati ipsi⁹ adā q̃rū quasdā volunt spōte xp̃s assumere p̃pter delenda petā. Et sic dicit Mota. q̃ maria non mortua est propter peccatū propriū sed p̃pter petrī ipsius adā t sic ygo maria traxit etiā quasdā alias penalitates ad instrumentū meritoriū: sed cōcupiscētia fuit in ea in p̃cipio totaliter extincta ne esset occasio petī actualis necessaria vt cōiter tenet. Ad aliā cū dicit seqret q̃ ygo maria nō idiguisset redēptiōe nec eet redēpta Maria q̃ modo fuit re negat cōsequētia. nā inquātū erat obligata in natura necesse erat vt liberaret in psona per gratiā dēpta. xp̃i. Et sic fuit liberata p gr̃az p̃uenientē. ne petrī nature trāsiret ad personā: t p eandem gr̃am fuit redēpta t participauit passionē xp̃i: eo q̃ illa gr̃a fuit sibi data per merita passionis xp̃i: que quidē merita cōicabat t dispensabat christus ante suam

passionē: q: iam miserat aplos ad baptizādū per merita sue passionis anteq̃ pateret. t ante incarnationē suā dispensabat merita sue passiōis vt inquit aug. t hiero. q: xp̃s heri hodie t eras t i secula ad heb. vlti. Etiā si arguit q̃ ea que sunt de iure nature humane t necessitate transeūt in psonam t oia individua. ergo si talis corruptio t petrī est de debito t iure humane nature. ergo transiuit in psona ygnis t̃c. Rūdetur q̃ ea que sunt de essentia nature specifice necessario transeūt in psonā: sz talis corruptio t obligatio nō est ō essentia nature specifice: sed de iure t debito gñationis naturalis ipsi⁹ adā que equiuoce ō natura put ait Augu. Si iulianū t sic tale debitū sicut est inflictū toti gñationi naturali humane per culpā ipsius adam Ita pōt impediri ne transeat in aliquā personā p gr̃am xp̃i p̃uenientē. sicut dctm est de seruo naturali qui pōt liberari a dño. nō solū i sua cōceptione sed etiante: t sic nunq̃ ius seruitutis nature transiret in eius personā. veruntā oīa ista relinquātur determinationi ecclesie catholice.

Psalmus

Omnes gētes plaudite manibus iubilate deo in voce exultationis.

¶ Titulus ad victoriā. siue in finē. i. hīs etiā ore psal. ex titu. t ita ut⁹ psal. appet q̃ dō p̃uidit in ipū p̃speritatē t amplitationem regni xp̃i. t vniuersalē ptātē eius in celo t in terra in toto ppl'o gentili. ideo fecit hūc psal. Ēt est advertēdū q̃ dō ōsiderando mysteriū ingressus terre pmissiōis p̃uidit p̃speritatē regni xp̃i. Illā post q̃ iosue ingressus est terrā pmissionis electis. xij. p̃ncipib⁹ ex. xij. tribub⁹ reposuit archam in galgalo sed superatis oibus regib⁹ t subiecta quasi tota terra chanaan siluit terra a prelijs. Tunc congregatis. xij. principib⁹ cū oibus tribub⁹ ducta est archa domini ō galgali cū iubilo t tympanis t collocata in silo i mōte effraym. vt patet iosue. xviij. Vbi deus dicebat sedere in ppiciatorio t sede sancta sua. In quo mysterio david ranq̃ in speculo p̃uidit in spiritu totā p̃speritatē ecclesie t cōuersionē ppli gentilis ad xp̃m. t victoria aplorū qui dicti sunt p̃incipes ecclie sup oēm terram. Hoc est qđo verus iosue xp̃s iesus congregatis. xij. aplis debebat introducere totū ppl'm in eccl'a per flumē baptismi que qdē eccl'a fundata est sup. xij. articulos fidei abstractis a flumie sacre scripture. t qđo isti. xij. aplī superato ppl'o gentili t ciuitatibus eorū in medio ppli gentilis debebant collocare tabernacula dei t multitudinē eccl'arū edificare: in quibus eccleſſs xp̃s realiter sedet in sacramento eucharistie. t reponitur in tabernaculo t sacrario cuiuslibet eccl'ie vt pz manifeste. t in die corpis xp̃i portatur corpus xp̃i honorifice, cū sonitu iſtrumentoz musicoz t cantu exultationis per ciuitates t reponit in sacrario. Ité p̃uidit qualit xp̃s erat ascensurus in celū t accipere regni p̃tis t sedere a dextris p̃tis t in fine mūdi qualiter eratvē turus cum illis duodecim apostolis ad iudicādus xij. tribus israel. Hoc ergo p̃uidens dō fecit hunc

Mot. de baptis- mo.

Mota B mysteri- um.

Psalmi. xlvj Fo. cxxxvj.

psalmū i quo indicit cetum apostoloū t xp̃ianos agentē gras de hmōi victoria. ¶ Dicit ergo cet⁹ aplorum. O vos oēs gentes xp̃o tā subiecte q̃ nostrā predicationem plaudiret letamini manib⁹ exultatiōis in celum gratias agendo t iubilate t canite laudes deo in voce exultationis.

lvj. di. c. nasci.

Quoniam dominus excelsus terribilis rex magnus super omnem terram.

Subiecit populos nobis: t gentes sub pedibus nostris.

vj. q. j. ſ omnia.

¶ Dns iesus xp̃s excelsus in dignitate t terribilis in iudicio. Jaz subiecit nobis oēs populos: gentes sub pedibus t ptāte nostra. ergo sibi debeť honor laus t gloria. q: sibi est tradita omnis ptās a patre. Item maxime nos xp̃iani conuersi ex gentibus debemus plaudere manibus t iubilare i voce exultationis. Quonam.

de pe. di ij. c. scio.

Elegit nobis hereditatem suam speciez iacob quez dilexit.

¶ Elegit nobis. t dedit nobis hereditatē suā hic per gr̃am t in futuro per gr̃am hereditatem dico s. speciem t pulchritudinē iacob: quē dilexit. quasi dicant conuersi ex gentib⁹. Sicut iacob supplantauit esau: ita nos supplantauimus synagogā t vicimus eam. t sicut esau vendidit primo genituras t hereditatem ipsi iacob pro lenticulis. Iacob surripuit hereditatē: ita synagoga vendidit nobis p̃mogenituram t hereditatem pro rebus tēporalib⁹. Et nos facti sumus filij regni xp̃i ipsis reprobatis. Et sicut deus iacob dilexit t esau odio habuit ita xp̃s nos dilexit t ppl'm iudaicū odio h⁹. Et sic sumus veri israel t vere benedicti a dño t directi q: videmus deum facie ad faciem per fidem t sic possidemus hereditatem t speciem t pulchritudines iacob quem deus dilexit.

xp̃i. q. ſ. c. in quibus. xcij di. c. j. in glosa. t. ij. qō. j c. scelus.

Ascēdit deus iubilo t dns in voce tube.

Psallite deo nostro psallite: psallite regi nostro psallite.

Qm̃ rex oīs terre deus: psallite sapienter.

¶ Postq̃ i p̃ma parte descripsit regnū xp̃i vle i hac eccl'esia. Nunc in hac secūda parte ostendit q̃ xp̃s nō solum accepit vniuersale regnū in terra: sz etiā ascendit in celum t receptus est cum ingenti honore tacepit regnum in celo. Et ideo dicit iubilate vos in terra qm̃ xp̃s deus tanq̃ rex vniuersalis ascendit in celū cū iubilatione angelorū. t tā q̃ verus dominus ascendit in voce tube celestis i die ascensionis. ergo si angeli receperunt eū in celo cum tanto honore a fortiori debetis vos gentiles psallere t iubilare qui tanta beneficia recepistis cum vos in hereditatē t regnū sūm elegit t synagogā reprobauit. q̃ maiorem cās habetis vt gratias agatis eī iubilo. psallite q̃ vos gentiles: quer si deorsū t cātare t psallite regi nro xp̃o. Sz psallite sapienť cū vero cultu diuino sicut regi xp̃o debeť q̃ est deus t dō. ergo sibi debetur latria. Men ergo psallatis sibi imprudenter t fatuo modo sicut ante psallebatis t sacrificia feda t abhoīabilia dīs falsis offerebatis mor⁹ icōpositos t falsa t inhonesta carmina cantabatis: t maxime laudes

Universidad de Murcia Biblioteca

falsas ⁊ carmia poetaꝝ: xp̃s aũt rex nr̃ vult spũs cõ
tribulatiõ ⁊ eoꝝ pritiõ ⁊ humiliatiõ ⁊ sacrificiũ lau-
dis: ⁊ orões ⁊ psalmos ⁊ carmia sacre scripture
⁊ hoc est psallere sapiẽter: q: dyabolus princeps
mundi huius iã nõ regnat sup̃ gẽtes. Sed xp̃s.

ivj. di. c. nasci. in glo.

Regnabit deus super gẽtes: deus sedet super sedem sanctam suam.

¶ Regnat sup̃ gentes. ⁊ sedet sup̃ sedẽ sanctã suã
in hac eccl̃ia per eccl̃iastica sacra. ⁊ in celesti p glo-
riam. Et iã principes populoꝝ. s. apostoli cõgre-
gati sunt in celo cũ xp̃o deo abraam dicit xp̃s dõ
abraam. eo q̃ si di fuit promissus.

Principes populoꝝ cõgregati sunt cum deo abraam: quoniã dij fortes terre vehemẽter eleuati sunt.

xp̃ij. q. v c. regum

¶ Isti principes eleuati ⁊ honorati sunt sicut dij
terre ⁊ cõiudices xp̃i sedentes sup̃ duodeci sedes
iudicãtes duodeci trib9 israel. Nota ẽt. q̃ hec ele
uatio põt referri ad redẽptionẽ spũssancti facta⁹
in ap̃los. Vã forsan ap̃li in die pentẽ. fuerũt eleua
ti vehemẽter vsq̃ ad tertiũ celũ sicut paul9 vbi vi-
derunt archana dei. que non l⁹ homini loqui put
declarabĩ psal. lxvij. ¶ E. Sed ad maiorem eius
dẽtiã est valde aduertẽdũ q̃ l⁹ gentiles adorarẽt
multitudinẽ deoꝝ tm̃ vnũ adorabant ⁊ venerabãt

Nota io uẽ deum adora bãt tãq̃ patrem deorum.

tanq̃ principem ⁊ pẽm oim deoꝝ. s. Jouẽ. iupiẽ
enim idẽ est q̃ iuuãs pater vt ait. Tice. lib. de na-
tura deoꝝ. ceteros ãt. s. phebũ ⁊ mercuriũ ⁊ martẽ
adorabant tanq̃ deos accessorios habẽtes tm̃ do-
miniũ in quibusdã partibus mũdi ⁊ neptun9 presi
debat mari. ⁊ Juno terre. ⁊ eolus ventis. Itẽ isti
erant p̃ncipes spãles regnoꝝ. vt Mars erat prin
ceps romanoꝝ. Pallas troianoꝝ. ⁊ phebꝰ delius
grecoꝝ. ⁊ osiris siue serapis egyptioꝝ. ⁊ bel9 de9
caldeoꝝ ⁊ babylonioꝝ. Et istis tanq̃ principi-
bus offerebãt sacrificia sordida ⁊ scenica: vt pt⁹ ô
bachanalibus bachi ⁊ venereis nephãdis ritibus.
Sed oẽs isti tam iupiter q̃ ceteri nõ erant dij sed
falsi demonia. Nos aũt adoramus verũ iouem ⁊
patrẽ iuuantẽ ⁊ redẽptorem qui est xp̃s: ⁊ nõ ado
ram9: sed veneramur ap̃los ⁊ sc̃tos martyres ⁊ cõ
fessores p̃pter xp̃m. ⁊ hos cõstituit xp̃s principes
sup̃ pp̃los ⁊ regna. Vaꝝ principes romanoꝝ. s. t
petrus ⁊ paulus. ⁊ hyspania veneratur scrũm Jaco
bum tanq̃ principem hispaniarũ. ⁊ ethyopia btm̃
matthеum qui eos conuertit. ⁊ india bartholome
um. t. thomã. ⁊ grecia beatũ andream. ⁊ asia Johan
nẽ. Dicit ergo ꝓpheta. O vos gentiles conuersi
iubilate xp̃o deo nostro in voce exultationis qm̃
ipse est excelsus ⁊ iudex terribilis ⁊ rex magn9 liꝑ
oẽm terrã. Probab. nã ipse subiecit nobis oẽs
pp̃los ⁊ gentes sub pãte ⁊ pedibus nostris. Itẽ
ipse ascendit in iubilo tanq̃ deus in celũ. ergo nõ
psallatis nec adoretis inspiẽter iouẽ ⁊ saturnum
nec alios tanq̃ principes pp̃loꝝ: q: illi erãt ômo
nia nephanda. Sed adorate sapienter xp̃m verum
deũ ⁊ hoiem. ⁊ psallite ⁊ afferte honorẽ latrie ipsi
vero regi nostro xp̃o qm̃ iam non regnat dyabol9
⁊ ipse xp̃s deus noster regnabit super gentes tiã
sedet in celo super sedem sanctam suam pe gr̃iam
⁊ in hac ecclesia per gratiam sacramentoꝝ. Et ve-

ri p̃ncipes pp̃loꝝ xp̃ianoꝝ qui sunt apostoli. ⁊ ce
teri sancti iam sunt congregati in ecclesia ⁊ in ce-
lo cum xp̃o qui est deus abraam. Et iam sunt ele-
uati ⁊ exaltati ⁊ venerati tanq̃ dij fortes terre q̃
non sunt dij per essentiam: sed per participationẽ
Et ideo non adorantur: sed venerãtur ꝓpter xp̃m
quia fuerũt fortes in martyrio ⁊ audacter loquen
tes ante reges ⁊ presides cum qua fortitudine to
tum orbem subiecerunt iugo xp̃i. Ideo roma ve-
neratur petrum ⁊ paulus tanq̃ principes. ⁊ hyspa
nia Jacobum. florentia beatum Johãnẽ ⁊ vene-
tie ⁊ egyptus marcum. ⁊ katherinã. ⁊ francia dio-
nysium ⁊ sic quelibet prouincia veneratur suum p̃n
cipem. q. d. iam amplius non adoretis deos falsos
sed colite xp̃m vt verum deũ. ⁊ accipiatis ap̃los ⁊
sanctos xp̃i principes ⁊ deuotos vestros: q: isti re
gnant in celo cum xp̃o qui est deus abraam: qui ꝓ
pter sanctitatem ⁊ virtutes sunt vt dij eleuati ⁊ ex
altati cũ xp̃o in celo. Et nota q̃ per istos princi-
pes populorum qui congregati sunt cũ deo abraã
non solum intelliguntur apostoli: sed etiã reges
⁊ principes cõuersi ad fidẽ de pp̃lo gentili q: abra
am in figura xp̃i. facta est ꝓmissio q̃ ex eo exirent
reges ⁊ p̃ncipes. Gen. xvij. Item q̃ in semie suo
s. xp̃o multiplicarentur ⁊ benedicerentur ⁊ cõuer
terentur oẽs gẽtes. ⁊ ad ipsum cõgregarent. Gen.
xxij. Ideo ait: psallite sapienter regi nostro q: re
ges ⁊ p̃ncipes populoꝝ gentiliũ iã ꝯgregati ⁊ cõ
federati sunt cum xp̃o deo abrae ꝓmisso. ⁊ iam fo⁹
tes terre vt dij eleuati ⁊ multiplicati sunt vt arena
maris ⁊ stelle celi sicut deus ꝓmisit abrae. Ex qui
bus patet q̃ dauid non solum ex adoptione terre
ꝓmissionis: sed magis ex promissionibus factis ipsi
abrae: preuidit regnum xp̃i multiplicandum ex re
gibus ⁊ populis gentilium: ideo fecit hũc psalmũ
vocando gentes vt cõgregarẽtur ad xp̃m ⁊ psallãt
ei ⁊ adorent vt deum. ¶ ¶ Ex isto ergo psal-
mo colligitur ista conclusio. f. q̃ messias in lege ꝓ
missus per duodecim p̃ncipes debebat subiicere
oẽs reges ⁊ pp̃los gentiles in hereditatẽ suam q̃
totus pp̃s gentilis cũ principibus suis erat in ec
clesia cõgregandus cũ deo abraam ⁊ per ꝺ̃s ꝺ̃be
bat colere deũ abraam ⁊ isaac ⁊ iacob. Hoc idem
ostensum est psalmo. h. vbi ꝺ̃: dabo tibi gentes in
hereditatẽ tuã. Itẽ psal. xviij. ꝓ patribus tuis na-
ti sunt tibi filij constitues eos principes sup̃ oẽm
terrã. Itẽ psalmo. lxxxj. tu hereditabis in omnib9
gentib9 ⁊ hoc idẽ patet per oẽs psalmos. Itẽ hoc
idem patet. Esaye. h. venient ad eum oẽs gentes
⁊ dicent venite ascendamus ad montẽ dñi. idem
xlix. Dedi te in lucem gentiũ vt sis salus mihi vs
q̃ ad extremũ terre reges videbunt ⁊ consurgẽt
principes ⁊ adorabũt dñm deũ tuũ ⁊ scrũm israel q̃
elegit te. Item. clxvj. Mittã ex eis qui saluati fue
rint ad oẽs gentes ⁊ annũciabunt gentibus glori
am meã ⁊c. Itẽ Hiere. xvj. ad te gentes venient ab
extremis terre ⁊ dicent vere mendacium possede
rũt pres nostri vanitatem que eis nõ ꝓfuit. Hoc
idẽ pt⁹ zacha. viij. venient pp̃li ⁊ gẽtes robusti ad
q̃rendũ dñm exercituũ in hierlm ⁊ deprecandam
facie dñi. Hec dicit dñs exercituũ in diebus illis
in quibus apprehendẽt decem homines ex omni-

Quomõ messias debebat subiicere reges.

bus linguis gentium ⁊ apprehendent fimbriam vi
ri iudei dicentes. Ibimus vobiscũ audiuimus enim
quia deus vobiscũ est. Ex oĩbus suprad̃ictis patet
qualiter messias in lege ꝓmissus per suos discipu
los debebat sibi subiicere totũ populũ gentilem
Et quo modo totus pp̃s gẽtilis voluntarie erat
ventur9 ad fidẽ cuãgelicã cõuersus per viros iu-
deos ⁊ debebat adorare dñm exercituum ⁊ deum
abraã ⁊ israel vt pr⁹ per dauid ⁊ esaiam. ⁊ zachariã
⁊ p oẽs ꝓphetas. ¶ ¶ Ex oĩbus ꝺ̃is formal⁹ vna
incõuincibilis ratio ad pbandũ iesum xp̃m fuisse
verũ messiã in lege ꝓmissum. vñ arguit sic. ille est
verus messyas in lege ꝓmissus qui p̃uros iudeos
subiecit totũ pp̃m gentilẽ p̃ cuius fidẽ totus po
pulus gentilis venit ad colendũ ⁊ adorandũ dñm
deũ abraã ⁊ israel. Sed iesus xp̃us est huiusmodi
ergo ipse est verus messyas. maior p⁹ p̃ ea que di
cta sunt ⁊ p̃ vaticinia oĩm ꝓphetarũ ⁊ p̃ cõmune⁹
opinionẽ oĩm hebreoꝝ. minor aũt p⁹ manifeste.
Vã xp̃s post resurrectionẽ suã misit. xij. ap̃los et
lxx. discipulos p̃ vniuersum mundũ ad p̃dicandũ
euangeliũ omni creature qui p̃ eos ⁊ p̃ successo-
res suos totũ populũ gentilem iugo fidei subiece
rũt intrũ q̃ non solũ decẽ hoies sed centũ ⁊ mille
hoies gentiles apprehendebãt fimbriã pauli qui
erat iudeus vt sequerẽtur eũ ad fidẽ xp̃i: ficut di-
cit zacharias. ⁊ sic est dicendũ de ceteris ap̃lis et
discipulis qui oẽs erãt iudei: per quos primo lex
cuãgelica p̃dicata est. Et sic pp̃s gẽtilis qui ante
contẽnebat ⁊ detestabãt deũ abraã ⁊ israel nũc co
lit ⁊ adorat eũ sicut p⁹ manifeste de nobis qui de
scẽdimus ex illo pp̃o gẽtili. Unde patres nostri
gẽtiles colebant idola ⁊ execrabant legẽ moysi ⁊
deũ israel: nos aũt execramur ⁊ abominamur ido
la ⁊ superstitiones gentiliũ ⁊ defendimus legẽ moy
si ⁊ ꝓphetarũ ⁊ adoramus deũ israel iuxta vatici
niũ hieremie ⁊ zacharie in locis preallegatis. Et
est ista vna ratio incõuincibilis quam iudei nega-
re non possunt. eo q̃ patet per experientiam ⁊ p̃
cedit ex concessis ab eis.

per apostolos gẽtiles erãt subiiciendi.

xp̃s verꝰ messyas

Infra xlviij. de Ose. ij. accesserit

Magnus dñs ⁊ laudabilis nimis: in ciuitate dei nostri in monte sancto eius.

¶ Titulus scõm. lxx. psalmus cã
tici filiꝰ chore sc̃da sabbati. Ex
titulo apparet q̃ dauid fecit hũc
psalmũ ⁊ dedit ipm cantandũ fi
liꝰ chore cũ instrumẽto musico ⁊ voce humana.
p̃ quos filios chore intelligit eccl̃ia xp̃i cõgrega-
ta ex gentibus ad fidem xp̃i q̃ qdẽ ecclesia ô: hie
rusalẽ. eo q̃ incepit in hierlm p̃ xp̃m ⁊ apostolos
suos. ¶ ¶ Vñ est notandũ q̃ causa quare in sa
cra scriptura memorat ⁊ laudat ⁊ beatificatur illa
ciuitas hierusalẽ terrena nõ est nec fuit nec intel
ligit ꝓpter bonitatẽ sui nec bonoꝝ ciuiũ: q: semp
pro maiori parte fuerũt mali ⁊ puersi. Sed ꝓphe
te tantiqui laudabãt eã in figura prout figurabat
veram hierusalẽ spũalem. s. ecclesiam militantẽ
⁊ triumphantẽ: in qua est vera visio pacis. ⁊ etiã
laudabãt illam ciuitatẽ ꝓpter ꝓmissa patriarcha
rum ⁊ ꝓphetarum. que in ea debebãt impleri per

Nota. q̃ laudes hierlm ad xp̃m referebãtur.

messyam futurũ. ꝓpter ea que in ea facta sunt in
figura xp̃i futuri. Et tales laudes semp referebã
tur ad xp̃m: q: ⁊ nomẽ ⁊ situs ciuitatis ⁊ ea que ꝓ
maiori parte de ea scripta ⁊ gesta in ea sunt: figu-
bant xp̃m ⁊ ecclesiã suam. Unde primo in ea vt ô: Nota. hõ
fuit primus homo formatus. Secõ ibidem fuit re fuit fo⁹
demptus per xp̃m. Tertio in ea est totũ gen9 hu matus i
manũ iudicandũ per xp̃m: q: in valle iosaphat q̃ hierlm.
est iuxta muros hierusalẽ inter eã ⁊ montẽ oliue-
ti vt vbi xp̃s dedit legẽ ibidem iudicet pharicato
res legis. Ideo hec ciuitas pluribus ꝓ nominibus
nũcupatur. Unde dicit q̃ sem filius noe eam edi
ficauit. quẽ hebrei dicũt fuisse melchisedech. qui
eã salem nuncupauit in qua primo obtulit deo pa
nẽ ⁊ vinũ in figuram xp̃i. eo q̃ erat rex ⁊ sacerdos
dei altissimi. Gen. xiiij. Et dicit iosephus q̃ ille
fuit primus sacerdos qui obtulit post diluuium:
Sed iesus filius ehanaam eandẽ cũltatẽ postea
ampliauit ⁊ incoluit ⁊ iebusalem nominauit. Po
stea dauid eã nobilitauit: ⁊ in eã transtulit archa⁹
dñi ⁊ collocauit et, hierlm eã nominauit. Salomõ
rursus in ea tẽplum dñi cõstruxit ⁊ triplici muro
cinxit ⁊ ipsam hierosolymã nũcupauit. ⁊ qbusdã
dicta est bethel. i. domus dei: eo q̃ in eodẽ loco ia
cob vidit scalam in somnijs vt dicit Gen. xxviij.
vt affirmant iudei. Dicit etiã in illo eodem loco
abraã voluit sacrificare dño Jsaac filiu⁹ suum. Et
ideo ille mons dictus est dominus videt Gene.
xxij. In hebreo autem habetur in monte adonay
yeree. id est in monte dñs videbitur. quasi dicat in
hoc monte dñs xp̃s deus ꝺ̃ mo videbitur immo
lari in cruce p̃ toto genere hũano sicut iste aries
immolatus est pro isaac. Et ideo dicunt quidam
hebreorum q̃ duo sancti viri: sc⁹ abraã ⁊ melchise
dech imposuerũt nomẽ illi ciuitati sm̃ nomina il
lorum duorum montium. Nam abraã vocauit mõ
illorum duorũ yeree ⁊ melchisedech appellauit al Nota. de
terum salem. Et ideo dauid appellauit totaꝝ illã noĩbus
ciuitatẽ hierusalem eo q̃ fuit edificata ⁊ amplia- hierlm.
ta supra illos duos mõtes. Nã mons syon dictus
est salem per melchisedech ⁊ mons moria dictus
est yeree per abraam ex quibus cõponitur hoc no
men hierusalẽ qõ interpretatur visio pacis. Dici
tur etiam filia syon. eo q̃ primo fuit sita in monte
syon. Ac etiã dicitur ciuitas magni regis inquan-
tum dauid ⁊ salomon eã ampliauerunt. Dicit ci-
uitas syon ad latera aquilonis inquantum est sita
in monte moria in latere aquilonari. Dicitur etiã
ciuitas sancta inquãtũ in ea erat tẽplum dñi siue
sanctuariũ: ⁊ in ea erat studiũ legis. Postea vero
dicta est elya: eo q̃ elyus adrian9 reedificauit eaꝝ
post destructionẽ factã per romanos per christuꝝ
Undeversus. Solime luza bethel hierosolyma ie
bus elya. Ubꝛs sacra hierusalẽ dicitur ipsa salem
Scõo est valde notandũ q̃ omnia nosa mysteria
supradicta sunt facta in figura xp̃i ⁊ ecclesie. Naꝝ Nota.
per hoc q̃ melchisedech rex ⁊ sacerdos cuius ge
nealogia tacetur obtulit panem ⁊ vinum in ea si-
gnificabat ⁊ figurabatur q̃ in eodem loco xp̃us
rex ⁊ sacerdos in terris sine patre ⁊ naturali gene
ratione debebat condere sacramentũ eucharistie
ex pane ⁊ vino: quod ita factuꝝ est. Nam christus

Universidad de Deusto
Biblioteca

in cenaculo mõtis syon fecit cenam apostolis in die iouis sancta. vbi dedit corpus t sanguinẽ suũ discipulis sub forma panis t vini. Et p hoc q dicta est salẽ. i. pacifica figurabat: q i ea erat futura vniuersalis pax t reconciliatio generis humani p mortẽ t passionẽ xpi. Item per hoc q postea ihus filius chanaã qui interpretatur calcatus ampliauit eam t dicta est iebusalẽ figurabat q post passionẽ xpi illa ciuitas debebat esse calcata t destructa p romanos ppter peccatũ homicidij t obstinatiõis Itẽ est vltertius aduertẽdũ q qñ dauid cepit hierusalẽ erat oppidum valde paruum t ipse fecit ea stellum in monte syon t fortificauit eã. Et ideo dicta est ciuitas dauid in monte syon sita in tribu t sorte iuda in fine totius termini iuda. Et ibidẽ tetendit tabernaculũ t collocauit archã dñi: vt pz ij. Reg. vj. Et voluit edificare tẽplũ: sed phibitus est ex pcepto dñi. Sed postea cum ingruit grauis pestilẽtia ppter numerationem populi apparuit angelus dñi in area areuna iebusei ppe ciuitatẽ ad partẽ aquilonarẽ que quidẽ area erat in quodam monticulo dicto moria t erat in sorte t tribu beniamin. vbi sacrificauit dño t deduxit archam dñi de domo sua. t reposuit ipsam in tabernaculo qõ fixit t tetẽdit in predicta area in monte moria t ibi dauid ampliauit diuinum cultum. t diuisit sacerdotes per vices suas. t precepit salomoni filio suo vt in eodẽ loco edificaret templum dño iuxta exemplar t descriptionem sibi a dño traditaz. Et preparauit dauid lapides t ligna t auri copiam t argẽti t omnis generis metallorũ pro templo edificando. Et cõgregauit oẽs proselitos israel qui venerant ex gentilitate ad circumcisionem vt cederent ligna t lapides de monte libano. vt pz. j. Paralipomenon. xxij. vsq ad finẽ libri. Itẽ post mortem dauid ipse salomon filius eius volens implere pceptum patris congregauit. cliij. milia virorũ t. lx. ex pselitis israel t misit eos ad hyrã regẽ tyri. lxxx. milia q̃ lapides cederẽt t ligna. t. lxx. qui ouera portarẽt. vt pz. ij. Paralipo. secũdo. Et salomon fecit tẽplum edificari in mõte moria vt patet infra capitulo tertio. In quo introduxit archã dñi sedentẽ super cherubim. Postea salomon ampliata ciuitate inclusit templum infra ciuitatem t municipium nouum t circa templum construxit domos sacerdotum t nobilium t cinxit ciuitatem triplici muro: t nobilio: pars erat iuxta templuz Et sic vna pars ciuitatẽ erat sita in sorte iuda: scilicet. pars antiqua in qua erat domus t castellum dauid. Et alia pars in sorte beniamin: vbi tẽplus erat. Ideo hierusalẽ: quando q̃ numeratur in tribu iuda ratione partis antique. quando q̃ in sorte beniamin ratione ampliationis t tẽpli. vt pz Josue. xviij. t Judicum. j. Ex quibus omnibus pz q tẽplũ dñi fuit edificatũ in possessione tribus hois

dauid ẽ phibit? edificaꝫ tẽplum.

2. reg. 24

Not. tẽ plũ edifi catumin

gentilis t non iudei. Nam arcuna, iebuseus erat gentilis. Secũdo q illi. cliij. milia septẽta virorũ non erant de genere iudeorum: sed gentilium qui possessio facti erant t proselyti noui ex gentilitate. Item lapides t ligna: ex quibus templum fuit constructũ list non t ciuitas ampliata non erant de terra iudeorum iudei. excisi: sed de terra gentilium scilicet de monte libano qui est in kenitis erat sub dño tyro: regis tyri. Et sic gentiles ministrarunt lapides t ligna edificarunt tẽplũ dñi: t ampliarunt ciuitatẽ: loco modo illa tria milia qui preerant operi erãt iudei

templũ figura est ecclesie.

B Ad q̃ oia mysteria est valde aduertendum. Nã oia ista gesta sunt ex diuina puidẽtia in figura xpi t ecclesie. Nã per hoc q illud tẽplũ edificatum est nõ in sorte iuda: sed ampliata est ciuitas vsq ad tribũ beniamin t adducta est archa dñi et ibidẽ collocata t ciuitas ampliata. figurabatur q ecclesia dñi non solum erat edificãda in iudea: sed inde debebat deriuari t ampliari extra iudeam t hierusalẽ per vniuersum orbẽ: t tota ecclesia t ciuitas dei debebat appellari hierusalẽ. Et per hoc q illud tẽplũ fuit edificatũ in territorio hois gẽtilis figuratum est q ecclesia dei erat edificanda in populo gẽtili deriuanda a hierusalẽ per totũ populum gẽtilem. Et per hoc q edificatum est illud templum ex lapidibus t lignis excisis de mõte t territorio gẽtilũ: figurabatur q ecclesia dñi erat edificanda t congregãda ex lapidibus viuis de pplo gẽtili. Et p hoc q̃ fuit illud tẽplũ t ciuitas edificata p pselitos de pplo gẽtili: figurabat q edificatores t ampliatores t doctores ecclesie erãt futuri ex cõuersis ad fidẽ de pplo gẽtili. Et p hoc q illa tria milia qui pẽrãt operi erãt ex iudeis: figurabat q principes primitiue ecclesie. s. apostoli t discipuli erant futuri ex iudeis genere Per hoc añr q dauid nõ edificauit tẽplũ: sed precepit filio vt edificaret t reliquit sibi lapides t ligna. t preparauit argentũ t oia necessaria t tradidit sibi descriptionẽ t exẽplar. ad cuius similitudinẽ salomon edificauit tẽplũ: figurabat q xps nõ erat per se ecclesiã t ciuitatẽ gẽtilũ edificaturus Sed per aplos filios suos quos p vniuersum mũdũ ad pdicandũ misit. t eis lapides t ligna articulorũ fidei t ecclasticorũ sacramẽtorũ pparauit et tradidit: ex q̃bus t in q̃bus edificarẽt aposteli ecclesiam gẽtilium a solis ortu vsq ad occasum. Et illa ciuitas in figura dicta est hierlim q̃ interpꝛtat visio pacis: q: in ea erat xps venditus in carne. et nostra pax t reconciliatio faciẽda. Et ad illud templum xps erat venturus: t in eo symeoni psentandus t in ea pdicaturus t miracula opaturus. t in fine passurus t resurrecturꝰ. Et ideo in figura dicta est ciuitas sancta. q: ab ea t in ea omnis sanctitas per christum erat inchoanda. Item dicta est bethel: id est domus dei quia in eodẽ loco vbi jacob vidit scalam t abraam voluit immolare filiuz suum: t immolatus est aries: ibidẽ xps crucifixus est. Dicit ciuitas in latere aquilonis: quia ecclesia edificata est in frigiditate gentilium. t sic tota ecclesia dicitur hierusalem: quia ab ista ciuitate incepit: t ampliata est per totum orbem: sicut multoticus flumina retinent nomẽ sicut locus a quo deriuatur: sicut arapes dicitur: quia deriuatur et nascit in armenia. t yberus ab ybero oppido. Dicitur etiam tota ecclesia hierusalẽ: q: in sola ipsa videtur deus hic per fidem: t in celo clara visione: Triplici ergo ratione tota ecclesia christi appellatur hierusalem in sacra scriptura. Primo q triplici per illam hierusalem materialem fuit quasi per rationem omnia figurata vt dictũ est. Secõ q: ista ecclesia militia hierusalem materiali fuit per xpm t aplos inchoata: t exinde p totũ orbẽ deriuata t diffusa et ampliata. Tertio q: soli ecclesie xpi cõperit huius nois interpꝛtatio. q: sola ipsa est vera visio pacis in qua deus videtur p fidẽ. t in qua iugiter fit nostra reconciliatio cũ deo per sacrificiũ eucharistie. t ecclasticam sacramẽtaz: t per cõfessionẽ vere fidei t penitẽtie. Sed peraplius t pfectius ỏr hierusalẽ ciuitas supna t celestis in qua est pax eterna. t deus videt essentialiter p gloriaz. Ex oibus supradictis pz q triplex est hierusalẽ: vna materialis t terrena. in qua xps passus est. t inchoauit ecclesiã. Et altera vniuersalis t spialis ex illa inchoata: ab illa deriuata t p totum orbẽ diffusa q̃ ỏr ecclesia militãs. Et tertia hierusalez celestis q̃ ỏr triũphãs. Que qdẽ tres hierusalẽ ita se habẽt q vna deriuatur ab altera. Nã scõa deriuata fuit et inchoata a prima. t tertia deriuat a scõa. Nã ista ecclesia militans iugiter regenerat nutrit filios t ciues p illa ciuitate celesti. q: hinc pfecti. abi ineternũ requiescũt. Et ideo dicit aug. xvij. de ciui. c. ij. q oia pphetia est tripartita. Nã primo potest intelligi de illa materiali t terrena hierlim. Secõ de tota ecclesia militanti toto orbe diffusa. Tertio de illa celesti in qua beati sempiterno euo fruunt Ita ergo pariter oia que memorant pphetie in hoc psalmo primo fuerũt impleta in illa prima hierusalẽ materiali. Secũdo in ecclesia militãti. Tertio in illa celesti. Et sic est exponendus totus iste psalmus ad istũ triplicẽ intellectũ p ista triplici ciuitate. Hoc ergo puidens dauid in spũ per oia supradicta fecit hũc psalmũ in quo tria facit. Nã primo predicit fundationẽ huius hierusalem militantis put fuit figurata p edificationẽ illius hierusalem materialis. Secõ pdicit gloriam t pspe ritatem t magnificẽtiam huius ciuitatis. Tertio exhoꝛtatur oẽs ciues huius ciuitatis ad leticiam t agendũ gratias t exhibendũ honorẽ t latriam xpo fundatori t fautori huius rectori ciuitatis. scõa ibi. deus in domibus eius cognoscetur. tertia ibi. Letetk mõs syon. ¶ Quantũ igitur ad primũ pphera dauid pulchẽ magnificã fundationẽ ecclesie p fundationẽ illius materialis hierusalẽ. Dicit magnus dñs erit xpus deus t hõ t nimis laudabilis. primo in hierusalẽ materiali. Nam ibi in tẽplo psentabit t laudabitur per symeonem et zachariã t annam pphetissam t ibi paruulus disputabit in medio doctoꝛ. de cuius sapiẽtia et pudẽtia oẽs mirabuntur. Itẽ ibi pdicabit t miracula faciet mortuos suscitando. Itẽ ibi in monte syon sancto eius instituet sacramẽtũ eucharistie. in eodem monte syon mittet spiritũ sanctũ super discipulos qui fuerũt primi ciues vere t spialis t magne hierlẽ. Ex quo seq̃tur. q in illa magna hierlẽ materiali: fuit fundata magna hierlim spialis: scz ecclesia xpi in illis capi. xx. sup quos descẽdit spiritus sanctus. Et exinde illa ciuitas sanctorũ deriuata t diffusa est per vniuersam terram. Et ideo subdit pphera q ista vera hierusalem

Triplex hierlim.

Diuisio psalmi.

Ecclia ỏr.

teciũ. d. c. legimus

Fundat exultatione vniuerse terre: mons syon latera aquilonis ciuitas regis magni

¶ Fundatur exultatione vniuerse terre. q: per totũ orbem cum exultatione ista ciuitas regis magni xpi fuit diffusa t ampliata cũ exultatione. in cuius fundatione t ampliatione duplex fuit exultatio. Primo ex parte apostolorũ t discipulorũ. Nam licet passi fint dira tormenta t persecutiões in eius fundatione: tñ ibant gaudentes a cõspectu pcilij iudeorũ t tyrannorũ: quia digni habiti sunt p nomine ihesu ptumeliam pati. vt ps actuũ. v. q: finaliter triumpharit de pplo iudaico. t gẽtili. t destruxerit oia nomina idolorũ. Secõ fundata est ista ciuitas regis magni in exultatione vniuerse terre: ex pte populi cõuersi ad fidẽ. Nã licet reges terre t populi gẽtiles ppo persecuti fuerunt apostolos t martyres huius ciuitatis fundatores. tñ letati sunt et exultauerunt post conuersiones cum cognita veritate de captiuitate t morte eterna se nouerunt liberatos. Et ideo ipsemet constantinus. t ceteri reges deleuerunt ydola t edificarunt ecclesias. t iõ ista est vocata mons syon t altera aquilonis t ciuitas regis magni. B Ad cuius intelligẽtiã est notandũ q illa materialis hierusalem fuit edificata primoꝛ mõte syon: vbi dauid fabricauit domum et atrium suum. Sed postea fuit ampliata ỏ ius partem aquilonarẽ in monte moria p salomonẽ vbi edificauit templũ t domos nobilium t sacerdotũ. t sic fuit magnificata t ampliata ad latera aquilonis. i. ad latera aquilonaria mõtis syon. per qõ figurabat q ex illa syõ materiali debebat incipere ecclia ciuitas regis magni xpi t magnificari t ampliari t dilatari per totũ orbẽ. Et sic illa ciuitas materialis cõtinue quatiebat ventis aquilonaribus: eo q erat sita ad latera aquilonis. Ita ecclesia xpi ỏr sita ad latera aquilonis eo q multipliciter fuit afflicta t flagellata diuersis psecutionibus t tormẽtis iudeorũ t tyrannorũ. Dicit ergo p pphera de ista ciuitate xpi regis magni. Primo q dꝰ debebat esse magnus t nimis laudabilis. i. magnificatus t laudatus sup oẽs deos. Secõ q erat fundata i exultatiõe vniuerse terre. Tertio q erat appellanda mõs syõ. Quarto q erat fundanda ad latera aquilonis. Quinto q erat dicenda ciuitas regis magni q̃ oia dicta sunt ad explicandã excellẽtiã huius ciuitatis spialis, supra illam hierusalẽ materialem de qua orta et deriuata fuit ista. t omnia illa supradicta ipleta sunt in hac ciuitate. Nã primo deus verus in hac ciuitate magnificat et valde laudat magis q̃ illa t latius t nobilioꝛ modo qz ibi tñ per cultũ figuratiũ t cerimonialium t sacrificiorũ. et hic p cultũ veriũ. Secõ q illa fuit fundata cũ exultatiõe solius populi iudaici in illo loco arcto palestine. ista aũr in exultatione vniuerse terre. i. oim regũ t pplorũ. Tertio qz illa fuit fundata in illo paruo mõte: ista sup montẽ altissimũ t diuinũ qui est xpus scriꝰ sanctorum. Nam ille mons non dicebatur sanctus: nisi inquantuz christus sanctus sanctorum debebat ipsum sanctificare per opera nostre redemptionis. ¶ Quarto ecclesia christi dicitur fundata ad latera aquilonis ratione nominis interpretationis. Nam aqui-

Ædificata hierlẽ fuit in syon.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ion interpretat parturitio siue dolor parturientis propter imperii vētoz qui venīt ab aquilone ferentiū fulmina ⁊ tempestates. Unde sicut ciuitates site ad aquilonē quatiunt vētis ⁊ fulminibus: ista ita persecutōibꝰ tyrānoz ⁊ hereticoz. Quinto dicta est ciuitas regis magni: qz magnificata et ampliata vsq; ad fines terre: quod non potest conuenire illi de pe. dii. h. dñi ierusalem materiali.

sanctam

Deus in domibus eius cognoscetur: cum suscipiet eam.

¶ In hac scda pte pphet explicat pfperitatē ⁊ magnificētiā hui? ciuitatis explicādo oia quinq; supradicta. Mā primo explicat ei? dignitatē ⁊ sanctitatē. ⁊ qño deus est magnificatus et laudatus in ea: eo ꝙ sicut de? primo fuit in illa ciuitate materiali cognitus in figura: ⁊ post ea vltus in carne vbi edificauit istā ecclesiā ⁊ ciuitatē. Ita postea cognit? est per fidē in domibus oībus hui? magne ciuitatis. Et iō illa hierlm materialis dū cōputat cū ista magna ciuitate: incēpū fuit eis principiū ⁊ origo ⁊ inchoatio: ſz nō aliter: ⁊ ideo pphetia pt? verificat de illa ciuitate materiali in qua xp̄s visus est in carne ⁊ cognitus ab aplis: sed non a scribis nec pharisēis: sed postea fuit de cognitus verus deus per fidē p totā ciuitatē hierlm. Et ideo magis verificat pphetia de hierlm spūali ꝙ materiali. Et quo patet ꝙ magis meret dici hierlm tota ecclesia: ⁊ etiā mons syon ꝙ illa hierusalem ⁊ mons syon materialis. Mā magis vī ⁊ cognoscit ⁊ speculat de? in ista ꝙ illa immo post resurrectionem xp̄i ⁊ post recessum apostoloz falso dicta est hierlm ⁊ syon, immo debuit dici ceca qz in ea non cognit? nec visus nec speculatus est deus: immo fuit negatus. Ideo de ista nostra hierlm ⁊ syon dicit pphet pbo ꝙ de? sit magnus ⁊ laudabilis in ista ciuitate. Mā deus in domibus eius cognoscet per verā fidē ⁊ cultū cū suscipiet eā in verā sponsam repudiata synagoga ⁊ pplo iudaico reprobato. quasi dicat ꝙ solus ppls xp̄ianus cognosceret ⁊ cōtemplabit ⁊ laudabit deū ⁊ vero cultu latrie

ꝯ. q. vñ c nos si. post me dium.

honorabit ⁊ adorabit eum. secundo cum dicit.

Quoniam ecce reges terre congregati sunt comenerunt in vnum.

Ipſi videntes sic admirati sunt conturbati sunt cōmoti sunt tremor: apprehendit eos.

¶ Cōmēdat hanc ciuitatē de victoria ⁊ triūpho vnde dicit ꝙ oēs reges terre cōuenerūt in vnū contra ecclesiā: eo ꝙ iurati sunt visis miraculis ⁊ conturbati sunt ⁊ tremor apprehendit eos: cum viderunt idola cadere ⁊ cōminui ⁊ mutescere ad p̄sentiam bartholomei ⁊ aliorꝫ apostoloz ⁊ martyrꝫ ex quo tremore ⁊ admiratione quidā cōuertebantur ⁊ quidā turbati prouocabant ad torquendū ⁊ p̄se

xxiii. q. v nō ē nos trum.

quendum apostolos ⁊ martyres. Et ideo subdit.

Ibi dolores vt parturientis: in spiritu vehementi conteres naues tharsis.

¶ Quod ibi fuerunt dolores vt parturiētis: quia fortiores fuerunt dolores tormentoz apostoloz ⁊ martyrū propter defensionem ⁊ confessionem nominis christi ꝙ dolores cuiuscunq; parturiētis

Et ideo ecclesia dicit edificata ad latera aquilonis quod interpretat parturies. Est tñ aduertendū ꝙ ly dolores parturientis pōt referri tam ad tyrānos ⁊ reges terre ꝙ ad aplos ⁊ martyres: nā vtrisq; patiebantur. Mā licet aplī ⁊ martyres paterent dolores tormentoz: tñ maiores dolores patiebant reges ⁊ tyrāni cū videbāt nō posse vincere: immo videbāt se victos per aplos ⁊ martyres vt inquit Augu. in sermone de innocētibus vt p̄s in gestis beati laurentij: ⁊ vincentij. Ideo subdit pphet. in spū vehementi conteres naues tharsis Tharsis

¶ Ad cuius intelligentiā est notandū ꝙ tharsis est magnū emporiū in littore indico vltra gangem quo salomon mittebat naues ad vehendum aurū ⁊ argentū: vt patet. iij. Reg. x. Que regio dicitur aurea chersonesus ſm ptholomeū. vel est in ipsa magna insula taprobana vbi est copia auri et argēti: prope quā insulā est magna vorago in medio pelagi: q̄ quidē vorago ſm philosophos causat eo ꝙ submergit magna quantitas aquarum. ⁊ sic causantur ⁊ fiunt vertigenes ⁊ reuolutiones aquarū: intantū ꝙ quando flat ventus aq̄lonaris impellit naues versus meridiē. Et deuenientes ad illam vorāginē oēs cōfringunt ⁊ cōterunt ⁊ submergunt. Itē dicit etiā philosophi ꝙ ista contritio nauiū causatur ibi ex cōflictu vētoz. Mā ventus aquilonaris pellit naues vsq; ad illā vorāginē que est in quinoctiali. Sed venit vētus australis ab antarctico ⁊ repellit naues ꝑ̄s aquilonē. ⁊ arti cī: ⁊ sic naues cōfringunt ⁊ p̄terunt ibi apud tharsis. Ita ergo pariter factū est in persecutiōe apostoloz ⁊ martyrū. Mā reges terre ⁊ tyranni tanq̄ venti aquilonares voluerunt cōcutere ⁊ torquere ⁊ prosternere ecclesiā. Sed venerūt vēti australes miraculoz: ⁊ predicatiōis apostoloz ⁊ martyrū missi ab austro qui est xp̄s deus noster ⁊ confregerunt ⁊ contriuerūt reges ⁊ tyrannos sicut ille ventus aquilonaris seu australis conterit naues tharsis: quos diuersis modis contriuit. Nam quosdā contriuit p̄tum ad corpus ⁊ animā sicut neronē ⁊ domitianū ⁊ diocletianum: ⁊ scribas ⁊ pharisēos. Et quosdam contriuit quantū ad infidelitatē occidendo in eis errorem ⁊ suscitādo fidem. sicut cōtriuit constantinū ⁊ ceteros reges ⁊ populos qui communitis ⁊ contritis idolis venerūt ad fidem venientes australes p̄dicatiōis apostolorum conuicti. Et sic ciuitas dei regis magni xp̄i triumphauit de ciuitate dyaboli: et contriuit eam tanq̄ naues tharsis. ⁊ hoc est quod dicit propheta. ꝙ licet omnes reges terre et tyrāni fuerint cōtra ecclesiā conturbati et cōmoti et ibi fuerint dolores et magna tormenta et persecutiones sicut dolor parturientis. tñ tu dñe iesu xp̄e conteres et confringes eos spū vehemēti tue virtutis et predicationis sicut venti aquilonares et australes cōterūt naues tharsis in illa voragine prope emporiū tharsis in littore indico. De ista tharsis dicit ꝑ Hieronymus ꝙ est regio siue ciuitas indoum. sed Augustinus sm opinionem alioz dicit ꝙ tharsis est carthago in littore affrico: vbi sunt sirtes q̄s meminit Vergilius in primo eneidos: vbi fuit dissecta classis enee. sed prima positio est verior. Per hoc ergo

vult innuere propheta ꝙ licet ista ciuitas dei sit sita ad latera aquilonis. i. exposita p̄secutionibus crebris ⁊ tormentis tyrānoz ⁊ hereticoz. tñ finaliter eius p̄secutores conterent sicut naues tharsis. Et nauicula petri semp natabit super hoc mare tēpestatum ⁊ victrix ⁊ cū triūpho perueniet ad portum salutis in die iudicij.

pcij. d. c. legimus j. q. j. ca. multe.

Sicut audiuimus sic vidimus in ciuitate dñi virtutum: in ciuitate dei nostri deꝰ fundauit eam in eternum.

¶ Hic cōmēdat ecclias ⁊ ciuitatē istā de veritate ⁊ fructu. Nam oia que fuerāt in lege ⁊ pphetis p̄missa ⁊ scripta ⁊ figurata ⁊ reuelata i hac ciuitate fuerūt verificata ⁊ cōpleta ⁊ visa. Mā sit bene est ista ciuitas vera hierusalē nobis in pphetis p̄missa ⁊ bene debem? agere gratias deo: qz fecit nos ciues huius ciuitatis. Mā sicut audiuimus a p̄dictis ⁊ pphetis: ita vidimus impletū ꝑ xp̄m i hac ciuitate dñi virtutū: qz que scripta sunt in lege et pphetis sunt in hac ciuitate visa ⁊ verificata. Mā sicut audiuimus ꝑ Esa. vij. Ecce virgo cōcipiet ⁊ pariet filiū. Ita vidimus impletū in hac ciuitate qz virgo maria cōcepit saluatorē ihū manēs post cōceptionē ⁊ partū. Luc. j. Itē sicut audiuimus ꝑ Esa. ix. paruulus natus est nobis. ⁊ filius datꝰ est nobis. ⁊ vocabit deus fortis ⁊c. Ita vidim? impletū q; anno. xlij. imperij Octauiani natus est xp̄us saluator cuius ortū annūciauerūt ⁊ageli pastorib. Luc. ij Itē sicut audiuim? ꝑ Aggeū. ij. Veniet desideratus cūctis gētibus: ⁊ maior erit gla huius domus ista ꝑ p̄me. ⁊ sicut audiuimus ꝑ Mala chiā. iij. Statim veniet ad tēplū sanctū suū dñator quē vos q̄ritis. Ita vidimus in hac ciuitate ⁊ templo qz ibi fuit xp̄s. xl. die p̄sentatus. ⁊ symeon iust? ⁊ḡes ḡras pupit in cāticū dicēs. Nūc dimittis. Itē in hac ciuitate vidim? xp̄m p̄dicātē ⁊ miracula faciētē sicut audiuim? Esa. xxv. Tūc saliet sicut cervus claudus: ⁊ aperiet lingua mutoz. Itez in hac ciuitate vidim? mortē ⁊ passionē xp̄i sicut pt? pphetarū audiuim?. Esa. liij. Attrit? est ppter scelera nostra. Itē sicut audiuim? in figura de fundatione hui? magne ciuitatis ꝑ fundationē ipsi? hierusalē ⁊ tēpli materialis: ita piter vidim? impletū in hac magna ciuitate. Mā sicut illud tēplum fuit fundatū in area iebuzei regis gentilis: ita ista magna ciuitas fuit fundata in pplo gētili. ⁊ sicut oēs operarij ⁊ fabri istius ciuitatis fuerūt p̄seliti de populo gētili: ita oēs ampliatores ⁊ fabri hui? ciuitatis fuerūt oē pplo gētili ad fidē xp̄i cōuersi: sicut martyres q̄ plātarūt ecclesiā sanguine suo ⁊ doctores studio ⁊ sapiētia sua. Et sicut p̄cipes q̄ p̄erāt illi operi erāt iudei ita p̄ncipes ⁊ fundatores huius ciuitatis fuerūt aplī de pplo iudaico. Et sic est dicendū discurrēdo ꝑ singula. qz oia q̄ fuerunt scripta ⁊ audita figuratiue ⁊ pphetice in lege veteri ista fuerūt verificata ⁊ visa realiter in hac ciuitate ⁊ quātū ad fundationē ⁊ ampliationē. Ideo dicit sicut audiuim? sic vidimus in ciuitate dñi virtutū. ⁊ subdit. Deus fundauit eā ineternū. Et notandū ꝙ ista ciuitas ōr fundata ineternū rōne eius finis. Mā ciues huius ciuitatis ly tpaliter pegrinē

ecclia sū eternum.

tur in hac ciuitate militāte: tñ terminus eoz est ciuitas celestis ⁊ eternaꝫ oñdit Aug. ꝑ totū discursum. xix. ⁊. xxij. de ciui. dei. Et hoc p̄z qño oia que fuerūt figurata ⁊ p̄missa. ⁊ pphetata in lege ⁊ pphetis: fuerūt postea verificata ⁊ completa in illa hierlm materiali ꝑ xp̄m quātū ad p̄sentationem xp̄i in tēplo ⁊ quātū ad miracula ⁊ p̄dicationē et mortē ⁊ passionē ⁊ resurrectionem. Et sic ista nra ciuitas ibi inchoata fuit exinde deriuata ⁊ ampliata vsq; ad finē terre. in qua cōpleta sunt ⁊ cōpletur quotidie oia q̄ scripta sunt in lege ⁊ pphetis: qz iugiter cōmemorat mysteriū agni paschalis ꝑ sacramētū eucharistie. Et ꝑ oīs cōmemorat mysteriū passionis ⁊ resurrectionis xp̄i ⁊ ideo oia q̄ fuerūt impleta de xp̄o in illa hierlm materiali cōplent quotidie in eccla catholica. Iō illa hierlm materialis tā ptinet ad istā magnā ciuitatē vt sic scz inquātū fuit p̄ncipiū ⁊ origo hui?. Et sic oia dicta in lege ⁊ pphetis verificant de ista: qz alit nō diceret ꝙ deꝰ fundauit eā ineternū: qz illa materiat nō est fundata ineternū. Sz ista nra ciuitas q̄ in illa incepit est fundata ineternū. Et ideo subdit.

Suscepimus deus misericordiaz tuam: in medio templi tui. xp̄iij. q. j. alien?.

¶ Mā primo suscepimus miam dei in medio illi? ⁊. c. q̄ cum tēpli qñ xp̄s fuit p̄sentat? in tēplo ſpi symeoni. Et ꝙ. exinde qñ ibi p̄dicauit ⁊ miracula fecit: sed p̄cipue qñ ibi in illa hierlm fuit passus ⁊ resurrexit ⁊ sacramēta ecclesiastica instituit. ⁊ aplos per vniuersum mundū ad p̄dicandū ⁊ baptizandū misit. ⁊ sic tota ecclesia toto orbe diffusa facta est ciuitas et tēplū dei: in quat in medio cuius suscepim? miam ꝑ ecclesiastica sacramenta: qz oēs fuimus participes facti illius passionis. ⁊ facti ciues huius magne ciuitatis. Et ideo subdit. de pe. d.

Scōm nomē tuū deus: sic ⁊ laus tua in fines terre: iustitia plena est dextera tua. vj. ꝯ. j. ꝯ. ideoq;.

¶ Ad cui? intelligētiā est notādū: ꝙ nomē regis hui? ciuitatis est iesus qō est nomen dei tetragramaton. s. q̄ttuoz litterarū. s. ioth. he. vau. he. q̄ denotāt ⁊ explicāt q̄ttuoz p̄ncipales p̄secutiōes ⁊ effectus dei. s. oīpotētiā ⁊ sapiētiā ⁊ miam ⁊ iustitiā vt dictū est psal. viij. Et iō qz oia ista q̄ttuoz sunt infinita in deo: q̄ qdē q̄ttuoz xp̄s manifestauit ꝑ mundū. Ideo fuerūt ampliata ꝑ totū mundū. Unde sicut ista q̄ttuoz sūt infinita. ita hoc nomē iesus cōtinens ⁊ explicās. ista q̄ttuoz est infinitū. Et qz infinitū. ideo ꝑ totū orbē fuit diffusum. Et iō dicit pphet. O deꝰ xp̄e rex hui? cuitatis: sicut nomen tuū qō est iesus infinitū in virtute. s. oīpotētis ⁊ sapiētia ⁊ iustitia ⁊ miatia ⁊ laus tua ē infinita. Et sic nomē tuū est diffusum ꝑ totā terrā. qz oīpotentia tua ⁊ sapiētia tua ⁊ mia ⁊ iustitia tua est diffusa ꝑ totā terrā: qz ad oēs partes mūdi se extēdit tua virtus ⁊ mia ⁊ redēptio ⁊ ita ⁊ laus tua se extendit ad oēs fines terre qz toto orbe celebraris. Et ita tua dextera siue p̄tās est plena iustitia ad iustificādū quosdā ꝑ miam ⁊ gratiā sacramētoz ⁊ quosdā per penam puniendo. Et quo ptz ꝙ ista tua ciuitas est magna toto orbe diffusa. Not. de nolicisiu

Letetur mōs syon ⁊ exultēt filie iude ppter ista. lxij

Universidad de Bibliot

iudicia tua domine.

¶ Dic age r gras de augmẽto r ampliatione vni uersalis ecclie in pplo gentili toto orbe diffuse. r dicit letek ergo syon. nõ solũ ille mõs syon vbi sta est ciuitas materialis hierlm vbi xpus instituit eucharistiã r vbi apli receperũt spm̃sanctũ. Sed mons syon p totũ orbẽ dilatat? in quo vlis ecclia fundak vbi quotidie eucharistia celebrak r infinis ea multitudo quotidie p baptismũ regñatur r dona spũsancti p cõfirmationẽ r cetera sacramẽta recipiunk. r ex altitudine huius mõtis syon deiip fidẽ speculank. r p oũs letek vera hierlm. s. ecclia sup hũc mõtẽ vsq; ad finẽ terre edificata: qm̃ ipa est vere visio pacis in qua vere deus yr p fidẽ in q̃ cõpleta sunt r cõplenk iugiter oia supradicta mysteria r in ipsa deus p gr̃am r potentiã inhabitat r in ipsa quotidie p baptismũ r pniam mortuos suscitat. r a lepra pcti r a ceteris lãguoribus p ecclesiastica sacramẽta mũdat r sanat. r in ipsa de? in sacramẽto altaris sacramẽtaliter videk verus agn? imolak. Jtẽ exultẽt oẽs filie iude. i. oẽs aie q̃ xp̃m cõfitenk. Mã vbicũq; de? confitek r colikest vera iudea. Sz in sola ecclia de? yr p confitek r colik extra quã nõ est visio: sz cecitas. nec salus sz mors nec cõfessio sed blasphemia. ergo sola ecclia xpi toto orbe diffusa est vera syon r hierlm r iudea et vera ciuitas regis magni xpi messye in lege pmissi. r in ea fiũt iudicia dñi iustificata in semetipsa q̃ sunt iudicia euãgelica que dant pmiũ eternũ p xp̃m cõfitẽtib?. q̃ ppter talia iudicia letenk filie iude. i. oẽs aie fideles r iuste. O dñe ppter iudicia tua narusta ergo. o vos apli r discipuli circũdate r lustrate syon. q. d. exite ab illa syõ materiali vbi recepistis spiritũsanctum in die pẽthecostes. r.

pj. di. ca. ecclhastica. r. c. catholica.

Circundate syon r completimini eã: narrate in turribus eius.

¶ Circũdate r lustrate syon nouã: sz ecclam toto orbe diffusam r edificate r ampliate r cõplectimini r cingite eã muro euãgelico. Et pdicate euãgeliũ r narrate oia opa r gesta mirabilia xpi i turribus r ẽplis hui? magne ciuitatis. Nota q ppheta loq̃tur ad modũ arabũ. r oim orẽtaliũ q̃ i altis turrib? ciuitatis edicta r plebiscita r leges pconizant: vt ab oẽbus possint audiri quẽ mo? ẽ seruãt hodie sarraceni q̃ ex turribus altis acclamãt suũz falsum ppheta r pfidũ machometi. Dicit ergo narrate r pdicate vos apli r xpiani opa xpi: rlegẽ euãgelicã publice in turrib? eius. i. hui? noue ciui tatis syon: r ponite corda vestra in virtute ei?. Xit tera hieronymi hz in antemurale eius: qõ idẽ est. Mã fides formata charitate est mur? hui? ciuitat̃ r spes ei? est antemurale ei?. Et sic iste mur? r antemurale est virtus r fortitudo hui? ciuitatis in q̃ xpiani ponũt corda r fiducia suã refugiũt quo muro septa est ecclia. extra quẽ murum nõ est salus. Cõtra quã virtutẽ r murũ ciuitatẽ nũq̃ porte inferi pualebũt. Fundata est enim supra firmã petrã. Ponite ergo corda vra in virtute ei?. O magna est eiũ virt? hui? ciuitatis r fortitudo in q̃ reponũtur oẽs thesauri meritoz passiõis xpi toim sctoz q̃ redimiũk oia pcta q̃tũcũq; grauia: et q: xps emit regnũ eclorũ p oẽbus ipsum confitentibus.

Fides & murus.

Ponite corda vestra in virtute ei? r distribuite domos eius vt enarretis in progenie altera. de pfec. d. s. c. oẽs basilice.

¶ Ponite ergo corda vestra in virtute ei?: r distribuite domos ei?. i. distribuitz edificate hinc inde p totũ orbẽ ecclias ei?. Littera hieronymi hz ampliate palatia ei?. q. d. O vos apli implete mãdatũ magistri vestri xpi q̃ dicit Mar. vlt. Jte p vniuersum mũdũ r edificate mihi syõ r nouã hierlm postq̃ vetus est mihi rebellis r pdicate euãgeliũ oi creature: r circũdate istã syon. r cõpletimini et cingite eã muro r antemurali inexpugnabilis fidei r spei r charitatis: r narrate r pdicate euãgeliũ in turribus r ẽplis ei?. Et ponite corda vra in virtute r fortitudine hui? ciuitatis. r distribuite. i. distribuẽdo edificate domos r eccl̃as nouas ei?: r ãpliate palatia eius. Mã ecclie sunt palacia xpi i q̃b? habitat p sacramẽta q: ecclie sñt dedicate ad misteriũ xpi r hoc facite: vt enarretis in progenie altera. i. in gentili pplo. Xta hieronymi hz in gñatione nouissima: qõ idẽ est. Mã apostoli tã in pplo gẽtili q̃ in nouissima r futura gñatione narrauerũt pdicauerũt euãgeliũ in quo affirmatur.

lvj. di. c. nasci.

Quis hic est deus deus noster in eternũ r in seculũ seculi: ipse reget nos in secula.

¶ Hic xps deus est de? nr̃ in eternũ: r ipse reget nos r regnabit in secula seculoz. hic p gr̃am r in celo p gloriã. Et nota q̃ hz sint in celo: tũ adhuc narrãt r pdicãt gesta r opa xpi in hac gñatiõe nouissima. Mã quotidie legunt̃ r pdicank in ecclia euãgelia r hystorie quas ipsi scripserũt r pdicarũt: in q̃bus memorank gesta xpi: r etiã illa vba. s. narrate in turrib? ei?: r ponite corda vra in virtute eius r ampliate palacia ei?. Nõ solũ dirigunt̃ aplos r discipulis: hz etiã oẽbus martyribz r doctoribz r pdicatoribz r xpianis q̃ post illos fuerũt r sunt r erũt iõ dicit vt enarretis in pgenie altera: qm̃ hic est de? xps deus nr̃ r regnabit in secula in celo et in terra. q. d. q̃ hz iste xps apparuerit mũdo r in illa hierlz materiali in carne hũana nat? ex tpe sc̃m hũanitatẽ: tñ ipse est de? ineternũ r verbũ ptis: qui in pncipio erat verbũ: iõ etiã inquãtũ hõ a pre post regnabit in secula: r hoc pdicate. Ex q̃bus ptz q̃ dõ in hoc psal. nõ cõmẽdat solũ illũ montẽ syon: nec illã materialẽ hierlm q̃ destructa r incẽsa fuit p romanos ppter petã sua artata in palestina et tribu iuda. Sz etiã pncipaliter intẽdit cõmẽdare vniuersalẽ ecclam toto orbe diffusam p aplos cõstructã r ampliatã p martyres doctores et xpi fideles roboratã. q̃ successit. h. tẽplo in cui? figura gesta sunt oia facta in pmo. r. h. tẽplo r ciuitate. de q̃ locuti sunt oẽs pphete cui ppie cõueniunt oia dicta in psal. istto. Mã in hac regnat xps deus magnus: r est laudabilis valde: qr in illa nõ ab oibus laudak: imo hodie p iudeos et sarracenos de? blasphemak. Jtẽ ista fundata est in exultatiõe vniuerse terre: illa añ nõ nisi in exultatiõe illius qui pplũ r in illo arto loco. Jtẽ ista ẽ fundata ad latera aq̃lonis circa circulũ equinoctialẽ p totã terrã q̃ ó: latus aq̃lonare tot? mũdi. Aliud añtlat? vltra eq̃noctialẽ ó: lat? australe sine antarticum. Quastdicat q̃ ista ciuitas xpi regz magni occupat oia latera xpi siue totũ lat? aq̃lonare vbi assignat tota terra habitabilis. r in tota hac terra r mõte sctõ syon fundak ciuitas regz magni: qõ minime cõuenit illi ciuitati hierlz materiali destructe. Tota q̃ ecclia toto orbe diffusa est mõs syõ hierlm r vera iudea q: retinet nomẽ a locis vbi orta est: tenet r melr retinet nõis interpretationem r significationẽ vt sepe dictũ est in q̃b? domib? deus yr r eo gnoscik r cõfitek: tad eã oẽs reges terre cõgregati sunt r turbati sunt sz eã r in ea tremor apprehendit. eos videntes mirabilia xpi quia xpus contriuit eos in spũ vehemẽti siue prãtis. sicut aq̃lo cõterit r dissipat naues tharsis. i. illi? regionis temporiũ indoz vbi accidũt magna naufragia in byeme ita cõtingit magnũ naufragiũ in pplo gẽtili in vltione martyrũ vt legit in ecclastica hystoria. Mã primo hierlm est incẽsa r sacerdotiũ r regnũ ablatũ r iudei in captiuitatẽ dispsi r nero r domitianus seipos peremerũt. r diocletian? mala mortes miserabili exitu perist. Et etiã oia idola sunt omnia r cõtrita sicut naues tharsis: r pplus gentilis ad fidẽ cũ suis principalibus cõuersus: r i magnã ciuitatẽ magni regis xpi cõgregatus: in q̃ ciuitate oia q̃ audiuimus a patriarchis r pphetis r legimus in testõ ve. videmus esse impleta in hac ciuitate dñi virtutũ: r in medio huius tẽpli suscepimus mlam eius r redẽptionẽ r baptismũ cũ ceteris sacramẽtis. r in hac letank oẽs filie iude xp̃s cõfitentes. Et ista est illa ciuitas ampliata r dilatata p totũ orbẽ vsq; ad finẽ terre circũdata et septa illo inexpugnabili muro fidei r charitatis. in q̃b? turrib? xps r euãgeliũ suũ pdicak. vbi xps ineternũ regnat in pñti p fidẽ et in futuro p gloriaz. Ecclia ẽ rem pñti.

cõclusio psalmi.

¶ Ex totoillo psal. pñe recolligi. xiij. cõclusiões

¶ Quinta cõclusio est q̃ ecclesia est vera ciuitas dei. pbak. Mã ciuitas nõ sunt muri materiales: sz concors hoim multitudo siue cõgregatio vnius iuris siue legis ꝛsensu socitata. Sed hoc conuenit ecclie xpi toto orbe diffuse q̃uit sub vna diuina lege. igitur est vera ciuitas. ¶ Sexta cõclusio. q̃ ecclesia xpi est vera hierlm: pbatur p̃mo. Mã illa cõgregatio fideliũ incepit a hierlm in mõte syõ vbi erant. cxx. cõgregati. Act. j. sup quos missus ẽ spiritus scti⁹. vñ receperũt ista dona gr̃arũ intelligẽtis scripturarũ. Et exide dilatata est illa ecclia et cõgregatio p vniuersũ orbẽ. Et sic tota ecclia denoiak hierlz rõne pncipiũ a quo ẽ derivata sicut fluuius retinẽs vbicũq; nomẽ sui fontis. Sexto ꝑ idẽ pbak rõne interpretatiõis nois. Mã hierlm interpretat visio pacis: sz in sola ecclia est visio pacis et salutis r charitatis. ¶ Tertia cõclusio. q̃ xps fundauit istã hierlm pbak. nã sub ꝑ noie pacis fundauit illã stam cõgregationẽ aplor̃ et discipulor̃. Mã nũq̃ venit ad eos quin diceret pax vobis et sic in pace fact? est loc? ei? : p eaſdẽ rões ecclia ppie dr syõ q: ex ea deũ speculamur. Ex q̃b? ptz q̃ ecclesia xpi toto orbe diffusa nihil aliud est nisi hierusalẽ dilatata tota ex illa hierlz iudee. ¶ Quarta cõclusio. q̃ in sola ista hierlm susceptus miam dei r in sola ispaviḍek deus. ¶ Quinta cõclusio. q̃

fundator̃ r rex tot⁹ ciuitat̃ est de?. Ex q̃ ptz q̃ xps est verus de?. ¶ Decima cõclo. q̃ ista ciuitas dei nõ solũ fundata est in iudea: sed p vniuersũ orbẽ vsq; ad fines terre. ¶ Septia cõclo. q̃ est fundata I latere aq̃lonis. i. q: sp q̃it et verak invẽtis psecutionẽ. ¶ Octaua cõclo. q̃ licz ꝺ eã sint congregati oẽs reges terre tñ finalr fuerũt victi r ꝺtri et fibi sb iecti. ¶ Nona cõclo. q̃ in ista hierlm sunt visa et cõpleta oia mysteria patriarcharuz et dicta ppha rũ. ¶ Decia cõclo. q̃ hierlm iudee nunq̃ fuit vera hierlm vsq; ad aduentũ xpi q: tũc fuit va visio pacis. Mã tũc xps expectat? est visus in ea. et tunc in ea facta est pax iter deũ et hoiem p mortẽ mediatoris et tũc in ea fuerũt ipleta oia mysteria et dicta pphetarũ. Jtẽ sequit q̃ sicut sacrificia ve. le. non fuerũt vera vsq; ad xp̃m in quo ipleta sunt et per quẽ facta est gr̃a et veritas. sta ista ciuitas nunq̃ fuit va hierlm vsq; quo xps in ea ipleuit oẽm veritatẽ q̃ de ea erãt figurata aut dicta per aduentus xpi. ¶ Undecima cõclo. q̃ postq̃ illa ciuitas ñ recepit messiã xp̃m nõ ãpli? ꝺ hierlm: q: nõ accepta uit q̃ erãt figurata per pr̃iarchas et dicta p pphetas: et sic pdidit nomẽ. ¶ Duodecima cõclusio. q̃ sequit q̃ recedente xpo et aplis ab illa ciuitate ñ ãpli? fuit visio pacis: q: tũc recessit ab ea oĩs pax et ciues ꝺ pacis. Et sic est dicendũ de syon et iudea et ifrl et iacob: q: tũc pdiderũt pdicta noĩa et mãserunt in ecclia xpi ppter eaſdẽ rões. ¶ Tre decima cõclo. q̃ sola ecclia toto orbe diffusa est va ciuitas dei q: in ea habitãt ciues dei et sola ipsa ẽ hierusalem q: in sola ipsa cognoscit et videk deus et sola ipsa est mons syon: q: in sola ipsa cõtẽplatur et adoratur et laudatur deus. sola ista est fundata in exultatione vniuerse terre: q: in sola ista fuerunt visa et completa oia que fuerũt scripta et dicta et pmissa pr̃iarchis et pphetis in legeveteri

vitj. di. c. que contra. et. xj. q. iij. c. filis.

Audite hec oẽs gẽtes auribus percipite qui habitatis orbẽ. Quiq; terrigene r filij hoim: simul in vnum dines r paup.

¶ Titulus ad victoriã siue in finẽ filijs chore. Per ea q̃ dicta sunt ptz q̃ dauid fecit hũc psalmũ et dedit ipsum cantandũ filijs chore eo q̃ dirigit nos i finẽ vtriusq; legis. s. in diẽ iudicij vt patebit. Mã fecit hũc psal. ꝺ amatores hui? mũdi: exhortãs eos ne decipiat eos iste mũd?. sed prouideant in hac vita et timeãt mortẽ et finale iudiciũ i q̃ sunt reddituri rõnẽ de his q̃ in hac vita gesserũt in q̃ duo facit. Mã p̃mo ponit pheniũ in quo vocat oẽs status et ꝺditiões hoim ad audiẽdã doctrinã suã. ꝺcõ exequitur ꝺ tractatu. ibi cur timebo. Quãtũ ergo ad p̃mũ vt reddat audit̃es benivolos et attentos dicit. O oẽs gẽtes q̃q; terrigene et filij adã ex terra geniti audite sil' in vnũ diues et paup et oẽs q̃ habitatis orbẽ nemie exclusi: audite et percipite auribz cordis q: terribilia et magna intẽdo dicere et oib? vtilia et necessaria: iõ oibus gñationib? et nationibus et conditionibus et statib? hoim dirigo sermonẽ meum Audite ergo q: os meũ loquetur sapientiam. i. de reb? diuinis et altissimis et meditatio cordis mei

Universidad de Deusto
Biblioteca

loquek prudẽtiã.i.docebit vos de agibilibus t p
uidentiã quã debetis habere in hoc mũdo in agi
bilibus vt prouideatis pro futura vita.vnde inter
sapientiã t prudentiã hoc interest.Mã sapientia
est notitia t cõtẽplatio diuinarũ t primarũ t altis
simarũ causarũ.vt ps primo metha.t.vj.ethi.pru-
dentia aũt est recta ratio rerũ agibiliũ:cuĩ? pars
est ꝓsidentia de futuris de quibus in psal.isto ma
ximo agitur.Sapiẽs ergo est ille qui cõtẽplatur
t affectat celestia:t prudẽs est qui ita prouidet et
disponit t dirigit vitã t operationes suas vt adipi
scatur celestia que contẽplatur t affectat.Ihõ aũt.

xliij. q.j. c. vlti. **Os meum loquetur sapientiam: t medita-tio cordis mei prudentiam.**

¶Os meũ loquek sapiẽtiã.i.vos exhortabiturvt
saptis t affectetis celestia.Et meditatio cordis
mei loquek prudentiã.i.docebit vos prudentiam
s.quã dirigatis vitãvestrã ad consequẽdũ celestia
Nam prudentis est meditari t inquirere mediũ
peruenièdi in finẽ.Vnde tria ꝑmittit ꝓbeta in
hoc ꝓlogo.Nam primo cõuocat oẽs conditiones
t status hoim ad audiẽdã doctrinã suã. Secundo
breuiter premittit de ꝙbus intẽdit eos instruere:
q: in sapientia t prudẽtia.Tertio ꝑmittit modus
tradendi t cãtãdi:q: parabolice siue ꝓuerbialiter
et etiam argumentatiue:t metrice.Ideo sequit.

xxxij. q. iij. me-tricos. **Inclinabo in parabolam aurem meã: ape-riam in psalterio propositionẽ meam.**

¶Ego in hac materia inclinabo aurẽ meã in pa
rabolã t prouerbia antiquoũ t maloũ scripta in
sacra scriptura:nõ in philosophis mũdi nec poet
t hoc ptinet ad sapiẽtiã:q: sola sacra scriptura est
vera sapiẽtia:q: de rebus diuinis t altissimis : ĩ
inde intẽdo sumere parabolã siue exẽplũ t doctri
nã.quasi dicat ꝙ parabolice t exẽplariter volo p
cedere in hoc psal.Secũdo aperiã t manifestabo
ꝓpositionẽ meã:id est ꝓcedã etiam argumentati
ue a ꝓpositionibus ad cõclusionẽ ꝓponẽdo q̃stio
nes que sunt ꝓpositiones dubitabiles.t ex conte
quẽti concludam intẽtũ ꝓcedẽdo a ꝓpositionib?
ad conclusionem.Tertius modus cantandi t scri
bendi est metricus q: metrice ꝓcedãt cãtabo hoc
carmẽ cũ psalterio siue cũ cythara ita ꝓpositionẽ
meã quã intẽdo aperire t declarare.iste autẽ ver
sus satis est explicatus in ꝓlogo.Littera hieron
mi h; aperiam in cythara enigmata mea.i.ꝓposi
tiones obscuras.et difficiles:et omnibus munda
nis occultas et ignotas q̃ idem est.

xxxij. q. vj. scis-matici. **Cur timebo in die mala: iniquitas calcanei mei circundabit me.**

¶Premisso ꝓhemio hic exeq̃t de tractatu. Ad
cuius intelligentiã est primo aduertẽdũ ꝙ notan
ter dauid ꝓuocauit in ꝓmio diuites t pauperes
specialiter ad hãc doctrinã audiẽdã. Mã ipse intẽ
dit in hoc psal.inducere terrorẽ diuitiũ?hui? mũ
di q̃ opprimũt et affligũt paupes:cõminãdo eis
penas futuri iudicij:t ꝓsolari paupes et afflictos
Ps cã quare diuites mũdani absq; mia opprimũt
paupes est q: vel putãt nullas esse penas pctõ?i-
bus post hãc vita.Et sic non timẽt iudiciũ vel q:

ꝓfidũt ĩ diuitijs suis:putãtes ꝙ diuitias suas :ab
oi malo liberari:vl q: putãt nunq̃ se morituros.
Tria q̃ facit oõ ĩ hoc psal. Mã prio remouet prędi
ctos treserrores ĩ quo diuitel ꝓfidũt. Secõo ꝑmi
nat eis penã post hãc vitã.vltimale iudiciũ. Et pau
periõ? ꝑmittit gl'iꝫ. Tertio ꝓsolat pauper exhor
tãs eos ad patiẽtiã.scõa ibi.hęcvia scãdalĩ ipsis.
tertia ibi.ne timuerĩ cũ diues fuerit hõ. ¶Quã-
tũ ad ꝑmũ ẽ aduertẽdũ sicut est ĩ ꝓlogo tractatu
j.vbi ꝑmissiuꝫ ẽ thema ex hoc psal.ꝙ toto isto ope
s.apiaꝫ ĩ psalterio ꝓpositionẽ meã:vbi fuit dctũ
q̃ tota scriptura ve.te.nil aliõ ẽ nisi q̃dã puerbia
t parabole t ꝓpositiões ex qbꝰ iferũt ꝓclusiões
euãgelice: ꝓphetice t morales t anagogice. Et q̃
bus exẽplis t pabolis t ꝓpositiõib?fit discursꝰ siue
argumẽtatio exẽplaris t inductiua t entimemati
ca t etiã sillogistica ad ꝓclusiões euãgelicas ana-
gogicas siue morales.hõ ergo in hoc psal.ad cõ-
futãdos supradictos errores volẽs ostẽdere ꝙ nl'
luꝫ malũ impunitũ:nec bonũ irremuneratũ:t sic
est timẽdum diuinũ iudiciũ:t nullus põt euadere
morte:nec confidere in multitudine diuitiaꝝ nec
ptãte et gl'ia mũdana q̃ nõ põt hoiem liberare ꝑ
diuinũ iudiciũ. Sumit exẽplũ t parabolã ex pec-
cato t punitõe ade primi parẽtis:t eue ꝓtoplaste.
Qui cũ esset creatus ĩ tanta gl'ia imortalis :q: po-
terat nõ mori. Et in tãta dignitate t dõio:q: dña
bat oĩb? piscib? maris:t volatilibus et bestijs ter
re:t in tãta copia diuitiaꝝ:q: oẽs fructus terre:t
oia mineralia erãt in sua ptãte:t tũ peccãdo ꝑ de
um nõ obediẽdo eius ꝓcepto:illico fuit a deo pu-
nitus t electus ab illa gl'ia t dignitate t ad vtrã-
q; mortẽ destinatus:nec potuit secũ attrahere il-
las diuitꝫ ie a paradiso terrestri:nec dignitas nec
diuitie potuerũt eũ liberare:quin ĩmia mortis cor
poris t aie puniret.t ad alias ĩfinitas miserias õ
stinaret:t multaret ad penas corpales vt patet
gen.iij. Et sic cũ ille hõ positus ĩ tãto honore nõ
itellexit t cognouit seipm:imo rebellauit ꝑ deus
nõ parẽdo ꝓcepto. Ideo cõparat? est iumẽtis et
bestijs insipiẽtibus q: punitus est ad mortẽ t ad
alias penas carnales:t fact? est mortalis ĩmilis
bestijs. Arguat ergo sic. Si ille hõ positus ĩ tãta
dignitate t honore ꝓpter ingratitudinẽ t inobe-
dientiam t pctũ punitus ẽ ad mortẽ t penas cor-
porales et ĩpũales t ad penã ifernĩ:et eiect? ab il
la gl'ia et paradiso:et nõ potuerit eũ liberare diui-
tie et gl'ia sua nec potuit diuitias suas secũ por-
tare:ita pariter imo a fortiori diuites hui? mũdi
q̃ nõ paruerũt diuinis ꝓceptis.imo oppæsserũt
afflixerũt paupes nõ potuerũt euadere iudicium
ne puniant ꝑ pctis suis:q: nullũ malũ impunitũ
Hec poterit euadere mortẽ corpales:q: tñc fuit
data ĩmia mortis oĩb? filijs adã:nec multitudo di
uitiaꝝ poterit diuites liberare a morte corporali
nec a diuino iudicio:q: illa punitio ade fuit exem-
plũ et parabola oĩb? ꝙarticatorũ? diuine legis
Hec est ergo ꝓbola ad quã dauid inclinauit au-
rem et intelligentiã suã. Et hec est ꝓpositio quã
aperuit ad inferẽdã ꝓclusionẽ diuini iudicij ꝑ ꝙꝑ
ꝓuidissimo die faciẽdi:t ad icutiẽdũ terrorẽ oĩb?
diuitiũ? et ĩgratis et pctõrib? obstinatis. Et etiã

Mo. contra diuites.

Arguit a maiori ad min?

Universidad de Deusto
Biblioteca

arguit vlteri? ĩplicite ꝙ sicut adã faciẽdo t agẽ
do pnaꝫ in hac vita de pctõ suo meruit veniã t li
berat? est ab ĩferno in ꝓio aauẽtn xp̃i cũ ceteris
sctis pñib?. De cuĩ? pnia hꝫ sãp.i. Hec illã q̃ ꝓio
creat? est hõ liberauit a pctõ suo. Ita ꝑiter q̃cũq;
egerit pnaꝫ ĩ hac vita aũ mortẽ:t timuerit diui-
nũ iudiciũ:nõ ꝓfidẽs ĩ multitudine diuitiaꝝ suaꝝ
ꝑs ponit spẽ suã in passiõe xp̃i:t agit pniam oĩs ta
lis liberabit a pctõ ꝑ illã pniam t receptet a xp̃o
post mortẽ suã t in die iudicij cũvenerit. Et tõ dõ
volẽdo hꝰ cõcludere ꝓponit tres qõnes siue dubi
tabiles ꝓpositiões q̃ nõ sunt ĩ ꝓtate dubitabiles
sapiẽtib?ꝑs insipiẽtib? in qꝰ? soluunt supradicti
tres errores:quaꝝ prĩa est ista. Dicit ergo dõ. Cur
timebo in die mala.i.q̃ est ea quare ego t qlibet fi
delis debeo timere diẽ iudicij:siue diuinũ iudiciũ
qõ fit in mortevnuscuiusq; gñale iudiciũ qõ fiet
in fine mũdi. Respõdet ipemet t dicit. Q: iniq̃tas
calcanei mei circũdabit me. Ad cuĩ? itelligẽtiã est
notãdũ ꝙ hic alludit ad ꝙdam datã a deo mulieri
in principio in ꝓsona tot? gũis humani t posteri
tatis sue qñ dicit serpẽti:ipe obseruabit calcaneũ
tuũ. Vũ sicut se hꝫ pes t calcane? ad caput t totũ
corp? q: est ps ĩfima in qua fundat corp? t portat
totũ corp? cũ corp? regit a capite t oculis q:
oculi t caput dirigũt pedes t corp?: ita mulier est
ps inferior t vir superior. Et mulier dꝫ regi a viro
t nõ ecõuerso:vt ait Aug. sup Jo. ita ps sensitiua
siue sensualitas t caro dꝫ regi a rõne:t nõ ecõuer
so:t ꝓter hoc sensualitas t caro õ: pes siue calca-
neꝰ in sacra scriptura respectu rõnis. Vũ salua
tor ait Jo. xiij. Qui mũdus est non indiget nisi vt
pedes lauet. Quasi dicat ꝙ hꝫ qs sit mundus:scia
ꝙ pniam. rũ adhuc manet ꝙcupiscẽtiaꝫ vitiũ natu
re ĩ carne:quã null? põt lauare nisi sol? de? ꝑ gr̃aꝫ.
Ex quo ps ꝙ xp̃o ibi ꝑ pedes itelligit carnẽ vitia
tã p.ꝙcupiscẽtiã:rõ aũt ẽt caput. Ps q: adãvoluit
regi a muliere ꝑ ꝓceptũ dũi:iõ bñ merito fuit per
cussus in sensualitate:t sensualitas fuit fcã debi-
lissima t fragilis t infirma. Ihõ dyabolus qũ vult
hoiem tẽtare incipit a ptẽ debiliori.s.a sensualita-
te q̃ ẽt nõ solũ pes:ꝫ calcane? in hoie:eo ꝙ est ps
magis ppe terrã: t infima t posterior:iõ dixit de?
mulieri:serpẽs obseruabit calcaneũ tuũ.i.sensua-
litatẽ debilẽ põ tẽtabit t mordebit. Deinde di-
cit viro. Q: obedisti voci mulieris:ideo maledicta
terra in ope tuo. Spinas t tribulos tc. Quasi di-
cat q: mulier obediuit dyabolo:t tu obedisti mu-
lieri:iõ sensualitas t caro tua erit semper vexata a
dyabolo obediẽs ei frequenter:t spũs t caro tua
obediẽt sensualitati t ꝓscia vexabit ab ea. Et si-
cut dyabolus insurgit aduersus carnez. Ita caro
aduersus spũm t rõnẽ:t illaqueat t decipit aiam.
Vũ dyabol? in carne t sensualitate nra tẽdit rete
t laqueũ suũ q̃ ẽt: fames t ꝙcupiscẽtia: in quo la-
qõ siue retaculo capit aiaꝫ:t rõnẽ ꝑ ꝓsensuꝫ. Vũ
qũcũqꝫ rõ siue voluntas paret sensualitati t carni:
tũc ẽt illaqari t capi ab eo:de quo retaculo t la-
qõ ẽt: psal. xxxiij. Cadẽt in retaculo eĩ? pctõres. Et
¶Ex qbꝰ ps ꝙ peccare nihil aliud est nisi aiaꝫ a
laqõ sensualitatiꝫ ꝙcupiscẽtie comitiꝫ carnis capi
t illaqari. Quẽquidẽ laqueũ nẽo põt euadere nec

nor. qũo etiã exẽplo ade est pnia faciẽda.

Nota.

Nota õ carne et ratione.

Peccare qd sit

vitare:nisi gr̃a xp̃i vt ait ppl's ad Roma. vj. Et p
pter hñc laqueũ oẽs debemus timere futurũ iudi
ciũ:t semp debem? orare ne intrem? in tẽtationẽ:
t ne alia nr̃a illaq̃t a laqõ sensualitatis t carnis si
cut captus est adã ꝑ mulierẽ t ne tali iudicio pu-
niamur t a facie dei in iudicio ejiciamur : sicut eie
ctus est adã ꝑ mulierẽ a facie dñi. Et si forsitã pec
cauerimus:t aliq̃s capti fuerimus in laqueo dya
bolꝰ faciamus pniam t retrahamus calcaneũ t
pedẽ a laqueo venãtiũ ꝑ pniam anteq̃ veniamus
ante iudicez in die mortis nr̃et in gñali iudicio vt
inueniamur expediti a laqueo peccati : t sic semp
in vita nr̃a debemus timere futurũ iudiciũ. t age
re pniaꝫ. ℟ ¶Et tõ duo sunt gñia hoiꝫ vel tria
q̃ nõ timẽt futurũ iudiciũ nec curant agere pniaꝫ
primo ꝓcrire qui cõfidunt in virtute t viribus
suis. Et sic nullũ putãt se hñe pctũ. Sicut phari-
seus q̃ dicebat nõ sũ sicut ceteri hoiꝫ. Luce. xviij.
Et diuites huius mũdi q̃ nõ sperant aliã vitam t
stulti t insipientes q̃ nunq̃ putãt se morituros. Et
sic illi nec curant petere gr̃am. t orare : ne in-
trent in tentationẽ:t ne illaq̃ent peccato:nec cu-
rant agere pniaꝫ. Et hos errores extirpat ꝓpheta in hac parte. Vnde querit dicens. Cur timebo in die mala.i.in die iudicij tã particulari q̃ vniuer
sali rñdet. Scis quare timeo futurũ iudiciũ. ideo timeo q: iniq̃tas calcanei mei circũdabit me. i. q:
sui illaq̃t? iniq̃tate t laqõ calcanei t carnis t sen
sualitatis mee. Et scio q̃ si sic illaqueat? peccato apparuero ante iudicem in die mala.i.in die mor
tis mee:t in die generalis iudicij.tũc deus eijciet me a facie sua dicens. Ite maledicti in ignez eter
num:sicut eiecit adam de paradiso terrestri:ne co
mederet de ligno vite: t ne viueret ĩeternũ. Et ideo volo agere pniam:t exire a laqueo peccati:
t iustificari per pniam:t gr̃am xp̃i dñi vĩuo post q̃
habeo facultatẽ in hac vita:vt deus dicat mihi in iudicio:venite bñdicti tc. Iniquitas ergo calca-
nei nil aliud est nisi vitium sensualitatis t carnis:
vel pctũ commissum ex vitio sensualitatis:t hoc pctũ circundat t ligat t illaqueat t accusat pec-
catorem ante deũ in morte vel in iudicio nisi ege-
rit pniam. Quasi dicat iõ ego t qlibet hõ dꝫ time
re diuinũ iudiciũ:qm̃ sum pctõr t sim vulnerat? in carne. Vũ iniq̃tas calcanei mei.i.vitiũ t laqueus
sensualitatis t carnis circũdabit t accusabit me i die iudicij nisi ago pniaꝫ:q: seq̃ndo sensualitatẽ t cõsentiẽdo carni cõmisi multa pctã. Vũ sicut re
te siue laqus circũdat t impedit aue vel ferã. Ita cõcupiscẽtia capit t circũdat t ligat hoiez in pctõ
vt ps Ja. j. q: vnusq̃ tentat a sua cõcupiscẽtia ille
ctus t abstractus:oẽs ergo ops semper orare. Et sic soluit prima questio quare est timendũ diuinũ
iudiciũ:q: nullũ malũ impunitũ. Et q: oẽs sim? ꝓni ad malum:t fragiles ad bonum agendum.

℟ Di nõ ti mẽt iudi ciũ futu rum.

Qui confidunt in virtute sua: t in multitu-dine diuitiarum suarum gloriantur.

De pe. d. iij. c. q̃ ꝑ. Et ca. qd et go.

Ibi soluitur tcõs error t scõa questio ex solutio-ne prime. Vũ multi sunt.s. diuites huius mũdi: q
trũ confidunt in diuitijs suis t dõio mundano :q
non credũt aliã vitã nec penã peccatoꝝ post mor

Universidad de Deusto
Biblioteca

tem. Et sic putant per diuitias suas omnia mala euadere. Sed contra hos inuehit ppheta dicens q in die iudicij nemo poterit redimere seipm qui
xiij. q. ij. c. i pti. buscunq diuitijs. Nam

frater non redimit redimet homo: non dabit de oplacationem suam.

Et precium redemptionis anime sue: et laborabit in eternum et viuet adhuc in finem.

De pe. d. iij. c. qd ergo turbamur. Non videbit interitu cu viderit sapientes moriet: simul insipiens et stultus peribut

Si frater iustus et sanctus non poterit redimere in illa die iudicij aliu fratrem suu. dnatum: ergo quomodo poterit diues dnatus redimere seipsum illa die: cum ipse sit reus et dimittat omnes diuitias in hoc mundo et nullum preciu poterit dare p se. Legit ergo iste versus interrogatiue. Un de dicit ppheta. Qui sunt illi fatuit temerarij hypocrite q cofidit in virtute sua et viribus suis putates se esse iustos sine peccato et no indigere gra
Nota ꝫ p̄esumptuosos xpi cu supra dictum est: q iniq̄tas calcanei: et circudat vnusquisq et trahit sua qua voluptas et q mundus est in cupiscentia et indiget vt pedes lauet p gratia pnitentem et ozet ne cadat. Et qui sunt e tia illi stulti q cofidut in multitudine diuitiarum suarum putantes q diuitie sue liberabunt ipsos ab omni malo: si nullu bonum irremuneratum et nullum malum impunitus ergo in die iudicij vnusquisq debet iudicari sin q hic gessit bonum aut malum: et statum in quo ibi reperitur iustificatus aut peccator: q ibi non erit locus venie sed sne. Et ideo frater iustus no poterit redimere fratrem peccatorez nec patre. Ma sancti martyres conuersi ex pplo gentilu no potuerunt redimere fratres suos et patres mortuos in infidelitate: immo cum mali petent a iustis dicentes: date nobis de oleo vestro q lampades nostre extinguut. Respondebut et dicent iusti pcoribus Ite potius ad vendentes et emite vobis: Et sic claudetur ianua peccatoribus in illa die: dicit ergo p ppheta: si frater non poterit redimere nec redimet fratrem suum nec patrem in illa die redimet homo seipsum supple: quasi dicat non poterit se bo redimere cum diuitijs huius mundi in illa die: q si dicat mullo modo: immo dico tibi q in illa die homo peccator non dabit placationem sua nec pciu redemptionis aie sue. i. nec poterit deu pcibus aut aliquo sacrificio nec muneribus placare: nec dabit aliqo pciu p redemptione aie sue: q nec tunc habebit diuitas et dignitates quas in hoc mudo habebat nec aliq̄e mundane diuitie valebunt ad redemptione et pciu p aia sua cum petit eius sit infinitu: q est petit in spu scto. i. finalis impenite et ad mortem p quo no op3 oraret sic iste talis dues ejcit a facie dii sicut electus fuit ada a paradiso et iste laborabit et cruciabit in eternu in inferno igne sempiterno sicut ada laborauit in hac vita in sudore vultus sui inter spinas et pestes et tribulos ci b? diebus vite sue in h mudo: ita laborabit et cruciabit in inferno iste impenites. Et viuet adhue i fine. Hic soluit tere? error illoz q no timet diuinu iudicium: q nunq putat se moriturus: ista particula est versiculus distinctus a superiori in numero et in sria. Ma itti sunt versus lirici et parui: ideo in vno versu magno sunt duo vel tres parui i hebreo et in latino et qnq plures vt dictu fuit in principio et hic incipit alia stia. et sic soluit terti error et dz legi interrogatiue. Si dicit ppheta: et ille dicues stultus et insipiens viuet adhuc in finem. i. mq viuet in eternu: sicut ipse putat: Quasi dicat no q stultu est talia crederet putare se nunq moriturum cu videat ada noe abraa ysaac et iacob et daniel et apl̄os et martyres et oes alios scos et sapientes mortes. Ergo stultus et insipies est ille talis dues q putat se nunq moriturum cum videat et sciat oes supradictos sapientes et scos fuisse mortuos: ergo ita morietur ipse. Veruntn est maxima differentia inter ipm et illos sapientes et scos. Ma sapientes et sci viri et iusti mortui sunt tm quo ad corp? et no quo ad aiam: q ala coz viuit in gloria: et ideo in finali iudicio resurget in corpe glorioso: et sic viuet et regnabut in eternu cu xpo in glia. Sed stultus et insipies simul peribit quo ad corpus et aiam. Ma no solu morietur corpus cu ab hac vita discesserit: sed etia morietur alia morte culpe: et cruciabit in inferno q d: scda mors et simul in corpore et aia et toti morietur. Ma sicut sapiens est ille qui cotemplatur et affectat celestia: et prudens qui taliter disponit vita vt consequatur celestia. Ita per oppositu insipiens est ille qui non contemplatur nec affectat celestia sed terrena: et stultus qui no dirigit vitaz suam vt adipiscatur celestia. Et ideo omnes isti licet in iudicio resurgant in carne sed non omnes immutabuntur in corpus glorioso sicut iusti: immo resurgent in corpore passibili: licet nunq possint mori nec deficere sed in corpore et anima simul in eternum cruciabuntur: et sic peribut simul et semper erunt mortui carentes vita spirituali. Et isti tales dicunt insipientes. q nunq cotepla ti sunt nec desiderarut celestia sed terrena. Et dicunt stulti et no prudentes q: dum viuerent no dispo suerut bona sua mundana dando elemosinas pauperibus: vt reciperet eos post mortem in eterna tabernacula. Et io tales insipientes et stulti simul pibunt.

Contra no credentes mortem

Et relinquent alienis diuitias suas: et sepulchra eorum domus illorum ineternum. xxiij. q. j. c. parati?

Illon portabut secum diuitias suas ei quibus potuissent redimere peccata sua elemosynas largiendo: potuissent emere regnum celoru. Sed relinquent alienis diuitias suas: nec poterut secum portare. Sed forsan dices q qi dues relinquit diuitias suas filijs vel consanguineis non reliquit alienis: sed suis. Rndetur q filij damnatoz satis sunt alieni. i. et extranei post non possunt eos liberare ab inferno. Nec etiam volunt pro eis elemosinas facere. Et Et quo p3 q alienis relinquit possessiones et omnia bona sua sibi no relinquentes nisi vnum arctum sepulchrum: et breue in quo iacent eorum putrida cadauera. ideo subdit.

De pe. d. iij. qd ergo.

Tabernacula eorum in progenie et progenie vocauerunt nomina sua in terris suis.

Illa sepulchra eoz erit dom? eoz ineternu: q

nunq recuperabunt ampl? magnos domos tpos sessiones eoz. sicut alexa. et perses et cabises et atila: et ceteri ambitiosi qs totus mudus no poterat cape nec ipi de ad viuendu sufficere. Nunc po iacent in arcto et breui sacrofago et illa est dom? eoz in eternu. Et vez qd tu potes dicere q iz isti sint mortui corpe et aia: tu adhuc viuit fama. Ma Homerus scripsit illiada: in q effert achillem in celu. et
Mo. quo fgit? comedat eneas: et lucan? cesare et popeiu. et perodotus cyru darium cabisen et perse. et quint? curt? eius alexandru: et sic o singulis in suis libris. Et sic fama istoru nunq peribit no solu ipsi q in his libris comedank viuit per fama. Sed et homerus et fgil? et ouidius q libros scripserut. vn ouidius in fine libri metha. dicit nunq se moriturum: iz spviuere per fama. vn air. Jamq opus exegi qd nec iouis ira nec ignis nec edax poterit vlla abolere vetustas: quaq ps domit? romana potetia terris. ore legar ppli perq ora fama. Si qd ybi veri vatis presagia viua. Et quib? ptz q no solu reges et pncipes sed tm philosophi et poete et scriptores p fama putabat munq mori. Et io ad ppetua memoria eoru faciebat sibi alta sepulchra parari et astrui: in quib? describebank eis epitaphia in quib? memorabank immortalia eorum. Et sic legit in epitaphio virgilij. Mantua me genuit etc. Et in epitaphio terentij. Natus in excelsis tectis carthaginis alte etc. et io dn alexander trasiret elespontu: peuenit ad sepulchru achillis apud iliu: et legeret ei epigrama dicit: felix tu achilles que talia ceciuit tuba: et sic simul dixit beatu et felice achille: q memorada gesserat bella: et homeru q altissima tuba et imortalia facundia ipsi in suis libris comendauerat: et sic putabat et ceteri diuites et philosophi hui? mudi p fama vita in eternu ducere et fama extendere ex scia
Nota. hic aut errore futurat h ppheta dicens. Licet tabernacula et sepulchra illoru maneat a gentile in progenie et ostendant eoru magna sepulchra et pdeat magna vexilla in teplis supra sepulchra eoru et erigantur statue in fotis in eoru memoria: et iz isti vocauerut et affamarut nomina sua in terris suis memorando ea in epigrammatibus et epithaphijs et vocauerut et dilatauerut sua nomina in terris suis gestis belloru aut scriptis poetaru et philophoz et historiographoru: tm no potuerut sua nomina vocare: nec dilatare in celo: nec valet eis ista fama: cu aie eoru crucient in eternu in inferno. Sed sapientes scz abraa isaac iacob et apl̄i et martyres et doctores sancti sunt vere felices et beati qui iz in hac vita fuerunt afflicti tporal? tm nomina eoru scripta sunt in celis et viuut eternaliter. et io isti fuerunt sapientes et prudentes qui du viuerent in hac vita relictis diuitijs et ceteris mundanis vanitatib? p elemosynas et bona opa adepti sunt regnu celoru. Per oppositu aut isti fuerut stulti et insipientes qui contempt is bonis spualib? secuti sunt mundanas vanitates et du essent in hac vita: vbi potuissent deo seruire cu elemosynis et diuitijs pcm redimere et pniam agere potius voluerut seruire creature q creatori et
fffr. di. pdis voluptatib? q deo parere tdiuine legi obedire. et io accidit eis sicut et primo homini. Nam

Homo cum in honore esset non intellexit comparatus est iumentis insipientibus: et similis factus est illis

ca. vj. Et xliij. dino licebat

Ille po cu esset in honore i illa terrestri paradiso dns oium creaturaru a deo pstitutus elat? i superbia no itellexit nec pfidebat beficia sibi collata voluit pere et copacere poti? vrosi et dyabolo q deo a q tanu honore et beficia recepat: io cieci? ea paradiso et a facie dni: et reliqt ibi oia q possidebat et pcipue arboe vite ne comederet et ne viueret i eternu. Et fact? est mortalis et miser et coparatus e iumentis et bestijs insipientib? q: viuit in hac pte iter bestias et fact? est illis sillis q: secut? est voluptatem et sensualitate sicut bestia: tio fuit codenatus ad morte corpis et ase sicut bestia. Ma licet aia pcatoris nunq deficiat: tn oz mortua q caret vita spuali et eterna. Ita pariter accidit amatoribus huius mudi. Ma no de? dedit, eis diuitias vt eis dn vtere
Mo. ꝫ di uites. tur et pauperib? subuenirent et elemosynis peta redimerent et alia bona oparent. Et in hac vita odit eis statu merendi et patietia agendi et seruando legem diuina regnu celoru adipiscendi. Sed ei itti ecnt i tali honore et oportunitate fuerunt deo ingrati et beficia sibi collata et tps merendi no intellexerut: nec pfideraverut et pniam agere noluerut: imo octepse rut: io tanq ingrati et bestie pdicenk a facie dni in tic mortis sue emittenk i tenebras exteriores. et fgnali iudicio dicet eis xps. Ite maledicti i ignem eternu. Et sic erut in inferno subiecti sub potestate dyaboli facti filij bestijs: q semp laborant sub ptate hoim cu flagellis et verib? Ex quib? ptz q stultus et insipies est ille q no timet futuru iudiciu pfides in virtute ppria et multitudine diuitiaru et putat se no moriturum. Et io no agit bonu nec declinat a malo nec agit pniam in hac vita dn pot. Et non corrigit vita sua p exempla alioz et per doctrinam sacre scripture et maxie ex exemplo ipsius ada. Et hec est parabola in qua inclinauit aures suas ppositio qua nobis in hoc psal. aperit dn ppheta: licet alii beatus aug. et hiero. aliter exponunt istam litera th ego no intendo sire autoritati eoru quibus patribus et magistris et preceptoribus pareo.

vj. q. j. c imitare

Hec via illorum scandalum ipsis: et postea in ore suo non complacebunt.

Hec e scda pa in q post ꝑ cofutauit errore insipietiu hic explificat eoz pena eterna post hac vita q erit duplex vna erit pena ignis i iferno: altera erit pena vermis et doloris cordis cu in iudicio videat pauper et humiles ds ipsi oppressorit regnare cu xpo et possidere regnu qd ipsi poterat possidere. Dicit q hec fuit via et mod? viuendi illoz insipietiu in hac vita. f. psumere de ppria iustitia et confidere et gliari in multitudie diuitiaru et putare nisi qua mori. Jo hec via terror fuit scandalu ipsis quo ceciderut in ta magnu errore et iustitia. Item hec via. i. iste triplex error fuit scandalu et ea ipsis diuitib? insipientib? vt no timerent nec crederet etia futurum iudiciu nec penas futuras pro peccatis suis. Et sic contempserunt deum et legem suam et comiserunt oia scelera et non quesierunt nisi gloriam in hoc mudo nec coplacebat nisi sibi in ore suo: nec loquebank nisi de rebus terrenis et mundanis nec

Universidad de Sevilla

Volebant aliquid audire: nisi vanitates ⁊ adulationes ⁊ non correctiones sapientum ⁊ sacre scripture: ideo in ore suo complacebant sibi ipsis.

Sicut oues in inferno positi sunt mors depascet eos.

xxvj. di. qui in aliud. De pe. di. vlt. illus. xxxiij. q̄. ij. admonere.

Et dominabuntur eorum iusti in matutino: ⁊ auxilium eorum veterascet in inferno a gloria eorum.

¶ Licet in ore suo sic cōplacerēt in hoc mūdo tñ postea sicut oues in inferno positi sunt. nam sicut oues que prius pascebantur in pratis postea recludunt in ouili: ⁊ mors depascit eas: qz occidunt in macello ad cibum ⁊ pastū hoium. Ita pariter accidit istis. Mā qui ante comedebant ⁊ deuorabant pauperes: ⁊ bona eorū diripiebāt in hoc mūdo: p̄ morte positi sunt in ouili inferni ⁊ mors ꝑpetua i ferni depascet ⁊ comedet eos terunt cibus dyaboli ⁊ esca draconū ⁊ pplis nigris ethyopū inferni: ⁊ ista est prima pena eorū inquātū sunt esca ignis ⁊ dyaboli. Scōa est pena vermis ⁊ doloris cordis q vermis nunq̄ morietur: ⁊ etiam qz iusti ⁊ sancti ds ipsi oppresserūt ⁊ deuorarūt in hac vita dñabunt ⁊ iudicabunt eos cū xp̄o in matutino iudicio qō fiet post noctē huius vite. ℞ ¶ Mā dies iudicij ꝺr dies mala ⁊ amara valde pctōribus dānatis: sz ꝺr matutinū ⁊ dies clara ⁊ mane in qua resurgēt oēs iusti ⁊ claritatē gl̄ie post tenebras ⁊ psecutōes huius vite recipient. Dicit ēt matutinū qz oia que i hac tenebrosa nocte fuerunt occulta: tūc erunt oibus manifesta: pariter lex euāgelica ꝺr matutinū respectu le. ve. qz omnia sacra q̄ ibi fuerūt occulta fuerunt per xp̄m patefacta. Et sic resurrectio xp̄i fuit matutinū ⁊ aurora huⁱ⁹ diei gr̄e. Scōm ꝺo matutinū erit in die iudicij tūc auxilij ⁊ multitudo diuitiarū eorū in quib⁹ confidebant veterascet ⁊ euanescet a gl̄ia eorū. Et frustrabit sicut qñ pān⁹ veterascit nō pōt resistere frigori nec est alicuius pōs. q. d. q̄ diuitie sue nō poterūt sibi auxiliū prestare: nec liberare: qz deficiet gl̄ia eius ⁊ dū fuerit in inferno frustra expectabūt auxiliū: qz ibi nulla est redēptio. Et notanter ꝺr iusti dñabuntur eorū in matutino: qz iusti erūt in matutino gl̄ie: sed dānati in tenebris ⁊ die malo penarū. Et tunc iusti existentes in matutino gl̄ie stabunt in magna constantia aduersus eos qui se. s. ipsos angustiauerūt ⁊ oppresserūt in hac vita accusantes eos ante iudicem xp̄m. Et tūc illi diuites ipi q̄ abstulerūt labores ⁊ bona illoꝝ videntes iustos in tanto honore cū xp̄o turbabunt ⁊ timore horribili penitētiam infructuosam agentes ⁊ dicentes intra se. Hi sunt quos aliqñ habuimus in derisum. Ecce qō computati sunt inter filios dei ⁊ inter scōs sors illoꝝ est. Quam hereditatem nos poteramus obtinere sapientie. v. Et iste vermis penitudinis ⁊ doloris conscien inuidie depascet eos: ⁊ sic mors depascet eos. s. ignis ⁊ vermis.

die iudicij ꝺr dies mala.

ij. q. iij. mēnā. ⁊ iij. q. iij. dignum

Verūtamē deus redimet animam meaz de manu inferi cum acceperit me.

¶ Hic explicat premiū bonoꝝ ⁊ iustoꝝ qō nil aliō erit nisi assumi in societatē xp̄i ⁊ regnare cum eo. Ideo sit cetus iustoꝝ. Verūtñ dū illi iniusti reponent ⁊ mittent in infernū sicut oues ⁊ auxiliū eoꝝ veterascet ⁊ frustrabit ⁊ patient penā ignis ⁊ vermis. Tūc dñs iesus xp̄s pro cuius amore ego passus sum cū patientia sustinuit opprobria ⁊ damna in mūdo. Tūc redimet aiam meā ⁊ liberabit ō manu ⁊ ptāte inferi cū accepit. q. d. post̄ multitudo diuitiaꝝ ⁊ ppie vires nec frater poterit redimere hoiez in hora mortis aut in die iudicij. Ō ego expecto per fidem q̄ dñs xp̄s redimet aiam meā p passionē suā ⁊ sacramentū pñe ⁊ assumpserit me ad suū regnū dicēs. Venite benedicti patris mei cipite regnū: cuius regni tāta erit gl̄ia q̄ nec auris audiuit nec oculus vidit: nec in cor hois ascēdit q. d. nil aliud pōt redimere hoiem in hac vita nisi pnia. Mā hō pctōr nō se pōt redimere in morte p vires suas: nec p multitudinē diuitiaꝝ: nisi per lā pniam. Dū notāter dicit. Redimet aiam: eo qō supra dixit stultus ⁊ insipiens simul perībūt. s. i. corpore ⁊ aia. Ō iste fidelis ait. Verūtñ ego nō curo q̄ corp⁹ oriat: sed expecto q̄ de⁹ redimet aiaz meā de manu inferi p pniam: ⁊ sic nō cōfido in multitudine diuitiarū: sz in solo deo⁹ sacramēto pnie: sic securus ibo ad mortē ⁊ iudicium.

Joh. xx. vij. d. xxij. qō. iij. quid dicam.

xxj. di. omnes.

Ne timueris cū dives factus fuerit hō: ⁊ cum multiplicata fuerit gloria domus eius.

¶ Hic cōsolat ⁊ exhortat iustos ad pniam dicēs O vir iuste si tanta pena erit pena malox: ⁊ tanta gl̄ia dabit iustis i iudicio post hāc vitā. ergo ne timueris cū dives factus fuerit hō: ⁊ ne despes liez opprimat te i hac vita ⁊ ne diffidas cū multiplicata fuerit gl̄ia domⁱ⁹ ei⁹. In copia diuitiaꝝ ⁊ plus ⁊ digni tatū: ⁊ diripiat bona tua: nā parū durabit gl̄ia tua

Job. xx. vij. d. xxij. qō. iij. quid dicam.

Quoniā cū interierit non sumet omnia: neqz descendet cum eo gloria eius.

Supra eodem.

Quia anima eius in vita ipsius benedicetur cōfitebitur tibi cum benefeceris ei

¶ Cum interierit nō sumet secū nec portabit omnia bona nec gloria domus ei⁹ descēdet cū eo ad infernū: qz oia relinquet in hoc mūdo. Et ideo non desideres gl̄iam eius: qz tūc durabit in hac vita ⁊ gloria ei⁹ ⁊ fama ⁊ tūc in sua vita bñdicet ⁊ laudabit ab adulatoribus ⁊ intātū te diliget ⁊ cōfitebit tibi ⁊ laudabit ꝓtū sibi bñfeceris ⁊ adulatus fueris ⁊ munera porrexeris. Et dum feceris ei munera tunc tibi se esse amicū cōfitebit ⁊ te laudabit: ⁊ fauorem p̄mittet ⁊ tantū durabit amicitia quātū eum laudabis ⁊ munera porriges. Et ꝓpter hoc qz iste talis fuit mundanus ⁊ filius prauoꝝ secuⁿ⁹ est prauitatem fratrum suoꝝ dum viueret: ita sequetur eos post mortem. Et sic

xlvj. di. omnes.

Introibit vsqz in progenies patrum suorū ⁊ vsqz in eternum non videbit lumē.

Introibit in ꝓgenies patrū suoꝝ: quoꝝ scelera imitatus fuit i hac vita: ⁊ ideo cū eis sil' cruciabit in inferno ⁊ non videbit lumen glorie in eternum immo tenebras exteriores.

Hō cū i honore eēt nō intellexit: cōparat⁹ est iumētis insipientibus ⁊ similis fact⁹ ē illis.

¶ Cōcludit rex ad maiorē exp̄sōez q̄ sicut ꝓ̄

homo cū esset in honore nō intellexit: ita quilibz mūdan⁹ hō cū esset in hoc honore ⁊ oportunitate faciēdi bonū non intellexit nec cōsiderauit beneficia sibi collata: nec putdit p vita futura dū poterat ⁊ erat in tēpore merēdi ⁊ pniam agēdi: ⁊ nō fecit: ideo cōparatus est iumētis sicut dictū est supra. Ex q̄bus ꝑz q̄ tota intētio dauid in hoc psal. est exhortari ⁊ inducere oēs ad declinādū a malo ⁊ agēdo bonū ⁊ agēdo pniam in hac vita: ⁊ ne diferāt pniam vsqz ad mortē inclusiue ⁊ ne decedāt cū pctō: qz post mortē non est tempus nec locus pnie: sed iudicij. qz nullū malū impunitum nec bonū irremuneratū. Ad qō ꝓbandū sumit parabolā ⁊ ꝓpositionē ex pctō ⁊ punitione ipsius adā ꝑmi hois: qui cū esset in paradiso cū honore nō intellexit cōparatus est iumētis. Et ideo vt magis imprimat ⁊ incutiat terroꝝ in cordibus nr̄is iterat illud dictū ⁊ punitionē ade sicut fit in ꝓconfessionibus cōminatorijs: vbi ꝺr geminādo in principio ⁊ fine qui portat reus ad patibulū qui sic facit: sic punit. Et sic xp̄us cōminās futurū iudiciū dicit.

Mota.

Vigilate iterū dico vigilate. ¶ Et isto psal. ⁊ ei⁹ expositione recolligunt. xiij. cōclusiones. ¶ Prima cōclusio: q̄ dauid cōuocat oēs cōditōes ⁊ status hoim̄ ꝑspue diuites ⁊ potētes ad audiēdam doctrinā huius psalmi. ¶ Scōa cōclusio: q̄ i hoc psal. intēdit ꝓcedere parabolice arguēdo ⁊ cōfutando errores hoim̄ potētū ⁊ diuitū: qui nō timēt futurum iudicium putantes se nunq̄ morituros.

¶ Tertia cōclusio: q̄ vnusqsq̄ ꝺr timere futurus iudiciū quātūcūqz sit iustus: ⁊ hoc ꝓpter laqueus cōcupiscētie latētē in carne que ꝺdē cōcupiscētia incitat ad omne pctūm nisi iuuetur hō gratia xp̄i. ¶ Quarta cōclusio: q̄ nullus diues debet nec pōt confidere in multitudine diuitiarū suarū. qz non potuerunt ipsum redimere in die iudicij quia ibi nullū ꝑciū poterit redimere hoiem: qz nō erit tēpus penitentie: sed sententie. ¶ Quinta conclusio q̄ in die iudicij hoies iusti ⁊ sancti nō poterūt redimere fratres nec patres mortuos sine penitētia: nec sine fide. ¶ Sexta cōclusio q̄ nulla potentia aut virtus poterit hoies liberare a morte corporali qz non soliꝫ infipientes: sed etiam sapientes morientur. ¶ Septima cōclusio: q̄ hec differētia inter sapientes ⁊ insipientes. Nam sapientes moriuntur solum quo ad corpus sed non quo ad animam: quia viuunt in celo per gloriā: ⁊ resurgent in corpe glorioso in iudicio. sed insipientes. s. impenitentes ⁊ infideles simul morient quo ad corpus ⁊ aiam qz nō resurgēt in resurrectione vite eterne: sz in resurrectionē iudicij ad patiendū penas eternas. ¶ Octaua cōclusio. q̄ diuites ⁊ potētes ⁊ ēt philosophi ⁊ hystoriographi. Iꝫ vocauerint nomina sua in hoc mundo per famam: tamen fama simul cū eis peribit. immo cadauera eoꝝ iacebūt in paruo sarcophago in eternū. ¶ Nona conclusio q̄ diuitie ⁊ potestates ⁊ dignitates ⁊ facundia potius fuerūt hoibus malis ad scādalū in hoc mundo q̄ ad vtilitatē ⁊ bonū cōsequendū. qz ex malo vsu earū consecuti sunt ꝑpetuā dānationē. qz sicut oues i inferno positi sunt ⁊ mors depascet eos. ¶ Decima cōclusio q̄ sicut diuites ⁊ potētes comederūt bona pauperum: ita mors eterna depascet eos.

Mota ꝺ adam.

¶ Undecima cōclusio q̄ pauperes non debēt indignari cū videāt malos ꝑsperari ⁊ fieri diuites i hac vita qui breuiter morient ⁊ relinquēt alienis diuitias suas ⁊ in eternū cruciabunt in tenebris inferni. ¶ Duodecima cōclusio q̄ pauperes accusabunt diuites ⁊ potētes apud deum in die iudicij.

Mota ꝺ adam.

¶ Tredecima cōclusio q̄ sicut adā cū eēt positus in tanto honore ⁊ dignitate in paradiso: ⁊ nō intellexit nec sciuit ꝺseruare ⁊ custodire statū suū contenendo diuinū preceptū: ⁊ ideo fuit electus a felici loco ⁊ statu in quo erat ⁊ expoliatus oīb⁹ bonis fuit positus in hac valle lachrimarū ⁊ miserie cōparatus iumentis insipientib⁹: qz factus mortalis ⁊ ignorās sicut bestia: ita quilibet hō potēs, et diues qui nescit custodire gr̄am ⁊ innocētiā quaz recepit in baptismo: aut nō agit pniam de pctis dū ꝺz tempus. aut nō putdet ꝑ futura vita adipiscenda per elemosynas ⁊ opera meritoria efficiet ab hoc mundo: nisi de bonis temporalibus secum portando ⁊ in die iudicij efficietur a facie domini ignem eternum. Et sic morietur quo ad corpus ⁊ animam sicut iumentum ⁊ bestia. Et hoc quo ad mortē spiritualem.

vj. q. j. c. si omnia ⁊. xv. qō. vj. c. si a sacerdotibus.

Deus deorum dñs locutus ē ⁊ vocauit terram.

¶ Titulus ꝑs asaph. ls q̄dā hebreī ⁊ catholici dicūt. q̄ asaph fecit hunc psal. ⁊ ceteros sibi intitulatos: tñ iā in principio dictū est q̄ nulla rōne mouent nec habent aliquā autoritatē ꝑ se. Nam asaph ⁊ eman ⁊ ydytū nō dicunt ꝓphete nec ꝓphetātes eo q̄ psalmos cōficerent. Sed qz ꝓphetabāt. i. psalmos cātabant in organis iuxta regem: vt ꝑz primo paralipomenon. xxv. ꝓphetare idē est q̄ ꝓphetias canere ⁊ interpretari: vt ait aplūs prima ad corin. xiv. Et ideo est dicendū sm Augu. q̄ dauid fecit hunc psalmum ⁊ oēs alios: sed distribuit eos cantādos ⁊ interpretandos ipsis asaph ⁊ ethan ⁊ eman qui fuit de filijs chore: ⁊ ipsi ydythun vt ꝑz primo paralipomenon. xxiij. vbi ꝺr q̄ psaltes canebant i organis q̄ fecerat dauid ad canēdū. Itē. ij. paralipomenon. vij. ꝺr in dedicatione domus dñi sacerdotes ⁊ leuite stabant in officijs suis ⁊ cantabant in organis carmina que fecerat dauid ad laudandū dñm qm̄ in seculum misericordia eius. Ex quibus ꝑz q̄ dauid fecit hunc psalmum ⁊ dedit ipsum cāndū filijs asaph: eo q̄ dirigitur toti ecclesie sive congregationi hominū. Asaph enīz interpretatur ꝯgregatio siue collectio. Unde sicut ꝑ filios chore intelligit mystice ecclesia ꝯgregata ex gentilibus ⁊ filijs malorum parentum. Ita ꝑ asaph in telligit tota ecclesia simplr̄ sm nos interpretationē dō ergo fecit hunc psal. ⁊ intitulat ipsi asaph eo q̄ loquit de vniuersali iudicio ad qō cōgregabunt oēs gentes ⁊ nationes in valle iosaphat a solis ortu ⁊ occasu vt manifeste ꝑz in littera. Ō dimissis diuersis modis dicendi est dicēdū q̄ post q̄ dauid in psalmo precedenti ꝓbauit de necessitate futurū iudicium. Ideo in hoc psalmo describit exe-

Universidad de Sevilla
Biblioteca

Diuisio psalmi.

cutionem eius futurā per exemplū. Et sic psalm? iste diuidit principaliter in duas partes. Nam in prima describit iudicij ꝓparatio: i scōa iudicij executio ibi. Audi ppl's meus. ¶ Quantū ad primum est notandū q iudicii est actus iudicis. Et

quid sit iudicii.

sic pōt esse duplex actus ipsius iudicis: q: aut iudicat legē aut ꝓuaricatores t obseruatores legis. Primū ē: iudicij discretiōis inquantū iudex interpretat t declarat difficultates t enigmata legis t discernit inter ea: q: eiusdē est condere leges t interpretari t discernere t iudicare fm legē. Scōs ē: iudicium examinationis inquantum iudex examinat obseruatores t ꝓuaricatores legis t punit fm merita t demerita. Et sic tribuit vnicuiq; qō suū est: t ista tria pertinent ad eundē: primo t principaliter scz ponere siue ordere legēt interpretari t examinare. Sic ergo cum xp̄s fuerit primus cōditor lator: legis moysi in quantum deus dedit illā moysi t soli ppl'o israel per angelos vt ps ad hebreos primo. Ideo venit in carnē in primo aduentu ad iudicādā t interpretādā t discernēdā legē data moysi. Et sic dedit nobis legē moysi interpretātē discretā discreuit eam t secauit paleas a grano t figuram a figurato: t vmbram a veritate t lumine t conuersō: q: lex euangelica nil aliud est nisi lex moysi interpretata per xp̄m discreta: q: nō venit soluere legem sed adimplere: q: vnū iota non pteribit a lege q̄n interpretatiū t impletiū sit in xp̄o Et iō ait aug. li. de catheciz andis rudibus q testamentum ve. nil aliud est nisi occultatio noui: t euāgelium nil aliud est nisi manifestatio ve. te. Ideo oportuit vt xp̄s q occultauerat illam legē in illo paruo ppl'o t veniret manifeste in carnē t interpretaret t discerneret eā t ferret ipsam t ꝓmulgaret declarat ā toti mundo: post q̄ erat rex t iudex vniuersalis. Et sic fecit q: venit in iudeā t hierl'z t declarauit t impleuit eā in se docēdo t faciēdo t implēdo t faciēdo oīa q̄ de eo scripta erant: t in monte syon misit spīm in apl'os vbi receperūt septē dona spūsancti ad legē intelligendā: t postea misit eos ad ꝓdicandū per vniuersum mundū euāgeliū omni creature ꝓmittēres p̄miū obseruatoribus t penam ꝓuaricatoribus dicēs. Qui crediderit et baptizatus fuerit saluus erit. Qui vero non credidерit cōdēnabit. Et ascendēs in celū ex mōte oliueti ꝓmisit eis se venturum ad iudicandū ꝓuaricatores t obseruatores dicēs p angelos suos. Viri galilei q̄d admiramini aspiciētes? q: hic iesus qui assumptus est a vobis in celum sic veniet quemadmodum vidistis eum euntē in celū. Et ideo dicit scti doctores q̄ sicut xp̄s ꝓmulgauit legē euangelicā primo in hierlm t in monte syon t exinde p totū orbē ad oēs cōditiōes t natiōes t linguas t status. Ita pariter in scōo aduentu veniet in syon t hierlm. Et ad eūdē locū cōgregabit oēs gētes t natiōes t status hominum: t ibidem iudicabit preuaricatores legis tribuens vnicuiq; fm ea que tarata sunt in lege

De ad uentu duplici.

¶ Sz dicit aug. q̄ diuersimode veniet xp̄s in secundo aduentu t in primo. Nā licet in primo venit ad iudicandam t damdam legem: tamen venit occultus: idest mortalis t passibilis: vt iudicaret a ꝓplato t hominibus ꝓ nobis. Sed in scōo aduentu veniet manifestus t cū ptāte magna t maiestate vt iudicet oēs homines in valle iosaphat que est inter mōtē syon t mōtē oliueti vbi fuit capt? t ligatus: de qua ō: ioelis. iij. Congregabo oēs gētes in valle iosaphat t disceptabo cū eis quasi in eodē loco vbi dedit legē. Unde hoc vniuersale iudiciū ꝓdicit dauid in hoc psalmo. ¶ Describit ergo dauid in hac prima ptē et preuiā dispositionē et ꝓparationē ad iudiciū dicēs. Deus deoz. i. iudex iudiciū qui est xp̄s locutus est: primo angelis suis t ꝓcepit vt sonitu tube a quattuor ventis terre conuocarent oēs mortuos ad iudicium: ad cuius sonitū diuina virtute omnes mortui surrexerunt.

De ose. di. iij. ca. viti.

A solis ortu vsq; ad occasum: ex syon species decoris eius.

¶ Xp̄s vocauit terrā a solis ortu vsq; ad occasum i. oēs qui erant sepulti in terra t mortui: t ponit preteritū pro futuro ꝓpter certitudinē prophetie sicut frequenter fit in psalmis t ceteris ꝓphetijs vt ait cambi in hoc loco. ¶ Unde nota q xp̄s ō: deus deorum. Primo q: est deus per essentiam. Scōo q: est primus t verus iudex. Secūdo apl's t reges t oēs iudices dicunt dij in sacra scriptura. Primo per participationem. Scōo q: gerunt vices dei in iudicādo q: omnis potestas a deo est: Et sic omnes iudices dicuntur dij in sacra scriptura: vt patet exō. xxij. Si latet fur dīs domus applicabitur ad deos idest iudices t furabit. Item in eodem ad deos vtriusq; causa perueniet. Item in eodem dīs non detrahes: principes populi tui non maledices. Etiam christus dicitur deus deorum: idest angelorum t sanctorum: t iudex iudicij idest apostolorum qui cū eo iudicabūt duodecim tribus israel: christus ergo deus deorum locutus est t vocauit terrā vniuersam a solis ortu vsq; ad occasum vt veniant ad iudiciū: sicut in primo aduentu venit ad dandam legē omni creature. Sed erit differentia. Nā in primo aduentu venit occultus vt iudicaretur ab hominibus t tacuit ante ꝓplatum. Sed in secundo aduentu.

Deus manifeste veniet: deus noster et non silebit.

xxv. di. ab exordio.

¶ Deus noster xp̄s tanq̄ deus manifeste veniet ad eundem locum scz ad montem syon vbi primo dedit legem t non apparebit ibi mortalis t contemptus t fragilis ceſus t ictus t crucifixus: non habens aspectum nec decorem sicut in primo aduentu: immo species decoris t pulchritudinis erit ex syon quia ibi apparebit in gloria t pulchritudine cū ptāte magna t maiestate in nubibus celi supra montem syon t hierusalem t non tacebit siue tacuit ante principes sacerdotum cū palmis cederetur t alapa t ante ꝓplatum cum iudicaret: immo loquetur t examinabit opera hominum et preuaricatores legis. Et non silebit scelera hominum: immo manifestabit t fulminabit sententias contra malos. Ideo.

Ignis in conspectu eius exardescet: t in circuitu eius tempestas valida.

xxv. d. c. qualis.

¶ In conspectu eius erit ignis t exardescet i terrorem malorum: t comburet oīa elementa: t erit tēpestas valida t omnia signa que predixit christus Mat. xxv. t Luce. xxj. Et

vj. q. j. si omnia. t xv. q. vj. si a sacerdotibus

Aduocabit celum de sursum: t terram discernere populum suum.

¶ Aduocabit celū. i. oēs angelos t sctōs qui sunt in celo vt sedeāt secum ad approbandū sniam. Et vocabit etiā terrā t oēs terrenos t totū ꝓplm suū discernere. i. ad discernendū bonos a malos t oues ab edis. t ad iudicandū eos: t examinandū. t hos cōgregabit in voce archangeli a summis celorum vsq; ad terminos eorum que sunt elementa ad q̄ terminantur influentie celorum t astrorum.

Congregate illi sanctos eius qui ordinant testamētum eius super sacrificia.

¶ Ita sunt verba ꝓphete. Unde no. q̄ xp̄s trib? modis locutus est mūdo. Primo locut? est p prias t ꝓphetas ꝓdicendo aduētū suū in carnē t oīa mysteria euangelica. Scōo locutus est per os suū: per seipsū in carne verificando legē t ꝓphetas p legē euāgelicā. Tertio locutus est p apl̄os t doctores qui ꝓdicauit euāgeliū toti mundo. Unde sicut p patriarchas t ꝓphetas ordinauit te. ve. Ita per apl̄os t doctores ordinauit te. no. Ideo i iudicio patriarche t ꝓphete ve. te. quib? data fuit lex t p quos xp̄s locutus est in ve. te. t oēs apostoli qui predicarunt legē euāgelicā in no. te. appellabuntur t cōgregabunt eos xp̄o vt sint testes vtriusq; testamēti t cōiudices cum xp̄o t ideo dicit cōgregate te. q. d. O vos angeli congregate illi idest xp̄o oēs sanctos eius. i. moysen t aaron t dauid t ceteros qui ordinarunt testamētū eius vet?. t apostolos t doctores qui ordinarunt t interpretati sūt t declarauerunt testamentū nouū sup sacrificia t ecclesiastica sacramēta vt assistāt xp̄o iudici t sint testes t approbent eius sniam. Littera vero Hiero. hz congregate mihi sctōs meos qui dispositerunt pactū meū super sacrificia: qō in eandem incidit sniam. Nā xp̄s precipiet t iubebit cōgregari oēs patriarchas t ꝓphetas ve. te. Qui seruerunt in lege vete. t saluati sunt sub fide t spe xp̄i futuri t oēs apl̄os t sanctos no. te. qui viderunt t receperunt xp̄m t predicarunt legem eius. t isti oēs erūt testes t iudices iudicantes. xij. tribus israel.

Reg. Hota.

Et annunciabant celi iusticiam eius: quoniaz deus iudex est.

vj. q. j. c. si oīa. t xv. q. vj. si a sacerdotibus

¶ Tunc celi materiales ⁊ sol t luna t stelle annunciabunt per signa quomodo christus ē deus dīs. eorum. t iustus iudex omniū qui sibi cell t elemēta parebunt manifeste. t annunciabūt ipsum esse deum. t non solum celi materiales. hz etiā celi spirituales. s. angeli t apostoli t oēs sancti annunciabūt illa die. q̄m xp̄s est de? t iustus t iudex. q: tam patres ve. te. q̄ nouī ꝓbebūt testimonium ō xp̄o in lege t ꝓphetis t euāgelio t approbabūt suam iudicio. Nam moyses adducet t ostēdet ibi legē quā in monte synai accepit t illi pplō dedit. et david ostendet ibi omnes psalmos quos de xp̄o scripsit t ꝓphete omnes prophetias t apli t euangeliste oīa euangelia. t paulus oēs epistolas. et Augu. t Hiero. t ceteri doctores oīa opera que ō xp̄o t eius ecclesia scripserunt annunciabunt t affirmabunt q̄m xp̄s est deus t iudex omnium habēs potestatem vniuersalem in celo t in terra. Et sic iudicabunt t condēnabunt filios israel carnales q̄ xp̄m non receperunt t approbabunt .xij. tribus t filios israel spūales qui per .xij. apl̄os xp̄o sunt regenerati que est tota ecclesia.

Audi populus meus t loquar israel: t testificabor tibi deus deus tuus ego sum.

De ose. di. iij. c. vltimo.

¶ Hec est scōa pars principalis in qua premissa dispositione t ꝓparatione iudicij describit ordinē discussionis t executionis eiusdem. ad cui? intelligentiam est aduertēdū q̄ sicut in primo iudicio p̄mi aduentus xp̄i fuit examinata t discerta t interpretata lex. sta, in vltimo aduentu christus examinabit preuaricatores t obseruatores legis vt vnicuiq; tribuatur fm opera sua t merita vel demerita t premia vel penas in lege tarata. ¶ Sed q: in tota lege nil aliud iubetur nisi charitas siue dilectio dei t proxi: q: in his duob? mandatis vniuersa lex pendet t ꝓphete vt ps matth. xxij. iō tota lex est de cultu diuino q̄ pertinet ad dilectionē dei. vel de preceptis moralibus que pertinent ad dilectionē ꝓximi. Et ideo circa diuinū cultū aut conuersationem ꝓximi contingit obseruantia aut preuaricatio. Sed q: dilectio dei siue cultus diuinus precedit dilectionem t conuersationem ꝓximi Ideo xp̄s in iudicio prius examinabit de diuino cultu: q̄ de conuersatiōe ꝓximi. Huo ergo facit in hac secunda parte. Nam primo describit examinationem iudicis circa diuinum cultum. Secūdo de preceptis que pertinent ad dilectionem ꝓximi ibi. Peccatori autem dicit deus. ¶ Quantum ad primum est aduertendum quod prophetа itroducit dominum loquentem in hoc psalmo: tlc quitur in lege veteri auisando populum israel. tex cō sequenti omnes homines mundi quomodo ipse ē venturus ad iudicium in humanitate iam indutus presupponendo primum aduentum in carnē. Et predicit et auisat de quibus debet querere t examinare in iudicio generali. Et dicit quod de duobus scz de dilectione dei t proximi: idest quomodo se habuerunt homines in cultu diuino erga deum t quomodo erga proximum. t hunc ordinem tenuit xp̄s. Matthei. xxv. quia auisat apostolos de quibus est interrogaturus in iudicio cum venerit in nouissimo die. t dicit xp̄s. q̄ primo examinabit t interrogabit de his que pertinent ad deum. t quomodo se habuerunt homines erga deum. Et ponit parabolam de quinq; talentis t de decem virginib? t lampadibus. Secundo dicit q̄ interrogabit quomodo se habuerunt erga ꝓximum. Et petit de operibus misericordie: vt patet in eodem capitulo. Ordo ergo ordo seruatur i hoc psalmo. Dicit ergo deus. O populе meus attende t sis cautus: quia ego veniam ad iudicium in forma humana. Ex quo patet q̄ ego ero ille q̄ iaz in primo aduentu veni in carnem tanq̄ messias t i lege promissus. Quasi dicat q̄ ante iudicium iaz precedit aduētus prim? in carne. Et ibi in iudicio

Xp̄us ex amiabit sic.

Universidad de Deusto
Biblioteca

loquar tibi in forma humana in prio aduētu tā assumpta. t testificabor tibi p phārchas t pphetas t apl'os t martyres: quos ibi congregabo q̄r ego deus sum deus tu⁹ q̄ tu in prio aduētu negasti. eo q̄ venerā in carne mortali. q. d. q̄ tūc cognosces t ñ poteris negare q̄ ego sum messias deus t hō: q: ts in primo aduētu ex inuidia t malicia me negasti: tū i scdo aduētu nō poteris me negare. Mā ageli celi telemēta t phārches ppbe t apli t oēs sci testificabunt t hoc ēt appebit in mea maiestate.

All's sup sacrificia tua.

Nō in sacrificijs tuis arguā te: holocausta autem tua in conspectu meo sunt semper.

¶ Hic predicit deus t auisat israel de quibus est questurus in iudicio. Et ostēdit q̄ nō examinabit nec queret rōnez de sacrificijs t holocaustis vete. le. q̄s iam erūt oblita t reuocata t pbibita in primo aduētu: tō ait. Audi israel q: in illo iudicio nō arguā te in sacrificijs tuis ve. le. Nec queram a te rōnem de eis: q: iā erūt pbibita in primo aduentu t holocausta tua non sunt semp: nec erūt accepta semper in cōspectu meo nec erūt mihi semp grata: Ideo pbibent̄ iam in primo aduētu. Et nota q̄ ista secunda clausula huius versus scilicet holocausta etiam subordinat̄ sub illa negatione non quasi dicat nō arguam te in tuis sacrificijs. nec tua holocausta erunt nec sunt semper accepta in conspectu meo. Ideo sequitur.

iij. q. vij. in grauibus.

Non accipiam de domo tua vitulos: neq; de gregibus tuis hircos.

¶ Non accipiam amplius post primū aduentuz vitulos de domo tua. s. synagoga in sacrificiū: qa iā erit reprobata synagoga t mortua neq; de gregibus tuis accipiā hircos le. ve. q̄si oia sacrificia illa t cerimonialia cessabūt t morient in prio aduentu: q̄si figure eorum implebuntur in xp̄o t ibi finiēt cursuz suū oia legalia in primo aduentu.

Ix. di. ca. nasci.

Quoniam mee sunt omnes fere siluarum: iumenta in montibus t boues.

¶ Hic reddit rōnem quare sacrificia legalia erāt abolēda t nō erāt perpetua. ¶ Ad cuius intelligētiā est notādū q̄ sacrificia legalia vltra hoc q̄ erant data in figurā xp̄i t p hoc debuerūt cessare postq̄ in eo impleuerit officiū t cursuz suū tamē adhuc duabus rōnibus erāt abolenda per aduentum messie. in quo lex t oia debebāt sumere virtutem t perfectionem. Primo q: illa sacrificia animalium bruto⁹ erāt de se imperfecta t non bona nisi ex bonitate t deuotiōe offerētis. Et sic erāt insufficiētia ad reconciliandū hoies cum deo nec de se erant deo accepta nisi ex fide offerētis credentis in christū futurū. Et sic de se erant parui valoris t immunda. Secūdo q: erāt aliena siue extranea. Mam bona tēporalia non sunt nostra nec in nostra potestate cum faciliter possint nobis auferri. t non possunt nos iustificare nec apud deū fiat accipienda in magno precio t valore: cum nō sint nostra: sed potius iam sint sua. Et ideo erat querendum tale sacrificium ad perfectionez legis in aduētu messie quod de se erat magni precij t per

Sacrificia legalia abolenda.

se bonum t gratū t acceptū deo meliꝰ quocūq; offerente. vt suis meritis nos deo posset reconciliare. t hoc est sacramentuz eucharistie in quo offertur xp̄s mediator dei t hoim: Scdo erat querendū sacrificiū q̄ nō esset extraneū: sed proprium nostrū t in nostra potestate q̄ nos posset iustificare. Et hec est nostra voluntas fide t charitate habituata t spiritus contribulatus t eoz contritum t humiliatū hoc solū est p̄prium nobis. quia nihil magis in nostra potestate q̄ voluntas vt ait Augu. Oia autē alia sunt nobis aliena q: faciliter possunt auferri. Sed bonam volūtatē t bonū affectū nunq̄ imperatores t tyranni nec persecutiones t dira tormēta potuerūt auferre sanctis apostolis nec Beato Laurentio nec Vincentio nec Agneti nec Cecilie nec ceteris martyrib⁹. Et q̄bus patet q̄ solavoluntas cū virtutibus theologicis t moralibus sunt nostra bona propria. Ideo dicit Augustī. in sermōe de martyribus. q̄ de hoc cellario bone voluntatis precipimur elemosynas t sacrificia facere. eo q̄ sunt in nostra potestate. Mam licet quis dicat nō possim ieiunare. nec ex paupertate diuitias pauperibus erogare. tamen non potest dicere non possim deum t proximuz amare. eo q̄ volūtas est sola i nr̄a potestate. Hec est ergo cā quare sacrificia, legalia erant abolenda: q: erāt aliena: t alia ppria substituēda. Dicit ergo xp̄s nō accipiā post aduentū de domo tua t synagoga tua vitulos nec de gregibus tuis hircos in sacrificiū: q̄si talia a alia nō sint vestra: q: mea nec sunt in vestra ptāte sed in mea: t etiaz in ptāte alioz. q: pūt a vobis auferri q̄si oēs fere siluarum sunt mee t nō vestre. boues t iumēta que pascuntur in mōtibus que sacrificabatis t immolabatis in lege veteri mea sunt t non vestra.

Que sint bona ppria

vj. q. j. c. si omnia

Cognoui omnia volatilia celi: t pulchritudo agri mecum est.

¶ Ego noui oia volatilia celi esse mea t nōvi. a. t oēs fruges t fructꝰ terre t tota pulchritudo agri mecū est t mea sunt oia ista t nōvi. a. Et nō sūt in magno precio acceptāda in vestris sacrificijs tot lationibus. Itē ista nō offerunt̄ nec offerebant̄ ad cibū nec vtilitatē mei sed vestri. quia post oblatiōem vosmet comedebatis supradicta sacrificia t oblatiōes. q: ego nō comedo tales cibos.

Dist. iij. nasci.

Si esuriero non dicam tibi: meus est enim orbis terre t plenitudo eius.

¶ Si ego esuriero. i. esurirē tales cibos corporales non dicerem tibi q̄ dares mihi. q: egomet acciperem. q: meus est totus orbis terre t plenitudo eius. t omnia que in eo continentur. s. plante t animalia t omnia ex quibus sacrificatis t offertis. Alius est ergo cibus quem ego esurio t aliud sacrificium quod ego peto t quero.

xxiij. q. j. odi.

Numquid manducabo carnes taurorum: aut sanguinem hircorum potabo.

¶ Numq̄d māducabo. i. sumeui māducare carnes taurorum quas offertis: aut sāguinem hircorum: quē libatis potabo: quasi dicat non. Mam alius est meus cibus et alius meus pot⁹ t aliqō est

sacrificium qō quero t alie oblati ones: q: non q̄ro sacrificium nisi laudis scz sacrificium eucharistie t cor contritum t humiliatum.

extra de voto. ca. peti.

Immola deo sacrificium laudis: t redde altissimo vota tua.

¶ Hic explicat qō est sacrificiū: qō deus petit et instituit in lege noua. t quas oblationes q̄rit. Vñ q: dictū est supra q̄ xp̄s qui venerat ad interp̄tandam legē t declarandā t pficiēdā t patefaciēdā veritatē t gratiā in lege pmissa debebat instituere verū sacrificiū per illa legalia figuratū qō de se esset bonū t pfectū t tantis meritis plenū. vt per se esset deo gratū t acceptū. t per cōsequens sufficiens ad reconciliandū nos cū deo. Sequitur q̄ tale sacrificiū non pōt esse nisi homo iesus xp̄s: qui fm humanitatē tenet medium inter hominē t deū. q: minor patre t melior oibus posibus. Et tō hoc sacrificiū oblatū est primo in cruce vt ait apls ad hebr. v. t. ix. t ad Ro. iij. in redēptionem oim preteritoz t futuroz. t ille sanguis oblatus est in p̄ciū omniū nostrū quo sanguine non solū sumus nos ab omni debito redēpti: sed etiā est cetum nobis emptū. hic est cibus t sanguis in quo deus pater delectat. Et hoc est sacrificiū per agnū vesperinū t matutinū in lege figuratum. Et per oia alia animalia que ibi offerebātur. Et hoc est sacrificiū a xp̄o in eucharistia institutū q̄ deus hic sibi petit immolari. Dicitur ēt sacrificiū laudis non solū q̄ cū laudibus offerat: sed q: de se est bonū t laudabile t gratū deo t acceptabile. Ideo ait immola deo sacrificiū laudis. i. sacrificiū eucharistie deo gratū t de se acceptabile t laudabile t bonum de opere operato. Sed q: offerendo hoc sacrificium nō offerimus aliq̄d de nostro nisi inquātū xp̄s est caput nostrū: ideo ops vt aliquid de nostro simul cū hoc sacrificio offeramus: sed nihil est nostrum nisi bona voluntas t spiritus contribulatus t eoz contritū t humiliatū ve dictū est. Ideo ops q̄ hoc sacrificium laudis offeratur cū corde puro et humiliato t contrito per penitentiā cū fide informata charitate de corde bono t conscientia pura. Et ideo subdit. t redde altissimo vota tua. i. fidem de corde bono t conscientia pura. quā deo in baptismo pmisisti t vouisti t obseruantiā legis quā seruare promisisti cū obedientia. Mam in baptismo tu pmisisti renunciare diabolo t pompis eius. et seruare legē euangelicā siue legē dei cū fide spe t charitate. Hec ergo sunt vota que deo promisisti t que deo reddere teneris. Et hoc est sacrificium q̄ offerre teneris: q: est in tua potestate. Littera hieronymi scōm hebraicū ps sacrifica deo confessionē. t redde altissimo vota tua q̄ idem est t magis explicat mysteriū. ¶ Mā triplex est confessio vt sepe dictū est: scz cōfessio fidei: confessio laudis siue beneficioz. t confessio petōrū. Prima cōfessio scz fidei cōtinet in se totam legē dei t obseruantiā legis. Et per consequēs sacramentū eucharistie t oblationē eius. Et cōfessio laudis pre supponit confessionē fidei: q: intātum laudamus deū memorādo eius beneficia inquātū ipsum credimus esse omnipotētē t creatorem t redēptorē

xp̄s est sacrificium.

Triplex cōfessio.

t glorificatorē sicut in lege memorak. Itē confessio peccatoꝝ presupponit etiam confessionem fidei. Mā intantū corde cōtrito t humiliato cōfitemur peccata nostra inquantū per merita passiōis xp̄i t virtute sacramēti penitentie veniā credimus cōsequi ex dei misericordia sicut in lege pmittitur nobis. Unde nota q̄ ista triplex cōfessio perficit totū hominē: nam cōfessio fidei iustificat: t cōfessio laudis scz gratiarū actio satisfacit p beneficijs receptis quantum in nobis est. cōfessio aūt penitentialis peccatoꝝ purificat hominē. Et quo ps q̄ ista triplex cōfessio iustificat totū hominē. Et ideo hanc querit deus ab homine. Et sic cōfessio cōprehendit in se totam legē t omnia sacramēta. Hoc est ergo sacrificiū laudis t cōfessionis t vota deo reddenda. Et est etiā aduertendū q̄ per sacrificiū t hostiā laudis intelligitur quodlibet opus virtuosum t meritorium in lege noua: et quelibet oratio vt ait apostō. ad hebr. xiij. Per ipsum xp̄m offeramus ergo hostiā laudis semp deo. i. fructus labioꝝ confitentiū nomini eius beneficētie autē t cōmunionis nolite oblīuisci. Talibus enī hostijs pmeretur deꝰ: t hoc est sacrificiū qō inclinat deū ad miam t ad largiendū veniā peccatoribus t ad iustificādū hominē. in quo sacrificio deus magis honorat̄ t delectatur. Ideo sequit̄ invoca me in die tribulationis. i. si tu obtuleris mihi tale sacrificiū eucharistie t fidē t cōfessionē de corde bono t cōscientia pura tunc inclinabis me ad miam.

vij. qō. j. cū pcus sio.

Et invoca me in die tribulationis: eruā te t honorificabis me.

¶ Invoca me in die tribulationis t eruā te invirtute talis sacrificij honorificabis me. Ad maiorē honorē reputabo t cū maiori honore accipiā hoc sacrificiū t magis inclinabor ad misericordiā q̄ p sacrificia vete. leg. ppter rationes iam dictas. Et oibus his ptz q̄ pphēta intēdit hic demonstrare q̄ deus in iudicio vniuersali non petet rationē de sacrificijs ve. le. sed de alio nouo sacrificio laudis Et quo pz q̄ iam tunc per magnū tps retro erūt abdicata t pbibita sacrificia ve. leg. t aliud sacrificium substitutū nobilius t pfectius. Et sic pz etiā q̄ lex moysi t sacrificiū ve. leg. nō erāt semp dura tura sed debebāt durare aliqn̄ cū de se essent imperfecta. causa quare sacrificiū xp̄i in cruce fuit tantū acceptū deo iam est assignata psal. xxxviij. quia propter puritatē t humilitatē t obedientiā. hic autē t in psalmo sequēti assignat causam quare hic idē sacrificiū quotidie placet patri oblatum in altari veritamen eadem causa t ratione qua fuit trūc in cruce acceptum. est etiā nunc patri acceptum in altari: quia propter obedientiam t puritatē t charitatem t precium. quia deus t homo.

iij. q. vij. idem te tiatur.

Peccatori autē dixit deus: quare tu enarras iusticias meas: t assumis testamētum meum per os tuum.

¶ Postq̄ superius descripsit examinationē iudicis circa cultū diuinum. In hac secunda parte describit examinationem faciendam circa conuersationem t dilectionē proxīmi in qua exprobrat preuaricatoribus legis t arguit eos de trāsgressione

Universidad de Deusto
Biblioteca

diuinorum preceptorum. Unde duo facit. Nã primo conuincit eos de crimine. Secũdo denunciat eis sententiam ꝛ punitionẽ: ibi existimasti ꝙ ero. Quantum ad primũ: q; superius dicit ꝙ deus nõ querit sacrificia materialia ꝛ exteriora nec respicit ad dicta sed ad facta. Dnõ querit nisi sacrificiũ laudis vel confessionis de corde bono ꝛ conscientia pura quod consistit in obseruãtia diuine legis. Et q; multi sunt qui acceperunt ꝛ professi sunt diuinam legem ore: sed nõ corde nec factis. nec obedierunt diuinis preceptis. Hoc ergo arguet deus scz christus in iudicio. Unde dicit propheta. Hec cathoi autem dixit deus. i. dicet xp̃us. quare tu iudee vel christiane enarras. i. enarrasti: id est ꝑdicasti iusticias ꝛ pcepta mea ꝛ assumpsisti testamẽtum. i. legem meam per os tuum. q; professus fuisti eam ore ꝛ pdicasti ꝛ professus fuisti ore te esse christianum ꝛ seruare legem dei.

xxiij. q. ij. legat. **Tu vero odisti disciplinam: ꝛ proiecisti sermones meos retrorsum.**

Totum oppositũ fecisti. Nam odisti disciplinã nolẽdo seruare precepta. nec corrigi de vitijs. nec desistere a peccatis: immo noluisti audire nec intelligere monitiones vt bene ageres: ꝛ proiecisti sermones meos retrorsum contẽnendo: nõ sequẽdo eos: q; sermones mei semp exhortantur ad penitentiã: ꝛ declinare a malo ꝛ facere bonũ ꝛ pbo q; piecisti sermones meos retrorsum. Nam.

de pe. d. 2. fratref **Si videbas furem currebas cum eo: ꝛ cum adulteris portionem tuam ponebas.**

Si videbas furem currebas cum eo ad furandum tanq̃ particeps eius. Ecce auaricia cõtra illud preceptum non furtum facies: per q̃ ꝓhibetur omnis rapina ꝛ vsura: ꝛ symonia. Et cum adulteris portionem tuam ponebas. i. cum adulteris participabas contra illud ꝓceptum. Non adultera bis. ecce luxuria que non est sine gula.

xxij. q. ij. beatus. **Os tuum abundauit malicia: ꝛ lingua tua concinnabat dolos.**

Os tuum abundauit malicia. ecce ira ꝛ odium contra illud preceptum. Diliges proximum tuum sicut teipsum. Item lingua tua concinnabat. i. machinabatur ꝛ componebat ꝛpalliabat: ꝛ colorabat dolos ꝛ fraudes sub zelo boni.

vj. q. j. c. ex merito. **Sedens aduersus fratrem tuum loquebaris: ꝛ aduersus filium matris tue ponebas scandalum: hec fecisti ꝛ tacui.**

Sedens in domo vel in porta. vel in foro aut theatro loquebaris aduersus fratrem tuum ex inuidia ꝛ superbia ꝛ malicia. ꝛ aduersus filium matris tue: scilicet aduersum quẽlibet christianũ qui est filius ecclesie matris tue. ponebas scandalum actiuum vel passiuũ vt rueret in damnũ aliquod.

Unde tripliciter contingit vel potest vnus alterum scandalizare. Primo decipiendo eum vt incidat in aliquod dãnum vel errorem. Secundo affligendo ipsum vt faciat blasphemare cõtra deũ Tertio quando quilibet male viuendo prebet alteri exemplum male vite: aut facit perdere bonã opinionem de ipso quam prius habebat. ꝛ sic qui libet talis ponit scandalum aduersum fratrẽ suũ ꝛ proximũ. Hec fecisti. Hic iudex denunciat ꝛ fulminat sententiam dicens. Tu peccator fecisti hec omnia supradicta. Et tacui per magna tẽpora expectando ꝛ inuitando te ad penitẽtiam. ꝛ tu distulisti ꝛ contẽpsisti penitentiam thesaurizando iram iudicis vsq; ad diem mortis ꝛ vindicte. Et sic mortuus es sine penitentia.

de pe. d. j. c. medicina. s. primo. **Existimaui inique ꝙro tui similis: arguã te ꝛ statuam contra faciem tuam.**

Existimauisti ꝙ ero similis tui tacẽdo ꝛ tuis criminibus confitendo. eo ꝙ silico nõ te puniui: ꝛ existimasti ꝛ putasti ꝙ ero tui similis iniustus non te puniendo: q; ita est iniustus iudex si non punit sicut reus qui crimen cõmisit. Et ideo iudex negligẽs punire reos fit iniustus similis illis. Ideo dicit tibi ꝙ nunc nõ tacebo nec dissimulabo punitionem: immo statuã ꝛ fulminabo sententiã mortis eterne contra faciem ꝛ psonam vel ante faciẽ tuã q; in psentia omniũ te ad ignem eternum destinabo: dicens ite maledicti in ignẽ eternum.

de pe. d. j. si cui. s. porro. **Intelligite hec qui obliuiscimini deum: ne quando rapiat ꝛ non sit qui eripiat.**

Hic deus siue ꝓpheta exhortatur omnes ad declinandum a malo ꝛ agendum bonum ꝛ agẽdũ penitentiam exẽplo supradicte sententie vt incutiat terrorem peccatoribus. ꝛ agant penitentiam ante mortem ne fulminetur eis in iudicio supradicta sententia. Unde dicit. o vos omnes peccatores qui obliuiscimini deum transgrediendo eius pcepta ꝛ obliuiscimini agere penitentiam ꝛ non vultis desistere a malo. intelligite ꝛ attendite et considerate sententiam que dabitur obstinatis in die iudicij. Ideo agite penitẽtiã dum tempus est nequãdo id est aliquando diabolus rapiat vos in peccato. ꝛ non sit qui eripiat vos de manu sua. q; in inferno nulla est redemptio. Item intelligite ꝛ vigilate ne diabolus rapiat vos ꝙ subitaneã mortẽ absq; penitentia: ꝛ non sit qui amplius eripiat quia post mortẽ non est locus nec tempus penitẽtie nec venie sed iudicij: offeratis ergo mihi sacrificiũ laudis ꝛ confessionis quod liberat a peccato et morte.

xxiij. q. j. q; ergo la. de cõsec. d. j. mihi. **Sacrificium laudis honorificabit me: ꝛ illic iter quo ostendam illi salutare dei.**

Hic concludit totum intẽtum huius psal. Nã in toto hoc psalmo intendit dauid ostendere ꝙ deus in iudicio nõ queret rationem de sacrificijs vete. le. que solum iustificabant exterius: sed queret rationẽ de dilectione dei ꝛ proximi. ꝛ de sacrificio laudis ꝛcõfessionis q; iustificat aiam a peccato ꝛ facit eam meritoriam vite eterne: qõ quidem sacrificiũ consistit in obseruantia diuine legis de corde bono ꝛ conscientia pura ꝛ includit in se sacramentum penitentie ꝛ eucharistie ꝛcetera sacramẽta. Ideo ait intelligite qui obliuiscimini deum et facite penitentiã ꝛ offerte in vita supradictũ sacrificiũ ne diabolus rapiat vos per subitaneam mortem. Quia hoc supradictum sacrificium laudis honorificabit me: id est cum magno honore est mihi

no. de sacramẽto altaris. acceptũ. Unde hoc sacrificiũ eucharistie est iter ꝛ via quo ꝛ p qõ ostẽdã salutare dei: illi. s. recipiẽti ꝛ offerẽti. Quasi dicat ꝙ hoc sacrificiũ ẽ: viaticus q; trãsit in hac via recipit. qõ sacramẽtũ ducit in patriã ꝛ est salubre. q; sanat languores anime ꝛ reficit. ꝛ dat salutẽ ꝛ vitã eternã: ꝛ illic iter. i. in eo est iter ꝛ via. i. in eo est xp̃s realiter q̃ est via veritas ꝛ vita. Nã xp̃s ẽ: via ducens nos in patriã p leges euãgelicã ꝛ sacramẽta. ẽ: veritas ve. te. q; in xp̃o ꝛ eucharistia est veritas. ve. test. s. agni paschalis. Dicit salutare ꝛ vitã: q; confert vitã eternã q̃ oia cõtinẽtur in sacro eucharistie. Quasi dicat. ꝙ in sacrificijs aliaꝫ ve. le. non erat iter ad salutẽ: nisi in la figura nec in eis ostẽdebat salutare nec in eis cõtinebat realiter xp̃s. sed solũ in figura. Sed in eucharistia est verũ iter ad gloriã. Et in eo ostẽditur salutare dei. q; xp̃us in eo realiter cõtinet. Et in eo hoc solũ. s. sacrificiũ honorificat deũ patrem Littera hieronymi ꝝ sic qui immolat cõfessionẽ glorificat me. ꝛ q̃ ordinate ambulat ostẽdã ei salutare dei. Et sic magis explicat intẽtũ. Qualibet ille glorificat me qui offert sacrificiũ cõfessionis. per qõ intelligitur eucharistia ꝛpenitẽtia ꝛ obseruantia legis ꝛ deuotio ꝛ fides de corde bono ꝛ cõscientia pura. Ideo sequitur. Ego ostendam salutare dei scilicet gratiã in psenti. ꝛ gloriã in futuro ei qui ambulat ordinate sine peccato in hac via. ꝛ in legẽ domini. scz qui ordinat seipsum non declinando ad malum. sed seruando legem diuinam. q; premium diuine legis est vita eterna Hoc est ergo, sacrificium laudis. s. eucharistie quod precepit xp̃us offerri in no. te. non sm ordinem aaron: sed sm ordinem melchisedech vt inquit Augu. contra

Nota. aduersarium legis ꝛ prophetarum. ¶ Ex supradictis in hoc psal. sequuntur. xij. conclusiones

Prima conclusio ꝙ sicut christus in primo aduentu vocauit per apostolos suos oẽs gentes ad fidem a solis ortu vsq; ad occasum. ꝛ congregauit in vna ecclesia. Ita in secundo aduentu per angelos congregabit omnes ad iudicium. Secũda conclusio ꝙ sicut xp̃s dedit legem in monte syon ita in eodẽ loco iudicabit preuaricatores legis.

Tertia conclusio ꝙ duplex erit differẽtia inter primum ꝛ scm aduẽtũ. Nã in primo aduentu venit xp̃s occultus non ostendens maiestatẽ suam vt iudicaretur a populo pro nobis. Inscõuenient manifestus in maiestate vt iudicet hoies. Ita in primo aduentu visus est mortalis ꝛ despectus: nõ habens decorẽ flagellus cesus. In scõ videbitur decorus in gloria. Quarta cõclusio ꝙ sicut in primo aduentu celũ ꝛ astra ꝛ elemẽta dederit signũ sue natiuitatis. ꝛ vẽti ꝛ mare obedierũt ei. Ita in secundo quia ignis exardescet ꝛ tẽpestas valida erit in circuitu eius. Et vocauit celum desursum.

Quinta conclusio ꝙ sicut in primo cõgregauit sibi apl̃os vt essent testes suos miraculoũ ꝛ predicationis ꝛ resurrectionis ꝛ ascẽsionis. Ita in secundo cosdẽ habebit iudices ad exprobrandũ xij. tribus israel carnales qui credere noluerunt.

Sexta conclusio ꝙ in secundo aduẽtu ostẽdet contra iudeos carnales quomodo iam in primo abdicauerat sacrificia vete. leg. ꝛ dabit ibi rationem: primo q; non erant perfecta nec de se bona de opere operato. sed tantum de opere operãte: ꝛ de bonitate offerentis nec erant de ꝓpio sed alieno. ꝛ quia non iustificabant. Septima conclusio ꝙ in iudicio ostendet ꝙ iam in primo aduentu abdicatis legalibus instituerat nouũ ꝛ perfectum sacrificium laudis: scz eucharistiam ꝛ noua vota ꝛ oblationes que est bona voluntas ꝛ confessio de corde bono ꝛ conscientia pura. Octaua conclusio quod christus in iudicio non arguet homines si nõ obtulerunt sacrificia legalia ꝛ materiales oblationes. q; tunc iam per magna tempora retro erunt abolita: sed exprobrabit eos qui non obtulerunt sacrificium ꝛ vota recte ꝛ bone voluntatis no. testa. que vere iustificant hominem totus quia triplex est confessio. scz fidei ꝛ laudis ꝛ confessio peccatorum que dicitur potentialis. Nona cõclusio ꝙ xp̃s in iudicio manifeste exprobrabit preuaricatores diuinorum preceptorum. ꝛ cõtra eos fulminabit sententiam. Decima conclusio qõ omnes debẽt esse attenti ꝛ debẽt vigilare vt agãt penitentiam in hac vita. ne thesaurizent sibi ipsis peccata vsq; ad mortem: ne diabolus rapiat eos morte subitanea. ꝛ non sit postea qui eos eripiat. Mo. 6 iudeoꝝ deceptiõe.

Undecima conclusio. quod nullum aliud sacrificium ducit ad vitam eternam nisi sacrificium laudis confessionis legis euangelice. quia in hoc honorificatur deus pater. ꝛ placatur ad misericordiã Et illic: idest in illo sacrificio est iter ꝛ via in qua ostenditur salutare dei. scz gratia in presenti. ꝛ gloria in futuro ꝛ placatio ꝛ venia peccatorum ꝛ misericordia in presenti. Ex omnibus supradictis elicitur duodecima conclusio: scz quod iudei moderni sunt decepti qui putant circũcisionem et cetera legalia esse perpetua ꝛ legem moysi nunquã cessare: quia putant in lege moysi iustificari ꝛ saluari: cum manifeste dicat ꝓphetam: qõ in iudicio iam ista erunt abdicata. ꝛ deus non queret rationem de eis. sed de nouo sacrificio.

Mo. cien te xp̃o ẽ lex vet? mortua. Hã Unde est notandũ ꝙ christo moriente mortua est lex vetus simul cum eo: eo ꝙ erat finis legis. Sed quia christus solum est mortuus quo ad corpus tantũ. ꝛ non quo ad aiam. Ideo lex vetus mortua est tantũ quo ad corpus. i. quo ad litteras ꝛ cerimonialia: sed nõ quo ad aiam. i. quo ad veritatẽ ꝛ spiritũ littere. Et ideo mortua lege surrexit cũ xp̃o veritas legis. que ẽ: veritas euangelica. vt ptz Jo. j. Lex per moysen data est. veritas autẽ legis per xp̃m facta est. Nam lex euangelica nil aliud est nisi veritas ꝛ spiritus ꝛ aia ꝛ vita legis moysi. ꝛ ista veritas surrexit cũ xp̃o in hac veritate consistit vita nostra spiritualis. Et ideo q; littera mortua est. Ideo occidit iudeos ꝛ obseruatores Sed spiritus eius ꝛ anima. scz lex euangelica viuificat animas nostras. Sed omnia ista magis declarabuntur in questione finali contra iudeos. Unde nota quod Augustinus adducit litteram huius psalmi contra aduersarium legis ꝛ prophetarum. ostẽdens sacrificia legalia cessasse in aduentu xp̃i: eo ꝙ non erant nec offerebantur gratia sui: si inquãtum figurabant xp̃m immolandum in verũ ꝛ mundum sacrificium.

Universidad de Valencia
Biblioteca

de pe. d. inf. tota infra. lv. q. j. ivj. a

Miserere mei deus: fm magnum misericordiam tuã.

¶ Huic psal. pponit talis titulus in victoria siue in finẽ ps dõ cũ venit ad eũ nathan qũ intrauit ad bersabee. ¶ Et titulo appet q dõ fecit hũc psalmũ petẽte missionẽ p petõ adulterij cõmissi in bersabee. Ad cuius intelligẽtiã est aduertẽdũ. vt legit. ij. Reg. xj. q eũ dõs iã eẽt in magna ẽte t psperitate dũ misset ioab cũ exercitu suo ɔ filios amon ipse mãsit in hierlim. Et cũ qdã die deambulãs in solario suo videret bersabee vxorẽ vrie lauãtẽ se ex opposito domus siue cõcupuit eã t fecit ipaz ad se adduci t dormiuit cũ ea. Que cũ esset reducta in domũ suã remãsit ipsi dõ qliter ex eo cõceperet. Tũc volẽs dõ celare adulteriũ misit ad ioabẽ vt remitteret sibi vriã vt dormiret cũ vxore recẽter grauida: vt sibi cõcepit fert posset ascribi. Qui cũ reuersus ad regẽ renuisset descẽdere in domũ suã t dormire cũ vxore: ɔ statim statuit ad exercitũ reuerti. Tũc rex dõ machinat est in mortẽ eius t misit ad ioab vt poneret eũ inter primos in plio. qui ibidẽ cũ multis alijs mortuus est. Tũc dõ introduxit bersabee pgnantẽ in domũ suã que ibi peperit sibi filiũ. Dõ facto displicuit cozã dño: q misit nathan pphetã ad dõs: q manifestauit sibi scelꝰ cõmissum p parabolã de diuite, habẽte plurimas oues t boues t rapuerat vnicã ouẽ pauperis. Tũc dõ q qsi p annũ celauerat t tacuerat crimẽ: cõfessus est petrõ suũ cozã nathã dicẽs. peccaui dño. Cui rndit nathan. Dõs trãstulit petrõ tuũ. i. a culpa t pena eterna in penã tpalẽ. Hic dicũt alique postq nathã denũciauit ipsi dõ q nõ recederet gladꝰ de domo sua in eternũ. dõ cognoscẽs petrõ t audiẽs siniaz dñi dicit. Peccaui dño. dicit q nathã recessit a dõ. Sz dõ putãs q totaliter volebat deꝰ ipz delere cũ tota domo sua: t reuocare regnũ ad domũ saul. t videret q totꝰ ppls blasphemasset ɔ eũ. t murmuraret dicẽs. q rapuit ouẽ t occidit pastorẽ. qũo pt ipm deꝰ in regno sustinere? Tũc dõ timens suiam dei t tumultũ ppli intrauit secretũ domꝰ siue. t p straꝰ in terra orauit ad dõm vt remitteret sibi hoc petrõ t fecit hũc psalmũ. Cui humilitatẽ t pniam acceptãs deus misit ei nathã dicẽs. dõs trãstulit petrõ tuũ: nõ morieris. quasi dicat dns translulit suiaz mortis nõ solũ eterne: sed etiã tpalis in pscutionẽ. Sed ls tu nõ morieris nec priueris regno eũ morietꝰ infans tibi natus: t post aliqđ tempus filius tuus absalon insurget ɔ te te. Et tũc dicit quidã q dõ fecit psalmũ. xxxij. s. Beati quoz remisse sunt iniqtates agẽs grãs deo postq per nathan didicit sibi culpã esse remissaz vt videt sonare psal. ille. Ex quo ps q ls iste psal. sit posterior collocat in ordine huius libri: tũ iste fuit prior facẽdo in tpe. ¶ Ex supradictis ps titulꝰ t actor t materia huius psal. s. q dõ fecit hũc psal. qũ nathã venit ad eũ: t nũciauit sibi morzẽ t suiam t plagã domus sue: eo q fecit interfici vriaz t rapuit sibi bersabee in vxorẽ. Sed p hoc qđ addit in finẽ siue ad victoriã est signũ q vltra litterã de petrõ dauid iste

not. qũo dõ cõcupiuit bersabee.

Christopolitani Episcopi.

psal. nos dirigit in finẽ t in aduentũ xpi: t est Intelligẽdus de tota ecclia xpi. Vnã est iterum valde aduertẽdũ q dõ fecit hunc psalmũ ad triplicẽ respectũ: vt ptz in littera. Primo litteraliter p ipso petrõ spiale remissionẽ: prout peccauit in bersabee ɔ deũ t uriã: vt ptz in titulo psal. Scõo mystice pro toto genere humano siue homine mystico put peccauit in adã ɔ deũ: t petit redimi p xpm t oia sacra per hoc quod ait in fine: benigne fac in bona voluntate tua spon. Tertio p quolibet petrõre penitẽte q peccauit i se ɔ deũ. primũ per hoc qđ ait. Docebo iniquos vias tuas. Jõ est ne esse ad euadẽdã t hauriendã totã intentionẽ pphete t intelligẽtiã huius psal. q exponat nõ de solo dõ: sed etiã de tota ecclia ab adã vsq ad finẽ. t de quolibet petrõre pniaz agẽte. Vnã ad scõz sensum legit ipm ecclia publice in officio canonico. Sed ad tertiũ sensum imponit in pniam pticularib⁹ penitentib⁹ t cõfessis. Et sic legunt ipm pticulariter layci t etiam ecclesiastici vltra horas canonicas. Et hec est cã quare augu. t cassiodorus t magister in glo. ordina. exponũt istum psal. mystico mõ simul ad pdictũ triplicẽ sensum. Sed q: sic cõ fundit intellect⁹ t mẽs legentis t audientis: videlicet mihi cõuenient⁹ vt iste psal. distincte t separatim exponat pe: se: t fiat tres expositiones separate: vt vnusquisq ecclesiasticus t laicus capiat t distinguat vnũ sensum ab altero: t capiat expositionẽ t sensum quẽ maluerit: t rõ est. Vnã iste est vnus et magis principalis inter septẽ psal. pniales t qui magis videt frequẽtari in ecclia t in tota xpiana religiõe p oẽs cõditiões t etates t status hoim. Primo ergo exponemus ipm ɬaliter de ipso dõ Scõo mystice p toto corpe mystico put peccauit in adã. Tertio moraliter p qls penitẽte. E ¶ Quãtum ad primã expositionẽ est primo notãdũ q dõ ppter supradictũ petrõ tria maxima dña incurrit Primo q: incidit in iram t suiam culpe t mortis tpiuationẽ regni cũ tota domo sua. Scõo q: tpe petri nõ solũ perdiderat grãm gratificã sed etiam gratiã gratis datã. s. donũ pphetie: q: p totũ illud annũ recessit ab eo spus pphetie t nõ fecit psal. Tertio ydebat totã pmissionẽ sibi factã. ij. Re. vij. nõ solũ de successiõe regni tpalis t edificatiõe tẽpli t ampliatiõe ciuitatis: sed etiã de ppetuitate regni xpi in sua gnatiõe. Tria ergo facit dõ in hoc psal. Vnã primo agẽs pniaz petit culpã t penã sibi remitti. Scõo gratiã amissam sibi restitui. Tertio de ppetuitate t edificatiõe regni xpi pmissiones sibi factã adipleri scõa ubi. Cor mũdũ crea. tertia sibi. benigne fac. ¶ Quo ad primũ duo facit. Vnã primo petit culpã t penã sibi remitti. Sed q: sciebat hoc nõ posse fieri nisi in fide t virtute passiõis t sanguinis xpi futuri. Jõ scõo petit aspergi t mundari p fidẽ xpi futuri sibi. Aspges me. ¶ Quãtũ ad primũ duo ẽt facit. Vnã primo facit qđ dictũ ẽ. Scõo hoc psuadet triplici rõne rndẽdo obiecte rõni sibi vt iustificeris tc. D ¶ Quãtũ ad primũ est notãdũ q triplex petrõ cõmisit dõs. Primo adulteriũ inquantũ thoz t vxorẽ alienã vsurpauerat. Scõo voluptuariũ furtũ inquãtũ vt filꝰ ex adulterio genitus ascriberetur vrie: t succederet eius hereditati

Vide Mota.

Expõit literalis.

Dauid p peccatũ adulterij tc.

Triplex petrõ cõmisit dõs

conat⁹ est. Tertio homicidiũ inquãtũ vtile interficiendo machinat⁹ est. Que quidẽ petã p ordinẽ et successiue fuerũt grauiora. Vnã ls adulterium sit simplicit grauꝰ furto tñ in illo loco furtũ fuit grauꝰ adulterio duplr. Primo q: addebat petrõ petõ. Secũdo q: cũ maiori malicia t iniqtate cõmittebat. Homicidiũ ẽ ia fuit grauꝰ. q adulteriũ t furtus ppter eaſdẽ cãs: t p ois simplr. Ideo dõ in hoc loco bis notat iniqtatẽ p quã itelligit homicidiũ t furtũ: t semel notat petrõ p qõ intelligit adulteriũ. Vnã oia ista tria petã simul cũ pena petit sibi remitti cũ dicit. Miserere mei deꝰ fm magnam miaz tuã. q. d. qõ magnũ est petrõ mei: iõ magna indiget mia. i. relexa t remitte mihi miseriã t culpam quã incurri: relata mihi penas quas pro eo merui t mihi per nathan cõminatus es tc.

de pe. d. j. c. xpẽs

Et secundum multitudinẽ miserationum tuarum: dele iniquitatem meam.

¶ Dele iniqtatẽ meã. i. petrõ t culpã homicidij cũ grãdi iniqtate ppetrati. t ꝑ hac scõm multitudinẽ miserationũ tuaz. vñ p miam intelligit habi tũ mie: q esse naturalit est ipe deꝰ. p miserationes intelligit actũ t cõsuetudinẽ miserẽdi. q. d. scõz q misertus es noe in diluuio. t abrahã in caldea t israel in egypto t in terra promissiõis multories de miseria releuasti. t eoz iniqtates p pniaz delesti ita scõm multitudinẽ illarũ miserationũ miserere mei t dele istã iniqtatẽ meã. Alij dicũt q p miam magnã intelligit miam q remittit culpa q est maior q mia q remittit sola tpalis pena. Alij intelligũt magnã miam q sit in veritate passionis xpi: q nõ solũ delet culpã sed etiã oẽm penã. Jõ seqtur

de pe. d. ij. ca. to tã. t. ca. illud.

Amplius lauа me ab iniqtate mea: t a peccato meo munda me.

¶ Amplꝰ. i. ulterius multũ laua me ꝑfecte sanguine xpi ab iniqtate furti qõ amittere conat⁹ sus: tmũda me a petõ adulterij p istã pniam. vñ adulteriũ dictũ est petrõ inquãtũ fuit cõtra legẽ dei ppetratũ: ls furtũ t homicidiũ dicere sñt iniqtates inquãtũ cũ grãdi iniqtate t malicia t ꝓtra oẽm iusticiã fuerũt ppetrata: sed q: penitentia non est validа nec remittit culpa sine cõtritiõe cordis. iõ subdit.

l. d. c. qđ in fine.

Quoniã iniquitatẽ meam ego cognosco: t peccatum meum contra me est semper.

¶ Iniqtatẽ meã ego cognosco: t reputo me reũ in corde meo. t petrõ meũ t culpa ꝓtra me est semper: q: semp accusat t corrodit t cudit t cõterit t mordet cõscientiam meã: sed q: cõtritio nõ valet absq ore cõfessione fi adsit facultas. ideo subdit

de pe. d. j. ca. t ve nit.

Tibi soli peccaui t malũ cozã te feci vt iustificeris i sermonib⁹ tuis: t vincas cũ iudicaris.

¶ Tibi soli peccaui t malũ cozã te feci: q: cozã natã cõfessus fuꝰ dicẽs peccaui dño. D ¶ Vñ nota q triplr põt ds alteri peccare. Primo psonã offendẽdo: t sic dõ nõ solũ peccauit ɔ deũ sed etiã ɔ uriã. ci⁹ thoz vsurpãdo t furtũ t homicidiũ in eum ꝑpetrãdo. Scõo ɔ alterius ꝓcepta tvoluntatẽ operãdo: t sic psona priuata nõ solũ peccat ɔ deũ sed etiã ɔ regẽ t ꝓncipẽ et⁹ legẽ violãdo t sic dõ soli deo peccauit q: nullũ aliũ superiorẽ habebat nec

Quis alteri põt triplr peccare.

Vide Mota.

ro. iij. cõse. d. iij c. firmissime.

altiã legẽ habebat supra se nisi diuinam: t a nullo alio poterat puniri: cũ esset rex: t sic in puniendo soli dõ peccauit. Tertio qñ qs peccat alteri culpã t penã eternã incurrẽdo a q nõ põt absolui nisi ab illo: t sic nõ solũ dõ q erat rex: sed vnusqsq nisi peccat soli deo q: a solo deo possumus a pena et culpa spiali absolui: t sic hoc dicit dõ cũ dicit. Tibi soli peccaui culpã t penã incurrẽdo. Et sicut tibi soli peccaui ita tibi solꝰ i. a te solo possum absolui. Ut iustificeris. Hic dõ pmiadet rõne q deꝰ dꝰ sibi misereri t pcere t simul rndet t satisfacit rõni obiectiue: rõ est ista. Nam deus pmiserat ipsi dõ successionẽ sui regni p salomonẽ q erat rẽplꝰ edificaturus t ciuitatẽ ampliaturꝰ t pmiserat etiam ppetuitatẽ regni p xpm messyã futurũ de stirpe domo t pgenie: vt ps. lxxxviij. Ds tota ista pmissio fuisset cassata t frustrata si deꝰ psecut⁹ esset sniaz datã ab eo p nathã: sez q dõ fuisset mortuus t domus eius destructa: t regnũ redactũ ad domum saulis t inimicoz: t sic pmissio pmo facta non habuisset effectũ immo oẽs reuelationes t pphetie de xpo futuro facte ipsi dõ fuissent vacue: t sic deꝰ mãsisset mẽdax t iniustꝰ. Ergo ad ls q deꝰ iustificarẽt in suis sermonib⁹ t pmissis oportebat vt reuocaret suiam datã p nathan t misereret t parceret ipsi dõ. Et iõ ait dõ. Miserere mei deꝰ vt iustificeris t sermonib⁹ t pmissionib⁹ tuis. Satisfactio aũt ad obiectionẽ est ista. Vnã petrõ ipsius dauid fuit ita horribile oi pplo q publice blasphemabãt emuli sui: t insurrexit hoc puerbiũ in pplo. s. qũo deus poterit sustinere t pperare regẽ iniquũ et iustũ q rapuit ouẽ t interfecit pastorẽ. Et sic emuli dõ arguebãt q deus de iusticia nõ poterat nec debebat pcere ipsi dõ: nec sustinere ipm in regno nec pmittere viuere sup terrã. Et sic blasphemabãt cõtra deũ volẽdo ipz argere t iudicare. Posset igit deus dicere ipsi dauid: qũo pareã tibi cpotero misereri t reuocare suiam: q: totus pplus iudicat t arguit me t petit iusticiã de te ppt nephãdũ scelus ppetratũ. Huic obiectioni, satisfacit dõ dicens. Dñe ls tu argueris t iudiceris temere ab emulis meis: tũ tu poteris eos vincere t ora eoz obtũdere allegando meam fragilitatẽ: quia.

Ecce enim in iniquitatibus cõceptus sum t in peccatis concepit me mater mea.

¶ Et sica parẽtibus meis traxi naturã corruptã t fragilẽ t pnam ad cadendũ t peccandũ. Vñ inuenio legẽ in mẽbris meis repugnantẽ legi mentis mee: t tũc q nolo qñq ago t qõ volo non facio t ꝑ hoc facit petrõ nature: qꝫ habitat in me a quo non possum liberari nec possum vitare nisi gratia xpi: ergo venia est dãda t parcendũ t miserendũ est tante fragilitati: allegãdo g meã fragilitatẽ poteris eos vincere t cõfundere: q: maior est tua mia q mea fragilitas t petrõ meũ t etiam q malicia tinuidia cor: ergo miserere mei vt vincas eos cũ iudicaris t argueris ab illis: t hoc est qõ vult dicere hic dauid dicit enim miserere mei simpliciter vt iustificeris in sermonibus tuis: t miserere mei vt vincas cum iudicaris: t qñ vt vincas cũ iudicaris: q: ecce. i. respice: q: in iniqtatibus cõceptus sum: vñ

Universidad de Valencia
Biblioteca

trari fragilitatē ⁊ fomitē ⁊ cōcupiscentiā ⁊ corruptionē ⁊ pniciē ad peccandū:ergo nō respicias mea fragilitatē sed tuā magnā miam:q̄ maior est oī petō ⁊ malicia.Mā sicut ego naturaliter sū fragilis ⁊ pnus ad cadendū in petīm ⁊ miseriā:ita tu naturaliter es potēs ⁊ pnus ad pcēdū ⁊ relevandū a miseria:q: naturaliter est tibi ppriū misereri semp ⁊ pcore:sicut est ppriū boi peccare ꝓ statu illo:q̄ sic pcēdo vices emulos meos cū iudicaris Et quo misereb̄:tibiet iustificer i ſmonib⁹ meis

ps.q. ih. abhit . et c. nolite. **Ecce enim veritatem dilexisti:incerta ⁊ occulta sapientie tue manifestasti mihi.**

¶ Ecce em̄.i.respice ⁊ recognoscere qvirtutē dilexisti ⁊ nō mēdaciū:⁊ sic nullū debes decipe:vt iusti ficeris in sermonib⁹ ⁊ pmissionib⁹ ⁊ revelationib⁹ tuis.q: tu manifestasti ⁊ revelasti mihi multa ignota.i.abscōsa ⁊ occulta hoibus.i.mysteriū incarnatiōis ⁊ aduēt⁹ messie de carne mea ⁊ successionē ⁊ ppetuitatē regni:vt ps.ij.Re.vij.c.Ergo imple pmissionē tuā vt iustificeris in sermonib⁹ tuis:nō iniust⁹ ⁊ mēdax arguēris delēdo me de terra ⁊ de regno:miserere ḡ mei vt iustificeris in ſmonibus tuis:q: ecce veritatē dilexisti ⁊ incerta ⁊ occulta manifestasti mihi.ḡ miserere mei,vt vincas cū iudicaris:q: ecce in iniqtatib⁹ cōcept⁹ sum ⁊c.Et ꝑ mō est ordināda ista lra.Littera hierony.iuxta hebraeū ps:propterea iustificabis ꝓbū tuū mūdaberis cū iudicaberis:q̄ forsan magis clara est.q.d.miserere mei ꝓpterea si ꝑ feceris iustificabis ⁊ adimpleb̄s ꝓbū tuū ꝓmissum:⁊ mūdaberis.i.mūd⁹ iust⁹ ⁊ excusabilis eris rept⁹ cū iudicaberis ab emulis meis.Mā in parcēdo magis offendis oīpotētiā ꝓbonitatē:ꝓps iustitiā nō respiciēdo petīm ps miaꝫ tuā.Mā nō est iustū:vt ℑ fragilitatē ⁊ foliū q̄ vēto rapiēdas potētiā in puniēdo:imo miaꝫ tuā in parcēdo:⁊ in hoc magis iustificaberis ⁊ vinces emulos meos ⁊ blasphemos. ¶ Nota ꝙ recte allegat dō fragilitatē ⁊corruptionē nature ꝙ̄ trahit a parētib⁹.Mā illa corruptio carnis ē cā oīs peti Mā ꝓ solū ⁊actū ⁊ ꝓsortiū aia trahit petīm originale:sed ꝓ ⁊sensum ⁊cupiscētie ⁊hit actuale.

di.l.cum expaudi. **Asperges me dñe ysopo ⁊ mundabor:lauabis me ⁊ super niuem dealbabor.**

¶ Vult dō sciēs ꝓ ꝓteritas revelatiōes petā non posse remitti aliqui nisi ⁊ virtute passiōis ⁊ sanguinis xp̄i futuri:iō invocat xp̄m futurū vel interponit merita sanguinis xp̄i:vt facilius impetret miam ⁊ venia ⁊ remissionē culpe ⁊ pene eterne.Ad cuius intelligētiā est notādū vt legit Exo.xij.ꝙ deus ꝑcepit moysi in nocte q̄ egressus est israel de egypto vt ymusq̄ agnū sine macula:in cuius sanguine intingeret fasciculus ysopi:⁊ sic ymusq̄ os aspergeret liminare dom⁹ sue.⁊ sic angelus pcuss fit illa nocte oīa ꝓmogenita egypti ab hoie vsq̄ ad pecus in oībus domib⁹ egyptioꝝ ps domos israel ⁊ eoꝝ ꝓmogenita nō pcussit angelus in q̄bus

no.de sanguie xp̄i inuenit liminia aspsa sanguine.⁊ sic p signum sanguinis agni liberati sunt a morte oēs ꝓmogeniti hebreoꝝ.Hoc fuit figura ꝙ in sanguine xp̄i aspersio p baptismū in frōtib⁹ xp̄ianoꝝ debebant oēs a morte eterna liberari.Itē exo.xxiij.ex ꝑcepto dei moyses aspsit sanguinē sup ppl'm dicēs,hic ē sanguis federis qō pepigit dñs vobiscū in figura ꝙ testīm dei p xp̄i sanguinē erat firmādū:⁊ p aspsionē sanguinis xp̄i futuri oēs erāt liberādi.Itē Levi.xiiij.ꝑcepit dō vt lepr⁹ aspergerē ysopo intincto sanguine passeris in figura ꝙ lepra pcti nō poterat mūdari nisi sanguine xp̄i.Ps cā quarede ꝑcepit vt ille sanguis aspgeret ysopo fuit in figura q:sicut ysopus est herba hūilis ⁊ purgativa:ita hūanitas ⁊ corpus xp̄i debebat hūiliter intingi sanguine passionis ⁊ purgare oīa petā ⁊ cōferre sacramētis ecclīasticis vim purgativā.Per supradictas figuras ⁊ mysteria novit ⁊ puidit dō in spū ꝙ nō poterat genus hūanum a morte eterna nec a culpa liberari nisi p sāguinē xp̄i futuri.Hoc ergo credēs ⁊ sciēs dō p fidē dicit ad patrem siue ad filiū.O dñe aspges.i.aspge me ysopo sanguinis tue future passiōis ⁊ mūdabor:a culpa ⁊ lauabis me sc̄o pnie habēte virtutē a passione tua futura:⁊ sic dealbabor sup niuē:vel mūdabor ꝑ aspsionē ysopi sanguinis a culpa ⁊ lauabis me per infusionē gratie:⁊ sic dealbabor sup niuē.i.ero magis albus albedine gratie q̄ nix:q: pnia mundat ꝑ aspsionē ⁊ vtutē sanguinis xp̄i:sed gra dealbat ⁊ facit aiam splēdere.Et nota ꝙ hic ponit futur⁹ indicativi ꝑ optativo vel impativo : eo ꝙ hebrei nō hīt optativū sicut frequēter dictū est.i.asperge⁹ sive aspgas ysopo.i.aspge me ysopo ⁊c.⁊ lava me ⁊c.Et sic sequitur etiam imperative.

de pse dixit.j.qñ aute⁹ ita mus.

Auditui meo dabis gaudium ⁊ letitiam:exultabunt ossa humiliata.

¶ Auditui meo dabis gaudiū.i.da gaudium auditui meo annūciādo mihi remissionē.i.dic aie mee salus tua ego sus:vel remittunt tibi petā tua:⁊ sic dabis gaudiū auditui meo si hoc audio a te:⁊ sic ossa mea cōtrita ⁊ hūiliata ꝓ miam exultabunt ⁊ quiescēt a labore.Auerte ergo faciē tuam a peccatis meis ⁊ oēs iniquitates meas dele per aspsionē sanguinis tue future passionis.Nota fm Aug. ꝙ deū auertere faciē a pctis nil aliud est nisi per suā miam petā nō respicere.⁊ deū iniqtates delere nil aliud est nisi petā ꝑterita iam amplius ad culpam non imputare ꝓ penitentiā.iō ait dauid,

de pe.d. ij.vt cognouerit

Auerte faciem tuam a peccatis meis:⁊ omnes iniquitates meas dele.

¶ O dñe auerte faciē tuā a pctis meis.i.nō respicias nec existimes petā mea ps respice miam tuaꝫ q̄ maior est oī petō:⁊ oēs iniqtates meas dele.i.ꝓ aspsionē tui sanguinis amplius ad culpā nō imputes nec etiā ad penā. B ¶ Sz hic dubitat ⁊v ꝙ nō erat necessariū ipm dō aspsionē sanguinis xp̄i futuri invocare ad remissionē sue culpe,cū iā tīc de p̄ri haberet aspsionē sanguinis virtute rubee ad purgationē petoꝝ vt ps Miserē.xix.Et ꝓ dñs ꝓ hyssopo aspges me nō intelligit nisi aspsionē sanguinis virtute:vel aspsionē sāguinis passeris q̄ fiebat lemosis.Exod.xiij.Ad b breuiter rndet sicut dictū est in ꝓlogo tractatu.iij.⁊ ad be.ij.qvnū de ꝓcipuis ꝓpositi,i theologia ad intelligēdā sacrā scripturā ē ꝙ eadē est fides vtriusq̄ testi.Mā eadē fides xp̄i que saluat nos:saluabat patres ve.te.Nam si

Questio

Ritio.

fides fuit necessaria.

Miserere

cut idē est xp̄o creditus nobis ⁊ illis:ita eadē fuit fides.sed est differētia.nā mysteriū incarnatiōis ⁊ redēptiōis qō nos credim⁹ iā implectū in xp̄o ipsi credebāt futurū:⁊ sic sicut nos credim⁹ nemīnē posse liberari a petō nisi p sanguinē ⁊ passionem xp̄i:ita ipi credebāt.⁊ sic dicit aplūs ad Ro.⁊ ad gala.⁊ Heb.ꝙ sola fides xp̄i futuri saluabat illos ⁊ nō lex nec sacrificia nisi inquātū erāt figura ⁊ signa passionis xp̄i.Et inquātū dabant in signū federis ⁊ futuri pcti p xp̄m soluēdi vt dictū est ⁊ dicet.Et iō hēbāt ista inter no.le.ve.⁊sacrificia ⁊sacra Mā ly vtraq; essent sacre rei signū:nō illa de se efficiūt qō significāt.Illa aūt nō trō est.Mā in sacro eucharistie ordinē realiter xp̄us.Et iō sacrm hēt vt sacrm realiter ⁊ de p̄ri offert gram quā significat Sed in illo sanguine virtule q̄ aspgebat in lege nō cōtinebat realr xp̄s.nō de se nō poterat gram cōferre.Et sic est dicēdū de sanguine aspsō supra le prolīz ⁊c.Et iō talia sacrificia agni maturini ⁊vesp pertinī nō cōferebāt de se gram nec purgabant petm:ſz illi liberabant a culpa p sanguinē xp̄i futuri figurati p illū sanguinē sicut illi credebāt fieri offerēdo ⁊ aspsi credebāt.Ex quo ps ꝙ sola spes fides xp̄i futuri liberabat illos a petō.tīc articuli sciebāt oēs ꝓncipales de illo pplō ⁊ oēs pīarche ⁊ pphete ⁊ in hoc saluati sunt:iter quos principaliter fuit dauid ppha.ergo si dō sciebat oīa supradicta mysteria fieri in figura xp̄i futuri ⁊ neminē posse saluari nisi in vtute passiōis xp̄i:ergo hic ⁊ in quolibz psal.in quo petit remissionē ⁊ gram in psona sui:vel in psona tot⁹ gnis hūani:hēt petit in vtute passiōis ⁊ sanguinis xp̄i:nō solū implicite:ſz explicite:q: ita petebat sicut credebat. Mā fides ꝓcedit oēm oronē ⁊ petitionē.Et qb⁹ ps ꝙ dō hic nō petebat aspergi ysopo intincto sanguine virtule rubee ⁊c.sed ysopo carnis ⁊ humanitatis xp̄i intincto sanguine passionis ⁊c.In cuius fide ⁊ spe fuit sibi culpa remissa.Mā ly vbī nōdū esset incarnatū:tm petm dō iam fuit remissum in virtute passionis xp̄i futuri:quaꝫ passionē dauid iā de futuro invocabat.Ideo iesus filius siracb ecclīastici.xlvij.dicit de ipso dō ꝙ xp̄us purgauit petā ipsius ⁊ exaltauit in eternū cornu ei⁹:tradidit illi testm regni ⁊ sedē glie in israel.Et qb⁹ ps ꝙ passio xp̄i iā opabat in fidelibus mēbris xp̄i ante incarnationē. A ¶ Notādū ē ꝙ quadruplex est differētia inter sacra le.ve.⁊ no.prima dña.q: hec ordinēt realiter xp̄m aut virtutē sue passionis:eo ꝙ derivank immediate a passiōe xp̄i:illa aūt nō contīnēt xp̄m realr nec suā vtutē:sed tm significabāt hmōi vtutē inclītū ordinabant ad xp̄m tāq̄ i finē. Secūa dicta sedē ex ꝓma ꝙ ista efficiūt realiter virtutē ⁊ gratiā quā significabāt:illa aūt nō.Tertia differētia:ꝙ ista agūt ⁊ efficiūt in vtute ꝓpria quā cōtinēt:eo q: sunt bona de ope operato:illa aūt nō auferebāt petm in vtute in se cōtenta:sed in fide offerētis ⁊ operantis.Quarta dña:ꝙ ista realiter dank in pcio ⁊ ꝑsentē solutionē ꝓ petō:illa aūt tm dabank in signū federis ⁊ pacti ⁊ fidelitatis eī ꝓtestatiōe iqualitī illā circūcisiōez acceptabat deus nō in pcio reale:ſz in signō future solutiōis ⁊ futuri pcij p christum offerendi : ⁊ sic est dicendum de ceteris sacramentis ⁊ sacrificiis:q: ꝙ̄ aut sciebat ꝙ illa sacra ve.te.non cōtinebant pretium nec offerebantur in reale pciū sed in signum futuri pcij sanguis xp̄i sicut dictū est psal.xxxix.iō ꝓtestādo invocat xp̄m futurū vt aspgat ipsū sanguine suo ⁊ soluat ꝓ eo ⁊ sic iā dō offerebat sanguinē xp̄i pro petō suo.Ideo ait :asperges me

dña iter sacra no ue legis ⁊ veteris

no.d:ia5

Nota.

-q.j. ita fit .et.c. vt euidē ter.

Cor mundum crea in me deus:⁊ spiritum rectū innova in visceribus meis.

¶ Postq̄ in ꝓma ꝓte petit remissionē culpe ⁊re uocationē ipse:ꝓc petit restōnē gre omisse.⁊duo facit.Mā primo petit sibi gram restitui.ſcōo hoc suadet mltiplici rōne ibi docebo iniquos. ¶ Quā cū ad ꝓmū est aduertēdū ꝙ duplicē gram ꝑdidit dō ꝓpter illud petm.Primo gram gratificā quā erat deo carus ⁊ acceptus ⁊ rectus ⁊ iustus i vita sua.Scōo gram ⁊ spūm ꝓphetie.Tria ergo facit. Nam primo petit gratiā gratificam sibi restitui. Secūdo gratiā ⁊ spiritū ꝓphetie.Tertio petit in vtraq; gra cōfirmari.ſcōa ibi ne ꝓiicias.tertia ibi redde mihi. ¶ Quātū ad primū est notandū ꝙ ly ex parte dei idē sit remissio culpe ⁊ infusio gre:q: per infusionē gre remittit culpā:tm ex parte sub lecti ꝓioritate originis remissio culpe est ꝓior in fusione gratie:sicut corruptio forme preterite est ꝓior ꝙ introductio forme generati: ly simul rpe gnatio vnius sit corruptio alterius ⁊ cōuerso.⁊ iō dauid ꝓius petit sibi culpā remitti ⁊ deleri:⁊ ex ōsēl in hac parte petit sibi gratiā restitui ⁊ infundi.Sed q: talis gra nō educit de potentia passiua ipsius aie per aliqō agens creatū:nisi a solo deo per solā creationē.Ideo ait.O deus crea i me cor mūdū:⁊ innova ipm rectū.i.gram rectificantē in viscēribus aie mee.i.in ītimo ꝙscientie.Mā ꝙ spūs sctūs est ille per quē ps ⁊ filius infundit gram in aiam.Ex hoc spūs rectus inquātū rectificat ⁊ ordinat nostrā voluntatē vt sit cōformis diuine volūtati:⁊ pareat ꝓceptis ⁊ diuine legi.Itē dicit innova ⁊ petit ꝓteritā gram renovari:ad ōno tandū ꝙ ꝑdiderat eā ⁊ erat inueterat⁹ ꝓ petm ꝙ totū illū annū.anteq̄ ageret pniam.q.d.O deus renova gram rectificantē ⁊ ordinatē me vt sim conformis diuine volūtati:quā gram per petm amisi in quo petō diu fui inueteratus.Mā qm̄ tacui illō petm sine pnia.ideo inueterata sunt oīa ossa ⁊ viscera cōscientie mee vt dctm est psal.xxxj.q.d.restitue mihi illam gratiā rectificantē:⁊ renovabit ⁊ mundabit cor meū ⁊ conscientiam.

de pe.d. ij.ꝙ opponitur.

Ne projicias me a facie tua:⁊ spūm sanctū tuum ne auferas a me.

¶ Dz sicut in toto illo āno fuit ꝑuatus gra ⁊ ficatio:ita fuit ꝑuat⁹ gra ꝓphetie:⁊ sic fuit ꝓiectus a facie ⁊ gra dei q: lōge a petōrib⁹ sal⁹.Ideo petit reduci in gram dei ⁊ spūs ꝓphetie sibi restitui dicēs.O dñe ne ꝓiicias.i.ne ꝓcul iacias me a facie ⁊ gratia tua:⁊ ne auferas a me spūm sctm tuum.i. spiritū ꝓphetie quē ꝑdidi ꝓpter petm:ſz reduc me i gram tuā.⁊ restitue mihi spūs ꝓphetie amissum vt

Universidad de Sevilla Biblioteca

considerem mirabilia absconsa in lege tua q̄ sine illo spū intelligi t interpretari nō possunt. t non auferas a me inspiratiōes t reuelatiōes ostuetas.

d.l.p3de ret t.ca. cū exau- diero.

Redde mihi leticiam salutaris tui: t spiritu principali confirma me.

¶ Hic petit confirmari in vtraq; gra. Unde est ad uerendū q̄ dauid ante petrū p illam duplicē gram erat in duplici gaudio. Mā sicut lōge a petro ille- lus: ita sal⁹ est ppe iustos. Et sic sicut petr̄: semp est in ōtinua tristicia: q: timet penā eternā. ita iu stus in quo est gra gaudet t est in cōtinua letitia: q: de ppinquo sperat salutē t gliam: sic dō ante petrū p gram erat in illa letitia salutis: q: p gram sciebat se: sequi salutē t esse deo gratū t acceptū Ite p gratiā t spū pphetie habebat aliā leticiaz q: continue: rēplabatur mysteriū incarnationis t nre redēptionis t vltis salutis put sibi reuelabat t sic cōtinue letabatur in tali ōtemplatione. Sz q: videbat se illud gaudiū t letitiā pdidisse p petrū ideo petit illud gaudiū t duplicē gram restitui et q: timebat ne iterū recuperata pderet: ideo petit in illa duplici gra t gaudio cōfirmari. ideo ait. O dñe redde mihi leticiā salutaris tui. i. illā duplicē gratiā: vt gaudeam t leter in spe t cōtemplatiōe vltis redēptionis t salutis xpi futuri: vt fruar illo gaudio t contēplatione: t rogo ne amplius auferas a me: hanc gratiā t leticiā salutaris tui. postq̄ semel restitueris t reddideris mihi. sed confirma me in ea. Ideo subdit t spū principali. i. gra principali ōfirma me q: si cōfirmaueris me in gra nūq̄ amplius peccabo: t per ōnis ero i ōtinuo gaudio t leticia salutaris xpi: t vocat gratiā confirmataz spū principalē. nā licet eadē sit gra gratificata et ōfirmata tñ quo ad modū existendi gra ofirmata dr: nobilior t principalior: eo q: nō pōt auferri: si cut fuit semp in virgine maria t in aplis post receptionē spūs sancti in die pentē. Uñ sicut finalis impenitētia t obstinatio dr: pessimū petrū in spūs sanctū: ita gra ofirmata dr: spūs principalis nobilior q.d. dauid in tota ista parte. O deꝰ crea in me cor mundū a petro t renoua in me gratiā rectā quam pdidi: t ne pjcias me a facie tua nec auferas a me spū pphetie quē prius habebam: p quem multa mysteria sacre scripture de xpo futuro intelligebam t pūidebā tāq̄ in speculo: t multa mihi reuelabas. Sed redde mihi leticiā t gaudiū salutaris tui quā de gratia p̄senti t de xpo saluta ri tuo prius habebā: que gra letificabat aīaz meā t confirma me in tali duplici gratia.

de pe.d. ij.si oīm t.d.l. pō deret tō pe.d. iij. totam re remissio ne peti q̄ttuor vtilitatē

Docebo iniquos vias tuas: t impii ad te conuertēt.

¶ Hic dauid vt deū iclinet ad suas p̄ces t petret remissiōes culpe t pene: t recuperationē gre amisse pūadet q̄druplici rōne adducēdo in mediū q̄ttuor vtilitates q̄ pderentur nisi talis remissio fieret Uñ nota q̄ q̄ttuor vtilitates secute sunt toti ghi bñano ex remissione peti ipsius dō t reuocatiōe pene dei. Mā primo multi videntes pniam esse tante pfectionis t vtutis q̄ p ipsam deꝰ remisit ipi dō tria tā nephāda scelera. s. adulteriū t furtum t homicidiū: tō ex explo ipsius dō cū fiducia currunt ad pniam t conuertunt a sua via mala. Et tō subdit dō

dr: libera me deꝰ: p scōm intelligit psona filij cum dr: deꝰ salutis mee. Mā sicut pr dr: deꝰ potētie siue deꝰ simplr: ita filꝰ vt redēptor: dr: deꝰ t actor: nre salutis. Et sic memorat psona pris t filij: sed rursus memorat psona spūs sancti cū dr. Unde labia mea aperies q: ad spū sctū ptinet appropriate apra labia ignorātie t infundere dona gratie. Uerū tñ ista opa attribuunt distincte istis psonis appropriate: tñ realr sunt indiuisa ad extra. Mā sicut pr t filꝰ t spūs sctus sunt vn⁹ deꝰ essentialr t vnus dñs: ita iste opatiōes essentiales sunt indiuise ad extra: sed explicat hic pluralitas t distinctio diuinaz psonaz in vna substātia t esse. Tertia vtilitas q̄ secuta fuit ex remissiōe illius peti fuit acceptatio sacrificioz t bonaz opationū t ofonīz laudi Mā certū est q̄ deꝰ nō acceptat sacrificiū nec laudem petōris q: laus nō est speciosa in ore petōris Unde manifestū est q̄ deꝰ p totū illud annū nō acceptauit sacrificiū nec oblationē ipsius dō eo q̄ erat in petō. Ulti est aduertēdū q̄ hec est dīa inter sacrificiare. t no. ic. sicut est psal. Decedēri Mā illa de se nō erat bona nec acceptabilia nec recōciliatiua q: erat pui peti ex aīalib⁹ bauī. Et iō nō erat bōa nisi ex deuotiōe t puritate t bonitate offerentis. Et sic deus primo acceptabat deuotionē t puritatē offerētis: t exinde illa sacrificia. Sz si offerētes erāt in petō nec acceptabat deus offerentes nec sacrificia. Mā per prius respexit deus ad abel deinde ad munera eꝰ rōne puritatis eꝰ. Ad cayn aūt nō respexit ppter immūdicia t prauā intētionē: nec p ōnis ad munera eius q: tota bonitas sacrificij erat ab offerēte. Per oppositū est t sit in lege gre. inquantū nō offert nisi vnū sacrificiū scz xps in eucharistia: t illud est de se bonū de opere operato t acceptabile apud pres. Et iō per prius t semp acceptat apud prem: ex cōsequēti accepta tur offerēs ipm t p̄o quo offert si est in gra. B

duo sacrificia offerunt in no. testa.

¶ Et ideo duo sacrificia offerunt i nouo testamēto. s. sacrificiū opis bonī de ore opato. s. xps i eucharistia: t hoc dr: de se iustum t acceptatū semper Aliud est sacrificiū cordis: scz bonitatis t puritatis. Primū de se semp est acceptū apud deū: sed nō est semp acceptū p̄o offerēte nisi offerēs offerat simul puritatē t bonitatē cordis. Ex quo p3 q̄ op3 q̄ illud sacrificiū offerat cū puritate offerētis ad hoc q̄ sibi ꝓplc. Sed illud sacrificiū semp acceptat p oīb⁹ viuis t defunctis existēt⁹ in gra t sic nunq̄ est vacuū nec frustra. Sed sacrificia ve. le. nullo mō de se nisi ratione offerentis erant acceptа t placabilia. Ideo subdit dauid.

de pe.d. ij.vt cogitauerit. t de pe. d. j.c in actione.

Quoniam si voluisses sacrificium dedissez: vtiq; holocaustis non delectaberis.

Sacrificiū deo spūs cōtribulatus cor contritum t humiliatum deus non despicies.

¶ O dñe si tu voluisses. i. acceptasses: ego sacrificiū dedissez t obtulissez tibi: sed nō fecit: q̄m vtiq; i. certe scio q̄m tu nō delectaberis nec delectaris in holocaustis ve. le. rōne eoz nisi ex bonitate offerētis. Dñe ergo fui i petō nō tibi obtuli sacrificiū acceptabile q̄m scio supple q̄ sacrificiū acceptabile tibi deo est spūs cōtribulatus p pniam. Et scio q̄ tu deus nō despicies cor cōtritū t humiliatū p pniam: aliter numq̄ acceptabis ipm nec recipies: immo despicies ips: t hoc fuit cā quare in toto tē pore peti nō obtuli nec dedi tibi sacrificiū. q: scio q̄ nō voluisses nec acceptasses illud. q. d. tertium bonū q̄ sequek si tu remiseris mihi culpā t restitueris gram: erit q: offerā tibi cor cōtritū t humiliatū t spūs cōtribulatū q̄ est sacrificiū tibi placitū t acceptabile: t sic nō despicies immo acceptabis ipm. Ex hieronymi p3 q̄m nonvult sacrificiū deus nec olocaustū ⁊ sibi placet sacrificiū dei spūs confractus cor confratum t cōtritum deus nō despicies: t tunc littera est magis clara.

dei pe.d. j.cl. tacio turnitas

Benigne fac dñe in bona voluntate tua syō vt edificentur muri hierusalem.

¶ Quarta vtilitas est pōt esse vltima pars principalis huius psal. Mā dō p petrū pdidit gratiā t incidit in culpā t mortē tpalē t eternā t sic impediebat tota promissio de tēplo edificādo p successorem filiū: t sic etiā impediebat eternitas regni xpi in eo: s si deꝰ reuocaret spiritū t remitteret culpā t reduceret ipm in pristinū statū t gram tūc sequek 5 quartū bonū vtilitas: q̄ ipse dimisit t preparauit oīa necessaria p tēplo edificādo t ciuitate ampliādā t cultu diuino magnificādo q̄ totū fuit impletū p salomonē t sic per ōnis fuit impletū q̄ figurabat de xpo t ecclesia. Iō aīt. O dñe fac quod peto nō ppter me solū sed ppter syon t totū populū israel. Ulti fac benigne in voluntate tua syō. i. sit benigna tua voluntas toti syon vt muri hierlm t tēplum possit edificari sicut proposuit p̄missis

xxiij. q. j c. odi. et lxxxvj. d nō satis Et. xx. q j. p totū

Tunc acceptabis sacrificium iustitie oblationes t holocausta: tunc imponent super altare tuum vitulos.

¶ Tūc i illo tēplo magnifico acceptabis ab oīb⁹ sacrificiū iustitie. i. corde ⁊tritor bñiliator. Et tūc sacerdotes ponēr vitulos t tauros t alia olocausta t sacrificia sup altare tuū. Et nō solū intēdo q̄ facias benigne hoc syō materiali: sz toti syō spūali. s. eccl̄ie p illā syō figurate: vt muri noui t spūales hierlm edificēt p xpm t apl̄os t impleat tua p missio t tūc in ecclesia xpi sacerdotes imponent t offerēt t sacrificabūt veros vitulos. i. martyres t apl̄os per vitulos vete. le. figuratos sup altare tuū tūc acceptabis sacrificiū iustitie. s. sacrificiū eucharistie q̄ de se est bonum t acceptabile vt patebit magis in scōa expositiōe. ¶ Sequit scōa expositio

Ad q: vt in principio dictū est: dō nō solū fecit hūc psal. i. psona sui s ēt ꝓphetice in psona totꝰ cor p̄is siue hois mystici put peccauit in adā: t hs fidē xpi q̄ dō peregrinat⁹ est vsq; ad xpm t exinde peregrinat⁹ vsq; ad iudiciū q̄ aliō mō dr: ciuitas dei: aut ppl̄s siue eccl̄ia dei: ad quē sensum legit in officijs ferialibus ad oēs horas: ideo ad hunc sensum est scōo mō exponendus iste psal. Ad cuius intelligentiam est aduertendum sicut dictum est frequenter q̄ dauid in multis est figura xpi: maxime quo ad primā psecutionē: q: in

Universidad de Deusto
Biblioteca

nocter passus est. Sed post psecutionē fuit exaltatus in regnū suū sicut xps: sed in multis fuit figura ipsius adā. I. inquantū petrus exaltationē maxime in adulterio traptu bersabee

Petrus dō cōparat petro ade.

¶ Ecce petrus ipsius dō in multis fuit sile petro primi parentis et ecouerso. Nā sicut petrus dō fuit superbia et furtū et luxuria: ita et petrus ipse adā. Fuit ei primo superbia q: nō puit diuino pcepto. Secōo fuit furtū: q: rapuit fructū vetitū. Tertio fuit luxuria: q: voluit magis cōplacere vxori q deo ppter delicias suas ne destitueret solatio cōsortis vt ait au. Jtē nō solū petrus: ipsius dō fuit sile petro ade: sed etiā punitio et sinia. Nā sicut ppter petrū ade fuit corrupta tota sua gnatio et natura humana q̄ traxit cōcupiscētiā i carne ab adā, q̄ inclinat gnaliter ad illa tria pcta. I. ad superbiā: auariciā et luxuriā: q̄ dūr pcā hereditaria: q: ex morbo nature ctracto ab adā: ita pariter fuit corrupta tota dom⁹ dauid ex sinia dñi ppter petrū eius: cū dixit dūs p nathā nō recedet gladius de domo tua ꝛc. Et sic taliter fuit corrupta tota domus dō: q̄ petrū eius relictū est hereditariū filijs. Primo fuit relictū petrū luxurie: q: amō corrupit et rapuit thamar sororē suā et absalon ingressus est ad vxores pris sui. Jtē gladius homicidij non recessit de domo dauid: nā absalon interfecit amon fratrē suū: sicut cayn interfecit abel. Jtē relictū est petrū superbie: q: absalon se rebellauit cōtra prem ꝛc. Jtē sicut totū genus humanū fuit cōdēnatū ad mortē ppter petrū ade: ita filij? genitus ex adulterio bersabee fuit p cuius morte ppter petrū dauid. vt p5. ij. Reg. xij. Et q̄bus p5 q̄ nō solū petrū: sed etiā sinia et punitio domus dō fuit sibi in pumtionē filioꝝ ad: nā totū genus humanū fuit punitū in adā et laborat in illo triplici pcō. I. superbia: luxuria et auariacia tāq̄ morbo hereditario relicto ex pcō primi parentis.

Dauid repꝛesentat adām xp̄m.

¶ Ilhoc ergo ꝓuidens dō in spū: nō solū in pson sui sicut dictū est: sed etiā in pson hois mystici ꝓut sī cvulnerati in adā: fecit hūc psalmū: in quo introducit ipm loquētē. Vñ iste hō mysticus q̄ loquit in hoc psal. h5 duplicē respectū. Uno mō respicit primū adā in quo peccauit et a quo trahit naturā corruptā tamꝑ morbū hereditariū. Secōo respicit scōm adā. i. xp̄m per quē expectat liberari a morbo et sinia data in adā. Et sic 5: hō mysticus ratiōe xp̄i capitis sui. qui quidez homo peregrinatus est ab adam vsq̄ ad abraam in quo recepit circumcisionem: et exinde peregrinatus est vsq̄ ad moysen in quo accepit legem: et exinde vsq̄ ad christum a quo accepit perfectionē gr̄am et veritatem legis et exinde nūc peregrinat vsq̄ ad secūdum aduentū christi: vbi accipiet vltimam perfectionem. s. immortalitatem et vitam sempiternam in patria: vbi cessabit tota sua peregrinatio: q̄ quidē hō q̄ est ecclesia semp gregrinādo cātauit ipm psal. vsq̄ ad primū aduentū petendo redemptionē: sed nūc cātat et cātabit vsq̄ ad iudiciū petendo sanari a pdicto morbo p ecclesiasticā sacramēta.

Mo. mala ex peccato dō et ade.

¶ Secōo est notandū q̄ sicut dō ppter peccatum incurrit tria damna. s. q: incidit in culpā: perdidit gratiā: et didit promissiōem sibi factā. ita pariter adā totū genushumanū. Primo incurrit culpā. Secōo perdidit gratiū tō: originalē iusticiā. Tertio perdidit p missionē sibi factā de eterna felicitate. Tria ergo facit iste homo mysticus siue tota ecclesia in hoc psal. nam primo petit liberari et sanari a culpa horum triū peccatoꝝ. Secōo petit sibi gratiam amissam restitui. Tertio petit pmissionē sibi factaꝝ de celesti felicitate adipleri: ista ꝑ petrū ipsū adā. Fuit ei furtū: q: rapuit fructū vetitū. Tertio fuit luxuria: q: voluit magis cōplacere vxori q̄ deo ppter delicias suas ne destitueret solatio cōsortis vt ait au. Jtē nō solū petrū: ipsius dō fuit sile petro ade: sed etiā punitio et sinia. Nā sicut ppter petrū ade fuit corrupta tota sua gnatio et natura humana q̄ traxit cōcupiscētiā i carne ab adā, q̄ inclinat gnaliter ad illa tria pcta. I. ad superbiā: auariciā et luxuriā: q̄ dūr pcā hereditaria: q: ex morbo nature ctracto ab adā: ita pariter fuit corrupta tota dom⁹ dauid ex sinia dñi ppter petrū eius: cū dixit dūs p nathā nō recedet gladius de domo tua ꝛc. Et sic taliter fuit corrupta tota domus dō: q̄ petrū eius relictū est hereditariū filijs. Primo fuit relictū petrū luxurie: q: amō corrupit et rapuit thamar sororē suā et absalon ingressus est ad vxores pris sui. Jtē gladius homicidij non recessit de domo dauid: nā absalon interfecit amon fratrē suū: sicut cayn interfecit abel. Jtē relictū est petrū superbie: q: absalon se rebellauit cōtra prem ꝛc. Jtē sicut totū genus humanū fuit cōdēnatū ad mortē ppter petrū ade: ita filij? genitus ex adulterio bersabee fuit p cuius morte ppter petrū dauid. vt p5. ij. Reg. xij. Et q̄bus p5 q̄ nō solū petrū: sed etiā sinia et punitio domus dō fuit sibi in pumtionē filioꝝ ad: nā totū genus humanū fuit punitū in adā et laborat in illo triplici pcō. I. superbia: luxuria et auariacia tāq̄ morbo hereditario relicto ex pcō primi parentis.

Quare deus debuit.

¶ Ilhoc ergo ꝓuidens dō in spū: nō solū in pson sui sicut dictū est: sed etiā in pson hois mystici ꝓut sī cvulnerati in adā: fecit hūc psalmū: in quo introducit ipm loquētē. Vñ iste hō mysticus q̄ loquit in hoc psal. h5 duplicē respectū. Uno mō respicit primū adā in quo peccauit et a quo trahit naturā corruptā tamꝑ morbū hereditariū. Secōo respicit scōm adā. i. xp̄m per quē expectat liberari a morbo et sinia data in adā. Et sic 5: hō mysticus ratiōe xp̄i capitis sui. qui quidez homo peregrinatus est ab adam vsq̄ ad abraam in quo recepit circumcisionem: et exinde peregrinatus est vsq̄ ad moysen in quo accepit legem: et exinde vsq̄ ad christum a quo accepit perfectionē gr̄am et veritatem legis et exinde nūc peregrinat vsq̄ ad secūdum aduentū christi: vbi accipiet vltimam perfectionem. s. immortalitatem et vitam sempiternam in patria: vbi cessabit tota sua peregrinatio: q̄ quidē hō q̄ est ecclesia semp gregrinādo cātauit ipm psal. vsq̄ ad primū aduentū petendo redemptionē: sed nūc cātat et cātabit vsq̄ ad iudiciū petendo sanari a pdicto morbo p ecclesiasticā sacramēta. ¶ Secōo est notandū q̄ sicut dō ppter peccatum incurrit tria damna. s. q: incidit in culpā: perdidit gratiā: et didit promissiōem sibi factā. ita pariter adā totū genushumanū. Primo incurrit culpā. Secōo per

Quare petrus dō ade.

Dauid repꝛesentat adām xp̄m.

Mo. mala ex peccato dō et ade.

Quare deus debuit.

tas: ergo imple pmissum vt iustificeris in sermonib⁹ tuis. Sed rursus posset dicere deus. Quo faciam hoc: q: arguor et iudicor a dyabolo et murmurat ō me dicens: quare nō redio ipsum sicut redimo hoiem et quare nō remitto sibi culpā. Huic respondet hō mysticus dicēs. Dñe tu potes hoc facere absq̄ iniuria. imo vinces dyabolum dū iudicaris et argueris ab illo. Ecce enim. I. certe p quia ego, cōceptus in iniquitatib⁹? et mē mea cepit me in peccatis et in libidine. vnde traxi naturā corruptā et fragilē et pnā ad peccādū. et sic habeo excusationē et petrū meū est remissibile: et magis merek venlā: sed peccatū dyaboli est irremissibile: eo q̄ nō incitatur a carne: sed a sola malicia et iniquitate sua: et ideo potes respondere dyabolo: q̄ cā q̄re redimis me et nō ipsum est: q: ego pecco ex infirmitate et fragilitate: et ipse peccauit et peccat semp ex malicia: cū sit ipse nobilioris et fortioris nature et sic vinces et cōfundes eū dum iudicaris et arguēris ab illo. Ex quibus ptz q̄ sinia est transposita i littera. nā ly ecce enim in iniquitatibus cōceptus sum referk imediate ad ly vincas cū iudicaris et ly ecce enim veritatē referk ad ly iustificeris vt sit sē sus miserere mei vt iustificeris in sermonib⁹? Ecce enī veritatē dilexisti: q: multa incerta et occulta manifestasti mihi. Jtē miserere mei tvincas cū iudicar⁹: q: ecce enim in iniquitatibus conceptus sum ꝛc. Et ista transpositio reddit sēsū huī? litterę difficilem. Sed est etiam aduertēdū q̄ duplicit de? pōt iustificari in sermonib⁹ suis. et vincere dyabolū cū iudicat ab eo et arguit de remissione hois

Deus i sermonibus iustificatur.

Primo allegando fragilitatem et infirmitatē hominis: nam vt sic deus iustificat seipsum: et simul vincit dyabolum demonstrando q̄ miseretur humane infirmitati et fragilitati. Secundo. simul iustificat seipsum et vincit cum iudicatur: quando impleт quod promisit: et sic non esset transpositio: s̄ pśecutio sententie. vt ordinek sic miserere mei deus: vt iustificeris in sermonibus tuis et vincas cū iudicaris. Primo fragilitati mee compatiendo: quia in iniquitatibus cōceptus sum. Secundo p missa tua adimplendo quia veritatem dilexisti: s̄ q: multa occulta manifestasti mihi et promisisti: ergo imple promissum vt iustificeris in sermonib⁹ tuis: et vincas cum iudicaris.

Modus redemptionis.

¶ Asperges me domine ysopo et mundabor. ibi adducit modū conuenientem quomodo debebat ipsum redimere et a peccato mundare: quia p mortem et passionē. vel possumus dicere q̄ hic interponit passionem futuram vt facilius et iustius impetret remissionē dicens. O domine asperge me ysopo hum mitatis intincto sanguine tue passionis: et mundabor a petō. et cū sanguine tuo lauabis me conferendo mihi gratiam: et sic dealbabor sup oēm niuem. et dabis gaudiū, auditui meo: cum dixeris remittunt⁹ ril. i petā tua: et tunc ossa humiliata et contrita et vexata in ista longa peregrinatiōe exultabūt et quiescent. q. d. q̄ anima mea diu a peccato vexata quiescet et exultabit: dū fuerit p te redēpta: et receperit baptismū et oia ecclesiastica sacramēta. Auerte ergo facie a petis meis nō respiciēdo delicta mea: sed misericordiā et passionē tuā

Psalmi. l. 50.cl.

et dele oēs iniquitates meas: eas nec ad culpā nec ad penā imputando vt supra expositum est.

¶ Cor mundū. In hac scōa parte querit iste hō pditā in adā sibi gr̄am per passionē xp̄i restitui.

Gratiaꝝ duplicez perdidit adā ꝑ petrū.

¶ Unde nota q̄ duplicē gr̄am pdidit adā ppter petrū. Primo originalē iusticiā cū gr̄a gratifica. Secundo sciam oīm diuinoꝝ quā hēbat et spū ppbie q: multa preuidit de futuris i illo sopore: et pdidit colloquiū angelo⁹ qui de multis ipsū instruebant. Nā p aduētū xp̄i hec duo recuperauimus. nā loco originalis iusticie recuperauim⁹ charitatē, et fidez ꝑ loco illi⁹ scie pdite in adā recuperauim⁹ intelligētiā sacre scripture legi, et ppbaꝝ p dona spūsancti. Dicit q̄ iste hō dñe crea i me cor mundū ab oi culpa: et renoua in me spū rectū. i. illā iusticiā et gr̄am quā pdidi in adā et ne pjcias me a facie tua sapie tñ ie tue et ne auferas a me spūsctū tuū: sed da mihi dona spūsancti ad recuperādā scias siue loco illi⁹ scie quā pdidi in adā vt intelligā legē tuā. et redde mihi letitiā salutaris. i. illā sciam et cognitionē vt cōtēplādo scripturas possim letari i mysterio incarnationis et salutis. Et dū gr̄am et sapiaz pditā mihi reddideris nō auferas ampli⁹: sed confirma me in spū principali. i. gr̄a confirmavt supradictū est. q. d. adā et sua posteritate. tu dñe creasti me mundū et purū! illo padiso. tornasti me bonis nature et dōis gr̄e. ꝑ cū incidi in latrones fui spoliat⁹ oib⁹ illis dōis pp ingratitudinē et petrū. et vltra hoc fui sauciatus et vulneratus in oibus potēcijs aie et corruptus i appetitu et pjectus a facie tua in hac valle lachrymarū. Rogo ergo vt venias in carnē et restaurabis ō perditū. Nā primo aspges ysopo tue passiōis. et sic mūdabis. et lauabis me a petō: et sic auertes faciē tuā a peccatis meis. Secōo creabis cor mundū i me et renouabis spūm rectū me iustificando et in gr̄am reducēdo et in ea cōfirmando. et iō ne pjcias me a facie tua gratiam negando: sed redue me ad faciē et amorem tuū spū gr̄e conferendo per tuā passionē. et ecclesiastica sacramēta in quib⁹ cōtinent⁹ pre cij et merita tue passionis et sic ero in te iustificat⁹? Et nota q̄ iste homo mysticus et vilis petit vt de⁹ creet in eo cor mundū p legē euāgelicā. eo q̄ lex vetus nō expꝛesse pbibebat aium: sed manū tñ vtā occides. sed lex euāgelica pbibet vtrūq; vt quicū q̄ dixerit fratri suo fatue: aut iracik reus erit gehēne. M. ar. v. Et quicunq; viderit mulierē ad cōcupiscendū eā: iam mechatus est in corde suo. Ex quo ptz q̄ lex euāgelica est perfecta. q: non solum iustificat manum sed animū: et hanc pfectionem et gr̄am legis euāgelice petebat hō mysticus añ aduentū xp̄i: cū dicebat. cor mundū crea i me de⁹. Itē perebat intelligētiā sacre scripture legis et ppbetarū et dona gr̄arū: que nō habuerūt antiqui in tāto gradu sicut apli. Ideo subdit: spūsctū tuū ne auferas a me. Jtē petit in vtraq; gr̄a confirmari. quā cōfirmationē non habuerunt patres ve. te. in tanto gradu sicut habuit virgo maria et Johā. baptista et apostoli q̄ oia ista fuerunt collata per xp̄m in no. te. Ideo subdit. Redde mihi letitiam salutaris tui et spū principali confirma me. Hec autez data sunt per aspersionem sanguinis xp̄i.

Mota.

¶ Docebo iniquos. hic ait ꝓpheta dauid pdicis

Universidad de Deusto
Biblioteca

vtilitates q̄ sequte sunt tote eccl'e per aspsionē sanguinis xp̄i t ecclīastica sacra maxime pverunt em sacri pnie. Ūñ dicit hō mīsticus. O dñe iesu xp̄e si tu asperseris me ysopo spūssancti per gr̄az infusionē: sequent ista quattuor bona. nā primo docebo iniquos t pcōres vias tuas t viam pnie t virtutē sacramēt̄oz. s. baptismi t pnie t confirmationis ꝛc. & tūc impij ad te cōuertēt̄ur. Itē libera me de sanguinib⁹. i. de oībus pctis mortalibus: nam oīa pcta voluntarie t cū deliberatiōe cōmissa dicūtur mortalia: vel dicunt sanguines. eo q̄ mer̄etur mortē t sanguinē. nā oīs pctōr reus est mortis t sanguinis per transgressionē legis t offensionem factā deo t p̄primo. t ideo i toto tēpore t statu peccati laudes siue non sunt speciose apud deū. ſz p⁹ actā pniaz laus est speciosa apud deū. sed hoc magis declarabit in sequēti expositiōe. In hac autē scōa expositiōe nō declarat nisi q̄ūo per aduētum xp̄i oia sacra habuerunt pfectionē t scriptura receptt suā veritatē q: ipe xp̄s aputt sensū scriptura rū. q: lex per moysen data est: ſz gr̄a t veritas per xp̄m patefacta est. Jo. j. t ideo postq̄ veritas fuit reperta p dona gr̄arū spūssancti nūc aperta sūt labia aplorū t doctorū t annūciauerūt laudes deo t cōsiderunt officia canonica que p festiuitates cāntantur ad laudē dei in quibus memorant oia mysteria incarnationis natiuitatis passionis resurrectionis t ascensionis xp̄i: ideo dicit libera me ō sāguinib⁹. i. postq̄ liberaueris me de oībus peccat̄ per passionem t ecclīastica sacramēta. tūc lingua mea exultabit t magnificabit iusticiā t miam tuā. Et cū tu dñe aperies labia mea p infusionē gr̄az spūssancti tūc os meū annūciabit laudē tuā. i. predicabit oīa bñficia nr̄e redēptiōis facta p xp̄m q̄ erant clausa in ve. leg. t sunt aperta t reserata per xp̄m t suggesta per spūssctm. Ūñ dicit iste hō mysticus. nō solū annūciabo laudē p vniuersū orbē predicando: sed ēt in diuinis officijs nocturnis pariter q̄ diurnis cantando t memorādo. Ūñ nota q̄ tūc apuit xp̄s labia sacre scripture. q̄ aplis aputt sensum t scripturas: t interpretabatur eis que cūq̄ scripta erāt in lege t pphetis t psalmis ō eo vt habet Lu. xxiiij. Sed tūc aperuit labia aplorū t totius eccl'ie. q̄ misit spūs in discipulos q̄ repleti sunt spūsctō t ceperunt loqui q̄ ante erant mutti.

Not. bñ hec.

Lex euāgelica iustificat.

¶ Ūñ si voluisses. Hic pp̄ha pdicit tertiā vtilitatē t effectū legis euāgelice. t passiōis xp̄i t ecclīasticoz sacramēt̄oz. q: nō solū mundant exterius: sed ēt iustificāt interi⁹ aiam: vt dctm̄ est in psalmo precedenti. t etiā in isto q̄ sacrificia ve. le. nō erant de se bona nec acceptibilia apud deū: nec alicui⁹ p̄ cēs. eo q̄ ibi xp̄s nō cōtinebatur realiter: sed in signo tantū ideo si eor offerentis nō erat mundum deus nō acceptabat offerentē nec sacrificiū. q: sola bonitate offerentis acceptabat sacrificiuz. t sic nō delectabāt nec placebant deū sacrificia nec deus delectabat in eis: sed in sola deuotōe offerētiū sed illi erāt pauci: q: lex nō p̄hibebat explicite animū: sed manū. ideo pauca sacrificia erant deo acceptta in lege vete. nisi sanctoz̄ principaliū qui offerebant sub p̄testatione t fide xp̄i futuri. Sed lex euangelica expresse precipit nō solum manum sed principalē animū iustificari. Et docet offerri deo fidem formatam de corde bono t conscientia pura t purificatata per pniam. Et sic verū sacrificiū ex parte nostri. t prima oblatio est spiritus cōtribulatus t cor contritum t humiliatū per pniam. Et hoc desiderabat t petebat iste homo mysticus per passionem xp̄i t legem euangelicā. Ideo ait. O dñe q̄m si tu acceptasses t voluisses acceptare sacrificiū veteris legis. ego bene dedissem t obtulissem tibi i magno numero. Ez q: vtiq̄ scio q̄ tu non delectaberis in olocaustis: q: de se non sunt acceptabilia. ideo supple non offeram tibi talia sacrificia bruta post passionem tuam. Sed scio q̄ sacrificiuz tibi acceptabile in quo delectaris ex parte nostri est spiritus cōtribulatus t cor contritus t humiliatum: quod non despicies. immo semper aspicies t acceptabis. Ideo hoc sacrificium offeram tibi in lege euangelica quod pauci in lege veteri offerebant.

¶ Benigne fac dñe. ibi⁹ hic pp̄pheta dauid predicit edificationē noue hierusalem t dilatationez. s. ecclesie toto orbe diffuse t predicit institutionem sacrificij per se acceptabilis quod in tota ecclesia offertur quod est eucharistia.

¶ Ad cuius intelligentiā est primo notandū q̄ō q̄ dauid fecit hunc psalmū: iam ipse edificauerat arcē t forta|licium in monte syon t fepiuerat muro ciuitatē hierusalē. t sic tā muri hierusalem erāt edificati. Sed in exemplari t descriptione quā acceperat a spiritusancto de ciuitate amplianda: t tēplo edificando quā descriptionē tradidit salomoni vt edificaret templum in monte moria siue area iebuzei t per ꝯ̄ ampliaret ciuitatem nouo muro. vt templū esset intra ciuitatē: quod totū impleuit salomon in illa: in qua edificatione siue exemplari t descriptiōe preuidit dauid in spiritu edificationē t ampliationez noue hierusalem a solis ortu vsq̄ ad occasum. Unde ipsemet dauid dicit p mo paralipomenon. xxiij. q̄ō illud exemplar fuit a deo soli traditū. t intellexit ea que erant in illo exemplari t descriptione. nam primo intellexit preuidit q̄ sicut illud templū edificabat extra illā ciuitatem veterez. ita ecclesia christi futura erat edificanda per xp̄m extra illā hierl'm terrenam. Itez preuidit q̄ sicut illa ciuitas ampliabat per alios muros. ita ciuitas dei t ecclesia debebat incipere a hierusalem t dilatari per alios muros spirituales ad fines terre. Item preuidit quod sicut illud templum edificabatur in predio t area iebusei hominis gentilis: t per proselitos conuersos de populo gentili: ita ecclesia xp̄i erat edificanda in toto populo gentili. t amplianda per cōuersos ad fidem de populo gentili vt dictū est psalmo .xxviij. Item preuidit q̄ sicut dō preparauit lapides t ligna t aurū t argentum. t cetera necessaria: t ista exierūt de ciuitate antiqua parua t prima que dicebatur ciuitas dauid in monte syon. Et ex illis a patre relictis t p̄paratis salomon edificauit. tēplum t ampliauit ciuitatē in predio hominis gentilis ita xp̄s in illa ciuitate hierusalem preparatus erat oia necessaria spūalia: ex q̄bus apostoli filij xp̄i edificarūt ecclīā p totū orbem. nam ibi xp̄s

Figura ecclesie.

p̄e dicauit: ibi passus est: resurrexit. Ibi in monte syō instituit verū sacrificiū. eucharistie t dedit legē euangelicā in die pētes. t exinde. exierūt discipli p totū orbē t ex illis lapidib⁹ t lignis euāgelicis cōstruxerūt ecclīam vniuersalē in pplo gētili. Ex quibus p⁹ q̄ ecclesia xp̄i incepit in mōte syō in illis. c. xx. congregatis sup quos venit spūssanctus in die pētes. t ibidē incepit sacrificiū eucharistie: t ex illa syō hierl'm exiunt illa ecclīa siue ꝯgregatio t sacrificiū t dilatata est p totū orbem. Jō ait Esa. ij. de syō exiuit lex ꝛc. Ex q̄bus ptz q̄ ecclīa xp̄i vere ōr syō t hierl'm: q: inde orta est t incepit vñ ecclīa xp̄i nil aliud est nisi syō aut hierl'm inde orta: t toto orbe diffusa: t sic retinet nomēvñ orta est sicut flumina semp retinēt nomē fontis a quo oriunt sicut arapes ab armenia: t iberus ab ibero tortogorra ab oppido ortogorea sito in mōte eau caso. Itē ōr ecclesia hierl'm: q: in ipsa est visio pacis sm interp̄tationē. Ūñ etiā est notandū q̄ hie rusalē primo fuit in mōte syō vbi dō edificauit domū suā t arcē. Jdeo dicebāt hierl'm ciuitas dō q̄ parua erat in ambitu: sed postea salomon ex ꝑceptō dauid edificauit tēplū extra illā ve. ci. t vt poneret tēplū infra ciuitatē fecit murū t ampliauit ciuitatē in triplū vt apparēt hodie vestigia et sic sub vno muro nouo incluſit duas ciuitates. s. antiquā: quā p maiorī parte populauit exp̄selitis q̄ tēplū edificauerāt: t iō in hebreo ōr hierl'm in plurali declinatū: sicut ōr athene: venetie t sene t pise: q: ex multis ciuitatib⁹ facta est vna sub vno muro: iō ōr hierosolyme in plurali vt facta sunt cupenia hierosolymis. Jo. x. eo q̄ erāt due ciuitates vnico muro septe: vltimate p hoc p̄uidit dō qualiter xp̄s ex duobus pp̄lis. s. iudaico t gentili sub vno muro euāgelico vel sub triplici muro s. fidei: spei: t charitatis erat vnā ecclesiā conditurus t clausurus. Itē ciuitas dō antiqua erat sita in tribu iuda: sed tēplū t ciuitas noua fuit ꝯdita i tribu⁹ beniamin. p q̄ō figurabat q̄ ecclesia xp̄i nō in vno solo pplo t natione erat edificāda nouiter. Hoc ergo petit iste hō mysticus cū dicit Benigne fac in bona voluntate tua syon. i. o dñe oñde tuā bonā voluntatē t ꝓpositū ipsi syon siue ecclesie tue sicut p̄misisti t veni in carnem: vt muri hierl'm spūalis t noue edificent p te t p apostolos. q̄ q̄dē muri sunt fides spes t charitas. Et go edifica t circūda tuā ciuitatem hierl'm triplici muro aduersus quos muros porte inferi nō p̄ualebunt: quos vēri aq̄lonares aut psecutiones ttoz mēta tyrannoz nō mouebūt ꝛc. Et tūc in ista hierusalē noua acceptabis sacrificiū iusticie. s. eucharistie q̄ō p se est acceptabile. Ūñ est iterū aduertēdū sicut dictū est: q̄ est differētia inter sacrificia t sacramēta ve. t no. le. nā in illis nouerat xp̄s realiter sed in signo tm̄ t figura. Jdeo de se non poterāt iustificare nec gr̄am cōferre: sed in eucharistia est realr̄ xp̄us deus t hō q̄ p se est bonus t iustus patri dilectissimus t obediēs ideo epistēs in illo sacramēto. potest nos de se recōciliare patri nos iustificare: t gr̄am cōferre. B ¶ Sed forsan dicetres: q̄ in illis sacrificijs animalium etiam erat de⁹ q: vbiq̄ realiter est per substantiā t virtutē tope

obiectio

rationē. Ad hoc rn̄dek q̄ deus erat in illis a. realiter t in lapide tybiq̄ p substātiā ꝛc. ſz nō est in illis vt illa iustificet t gratificet nec vt exinde Xp̄o gr̄az ifluat: ſz vt illa ꝺseruet i eē t opari t illis naturalē virtutē influat. ſz i eucharistia ē de⁹ cū hūan i tate: vt p illā hūanitatē deo p̄ nos recōciliaret: et oīb⁹ suis mēbris exinde gr̄az merita ifluat t sic illa hūanitas t sacrificiū ē p se bonū ō ope operato t iustū iustificās t per se deo acceptū: iō ōr sacrificiū iusticie: q: de se est iustū ſp t acceptū apud deum: t semp facit effectū reconciliatiōis t gratie. vnde ly q̄nq̄ non p̄t offer̄i p̄pter effectū peccatī eius t malicia: tñ semper p̄dest oībus vtilis existentibus in caritate ad augmētū glorie t gratie t existentibus in purgatorio ad remissionem pene t p̄dest etiā peccatoribus vt cōuertant̄ t veniāt ad pniam. Et sic semper illud sacrificiū est acceptuz apō p̄ez t ꝺfert gratiā: t iō ōr eucharistie grece cōlatine interp̄tat bōa gratia: et sicut hoc sacrificium per se acceptabile t iustū in quo xp̄s realiter cōtinet̄ nunq̄ fuit nisi i le. no. ita pariter virtus pationis xp̄i est realiter in sacramētis t attingit ecclesiastica sacramēta sicut faber attingit instrumentū cum quo attingit materiam t p̄bet figurā et formam. Jdeo baptismus t penitentia p̄bēt realiter gratiā gratificā meritoriā vite eterne vltra hoc q̄ purgant a peccato et ideo vltra hoc qō significant efficiunt quod significant quod nō faciebant sacramentaue. le. cum ibi nec xp̄s. nec sua virtus cōtineatur nisi in figura. Et ideo in sola fide offerentis de christo futuro iustificabant a peccato: ſz si vltra hoc q̄ iustificabāt a peccato darēt gratiam gratificam meritoriam vite eterne: alibi videbitur nam communiter dicit q̄ illa sacramēta nō p̄cedebāt realiter a passione xp̄i: sed tendebant t dirigebantur ad passionem xp̄i t ideo non habebant tantā virtutem sicut sacramenta no. le. que realiter t actualiter emanant a passione xp̄i: sicut aque que tēdūt ad mare non habēt tantam virtutem et perfectionē et sanitatē sicut que fluunt a mari. Ūñ hāc cōclusionē intēdit p̄bare aut videk̄ p̄bare aplus p totā epl̄am ad Ro. xga. theb. s. q̄ lex ō se nō poterat iustificare nisi sola lex euāgelica et eius sacramēta iō ait pp̄heta. Tunc acceptabis in hac ecclesia sacrificium iusticie et alias oblationes et sacramēta. Et sequit. tūc imponēt sup altare tuū vitulos. ¶ Ūñ est aduertendū q̄ oīa aialia aque īmolabant̄ in le. ve. erāt figura huius sacrifich. s. agni⁹ matutinus et vespertinus vt nūeri. lxviij. et exō. xxix. significabāt istū agnus īmaculatū. Et illi vituli q̄ īmolabāt q: erāt sine ūgo significabāt xp̄s īmolādū in cruce sine pctō et quotidie offerēdū in altari huius ecclie. Et etiā illi vituli figurabāt martyres q̄ seipos pro fide xp̄i in altari eccl'e erāt oblaturi ad mortē et martyriū iō ait q̄ō ista noua hierl'm erit edificata: tūc i ea acceptabis sacrificiū iusticie eucharistie q̄ō fuit i le. ve. p agnū figuratū et acceptabis alias oblatiōes eccl'e: t tūc et aplī et martyres iponētur vitulos sup altar̄ tuū i lege figuratos cū seipos p fide xp̄i sua spōte offerēt ad mortē. Et sic laurēti⁹ vincēti⁹ et lucia et katherina se morte cōsecrabunt et tales

Figura agni. id est xp̄i.

Universidad de ... Biblio...

Nota. vitulos: ⁊ tauros ⁊ agnos imponẽt sup altare tuũ
Uñ nota ꝙ nõ ħt q̃tidie iponim⁹ vitulos sup alta
re dñi nr̃i: nõ solũ cũ eucharistiã offerim⁹: sʒ ẽt cũ
festiuitates martyꝝ celebram⁹ ⁊ eoꝝ triũphos et
passiões cãtam⁹ ⁊ in tabulis sup altaria depingi
m⁹ in memoriã ad excitãdã deuotiões pplõꝝ ⁊ ad
gl'iam ⁊ honorẽ ipoꝝ sctõꝝ. Ex q̃b⁹ pʒ ꝙ dd̃ non
petit vt edificarent̃ muri hiers̃m materialis: q: iã
erãt edificati nec petit ꝙ accepten̄t ⁊ offerant̃ ibi
vota ⁊ sacrificia aialiũ brutoꝝ: q: q̃tidie offereban
tur ibi: sʒ puidit i spũ ꝙ illa hiers̃ materialis debe
bat cũ xp̃o mori ⁊ crucifigi simt̃ cũ sacerdotio ⁊ oi
bus legalib⁹: iõ petit edificari nouã hiers̃m p xp̃m
toto orbe diffusam ⁊ petit offerri sacrificiũ no. le.
in ea acceptabile apud pr̃ez: ⁊ petit trãsferri sacer
dotiũ ⁊ legẽ in euãgeliũ ⁊ ecclesiã xp̃i. Ex dictis in
hoc psal. eliciuntur. xi. cõclusiões correlarie. B

¶ Prima cõclusio ꝙ adã p gñationẽ reliq̃t nobis
seminal'r suũ pctm̃: pbat̃ nã p gñationẽ libidino
saʒ impssit in carnẽ filioꝝ vitiũ cõcupiscẽtie siue
fomitẽ ex cui⁹ cõtactu aia maculat̃ pctõ originali:
qd̃ pctm̃ ade imputat̃ nobis ad penã dãni ⁊ eius
dẽ cõsensu volũtas trahit pctm̃ actuale qd̃ iputat̃
ad penã sensus. ¶ Scd̃a cõclusio ꝙ sʒ illa cõcupi
scẽtia aut fomes sit semẽ oĩs pcti tñ principaliter
incitat volũtatẽ ad tria gñalia pctã. s. ad supbiam
auariciã ⁊ luxuriã: q: q̃cq̃d est in mũdo aut est cõcu
piscẽtia oculoꝝ: aut cõcupiscẽtia carnis: aut super
bia vite. i. Jo. ij. Ex his tribus oriunt̃ oĩa alia vitia
nã ex supbia orit̃ ira ⁊ inuidia: ⁊ ex carne orit̃ gula
accidia ⁊ luxuria ⁊ ecõuerso sʒ oĩa vitia ex cõcupi
scẽtia oriunt̃: supbia enĩ nil aliud est nisi cõcupiscẽ
tia honoꝝ ⁊c. ¶ Tertia cõclusio ꝙ supradicta pctã
nõ poterãt remitti nisi ex dei mia p aspsionẽ san
guinis xp̃i ⁊ ecclastica sacra. ¶ Quarta cõclusio
ꝙ passio xp̃i ⁊ ecclastica sacra nõ solũ nobis remi
sit culpã sʒ etiã restituit gr̃az pditã in adã: hoc est
q: in supplementũ iusticie originalis restituit no
bis iusticiã fidei ⁊ loco gr̃e dedit nobis dona spũs
sctĩ. ¶ Quĩta cõclusio ꝙ sacra ⁊ sacrif. ei ve. le. de
se nõ poterãt iustificare hoies: q: de se nõ erãt bo
na nisi ex sola fide ⁊ bonitate offerẽtis. Uñ sola fi
des xp̃i futuri iustificabat ãtiquos a pctõ. ¶ Sex
ta cõclusio ꝙ sacrificiũ nr̃m pprũ deo acceptũ in
vtraq; lege est spũs cõtribulat⁹ ⁊ cor cõtritũ ⁊ hu
miliatũ. ¶ Septima cõclusio ꝙ sacrificiũ semper
de se bonum ⁊ acceptũ est eucharistia in qua real'r
est xp̃s iustificãs ⁊ recõciliãs oẽs. ¶ Octaua con
clusio ꝙ vera hiers̃m ⁊ vera syon est eccl'ia xp̃i to
to orbe diffusa exorta ex hiers̃ iudee inchoata ibi
dẽ p xp̃m ⁊ aplos suos. postea p totũ mũdũ dilata
ta in qua sola offert̃ verũ sacrificiũ iusticie. ¶ No
na cõclusio ꝙ hiers̃m iudee nũq̃ fuit vera hiers̃m vsq;
quo venit xp̃s in eã ⁊ cõpleuit oĩa mysteria nostre
redẽptiõis in ea pbat̃ q: tũc fuit vere visio pacis
⁊ visio oium que fuerãt figurata p patriarchas et
dicta per pphetas de ipo vt messia futuro. Ex quo
pʒ ꝙ ante nõ fuit hiers̃m in re sʒ in figura sicut ce
tera legalia. ¶ Decima cõclusio ꝙ recedẽte xp̃o
⁊ aplis a hiers̃m iudee nõ amplius fuit hiers̃m p
bat̃ q: nõ mãsit visio ⁊ ciuitas pacis sʒ discordie ⁊
cõfusiõis: q: repulit oẽm pacẽ ⁊ visionẽ fidei ⁊ vi
tatis: ⁊ sic dicta est babilõia. ¶ Undecia cõclo ꝙ
cũ xp̃o fuit mortua tota lex moysi ⁊ p cõñs oĩa le
galia pdiderũt ṽtutẽ ⁊ sic cessauit tota lex vet⁹ et
successit euãgelica ⁊ p cõñs mortua fuit hiers̃m ma
terialis cũ suo sacerdotio ⁊ successit vera hiers̃m spũa
lis q̃ est eccl'ia xp̃i toto orbe diffusa: qd̃ pʒ per hoc
qd̃ dicit vt edificẽtur muri hierl'm: q: illa hierl'm
materialis iam erat edificata: sed desiderabat edi
ficari per xp̃m aliam hierusalẽ spũalem toto orbe
diffusam.

¶ Tertia expositio.

Miserere mei deus. Pctm̃ est supe
ri⁹ ꝙ dd̃ ad triplicẽ sensum fecit
hũc psalmũ. Prĩo l'ral'r in psona
sui put cõmisit adulteriũ cũ ber
sabee ⁊ homicidiũ cõ viriã. Scd̃o
pphetice in psona toti⁹ hois et
corpis mystici prout peccauit in
adã. Tertio in psona cuiuslibet pe
nitẽtis put peccauit in se cõ deũ primũ. Et ideo
fuit prĩo l'ral'r exposit⁹ de ipo dd̃. Scd̃o mystice ⁊
pphetice de toto corpe mystico siue ecclastico: q̃
dicã ẽ mystica ⁊ pphetica expositio Ops ergo i tertio
loco vt exponat̃ spũal'r ⁊ moral'r p q̃libet pctõre pe
nitẽte: nã iõ iste psalm⁹ collocatus est q̃nquagesi
m⁹ in ordine: vt ait cassiodorus eo ꝙ significat iu
bileũ: nã sicut i iubileo. l. ãnoꝝ oĩa debita remitte
bant̃ ⁊ vnusq̃sq; a labore q̃escebat ⁊ liberabatur a
quocũq; debito: ita penitẽs cũ deuotiõe ⁊ feruore
⁊ affectu ⁊ cõtritiõe dicẽs hũc psalmum nõ solũ li
berat̃ a culpa. sʒ etiam a debita pena quacũq;. C
¶ Ad cui⁹ intelligẽtiã est notãdũ ꝙ pctõr in pec (Peccãdo tria dãna incurrit pctõr.)
cãdo tria dãna incurrit: nã primo pdit gr̃az gratifi
cã quã receperat in baptismo. Scd̃o incidit in penã
p quã est in ira dei ⁊ debitor pene eterne. Tertio
q: cũ nõ sit in gr̃a dei nulla bona q̃ agit dũ est in
pctõ sunt deo grata nec accepta ad vitã eternam
Tria q̃ facit dd̃ in hoc psal. in psona cuiuslibz penitẽ
tis: nã prĩo petit sibi culpã remitti scd̃o gr̃az pdi
tã restitui: tertio bona q̃ factur⁹ est a deo accepta
ri. vñ. ibi cor mũdũ crea. ⁊c. ibi docebo iniq̃s. Possu
m⁹ ẽt dicere ꝙ dd̃ in hoc psal. seruat totũ ordinẽ
pñie ⁊ explicat oẽs ei⁹ ptes: nã cũ tres sint ptes
pfecte pñie. s. cordis cõtritio ⁊ oris cõfessio ⁊ opis sa
tisfactio: iõ prĩo petit sibi culpã remitti ⁊ gr̃az re
stitui p cordis cõtritionẽ ⁊ oris cõfessionẽ. Scd̃o pro
mittit p reatu satisfacere cũ dicit: docebo iniquos
⁊c. Ita ẽ ẽt aduertẽdũ ꝙ dd̃ nõ solũ seruat ordinẽ (not. q̃o i orone exordiũ est pmittendum)
pñie in hoc psal. sʒ ẽt seruat ordinẽ ⁊ modũ boni orato
ris ⁊ rhetoris i psuadẽdo: nã i oĩ bõa orõne pmittit̃
exordiũ in q̃ captat̃ beniuolẽtia auditoris: exinde
fit petitio ⁊ narratio rei intẽte in q̃ narratiõe di
sputat̃ cã ⁊ possibilitas ei⁹ ⁊ fiũt obiectiões ⁊ cõfu
tatiões ⁊ tãdẽ dat̃ cõclo. Jdõ dd̃ in prima pte duo
facit: nã prĩo pmittit exordiũ ⁊ petitiões cũ cordis
cõtritiõe ⁊ oris cõfessiõe: scd̃o pbat possibilitatẽ pe
titiõis cõfutãdo obiectiões ibi: vt iustificeris. Quã
tũ ad primũ cõmẽdãdo deũ de mia vt reddat ipm
sibi beniuolũ dicit. O de⁹ miserere mei nõ sm̃ so
lã iusticiã sed sm̃ miam tuã. i. sm̃ bonitatẽ ⁊ pieta
tẽ releua me a miseria pcti in qua positus sum nõ
solũ sm̃ miam tuã habitualẽ sʒ sm̃ multitudinem
miserationũ tuarũ actualiũ: q: semp solitus es ex

cõsueuisti pctõrib⁹ ⁊ afflictis misereri ⁊ liberasti eos
a miseria nã tu sm̃ multitudinẽ miserationũ tuarũ
liberasti noe de diluuio ⁊ abrahã de hur caldeoꝝ ⁊
iacob de manu esau. ⁊ israel de afflictiõe ⁊ captiui
tate egypti. Et post incarnationẽ magdalene m'l
ta pctã remisisti. ⁊ chananee filiã sanasti ⁊ a demo
nijs liberasti. ⁊ latroni in cruce veniã ⁊ remissionẽ
plenariã tribuisti. ⁊ final'r oẽs sctõs pr̃es de libo
liberasti. q̃ sm̃ multitudinẽ istaꝝ miserationũ tua
rũ dele iniquitatẽ meã. Sed q̃rit̃ q̃re dd̃ nõ dicit
miserere mei sm̃ oipotẽtiã tuã aut sapiaz. Ad hoc
(Dd̃ notãda.) rñdet̃ sm̃ Aristo. iiij. ethi. ꝙ princeps magnific⁹ aut
magnanim⁹ magis inclinat̃ ad petitionẽ cũ narrã
tur ⁊ memorant̃ sibi bñficia q̃ fecit ⁊ magis ẽt dele
ctat̃ vt cõmẽdet̃ ei⁹ largitas ⁊ magnificẽtia. ꝙ ei⁹
potẽtia. cũ q̃ dd̃ intendat hic inclinare deũ ad pe
titionẽ suã: iõ potius memorat miam ⁊ clemẽtiaz
q̃ ptinet ad largitatẽ ⁊ magnanimitatẽ ꝙ ei⁹ potẽ
tiã narrãdo ⁊ cõmemorãdo pterita bñficia. Item
magis explicat̃ bonitas ⁊ etiã potẽtia diuina i mia
ꝙ in potẽtia et sapia. nã sm̃ aug. plus ẽ ex ipio fa
cere piũ ꝙ creare celũ ⁊ terrã ⁊ infra pbabit̃. vnde
cãtat ecclesia. Deus q̃ oipotẽtiã maxime parcẽdo ⁊
miserando manifestas ⁊c. Et sic magis deus dele
ctatur ⁊ citius inclinat̃ ad implendã petitionẽ cũ
inuocat̃ p miam ꝙ p potẽtiã: ideo ait dd̃ misere
re mei de⁹ sm̃ magnã miam tuã. Itẽz notanter dicit
magnã: q: lʒ vna ⁊ eadẽ sit mia dei ex pte sui: tñ re
spectu nostri mia qua de⁹ liberat ⁊ releuat pctõrẽ
a miseria ⁊ pena eterna est magna ⁊ maxima ⁊ ma
ior ꝙ misericordia qua releuat a pena tpali. q. d. o
deus misere mei nõ solũ sm̃ miam q̃ liberas hoies
a periculis tpalib⁹: q: vt sic ⁊ iam multos malos
liberas ⁊ das eis bona tpalia. ⁊ supplico eorũ peti
tionibus in hac vita. sed misere mei sm̃ magnaz ⁊
maximã miam tuã: qua ex pctõrib⁹ iustos facis si
cut misertus es magdalene ⁊ latroni ⁊ mat. ⁊ aug.
ideo sm̃ multitudinẽ tuarũ taliũ miarũ dele iniq̃
tatem ⁊ culpã meã ne amplius imputes ad penaz
eternam. Et sequit̃. Amplius laua me ab iniquita
te mea per hanc cõtritionẽ ⁊ lachrymas q̃s effun
do ⁊ p eas munda me a pctõ meo: sed hic dubitat̃
(Questio) q̃ hic ponit tria verba. s. dele laua ⁊ mũda: q̃ idẽ vi
dentur importare cũ dicit dele iniq̃tatẽ ⁊ laua me
ab iniquitate ⁊ munda me a pctõ qd̃ idẽ est qd̃ ini
quitas ⁊ p cõsequẽs ter noiat pctm̃. Ad hoc rñ
(Rñsio.) det̃ ꝙ nihil ponit̃ superfluũ ppter qd̃ est notãdũ
ꝙ sicut pctm̃ dd̃ fuit triplex. s. adulterium furtum
⁊ homicidiũ vt pctm̃ est: ita oẽ pctm̃ nostrum ẽ tri
(no. q̃o oẽ pctm̃ nostrũ ẽ triplex. s. adulterium furtũ homicidium.) plex simile illi. C ¶ Nam nunq̃ peccamus q̃n
cõmittamus adulterium furtum ⁊ homicidiũ. nã
primo aia nostra fuit desponsata xp̃o in baptismo
⁊ renunciauit diabolo ⁊ mundo ⁊ pmpis eius ⁊ p
misit xp̃o fidẽ spem ⁊ charitatem ⁊ in oib⁹ seq̃ ip
sum: ergo quãdocũq; peccat adulteratur q: auer
titur a bono incõmutabili ⁊ cõuertit̃ ad bonũ cõ
mutabile ⁊ cõtẽnit xp̃m sponsum ⁊ sequitur sugge
stionẽ dyaboli. q: nemo põt duob⁹ dñis seruire. ne
cesse est enĩ vt vnũ cõtẽnat ⁊ alterũ diligat: vt ait
saluator. Ma. vi. Et sic fornicat̃ pctõr cum dyabo
lo. apo. xviij. Scd̃o cõmittit semp furtũ. q: rapit p
hibitũ. Nam peccatũ sm̃ aug. nil aliud est nisi om
ne cõcupitũ vel fctm̃ cõ illd̃ qd̃ lex phibet. Tertio
cõmittit homicidiũ q: occidit ⁊ odit aiam suam i
morte eternã qui diligit iniquitatẽ. Itẽ i oĩ pctõ
fuit triplex offensio. Primo cõ deũ cui⁹ pceptũ vio
latur. ⁊ hoc dr̃ adulteriũ ⁊ iniq̃tas. Scd̃o pctõr of
fendit primũ iniuria vel dãno. Hoc ẽt dr̃ iniq̃tas
⁊ furtũ. Tertio hõ offendit seipsum ⁊ hoc dicit̃ ho
micidiũ cum se in mortez eternã precipitet. ⁊ hoc
dicitur peccatũ inquantũ declinat ⁊ errat a via veri
tatis. Item cõiter omne pctm̃ habet tres grad⁹
s. corde ore ⁊ opere sine psecutione: ⁊ sic dauid om
nia supradicta tria peccata cum suis gradibus pe
tit sibi in hac parte remitti. Item omnia peccata
reducuntur ad tria vt dictum est i superiori expo
sitione. nã quicquid est in mundo vt ait Jo. in ca
nonica. aut est concupia carnis aut cõcupiscentia
oculorũ aut supbia vite. per cõcupiam carnis itel
ligit gulam ⁊ luxuriam ⁊ accidiã que se hñt causa
liter ⁊ correlatiue. per superbiã itelligit elationez
⁊ irã ⁊ inuidiam: q: superb⁹ nõ patitur parẽ nec eq̃
lem. per cõcupiam oculorum itelligit auariciaz ⁊
furtum ⁊ rapinam ⁊c. Ex quo patet ꝙ ad ista tria
pctã reducunt̃ oĩa alia. Unde supbia ⁊ auaricia. di
cuntur iniquitates: q: non cõmittunt̃ sine iniqui
tate ⁊ malicia ⁊ iniuria. luxuria aũt ⁊ oĩs carnali
tas dr̃ hic tñ pctm̃ eo ꝙ cõiter cõmittit̃ ex fragi
litate. Ab his ergo tribus cõmissis petit penitẽs hic
liberari p miam dei. A ¶ Sʒ rursus restat ad (Quid intelligat̃ p delere ⁊c. Not. quomodo pctm̃ tria facit)
vidẽdũ q̃d itelligit p illa tria ṽba. s. delere lauat̃ ⁊
mũdare. Ad cui⁹ intelligẽtiã est notãdũ ꝙ ista tria
ṽba ad diuersa referũtur. nã pctm̃ tria facit. nã pri
mo infligit culpã i aia qua pctõr dr̃ esse i ira dei ⁊
debitor pene eterne inquãtũ de⁹ iputat sibi illud
pctm̃ ad penã eternã. Scd̃o deturpat aiam. nã q̃
aĩ per gr̃am erat deo filis post pctm̃ ẽ difformis.
⁊ sic illa difformitas dr̃ q̃dã macula. Tertio i pspe
ctu diuino manet q̃dã respectus mouẽs deũ ad vi
dictã peccati ⁊ forsan est idẽ cũ culpa siue fundat̃
in ipsa culpa subiectiue. sed obiectiue in deo vnde
deus ex sola mia ⁊ bonitate respiciens in passionẽ
⁊ sanguinẽ xp̃i delet istũ respectũ a perspectu me
morie sue siue ire. hoc est q: nõ amplius imputat
pctm̃ ad penã eternaz. q: soli deo facta est iniuria
ex preuaricatione legis. ideo solus deus põt tale
debitũ remittere esa. xxxiij. Solus ego deleo ini
quitates ⁊ pctã ppli. Ex quo pʒ ꝙ ly delere refer
tur ad diuinã memoriã siue pspectũ. vñ dicit aug.
ꝙ deũ pctã delere nil aliud est nisi pctõꝝ nõ recor
dari. i. nõ ad penã iputare. Petit ergo penitẽs vt de⁹
deleat pctm̃ ⁊ iniquitatẽ de memoria sua ne ãpli⁹
iputet ad penã eternã. Scd̃o petit lauari p fontẽ
lachrymarũ a culpa quã cõmisit. Sed q: fuit ortur
patus ⁊ maculatus ⁊ difformis factus p absentem
gr̃e: iõ petit mundari p sanguinez xp̃i q̃ dat̃ ṽtute
sacramẽti pñie vt mũdet illã maculã. E ¶ Ex (pñia tria facit.)
quo pʒ ꝙ tria facit pñia. nã primo delet pctm̃ siue
iniq̃tatẽ a pspectu diuino ne ampli⁹ recordet̃ nec i
putet ad penã eternã: nã sicut penitẽs dolẽs ppo
nit amplius nõ peccare: ita de⁹ ppõit ampli⁹ nõ
recordari nec ad penã imputare. Unde sicut peni
tẽs delet pctm̃ apposito. ita de⁹ delet ipsũ a mẽo
ria ⁊ sñia sua ⁊ ira ⁊c. ⁊ hoc fit p cõtritionẽ: nã cõtri

tio est pctā ꝓterita plangere ⁊ plāgenda iterū nō cōmittere. Scō lauat per ꝓfessionē ⁊ lachrymas suas in ꝓfessiōe. Tertio mūdat per virtutē passiōis xpi siue per satisfactionē vt magis patebit.

Pnia ergo delet ⁊ lauat ⁊ mūdat. vel possim⁹ ēt dicere ꝙ pnia deler superbiā lauat luxuriā mundat ab auaricia. Ytē pnia deler iniquitatē a dei memoria lauat sensualitatē a turpitudine cōcupie ⁊ materiali vicius ⁊ mundat cor ⁊ ꝺsciam a macula: itez delet a ꝓposito lauat a locutiōe ⁊ mundat ab opere.

cōtritio. ¶ Cū iniquitatē meā: hic explicat ꝑmā ꝑtē pnie que est cordis ꝓtritio inquātū pctōr cognoscit in se pctīm suū ⁊ reatū dolet: ꝓterit. per quā ꝓtritio nē merek vt de⁹ deleat pctīm suū ne ampli⁹ iputet ad penā eternā. Ideo dicat penitēs miserere mei ⁊ dele iniquitatē ⁊c. qm̄ ego cognosco iniquitatez ⁊ culpā meā. i. cognosco me esse reū ⁊ pctōrē spec catū meū cōmissum est sp̄ ℑ me ꝓterēdo ⁊ accusando ⁊ mordēdo ꝺsciam meā. vñ infligit sp̄ mihi dolorē ⁊ cōtritionē ⁊ ꝓpositū nunq̄ ampli⁹ cōmittē di in quib⁹ ꝺsistit vera ꝓtritio. Ergo post q̄ me tibi ostēdo verū cōtritū dele iniquitatē meam.

ꝓfessio. ¶ Tibi soli peccaui ⁊c. Hic explicat scḋam partē penitētie que cōfessio oris. q. d. amplius laua me a macula peccati ⁊ carne. et a sorde cordis ⁊ anime munda me q: tibi soli peccaui. ⁊ malum coram te feci. q. d. ꝙ sicut per virtutē ꝓtritionis deles iniq̄tatē meā a memoria tua. ita per ⁊rtutē ꝓfessiōis laua me ⁊ munda me. nā ꝓfitebor tibi ⁊ tuo sacerdoti ꝺsiteri ꝓmitto qualr tibi soli peccaui ⁊ malum actum vel ꝓpositū cozā te feci. ⁊ sic confitebor tibi ⁊ sacerdoti pctīm meū cozā quo feci illud quantū cūq̄ fecerim occulte.

Quēstio. ℞ñsio. peccare ō; triplr ¶ Sed hic dubitak q: homicida ⁊ latro ⁊ adulter ⁊ iniustus nō solū videtur peccare deo sed ēt ꝓmo cui fit dāmz ⁊ iniuria. ergo nō soli deo peccat pctōr. Ad hoc respondetur ꝙ peccare vno modo idē est ꝙ offendere vel ledere ⁊ sic pctōr non solū peccat ℑ deū: sed etiaz contra ꝓximū quem ledit ⁊ cui infert dāmū vel iniuriam. Alio modo peccare ideꝫ est ꝙ ab aliqua lege deuiare ex qua merek puniri ⁊ sic ꝑsona priuata nō solū peccat cōtra deum sed etiam ℑ regem ⁊ principē aut magistratum cui⁹ legē violat ⁊ sic merē mortē corporalē iuxta merita delicti ⁊ isto modo rex vel princeps soli deo peccat. q: non habet supra se alium principem qui possit corrigere ipsum nisi deum cui⁹ legē trāsgredit sicut dctm̄ ē de dauid in prima expositione. Tertio modo peccare idem est ꝙ illā legē violare q̄ nō solū obligat hominē ad mortē talem corporis: sed etiā ad mortē eternā aie ꝙ ℑns offendere illū qui pōt occidere corpus ⁊ aiam. ⁊ pōt culpā tpenam eternam ēt dimittere. ō quo dicit saluator. Nolite timek eos qui occidunt corpus: aiaz aūt non possunt occidere: sed illum potius timete. qui cum occiderit pōt mittere in gehēnam. Et isto modo soli deo peccamus q̄cūq̄ peccamus siue in publico siue in occulto: nā illi⁹ legē violam⁹ cui⁹ trāsgressiōi fligit culpam in aia ⁊ obligat ad mortē eternaz. ⁊ sicut pōt punire ita pōt miserēri ⁊ retinere. ideo dicit penitens in cōfessiōe tibi soli ⁊c. ¶ Ut iustificeris. nota ꝙ hic incipit versiculus ⁊ finit. Nā dictū est in ꝓncipio ꝙ i vno ꝓsu magno cōtinenk duo vel tres versiculi parui lirici ⁊ pidarici ⁊ cuiusmodi fuerūt facti versiculi psalmoꝝ per dauid. Hic etiam incipit scḋa particula huius ꝓme partis principalis i qua penitens ꝓbat possibilitatē siue remissionis ⁊ petitiōis ⁊cōfutat obiectiones Iniorū ⁊ impugnātium remissionē pctōrū.

Penitē tiam impugnātes. ℞ Ad cuius ⁊telligētiā est ꝺsligenk notādū ꝙ tria gña obtrectatoꝝ siue emulatoꝝ cōsueuerūt impugnare penitētiaz siue remissionē ⁊ arguere ⁊ iudicare deū ⁊ murmurare ℑ eū in remissiōe pctōrū. In primis murmurat dyabol⁹ ℑ deū ⁊ iudicat ⁊ arguit ipsum quare nō remittit sibi culpam, sicut remittit ꝺ̄ eū ipse sit nobilioꝝ quocūq̄ ꝺ̄e ⁊ iste mouek ex inuidia: q: videt ꝺ̄em per gr̄am ⁊ pniam ꝺ̄eq̄ felicitatē quā ipe ꝓdidit ꝓ superbiā. Scḋo arguit ⁊ murmurāt ℑ deū illi qui fuerūt lesi ⁊ passi sunt iniuriā eī videt viuere ⁊ ēt ꝑsperari illos q̄ eis iniurias ⁊ dāna intulerunt imo blasphemāt ℑ deū dicētes deū esse iniustū ⁊ acceptatorē ꝑsonarū ⁊ quo pōt eos sustinere in mūdo: nec parcere eis ꝓ pniam rogantes deū vt nunq̄ eis ꝺ̄et locū pnie: sed moriant morte subitanea ⁊c. ⁊ ipsi nō considerāt ꝙ ipsi magis offenderūt deū ⁊ ꝙ sic de⁹ ꝺ̄eret eos punire ꝑm meritā eoꝝ vt eos. Tertio volūt deū arguere temere iudicare ⁊ fugiter murmurat gn̄atio pessima hypocritaꝝ qui reputātes se iustos aut volentes iusti apparere fugiter mordent ⁊ rodūt publice pctōres ⁊ blasphemant ⁊ murmurāt ℑ deū dicētes. quare deus pmittit eos ⁊talia scelera sustinere super terrā: imo displiceꝫ eis q̄si pctōres veniunt ad pniam. Iz q̄q̄ fingant se ꝓ eis orare. Sed ista tria genera obtrectatoꝝ ⁊ murmuratoꝝ moueūk diuersis similꝫ. nā dyabol⁹ mouek ex inuidiam sicut ille est cōdēnatus ad penā eternā ꝓpter obstinationē q̄ vellet semp̄ socios habere penarū. ⁊ ne ꝺ̄ō posslderet locū quē ipse ꝓdidit per superbiā ⁊ obstinationē. ideo sibi displiceꝫ penitētia pctōris. Sed iste nō ꝺ̄z ius q̄rele ℑ deū. si miserētur pctōrib⁹ ⁊ nō sibi. Primo q: ipse nō peccauit ex fragilitate sicut peccant modo pctōres ꝓ statu isto pp̄ naturā corruptā in adā. Scḋo q: deus promittit venīā penitētibus. ergo si homo agit pniaz ⁊ nō dyabol⁹ non est culpa dei quare non remittit culpā dyabolo sicut homini penitenti. Sed ꝺ̄ō Iesus ⁊ passi⁹ iniuriā ℑ deū murmurat ex ira. naz ira est appetitus vindicte ex accensu sanguinis circa cor ꝓpter paruipensionem aut iniuriā illatam. ⁊ iō tales appetētes vindictā de suis lesoribus murmurāt ℑ deū. Cōtra q̄s inuehit ꝓphe. Job. xxv. ad ducēs ꝑabolā de illo cui dñs remiserat debitū. x. m. talētoꝝ. ⁊ ipse suffocabat cōseruū ⁊ ꝓximū q̄ ꝺ̄bebat sibi trīa. c. denar. ⁊ iō tales ñ ꝺ̄nt ius q̄rele ℑ deū. nā si volūt vt dimittat eis pctā q̄ ℑ deū cōmisērunt. a fortiori ꝺ̄nt ipsi remittere iniuriā ꝓximo penitenti. nec ꝺ̄nt mirari q̄ deus ꝺ̄ dimittit eos in pctō viuere ⁊ ꝑsperari. q: expectat eos ad pniam. hypocrite aūt ex pessima intētione ⁊ malicia mouent q̄ dyabolus ⁊ homo lesus.

Mota ō diabolo.

Ista gn̄a ℑ ꝓm murmurant.

Homo ex ira murmurat ⁊c.

deus trip̄lr iusti ficatur.

duo gña hypocritarum. ¶ Ad cuius ⁊telligētiā est aduertēdū ꝙ duo sunt genera hypocritarū nā q̄dā iciūt se eē malos sed fingūt ⁊rtutē vt appareāt boni. et decipiāt pplm̄ textoꝝ queāt bona ⁊pa

tia ⁊ honorem̄ ab oībus de q̄bus saluator mat. v. Cū iciunatis nolite fieri sicut hypocrite tristes. extermināt enī facies suas vt appareāt hoībus ieiunāres. Ytē veniūt in vestimētis ouiū. intrinsec⁹ aūt sunt lupi rapaces. ⁊ hoc faciūt duob⁹ respectibus. Primo vt comedāt domos viduarū ⁊c. hoc ꝓpter auaricia. Scḋo ꝓpter superbiā volūt primos accubitus in mēsa ⁊ sic volūt ab oībus vocari rabi Et sic isti vt videnk boni semp̄ de virtute locuti volūt alios publice increpare. ⁊ ꝳs in occulto non murmurēt ℑ deū eo ꝙ agnoscūt seipsos prauos ⁊ occultos pctōres: tñ in ꝺspecturpli fingūt admirati ⁊ dicūt qño pōt de⁹ sustinere pctōres ⁊ tanta scelera sup terrā. ⁊ sic publice arguūt ⁊ iudicāt temere diuinā miam. Scḋm genus hypocritarū est petus ꝓtori q̄ putāt esse bonos ⁊ iustos ⁊ potius abstinēt a pctō ex superbia vt possint alios arguere ⁊ mordere ꝙ ex deuotiōe. ⁊ isti nō cessant inuestigare i publico ⁊ occulto vitas ⁊ facta alioꝝ vt oēs possint capere ⁊ mordere vt iustificēt seipsos. de quoꝝ grege erat ille phariseus q̄ arguebat publicanū dicēs. Gras ago tibi dñe q: nō sum sicut ceteri hoīm ⁊c. Lu. xviij. Ytē eiusdē gn̄is erat symō pharisē⁹ q̄ arguebat ꝺ̄m. Lu. vij. q: ꝑmittebat se tāgi a muliere peccatrice. Et ith sunt ira ꝺ̄bi ꝙ putāt sibi soli ꝺ̄eri honorē. ⁊ intrāt sunt obcecati ꝙ nō cognoscūt pctā grauiora in q̄bus laborāt Nā ꝓmo sunt susurrones: vocaces: ambitiosi: diffamatores ⁊ blasphemi. nā dicūt ꝙ de⁹ nō est de⁹ nisi illico puniat pctōres ⁊ sic inuidēt mie dei. q̄ expectat pctōres ad pniam. Item inuidi q: in nullo alio patiunk honorē nec volūt cōsortē in honorib⁹ ⁊ inuidēt diuine mie. Ytē sunt heretici ⁊ pelagiani: q: putāt se ex ꝓpīis viribꝰ ⁊ nō ex dei gr̄a abstinere a pctō aliquo cū sint maioribus ⁊ grauioribus sceleribꝰ fauciari ℑ quos inuehit xp̄us. Mat. vij. hypocrita vides festucā in oculo fratris tui trabē aūt in oculo tuo nō cōsideras. De his dicit augu. ꝙ est impossibile ꝙ agāt pniam. ⁊ rō est. Nam nō putāt se pctōres ꝳs iustos. ⁊ sic ꝺ̄tēnūt pniaz in seipsis: ⁊ odiūt pniam in ꝓximo. ¶ Et q̄b⁹ ꝑs ꝙ tria gña arguūt ⁊ iudicāt ꝓm ⁊ murmurāt iuxta ℑ ei⁹miam: eo ꝙ est ira ꝓnus ad miserendū penitētib⁹. Nā arguit ℑ deū affīeri ⁊ lesi ⁊ hypocrite simul ⁊ q̄dā curiosi dicētes: ꝙ si de⁹ est summa iusticia ⁊ tribuit vnicuiq̄ qđ suū est. ⁊ nemini facit iniuriā: qño ḡ pcit pctōrib⁹ q̄ ex inopia nō potuerūt restituere ea q̄ paupit⁹ abstulerūt ex impotentia ⁊ importunitate nō potuerūt satisfacere iniuriā parētib⁹. Videk ḡ illis iniuriā facere ⁊ eī iniuria illoꝝ ꝑcere penitētibus. Ytē arguūt rursus curiosi si de⁹ est summ⁹ misericors ḡ qño est sūme iust⁹. Nā si vtik sūma mia nō pōt vti sūma iusticia nec ecōuerso: q: nō videnk posse esse in eodē. ꝑ ꝓns si de⁹ vult vti summa mia manet iniust⁹ ⁊c. Et sic de⁹ ꝺ̄timue iudicak iniustus ab hīs trib⁹ gn̄ib⁹. ¶ Ulterī⁹ est aduertēdū ꝙ sicut de⁹ triplr arguit ⁊ iudicak iniust⁹ a supradictis tribus gn̄ationib⁹ ita triplicit̄ iustificak ⁊ cōuincit eos. Prio hīa ne fragilitati cōpatiēdo. Scḋo ꝓmissionē q̄ venīā ꝓmisit penitētib⁹ adimplēdo. Tertio sanguinē filij sui i recōpēsationē ⁊ pctī ꝓ oīb⁹ iniurijs tā sibi ꝙ̄ proibus factis acceptādo. Uñ est ꝓmo aduertē dū ꝙ eā ḡre de⁹ est ꝓnus ad parcēdū pōtib⁹ penitē tibus est q: ꝺ̄patik eoꝝ fragilitati. Uñ oēs ꝺ̄ses ꝺ̄ ꝓhit naturā fragilē ⁊ corruptā in adā ⁊ pnā ad ca dēdū: ⁊ sic ꝺ̄nt tres incitatores. s. carnē: mūdū: ⁊ diabolū intrinsec⁹ ⁊ extrinsec⁹. Diabolus aūt nullū alitī ꝳs incitatorē nisi semetip̄m ⁊ malitiā suaz ⁊ sic pctīm ꝺ̄is est magis remissibile ꝙ pctīm diaboli. Et sic de⁹ iuste agit parcēdo pctōrib⁹ tnō diabolo. ⁊ ꝙ ꝺ̄is diabolus nō ꝳs ius q̄rele ℑ deū. Et sic de⁹ pōt se iustificare ℑ diabolū ⁊ quēlibꝫ alium allegādo hīanā fragilitatē qñ arguit ⁊ iudicat de remissiōe ⁊ venia data penitētib⁹. ⁊ sic vincit diabolū ⁊ ceteros cū iudicat ab eis. Hoc est ergo qđ dicit hic dō rñdēdo huic obiectiōi. Nā de⁹ possz dicere ipsi dō ⁊ cuiz pctōri. qño possim ego de iusticia ꝑcere tibi ⁊ delere iniq̄tatē tuā. q: nō solum mihi peccasti: imo ℑ ꝓximū ipm oppugnādo ⁊ diffamādo ⁊c. Jō tā diabolus ꝙ ꝓximo⁹ q̄ lesisti ꝺ̄es hypocrite clamāt ℑ me. vt puniā te in eternū ⁊ sic iudicor: ꝺ̄tinue ⁊ arguor ab eis. Iō opz me ipm iustificare ⁊ iusticiā seruare. Huic obiectioni satisfacit dicēs. ꝺ̄se miserere mei ⁊ laua me ⁊ dele iniq̄tatē meā vt iustificeris in sermonib⁹ tuis ⁊ vincas eos cū iudicaris ab eis. q. d. ꝙ rōnes potes iustificare ⁊ vincere eos. ꝓmo ꝺ̄patiēdo fragilitati mee quā traxi a parētib⁹ mels in ꝺceptione ⁊ natiuitate. Ecce enī in iniq̄tatibus cōceptus sum. Respice ḡ cōpatiēdo fragilitati mee q: in iniq̄tatibus ꝺceptus sum ⁊ in pctīs ꝺcepit me mater mea. Et ex inde traxi comitē ⁊ ꝺcupiscētiam ⁊ infirmitatē in carne ⁊ pnitatē ad peccandū ⁊ sic inuenio legē in mēbris meis repugnantē legi mētis mee. vñ qđ nolle ꝺ̄ facio qñq̄: ⁊ qđ velle nō facio. ⁊ sic nō solū habeo excitatorē extrīsecū: iz ꝺ̄tinuū impugnatorē intrinsecū quē diabolus nō ꝳs ⁊ iō ipe nullā pōt habere excusationē: ⁊ sic poteris iustificari in sermonib⁹ tuis ℑ diabolū ⁊ vincere eū cū iudicarīs ⁊ argueris ab eo. Per eandē rōnē potes iustificari ⁊ vincere ꝓximū q̄ lesi cū clamat ℑ me. ⁊ potes vincere eū cū ab eo iudicaris. Nā post q̄ ego peccaui p fragilitatē ⁊ humilio me p pniam ⁊ penitet me ꝓmos lesisse ⁊ cupio satisfacere eis ad possibile: iō debēt ꝺ̄tērī post q̄ isti sint in eadez fragilitate ⁊ ꝺdēnatione ⁊ desiderāt vt tu pariter remittas eis pctā sua. parce ḡ mihi ꝺpatiēdo fragilitati mee vt iustificeris in sermonib⁹ tuis ⁊ vincas accusatores meos: tā diabolū q̄ ꝓximū q̄ hypocritas dū iudicaris ab eis allegādo mea fragilitatē. Scḋo iudicatur de⁹ in sermonib⁹ suis ⁊ vincit cū iudicak adiplēdo qđ ꝓmisit penitētib⁹. Nā nullus iustificak i ꝳmonib⁹ ⁊ ꝓmissis suis vsq̄ quo iplet qđ ꝓmisit. Iz de⁹ ꝓmisit ꝑ ezechielē. xviij. et oēs alios ꝓphetas ꝙ q̄cūq̄ pctōr ingemuerit ⁊ cōuertek a via sua mala ⁊ ageret pniam. tñc deus nō ampli⁹ recordaret iniq̄tatū penitētis. Dicit ḡ dō in ꝑsona cuiusz penitētis: dñe miserere mei ⁊ dele iniq̄tatē meā vt iustificeris in sermonib⁹ tuis ⁊ ꝓmissis. Nā tu ꝓmisisti remissionē ⁊ venīā penitētib⁹. ⁊ dixisti ꝑ ezech. ꝙ si ꝓuersus fuerit pctōr olim iniq̄tatū ꝙs fecerit nō recordabor. ergo nō recordēr pctā mea. Iz dele pctā mea ad penā eternā

deus ad iplet qđ ꝓmittit

amplius nō impugnādo. & sic iustificaberis in ꝓmonibus & ꝓmissionib⁹ tuis: aliter maneres mēdax & iniustus. Ecce enī veritatē dilexisti. i. respice q̄ veritatē dilexisti & nō mēdaciū: ꝯ fac q̄ ꝓmisisti tu iustificaberis in ꝓmonib⁹ tuis ꝙ tu ꝓmissitiventiā petōrib⁹ penitētib⁹ ꝓbo. Mā incerta & occulta manifestasti mihi ℔ est q̄ tu reuelasti mihi multa incerta i. absc̄sa. & occulta hoib⁹ de tua ꝓfunda sapia. i. q̄ sunt clausa in tua sapia de incarnatiōe & nra redēptiōe & petōz remissiōe. Ēt enī est aduertēdū ꝙ q̄z petōz & penitēs pōt dicere incerta & occulta sapie Mot.bñ tue manifestasti mihi. Mā quotidie deus ꝓ experientiā manifestat nobis occultā sapiētiā & multā suā in remissiōe petōz. Mā nos videm⁹ ꝙ semp latro egit malū in vita sua & tñ in vltimo siue vite de⁹ remisit sibi petā & fuit illo die secū in gl̄ia paradisi. Itē vidim⁹ paulū maximū ecclie psecutorē: & postea ꝓ⁹ pniam factū est ecclie defensor & edificator. Et sic dicēdū de matthęo publicano & augustino. Et quo p⁹ ꝙ de⁹ maxie oīdit & manifestat nobis incerta & occulta sapie sue. cū quotidie iustificat ꝓ pniam maximos & sceleratos petōres de q̄bus illa nulla spes habebat in opinione hoīm. & in quib⁹ maxime de⁹ iustificat seipm in ꝓmonib⁹ & ꝓmissionib⁹ suis: & maxie manifestat thesauros occultos sapie sue tmie cū ex magnis petōrib⁹ faciat iustos ꝓ pniam. & sic ēt de⁹ vincit diabolū cū iudicat ab eo. Mā pōt dicere de⁹ diabolo. tu arguis & iudicas me de tua q̄: remitto petā hoi & non tibi. fac tu pniam sicut ipe & parcā tibi sicut ipi. ſꝫ tu manes ſꝫ obstinat⁹ in tuo petō: iō nō est iustū ꝙ remittā tibi ſꝫ est iustū ꝙ remittā sibi vt iustificer in ꝓmonibus & ꝓmissionib⁹ meis q̄ ꝓmisi venīā penitentib⁹. Et sic de⁹ nō solū vt sic iustificat in ꝓmonib⁹ suis ſꝫ ēt vincit diabolū & hypocritas cū iudicat & arguit & blasphemat ab eis. Ex q̄b⁹ p⁹ ꝙ duplr iustificat de⁹ in ꝓmonib⁹ suis & vincit cū iudicatur.

De⁹ duplicit iustificat in ꝓmonib⁹

Prio cōpatiēdo hūane infirmitati & hūane fragilitati. Scōo dādo venīā quā ꝓmisit penitentibus. Nā ꝓphierony. ly. Tibi soli peccaui &c. ꝓpterea iustificabis verbū tuū & mūdaberis dū iudicaberis q. d. si tu deleueris iniq̄tatē meā mihi culpā et penā remittēdo postq̄ ago pniam & confiteor petā mea. ꝓpterea ℔ faciēdo iustificabis verbū tuū in quo ꝓmisisti venīā penitentib⁹ & cū iudicaberis ab emulis meis tūc mūdaberis. i. mūdus & excusat⁹ eris reptus. Itē seqūtur ꝓm litterā hieron. Ecce veritatē voluisti in p̄cordijs: & in occultō sapiam fac notā mihi. q. d. tu nō solū diligis & vis veritatē in te: ſꝫ ēt in p̄cordijs & in cōscientia hoīm vsq; verā cōfessionē petōz. i. q̄musq̄z vere reū cōtritione cordis cōfiteat petā sua tagat pniam. Cū ergo ego cōfessus sua petā mea q̄ dixi. tibi soli peccavi & malū coram te feci. ꝯ remitte mihi culpā & delinq̄tatē meā. & sic iustificaberis in ꝓmonib⁹ tuis & vinces cū iudicar⁹. Fac mihi notā occultā sapiaz tuā q̄ maxie manifestat i remissiōe petōz vt dictū est vt sciaz me esse absolutū. Aspges me. Q⁹ ſꝫ superius penitēs psuasit q̄ deus duob⁹ modis iustificat & vincit cū iudicat. Scl̄z implēdo ꝓmissum et ꝙpatiēdo hūane infirmitati. Hic psuadet q̄ ter eo mō pōt iustificari & vincere obtrectatores tui

rios⁹ p̄dictos. hoc est acceptādo aſpſionē sāguinis xp̄i in petā & recōpēsationē delicti & iniurie. & sic petit aſpgi p sāguinē xp̄i vt mūdet petōz. vel⁹ pt iustificet & vincat cū iudicat. ℣ Ad cui⁹ intelligētia est notādū. Dicio ꝙ ly petōz ledat primū tū in primo offendit deū q̄ eius legē trāsgred. & p̄uaricat & violat & eius p̄cepta contēnit. ex cōsequēti ledit p̄xīnū inferēdo sibi dānū in fama vel in bonis vel in psona: & ℔ corde vel ore vel opere & sic oē petā est infinitū in debito q̄ est ℨ deū in finitū. Et sic ly ꝓ dāno & iniuria primi possit satisfieri aliquo finito p̄cio: tū iniurie facte deo nulli p̄cii finitū pōt satisfacere. Mā iniuria facta p̄cio cōparata iniurie facte deo est sicut cōparatio cētū denariorū ad. x. m. talentorum auri vt ait saluator mat. xiij. Et iō oīe petā est irremissibile quo ad nos q̄ nullus de se pōt satisfacere nec iniurie aliq̄ō p̄cii quo satisfaciat iniurie facte deo & debito decē mi. talētoz vt ꝓz in eadē ꝑabola. Et iō dicit aug. lib. Cur de⁹ hō ꝙ oportuit reperiri aliq̄ō p̄cii infinitū ꝓ q̄ō satisfaceremus debito infinito l. ꝓ oi petō & iniuria deo facta. & ista ē passio & aſpſio sāguinis xp̄i. Mā merita illius passiōis sunt p̄cii infiniti: eo ꝙ pcessit ex obedientia & humilitate & charitate infinita. Mā ly voluntas xp̄i hūana fuerit finita in substātia. tñ fuit infinita in affectu q̄ in immēsum voluit hūiliari vsq; ad mortē crucis. Item q̄ tota ꝑsona xp̄i erat infinita: iō ēt illa passio ō: esse p̄cii & meriti infiniti eo ꝙ xp̄us erat de⁹ & hō & filius vnic⁹ & dilect⁹ & purus & innocens. iō illa passio fuit p̄ri cara & accepta in p̄cii infiniti. Jō satisfecit ꝓ oibus petis p̄teritis & futuris. Et sic xp̄s in cruce obtulit seipm & passionē suaz p̄ri nō solū ꝓ petō ꝓmoz parētū ly ēt vt satisfaceret p̄ri ꝓ petō oim nr̄m. q̄ tūc ille sanguis ꝑuit virtutē oibus sacramētis. scl̄z baptismo ad tollēdū originale. & pnie ad satisfaciēdū ꝓ actuali. Ex quo p⁹ ꝙ passio & sanguis xp̄i nil aliud est nisi q̄dā ꝓ cū infinitū quo soluit oīe debitū. vñ dicit Aug. sup psal. xxj. ſmone. h. Ecce xp̄us passus est ecce mercator oīdit merces suas. ecce p̄cii q̄ vendit. ecce sanguis eius fusus est in sacco sui corpis ferebat p̄cii: pensus est lācea: scissus est saccus & manavit p̄cii orbis terrarū. aptus est infernus & emptū est celū. Ex his p⁹ ꝙ sanguis xp̄i fuit p̄cii totī⁹ orbis terrarū quo p̄cio xp̄s nō solū soluit oē debitū peti: ſꝫ etiā ꝓ nobis emit celū. Ideo ditissimē passio xp̄i ꝓ oēs suos effect⁹ sic. Passio xp̄i ē q̄dā pelagus infinitū meritoz & nūmisma immēsi p̄cii: quo celū est ēptū & genus hūanū redēptū. quo iniusta in cōspectu dei fuit iusta: & diuina iustitia ei⁹ adequat mie mitigās diuinā irā. satisfaciēs diuine vindicte p̄cii maius oī debito. Ad cui⁹ diffinitiōis intelligētiā est scōo notādū ſm arist. in v. ethi. ꝙ in iustia cōmutatiua. scl̄z in cōmutationib⁹ & venditionib⁹ est ḡrēdū mediū rei. & iō ad inuētionē nūmi vix poterat fieri iusta cōmutatio & repiri medū. Mā cū nō esset nūmus oportebat cōmutare asinū ꝓ boue aut frumentū ꝓ calceis &c. Et sic nō poterat fieri iusta adequatio siue ꝛmutatio q̄ semp ꝑualebat: ſꝫ postea hūana industria reptus est nūmus q̄ est metrū & mēsura adequans oīa

Mot. quōd passio ē nūm? ꝓ satisfact endo.

pctī nō est inpti mum q̄ fit i deū.

Mota.

xp̄s pas sus tāq̄ persona cōis.

ꝛmutatiōes & vēditiōes &c. Et hoc nūmisma siue nūmus nō solū est metrū & mēsura ꝑsentiū cōmutationū: ſꝫ etiā ē fideiussor ꝓ necessitatibus & mercib⁹ futur⁹: q: reseruat in gazofilatio. & ꝑ tpm hō in futurū reperit frumētū & pānū & oia necessaria Ita pariter factū est de passiōe xp̄i. Nā cū nullus pcii equalis nec adequatū posset reperiri ad satisfaciēdū ꝓ debito pcī & iniuria facta deo & ꝓmo. tūc venit xp̄us & effudit & obtulit deo p̄ri sanguinē suū in p̄cii sufficiēs ꝓ oi debito. satisfaciēs ꝓ iniuria facta deo & primo. Et sic xp̄i sanguis factus est nūmisma & metrū & mēsura adequās ola & satisfaciēs ꝓ oi debito. Et nō solū ille sanguis tūc adequit & satisfecit ꝓ pctis ꝑteritis: sed ēt factus est fideiussor ꝓ debitis futuris. Mā repositū est in gazofilacio ecclē sufficos sanctoz ad satisfaciēdū ꝓ debitis futuris. Mas ecclia in baptismo nil aliud facit nisi q̄ abstrahit nūmisma xp̄i de gazofilacio xp̄i & ecclie & satisfacit offerēdo deo p̄ri ꝓ petō originali illius parui baptizati. Et in pnia nil aliud fit nisi q̄ sacerdos apponit nūmisma sāguis xp̄i & adhibet pnie illius penitētis. & sic satisfacit ꝓ eo. hoc idē facit penitēs si nō hz coptā sacerdotis. ℣ Ēt tota pnia hoīs quātūcūq; vehemēs nō esset sufficiēs de se satisfacere. nisi sibi admisceat & adhibeat passio & sanguis xp̄i. Et pono exēplū de vno annulo aureo vnius marche. q̄ de se nō valet nisi. xlviij. ducatos tñ si i illo annulo incleſ & inseratur magn⁹ carbūculus tūc ꝓ eo posset emi vna magna ciuitas & redimi vn⁹ ꝓnceps a captiuitate. nō in valore auri: ſꝫ valore carbūculi si ue adamantis in auro celati & inserti. Ita pariter pnia petōris de se nō esset sufficiēs ad satisfaciendū ꝓ paruo petō: ſꝫ rōne passiōis & sanguinis xp̄i in ipa pnia celati & inserti satisfacit ꝓ oi petō. & ꝓ oi debito dei & primi ex diuina acceptione. vt dictū est. Ex q̄bus ꝓz ꝙ passio & sanguis xp̄i est mensurā & mēsura & nūmisma adequatū ad satisfaciendū ꝓ oi debito. q̄ q̄dē sanguis xp̄i est celatus & inſertus in sacro pnie. & sic penitēs petōr ꝓ virtutē pnie satisfacit ꝓ omni petō quātūcūq; graui. Tertio est aduertēdū ex supradictis ꝙ pnia nō solum pōt satisfacere rōne sanguinis xp̄i ꝓ debito ciuilia facta deo. sed a fortiori ꝓ iniuria facta ꝓximo passo iniuriā. Probat ꝓmo q̄ dns ihesus direct⁹ pōt remittere iniuriā serui etiā inuti. Mā iniuria facta suo pot⁹ est iniuria dñi. q: seruꝰ nō ꝓz ius i iniuria q: dns est potius faciendo satisfactio. Itē iniuria facta ꝓximo in eodē petō cōparata ad iniuriā dei est sicut ꝛparatio cētū denariorū ad decē milia talentorū vt dictum est: sed pnia satisfacit ꝓ debito dei cuius est totū interesse. ergo satisfacit ꝓ iniuria ꝓximi. Scōo arguit ex pte xp̄i put est caput ecclie. Mā caput pōt satisfacere ꝓ quocūq; membro nā a capite deriuat ois sensus & mot⁹ ad membra. Si ḡ xp̄s in pnia nō solū aufert suū sanguinē ꝓ liberādo penitētē: ſꝫ etiā ꝓ iniuria facta alteri membro q: ipse recepit in se illā iniuriā. q: ly facta fit membro ch̄i recepta fuit i capite. Jō xp̄s caput pōt remittere iniuriā factā cuiq; membro. q: ꝓmo fuit xp̄s Ihesus. ℬ Quarto no. ſm aug. debbis aplī q̄ xp̄s nō fuit crucifix⁹ nec pass⁹ tāq̄ ꝑsona ꝑuata

q: nunq̄ peccauerit: sed tanq̄ ꝑsona cōis & caput ecclie ꝓ oib⁹ suis mēb⁹. Jō sicut oēs fuim⁹ baptizati i xp̄o & oia nra peta ꝑterita & futura affixit cruci & ꝑ ꝓ⁹ fuerūt punita in xp̄o. Mā iō passus est tale gen⁹ passiōis. vt oia peta posset delere & ꝑ oibus patī: nā ꝓmo passus ē ꝓtulit a cordib⁹ iudeorū. Secōo opprobria & iniurias in ꝑsona q: alapis cesus & flagellat⁹ & tandē clauat⁹ & lācea ꝑforat⁹ & mortu⁹ & ℔ voluit xp̄s vt p oīa ꝓ⁹ iniurie satisfaceret. & oia nra peta in eo puniret. & illud gen⁹ mortis ꝓ oib⁹ penitentib⁹ p̄ri posset offerre & ꝓ oib⁹ mēbris suis: ſꝫ vnusquisq; fit mēbū xp̄i ꝑ baptismū & pniam & alia sacra. ergo q̄n cunq; q⁹ baptizat aut agit pniam illico eodem instanti participat passionē xp̄i & ꝑ ꝓ⁹ peta sua ſt in xp̄o & in eius passione punita. Ēt si oduit fratrē suū aut dedit sibi alapā sibi in passiōe xp̄i ē punitus ꝓ otumelias & alapā xp̄i & si cōmisit homicidiū illico sibi in xp̄o est punitū ꝑ homicidiū xp̄i. Et sic oē genus iniurie punit⁹ in xp̄o ꝑ baptismū & pniam. Et ꝑ ꝓ⁹ oēs baptizatis penitētes iusti ficant in xp̄o & eius passiōe q: ꝑ baptismū & pniaz efficiuntur mēbra xp̄i. & fiūt vnū cū xp̄o & participant passionē eius & iustificant in eo. q: tam in baptismo q̄ in pnia est realiter tota virtus sanguis xp̄i.

bona inductio.

¶ Ex quibus ptz et ꝓmo sequit ꝙ baptizari aut agere pniam nihil aliud est nisi effici mēbrū xp̄i. & eius sanguine aſpergi & eius passionem participare. Scōo sequit ꝙ q̄ penitēs invocat diuinā misericordiā dicit miserere mei deus. nil aliud dicit nec petit. nisi q̄ pater recipiat & acceptet passionē & sanguinē xp̄i filij sui in recōpensationē & satisfactionem ꝓ petis suis. Itē q̄ penitēs dicit: xp̄e f i li dei viui miserere mei: & ꝓpicius esto mihi petōri. nil aliud dicit. nisi q̄ xp̄s offerat p̄ri passionem & sanguinē suū ꝓ petis eius. & ita orat ecclia quotidie. Ideo in fine cuiuslibet orōnis dicim⁹. Per dñm nr̄m Ihesum xp̄m &c. Tertio sequit ꝙ q̄ deus pt remittit nobis petā. nil aliud facit nisi q̄ acceptat passionē xp̄i in satisfactionē ꝓ petis nostris. Quarto sequit ꝙ q̄ penitēs dicit iniuriā passiōis ꝓ me mihi ꝛdauentā amore passionis xp̄i. nil aliud dicit. nisi accipe passionē xp̄i ꝓ o iniuria quā tibi feci in satisfactionem. q: aliter nō possum tibi satisfacere. Quinto sequit ꝙ q̄ passus iniuriā nō vult dare venīā nec ꝑcere penitēti & ꝑ anti amore passiōis xp̄i: ꝙ ꝑ tūc existimat maiorē p̄cti iniuriam sibi factā q̄ totā passiōē xp̄i: & ꝑ ꝓ⁹ talē obstinatus arguit & iudicat deū iustū. q: dat venīā penitenti acceptādo passionē filij i tali remissiōe. & sic est blasphem⁹ & hęretic⁹. Ex idē ē dicere. de q̄cūq; ypocrita deū arguere & iudicare volēte de nimia mia. et sic null⁹ istoz mereat venīā ꝑ petis suis nec ꝙ eis suffragat passio xp̄i postq̄ ea ꝓtēnit. vt ꝓz i ꝑabola. de. x. m. talētoz. q̄ sequit ꝙ nisi fuiſſ⁹ passio xp̄i impossibile esset remissio petōz. & per ꝓ⁹ nec pnia esset validā maxie i his q̄ sp mala egerūt & nō penitēt nisi vltio vite siue & nil hēt vñ restituat. nec hz facultatē vñ satisfaciat. iō tales nisi recurrerēt ad passionē xp̄i ꝑ pniam: petā eoꝝ essent irremissibilia ſꝫ ꝑ pniaz ꝑticipāt pas. xp̄i. & sic petā eoz i xp̄o puniūt. vt dixi. sic iustificāt i eo & petā eoz remittūt.

Septimo sequit. ꝙ sola passio xp̃i adequat ⁊ sociat miam cũ iusticia dei. Probak. Mã si nõ esset passio christi .tũc posita summa iusticia de necessitate tolleret mia ⁊ ecõuerso. naz summa iusticia dei vult ꝙ nulla malũ abeat nec euadat impunitũ: nec bonũ irremuneratũ. q: tribuit vnicuiq; sibi debitũ: sed null9 põt satisfacere p quouis petõ maxime penitẽs in vltimo vite. ergo talis dz puniri in infinitũ scõm verã iusticiã. ⁊ sic tollit mia. Sed si deus vult vti mia cũ penitẽte in extremis tũc iusticia esset lesa. q: illud maneret impunitum de quo ille nõ põt satisfacere. ⁊ sic venit siue interuenit passio xp̃i que in pnia cõtinet. ⁊ adequat et sociat misericordiam cũ iusticia. Mã ille penitens participat passionẽ xp̃i in qua sua petã puniunk. ⁊ illud petñ nõ remanet impunitũ q: tũc xp̃s de nouo offert suã passionẽ ⁊ sanguinẽ p̃ri p illo penitẽte. ⁊ sic iusticia manet integra ⁊ inuiolata simul cũ mia. q: illa cõtritio ⁊ dolor penitẽtis ⁊ cõfessio cũ ꝓposito satisfaciẽdi si adesset facultas simul cũ xp̃i passiõe equiualet cuilibet iniurie ꝛc. Ergo sequit ꝙ de9 pater de necessitate dz acceptare penitentẽ nõ solũ ad veniã et remissionẽ tribuendã: sz etiã ad felicitatẽ eternã sibi largiendã. Probat. Mã penitẽs est aspersus sanguine xp̃i vt dictũ est sed p̃ tenek acceptare sanguinẽ nõ solũ ad remissionẽ peccatoꝝ: sed ad vitã eternã largiendam in quocũq; ⁊ p quocũq; fuerit sibi oblat9. q: ꝓpter B fuit effusus. ⁊ad redimendã culpã siue ad redimẽda petã ⁊ ad emendũ celũ vt p̃z ad ebr. vlt. ⁊. ꝛ. ergo de9 in penitẽte nõ dz respicere petã q̃ quondã fecit: sed sanguinẽ filij q̃ penitẽs aspersus est. ⁊ sic nõ recordak petã ꝓterita. Decimo sequit ꝙ pniaz nõ solũ iustificank petões: sz etiã deus p̃ iustificat tripliciter. Mã primo iustificat in sermonib9 ⁊ ꝓmissis. q: ꝓmisit veniã penitẽtiꝭ. Scõo iustificat q: cõpatit infirmitati ⁊ humane fragilitati. Tertio q: p pniaz implet oẽz iusticiã simul cũ mia. Nam peccata puniuntur tam in ꝓpo q̃ in penitente. ⁊ sic peccatum non manet impunitum. ⁊ mia seruatur cũ penitẽte sicut ꝓmissum est. Mã pena eterna sibi remittit ꝓ illo paruo dolore et penitẽtia ⁊ sic deus nõ solum iustificatur: sed etiã vincit ⁊ cõfundit dyabolũ ⁊ passus iniuriã petentes vindictã ⁊ oẽs ypocritas cũ arguitur ⁊ iudicatur ab eis. Et hoc est ꝙ dicit hic dauid in persona cuiuslibet penitẽtis. O dñe vt iustificeris in sermonibus ⁊ vincas cũ iudicaris. non solũ compatiaris infirmitati ⁊ fragilitati mee: q: in iniq̃tatibus cõceptus sũz ꝛc. Et veniã mihi ꝓmisisti: sed etiã adverã iusticiã seruãdã asperges me ysopo penitẽtie immerso in sanguine passionis filij tui ⁊ recipe illã sanguinẽ in satisfactionem p omnibus peccatis meis ⁊ p talẽ aspersionẽ pniez sanguinis xp̃i mundabor: ab oi iniq̃tate ⁊ inquinamento ⁊ sorde petꝝ: ⁊ lauabis me in lachrymis mee contritionis ⁊ cõfessiõis p gr̃am tue passiõis. ⁊ tũc dealbabor ipiẽdicꝰ ero sup niuẽ. i. magis ꝙ nix p gr̃am. Itẽ p talẽ aspersionẽ mũdabor a suphia ⁊ lauabis me a sorde luxurie: ⁊ etiã mũdabor a delictor lauabis me a sorde ⁊ macula petꝝ. Itẽ mũdabor a petõ cogitationis ⁊ lauabis me a sorde male locutionis.

Passio xp̃i sociat miaz cuz iusticia.

per passionem xp̃i iustificat ẽt deus p̃

Et cũ mũdaueris ⁊ lauerꝭ me. ⁊ audituꝝ ꝙ re miser̃ mihi culpã: tũc dabis gaudiũ auditui meo ⁊ oia ossa hũiliata ⁊ cõtrita p pniam exultabũt. i. ꝓscia mea p pniaz ꝓfracta tũc secura gelez Auerte g̃ facie tua a petis. meis. cũ me videris sanguie passiõis p pniam aliquiz ⁊ totꝝ tã nõ ãplius respicias petã mea sed aspice ad sanguinẽ filij tui. ⁊ suscipe i satisfactionẽ. ⁊ oẽs iniq̃tates meas dele de pspectu tuo libro tuo. ⁊ ne ãplius recorderis nec ad penã velis imputare. Et hoc faciẽdo iustificaberis in sermonibus tuis. q: manebis verax ⁊ nõ mẽdax dando veniã ꝓmissam penitẽtib9 ⁊ manebis etiã iust9 q: adequabis miam cũ iusticia manẽte ipsa iusticia illesa vt dictũ est. ⁊ vinces dyabolũ ⁊ vindicatiuos ⁊ ypocritas cũ iudicaris ab illis. Eo: munda cor mũdũ crea. Hec est scõa pz principalis in q̃ post̃ penitẽs petiit sibi culpã remitti ⁊ penã p aspsionẽ sanguis xp̃i ꝓnie vturẽ. Hic petit sibi gr̃am per petñ amissaz restitui. Et Ad cui9 intelligentiã est notãdũ ꝙ in baptismo p aspsionẽ sanguis xp̃i nõ solũ remittit culpa originalis ⁊ actualis ad ultz̃: sz ẽt ꝛcrẽ fides spes ⁊ caritas i habitu. ⁊ gr̃a in actu. Sz p petñ lz nõ ꝑdak habit9 fidei ⁊ spei: tñ amittit charitas ⁊ gr̃a in actu. q̃ ꝺẽ gr̃a ⁊ charitas nõ põt recuperari nisi p pniam nec est ꝺ disputãdũ an charitas distinguak a gr̃a. sz sufficit ꝙ charitas vel est ipsa gr̃a vel nũq̃ sine gr̃a. Sz illa gr̃a est triplex sm Aug. s. incipiẽs: pficiẽs. ⁊ pficiens. Pnia rectificat voluntatẽ ⁊ dirigit vt velim9 bonũ Scõa cooperak vt pficiam9 ⁊ exequamur. Tertia cõfirmat ⁊ pficit voluntatẽ in sua operatiõe. Itẽ pma rectificat hoiez. scõa scrificat. tertia ꝓmiat ad gaudiũ ⁊felicitatẽ Et hãc triplicẽ gr̃am siue ipm g̃ petit hic dõ i ꝓsona cuiuslibet penitẽtis. Pma petit gr̃am pueniẽtẽ ⁊ mũdãtẽ a malo. ⁊ rectificãtẽ ad bonũ ⁊ dirigẽtẽ. cũ ait. Eo: mũdũ crea i me deus. ⁊ innoua spm̃ rectũ in visceribꝰ ⁊ cõsciẽtia mea. i. da mihi gr̃am ꝓuenientẽ p spm̃ sctm̃: q̃ mũdet cor meũ a petõ. ⁊ faciat me detestari peccatũ ⁊ abhorrere. ⁊ rectificet ⁊ dirigat voluntatẽ ad bonũ agendum. s. vt declinet a malo et faciat bonum. Et dicit cor: mũdũ crea. q: gr̃a nõ educit de potẽtia materie siue aie p agẽs naturale: sed a solo deo p nouã creatiõez: et dicit spm̃ rectũ innoua eo ꝙ fuerat pdit9 p petñ. Scõo petit gr̃az pficiẽtẽ et cooperantẽ ⁊ scrificantẽ: cũ subdit. Ne pjci as me a facie tua. Mã cũ deus aufert gratiã pficit hoiem a facie sua q: lõge a petõribus salus. Et sic ille nõ põt apari nec pficere sine gr̃a. nec est gratus nec acceptus ipse nec opa sua apud deũ. eo. ꝙ gr̃a est illa q̃ sanctificat ⁊ gratificat ⁊ viuificat ad opandũ. Ideo subdit. Spm̃ sctũ tuũ ne auferas a me. q: si aufers a me spm̃ sctm̃ ⁊ gr̃am q̃ sanctificat: tũc piectus ero a facie tua ⁊ salute. Tertio petit gratiã pficiẽtẽ. cõfirmatiue pficere possit cursum ⁊ opus inceptũ: vt inde accipiat ꝓmiss̃ ⁊ leticiã salutis eterne cũ subdit. Redde mihi leticiã salutaris. Et est trãspositio sñe. i. cõfirma me spũ ⁊ gr̃a principali: q̃ est finalis gr̃a ⁊ pfecta. ⁊ tũc reddes mihi leticiã salutaris tui. i. opratiũ ⁊ letiã finẽ salutis tue: q̃ est felicitas et vita eterna p gloriã i celo possessa. et hoc p finalẽ pniam. et gr̃am cõfir

not. quo i baptismo tute passionis cõferunt vires.

Triplex gratia.

Finalis impnia ꝺ petñ in spiritũ sctũ.

matã cõparata. ℣ Mã nota ꝙ sicut finalis impnia ⁊ obstinatio ꝺ petñ in spm̃ sanctum: ⁊ culpa principalis ⁊ irremissibilis: ita finalis pnia ⁊ gr̃a cõfirmata ꝺ spũ ⁊ gr̃a principalis ⁊ maxia. Probak ꝙ sicut p illã acqrit pena eterna: ita p istam ꝓparak ⁊ acqrit fructus saluris ⁊ vite ⁊ felicitatiz eterne. iõ ꝺ. Redde mihi leticiã salutaris tui. i. nõ solũ des mihi gr̃am. ꝓuenientẽ ⁊ pficientẽ: sz etiã cõfirma ⁊ cõserua me in ea vsq; ad finẽ vite inclusiue. vt reddas mihi fructũ ⁊ letitiã salutis ⁊ felicitatis eterne tue. Mã nõ solũ peto ꝙ reddas mihi leticiã salutaris tui in vita eterna: sz etiã vt p talẽ gr̃am cõfirmatã reddas mihi leticiã salutariz tui. i. vt possim exercere ⁊ pficere ẽttuoꝝ fructus salubres infrascriptos q̃ dicunt fructus pnie dignos vita eterna. Per hoc em̃ petit vt faciat fructus pnie dignos q̃ est tertia pars pnie. s. satisfactio. Docebo iniquos. Hic i hac tertia pte penitẽs ꝓmittit facere satisfactionẽ ⁊ fructus pnie dignos. Et explicat ẽttuoꝝ fructꝰ vtilitates q̃ sequunk ex pnia ⁊ gr̃a confirmata ⁊ pseueratẽ. A

ẽttuoꝝ mala facit petñ

Scõs.

Ad cuius intelligẽtiã est notãdũ ꝙ sicut quattuoꝝ mala facit petñ in petõe. s. quia ꝓmo docet alios peccare. Scõo q: laus ⁊ doctrina eiꝰ est deo ⁊ hoiꝰ cõtrꝝibilis. Tertio q: eius sacrificia nõ sunt deo accepta. Quarto q: alia petõis facta est habitatio peri. Ita p oppositũ ẽttuoꝝ fruetus sequunk ex pnia. Ꝓmo q: penitẽs ẽ cẽtr̃ ceteri pueritant. Scõo q: eius laus ⁊ correctio est grata deo et hoibus. Tertio eius sacrificiũ est deo acceptũ. ẽttuoꝝ fructꝰ ex pnia. Ꝓmꝰ. to q: eius aia facta est habitaculum dei ⁊ visio pacis ⁊ tẽplũ spũsancti. Ergo iste ẽttuoꝝ vtilitates ⁊ fructus sequunk digni ex pnia. Mã ꝓmo dico ꝙ sicut petõ añ exẽplo sui ⁊ ꝓdicatiõe docebat alios peccare post pniam añ exẽplo sui ⁊ ꝓdicatiõe docet alios p pniam ꝟuerti. nã tũc audacter ꝓdicat Iritia q: est irrepbẽsibilis. ⁊ multi videtes eũ ꝟuersum ⁊ bñ opantẽ: nõ solũ eius ꝓdicatiõe ⁊ verbo sz exẽplo ad pniam ꝟuertunk: iõ ait. Si tu dñe p istã pniam remiseris mihi culpãt restitueris gr̃az ⁊ me in ipa pfirmaueris ⁊ cõseruaueris: tũc docebo iniquos ⁊ petõres vias tuas. ⁊ ꝓdicabo eis quã ta est mia tua ⁊ virtus sanguis xp̃i ⁊ pnie. ⁊ tunc nõ solũ ex verbis meis: sz etiã exẽplo ꝟuertẽtur ad te impij ⁊ petõres. Libera me de sanguinib9 Hic explicat sctm̃ fructũ pnie q̃ est iste. Mã sicut añ laus ⁊ oro quã petõ faciebat nõ erat speciosa nec acceptabilis apud deũ advitã eternã: tũc post pniam ois laus ⁊ oro est speciosa ⁊ grata ⁊ acceptabilis deo ad ꝓmiũ eternũ: iõ subdit. O deus deus meus libera me de sanguinibus. i. de petis mortalibus q: si hoc feceris: tũc postꝫ liberatus fuero p pniam: lingua mea q̃ ante blasphemabat ⁊ erat foꝺidata ⁊ deturpata vanis ⁊ immũdis ⁊ libidinosis illicitis locutionibus q: nõ loq̃batur nisi de iustitia. ⁊ de honoribus. ⁊ de auaricia. ⁊ de rapinis ⁊ de luxuria. ⁊ de impudicitia. ⁊ de comessationib9 ⁊ de ebrietatibus. tũc post pniam exaltabit ⁊ magnificabit iustitiã tuã adequatã cũ mia vt dictuz est. Et notãter dicit exaltabit iustitiã: q: deus per pniaz iustificat petõres. ⁊ de9 iustificak in sermonib9 suis vt dictũ est. Et ẽt p supradictã pniam ⁊ gr̃am postulatã ⁊ redditã: aperies labia q̃ ante erãt muta ⁊ clausa ad loquẽdũ de virtutibus ⁊ de necessitate ad vitã eternã. Erãt cũ clausa ⁊ muta ad bonũ ex malo habitu ⁊ ꝺsuetudine loquẽdi malũ. et tũc os meũ pclusum p gr̃am annũciabit cũ sapore ⁊ suauitate laudẽ tuã in orando ⁊ pdicãdo ⁊ cãtãdo ad laudẽ nois tui ⁊ cõsolationẽ audiẽtiũ. q: videndo mea opa bona ⁊ lumẽ doctrine gloriabunt re q̃ es in celis. Et notãter dicit. Libera me de sanguinibus: q: petã actualia dicũt duplr̃ sanguines Primo q: ꝓcedit a fomite ⁊ ꝺcupiscẽtia q̃ est in carne ⁊ sanguine. Scõo q: merẽt sanguinẽ. i. mortẽ eternã. Iõ dicunt petã mortalia. Mã sanguis frequẽter ꝓ morte in scriptura nosatur. Mã qñ ds est dignus morte dicim9 ꝙ dignus est sanguine siue reus sanguinis ⁊ debitor. Mã si voluisses. Tertius fructus dign9 pnie est acceptatio sacrificioꝝ ⁊ oim aliorꝝ bonorꝝ apud deũ. nã dũ hõ erat in petõ sua sacrificia ⁊ alia bõa q̃ faciebat nõ erãt accepta deo ad vitã eternã ⁊ rõ est. Mã petõr erat in odio dei. ⁊ aia sua nõ erat deo accepta. q̃ min9 acceptabant ea q̃ offerebat. Mã deus prius acceptabat aiaz ⁊ voluntatẽ bonã ꝙ sacrificiũ et oblationẽ. q: ista nõ fiũt de se acceptabilia nisi bonitatẽ offerẽtis. Mã de9 ꝓ prius respexit ad abel: deinde ad munera eius vt dictũ est psal. ꝓcedenti. A

Tertius

volũtas accepta, tur a ꝺo

Et rõ ꝗre deus magis ⁊ prius acceptat sacrificium voluntatis ꝙ qõlz aliud sacrificium aut oblationẽ est ista fm Aug. Mã illud sacrificiũ est maioris pciꝰ ⁊ magis deo acceptabile q̃ fit de ꝓprio magis ꝙ illud q̃ fit de alieno: sz oia alia sunt nobis aliena ꝓter voluntatẽ: q: nil est magis in pterꝙ voluntas q̃ a nobis nõ põt auferri cũ cetera alia nobis inuitis possint auferri ⁊ sola voluntas manet libera: q: mũq̃ libero imperabis animo. vt p̃z de martyribus q̃bus tyranni ⁊ principes mũq̃ potuerũt imperare nec auferre ꝓpositũ: ⁊ tñ non sibi abstulerũt bona tpalia sz etiã vitã corpalẽ. De tali ergo cellario de9 vult sacrificiũ ⁊ oblationẽ ⁊ elemosynã vñ nõ semp exigit effectũ: sz q̃rit semp affectũ ⁊ votũ ⁊ bonũ ꝓpositũ de corde bono ⁊ cõsciẽtia pura. Et in h̃ sacrificio magis delectak. et h̃ sacrificiũ de9 magis ꝙ se acceptat q̃ sacrificia q̃ immolabãt antiq̃ de aialibus brutis. Et etiã oblationes quas offerũt petõres de bonis tpalibus Mn̄ peõ: qñ offert magna bona tpalia: puta qñ ex pecuniis suis ꝺstruit magnã eccl̃iam: aut facit calices aureos ⁊ argẽteos: aut sumptuosa vestimenta in eccl̃ia: mil offert de ꝓprio postq̃ nõ offert ꝓmo deo ꝓpriã ⁊ bonã voluntatẽ ⁊ purã cõsciẽtiã: iõ sunt sacrificiũ nõ est deo acceptũ nec delectabile ꝓ illo statu. Sed si egerit pniam: tũc offert deo spm̃ ꝛtribulatũ ⁊ cor ꝛtritũ ⁊ humiliatũ. ⁊ tũc de9 nõ despicit illõ tale sacrificiũ: imo acceptat. ⁊ exinde dia sacrificia exteriora. Et hic est tertꝰ fructus ⁊ vtilitas pnie. Ideo ait dauid i ꝓsona cuiuslibet penitẽtis. O dñe. Mã si voluisses. i. si acceptasse: ego dedissem tibi sacrificia ꝛ de bonis exterioribus: sz vtiq; scio supple ꝙ tu nõ delectaberis in olocaustis ⁊ sacrificijs exterioꝛ9. Ꝛra hic rony. ꝺz. Mã si nõ vis sacrificiũ. nec olocausta tibi placent. Et tũc littera ⁊ sciẽtia est magis plana. i.

Universidad de Deusto
Biblioteca

nō dedi tibi sacrificiū dñi erā petō: qm̄ scio ꝙ non vis nec acceptas p se sacrificiū nec placēt tibi p holocausta: nisi offerant de corde bono t cōscientia pura q; pius respicis ad cor: q; spūs ꝛtribulatus t cōfractus p pniam est tibi deo sacrificiū gratus supple t de se acceptū. t nunq̄ despicies: imo semper acceptabis cor cōtritū t humiliatū p pniam. q. d. in summa. Si tu dñe remiseris mihi culpā et restituēris gram per pniam sicut supra postulaui: tunc seqūtur iste tertius fruct⁹ pnie: q; offerā tibi spūm ꝛtribulatū tibi gratū t cor cōtritū t humiliatū. qđ nūq̄ despicies. t exinde offerā tibi alias oblatiōes q̄ oia ante pniam nō erāt tibi accepta nec delectabilia. Ūñ apls ad Heb. xiij. Per ipm ergo offeramus hostiā laudis semp deo. i. fructū labioꝝ cōfitētiū nomini ei⁹. Talib⁹ enī hostijs pmerek. i. delectat deꝰ. ¶ Benigne fac. Quart⁹ fructus dignus pnie est. q: aia fit vera hierl'm t habitaculū t tēplū dei. t verū altare in quo oia q̄ offerunt sint deo accepta. ¶ Ad cuius euidētiā est valde aduertēdū scōm doctrinā saluatoris Mat. xij. t Luc. xj. ꝙ aia p petrū efficit atriū t habitaculum diaboli. Ma sicut vnus princeps armatus t fortis custodit atriū t castrū suū ita diabolus dñ est in aia petōz armatus oi gne vitioꝝ defendit ne ineret aliqua virtus in illā aiam. t sic tenet hoiem ligatū ne faciat bonū. nec pōt diabolus inde efici nisi a solo deo q̄ est fortior vt p3 ibidē. Sz si forsan ille diabolus fuerit inde per pniam electus t exierit ab illo hoie tūc ambulat p loca inaquosa ꝛc. Et tūc assumit alios septē spūs nequiores se. l. septē gnā vitorū. t ingressi habitant ibi ꝛc. Ex q̄bus seq̄t ꝙ aia p petrū est facta habitaculū t tēplū diaboli t habitatio demonioꝝ. in quo tēplo peccator quot mala opa facit: tot sacrificia offert diabolo p oppositū dicit Aug. ꝙ aia existens in gra post pniam facta est habitaculū dei t tēplū spūssancti. vt inqt apls j. ad Corinth. vj. An nescitis ꝙ membra vestra tēplū sunt spūssancti. Itē ad ephe. ij. in quo vos coedificamini in habitaculū dei in spūsancto. Item. j. ad Corint. iij. nescitis q: tēplū dei estis t spūs dei habitat in vobis ꝛc. ¶ Ūñ videt dicere ibi apls scōm Augu. ꝙ aia nostra fuit facta in baptismo ciuitas t tēplū dei cuius fundamentū est xp̄s t muri sūt fides: spes: t charitas. Et ideo videat ne q̄s velit ipam facere tēplū diaboli rūpendo eius muros t superedificare ligna t paleas petōz. Et sic dicit aug. ꝙ sicut aia queante p baptismū erat facta tēplū dei murata fide: spe: t charitate. postea per peccm ruptis muris fit babylon. t tēplum diaboli t habitatio demonioꝝ t domus cōfusionis. Sz postea p pniam electo diabolo fit hierl'm. t visio pacis t tēplū dei. t habitatio virtutum: t reedificantur eius muri t restaurant cū in ea recuperāt eius charitas t gratia quibus sopit⁹ t tuetur. t sic fit tēplū dei: in quo oia que offerūtur sunt deo grata t accepta. Et iste est quartus fruct⁹ pnie. t hoc est qđ dicit dauid. O dñe fac qđ peto. t benigne fac in bona voluntate tua syon. i. fac in benigna voluntate tua. vt aia mea fit vera syon t in ea contēpletur deus t fiat tēplum dei per gratiā t pniam. q̄ ante erat tēplū t altare diaboli per peccm. t fac ēt cū bona voluntate tua. vt muri hierl'm edificentur. i. fac ꝙ aia mea que ante erat babylonia t ciuitas diaboli t habitatio demonioꝝ p petrū fiat hierl'm t visio pacis t charitatis. t reedificent muri sz fi dei t spei t charitatis: qui qđē muri ante fuerant diruti t dissipati p peccm. ¶ Ūñ sicut tota ecclesia mystice ꝛ syon. i. specula tēplū dei q: in ea ꝓtēplat t speculat. t ꝛ etiā hierl'm. i. visio pacis vt supra dictū est: ita aia iusti t penitētis moraliter t spūaliter primo ꝛ syon qđ idē est qđ speculatio t cōtēplatio siue tēplū q: in ea deus speculatur t ꝓtēplat. t in ea oblationes spūales offerunt. Dicit etiā hierl'm. i. visio pacis siue pacifica: q: in ea deus videt t habitat p gram q: sedes dei aia iusti est. t est ciuitas t habitatio virtutū septa circundata t tutata muro euāgelico fidei spei t charitatis aduersus quā ciuitatē sic septā porte inferi non p̄ualebūt. Dicitur etiā pacifica inquātū est deo vnita t in charitate dei t primi. Et post penitētiā maxime ꝛ hierl'm t pacifica: q: pacificat et vnit deo p charitatē q̄ ante erat inimica p peccm. Jdeo penitēs magno ope petit t affectat vt dñs cū benigna t bona voluntate t mia faciat aiam suā ex templo diaboli verā syon t templū dei. t ex babylonia faciat eā verā hierusalē. t reedificentur t restaurent eius muri. ¶ Nota etiā ꝙ ly syon pōt esse datiui casus vt sit sensus. O dñe fac benigne t misericorditer ipsi syon. i. anime mee: vt in bona voluntate tua edificentur in ea muri hierusalē scz visionis t pacis diuine per gram t pniam. Et subdit cām quare hoc desiderat. Tunc acceptabis id est quia tunc in ea acceptabis sacrificium iusticie. ¶ Ad cuius euidentiā est notandū sicut supradictū est. ꝙ aia p pniam non solū fit hierusalez: sed etiā syon scz templū in quo deus contemplat. Et nō solū fit templū sed etiā altare dei in quo t sup q̄ sacrificia t oblationes offerunt. Maz altare ꝛ quasi altū t elevatū a terra. t ideo cū aia per penitentiam t gratiā fiat alta t elevata a terrenis ad celestia ideo fit altare sup q̄ spūalia sacrificia debite offerunt deo grata t accepta. Et ideo dicit. tunc postq̄ anima mea facta fuerit vera syon t tēplum dei acceptabis in ea sacrificiū t oblationes spūales. t tūc etiā vota mea imponēt vitulos sup eā factā altare tuū. ¶ Ad cuius maiorē euidētiaz est notandū vt supradictū est: ꝙ agni t arietes et vituli t cetera animalia q̄ in leg. ve. immolabant nō poterāt de se iustificare. cū de se non essent iusta. q: nihil ꝛ iustū nisi vtēs ratione. t ideo nō c̄ffe rebāt ꝓpter se: nisi inquātum figurabāt ea que offerēda erāt in ecclesia p aduētū messie vt ait augu. cōtra aduersariū legis t ꝓphetarū. ¶ Ūñ agnus qđ agnus qui sacrificabat mane t vespe: significabat xp̄m tanq̄ agnū sine macula offerendum in cruce scōm mysticā significationē vt dictū est in secunda expositione huius psal. Sed moraliter t spūaliter significabat humilitatē t māsuetudinē quā offert quilibet iustus in tēplo t altari anime sue. Et sic ille immolat agnū deo q̄ occidit in se superbiā per penitentiam t offert humilitatē t māsuetudinem in altari anime sue. tille offert turturē qui occidit luxuriā in se: t offert castitatem t mūdiciā. Et ille immolat arietes t boues t hircos: qui occidit in se auariciā t offert deo paupertatē t largitatē. Et ille immolat deo tauros t vitulos: q̄ occidit in se t mortificat petulātiā ire t odij. t offert deo pacē t concordiā. Et ista sunt aialia t sacrificia q̄ offerūt quotidie xp̄o in altari aie cuiuslibet penitētis t iusti. Ūñ penitēs quilibet ꝛ occidere t mortificare scip̄m t suscitatū se deo offerre. Mā supbus p pniam scip̄m ꝛ occidere. t mortificare t abnegare. vt ait Greg. Et sic luxuriosus agēs veraꝫ pniaꝫ mortificat carnē suā t scip̄m. t sic ex luxurioso efficitur castus t offert deo castitatē qui ante diabolo offerebat opa luxurie. Et quo p3 ꝙ qui offert deo humilitatē t māsuetudinē: offert innocentiū siue taurū occisum. Et ista sunt sacrificia iusticie et olocausta tota cremata charitatis. t vituli q̄ offerunt in altari aie cuiuslibet iusti. Ūñ tūc occidim⁹ hircos t tauros t arietes cū extinguimus cōcupiscētiā t desideria carnalia t mot⁹ t voluptates bestiales in carne nra p pniam t virtutes. Et tūc offerimus coꝝ mūdū p vitulos t agnos intellectū. Duplex ergo sacrificiū iusticie offert quotidie in lege no. māvnū sacrificiū qđ est trinvnā de se bonū de opere operato t iustū t iustificans. t hoc est solum sacm eucharistie. Scōm est sacrificiū iustum iustificatū. t hoc est spūs cōtribulatus siue cor cōtritum t humiliatum t mortificatum per pniam. Primū offert semel in ecclesia quotidie. scōm crimine offertur in aia iusti. t sic mortificatū. per humilitatē t mansuetudinē ꝛ vitulus immolat⁹. et cor mortificatū p castitatem ꝛ turtur oblata. Et cor mortificatū p pauptatē ꝛ ouis immolata. Et cor mortificatū per charitatē ꝛ taurus immolatus t occisus t deo oblatus. Ite devote ofonest obsecratiōes intelligitur t figurant q̄ḡ in lege veteri per vitulos t oues. Ūñ Osee. xiij. oēm auferte iniquitatē. t accipe bonū. t reddemus vitulos labioꝝ nostroꝝ ꝛc. Et quo sequit ꝙ per vitulos intelligit ofones labioꝝ t cordis q̄ sunt q̄dā sacrificia vt dictū est psal. xlix. Sacrificiū laudis honorificabit me ꝛc. Et sic etiā dauid in hoc vltimo ꝓbꝫ p vitulos intelligit ofones quas tanq̄ sacrificia vnusq̄sq̄ fidelis offert in altari aie sue. vñ ad Hebr. xiij. per ipm offeramus hostiā laudis semp deo. i. fructū labioꝝ cōfitentiū nomini eius. beneficētie autē t cōmunōis nolite obliuisci: talibus enī hostijs promerek deus. Ista ergo sunt sacrificia iusticie t olocausta t vituli q̄ ponūtur t offerūtur sup altare penitētis siue aie iusti. Hoc est ergo qđ hic ait dauid in ꝑsona cuiuslibet penitētis. Dicit enī O dñe si tu remiseris mihi culpā t restituēris gratiā p penitētiā: tūc restaurabunt t edificabuntur muri hierl'm. que est aia mea pacifica deo per charitatem. cuius muri sunt pax t charitas q: posuit deꝰ fines t seras t portas pacē t charitatem: t sic efficiēt aia mea verū tēplū tuū t altare. t tunc in eo acceptabis sacrificium iusticie. s. sacm eucharistie. t acceptabis in eo oblatiōes t olocausta. s. cor contritū t humiliatū t mortificatū per humilitatē t castitatē. vel acceptabis in eo humilitatē t castitatē t ceteras vtutes p oblatiōes t holocausta ve. leg. figuratas. Item tūc etiā imponēt sup altare tuū vitulos. i. pacē t charitatē t mansuetudinē p vitulos ve. le. figuratas. Et sic religiosi vouētes t ꝓfitentes tria vota. s. obediētiā paupertatē t castitatē. per obedientiā offerūt agnos. t per paupertatē offerūt oues t boues t arietes ꝛc. Et q̄b⁹ cōgregantur diuitie. t per castitatē offerūt turtures t colūbos t vnusquisq̄ penitēs ponit t offert vitulos sup hoc altare aie sue devotas oāones offerendo. ¶ Tota ergo ista t resolutio huj⁹ psal. consistit in hoc. q: iste petō: agens pniam recurrit ad deū dicēs. O deus miserere mei: non scōm merita mea: sed scōm magnā mīam tuā nō scōm paruam miam q̄ liberasti patres nros t paliter q̄ parua est in respectu: sed ꝛ magnā miaz tuā: q̄ liberasti totū humanū genus per mortē t passionē. Et sic nō peto solum liberari a periculis t palib⁹? sed a petis meis eternaliter. Jō dele iniqtatē meā ne āplius iputes ad penā eternā ꝛc. qm̄ ego intēdo agere verā pniam. Et primo per contritionē. qm̄ iniquitatem meā ego cognosco t petrū meū, contra me est semp. aiam meam conterendo t mordendo cū magno dolore t ꝓposito nunq̄ amplius cōmittendi. Secōo ago penitētiā per oris cōfessionē. qm̄ confiteor ꝙ tibi soli peccaui t malū coram te feci. Et vt iustificeris in sermonibus tuis t vincas q̄ndo iudicaris ab eis nō respicias petā mea: sed compatere t miserere fragilitati t infirmitati mee quaz traxi in carne a parentibus meis: q̄m ecce in iniquitatibus ꝛceptꝰ sum ꝛc. Et etiam vt iustificeris in sermonib⁹ tuis da mihi veniā quā penitentibus promisisti q̄m veritatē dilexisti ꝛc. Et vt magis iustificeris t vincas cū iudicaris. Asperge me ysopo et penitētie immerso sanguine tue passionis t mūdabor ꝛc. Et cum fuero mūdatus t mihi culpa fuerit remissa: cor mū dū crea in me deus. i. restitue mihi oēm gram quā amisi t cōfirma me in ea. Et ecū totū hoc egeris. s. ꝙ restitueris gratiā t remiseris t deleueris cl'paz tunc satisfactiā pro peccatis t agā fructus pnie dignos acceptari apud deū. Tūc docebo iniquos vias tuas: t impij ad te convertent. Secōo exaltabo iusticiā t miam tuam: t os meū annunciabit laudem tuā. Tertio offeram tibi cor contritū t humiliatū. Quarto cū aia mea fuerit renouata ꝑ penitētiā t facta vera hierl'm t pacifica t vera syon t templum t altare tuum: tūc in ea acceptabis sacrificiū iusticie ꝛc. Et vota mea ponent vitulos p obedientiā et humilitatē t mansuetudinē mortificatos. t oāones q̄ sunt sacrificia t vituli laudis ꝛc.

¶ Et q̄bus oīb⁹ dictis in hoc psal. t expositione ei⁹ moraliter t spūali possunt recolligi. ffi. conclusiones ad vtilitatem oium penitentiū vt sequit

¶ Prima ꝯclo. ꝙ omis petō: ds recurrere ad deum qui solꝰ pōt dare veniā dicens miserere mei deꝰ ꝛc.

¶ Scōa ꝯclusio. ꝙ mia qua deus releuat petōrem a petō est magna t maior ceteris misericordijs t miserationibus temporalibus t corporalibus.

¶ Tertia ꝯclo. ꝙ omis peccator ꝓmittit adulteriū t furtum t homicidium sicut dauid. nam cuz dyabolo fornicatur relicto suo sponso xp̄o t rapit. qđ est in lege ꝓhibitum t occidit aiam suā morte eterna. que peccata per solam pniam remittuntur.

Quart⁹. delectat deꝰ.

aia ꝑpetuz fit habitaculū dyaboli.

aia in baptismo fit ciuitas dei.

Elia iusti ꝛ syon ꝛc.

aia pnie tēris fit ⁊ altare dei.

agn⁹ qđ significabat.

Nota.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Quarta ꝯclusio. ꝙ tñc deus delet iniquitates nras: qñ ꝙ pniam amplius nō imputat ad penam eternā: ꝛ tñc lauat: qñ ab aīa maculā ꝛ peti sordes abstergit virtute passionis xp̄i. ꝛ tñc mūdat: qñ ꝙ candē pniam malū habitum peccandi extinguit.

¶ Quinta ꝯclusio. ꝙ ad veā pniam ꝓmo est necessaria vera cordis cōtritio ꝙ petōm cognitionē ꝛ detestationē: ꝙ hoc ꝙ ait. qm̄ iniq̄tatē meā ego cog. ꝛc. Scōo est necessaria vera oris ꝯfessio: ꝙ hō qō subdit: tibi soli peccaui ꝛc. ¶ Sexta ꝯclusio ꝙ petō: dupl'r ōr: soli deo peccare. Primo inquātū ꝙ solā transgressionē diuine legis infligit sibi culpa ꝙ quā obligat ad penā eternā. Scōo q: solus deus pōt culpas ꝛ iniq̄tates delere ꝛ amplius ad penā nō ipucare. ¶ Septima ꝯclusio. ꝙ tria sūt genera obtrectatoꝝ q̄ semp deū arguūt ꝛ iudicant s. diabolus ꝛ obstinati in odio ꝛ hypocrite a q̄bus deus ꝯtinue arguit de nimia mia. ¶ Octaua conclusio. ꝙ tripl'r iustificat deus in sermonib? suis ꝛ vincit diabolū ꝛ vidicatiuos ꝛ hypocritas cū iudicat arguit ab eis de mia. Primo nō respiciēdo petā penitētiū: sed cōpatiēdo fragilitatē infirmitati eoꝝ. Scōo implēdo qō ꝓmisit: sc̄z dare veniā semp penitētibus. Tertio acceptādo semp passionē ꝛ sanguinē xp̄i in pciū ꝛ satisfactionē cuiuslibz peccati. qui q̄dē sanguis xp̄i continue aspgitur in ecclesia per ysopū baptismi ꝛ penitētie ꝛ cōfirmationis ꝛ extreme vnctionis ꝛ ceteroꝝ sacramētoꝝ q: in quolibet sacro aspgit sanguis xp̄i ꝛ dat in pciū pro petis. vt puta in baptismo ꝙ originali. ꝛ in pnia ꝙ actualib? mortalib? ℔ ¶ Nona ꝯclusio. ꝙ oīs obstinatus in odio vindicte nolēs dimittere iniuriam penitenti: ꝛ oīs hypocrita est socius diaboli ꝛ scismaticus ꝛ quasi hereticus. eo ꝙ inuidet fraterne charitati. ꝛ temere iudicat ꝛ arguit deū de nimia mia q: expectat petōrem ad penitentiam: q: putat maiora esse peccata illius q̄ miam dei. Et sic magis ꝛ grauius peccāt isti q̄ vnq̄ peccauerit ille. ¶ Decima conclusio. ꝙ passus iniuriam nolēs remittere peccanti amore xp̄i magis existimat suā iniuriā ꝛ pluris p̄ciū q̄ sit passio xp̄i. Et sic nunq̄ merebitur veniā de petis suis dum manserit in tali obstinatione. q: nō est rōvt passio xp̄i valeat sibi ꝛ nō alteri scōm existimationē suā.

¶ Undecima ꝯclusio. ꝙ penitentia per virtutem passionis xp̄i mundat ꝛ lauat aīam a sorde peccati. ꝛ delet iniquitates de libro ꝛ perspectu dei.

¶ Duodecima cōclusio. ꝙ penitentia non solus remittit penam ꝛ culpam: sed etiam renouat ꝛ restituit nouam gratiā ꝛ fructū salutis. ¶ Tredecima ꝯclusio. ꝙ pnia parit octo fructus dignos merito ꝛ premio. Primo quia petōr post pniam audacter arguit petā. Scōo eius doctrinā ꝛ exēplo alij petōres conuertunt. Tertio q: penitēs liberatus de sanguinibus petōꝝ sicut arguit ꝛ detestat petā: ita exaltat ꝛ magnificat iusticiā ꝛ miam dei: qua iustificat petōres ꝛ sic ducit eos ad penitentiā. Quarto quia penitentia aperit labia penitētiū q̄ erant tapa ad malū ꝛ clausa ad bonū: nunc aperta ꝙ penitentiā: annūciant laudē dei. ꝛ p̄dicant mirabilia eius. ꝛ oīones ꝛ laudes eius sunt p̄ciosē in ore eius. ꝛ accepte apud deum. Quinto q: penitēs post pniam offert deo coꝝ cōtritū ꝛ humiliatū q̄ est sacrificiū ꝑpriū ꝛ deo acceptū ꝛ nō despectū. Sexto q: aīa penitentis q̄ assi erat babylonia. i. habitatio demonioꝝ. post pniam facta ē hierusalē. i. habitatio dei ex oīm ꝛrutū. Septima eadē aīa et ꝺscia facta est syon. i. verū tēplū dei in q̄ deꝺ tēplak et altare dei in quo offert sacrificiū iustic̄ie. nā sicut sacerdos offert eucharistiā in altari ec clesie realr: ita iustus offert in voto idē sacrificiuꝫ in altari aīe sue. ergo sup tale altare aīa penitens offert olocausta virtutū. et ponit vitulos obedientie et charitatis ꝛc. cū se mortificatū a superbia et luxuria ꝛ auaricia ꝛ ira et inuidia et gula et accidia offert deo vt dictū est. Et hoc est sacrificiū iusticie ꝛ olocaustat oblatōes q̄s deꝺ acceptat: tituli qui in altari aīe penitētis ponunt ꝛ offerunt: cū nos offerimus deo mortificatos q̄dē carnem viuificatos aūt spū. Et ista sacrificia offerim? sil' cū ista eucharistia siue p xp̄m. ¶ Sed q: dictū est ꝙ deꝺ acceptat sacrificia petōis. sed solū cor ꝺcritū ꝛ humiliatū ꝛc. Ideo q̄rit vtr̄ bona facta in petō posint valere ad vitā eternā post actā pniam. hoc est si iustificat ꝙ pniam possit aliq̄ mō mereri aliquē gradū glie ꝑpter bona q̄ fecit dum erat in petō.

¶ Et arguit quidā ꝙ ñ. Mā talia opa fuerūt mortua nō ꝓcedētia ab aliq̄ viuo ꝓncipio ex defectu charitatis ꝙ quā viuit iust? ꝛ opa sua. q̄ sequitur ꝙ talia opa nullo mō p̄nt reuiuiscere ꝙ pniam q: sola reuiuiscūt q̄ nata viua fuerunt ante petā. hec rō ꝛfirmat ꝙ apl'm. j. ad Cor. xiij. dicentē. Si distribuero oēs facultates meas in cibos pauperꝫ ꝛ tradidero corp? meū. ita vt ardeā. charitatē aūt nō habeā. nil mihi ꝓdest. Sed in oppositū arguūt quidā alī tenētes oppositū ꝑpter id q̄ ait Aug. lib. de pnia. ꝛ habek. de pe. di. iñ. pium est credere. ꝛ nra fides hoc expostulat. vt cū deus destruxerit mala ꝓra etiā remuneret bona q̄ in peccāte plantauit. ¶ Rñdeo ꝙ multi doctores ꝺcorꝺāt cū ista scōa opi. ls distincto mō ꝓcedāt. Mā q̄dā dicunt ꝙ talia bona fctā in petō simul resurgunt cum penitēte nō quo ad essentiā sed quo ad remunerationē. q: deus remunerat talia bona penitēti. ¶ Alij aūt dicūt ꝙ iustificatus ꝙ pniam pōt mereri ꝑpter illa bona. ꝛ hoc ꝙ nouā cōplacētiā. ¶ Alij dicunt ꝙ pōt mereri ꝙ nouā oblationē talium bonorum. Et ideo ꝙ declaratione oīum istoꝝ ꝓmo sūt notāde q̄dā doctrine. Scōo confirmabit ista scōa positio. Tertio rñdebit ad rōnes in ꝛriuꝫ ꝺductas

¶ Quantum ergo ad primū est primo notādū. ꝙ hic nō q̄ritur an iustificat? per pniam mereat vitā eternā ꝓpter bona q̄ fecit in petō q: per solā ꝓsentē charitatē merek vitā eternā. ¶ Sed q̄ritur an per talia opa possit aliquo mō mereri augmentum alicuius gradus glorie in vita eterna. q: opa nra non sunt condigna nisi ꝑpter charitatem ꝛc.

D ¶ Scōo est notandū sm ꝓm. ij. ethicor. ꝙ q̄ttu: ꝛ sunt gña hūanarū operationū. nā q̄dā sunt mere naturales: ꝛ scōm istas nec laudamur nec vituperamur. ꝛ q̄dā sūt q̄ ꝓcedūt ab habitu ꝛtutis sicut opa tpantis ꝛ fortis. ꝛ tales opatiōes dicunt virtuose ꝛ sūt ꝙ se laudabiles ꝛ ꝓmādē. q: sunt totaliter bone q̄dā aūt opationes sūt totalr ꝛrie vir-

no. ō bonū facti ꝑ cō mortali.

quatuor genera operū hūanoꝝ.

Rñso.

tuti sicut furta ꝛ homicidia ꝛ adulteria ꝛ ebrietates ꝛc. q̄ sunt semp mala ꝛ vituperāda: q̄dā vero sunt opatiōes q̄ nō ꝓcedūt ab habituvirtutis nec sunt aliquo mō ꝺ ꝛtutē: sed tendūt ad virtutē ꝛ fiūt ꝙ pter ꝛtutē sicut sunt isti actus ꝛ opatiōes ex q̄b? frequētatis gñāt habitus virtutis: q̄ q̄dē opationes ls nō sunt totalr bone nec dicunt virtuose: cū nullo mō sint dicēde male: immo sunt bone ꝛ laudabiles rōne finis ad quē tendūt ꝛ rōne habitus ꝛrutis quā gñant: eo ꝙ exercitatio taliū opationū gñat habitū ꝛtutis. Jō ls tales opatiōes mō. ꝓmitt in se tū ꝓmiant in habituvirtutis quē gñant in opationib? sequētibus virtutē. ¶ Ita q̄ piter in vita xp̄iana ꝛrtuos gña operationū.

¶ Illā q̄dā ꝓcedūt ab ipsa caritate ꝛ fide formata vt ea q̄ fiūt ab aliquo viro iusto sm legē ꝛ ꝓcepta diuina: ꝛ talia opa dr totalr bona ꝛ meritoria vite eterne. ¶ Quedā aūt alia fiūt cōtra diuinā legē ꝛ caritatē ab aliquo petōre sicut furta et homicidia ꝛ adulteria ꝛ falsa testimonia: q̄ totalr sunt mala: q: ꝓcedūt a malo principio ꝛ mala voluntate ꝛ ista dr simplr mortua q: merent mortes eternā. ¶ Quedā aūt opa fiūt ab aliq̄ q̄ nec fiunt ex caritate nec ꝺ caritatē nec ꝑpter deū nec ꝺ diuinā legē: ſ naturalr ꝑpter aliq̄ naturale inter esse: vt defendere cognatū cōsanguineū: q̄ q̄dem opa nō sunt meritoria ſ Greg. i omelia. Qz aliō est diligere ꝓximū ꝑpter deū ꝛ aliud ꝑpter ꝑpriā q̄ratē sanguinis ꝛ cognatiōis. ¶ Quedā aūt sunt q̄ ls nō ꝓcedāt a caritate: tū nō fiūt ꝺ caritatē: nec ꝺ legē dei: imo fiūt sm legē diuinā ꝛ ꝓcepta ꝛ ꝑp deū ꝛ ordinank in caritate: sicut sunt elemosine et opatiōes ꝛ alia opa mie q̄ fiunt ab aliquo petōre nō ꝓponēte manere in illo petō ſ desiderāte agere pniam ꝑ accidit in multis q̄ q̄dē opa ls non dicank simplr bona tū de se nullo mō dicūt mala postq̄ nō fuit ꝺ caritatē nec diuina ꝓcepta. B

¶ Tertio est notandū ſ aug. ꝺ iulianū ꝛ alios pelagianos: ꝙ talia opa mie facta ab aliquo petōre sub tali cōditiōe ls nō ꝓcedāt a caritate formalr tū nō fiūt sine aliqua gña. Sz q: gña gratuita faciēs nō pōt esse i aliquo petōre simul cū petō. Jō fuit aug. coact? distinguere de gña: q: ꝑter gñam gratuitā faciēte est dare gñam ꝓuenientē disponentem hoiem ad bñ agendū ꝛ malū vitandū: sine qua nullus pōt vitare aliq̄ petā nec diuina ꝓcepta implere ꝑpter naturā corruptā ꝛ liberū arbitriū vulneratū ꝛ claudicatū vt ꝓ in lib. de ꝓfectione iustic̄ie hois sine qua gña disponēte ꝛ impellēte ad bonū ep̄ūs in vno petō nec posset aliud vitare nec aliq̄ bonū agere q̄ q̄dē gña ls nō fit gratia gratificans nec caritas: tū disponit ad caritatē ꝛ gñam gratificā sicut frequētati act? disponit hoiem ad habitū ꝛtutis. ¶ Uñ dicit aug. sup Jo. omel. iij. ꝙ de siderare gñam ꝛ p̄miā vitā commutare inchoatio gñe est. Et sic, ꝓ ꝙ talis gña disponēs ꝛ ꝓueniēs ꝛ retrahēs hoiem ab aliquo petō ꝛ impellēs ip̄m ad opa mie faciēda: ls nō sit caritas: tū inchoatio ꝛ dispositio caritatis est: de qua q̄dē gña ꝓuniente dicit aug. lib. de libero arbitrio ꝙ deꝺ operat vt velimus incipiēs q̄volētib? coopat ꝓficiēs. Itē lib. de duabus aīabus ait: ꝙ hec volūtas vt nō admittat malū: sed adipiscat bonū ꝑparat dei gña. Itē in enchiridiō hec gña nolentē q̄ppe ꝓuenire velit: volentē subsequit ne frustra velit: hanc aūt gñaꝫ cōfitek se habuisse p totū illud tp̄s in quo se cū cōsultādo differebat baptismū vt ꝓ in lib. de brā vita: in q̄ tpe nō cessabat orare nec alia bona agere vsq̄quo firmiter proposuit baptizari. D

¶ Uñ his habitis ponit prima cōclusio ꝙ bona opa facta p petōrē p talē gñam aū pniaꝫ ꝛ sub ꝺditiōibus supadict̄ nō sunt simplr mortua: ꝓbat: nā ls talia nō viuāt vita gratifica ꝓpter defectū caritatis: tū viuūt gña ꝓuenientē ꝛ disponēte ex qua ꝓcesserūt formaliter ꝛ fuerūt facta q: nō ꝓcesserūt formaliter ex aliquo vitio ꝛ principio mortuo q: ille petō: nō diceb̄at mortuus ꝓpter illā gñaꝫ ꝓueniētē sed ꝑpter petū sicut domificatoꝝ nō ꝺ albus ꝑpter artē domificādi sed ꝑpter albedinē. Itē talia opa ls nō ꝓcedāt a caritate formalr: tū nō fiūt ꝺ caritatē nec ꝺ diuina ꝓcepta: immo sm diuina ꝓcepta ꝛ ꝑpter deū ꝛ ordinank in caritatē deū sicut opatiōes q̄ sunt ad habitū virtutis generādū. Et sic ꝓ ꝙ talia opa mie nullo mō sunt mala de se nec mortua: imo sunt bona ꝛviua rōne finis a quo ꝓcedūt. ſa gña ꝓuenientē ꝛ rōne finis ꝛ termini. ſ. rōne caritatis in quā tendūt ꝛ rōne diuine legis sm quā fiūt. ¶ Scōa ꝺclo ꝙ iustificatus ꝙ pniam pōt mereri augmētū gl̄ie ꝙ bona mie q̄ fecit dū erat in petō: ꝛ hoc ꝙ nouā approbationē et cōplacētiā: hāc cōclusionē ꝓbāt q̄dā ꝑpter id q̄ ait apl's ad Ro. viij. ¶ Scimus ꝙ diligētib? deū oīa cooperank in bonū ꝛc. Uñ dicunt ꝙ quattuor modis cōtingit diligentib? deū oīa cooperari in bonū vite eterne. Primo mō operādo ꝙ se talia bona. ¶ Scōo mō cooperādo ꝛ impellēdo alios ad operādū talia bōa ꝛ opa mie. Tertio mō approbādo bona fcā ab altero quocūq̄ ls ille sit petō: ꝛ ꝛ cōplacēdo ꝛ cōgaudēdo in bonis opib? factis ab illo. ¶ Alio mō in detestādo petā in quocūq̄ reperiat ꝛ desiderādo pniam petōis, cōplacendo in eius cōuersiōe. ¶ Tnc arguit sicut: si iust? nō solū merek bonū glorie ꝑpter bona q̄ ipe facit ꝛ cooperak cū altero: ls etiā approbādo bona ꝛvn? alī petōr facit cōplacēdo ꝛ cōgaudēdo in talib? bōis q̄ a fortiori merebit iustificar? ꝙ pniaꝫ approbādo ꝛ cōplacēdo i bōis q̄ ipse fecit dū erat i petō agēdo gñaꝫ deo q̄ dedit sibi illā gñam disponētē ꝛ impellētē ad illa opa mie agēda ꝛ multa mala vitanda q̄ fecisset nisi ꝙ talē gñaꝫ restitisset. Itē si detestādo petā in quo pr? erat merek post actā pniaꝫ q̄ a fortiori merebit cōplacēdo in bonis q̄ fecerat in illo statu ꝛ hoc rōne noue cōplacētie. ¶ Tertia ꝺclo ꝙ iustificat? ꝙ pniam pōt mereri augmentū glorie ꝙ bona opa q̄ fecit dū erat in petō ꝛ hoc ꝙ nouā oblationē in ꝛtute noue gñe. ¶ Probat: nā q̄cq̄d bōi offert iustus acceptak ꝛ est acceptū apō deū ad meredū vitā eternā. eo ꝙ persona iusti est deo gratat acceptata: q̄ munera sua sunt deo grata et accepta: ſ iustificatus ꝙ pniaꝫ est deo grat? ꝛ acceptus ꝑpter gñaꝫ ꝑitē: q̄ acceptank illa bona que offert postq̄ de se fuerūt bona ꝛ nō cōtra caritatē fcta: immo in caritate fuerunt ordinata. Uñ rō quare tūc nō fuerūt accepta nō fuit nisi defec-

Prima cōclusio

Diligētib? deū oīa cooperank i bonum.

Tertia cōclusio

pnia parit. viij. fructus.

Mota.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ctus caritatis: sed post actā pniam iā adest, p̄sens caritas p quā offeruntur deo & sic rōne noue oblatiōis & caritatis reputant, nouiter facta apud pr̄i mū iaz tūc illa opa fecerūt effectū suū: & iō illa bona semp mānserūt in pspectu diuino. ¶ Ūū si bū aduertāt nō merent p illū actū quē fecit dādo elemosinā in petō: ſz p nouū actū offerēdi illā elemosinā: rogādo deū vt velit illā acceptare: & sic reputant nouiter facta apud deū. Itē sicut opationes ex q̄bus gr̄iam habitus virtutis premiant postea si mul cū virtute & opatiōibus sequētibus virtutes ita illa opa p̄ūt remunerari p nouā gr̄az & opationes & p illā oblationē p̄cedētē a noua gr̄a postē illa opa ordinabāt ad illā caritatē sicut gr̄a disponēs ex qua illa bona p̄cedūt ordinavāt & dispone bat ad illā nouā caritatē. Itē q̄cq̄d petit iust⁹ ad gl̄iam cōcedit sibi a deo ſm aug. sup Joh. pp illō q̄cq̄d petieritis p̄rem in noie meo fiet vobis. Ūū petere in noie iesu est petere salutē p gr̄am in p̄ūt gl̄iam in futuro ſm Aug. sed iste talis nō petit bōa tpalia: sed spūalia ppter illa bona opa: q̄ sibi deū nō negabit. ¶ Itē nec ꝛcło pbāt p exēplum Mā q̄ accidit q̄ exul a terra & gr̄a alicui⁹ p̄ncipis in terra aliena nō cessat defendere nomen regis siue p̄ncipis nec cessat facere seruitia seruitoribus illius p̄ncipis: si q̄ princeps recōciliat illū exulē in sui gr̄az manifestū est q̄ nō solū acceptat psonā illius exulis: sed etiā seruitia q̄ fecit in illo exilio & remunerat sibi illa seruitia. & hoc reputāt ad clementiā & virtutē ipsi p̄ncipi put frequēter accidit: ergo a fortiori talis clemētia & pfectio nō est negāda in deo respectu iustificati p pniaz q̄ aī pniaz nūq̄ cessabat orare & alia bōa opa exercere ¶ Sed ista positio magis cōfirmat ex cōsilio salvatoris p parabolā de vilico. Luce. xvj. dicētis facite vobis amicos de māmona iniqtatis vt cū deficeritis recipiātvos in eterna tabernacula: ꝫ idē cōfirmat btūs Hieronymus & p̄t de pe. di. iij. Si q̄s videris inter multa opa petōr facere quēq̄ q̄ iusta sunt: nō est tā iniustus de⁹ vt ppter mīca mala obliuiscat paucoꝝ bonoꝝ. Itē Augu. ibidē plū est credere. ¶ Ex supradictis ꝑz rūsio ad rōnes in cōtrariū. ¶ Ad primū q̄ negat q̄ talia bona facta a petōre sint mortua: immo sunt viuat a p̄ncipio viuo: q: a gr̄a p̄uenīēte & impellēte ad bñ agēdū fcā. Et arguit cōtra: q: talia bona fctā sunt ab bone mortuo in petō: ergo sunt mortua ꝛc. negat ꝫa sicut nō valet domus facta est ab bone albo: q̄ est alba: eo q̄ accidit domificatori q̄ sit albus. Ita accidit bonq̄ sit petōr inquantū agit talia bona: sed nō accidit sibi: immo est necesse q̄ operet p gr̄am saltē p̄uenīētē & disponētē sicut dictū est. Et sic peccat illud argumētū p fallaciā accidētis Itē ꝛz talis bō nō dicat viuere vita gratificatiuā nisi p talē gr̄am disponētē quātū ad illa bona opa agēda. Ad auctoritatē apli rūdet q̄ apls nō intendit dicere nisi q̄ dū est extra caritatē sua opa non sunt deo accepta nec valēt nec p̄sunt ad vitā eternā pro illo statu: immo si in tali statu moreret: nō euaderet penā infernī eternā: sed benevaleret sibi martyriū ad remissionē & tolerabiliorē penā infernī: vt inquit augu. & habet de pe. di. iij. Si q̄s non habēs caritatē: sed nō negat apls q̄ talia bona valent iustificato p pniam post cōuersionem eo mō quo dictum est in virtute noue caritatis. Ex quibus patet q̄ existens in aliquo peccato nō debet cessare orare nec bona opera agere cum proposito & conatu agendi penitentiam.

Rūsio ad argumen.

Quid gloriaris in malicia: q potens es in iniquitate.

xj. q. iij. iustum. lxxxiij. c. nihil.

¶ Titulus victori siue in finem psalmus dō: qñ venit doech ydume⁹ & nūciauit saulit dixit ciuēt dō in domū achimelech. Ad cui⁹ intelligētiā est notādū: vt legit j. Reg. xxij. q̄ cū dō fugeret vagus a facie saul: diuertit ad ciuitatē nobeybi achimelech recepit eū benigne & tradidit panes ppositiōis & gladiū goliat ꝛc. Dō vidēs doech armiger & cōsiliari⁹ saul: nūciauit ei accusando achimelech sacerdotem de bono ope pietatis vū saul motus inuidiat iniqtate fecit interfici achimelech cū oībus sacerdotibus & habitatoribus ciuitatis puis⁹ magnis: & tota ciuitatē cōbussit igni. Sed postea doech huius facinoꝝ simul cū saul soluit penas in mōtibus gelboe vbi ambo fuerūt interfecti cū filijs eoꝝ. Et sic fuerūt eradicati de terra. Ūū de hac materia fecit dō psal. istū vt videt titul⁹ sonare ꝛc. Sed ista nō est cā p̄cisa nec materia principalis huius psal. q: tūc dō nō ppte esset ꝓpheta nec hic psalmus p̄teneret ad sacrā scripturā nisi otineret aliqō sacrm de christo aut ecclesia. Et ideo cāti barchinonenses magis moderni⁹ inter expositores hebreoꝝ in fine expositiōis hui⁹ psal. & in principio sequentis dicit q̄ dō p suas psecutiones p̄uidit i spū oēs psecutiones messie regis futuri q: multe gētes debebāt insurgere ad interficiēdū ipm: sed finalr ipse liberabit ab eis: & dissabit oibus: & post multas psecutiones exaltabit regnū messie sicut fuit exaltatū regnum dō. Et dicit q̄ dō de hoc fecit multos psalmos: de quoꝝ numero est iste: & lij. Iō ponit lij. intermedius eo q̄ est similis in materia. Ex q̄ bus pz q̄ iste cecus obstinatus ipsa vitate coact⁹ etiā in parte dicit, verū q: dō p suas psecutiones p uidit in spū psecutiones regis messie q̄ est xp̄s: & p uidit exaltationē regni ei⁹: de q̄bus fecit p maiori pte oēs psalmos. Sed mētit inquātū expectat aliū messiā futurū: q: oia illa ipleta fuerūt in xp̄o messia. Et iō q̄ritas a quocūq̄ dicat semp est a spūsctō vt alt Ambrosius & error & mēdaciū a dyabolo qui est pr̄ mēdacij. Jō veritas est semper amplectēda & mēdacij exterminādū cū suo autore. Qua ppter est dicēdū q̄ dō i illa accusatiōe facta per doech cōtra dō aī saul p̄uidit accusationē futurā siue q̄ facta fuit postea p synagogā aī pylatū ꝫ xp̄m & apl̄os suos & p̄uidit accusationē factā cōtra ecclesiā aī reges & p̄sides & tyrānos: & p uidit finalē destructionē synagoge & etiā gētilitatis. Ūū doech interp̄tat motus siue mortu⁹ aut sollicitus per quē intelligit synagoga: q̄ fuit inuste mota ꝫ xp̄m & sollicita in accusando ip̄z. Saul aūt interp̄tat abutēs p quē itelligit pylat⁹ q̄ abusus est iudicaria ptāte iudicādo xp̄z ad mortē p ti

Mo. hāc figuraz.

more cesaris cū in xp̄o nullā cām reperet. Et ideo tā synagoga accusatrix q̄ pylatus iudex iniust⁹ perierunt & eradicati sunt de terra sicut doech & saul Est q̄ sensus hui⁹ tituli. q̄ dauid fecit hūc psal. cōtplans accusationē quā ꝫ eū fecit doech ydumeus aī saul cū dixit. venit dō in domū achimelech. In quo mysterio p̄uidit i spū qualr synagoga inique erat xp̄m accusatura cozā pylato ꝛc. dō q̄ ꝫro ducit ecclīam loquētē in hoc psal. vel ipse loquit in psona tot⁹ ecclie i quo tria facit. Mā primo ex probrat malīciam synagoge accusantis xp̄m. Secundo p̄dicit eius abdicationē & destructionē. Tertio ecclie electionē & substōnē. scda ibi ppterea deus destruet te. tertia ibi. ego aūt sicut oliua. Quātū ad p̄mū dicit. O synagoga quid gloriaris i malicia sicut fecit doech: & tu cetus sacerdotum q̄ potens es in iniquitate & astutia. q̄d gloriaris in malicia. eo q̄ accusasti & occidisti xp̄m. q. d. in vanū gloriaris q: resurget & manebis in confusione tua.

vj. q. j. sz plurimi.

Tota die iniusticiam cogitauit lingua tua sicut nouacula acuta fecisti dolum.

¶ Tota die lingua tua cogitauit. i. locuta est malicia ꝫ xp̄m accusando & susurrando. & sicut nouacula radit & scindit pilos: ita lingua scindebat vitam xp̄i cupiens ipsum radere & delere de terra. et fecisti dolum ponendo xp̄o falsum testimoniū. & parando scādala vt dolo teneres. & occideres eū: & sic

xj. q. iij. c iniustus.

Dilexisti malīciam super benignitatē: iniqtatem magis quā loqui equitatem.

¶ Dilexisti malīciā sup benignitatē ei⁹. q: fuisti sibi ingratus reddēs malū pro bono. nā ipse xp̄us fuit tibi benignus sanādo filios tuos i firmos & suscitādo mortuos & ḡrēs tuā salutē dādo tibi bonā doctrinā. tu aūt fuisti sibi malign⁹ & crudelis p̄curādo sibi mortē. Et sic voluisti & dilexisti magis loqui iniquitatē ꝫ scīam. q̄ eqtatē & iusticiā. debebas eīi ipsum laudare & narrare opa eius bona & agere gr̄as pro bñficijs receptis & reddere bonus testimoniū & p̄curare sibi honorē & vitam.

xj. q. iij. illud. xx. iij. q. iij. q. negligit. xiij. q. v. reos & q. viij. c. p̄terea.

Dilexisti oīa verba p̄cipitatōis: lingua dolosa

¶ Tu dilexisti magis loqui verba p̄cipitationis & mortis cōtra cum lingua dolosa & fraudulenta & iniqua dicendo ipsum vocalem blasphemum inimicum cesaris & reum mortis.

Propterea deus destruet te in finē: euellet te & emigrabit te de tabernaculo tuo & radicem tuam de terra viuentium.

¶ Hic p̄dicit abdicationē & reprobationē & destructionē synagoge dicens. Propterea q: xp̄o regi messie tuo fuisti ingrata. & ip̄m nō recepisti: sed iniq mō ipsū accusasti & ad mortē destinasti. iō ista ē iusta punitio tua. nā de⁹ destruet te cū filijs tuis obstinatis q: rēplū & ciuitatē obruet igni & euellet & eradicabit te de terra p̄missiōis i dispersionē per mūdū. & amplius nō fiet i rēplo hostia nec sacrificiū & sic auferet tibi regnū & sacerdotiuz & emigrabit te ō tabernaculo tuo. i. sacerdotiū trāsferet de synagoga in ecclīam. Et sic deficiet in te hostia & sacrificiū & oōnes tue erūt abhominabiles apud deū. & per xp̄m deus euellet radicem & posteritatem tuā de terra viuentium & regno celorum. Et sic euulsi sunt de terra p̄missionis: q: non potuerūt ingredi in requiem domini. q: extra ecclesiam nō ē sal⁹ & ista est punitio spiritualis.

lxxxviij. di. videt

Videbunt iusti & timebunt: & super eum ridebunt & dicent: ecce homo qui non posuit deum adiutorem suum.

¶ Hic predicit eorum irrisio & reprobatio per totum mūdū. nam iusti christiani videbunt istos iudeos captinos & dispersos per totum mūdū odiosos omnibus generationibus in penam peccati & dicet vnus alteri. Ecce hō. i. iste est ille maledict⁹ populus qui non posuit nec recepit xp̄m deū: christum messiam tanq̄ adiutorem suū. nec recepit ipsum. immo negauit ipsum coram pilato dicens nō habemus regem nisi cesarem. Et dum esset in cruce dicere. Si filius dei est descendat nunc ō cruce & credimus ei. Qui quidem populus ideo noluit xp̄m recipere in adiutorem & messiam suū eo q̄ docebat cōtēni terrena & appetere celestia.

De pse. dif. vj. sic iunium.

Sed speravit in multitudine divitiarum suarum & prevaluit in vanitate sua.

¶ Iste cōtēnens celestia sperauit potius in multitudine diuitiarum suarū terrenarum. i. decimaz & primitiarum & oblationum immo in templo parabat mensas nūmulariorū. & vendebat oues & boues ex auaricia: & sic p̄ualuit & p̄manfit in vanitate sua & obstinatione. & motus est ad occidendū xp̄m eo q̄ ipsum reprehendebat ppter quod peccatū iste ppls reprobatus vagatur dispersus p mūdū. Hoc ergo dicent iusti timentes diuinum & iustum iudicium. & sic irridebūt iudeos p mūdū dispersos.

xcij. di. c. j. in glo.

Ego aūt sicut oliua fructifera i domo dei: speraui i mia dei in eternū & in seculum seculi.

¶ Hic predicit electionē & substōnē ecclesie loco synagoge. Et ¶ Ad cuius intelligentiā est notādū ꝫz doctrinā apli ad Ro. xj. q̄ licet oleaster sit arbor infructuosa tū si in ipsum inserat bona oliua siue bonus ramus olive tunc oleaster fit oliua fructifera. Ita pariter factū est de synagoga in gētilitate. nā ppls gentilis erat sicut oleaster infructuosus & de quo nō expectabat fructus: sed synagoga siue lex moyſi erat sicut oliua ō qua expectabat fructus. i. messie. de qua vinea expectabat dē vt faceret vuas fidei recipiendo messiam sed ipsa fecit labruscas acerbas: q: xp̄m crucifixit. Esa. v. & sic illa oliua non fecit oleas fidei in aduentu xp̄i sed bacas amaras ideo xp̄s in aduentu suo q: non repit in ea fructū debitū posuit securiz ad arborē legis. & succidit bonos ramos ab ea & inseruit eas oleastro ppli gentilis. & sic synagoga manfit truncus sine ramis. q: licet retineat nomen iudeorum. tū nō sunt nec tenēt hostiā nec sacrificiū nec legē i. intelligentiam & fructū legis. Sed ramus translatus est ad ppl'm gentilē per insertionez. & sic populus gētilis manet vera oliua fructifera faciens vos fructus & oleas fidei & spei & charitatis manēte synagoga colūba & trūcata & reprobata & ficca sine fructu legis. Hoc ergo hic inp̄operat ecclia synagoge dicens: q: dominꝰ destruxit te & euulsit

Quid sit oleaster.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tet radice: tuāt emigrauit ⁊ trāstulit tabernaculū tuū sacerdotij tui. ⁊ lege i me: q; trāslato sacerdotio necesse ē vt legis trāslatio fiat: q; rami tui iserti sūt i me. ⁊ō ego q̄ añ erā oleaster: nūc p̄ p̄ceptōes xp̄i: fructificauī sicut va oliua i oleastro insita. et rō ē dicit ppl's gētil'. nā ego sū oliua insita plātata i domo dī mei. s. in eccl'a. nā ego q̄ erā in mōtib⁹ oleaster trāsplātat⁹ sū in domo dei mei. s. i eccl'ia ea q̄ spauī i mia dei ⁊nō in mlt'itudine diuitiaꝝ ⁊renaꝝ sicut ppl's iudaic⁹ ⁊sic ñ spauī tpal'r sz i seculū scl'i. ⁊ō ap̄lex⁹ sū miam q̄ ē fructꝰ oliue legis dine q̄ ppl's iudaic⁹ ⁊tēpsit ⁊ repulit. ⁊sic fructificauit va oliua. ⁊ sic colligā fructū mie xp̄i in scl'm scl'i ⁊nō terrenū sz celestē. Et ideo

De ose. di. ij. c. ac cesserūt

Cōfitebor tibi in seculū q; fecisti: ⁊ expectabo nomē tuū quoniam bonum est in cōspectu sanctorum tuorum.

¶ O xp̄e q; tu mihi hāc gr̄az fecisti insendo i me ramū ve oliue teligēdo ⁊ suscituēdo me. i. locū sinagoge. vngendo oleo mie ⁊ sacro crisma te. ⁊ō ⁊fitebor tibi i ⁊fessiōe laudis ⁊ fidei. q; p fitebor tibi ⁊ p̄dicabo tibi ⁊ veri messiā deū ⁊ hoiez tredēptorē ⁊expectabo nomē tuū qō est ihesus i. saluator: sine q̄ nl'us p̄t salu⁹ fieri: q; nō ē sub celo aliō nomē i q̄ nos oporteat saluos fieri nisi i noie ihesu. ⁊ō sz hoc nomē nō sit bonū i ⁊spectu iudeoꝝ: tñ ē bonū ⁊ salutiferū ⁊ spectu scōrū tuoꝝ fideliū. Ista ēt p̄ñt eē ꝟba dō puidēt⁊ p̄probatōes sinagoge. ⁊iō dicit dñe ego nolo eē ō illo ⁊silio q̄ xp̄z crucifigēt nec de synagoga reprobata: sz sicut eccl'a oliua fructifera ⁊c. sz idē ē q; dō ppba loq̄t in ꝑsona eccl'ie p̄ sinagoga ⁊stitute. Est aūt aduertēdū q̄ cōmoda est illi'tudo q̄ dauid hic implicite facit ⁊ ap̄ls ad Ro. xj. ℥ oliua z oleastro. nā oleaster ⁊ oliua eiusdē nature sūt. nisi q̄ oleaster nasc̄it i mōtib⁹ inter rupes ⁊ speres. ⁊ō idurat⁹ ⁊ ieiun⁹ ñ facit fructū. Sz oliua plātata i agro domestico bñ culta facit fructū siue expectat fructū: sed si ram⁹ oliue bone iserat i oleastro ⁊ exinde colat ⁊ mūdet sp̄ faciet bonū fructū. Ita p̄iter tā ppl's gētilis q̄ israelitic⁹ ex ꝟna natura ⁊ radice p̄dent: q; oēs ex adā. Sed caym fc̄is ē oleaster recedēs ab agro dei ⁊ manēs venator: i mōtib⁹ sine lege dei cū toto ppl'o gētili. Abel aūt sctꝰ noe abrāā moyses⁊ tot⁹ ppl's dei p̄ sucessionē ⁊ob seruationē legis dine fact⁹ ē oliua de q̄ expectabat fruct⁹ messie. sz q̄ vē it xp̄s i synagoga nō reddidit fructū expectatū fidei. ⁊ō fcā ē pe

ij. q. vij. c non pōt supra. xiij.

sor q̄ oleaster. imo trūcat⁹ ⁊ scissus est ab ea ramus legz⁊ fructus ⁊ insitus in oleastro ppl's gētilis q̄ fc̄is ēra oliua fructifera. Et ꝟ est q̄ ait dō

Dixit insipiens in corde suo: non est deus.

¶ Titulus ad victoriā siue i finē sup malahat eruditio siue intellect⁹ dō. Ex titulo appet q dō fuit eruditꝰ a sp̄iscto de aliq̄ mystico xp̄i ec clie q̄ē finis legz. Per lo malahat aliq̄ hebraoꝝ itelligūt instrm musicū cū q̄ cātabat iste psal. ad victoriā vocū. Aliq̄ itelligūt chorū leuitaꝝ a quo cātabat. Et sic Hiero. trāstulit victori per chorū eruditio dauid. Sz q̄ocūq̄z sit siue iste psalm⁹ cātaret p chorū leuitaꝝ cū toto conatu vocū ad victoriā siue cū illo instro musico rotū do: q̄ ꝺ chor⁹ sp significabat mysteriū futuꝝ de xp̄o q̄ ē finis legis vt sepius dcm̄ ē. Sed cū aduertēdū in̄ptū ad materiā hui⁹ psal. q̄ iste ꝑs est valde ⁊formis imo idē cū psalmo. xiij. in ꝟbis ⁊ in sna nisi q̄ iste est sincopat⁹ ab illo in q̄tū auferūt tres ꝟsus de medio vt ꝑs intuēti ⁊ ēt mutāt pauca ꝟba ab illo ꝟsu. q̄m dns dissipauit ossa eoꝝ q̄ hoīb⁹ placēt. et ⁊ō dicit rabbi salomon q̄ sicut dō fecit psal. xiij. ℥ ppl'z babyloniū q̄ cū teneꝝ ppl'z iudaicū in captiuitate dixit in corde suo deus isr̄l' nō ē deus ita fecit hūc psal. lij. ℥ titū q̄ cū destruxit hierl'z ⁊ tēplū piter negauit deū isr̄l'. Mā tradūt hebrei. q̄ cū tytus ⁊rotuit tēplū amouit velū a scā scōꝝ ꝺ cēs vbi ē deus isr̄l'. vēiat ad liberādū hierl'z de mānu mea q̄si diceret null⁹ ē: de⁹ isr̄l'. Et sic rabbi salomon expōit hūc psal. ℥ tytū q̄ destruxit tēplū. Aliq̄ aūt catholici exponūt cū ℥ Anth'ioco cum q̄ piter negauit deū isr̄l' exposuit abhoiatōnem in tēplo: sz piter fuit ⁊fusus⁊ mala morte finiuit. Sz ꝑma expositio rabbi salomō est falsa mānifeste. Sc̄da ē deficiēs q; tacet⁊ tollit sacramētū explicatū in titulo ⁊ psalmo. Mā fm oēs sacros doctores vbicūq̄z in titulo pōit i fine siue ad victoriā est signū q̄ ille psal. dirigit nos in xp̄z ecclam q̄ est finis legis. Et vbicūq̄z ponit eruditio siue intellect⁹ ē signū q̄ dō fuit eruditus a sp̄ūsctō ꝺ mysterio aliq̄ ꝺ xp̄o ecclā: Et sic sp̄ūsctūs nos erudit p os dōl. Hoc i. hē dicit eambi q̄ vbicūq̄z in titulo psalmoꝝ ponit eruditio ibi in illo psalmo ꝓtinet aliq̄ ꝑfundū mysteriū ⁊ secretū de rege messia futuro: immo dicit q̄ iste psalmus est ꝺ rege messia. ⁊ ⁊ō ponit inter duos psal. qui sunt de rege messia. eo q̄ dō per suas psecutiones p̄ecidit psecutiones quas passurus erat rex messias p israel: sed in fine erat victurus ⁊ dñaturus oibus gētibus vt dctm̄ est. Sed q̄ magis est aduertendū est q̄ totū ve. testamē. in̄tum vt sacra scriptura inquātuꝝ cōtinet sacrm̄ de xp̄o ecclā vt ait Augusti. Et sic ecclā nō cātat istū psalmum ℥ Anthiocum tātum: sed cōtra oēs iudeos persecutores xp̄i in capite ⁊ ecclesie in membris: ⁊ de hoc fuit eruditus dō ⁊ nos erudit in hoc psalmo fm titulū ⁊ ꝛkaz huius psal. Et sic iam fuit expositus in psal. xiij. de corruptiōe tot⁹ humane nature. Sc̄ō de sp̄irituali corruptiōe iudeoꝝ q̄ xp̄z negarūt. Et ¶ Sz vlterius ad maiorē euidētiā est notādum ꝓpter aliqua ꝟba q̄ hic mutant ⁊ ꝓpter titulū q̄ quattuor gr̄ātiones hoīz negarunt xp̄s eē deū. Mō iudei ꝓpter auariciāz inuidiā timētes p

Dixit insipiens. Psalmi. lij. Fo. clix.

dere locū ⁊ sacerdotiū ⁊ oblatiōes ⁊c. Sc̄ō impe ratores ⁊ tyranni gētiles ꝓpter zelū idoloꝝ ⁊ nolētes dimittere carnales voluptates ℥ quas apls p̄ dicabāt. Tertio arriani tēpā aliq̄ heretici negarūt xp̄m esse deū ⁊ ꝑsubstātialē p̄r i: ⁊ hoc ꝓpter ambitionē bonoꝝ: vt viderent⁊ singulares in ecclesia ⁊ eoꝝ doctrina videret⁊ facilioꝝ ad credendū q; facilius credebat apud reges ⁊ imperatores q̄ xp̄us esset p̄fectissima creatura q̄ q̄ esset de⁹ p̄r cōsubstātialis: q; ⁊ illebat difficultas trinitatis q̄ ē magis mysteriū ⁊ difficilius inter oēs articlos fidei. Et sic facilius ⁊ruerūt ad se ⁊stātiū impatorē⁊ et oēs gorthos ⁊ vādalos q̄ tot psecutionibus vexarūt ecclesiam. Quarto negabit antixp̄s xp̄m eē deū ex negtia sua ⁊ auiditate ꝓprie excellētie ⁊ honoris ⁊ dñi vlis q̄ fim'r perdidit miserabiliter sicut ceteri inimici xp̄i ⁊ fin'r semp xp̄us liberabit ecclesiā post multas psecutiōes de manib⁹ eo⁹ sicut liberauit de alijs. Hoc q̄ puidens dō in sp̄ū fecit hūc psal. in quo tria facit. Nam ꝓmo p̄dicit corruptionē quā iste q̄ttuoꝝ gr̄ationes incurrerūt in vita ⁊ moribus: eo q̄ xp̄m negarūt. Sc̄ō cōminat punitionē eoꝝ. Tertio p̄dicit liberationē finalē ecclesie: sc̄ā ibi: nōne scient. tertia ibi: quis dabit.

Diuisio psalmi.

scia sua ꝟs ꝓpria pncipia.

¶ Quātū ad ꝓmū est aduertēdū sicut dictum est psal. xiij. ⁊ ps. j. posterioꝝ q̄ libet sciētia ꝟs suas ꝓpria pncipia in q̄bus ꝓtinet virtualiter tota sciētia: q̄bus pncipijs ignoratis aut negatis negatur corrūpit tota illa scia in illo negāte. q̄bus notis ⁊ cōcessis de facili acq̄rit ⁊ format scia in illo. Et cū q̄ hoc sit ꝓmū pncipiū tot⁹ sacre scripture nō solū no. sz ēt ve. ⁊c. q̄ xp̄s in lege ꝓmissus erat futurus de⁹ ⁊ hō. finis totius legis in cui⁹ lumine cuāgelico oēs debebamus videre lumē le. vet. in cui⁹ lumine oēs regeo ⁊ gētes debebant ambulare in quo oēs erāt saluādi: q̄i ergo iudei negarūt xp̄m esse deū in aduētu suo ⁊ negarūt ip̄m esse messyā in lege pmissum: tūc negarūt ꝓmū pncipiū tot⁹ sacre scripture. Et sic fuerūt corrupti in ꝺa ⁊ corpore. Primo in ꝺa q; corrupta est in eis scia ⁊ intelligētia totius sacre scripture q; negarūt illā lucē q̄ eos habebat docere ⁊ illuminare. Et sic non solū manēt ceci sz ēt corrupti in mēte cū ꝺria dispositione q; totalr conant fugere lucē ⁊ sensum sp̄ualē ⁊ verū. Sc̄ō manēt corrupti in moribus ⁊ vita q; post⁊ ip̄m negarūt pariter negarūt eius doctrinā nolētes eā seq̄ ex malicia: nā q; xp̄us p̄dicauit humilitatē ipsi nevideant⁊ eē discipuli ex malicia sequunt superbiā: q; p̄dicauit paupt⁊ ipsi sequunt auariciā: ⁊ sic sequunt luxuriā odiū ⁊ gulā ℥ doctrinā xp̄i ⁊ ex certa scientia ⁊ malicia. Et sic nō solū sūt corrupti in scia legis: sz etiā in moribus ⁊ vita ⁊ i oi gne vitioꝝ maxie in mēdacio ⁊ rō est. Mā post⁊ negarūt ꝓmā veritatē: ex pena peti natura⁊ manet corrupta ℥ oēs veritatē ⁊ ꝓna ad oē mēdacij: immo cū maxima difficultate possūt ꝓferre aliquā veritatē ēt in reb⁹ moralib⁹. Ad hoc tyranni gētiles negātes xp̄m esse deū fuerunt corrupti oi gne vitioꝝ. Similiter etiā arriani negantes xp̄m esse deum de necessitate negarūt articulum trinitatis. Et sic tota sciētia veritatis theologice fuit in eis corrupta. Et sic hodie sarraceni negantes xp̄m esse deū negant articl'm trinitat⁊ ⁊ sacramēti altaris. Et sic sūt corrupti in aia ⁊ scia et moribus. Hāc eādē corruptionē hēbit antixp̄s Et sic dō i hoc psal. ꝓ⁊o inuehit ℥ iudeos q̄ ꝓmo xp̄m negarūt: et sic ℥nter ℥ alios. ¶ Dicit q̄ dauid. Insipiens ppl's iudeoꝝ dixit et affirmauit q̄ xp̄s non est deus: immo negauit xp̄m esse deū et messiam in lege promissus. Et sic noluit recipere legez nec doctrinam eius. Ꝺ hoc malū hereditarium sequitur eū in penam peccati pro se ⁊ suis.

Corrupti sunt ⁊ abominabiles facti sunt i iniquitatibus: non est qui faciat bonum. xxviij. q. j. oēs. §. ex his.

¶ Omnes iudei facti sunt corrupti ⁊ abominables in vita ⁊ moribus et iniquitatibus et sceleribus intantū q̄ non est inter eos qui faciat bonū. xiij. q. j. ois etas

Deus de celo p̄spexit sup filios hominū vt videat si est intelligēs aut requirens deum.

¶ Dominus iesus respexit post mysteriū redemptionis sup filios hominū. s. sup carnales q̄ xp̄m negarūt et seq̄ noluerūt. q; xp̄iani ꝛaz nō dīr filij hoīm sed filij dei adoptiui in xp̄o regnāti: q; xp̄s dedit eis p̄tātē filios dei fieri: q̄ nō ex volūtate viri nec ex volūtate carnis. sz ex deo nati sc̄. Ꝺ iā ñ ap̄lius sūt filij carnis sz filij sp̄ūs: ceteri aūt q̄ nō sunt regnāti dīr filij hominū. Super oēs q̄ filios hominū obstinatos prosperit dñs de celo: vt videat⁊ videret si est aliq̄s inter eos intelligēs deum perverse intelligētiaꝝ sacre scripture aut requirens deū et verū finē per mores bonos et vitam. Ro. iij. b

sed null⁹ eoꝝ inuētus est verax in doctrina. ℥az ij. q. ij. c. pcliuis.

Omnes declinauerunt simul inutiles facti sunt: nō est q̄ faciat bonū nō est vsq̄ ad vnū.

¶ Oēs declinauerūt a vera intelligētia sacre scripture. ⁊ inutiles facti sūt i ea: q; nō ꝺ sit sensum verū sp̄ualē ꝓpheticū: sz tm̄ ⁊ falsē ⁊ inutilē ⁊ infructuosū q; nō capiūt nec intelligūt fructū in ⁊ra latētē ⁊ sic multāvtilitatē trahūt ex sacra scriptura: nāvtilitat⁊ ⁊ fruct⁹ expectat⁊ sacre scripture fuit xp̄s ⁊ ecclesiastica sacra. Sz hoc accidit q; excecauit eos malicia eorum ne intelligerent sacra⁊ dei latentia in scripturis ⁊c. Et nō solū sūt corrupti i mēte: sz ēt i moribus ⁊ vita: q; nō est q̄ faciat bonū op⁊ deo acceptū. Et sic facti sūt inutiles i scia ⁊ moribus. Et ēt eo dē mō sc̄ corrupti i mēte ⁊ moribus tyrānus gētiles⁊ ꝟtici ⁊ ātixp̄s cū suis ꝑ: nā negato isto pncipio q̄ xp̄s ē de⁹ necessitate ⁊ ex ℥nti ꝟit negare eī oī potētiā⁊ eius legē eē verā ⁊ ēt negāt totā sc. ve. eē verā. q; nil aliō clamat nisi xp̄s messiā eē deū ꝺclinādo q̄ ab hac ꝟitate ꝺclināt a tota ꝟitate legis⁊ infra psal. lvij. Errauerūt ab vtero. s. legis negādo messiā: ⁊ ⁊ō locuti sūt falsa: q; ex ide negāt oēm ꝟitatē q̄ seq̄t ex illa ꝓma ꝟitate. Ita p oppositū cōcessō q̄ xp̄s ē de⁹ de necessitate habēt ꝛcedere q̄ est op⁊: ⁊ p ℥nō q̄ ꝑt trāsubstātiare panē in carnē xp̄i ⁊c. Ita de necessitate habēt cōcedere q̄ nō ꝑt mētiri ⁊ q̄ oia que dixit sunt vera ⁊ sic habent cōcedere totam legē euangelicam esse verum.

Nonne scient oēs qui operantur iniquitatē. qui deuorāt plebē meā vt cibū panis. Ro. iij. b

¶ Hic xp̄us comminat punitionē et vltionē ꝺis

Universidad de Deusto
Biblioteca

q negarẽt eũ t corrupti facti sunt. B ¶ Hũ est aduertẽdũ q cã quare iudei negarũt xp̃m fuit duplex. Primo q: xp̃s p̃dicabat cõtra eoz auariciã t superbiã. Secõ q: timebãt ne pderẽt locũ t sacerdotiũ vt p̃z. Jo.xj. cui? timor erat inanis: q: ille q veniebat ad dãdũ regna celestia nõ auferebat tpalia. Sed in trin cõceperũt odiũ cõtra xp̃m q psecuti sũt ecclias: q erat hierosolimis post mortẽ Stephani: vt p̃z p totũ discursum actuũ aplorũ t occiderũt Jacobũ t incarcerarũt. Petrũ tc. propter eas cãs antixp̃s psequet ecclam: t psequunt hodie sarraceni corrupti voluptatib? t morib?: quib? oib? cõminat xp̃s dicẽs. Mõne oẽs iudei corrupti q̃ operanr ingratẽ nolẽtes seq̃ doctrinã euãgelicãt q̃ deuorãt plebẽ meã xp̃ianãt psequunr kaplos t deuorãt bona xp̃ianoz sicut qs deuorat escã t cibũ panis: t sic tã iudei q̃ tyranni gentiles t antixp̃s cũ suis sequacibus deuorarunt plebẽ meam.

ꝓlvij.d si cut.t.xj. q.iij.c. q̃quis.

Deum non inuocauerunt illic trepidauerunt timore vbi non fuit timor.

¶ Oẽs isti deũ nõ inuocarũt: q: xp̃m messiã non receperũt t causa sue corruptiõis t quare non receperũt xp̃m fuit q: illuc trepidarunt timore vbi non fuit timor: nã iudei timuerũt si receperẽt xp̃s ne venirent romani t tollerẽt locũ t gentẽ t ne perderent decimas primitias t oblationes t sacerdotiũ. Tyranni ne perderẽt voluptates t regna. Antixp̃s vero ꝓpter ambitionẽ honoris t potentie. Sed timor istoz fuit vanus: nã iudei poterãt recipere xp̃m absq; hoc q̃ perderẽt locũ: q: xp̃s non querebat regnũ tpale sed dare eis regnũ celoz: iõ trepidarũt timore vbi nõ erat locus nec cã moris oẽs ergo isti corrupti nõne sciẽt t cognoscẽt.

xlvij.q.ij. accusatores. Et.xj.q tij.quattuor.

Qui deus dissipabit ossa eorum qui hominibus placent: confusi sunt quia deus spreuit eos.

¶ Dis noster iesus xp̃s dissipabit ossa eoz q̃ hominibus placent: nam multi principes cognouerunt xp̃m: sed ꝓpter pharisẽos non ausi sunt ipm confiteri ne ejicerenr de synagoga. Et magis dilexerunt gloriã hoim q̃ gloriã dei. Jo.xj. Et magis voluerunt placere hoibus q̃ deo t voluntatẽ pncipum sacerdotũ t pharisẽoz maluerunt sequi q̃ voluntatem dei: t sic est dicendum de sequacibus antixp̃i: nonne ergo scient omnes t cognoscent quia deus dissipabit ossa eoz. i. virtutem roburr sacerdotiũ t ordinum temporale in quibus sustentabantur t cõfidebant: Ista dũr ossa: q: sicut ossa sustentãt corpus: ita ista bona sustẽtant hoiem in superbia: t ideo q: magis placuerũt hoib? q̃ deo: iõ p̃dictis istis cõfusi sunt: q: qd timebãt euenit eis. Mã sicut spreuerit deus: ita deus spreuit eos tpaliter t eternaliter puniuit t eos p mundũ dispersit.

Supra. xiij. pcij. di.c j. in glo.

Quis dabit ex syon salutare israel: cũ cõuerterit dñs captiuitatem plebis: sue exultabit iacob t letabitur israel.

A ¶ Dic p̃dicit liberationẽ ecclie p xp̃m ab oib? pñiris. Mã pño liberauit totũ gen? hũanũ a morte eterna p mortẽ t passionẽ. Secõ liberauit ecclam de psecutiõe iudeoz eos puniẽdo. Tertio liberauit eã de psecutiõe tyrannoz p̃ uersionẽ cõstãtini puniendo domitianũ diocletianũ t ceteros persecutores. Quarto liberauit eã de pfidia hereticorũ p sacros doctores. In fine aũt mũdi liberabit eã de manu antixp̃i t punier infideles t impenitentes p vlẽ iudicij t dabit salutẽ t gliam fidelibus. Dicit g̃ ꝓpheta. O iudeit cereri infideles: quare negastis ie sum xp̃m eẽ deũ t messiã: nã qs alꝰ dabit ex syon salutare ipi israel. i. qspoterit saluare israel in syon patiẽdo t dãdo legẽ nisi solus iesus xp̃s quasi mul? alꝰ? nisi ipse sol? q: de eo locuti sũt oẽs ꝓpete si bñ vultis inspicere. Et ideo cũ dns iesus auerterit captiuitatem iacob t liberauit filios iacob spũales de captiuitate spũali tunc exultabit iacob. i. ppls xp̃ianus q̃ ver? iacob inquã ri supplãtauit synagogã t surripuit ꝓmogenturã relinq̃ndo tpalia p spũalib? t intercepit bñdictionẽ p cibis carnalib?: t letabit isrl'. i. ppls xp̃ian? q̃ ver' isrl' q: vidit deũ p fidẽ t bñdictionẽ? t directa deo: synagoga manẽte ceca t sine hereditate t cõfusa: t sic ipla pdidit rẽ et nomẽ Jacob t isrl'. Et sic nomen t sacerdotiũ t lex translata est ad populum xp̃ianum siue ad ecclesiam christi.

De ose. dist. iij. postq̃ ascẽdit. alis libera.

Deus in nomine tuo saluũ me fac t in virtute tua iudica me.

¶ Titulus vicioz siue in finẽ eruditio siue intellectus dõ q̃s venerũt zyffei t direrũt sauli. nõne dõ absconditꝰ est apud nos. Ex ritulo apparet actor: t materia t modus cãtandi finis buj? psal. Mã primo vr qualr dõ fecit hũc psal. cãq̃ actor institalis t min? principalis. Secõ p̃z q̃ spũscrũs fuit actor principalis: q̃ erudiuit dõ in h̃ psal. Materia aũt huj? psal. h̃. j. Reg. xxiij. q̃ dõ fugiens a facie Saul latebat in mõte opaco ꝓpe ciuitatẽ zif in sorte iuda: putans sibi inter suos saluari. Q̃s zifei volẽtes benuolẽtiã regis venerũt in gabaa ad saul t dixerũt. Nonne dõ latuit apud nos in locis tutissimis silue in colle achille q̃ est ad dexterã deserti. Tunc saul pauit ire cũ suo exercitu. Sed cũ hoc esset nunciatũ ipsi dõ recessit inde t ascẽdit in petrã t p loca petrosa errabat p desertũ maon. Cũ aũt saul obsedisset t circuisset ipm in mõte ad modũ corone nunciatũ est ipsi sauli q̃ philistei se effudissent sup terras t tũc saul ex necessitate dimisit dauid t occurrit phi listeis t sic euasit dauid. De qua liberatione fecit hũc psal. erudit? a spũscrõ. Et hoc vr ritul? i Kal' sonare. Sed si bñ speculari voluerimus videbim? q̃ ista nõ est materia ꝑcisa et principalis huj? psal. Mã 6: i titulo q̃ iste psal. est eruditio facta ipi dõ a spũscrõ: et sic 6z ẽt intellectus dõ. Sm. lxx. interꝑtes. Et quo p̃z q̃ i hoc psal. cõtinet secretũ t alicui mysterium de rege messia vt supradictum est. Itẽ dauid non fuit eruditus a spũscrõ solũ de eua sione sua quã ipe fuerat expertus: t iã habebat in memoria: ergo fuit eruditus de rebus futuris inquãtũ p istã psecutionẽ t liberationẽ puidit i spũ psecutionẽ xp̃i et ecclesie et eius liberationẽ. Mã not. quo spũalis eruditio spũsancti nõ est nisi de reb? magnis. Modũ istius eruditiõis tradunt hebrei tal mud iste: dicũt enim q̃ postq̃ dauid quierit a bellis

t erat q̃escẽs in domo sua i mõte spõ t daret operã ad apliadũ cultũ diuinũ. tũc dñs erat in lecto expte noctis frequenter veniebat sibi i mẽtẽ oẽs persecutiones q̃ passus fuerat t q̃a de? mirabil' eũ sp a pl eul' magnis liberasset t i tali meditatiõe oppressus sõno dormiebat t bẽbat sp psalteriũ t cytharã suspẽsã ꝓpe spõdã lecti. Iz aũ diluculũ exurgebat t ordinabat ire t cytharẽ t ad sonũ chordarum dõ excitabat a sõno i diluculo t sic spũscrũs eũ tali sono iplebat mẽtẽ eius: t sic plen? spũscrõ aspirat? t erudit? ire lli bat ea q̃ meditat? fuerat ex parte noctis t puidebat in spũ futuras persecutiões t ꝓsperitates regio messie futuri occasiõe suarũ psecutionũ t hoc vr̃ sentire cambi. Ex quo p̃z q̃ in hoc psal. t ẽttu or sequẽtibus nõ memorant psecutiões t liberationes dõ tanq̃ materia ꝑcisa t pncipalis: sed tanq̃ materia occasiõis t exẽplaris t parabolica siue p positiõalis ex q̃ ifert t puidit dõ futuras psecutiones t ꝓsperitates xp̃i t ecclie. vñ sicut dõ nõ ẽ auctor pncipalis huj? psal. sed spũscrũs. ita ista psecutio nõ est materia principalis. sed ẽ materia ex q̃ t exemplaris ex qua t in q̃ puidit qualr si cut sifei q erant fratres dõ de sua tribu accusarunt t volebãt ꝓdere eũ t tradere in manus saul: ita iudei graciderũt xp̃m in manus pilati ad crucifigendũ t accusarũt eũ falso in multis. Sed finalr xp̃us erat a pre liberãdus per resurrectionẽ tc. Et ita pariter puidit nõ solũ psecutionẽ t liberationẽ xp̃i in capite sed ẽt in mẽbris ecclie sue t iõ ꝓponit in titulo in finẽ ad deuotãdũ q̃ dõ eruditꝰ a spũscrõ i h̃ psal. erudit nos t dirigit nos i xp̃m t ecclam t de bis q̃ xp̃s erat passurus t ecclia. t sic est dicẽdũ õ q̃ttuor psal. sequẽtib?. In quo psal. duo facit. naz pmo petit liberari xp̃s. pmo in capite deinde i mẽbris. Secõ pmittit vota p gr̃az actiõe ibi. voluntarie sa. ¶ Xp̃o g̃ petẽ liberari in capite a iudeis t mẽbris a iudeis t tyrannis t ceteris persecutoribꝰ de q̃bꝰ dcm est psal. ꝓcedenti. dicit ad patrẽ. o de? saluũ me fac in noie tuo q̃ est iesus t nomẽ salutis t in virtute tua. i. huj? nois iesus libera me de iudeis p resurrectionẽ t libera ẽt. i. ecclesiã a psecutoribus tc. ¶ Sed hic dubitat q̃ hoc nomẽ iesus nõ vr esse nomẽ patris: sed xp̃i filij eius: ergo quo filiꝰ dicit ad patrẽ. de? in noie tuo saluũ me fac. vr g̃ q̃ debeat dicere. in noie meo. ad hoc rñdetur q̃ nomẽ iesus pncipalr est nomẽ patris collatũ ipsi xp̃o a pre t cõicatũ. nã q̃q̃d bs xp̃s bs a pre. vñ h nomẽ iesus ẽ nomẽ adonay ẽttuor lrarũ tetragrammaton vt dcm est in plogo t psal. vij. q̃ idẽ est q̃ omps t salus t cẽ pscrũ t per se q̃ soli deo ꝓuenit h̃ nomẽ cõicatũ est t dedit pr filiũ: vt ait apls ad phi. h̃. dedit illi nomẽ q̃ est sup oẽ nomẽ vt in noie iesu oẽ genuflectat tc. Itẽ ñ solũ nos petim? a patre p istud nomẽ iesu in oibus orationibus ns ẽt xp̃s vt h̃ petit in virtute huj? nois sibi a pre collati. eo q̃ hoc nomẽ ꝓtinet in se oẽm virtutẽ t cõpotẽtiã creature simul ñ pelagus meritoz. Dicit g̃ xp̃s ad patrẽ. O de? pater saluũ me fac i noie tuo iesu q̃ nomẽ p te est mihi collatũ t cõicatũ t libera me tute bra mea in virtute t cõpotẽtia tua. q̃ cõtinet sub hoc noie iesu q: nõ est aliud nomẽ in quo oz mũdũ sal

not. quo xp̃s dicit pri. de? i noie tuo tc.

uari nisi i h̃ noie. t no. q̃ h̃ t vbiq; nunq̃ lodt xp̃s cũ orat pres i pson̄a nr̃a. Iz i pson̄a cõi t mystica sicut nõ passus ẽ p seipo: Iz i ipo passus ẽ p mẽbris oẽs suis? in xp̃o crucifixi ꝺst regnati sum? in eo. Jõ in se p tota eccl̃ia orat. vt liberent in virtute huius nois iesu a psecutoribꝰ q̃s ipleti ẽ t erit vt dicti ẽ in psal. ꝓcedẽti q: semp xp̃s fuit exaudit? p sua reuerentia. ad heb. v. Ideo sequitur.

De ose. dist. j. qñ ãt stum? xxxvj. d. c. si quis vult.

Deus exaudi orationẽ meam: auribus percipe verba oris mei.

Quoniam alieni insurrexerunt aduersum me: t fortes quesierunt aiam meam: t nõ ꝓposuerunt deũ ante conspectũ suum.

¶ Deus exaudi oronẽ meã auribꝰ mie pcipe ẽba oris mei. qñ iudei alieni. i. facti alieni i surrexerũt aduersum me: t tyranni reges gẽtiliũ q̃sierũt aiaz t vitam meam vt pderẽt eã t nõ posuerũt deũ añ ꝓspectũ suũ q: sine cã psecuti sunt me. Jo oẽm equitatẽ t iustitiã t Jo oẽs scripturas vr. tc. Et iõ iudei nõ ꝓpositum deũ t scripturas ante ꝓspectũ suũ sed passionẽ t inidiã t maliciã. Mã si cũ charitate pcurati fuissẽt scripkas cognouissẽt xp̃s eẽ vez messiã i lege promissũ sic ꝓncipes t gẽ gle si crucifixissẽt act. iij. Et tyranni ꝓposuerr deũ t iustitiã cũ martires occidebãt t ẽt psõbãt is passionẽ t maliciã

xvij. q.j. si ergo.

Ecce enim deus adiuuat me: t dominus susceptor est anime mee.

¶ Hic ponit adipletio t effect? peritiõis t pssio psecutoꝝ: dicit g̃ xp̃s sicut orauit patrẽ ita adiplerunt. ecce cũ ꝓ qr: q: dns pr adiuuat me sicut petebã. t dns est susceptor aie t vite mee t libator? tor felloz i capi. t i mẽ. g̃ sicut libasti me: ita pñias eos

xx.q. iij. psens.

Auerte mala inimicis meis: t in veritate tua disperde illos.

¶ Auerte mala a me: ꝺa inimicꝭ meis. i. oia mala q̃ mihi fecerũt t facere irendebãt auerte a me sup eos t i vitate tua dispde illos. Q̃ tota impletꝰ ẽ ꝓmo i iudeis. Mã per romanos fuerũt partim trucidati. t partim dispditi. t pti dispsi. Et hoc etiaz fuit ipletꝰ i psecutoribus eccl̃e. i. nerone domitiano t diocletiano tc. Et dicit in vitate tua. q. d. tu qui scis veritatẽ q̃ iniuste persecuti sunt me. Jõ sm veritatem tuam disperde illos.

De ose. di. v. non medio ꝑ criter.

Voluntarie sacrificabo tibi et cõfitebor nomini tuo dñe quoniam bonũ est.

¶ Hic p̃dicit siue ꝓmittit se actuz gr̃asp libatõe t victoria sua. vñ no. q̃ festiuitates q̃s hodie celebrat eccl̃ia t officia canonica q̃ cãtat. nil aliꝰ sunt nisi gr̃arũ actiões in memoriã passionis t resurrectiõis t ascẽsiõis iesu xp̃i t passionũ oĩm martyrũ Et sic etiã offert quotidie eucharistiã in memoriã passiõis xp̃i. Dicit ergo xp̃s. O p̃ postq̃ tu fecerꝭ q̃ peto. t postq̃ liberatus fuero t inimici fuerint puniti. ego in ecclesia mea volũtarie t cũ magna deuotiõe t solẽnitate sacrificabo tibi offerẽ do quotidie in eccl̃ia sacrificiũ eucharistie. t alias oblatiões t cõfitebor nomini tuo q̃ est iesus ipm predicando t magnificando in medio eccl̃ie t in conspectu totꝰ ꝓpli. q̃ nomẽ tuũ bonũ ẽ tyrilez

Universidad de

saluabre t fuit toti generi hūano. Ideo confitebor omnia bñficia que recepit ecclesia per hoc nomē ihesus: qr per xp̄m liberati sumus a peccato t victi mus dyabolum. t adepti sumus celū tex omni tribulatione erepti sumus. Ideo sequitur

vij.q5. j. aduersi tas. Pj.q tij. in cle ctis.

Quū ex omni tribulatione eripuisti me: t sup inimicos meos despexit oculus meus

¶ Ex oi tribulatiōe eripuisti me t dedisti mihi victoriā ɔ psecutores t mihi eos subiecisti. Jō ocl's me⁹ despexit sup inimicos meos. Dō sicut suspicere est in altū aspicere. Jta p oppositū despicere ē deorsū aspicere. tiō suspicim⁹ maiores victores q̄ sunt supra nos. sed despicimus. s. cōtēnimus t deorsum t subiectos t victos aspicimus eos qui sūt subiecti t victi t supati a nobis. Et ideo ait. super inimicos meos despexit ocl's me⁹ tanq̄ victos tēperatos. Nō totū fuit impletū p̄ō post ɔstructionē hierlm: qr vidimus iudeos nobis subiectos t despectos p oēs nationes. Scō fuit impletū p⁹ cōuersionē magni Cōstantini. qr ois ptās gēriliū fuit subiecta iugo xp̄i. Et sic in noie iesu omne genu flectitur celestiū terrestrium t infernoū. Sed est aduertēdū q̄ sicut xp̄s orauit in hoc psal. p se t membris suis ita tota ecclia quotidie orat ad eūdem p̄em in hora prime dicens. O deus p̄ saluū me fac in noie tuo. s. per filium tuū iesum. t in virtute tua ɔdēna in hoc noie iesu libera me ab oib⁹ i fidelibus t inimicis ecclie visibilibus t inuisibilibus ꝛc. Et ēt ecclia dirigit hāc oōnē ad xp̄m. O iesu xp̄e deus saluū me fac in noie tuo. i. per virtutē nois tui ꝛc. Sed in vītate ipsa ecclia cōiter dirigit oōnes ad p̄em vt exaudiat t saluet nos vītutē nois filij sui. t per merita passionis ei⁹ etiā inq̄tū hō. Et iō sp in fine oōnis ɔcludit. Per dōm nr̄m iesum xp̄m filiū tuū ꝛc. Et iste est debitus ordo orandi. co q̄ xp̄s vt hō per merita passiōis sue t obedientie est mediator dei t hoim hō xp̄s iesus. Sed multotiens dirigimus ēt oōnes t petitiōes ad xp̄m vt misereat nr̄i apud p̄em: t offerat passionē t merita sua p nobis. t nō solū inquātū hō sz etiam inquātū deus t hō simplr dirigim⁹ oōnes ad xp̄m eo q̄ cū p̄e viuit t regnat in vnitate spūs sancti. Per omnia secula seculorum.

xv. dist. c sanctaro mana.

Exaudi deus oratiōnē meā: t ne despexeris deprecationē meam intēde mihi t exaudi me

¶ Titulus victori siue in finē in organis eruditio siue intellectus dō. Ex titulo p⁹ q̄ dō eruditus a spūsctō fecit hūc psal. t voluit q̄ cantarek in tēplo cū organis siue carminib⁹ cuius materia est referenda in finē legis q̄ est xp̄s t ecclesia vt frequēter dictū est. Et ideo cōtabatur ad victoriā. i. cū toto conatu. vsq; ad vltimū punctus Dictū est superius q̄ dauid per suas psecutiones preuidit in spū psecutiones messie futuri. t iō materia occasionalis potuit esse qū dō euasit t fugit de ceyla: cū cluesvellent ipsum tradere in manib⁹ saul. Et sic cū ducentis virisvagabantur incerti p solitudinē vt p3. j. reg. xxvij. p hoc q̄ dr in lra. elōgaui fugiēs t mānsi in solitudine. Per hoc fuit eruditus dō a spūsancto. q̄ sicut viri ceyle fuerūt ingrati dō volēdo ipsum tradere in manib⁹ saul. est dō liberasset eos de obsidione philistinoꝝ. t etiā ipse saul ingratus voluit circūdare ciuitatē ceyle vt caperet dō infra. Sed dō fugit in desertū ab ingratis: ita iudei debebāt esse ingrati ipsi xp̄o. qui cū filios eorū a diuersis infirmitatibus liberasset t etiam eos ad saluādū a morte perpetua remisset tū ipsi ingrati circūdederūt eū in tēplo t voluerūt ipm lapidare t ēt apphēdere: sed ihesus exiuit ɔ manibus eoꝝ. t abiit iterū in desertū locū trans Jordanē vbi p̄mū erat Jo. baptizans t mānsit illic vt p3 Jo. x. Propter quā ingratitudinē post ascensionē xp̄i fuit destructa ciuitas sacrilega t ingrata. t hec est materia hui⁹ psal. p̄ncipalis in quo xp̄s introducit ad loquēdū. Sz ē aduertēdū q̄ p3 xp̄s semel passus fit in capite per iudeos t ēt gētiles q̄ ipm crucifixerūt t fuit totalr per resurrectionem liberatus tū sp postea passus est in mēbris t in ecclesia sua p iudeos t gētiles t patiet vsq; ad iudicū vt ipleant passiōes q̄ desunt xp̄i. s. totī corpis mystici vt ait apls ad Col. j. Nā xp̄us iam passus fuerat in capite t resurrexerat. tū adhuc p⁹ resurrectionē t ascensionē dicebat paule paule q̄d me psequeris: t sic ptimet patiē psecutiōes in mēbris suis. Et iō xp̄s nō solū loqtur in hoc psal. i psona puata vt supradictū est. sed in psona cōi ppter psecutiōes q̄s passus ē p̄mo i se postea i mēbris suis Et sic sil mēorat psecutiōes suas t ecclie q̄s dicit esse suas ppter vnitatē corpis mystici vt septi⁹ dictū est. ¶ Tria ergo facit xp̄s in hoc psal. nā p̄mo exponit querelā suā apud patrē explicādo pcula t psecutionē suā. Scō petit vltionē de psecutoribus. Tertio agit gr̄as q̄ fuit exauditus. Scōa ibi. Precipita dne. tertia ibi. ego ad dōm clamaui. Ꝑ tū ergo ad p̄mū dicit xp̄s. O deus p⁹ exaudi oronē meā t petitionē tnc despexeris deprecationē meā. Tū per oronē peto mihi dari resurrectionez t dotes glie per deprecationē q̄m peto ab afflictionibus liberari. t iō intende mihi vt filio ppio tex audi me vt ea q̄ peto sine dubio t firmo pposito i pleantur. Hoc dicit q̄: xp̄s semp fuit exaudit⁹ sine repulsa. t ideo petitio xp̄i est firma ppbetia de futuris agendis t iplēdis. t iō pp certitudinē replicat. Et iō i ista oōne nō solū petit t p̄dicit sūā liberationē t glias. sed ēt petit t p̄dicit vltionē de psecutorib⁹ vt patebit sed ne videak iuste petek vindictā enarrat t explicat p̄ō suas afflictiones t persecutiones dicēs iuste peto exaudiri. quia

Quomō xp̄us est passus q̄ mēbris.

extij. q̄. tiij. dis plicet.

Cōtristatus sum in exercitatione mea. t cōturbatus sum a voce inimici t a tribulatione peccatoris.

¶ Contristatus sum in exercitatōe. s. i opprobriis t flagellis t tormēris t alapis t in clauationibus t dinumeratione ossiū t in ceteris afflictionib⁹ q̄ bus fui exercitat⁹ t fui ego ɔtristat⁹ t dolui a voce inimici ppli iudeorū t a tribulatione pcōis mihi inflicta. Nota q̄ xp̄s nō dr hic cōtristat⁹ put tristicia dicit passionē nō correctā ɔ futurē q: tm⁹ in sua opatiōe nō ɔtristat imo letat in mimo: sz dr cōtristatus. quasi dolorē passus. Nam primo xp̄s

patiebatur dolorē corporalē in illa exercitatione t tormētis per totā illā noctem tāq̄ verus hō habens humanas infirmitates sine culpa. t etiā debebat t tristabat de p̄dītione illius ppli et flebat peccata nostra in horto t i cruce. Et ideo cōtristatus est t doluit a voce inimici imponentis falsum testimoniū: t clamātis crucifige crucifige. q: ꝑ debat illā ppl'm dānādum ppter homicidiū huiusmodi cōtristatus est ergo xp̄s. i. vexatus t afflictus t dolēs in tali exercitatiōe magis ppter cecitatē t dānationē psecutorū t assignat causam dicens.

vij. q. j. c. summa.

Quū declinauerunt in me iniquitates: t in ira molesti erant mihi.

¶ Declinauerūt in me iniquitates falsa crimina imponēdo: t sic q: in ira t iniquitate molesti erāt mihi absq; rōne q: ex odio t inuidia molestabant me. Et sic ppter dānationem eorum.

xvj. q. ij. c. primo. post medium.

Cor meum conturbatum est in me: t formido mortis cecidit super me.

Timor t tremor venerunt super me: t contexerunt me tenebre.

¶ Cor meū cōturbatū est in me: nō p turbationē cōtra rationē sed p turbationē rōne passionis et doloris. Et etiā cor meū. i. caro conturbata est timore mortis: q: timor mortis t tremor corpis venerūt sup me: t sic cōtexerūt t circūdederunt me tenebre mortis: q: cepi tedere t pauere t mestus esse vt dictū est psal. xxj. ¶ Et nota q̄ xp̄us magis memorat t deflet suum mortis t miserie penalitatū datā in adā toti gñi hūano p q̄ patiebāt q̄ defleat suā mortē ppriā. t sic dolebat t flebat in orto tanq̄ caput p afflictione mēbrorum. q: hic potius loqtur vt psona cōmunis vt dictū est.

vij. q. j. c. aduersitas.

Et dixi: quis dabit mihi pennas sicut columbe: t volabo t requiescam.

¶ Cū me vidi in tāta exercitatione t afflictiōe et psecutione multotiēs dixi. q̄s dabit mihi pennas vt colūbe t volabo t requiescā. i. volau sicut columba hūis alas cū me vellēt lapidare t apphendere exui ab eis t abij transIordanē: t elōgaui fugiēs t mānsi in solitudine: vt p3 Iob. x. Sed melius est vt hoc referak ad resurrectionē. vñ dicit xp̄s mihi timor mortis t tremor venerunt sup me q̄ orauit petij resurrectionē t liberationē ab afflictionib⁹ t morte tā terribili t dixi q̄s dabit mihi pēnas sicut columbe. i. dotes resurrectiōis t glorie q̄ sunt agilitas claritas t impassibilitas que sunt ale corporis glorioſi: t volabo in celū t requiescā a laboribus t tribulatiōnibus passionis.

viij. q. j. olij. t. c. in scripturis.

Ecce elongaui fugiēs. t mānsi in solitudine. Expectabam eū qui saluū me fecit: a pusillanimitate spūs t tempestate.

¶ Exauditus a p̄e fui t resurrexi t elōgaui me fugiēs in celū: t mānsi in solitudine celestiū vbi nō ē sollicitas cū malis sz est illa patria q̄dam solitudo libera ab oibus malis t ol miseria. Et subdit xp̄s istā petitionē feci: q̄m expectabā eū. s. patrē meū q̄ saluū me fecit a pusillanimitate t vexatiōe t tribulatiōe spūs t tēpestate crucifixorū. Nā sz caro in principio fuerit infirma t timuit mortē; tū spūs

semp fuit ꝓmptꝰ obedire p̄ri t nō pusillanimis⁹ immo fuit sp liber ab oi pusillanimitate t quālibet alterius. ¶ Ex hoc p3 q̄ in his tribꝰ vsiculis xp̄s petit liberari p resurrectionē gl'iosam t ascēsionē in q̄ oratione fuit exaudit⁹ p sua reuerētia. Nā pēne q̄s p̄ dedit filio xp̄o sunt ola gr̄a gr̄arū t donoꝝ. s. sapie t intellect⁹ filij t fortitudinis ꝛc. Istis pēnis t alis volauit xp̄s. t fuit liber semp ab instāti cōceptiōis t oi pusillanimitate spūs sz assumpsit hūanas infirmitates ad instm patiēdi Sz est aduertēdū q̄ xp̄s hic nō solū loqtur in persona puata sz in psona cōi put tot caput ecclie petit liberari a psecutionib⁹ q̄s ecclia passa est. p̄mo a iudeis tpe apl̄oꝝ. scōo a tyrānis tpe martyrū. iō ait in psona ecclie. O deus p̄ exaudi oronē ꝛc. q: cōtristat⁹ sum t vexat⁹ a p̄ncipio illico post ascēsionē in psecutiōe facta apl̄is t lapidatiōe stephani. Et q: paulus plecbak ecclesiam t accusabat xp̄ianos p oēs synagogas vt p3 act. vij. t sic ēt contristat⁹ sum a voce inimici ppli iudeoꝝ q̄ fecerūt edictū cōtra xp̄ianos vt oēs ducerent vinctī i hierlm Et ēt impatores romani fecerunt edictū: vt si q̄s coleret nomē xp̄i capitali sniа puniret. t bona sua fisco stabilirent vt p3 in ecclīastica hystoria. ab ista voce ego fui cōtristat⁹. q̄m declinauerūt in me inimicitates t imposuerūt falsa crimina t in tali ira et odio erāt mihi molesti. Nā tot milia martyrū interfecti sunt: vñ tātus timor t tremor inuasit me: q̄ desiderauī habere pennas t alas ad fugiēdas tot diras psecutiones. vñ papa marcellin⁹ facꝰ⁹ pusillanim⁹ adoleuit incēsum idolis ex timore t tremore: sz nō corde. t iō elōgauī fugiēs a pplis tmā si in solitudine t deserto. Nā xp̄iani fugiēres psecutiōes impatoꝝ tyrannorū latebāt in criptis et spelūcis t vagabant p desertū. Mauribanus papa latebat in sepulchris mortuoꝝ vt p3 in hystoria sctē cecilie. Et silvester q̄situs est in mōte serapino vocat⁹ a cōstātino i mōtib⁹ vbi latebat cū aliis xp̄ianis rogādo vt de⁹ liberaret ecclesiam suā t saluaret eā a pusillanimitate spūs t tēpestate psecutiōis t daret xp̄ianis fortitudinē in tormētis t persecutionib⁹. Sz iste psecutiōes t tēpestates cessārūt p cōuersionē magni cōstātini. Jrē ly q̄s dabit mihi pēnas ꝛc. p̄t referri ad reprobationē iudeorū t ꝓuersionē ppli gētilis. Nā post q̄ apl̄i viderūt obstinationē t duriciā t iniq̄tatē iudeorum dixit paulus. vobis oportebat p̄dicari vbū dei: sz q: indignos vos fecistis. iō cōuertimur ad gētes act. xiij. Dicit g̃ ecclia siue xp̄s in psona ecclie post q̄ iudei psequunt me: t se indignos fecerunt gultatione vbi dei. Quis dabit mihi pēnas sicut columbe t volabo ab isto ppl'o reprobato t reqescā in ppl'o gētili. q. d. ecclia nō nisi solus p̄ xp̄m⁹ t spūs sctūs. Nā pēne colūbe deargētate q̄ est ecclia suā fides spes t charitas. t oīa dona gr̄arū q̄ apl̄i receperūt in die pēth. q̄b⁹ alis apl̄i volarūt p mūdū vniuersū p̄dicates euāgeliū ei creature t ppl'o gētili. t sic reprobata synagoga xp̄s volauit t recessit ab ea t requiuit in solitudine ppli gētilis. Quarto ad fidē xp̄i q̄ q̄dē ppl's aī erat desert⁹ a deo. q: nū q̄ habuerat legē nec ppbetas. Et sic in deserto vbi aī habitabāt serpentes t dracones: ortus est

pēne deargētate q̄d sunt.

Universidad de Deusto

viroꝝ iunci fidei ⁊ charitatis. Esa. xxxv. ⁊ ibi habi
tauit xp̄s ⁊ sic dicit ecclesia. Ego expectabā deus
qui saluū me fecit p conuersionē magni cōstātini
a pusillanimitate ispius ⁊ tēpestate q: tāe fui libe
rata ab omni timore ⁊ tremore persecutionis.

pc.d.c. p latum.

Precipita dñe diuide linguas eorum: qm̄
vidi iniquitatē ⁊ contradictionē in ciuitate.

Dicit petit xp̄s vltionē de psecutoribus. Ad
cuius intellectū est notādū sicut dictū est psal. xlvij.
⁊. l. q ciuitas hierl'm intim dicta est hierl'm inquā
tū in ea expectabāt xp̄s q̄ nos cū patre p sangui
nē suū pacificauit: ⁊ inquātū in ea fuit xp̄s ⁊ colle
giū ap̄lorū: q: societas illa erat vera hierl'm ⁊ paci
ficatyfio pacis. Ps postq̄ illa ciuitas pdidit fidē
xp̄i p obstinationē: ⁊ illa societas fidelium recessit
ab ea: tūc illa tā amplius nō fuit hierl'm sed baby
lonia ⁊ multitudo cōfusionis ⁊ diuisiōis. Et iō di
cit xp̄s p os dō q̄ postq̄ assumpsit pēnas sicut co
lūbe ⁊ volauit tēlōgauit se fugiēs ⁊ recedēs ab ea
⁊ māsit in solitudine ⁊ requeuit in ppl'o gentili. ibi
fuit vera hierl'm. s. in tota eccl'ia fideliū a solis or
tu vsq̄ ad occasum: ⁊ illa terrena q̄ ante dicebat
hierl'm p recessum xp̄i ⁊ fidei facta est babylonia
cōfusa: iō ait xp̄s. O dñe pater postq̄ ego elōgaui
fugiēs ab illa ciuitate pcipita eā ⁊ destrue p tytū
⁊ romanos ⁊ diuide linguas eoꝝ p Jrias opiniōes
q̄m̄ vidi Jdictionē in ciuitate. Mā q̄das dicebant
q̄m̄ in beelzebub ejcit demonia. ⁊ q̄dā q̄m̄ vorax
est. ⁊ q̄dā bonus est. ⁊ q̄dā nō: sed seducit turbas.
Et sic scissina erat inter eos io. viij. Et ēt vidi aliā
Jdictionē ⁊ diuisionē in illa ciuitate. Mā p totos
illos. xl. ānos a morte xp̄i vsq̄ ad excidiū ciuitat̄
sp vidi Jdictionē inter ciues ⁊ iniq̄tatē q: nulla
erat iusticia: iusticia recedens: furta ⁊ latrocinia ⁊
homicidia ⁊ seditiones ciuiū adiuicē: vt ait Iosephꝰ
de bello iudaico. Mā surrexit q̄dā societas latro
nū q̄ dicebant se rearij q̄ eū puls gladijs interficie
bant hoies: intim̄ q̄ pauci audebant exire domos
suas nō solū in nocte sed etiā in die. Et sic primo
fuit bellū intestinum. ⁊ seditio inter eos. Deinde
bellū externum per romanos: ideo subdit.

Die ac nocte circūdabit eā sup muros ei⁹
iniq̄tas: ⁊ labor in medio eius ⁊ iniusticia
Et nō defecit de plateis ei⁹ vsura ⁊ dolus.

pc.d.ob
tato. iiij.
q̄. vij.
grauiꝰ.
⁊. lxxxvij
di. oēs.

Die ac nocte iniq̄tas ⁊ labor circūdabit eā sup
muros ei⁹ intus ⁊ extra. ⁊ in medio ei⁹ erat iniusti
cia: q: p totos illos. xl. annos nulla fuit iusticia sz
seditio ⁊ tyrānides. nec defecit vsura ⁊ dolus i pla
teis eius publica. Et vsura ⁊ dolus ⁊ fraus manet
in illo ppl'o dispso tanq̄ mozb⁹ hereditarij. Item
vbicūq̄ est ille ppl's dispsus ō babylonia ⁊ cōfu
sio ꝓpter diuisionē linguarū ꝛopinionū. Mā post
q̄ cū veritate nō p̄t defendere pfidiā suā opz vt
sint inter eos diuerse false opiniōes: ⁊ sic omnis q̄s
q̄ sua mō glosat sacrā scripturā vt attrahat eam ad
suā pfidiā ⁊ auertat a veritate. Et sic cōfingit tal
modilte diuersas hereses manifestas cōtra sacrā
scripturā. Puta q̄ aie esaie ⁊ aliox pphetarū fue
runt in mōte synai: ⁊ ibi acceperūt suos pphetias
Et q̄ aie ipsox talmudistarū fuerūt in eodē mon
te synai: ⁊ sicut de⁹ dedit legē moysi. ita dedit eis
verū intellectū legis. Et sic dicit q̄ magis est cre
dendum eis q̄ litrere legis. Et dicunt multa alia
enormia ⁊ varia ⁊ cōtraria inter se. Et sic duplex
bellū est inter iudeos. sc̄z intestinū ⁊ externū quo
modo aūt iste maledictiones transierunt in poste
ros videbitur psal. lxviij. ⁊. cviij. ⁊. lxxxj.

Quoniā si inimicus meus maledixisset mi
hi: sustinuissem vtiq̄.

ꝓj.q. ij. pauper. de pc.d. j.oio.

Et si is qui oderat me sup me magna locu
tus fuisset: abscondissem me forsitā ab eo.

Dic q̄ bat q̄ iusto dei iudicio iudei passi sūt bel
lū intestinū ⁊ diuisionē ⁊ cōfusionē ⁊ inter eos ma
la est fides. necymus cōfidit de altero. ⁊ rō est. Mā
iste est morbus hereditarij? eis: eo q̄m̄ tradiderūt
xp̄m messyā ⁊ regē suū ⁊ familiarē ⁊ fratrē de sua
tribu. Dicit ergo xp̄s. Justū est q̄ patiant talem
pestē intestinā: q: sicut cū dolo pdiderunt me p̄
lato: q̄m̄ si aliq̄s inimicus ⁊ extraneus gētilis ma
ledixisset mihi imponēdo crimina ⁊ inferendo op
probria vtiq̄ ego sustinuissem. i. esset magis tole
rabile: eo q̄ gētiles nō habebāt legē nec pphetas
⁊ hēbant odio israelitas q̄ iudeos: ⁊ iō si is gētilis
vel ali⁹q̄ oderat me fuisset locutus magna crimi
na ⁊ falsa testimonia sup me absc̄ōdissem me forsitā
ab eo. i. habuissē cāz fugiēdi ab eoꝝ custodiēdi me

In vero homo vnanimus: dux meus ⁊ no
tus meus.

ꝓj.q. iij. ꝓ ecclie vij. q̄. j. aduersꝰ eas.

Qui simul mecum dulces capiebas cibos
in domo dei ambulauimus cū consensu.

Vero p sed: sz tu hō iudeus vnanimis. i. eiusdē
legis ⁊ nature ⁊ trib⁹ notus me⁹: q: quotidie erā
in tēplo docēs ⁊ cognoscebas matrē meā de tribu
iudā: ⁊ multotiēs fuisti dux meus q̄tū ad sacerdo
tiū: q: fungebaris sacerdotio in quo⁹silit ducat⁹
ppli: q: sacerdotes sunt duces: tūc eras dux me⁹ ⁊
notus meus p opa q̄ feci tibi: q̄ mecū simul capie
bas cibos. i. eras mihi familiaris ⁊ cōmensalis q:
multotiēs inuitatus in domo tua: puta in domo
symonis leprosi ⁊c. ⁊ ambo simul ābulauim⁹ in cō
sensu ⁊ societate in tēplo ⁊c. ⁊ ego cū cōsensu ⁊ fa
miliaritate ⁊ colloq̄o erā tecū: maxime cū erā in
uitatus tecū ad cenā aut prandiū. q. d. sicut fami
liariter ⁊ pditorie ⁊ sub zelo amicicie pdidisti
me ⁊ tradidisti: ita familiari ⁊ intestino ⁊ externo
bello int⁹ ⁊ extra peribis. Hoc dicit. Mā dū titus
⁊ romani tenebāt ciuitatē hierl'm obsessam conti
nue erāt seditiones ⁊ latrocinia publica intra ciuita
tē. Et nota q̄ etiā isti ꝛtuor⁹sius ab illo loco q̄m̄
si inimicus meus ⁊c. pōt referri ad iudā pditorem
qui erat discipulus ⁊ familiaris ⁊ commēsalis xp̄i
⁊ tradidit eū. Jdeo iudei moderni nō dicunt iudei a iu
da pditore: cuius sunt imitatores ⁊ successores in
maledictione ⁊ morbus. Et ideo subdit. ꝓvij. q̄. v. si nō li cet.

Veniat mors super illos: ⁊ descendāt in in
fernum viuentes.

Postq̄ iste populus est imitator iude: iō ve
niat mors sup illos: nō solū corpalis sed etiā spūi
alis anime. Et sic descēdāt viuentes in infernum
sicut iudas qui mortuus est in corpore ⁊ anima. q:
laqueo se suspendit tanq̄ cecus ⁊ obstinatus: ripe
met se ad mortē iudicauit ⁊ abstulit sibi locum pe
nitentie. Et q̄m̄ etiam sunt successores in morbo
⁊ nequitia. Jdeo sequitur.

ꝓlvij. di. c. fertili. iudei sūt similes iude.

Quoniam nequitie in habitaculis eorum:
in medio eorum.

Nequitie erāt semp in habitaculis eoꝝ i medio
eoꝝ. i. nō solū erāt dolosi Jo extraneos: sed etiā in
ter eos. Illi est notādū q̄ iste ppl's maledict⁹ in
oibus est imitator ⁊ successor ⁊ heres iude pdito
ris. Propter q: inquātū possunt conant̄ sēp maledi
cere xp̄o: ⁊ pdere xp̄ianos ⁊ decipere cum dolo ⁊
fraude: ⁊ ēt inter eos. Deōo q: quotidie seipsos
cōdēnant ad mortē corpis ⁊ aie p̄bat. Mā in hoc
psal. liij. ⁊. cviij. ⁊ in multis alijs manifeste legit
inia dānatiōis oim̄ iudeoꝝ crucifixoꝝ xp̄i ⁊ oim̄
successoꝝ. ⁊ hoc p modū ꝛonis vt p̄s hic cū dicit.
Veniat mors sup illos ⁊c. Et quo p̄s q̄ quotidie
orant p dānatione eorūdē: ⁊ dānant seipsos dū vi
unt sicut iudas q̄tumꝰ seipm̄ cōdēnauit ad mor
tē. Et iō dicit. Descēdant in infernū viuētes: q:
viuētes cōdēnāt seipsos ad infernū. Et etiā q: ꝛs
corpus moriat in eis ⁊ putrefiat in terra: tū alia vi
ues ⁊ immortalis descēdit i infernū: vbi erit flet⁹
⁊ stridor: dēntiū. Et desiderat mortē ⁊ nō venit ei
Et nota q̄ totū hoc q̄ dictū est de pp̄lo iudeoꝝ
psequente xp̄m in capite: intelligēdū est etiam de
pp̄lo gētili ⁊ certu tyrānoꝝ psequente xp̄m in mē
bris ⁊ maxime de certu pereticoꝝ qui dicūtur no
ti ⁊ familiares xp̄o: inquantum dicebantur xp̄iani
⁊ ideo consimili pena sunt puniti.

ꝓj.q. iij. ad mēs

Ego autem ad deum clamaui: ⁊ dominus
saluauit me.

In hac. iij. pte agit gras de bñficio resurrectio
nis recepto. ⁊ de vltiōe facta de psecutorib⁹ suis
simul iterādo eorū punionē ⁊ malicīā. ideo ait. ip̄i
sunt punari vel punientur sicut supra dictū est. sed
ego q: ad dōm clamaui ⁊ dñs saluauit me. iō agē
do gratias de resurrectione ⁊ liberatione mea et

de ꝓsec. d. j. mīq̄

punitione eorum.

Vespere ⁊ mane ⁊ meridie narrabo ⁊ annū
ciabo: ⁊ exaudiet vocem meam.

Vespere ⁊ mane ⁊ semp annunciabo iniam tri
sticiam suam ⁊ ipse exaudiet vocē meam. Vel pōt
esse ista particula cōsecutiua cū superiori: q: vide
tur semper petere iusticiam ⁊ vltionem de psecu
toribus vt dicat. Ego ad dōm clamaui ⁊ saluauit
me ⁊ vespere ⁊ mane narrabo ⁊ annunciabo iniu

de ꝓsec. d. iij. ca. nō in no bis.

rias mihi illatas. ⁊ dōs exaudiet me.

Redimet in pace animam meā ab his qui
appropinquant mihi: quoniam inter mul
tos erant mecum.

Redimet in pace. i. in gl'ia liberabit alaz meā
sz vitam meā per resurrectionē ab his iudeis q̄
mihi appropinquāt ficta amicitia ⁊ sanguine: q:
oēs eram⁹ de tribu iuda: q̄m̄ inter multos. i. multi
erāt mecū. i. se amicos mihi fingebāt ⁊ sic sub zelo
amicicie p̄ diderūt me sicut fuit iudas. multi pha
risei qui imitabant me ad prandiū: ⁊ observabāt
vt caperēt me in sermone ⁊ postea cōspirauerunt
in mortem meam. Sed

Exaudiet deus ⁊ humiliabit illos: qui est ante secula.

j.q̄. j.c. ipsi. xxxvj. ⁊. d. si q̄s vult.

Nō em̄ est illis cōmutatio ⁊ nō timuerunt
deū: extendit manū suam in retribuendo.

Deus qui est ante secula exaudiet me orantes
⁊ clamantē: ⁊ humiliabit ⁊ deiciet illos auferēdo
sacerdotium ⁊ ciuitatem ⁊ bona tēporalia. ⁊ iugo
perpetue captiuitatis subijciendo: ⁊ alias in per
petuū ignem cōdēnando ⁊ corda eoꝝ obdurādo
⁊ occecando ne cognoscant sacramenta dei: nec
peccata sua intantū q̄ non est nec erit eis commu
tatio ⁊ redemptio. nec conuersio de cetō ad grāz
q: nunq̄ agent penitētiā: sed ceci ⁊ obstinati i sua
perfidia permanebunt. quare: quia non timuerūt
deum condēnando sanguinem iusti. ideo deus ex
tendet manum suam cōtra eos: in retribuendo vin
dictam pro homicidio: eo q̄ contaminauerunt te
stamentum dei perpetrando homicidiū ⁊ occidē
do innocentem contra legem dei.

Contaminauerunt testamentum eius: dini
si sunt ab ira vultus eius: ⁊ appropinqua
uit cor illius.

j.q. iij. m dei. xxv. iij. q. j. ca ue. Et. c si quis iudaice.

Contaminauerūt etiā testamentū dei in nō re
cipiendo christū. de quo loquūtur oēs scripture te
stamēti dei. ideo negando xp̄m negarunt testamē
tum dei. Et sic fecerūt deū mendacē: ⁊ sic manent
sacrilegi ⁊ blasphemi ⁊ heretici: q: tota scriptura
clamat xp̄m esse deum et messiam ⁊c. Et sic vt de
fendant perfidiaz suam ex certa scientia facīt de
um mendacem falsō interpretando legem. ⁊ pphe
tas. Et sic contaminauerunt. ⁊ dilacerauerunt te
stamētuz dei. Unde illi reddiderūt xp̄o malum p
bono: q: xp̄s semp fuit eis benignus ⁊ ipsi fuerūt
xp̄o crudeles. q̄ probatur. Nam vultus eius sz
xp̄i fuerunt diuisi ⁊ separati ab ira. q: semper eis
locutus est sine ira. immo cū maxima benignitate
⁊ semper eoꝝ eius appropinquauit illis. i. bona vo
luntas xp̄i semper fuit eis propitia: q: magna be
nignitate corrigebat ⁊ docebat cum charitate. ⁊
filios eoꝝ sanabat.

Mollīti sunt sermones eius super oleum: ⁊ ipsi sunt iacula.

ꝓxiij. q̄. iij. sex.

Multa bñficia cōferebat i quib⁹ poterāt agno
scere xp̄i charitatē ⁊ benignitatē: ⁊ sermones eius
s. xp̄i fuerūt molliti ⁊ suaues ⁊ blandi erga eos si
per oleū. i. magis q̄ oleū. sed ipsi. i. iudei fuerūt ia
cula ⁊ lancee ō xp̄m: q: acuerunt vt gladium lin
guas suas: dicentes crucifige crucifige. Littera
hieronymi bz nitidū butiro os eius ⁊ et pugnat cor
eī mollicies sermones eī sup oleū: ⁊ ipsi sunt lan
cee. Mā ista ptic̄ula est valde intricata: ⁊ ideo sunt
diuersi modi dicendi inter doctores. sed iste videt
mihi magis ꝓbabilis littere hieronymi q: nil aliud
sonat nisi q̄ xp̄s fuit iudeis benignus et blandus
in sermonibus et factis: et ipsi iudei fuerunt ipsi
lancee et iacula. Potest ēt dici q̄ sermones xp̄i:
sz essent molles sicut oleū: tū fuerunt iacula ⁊ pe
gitte penetrantes corda fidelium et cōuersoꝝ ad
fidē: et fuerūt iacula ad cōfundēdū. et conuincen

Universidad de Deusto
Biblioteca

dum iudeos t tyrannos t hereticos: q; sermo dei est gladius ancepS: t gladius ignitus.

Fi.q.ij admensam in gl.

Jacta sup dñm curã tuã: t ipse te enutriet non dabit in eternum fluctuationem iusto.

¶ Dic pphęta in persona xpi exponat iustos t fideles ad patientiã in aduersis: vt cõmittãt se diuine mie t puideãt in oibus psecutiõib? t periculis: t oipia: q; de? nũq? deficiet eis. Dicit g̃. O fidelis iuste iacta in dño curã tuã. i. cõmitte sibi curam: t habeas bonã spẽ: q; ipe te enutriet in bonis tpalibus: t spualib?: t sis humilis in aduersis: q; deus nũq? dabit in eternũ fluctuationẽ iusto. i. nũq? permittet eũ pire i fluctuatiõez psecutiõe: t sp dabit finẽ afflictõib? suis: imo tandẽt in breui liberabit eũ: Is ad tẽp? pmittat affligi: t quẽri? ad eũ dicit.

xpiij. q3. viij. preterea.

Tu vero deus educes eos in puteũ interit? Viri sanguinum t dolosi nõ dimidiabunt dies suos: ego autez sperabo in te domine.

¶ Deduces eos. f. iustos t tyrãnos t oẽs alios psecutores xpi t ecclesie in puteũ interitus t mortis inferni: q; viri sanguinũ t dolosi. f. homicide t psecutores iustoz t dolosi t fraudulẽti iniqui nõ dimidiabũt dies suos: q; intẽpestiua morte moriẽtur ante dimidiũ dierũ suoz. ego añt eũ patientia t hũilitate sperabo in te dñe t nõ erit frustra spes mea: qm̃ scio q liberabis me. Sed cõtra: q; videmus malos qnq; vltra dimidiũ dierum. i. vltra. xl. annos viuere: t sic dimidiant dies suos. Rñdetur q nũq? peccato: t prauus t mundanus dimidiat dies suos: q; numq? credit nec putat se moriturus Et sic parũ videt sibi viuere. lxx. annos: immo videt sibi nõ dimidiare dies suos. t cã est: q; nõ putat nec credit aliã vitã imo dolet recedere ab hoc seculo. Et sic fs opinionẽ suã nũq? dumidiat dies suos: q; numq? tñ viuit quin plus putet t expectet viuere. Sed iustus cupit dissolui t esse cũ xpo: iõ vita huius mũdi semp videt sibi longa t odiosa: t hoc accidit: q; spat t cupit aliã vitã in dño. ¶ Et quibus patet q iste psal. nõ cõuenienter exponit cõtra ciues t habitatores ceyle. q; maledictiones que hic prenostieabant nõ possunt proprie applicari illi ciuitati. Scõo q; iste psal. est eruditio spiritus sancti facta ipsi dauid: ergo est sacrm̃ pfundum de reb? magnis t pfundis xpi t ecclesie. Itẽ nec iste psal. põt ne ds exponi moraliter p aliquo afflicto. Nã ois afflictus ds t tenet orare pro psequẽtibus t iactare in dño spẽ t curam suam t nõ petere vindictã: q totũ oppositũ fit in hoc psal. Et ideo est dicẽdũ q iste psal. est pphetia in qua p modũ okonis pdicit punitio crucifixoz epi. t p secutoz ecclesie vt moris est in psal. ds. Mas deus q; preuidit iudeos ab eterno obstinandos t etiã quosdã tyrãnos t hereticos simul cũ antixpo ideo in psal. pronunciat eos reprobatos. Et hoc dicit. xpo p modũ okonis t petitionis per os dauid vt pz̃ psal. xxxiiij. t in hoc psal. t. lxviij. t. cviij. Verũ tamẽ vnus hõ particularis nõ ds dicere aliquem istoz psal. Sed persecutores suos: q; ageret Sps illiũ euangelicũ t cõtra caritatẽ. Et ideo ecclesia orat vt deus ecouterat perfidiã t potentiã infidelium et hereticoz t cõuertat eos ad vitã veritatis t salutis sic iste psal. nõ põt moraliter exponi p aliquo afflicto: Is est pphetia in qua xpus pdicit p modũ okonis obstinationẽ t finalẽ dãnationẽ crucifixoz t iudeoz t tyrãnoz: t hereticoz et ipsius antixpi cũ sequacibus suis. Et iõ sicut iste psal. est expositus de sniat punitiõe iudeoz persecutorũ xpi: ita ex dicti põt exponi de tyrãnis t hereticis t antixpo t sequacib? suis psecutoribus ecclie. ¶ Un de nota q quattuor cõditiões hoiz cõspirarũt in mortẽ xpi. f. pũo synagoga sacerdotũ. Scõo ypocrite qui erãt pharisei. Tertio hereticiqui erãt saducei. Quarto tyranni t gẽtiles. f. pylatus cũ suis Sed qcqd xpus passus est in capite: passus est postea in mẽbris t ecclia: vt inqt. Augu. iõ ab eisdem passa est ecclesia successiue. Nã primo passa psecutionẽ iudeoz in principio qũ lapidatus est stephanus t occisus iacob?. Scõo tyrãnoz vsq; ad Cõstãtinũ. Tertio hereticoz vsq; ad Justinianũ qui exterminauit vvandalos arrianos de affrica p belisariũ: de qbus dicit hic Aug. Tu vero notus t fabris me? te. Ultimo etiã patiet ab ypocritis tpe antixpi qui simul erit circicisus tyrãnus t hereticus: t fictus ypocrita: quoz oim finalẽ punitionẽ t dãnationẽ t reprobationẽ pdicit t pnũciat etiã xpus in poz psal. sicut ab eterno pscivit. Et sic pudẽs lector poterit lras huj?. psal. fingul' applicare

Supra. i. j. lra.

Miserere mei deus: quoniam conculcauit me homo. tota die ipugnãs tribulauit me.

¶ Titulus in hebreo advictoriã siue victoz sup colũbã mutã elõgationũ dauid. qñ tenuerũt eum philistei in geth. Scõm hieron. vero victori siue vincenti p colũba muta eo q̃ pcul abierat dõ humilis t simplex qñ tenuerunt eũ allophyli in get. ¶ Ad cuius intelligentiã est notandũ. vt legit. j. Reg. xxi. q dõ fugiẽs a facie saul: eo q occiderat abimelech t oẽs sacerdotes node voluit resistere ipsi saul. Is tãq̃ colũba muta et tacens elongauit se a terris saul t fugit ad reges geth. q̃ dđe geth. erat vna de ciuitatib? philistino rũ. Ds cũ philistei cognouissent eũ q interfecisset goliadt triũphasset de philisteis. ideo psuadebãt regi vt occideret ipm dõ. qõ psentiẽs dõ finxit se insanũ t stultũ. Et sic rex achis piecit eũ a facie sua. Et sic dõ euasit periculũ mortis: de qua fuga t elõgatiõe t periculo fecit hũc psal. t. xxxiij. Et ideo ỏr in titulo sup columbã mutã elõgationũ: vel p colũba muta eo q pcul abierat dõ qñ philistei tenuerũt eũ i geth. f. in ptãte sua. Iõ dicit hebrei q̃ dauid se vocat colũbas mutã. Nã sicut columba simplex nõ resistit nec rñdet volẽtibus eas occidere. sed fugit ad domos extraneas: sic ad montes. ita dauid humilis t simplex sicut colũba noluit resistere sauli. sed elongauit se a gentibus sui populi t tribus t fugit ad alienos idolatras. Et pcise litteraliter exponit hũc psalmum. Sed in veritate talis expõ non esset sufficiens t catholica sed hebraica: que sola ista cõrentat. nec ista materia litteralis est pcise t principaliter intenta

Nota istam.

in hoc psal. sed est materia ex qua t exẽplaris t figuratiua cõtinẽs vel pdicẽs aliqõ mysterium in ecclesia. Materia añt in hoc psal. principaliter in tẽra: est illud mysteriũ qõ p fugã dauid in geth fi gurabat. Ad ¶ Ad cuius intellectũ est notandũ q colũba ẽ animal t auis simplicissima t pacifica sine amaritudine t p maiorẽ parte domestica: thȝ hãc naturã q si male tractat nescit resistere ls fugit ad aliã domũ. Et iõ xps totã suã societatẽ et ecclesiã assimilauit colũbe dicẽs. Estote prudentes sicut serpẽtes t simplices sicut columbe. In quãcũq; domũ intraueritis primũ dicite. Pax vobis ꝛc. Et si vos psecuti fuerit in vna ciuitate fugite in aliã. Mat. x. t Luc. x. Ex qbus pz q xps constituit ecclesiam suã in simplicitate colũbina t pacifica. Et pcepit aplis vt pdicarẽt in iudea t ppl'o israel. vt pz̃ocẽd. c. Sz si nõ reciperent q fugerẽt ad ciuitatẽ gẽtilẽ: t ita dixerũt apli iudeis. Vobis oportebat primo pdicari verbũ dei. ls q; indignos vos fecistis ideo cõuertimur ad gẽtes: ls ne q in pplo gẽtili defuit psecutio ipi ecclie t sic pdicit xps aplis dicẽs. Ante reges t̃hides ducemini ꝛc. Ex quo pz q ecclia bñ assimilat t dicta est colũba q; fugit pacifice a domo in qua male tractat ad aliã domũ. Ita ecclia vexata a pplo iudeorũ in pncipio fugit ad gẽtes. Et iõ dicti est psal. pcedẽte in pson ecclesie. Quis dabit mihi pẽnas sicut colũbe t volabo t requescã: elõgaui fugiens a pplo iudaico t mãsi in solitudine ppli gentilis. Sed q; etiã in pplo gẽtili nõ defuit isti colũbe q̃ secutio vsq; ad magnũ cõstãtinũ: iõ subdit. Expectabã est q̃ saluũ me fecit a pusillanimitate spirit tẽpestate: q̃ qdẽ tẽpestas tyrannoꝝ cessauit tpe cõstantini. Que qdẽ ecclesia etiã in canticis ỏr colũba. Et infra psal. lxvij. ỏr colũba pẽne deargentate. ꝛc. Et qbus ps q p fugã dauid ad regẽ geth bene figurat mysteriũ ecclie xpi. Nã sicut dõ male tractatus in suo pplo fugit ad regẽ geth: t elõgauit se sicut colũba muta t pacifica nõ reddens malũ p malo: ita etiã cõgregatio discipulorũ male vexata a pplo iudeoz: cui primo iussa erat pdicare fugit t diuertit ad pplm gẽtilẽ reprobata synagoga. Et sicut ipsi dõ fugiẽti t elõgato non defuit psecutio inter philisteos ciuitatẽ geth: q; quebãt ipm occidere nisi fugisset in aliũ locũ. Ita pariter ecclie nõ defuit psecutio in pplo gentili: immo fugiebãt apli de vna ciuitate in aliam sicut dauid fugebat a facie saul devno deserto in aliud vt pz̃. j. Reg. xxiij. t. xxiij. Hoc ergo puidẽs dauid in spũ fecit hũc psal. qõ puidit p suã fugã in geth Ideo esdras q̃ pposuit hos titulos dicit q dõ fecit hũc psal. p colũba muta. i. p ecclia xpi simplici t pacifica eo q pcul abierit a pplo iudaico in pplm gẽtilẽ supple. sicut dõ qñ tenuerũt eũ philistei in geth. lxx. añt dicit p pplo q a sanctis longe factus est. i. dauid fecit hũc psal. contra pplm iudaicũ q̃ longe factus est a sanctis apostolis t discipulis. i. qui lõge a fide mãsit obstinatus in sua pfidia: t etiã cõtra gẽtiles obstinatos a qbus fugiebãt apostoli sicut colũba fugit psecutores: de domo in domũ. Dõ añt addit in tituli descriptio uem̃ puto q sit de essẽtia tituli: sed additũ est a

Diuisio psalmi.

Nota q totus status t vita huius ecclie vna dies alea. i. longa nõ solũ lõgitudine durationis sed lõgitudine laborũ t tribulationũ sicut dies artificialis videt longissima laborãtib? t febricitãtibus p simile dicit ista colũba ab altitudine. i. lõgitudine hui? diei ego semp timebo. i. vito cum timore t angustia: q; nũq? defecerunt mihi tribulationes neue. Et sic semp vado volãdo de vna psecutione t tribulatiõe in aliã q; finis vn? malorum gradus est alter?. Ego ỏ in te sperabo. ¶ Ibi incipit vsual? t ista vñ dicit colũba. Si ita est q p totã diẽ volãdo de vno malo t de vna psecutione in aliã nũq? potui requiẽ inuenire ls semp fui cuz timore ab altitudine diei ego vero. i. certe in te solo

sperabo ⁊ ponā spem meā ⁊ nunq̄ perdā fidem: licet multa milia martyrum moriantur.

xviij. q. j. q̄ dñe

In deo laudabo sermōes meos: in deo speraui non timebo quid faciat mihi caro.

¶ In deo laudabo sermōes ꝺirigā oēs meos ⁊ ipm inuocabo: ⁊ in eo spabo ⁊ non timebo q̄d faciat mihi iste prauus homo. i. diabolus cū mēbris suis. i. q̄ aliquo timore nō cessabo laudare ⁊ pdicare legē euāgelicā: nō timebo q̄d faciat mihi caro. i. homo carnalis ⁊ malus. nec desistā predicare euāgelii omni creature ⁊ cōfiteri xp̄m ⁊ predicare cōtra vitia eoꝝ ⁊ derestari pcā eoꝝ ⁊ scelera.

xviij. q̄. iij. q̄ fm ⁊. vj. q. j. q̄ scitę.

Tota die verba mea execrabantur aduersum me: oēs cogitationes eoꝝ in malum.

¶ Ideo q̄ verba mea execrabātur ⁊ detestabant cogitatiōes eoꝝ ⁊ pcā in malū. i. q̄ dicebā eoꝝ vitā redere in malū finē ⁊ per ꝺñs esse malā ⁊ detestabilē. Inde est q̄ inhabitabūt semp existent in sua obstinatione ⁊ malicia cōtra me absc̄ōdēt mihi laqueū ⁊ insidias ⁊ obseruabunt calcaneū meū ponendo falsa crimina vt incidam in laqueū ⁊ captionē eoꝝ vt possint me tribulare. Et sic interfecerūt apostolos ⁊ martyres. ⁊ psecuti sunt athanasium ⁊ Ambrosium ⁊ hylarium ⁊c.

Infra exiij.

Sicut sustinuerunt aiam meam pro nihilo saluos facies illos in ira pp̄los cōfringes.

¶ Hic petit vltionē de psecutorib⁹ dicēs sicut iſti mimici p̄secutores sustinuerūt. i. expectarūt aiaꝝ meā pdere supple. ita pro nihilo. i. nunq̄ saluabis illos immo in ira ⁊ indignatione cōfringes populos eoꝝ. Littera hebraica ⁊ hieronymi est aliquā tulū dissors a nostra. Mā ibi ō: ipsi calcanea mea custodiēt sicut q̄ expectāt aiam meā pdere sup. et tunc illa particula. Sicut sustinuerūt aiam meam cōtimuit cū versu superiori. ⁊ incipit alius versus De prauitate eripies eos: in futuro pp̄los depone dō. Et cā huius diuersitatis est Mā dictio posita in hebreo est equoca ad prauitatē ⁊ vacuitatē ⁊ nihilū. Et iō vbi. lxx. posuerūt p. nihilo saluabis eos hieronym⁹ trāstulit: de prauitate eripies eos. Et tūc pōt legi interrogatiue sic. Pro nihilo. i. p nullo bono merito. immo p prauitate ⁊ iniustis psecutionib⁹ mihi factis saluabis eos. q. ꝺ. minime immo in ira ⁊ punitiōe pp̄los eoꝝ cōfringes ⁊ destrues q̄ implerū fuit in excidio hier'm facto p romanos ⁊ in strage pp̄loꝝ gētiliū tpe diocletiani etiā in destructione vvādaloꝝ p belisariū: ⁊ in plebis in miserabili interitu ⁊ exitu antichristi.

de pe. d. j. ca. tra turinus de pe. d. j. ꝺ. Idē ex. xxxj. q̄. vj. cognouimus.

Deus vitam meam annunciaui tibi: posuisti lachrymas meas in conspectu tuo.

Sicut ⁊ in promissione tua: tunc conuertētur inimici mei retrorsum.

In quacūq̄ die innocauero te: ecce cognoui quoniam deus meus es.

¶ O deus ego annūciaui ⁊ manifestaui tibi vitāt psecutiōes meas vt me liberares: sed tu posuisti lachrymas meas in cōspectu tuo me exaudiēdo ⁊ tunc id est finaliter cōuertent retrorsum. i. conterrētur inimici mei sicut in ꝓmissione tua fuisti policitus q̄s dixisti ciuitati hierusalē non relinquēt in te lapidē sup lapidē: ⁊ relinquet domus vestra deserta. Mat. xxiij. Et sic cognouit q̄ deus me⁹ es mei ꝓpicius in quacunq̄ die inuocauī te.

In deo laudabo verbum in dño laudabo sermonem: in deo speraui nō timebo quid faciat mihi homo.

De pfec. dist. ij. ac cesserūt.

¶ Hic agit gr̄as de būficijs receptis de. vltiōe psecutoꝝ dicēs. In deo laudabo verbū tuū. i. promissionē quā ipleuisti ⁊ in deo laudabo sermonem. i. ad laudē tui pdicabo ei⁹ mirabilia: ⁊ nō timebo q̄d faciat mihi homo eo q̄ in deo speraui. Et iō.

In me sunt deus vota tua: que reddam laudationes tibi.

xxij. q. j. sūt q̄dā. Infra exiij. b.

Quoniam eripuisti aiam meam de morte ⁊ pedes meos de lapsu: vt placeam coram deo in lumine viuentium.

¶ Deus in me sunt ⁊ erūt vota ⁊ gratiarū actiones q̄ vota reddā tibi tanq̄ laudatiōes gr̄as agēdo de būficijs receptis: q. ꝺ. eripuisti aiam meaꝝ de morte ⁊ totali interitu: q. ꝺ. nec tyrānī nec hereticī totaliter potuerūt extinguere ecclesiā ⁊ eripuisti pedes meos a lapsu ne laberent in aliquam hęresim: q. ꝺ. nunq̄ pdidi fidē inter tot psecutiones ⁊ labores nec porte inferi potuerūt aduersum me p̄ualere. Et dedisti mihi gratiā non solū resistendi psecutionib⁹ ⁊ tētationibus sed etiā in bonis opꝫ bus vt placeā coram deo in lumine ⁊ gloria viuētiū beatoꝝ q. ꝺ. post tot psecutiōes ⁊ labores velut colūba pūllis ⁊ simplex ⁊ pacifica volaui in celum ⁊ fui elongata a miseria multiplici huius mundi.

Miserere mei dē misereremei qm̄ in te cōfidit anima mea

6. l. a. xlij. q̄. j. cui potio.

¶ Titulus p victoria siue in finē ne dispdas dauid simplicē et humilez q̄s fugit a facie saul in spelūcā. Ad cuius intelligētiam est aduertēdū vt legitur. j. Reg. xxiiij. q̄ postq̄ dauid euaserat vnū periculū sc̄z cū saul. ⁊ fuit tenerēt eū obsessum ⁊ circūdatū in modū corone. tūc dauid fugit inde ⁊ latuit in locis turissimis engadi in p̄ruptis mōtib⁹ ⁊ rupib⁹: q̄s cū nūciatū esset ipsi saul venit iterū cū tribus milib⁹ virꝫ ad grēdū eū. dauid audit cū. suis ingressus est in spelūcā magnā rupe cauatā ⁊ ibi latebat ne sciēte saul. Accidit aūt q̄ saul intraret caudē spelūcā ad purgandū vētrē quē videres socij dauid dixerūt ei. Ecce dies in qua tradidit dñs inimicū tuū in manu tua. Tūc dauid accessit clam ad saul ⁊ absc̄idit oſa clamidis ⁊ noluit ip̄m occidere cuꝫ posset. ⁊ cū saul exisset a spelūca surrexit ꝺō post eū offendens particulā clamidis absc̄issā in signū q̄ poterat ip̄z occidere si voluisset ⁊ clamabat dicēs Quare audis verba hoīm loquentiū ⁊c. Ecce viderūt oculi tui q̄ tradidit te dñs in manu mea in spelunca. ⁊ pepercit tibi oculus meus ⁊c. Et tūc saul egit sibi gratias ꝓmittēs nō amplius ipsum persequi. Sed cū socij dauid increpassent eū quare nō occi-

Mor. de saul in spelūca

disset eū in tanta oportunitate. Respondit eis dauid: q. ꝺ. nisi dñs pcussisset eū: aut descēdēs in plūs perierit ꝓpicius sit mihi dñs q̄ nō mittā manum meā in xp̄m dñi: qō implerū fuit in mōtibus gelboe vbi perijt saul cū coplicibus suis. Et de hoc fecit dauid hūc psal. ⁊ sic hebrei exponūt ip̄m literaliter dicētes q̄ dauid existens in spelunca putabat liberari dicēs. O dñe ne dispdas dō simplicem ⁊ humilē: sed miserere mei ⁊c. Sed talis expositio nō esset catholica nec sacramētalis nec digna sacra scriptura. Et ideo est dicēdū q̄ ꝛs illud mysteriū in specīca sit materia occasionalis ⁊ figuratiua quare dauid fuit motus ad faciēdū hūc psalmū tū non est materia principalis de qua est iste psal. Mā dauid iam euaserat illud periculum qā fecit hūc psalmū. ergo iā nō erat oziū vt eum deret. Et sic etiam nō erat necessaria spūalis illustratio spūs sancti ad narrandū pericula p̄terita. Et tū dicūt hebrei i hoc psal. q̄ dauid habuit speciale spiritū pphetie ad cognēdū psal. p̄ce ceteris vt patebit infra. Et ideo ad intelligēdū hoc sacramentū est notandū. q̄ per hoc mysteriū spelunce dauid puidit in spū totum mysteriū resurrectiōis ⁊ ascēsionis xp̄i ⁊ totū excidium ⁊ destructionem populi iudaici. Nam puidit q̄ sicut ipse latuit in spelunca: ⁊ deinde surrexit illesus. immo abstulit particulam clamidis saulis ⁊ noluit ipsum occide reſed expectauit correctionē suā vsq̄quo interijt obstinatus: ita xp̄s post longas persecutiones et mortē ⁊ passionē erat in specunca sepulchri sepeliendus ⁊ qualiter inde debebat resurgere in corpus gloriosum. ⁊ qualiter sua resurrectio erat futura causa nostre resurrectionis ⁊ quomodo christus ilico poterat destruere illum populū. sed debebat abscindere particulam vestis. i. conuertere ad sernam partē paruam illius populi quia in diepentheco. conuersi sunt tria milia ad predicationem petri ⁊ aliorum. ⁊ qñ xp̄s debebat expectare residuū illius populi. q. xl. annos ad pniam. sz in fine erant periturī in sua obstinatiōe. sicut saul Hoc ꝓuidens dauid in spū fecit hunc psalmum: ⁊ dedit ipsum cantoribus cantandū cū psalterio et cythara ad victoriam cū toto conatu vocū ad denotandū q̄ dauid cū tota ecclesia sc̄m statū illius cū psalterio ⁊ cythara ⁊ clamore vocum vocabat xp̄m vt resurgeret a mortuis de spelūca sepulcri vt esset cā resurrectionis nostre: sicut orpheus reuocauit eurydicē suā ab inferis trenarā ⁊ cytharaz pulsitando. q. ꝺ. dauid in titulo huius psal. cū clamore. O xp̄e ne disperdas. i. ne disperdi ꝑmittas dauid simplicē ⁊ humilē. i. totum hoīem mysticū qui expectat aduentū tuū ⁊ resurrectionē. sz surge a mortuis vt resuscites nos. ⁊ sic miserere mei ⁊c. q. oēs sumus sepulti in spelunca peccati ⁊ miserie. ergo exurge tu a spelunca sepulchri: vt resuscites nos a spelunca miserie. Et hec est intentio ⁊ materia principalis huius psal. ⁊ ad hunc intellectū cantat ip̄m ecclesia. In quo psal. ꝺō tria facit Mā ꝓmo in psona ecclie ⁊ totius corpis mystici petit liberari q. xp̄s. Scōo enarrat būficia q̄ recepit p passionē xpi. Tertio agit gr̄as vocando xp̄m vt resurgat. vel possum⁹ dicere q̄ primo ꝺō petit liberari in psona totius corporis mystici: q. ꝺ. aduētū xp̄i. Scōo gaudet se exauditū narrādo būficia que recepit per passionē xp̄i. Tertio excitat xp̄z vt resurgat a mortuis ꝑmittēs se gr̄as accurri. scōa ibi. Clamabo ad deū. tertia ibi. Paratū cor. Quātum ad primū dicit. O xp̄e dei⁹ miserere mei inquātū dei⁹ cui ꝓpriū est misereri semp ⁊ pcere ⁊ culpā remittere. Et iterū miserere mei inquantū hō cui soli ꝓpriū est p nobis pati: ⁊ nos p̄ q. tuā passionem ⁊ resurrectionē reconciliare ⁊ nos ab oi miseria liberare. Qñ in te ꝺicit aīa mea cū non sit alī sufficiēs mediator qui possit hāc reconciliationē facere nisi tu xp̄e: tū q. iustus ⁊ innocēs tot ꝺiebus patri. tum q. filius heres. tū q. deus ⁊ hō.

Et in vmbra alarum tuarum sperabo: donec transeat iniquitas.

xj. q. iij. c ad mēsā

¶ Per talē sufficientiā ex parte tui ⁊ fidē ⁊ spez ex parte mei sperabo semp me ꝓtegi in vmbra ⁊ virtute alarū tuarū. Vnde ale tue sub qb⁹ expecto ꝓtegi sunt passio. ⁊ resurrectio ⁊ iudiciaria prās quā accipies in ascēsione. ⁊ sic p passionē me liberabis a pcō: per resurrectionē ab omni corporali miseria ⁊ penalitate ⁊ per iudiciariā potestatez a psecutiōe tyrannoꝝ ⁊ inimicoꝝ. Et sic in vmbra istarū alarū tuarū sperabo donec transeat iniquitas ⁊ destruatur omne pctm̄ ⁊ miseria in me.

Clamabo ad deum altissimum: deū qui benefecit mihi.

de pf. d. ij. accesserunt. de pf. d. ij. c. itera tur.

¶ Misit de celo ⁊ liberauit me dedit in opprobrium conculcantes me.

¶ Hic corpus misticū gaudet se esse liberatum p passionē ⁊ aduentū: tenumerat pericula de quib⁹ fuit liberatū in capite ⁊ membris. Dicit ergo iste hō mysticus. Ego clamabo laudes fundendo ad deū patrē altissimū ad deū dico qui būfecit mihi. eo q̄ misit auxiliū. i. filium suum de celo. ⁊ liberauit me a peccato. ⁊ dedit conculcantes me. i. iudeos ⁊ gentiles ⁊ dyabolū in opprobrium. Et explicat modum siue liberationis dicens.

De pfec. dist. iiij. nec quē quā. xl. d. c. quelibet.

Misit deus misericordiam suā ⁊ veritatez suā: ⁊ eripuit animam meā de medio catulorum leonū: dormiui conturbatus.

¶ Deus pater misit suā miam ⁊ veritatē suam ⁊ liberauit me. Jam dictū est q̄ xp̄us dicitur miserēs cordia patris inquātū per ipsum reuelauit miserian nostras. Et ꝺ. veritas inquantū per ipsum locutus est nobis ⁊ notificauit voluntatē suā ⁊ impleuit oēs scripturas. ⁊ per ipsum veritas ve. leg. patefacta est. Et ideo liberauit aiam meā de medio catulorum leonū. i. de medio demoniorū qui rugientes me deuorare volebāt. Et ēt tēporaliter me liberauit de medio iudeorum tyrānorū q̄ ad modū catuloꝝ leonū me deuorare cupiebant. vñ per magna tēpora dormiui conturbatus ⁊ vexatus.

Filij hoīm dentes eoꝝ arma ⁊ sagitte: ⁊ lingua eorum gladius acutus.

de pe. d. j. ca. periculose ⁊ c. noli.

Exaltare super celos deus: ⁊ in omnem terram gloria tua.

¶ Filij hoīum sc̄z carnales ⁊ peccatores vexabāt

Psalmi diuisio.

Universidad de Deusto
Biblioteca

me suppte per multas persecutiones: vt ps in pmitiua eccl'ia t oēres eoz. i. ira t indignatio t potestas erat sicut gladius acutus ꝫ me. Exaltare ergo o xp̄e deus sup celos ad dexterā p̄ris t gloria tua t fama t potestas t lex cuāgelica effundek supptē in omnē terrā. ℣ ¶ Nota q̄ de triplici spelūca t fouea liberauit nos xp̄s. Primo nos liberauit t suscitauit de spelūca t fouea peccati in qua eramus sepulti t hoc per suā passionē. Scōo nos suscitauit de mortalitate t spelūca miserie et penalitatis. t hoc p suā resurrectionē. Tertio nos suscitauit de spelūca t fouea psecutionis infidelis t hoc per suā ascēsionē t vniuersalē iurisditionē. De primo dicit. misit dns miam suā t veritatem suā t eripuit aiam meā de medio catulor leonum s. de medio demonū q̄bus datus erā in escā. De scōo dicit filij hoim dentes eoz tc. De tertio dicit lacum parauerūt pedibus meis. Ista est vox i pius ade in psona totius generis hūani. cui dia bolus parauit laqueū t retiaculū in arbore scientie boni t mali. cui dixit diabolus. Nequaq̄ moriemini: sed qua hora comederitis: eritis sicut dij scientes bonū t malū. Iste fuit laqueus in quo incidit adā. Mā ilico postq̄ comedit pedes sui fuerūt illaqueati. i. caro t sensualitas fuit circūdata retiaculo cōupiscētie t sauciata. t corrupta fedi tate libidinis. t vulnerata sed oēs eius potētie t sic incuruata fuit aīa ei⁹ t debilitata t pna ad omne vitiū t peccatū. Et ideo dicit hō mysticus.

xvj. q. ij. c. vitio. **Laqueum parauerunt pedibus meis: et incurauerunt animam meam.**

¶ Laqueū parauerūt demones pedibus meis. s. carni t sensualitati q̄ sunt pedes aie quibus graditur: vt dictum est psal. xlviij. t sic incurauerūt et declinauerunt. debilitauerunt aiam meam p̄o nam ad peccandum. Et sequitur.

Ibidem **Foderunt ante faciem meam foueam: t inciderunt in eam.**

¶ Foderunt diaboli foueam ante faciē meam: vt caderē sed ipsi inciderunt in eam foueā infernī t ego fui liberatus per xp̄m. Et non solum diaboli parauerunt laqueū pedibus meis t foderunt foueam ante faciē meam: sed etiam iudei t gentiles parauerunt mihi laqueū insidiarū. Sed ego fui liberatus per xp̄m t ipsi inciderunt in laqueum et foueam mortis. Est autē aduertendū q̄ tota ista littera ab illo loco. misit dns miam suam potest esse vox xp̄i qui gaudet se esse liberatum in capitet mēbris ab inimicis: vñ dicit xp̄s. deus pater misit suam miam. i. auxilium de celo. t eripuit animam t vitam meam t membrorum meorum de medio catulorum leonum.

Infra c. ij. a. **Paratum cor meū deus paratū cor meū: cantabo t psalmum dicam.**

¶ Ihic pphēta vocat xp̄m de spelūca sepulcri et excitat ipm ab inferis vt extrahat alios sanctos ꝫ patrū de limbo t resurgat in gloriā suā vt sit causa nre resurrectionis t primitie dormientiū. Et

Xp̄us & gl'ia nr'a ¶ Ad cuius intelligentiam est notandū q̄ xp̄s & gloria nra inquātū ipse mortuus est propter iusti

ficationē nr̄az. nos aspectō liberādo p passiōez suam. t resurrexit ꝓpter gloriā nr̄az. i. vt nos glorificaret t resuscitaret ad gl'iaz: vt ait ap'lus. Et ideo sua resurrectio fuit assumptio t p̄fectio totī⁹ redēptionis nr̄e. nā p passiōez fuim⁹ liberati quo ad aīaz a pctō. t p resurrectiōez fuim⁹ liberati a miseria corporis t a mortalitate t recuperauim⁹ perfectā immortalitatē t gloriā corporis t aīe. t sic in die resurrectionis q̄uit xp̄s ab oī ope nostre redēptionis q̄ patrarat. Et ideo nos celebram⁹ diem dominicam cessando ab oī ope seruili t vacam⁹ dei laudibus agendo gratias deo de beneficio nostre redemptionis t glorificationis t cōsummatiōis. ℣

Lex cuā gelica & psalterium. ¶ Secūdo est notāduz q̄ tota lex euangelica dicitur psalterium decē chordaꝝ cum quo psalterio cantāt cōtinue eccl'ie laudes deo. Prima corda huius psalterij est mysteriū trinitatis. Secunda mysteriū incarnationis xp̄i. Tertia est ei⁹ natiuitatis. Quarto est eius baptismus t vita. Quinta est eius doctrina. Sexta ei⁹ passio. Septima ei⁹ resurrectio t limbi expoliatio. Octaua eius ascensio. Nona eius spiritussancti missio in qua totam ecclesiam perfecit t omauit. Decima chorda est vniuersalis sibi tradita iurisditio per quā nec iudicat in occulto. t in nouissimo die iudicabit oīa in manifesto. Iste sunt decē corde huius psalterij euangelici q̄s cōtinue pulsat p totū circuitū anni. Hoc psalterium erat sepultū in spelūca t monumēto leg. vite. vt ait Origenes sup Matthei t erat occultū sub lr̄a ve. legis. Hoc psalterium resurrexit simul cū xp̄o. nā tūc veltā templi sacre scripture quod velabat mysteria scissum est t monumenta scripture vete. leg. aperta sunt t apparuerūt t surrexerunt oīa mysteria euangelica que erāt sepulta t occulta. Et tūc hoc psalterium incipit sonare p apl'oꝝ predicationē a solis ortu vsq̄ ad occasum. t ceperunt oēs decē chordē pulsari. ¶ Nota etiā q̄ tota lex euāgelica dr̄ cythara ratiōe form⁹. nam cythara est instrm̄ musicū triāgulare cuius quidē linea tangit aliam. ita pariter lex euangelica est triāgularis: q̄ nil aliud p̄cepit. nisi q̄d credendū: q̄d sperādū t q̄d amādū t agēdū. Vñ non amam⁹ nisi q̄ credimus. non speramus nisi q̄ credim⁹ t amam⁹: t sic iste tres virtutes theologice sunt inter se cōnexe sicut linee in cythara. Ita aīe cythara pariter erat etiā sepulta in monumēto ve. le. t etiā surrexit simul cum xp̄o. quia post resurrectiōem xp̄i apparuerunt t manifesta fuerunt oīa que patres credebāt t sperabant futura de xp̄o t ecclia qui est finis legis que nos tā credimus esse cōsummata p xp̄m. Unde ipsi non sine nobis acceperūt reprom̄issiōes t bñficiuz redēptionis t resurrectiōis vt ait ap'l's ad Heb. xj. Et q̄bus patet q̄ tria surrexerūt simul. s. xp̄s qui est gloria nra et psalterium euāgelicum. et cythara euāgelica. vnde nullus poterat cātare cāticū nouum nisi ista tria surrexissent. nā cū isto psalterio euāgelico t cythara erat deus vere laudandus et glorificādus. Ideo ait dauid propheta in persona totius hominis mystici desiderātis deum laudare t gratias agere. Paratum est cor meum. ℣ deus paratum est cor meum cantabo.

ps. di. sicera romana. **Exurge gloria mea: exurge psalterium et cythara: exurgam diluculo.**

¶ Hic incipit cōstructio. O xp̄e gl'ia mea exurge a mortuis sepulchror⁹ exspolia inferni. Et o tu psalterium decē chordarum: t o tu cythara euāgelica fidei spei t caritatis surge t appareant t manifestētur oīa q̄ erāt sepulta t occulta in monumēto ve. le. t tūc exurgā diluculo t de mane: nā ego nō possum resurgere a pctō nec ad gloriā: nisi tu primitus surgas q̄ es cā mee resurrectiōis et primitie dormientiū. Et tūc postq̄ habuero psalteriū t cytharā cantabo t psalmum dicā euāgelicū. Mā cor meū paratū est in mente t in voluntate ad cantandū q̄. cor meū t caro mea exultabūt: ꝫ nō possim cātare nisi tu p̄⁹ resurgas: q̄ nō haberē psalteriū t cytharā ad cāndū nisi tu surgas t psalteriū t cytharā tecum. Et tūc postq̄ tu surrexeris cū psalterio t cythara euangelica: ego surgam diluculo t tunc.

xv. q. j. reuertimini. **Confitebor tibi in populis domine: t psalmum dicam tibi in gentibus.**

¶ Confitebor tibi in populis iudeoꝝ t psalmū euangelicum dicam t predicabo in gentibus: q̄ tunc predicabo supradictas decem chordas mysteriorum christi in populo gentili.

De pse. d. ij. ac cesserūt ¶ Quā magnificata est vsq̄ ad celos misericordia tua: t vsq̄ ad nubes veritas tua.

¶ Predicabo etiam tūc quomodo magnificata est mia t veritas tua vsq̄ ad nubes. Et ideo.

ps. d. c. j. in glo. **Exaltare super celos deus: t super omnem terram gloria tua.**

¶ O tu xp̄e deus exaltare in die ascensionis t sede ad dexteram patris: t assume vniuersalē p̄tātē t iurisditionem: t erit sup terrā gloria tua: q̄. oēs apostoli t fideles p̄dicabūt legem euangelicā per totū orbē terrarū: t sic erit manifesta oīb⁹ gloria t potestas tua signis confirmantibus simul cū doctrina. ¶ Hic dicit hebrei q̄ dauid ꝓtinue dormebat ꝓ nocte renebat psalteriū t cytharam suspensam supra

not. ō q̄ cythara dauid. puluinar sine caput lecti t de mane ante diluculū intrabat vētus ex p̄te aquilonis t mouebat chordas psalterij t cythare: t sic excitabatur dauid a sommo ad sonum psalterij. Et sic plenus spūsc̄o ꝓphetabat t ꝓdebat psalmos. Hūi dicit q̄ in hoc p̄eminebat dauid ceteris ꝓphetis. Nam alios ꝓphetas excitabat dies. vel horologiū. Sed ipm dauid excitabat spūsc̄us ad ꝓphetandū. Et sic dicunt q̄ dauid ex parte noctis antecē sommo oppriueretur semp. dicebat istā particulā psal. s. exurge gloria mea exurge psalteriū t cythara: exurgam diluculo: quasi alloquens spūm scm̄ t psalterium suum t cytharam vt ipsum excitarent ad ꝓphetandum t laudandum deū. Sed ꝫ hoc sit possibile q̄ dauid oraret de sero vt spūsc̄us impleret mentē eius t excitaret eū diluculo ad ꝓphetādū: tū adhuc i ista p̄te psalmi apostrophat ad xp̄m t vocat t excitat ipsum ab inferis t sepulcho vt exurgat t perficiat nostrā redemptionē t resuscitet nos a peccato per passionem t glorificet nos per suam resurrectionē t susciteat psalterium t cytha-

Dauid eus xp̄o resurrexit. ram euangelicam de monumento ve. le. t patefaciat veritatē eius. ¶ Et ō dicit ecclesia. Exurge gloria mea tc. Et postq̄ surrexeris t legē nobis patefeceris: tūc cōfitebor tibi in primis confessione fidei t dicā tibi psalmū in gētib⁹. i. totū psalterium t psalmū decē chordarū. i. mysterium trinitatis t incarnatiōis t baptismi t tuam doctrinā t miracula t passionē t resurrectionē t ascensionē p̄dicabo in gentibus. i. in pplo gētili⁹ predicabo quoniam magna est mia tua super celos: nam p passionē t resurrectionē captiuam duxisti captiuitatē in celum t veritas tua ascēdit vsq̄ ad nubes in die ascēsionis. nā in nubibus duo angeli p̄dixerūt coā angelis t hoib⁹ aduentū tuū ad iudiciū in p̄tate magnat maiestate qui dixerunt. Viri galilei q̄d statis admirātes in celū. Hic iesus q̄ assumptus est a vobis sic veniet in maiestate t gl'ia que admodū vidistis eū euntē in celū. ¶ Et ō sequit exaltare sup celos deus tc. t erit gloria tua super oēm terrā: q̄. nomē tuū erit celebre super oēz terram: nā euangeliū tuū p̄dicabit per totū mundū xp̄us & t ecclesia celebrabit festū incarnatiōis t natiuitatis psalterium. tis t resurrectionis t ascensionis tc. Nota etiā q̄ ipsemet xp̄s pōt dici psalteriū. s. chordarus subiectiue. q̄ in eo sunt impleta oīa decē mysteria sup̄adicta. Et sic etiā & cythara: q̄ oīa mysteria fidei spei t charitatis sunt impleta in eo: t q̄tidie cantat ipse nobis per suū euangeliū oīa illa decez mysteria. Iterē etiā ipsa lex & psalteriū. s. chordarū p̄ceptoꝝ tc. ergo dō q̄ sciebat q̄ xp̄s erat finis legis t q̄ patres ve. te. nō poterant accipere p̄missiones nec resurgere nisi nobiscū in xp̄o ad beb. xj. ideo ait exurge tu xp̄e qui es gloria mea t psalteriū t cythara mea quā ego cōtinue pulso vt venias: t tunc ego exurgā diluculo tecū in die resurrectiōis tue. Et sic dicūt multi q̄ dauid resurrexit simul cū xp̄o t fuit de numero illoꝝ de quibus & in euāgelio q̄multa corpora sanctorum resurrexerunt cum eo: t apparuerunt multis. Nota etiā q̄ p hoc q̄d dicit. Magnificata est super celos mia tua: q̄ mia dei cōiter sumitur p̄o redēptione facta per xp̄m: veritas aūt p euāgelica p̄dicatione. Vult ergo dicere dauid q̄ sicut iusticia nō solū magnificat in terra: ꝫ etiā in inferno: ita mia dei non solū magnificat t relucet in terra. sed etiā in celo t sup oēs celos. Mā. xxiij. seniores dicūt. Dignus es dñe iesu t agnus q̄ occisus es accipere librū t soluere septem signacula eius: q̄si redemisti nos deus in sanguine tuo. Apocalip. v. Ira pariter: veritas tua euangelica non solū magnificatur p̄dicata est sup terra: t in terra sed etiā vsq̄ ad nubes. Mā p̄ro in nubibus apparuit stella q̄ osīdit natiuitatē tuā: t duxit magos ad locū tue natiuitatis. Vbi⁹ in nubibus facta est multitudo celestis exercitus laudantiū t dicentiū. Gloria in excelsis deo tc. Luc. ij. Iterē in nubibus dixerūt angeli viri galilei tc. Iterē in nubibus celi veniet xp̄s in die iudicij cū p̄tate t maiestate. Exq̄ bus ps q̄ veritas euāgelica nō solū est p̄dicata in terra: sed etiā in nubib⁹: ideo sequit: Exaltare super celos deus t super omnē terram gloria tua: quasi dicat ascēde a terra t summe vniuersalē p̄tātē: t sic glo

Universidad de Deusto
Biblioteca

ria tua non solum est in terra: sed etiam super omnem terram: q; in celo quod est superius ad terrā

alsrecta ℔.q.j. nomen.

Ai vereticℓ iusticiā loquimini: recte iudicate filij hoim. ¶ Titulus ad victoriā siue infinē ne disperdas dauid humiles t simplicē. Ex titlo apparet q dō humilis t simplex positus in aliqua aduersitate fecit hūc psalmū orans deū ne disperdat nec permittat disperdi: ſ; disperdat psecutores suos: vt p; in lra huius psalmi. Et ita dicunt hebrei q dō in hoc psal. orat vt deus destruat abner t doech t ceteros filiarios saulis qui cōtinue accusabant dō ante saul t iudicabāt eū esse reū mortis t reū lese maiestatis: contra quos dicit dō. Si vere vtiq; iusticiā loquimini o filij hoim abner t doech iudicate recte t nō inique ꝛc. Et sic litteraliter exponūr istū psal. Sz talis expositio est inutilis sine aliquo sacramento: Itē est cōtra caritatē t cōsuetudinē ipsius dauid qui semp orauit p inimicis suis: nec voluit ipsis nocere cū posset vt p; p totū discursum primi et scōi. Regum. Sed possimus dicere q dauid p abner t doech t ceteros delatores suos prenidit in spū qūo concilij sacerdotū t phariseoꝝ inique debebat ad mortē xp̄m iudicare. Et ideo dauid imprecatur contra eos in hoc psal. In quo tria facit. Primo explicat iniquū cōcilium iudicij illoꝝ ō xp̄o. Secō ꝑdicit punitionē eoꝝ. Tertio leticiā iustoꝝ de vindicta malorū: scōa ibi: deus cōteret dentes eorū: tertia ibi: letabit̄ iustus. Quātū ad primū apostrophat dō ad crucifixores xp̄i t dicit. O filij hoim t nō dei scribe t pharisei: siue loqmīi iusticiā. i. sivultis examiare merita iusticie erga xp̄m iudicate recte t nō iniq. Itē si p q; vel postq̄m os loqmini iusticiā iudicate recte. q. d. vosq̄ agitis cās iudicioꝝ legis t positi estis ad iudicandū in cathedra moysi: iudicate recte sm legē: t nō inique t cōtra legē ná lex nō cōdemnat iustū t innocentē: t absoluit absoluit reum latronem sicut vos fecistis qui xp̄m crucifixistis t barrabā absoluistis. Ex quo p; q; si estis iniqui ita inique iudicatis: ideo subditur.

xp̄ri. d. c erubescant.

Etenim in corde iniquitates operamini in terra: iniusticias manus vestre concinnāt. ¶ Etenim. i. certe aut q; sicut iniquitates operamini in corde: ita manus vestre concinnant t colorant t palliāt iniusticias in terra: quasi dicat sicut estis iniqui in corde: ita cū quodā colore t palliatiōe t ꝓbis ornatis t simulatis obliquastis t pueritiis legem dei sm vestram prauam intentionem applicando bonas leges ad falsas causas: dicēdo q xp̄s erat blasphemus: eo q se filiū dei faciebat ergo sm legē dei debebat mori: t sic fingentes t palliātes zelū dei peruertistis legē t iudicastis iustā t veracē ad mortē: mā si deposuisseris iniquitatē t malicia de corde vestro t inuestigasset scripturas legis t ꝓphetaꝝ repperisset vitatē. i. qualr messias in lege ꝓmissus debebat esse deus: nam moyses t ꝓphete de xp̄o scripserunt. Sed malicia obcecauit vos ne intelligeretis sacramenta dei. Et inuidia peruertit iudicium vestrum: ideo subdit.

Alienati sunt peccatores a vulua errauerūt ab vtero: locuti sunt falsa. ꝓſ.q.j. vbi erat

¶ Ad cuius intelligētiā est aduertēdū q tota lex vetus sicut dicta est sepulchrū in quo erat sepultū euāgelia vt dictū est psal. ꝓcedenti. Ita pariter ōr venter t vterus in quo xp̄s latebat tanq̄ in ꝑgnante. Nā sicut vterus ꝑgnantis in tpe ꝓfecto parit t reddit fetū: t arbor fructū maturū: ita pariter lex vetus q xp̄o fuerat grauida a principio peperit t edidit xp̄m. Or vbi venit plenitudo tpis t misit deus filiū suū natū ex muliere t factū sub lege ꝛc. ad ga. iiij. Eū sicut mulier expectat p tū ex vtero suo. Ita patriarche t ꝓphete expectabant xp̄m ex vtero legis nasciturū. Ergo scribe t pharisei qui non receperunt sed repudiarūt xp̄m in suo aduētu: alienati sunt a vulua legis t errauerunt ab vtero legis non cognoscentes nec credētes xp̄m esse natū sm legē t ꝓphetas t sic locuti sunt falsa negātes esse deū t asserētes esse blasphemum ꝛc. Judei alienatiſ duplicater a vulua.

B ¶ Dupliciter ergo iudei alienati sunt a vulua t errauerunt ab vtero legis. Primo q; non crediderūt xp̄m esse messiā t filiū legis: nec deū cū lex t ꝓphete nil aliud clamant nisi messiā in lege ꝓmissum futurū deū. Itē hoc potuerunt cognoscere ex doctrina: t operibus. t miraculis eius q̄ fecit sm q in lege de eo scriptū erat. ergo errauerūt ab vtero legis. Secō ipsi fuerūt alienati: nā ipsi dicebant filij legis t filij israel t abrae t discipuli moysi t sequaces ꝓphetarū qui noluerūt recipere: sed reprobauerūt xp̄m tūc alienati sunt a vulua legis t errauerūt t deuiauerūt ab vtero t veritate t doctrina legis date moysi. Et sic nō amplius sunt filij abrae: nec filij israel: nec discipuli moysi nec sequaces prophetarum nec per consequens vere filij dei sed abortiui t mortui a lege: quia noluerunt recipere benedictionem t repromissionem promissam abrae ysaac t iacob: nec lumen t veritatem legis t prophetarū per xp̄m patefactam. Et sic sunt ceci sine lumine errantes ab illa veritate t locuti sunt t loquuntur hodie multa falsa: mendacia nō solū de xp̄o sed etiā de lege q: faciat deum t legem mendacem t ꝓphetas falso glosando et exponendo. Et q̄ deterius est nō solū negant xp̄m fuisse verū messiā: et filiū et fructum legis: sed adhuc expectant q lex pariat messiā. Et sic expectant q mulier mortua pariat: t arbor sicca et scissa et combusta proferat fructū q̄ est impossibile cum iam prophetissa ad quā accessit claya: peperit masculum et redemptorem nostrum esaye. vij.

Furor illis sm similitudinem serpentis: sicut aspidis surde t obturātis aures suas. Que non exaudiet vocem incantantium: t venefici incantantis sapienter. ℔.q. iij. qamꝓ. ꝓſ. vt. in mandatis.

¶ Quia superius dixit q iudei alienati sunt a vulua legis t hoc tanq̄ ceci t surdi. Ideo in hoc loco comparat eos duobus animalibus venenosis: ſ; vipere in cecitate t iniquitate t aspidi surde in surditate voluntaria. D ¶ Quantū ergo ad primū est notandum sm constantiū de natura animaliū vipere ꝑ ꝓpetates

q vipera ℔; septē detestabiles ꝓprietates. Est enī venenosa t matricida t fratricida t abortiua t mēdax in natura t ceca t dolosa cupida cedis. Primo enim est naturaliter venenosa q; venenū trahit a ꝓgenitoribus. Secō est matricida. nam cū est i vētre matris cuz multis alijs catulis adueniente tē poze pariēdi. primogenit⁹ incipit exire per vulnus matris. ceteri aūt fratres moti ex inuidia mordēt illū t occidūt eū in exitu vulue. t sic manet mortuꝰ claudēs vulnā parturiētis. Tunc ceteri catuli videntes vulnā clausam rodendo perforāt t rūpūt latera ventris mris t sic occidūt mrem. t tunc oēs vnā exire ꝑ ruptionē vētris mris, mortue: sed p̄m⁹ qui exit mordet ab illis t sic mort⁹ in nascendo t sic per ordinē oēs morūtur preter vltimū. ex quo p; q illa vipa q vltimo nascit viua est matricida t fratricida. q; matrē t oēs fratres interfecit test abortiua. q; ex mre mortua nascit t est mendax in natura q; nō per vulnā t locū naturalē nata est. Secō ex superabundātia veneni t malicie efficit ceca septimo est iniqua t dolosa q; sp cupit figere venenū. Ideo ponēs aurē in terra sentiens strepitū venētū accedit ad itinera stans retro aliquē lapidē aut plantā ꝑcito sentit hoiez ꝓpe saltat t mordet t occidit eū q; venenū ei⁹ est insanabile. Ita ergo pariter iudei ad modū huius serpentis q̄ ōr vipera fuerunt t sunt venenosi t matricide t fratricide t abortiui t mēdaces t ceci t dolosi. nā cū xp̄s factus sub lege esset in vētre legis simul cum oib⁹ fratribus suis israelitis t iudeis voluit exire de vētre legis per baptismū qō dicitur vulua legis eo q erat dedicat⁹ t ordinat⁹ a deo vt p ipsum oēs exirent a iugo legis in legē libertatis t gre. zach. xiij. in illa die erit patēs fons baptismi sup. in ablutionē peccatoris t mēstruate ꝛc. cū ergo xp̄s exiret a lege per baptismū t locū obitū. tūc iudei fratres sui occiderūt ipsum in vulua matris. Et tunc ceteri iudei ruperunt viscera t ventrē matris sc̄o glosando legem. ꝓphetas. Et sic facti sunt matricide occidendo mrem suam synagogā t legē t facti sunt fratricide occidendo xp̄m t aplos qui nati erant ex vulua legis per baptismum sequendo xp̄m. Et ēt oēs se ad inuicez occidūt cū vnus alteri falsam doctrinā inserit t sic oēs sunt abortiui: q; nascuntur ex matre mortua t nō p locū debitū. Et sic dicit dō q errauerunt ab vtero legis: t alienati sunt a vulua t locuti sunt falsa. t sic furor eorū factus est venenosus sm similitudinē serpentis. vipere. q; occiderūt xp̄m ffrem suū t synagogam t legē mrem suā t ei⁹ latera ruperūt qñ ipsam male t falso mō glosando lacerauere t xp̄m negando legē ꝓphetas t deū q̄ locut⁹ est in eis mendaces fecerūt. Et sic facti sunt ceci sicut vipere: q; malicia eorum occecauit eos ne intelligerent sacramenta dei in lege figurata t prophetis vaticinata. Et sicut in mēdacio nati sunt. ita sunt in omnib⁹ fraudulenti t dolosi. Ex quo p; q furor iniquitas eorū fuit t est sm similitudinē serpētis q̄ ōr vipera. Jō Johānes baptista vocabat eos genimina viperaꝝ Mat. iij. t Luc. iij. q; per oia sūt detestabiles t iniqui t homicide t fratricide ꝛc. sm similitudinē serpētis viperini. Deinde cum dicit. Et sicut aspidis surde obturantis ꝛc. Comparat eos aspidi surde in surditate. ¶ Unde est aduertendū q aspis surda est serpens venenosus tastutus t malitiosus cuius carnes remoto veneno sūt aptē ad medicinā: que quidem aspis maxime viuit in arabia t ethiopia in locis calidis. Et iō venefici volētes capere aspidē surdā dicunt quedā carmina cantando q̄ si audit aspis illico reddit imobilis. t fit venit sapiēs t prudens venefic⁹ t occidit aspidem. t remouet venenum. t ex carnibus confic⁹ medelā t miscet cum tyriaca sua t illa tyriaca fit valde salubris: ſ; q̄q aspis est ita astuta t malitiosa q cū est in cauerna figit vnā aurē in terra t ponit caudā infra aliam aurem. t sic ꝑ; ambas aures clausas ne audiat vocē incantātis. Et sic manet in suo veneno t euadit incantātē. Ita pariter iudei sunt similes serpenti t aspidi surde. nam venit xp̄s sapiens medicus de celo vt auferret venenū peccati a toto genere humano t incepit cantare carmina legꝭ euāgelice. Et sic multos de populo iudaico. ſ. aplos t ceteros incantauit t cepit t abstulit ab eis venenū peccati t mortificauit illos peccato: sed viuificauit eos ad gr̄am. t sic aie eoꝝ q̄ añ erāt venenose facte sunt salubres t medicinales. nā postea conuerterūt totū mūdū sua predicatōe. Itē gentiles q̄ ante erant aspides inficientes hoies superstitiōe venenosa postea ablato veneno: t mortificati pcō ꝑ baptismū xp̄i: facti sūt salubres. nā sicut añ emittebant venenū ex ore mortiferū. post cōuersionem emittebāt doctrinā salubrē vt p; de augu. t eusebio t reteris doctoꝝ⁹ t viris q̄ fuerūt gētiles: ſ; iudei obstinati scribe t pharisei fecerūt sicut aspis surda malitiosa: nā ne audirēt doctrinā xp̄i incātātis venenū peccati auferre cupiētis: fixerunt vnā aurē ad terrā. i. ad auariciā t bona tēporalia cōtra que xp̄s predicabat t cū cauda superbie t inuidie t sensualitatis cooperuerūt t clauserūt aliā aurē. sicut ratio ōr caput hois tauris. ita sensualitas ōr cauda. Et sic scribe t pharisei cooperuerūt rōnez cauda sensualitatis ne audirēt vocē euāgelicā xp̄i incantātis. Et sic noluerūt intelligere vt dñ ageret. Ex quo p; q ipsi fuerunt cā tūc cecitatis et obstinationis t peruersionis. Et hoc est q dicit ꝺ propheta. Primo fuit istis iudeis t scribis furor t inuidia sm similitudinē serpētis qui tentauit eū per inuidiā t etiā ad similitudinē cuiuslibet serpentis qui latet in terra insidiando: sed cū furore aggredit hoiem: t eoꝝ malicia et surditas fuit ꝓperata sm similitudinē aspidis surde obturātis aures suas t claudētis q̄ figit supplenā aurē ad terrā alteram obturat t claudit cū cauda. Et sic nō audiet vocem incantantiū nec vocē venefici sapienter incantantis. Ita ꝓprie fecerunt scribe t pharisei quādo christus predicabat eis: nā posuerūt aliquas aures cordis sui sensualitatē t nō rationem t auaritiam t superbiam t odium t nō charitatē nec receperunt veritatem legis t prophetarū. sed bona tēporalia. Et sic manent in suo veneno peccatorum t in sua cecitate t ignorantia crassa t perpetrata t affectata: t alienati a vulua legis: t priuati ꝑfidie ex promissionib⁹ factis abrae et iacob t sic quotidie errant ab vtero legis: t loquunt fal

sa iure tmorbo hereditario.q: dixerūt sanguis eius super nos t super filios nostros t nō habemus regē nisi cesarē.Et sic rancp alieni a filijs regni manent filij captiuitatis t dispsi. ¶ Et nota q iste maledictus ppls semper vt in pluribꝰ errauit ab vtero t locutus est falsa.s.ante aduētū xpi t postnam ante aduentū xpi qñ obligabantur ad seruāda legē ceremonialia nō obseruabāt:q: sepe cfrequenter apostatabāt ad ydola:vt pz tpe iudicum t regum t machabeorū.nūc autē qñ iam sunt absoluti per xpm a iugo legis t nō obligant:imo phibent ad obseruandum legalia.cū nō solū sūt mortua sed ēt mortifera volunt ea obseruare.Et ficvolunt redire in vētrē matris mortue t nō egide egire ad lucē t veritatē.sed etiam in tenebris falsitatis pmanere parētibus eoꝝ similes eē.Et hoc ex probauit eis saluator.Matth.xxiij.t btūs stephanus actuū.vij.t hoc idē dauid in hoc psalmo.

ij.q.vij. accusatio.

Deus conteret dentes eorum in ore ipsorum molas leonum confringet dominus.

¶ Hic predicit pumtionē scribaꝝ t phariseorum t falsorū iudicū. ¶ Ad cuius intelligentiam ē notādū q sicut leo pz dētes quibꝰ scindit t molares quibus cōterit cibū raptuꝫ.Ita scribe t pharisei habebāt dentes t molas.Nam potestas sacerdotalis erāt dentes quibꝰ rapiebant decimas t primitias t oblatiōes.Sed ptās iurisditionis ciuilis erant molares quibus cōterebant t opprimebāt pauperes.Et talibus dentibus t molaribꝰ oppressērunt t iudicarunt xpm ad mortē:sed deus iusto iudicio cōtriuit dentes t cōfregit molas eoꝝ qñ p romanos abstulit eis sacerdotiū t ptātē iudicādi ciuilis t destruxit ciuitatē eorū t regnū.Jō ait dauid.Deus cōteret dentes eoꝝ.i.sacerdotium t oblationes t decimas eorū qbꝰ scindebāt t mordebant t dominus confringet molas eorū leonuꝫ.s. ptātē iudicandi:q: xpm ad mortē destinarunt.Et hoc fecit per tytum t romanos.

lxxvj.di. c.culpaz t. lxxxiij dis.c. error.

Ad nihilū deuenīēt tanqp aqua decurrens intendit arcū suū donec infirmentur.

Sicut cera que fluit auferentur:super cecidit ignis t non viderant solem.

¶ Deuenient ad nihilū tanqp aqua decurrēs: nā sicut torrens qñ pluit ducit aquā q rapit oia que sunt in ripa cū suo impetu violento.Sed qñ cessat pluuia:cessat etiā aqua in torrente.t sic q̄s pt calcare torrentē t trāsire pede sicco.t sic sicut pluuia deficit ita paulatim illa aqua que erat in torrēte paulatim incipit minui t deficere vsquequo defluit t deuenit in nihilum.t manet torrēs siccus. Ita pariter fecit hierlm t pplo iudeoꝝ.Nā ante passionē xpi florebat in eo sacerdotiū t regnum t bona tēporalia.eo qp deus influebat virtutē t fauorem in sacerdotium.Sed post passionē mortua sunt simul cum xpo omnia.sacramenta ve.le.t incepit deficere virtus t fauor dei in illa ciuitate t sacerdotio.Et sic ppter peccatum deficiente in eis fauore diuino:incepit deficere in eis potestas temporalis paulatim t quotidie minui p filos.xl. annos in quibus expectauit eos ad penitentiam Et inrantū pcedebant in diminutione qp cōtinue erant noue seditiōes t cedes t publica latrocinia in ciuitate vsquequo venit tytus cū exercitu Romano t totaliter destruxit ciuitatē trēplū.t sic decrescit hostia t sacerdotiū simul cū fauore ptātē tēporali t fuit redacta ad nihilū sicut aq̄ torrētis deficiente pluuia t hoc est qđ dicit hic dō.Ad nihilū deuenient isti iudei t crucifixores xpi sicut aqua decurrēs in torrētē q̄ paulatim deficit vsqp ad nihilū.Et subdit de⁹ sup.intēdit.i.intēdet arcum sue ire t sue mittēdo sagitta t flagitta tribulationū t seditionū t plagarū donec infirment t deficiant t adnihilent:qđ ipletū est p romanos.t etiā auferanf de terra t deficiāt paulatim sicut cera liquefit t deficit a facie ignis:t paulatim deficit in cereo ardente.Cecidit ignis.i.cadat ignis in eos t cōburatur ne videant solem.i.moriant t non videant lumē.t sit alia maledictio in filijs eorū ne veniant ad diē patrū eorū deficiat in eis ois potestas. ¶ Ad cuius intellectū est aduertēdū q rhanus est lignum siue virgultum asperrimum t spinosū t sentosum.t dicit rhānus a rapiēdo.q: rapit carnem t vestes.Sed qñ est viride non pōt necvalet rapere ppter debilitatem t teneritatem. Et sic illud virgultum non dicitur propie rhān? vsq̄ quo sit iam adultum.t tunc valet rapere sicut rubus vel cardo ꝛc.Si quis agricola inviriditate aufert de agro cardones aut rubos cōburit in margine.tunc ille spine non perueniunt nec crescunt in rhānum.t sic non possunt rapere nec ledere:ita pariter factum est de filijs iudeorū qui dicunf spine relicte t quasi virgulta relicta ex illis iudeis q̄ christum crucifixerūt.q̄ erāt rhāni rapientes decimas t primitias t oblatiōes rapientes bona populi quoꝝ spie erāt ptātes sacerdotales t ciuiles q: ēt exercebāt iudicia ciuilia ls nō criminalia:sed iste spie fuerūt cōbuste p romanos.t deinceps nō q̄ venerunt nec creuerunt in rhānū.q: in tenerita te sunt combuste:t ideo ait dauid.

Nota ꝺ ōstructionē iude orum.

Priusqp intelligerent spine vestre rhānum sicut viuentes in ira sic absorbet eos.

Sicut viuentes in ira sic absorbet eos.

¶ Priusqp spine vestre.i.filij vestri intelligerent ideſt crescerēt in rhānū sic absorbescet eos deus t dissipabit viuentes sicut in ira ideſt tanqp iratus vel sicut ignis in ira t furore absorbet t deuorat rubos t spinas.ita deus absorbet t deuorabit eos p romanos sicut in ira ideſt tanqp irat⁹.Littera hic rompmi habet iuxta hebreum sic ab illo loco ad nihilum deuenient ꝛc. Delinquemur sicut aque q̄ defluunt intendēdo sagittas suas sic marcescant sicut limax.sicut abortiuum mulieris quod nō videt solem priusqp crescant spine vestre in rhanum sicut videntes sic in ira compescet eos.quequidem littera in aliquibus est magis clara. Ex quibus pater quod excidium iudeorum comparat sex siue dat eis sex maledictiones. Primo qp conteratur eorum potestas sicut conteruntur dentes t molares leonum vt amplius non possint scindere nec conterere alios.Secō vt annihilet eoꝝ status sicut āniſilat aq̄ torrēs deficiēte pluuia:tertio vt itantū vulnerēt arcu t sagittis diuine vindicte

vj.q.j.c. ḡro.3.ſi quis.

Mot. ſex maledictiones in deorum.

vsqquo totalr infirment t deficiāt:vel intrīm intēdatur t incuruet potentia eoꝝ:vsqquo infirmet t frangatur sicut arcus q̄ qñ nimis incuruatur et intenditur frangitur.Quarto qp auferantur t cōsumantur t deficiant sicut cera consumitur in cereo ardente.Quinto qp cadat in eos ignis t cōburat eos ne videant amplius solē nec lumē:siue qp cadant in ignē infernalē:qui ls sit calidus t vrēs tñ est tenebrosus.Et ideo qui est in eo nō videt lumen nec solē.Jrē fm hiero.fiāt sicut abortiuum antecp videat solē t vitā.i.qp moriant antecp nascātur.Et hoc rūdet qđ dictū est.Alienati sunt pōres a vulua errauerūt ab vtero:q: sicut nō credāt xpm eē messiā natū ex vulua t vtero legis:ita ipsi sunt abortiui t nō nati ex lege t sunt menstruosi i n lege:q: errauerunt ab vtero legis:sicut errat abortiuum in natura.Et ideo sicut abortiuum in natura nō consequtur finē vite naturalis qui ex eo expectabat:ita iudei nō consecuti sunt lumē nec vitā gratie:q̄ ex lege expectabat p xpm.Et sic nū qp videbūt hic lumē gre t veritatis nec in futuro lumē glie.Sexta maledictio est ne spine t filij eorum nec etiā ptās crescat in rhānū sed cauterak t infirmet nec possit rapere nec ledere.Unde iudei moderni semp mordēt linguat corde q: desiderāt destructionē xpianoꝝ t fidei xpi t q̄ messias eoꝝ vēturus est q̄ dz xpianos cōculcare.Ex tales spine t talia desideria nūqp crescēt in rhānū q: nunqp implebunf.q: eoꝝ sacerdotiū t regnū ineternum est ablatū t spine eoꝝ sunt combuste ab ira t ira dei.Et notanter dr sicut viuentes sic in ira absorbet eos q: l iudei viuant tpaliter:tamen spine eorum.i.potestates t vires sunt debilitate:t ipsi tā sunt absorpti t deuorati morte peccati.

xxvij.q.j. c.viduas

Letabitur iustus cū viderit vindictam manus suas lauabit in sanguine pōris.

¶ Ex ista littera inferunt ypocrite quidam hereticī qp homo iustus dz desiderare destructionem:t vindictam hominū peccatoꝝ t maloꝝ.Et cū dr punit eos:dz letari t gaudere de eorum aduersitate t punitiōe:tam corporali qp spiali:immo dicūt etiam qp iustus sl possibile est debet intingere et lauare manꝰ suas in sanguine illius peccatoris puniti.Sed talis opinio est falsa t perversa contra doctrinam t preceptum saluatoris:q̄ nō vult mortem peccatoris:sed vt conuertatur t viuat:t ꝑcipit dicens.Orate pro psequentibus t benefacite his q̄ oderunt vos.Mat.v.t ita orauit ipse in cruce t voluit de dānatione iude.Unde dicit aug.qp semper debem⁹ orare vsq̄ ad vltimū vite p pctōre qp hodie pctōr t cras iustus:hodie hereticꝰ t cras fidelis. ¶ Ex quo pz qp sensus huius ītē non est nisi qp qñ dr punit vnū peccatorē p aliquo magno delicto.Tūc iustus tria dz facere.Primo laudare diuinam iusticiam.Secūdo timere iustū dei iudicium.Tertio lętari t laudare deum:q: nō permisit eum cadere in simile peccatum sed ipm preseruauit.Quarto lauare manus suas in sanguine illius pctōris.i.corrigere seipm t pseruare ne cadat in tale pctm ne puniatur sicut ille:nos lauare manus in scriptura nil aliud est nisi se innocentē reddere t nō cū pctōribus participare sed a peccato pseruare t corrigere:t ita fecerūt apostoli t oēs cōuersi de iudaismo cū vidēt diuina vindictā t iniuriā sup hierlm tūc ls voluissent de pditōe eoꝝ spiali tñ ipi letati sūt qz ñ māserāt i eadē ob stinatōe et dānatiōe:ſz venerāt ad vīā vītatis.t sic lauerūt manꝰ suas i sanguie t pūitōe illoꝝ inimicī cō filio eoꝝ nō ꝺsenserūt t cū eis nō pticipauerūt: Et sic putauit facere pylat? cū lauit manꝰ suas dicēs Innocens ego sum a sanguine iusti huⁱ?.i.nō consentio nec ei? sponte.Sed fuit inutilis talis purgatio t excusatio:q: oppositū fecit in executiōe: sed Joseph ab arimathia t gamaliel direcre lauerunt manus suas qui nō consenserunt mente nec opere.Et hoc est qđ dicit hic dauid.Justus .l. cetus aplorum t fidelium letabitur cum viderit vindictam diuinā factam in excidio hierusalem t omnium iudeorum.Letabitur dicendo qp non manfsit in illorum obstinatiōe.sed secutus est xpum et manus suas lauit in sanguine peccatoris ppli iudaici punīti.i.q: non cum operibus eorum participauit:ſz ex gratia dei fuit preseruatus t illuminatus per xpm:vnde cōiter in scriptura per manus opera intelligunt.Et ideo sequitur.

xxxiij. q. iij. ca. iustum.

Et dicet homo si vtiqp est fructꝰ iusto:vtiqp est deus iudicans eos in terra.

¶ Tunc dicet t recognoscet homo iustus in se et in publico vtiqp.i.certe si est aliquis fructꝰ iusto ex bonis operibus ita certe est deus iudicās tpuniens eos malos in terra.q.d.sicut nullū bonū ir remuneratum.ita nullum malum euadet impunitum:nam sicut deus dat fructū t premium iusto ex bonis operibus t meritis:ita punit iniustos t malos ex suis demeritis:t ita punit iudeos nō solū in in inferno:ſz ēt in terra:t premiauit aplos t fideles hic p gras t in celo p gliam. Ex supradictis pz qp totꝰ iste psalm? pncipaliter loquit? prophetice t litteraliter de iniquo iudicio facto ꝑ xpm t de eoꝝ punitiōe.Sed ex vltimo versu patet qp etiam potest applicari contra omnes falsos iudices t oppressores pauperum.

Arg. xj. q.iij. ca. ad mensam.

Ripe me de inimicis meis deus meus:t ab insurgentibus in me libera me.

¶ Titul? in hebreo ꝺz Ra.ſa.ad victoriā ne disperdas dō cantici decēs qñ misit saul t custodierūt domū ad custodiēdū eū.hieronimus ne disperdas dō būiles t simplices qñ misit saul ꝛc.Secūꝺz jo.lxx.i finē ne disperdasꝝ corrūpas dō i tituli descriptiōe ꝛc.Ex tituli huⁱ? ꝺscriptione appet qp dō fecit hūc psal.Cui? materia ex q̄t figuratiua pz.j.Reg.xix. Nā postqp Saul cepit odiū ex iuidia ꝺ dauid:eo qp mulieres tribuerant maiorē gloriā ipsi dauid qp sibi:qz canētes in choro dixerūt.Saul occidit mille t dauid.x.m.Jdeo tūc saul decreuit interficere dauid.Et sic dū psalleret ante deū trahicit lanceam contra eum.Sed dauid declinauit t euasit et fugit in domum suā. Saul misit satellites suos qui per totam noctem

Mota Saul occidit mille ꝛc.

Universidad de Sevilla
Biblioteca

materia huius psal.

domū dō circuirēt ⁊ obsiderēt ne euaderet sed ipsum interficerēt. Sed michol ipsum per fenestrā dimisit ⁊ loco eius statuā cooperta pellibus in lecto strauit: dō aūt quasi inuisibilis factus illesus euasit custodibus illusis manentib⁹ ⁊ quasi cecis. Et de hac materia litteraliter hebrei moderni exponunt hunc psal. sicut videtur eis titulus sonare Sed talis exp̄sitio nō est utilis nec fructuosa: imo tollit dignitatē pphetică ⁊ sacramētalē huius psal. Ideo est dicēdū q̄ illa nō est materia de qua ⁊ principalis: sed est materia ex qua ⁊ figuratiua inquantū dauid in illa obsidione satellitū ipsius saul preuidit in spū figuratiue qualiter xp̄s post mortē debebat poni in sepulchro: ⁊ qualiter iudei debebant apponere custodes ne xp̄s resurgeret: aut discipuli venirent de nocte ad furandum corpus eius ⁊ dicerēt plebi a mortuis resurrexisse: et quō xp̄s debebat resurgere ad gl'iam custodibus remanētib⁹ illusis ⁊ iudeis cōfusis ⁊ cecis. Et quō iudei debebāt corrūpere custodes pecūia vt dicerēt q̄ discipuli xp̄i eū furtiue subtulissent. In q̄ obstinatiōe ⁊ mēdacio iudei erāt māsuri vsq̄ ad consummationē seculi. Et quō tanq̄ canes famelici bonis spūalibus debent circuire ciuitatē dei ⁊ nō intrare vsq̄ ad vesperā. i. finem mundi qū oēs debēt cōuerti ⁊ lumē veritatis cognoscere. Nō pudens dō in spū fecit hunc psal. Et hec est materia principalis de qua est iste psalmus. Unde ex titulo non habet de necessitate q̄ illa obsidio domus dauid sit materia principalis huius psalmi. Sed q̄ illa fuit materia ex qua ⁊ figuratiua unde dauid sumpsit occasionē falcēdi hūc psal. eo q̄ puidit in spū mysteriū custodie sepulchri xp̄i de quo loquit in hoc psalmo. Et hec est ppositio quā aperit dō in hoc psal. Sed dicūt iudei q̄ de vna materia nō
obiectio debet esse nisi vnus psalmus. Sz nos exponimus psalmū. xv. ⁊. lvj. de resurrectiōe xp̄i ergo iste nō dz esse de ista eadē materia. ¶ Ad q̄ est dicendū q̄
Rūsio. iudei loquunt tāq̄ ceci ⁊ obstinati: nā dctm̄ est q̄ xp̄s est finis legis ⁊ se dz ad totā legēveterē sicut terminus ad vitam ⁊ sicut punctus ad circunferētiam circuli: ergo sicut multe vie circunquaq̄ veniunt ad vnā ⁊ eandem ciuitatē ⁊ terminū ⁊ multe linee ducunt ad circunferentiā circuli ad ꝑdē pūctū mediū: ita multipharie multisq̄ modis voluit locuti sunt pphete de vno ⁊ eodē xp̄o ⁊ de mysteriis eius. Et ideo dicit augu. contra aduersarium legis ⁊ pphetarū q̄ sicut vna ⁊ eadē sciētia ⁊ sīla est scripta p multas ⁊ diuersas linguas ⁊ diuersa ydiomata. Et vnus ⁊ idē magister explicat vnā ⁊ eādē sīlaz p multa ⁊ diuersa exēpla vt discipulus valeat capere ⁊ intelligere. Ita vnū solum sacrificiū altaris fuit figuratū multis ⁊ diuersis sacrificijs in ve.le. ⁊ multi pphete pnunciarunt vnum ⁊ eundē xp̄m ⁊ vnus ⁊ idem pphēta per multas reuelationes prenunciauit vnum ⁊ idē mysteriū de xp̄o ⁊ ecclesia ꝓpter altitudines tantoꝝ mysteriorum. Iterē xp̄s est vnicum psalterium. ꝛ. cordarum vt dictum est. ergo de ipso xp̄o dr̄ dauid quascuq̄ cbor da siue mysterio potuit dauid canere diuersas cōtilenas ⁊ psalmos de resurrectione ⁊ de ascensiōe ⁊ de passiōe ⁊c. sm q̄ vnumq̄q̄ mysterium precu

debat q̄ diuersas vias ⁊ mysteria. Ita ēt facit musicus xp̄alis ⁊ carnalis q̄ cū vnico instō cātat infinitas cātilenas de eadē ꝑsona dilecta. Introducit g̃ xp̄s ad loquēdū in h̄ psal. in q̄ tria facit. Primo petit liberari ⁊ resurgere a mortuis. Scdo ꝓdicit punitionē tpalēm spūalē iudeoꝝ. Tertio agit gr̃as de sua resurrectiōe. Scōa ibi: intēde ad visitādas tertia ibi: ego aūt cātabo. Quātū g̃ ad primū xp̄s petit liberari p resurrectionē a sepulchro custodib⁹ obsessor circūdato dicēs: o dūe pr̄ eripe me de inimicis meis iudeis ⁊ de custodib⁹ sepulchri custodientib⁹ ⁊ crisper libera me ab insurgētib⁹ iudeis. i me q̄ putāt me mīs āpli⁹ viuere nec resurgere ⁊ subdit

Xp̄s loquitur ⁊c.

Eripe me de operantibus iniquitatem: et de viris sanguinum salua me.

Fj. q. iij. ad mensam.

¶ Eripe me vir de oīb⁹ operātib⁹ iniq̄tatē. i. me tā iudeis q̄ gētilib⁹: ⁊ salua me de viris sanguinū homicidis ⁊ petōāb⁹ q̄ in meā necem cōspirarūt. Et notāter dicit eripe q̄ripe idē est q̄ extra vel ab alio rape: ⁊ sic xp̄s fuit rupt⁹ ⁊ erept⁹ de sepulchro p resurrectionē nō vidētib⁹ nec sentientib⁹ cū fodientib⁹ ꝓpter terremotū magnū q̄ fact⁹ est hora refectiōis. Et reddit rōnē sue petitiōis dicēs.

Fvj. q. ij. vsq̄.

Quia ecce ceperunt animam meam: irruerunt in me fortes.

¶ Quia ecce ideō est publice ceperunt aiam meā. i. vitā meam q: vitam mihi abstulerūt ⁊ posuerunt me in sepulchro ⁊ irruerūt in me fortes. i. milites fortes cum magno impetu irruerunt in me ad custodiendum sepulchrum armati: ⁊ sic in vita tam morte irruerunt in me absq̄ demeritis meis.

iij. q. j. nulli dubium.

Neq̄ iniquitas mea: neq̄ peccatum meum dñe sine iniquitate cucurri ⁊ direxi.

¶ Nec iniq̄tas fuit aliqua mea neq̄ aliq̄ peccatū meū: nā sine iniq̄tate ⁊ petō cucurriui hui⁹mōdi ⁊ feci cursum meū ⁊ conuersatus sum inter eos ⁊ direxi ⁊ instruxi ⁊ docui eos viā dñi ⁊ facere voluntatē patris mei. Et sic neq̄ iniquitas mea neq̄ peccatum talem meruit mortem.

Fj. q. iij. ad mensam.

Exurge in occursum meum ⁊ vide: ⁊ tu dñe deus virtutum deus israel.

¶ Exurge ergo o pr̄ in occursum meū ⁊ auxiliū. i. suscita me a mortuis: q: tu exurgēdo in occursu dando virtutē: ego surgo inquantū hō q: humanitas recepit virtutē a diuinitate: ⁊ iō tu dñe deus virtutū a quo est oīs virt⁹ ⁊ tu q̄ es deus angelicoꝝ virtutū ⁊ deus israel vide ⁊ iudica inter me ⁊ ꝑsecutores meos: ⁊ da mihi bñficiū resurrectionis postq̄ humiliauī meip̄m vsq̄ ad mortē crucis. Et tu dñe deus virtutū deus israel. Hic incipit versus ⁊ sinis seqūs in qua xp̄s petit vlsionē de iudeis ⁊ petit cōuersionē gētiliū. Nā cecitas iudeoꝝ in pte fuit cā cōuersiōis gētiliū. nā postq̄ apli viderūt iudeos obstinatos: cōuersi sunt ad visitandas ⁊ cōuertendas gētes. Dicit ergo dñe virtutum deus israel.

Justra eodem.

Intende ad visitādas oēs gentes: nō miserearis oībus qui operantur iniquitatem.

¶ Intēde ad visitādas oēs gētes p ꝓdicationē apl̄oꝝ ⁊ nō miserearis iudeis operātib⁹ iniq̄tatē:

postq̄ se indignos fecerūt redēptionē vbo dei. ⁊ ideo postq̄ auersi sunt a veritate ⁊ lumine euāgelico conuertentur ad vesperā ⁊ tenebras ⁊ cecitatē ⁊ patientur famē vbi dei ⁊ intelligērient canes ⁊ circuibūt sic ciuitatē ecclesie per totū mūdum. Nota q̄ ly cōuertant pōt dupl'r intelligi. vno mō litteral'r: q: iudei per. xl. annos mānserūt in sua pīma obstinatione post resurrectionē xp̄i. Sed post tot strages ⁊ cedes bene nouerūt cōuersi in se q̄d eueniebat eis in penā ꝓpter mortē xp̄i: sed fi egerunt penitentiā. imo manserunt in sua cecitate. vñ dicit iosephus q̄ bene cognouerūt q̄ illa punitio fuit. aut ꝓpter mortē iohānis baptiste: aut ꝓpter mortē xp̄i: aut ꝓpter mortes iacobi iusti. Sufficit q̄ propter mortem alicuius iusti ⁊ innocentis ⁊ma pime iesu xp̄i nazareni. Et ideo dicit.

Nota.

Conuertantur ad vesperā ⁊ famē patiētur vt canes ⁊ circuibunt ciuitatem.

xxiij. q. v. j. vltio

¶ Conuertant ad ieiphos ad vesperā. i. sero ⁊ tarde post multas cedes ⁊ iacturas ⁊ cōgnoscāt. delictū suū ⁊ patient famē in illa obsidione intātū q̄ ꝺ̄da mulier nobil' comedit filiū suū vt ait iosephus: ⁊ vt canes famelici circuibūt ciuitatē: q: de diet de nocte circuibāt muros ciuitatis hierusalē cū otimo timore vigilantes ne ciuitas capek ab inimicis romanis. Et hoc factū est dei iudicio. nā sicut xp̄s iacuit in sepulchro. xl. horas ⁊ per illas. xl. horas custodierūt ⁊ circuierūt sepulchrū xp̄i. Ita in penā pcti per. xl. annos passi sunt seditiones ⁊ iacturas ⁊ miserias iter se vsq̄ ad vltimā obsidionē romanoꝝ. Et sic circuierūt ciuitatē ⁊ muros eius sicut canes famelici per. xl. annos ⁊ dat⁹ est eis annus p hora. Sedō iy advesperā pōt itelligi p cecitate mētis vt dctm̄ est. s. cōuertant ad vesperā ⁊ cecitatē ⁊ tenebras ignorātie, postq̄ noluerūt videre veritatē ⁊ lumē euāgelicū. Et patient famē spūalē bonoꝝ spūaliū. Intelligērie scripture ⁊ refectionis sacramentoꝝ. q: extra ecclesiam nō est salus neq̄ spūalis refectio, ⁊ sicut canes circuibunt ciuitatē ecclesie vsq̄ ad iudicium ⁊ nūq̄ intrabūt in eā: q: nō reperient portā eius que est baptismus. Et circuibūt ēt sacrā scripturā: sed nūq̄ intrabūt ad intelligentiā ⁊ virtutē eius: q: erūt ceci in nocte ambulantes ⁊ sic nō reperiēt portā fidei p quā intratur ad itelligentiā veracē sacre scripture. Tertio per iy vesperā pōt intelligi finis mūdi. q. d. nō cuertent vsq̄ ad finē mūdi. i. ad vesperā mundi visa deceptione ⁊ interitu miserabili ipsi⁹ antixp̄i. q: tunc quasi ꝺ̄fusi videbūt veritatē ⁊ tunc reliquie isr'l' salue fient. Sed interim famē vbi dei ⁊ ecclesiticoꝝ sacramētoꝝ patiētur vt canes ⁊ circuibūt ciuitatē ecclesie ⁊ sacre scripture. Sed per totum istud tēpus nunq̄ intrabūt: q: vt ceci non reperierunt portā baptismi per quā intrat ad ecclesiam nec portā fidei per quā pt̄z introitus ad intelligētiam sacre scripture. Et hanc penā ⁊ punitionem patientur iusto dei iudicio. Nā sicut non credidērūt xp̄m resurrexisse: sz p aplos corpus eius furti esse ablatū. Et sic posuerūt custodes q̄ obsiderēt ⁊ circuirēt sepulchrū. ⁊ corruperūt eos pecunia: vt dicerent q̄ discipuli corp⁹ xp̄i abstulissent ita ipi tanq̄ ceci ⁊ famelici circuierunt ciuitatem ecclesie

Quid p vesperā itelligit

sacre scripture non valentes intrare nec portā reperientes. Et vagant dispersi ⁊ captiui per mundū vsquequo credāt xp̄m resurrexisse: qō implebitur ad vesperā hūi⁹ mūdi. Unde dicit aliq̄ fideles q̄ sicut dē dedit quōdā filio isr'l' annū p die: vtrogarent ⁊ circuirēt desertū ꝓpter pctm̄ incredulitatis: ⁊ sic vagati sunt per. xl. annos circūeundo p desertū nec aliquis eoꝝ ingressus est terrā pmissam nisi caleph ⁊ iosue, sed in fine. xl. annoꝝ ingressi sunt filij eoꝝ vt p̄z nume. xiij. Ita pariter deus dedit iudeis post resurrectionē xp̄i. xl. annos. s. annū p hora. Nā sicut xp̄s fuit obsessus i sepulchro p. xl. horas ita iudei circuibūt mundū famelici per xl. ꝺ̄dragenos annoꝝ vsq̄ ad antixp̄m qui fīet mille ⁊ sex. C. anni. Illi dicūt q̄ dedit eis iubileum. L. annoꝝ p hora ⁊ sic essent. xl. iubilei qui sunt anni duo milia. ⁊ sic dicūt illi q̄ per spaciū. xij. milia annoꝝ debēt iudei circuire mundi vagātes ceci vsq̄ ad ātixp̄m. Sed hoc dimittat diuine voluntati: sufficit q̄ iudei ceci ⁊ famelici vsq̄ ad vesperam mūdi circuibūt ciuitatē eccl'e ⁊ sacre scripture vsq̄ quo credāt resurrectionē xp̄i. Sed iterim dū circuibūt ciuitatē ecclesie ⁊ sacre scripture. vsq̄ quo credāt resurrectionē xp̄i. Sed interim dū circūsīt ciuitatē dispersi ⁊ malicia occecati maledicūt xp̄m ⁊ xp̄i anos in secreto. Ideo sequitur.

vj. q. j. c. ex meri to.

Ecce loquentur in ore suo ⁊ gladius in labijs eorum: quoniam quis audiuit.

Fj. q. iij. nemo peritorum

Et tu domine deridebis eos ad nihilum deduces omnes gentes.

¶ Loquētur in ore suo ⁊ gladi⁹ maledictiōis i labijs eoꝝ erit semp. Sīli quis audiuit. Et dicūt postea q̄s nos audiuit. q. dicāt null⁹ audiuit nos dicere mali: q: negāt cotā gētib⁹ se maledicere: sz maledicāt in secreto. Ut hebraeor ska biero. habek. Ecce reddūt in ore suo gladū i labijs eoꝝ q̄si nemo audiat. Et tūc ska ē clara: q: maledict est in secreto ⁊ nō i publico. q̄si nemo audeat pre timore xp̄ianoꝝ sub q̄ dñio degūt. Sed tu dñe deridebis eos ⁊ ad nihilū deduces oēs gentes: iudeos q̄ talia dicūt ⁊ maledicūt: q: nō audies maledictiones eoꝝ. imo cōuertes maledictiones sup capita eoꝝ. ⁊ic ad nihilū ded. eos. sz ego ppls xp̄ia.

lvj. di. nascī. ⁊ de pe. di. ij. firmū fā damētū

Fortitudinē meā ad te custodiam: q: deus susceptor meus deus meus misericordia ei⁹ preueniet me.

¶ Fortitudinē meā ad te custodiā q: in te pono spē meā nō timēdo maledictōes eoꝝ: q: dū ipsi iudei ⁊ infideles circūeūt ciuitatē ceci ⁊ famelici ego sum tut⁹ intra muros ciuitatis eccl'e bñ sept⁹ fide: spe ⁊ charitate. q̄ sunt muri ꝺ̄fortiendo hui⁹ ciuitatis. Iō hāc fortitudinē meā ad te custodiā. q. d. ꝺ̄ hac fide ⁊ sub his muris volo custodiri ⁊ tutari. ⁊ ēt hos muros ⁊ hanc fortitudinē volo custodire ⁊ seruare ⁊ pro hac mori sicut i baptismo pmisi q: tu es susceptor meus ⁊ me suscepisti in hac ciuitate p baptismū. ⁊ sicut mia tua preuenit me in baptismo. q: nō meis meritis saluasti me sz meritis tue passiōis. ita deinceps mia tua ⁊ gra ꝓueniens precueniet me ne pdam fidē ⁊ ne cadā in pctm̄. sine q̄ mia ⁊ gratia nemo pōt stare ne cadat. ⁊ si homo

Universidad de Deusto

ceciderit fine eadē mia ⁊ gra preueniente volūta
tē nemo pōt surgere.q.d.preueniat me per miam
ne perdā fortitudinē ⁊gram ⁊ fidē quā ex tua mia
suscepi.Ex his ostendit ppheta ꝙ non ex ꝓpriis
meritis saluamur nec venimus ad fidem.sed ex so
la dei mia preuenīente ⁊ subsequēte ⁊ perficiente
quā iudei nō pñt habere.Agamus ḡ gratias ⁊ di
camus.Q altitudo diuitiarū sapientie ⁊sciētie dei
ꝙ incōprehensibilia sunt opera ⁊ iudicia eius ⁊ in
uestigabiles vie eius.Ex hac autoritate probat au
gu.ℨ pelagianos i libro de perfectione iusticie ho
minis ⁊ in ceteris:ꝙ nemo potest vitare peccatum
nec surgere a peccato nisi pueniat per gram ⁊ mi
sericordiā dei q̄ voluntas eius adiuuet ad resistēdū
⁊ ad surgēdū.q̄ ō: gra p̄meniēs.Ista eadē eē pōt ꝟ
ba xp̄i in capite vt dicat.Licet iudei maledicant ⁊
negent me resurrexisse tñ ego custodiā ad te fortī
tudinē meā.i.in te ponā totā spem meam ⁊ spero
o pater q: tu suscitabis me:q: tu es deus meus.⁊
mia eius.s.patris preueniet me resuscitando.⁊ sic
ista possunt dici in persona capitis ⁊ membrorū.

Not. ꝙ sola gra salua mur.

vj.q.j.c. sunt plurimi.

Deus ostēdit mihi sup̄ inimicos meos ne occidas eos:neq̄ obliuiscant populi mei.

¶ Q: suspendit dicit ꝙ iudei tanq̄ canes circuibūt
ciuitatem vsq̄ ad antixp̄m.Hic reddit cām ⁊ dicit
ꝙ ideo deus permittit eos viuere ⁊ nō vult totali
ter eos destruere.Primo q: in fine filij eorū pueri
entē.Scōdo vt sint in signū ⁊ ostensionē ⁊ memoriā
passionis xp̄i:vt ostēdamus ad digitū successores
crucifixorum xp̄i in memoriā.Dicit ergo xp̄s dō
pater ostendit mihi punitionē super inimicos me
os iudeos.sed rogo pater ne totaliter occidas ⁊
deleas eos de terra.neq̄.i.aliq̄ ppli xp̄ianorum
obliuiscantur passionē meā.sed quotidie videant
⁊ ostendere possint successores crucifixorū meorū
in eor dānationē ⁊ cōfusionē ⁊ in ꝙfirmationem
ppli mei.ergo nō occidas eos. ¶ Mo.ℨ au
gu.ꝙ duplici ex cā pmittit deus iudeos viuere.p
mo in memoriam siue passionis qut hic tangit in
textu.Scōo vt baiulēt nobis codices vete.le.ser
uent eos nobis ad confusionē ipsor:q: suismet li
bris conuincimus eos.Et hanc tangit aug.in ser
mone de epyphania.Mā iudei moderni sunt imi
tatores illoꝝ qui informarunt herodē ⁊ magos ꝙ
scripturas vbi xp̄us nasceret ⁊ remiserunt eos in
bethleē ad xp̄m adorandum.Sed ipsi non uenerūt
ad xp̄m.Dicit ergo ne occidas eos. Sed

j.q̄.iij. homini. Et. xxiij.q.v §. vltio.

Disperge illos in virtute tua:⁊ depone eos protector meus domine.

Delictū oris eorū sermonē labiorū ipsorū ⁊ cōprehendātur in superbia sua.d.

¶ Dispge illos ꝑ mūdū in tua vtute ⁊ vagent ⁊
circueant ꝙ mūdū vagi ⁊ dispone eos de regno ⁊
sacerdotio o deus ꝓtector me?.⁊ sic ꝑuati regno ⁊
sacerdotio vadāt dispsi ꝙ mūdū:vt xp̄ianividerēs
eos recordent mee passiōis.Et depone ēt ⁊ ꝺfun
de ⁊ ānihila delictū oris eor.s.sermonē fm labio
rū ipsorū q̄ dicūt me nō resurrexisse ⁊ cōprehēdā
tur ⁊ cōfundeant in superbia sua.tanq̄ mendaces:⁊cō
fusi cū videant fidē gentiliū de mea resurrectio
ne ⁊ videant miracula manifesta in die penthe.cō
firmabunt meam resurrectionem.

de pe.d. j.si quis

Et de execratione ⁊ mendatio annunciabūtur in consūmatione in ira consummatōis ⁊ non erunt.

¶ Sic annūciabunt.i.arguent conuincent de mē
datio ⁊ blasphemia in cōsūmatiōe.i.finali cōuice
tur.⁊ cōuincent in ira cōsummatiōis.i.vsq̄ ad cō
summationē ⁊ ꝺsolationē ⁊ nō erūt amplius in re
gno nec sacerdotio.nec in gra:sed in captiuitate
vel ēt pseuerabūt vsq̄ ad irā cōsūmationis.i.vsq̄
ad diē iudicij q̄dā eoꝝ.⁊ ñ erūt ap̄li? i hoc mūdo.

De cōf. di.ij. ac cesserit.

Et scient q: deus dominabitur iacob ⁊ finium terre.

¶ Tūc cū viderint xp̄m venīētē ad iudiciū cū ptā
te magna.⁊ maiestate sciēt.⁊ cognoscēt q: deus ⁊
dōs iesus xp̄s dñabit iacob ⁊ finiū terre:q: cogno
scent in eo vniuersalem potestatem.⁊ tunc.

Conuertentur ad vesperā ⁊ famē patientur vt canes:⁊ circuibūt ciuitatem.

Supra eodem.

¶ Cōuertent ⁊ destruent ad vesperā ⁊ tenebras
inferni ⁊ ibi patientur famē gloriē in eternū ⁊ cir
cuibunt ciuitatē inferni penas patiendo.

xc.dist.c aliemus.

Ipsi dispergentur ad māducandū.si vero non fuerint saturati ⁊ murmurabunt.

¶ Ibi dispergent ad manducandū.sed q: nunq̄
erūt saturati nec gustabūt bona spūalia glie.ideo
murmurabūt ℨ deū ⁊ blasphemabūt. Sed forsan
melius est vt ly sciēt referat ad tēpus antixp̄i. an
te iudiciū.Mā cū viderint manifestā deceptionem
⁊ interitū miserabilē antixp̄i tūc sciēt ⁊ cognoscēt
ꝙ christus fuit verus messias ⁊ dñabit iacob ⁊ fi
niū terre:⁊ tūc iudei illustrati veritate fidei cōuer
tent ad vesperā ⁊ finē mundi.i.in fine mundi:sed
interim vsq̄ ad illud tēpus patientur famē bono
rū spūalū sicut canes patiunt ⁊ famē corporalē
ptie circuibūt ciuitatem ecclesiet sacre scripture ⁊
nō poterūt intrare vsq̄ ad illud tēpus vt dictum
est:sed dispergētur per mūdū ad māducandū bo
na spūalia in lege ꝓmissa:sed q: nunq̄ attingent ꝑ
illo statu.ideo q: non fuerint saturati.iō murmu
rabunt semper ⁊ blasphemabunt.Itē dispergent
idest fm lram hiero.vagabunt ipsi iudei hodie ꝙ
mundū ad manducandū cibos legales:qui quidē
cibi legales nō pñt saturare aiam iō iudei q: se vi
dent nō saturatos talib? cibis:iō nō pñt talē vtu
tē sicut sacramēta no.le.iō cōtinue murmurāt ex
pectando falsū messiā qui liberet eos ⁊ saciet bo
nis in lege ꝓmissis.Et sic circueūt ciuitatē dei ēt
nunq̄ intrāt nec attingūt finē ꝓmissum. ¶ Mo
ta ꝙ ꝓpter tria murmurāt iudei moderni.Primo
q: circueunt mundū dispersi ⁊ non intrant ciuita
tē terrenā hierl'm ad manducandū cibos legales
materiales ⁊ cetera sacrificia.Scōo q: nō pñt in
trare verū sensū spūalē lre legis:q: totū oppositū
vidēt eorū q̄ ipsi expectāt ⁊ intelligunt in lra.
Et sic discurrūt decepti.Mā deꝰ ꝓmisit oēs ꝙgre
gari in hierl'm spūalē hic per gras ⁊ i futuro ꝑ glo
riā in qua manducent cibi spūales gre ⁊ glorie ⁊
ipsi q̄rūt illā hierl'm terrenā ⁊ mādūcēt cibos cor

Iudei ꝓter tria murmurant.

nales.Et sic semp frustrabūtur in desiderio suo.
Tertio etiā murmurāt iudei cōtra deū q̄rentes p
ter qō pena detinētur in hac tā longa captiuita
te.Mā patres eoꝝ peccauerūt ꝑ idolatriā qō est
maximi petōꝝ:⁊ tñ nō fuerūt puniti nisi p.lxx.an
nos in captiuitate babylonis:ipsi aūt q̄ custodiūt
legē ad vnguē:iā pseuerauerūt in hac captiuitate
romana vltra.iii.cccc.annos.Sed cū ō: eis ꝙ hoc
cuenit eis ꝓpter necē xp̄i:licz negent ore tñ bene
noūt hoc esse verū in cōscientia.Et ideo tunc fi
cut deberēt cōuerti ⁊ agere pniam tñ in sua mali
cia occecati maledicunt ⁊ blasphemāt xp̄m.ſz hoc
magis patebit psalmo.cvij.in fine.

xv.q.j.c. reuertimini ea finez.

Ego autem cantabo fortitudinem tuam:⁊ exaltabo mane misericordiam tuam.
Quia factus es susceptor meus ⁊ refugium meum in die tribulationis mee.

¶ Hic etiā agit gras ⁊ dicit iudei cōuersi sunt ad
vesperā ⁊ nocte ignorātie ⁊ tenebrarū nolētes re
cipere lumē messie:⁊ sic vadūt in nocte errādo cir
cuēdo ciuitatē sicre scripture nō valētes introire
ad verū sensum ⁊ sacramēta occulta.Et sic errāt
murmurādo ⁊ blasphemādo.Ego aūt ꝑ oppositū agēdo gras ⁊ nō murmurādo cātabo fortitudi
nē ⁊ magnificētiā ⁊ miam ⁊ trisꝑtū tuū.⁊ exalta
bo miaꝝ tuā mane.i.i die ⁊ lumine gre eo ꝙ tu es
factus susceptor ⁊c.Itē ipsi cōuersi sunt ad vesbe
rā.i.in fine mūdi cōuertent.⁊ tūc in sero incipiēt
cātare ⁊ ꝺficere sed ego in mane.i.in ꝓncipio le
gis gre q̄ incepit illico post resurrectionē incepi ⁊
cātabo fortitudinē tuā ⁊c.Et exaltabo mane xp̄m
cipio legis gre q̄ incepit a resurrectione xp̄i exal
tabo miam tuā ⁊ ꝓdicabo beneficia collata gene
ri xp̄iano q: tu es factus susceptor me? ⁊ refugiū
in die tribulationis ⁊ persecutionis.⁊ ideo ℣

ꝓj.q.j.ad mensaꝝ.

Adiutor meus tibi psallam:q: deus susceptor meus es:deus meus mia mea.

¶ Quia post tot ꝓsecutiōes me suscitasti in capi
te ⁊ in mēbris ⁊ ad gloriā suscepisti.Ex quibus ꝓs
ꝙ littera huius psal.nō pōt applicari cōmode et
simpliciter ad saulē:nec ad satellites suos.si spe
culari velimus.nec ꝓsse ad ipsum dauid nisi in so
la figura:inquantum fuit figura xp̄i.

de pe.d. j.tacitur nitas .v. de? em.

Deus repulisti nos ⁊ destruisti nos:iratus es ⁊ misertus es nobis.

¶ Titulus ad victoriā siue in fi
nē sup rose testimoniū suaue can
ticū dō ad docēdū humilis ⁊ sim
plicis dauid.qñ pugnauit cōtra
arā flumiorū ⁊ siriā subba.⁊ reuersus est ioab ⁊ ꝑ
cussit edon in valle salinarū.xvj.milia.Scōm vero
lxx.in finē ꝑ vias qui cōmutabūtur in tituli descri
ptione ipsi dauid in doctrina.cū succēdit mesopo
tamiā syrie ⁊ sobba.⁊ cōuertit ioab:⁊ ꝑcussit edon
in valle salinarū.xvj.milia.ij.Reg.x.⁊.j. Paralip.
xviij.legit ꝙ mortuo nāq̄ rege amon misit dō nū
cios ad amon filiū eius vt consolaret sup obitu
patris.Sed milites annō putātes ꝙ dō misisset
nūcios ad explorādū terrā semi rasertt barbas ⁊
vestes eoꝝ ꝓsciderūt vsq̄ ad nates ⁊ sic cū ꝙppro
brio remiserūt eos ad dō.Videns aūt annō male
egisse ⁊ timēs ne dō veller iniuriā vindicare cōuo
cauit quosdā reges syrie in auxiliū interquos fuit
sobba ⁊ roob.⁊ tyborb:⁊ macha cū innumera mul
titudine pedituꝝ ⁊ equitū.Contra quos misit dō
ioab ꝓncipē militie ⁊ abisay fratrē ei?:q̄ vixerunt
oēs illos reges syrie.Tūc annō rex moab videns
victos oēs reges syrie misit trāsflumē eufratē et
cōuocauit multos reges mesopotamie in auxiliū
inter quos cū magno exercitu adadezer misit so
bal ꝓncipē militie sue.Cuē ioab vicit occidit ⁊ ce
pit ḡnēros curr?⁊ interfecit.xl.m.equitū.⁊ pcus
sit regē damasci ferētē auxiliū ipsi adadezer.Et
postea cū toto exercitu israel ꝓcessit cōtra moab
⁊ vastauit eā simul cū tota ydumea.⁊ sic facta est
ydumea tributaria dō cū moab ⁊ damasco:⁊ ma
gna ꝑte syrie.⁊ etiā adadezer trāsflumē ⁊ arā que
est inter eufratē ⁊ tygrim:iō ō: ciuitas fluuiorū.
Oēs iste ciuitates ⁊ ꝓuincie facte sunt tributa
rie aut amice ipsi dō.Et sic ꝑplis israel q̄ totiens
fuerat cōculcat?⁊ subiect?⁊ vexat? ꝓpter pcā co
rū a supradictis ciuitatib?⁊ regnis finitimis post
ea fact?est dōs eoꝝ ꝓpter strenuitatē dō regis is
rael.Videns ḡ dō ꝙ nō solū trisphasset de regno
saulis q: oēs trib?si subiecerat:ſz etiā trisphas
set de alienigenis:iō agēs gras de tot trisꝑphis ⁊
victoriis fecit istū psal.Et sic hebrei exponūt ipſs
lfaliter scōm ꝙ vī sonare titu.psal.Mā in titu.po
nit sup rose testimoniū.vel ꝑ rosis siue ꝑ liliis ꝑ
quas rosas intelligit plebs israelitica semp vt di
cūt q̄ gloriak in hoc psal.vt dicūt.Hieronymus si sic ꝓ
cisse iste psal.lfaliter exponak:tūc nō ptineret ad
sacrā scripturā nisi cōtineret aliqō sacramētū de
xp̄o aut eccl'ia:⁊ sic nō cātaret ipm eccl'ia. Itē se
querek ꝙ dō nō fuisset ꝓpheta in hoc psal.ſz hy
storiograph?.nec habuisset specialē gram spūsā
cti cui?oppositū explicat in titulo cū ō: ad docen
dū.vbi demōstrat ꝙ dō fuit doct? a spūsctō ⁊ do
cet nos ⁊ erudit nos de aliquo futuro sacro.Hin
dictū est ꝙ semp ꝑ rosas intelligit eccl'ia xp̄i:q̄ si
cut rosa inter spinas est orta ex spinis iudeoꝝ ⁊
gētiliū.Et iō.lxx.trāstulerūt ꝑ his q̄ cōmutabūt
ſ.ppls xp̄ianus q̄ est cōmutatus ⁊ cōuersus ex iu not.qñ
deis ⁊ gētilib?.Est ergo dicēdum ꝙ dō ꝑ supradi ꝑ ꝓdicta
ctos triūphos ⁊ victorias ꝓuidit in spū ꝓsperita dō ꝓmi
tē regni xp̄iani ⁊ eccl'ie futurā.Mā ꝓmo ꝑ aduer ditregni
sitates ⁊ vexationes quas passus est ppls illo tpe xp̄i ꝑpe
iudicū vsq̄ ad saulē ⁊ ipm dō ꝓuidit ꝓsecutiones ⁊ iracem.
eccl'ie vsq̄ ad ꝟstātinū ⁊ ꝑ ꝓsecutiones suas ꝓui
dit ꝓsecutiones xp̄i:⁊ ꝑ hoc ꝙ ipse dō ꝓmo fact?
est ꝓnceps paucoꝝ fugeret a facie saul.⁊ postea
ꝓmo fact?est rex sup tribū iuda.postea paulatim
adeptus est tribū effraim ⁊ manasses ⁊ vniuersali
ter totū regnū israel. Ꝙr hoc ꝓuidit in spū qua
liter xp̄s ꝓius debebat facere paucos discipulos
de sua parētela ⁊ cōsanguinitate.⁊ sic crescere de
alijs tribubus.Mā de oibus tribub? fecit sibi di
scipulos.Mā petrus ⁊ andreas erāt de tribu zabu
lon de bethsaida ⁊c.Et ilico i die pē.fuerūt bapti
zati.iiij.milia in hierl'm.Et sic philippus multos
baptizauit in samaria q̄ recepit vbū dei.Et sic ꝑ

Universidad de Deusto
Biblioteca

oēs trib? mlti venerēt ad iugū fidei. Itē p̄ q̄ dō
misit nūcios ad ānō regē moab:t ipe vituperauit
eos topprobrio affecit. puidit dō in spū q̄r xp̄us
post cōuersionē paucoꝝ iudeoꝝ debebat mittere
seruos suos p̄ vniuersum mūdū ad salutē t conso
lationē gentiliū. Sed gētiles debebāt apl̄os t di
scipulos xp̄ianos multis opprobrijs t vituperijs
afficere t diuersis tormētis torq̄re. Itē p̄ hoc q̄
dauid similiter triūphauit de oībus regnis t ciui
tatibus finitimis: puidit in spū qualiter xp̄s t ec
clesia debebat post multas psecutiōes totū orbē
t ppl'm gentilē iugo fidei subdere p̄ cōuersionē
magni Cōstantini. Et de oībus his fuit doct? dō
a spū sancto. Et ī hoc fecit hūc psal. sup rose testimo
niū. i. in figura eccl'ie siue p̄ his ppl'is q̄ cōmuta-
bunt t cōuertent ad fidē xp̄i sicut oēs illi ppl'i q̄
memorant in titulo t in hoc psal. cōmutati sūt ad
iugū t obedientiā t tributū ipsi dō. Et ad istum in
tellectū t sensum cātat ecclia hūc psal. Duo ergo
facit. Mā p̄mo p̄dicit psecutiōes p̄mitiue ecclesie
p̄ figurā psecutionū ppl'i israel. Scōo petit libe-
rari ibi. vt liberent? dilecti tui. B ¶ Quātū ad p̄
mū est aduertēdū q̄ dō nō solū p̄ psecutiones suas
sz̄ p̄ psecutiones ppl'i israel factas vsq̄ ad sūū tps
puidit in spū psecutiones p̄mitiue eccl'ie. Mā sicut
ille pp̄lus ilico post exitū de egypto t ingressum
terre p̄misse ibi habuit. x. vl'. xij. magnas psecutio
nes: vt p̄z p̄ totū discursum libri iudicū. t. j. reg. vl'
q̄ ad saulē t dō. Ita p̄mitiua eccl'ia a resurrectio
ne vsq̄ ad magnū ꝯstātinū passa est. x. vel. xij. ma
gnas psecutiōes. l. sub iudeis t. x. impatorib? . Sz̄
fuit differētia. Mā ppl's ille passus ē ꝓpter petā
t scelera sua. Ꝑmitiua aūt eccl'ia passa est ꝓp̄
veritatē t iustitiā fidei xp̄i. Sz̄ sicut ille ppl's libe
rat? est ab oībus psecutionib? t iugo seruitutis t
tributi p̄ dō imo ipe dō subiecit sibi philisteos t
ydumeos t moabitas t damascenos t syros vsq̄
ad eufratē t fecit eos tributarios vt p̄z. ij. reg. viij.
Ita pariter eccl'ia xp̄i q̄ ante. p. ccc. annos fuerat
subiugata t vexata t expoliata a tyrannis t ppl'o
gētili. Postea post cōuersionē cōstātini subiuga
uit oēs tyrānos t ppl'm gētilē iugo xp̄i. Hoc pul
dēs dō in spū dicit in ꝑsona eccl'ie. Q̄ de? tu mul
toties repulisti nos in p̄ma etate t scōa. s. a diluuio
vsq̄ ad abrāā t moysen: q̄ fuim? captiui i egy
pto: t postea repulisti nos a te t dimisisti eos de
cies sub fuitute t tributo rpe iudicū vsq̄ quo ca
pta ē arcba a philisteis: vt p̄z. j. Re. iij. Et postea
facti sum? tributarij philisteis t ydumeis t tū ī
aliq̄n sic repueris, nos t, fueris irat? tū tādē semp
misertus es nobis q̄: semp missisti nobis aliquem
saluatorē. Mā a captiuitate egypti nos liberasti
p̄ moysen: t a vexatiōib? moabitarū t ammonitaꝝ
t ydumeoꝝ nos liberasti p̄ iudices t tādē ab oīb?
nos liberasti p̄ dō. Et sic semp post irā t repulsio
nē misertus es nobis. Misc q̄ post resurrectionē.

dauid p̄
uidit ec-
clesie p̄-
secutio-
nes.

xij. q̄. j. exēplu

Commouisti terrā t conturbasti eam: sana contritiones eius q̄: commota est.

¶ Cōmouisti totā terrā eccl'ie t ꝰtribulasti eā di
ris psecutionib? tyrānoꝝ ꝓpter iustitiā fidei xp̄i:
ergo sana cōtritiones tribulationes ei?: q̄m ꝓmota
t vexata t tribulata est p̄ crebras t diuersas p̄se-
cutiones impatoꝝ t tyrānoꝝ. q̄ō ꝓbo. Mam.

Ostendisti populo tuo dura: potasti nos vino compunctionis.

xxij. q̄ō. iij. ¶ Ostēdisti pp̄lo tuo xp̄iano dura tormēta: quia
tot milia martyꝝ occisa sunt t potasti nos vino
cōpūctiōis t amaritudinis t merozis: q: cibus et
potus noster sunt lachryme t fletus t gemitus.

Dedisti metuentibus te significationem vt fugiant a facie arcus.

xxij. q̄ō. iij. ca. q̄
dam t de
pse. d. v.
vnitas.
Fij. q. iij.
ad mēs

Ut liberentur dilecti tui: saluum fac dextera tua t exaudi me.

¶ Dedisti xp̄ianis metuētib?te significationē vt
fugiāt a facie arcus tyrānoꝝ. Mā sicut aues audiē
tes sonit? arcus aut balistę si videāt alias aues ca
dētes vulneratas trāc fugiūt a facie arc? venato-
ris. (Mā ille sonit? arc? ei? teis signū vt fugiāt) ita
pariter xp̄iani videtes seuas psecutiōes tyrānoꝝ
t tot milia martyrū occisa: fugiebāt p̄ mōtes t la
tebras. Vñ papa sīluester latebat in mōte serapti
no q̄ vocat? ē a ꝓstā. t ī hoc dicit. Dedisti eis signū
vt fugiāt a facie arc?. s. a furia t ꝓmotiōe tyrānoꝝ
q̄ saluū fac pp̄l'm tuū xp̄ianū t exaudi me: q: sicut de? locut?
est t p̄misit in sctō suo. i. in sanctuario suo: q: de sā
cruario habui respōsum t reuelationē. s. q̄ ego le
tabor. i. cū letitia triūphabo de multis pp̄lis. Mā
p̄mo partibor siccimā. i. bello acq̄rā ciuitatē sichē
q̄ est in samaria: t partibor t distribuā possessiōes
et? seruitorib? meis t bellatorib?. Et. quall ē taber
naculoꝝ metibor. i. terrā sochot q̄ est vltra iordā
nēybi iacob fixit tētoria reuert? de mesopotamia
q̄ ꝺdē sochot fuerat a gētilibus occupata. t tñ dō
cepit eā t ī mposuit sibi leges t tributū. Ītē metī
re nil aliud est nisi sub legib? limitib? artare. Itē

j. reg. d.

Deus est galaad t meus est manasses: et effraim fortitudo capitis mei.

¶ Dē est tā galaad q̄ est vltra terrā basan t scom
t ēt mē manasses. s. dimidia trib? q̄ est vltra ior
danē t tota terra trib? t terra effraim facta ē suc
ptio capitis mei in qua caput meū q̄escit. eo q̄ est
tribus maior t magis populosā inter oēs. Item.

xxiij. q̄ō v. nō stra.

Juda rex meus moab olla spei mee.

¶ Juda fact? est rex me?. i. caput regni mei t ter
ra moab facta ē olla. s. refectio spei mee: eo q̄ de
terra moab veniebāt oīa victualia in hierl'm cū terra
moab sit valde fertilis t hierlm sterilis. Itē nō so
lū subiecit mihi oēs populos supradictos. sz̄ etiaz
t vexata t tribulata est p̄ crebras t diuersas p̄se-
cutiones imperatoꝝ t tyrānoꝝ. q̄ō ꝓbo. Mam.

In ydumeam extendā calciamētum meum mihi alienigene subditi sunt.

xxij. q̄ō. v. regū ē

¶ Extendā calciamentū meū in ydumeā. i. calca
bo ydumeā sub dñio meo: t ampliabo regnū meū
vsq̄ ad eā: t alienigene. s. philistei. vt p̄z ira ildiero
nymi: mihi subditi sunt sub tributo: et? populus
israel ante erāt sub tributo. Et sic oēs supradi
ctos pp̄los mihi subiugaui sicut deus locutus est
sctō suo. D ¶ Sed hic sūt duo dubia necessaria

Dubia.

Primū q̄s est iste sanctus cui deus locut? est de
supradicta ꝓsperitate t ampliatione regni dauid
Scōm q̄ō hoc facit ad ꝓpositū de liberatiōe ec
clesie xp̄i a psecutionibus tyrānoꝝ: t de ꝓsperita
te t dilatatiōe regni xp̄i quā petit in in hoc psal.

ad p̄mū.

¶ Ad primū est dicendū q̄ regnū materiale dō t
dilatio eius: nō solū p̄ vnū: sz̄ etiā p̄ plures sctōs
fuit a deo p̄missa. Mā primo fuit p̄missa p̄ ipm ia
cob. Gen. xlix. vbi dicit. Juda te laudabūt fratres
tui: manus tue in ceruicibus inimicoꝝ tuoꝝ: ado
rabūt te filij patris tui. Ista aūt ꝓticula p̄tim fuit

regnum dauid p̄ missum.

impleta tpaliter in ipso Dauid de tribu Juda: cui
oēs. xij. tribus fuerūt finaliter subiecte: t exinde
posuit man? tuas sup ceruices inimicoꝝ: scilicet
moabitarū amonitarū. philistinoꝝ. ydumeoꝝ ꝛc.
Scōo ista magnitudo regni t dilatatio fuit p̄mis
sa ipsi moysi. Deut. j. t. xj. q̄ō dixit dōs. Quis loc?
quē calcauerit pes vester: vester erit a deserto t li
bano t flumie magno eufrate vsq̄ ad mare occi-
dētale erūt termini vr̄i. Manifestū est aūt q̄ filij
isr'l ante tpa dō nunq̄ possederūt totā istā terraꝝ
immo ilico post mortē iosue pdiderūt totā terrā
vltra iordanē: immo oēs qui erāt citra t vltra ior
danē venerūt in seruitutē regis mesopotamie vt
patet Judicū. iij. Et sic semp fuerunt quasi in ser
uitute interpolatim vsq̄ ad regnū dō. vt p̄z p̄ to
tū discursum libri iudicū. t primi Reg. Sed dō de
stercore paupertatis a deo eleuat? primo clā fuit
per samuelē unctus in regē. Scōo fact? est p̄inc-
ceps sup Israēlitas suos in spelūca odolā q̄n
cccc. primo. Reg. xxij. Postea mortuo saul factus
est rex sup tribū iuda tm. ij. Regū. ij. t. per septem
annos pugnauit contra domum saul. Et finaliter
factus est rex sup oēs. xij. trib? israel. ij. Regum. v.
Postea dauid peruēnit philisteos et humiliauit
eos t tulit frenū tributi de manu eoꝝ. Nam sicut
ante israel erat philisteis tributarius: postea da-
uid fecit eos sibi subiectos t tributarios. vt p̄z. ij.
Reg. viij. Postea peruenit moab t mēsus est eos
funiculo coequans terre. i. sublimitatibus t legi-
bus suis artauit t subiecit t factus est moab sub
tributo. Postea percussit adadezer filiū roob re
gem soba. Et sic ꝓfectus est dauid vt dominaret
super flumen eufratem. Et sic dauid dilatauit re
gnum suum vsq̄ ad eufratē subiciēdo sibi dama
scum t partē syrie: t totā ydumeā t etiā vltra eu
fratē ārā fluuioꝝ sub tributo: vt patet in eodem
ca. viij. Et quo p̄z q̄ p̄missa facta moysi de dila-

Nota.

tatione regni israel a libano vsq̄ ad desertuꝫ egy
pti: t ab eufrate vsq̄ ad mare nostrum occidenta
le nunq̄ fuit completa vsq̄ ad dauid. t hoc exepli
catur in titulo hui? psal. t ꝓtim in littera. Et hoc
est q̄ dicit dō. Ego letabor triūphabo de oībus
istis populis: t dilatabo regnū meū: sicut deus lo
cutus est in sancto suo iacob. Gene. xlix. q̄ō dicit.
Juda te laudabunt fratres tui ꝛc. Et etiā sicut lo
cutus est in sctō suo moyse. Deut. xj. q̄ō dicit a de
serto t libano t flumie magno eufrate vsq̄ ad ma
re occidentale erūt termini vestri. Itē ēt sicut lo-
cutus est in sctō suo samuele p̄ matrē suā annā in
cātico p̄mo reg. ij. t ēt. xij. ca. q̄ō dicit. q̄fluit dñs
virū iurta cor suū t ꝓcepit ei vt esset dux sup ppl'm
suum ꝛc. Et ēt sicut locutus est in sctō suo nathā
ij. reg. vij. Et ēt de hoc facta fuit aliqua specialis
reuelatio t, p̄missio ipsi nathan t etiam ipsi dauid
licet non exp̄licet in libris regum sicut p̄z psal.
lxxxviij. Unde littera Hieronymi hic habet. Dē
locutus est in sanctuario suo. Ex quo p̄z q̄ hec.
reuelatio facta est ipsi dō in tabernaculo. t sic p̄z
q̄ō p̄mū dubiū. Ad sm dubiū est dicendum t
aduertēdū q̄ q̄ dauid fecit hunc psalmū iam fue
rat unctus rex super vniuersas tribus israel: t ia3
subiecerat philisteos t moabitas, t amonitas t
idumeos: t aram fluuiorum syriam ꝛc. vt p̄z in ti
tulo. Sed nos vidēmus q̄ in isto psal. adhuc petit
liberari a tribulationibus t vino merozis. ta facie
arcus allegans factam p̄missionem sicut locutus
fuerat deus in sancto suo. et etiam vlterius petit
deduci a deo in ciuitates munitas vsq̄ in idumeā
ꝛc. Ex hoc patet q̄ petit ecclesiam xp̄i futuram li
berari a persecutionibus: t regni xp̄i dilatari si-
cut prenouerat figuratiū per ꝓsperitatē t dilata-
tionē sup: adictā regni sui. t sicut noucrat put de?
locutus est in illo sancto suo iacob aut moyse aut
samuel. aut nathan. aut filb̄ys in sancto dei. t, iō
subdit in vltima parte huius psalmi cū dicit.

Quis deducet me in ciuitatem munitam quis deducet me vsq̄ in idumeam.

d. viij. c. que con tra. xvj. q. ij. viij

¶ Quasi dicat. Ego tā triūphaui de oīb? tribub?
t regnis mihi p̄missis. sicut de? locut? ē in sctō suo
Mā ego regno sup siccimā siue sichē t tā metibor
t mēsurabo legib? meis vallē tabernaculoꝝ: t ias
meus est galaad: t manasses: t effraym: t iam sim
ꝓncipalis rex in iuda. t iam moab est olla mea ru5
refectionū t victualiū. t tā extendī calciamētum
meū i ydumeā q: mihi est subiecta sub pedibus t
alienigene. i. philistei t cetere natiōes vsq̄ ad da
mascū t eufratē sunt mihi subdite t tributarie: sz̄
oēs iste nationes t terre sunt figure illarū terraꝝ
t regnoꝝ q̄ subiciende sūt regno xp̄i. Ergo quis
deducet me i ciuitatē munitā. i. tot ciuitates muni
tas t fortissimas t regna vastissima ppl'i gentilis:
t q̄s deducet me vsq̄ in ydumeā. i. ad ꝺfiandū to-
ti pp̄lo gētili q̄ p̄ ydumeā figurat. eo q̄ ydumea i
terptat terrena t sanguinea t rubea: t iō tot? po-
pul? gētilis ō: ydumea: q: tot? terren? t rebus ter
renis t nō celestib? dedit? sicut esau: t q: rubeus t
sāguine? t nō solū ex bellis crebris inter se: sz̄ q: ru
be? t sāguinolēt? erat sāguine martyrū q̄s interfe-
cerat aīi cōuersionē magni cōstātini. t subdit.

Nonne tu deus qui repulisti nos: t non egredieris deus in virtutibus nostris.

Infra cl. xvij. c.

¶ Nonne tu deus qui reppulisti nos in man? p̄se

Universidad de Deusto
Biblioteca

cutoꝝ liberatis nos ab illis: t deduces nos in ciuitates t regna gētiliū munitissima t fortissima t porrā ydumeā. i. pplm gētilē terrenū t sanguinolentum. t subiciem? eli fugo xpi a solis ortu vsq; ad occasum: t ab aglone vsq; ad austrū sicut impletū fuit post magnū cōstātinū. Et subdit dō in psona ecclesie. Et tu deus nō egredieris in vrtutib? nr̄is i. ad pugnandū p nobis: t dādo nobis virtutē cōtra infideles. quasi dicat. imo facies. Ideo subdit

xxiij. q. iij. c. sep.

Da nobis auxilium de tribulatione: quia vana salus hominis.

¶ Da nobis tu iesu xpe auxilium de ista persecutione t tribulatione in qua stamus: q; nō q̄rimus auxiliū ab hoie nec per arma tpalia: q; vana est salus t auxiliū hois. quasi dicat non querimus liberari in virtutibus humanis: nec humane sapiētie persuasibilibus verbis nec in currib⁹ nec in equis. Sed querimus auxilium dei. Et sic.

xxxj. q. iij. c ad mensam.

In deo faciemus virtutem: et ipse ad nihilū deducet tribulantes nos.

¶ In deo faciemus virtutē t victoriam t ipse ad nihilū deducet inimicos t persecutores nr̄os iudeos t gentiles t hereticos: qō partis fiunt impletum in excidio hierusalē: t in destructione idoloꝝ per cōuersionē Cōstātini: t totaliter implebit p interitū miserabilē ipsius antixpi. ¶ Totus etiaꝫ iste psal. pōt mystice exponi: in quo dō in psona totius corporis mystici petit liberari per passiōes xpi a captiuitate t afflictiōe peti. q. d. O deus tu reppulisti nos a terrestri paradiso propter petrū ade: t destruxisti nos: nostrā naturā cōmi pendo: t sensualitatē vulnerādo fomite concupiscētie: sed misertus es nobis per passionē tc. Sed postq̄ ecclesia est liberata per xpi passionē a petro. Petit iterū liberari de psecutiōe inimicoꝝ vt dictū est. Et sic etiā psal. iste pōt moraliter exponi de quocunq; populo t ciuitate afflicta ab inimicis tpalibus maxime infidelib⁹ vt deus det sibi virtutē vt liberet: t vincat t subyciat infideles. Quarto etiā pōt exponi moraliter de quolibet petōre a peccatis afflicto vt deus det sibi virtutē vt possit petā a se repellere t dyabolū fugare: t regnū aie sue rationi subijcere: t deo t diuine voluntati conforma re. Et ita oia illa noia regnoꝝ infidelitū que dauid sibi subiecit t domuit t suppeditauit possunt applicari diuersis vitijs que fideles conculcant t domāt per dei gratiā sibi collatā t virtutē pnie: t sic prudēs lector potest singula singulis applicare secundū t iuxta interpretationē illoꝝ nominum.

xxxiij. d. c. sedulo vv. dis. c. sctā ro mana.

Exaudi deus deprecationem meam: intende orationi mee

¶ Aduertoriaꝫ siue in finē super organū siue i hymnis ipsi dauid Et titlo ps q̄ dō fecit hūc psal. t dedit ipm cāndū in organis simul cū voce hūana toto conatu v dei ea q̄ dirigit nos in xpm t ecclesiā q̄ est finis legis. Unde autem determinate sumpsit occasionē dō ad faciēdū hūc psal. incertū est sed creditur cōiter q̄ q̄n dō euasit a manibus saulis q̄ tenebat ipm obsessum in mōte deserti maon t cinctum ad modū corone t fugit inde: t latuit in locis turissimis engadi: q̄ q̄dē mōtes sunt i finib⁹ iudee iuxta mare salsuꝫ. vt ps primo Regū. xxiij. Et sic hebrei moderni exponit istum psal. q̄o dō agit grās q̄ euasit illud periculū t anxietatē: t postea acquisiuit regnū. Sz ly sitverū q̄ dō sumpsit occasionē faciēdi hūc psalmū euasiōe illi⁹ periculi inquātū ibi ꝑdidit in spū psecutionē t anxietatē ecclie xpi: futurā: t eternitatē regis eius xpi: tū nō est intendum in ista vt sepe dictū est. immo q̄n velet totā litterā huius psal. applicare ipsi dō regi ista cōperiet manifeste falsuꝫ. Nā dō nunq̄ fuit in eternū in cōspectu dei in illo regno tpali: vt ds in ista. ergo pts q̄ hic loquit de regno xpi eterno. Tria ergo facit dō in hac oratione. Primo petit oronē t deprecationē suā exaudiri in psona ecclesie. Secō gaudet se exaudituꝫ. Tertio ꝓmittit vota p gratiaꝫ actiōe. Sexta ibi. A finibus terre. tertia ibi. Sic psallā t dicā. ℣ ¶ Quātum ad primū est aduertēdū q̄ inter oronē t deprecationē hoc interest: Nā deprecatio petit ab aliquo malo liberari: sz oro petit aliquā grām sibi dari. t ecclia xpi primitiua semp vsq; ad cōstantinū petebat liberari a psecutorib⁹ iudeis t tyrānis: t dilatari hereditatē suā cultū xpi vsq; ad fines terre q̄ impletū fuit post cōuersionē magni Cōstātini. Sz q̄ postea fuit infestata ab hereticis t infestabitur vsq; ad ātixp̄z: t tūc totaliter liberabit ab oīb⁹ tribulationibus: t consequet hereditatē eternā in celo Et regnabit cū xpo rege suo eterno: ideo dō hoc ꝓuidens in spū in persona totius corporis mystici cuius ipse est de principalibus mēbris dicit. O deus exaudi deprecationē meā a pūtib⁹ psecutoribꝰ t malis liberādo. Et intende t annue oroni mee mihi post lōgas tribulatōes optatā hereditatē largiēdo

xxxiij. d. c. dotia iter oronē t deprecationem.

A finibus terre ad te clamaui: dum anxiaretur cor meum in petra exaltasti me.

ij. q. iij. memor; t iij. q. ij. c. dignū.

¶ Hic gaudet se exauditū in sua deprecatiōe t oronē explicādo mala de q̄b⁹ est liberat⁹ t hereditatē quā ē cōsecut⁹ t dicit. O de⁹ p oēs ptes mūdi fui afflictat infestata apsecutiōe tyrānoꝝ. s. ab idia in hispaniā t a siria in ethyopiā fuit psecutio martyrum t omnium xpianoꝝ. Et sic vndiq; a finibus terre ad te clamauit me liberares quādiq; fiebat oro ab ecclia sine intermissiōe ne deficeret eccla t lō dicit. A finib⁹ terre ad te clamaui dū anxiaret i. dū martyres q̄ sunt cor meū t viscera mea anxiarent t torquerent. Sed tu dūe exaltasti: fundasti me in petra fidei q̄ ē xpo sup quē fūdata est eccla Nā maxie eccla fuit exaltata q̄n cōstātin⁹ ea multipliciter honorauit t ditauit: ligno fidei obediuit

ij. q. vij. restes. ℣ epistus

Beduristi me quia factus es spes mea turris fortitudinis a facie inimici.

¶ Tu dūe beduristi: liberasti me de tot psecutionibus q̄ fact⁹ es spes mea. t factus es turris fortitudinis in quo t per quē fui tutatus a facie t incursu inimici populi gentilis me persequentis.

ij. q. iij. ad mēsa xxiij. q. vj. scis matici.

Inhabitabo in tabernaculo tuo in secula: protegar in velamento alarum tuarum:

Quia tu de⁹ meus exaudisti oronē meā: dedisti hereditatē timentibus nomē tuum

¶ Habitabo in tabernaculo tuo in hac turri fortitudinis fundata sup firmā petrā t pregar in velamēto t protectiōe alaꝝ tuaꝝ in secula hic p fidē gratiā t in futuro p gloriam. quia tu one exaudisti oronē meā: iō dedisti hereditatē fidelib⁹ timentibus t colentib⁹ nomē tuū q̄ est iesus. Hereditatē dico. i. ampliationē ecclie t regni tuiusq; ad fines terre. Nā per magnū cōstātinū dedisti dūmodo ꝑ ditionem ecclesie in tota italia in magnum patrimoniū t dedisti sibi obediētiā oīm regum t principū: vsq; ad fines terre. Illi nō solū dedisti hereditatē timentibus nomē tuū in terra: sed etiā in celo q̄ q̄dē hereditas ē eterna. Nā rex ei⁹ xpc est eternus cui tradita est ois potestas a patre in celo et in terra t in cibus abyssis. etiā inquātū hō: t traditū est vniuersale regnū eternū. Nam tu pater.

lvj. di. c. ois. v

Dies super dies regis adijcies: annos eius vsq; in diem generationis t generationis.

¶ Adijcies dies infinitos sup dies regis eius. i. istius regni t eterne hereditatis: tadijcies annos istius regis vsq; in diem generationis t gnationis que est eternitas. Nā sicut hec: temporalis vita ō: gnatio t gnatio ꝓpter successionē in illa gloria t eternitas dicitur dies t finis huius generatiōis t gnationis cuius diei non est finis.

Luce. ij.

Permanet in eternum in conspectu dei misericordiam t veritatē eius quis requiret.

¶ Iste rex xpc permanet in eternū in conspectu patris sedēs ad dexterā eius inquantū ad equalitatē t inquantū hō in portionibus bonis: q; prāsentia eius potestas eterna t regnū eius eternū q̄ non auferetur. Dan. vij. Et ideo quis requiret t inuestigare poterit miam t veritatē eius. Et ponitur hic veritas ꝓ iusticia t equitate. q. d. nullus poterit inuestigare ꝑfunditatē t altitudinē t latitudinē mie t iusticie huius regis xpi sedētis ad dexterā patris cui tradita est oīa iudiciaria ptās tc. Nam omni penitenti dat veniā per miam t iuꝑbis t impenitentibus penam per iusticiam.

xxj. q. j. si mus.

Sic psalmum dicam nomini tuo in seculū seculi: vt reddam vota mea de die in diem.

¶ Hic ꝓmittit vota ꝓo gratiarū actiōe de tātis bēficijs receptis: q; nō solū fuit de psecutionib⁹ liberata sed etiā cōsecuta est hereditatē eternam in terra ꝓ grām t in celo ꝓ gloriatiō. ait sic. i. ꝓpē hoc dicā psal. t psalmodiā cārabo nomini tuo q̄ est xpc in seculū seculi celebrando anniuersaria t quotidiana officia. t festiuitates in hac eccla: et reddā vota mea in seculū seculi hic p grām t in futuro p gloriā. Hic a gnatione in gnationē t ibi in secula seculoꝝ laudabo te cū sctis angelis. Ex his ps q̄ iste psal. nō pōt ꝑcise intelligi de dō ysraliter Nā est aduertēdū q̄ sicut pluries dictū est q̄ per nomē dōi semp ꝓpheta intelligit xpm filiū dei et sō dicit ꝓpheta in psona totius corpis mystici. O pater post tot bēficia recepta ego dicam psalmū noū tuo. s. laudabo te in iesu xpo filio tuo q: pater laudat t adoratur t venerat in xpo filio suo t eoꝫ uersa quo honore nō excludit spūssanctus: q; tribus personis honor vnus debetur.

Omne deo subiecta erit aīa mea ab ipso cū salutare dei. Nam t ipse deus meus t salutaris meus susceptor meus non mouebor amplius.

ij. q. iij. c cuidēcer xxiij. qō. viij. c. vl. et. xxxij. qō. ij. ca. aliqñ.

Quousq; irruitis in hoīem interficitis vniuersi vos: tanq̄ parieti inclinato t macerie depulse.

¶ Titulus ad victoriā siue in finē sup ydithū ps. dō. Et titulo ps q̄ dō fecit hūc psal. t dedit ipsius cāndū in choro ydithū cū toto conatu advictoriā vocū. Sz ad intelligēdā materiā ꝓmo figurative Scdo ꝓncipale t figurate hui⁹ psal. est notādū q̄ deus iustus iudex t misericors. Propter superbiā t inobediētiā reprobauit saulem t pmutauit regno Et ꝓpter humilitatē t patiētiā obediētiā quesiuit t elegit dō t dedit sibi regnū ysrael in pcīs t ꝓmissū hūilitatis t obediētie. Is gfa dei primo fuerit electus ꝑcedēte. vt ps. j. Reg. xiij. cū dr q̄siuit dūs sibi virū iuxta cor suū. Et precepit ei dūs vt esset dux sup pplm suū. Et sic postea ex ꝑcepto dūi samuel vnxit ipm dō in regē vt pts infra. c. xvj. Ex quo ps q̄ regnū ysrael datū est a deo ipsi dō ꝓpter eū: primo ꝓpter eius hūilitatē t obediētiam erga deū. Secdo eo q̄ interfecit goliat t absoluit oppobriū ysrael. t sic datū est duplex pcīm ipsi dō primo filia saul in vxorē. Secdo datus est sibi maior honor q̄ regi cū mulieres cātarēt in choro dicentes Saul occidit mille t dō. x. milia. vñ ex ista inuidia t zelo conat⁹ fuit saul nō solū auferre ꝑcīm regni a deo ꝓmissum ipsi dō. sz etiā vxorē filiā ꝓmissam ꝓ victoria habita de goliat. Nā primo abstulit sibi merob quā sibi ꝓmiserat t tradidit ipam edrieli malachite in vxorē. t michol tradidit sibi in scandalū: vt occideret a philistheis vt pts. i. Reg. viij. Un tali inuidia nō solū fuit saul⁹? saul s̄z multo magis doech t abner t multi alij qui semp inciebāt saulē ad irā. vt interficeret dō t auferret sibi ꝑcīm regni a deo ꝓmissum t honorē t filiā regis. Un ex hac cā ipse saul exposuit ipm dō multis periculis. a q̄bus oibus euāsit ex gra dei ꝓpter suā hūilitatē t patiētiā. Et finaliter obtinuit regnū ꝑcīm ꝓmissum. Nā primo euasit q̄n saul trasecit sibi lāceā vt trāsfigeret ipm in pariete Secdo q̄n misit eū vt auferret cētū ꝓputia philistinoꝝ. t ipe interfecit. cc. philisteos. Tertio q̄n iterū nitus est saul eū lācea cōfringere ipm in pariete dō psalleret: vt ps. c. xix. Quarto q̄n saul misit satellites vt circuirēt domū t occiderēt eū. s̄z michol demisit eū p fenestrā. c. eodē. Quinto q̄n fuit ad occidēdū eū. t inuenit eū ꝓphetātē cū samuele in rama tha t ipe exposiliat⁹? simul ꝓphetauit cū eis. Un exiuit puerbiū nō saul inter ꝓphetas. ca. eodem. Sexto q̄n saul expectabat dō vt veniret pacifice ad kalēdas vt in prādio ipm occideret. Sz aussu tuo a sonat⁹ a p tractū sagittarū euasit t abijt in nobe. c. xx. Itē. viij. q̄n se finxit insanū t euasit de manib⁹ achis regis geth. Octauo q̄n euasit de ciuibus ceyle q̄ volebāt ipm tradere in manib⁹ saul c. xxviij. Itē nono q̄n euasit de zipheis. Decimo

Universidad de Navarra
Biblioteca

qñ euasit de spelūca in locis tutissimis engadi et
pscidit oīa vestimēti saul t etiā qñ abstulit hastā
t cyphū sibi dormienti: ex oīb⁹ pdictis .x. piculis
euasit dō ꝓpter hūilitatē t patiētiā t firmā spem
quā i deo posuit. t obediētiā quā deo semp gessit
in qbus oībus mystice puidit dō in spū totū dis-
cursum eccle t psperitates t psecutiones ei⁹ ab
abel iusto vsq; ad iudiciū. t maxie puidit .x. pscu
tiones cōes eccle xpi. s. in statu gre t legis euāge
lice. D ¶ Ad cui⁹ intelligētiā est iterū notādū si
cut dictū est psal. v. ꝙ illico in ꝓncipio diuisius fuit
totū genꝰ hūanū i duas ciuitates siue societates
vnā dei t alterā diaboli. Has duas ciuitates diui
serūt duo amores vt inq̄t aug. Nam amor mundi
ciuitatē t bonoꝝ tpaliū cōstituit ciuitatē terrenā t diabo
li. Hā illa incepit ab amore sui vsq; ad cōtēptum
dei. cui⁹ ꝓmus ciuis fuit cayn. Amor aūt dei inci-
piēs ab amore dei vsq; ad cōtēptū sui cōstituit ci
uitatē dei cui⁹ ꝓmus ciuis fuit adā t abel. Jō isti
dicti sunt filij dei. Jllivero filij hoīm. eo ꝙ in hoc
mūdo t carne ꝺstituerūt spē suā t felicitatē. Jsti
vo in solo deo. t iō filij hoīm illius ciuitatis semp
psecuti siūt filios dei t sui⁹ ciuitatis ꝓpter bona
tpalia. Et sic ꝓmo cayn psecut⁹ est abel. t caldei
abraam t ismael ysaac t esau iacob t saul t doech
ipm dō. Et sic ꝓpl'⁹ iudeoꝝ t gētiles psecuti sunt
xpm t eccliam suā q̄ ꝓprie ōr ciuitas dei vsq; ad
antixpm. Et hoc puidēs dō in spū fecit hūc psal.
a qb⁹ psecutionib⁹ semp fuit liberata eccl'ia ꝓpter
hūilitatē t patiētiā. Et liberabit eos taliter post in
teritū antixpi. Et hec est ꝓncipalis materia hui⁹
psal. quā dō puidit in spū ꝓ suas psecutiōes. i quo
psal. tria facit dō. Hā ꝓmo i psonatoti⁹ eccl'ie siue
hoīs mystici luebit ℨ ciues frene ciuitatꝭ conātes
eccliam siue ciuitatē dei puertere t auferre ꝑcium
eternū. Scōo exhortant ciues ciuitatꝭ dei ad pse
rēdas psecutiōes p firmā fidē tad ꝺtinēdas diui
tias t bona tpalia p firmā spē bonoꝝ celestiū. Ter
tio hꝰ cōcludit ꝓpositū ex diuina iusticia t mia. ij.
ibi. Sperate in eo oīs congregatio. iij. ibi. Semel lo
cui⁹ est dc⁹. ¶ Quātū ad ꝓmū ē aduertēdū sicut
dictū est ꝑm aug. ꝙ duo amores distinguūt t di-
uersificāt istas duas ciuitates. s. amor dei t amor
mūdi amor dei consistit in fide: spe: t charitate: t
hūilitate t patiētia t obediētia. t p ꝺsis in deside
rio celestis patrie q̄ est finis tꝑminvltimatū hui⁹
ciuitatis. Amor vo mūdi ꝺsistit in cōcupiscētia et
ambitiōe bonoꝝ t dñij. tin auaricia bonoꝝ tpaliū
t in ꝺcupiscētia carnis tc. Et ista sunt arma q̄b⁹
ciuitas terrena siue diaboli semp infestauit ciuita
tē dei t eccliam a ꝓncipio vsq; ad iudiciū vniuer-
sale. ℨ fides: spes: t charitas: t hūilitas tc. sunt
arma q̄b⁹ ciuitas dei de se semp defendit in hac pe
grinatiōe a ciuitate diaboli. t maxie in statu euan
gelico. Ergo ista ciuitas dei siue iste hō mysticus
totiēs vexat⁹ t infestatus a filijs terrene ciuitatis
t infidelibus inuehit ira eos. incipit snīa in ter
tio versu dicēs. Quousq; o filij hoīs supple: id est
q̄diu durabit malicia vestra contra me. Et ſre ir
ruitis in hoīem mysticū t fidelē tāq̄ canes rabidi
ipm mordēdo t infestādo ab abel vsq; ad xp̄m. Et
vniuersi vos interficitis ipm maxie tpe legis euā

no. de di uisiōe ge ner. bria ni i duas

ciuitates

gelice: q: ꝓmo interfecistis caput ecc̄s xp̄m. postea
interfecistis mēbra ecc̄s aplos t tot milia martyrū.
Que quidē psecutiones t cedes durabūt vsq; ad
antixpm. Jtē quousq; etiā insidiamini t insultat
t incūbitis supple isti parieti inclinato t macerie
depulse t agitate t infestate. Hñ iste hō mysticus
vocat se parietē inclinatū. i. hoīem humilē t pau
perē t debilē: t vocat se maceriā repulsam. Nam
sicut inimici obsessores ciuitatis volunt diruere
muros t parietes t maceriā ciuitatis cum machi
nis t tormentis impellere hinc t inde. huc t illuc
vsq; quo ille murus t macceria diu repulsus minat
ruinā. Jta tyrāni t infideles diuersis minis t tor
mētis agitabāt t infestabāt t repellebāt muros.
id est mētes fideliū t etiā fidē eoꝝ tenebāt si pos
sent eos a ꝓposito bono t fide xp̄i deuellere t p
sternere: t ad eorū pfidiā detrahere. t ideo dicit.
Quousq; irruitis in hominē istū fidelē t mysticū
t vniuersi vos interficitis eū t insultatis t incū-
bitis ei tanq̄ parieti iam inclinato tricto: t mace
rie siue muro depulso. Unde macceria est murus
terrenus t fragilis. Et sic tyrāni putabāt per tor
mēta mentes martyrū t fideliū tanq̄ maceriam
terrenā t fragilem diuellere t faciliter repellere.
Sed cōtra hoc inuehit hō mysticus dicēs. Jnua-
nū laboratis q: nunq̄ me poteritis a firmo ꝓpos
to diuellere cū fim munitus t armatus armis ir-
refragabilibus: scꝫ fidei: spei; t charitatis xp̄i et
humilitatis t patiētie. qbus repellā ictus t incur
sus t insultus vestros supple. Jdeo ait. Nonne
alia mea erit semp deo subiecta per humilitatem
t patiētiam t fidē. t ab ipso erit salutare meum t
auxiliū. Nam ipse xp̄s est deus meus t salutaris
meus: q: ideo dicitur iesus: id est saluator. t est su
scepto: t defenso: meus in oībus tribulationib⁹.
Et ideo non mouebor amplius: id est nunq̄ cadā
nec deficiam a ꝓpositovere fidei: licet omnes fu
ctus t mine tyrannoꝝ t omnia genera tormento
rū veniant sup me. Postq̄ anima est talib⁹ armis
munita. Si ita est ergo ꝙ iesus xp̄s est defensor t
susceptor t salutaris me⁹. quousq; irruitis in istū
hominē t interficitis eū t incūbitis tanq̄ pariē
ti inclinato t macerie repulse: id est putatis ꝙ sit
paries inclinat⁹ t macceria repulsa. quasi dicat de
cipimini et frustra agitis t laboratis: imo cognosce
tis ꝙ est mur⁹ inexpugnabilis t colūna imobilis.

Ueruntamen ꝓcium meum cogitauerunt repellere. cucurri in siti: ore suo benedicebāt t corde suo maledicebant.

iij. qō. j. milli dubium. et xp̄ij. qō. iij. q̄ secundum

¶ Hic explicat causam quare tyrāni t infideles
t praui conātur peruertere mentes fideliū t iusto
rum a bono ꝓposito fidei t iusticie t dicit ꝙ hoc
faciebant t faciūt mali vt iusti perdant ꝑmium et
ꝓcium eis ꝓmissum. ¶ Ad cuius euidentiā est
notandum ꝙ ꝑmiū t ꝑcium iustoꝝ pro laboribus
suis est regnū celoꝝ t vera beatitudo. Et hoc
explicauit xp̄s. Mat. v. dicens. Beati pauperes
spū quoniā ipsoꝝ est regnū celoꝝ. Et beati q̄
persecutionē patiuntur propter iusticiam quoniā
ipsoꝝ est regnum celoꝝ. Et sic cōcludit xp̄s
Merces vestra copiosa est in celis tc. vnde ꝓpter

merces laboꝝ ē btitudo.

hoc ꝓcium t ꝓmium laborauerūt t passi sunt
Abel t Noe Abraam: t ysaac. t Jacob: t oēs an
tiqui patres vt ait apostolus: ad hēb. xj. Qz quia
sciebant in spiritu ꝙ hanc ꝓmissionem t ꝓcium
non poterant consequi nisi ꝑ xp̄m venturū. ideo
primo t immediate exꝑectabant xp̄m venturum
qui erat finis illius legis. t sic mortui sūt omnes
t nō acceperunt repromissiones t ꝓcium suoꝝ
laboꝝ vsq; ad xp̄m. vt non sine nobis consumma
rētur vt inquit apostolus ibidem. Hoc idē ait sal
uator. Matt. xx. in parabola de vinea. q: a prima
hora vsq; ad vndecimā t ad sero omnes laborauē
runt in vinea tamen nunq̄ acceperunt mercedē
t ꝓcium illius denarij ꝓmissi nisi nouissimus in
sero. Et sic fuerūt facti nouissimi primi. Hā latro
primo accepit denarium ꝙ abraam qui adhuc erat
in limbo. quia eodem die passionis fuit cum xp̄o
in paradiso. Nam vbi est xp̄us ibi est paradisus.
Et quibus patet ꝙ merces: t ꝓmium t ꝓcius
pro q̄ aspiciendo iusti laborauerūt t passi sunt: est
regnum celorum t beatitudo. quod nunq̄ potuit
nec potest quis adipisci nisi ꝑ fidem t spem xp̄i
t charitatem tc. Et ideo diabolus t mēbra eius
semp laborarunt t conantur repellere t auertere
istud ꝓcium t ꝓmium a fidelibus t iustis. Et q:
aliter istud ꝓcium t ꝓmiū nō potest perdi nec
amitti nisi ꝑ amissionē fidei t charitatis xp̄i iō
diabolus t mēbra eius semp conati sunt a ꝓncī
pio t conant vt iusti t fideles t ciues dei perderēt
fidē xp̄i. t ꝑ, oīs ꝑcii t ꝓmiū eius. Et hoc fa
ciebant primo ꝑ ꝓmissiones bonoꝝ tpalium. t
carnaliū voluptatū t in fine adhibebāt dura t in
tollerabilia tormenta vt ꝑ in passionibus marty
rū. Et hoc idē faciet antixp̄s. Hoc est ergo qō di
cit iste hō mysticus. verūtñ. i. certe. ideo isti tyrā
ni t diabolus t mēbra eius irruerūt in me. t inter
fecerūt tc. q: cogitauerunt repellere t annihilare
ꝓcii meū t mercedē t ꝓmii regni celoꝝ mi
hi ꝓpter fidē t charitatē ꝓmissum. Hō quidē
regnū celoꝝ hꝰ ꝓcii fidei t charitatis in siti toc
sideriō cuius ꝑch t ꝓmiꝫ ego cucurri t peregrina
tus sum in hac vita. naꝫ in siti t desiderio huius ꝑ
chi t ꝓmiꝫ t mercedis peregrinati sunt antiqui
ab adā vsq; ad xp̄m. t eodem desiderio nos pere
grinamur vsq; ad iudicium. q: quousq; irruitis in
stadio vt accipiat hoc brauium: vnusq̄q laborat
in vinea t portat pondus diei t estus t pauē sitim
vt accipiat hunc denariū t ꝓcium. Et ideo dicit ꝓ
pter sitim t desideriū huius ꝓchi ego cucurri et
pegrinatus sum t laboraui in vinea per fidem tc.
Jpsi cogitauerūt repellere t auferre a me ꝑcium
meū t mercedē per suas ꝓmissiones tēporales
sic cū ꝓmissionibus t blādis verbis me volebant
decipere. Jō seq̄tur. Ore suo benedicebant. i. bona
ēba t ꝓsuasibilia t blāda t adulatoria dicēbāt pro
mittēdo diuitias t honores t dignitates si dimit
terē fidē xp̄i. vt ꝑs i hystoria beati stephani t alio
rum martyrū tc. Sed corde suo maledicebāt. i. ad
malū finē t peruersam intēcionē. hoc dicebāt. q:
vt peruerterē mentē meā. t me a fide t charitate
xp̄i separarēt hoc dicebāt sicut dicebat dari⁹ nus
beato Vincentio. hoc ipsi bonis hōibus primo facie

Mot. de tyrānis t antixp̄o.

Regnus celorum hꝰ ꝓcius fidei.

bant veritatē in vanū laborabant: q: mens mea
immota manſit t verba ꝓmissionis eorum ver
tebantur inanes. Jdeo cōuersus iste homo ad ani
mam suam subdit.

Uerūtamen deo subiecta esto alia mea: quoniam ab ipso patientia mea.

vij. q. j. c. sciendū.

¶ O alia mea esto t sis semper deo subiecta per fi
dem spem: t charitatem: t ne timeas tormenta eo
rum: nec acceptes falsas promissiones: quoniam
deus nunq̄ tibi deficiet nec deseret te. Et nota ꝙ
ly esto potest esse tertie persone imperatiui modi
t sic ly anima erit tertie persone: quoniam ab ip
so est patientia t virtus t fortitudo mea.

De ꝺsc. di. iij. ca. vltimo.

Quia ipse deus meus t saluator meus: ad adiutor meus non emigrabo.

¶ Ipse iesus xp̄s ē saluator t susceptor t de⁹ me⁹
iō nūq̄ emigrabo nec recedā a firmo ꝓposito fidei

In deo salutare meum t gloria mea: deus auxiliꝫ mei t spes mea in deo est.

ij. q. vij. c testes.

¶ In deo est salutare t saluatio mea: t gloria mea
t ipse est deus meus auxiliꝫ mei t tota spes mea
in deo est. Et ista sunt arma: scꝫ fides spes. t cha
ritas xp̄i: t patientia quibus me defendam con
tra incursus rictus t tormenta dyaboli t membro
rum ei⁹. Et non solum me defendaꝫ: sed etiam vin
cam t triumphabo de eis.

xj. q. iij. c ad mensam.

Sperate in eo oīs congregatio populi: effūdite coram illo corda vestra. deus adiutor noster in eternum.

¶ Hec est scōa pars principalis in qua exhorta
tur fideles ad fidem spem contra inimicos ciuita
tis dei. Dicit ergo. O vos congregatio t ecclesia
populi t ciuitatis dei. sumite ista arma supradicta
t sperate in eo. Sed q: ista arma nō dant nobis ex
meritis nostris nisi ex sola dei gratia t misericor
dia. Jdeo fundite corda vestra t orate semp coraꝫ
illo: vt largiatur vobis supradicta cōtra dyaboli t
membra eius. Et deus det vobis gratiam ꝑueniē
tē t cooperantē t ꝑficientē: q: ipse est adiutor no
ster in eternum t non est alius qui pugnet pro no
bis tc. Et ista sunt arma iustorum.

xij. q. j. c. ois cras

Uerumtamen vani filij hoīm: mendaces filij hominum in stateris vt decipiant ipsi de vanitate in idipsum.

¶ Postq̄ superi⁹ ꝓpheta in ꝑsona corꝑis mysti
ci memorauit arma ciuit. ciuitatis dei t iexpugna
biles t insuꝑabiles vires eorū. hic memorat arma
dyaboli t mēbrorū eius q̄bus pugnat ℨ ciuitatem
dei t quomodo de ꝑ se sunt vana t friuola si ar
ma xp̄i obsciant. ¶ Unde est aduertēdū ꝙ arma
que dyabolus t mēbra eius obsciebāt martyrib⁹
sunt superbia t manifestatia t auaricia: t voluptates
vt dictū est: q: ꝓmittendo honores t dignitates t
diuitias: voluptates q̄ sunt ꝓcii amatoꝝ hui⁹mū
di: cum his putabant repellere ꝓcii fidei a mar
tyribus: tcus ꝑ ista nō potuerūt eos puertere: tnec
adhibuerūt superbia t ira t tormenta. Sed etiam
cū his minus potuerunt eos auertere nec deficere
a firmissimo ꝓposito t statu fidei. Ex quib⁹ ꝑs

Arma diaboli et tyranoꝝ

Universidad de Deusto
Biblioteca

q̄ oia ista vana diaboli t filioꝝ hoim sunt vana t friuola t misera. Ideo dicit pphet. Veritatem vani filij hoim cōfidentes in talibus armis t ponentes spē suā in bonis tpalibus t mēdaces filij hoim: id est ciues terrene ciuitatis in stateris t pōderibus t mendacibus suis: q: diuitie nō pñt accumulari in magna quātitate nisi cū mendatio t fraude t rapina t violentia. q: ois pecuniosus violentus raptor aut fraudulēs in verbis t pōderib? t mēsuris t stateris intrīnse ipsi decipiāt alios in ſdiſ t. simul t pariter in vanitate t inendacio. Et ideo filij hoim volētes magnas pecunias congregare. sunt pariter vani t mēdaces vt decipiant in stateris t ponderibus. sunt etiā mēdaces inquantū decipiūt emētes: t sunt vani inquantum ꝓpter tpalia corruptibilia t trāsitoria volūt pdere aiam et felicitatē eternā. Et sic ꝓpter precium tpale perdunt eternū t celeste. Et ideo marryres fuerunt sapiētes t non vani qui ꝓpter tēporale noluerūt perdere precium eternum immo ꝓpter illud passi sunt te. Et ideo pphet exhortat oēs vt fugiant t cōtēnant ista friuola t vana tpalia que non pñt beatos facere suos possessores: t dicit.

xlvij .di. c. sicut hi t. xij. q. ij glia xpi.

Nolite sperare in iniqtate: t rapinas nolite concupiscere: diuitie si affluāt nolite cor apponere.

¶ Nolite sperare in iniqtate. i. nolite amare iniusticiā t mēdacium nec ꝓpter diuitias cōgregandas decipere ꝓximum in mēsuris t ponderibus t stateris nec loqui iniquitatē. Et nolite cōcupiscere rapinas nec vsuras nec aliquid hmōi. Et si forte diuitie vestre affluant t abundent ly bene acquisite. tamen nolite cor t spem vestram apponere in eis: q: ad vsum dantur t nō ad fruitionē. vnde nō prohibetur earum vsus nec possessio. sed abusus t nimia affectio cum contēptu rerum spiritualiū. Quasi dicat. primum querite p̄cium t p̄mium celeste. Deinde vtimini cū discretione istis reb? terrenis t de necessitate t ne propter eas congregādas proximus ledatur.

de pe. d. j. ois qui ñ diligit t. xxviij. q. j. od i. t. c. seq. Mot. de premio vtriusq; ciuitat.

Semel locutus est deus duo hec audiui: q: potestas dei est t tibi dñe misericordia: q: tu reddes vnicuiq; iuxta opera sua.

¶ Explicat precium t premiū vtriusq; ciuitatis q̄ dabitur p deum iudicē vtriusq; scōm merita. Unde ait pphet. Nolite supplere rapinas cōcupiscere cū dāno proximi. nec iustos t innocētes persequi. nam deus iustus semel. i. immobiliter locut? est t statuit irrevocabiliter t duo hec audiui. Primo q: potestas dei est. i. q̄ deus est oīpotens t iustus. t sic tribuet vnicuiq; iuxta opera sua: sc̄z bonis premiū eternū t precium p laboribus in celo: t malis precium pene in inferno. Scōm q̄ audiui est q̄ tibi dñe est mia scōm quam tribuis penitentibus veniam per tēporalem penitentiam. Et sic nullum bonū manet irremuneratū nec malus impunitum. Aliter hyeronymi hyymnam locutus est deus t duo hec audiui. Quasi dicat: q̄ vnam locutionē fecit aut locutus est deus. A ¶ Sed in illa locutione ego duo intelleꝛi. scilꝛ q̄ ibi erant due ꝓfectiones. s. p tēria siue iusticia t mia. Sed tñe est querēdū q̄ est illa locutio dei in qua dō intellexit esse in deo iusticiā t miam ¶ Ad hoc dicit aliqui q̄ ista vna locutio pōt esse illud q̄ dicit dominus ipsi dauid. ij. Reg. vij. de suo populo. s. q̄ si unique aliquid egisset arguam eum in virga virorum t in plagis filioꝝ hoim. miam autem meam non auferam nec dispergam ab eo. Ecce quomodo dauid per vnā locutionē intellexit duas perfectiones maximas in deo simul. scilicet iusticiam t misericordiam. Aliqui dicunt q̄ deus semel locutus est ab eterno. Et sic produxit vnum verbum aut filium tantū. Postea semel locutus est ex tēpore dicendo creaturas. t sic produxit vnum mūdum tantum in suis speciebus te. Postea locut? est dicendo t dādo legem. in qua sunt duo tātum scilicet dilectio dei t ꝓximi. i. aut iusticia t misericordia. quia sicut omnia contēta in lege reducūtur ad dilectionem dei t ꝓximi. Ita premium obseruatorum legis t iusticia que dat bonis bona t malis mala. et misericordia que dat veniam penitentibus. et sic temperat iusticiam. Et sicut deus locutus est semel dādo vnicam legem. Sed in tota lege duo intelligūtur. scilicet dilectio dei et ꝓximi quia tota lex reducitur ad dilectionē dei et ꝓximi siue ad iusticiam et misericordiā. Ex his enim duobus tota lex pendet t prophete quasi dicat iste homo q̄ ex tota lege dei non intelligo nisi duo. scilicet iusticiam t misericordiam siue dilectionem dei et ꝓximi.

lxxvij. di sti. c. no see.

Als sitiuit tibi. xxiij. qō. iij. q̄ec cat. t. ij q.j.c. cuꝫ pessio.

Eus deus meus: ad te de luce vigilo.
Sitiuit in te anima mea: q̄ multipliciter tibi caro mea. In terra deserta inuia t inaquosa sic in sctō apparui tibi vt viderē virtutē tuam t gloriam tuam.

¶ Titulus psalmus dauid cum esset in deserto iudee. Legitur primo Regum. xxij. q̄ dauid fugiēs a facie Saul diuertit in terram moab t commisit regi moab omnes parentes t consanguineos et sequaces suos maxime mulieres t pueros intantum. q̄. cccc. viri congregati sunt ad eum et fact? est princeps eorum. Et sic dauid cum illis erat in presidio regis moab. Sed gad ꝓpheta dixit ipsi dauid noli manere in presidio: ly reuertere in terram iuda. t sic ex consilio gad reuersus est in iuda et mansit in deserto apud saltum arietis cum maxima afflictione et inopia et penuria victualium. Sed ibi fuit multipliciter consolatus ex reuelatione spiritussancti vt haberet patientiam. quia post illas persecutiones debebat regnare in maxima prosperitate t abūdantia diuitiarum et copia victualium. Et quomodo Saul cum suis qui eum persequebātur erant periturī in montibus gelboe. t partim debebant latere per spelūcas in inferioribus terre. Et partim. i. in ore gladij? partim duci captiui in predam vulpium: scilicet philistinorum. Et sic dicunt hebrei q̄ dauid fecit hunc psalmum dum esset in deserto iudee in tanti penuria. In quo psalmo primo explicat desiderium suū venēdi in ꝓsperitate regni t copiā bonorum equalium sibi ꝓmissam t in scōa parte psalmi. s. Ipsi vero in vanū ꝓsierūt te. Predicit miserabilem exitū ipsius saul t suoꝝ in mōtib? gelboe put sibi fuerat reuelatū. Et sic litteraliter exponit hebrei moderni istū psal. Sed ly ista fuerit materia occasiōalis t figuratiua. vij motus est dauid ad faciendū istū psal. cui nō est ista materia ꝓtīa nec est sistendū in ea: q: aliter nō ꝓmeret ad sacram scripturā nec iste psalmus cantaret in ecclesia in laudibus oīm diuinoꝝ officioꝝ post matutinas quotidie nisi contineret aliq̄d sacramentū de xp̄o t ecclesia vt super? dictū est. Et ꝛō ē dicēdū q̄ verū est q̄ dō passus est illā inopiā t penuriā in deserto iudee t facta fuit sibi illa supradicta reuelatio de p̄speritate t abundātia sui regni t de miserabili exitu ipsius saul t suoꝝ ly p tale nō fecit psalmū istū. Sed postea dum fuit in ꝓsperitate t quiete in domo sua t regno t ꝓposuit ampliare diuinū cultū tunc enim frequenter memorabat t in mente volebat persecutiones quas passus fuerat: t etiam aliquas reuelationes quas non totaliter intellexerat: t tunc in illa quiete t meditatione illuminabatur t eruditebatur a spūsctō de futuris sacramentis xp̄i t ecclesie t sic condebat psalmos put in illis gestis ꝓteritis scz aduersitatib? t ꝓsperitatib? ꝓuidebat in spū persecutiones xp̄i futuras t ecclesie t exaltationem regni eiusdem: t sic condebat psalmos de xp̄o t ecclesia. Et sic ergo est dicēdum q̄ dauid dum esset iam in sua quiete t contēplatione meditando illam penuriam quā passus fuerat in deserto iudee t meditando reuelationes sibi ī factam de regno suo t ꝓsperitate futura t de miserabili exitu saul t suoꝝ t cum vidisset totū illud iam fuisse impletus in eo: tunc in tali meditatione fuit multipliciter illuminatus t eruditus a spū sancto: qualiter totū genus humanum erat in maxima penuria bonorum spūalium post q̄ fuerat ejectū ab illa abundantia t felicitate paradisi terrestris t q̄o p xp̄m debebamus recuperare maiorē abundātiā bonoꝝ spūaliū in hac ecclia p gratiam sacramentoꝝ t bonoꝝ: t in alia per gl̄iam t quidem etiam ꝓsecutiones ecclesie in capite t membris t miserabilē exitū iudeoꝝ xp̄i ꝓsecutoꝝ: t etiā tyrannoꝝ t aliorꝝ ecclesie ꝓsecutoꝝ. Et de his fecit hūc psalmū. In quo tria facit. Nā primo explicat desideriū ecclie bonoꝝ spūaliū t gr̄e ante xp̄i aduētū. Scōo explicat reuelatiōem t ꝓmissionem sibi factam de copia t refectione bonoꝝ spūaliū p aduētum xp̄i. Tertio p̄dicit miserabilē exitū t interitū ꝓsecutoꝝ xp̄i et ecclesie. Ecce ibi. Sic in sctō apparui tibi. Tertia ibi. Ipsi vero in vanū. ¶ Quātū ad primū dicit Ra bacados t multi hebreoꝝ q̄ uētus aquilonaris intrabat per fenestram t mouebat chordas psalterij t ad sonum chordarū excitabat dauid ante auroram: t tunc spiritussanctus replebat mentem eius t eruditebat ipm de his que contēplatus t meditatus fuerat in lecto t strato suo ex parte noctis. Et sic condebat psalmos de futuris mysteriis p fundissimis. Et sic ad lucē diei surgebat ad conficiendos psalmos ad laudem dei.

Mot. de materia hui? psal.

Diuisio psalmi.

Dicit ergo dauid in ꝑsona totius ecclesie. O deus omnium per creationē: t deus meus per spiritualem cultum: ego excitatus a spiritusancto vigilo de luce. i. de diluculo t aurora ad laudandū te. Et causa t ratio quare ego de mane surgo t vigilo ad laudandum te: est q: anima mea t caro mea exīs supple in hac terra deserta t inuia t inaquosa et sterili oim bonoꝝ spūalium. Sitiuit in te q̄ multipliciter. i. valde t multipliciter desiderauit peruenire ad te xp̄e. In q̄ explicat multipliciter refici t reconciliari t restaurari per passionem t resurrectionem tuam t multiplicia ecclesiastica sacramenta. Alū notāter dr in terra deserta t inuia t inaquosa. Nam ista vallis lacrymarū in qua sumus exules et relegati a facie dñi erat primo deserta consortio angelorum et erat inuia ante xp̄i aduentū: q: lex moysi non deducebat ad perfectum de se nec poterat nos in gloriā introducere et erat inaquosa q: erat sterilis ex inopia gratie sacramentorum q: de se nō poterat iustificare vt patet ꝑ totū discursum epistole ad romanos et galatas t hebreos Et sic anima existens in hac terra deserta t inuia inaquosa et sterili bonoꝝ spiritualium sitiebat t desiderabat peruenire ad xp̄m: vt in eo reficeret Scōo notanter dr sitiuit q̄ multipliciter alia mea t caro mea: q: genus humanū non solum expectabat refici per xp̄m quantū ad alam: sed etiā quantum ad corpus. Alā quantū ad aiam primo expectabat refici multiplicibus bonis spūalibus t liberari a multiplicibus miseriis. Alā per baptismū expectabat liberari ab originali t refici gr̄a t fide t spe t charitate. Et per confirmationem septem donis spūssancti repleri. Et per pnām a mortali liberari t in gratiā reduci t per eucharistiā multipliciter refocillari t deo vniri t viuere te. Mota.

¶ Quā vivero ad corpus expectabat p̄resurrectionē xp̄i ab oibus miseriis et penalitatibus corporalibus liberari et immortale t gloriosum corpus recuperare t sic aia t caro nostra sitiebat multipliciterve nire ad xp̄m q: oibus istis bonis carebat existēs in illo statu t in illa terra deserta t inuia t inaquosa. Alii illi in illo statu oia ista desiderabāt quātū ad gratiam per aduētū xp̄i: et etiam quātum ad gloriā. Et sic oia ista adepti sunt sancti patres p aduentum xp̄i. Alā forsan dauid t multi sanctorū patrum simul surrexerunt cum xp̄o vt dictum est psal. lvj. Nos autem quia iam recepimus ista bona spiritualia quantum ad animā quo ad gratiam ēt adhuc sitimus t desideram? omnia ista quo ad corpus t animam per gloriam futuram quia bona gratie huius status significāt et pariūt bona glorie in futuro: et sicut bona temporalia legis veteris significabāt bona gr̄e huius status. Ita bona gratie huius status significant bona glorie in patria superna nobis per ista bona gratie promissa. vt dictum est psal. xxij. Sic in sancto apparui tibi

not. q̄iō dō surgebat ad ecco.

¶ Hic incipit versus t sentētia in hebreo trāslatione Hieronymi et est secūda pars in qua explicat promissionem et reuelationem sibi factam de copia bonorum spiritualium in hac ecclesia p gratiam et in superna per gloriam. Unde nota q̄ dō excitatus a spiritusancto frequēter surgebat a lecto.

cto t intrabat tabernaculū dei: qō tēderat iuxta domum suam t ibi in illo sanctuario orabat t contemplabat diuina mysteria t beneficia sibi collata. t ibi apparebat sibi spūssanctus: t videbat deū in spiritu t sic erudiebatur de futuris mysteriis t sic ꝯdebat psalmos. Et ideo dicit dō o dñe fiet taliter apparui tibi in sctō: idest in sanctuario sctō tabernaculoꝝ videre gloriā tuā. Littera hieronymi est magis clara que dicit sic in sanctuario vidi te vt viderem virtutē tuā t gloriam tuam. Et quo patet ꝙ dauid vidit deum in spiritu t per reuelationem factam in tabernaculo t sanctuario dei intantum vt per illam visionem et reuelationem dauid videret in spiritu virtutem christi futuram t gloriam t copiam bonorum quam christus nobis erat daturus.

De pe. d. j. qi di uinitatis natura.

Quoniam melior est misericordia tua super vitas labia mea laudabunt te.

¶ Dicit dō: egovidi in illavisione: qm̄ misericordia tua o pe est melior sup oēs vitas hui⁹ mundi idest ꝑ vita vegetatiua t sensitiua. Sed hic ponit vitas in plurali. quia per vitas intelligit omnes cibos t potus t refectiones corporales qui faciūt ad vitam corporis: quasi dicat ego noui in spiritu ꝙ meliores sunt cibi t potus spirituales quos nobis debes dare per misericordiam t passionem t resurrectiōem tuam ꝑ omnes cibit potus t refectiones corporales huius mundi: quia illi sunt cibi gratie et gloie quibus totus homo quo ad corpus et anim̄ viuet ineternum: sicut dixit christus samaritane: qui bibet hanc aquam non sitiet in eternū. Joh. iiij. Item Johan. vj. qui māducat hunc panem viuet ineternus. Ideo sequitur quia tu dabis mihi istos cibos spirituales meliores super omnes vitas t cibos corporales. Ideo labia mea laudabunt te.

xciij. d. c. j. in glo.

Sic benedicam te in vita mea t in nomine tuo leuabo manus meas.

¶ Semper benedicam te in hac vita mea agendo gratias t leuabo manus meas in nomine tuo idest inuocabo nomē tuum quod est iesus in quo expecto saluari t consequi omnia bona spiritualia supradicta.

xv. dist. sancta romana.

Sicut adipe et pinguedine repleat anima mea: t labijs exultatiōis laudabit os meū

¶ Anima mea replebitur omnibus illis bonis spiritualibus: sicut corpus repletur adipe t pinguedine corpali t cibis pinguibus corporalibus. Nā ista bona spiritualia pingue faciunt animam t corp⁹ pinguedine gratie t glorie. Et sic os meū tūc laudabit te labijs t cantibus exultationis et gratiarum actiōis hic per gratiam t in futuro ineternum per cantum glorie.

vij. q. j. c. deniq. ā

Sic memor fui tui super stratum meum in matutinis meditabor in te: quia fuisti adiutor meus.

¶ Sic etiā memor fui tui. i. memor ero tui: o deꝰ in hac ecclesia militanti t memoriam agam super stratum. i. lectum. meum meditando. t contēplando beneficia recepta t etiam in statu gentibus fleꝑis orando. Etiam meditabor in te in matutinis: q: surgam ante lucē ad cōfitendū noī tuo t ad laudes tuas decantandū agendo gratias q: in oībus fuisti adiutor meus: q: non solum me a peccato redemisti t a fame t miseria liberasti: sed etiā supra dictos cibos gratie t glorie tribuisti. Et sic.

Et in velamento alarum tuarum exultabo adhesit anima mea post te me suscepit dextera tua. xj. q. iij. ad mensam.

¶ Ego exultabo me esse ꝓtectū in velamēto alarū tuarū: t sub ꝓtectione mīe tuet exultabo q: aīa mea relictis cerimonijs legalibus t relictis ydolis adhesit ambulauit post te t tue legi: ꝑceptis se subiecit: q: dextera tua t mia me suscepit: t vocauit ad fidē t ecclīā t adveniāt ēt ad gliaz i futuro

Ipsi vero in vanum quesierunt aiam meaz introibunt in inferiora terre tradentur in manus gladij partes vulpium erunt. xxiij. q. v. j. vici.

¶ Hic predicit miserabilem exitum persecutorū xpi t ecclesie. Maz primo de iudeis qui occiderūt xpm fuerunt facte tres partes: nam quidā abscō debantur per speluncas vt ait iosephus de quorū numero fuit ipse vnus cum. LXXX. secūda pars fuerunt mortui: alia pars fuit ducta t dispersa in captiuitatem per mundum. Ideo ait dauid in persona christi t ecclesie. Ego ago gratias quia me suscepit dextera tua me in capite a mortuis suscitando t in membris a persecutoribus liberando vero pro sed ipsi. s. iudei christi crucifixores in vanum quesierunt aiam t vitam meam delere tanni bilare: q: resurrexi in capite t liberatus suz in membris. Et sic ipsi manserunt confusi: sed punitio eorum erit tripartita: nam quidaz eoz introibūt in inferiora terre per speluncas subterraneas latendo t fugiendo diuinam vindictam factam per romanos t, quidam erunt in manus potestate gladij quia decies centena milia mortui sunt vt ait iosephus in illa strage t obsidione hierusalē t galilee t iudee t quidam erunt partes t sortes t portiōes in ꝑdam vulpium. i. romanoz: gentes enim armorū dīr vulpes: q: omnia deuorant: eadem persecutio fuit facta de tyrannis gentilibus: vt legit in ecclesiastica hystoria q: miserabiliter moziebant: et sic introierunt in inferiora terre: idest ad infernū quo ad animam t ceciderunt in manu gladij per bella intestina t sic cadauera eorum fuerunt partes et cibi vulpium t lupoz t canum t aliarū ferarum: etiam ista pars iudeoꝝ dicunt vulpes q: fallaces ex vsura rapinaq viuentes t dolosi isti ergo persecutores christi sic punientur vt dictū est.

Mor. de mortui sunt in obsidiōe hierusalem.

Rex vero letabitur in deo laudabūtur omnes qui iurant in eo: q: obstructum est os loquentium iniqua. xxxv. d. c. ab exordio.

¶ Vero pro sed: rex xps letabit in deo patre secundo a dextris eius in gloria t omnes xpiani fideles qui iurant in eo. i. qui promiserunt in baptismo fidem spē t caritatem ipsi xpo t profitebūtur legem euangelicam t xpm esse verum deū t messiā

laudabunt t a deo acceptabunt hic p gram t i futuro per gloriā t nō solū laudabūtur a deo. sed ēt ab hoibus. Judei vo p oppositū teeteri infideles vituperabunt t cōfundent cū viderint xpm resurrexisse t vniuersaliter regnare t fideles laudabuntur t gliabunt. q: os gentiliū t iudeoꝝ loquētiū iniq̄ ꝑ xpm t ecclesiā est obstructū t obtusum pre cōfusione cū viderint ꝓsperitatē xpi t ecclīe. vnde nota ꝙ nō dicit oēs qui iurant ꝓ eū. q: vt sic non semp est laudabile: sed dicit oēs qui iurāt in eo. q: in baptismo t pfessione fidei xpi nō iuramus per eū sed in eo. q: in eo ponimus spem nostram t fidem t renunciamus mūdo t dyabolo. Et nota ꝙ iste psalmus sp cantat in laudibus matutinis. eo ꝙ dauid ꝓphetice ꝓmittit in hoc psalmo in ꝑsona ecclesie surgere ante lucē t in matutinis laudare deum pro gratiaꝝ actione de beneficijs gratie t glorie per xpm nobis collatis.

ex. dist. sacra romana.

Exaudi deus orationez meā cū deprecor a timore inimici cripe animam meam.

¶ Titulus in finē psalmus dō. Et titlo apparet ꝙ dauid fecit hūc psal. dirigens nos in xpm q est finis legis. Sed de materia hui⁹ psal. dicit rabi salomō ꝙ dō ꝓuidēs i spū ꝓphā danielis qñ positus est in lacu leonū fecit hunc psal. in persona danielis deprecantis deū vt ipsuz liberaret de lacu leonū. Et sic nō solū ra. sa. sz ēt quidā catholici sequētes eū exponūt hunc psal. ad litterā de illa liberatione danielis de lacu leonū. Sed qui bñ vult cōꝑhendere discursum hui⁹ psalmi poterit videre qualr talis ꝛralis expositio est i epta t ertorta t valde dissona littere hui⁹ psalmi. Item talis expositio facit iniuriam ꝓphete dauid abscondēdo t cōtēnendo thesaurum absconsum: imo explicatum in hoc psalmo in quo ꝓphetice ꝑdicatur cōfusio t cecitas populi iudaici in cōiuratione facta ꝑ necē xpi. pdicitur ēr sublimitas scie tie apostoloꝝ. ¶ Ad cui⁹ intelligentiā est aduertendū ꝙ dauid cōtēplando cōiuratiōem quā fecit saul cū abner t doech t ceteris emulis cōtra dō ꝑ uidit in spiritu qualiter consilium sacerdotuz scribarū t phariseorum debebat conspirare ꝑ xpm vt ipsum morti traderent putantes totaliter ipsum delere de terra. ne ꝑderent regnū t sacerdotium. Sed ꝑrīū eis ꝙcuenit. nā xps resurrexit t regnauit gñaliter per vniuersum orbem t ipsi perdiderunt scep trū t sacerdotiū t ciuitatē t fuerunt dissipati t dispersi. Et māserūt cōfusi t ceci in intelligētia sacre scripture: vt dictū est psalmo. ij. Hoc ergo ꝑuidens dauid in spū fecit hunc psalmum. In quo duo principalr facit. Nam ꝓmo predicit in persona xpi per modū oronis. cōfusionē t cecitatem iudeorū q̄ accidit eis in cōiuratione facta ꝑ xpm ex malicia, t supbia. Secōo ꝑdicit t explicat altitudinē scientie apostoloꝝ in sacris scripturis intelligendis quā adepti sunt ex humilitate t obediētia. ibi sagitte parulorum. ¶ Quātū ad primū q: xps introducitur ad loquendū tria facit. Primo petit liberari ab iniquo ꝙsilio t malipolio iudeoꝝ

Diuisio psalmi.

facto ꝑ xpm. Secōo explicat iniquū cōsiliū t cōiurationem factā ꝑ ipsum. Tertio predicit confusionem t cecitatem iudeoꝝ ex eorum malicia ꝓpetratam. ij. ibi. q: exacuerūt. iij. ibi. scrutati sunt iniquitates. ¶ Quātū ad primū dicit xps ad ꝑm. o pe deus. Exaudi orationē meā cū deprecor in horto t in cruce. Et primo rogo vt passio mea sortiatur effectum suum. s. vt recipias eam in ꝑceptum ꝑ totogenere humano redimendo a perpetua captiuitate t morte. Et cripe aiam meā. i. vitā meam a timore inimici ppli iudeorū me resuscitando ō mortem ad vitam: t etiā cripe aiam meā. i. ecclesiam. primo a timore inimici dyaboli. Secōo a timore inimici cetus iudeorum t tyrannorum.

Protexisti me a conuentu malignantium a multitudine operantium iniquitatem. lxxxvj. d. c. desolatis

¶ Protexisti. i. ꝓtege me a conuentu iudeorum malignantium. i. a coniuratione t malipolio eorū t a multitudine iudeorum t tyrannoꝝ operantiuz i. machinantiū iniquitatem ꝑ me t ponitur ꝓteritum ꝓ futuro siue iperatiuo vt. frequēter fit i hoc lib. D ¶ Deinde cum dicit.

vj. q. j. c. ex meritо.

Quia exacuerunt vt gladiū linguas suas: intenderunt arcum rem amaram: vt sagittent in occultis immaculatum. xj. q. iij. solum. vj. q. 6. ex merito.

Subito sagittabunt eū t non timebunt firmauerunt sibi sermonem nequam.

¶ Explicat iniquū consiliū t coniurationē factā ꝑ eum dicens. Domine ꝓtege me a ꝑsilio iudeoꝝ malignantium: q: omnes fuerūt cōgregati ꝑ me t exacuerunt vt gladium linguas suas contra me t intenderunt arcum rem amarā. i. mortē t falsum testimonium cogitarunt. quasi dicat ꝙ sicut sagittarius intendit arcum t mittit sagittaz contra inimicū aut contra feram. Ita iudei intenderunt arcū iniquitatis t malicie contra me rem amarā id est falsum testimoniuz vt sagittent. i. vt sagittarēt me immaculatum t purum t innocentem. hos sagittas falsi testimonij t mortis miserunt cōtra me in occultis t in absconso q: me absente tractabāt mihi mortem. Et sicut mos huius iusti fuit perpetrata in occultis. Ita etiam in breui tempore. quia in die mercurij. fuerant congregati in occulto t secreto ante diem, pasche ne forte tumultus fieret in populo: sed in die iouis fuit captus. t in die veneris crucifixus. Ex quo patet ꝙ subito tre pent sagittabunt istum immaculatum t iustum t non timebunt deum nec mundū in tam scelerata t iniqua sententia data contra hominem iustum sine peccato. t sic absq dei timore isti iniqui firmarunt sibi adinuicem sermonem t consilium t sententiā nequā t iniquam. Et isti iniqui.

vj. q. j. c. deteriores.

Narrauerunt vt absconderent laqueos: dixerunt quis videbit eos.

¶ Narrauerūt t cogitauerunt vt absconderent t pararent laqueos ꝑ xpm vt caperēt ipm t ꝺixerūt inter se quis videbit eos. quasi dicat nullus poterit scire nec videre laqueos quos paramus cōtra istum hominem. Et sic inopinate capiemus eum nec poterit euadere manus nostras: nec etiam

Universidad de Deusto
Biblioteca

aliquis poterit videre itētionē nostrā: q; putabit pplūs q ex zelo legis occidimus istū hoiem q̄ agit ꝛ legē: nūc ergo iudei acuerūt vt gladiū linguas suas ꝛ iesum: qñ congregati sunt in cōsilio dixerunt hic hō multa signa facit si dimittimus eū venient romani ꝛ tollēt locū nostrū ꝛ gētē: melīꝰ ē vnum hō moriatur p pplo. Itē tunc etiā acuerūt linguas ꝛ iesum qñ dixerūt ipsum esse voracē ꝛ potatorē ꝛ Et quādo dixerūt pylato: crucifige crucifige eū dicentes eū inimicū cesaris ꝛ seditiosum ꝛ legis violatorem. Item tūc intenderunt arcū in rē amarā qñ cōtrarīt in necē eius. ꝛ tunc in occultis sagittarunt eū qñ congregati sunt in atrio pncipis sacerdotū. vbi vocauerūt eū blasphemū ꝛ alapis ceciderūt ꝛ opprobrijs affecerūt ꝛ irriserūt. sed tunc in occulto ꝛ secreto fatigarīt eū qñ in die mercurij de eius nece tractarunt ꝛ inde pecunias se daturos promiserūt. ꝛ tūc firmarūt sibi sermonem nequā quādo falsū testimonia cōfingerēt ꝛ contra pylato dignum morte accusarunt. ꝛ tūc narrauerunt vt absconderēt laqueos qñ occasiones mortis ꝓpo parauerūt ipsum capere in sermone cogitauerūt dicentes. Si licet dari censum cesari an non. mat. xxij. deinde cum dicit.

iiij. q. iiij c. nullus introducatur.

Scrutati sunt iniquitates: defecerūt scrutantes scrutinio.

¶ Predicit cōfusionē ꝛ cecitatem iudeorū quam ex malicia ꝛ superbia sibi ipsis perpetrarūt. ad cuius intelligentiaꝫ est notandū q̄ iudei sicut ex triplici iniquitate cōspirauerunt in necē xpi. s. ex invidia todio ꝛ presumptiōe. Ita pariter incurrerūt triplicem penā. i. confusionem ꝛ captiuitatē ꝛ cecitatem mentis. Unde iudei si deposuissent iuidiā ꝛ odiū aīi oculos bñ potuissent cognoscere per bona opa ꝛ miracula xpm esse messiam in lege ꝓmissum. Itē hoc idē potuissent cognoscere si cuꝫ charitate ꝛ humilitate inspexissent scripturas. ſ; malicia occecati nō perscrutati sunt scripturas nisi ea que pro eis faciebant falso interpretando scripturas trahēdo eas ad suū malū ppositū. s. q̄ violator sabbati dꝫ morte puniri sed noluere intelligere quomodo sanare infirmos nō est violare: imo sanctificare sabbatum. cum sit opus mie. Et sic iudei non scrutabant iusticiam ꝛ veritatem: sed iniquitatē: ideo scrutantes cū tali iniquitate defecerūt in scrutinio. Itē si inuestigassent ꝛ scrutati fuissēt scripturas cū charitate ꝛ humilitate reperissent q̄ liter xps erat ille ꝓpheta quem deus promiserat moysi deutero. xviij. ꝓphetā suscitabo de medio fratrū tuorū ponaꝫ verba in ore eius: loqueturq; ad eos quecūq; dixero ei. et sic poterāt cognoscere q̄ ex parte dei loquebat ꝛ q̄ moyses de xpo locutus fuerat. Itē si cū humilitate scrutati fuissent scripturas. reperissent qualr xps nō solum debebat esse filius dei: sed ipse est deus vt ptꝫ per oēs ꝓphetas ꝛ p miracula quibus poterāt cognoscere xpm esse messiam in lege ꝓmissuꝫ. Ideo dixit eis xp̄s. Jo. v. Scrutamini scripturas q: ille testimonium phibent de me. ꝛ moyses de me locutus est. ideo q: iudei noluerūt accedere ad scripturas cū charitate ꝛ humilitate ſ; cū malicia ꝛ presumptione ꝛ noluerūt scrutari veritatē: ſ; iniquitatē ꝛ defecerūt in scrutinio scripturarū facti ceci. Ita q: accesserūt ad cor altū ꝛ superbū cū ad scripturas sine humilitate ꝛ charitate accesserūt. imo cū presumptione eas perscrutari voluerūt. Ideo deus fuit ab eis exaltat? ꝛ absconsius tollendo ꝛ offuscando eis veritatē ꝛ verā intelligentiā sacrarū scriptura rū ꝛ sic manserūt ceci vsq; in finē mūdi. et ideo dicit ꝓpheta in hoc loco. q̄ q: iudei in scriptura scruta ri sunt iniquitates ꝛ xpm ꝛ nō veritatē. ideo defecerūt in scrutinio: q: nunq; amplius videbūt veritatē: ſ; i sua cecitate pmanebūt nō itelligētes sacra dei q̄ latēt sub velamīe lre. Et dat eis rōnē quare inest eis ista cecitas dicēs q̄ q: hō sup. ꝓsūptuosus accedet ad cor altū. i. cū corde alto ꝛ superbo ꝛ presumptuoso nō cāvidēdi vitatē: sed cā ꝓpterueſē di ꝛ excusandi suā malicia tūc deꝰ exaltabit ne ab eis attingatur. i. absc̄ōdit vitatē ab eis ne intelligāt scripturā. Unde est iterū aduertēdū q̄ multipli citer iudei scrutati sunt iniq̄tates ꝛ multipli defecerūt in scrutinio ꝛ manserūt cōfusi. Primo scrutati sunt iniq̄tates qñ ītēderūt falsa testimonia contra xpm: ſ; defecerūt scrutinio. cū illa testimonia nō sint ꝛueniētia ꝛ ei ꝛ vt ait euāgelista. Itē scrutati sunt iniq̄tates cū tradiderūt ipsum morti et crucifixerūt eū ꝛ custodes sepulchro apposuerūt: sed defecerūt scrutinio cū xps resurrexit ꝛ sic mā serūt ꝛ fuit frustrati in filio ꝛ desiderio suo: imo oppositū euenit q: putātes xpm delere ipsi fuerūt deleti ꝛ dissipati ꝛ captiui ꝛ dispsi. Itē defecerūt i scrutinio scripturaꝝ qñ in die pēth. petr? ꝛ ceteri apli hoies simplices ꝛ plebei cōuicerūt pncipes sacerdotū scribas ꝛ pharisēos pbantes p scripturas xpm fuisse verū messiā ꝛ saluatorē in lege promissū: vbi fuerūt ꝛuersi ꝛ baptizati de ppło nūero tria milia vt ꝓs actuū. h. ꝛ sic iudei mālerūt cōfusi.

Judei scrutat iniquitates.

de summa tri. ꝛ ſi. ca. in ꝓn.

Mota ꝙ iudeis fi bñ ꝙ xpo ꝓfudi cātibus.

Accedet hō ad cor altū: ꝛ exaltabit deus.

¶ Judei tūc accesserūt ad cor altū qñ ex malicia ꝛ ꝓpria presumptione ꝛ nō cū humilitate ꝛ charitate conati sunt scrutari intelligentiam legis: sed tūc deus fuit exaltatus qñ eis abscondit veritatē scripture ꝛ cecauit eos ne intelligāt sacramenta dei in scriptura latentia. Itē tūc accedit homo ad cor altū. qñ nō spīal'r: sed carnal'r ꝛ tanq̄ hō carnalis vult sapere in scriptura ꝛ nō ſrit q̄ spīalia sunt sed carnalia sicut faciūt iudei q̄ oīa sacrificia ꝛ ceteras cerimonias legis carnal'r ꝛ ſaliter conant sapere. ꝛ ideo deꝰ exaltabitur ab eis ne possint veritatē euāgelicā q̄ in filiis legalib? latet intelligere. vnde in eadē scriptura lra occidit eos: sed spūs ſctūs vnificat nos. h. ad cor. iij. vñ in eadē scriptura nos sumus boni ꝛ iudei mali: vt inquit aug. deus occecauit mētes eorum ne luceat in eis euāgelū postq̄ malicia occecauit eos. ex q̄bus ꝓs q̄ ex illo iniquo cōsilio ꝛ cōiuratiōe facta ꝛ xpm iudei incurrūt cōfusionē ꝛ captiuitatē ꝛ cecitatem.

Sagitte parulorū facte sunt plage eorum ꝛ infirmate sunt contra eos lingue eorum.

xj. q. iij. c. inter.

¶ Q: superꝰ dixit q̄ scribe ꝛ pharisei defecerūt i scrutinio scripturaꝝ. eo q̄ tāq̄ hoies ꝛ superbe ꝛ carnaliter sapientes, voluerūt accedere ad cor altū ꝛ p sūda mysteria sacre scripture. Ideo deꝰ fuit exaltatus ꝛ elongat? ab eis ne possent attingere ꝓfunda intelligētiā veritatis sacre scripture nec lacta messie. Jō dic ofidit p oppositū q̄ apli ꝛ fideles: q: nō tanq̄ hoies ꝛ carnales voluerūt turbe sapere sed tāq̄ spīales ꝛ hūiles voluerūt esse pauli et xpm seq. Jō eis datū est nosse mysteriū regni dei ꝛ secreta sacra: ꝛ sic euicerūt tumidā ꝛ inflatā sciam scribarū ꝛ phariseoꝝ: maxie petr? in die pēth. ꝓuicit ꝛ ꝛfudit eos ꝛ phauit p literas scripturas qualiter xps erat ver? messias in lege ꝓmissus ꝛ qñ oportebat xpm pati ꝛ a mortuis resurgere p salute humani gñis: ꝛ sic illa die ꝛuertit quattuormilia hoīn ꝛ abierūt scribe: ꝛ principes cōfusi sunt.

apli ꝓdicauerūt p mūdi

Etiā apli ꝛ discipuli postq̄ receperūt spūscūm in die penth. ꝓceci sunt p vniuersum mūdū ꝓdicantes euāgelium ꝛ cū sagittis euāgelicis penetrarūt corda magnoꝝ philosophoꝝ ꝛ principū ꝛ eos iugo fidei subiecerūt. Dicit g̃ ꝓpheta q̄ sagitte. i. ꝓdicatiōes gunloꝝ. s. apl'oꝝ humilium ꝛ spīaltum facte sūt plagte ꝛ vulnera eoꝝ. s. scribaꝝ ꝛ pharisēoꝝ scrutantiū iniq̄tates ꝛ volentiū cū superbia ꝛ carnaliter vt hoies accedere ad cor altū ꝛ pfundū sacre scripture: ꝛ lingue eoꝝ. s. scribaꝝ ꝛ phariseoꝝ infirmate ꝛ debilitate sunt ꝓtra eos. i. ꝓtra apl'os: q: nō voluerūt eis rīdere in die pēth. immo petrus ꝛ ceteri ꝛfuderūt ꝛ ꝛuicerūt eos p auctoritates sacre scripturę ex ptꝫ Act. ij. ꝛ iij. ꝛ p totū discursum illius libri. Plam maxima cōfusio ꝛ plaga fuit scribis ꝛ pharisēis doctis in lege q̄ ipsi non intellexerint scripturas de xpo loquētes: ꝛ q̄ apostoli qui fuerant simplices ꝛ ydiote per easdē scripturas ꝓbarent xpm esse messiam ꝛ resurrexisse vñ lingue eoꝝ infirmate sunt contra apostolos ꝓdicantes ꝛ sacram scripturam exponentes.

xxxvj. d. ꝑ. ecce. ſ. ixviij. pl. quoꝝ

Conturbati sunt omnes qui videbant eos ꝛ timuit omnis homo.

Et annunciauerunt opera dei: ꝛ facta eius intellexerunt.

¶ Cōturbati sunt ꝛ admirati. vñ inesset eis tāta sapia ꝛ eis hō timuit xpm: cū manifeste cognouerūt ipm esse deū ꝛ messiā. ideo dixerūt oēs q̄ aderāt ipsi petro: q̄d faciemus: ꝛ petrus ꝛ apli rnderunt vnusquisq; vestrū in nomine iesu. Actu. ij. Et sic apli idiote ꝛ simplices q: humiliati sunt: fecuti sunt xpm nolētes carnaliter: ſ; spīaliter sapere. Jō annūciauerūt opa dei ꝛ mirabilia xpi in euāgelio ꝓdicta ꝛ in veteri testamēto lactēta ꝛ facta ꝛ veritatē eius intellexerūt quā veritatē ꝛ sacramēta scribe ꝛ pharisei intelligere nō ualuerūt ꝓpter eoꝝ superbiā ꝛ malicia ꝛ mala ꝛ carnales cupiditates. Et qbus ptꝫ q̄ q: scribe ꝛ pharisei accedere voluerūt ad cor altū: ideo deꝰ occecauit mētes eoꝝ ne intelligāt euāgelii: ꝛ ne fulgat eis illuminatio euāgelij. h. ad Corin. iij. Apli vero ꝛ xpiani q: accesserūt ad cor humile: iō annunciauerunt opera dei ꝛ facta eius intellexerunt ꝛ sagittis euangelicis alios conuicerunt. Et ideo dicit Augu. libro de vnico baptismo: q̄ in eadem lege ꝛ scriptura iudei ꝛ infideles efficiuntur

mali carnaliter ꝛ puerse intelligendo: xpiani autē efficiuntur boni spīaliter ꝛ catholice sapientes.

Letabitur iustus in domino ꝛ sperabit in eo ꝛ laudabūtur omnes recti corde.

xcij. d. c. j. in glo.

¶ Hic cōcludit ꝓmiū iustorū fideliū ꝛ simpliciꝫ dicens q̄ omnis iustus ꝛ fidelis ꝛ humilis letabit in dño ciuiderit se illuminatū ꝛ iudeos occecatos Et sic sperabit ꝛ ponet spem ꝛ fiduciaꝫ in eo. Et oēs recti corde laudabunt ab oibus nationibus ꝛ maxime a deo: q: ille ꝓbatus est quē deꝰ cōmēdat ꝛ sic letabitur hic iustus per gratiam ꝛ in futuro p gliam. Ex supradictis ꝑs q̄ iste ꝑs incepte ꝛ improprie pōt applicari psecutioni daniel'. cū in eo manifeste ꝓmuncieꝫ iniqua ꝛiuratio iudeoꝝ ꝑ xp̄s ꝛ ꝛfusio ꝛ occecatio eoꝝ ꝛmirabilis ꝓdicatio apostoloꝝ: ꝛ ideo iste ꝑs cantatur in festiuitat? apostoloꝝ. q̄ eis cōueniat. Totus etiaꝫ iste psal. pōt exponi de persecutione ꝛ vltima victoria ecclesie ꝑ tyrannos. Sepe enim dctū est q̄ quicquid passus est xp̄s in capite passus est postea in mēbris ꝛ ecclesia sua. Unde sicut scribe ꝛ pharisei machinati sunt falsa crimina contra iesum. Ita pariter pncipes et tyranni populi gētilis cōgregati sunt cōtra ecclesiā imponēdo nefanda crimina xpianis. De quo fecit iustinus martyr apologiam in defensione xpianoꝝ: vt ait Eusebius in ecclesiastica historia. Sed post longam persecutionem ecclesia triumphauit de tyrannis in toto populo gentili q: omnis potestas subiugata est iugo xpi. Et sic sagitte ꝛ ꝓdicatiōes paruuloꝝ martyrū ꝛ oīm xpianoꝝ facte sunt plage regum ꝛ tyrannoꝝ intantū q̄ stupebant omnes qui videbāt eos ꝛ timuit oīs homo cōsiderāt ꝛstantiā martyrum ꝛ insuperabilem scientiam ꝛpredicationē eoꝝ: q: annūciauerūt opa dei ꝛ facta ei? mirabilia itellexerūt ꝛalios docuerūt ꝛ cōuicerūt. Et iō post ꝛuersionē cōstantini ꝛ totius pplī gētilis reddita pace ꝛ ꝓsperitate ipsi ecclesie letatus fuit iustus pplus christian? in dño ꝛ posuit spem suā in eo: ꝛ laudati ꝛ honorati sunt ꝛ oēs recti corde q̄ pro xpo passi sunt ꝛ q̄ recto corde in christum crediderūt.

de ꝓsec. dist. j. c. hi duo.

Et decet hymn? deus in syō: ꝛ tibi reddet votū in hierlm.

¶ Titulus in hebraeo. victori cāticuꝫ dauid. In multis bibliis nostris reperitur titulus in finem psalmus dauid cantꝰ aggei ꝛ zacharie. ꝛ ihieremie ꝛ Ezechielis de verbo peregrinationis ꝛ dei populo transmigrationis: cū inciperēt proficisci: sed hoc nō reperit in hebraeo nec in trāslatiōe lxx. ideo creditur esse additū ab aliquo expositore: eo q̄ videbat sibi q̄ iste psalmus sit factus in persona Aggei ꝛ zacharie. In quo explicarunt desiderium redeundi in hierusalem ad libere offerendum sacrificia ꝛ cantandū psalmos: tūc fuit eis data licentia per cyrum. Et ad hunc sensum exponunt oēs hebrei: moderni hunc psal. litteraliter de copia habūdantia bonorum temporalium quam habuerunt iudei in hierusalez post redditū de captiuitate ba

bylonica. Et sic redeūres de captiuitate quasi abhorrentes sterilitatem babylonie t desiderantes vbertatē hyrlm t terre pmissiōis.dicebāt. O de hymnus t oratio decet t delectat te in syon:t si reduxeris nos tāc reddes tibi votū in hyrlm qō promisimus. Mā beatus erit qui habitabit in atrijs tē pli scōi qō sumus edificaturi. Et ibi nos sacerdotes replebimur in bonis.s.oblatiōibus t decimis bonis t templi tui:q: sctā est templū tuū t mirabile in equitate:q: in eo erit sedes iudicij vbi iudicabunt sacerdotes visitasti.i.visitabis terrā pro missionis fauore fertilitatis t inebriabis ymbrib? t aquis. Et sic multiplicabis locupletare t ditare eam:t sic dicunt hebrei q̄ dauid puidensin spū futuram abundantiā in hierusalem t tota terra pro missionis post reditum de captiuitate babylonica fecit hūc psalmū. Er,sic litteraliter pōise exponit ipsum. Sed talis expositio videt insufficiēs:q: nō explicat sacramentū latens in hoc psalmo nec est consona veritati. Mā post reditum de babylonia: nunq̄ fuit tanta vbertas fructuū in hierusalē quāta hic memorat maxime q: montana iudee in quibus est sita hierusalē est terra lapidosa t sterilis t miserrima respectu babylonie q̄ est terra fecūdissima. Scōo q: tāc iste psalmus nō pcineret ad sacram scripturā nisi cōtineret aliqō sacramentū de xp̄o messia. nā sicut dicit Rabi sa. super xa. omnes pphete locuti sunt ad tempus messie. Et ideo est dicendū q̄ dauid puidit in spū p redditum illius captiuitatis babylonie aduētum messie ad tēplū scōm t sic nō est sistendum in lra:sed semp tenendum ad tempus messie iuxta intentionē pphete vt sepius dictum est. ¶ Ideo est aduertendū sicut dictū est q̄ sicut lex ve. fuit figura et imago. le no. Jta illa hierusalē materialis fuit figura t imago ecclesie t noue hierusalem. Mā sicut deus elegit sibi illud templū t ciuitatem vbi solus erat licitum immolari t offerri sacrificia legalia:et vbi solū erat archa testa.t cagrabātur hymni t psalmi cum illis musicis instrumentis t vbi solū ex audiebant orationes t deprecationes:vt p5.iij.Regū.viij no. q̄ ec cleſia est t.ij.paralipomenon.vj. Jta post passionē elegit i qua of sibi ecclesiam a solis ortu vsq̄ ad occasum in qua fertur ve offertur verum sacrificium acceptabile t hymni t rus sacri orationes vt p5 Malachie.j. Item sicut lex moysi intrū fuit bonat obseruāda inquantū xp̄s fuit finis eius t completa in eo. Jta illa hyrlm materialis,intrū fuit a pphetis cōmēdata:inquātū lex et sacrificia t oia legalia in illa debebāt finire cursus sirā p aduētū xp̄i q: in illa ciuitate t nō in alia xp̄s erat immolādus t sacrificādus t crucifigēdus q̄ fuerat p illa sacrificia ve. le. figuratus. Et iō aīi nō erat alibi licitū sacrificia immolari nec offerri nisi in hierusalē in qua xp̄s erat p nobis immolādus t sic oblato xp̄o t immolato oia alia sacrificia cessarunt. ℞ ¶ Jtē sicut mortuo xp̄o tota lex moysi materialis fuit mortua simul cū xp̄o. Jta t templum hyrlm materialis simul fuit mortua cū xp̄o q: nunq̄ amplꝰ in ea fuerūt accepta sacrificia ve. le. q: tā impleuerāt cursus suos in xp̄o t mortua fuerāt. Et sic dicit Aug. q̄ cū honore mater nra lex t synagoga sepulta fuit cū xp̄o. Jtē sicut xp̄s surrexit in nouitate spūs t immortalitatis. Jta pariter cū xp̄o surrexit lex in nouitate sensus t spūs. t ista est lex euāgelica. t sic ēt simul cū xp̄o surrexit noua hyrlm q̄ est ecclesia. Jtē sicut cū xp̄o nō surrexerūt nisi ea q̄ erāt de veritate humanitatis cū vbo q: nō surrexerūt cū eo penalitates nec infirmitates nec defect? quos,spōte assumpserat ad instrm no. q̄ ecclesia surrexit cū xp̄o. patiēdi:q: oia alia fuerūt simpl'r mortua in cruce nec illa erāt nec sunt de veritate humane nature sed sunt penalitates petō primi parentis inflicte vt demonstrat Aug. ō pelagianos. Jta pariter de lege moysi nō surrexit nisi illud qō erat de vitate eius. s. veritas euāgelica q̄ in lege sepulta latebat sed nō surrexerūt cerimonialia nec criminalia nec onera legis importabilia nec penalitates legis:q: oia simpliciter fuerūt mortua cum penalitatibus t defectibus t infirmitatibus corporis xp̄i. et oia fuerunt in cruce affixa cū nostro cyrographo qō diabolus contra nos habebat ad Colossenses.ij. Jta pariter cum illa noua hyrlm que surrexit cū xp̄o non surrexerunt defectus nec iniqtas nec homicidium nec cecitas illius hyrlm materialis:sed surrexit illud qō est de veritate hyrlm. Mā hyrlm interpretatur pacifica t visio pacis p fidem māsit in illa sancta societate ap̄lorum simul cū virgine maria t alioꝝ. exx. q̄ manserant in illo cenaculo in quibus solis tota ecclesia xp̄i. lō solū sup eos venit spūs sctūs congregatos in pace t charitate in monte syon. Et sic mortua t reprobata hierusalē materiali: surrexit alia hierusalem t alia syon vera t spūalis t noua: ex quibus sequitur q̄ illa materialis iam amplius post xp̄m nō debuit dici hyrlm q: ablatū est sibi,sacrificium t hostia t ipa nō amplꝰ d: pacifica sed discors t cōfusa: nec d: visio pacis sed ceca:sed ecclesia xp̄i que inde orta est t suscitata t toto orbe diffusa est vera syon q: in ea verus deus cōtēplat t speculat:t est vera hyrlm q: in ea pseuerat vna fides vnū baptisma:vna pax t caritas t vna visio pacis t in ea offert vnū sacrificium qō in lege fuerat figuratū t in ea cātat ver? hymnus t laudes deo accepte t oīones exaudiunt: t sic est verū tēplū dei:in quo deus realiter habitat in sacramēto eucharistie t in filijs ecclesie habitat p gr̄am. Synagoga vero amplius nō est dom? orationis sed blaspheme q: iudei in ea negant legē t pphetas t faciūt deū mendacē. Immo q̄ pe Synagoga est domus blaspheme. ius est ipsi rogāt cōtra seipsos. Mā qñ legūt psalmū. cviij. t oēs psalmos in qbus cōtinent t pdicā tur punitiones crucifixor xp̄i. Dic ꝺ seipsos orāt t suam dānatiōis eor legūt. Et sic oratio eor verē in petitū t cōdemnationē sibiipsis. Ex quo p5 q̄ sola ecclesia toto orbe diffusa est vera hierusalē Jtē p5 q̄ Daniel t Aggeus zacha. t Malach. nō cōmēdat hyrlm t scōm tēplū p eos edificandū ratiōe sui nisi inquantū xp̄s erat in illud. ij. templū vēturus t in eo erat p̄sentādus symeoni t ibi erat mira facturus t nras redēptionē operaturus t iō dicitur Aggei. ij. q̄ maior erit gloria huius secūde domus q̄ prime: t malachie. iij. dicit statim veniet ad templū sanctum suum dominator. Et sic Esay as t hieremias: t Ezechiel: t omnes prophete nō commendant hierusalem materialem: nec templum. sed ecclesiam que inde orat oritura t nasciturā t ideo addit in hui? titulo. p̄o cantici aggei. t zacharie. i. dō fecit hunc psal. in p̄sona aggei t zacharie. t ihieremie. t Ezechielis. eo q̄ preuiderūt in spū xp̄m venturum in scōm templū t in eodem presentandū t in illa scōa hyrlm immolandū. t in de nouā hyrlm. s. ecclesiā oriturā t nasciturā in q̄ oia bona spūalia in hoc psalmo memorata erāt futura. Tria ergo facit dauid in hoc psalmo sm q̄ in tribus cōmendat ecclesiam dei t nouā hyrlm in quibus preeminet hyrlm veteri. Primo in sanctitate loci quo ad diuinū cultus. Scōo in magnitudine ambitus t prāte. Tertio in abundantia ciborum refectionis spūalis. q̄ sunt ecclesiastica sacramenta. t donag̃rū. Scōa ibi. Exaudi nos deus salutaris. Tertia ibi. Visitasti terrā. Et Quā tū ad primū est aduertēdū q̄ cultus diuinus i tribus consistit. Primo in hymnis t psalmis t cantici: in quibus deus laudat t magnificat in mirabilibus t bñficijs suis cū gr̄arū actionib?. Scōo i sacrificijs t oblationib?. Tertio in orōnib? in quibus petunt bñficia. t in deprecationibus in quib? petitur remissiōes petōrū t penarum. In his ergo dō cōmendat ecclesiā xp̄i. Primo q: in ea laudes diuine t hymni t psalmi sunt deo grati t accepti cum dicit. O deus ois hymnus t laus decet t delectat te in syon noua. s. in eccl'ia. Mā si i ea nostra carmina t laudes delectāt t decent t decorant te: signū est q̄ sum tibi grata t accepta. Jtē scōo dicit q̄ sa crificia t oblationes sunt ēt grate t accepte cum subdit. Et tibi reddetur votum gratum supple in hyrlm. Unde per votū intelligit sacrificiū eucharistie inquātū fuit i lege votum promissum t expectatum. Dicitur ēt votū q: cū voto t charitate de corde bono t fide nō ficta offert. Tertio dicit oīones t petitiones in hac ecclesia esse deo gratas t acceptas, t exaudibiles cum subdit.

Diuisio psalmi.

Cult? diuin? cōsistit i tribus.

xp.dis.c. sanctaro mana.

Exaudi orationem meam: ad te omnis caro veniet.

¶ Exaudi .i. tanta est sanctitas hui? noue hyrlm q̄ nō solū in ea laudes erūt tibi grate t sacrificius acceptā: sed ēt orōnes erūt: tibi accepte. t, in ea exaudies orationem meā. t ois caro veniet ad te ad adorandū t orandū t laudandū t sacrificandū in hac nona hyrlm. Jdeo beat? erit ois ille qui ele gisti t assumpsisti p gr̄am ad istā t in ista hyrlm: t habitabit in atrijs tuis t palatijs huius hyrlm p gr̄am qm̄ postea habitabit in supna per gloriam. Nota q̄ ly beatus quē elegisti primus itelligit t verificatur de decimo capite. postea de quolibet mē bro. Mā verbū primus elegit assumpsit illū potem in humanitate t in vnitate suppositi. Scōo totus christus elegit t assumpsit ecclesiam in vnitate corporis mystici. t sic iste bō mysticus habitatī atrijs huius hierusalem per gratiam: t in superna hierusalem per gloriam: sed q̄ tu exaudies orationem meam in hac ecclesia probo. Nam

iij.q.j.c. nulli.

Verba iniquorum praualuerunt super nos t impietatibus nostris tu propiciaberis.

¶ Verba iniquorū. id est tentationes demoniorū ab adam hucusq̄ prevaluerunt super nos: sed tu

ppiciaberis peccatis nostris i virtute sacrificij q̄ in ecclesia offertur: t, oratorium que in ea fundūtur. t sic ergo.

Beatus quem elegisti t assumpsisti: habitabit in atrijs tuis.

xj.q.iij.c ad mensam.

Replebimur in bonis domus tue sanctum est templum tuum mirabile in equitate.

xxiij. q. j. alienus de pe. d. vj. §. j.

¶ Beatus quē elegisti t assumpsisti ad hanc ecclesiam. t ois qui habitabit in atrijs tuis ciusdē: nascōes habitantes in ea replebunt bonis spiritualibus domus tue. ea q̄ tēplū hui? noue hyrlm ē sanctū t sanguine tuo cōsecratū t sanctificatum t est mirabile in equitate iusticie. Mā sicut ecclesia est sancta per sacramenta: ita est mirabilis per doctrinā legis euangelice que precipit oēm equitatem t iusticiam. t iubet oēm virtutē t pbibet omne vitium. Et nota q̄ totū hoc supradictum primo fuit impletū in illa hyrlm t templo secundo materiali. Nam ibi fuit xp̄s symeoni presentatus t per symeonē decēs hymn? cantat? cū dicit i p̄sona oīm patriarcharū t pphetarū gratias agendo. Nunc no. hec i dimittis seruū tuū domine: sm verbū tuū in pace. Item ibi fuit hymnus decens cantatus qñ puēpla fuit eri hebreoꝝ colligentes ramos oliuarū t sternē tes in via. cantabant t clamabant simul cū apostolis t ceteris qui p̄cedebant t sequebantur, dicentes Benedictus qui venit in noīe dñi osanna filio dauid. Qui quidem hymnus valde decuit t delectauit non solum filium sed etiā patrē in cuius noīe filius veniebat. Jtē votū patribus p̄missum fuit redditū t oblatū in hierusalem. qñ xp̄s primo fuit symeoni presentatus in templo. t quādo xp̄s ingressus est cum tanto honore in die palmarum. Et vltimo quādo oblatus est patri in cruce. Jta tunc exaudita fuit, oratio nostra t totius corporis mystici quando xp̄s orauit vt caput nostrum pro nobis in horto t in cruce. t tunc fuit exauditus p sua reuerentia: quia pater ppiciatus est peccatis nostris ex debito ipsius ade t ibi in cruce xp̄s sanctificauit t iustificauit templum suum: sc̄z ecclesiam sanguine suo t reddidit ipsā sine macula t ruga. Ex consequenti autem nunc in noua hierusalem inde exorta t sanctificata quotidie cantatur hymnus decens in matutinis. Benedictus dominus deus isrl' t hymnus virgis maris marie. Magnificat anima mea dominū. t hymnus symeonis Nunc dimittis. t omnes hymni dauid t aliorum pphetarum t sanctorum noui testamenti. qui valde decent t decorant deum. t redditur et offertur sacrificium eucharistie deo gratum t per se acceptum. et offeruntur vota t orationes quibus deus ppiciatur peccatis nostris. Que omnia suprādicta scilicet hymni p̄ sacrificium t orationes sūt accepta in hac ecclesia t grata deo. Omnia autem que fiunt in synagoga sunt offerentibus mortifera et deo abhominabilia. Et nota quod, notāter dicitur reddetur votum in hierusalem., Quia quando aliquod promissum datur. reddi dicitur. Sed q: christus promissus est dari in hierusalē per Aggeum t zachariam t malachiam. Jdeo quando venit redditus est. Jtē nō solum illud votum t

promissum redditum est nobis sed etiã deo patri
Mã sicut adam furto t contra voluntatem dei ab
stulit fructum prohibitum t rapuit de ligno. Ideo
xps qui fuit fructus puenions ab adam fm car-
nem, licet non per propagationem redditus est
ligno crucis patri a quo fuit ablatus.

pp.dis.c. sctã ro. mana. De pe. di.h.cir- ca fine.

**Exaudi nos de⁹ salutaris noster: spes om-
nium finium terre t in mari longe.**

**Preparans montes in virtute tua accin-
ctus potentia: qui conturbas profundum
maris sonum fluctuum eius.**

Ciuitas quid sit.

¶ Hic cõmendat ecclesiam t hierlm nouã ꝓtum
ad magnitudinẽ ambit⁹ t ptãtes a solis ortu vsq
ad occasũ. ¶ Ad cui⁹ intelligẽtiã est notan-
dũ ꝙ ciuitas nõ est cõgeries lapidũ materialiũ:
sed ciuiũ multitudovni⁹ iuris cõsensu t legis so-
ciata: vt iqt plato t cicero. t sic ecclesia toto orbe
diffusa marie t ppie merek dici ciuitas eo ꝙ est
cõgregatio oim fideliũ sub vna fide t caritate t le
ge euãgelica sociata t i vna petra q̃ est xps fũda-
tat radicata tyno muro fidei septa tfic nõ ỏ ciui
tas materialis: sed spualis: sed dõ p ista materia
lia ducit nos ad cognitionẽ spualiũ. t sic ponit ẽt
tuor noia partiũ terre. p q̃ intelligit quattuor cõ
ditiones ciuiũ t fideliũ ecclie. s. montes. colles.
valles campi. Unde sicut ipa ciuitas est spualis.
Ita ptes ei⁹ sunt spuales. Unde p montes intel
ligit aplos t martyres q̃ tenẽt altiorẽ gradũ i ec
clesia. et p colles intelligit doctores t pdicatores
t p valles intelligit heremitas simplices t otinẽ
Nota ỏ structõne eccle. tes. t per cãpos intelligit cõem t planũ statũ cõ-
iugatoꝝ cõz t planã vitã gẽtiũ. Que quidẽ quat
tuor conditiones t status fideliũ repleuerũt t ẽsti-
tuerũt ecclesiã t ãpliauerũt a iudea t hierlm pa-
lestine vsq ad fines terre vndiq. Dos q̃ montes
sc̃z aplos prio xps pparauit in hierusalẽ qñ eis
misit spũscrũm t armauit t induit eos virtute ex
alto. s. septẽ donis spũssancti. Et misit eos ad pre
dicãdũ p vniuersum mũdũ. t sic armati sublima
ti egressi sunt a hierusalem terrena t peragrarũt
mundũ. t signis t miraculis conturbauerũt ꝓfun
dũ maris hui⁹ mundi cũ oẽs reges t principes t
oia regna mũdi subiecerũt iugo xpi. Ideo ait dõ.
O christe deus t salutaris noster. i. iesus saluator
noster exaudi nos t veni in carnem. q: tu es spes
non solũ iudeoꝝ t illi⁹ hierusalẽ terrene: sed om-
nium finiũ terre. t longe in mari. t insulis longin
quis. t exinde ipsi⁹ maris. q: non solum saluabis
aliquos de iudeis: sed etiã saluabis oẽs gentiles
habitãtes vsq ad fines terre t longinquas insu-
las maris. t sic tu es spes oim finiũ terre t in ma
ri longe sicut dicit pphareba Jacob. ipe erit expe-
ctatio gẽtiũ. Gen. xlviij. Mã tu xpe eris ppar̃or
preparabis t dispones mõtes. i. apostolos in for-
titudine tua in die pẽthe. t armabis eos septẽ do
nis spũssancti. t sic accinctus potẽtia t tali virtu-
te mittes eos in mũdũ vniuersum ad predicãdus
euangeliũ omni creature. t accinctus tali potẽtia
t virtute conturbas. i. conturbabis ꝓfundũ t al-
titudinẽ t superbiã maris huius mũdi. sc̃z princi
pum t regum. t cõturbabis t superabis t silere fa-
cies sonũ t minas fluctuũ t persecutionũ eius. q:
post minas tormẽtat persecutionẽ tyrãnoꝝ vin
ces eos t subiecies iugo fidei. t tunc.

**Turbabuntur gentes et timebunt qui ha-
bitant terminos a signis tuis: exitus ma-
tutini t vespere delectabis.**

pj. q. ij. c. ita se pe.

¶ Omnes gentes t omnes qui habitant termi-
nos mũdi. sc̃z indi ab oriẽte t ethiopes ab austro.
t scythe ab aquilone t hyspani t maurisani ab oc
casu turbabunt t timebũt a signis tuis. t miracu
lis que faciẽt apli t discipuli in noie tuo. Nam in
noie tuo demonia ejcient linguis loquent nouis
serpentes tollẽt: vnde sic turbati t admirati oẽs
conuertent ad fidẽ t sic exit⁹ matutini t vespere Mo. hãc expõsi tionem.
delectabis: Unde est aduertendum ꝙ hoc potest
dupliciter itelligi: sc̃z tpaliter aut localiter. Mat
exitus matutini tpalis est pgressus dici ab auro-
ra vsq ad vesperã. t exitus vespere est pgressus
noctis a vespera vsq ad auroram. t sic comprehẽ
dit totum diem naturalẽ. xxiiij. horarum. q: in to
to isto spacio semper laudatur deus per vniuer-
sum orbem. Nam in die ab aurora vsq ad sero di
cuntur hore canonice. scilicet. Prima. Tertia. Se
xta. Nota. Vesperi. t Completorium. Et postea
in nocte celebrãtur hore nocturne vsq ad laudes
intantum ꝙ non est aliquod momentum tempo-
ris quin in eo dicantur hymni t laudes deo. t red
dantur vota in hac noua syon t hierusalem. Mat
quãdo in nostro hemisperio est nox. in alio est dies t econuerso. t sic quando hic celebrantur hore
diurne. in alio celebrantur nocturne. t quando in
hoc celebrantur nocturne. in alio celebrantur di-
urne: t econuerso. sic in hac hierusalem nunq̃ va-
catur a diuinis laudibus in quibus valde delecta
tur deus. Ideo dicit exitus matutini vespere de
lectabis: id est delectabiles tibi facies acceptan-
do in hac hierusalem laudes t hymnos t vota ti-
bi reddita. Aliter Hieronymi dicit exitus matu
tinos t vesperinos laudãtes facies. t tunc litte-
ra est magis clara. Aliter potest hoc intelligi loca
liter. Nam per exitũ matutinũ potest intelligi to
ta terra sita ab ortu solis. Et per vespertinũ to-
ta terra occidua. Quasi dicat oẽs terras ab ex
tu t ortu solis vsq ad occasum t vespertia tibi de-
lectabiles t laudãtes facies. t sic in oibus terris
mundi. t in oibus horis tpis iugiter cantabuntur
tibi hymni t laudes in ecclia t hierlm noua toto
orbe diffusa. Ex quib⁹ patet ꝙ ista syon t hieruſa
lem nova erit longe t fine ꝓportiõe nobilior tua
ior t pfectior q̃ illa terrena t materialis que est si
ta in palestina. Mã illa est artata t sita in illo par
uo spacio iuxta montẽ oliueti: in qua nõ cantabã
tur hymni t psalmi. nec offerebãtur sacrificia nisi
in aliqnb⁹ horis t certis diebꝰ: nec exaudiebãtur
orationes nisi ꝓ ꝓmio tpali: Sed hec hierlm no-
ua est toto orbe diffusa a solis ortu vsq ad occa-
sum. t ab aquilone ad austrũ. t in ea vbiq t oi tpe
t momẽto diei t noctis cantantur laudes t hym
ni. t offertur verum votum t sacrificium eucha
ristie que sunt deo grata t acceptata t delectabilia.
Hec est ergo syon de qua dixit in pncipio psalmi.

Te decet ymnus deꝰ in syon. Et tibi reddetur votum in hierusalem.

j. q. j. ca. et catho lica.

¶ Te decet ymnus deꝰ in syon. Et sic etiã ps ꝙ ea
q̃ dicunt nõ pñt cõuenire illi hierusalẽ materiali.
Visitasti terram t inebriasti eam: multipli
casti locupletare eam.

¶ Hic cõmendat nouam hierusalẽ in abundãtia
resurrectionis t ciborũ spiritualium t bonoꝝ gra
tie. quibus xps ditauit eã ad nostrã salutẽ. Unde
dicat. Tu xpe nõ solum ampliasti istam hierusalẽ
vsq ad terminos terre: t in ea voluisti in omni lo
co t in omni hora t tpe hymnos t laudes cantari
t sacrificia offerri ad tuã delectationẽ t honorẽ.
Sz etiã visitasti. istã terrã in tuo aduẽtu t inebria
sti t rigasti eã sapiẽtia t doctrina tua euangelica:
t multiplicasti locupletare t ditare eã diuitiis et
fructibus spualibus q̃ sunt ecclesiastica sacramen
ta. Nam sicut sapiẽtia t doctrina euangelica dat
in potũ. Ita euangelica sacramenta dant in cibũ
t medicinã t refectionẽ spualem. Et dat modum
qũo istud flumẽ sapientie venit ad rigandã eccle
siã dicẽs. Nam primo istud flumẽ dei spũssancti
defluxit in riuos. i. in apostolos. Exinde p apostoꝝ
los distillauit in colles sc̃z in doctores puta in Au
gu. Hierony. t. Exinde in valles sc̃z in simplices
heremitas: puta in Anthoniũ. t Hilarionẽ. t exin
de in campos sc̃z populares fideles pcõitigatos.
Et sic repleta est ecclesia scientia dñi. i. a solis or
tu vsq ad occasum. Dicit ergo dauid.

xxiiij. q. j. ex sola et. xxiij. q5. j. alie nus t. c. q̃q⁹.

**Flumen dei repletum est aquis: parasti ci-
bum illorum qm̃ ita est preparatio eius.**

**Rivos eius inebriãs multiplica genimi
nes eius: in stillicidijs eius letabitur germinãs.**

¶ Flumẽ dei sc̃z spũssancti repletũ t plenum est
aqs sapiẽtie t gratie sine mẽsura. ex q̃bus aqs tu
xpe parasti cibũ t potũ illoꝝ apostolorũ t fideliũ
i. instituisti sacramẽta ecclesiastica ad cibũ illoꝝ
oim fideliũ qm̃ ita t talis est ꝓparatio eius t dis
positio. Isto modo defluxit flumen sapiẽtie spũs
sancti in fideles. Mã ꝓmo implesti riuos. i. aplos
t sic inebriãs istos riuos t replens in die pẽthe.
Et exinde multiplica. i. multiplicasti genimia eo⁹
oẽs fideles t filios ẽcclesie p baptismũ regenera
tos. Et ecclia germinãs filios suos ex fonte ba-
ptismi. letabit in stillicidijs eius t pluuijs distillã
tibus ex isto flumine manante ex latere xpi a quo
trahunt virtutẽ ecclesiastica sacramẽta. t etiã ex
flumine gratie spiritussancti: t sic ecclesia letabit
in frequẽtia t multitudine filiorum regeneratoꝝ

de pe. d. vj. §. j.

**Benedices corone anni benignitatis tue t
campi tui replebuntur ubertate.**

¶ Tic etiã ex isto flumine bñdices. i. benedictio
nẽ abundantie t fertilitatis gratie largieris coro
ne. i. circulo t reuolutiõi t pgressui anni benigni-
tatis tue t mie qui est status et tps legis gre. vñ
nota ꝙ sicut tẽpus legis veteris dicebat annum
dies sterilitatis: q: nõ germinabat fructus gratie
t iusticie. Ita per oppositũ tps t status legis eua
gelice ỏ: annus benignitatis t mie t gre: q: ger
minat t fructificat t iustificat nõ solũ a pcõ: sed at
fructus meritorios vite eterne: intrñ ꝙ cãpi tui re
pleti sunt ubertate sacramẽtoꝝ t bonoꝝ spualiũ.

Pinguescent speciosa deserti: t exultatio-
ne colles accingentur.

rij. q5. j. expẽlus. ij. d. c. qs in fine.

Induti sunt arietes ouium t valles abun-
dabunt frumento: clamabunt etenim hym
num dicent.

¶ Arua deserti populi gẽtilis facta speciosa per
baptismũ pinguescẽt pinguedine sacramentoꝝ
t gratiarũ: t colles. s. doctores accingent t arma-
bunt. t induẽtur exultatione sapiẽtie t doctrine
euãgelice. Mã maior pars doctoꝝ ecclesie fuerũt
orti ex ppho gentili: vtputa Origenes Eusebius
Cyprianus Aug. Ambr. Hiero. ꝛc. Et etiã arietes
ouiũ q̃ fuerunt plati t pastores ecclie induti sunt
vellere copioso multiplicis lane. ex qua contexti
sunt multi libri exponẽtes t declarãtes sacrã scri
pturã vtriusq̃ testamẽti: q̃bus pñis nos defen-
dimus a frigoribus t ventis hereticoꝝ infideliũ
vt ps de Aug. q̃ scripsit cõtra oẽs hereses t defen
dit ecclesiam t cooperuit ab incursib⁹ arrianoꝝ t
manicheoꝝ. t pelagianoꝝ t hereticoꝝ. Que qdez
abundãtia t vbertas tota ꝓuenit ex illo flumine doctores ecclesie qũo vestiti erũt fide les suis doctri nis.
spũssancti defluxo in riuos aplorũ t exinde in do
ctores. Ite vellus quo induti sunt arietes sc̃z pla
ti ecclesie q̃bus est cura de oulbus est ecclesiastica
prãs ꝓueniẽs ex illo flumie. Et ex isdẽ riuis. val
les. i. fideles infirmi simplices irrigati abũdabũt
frumento t omni cibo spuali nutrient. t sic clama
bũt t dicẽt hymnum laudis t letitie agẽdo gras
deo patri t domino nostro iesu xpo ꝓ tantis bñfi
cijs receptis in hac noua hierlm ꝙ aduẽtu dñi no
stri iesu xpi: t talis hymnus decebit t delectabit
deũ in hac noua syõ. t tale votũ t sacrificiũ eucha
ristie reddet deo in hac nova hierlm: qõ erit deo
gratũ t acceptabile t delectabile sicut dictum est
in pncipio psal. Ex supradictis ps ꝙ iste psal. im
proprie põt exponi de abũdantia hierlm terrene
t materialis. Mã nisi ꝓ ibi post redditũ de babylo
nica captiuitate fuit tãta abũdantia quãta hic me
morat cũ de se sit terra sterilis t sicca: immo fuit
tãta penuria tpe neemie dũ rẽplt t ciuitas reedi
cabat ꝙ patres cogebant vẽdere t locare filios p
cibis: t iõ beatus hieronym. in epistola ad dardanũ
inuehit ꝓtra iudeos t dicit ꝙ ista syon t hierlm t no. de ci
terra in hoc psalmo memorata est ecclia t cultoꝝ uitate
eius sunt apostoli. Et demõstrat ꝙ ea q̃ sunt hierlm.
dicta hic t alibi de terra pmissionis nõ pñt ꝓueni
re palestine: tũ ppter sterilitatẽ terre: tum ppter
artũ spacium loci: q: a dan vsq bersabee vix sunt.
clxx. miliaria in lõgitudine: t a mari magno vsq
iordanẽ: q̃ est eius latitudo. t etiã vsq ad montes
galaad vix sunt. lxx. miliaria. Et iõ dicit ꝙ pudet
cũ mẽsurare lõgitudinẽ t latitudinẽ illius terre p
pter et⁹ fineos. i. gẽtiles t paganos: q: vt minimũ
spacij respectu tantoꝝ rumoꝝ. Et quibus pts ꝙ
ppheta in hoc psalmo commendat hãc nouã hie
rusalem que ex illa veteri fuit exorta. Primo q:
in hac cãtatur hymni deo delectabiles t accepti.
Scõo q: in hac offert⁹ verũ t acceptũ sacrificium
t votũ eucharistie: qõ in illa minime offerebatur no. ꝙ ec
Tertio q: in hac exaudiũtur orationes t in illa nõ clesia est
cum sit totaliter mortua t reprobata. Quarto q: hierlm.

ista est ampliata ⁊ diffusa toto orbe terrarum vsq; ad fines terre. ⁊ illa est artata ⁊ fita in illo paruo ⁊ arto loco ⁊ monte lapidoso. Quinto q; in hoc loco ⁊ parte illius noue hierlm offertur sacrificium eucharistie sed sacrificia ceteris legis nō offerebā tur nisi in illa parua ciuitate ⁊ templo. Sexto q; in hac offertur iugiter sacrificiū in omn hora trē poze: ⁊ cantanť hymni ⁊ laudes in illa nō aūt ciuitate nō nisi in certis horis dici. Septimo q; ista habū dat vbertate infinita bonoꝝ ⁊ refectionis spūalis ⁊ illa trū paucorum tēporalium ⁊ corporaliū. Et

lex vetus ymago legis euā gelice: n

ista abundat frequētia ciuiū illa caret. Vltimo est aduertēdum ꝙ sicut lex vetus erat ymago legis euāgelice ⁊ illa hierlm materialis erat ymago ecclesie xpi. Jta ista ecclesia ⁊ hierusalē noua ē ymago illius hierusalez celestis: Nam omnes ciues in hoc viuunt p gratiā ⁊ pfruunť his bonis spūalib? gratie ⁊ expectāt viuere in illa ⁊ perfui bonis gloꝛie. Nam sicut per bona temporalia legis veteris intelligūtur bona gratie futura in lege noua. Jta per bona gratie intelliguntur bona gloꝛie: q; ista sunt causa illoꝝ vt dictuꝫ est psal. xxij. ⁊ psal. lxij. Et ideo totus iste psal. sicut expositus est de abundantia bonoꝝ gratie huius hierusalē: ita potest exponi de vbertate bonoꝝ gloꝛie illius celestis Jmmo deus magis delectatur in hymnis laudibus qui cantantur in illa syon ⁊ hierusalē celesti ⁊ magis sunt beati qui habitant in illa domo celesti. q; in secula seculoꝝ laudabunt deum. ⁊ fruētur bonis gloꝛie. Etiam iste psal. cantatur in laudib? officij defunctoꝝ inquātū fideles qui sunt in purgatorio detenti: qui iam fuerūt refecti in hac hierusalē bonis gratie desiderāt liberari. vt perfruātur bonis gloꝛie in celesti hierusalē: ⁊ ita nos agēdo gratias de bonis spūalibus gratie quibus refitimur in hac hierusalem cantamus hūc psalmū desiderantes perfrui bonis gloꝛie in illa celesti ⁊ hymnos gloꝛie cum beatis cantare.

d. xcij. c. in glo. xcix. a.

Ubilate deo oīs terra psalmū dicite nomini eius: date gloriam laudi eius.

¶ Titulus scōm hebreum nec apparet materia nec autoꝛ huj? psal. sed dicit Rabi salomō ꝙ iste psal. factus est p gratiarū actione quam ager ppl's in deoꝝ in aduētu sue messie: qui debet eos liberare de captiuitate in qua nūc sunt sub diuersis regib? ⁊ principibus xpianoꝝ ⁊ sarracenoꝝ. ⁊ sic exponit hūc psalmū. Sed iste eccus ⁊ pfidus verū dicit ꝙ in hoc psal. memorať iubilatio quā populus dei erat acturus post liberationē factā per messiā: sed ptinaciter pteruit ⁊ delirat. inquātū illud qō est iam pteriti expectat futurū per falsum messiam quē adhuc frustra expectāt. Et ideo est dicendus ꝙ dauid psidēs in spū liberationē toti? gēris humani de captiuitate peccati que facta est p xpm eōdidit hūc psal. in pſona xpi ⁊ ecclie in quo inuitat ppli'm gētilē ad iubilādū deo p gratiarū actione eo ꝙ reprobatis ⁊ occecatis iudeis venit ad agnitionē fidei ⁊ veritatis. vñ primo facit qō dictuꝫ est secundo pmittit vota sibi. Introibo in domū ⁊c.

materia huj? psa.

¶ Quātū ergo ad primū dicit ppheta. O vos gētes ⁊ oīs terra ppli gentiliū qui secuti estis xpm Jubilate ⁊ eī iubilo ⁊ letitia agite gras deo nostro iesu xpo: ⁊ dicite psalmū letitie nomini eius p quē ⁊ saluati ⁊ liberati estis. ⁊ date gliam laudi eius. q; (reprobatis iudeis) vos ad suā fidē elegit

de sūma tri. ⁊ fid. catho. c. dānam?.

Dicite deo q̄ terribilia sunt opera tua domine: in multitudine virtutis tue mentientur tibi inimici tui.

¶ Dicite sic deo. O dne iesu q̄ terribilia sūt opa tua q̄ fecisti in nostra redēptione. q: sol eclypsat? est in plenilunio cōtra naturā. ⁊ tenebre facte sūt sup vniuersam terrā a sexta vsq; ad nonam in tua passione. Et introisti infernū ⁊ portas creas ⁊ ve ctes ferreos cōfregisti ⁊ inde fideles ve. te. eduxisti de sepulchro resurrexisti in qua resurrectione terre motus factus est magnus ⁊ exterriti sunt custodes ⁊c. Et totū hoc factū est in multitudine virtutis tue q̄ es dns celi ⁊ terre ⁊ inferni. Et iō nō solū terrā ⁊ infernū sz ēt celū mouisti: q: angelus dūi descēdit de celo: ⁊ reuoluit magnū lapidē ⁊c. sed inimici tui iudei semp mētienť cōtra te. q̄ pecunia coꝛruperūt custodes vt dicerēt ee non surrexisse: sed coꝛpus ab aplis ablatū fuisse. Et etiaꝫ mētienť tibi iudei nō accipiētes te. cū sis verus messias in lege pfibus ⁊ ppheris pmissus ⁊ ideo nō solū mētienť tibi sz etiā toti sacre scripture.

Omnis terra adoret te deus ⁊ psallat tibi psalmum dicat nomini tuo.

¶ Postq̄ iudei inimici tui mentiētur tibi: te nō recipiētes: ⁊ reprobatis illis oīs terra gētilium adoret te tāq̄ deum ⁊ hoiem ⁊ psallat tibi laudes decantādo psalmū dicat nomini tuo qō est iesus confitendo verū redēptoꝛē ⁊ messiam. Deinde pro pheta cōuersus nō solūmodo ad populū gētilem sed ad oēs fideles de limbo liberatos dicit.

d. xcij. c. in glo.

vj. q. j. c. fiola. de cō. ofec. di. ij. ca. renera.

Venite ⁊ videte opera dei: terribilis in consilijs super filios hominum.

Qui conuertit mare in aridam in flumine pertransibunt: pede ibi letabimur in ipso.

Qui dominatur in virtute sua in eternum oculi eius super gētes respiciūt qui exasperant non exaltentur in semetipsis.

¶ O vos fideles redēpti ⁊ liberati. venite ⁊ videte opa redēptionis dūi nostri iesu xpi: qm̄ terribilis est in cōsiliis ⁊ sapientia ⁊ doctrina sup oēs filios hoim. Nā sicut moyses eduxit ppl'm israel de egypto in signis terribilib? ⁊ portentis ⁊ siccauit mare rubrū ⁊ diuisit in diuisiōes ⁊ cōuertit mare in aridā terrā. i. o fidit terrā aridā p diuisionē per quā israel trāsiuit ⁊ liberat? est de manu egyptioꝝ: ⁊ postea cōuertit retroꝛsum flumē iordanis et israel trāsiuit ⁊ introiuit sicco pede in terrā pmissam. Jta pariter amplius xps cū maioꝝ? signis

⁊ tumultu celi ⁊ maris ⁊ terre ⁊ inferni eduxit sanctos pres de tenebris inferni: ⁊ totū genꝰ hūanū de tenebris pctoꝝ: ⁊ mare ⁊ fluct? inferni pcuertit in aridā terrā ⁊ diuisit ⁊ fugauit demones ⁊ liberauit sctos pres. ⁊ postea p aqs ⁊ in flumie baptis̄ mali remisit aqs pctoꝝ. ⁊ sic trāsiuim? pede siccō ⁊ abluti a sorde pcti: ⁊ intrauim? ecclām in qua letabimur in ipo xpo hic p gram: ⁊ in patria p gliaꝫ Jtaq; ꝙ sicut sancti patres fuerūt liberati de tenebris inferni: ita ppls gētilis de tenebris idolorū: ⁊ trāslati ad fidē ⁊ ecclesiā p flumē baptismale. Et quibus ps ꝙ xps est deus qui dñat in eternū in virtute sua: in celo ⁊ in terra ⁊ in inferno et in mari. ⁊ oculi eius respiciūt sup gētes ⁊ eis pstit heredital̄ gre ⁊ glorie. Ideo iudei q̄ negāt ⁊ exasperāt xpm non exaltenť in semetipsis immo deficiant ⁊ subtiant in captiuitate tpali sub pn cipibus huius mūdi: ⁊ eterna sub diabolo postq̄ noluerūt liberari p xpm. ⁊ nō etiā exasperent nec murmurēt: q: ipsi se indignos fecerūt diuine gre.

pcij. dist. c. j. i glo.

Benedicite gentes deum nostrum: ⁊ auditam facite vocem laudis eius.

Qui posuit animam meam ad vitam: ⁊ nō dedit in commotionem pedes meos.

¶ Hic incipit scōa ps. Ergo vos gētes bñdicite deū nr̄m dām iesum xpm. ⁊ auditā facite vocē laudis ei? ⁊ pdicate eū: ⁊ gras agite ipsi xpo q̄ posuit ⁊ eduxit aiam meā advitā gre ⁊ glie p fidē. ⁊ non dedit pedes meos inꝺmotionē nec pmisit pedes a fide ꝺmoueri: sicut iudei moti sūt a fide ⁊ vitate Eū p pedes intelligit hic fundamentū fidei: q̄ in hoc mūdo pegrinamur tad patriā cēlim?. Nā sicut p pedes materiales gradimur p istā terrā: ita spūliter p fidē tāq̄ p pedes ambulamus in eccl'a qz ipsa est pes ⁊ fundamētū oīm aliaꝝ virtutum.

vij. qō. j. sūt pluri mi. de pe. d ij. s. op ponitur

Quoniaz probasti nos deus: igne nos examinasti sicut examinatur argentum.

Induxisti nos in laqueum: posuisti tribulationes in dorso nostro: imposuisti homines super capita nostra.

Transiuimus per ignem ⁊ aquam: ⁊ eduxisti nos in refrigerium.

¶ Probo ꝙ nō pmisisti cōmoueri pedes meos fidei: immo firmasti qm̄ tu deus nos pbasti: nos examinasti igne ⁊ ira ⁊ crudelitate tyrannoꝝ per diuersa tormēta: sicut argentū examinatur multo igne ⁊ fusione ⁊ induxisti. i. induci permisisti in laqueum tētationis: ⁊ posuisti tribulationes tormē toꝝ in dorso nostro p multa tpa: q: a resurrectione xpi vsq; ad cōstantinū duraut pſecutio tyrannoꝝ timposuisti boies sup capita nr̄a: q: maximinus ⁊ diocletian? pmulgarūt edictū: si q̄s xpm p fiteref bonis fisco destinatis capitali sntia puniretur. Intrārūt ergo fluui? afflicti ꝙ p totū istud tps trāsiuimus p ignē ⁊ aquā tormentoꝝ ⁊ pſecutionū. Sed tādē deduxisti nos in refrigeriū ⁊ quietē per cōuersionē cōstātini: in quo quieuit ecclesia. ⁊ etiā nos deduxisti martyres in refrigeriū et fruitionē glorie post tot tormēta: q̄si vellet ꝓcludere Ergo bñdicite gētes xpm de tot bñficijs receptis Primo q: finistis liberati ab idolatria. Scōo q: plures martyres fuerūt de pplo gētili. Tertio q: tota ecclesia māsit i pplo gētili iudeis reprobatis

xvij. q. j. sūt que dā. ó con se. di. iij c. pma.

Introiboin domū tuā in olocaustis: redā tibi vota mea que distinxerūt labia mea.

¶ Hic pmittit reddere vota post gratiarū actiones. Unde dicit hō mysticus. postq̄ fuero liberatus de pſecutiōe tyrannoꝝ. ⁊ cōstātin? redditerit pacē ecclie: ego tunc libere potero exercere diuinū cultū. ⁊ introibo domū tuā. s. ecclesiā in olocaustis ⁊ sacrificijs: quod erit cor contritū ⁊ humiliatū. Nā olocaustū in le. vet. erat sacrificiū qō totū igni cōsumebatur ante altare ita pariter i lege nua cor contritū ⁊ humiliatū dicitur olocaustum totū igne charitatis crematū nil remanens de pctō sed totū ſdest conuersum. ⁊ hoc est verū olocaustū xpianoꝝ. Et ideo sequit. Reddam tibi deus vota mea. s. pmissa voluntaria que labia mea distinxerunt ⁊ exp: esserunt. Unde vota que vouim? ⁊ deo pmisimus ⁊ professi fuimus in baptismo fuerunt fides: spes: ⁊ charitas de corde bono ⁊ cōscientia pura ⁊ obseruantis legis euāgelicet. Jsta ergo sē vota q̄ distinxerunt ⁊ exp: esserūt ⁊ pmiserunt labia nostra in baptismo. ⁊ hec tenemur reddere sp̄ sponso nostro christo tanq̄ debitum.

xvij. q. j. c. sunt q̄ dam.

Et locutū est os meū: in tribulatione mea.

¶ Dicit eccl'a ēt reddā tibi illa vota ⁊ pmissa q̄ locutū est os meū in tribulatione mea. nā qñ erā i illa dira pſecutione tyrannoꝝ fugiendo p mōtes ⁊ spelūcas ⁊ nō poterā libere deo sacrificare: tunc pmisi p os meū deo multa vota: ⁊ si liberaret me de illa pſecutiōe. postq̄ q̄ fuero ego ⁊ sum liberatus volo reddere nō solū vota mea q̄ distinxerunt labia mea in baptismo: sed ēt illa vota q̄ locutū ēt pmisit os meū in illa tribulatione ⁊ pſecutione.

Extra d voto c. petuas.

Olocausta medullata offerā tibi cū incenso arietū: offerā tibi boues cum hyrcis.

¶ Et offerā tibi olocausta medullata. Unde nota ꝙ in le. ve. offerebanť arietes pingues ⁊ boues ⁊ hyrci ⁊ toti cremabantur in olocaustum: ⁊ ille fumus pinguedinis ascēdebat in celū ⁊c. Sed iam dictū est psal. xlviij. ꝙ talia sacrificia iam non sūt accepta in lege noua: ⁊ ꝙ de se non erāt bona nec mūda nec ppria sed aliena. Sed in lege nova offerūtur illa sacrificia q̄ per illa figurabanť. Nā p agnū matutinū ⁊ vespertinū q̄ totus in olocausto cremabať intelligit xps qui totus i cruce igne caritat̄ cremat? est: ⁊ totū se deo patri p toto mūdo obtulit: ⁊ illud olocaustū quotidie in eccl'a offert in memoriā illi? passionis ⁊ recōciliatiōis ppli cū deo pfe: ⁊ p arietes intelliguntť sacerdotes qui sua pdictā olocaustū offerūt cū incenso devotione q̄ sūt offerūt seipsos: ⁊ p boues ⁊ hyrcos oblatos intelliguntť penitētes q̄ a superbia ⁊ petulātia bouina ⁊ fedit̄ hyrcina mortificatos seipsos sctos ⁊ immaculatos offerūt deo. Dicit ergo ego tunc offerā tibi olocausta medullata ⁊ piguia pinguedine ⁊ absidātia gre qō est sacrm eucharistie. ⁊ hoc olocaustū offerā tibi cū incēso devotione arietū. s. sacerdotum qui sunt ductores ouium: ⁊ offerā tibi

boues.i.pessimos a superbia mortificatos eū hyrcis.i.cū penitentia ab hyrcina foeditate luxuria mortificatis ⁊ mundatis: sicut dctm̄ est psalmo.1.in tertia expositiōe. Et etiā per ista tria animalia occisa intelligunt martyres ⁊ cōfessores ⁊ virgines vt dcm̄ est ibidē que quidē holocausta fugiter offeruntur in ecclesia. Et qm̄ ista obtulit xp̄s in cruce. Nam primo ipe fuit aries ⁊ ductor ppli ⁊ gregis xp̄iani ⁊ fuit virtutis sine vllo peccati: ⁊ fuit hyrcus non de se: sed q: peccata oim̄ membrorū secū crucifixit.

di.lvj.nasci. **Venite audite ⁊ narrabo omnes qui timetis deum quanta fecit anime mee.**

¶ Ecclia prouīpēs in gaudiū cōuocat oēs ad cōgaudēdū secū dicēs. Venite oēs fideles ⁊ videte q̄ta beneficia superi⁹ exposita diūs fecit aie mee.

di.xlix.c vlti. Joā. ix. Et dc⁹ ie. dist.j. qm̄ autē iq.vij. in grauibus. **Ad ipsum ore meo clamaui: ⁊ exaltaui sub lingua mea..**

Iniquitatem si aspexi in corde meo: non exaudiet dominus.

Propterea exaudiuit dn̄s: ⁊ attendit voci deprecationis mee.

¶ Et iō ore meo clamaui ⁊ clamabo ad ipsum septies⁹ die gr̄as agēdo i diuinis officijs⁹ exaltabo sub lingua mea. Nā si pro q: ⁊ nō: q: nō aspexi iniquitatē in corde meo. Jdeo exaudiuit me dn̄s: q: si aspexissem iniquitatē nō exaudisset me dn̄s q: peto: res deus nō exaudit: sed iustos s⁊ q: ego mortificatus a petō obtuli eor cōtritū ⁊ humiliatum propterea exaudiuit deus ⁊ intēdit ⁊ satisfecit⁊o ei deprecatiōis mee: adimplendo quod petebam.

xj.q.iij.c ad mēsa **Benedictus deus qui non amouit orationem meam ⁊ miam suam a me.**

¶ Būdictus sit ergo dc⁹ ⁊ gr̄as ago sibi qui nō amouit.i.nō renuit nec repulit oronē.i.petitionē oronis mee: nec miam suā remouit a me. Nā per suā miam me adiuuit ⁊ cōpleuit petitionē oronis me. Nā primo per miam suā venit in carnē ⁊ liberauit me a petis ⁊ p ecclīastica sacra: ⁊ postea liberauit me a persecutiōe tyrānor̄: ⁊ sic expecto liberari de carcere corpis huius: ⁊ esse cum xp̄o. Amē

xciij.dist. dyaconi De pe. d.j. c.ser pens. **Deus misereatur nostri ⁊ benedicat nobis illuminet vultum suum super nos. ⁊ misereatur nostri.**

Vt cognoscamus ī terra viā tuā: in oībus gētibus salutare tuum.

¶ Titulus ad victoriā siue in finē psalmi cantici. Ex titulo apparet q̄ dauid fecit hūc psalmū dirigens in xp̄m ⁊ ecclesiā qui est finis legis omni credenti ad iustitiā ad Ro.x. Et exprimit modū quo cantabat in tēplo ex pceptō dauid. q: in organis musicis cū cantico ⁊ voce humana. Nā ita terentius in titulis comediar̄ exprimit organa ⁊ musica instrumēta quibus comedie cātabant. cū dicit. acta ludis megalēsibus tibijs duabus. ⁊c. Jta dō velut verus ⁊ spūalis poeta et egregius psaltes israel in titulis suor̄ psalmor̄ exprimit gr̄a musicor̄ ⁊ modū cātādi. Nā fm sacramēta in psalmis cōtenta dabat modū cantādi vt cātus cōrīderet sacramēto. Sed q: iste psalmus cōtinet altissima mysteria. s. mysterium aduētus xp̄i ⁊ mysteriū trinitatis. Jdeo voluit vt cantaretur cum organo ⁊ cantu siue voce humana iuncta organor̄ sic simul notificabat vnitas verbi cū carne ⁊ leticia aduentus xp̄i: ⁊ cātabat cū toto conatu vocū vsq; ad finē ad denotandū altissimū mysteriū trinitatis: in quo fuit iste ps̄ unus in ȳbis: ⁊ maximus in sūa: diuidit⁹ in duas partes. Nā in prima dō mysticus siue ecclesia petit saluatorē vt veniat in carne⁊ vt saluet mūdū p miam⁊ passionē. Scdo q: ⁊s ista incarnatio terminet ad filiū tū efficiēter. sit, a tota trinitate. Jō invltio ȳficulo invocat ⁊ exprimit oēs tres psonas p mysteriū trinitatis ibi: būdicat nos de⁹. Et ¶ Quātū ad primū est notādū q̄ act⁹ mie ⁊ nre redēptionis primo ⁊ principaliter attribuit p̄ri: ⁊ toti trinitati efficiēter ⁊s instrumēntaliter et meritorie attribuit humanitati xp̄i: eo q̄ illa facta est nra iustificatio ⁊ punitio nr̄i sceleris. et sic totus xp̄s dicit redēptor⁊ saluator. sed q: in illa humanitate deus pater fuit nobis notificatus in q̄tum xp̄s per humanitatem nobis loquebatur⁊ predicabat ⁊ reuelauit diuinitatem ⁊ notificauit voluntatem patris in lege euangelica. ideo ch: ist⁹ dicitur vultus ⁊ facies patris in scriptura: q: per vultū ⁊ faciē notitia designat vt ait Ezech. super ezech. Nā vnaquęq; res per faciē ⁊ vultū cognoscit. iō ait dō in principio huj⁹ psal. Deus p̄ suple misereat nr̄i: q: p magna ⁊pa ab ada⁊ bucusq; fuimus in miseria ⁊ captiuitate peccati. Et būdicat nobis absoluēdo nos a maledictione siue date in adā: ⁊ a maledicta lege sed q: talis mia ⁊ benedictio nō poterat nobis dari nisi per incarnationē filij dei qui est verbū ⁊ vultus patris per quem pater ⁊ sua voluntas nobis debebat notificari. iō sequitur. Illuminet vultū suū sup nos. i. ostendat nobis filiū suū in humanitate: q̄ est lux vera illuminans oēm hoiem in hūc mūdū. quasi dicat per vultum suū. s. filiū suū incarnatū illuminet nos dādo legē euangelicā: ⁊ sic misereat nostri non solū per doctrinā sed etiā p mortē ⁊ passionē a miseria et maledictiōe relevādo: vt p ipsum filiū tuū cognoscamus in terra viā tuā. s. legē euāgelicā q̄ est via perueniendi ad te ⁊ ipsemet filius tuus est via veritas ⁊ vita. ⁊ sic cognoscēdo ipsum cognoscemus viā tuam. q: nemo pōt venire ad patrē nisi per filiū. ⁊ etiā vt cognoscamus xp̄m saluatore tuū ⁊ medicū salutis nō solū in iudea: sed in omnibus gentibus: vt sit vniuersalis redēptor. Nam per ipsū filiū tuum tanq̄ per faciē vultū te oēs cognoscemus: ergo mitte eum vt te omnes cognoscamus.

Ecclesiastici. xxxvj. dist. nos. ⁊.c. vbi. **Confiteantur tibi populi deus: confiteantur tibi populi omnes.**

¶ O deus ⁊ oēs populi confiteantur tibi cōfessione fidei. ⁊ omnes populi cōfiteantur tibi in cōfessiōe laudis. quasi dicat taliter cognoscatur⁊ salutare tuū in omnibus gētibus: vt omnes populi gentiles qui hucusq; fuerūt falsę superstitioni ydolorū dediti. Deinde te verū deum trinū ⁊ vnum ⁊ incarnatū cōfiteantur ⁊ adorent ⁊ laudent.

dist. xlv. ois q̄ti q̄ in gl. **Letentur ⁊ exultent gentes: qm̄ iudicas populos in equitate: ⁊ gentes in terra dirigis**

¶ Gentes sic cōuerse letent⁊ exultent: qm̄ tu iudicas populos in equitate p legē euāgelicā: q: nō precipit nisi oēm virtutē ⁊ equitatē ⁊ iustitiā: nō es accept⁹ psonarū q: ita eque saluas gētiles sicut iudeos: ⁊ dirigis gentes in terra p legē euangelicam sicut direxisti iudeos. Nā licet predicaueris iudeis⁊ direxeris eos. tm̄ postea misisti apostolos ad pdicandū ⁊ dirigendū gentiles in via dei⁊ sic p̄z q̄ iudicas in equitate. q.d. q̄ ita letabunt gentiles sicut iudei in tuo aduentu: q: eque omnibus dabis legem ⁊ oēs redimes.

de materia hui⁹ psalmi.

xxvj.d.c. nos. de ꝑpe. d.j. non ē mirū. **Confiteantur tibi populi deus: cōfiteātur tibi populi oēs: terra dedit fructum suum.**

¶ Quasi dicat q̄ nō solū cōfitenk tibi ppli: q: tu es deus ⁊ messias ⁊ saluator⁊ iudex equus ⁊ legifer: ⁊s etiā q: es verus tutor⁊ gubernator⁊ dator bonor̄ tpaliū. Nā p te terra dedit fructū suū ad hūanā sustētationē. ⁊ ad vitā alimētū: q: oia a te expectāt vt des fructū in tpe⁊e. S⁊ ista expositio ls cōtineat veritatē: inquātū oia ista tpalia dank a deo. tm̄ nō credo q̄ ista sit intētio ꝓphete in hoc loco: immo hic exprimit mysteriū incarnationis ⁊ natiuitatis xp̄i de virgine maria sine viro sed solo ope spūssancti. q.d. cōfiteank tibi oēs ppli ⁊ fiāt miter credāt q̄ terra. i. virgo maria q̄ respectu dei ō: terra dedit fructū suum. i. peperit xp̄m patriarchis ⁊ pphetis diu pmissum ⁊ expectatū. de quo fructu ait. Esa. xlv. Et erit sicut virgultū coram eo: ⁊ sicut radix de terra sitienti. Jdē. c. xlv. Rorate celi desup: ⁊ nubes pluāt iustū: aperiat⁊ terra ⁊ germinet saluatorē. q.d. q̄ sicut terra ex sola influentia celi germinat virgultū ⁊ fructū. Jta virgo maria sine coitu viri. sed ex solo ope spūssancti. ⁊ influentia supna germinauit xp̄m saluatorē ⁊ fructū benedictū. cū ceteri fructus fuerūt in adam maledicti descēdentes per generationē. Jdeo solus iste fructus nos poterat benedicere.

mysteriū incarnatiōis.

Tota trinitas ō: creatrix.

Mat. x. **Būdicat nos deus dc⁹ noster būdicat nos deus: ⁊ metuāt eum omnes fines terre.**

¶ In hac scda pte explicat mysteriū trinitatis psonar̄ in vna essentia diuina ⁊ substantia. Nā q: supr⁹ memorauit duas psonas diuinas: s⁊ patrē a quo pcēdit miam ⁊ būdictionē ⁊ psonā filij intellectā per vultū p quē facta est nobis mia ⁊ data būdictio ⁊ salus ⁊ lex: ⁊s ne putarem⁹ cē trīs duas psonas in diuinis. Jō explicat oēs tres vt simul cōprehēdat psonā spūssancti triplicādo hoc nomē deus. ls in plicite facta sit memoria de spūssancto: eū dicit terra dedit fructū suū: quasi ope spūssancti supple iō hic intēdit dicere q̄ ls misereri⁊ būdicere princeps ad patrē p filiū q̄ est vultus eius. Trīs nō excludit spūssanctus q̄ disponit corda nra ad miam ⁊ gr̄az recipiēdā dicit ergo. Būdicat nos deus p̄ ⁊ deus noster. s. filius ⁊ būdicat nos deus s⁊ spūssanctus aiam nostrā disponēdo. Sed ne q̄s putaret q̄ iste tres psone sint distincte in essentia ⁊ substātia. iō seq̄tur. Et metuāt eū. i. ipm vnus solū deū. oēs finēs terre. q.d. iste sint tres psone psonaliter et relatiue distincte. trīs sunt vna trīs essentia ⁊ substātia. ⁊ vnus solus deus trinus in psonis ⁊ vn⁹ in essentia. Etū p ly dc⁹. deus. dc⁹. nō notificat q̄ sint tres dij: ls tres psone: quarū q̄libet est dc⁹ ⁊ p̄fecte dc⁹: q: eadē deitate qua p̄ est dc⁹. eadē numero filius ⁊ spūssanctus est dc⁹. ⁊ sic nō est nisi vn⁹ deus Jtē eadē entitate ⁊ essentia qua p̄ est ens. eadē pater ⁊ filius ⁊ spūssanctus est ens. ⁊ sic nō est nisi vnū ens absolute vt ait Aug. cōtra maximianū ls sint tria suppōsita relatiua. Jtē pater nō est deus paternitate ls deitate ⁊ essentia ⁊ substātia ō: ens ⁊ deus. ⁊ hanc eandē cōicat filio. ⁊ ambo eādē cōicant spūssancto. ⁊ sic oēs tres psone sunt vn⁹ dc⁹ ⁊ vnū ens. vnū aliq̄d: q: relatiua nō sunt aliq̄d ls Arist. ⁊ aug. ls ad aliq̄d. ⁊ iō ls sint tria ad aliq̄d: sīue tria relatiua: trīs nō sūt nisi vnū ens ⁊ vnū aliq̄d ⁊ vn⁹ dc⁹ sumēdo ens ⁊ aliq̄d nōaliter. S⁊ ppriū nomē dei est ens siue essentia siue essentie. q̄ ideo dicūt in deo. ⁊ iō opa essentialia ad extrema sunt indiuisa in diuinis nā tota trinitas ō: creatrix. ls q̄cq; scriptura distinguat modū in psonis. Nam p̄ creauit mūdū p verbū in spūssancto. ⁊ sic patri attribuit autoritas mie. ⁊ filio dispēsatio eiusdē q: p filiū miserr⁹ est nobis. ⁊ spūssancto attribuit sanctificatio q: sicut p̄ ⁊ filius spirāt spūssanctū ita p ipm inspirāt in nobis sanctificationē ⁊ gr̄as Et iō in oronibus petim⁹ patrē p filiū in vnitate spūssancti: ⁊ q: sic req̄rit ⁊ explicat ordo emanationū diuinar̄ psonar̄. ⁊ nos nō timem⁹ nec metuimus nec adoramus tres deos ls vnū deū colimus in essentia ⁊ substātia. ⁊ trinū in psonis. cuj⁹ opa mie ⁊ salutis circa nos facta satis explicank in hoc paruo psal. Et ¶ Et nota q̄ dō nō solū notificat nobis vnitatē diuine substātie cū trinitate psonar̄ p hoc pnomen singulare eū. q̄ dicit metuāt eū ⁊c. ls etiā p hoc verbū singulare būdicat eū dicit būdicat nos dc⁹ dc⁹ noster ⁊c. ad denotādū q̄ ls tres psone realiter distincte cōcurrāt ad būdicēdū nos. tm̄ vnicus est act⁹ earū ad extra tā q̄ ab vno pncipio substātialit⁊ in quo sunt vnum: q: opa trinitatis sunt indiuisa ad extra. iō tales act⁹ essentiales cōiter pferunt in scriptura pverba singularis numeri: vt Gen. j. In pncipio dc⁹ creauit celū ⁊ terrā: ls q̄cq; pferunt p verbum plurale. vt ibidē. Faciam⁹ hoiem ad imaginē ⁊c. p q̄ denotatur pluralitas psonar̄ cū vnitate substātie. Sec⁹ aūt est ex pductione spūssancti. q̄ ls spireka patre ⁊ filio tāq̄ ab vno pncipio: put determinarūt in cōcilio lugdunēsi: tm̄ doctores catholici semp consueuerunt dicere cū verbo plurali. q̄ p̄ ⁊ filius producūt aut spirant spm̄ sctm̄. Et hoc fit q̄druplici rōne: vt pōt colligi ex dictis aug. Primo q: talis act⁹ nō est esse ntialis ls psonalis ⁊ nominalis. Secūdo q: ls p̄ ⁊ filius spirēt spūssanctū tāq̄ vnum pncipiū ꝓpter vnicā virtutē spiratiuā in qua non opponūtur ls vniūtur. tm̄ spūssanct⁹ pcedit ab eis tāq̄ a duabus psonis se mutuo diligētib⁹? q: spūssanctus nō est patris solius nec filij solius ls amboz. Et iō quandā qua se pater ⁊ filius diligūt, inspirat nobis charitatē vt inq̄t aug. Et sic simul denorat in eis pluralitatē ⁊ vnitatē. inq̄tū est nexus

act⁹ triū psonarū ab extra est vnus.

Universidad de D

amboni. Tertio hoc fit ad notificandā trinitatē p sonarū cū vnitate substātie. Quarto vt videat? cōformari saluatoi nostro qui dixit: pater t ego vnū sumus cū verbo plurali. Et ideo de hac ineffabili trinitate cū grādi timore t tremore loquendū no bis est semp ꝙba nostra catholice fidei subdiciēdo

j.q.iij.c. homine. §. ecce tra

Exurgat deꝰ t dissipētur inimici eius: t fugiant qui oderunt eum a facie eius.

¶ Huic psal. ꝓponit talis titulus sc̄z in finē siue ad victoriā dauid psalmus cātici: p qō p̄s ꝙ dō fecit hūc psalmū dirigēs in xp̄m t eccleſiā q̄ est finis legis: t p̄cepit ipm cantari in tēplo cū instrumēto musico cū toto conatu vocū eo ꝙ ille ppl's cū magno clamore t desiderio vocabat xp̄m vt veniret ad ecclesiā suaꝫ vt patebit. Vñ est aduertēdū ꝙ iste psal. est difficilior inter oēs ad intelligendū t exponēdū. Primo ꝓpter scabrositatē t diuersitatē trāslationū. Scōo q: vtitur cōsueto vocabulis metaphoricis. Tertio q: vtit multis figuris grāmaticalibus. Ideo est difficilis ad cōstruēdā t ordinādā litterā. Et est magna diuersitas nō solū inter catholicos sed etiam inter hebreos in exponēdo t ordināndo particulas huius psal. Iꝫ oēs hebrei cōueniāt ꝓ maiori parte in expositione eius quātū ad materiā. Dicit enī ꝙ dauid in hoc psal. agit gratias deo p beneficijs q̄ recepit ille populus in exitu egypti t in tota illa pegrinatione per desertū vsq̄ ad ingressum terre promisse inclusiue. Et sic exponit hūc psalmum litteraliter absq̄ aliquo sacramēto. Sed in tali exꝓsitione ꝑsse litterali iudei ceci t obstinati multipliciter errāt. Primo q: minuit dignitatē ꝓphete. Nā sequeret? ꝙ dō nō esset ꝓpheta in ꝙ hoc psalmo nec indiguisset lumine spūsancti: q: vnusquisq̄ ex ꝓprio lumine pōt narrare hystoriā p̄teritoꝝ gestoꝝ. qō est cōtra sacramētū tituli huius psal. Nā dicit Rabi sāhi ꝙ vbicūq̄ in psal. ponit titulus in finē: ibi ponitur t claudit aliqō magnū mysteriū de futuro rege messia. Itē scōo q: multa inseruntur in hoc psal. que sūt ꝓter illā hystoriā. Itē tertio q: loquit? multotiens ꝙ verba de futuro vt patebit. ergo aliq̄d aliud intēdit dicere dauid ꝓter hystoriā in hoc psal. Et ideo est magis credēdū apostolo paulo q̄ ad Ephe. iij. exponit scripturā huius psal. de donis gratiarū q̄ acceperit apl's in missione spūsancti in die pēthe. allegādo illud. Ascēdisti in altū cepisti captiuitatē accepisti dona in hoibus. Et ideo est dicēdū ꝙ ꝓpheta dauid cōsiderādo t cōtēplando totū discursum filioꝝ israel ab exitu egypti vsq̄ ad ingressum terre ꝓmisse ꝑuidit in spū totū discursum ecclie a resurrectione xp̄i vsq̄ ad eius ꝓsperitatē tpe cōstātini: t etiā vsq̄ ad iudiciū. Vnde ꝙ hoc ꝙ moyses eduxit filium ꝓpl'm de egypto in manu forti t brachio excelso trāsierit cū ꝓmare rubri submerso pharaone t exercitu suo. de qua victoria ille ppl's cāuit illud cāticū triūphale. s. Exurgat deus t dissipentur inimici eius t fugiant qui oderūt eum a facie eius. Item? dño gloriose. ꝑuidit dō in spū qualiter xp̄s in sua resurrectione ꝺfractis portis inferni debebat educere ꝓin

de materia huius ꝓsalmi.

ctos t captiuos patres t fideles ve.te. t introducere eos in celū de quo triūpho angeli debebant cāture cāticū triūphale. Itē ꝙ hoc ꝙ deus pluit mānā in deserto ad refectionē illius ꝓpl'i: t dedit legē moysi in mōte synai cū igne t tonitruis ꝑuidit dō qualiter xp̄s debebat dare ecclie sue sacramētū eucharistie ad refectionē spūalē t in die pēthe. debebat pluere sup aplos pluuiā donoꝝ gratiarū spūaliū. Itē tertio ꝙ hoc ꝙ moyses ex ꝓcepto dei fabricauit tabernaculū tarehā: t diuisit le uitis oia officia t spolia taberna u'i vt p̄z Nu. iij. ꝑuidit ēliter xp̄s debebat spūaliter fabricare ecclesiā sp̄sam suā t ornare t dotare eā ornamētis diuersaꝝ virtutū t officioꝝ t sacramētoꝝ. Itē q̄rto ꝙ hoc ꝙ ille ppl's ex ꝓcepto dei interfecit regē basā. t oēs reges chanaā cū oibus habitatoribꝰ ꝓpter scelera eoꝝ. Preuidit dō ēliter ex ꝓcepto dei Sit? cū exercitu romanoꝝ debebat intrare ꝙ basam in terrā ꝓmissionis t destruere hierl'm et oēs habitatores ei?. in vindictā mortis xp̄i. Itez q̄nto ꝙ hoc ꝙ ille ppl's introiuit ꝙ iordanē cū duodeci ducib? cū archa dñi. Ad cui? ꝑsentiā t voces sacerdotū t leuitarū corruerūt muri hyerico. t exi de in virtute dñi existētis in archa capta fuit tota terra t subiecta diuino cultui. Preuidit? dō in spū ēliter reprobatis t destructis iudeis: apl's debebāt ingredi ad ppl'm gētilē t ad p̄dicationē et in virtute nois ihesu qō in ore ferebāt cū magnis signis t miraculis debebāt subiicere totū ppl'm gētilē iugo t fidei xp̄i a solis ortu vsq̄ ad occasū. Oia ergo supradicta ꝑuidens dō in spū fecit hūc psal. in quo octo facit. Nā primo excitat xp̄m vt resurgat a mortuis t oēs fideles vt celebrēt cū letitia xp̄i resurrectionē. Scōo iuitat t excitat oēs angelos t oēs fideles redēptos ad cantādū cantici triūphale. p̄victoria quā xp̄s habuit de diabolo t de morte ꝙ suā resurrectionē t ascēsionem Tertio explicat dona gratiarū t ornamēta q̄bus xp̄s dotauit t ornauit ecclesiā sp̄sam suā. Quarto explicat qualiter oia ista dona xp̄us accepit a patre in sua ascēsione. Quinto explicat q̄lo xp̄us meruit accipere illa dona ꝙ mortē suā t passionē Sexto explicat t p̄dicit punitionē iudeoꝝ factaꝫ in vindictam mortis xp̄i. Septimo explicat t ꝺdicit qualiter reprobatis? destructis iudeis. apl's ingressi sunt ad ppl'm gētilē ex cuius cōuersatione ecclesia fuit ampliata ꝙ totum orbē. Octauo agit gratias t excitat totam ecclesiam ad agendū gratias ꝓ omnibus beneficijs suprad̄ictis acceptis Secunda ibi: cantate deo. Tertia ibi: deus cū egrederis. Quarta ibi: currus dei. Quinta ibi: benedictus deus. Sexta ibi veritatem confringet. Septima ibi: viderunt ingressus tuos. Octaua ibi: regna terre cantate. ¶ Quātum ad primum est aduertēdum ꝙt legitur Numeri decimo. ꝙ postq̄ moyses receperat legē t fabricauerat tabernaculū cum archa t ereperat ipm in columna nubis simul cū tabernaculo incepit mouēri. tunc moyses cū leuitis cantarunt ꝓmū versum huius psalmi sc̄z. Exurgat deus t dissipentur inimici eius t fugiant qui oderūt eū a facie eius. Et sic ꝙcluſ? archa dñi mouebat de aliquo loco t mānsione semp

Diuisio psalmi.

no. ō motione archē &c.

repetebāt hunc versum. t oēs inimici fugiebāt a facie eoꝝ intrū ꝙ intrat timor sup oēs habitatores illius terre circūstantes vt oēs fugerēt a facie tabernaculi vsq̄quo archa introducta fuit in terrā ꝓmissam t collocata in sylo vt p̄z ꝙ totū discursum tibi numeroꝝ ꝙclusus in quo facta sunt multa mirabilia. Nā a facie tabernaculi victus t fugat? fuit amalech t moab: t basan t iordanis cōuersus retrorsum t oia regna chanaan subiecta. per q̄ ꝑuidit dauid qualiter xp̄o resurgēte infernus erat exꝓsiandus t diabolus a facie xp̄i fugādus: t ēt qualiter a facie nois ihesu: q̄ apl's portabāt in ore t archa euāgelica tota terra debebat tremere et oia idola erāt ꝓsternenda t oia regna terre xp̄o subdicēda. Hoc ergo ꝑuidens dauid in spū incipit hūc psalmū cū verbis moysi t excitat xp̄m vt resurgat a mortuis de sepulchro t exꝓsiauit infernū dī. ¶ Exurgat deꝰ t ꝺō de sepulchro sicut surrexit q̄n liberauit israel de egypto. t intret infernū t fugiāt diaboli inimici eius t ducat exinde fideles vere. te. Et nō solū fugiant diaboli a facie eius: ꝫ etiā iudei inimici eius: q̄ oderūt t crucifixerunt cū fugiant videtes eum resurrexisse.

de ꝓsec. di. iij. ca. vltimo t xpij. q̄ō. v. §. vlti.

Sicut deficit fumus deficiāt: sicut fluit cera a facie ignis sic pēāt pcōres a facie dei.

¶ Dicut fumus deficit t cera fluit a facie ignis. Ita tā iudei q̄ diabolus pereant t fugiēt a facie xp̄i dei t ꝙs post suā resurrectionē oēs fideles ve. te. liberati de inferno per resurrectionē.

de ꝓsec. di. v. c. ic iumum.

Et iusti epulentur t exultent in conspectu dei: t delectentur in leticia.

¶ Omnes iusti fideles no. te. liberati a pcō t a iugo le. ve. exultēt in ꝓspectu dei se fuisse liberatos t delectenť in leticia in lege euāgelica ꝙ quā intelligūtur mysteria vet. le. t ꝓphetarū. vñ xp̄iani qui xp̄m receperūt epulenť in esu sacramētoꝝ t ciborum spūaliū euāgelice doctrine. Et delectētur in leticia in eius intelligentia sicut filij israel epulati sūt in azimis: t agno paschali in exitu egypti. Deinde cum dicit.

de pe. d. j. oīs qui non diligit.

Cantate deo t psalmū dicite nomini eius iter facite ei quoniam ascendit super occasum: dominus nomen illi.

¶ Inuitat t excitat dauid angelos t oēs fideles redēptos t liberatos de captiuitate diaboli ad cāndū xp̄o canticū triumphale pro victoria quaꝫ habuit de diabolo per exꝓsiationē inferni t mortem per resurrectionē ꝓout ꝑuidit per liberationem filioꝝ israel de egypto. ¶ Ad cui? intelligētiā est notandū ꝙ quinq̄ fecit moyses in figura xp̄i in illo exitu egypti. Dalo? fecit multa signa in virtute nois dei tetragrāmaton. Scōo interfecit oia primogenita egypti. Tertio liberauit oēs filios israel de illa morte ꝙ sanguinē agni. Quarto eduxit tres cōditiones hoim de illa captiuitate Quinto cōgregauit totū illū ppl'm sub vna lege t societate in terra ꝓmissionis qui antea erat dispersus ꝙ egyptū. Et ideo postq̄ fuit liberat? de egypto t de ꝑiculo maris rubri: cāuit illud triūphale. Cantemus dño gloriose ꝙ gratiā actione.

Mot. de exitu egypti.

Sed q: oia alia fecit moyses in figura xp̄i. Ideo xp̄s cui est nomē dñi tetragrāmaton. i. iesus. alia q̄nq̄ fecit in exꝓsiatiōe inferni t sua resurrectione q̄ descendit ad inferos factus est terremotus ꝙ vniuersam terrā t sol obscurat? é. Scōo ꝓfregit infernū t triūphauit de ꝺyabolo. Tertio exꝓsiauit infernū t liberauit sctōs ꝓfes. Quarto triūphauit de morte: q: ꝙ resurrectionē mortē vicit t superauit Quinto cū magno triūpho sctōs ꝓfes i celū itro duxit: t in domo vni?g̃lie cōgregauit de quo triūpho angeli cāticū triūphale cāterūt dicētes. q̄s ē iste qui venit de edon Ysa. lxiij. Hec ergo ꝑuidēs dō in spū excitat āgelos t fideles redēptos ad cāndū triumphū xp̄o in sua ascēsiōe dicēs. O vos patres ve. te. ab inferno liberati: t vos fideles no. test. de tenebris redēpti qui ꝙ aquas baptismales mare rubrū trāsistis: tad litteras salutis ꝙ xp̄m peruenistis. Cantate deo t psalmū dicite noi eius q̄ est iesus significatū per nomē ꝋttuoꝝ litterarū q: melius poteritis vos cāture in ista redēptiōe q̄ filij israel post trānsitum maris rubri. q: de maiori captiuitate t morte estis liberati ꝙ xp̄m. nā illi fuerunt liberati de captiuitate et morte tpali: vos aūt de morte eterna. vt vos angeli nō ꝓhibeatis ingressum eius in celū: immo facite ei iter t date locum q: ꝫ deus relegauerit hoiem a paradiso t ꝓiecit ipsum celestibus mansionib? ꝓpter peccatum tū xp̄s multis rōnibus meref intrare celū cū suis fidelib? liberatis t redēptis. Primo q: dñs ē illi nomē. i. q: iesus est nomē eius significatū ꝙ nomē dñi tetragrāmaton q̄ est nomē sūme potētie t sapientie t mie t iusticie vt dictū est psal. viij. ergo sibi debeť celū in hereditatē. Scōo q: ipse ascendit sup occasum. i. superauit t vicit mortē ꝙ resurrectionē. Tertio debeť sibi triūphus: q: ipse triumphauit ō diabolo t turbauit t fugauit eū et liberauit suos fideles: eo ꝙ est pater orphanoꝝ t iudex viduarū. Ideo exaltate in cōspectu ei? in isto triūpho. q: principes inferni turbabuntur a facie eius sc̄z xp̄i patris orphanoꝝ t iudicis viduarū. Nam ad eū pertinet defendere fideles suos orphanos t electos t alias viduas a deo per pctū deserras. Item quarto debetur sibi triumphus t debetis exaltare: eo ꝙ eduxit vinctos in fortitudine de inferno t etiā eos qui exasperāt. i. latronē t paulū t multos alios qui ante exasperabant contra eum liberauit t eduxit de morte ꝑpetua: etiam eduxit multos qui habitabant in sepulchris: quia multi surreperunt cum xp̄o in sepulchris t venerunt in sanctā ciuitatem: t apparuere multis. mat. xxvij. Item quinto debeť christo triumphus eo ꝙ oēs quos de inferno t de peccato liberauit: fecit habitare in loco sancto: sc̄z in loco t in domo vnius moris t vnius glorie t charitatis. Et est figura que dicitur posteron. i. transpositio sententie. Nam ꝓ⁹ xp̄s eduxit vinctos de inferno t de pctō t posteā fecit eos habitare i loco sancto suo. Ex quinq̄ ergo rōnib? suprad̄ictis ꝑbat ꝓpheta ꝙ xp̄o debetur triumphus t hereditas in celo. Primo quia nomen ei? est nomē dñi quod est iesus. Secundo quia triūphauit de morte. Tertio q: turbauit t fu

xp̄s hec fecit i exꝓsiatione inferni t sua resurrectione.

xp̄s me ruit ira re celum

Universidad de Deusto
Biblioteca

gauit diabolus ⁊ triũphauit de eo. Quarto quia eduxit vinctos de inferno. Quinto q̃ congregauit eos in loco scō suo: ⁊ de domo vni? mortis. ¶ Ad quoꝝ intelligētiā est primo notandū ꝙ oēs patriarche ⁊ ꝓphete ideo desiderabāt xp̃m videre: q̃ sciebāt in spū ꝙ solus xp̃us debebat revelare nomē dñi tetragrāmaton q̄ nulli patrū antiquoꝝ fuerat reuelatū. Et ideo dicunt iudei moderni ꝙ messias qui falso expectāt debet habere secum illud nomē ⁊ scire ꝓprietates eius: in cuius virtute ds facere multa miracula ⁊ subijcere totū mūdus ¶ Cū ergo sit veritatē xp̃s saluator noster nō solū habuit illud nomē: immo ipse erat nomen dñi q̄ est iesus. vt ꝓbatū est psal. viij. Ideo ds ptātē in celo ⁊ in terra ⁊ in inferno. ⁊ p cōsequēs debet sibi triũphus. Ideo dicit dō. Cantate ei ⁊ psallite illi: q̃ dñs nomē illi. Scdo est notandū sm aplm prima ad corinth. xv. ꝙ mors ante resurrectionē xp̃i dicebat victrix omniū: ⁊ ideo dicebat occasus vite. Mā sicut mūdus pdit lucē per occasum solis ita hō perdit vitā per mortē. Et ideo dicebatur fi nis olim terribilis vt ps primo etthi. q̃ de olim magnis ⁊ paruis triũphabat: qui vltra mortē non erat aditus nec trāsitus. Is xp̃s repetit aliā vitā post mortē q̃n resurrexit ad vitā gloriosam. Et sic triũphauit de morte: q̃ deuicta morte reseruit nobis aditū ad aliā vitā per ipm̃ mortē. Et sic mors que erat finis olim terribilis facta est nobis peruia ad aliā vitā. Et ideo dicit dauid ꝙ xp̃o debet triumphus in celo eo ꝙ ascēdit sup occasum. i. sup mortē q̃n resurrexit. Unde sicut xp̃s ascēdit sup occasum mortis: ita meruit ascendere super occasum celi. i. sup primum mobile q̄ ds celum occasus: eo ꝙ motu ꝓprio mouet ad occasum: cum ceteri celi mouentur motu obliquo: ⁊ quasi cōtrario super polos zodiaci. ¶ Unde est aduertēdū ꝙ hic latet maximū sacm̃ nam sicut sol per raptū primi mobilis tēdit ad occasum ꝓter motū ꝓprium ⁊ quasi cōtra naturā sui ⁊ post occasum causat noctē per absentiā suā in nostro hemisperio. ⁊ tñ dō ferturꝫ aliud hemisperiū infernus semp lucet ⁊ causat diē in alio hemisperio inferiori. q̃ nunq̃ in se pdit lucē sed peragrato alio hemisperio apparet sup nostrum hemisperiū ⁊ oriẽtē: ⁊ sic causat nobis diē clarū ⁊ letū q̃ nō manet in illo occasu: immo trāscendit ad auroꝝ ⁊ diem. Ita xp̃s cōtra iusticiā et ꝓter merita sua raptus ⁊ ductus est ad occasum mortis p iudeos: ⁊ corpus eius fuit clausum ⁊ sigillatū in sepulcho. q̃: putabāt iudei xp̃m totaliter occidisse victū morte corporali ⁊ nūq̃ reuersurū nec rediturū: sed ꝛ xp̃s vere fuerit mortuus: tamē eius alia verbo psonaliter vnita descēdit ad aliud hemisperiū. s. ad infernū nunq̃ amittens nec perdens suū lumē causans lucē ⁊ diē sanctis patribꝰ in limbo vbi xp̃s tanq̃ pater orphanoꝝ ⁊ indeprivatorū afarū sedit per. xl. horas ⁊ cōdēnauit diabolū tanq̃ tyrannū a cuius facie fugerunt oēs demones: ⁊ ipse eduxit predā antiquā ⁊ vinctos patres de limbo inferni. Et sic alia xp̃i cū tali triumpho reuersa est ad corpꝰ ⁊ resurrexit xp̃s ad diē et vitā gloriosam: ⁊ sic incepit dies gre in eccla. Ex quo ps ꝙ xp̃s ascēdit sup occasum mortis: ⁊ ideo meruit ascēdere sup occasum celi ꝓmi mobilis vt q̃ ad celū empyreū. Et iō dicit Dauid ꝙ xp̃o debetur triũphus: eo ꝙ ascēdit nō solū sup occasus mortis: sed ēt sup occasum celi. ¶ Iterū est notandū ꝙ xp̃s tres cōditiones hoīm eduxit de inferno. s. vinctos patres ⁊ oēs fideles ve. tc. qui ibi vincti tenebātur ꝓpter pctm̃ ꝓmi hoīs. Scdo eos qui exasperāt sicut fuit latro q̃ ūte improperando exasperabat xp̃m in cruce: sed q: correctꝰ ⁊ illuminatus dixit: memento mei dñe dū veneris in regnū tuū: ideo xp̃us liberauit eū dicēs. hodie mecū eris in paradiso. Tertio quosdā non solū liberauit de inferno: ꝛ etiā suscitauit de sepulchro ⁊ surrexerūt cum eo vt dictū est. ⁊ ideo dicit dō.

Hosp̃s de inferno educit.

ꝓv. q. j. re uertimi. xp̃us. q. j. oibus.

Exultate in conspectu eius: turbabuntur a facie eius patris orphanorum ⁊ iudicis viduarum.

Deus in loco sancto suo: deus qui habitare facit vnius moris in domo.

¶ Exulteate in conspectu eius q̃ ducit victos in fortitudine. s. ꝙ eos q̃ exasperāt. i. latronē ⁊ oēs q̃ habitabāt i sepulchris. ¶ Doc etiā pōt intelligi ō liberatiōe a pctō. nā xp̃s quosdā liberauit. s. aplos ⁊ ceteros ꝓuersos de iudaismo q̃ erāt ligati ⁊ victi iugo ⁊ vinculo legis. ⁊ sic xp̃s eos liberauit tanq̃ soluit a iugo legis. Secūdo liberauit quosdā exasperātes ꝑ xp̃m sicut fuit paulus ⁊ reges qui psequebant ecclesiā. Tertio liberauit quosdam de sepulchris peccatoꝝ sicut magdalenā ⁊ matthei et oēs peccatores. Et sic de oībus pōt intelligi ille versiculus. Mā primas tres cōditiones hoīm eduxit xp̃s de inferno ⁊ fecit eos habitare i domo vnius glorie: ⁊ alias tres eduxit de vinculo pctoꝝ et infidelitatis: ⁊ fecit eos habitare in domo vnius moris ⁊ fidei. Primo oēs qui sunt vnius fidei facit habitare in hac ecclesia. Secūdo facit eos habitare per vnam gloriam in celo.

Mo. bona cōtulit deus in deserto.

Sī xp̃s reuocat ecclesie.

ꝓv. q. iij. ira lepe. ⁊. viij. q. j. c. olim Et. c. in scriptu ris.

xxv. di. q. iio. ⁊. j. q. j. statu.

Qui eduxit vinctos in fortitudine: similr eos qui exasperāt: q̃ habitāt in sepulchris.

¶ Notādū ꝙ moyses tres cōditiones hoīs eduxit de egypto. Mā primo eduxit ꝺsdā victos de captiuitate. Secūdo quosdā exasperātes q̃ nolebāt exire. Tertio eduxit quosdā ō sepulchris. s. ossa ioseph̃ patriarchaꝝ: ⁊ oēs istos q̃ erāt dispsi p egyptū eduxit ⁊ congregauit in domo vni? moris dādo eisvnā legē ⁊ ritum colēdi deū. Ita pariter xp̃s tres cōditiones hoīm liberauit ⁊ cōgregauit in ecclesia. Mam primo absoluit vinctos iudeos a vinculo ⁊ iugo legis. Secūdo eduxit ab idolatria gentiles exasperātes ⁊ psequentes ecclām. Tertio traxit multos de sepulchris petrōi sicut magdalenā ⁊ matthei. Et oēs istos congregauit in domo vni? moris ⁊ legis cuāgel ice. cōgregauit ergo xp̃s ecclām sibi ex iudeis vinctis ⁊ gētilibus ⁊ peccatoribus sub vna lege. Deinde cum dicit.

ꝑs. lxx. vij. Sapiē. xv. Exodi. xv. De ose. di. h. vbi pars.

Deus cum egredieris in conspectu populi tui: cum pertransires in deserto.

Terra mota est etenim celi destillauerunt a facie dei synai: a facie dei israel.

Pluuiā uolūtariā segregabis deus hereditati tue ⁊ infirmata est: tu vero perfecisti eā.

Animalia tua habitabunt in ea parasti in dulcedine tua pauperi deus.

¶ In hac tertia parte ꝓdicit ⁊ explicat bona spiritualia que cōtulit xp̃s ecclesie sponse ⁊ ornamēta quibus eā dotauit ⁊ ornauit figurata per bona que ille populus recepit a deo in deserto ⁊ illo iter nere. ¶ Ad cuius intelligentiā est notandum ꝙ quinq̃ bona inter cetera cōtulit deus illi populo in deserto. Mā primo dō pluit eis mānā de celo cū iam deficerēt fame. Secūdo dedit eis legē in monte synai per quā dedit eis cognitionē dei. Tertio precepit fieri tabernaculū ⁊ ornauit ipsum et diuisit spolia eius filijs leui: s. cabarytis ⁊ gersonitis ⁊ merarytis vt ps Numeri. iij. Quarto diuisit ⁊ distribuit gradus sacerdotij ⁊ ministrorum Quinto introduxit illū populum ⁊ tabernaculum ⁊ collocauit ipsum in mōtibus pinguibus terre p missiōis. Sed q: oīa illa facta sunt in figura xp̃i ⁊ ecclesie sponse sue. Ideo xp̃s volēs implere scripturas alias quinq̃ vel sex dedit ecclesie spōse sue post resurrectionē ⁊ postq̃ liberauerat eam de captiuitate peccati et congregauerat eā ex iudeis ⁊ gētilibus ⁊ peccatoribus. Primo dedit sibi sacramētū eucharistie ad refectionē spirituale. Secundo dedit aplis spūsctis per quē receperit dona gratiarū ad intelligendas scripturas ⁊ hoc in die pentbe. Tertio dedit eis dona virtutū moraliū et theologaliū ad ornatū. Quarto diuisit gradus sanctitatis in ecclesia sm diuersitatē virtutū. Quinto distribuit ecclesie gradus ordinū ministroꝝ et officioꝝ. Sexto cōstituit ⁊ fundauit ecclām in mōte pingui sacramentoꝝ ad nutritionē spirituale. In quo mōte pascunt oues xp̃i pinguedine ecclesiasticoꝝ sacramētoꝝ. Hoc ergo precuidēs dauid in spiritu apostrophādo dicit ad christū. O xp̃e dꝰ ⁊ homo sicut cū trāsires in deserto celi distillarūt manna ⁊ terra mota est a facie dei israel ⁊ dei synai quādo dedisti legē moysi. Ita pariter cum tu egredieris ⁊ exibis incarnatus in conspectu ppli tui christiani segregabis. i. segregatim sparges et diffundes pluuiā bonoꝝ spiritualiū voluntariam i. toti ppło optatā et desideratā ⁊ gratā ipsi hereditati tue. s. populo christiano. que licet ante esset infirmata ⁊ fragilis ⁊ debilitata p peccatum: ⁊ ex defectu gratie. Veruntamē tu perfecisti ⁊ confortasti ⁊ fortificasti eā per eisum sacramēti eucharistie ⁊ aliorū bonoꝝ spiritualium. Et ideo oīa animalia tua. sc̃z oēs fideles qui sunt oues pascue tue habitabūt simul in ea hereditate ⁊ ecclesia tua subvna fide ⁊ charitate: eo ꝙ tu deus parasti pauperi populo tuo istū cibū sacramentalē cū magno sapore et dulcedine spirituali: q: refecit ⁊ letificat mentē ⁊ cor hominis propter ineffabilem dulcedinē suā Ex hac littera patet ꝙ dauid non solum loquitur hic precise historialiter de illa pluuia manne facta in deserto nec de pluuia ignis ⁊ nubis facta in mōte synai in datione legis: q: ista mysteria iam erāt facta tēpore dō p. MCCC. annos ante. Hic autē loquit de futuro dicēs. cū egredieris. i. cuz exibis secundum humanitatem de inferno ⁊ ascēderis sup occasum celi ꝓmi mobilis vt q̃ ad celū empyreū. Et ideo dicit dauid ꝙ xp̃o debetur triũphus: eo ꝙ ascēdit nō solū sup occasus mortis: sed ēt sup occasum celi. ¶ Iterū est notandū ꝙ xp̃s tres cōditiones hoīm eduxit de inferno. s. vinctos patres ⁊ oēs fideles ve. tc. qui ibi vincti tenebātur ꝓpter pctm̃ ꝓmi hoīs. Secūdo eos qui exasperāt sicut fuit latro q̃ ūte impropērando exasperabat xp̃m in cruce: sed q: correctꝰ ⁊ illuminatus dixit: memento mei dñe dū veneris in regnū tuū: ideo xp̃us liberauit eū dicēs. hodie mecū eris in paradiso. Tertio quosdā non solū liberauit de inferno: ꝛ etiā suscitauit de sepulchro ⁊ surrexerūt cum eo vt dictū est. ⁊ ideo dicit dō.

Dominus dabit verbum euāgelizantibus virtute multa.

Rex virtutum dilecti: dilecti ⁊ specici domus diuidere spolia.

¶ Explicat magis ꝙ dictū est ⁊ ostēdit qualiter ex supradicta pluuia spūali diffusa super aplos dedit ecclie dona sapiētie ⁊ doctrine ⁊ dona omniū virtutū ⁊ aliarū gratiarū. Et ¶ Ad cuius intelligētiā est notādū sicut dictū est in plogo tractatu. iij. In sexto principio q̃s ds ꝓsupponi ad intelligēdū sacrā scripturā ꝙ xp̃s nō solū est mediator deit hominū in recōciliādo: intercedēdo sed etiā est medius interpes inter nos ⁊ patrēq̃: declarauit nobis voluntatē pris ⁊ interpretatus est nobis legē vetere et veri? intellectū apiēdo. Est etiam xp̃s vt ibi dictū est verus ⁊ ꝓprius pcurator rector ⁊ dispēsator oīm virtutū ⁊ donoꝝ ⁊ bonoꝝ spūaliū dei pris dilecti sui: q: ad solū ipm̃ ptinet dispēsare ⁊ distribuere oīa bona gratie ⁊ gloie patris dilecti sui. Mā primo dedit bona gratie q̃n dixit accipite spūm sctm̃. Item hoc demonstrat in parabola talentoꝝ. Matth. xxv. q: vni dedit quinq̃ talēta q̃ denotant dona gre: ⁊ alteri dedit duo: q̃ denotant bona nature ⁊ alteri dedit vnū per q̃s intelligunt bona ꝛpalia. Et tū ipsemet xp̃s dat ⁊ dabit bona glie q̃n dicit. Euge serue tc. Item Luc. xxj. dicit vado vobis parare locū ꝛ edatis ⁊ bibatis sup mēsam meā in regno pris mei. ¶ Ex q̃ ps ꝙ sicut xp̃s est dispēsator bonoꝝ gre. Ita est dispēsator bonoꝝ glie pris dilecti sui. Est q̃ aduertēdū ꝙ xp̃s q̃ est dūs rector ⁊ dispēsator virtutū bonoꝝ pris septē bona dispēsauit ⁊ distribuit ecclie spōse sue. Prio scīm eucharistie q̃s est bonū oīm bonoꝝ de quo dcīm est ꝙ in eo cōtinet realr xp̃s dꝰ ⁊ hō ꝓ oīs tota trinitas. s. pr̃s spūsctūs ꝓ cōsubstātialitatē ad vbū. Scdo distribuit bona sapie et doctrine. Tertio bōa virtutū oiz graz. Quarto bona graduū sctitatis. Quinto bōa graduū plationū ⁊ ordinū. Sexto bōa piguedinis gre sacroꝝ. Septio bōa pinguedinis glie. Dicit q̃ ꝓpheta in pris duob? vsiculis sub vna copulatiua cōstructiōe ꝙ dūs iesus xp̃s rex virtutū dilecti. i. rector ⁊ dispēsator virtutū ⁊ graruū ⁊ bonoꝝ dilecti patris. dabit verbū aplis euāgelizātib? virtute. i. cū virtute multa ad ꝑdicandū ⁊ intelligēdū sacras scripturas ⁊ intelligit ꝙ verbū oīa dona spūssancti q̃ xp̃s dedit aplis in.

Rota.

xp̃s. vij. bona dispēsauit ecclesie.

die pēt.s.domū sapie t intellect⁹ ad intelligēdas scripturas:t domū cōsilij t fortitudinis ad tolerā das psecutiōes t gīa linguaꝝ ad pdicādū euāgeliū oi creature:t dedit eis vtutē ad sanādos infirmos.vt ps Mat.x.t Luc.x.t Mar.vlt. et iō dicit q dabit verbū euāgelizātib⁹ aplis t martyrib⁹ cū multa vture miraculoꝝ t signoꝝ. Ite iste xps rector t dispēsator vtutū dilecti pris sui:nō solū da bit vbū euāgelizātibus:ſz etiā dabit diuidere spolia spēi dom⁹ dilecti pris.i. dabit aplis t prelatis pcātem diuidere.i.diuidendi spolia t ornamenta spēi.i.pulchitudinis dom⁹ dilecti pris supple. q̄ est ecclesia de qua dicit xps. Domus pris mei domus oronis est t intelligit dō p spolia spēi dom⁹ oia dona virtutū t gratiarū q̄ sunt ornamēta et pulchitudo domus dei pris q̄ est ecclesia:de quibus ornamētis dicit supius psal.liij. Astitit regina a dexteris tuis in vestitu deaurato circūdata. Ire ois glia filie regis abintus in fimbrijs aureis circūamicta varietatibus:de q̄bus etiā ornamentis t spoljs habek in libro Leticoꝝ p totū ibi. Hec ergo sunt spolia t ornamēta spēi t pulchitudinis domus dilecti pris xpi. Et iō est aduertēdū in ꝓstructiōez ordinatōe ſke hoꝝ duoꝝ ſsiculoꝝ:q: ex duobus ſsib⁹ fit vna copulatiua cōstructio: q: ly dūs p:imi vsus ordinak cū ly rex vtutū scōi vsus: isto mō.s.dūs iesus xps rex.i.rector vtutū dilecti pris sui supple dabit verbū euāgelizātib⁹ virtute multa t dabit diuidere spolia spēi dom⁹ dilecti. Ita q̄ p:am⁹ gtus.s.dilecti ordinak cū ly vtutū t scōs gtus.s.dilecti ordinak cū ly spēi domus.i. domus dilecti pris xpi. Et etiā cātur ampbibolica cōstructio in ly spēi dom⁹:vt si dicak:diuidet spolia dei domus:vel spolia dom⁹ spēi.i.domus pulchitudinis:ſz in hoc nulla est vis nec impꝛopꝛietas. Pōt ēt cāri figura q̄ ōr endiadis:inter illa duo substantiua.s.domus spēi.i.spolia domus speciose. Et sic totū pōt saluari quocūq; mō ordinek lka ſm modos supradictos. Lka aūt ꝑ Hieronymi hziuxta pūctionē hebraicā. Sic reges vtutū federabunk: federabunk:siue mouebunk:mouebunk ispēs dom⁹ diuidēt spolia:t tūc est sensus ſz alijs.s. q̄ reges terre cōgrebabunk sub vna fide in vna eccl'a t diuidēt spolia.i.dona t ornamēta dabūt eccle sicut factum est p cōuersionē ꝑstātini imperatoris ꝛc. Sed ls hoc fuerit verū tū hoc nō sonat ista lka nec precedens nec subsequens. Ideo est magis tenenda supradicta sententia quia est magis consona t maiora continens sacramenta. Deinde dicit.

Mota.

d. lxxxix c. ad hoc Et. pcij di. c. a subdia cono. Eccl'a appellatur q̄nq; noibus.

Si dormiatis inter medios cleros penne columbe deargētate:t posteriora dorsi ei⁹ in pallore auri.

¶ Predicit t explicat diuersitatē graduū eccleſie quātū ad sanctitatē:q̄s gradus xps distribuit ad ornatū t decorē eccl'e spōse sue. ℣ ¶ Ad cuj⁹ intelligentiā est notandū q̄ dō appellat ecclesiaz xpi q̄nq; noibus. Lā primo appellat eā pplm dei inquantū est ꝯgregatio fideliū. Scdo appellauit eā hereditatē xpi inquantū ad eius ciues pti net ista hereditas p gram t in alia p gliam. Tertio appellauit eā domū spēi t pulchitudinis ꝓpter iaz dicta superius. Quarto appellat eā mōtē dei pinguē t coagulatū vt patebit infra. Quinto aūt appellat eā in hoc ꝑsu colūbā pēne deargētate: siue colūbā de argētatā variis coloꝝ⁹ coloratā t hoc ꝓpter varietatē graduū sanctoꝝ t statuū pfectoꝝ virorū q̄ qescūt t sunt t fuerūt in ea. Lā sicut colūba cōstat ex pēnis t plumis diuersoꝝ coloꝝ q̄bus pēnis colūba volat ex vno termino ad alium. Ita pariter eccl'ia cōstat ex diuersitate graduū sanctorū t pfectoꝝ virorū q̄bus xps cōstituit in eccl'ia ꝑs diuersos gradus virtutū. nā ſm apostolū. j. ad cor. xij. alios fecit aplos alios euāgelistas alios ꝓphetas:alios doctores:alios martyres:alios cōfessores t alios cōtinētes ꝛc. Et hoc distribuit vnus t idē spūs ꝓutvoluit. Lā p vtutē fortitudinis fecit aplos t martyres t p virtutē castitatis fecit virgines t cōtinētes t p virtutē sapie t intellectus fecit doctores:t sic de singulis t sic eccl'ia facta est quasi vna colūba ornata virtutū t graꝝ varietate cui⁹ due ale sunt fides caritate formata t ipes bonoꝝ celestiū q̄bus alis ipa volat inter duos termi nos.s.a terra in celū:penne aūt virides eius sunt cōfessores t doctores quivolāt in celū p contēplationē t pniam:pēne vo albe sunt virgines t cōtinētes qui volāt p castitatē t puritatē:pēne aūt rubee in pallore auri sunt aplī t martyres q̄ ardore caritatis p martyriū in celū euolarūt. vnde pēne rubee siue aurate dūr esse in dorso huius colūbe: eo q̄ martyres supra dorsum martyriū t psecutiones ꝓpter xpm tolerarūt ex caritate t dono fortitudinis t aliarū vtutū. Hec est ergo cā ꝛe dō ecclesiā xpi appellat columbā t in toto isto ꝑsu vtik vocabulis metaphoricis ꝓpter similitudinē. Ecclia ōr colūba.
Sūt valde notāda vocabula hic posita: nā p colūbam intelligit eccles'i .ꝓpter ratiōes iam dictas: t per cleros intelligit terminos inter quos volat ista colūba siue hereditates. Lā cleros grece idē est q̄ sors latine. Sed q: termini hereditatū siue ipse hereditates diuidebant per sortes vt ps in libro iosue. Iō i scriptura terminꝰ ipe hereditates dūr sorteres frequēter. Et iō dō in hoc locō p cleros intelligit terminos siue hereditates. Sed tūc est videndū q̄ sunt hereditates siue termini inter quos volat ista colūba. Ad q̄ō est dicendū vno mō Colūba i. eccl'ia q̄ termini inter quos volat ista columba sunt duo testamēta.s.vetus t nouū quoꝝ mediū fuit xps q̄ fuit finis ⁊ principiū huj⁹:q: ad ipm tendebāt t volabāt ꝑfect oēs fideles ve.te.t ꝓpm trā sierūt ad vitā. Et sic iter t spatiū mediū inter te. ve.t no. fuit xpo⁹ vitas euāgelica q̄ in xpo fuit cōpleta. Et fideles nō ꝑuenire nec poterūt puenire de lege ad gram nisi volādo t trāseūdo p xpm. nec nos possumus puenire ad cognitionē vitatis le.ve.nisi volem⁹ ad euāgeliū trāseūdo p xpm:ꝑ quo oia fuerūt cōpleta: Iō q̄vult videre vitatē nō fistat nec maneat in illo termino sicut faciūt iudei sed opꝰ q̄ trāseatt volet ad aliū terminū p mediū q̄ est xps t veritas euāgelica. Et sic augu. t hieronymus t oēs sacri doctores ab vno testamēto in aliud volabant trāseundo per xpm t veritatē euāgelicā Ideo ait xps: Mat.xiij. q̄ omnis scriba doctus in regno celoꝝ similis est patrifamilias qui

ꝓfert de thesauro suo noua t vetera. Et sic patet vno mō quid est volare inter terminos huius columbe t t q̄d est dormire p cōtēplationē. alio mō termini inter quos volat ista colūba sunt due ecclesie.s.ista inferioꝝ per gratiāt superioꝝ per gliaz

Ecclesie due.

Nam ista columba semper volat ferendo t vehendo fideles ab ista ecclesiaz hereditate ad illaz superiorem:etiā peristos duos terminos intelligit celum t terra inter quos quiescit eccl'a xpi. Nam eccl'a est sup terrā:q: oia terrena cōtēnit t trāscēdit ponēs suā spem in bonis celestibus .t dormit t quiescit per cōtēplationē inter celū t terrā:q: ē supra terrā t infra celū:q: nondū peruenit ad statū glie.t ideo eius ciues dūr viatores ad illā pātā iam eleuati terrenis. Et,sicoꝝ q̄ oēs fideles t iusti huius eccl'e dicūtur dormire inter duos termi nos huius colūbe ꝛdicūtur pēne eiusdē. Dormire ergo inter medios cleros hui⁹ colūbe nil aliud est nisi inter duo testamēta cōtemplari ab vno ad aliud p cōtēplationē discurrere t vnū cū alio concordare aut cōtēptis rebus terrenis in sola contēplatiōe diuine legis t in spe diuinoꝝ cōquiescere t sm legē euāgelicā viuere t mysteria no.te. p figuras t ꝓpheras t auctoritates ve.te. approbare Et hoc est q̄ intendit dicere dauid in isto ꝑsiculo Pōt ēt describi ista colūba magis distincte sm oēs suas partes. Lā ecclesia ōr colūba metaphorice ꝓpter eius māsuetudinē t mūdiciā. caput huius colūbe est xps a quo descēdit oīs sensus spūalis t motus ad sua mēbra vt frequēter dcm̄ ē colūba ei⁹ est ꝑgo maria p quā descēdit ad nos oēs gse per ei⁹ interessionē:nā sicut xps est mediator inter hoies t deū. Ita ꝑgo maria est mediatrix inter nos t xpm. Ista colūba hz alas t dorsum t ꝓtes interiores. pēne alaꝝ sunt deargentate t albe pēne dorsi sunt rubee t pallide ꝛsi deaurate. pēne vo interiores sūt q̄dā virides t q̄daz medio colore t ꝛsi diuersis coloꝝ⁹ coloratē. Et iō pēne rubee t pallide siue deaurate dorsi hui⁹ colūbe sūt apli t martyres ardore charitatis fulgentes q̄ pmi t alioꝝ locū tenēt in ecclesia sicut aurū inter metalla t iō ponunk in dorso ecclesie. pēne aūt deargentate t albe alarū sunt viri sancti t mulieres ꝛgies t cōtēplatiui q̄ totalr ista terrena cōtēpserūt ꝓp celestia. t iō ponunk in alis colūbe:q: ꝓ puritatez volant ad celū t sic tenēt sōm locū in ecclesia. pēne vo virides sunt scti dei cōfessores q̄ ls non puerūt ad rubedinē t palledinē martyrij:tū in viriditate fidei t spei radicati fecerūt semp fruct⁹ bonoꝝ operū:t iō collocank iste pēne virides q̄ncq; in cauda q̄ncq; ꝓpe alas colūbe. cetere aūt plume q̄ ponunk sub alis t in ꝓtibus iferioꝝ⁹ hui⁹ colūbe medijs ꝛdiuersis coloꝝ⁹ coloratē sūt oēs xpi fideles tā cōfugati q̄ simplices t diuersoꝝ statuū t ꝛditionū xpiani viuentes t sub lege euāgelica. q̄ ls frequēter cadāt ꝓ petrū tū semel in anno vel finalr sugīte per pniam:oēs q̄ supradicti stat⁹ fidelitāt dūr dormire t descere in hac colūba. Ista colūba hz cleros.i.terminos intrinsecos t extrinsecos Termini intrinseci sunt ale t eius partes extreme sed termini extrinseci sunt celū t terra.t ipa colū a tenet mediū inter celū t terrā.nā ls nōdū attingat nec possideat celū in re:tū iaz tenet in spe t ls sit in terra:tū nō viuit sm terrā:imo est eleuata a sollicitudine terrenoꝝ⁹ t in spe futuroꝝ⁹ viuit sm deum. Et ideo tenet medium inter celum t terrā. Et ideo fideles dōr dormire inter medios cleros i.inter medios terminos hui⁹ colūbe inter celuz t terrā. Unde vita xpiani ōr dormitio respectu vite hoīm mundanoꝝ. Lā dū mūdani fluctuāt t laborāt solliciti circa honores t diuitias acqrendas t cetera tpalia exercenda. xpiani dormiūt t qescunt in contēplatione t spe bonoꝝ celestiū. Et iō psal. iij. dixit vir iustus q̄ mūdani a fructu frumenti vini t olei multiplicati sunt. Ego aūt in pace in idipsum dormiā t requiescā:qm̄ tu dne singulariter in spe cōstituisti me.put ibi fuit declaratū:dormire q̄ iter medios cleros siue termios hui⁹ colūbe nihil aliud est, nisi cōtēptis rebus terrenis viuere in ecclesiat reqescere per cōtēplationē bonoꝝ celestiū ꝛdis habitis est deueniēdū ad cōstructionē ſke huius ꝑsus que difficilis est nō solū ꝓpter vocabula methaphorica sed ēt ꝓpter istā dictionē si q̄ ꝓpoſik in ordine. Lā ista dictio si vno mō pōt esse coniunctio cālis.alio mō aduerbiū optandi. Si aūt ē ꝛiunctio cālis hoc pōt esse dupliciter. Lā aut cō notat cām efficientē aut finalē. Nō ꝓmū q: dormire inter medios terminos hui⁹ colūbe nō est cā efficiēs eius q̄ ꝓcedit nec subsecuik in lka. notat q̄ cām finalē t tūc ponik put sit sensus. Dīs dabit vbū euāgelizantibus vture .dabit diuidere spolia spēi dom⁹ dilecti. si dormiatis.i.vtvos fideles dormiatis t quiescatis inter medios cleros hui⁹ ꝛc. Termini extrinseci hui⁹ colūbe sunt duo testamenta vel fides spes t charitas. que sūt parietes ecclesie. Et tūc est sensus. vtinam dormiatis t qescatis inter duo testamēta p cōtēplationē t studiū t meditationē. aut inter fidē t spem t charitatē p operationē t cōtēplationē. eo q̄ ecclesia est media inter duo testamēta t iter has vtutes sepik t clauditur pōt ēt ly pēne deargētate esse vocativi siue ntī casus t tūc est sensus. dīs rex virtutū diuisit spolia ecclesie vos pēne deargētate. i. fideles cōtēplatiui puri t mūdi t leues ab onere terreno dormiatz t qescatis inter medios terminos hui⁹ colūbe inter posteriora dorsi ei⁹ fulgētes in pallore auri .et sic sp reddit sīa intelligibilis. Lka aūt hebraica sm punctuationē thalmudistarū hz sic. Si iacueritis iter sterquilinū ale colūbe coopte argēto t pēne eius in viridi pretioso sed iam dictū est q̄ tali ꝛterpretationi nō est fides adhibenda quia quādo q̄ tollit sacramētū t verū intellectū scripture et ꝓphetie.

lxxviij.d. in singulis.t ca. sequen. xxxiij.q. iij. sicut excellentiam. Et. l.di. c.in capite.

Dum discernit celestis reges super eam nive de albabuntur in selmon:mons dei mōs pinguis.

Mons coagulatus mōs pinguis:vt quid suspicamini montes coagulatos.

Mons in quo beneplacitum est deo habitare in eo:etenim dīs habitabit in finem.

¶ Q: super⁹ dauid ostēdit qualiter xps ornauit ecclesiam suā multiplici t vario ornamento vtutū

Universidad de Sevilla Biblioteca

t graduū lr̃ōū. Hic ostendit qualr distribuit i ea diuersitatē graduū ordinū t offoū t platorum ad ministrandū ecclr̃iastica sacra t ad exercēdū ptātē iurisdictionis. t ostēdit ēr quē effectū t fructū efficiunt ecclr̃astica sacra vnde dicit ꝙ pp hoc xp̃s rex celestis ꝓtulit ecclr̃ie sacra t ordinauit in ea ministros t sacerdotes dans eis ptātē ordis t ꝓstituit in ea prelatos cōferens ptātē iurisdictiōis .vt p sacramenta mūdarēt hoies a pctō. t purificarēt eos t p ptātē iurisdictiōis absolurent eos a quocūq; vinculo excōicationis. Dicit ergo dō ꝙ iō xp̃s ornauit ecclesiā colūbe ornamento vario virtutū t officioū qr dū xp̃s rex celestis discernit t distribuit reges. i. rectores t sacerdotes t prelatos ad regendum sup eā. trāc hoies recipientes sacramenta mundabunt t dealbabunt niue t puritate gr̃e ab omni nigredine pctōrū in sermon. ¶ Ad cuius intellectū est aduertendū ꝙ i terra promissionis est q̄dā mons appellatus selmō: qui interpretatur vmbrosus. ꝙ eo sp apparet vmbrosus t niger ad differentiā libani. qui semp apparet albus ꝓpter frequētiā niuiū: sed cū aliqñ ningit sup montē selmō tunc aparet albus sicut libanus per quod figurabatur gentilitas que ante erat nigra t vmbrosa tenebris pctōrū sicut selmon: sed postea fuit delbata niue gr̃e baptismalis t aliorū sacramētorū t sic facta est alba sicut libanus. Et hoc est qđ intendit dicere dō. vñ ait ꝙ dñs xp̃s rex celestis discernit et distincte distribuit reges. i. rectores t sacerdotes t plātos sup istā colūbā. s. ecclesiam trāc gentiles t oēs pctōres habitantes in selmon. i. in vmbra peccatorū dealbabunt niue gr̃e baptismalis t aliorū sacramētorū ecciderūt super eā Et iō subdit ꝙ mōs dei que est ecclesia non ē mōs sterilis sicut selmon. imo est mons pinguis pingue dine multo: ñ sacramētorū ad pascendas oues xp̃i ad refectionē spūalē. Et subdit ꝙ ecclia nō solum est mons pinguis sed etiā mons pinguis t coagulatus. ¶ Ad cuius euidētiā ē valde aduertendū ſm Arist. iij. met. ꝙ coagulatio causat ex nimia pigue dine t viscositate. t iō ola pinguia t viscosa facilr̃ fūt coagulabilia sicut oleū t lac t mel: eo ꝙ ptes facilius coherēt t cōnectunt. t ecclia p filitudinē dr̃: mons pinguis t coagulatus pinguedine sacrorum t coagulo fidei t charitatis: qr gratia t charitate fideles simul coherēt t pascunt in vna ecclesia pinguedine sacroū t euangelice doctrine. Vnde littera hieronym. dr̃ mons excelsus mons piguis qđ idē est. Nā nō solū ecclia est mons pinguis pigue dine sacramentoū t doctrine: sed etiā ē mons excelsus altitudine. t celsitudine dignitatis t contēplationis. de quo monte dr̃ Esa. ij. Erit preparatus mons dñi eleuat? sup oēs colles &c. De q̄ ēt mōte pigui t coagulato t excelso dr̃ ezech. xxxiiij. In pascuis vberrimis pascā oues meas: t in mōtibus excelsis israel erūt pascua eoꝝ &c. Deinde cū dicit. Et qđ suspicamini. Increpat iudeos modernos cecos t obstinatos. A ¶ Ad cuius intellectū est aduertendū ꝙ iudei sicut sunt carnales t mundani: ita nō percipiūt spūalia sed solū tēporalia t corporalia. Et sic nō intelligūt sacrā scripturā nisi ad sensum litteralē: et sic putāt ꝙ illa terra quā deus ꝓmisit cultoribus suis fluentē lacte t melle t oleo t vino nō est alia terra nisi terra chanaan t palestine vbi per magna tpa pfes fuit habitarunt t ideo ad solā illam desiderāt reuerti t nō ꝓpter aliud desiderant falsū messiam nisi vt reducat eos in illam terram vbi est hierlm terrena: vt in tēplo possint offerre oblationes t sacrificia aialium bouū t sic putant t suspicantur in illa terra eē mōtes pingues de quibus deus locutus est patriarchis t pphetis t in solis illis ponunt spem suam dauid ergo preuidens in spiritu cecitatem istorū increpat eos, dicens. O iudei ceci ꝛobstinati vt qđ idest quare suspicamini. t existimatis montes terre chanaan t palestine. s. montem oliueti t carmeli t hermō t alios mōtes illius terre esse montes coagulatos t pingues. de quibus locuti sunt prophete t in quibus deus habitat quasi dicat. vana t falsa est suspicatio vestra t existimatio quia mōtes pingues t coagulati quos deus fidelibus suis ꝓmisit nō sunt corporales nec tēporales: sed spirituales t eterni t ideo veri mōtes t pingues sūt ista ecclesia in qua deus habitat per gr̃am t in superna in qua deus in eternū habitat per gl̃iā. Nā ista ecclesia toto orbe diffusa est ille mons in quo deo est beneplacitū habitare in eo per gratiam. et enim idest certe deus habitabit in eo in finē. i. vsq; ad finē mundi habitabit in isto per gratiā t in illo superno habitabit in finem. i. in eternū per gloriam. quasi dicat quod deus habitauit in illa hierusalem t templo et arcba per aliqđ tēpus in figura ante incarnationē sed post mortē t passionem t resurrectionē iam amplius nō habitat in illo mōte terreno: sed in sola ecclia toto orbe diffusa habitat per gr̃am t in celo p gl̃iam. ergo iste mons pinguis ecclesie est desiderād? vt in eo pascamur ecclesiasticis sacramētis per gr̃am t superni? mōs est appetēdus vt illis pascuis vberrimis fruamur per gl̃iā. Ex supradictis patet quib? bonis spiritualibus ornauit xp̃s eccl'am suā t qño ꝓpter diuersitatem bonoū spiritualiū quibus est refertus distans fortiunt diuersa nōia: qr dicit t appellatur hereditas xp̃i t sponsa t domus speciosa t columba t mons pinguis t coagulatus t excelsus. Patet etiam quomodo montes chanaan nec mōtes terreni nec synagoga nec delubra t templa gentilium nullo modo possunt dici montes pingues t coagulati ꝙ pascua eorum sunt corruptibilia trā sitoria t deus non habitat in eis per gratiam nec per gloriam t per ꝛ̃s in eis mult? pōt deo frui: nisi in sola ecclia ista per gr̃am: t in superna per gloriam: ergo isti sunt montes in scriptura promissi. Item mons pinguis verus coagulatus t excelsus in quo deus habitabit in eternum in vnitate persone ē humanitas christi. t ideo tota pascua t fruitio beatorum consistit in visione persone christi qui est verbum patris. In quo est tota trinitas essentialiē t substātialr̃ t iseparabiliter sic nemo potest videre nec frui filio qui videat t fruatur pa-

Mons selmon.

ecclesia mōs dr̃.

mōs pinguis est xp̃i hīa nitas.

tre t spiritusancto: vt ait xp̃s. Jo. xiiij. ꝙ videt me videt t patrem meū. Jtē. xvij. hec est vita eterna vt cognoscāt te deū verū t quē misisti iesum xp̃m Et ideo iste est verus mons pinguis pascualis et fructibilis: de quo vltimate loquitur scriptura quia iste fecit ecclesiam pinguem t coagularam.

Rota

eph. iiij. b. ac sum. tri. t fiō ca. ca. dānamus.

Currus dei decē milibus multiplex milia letantium: dñs in eis in synay in sancto.

Ascendisti in altum cepisti captiuitatē accepisti dona in hominibus.

¶ Hec est quarta ps principalis i qua ostēdit dō q̄liter xp̃us accepit a pr̃e oia bona spūalia sup addi etavt distribueret ea ecclesie spōse sue. Et hoc accepit in die ascēsionis. vñ ꝛ̃s hoc habuerit xp̃us a primo instāti sue cōceptiōis etiā inquantū homo rōne vnionis: tū hoc apparuit manifeste in die ascēsionis: qr tunc accepit possessionē regni celestis inquantū hō. p se t mēbris. Et ideo dicit in ascensu suo: data est mihi prās in celo t in terra. Odat. vlt. Et ideo describit modū xp̃i cū triumpho. Et

Angeli dñr dei currus.

¶ Ad cuius intellectū est notādū ꝙ angeli in scriptura frequēter noiant currus dei. in qbus deus sedere dr̃. vñ primo paralipo. xxvij. deus ꝓcepit salomoni: vt faceret cherubin ad modum quadrige sup q̄ cherubin deus sederet. Jtē psal. xvij. dictus est: q̄ sedes sup cherubin t ambulas sup pēnas vē toꝝ. Jtē psal. xcviij. q̄ sedes sup cherubin moueat terra. Et sic ēt dr̃: deutero. xxxiij. q̄ dñs de synai venit t cū eo sanctoꝝ milia. i. cū multis milib? angeloꝝ vt glosant hebrei t sic ps ꝙ in scriptura angeli frequēter dñr currus dei. Et intendit dicere dō in hoc passu ꝙ sicut deus descēdit t fuit in mōte synai sup milia angeloꝝ. Jta xp̃s deus incarnatus ascēdit in celū sedēs sup multa milia angelorū tanq̄ sup multa milia currū. Nā sicut romani duces habita victoria de aliqua puincia intrabāt romā cū triūphali curru t ante t retro currū ꝑcedebat t subsequebat caterna captiuoꝝ tōda recuperata vt ps de carillo q̄ retulit romā vexilla recuperata quondā ablata t tyrānice in limbo diu detēta sup currū triūphalē multoꝝ miliū angeloū intrauit celū sterū ferēs recuperatā captiuitatē sanctorum patrū. Et sic accepit sedē in celo p se t suis qr sedit a dextris pr̃is. Mar. vlt. a quopke accepit oēs ptātē t factus est vltis distributor bonoꝝ t oīm virtutū dilecti pr̃is sui: t ista dona accepta a pr̃e dedit t distribuit hoibus. Primo apl'is in die pēth. t postea oibus martyribus t doctoribus t fidelibus distribuit p successionē tpis. Hoc est qđ dō in tēdit dicere dō in hoc passu l̃s verbis duris t itricatis. Vñ ait ꝙ sicut curr? dei fuit multiplex. x. milib? in synai in sctō. i. in mōte sctō synai vbi fuerūt multa milia angeloꝝ supple letantiū cū deus dedit legē in mōte synai: vt dictū est deuter. xxxiij. Jta tu pariter xp̃e deus t homo ascēdisti in altus celum cū multis milibus curruum angelorum letantium cum magno triumpho t cepisti t tulisti secum captiuā captiuitatem sanctoꝝ patrū ab inferno abstractam t recuperatam ꝓpter quam victoriam meruisti t alē triumphum: t sedisti a dextris pr̃is a quo accepisti vlem ptātem t accepisti dona hoibus tuis fidelib? distribuēda t dispēsanda in die pentħe. t i oī tpe futuro qr distribuisti dona gratie fidelibus tuis in hac ecclesia t bona glorie in celesti. Et nō solū accepisti illa dona pro patribus t fidelibus ve. te. quos de limbo liberasti nec solū p apl'os t ceteris q̄ te in ꝓncipio receperūt sed etiā accepisti ptātem t dona vt gētiles nō credentes qr nunq̄ habuerāt legem hereditarēt dñm deū conuersi ad fidē: vnde saluator ait. Jo. xvij. pater nō p̃ his rogo tm̃ sed pro oibus qui credituri sunt. Littera Hieronymi dr̃ sic Currus dei innumerabilis milia milliū letantium dñs in synai in sancto. Et tunc littera est magis plana. quasi dicat ꝙ currus dei ista est innumerabilis ꝙ sunt milia milliū āgeloꝝ letātiū: qr dñs fuit in eis tanq̄ in curribus in mōte sctō synai: nostra asit littera dr̃ sic cōstrui. s. ꝙ currus dei fuit t est multiplex. x. milibus. i. plus decē milibus qr multa milia āgeloꝝ letātiū fuerunt t dñs fuit in eis curribus angeloꝝ in sancto monte synai qñ dedit legem moysi. Et conuersus ad xp̃m dicit. O xp̃e deus sicut qñ data est lex in monte synai currus dei fuit multiplex t innumerabilis. s. milia milia angeloꝝ letantiū: t dñs fuit in eis currib? in sctō monte synai qr fuit plus decē milibus .i. plus q̄ x. m. Jta tu cum innumerabilibus curribus angelorum ascendisti in altum celum t cepisti t tecum tulisti captiuitatē. i. predā captiuā quaꝝ de limbo liberasti: t ideo in premium tante victorie accepisti a patre dona hominibus distribuenda.

xvj. q. ij. visis. Et xxiij. q. j. quid cui patur.

Etenim nō credētes: inhabitare dñm deum.

¶ Et ēt. i. insup tu accepisti ptātem nō credētes s. gētiles t alios infideles habitare. i. frequenter habere dñm in deū. scz vt esses in eis deus: ipsi tibi in populum qr dedisti eis potestatē filios dei fieri per regenerationem baptismalem.

De osē. dist. .ij. c. accessērt

Benedictus dñs die quotidie: prosperum iter faciet nobis deus salutarium nostroꝝ.

¶ Postq̄ superius explicauit qualiter xp̃s accepit a patre oia bona spiritualia hominibus distribuenda. Jdeo in hac quinta parte ostendit qbus meritis xp̃s meruit illa dona accipere pro suis distribuēda: t dicit ꝙ hoc meruit xp̃s per suā mortem t passionem per quam nos redemit t ideo meruit dici saluator omnium: dicit ergo Benedict? sit dominus noster iesus xp̃s die quotidie. i. p singulos dies: vt habet littera Hieronymi. Nam ipse faciet prosperum iter t viam salutarium nostrorum. id est nostrarum saluationum.

Xp̃s bonoꝝ pr̃is distributor.

De oſ. di. .ij. ite ratur.

Deus noster deus saluos faciendi: t domini domini eritus mortis.

¶ Christus deus noster est deus faciendi saluos homines: qr est saluator hominum iuxta ꝓpheta tem sui nois qđ ē iesus. i. saluator. Et subdit causam quare dr̃ saluator hoim t qđo saluauit hoies dicit ꝙ cā qua saluauit t ꝑcium nostre redēptionis t salutis fuit qr dñi dei exitus mortis. s. qr exitus dñi dei iesu xp̃i fuit exitus mortis: qr p mortē exiit ab hoc mūdo vt nos a morte ꝓpetua liberaret.

t saluaret: q; mortē nostram moriēdo primo destruxit per exitum mortis: sed post tres dies vitā nostram resurgendo reparauit. Et ideo dicit de
Xpō saluatōr. saluos faciendi t saluator hominū t deus salutariam nostrō. Et fecit iter prosperum in hac via per gratiam sacramentō que fluxerunt a passione sua t in celum per gloriā quam meruit hominibus distribuere per merita sue passionis. Litera hieronymi habet dñi dei mortis egressus: t tūc est littera magis plana. Est ergo sensus huius: pater q; q; exitus dominii nostri iesu christi fuit exitus mortis: id est quia se humiliauit vsq; ad mortē et voluit recipere in se mortem cum non obligaretur. Ideo destruxit nostram mortē t cum mors esset finis omnium t erat nobis iter flebile ad infernum ipse xp̄s recipiēdo mortē fecit nobis iter prosperū per ipsam ad vitam eternā: q; ipsa que ante erat iter ad aliam mortem eternam propter peccatum facta est iter prosperū ad vitam eternā per mortem xp̄i. Itē cū celū nobis esset clausum. christus fecit ipsum nobis perutum in sua ascensione t via celestis que nullius fuerat temerata vestigio facta est nobis nota t christus fecit nobis iter prosperum per celum ad vitam eternam: t totum hoc meruit propter suam mortem t passionē Et sic meruit dici deus saluos faciendi t deus salutarium nostrorum.

Argu. extra de baptismo & matores

Verūtamen deus confringet capita inimicorum suorū: verticem capilli perambulantium in delictis suis.

¶ Postq; superi? dō ostēdit qualiter passio xp̄i fuit causa nostre salutis t fecit nobis iter prosperum advitā eternā. Ideo in hac sexta parte ondit
Judeoꝝ punitio. qualiter illa eadem passio xp̄i fuit scādalū t causa dānatiōis corpis t aie t cā captiuitatis t destructiōis iudeis cecis t obstinatis. Mā iudei in occidēdo xp̄m incurrerūt irā t indignationē dei t finaz vtriusq; mortis ppter mortē iustī: sed adhuc xp̄s expectauit eos ad pniaz p. cl. annos ne sua passio esset eis inutilis sed q; noluerūt cognoscere reatū suū nec cōuerti ad xp̄m: immo voluerunt in sua p fidia t obstinatiōe pmanere p̄sequēdo apl̄os t ecclesiā. Ideo xp̄s misit tytū cōtra eos cū exercitu romanoꝝ qui cepit t destruxit omēs ciuitates galilee t palestine t finaliter obsedit hierusalem verticem caput totius regni: t post longam obsidionec t stragem t inediam cepit t combussit templū t arcem t presidium t totam ciuitatem t muros et fundamēris euertit: in qua obsidiōe mortua sunt fame t gladio decies cētena milia: vt inquit iosephus libro de bello iudaico: que quidē strages facta est velipse inquit in vindictam mortis iesu nazareni. aut iohannis baptiste aut iacobi iusti. Sed rabi samuel manifeste probat q̄ illa strages potī facta est in vindictam mortis xp̄i qui fuit magis iustus t dignus propter sanctitatem vite t magnitudinem miraculorum. Et hoc predicit dauid: vnde ait q̄ licet exitus t egressus domini nostri iesu christi fuit exitus mortis per quam nos saluauit t de morte perpetua a captiuitate liberauit. Verūtamen christus in vindictā mortis sue confringet capita iudeorum inimicorum t crucifixorum suorum scilicet scribarum t phariseorum t sacerdotū qui fuerunt capita in consilio t conspiratione contra ipsum et confringet verticem capilli successorum illorum perambulantium t perseuerantium in delictis suis t in obstinatione t malicia sua.

¶ Unde est aduertēdum q̄ sicut principes sacerdotum et scribe et pharisei erant capita ciuitatis Mota.
hierusalem. Ita hierusalem erat caput t capillus totius regni t templum t fortalicium t presidium erat vertex ciuitatis t omnia ista fuerunt penitus combusta t destructa t cetera. Et ideo per verticem capilli intelligit templum t presidium et turres altiores ciuitatis. Nam sicut hierusalem erat capillus t caput aliarum ciuitatum t oppidorum regni. Ita templum et presidium et turres erant vertex t etiam capilli ciuitatis que omnia fuerūt destructa. Ita etiam per virtutem capilli potest intelligi superbia t regnum t sacerdotium iudeorum que omnia fuerunt confracta. Item notanter dicit et verticem capilli perambulātium in delictis: per quos intelligit successores crucifixorum christi permanentes t parabulantes et perseuerantes in eadem malicia et obstinatione: quia non solum christus confregit capita crucifixorum suorum: quia pylatus t herodes mortui sunt in exilio in gallia: t anna t cayphas mortui sunt in multis miseriis t seditionibus: que facte sunt in hierusalem in illis quadraginta annis t vt ait Josep̄us. Sed etiam christus confregit successores illorum t filios qui voluerunt in eadem obstinatione t malicia perambulare et permanere. Et sic christus quotidie confringit verticem t maliciam modernorum iudeorum in eadem obstinatiōe per ambulantium et persuerantium: q; continue expoliantur t verberantur t interficiuntur: et sunt in perpetua seruitute. Deinde cum dicit.

Dixit dñs ex basan conuertam: conuertam in profundum maris. j.q.iiij.c hoi q.j. econtra.

Ut intingatur pes tuus in sanguinem: lingua canum tuorum ex inimicis ab ipso. Et.xx.q j.c nō est

¶ Explicat modum supradicte stragis t excidij ciuitatis t totius regni. ¶ Ad cuius intelligentiam. est notandum sm iosephum p sicut filij israel venientes in terram chanaan non intrarunt per palestinam que est contigua cum egypto: sed circundederunt p: desertum et montem seyr. et moab t destructa terra basan intrauerunt per iordanem ab oriente. Et sic destruxerunt hierico. et omnes ciuitates t obtinuerunt totam terram a iordane t basan vsq; ad profundum maris mediterranei occidentalis: vt patet per totum discursum libri iosue. Ita pariter dicit iosephus q̄ post dñ tytus cum exercitu suo venit in syriam misit in egyptuz vbi erat quedam legio militum romanorum scilicet sex milia. et. ccccclxvj. equitum: que quidem legio eodem itinere circuiuit totam palestinam t iudeam et mare mortuum et per terram basan intrauerunt iordanem. Et inceperunt vastare destruere omnes ciuitates et oppida iudeoꝝ

Et sic vastando venerūt a basan vsq; ad iopem t cesareā q̄ erāt ciuitates site in littore maris occidentalis: t sic destruxerūt t ceperunt primo totā galileā t iudeā. Ultimo aūt obsederūt hierusalem: et tandē post longā obsidionē: t famē ceperūt eā vi armoꝝ t trucidarūt oēs pncipes sacerdotū t scribas t phariseos t pncipes pplī: t oēs ciues t pl̄ares t plebeios: intātū q̄ oēs platee t vici t domus hierl̄m fluebant cruore et sanguine occisoꝝ. Et hoc est qđ intēdit dicere hic dō put vidit in spū. vnde ait. O dñe iesu xp̄e dñs pr̄ tuus dixit t pposuit et precipiendo dixit. Ego cōuertam t deducā legionē militū romanoꝝ ex egypto per desertū vsq; ad basan que est a parte orientis. t ex basan cōuertā et exercitū t legionē romanoꝝ vīus occasum destruendo t vastādo ciuitates iudeoꝝ vsq; ad pfundū maris. i. vsq; ad iopem t gazā t ceteras ciuitates sitas i littore maris mediterranei t captis oībus ciuitatib? tandē obsidebit t capiet t destruet hierl̄m in q̄ effundet tantus sanguis occisoꝝ t romani nō calcabunt nisi sanguinē iudeorū intantū vt pes tu? intinguat in sanguine: et ēt lingua canū tuoꝝ militū intingabet satiet ab ipso sanguine effuso ex iudeis inimicis tuis. Et hoc iusto dei iudicio factū est vt sicut iudei itinerūt pedes xp̄i sanguine ipsum crucifigendo t conclamando. Ita xp̄s tinget pedes suoꝝ militū in sanguine iudeoꝝ. Et ēt q; iudei tanto desiderio sitierunt sanguinē xp̄i. Nō canes linxerūt t satiati sūt sanguine eoꝝ. O q̄ altitudo diuitiarū sapientie et scientie dei q̄ incōprehensibilia sunt iudicia eius
xp̄us iudeoꝝ capita confregit. t inuestigabiles vie eius. ¶ Ad maiorē autez euidētiā eoꝝ q̄ dicit in hac particula est aduertēdū q̄ sicut iudei multipliciter perambulant t perseuerant in delictis t sceleribus suis sic xp̄m. Ita multipliciter t iugiter xp̄s confregit t confringit ptinue capita iudeorū inimicorū suoꝝ. Nā sicut sp perseuerāt in sua iniquitate t malicia. ita xp̄us semp perseuerat in puniendo eos. Unde licz multa pcā fuerint annexa pctō iudeoꝝ tñ fuerūt duo principalia. s. sacrilegiū t blasphemia: q; fecerunt deum mendacē t legem t pphetas: t homicidium iniustū q; ipsum iustissimū occiderunt: sicut patebit psalmo. lxxj. Sz grauiora facta sunt ista duo peccata p obstinationē t pseuerantiā: q̄ p primaz cōmissionē, t ppetrationē. Illi non sufficit scribis t pphariseis q̄ deū negauerunt t legem t pphetas negando xp̄m. t ipsum occiderūt. sed qđ grauius t deterius est in eadē infidelitate permanserunt. t per multa alia mēdacia sue false doctrie addiderunt. in quibus tenebris perambulant t perseuerat obstinati. vt patebit psalmo sequenti t psal. lxxxj. Et non solum perambulant t persuerāt in eadem cecitate t infidelitate. Sed in eodem homicidio ꝫ christianū, t suos fideles. q; non sufficit eis q̄ patres eoꝝ occiderunt xp̄m: sed etiam ipsi desiderant ipsum occidere i mēdis suis. imo quolibet anno crucifigunt aliquē christianū. t si non possint habere hoiem crucifigūt aliquā aliā ex desiderio crucifigendi xp̄m: put pluries cōpertum est ex eoꝝ cōfessione in diuersis partibus mūdi. Unde in anno. d. ccxxiij. congregati iudei in
not. qđo quolibz anno iudei crucifigunt vnū christianum.

cuitate berity in vna domo ceperunt imagines ligneā crucifixi. t primo flagellauerūt eā. t iterū cū omnibus opprobrijs t mysterijs crucifixerūt eam t lancea p latus transfixerūt a quo miraculose exiuit magna copia sanguinis intantū q̄ exiuit per rimulas portarū in via publica. quo miraculo viso oēs iudei sponte venerūt ad baptismū miraculuz predicantes. de quo mysterio celebratur festū passionis imaginis in quibusdā ecclesijs. Itē ānō domini Millesimo. clxxiij. congregati iudei in die pasche in synagoga ceperūt quēdā iuuenem vocatū ricardū in ciuitate parrhisius quē cū oib? opprobrijs quōdā xp̄o factis crucifixerunt. quo scelere comperto rex francie oēs iudeos ex suo regno p̄cepit relegari. de quo exilio obtinuerunt iudei indulgentiam t fuerunt ab exilio precibus reuocati Mota ex emplū.

¶ Sed iterum post aliquot annos in eadem ciuitate: quidam iudeus emit pecunijs a quādā pauperula muliere hostiā cōsecratā: quā in cōione latenter absc̄derat. hāc hostiā cepit ille iudeus t in caldo diu decoxit. t exinde abstractam supra incudem malleo, t gladio multipliciter percussit: ex cuius vulnere copia sanguinis exiuit: t quasi totam domū vsq; ad foꝝ impleuit: quo scelere comperto. t per ciuitatē t regnū diuulgato per oēs pres francie: iudei fuerunt expoliati t partim trucidati t combusti t ceteri irreuocabiliter a toto regno expulsi vsq; in hodiernū diē: que quidē hostia vocatur hodie in testimoniū in ecclesia sancti Johānis de grauia. Item per idez tempus apud cesaraugustam ciuitatem hyspanie. congregati iudei in die paschę quendā puerum vocatū dulcum cuz oībus opprobrijs xp̄i crucifixerunt cui? sepulchrū in eadē ciuitate vsq; in hodiernū diem ostēditur. Itē anno dñi. M. cc. lxxix. iudei in alemania oēs aqs porabile veneno mortifero infecerunt ppter quod magna pars eoꝝ fuit combusta t trucidata Item anno domini Millesimo. cccclxvij. in nostris temporibus congregati iudei in ciuitate tridenti quendam puerum symeonem vocatum cum omnibus opprobrijs crucifixerūt. que res fuit nota per totam italiam t germaniam t galliam: qui quidem sanctus signis t miraculis claret: et per idem tempus nostro tempore pontificatus domini sixti simile scelus commiserunt iudei in ciuitate berone crucifigendo quendam puerum vocatum Johanninum quo scelere comperto multi iudei fuerunt interfecti t domus eoꝝ dissipate.

Itē hoc eodem tēpore apud sepuluedam oppidū hyspanie iudei cōgregati in die paschę crebris flagellis et ictibus occiderunt quēdā puerū xp̄ianū cui omnib? opprobrijs christi cuius sceleris notitia venit ad dominum Johannem archiepiscopum secobiensem qui facto processu omnes illos iudeos tradidit curie seculari contra quos insurrexerunt omnes rustici t mulieres t multos eorum suspenderunt: et alios varijs tormentis afflixerūt que res nota fuit nostris diebus per totam hyspaniam. Ex quibus patet q̄ talia scelera non possunt eis puenire: nisi ex illo grandi pctō parētū quoꝝ sunt iugiter imitatores. q; talia facta nō sunt humana: sed bestialia t beluarū similia

Universidad de Barcelona Biblioteca

ppter q̄ iugiter affligunt ⁊ trucidant ⁊ expoliant ⁊ numq̄ ex talibus sceleribus valent corrigi. sed ip in eadē cecitate ⁊ obstinatione ambulare ⁊ perseuerare nec cessant ambulare in delictis suis. ideo ꝓ̄a iugiter ⁊ successiue rōcurit tēterit capita eoꝝ vertice capilli ⁊ superbie ⁊ odij ⁊ malicie inquitatis eoꝝ ⁊ cōuertit malictā eoꝝ in pfundum maris psecutiōis ⁊ in trucidationib⁹ ⁊ cedib⁹ eoꝝ canes lingāt sanguinē eoꝝ in vindictā xp̄i quem semper putant ⁊ desiderāt psequi. Sz clar⁹ dicet hoc oō psalmo sequēti. ⁊ magis declarabit psal. lxxxj. Et nota q̄ multi sancti doctores ātiq̄ exponunt predictos duos versus q̄si p oppositu. q.d. deus. Ego conuertam fideles meos ex basan. i. exinfidelitate ⁊ cōfusione petrōi. ⁊ dicat corpus mysticū vt pes tuus: o deus. i. martyres tui intingantur in sanguine ꝓpter ter⁊ lingua canū tuoꝝ. i. ꝑdicatoꝝ ⁊ doctoꝝ fiant a teipso directa ⁊c. que q̄dē expositio lz possit vke bonā sensum. tñ multus vt mihi extorta ⁊ extranea ab ipsa lra. Et ideo vt mihi magis cōsonus lre expositio supradicta exponendo cā de punitione crucifixoꝝ xp̄i. Mā in v̄ su precedenti ōr dñi dñi exitus mortis per q̄s denotat passio xp̄i. Et ideo subdit. veruntñ dñs confringet capita inimicoꝝ suoꝝ ⁊ vertice capilli p ambulantiū in delictis suis: p q̄s explicatur punitio crucifixorum xp̄i et suoꝝ successoꝝ: vt dictū ē

de cōse. di. ij. xp̄s ⁊. ij. c. sc. ꝓcip, di. legitim⁹ ⁊. j. q̄. j. multe.

Viderunt ingressus tuos deus: ingressus dei mei regis mei qui est sancto

Preuenerūt principes coniuncti psallentibus: in medio iuuencularū tympanistriarū

¶ Ad cui⁹ intellectū est aduertēdū vt ꝓ̄z actuz xp̄ū. q̄ obstinatio populi iudaici fuit cā cōuersiōis ppli gētilis. Mā videntes apli cecitatē ⁊ obstinationē iudeoꝝ dixerūt vobis oportebat ꝑdicari verbū dei. sed q̄ indignos vos fecisti. iō conuertimur ad gētes. Hoc ergo ꝓuidēs dauid in spū posteā suorum meminit reprobationē ⁊ destructionē iudeorum factā in vindictā mortis xp̄i. Ideo in hac. vij. parte predicit ꝓuersionē gentilū. dilatationē et ampliationē eccl̄e factā in populo gētili per totū orbē. Mā reprobatis iudeis tūc apli ingressi sunt ad pplm gentiles q̄ totū subiecerūt iugo xp̄i. sicut iosue cū filijs israel ingressi sunt terram promissam: ⁊ subiecerunt eaz cultui diuino. Mā ille ingressus fuit figura huius. Vnde legit iosue. iiij. q̄ Josue ex precepto dei elegit. xij. ꝓncipes sup. xij. tribus qui precederēt archā dñi. Ad cuius presentiā aque iordanis conuerse sunt retrorsum. Vnde illi xij. principes abstraxerunt. xij. lapides ⁊ posuerūt in castris in memoriaz illius miraculi. Et tulerūt alios. xij. lapides de terra quos posuerunt in medio fluminis supra quos trāsierunt filij israel per medium fluminis pede sicco. ⁊ ingressi sunt terram promissionis isto ordine. Mā primo procedebant illi. xij. ꝓncipes. Scdo leuite psallentes in tubis et organis. ⁊ ceteris musicis instrumētis. Tertio sacerdotes portantes archam dñi. Ultimo sequebātur archam puelle cum tympanis tympanizātes ⁊ cantantes laudes dñi ⁊ victorias ⁊ triumphos et miracula ꝓ signa q̄ deus fecerat pro eis. Et posteasequebat totū residuū ppli. Archa aūt portabat i medio leuitarū p sacerdotes. Et sic leuitis cāgētibus tubis ⁊ ppls vociferātib⁹ lustrarūt septem diebus ciuitatē hiericho intātū q̄ tandē ceciderūt muri ⁊ capta fuit ciuitas ⁊ dissipata. Et sic isto ordine postea illi. xij. ꝓncipes cū archa possessionē totā terrā ⁊ subiecerūt sibi eam: q̄ nullus potuit resistere: imo oēs reges ⁊ ppli chananeoꝝ fuerūt victi ⁊ pstrati a facie dñi existētis in archa. Et sic iosue cū illis. xij. ꝓncipibus oēs illos pplos deleuit aut tributarios fecit ⁊ oia ydola eoꝝ cōfregit: ⁊ archā ibi collocauit. Cōsideras ergo dō ⁊ ꝓcēplādo oia ista supradicta mysteria ꝓuidit in spiritu p reuelationē qualr debebat eligere. xij. aplos quos ꝓstituit ꝓncipes sup oēm terrā. Et q̄liter reprobatis iudeis isti. xij. ꝓncipes debebāt ingredi ad populū gētilē hoc nomē iesum in archa euāgelica p aquas baptismales sup. xij. lapides articuloꝝ fidei. Et qualr oēs reges ⁊ ꝓncipes terre ⁊ ppli gētiliū debebāt cadere a facie hui⁹ nois iesu. et clangentib⁹ ⁊ vociferantib⁹ aplis tubis ⁊ predicationibus euāgelicis debebāt rūpi ⁊ frangi ⁊ ruere oia ydola ⁊ tēpla gentiliū. ⁊ sic tota egypt⁹ ⁊ ethiopia ⁊ oia regna mundi debebant subhci iugo xp̄i. Jtē per hoc puelle cantātes cū tympanis precedebāt archā cū leuitis ⁊ alijs de pplo isr̄l: ꝓuidit dō i spū qualr non solum illi. xij. apli debebant predicare: sed etiā multi martyres ⁊ puelle et virgines debebant predicare euāgeliū ⁊ mori p cōfessione nois iesu ⁊ conuertere alias gentes. Vñ etiā ꝓz q̄ xij. apli nō solū fuerunt figurati per illos duodecim ꝓncipes quos elegit iosue ⁊ ꝓcederēt archaz ⁊ exercitū dñi ad subiciendos pplos sed etiam fuerunt figurati per duodecim patriarchas filios iacob. Mā sicut iacob genuit duodecim filios. q̄ postea carnaliter generarūt vnusquisq̄ multos filios ex quibus fuit multiplicatus totus ille numerosus pplus per duodecim tribus distinctus qui possedit totā illa terram. Jta pariter xp̄s regnauit. xij. filios spūales p regnationē baptismalē. q̄ postea diuisi p. xij. partes mūdi regenerarūt totū pplm xp̄ianū per baptismū ex quib⁹ xij. descēdit tota ecclesia fideliū: qui q̄dē xij. apostoli introduxerunt pplm gentilē i ecclesiā per flumē baptismi supra duodecim articulos fidei. sicut iosue. ⁊ illi duodecim principes precedentes introduxerūt oēs filios israel per aquā iordānis supra illos. xij. lapides in terrā pmissionis. Hoc est ergo q̄d intendit dicere dauid in hac parte. vnde ait dauid. O xp̄e deus sicut populi chananeoꝝ tunc viderunt ingressus tuos in terrā chanaā. Jta pariter totus populus gentilis viderūt ingressus iesu xp̄i dei mei ⁊ regis mei qui est in sancto. idest qui habitat in tēplo humanitatis per vnitatem personalem. quasi dicat q̄ sicut chananei viderunt ingressus dei existētis in archa a cuius facie omnes ceciderūt. Jta pariter oēs populi gentiliū viderunt ingressus dei mei iesu xp̄i q̄ est ⁊ habitat in sanctuario humanitatis ⁊ in sanctuario legis euāgelice. ⁊ in sanctuario sacramentorum. Nam in eucharistia christus habitat realiter ⁊ personaliter. ⁊ in omnibus sacramētis sacramētaliter. Alias cetera sacramēta realiter

Mot. de cōuersione gentilium.

Figura aplorū.

Sal 44. propabilis huj nati fuit tibi ~~eius~~ filij [illegible] filij Jacob Jesephus ~~eius~~ [illegible] seu terra

cōtinent virtutē passionis xp̄i vt dictū est. Et no tanter dicuntur ingressus in plurali. Mā sicut illi duodecim principes cū suis tribubus intrarunt p xp̄i. alueos iordanis. Jta pariter. xij. apostoli intrarunt totū orbem per duodecim partes. Mā vnusquisq̄ accepit suam prouinciā in sortem. Et sicut illi duodecim principes tribuum ꝓcedebant cum leuitis canentibus ⁊ cū puellis tympanizantibus ante archam. Jta pariter duodecim apostoli principes ⁊ exercitus dñi iesu xp̄i regis nostri prouenerunt cōiuncti martyribus ⁊ doctoribus ꝑdicantibus nomen xp̄i ⁊ euangeliū in medio iuuenculārum tympanistriarum. Cin medio virginum publice confitentium christū. Nam sicut apostoli dicūtur tybicines seu tubicines canētes ante archam xp̄i in isto ingressu: eo q̄ ꝑdicabant ⁊ ꝓconizabāt euāgelium: ita martyres dicūtur psallētes q̄ ad sonū ⁊ predicationē apostoloꝝ. ipsi confitentes psallebant xp̄m. Et ita etiā virgines dicūtur tympanistrie: eo q̄ cū audacia ⁊ fiducia cōfitebant publice fidē xp̄i ante reges ⁊ presides ad quaꝝ confessionē multi populi conuertebantur: q̄ ipse etiā ꝑdicabant euangeliū. Nam beata magdalena ꝑdicauit in marsilia ⁊ cōuertit regē ⁊ reginam cum toto populo. Jtez beata lucia cōuertit matrē suā ⁊ fuit causa vt conuerteretur tota insula Sicilie p̄ mortem suam. Mā ante disputauerat fidem xp̄i coꝝ paschasio. Jtē beata cecilia cantantibus organis in die suarū nuptiarū ipa dño decātabat dicens. Fiat dñe cor meū ⁊ corpus meū immaculatū vt non cōfundar. Et ita pariter beata katherina disputauit de fide xp̄i coꝝ maxentio cum doctoribus: ⁊ vicit ⁊ cōfudit oēs. Et ideo ,oēs virgines fideles dicnutur tympanistrie xp̄i: sed inter oēs virgo maria per excellētiā fuit tympanistria xp̄i que cantauit illud canticū nouum sup oia canclea: scz Magnificat aia mea dñm ⁊c. Et sic ꝑz q̄ tres cōditiones fideliū subiecerunt mundū iugo xp̄i scz apostoli tubicinātes euāgeliū ⁊ martyres ⁊ doctores psallētes ⁊ publice confitētes xp̄m: ⁊ virgines tympanizantes. Sed q̄ apostoli ⁊ martyres ⁊ virgines nō intrarunt nec introduxerunt alios in eccl̄iam nisi p aquas baptismales ⁊ p confessionē. xij. articuloꝝ: ideo dauid inuitat omnes xp̄ianos ad baptismū ⁊ confessionē. Unde ait.

xp̄ian. q. j. alien? ⁊. c. q̄cum q̄.

In ecclesijs benedicite deo domino de fontibus israel.

¶ O vos xp̄iani regenerati de fōtibus baptismalibus israel scz ecclesie. benedicite dño deo vt homini iesu xp̄o in ecclesijs ⁊ cōgregationibus fidelium. quasi dicat vos gentiles in illo ingressu apostoloꝝ regenerati de fontibus baptismi confitemini fidē articuloꝝ dño deo nostro iesu xp̄o relictis ydolis. Et sic eritis effecti filij israel secundū spiritū per apostolos regenerati qui erant filij israel non solū secūdū spiritū sed etiā secūdum carnem. ¶ Deinde cū dicit.

ij. ecclesiastica ⁊. c. catholica.

Ibi beniamin adolescentulus in mentis excessu.

A ¶ Explicat qui fuerūt illi principes ⁊ duces q̄ ingressi sunt ad subiciendū populū gentilē ⁊ dicit q̄ oēs illi apostoli ⁊ duces lz potuerint esse ex oibus. xij. tribubus scōm carnē tñ principaliter fuerūt de q̄tuor tribubus scz de tribu beniamin tribu da ⁊ zabulon ⁊ neptalim. Et hoc dicit dauid ꝓ̄ vidit inspū ꝓphetico. per ea verba que dicit iacob. Gen. xlviij. Unde q̄ iacob venit ad bēiamin dixit sup eum. Bēiamin lupus rapax mane comedet aut rapiet ꝑdā ⁊ vespere diuidet spolia. Hoc quippe fuit impletum in beato paulo qui fuit de tribu beniamin ad Phi. iij. ipse enī primo fuit lupus rapax qui psequebat ecclesiā dei. j. ad Cor. xv. sed postea raptus vsq̄ ad tertiū celū vidit archana dei: que nō licet homini loq̄. ij. ad Cor. xij. ⁊ Act. ix. Uñ in illo raptu vidit diuinā essentiam. vñ rapuit ⁊ comedit ꝑdā spūaliū mysteriorū intillo mane ⁊ luce sue conuersionis: sibi enī comedit ⁊ cibatus fuit illo pane vite ⁊ doctrine ⁊ intellectus ⁊ aqua sapiētie fuit potat⁹. vt ceteris posset diuidere spolia sapiētie. Mā in diuina essentia ꝑfi visione matutina vidit illa archana q̄ nō lz hōi loqui: sed vespere diuisit spolia mysteriorū q̄ ibi viderat. Mā doctrina pauli quā toti mūdo diuisit fuit quasi cognitio vespertina respectu visionis quaz habuit de diuina essentia ⁊ eoꝝ q̄ fuerūt sibi ostensa in ea. Et ideo dicit q̄ mane comedet ꝑdam et vespere diuidet spolia. i. visione matutina videbit diuina mysteria in diuina essentia: sed doctrina vespertina diuidet ⁊ annūciabit mūdo diuina archana que fuerāt sibi reuelata in illo raptu p visionē matutinā. Item beatus paulus in vespere. i. vsq̄ ad finē mundi diuidet spolia diuinoꝝ archanorū que rapuit ⁊ vidit in diuina essentia. q: cōtinue le gunt epistole sue in oibus ecclesijs mundi. quam doctrinā habuit paulus in illo raptu ⁊ mentis excessu. Mā cognitio rerū in deo dicit matutina sed cognitio rerū in seipsis dicit vespertina vt ait augu. xj. de ciui. ⁊. xij. sup gen. Hoc est ergo q̄d intendit dicere dauid in hac parte. vñ dicit q̄ ibi in illo ingressu ad ꝑdicādū ⁊ conuertendū ⁊ subiciendū populum gentilem erit dux ⁊ princeps beniamin adolescentul⁹ in mētis excessu. ibi erit paulus de tribu beniamin in mētis excessu. i. ille qui raptus fuit vsq̄ ad tertiū celum qui vidit archana dei: q̄ quidē archana de xp̄o ⁊ ecclesia ꝑdicauit in populo gentili principaliter.

Paulus raptus.

cognitio matutina q̄d sit

Principes iuda duces eoꝝ: principes zabulon principes neptalim.

¶ Item ibi erūt principes iuda scilicet iohānes ⁊ iacobus ⁊ symon ⁊ thadeus ⁊ iacobus de tribu iuda erant duces eorum: scilicet populi gentilis Item ibi erunt duces eoꝝ principes zabulon scz petrus ⁊ andreas ⁊ philippus qui fuerunt de tribu zabulon habitantes in bethsayda. Jtez ibi fuerunt duces in illa expeditione ⁊ sacro exercitu ꝓncipes neptalim: scilicet matthe⁹ ⁊ bartholome⁹ ⁊ thomas qui fuerūt de tribu neptalim secūdum quosdam. quidam etiam dicūt q̄ mathias ⁊ lucas fuerunt de ista tribu. Et sic etiā est dicēdum q̄ de omnibus decem tribubus fuerunt apostoli discipuli. sed principaliter ex supradictis quattuor tribubus fuerunt quasi omnes apostoli qui totum

ij. d. c. ecclastica rum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

orbem peragrarunt ad predicandum euangelium xpi.ideo hos pncipaliter nominat hic dauid. Dubius hic dubitat pura quare pphera dauid in hac parte pferat ipsum paulum ceteris apostolis tpincipibus ecclesie. Primo quia explicat mētis excessum quem habuit paulus in illo raptu t nō explicat mentis excessum quem habuerunt ceteri apostoli in die penthecostes qñ receperunt spiritum sanctum. Itē secundo quia prius memorat paulū sub nomine beniamin ꝑ ceteros apostolos et sic videtur ꝙ pferat cum ceteris in dignitate:cū fuerit posterior tēpore in apostolatu:maxime qz idē dauid dixit de apostolis. Quadraginta sex principes populorū congregati sunt cū deo abraā.quoniam dij fortes terre vehemēter eleuati sunt. Ex quo patet ꝙ ceteri apostoli vsq; ad tertium non minus eleuati sunt celuz ꝑ paulus. Ad hoc respōdetur ꝙ causa quare dauid fecit specialem mētionem de raptu pauli in hoc loco est vt ostendat ꝙ paulus non fuit expers a receptione spiritussancti. Nam sicut apostoli receperunt spiritūsanctū in die penthecostes. Ita pariter paulus recepit ipm in illo raptu t mētis excessu vt posset esse doctor gentiū tc. Nec est negandū tamen beatuz ioannē attigisse hunc tertium gradū raptus quando supra pectus domini in cena recubuit:vbi potauit fluenta illius fontis profundissimi.qz aliter non ita altius intonuisset cum dixit.in principio erat verbū tc. Item nec est negādū omnes alios apostolos simul cum virgine maria consecutos fuisse t ascēdisse vsq; ad illud tertium celū in die penthecostes per raptū spiritussancti t per elevationem intellectus ad superna. In quo raptu tvisione fuit impressa in mētibus apostolorum tota sacra scriptura cum eius vera intelligētia. Unde petrus statim post receptionē spiritussancti.t post illum raptum incepit disputare cum scribis tpharisēis t principibus sacerdotum allegādo scripturas quas nunq; nouerat :dando veram intelligētiam.vnde abierunt confusi t confusi pharisei.t conuersa sunt tria milia in illa die:vt patet Actu. tertio:t per totum discursum actuū apostolorum t per hystorias eorum. Unde nusquam legitur ꝙ apostoli legerent in libris.quia quod semel legerunt in illo sacro libro spiritussancti in illo raptu. nunq; postea simt oblīti. Que quidem visio fuit multo altior t perfectior ꝑ illa quaz habuit moyses. Quod autem talis visio altissima fuit necessaria omnibus apostolis scōm exigentiam siue legationis probatur. Nam si fuit necessariū moysi habere talem visionem diuine essentie saltē inquantum deus est vnus t principium omniū creaturarum:eo ꝙ deus mittebat ipsum ad predicandum vnum solum,deum creatorem t gubernatorē omnium:prout dictum est in prologo ergo a fortiori erat necessaria omnibus apostolis talis visio : eo ꝙ debebant predicare t explicare toti populo gētili t toti mundo articulū trinitatis t incarnationis t nostre redēptionis t glorificationis tc. Nā augusti.non propter aliud probat moysen t paulum vidisse diuinam essentiam.nisi ꝙ ille fuit primus doctor iudeorum.et paulus primus doctor gentium. Sed manifestum est ꝙ omnes apostoli fuerunt primi doctores gentium t totius mundi. Nam bartholomeus t thomas predicarūt apud indos.t matheus in ethyopia.t andreas in sylicia.quo nunq; ꝓfectus est beatus paulus. Sed cā quare dauid ꝓponit paulum ceteris apostolis in hac parte.t explicat eius raptū t nō aliorz est ista. Nam iam superius asseruit apostolos oēs consecutos fuisse simile visionē cū dicit:ascēdit in altū t dedit dona hoibus.t qñ dixit pluuiā voluntariā segregabis hereditati tue tc.vt dictū est. Sed qz dubitaret aliqs anpaulus receperit spiritūsanctū Ideo explicat raptū suū vt ostendat eū recepisse spiritūsanctū cū donis suis in illo raptu sicut ceteri apostoli receperāt in die pēth. Ideo dicit ibi bēiamin adolescentulus in mētis excessu.i.in illo raptu qui factus fuit cū mentis excessu t quadā extasi t elevationeysq; ad diuinā essentiā per modū transeūtis. Illud ergo idē t eadē archana que vidit paulus in illo raptu potuerūt videre oēs apostoli quādo factus est de celo sonus tanq; aduenientis spiritus vehementis.qz tunc tanq; dij fortes terre vehemēter supra humanā facultatē elevati sunt vsq; ad tertiū celū multomagis ꝙ moyses vbi rps non tanq; seruis sed tanq; amicis nota fecit eis quecunq; audiuit a patre pur pmiserat eis. Johannis.xv. Et sic patet qualiter ossies apostoli mane comederunt pdā sicut paulus. Nā quasi quadā visione matutina fuerunt cibati pane vite t intellectus in illa receptione spūssancti sed postea vespere diuiserunt spolia toti mundo. Nā cognitio quā tota ecclesia habuit de rebus diuinis ab apostolis fuit quasi vespertina:respectu noticie quā ipsi habuerunt a xpo per spiritū sanctū in illa die. Et ideo dauid vt ostenderet ꝙ non solum apostoli receperunt spiritum sanctum cuz donis suis quando christus ascendit in altum. t dedit dona hoiō? in die penthecostes:sed ꝙ etiā apostolus paulus recepit eadem dona in illo raptu. Ait ꝙ ibi fuit aggregat? in illa societate paulus in mentis excessu ad pdicandū populo gentili cum ceteris tc. Item vt dauid ostenderet ꝙ illud idez quod operatus est christus ipsi paulo in illo raptu operatus est t ceteris apostolis in die penthecostes. Ideo subdit. Manda deus virtuti tue confirma deus hoc quod operatus es in nobis tc. Ideo ait paulus qui operatus est petro in apostolatum operatus est t mihi. Ad galathas. secundo. Et sic patet ꝙ id quod operatus est christus apostolis in die penthecostes operatus est etiam paulo in illo raptu t econuerso. Si autem omnes apostoli receperint dona spiritussancti secundum magis aut minus.hoc non est nobis disputandum sed relinquendum determinationi sacrosancte romane ecclie. Nā ego nō repio aliquā rationē nec scripturā contradicētē supradicte positioni. dignitas etiā apostolica est tam grādis? supma in eccla ꝙ post dignitatē ꝙginis marie nulla est sibi cōferenda. Et ideo dicti sunt pncipes et duces eccle.t triumphatores de diabolo et toto mundo. Sed causa quare dauid in hoc loco ꝓponit Paulum ante alios apostolos est nō ratione

Rubius Mot. de paulo.

Rīsto. no.de ioānis rapturapostoloz.

Xpi manē pdas comedērunt.

dignitatis:sed qz primus cū barnaba fuit missus ad pdicandū populo gentili:vt patet Actuū.xiij. Sed cā quare paulus magis fuit missus ad gētiles ꝙ ad iudeos fuit:ne diceret ꝙ paulus cōuicisset iudeos ꝓpter peritiā quā habebat de lege t pphetis.sed petrus qui nunq; nouerat litteras missus est ad iudeos qui eos duicit p scripturā legis t pphetarū in die pēth.p qō visum est ꝙ illa scientia nō erat humanitus acqsita. Deinde cū dicit.

xiij. q. j.c.loqt. t.c. oib9 de osec. di.iij.ca. ribusin fine.

Manda deus virtuti tue: confirma deus hoc qō operatus es in nobis.

A templo tuo in hierusalem: tibi offerent reges munera.

¶ Est aduertendū ꝙ quia dauid ꝓuidit in spiritu qualiter primo iudei.deinde reges t imperatores t pncipes populi gētiles:t etiā tyrāni t hereticī debebāt multipliciter impedire illā expeditionez t pdicationi apostolorum resistere:t ecclesias persequi.t multos martyrio coronare sicut fuit nero t domitianus t galienus t decius t diocletianus t ceteri tyranni:sed qz ꝓuidit etiā in spū qualiter finaliter ecclesia debebat primo de populo iudeorum:deinde de toto populo gētili triumphare:t ipsum iugo xpi subiicere per conuersionē magni Costātini. Et hoc in virtute nois xpi iesu:t in virtute spiritussancti quē apostoli receperūt i hierusalem in die penthe.quem etiā receperunt postea inuisibiliter martyres t doctores. Hoc ergo ꝓuidens dauid in spū apostrophat ad christū dicens. O xpe deus māda t ꝓcipe virtuti tue.i.excita virtutem nois tui iesu qō nomen apostoli t fideles portabūt in cādelabro euangelico ante reges t ꝓ fides.t perfice t confirma hoc quod operatus es in nobis a templo tuo in hierusalem. Nā ibi crea sti templū t ecclesiam tuā in mōte syon in illa sancta societate vbi erāt duodecim apostoli cum maria matre tua t turba virorum t mulierū.exp.congregati:sup quos misisti spiritum sanctū:t distribuisti eis dona gratiarū ad pdicandū euangelium t intelligēdas scripturas:t ad resistēdum tyrannis t hereticis:t ad pferendas persecutiones et tormenta:ergo cōfirma ista dona t opari apostolis t martyribus t doctoribus.vt vincant t cōuertant tyrannos t imperatores t reges terre q ante persequebātur nomē tuū t ecclesiam tuā : postea conuersi offerāt tibi munera in eccla tua post cōuersionē magni constantini. Dia ait ista fuerunt cōpleta. Nam cōstantinus cōuersus t baptizatus per siluestrum publicauit edictum per totū imperium vt oīes xpiani libere possent edificare ecclesias.t ꝓmo dedicauit ecclesiā saluatoris in palatio suo in laterano.quam multis donis t muneribus dotauit:immo romam cū tota italia pōtifici romano t ecclesie xpi donauit. Et ipse sedē suā imperialem in grecia apud bizātū dedicauit.vbi ecclesiam t templū miro, artificio edificauit:quā sanctam sophiam.i.sapientiā in honorē xpi appellauit. Et exinde omnes reges terre ad exēplū imperatoris baptizati confractis idolis:omnia templa in ecclesias fecerunt consecrari:in quibus magna munera continue offerebant. Hoc ergo ꝓui

Nota.

dens dauid i spiritu dicit.tibi offerent reges munera.quasi dicat.O christe confirma ecclesiam ꝙ operatus es:t edificasti in nobis a templo tuo in hierusalem.s.ab illa congregatione ibi congregata a quo templo et congregatiōe ecclesia fuit diffusa per totū orbem:ideo ecclesia dicta est hierusalem:qz inde fuit orta. Confirma ergo eam t in ea offerent reges munera tanq; subiecti t deuoti. Et vtpoc possit fieri t in effectu deduci.

xiij.q.vj. qd fine. t.c.iudicet t.c. postulatis.

Increpa feras arundinis cōgregatio taurorum in vaccis populorum , vt excludant eos qui probati sunt argento.

¶ Increpa inquit feras arundiniset siluarum q̄ sunt imperatores t tyranni dicti fere t leones siluarum a ferocitate t crudelitate quivolunt nomē tuū extinguere:t tuam ecclesiam extirpare: sicut fuit nero t diocletianus tc.isti dicti sunt fere arundinis:qz licet essent feroces vt leones:t visi tamē eorum potestas erat arundinea t vana:qz tantus supra corpus:animam autem non poterant occidere:t tandem male finierunt vitā eorum:t eorū potestas euanuit tanq; arundo vento agitata : vt patet de nerone t domitiano seuero t diocletiano in ecclesiastica hystoria. Et subdit. congregatio taurorum.i.increpa istas feras :qz facta est cōgregatio taurorum.i.imperatorum t tyrannorum in vaccis populorum.i.minoribus de populo. Nam populares sequebantur imperatores t reges tyrannos ad persequendum ecclesiam sicut vacce sequuntur tauros:t oues sequūt arietes . Ita ergo isti tyrāni feroces sicut leones t tauri simul cū popularibus persequebantur christianos :qui probati sunt argento fidei.i.purificati in fide sicut argentum in igne. Et hoc faciebant tyranni vt excluderēt eos a fide xpi.t ideo dicit propheta.

vj.q.j. fi oia .t.l. dic. absit.

Dissipa gentes que bella volunt: venient legati ex egypto :ethiopia preueniet manꝰ eius deo.

¶ O xpe increpa istas feroces bestias t taurost compūne ferocitatē t infidelitatē eoz t dissipa gētes qȝ bella volūt cōmittere ȝ ecclesiā t destruere eā quib? dissipatis tinfidelitate eorū destructa t fide in eis ꝓstructa tinserta:tūc venient legati ex egypto ad ecclesiam:vt recipiāt fidē:t faciāt fidi obedientiam. Et tota ethiopia q̄ est maxia regio iter tropicos preueniet t premittet man? ei?. idest eleuauit manus eius deo:ad obediendū xpo t recipiendā fidē eius. Unde per ethiopiā t egyptum subintelligit et comprehendit totū populū gentilem:t omnia regna mundi per nouā regulā de specie t genere posita in prologo:sed specialiter memorat egyptū t ethyopiam:eo ꝙ ecclesia prius floruit in egypto per Marcū :vbi maxima multitudo christianorum incepit viuere secundum euangelium in fide christi in continuo studio sacrarum scripturarum t hymnis:t orationibus: in qua ecclesia Alexandrina multi postea floruerunt doctores successores Marci:intantum ꝙ illa ecclesia mittebat epos per partes mundi . ad instruendos fideles. vt ait sanctus Eusebius in

Ecclesia prius in egypto floruit p marcum

Universidad de

ecclesiastica hystoria. Et ideo dicit prophetaq ex egypto venēt legati t doctores per oēs partes mūdi ad cōuertēdos t instruendos pplos ad fidē Item dicit q ethiopia pueniet manus deo: qr ci tō cōuersa est p matthеū. Et qr cōtinue ex ethiopia venīūt multe manus t societates ad visitādū sepulchrū xpi in yrlim: p quas duas puincias sub intelligit oia regna mūdi. Jō subdit agēdo gras.

pcīi. dist. c. i gl.

Regna terre cātate deo: psallite domino. Psallite deo qui ascendit super celum celi ad orientem.

¶ O cetera oia regna terre cantate deo t psallite dño iesu xpo. qr relicta superstitia t superstitione idolorū peruenistis ad agnitionem veritatis t recepistis fidē xpi. Jdeo psallite xpo deo t homini qui tanq victor t triūphator ascēdit sup celū celi idest sup celū empireū qō dicit celū celi ad orientez. i. reuersus est ad patrē vnde ortus est t exiuit t venit in mundū qū incarnatus est pur ipse dixit Jo. xv. Exiui a patre t veni in mūdu. Et iterū. relinquo mundū: t vado ad patrem vnde exiui. Jō littera hieronymi habet qui ascēdit ad principiū eo q pater est principiū nō de principio: t est principiū productiuū filij. Jdeo ait dauid. O vos fideles in xpo regenerati psallite xpo: q habita victoria de mūdo t dyabolo ascēdit sup oēs celos imo super celū empireum vsq ad patrem t sedet a dextris eius a quo accepit omnem potestatem in celo t in terra t in inferno. Et ideo subdit.

De pe. dist. ih. s. querēdū

Ecce dabit voci sue vocē virtutis date gloriam deo super israel: magnificentia eius t virtus eius in nubibus.

¶ Mittet spiritū sctū in apostolos t dabit voci sue vocē virtutis. i. dabit virtutē t dona gratiarū t genera linguarū apostolis vt pdicēt vocem euāgelicā q est vox xpi vt predicent euangeliū omni creature. Et dauid cōuersus ad aplos t oēs fideles dicit. O apostoli date gloriā deo super israel. idest predicate euangeliū t oia mirabilia opa xpi sup totā ecclesiā t magnificentia eius t virtus eī? sit in nubibus. i. vsq ad nubes vel in nubibus. i. in aplis qui dicūtur nubes. Esai. lx. Qui sunt hi qui vt nubes volāt tc. Jtem hoc pōt referri ad angelos qui receperūt xpm in nube in die ascēsionis t annūciantes vniuersalē potestatē xpi dixerūt. Viri galilei quid admiramini aspicientes in celum: qr hic iesus q assumptus est a vobis sic veniet in potestate magna ad iudicandū mundū quemadmodum vidistis eum euntem tc. Et ideo concludit.

Deo sc. d. v. c. de spūsctō.

Mirabilis deus in sanctis suis deus israel ipse dabit virtutem t fortitudinē plebi sue benedictus deus.

¶ Mirabilis erit xps deus in sanctis suis aplis t martyribus t doctoribus: qr ad predicationē eorum dabit fortitudinē fidei t virtutem spei t caritatis t aliarū gratiarū plebi sue fideli: qr omnes gentiles cōuertētur ad fidem t ecclesia xpi dilatabitur per oēs partes mūdi vsq ad terminos terre: quod non fiet fortitudine armorū nec viribus humanis: nec p principes t imperatores sed per homines simplices t plebeios t piscatores vincet xps reges t philosophos t imperatores in solavit tute nois ihesu quam receperunt cū spiritu sancto ergo benedictus de? qui per tales simplices voluit suam oipotentiā demonstrare: t ecclesiā magnificare. ¶ Ex toto isto psalmo recolliguntur xxv. prophetice cōclusiones. ¶ Prima cōclusio q resurgente dño t descendēte ad inferos infernus fugit turbatus a facie eius: eo q expoliauit eos t iudicauit dyabolū ad penam eternā. ¶ Scōa conclusio q xps ascendit sup occasum mortis: quia triumphauit de morte in sua resurrectiōe: ita meruit ascendere sup occasum celi. i. sup celū aqueum quod est primum mobile ab oriente ad occasum. ¶ Tertia cōclusio q xps tres conditiones. hoim eduxit ab inferno. s. vinctos. t latronē exasperātē t quosdam de sepulchro qui cū eo surrexerūt: ita pariter tres cōditiones eduxit de tenebris petōz illam iudeos absoluit a vinculis legis. t gentiles exasperantes duxit ad fidē. t omnes eduxit de sepulchris peccatoz. ¶ Quarta cōclusio q ecclesia xpi dicitur domus vnius mōtis eo q oēs fideles viuūt in ea vnanimiter sub vna fide t vna lege euāgelica sociati. ¶ Quinta cōclusio q sola ecclesia dicit vere populus dei eo q est cōcors multitudo hoim vna lege sociata. ¶ Sexta cōclusio q sola eccla dicit hereditas dei eo q ei? ciues pertinēt ad celestē hereditatē: t a deo possident per gram

¶ Septima conclusio q sola ecclesia dicit ouile xpi eo q in eo habitāt alia t oues xpi pascētes pascua ecclesiasticoz sacramentoz. ¶ Octaua cōclusio q xps rector t dispēsator virtutū t donoū dilecti patris sui dedit verbū apostolis euangelizantibus cū multa ſtute miraculoz. ¶ Nona cōclusio q xps dispensator bonoz dilecti patris sui diuisit spolia virtutū t gratiarū diū speciose pris sui. sez ecclesie sponse sue. ¶ Decima cōclusio q ecclesia t columba habens pennas deargentatas t dorsum in pallore auri per diuersos gradus virtutū t sanctitatis: t fin diuersos gradus sanctoz qui figurantur per diuersitatē pennarū columbe.

¶ Undecima cōclusio q xps ornauit ecclesiā spōsam suam diuersis gradibus ordinū t prelatorum t rectorum t officioz ad purgandos t dealbādos peccatores. ¶ Duodecima conclusio q sola ecclesia est mons pinguis pinguedine sacramentoz in qua pascūtur oues christi in pascuis vberrimis sacramētorum. ¶ Tredecima cōclusio q deus in sola ista ecclesia habitat per gratiam: t in supna per gloriam. ¶ Quartuordecima cōclusio q xps in sua ascensione accepit omnia dona a patre omnibus distribuenda. ¶ Quintadecima cōclusio q xps moriendo destruxit mortem: t resurgendo fecit eam nobis peruiam: vt esset nobis per eā iter ad vitam: t ascendendo fecit nobis iter prosperū per celum ad gloriam. ¶ Sextadecima cōclusio: q exitus christi ab hac vita fuit per mortē. Jdeo meruit omnia supradicta dona a patre recipere t totum genus hymanū liberare t saluare. ¶ Decimaseptimā conclusio q destructio t punitio iudeorum facta est in vindictam mortis christi. vnde

Concio psalmi:

perdiderūt regnū t sacerdotiū. ¶ Decimaoctaua cōclusio: q sicut exercitus filioz israel circuiuit terrā pmissiōis p desertū t mōtē seyr t intrauit p basan t iordanē t vastauit oēs ciuitates chanaā cū regibus habitatoribus suis. t ita pariter p eandē partē introierūt copie romanoz t destruxerūt oēs ciuitates: a basan vsq ad mare occidētale. t vltimo cōburerūt et euerterūt hierlm t trucidarūt vnā partē habitatoz: t alterā captiuauerūt t tinxerūt pedes suos sanguine occisoz. t canes linxerūt t satiati sunt sanguine iudeoz qō totū factū est i vindictā mortis xpi. Ex quo ps q vastatio chananeoz fuit figura vastationis iudeoz. ¶ Decimanona cōclusio q ingressus filioz israel fuit figura ingressus aplōz ad pplm gentilē. Nas sicut in illo ingressu iosue elegit. xij. principes scz vnū de qualibet tribu q pcederēt archā cū leuitis tubicinātibus t psallentibus t puellis tympanizantib? t sic trāsierūt iordanē cū archa t subiecerūt tota terrā cū regibus suis. ita pariter xps elegit. xij. apostolos ex eisdē. xij. tribub? q potātes hoc nomē iesus in archa euāgelica intrauerūt p pplm gētilē t subiecerunt oia regna mūdi ingo xpi. ¶ Vigesima conclusio q sicut ex illis. xij. patriarchis filijs iacob multiplicat? fuit totus pplus israel p generationē carnalē. Jta ex. xij. aplis regeneratis a xpo multiplicat? est totus pplus xpianus p regenerationē spūalē t baptismalē. ¶ Vigesimaprima cōclusio q oēs xpiani sunt semē abrae t filij israel fm promissionē t spūm. t sic tota ecclia xpi est ver? israel iudeis reprobatis. ¶ Vigesimasecūda cōclusio est q virtus hui? nois iesu t virtus spūssancti quā discipuli receperunt in mōte syon in hierlm in die pēth. confregit et repressit ferocitatē t crudelitatē impatorū t tyrannoz ecclīam psequentiū. intrū q apli t martyres t doctores triūphauerunt de eis t de toto pplo gētili t subiecerunt oia regna terre iugo xpi. regyptus t ethiopia: t totus pplus gētilis receperūt fidē xpi p cōuersionē Cōstantini. in tantū q reges terre qui ante psecūbātur ecclīā postea obtulerūt munera xpo in ecclīs ejs cōstruxerunt. ¶ Vigesimatertia conclusio q xps fuit mirabilis in sanctis suis aplis. Mā p boies simplices t piscatores vicit t lucrat? est philosophos t impatores. Un maioris virtutis fuit fides t gratia aplōz: q sciētia philosophorū t fortitudo t potētia regum t impatorum.

¶ Vigesimaquarta cōclusio est q iste psalm? non pōt pcise intelligi de illo egressu israel de egypto t pegrinatione p desertū sicut ceci iudei exponūt. Mā si dauid nō loqrēt ppbetice in hoc psalmo. tūc nō esset ppheta sz hystoriographus narrās solā hystoriā. Jtē multa inter cesserūt in hoc psal. q nullo mō conuenīt illi hystorie. Mā hic ppheta loqtur de futuro dicēs pluuiā voluntariā segregabis deus hereditati tue. ergo nō loqtur de pluuia mane facta in deserto. Jtē deus nō dedit illi pplo verbuz euāgelizāribus virtute multa: sicut hic ōr: nec deus accepit ab alio dona in mōte synay. hoibus distribuēda nec exitus mortis: sicut hic: nec egyptus misit legatos ad illum pplm nec ethyopia puenit tūc manus deo nec regna terre cātarūt deo israel laudes nec crediderunt deo nec fuerunt subiecta illi pplo sicut in hoc psalmo memorat: ergo sequtur q dauid ad litterā loquit de xpo t ecclia spōsa pur exponitur. Sed qr dō in hoc psalmo t ceteris aliqñ uti tur figura p figurato in vocabulis: ideo dicipiūtur miseri t ceci iudei. nō pcipientes sacramēta dei qño oia illa mysteria facta sunt in figura xpi t ecclie. Et qño illa domus speciosa t colūba deargētata t mōs pinguis est ecclia spōsa xpi t qño dauid puidēs in spū oia mysteria euāgelica p illa mysteria ve. legis fecit hūc psalmū t alios ppbetice de xpo t ecclia. Ex toto discursu huius psalmi p? q salomon ex hoc psalmo. t. xliij. sumpsit materiā ad cōdēdū libri cāticoz. eadē em est materia in magna parte nisi q mutauit stilū. Nam in illo libello nil aliud facit nisi q sub metaphora spōsi t sponse describit totū discursū ecclie ab incarnatione vsq ad et? p̄speritatē post ꝓuersionē Constātini. in hoc aūt dauid idē facit nisi q incipit a resurrectiōe xpi: qñ lex euāgelica incepit p mulgari t qñ ecclia fuit p xps dotata. Et ideo salomon qñq vtit eisdē vocabulis: qr ecclīam appellat colūbā t speciosam t ornatā diuersis ornamētis: t qñq ponit vocabula illis correspōdētia. Mā ort? irriguus idē est q mōs pinguis tc. Jdeo nemo mirek si tantū volui imorari in exp̄sitiōe huius psal. eo q est dur? t scabrosus ꝓpter vocabula metaphorica t figuras grāmaticales. Et iō pot? volui satisfacere ꝓplicib? sacerdotib? t fidelibus singulis pluries iterādo q cū peritis pfunda disputando.

de ꝓfec. d. ij. c. cū omne. ā. fij. a.

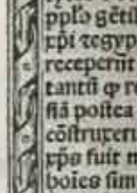

Aluū me fac de? qñ intrauerūt aq̄ vsq ad aiaz meā Infixus sum in limo p̄fundi: t nō est substantia. Veni in altitudinē maris t tēpestas demersit me.

¶ Titulus scōm hieronymū victoni sup rosas siue lilijs dō dicit champ q dō fecit hunc psalmū in psonatorius populi existētis in hac captiuitate eo q habitauit inter fideles sicut rosa inter spinas t allegat illud cantico. z. Sicut rosa inter spinas sic amica mea inter filias. tot dicit q loqtur totus pplus iudaicus tāq vna persona sed iste cecus manifeste mētit. qr ea q dicunt in hoc psalmo non possunt conuenire illi pplo obstinato ꝓpter iam supradicta. maxime qr nullibi passio xpi est magis manifesta q in hoc psalmo t rō est. qr hic ppheta magis vr euāgelista q ppheta t magis videtur texere

Universidad de

hystoriam passionis xpi q prophetiam. Item magis est credendum beato petro qui Act. primo allegat scripturā huius psalmi contra crucifixores xpi dicēs. Fiat habitatio eorū deserta: t in tabernaculis eorū non sit qui inhabitet. Item magis est credendū beato iohānt euangeliste qui asserit hunc psalmū esse factum in psona xpi allegando illū versum zelus domus tue comedit me. ioh. ij.

not. p ro samuel li. lui xpm intelligi

Ideo est dicēdum q vbicūq ponit rosa siue lilium in scriptura: semp primo intelligit xpus qui fuit speciosus sine labe peccati inter filios hoīm. vt dictum est psalmo. xliij. t fuit pulcher inter petōres. sicut rosa inter spinas: q: solus ipse fm naturā non fuit punctus spinis peccatoꝝ ade t aliorū hominū. Et ideo sicut rosa qui est pulcherrimus florū, nascit inter spinas in se nō habēs spinas sz pulcrū odore t colores. Ita xpus inter spinas peccatorū hominū tc. Ex cōsequenti intelligit ecclesia. Nā qō xpus habet per naturā ecclesia habet p gratiā deriuatā a capite suo xpo. Nā cū ipsa esset spinosa in filijs. tamen xpus per passionē suā t sacramenta amouit spinas peccatorū t reddidit ipsam pulchram sine macula t ruga: t fecit ipsam rosam que quidē ecclesia hodie est inter ceteros populos infideles sicut rosa inter spinas: vt ptz Cāticoꝝ ij. Secundū vero. lxx. titulus huius psalmi est iste. Jn finē pro his qui cōmutabūtur ipsi dō.

Fideles dicūt cō mutati.

¶ Ad cuius intellectū est aduertendū q cōmutatio idem est qō cambiū siue venditio t emptio: vt puta qū vna res ex vna qualitate siue conditione mutatur in aliā siue quando p vna re cōmutatur t dat alia. Et sic dicimus q oēs xpiani t fideles sunt cōmutati. Nā primo erāt peccatores t in potestate diaboli. sed p passionē xpi sunt cōmutati de peccato ad gratiā t de captiuitate in libertatē Item sunt cōmutati pro passione. Nā xpus dedit vitam suā in cruce p eis. t sic per passionē suaꝝ redemit oēs nos. Et sic dicit Augu. q in baptismo nil aliud facit ecclesia nisi q emit illū parulū baptizatum precio passionis xpi. t liberat ipsum a captiuitate.

Passio xpi or cō mutatio

Et sic passio xpi fuit quedā cōmutatio t sic oēs redēpti sunt cōmutati pro passione xpi. q: xpus dedit passionem suam patri. vt nos a captiuitate redimeret. Et ideo q dauid describit totā passionē xpi in hoc psalmo. quam passionem xpus dedit patri pro nobis in cruce: ideo esdras preposuit in titulo pro rosis siue pro his christianis qui cōmutabūtur. i. dauid fecit hunc psalmum in psona xpi. t dirigit ipsum in christum qui est finis legis qui dedit t obtulit passionem suā in hoc psalmo memoratam pro his fidelibus qui redimētur qui dicuntur rose t lilia inter spinas infidelitū Unde est etiam aduertendum sicut sepius dictum est q quicquid passus est christ⁹ in capite. passus est postea in membris: t ideo iste psalmus primo competit christo t ex consequēti toti ecclesie. Sz quia tam in christo q̄ in ecclesia ista quattuor fuerunt per ordinem. Primo psecutio t passio. Secundo liberatio. Tertio punitio psecutorū. Quarto psperitas christi t regni t ecclesie vbi diuinus cultus fuit ampliatus. Jdeo quattuor facit xpus in hoc psalmo per ordinem. Nam primo exponit

in xpo t ecclesia iiij. fuerunt.

querelam suam narrādo totam suam psecutionē t passionem. Secundo petit liberari. Tertio petit vltionem de psecutoribus. Quarto pmittit gratiarum actiones per diuinū cultum. ij. ibi. Ego vero orationem. iij. ibi. Fiat mensa eorū. iiij. ibi. Faudabo nomen dei. ¶ Quārum ad primū duo facit xpus. Nam primo exponit querelam siue querimoniam ante patrē. Secundo petit fructum siue notam redemptionem pro meritis siue passionis.

psecutio cōparat periculo aquarum

¶ Quantū ad primum est aduertendum q vehemens psecutio cōparatur periculo aquarum communiter in sacra scriptura. Nam sicut excedens aqua submergit hominē sine defensione. ita t vehemens psecutio. Sed triplex est periculū aquarum vnum in torrēte siue flumine tempore magnarum pluuiarū. Secundo pōt quis periclitari in aliquo lacu pfundo t limoso siue cenoso. Tertio in tēpestate maris. ita reperitur triplex psecutio sc̄z populi t hypocritarum t regum. Nam psecutio t furia populi cōparatur furie torrentis. nā sicut torrens tēpore pluuiarum trahit arbores t oia que sunt in ripa t exit extra alueu: sed in breui cessat eius furia. Jta furia populi contra aliquem inuehit vsq ad mortem. sed cōpleta furia penitet eum fecisse. vnde incipiente vno in populo omnes sequuntur. Item psecutio hypocritarum cōparat lacui pfundo t limoso qui licet non mittat fluctꝰ manifestos tamen si obseꝛbet hominē non pōt in de exire. Persecutio autem regis cōparatur fluctibus maris. q: rex t princeps manifeste psequitur t cum magno impetu. oia ergo ista tria genera psecutionum passus est christus. Nam primo passus est psecutionem hypocritarum. s. illeet scribarum t pharisеorum: quorum malicia fuit pfunda t limosa q: sub zelo eius peeſſerunt contra iustum occulte: ne forte tumultus fieret in populo Secundo passus est a populo. Nam populus videns intentionem scribarum t pharisеorum furiose t absq deliberatione moti sunt contra christū dicentes. crucifige crucifige eum: sed in breui penitunt eos postq̄ fuit crucifixus. Nam videntes signa facta. scilicet tenebras sup terram tc. reuerti sunt in ciuitatem penitentes pectora sua. Luc. xxiij. Tertio christus passus est a pylato qui manifeste ipm flagellauit t sententiam mortis executioni mandauit. Sic ergo dauid istas tres psecutiones cōparat tribus periculis aquarum. Dicit ergo christus per os dauid. O pater saluū me fac

Nota.

in hac passione: quoniam aque persecutionum intrauerunt vsq ad animam meam. Nam quedam psecutiones non attingunt nisi vsq ad bona temporalia. quedam vero vsq ad corpus vt cum quis patitur infirmitates t dolores: sed iste mee psecutiones intrauerunt vsq ad animā meā: q: realiter mortuus sum. et separata est anima a corpore in cruce. Intrauerunt ergo aque vsq ad animam meam id est vsq ad separationem anime a corpore. quia passus sum tres terribiles persecutiones Nam primo intrauerunt aque torrentis furiosi vsq ad animam meam quando totus populus fuit cōmotus dicens. crucifige tc. sed ista persecutio fuit periculum fuit peius. Nā infirus in limo

profundi scribarum t pharisеorum t sacerdotum q in malicia inueterata eorū infixus est pes me⁹ t exinde non potuit exire fine morte vsq quo in me non fuit substantia. i. vita q: nunq̄ cessauit eorum limosa t occulta malicia vsq ad mortē meā.

hypocrite: lacꝰ limosus

Dicuntur enim hypocrite t scribe t pharisei lacꝰ limosus t profundus pter profundam iniquitatem t maliciam t auariciam. Item non solum infixus est in limo pfundi pharisеorum t scribarū sed etiā tēpestas maris t furie tpotestatis ipsius pylati procuratoris imperatoris demerſit me ad mortē crucis iudicando t destinando. Et sic incidit triplex periculum aquarū psecutionū. i. furiosi torrētis: populi clamātis crucifige: t limosi pfundi lacus sacerdotum t scribarū t pharisеorum machinantiū in mortem meā t cōspirando impio perando mihi peccata legis. t incidi etiam in tēpestatem maris furiosi pylati ferentis t promulgantis in me sententiā mortis: t iste demerſit me in sepulcro t morte.

Job. ix. Matth. xxvij. mar. xv. Lu. xxiij

Laboraui clamans rauce facte sunt fauces mee: defecerūt oculi mei dum spero in deum meum.

¶ Nota q supradicta pericula fuerunt ita magna q xpus nullū habuit adiutorem nisi deum patrē. Jdeo ad ipsum clamauit vt cum liberaret ⁊ quo modo fuit exauditus semper pro sua reuerentia: t quomodo illa verba orationis sunt intelligēda ad sensum in quo fiunt: t non ad sensum quem faciunt. vt dictum est psalmo. vj. t. xxj. ideo dicit xpus Laboraui in tēplo t per synagogas vocando eos ad fidem. Secundo in captione quando dixi tanq̄ ad latronem tc. Tertio in horto quādo ter oraui. Quarto in cruce quando pro persecutoribus exoraui: t clamans sic pre nimio labore fauces mee rauce facte sunt. i. oia mēbra mea debilitata sunt t viribus euacuata vsq ad mortē. t oculi mei defecerunt. i. lassati sunt t clausi per mortem: dū spero t sperabā in deum meū patrem. spero dico vt mea mēbra liberaret: t calix meus ad eos trāsiret eodē modo quo dictū est psal. xxj. t sperabā etiaꝫ q iudei cōuincerētur t cognoscerent veritatem.

ō. xxix. c. Joh. xix Matth. xxvij. Lu. xxiij mar. xv.

Multiplicati sunt super capillos capitis mei: qui oderunt me gratis.

Cōfortati sunt qui persecuti sunt me inimici mei iniuste: que nō rapui tūc exoluebam.

¶ Ipsi iudei qui oderunt me gratis sine demeritis meis multiplicati sunt cōtra me sup capillos capitis mei: quia plures fuerunt persecutores q̄ capilli capitis mei: t isti fuerunt populares decepti a sacerdotib⁹. t oēs isti tam pharisei q̄ populares qui psecuti sunt me iniuste sine causa et demeritis meis: cōfortati t multiplicati t fortificati sunt contra me. falsa crimina imponēdo. Que nō rapui. Hic probat quod iniuste passus est. Nā nullus punitur iuste nisi ex propriis demeritis: sed christus nunq̄ demeruit nec peccauit: sed passus est pro peccato primi parentis t pro peccatis nostris preteritis t futuris. Nam adā rapuit fructū a ligno vetito: sed christus passus est vt nos liberaret. t ideo ait q non rapui tūc. s. in cruce exoluebam pro omnibus supple.

Adā cōmisit duplicē rapinā

¶ Sed est aduertendum q duplicē rapinā cōmisit adā. Nam primo rapuit fructum prohibitū. Sēdo voluit rapere diuinitatē volendo se esse similem deo t ideo p̄ dixit felicitatem vt inquit Aug. t ideo deus factꝰ est homo vt hoiem redimeret. Sed est aduertendum q passio xpi vno modo potest dici iusta: alio modo iniusta. dicitur enim iniusta ratione actoris q: mala voluntate iudeorū ppetrata fuit sine causa demerito xpi. Jdeo dicit. qui oderunt me gratis t iniuste. Sēdo dicitur iniusta ratione persone xpi: q: talem mortem non merebatur: cum eēt iustus: ideo ait. quod non rapui tunc exoluebā patiendo penam latronis cū non essem latro. Sed illa passio fuit iustissima ratione delicti primi parētis quod talem punitionē merebatur: sed q: xpus voluit effici caput fidelium t pati pro mēbris: vt nos omnes liberaret: tunc ratione nostri illa passio fuit iustissima: t modus redimendi debitus t congruus vt inquit Aug. xij. de tri. c. xiij. Et ideo i illa passione nostra iusticia facta est: t non ibi fuimus iustificati: t nostrū debitum persolutū: quia penas quas nos pendere t psoluere tenebamur de iure persoluit xpus pro nobis: licz hoc fuerit factū mala voluntate iudeorū. Jdeo subdit xpus.

De pe. dist. v. c. Obsideret s. fleret.

Deus tu scis insipientiam meam. t delicta mea a te non sunt abscondita.

¶ In translatione hiero. dicitur. Tu scis stulticiā meā: t peccata mea a te non sunt abscondita. Que quidē littera dupliciter potest intelligi vno modo promice t per anti frasim vt filius dicat. O pater tu scis insipientiam meam: q: nulla est: t delicta mea que nunq̄ feci. q. d. tu scis q nunq̄ peccaui. Alio modo hoc pōt intelligi assertiue retorquendo stulticiam t peccatum in Adam qui putauit rapere diuinitatem: t perdidit felicitatem vt inquit augu. Sed hoc potest adhuc dupliciter intelligi. Uno modo put xpus peccata ipsius adam tanquā nostra dicit esse sua: non quo ad culpam: sed quo ad penam: t hoc tanq̄ aduocatus t procurator: t fideiussor: t pastor: t dominus t sponsus: t caput sicut dictum est psalmo decimoseptimo t vigesimo primo. Alio modo ista locutio potest intelligi per metonomiam inquantum effectus nominatur nomine cause. Sicut dicitur primo de anima quod ira est accensus sanguinis circa cor. t in secundo eiusdem quod gustus est quidam tactus. idest fit ex quodam tactu tc.

Mota.

not. quomodo sepe causa appellatur nomen effectus vt concupiscētia petiū.

Que quidem locutiones t predicationes dicuntur causales que frequenter fiunt in sacra scriptura. Jta ergo christus omnes penalitates quas pro nobis assumpsit: t penas quas pro peccatis nostris pertulit appellat peccata inquantum fuerunt causata in eo ex peccatis nostris. Et sic famem t sitim t flagella t crucem t mortem suam: quam pro stulticia t peccato Ade: t omnium nostrum sustinuit dicit peccata sua nomine cause. ita etiam per oppositum causa nominatur nomine effectus in scriptura. Et sic Paulus concupiscentiam appellat peccatum ad Romanos. vij. cum dicit. Non operor ego.

sed qđ habitat in me peccatum: eo ꝙ illa cōcupiscentia t lex in mēbrorū efficit peccatū per cōsensus qz ipla non est peccatū formaliter: sed efficienter inq̄tū efficit peccatū in aīa. vt ait beatus Jacob? c.j. ꝙ unusquisq; tentat a cōcupiscētia sua distractus t illectus. cōcupiscētia aūt cū conceperit parit peccatū. peccatū aūt cū cōsummatū fuerit generat mortē. Et sic peccatū etiā dr mors inq̄tum efficit mortē. Jta etiā sacra scriptura per eandez rationē t modū nō solū penalitates t penas xp̄i appellat petā: sed etiā ipm xp̄m dicit factū peccm̄ h. ad Cor. v. Unde ait apostolus ꝙ deus pater eū fecit. xp̄m qui nō nouerat peccatū pro nobis peccatū fecit. ¶ Ad cuius intellectū est aduertendū ꝙ qñ

Bona ductio. suspenditur latro aut punif aliquis reus nō intēdit lex naturā hominis delere: sed furtū aut quod libet crimē in eo. t ideo furtū aut crimen est illud qđ suspenditur in illo. t sic illa punitio t suspēsio dicitur petm̄ inq̄tū est effectus peccatit criminis cōmissi. cum ergo xp̄s fuit crucifixus t punitus p petis nostris: ideo scelera t peccata nostra fuerūt in illo crucifixa t punita. sicut ait apl's ad Ro. vj.

Nota. ꝙ in xp̄o vetus homo crucifixus est: t oēs fuim? crucifixi t cōsepulti in eo. t ad Col'. ij. dicit ꝙ cirographū qđ cōtra nos erat fuit affixū cruci cum eo Item Esa. liij. dicitur ꝙ deus posuit in eo iniqtates oīm nostrū: t languores nostros ipse tulit t c. quasi dicat ꝙ in eo crucifixit iniquitates t peccata t p consequēs illa crucifixio effectiue pōt dici peccatū nostrum. i. sacrificiū pro peccato nostro.

pater fecit filiuz suū petm̄ t hoc p figurā que dicit metonomia. Jta ergo est intelligendū qñ apl's dicit ꝙ pater fecit xp̄m filiū suū peccatū. i. crucifixum t punitū t passuz p peccato: inq̄tū in eo crucifixit t puniuit petm̄ nr̄m. Item fecit ipsum peccatū. i. mortalē t passibilē p peccato: inq̄tū mors t passio t pena eius fuit effectus nostri peccati. Item deus pater fecit xp̄m p nobis peccatum. i. sacrificium pro nostro peccato inq̄tum fuit factus sacrificium t oblatio pro nostro peccato sicut dictuz est psal. xxxix. Et sic etiā dicitur Osee. iiij. ꝙ sacerdotes comedebant peccata populi. i. sacrificia t oblationes que fiebant pro peccatis populi. Et sic christus in hoc loco et psalmo peccata nostra dicit sua nō quo ad culpā sed quo ad penā: inq̄tum sua mors et passio fuit effectus causatus ex peccatis nostris in ipso. Et ideo ait. O pater tu scis insipientiam meam. i. penā quam patior propter insipientiam ipsorum pri mor̄ parētū. Et peccata mea. i. penalitates quas assumpsi t pene quas patior a te non sint abscondite: quia nō patior pro me sed pro peccatis filiorum adam: qui rapuit fructū prohibitum. Et ideo qđ non rapui in adam: tunc exoluebam in cruce: qz obtuli me in sacrificium p peccato ipsius adā t omnium filiorum suorum.

de osee. d. iij. cō. t. c. qñ sa me. et xxxiij. q. j. c. vbi. t ad Ro. x. **Non erubescant in me qui expectāt te dñe: domine virtutum.**

Non confundantur super me: qui querunt te deus israel.

¶ In hac secūda parte petit christus fructū sue passionis. scz per suam passionem mēbra sua liberari. Mam sicut per suam resurrectionez nos glorificauit: ita per passionē nos a morte ꝓpetua et captiuitate liberauit. Jdeo pro petit captiuos redimi p passionē? dicēs. O pater deꝰ israel postq̄ tu scis: t a te non est absconditū ꝙ ego patior pro insipientia t delictis mēbrorū meoz ergo fac vt illi sancti patres qui expectant in limbo non erubescant nec frustrētur ō̄siderio suo: sed da mihi facultatem vt inde possim eos liberare: quia p magna tempo: a expectauerunt messiam in lege promissum: et meam mortem t passionem per quā expectant liberari. Item fac etiam vt prophete non erubescant: nec mendaces inueniantur: qui per meam passionem genus humanū redimi pdixerūt. ergo imple quod per eos promisisti. Aliter erubescant t confundantur. Jtez omnes viui qui querunt te: et desiderant pe ruenire ad te per me t volunt salui fieri: non confundantur in me. Mā ego promisi omnibus credentibus vitam eternā: et per meam passionem liberari: ergo fac vt mea passio sit eis fructuosa: ne confundantur aut deficiantur et defraudentur in fide sua: postq̄ ego feci debitum meum t fui tibi obediens vsq; ad mortem crucis: t impleui omnia dicta prophetarum ergo iuste debeo pdam recuperare postq̄ in eos iusti ficauī: et pro eis solui: t punitio in me facta est. Et hoc probo.

De ꝓse. dist. h. c. iteraī. **Quoniam propter te sustinui opprobriuz: operuit confusio faciem meam.**

¶ Propter te. id est vt tibi satisfacerē pro eis: et vt tibi obedirē: t nomen tuū veritatē defenderē sustinui opprobrium. Mam iudei vocabant mendacem t demoniacū: t samaritanū. Jdeo confusio operuit faciē meā: cum ministri pilati velarunt faciem meam t cedentes caput meuz dicebāt prophetiza nobis xp̄e: quis est qui te percussit. t c. ꝓj. q. ij. abiit. Joh. ij. c Ro. xv. a **Extraneus factus sum fratribus meis: et peregrinus filijs matris mee. Quoniam zelus domus tue comedit me: t opprobria exprobrantium tibi ceciderunt super me.**

¶ Extraneus factus et reputatus sum fratrib? meis iudeis de tribu iuda. t pegrinus filijs synagoge matris mee. scilicet sacerdotib? t scribis et phariseis: qz nō tanq̄ messiā me recepunt: sed tāq̄ pegrinū t extraneū t malefactorē flagellauerunt t crucifixerūt. Et hoc fecerūt: quoniā zelus domus tue comedit me. Mā quia eiecerā emētes t vēdentes de tēplo zelans honorē domus dei: t quia pdicabā contra eorum auariciam. ℟ ¶ Jō opprobria iudeoz exprobrantium t blasphemantium tibi ceciderunt sup me. Mam qz eos reprehendebam de opprobrio dei t blasphemia: ideo eoruz ira cecidit t redundauit sup me. Et sic opprobria tibi facta ceciderunt et redundauerunt sup me et resilierunt. quo ad penā: quia hec fuit causa quare occiderunt me. Alio modo potest exponi quo ad estimationem iniurie. vt sit sensus: quare sum factus odiosus et extraneus iudeis. Respōdet quoniaz zelus dom? tue comedit me t penetrauit me

Nota.

exponit qđo: qz opprobria iudeoz exprobrātiū tibi ceciderūt t resilierūt etiā super me: qz irreuerēter tractabāt t pphanabāt tēplū dei hoc cecidit mihi in iniuriā: qz iniuriā factā templo dei magis mihi ad iniuriā reputaui: qz meas iniurias t opprobria mihi facta patiērer tolerabā: iz opprobria facta deo q̄ offendebāt diuinitatē tolerare nō volui. qđ pz qz emētes t vendētes de tēplo eieci. t in de mori sunt iudei t scribe t pharisei contra me. Ex qbus pz ꝙ dnpliciter opprobria facta deo pri ceciderunt super xp̄m. Primo inquantum ea noluit tacere nec tolerare: sed magis ꝙ propria reputare. Secō qz propter hoc ipsum occiderunt. Un de omnes apostoli post receptionem spiritussancti per hunc versum cognouerunt totum hunc psalmū esse factū litteraliter de xp̄o. vt patet Jo. xij.

De ꝓse. d. v. c. nō dico in glo. **Et operui in ieiunio aīam meam: t factuz est in opprobrium mihi.**

¶ Nota ꝙ passio xp̄i multipliciter t pro multis peccatis nr̄is satisfecit. Jdeo fuit necesse vt multipl'cē pniam in se contineret. Primo asperitatē vite quo ad ieiunij t carnis macerationē per cilicij. Secō labores itinerū. Tertio conuitia t opprobria in verbis. Quarto irrisionē. Quinto verbera. Sexto vulnera. Septimo mortem in cruce. Jdeo xp̄s postq̄ ostendit superius patri qualiter satisfecit p nobis tolerādo opprobria. Nūc in his duobus versiculis ondit qualiter satisfecit t passus est macerationē carnis per ieiunij t cilicij oi cēs. Et operui in ieiunio aīam t vitā meā: qz ieiunaui. xl. dieb?. t. xl. noctib? vt satisfacerē p petō gule ipsi? adā t oim aliorū t ꝙ ista fuit i opprobriū mihi: qm̄ iudei me vocabāt t vini potatorē vocabāt

de cōse. dis. v. ne taleo. **Et posui vestimentum meum cilicium: t factus sum illis in parabolam.**

¶ Posui vestimētū meū cilicij: qz indutus erā cilicio aspero t macerando carnē meā p petō carnis eoz. t tū non fuit mihi acceptū apud eos. immo factus sum illis in parabolam t prouerbium.

ꝓj. q. iij. quando **Aduersum me loquebantur qui sedebāt in porta: t in me psallebāt qui bibebāt vinum.**

¶ Aduersum me loquebantur qui sedebāt in portis. Mā per aliqua tēpora durauit ꝙ gentes t vicini sedentes in portis suis varie loquebantur de passiōe mea. Mam quidam dicebāt ꝙ ex meis demeritis fueram flagellatus t crucifixus vocando me seditiosum t blasphemū t violatorē sabbati t c. Et q̄ bibebant vinū in tabernis psallebāt in me. i. cantilenas cātabant cōtra me. hoc forsan dicit: qz illi ministri pōtificū qui cōiter erant t sunt histriones t hoīes pphani t discurrebāt p tabernas cōposuerūt aliquas cātilenas cōtra xp̄m. vt cōplacerent scribis t phariseis t pontificibus t cantabāt per tabernas t plateas vt ostenderent pplo ꝙ bū merito xp̄m crucifixerūt: immo furrexit puerbiū vulgare inter eos. Mam dicebat vnus alteri: caue ne eueniat tibi sicut iesu nazareno: qui se deum faciebat: iz deus nec ipse sepotuit de cruce liberare: t sic xp̄s agitabāt in opprobrijs t parabolis per portas t tabernas t plateas. Et ideo ait aduer-

Psalmi. lxviij. fo. clxxix

sum me loquebantur t c.

Ego vero orationem meam ad te dñe: tempus beneplaciti deus. xv. d. ca. sancta.

¶ Hec est scda pars principalis in qua xp̄s petit liberari p resurrectionē t duo facit. Mā primo petit liberari. Secō adducit rōnes t psuasiōes ibi. Exaudi me dñe. ℟ ¶ Quantū ad primū est notandū ꝙ xp̄s passionis t totum tempus gratie ō: tempus beneplaciti t acceptum deo ad exaudiendū. Mā primo pr exaudiuit xp̄m p nobis ppter merita passiōis. Secō ex ipō exaudiuit nos. Esay. liij. Tempore accepto exaudiui te t in xpe salutis auxiliatus sum tibi. Jtez. ij. ad cor. vj. ecce nūc tēdus acceptabile t c. Dicit ergo xp̄s: ego ho o dñe pater ad te dirigo supplicationem meā in hoc tēpore passionis t gratie qz est tempus beneplaciti t acceptabile tibi sup. t tempus salutis.

de cōse. dist. v. nō medio criter. **In multitudine misericordie tue exaudi me in veritate salutis tue.**

¶ Quasi. d. ꝙ xp̄s passiōis t gre ō: tp̄o mie ex pte pris t tp̄s veritatis salutis nre ex pte filij. Mā q̄ cumq; deus pr misericors ꝓmisit ad salutē nostra fuerūt impleta per xp̄m in passione: qz tūc fuerūt verificata diuina mysteria patriarcharum t dicta prophetarum de salute t de redemptione nostra.

xlij. d. qđ dicit. **Eripe me de luto vt non infigar: libera me ab his qui oderūt me: t de profundis aquarū**

¶ Cūm supius cōquest? est se infixū in limo profundi malicie iudeoz t demersuz in sepulchro t infernō p mortē: iō petit liberari p resurrectionē. Dicit ē. O pr eripe me de luto ptātis iudeoz t de luto inferni: vt nō infigar. i. nō diu ymanea in inferno: nec in sepulchro: sed tertia die resurgam t libera me ab his iudeis q̄ oderūt me. Mam postq̄ resurrexero immo: talis nō amplius habebūt in me ptātem: immo erūt subiecti sub pedibus meis t c. Et libera me etiam de profundis aquarum. i. quarūlibet persecutionum t periculoz tam inferni q̄ iudeoz t gentilium: t tam in mēbris q̄ in capite.

De pe. d. j. c. vo luissent. **Non me demergat tempestas aque: neq; absorbeat me profundum: neq; vrgeat super me puteus os suum.**

¶ Nō me demergat t totalr extinguat tēpestas aq̄ t furie tyrannoz. Ubi nota ꝙ quoldā demersit tēpestas aq̄ qz mortui sunt morte corpali t ꝯdaz absorbuit ꝓfundū inferni. i. purgatorij t limbū? iz inde sunt p xp̄m liberati t sup quosdā puteus inferni clausit t vsit eos sui: qz nūq̄ inde exierut: sicut iudas t ceteri dānati: de oibus ergo his petit xp̄s liberari: vñ dicit nō me demergat totalr tēpestas aque in mortē: sed in breui resurgā: nec ꝓfundū purgatorij: aut inferni absorbeat me: qz nō descendo in infernū vt ibi purger t diu maneaz: sed vt t, ipsiz expoliē t liberē captiuitatē scōrum patrum. Ex hoc pz ꝙ xp̄s non ppie fuit submersus nec absorptus nec clausus in inferno: qz tandē iudex t triūphator t liberator intrauit: t iō in breui cū triūpho t pda exiuit. t sic infern? nō potuit ipsum absorbere nec claudere os super eū: immo

Universidad de Sevilla Biblioteca

compulsus est infernus reddere predam tyranni de diu detentam. Hoc idē pōt moraliter intelligi. Mā tempestas aque tentationis primo demergit petrē p ppositū cū ppōit peccare. Scdo absorbet ipm in profundo: qū actualiter cōmittit diu in petō pdurat: sed sup illū infernus claudit os suū qui in petō sine pnia moritur: t sic ppe ab omnibus his tribus gradib? petī petit liberari in suis mēbris. q: ipse in capite sm naturā fuit immunis

de pe. d. j. q: diuinitatis natura. plvij. d. ſi cut hi. pth. q. ij. gloria.

Exaudi me dñe qm benigna est misericordia tua sm multitudinem miserationum tuarum respice in me.

Et ne auertas faciem tuam a puero tuo: quoniam tribulor velociter exaudi me.

Intende anime mee t libera eam: propter inimicos meos eripe me.

pthij. q. iiij. duo. pthij. q. iij. sex dñe.

Tu scis improperium meum t cōfusionem meam t reuerentiam meam.

In cōspectu tuo sunt oēs qui tribulāt me: improperiū expectauit cor meum t miseriā

¶ Hic adducit quattuor rōnes pſuasiuas ad declinandū deū prem ad miam vt liberet eū: prima rō sumit ex pte mie dei: scda ex pte puritatis t innocētie xpi: tertia q: non est alius qui possit cum liberare. quarta ppter sufficientem satisfactionē factā. Dicit ergo primo. Exaudi me dñe qm benigna est mia tua q nescit deficere afflictis: t respice in me sm multitudinē miserationū tuarū: q: tā cōsueuisti misereri afflictis vt ps p totū discursum sacre scripture. Itē moueat miam tuā puritas et innocētia mea t ne auertas faciē a puero tuo sine petō: t iō exaudi me velociter qm tribulor a iudeis t intēde aie t vite meet libera eā ppter inimicos meos. i. ab inimicis meis eripe me: q: tu scis ipso perū meū mihi factū t cōfusionē meā t reuerētiā i. dignitatē t puritatē meā. t p his q: iniuste pas sus sum t sic me debes citius liberare. Alia hieronymi hꝫ ignorātiā meā qō idē est: t iō tu nō potes ignorare q: in ꝺspectu tuo t cognitiōe sunt oēs q tribulāt me tā manifeste q occulte t scis qualiter cor meū expectauit t sustinuit opprobriū et miseriā q: nō solū me afflixerūt in verbis inferēdo opprobria: sed verberibus flagellādo: ergo miserere

Jo. xvij ma. xxvj Joh. xix Matth. xxvij. mar. xv. Lu. xxiij

Et sustinui qui simul contristaretur t non fuit: t qui consolaretur t non inueni.

Et dederunt in escam meā fel: t in siti mea potauerunt me aceto.

¶ Tertia rō sumit q: nō habeo alium adiutorē nisi te. Mā ego sustinui i. expectaui aliquē qui simul contristaret mecū t cōpateretur mihi t cōdoleret mee miserie t non fuit alius: t expectaui etiā qui me cōsolaret sed nō inueni aliquē cōsolantē hꝫ bñ inueni affligentes. Mā dñ petrū potuz in cruce ex nimia siti: t sic dederūt mihi fel in escā meā. i. in cibū t potauerūt me aceto in siti mea: vt ps. Mar. xxvij. q: acetū felle mixtū dederūt mihi bibere. et sic ps q sufficienter satisfecit p peccato primi parētis. Nam q: ille gustauit, dulcedinē cibi phibiti in

Xps satisfecit p nobis

paradiso vltra volūtatē dei: ppter q totū genus humanū erat ad mortē cōdemnatū. Jō in satisfactionē illius furti t inobediētie ego ipōte gustaui amaritudinē in cruce. Ex qb? ptz q sufficiēter est facta satisfactio p petō ipſius adā. Mā q: ille fuit rebellis t inobediēs deo t supbus ego factus sum humilis t obediēs patri vsq ad mortē. Et q: ille fuit blasphemus: ego iam sustinui opprobria: q: ille voluit rapere diuinitatē: ego iā fui spinis coronatus: t q: ille fuit latro raptēdo fructū ex ligno: ego iam fui flagellatus: t reddidi fructū ex ligno crucis cū fui crucifix? Et sic qō nō rapui tūc exsoluebā. Et q: ille fuit homicida q: se t totū genus humanū in mortē precipitauit. Jdeo ego innocēs volui pro toto gīe humano mortē assumere t satisfacere. q. d. in tota ista prima t scda petr?: libera me post? ego sufficiēter satisfecit resuscita me

Fiat mensa eorum coram ipsis in laqueū t in retributiones t in scandalum. j. q. iiij. homini. Et. pthij q. v. §. vl

¶ In hac tertia parte xps petit vltionē de crucifixoribus. ℣ ¶ Ad cuius intellectum est notandū q sicut iudei multipliciter afflixerunt xpm. Ita multiplici pena puniuit eos: t sicut iudei addiderunt xpo dolorē sup dolorem t apposuerunt iniq tatē sup iniqtatē cōtra eū. Ita de? addidit iudeis penas sup penas correspondentes petis t sceleribus eoz. Mā primo sicut iudei rebbellarūt cōtra xpm regē t messiā in lege sibi pmissum: qū dixerūt nō habemus regē nisi cesarē: ita pariter deus permisit vt milites romanoz qui erant cum prefatis dibus qui fuerūt in hierusalem per. xl. annos post passionem xpi inferrent eis tot opprobria t vituperia t afflictiones: intrīs q fuerunt compulsi rebellare cōtra cesarem t romanos q fuit cā destructionis eoz. Itē scdo sicut tēpore pasche prēdiderunt xpm. Ita tempore pasche qū de oibus partibus erant in hierusalem congregati fuerunt obsessi per tytū t vespasianum. Item tertio sicut in die pasche crucifixerūt xpm t dederunt sibi fel in escam t acetum in potū. Ita cū dolore t amaritudine obsessi comederunt pascha in illa obsidione. Item quarto sicut posuerunt velū xpo ante faciē dicendo pphetisa nobis xpe qs est q te percussit Ita fuerunt velati ignorantia t cecitate mētis: ne intelligerent sacras scripturarū. Itē quinto sicut imposuerunt crucē super humeros xpi vt portaret cārsq ad caluarie locū. Ita deus posuit super eos iugū seruitutis t captiuitatis vt vbicq sint subiecti oīb? mundi. Itē sexto sicut ipsi effuderunt furorē sue super xpm dicentes crucifige crucifige. Ita xps effudit super eos iram indignationis sue in corpore t alia inferendo eis multiplicem miseriam: q: quasi quolibet anno mouenk populi contra eos t expoliant t trucidant eos. Itē septimo sicut eiecerunt xpm extra ciuitatē ad crucifigendum. Ita fuerunt electi a sua ciuitate t regno t dispersi per totū mundū: ciuitatet tēplo destructo. Itē octauo sicut voluerūt xpm delere de mundo ipm occidēdo. Ita fuerūt deleti de libro viuentū t iustoz t scripti in lib. mortis eterne manētes in sua obstinatiōet dānatōe. Itē. ix. sicut addi

Judeoz punitio.

derūt dolorē sup dolorē xpo. ita de? addidit afflictionē sup afflictionē in illis. xl. annis t semper. Item sicut iposuerūt iniquitatē sup iniquitatem ℣ xpm: q: sup opprobria t inuidiā addiderūt flos testes ℣ xpm: ita deus apposuit eis iniquitatē sup iniquitatē pmittēdo vt sup petrū necis xpi adderent obstinationē vt in corpore t alia iugiter puniant. Et hoc est qō intēdit dicere xps ps os dō in hac tertia parte huius psalmi petēs vltionē de iudeis crucifixoribus suis t successoribus eoz. Unde ait. O pr̄ q: iudei dederunt mihi fel in escā meam t in siti mea potauerūt me aceto in cruce i die pasche. Ergo fac vt in vltionē tanti sceleris fiat mēsa eoz t cōuiuiū agni paschalis in laqueū t scādalū coram ipsis i eodē die pasche. hec erit petitio fuit impleta. nā cū iudei ex oibus partibus miūdi eēnt cōgregati in hierusalē in die pasche intrauerunt copie romanoz t parte orientali per iordanem t subito obsederunt hierm vt dictū est psalmo precedenti. q quidē obsidio duravit vsq ad mēsez augusti. vt inquit iosephꝰ. Et sic sunt capti tanq in laqueo treti. Ex q ptz q mensa agni paschalis fuit puersa eis in laqueū t scādalū in retributionēt vltionē mortis xpi. quē in die pasche crucifixerūt t sibi fel in escā prebuerūt t ipsū aceto potuerūt.

Ro. xj. t xxvij. d. ca. ſi. **Obscurentur oculi eorum ne videant t dorsum eorum semper incurua.**

Effunde super eos iram: t furor ire tue cōprehendant eos.

¶ Itē q: in tali die velarūt facie xpi dicentes p pphetisa nobis xpe qs est iste q te percussit &c. iō obscurenk oculi mētis eoz ne videant sacra dei in lege t pphetis: sed velū ignorātie t cecitatis sit sp ante oculos coz ne intelligant veritatē scripturarū: t sic nō solū puniank in corpe: sed multo magis in mēte. Itē sicut iposuerūt crucē sup me iō tu pater incurua t subhce semper dorsum eorum iugo seruitutis nō solū spīalis: sed et rēporalis: vt vbicq sint ſdicti t captiui dispſi p oēs natiōes

actuū. j. et. pthij. di. c. j. in fine. **Fiat habitatio eorū deserta: t in tabernaculis eorum non sit qui habitet.**

¶ Sicut eiecerūt me extra ciuitatē ad crucifigēdū ita fiat habitatio eorū deserta t ōstructa rehciāt de habitationib? suis partim dispersi t captiui p mundū t in tabernaculis suis ipſius hierm nō sit aliquis eorū qui amplius habitet: sed sint exules in eternū. Et hoc fiat iusto dei iudicio.

pthij. qō. iij. q sm **Quoniā quē tu percussisti persecuti sunt: t super dolorē vulnerū meorum addiderunt**

¶ De quem tu percussisti t p mundo percuti exmia pmisisti ipsi mala t iniq volumtate t iuidia t odio pſecuti sunt vsq ad mortē sp addendo mala malis q: sup opprobria addiderūt falsa testimonia t postea addiderūt alapas t postea flagella t postea mortē: t sic addiderunt super dolorē vulnerum eorum: nā sicut addebāt mihi dolorem super dolorē corpalē t vulnꝰ sup vulnꝰ. ita addebāt sibi ipsis dolorē sup dolorē spīalem t vulnus sup vulnus peccati. Et addiderunt peccata peccatis.

Appone iniquitatem super iniquitatez eorum: t non intrent in iusticiam tuam. pthij. q. v §. vltio.

¶ O tu pater appone iniqtatē sup iniqtatē eorū nō affectue sed pmissiue. i. nō des eis grām vt cognoscāt petrū sui: sed maneāt sp in eadē obstinatione t cecitate t sic apponēt obstinationē t cecitatē sup ea primū petrū vt nunq intrent in iusticiā tuā. i. q nunq p miam iustificenk. sine qua penitētia petōz nō pōt iustificari nec in iusticiā reduci: t nota q sicut iudei addiderūt dolorē corpalē sup ea dolorē ipſi xpo t vulnꝰ sup vulnꝰ. ita pariꝰ xps non solū addidit eis dolorē t vulnꝰ spīale peccati sup vulnꝰ t dolorē culpā sup culpā: sed etiam addidit dolorē t penā corpalē sup penas. nā sup ea obsidionē addidit famē t inediā deide destructionē ciuitatis t tēpli t trucidationem maioris partis t captiuitatē t dispersionē aliorū. Item sicut ipſi addiderūt petrū iniquitatē ℣ xpm quo ad culpam. ita xps addidit eis t apposuit iniquitatē sup iniquitatē quo ad penā tpalē t eternam nā duplici pena puniunk. s. pena fultutis t captiuitatis rēporalis: t pena culpe t obstinationis t cecitatis spīalis. Et iō dicit appone iniqtatē super iniquitatē eorū. i. penā duplicē p iniqtatibus eoz Et iō subdit: nō intrēt in iusticiā tuā sup. p pniam sed semp maneant obstinati. Jdeo subdit.

de pe. d. iiij. c. ioo mo.

Deleantur de libro viuentium: t cum iustis non scribantur.

¶ Ad cuius intellectū est notandū q liber vite viuentiū dupliciter sumit in sacra scriptura. nā vnus liber dicitur diuine ꝓdestinationis sm eternū ppositū. t tunc nihil aliud est nisi diuina voluntas bñplaciti q ab eterno pposuit grām iustis pparare: t eos elegit t in suo libro ascribendos t iustificandos pposuit. in quo libro ab eterno primo fuit scriptus xps hō t virgo maria t oēs apli t iusti. Scōs liber dicitur liber vite sm pſentez dispositionē. t iste est cōscientia cuiuslibet iusti dispoſita per grām t iste liber nō est in deo nisi obiective inquantum deus perspicit in anima iusti similitudinem sue bonitatis per quā iustus ē deo gratus t acceptus sm presentē dispositionem. t de isto libro multi nouiter delentur per petrū t in eo nouiter scribitur per nouā grām. Ita pariter est duplex liber mortis. vnꝰ ōr sm eternū ppositū in quo deus ab eterno nouit reprobandos t obstinādos t eternaliter puniendos t alter dicitur liber mortis sm presentē dispositionē in quo sunt scripti petōres rēporaliter sm q sunt extra grām in peccato. t isti duo libri mortis nullo modo sunt i deo nisi obiectiue sm q ī eis nouit de? culpā t dispositatē sꝰ presentē dispositionē. differt q liber vite sm eternū ppositū a libro vite sm presentem dispositionem. nā ille est solum in deo. iste autē in cōscientia hois. Itē ab illo semel ab eterno scriptus nullus delet: ab isto multi delenk p petrū sicut in eo multi nouiter scribunk per grām. Item liber vite sm ppositū eternum differt ab vtroq libro mortis. nam ille liber est solum in deo cuꝰ sit diuina voluntas que est sola cā oīm ꝓdestinatorū sed liber mortis tā primus q secūdus nullo modo

Liber vite multiplex.

est in deo visi obiectiue sm presentiã. eo q̃ deꝰ nõ est cã obstinationis nec peti alicuiꝰ q̃ scribitur in libro mortis ⁊ reprobatiõis. ⁊ iõ talis liber mortis nihil aliud est nisi ꝯscia hois subiecta peccato adeo difformi. vñ de his duobꝰ libris. i. mortis ⁊ vite. Apoc. xx. q̃ in die iudicij mare ⁊ infernꝰ dedit mortuos suos ⁊ aperti sunt libri ante iudicẽ ⁊ apertus est alius liber q̃ est vite: ⁊ iudicati sunt mortui ꝑm ea que erant scripta in libris. ⁊ qui nõ est scriptus in libro vite missus est in stagnũ ignis. Ex predictis ꝑz q̃ liber vite ꝑdestinationis est trinus in quo sunt scripti ab eterno soli electi ⁊ iusti: eo q̃ est ipsa eterna voluntas: sed alij libi tam mortis q̃ vite sm ꝓsentem dispõnẽ sunt multi qz vnaquecz cõscientia ⁊ aia hois est liber suozñ operuꝫ sm que opera saluanꝫ vel dãnanꝫ. de quo libro q̃s potest deleri per petrũ aut in eo scribi per gratiã. ⁊ de isto scõo libro viuentium sm presentẽ dispositionem petit xps per ꝓpheta q̃ deleantur iudei ꝓpter petrũ neeis xpi. ⁊ q̃ nunq̃ rescribanꝫ in eo per pniam. sed semp maneant obstinati. ¶ Sedẽ aduertẽdũ q̃ ista locutio licet ꝑcedat per modum petitionis. tñ nõ est locutio nec petitio affectiua sed ꝓphetica ⁊ pronunciatiua: qz xps sicut nõ venit dãnare sed vocare peccatores ad pniam: ideo nunq̃ petit a patre dãnationẽ sed salutẽ. Ideo in hac parte. qz ab eterno preuidit iudeos obstinatos inquãtũ deus: iõ ꝑdicit eoꝝ futurã dãnationem i corpore ⁊ aia. Oño autẽ petrũ iudeoꝝ est grauis simi oim petõũ ⁊ per oia simile petõ dyaboli. patebit psal. lxxxj. ⁊ psalmo. cliz.

Liber q̃ destinatorum.

rñ. q. ñ. c gllia epi.

Ego sum pauper ⁊ dolens: salus tua deus suscepit me.

¶ In hac quarta parte xps agit gras pri suo de liberatione sua per resurrectionẽ explicando fructũ sue passiõis: dicit ergo sum ⁊ fui pauper in tota hac peregrinatione: qz in aliena casula ⁊ presepio natus ⁊ in alienis edibus receptus ⁊ hospitat? ⁊ pastus ⁊ in alieno sepulchro sepultus: ⁊ fui etiã dolens qz multiplicibus doloꝛibus flagellis affectus. ⁊ tamen salus tua suscepit me de sepulchro. me ad vitam gloriosam suscitando. Ideo agendo gratias pro tanto beneficio.

ꝓch. d. c. j. in glo.

Laudabo nomen dei cum cantico ⁊ magnificabo eum in laudem.

¶ Festiuitates annales ⁊ diuina officia celebrando ⁊ septies in die horas canonicas recitando. deinde cum subdit.

De ꝓse. dist. ñ. c. nihil.

Et placebit deo super vitulum nouellum: cornua producentem ⁊ vngulas.

¶ Dicit q̃ nõ solũ dicã tibi laudes septies in die qõ ptinet ad primã partẽ. sed ẽt offerã tibi sacrificium per se sufficiens ⁊ acceptabile. s. sacramentũ eucharistie in q̃ offert agn̄ imaculatus qõ ptinet ad scõam partẽ latrie. Ideo ait. tñc placebit deo sup vitulũ nouellũ. i. sacrificiũ eucharistie qõ offeram in lege gre. placebit deo super vitulũ nouellum. i. multomagis placebit deo sacrificium eucharistie q̃ vitulus nouellus cornua producens ⁊ vngulas qui offerebat in veteri testamẽto. Nam ille tantũ offerebat in figura. ꝟ ille qui est media toꝛ dei ⁊ hoium offertur in re ⁊ veritate. Nam ille vitulus nõ ꝓtinebat realiter xpm sicut continet hoc sacrificium ideo illud nõ iustificabat nec erat deo p se acceptabile. sicut istud qõ est de se iustus ⁊ validũ de opere operato. Et ideo hoc sacrificiũ est in quo pater sibi cõpacet ⁊ recipit ipsum in pcium p peccatis nostris ⁊c. Iste versiculus potest etiã intelligi aliter intelligendo per vitulum nouellum ipsum xpm tñc in cruce ⁊ quotidie in altari oblatum vt sit sensus. Et tunc tpe gre placebit deo. i. erit deo placidũ sup xpm vitulũ nouellus figuratũ per vitulũ antiquũ ve. le. vitulum nouellũ dico cornua producentẽ ⁊ vngulas. cornua dico. i. vi croziam ⁊ dominiũ ⁊ vniuersalem potestatem habentẽ in celo ⁊ in terra ⁊ in oibus abyssis ad saluandos ⁊ sublimandos fideles. Et producentem vngulas ad aperiendũ infernũ ⁊ confringendos vectes ferreos ⁊ portas ereas ⁊ educendos sctos patres de lymbo ⁊ ad carpẽdũ ⁊ conterendũ diabolum ⁊ membra eius hec cornua ⁊ has vngulas pduxit xps in cruce quibus aperuit infernum et penetrauit celum ⁊ deiecit dyabolum foras ⁊ aperuit nobis scripturas.

Nota.

xxiij. q. j. c. q̃ ex so la.

Videant pauperes ⁊ letentur: querite deum ⁊ viuet anima vestra.

¶ Dic ꝓpheta exhortatur populum fidelium et vniuersalem ecclesiã ad recipiendum xpm ⁊ vt cũ deuotione recipiant supradictum sacrificium vnde ait videant pauperes xpi imitatores ⁊ mundi cõtemptores xpm in suo aduentu ⁊ videant hoc sacrificium iugiter in ecclesia celebrari ⁊ letentur se esse redemptos per xpm in ara crucis immolatum ⁊ cõuersus ꝓpheta ad fideles ecclesie apostrophat dicens. o fideles querite deũ xpm in suo aduentu in hoc sacrificio ⁊ viuet anima vestra vita gre si deuote ⁊ spialiter sumpseritis ipsum: qz ipse dicit. Jo. vj. sicut misit me viuens pater ego viuo ꝓpter patrẽ. ⁊ qui mãducat me ipse viuet ꝓpter me. ⁊ qui manducat hunc panẽ viuet in eternũ. qz hic est panis qui de celo descendit a patriarchis ⁊ ꝓphetis diu desideratus. Et ratio est q̃ letentur oẽs pauperes ⁊ fideles in xpo.

Quoniam exaudiuit pauperes dominus: ⁊ vinctos suos non despexit.

¶ Exaudiuit pauperes xpm expectantes ⁊ non despexit vinctos suos qui erant in lymbo inferni detenti: quos xps liberauit. Nam cum omnibus crucis diabolum vicit ⁊ deiecit ⁊ cum vngulis sue potentie infernum aperuit et confregit ⁊ vinctos patres inde deduxit. Ergo.

j. q. ñ. sacerdos xxxiñ. q. iij. duo.

Laudent illum celi ⁊ terra: mare ⁊ omnia reptilia in eis.

¶ Laudent illum celi: id est angeli: qz xps eorum ruinam reparauit ⁊ laudet eum terra. id est boues redempti: ⁊ laudent ipsum mare. id est omnes insule. ⁊ omnia reptilia. id est oẽs habitãtes ⁊ gradientes in eis. scz in mari ⁊ terra: qz generaliter omnes sunt redẽpti: qz vsq̃ ad oẽs insulas maris peruenit euãgelica ꝑdicatio. ¶ Et sic omnes creaturationales laudant deum ⁊ agunt xpo gras ꝓ beneficio redẽptiõis apoc. v. Nam oẽs angeli stabãt in circuitu throni dicẽtes dign? est agnus qui occisus est accipere gloriã ⁊ honorem ⁊c. ⁊ turba magna quã dinumerare nemo poterat clamabant benedictio ⁊ claritas ⁊c. Deinde cum dicit.

ꝑ. p. c. le gimus.

re intellectuales laudant deum ⁊ agunt xpo gras ꝓ beneficio redẽptiõis apoc. v. Nam oẽs angeli stabãt in circuitu throni dicẽtes dign? est agnus qui occisus est accipere gloriã ⁊ honorem ⁊c. ⁊ turba magna quã dinumerare nemo poterat clamabant benedictio ⁊ claritas ⁊c. Deinde cum dicit.

xxiij. q. j. alienus ⁊. c. que cung.

Qñ deus saluam faciet syon: ⁊ edificabuntur ciuitates iude.

¶ Dat cãm quare xps est laudãdus ⁊ adorãdus ⁊ dicit ideo laudẽt eũ celi ⁊ terra: qñ ipse saluam faciet syon. i. ecclesiã toto orbe diffusam. In qua deus speculat ⁊ cõtemplat: ⁊ per ipm xpm edificabuntur ciuitates iude. i. ecclesia que vere ꝺr iuda eo q̃ sola ipsum deũ cõfitebꝛ frequẽter dictũ est

xxiij. q. j. c. q̃ ex. ⁊ de pe. d. vj. ꝯ. j.

Et inhabitabũt ibi: ⁊ hereditate acqrẽt eã

¶ Fideles xpm cõfitẽtes habitabũt ibi in hac iudea ⁊ ciuitatibus eius ⁊ hereditate acqrent eã. Nã iudei sm carnem electis soli iudei sm spm ⁊ ꝓ missionem habitant in ecclesia ista per gratiã ⁊ acquirent supernam in eternam hereditatem et isti fuerunt apli ⁊ discipuli. q̃ xpm confessi sunt ⁊ edificauerunt ecclesiam sanguine suo ⁊ miraculis et doctrinis ⁊ exẽplis: ⁊ has ciuitates ⁊ ecclesias reliquerunt nobis in hereditatem. Et ideo sequit.

xxiij. q. j. c. q̃ ex. ⁊ de pe. d. vj. ꝯ. j.

Et semẽ seruoꝝ eius possidebit eã: ⁊ qui diligunt nomen eius habitabunt in ea.

¶ Semen seruoꝝ eius. i. ppli xpianus q̃ est semẽ aplorꝝ seruoꝝ xpi habitabunt in ea. Nã populus xpianus est semen aplorꝝ ꝓ baptismũ in xpo regeneratũ ⁊ oẽs fideles q̃ diligũt nomẽ dei qõ est iesus habitabũt in hac ecclesia ꝓ gram ⁊ in supna ꝓ gliam. Et nota q̃ ly semẽ seruoꝝ eius nõ solũ pot referri ad aplos sed etiã ad patriarchas. s. abrãa ysaac ⁊ iacob ⁊ dõ. Nã totus ppls xpianus est semen abrae ⁊ israel sm spm ⁊ promissionem vt ꝑz ad Ro. ix. ⁊. xj. vt supradictũ est in ꝓlogo tractatu. iñ Nã sicut iacob genuit. xij. patriarchas ꝓ quos carnaliter gñauit ⁊ multiplicauit totũ illũ ppl'z. Ita xps q̃ est verus iacob regñauit spialr. xij. aplos q̃ fuerũt. xij. patriarche ꝓ quos xps regñauit ⁊ multiplicauit p baptismũ totũ ppl'm xpianũ. Et ideo ppls xpianus ꝺr semẽ abrae ysaac ⁊ iacob sm promissionem ⁊ spm ⁊ ꝺr semẽ aplorꝝ ꝓ regñationem baptismalẽ: ⁊ iõ quicqz in sacra scriptura memoranꝫ. xij. trib? dñi sine israel semp intelligit ppls xpian? ꝓ illos. xij. aplos ⁊ spiales patriarchas regñatus ⁊ principatus ⁊ multiplicatus vt dictũ est psal. ꝓcedẽti. Et iõ isti. xij. patriarche spiales iudicabũt. xij. trib? dñi carnales in die iudicij simul cũ xpo assistẽtes. vt ait saluator. Mat. xix. Ex supradictis ꝑz q̃ dõ in hoc psal. magis vt euãgelista q̃ ꝓpheta: qz magis vt historiã passiõis xpi cõtexere q̃ ꝓphetiã ꝓnũciare. ¶ Et toto isto psal. pãt recolligi. xvj. cõclones. Prima cõclusio ꝓ triplici psecutione xpo fuit afflictus in sua passione. scilz scribarum ⁊ phariseoꝝ ⁊ populi gentilis ⁊ pylati. ¶ Secũda cõclusio q̃ aque psecutionũ xpi intrarũt vsq̃ ad separationẽ aie a corpe. ¶ Tertia cõclusio q̃ xps in sua passione multũ habuit publicũ adiutoꝛem de suo populo. ¶ Quarta conclusio q̃ xps in sua passiõe expoluit q̃dã nũq̃ rapuit: qz ꝓ duob? furtis ipse? adã psoluit pcũ i cruce. Prio qz adã rapuit fructũ ꝓhibitũ de ligno scie bõi ⁊ mali. Secũdo voluit rapere diuinitatẽ. ¶ Quinta cõclusio q̃ q̃dã i scriptura penalitates ⁊ pene xpi appellant petã ñ formalr sz cãliter ꝓ metonomiã inq̃tũ fuerũt effect? nr̃oꝝ petõꝝ. vel dñr petã nõ q̃ ad culpã sz quo ad penã inq̃tũ xps passus ẽ ꝓ petis nr̃is. ¶ Sexta cõclusio q̃ xps sustinuit opprobriũ xpassionẽ. Prius vt obediret patri. Secũdo vt nos a morte liberaret. ⁊ ficꝑẽ nos fact? ẽ extran? fratribus suis iudeis. ¶ Septia cõclusio q̃ xps ꝓ zelũ dom? ꝺcius ẽ extran? ⁊ odiosus scribis ⁊ phariseis. ¶ Octaua cõclusio q̃ totũ xps ab aduẽtu xpi vsq̃ ad iudiciũ ẽ xps acceptabile ꝺies salutis. ¶ Nona cõclusio q̃ xps sufficiẽter satisfecit pri ꝓ nobis ꝓ ieiuniũ ⁊ labores ⁊ mortẽ ⁊ passionem. ¶ Decia cõclusio q̃ sicut iudei multiplicauerunt afflixerũt xpm: ita multiplici pena sũt puniti coꝛrespõdẽte sceleri ꝺ eoꝝ. ¶ Undecima cõclusio q̃ sicut iudei addidẽrt xpo dolorẽ sup dolorẽ ⁊ vuln? supravuln?: ita eis deus addidit penã xpa lẽ supra penã. ¶ Duodecima cõclusio q̃ sicut in dei appositũ est iniqtatẽ sup iniqtatẽ ꝺ xpm quo ad culpã: ita xps apposuit eis iniqtatẽ obstinationis supra iniqtatẽ peti. ¶ Tredecia ꝺclusio q̃ sacrificiũ eucharistie i quo offert xps ẽ deo magis placidũ: q̃ vitul? nouell? ⁊ q̃libet sacrificia vet. le. ⁊ ẽt deꝰ ꝓ magis acceptat vitulũ nouellũ no. tel. q̃ est xps oblatus in altari q̃ vitulũ antiquũ q̃ offerebat in lege: eo q̃ xps vitulus nouellus figurabatur p illũ vitulũ antiquũ q̃ in figura huius offerebatur in lege. ¶ Quartadecima cõclusio q̃ nõ erãt xps recepturi nisi soli paupes. Lista terrena cõtẽnẽtes q̃ est ppls xpian?. ¶ Quintadecima cõclusio q̃ iudea ⁊ spõ ⁊ hierl'z quã messias, erat saluaturus ⁊ edificatur? ẽ ecclesia toto orbe diffusa q̃ xps cõfitẽt eẽdeũ ⁊ cõtẽplat̃ videt per fidem ¶ Sextadecima ꝺclusio q̃ semẽ xpi ⁊ aplorꝝ seruoꝝ eiꝰq̃ ẽ popul? xpian? in xpo ꝓ baptismũ regñat? erat possessurus istã iudeã ⁊ spon toto orbe diffusam ⁊ in ea ꝓ gratiã debebat habitare in hac per gratiam ⁊ in futuro per gloriam.

vij. q. j. c. cũ vero.

Eus i adiutoriũ meũ ite de dñe ad adiuuãdũ me festiña.

¶ Titul? victorie siue i finẽ psal. dõ. Ad recordãdũ. Et titulo apparet q̃ dõ fecit hunc psal. dirigẽs nos i xpm ⁊ ecclias q̃ ẽ finis legis sz addit ad recordãdũ. inq̃tũ recordant ⁊ memorant afflictiões ⁊ passiões xpi ⁊ ecclesie. Forsitã qz iste psal. frequẽter recitabatur in templo marie ꝓpter pmũ versum q̃ festinanter petit auxiliũ a deo quo ꝺtinue idigem?. Ytez hoc etiã additũ est. qz dõ fuisset i spũ q̃ iste pm? versus erat cãtãdus quotidie in ecclesia in pncipio oꝛis ozaꝝ. In quo psal. introducit xpm ⁊ etiam ecclesia petens festinãter liberari ab afflictionibus ⁊ persecutionibus: vnde tria facit. Nam primo petit liberari. Secũdo petit punitionem psecutoꝝ. Tertio pmũ fideliũ: scõa ibi: cõfundan-

Conclusio psalmi.

Universidad de Deu
Biblio

tur:tertia sit:exultent ⁊ lentent. Dicit ergo xps o deus pater intende in adiutoriū ⁊ auxiliū meū ⁊ o dñe festina ⁊ accelera ad adiuuandum me vt sit breuis mea resurrectio in tertia die.

iiij.q.j.c homini. **Confundantur et reuereantur qui querunt animam meam.**

¶ Nota q totū residuū huius psal. est diapsalma pars vltima psal.xxxix.vbi sufficienter ostendit de xpo quo ad humanitatē expositū est: ideo breuiter est transeundū. Dicit enī xps: o pater festina ad adiuuandū ⁊ resuscitandū me: vt confundant ⁊ reuereantur.i.verecundent iudei qui querunt mihi mala:siue qui querūt aliq̄s meā ⁊ vitā:q: per mortē putāt me nūq̄ resurgere.sz totaliter extinguī ⁊ deleri. Et sic videtes me resurgere et regnare

Supra. xix.b. **Auertantur retrorsum ⁊ erubescant quivolunt mihi mala.**

¶ Auertant retrorsus.i.cadāt a dignitate ⁊ sacerdotio ⁊ erubescāt dispersi per mūdū ⁊ subiecti oēs p̄dicti iudei q̄ semp mihi voluīt ⁊ desiderāt malā

xxiij.q.v s.vlti. **Auertantur statim erubescentes qui dicūt mihi euge euge.**

¶ Idest q letabant i morte mea ⁊ putabāt se irā dei cessasse erubescentes de resurrectione ⁊ exaltatione mea:auertantur ⁊ cadant a dñio statim:⁊ sint captiui ⁊ subiecti oibus natiōib? maxime erubescāt illi q̄ dicebāt si filius dei ⁊c. Sz p oppositū

ij.q.iij.c senti.⁊.c interveba. **Exultent et letentur in te omnes qui querunt te:⁊ dicant semper magnificetur dominus qui diligunt salutare tuum.**

¶ Fideles qui querunt te p fidem exultent ⁊ letētur hic per gratiam ⁊ in futuro p gloriam:⁊ oēs q diligūt salutare tuū.i.q̄ receperūt messiā iesum filium tuū gras agentes de bñficio redēptionis dicant semp magnificet dñs q̄ redemit nos. Et sic magnificabūt deū in bñficijs suis in oibus horis ⁊ officijs canonicis nocturnis pariterq̄ diurnis: ⁊ cōcludit finem cum principio psal. cum subdit.

xij.q.ij.c glia epi **Ego vo egen? ⁊ paup sum:de? adiuua me. Adiutor meus ⁊ liberator meus es tu:domine ne moreris.**

¶ Paup sum destitut? parētib? ⁊ amicis ⁊ bonis t̄palibus:q: in alieno sepulchro sepult? sum: ideo deus adiuua me:⁊ nec moreris nec tardes me resuscitare:q: tu solus es adiutor ⁊ liberator meus.

¶ Est tn aduertēdum q̄ totum hoc qd̄ dicit xps in hoc psal.tu p̄sona capitis inquātū hō:dicit etiā in p̄sona totī ecclie:qcqd enī passus est primo in capite postea passus est in mēbris ⁊ sicut ipse liberatus est p resurrectionē.ita ecclesia surrexit a persecutiōe ⁊ liberata est per cōuersionē cōstātini: vt supius dictū est:ideo totus iste psal. dictus potest

Supra. xxx. ij.q.iij.c ad mesā exponi de tota ecclesia.

In te dñe speraui nō confundar in eternū:in iusticia tua libera me ⁊ cripe me.

¶ Iste psal.apō hebreosē oīno sine titlo:iō dicit q̄dā exp̄s iste psal.est idem cū precedenti. Sed oppositū tenet annotatio psal.sm cos antiqua in qua psal. precedēs annotat.lxix.⁊ iste annotat.lxx. Sed q: in quibusdā bibliis latinis repit iste psal.p filium ionadab: iō credit hoc esse additū ab aliquo expositore: eo q̄ iste psal.loquit de pegrinatiōe ecclesie ab adā vsq̄ ad antixp̄m q̄ figurabat p filios ionadab q̄ sp pegrinabant vt p3. ¶ Ad cui? intellectū est notandū q̄ tot? discursus ecclie ab adām vsq̄ ad antixp̄m cōsiderat ⁊ mēsurat p.vij.etates quas tres discurrerūt ab adā vsq̄ ad xp̄m:⁊ exinde. iiij. vsq̄ ad finē mūdi.nā adā mysticus pegrinat? est a suo lapsu ⁊ exilio sub seruitute peti ⁊ iugo legis p totā infantiā:⁊ pueritiā:⁊ adolescētiā vsq̄ ad xp̄m in quo fuit saluatus ⁊ redēptus a seruitute peti ⁊ absolutus a iugo legis. Sz post ascēsionē xp̄i in sua iuuētute post p̄fa xp̄o fuit redēptus ⁊ regnat? cōsestim incidit in psecutionē tyrānox ⁊ paganox: de q̄ fuit liberat? p cōuersionē magni cōstātini: sz ille in sua virilitate icidit in psecutionē hereticox maxime arrianox: de qua fuit liberatus p augustinū ⁊ ceteros doctores vsq̄ ad tp̄a instiniani: sz in senectute incidit in psecutionē machometi i qua mō est de qua expectat liberari: sz in senio cū tremore expectat psecutionē antixp̄i de qua sperat liberari p xp̄m. Dia q̄ ista p̄siderās ⁊ puidēs dō in spū fecit hūc psal. in p̄sona ecclesie in quo q̄libet facit. Illā primo cū firma spe petit liberari ⁊ saluari ⁊ redimi p xp̄m de seruitute ⁊ captiuitate peti in suo primo aduētu. Secdo petit liberari in sua iuuētute de psecutiōe paganox ⁊ in sua virilitate de psecutiōe hereticox. Tertio petit liberari in sua senectute de psecutiōe sarracenox ⁊ oim machometanox: quarto petit liberari in senio de psecutiōe antixp̄i: quinto promittit agere gras in finē: scōa ibi: deus cripe me de manu petōris: tertia ibi: ne ptjcias me in tpe senectutis: quarta ibi qm̄ nō cognouī lit̄aturā: siue ibi: ⁊ vsq̄ in senectāt senīū: q̄nta ibi. deū q̄s fil'is sit tibi. ¶ Quantū ad primū est aduertēdū q̄ sicut fides est q̄dā vtus theologica ⁊ habit? infusus eleuās intellectū ad firmiter credē ea que dum articulis reuelatis. Et caritas est alia virtus sit fides theologica ⁊ habitus infusus eleuās ⁊ roborās vo caritas ⁊ litatē ad amandū deū creditū p̄pter se: ⁊ primū spes. p̄pter deū: ita piter spes est q̄dā vtus theologica ⁊ habitus infusus eleuās volūtatē ad firmiter ipserandū bona spūalia futura credita ⁊ amata ⁊ promissa ad cōtēnendū oia terrena. Ex quo p3 q̄ spes p̄supponit fidē caritatē ⁊ promissionē in hac vita: q: nō speramus nisi bona spūalia credita ⁊ amata: et in futurū promissa: p̄pter que cōtēnimus oia bona terrena: ⁊ patimur ⁊ aggredimur mala terribilia. puta oēm psecutionē ⁊ mortē in virtute huius spei ⁊ patiēter oia toleram?. Sed q: q̄n adā fuit expulsus a terrestri paradiso in hāc peregrinationē fuit sibi promissus xps ex sua p̄genie qui debebat ipm redimere ⁊ saluare ⁊ liberare a seruitute peti ⁊ sanare ⁊ subleuare ab oi miseria: que quidē promissio fuit cōfirmata in abrāā ⁊ ysaac ⁊ iacob sub moyse specialiter ipsi dauid: ideo cū spe in p̄sona totius corpis mystici in prima pte huius psal. petit xp̄m vt veniat in carnem ad saluandum ⁊ redimendum

Ecclie discursus ab adā ⁊c.

Diuisio psalmi.

liberandū ipsum a seruitute peti ⁊ a iugo legis ⁊ ab omni miseria sicut oibus patriarchis ⁊ p̄phetis fuit promissus. ⁊ iō dicit. O dñe iesu xp̄e i te speraui posq̄ mihi fuisti promissus. iō fac vt nō confundar in eternū ⁊ ne sim frustratus in mea spe ⁊ in tuis promissis ideo veni in carnē: ⁊ libera me ab oi miseria ⁊ cripe me de hac captiuitate ⁊ seruitute peti in quā incidi p inobedientiā ⁊ esum cibi p̄hibiti

p̄xiij.di. ca. sicut pi. **Inclina ad me aurem tuam:⁊ salua me.**

¶ Inclina aurē tuā oratiōnibus ⁊ peticiōmeis ⁊ salua me ab oi petō personal'r cōmisso. Et etiā inclina aurē.i.humanitatē ⁊ carnē tuā ⁊ salua me tolerando mortē ⁊ passionē in ipsa tua humanitate ⁊ carne. que quidē humanitas tua assūpta ⁊ auris tua eū qua siue p quā nos audisti ⁊ ⁊ oculus tuus eū quo ⁊ p quē nos vidisti: ⁊ lingua tua p quā nobis es familiariter locutus. Et ⁊ instrumētū per qō nos saluasti ⁊ redemisti mortem patiendo.

ij.q.iij.c ad mesā **Esto mihi in deum protectorem ⁊ in locum munitum:vt saluum me facias.**

¶ Veni ergo xp̄e in carnē ⁊ esto mihi nō solū in deū redēptorē: sed in deū protectorē vt saluū me facias: q: nō sufficit q̄ sis hō ad patiendū: sed q̄ etiā sis deus ad saluandū: q: soli deo cōpetit saluare ⁊ salutē ⁊ vitā eternā sine defectu cōferre: vt dictū est psal.viij. ergo ostēde deus vt in diuinitate sit potās ⁊ auctoritas saluandi ⁊ remittendi peccata. ⁊ q̄ sis hō vt in humanitate sit habilitas patiendi ⁊ p̄ciū ⁊ meritū redimendi rōne vnionis. Et sic cum tali psonali vnione eris saluator ⁊ redēptor. et iō dicēris iesus xp̄s de? hō saluator. veni ergo xp̄e in carnē ⁊ libera me de seruitute peti ⁊ iugo legis p mortē ⁊ passionē. ⁊ postea esto mihi in deū protectorē ⁊ in locū ⁊ castrū ⁊ oppidum bene munitum. p̄mo vallo articulorum fidei ⁊ muratum muro spei ⁊ charitatis ⁊ obseruantia preceptorum. Et opulentū gra ⁊ copia ecclesiasticox sacramentorū. vt sic in isto opido bene munito saluus me facias ab

xxij.q. ij.c. dilig. omnibus inimicis infestantibus.

Quoniam firmamentum meum:⁊ refugiū meum es tu.

¶ Nā tu es illa petra firma supra quā fundata ē tota ecclia quā vallasti vallo articulorū ⁊ muralti muro preceptorū ⁊ replesti copia sacramentorū: et iō porte inferi nō prevalebūt aduersus eā Mat. xvj. nec flumina tētationū nec venti persecutionū poterūt ipsā diruere. fundata enim erat supra petrā. Mat. vij. Et sic erit in domū refugij ⁊ in locū munitū oibus fidelibus habitātib? in ea. tum rōne fundamenti. q: flumina tentationū ⁊ peresum non potuerunt ipsam euellere nec eradicare. tum rōne mutationis. q: nulli venti persecutionū potuerunt ipsam expugnare. Deinde cum dicit.

xlij.di.c. q̄ dicit. **Deus meus cripe me de manu peccatoris ⁊ de manu cōtra legē agentis ⁊ iniqui.**

¶ Petit liberari a psecutiōe paganox ⁊ hereticox. ¶ Ad cui? intellectū est notandū q̄ ecclia xp̄i in sua iuuētute. Primo fuit iniciō afflicta post ascensionē a iudeis scientib? legē. Secdo fuit infestata a paganis gētilib? nescientib? legē. Tertio in sua viri

Quoniam tu es patiētia mea dñe:dñe spes mea a iuuentute mea.

xxiiij.q.j.c. parati

¶ Patiētia mea.i.exemplū patientie. qm̄ tu p̄diicendo ⁊ p nobis inocēs patiendo dedisti nobis exemplū patiētie ⁊ tu es spes mea a iuuētute mea q: ecclesia incepit a xp̄o ⁊ ab eo didicit exemplū patiētie in aduersis. ⁊ cepit spē ex xp̄i resurrectiōe: q: sicut xp̄s resurrexit: ita speramus resurgere. ideo sub tali spe martyres sponte tolerabant mortem ⁊ persecutiones. Et ideo subdit.

ij.q.j.c. ad mesā **In te confirmatus sum ex vtero:de ventre matris mee tu es protector meus.**

Triplex vter? ecclesie. ¶ Nota q̄ triplex est vterus ecclie. Primus ex latus xp̄i vñ orta est eccl'a ⁊ vtus sacrox. Secdus ex flumē spūsancti. vñ fluxerūt dona gratū i die pēthe. vbi fuerūt apl'i ⁊ tota eccl'ia armata ⁊ confirmata. ⁊ vñ habuit origine in scia. Tertius vterus ē fons sacri baptismatis vñ p̄ticularit regēmur. sed tā baptismus q̄ missio spūsancti p̄cedit a xp̄o. ⁊ sic p̄ma vterus est xp̄s. primo a suo ore exiuit fons euangelice sapie: q̄ postea p dona spūsancti fuit aplis ⁊ toti ecclie suggesta ⁊ disserta ⁊ a filio latere exiuit sanguis ⁊ aq̄: vñ habuit vtutē baptismi? ⁊ oia sacra ⁊ iō dicit iste hō mysticus. o xp̄e sponse. tu es patientia ⁊ spes mea: q: i te cōfirmat? sum. primo ex vtero tui lateris a quo exiuit sanguis ⁊ aq̄. Secdo ex vtero spūsancti quē misisti i aplos ⁊ totā ecclesiā. ad suggendā sacrā scripturā. tertio tu es protector meus de vētre ecclie mee ex q̄ in baptismo fui regenatus. nā ibi recepi particularit fidē spem charitatē ⁊ gram. postea ptticulariter fui in ecclia ab ipso confirmat? vbi recepi. vij. dona spūsancti ad debellandā inimicū: ⁊ sic ex baptismo ⁊ confirmatione tu es protector meus: q: ibi dedisti ista arma ad protegendū me: ⁊ inde puenit mihi salus ⁊ protectio.

de cōse. dist.ij.ac cessērūt in glo. **In te cantatio mea semper tanq̄ prodigium factus sum multis:⁊ tu adiutor fortis.**

¶ O domine iz ego sum factus prodigiū multis q: p fidē quā invtero multis ecclie recepi confiteor te meū sponsum ⁊ caput ⁊ dñm: ⁊ q: veneror ⁊ adoro crucē. in q̄ passus es. ideo iudei ⁊ pagani scādalizant ⁊ reputāt me quoddā prodigiū monstruosum ⁊ fatuū irridētes me: q: adoro boiem crucifixū et deiectū. sz ista crux q̄ est scādalū iudeis ⁊ prodigium gētilib? est mihi ad gram ⁊ salutem: ⁊ iō in te xp̄e

est semper cātatio mea in ymnis ↄ canticis: qz de tua incarnatione ↄ morte ↄ passione ↄ resurrectione ↄ cruce celebrabo festiuitates ↄ cantabo ymnos. ↄ etiam inter tormenta est in te cantatio ↄ cōfessio mea fidei q: tu eris semper adiutor fortis i

ex.q.j.c. reuertimini. omnibus tribulationibus. Ergo.

Repleatur os meū laude vt cantē gloriam tuā tota die magnitudiem tuam.

¶ Immo ex tua gra replebīt os meū laudeve tota die vsq ad iudicium cantē in ecclesia et predicē in publico gloriā tuā quā accepisti in tua resurrectione ↄ magnitudine ↄ vniuersalē ptātē quā accepisti in tua ascēsiōe. ↄ ēt cātabo ↄ pdicabo gloriaz tue deitatis ↄ magnitudinē tuoz miraculoum ↄ tue ptātis que in euangelio memorantur.

xviii.q. j.c.q̄ dignior. Ne proiicias me in tpe senectutis: cum defecerit virtus mea ne derelinquas me.

¶ Q: superius ecclesia fuit liberata a iuuentute de manu pcōris ↄ ꝫ legē agentis ↄ iniqui. ſ. de psecutione iudeoz ↄ tyrānoz per ostātinū: de psecutiōe hereticoz iniquoz p iustinianū ↄ belisariū qui totalr deleuit vandalos arrianos in aphrica. Hic petit liberari de psecutione sarracenoz q̄ incepit i senectute ecclesie. ſ. tpe eraclij. B. ¶ Nū est aduertēdū ꝙ sicut in semiꝰ incipit deficere calor naturalis: ↄ abundat frigiditas ↄ debilitantur mēbra. ↄ sic oia q̄ comedūt cōuertunt in malos et indigestos humeros quos p os ↄ nares ↄ oculos emittūt senes: ↄ sic spernunt ↄ vilipendunt ↄ habent i odio ↄ fastidio. Ita pariter dicit xp̄s ꝙ erit in nouissimis diebus ↄ circa tēpora ātixp̄i ꝙ erūt

Mota ō antiquitate mūdi. hoīes amantes seipsos ↄ frigescet oīs charitas ↄ abūdabit iniq̄tas. vñ sequētur rapine ↄ adulteria ↄ odia ↄ bella ↄ iurgia ↄ symonia ↄ superbia ↄ vanitas ↄ pphanatio in ecclīa ↄ noue secte pp ambitionem ↄ dedignatiōes ↄ inuidias: ↄ pp peccata xp̄ianoz ↄ diuisiones ꝓualebunt infideles: ↄ cōculcabunt ecclīam. Hoc aūt incepit a ꝓncipio senectutis ecclie tpe eraclij. Nā tūc surrexit pseudo pro-

Odacho metus. pheta machometus in arabia cuiꝰ secta occupauit totā syriā ↄ mesopotamiā ↄ affricā ↄ egyptū. vt dicēt psal. lxxiij. cuiꝰ secte adheserūt turci anno dñi. Od. xl. qui occupauerūt totā pſiam ↄ medeā ↄ oēs armenias ↄ totā asiam minorē q̄ mō oz anatholia ↄ nostris tēporib? occuparūt totā greciā ↄ messiā. ↄ ritui machometico subiecerūt. postea anno dñi. Od. cxxxij. surrexerūt tartari idolatre a ptibus aq̄lonarib? vltra montē ymanū ↄ cōstituerūt sibi guchām in regē q̄ expulso iohāne ꝓsbytero oēs tres idias obtinuerūt. q̄ quidē gischa misit duos filios cū infinita multitudine tartaroū quoz vn? occupauit totā syriā citra ymanū vsq ad meotidā paludē ↄ fines rutenoū vngarie. Et alter occupauit totam asiam ↄ parthiā ↄ medeam ↄ pſiam qui oēs viuunt sub maledicta secta machometica. de quoꝝ origine tā sarracenoū ꝙ turcoū ꝙ tartaroz dicēt inferius psal. lxxxij. Ex quib? patet ꝙ sarraceni qui hodie possident totū residuū mūdi cum tartaris idolatris ↄ ceteris machometanis nō obtinuerūt in viribus suis: sed ex defectu fidei ↄ charitatis xp̄ianoz̄ ꝓpter diuisiōes ↄ discordias ↄ secas eoz. Nam iacobite ↄ nestorite maluerunt eē sub sarracenis ꝙ sub imperatore ↄpontifice romano. Et ipsimet sponte se infidelibus subiecerunt. Et cōtra catholicos eos vocauerunt in auxilium Et sic viuunt hodie sub diſione eoū. Ex quib? ps ꝙ ab eraclio iperatore vsq ad tēpora nostra incepit ecclesia senescere ↄ in ea ȳtus cōtinue pseuerauit deficere ↄ fides ↄ charitas decrescere ↄ minui ↄ refrigere sicut fides ↄ caritas decruit: ista decreuit ↄ pseuerauit minui imperiū ↄ dñium ysquequo tota ecclesia ꝙ maioz pte fuit sub infidelibus cōculcata: qz nō remanet nisi ista parua particula in hoc angulo mundi: in q̄ etiā fūt ↄtinue discordiet bella ↄ seditiones vt ps. Hoc ergo ꝓuidens dō in spiritu dicit in persona ecclesie. o christe qui externo lateris tuiz exptero baptismali regenerasti me ab infantia ↄ me liberasti in iuuentute mea de rabie iudeoū ↄ tyrannoū: rogo ne ꝓiicias me tpe senectutis cum defecerit virtus. ſ. cum frigescet oīs charitas ↄ abundabit iniquitas. Nā sicut humor radicalis cum in naturali calore est illa virtus que conseruat vitam in corpore ↄ auget corpus. Ita si des formata charitate conseruauit augmentauit ecclesiā ſ. fides apostoloz ↄ martyrū ↄ doctorū et ceteroz̄ fideliū ↄ cōseruauit eam in esse: sed cum incepit deficere virtus fidei: tunc incepit deficere ↄ senescere ecclesia. Dicit ergo ne ꝓiicias me totaliter nec subiicias sub iugo infidelium ↄ sarracenoz in tpe mee senectutis. dū defecerit ↄ fortitudo ↄ charitas mea. ſ. iter meos filios xp̄ianos ↄ ne derelinq̄s me. ſ. ne subtrahas totalr auxilium tuū ↄ gram a me vt possim tollerare ↄ repellere ipetū inimicoū et infideliū ne totalr deleat eccl'a

Ab eraclio vsq̄ mō semper ecclia

Iohā. xi mat. xxiij mat. xxj.

Quia dixerunt inimici mei mihi. ↄ qui custodiebant aiam meā cōsiliū fecerūt in vnū. Dicētes deus dereliquit eū persequimini ↄ cōprehendite eū qz nō est qui eripiat.

¶ Inimici mei sarraceni ↄ infideles videntes victoriā quā quotidie habent contra me putant ꝙ taliter me dereliquisti. Et sic putant ꝙ secta eoz est melior et verior ꝙ fides mea. Et ideo dixerunt inimici mei mihi. Et qui custodiebant: idest insidiantes obseruabant perdere animam et vitā meam fecerunt cōsilium in vnum et congregati sunt contra me dicentes. deus iam dereliquit istuz populū christianum. ideo psequimini eum postq̄ deus reprobant ↄ comprehendite et subiicite euz qz non est qui eripiat eum de manu nostra. sed licet sarraceni et infideles temere dicant.

ps. q. j. ad mensam xxiij. q. v §. vltio.

Deus ne elongeris a me deus meus in auxilium meum respice.

Confundantur et deficiant detrahētes anime mee operiantur confusione ↄ pudore q̄ querunt mala mihi.

¶ Tu deus et sponse christe rogo ne elongeris a me nec subtrahas gratiam: sed respice et intende in auxilium meum: immo confundantur sarraceni et infideles detrahentes et exprobrātes anime et vite mee. et frustrati desiderio suo et itētio

ne operiant cōfusione sua ↄ pudore: qui querunt aiammeam ↄ totam ecclesiā penitus delere nec qō desiderant impleatur.

Ego autem semper sperabo ↄ adiiciam super omnem laudem tuam.

ex.q.j. reuertimi. ¶ Si qō ozo facis semp in te sperabo non pdendo fidē nec spem. ↄ adiiciam sup omnē laudē tuā noua carmina ↄ noua officia cantando ↄ cōponendo in laudem tui p̄o gratiarū actione. ↄ sic.

dist. lxxx viij. cap. qm̄. ↄ. c. clericus Os meum annunciabit iusticiam tuam tota die salutare tuum.

¶ Id est iesum tuum pdicabo enim salutē quam mihi fēciſti qz de infidelibus me liberasti. Littera hieronymi habet tota die iesum tuū. ↄ tñc est magis clarum. Ex his versibus supradictis putatur ꝙ ecclesia non debet totaliter deficere in hac senectute in qua est. qz nec sarraceni totaliter cōculcabunt nec subiicient eam: immo ista secta sarracenoū ꝓius debet gladio perire ↄ confundi. ↄ aliq̄ para ecclesie debet manere in libertate ↄ pseuari. ↄ vsq̄ ad senium puenire scz vsq̄ ad tēpora antixp̄i vbi erit maioz copia martyrū. ↄ maioz psecutio ↄ senioz vt patebit. Et dicunt etiam aliqui ꝙ ecclesia ante tēpora antixp̄i ↄ ante seniū suum debet canonizare oēs patres ve. te. ſ. adā. noe. abraā ysaac. ↄ iacob ↄc. ↄ cantare de eis noua officia et ymnos. Ex quo patet ꝙ vsq̄ ad tēpora antixp̄i in aliqua parte mundi debet ecclesia in sua liber-

dist. lxxx viij. c. ij. ↄ. ca. cliēs. ↄ. c. quoniā. tate ꝓmanere extincta secta sarracenorum.

Quoniam non cognoui litteraturā introibo in potentias domini: domine memorabor iusticie tue solius.

¶ Postq̄ superius iste homomysticus siue ecclesia petit liberari a persecutione sarracenorum facta in senectute. Hic petit liberari a persecutione antichristi futura in senio ↄ decrepitu mundi ↄ ecclesie scz in nouissimis diebus. Ad cuius intelligē tiam est aduertendū ꝙ secta sarracenica que infestauit ecclesiam in senectute: cum de se sit falsa ↄ irrationabilis ↄ bestialis ↄ voluptuosa. ideo tres

no. de secta sarracenoz. generationes mundi bestiales ↄ adheserunt sibi sine difficultate. scilicet arabes ↄ tartari. ↄ turci. qui omnes erant bestiales sine scientia ↄ ratione pastores sequentes armenta boum ↄ pecorum ↄ camelorum ↄ greges ouium ↄ hircoī. ideo non potuerunt subiicere xp̄ianitatem cum sciētia nec ratione. cuius nulla sit in illa falsa secta: sed infestarūt ecclesiam cum armis: sed antixp̄s eo ꝙ habet attrahere ad se de omnibus nationibus scilicet iudeis ↄ sarracenis ↄ christianis. que quidem nationes iam sunt magis calide ↄ astute. ideo antixp̄s multipliciter attrahet eos scil. cum sciētia ↄ largitate pecuniarum ↄ donoū eo ꝙ oēs hoies cuiuscunq̄ conditionis sint sunt dediti auaricie. Et ideo eū scientia litterali iudaica attrahit iudeos. cum scientia negociandi scz cum iure ciuili ↄ cum arte nigromantie ad inueniendos thesauros ↄ ei

Bo. anti xp̄s vtek sciēthste arte fabrili ad fodienda metalla attrahet auaros xp̄ianos ↄ sarracenos ↄc. Et ideo magis vtetur scientijs humanis supradictis ad attrahēdū xp̄i-

Duplex sciētia. ſ. litteralis ↄ spūalis

lex diuina. sciētia spūalis.

nos auaros ↄ sarracenos. Sed ad confundendum christianos ecclesiasticos vtetur sciētia naturali ↄ metaphisica ↄ scientijs mathematicis. ↄ maxime litteratura ↄ glosis iudaicis ↄ littera, vete. testa. ↄ sic faciliter vincet ↄ decipiet christianos. Et hoc accidet. qz circa tēpora antixp̄i erit multū debilitatū studium theologie. Nam cum oēs studeant auaricie. ideo erit maxima copia iurisperitoz ↄ mationoū ↄ ceterarū scientiarū ↄ artiū de pane q̄rendo que oēs dicūtur scientie litterature ↄ negotiationis. Item qz in ecclesia nō dabūtur nec cōferētur beneficia nisi magnatibus ↄ litigiosis. ↄ ex fauore regū ↄ magnoz̄ platorū: ideo contēnēt theologia ↄ oēs ecclesiastici dabunt opera iuri canonico. ↄ ciuili ↄ sic theologia cōtēnetur. D ¶ Unde nota ꝙ ois sciētia vel est litteralis vel spiritualis scientia litteralis est illa que est solū gratia sui. i. ad solum sensum litteralē ↄ pur per terminos impositak est intelligēda. Scientia vero spūalis est ista que nō est principaliter gratia sui. i. ſm sensuz litteralem solū intelligenda: sed in qua vltra sensum litteralē. alius sensus spūalis sibi clausus est querēdus ↄ intelligēdus. Primo modo sunt oēs scientie seculares ↄ humane scz humanitus adinuente: que sunt in triplici genere. Nā quedā sunt rōnales sicut grāmatica. logica. rhetorica. poetica oratoria. ↄ quedā sunt reales ↄ speculatiue. sicut mathematice. ↄ phisice. ↄ metaphisica. ↄ quedā sūt practice sicut sunt ,morales ↄ factiue artes. Oēs ergo iste sciētie supradicte dicunt litterales: eo ꝙ considerāt solā litteraturā. i. sensum litteralem ↄ nil aliud vltra cōsiderāt. Sz sola scientia siue lex diuina ve. te. dicit sciētia spūalis. eo ꝙ nō est gratia sui sed alterius: id est ad alterū sensum intelligenda scz ad spūalem qui quidem sensus spūalis est triplex scz allegoricus moralis ↄ anagogicus. vt dictū est in plogo. Et ideove. te. nō ꝓprie dicit sciētia sed ꝓpositio siue parabola sed lex euāgelica non solū oz sciētia. i. cōclusio sciētifica: sed etiā ꝓprie oz ipsa veritas. Ex hoc ergo pt̄z ꝙ cecitas iudeoz̄ quiētus te. putant scientiā litteralē nolētes intelligere in eo nisi solā litteraturā ↄ gratia sui cū nō sit sciētia litteralis sed parabola ↄc. sed magis est vituperanda puerilitas ecclesiasticoruz quoꝝdā qui contēnentes diuinā scientiā vtriusq̄ te. cōuertuntur ad fabulas ↄ sciētiā oratoriā ↄ mūdanas negotiationes. vtrāq̄ ergo peruersitatem scz tam quoꝝdam platoz ecclesie ꝙ iudeoī exeratur ↄ exoret dauid cū dicit. Quīa nō cognoui litteraturā ↄc. ꝓpter causas ↄ litigia beneficioī. Item quia ex abundantia bonorum temporaliū erunt in ocio ↄ fastu altioꝛi cōstituti abhorrentes ↄ contēnentes scientiā theologie: eo ꝙ prohibet omne vitium ↄ precipit omnē virtutē. ↄ persuadet contēnere terrena ↄ amare celestia. Ideo dabunt operam litteris humanis ↄ delectabilibus ↄ vanis scz operibus ciceronis ↄ quintiliani. ↄ vergilij ↄc. Et sic deficiet sciētia sacre scripture: quā iam videmus defecisse: nō solū in secularibus sed etiā in religiosis. qui non curant nisi audire aliquas questiones ↄ curiositates: vt ad tempus appareāt ↄ efficiantur magistri in theologia. Sed in sacra.

Universidad de Valencia Biblioteca

scriptura vbi est veritas sacre scripture noui ⁊ veteris testamenti: pauci sciunt nec adhibẽt studium Ideo veniet antixp̃s homo callidus: ⁊ sciẽs ppositiones: vt ps̃ Dani. viij. ⁊. xj. c. ⁊ sic superabit simplices ⁊ ignaros xp̃ianos. ⁊ attrahet libenter iudeos cũ solo sensu litterali scripture vet. te. ⁊ hoc fiet iusto dei iudicio. qz postq̃ verã sciẽtiã repulimus ⁊ cõuersi sumus ad fabulas: ideo deus repulit iam nos vt infideles ⁊ bestiales p̃ualeat ⁊ dominẽtur toti orbi. ¶ Hoc ergo p̃uidẽs dauid in spũ ait in pl̃ona paucoz in qbus manebit fides xp̃e antixp̃i. ¶ dñe ihesu qm̃ ego nõ cognoui litteraturã sed litteratu- ue negotiationẽ vt ps̃ alia littera. i. sciẽtias hũana. i. sciẽtia hũana. nas que trãs litteraliter sapiũt ad lucrũ ⁊ fastũ hominis ⁊ ad lucrũ bonoz̃ tpalium. immo tales sciẽtias negociatiuas contẽpsi. In hebreo habef nõ cognoui numerũ: sed ista interp̃tatio non est nobis seruãda: sed melius ỏz fm. lxx. nõ cognoui litteraturã nec cognoui trãs litteraturã scripture ve. te. qz nolui in littera trãs fistere: nec in ea spẽ et fidẽ cõstituere: sed ad sensum spiritalẽ vltra trãsire. Ideo ⁊ immo p sensum spiritalẽ intrabo potẽtias ⁊ secreta mysteria dñi tibi in litteratura clausa ⁊ figurata qz vetus te. mt aliud est nisi occultatio noui: ⁊ sic nõ curabo de litteratura: sed de potentia tua ⁊ iusticia tua solũ ibi clausa. Illũ euãgeliũ siue veritatẽ euãgelicã clausam in litteratura ve. te. vocat potẽtias dñi ⁊ iusticiã eo q̃ tibi cõtinẽtur mirabilia ⁊ mirabilia opa que xp̃s fecit in sua p̃dicatione ⁊ nostra redẽptione p̃ quã sumus iustificati: et cõtinẽt victoria resurrectionis ⁊ triũphus ascensionis: ⁊ istas potẽtias ⁊ iusticiã solũ cõsiderat p̃cipaliter ecclesia in litteratura ve. te. ⁊ hoc p̃dicat ⁊ cõtinẽt in nouo. qz ista docuit xp̃us apl̃os suos qũ aperuit eis sensum ⁊ scripturas ve. test. vt ps̃ Lu. xxiiij. ⁊ hoc idẽ suggessit eis spũssanct̃ in die pẽthe. Ideo ilico disputarũt cum, scribis ⁊ phariseis. ⁊ cõuicerũt eos vt ps̃ Act. ij. ⁊c. Et ĩ sibdit.

Deus docuisti me a iuuentute mea et vsq; nũc pronunciabo mirabilia tua.

xxiij. q. j. audiui mus.

¶ Tu deus hec docuisti me a iuẽture ⁊ infantia ⁊ pueritia mea. quando aperuisti mihi sensum et scripturas ilico post resurrectionẽ ⁊ in die pẽthecostes. ⁊ per tres annos primo p̃dicando. ⁊ ideo semper predicabo ⁊ pronunciabo vsq; nunc mirabilia opera tua.

Et vsq; in senectam ⁊ senium: deus ne derelinquas me.

de pse. di. v. de spũsctõ.

¶ Rogo ne derelinquas me vsq; in senectam ⁊ senium: id est vsq; ad tempora antichristi: nec per totam persecutionem antichristi que fiet in meo senio ⁊ senecta qz tunc magis indigebo tuo auxilio ⁊ gratia ⁊ lumine. tum propter caliditatem. ⁊ maliciam ⁊ sciẽtias humanas illius filij perditionis tum propter crudelitatem: quia illa persecutio superabit omnes alias preteritas: vt ait aug. ¶ Est autem aduertendum q̃ inter senectutem siue senectam ⁊ senium hoc interest. Nam senectus siue setia inter differẽ- necta dicit etatem sexagenariam in qua sensus hominis ⁊ virtus corporalis incipit deficere: sed senium dicit etatẽ octuagenariam vbi pro maiori parte iam defecit virtus ⁊ emergunt oẽs infirmitates ⁊ dolores vt patet psal. lxxxix. Ideo in ecclesia noui te. assignant tres status vniuersales scz iuuẽtus vsq; ad iustinianũ: in qua regnauit ⁊ floruit fides ⁊ charitas ⁊ sciẽtia siue sapiẽtia in ecclesia ⁊ sic fuit multitudo martyrũ ⁊ sacroz doctorũ ⁊ sanctoz cõfessoz. Scõo incepit senectus in qua defecit charitas ꝙ viguit ⁊ floruit sciẽtia: maxime in francia ⁊ anglia. ⁊ alamania. ⁊ etiã in vralia. Mã ab anno dñi. CC. vsq; ad tricentesimũ fuit Hugo de sancto victore ⁊ magister sententiarũ. ⁊ beatus Thomas de aq̃no q̃ scholastico ⁊ disputatiuo stilo scripserũt. Hunc aũt anno. CC. ccclxxxiiij. Iam ecclesia est in senio vbi non solũ defecit ⁊ friguit fides ⁊ charitas: sed sacra sciẽtia defecit ⁊ contẽnitur. ⁊ pompa ⁊ vanitas crescit ⁊ auaricia in ecclesiasticis ⁊ discordia ⁊ iniquitas abundat in laicis ⁊ per singulos dies perdimus ⁊ decrescimus. ⁊ infideles prosperãtur. Sed qz in paucis manebit fides ⁊ charitas ⁊ spes ⁊ aliqua sciẽtia ⁊ vera intelligentia spiritalis sacre scripture in hoc senio. Ideo ait pphẽta in persona ecclesie vsq; ad senectam ⁊ senium: deus ne derelinquas me: id est ne totaliter desistas dare mihi fidem formatam ⁊ intelligentiam sacre scripture veram.

Donec annunciem brachium tuum generationi omni que ventura est.

dcs pe. d. ij. s. ãrẽdũ ꝓpost mediũ.

Potentiam tuam ⁊ iusticiam tuam deus vsq; in altissima que fecisti magnalia: deus quis similis tibi.

¶ Me inquaz derelinquas me: vt possim instruere simplices fideles ⁊ resistere sequacib⁹ antixp̃i ⁊ exponit seipsum dicens, donec annuncient brachium tuũ scz potẽtiã tuã ⁊ iusticiam tuam scz legem euangelicam possim audacter predicare ⁊ cõfiteri. in qua manifestatur tua potentia ⁊ iusticia vsq; ad altissima magnalia que tu christe fecisti in miraculorum operatione in nostra redemptione. Et patrum a limbo liberatione. ⁊ in tua ascensione. ⁊ spiritussancti missione. quia omnia ista publice predicabo contra antixp̃m ⁊ suos. Et etiam totum hoc põt referri ad miserabilẽ exitũ antixp̃i. Mã postq̃ antixp̃s fuerit miserabiliter cozã oĩb⁹ suis sequacibus materialiter per angelũ deiectus ⁊ interfectus. vt ait apostolus. j. ad the. v. tũc oẽs iudei ⁊ ceteri sequaces antixp̃i vsa eoz̃ deceptione ⁊ cognita veritate oẽs ad xp̃m conuertẽtur et sic tunc omnis israel saluus fiet. ad Ro. xj. qz tunc auferet velamẽ ab eo. h. ad Cor. iij. tũc etiã ꝓplebit illud Osee. iij. post hec reuertẽtur filij israel ⁊ q̃rẽt dñm deũ suũ ⁊ dauid regẽ suũ. ⁊ pauebũt ad dñm ⁊ ad bonũ eius in nouissimo dierum. Et tũc oẽs iudei cõuersi q̃rent xp̃ianos p mõtes ⁊ latibula absc̃sos vt baptizent ⁊ instruãt eos in fide euãgelica: ⁊ sic fiet vnum ouile ⁊ vnus pastor ⁊ xp̃iani publice ⁊ libere p̃dicabũt nõ solũ legẽ euangelicõ sed magnalia que fecerit deus cõtra filios pditionis. ⁊ qũo ecclesia erit mirabiliter liberata. citerũ de abissis terre ⁊ psecutionũ liberata ⁊ resuscitata. Ideo subdit. O deus quis similis tibi in tot ⁊ tantis magnalibus. quasi dicat nullus.

xij. q. j. c. exẽplus. et. xxiij. q. iij. Ps tus. ⁊. c. q̃dã. vide cõsec. di. iij. c. est vnitas.

Quãtas ostẽdisti mihi tribulationes multas ⁊ malas: ⁊ conuersus vinificasti me: et de abissis iterũ reduxisti me.

Multiplicasti magnificentiam tuam: ⁊ cõuersus consolatus es me.

Nam ⁊ ego confitebor tibi in vasis psalmi veritatem tuam deus: psallaz tibi in cythara sanctus israel.

¶ Quantas tribulatiões quondã ostẽdisti mihi multas ⁊ malas in psecutione tyrannoz̃ ⁊ hereticoz̃ in mea iuuẽtute ⁊ sarracenoz ⁊ tartarorũ: ⁊ thurcoz̃ in mea senectute. ⁊ antixp̃i nũc in meo senio. Sed tandẽ nũc cõuersus ad pietatẽ ⁊ miras vinificasti me per interitũ antixp̃i: ⁊ iterũ reduxisti me de abissis terre. Sicut ergo multiplicasti magnificẽtiam tuã: ⁊ cõuersus consolatus es me post tot tribulationes: ita cõfiteor tibi veritatem tuã. scz legẽ euãgelicã ⁊ oĩa mirabilia que fecisti in hac vltima cõuersione fidelitñ: ⁊ psallam in psalmis ⁊ instrumentis musicis. s. in psalterio. x. chordarũ. ⁊ ceteris musicis instrumẽtis q̃ut significãt oĩa mysteria xp̃i. Et specialiter psallam in cythara. i. cum fide spe ⁊ charitate tibi qui es sanctus israel: qz tunc oẽs nationes eruntverus israel fm spiritum ⁊ promissionem. ⁊ sic.

j. v. d. ca. lanctaro mana.

Exultabunt labia mea cum cãtauero tibi: ⁊ anima mea quam redemisti.

¶ Exultabunt labia mea ⁊ anima mea: qz simul in corpore ⁊ anima exultabo cum cantauero tibi: predicabo mirabilia tua.

xv. qõ. j. reuertimini.

Sedet lingua mea tota die meditabitur iusticiam tuã: cũ cõfusi ⁊ reuereriti fuerint qui querunt mala mihi.

¶ Lingua mea tota die meditabit. i. meditando cantabit iusticiam tuam. cum antichristus ⁊ oẽs sui sequaces qui querũt mala mihi fuerint cõfusi ⁊ cõuicti ⁊ reuereriti. i. cũ maxima verecundia ⁊ timore superati. que leticia ⁊ predicatio celebratio officiozum durabit vsq; ad iudiciũ per aliquod tempus qõ nobis incertum est. ¶ Nota q̃ sin eos q̃ dicunt q̃ ilico post interitũ antixp̃i post paucos dies incipient signa horribilia precedentia iudicium vniuersale tunc ab illo loco Conuersus viuificasti me, vsq; ad finẽ psalmi est intelligendũ de leticia beatorũ que fiet in patria post iudiciũ vt sit sensus iste: ego eram resolutus ⁊ incineratus ⁊ putrefactus: sz iterũ reduxisti me de abissis terre in qua erã sepultus: ⁊ suscitasti me in corp̃ gloriosum: ⁊ ad tuum regnum duxisti. ideo tibi confitebor: tibi in vasis psalmi glorie ⁊c. tcum cantauero tibi cantũ glorie: labia mea corporis glorificati ⁊ aĩa mea quam redemisti ab omni miseria exultabunt in beatitudine ⁊ felicitate p̃fecta: ⁊ cũ oẽs persecutores qui querebant mala mihi fuerint cõfusi: ⁊ reuereriti i inferno: post hoc peribis eis. Ire maledicti in ignẽ eternũ ⁊c. Tũc lingua mea meditabitur iusticiã tuã in illa celesti glia ⁊c. Totus etiã iste psalmus põt moraliter exponi p quolibet iusto ⁊ viatore qui petit liberari de lasciuia ⁊ oĩbus vitijs iuuentutis: ⁊ ab auaricia senectutis: ⁊ vt nõ derelinquatur a diuino auxilio in senio inter multitudinem dolorũ ⁊ infirmitatũ: sed deus det nob̃ virtutẽ ⁊ patientiam ad tolerandũ patienter.

xxiij. q. iij. ca. regum est.

Deus iudiciũ tuũ regi da: ⁊ iusticiam tuam filio regis.

¶ Quic psalmo p̃ponit talis titulus in hebreo in salomone: propter hũc titulũ. dicit hieron. in plogo fm opinionem magi sui barrabã q̃ salomõ fecit hũc psal. sed oppositũ p̃batur. ℣ ¶ Mã in fine huius psalmi eo q̃ fuit vltim⁹ quẽ fecit, dõ: ⁊ vltim⁹ collocatus in psalterio antiquo vt patebit supponit talis descriptio. Deficiũt oones dauid filij isay. Ex quo patet q̃ dauid fecit hunc psalmũ ⁊ alios. Item ipsemet mutauit opinionẽ. Unde in sermone de assumptione virginis dicit. hoc quippe a q̃ canit dauid. Descendet sicut pluuia in vellus ⁊c. Ex quo patet q̃ hieronymus se correxit ⁊ cognouit q̃ dauid fecit hunc psalmũ multi etiam alij hebreoz̃ modernoz̃ dicũt q̃ dauid fecit hunc psalmũ rogando ⁊ petẽdo prosperitatẽ regni salomonis filij sui vt sibi fuerat promissum. ij. Reg. vij. ⁊ ideo preponitur. titulus pro salomone: sed hoc est manifeste falsum. Nam ea que memorantur ĩ hoc psalmo nullo modo possunt cõuenire salomoni: nec in eo fuerunt cõpleta: nec alicui homini puro possunt cõuenire. Pura descendet sicut pluuia in vellus: ⁊ dñabitur a mari vsq; ad termios orbis terraz: ⁊ ante solẽ nomẽ eius: ⁊ adorabunt eũ oẽs reges ⁊c. Et ideo est magis credẽdũ augustino: qui dicit q̃ dauid fecit hũc psalmũ de xp̃o ⁊ ei⁹ regno futuro figurato p̃ salomonẽ. ℣ ¶ Ad cuius intellectũ est primo notandũ q̃ iste psalmus fundatur sup̃ pmissione facta ipsi dauid de filio suo ⁊ eius regno eterno. ij. reg. vij. quã pmissionẽ nõ intellexit dõ de salomone ⁊ eius regno tpali: sed de xp̃o messia in lege pmisso ⁊ eius regno perpetuo q̃ut sibi clare postea fuit reuelatũ vt ipsemet testatur ij. Reg. xxiij. cũ dr. hec sunt ẽba nouissima q̃ dicit dõ filius Isay: cui subtitutus reuelatũ est de xp̃o dei iacob egregius psaltes isrl ⁊c. spũs dñi per me locutus est: ⁊ sermo eius xp̃s linguã meã ⁊c. Hoc idẽ patet psal. lxxxviij. Ex quib⁹ ps̃ q̃ dauid nõ credidit nec expectauit illã pphetiaz impleri in salomone carnali: nec in regno eius tpali: sed in solo xp̃o et regno eius eterno ⁊ vniuersali. Sed dñs hoc puidit dõ in figura p̃ salomonẽ ⁊ regnũ eius. Mã sicut scriptura ve. te. nõ est gra sui: sz via in xp̃m q̃ est finis legis ⁊ oĩa gesta in le. ve. sunt quedã figuraz figura tpa rabola ⁊ pponẽs ex quib⁹ elicĩuntur mysteria xp̃i ⁊ eccl̃ie ⁊ totius no. te. vt dictũ est. Ideo sicut templi salomonis fuit figura corpis xp̃i ⁊ totius ecclie. ita regnũ salo. fuit q̃dã figura ⁊ figuraz ⁊ exẽplar i q̃ dõ puidit totã psperitatẽ regni xp̃i futuri put fuerat sibi reuelatũ. vñ legit. iij. reg. j. ⁊. ij. c. q̃ dõ ad iteratas cessionẽ berſabee matris salomonis: ⁊ etiã cõmẽto ipsius nathanis pphẽ intronizauit salomonẽ in solio regio ⁊ constituit ipsũ successorẽ suũ in regno ⁊ fecit ipsum eqtare sup mulã suã p̃ ciuitatẽ. ⁊ pre

materia' hui⁹ p̃si.

Nota figurã de xp̃i incarnatione.

Universidad de Deusto
Biblioteca

cepit ipsum vngi in gyon: t in buccina intonuit. t totus pplus clamauit. viuat rex salomon. In hoc ergo mysterio regni salomonis puidit dō in spū: sicut etiā iam sibi multotiēs fuerat reuelatū qualiter de carne sua per lineā salomon iserat xps nascituru: quē de? pr debebat a dextris suis introni zare in regē vniuersalē totius mūdi cuius erat egressus ante solē: t ab eterno fm diuinitatē: qui erat operaturus nostrā redēptionē. t operaturus oia que cōtinent in hoc psalmo. t ideo Ethy tāq ab ipla vitate coactus videś q ea que in hoc psalmo memorant nō fuerūt impleta in salomone: dicit q dauid fecit hūc psalmū in suo senio t decrepitu dī iaceret in lecto. t q fuit vltimus psalmus quē fecit. cū hoc psalmo figillauit t opleuit libū psalmoz t q nō loquit in hoc psalmo de salomōe filio suo qui post ipsum regnauit t successit: sed loquit de illo salomone qui in canticis memoratur de quo dicit mille tui pacificte. sez de messia in lege promisso: sed decipitur iste miser obstinatus q: dicit q oia ista habēt impleri i messia futuro. Est ergo intelligētia hui? rituli q dō fecit hūc psal. in salomone. i. postq̄ vidit filiū suū salomonē introni zatū: t regnantē temporaliter. per q̄ dō puidit regnum christi futuri qui est verus salomon t pacificus t pacificās in sanguine suo: figuratus per pacifi mum salomonem terrenū: de quo vero salomone t eius regno facta fuerat promissio. ij. Re. vij. in qua promissione octo fuerunt promissa ipsi dauid que omma simul nec etiā particulariter possunt conuenire nec fuerunt impleta in salomone terreno: sed in xpo vero salomone. Primo q ille rex erat nasciturus post mortē sepulturam ipsius dauid. Secundo de carne sua. Tertio q erat futurus rex Quarto eius regnum eternum. Quinto edificaturus vniuersalem ecclesiam. Sexto filius dei. Septimo iudex vniuersalis. Octauo misericors. que omnia impleta sunt in xpo vt memorantur in hoc psalmo. Et ideo dauid sex principaliter facit in hoc psalmo. Nam primo agit de vniuersali iudiciaria potestate huius magni regis xpi. Secundo de eius perpetua duratione et eternitate. Tertio de eius mirabili incarnatione t natiuitate. Quarto de perpetua pace t iusticia. Quinto de eius regni magnitudine. Sexto de eius cultu t latria. ij. ibi. Et permanebit cū sole. iij. ibi. Descēdet sicut pluuia. iiij. ibi. Orieť in diebus. v. ibi. Et dūabitur vj. ibi. Et adorabunt eū. ¶ Quantū ergo ad primum videns dauid filium suum salomonē introni zatum t regnantē qui erat figura regni xpi desiderans accelerari figuratū dicit ad deum patrē O deus da tu iudicium tuum: t vniuersalē potestatem iudicandi regi xpo: t da iusticiā tuam. i. sapiētiam t successionē xpo filio regis eterni fm diuinitatē: t filio meo fm carnē. i. introniza eū: t trade sibi vniuersalē potestatē in celo t in terra t in omnibus abyssis: sicut ego introni zaui filiū meū salomonē t tradidi sibi iudiciū t iusticiā: t vniuersalē potestatē: t constitui ipsum regē t successorē in regno meo. quasi dicat. Posto ipleta est figura in filio meo salomone: fac vt impleat figuratū in filio tuo t meo xpo sicut mihi facta est promissio: t da

Xps verus salomō fuit.

Psalmi diuisio.

iudiciū t iusticiā regi xpo filio regis eterni t mei.

Judicare populum tuum in iusticia t pauperes tuos in iudicio. xpiū. q5. iiij. si ecclesia. in fine.

¶ Intelligit per iusticiā ipsam regiā potestatē: siue ipsam legē euāgelicā. t per iudiciū intelligit ipsam executionē quam xps in q̄ntum homo accepit a patre: quia potestatē dedit filio iudicium facere: quia filius hoīs est. Joh. v. Item dicit da iudicium regi filio regis iudicare. i. ad iudicandum. q: nec hebreus nec grecus habet gerūdia: immo ponit infinitiuum pro gerūdio. Item dicit iudicare populū tuum in iusticia. i. per legem euāgelicā populū tuū iustificare: t pauperes tuos in iudicio. idest in iudicio eos premiare. Itē nota q per pauperes intelligit oēs xpianos: q: contemnunt ista terrena ppter celestia. Et maxime intelligit apostolos qui relictis omnib? secuti sunt xpm. Et sic etiam ly iudicare potest cōstrui a parte post de ly apostolos. vt sit sensus. dat cōcede pauperes apostolos iudicare t sint iudices in iudicio iudicātes cereros in hoc mundo: t in iudicio iudicātes duodecim tribus israel. Nam apostoli fuerunt in hoc mūdo iudices t principes cōstituti sup omnē terram quā prātem xps eis tradidit. eū dicit. Ite in mundum vniuersum: t predicate euangelium tc. Marci vlti. Item cū dicit. accipite spū sanctum t quoz remiseritis peccata remittent eis. Jo. xx. Item cū dicit. Quecunq̄ ligaueris super terram. Math. xvij. Itē q̄n dedit eis prātē calcādi super scorpiones tc. Math. x. t Luc. x. Et quo p3 q dō non solū petit vt deus tradat peātes xpo: sed etiā vt xps cōmunicet ipsam prātez apostolis ad iudicandū in iudicio penitentializ non solū in iudicio discretionis: sed etiam in iudicio examinationis et premiationis t punitionis. Ideo sequitur.

ij. q. vij. testes. & christus

Suscipiant montes pacem populo: t colles iusticiam.

¶ Per montes intelligit apostolos. Nā apostoli dicūtur pauperes in spū cōtēptis bis terrenis secuti sunt xpm. sed dicūtur montes propter altitudinem t eminentiā sapientie t scientie t potestatis ecclesiastice quā a xpo acceperūt. B ¶ Unde est aduertendus fm gregorium in sermone de apostolis: q apostoli dicūtur montes in scriptura fm quandā similitudinem eo q̄ tenent mediū inter nos t xpm: qui est sol iusticie. Nam sicut montes de mane primo illuminantur a sole: t ex montibus reuerberat t reflectitur lumen ad valles inferiores. Ita pariter apostoli in mane t in principio ecclesie. primo susceperunt lumen a xpo qui est sol iusticie. t sic per quandā reflexionem t reuerberationem lumen euangelicum peruenit ab apostolis ad nos. Itē dicit gregorius q̄ sicut oculus noster carnalis non potest aspicere lumen in sole propter sui excellentiam: sed aspicit ipsum lumen solis in montibus illuminatis a sole: ita nos non possumus aspicere oculo mentis lumē euangelicū in xpo ppter sui excellentiā t nostrā infirmitatē. sz totus pplus gētilis vidit lumē euangelicum in apostolis predicantibus. t nos iugiter videmus idem lumen in scriptura apostolorum et

Ecclī sūt montes

Nota.

euangelistarum. Aut ipsi susceperūt a xpo. Et sic est dicendū q̄ritio quā habuerūt apli de lumine euāgelico in illo raptu in die pēth. fuit quasi matutina respectu visionis quā nos habemus nunc de eodē lumine p fidē t scripturā sicut dicitur est psal. lxvij. Et sic p3 quare apostoli dicunt mōtes in scriptura. eo q̄ susceperūt lumē sapiētie a xpo quasi visione matutina sicut montes illuminati a sole. t nos suscepimus ab eis quasi visione vespertina. Et hoc est q̄ petit dauid in hac parte scilz q̄ apli suscipiant lumē a xpo in suo aduētu t cōmunicent vniuerso mūdo: ideo dicit. O pater veniat messias filius tuus. t da ei iudiciū t iusticiā ad iudicandū pplm tc. vt montes. i. apostoli accipiant ab eo pacē. i. legē euangelicā que pacificat t reconciliat hoies t populū cū deo. t colles. i. doctores accipiāt iusticiā. i. legē illuminātē t iustificantem ab apostolis. Nā apostoli acceperūt primo legē potestatē t lumen a xpo. Et discipuli t doctores acceperūt ab aplis. Nam apostoli maiores imposuerūt manus sup barnabā t marcū t miserūt eos ad prdicandū vt p3 Act. xiij. t sic paulus cōstituit timotheū t titum episcopos tc. Dicit ergo accipiāt mōtes. i. apostoli pacē populo. i. legē euāgelicam pro pplo t vt annūciēt pplo. t colles scz ceteri discipuli t doctores accipiant iusticiā ab apostolis. i. eandē legē iustificantem vt declarēt cetera sicut fecit augustinus t hieronymus tc.

ij. q5. ij. glia epi Duplex xpi iudicium.

Judicabit paupes populi t saluos faciet filios pauperū t humiliabit calūniatorem.

¶ Nota q̄ duplex est iudiciū xpi. Unū dicit iudicium discretionis t alterum examinatiōis. In primo aduentu xps iudicauit iudicio discretiōis: in quantū discreuit granū a paleis de lege veteri et collegit granum sacramentoz t veram intelligentiam. t repudiauit cerimonias: t posuit terminus in figuris t patefecit veritatē t elegit t separauit t discreuit apostolos t ceteros fideles ab infidelibus t promisit premiū obseruatoribus t penam transgressoribus. Et sic iudiciū discretionis fuit quedā electio t discretio veritatis a figura et bonum a malis. Sed iudiciū examinatiōis fiet in fine aduētu: vbi examinabunt facta hominū et vnusquisq̄ recipiet prout gessit. Et de vtroq̄ iudicio intelligit dauid. Nā qñ iste rex messias veniet in primo aduētu iudicabit. i. eliget pauperes populi. i. apostolos qui fuerūt de pauperibus t infimis populi iudeoz: t saluos faciet filios pauperū id est filios regeneratos. t sequaces istoū aplorum pauperū. q: nō saluabit superbos nec diuites huius mūdi: sed solū pauperes spū. i. mūdi cōtēptores ponētes spē suā in celestibus t humiles remittētes pprias iniurias t patiēter tolerātes. t simplices t mites. Sed p oppositū humiliabit t deiciet t psternet oēm calūniatorē. Unde per calūniatorem intelligit primo diabolū, q̄ est pater t caput oīs fraudis t calūnie t mēdacij t superbie t oīs peccati. t exinde intelligit oia mēbra sua scz oēs mēdaces calūniatores mēdaces superbos. auaros. forpetōs iniquos. osores tc. Nā sicut in primo aduētu elegit ad se pauperes t hūiles t iustos t his promisit beatitudinē regni celestis. cū dicit Mat. v. beati pauperes spū. beati mites tc. Ira superbis tanaris cōminatus est penā: cū dicit discedite a me oēs q̄ operamini iniq̄tatē. Mat. vij. t sic post vltimū iudicium ibūt hi in ignē t illi boni in vitā eternā. Mat. xxv. Nā p calūniatorē intelligit oēm hominē minū danū t peccatorē. Nā qui viuit sm mūdū nō viuit nisi in calūnia t fraude. Nā oīs superbus conat cū calūnia oēs alios deprimere t subijcere. t auarus cū calūnia alios defraudare: t luxuriosus cū calūnia oēs mulieres decipere tc. Et p pauper spū intelligit oēs iustos. Nā si q̄s est pauper spū: est cōfessor huius mūdi. aliter nō est verus xpianus: t ideo vbicūq̄ in sacra scriptura noiantur pauperes intelligunt xpiani t pplus xpianus: q: solus pplus xpianus vere contēnit felicitatē mundanā t tpalē eo q̄ expectat felicitatē eternam in celo. quā non pōt cōsequi nisi contēnat terrenā. Nā solus xps fuit primus qui fecit hoc iudiciū t hanc discretionē qui vitā pauperū elegit t docuit t felicitatem futurā promisit. cū in lege veteri bona mundana promitterētur. Nā nunq̄ diuitie fuerūt in lege veteri phibite. nec regnū celoz fuit eis explicite promissum sed bona tpalia in figurā bonoz spūaliū ideo immediate desiderabat xps messias in lege promissus. q̄ oia ista habebat discernere t veritatez legis docere t viā in celū demōstrare: t sic xps docebat finis illius legis in quem oia dirigebant t gra cuius gerebant. t in quē oia tendebāt tāq̄ in finē: in quē terminarētur t in eo cursum finirent t ab eo psecutionē acciperent. Et hoc petit t desiderat dauid cū ceteris patriarchis t pphetis in hoc psalmo. Tria ergo predicit dauid in hoc versu Primo q̄ messias debebat eligere pauperes i apostolatū. Scdo saluare filios pauperum. i. p apl̄os oēs regenerationes beatificare t a peccato liberare p baptismū. Tertio humiliare t deijcere diabolū calūniatorē qui totū mundū decipiebat per idolatriā. Et sic debebat idolatriā de mūdo delere. Et etiam debebat dejcere oēm calūniatorem.

paupes spū sunt iusti.

pauperē elegit xps.

xxxv. di. ca. ab exordio.

Et permanebit cum sole t ante lunam: in generatione t generationem.

¶ Hic describit hui? magni regis eternitatē. Nā diceret alicui? tu dauid dicis q̄ iste rex erit fili? tu? t nascet post te: cū dormieris cū patribus tuis: ergo erit finitus t tpalis t per oēs parue potentie Ad hoc respondet dauid dicēs q̄ nō. Nā xps erit eternus t coeternus patri t ideo pmanebit cū sole eternaliter a parte post. nō solum fm diuinitatem sed etiā fm humanitatē. Nā licet fm humanitatē habuit principiū: tn adhuc erit eternus. t manebit t durabit eternaliter cum sole a parte post: sed iste christus etiam est eternus a parte ante secundum diuinitatem. Probatur. Nam fuit ante lunā. t per oēs ante solem t oēs stellas. t ante celum t terrā. Hoc probat. Nam ipse xps est illud verbū per q̄ facta sunt omnia ista. Nam pater per hoc verbū dixit. fiat lux t fiat firmamentū t fiant duo luminaria. Nam si deus pater non habuisset istud verbum non potuisset loqui. nec dicere omnia ista creata ab extra. ergo istud verbum

not. qñō xps est filius dō t ēternus

Universidad de Deusto

per qđ facta sunt oia sc̃z celum t luna t sol ꝓtece-
dit celum t solē t lunam: sed nihil ꝓcedit celum t
ꝑs nisi solus deus t sua eternitas: ergo ꝑpuus est
deus t eternus. t sic ergo permanebit eternaliter
cū sole. Et fuit eternaliter ante lunā. t erit semp
in gñatione t generationē t sic est possibile ꝙ sit
natus eternaliter a patre sm diuinitatē t nascat
ꝛpaliter ex matre sc̃m carnē. Et nota ꝙ cōparat
sol t xpi humanitatē xpi ipsi soli eo ꝙ caro xpi post resur-
ꝓuanitat rectionē facta est incorrupta t clara sicut sol. ideo
ꝑmanebit cum sole. i. eternaliter t clara sicut sol.
Itē cum subdit. t ante lunā: ly ante põt teneri cō
paratiue dicendo excessiuꝫ. q. d. ꝙ xpus semp erit
lucidus sicut sol. in se habēs fontē lucis. vt fiet an
te lunā. i. nobilior ꝙ luna que non habet lucē a se
sed a sole: t sic in illa celesti gloria xps se habet vt
sol. ceteri aūt beati se habent vt luna. qz receperūt
lumē glorie a xpo: qui lucet omnibus. vt ps̃ Apo.
xpi. Et sic xps manebit lucidus cū sole: t ante lu
nā. i. supra lunā. Et nō solū hoc verificat de illa ec
clesia triumphanti sed etiā in ista militāti in qua
xpus est sol iusticie. de cuius plenitudine tota ec
clesia que ō: luna t oēs nos luminis t gratie suffi
cientiā accepimus t in eius lumine ambulamus.
de ꝑfec. di. iij. ca. vlti. t sic xps semp est sol ante. i. supra lunam.

Descendet sicut pluuia in vellus: t sicut stil licidia stillantia super terram.

¶ Quia dictū est ꝙ xps est eternus sm deitatē t
modꝰ in carnatio nis. ꝛpalis inquantū habuit principiū sm humanitatē
Ō ¶ Ideo hic explicat mirabilē modū siue incar
nationis t ostendit ꝙ in xpo non solū erat huma
nitas t caro quā accepit ex virgine sed etiā erat in
eo diuinitas quā ab eterno habet a patre. tin qua
descendit de celo t in vterū virginalem: t alludit
ad mysterium pluuie gedeonis. Unde legitur Ju
dicum. vj. c. ꝙ cum gedeon vellet ire cōtra madia
nitas: vt liberaret populū israel a tributo t capti
uitate t seruitute: deus dedit sibi hoc signū. Ma3
not. figu ra de. vel lere. posuit vnū vellus arietis siue ouis in area t de ma
ne reperit ipsum cōplutum rore celi. descenderat
enim ros de celo sup̃ vellus: t nihil roris cecidit
super terram. immo reperit totam aream siccam
t tūc cepit vellus t expressit ipsum. t impleuit pel
uim aqua ex vellere ꝓsso. Et iterū dedit ei deus
aliud signū victorie siue future. Nam alio mane re
perit totam aream cōplutam. t vellus siccū in me
dium aree. Per primū signū fuit figuratū ꝙ sicut
ille ros descēdit de celo de mane sine strepitu t le
sione velleris. Ita filius dei erat descensurus in
vterum virginis marie absq; lesione virginitatis
mirante natura: qō mysterium incarnationis est
nobis incōprehensibile t insensibile t ineffabile.
Et postea sicut illa aqua exiuit visibilis ab illo vel
lere. t apparuit visibilis in pelui absq; lesione et
corruptione velleris. ita xps exiuit de vtero virgi
nali absq; lesione virginitatis marie. t apparuit
visibilis in mundo cū hominibus conuersatus. et
expressit nobis rorē siue doctrine t gratie. Et etiā
de illo vellere siue humanitatis expressit in cruce
totum suū sanguinem in redēptionem ꝓ nobis
t hoc apparuit in scō signo. Nam sicut tota area
sequenti mane apparuit cōpluta vellere manēte
sicco. Ita manente vellere. i. corpore xpi sicco et
exangui t exhausto sanguine suo. tota area eccle
que ante fuerat sicca tunc nō fuit cōpluta ꝛpurpu
rata. de quo sanguine oia sacramenta traxerunt
virtutē. Et sicut per primū vellus intelligitur hu
manitas xpi in quā verbū descendit. Ita ꝙ scōm
vellus intelligitur totus populus iudeoz: de quo
carnē xps assumpsit: t in quē principaliter venit Perrel
t cui principaliter ꝑdicauit t super quē rorez siue lus ēt in
ꝑdicationis effudit: sed qz ille populus indignum telligit
se fecit t rorē ꝑdicationis euangelice abiecit t cō ppls in
tēpsit. Ideo mālit siccus t vacuus aqua gratie t deorum.
rore euangelico t apostoli effuderūt t pluerūt ro
rem t pluuiā euangelicā per totam aream populi
gentilis per totū orbē t sic illa area fuit cōpluta
vellere synagoge manente sicco. Et hoc intendit
dicere dauid in hoc versu. Unde dicit nō miretur
aliquis nec dubitet quomodo iste rex sit eternus
t nascat. r ꝛpaliter in terris. Nam licet ab eterno
sit deus ꝓcedens a patre. tamē ex tēpore descen-
dit in vterum virginis t vnitus est humanitati et
natus est ex matre sicut pluuia descendit in vel?
gedeonis t fuit inde aqua expressa absq; lesione
velleris vt dictum est. t descendit etiam verbum
dei rorans sapientiam euangelicam gratiarum
dona super terram sicut stillicidia t gutte pluuia-
les cadunt t descendunt super terram. ita pluuia
euangelica cecidit super apostolos t totam eccle
siam. ex quo patet mysterium incarnationis t my
sterium sapientie t gratie infusionis esse mirabile
t incōprehensibile. patet etiam ꝙ xps non est ho
mo tantū t rex terrenus sed deus celestis: qz de-
scendit de celo sicut pluuia in vellus. t ps̃ etiam
ꝙ doctrina euangelica nō est humana sed diuina
celestis. qz descendit a deo in apostolos sicut stil- baruch.
licid. a stillantia super terram. v. q̃ eos pacis. h. Thes. iij.

Orietur in diebus eius iusticia t abundan tia pacis: donec auferatur luna.

¶ Quia dixit ꝙ christus: id est verbum descendit
in vterum virginis t in carnem sibi vnitam sicut
pluuia descendit in vellus t diuina sapientia de-
scendit sicut stillicidia ꝛc. Ō ¶ Quereret alicꝫ
quem fructum fecit illa pluuia siue illud semeuer
bi in vtero virginali. Respōdet dauid t dicit ꝙ ex
illo descensu verbi diuini in carnem siue in vterū
virginis orietur in diebus eius. scilicet christi iu-
stitia t abundantia pacis. qz ex illa benedicta plu
uia incarnationis orta est iusticia. i. xps sol iusticie
t abundantia pacis. Ideo angeli cantarūt gloria
in excelsis ꝛc. Et durabit ista pax t abundātia pa
cis t iusticie legis euāgelice t gratie t iusticie do
nec auferatur luna. i. ꝛternum quia luna nunq̃
auferetur nec corrumpetur. Et sic ly donec tenet
indeterminate. Item ex illa pluuia gratie t legis
euangelice quam christus pluit t distillauit super
apostolos t ecclesiam suam orietur iusticia qz pa-
cificauit t reconciliauit nos cum deo t iustificauit
nos a peccato. Item illa pluuia t stillicidia que
emanauit ex latere christi induxit in nobis iusti-
ciam t abundantiā pacis conferendo virtutem fi-

crāmentis ad iustificandū peccatores. t hoc dura
bit donec auferatur luna. i. vsq; ad diē iudicij du-
rabit lex euangelica t executio sacramentoꝝ qū
sol t luna t oēs celi quiescēt a motu suo. Unde lu
na nō auferet sm substātiam: sed auferetur t cessa
bit eius motus t cursus ceteroꝝ astrorum: t ideo
lex euangelica ō: testamentū eternum: qz non ex
pectat alia lex post eā. Et sic simul cessabit exerci
tiū legis euāgelice cū motu celoꝝ t astroꝝ. sed
effectus legis euāgelice t fructus eius erit etern?
s. celestis fruitio t beatitudo. Et ideo dicit. Assio
dorus ꝙ ecclesia comparat lune: eo ꝙ crescit t de
crescit sm aspectū t fauorem solis iusticie: qui est
xps illuminās ecclesiā per gratiāt fauorē. Dupli
Expssit citer ergo xps expressit suū vellus. Primo vellus
xps suū ꝓpriū in torculari crucis a quo exiuit sanguis
vellus t aqua: t impleuit peluim ecclesie t sacramētoꝝ.
supl'r. Scōo expressit vellus diuinitatis: t exiuit doctri
na euangelica t septē dona ꝙssanct': t cōpleuit
t rorauit totā aream ecclesie a solis ortu vsq; ad
occasum. Ex qua pluuia t imbre orta est iusticia t
abūdantia pacis. Et nota ꝙ gedeon nō in multi-
tudine hominū nec vi armorum: sed in virtute dei
in sono tubarū vicit madianitas t amalechitas et
oēs orientales nationes quibus superatis fuit abū
dantia pacis in israel. Ita xps non virtute huma
na sed diuina superauit diabolū: tapl'i in sono buc
cine t tube euangelice subiecerūt xpo totū orbē
t sic fuit abundantia pacis in tota ecclesia.

iiij. reg. iiij. **Et dominabitur a mari vsq; ad mare: t a flumine vsq; ad terminos orbis terrarum.**

¶ In hac parte ꝓdicit vniuersale imperiū t do
Descri? minij huius magni regis xpi. ¶ Unde est no
ptio ter tandū ꝙ mogastenes t Strabo t Plinius t q̃dā
re habi- alij cosmographi dupliciter describūt t diuidunt
tabilis. totam nostrā terrā habitabilē. Uno modo accidē
taliter per vnū mare mediterraneum t duo flumi
na. Nā cū tota nostra carta habitabilis fiyndiq;
circūdata mari oceano sm eos: tamen per fretum
gaditanū ab occidēte intrat mare mediterraneū
ꝓcedens versus ortū vsq; ad syriā relinquēs affri
cam ad dexterā: t europam ad sinistrā: qō quidez
mare finitur t terminat in famosissimā t antiquā
ciuitatē tyri. quondā emporiū famosissimū in sy-
ria. Ideo dicitur mare tirenū separans europā ab
africa: t recipiens nilū fluuiū venientem a monti
bus ethiopie t equinoctiali: qui q̃dē nilus diuidit
africam ab asia. Rursus istud mare tyrenū intrat
versus aquilonē per elespontū t propōtidē inter
greciā t frigiā: t post constantinopolim aperit' in
vastum t magnū sinū quod dicitur mare ponticū
siue euxinerū quod recipit magnū fluuiū tanaim
venientē a mōtibus ryfeys t meothim palludem
a parte aquilonari. Et sic tanays cū pōtot-elespō
to diuidunt europā ab asia. Ex quo patet ꝙ quic
quid est a mari tireno versus partē aquilonarem
pertinet ad europā. t quicquid est ab eode3 mari
tireno versus austrū pertinet ad africā. rursum et
quicquid est vltra nilū t mare tirenū t pontum t
tanaym versus ortū vsq; ad terminos terre perti
net ad asiā. t sic asia manet multū maior t lōgior
ampliorꝫ europa sil' cum africa. Ista aūt descri-
ptio terre nostre habitabilis clarius patebit psal.
ciij. sm veram descriptionē ptholomei. Sed quia
omnes iste tres partes principales mundi. s. asia
africa: t europa receperūt iugū t fidē xpi. Ideo
dicit dauid ꝙ iste xpus rex messias ꝓbabit? toti or
bi a mari mediterraneo vsq; ad vtrūq; mare ocea
num. s. vsq; ad australē. t sic cōprehendit totā afri
cā: vsq; ad mare aquilonare. t sic cōprehendit to
tam europā: t etiā ꝓbabit ab vtroq; flumine. s. nilo
t tanay: vsq; ad terminos orbis terrarū versus
ortū supple. t sic cōprehendit totā asiaz. Et sic ꝑ Diuidit
sm istam diuisionē t descriptionē terre: ꝙ xps to plinius
ti orbi erat ꝓbaturus. Scōo modo Plini? t cete terrā ha
ri cosmographi diuidūt t describūt orbē naturali bitabilē.
ter sm aspectū celi: t sic diuidit ipsam terra habi
tabilē in tres ptes. Unde totā terrā que est inter
tropicos vsq; ad tertiū clima exclusiue appellant
ethiopiam: eo ꝙ est calida t gignit homines nigros
t ista est maior pars terre habitabilis rōne latitu
dinis t longitudinis: vt potest patere intuenti.

¶ Aliam extremitatem terre post septū clima ad
aquilonem appellant siciam: t totā terrā contentā
in quattuor climatibus intermedijs vocāt tyrenā
siue elisyam: eo ꝙ fauorabilior t conuenientior vi
te t habitatiōi hoium. t in hac media ꝑte mūdi vi
get sapientia t scientia: t artes t leges t optimi?
humani mores hoium. ceteri oēs tam scithe quā
ethiopes reputantur barbari t monades t pasto-
res semp errātes t vagātes t mutātes loca. ethio
pes ꝓpter ardorē t estū solis t scithe ꝓpter glaci
em t frigus: sed oēs iste tres partes t generatio-
nes mundi venerunt ad iugum t fidem xpi vt pa
tebit. Ideo subdit dauid t ꝓbat per singula di.

Coram illo procident ethiopes: t inimici eius terram lingent.

vt ps̃ in glo. mat. iiij.

¶ Coram illo. s. xpo pcidēt adorādo ipsi ethiopes
inimici ei?. s. scithe terrā. i. vestigia xpi ligētado
rabūt t osculabunt. vñ notāter di. Coram illo proci
dent ethiopes. qz pcidētes in terrā adorāt semp
t adorant xpm cū maiori deuotione ꝙstratiōe q̃
latini. Item scithas dicit inimicos eo ꝙ erant be
stiales t feroces t inhumani: t inimici nois xpi.
sicut fuerunt gothi t vūni t vvandali t alani: sed
postea fuerūt boni xpiani qui dicunt terrā linge-
re: qz vestigia sacerdotū t sanctoꝝ t limina eccle-
siarū osculantur sicut faciūt vngari q̃ veniunt de
stirpe hūnoꝝ t scithārū. Etiā p ly inimici ꝑnt in-
telligi oēs reges t tyrāni gētiliū qui post conuer
sionē lingebant t osculabant li nina eccl'ie. vñ pri
mo nominat ethiopes. eo ꝙ primo venerunt ad fi
dem predicatione beati Matthei. de quibus su-
ꝓdictum est ps̃almo sexagesimoseptimo. ethio-
pia ꝓuenit manus eius deo.

Reges tharsis t insule munera offerent: re ges arabum: t saba dona adducent.

Esaye lx. b. Mat. ij.

¶ Hic predicit ꝙ non solum ethiopes t scithe
erant venturi ad fidem christi: sed etiaz gētes me
die scilicet indi t arabes. t ceteri habitantes in-
ter secundum t septimum clima: quia sapientio-
res t nobiliores ingenij: t in moribus. Unde notā

dum est q̄ rata regio que est inter gāgē t magnū fluuiū senū q̄ hodie dicit regnū mātim apellat in scriptura vete. te. Tharsis que est regio indoru ditissima auro t argēto t aromatibus t ante hostia gāgis respōdet in mari indico magna insula taprobana pariter argēto t auro abūdantissima. hāc appellat scriptura ossir. Vsi ad hanc tharsis t ossir mittebat salomon naues p triēniū ad portā dñi aurū t argētū in iudeā: vt p5. iij. Reg. Deinde per taprobanam in eodem mari indico sunt. M. DCCC. insule quas ptholome⁹ cohortes appellat. Et sic dauid dicit. Reges tharsis t iste insule oēs offerent munera isti regi xp̄o. Unde p reges tharsis intelligit oēs reges indoru qui regnāt in regione sinarū t catay. t mantich. t ceteroum regnoū triplicis indie. Itē per ly insule non solum intelligit. M. DCCC. cohortes sitas in mari indico: sed etiam insulas cicladas t ceteras sitas in mediterraneo: t etiam. xxx. fortunatas in oceano atlantico. t. xx. orcades i oceano britānico quas ptholomeus appellat albiones: q: oēs isti venerūt ad fidem xp̄i vt p̄habik. Itē sequit. reges arabū. Arabia est quicquid est inter sinā perticū t elanicū siue arabicū: t est pene insula circundata mari rubro. in cuius littore versus austrū est magna regio dicta saba. t tota ista arabia dicit felix a felicitate auri: t aromatū. t dicitur arabia interior in qua regnabant septuaginta reges. t etiam ista arabia extenditur versus aquilonē vsq̄ damascū que etiam est duplex: scz arabia petrea t deserta in hac etiam regnabant multi reges qui oēs venerunt ad fidem xp̄i. Ideo dicit reges arabum t reges saba adducent dona ipsi xp̄o. Item vt cōpbē dat oēs nationes t conditiones t dignitates hominū qui venerunt ad fidem xp̄i. subdit.

xxiij. q̄. iij. eccle sia.

Et adorabunt eum omnes reges: oēs gentes seruient ei.

¶ Hic p̄dicit latriam dandā t debitam ipsi xp̄o messie. B ¶ Ad cuius intellectū est notandū q̄ latria est cultus soli deo debit⁹ ratione summi dominij t bonitatis t potestatis: t sic soli deo debet q̄ia est summe potens t creator t recreator. t iō

Triplici honore deus co lendus.

triplici honore est colēdus. Primo adoratiōe cū prouidentia. t hoc ratione omnipotētie. Secūdo oblatione t sacrificio. t hoc ratione gubernationis. Tertio hymnis t orationibus. t hoc p beneficiorum largitione. Et sic vere christo competit latria. q: creator t vniuersalis dominus t iudex t redēptor t verus deus. Ut sicut illa humanitas fuit instrumentum in nostra redemptione: ita simul adoratur cum verbo cum quo personaliter vnita est. Unde in hoc decipitur cāby in hoc passu dicens q̄ nos ponimus quaternitatem in deo: scilicet patrē t filiū t spiritūsanctum: t humanitatem xp̄i: quē filiū dei regis vocamus. Unde iste cecus putat q̄ humanitas xp̄i faciat numerū cum verbo diuino t hoc accidit: quia nō percipit vnitatē personalem humanitatis cū verbo: t sic per se non adoratur humanitas sed persona: quia non adoratur hūanitas: sed verbū humanatū t incarnatū. vt ait hiero. in sermo. de assumptiōe vginis marie. Ex hoc patet q̄ toti xp̄o p se debet latria. Tria g̃ facit dō i hac vltia pte. Ulā p̄mo p̄dicit adoratiōnē ab oib⁹ natiōib⁹ xp̄o exhibēdā. Scōo ei⁹ oblatiōnē. Tertio q̄lr erat hymnis t laudib⁹ colēd⁹. scōa ibi. Eruuēt vbabik ei. tertia ibi. sit nomē eius bñ dictū. ¶ Dicit g̃ ad p̄mū eo q̄ supra dixit ei⁹ vniuersale dñiū a mari vsq̄ ad mare t̄c. Jō rōne sum mi t vl'is dñij debet sibi adoratio. Jō dicit adorabūt eū oēs reges t oēs gētes seruiēt ei. Tota ista ꝓphetia successiue impleta ē i xp̄o vt dictū ē. Ulā reges gētiliū q̄ añ persecūbant xp̄ianos postea cōuersi ad fidē xp̄e Cōstātini adorauit eū tanq̄ deū t dñm: t peciderūt coā eo t vestigia eius linxerūt siit osculati: t fuiūt ei cultu latrie: rōe sūmi dñij t maiestatis t bōitatis potestaris. t iō reddit cās quare adorabunt eum omnes reges. t dicit.

Quia liberabit pauperem a potente: t pauperem cui non erat adiutor.

xx. ij. q̄. iij. capi. duo ūte fi.

¶ Idest totū genꝰ hūanū a diabolo potēte nō q̄ diabol⁹ hēbat ō se tātā potētiā nisi inq̄tū a deo sibi erat p̄missa vsq̄ ad aduētū xp̄i ꝓpter peccatū p̄moꝝ parētū. Ulū tāta ē potētia diaboli ꝑ hoc ēt⁹ locus sibi a nobis dat nō seruādo dei precepta t recedēdo a deo. Ulā q̄ elōgat a deo adheret t subijcit se dyabolo. t tūc dyabol⁹ ō: potēs potestate quā sibi dāt potēte: t quā deus sibi p̄mittit t sic fuit totū genus hūanū in ptāte dyaboli vsq̄ ad aduētū xp̄i: a qua ptāte nemo poterat hoīem liberare nisi solus xp̄s. Jō dicit q: liberabit populū paupez a potēte. scz dyabolo: pauperē dico cui nō erat adiutor nisi solus xp̄s ad hoc deputatus t in lege p̄missus. D ¶ Ulū no. q̄ dyabolus multipliciter affligebat gen⁹ hūanū añ xp̄i aduentum: q: nō solū verabat per petitū idolatrie vitiorum in aia: sz ēt verabat i corpore. Ulam cogebat cultores suos ad nephāda t enormia scelera: t flagitia. cogebat eūm p̄res immolare filios t filias. vt p̄sal. cv. t etiā p̄res comedere filios t ecōuerso vt fiebat apud scithas t alias barbaras nationes. t sic busirides egyptus comedebat hospites suos t etiā cogebat matres p̄stituere filias lupanaribus t turpi t nephande luxurie: t cōsecrare eas veneri ad turpitudinē. t cogebat ꝑcultores ad ludos scenicos t alios nephandos ritus: vt dictum est p̄sal. xj. a quibus miserijs solus xp̄us liberauit gen⁹ humanū. vt demōstrat Eusebius. vj. de preparatione euāgelica. Ex quo p5 q̄ xp̄s nō solum liberauit hoīem quo ad aiam a dyaboli ptāte: sed etiā quo ad corpus tales ritus nephādos auferēdo. Et per hoc p5 huius magni regis xp̄i omnipotentia ꝓpter quam sibi debet adoratio latrie: vñ nō solum xp̄us liberauit genus humanum ab idolatria t predictis nephandis ritibus: sed etiaz a culpa t peccatis commissis: vnde dicit.

Dyabolus multipliciter affligebat gen⁹ hūanū añ xp̄i aduentum

xxiij. di. ca. sicut bñ. De cōse. dist. ij. c. iterū.

Parcet pauperi t inopi: t animas pauperum saluas faciet

Ex vsuris t iniqtate redimet alas eorum: t honorabile nomen eorum coram illo.

¶ Pauperit inopi. i. petōri ope destituto. t alias paupez saluas faciet a culpa t pena cēna supple

vñ nota q̄ oīs petō: ō: pauper inquantū caret bonis t diuitijs gratie t ō: inops inquantū nec a se nec ab alio pōt liberari nisi a solo xp̄o: q: nullus alius poterat sibi opem ferre: quam opem tulit xp̄s nobis p passionē t sacrameta. Itē dicit etiā peccat paupi: q: xp̄s nō parcit superbis. sed humili bus t pauperib⁹ spūi: t hos saluauit t saluat: t nō solum xp̄s saluauit genus humanū a peccatis pteritis t culpis cōmissis: sed etiā a futuris inquātū dedit legem euangelicā p̄hibētem oēm vsuram t iniquam passionē t operationē. Ideo sequitur ex vsuris t iniqtate redimet alas eoz. Et q: seruans legē euangelicā p̄hibentem oēm vsuram t illicitā operationē t docentē t ꝓficientē oēm virtutez t dilectionē dei t p̄rxmi in ea iustificat. Ideo

obseruatoꝝ legis euangelice ō: iustus t virtuosus

obseruatoꝝ legis ō: iustus

ideo sibi debetur honor t premiū coā deo: ideo sequit t nomen eoz. i. colentiū euangeliū erit honorabiler acceptabile coā illo scz xp̄o q: talē honorificabit pater xp̄i in celo. Joh. xij. Si quis mihi ministrauerit honorificabit eū pater meus t̄c. Et quibus patet q̄ xp̄s est deus q: solus deus delet peccata populi. Esa. xxxiij. ergo sibi debetur adoratio latrie. Item nomen christianorum est honorabile coram deo: q: christianus dicitur a christo t dicitur vncrus t genus regale t honorabile: t nomen dignitatis t deo acceptabile.

Et viuet t dabit ei de auro arabie t adorabunt de ipso semper: tota die benedicent ei.

D: pe. d. iij. c. in actiōe. t xx. q. j. c. q: ex so la.

¶ Quia dictū est superius q̄ xp̄o debet adoratio latria summe omnipotētie. Ibi dicit q̄ etiā dabit sibi oblatio ratiōe summe maiestatis t dñi. Etiā q: supra dixit. q̄ xp̄s per suā passiōem liberauit t saluauit alios pauperū t̄c. Ideo ne q̄s putaret q̄ iste rex totaliter per mortē deleret t cōsumeret: ideo dicit. Et iste rex xp̄s post mortē viuet in eternum: q: resurget a mortuis: t post mortē resurrectionem regnabit in eternū t dabit sibi cultus latrie t dabit sibi oblatio: q: dabit sibi de auro arabie in oblationē: t oēs gētes adorabūt de ipso. i. pro beneficijs suis: t tota die. i. p totū tēpus gr̄e benedicent ei agendo gr̄as. ¶ Et nota q̄ in hoc versu tangunt oēs partes latrie. Primo tāgitur

no. ptes latrie.

oblatio cū dicit. Uiuet et dabit ei de auro arabie in oblationē: q: in arabia nascit copia auri t maxime xp̄s in arabia fuit primitus adorat⁹. Scōo tāgit adoratio cū dicit. Et adorabunt de ipso semp Tertio tangit hymnus t adoratio que soli deo debetur per latriaz cum dicitur. Tota die benedicēt ei. Hec aurez prophetia fuit impleta. Primo quādo reges t magi obtulerunt christo aurus thus t myrrham. Secundo quando constantinus t ceteri reges obtulerunt magnos thesauros in fabricas t ornamenta ecclesiarum. Hic arguit camby contra xp̄ianos dicens q̄ messias in lege p̄missus debet viuere in eternum t non mori: sed iesus nazarenus mortuus fuit ergo non est messias: cum hic dicatur viuet t dabitur ei t̄c. Sed manifeste patet ceecitas huius obstinati. Ulā christus resurrexit a mortuis ad vitam gloriosam t immortalē: t post resurrectionem regnauit in eternum.

Erit firmamentū in terra in summis montium: superextolletur super libanū fructus eius: t florebūt de ciuitate sicut fenū terre.

de cōse. d. ij. nihil xiij. q. iij. c. nō

¶ Quia supra dixit q̄ xp̄o erat danda adoratio t latria summe oblatio tanq̄ vero deo: hic dicit q̄ non solum sibi mus. debitum oblatio: sed etiaz ipsemet erat offerēdus in oblatiōem quotidie sub forma panis per sacerdotes in sacro eucharistie. Et sic p̄dicit sacrificiū eucharistie. q̄d iugiter in ecclesia offert in memoriam passionis xp̄i. ¶ Ulū est aduertendum q̄ vbi translatio nostra h̄z. Erit firmamentū in terra in summis montiū: translatio caldaica h̄z. Erit panis super montes: translatio añ hieronymi h̄z. Erit memorabile triticum: in hebreo habet. Erit placentula panis. Ideo putant aliqui hoc vocabulum firmamentū: esse corruptū: q: debuit dicere. Erit frumētum: idest triticum. Et hoc forte accidit vitio scriptoris ꝓpter vicinitatē soni inter frumentum t firmamentum: sed forsan ista nostra trāslatio potest sustentari. Nam q: frumentum t panis est firmametum t sustētamentum vite hominis: ideo aliq̄s in scriptura p frumento siue pane ponitur firmamentū. Unde psalmo. ciij. dicit Panis cor hominis cōfirmet. Item psalm. ciij. habetur. Uocauit famen super terram t omne firmamentum panis contriuit. Quomodo ergo cēq̄ ponatur hic memoratur t predicitur sacrificiū eucharistie: in quo xp̄s offertur in forma panis quotidie. Et ¶ Nam xp̄s eleuatur super capita sacerdotum quotidie: sicut figuratū est exod. xxix. vbi deus ꝑcepit crustulam panis eleuari supra capita sacerdotū coram pplo. Eadem figura ꝑcessit de panibus ppositiōis. Exo. xxv. t Leuit. xxiiij. Et ideo in alia translatione habet que ō: targū. Erit placentula tritici sup capita sacerdotum t̄c. Dicit ergo dō sic iste rex messias erit firmamētum siue frumentum siue memorabile triticum in terra in summis montium. i. sup capita sacerdotū eleuabitur in forma panis. Nam sepe in scriptura per mōtes intelliguntur sacerdotes ꝓpter eminentiā dignitatis sicut dictum est supra. Ideo sequit t extolletur super libanum fructus eius: fructus enim huius sacramenti sunt collatio t restauratio gratie deperdite: reconciliatio membrorum ad caput: multiplicatio fideliū: augmentū virtutū: vita eterna t̄c. qui fructus sunt vberiores t altiores t preciosiores q̄ sit libanus t fructus eius: qui quidez libanus est fertilior ceteris montibus. Et ideo sequitur fructus huius sacramenti q̄ est multitudo fideliū florebūt t multiplicabunt p mundū sicut fenū terre. ex q̄bus oib⁹ fidelibus cōficit vnū corpus ecclesiasticū sicut ex multis granis vnus panis cōficit: t etiā isti fideles q̄ nutriunt ex isto pane florebūt vigore gr̄e t multiplicabunt sicut multiplicat t viret fenū in terra. Hoc g̃ est sacrificiū q̄d dō p̄dicit in ecclia futurū: cui etiā debet latria

Figura sacri.

Fructus huius sacri sunt fideles.

in quātū de⁹. Et no. etiā oēs termios positos i h̄ versiculo. Ulā primo ō: erit memorabile triticū si ue frumētū siue placētula panis in terra ad deno tādū q̄ hoc sacrm siue sacrificiū tūc est celebrādū nem. t memorandū in terra. Ulā in celo nō erit necessa

Mor. bñ hanc exposītio nem.

Universidad de Biblioteca

riũ celebrari: q; iã beati vidẽt xp̃m facialiter t ei? pũtis clara visiõe fruunt t reficiunt: sed tñ est ne cessariũ sacramẽtaliter celebrari in hac via iõ ór eiꝰ virtutem sub tali specie panis. Scõo ór: exalteꝰ sup libanũ fructus eius. Mã sicut in montib? syrie solus libanus est magis fructuosus t magis eminẽs t altior, a quo fluit iordanis fluuius. Ita sola ecclesia in hoc seculo est fructuosa germinãs t regenerans fideles t fructus dignos vite eterne: a qua ecclia emanat fluuius t fons baptismalis: ꝝ regenerant filij regni. Itẽ denotat etiã ꝙ fructus huius sacramẽti superexcellunt sup oia alia sacra ecclesie in dignitate. Tertio addit florebũt de ciuitate sicut fenũ terre. Mã ecclesia xp̃i nõ solũ ór libanus ꝓpter eminentiã t fertilitatẽ et albedinẽ t vehementẽ abũdantiã arboꝝ t herbarũ t aquaruꝫ. sed etiã ór: ciuitas ꝓpter frequentiã ciuiũ t eoꝝ dẽ multitudinẽ sub vna fide t caritate sociatã. Jõ sola ecclesia meret dici ciuitas q; sub vera lege euãgelica regit et viuit. Jõ quotquot sunt extra ecclesiã dũr pagani: q; sola ista floret abundãtia t diuersitate cõditionũ t statuũ. s. aplorꝝ martyrꝝ doctorꝝ cõfessorꝝ religiosorꝝ monachorꝝ cerimonialiũ ygniꝰ viduarũ ꝰiugatorꝝ ꝛc. Itẽ sicut fenũ abũdat i libano t crescit t viret ex abũdãtia pluuie celestis ita fideles multiplicant in eccl'a ex pluuia baptismalis abũdãtia donoꝝ t gr̃arũ spũsancti. Itẽ p hoc q̃ addit in summis montiũ: denotat ꝙ ista abundãtia nõ est intelligẽda de tritico siue frumẽto materiali sicut ceci iudei dicunt ꝙ in aduentu messie erit magna abũdantia frumẽti vini t olei: nã abũdãtia taliũ fructuũ materialiũ potius solet fieri in planis t vallibus t locis cultis q̃ in summitatib? montiũ. Jdeo p summitates montiũ intelligunt capita sacerdotũ q̃ eleuant corpus xp̃i sub specie panis super capita sua in sacramẽto eucharistie et ostẽdũt pplo. Et sic ꝑs manifeste ꝙ hic loquit de sacramẽto altaris in quo xp̃s offert t adoratur: t iõ trãslatio caldaica dicit ꝙ messias erit placentula panis sup capita sacerdotũ ꝛc. vt figurat. exo. xxix

v. q. j. reuertimini.

Sit nomen eius benedictum in secula: ante solem permanet nomen eius.

¶ Hic describit tertia pars latrie xp̃o debite. scz hymnus laus t oratio. ℣ ¶ Uũ notandũ ꝙ ista v. se habẽt per ordinem. s. Reuereri: honorare: laudare: glorificare: siue magnificare t adorare. Reuereri est qũ qs maiora bona existimat in alio q̃ in seipso: honorare est reuerẽtiã quã qs in alio gerit erga aliũ exterius ostẽdere: iõ ór honor exhibitio reuerentie in testimoniũ virtutis ꝛm Tullium. Laudare est ipm honoratũ aliqs cõmendare. Glorificare siue magnificare est laudes honorati large lateq; ꝑconizare. Adorare aũt est reuerendum honoratum laudatum glorificandũ siue magnificandum ꝓpter eminẽtiam sanctitatis t maiestatis t bonitatis colere t oia alia spe postposita se totum illi cõmittere t subijcere. Et talis cultus ór latria: que soli deo cõuenit: ór etiaꝫ eusebia in greco. i. optimus cultus: que non fit sine oblatione, t adoratiõe t hymnis t oratione vt dictũ est. Jdeo pythagoras triplici honore dicebat deum colendum patet primo ceci. s. munere et prostratione et hymno siue carmine. Hanc ergo tertiam partem latrie xp̃o debitam t exhibendam que est magnificatio t glorificatio cum hymnis t laudibus t bñdictionibus t orationibus tangit t predicit dauid in hac vltima parte cum dicit. Sit nomen eius benedictum. s. glorificatum t magnificatum non solum temporaliter. sed etiam in secula: qñ xp̃s nõ incepit temporaliter precise sicut dicũt ceci iudei sed ante solem t per consequens eternaliter manet nomẽ eius quod est iesus t saluator. Nam saluare idem est ꝙ dare esse perfectum et in tali esse conseruare vt dictum est. Et sic soli deo conuenit qui dedit nobis esse per creationem et perfectum esse per recreationẽ t ꝑfectissimũ t optimũ esse p glorificationem. Et ideo xp̃s recte vocat iesus a quo habemus omne esse: nam dictum est frequenter ꝙ ista se habent per ordinẽ. s. esse viuere t saluare. Mã esse cõuenit omnibus taꝫ inanimatis q̃ animatis: sed viuere solis animatis: scz saluare qõ dicitur habere vitã sine defectu soli deo per se cõpetit: sed participatiue cõicantur solis angelis et hominibus beatis. Jdeo per se soli deo dicitur sit salus illi. i. vita sine defectu: t sic solus deus est iesus. i. salus t saluator. Et hoc est nomen eius vdonay: vt dictum est in prologo: t psalmo. viij. et sic xp̃o iesu debetur latria t benedictio. Jdeo q; hoc nomen non solum de se est benedictum ab angelis t hominibus inquantũ est essentialiter salus t benedictio. sed quia istam salutem cõmunicauit hominibus per regenerationem: quia in ipso sumus regenerati t benedicti et liberati et soluti a maledicto: ideo sequitur.

Mota.

de cõse. d. ij. ac cessit in glo.

Et benedicentur in ipso omnes tribus terre: omnes gentes magnificabunt eum.

¶ Bñdicent in ipso oẽs tribus terre. s. per mortem t passionem t regenerationẽ baptismalẽ. q. d. in ipo xp̃o iesu cõplebit̃ promissio facta ipsi abrae Geñ. xv. t. xxij. in semine tuo benedicent oẽs gentes: t q; ꝓpter tale beneficium debetur sibi tertia pars latrie que dicit magnificentia. Jdeo sequit. Et oẽs gentes magnificabunt eũ: id est magnificũ t glorioſiꝫ longe lateq; preconizabũt agẽdo gratias de beneficijs creatiõis t recreatiõis t redẽptiõis: in hymnis t canticis t predicatiõibus

Quare xp̃o debet latria.

Benedictus dominus deus israel: qui facit mirabilia solus. Luc. j. g

¶ Nota ꝙ quattuor causas assignat dauid in hoc quattuor vltimis versibus: quare christo debet latria t magnificentia. Primo ratione eternitatis: q; ante solem manet nomen eius. Secundo ratione summe bonitatis t mie q; in ipso erant benedicende omnes gentes t redimẽde vt dictũ est. Tertio ratione, omnipotentie: quia ipse solus operatus est mirabilia. Primo q; mirabiliter mundum ex nihilo creauit Secundo quia in suo aduẽtu primo fecit mirabilia solus infirmos sanando mortuos suscitando: super aquas siccis pedibus ambulando t limbum inferni expoliando. que omnia ista mirabilia solus potuit facere: ideo pertinent ad eius omnipotentiam. Et sic debetur sibi

latria benedictio ideo ór. Benedict? xp̃s dñs deꝰ israel. i. israeli promissus t expectatus: q; ipse solus facit mirabilia supradicta. ideo dcꝫ sibi t debitur bñdictio t honor t magnificentia cũ latria. Quare debeꝫ sibi latria benedictio rõne summe maiestatis. Nota xp̃s ihsus se habuerit maiestatẽ. tñ nõ eã oibus ostẽdit in ꝓmo aduẽtu. eo ꝙ venit ad patiendũ ꝓ nobis t ad dandũ exẽplũ vite t doctrine Jdeo venit cũ humilitate t paupertate t ideo potius ostẽdit infirmitatẽ quã ꝓ nobis assumpserat q̃ maiestatẽ quã ab eterno habuerat. vt ipse ait. Jo. xij. t. xvij. Clarifica me pr̃ ea claritate quã ab eterno habui ꝛc. sed in sua ascensione ostẽdit suaꝫ maiestatẽ solis discipulis. quã maiestatẽ predicauerunt apostoli per vniuersam terrã. Et sic maiestas xp̃i ihs fuerit visa ipsis aplis tñ nõ est visa per vniuersam terraꝫ. sed nomẽ maiestatis xp̃i fuit audita t predicata t cognita i vniuersa terra. sed in scõo aduẽtu qñ xp̃s veniet in potestate t maiestate magna tũc tota terra erit repleta maiestate ei? q; tũc oẽs ipsuꝫ videbũt in sua maiestate t cognoscẽt ipm esse deũ t dñm: t verũ messiam in lege ꝓmissuꝫ. t cognoscẽt ꝙ sibi debetur adoratio latria Et sic manebũt cõfuti iudei t infideles q̃ ipsũ nõ receperunt. t hoc est qõ dicit hic dauid cum ait.

ꝓ. q. j. reuertimini. t cõ cõ se. di. iij. c. vltimo

Et benedictum nomen maiestatis eius in eternum: t replebitur maiestate eius omnis terra fiat fiat.

¶ Quia pro nunc solum habemus nomen maiestatis eius per auditũ t fidem. Et sic ipsum bñdicimus adoramus ꝛc. Sed in secundo aduentu tota terra replebit̃ maiestate eius. q; oẽs ipsum videbunt in sua maiestate. Et quo patet ꝙ semp debetur sibi cultus latrie. Etiã possumus dicere ꝙ in ꝓmo aduentu tota terra fuit replera maiestate xp̃i effective per opera t miracula facta per ipsum et aplos. Et fuit repleta terra beneficijs t donis et gratijs eius. Quare sit nomẽ eius benedictum et ꝺcludit fiat fiat: ideꝫ fiat hoc in celo t in terra. et fiat hoc corde t opere t cum affectu t effectu ꝛc.

℣ ¶ Et supponit i hebreo talis superscriptio in fine huiꝰ psalmi. s. Complete sunt siue explicierunt oꝝones dauid filij ysai. per hoc cõcordãt oẽs doctores tã hebrei ꝙ catholici xp̃iani. ꝙ iste psalmus est vltimus quẽ dauid fecit in sua senectute. t ꝙ iste psalmus collocabatur vltimus in ordine i libro psalmorũ antiquo ante babylonicam captiuitatem: sed q; esdras post incensam legem recollegit hinc, t ide psalmos dispersos per domos letarum. ideo sicut reperiebat: ita collocauit in ꝺ libro. Et sic nõ sunt psalmi collocati ꝛm ordinem temporis sicut successiue sunt facti: sed eo ordine quo fuerunt recuperati t reperti. Et sic quia iste psal. fuit repertus lxxj. in loco. lxxj. fuit collocatꝰ in hoc libro: sed in libro antiquo erat in vltimo loco collocatus. q; erat. cl. Jdeo i fine huiꝰ psalmi appositus fuit talis titulus. siue descriptio. Explicium orationes dauid. Ex quo ꝑs ꝙ dauid fecit. istũ psalmũ lꝫ intitulet̃ in salomone. toẽs alios qui intitulantur ipsi asaph t filijs chore. t per cõsequens fecit oẽs psalmos sicut dictum est in ꝓ-

Mot. de reuereri honorare ꝛc.

cipio ꝛm opinio. bti Aug. Ex quib? etiã ꝑs ꝙ iste nõ põt exponi de salomone nec de regno eiꝰ nec õ aliquo puro hoĩe: sed de solo xp̃o cui conueniunt oẽs conditiones i hoc psalmo memorate: per q̃s possumus ꝓbare firmiter ℨ iudeos xp̃m fuisse ꝛcẽ verũ messiam in lege ꝓmissum t nõ aliũ expectan dũ. ℣ ¶ Prima coditio quã hic assignat dõ. ꝙ xp̃us ꝙ deus pater erat daturus vniuersalem potestatem iudiciariam xp̃o messie filio suo. hoc fuit ipletum in xp̃o. Primo q; xp̃us est filius dei quo ad diuinitatẽ ab eterno t quo ad humanitatem ex tẽpore t nõ sunt duo. sed vnicus filius. vt dictum ē. Item scõo pater dedit filio regi messie pt̃ates iudicandi duplici iudicio. s. iudicio discretionis t iudicio examinationis vt dictũ est sepi?. Tertio dicit ꝙ xp̃s erat iudicaturus t electurus pauperes tm dicaturus iudicio discretionis qõ impletum est Mat. v. t. x. Quarto ꝙ mõtes. i. aplt colles. i. doctores erãt accepturi a xp̃o legẽ pacis t iustitie ad predicandũ pplo. Quinto ꝙ xp̃s erat saluaturus pauperes t filios pauperũ. qõ impletũ fuit ꝑ suã mortẽ t passionẽ t per ecclesiastica sacra. Sexto ꝙ xp̃s erat humiliaturus t debellatur? t deiecturus t expulsurus diabolum calũniatorem de mundo. in quo per idolatriam regnabat. Septimo ꝙ xp̃s fuit ab eterno ante lunã t eternaliter ꝑmanebit incorruptibilis sicut sol. Octauo ꝙ xp̃s erat desciturus in vterum vginis sicut pluuia i vellus ꝛc. t hoc quo ad incarnationẽ. Nono ꝙ in diebus eius erat oritura iustitia t abundantia pacis. Decimo ꝙ xp̃us debebat dñari a mari vsq; ad mare. Undecimo ꝙ ethiopes t oẽs tyranni erãt xp̃o subiciendi t reges tharsis t oẽs insule debebant sibi munera offerre. Duodecimo ꝙ xp̃s erat liberaturus pauperẽ. s. genus hũanũ a potẽte diabolo de multiplici miſia. Tertiodecimo ꝙ debebat ꝓcere pauperi t culpã remittere. Quartodecimo ꝙ debebat eſcere oẽm vsurã t iniquũ t illicitũ ꝛctum de mundo. Quintodecimo ꝙ nomẽ xp̃ianũ debebat esse honorabile t acceptũ t dignũ ãte deũ. Sexto decimo ꝙ post resurrectionẽ semꝑ viuet t regnabit t adorabitur. quasi dicat ꝙ regnũ xp̃i post resurrectionẽ debebat ostendi. xvij. ꝙ xp̃s erat offerendus in ecclesia sub forma panis in sacramento eucharistie t adorari super capita sacerdotũ. xviij. ꝙ fideles erant multiplicandi in ciuitate ecclesie sicut fenum terre. xix. ꝙ xp̃s siue nomen xp̃i erat benedicendum: t adorandum ratione eternitatis quia ante solem manet nomen eius. xx. ꝙ christ? erat adorandus ratione omnipotentie: quia erat magna factur?. xxj. ꝙ christus erat adorandus ratione summe bonitatis eo ꝙ nos redemit: quia in ipso erant benedicende oẽs gentes. xxij. ꝙ xp̃us erat adorandus rõne summe maiestatis t glorie quã maxime ostendet oibus in secũdo aduẽtu. ex his. xxij. Additis? t ꝓpriatib? assignatis t memoratis que fuerũt in solo christo patet ipsum fuisse verũ messiã in lege ꝓmissum. ℣ ¶ Sed contra totam expositionem huius psalmi. t maxime cõtra cõclusionẽ ꝓmo intẽtã in q̃ ꝺcludit ꝙ ille magn? rex de quo dõ loquit̃ in hoc psalmo: fuit t est iesus xp̃s nazarenus quẽ nos in verum messiam

probat ꝙ xp̃us erat ver? messias.

Universidad de Bibliot

recepimus eo ꝙ oĩa dicta in hoc pſalmo fuerunt in eo verificata. ¶ Arguũt iudei moderni. t maxime Rabi campi darchinonẽſis in gloſa huĩ pſalmi t L.ir. Unde dicit ꝙ ieſus nazarenus fuit hõ pauper t deiectus t finaliʒ afflict? t crucifixus: nec vnq̃ fuit diſs vnius parueville. ꝯ nõ potuit eẽ iſte rex de quo loquit dõ in hoc pſalmo. qui dñabitur a mari vſq̃ ad mare quẽ adorabunt oẽs reges. t oẽs gentes ſeruient ei ꝛc. q; in maiori parte mũdi regnant infideles t maxime machometani. Nam apud indos regnat magn? cham tartar? idolatra in aſia ſo t parthia t media t meſopotamia t armenia regnãt tartari ſagathei ſub pfidia machometi. Et p totã oram aqlonarẽ maris caſpij regnãt tartari gaʒarei ſub eadẽ ſecta ſarracenica. Et i tota aſia miori t grecia vſq̃ ad meothim regnat magnus turcus ſub eadẽ ſecta. Et in tota egypto et arabia t ſyria regnat magn? ſoldanus egypti ſub eadem ſecta. Item i tota ora africe regnat rex tunich ſub eadem ſecta ſarracenica t machometana Et ſic parua pars mundi reſtat in qua regnãt xpiani. Et ſic patet ꝙ ieſus nazarenus nõ eſt iſte magnus rex de quo loquitur dauid in hoc pſalmo. q; non omnes reges terre obediunt ei. nec ſeruiunt ꝛc. ¶ Itẽ arguũt quidã aſtrologi t curioſi ſic. licet xps dñetur ſpialiter in aliquib? partibus huius noſtre regionis habitabilis citra tropicos ſolis tñ imperium ſuũ nõ potuit nec poteſt tranſire ad partem auſtralem vltra tropicos. eo ꝙ apoſtoli nec aliqui alij nunquã potuerũt tranſire mõtes inacceſſibiles t ethiopie in quorum radicibus generatur ignis. t in lateribus t iugis eoũ ſunt ppetue niues t minus potuerunt trãſire vltra tropicum capricorni. eo ꝙ illa terra eſt ſuppoſita oppoſito angis ſolis. vbi generatur cõtinuus ignis ex reflectiõe radiorum ſolis maxime dum ſol eſt i ſignis auſtralibus. Et ſic nullus põt accedere viu? ad illas partes vt dicũt oẽs philoſophi. t aſtrologi. Tunc ergo arguit ſic. nã in tota illa pte auſtrali vltra-tropicos vel habitat t viuũt homines aut nõ nõ eſt dicẽdũ ꝙ nõ: q: tunc de? fruſtra creaſſet illã medietatẽ mundi: hoc aũt eſt falſum q: deus t natura nihil faciũt fruſtra. ꝯ ſequit ꝙ in illa pte auſtrali habitant homines ſicut in iſta nr̃a aquilonari. Et per ons ſequit ꝙ ad illos homines nõ potuit peruenire noticia ō xpo nec pdicatio euãgelica p apl̃os: nec alios xpianos. t p ons in illa media parte mundi nec xps dñatur nec adoratur nec colit̃ t per ons nõ eſt redẽptor vniuerſalis nec dñs. de quo ō in hoc pſalmo ꝙ dñabit̃ a mari vſq̃ ad mare t ad terminos orbis terrarũ t alias pauperũ ſaluas faciet ꝛc. In oppoſitũ eſt ipſa veritas euangelica. mat. vlti. dicens. data eſt mihi poteſtas in celo t in terra. Item ad Philipen. ij. In nomine ieſu omne genu flectatur. celeſtium terreſtrium t infernorũ ꝛc. ¶ Reſpondeo p hmõi difficultate in hac queſtione duo ſunt videnda. Primo quomodo omnia dicta in hoc pſalmo fuerunt verificata t cõtinue verificanꝫ de xpo in hãc tota parte mũdi aquilonari Scõo videbitur quomodo fuerunt omnia verificata in parte mundi auſtrali in qua nunc xps adoratur t colitur. Ex quibus patebit ꝙ pur oẽs ptes mũdi fuit verificata t verificaꝫ ō xpo ppheria huĩ pſalmi. ¶ Quãtũ ad pmũ eſt aduertẽ dñ ꝙ ꝯdruplicit errãt et decipunt̃ iudei circa meſſiam et vniuerſale regnũ eius. Primo q: nec faciunt differentiam inter primũ t ſcõm aduentũ nec iter dominiũ ſiue regnum tẽporale t ſpirituale. nec inter regnũ occultũ t manifeſtum. nec inter regnũ ſucceſſiuũ per loca t tempora et regnũ totum ſimul. vnde xps non erat regnaturus temporaliter nec manifeſte nec familiariter in primo aduentu. Sed ſpialiter in abſentia poſt reſurrectiones: nec debebat regnare ſubito per totũ orbẽ ſed ſucceſſiue per loca t tẽpora incipiens ab hieruſalem t ſamaria et galilea ſucceſſiue vſq̃ ad vltimũ terre vſq̃ ad ſeciũdũ aduentũ in quo reſtituet totũ regnum mundi deo patri vt ipſe dicit apl̃is Actuũ. j. quando aſcendit in celum. vt ait apl̃s. j. ad Eor. xv.

Errãt iudei circa meſſiam

¶ Ibis habitis ponitur ꝑma concluſio. ſ. ꝙ ieſus xps dñatus eſt ſpialiter a mari galilee vbi cepit predicare vſq̃ ad mare oceanũ. et a flumine iordanis vbi fuit baptizatus et icepit baptizare vſq̃ ad termios orbis terrarũ. Et hoc ſucceſſiue p loca et tẽpora a ꝑmo aduentu vſq̃ ad ſcõm ſicut dicit ꝓpheta et intendit. Iſta ꝛcluſio ꝓbat̃ p ſingulã ꝑmo xps fuit natus in bethleem iuxta vaticiniũ ꝓphete Othe. v. vbi ilico fuit adoratus a paſtoribus et eodem die ſtella apparuit in oriẽte cuius ducatu magi venerũt adorare eum. Item eodem die omnia idola iuxta mare caſpium t meothidas paludes t per omnia regna aquilonaria i ceperunt clamare regem pacis totius mundi eſſe natum. t flumen nilli exiuit per ſeptẽ dictas extra alueum ſuũ abſq̃ leſione. Deinde intrat mare noſtrum per ſeptẽ oſtia vt ait ſtrabo. t Vergilius in ſexto. vnde ait. huius in aduentu iam nunc t caſpia regna reſponſis horrent diuum. t ſeptem geoni perturbant oſtia nili. Ex quib? patet ꝙ regnũ xpi iam incepit p multa ſigna manifeſtari p oẽs partes mundi: ſed regnũ xpi quo ad effectum incepit in iordane qñ fuit baptizatus: t baptizauit Johãnẽ baptiſtam t apoſtolos. t ꝓdicauit iuxta mare galilee t miſit apoſtolos ad ꝓdicandũ per totã terram ꝓmiſſionis. quia tunc incepit manifeſte t facere t augere ppl'm p regenerationẽ baptiſmalẽ. Et poſtea cõpleuit myſterũ nre redemptiõis i hierl'm t poſt reſurrectionẽ t aſcẽſionem miſit oẽs apl̃os ꝺiſcipl̃os ad ꝓdicandũ euãgeliũ oi creature per vniuerſũ mũdũ. Et ꝓz qualiʒ regnũ xpi incepit a mari galilee t fluminе iordanis t ſic fuit dilatatũ vſq̃ ad mare oceanũ occidẽtale t vſq̃ ad mare indicũ. t ad oẽs termios orbis terrarũ ſucceſſiue p loca t tpa per apl̃os. nã ꝑmo petrus cõuertit tria. M. t exinde ꝓdicauit p totaʒ iudeã t philippus in ſamaria t galilea. t bartolomeus t thomas ꝓfecti ſunt in indiã. t matthe? in ethiopiã. t ſymõ t iudas p totũ egyptũ t caldeaʒ t ꝑſiã. t iacobus in hiſpaniã. t paulus per greciã t italiã t galliam. Et ſic paulatim incepit dilatari regnum xpi p apoſtolos. ſed iam magis fuit dilatatũ t cõfirmatũ per martyres t vltimo p doctores tẽpore cõſtantini: per cuius cõuerſionem oẽs reges venerũt ad fidẽ xpi. vñ athanaſi? miſit eliciũ

Xpus verus rex tocius.

t frumẽtũ ad indos q̃ ꝺ firmauerũt oẽs orientales t inſtruxerũt plenius in fide xpi: t ſic xps in triũ dñs regnauit p fidẽ. Item tota regio yberoruʒ t albanoʒ iuxta mare caſpiũ venit ad fidẽ p vnaʒ puellã vt narrat Euſebius. Itẽ tpe auguſtini tota affrica erat ſub fide xpi t tota hyſpania anteq̃ capereẽ a ſarracenis ꝑmẽto comitis iuliani: et tota gallia venit ad fidẽ p remigiũ tpe clodouei regis francie. Item vltimo norwegia in pribus aqlonarib? cepit fidẽ xpi: anno dñi. M. CC. LC. Item tpe Eraclij tota arabia t egyptus t caldea t ꝑſia t media: t pthia erat ſub fide xpi. Sed nr̃is pctis t demeritis exigentib? ſurrexit deteſtabilis ſecta t hereſis machometi: q̃ maiorẽ partẽ mũdi occupauit. Sed hoc nõ derogat veritati ꝓphetice: quia ſucceſſiue fuit impleta p xpm t cõtinue impletur Nã in ethiopia regnãt multi reges xpianoʒ cum ſuo patriarcha ſm ritũ iacobitarum t in india ſynarũ regnat magnus ꝓſbyter Johãnes tpaliter t ſpialiter ſm ritũ neſtorianoʒ. Et inter ſarracenos v'uit infinita multitudo xpianoũ ſm ritum neſtorianũ t iacobitarũ t aliarũ ſectarũ qui oẽs colũt t adorãt xpm Is indebite. Item Is ſarraceni nõ adorãt xpm adoratione nec cultu latrie: tñ colunt t venerãtur ipm cultu dulie t yperdulie: q: Is non cõfitenꝫ ipm deũ tñ cõfitẽtur ipm eſſe filiũ dei ex ſpũ ſancto ex maria virgine: immo ſi aliquis diceret oppoſitũ aut blaſphemaret xpm aut matrẽ eius inter eos grauiſſima pena puniretur immo ſarraceni hñt odio iudeos t affligũt t vituperãt eos ꝓpter xpm: eo ꝙ ꝓſecuti ſunt eũ: Is nõ credant eius mortem t paſſionem: ſed dicũt ꝙ qñ iudei voluerũt xpm occidere angeli rapuerũt eũ de medio eoʒ q̃ veturus eſt in mũdũ in fine mundi ad occidẽdũ antixpm vt ꝺr in aleorano eoʒ. Ex quibus ꝓz ꝙ p oẽs partes mũdi xps ſucceſſiue regnauit t regnat hodie tpaliter aut ſpialiter: ſed hoc magis cõplebit̃ in fine mundi poſt interitum antixpi: qũ iudei t ceteri ſequaces antixpi videbũt ſe deluſos: q: tũc q̃rẽt xpianos p mõtes t ſpeluncas qui baptizent eos t inſtruãt in fide xpi. Et ſic reuertẽtur ad dñm deũ ſuũ t ad dauid ſcs xpm regem t meſſiã ſuũ: vt ꝓz Oſee. iij. Et ſic ex oĩb? nationibus mũdi fiet vnũ ouile t vnus paſtor: ſub vno capite t rege xpo put dictum eſt ꝑſal. lxx. Et ſic tũc totaliter erit impleta tota illa ꝓphetia q: nõ ſolũ regnauit ſpialiter ſed etiã tpaliter a mari vſq̃ ad mare t vſq̃ ad oẽs terminos orbis terrarũ. Et p hoc ꝓz reſpõſio ad miſeros iudeos: et hoc quo ad primũ articulũ. ¶ Quãtũ ad ſcõm eſt primo notãdũ ſm Ariſtotẽ. primo celi t mũdi ſm ptolomeũ ſt oẽs philoſophi poſt aſtrologos ꝙ totus orbis ſimul cũ terra diuidat̃ in duas partes equales t principales ſm ꝙ linea eq̃noctialis diuidit ipm in duo emiſperia. ſ. in emiſperiũ auſtrale t aquilonare: t dicũt ꝙ auſtrale eſt vertex t caput mundi: t aquilonare eſt inferior t quaſi pedes t ſentina mundi. Dextrum aũt mudi eſt pars orientalis: vñ principium motus primi mobilis. Et ſiniſtrũ mũdi eſt pars occidentalis ad quaʒ eſt motus. Et dicunt vlterius oẽs philoſophi ethiopes bragmani t gimnoſofiſte: qui ſpeculantur illam partem au

orbis diuidit in duas ptes.

ſtralẽ tm̃ꝛie prolomeꝰ. ꝙ ſtelle illi? ꝓtis ſũt maiores t lucidiores t nobiliores t ꝑfectiores: t p cõſequẽs multo maioris virtutis ꝙ aſtra t ſtelle aquilonares. Et dicũt ꝙ ille pol? auſtralis eſt multo maior t lucidior ꝙ iſte nr̃ artic?. Et rõ ẽmã tota illa ps eſt capax mũdi t p ons iſtuẽtie ſũt nobiliores: t p ons maioris virtutis. Itẽ alij philoſophi t aſtrologi t ẽt poete nõ derogãtes ſupradicte diuiſioi diuiſerũt totã terrã i tres ptes. ſ. in ꝓtem auſtralẽ aquilonarẽ t mẽſam ſolis mediã vñ ꝓtẽ auſtralẽ appellãt q̃ ſ. eſt vltra tropicũ capricorni hyemalẽ: t ꝓtẽ aqlonarẽ appellãt q̃ ſ. eſt citra tropicũ cãcri eſtiualem. mẽſam vero ſolis appellãt totã terrã q̃ claudit̃ inter tropicos: eoʒ ſol paſcitur tm̃ paſci ꝓ totã illã mẽſam ꝺiuſtue: puta quo tidie. i. xxiij. horis paſcẽdo ab oriẽte i occidẽtem ad motũ ꝑmi mobilis: ſed a motu ꝓprio in. vj. mẽſib? a tropico hyemali vſq̃ ad eſtiualẽ t econtra. Rot. de uerſo ꝓ alios. vj. mẽſes. Et ſic ꝓ quãdã metapho ſona tota illa ꝓs ꝺr mẽſa ſolis q̃ vgil? appellat ſoꝛida. nam torridã. ſ. Gegoꝛ. ꝙ quidẽ mẽſaʒ ſolis memini beat? Hierony. epl'a ad paulinũ in qua eſt magna ciuitas philoſophoũ q̃ ꝺr arin t quedã alie quoʒ ciues t habitatores vt plurimũ dãt operam ſcientie aſtroꝝ t rez naturaliũ. Ꝺ illi dñr reſici t paſci pabuloꝝ cibo ſapie ad quos philoſophos audiẽdos venit apolon? vt inqt philoſtrat?. Ꝺ ſio cũq̃ philoſophi diuidãt terrã t totũ celũ tũ oẽs in hoc cõueniũt ꝙ pars auſtralis vltra tropicum hyemalẽ eſt nobilior t fauorabilior t fertilior t felicior. eo ꝙ eſt ſub nobilioribus aſtris. t p ons recipit nobiliores influentias t maioris virtutis. ꝙ iſta ꝓs nr̃a aquilonaris: t ꝙ tota menſa ſolis. Et ſic fructus t oĩa naſcẽtia que ibi germinanꝫ ſunt ꝑfectiora t maioris virtutis. ¶ Ibis habitis ponit̃ ꝑma cõcluſio ꝙ paradiſus delitiarũ vl'gãdã ſus deli fuit expulſus: eſt aſſignãda in illa pte auſtrali vltra tropicum hyemalẽ ſ. in mẽſam ſolis t ambos tropicos. Iſta ꝛcluſio parte auꝓ ſic deducit̃: nam nobiliſſima ꝓs terre debet eſſe locari ſub nobilioribus ꝓtibus celi ſed illa paradiſus deliciarũ eſt hmõi. ergo. Maio: eſt nota q: bonitas t fertilitas terre ineſt ſibi ex nobili ifluẽtia aſtrorum t aſpectus celi: ſed iã dictũ eſt ex mẽte Ariſtot. t oĩm philoſophoꝝ. ꝙ illa eſt nobilior pars celi. Odinor aũt ꝓbat̃: ex dictis ſacre ſcripture et ſacroꝝ doctoꝝ: nã illa terra ſpõte abſq̃ oi laboꝛe humano ꝓfert fructus ſuauiſſimos p vita humana cõſeruãda t inter cetera ꝓfert lignũ vite: cuius fructꝰ ꝓt vitã hoim in eternũ ꝓpetuare vt patet Geñ. iij. t. iij. put hodie nutrit helią t Enoch: ergo ſequit̃ ꝙ illa terra eſt ceteris nobilior t fecundior t magis virtuoſa t amena t delectabilis i oi genere delitiaꝝ: q: ſ. ꝺr paradiſus delitiaꝝ. Itẽ in illa terra homines nõ ſeneſcũt nec infirmanꝫ nec miſerias patiuntur: ſed hoc non eſt niſi ex fauore optime influentie celi t aſtrorum. ergo illa paradiſus eſt in illo emiſperio auſtrali que eſt optima t nobilior pars totius terre t in nobiliori aſpectu celi: eo ꝙ eſt vertex t caput mundi. Item hoc ꝓt ꝓbari a ſufficienti diuiſione. Nam illa paradiſus vel eſt in emiſperio aquilonari aut auſtrali aut in mẽſa ſolis inter tropicos: nõ ꝑmuʒ: vt ꝓz p oĩa cli-

Rñſio.

Paradiſi ponit̃ ꝑſa cõcluſio

Universidad de Deusto
Biblioteca

mata in qb⁹ nos degim⁹ t exulam⁹ inter bestias t tribulos t spinas habitecti tot miserijs t malis vbi nulla pōt ee felicitas: ſ3 miseria t labor t dolor: tc. nec talis padisus pōt ee in mesa solis inter tropicos. Primo qr tota illa terra est fabulosa t aridat inaquosa t sterilis t infecūda t deserta: q̄ qūq⁹ p lxx. dietas nō reper ppls aliqs inter garamātas t agisymas. Et iter nubia t meroe p.xxx. dietas pegrinant ethiopes: vbi plurimi moriunt fame p itinera. Et qūq⁹ vētus aqlonaris eleuat fabulū ad modū nebule. Et sic suffocat homines t coquit inter arenas. ex quor carnib⁹ fit momya. Ex qb⁹ ptz q illa terra nō pōt esse fecūda q̄lis est padisus terrestris. Ite illa terra semp est subiecta intēsis t intolerabilib⁹ ardorib⁹ t estui solis: vñ qñ sol est in signis australib⁹ opz vt homines fugiāt ad tropicū estiuale t ecouerso intm cōtinue homines vagāt t pegrinant fugiēdo ardorē t estū solis. Ex qbus pz q illa terra nullo mō pōt esse delectabilis nec amena ad habitandū: nec homines in ea viuētes pūt esse felices: put narrāt illi ethiopes q̄ veniūt ad nras partes: t put p experiētiā nouerūt pbi nri: quor noticia p uenit vsq; ad montē lune. p.xx. gradus vltra eqnoctiale vñ decurrūt fontes nili. Ex qbus oib⁹ relinquit t deducit q padisus deliciarū situat vltra tropicū hyemalez in emisperio australi: vñ forsan ad hūc sensum sunt intelligēda illa vba. Beñ. ih. s. cū adā audisset vocē dñi deābulantis ad aurā post meridiē absōdit se tc. Mā aer illi⁹ loci ō: aura rōne bonitatis t lucis suauissime t rēperate t delectabilis. Et ō: ee post meridiē rōne loci eo q illa regio est situata vltra meridiē. i. post mēsam solis q̄ ō: meridies. Vñ hec est dōia inter meridiē t aurā. Mā meridies idē est q lumē intēsissimū cū caloze excessiuo: quale est inter tropicos t ō tota illa ps terre ō: meridianū siue meridies: sed aura idē est q aer suauissimus t vitalis t tpate lucid⁹ t calid⁹ qualis est in illo emisperio ppter fauorē stellarū. Et sic pz q p aurā post meridiē intelligit illa ps australis q̄ situat post meridiē. i. post t vltra mensam solis: q̄ qdē ps ō: padisus deliciarū: q̄ fuit data primis parētib⁹ in hereditatē a qua fuerūt expulsi ppter peccū in hāc vallē lachrymarū t miserie citra tropicū capricorni: quo qdē tropico illa padisus est septa t vallata: ne qs possit accedere: i quo qdē tropico generat ignis maxime dū sol est in signis australib⁹: qñ sol approximat ad oppositū angis. Illā ille tropicus igneus est ille gladi⁹ versatilis t runfea lāmea quā posuit de⁹ inter padisum t nos: ne. primi parentes aut filij eor⁹ possent illuc accedere ad comedēdū de lignovite ne forte viuerēt in eternū. Beñ. ih. B ¶ Seōa ꝺcło q nō solū padisus deliciarū est in illa pte australi ſ3 et totū illud emisperiū fuit datū in padisus primis parētib⁹ ad habitādū cū oibus suis posteris tāq; regnū hereditariū pbat. Mā si adā nō peccasset: nūq; fuisset mortu⁹: nec aliq; de posteris suis: sed edēdo de ligno vite duxissent vitā felicē in lōgissimū tps successiue t sic multiplicata fuisset eor⁹ gliatio in immēsum: post q̄ ibi nulla erat pestilētia nec infirmitas nec iter eos aliqs sterilis. Et p ꝺnīs illa gliatio occupasset totū illud emisperiū

Qño padisus dabat ade.

q: pu⁹ t arc⁹ loc⁹ nō potuisset eape tā copiosa⁹ gliationē. Et sic nulla ps huius emisperij fuisset frustra nec vacua: sed tota populata illa felici gliatione: nec est dicēdum q in illa felici regione sint pte rupta montiū nec precipitia nec maria nec paludes: nisi inquantum illa quattuor flumina lentissimo⁹ suauissimo cursu t meatu irrigant totā illā regionē t ortū deliciarū: t in fine emisperij iuxta tropicū submergunt: t per meatus subterraneos ebuliunt t emanant p quoddā equilibrium in hac nra parte aqlonari. Nam tigris t eufrates oriunt ex montibus armenie t phison qui dicit ganges ex montibus indor t geon q̄ ō: nilus ex mōtibus ethiopie. Iterū rigant terrā nostrā cū magno impetu t fragore. Ex supradictis pz q deus nō creauit frustra illā partē australē t felicē paradisū: q: eā creauit ad felicē habitationē p adā t posteris suis quā pdidit ppter peccū. ¶ Tertia cōclusio q in illa pte australi dñat ꝓps t colit t adorat: pbatur. Mā ibi viuūt helias t enoch p trahēdo vitam felicē per esum lignivite: q̄s pdidit adā: t ibi sunt in summa t cōtinua cōtēplatiōe dei expectantes scōm aduentū xpi: immo expectāt vt preueniant aduentū xpi pro scribēdo testimoniū de xpo contra antixpm: q: predicabūt legē euāgelicā contra eū t suos sequaces: ppter quā fidē sunt martyrio coronādi: vt pz Apoc. xi. Ergo sequit q̄ helias et enoch ibi adorant t colunt xpm tanq; dōm t redēptorē t verū messiā: t per ꝺns ibi adorat⁹ t colit christus. Ite ꝓps post resurrectionē intrauit paradisum deliciarū cū tota turba sanctorū patrum t fideliū ve. te. quos de limbo t purgatorio inferni liberauerat: t habitauit cū illis in illa felici padiso vsq; ad die ascensionis. Et p totos illos quadraginta dies tanq; dñs illius hereditatis sedit ibi: vbi tota illa societas adorabat t colebat ipm tāq; deū t dñm. vbi non defuerūt agmina angelorū cantantiū eius triumphū t laudantiū eum. Et post. xl. dies a resurrectione ascendit in celū cū tota illa sancta societate. t cepit in possessionē t hereditatē illud celeste regnū a patre. pro set suis: t sedit a dextris patris tāq; vniuersalis iudex t dñs qui tenēs cathedrā in celis iugiter iudicat in terris occulto iudicio vsq; q̄ veniat ad iudiciū vle cū ptāte magna t maiestate: vt dictū est. psal. viij. Ex qbus oibus cōcludit cōclusio principaliter intēta. q ꝓps dñatus est nō solū in hoc nro emisperio a mari vsq; ad mare. a flumine vsq; ad terminos orbis terrarū: sed t dñatus est in inferno: q: limbus t purgatorij expoliauit: t dñatus est t dñat in toto emisperio australi in illa felici paradiso q: ibi sedit cū tota illa felici pōa: tāq; dñus a resurrectiōe vsq; ad ascēsionē. ibi etiā adorabat⁹ collit ab enoch t helia⁹ dñatur t dñabitur: t regnabit in celo p seculor. Et p hoc pz rūsio ad rōnes curiosor t astrologor. A ¶ Et si querit qño potuit inde exire adā cū vxore sua qū fuit expulsus Et qño potuerūt intrare helias t enoch qui fuerūt rapti in illā padisum cū tota sit circūdaca gladio versatili: t runfea ignea illius tropici capricorni tc. Ad hoc respondetur q adam cum eua mysterio angelorū fuerunt super flammas illius tropici eleuati t ad

Xpo colitur in pte australi ab enoch t helia.

qño adā cum eua exierit de paradiso.

partes nras trāslati. Et eodē modo fuit introductus enoch. qui fuit raptus i paradisum. vt ꝑ⁹ gen. v. t ecclia. xliij. t eodē mō fuit introductus i illam paradisum helias qui fuit rapt⁹ in curru igneo. vt patet. iij. reg. ij. Ex dicta positiōe insurgit grādis dubitatio. Mā manifestū est q̄ sol motu ꝓprio mouetur in circulo obliquo a tropico ad tropicum ergo sicut per accessum ad nos causat intensā estatē t calorē. ꝑ recessum intēsam hyemē in ptib⁹ aquilonarib⁹. Ita parit per oppositū p accessum ad alias causabit intensum estū t p recessum intensam hyemē in emisperio australi. imo maiorē t intensiorē calorē causabit sol p accessum ad illā partē q̄ ad istam: t ista est dicendū de ꝺiunctiōib⁹ planetarū inter se t cū aliis astris t signis: q: eo ipso esse ctus causabūt. t eadē pestilētias t sterilitates in pte australi: sicut in aquilonari: post q̄ eā mouent planete iter hec duo emisperia. Ite sicut tota terra q̄ est sub polo artico nō ꝺs nisi vnā noctē t vnū diē i toto anno. q: p sex mēses dū sol est in signis australibus. semp ē nox sub hoc nro polo. t p ꝺns ſ3 est dies in alio t sic ecouerso per alios sex menses: cū est dies in nro: ſ3 est nox in altero. t p ꝺns nulla pōt esse amenitas nec delectatio habitantibus nō solū circa illū polū: sed nec ēt habitātibus in ceteris climatib⁹ a polo vsq; ad tropicū capricorni. post q̄ accidit eadē ifortunia t varietates i toto illo emisperio. sicut in nro. t p ꝺns nō pōt esse tanta felicitas ibi sicut ꝺuenit⁹ narrat de paradiso deliciar⁹ in scriptura. Ad hoc rādet ꝓps Auicē. q̄ oia astra celi tā illa que sunt in ꝛodiaco: q̄ illa que sunt extra ꝛodiacū habent suas ꝓprietates t qualitates. q̄dā bonas t q̄dā malas sicut ꝓpria t planete. Et ideo q̄ planeta mittit radios suos ad astra nra: q̄ sunt extra ꝛodiacū: causat effectus diuersos apud nos ꝑm diuersitatē qualitatū astrorū. t sic planeta malicios suas ex mixtione sue influentie cū influentia astri malicios causat pestilentias aut sterilitates aut bella t discordias aut tēpestates t cetera infortunia. apud nos ꝑm dispositionē aspectus. hoc idem facit sol ꝓ⁹ mixtionē radior cū alijs astris quo ad calorē t alias influentias. Et sic pz q non solum accessus t recessus planetarum ad nos: aut cōiunctio eor⁹ inter se est precisa causa varietatis effectuū sed mixtio influentiar⁹ eorū cū nostris astris q̄ sint supra nos. Sed q: oia illa astra q̄ sint in emisperio australi sunt bona t fauorabilia t magne virtutis put dictū est: ideo nullā pōt recipere malā influentiā a planetis: imo resistūt malicie eorū intantum q̄ nullum possint facere nocumentū in toto emisperio vltra capricorni ꝓpter vtutes illarū stellarū ꝓhibentiū maliciā planetarū. Et ita est dicendū de radijs solarib⁹: q: nō pōt causare intensum t i ordinatū calorē t estū cū illis astris: sicut cū nris per eandē rōnem ꝓpter nobilitatē t tēperantiam illorū. Et sic planete nullū possunt causare nocumētū. nec disproportionē in illis partib⁹ ꝓpter benignitatē t fauorē t virtutem illor astrorū resistentiū malicie planetar. ¶ Ad scōm argumētū rādetur q tota illa ps ō: australis: q: ſ3 est lucida t illuminata lumine suauissimo t temperatissimo illorū astrorū: t maxime lumine tēperatissimo t sufficientissimo ad illuminandū totū illud emisperium: cū ceteris astris illi⁹ ptis. t ō tot⁹ aer illi⁹ regiōis ō: aurea rōne illius bonitatis: lucis rēperate: eo q̄ ille aer est tot⁹ tēperatissim⁹ lumine suauissimo illustrat⁹ t salubernimis influētijs fauorat⁹ ad delectationē viuētiū t ad fecūditatē terre ō ō: paradisus deliciar. t ps mundi australis. t stella illius ꝓpli ō: auster grece siue canopus q̄ latine interpretatur lucidū t suauissimū t vbernimū t vitale a quo austro tota illa pars ō: australis. i. amena t lucida t saluberrima t vberrima. t delectabil⁹ t amena. t ō ō: aura post meridiē sicut dictū est. Et q̄ bus ꝑs q̄ sicut per pītiā solis nō turbat⁹ aura in suo luce t caloze in tota pte australi: ita per absentiā solis nō deficit lumē cōueniēs ad vitā felicē t delicias hoīm circa polū australē. Et sic patet q̄ nullū incōueniēs sequitur ex ista positiōe sed multa pla incōuenietia sequerent: si padisus deliciarum collocarek sub linea eqnoctiali inter tropicos. put q̄dā dicūt. aut circa tropicos in pte orientali sicut alij autumāt: q: vtraq; istarū pteū est subiecta multis miserijs: vt patet.

De ꝛpe. di. j. c. sexpens. et xciij. dist. c. diaconi.

Quam bonus israel de⁹. bis qui recto sunt corde.

¶ Titulus psalmus asaph. Et hoc ra. sa. t multi hebrei moderni dicūt q̄ asaph fecit hūc psalm. t decē sequētes ipsi asaph ītitulatos: sed dictū est i pncipio q̄ isti nulla rōne: nec autoritate hoc phāt imo phāt oppositū. s. q̄ dō fecit oēs psalmos: vt dictū est in pncipio lib. t in fine psal. pcedentis: sed iste ꝑs attribuit ipsi asaph tanq; cātori vt inqt aug. Ad cuius intellectū est notā dū vt legit ꝑmo paralip. xvj. t. xv. q̄ dō q̄ttuor elegit cantores ad cantandos psalmos in domo dñi. In ꝑmo ordie elegit asaph q̄ erat de filijs gerson in scōo emā de filijs choath. iij. in tertio ethā ō filijs merari. in quarto idythū de filijs merari: ſ3 in veritate ethan idem est q̄ idythū qui fuit bimius t sic nō fuerunt nisi tres cātores tantū. Et hos elegit ex magno mysterio inquātū per ipsos ꝛtituor figurabat ecclesia. Vias inquātū ecclia xpi est congregata ex oīb⁹ fidelibus figurat q̄ asaph: qui interpretat electio seu ogregatio. inquātū vo eccla est ogregata ex fidelib⁹ electis ex synagoga reprobata t populo gentili. quorū patres fuerūt reprobati. tunc figurata est per filios choze puenientes ex patre reprobato. Inquātū vo ecclia xpi ascendit ad culmen gratie t glorie. t fuit. fortis t robusta contra infideles t tyrannos t hereticos: figuratur per ethan qui interpretat ascendēs t fortis t robustus. Inquātum vero ecclesia xpi transiuit synagogam. t adepta est brauiū legis gratie figurat per idythū qui interpretat trāsiliēs eos. sic ergo dauid cōmisit t deputauit psalmos istis quattuor cantoribus cantādos vnicuiq; iuxta iterpretationē suam t ꝓprietates put materia psalmi spiritualiter t mystice exigebat. Et ideo quia materia huius psalmi t decem sequentium dirigitur toti ecclesie simpliciter: t toti congregationi fidelium. Ideo intitulantur ipsi asaph. cui fuerūt

Ecclesie figura.

assignati cantȝ cantoꝛi. Vñ nō solum isti vndecim psalmi assignati sunt ipsi asaph: sed etiā alleluiatici: vt pt̄s ꝓmo paralip. xvj. vbi dr̄ ꝙ in illo die fecit dauid principem ad cōfitēdū dño asaph ⁊ fratres eius ⁊c. Et cantate dño oīs terra ⁊c. Et cōfitemini dño qm̄ bonus est ⁊c. Per hunc ergo titulū nihil aliō habetur nisi ꝙ dō fecit hūc psal. ⁊ assignauit ipsum cantādū ipsi asaph ⁊ fratrib⁹ ei⁹. eo ꝙ in hoc psal. agitat̄ q̄dā difficilis q̄stio directa expositā toti ecclie. Vñ q̄stio est ista. s. quare de⁹ in hoc mōdo ꝓmittit malos ⁊ iniquos ꝓsperari: ⁊ bonos ⁊ iustos multipl'r flagilleari. ⁊a malis ⁊ iniq̄s oculcari ⁊ vexari. Mā ex hoc sequit ꝙ aut deus ē iniustus talia sustinēdo: aut ꝙ nō curat nec ꝓuidet iam de his inferioribus ⁊ actibus hoīm. Et hāc q̄nē introducit ⁊ mouet dō in psona corpis mystici siue hoīs mystici ī quo sunt diuersa mēbra. quorū quedā sunt sana ⁊ firma ⁊ quedam infirma.

Mali ꝓsperāt ⁊ bōi flagellant.

¶ Et iō in psona istius hoīs mystici rōne mēbroꝝ infirmoꝝ introducit hanc q̄nē. Et duo facit. Mā ꝓmo in psona mēbroꝝ sanoꝝ dicit. O ꝙ bonus est deus israel his q̄ recto sunt corde. q.d. q̄ꝛ q̄d deus agit vel ꝓmittit semp cedit in vtilitatem ⁊ meritū ⁊ gl̄iam eoꝝ q̄ recto sunt corde. iō de⁹ sp est eis bon⁹ ⁊ misericors: sed in psona ꝓxime mēbroꝝ infirmoꝝ cōquerit admirat ⁊ hesitat ō hac q̄nevñ tria facit. Mā ꝓmo facit q̄ dictū ē. Scōo negat sequelā: imo ꝓbat reuocādo falsam opinionē. ꝙ ly deus ista ad tēpus ꝓmittat. tū ipse sp manet iustus. ⁊ habet curā ⁊ puidentiā de actib⁹ hūanis. Tertio dando salubre cōsiliū ⁊ doctrinā dicit hanc q̄nē esse insolubilē in hac vīa. s. quare deus ista permittit. imo dicit se nescire soluere hanc q̄stionē. scōa ibi. si dicebā narrabo sic ⁊c. tertia ibi. qꝛ inflāmatū est cor meū. Iste ergo homo ifirm⁹ incipit dubitare de diuina puidentia dicens.

Psalmi diuisio.

xxviij. q. j. c. sepe ⁊ xxiij. q. j. fi tur batur.

Mei autem pene moti sunt pedes: pene effusi sunt gressus mei.

¶ Pedes mei. i. affectus ⁊ cōcupiscētia mea moti sunt pene i. fere ⁊ q̄si. ⁊ gressus. i. cogitatio ⁊ intētio fuerūt moti a rectitudine. ⁊ effusi huc ⁊ illuc dubitando ⁊ titubando de diuina puidentia. Nō. sunt moti ⁊ effusi ad sequendū malos ⁊ pueros.

Pedes aīe cogitationes.

B ¶ Nota ꝙ pedes aīe dicunt cogitatiōes quibus aīa discurrit ⁊ gradit huc ⁊ illuc. ⁊ hoc ptinet ad cogitatiuā potentiā: que negociat circa particularia. tā sensata ꝙ nō sensata. ⁊ qꝛ dum in dubio est animus huc ⁊ illuc impellitur. ideo q̄ñq̄ deuiat ⁊ mouet a rōne ⁊ sequitur sensualitatem eligēdo partem pejorem. ⁊ hoc est q̄ dicit. mei autem pene moti sunt pedes ⁊c. Et hoc accidit.

xxiij. q. iij. quisquis vel qō pōt. de pe. d. iij. §. q̄. ⁊. ca. qd ergo.

Quia celaui super iniquos. pacem peccatorum videns.

¶ Idest cū indignatiōe ⁊ inuidia emulatus sum sup iniquos volendo eos sequi. videns pacem. ⁊ quietem. ⁊ felicitatem pcōrum. quasi dicat tentatus fui sequi pcōres ⁊ iniquos videns pacem ⁊ quietem ⁊ ꝓsperitatem eoꝝ.

Quia non est respectus morti eorum ⁊ firmamentum in plaga eorum.

¶ Idest qꝛ diu viuūt. ⁊ si aliqñ hīt aliquā aduersitatē aut plagā tū nō est firmamētū. nec duratio i plaga eoꝝ: qꝛ cito liberant̄ a quacunq̄ aduersitate. Vñ rō quare diuites diu viuunt est: qꝛ nō se exponunt tot periculis. sicut pauperes ꝓpter necessitatem ad querēdū victū ⁊ vestitum. Et hīt modū custodiendi se a periculis ⁊ seruandi ⁊ preseruādi. Et cā quare nō est firmamētū ⁊ duratio in plaga ⁊ infirmitate seu aduersitate eoꝝ est: quia hīt diuitias: ⁊ bona tēporalia cū quibus ꝓt remedia adhibere ⁊ liberari: qō minime obtinēt pauperes. Et sic ex necessitate se exponūt multis periculis. Vñ multipliciter mors pauperū ꝓperat ⁊ accelerat ⁊ cū difficultate. ⁊ raro a plaga ⁊ infirmitate liberatur. ⁊ sic est firmamentū ⁊ duratio in plaga pauperum. per oppositum aūt diuites mali.

de pe. d. j. serpēs

In labore hominum non sunt: ⁊ cum hominibus non flagellabuntur.

¶ Qꝛ nō sunt in cōi labore hoīm. Et ideo nō flagellabuntur ita frequenter cum hoībus. imo videtur excepti ⁊ exempti a cōi vita ⁊ labore: ⁊ miseria ⁊ aduersitate hominum.

xxiij. q. j. parat? i fine.

Ideo tenuit eos superbia: operti sunt iniquitate ⁊ impietate sua.

Prodiit quasi ex adipe iniquitas eorum: transierunt in affectum cordis.

¶ Hec est cā quare tenuit eos supbia: q: putant nō ꝓpe deū supa se. ⁊ sic ex tali supbia operti ⁊ repleti ⁊ vallati sunt iniquitate ⁊ iniustitia ⁊ ipietate ꝑ pauperes ⁊ iustos eos vexando ⁊ affligendo ⁊ expoliando: q̄ quidē supbia ⁊ iniquitas ꝓdiit ⁊ emanauit ex diuitijs ⁊ ꝓsperitate loḡa. q.d. ex adipe ⁊ pinguedine. Nam sicut magna pinguedo ꝯcoes ⁊ ocium ꝓuocat equum ad superbiā ⁊ petulantiam ⁊ lasciuiam. Ita diuitie ⁊ longa ꝓsperitas ꝓuocant hoīem ad superbiam ⁊ contemptum dei ⁊ aliorum: ⁊ sic superbia ⁊ iniquitas istorum diuitū malorū prodiit ireis ex longa ꝓsperitate ⁊ abundantia. Et ideo trāsierūt ⁊ ꝓcesserunt in affectum cordis: qꝛ quicquid desiderarunt obtinuerunt: ⁊ quicquid voluerunt facere fecerunt ⁊ ad effectus deduxerunt contra pauperes ⁊ iustos ⁊ simplices ⁊ compleuerunt ⁊ expleuerunt desideria sua in voluptatibus ⁊ flagitijs ⁊ sceleribus ⁊c. Et sic etiaꝫ ex continuo ocio.

Cogitauerunt ⁊ locuti sunt nequitiam: iniquitatem in excelso locuti sunt.

ꝓꝓj. di. c. inrantū.

Posuerunt in celum os suum: ⁊ lingua eorum trasiuit in terra.

¶ Cogitauerūt ⁊ locuti sunt oēm nequitiā ꝺ dei ⁊ ꝓximi. Et locuti sunt iniquitatē in deo excelso dicētes ꝙ de⁹ nō est. Aut si est. nō curat ista inferiora: nec pōt eis resistere nec liberare iustos ⁊ pauperes de manib⁹ suis. sicut dicebat pharao. ⁊ sennacherib. ⁊ nabuchodonosoꝛ. ⁊ iulian⁹ apostata ⁊ diocletianus. ⁊ isti blasphemi posuerūt os suū in celū ꝺ dei. Et lingua eoꝝ trāsiuit ⁊ duravit i hac terra ꝑ aliqō tēpus sine punitiōe. Nota ꝙ multipliciter tyranni loquūtur i celū. ⁊ lingua eoꝝ trāsit in terra. Primo qꝛ penetrāt celū blasphemādo si

cut sennacherib qui dicebat deū israel nō posse liberare ezechiā de manu sua. iij. Reg. xviij. ⁊ Julianus apostata qui vocabat iesum irridēdo galileū. Scōo qñ lingua eoꝝ transit metas rōnis. Tertio qñ transit ꝙ longa tēpora sine punitione. Quarto trāsit lingua eoꝝ in terra: qñ oia mala que ꝓcipiūt adimplent ꝙ satellites suos. tunc hec est cā quare paupes ⁊ simplices vidētes istos iniquos tot sceleribus impune transire titubant ⁊ tituba runt de diuina puidentia ⁊ iusticia. Et sic sequit.

xxviij. q. j. c. sepe in glosa.

Ideo cōuertetur populus meus hic: ⁊ dies pleni inuenientur in eis.

¶ Ideo. i. ꝓpter ista supradicta populus me⁹. i. gentes simplices ⁊ populares ꝑlī mei: siue populares mei ⁊ pauper cōuertent. i. comersi ad se ⁊ in se dubitabūt ⁊ titubabūt ⁊ hesitabūt hic. i. in isto passu cogitādo supradicta. ⁊ dies pleni. i. dies multi inuement in eis in tali cogitatiōe. q.d. per dies plenos ⁊ multos ꝙ tota die cogitabūt inq̄rēdo hmōi mysteriū ⁊ querēdo de hoc dubio. Vñ q̄ñ quis videt talia scelera impunita ꝺr cōuerti in seꝛ nō vltra ire sed scandalizari ⁊ ibi cogitatione vj. q. j. fi omnia. figere per totam diem. Ideo sequitur.

Et dixerunt quomodo scit deus: ⁊ si est scientia in excelso.

¶ In tali cogitatiōe dixerūt isti simplices populares. i. dubitauerūt inter se. si scit ⁊ curat ista. ⁊ si i. vtrū sit sciētia ⁊ puidētia in deo excelso de istis inferioribus ⁊ de actibus hūanis. vñ dubitādo dixerunt: qāo scit deus ista: eā ita trāseāt impunita quasi dicāt dubiū est an sciat deus. ⁊ an sit sciētia istoꝝ in deo excelso. Nam si sciret non ꝓmitteret. Et sic quasi desperati dubitarūt an ista fierent a casu ⁊ fortuna. ⁊ hoc ꝓbant simul de ꝓsperitate malorū ⁊ aduersitate bonoꝝ. Et ideo dicebāt isti simplices iusti dubitantes. Monet est mirum si dubitamus an deus sciat ⁊ curet ista. ⁊ an sit sciētia ⁊ prouidētia de istis in excelso.

xxiij. q. j. c. parat?

Ecce ipsi peccatores ⁊ abūdantes in seculo obtinuerunt diuitias.

¶ Quia ecce ipsi pctōres ⁊ sceleratī abundantes in hoc seculo obtinuerūt diuitias ⁊ bona tpalia. ⁊ dignitates ⁊c. Et nos ꝙ oppositū cōtinue sumus in affl.ictione ⁊ pauptate ⁊ aduersitate ⁊ psecutiōe

ꝺ. xxxv. b

Et diri ergo sine cā iustificaui cor meum: ⁊ laui inter innocentes manus meas.

¶ Dicit vnusquisq̄ iustus. ergo sine cā ⁊ frustra ⁊ sine ꝓmio iustificaui cor meū diuina ꝓcepta seruādo ⁊ opa mie adimplendo. ⁊ laui manus meas inter innocētes ab omni rapina ⁊ mala operatione ꝓhibēdo. Mā ille iustificat̄ q̄ nō ꝓponit malū agere. ⁊ ille luat manus inter innocētes qui ꝓhibet eas a mala operatiōe. Et ly aliqā ꝓponat: tñ non ꝓgredit in effectū. q̄si se seruat innocētē in opere

vñ. qō. j. cū pcul sio

Et fui flagellat⁹ tota die: ⁊ castigatio mea in matutinis.

¶ Frustra etiā ⁊ sine cā fui flagellatus tota die. i. toto tpe vite mee flagella ⁊ aduersitates pacienter sustuli. ⁊ castigatio ⁊ flagellatio mea fuit in matutinis ante auroꝝ surgēdo ad oīonē ⁊ ꝓniam ⁊c.

quasi dicat si oia ista frustra feci ⁊ sine ꝓmio. ergo melius fuisset mihi cōmittere oīa scelera ⁊ vitam duxisse in flagtijs ⁊ voluptatib⁹. ⁊ eueniss̄ent mihi oia ꝓspera sicut ipsis sceleratis. B ¶ Et nota ꝙ castigatio iustoꝝ ꝺr matutina. i. velox. Mā qñ iusti delinquunt in aliquo cito ⁊ velociter castigat eos deus. Per oppositū castigatio sceleratoꝝ est cōter vesprina ⁊ sera ⁊ tarda: qꝛ de⁹ nō castigat eos vsq̄ ad mortē. qꝛ moriunt quo ad corp⁹ ⁊ ataī ad penā eternā. Vñ tales mala captūt in interitu. vt patebit psal. cxxxix. Vñ dicit Ambro. ꝙ illico si qs post pctīm flagellat: hoc cedit sibi in bonū. Mā signū est ꝙ deus nō seruat sibi punitionē post mortē. Per oppositū malū signū est q̄n sceleratī non flagellant in hac vita qꝛ signū est ꝙ de⁹ seruat pena in aliā. Ideo ait aug. hic vze dñe. hic secaꝫ inferno parcas. Et nota ꝙ totus iste discursus ꝺ tationis de diuina puidētia maxime fuit in ꝓmitiua ecclesia. Mā multi simplices xp̄iani videbāt dirā ⁊ atrocē psecutionē tpe decij ⁊ diocletiani in ceperūt dubitare de fide catholica. ⁊ ore negabāt xp̄m. Ly nō corde: intrīs ꝙ marcellinus papa adoluit idolis incēsum: ly postea fuerit correptus ⁊ reconciliatus. Et sic multi fugiebāt ꝙ mōtes ⁊ spelunc̄as. vt sepe dictū est. Et ideo ecclia in psona mstroꝝ dicit istaverba sc̄s pene moti sunt pedes mei. ⁊. fides mea q̄ est fundamētū ⁊ pes quo gradioꝛ in hac vita ⁊c. Vñ sicut cogitatio siue affectio q̄ sunt pedes aīe dicunt moueri a medio virtutis moralis cū effundit ⁊ egreditur extra metas rōnis. Et ita ꝺr vicios⁹ ꝺ ita pariter cū quis egredit ad credendū ⁊ eligēdū ⁊ sequendū ea q̄ sunt extra limites fidei. ⁊ cōtra fidē ex timoꝛe aut ꝓmte tūc ꝺr infidelis siue hereticus. Ideo iste ꝺ ⁊ xp̄ian⁹ infirmus decept⁹ ex supradictis dicit: mei pedes pene moti sunt: ⁊ gressus mei pene effusi ⁊ egressi sunt extra limites fidei supple dubitādo an deus curaret actus hūanos. Et an esset iustus talia tolerando. Et quo pt̄s ꝙ dubitare ⁊ titubare est quasi a fide ⁊ eius limitibus moueri ⁊ effundi.

Castigatio iusto rū ꝺr matutina.

Mota.

d. xlix. sacerdotes in glo.

Si dicebam narrabo sic: ecce nationem filiorum tuorum reprobaui.

¶ In hac scōa parte reuocat falsam opionē seu dubitationē quā habuit dubitando de diuina puidētia iusticia. Vñ nota ꝙ supradicta simul fuit questio ⁊ dubitatio. Mala⁊ questio fuit quare deus permittit ꝓauos ꝓsperari ⁊ iustos flagellari ⁊ a malis cōculcari. Sed ex hac q̄stione siue ignorantia huius questionis sequit dubitatio. an deus curet ⁊ regat actus hūanos. nām si regit eos videtur iniustus talia tolerādo: qꝛ si est iustus nullus bonū ꝺs relinquere irremuneratū. ⁊ nullū malum impunitū. Ideo in hac scōa pte soluit dubitationem oīendo deū curare ⁊ regere actus hūanos ꝙ ly toleret ista ad tpa. tū finaliter relinquit nullū malū impunitū. nec bonū irremuneratum. Et quo pt̄s ꝙ est iustus iudex ⁊ sic reuocat falsam opinionē: quā ignorādo ⁊ etiā cū zelo ⁊ ira tenuit dicēdo supradicta. Vñ ly nō affirmatiue tenuit istā falsam opinionē. cū dubitauit ⁊ pene adhesit illi motus a limitibus fidei. Ideo dicit q̄si correctus

Dubitatio nota ꝺr.

Æ

Universidad de Biblioteca

si dicebaz. Narrabo sic. ecce nari. Littera hieronym. habet. Si narrauero sic ecce nationē filioz tuoz reliqui: z sic littera est plana. Dicit ergo trāslatio nostra si dicebā. i. si sic dicēdo narrauero serio sc z affirmauero. i. si sic affirmarē vt dictū supra est approbādo z laudādo vitā z psperitatē malorū si cut supra dixi ex passione z infirmitate deceptus. Ecce. i. manifeste patet q reprobaui z reprobarē nationē filioz tuorū: scz abel z noe z abraaz. isaac z iacob z iob z oim apostoloz z martyrū. z iustoz noui re. qui semp fuerunt flagellati z vexati a malis tyrannis. Nam deus quos amat corrigit z flagellat. Prouer. xxv. Et patet per totū discursum sacre scripture. q. d. si esset vera ista opinio. oēs viri iusti veteris z noui testamenti essent reprobati z decepti. qui semper passi sunt patienter flagella z persecutiones propter deum. Sed hoc nemo potest scire ex humana inuestigatione. nisi reuoluat z perscrutetur sacram scripturam. z ibi videbit solutionem huius questionis scilicet qualiter deus est iustus iudex: z nullum malum relinquit impunitum. Ideo sequitur z subdit.

vj. q. j. si omnia.

Existimabam vt cognoscerem: hoc labor est ante me.

¶ Existimabam vt cognoscerē ista per humanaz inuestigationē: sed hoc labor est ante me. i. valde laboriosum: q: nunq potui videre veritatē: donec adhibui studium sacre scripture. Ideo dicit.

xxxj. d. c. ieiēdū. z c. sequē.

Donec intrem in sanctuarium dei: z intelligam in nouissimis eorum.

¶ Sanctuarium dei. i. in sacrā scripturam. que dicitur sacrarium z sanctuarium dei. in quo recōduntur omnia sacra gesta sanctorum patrum. in quibus latent sacramenta christi z ecclesie. Et ideo sacra scriptura dicitur sanctuariū dei: quia ibi literaliter scribuntur gesta z dicta sanctorum patriarcharum z prophetarum. z virorum iustoz: sed mystice figurantur omnia mysteria xpi z ecclesie. Et intelligam in nouissimis eorum. Unde nota q dauid siue iste homo infirmus anteq videret z cōtemplaretur scripturam: ex ignorantia dubitauit z zelauit zelo re z inuidie super iniquos. Sz post q ingressus est sanctuariū scripture ibi intellexit in nouissimis illoz malorum. Nam ibi vidit et legit qualiter omnes tyranni z iniqui licet ad tempus fuerunt prosperati: tamen miserabiliter obierunt finierunt z vitam. Tunc cognouit nullum impiuz impunitum abire. z sic cognouit dei mundi regere ex sapiēti prouidentia z iustitia. Et ideo dicit non intellexi donec introiui in sanctuarium dei: id est secretum sacre scripture z intellexi istaz materiam in nouissimis z in finibus eorum prauoz. quasi dicat ibi vidi malum finem z exitum maloz scilicet qualiter male finierunt omnes persecutores iustorum. Puta cham. pharao. zeb. zebee. salmana. nero domitianus. z ceteri: q si dicat q post q inuestigatione humana ista non potui reperire conuerti me ad studium sacre scripture. et reperi veritatem huiusmodi questionis per punitiones malorum z pmia iustorum. Ideo sequitur.

Scriptura ō: dei sanctuarium.

de pe. d. iij. s. q. q. z. c. q. j.

Verūtamē propter dolos posuisti eis: deiecisti eos dum alleuarentur.

¶ Id est ego noui in sanctuario sacre scripture quo propter dolos z iniquitates istoz prauorum posuisti eis finē felicitatis siue z psperitatis: deiēdo eos a facie terre: q: nō permisisti eos in perpetuū psperari: immo deiecisti eos a psperitate: dū alleuarētur z exaltarent z etiā permisisti eos prosperari ppter dolos vt deciperētur in psperitate q: dum fuerunt in culmine prosperitatis: tunc deiecisti eos ad terrā. Et sic psperitas eoz fuit eis in dolum z scandalū z pernicie z in cām interitus z dānationis. Nam vt ait plato z augustinus. Dignitie mundane z dignitates sunt bonis bone z malis malis male vtendo propter eas perierunt hic et in futuro: vt ait Juuenalis. Ideo sequitur.

xxxij. q. j. paratus

Quomodo facti sunt in desolationem: subito defecerunt perierunt propter iniquitatem suam.

¶ Sicut aman. z seyanus. z nero: q: subito defecerūt z ceciderūt a dignitate z diuitijs. Et perierūt corporaliter z eternaliter ppter iniquitatē suā defecerūt dico sicut somniū. Nam vita z prosperitas mundi est sicut somnium cito euanescens z annihilabilis. Mā sicut q̄s somniat q est rex z diues sed q̄n excitat a somno nihil reperit. z visa est ei illa felicitas z letitia breuis z deceptoria: ita hō q̄s per longā vitam vixerit in psperitate tū in morte videtur sibi suam vitā z psperitatē fuisse breuissimā z quasi somniū z vmbram. z nonveram felicitatem: sed quasi imaginem felicitatis. Ideo ait.

de pe. d. iij. ad ea go turbamur.

Velut somnium surgentium: domine in ciuitate tua ymaginem ipsorum ad nihilum rediges.

¶ O tu dñe rediges imaginē eorū. i. prosperitatem eoz: que fuit quasi quedam imago psperitatis rediges ad nihilū a ciuitate z regno tuo: quia nunq intrabūt in ciuitatem celestē. rediges dico sicut somniū surgentium. i. eorū qui surgūt a somno. vel potest sic ordinari. Iusti praui subito defecerunt z perierūt a ciuitate tua. sicut somniū surgentium deficit z annihilatur: z sic imaginē eorū ad nihilum rediges. i. prosperitatem fallacē: z etiam potest hoc litteraliter referri ad plures: qui i hac vita fuerūt in tanta dignitate: q: imagines eorum erigebātur in plateis z in foro. Sed fuerūt turpiter eiecti a dignitatibus z interfecti. Ideo postea imagines eoz fuerūt cōminute. z ad nihilū redacte. vt dicit. Juuenalis. de seyano: et etiā de nerone z domitiano. Nam ymago seyani trahebat per ciuitatē: vsq quo fuit lacerata. Nam ista erat vsitata tyrannoz: qui dum erāt in prosperitate faciebāt fieri sibi imagines ex ere z metallo. z poni i foro z locis publicis ad perpetuā memoriā eorū. vt ita venerarent in absētia sicut in psentia. Sz q̄n deiciebantur a statu z dignitate aut interficiebātur tunc etiam imagines eorum conterebantur: sicut factum est de seiano qui erat neroni offect? intantum q erat scōs post cum: sed tandem venit

imagines tyrannoz

in irā neronis z fecit ipm interfici z ad ripā tyberis iactari: vbi inimici eū calcabāt dicentes. calcemus cesaris hostē. Et trahebāt imaginē eius per terrā: z cōminuerūt eā. Nā ad hunc intellectū forsan dicit. Et imaginē eoz ad nihilū rediges etc.

xxxij. d. c. relatū.

Quia inflammatum est cor meum: z renes mei commutati sunt: z ego ad nihilum redactus sum z nescivi.

¶ Hic dauid in persona cuiuslibet iusti cōfitetur errorē suū z ignorantiā z impossibilitatē ad solue dam istam questionē: in qua tria facit. Nā primo facit q̄ dictum est. Scdo agit gratias. q: nō manifestum est in illo errore. Tertio dat salubre cōsilium z doctrinā. Scda ibi. Et ego semper tecum. tertia ibi: Quid enim mihi est. ¶ Quantū autē ad primū iā dictū est q duo sunt cōsiderāda in p̄dicta q̄stione Primo ipsa q̄stio siue dubiū in se. i. quare deus permittit malos prosperari: z iustos deprimi z affligi. Scdo considerādus est error quē ignorantes z fragiles inferebant ex supradicto dubio. scz q vel deus non curabat nec gubernabat actus hūanos vel ipse erat iniustus talia tolerando: sed iā hunc errorem remouit dauid in particula p̄cedēte ostendendo q deus gubernat actus humanos z semp in supradictis manet iustus iudex: q: licet permittat malos ad tempus psperari tamē finaliter punit eos z annihilat eorum psperitatem. z deiecit eos dum eleuant z exaltant etc. Et sic peccatū eorum non abhr impunitū. Sed quid dicendum de questione in se. i. quare deus ista pmittit ad ipm fieri: quia interim patitur iustus. Ad hoc dicit dō q licet ipse inflammatus desiderio scīēdi: vel zelo z inuidia psperitatis malorū per lōga tempora inuestigauerit solutionē huius questionis intātum q cogitationes eius fuerūt cōmutate ad supradictū errorē desitando z dubitādo de diuina puidentia z iustitia. Tamē finaliter nunq potuit peruenire ad eius solutionē: immo tanq iumētū factus est ignorās: z quasi ad nihilum redacta est sciētia sua in hac persecutione eo q ista questio est insolubilis z inuestigabilis per sciētiā hūanā. Unde intantū factus fuit ignorās z quasi iumentum z bestia in hac inuestigatione q incidit in errorem z dubium de diuina iustitia z prouidentia. Ideo dicit augu. q qui q̄rit solutionē huius questionis z causam videtur q̄rere causam diuine voluntatis: cuius nulla est causa: cū ipsa volūtas diuina sit causa oīz. Ideo ait q de huiusmodi archanis diuinis melior est fidelis ignorātia q̄ temeraria sciētia. Nā multi volētes inquirere de hoc profundo versi sunt in p̄fundū multoū erroū sicut fecerat iste afflictus fragilis. Et hoc est q̄ intendit dicere dauid dicens. Ecce cor meū inflāmatū est inuestigando hanc questionē z etiā cor meum id est affect? z sensualitas inflāmata est ardescens zelo re z inuidie: videndo psperitatē malorū z renes mei. i. cogitationes mee interiores cōmutate sunt ad incidendū in supradictū errorē dubitādo de diuina puidentia z iustitia. ideo ad nihilū redactus sū z nescivi. i. tota sciētia mea z labor studij mei ad nihilū redact? est. z nescivi soluere supradictam q̄nē: immo vt iumētū z bestia ignorans factus sum apud te: volendo querere causam tue voluntatis. Unde nota q renes q̄q̄ sumuntur p interiori cogitatione in scriptura. vt ibi scrutans corda z renes deus. Unde littera hieronymi habet: q: Uerū est cor meū: z lumbi mei velut ignis fumigans. z ego insipiens z nesciens.

Quare d? pmittit malos prosperari.

xxxviij. distin. c. sedulo. z c. nullus. z. xl. dist. c. multi.

Ut iumentū factus sum apud te: z ego semper tecum.

Tenuisti manū dexterā meā: z in volūtate tua deduxisti me z cū gloria suscepisti me.

¶ Quasi dicat. nā ita pueniunt exp̄fundate et altitudine diuitiarū sapie: z scie tue: eui? iudicia z vie sunt inuestigabiles. Ideo quilibet intellectus hūan? volēs illa inuestigare: est ōsi iumētum z bestia apud te nō valēs ista inuestigare: imo lcidet in diuersos z nephādos errores. Et quib? ptz q melius est talia fideliter ignorare: z altitudinē diuine sapie dimittere z relinquere: z cū timore z tremore dei magnificare: q̄ temere velle inuestigare. Et hec est intentio ipsius dō: scz aliter alij exponāt hunc passum. ¶ Et ego sp tecū. ¶ Hic incipit ēsiculus z nia in hebreo z translatiōe hiero. vbi dō in persona iusti agit gratias: q scz aliqū ex dolore z afflictione pestrauerit: quia tra impedit animuz ne possit cernere verum. cū deus non permisit ip sum permanere in illo errore: imo cognouit ignorantiam suā: z talia puenire ex illio occultissimis z archanis iudicijs sapientie diuine. Nam de? sp tenuit manū dexterā eius. ¶ Ad cuius intellectū est notandū q sicut sensualitas z caro dicitur sinistra hominis eo q semper impellit hoiem ad partē deteriorē. Ita rō ō: dexterā eo q impellit hominē ad partē meliorē z iustā: z ad obediēdū deo z p̄ceptis eius. Ideo scz dauid z aliquis iust? aliqū fuerit impulsus a sinistra. i. a sensualitate ad dubitandū de diuina iustitia: tamen deus semper tenuit manū dexteram. i. partem rationalem ipsius ne maneret in tali errore: imo sm voluntatē deliberatiuā z fidelē intelligentiā cōformatus fuit diuine voluntati: tribuēdo talia occultissimo? iustissimo dei iudicio. Et quo patet q in tali ritu dubitatio ne deus nunq dimisit illū: imo semper fuit secū quo ad partē rōnalē. Ideo dicit gratias tibi ago supple: q: ego semper fui tecum: z non fui separatus a te per fidem in tali meditatione: imo semp tenuisti dexteram manū meam. idest partem rōnalem: z voluntatem deliberatiuam: in qua parte rationali cōsistit vera fides: z spes z charitas. z sic tenuisti dexteram meam per fidē in presenti cum qua fide z spe toleraui patienter persecutiones z afflictiones tēporales. Ideo cum gloria suscepisti me post hanc vitam in premium laborum z persecutionū. Unde dextera in scriptura non solū potest dexterā ō: recta mitur pro parte rōnabili: sed ēt pro recta voluntate z operatiōe. z ideo dicit. tenuisti manū dexterā meā i. rectā z piā intelligētiā z fidelē ad credendū: z rectā voluntatē ad bona operādū ne caderē in hereses aut blasphemias. Et deduxisti me i tua voluntate. i. p rīas mādatoz: z sic cū gl'ia victoria suscepisti me. q. d. tu tenuisti intelligētiā meā ne caderē i

dexterā ō: recta volūtas.

Rō dicit dextera: caro re gro sinistra.

Universidad de Deusto

erroes cōtra fidē: t remisti voluntatē meā ne cō mitterē opa illicita t nephāda cōtra tua pcepta. Et sic semper fui tecū: te tenente dexterā meā te.

De pse. di. iij. c. ecl'ia. t de cōse. di. 5. iuu.

Quid enim mihi est in celo: t a te quid volui super terram.

Defecit caro mea t cor meum: deus cordis mei t pars mea deus in eternum.

¶ Vide dat salubrē doctrinā t cōsiliū oibus fideli bus sup hāc questionē. Vñ dicit ꝙ si nos videm? ꝙ deus semp punit malos: t agētes cōtra legē diuinā: t dat premiū bonis t iustis: ergo vanū t inane est terere tēpus inuestigādo de supradicta ḡstione nisi declinare a malo: t facere bonū. Et ista est salubris doctrina t cōsiliū bonū. Dicit ergo qd est mihi in celo amplius querēdū nisi gloriā quā das iustis. Et qd amplius volui a te sup terrā: nisi gratiā supple ad bene operandū: quā das adherentibus tibi: t inuocātibus te. ergo vanū est aliud quere: t tps in curiositatibus terere: qz in talibus curiositatibus deficit cor meū: t caro mea. i. sensualitas mea inquirēdo t inuestigādo. i. dimissis illis tu es deus cordis t desiderij mei: t tu deus es ps hereditaria. i. hereditas mea in eternū. Et iō aliō nolo querere nec inuestigare. Et in hoc pmio etiā defecit. i. terminauit desideriū cor meū: t caro mea. Ideo nil aliud volo. Et declarat seipsum dicens.

iij. q. j. c. beatus t xxxiij. q. iij. si habes.

Quia ecce qui elongant se a te peribūt: perdidisti omnes qui fornicantur abs te.

De pe. di. j. ois.

Mihi autem adherere deo bonum est ponere in domino deo spem meam.

Ut annunciem omnes predicationes tuas in portis filie syon.

¶ Quia ecce. i. manifeste videt ꝙ oēs qui elōgāt se a te trāsgrediendo pcepta. peribūt in inferno t tu pdidisti in damnationē perpetuā oēs qui fornicantur abs te. i. qui a te recedēdo fornicant cuz dyabolo eius suggestiones sequendo t operādo. Et quo patet ꝙ bonū t melius est mihi adherere deo t ponere spem meā in eo: ꝙ sequi dyabolū t elongari a deo: vt possim annūciare omnes laudationes t opera tua in portis ecclesie: que dicit filia syon: vt frequenter dictū est. Et etiā aures fideliū dicunt porte quibus audiunt laudes dei te.

Quō deus nō facit malis.

¶ Et his patet ꝙ dō in hoc psal. cōiungit finem cū principio. Nā ibi dixit: ꝙ bonus israel his qui recto sunt corde. in fine vero cōcludit. mihi adherere deo bonū est. Nam quidā fragiles putabant ꝙ deus erat melior t magis fauorabilis pauis t tyrannis: t etiā infidelibus ꝙ iustis t fidelibus eo ꝙ illos permittit prosperari: bos aūt affligi. Ad hoc respondet dauid in hoc psalmo dicens ꝙ hoc est falsū: immo per oppositū deus est bonus: immo melior t fauorabilior iustis t rectis corde: ꝙ pauis t tyrānis. qō probat. Nā iz ad tēpus deus permittat prosperari malos: tū hoc cedit eis in malū t in scandalum t in perniciē: qz in felicioꝝ t altiori prosperitate deficit eos a prosperitate mundana t gloria celesti: t destinat eos ad penā eternam Per oppositū aūt licet permittat iustos aliqū flagellari: tū totaliter nō relinquit eos: immo tenet manū eoꝝ dexterā: cōferendo gratiā: vt patienter tolerēt flagella t aduersitates: t etiā cedit eis in augmentū meritoꝝ: t finaliter cōsequunt glorias t vitā eternā. Et quo patet ꝙ deus israel melior t magis fauorabilis est iustis t rectis corde ꝙ pauis t tyrānis. Nā pseritas illoꝝ cedit eis in dānationē ppetuā. t aduersitas iustoꝝ cedit illis ad felicitatē t gloriā eternam: maxime qz nō deserit eos per gratiā in tali aduersitate. Et cōcludit ꝙ melius est adherere deo per fidē t caritatē t spē: ꝙ elōgari ab eo: cū tales pereāt finaliter t hec est tota intētio huius psal. t salubris doctrina quam dat nobis pphēta. Licet principalis questio maneat insoluta vt dictū est. Sed Aug. videt soluere istā questionē super psalmo. lxiij. dicēs: ꝙ deus permittit pseperari t regnare malos: vt bonos exerceant. Itē in sermone de innocētib? dicit ꝙ non esset meritū nec corona martyꝝ: nisi fuisset iniquitas tyranoꝝ. tc. Itē de iustis dicit Aug. ꝙ ideo flagellant in hoc mūdo ne pariant in alio. Itē apl's ad coꝝ. dicit ꝙ ne magnitudo reuelationū extolleret eū datus est sibi stimulus. tc. Et quo pz ꝙ flagella permittunt iustis ad custodiā virtutū: t etiā ad augmētū meritoꝝ. vt ibidem dicit qz virtus in infirmitate perficit. t sic fuit flagellatus tobt tho bias. Sed in veritate Augustinus t paulus ppter hoc nō soluūt totaliter questionem: qz nihil aliud pbāt nisi ꝙ talia flagella cedunt iustis ad meritū t gloriā. Sed nos videmus ꝙ quidā iusti flagellā tur t qdā nō. Ideo semper manet questio insoluta. s. quare magis deus pmittit flagellari vnū iustū ꝙ aliū. Ideo Boetius quito de cōsolatiōe pa sa vltima putat hoc soluere dicēs ꝙ iō deus magis pmittit flagellari vnū qꝫ aliū: qz scit ꝙ iste patiēter tolerabit: t iste forsan deficeret. Sed peat mihi reuerētia tanti viri: qr adhuc manet questio insoluta. Nā iste iustus nō posset talia flagella pati ēter tolerare: niti deus teneret manū eius dexteram per gratiāt dictū est in hoc psal. ergo adhuc restat scire quare deus dat illi talem gratiā t non illi. Et ideo dicit Augustinus libro sup malachiā ꝙ ista questio est insolubilis t inscrutabilis nobis immo de tali questione melior est fidelis ignorantia ꝙ temeraria scientia. Et hoc idē dicit hic dauid ad nihilum redactus sum t nesciui. vt iumentum factus sum apud te ad soluendū supple istā questionē. sed agit gratias: quia deus semper tenuit manum eius per gratiam in persecutiōibus: ideo dat salubrem doctrinā: vt deo hercamus tc. Hoc idem videtur sentire t referre macrobius de saturnalibus dicens. De epicureo philosopho nobili. quis is quoꝫ seruus fuit recētio: est memoria: ꝙ vt possit inter oblita nescirī: cuius etiam de se scripti duo versus referunt ex quibus illud latēter intelligas: non omnimō dīs exosos esse qui in hac vita cū erūnarū varietate luctant. sed esse archanas causas ad quas paucoꝝ potuit curiositas pueuire. A ¶ Prima ergo cōclusio siue doctrina huius psal. est ꝙ deus iz permittat iustos ad tēpus flagellari: tamē bonus t fauorabilis est eis finaliter.

Mota.

¶ Scōa ꝙ iz de? permittat malos ad tēpus prosperari. tū finaliter punit eos. t prosperitas cedit eis in dānū. Et quo pz ꝙ deus est iustus iudex.

Quare vnus flagellat: t alius nō

¶ Tertia qr ois hō est ignorāns t iumētū ad inuestigādā t soluēdā supradictā ḡstionem scīz quare deus pmittit bonos affligi a malis. ¶ Quarta ꝙ deus nunꝙ deserit iustū in psecutionibus p gratiā. sed semp tenet manū eius dexterā tc. ¶ Quinta ꝙ hō iustus nō dz amplius querere de ista questione: postꝙ deus dat sibi gratiam in presenti ad toleranda flagella t dat gloriam in futuro. vñ dictū est paulo. Sufficit tibi gratia mea. ¶ Sexta ꝙ postꝙ oēs qui elongant se a deo ipereunt t pdunt eternaliter. ergo melius est adherere deo per fidē t charitatē: t ponere spē in eo. Et in hac vltima cōclusione consistit tota sentētia huī? psalmi. t tota intelligētia eius t finalis intētio pphete.

de pe. d. j. ca. tacit turnitat' ꝑſi. deus cū.

Ut quid deꝰ repulisti in finē iratus est furor tuus super oues pascue tue.

¶ Huic psal. ꝓponitur ti. erudi cio siue intellect? ipsi asaph. Vñ iz quidā dicāt ꝙ asaph fecit hūc psal. cū beatus hierony. in epistola ad fabiolā de mansionibus asserit dauid fecisse ipm cū allegādo versū cuiū huius psal. aut t dauid canit. tu siccasti fluuios etham. Et ideo est dicendū ꝙ dauid fecit hūt psalmū. t dedit ipm cātādū choro ipī? asaph. Inētū dirigit vel loquit de tota ecclesia. Qui quidē psal. iz videat facilius. eo ꝙ est totus hystoricus. cū ipse est bene difficilis quā tū ad determinatā materiā assignādā. Et ideo est maxim̄ scisma inter hebreos de materia huius psal. Mā quidā exponit ipm de vastatione bieru salē facta per caldeos. quā ꝓuidit ꝓpheta in spū. t quidā de vastatione facta tpe machabeoꝝ: quidā aūt de vastatione facta p romanos. t de captiuitate in qua modo sunt de qua petit liberari per messiā quē falso expectāt. Et sicnō solū vn? sēra dicit alteri sed etiā vnusquisqꝫ cōtradicit sibīpsi in pcessu exp̄sitionis huius psal. Et ideo spretis ineptijs eoꝝ ꝓsupponēdo quintā regulā de spū t litera: t de duplici spū ꝓpheta: ꝓut fuit assignata in ꝓlogo: t dicendum ꝙ dauid qui fuit principium t ampliator illius regni t cultus diuini t tēpli. desideras scire discursuz t durationē illius regni t ciuitatis t templi. ꝓuidit in spū per reuelationē qualiter ppter peccata ill? populi ciuitas illa cū templo primo erat destruenda p caldeos. t postea reedificāda cū scōo tēplo. Sed iterū ciuitas erat vastanda t affligēda cū toto regno. t templi ꝓphanandū per antiochū de genere greco ū tpe machabeoꝝ. Sz qr ꝓuidit in spū. exp̄ss in suo aduētu nō solū erat liberaturus illum populuz t totū mūdū a miserabili seruitute peccati: sed etiā de psecutione populi gētilis. inquātum iugo suo debebat subiugare totū populū gētilē. qui sicut ante persequebat nomē dei abraam ysaac t iacob. t legē moysi. postea ille populus debebat subiici deo abraam t israel. t defendere nomē dei iacob. Ideo dauid petit in hoc psalmo liberari de populo gentili per aduentū xp̄i. Sed postea qr ꝓuidit qualiter illa pseutio facta tpe machabeoꝝ erat figura future pseutionis ecclie faciēde p machometū t antixp̄m. Ideo pariter petit liberationez ecclesie xp̄i. Et sic iste psalmus currit t pcedit in duplici spū sm ꝙ dauid in psona ecclesie petit liberari de dupli pseutione ecclesie quā ꝓuidit in duplici spū. Nā ipse petit ecclesiā liberari sm statū veteris te. ab vtraqꝫ afflictione tā spūali ꝙ tpali per primū aduētū xp̄i: t etiā petit liberari sm statū noui te. de pseutione machometi t antixp̄i Et ideo ne cōfundant intellectus simpliciū lectorū fiet duplex t distincta exp̄sitio huius psal. scz vna de vastatione illius ciuitatis t tēpli facta per antiochū. t altera de vastatione ecclie noui te. facta p machometū: t faciēda p antixp̄m. put fuit figurata p primā. ¶ Quātū ad ḡ ꝓmā exp̄sitionē duo facit. Nā primo exponit suā vastationē t afflictionē. Scōo petit liberari per xp̄m. Ibi vsqꝫ quo dne. ¶ Cōquerit ergo dauid tdicit an' ꝑsona illi? ꝓpli fidelis afflicti tpe machabeoꝝ. O deꝰ vt qd repulisti t oblitus es nos in finē. i. totaliter ira tus est furor tuus sup nos. qui sum? oues pascue tue. Et hoc pz ꝙ ista nō est vox ꝓpli existentis in captiuitate babylonica sicut iudeoꝝ quidā dicūt: dauid iam ꝓuidit ꝙ ppter scelera sua t petiū idolatrie ille ppl's erat captiuādus. t sic non ignorabat causam illius captiuitatis. Sz loquit in ꝑsona machabeoꝝ t aliox fideliū qui affligebātur. t etiā hic pphēta nō querit causam quare deus p mittebat eos affligi: qr nunꝙ defuerūt eis pcāp pter que merebātur affligi. Sed cōquerit quare tāto tpe durabat illa afflictio t quare messias tū differebat aduentū suū ad liberandū eos: qr videbāt eos finaliter t totaliter repulisse t oblitum tradidisse t oues suas refellisse t abdicasse. Ideo dauid vt moueat deū ad misericordiā t vt mittat messiā ad liberādū eos: cōmemorat beneficia ptērita. Nā delectat magnanimus in audiēdo beneficia q̄ fecit t magis mouēt ad maiora. vt pz. iiij. etbi. Et ideo memorantur maiora beneficia. t illa que erāt figura future redēptionis. Ideo dicit.

exp̄onit dupl'r.

xciij. d. c. legimus ꝓpe. v. c. fina.

Memor esto congregationis tue: quā possedisti ab initio.

Redemisti virgam hereditatis tue: mons syon in quo habitasti in eo.

¶ O dne memento cōgregationis tue: scz filioꝝ israel quam congregasti t possedisti ad initio scz ab' abraam quē eduxisti de vr caldeoꝝ t postea de mesopotamia t eduxisti i terrā chanaan. a quo ista cōgregatio habet originē. Et postea cōgregasti illum populum ex egypto in ramasse. t sic duxisti ipsum per desertum. t multotiēs redemisti virgam ꝓhereditatis tue: scz sceptrum t regnū israel. Nam primo redemisti ipsum de egyptiaca captiuitate. Scōo in mari rubro. Tertio introduxisti ipm in terram ꝓmissionis. t ibi redemisti t liberasti ipsum per multos iudices: t finaliter tempore samuelis dedisti sibi virgam t sceptrum regale. Que virga t regnum multotiens fuit infestatum a regibus assiriorum t babyloniorum t egyptioꝝ. Sed finaliter semper redemisti t liberasti istam

Bñficia facta ide deis.

Universidad de Navarra Biblioteca

virgam ⁊ regnum hereditatis tue.que est mons syon scilicet hierusalem caput ⁊ sceptrum regni in quo habitasti per specialem cultum. Et notaq dicitur in quo ⁊ in eo.quia ad diuersa referuntur quasi dicat in quo monte ⁊ ciuitate habitasti:habuisti sceptrum tanq̄ in capite regni ⁊ habitasti in eo:id est in templo per specialem cultum. Mag ci uitas erat sedes ⁊ sceptrum regni:⁊ templum sedes sacerdotalis.in quo templo erat archa domini sedentis super cherubin. Quasi dicat tu donasti liberam hereditatem illi populo.scilicet terrā promissionis:⁊ templum ⁊ regnum:⁊ cōes dignitates super ceteras nationes. Et notanter ꝑm augustinum:populum israel vocat virgam hereditatis dei:eo q̄ fuit figuratus per illam virgam qua moyses fecit oīa miracula ⁊ pdigia in egypto et in mari rubro:⁊ per totum desertū. Trāslatio hieron y.b̄s redemisti sceptrum hereditatis tue.montem syon in quo habitasti.⁊ est littera plana.

xxiij.qō. v.c.fina. xvj.q.vlt c.⁊ hoc. **Leua manus tuas in superbias eox in finē quāta malignatus est inimicus in sancto. Et gloriati sunt qui oderūt te:in medio solennitatis tue.**

¶ Hic petit liberari:memorās instātes afflictiones dicens. Leua manus tuas: id est potentiam tuam in finem:id est finaliter. id est contra superbias eorum inimicorum infidelium. Et vide supple quanta malignatus est ille anthyochus inimicus in sancto scilicet templo ⁊ populo tuo ⁊ sanctuario:vastando cedendo:polluendo ⁊c. Et quo modo illi infideles qui oderunt te.gloriati sunt se habuisse victoriam in medio solennitatis.id est in medio templi ⁊ ciuitatis vbi celebrabantur tue solēnes festiuitates. Quasi dicat q̄ in odiū tui ⁊ superium ⁊ contemptum:ista que sequuntur fecerunt. Nam primo.

Ibidem **Posuerunt signa sua signa: ⁊non cognouerunt sicut in exitu super summum.**

¶ Posuerūt signa sua:q: antiochus posuit imaginem suam:⁊ idolum Jouis olympij in medio tēpli vbi celebrabantur solennitates:⁊ offerebātur deo sacrificia. Et etiam in signum captionis. Et interponitur non cognouerunt.id est gentiles in omnibus his deum non cognouerunt.nec timuerunt:nec cognouerūt q̄ deus permittebat ista ꝓpter peccatis iudeorum.iumo imputabant ⁊ attribuebant victorie sue. Et debet sic ordinari littera posuerunt signa sua in medio tēplo solennitatis tue signa dico posuerunt super summum ⁊ turrim:et arcem ⁊ templum sicut in exitus:quia bonus exitus belli dicitur victoria ⁊ ecōuersio.id est sicut solet fieri in victoria:sicut in exitus:id est tanq̄ in victoriam:siue ad signum ⁊ in signum victorie:et in hoc non cognouerunt ista ꝓpter peccata populi permitti:immo propie victorie ⁊ viribus attribuerunt.

ij.mach. ij.v. iij.re.xv v.c.⁊.iij. eſdre.iiij c. **Quasi in silua lignorum securibus exciderūt ianuas eius in idipsum: in securi⁊ ascia deiecerunt eam.**

Incenderunt igni sanctuariū tuū in terra: polluerūt tabernaculum nominis tui.

¶ Non solū posuerunt signa sua in templo ⁊ ꝑfidio ciuitatis sed etiam exciderunt ianuas eī? scilicet templi ⁊ ciuitatis in securibus sicut solēt excidi arbores in silua lignorum ⁊ arborum.⁊ idipsū id est similiter deiecerunt eam scilicet ciuitatē in securi ⁊ ascia. Unde sicut securis dicitur a secādo ita ascia dicitur quasi acuta ⁊ bñ scindens ab acuē do. Et est instrumentū quo dolant fabri lignarij: ⁊ etiam incenderunt sanctuarium tuū ⁊ tēplum:⁊ polluerunt in terra tabernaculum nominis tui. idest vbi nomen tuū veneradat ⁊ colebatur polluerunt:quia ibi posuerunt idolū olympij:⁊ ibidem sacrificarunt dīs suis.

ij.mach. v.⁊.c.sc. **Dixerunt in corde suo cognatio eorum simul:quiescere faciamus omnes dies festos dei a terra.**

Signa nostra non vidimus iam nō est propheta:⁊ nos non cognoscet amplius.

¶ Tota illa cognatio id est generatio ⁊ concio infideliū dixerunt ⁊ simul in consilio statuerunt:faciamus ḡescere ⁊ cessare a terra:id est de tota terra dies festos.id est solēnitates ⁊ festiuitates ꝺ̄s deus in lege ꝓcepit. Quasi dicant phibeamus ne iudei seruent festiuitates ⁊ cetera legalia ⁊ ꝓcepta.sed seruent ritus gentiliū:sicut patet ꝑmo Machabeorū per totum.⁊ etiā secundo Machabeorum septimo. Sed ista etiam verba sunt verba illorum iudeorū:qui apostataverunt tēpore machabeorum:qui dicebant:q̄ posq̄ dimiserāt legalia ⁊ seruabant ritus gentiliū:euenerat eis ꝓsperitas Ideo sequitur signa nostra antiqua non vidimus ⁊ iam nō est ꝓpheta in israel:nec deus cognoscet nos amplius. Quasi dicant:iam deus dimisit illū populum ⁊ legē.⁊ ꝓbet fauorem gētilibus. Ideo melius est eis adherere.

xxiij.q.j. noli. de pe.d. j.c.medi cina. de ꝺsec. di.iij.ite⁊ ratur. **Usquequo deus improperabit inimicus irritat aduersarius nomen tuum in finē. Ut quid auertis manū tuā ⁊ dexterā tuam de medio sinu tuo in finem.**

Deus autem rex noster ante secula operat⁹ est salutem in medio terre.

¶ Hic petit nō solū restaurationē ciuitatis ⁊ tēpli ꝓphanati ⁊ polluti ꝑ antiochū. Sed etiā ꝑncipaliter petit restaurationē ⁊ liberationē tot? generis humani:veterati per diabolū ⁊ per idolatriā. ⁊ ideo semp currit duplex intelligētia in hac scōa parte. Dicit ergo ☉ deus vsqquo inimicus diabolus ⁊ ꝑsa gentilis improperabit nobis contēnendo legē tuam.⁊ aduersarius.i.populus irritabit nomē tuū dicēdo q̄ deus israel nō est potens ad liberandū nos de manibus eox ⁊ ꝓferēdo sibi deos suos:vt quid auertis manū tuā.i.potentiam tuā ab eis.quasi dicat cur cessas eos punire ⁊ adhibere manū ⁊ potentiam tuam super eos:⁊ auertis.i.non mittis dexterā tuā ⁊ potentiam.de sinu tuo in finem.id est finaliter ⁊ totaliter cōtra eos.vt punias totaliter eos. Et est mod? locutionis cōtra desides ⁊ ignauos:⁊ secordes ⁊ inertes.

qui non curant vindicare iniurias:qui dicunt habere manus in sinu:nō mittēres eas cōtra hostes Quasi dicat.quare non trahis manū de sinu tuo: vt mittas in hostes ꝺ̄s irritāt nomē tuū. ¶ Sz ego credo q̄ hic latet maius sacramētū. Ad cui? intelligētiā est aduertēdū q̄ ꝓ̄s dicitur manus dextera ipsi? patris:vt dictū est in ꝓlogo:qua pater exercet suā virtutē:⁊ qua creauit mundū:⁊ recreauit humanū genus. Et licit diabolū:qui q̄dē filius est deus ante secula:⁊ verbū in sinu patris: quare pater dicit misisse manū suā de sinu suo q̄n misit verbū in carnē:per quē liberauit genus humanū ⁊ vicit diabolū:⁊ subiecit populū gentilem iugo fidei. Dicit ergo dauid in ꝑsona tot? corporis mystici ꝑ illo statu. O deus pater q̄d.i. quare auertis a nobis manū tuā:nō mittēdo filiū:⁊ ḡre auertis dexterā tuā de sinu tuo,i. quare nō mittis filiū tuū de sinu tuo:vt sumat carnē ⁊ liberet nos q̄ ipse ꝓ̄s rex noster qui est ante secula:q: ante q̄ mūdus fieret ipse erat verbū in principio:verbū erat de?:⁊ deus erat verbū:per quē ex tpe mūdus ⁊ oīa facta sunt. Jtē inq̄tū rex noster opera tua est salutē in medio terre.⁊ ponit ꝓteritū pro futuro ꝓpter certitudinē ꝓphetie:⁊ ꝓpter reuelationē iam ipsi factā. Quasi dicat tu mihi reuelasti in spū:⁊ per figuras scripturarū in spū prenuidi qualiter iste rex noster ꝓ̄s qui ꝺ̄: tua manꝺ dextera est operatus salutē generis humani in hierusalē:que est in medio terre habitabilis. In medio dico ꝑm latitudinē:q: est sita q̄ in fine siue in medio q̄rti climatis.⁊ sic ꝺ̄: esse in medio mūdi:dico ꝑm latitudinē:q: distat ab equinoctiali:quasi triginta duobus gradibus:vbi ꝓ̄s crucifixus est. q.ꝺ.postq̄ hoc mihi reuelasti fac vt impleatur.

Ebrei ꝺ̄: manꝺpatris dexte⁊a.

exo.xiij. ⁊ cap.sequētib?. **Tu confirmasti in virtute tua mare.contribulasti capita draconū in aquis.**

Tu confregisti capita draconis: dedisti eū escam populis ethiopum.

¶ Hic explicat mysteria in q̄bus figuraliter dauid ꝓuidit redēptionē ⁊ liberationē nostrā ⁊ excidium diaboli:ex quibus assumit parabolā ⁊ ꝓpositionē nostrā ⁊ excidiū diaboli. ¶ Ad cuius intellectū est notādū q̄ illa virga cū qua moyses fecit miracula in egypto:⁊ diuisit mare rubrū de qua supra dictū est:fuit figura ipsius ꝓ̄i:⁊ ꝓ̄s fuit figurat? ꝑ eā. Nā sicut illa virga fuit instrumētū per q̄ moyses fecit illa miracula in terris.vt ait leo papa. Unde quasi per oīa illa virga fuit figura ꝓ̄i in cunctis mysterijs.vnde per hāc moyses percussit aquas maris rubri:⁊ aque fuerūt diuise ad modū muri firmi:ex vtraq̄ parte ꝑtes viam securā filijs israel:vnde euaserunt ⁊ liberati sunt de egyptijs:q̄ quidē virtus nō erat in virga ꝓncipaliter sed in ⁊rtute diuina existēte in angelo qui erat inclusus in nube. Jta pariter ꝓ̄s ꝑ cōtactū carnis ꝑbuit virtutē regeneratiuā aquis ad baptismū nostrū:per quā aquā baptismalē liberamur de captiuitate diaboli:⁊ tranſim? per vndas huj? mūdi:⁊ tendimus in terrā viuētiū nobis ꝓmissam. Et sic ꝓ̄s nos ducit in patriā per aq̄s baptismales. Et sic sicut illemet aque venerunt sup

Virga fi⁊ura⁊it ꝓ̄i.

pharaonē ⁊ egyptios:⁊ suffocarūt eos:ita aq̄ peccatoꝝ hui?mūdi suffocāt hoies in pctō originali ⁊ actuali nisi sint sanate ⁊ fugate ꝑ virgā ⁊ptātē ꝓ̄i ☩. ¶ Unde nota q̄ rex egypti ⁊ oēs egypti dicunt dracones:eo q̄ habitāt inter aq̄s ⁊ ꝑfluēs aquaꝝ ipsi? nili:⁊ sic ezechiel.xxix.appellat draconē regē egyptū dicēs. Draco magne:q̄ ꝺcubabaſ in medio fluminū. Et ēt tota egypt?ō: draco. Et magnates egypti dīr capita draconis. Et iō q̄n deus submersit pharaonē ⁊ exercitū ei? i mari rubro ꝺ: cōfregisse capita draconis in aq̄s:qō fuit figura:q̄ eodē modo ꝓ̄s debebat cōfringere ⁊ submergere diabolū qui ꝺ: draco:⁊ etiā submergere capita draconis:que sūt duo vitia capitalia in aq̄s baptismalib?. Et sic deus dedit pharaonem tegptios eozuis nigris comedēdos:q̄ eozi dicuntur populus ⁊ multitudo ethiopū.i.nigroꝝ. Illō fuit figura q̄ postq̄ ꝓ̄s liberasset fideles per aq̄s baptismales ⁊ cōfregisset diabolū:⁊ septem vitia capitalia:tūc debebat cōgregare fideles in eccl'iam suā. Et relinquere infideles diabolis comedēdos Et hoc est qō dicit hic ꝓpheta adducens illō mysteriū in figura. Unde ait. O deus tu ꝓfirmasti in virtute tua mare.i. ad modū parietis firmum stare fecisti q̄n moyses percussit aquas cū virga. Et postq̄ popnlus tuus illesus transiuit:tūc cōtribulasti ⁊ cōtriuisti capita draconū.i. egyptioum in aquis:⁊ tu cōfregisti capita draconis.i.magnates pharaonis. Et dedisti ipsum draconē.s.reges egypti cū magnatibus suis in escā populis ethiopū. idest comotū nigroū. Sed q: hoc fuit figura tui aduēt?:q̄ veni in carnē ⁊ pcute mare baptismale ꝺ̄ga tue ꝓfanitatis. Et libera nos. Et ꝺtribula ⁊ ꝺfringe capita.i.vitia capitalia draconis.i.diaboli.q.ꝺ.sicut tūc cōtriuisti:⁊ ꝺfregisti capita egyptiorum in mari rubro:ita cōfringe diabolum ⁊ capita eius in baptismo per cōtactū tue carnis i iordane ⁊ in tota eccl'ia. ☩ ¶ Unde nota q̄ petrū originale ꝺ: caput draconis.i.diaboli:q̄ primo mordet in nra libidinosa gnatione. Septē aūt vitia capitalia sunt capita in cauda draconis quib? mordet hoiem ꝑ peccatum ꝓ̄s ⁊ in adulta etate. Et sic baptismus nō solū extinguit petrū originale q̄ dicitur caput. sed ēt actualia peccata que sunt septē capitalia in cauda draconis. Et hoc est q̄ ꝓpheta dicit ꝺ ꝺ ꝓ̄o ꝑ figurā interitus pharaonis ⁊ suoꝝ in mari ⁊c. Unde iste draco magn? diabolus habet primo tria capita.s.tria genera petōꝝ.s.originale:actuale:⁊ veniale:quibus mordet gen?humanū. Sed actuale diuidit in.vij.vitia capitalia:siue septē spūs negotios se :q̄ presunt tanq̄ principes septem virtijs capitalibus:⁊ oēs cōfregit ꝓ̄s. primo ꝑ virgā baptismi. Secōo per virgā pnie. Jō dicit tu ꝺfregisti ⁊c. Et sic ponitur figura ꝑ figurato i hac littera:et preteritum ꝑ futuro :sicut est mos dauid in hoc psal.⁊ ceteris. Jtem sequitur.

Petrū originale ꝺ: caput draconis

exo.xvj.

Tu dirupisti fontes ⁊ torrentes: tu siccasti fluuios ethan.

¶ Quasi dicat tu deus per moysen percutiente rupem oreb cū eadem virga dirupisti ⁊ aperuisti fontes ⁊ torrentes emanantes de petra. primo in

Universidad de Deusto
Biblioteca

oreb. Exo. xvij. Et scdo ad aquas contradictionis Numeri. xx. Per qđ figuratū fuit ꝙ latus xp̄i debat percuti: t lancea aperiri: t sanguis t aqua ex eo emanare in remissionē pcōz: t virtutem sacramentoz ecclesie. Quasi dicat: sicut tu dirupisti rupē in fontes t torrentes aquarū ad potandos t refrigerandos populos percuntes. Ita aperiat latus suum lancea vt inde emanet: pclum t refrigerium nostrū tc. Tu siccasti fluuios ethan. ¶ Ad cuius intellectū est aduertēdū ꝙ pp̄s israel erat in ethan q̄n pharao psequebat eū: t p littus ethā induxit israel per siccū ad aliā partē deserti ipsi ethan. vt ptz in exo. Et sic dauid hic intelligit p fluuios ethan: undas t fluctus marinos ipsius ethan: quos siccauit moses q̄n percussit mare: t apparuit via t terra sicca in medio maris. Et ideo dicit siccasti fluuios: id est fluctus t undas fluentes maris t littoris ethā: qđ ad ostendendū duo cōtraria fecit deus cū cadē virga. Mā percutiendo rupē eduxit aquā de sicco. Et percutiēdo mare siccauit ipsum faciēdo via siccam in medio eius. Per qđ ostēdit ꝙ xp̄s per eandē virtutē t potentiā p̄bet gr̄am t destruit peccatū: t refrigerat fideles t cōterit diabolum t obstinatos. Et ideo vult dicere hic dauid. Sicut tu dirupisti fontes t torrē tes de petra per eandē virgā psentiendo: t siccasti mare t fluctus ethan: ita pariter cū venerris in carnē per eandē virtutē passionis saluabis fideles: t domabis diabolū: t infideles: t p̄bebis gratiā: et destrues petrā. Ethan etiā potest esse nomen appellatiuū t interp̄etatur fortitudo. Ideo ſra hieronymi habet. Tu siccasti flumina fortia: scz i egypto: t ethā flumē iordanis: qñ introiuit israel terram p̄missionis. Josue. iij. Et tunc est eadē sentētia mystica t p̄phetica. quasi dicat. tu xp̄e qui fecisti illa mysteria mirabilia figuraliter in testamēto veteri: veni in carnē t fac ea que per illa figurabātur ad nostram redemptionem tc.

Rota.

Ivj. di. c. nasci.

Tuus est dies: tua est nox: tu fabricat⁹ es auroram t solem.

Ibidem

Tu fecisti omnes terminos terre: estatem t ver tu plasmasti ea.

¶ Quasi dicat tu fecisti diē t noctem: t fabricat⁹ es auroꝛā t solē. Et tu fecisti terminos terre. Mā terrā littoribus maris terminasti: immo mare littoribus terre terminasti: t tu plasmasti estatem et ver. Et sic patet ꝙ tu fecisti celum ꝑtum ad ambitum t astra t solem tc. Et tu fecisti t dispositi terram diuidendo aquam ab aquis. Et apparuit arida ad habitationem hominū terminata littoribus maris. Et etiam creasti tempus. Et diuisisti ipsum per estatem t ver t hyemem. t autūnū vt succederent t durarent generationes t corruptiones: t tolleretur fastidiū hominū: ne semper essent in estate aut hyeme. Ideo plasmasti ver ad temperandum hyemem vt herbas t fructus germinaret terra. Et formasti estatem vt in ea ones fructus maturarentur. non autē nominat autūnū nec hyemem: quia potius faciunt ad corruptionē sed tota illa creatio t dispositio vniuersi que facta t creata fuit in principio per verbum erat figura nostre regnationis t recreatiōis: vt patebit psal. ciij. Ideo hec adducit dauid in figura. Quasi dicat sicut tu creasti totum vniuersum in principio t distinxisti t disposuisti per partes t per species t loca t tempora significando nostram generationem. Ergo veni. t imple opus nostre regeneratōnis t nostre redemptionis ꝓout sibi figurat. Un de sicut in toto vniuersō signantur tres partes. s. celum t elementa t elementata. Ita pariter in ecclesia assignantur tres partes. scz sancti viri qui sunt celum t sapientes t doctores qui sunt elemēta: t oēs simplices fideles qui sunt elementata. Et sicut in mundo assignantur quattuor tpa. ita pariter in ecclesia. Mam primū tempus fuit hyems post peccatū Ade. Secundū fuit ver. in lege mosi in qua tāq̄ in arbore inceperunt mysteria gn̄ari. Sed tp̄s gratie in aduētu xp̄i fuit estas in qua fructus legis fuerunt maturi ad colligendus sed tēpus antichristi erit autumnus in quo folia ecclesie cadent tc. Et ideo p̄pheta hic tacet hyemem t autumnū: q: per hyemē interp̄etatur peccatū Adde: t per autūnus tēpus filij perditionis. Sed nominat ver per qđ interp̄tatur tēpus veteris testamēti. Et estatē. per quā significatur tp̄s gratie. Quasi dicat. tu deus psalmasti t creasti legem veteres t nouam: t tēpus legis t tēpus gratie. Et sic etiam creasti diem t noctem. id est legē veterem t nouam. Ideo sicut tuus est dies. id est lex euangelica t tempus gratie: ita tua est nox. id est lex vetus t tempus eius. Et hoc dicit contra manicheos qui dicunt legem veteres non esse data a bono deo. Et etiam dicunt ꝙ deus solum creauit creaturas incorporeas et inuisibiles. Et etiam per auroꝛam intelligit tempus legis propinquum christo. quando sol mittebat suos radios inter umbras noctis per Johannes baptistā. Et per solem intelligit humanitatem christi qui est sol iusticie: per cuius p̄sentiam factus est dies gratie. Ex supradictis patet ꝙ dauid omnia supradicta adducit in figuram aduentus christi t nostre redemptionis. t sic ponit figuraz pro figurato. Mam omnia illa erant in christo implenda: t fuerunt de facto in eo impleta. Et hoc petit dauid in hoc psalmo. Et ideo subdit.

Ecclesie tres partes.

Memor esto huius: inimicus improperauit domino: t populus insipiens incitauit nomen tuum.

vij. q. j. ex merito. xj. q. iij. ad mensam. xxiij. q. j. non tuebatur. xv. q. j. re uertimini. circa finem.

Ne tradas bestijs animas confitentium tibi: et animas pauperum tuorum ne obliuiscaris in finem.

Respice in testū tuū: qr repleti sunt qui obscurati sunt terre domibus iniquitatum. Ne auertatur humilis factus cōfusus: pauper t inops laudabunt nomen tuum.

¶ O domine iesu memor esto huius figure cum sterij supradicti: t memor esto hui⁹ populi tui: ad cōplendas figuras mēoꝛatas: t libera nos de manu: et improperijs infidelium: erit ne verū aut sustines: ꝙ inimicus popul⁹ infidelis improperabit.

t improperia dicat dño: t pp̄s infidelium insipiēs incitabit ad cōtumeliā t vituperabit nomen tuus hoc dicit pp̄heta cū indignatiōe. Et rogo ne tradas. i. ne tradi p̄mittas bestijs. i. diabolo t mēbris eius bestialiter viuētibus alias cōfitentiū tibi. Et appellat bestias antiochū t nicanoꝛē t sequaces eoz qui vastarūt t deuozarunt illā ciuitatē t populū tanq̄ bestie: sed q: deus hoc permittebat: iō subdit. Et ne in finē nec totaliter obliuiscaris animas pauperū fidelium tuoz: q: infideles expoliauerūt eos: t ne cōtēnas: sed respice in testamētum tuum p̄bendo fauorem legi tue t fidelibus tuis expoliatis: qñ immici tui qui obstinati t denigrati t occecati sunt per auariciā t infidelitatē t cetera peccata: repleti sunt domibus t ceteris tp̄alibus bonis iniquitatus terre. i. bonis terrenis per iniquitatem t rapinam t violēciam acquisitis. Littera hieronymi bs. Respice ad pactum: q: repleti sunt tenebris terre habitationes inique: t tunc li terra est plana. Rogo ergo ne fidelis pp̄lus tuus humilis auertatur t pellatur a te factus confusus t inadutus t desolatus. Mā diuites huius mūdi nō laudabūt te: sed iste pp̄s fidelis pauper inops laudabūt nomē tuū: q̄colent te seruādo legē tuā.

xiij. q. vj. c. pi q. et xv. q. v. iiquis. De pe. di. c. talis.

Exurge deus iudica causam tuam: memor esto improperiorum tuorum: eorum que ab insipiente sunt tota die.

Ne obliuiscaris voces inimicoꝛ tuoꝛū: superbia eoꝛū qui te oderunt ascēdit semper.

¶ Ergo xp̄e exurge t veni in carnē t iudica cām tuā in nobis: t defende eā contra inimicos: t esto memor improperiorum tuoz que ab illo pp̄lo insipientie sunt t dicuntur: t fiunt tota die cōtra te. Et ne obliuiscaris punire voces t blasphemias inimicoz tuoz qñ superbia eoz infidelium qui te oderunt ascendit t crescit semper. Mā q: differs aduētum tuū t punitionē ipsoz: ideo blasphemāt dicētes deū israel esse impotentē t dicūt legē tuā esse vanam: in qua p̄mittit messias redēptor: t liberator. Et etiā superbia t blasphemia eoz ascēdit semp in celū ℑ te t crescit in eis. ¶ Hec sūt expositio supradicta. Is sit catholica t vera inquantū dauid inuocat xp̄m ex pte ecclesie p statu veteris testamēti vt veniat in carnē ad liberādū eos spūaliter t tpaliter: t allegat figurā pro figurato: q: idē iesus qui liberauit genus humanum de potestate diaboli per mortem t passionē t aquas baptismi post incarnationez: idēmet iesus eduxit pp̄lm de egypto: t traduxit per mare rubrum in figura nostre redemptionis t regeneratiōis: vt ait beatus Judas in sua canonica t sic benemerito dō allegat figurā pro figurato. Sed q: dō habuit multiplicē spūm p̄pheticē: t plura simul videbat in spiritu de xp̄o t ecclesia. q: p̄phanatio t vastatio tēpli t ciuitatis facta per antiochum tēpore machabeorum fuit figura p̄ophanationis t vastatiōis ecclesie que facta est per sectam machometicā fiet per antixp̄m: t ideo dauid in spū p̄pheticō p̄uidit oēs p̄secutiones ecclesie vsq ad antixp̄m in figura per captiuitatem babylonie: t persecutionem machabeorum sicut etiā p̄euidit Daniel. Et ideo est dicendum ꝙ dauid in hoc psal. non solum inuocat xp̄m vt veniat in carnem ad liberandum illum populum de persecutione infidelium: t totum genus humanū de potestate dyaboli: sicut israel de egypto: vt dictum est in supradicta expositione. Sed etiam inuocat xp̄m vt veniat in secundo aduentu ad liberandum ecclesiam suā tam p̄strātā de potestate machometi t antixp̄i. Mam ipsi dauid fuit reuelatus totus discursus ecclesie vsq ad diē iudicij. vt frequenter dictum est: t ideo exponēdus est iterū specialiter iste psalmus de p̄secutiōe machometi t antixp̄i: vt distinctius intelligat. Duo ergo facit. Mam primo exponendo querelā: predicit stragem quam facturus est antixp̄s in ecclesia t eius p̄cursores de secta sarracenica. Secundo inuocat xp̄m: vt veniat ad liberandū ecclesiam de p̄te machometi t antixp̄i: allegando xp̄i omnipotentiā sibi. Usquequo deus improperabit inimicus. A ¶ Quantū ad primū: est primo notādū ꝙ sicut ecclesia xp̄i habuit t ꝛs quattuoꝛ cōditiones sanctoz ad cōstruendū. Ita habuit t ꝛs quattuoꝛ cōditiones inimicoz ad destruendū. Mā primo cōgregarunt eā apli per suā predicationē mi ꝛ cōdiracula. Secdo martyres rigarunt eā sanguine suo. Tertio doctores roborando eā declararūt sacras scripturas. Quarto roborarūt eā sanctiviri confessores t religiosi per totā egyptū t syriā t armeniā t mesopotamiā: t persiā t indiā: et quoz exēplo t sectatore multi ouersi sūt ad fidē: intrō ꝙ ab ascēsione xp̄i vsq ad annū quasi septingentesimū oēs nationes mundi ab india vsq hispaniā t ab ethiopia vsq in scythiā venerunt ad fidē xp̄i: t cōgregate sunt in ecclesia sub iugo fidei p maiori ptē. Ita pari mō surrexerūt quattuoꝛ cōditiōes inimicoz quos p̄dixit Daniel. vij. c. p figurā quattuoꝛ bestiarū in mari magno cōtra ecclias xp̄i ad destruēdā eā. Prima aūt bestia fuit quasi leena. Secōa quasi ursus. Tertia quasi pdus. Quarta terribilis sine noie q̄ oēs alias deuoꝛauit. Per leenā intelligit̄ persecutio tyrānoz. Et p̄ssum p̄secutio hereticorū p pardū aūt p̄secutio sarracenoz: q̄ icepit post eraclū impatorē circa annos dñi. d. cc. q̄ secta ihō: quasi pardus p̄pter varietatē nationū bestialiū: que eā receperūt. Mā tres nationes magis viles t bestiales que essent in mūdo receperūt sectā machometicā. s. arabes: turci t tartari t vna pars ethiopum. Secdo dicitur similis pardo p̄opter diuersitatem hereſum: quas continet in se illa secta q: fuit confecta ex multis t diuersis hereſibus: q̄ tunc laborabant in arabia: puta ex hereſi virtli q̄ dicebat xp̄m esse purum hominem: sed in eo habitare diuinitatem patris. Et concedebat xp̄m esse genitū ex spiritusancto ipsius patris. Et etiā ex hereſi iacobitarum qui seruant circumcisionē. Et ex hereſi manicheoꝛum qui dicebant xp̄m non vere mortuum t passum realiter sed in apparentia. Et ex hereſi montanoz qui dicebant xp̄s post ascēsionē xp̄m t resurrectionē generalē regnaturum mille annis in libertate: t felicitate carnali cum suis. Unde dicunt sarraceni ꝙ deus ad hoc creauit et genuit xp̄m ex spiritu suo vt debellet t interficiat:

Vastatō tēpli fuit figura vastationis ecclesie.

Mor. de ꝗtuoꝛ bestijs i mari.

antixp̃m in fine dierum. Et iudicet mundũ. Et regnet hoc mõdo p mille annos postea cũ suis &c.

Mot. bũ lex machometica.

¶ Ex his quattuor falsis assertiõibus theresibus est conficta lex machometica vt ps in suo alcorano. Et iõ designat p tertiã bestiã q̃ ꝺ: pdus ꝓpter diuersitatẽ colox. Ira tertia bestia conata est destruere totam ecclesiã: intrñ ꝙ sub suo dñio subiugauit totam scythiam: t maiorem partem in dox: t totam parthiã t ariam t persiam: syriam et caldeam t mediã: t oẽs armenias t minorẽ asyam t greciam t syriam t arabiam t egyptum: t quasi totam ethiopiã t affricam. Et reduxit ecclesiam xp̃i ad vnum angulum mundi in parte ipsius europe. Quarta bestia terribis expectatur per quaz designatur antixp̃s. Ista quarta bestia ꝺ: ceteras tres deuorasse: eo ꝙ oẽs alias ꝺz trahere ad se: et sequẽtur eam. Mã ipse antixp̃s erit circicisus: vt trahat ad se iudeos t sarracenos: t finget se seruare vetus testamentum: t etiã legem machometicam in parte nisi q: totaliter negabit xp̃m: eo ꝙ dicet se esse messiã in lege promissum. Et erit hypocrita hereticus. Et cũ armis oim supradictax bestiarum impugnabit ecclesiã. Vñ q̃dã ab alijs relictus est: iste vastabit. Et sic dicũt cõiter doctores ꝙ oẽs tres bestie priores. s. tyranni t hereticit sarraceni sint t fuerũt pcursores antixp̃i. Et sic pscutio illox ascribit antixp̃o in sacra scriptura. Dz ipse cõsummabit vastationẽ t pscutionẽ ecclesie. Et hãc pscutionẽ. s. antixp̃i: t suox pcursox q̃ sunt sarrem pdicit t deflet ꝓpheta ꝺ5 in h̃ psal. put ꝓuidit in spũ: t fuit eruditus a spũsctõ: sic ꝙ maiori parte pdicit pscutio machometi pcursoris antixp̃i in hoc psal. Dicit ergo ꝺ̃ in psona ecclesie xp̃i. O Deꝰ t hõ xp̃e vt q̃d. i. quare repulisti ecclesiã tuã in finẽ. i. totaliter siue a principio vsq̃ in finẽ permisisti ecclesiã vexari per has quattuor bestias successiue: t iratus est furor tuus sup nos qui sumus oues pascue tue: quos in populũ t proprias oues elegisti. Et q̃bus in sancta ecclia legẽ euãgelicã t ecclesiastica sacra in pascuã t pastũ preparasti. Ideo ne derelinquas eas sed memor esto cõgregatiõis. i. ecclesie tue: quã cõgregasti ab initio tui aduẽtus. Dico ex duodecim aplis: t lxxij. discipulis: t sic paulatim eam ex iudeis t gentilibus adunasti t possedisti t magnã fecisti. Et rede mistiuirgam. i. sceptrum hereditatis tue. i. totã ecclesiax ex fidelibus cõgregatã que ꝺ: sceptrũ t regnum hereditatis tue. Et ꝺ: mons: syon per diuinã cõtemplationẽ in quo monte t hereditate tua habitasti ab initio tui aduẽtus. Leua ergo manus t potentiã tuã in supbias eox inimicox infidelium iudeox t tyrannox t hereticox t sarracenox t sequaciñ antixp̃i qui eã psequunt. Nam quãta malignatus est. i. quanta mala fecit t cõmisit cũ malicia populus infidelium inimicus in sancto. i. in sanctuario t ecclesia tua: q: infideles tyranni t sarraceni qui te oderunt t gloriati sunt in medio solennitatis tue. i. in medio ecclesiarũ: vbi celebrant solẽnitates t festiuitates: q: eas prophanarũt cõmittendo turpitudines t abominationes in ecclesijs t faciendo eas mesquitas vbi laudatur sacrilegus t immundus machometus. Et posuerunt signa. i. vexilla sup summũt summitates ecclarũ in exitus. i. in signũ victorie t ꝓsperitatis. Signa dico posuerũt t nõ cognouerũt deũ t dñm: ꝝ inuocabãt nomẽ sacrilegi machometi in signũ victorie. Hoc p dicit ꝓpheta. Mã q̃ sarraceni capiebãt ciuitates xp̃ianox ponebãt vexilla eox sup turres t cãpanilia ecclarũ in signũ victorie: t inuocabãt magnis vocibus pseudo ꝓphetã machometũ. Et sic fecerunt per totã egyptũ t aphricãt etiã hoc fecit turcus in cõstantinopoli in tẽplo scẽ sophie. Et q̃dq̃ ex ecclesijs nostris: vt plerisq̃ faciebãt mesquitas ad adorandũ scõm nephandũ ritũ eox. Et q̃dq̃ ecclesias incendebãt igni t cũ securibus frangebant ianuas earũ. Et iõ subdit quasi in silua. i. sicut solet fieri in silua q̃ fabri t carpẽtarij dejciũt t scindũt arbores cũ securibus. Ita in idipm. i. similiter exciderũt illi sacrilegi sarraceni t turci ianuas eius. s. ecclesie securibus: t similiter dejecerũt eã sc̃z ecclesiã in securi t ascia q̃ est instrm ad scindendũ t dolandũ ligna. Et nõ solũ nõ sufficiebat eis dejcere t diruere ecclesias: sed etiã incẽderunt igni sanctuariũ tuũ. Et polluerũt tabernaculũ nois tui in terra. Hoc dicit q: quasdã ecclesias pstrnebãt: t quasdã incẽdebãt igni t quasdã ꝓphanabãt cõmittendo in eis turpitudines aut polluebãt faciẽdo ex eis mesquitas eox ad adorandũ. Et notãter ꝺ: in terra: q: tabernaculũ dei q̃ est in celo nemo põt polluere. Itẽ tabernaculum nois dei ꝓprie est humanitas xp̃i q̃ sedet a dextris dei q̃ tabernaculũ nemo põt polluere. Et iõ �palis infideles ꝓphanẽt t polluãt ecclesias materiales in terra: tñ in hoc nõ ledit xp̃s in celo. Vñ q: sarraceni t turci fatagunt t conant totaliter auferre verũ cultũ dei a terra: cũ ꝓbident cãpanas sonare immo totaliter auferũt: t ex eis faciũt machinas et tormẽta quas vulgariter bõbardas vocãt ad muros ciuitatũ diruẽdos. Et nõ permittũt festiuitates xp̃i publice celebrari. Et hoc crudelius t vehementius faciet antixp̃s. Ideo subdit ꝓpheta: congnatio eox. s. antixp̃s t sarraceni t turci ꝓcursores eius dixerũt t decreuerũt simul in corde suo. faciamus quiescere a terra dies festos dei ne amplius celebrentur in honorẽ xp̃i. s. diẽ natiuitatis t festũ resurrectiõis t ascensiõis &c. immo cogunt xp̃ianos laborare in die dñico &c. sicut manifestum demus facere istũ turcũ in ciuitatibus quas capit a xp̃ianis. ¶ Signa nfa. Ad cuius intellectũ est norandũ ꝙ multi mali xp̃iani t simplices vidẽtes ꝓsperitatẽ sarracenox t victorias eox t vidẽtes p oppositũ dejectionẽ xp̃ianox nõ ꝑsiderãtes q̃ ista euentũt ex nris demeritis: t pcis q: deꝰ punit xp̃ianos malos t paliter cũ inimicis fidelib̃: putãt ꝙ deꝰ totaliter dimisit ecclesiã t pplm xp̃ianox tãq̃ reprobatũ t diligit infideles: t ita multi facti sunt sarraceni negantes nomen xp̃i t ita xpe antixp̃i p maiori parte oẽs auari t voluptuosi sequent eum. Hoc ꝓuidens ꝺ̃ dicit in psona illox apostatarus. Iam non vidimus signa nostra. i. miracula q̃ deꝰ sue xp̃s solebat facere in fauorem fidelium in primitiua ecclesia. Etiam non est in mũdo aliqs ꝓpheta t certus ꝺ̃ missus a deo sicut solebat fieri q̃ ꝓdicet nobis: imo oẽs ecclastici sunt vediti sup ꝺ̃ t cupidi.

ambitioni t auaritie t voluptatib̃. t sic nõ est qui reprehendat. Hoc ergo est signũ ꝙ deus iam non cognoscet amplius nec curat ꝺ: sua ecclesia sequamur ergo secta sarracenicã aut antixp̃m vt hoc videmus manifeste. Mã maior pars exercitus spluis turcbi vel sunt xp̃iani vel apostate ex xp̃ianis facti machometani ꝓpter fauorem.

xpiij. q. j. nolit.

Usq̃quo deus. In hac secunda parte conqueritꝰ cetus fidelium remanẽtium apud xp̃m allegãdo etꝰ ꝺ̃ potẽtiã dicens. O xp̃e vsq̃quo iste inimicus. s. machometus tantixp̃s improperabit tibi t ecclie tue. t iste aduersarius antixp̃s irritat t cõtemnit nomẽ tuũ: q: totaliter conat de terra delere: vt quid. i. quare. o xp̃e auertis manũ tuã q̃n punias eũ t auertis dexterã tuã in finẽ. i. totalr ꝺ̃ medio sinu tuo. i. quare nõ abstrahis manũ tuã de sinu tuo: t expitas potẽtiã tuã ꝺ̃ eũ: quare ꝓmittis regnare tantũ istũ sacrilegũ machometũ t istum antixp̃m filiũ perditiõis. t quare nõ punis eos, et das finẽ pscutiõib̃ ecclie tue. Et ad hoc allat oi potẽtiã xp̃i dicens. tu hoc potes facere supple sicut fecisti maiora quõdã. Mã tu rex nr̃ qui es deꝰ ante secula operatus es salutẽ nostre redẽptiõis in medio. s. hierlm. que est sita in medio terre habitabilis nostre: vt dictũ est. Nam ibi fuisti crucifixus t sepultus t resurrexisti: oia sacramenta ecclesiastica instituisti: t spũsctũ in aplos misisti. Itẽ tu cõfirmasti mare aquarũ baptismaliũ in virtute tua. Vnio per ꝓtectũ tui corporis dãdo aqs vtutẽ regenerariuã. Sc̃do dando vtutẽ eis p exitũ sanguinis t aque de latere tuo. Et sic cõtribuisti in aquis baptismalib̃ t penitẽtialibus capita draconũ. i. oia septẽcitia capitalia. Mã oẽ pctũ delet baptismus t penitẽtia. Itẽ tu cõfirmasti et mare galilee in virtute tua q̃n fecisti pedibus sup aquas ambulasti: t petrũ super aquas ad tendere iussisti. t q̃n mare t venti obedierũt tibi. Itẽ tu cõgregasti capita draconis. i. diaboli per legẽ euãgelicã t ecclesiastica sacra: t dedisti ipsum draconẽ. i. diabolũ in escã pplis ethiopũ. i. pctõribus.

Ecclesie pscutores dicebant capita draconis.

¶ Ad cuius intelligentiã est norandũ ꝙ reges et ꝓncipes gentiũ t tyranni pscutores ecclesie dicebant capita draconis. i. diaboli quib̃ diabolus dominabãt toti mundo ꝑ idolatriã: t ꝑ quos diabolus psequebat t cruciabat martyres: sed ista capita cõfregit xp̃s i aquis baptismalibus xpe magni ꝟstantini t electis idolis oẽs reges subiecit iugo fidei t dedit ipsum diabolũ comedẽdum populis ethiopũ. i. iudeis t ceteris infidelib̃ ꝑ infidelitatẽ t pctã denigratis. Vñ ꝓcã t diabolus tũ esse ipsis infidelibus t pctõribus. Dz honores t dignitates sunt esca superbox. t pecunie t diuitie sunt cibus t esca auaronũ. t voluptates esca luxuriosorũ. Et sic de singulis oia ista cõtẽpserunt xp̃iani q̃n abrenũciauerũt diabolo t põpis eiꝰ: t reliquerunt ea pplis iudeorũ: q̃ ꝓpter ista mũdana noluerũt xp̃m recipere. Et iõ ista sunt in escã iudeis et sarracenis t ceteris infidelibus t ingratis ꝑ peccatũ. nobis adhuc reliquit in escã ecclesiastica: q: sumus oues pascue eius. Et nota ꝙ sicut diabolus cũ suis septẽcitijs est esca porum terrenox: ita pariter porcs terreni sunt esca diaboli. vñ sicut supbi comedũt honores. t auari bona tpalia t pecunias male acquisitas. t luxuriosi comedũt voluptates carnales: q̃s diabolus eis psuadet. ita ꝑmotẽ diaboli comedũt terrenos t auaros t luxuriosos in infernum: q: oẽs isti sicut oues in inferno positi sunt t mors depascet eos psal. xlviij. Et iõ dixit deus serpenti antiq. gen. ij. terrã cõmedes oibus diebꝰ vite tue. i. homines terrenos t pctores. q. d. sicut porcs terreni comedẽt te in hac vita: ita tu comedes eos post mortẽ in iferno. Et sic ꝑ ꝟsliter diabolus est esca porum terrenox. t eõuerso. Itẽ iob. xl. Ecce behemoth quẽ feci tecũ q̃si bos comedet te. Et hoc est q̃ ait hic ꝓpheta dicẽs. tu cõfregisti capita draconũ t dedisti eum escas pplis ethiopũ &c. Et sequit: tu dirupisti fontes t torrẽtes. q. d. sicut quõdã dirupisti t abstraxisti fontes t torrẽtes aquax q̃n percussisti petrã oreb &c. Ita tu percussisti corꝑ tuũ latus tuũ in passione. vñ fluxerũt aq̃ t fontes t torrẽtes ecclasticox fidox ad nostrã redẽptionẽ t salutẽ. t sicut siccasti flumina egypti: ita siccasti fluuios ethã. i. fluuios fortes aquax. i. pscutionũ tyrannorũ t imperatorũ q̃n eorũ potẽtiã exsiccasti t extinxisti. Et siccasti ẽt oia flumina cerimonialia legis veteris t totũ psalmũ ppli iudaici q̃n eius ostiã t sacrificiũ t regnũ t sacerdotiũ abstulisti. Item tu xp̃e ꝺ̃ appareas nũc in ꝟmanitate: tñ tu idẽ es ille qui tũc fecisti i figura oia illa signa t ꝓdigia que fecit moyses in egypto t in mari rubro t in deserto. Sed postea post incarnationẽ ipleuisti oia supradicta q̃ tunc fuerũt figura: q: licet sis rex nr̃ apparẽs in humanitate: tñ tu es deus añ seculax: q: in ꝓncipio erat ꝟbum: t deus erat ꝟbũ &c. toia ꝑ te facta sunt tanq̃ ꝑ verbũ. Ideo tuus est dies: t tua ẽ nox: t tu xp̃e fabricatus es auroram t solẽ t tu fecisti terminos terre &c. Et nota ꝙ hoc ꝟbũ fabrico cũ similib̃ põt esse cõmune in secũdis t tertijs personis. put ꝺ̃ hic: q̃n ꝺ̃ cit tu fabricat̃ es auroram &c. Si ergo tu xp̃e es ita oipotens q: oia per te creata sunt t fecisti omnia illa signa t ꝓdigia in veteri testamẽto. Et postea in no. testa. fecisti maiora. s. oia mysteria nostre redẽptionis &c. ergo memor esto tui? gregis t ecclesie tue: t nõ ꝓmittas eam perire: q: inimicꝰ tuus machometus improperauit. s. improperia multa fecit dño: t pplo infipiẽs ipsi? antixp̃i incitauit nomẽ tuũ quia totaliter conatus est delere nomẽ tuum de terra t blasphemare ipsum. iniciauit etiã totũ mũdũ cõtra nomẽ tuũ. t fideles tuos diuersis tormentis afflixit. Rogo ergo ne tradas animas pauperum christianorũ cõfitentes tibi istis bestijs. s. machometo t turco t tartaro: t antixpo denorandas. Et ne obliuiscaris finaliter t totaliter animas pauperũ tuorũ: q: satis permisisti eos affligi. ¶ Et dicuntur bestie machometus cũ suis t antixp̃s. Primo ꝓpter vitam bestialem t voluptuosam. Secõ ꝓpter imanitatẽ t crudelitatem quã exercent t exercebũt i christianos tmaxime antichristus qui simul erit tyrannus t ypocrita et hereticus. et sic habebit omnes ꝓprietates aliarum bestiarum ecclesiam persequendo. Et ideo dicitur similis pardo. ideſt machometo

Machometus t sui dicũtur bestie

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

t bñe pedes viñ.t sic erit hypocrita t draco.et ō: bñe os leonis:t sic erit tyrannus.Et etiā per istam bestiā pōt itelligi spāliter iste machometus p̄cursor antixp̄i.xp̄iani vo dicunt pauperes:eo q̄ ꝓp̄ē bona spūalia tpalia reliquerūt.Et dicunt ēt pauperes:q: antixp̄s t machometus xp̄ianos bonis tpalibus expoliabunt t suos ditabunt.t ideo subdit:o xp̄e respice in testm̄ tuū:t legē tuā euāgelicā:q̄m sarraceni t sequaces antixp̄i qui obscurati sunt t denigrati sunt in secta machometica t antixp̄i:repleti sūt t ditati dom̄ib? iniquitatū terre.i. dom̄ib? t bonis tpalibus seu diuitijs terrenis q̄s cū iniq̄tate t rapina acq̄sierūt:t nobis abstulerūt iniuste t inique:bona cū tpalia t p rapinā ablata dn̄r dom? t bona,iniq̄tatū.i.p iniq̄tatē t iniusticiā ablata bona.Et tpalia dn̄r dom? t vasa iniquitatū q: in eis includit ois iniq̄tas.i.iniusticia t rapina t fraus t dolus.ō dn̄r māmona iniquitatū.Subdit ḡ.O xp̄e rogo ne ppls xp̄ianus fact? cōfusus auertat:t deficiat t cōtēnat factus confusus.Et nō pmittas ipsum cōfundi:sed libera eū de ore bestiaꝫ supradictaꝫ:vt honoret te.Mā supradicti diuites t raptores nō laudabūt te.imo blasphemabunt.Sed solus ppls xp̄ian? paup sine bonis tpalib? t inops sine hūano auxilio laudabūt nomē tuū .t cōfitebunt fidē catholicā. Sed hoc nō poterūt facere nisi adiueueris eos.Ergo exurge t veni ne videaris dormire t iudica cām tuā t iniuriam ℑ te factā:t esto memor improperioꝝ tuoꝝ q̄ facta sunt tota die t per totū tēpus psecutiōis ab ilip̄ite antixp̄o:t iterfice ipsum spū oris tui: put dicit apl's.ij.Thessa.ij.Et mortaf ista bestia t ne obliuiscaris voces blasphemie inimicoꝝ tuoꝝ tam machometi q̄ antixp̄i.q̄m superbia eoꝝ qui te oderunt t blasphemarunt semp.ascendit in celum ad aures dei patris t etiam semp ascendit.i. crescit.q.d.venit destrue.Primo sectā machometicā.Deinde sectā antixp̄i cū suo acrore.q̄ ecclīaꝫ tuā assūrexūt t nomē tuū blasphemarūt.Et etiā tota ista vltima particula pōt referri ad vltimū iudiciū ad q̄ xp̄s veniet cū ptāte magna t maiestate t iudicabit supradictas bestias.s.machometū t antixp̄m cū oībus sequacib? suis:tcū oīb? infidelibus t ipenitētibus.et mittet eos i stagnū ignis inferni:vt ptz Apo.xix.pauperes aūt xp̄ianos qui persecutionē passi sunt ꝓpter iusticiā fidei ducet xp̄s in regnū patris vt patet Apo.xx.t Mat.xxv. Et ideo dicit dauid.exurge deus t iudica cāz tuā tc.Tota ergo ista huius psalmi ꝑm sectūdā expositionē est q̄ dauid p̄uidit in spū imanē persecutionem ecclie xp̄i per machometū t antixp̄m finaliter faciendā.Et ideo inuocat xp̄m vt veniat ad liberādū oues suas de ore istarū duaꝝ bestiarum. Unde in ꝑsona ecclesie dicit.O dñe iesu xp̄e post q̄ tu creasti istas oues t ab initio tui aduent? istū gregē ℑgregasti.t multipliciter redemisti t ō ore draconis p baptismū liberasti .libera ergo ipsum ppl'm finalr de manu istarū duaꝝ bestiarū .s. machometi t antixp̄i.t in finali iudicio punias psecutores ecclesie in cruciatū eternū.t glorifica pauperes tuos in vitā eternā que quidē petitio ipleb̄itur per interitum ipsius antichristi.

Confitebimur tibi deus:confitebimur t inuocabimus nomen tuum.

j.q.j.c.ſicut vage ri.et de pſc. di.j. q̄ſ autez ſtamus.

¶Titulus victoꝛi siue ad victoꝛiā siue i finē ne dispdas psal.ipi asaph.ex titlo ps q̄ dō fecit hūc psal.dirigēs nos i xp̄m q̄ ē finis legis.t,cātabak cū oi conatu p eꝝ ipi' asaph. eo q̄ dirigit toti ecclie vt frequent est declaratū. Et addit ne dispdas:eo q̄ pphēta in ꝑsona tot? ecclie rogat deū:ne pmittat ecclīam dispdi p infideles. Iste psal.ab aliq̄b?hebreis t ēt catholicis exponit de ppl'o isrl' redeūte de captiuitate babylonica dicēte.Confitebimur tibi dō?Confitebimur : q̄n egressi fuerim?ab hac captiuitate.t narrabim?mirabilia tua eo q̄ facies iudiciū t punitionē t vltionē de inimicis nr̄is:vt ps p totū discursum psal.i quātū deus pmittit facere vindictā tc. Sed rabi chamby dicit :q̄ iste ps factus est in ꝑsona ppl'i iudeoꝝ existentis in hac captiuitate expectantis liberari p messiā.quē falso t frustra expectant q̄ ē facturus vltionē de xp̄ianis t ceteris gentib?.qui affligit eos in hac captiuitate.Ō dicit iste ppl's O deus q̄n tu miseris messiā t liberaueris nos de hac captiuitate.tūc Confitebimur tibi tc.ſ; q: ſcā expositio ē erronea iquātū tollit xp̄s aduēr? mes sie:t ꝑma ē iurisp'dētiā illō q̄ ē spūale expectat tpale.Ō est dicēdū ꝑm catholicā t verā intelligētiā pphete tecclie:q̄ dō puidēs in spū gaudiū fidelīn de aduētu messie.t būficio nr̄e redēptiōis. Et puidēs futurū iudiciū tpunitionē faciēdā per xp̄m ō psecutoꝛib?ecclie t de trāsgressoꝛibus legꝫ euāgelice fecit hūc psal.oꝛās ne dō?pmittat dispdi ppl'm suū .ſ; faciat vltionē de psecutoꝛib?et? in qua oꝛone forsan habuit certitudinē de ꝓ aduentu messie t punitione faciēda de iniq̄s. Ideo introducit ppl'm fidelīſ dicēs.O xp̄e dō?nos Confitebimur tibi.i.laudes dabimus tibi.Prio pp būficiū icarnatiōis et nr̄e redēptōis.q: nos a petō et ppetua captiuitate liberabis.Secō cōfitebimur tibi q: ō diabolo et inimicis ecclie facies vindictā et vltionem et inuocabimus nomē tuū quod est iesus.

j.q.j. ca. fertur et de pc.d. ij.ſ. non eſt mirū

Narrabimus mirabilia tua: cum accepero tempus ego iusticias iudicabo.

¶Et tīsc etiā confitendo narrabimus mirabilia tua:t predicabimus mysteriū incarnatōis et nativitatis t predicationis t miraculoꝝ operationis t mortis t passionis t resurrectiōis t ascensionis tc.Quasi dicat.tunc agem?grās t celebrabimus festiuitates t memoriā horum beneficiorū tc.Cū accepero tempus. ¶Hec est secunda pars huius psalmi in qua loquitur xp̄us in lege promissus q̄ locutio pōt cōtinuari cū supradictis verbis.Prio q̄ dauid dicat .O xp̄e deus nos cōfitebimur tibi tc.eo q̄ per reuelationem dixisti mihi oia verba sequētia.ſ.cū accepero temp?ego iusticias iudicabo tc.Vel pōt dici q̄ iste psal.est quidam dialogus i quo dauid dicit in persona totius ecclesie.confitebimur tibi deus tc.Sed postea xp̄us respōdēs dicit verba sequētia.ſ.cuz accepero tc.quomodocūq̄ intelligatur:xp̄s est ille qui loquitur in hac secūda parte vbi xp̄us tria facit. Mā primo pmittit venire in carnē ad iudiciū discretiōis.Secō pmittit dare legē iustificatē pphētē oēm violētiā t iniusticiā.Tertio pmittit facere vltionē de superbis t trāsgressoꝛibus t psecutoꝛib?legis euāgelice:secūda ibi dixi inimīci:tertia ibi:q: neq̄ ab oriēte. ¶Quātū ad primū est aduertēdū q̄ xp̄s q̄ est verbū p̄tis t dō?ab eterno cōsubstātialis p̄ri cū sit eternus t supa oē tps factus est tpalis t mortalis forma ser

xp̄s accepit cēp? q: fact? est hō.

ui accipiēdo.Et sic accipiēdo carnē accepit mortalitatē:t accepit tps q: fact? est hō tpalis t mortalis:in qua forma dedit nobis legē euāgelicā.Et in eadē forma dz mundū iudicare:in qua iudicat? est a pylato.Et hoc est q̄d dicit hic xp̄us rñdēdo voto ecclie dicēs:tu dō t vos oēs fideles dicitis q̄ nō pmittā ecclesiā disp̄di:t q̄ cōfitebimini mihi tc.Et ego dico vobis:t pmitto q̄ cū accepo tps

ꝓlŏ.d.c ſi recto:

i.cū assumpsero carnē hūanā.t effectus fuero tpalis t carnalis t mortalis:t venero in carnē.Ego tunc iusticias quas petistis iudicabo.Primo p iudiciū discretionis.Secundo per iudiciū examinationis t retributionis t punitionis:q: puniam vestros persecutores:t liberabo t restaurabo ecclesiam meam:t fideles meos.

Liquefacta est terra ꝺoēs qui habitabāt in ea:ego confirmaui columnas eius.

¶Hic explicat modū huius restauratiōis.Ad cuius intellectū est notandū q̄ corda hoīm affectū xp̄i aduētū maxime corda gētiliū erāt dura tlapidea p figurā:sed xp̄s fecit ea carnea t liq̄fecit ea p humilitatē t doctrinā euangelicā t fidē t charitatē.Item ex alia pte caro hoīm erat liq̄facta t fragilis t pna ad cadēdū t peccādū ſ; xp̄s firmauit colūnas eius.i.fortificauit vires aie p fidē t charitatem t gr̄am t ecclīasticā sacrā t p doctrinā legis euāgelice.Item tota ecclīa fuit i p̄ncipio ēt fragilis. Mā in passiōe relicto xp̄o oēs fugerūt.t Petrus ad vocē vnius ancille ter negauit xp̄s t in illis diebus oēs apl'i t discipuli erāt in cenaculo abscōsi t cōgregati ꝓpter metū iudeoꝝ.Sed xp̄s misit spūm sctū in eos:q̄ erant colūne ecclesie fragiles:t sic xp̄s cōfirmauit t fortificauit colūnas ecclesie.Et sic xp̄s in suo aduentu liq̄fecit t mollificauit dura t cōfirmauit t fortificauit fragilia p fidē t ecclīastica sacra. Dicit ergo xp̄s q̄n ego veni in carnem tota terra t oēs q̄ habitāt in ea erāt liq̄facta t fragilia t oīa corda hoīm erant dissoluta t corrupta in moribus:t hoc nō solū in pplo gētili:sed etiā in

pō fragilis ſolida tur p̄ xp̄s

iudaico:ſ; ego cōfirmaui colūnas eius:ne totaliter caderēt in ruinā.Mā cōstitui.xij.apl'os t.lxx.discipulos:t eos in fide solidaui:t vos fecī columnas supquos sustentat ecclesia.Et isti pdicauīt legē euangelicā:t conuerterunt omnes gentiles ad fidem:t liberarunt genus humanū de magna ruina:t reperunt omnes fideles sub vno tecto ecclesie.Et sic nunc̄ ista ecclesia ruet:nec totaliter cadet q: ego cōfirmaui colūnas eius p.xij.apl'os et p.xij.articulos fidei.Et p septē ecclesiasticā sacrā Et per legē t p̄cepta euangelica.

ꝑ.q. vl. a.vit.c. ſuj.

Viri iniquis nolite iniq̄ agere:t delinquētibus nolite exaltare cornu.

Nolite extollere in altū cornu vestrum: nolite loqui aduersus deum iniquitatem.

q̄ō.j.c. ſi petrus.

¶Hic xp̄s specialiter pmittit dare legē euangelicā p quā firmat ecclesia t discernit ppl'o fidelis ab infideli.Et pōit ꝑteritū p futuro pp certitudinē pphetie ꝑm morē suū. Ibi dicit ego Confirmaui colūnas ecclesie:nō solū p apl'os t discipulos:sed ēt per legē euāgelicā.Mā ego i lege euāgelica dixi t p̄cepi inimīcis tviolētiis t iniustis:ne persequātur iustos t pauperes simplices:immo dixi nolite iniq̄ agere Deō t primū:t ēt dixi delinquētib? t trāsgressoꝛib?superbis:nolite exaltare cornu tkastigiū superbie:q: dedi p̄ceptū de iusticia t humilitate vt ps Matth.v.t.vj.t.vij.t p totū discursum euangelicū:q: nil aliud p̄cipit nisi caritas dei t primi:t humilitas:quia q̄ se humiliat exaltabitur.Et qui se exaltat humiliabitur.Ideo dixi.Nolite extollere cornu.id est statum t domini um vestrū in altū in dictis aut factis:t nolite loqui iniquitatem.id est blasphemiam aut dolū aut mendacium aduersus deum .Nam qui loquitur mendacium contra proximū:etiam offendit deum t sic pḥibetur omne dictum aut factum cōtra deum t proximum:t in hoc consistit tota lex euangelica.t etiam lex t prophete.Sed hoc magis explicatur in lege euangelica. Matthe.v.t.vj. tc.Et ista lex euangelica non solum obligat iudeos:sed omnes nationes t conditiones hominum.Et omnes regiones t terminos terre. Ideo subdit comminando punitionem transgressoꝛibus hic temꝑoraliter t in futurum eternaliter dicens.

Quia neq̄ ab oriente neq̄ ab occidente neq̄ a desertis montibus:quōm deus iudex est.

Arg.xij. q.ij.c.cū deuotiſſimam. xxiij.qō. v.ſ.vlti.

Hunc humiliat:t hunc exaltat q: calix in manu domini vini meri plenus mixto. Et inclinauit ex hoc in hoc: verūtamē fex eius nō est exinanita:bibēt oēs pctōres terre.

¶Nēo putet se excusari ab hac lege:nec putet fugere punitionem:siue faciat scienter siue palam quia deus nec deficit ab oriente,neq̄ ab occidēte neq̄ a montibus syrie vel thiopie :quōm deus iudex vbiq̄ est ꝑsens:t nulli loco deest.Et notanter nominat orientem t occidentem:t nō aquilonem nec austrum.q: per desertos montes intelligit aqlonē t austri.Et rō est.Nam in parte aquilonari sunt montes,sarmatici vltra septimum clima:qui quidem montes sunt deserti propter frigus t perpetuum gelu.Et q: vltra sexaginta dnos gradus ab equinoctiali dū sol est in scorpione t in capricorno semper est nox sine luce:eo q̄ per illos duos menses sol est sub oriz̄onte comm:per oppositū in ethiopie montibus est semper estus. t terra redditur inhabitabilis.Sed si aliqui habitant tam in montibus desertis ethiopie q̄ in mōtibus sarmaticis.adhuc illi sunt sub dei iudicio:t omnes illos t istos qui habitant in media terra temperata,scilicet inter secundum t septimū clima deus iudicat ꝑm sua demerita:hic temporaliter t in futuro eternaliter. Ideo subdit:hunc ꝑ

Nota.

Universidad de

miliat. s. superbū: z hūc scīs humilē exaltat: sicut humiliauit pharaonē z Nabuchodonosor: Et exaltauit dariū z cyrū z oō ꝛc. Et vnde pueniet hoc: z subdit cām potētie dei dicēs q: calix in manu dñi ꝛc. ℟ ¶ Ad cuius intellectū ē notādū q triplex calix legit in sacra scriptura. Primus calix passionis. Oath. xxvj. Transeat a me calix iste. Et potestis bibere calicē ꝛc. Secūs est calix punitiōis psal. 10. Ignis sulfur spiritus procellarū pars calicis eorum. Itē Apoc. xiiij. Hic bibet de vino ire dei qō mixtū est mero in calice ire ipsius. Itē Apoc. xvj. Vare ille calicē vini indignatiōis ire dei. Tertius calix est fruitionis z glorie: psalmo. xv. dīs pars hereditatis mee z calicis mei. Itē psal. xxij. calix meus inebrians. Itē Esa. lv. dicit de calice punitionis: cōsurge hīrlm que bibisti de manu dñi calicē ire eius. Et sic totiens ō: vinū. s. passionis z punitionis z fruitiōis. Et sic. ij. modo sumit hic calix z vinū. s. ire z punitiōis: cū ō: calix in manu dñi vini meri plenus mixto. Unde calix iste quo deus potat peccatores est plenus mixto. i. quadam mixtura. Mā habet in summo vinū pſperitatis z in fundo feces aduersitatis z damnationis z pene eterne. Ideo peccatores z superbi bibunt in hac vita vinum prosperitatis de hoc calice sed in fundo reperiunt fecem z vinum damnationis eterne. Per oppositum iusti: q: bibunt in hac vita calicē passionis z persecutionis. Ideo in fundo reperiūt vinum fruitionis z glorie. Ideo dicit xps. Mat. xx. Poterstis bibere calicem quē ego bibiturus sum vt sedeatis ad dextram in regno meo? Et ideo ait Auc. xxij. Ordo vobis parare regnum: vt edatis z bibatis super mēsas ꝛc. Ex vtroq; ergo calice potest intelligi iste versus. Primo de calice passiōis qui habet vinum aduersitatis z amaritudinis in summo. z vinum glorie in fundo vt sit sensus: q: calix passiōis est in manu dñi. s. calix vini meri plenus mixto. i. mixtura passionis cum gloria fruitionis. Vel pōt intelligi z manifestius calix retributiōis: vt sit sensus in manu dñi est calix retributionis plenus meri vini z mixto: cū quo dē retribuit bonis z malis. Mā merū purū est p bonis: ſz mixtura q̄ est in fundo est p reprobis. Et sic pōt esse ille calix rōne dāns z iudicis. Et istū calicē ire et retributiōis declinauit ex hoc in illud. i. ex hoc pcōre in illū: q: oibus peccatoribus dat potū de isto calice punitionis. Verumtā fex eius. s. fex punitionis nōdum est exinanita z vacuata: immo ex ipso bibent omnes peccatores terre. Mā sicut gloria dei manſ euacuabitur pro iustis ita ira dei nūq̄ euacuabitur ꝛo damnatis. q: semper calix ire dei habet aliquid fecis ad puniendos iniustos.

Triplex calix in scriptura.

pſlīs. d. c. in mādatis. xv. q. j. c. nōest

Ego autem annunciabo in seculum: cantabo deo iacob.

Et omnia cornua peccatorum confringam: z exaltabuntur cornua iusti.

¶ Ista possunt esse verba christi in pſona corporis mystici vel sunt verba ipsius ecclesie dicentis: omnes peccatores terre bibent de isto calice punitionis z ire dei: autem pro sed: ego annunciabo: z predicabo iusticiam z iudicium dei in seculum: et cantabo deo iacob agendo gratias de punitione facta de persecutoribus: cantabo dico: hoc est per membra z fideles meos. Et confrigam omnia cornua z superbias peccatorum: eis' dūtum z regna z vitam auferendo: z a dignitatibus ejciendo: et in infernum detrudendo. Et cornua z bona: eo iusti populi christiani exaltabuntur hic per gratiam z in futuro per gloriam. Hoc fuit impletū. Mā post delectionem Diocletiani z Maxentij z aliorū tyrannorum: ecclesia fuit exaltata etiam temporaliter vt patet in ecclesiastica historia. Et dauid concludit finem cum principio: quia ibi dixit confitebimur tibi deus confitebimur: z hic dicit ego autem in seculum cantabo ꝛc. Et dat rationem quare q: omnia cornua peccatorū cōfringam: eos deijciendo z punēdo: eo q̄ persecuti sunt ecclesiam. Et cornua populi iusti exaltabunt eo q̄ patiēter persecutiones propter fidē z iusticiā tolerarūt: et sic superbi humiliati sunt. Et humiles exaltati p xps eo q̄ isti seruarūt legē xpi: z illi nō. Ufi nota q̄ ſz ista cōfractio z depssio petrī: z exaltatio iustorū fi non tenuit in ꝑ mūdo occulto dei iudicio: tū i nouissimo die fiet publicē i manifestor: sic dextrocz iudicio pt intelligi iste ps sicut dem est psalmo nono

xvj. q. vj. c. et hec. et extra de imu. cc. c. ij. li. vj.

Notus in iudea deus: in isrl magnum nomen eius.

¶ Titul? victori siue in finē in organis psalmus asaph cantici: ō: psalm? cārtici in organis: q: simul cātabāt cū organo musico z voce humana. ō: ipsi asaph q: dat? est ad cantandū ipsi asaph: eo q̄ dirigit tori ecclesie que fuit finis legis. De materia huius psalmi dicit Rabi Salomō z multi hebreorum z catholicorum qui ipm sequunt q̄ iste psalmus est factus de strage senacherib: qui obsederat hīrlm: z venit angelus dñi: z in vna nocte interfecit centū octuagintaquinq; milia z sic miserabiliter fugit senacherib Unde hic deus fuit notus. i. suā ostentiā ondit z notificauit in iudea z hirlm cōtra inimicos ppli sui z sic exponunt hunc psal. sed de illo ceco obstinato Ra. sa. Nō miror: q: quantū potuit conatus est occultare veritatē sacre scripture: sed miror de catholicis q̄ ipm sequunt: cū p fidē videāt ibi latere maxia sacra de xpo z ecclesia z velint ea tacere. Jō cāhy barchinonēsis dicit q̄ iste psal. loquit de magno filio quod facturi sunt gog z magog in hirlm cōtra messiā quē frustra z falso expectāt iudei. Et qūo messias debet vincere gog z magog in hirlm z de hoc glosat ipsum psal. dicēs: hic deus erit notus in iudea. i. notificabit potentiā suam z fauorem messie populi iudaici: qū messias vincet gog z magog in hirlm: de quo filio z victoria loq̄tur Ezechiel. xxxviij. z xxxix. c. Unde ſz iste alius obstinatus dicat mendaciū: inquātum glosat istū psalmum de prelio messie: quē falso expectant: tū dicit veritatem inquātum dicit q̄ dauid fecit hīc psalmum de victoria regis messie in lege ꝓmissi. Ideo est dicēdum ſm intentiōem sacroz doctoz z ſm veritatē q̄ dō in hoc psalmo p̄dicit victoriaz quā xps messias in lege ꝓmissus habuit in hirlm

De mate ria huj? psalmi.

cōtra diabolū per mortē z passionē z resurrectionē suā. z predicit mysteria nre redēptionis que cōpleta sunt in hierlm z iudea z tota terra ꝓmissionis: vbi xps fuit not? z fuit cōuersatus. per iudeā z hierlm intelligit ēt tota ecclesia a solis ortu vsq; ad occasū. eo q̄ ab illa terrena hierlm orta est vbi z in qua sola deus est notus per fidē: z opa mirabilia que facta sunt z fiūt quotidie p xpm. z de hoc est iste psalmus. ¶ Ad cuius intellectū est notandū q̄ sicut non veneramur cū magna deuotione ciuitatē hierlm: eo q̄ ibi xps predicauit z mirabila fecit: z fuit passus: z sepultus: et resurrexit. z ascendit in celū ꝛc. Et veneramur bethleē: q: ibi natus est z cetera loca vbi fecit miracula. Et dicimus illā terrā sanctā z beatā: in qua xps fecit ofa illa mysteria. per eandē rōnē z cām z oēs patriarche z pphete beatificarunt illā ciuitatē z terram eo q̄ preuiderunt in spū z reuelatione: q̄ ibi oia mysteria suprādicta erant implenda per xpm mes siam in lege ꝓmissum. Et ideo hoc preuidens dō beatificauit illā ciuitatē z totā terrā inde z israel eo q̄ xps erat ibi nasciturus: z ofa suprādicta operaturus. Ideo dicit notus in iudea deus ꝛc. Duo ſ facit in hoc psalmo. Nam primo describit z predicit multiplicē noticiā qua in carne erat cognoscē dus in iudea z hierlm ad nostrā salutē. Secō pcipit diuinum cultū xpo ofierendū ex gratiarū actiōe p huiusmodi beneficijs. ibi qm̄ cogitatio hominis. ¶ Quātū ad primū ē notādū q̄ hic memorant quattuor: loca que sese habent ſm continens z ctētū. s. israel z iudea z syon z hierlm. Nā syon ꝏtinet in ciuitate hierlm cū sit altior: z fortior pars eius: z hierlm cōtinet in iudea p maiori pte. Sed iudea ꝏtinet in israel. Nam terra israel ō: tota terra ꝓmissiōis diuisa per xij. tribus. per totā ꝛ istā terrā isrl' fuit xps notus: q: ibi pdicauit z miracula fecit maxime in galilea. s. in tribu zabulon z neptalim ꝛc. Secō fuit notus in iudea: q: ibi nat? est s. in bethleē. Et in iudea fuit baptizatus. s. in illa parte iordanis q̄ irrigat iudeā: z i iudea ieiunauit xl. diebus ꝛc. q: ibi iuxta iericō que est in iudea. Et hoc est qō intendit dicere dō cū dicit. Notus in iudea deus. i. xps deus z homo erit notus z manifestus in iudea: q: primo nascetur in bethleē. Et ibi cantabunt angeli gloria in excelsis deo. z adorabitur a pastoribus z a magis. Et sic ibi in primo cognoscēt. Item ibidē ꝓsentabit in templo i hieru salem z cognoscēt per symeonē z annā pphetissā Et ibidem cognoscēt disputans in medio doctorū. Itē in eadē iudea cognoscēt in baptismo a Iohāne baptista: qñ audiēt pmanere dicēs hic ē filius meus dilect?. Itē in eadē iudea cognoscēt p ieiuniū qñ tentabit a diabolo. z cognoscēt vt victor: z sic in israel z iudea maxime erit notus.

nota hec facta in hierlm.

diuisio psalmi.

Nota.

xxiij. q. j. cap. mihi bela. Hierlm interpretatur z a quo cōponitur.

Et factus est in pace locus eius: z habitatio eius in syon.

¶ Locus eius. In hebreo habet fact? est in salez i. hierlm in tabernaculū eius. Ex quo ptz q̄ hic ostēdit qūo spāliter xpus erat nascendus in hierlm. ℟ ¶ Ad cuius intelligētiā est notandū q̄ hierlm vterpretat visio pacis. eo q̄ cōponit ex duob? .s.

De cōs. di. iij. c. ppe.

ex hoc noie salem qō interpretat pax: z yrhe: qō interpretat videre siue videbit. Unde dicunt hebrei q̄ hoc nomē fuit compositū per duos scōs viros Mā primo melchisedech quē dicunt ēt sem filium noe vocauit ipsā salē. eo q̄ fuit i ea rex z sacerdos z seruabat in ea iusticiā: ex qua sequitur pax. et iō vocauit eā salē. i. pacificam in qua obtulit panem z vinū p̄ abraā vt ptz Gen. xiiij. Secūm hō partē huius nois imposuit ipse abraam. dicunt enim z ē verisimile q̄ in eodem monte vbi nunc est hierlm voluit abraam sacrificare filium suum isaac: sed q: fuit p̄hibitus ab angelo z appuit ibi aries herēs vepribus z sacrificauit z immolauit ipm loco ipsius isaac. Ideo vocauit nomē loci illi? adonay yrhe. i. dñs videt. z sic vsq; in hodiernū diez ō: in monte dñs videbit: vt ps Gen. xxij. in hebreo vero habet dñs demōstrabit: siue videbit. z sic ex hoc nomine yrhe z hoc noie salē cōponit hierlm: qō idē ē qō visio pacis siue in qua dñs pacificus monstrabit. vel qō quidē mysterium vere completum fuit in hierusalem. Nam ibi dñs fuit visus et monstrat? in carne. Et fuit in templo presentatus z ibi pdicauit z miracula fecit z ibi fuit sepultus. Et misit spiritū sanctū in discipulos. Et ascendit in celum. Et est credendū q̄ in eodem loco crucifixus est z visus est in cruce vbi abraam immolauit ariete loco ipsius isaac. Et ideo recte dicitur locus dominus videbitur siue demonstrabitur. Unde multa erat facturus messias in hierusalem inter cetera propter que omnes patriarche z prophete ita sepe celebrarunt z memorarunt illam ciuitatē hierusalem. Nam primo fuit eius locus: quia ibi predicauit et miracula fecit. vel ibi fuit sepulchrū ei? quod dicitur locus z tabernaculum ei?. Ideo vbi Hieronymus posuit factus est in salem locus ei? septuaginta posuerunt factus est in pace locus. i. sepulchrum eius: quia in illo loco z sepulchro dormiuit christus in pace: et cum spe resurrectionis vt patet psalmo .xv. Secundo in syon que est altior pars hierusalem hospitabatur christus: vbi comedit pascha cum discipulis: z ibidem instituit sacramentum altaris. Et ideo sequitur .z facta est habitatio eius in syon. z fuerunt discipuli cōgregati ppter metum iudeorum per aliquot dies.

Ibi confregit potentias: arcum scutum z gladium z bellum.

¶ Secō ibi in eadē hierlm xps debellauit diabolum in cruce. z confregit arma eius z potētias z vires. Nam cōfregit arma. s. arcum tentationum eī quo mittebat sagittas suas. Item cōfregit scutum chirographi venditionis hūane: quo oēs fuimus venundati peccato. ad Ro. v. quod chirographum affixit cruci. ad Col. ij. Secundo ibi confregit gladium peccati originalis quo omnes vulnerauerat. Et confregit arma. vij. vitiorū capitaliū quib? oēs inficiebat. z sic ofregit bellū qō nobis diabolus faciebat. z superauit ipsū p̄ mortē z passionē. Hāc victoriā perfecit in cruce. ex quo ptz q̄ recte vocata est hierlm: q: i ea multipliciter visus est christus deus z hō in carne: et in ea pacificauit nos deo patri per sanguinē suum.

Illuminans tu mirabiliter a montib⁹ eternis: turbati sunt oēs insipientes corde.

vſq.q.j.c. suggestū hier.li.8

Dormierūt somniū suū: ⁊ nihil inuenerunt oēs viri diuitiarum in manibus suis.

¶ Tertio xp̄s notus est in yherl'm ⁊ in syon: q; i ea misit spiritū sanctū in apostolos ⁊ illuminauit eos. vnde intellexerunt legē euāgelicam ⁊ scripturas: ⁊ illa die dedit eis legē quo ad itelligentiaz ⁊ sic ex paruis ⁊ infimis fecit eos mōtes magnos per quos postea illuminauit totum mundum. Et ideo subdit dō. bene dico q̄ notus est deus in hierusalem ⁊ in syon q̄n tu eris siue fuisti ibidē illuminās mundū a montib⁹ eternis. i. ex aplis quos primo ibi illuminasti: postea ab eis ⁊ p eos illuminasti totū orbē q̄n in eos spūs scī missi fuisti terribiliter in die pentq.q: fact⁹ est de celo sonus. Unde oēs iudei insipientes corde ⁊ scribe ⁊ pharisei turbati sunt ⁊ admirati audientes sonum ⁊ videntes linguas igneas super mōtē syon tanq̄os. et audientes eos loquentes oībus liguis tallegātes ⁊ exponētes oēs scripturas ⁊ cōuincentes eos. vñ cōuersi sunt in illa die ō populatib⁹ quasi ēttuor milia vt pt̄z Act. ij. ⁊. iij. sed scribe ⁊ pharisei mānerūt obtinati in sua malicia sequēres auaricia ⁊ diuitias suas. Ideo subdit q̄ isti insipientes corde dormierūt somnū suū in pctō mortificati p̄ auaricias nolentes seq̄ xp̄m qui predicauerat paupertatem Et ideo oēs isti viri nihil diuitiaz inuenerūt post mortē in manibus suis. Et dicit dormierunt somnū suū: q; vita hoīum mundanoz tanquā ⁊ super boz nō est nisi quoddam somniū. nā sicut somnia tor cū excitat a somno. l; somniet se esse diuites ⁊ regē tū nil. reperit in manib⁹ post somnū. Ita homo auarus ⁊ mundanus licet multa possideat: tū cuz moritur tota vita sua vana est ipsi breuis q̄si sōnii. Et nihil pōt secū portare. aut dicitur est psalmo. xxxviij. ⁊. xlviij. Et ideo dixit quidā philosophus.

Mo .bñ. Horis decipimur: ⁊ tēpore fallimur oēs. mors ridet curas: anxia vita nihil. q.d. q̄ breue tempus ⁊ inopinata mors decipiunt ⁊ fallunt desideria curas hoīum: ⁊ annihilant ⁊ frustrāt oīa bona tēporalia multo labore cōparata eo q̄ auferē nobis tēpus ⁊ spaciū vite p mortē: ⁊ sic manemus delusi ⁊ decepti in nostris votis ⁊ curis. ⁊ sic tota anxia vita ⁊ laboriosa hoīum diuitū ⁊ mundanoz vertit i nihil ⁊ sic fuerūt decepti iudei qui vt nō perderēt diuitias noluerunt sequi xp̄m. Et sic est dicendum de ceteris mundanis. Ideo subdit.

xliij. q.ij. c.i eccle siastico. **Ab increpatione tua deus iacob: dormitauerunt qui ascenderunt equos.**

¶ O deus dormitauerūt. i. mortui sūt i sua obstinatione oēs milites ⁊ reges ⁊ principes qui ascēderunt equos. idest omnes viri bellicosi ⁊ magnates: q; isti tales cōsueuerunt ascendere equos ⁊ equestres incedere. Unde isti tales mundani noluerunt recipere lumen euangelicū a mōtib⁹ eternis. i. ab aplis. ⁊ doctoribus i pōpa mūdana: ideo orbati oībus bonis tēporalibus sepulti sunt in inferno. Sed est aduertendū q̄ vbi nostra translatio habet a montibus eternis. Littera hebraica habet a montibus rapine. Littera sc̄i hieronymi a mōtib⁹ captiuitatis. Et tunc tota ista sinia quatuor versuū pōt referri ad descensum xp̄i ad infernū: ⁊ exp̄ oliationē limbi vt sit sēsus. bene tu xp̄e fuisti no tus in yherl'm. Mā dū corpus tuū erat pdit i pace sepulchro: tu descēdisti ad inferos ⁊ ad mōtes feros, rapine ⁊ captiuitatis. vbi diabolus tenebat gēm humanā captiuū. Unde videntes lumen tuū oēs demones ⁊ dānati insipientes corde turbati sunt ⁊ fugati a montibus rapine ⁊ captiuitatis. i. a limbo inferni qui dicunt montes rapine ⁊ captiuitatis. Intrans ergo infernū siue limbū ⁊ illuminās tartareum limbū ⁊ mōtes rapine: tūc oēs insipiētes corde. i. demones ⁊ dānati turbati ⁊ fugati sūt ab illis montib⁹ captiuitatis. ⁊ sic xp̄s cōfregit ve ctes ferreos ⁊c. ⁊ sedit in inferno p̄ quadraginta horas tanq̄ iudex. Et cōdēnauit diabolū ⁊ cetros obstinatos ⁊ damnatos ad penā eternā. Et abstraxit secum oēs sanctos patres. Et os solū qui ab hac vita discesserunt in fide ⁊ spe xp̄i futuri: ceteros autem ad carcerem ppetuū cū diabolo destituit. Et ideo sequitur. Turbati sunt oēs insipiētes corde. eo q̄ relinquentes veram fidem ⁊ sapientiā secuti sunt mundanas diuitias. ⁊ ideo omnes isti viri diuitiaz nihilvtilitatis inuenerunt in manib⁹ suis: q; nullū opus bonū fecerūt dū viuerent. Et sic. O deus iacob oēs qui ascenderunt equos. scz reges ⁊ principes ⁊ milites: ⁊ diuites huius mundi domitauerunt. ⁊ morte puniti sunt ab increpatione ⁊ sententia tua. Et non solum dormitauerunt morte corporali: sed etiā eterna ⁊ spirituali. Isti et duo vsus possunt referri ad milites custodes sepulchri xp̄i. Mā dū milites armati custodiebāt sepulchrū resurrexit xp̄s ⁊ sic nihil inuenerūt in manibus suis: q; ab increpatione ⁊ voluntate xp̄i dormierunt: nec potuerunt xp̄m in sepulchro detinere cū resurgeret. Ideo sequitur.

Descen sus ad in feros.

Ro .xij. et. xviij q.j.c. qd cl'patur. xx.q.ij.c gliosum. de pe.d. ij.c.j. in prin.

Tu terribilis es ⁊ quis resistit tibi: ex tunc ira tua.

De celo auditum fecisti iudicium: terra tremuit ⁊ quieuit.

Cum exurgeret in iudicium deus: vt saluos faceret omnes mansuetos terre.

¶ Tu xp̄e terribilis es: et quis resistet tibi. q.d. nullus posset tibi resistere. Nam tūc ex ira tua auditū fecisti iudiciū de celo ⁊ terra tremuit. ⁊ post quātū quādo xp̄s deus ⁊ homo resurgeret in iudicio vt saluos faceret oēs mansuetos terre. Nam ecce terr enot⁹ fact⁹ est magnus quando surrexit: ⁊ surrexit ad iudiciū dānatorum ⁊ superboz ⁊ mitidanorum: ⁊ ad salutem mansuetorum. Et ideo dicit vt saluos faceret omnes mansuetos terre ⁊c. quia resurrectio christi fuit salus ⁊ resurrectio mansuetorum. Sed est aduertendum q̄ hic non solum loquitur de resurrectione xp̄i tunc facta: sed etiam de resurrectione vniuersali futura: ⁊ de vltimo iudicio. Nam non solum mors ⁊ resurrectio christi facta est in hierusalem: sed etiam vltimum iudicium ⁊ vniuersale fiet in valle iosaphat. Nam xp̄s veniet cum potestate magna ⁊ maiestate ⁊ erit in

nota de iudicio.

aere supra montē oliueti: vbi erat q̄n ascendit in celū ꝓoēs apostoli qui dicūtur mōtes eterni erūt sedētes sup̄ sedes duodecim circūquaq; ⁊ omnes sancti erūt in aere cū eo supra mōtē oliueti. ꝓoēs iudicandi erunt in terra in valle iosaphat que est inter ciuitatē hierl'm ⁊ montē oliueti. Nam xp̄s mittet primo angelos suos cū sonitu tube ⁊ vocabunt oēs mortuos ad iudiciū. Et sic cum magno terremotu infern⁹ ⁊ mare ⁊ terra dabūt mortuos suos. Et sic recuperatis corporib⁹ oēs erūt ante tribunal iudicis. Et ideo dicit pphēta. O xp̄e tu terribilis ⁊ potēs es. nā quis resister tibi. q.d. nullus. Mā tunc in nouissimo die ex ira tua cōcitata cōtra malos auditū fecisti. i. facies iudiciū ⁊ tota terra tremuit. Primo p̄cedēte⁹ illius quindecim signis terribilibus ante aduētū xp̄i ad iudiciū. q; erūt signa in sole ⁊ luna ⁊ i mari ⁊ in terra ⁊c. Xu. xp̄j. Sed postea terra quiesset cū exurget deus in iudiciū. vt saluet oēs mansuetos terre. Et dānet impios ⁊ obstinatos ⁊ ad hoc idē possunt referri oia que p̄cessē scz illuminans tu a mōtibus eternis turbati sunt oēs insipiētes corde: q; tūc oēs viri diuitiarū nihil inuenient in manibus suis ⁊c. Bene ergo illa ciuitas vocata est hierusalem. i. visio pacis q; ibi xp̄s deus in carne visus ⁊ notus ⁊ mōstratus est. Primo per p̄dicationē ⁊ miracula Secundo ibi visus est pati ⁊ mori: ⁊ sic ibi pacificauit nos cū p̄re in sanguine suo. Sed dō ibi: q; ibi resurrexit ⁊ ascēdit in celū ⁊ misit spūm scī in discipulos. Tertio ⁊ vltimo: q; ibi fiet vniuersale iudicium ⁊ videbitur in potestate magna ⁊ maiestate: ⁊ sic notus est in iudea ⁊ terra hierusalem ⁊ in monte syon realiter ⁊c.

xxxviij. o.c.iedulo. de p̄sec. o.v.c.nō medio⁹ criter. **Quoniam cogitatio hominis cōfitebitur tibi: et reliquie cogitationis diem festum agent tibi.**

¶ In hac scōa parte p̄dicit diuinū cultum latrie debitū xp̄o a fidelibus p beneficio redēptionis ⁊ oīm supradictoz que soli deo cōueniūt. ¶ Ad cuius intellectū est primo aduertendū q̄ cogitatio hois ⁊ interna cōscientia ⁊ deuotio cōtēplādo miracula ⁊ mysteria q̄ fecit xp̄s credit ipm esse deū ⁊ hoiem mediatorē ⁊ messiā in lege p̄missum. Et sic cōfitet xp̄o dādo cultum latrie. Et ex tali fide ipsa ecclia mota est ad ordinādas festiuitates de mysterio incarnationis ⁊ natiuitatis ⁊ passionis ⁊ resurrectiōis ⁊ ascēsionis ⁊c. ⁊ in ꝓbus festiuitatibus damus latriā xp̄o scz hymnos siue carmina. ⁊ offerim⁹ munera. Tertio adoramus ipm adoratione latrie. ⁊ sic colimus xp̄m triplici honore. Etiā ordinauit ecclia festiuitates p̄ successionem tpis. Et quo p̄s q̄ prima cogitatio hois ō: fides interna q̄ p̄cedit oēm bonā opationē. ⁊ per quā mouemur ad colēdū xp̄m sed reliquie cogitationis sūt effectus fidei scz cultus diuinus. ⁊ hoc est q̄ dicit pphēta. vñ ait q̄n id ē ꝓpter causas supradictas ⁊ beneficia q̄ tu xp̄e operat⁹ es in iudea ⁊ hierlm que mysteria nullus potest operari nisi deus. ideo ꝓpter hāc causam cogitatio hominis fidelis. i. fides interna confitebitur tibi dando diuinos honores. Et confitebitur te esse deum dignū cultu

prima cogitatio hois ō: fides.

xxxviij. o.c.iedulo. de p̄sec. o.v.c.nō medio⁹ criter. **Vouete ⁊ reddite dño deo vestro: oēs qui in circuitu eius offertis munera.**

latrie. Et reliquie cogitationis scz effectus fidei ⁊ oēs fideles sequentes fidē ⁊ doctores ecclesie qui sunt reliquie cogitationis interne fidei. agēt tibi ⁊ ordinabūt dies festos ad cultū diuinū dedicatos scz festū incarnationis ⁊ natiuitatis ⁊ infantie ⁊ resurrectionis ⁊c. in qbus festiuitatibus exercebit ecclesia diuinū cultū in memoriā supradictorū mysteriorū ⁊ beneficiorum. Littera aūt hieronymi habet meror: hois confitebitur tibi: ⁊ tunc idē est q̄ contritio hois confitebit peccata ⁊c. Sed q; confessio est triplex scz peccatorū: ⁊ fidei ⁊ laudis. Ideo pōt intelligi de q̄libet cōfessione. Mas interna cogitatio ⁊ fides confitet xp̄o. Prio fidē que p̄cedit omnē actū virtutis. Secō confitetur dando laudes ⁊ gratias agendo. Tertio confitet peccata commissa. Et sic oēs iste tres cōfessiones debentur xp̄o. Et ideo pro confessione fidei ⁊ laudis pro beneficijs sequitur.

xxxviij. q. j.c.ij qs. ⁊. xxxiij. qō.v.ca. manifestū. ⁊ extra de vo to.c. magnū. ⁊.c. nō est.

Vouete ⁊ reddite deo vestro oēs fideles sequentes fidē ⁊ doctores ecclesie qui sunt reliquie cogitationis interne fidei. agēt tibi ⁊ ordinabūt dies festos ad cultū diuinū dedicatos scz festū incarnationis ⁊ natiuitatis ⁊ infantie ⁊ resurrectionis ⁊c. in qbus festiuitatibus exercebit ecclesia diuinū cultū in memoriā supradictorū mysteriorū ⁊ beneficiorum. Littera aūt hieronymi habet meror: hois confitebitur tibi: ⁊ tunc idē est q̄ contritio hois confitebit peccata ⁊c. Sed q; confessio est triplex scz peccatorū: ⁊ fidei ⁊ laudis. Ideo pōt intelligi de q̄libet cōfessione. Mas interna cogitatio ⁊ fides confitet xp̄o. Prio fidē que p̄cedit omnē actū virtutis. Secō confitetur dando laudes ⁊ gratias agendo. Tertio confitet peccata commissa. Et sic oēs iste tres cōfessiones debentur xp̄o. Et ideo pro confessione fidei ⁊ laudis pro beneficijs sequitur.

Vouete ⁊ reddite vō deo vestro: oēs qui in circuitu eius offertis munera.

¶ Unde prophēta excitat oēs fideles ad celebrādas festiuitates ⁊ offerēda munera xp̄o ⁊ exhibēdam latriā dicens. O fideles vouete dño iesu xp̄o in baptismo fidei ⁊c. ⁊ reddite ipsi latriā ipsi debitaz scz cōfessionē laudis ⁊ offerte munera. Et vos fideles oēs qui offertis munera xp̄o ⁊ tenemini munera offerre: vouete ⁊ reddite. id est reddite q̄ in baptismo vouistis. ⁊ reddite ipsi latriam ⁊ honores diuinos ipsi debitos tanq̄ vero deo ⁊ tāq̄ redemptori pro gratiarum actione pro beneficijs receptis. Reddite deo vestro dico.

xxxviij. q.j. c.qd cl'patur. **Terribili ⁊ ei qui aufert spiritū principum terribili apud reges terre.**

¶ Quasi dicat reddite ei vota ꝓmissa: q; est deus potens ⁊ terribilis: q; intantum est terribilis ⁊ q̄ aufert spiritum ⁊ aiam principum. id est q; interficit principes ⁊ magnos. Ideo est terribilis apud oēs reges terre. Et hic ps q̄ rationabilior est translatio ipsorū septuaginta q̄ hieronymi q; hic loquitur de confessione fidei ⁊ laudis per id q̄ sequitur: vouete ⁊ reddite. Nam exhortatur fideles ad cultum latrie que cōsistit in tribus scilz adoratione. munere. ⁊ laude. vt dictū est psal. lxj. Et ista vltima pars huius psalmi patet q̄ ꝓpheta dauid in hoc psalmo non solū intendit cōmendare i udeam ⁊ hierusalē materialē que continet in arcto loco palestine in qua xp̄s fuit notus p̄sentialiter per natiuitatē ⁊ passionē ⁊ mortē ⁊ resurrectionē ⁊ ascēsionē: nec per israel solū intelligit illam terram duodecim tribuū in qua xp̄s fuit notus p predicationē ⁊ miraculorū operationē: sed ecclesiā vbi est notus per fidem ⁊ cultū latrie. Nā q; dauid p̄uidit in spū xp̄m fore cognoscendū per fidem ⁊ adorandum ⁊ colendū in populo gentili ad fidē conuerso. ⁊ p̄uidit q̄ populus gētilis erat futurus vera hierusalē ⁊ israel: deū per fidē videndo. Et vera iudea xp̄m cognoscēdo ⁊ confitendo. Ideo fecit hunc psalmū in quo nō solū cōmēdat ⁊ beatificat illā materialem hierusalē ⁊ iudeam q̄ xp̄m vidit ⁊ nouit: ⁊ audiuit p̄sentialiter in carne sed etiam magis cōmendat ecclesiam toto orbe

Latria i trib⁹ cō fitit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

diffusam. quē xp̃m per fidē spūaliter cognoscit. t colit t venerāt t cōfitet. D ¶ Ex supradictis in isto psal. possunt recolligi quinq; cōclusiones. quarū prima est ista. ¶ Prima cōclusio q̄ xp̃us in lege promissus deus t hō erat cognoscendus t manifestandus in iudea t hierusalē t p totū israel. probatur. Nam ibi fuit natus t adoratus t p̄dicauit t miracula fecit. t fuit passus t sepultus t resurrexit. t sibi cōsregit gladiū t scutū t arcū diaboli. q̄n per passionē t resurrectionē de ipso triūphauit t discipulos illuminauit. ¶ Scōa cōclusio q̄ xp̃us relinquēs corp̄ in sepulchro descēdit ad inferos. t oēs demones cōturbauit t infernū expoliauit. ¶ Tertia cōclusio q̄ q̄n xp̃s resurrexit. terra tremuit: tūc oēs milites q̄ ascēderūt equos dormitauerunt. Et ideo turbati sunt iudei t cōfusi videntes xp̃m resurrexisse. Et nihil inuenerūt in manibus suis de his q̄ cogitabāt cōtra xp̃m. ¶ Quarta cōclusio q̄ in finali iudicio oēs diuites t p̄nces reputabūt se delusos t deceptos t q̄si somniasse cū videbūt diuitias nihil p̄desse ad liberādū eos. ¶ Quinta cōclusio q̄ soli xp̃o terribili t omnipotenti debetur oblatio t latria t cōfessio fidei t laudis t cōfessio petrō. eo q̄ est iustus t terribilis iudex t omnipotens qui p̄t occidere t viuificare.

ifra. cxlj. de ysec. d. j. c. q̄n aurē stamus.

Voce mea ad dñm clamaui: voce mea ad deum t intendit mihi.

¶ Titu. victoꝝ siue in finē super ydithū ipi asaph ps. Pretermissa oī deliberatione iudeoꝝ etiā frivola t deuia expositiōe quoꝝdā catholicoꝝ q̄ magis videnē in hoc psal. iudaizare. Est dicēdū q̄ dō fecit hunc psal. in quo describit desideriū patrū antiquoꝝ de aduētu xp̃i t dedit ip̃m cātādum ipsi asaph. eo q̄ repsentabat t figurabat totā eccliā. sed q; magis tale desideriū p̄uenīebat viris cōtemplatiuis eccle p illo statu voluit q̄ chorus ydithū rīderet. ydithū eīm interp̄tat trāsilīēs t trāscēdēs ista mūdana t cōtēplās celestia altissima supra humanā facultatē cuiuslibet memorant in hoc psal. Et ideo voluit dō q̄ cātaret cū toto conatu vocis ad victoriā. ad denotādū q̄ iste p̄s. vocat de lōge cū magno desiderio messiā q̄ est finis legis. Et lō in tit. ponit ad victoriā siue in finē. eo q̄ nos dirigit in xp̃m q̄ est finis legis. t hoc denotat titulus. sc̄z q̄ iste psal. nos dirigit in finē datus ad cātādū ipsi asaph ad victoriā sup chorū ydithū. Sz de materia hui⁹ psal. est notā dū q̄ cū dō cōtēplaret aduētū messie deuenit ad ad cōsiderādū longū desideriū ipsius adam t oīm alioꝝ patriarchaꝝ t p̄phetaꝝ de aduētu xp̃i t morā t longā dilationē eiusdē. In qua cōtēplatione fuit ipsi reuelatū q̄ debebāt trāsire dies multi sz finaliter erat xp̃s ventur⁹ absq; oī defectu. Hoc ergo p̄uidēs dō in spū maxime p̄ scripturas p̄teritoꝝ t reuelationē cōsolatus: fecit hūc psal. in quo introduxit adā loquētē cum tota posteritate fidelū. Nāt sic. ōr adā mysticus siue corpus mysticū in quo psal. duo facit. Nā primo ponit quandam exclamationē p̄pter dilationē aduēt⁹ xp̃i. Secōo explicat cām siue cōsolationis ibi. Et dixi nunc.

¶ Quātū ad primū est aduertēdū q̄ p̄missio aduētus xp̃i in carnē ad liberādū genus hūanū fuit cā fidei t charitatis t spei oībus patriarchis t p̄phetis vet. te. q̄ dē p̄missio primo facta fuit ipsi adē fm q̄ ait Aug. lib. Cur deus hō. Dū dicit q̄ p̄ mo hoī p̄missus est aduentus dñi ex virgine. t si de instāti miseria doleret tñ de suo futuro posteritatis remedio iā de longinquo gauderet. Dñs adā scilz esset expulsus ab illa felicitate: tñ ex p̄missione ipsi facta de xp̃o redēptore futuro: incepit habere fidē. Et ex fide motus est ad charitatē xp̃i. t ex tali firma fide resultauit in eo firma spes xp̃i t hāc fidē t spē secutus est abel. t seth. t enos. tenoch. t noe. t abrāā t c. Et sic est dicēdū q̄ fides t spes incepit ab adā ex p̄missione ipsi facta. Et sic descēdit in totā eius posteritatē fideliū. Sed creuit in vnoquoq; ipsoꝝ patriarcharū t p̄phetarū fm q̄ vnusq̄sq; habuit specialē reuelationē de xp̃i aduētu. Nā specialē reuelationē habuit abel. enos incepit inuocare nomē dñi: t noe t abrā cui facta est spālis p̄missio. Et sic est dicendū de ysaac t iacob t ceteris patriarchis t p̄phetis in q̄bus semp creuit fides t spes p̄pter nouas reuelationes t p̄missiones. Et sic oēs isti sunt corpus mysticū xp̃i eo q̄ vixerūt in spe t fide xp̃i futuri. Et ideo diffinit corp⁹ mysticū eccliasticū: q̄ est multitudo fideliū xp̃m expectātiū: siue in fide t spe xp̃i viuentiū icipiēs ab adā vsq; ad vltimū electū. Et eadē ē diffinitio ipsi⁹ eccle. Nā corp⁹ mysticū t ecclesia cōuertunt sicut dictū est in p̄logo. t sic adā cū tota posteritate sua fideliū: ō. corpus mysticum siue adā mysticus. siue hō mysticus siue eccl̄ia. siue ciuitas dei sunt p̄ls dei. fm aug. xv. de ci. Et sō in hoc psal. t in multis alīs introducit iste adā mysticus ad loquēdū inquantū defler casus suū t miseriam. Et petit accelerari aduentū xp̃i. Et cōsequitur de longa mora t dilatione. Nam in spe ois ista includunt. Primo includitur t supponitur p missio alicuius boni. ex qua insurgit spes t fides. Secō includit afflictio p̄pter longam moram t dilationem vt ait Seneca in tyeste. Odit verus et non patit moras. Tertio patiētia in aduersis. Nā cū patientia tollerātur aduersa: posto q̄ quis exp̄ectat liberari ab aduersis: t expectat bonū finem. Ideo ait Apostolus ad Ro. v. q̄ spes patiētia operatur. Et ideo diffinit spes q̄ est quedā virtus theologica: qua eterna spūalia p̄missa firma fide t charitate exp̄etāt. t aduersa cū patientia tolerātur contenens terrena bona. t constituens finē in celestibus. Et ex quibus patet q̄ spes simul includit afflictionem t gaudium. includit enim duplicem afflictionem vnam de malis que patitur. Et aliā de longa mora t dilatione finis p̄missi. Et in hac secōa afflictione laborauit cetus fidelium ab adam vsq; ad aduentus xp̃i. Nam primo se videbat exulem ab illa felicitate terrestris paradisi. Et p̄nuatum illa futura beatitudine celesti. Secōo se videbat in captiuitate diaboli. Tertio ab ipsa carne et mundo t diabolo multipliciter afflictum t vexatū. Quarto: quia videbat aduentum christi nimium morari q: pua mora videt afflictis lōga. Jō erat

Spei diffinitio.

confractus ex longa spe t dilatione finis. Ex qua longa mora multi non poterāt habere pfectā patientiā. Et sic affligebat totū corpus mysticū ex longa mora: ls firmiter crederet aduentū xp̃i futurum. in qua fide aliqualiter cōsolabat. Et de hac afflictione loquitur prima pars huius psal. in qua adam mysticus per ipsum asaph t ydithū magnis vocibus vocat xp̃m vt veniat t acceleret aduentū suū. Et tollat causam sue afflictionis p crucem t passionē t resurrectionē. vt patebit in p̄ra: in quo explicātur cause afflictiōis t letitie t cōsolatiōis. Et sic attribuitur ipsi asaph t ydithū. Unde cātat asaph t leuat vocē sup ydithum in p̄sona totius ecclesie tam actiuoꝝ q̄ contēplatiuoꝝ. Unde dicit adā mysticus. Voce mea ad dñm clamaui ab adam vsq; ad dauid: t voce mea clamaui a dauid vsq; ad xp̃m: t hoc intendit mihi complendo desideriū meū per aduentum suum. Item.

vñ. q. j. c. scisciat. xp̃m. qō. iij. q̄ec cat.

In die tribulationis mee deum exquisiui manibus meis nocte contra eum: t nō sum deceptus.

¶ Deū exquisiui manibus meis: eas eleuādo cōtra eū. i. versus deū manus eleuādo in celū in die tribulationis mee: qui dies tribulationis durauit ab adā vsq; ad xp̃m. Et etiā exquisiui eū nocte. i. per totā noctē legis cōtra eū. i. manus eleuando versus eū: peredo eius aduentū. Et tū non sum deceptus: quia venit sicut ipse p̄misit. Oēs supradicte locutiones sunt de p̄terito p futuro p̄pter certitudinē p̄phetie: t firmitatē fidei t spei in toto die tribulationis t nocte: q: totū genus hūanū erat in tribulatione t captiuitate diaboli: t nocte tenebrarū peti t ignorātie. Et sic clamabat manibus versus deū. Sed iste adā mysticus nō fuit deceptus nec fuit frustratus in sua fide t spe: q: tpe statuto venit xp̃s. Nā p̄ma locutio: scilz voce mea ad dñm clamaui: vox est tocius cetus patriarcharū t p̄phetarū ab adā vsq; ad zachariā t Johānē baptistā. sz ly t intendit mihi est vox istius hois p tpe zacharie. t symeōis: t ioseph: q: potuit dicere iste hō. t intēdit mihi. t nō sum deceptus: q: vidit ap̄m oculis p̄p̄is p zachariam t symeonē. Jō dicit zacharias. Benedictus dñs deus israel: q: visitauit t fecit redēptionē plebis sue. Et elizabeth dixit virgini marie. Benedicta tu in mulieribus: t benedict⁹ fructus vētris tui. Et virgo maria dixit. Suscepit israel puerū suū: recordatus mie sue. Et symeon dixit. Nūc dimittis seruū tuū dñe: fm verbū tuū in pace. Quia viderūt oculi mei salutare tuū. Et sic in p̄sona istoꝝ dicit p̄pheta: nō sum deceptus t intēdit mihi ꝛc. Totā etiā istā locutionē pōt facere mīe ecclesia p statu isto gratias agēdo. Nam in toto ve. te. p patriarchas t p̄phetas clamauit magna voce xp̃m inuocando vt veniret: sed tādē intendit mihi xp̃s in no. te. q: patres ve. te. nō receperunt p̄missionē sine nobis ad hebreos. xj.

de ysec. di. iij. c. p̄pte.

Renuit consolari aīa mea: memor fui dei t delectatus sum: t exercitatus sum: t defecit spiritus meus.

de peni.

Anticipauerunt vigilias oculi mei: turbatus sum t non sum locutus.

dis. j. ca. mēsuras. De pe. di. j. ca. si cui. ℣. porro.

Cogitaui dies antiquos: t annos eternos in mente habui.

Et meditatus sum nocte cum corde meo: t exercitabar t scopebam spiritum meum.

¶ Hic explicat causam siue afflictionis t anxietatis: que fuit longa mora t dilatio aduentus xp̃i. Et dicit. aīa mea renuit cōsolari in toto illo tēpore ab adā vsq; ad xp̃m. imo abstinebā a carnalib⁹ delectationib⁹ iocunditatis t orationib⁹ messiam expectando: t eram semp in cōtēplatione t meditatione: t sic memor fui dei t delectar⁹ fui. Quasi dicat non habebā aliam cōsolationē nisi cōtēplari sanctam scripturā t diuina mysteria in ea scripta t p missiōes mihi factas de messia. Et sic exercitatus t occupatus sum in tali studio t labore t contemplatione. t defecit t fessus est spūs meus t contabuit t stupuit nō valens attingere hoc secretum p̄ nimio labore t infirmitate mentis t corporis. Sz q: non sufficiebat mihi ista in die meditari: sed et de nocte non poteram dormire: imo oculi mei anticipauerunt. vigilias surgendo ante auroꝝ tuicē t tempus quādo solent alij dormire ad cōsiderandum statum t peccata humani generis t miserias ad cōtēplandum iudicia dei rectissima. Et sic cognoscens culpā primi parentis t iniquitates nostras t ingratitudines 3 deum cōmissas cognoui nos iusto dei iudicio merito fuisse punitos. t sic non sum locutus: immo tacui p̄ confusione culpam in meipsum retorquendo: t sic non locutus sum nec aliq̄d dixi: sed cogitaui dies antiquos revolueudo t perlegēdo hystorias t annales antiq̄ patrū querendo. vnde hoc malum p̄ueniebat generi humano: q: sic fuerat vulneratū in carne p cōcupiscentiam t infirmitatē: t i aīa per peccatū. Et habui annos eternos in mente cōsideraui oia tēpora incipiendo a mūdi creatione t ab inobedientia primoꝝ parentū t sententia merito inflicta. Nam consideraui qūo deus creauerat hoīem ad imaginem t similitudinem suam. Et quo mō constituit ipsum dñm super totā terram t sup oia alia tam volatilia q̄ pisces t reptilia t quadrupedia ꝛc. Et cōsideraui felicitatē ipsi p̄missam si stetisset in diuino p̄cepto t voluntate: q: post lōgā vitam translatus esset in vitam meliorem in celis sed p̄pter inobedientiam pulsus fuit ab ista terrena paradiso: t priuatus fuit illa futura t superiori beatitudine. Et factus exul in hac lachrimarum valle t percussus in corpore t aīa: t subiectus tot miseriis intrinsecis t extrinsecis: sc̄z bellis t seruitutī ꝛc. Et cognoui oia ista mala p̄uenire homini ex illius primi iustissima condēnatione peccati: t sic etiam in tota illa nocte ve. testa. meditar⁹ sum in corde meo considerando quomodo xp̃us erat nobis ī lege per multos: immo per oēs p̄phetas t patriarchas ad liberandum gen⁹ humanū de su p̄dictis miseriis promissus. Et in in tali meditatione exercitabar mirando cum anxietate quare tantum tardabat nostra redemptio: t differebatur christi aduentus. Et sic scopebam spiritum meum. idest scrutabar: t inuestigabam. Et discu-

Mo. meditanda seu cōtēplanda.

tiebam ⁊ examinabam ⁊ purgabā per penitentias que in eo erat. Et erumpebā in talem clamorem quasi anxius de longa mora ⁊ dilatione dicens.

De pe. di. i. c. q: diuinita tis natu ra. ⁊ ca. multi plex ⁊ d. extric. c. dyaconi

Numquid in eternum proiiciet deus: aut nō apponet vt complacitior sic adhuc.

Aut in finem miam suam abscidet: a generatione in generationem.

Aut obliuiscetur misereri deus: ⁊ continebit in ira sua misericordias suas.

¶ Numqd deus proiiciet gen? humanū a se in eternū q̄ nō recipat ipsius ad veniā ⁊ misericordiā aut deus non apponet ⁊ non proponet adhuc. i. deinde vt sit nobis cōplacitior. i. magis placabilis q̄ fuit hucusq;. Quasi dicat. semp erit nobis iratꝰ: ⁊ nō benignus nec placabilis. Aut abscidet. i. auferet in finē. i. totaliter ⁊ finaliter miam suā a gratiōe in generationē. i. p oēs generatiōes durabit ira eius: ⁊ non erit mia aut obliuiscetur deus misereri nobis: ⁊ numq̄ recordabitur nostri aut continebit misericordias suas in ira sua? Quasi dicat: erit ne tante crudelitatis efficacie ira dei q̄ cōtineat ⁊ claudat ⁊ liget mias suas: ⁊ alliget deum ne faciat miam? Quasi dicat: non est credibile nec est tollenda deo tanta pfectio: immo hoc est nephas de deo credere cuius misericordie nō est finis nec numerus. Unde nota q̄ dicit dauid: scobebam spiritum meum. i. mundanas ⁊ falsas cogitationes a spiritu meo pellebā. Mā spiritus longa anxietate ⁊ cogitatione tribulatus ⁊ obnubilatus nō potest cernere verum: quia nubibus atris cōdita nullum fundere possunt sydera lumen ꝛc. vt ait Boetius sed si quis scopit spiritū. ⁊. f. purgat ⁊ mūdat pellē dom̄ūdam as cogitationū ⁊ nubes ignorātie per studiū sapiētie: tūc cernit ⁊ cognoscit veritatē. Et ita fecit iste homo mysticus. Nam perscrutādo sacras scripturas pepulit nubes ignorātie ⁊ anxias cogitationes. Et cognouit q̄ deꝰ numq̄ oblitꝰ est facere miam: sicut didicit per gesta antiquoꝝ. Jō dixit. nūquit in eternū proiiciet deus ꝛc. q: scopere idē est q̄ scopa domū verrere ⁊ mūdare. Et sicut domus materialis scopitur ⁊ mūdat scopa materiali. Jta domus spūs ⁊ mētis interio: scopitur ⁊ verrit studio sapientie ab omni ignorantia et malis cogitationibus ⁊ anxietatibus: quia intelligentia sacre scripture fugat omnes anxietates: et scopit spiritum ⁊ mentem ⁊ facit eam cernere verum. vt patet hic de dauid.

scobere spiritus.

tij. q j. c. si peccaue rit.

Et dixi nūc cepi hec mutatio dextere excelsi

¶ In secūda parte explicat suā cōsolationē post superiorem angustiam. Ad cuius intellectum est sciendū q̄ postq̄ iste homo anxius de longa miseria ⁊ mora aduentus xpi discurrit oēs scripturas ⁊ ois gesta patrū antiquoꝝ. Et vidit q̄ deus multipliciter liberauerat patres ātiquos tpaliter puta noe de diluuio: ⁊ abraam de bur caldeoꝝm. Et isaac de sacrificio. Et iacob de manu esau ⁊ totū israel de egypto ꝛc. tunc ipse dixit supradicta verba. f. numq̄ in eternū proiiciet deus ꝛc. Quasi dicat: semper consuevit misereri patribus antiquis: ⁊ liberauit eos de periculis temporalibus: ergo posterit esse q̄ nō liberet nos de hac longa captiuitate peccati ⁊ de potestate dyaboli ⁊ miseria nobis illata ex ira data primo parētib?. Quasi dicat incredibile. est q̄ nō faciat: sed q: dū ista cū quadam pia indignatiōe diceret quasi illuminatus incepit resipiscere ⁊ cognoscere in spū q̄ oēs ille liberationes tpales patrū antiquoꝝ significabāt futurā et generalē redēptionē. Et q̄ tota ira dei erat mutāda in miam per aduētū xpi. Jdeo subdit. Et dixi oia supradicta supple. Et nūcepi resipiscere ⁊ cognoscere supple veritatē ⁊ secretū scripturarū: et supradictoꝝ mysterioꝝ: quū erāt figura de nra redēptiōe. Et oia erāt implēda ī xpo ꝛc. Jn hebreo aūt habet. Et dixi imbecillitas mea. ⁊ tūc est sensus. Et dixi in meipso q̄ ex imbecillitate ⁊ fragilitate ⁊ ignorantia dixerā oia supradicta. sez mutād in eternū proiiciet deus ꝛc. Sed magis rationabilis videtur nostra trāslatio que dicit. Et dixi nūc cepi intelligere supple q̄ hec est mutatio dextere excelsi. ¶ Ad cuius intellectū est valde aduertendū q̄ ecclesia dei habet tres status. s. duos in presenti: ⁊ vnum in futuro qui dicit̄ status glorie. Primus status dicit̄ status legis ⁊ vmbre ⁊ figure ⁊ captiuitatis ⁊ ire ⁊ iustitie ⁊ ignorantie et noctis. Secūdus status dicit̄ status veritatis ⁊ luminis euangelici ⁊ libertatis ⁊ gratie ⁊ mie ⁊ sapientie ⁊ dei. Tertius aūt dicit̄ status glorie ⁊ premij. Jn primo statu oēs patres antiqui desiderabant statum secūdū. Et nos qui iam sumus in statu secundo: desideramus tertium. s. dissolui ⁊ esse cum xpo in glia. Et ideo sicut per primū aduentū xpi primus status mutatus est in secōm. Jta per secōm aduentū xpi secūdus status ecclie mutabit in tertium. Mā per primū aduentū xpi. s. in carnez tota lex vetus mutata est in veritatē euangelicam. Et vmbra ⁊ nox mutata est in diēm lucē. Et figura in veritatē. Et mia ⁊ iusticia ⁊ ira dei in miam. ⁊ culpa siue pena in gratiā. Et captiuitas in libertatē ⁊ ignorantia in sapientiā: q: repleta est terra sapiētia dñi. Esa. xj. Jta p̄ter totus iste status mutabitur in tertiū. Mā gratia cōuertet̄ in gloriā: fides in visionē: ⁊ spes in possessionem. ⁊ caritas in fruitionē ꝛc. Secōo est notandū q̄ xp̄s dr dextera dei excelsi in tota scriptura: eo q̄ p̄ p ipm opat. Sed dextera dr per revelationē ad sinistrā: ⁊ sic punitio ⁊ ira dei dr sinistra. mia aūt dr dextera dei. Cū ergo tota lex vetus erat sub punitione ⁊ mia ⁊ quasi ira dei ⁊ iusticiat cpsio. Jō p̄r dici sinistra dei: q: deꝰ habebat suā sinistrā supra gen? humanum ante aduentū xpi. Sed nūc ex dextera suā. i. mia suā sup nos. Et quo p̄r dici q̄ p ipm fetā est mutatio ad sinistra ī dexterā. Et sic est dicēdū q̄ xp̄s qui est dextera dei patris excelsi mutauit sinistrā dei in dexterā dei. i. iram ⁊ iusticiā in miam. Et captiuitatē in libertatē: culpā in gratiā: ⁊ noctē in diē. ⁊ vmbrā in veritatē ⁊ lucē. ⁊ vniuersaliter totā legē veterē in euāgeliū: vt circūcisionē in baptismū: ⁊ esum agni paschalis in eucharistiā. Et sic de singulis factis. ⁊ talis mutatio fuit mutatio dextere excelsi: quā preuidit dñs in figura p gesta ⁊ mysteria vetera: vt patebit p singula. ideo dicit Et dixi nūc cepi cognoscere sup. q̄ hec erat mutatio dextere excelsi. i. p xp̄m futura qui est dextera dei excelsi q̄ oia dr mutare. q: talis mutatio a nullo pōt fieri nisi a xp̄o q̄ est dextera excelsi. Mā sicut deus per siuistrā misit irā ⁊ sniam in totū genus humanū inve. ꝛc. Jta in nouo te. mittet mias ⁊ veniā ⁊ gratiā p xp̄m qui est eius dextera. Et ideo q: dauid puidit in spū contemplando mysteria sacre scripture: q̄ per solum xp̄m erant oia illa mysteria vel in solo ipso erant implenda. Jdeo dicit hec mutatio dextere excelsi.

ecclesia hꝫ tres status.

xp̄s dextera dei dicit

Figura nre redēptionis.

Xp̄s ductor hūi humani.

ij.d.c.q̄f neſciat. xp̄s.d.c. ſciēdū. ⁊ c. ſequē.

de pſec. d. ij. iterat.

Memor fui operum dñi: quia memor ero ab initio mirabilium tuorum.

Et meditabor in oībus operibus tuis: et in adinuentionibus tuis exercebor.

Deus in sancto via tua. quis deus magn? sicut deus noster: tu es deus qui facis mirabilia.

Notam fecisti in populis virtutem tuam redemisti in brachio tuo populum tuū filios iacob ⁊ ioseph.

¶ Hic explicat mysteria sacre scripture vet. test. vbi dauid siue homo mysticus preuidit illā mutationē dextere excelsi ⁊ nostrā redēptionē figuraliter. Et q̄bus mysteriis simit parabolā ⁊ppositionem ad petendū intentū. Hi tria mysteria principaliter adducit in q̄bus preuidit in figura nr̄ā redēptionem. Nam primo adducit libertatē filiorum israel de egypto. Mā per hoc q̄ moyses fuit a deo missus in egyptū: ⁊ cū signis potētis liberauit ⁊ eduxit totū illum populū de egypto ⁊ potestate pharaonis. Preuidit q̄ xp̄s filius dextera dei p̄ris a p̄re missus debebat liberare totū genus humanū de tenebris peccatoꝝ ⁊ potestate diaboli ⁊ ideo dicit. Jdeo cepi cognoscere q: hec erat mutatio dextere excelsi. i. p xp̄m faciēda. q̄n memor sui operis dñi. i. misericordiarū quas fecit deꝰ patribus antiquis. Et memor ero mirabiliū tuoꝝ q̄ fecisti ab initio: incipiendo a noe: quē liberasti de diluuio. ⁊ sic discurrēdo p abraā quē liberasti multipliciter: ⁊ p ysaac quē liberasti de gladio sacrificij. ⁊ iacob quē liberasti de esau. Et meditabor in oīb? opib? tuis: q̄ fecisti patrib? nr̄is. ⁊ exercebor in adinuētionib? tuis. i. in secretis mysterijs clausis in illis opibus: puta q̄n apparuisti moysi in rubo ardēti. ⁊ q̄n vocasti eū: ⁊ p̄cepisti vt remoueret calciamēta. Et q̄n cōuersa est virga in colubrum ⁊ econuerso. Et q̄n trahit manū leprosā de sinu. ⁊ cōsideraui q̄ oia ista significabāt missionē xp̄i in mundū ꝛc. Jtē consideraui duricię pharaonis: ⁊ plagas egyptijs illatas in q̄bus plagis ⁊ potentis preuidi totū mysteriū nostre redēptionis. Et q̄n via tua erat in sancto. q. d. sicut ille sanct? angelus erat ductor illius populi. ⁊ fecit illa signa terribilia. Jta xp̄s debebat esse ductor totī? gñis humani. Et debebat ipsum liberare de p̄tate diaboli. Mā q̄s magnus sicut deus noster. Et cōuersus apostrophat ad xp̄m futurū dicēs. tu es deus q̄ facis mirabilia maiora q̄ facta sunt tunc p moysen. Mā sicut tunc notā fecisti virtutē pplis egyptioꝝ ⁊ alioꝝ in mari rubro. ita notā facies virtutē tuam in ysanitate p totū orbē. Et sicut tunc rede misisti in brachio ⁊ potētia tua ppl'm tuū sez iacob ⁊ ioseph: ita redimes totū genus humanū ⁊ totā ecclesiā intellectā p iacob ⁊ ioseph. Et notāter dicit filios iacob ⁊ ioseph. Nam ꝫ inter filios iacob intelligant ⁊ cōprehēdant filij ioseph: tū q: filij ioseph oēs sunt nati in egypto reputabant nobiliores apud egyptios: eo q̄ descēdebāt a ioseph qui fuerat p̄ceps ⁊ rector ⁊ pfectus totius egypti: ideo specialiter nominat eos. Et q: ecclia maxime figurat p filios iacob. Et xp̄s maxime figurat p ioseph: q: p fratres suos venditus. ⁊ post afflictionē exaltatus ꝛc. sicut dictū est psal. h. Jterum est ad uertēdū q̄ in illis opibus mirabilib? due substantie sunt cōsiderāde. Primo angelus dñi inuisibilis q̄ faciebat illa miracula. Secōo moyses visibilis q̄ ptiebat aḡs cū ḡa. Et sic fiebāt illa opa mirabil'r. p hoc puidit moyses ⁊ dō q̄ in xp̄o redēptore debebāt esse due nature: vna diuina inuisibilis q̄ p̄cipaliter ⁊ latēter opat: ⁊ altera hūana ⁊ visibilis q̄ instrumentaliter ⁊ visibiliter videbat opari. Et ideo dicit deus in sancto via tua. i. sicut vita tua ⁊ virtus ⁊ ducat? erat in sctō angelo inuisibilit̄ in sctō moyse visibili. Jta pariter via nr̄e redēptiōis fuit in xp̄o sctō tuo q̄ est sctūs sctōrū: in qua est duplex natura. f. diuina ⁊ hūana p hec ḡ mysteria puidit dō totū mysterium incarnatiōis ⁊ nostre redemptionis facte per mortem ⁊ passionem xp̄i in signis ꝛc.

Viderunt te aque deus viderunt te aque et timuerunt ⁊ turbate sunt abyssi.

Multitudo sonitus aquarum: vocem dederunt nubes.

Etenim sagitte tue trāseunt: vox tonitrui tui in rota.

Illuxerunt choruscationes tue orbi terre cōmota est ⁊ contremuit terra.

epo. xvij ⁊. c. p. ⁊. a c. vij. vſq; ad. pſ

¶ In scōo loco adducit miraculū ⁊ mysteriū facti in trāsitu maris rubri. vñ sicut tot? ppl's erat in periculo ne caperet ⁊ trucidaret̄ p pharaonē ⁊ egyptios: nisi q: moyses eleuirga percussit aquas: ⁊ diuise sunt aq̄. ⁊ trāsiuit ppl's ad aliā partē littoꝝ ⁊ sic p trāsitū aquarū saluat? ⁊ liberatus est ppl's Jta pariter xp̄s p cōactū sui corp̄is pbuit vtutē regenerationā aq̄s baptismalibus ⁊ p aq̄s baptismales liberauit fideles de p̄tate diaboli. put fuit ibi figurat̄ ideo ergo puidēs dō in figura dicit. O deus xp̄e sicut tū cōsiderasti te aque maris rubri ⁊ viderūt te aq̄ fodantis ⁊ timuerūt. i. quasi timētes sunt diuise ⁊ cōuerse sunt retrorsus. ⁊ liberati sunt filij israel ⁊ abyssi aquarum turbate sunt. Jta pariter q̄n aq̄ baptismales viderūt te: timuerunt diaboli ⁊ abyssi infernales turbate sunt: q: p baptismū delesti peccatū: ⁊ fugasti diabolicā p̄tatem. Jtē aq̄ mari galilee timuerūt te q̄n siccis pedib? sup eas ambulasti. Et mari ⁊ fluctibus ⁊ ventis imperasti. Et petrū de pfundo pelagi liberasti. Jtē sicut post trāsitū israel fuit multitudo sonit? aḡrū Et nubes dederūt voces ⁊ tonitrua. ⁊ sagitte tue transierūt sez multa flumina fuerunt de nubibus

Figura baptismi

Universidad de Sevilla Biblioteca

immissa. Et vox tonitrui tui fuit quasi tonitruus q fit in rota z curru. Et moverunt aquas: z reduxerunt eas sup egyptios z subuerserunt eos. Et sicut ibi choruscationes tue alluxerunt: z ignos radios de duxerunt orbi terre. z tota terra tñe cõmota est Ita pariter. O ppe multitudo sonitus aquarũ tue sapiẽtie. z nubes scs apostoli tui vederunt vocem euãgelicã. z fugitre tue euãgelice trãsierunt p totũ mũdũ. et vox tonitrui tui: scs tue pdicationis iuit p totũ mundũ in rota euãgelica z curru euãgelico quẽ quattuor euãgeliste ducũt z duxerunt p totũ orbẽ. Et sic choruscationes euãgelice alluxerunt ex mõte spon in die pẽ. toti orbi terre: q: ibi aplĩ receperũt choruscationes z splendorẽ sapiẽtie: z donorũ z gratiarũ. z sic pdicauerũt toti orbi terre Et sic cõmota est z cõtremuit tota terra ad pdicationẽ apostolorum: z omnia idola corruerũt sicut corruerunt egyptij in mari rubro.

exo. xiij

In mari via tua z semite tue in aquis multis: z vestigia tua non cognoscentur.

¶ Sicut ibi fuerũt vie tue in mari rubro: z semite tue in aquis multis vt populus trãsiret vestigia tua non fuerũt nota. Ita qñ venies tu ẽpe in mũ dumvia tua erit in mari. q: siccis pedibus per mare galilee ambulabis z etiã per mare huius mundi. z semite tue erunt in aquis z persecutionibus multis: q: apostoli tui nauigabũt in hoc mare persecutionum sed vestigia tua non cognoscentur in mari galilee: q: super aquas ambulabis: etiã nec vestigia peccati cognoscetur in te: sicut in nobis. q: eris inter oẽs mortuos liber. vestigia tua non cognoscẽtur quãdo intrabis mare huius mundi: q: mysterium incarnationis erit ineffabile z inuestigabile. Unde dicit salomon Prouerbiorũ. xxx. Tria sunt mihi difficilia z quartum penitus ignoro scilicet viam aquile in celo viam colubri super petram viam nauis in medio mari. z viam viri in adolescentia. s. viã filij dei qñ descẽdit de celo in carnẽ. z viã xpi qñ exiuit de sepulchro. z viã cõuersationis xpi in mari huius mũdi z viã xpi qñ exiuit de claustro vterĩ virginalis q: nullũ vestigiũ aut violẽtiã reliquit xps in his quattuor: vñs q: absq; violẽtia fecit xps ista quattuor occulta z ineffabilia. mysteria. scilicet mysterium incarnationis nativitatis z resurrectionis z ascensionis z conuersationis huius vite. z vestigia sua fuerunt z mundo ignota in isto quadruplici itinere. Et sic est dicendum de ceteris mysteriis xpi. miraculis que latẽter diuinitas operatur.

exo. xiij de olee di. ij. qđ sit.

Deduxisti sicut oues populum tuum in manu moysi z aaron.

¶ Ultimo adducit ducatum per desertũ introitum terre promissionis. Unde dicit. sicut deduxisti populum tuum sicut oues in manu moysi z aaron ex egypto per totum desertũ. ita deduces populum fidelem de tenebris peccatorum z potestate diaboli. Et deduces ipsũ per desertum huius mundi z introduces in hanc ecclesiam per gratiã z in futuram per gloriam. Et dicit in manu moysi z aaron: quia per hos fuit xps figuratus q: dux z sacerdos. q: inquantum dux siue rex dedit legẽ euangelicã. Et inquãtũ sacerdos cõtulit sacramẽta. Ex quibus ps q dauid non allegat supradicta mysteria gratia fuit: sed assumit ea in parabolam z ppositionẽ: inquantũ erãt figura nostre redemptionis future per xpm. Et sic allegat figurã pro figurato: q: sicut ois illa nõ erãt gratia fuit: sz gratia xpi futuri. ita allegat ipsa gratia z ratione figurati: q: aliter dauid nõ fuisset ppheta. vñ duplicit er est nobis xps in lege promissio. vno modo per mysteriũ z figurã. alio modo per expressam promissionem. z ideo nõ est minus certa veritas mysterij z figure q veritas expresse promissionis. Ideo propheta audacter allegat figurã tanq verã z certã promissionẽ. in qbus figuris nouit mutationẽ dextere excelsi. Et sic dõ in psona totius ecclesie fuit cõsolat9 i sua angustia. Nõ nihil aliud est dicere tu deduxisti sicut oues pplm tuum z. nisi diceret tu deus nobis redẽptionẽ p illã figurã promisisti. Ideo fac qđ promisisti in figura. siue facies in veritate qđ in figura. significasti. D ¶ Ex toto isto psal. pũt recolligi tres cõclusiones principales. ¶ Prima cõclusio q dauid cõtẽplando oẽs promissiones factas patribus antiquis. z liberationem filioz israel de egypto puidit totum mysteriũ nostre redẽptiõis ¶ Secunda conclusio. q totum mysteriũ nostre redẽptionis fuit mutatio dextere excelsi: sz a iustitia in misericordiam z ab ira in benignitatẽ z. ¶ Tertia cõclusio q diuinitas vbi ita latẽter operatur in illa humanitate. q vestigia incarnationis z natiuitatis z cõuersationis z miraculoz operationis z resurrectionis z ascẽsionis fuerũt mũdo ineffabilia z ignota vsq; ad missionẽ spiritus sancti: q: qđ mysteria: ls sint nobis nota p fidẽ quo ad effectũ: tñ nobis sunt incõprehensibilia quo ad cãm z modũ

mat. iij. c. ix. d. s. ne. ep.

Tendite populi mei legem meã: inclinate aurem vestram in verba oris mei.

¶ Titulus. Eruditio siue intellectus ipsi asaph. In greco aũt ly intellectus siue eruditio est gtĩ casus vt sit sensus q iste est psal. intelligẽtie siue eruditionis ipsi asaph. Ex titulo apparet q dauid fecit hñc psal. scõm q fuit eruditus a spũsancto. z vt erudiret nos i hoc psal. de bis que ipse fuit eruditus. Et dedit ipsũ cantandũ z recẽsendũ ipsi asaph z choro ej. Ubi sicut terẽtius faciebat comedias. tñ dabat eas recensẽdas ipsi calliopio vt ipse dicit in fine cuiuslibet comedie. Valete z plaudite calliopius recẽsui Ita pariter dauid habebat tres cãtores quos cõstituit ad cãtandũ z recẽsendũ psal. vt pz. j. Parali. Et sic asaph z ethan z filij chore z. nõ ponũtur in titulo psalmoz tanq actores psalmoz. sed tanq recẽsores z cãtores z etiã interpretes p populo. Ex quo ps q dauid est actor huius psal. Et asaph est cãtor siue recensor: sed psona introducta ad loquendũ in hoc psal. cuius psona factus est psal. est ipse christus vt patet Matthei. xiij. vbi dicitur q cum locutus fuisset iesus in parabolis z. Postea dicit. hec omnia locutus est iesus in parabolis: vt impleretur qđ dictum erat per pphetã Aperiam in parabolis os meũ: z eructabo abscondita a cõstitutione mũdi. Ex quo patet q xps loquitur in hoc psal. Ad cuius intellectũ oĩbus fabulationibus iudeoz dimissis est aduertẽdũ sm glug. xvij. de ciui. c. iij. t. v. q dauid contẽplãdo sacram scripturã. t maxime vt legit primo. Reg. iiij. qualiter filij effraym: z totus pplus israel fuit victus in plio a philisteis: q occisis sacerdotibus filijs hely detulerũt secum archã dñi: z tenuerunt eam in acharon z azoto. Et tñc sacerdotium fuit translatũ a filijs hely in samuelem. Et archa dñi postea fuit trãslata per dauid in hierlm. Et sic tribus effraym simul pdidit archã z regnũ siue iudicũ. que qđẽ punitio venit tribui effraym z toti israel ppter pctm ingratitudinis. z rebellionis z infidelitatis. Mã cum tot beneficia a deo recepissent tñ fuerunt deo ingrati z rebelles: q: oẽs montes effraym erant pleni idolis baalym: que qđẽ idola pstrauit postea samuel dñi factus fuit iudex et sacerdos. Itẽ cõsiderabat postea dauid qualiter ppter ingratitudinẽ z inobedientiã trãslatũ fuerat regnũ a saule ad ipsum z. Per hãc ergo triplicẽ translationẽ. s. tabernaculi. z regni. z sacerdotij: q facta est ppter peccatũ ingratitudinis z rebellionis z infidelitatis: preuidit dauid in spũ qualiter populus iudaicus debebat esse ingratus z rebellis z incredulus xpo messie in aduẽtu suo: ppter quod peccatum debebat perdere locũ. s. templij z sacerdotium z regnũ: z erat transferendũ ad ecclesiam ex gentibus congregandã. Et hec est sententia augustini. xvij. de ciuitate. cap. iiij. t. v. Hoc ergo puidens dauid in spũ fecit hunc psalmus in quo introducit christum loquentem exhortãtem z vocantem illum populũ a l legem euangelicam sub comminatione perdendi templũ. sacerdotiũ z regnum. Duo ergo in hoc psalmo p pheta primo. Primo ponit exordium siue pfationẽ. ¶ Secundo exequitur de narratione. ibi. Filij effraym. ¶ Quantum ad primũ: quia prohemium est breviloquium quorundã dicendorum. Ideo in prologo siue prohemio isto assignat quattuor causas huius psalmi. Mã causa efficiens est christus loquens: in cuius psona fact9 est psal. Causa materialis sunt oĩa mysteria ve. testa. que hic adducũtur. Causa formalis est modus procedendi: quia omnia ea mysteria z gesta vet. te. que memorant in hoc psal. adducit p modũ parabole z ppositionis ad inferẽdam aliquã magnã cõclusionẽ in no. te. Causa aũt finalis est vtilitas q sequitur. s. vt efficiat auditores bonos z deo obedientes z credẽtes. Quattuor ergo facit in hoc prohemio. Primo assignat causam efficientẽ. scõo causam formalẽ. Tertio cãm materialem. Quarto causam finalẽ. scõa ibi aperiã in parabolis. tertia ibi. quãta audiuim9. quarta ibi. vt cognoscat generatio altera. Quãtũ ad primũ pphetа introducit xpm messiã in lege promissum verũ deũ z hoiem loquentẽ ad pplm iudeoz in aduẽtu suo dicentem. O populе attẽdite. i. attẽte z attẽdendo audite z intelligite z suscipite legẽ meã quãvobis fero. Et etiã attẽdite legẽ meã veterẽ: z percipite cã auribus mẽtis z cordis: q: in ea reperietis totã legẽ euangelicã. Ex his ps q iste q hic loquit est ipse deus

materia hui9 ps.

Mo. hãc figuram

quid sit phemii

q: dicit attendite pplе meus legẽ meã: q: lex diuina est solius ipsi9 dei. Et ille pplus ó: pplus dei. itẽ est aduertẽdũ vt sepius dictũ est: q lex euangelica quã xps tulit nõ est alia scõm essentiã a legeveteri: sed est spus z veritas illius. Jo. j. Lex p moysen data est: gratia aũt z veritas per xpm facta ẽ. Unde vetus testm nihil aliud ẽ nisi occultatio noui. z nouum testm nil aliud est nisi manifestatio veteris. vt inquit aug. Ideo qui vult bene attendere ad legem veterem z auribus eam percipere ibi reperiet veritatem euangelicã totam figuratam. Et ideo dicit attẽdite pplе meo legẽ meã ze. et dicit auris9 percipite vba oris mei: ad differẽtiã legis euangelice ad veterẽ. Mã illa data est scripta i tabulis lapideis z in carne mortua: z tota in cordib9 hoim per ppũ auditũ. Ideo dicit auris9 percipite ze. Item illa data est per os moysi: ista vo p os ipsius dei. s. xpi. Ideo dicit. vba oris mei. Ad denotandũ q deus incarnatus per os suũ erat laturus legẽ impressam in cordibus hoium. Dicit g xps in aduentu suo. O populе meo israel attendite ad legẽ meã z intelligite eã: q: hec lex quã vobis predico lex dei est. q: moyses. ó me scripsit. Totiũ hoc dicit xps. Mat. v. qñ ascendit in montẽ: z declarauit legem diuinã dicens. nõ veni soluere legem: sz adimplere. Et hoc ps per totum discursum euãgeliorũ. in q dñs nil aliud facit nisi vocare pplm ad legẽ intelligẽdã. z suscipiendã veritatẽ legis.

Lex euã gelica n est alia a legevete rj.

Aperiam in parabolis os meum: loquar propositiones ab initio.

ps. lxxvij. c. nõ ante ramus.

¶ Hic primitur modũ procedendi in hoc psalmo. quẽ vult tenere. s. adducere mysteria vete. tes. per modũ parabolarum z ppositionũ. Quasi dicat q ea que intendit adducere: nõ adducit precise gra sui sed per modũ parabolarũ z ppositionũ gra alterius conclusionis inferẽde de veritatibus noui. tes.

q: sit puerbiũ z quid parabola.

¶ Ad cuius intellectũ est notandũ. sicut dictũ ẽ in prologo huius libri: q puerbiũ siue parabola ñ potest gra sui sed alterius. nã puerbiũ ó: qñ p alio verbũ. z parabola ó: a para qđ est iuxta: z bole sinia q si iuxta sniam alterius. Item parabola nil aliud ẽ nisi propositio alicuius rei geste: vel tanq geste p aliq veritate similitudinarie exẽplariter inferenda. et sic sponitur pro alio. Item propositio sm Aristo. primo posteriorũ z in priorib9 est enunciatio affirmatiua aut negatiua ad inferendam conclusionẽ intentam. Et. ideo propositio nõ ponitur gra sui sed gra conclusionis inferende. Et ideo q: tota sacra scriptura vete. testa. nõ posita est gra sui: sed i quãtũ figurabat mysteria nouitestа. Ideo dicuntur parabole z propositiones que premisse sunt in vete. te. ad inferẽdũ mystice z pphetice cõclusiones z veritates euãgelicas. Et tõ sicut totũ vetus testamẽtũ nil aliud est nisi quedam parabole z propositiones pmisse ad inferẽdũ z figurãdũ legem euãgelicã. Ita tota lex euãgelica nil aliud est nisi qdã veritas z conclusiones illate ex mysteriis z scripturis legis vete. Mã sicut veritas conclusionis cõtinetur virtualr z cõfuse in propositionibus premissis: sed post illationem pz veritas distincte in conclusione vt patet primo posteriorũ. Ita veritas euangelica

Universidad de Deusto
Biblioteca

Nequet? est parabola nisi parabole et ppositiones respectu euāgelij. Et sic ecclesia catholica et q̄libet fidelis q̄si legit scripturā ve.te. non legit gratia sui: sed ad mysteriuz et ppheriā: put figurat veritates legis euāgelice. Aliter intelligēria veteris legis non est vera nec catholica: q: veritas eius est euāgeliū. Et ī hoc dicit hieronymus in epla de mālionibus. q̄ oīa dicta in hoc psal. ponunt tāq̄ ppositiones et parabole inq̄rū figurabāt mysteria no.te. et sic nō ponunt gra sui: sz ad sensum spūalē. Et hoc est q̄ pmittit ppheta in pson xp̄i: q̄ quicq̄d dicet in hoc psal. de te. ve. nō intēdit adducere gra sui: sz put sunt q̄dā parabole et ppositiones. Vñ ait. aperiā in parabolis os meū et loquar ppositiones ab initio. i. adducā oīa mysteria sacre scripture incipiēdo ab initio exitus israel de egypto: q: tunc incepit iste pplus: et etiā a pmissionibus factis ab initio ipsi abrahā: ysaac et iacob. Et ea q̄ acciderūt toti pplo israel successiue usq̄ ad dō. Et oīa ista adducā tāq̄ parabolas et ppositiones ex q̄bus inferam intētū meū. Vñ oīa ista nō sunt gra sui: sed parabole et ppositiones respectu legis euāgelice. et hoc erit causa formalis et modus procedēdi in hoc psalmo.

Quanta audiuimus et cognouimus ea: et patres nostri narrauerunt nobis.

Non sunt occulta a filijs eorum in generatione altera.

Narrantes laudes dñi et virtutes eius: et mirabilia eius que fecit.

Et suscitauit testimoniū in iacob: et legem posuit in israel.

¶ Hic explicat causam materialē huius psal. i. materiam quam intendit adducere et loqui: que q̄dē materia dicitur materia antecedēs. Et dicit q̄ intendit deducere in hoc psal. oīa ista gesta quanta audiuimus scripta in genesi et exodo et q̄ncq̄ libris legis et iosue. et in libro iudicū. et in libris regū. i. tā ea loquar quāta audiuim? te. que quidē gesta anti quorū patres nostri annūciauerunt nobis voce et scripto. que q̄dē gesta non sunt occultata nec tacita a filijs eorum in generatione altera: immo ipsi narrauerūt filijs suis narrātes laudes dñi et beneficia et virtutes eius et mirabilia q̄ fecit q̄ pro magna parte explicabunt in hoc psal. oēs ergo istas ppositiones loquar. Et adducā et loquar etiā quomodo deus suscitauit et nouiter dedit illā legē in testimoniū in iacob. Et legē posuit et ordinauit et cōstituit in israel. quasi dicat q̄ illā legē quādedit pplo israel in mōte synai dedit eā in testimoniuz.

Nequet? dr testimonium

¶ Et nota q̄ lex vet? dr testimoniū. Dicio q: fuit p angelos testificata. Secōo q: reposita est in archa in testimoniū cōtra trāsgressores Deuter. xxxj. Tertio q: tota lex vet? facit testimonium de xp̄o futuro. Ideo ait saluator Jo. v. Scrutamini scripturas: q: ipe testimoniū perhibēt de me. Nā moyses de me scripsit te. Et testimonium suscitauit. Ad denotandū q̄ lex preceptorū anteq̄ esset lata et suscitata iam erat sepulta et inserta naturaliter in nobis. ad Roma. ij. quia oīa p̄cepta cōtinentur in illa naturali lege. i. q̄ tibi nō vis alteri ne facias te. dicit ait lex quia lata et posita fuit a deo. Ideo dicit legem posuit ī israel: ecclesia dei dicitur iacob inquātū surripuit primogenituram et benedictionem. Et dicitur israel inquantum videt deum: et est directa a deo et fortis cum deo.

Exo. xx.

Ut ps3 i Exodo.

Quāta mādauit patrib? nostris nota facere ea filijs suis: vt cognoscat gñatio altera.

lxxvj. otic. fratrem.

Filij q̄ nascent exurgēt et narrabūt filijs suis

Ut ponāt in deo spem suā et nō obliuiscantur operū dei: et mādata eius exquirant.

xxiij. q. j. vbi.

Ne fiant sicut patres eorum: generatio prauia et exasperans.

Generatio que non direxit cor suum: et nō est creditus cum deo spiritus eius.

¶ Hic ppheta ī psona xp̄i explicat cās finalē huius psal. nā q: iste psal. dirigit iudeis q̄ erant tpe aduēt? xp̄i: vt reciperēt xp̄m et legē euāgelicā et eā suarēt ne fierēt rebelles et infideles sicut pres eorū. Et ne quarent sanctuario et regno et sacerdotio sicut fuerūt quarti filij effraym et ceteri filij israel tpe hely ppter rebellionē et infidelitatē. Ideo ppheta ibi exportat eos in psona xp̄i: sue xp̄s ias exportabat eos tūc p ppheā i hoc psal. cū cōminatōe ablatiōis sanctuarij. et tēpli et regni et sacerdotij. q. d. si vos inde nō audientis et receperitis xp̄m: et legē et? tobfuaueritis eā in aduētu suo. Euenīet ayobis sāctuariū et regnū et sacerdotiū sicut fuit ablata archa a filijs effraym de sylo. et sacerdotiū fuit trāslatum a filijs hely ad samuelē. Et regnū a saul ad ipm dō. Ita pariter auferet a vobis sanctuariū tregnū et sacerdotiū. Et dabit pplo gētili faciēti fructū. matt. xxij. Et hec ē cā final huius psal. i. inducere iudeos ad recipiēdū xp̄m in aduētu suo legē eius. Et hoc sub cōminatōe te. Et in hoc consistit totū argumētum huius psal. Dicit q̄ loquar in hoc psal. et adducā ī parabolas et ppōnes tot gesta et mysteria et tanta quāta mādauit deus p̄r̄i? nr̄is ea nota facere filijs suis vt cognoscat gñatio altera. hoc dicit. nā de? mādauit filijs israel: q̄s egressi sunt de egypto: vt quotiēscūq̄ cōederēt agnū paschalē: narrarēt filijs q̄liter comedebāt illū agnū in memoriā liberatiōis de egypto. vt ps exo. xiij. dicēs. narrabisq̄ filio tuo ī illo tempore dicēs. hoc ē q̄ fecit mihi dñs q̄n egressus sum de egypto te. Item mādauit p̄r̄i? vt mēorarēt filijs suis legē et cerimonias q̄s a deo acceperant. Deuc. vj. et. xi. dicēs erūtq̄ vba hec q̄ ego p̄cipio tibi hodie ī corde tuo. et narrabis ea filijs tuis te. Jō subdit ppheta. Et filij tui q̄ nascent. i. q̄ reperient tpe aduēt? xp̄i et exurgēt et cōuertent sicut fuerūt zacharias et symeon et apli narrabūt oīa supradicta filijs suis et demōstrabūt oīa figurata et gesta in le. ve. esse gesta et dicta et figurata p. xp̄o: vt illi ponāt in deo et nō in mūdo nec in cerimonijs legalib? spem suā: sz recipiāt christū ī verū messiam. et nō obliuiscant opez dei que xp̄us faciet:

Judei ī ducunt ad xp̄m suscipiēdum.

que opera nullus poterit facere nisi esset de? Nā per opera poterūt cognoscere ipsum esse deum. et ideo recipiant eū. Et exquirant et observentur mandata eius. q̄ mandabit in lege euāgelica: ne fiant rebelles et increduli. sicut patres eorū que fuit generatio prauia et exasperās. id est pronocās deū ad irā. que quidē generatio nō direxit cor suū ad credendū deo nec ad observandā legē eius. nec fuit creditus nec vnitus cū deo spiritus illius generationis immo fuerūt semp rebelles et incredulē in grati vt patebit. Et supradictis patet q̄ iste qui loquit in hoc psal. est deus per hoc ait. Attendite pple meus legē meā te. Secōo patet q̄ sit homo: p hoc q̄ subdit: quāta audiuimus et cognouimus. Et quanta mandauit pribus nr̄is. Et sic iste qui loquit in hoc psal. est xp̄s deus et homo. qui tāq̄ de? dicit attendite pple me? legē meā. Et tāq̄ homo de semine abrae et iacob dicit quāta mandauit patribus vestris. te. Et sic xp̄s est causa efficiēs q̄ loquit ad pplm iudaicū in aduētu suo. Et exhortat vt audiat et recipiat legē euāgelicā: q̄ non est alia sōm essentiā. sicut dictū est. Materia aūt huius psal. est totus discursus ab exitu israel de egypto usq̄ ad tpa dauid in regnū eius. et usq̄ ad tēplū et sanctuariū. Forma aūt est q: oīa q̄ hic narrant: ad ducunt tāq̄ figure: et parabole: propositiōes ad inferendā et prediccndā trālationē sanctuarij et regni et sacerdotij a synagoga in ecclesiā. Causa finalis est vt pplus iudeoz recipiat xp̄m et legē eius ne fiant increduli et rebelles et ingrati sicut patres eorum: et hoc sub cōminatōe supradicta. Et ex hoc apparet vera prophetia huius psal. que executio huius cōminationis fuit vere impleta in illo pplo propter obstinationem eorū post aduentum xp̄i.

Nota.

Filij effrem intendentes et mittentes arcuz conuersi sunt in die belli.

Vis ex fraym. j. Reg. iiij.

Non custodierunt testamentum dei: et in lege eius noluerunt ambulare.

Et obliti sunt beneficiorum eius et mirabilium eius que ostendit eis.

¶ Hic incipit narrationē dicendoz sicut ppositum in pemio: Et duo facit. Nā primo memorat et narrat incredulitatē et rebellionem et ingratitudinem illius pplī. Secōo punitionē eoz: ibi audiuit deus et sprevit: vel possum? dicere q̄ hic ostendere intēdit cām: quare filij effraym fuerūt priuati seruitio et archa dñi. Et filij hely sacerdotio. Et saul regno. Ideo primo assignat demeritū et cām. q̄ est incredulitas et ingratitudo rebellio. Secōo describit hmōi priuationē ibi. Audiuit deus et sprevit. ¶ Quātū ergo ad primū dimissis diuersis modis dicēdi tā hebreoz q̄ catholicoz in hoc loco: est notandū vt legit. j. Reg. iij. c. q̄ cū hely esset iudex et sacerdos in israel de gūe aaron: et multotiēs fuit mōitus vt filios corrigeret: eo q̄ tyrānizabāt. Et multa enormia perpetrabāt. Et cū hoc fecit negligēter hely Ideo ppter hoc petiit: et ppter petiī idolatrie q̄ per totū montē effraym celebrabant baalyz et astarothe: Jō deus permisit q̄ venerūt philistei et congressi sunt cū filijs israel quoz maxima ps erant de effraym: et victi sunt filij effraym illa die. Et reuersi sunt fugientes ad loca sua cessis ex eis quat tuor milib? q̄ punitio facta est ppter petiī ingratitudinis et tyrānidis et idolatrie: tūc filij effraym aduocarūt cū eis multos ex alijs tribubus et abstraxerūt archā dñi de sylo. Et exierūt oēs cāpuz cū archa dñi cōtra philisteos. Sed iterū philistei cōgressi cōtra eos vicerūt eos. Et abstulerūt eis archā et interfecerūt sacerdotes. f. ofni et phinees filios hely. Et ceciderūt illa die. xxx. milia ex israel ceteri aūt retro tergavertentes cōuersi sunt in fugam ad loca eoz. Et hoc est q̄ intēdit hic dicere ppheta. Nā q: superius dicit: ne fiāt ingrati sicut pres eoz gñatio prava te. i. gñatio que nō direxit cor suū ad seruandā legē. nec est creditus cū deo spūs eoz. Et ī fuerūt punīti ppter incredulitatē et idolatriam. Et dicit q̄ fuerūt filij effraym victi in bello philistinoz de quo legit. j. Reg. iiij. Unde dicit filij effrē. i. filij effraym: cū exirēt in pliū cōtra philistijs intēdentes arcū: et mittētes sagittas cōtra philisteos victi sunt ab eis. Et cōuersi sunt fugientes ad domos suas in die belli. Nā in pmo bello cesa sunt ītruo: milia. et in scōo bello cesa sunt xxx. milia. Et cesi sunt sacerdotes: et capta fuit archa. Et sic fugientes cōuersi sunt ad loca sua: que quidem punitio non accidit eis nisi ex petō idolatrie et ingratitudinis: infidelitatis: eo q̄ nō custodierunt testamentum dei et in lege eius noluerūt ambulare. Et in hoc fuerūt infideles q: adorabāt idola te. Et non solum fuerūt puniti propter infidelitatē. sed etiaz propter ingratitudinem q: obliti sunt beneficiorum. i. beneficiotum eius et mirabilium operum que ostendit eis in egypto et in deserto: et in ingressu terre promissionis vt patet.

Exo. vij

Coram patribus eorum fecit mirabilia in terra egypti: in campo thaneos.

t. c. seq.

¶ Hic explicat būficta q̄ ostenderat de? p̄r̄ib? eoz Vñ quattuor facit. Nā primo dicit in gūe būficia et mirabilia q̄ fecit ī egypto. Secōo ea q̄ spāl fecit in toto deserto. Tertio reuertit spāl ad narrādū mirabilia q̄ fecit in egypto. Quarto ea būficia q̄ fecit in terra pmissiōis. Secōa ibi q̄tiēs exacerbauerūt eū in deserto: ōrta ibi. et induxit eos in montē sctificatiōis Vñ in quolibet istoz simul narrat būficia dei et eoz ingratitudinē. ¶ Quatū ad primū q: dixit supra obliti sunt būficioz te. Jō subdit q̄ sunt illa būficia dicēs: q: coā p̄r̄ib? eoz antiquoz fecit mirabilia. i. illa. x. signa et pdigia in terra egypti coā pharaone et explicat partē egypti in qua fecā sunt illa miracula: q: in cāpo thaneos. Usi est thānis. aduertēdū q̄ ciuitas dicta thānis erat regia pharaonis sita in ripa orientali ipsius: usi in pago siue cāpo tāneos Tāneos essi est gtīus grecū huius nois tānis. Declinat essi hec tānis: genitiui thāneos. Et Jō dicit q̄ in cāpo tāneos deus fecit illa mirabilia signa. x. plagarū coā pfīs? eoz in fauorē beneficiorum q̄ fuerūt illa mirabilia postea dicet p singula

Mot. de thānis.

Exo. xij

Interupit mare et perduxit eos et statuit aquas quasi in vtre.

ij. c.

Et deduxit eos in nube dei et tota nocte in illuminatione ignis.

Exo. xiij

¶ Hic icipit explicare miracula bñficia q̄ fecit de⁹ in itinere omissis miraculis q̄ fecit in egypto ꝛ postea dicet ꝛ explicabit p singla. ℣ ¶ Cū po nit quoꝫ bñficia facta in itinre: quoꝫ est primū de trāsitu maris rubri. Hic dicit, ꝙ postq̄ eduxit eos de egypto interrupit. i. diuisit mare rubrū supple ꝛ statuit aquas. i. firmauit eas ad vtrāq; ptē quasi starēt ī vtre ꝺ naturā. Hā aq̄ cū sit effusibilis nō põt p se existere nisi in alic̄ vase duro: vt ps. j. me⁹ tipsos. Sed ibi p se stabat ad modū parietis ꝺ eius naturā. Scōs miraculū ē ꝙ eduxit eos ī nube diei. i. in die p colūnā nubis ꝛ p totā noctē illuminatione ignis. Hā ille angel⁹ q̄ erat dux illi⁹ ppli p die ibat infra nubē ꝛ mouebat illā nubē quā seq̄bat ille ppls. Et p totā noctē ibat infra flāmā ignis: in quantū illa nubes ardebat de nocte sicut flamma ignis. Et sic ducebat illū ppl'm p totū desertū: vt ps exo. xiij. Sed q̄ oia illa cōtingebāt illis in figura: vt ait apl's. j. ad cor. x. Et hō ꝓphera dicit hic ꝙ oia ista intrēdit adducere tanq̄ pabolas ꝛ ꝓpones ꝛ ad mysticas ꝛelones ꝛ euāgelicas vitates inferēdas vt dcm est. Hō est dicēdū ꝙ ꝛelor vitas hui⁹ figure est. Hā ille angelus q̄ ibat infra nubē significabat xp̄m vbi incarnatiōis ꝛ nube carnis indutū. q̄ oēs fideles de tenebris petōr eduxit: ꝛ de ptāte diaboli cū signis ꝛ portētis: ꝛ p aq̄s baptismales trāsduxit ꝛ liberauit. Et sic manifeste figurat mysterū incarnatiōis ꝛ nře redēptiōis. Hā sicut ille āgel⁹ latēs ī nube ꝓstabat vtā illi ppl'o: ita vbi latēs in carne ꝓstitit nobis ducatū p legē euāgelicā. ¶ Vtrūs vo hiero. dicit in expositiōe huius psal. ꝙ p hāc nubē possim⁹ intelligere btām mariā q̄ in qua xp̄s nouē mēsi latuit carnal'r. Et subdit: ꝛ pulchre ꝺ: ī nube diei. Hā illa vgo maria nō q̄ in tenebris fuit s̄ semp in luce nō q̄ in nocte s̄ semp in die. Et hec sunt ad lr̄az̄ba hiero. Ex q̄b⁹ ps p finaz hieronymi ꝙ vgo maria nō q̄ fuit in originali petō. s̄ semp ī gr̄a. Et sic ops ꝙ dicat ꝙ ava vginto simul fuit creata ꝛ scrificata ꝛ corpori infusa ꝛ per oēs corpus simul cū aīa scrificatā: ꝛ sic p nul'o tpe põt dici ipsam obnoxiā fuisse peccato.

exo. xvij. b. Interrupit petram in beremo: ꝛ adaquauit eos velut in abisso multa.

nume. ij. Eduxit aquam de petra: et deduxit tanq̄ flumina aquas.

¶ Hic memorat tertiū miraculū ꝛ bñficiū. Hā legit exo. xvij. ꝙ qū defecerūt aq̄ in oreb: clamauit ppl's ad moysen petēs aq̄s q̄ ꝓcussit petrā oreb. ꝛ fluxerūt aq̄ de petra: ꝛ bibit eis ppl's. Ꝺ ait ꝺ rupit de⁹ p moysen petrā in beremo oreb: ꝛ adaquauit siue potauit eos velut in multa abissoꝫ magno lacu. Sed q̄ ille miraculū fecit de⁹ in mōte pharā vt ps nume. xx. qū moyses ꝓcussit bis filicē ꝛ fluxerūt aq̄ largissime q̄ dicte sunt aq̄ Ꝺdictiōis. Ꝺ subdit. Et eduxit aquā de petra in mōte pharā ad aq̄s Ꝺdictiōis supple ꝛ eduxit aq̄s tāq̄ flumina. i. in magnā abūdātiā. Sed q̄ ista mysteria fuerūt figure ꝛ adducunt̄ hic tāq̄ pabolet ꝓpōnes. Ꝺ ex ꝓla ꝓcussiōe petre elicit ꝛelo euāgelica: q̄lr xp̄s q̄ vere ꝺr petra: erat in latere ꝓcussi⁹? de cui⁹ cor pe debebat exire sanguis ꝛ aq̄ in remissionē petōr.

Et ad cōferēdā virtutē ecclasticoꝝ sacrōr: vt ait apl's. j. ad cor. x. Bibebat autē de spūali ꝓtte eos petra. petra aūt erat xp̄s. Per hoc ostendit ꝓpter petre figuradā qualr xp̄s erat ꝓcussurus sacram scripturā ve. te. vbi oēs sūt. s. spūs cō q̄ ab eo ꝓcedit: de qua scriptura debebat educere aquā sapientie veritates euāgelicas vt potaret oēs fideles. Hō ioh̄ānis. iiij. dixit samaritane q̄ aūt biberit ex hac aqua: quam ego dabo ei: non sitiet ineternum ꝛc.

Exo. xvij

Et apposuerunt adhuc peccare ei: in iram excitauerunt excelsum in inaquoso.

Psalmi. lxxvij.

Et tentauerunt deum in cordibus suis: vt peterent escas animabus suis.

Psal. cv.

Et male locuti sunt de deo: dixerunt nunqd poterit deus parare mēsam in deserto.

Exo. xvj

Qm̄ percussit petram ꝛ fluxerunt aque: et torrentes inundauerunt.

Numquid ꝛ panem poterit dare. aut parare mensam populo suo.

¶ Hic memorat eoꝝ ingratitudinez ꝛ rebellionē ꝛ murmurationē: q̄ multoties murmurarunt cōtra deū: obliti bñficia q̄ fecerat eis. Hā ꝓpter murmurauit in mari rubro: qū dixerūt. Ꝺ el⁹ erat seruire egyptijs: q̄ moꝫ ī solitudine: exo. xiij. Sc̄o murmurarūt in marath. Ꝺ dicit ꝙ nōsufficit prima murmuratiō: s̄ adhuc exposuerūt. i. addiderūt peccare el murmurādo in marath. Et in ira excitauerūt deū excelsum in inaquoso loco. s. in deserto vbi nō erat aqua. immo tētauerūt in cordib⁹ suis vt peterēt escas aiab⁹ suis qū tētauerūt deū in deserto syn: qū dixerūt vtinā mortui essem⁹ in egypto: qū sedebam⁹ sup ollas carnū ꝛc. exo. xvj. Itē tentauerunt deum qū petierunt ab eo carnes numeri. xj. q: tunc male locuti sunt de deo dicentes Ꝛile qui dedit nobis aquas de petra: nunquid potest ꝓparare mēsaz in deserto? dare nobis carnes

Ydeo audiuit dñs ꝛ distulit ꝛ ignis accensus est in iacob ꝛ ira ascendit in israel.

Psal. lxxvij.

Quia non crediderunt in deo nec sperauerunt in salutari eius.

¶ Audiuit dñs ingratitudines ꝛ murmurationes eoꝝ. Et distulit ꝛ tolerauit ad tps expectādo correptionē. Sed q̄ vidit obstinationē ꝛ pseuerātiā in malo. Ꝺ ignis accēsus est in iacob: ꝛ ira descēdit in israel: eo ꝙ non crediderunt in deo: nec sperauerunt in salutari eius quasi dolētes ꝓ labore ꝛ desperantes de diuino auxilio vt ps numeri. xj.

Exo. xvj sap. xvj. Joh. xj. De pse. d. xj. c. re uera ꝛ c. oīa. ꝛ de rel. ꝛ vē. ferōr. c. vnico.

Et mandauit nubibus desuper et ianuas celi aperuit.

Et pluit illis manna ad manducandum: ꝛ panem celi dedit eis.

Panem angelorum manducauit homo: cibaria misit eis in abundantia.

¶ Hic memorat quartū bñficiū: qō fuit q̄ pluit mānā sup eos: vt ps exo. xvj. Unde ait. Et mandauit dñs nubibus desuper ꝛ aperuit ianuas celi. Et pluit illis mānā ad mānducandum. Et dedit eis panem celi de celo missum. Unde homo mānducauit

panē angelorū. Et sic talia cibaria angelica misit eis in abundantiaz: quod fuit mirabile beneficiū de se: inquātū satiauit eos ꝛ mirabiliter sine labore. sed adhuc fuit maius ꝓ eo qu od figurabat. scz eucharistiam ꝛ sacrm altaris. ꝛ ideo dicit panem angelorū manducauit hō. Manifestū est em̄ ꝙ angeli nunq̄ mānducauerūt ō illo mānā materiali: s̄ mānducant hodie angeli in illa superna fruitiōe ō illo pane quē significabat ꝛ figurabat illud mānā quem nos manducamus sacramēntaliter in hac ecclesia. Sed angeli ꝛ bti fruūtur eo in pria celesti. ꝛ hec ꝺelusio est veritas euāgelica ex illa parabola ꝛ ꝓpone siue figura illata. Judei aūt gloriāt⁹ ly panem angelorū. i. manibus angelorum formatū.

Mūc. xj.

Transtulit austrū de celo: ꝛ induxit in virtute sua affricum.

Et pluit super eos sicut puluerem carnes: ꝛ sicut arenam maris volatilia pennata.

Ibidem

Et ceciderunt in medio castrorum eorum circa tabernacula eorum.

Et manducauerunt ꝛ saturati sunt nimis ꝛ desiderium eorū attulit eis non sunt fraudati a desiderio suo.

¶ Hic memorat quintū miraculū ꝛ beneficiū. scz qñ pluit eis coturnices in cibū. vt habet̄ Mūc. xj. ¶ Ad cui⁹ intellectū est aduertēdū ꝙ in africa est copia illarū auiū. s. coturnicū q̄s cōiter ventus australis pellit ꝑ sinus aquilonem: ꝛ hoc explicat ꝺ cū ꝺicit: ꝙ deus transtulit austrū. i. ventū austrālē de celo. ꝛ induxit africū qui tenet medū inter australē ꝛ occidentalē. ꝺ hoc fecit de⁹ miraculose in virtute sua. Et pluit super eos carnes illarū auiū spissas: sicut puluerem. ꝛ pluit sup eos volatilia pēnata sicut arenā maris in magna multitudine. Et ceciderunt in medio castrorum eorum ꝛ circa tabernacula eorū ita ꝙ absq̄ labore vnusquisq̄ ad libitum ea piebat. ꝛ sic manducauerunt ꝛc. Hec est plana.

Mūc. xj.

Adhuc esce eorum erant in ore ipsorum et ira dei ascendit super eos.

Et occidit pingues eorum et electos israel impedinit.

¶ Hic explicat punitionē eoꝝ ꝓ ingratitudinem vñ ꝺicit ꝙ adhuc esce erāt in ore ipsoꝝ ꝛ ira dei descēdit sup eos. Et occidit pingues. i. maiores ꝛ ꝺitiores eoꝝ ꝛ incurauit electos ꝛ maiores israel. vñ vocatus est locus ille sepulchra cōcupiscentie. ibi em̄ sepelierūt ꝓpl'm q̄ desiderauerat carnes vt ps. Mūc. xj. Hic per illud mysteriū fuit figuratus ꝓpūs status m̄dernoꝝ iudeoꝝ post aduentū xp̄i: q̄ ꝓpter cerimonias ꝛ cibos corporales contēpserunt xp̄m ꝛ ecclasticos sacra: ꝛ esceas spūales. Ydeo ira dei descendit sup eos: q: destructa est eoꝝ ciuitas ꝛ regnū. Et vagantur dispersi ꝓ mūdū. Hō si volumus cōtēplari totū hoc mysteriū fuit ipletū in eis per xp̄m. Hā xp̄s veniēs in carnes predicauit aquā sapiē. e. dibi spūalē legis euangelice. Et saturauit in deserto primo quatuoꝛ milia ex septē panibus ꝛ paucis piscibus. Sc̄o satiauit quinq̄ milia virorum ꝓter pueros ꝛ mulieres ex quinq̄ panibus ꝛ duob⁹ piscibus. Jo. vj. tipsi increduli semper voluerunt eū tentare. Et ideo dixit eis: operamini cibū qui nō perit: exhortando eos ad panem spūalē eucharistie: ego sum panis viuus qui ō celo descendi. vt ps Jo. vj. sed ipsi tanq̄ carnales cōtēnentes hunc panē dixerunt q̄lo põt hic nobis dare carnem suam ad manducandum. Tamē xp̄s ꝓnosticauit eis futuram iram ꝛ punitionem: allegando hanc figuram de patribus eorum mortuis in deserto ꝛc. vt ps per totā illā disputationez factā ī iudeos. Jo. vj. q: vita ꝓprie accidit iudeis. Incredulis. Nam post quadraginta annos post passionē xp̄i: cū essent in magnis cōiuijs: ꝛ concupiscentijs epulaz in die pasch⁹. e. fuerūt obsessi per titum ꝛ exercitū romanoꝝ. Et sic ciuitas fuit diruta ꝛ tēplū incensum. ꝛ magna pars eoꝝ fuerūt trucidati ꝛ ceteri captiui. Unde hier'm potuit dici scripturis concupiscentie que punitio accidit iudeis ex ingratitudine ꝛ infidelitate sicut accidit patribus eorum in deserto.

Exposi. xxv. epi. De pe. di. v. consideret.

In omnibus his peccauerunt adhuc: ꝛ nō crediderunt in mirabilibus eius.

Et defecerunt in vanitate dies eorum: ꝛ anni eorum cum festinatione.

¶ Hic assignat causam huius punitionis. s. quia ira dei occidit pingues eoꝝ. cuius cā fuit ingratitudo ꝛ infidelitas. Ydeo dicit ꝙ filij israel in oib⁹ his beneficijs receptis peccauerunt. Hā sicut debebant magis moueri ad credendū ꝓpter supradicta miracula ꝛ beneficia: ita ipsi magis fuerunt ingrati ꝛ increduli. Nam in omnibus his miraculis adhuc peccauerūt. ꝛ nō crediderūt in mirabilibus eius. Unde nota ꝙ legitur nume. xiij. ꝙ post ꝙ populus recessit a sepulchris cōcupiscentie venit in asyon gaber que est in deserto pharam. et exinde misit moyses. xij. exploratores vt considerarent totā terrā promissam. quibus abeuntib⁹ populus venit in cades. ꝛ dñs esset populus ibi. reuersi sunt exploratores qui retulerūt populo ea que viderant. s. qualiter illa terra erat amena ꝛ fertilis sed difficilis ad acquirendū ꝓpter ferocitatez ꝛ potentiam habitatorum: ꝛ fortitudinem ciuitatum ꝛ oppidorum. Et quomodo gigantes habitant illā terrā deuorantē incolas suos. Tūc populus fuit tantū perterritus: ꝙ cōiuratione facta tentarūt constituere ducem qui reduceret eos in egyptū: nisi ꝓter caleph ꝛ iosue q̄ se interposuerunt persuadentes eis Jrium. imo aiarunt eos ad aggrediendū inceptum. Unde tūc deus voluit totaliter eos delere: nisi ꝙ moyses orauit ꝓ eis sed deus ꝓmulgauit eis talem sñiam cum tribulici punitione. Primo ꝙ nullus eoꝝ qui egressi fuerāt de egypto a viginti annis ꝛ vltra intrarent terram ꝓmissam. postq̄ se indignos fecerant volentes retrocedere. Sc̄o ꝙ oēs illi rebelles morerētur in deserto. ꝛ cadauera eorum ibi sepelirentur sine honore. Tertio ꝙ sicut exploratores tardarunt quadraginta dies in considerando terram promissionis. ita illi vagarentur quadraginta annis ꝓ desertū. ꝛ sic dedit eis annum ꝓ die: vt ps Numeri xiiij. Et sic fuit ira dei mitigata. Jō dicit in oibus

Exploratores a moyse missi.

Universidad de Sevilla Biblioteca

bis beneficijs adhuc peccauerunt iteruz in eades
Et non crediderunt in mirabilibus eius.contẽ
tes terram pmissionis.t volentes reuerti in egy
ptum.Et sic defecerunt t finierunt dies eoꝝ in
vanitate.i.in vanum vagantes t errantes per de
sertum.xxxviij.annis.et vtera.Et anni eoꝝ t vita
fuit cum festinatione:qz multi eoꝝ mortui sunt
ante tempus cum dathã t abiron.Numeri.xvj.t
per serpentes ignitos.Numeri.xxj. t in peccato
belfegor:vbi occisi sunt.xxiij.milia.Numeri. xxv.

Antiqui sepeliri i terra p missiõis desidera bant.

¶Mora q causa quare fuit antiquis patrib9 tan
ta cupiditas sepeliendi in terra promissionis fuit
hec qz reuelatum,fuit abrahe ysaac t iacob qualit
xp̃s ibidem erat moriturus t sepeliendus t resur
recturus.Ideo desiderantes cum eo resurgere vo
luerunt cum vrosibus t filijs ibidem sepeliri. Jõ
ioseph imposuit filijs israel:vt secũ ꝺferrent ossa
sua in recessu suo de egypto.t sepelirent cũ patri
bus suis in terra pmissa:vt ps̃ geñ.vltimo. et hic
patet q magna punitio fuit rebellibus illi9 popu
li quando deus priuauit eos sepultura terre pro
missionis.Mã per hoc denotabat q priuabat eos
gloriosa cũ xp̃o resurrectione:t non solum eos.sz
sequaces eorum qz cõtẽpserunt verũ ducẽ xp̃m t
veram terrã viuentiũ quã xp̃s pmisit:t volunt re
trouerti in egyptũ ad tenebras peccati.symbolã ce
rimoniarum legaliũ t ad captiuitatẽ pharaonis:
de qua xp̃s nos liberauit.Ideo nunq̃ intrabũt in
terram viuentiũ nec in requiẽ dñi:nec resurgẽt cũ
xp̃o nec in iudicio in concilio iustoꝝ:imo cadaue
ra eorum .i.aie cum corpore passibili sepelientur i
deserto infernit:t hec est conclusio t veritas euan
gelica supradicte figure.

nũe.xvj. Cum occiderent eos querebant eũ. t rever
expo.xiiij tebantur t diluculo veniebant ad eum.
Et rememorati sunt quia deus adiutor est
eorum:t deus excelsus redemptor eorũ est
¶Hic ponit falsam pniam eorum. Nam cum vi
derent iram dñi in punitione,dathan t abiron t i
serpentibus ignitis:tunc cum occiderent eos ser
pentes vel inimici .tñe penitẽtiã fingent eo reuer
tebanẽ ad eum non virtutis amore,sed timidine
pene tsic querebant eum.Et quare:qz recordabã
tur qualiter deus adiutor eorum fuit contra ama
lech.Et redemptor eorum quãdo in manu poten
ti eduerat eos de potestate pharaonis .t sic pro
miserunt moysi q amplius nõ essent rebelles.im
Extra ō voto.ca. magne. mo rogauerit vt oraret pro eis:ne,occideret eos
Et dilexerunt eum in ore suo t lingua sua
mentiti sunt ei.
De pe. di.j.ser pens. Cor aũt eorũ non erat rectũ cum eo :nec fi
deles habiti sunt in testamento eius.
et. xciij. dist.cap. Ipse autez est misericors. t propicius fiet
diaconi. peccatis eorum:t non disperdet eos.
de pe.d. Et abundauit vt auerteret iram suam : et
j.§.ō idẽ non accendit omnem iram suam.
Et recordatus est qz caro sunt spiritus va
dens et non rediens.
¶Dixerunt deum in ore suo:sed nõ in corde:t

ideo lingua sua mentiti sunt ei:cõsentes ipsũ re
demptorem:t pmittentes ipsi corigi:sed cor eo
rũ nõ erat rectum cũ eo.i.erga eũ.imo duplum et
obliquũ t obstinatũ desiderantes reuerti in egy
ptũ.Et ideo nõ fideles habiti sunt in testamento
eius.qz nõ impleuerũt qõ̃ pmiserunt sub multis
maledictionibus.Deuẽ.per totũ.nec ea que pmi
serunt.Nume.xiiij.qz plures rebelliones t petã
cõmiserũt.puta coiurationẽ dathan t abiron.tur
giũ ad aquas Jdictionis.t qñ subtiari sunt belfe
gor.tc.Ipse aũt dñs noluit eos punire fm eorum
demerita totaliter delendo imo cũ mia.qz nõ so
lũ disperdidit eos totalr nisi solũ pncipales. Jõ
fuit ppicius peccatis eorũ qz nõ totalr disperdi
dit eos:imo abstãdit mia suavt auerteret irã suã
qz nõ accendit oẽm iram suã Jo eos prout merebã
tur:t hoc fecit deus:qz recordatus est.qz caro id
est carnales t fragiles sunt.Et spiritus bois ẽ va
dens:t non rediens.i.per se cadens:tñ nõ per se
surgẽs:qz hõ cito cadit in petñ ppter cõcupiscẽ
tiã inflictam:tñ per se nõ põt surgere sine gra. et
ideo deus noluit eos totaliter delere expectans
eorũ penitẽtiam t correctionem.

Quotiens exacerbauerunt eũ in deserto in Mũc.xx
iram concitauerunt eum in inaquoso. c.t exo.
Et conuersi sunt t tentauerunt deum t san xvj.
ctum israel exacerbauerunt.
¶Mo.q pillos.xxxviij.annos:quibus filij isra
el errauerunt per desertum:postq̃ recesserunt de
cades per siriam dominiq̃ usque quo reuersi sunt ca
deo.anno.xl.vt ptz Nume.xx.multas rebelliões
t petã cõmiserunt que nõ sunt scripta p moysen q̃
quidam peccata implicite memorat hic ppheta di
cens.ba quotiens exacerbauerũt t amaricauerũt
deum ad irã puocantes in illo deserto.Et quoti
ens cõcitauerunt ipsum ad iram in illo deserto in
aquoso.s.sicco sine aqua:t quotiens cõuersi sũt p
mittentes falsam pniam.Et quotiẽs tentauerunt
deus t exacerbauerũt sanctũ israel p illos.xxxviij
annos.q.d.multotiens imo totiens qõ longum
esset enarrare. Jdeo moyses nil vel parũ scripsit
de gestis in deserto per illos.xxxviij.annos quib9
errauerunt per desertũ:postq̃ recesserunt de ca
des vsquequo reuersi sunt in idẽ desertũ anno.xl. expo. xxj.
de qua reuersione habetur. Nume.xx.

Non sunt recordati manus eius : die qua exp c.vij.t
redemit eos de manu tribulantis. c. sequẽ.
Sicut posuit in egypto signa sua:t prodi
gia sua in campo thanеos.
¶Hic ppheta reuertit ad narrãdũ beneficia et
mirabilia que facta sunt in egypto.Et iõ vtit mõ
poetico.Nam per quãdã anticipationẽ prius nar
rauit ea que facta sunt in itinere post exitũ de egy
pto quẽ modũ multotiens tenent poete. Jta erũ
facit Vergilius.Mã in primo eneidos narrat nau
fragiũ enee.quod factum fuit post recessum de Si
cilia t post mortẽ anchise:sed in scõo occasionali
ter narrat excidium troie:quod ante factũ fuerat
Jta pariẽ hic ppheta capta occasione de ingratitu
dine filioꝝ isrl'.i illo tpo.dicit q maxie fuerunt

ingrati:deo tot rebelliones t scelera cõmittendo
qz non fuerunt recordati manus t potentie dei in
die qua redemit eos de manu pharaonis eos tri
bulantis in egypto qui eos cogebat ad onera por
randa.t lateres faciẽdos tc.Et non sunt recorda
ti sicut:id est quomodo deus posuit signa sua in
egypto:t prodigia sua in cãpo thaneos sicut supra
dictum est.i.in pago t territorio thaneos t in ter
ra gessem:vbi habitabant filij israel.Et dicunt si
gna inquantum aliquid significabant.Et prodigia
inquantum aliquid pretendebant t prodebant : qz
per illa signa t decem plagas poterãt egyptij co
gnoscere dei omnipotentiam.

expo. vij. v. Infra. xiij.v. expo. viij. et.xxvij. di.ca. eli gimus. Et convertit in sanguinem flumina eorum
t imbres eorum ne biberent.
Misit in eos cinomiam t comedit eos:ra
nam t disperdidit eos.
Et dedit erugini fructus eorum:t labores
eorum locuste.
Et occidit in grãdine vineas eorum:t mo
ros eorum in pruina.
Expo. xv. Et.j. q.j. c. eccl'a. §. Item pcõsy priorum Et tradidit grandini iumenta eorũ:t pos
sessionem eorum igni.
Misit in eos iram indignationis sue:indi
gnationem t iram t tribulationem.immis
siones per angelos malos.
Viam fecit semite ire sue: t non pepercit a
morte animarum eorum:t iumenta eorum
in morte conclusit.
Expo.xij. infra.xxxv. iij.Et.c xxv. Et percussit omne primogenitum in terra
egypti primitias omnis laboris eorum in
tabernaculis cham.
¶Hic incipit enumerare illa signa:q̃s non eodez
ordine quo facta fuerunt:vt patet exõ.c.vij,vsq̃
ad duodecimum.Quorum signoꝝ:primũ ponit
quando convertit in sanguinẽ flumina eoꝝ.s.egy
ptiorum.Et convertit etiam ossies ymbres t plu
vias eorum in sanguinem:ne biberent.i.ne bibe
re possent.Scõm signum qõ misit cynomiam.i.
muscã caninã t comedit eos.Tertiũ misit eriã.ra
nam.i.copiã ranarũ que disperdidit eos.Quarto
punitiones egyptiorum dedit fructus eoꝝ erugini comedendos:t occidit
t destruxit vineas eoꝝ in grandine.Sexto destru
xit moros eoꝝ in pruina t frigore.Septimo tradi
dit iumẽta eoꝝ grandini.i.lapidi grosso:ex aqua
congelatoꝝ t tradidit oẽm possessionem igni sicut
qñq̃ solet ventus occidentalis calidissimus vrere
arbores t vineas.Octavo misit in eos iram indi
gnationis sue.s.indignationẽ t irã t tribulationẽ
q̃ sunt immissiones facte p angelos malos.s.de
mones ex divino nutu aut pmissiõe in punitionẽ
rebellis tpanosi.Item dñs fecit viã ire sue.i.nõ
otimuit irã suã:imo dedit viã vt exercerẽ extra egy
ptios t nõ pepcit nec cessauit a morte aiarũ.i.aia
liũ eoꝝ.s.bouũ t ouiũ tc.imo occidit iumẽta eoꝝ in
morte:qz misit in eis pestilentiã t morbũ mortife
rũ.Decimo percussit oẽm primogenitũ in terra egy
pti ab hoie vsq̃ ad pecus t oẽs primitias laboris

eoꝝ.i gregũ t armẽtorũ i tabernaculis eby.i.egy
ptiorũ filioꝝ melraym filij eby.Sed ofa illa ꝺcẽ
signa importãt in se maxima mysteria de quibus
forsan alibi dicẽt qz hic brevitẽ adducunt ad ostẽ
dẽdã ingratitudinẽ illi9 ppli:p quo de9 tot t tãta
fecerat t cũ ipse sp fuit ingrat9 t rebellũ recordat9
tot bñficioꝝ sibi a deo exhibitoꝝ. Jdeo sequit.

Et abstulit sicut oues populũ suum:t per Expo.xij. ij. q. vij. c. testes §. xp̃o.
durit eos tanq̃ gregem in deserto.
Et deduxit eos in spe t non timuerunt : et
inimicos eorum operuit mare.
¶Non deus solũ fecit illa signa cõtra egyptios
p eis:sed etiã abstulit populũ suum ab egypto si
cut oues aufert pastor a lupo.Et pdurit eos de9
tanq̃ gregẽ in deserto.i.sicut pastor ducit gregem
p bẽdo pastũ.Et deduxit eos in spe terre pmissio
nis possidẽde.t nõ timuerũt egyptios inimicos:
imo eos operuit mare rubrũ cũ curribꝰ requisitib9
nec timuerũt amalechitas t ceteros inimicos:qz
deus semp liberauit eos ab eis vsq̃ ad introitum
terre pmisse.Et hac figura t parabola t ppõne
litur qualiter xp̃s debebat liberare totum ge
nus humanum de potestate dyaboli cũ signis et
prodigijs:sicut patuit in sua passione t resurre
ctione:qz teremotus factus est magn9 tã i passiõe
q̃ in resurrectõe:cũ induceret pfes de limbo infer
ni:t cõfregit portas ereas t vectes ferreos tc. Mu.xxx
uij.
Et induxit eos in montez sctificatiõis sue Nume.
montem quẽ acquisiuit dextera e9. xxxj. Josue, vj.
Et eiecit a facie eorum gentes:t sorte divi
sit eis terram in cuniculo distributionis.
Et habitare fecit in tabernaculis eorum
tribus israel.
¶Hic narrat bñficia que fecit eis deus in terra
pmissionis. Unde dicit t induxit eos in montem
sanctificatiõis.i.in terrã promissam que tota est
mõtuosa que dicta est mons sanctificationis : eo
q̃ fuit ad cultũ divinũ:t ad sacrificandũ deo de
dicata. Et per xp̃i penitentiam t passionem t re
surrectionem erat conseranda. Et magnis mira
culis fuit illa terra acquisitavt p3 per totũ discur
sum libri Josue. Vñ per hoc significat qliter xp̃s
debebat nos introducere in hãc,ecclesiam p gra
tiam t in sipnã p gloriã:q̃ quidẽ ecclesia a solis
ortu vsq̃ ad occasum virtute nois Jesu in sangui
ne martyꝝ acquisita est. Jtẽ sequit. Et eiecit gẽ
tes a facie eoꝝ:q; p3o eiecit amorreos rẽt habita
tores basan vltra iordanẽ. Scõo citra iordanẽ de
leuit hyerico t postea oẽs habitatores chanaam Mora.
cum regibus suis. Et divisit terrã sorte t fumicu
lo distributiõis omnibus vndecim tribubus . Et
fecit habitare tribus israel in tabernaculis eoꝝ
s.chananeoꝝ:vt p3 per totũ discursuꝝ Josue. Et p
hoc fuit figuratũ qualiter totus mundus erat vẽ
turus ad fidẽ xp̃i. Et erat distribuendus.xij.apo
stolis. Nam sicut illi.xij.patriarche multiplicati
illũ populũ per generationes carnalem. Jta. xij.
apli xp̃i multiplicarunt populum gentilẽ per re
generationem baptismalem per totum orbem.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Judicū. j.h.t. iij. deute. xxviij.

Et tentauerunt t exacerbauerunt deum excelsum: t testimonia eius non custodierūt.
Et auerterunt se t non seruauerunt pactuz quemadmodum patres eorum cōuersi sunt in arcum prauum.
In iram concitauerūt eum in collibus suis t in sculptilibus suis ad emulationem eum prouocauerunt.
¶ Hic memorat ingratitudines t sacrilegia q̄ cōmiserunt in terraz pmissionis. Mā vt legit iudi. j. t. ij. t. iij. p ost mortem iosue filij israel non deleuerunt totaliter chananeos: nec aras idoloz̄: sicut dñs p̄ceperat sed cupiditate lucri eos tributarios fecerūt: t inter eos habitare pmiserūt. Et sic obliti beneficioz dei: opera eoz didicerunt: t baalym t astarot adorauerunt in collibus t mōtibus suis. Et sic iratus dñs contra eos in manus inimicoz multotiēs in seruitutē tradidit eos. Et p. xiij. iudices liberauit: sed q: sepius recidiuabāt t puniebātur. Ideo quasi ad nihilū redacti sunt vsq; quo p̄diderunt archā. Et hoc est q̄ dicit hic ppheta q̄ isti ingrati post tot bñficia recepta tētauerūt deū Et exacerbauerunt eum q̄rentes auxilium a dñs alienis. Et sic testimonia eius. i. testamentū datū t positū in testimoniū cōtra p̄uaricatores i archa dñi non custodierūt: q̄ testamentū pmiserūt seruare sub multiplici maledictiōe vt p̄z deute. xxviij immo auerterunt se a via recta: t a pmisso t non seruarunt pactum sed conuersi sunt in arcū p̄auū quemadmodum patres eorum. Nam sicut arcus iam induratus non p̄t flecti ad aliam partē: t si violenter flectatur ad tp̄s: si dimittatur in se ilico reuertit ad suā naturā. Ita illi p̄aui t filij p̄auoz̄ q̄ reuerterent ad deū. q̄ flagellabant: tunc ilico cū dimittebat eos flagellū: reuertebātur ad idolatriā t alia enormia t cōsueta scelera: sicut patres eoz̄. Et sic cōcitauerūt multotiēs deū in ira immolādo idolis in collib⁹ t mōtibus suis. Et p̄uocarunt deū ad emulationē t punitionē t zelum vindicte in sculptilibus t idolis suis p̄pter ingratitudinem t sacrilegia sua: q: per omnes montes t colles effraym habebant idola t̄c. que postea deleuit samuel: vt patet. j. regum septimo.

xxiiij. q. vlti. c. hec illis.

Audiuit deus t spreuit: t ad nihilum redegit valde israel.
¶ Hec est scōa pars p̄incipalis in qua memorat punitionē illius ppli in hoc psal. figuratiue p̄incipaliter intētā quā punitionē inceperat narrare supius in illo versu. s. filij effrem intendētes t mittētes arcū suū t̄c. sed q: interposuit magnā disgressionē de bñficijs collatis illi ppło: t multiplici ingratitudine cōmissa. Jō hic reuertit ad punitionē p̄cipaliter in figura intētā: q̄ fuit trāslatio archē effraym in hirlim: t trāslatio sacerdotij a filijs hely in samuelē t translatio regni a saule in dō. Dicit ergo: audiuit. i. nouit dñs supradicta sacrilegia t ingratitudines: t sic spreuit eos abdicādo a sua tutela t auxilio. Et q̄si valde ad nihilū redegit populū israel: q̄. xiij. vicibus fuerant dati in seruitutē t iterū liberati: sed finaliter fuerūt redacti quasi in nihilum cū perdiderunt primo quatuor. ℔. hominum. Secūdo cesa sunt. xxx. ℔. Et cesi sunt sacerdotes. Et archa fuit ablata. Ideo sequitur.

Et repulit tabernaculum silo: tabernaculum suum vbi habitauit in hominibus.
¶ Nā tpe iosue q̄ statim illō tp̄s archa dñi fuerat posita in silo: que est ciuitas sita in mōte t sorte effraym. Ideo tribus effraym se nobiliorē putabat nō solū q: erat copiosior inter ceteras: sed q: possidebat archā dñi: quo oēs filij israel cōueniebāt ad adorandū t sacrificandū t̄c. sed dñs iratus repulit t repudiauit t amouit tabernaculum ipsius silo: q: noluit vt in illo tabernaculo archa remaneret p̄pter indignitatē incolarū habitatoz̄: q: non erāt digni vt archa dñi inter eos maneret tabernaculū dico vbi dñs existēs in archa habitauit in hominibus t filijs effraym a tpe iosue vsq; ad illud tp̄s quo fuit eis ablata archa: t dicebat dñs habitare ibi: q: ex archa illa habat dñs respōsa. Et q: in illa archa erāt tabule mandatoz̄ t virga aaron t vna mānē Et liber deutero. in testimonium cōtra p̄uaricatores legis: t dicebat archa federis: quo se obligauerat ille populus. Repulit ergo dñs tabernaculum silo: q: inde trāxit archā Et tradidit eam in manus infidelium.

Vt p̄z ioſue p̄ totum.

Dñs habitabat archa.

Et tradidit in captiuitatē virtutē eorū: et pulchritudinem eorum in manus inimici.
Et conclusit in gladio populum suum. et hereditatem suam sprecit.
Juuenes eorum comedit ignis t virgines eorum non sunt lamentate.
Sacerdotes eorum in gladio ceciderunt. t vidue eorum non plorabantur.
¶ Et tradidit etiā pulchritudinē t nobilitatē eorū sc̄z effraym t israel in captiuitatem t in manus inimici scilicet populi philistinoz̄. tradidit enim virtutem eorū. i. totā potentiā t pulchritudinē. i. diuitias t mulieres. Et cōclusit. i. totaliter p̄didit populū suū in gladio: t totam hereditatē suā spreuit. i. destituit. Nā posq̄ oēs cesi sunt in bello trigīta. ℔. intrarūt per ciuitates t incēderūt eas igni Ideo sequitur. Juuenes eorū comedit ignis cum tota subst̄tia: t virgines eoz̄ non sunt lamētate. i. non fuit factus p̄z eis fletus consuetus t lamē virginescratio que solebat fieri p̄ virginib⁹. Nā q̄ aliq̄̄do plorabāt moriebāt sine p̄le: tūc parētes eius t cōsanguinee deflebāt eā⁹ virginitatē. xl. dieb⁹: sed in illo miserabili excidio nō potuit talis lamētatio fieri: nec ob seruari: q: oēs p̄ierūt nec remāserūt alie virgines t amice q̄ ceteras virgines mortuas deflerēt. Jtē sacerdotes eoz̄. s. ofni t phinees ceteri potentes archā in gladio ceciderūt. Et vidue eoz̄ nō ploratur. vt p̄z ifra Hieronymi. Nā hoc verbū p̄t esse deponēs vel ponit etiā passiue. Nā non solum mortui fuerunt viri in p̄lio: sed etiā vidue. Et vpores aliquoz̄ fuerunt incense cū ciuitatibus: licet vxor vnius istoz̄ sacerdotū. s. phinees ipsius supfuit peperit post mortē viri. vt. j. Reg. iiij

Hec patēt satis in libris Reg. q̄s per totū t in lib. Judic.

Et excitatus est tanq̄ dormiēs dñs tanq̄

j.re.v.b. potens crapulatus a vino.
Et percussit inimicos suos i posteriora op p̄obrium sempiternum dedit illis.
¶ Hic describit punitionem infidelium archam deferentium. Nā licet deus p̄mittat q̄nq; templa sua p̄ infideles p̄phanari p̄ peccata ppli. tñ finaliter nō impune euadūt infideles tales p̄phanationes t sacrilegia p̄petrātes. Unde legit. j. reg. v. q̄ post q̄ philistei posuerunt archā dñi in templo dagon per tres vices inuenerunt idolū dagon p̄stratum ante archā dñi. Et finaliter cōminutum: et deus percussit oēs philisteos turpi infirmitate i posteriora. t habito cōsilio reddiderūt. t remiserūt archam cum donis t muneribus: vt p̄z ibidem. Et ideo dicit q̄ dñs deus qui suprādicta permisserat tū finaliter excitatus est velut dormiēs t tā q̄ crapulat⁹: q: videbat dormire sicut hō crapulatus a vino: sic deus erat quasi dormiēs cōtinens eos: t quasi crapulatus ex irappter scelera populi sui: sed finaliter excitatus percussit inimicos suos philisteos in posteriora t opprobrium sempiternum dedit eis: q: emittebant fluxum sanguis per posteriora ad modū menstrui mulierū que ex amore rapca egritudo: t sic fuerunt coacti, remittere archam domini ad filios israel.

Et repulit tabernaculum ioſeph t tribū effrem non elegit.
Sed elegit tribum iuda: montez syon quē dilexit.
Judic. vij. j.reg. vij ij.re. vj. j re. xvj. c
Et edificauit sicut vnicornis sanctificium suum: in terra quā fundauit in secula.
Et elegit dō seruū suū: t sustulit eum ō gregibus ouium depost fetantes accepit eum.
Pascere iacob seruum suum: t israel hereditatem suam.
Et pauit eos in innocentia cordis sui: t in intellectibus manuū suarum deduxit eos.
¶ Facta punitiōe. Hic describit translationē sanctuarij t regni ab effraym in tribum iuda. Nam reprobato effraym qui non fuit dignus regno nec sanctuario. deus elegit tribus iuda. ad sanctuariū t regnum. Nā elegit hierlim que est in sorte iuda in qua construeretur tabernaculum t templus in quo poneretur archa t fierēt sacrificia t̄c. Et finaliter reprobato saule elegit dauid in regem: et sic facta est translatio sanctuarij t regni ad tribū iuda. Unde licet hic non explicet translationem sacerdotij respectu termini ad quem: tamen memorat ipsam quo ad terminum a quo. Nā dicit q̄ sacerdotes eorū. s. ofni t phinees filij hely in gladio perierunt t ceciderunt. Et sic trāslatū ē sacerdotiū ad samuelem. vt patet. j. regū. vij. et sic memoratur hic triplex translatio. s. sanctuarij t regni t sacerdotij: quā triplicem translationē p̄cipalit in hoc psalmo p̄pheta intendit. dicit ergo. et dñs repulit t reprobauit tabernaculū ioseph. i. deist ab effraym filij ioseph. q: inde translata t ablata ē archa dñi. t ducta in azoto. Et ab azoto remissa in bethsames. t a bethsame in gabaa. et sic videt q̄ dominus nō elegit tribum effraym nec p̄o sanctuario, nec p̄ regno. Is illa tribus semp anhelaret ad regnū: q: se putabat nobiliorē p̄pter ioseph p̄em suū: qui reperat tota⁹ egyptum. et rōne cuius p̄ t oēs fratres fuerāt honorati apud pharaonē. ideo semp aspirabāt ad regnū. Et etiā p̄pter iosue qui fuerat de illa tribu. et tū p̄pter superbiā t ingratitudinē t idolatriā dei repulit tribū effraym quo ad sanctuarium t regni. sed elegit tribū iuda. s. montem syon q̄ est hierlim. in quo voluit sibi tabernaculū fieri. Nam primo dauid deduxit archā de gabaa de domo aminadab hierlim. et reposuit eā in tabernaculo q̄ tetenderat iuxta domū suā. vt p̄z ij. Reg. vj. Et postea edificauit scrificiū. i. scrm edificiū suū. i. tēplū p salomonē vbi scrā fiebāt t celebrabant: et elegit hoc tēplū in sanctificiū sicut vnicornis cornū. Nā sicut vnicornis elegit sibi vnicū antrū t nō p̄mittit nec patit habitare secū aliū alal in illo antro. Ita dei elegit in hierlim t illud tēplū in quo semp habitabat deus in archa sedēs sup duo cherubin: t numq̄ permisit aliū deū habitare ibidem cum eo. Et sic edificauit illud templū p̄o se in terra hierlim t iuda. quā fundauit in secula p̄o se. t sic p̄z q̄o elegit tribū iuda p̄o suo sanctuario i quo disposuit cultū diuinū. quod nullibi erat licitum fieri nisi in hierlim t in illo tēplo: et etiaz ex illa tribu elegit dauid seruū suum in regem re p̄bato saule de tribu beniamin. t sic non solum fuit reprobata trib⁹ effraym a regno: sed et beniamin p̄pter superbiā t inobedientiā: vt p̄z. j. Regū xv. Et fuit electus dō de tribu iuda: quē sustulit deus de gregibus ouiū: t accepit eū de post oues fetantes: t unxit eū p samuelē: vt ibidē p̄z. Accepit eū dico. s. pascere. i. ad pascendū t gubernādū seruū suū iacob t israel hereditatē suā. Et sic tāq̄ electus a deo pauit eos in innocētia cordis. t deduxit eos in intellectibus manuū suaruz. Littera Hieronymi habet t eos in simplicitate cordis sui vel in prudentia plantarū sua⁹ deduxit eos. Et tūc est eadē sentētia. Nam non gubernauit ppli cū tyrānide: sed cū humilitate t simplicitate: t maxima prudentia quo ad agibilia. Nā cū q̄s regit populū prudenter: dicimus q̄ p̄cedit pede firo tma mulimitata. Uel p manū t pedes intelligitur opa facta cū prudentia: t recta deliberatiōe. Figurā cultu diuino.
¶ Et oī bus q̄ suprādictis parabolis t p̄ōnibus p̄positis, i tēdit dō p̄phetice p̄bare t cōcludere futurā trāslationē regni t sacerdotij. t veri cultus diuini a synagoga tp̄lo iudaico in ppli̇m gentilē p̄pter illorū infidelitatē t ingratitudinē. t p̄ istoū fidem t humilitatē. Uel dauid in p̄sona xp̄i in carnē venētis exhortat ppli̇m iudaicū ad suscipiendū eū t legē suā euāgelicā: sub cōminatione p̄uationis sanctuarij t regni t sacerdotij dicēs. O ppl̇e meū attēdite p̄mo legē meā antiquā in q̄ figurat t p̄phetice p̄nūciat aduēt⁹ meū in carnē: t totū mysteriū hūane redēptiōis. Et inclinate aurē vestram in ꝺba euāgelica oris mei q̄ loquar vob̄ in carne: q: ꝺba mea nō sunt nisi veritates legis t p̄phetarū. et iō q̄uenia in carnē aperiā in parabolis os meū: t loq̄r p̄ōnes ab initio. i. declarabo ea mysteria euāgelica q̄ latebant figural⁹ in parabolis t p̄ōnibus Expositio Psalmi.

t gestis ab initio in veteri testamēto.q; lex euangelica t testamētū nouū nil aliud est nisi manifestatio t declaratio ve.te.Et ideo attendite:ne sitis ingrati mihi sicut pres vestri:et cauete ne accidat vobis sicut eis.Mā sicut ꝓuaui eos sanctuario t regno t sacerdotio.Ita ꝓuabo vos ꝓpter ingratitudinē.Mā sicut ꝓpter petiñ idolatrie t ꝓpē iniolētiā filioꝝ hely trāstuli sacerdotiū ab eis i samuelē t trāstuli ab eis tabernaculū in hierlm.t ꝓpter inobediētiā t maliciā saulis trāstuli regnū in os Ita pariter transferā a vobis sanctuariū t regnū t sacerdotiū in ppl'z gentilē ꝓpter infidelitatem t ingratitudinē vestram:nisi audieritis me t receperitis legē meā t doctrinā euangelicam que nil aliud est nisi veritas legis t prophetarum .Et in hoc consistit totum argumentum t sentētia huius psalmi. B ¶ Sed contra conclusionem t ꝑncipalē intentum supradicte expositiōis arguūt iudei.Nam dauid in hoc psalmo non videtur concludere nisi qualiter tribus effraym perdidit sanctuarum ꝓpter ingratitudinem t peccata sua.t filij hely perdiderunt sacerdotium t saul perdidit regnum ꝓpter inobedientiam.t qño sanctuarius translatum est in hierusalem t regnum in dauid sed non ex hoc concludit expresse translationem regni t sacerdotij a synagoga in populū gentilem put concludit supradicta expositio.ex quo patet sup:adictam expositionē esse p:eter intētū ꝓphete:t esse extraneā.Ad qō respōdetur.q; licet in littera non exprimatur :tamen ex quibusdā concessis in hoc psalmo:et presuppositis principijs theologie in ꝓlogo de necessitate infertur ista translatio sanctuarij t regni t sacerdotij a synagoga in ppl'm gentilem.Unde dictum est in ꝓlogo tractatu primo t tertio.q; omnia gesta t scripta in veteri testa.fuerunt quedam parabole t ꝓpositiões:t figure t signa respectu mysteriorum no.test .quia oia cōtingebant illis in figura :t per ois nō erāt gratia sui:sed gratia veritatis no.testa. q; omnia erant verificanda in no.testa.Item dictum ē tractatu.iij.t regula.x.q; ꝓcessus t discursus a figura ad figuratum t a parabola ad sitam veritatem correspondētē reducit ad quartam spēz argumētationis qua maxime vsus est dauid.Item dictuz est in primo tractatu ex intentione Aristo.i posteriorum.q; in quacunq; specie argumentationis ꝓpositis premissis de necessitate infertur cōclusio explicite vel implicite :quia argumentator simul inducens cognoscit conclusionem in premissis ꝓpositis:eo q; conclusio cōtinet virtualiter in premissis.Cū ergo dauid dicit in hoc psalmo : q; oia gesta t mysteria que narrantur in hoc psalmo intendit adducere tanq; parabolas t ꝓpositiões et exēplaria cōminando similem sentētiā in generatione altera futura.ergo p trāslationē regnit sanctuarij t sacerdotij.quā adducit t ꝓponit tanq; parabolam t ꝓpositionē.intendit cōferre t concludere aliam futurā translationē sanctuarij t regni t sacerdotij ab illo populo israelitico in alterum sed tunc non erat alius populus nisi gentilis .ergo per illā translationem cōminabatur ista que figurabatur per illam.tenet ꝓna.quia illa translatio sanctuarij in hierusalem .t sacerdotij in samuelem t regni a domo saul in dauid:iam erat facta quando dauid fecit hunc psalmū:sed ipse dauid cōminatur aliam translationē futuram in generatione futura ab illo populo in alterum ꝓpter ingratitudinem t infidelitatem cōmittendam contra deum quā erant cōmissuri sicut patres eorum quod sic facto fuit impletum quando negarunt christum. Ideo bene merito sunt a deo priuati regno t sanctuario t sacerdotio.quorum translatio facta fuit in populum gentilem conuersum ad fidem xp̄i .put manifeste videmus esse completum Et sic patet qualiter consideratis omnibus que dicta sunt in prologo:t que dauid presupponit in hoc psalmo .q; ꝓphetice intendebat inferre t cōcludere explicite vel implicite translationē regni t sanctuarij t sacerdotij ab illo populo in populū gentilem put dictum est in supradicta expositione.quod maxime confirmatur :cum manifeste videamus hoc esse completuz.Et per hoc patet ecitas iudeorum.

Mota.

lxxj.q.vij c.t hoc.

DEus venerunt gentes in hereditatem tuam polluerunt templum sanctum tuum posuerunt hierusalez in pomorum custodiam.

Dt. xxiij. vij.c.

Posuerūt morticinia seruorum tuorū escas volatilibus celi:carnes sanctorum tuorum bestijs terre.

Effuderunt sanguinem eorum tanquam aquam in circuitu hierusalem: t non erat qui sepeliret.

xxiij.q2. iij. q;us

Facti sumus opprobrium vicinis nostris: subsannatio t illusio bis qui in circuitu nostro sunt.

¶ Titulus canticum asaph.Ex titulo pt̄z q; psalmus iste factus est a dauid t datus est ipsi asaph ad cantandū:t dirigitur toti ecclesie:eo q; asaph interpretatur congregatio :inquātū ex littera patet q; loquitur de persecutione ecclesie. Sed est dubium ꝓ quo statu ecclesie loquitur:an ꝓ statu ve.testa.an non.Unde multi iudeorum dicunt q; loquik de destructione hierlm facta ꝑ nabuchodonosor t caldeos.Sed alij arguūt ꝺ dicētes : q; hoc nō pōt stare eo q; in illa strage non fuerūt sancti illi qui fuerunt trucidati :sed scelerati t idolatre.vt patet .iij.Reg.vltimo.¶Hic autem dicit posuerunt carnes sanctorum tuorum bestijs terre. Ideo dicunt alij q; potius iste psalmus loquitur de strage t vastatione facta per antiochum tpe machabeorum in qua multi sancti trucidati t martyrizati sunt ꝓlege dei vt patet per totū discursum primi t secundi machabeorum .Sed contra hoc arguunt alij dicentes hoc non posse stare per hoc quod dicitur in hoc psalmo,posuerūt hierusalem in pomorū custodiam manifestum est q; tunc hierusalem non fuit totaliter destructa: sicut hic videtur dicere.t ideo dicunt quidam hebrei moderni q; hic loquitur de destructione facta ꝑ titū t romanos:quam destructionē sperant reparari per messiā quē expectāt vt hic videnē orare.Sed ista intelligētia ē falsa t erronea. Prio q; messias erat venturus in scōm tēplū:put dixerūt aggeus t zacharias t malachias.Ex quo ꝑz q; antequ titus t romani destruxissent tēplum scōm.iam venerat messias sicut inveritate impletū est.Ex quo ꝑz q; oēs iudei q; fuerūt trucidati t captiuati in illo excidio fuerūt scelerati t dānati t reprobati:t non sci t iusti sicut ꝺ oz.Itē q; illa ruina t destructio nō oz āplius reparī nec ipsi iudei liberari put dictū est supra psal.xxvij.vbi oz.destrues illos:t nō reedificabis eos.Et q̄da catholici dicit q; iste ꝓloquik de hierlz spūali scz de tota ecclia xp̄i toto orbe diffusa.f.ꝓ isto statu a passione xp̄i vsq; ad Constantinū:in quotpe multa milia martyriū ꝑ fide xp̄i occisa sunt:sed huic cōtrariari vī illud qō sequtur in psal.f.ne memineris iniquitatū nostrarū antiquarū t.q; in illis ꝓsecutionibus martyres nō mortui sunt ꝑ petis eoꝝ:hz ꝑ fide xp̄i defendēda t cōfessione fidei.Et ideo vī mihi dicēdum q; ꝺō cui revelatus est totus discursus ecclesiastici ad vltimū iudiciū in spū ꝓuidit futurā destructionē hierlm faciēdā ꝑ caldeos t eius resurrectionē faciēdam ꝑ machabeos ꝑ quas vastatiões t destructiões ꝓuidit in spū futuras ꝓsecutiões ecclie xp̄i faciēdas ꝑ sectā machometicā t ꝑ antixp̄m.de q; bus vastationiꝺ: ꝓsecutionibꝰ fecit plures psal. f.psal.xliij.lxiij.t hūc.xlviij.t sequētē i qb; psal.q; dā verificāt de destructiōe hierlz facta ꝑ caldeos t q̄dā de vastatiōe facta ꝑ antiochū put sunt figure ꝓsecutionū ecclie xp̄i.Et q̄dam verificant ikaliter de ꝓsecutionibꝰ ecclie:pura de ꝓsecutiōe tyrā noz.t q̄dā de ꝓsecutione machometica in q; nunc sumus:tq̄dā de ꝓsecutione antixp̄i q; futura expectabat.de q̄bus ecclia expectat liberari:put videbitur.Mā �together aug.lib.de catheciz̄andis rudibus ꝺ destructionē hierlz t captiuitatē babylonie significabat t figurabat persecutio t strages ecclesie xp̄i faciēda ꝑ tyrānos t hereticos.Et ꝑ reparationē illius hierlm t tēpli materialis : ꝓuidit dauid renouationē t repationē ecclie faciendā per xp̄m Et sic intelligētia huius psal.t ꝓphetie est bipartita t etiā tripartita.sicut intelligētia aliorꝝ ꝓphetarū.vt inqt aug.xvij.de ci.c.xij.Et ideo ꝑ hūc intellectū exponē iste ꝑa.t sequēs.Dauid ergo ꝓuidēs in spū nō solūmodo tunc futuram destructionē hierlm ꝑ caldeos t vastationē futurā ꝑ antiochū.sed etiā in illis ꝓuidit ꝓsecutionēmachometicā t antixp̄i cōtra ecclias.Et sic iter ceteros fecit hūc psal.i quo psalmo tria facit. Mā ꝑmo exponit suā declamationē t querelā.Secō petit liberationē.Tertio subdit grāri,actiones.Secūda ibi.vsq; quo dīe.Tertia ibi.nos aūt ꝓplz. ¶ Quātum ad primū est ꝓio notandū q; gētes hz cōtinent ꝑ ꝓplo gētili idolis quondā dedito.tū ꝑ ꝓio gentes dicitur oēs qui viuūt ꝑm carnē ponētes spem suā in rebus t̄palibus t carnalib? nō viuentes ꝑm spm̄.Et sic oēs gñationes t ꝺditiões hoīm tam iudei q; sarraceni t infideles dicunt gētes q; viuūt ꝑm gñationē carnalem.xp̄iani aūt q; ꝓpter gñationē carnalē sunt regnati.ideo nō ꝓio ꝓie dicunt gētes:hz ꝓplz in xp̄o regenerat?.Et sic intelligunk in isto psal.t̄ēt in ceteris qō oz.de? venerūt gētes.nō solūmō intelligunk idolatre.hz sarraceni t hēreses antixp̄i.Secōo est notādū q; dō ꝑ destructionē babilonicā t vastationē hierlm futurā ꝑ antiochū ꝓuidit i spū qualiter gēs machometica debebat surgere ex ꝓle arabie cōtra ecclesiā xp̄i que oz vere hierlm.t vastare eam ꝑ plures partes mūdi.Et euertere ecclias t sanctuaria et ꝓphanare res sacras:sicut videmus fuisse factuz ꝑ totā africā t egyptū t magnā partē ethiopie et ꝑ totā syriā t mesopotamiā t caldeā tpāliter ꝓbiā t indiā t firbiā t armeniā t asiā t grecia q; dedurerunt ecclesias xp̄i quasi ad cuguria t tabernacula armētoꝝ tpe huius turci.Et hoc est q; intendit vic dō in hoc psal.Mā oicit cōquerēdo t̄pe la mādo.O deus sicut gētes caldeoꝝ t grecoꝝ,venerūt quondā in hereditatē tuā scz hierlm t polluerūt tēplū sctm̄ tuū t ꝓphanarūt t posuerūt.i.reddiderūt hierlm in pomoꝝ custodiam.i.sicut tugurioꝝ ortoꝝ.t etiā sicut gētes antiochi posuerunt morticinia seruoꝝ tuoꝝ.i.cadauera sanctoꝝ volatilibus celi.t dederūt carnes sanctoꝝ tuoꝝ comedēdas bestijs terre.Et effuderūt sanguinē ipsoꝝ tanq; aquā in circuitu hierlm:q; intrā facebāt cadauera q; nō erat qui sepeliret tpe machabeorū: ita pariter gēs sarracenoꝝ insurrexerūt tpe xp̄iano t venerūt cōtra hereditatē q; est ecclia toto orbe diffusa t polluerūt t ꝓphanarūt tēplū sancti tuū.i.oēs sacras ecclesias t posuerunt hierlm scz spūalē in pomorū custodiā:q; incēderunt oēs ecclesias t destruxerūt t reduxerūt eos quasi tugu ria;q; ponunk ad custodiās vineas t ortos t pomeria.Mā magnas ciuitates reduxerūt ad quas villas.Et magnas ecclias t templa.vel fecerunt mesquitas sarracenoꝝ.aut caulas ouiū t armentorū q; bodie sūt cooperte ramis t paleis ad modū tugurioꝝ vbi speculatores solēt custodire pomeria t ortos t vineas t fructus.Et etiā supradicti machometani tot.M.martyrū t monachoꝝ seruoꝝ tuoꝝ occiderūt in egypto t in ceteris partibus mūdi q; morticinia.i.cadauera seruoꝝ tuoꝝ posuerūt t tradiderūt volatilibus celi.Et carnes sanctoꝝ tuoꝝ tradiderūt comedēdas bestijs terre Et effuderūt sanguinē ipsoꝝ sctōrum tuoꝝ in magnā abūdantiā t̄q; aquā in circuitu hierlm.i.ecclesie toto orbe diffuse:intantū q; non erat qui sepeliret.Et sic facti sumus opprobrium vicinis nostris t subsannatio.i.irrisio bis qui in circuitu nostro sunt.i.aibus infidelibus qui circūquaq; nos premunt.Oēs iste pressure fuerūt in ecclesia complete.Primo tpe tyrānoꝝ vbi mortua sunt infinita milia martyꝝ:que ꝓsecutio habuit finē tpe magni cōstantini:sed postea fuit etiā impleta in ꝓsecutione arriānoꝝ tpe vandaloꝝ fuit impleta in ꝓsecutiōe machometica ꝑ oēs partes mūdi vsq; in hodiernū diē. Mā gētes sarracenorū interfecerūt in egypto infinitā multitudinē sanctoꝝ patrū monachoꝝ.t cōsi ecclias destruxerūt.Hoc idē fecerūt in syria mesopotamia t armenia.tp oēs partes mūdi quas,sue dictioni subiecerūt.Et ꝑ hoc ꝑz q; ꝓphēta in hoc loco intelligit ꝑ

Diuisio psalmi.

De materia psalmi.

no.de ecclesie ꝓphanatione.

gētes oēs sarracenos. Et sequaces antixp̄i: q̄ pe
tora facient in suo xpe. vt inquit aug. Et p hiere'
intelligit vniuersam ecclām toto orbe diffusam q̄
vere ē hereditas dei: vt sepe dictū est. Que q̄de
psecutio t stages figurata fuit per stragez factā
per nabuchodonosor in hierusalem.

hiere. x. d
ex. xxiij.
q. v. c. ii.

Usq̄quo dñe irascēris in finē accendetur ve
lut ignis zelus tuus.

Effunde irā tuam in gētes que te nō noue
rūt t in regna q̄ nomē tuū nō inuocauerūt.
Quia comederunt iacob: t locum eius de
solauerunt.

¶ Hec est sc̄a pars in qua pphēta ponit suā de
p̄cationē. Mā primo petit vltionē de supradictis
psecutoribus. Scō petit liberari ibi. Ne memi
neris. dicit ergo vsq̄quo dñe obliuisceris nos in
finē. i. totaliter t vsq̄quo accēdet zelus tu⁹. i. ira
tua vel ut ignis. q. d. nō pus est vt cessēt ira tua a no
bis: sz effunde irā tuā t indignationē sup gētes. s.
sarracenoz t alioz infideliū t hereticoz: q̄ te non
nouerūt p fidē. nec charitatē. Et in cetera regna
infideliū q̄ nomē tuū nō inuocauerūt: sed inuocāt
machometū t deos alienos. q. comedēt iacob. i.
deuozauerūt totū pplm xp̄ianū. Et locū eius. i. ec
clesias t ciuitates desolauerunt tc.

Esaie. lxiij. d.

Ne memineris iniquitatum nostrarum an
tiquarum: cito anticipent nos misericordie
tue: quia pauperes facti sumus nimis.

xj. q. iij. c. ad mē
sam.

Adiua nos deus salutaris noster: et ppter
gloriā nois tui dñe libera nos: t propicius
esto petis nostris ppter nomen tuum.

Ne forte dicāt in gētib⁹ vbi est deus eoz: et
innotescat in nationibus coram oculis nr̄is:
Ultio sanguinis seruoz tuoz q̄ effusus est:
introeat in conspectu tuo gemit⁹ cōpeditorū.

Secundum magnitudinē brachij tui: possi
de filios mortificatorum.

pv. d. ca. sanctaro
mana.
xxxvj. q.
vj. si quis
nō dicā.

Et redde vicinis nostris septuplum in sinu
eorum: improperium ipsorum quod expro
brauerunt tibi domine.

¶ Sed q: ista psecutio sarracenoz t turcoz pro
venit ex demeritis t peccatis xp̄ianoz. Jō petit
liberari a supradictis pressuris: inuocando diuinā
miam dicēs. O dñe rogo ne memineris iniquitatu
nostrarum antiquarū. i. nō punias nos sm demeri
ta t petā nostra sed cito anticipēt nos mie tue:
a supradictis malis liberando q: pauperes t dese
cti facti sumus nimis. Et ideo adiuua nos deus
salutaris noster. Et libera nos ppter gloriā nois
tui: t ppitius esto petis nostris ppter nomē tuū
q̄ est iesus: q̄ quidē nomē importat salutem et
miam in se: q̄ nos colimus: t in quo speramus li
berari. Et hoc ne gētes sarracenoz t antixp̄i
alioz infideliū forte deridētes dicāt vbi est deus
eoz. i. iesus deus xp̄ianoz. q̄si dicāt veniat ad libe
randū xp̄ianos de manib⁹ nostris t innotescat vl
tio sanguinis seruoz in nationib⁹ coram oculis no
stris. i. fiat manifesta vindicta sanguinis seruoz⁹
tuoz qui fusus est. Et gemitus cōpeditoz. i. xp̄is
noz captiuoz introeat in cōspectu tuo: vt facias
vindictā de psecutoribus nostris. Et sc̄m magni
tudinē brachij. i. ptātis tue posside filios mortifi
catoz. i. libera filios coz: q̄ mortui sunt p te. post
q̄ pmisisti patres martyrio coronari. vt filij rema
nentes pacifice seruiāt tibi in regione xp̄iana. Et
redde vicinis psecutoribus nostris septuplū. i. pu
nias eos septupliciter. vel redde vicinis nostris i
properiū pfoz septulum in sinu coz: t in facie q̄s
improperiū exprobrauerūt tibi in tēplū tuū. quasi
dicat multa improperia intulerūt nobis in cōtē
ptū tui. Jdeo redde eis punitionē in septuplum
p retributione. Et supradictis ptz q̄ ecclesia xp̄i
debet liberari a psecutione machometica in qua
modo est: q: tota illa gens t secta debet grauiter
puniri: multipliciter pire ante aduētū xp̄i vt mul
ti autumant. Nos aūt erim⁹ victores. Dterū ptz
q̄ finaliter ecclesia est liberanda de persecutione
antichristi. Et ipse cum suis miserabiliter perim
rus: vt probatur multipliciter per scripturas. Et
per aliquod tempus ecclesia debet manere in sua
libertate deo scriptura. Et ideo sequitur vltima
pars in qua dicit.

Nos autem populus tuus et oues pascue
tue: confitebimur tibi in seculum.

xj. q̄. iij. ad mēsa t. pv. q. j. reuerti mini.

In generatione t generationem annuncia
bimus laudem tuam.

¶ Nos populus tuus t oues pascue tue. id est q̄
sacramentis tuis reficimur a supradictis persecu
toribus liberati gratias agendo confitebimur ti
bi in seculum t annunciabimus laudem tuam in
generatione t generationem. i. dum durabit gene
ratio humana vsq̄ ad iudicium.

xxiij. q. j. c. loqf.

Qui regis israel intende: q̄ de
ducis velut ouem ioseph.

¶ Titulus ad victoriā siue in fi
nē sup rosas: aut lilia testimoniū
asaph. Tria ponūtur in hoc titu
lo: p que denotat̄ q̄ psalmus iste
loquit̄ de xp̄o t ecclesia. Mā p̄i
mo ponitur in finem siue ad victoriam. per q̄ de
notat̄ q̄ loq̄tur de xp̄o q̄ est finis legis t victor cō
tra diabolū t psecutores ecclie. Scō addit sup
rosas siue sup lilia: p q̄ denotat̄ q̄ ecclia loq̄tur
ad xp̄m. Mā vbiq̄ in sacra scriptura p rosas siue p
lilia intelligit̄ eccl'a xp̄i: q̄ est inter ceteras natio
nes sicut rosa inter spinas. Latico. j. Tertio addit
cāticū asaph: q̄ interpretat̄ cōgregatio. Et sic re
presentat tota ecclām. Et sic ptz q̄ dō fecit hunc
psal. dirigēs nos in xp̄m: loquēs in psona ecclesie
Et dedit ipm cantādū ipsi asaph: eo q̄ repr̄esen
tat totā ecclām sm sui nois interptationē. in quo
psal. dauid explicat tres pressuras eccl'ie: quas p
uidit in spū. Prima fuit ante aduentū xp̄i in qua
erat totū genus humanū in tenebris peccatoz et
captiuitate diabolica qua captiuitate liberata est
ecclia p incarnationē t passionē xp̄i. Scōa fuit in
psecutione tyrānoz t hereticoz t sarracenorum

de qua expectat liberari p virtutē xp̄i: cuius mo
dus ignorat̄. Tertia pressura erit tpe antixp̄i: de q̄ li
berabit̄ p ipm xp̄m finaliter p aduētū eius ad iu
dicū. Et has tres liberationes exprimit hic pro
pheta: q: dicit: ostēde faciē tuam: t salui erimus.
Tria ergo facit in hoc psal. Mā primo petit liberari
ab vniuersali petō p primū aduētū t passionē xp̄i
Scō petit liberari a pressuris t psecutionib⁹ inimi
coz. Tertio petit liberari specialiter de psecu
tione antixp̄i: tab oī miseria ipiana p scōm aduē
tū xp̄i: ideo ibi. vineam de egypto. tertio ibi. Fiat
manus tua. ¶ Quātū ad primū est notandū q̄ ge
nus ipianū in duplici miseria erat positū ante ad
uentū xp̄i. Primo quo ad aiam: q: erat in captiui
tate diaboli: t separatum a deo. Scō quo ad cor
pus: q: multiplici miserie corporali subiectus. Et
ideo xp̄s in hac multiplici miseria nos liberauit.
Mā primo p suā mortē t passionē nos a peccato
liberauit t saluauit t deo patri nos vnuit: per suā
aiam resurrectionē nos ab omni corporali miseria
liberauit t nobis immortalitatem recuperauit. Jn
nōdū possideamus: tn tā ipse lucratus est nobis
p nouissimo die. Et sic primit nos in gloriā resur
recturos. Et ideo primo hic ecclia petit liberari
a pcō quo ad aiam. Scō a corpali miseria quo
ad corp⁹. ibi. Dñe deus. ¶ Quātū ad primū est
notandū. q̄ mysteriū tabernaculi siue arcpe sede
ris vc. tc. significabat mysteriū incarnatiōis xp̄i?
xp̄i: sicut septuus dicēs est. Mā ipianitas xp̄i est ve
ri tabernaculi vbi dei. in quo habebat vbi siue or
ginitas. Mā sicut in arcpa federis tria erāt inclu
sa. s. tabule legis: t virga Aaron: t vna māna: ita
in illa ipianitate tria erāt inclusa. s. verbum t ala
xp̄i: t caro. Et sic xp̄s erat deus t rex: t sacerdos: t
pō. Et sicut in illa arcpa siue tabernaculo deus in
clusus dabat responsa sacerdotibus: t sanctis viris
vt frequēter legit̄ p totū discursum libri Moyseoz
t Josue: t iudicū: q: dabat deus responsa de taber
naculo q̄ significabat q̄ deus erat includēdus in
illa ipianitate xp̄i t exinde. vel in illa debebat da
re vba responsa t legē euāgelicā suis apl'is t toti
pplo xp̄iano. Et sicut deus quondā deduxit illum
ppl'm israel de egypto: t fecit sibi ipm pplm pe
culiarē. t exinde duxit ipm per desertū. Et intro
duxit ipsum in terrā promissionis: ita significabat
q̄ xp̄s dux noster nos debebat deducere de tene
bris peccatoz. t cōgregare ecclesiā suā ex iudeis
t gētilibus. Et facere eā sibi pplm peculiarem.
Et dirigere eā per legē euāgelicā: t introducere
in patriā celestē: vel in istā ecclīas p gr̄as: t in aliā
p gl'iam. Hoc ꝑuidēs dō i spū: dicit i psona tot⁹
ecclesie p illo statu. O charissime messia venture
q: ab initio legis regis populus israel: t educis Jo
seph. i. totū illum populū velut pastor ducit ouē.
Unde nota q̄ totus ille pplus denominat̄ israel
a p̄re Jacob a quo descēdebat: tū in egypto tot⁹
ille ppl's dicebat ioseph ppter dignitatē ipsius
ioseph: q: fuerat prefectus in egypto p pharaonē
Jdeo ppheta dicit: qui educis ioseph. i. populum
ductū a ioseph in egyptū t ibi receptum t fauora
tum: sed tu fecisti postea tibi populū peculiarem:
t oues pascue tue. Et voluisti esse pastor eius. Jō

Genus ipianum duplici miseria ad xp̄i aduentum erat positum.

Ministe rium arcpe est incar nationi xp̄i tc.

Judeoz ppls dr israel.

tu tanq̄ pastor deducis illū velut ouē p desertū.
Et introduxisti i terrā promissiōis. ergo tu xp̄e q̄ tue
illō fecisti in figura. itēde in nos tuac mō i re. i. fis
pastor t tanq̄ ver⁹ pastor t ver⁹ ioseph deduc ge
nus ipianū de prāte diabolū t tenebris peccātī. Et
congrega ecclesiā tuā t tibi pplm peculiarē t intro
duc eam in terrā viuētiū sicut oues pascue tue.

Qui sedes super cherubin: manifestare co
ram effraim beniamin t manasse.

vt pt̄z. ij para. v. t j. pali. pv. t. q. re. vj

Excita potentiam tuam t veni vt salvos fa
cias nos.

xxxv. d. c ab expo dicio. no. d cherubin in arcpa.

Deus conuerte nos: t ostende faciem tuam
t salui erimus.

¶ Nota q̄ dō fecit fieri cherubin in arcpa super
q̄ cherubin dō dicebat sedēt. Et ita dauid precepit
salomoni vt faceret duo cherubin sup q̄ sedebat
arcpa dñi: sicut dō sedere in celo sup cherubin
p q̄s denotabat q̄ verbū debebat includi i arcpa
humanitatis: t ibi sedere sup duo cherubin. i. sup
aiam t carnē. Et exinde dare responsa t doctrinaz
euāgelicā. Scō est notandū q̄ talia responsa mani
festa dedit deus in sylo. que erat in terra effraim in
tra mediā tribū manasse: q: ille due tribus repu
tabantur quasi vna: eo q̄ erant fratres. Sed quia
postea arcpa fuit mutata de effraim in azotū. Et
exinde reducta in gabaā: q̄ est in tribu effraim: nō
ibi per multa tpa deus dedit responsa ex arcpa: p
q̄s denotat̄ q̄ deus incarnatus daturus erat re
sponsa populo xp̄iano significato p titos tres hic
nominatos. Nam effraim interpretatur augmētū
ad denotandū q̄ populus xp̄ianus cui dāda erat
lex euāgelica: erat augēdus p totū mundū. Et per
beniamin qui dō filius dextre significabat etiā po
pulus xp̄ianus: q p xp̄m qui dō: dextera dei patris
est regeneratus. Et per manassem itelligitur po
pulus ge[illegible] q̄ erat oblitus quōdā a deo: sz post
ea vocat⁹ p apl'os recepit responsa euāgelica. Et
iō iste tres trib⁹ collocabant̄ in parte occidētali ip
sius tabernaculi versus q̄s dō dabat rēsa. Et simi
liter sunt collocate in ordine in terra p̄missionis
ad partem occidentalem: qō totū factū fuerat in
figura: put significabant ppl'm xp̄ianū: q̄ receptu
rus erat responsa legis euāgelice. Jpsoc ergo previ
dens dauid in spū dicit. O xp̄e q̄ sedes super duo
cherubin in celo t etiam in arcpa. qō significabat
mysteriū incarnationis: ita veni in carnē vt sedeas
super duo cherubin. sz ait t corpis in eadē huma
nitate: aut sup duo testamēta. s. nouū t vetus. t se
deas etiā super duos pplos ad fidē conuersos. s.
et iudeis t gentilibus veni ergo t manifestare. s.
tu manifestus coram effraim beniamin. t manas
se. i. ad pplm xp̄ianū per totum orbem augmenta
tum: t filiis dextere. i. per xp̄m regeneratū. t do
mū patris tui. i. gentilitatis: t idolatrie oblitum.
O manifesta ergo te isti pplo xp̄iano t da ipsi rēsa
euāgelica: sicut tuc dabas in deserto. Et in terra
p̄missionis rēsa coram effraim. beniamin t manas
se. t no. Et vt legit̄ gen. xlviij. q̄ ioseph obtulit ou
os filios. s. effraī t manassē p̄ri suo iacobyt bñdice
ret eos. t posuit manassē ad dexterā: vt iponeret

Mota.

Universidad de Deusto
Biblioteca

iacob benedixit filiis ioseph.

ipsi manū dexterā sup caput ad būdicēdū. Et posuit effraim ad sinistrā et posuit sinistrā sup caput manasse qui erat ad dexterā. Et ideo tribus effraim multiplicata fuit et augmētata in magnū numerū super oēs alias tribus. Et sic manasses ō: quasi oblitus patre. Et postpositus. Et ideo illa trib? fuit diuisa. Illā media pars cepit sortē vltra iordanē in parte orientali. Et alia pars citra iordanem in parte occidentali. Istud mysterium figurauit q deus pater debebat ponere dexterā suā. idest filiū suū xp̄m sup ppl'm xp̄ianū qui erat iunior: et illū multiplicare i magnū numerū ex ppl'o gētili qui semp fuerat ad sinistrā et in minori dignitate et sic dedit ipi būdictionē spūalē. Et posuit sinistrā suā super ppl'm iudeor: et oblitus est eōr: nō dedit ipsi būdictionē spūritualē p hoc aūtq tribus manasse fuit diuisa in duas partes. Quarū vna manfit vltra iordanē inter idolatras. Et altera citra iordanem iuncta cū populo effraym: significatū fuit q populus iudeor fuerat in duas partes diuidendus: quarū vna erat vētura ad fidē xp̄i. vt sub ei? dextera pregeret. Et debebat tranſire iordanem per aquas baptismales. Sed altera erat in sorde peccati et perfidia māsura. Et illa ō: proprie pars oblita. Et de hac pticula ō: per ppheta manifestare coīā effray. beniamin. et manasse. vel possum? dicere q oibus istis tribubus. s. gētibus intellectis per manassem. lex euāgelica fuit manifestata. Sed soli gēriles et apli cū quibusdā bonis iudeis receperūt legē euāgelicā. Ceteri autē mali iudei oblīti et cōtemnētes oracula ppheta rūt mysteria sacre scripture: legem euāgelicā recipere noluerunt. ppheta ergo xp̄m inuocat vt veniat ad manifestandū se oibus tā bonis q̄ malis. et vt ponat dexterā suā. i. benedictionē spūalem: super bonos iudeos et apl̄os et discipulos: et sinistrā. s. maledictionē super malos. Et hoc est qō dicit manifestare coīā effraym etc. Sed qr talis manifestatio et salvatio et redēptio habebat fieri per incarnationem et passionē veniendo in hunc mundū: Ideo subdit ppheta dicēs. O xp̄e excita potentiā tuā: et descē de de celo: et veni in carnē: vt saluos facias nos p mortē et passionē. Sed qr nō sufficit q tu venias in carnē: et predices legē euāgelicā: nisi dispones nos ad eā recipiēdā. Jō tu dñe deus vtutū cōuerte nos: gram spūssancti largiēdo: vt fidem recipiamus et faciē. i. humanitatem tuā per quā tua diuinitas notificetur et tua voluntas: et sic salui erimus.

vij.q.j.c. aduersitas.

Domine deus virtutum: quousq; irascéris super oratiōnem serui tui.

Et xpiij. q.iiij. qd facier. et c. nimius infra eo.

Cibabis nos pane lachrymarum: et potum dabis nobis in lachrymis in mēsura.

Posuisti nos in contradictionem vicinis nostris: et inimici nri subsannauerunt nos.

Deus virtutum conuerte nos: et ostende faciem tuam et salui erimus.

Hic scō petit liberari ab oīi miseria corpali sicut liberatus fuit populus de babylonia p iesum sacerdotē iozobabel. Vñ ait. O dñe xp̄e deus virtutum et angelor quousq; irasceris sup oratione serui tui eā nō audiēdo. et cibabis nos in hoc mundo pane lachrymarū. Et potū dabis nobis in mēsura. i. admagnā quātitatē. Quasi dicat q nos comedimus nec bibimus nisi cū lachrymis pre multitudine afflictionū: qr posuisti nos in cōtradictionē vicinis nris: qr circūquaq; nos affligūt. et inimici nri subsannauerūt nos. et deriserūt nos totū hoc fuit impletū ad litterā in captiuitate babylonica a qua fuerāt liberati per Jesum sacerdotē siue p cyrū que quidē captiuitas significabat captiuitatē sctor patrū existentiū in lymbo inferni faciem xp̄i expectātiū. Et iō sequit in persona eor. O dñe deus virtutū conuerte nos: ostēde faciē tuā et salvi erimus. Vñ sicut xp̄s ostendit faciē suā in terris p incarnationē et pdicationē et mortē et passionē: et liberauit oēs a petō: ita in inferno oūdit faciē siue ei potentie: cui alia eius ypo vnita descēdit ad inferos et ofregit portas ereas et vectes ferreos et inde traxit sctos patres. Et de hac ostēsione faciei dicit hic ppheta. O dñe deus virtutū conuerte nos adte: et ostēde faciē tuā in inferno: et salui erimus. Etiā hoc idez pōt intelligi de ostēsione faciei xp̄i post resurrectionē in qua se ostendit dispulis in facie immortali et impassibili. Unde sicut ante resurrectionē se ostēderat mūdo in carne: et facie passibili et mortali: per quam nos liberauit a petō et morte spūali: ita post resurrectionē se ostēdit in faciē carne impassibili et immortali: per quā nos liberauit ab oīi miseria et morte corpali quam immortalitatē possidebimus in nouissimo die: et sic erimus liberati a lachrymis et ab oīi miseria. Et sic patet q ista ostensio faciei xp̄i quam petit prophēta in scō loco in hoc versiculo pōt intelligi de ostensione faciei xp̄i post resurrectionē in carne impassili et immortali. que quidē ostensio fuit nobis necessaria.

Ostēdit xp̄s faciē

Exo.xv.

Vineaz de egypto trāstuliſti: eiecisti gētes et plantasti eam.

Dux itineris fuisti in conspectu eius: et plātasti radices eius: et impleuit terram.

exo.xvij.

Operuit montes vmbra eius: et arbusta ei? cedros dei.

Extendent palmites suos vsq; ad mare: et vsq; ad flumen propagines eius.

Hic petit liberari ecclia ab oibus psecutionibus inimicor. Vñ nota q ecclia illico post ascēsionem xp̄i cepit affligi et pati persecutiōes. Primo a iudeis. Secundo a tyrānis. Tertio ab hereticis et sarracenis. Quarto patiēter ab antichristo: a quibus persecutiōibus liberabitur ecclesia totaliter in scō aduentu xp̄i ad iudicium. Et hanc liberationē petit in hac vltima parte: que quidem persecutiones fuerūt figurate per antiochum tēpore machabeorum. Unde dicit hic. O dñe Jesu xp̄e tu transtuliſti quondā vineam: id est illum populum israel de egypto. et eiecisti gentes de terra promissionis. Et plantasti eam. s. vineam tuam et ibidē. i. collocasti: ita pariter tu trāstuliſti et traxisti vineā tuā. i. religionē xp̄ianam de tenebris peccatorum

Et eiecisti idolatriā et plātasti i pplo gētili doctrinā euāgelicā. Et fuisti dux itineris i cōspectu illi? ppli p lumē legis euāgelice. Et plātasti radices bui? vinee q sunt articuli fidei p totū mūdū et sic ista vinea xp̄iane religionis ipleuit totā terrā a solis ortu vsq; ad occasū. Et vmbra ei? operuit oēs mōtes et arbusta eius cooperuerūt oēs cedros dei. i. oēs reges et pncipes et philosophos iugo fidei subiecit. Et ideo ista religio xp̄iana extendit palmites suos. i. apostolos et martyres suos vsq; ad mare occeanū tā ostērale q̄ occidētale. Et extendit propagines suas vsq; ad flumina. idest vsq; ad fontē nili et tanays gangis etc.

j.q.iij.c boi. §. econtra.

Ut quid destruxisti macerias eius: et vindemiant eā oēs qui pretergrediunt viam.

Exterminauit eā aper de silua: et singularis ferus depastus est eam.

Quid. i. qre destruxisti macerias. i. muros et fortitudinē ei?: et oēs q̄ ptergrediunt vīa scilz extranei et infideles vindemiāt eas. i. deuorant et depādant. Nā aper de silua scz machomet? cūsua secta exterminauit eā: et singularis fer? scz antixp̄us depasti? est eā. Unde nota q tota secta machometica siue machomet? cū sequacib? suis: dicit ap de silua eo q arabes et tartari et turci q̄ ceperūt et sequūtur illā sectā: oēs erant pastores armentor: et homines siluestres p siluas vagātes. Et isti exterminauerūt vineā xp̄i propter peccata nostra: vt dictū est psal. lxxiij. et lxxxv. Antichrist? autē dicit singularis fer?: qr p ceteris oībus erit seuior et crudelior. Et ideo ppheta in psona tot? ecclie invocat xp̄m vt veniat ad liberandū nos de supradictis bestijs: que totaz ecclesiā debent deuorare. Et ideo dicit christum invocando.

xv. di. c. sancta.

xj. q. iij. ad mensam xiij. q.j. explicit. et xxiij. q. iiij. c. ſtus. de pc. di. ij. c. si etsi.

Deus virtutum conuertere: respice de celo et vide et visita vineam' istam.

Et perfice eā quā plantauit dextera tua: et super filium quē cōfirmasti tibi.

Incensa igni et suffossa: ab increpatiōe vultus tui peribunt.

Fiat manus tua super virum dexterē tue: et super filium hominis quē cōfirmasti tibi.

O deus virtutū et triumphor cōuerte nos: qr q̄ō patimur peccata nra meruerūt. Et ne deseras nos: et respice de celo oculo misericordie. Et vide afflictionē nostrā. Et visita istā vineam tuā. xp̄ice eam: qr ad magnā partē apostatauit decepta p sarracenos et antixp̄m: quā vineā plātauit filius tuus q̄ est dextera tua. Et ideo. O deus pater respice iesus xp̄m filiū tuū bois. i. filiū ēginis marie: vel filiū adā secundus carnē et descendentiā matris quē tibi confirmasti. i. verbo tuo vnisti et assumpsisti. Nā tota ista vinea est suffossa et destructa igni et afflictiōe istarū bestiarū. Ideo ab increpatiōe vultus tui peribūt. i. fac vt iste bestie pereant ab increpatiōe et indignatiōe ire tue. Et fiat manus tua et omnipotentia sup xp̄m virum dexterē. i. potētie tue: et pro idest sup filiū hominis. i. filiū virginis quē tibi cōfirmasti et elegisti vt ipse xp̄s veniat ad liberandū nos de supradictis bestijs tā persecutionib? in secūdo aduentu suo.

xciij. d. c legim?. j.q.j. capi. multe. ñ. eodem.

Et non discedimus a te: viuificabis nos et nomē tuum invocabimus.

Domine deus virtutum cōuerte nos: et ostē de faciem tuā et salui erimus.

Licet mlti decepti decesserint a te: tñ secuti fuerint machometā et antixp̄m pter bona tēporalia: tñ nos in firma fide psistentes nō discedim? nec discedere intēdim? a te. Et ideo tu viuificabis nos dando fortitudinē ad resistendū. Et sic invocabim? nomē tuū. Et etiā viuificabis. i. resuscitabis nos prebendo corpora gloriosa in pmium. Et ideo xp̄e dñe deus virtutū: cōuerte nos ad te semp in nouissimo die: et ostende faciē tuā gloriosam. i. veni ad iudicandū vivos et mortuos in potestate magna et maiestate: et retribue nob pmiū eternū in celo: et psecutorib? nostris penā eternā.

Ecclape tit xp̄ista ciem.

Et supradictis patet: q̄ licet iste psalm? possit exponi litteraliter de liberatiōe ppli iudaici a trib? pressuris scz a captiuitate egyptiaca et a captiuitate babylonica et ab afflictiōe antiochica tpe machabeor. tñ qr ille tres liberatiōes significabāt alias tres liberatiōes futuras p xp̄m in ecclia scz liberationē a peccato p mortē et passionē et liberationē patrū a lymbo p descēsum ad inferos: et ab oībus psecutiōib? infidelitū ipsius ecclie. Ideo meli? est q̄ iste psalm? exponat vltra sensum litteralez sicut expositus est. O Unde tota ecclia petit faciē xp̄i et p̄nti a vt veniat ad liberādū et saluādū eā: sicut petit ō: dñe deus virtutū. Unde primo petit q̄ ostendat faciē in carne mortali et passibili i hoc mūdo ad saluandū a peccato. Secōo petit vt ostendat faciē suā in inferno ad extrahēdos sanctos patres: et etiā ostēdat faciē suā impassibilē et immortalē post resurrectionē ad saluandū ab oīi corporali miseria. Tertio petit vt xp̄s ostendat faciē suā gloriosam cū potestate magna et maiestate in finali iudicio vt pfectat suā vineā et imponat labor finē a psecutionū in ea. Et tribuat bonis gloriā et malis penā eternā. Et sic patēs lector: poterit supradicto modo exponere p̄sentes psalmū p ecclia posita in q̄cūq; afflictione. Et etiā q̄libet fidelis posit? in p̄sura potest cū p̄senti psalmo orare: vt deus liberet eum. Et sic etiā ecclesia dicit nūc hunc psalmum vt liberet eas de manu triū bestiarum scz sarracenorum tartarorū et turcor et ostēdat xp̄s faciē et potentiā suas cōtra eos: vel potest dici q̄ sicut ille populus passus est quattuor psecutiones in testamento veteri scilicet persecutiones egyptias et finitimorum tempore iudicum et babylonicam: et antiochicas tempore machabeorum: ita ecclesia post ascensionez christi passa est quattuor persecutiones. Prima fuit tyrannorum. Secūda hereticorum. Tertia sarracenorum. Quarta antichristi. de prima fuit liberata per martyres tēpore Constantini. de secunda p doctores tempore Augustini. de tertia expectat liberari et dē q̄r

ta. De oibus ergo bis quattuor persecutionibus petit ecclia liberari i hoc psalmo: petēdo vt deꝰ ostēdat ipsi faciem mie ⁊ fauoris sm ꝙ quater dicit: ostēde faciē tuā ⁊c. Et sic prudēs lector: poterit adaptare hunc psalmū supradictis quattuor psecutionibꝫ ⁊palibus: qꝛ in duplici spū loquit̄ dauid in hoc psalmo eo ꝙ habuit duplicem spm̄ prophetie in eo.

xxv.d.c. eccl. et xlij.q.j. ℣.diligā

EXultate deo adiutori nro iubilate deo iacob. Sumite psalmum ⁊ date tympanū: psalteriū iocūdum cum cythara. Buccinate i neomenia tuba: in insigni die solēnitatis vestre.

HUic psalmo ꝓponit̄ titulus victori siue in finē in torcularibꝫ asaph. Et quo titulo apparet ꝙ dō fecit hunc psal. ⁊ dedit ipm̄ cātandū ipsi asaph: ad victoriā vocū tēpore torcularii. Et sic in hoc titulo ptz cātor: siue modus cantādi: ⁊ tēpus in quo cātabat psal. sed licz titulus nō exprimat musicalia instrumēta cū quibꝫ cantabat: tñ in psal. exprimitur qualr cātabatur cū quinq̄ musicis instrumētis. s. cū cornu ⁊ tuba: ⁊ tympano ⁊ psalterio ⁊ cythara. Prima ḡ particula buꝰ titulꝰ: iā est nobis nota ꝓ ea q̄ dicta sunt in ceteris psal. Nā ꝓ hoc ꝙ iste psal. cantabat in finē cū omni conatu vocū vsq̄ ad vltimū punctū: denotatur ꝙ iste psal. dirigitur in xp̄m qui est finis legis. ⁊ vocabat eum cū magno conatu: vt veniret in carnē. Sz ꝓ de declaratione totius tituli et psal. Restāt tria videnda: vt capiam⁹ intelligentiā psal. Primo est videndū qō est hoc xp̄s torcularis: ⁊ in quibus festiuitatibꝫ ꝓcepit dō cātari hunc psal. Scōo quare ⁊ ad quē finē ꝓcepit ipsum cārari tali tpe. Tertio quare ꝓcepit ipsum cantari cū talibꝫ instrumētis musicis. ℒ ¶ Quantum ad primū est dicendū ꝙ xp̄us torcularium est messis septēbris: qui dicit̄ septim⁹ mēsis anni incipiēdo a Martio q̄ est primus mēsis anni: qui quidē mēsis septimus ꝺr xp̄us torcularii eo ꝙ in tali mēse vindemie ꝛaz mature colligebant: ⁊ in torcularibꝫ et eis vinū torquebat: ⁊ in cellaria reponebat: in quo mense septimo deꝰ ꝓcepit tria festa solēnia celebrari vt ꝓz Leuitī. xxiij. ⁊ Nūeri. xxix. scz festū tubarū in prima die mēsis in memoriā liberationis Ysaac de sacrificio p quo aries fuit immolat⁹ Bessi. xxij. Scōo ꝓcepit deus celebrari festū ꝓpiationis decimo die eiusdē mensis in memoriā propiciationis filiorꝫ israel: qñ deus propiciatus est eis p petō vituli cōflatilis. Exo. xxxij. Tertio ꝓcepit deus celebrari festū tabernaculoꝝ decimaquinta eiusdē mēsis in memoriā peregrinatiōis desertꝝ: in q̄ habitabāt in tabernaculis: vel potiꝰ in memoriā quietis ⁊ possessionis terre pmissionis in qua quieuerūt a peregrinatiōe ⁊ habitatione tabernaculoꝝ mobilis. Hoc festū celebrabāt ꝙ octo dies. ⁊ octauꝰ erat solēnis: qui dicebat festū cetus sine collecte. Et sic tot⁹ ille mēsis septim⁹ erat illi ꝓpꝛio festiuꝰ. Dicebāt ergo ille mēsis septim⁹ mensis siue tp̄us vindemiaꝝ ⁊ collectaꝝ ⁊ torcularis liberatiōis ⁊ ꝓpiationis ⁊ tabernaculorū: siue ḡtis rōne illaꝝ festiuitatū. Et in hoc mēse toto festiuo dō ꝓcepit cātari istum psal. Sz restat scōz sciēdū q̄re ⁊ ad quē finē ꝓcepit deꝰ ista festa celebrari: ⁊ dō ip̄m psal. cātari in tali tpe torcularii ⁊ in talibꝫ festiuitatibꝫ. Ad hoc rñdent iudei dicēteꝫ: ꝙ cā quare deꝰ ꝓcepit ista festa celebrari in septimo mēse fuit: qꝛ in tali tpe ⁊ mēse deꝰ creauit mundū. Et iō voluit ꝙ totꝰ ille mēsis esset festiuꝰ. ⁊ bñ pbant sic. Nā deus oia creauit in sua pfectiōe. qꝛ perfecta sunt dei opa. Deut. xxxij. Igit̄ in illo mēse creauit deꝰ mūdū qō cōfirmatur. Nā illico post creationē adā comedit de fructibꝫ paradisi. Sed oppositū ꝺr. Exo. xij. de martio. mensis iste primꝰ erit vob⁹ in mēsibꝫ anni. Cūtota eccl̄ia tenet ꝙ mūdus fuit creatꝰ in eqnoctio vernali: ⁊ ꝓsequēs in mēse martij. et sic fuit ille primꝰ mēsis anni ⁊ ꝓsequēs septēbris fuit septimꝰ: ⁊ sic sacra scriptura semp septēbrē appellat septimū mēsem: vt ꝓz Leui. xxiij. necnō let ꝓfirmatio ⁊ rō eoꝝ. imo minor est falsa: qa in mēse septio arboreunō fūt oēs i sua pfectione imo in sua defectiōe: qꝛ ꝓ maiori parte oēs fructꝰ sunt collecti: ⁊ folia cadūt ab arboribꝫ pp autūnū imminētē. Et qꝛ oēs fructꝰ erant collecti. deꝰ ꝓcipiebat tunc festa celebrari. qñ no dicūt ⁊ oēs arbores fuerūt create cū suis fructibꝫ maxime qꝛ adā illico comedit. Rñdet ꝙ verus est maxime in filo hemisphērio australi vbi adā fuit positꝰ. vbi nunq̄ deficiūt fructꝰ: nec cadūt folia ꝓpter fauorē celi ⁊ astroꝝ in illo paradiso: ꝛs in ista nra ptē aq̄lonari defecit postea ꝓpt̄ petrū illa fecūditas pur dictū est psal. ixxi. Et iō catholice rñdēdo ad q̄stiō: est dicēdū sm̄ regulas ⁊ p̄ncipia ꝓposita in prologo: ꝙ cā xp̄us fuit finis totꝰ legis ve. et tota lex tēdebat ad xp̄m. tanq̄ via in ꝓpriū terminū ⁊ finē. Iō sicut oia cōtingebāt illis in figurā: ita oia p̄cepta legis data fūt illis in signū ⁊ figurā futuroꝝ mysteriorū xp̄i ⁊ ecclie sue. Et sic sicut illō tabernaculū ⁊ tēplū ⁊ illa ciuitas dier⁹m fuit dedicata ⁊ ꝓsecrata ad cultū diuinū in figurā totꝰ ecclie xp̄i toto orbe diffuse. Ita pariꝛ oia illa festa tpalia q̄ celebrabāt in in septio mēse cū ceteꝛ fuerūt a deo dedicata ⁊ ꝓcepta i signū ⁊ figurā totꝰ tpis xp̄i messie. Nā sicut xp̄s fuit finis totꝰ legꝫ: ita totū xp̄s gre fuit finis totꝰ tpis legꝫ ⁊ oīm festiuitatuꝫ eꝝ. Et iō oia illa figurabāt xp̄s xp̄i messie cuius erāt figure. ℒ ¶ Ad cuius maioꝛē declarationē est iterū aduertēdū ꝙ oia festa vete-

xpis torcularius ē mensis septembris.

tria festa solennia celebranda.

mūdus creatus

rio legis fuerunt ꝓcepta celebrari in fine alicuꝰ septenarij. Nā sabbatū vsuale fuit ꝓceptū celebrari in quolibet septio die hebdomade. Et festum pēthecostes in septima septimana post pascha in mēoriā datiōis legis. Et festū tubaꝝ et ꝓpiationis ⁊ tabernaculoꝝ ⁊ collectaꝝ in septio mēse. Et sabbatū terre in septio ānō: vt oia ista patēt Leuit. xxiij. ⁊ Nūe. xxix. Iō sicut oia alia erāt figuratiua ⁊ significatiua: ita iste nūer⁹ septenarius erat figuratiꝰ totꝰ tpis ecclie. Nā sicut vna est ecclesia ab adā vsq̄ ad iudiciū dūs distincta mēbra successiue. Ita fuit vnū xp̄s dūs distinctaꝝ etatū ⁊ dicō ⁊ mēseꝝ ānoꝝ. Et sic sicut sūt ⁊ cōputant septē etates mūdi. Ita cōputant septē dies siue mēses siue ānī mūdi: sī solū ꝛs nos: sed etiā ꝛs hebreos. Et sic ꝓma dies mundi fuit ab Adā vsq̄ ad Noe. Et scōa dies siue mensis aut ānꝰ mūdi a Noe vsq̄ ad Abrāā tertia vero ab Abrāā vsq̄ ad Moysen. Exide ꝗrta vsq̄ ad Dauid. Exide ꝗnta vsq̄ ad captiuitatē babylonis. Et exide sexta vsq̄ ad Xp̄m. Et exide septima vsq̄ ad iudiciū. Et iō hebrei totū tp̄s ab Adā vsq̄ ad dilnuio appellāt tp̄s ⁊ dicē ꝓmi mūdi: ⁊ a diluuio vsq̄ ad Abrāā appellant tp̄s ⁊ dicē scōi mūdi. Et ab Abrāā vsq̄ ad moysen appellāt tp̄s ⁊ dicē circūcisiōis: eo ꝙ sola circūcisio currebat in pplo dei. A moyse aūt vsq̄ ad Dauid appellāt tp̄s ⁊ dicē tabernaculi. eo ꝙ i solo tabernaculo fiebāt legalia. A dō aūt vsq̄ ad captiuitatē appellāt tp̄s ⁊ dicē primi tēpli. A redditu captiuitatis babylonice vsq̄ ad vespesianū appellāt tēpus ⁊ dicē secūdi tēpli. Tortiō vero residuū post destructiōez scōi tēpli appellāt tp̄s regis Messie: eo ꝙ ꝛs oēs ꝓphetas rex Messias erat vēturus in fine scōi tēpli. Et sic oēs rabini iudeoꝝ totam istā septimā etatē post scōz tēplū asserūt esse tp̄s dicē regis messie. ⁊ sic ꝓtinue expectāt cū frustra vt parebit in fine buꝰ libri. Ex oib⁹ supradictis ꝓz ꝙ ista tota vltia etas post adnētū xp̄i est septimus dies septim⁹ mēsis ⁊ annus mūdi. ⁊ vniuersalis ecclie figurat⁹ ⁊ significat⁹ ꝓ illā dicē septimā ⁊ mēseꝝ ānū: quē deꝰ ꝓcepit celebrari in lege. Et p cōsequēs totū istud tp̄s gre ⁊ tp̄s euangelicū in quo sum⁹ est illō sabbatū in lege figuratū: ⁊ qō deꝰ in figura ꝓcepit celebrari in fine cuiusibet septimane: ⁊ est ille septim⁹ mēsis in quo ꝓcepit illa ḡtuoꝝ festa in figura celebrari. ⁊ ille septim⁹ ann⁹ figurat⁹ ꝓ sabbatū terre. Et p ꝓns totū istud tp̄s ꝺr verū sabbatū i quo precipimur cessare ab operib⁹ legis mosaice ⁊ ab oī ꝓpe seruilis peccati. Et totū hoc tp̄s est septim⁹ mēsis quo ꝓcipimur celebrare illa oia ḡtuoꝝ festa in re et veritate. q̄ illi celebrabāt ⁊ obseruabāt in figura. Nā totū hoc tp̄s est dies liberatiōis ⁊ expiationis ⁊ salutis ⁊ bñane redēptiōis. de quo ꝺr. Esaye. xlviij. Tpe accepto exaudiui te: ⁊ in die salutis auxiliatus sum tibi. Itē est ann⁹ placabilis⁹ dies medele ⁊ indulgētie ⁊ redēptiōis. Esa. lxi. Spūs dñi sup me: eo ꝙ vnxit me: ad annūciādū mansuetis misit me. vt mederer ꝓtritos corde: ⁊ predicarē captiuis indulgētiā ⁊ clausis apertionem: ⁊ predicarē annū placabilē dño ⁊c. Cū ergo querit̄ quare deus ꝓcepit celebrare illa quattuor festa in septimo mēse ⁊ tpe vindemiaꝝ ⁊ torcularii. Rñdetur ꝙ illud ꝓcepit in figura. eo ꝙ ille septim⁹ mēsis figurabat illū septimū mēsem gre ⁊ euāgelicū in quo sum⁹. in quo illa mysteria illarum quattuor festiuitatū erāt implēda. scilz mysteriū sacrificij abrahe. ⁊ mysteriū ꝓpiationis vniuersalis. ⁊ mysteriū tabernaculoꝝ ⁊ torcularium. Nā sacrificiū abrahe fuit impletū per xp̄m in cruce. ⁊ mysteriū ꝓpiatiōis ⁊ expiationis nostroꝝ oīm peccatoꝝ. Et mysterium tabernaculoꝝ in ꝙbus habitaꝝ⁹ per gr̄az in hac militanti ecclesia. Et cōpletū est mysteriū torcularium ⁊ collecte aliozꝝ fructuū. Nā xp̄s exp̄ssit vinū euāgelicū ⁊ ecclīasticoꝝ sacram̄ētoꝝ ex vindemia legis veteris. ⁊ separauit vinū a vinaceo. ⁊ oleū a murca. ⁊ granū euāgelicū ex paleis cerimonialium legis. Oleū aūt ⁊ vinū euāgelicū reposuit i cellario. ⁊ granuz in horreo ecclesie. quibus nos fruimur in hac est ecclesia per gr̄az. Et sic illa festa q̄ illi semel in septimana ⁊ semel in anno celebrabāt in figura. Nos semp ⁊ iugiter ⁊ continue obseruam⁹ ea ⁊ celebram⁹ in veritate put lactuo videbit in qōne finali deo cōcedente. Et iō dō ꝓcepit cantari istū psalmū in septimo mense tpe torcularii. qō ꝓpō querebat. Sed nūc restat videndū quare ꝓcepit ipsuz cātari cū tympano ⁊ psalterio ⁊ cythara ⁊c. Ad qō rñdetur sicut dictū est in ꝓlogo tractatu quinto. clarius dicet psal. vlti. ꝙ oia illa instrumēta musicalia cū quibus dauid ꝓcepit cantari psalmos figurabant futura mysteria; christi ⁊ ecclesie. Nā tympanum significabat passionē christi. qui erat ꝓcutiend⁹ ⁊ flagellādus ⁊c. Ecce nunc figurabat imperiū terrenū xp̄i. cū qua debebat diabolū debellare. ⁊ psalterium figurabat decē articulos fidei euāgelice. ⁊ decē ꝓcepta cythara aūt triangularis figurabat fidē articuloꝝ. ⁊ obseruantiā ꝓceptoꝝ. ⁊ gr̄am sacramentoꝝ. in ꝙbus tota cōsistit christiana religio. tuba vero figurabat euāgelicā predicationē ⁊ vocationē fidelium ad fidē xp̄i ⁊ ad recipiendam salutē que oia figurabant in lege ⁊ ꝓnunciantur prophetice in hoc psalmo. que omnia pcuidēs dō in spiritu fecit hūc psalmū. ⁊ dedit ip̄m cantandū choro ipsius asaph eo ꝙ dirigitur toti ecclesie. Et precepit ipsum cantari ad victoriam vocū cum toto conatu ⁊ cum supradictis instrumētis. eo ꝙ lex vocabat christum vt veniret ad liberandū ⁊ redimendū genus humanū prout per oia illa festa legis figurabat. In quo quidem psalmo dauid exitat oēs fideles vere. testamen. ⁊ illius status vt celebrent illa festa in figura sub fide christi futuri. vocando ipsuz vt veniat in carnē ad cōplēdum omnia illa mysteria per illum mensem septimum et illa festa figurata. Et vt recipiant christum in suo aduentu cum summa exultatione. Et ex consequenti apostrophat ad fideles noui testamenti exhortando vt cum receperint Xp̄istum celebrent illum septimum mensem et illa sabbata. Et festa in re et

Not. ꝙ etas septima ē sabbatū

Questō

Tympanuz passio ē xp̄i

Universidad de Deusto
Biblioteca

veritate in hoc mēse ⁊ sabbato gfe p illa sabbata vete.leg.figurato.⁊ celebremus ista festa cuꝫ tympano⁊ psalterio ⁊ cythara euāgelica. ℣Et sic semper iste psal. est legēdus⁊ cātādus fidelibus cū duplici spiritu.in quo q̄dē psalmo duo facit dō. Nā p̄mo excitat synagogā p̄o illo statu ad celebrandū figuraliter illa ꝯtruo⁊ festa cū illis mysticis instr̄is vocādo xp̄m i carnē.vt veniat ad implendā oīa illa mysteria in veritate. Secōo introducit xp̄m venientē in carnē vocantē ppl̄m iudeoꝝ vt audiat et negē euāgelicā⁊ recipiat ip̄m:ibi. In tribulatiōe invocasti me. ℣Quātū g̈ ad p̄mum dicit ppheta.O synagoga.O populе israel exultate in his festivitatibus deo nr̄o,⁊ iubilate nō dīs gētiū sed deo Jacob qui est ver⁹ de⁹. Et in hac celebratōe ⁊ cantu sumite psalmū.id est cantate hūc psalmū:⁊ date.i.pcutite typanū i signū passiōis xp̄i futuri. Et pulsate psalteriuꝫ iocūdū id est libēter adiplete decē p̄ecpta cū cythara.i. cū hymnis ⁊ laudibus. Buccinate cū buccina ⁊ cornu in mēoriaꝫ sacrificij abrahe:⁊ cū tuba neomenia p̄o gr̄aruꝫ actiōe de collatiōe nouaꝝ fruguꝫ ⁊ vindemiarū in b̄ festo neomenie ⁊ insigni die solēnitatis nr̄e.i.in festo solēni cenopegie i mēoriā fr̄iōis tabernaculi.Quasi dicat celebrate cū exultatiōe oēs has ꝯtruo⁊ festivitates cum his q̄nq̄ instr̄is ⁊c.Et reddit cām quare deus instituit ista festa: dicens.

Ibi non dꝫ in ca israel ⁊ dat iui casuꝫ.

Quia preceptum in israel est: ⁊ iudicium deo Jacob.

℣Preceptū est in isr̄l a dño. Leui.xxiij.⁊ Mūme.xxviij.q̄ p̄cepit bmōi ꝯtruo⁊ festa cū sacrificio celebrari:⁊ iudiciū est deo Jacob. Nā sub iudicio ⁊ōminatōe maledictiōiꝫ⁊ punitiōiꝫ b̄ p̄cepit de⁹ ipsi Jacob.i. ppl̄o isr̄l filio Jacob. Et reddit cām quare deus instituit ista festa: dicens.

Exo.xxx. **Testimonium in Ioseph posuit illud cum exiret de terra egypti linguam quam non nouerat audiuit.**

Exod.ij **Diuertit ab oneribus dorsuꝫ eius: manus eius in cophino seruierunt.**

℣Deus posuit ⁊ instituit illud p̄ceptū ⁊ legem in testimoniū ⁊ fedus ⁊ memoriā ipsi Joseph.i. ppl̄o isr̄l q̄ in egypto Joseph ab egyptijs nobilitatur.q̄si a nobiliori.vt dictū est. Jō dicit q̄ tosti isr̄l posuit hāc legē de festis celebrādis in testimoniū ⁊ memoriā:cū exiret de terra egypti quia tūc audiuit ille ppl̄s linguā quā nunq̄ nouerat. Nā nesciebat loqui nisi egyptiace. In qua lingua nutriti fuerāt in egypto:ſz cū fuerūt in deserto ⁊ in terra p̄missiōis cōmunicādo cū ceteris gētib⁹ didicerūt idiomata ⁊ linguas ignotas. Et ēt dicit q̄ moyses cogebat eos loqui lingua hebraica:q̄ fuerat oblivioni tradita. Et ētā ille ppl̄s audivit linguā ignotā:cū legē p̄ os moysi a deo datā accepit. In qua sunt ⁊ erāt cerimonie ⁊p̄cepta ⁊ mysteria eis ignota.q.d.q̄de⁹ instituit h̄ p̄ceptū q̄s eduxit isr̄l de egypto:⁊ docuit nouā legē. Et ēt q: de egypto liberat? ille ppl̄s diuertit⁊ removit dorsuꝫ ei⁹ ab onerib⁹:q: ipsi seruiebat ⁊ operi ra vilia exercebat portādo onera supra dorsuꝫ ei⁹ q̄ oēs erāt portitores onerū per domos p̄o vili p̄cio. Et iō sequit:⁊ manꝰ ei⁹ in cophino seruierūt:q: in cophinis⁊ sportis portabāt terrā ad faciēdos lateres.vt p̄z Exod.v.sed ab oīb⁹ his fuerūt diuersi ⁊ subtracti ⁊ liberati tūc. Cum ergo essent in monte synai de⁹ p̄cepit hmōi festa inter cetera p̄cepta cerimonialia. In memoriaꝫ ⁊ p̄o gratiaꝝ actiōe tantoꝝ bñficioꝝ receptoꝝ. Et in figurā futuroꝝ vt dictū est. ℣Ergo benemerito debēt filij israel tales festivitates celebrare cū oībus cerimoniis suprādictis: Quasi dicat, O filij israel celebrate hmōi festivitates nō solum litteraliter cum cerimoniis:sed cum intelligētia allegorica ⁊ spirituali.id est desiderate ⁊ petite accelerari aduentū messie per hmōi mysteria figuratū. Et cuꝫ venerit recipite eū:qui nos debet a iugo legis ⁊ a peccato liberare. ℣Et servate eius leges ⁊ p̄cepta:q: ista lex vere ibi est finēda:q: ibi finis ⁊ perfectio ⁊ veritas. ℣Est hīc aduertēdus.q̄ dauid nō solum excitauit synagogaꝫ ad celebrādū illa quatuor festa in figura ⁊ mysterio ⁊ prophetia:sed ētiā excitat populus xp̄ianum ad celebrādū predicta festa ſz per gratiam. Nā sicut exhortatur synagogā ad celebrādum ista festa in figura. Jta pariter exhortatur fideles novi testa. ad celebrādus ea in re ⁊ veritate. Unde dicit nobis. O ecclesia ⁊ populе christiane post⁹ iā xp̄s venit⁊ oīa predicta mysteria in se implevit.⁊ nos a iugo legis ⁊ peccato: per passionem ⁊ resurrectionē liberavit. ℣Exultate ipsi xp̄o vero deo,adiutori nostro q: ab oīb⁹ his liberavit nos :⁊ p̄ gratiaꝫ actiōe iubilate ipsi q̄ est verus deus Jacob qui transplantavit synagogam in ecclesiā:⁊ legē in libertatē.⁊ nos a peccatojn gratiam. Et sumite psal.ſz laudē euangelicam.⁊ date tympanū contēplādo passionē xp̄i. ⁊ macerādo vestrā carnem per pn̄iaꝫ. Et ꝓsalte psalteriū iocūdum implēdo sponte divina p̄cepta cum cythara.id est cum hymnis ⁊ laudibus. septies in die,⁊ frequēter deū laudando⁊ orādo Et buccinate.i.victoriā ⁊ triumphū xp̄i annunciate in neomenia tuba.id est in nova ⁊ publica euangelij predicatiōe.⁊ hoc facietis in insigni die solēnitatis nr̄e.q̄ est totū tp̄s gr̄e. Et buccinate.i.vocate oēs gentes ⁊ populos ad fidē xp̄i. Et isto modo veretis spiritualiter ꝛpfecte celebritis festa p̄dicta recipiēdo Messiā.seruādo eius legē euāgelicā.q: hoc est p̄ceptū q̄ posuit tūc posuit in israel.i.q̄ tota illa lex significabat. Nam sicut moyses eduxit ppl̄m de captivitate ⁊ servitute egypti. Jta nos xp̄s eduxit ⁊ liberavit ō captivitate ⁊ servitute diaboli.de tenebris ad lucē ⁊ gr̄aꝫ. Et sicut illi serviebāt i cophino ⁊ ceteris. Jta nos fuiebam? sub iugo legis onere cerimoniaꝝ ⁊ onera peccōꝝ ⁊c. Et sicut illi liberati a servitute audiēt nouā legē.ita nos liberati a iugo legis audiuim? nouā legē euāgelicā liberāt nova ⁊ salubria sacramēta. Et ergo p̄cipit ⁊ perfectius ⁊ verius debemus exultare deo adiutori nostro christo.⁊ iubilare deo Jacob.

Festi⁊ uitates celebrāde.

Tota

℣Est aūt aduertēdū q̄ in toto li.psalmoꝝ q̄s cunq̄ ponit israel sepius addit iacob vt hic q̄ p̄ceptū in israel est ⁊ iudiciū deo Jacob. Nā hoc notāter dꝰ ad magnū mysterū p ppl̄o xp̄iano ⁊ ecclesia. Nā p̄mo Jacob q̄ erat minor ⁊ ultimus in natiuitate fuit electꝰ ⁊ p̄postruo esau maiori reprobato. Per hoc significatum fuit q̄ ppl̄s xp̄ianus ultimꝰ in tpe ⁊ minor erat p̄ponendus ppl̄o iudeoꝝ. Et eligēdus illo reprobato. Est q̄ reprobata synagoga erat a xp̄o ecclia eligēda ⁊ trāsplātanda. Ité sicut esau vendidit p̄mogenituram ipsi Jacob. Jta iudei cōtēnētes xp̄m propter tēporalia dimisērt ecclie p̄mogenituram. Et nos subripuim? eis bñdictionem ⁊c. Ité sicut Jacob postq̄ luctatus est cū āgelo ⁊ vidit deū. dict? est isr̄l.i. videns deū:ita postq̄ xp̄o luctat? est in passiōe cū diabolo tunos ista p fidē novim? tota ecclesia xp̄i dꝰ isr̄l.i.videns deū:q: sola ecclia videt mysteria vete.le. synagoga manēte ceca ⁊ maledicta:⁊ p̄uata p̄mogenitura. Et ecclia trāsplātata successit in hereditate ⁊ nole. Jō vere dꝰ Jacob inquātū trāsplātata ⁊ electa ⁊ prepostra ⁊ succedens in hereditate xp̄mogenitura ⁊ bñdictiōe. Et dꝰ isr̄l inquātū videt deū. Ex suprādictis p̄z q̄ ista ꝯtruo festa vete.le.iā nō dīt litteraliter p isto tēpore celebrari eo q̄ fuerunt p̄cepta in figura. Et iam fuerunt mortua et impleverunt officium ⁊ cursum suum in christo.vt dictū est psalmo.xxxviij. Jdeo iam colimus⁊ celebramus spiritualiter innouo festa mēto alia festa per illa suprādicta figurata. Ex ista latius patebunt in fine totius libri.

In tribulatione invocasti me ⁊ liberavi te exaudivi te in absc̄dito tēpestatis: probavi te apud aquam contradictionis.

Ma. xx. b. **Audi populе meus ⁊ contestabor te: israel si audieris me non erit in te deus recēs nec p adorabis deum alienum.**

Exo.xx. a. **Ego ēm sum dīs deus tus qui eduri te de terra egypti: dilata os tuū ⁊ implebo illud**

℣Hec est scōa pars principalis in qua ponit vocatio indeoꝝ p xp̄m incarnatum in qua duo facit Nam p̄imo ponitur vocatio. Secōo ponitur eoꝝ obstinatio ⁊ reprobatio: ibi. Et non audivit.

D ℣Quātū ad p̄imū tria signa dat xp̄s indeis quare debēt ipsuꝫ recipere. Primo q: liberavit eos de captivitate ⁊ tribulatiōe egypti. Secūdo q: liberavit eos de absc̄dito ⁊ submersiōe tempestatis in mari rubro. Tertio:q: succurit eis de potu apud aquā cōtradictionis vt patet Mume. xx. sed quia vt dictum est psalmo.lxxvij. ꝙ quicquid adduxit ppheta in vete.le pponit tanq̄ p positiones vt inferat ⁊ eliciat cōclusiones ⁊ veritates no.te. Jdeo ex his figuris ⁊ mysteriis ppositis intelligūr ⁊ inferunt tria mirabilia facta per xp̄m in no.te. Primo q: eduxit nos per passionem suam de tenebris peccatoꝝ per pharaonem ⁊ egyptum. Item secūdo q: liberavit sanctos patres de absc̄dito tempestatis inferni. Tertio q: pbavit nos oēs ⁊ potavit apud aquam ⁊ p aquā baptismi que exiuit de latere xp̄i pcusso: que oēs sunt aq̄ cuntur aque cōtradictionis quibus cōtradicunt iudei ⁊ sarraceni ⁊ ceteri infideles. Et p illas ois sumus pbati ⁊ separati ab infidelibus: ⁊ refecti ⁊ refrigerati. Dicit ergo Jesus veniēs in carnem. Audi populе meꝰ iudeoꝝ. Nam quondam inuocasti me cū esses in terra egypti in tribulatione: ⁊ liberavi te de servitute egyptiaca: ⁊ exaudivi te i absc̄dito tēpestatis i mari rubro:q̄ submersi pharaonem cum exercitu suo:⁊ te illesum transportavi. Et etiam pbavi te apud aquam contradictionis.dādo tibi aquam de silice. Jta nūc pari modo venio in carnem vt liberem te de captivitate diaboli:⁊ exaudiā te liberādo in absc̄dito tēpestatis inferni. Et liberem sanctos patres qui ibi absc̄di renentur. Et pbem te etiam apud aquas baptismales quibus infideles cōtradicūt vt pbem fidē vestram:⁊ separem vos ab infidelib⁹. Nam oportet q̄ ista tria mirabilia cōpleant in me put in lege veteri fuerūt figurata. Audi q̄ populus meus israel:q: per ista tria testimonia adducta cōtestabor te.i.testem te faciam q̄ me l verū messiā debes recipere. Unde dico tibi q̄ si audieris me ⁊ legem euangelicam receperis: non erit in te aliquis deꝰ recēs:nec adorabis aliquē deum alienum:sed me tūc qui sum deus tuus p̄prius. Et nota q̄ ista littera ad duplicem intellectum potest trahi: vno mōdo sicut dictum est. Alio modo sic. Nam dicit xp̄s apparēs in forma hois O populе meꝰ iudeoꝝ si audieris me ⁊ recipis tanq̄ messiam ⁊ adorāveris me nō erit in te deus recens nec deus alienus:eo q̄ vides me in forma hois:immo dico tibi q̄ sum deus eternus:⁊ deꝰ tuus ⁊ nō alius:sed deꝰ ⁊ homo de q̄ locuti sunt pphete. Quasi dicat adorando me nō adorabis deū alienū nec bovem purū:sicut putāt infideles immo adorabis verū deum in bñamtate. Nā ego sum ille met deꝰ pionaliter ⁊ nō alius q̄ eduri te de terra egypti:ſz tūc nō essem incarnatus. Sicut tūc ioꝝbar in angelo ⁊ in moyse ⁊ in pphetis:tūc aūt loquor: i carne p̄sonaliter assumpta:⁊ sic non sum alius deꝰ. Jdeo sequit. Ego sum dīs deus tuus q̄ eduri te de terra egypti q̄ mō venio i carnē vt educā te de captivitate peccati.⁊ declarē tibi legē: pur ibi deus p̄misit Deut.xviij. cum dixit pphetā suscitabo ō medio fratrū tuoꝝ filiꝫ tui. Et ponā ꝝba mea in ore eius.loquturq̄ ad eos q̄cūq̄ dixero tibi. Ergo pplē meus audi me,q: ego sum ille deꝰ tuus ⁊ ille propheta filius tui.i.homo ⁊ deꝰ. Ergo dilata os tuū ⁊ adimplebo illud dādo tibi legem euāgelicam ⁊ gr̄am ⁊ sapiam. Hec aūt cōpletū fuit i his q̄ xp̄m audierunt.s.i aplis ⁊ toto ppl̄o xp̄iano quibus xp̄s revelavit euangeliū:⁊ dedit dona spiritussancti. Judeis aūt minime. Quib⁹ aplis dixit. dum steteritis ante reges ⁊ p̄sides nolite cogitare quomodo aut quid loquamini:nō enīvos estis q̄ loquimini:sed spūs patris vestri q̄ loquit in vobis ⁊c. Et predicti patet q̄ idem deus locutus est in vtroq̄ testamento ⁊ fecit miracula. Jdeo dicit sudas in canonica sua q̄ Jesus eduxit populum. de egypto

Ilia positio de xp̄o.

Usque 3ª dictiōis

Universidad de Deusto
Biblioteca

Et non audiuit populus meus vocē meā
& israel non intendit mihi.
Et dimisi eos ſm desideria cordis eorum
ibunt in adiuentionibus suis.
xviij. q. j. c. nulli. t. c. seq.
¶ Dic peni ideoz obstinatio & ingratitudo & reprobatio. Unde dicit xps ego clamauit vocaui iudeos. primo i psona p tres annos cū dimidio in iudea & galilea allegādo supradicta testimonia ō me in lege scripta: qñ dixi scrutamini scripturas qñ ille testimoniū phibēt de me: si moysi creditis crederetis forsitā & mihi. qñ ille de me scripsit vt. Jobānis. v. Et multa dixi eis. ſz ppls me⁹ nō audiuit me nec vocē nec p̄dicationē meā imo oderūt me. Itē scōs vocauit eos p apl̄os meos. Et isti nō itēdit nec obediuit mihi. Et ō dimisi eos reprobatos & obstinatos ſm desideria cordis eoz subtrahendo eis gſam: & sic ruerūt in oīa mala. Illā si gſa dei destituerit hoīem tūc appetit⁹ sauciat⁹ inclinat⁹ & pnus ad malū ruit ad oīa scelera. In trāslatione Hieronymi bz: dimisi eos in prauitate cordis sui: & ambulabūt in consiliis suis. Et tūc est ista plana. Illā si qō cōsiliis ppriis ducit sine gſa: nō pōt nisi de peiō in peccatum cadere: nec pōt esse peior maledictio. Et in hac maledictione sunt positi iudei: qz adeo derelicti.
xviij. q. j. nolī. et c. parat⁹
Si populꝰ meꝰ audisset me: israel si in vijs meis ambulasset.
Pro nihilo forsitā inimicos eoz humiliasset: & sup tribulantes eos misissē manū meā.
¶ Dic ponit punitionē tpalem. Illā qz prempserūt xpm messiā & occiderūt. Ideo destructa est ciuitas & tēplū: & ipsi occisi & captiui p romanos & victi: p op positū in fuit de xpianis qz subiecerūt & humiliauerūt sibi inimicos & totā Romanū ipiū. Ō dicit xps si pplꝰ meꝰ iudeoz audisset me cū p̄dicauit eis p me & p apl̄os meos. xi. ānis Et si isti i vnō meis & p̄ceptis ambulasset: sumēdo legē euangelicā: p nihilo. i. ad nihilum forsitā inimicos eoz humiliassem. Et super romanos tribulantes eos misissem manū & prātē meā eos puniēdo. sicut puniui eos ppter psecutionē xpianoz. Et subiecī eos & totū imperiū ecclie. Et oēs reges terre humiliaui sub vmbra ecclie: p oppositū aūt fecī de iudeis: immo dedi fauorē Romanis q̄ eos occiderūt & captiuauerūt: & ciuitatem hierm & templū destruxerūt. Et ideo sequitur.
Deut. xxviij.
Inimici vero domini mentiti sunt ei: & erit tempus eorum in secula.
¶ Vero p sed. ſ. inimici oīi. ſ. iudei mēciti sunt ei negādo ipz: ideo xps penaz & dānationis eoz. erit in secula & in eternū. B ¶ Unde nota q̄ in dei dōr xpo mēciti: eo q̄ moysi & iosue p̄miserūt sub iureiurādo & maledictione seruare legem. Et recipere messiā pm illū in lege Deut. xviij. ppbetā suscitabo &c. tūc dōr mēciti: in non recipiendo eum. Item dōr mendaces: qz dōr & volunt vocari filij abrae. & non sunt cum non recipiant xpm sibi p̄missum in ysaac. Iterū dicūf mēciti cū dicūt se seruare legem: & nō seruāt cū nō recipiāt xpm qui venit legem adimplere. Item dicuntur deo mentiti cum falso intelligunt & glosant scripturas sacras peruertendo sensum earum.
Et cibauit illos ex adipe frumenti: & de petra melle saturauit eos.
Exo. xvi. Et de cō. sc. di. ij. c. pro.
¶ Nota q̄ ista duo ꝓficuit p̄cedit superiozē. Illā dicit bic ppbeta sicut dōs cibauit illos. ſ. populū israel ex adipe: pinguedine & abūdātia frumēti in terra p̄missionis: & melle de petra saturauit eos qz in terra p̄missionis apes mellificāt i caruernis & foraminib⁹ ruptis & petrar. Ō ō: petra manās melle & lacte: si q̄ dicit ppbeta nūc xpō in aduētu suo satiauit eos ex adipe frumēti. i. sacrm eucharistie ad cibū spūalē eis p̄parauit. & melle de petra saturauit eos. i. cetera ecclīastica sacra eis cōstituit dulcissima de petra lateris xpi emanātia ad satietatē spūalē. Et eis dedit ēt mel sapiēcie & doctrine: & dona gratiarū ipse q̄ ō: petra eis misit. Et tūc ordinat sic ista: xpo cibauit eos ex adipe frumēti & de petra melle saturauit eos & inimici dei mēciti sunt ei tanq̄ ingrati ipsum nō recipiēdo Et ideo erit xps dānatiōis eoz in secula &c. Itē nota q̄ lex vetus ō: frumentū: & lex euāgelica ō: adeps & pinguedo illius frumēti siue legis veteris qua pinguedine & adipe satiauit nos dñs. Et q̄bus seq̄f q̄ iste psal. loq̄f de vocatione iudeoz facta p xpm in carne. Et de publicatiōe euāgelij p̄ q̄ō dicit dilata os tuū & adimplēdo illud. Secūdo sequif q̄ loquif de vltima reprobatiōe & dānatione iudeoz: q̄ facta est p aduentuz xpi. p̄ q̄ dicit inimici vo dñi mēciti sunt ei. Et erit tēpus eoz in secula: nā dat eis sniam sine mia. Illam in psalmis in q̄bus explicantur punitiones facte aūt aduētū xpi: vtputa captiuitas babylonie: aut vastitas antiochi: ſp ppbeta orat p illa liberatione illi⁹ ppli: vt patet psal. xliij. & lxxiij. & lxxviij. sed in hoc psal. non orat p eis. immo pronunciat finalē punitionē sine liberatione dicens. Dimisi eos ſm desideria cordis eoz. Et erit tempus eorum in secula. In quibus demonstrat eorum perpetuam damnationem & sententiam perpetuam que nō data est eis nisi post aduētum christi. Ergo totus iste psalmus est exponēdus de aduentu christi & publicatione euāgelij: & reprobatione iudeoz: sed adducit prophēta mysteria vete. testa. vt figuraliter inferat mysteria noui testa. vt dictū est. Et quis? patet manifesta obstinatio & cecitas iudeoz in hoc psalmo. Et ¶ Ideo dicit Augustin⁹ libro de vnico baptismo q̄ iudei sunt mali in bona lege carnaliter itelligētes. Sz christiani sunt boni in eadē lege spiritualiter sapientes. Nā ex eadem lege iudei colligūt cibos carnales & mortiferos. christiani vero fructus spirituales et salutiferos: & ideo lex vetus semper manet bona: si recte & spiritualiter intelligatur nec per iudeorum falsam itelligentiam lex diuina in aliquo deprauat. Nā veritas legis nō sumit ab intellectu intelligentis: sed a xpō qui eaz in se verificauit & implenit vt sepius dictū est. B ¶ Et toto titulo & expositione huius psalmi possunt re

Nota.

recolligi septem conclusiones.
Prima p̄clusio.
¶ Prima cōclusio q̄ totū tēpus gre ab aduētu xpi usq̄ ad iudiciū est verū sabbatū p sabbata legis figuratū: verus septim⁹ mens⁹: & tēpus collecte & vindemiarū spūalū: pbat. Illā in b̄ tēpore impleta sunt oīa illa mysteria q̄ p illa sabbata & festa figurabātur. Illā primo in hoc tēpore nos cessam⁹ & p̄cipimur cessare ab opib⁹ legis mosay ce: & ab omni ope fusili peccati: & i hoc tēpore fuimus p sacrificiū xpi liberati & expiati & obsecuti sum⁹ ppiatione & indulgētia Et i b̄ tēpore xps extraxit nobiscū ēgelicā & symaceo legali: coleū a murca i torculari euāgelico & separauit granū a paleis. Et in b̄ tēpore cōtinue colligim⁹ fructꝰ euāgelicos & fruimur gra sacramētoz. Et i b̄ tēpore tinue celebram⁹ veracit & realr festa illa q̄ sūt semel in anno & septima celebrabāt in figura.
Secūda
¶ Secūda p̄clo q̄ post aduētū xpi oia illa festa cessarūt legaliter & figuralit celebrari. pbat. Illam sicut aduenīēte isto tēpore cessauit illud: ita aduenīēte veritate q̄ completa fuit & ꝓplet ōtinue in hoc tēpore: debent cessare ea que fiebant figuraliter in illo tēpore: quia veniente lumine cessat vmbra. & veniente veritate cessat figura. Et quibus sequit q̄ falso modo iudei & iuanū celebrāt & obseruant in hoc tempore illa festa.
Tertia.
¶ Tertia p̄clo q̄ iste psalm⁹ dz cātari & illa festa celebrari cum psalterio euāgelico & cythara: hoc est cū obseruātia p̄ceptoz & fide articulorū & gra sacramētoz & cū tuba cōfessionis & p̄dicationis euāgelice: & cū tympano memorie passionis. Et quib⁹ patet q̄ iudei moderni nōvere cantant istum psalmū: nec celebrant ista festa.
¶ Quarta p̄clu. q̄ religio xpiana ve cantat istū psal. & celebrat ista fest. pbat: qz seruat oēs illas p̄dītiones & verā intelligentiā illoz mysteriorum.
¶ Quinta p̄clusio q̄ magis obligant xpiani ad seruandum ista festa in veritate & spiritualit q̄ illi obligabantur tūc in figura. probat: quia maiora beneficia recipimus: qz illi fuerunt liberati a seruitute corporali & temporali: nos autez ab eterna & spirituali.
¶ Sexta p̄clusio q̄ pplꝰ iudaicus nō solū fuit ingratus deo in nō recipiēdo xpm: sed etiā mendax: qz fecit mendacē deum & legē & ppbetas p quos xpus fuit promissus.
¶ Septima p̄clo q̄ ppt hoc petrī iudei fuerūt dimissi & derelicti i adinuētiōib⁹ suis p substractionē gre & ō manēt obstinati vsq̄ ad finē mūdi
lxj. dist. c. dño. iij. q. vij. c. iudicet.
Deus stetit i synagoga deoz i medio aūt deos dijudicat Usq̄quo iudicatis iniqtatē: & facies peccatoz sumitis. Judicate egeno et pupillo: humilē & pauperē iustificate
xj. q. iij. c. illa. et ca. seq̄nti.
Eripite pauperez: et egenum de manu peccatorum liberate.
¶ Huic psalmo preponitur talis titul⁹. ſ. psalm⁹ ipsi asaph ad denotandum q̄ dauid fecit hunc psalmū & dedit ipsum cantādum ipsi asaph: eo q̄ dirigit chori ecclie p asaph figurate. Qui quidez psalm⁹ iz sic pulc⁹ vbi cuius in vbi: & est lōgus in sententia & intelligētia: eo q̄ ꝓsupponit multa & magna ad suā intelligētiā in vtroq̄ testamento. Ideo nō tedeat lectorē totā expōnez inspicere.
B ¶ Ad cuius intellectū est ꝓmo notādū ſm Josephū. xviij. antiq̄tatū &. ij. de bello iudaico. q̄ per xl. annos ante nativitatē xpi surrexerūt q̄tuor secte in diersimi: inq̄ surrexerūt due ꝓncipales Quarū ꝓma fuit secta saduceoz q̄ nō recipiebāt nisi quinq̄ libros Moysi: & sic spernebāt libros ppbetaz & nuptias: & negabāt angelos eē. Ōtra q̄s surrexit secta pharisеoz de tribu Simeon: q̄ recipiebāt legē & ppbas: & colebāt nuptias & obserebāt angelos esse: & expectabāt messiā futurū p ppbetas prenūciatū venturū ad liberādū eos de seruitute romanoz &c. Isti aūt fingentes arctā religionē & obseruātiā legis erāt diuisi a ceteris ppl'aribus & habitu & moribus & modo viuēdi: & ō dicti sunt pharisei. ſ. diuisi. Et q̄ pre ceteris dabāt operā studio legis & ppbetaz. ideo assumpti sunt ad dignitatē iudicialē. Accipiēteo a ꝓncipib⁹ sacerdotū ptātē glosandi & legēdi & iudicādi in iudicia sup cathedrā moysi loco illoz. lxx. q̄s moyses statuit ad causas audiēdas & discutiēdas & litigia sedāda & diriměda in pplo. Et sic icepe rūt ordinare alīqs traditiones nouas ad regēdum pplm semp ad ppriū lucrū & augēdas diuitias & ꝓpugnādas domos suas: eo q̄ fuerūt assumpti & recepti ad portionē decimaz & oblationū simul cū sacerdotib⁹: ceteri aūt iuris & legisperiti & tribu Simeō simul cū phariseis iudicātes & sedētes in cathedra moysi: q̄ nō seruabāt illā religionē & dēbatur scribe: eo q̄ simul glosabāt legē & scribebāt traditiones & decidebāt causas & litigia. Oēs g̃ illi tā scribe q̄ pharisei itaq̄ sunt abusi suaptā te ppt ppriū lucrū q̄ destruebāt pplares dilatādo litigia & comedebāt domos viduarū & pupilloz: & opprimebāt pauperes et fauebāt diuitib⁹ facti acceptatores psonaz. Sz qz i b̄ tēpore venit xps ad quē ptinebat declarare legē ppbetas: & manifestare voluntatē patris: recipiēs tēplū & legē ppbanatā p eos: ō icepit p̄dicare ꝫ eoz auaricia & tyrannidē & dijudicare in tēplo & synagogis ꝫ scribas & pharisеos. q̄ oīa iudicia puerterāt & bonos mores & tēplū ppbanauerāt. Et hec fuit causa quare moti sunt cōtra eū & cōspirauerunt in necē eius: vt dictū fuit psalmo. ij. Hoc preuidēs dauid in spū fecit hunc psalmū in quo tria principaliter facit introducendo christū loquentem. Nam primo exprobrat & reprehendit prauū et peruersum iudiciū iudeoz ſz scribarū & phariseoz quod fecerunt contra xpm & ceteros pauperes. Secō predicit eoz excitatē & obstinationem. ? certio eoz punitionē. ſcōa ibi. nesciēr nec intellexerūt. tertia ibi. ego dixi dij estis. ¶ Quātum ad primū est notādū sicut dictū fuit psalmo xliij. q̄ sacra scriptura multotiēs iudices appellat deos ſm officiū per quandā participationez inquātum deus communicat eis officium regen

Nota de phariseis.

Judices dicūtur dij.

Universidad de Deusto
Biblioteca

di in terris: q: ois prās a deo est: vt infra patebit. Et sic dixit dns ad moysē. Exo. xxij. Si latet fur dns dom⁹ applicabit ad deos. Jtez in eodē. ad deos. i. ad iudices vtriusq causa pueniet. Jtē in eodē dns. i. iudicibus nō detrahes t pncipi ppli rui nō maledices. Et sic dr vocat eos deos iquā tū gerunt t exercēt officiū ex parte dei in terris. Et ista pariter dō in .lxxxij. psal. scribas t pharisēos t principes sacerdotū vocat deos eo q sedebāt in cathedra moysi iudicātes iudicia tanq̄ successores illoz. lxx. q̄s moyses ostituit ad iudicādū ex consilio Jetro t pcepto dei quoz falsa t puersa iudicia xps reprehēdit t dñudicat in hoc psal. p phetice: put postea dñudicauit principalr in carne. Dicit g̃ dauid q xps de⁹ et verus iudex venit in carnē t stetit in synagoga t cōgregatione deoꝝ. f. iudicū scribaꝝ t pharisēoꝝ t sacerdotū: q dñudicabāt iudicia in synagogis sedētes sup cathedrā moysi: s xps tanq̄ iudex pncipalis et verus dñudicat inter deos. f. inter scribas t pharisēos q alios iniuste t falso iudicabant: q dñudicando eos: eoꝝ prava iudicia reprehēdebat volens. O scribe t pharisei q sedetis in cathedra moysi vsq quo iudicatis iniq t iniq iudicia: t facies pctōꝝ sumitis. i. psonas pctōꝝ acceptatis cōtra iustos t paupes: q: bucusq miros innocētes cōdēnatis t nocētes t iniustos absoluistis: iudicate g̃ pupillo t egeno ipsi iustitiā ministrando et iniuriā nō inferēdo: s in sua iustitia fauēdo: t humilē t pauperē iustificate. i. in iudicio iustū ostendite: q: q cōdēnat innocentē t iustū iniustū ipm apud ppm ostēdit. Et eripite pauperē t egenuꝝ: t liberate eū de manu pctōris oppimētis eū iniuste. Bs in ter ceteros nolite me ex inuidia iniuste ad mortē iudicare: t eripite me pauperē t egenū t liberate me de manu pilati: cui me crucifigendū tradidistis. ¶ Sed ad maiorē intellectū est notādū q xps in qdruplici synagoga ꝺr dñudicare t hoc quadruplici iudicio. Nā pmo dñudicauit i synagoga. i. congregatiōe aploꝝ t hoc iudicio discretionis discernēdo veritatē t intelligentiā legis: vt pz Mat. v. t. vj. t p totū discursuꝝ euāgelicū. Scdo dñudicauit i synagoga scribaꝝ t pharisēoꝝ t sacerdotū: t hoc iudicio exprobrationis t reprehēsionis: vt pz etiā p totū discursuꝝ euāgelicū t maxime. Mat. xij. qñ pharisei dixerūt q i belzebub eijciebat demonia: vbi p multas rōnes et probauit eoꝝ malitiā t cecitatē et futurā dānationē. Jtē apud capharnaū. Joh̄. vj. vbi discreprauit eū eisdē panevino. Jtē in vierlz qñ dixit Quis ex vobis arguet me de pcō. Jtē mat. xxi. t. xxij. t. xxiij. qñ dixit eis: ve vobis scribe t pharisei: t qñ dixit: supra cathedram moysi sederūt scribe t pharisei &c. Et sic pz qualr xps multotiens t sepe steterit in synagoga scribaꝝ t pharisēoꝝ dñudicando inter eos eoꝝ pravos mores t falsam doctrinā reprehendendo t iniq iudicia q faciebāt cōtra pauperes t cōtra ipm improperando: t eoꝝ dānationē t obstinationem predicēdo et improperando. Tertio dñudicauit t dñudicat xps in synagoga beatoꝝ in celo t occulto iudicio

dñudicauit xps i qdruplici synagoga.

obstinatos iudeos ad pperuā captiuitatē t seruitutē rēporalē: in qua sunt hodie: t etiā ad spialē condēnando. Quarto iudicabit in fine mundi in medio. xij. aplōꝝ: quādo veniet in ptāte magna t maiestate: t cūctis dñudicabit iudicio vniuersali t maiestate inter reges t suos pplos t inter plos t suas oues et sic tribuet vnicuiq̄ sm opera sua. Et sic ista prima parspprincipalr intelligitur de iudicio: quo xps dñudicauit inter scribas et pharisēos eoꝝ iniq̄ iudicia detestādo: t maxime iniquū iudicium q̄ fecerūt cōtra eū. Un ait dauid q xps deus stetit in synagoga deoꝝ. f. iudicū scribarū dicens: vsq quo iudicatis iniq̄tatē t facies pctōꝝ sumitis innocētes cōdēnādo t prauos absoluendo? iudicate pupillo t egeno humilē t pauperē ipm iustificate. i. iustū cognoscite. Et eripite me egenū t pauperē t inopē et liberate me de manu pilati pctōris t bois idolatre t gētilis: cui me crucifigendū tradidistis. q. d. sicut liberastis barrabā seditiosum t latronē t homicidā de manu pilati volētis ipm suspēdere: ita liberate me egenū t pauperē t innocentē: q: nullus vestrum est qui possit arguere me de pctō. Bs vultis me interficere. q: veritatē locut⁹ sum vobis. Joban. vij. t. viij. t. x. Ostia ergo supradicta possunt esse verba pphete incipiēdo cōstructionē a secundo versu. vt q dicat dauid apostropbādo O scribe et pharisei vsq quo iudicatis iniquitatē t facies pctōꝝ sumitis ꝺtra xpm t paupes: iudicate xpo t vnicuiq̄ pupillo: t egenū t pauperē t innocentē iustificate: iustū ostendēdo. Eripite xpm pauperē t innocētē de manu pilati pctōris liberate qm̄ xps de⁹ steterit. i. stabit in iudicio finali in synagoga. xij. aplōꝝ: iudicādo. xij. tribꝰ isrl̄: t sic ipse q̄ iudicat? fuit a vobis inique: iudicabit vos iuste ad mortē t penā eternā &c. vtroq̄ ergo modo pōt intelligi et exponi ista prima pars huius psal. sed prima expositio cōtinet plura sacramēta: eo q cōtinet t implicat totū discursum euangelicū Et est magis conformis litterę t sententie subsequenti. Deinde cum subdit.

Nescierūt neq̄ intellexerūt in tenebris ambulāt: mouebunt oia fundamēta terre.

¶ Predicit pphēta cecitatē t obstinationē iudeoꝝ ꝺceptā ꝺ xpm? B ¶ Ad cuius intellectū est primo notādū sicut et predictio pōt haberi q tres ꝺditiones iudeoꝝ cōcurrerūt in principio ad ꝺiurandū t conspirandū in mortē xpi. Primo saducei et ignorātia legis t pphetaꝝ eo q xps predicabat resurrectionē t vitā futurā bonoꝝ t bonestatē t stabilitatē matrimonij: que oia ipsi ignorabant ex ignorātia legis t pphetarū prout xps ostēdit eis. Mat. xxij. Scdo cōuenerūt principes sacerdotū eo q ꝑdicabat ꝺtra eoꝝ auaritiā. Tertio cōuenerūt scribe t pharisei et odio cōcepto t inuidia: quia eos flagellauerat t ciecerat de templo t exprobrauerat eorum vitā simulatā t superbā. Matth. xxiij. Item secūdo est notādum q sicut ille tres cōditiones. scilz saducei t scribe et pharisei: t sacerdotes conuenerūt et conspirauerunt

xij. q. iij. plerūq. ibi cōspirauerūt xpi mortem.

ad tractandū necē xpi. Jta tres cōditiones hoīm cōuenerūt ad executionē mortis xpi. Primo oēs supradicte tres ꝺditiones. f. saducei scribe t pharisei t sacerdotes qui tanq̄ reū tradiderūt eū pylato ad crucifigendū. Scdo totus pplus ab eis seductus: qui simul cū eis instabat t clamabat crucifige. Tertio pylatus cū suis ministris q̄ xpm flagellauit t crucifixit. Et oēs isti tā primi q̄ scdi cōuenerūt t pcesserūt in mortē xpi ex quadā ignorātia: sed diuersimode putvidebit. Nā quidā pcesserūt ex ignorātia negationis: q̄dam ex ignorātia seductionis: t q̄dā ex ignorantia affectata t ppetrata: & de oībus his pōt intelligi: immo intelligit iste versus. Un dicit pphēta q xps deus venit in carnē t stetit in synagoga scribarū t pharisēoꝝ declarādo legē t pphetas t reprehendēdo eoꝝ pctā. Sz tres ꝺditiones hoīm iudeoꝝ cōtrēpserūt eū in pncipio ex quadā ignorātia: t sic cōspiraūt in necē eius. Nā primo saducei nescierūt ex ignorātia negationis: eo q nō recipiebāt pphetas nisi solos q̄nq̄ libros moysi ad ikam sine aliqua intelligētia Scdo nō intellexerūt eū sacerdotes t leuite: eo q nō dabāt operā studio legis t pphetarū nisi ad recipiēdas decimas t obiationes: cetera asit cōmittebāt scribis t pharisēis. Sed tertio scribe t pharisei ambulauerūt in tenebris ex ignorantia affectata t crassa t spōte ex industria t inuidia t malicia ppetrata: q̄ occecauit eos ne intelligerēt sacra dei in scripturis: nec doctrinā quā xps eis pdicauit. Et sic oēs iste tres cōditiones iudeoꝝ cōspirauerūt in necē xpi: pmi nesciēdo: sacerdotes nō intelligēdo: scribe t pharisei in tenebris malicie t odio t inuidia occecati ambulādo. Jtē iste versus t intelligētia eius nō solū refert ad cōspirationē: sed etiā ad executionē necis xpi. Nā primo pylatus cū eius ministris nescierūt ex ignorātia negationis: q: nūq̄ viderūt legē t pphetas: nec tenebant videre: q: erāt gētiles. Scdo populares iudeoꝝ nō intellexerūt legē quā intelligere tenebātur: t ēt nō intellexerūt doctrinā xpi: eo q erant occupati circa negocia tpalia. Sz tertio saducei scribe t pharisei in tenebris ābulauerūt ex auaricia t inuidia: t odio t malicia q̄ occecauit eos: ne intelligerēt doctrinā xpi nec legis nec pphetarū q̄b⁹ osrit xps. Scrutamini scripturas: q: ille testimoniū perhibent de me: t si crederetis moysi crederetis forsitā t mihi: q: ille de me scripsit Jo. v. Jtē Jo. xij. dicit xps eis: ābulate dū lucē habetis ne tenebre vos cōprehēdāt: t dū lucē habetis: credite in lucē vt filij lucis sitis. Sz subdit euāgelista q cū tāta signa fecisset coram eis nō credidēt vt sermo Esa. implerēt. Excecauit oculos eoꝝ: t indurauit cor eoꝝ: vt nō videant oculis: nec intelligant corde &c. Esa. vj. Et sic pz qualiter oēs isti conuenerunt in mortem xpi. f. pylatus cum suis nescīendo: t populus iudeorum siue turba non intelligendo: t saducei t scribe t pharisei t sacerdotes in tenebris odij t inuidie occecati ambulādo. Item tertio iste versus potest intelligi t exponi referendo ad triplicē statum scribaꝝ t pharisēorum. Nam primo ante aduentum xpi nescierunt intelligentiā legis t pphetarum: eo q solus xps erat legē t pphetas declaraturus vt patet Deut. xxiij. Sed scdo q̄ venit christ⁹ declarās legē t pphetas nō intellexerūt nec voluerūt intelligere pphetas nō intellexerūt nec voluerūt intelligere: put dictū est. Sed post q̄ non crediderūt post passionē t resurrectionē: sed in eadē cecitate t malicia t obstinatione permanere decreuerunt: t in eadē hodie perseuerāt: ideo dicit pphēta q̄ in tenebris ambulāt. Nā pmo ābulauerūt i tenebris obstinationis a resurrectione christi vsq ad destructionē ciuitatis hierusalē t vastationē eiusdē per quadraginta annos: sed modo ambulant in tenebris vsq ad finē mundi in eadē obstinatione semper perseuerando t falsam t detestabilē doctrinā semper addēdo t augendo. Et subdit. Mouebūtur fundamenta terre: quasi dicat q̄ ista cecitas t obstinatio durabit t perseuerabit vsq quo mouebuntur fundamenta terre: id est per quadragita annos post resurrectionem xpi vsq ad destructionem hierusalē t totius terre pmissionis factā per Titū t Romanos: in qua destructione tota ciuitas fuit euulsa t euersa a fundamentis. Et nō solum fuit euersa hierusalē a fundamētis: sed etiā multe alie ciuitates iudee t galilee: t tot⁹ terre pmissionis vt ait Josephus in libro de bello iudaico. Jtē nō solū ābulabāt in tenebris cecitatis t obstinationis vsq ad destructionē hierusalē a fundamentis: sed etiā ābulāt in tenebris pseuerādo in sua malicia: addēdo dolori sup dolorē: t apponendo iniq̄tatē sup iniquitatē t mala malis vsq ad finē seculi qñ mouebūt fundamēta tot⁹ terre. Nā post passionē xpi diabol⁹ egressus a pplo gētili assūpsit septē spūs. t pfes negotes se t ingressi habitauerūt in populo iudaico. Et sic facta fuit nouissima illi? pcora priorib⁹?: semp addēdo mala malis. Ad cuius itelligētiā est vltri? notādum q illa supradicta doctrina detestabilis scribarū t pharisēoꝝ pseuerat hodie inter iudeos t modernos tanq̄ morbus hereditarius cū augmēto talmudice prauitatis. Et ¶ Nū pharisei ante aduētū xpi solū deprauauerāt scripturas quo ad precepta penētia ad iudicia t oblatiōes: mō trū attrahebāt t glosabāt ad nutū sūū fingēdo religionē: vt patet Matth. xxiij. sed post resurrectionē xpi videtes scribe t pharisei manifestatā resurrectionem: per miracula apostoloꝝ t qñ multa milia hominum conuertebant ad christū: confitētia ipsum esse messiam in lege pmissum: tunc confusi t malicia occecati: excogitauerunt immittere detestum venenum t fermentum ad corrumpendum sacram scripturā veteris testamen. peruertēdo leges t pphetas vero sensu: volēdo pbare q Christus in lege promissus non debebat esse deus sed purus homo: et q tantum erat venturus ad liberandum illum populum de captiuitate temporali Romanorum et ad conferendum eis bona temporalia. Sed vt suam perfidiam fortius possent astruere asciuerunt in societatem suam quendam neocromanticū nōie May: q̄ne idumeū: fecerunt ipsum pselitum precibus t muneribus instruēdo ipsum in lege t pphetis cum falsa intelligentia t detestabili fermento eoꝝ. Sed cū iste May: esset iam versut⁹ t astutus: vt complaceret

Nota.

Triplex status scribarum.

Nota. de deprauatione scripturarum per scribas.

Universidad de Navarra Biblioteca

Nota.

pharisei⁹ excogitauit iniquum modū ad cōfirmā dam ⁊ augendam maliciam eorum. Et dixit qualiter deus dedit duplicem legem moysi in mōte synai. Primo vnaꝫ scriptam in tabulis ⁊ in chartis ⁊ aliam oretenus ⁊ secretam. Vnde moyses solum manifestauit legē scriptā pplo q̄ continet in illis quinq; libris: qui habētur apud oēs: sed nō manifestauit legē secretam oretenus datā: sed illaꝫ tm manifestauit Josue cum pacto: vt ille tm manifestaret suo successori. Et sic dicebat iste sacrilegus Mayr q illa lex p successores venerat vsq; ad ip̄s cui p̄cepit deus manifestare eam omni populo hebreoꝝ propter instantem necessitatem q; multi iudeoꝝ cōuertebātur ad xp̄m: ne iudaismus destrueretur: quā quidē legē appellauit: misna. i. scōam legē in qua q̄dē lege ⁊tinent multa erronea ⁊ cōtraria veritati: sed inter cetera continet q primа lex non fuit data nisi ad quandā instructionē ⁊palē: iꝫ ista scōa est de vltima intentione dei: tāꝑ declaratio prime: ⁊ q ista scōa dz corrigere primā: cum sit maioris auctoritatis: ⁊ de vltima intētione dei. Et sic cōtinet multa cōtra veritatē littere peruertendo verū sensum prime legis: quā habemus ad falsum propositū eoꝝ. Et continet etiā oēs traditiones phariseoꝝ: vt ostenderet eas a deo ordinatas Oēs aut istas traditiōes cōtentas in misna siue scripta legē postea redegit in scriptis quidaꝫ appellatus Rabi indanasi qui ⁊m alios vocat Rabi Moyna in quodam volumine multis libris diuiso: qō iudei appellant misna. i. scōam legē. Sed tpe magni Constantini videntes Rabini hebreoꝝ totum ppl'm gentilē cōuerti ad xp̄m: ⁊ destrui idola ⁊ oia tēpla idoloꝝ consecrari in ecclesias xp̄i. Et cuius occasiōe maxima multitudo iudeoꝝ conuertebat ad xp̄m: eo q patebat manifeste xp̄m fuisse verum messiam post⁹ in noīe suo oia idola delebant ⁊m oracula olim pphetarū. iste ergo videtes Rabini iudeoꝝ cōgregati sunt in babylonia egypti in magna multitudine qui supradicti⁹ misna prolixius ⁊ copiosius exposuerunt ⁊ in plures libros diuiserunt: quā quidē scripturam talmud appellauerūt in quo quidem talmud multa falsa ⁊ contra rationem ⁊ naturā ⁊ bonos mores confinxerunt: inter cetera etiā dicunt q q̄ moyses accepit supradictā duplicē legem in monte synai pariter, fuerunt cū moyse anime olim pphetarum. s. Ysaac ⁊ Ysrael. ⁊ aliоꝝ qui singuli suas singulas acceperūt prophetias que quidā ex pphetarum postea tpibus suis venerūt ad corpora sua: ⁊ sic suis tpibus manifestarunt in israel suas pphetias. Item tertio dicūt q ibidem fuerunt anime olim rabinoꝝ qui composuerunt talmud: ⁊ ibi, in monte synai acceperūt intelligentiam legis ⁊ pphetarū ⁊ totaꝫ doctrinam traditam in ipso talmud: que quidem anime venerunt ad sua corpora tempore magni Constantini qui tradiderunt talmudicam doctrinam in libris talmud. Et ideo dicunt q illa doctrina nō potest mentiri: post⁹ fuit tradita a deo simul cum lege ⁊ prophetis. Quam quidem doctrinam talmudicaꝫ legunt ⁊ obseruant omnes Rabini iudeoꝝ: ⁊ cum ea regunt iudaismum ⁊ iudeos simplices: ⁊ in tali deceptione ⁊ cecitate perseuerant. Ex quibus oibus sequit. Primo q doctrina talmudica habuit ortū a secta phariseoꝝ: sed post p̄cessit ⁊ crescuit addendo deteriora mendacia ⁊ figmenta ⁊ detestabilius fermentū corrūpēdo verā intelligentiā legis ⁊ prophetarū ⁊ peruertēdo sacram scripturā a vero sensu: negādo xp̄m esse messiā promittēdo alīm messiaꝫ temporalē. Secōo sequitur q doctrina talmudica est doctrina pharisaica. Mā vt dicunt doctrina talmud nil aliud est nisi expoliatio ipsius. Misna siue legis oretenus date. Et misna nil aliud est nisi prima lex exposita ⁊m traditiones phariseoꝝ. Ex quibus patet q doctrina pharisaica adhuc p̄seuerat hodie inter iudeos modernos: quā doctrinaꝫ xp̄s appellat fermentum phariseorum: Matth. xvi. Luce. xi. eo q corrumpit veram intelligentiam legis ⁊ prophetarū. Hec est ergo illa tenebrosa doctrina: quā p̄cepit vitare xp̄s iudeis q̄ dixit ambulate in luce⁊ne tenebre vos cōprehendant. Et in his tenebris ambulāt iudei post⁹ negarunt xp̄m vsq; ad p̄sentes diē: ⁊ ambulabūt vsq; in finem mūdi. Ex quibus dicitis patet q iudei moderni ⁊ nō ambulabāt in lege dei: sed in tenebris pharisaicis ⁊ talmudicis ⁊ tenebroso fermēto illius sacrilegi. Mayr Idumei. Et ideo iam non sunt pp'l's dei: nec iudei: nec israelite: sed idumei ab illo Mayr cuius doctrinam sequuntur: qui ēt septem diabolis talmudillis ingressūs est in synagogam: ⁊ facta sunt nouissima illius peiora prioribus. Nō preuidens dauid in spiritu dicit q scribe ⁊ pharisei nescierūt legem dei ⁊ pphetas ante aduentum xp̄i nec intellexerunt qñ xp̄s eam declarauit: q; non intelligendo xp̄m non intellexerunt legē nec pphetas: q; noluerunt ip̄s intelligere immidia ⁊ malicia ⁊ auaricia occecati: ⁊ sic crucifixerūt eū. Sed totaliter fuerunt obdurati ⁊ occecati post resurrectionem: q in eadem malicia ⁊ obstinatione ambularūt vsq; quo fuerunt euersa ⁊ mota fundamenta terre ⁊ ciuitates eorū destructe per Titum ⁊ Romanos. Sed adhuc magis tenebrosi⁹ de prauati per falsam doctrinaꝫ talmud ⁊ mayr in tenebris ambulant vsq; quo mouebuntur fundamēta terre. i. totius orbis tempore iudicij: qū erit vniuersalis terremotus in mundo qū non solum fundamenta terre: sed etiā virtutes celorum mouebūtur. Matthe. xxiiij. Quasi dicat dauid q vsq; ad finem mūdi persequebatur ista cecitas ⁊ obstinatio ⁊ iudei ambulabunt in tenebris huius detestabilis doctrine Mayr ⁊ talmudistarum. Sed est aduertēdum q licet ista cecitas ⁊ obstinatio iudeorū sit irremissibilis respectu totius synagoge vsq; ad iudicū: tū ꝑticulariter est remissibilis respectu alīquorū. ¶ Ad cuius intellectū est notandū q volūtas dei ⁊ tenet medium inter volūtatē dei ⁊ dyaboli rōne cōsultatiōis ⁊ electiōis. Mā voluntas dei est oino immutabilis in sua electiōe: cū nō indigeat cōsultatiōe: eo q sua duratio sit interminabilis et tota simul. Et sic ola videt ⁊ preuidet simul. ⁊ sic peccare nō p̄t. Sz q; volūtas dyaboli, nō elegit sine preuia cōsultatiōe. Jō per totā moꝫ cōsultationes potuit errare in sua electōe dū fuit viator ⁊ q fuit mutabilis adverūllbs. Sz po⁹ semel elegit mānsit imutabilis in sua electiōe. Et tō bōi angeli fuerunt cōfirmati in gra post electionē ⁊ mali mānserunt obdurati ⁊ irrevocabiliter obstinati in peccato suo. Et illud petrin est eis irremissibile: sicut est in eis irrevocabile: eo q peccauerunt in termino sue vite. Sed q; voluntas boīs tenet medium inter voluntatē dei ⁊ angeli: ideo est mobilis post electionē sicut ante ad retractandū qō elegit⁹: ⁊ eligendū oppositū bonū vel malū: q; tota vita bominis est vita vsq; ad terminuꝫ mortis: vt postea dicet: ⁊ sic nunq̄ peccat in termino vsq; ad mortē ineluctue. Et sp̄ eius petrin ꝓpetrarū in vita est remissibile. Et ideo petrin primoꝝ parentū fuit remissibile: q; peccarunt in via. et sic peccatū cuiuslibet xp̄iani est remissibile vsq; ad mortē exclusiue eo q vsq; ad illum terminū comitat ipsius gratia xp̄i in virtute rōne characteris quē accepit in baptismo. Secus aūt est de iudeis qui totaliter resistūt gre xp̄i q̄ noluerūt recipe characterē xp̄i: qui frequētissime in xp̄ianis est cā recuperāde gre et charitatis p petrin actuale ꝑdite ⁊ amisse: imo vltra penā ignoātie iflicte in adā ꝓpetrarūt ipsi ex cita⁊ ⁊ obstinatione ꝓpter mortē xp̄i ⁊ legis cuā gelice ⁊ doctrine ei⁹: imo ēt excaruerūt sibi falsā doctrinā pharisaicā ⁊ talmudicā q̄ magis reddit eos hebetes ⁊ ineptos ⁊ indispositos ad lumē veritatis capessendū pp̄ Jrīā indispositionē inflictā taliter factā ⁊perpetrātā. Et ¶ Et sic manet peccatū eorū de se irremissibile: eo q cecitas eoꝝ est idelebilis: nec habent de se aliquā dispositionē nec aptitudinē ad gram recipiēdum sicut habēt xp̄iani post peccatū cōmissiuꝫ: q; restat xp̄iano petōi character xp̄i ⁊ fides informis: p quā est aptus ad recipiendā gram ⁊ charitatē ⁊ ad faciendā pniam. ⁊ sic petrin synagoge ⁊ cecitas manet indelebilis ⁊ obstinata vsq; ad antixp̄m: sed ex hoc non tollitur quin deus quadā gra speciali possit aliquos iudeos particulariter illūiare simul removendo velamen cecitatis ⁊ dispondo ⁊ gratiam conferendo sicut frequenter fieri videmus: sed tota synagoga simul in tenebris ambulat vsq; ad antichr̄istum: sicut dictum est.

Mo. qñ vsq; ad mortem petrin est remissibile.

Doctrina phariseorū ⁊ fermentum

Volūtas boīs media inter dei ⁊ dia bolivolū tatem.

Creatura qñ q̄ dupliciter dicit deus.

xpiij. q. v. c. fi. ⁊ io. 3. 7. xxij. d. c. j.

Ego dixi dij estis. ⁊ filij excelsi omnes

Vos autem sicut homines moriemini: ⁊ sicut vnus de principibus cadetis.

¶ Hec est tertia pars in qua p̄dicit punitionem iudeorū pp eorū ingratitudinē: q; xp̄s venit ō celo ⁊ factus est hō vt eos ex boībus deos faceret ⁊ filios dei: sed ipsi noluerūt xp̄m audire: immo voluerūt tanq̄ boīes manere: ⁊ qō deterius est effecti sunt filij diaboli xp̄m occidendo. Et ¶ Ad cuius intellectum est primo notādū q licet sola trinitas psonarū sit vnus deus p naturā: tñ quadrupliciter aliqua creatura p̄t fieri ⁊ dici deus. Primo mō p psonalē vnionē: ⁊ sic solus hō xp̄s dicit deus ⁊ factus deus q; fuit assumptus a vbo i vnitatē psone. Secōo mō p̄t aliquis fieri ⁊ dici deus p mysticā incorporationē ad xp̄m ⁊ p vnionē gre fidei ⁊ charitatis. ⁊ sic oēs fideles tanq̄ membra xp̄i qui est deus: dicunt dij ⁊ facti dij p vnionem mysticā ad xp̄m deū ⁊ boīem. Tertio mō quis p̄t fieri ⁊ dici deus per participationem glorie iquā tum deus est ⁊ erit omnia in omnibus in illa celesti gloria. primo ad Coz. xv. Et sic soli beati comprehēsores sunt dij tam boīes q̄ angeli. Quarto aliquis p̄t dici deus p participationeꝫ ⁊ assim in quātū deus cōmunicat alicui potestatem regēdi ⁊ gubernandi ⁊ iudicandi in terra: ⁊ ficōē reges ⁊ p̄ncipes ⁊ prelati dicunt dij in scriptura ⁊ oēs iudices vt dictū est: q; omnis potestas a dño deo ē. Jdeo dicit xp̄s pilato: nō haberes potestatem adversum me vllam: nisi tibi datū esset desuper. Jo. xix. Et nō solū iudices ⁊ rectores dicunt dij in terra: sed etiā michael ō: quis vt deus in celo ⁊m officium regēdi ⁊ gubernādi ex parte dei. Ex supradictis patet q nulla creatura potest esse deus nisi per quādam participationem alicuius diuine perfectiōis: inquātū deus cōmunicat alicui creature aliquā perfectionem sibi ꝓpriam per essentiā. Et sic inquātū cōmunicat sua iudiciaria potestatē regibus ⁊ principibus in terra: ⁊ prelatis ecclesiastica potestatem ⁊ claues discernendi ⁊ ligandi atq; soluendi: ⁊ sacerdotib⁹ ministrandi sacra facit eos deos: ⁊m officium. Et sic etiā homines facit deos cōmunicando suam sapiētiā. et sic apostoli dicuntur dij: quibus xp̄s cōmunicauit ⁊ nota fecit eis quecunq; audiuit a patre. Johannis. xv. Et ideo dicit Aristo. x. ethicorum: q inquātum possimus debemus conari attingere cognitionem substantiarum imitari deum vt possimus per sapiētiam quiart sic efficimur quasi dij. Item christus cōmunicando nobis suam gratiam ⁊ merita siue passionis nos fecit deos per mysticam vnionē: ⁊ cōmunicando suā gloriam ⁊ beatitudinē nos fecit deos per eternam fruitionē. Et sic patet q licet solus deus trinus ⁊ vnus sit deus per naturam: tamen homines potest facere deos. per participationeꝫ gratie ⁊ glorie: ⁊ sic dicit Boetius. iij. de consolatione. prosa. viij. Nam quoniam beatitudinis adeptione fiunt homines beati: beatitudo vero est ipsa diuinitas. Diuinitatis adeptione beatos fieri manifestum est: sed vti adeptione iusticie iusti: et adeptione sapientie sapientes fiunt: ita diuinitatem adeptos deos simili ratione fieri necesse est: omnis igitur beatus deus est. Sed natura quidē vnus: participatione vero nihil phibet esse plurimos. ¶ Secūdo est notandū q sicut de⁹ fecit tripliciter homines deos: sc̄z per personalem vnionem ⁊ mysticam incorporationeꝫ: ⁊ per participationē siue cōmunicationē gratie ⁊ glorie ⁊c. Jta pariter fecit homines filios dei tripliciter. Nam primo deus fecit xp̄m hominem filium dei naturalem per psonalē vnionē ad verbum: q; tota illa psona dicit vnus filius dei naturalis. Secōo fecit omnes fideles filios dei adoptiuos per adoptionē: inquātū sunt christo incorporati per mysticam vnionē: ⁊ fidem: ⁊ gratiā. Nam sicut vnus est filius dei naturalis. Jta christus verus deus ⁊ homo est vnus christus mysticus cum omnibus membris fidelibus eius: vt pluries dictū est: ergo sequitur q sicut oēs fideles per talē mysticā vnionē ad christum dicuntur dij non naturaliter nec personalis: sed per participationē gratie ⁊ talis vnionis. Jta pariter dicunt ⁊ efficiuntur filij dei non natura-

boīes fieri deos ⁊ dei filios tripliciter.

Universidad de Deusto Biblioteca

Xps facit fideles.

les:sed adoptatiui ⁊ per adoptionē.Tertio ex cōsequenti nos fecit filios dei per sue glorie participationē ⁊ cōtemplationē.Ex quib⁹ patet q̄ solus deꝰ fecit xp̄m hoiem deū ⁊ filiū dei naturalē p̄ psonalem vnionē:sed xp̄s deus ⁊ hō caput ecclesie fecit oēs fideles deos ⁊ filios dei p̄ regnationē baptismalem ⁊ mysticā vnionē ⁊ glorificationē q̄ dedit eis p̄tē filios dei fieri .Jo.j.Quod aūt p̄ tantā regnationē ⁊ incorporationē oēs fideles sint facti dij ⁊ filij dei ⁊ vnus xp̄s cū capite suo xp̄o ⁊ vnū cum deo ostēdit saluator Jo.xvij.in oratione ad patrem cum dicit.O pater ego pro eis sanctifico meipsum:vt sint ⁊ ipsi sanctificati in veritate:nō p̄ eis aūt rogo tantū:sed pro eis qui credituri sunt per verbum eorum in me:vt omnes vnū sint :sicut tu pater in me:⁊ ego in te:vt ⁊ ipsi nobiscum vnū sint.⁊ ego claritatem quā dedisti mihi dedi eis:vt sint vnum:sicut ⁊ nos vnum sumus :⁊ ego in eis:⁊ tu in me:vt sint cōsummati in vnum ⁊c.Ex quib⁹ verbis dicit Aug.q̄ non solus nos facti sumus ipse xp̄s:⁊ ipse deus:sed ipse xp̄s:⁊ ipse deus factus est nos:⁊ sic sumus facti deiti filij dei per talem vnionem ad xp̄m:⁊ sic cum ipso sumus ⁊ conerucifixi:⁊ consepulti:⁊ cōglorificati:⁊ in eo baptizati:⁊ cum eo consurreximus:vt ait apostolus ad Romanos.vj.Ex omnibus supradictis patet:q̄ tota causa xp̄m veniendi in mundum : fuit vt homines ex hominibus deos faceret.vt inquit Augustinus super Johānem.Et quia omnes homines portabant imaginē ipsius adā terreni. Jō venit secundus adam de celo celestis ad auferēdā imaginem ab hominibus adam terreni.vt portārent imaginem celestem vt ex hominibus deos faceret:suam imaginem imprimēdo:prime ad Cor. xv.Item xp̄s lux venit in mundum :vt ab hominibus tenebras auferret sed ipsi tamq̄ homines terreni ⁊ carnales dilexerūt magis tenebras peccatorum in quibus ambulabant:q̄ lumen veritatis:quod predicabat :quia erant eorum mala opera. Jo.iij.Et sic magis voluerunt manere homines q̄ fieri dij. Item dicit eis Jo.x̄.Ego sum lux mundi:ambulate in lucem :vt filij lucis sitis: sed ipsi maluerunt esse ⁊ manere in tenebris : ⁊ filij tenebrarum:⁊ filij diabolī q̄ filij lucis ⁊ filij dei quia cum tanta signa fecisset in eis ⁊ coram eis nō crediderunt .Item cum multi de popularib⁹ crederent ⁊ baptizarentur p̄pter doctrinam ⁊ miracula xp̄i:tū scribe ⁊ pharisei consilium dei spreuerunt non baptizati:vt dicitur Luce.vij.Et sic pz

Mota.

qualiter xp̄s voluit iudeos ex hominibus deos ⁊ īmortales facere peccatum ipsius ada3 cum suis penis ⁊ penalitatibus ab eis auferre :⁊ imaginez gr̄e ⁊ glorie ⁊ diuinitatis eis īprimere per baptismum :⁊ filios adoptiuos dei facere :sed ipsi voluerunt in suo petō tamq̄ holes ⁊ filij holum manere supra quod peccatum addiderunt homicidiuz xp̄i .Et sic facti sunt filij diaboli :eius desideria adimplendo:vt pz Jo.viij.Et ideo quia scribe ⁊ pharisei cū suis sequacibus noluerūt a xp̄o illuminari: nec a petō liberari.sed sub obligatione ipsius adā mere mortales:⁊ per homicidium ⁊ obstinationē voluerunt diaboli fieri. Unde est q̄ xp̄us puniuit eos pena ipsi adam cōminata ⁊ inflicta :q: duplici morte eos puniuit.t.temporali ⁊ eterna:xpuniuit eos pena diaboli.Nam sicut eiecit diabolus de celo :⁊ substituit hominos successores hereditatis celestis.Ita pariter eiecit iudeos a sedibus suis ⁊ a regno ⁊ sacerdotio:⁊ redegit eos in p̄petuam seruitutem per mundum dispersos ⁊ priuauit eos celesti hereditate:⁊ tradidit eam populo gentili ad fidē cōuerso.Et hoc est q̄ intēdit dicere dō.in hac tertia parte in psona xp̄i sub paucis verbis.Unde ait xp̄s.O miseri iudei ego dixi dij estis ⁊ filij excelsi omnes:idest ego deliberaui de celo in mūdū venire ⁊ carnem assumere ⁊ me hominē mortalē fieri:vt vos oēs essetis ⁊ efficeremini dij:⁊ filij dei excelsi.i.vt vos deos facerem per participationē ⁊ gr̄am ⁊ filios dei per adoptionē ⁊ noluistis .Unde ego veni lux in mundum declarando legem ⁊ p̄pheras :sed nescisistis nec intelexistis ex cecitate affectata ⁊ p̄pter vestra mala opera.Et sic dilexistis magz tenebras q̄ lucem:⁊ decreuistis tamq̄ obstinati in tenebris ambulare.Jtē ego voluivos liberare a seruitute peccati ⁊ diaboli:qñ dixi si filius vos liberauerit:vere liberi eritis ⁊ noluistis liberari ab obligatiōe ⁊ penis peccati ipsius adam:nec a seruitute diaboli :nec a iugo legis:imo rādistis:nos semē abrae ⁊ liberi sumus:⁊ nō inseruiuimus vnq̄.Jo.viij. et sic noluistis esse vere liberi nec fieri mecum filij dei:sz filij diaboli p̄ponēdo me occidere:⁊ fuistis facti filij diaboli desideria eius adimplendo .Nā sicut ille fuit ab initio homicida.ita voluistis me occidere super ipsum p̄ponendo :⁊ etiam primos parentes in vtranq̄ mortem precipitādo:ita vos fuistis homiside me interficiendo ⁊ illā imitādo Mo.5pa Nam diabolus ab initio proposuit ⁊ desiderauit me occidere : sed vos tamq̄ filij ⁊ imitatores per effectum desiderium eis consummastis ⁊ impleſtis.Et ideo penas vtriusq̄.sz ipsius ad ām ⁊ diaboli pendetis ⁊ luetis ⁊ patiemini.Nam primo sicut homines ⁊ filij adam moriemini in corpore ⁊ anima postq̄ in eius peccator īm obligatione per manere vultis ⁊ non liberari.Secundo sicut lucifer vnus.i.primus de principibus paradisi cadetis:⁊ non solum a dignitate sacerdotali : ⁊ vestra terrena ciuitate hierusalem:sed etiam a celesti hereditate cadentes in eternam penam inferni destinabimini:cum diabolo cuius filij ⁊ imitatores esse voluistis:⁊ in cuius obstinatione permansistis.¶ Et nota q̄ supradictus versiculus cuz sua intelligentia allegatur a saluatore.Johan.x.contra iudeos arguētes :ipsum de blasphemia:quia se ipsum filium dei dicebat.vnde ait.Nonne scriptū est in lege vestra.Ego dixi dij estis :⁊ filij excelsi omnes.Si illos dixit deos ad quos sermo dei factus est:⁊ non potest solui scriptura : quem pater sanctificauit :⁊ misit in mundum vos dicitis:quia blasphemas:quia dixi filius dei sum. Si non facio opera patris mei nolite credere mihi.Si autē facio ⁊ mihi nō vultis credere:opib⁹ credite vt cognoscatis ⁊ credatis:q: p̄ in me est:⁊ ego in p̄re.

Et his verbis videtur xp̄s confirmare nō solum dictum p̄phete:sed omnia que dicta sunt in hac patre sz quomodo ipse est filius dei naturalis missus in hunc mundū vt nos deos faceret. Et quō oēs illi ad quos sermo dei per xp̄m factus est et crediderūt in eū:sunt dij p̄ mysticā vnionē ⁊ filij p̄ adeptionē ⁊ regenerationē. Et quō illi qui nō crediderūt manent in obligatione ⁊ mortalitate ipsius adā tamq̄ hoies ⁊ in seruitute et tenebris diaboli tamq̄ filij eius. Deinde cum dicit.

Surge deus iudica terrā: quoniā tu hereditabis in omnibus gentibus.

¶ Dauid petit vltionē de iudeis ⁊ p̄uersionē populi gētilis.Uñ oñdit q̄ sicut pena iudeoꝝ fuit similis pene hoīs ⁊ diaboli quātū ad casū qz vterq̄ cecidit ab hereditate:ita successio hereditatis ⁊ reparatio ruine iudeoꝝ fuit sibi reparationi ruine diaboli.Nā sicut xp̄s reparauit ruinā diaboli p̄ iustificatos de filijs adā qui p̄ gratiā et fidē xp̄i būtitatē successerunt in hereditatē celestē amissam ⁊ p̄ditā a diabolo p̄ superbiā ⁊ rebellionē ⁊ inuidiā. Ita pariter xp̄s p̄ cōuersos ad fidē de pplo gentili preparauit ruinā synagoge. Nā populus gētilis ad fidē cōuersus successit ⁊ adept⁹ est hereditatē celestē quā iudei p̄diderunt p̄ inuidiā ⁊ auaritiā ⁊ homicidiū ppetratū ⁊tra xp̄m ⁊ p̄ obstinationē in qua p̄seuerat:sicut eis xp̄s p̄dixit Mat.viij. Multi ab oriēte ⁊ occidēte venient ⁊ recūbent cū abrah̄ ysaac ⁊ iacob in regno celoꝝ. Filij aūt regni ejcientur in tenebras exteriores. Jtē matth.xxj. Auferet a vobis regnuz ⁊ dabit gēti facienti fructū eius. ⁊c.Hoc est q̄ dō intendit dicere dauid in vltimo v̄su.Uñ ait. O xp̄e de⁹ et dō surge a mortuis:⁊ iudica terrā.i. condēna homines iudeos terrenos q̄ celestia contēpserūt ⁊ terrena elegerūt. Et sicut boies carnales viuere ⁊ manere voluerūt. Et ab obligatiōe adā nō liberari:sed in ea manere statuerunt. Et ideo p̄iua eos non solū terrena sed etiā celesti hereditate: de q̄ cecidit diabolus qñ tu hereditabis in oēs gētibus.i.eligens p̄plm gentilē ad ruā hereditatē:a qua ejecisti iudeos p̄pter suā iniq̄tatē ⁊ rebellionē et inobedientiā ⁊ homicidiū ⁊ obstinationē Sentētia etiā but⁹ vltimi versus cōuenit cū primo.q.o.q̄ po sq̄ scribe et pharisei iniuste ⁊c ad mortē cōdēnarunt ⁊ fuerūt puerſi iudices pupillos ⁊ viduas ⁊ pauperes ⁊ egenos expoliādo: ⁊ p̄sonas diuitū acceptādo:⁊ absoluēdo: innocētes p̄dēnādo. Jō surge primo a mortuis: ⁊ iudica eos ad eternā penā primādo eos tua hereditate: ⁊ cōferendo eā oībus te recipientibus. A ¶ Et toto isto psal. p̄t recolligi qñq̄ cōclusiones. Quarū ¶ prima est q̄ xp̄s vndicauit scribas et pharisees eoz falsam doctrinam ⁊ peruersa iudicia ex probrādo in primo aduentu.

¶ Secūda cōclusio.q̄ iudei ante aduentū xp̄i legē nec cierūt ⁊ xp̄m legē declarātē intelligere noluerūt ⁊ post passionē xp̄i in sua obstinatione ⁊ renebuis vsq̄ ad destructionē hierusalem ambulauerunt ⁊ ambulant vsq̄ ad finem mundi.

¶ Tertia cōclusio q̄ xp̄s venit vt iudeos deos et filios dei faceret:sed ipsi recusauerunt et in suis peccatis ⁊ penis manere maluerunt.

¶ Quarta p̄clusio:q̄ iudei sunt puniti pena diaboli ⁊ ipsi⁹ adā tamq̄ imitatores eoꝝ.

Bētiles uersite parant ruinā in deoꝝ

¶ Quinta cōclusio q̄ gētiles ad fidē cōuersi repararūt ruinā iudeoꝝ ⁊ successerūt in hereditatē eis. Q: ppheta dauid in p̄sona xp̄i videt comparare petrū crucifixoꝝ xp̄i ipsi⁹ synagoge petō diaboli ⁊ ipsi⁹ adā quantū ad pena cū dicit. vos aūt sicut adā moriemini: ⁊ sicut vnus de p̄cipibus caderis.Et ideo videt q̄ hoc petrū fuerit similē illis etiā quantū ad culpā ⁊ reatuz qz pena est effect⁹ reatus. B ¶ Et primo est videndū qō ⁊ quale fuit petrū diaboli.et q̄ videbit quō petrū synagoge fuit simile illi quo ad culpā ⁊ modum. Scōo videbit qō fuit primoꝝ parētū:⁊ in q̄ differūt a petō diaboli:et quo videbitur quō ⁊ in quo petrū synagoge fuit simile petō ipsi⁹ adā ⁊ i quo differt ab eo.Tertio videbit quō pena synagoge est similis pene diaboli ⁊ ipsi⁹ adā ⁊ i quo differt ab vtraq̄. ¶ Quantū ad primū est notādum q̄ ista q̄stio ⁊ materia est valde difficilis: primo q̄a moyses non scripsit nec explicuit petrū et casum diaboli:eo q̄ non p̄tinebat ad eū:eo q̄ sacra scriptura est via in xp̄m tamq̄ redēptorē holoꝝ ⁊ finē legis ⁊ p̄phetaꝝ.sed qz solus dō erat redimēdus p̄ xp̄m ⁊ nō diabolus. Jdeo solū descripsit petrū ⁊ casum holoꝝ:⁊ nō diaboli. Jdeo in paucis locis scripture ve.te.memorat petrū diaboli ⁊ q̄si per accidēs: sz Esa. xliij. inq̄tū Esaias assumit parabolā et casū luciferi cōtra regē babylonis dicens quō cecidisti lucifer ⁊c.et Ezech. xxviij. contra regē tiri.di.tu signaculus similitudinis ⁊c.vt patebit:sed in nouo test.hoc magis ⁊ clarius explicat saluator. Joh.viij. dicēs de diabolo q̄ ab initio homicida fuit ⁊ in vītate nō stetit ⁊c. Jtez Luc.x.videbā sathanā sicut fulgur de celo cadē tē. Jtē Apoc.xj. factū est p̄liū magnuz in celo. Et ideo bñs augu.p̄ cōfecturas altissime ptractat hāc materiā sup Gen̄.⁊ lib.xj.et xij. de ciui. Et magister in scō di.vij. Et ibi oēs scholastici doctores medio altissimo ⁊ subtilissimo cū vbis oscuris ⁊ difficilibus in eū modū q̄ simplices capere nō possunt. Sed qz expositio but⁹ libri ⁊ iste labor non est per me assumpt⁹ pro p̄teritis sz pro simplicib⁹ vt dictū est in principio. Jdeo opz me p̄cedere per terminos planos ⁊ intelligibiles: vt simplices sacerdotes ⁊ catholici capere valeant Et semp cū correctione ⁊ subdeterminatiōe sancte Romane ecclesie est dicendū q̄ quasi oēs doctores cōueniūt in hoc q̄ diabolus peccauit per superbiam que est appetitus p̄prie excellentie et peruerse celsitudinis sm Aug.xj. de ciuitate dei. Et oēs cōueniūt in hoc.q̄ appetiuit equalitatez dei:p̄pter illud Esa.xiiij.statuā soliū meū super astra celi:⁊ ero similis altissimo. Jtē p̄pter illud Augu. super psalmū. lxxxij. q̄ adam ⁊ eua vt diabolus volētes rapere diuinitatē perdiderunt felicitatē. Jtez in questionib⁹ nouī ac ve.te.q̄ diabolus elatione inflat⁹ voluit esse vt de⁹ ⁊c. Jtez in hoc cōueniūt q̄ diabolus peccauit ex electiōe et p̄ ꝓfia creatus in tanta p̄fectione non potuit

Nota de petō diaboli differentiā

Dupler estitas inter res.

eligere nec appetere aliqd simpliciter impossibile. Et ideo est videndū si aliqua equalitas alicui creature ad deum sit possibilis quā diabolus potuerit appetere. Ad hoc est dicendū q inter res dupler potest equalitas cōsiderari quātū ad presens spectat. Una ꝺ equalitas equiparātie t cō mensurationis. Et altera equalitas cōlocationis alicui? propietatis t perfectiōis. Prima equalitas nullo modo pōt esse nec cōsiderari: nec intelligi inter aliquā creaturā t deū: qr talis solū est inter diuinas psonas: qr equalitate cōmēsuratiōis sunt coeterne t coomnipotētes ꝛc. Et nunq̄ talē equalitatē potuit luciser appetere nec etiā intelligere cuz sit simpliciter impossibilis. Scōa autē equalitas est possibilis. Nā impossibile fuit vt verbū assumeret humanitatem xp̄i in vnitate persone. Et per consequens q cōmunicaret ipsi suā proprietatē personalē. t per consequēs esset filius dei naturalis: t per consequēs q cōmunicaret ipsi idiomata eorū que sunt dei scz q simul cū verbo illa bñanitas adorek t conglorificek et colak: t q dicak creato: ꝛc. t q esset mediator inter deū t oēs angelos t boles t q cōmunicaret ipsi nō solum iudiciariā potestatē super angelos et boles. sed imperiū super oēs creaturas t super totū vniuersum sicut videmus esse factū t cōpletum in xp̄o: vt ptz per totū discursum euangelicū Nā talis equalitas nō est simpliciter impossibilis: qr semp importat aliquā minoratiōnē: qr xp̄s semp manet minor patre et minor tota trinitate sm bñanitatē assumptā: sed semꝑ ꝺ similis deo: eo modo quo dictum est. q̄a semp illa bñanitas cooperabat cū verbo circa ista miracula faciēda vt ait Damascenus. diabolus ergo licz in principio non potuerit appetere primā equalitatē ad dīm: tn potuit appetere secūdā: qr potuit appetere imperiū. vniuersi. et totū illō qꝺ habuit xp̄s in sua incarnatione t ascēsione scz accipe imperiū vniuersi: t sedere a dextris dei t in potioribꝰ bonis glorie. Sed hoc diabolus nō potuit appetere nisi puerse et cōtra voluntatē dei qui solum xp̄m ad hoc p̄destinauerat ab eterno. vt nō solū per psonalē vnionē: sed etiā per mortē t passionē illā celsitudinē mereretur scz imperiū mūdi: t vt esset triūphator et redēptor: et glorificator gñis bñani. Sed q luciser appetiuit supradictā celsitudinē t imperiuz: probatur rōne t auctoritate. Nā licz luciser nō fuerit prescius sui casus ante lapsum nec etiā casus boꝝ: n fuit p̄scius mysterij incarnatiōis filij dei: qr nō minus fuit reuelatū ipsi q̄ bol: qui in illo sopore p̄nouit incarnationē. vt inqt Augu. Et per cōsequens luciser vidit solū t sedē preparatā supra totā naturā angelicam pro xp̄o bole futuro: cui erat tradendū imperiū sup totā naturā angelicā t sup oēm creaturam absq̄ hoc q sciuerit mysteriū passionis t redēptionis humane: qr diabolus ignorādo casum boꝝ ignorauit etiā mysteriū passionis xp̄i t humane redēptionis: sed nō ignorauit mysteriū incarnationis t exaltatiōis humanitatis xp̄i. et sic habuit occasionem peruerse eppetendi. Unde in

ꝺ diaboli appetitu.

boc conueniunt oēs doctores q lucifer appetiit summā celsitudinē t equalitatē que sub deo pōt esse: intelligi. sed talis est celsitudo quā xp̄o competit in vnitate p̄sone verbi: sedēs in portionibus bonis patris cū ipso in toto vniuersi: ergo illā appetiuit diabolus: sed hāc nō potuit appetere nisi cōtra voluntatē dei: t deuiādo a diuina voluntate q̄ est lex eterna: in cui? cōformitate cōstituit oīa vestia iusticia: ergo hoc non potuit facere diabolus sine pctō. immo dicunt aliqui q ꝺbus angelis fuit posita lex qualr de? p̄parauerat illā sedē p xp̄o bole a ꝺbus p̄sonalr assumēdo: cui credēdū erat imperiū vniuersi cui de? decernebat t volebat vt oēs āgeli t creature obedirēt t simul cū verbo eū adorarēt ꝛc. Cui legi lucifer cū suis sequacibꝰ noluit obedire: imo solū t sedē xp̄i attractauit t p̄sumpsit occupare t vsurpare: t ideo cecidit: angeli aūt ceteri diuine legi t voluntati obedientes mānserunt in gratia cōfirmati t tūc existentes facti sunt cōprehensores t bti videntes deū p gloriā. Sed q lucifer attētauerit vsurpare sedem xp̄o p̄paratam supra totam angelicā naturā. p̄batur p illud Esa. xiiij. cum ait. quō cecidisti lucifer q̄ mane oriebaris qui dicebas in corde tuo. In celo ascēdā supra astra celi exaltabo solū meū: t in monte testamēti in lateribus aq̄lonis. Ascēdā sup altitudinē nubiū t ero similis altissimo ꝛc. Et quid? ptz q supra sedes omniū beatarū creaturarū statuit consendere vsq̄ ad celsitudinē dei vbi m. la est nisi sedes xp̄i: qua celsitudine sub deo maior negr intelligi rōne vnionis. post quā sedē t celsitudinē sedet ego maria ratione maternitatis sup oīa alia astra celi: et sup totā angelicā naturā hāc ergo celsitudinē putauit diabolus occupare absq̄ meritō et sola nobilitate p̄prie nature: qꝺ fuit oppositū de xp̄o bole qui p būilitatē t laborē passionis voluit illā sedē adipisci: qꝺ vult explicare Paulus ad pbilipenses. ij. cū ait. hoc em̄ sentite in vobis: qō t in xp̄o Iesu: qui cū in forma dei esset nō rapinā arbitratus est: se esse equalē deo: sed seipsum exinaniuit formā serui accipiens: t habitu inuētus vt homo Quasi dicat q diabolus in principio per rapinā supra suā naturā t cōtra voluntatem dei: voluit absq̄ meritis rapere equalitatē dei t illā sedem xp̄o p̄paratā: ꝙ oppositū fecit xp̄s vt deus q̄ cuz esset de? factꝰ est homo: et sic sicut diabolus voluit temere exaltari. ita vt de? voluit būiliari et fieri hō: t inquātuz homo būiliauit semetipsum obediēs patri usq̄ ad mortē crucis p̄pter qꝺ de? pater dedit illi nomē qꝺ est sup oīne nomē scz ie sus saluator qꝺ est nomē eligendi iustitie t gloríe ꝛc. sicut dictū est psal. viij. vt in nōie Iesu oīne genu flectat celestiū terrestriū t infernoꝝ qr tradidit ipsi imperiū totꝰ vniuersi qꝺ diabolus absq̄ meritō cōtra voluntatē dei p̄sumpserat cū rapina occupare. Et supradictis ꝙ diabolus filiū nō fecit absq̄ inuidia cōcepta cōtra xp̄m postq̄ preuiderat illā sedē p̄paratā p̄o hoc xp̄o bole futuro: ergo sicꝺ appetiuit mortē t ānihilationē xp̄i quia p̄uidit xp̄m regnaturū et inuidit: t sic cōce-

p̄ncipium diaboli ex inuidia.

pit homicidiū t appetiuit mortē ꝰ xp̄m: hoc voluit ēt explicare saluator. Jo. viij. qñ dixit ō ꝺbolo: q̄ ab initio ille hōicida fuit. qñ in veritate nō stetit: qr nō solū fuit homicida p̄cipitādo adā in mortē: sed p̄us fuit homicida appetēdo mortē t annihilationē xp̄i: ne illaz celsitudinē: quā ipse desiderabat cōsēderet t possideret. Et ideo luciser postq̄ fuit expulsus t deiect? statim venit ad tentandū t decipiēdū boles: pursus impedire mysterium incarnationis: ne xp̄o sm carnē ex Adā nasceretur? illā celsitudinē cōsēderet: t ne Adam cū suis posteris sederet quas luciser cū suis pdecessoribus rat. possideret. Et sic ꝙ ꝺbolus fuidit xp̄m regnaturuz in celo t inuidit ipsi. D Tenuit ergo ꝺbolus luciser talē ordinem in suo pctō. Nā p̄mo ipse cōsiderauit nobilitatē sue nature super oēa. alias creaturas. Et sic amauit seipsum cum sua delectatione: t sic appetiuit imperium vniuersi. Et ide nouit sedē p̄paratā p̄o xp̄o futuro dño tocꝰ vniuersi: t tunc quesiō appetitu cōtra dei volūtatē appetiuit illā sedē t celsitudinē xp̄i. Et exide ex tali superbia cōcepit odiū t inuidiā ꝰ xp̄s. Ultio vero facta cōsideratiōe cuz suis statuit xp̄m supplit consēdere solium xp̄i in cōemptū dei. preuidit ergo xp̄m incarnandū t regnaturū t inuidit t odiuit eū. Scōo decreuit sedē eius vsurpare ꝰ volūtatē. Sed tūc Micha el obediēs deo deiecit draconē de celo cum magna pte stellaz vt ps. Apoca. xij. Et sic ps q peccatū suū fuit cōsummatū. incidēdo ab amore sui vsq̄ ad contēptū dei. Michael aūt cū ceteris in ceperunt ab amore dei vsq̄ ad contēptū sui: vel a cōtēptu sui vsq̄ ad amorē dei: obediētes diuine voluntati. Et sic manserūt in gra cōfirmati t facti sunt beati per gloriā. Et sic ps q pctī ꝺboli incepit a superbia que est initiū oīs peccati t finiuit in inuidia t odiū t ēt homicidiū ꝰ xp̄um. Et sic est dicēdum q peccatū ꝺboli fuit inuidia cōcepta cōtra xp̄m ex appetitu peruerse celsitudinis cōtra voluntatē dei. Ex quo peccato māserunt tria scelera ꝓpetua in ꝺbolo. Prīo: qr mansit obstinatus nō cognoscēs reatum suū nec culpam. Secundo mansit in indelebili inuidia t odio cōtra xp̄m. qui residet in alia sede t celsitudine. Et cōtra oēs boles qui succedūt possidēt sedes per humilitatē quas ipse perdiderat per superbiā t ingratitudinē: t ō illico desēdit ad tentandū boiem in paradiso: t assidue tentat boles vt sint deo rebelles: t faciat eos sibi socios esse penarum. Tertio: qr ꝺbolus semp mansit in illo appetitu dñandi t vt adorek ab oīb? et inuidia xp̄i. Et sic semper laborauit adorari. Et sic introduxit idolatriam: t detestabiles ritus t superstitiones in mūdū: t semp nititur homies ꝺducere ad artes magicas t sortilegia t sacrilegia nephanda. Et sic ꝺbol? q̄tidie tūgiter parit iniq̄tatem quā in illo peccato cōcepit cōtra xp̄m. t hoc de peccato ꝺboli B Quātū ꝙ ad secūdū Augn. sup illuz psal. lxvij. qō nō rapui tūc exolebā: videt dicere q eodē peccato peccauit adā t ꝺbolus volēdo rapere t vsurpare diuinita-

Nota.

Ordo peccati ꝺbolici.

Nota.

Tria peccata in ꝺbolo.

tem. Nuz ꝺbolus qui antevolucrat rapere diuinitatē. qñ dixit statuā soliū meū t ascēdaz sup astra celi: t similis ero altissimo ꝛc. sic idē ꝓpter hoc peccato peccauit de caritate superbie sue p̄me parētibus quādo dixit. Cuz bona cōcederitis. eritis sicut dij ꝛc. Et sicut ꝺbolus in soueā t in idē genꝰ peccati p̄curauit p̄cipitare p̄nos parentes suadēdo vt p̄sumerēt rapere diuinitatē sicut ipse. Et ideo dixit Augu. q̄ Adā t eua volētes rapere diuinitatē. amiserunt felicitatē ꝛc. Sed ista verba Augustini sunt ad bonū sensum intelligenda. sicut ipse declarat se super Gen. Nuz ꝺbolus toto posse conatus est deducere ipos p̄mos parētes in peccatū suū t in sacrilegiū dicēdo q si comederēt essent sicut dij in equalitate. ſ hoc forsan nō credidit Adā sed comedit vt generet morem vrot. t ne displiceret ipsi. tne ōstitueret solatio. Et sic adā nō voluit directe rapere deitatē. ſ indirecte inqtum hoc sequebat ex verbis ꝺbolici cuius votū secutus est Adaz comedēdo cibum p̄bibitum. immo indirecte fecit deū mendacē et inuidū vt dictū est psal. xiij. t ideo aliqualiter indirecte peccatū boꝝ fuit simile peccato ꝺbolī Sed fuit magna dissimilitudo. qr nō cū tam iniquo ꝓposito t mala voluntate fuit cōmissuz. Iste fuit graue ꝓpter inobedientiā t ingratitudinez t ꝓpter effectum. qr omnes posteros fecit ꝛc. D Dis habitis ponit p̄ma cōclusio scz q̄ peccatuz synagoge fuit quasi p oīa simile peccato ꝺboli. quo ad obiectū t inuidiā. t alia annexa. prout patet. Nam peccatū ꝺboli incepit a superbia t p̄sumptiōe ꝓprie excellentie t nature t p̄uenit in inuidiaz concepta ꝰ xp̄m. t exinde seduxit omnes alios sequaces ad ꝓpositum sui cū fraude. sed in oībus hīs peccauit synagoga scribarū t pharisęorum t sacerdotum. igit̄ per oīa fuit similē. Oīaoz fuit superius deductū. minor patet. Nam quādo christus dixit iudeis. Joh. viij. Si filius vos liberauit. vere liberi eritis ꝛc. Responderunt dicētes. nos semper abrahe sumus. t nulli seruiuimus vnq̄. Et quo patet q contempserūt gratiam dei. p̄sumentes et gloriantes de propria carnali natura. putantes meritis t viribus propie nature posse liberari t saluari t nullo peccato fuisse subiectos. t ideo respōdit xp̄s dicens amen dico vobis qui facit peccatum. seruus est peccati. et sic patet q peccauerunt ex superbia. Item secundo peccatum iudeorum fuit simile peccato ꝺboli. quo ad obiectum t inuidiam concepta contra christum. quod patet Joh. xj. Nam quādo viderunt q resuscitauerat Lazarū. dixerunt. nil facimus ecce totus mūdus vadit post eum. Ideo: expedit vt vnus moriatur p̄o populo ꝛc. Et sic caypbas deterit inuidiam. quam iam ante conceperat contra xp̄m t conspirarunt omnes in necem christi. Et hoc ꝓperauerat eis christus. Joh. viij. dicēs. vos ex patre ꝺbolo estis. t desideria eius vultis facere. ille homicida fuit ab initio. t cetera quasi diceret ille ab initio ōsiderauit me occidere. ne regnarē sup eū. Et ideo vos tanq̄ mēbra et

Pctī synagoge simile pctō ꝺboli.

filij dyaboli vulgis cōplere desiderijū eius, me oc
cidēdo. Et ñ ps q̄ñr peccatū iudeoz non solū fuit
simile peccato dyaboli. imo fuit idē peccatus a
dyabolo ab initio ceptum t desideratum. t per
iudeos tāq̄ p mēbra t filios eiº consummatū: q:
eundē xp̄m iudei crucifixerunt quē dyabolus ab
initio occidere desiderauit: ne sup ip̄z regnaret:
t eu' sedē ascēdere attētauit vt dictū est. Item
tertio peccatum iudeoz fuit simile pctō dyaboli
quo ad mēdaciuz t sacrilegiū. Mā sicut dyabolº
in vitare nō stetit: ip̄z eū mēdacio seduxit suos cō
plices: t cū mēdacio seduxit p̄nos parētes faciē
do deū mēdacez t iuidiuz verba eiº falso glosan
do dicēs. nequaq̄ morieminī: scit enī deº q̄ qua
hora cōederitis: eritis sicut dij: scientes bonū t malū
&c. Ita piter ḡ scribe t pharisei nō steterūt inve
ritate q̄ nō crediderūt xp̄o q̄ est p̄ria vitas. Et
fecerūt deū mēdacez t legē t ppbetas q̄ nega
runt xp̄m: quē deº p̄misit in lege t ppbetis: t fue
runt mēdaces q̄ ppm simplicē decepērūt t ad
sui pfidiā dedurerūt. Et sic ps q̄ñr peccatum iu
deoz fuit quasi p̄ria filij peccato dyaboli. quo
ad culpā t obiectū t modū. Et ideo dixit eis xp̄us
vos ex patre dyabolo estis: &c. ¶ Secūda cōclusio
q̄ peccatū iudeoz nō solum est filij quo ad culpā
sed ex quo ad obstinatōez t malicia lucrata p
batur. Mā sicut dyabolus post peccatus t casus
manſit obstinatº in eadē luidia t malicia ꝑ xp̄m
nō cognoscēs reatus suus: intātus q̄ semp desi
derat ipsuz occidere in sevel in suis fidelibus: t
semp affectat dīnos bonoz es t adorari ab bolb'
Ideo semp iducit boies ad infidelitatem t artes
magicas t blasphemias t cetera scelera. vt deuz
offendāt t ne possideāt illud regnū celoz p glori
am t bumilitatē. qō ipse pdidit per superbiam.
Ita pariter iudei semp manēt in eodē odio con
tra xp̄z t fideles suos. intātus q̄ scribe t pharī
sei nunq̄ voluerūt cognoscere reatus suum. imo
quāto magis diuulgabat fama resurrectiōis Je
su xp̄i t eius diuinitatis. t marie in die pētbe. p
receptionē spūsancti in apostolis t p cetera mira
cula. magis occecabant in sua pfidia t obstina
bantur in ira t odio cōtra xp̄z t apostolos. Ideo
persequebant eos. vt ps p totū discursus Actuū
apostoloruz. Usi intantū manēt obstinati in odi
um t iram t inuidiā cōtra xp̄z. qō nō solū placet
eis q̄ p̄fen eoz occiderint xp̄z. sed oēs isti succes
sores desiderāt ipsum occidere. Et q: ipsum non
pñt habere. Ideo quasi quolibet anno crucifi
gunt aliquē xp̄ianū in memoriā eius putātes oc
cidere xp̄z in illo xp̄iano. aut pluries cōpertum
est in diuersis partibus mundi. sicut dictum est
psal. lxvij. Et q̄bus ps q̄ñr manet eadē iniq̄tas t
odiū cōtra xp̄m tanq̄ morbº hereditarij in iude
is modernis successoribus illoruñ. Et quo manī
feste cōeluditur q̄ peccatus iudeoruz est simile
peccato dyaboli quo ad obstinationē t odiū in
ueteratū cōtra xp̄z t suos fideles. ¶ Tertia cō
clusio. q̄ peccatū iudeoz est simile peccato dya
boli quo ad penam pbatur. Nam triplex est pe
na. scz dāni. t vermis. t ignis. pena dāni eius est.
qz perdidit locū t beatitudinē naturalez quā in
illo statu vie possidebat. t beatitudinē gloie ip
si supernaturalē quā fuisset adeptus si stetisset t
paruisset. quā beatitudinē possidēt angeli boni.
Pena aūt vermis eos magis affligēs est q̄ñ vi
dent boies iustos iferiozes in natura possidere
per gratiā t bumilitatē. qō ipsi pdiderūt p sup
biaz. Pena aūt ignis eoz est ille ignis ēternalis
paratus est dyabolo t angelis eiº. Matth. xxv.
Talis ergo fuit t est pena triplex iudeoruñ ex illo
peccato. Mā prio pdiderūt ciuitatē t locū t sacer
dotiū ejus t dispersi t captiui per mūdū t nō
solū pdiderūt ista bona tpalia. sed etiā bona spiri
tualia t celestem beatitudinē. quā fuissent conse
cuti si xp̄o paruissent t credidissent. Secūdo patiū
turpenā vermis q̄ñ videt q̄ ipsis reprobatis et
abdicatis ppls gētilis ad xp̄m puersus possidet
gr̄am t gl̄iam quā ipsi perdidēt t hoc est q̄ ma
gis eos affligit. q: videt q̄ xp̄iani cōuersi ex po
pulo gētili adorāt t colūt deū Abraas t Jsaac t
Jacob t nouāk nomie israel t semen abrahe &c.
Tertia est pena ignis quā iudei patiunt simul cū
dyabolo t āgelis eiº prout dixit eis xp̄s. Matt.
viij. q̄ multi venient ab oriēte t occidēte. t recū
bent cū Abrāā Jsaac t Jacob in regno celoruz.
Filij aūt regni ejicient foras t mittent in tene
bras exteriores t in caminū ignis. Matthe. xiij.
in q̄bus verbis xp̄o explicat triplicē penam filiº
populi. s. damni. t vermis. t ignis. Et quo ps q̄
peccatū iudeoruñ est simile peccato dyaboli. quo
ad culpā t penā. ¶ Quarta cōclusio. q̄ peccatus
iudeoz fuit filie peccato Ade. quātū ad transla
tionē in posteros t successores. pbat. Nam sicut
Adam peccādo obligauit se t posteros suos ad
mortē corpis t aīe t perdidit originalē iusticiam
cum suis pmissis pro se t suis. t per generatōez
carnalē transmisit culpā in posteros cū suo one
re vt dictuz est psalmo. xiij. t. xlv. Ita pariter iu
dei crucifigētes xp̄m quando dixerunt. sanguis
eius super nos. t super filios nostros. obligaue
runt se t omnes posteros suos ad culpā t penaz
illius peccati. quod manifeste videmus esse fa
ctum quo ad penas temporales in q̄bus iugiter
laborant t afflīguntur prout dictū est. t ēt quo
ad penas spūales. q: in eadem obstinatione t ce
citate perseverant. et in eadez pena damni t ver
mis in p̄senti t ignis in futuro. nisi conuertan
tur. Et q̄bus patet q̄ iudei moderni duplici pec
cato t pene t seruitutī sūt subditi t obnoxij. Pri
mo peccato ipsius Ade cum omnibus suis pe
nis t damnis. post̄ per xp̄um nolunt liberari.
Secundo subjciuntur peccato suorum progeni
torum q̄ xp̄um crucifixerunt. et hoc cum oībus
maledictōibus scriptis psalmo. xxxiij. t. lxviij. et
cviij. Et sic patet iudeoruñ iclusit peccatum dya
boli. t peccatum ipsius Ade. Et quo noluit libe
rari. sed addidit bomicidium xp̄i super illud. t
vltra hoc addidit obstinatōem et p̄properitatem
et sic t grauissimum. ¶ Quita cōclusio q̄ pec
catum iudeoz est dissimile peccato dyaboli quā
tum ad remissionē. Ad cuius intellectum est no

Tripler pena iudeoz et peccato

Mota q̄ modo iudei omni anno crucifigunt.

Petrū iudeozū fuit pctō dyaboli quo ad obstiatōnem.

Peccatum iudeoz fuit simile peccato Ade.

Mota.

Peccatum iudeoz est dissimile petō diaboli q̄ ad remissionē

tandū q̄ diabolus fuit viator a p̄mo instāti crea
tionis vsq̄ ad suā electionē t casum: t electio eiº
fuit termin' eius vie t sic est dicendū q̄ peccauit
in termino: t p ons exinde post casuz suū mansit
irremissibile carens loco t spacio penitēdi. Ho
mo fuit de boie: q: semp fuit viator in illa para
diso: t māsit viator post lapsum vsq̄ ad mortē et
sic nō peccauit in termino sed in via cuius spaciū
penitēdi non terminat nisi per mortē: t ideo pec
catū boīs fuit remissibile t petrī diaboli irremis
sibile. Ita pariter est dicendū de petō iudeorum
Mā is tota synagoga in cōi non cōuertatur vsq̄
ad vesperā mundi prout dictū est: tñ quilibet iu
deus ē viator vsq̄ ad mortē suā: in quo spacio pōt
cōuerti t baptizari t effici mēbrū xp̄i vnde Act.
ij. dicit dīus Petrus iudeis crucifixoribus peni
tentiā agite t baptizetur vnusquisq̄ vestrum in
noīe Jesu xp̄i in remissionez petōz vestroz &c. Et
baptizati sunt illa die tria milia t postea multo
plureo. Et quib? ps q̄ petrū iudeoz remissibile
est particulariter vnicuiq̄ per baptismū t penitē
tia vsq̄ ad mortē. Tota ergo sūa bui? psal. est q̄
xp̄o filius dei cū ab eterno esset deº venit in mū
dū t factº est t homo vt ex boibus deos faceret
p gratiā t participationē. t ex filijs adā carnali
bus t petōrib? t seruis faceret filios dei adopti
uos t libertinos t imortales t spūales. Sz iudei
noluerūt xp̄m intelligere: nec iumē eiº recipere:
sed in primo petō ipsi? adā tanq̄ boies carnales
manere. Et supra petrū ipsi? ade addiderūt bo
micidiū intuitū xp̄m occidēdo. Et sic facti sūt fi
lij diaboli t mēbra eiº adimplēdo desiderū an
tiquū diaboli: q: bomicidiū xp̄i q̄ ab initio dia
bolus desiderauit. iudei de facto adimpleuerūt
t cōsummauerūt. Et puniti sunt pena boīs t dia
boli. Mā mortui sunt duplici morte scz corpis et
ale ſm ſniam datā in adā. Et puniti sūt pena dia
boli: tanq̄ filij t mēbra eius: q: ceciderūt a bono
tpali pfiti t a celesti futuro ipsi pmisso. Et ppls
gētilis successit in eiº hereditatē p gratiā t gl̄iaz
xp̄m recipiēdo. Uñ sicut synagoga cecidit ab oī
bus supradictis bonis p̄sentib? t futuris: t incī
dit in oia mala cōtraria. Ita gētilitas p fidē sur
rexit ab oīb? malis in q̄bus erat: t successit i bo
nis. a q̄bus cecidit diabolus t synagoga: q: gēti
litas facta est hereditas dei p fidē t cōsecuta est
celestē hereditatē per gloriā. Et in hoc consistit
tota sentētia t intelligētia huius psalmi.

de pe. d. i. §. econtrario.

¶ Titul? psal. cātici ipsi asaph. p hoc q̄ ōz psal. cātici ostēditur q̄ cātabatur voce būana simul cū instrumēto musico: p hoc añ q̄ ōz ipsi asaph ostēdit q̄ dirigi tur toti eccl'ie q̄ petit visionē de psecutorib? suis Ad cuius intellectū est notandū q̄ david q̄ semp optauit scire discursum illius ppli t tēpli q̄ ōz ceperat edificandum per salomonem. Et totius regni t ciuitatis hierusalem quā ipse ampliauit

Figura psecutionis ecclesie.

cōclusio psalmi.

Mota de machometo.

Universidad de Deusto
Biblioteca

cesserunt per syriam ⁊ egyptum vastando ⁊ subiugando ciuitates imperij romanorū. Accidit eodē tempore q̄ in arabia ⁊ syria ⁊ egypto laborabat multe secte hereticorū: maxime secta nestorij q̄ ponit in christo duas psonas p se diuisas: dicit enim q̄ deus habitat in christo nō psonaliter vnit⁹: sed tanq̄ in viro perfecto. Laborabat etiā secta Berilli bostranee ciuitatis arabie episcopi q̄ dicebat christum ex spiritu dei esse genitū. tamē totaliter incepisse a Maria matre ei⁹: ⁊ esse purū hominem nisi inquantū paterna deitas habitabat in eo. Laborabat etiā tūc temporis iacobitarum secta qui ponūt vnā naturā in christo. Et simul baptizantur ⁊ circūciduntur. Laborabat etiā ibi tūc temporis secta manichęorū q̄ dicunt christū mortuum nō fuisse: nisi ex quadam apparentia. Sed quia papa Romanus simul cū patriarcha Gregorio excōmunicauerat p̄dictas sectas. Et quia p̄dicte secte recesserant a latinis ⁊ grecis Ideo adhęserunt libenter arabib⁹ ⁊ sarracenis vt eos defenderent ab imperio ⁊ papa Romano. Et sic in breui sarraceni occuparūt hierusalē ⁊ totā syriam ⁊ omnes tres arabias: ⁊ egyptum inquā ēt heretici dabant eis introitum per oēs ciuitates ⁊ tra catholicos. Et sic factꝰ est fortis exercitus sarracenorum: tunc machomet⁹ excogitauit qualit⁹ posset retrahere arabes suos a ritu ⁊ cultu Romano catholicorū. Unde excogitauit nouum modum colēdi deū. Et dixit q̄ deꝰ reuelauerat ipsi modū quomodo deꝰ debebat adorari ⁊ coli. Et edificauit templū in damasco q̄ mesquitā vocant. Et ibi docuit oēs sui exercitꝰ adorare. Et p̄cepit mesquitas edificari p totā arabiam ⁊ remoueri cruces ab ecclesijs ⁊ oratoria ⁊ auferri caliceꝰ ⁊ cetera vasa argentea ⁊ aurea: ⁊ cetera iocalia ecclesiarū: ⁊ exinde p̄cessit ꝺ̄ psas. Et occupauit totū regnū persarū ⁊ totā mesopotamiam ⁊ caldeam. Mahometo autē mortuo ei⁹ exercit⁹ fuit diuisus in tres partes. Naz Abdalla motalif cuꝰ magno exercitu venit versus occidentem: ⁊ occupauit totaz africaz. ⁊ etiaz hyspaniam destrūcdo ⁊ vastādo oēs ecclesias. Et oēs subiectos cogebat seruare sectam machometi: q̄ quidez secta fuit composita per sergiū q̄ erat de secta nestorij: ⁊ per alios duodecim qui ex quatuor sectis scilicet ex secta nestorij ⁊ berilli ⁊ manichei ⁊ iacobi alcoranum suū composuerūt. Et sic dicunt christum esse filiuꝫ dei genitum ex spiritu dei: hominem ⁊ nō deum. Et q̄ in die passionis non fuit ipse mortuus: sed de medio iudeorū raptus est in celuꝫ. Et q̄ alius simūs ipsi fuit crucifixus per iudeos ⁊ crudelissimus. Et sic etiaz vt placerent iacobitis preceperunt sarracenis circūcidi. Et dāe secta sarraceni cogunt⁹ observare omnes sibi subiectos. Unde sicut multi ex quattuor supradictis sectis adhęserunt Machometo: ita compositores alcorani qui erant de supradictis sectis: vnusquisq̄ posuit aliq̄d de sua secta. Et apparuit illa bestia multiformis ⁊ diuersis ⁊ fedis depicta coloribus quam bestiam Daniel pardū appellat. capitulo septimo. vt dictum est psalmo

septuagesimotertio. Sed quia iacobite ⁊ nestorini te libere ⁊ spōte se sarracēis subiecerūt et eis in troitū per ciuitates p̄buerūt. Ideo sarraceni p̄miserūt eos libere viuere in suis sectis ⁊ liberalitatib⁹ vsq̄ ad p̄sentē diem per totam egyptuꝫ ⁊ syriam: ⁊ mesopotamiam: ⁊ armeniam ⁊ persiā: ⁊ mediā. vbi reperiunt in maximo numero tū Nestorite q̄ Jacobite. Ex alia autē parte exercit⁹ sarracenorum cōstituit ducem Jomar generum machometi q̄ cepit oēs primicias ostēdales vsq̄ ad indū. Et sic oēs subiectos cogit seruare sectā machometi. Et destruxit oēs ecclesias catholicorum. vel ex eis mesquitas fecit. Postea anno dñi Millesimo septuagesimotertio venerunt turci et receperunt sectā machometicā. Et sic sub illo nomine occuparunt omnes armeniā: ⁊ asiam minorem: ⁊ totā greciam. Anno autē Millesimo nongentesimo duodecimo surrexerūt tartari: ⁊ subiecerunt sibi oēs Indias: ⁊ totam scythiā vsq̄ ad thanaym ⁊ bostistenē ⁊ ad fines rutenie quorum tartarorū maior pars suscepit sectā machometicā. Et quo ptz q̄ ista maledicta secta q̄ incepit i arabia p idumeos ⁊ ismaelitas ⁊ agarenos ⁊ amonitas ⁊ amalechitas et ceteros arabes: destruxit: et vastauit quasi totā religionem christianā: ⁊ ecclesiam catholicaz vsq̄ ad presentē diem: Et hoc est qđ intendit dicere dauid in hoc psal. vñ dicit O xp̄e deꝰ ⁊ bōꝛ̄s similis erit tibi in potentia ⁊ virtute: q̄ nō solūmodo eris bō: sz etiā deus: ⁊ cognoscet⁊ oipotentia tua cū veneris ad puniēdos inimicos tuos scz machometū ⁊ amichristum.

Argu. de pe. d. iij. c. primicias pluz. in. q. j. nulli dubium

Quoniam ecce inimici tui sonuerunt: ⁊ qui oderunt te extulerunt caput.

Super populum tuum malignauerunt consilium: et cogitauerunt aduersus sanctos tuos.

Dixerūt venite ⁊ disperdamus eos de gēte et nō memoretur nomē israel vltra.

vj. q. j. c. sūt plurimi.

Qm̄ cogitauerunt vnanimiter: simul aduersum te testamentum disposuerūt tabernacula idumeorum et ismaelite.

Moab ⁊ agareni gebal ⁊ amon ⁊ amalech alienigene cum habitantibus tyrum.

Etenim assur venit cum illis: facti sunt in adiutorium filijs lotb.

¶ Quoniam ecce inimici tui: scilz machometus ⁊ antichristus extulerunt caput ⁊ superbiā ⁊ prosperati sunt ⁊ multipticati. Et extulerunt regnū suum ⁊ dominium super totuz orbem: ⁊ malignauerūt id est malignum consilium fecerunt super populum tuum xp̄ianum. Et cogitauerūt consilium malū aduersus sctōs tuos xp̄ianos. Unde isti inimici tui deliberauerūt ⁊ dixerunt venite ⁊ disperdamus eos: scz xp̄ianos de gēte. Et nomē israel scz xp̄ianitatis que per israel intelligit nō memoretur vltra: sed destruat tota religio christiana. Unde dicit inimici tui extulerūt caput: qz idumei et ismaelite et ceteri arabes infra notati

extulerunt caput: qz machometuz ⁊ turcum: ⁊ et tartarum ⁊ antixp̄m in p̄ncipem ⁊ platū exaltauerunt ⁊ cōstituerunt. Et sic sup pplm xp̄ianum malignauerunt. vt ex diuersis sectis ⁊ bereſib⁹ secta machometica conficerēt. Et hoc est cōsiliū malū ⁊ falsuꝫ qō aduersus sanctos tuos cogitauerunt immania tormenta eis inferēdo: ⁊ diuersis penis eos afficiendo. Hoc dicit: qz sarraceni multa milia sanctoꝝ monachoꝝ ⁊ heremitarū ⁊ sacerdotum in egypto ⁊ mesoporamia ⁊ syria martyrio coronauerunt. Unde dixit antixp̄us ⁊ machometus: venite disperdam⁹ fideles de gente. id est de mundo. Et israel. scz eccla catholica vltra nō nolek: sed totaliter extinguat ⁊ eradicetur. Qm̄ oēs isti infrascripti. s. tabernacula idumeoꝝ ⁊ ismalite ⁊ moabite ⁊ amonite dispositi fuerunt ⁊ moti sunt ad vastandū testm̄ dei ⁊ totam ecclesiā. Qm̄ est notādū q̄ oēs ille nationes dicte nōiate habitabāt in arabia ⁊ cōgregate sunt cum machometo ad vastādū ecclesiā in p̄ncipio illius secte. Et sic subiecerunt maiorē ptez mundi qbus adhęserunt tartari ⁊ turci. Unde nota. q̄ idumei habitabāt vltra iordanē i p̄ncipio arabie petree. ⁊ isti cōiter habitabāt in tabernaculis ⁊ tēt⁊ijs. qm̄ descendūt ab edon fratre Jacob: qui vagabat cū tēt⁊ijs cū suis gregibus ⁊ armētis. Ismalite sunt filij ismaelis filij Abraam de ancilla. Amon ⁊ Moab sunt filij lotb nepotis abrae a qb⁹ denolank moabite ⁊ amonite: oēs isti habitabāt in arabia petrea Agareni sunt etiā filij ipsi⁹ agar: ⁊ oēs isti tā ismalite q̄ agareni habitabāt in arabia: qui postea noiati sunt sarraceni occupātes ipsi nomē ipsi⁹ sarre. cū sint filij agar ancille: gebal ⁊ malech pariter habitāt in arabia ppe terrā pmissiōis. Item alienigene sunt philistei qui erāt intra terrā pmissiōis. Et habitātes tyrum pariter sunt cōgregati cū machometo. Item syri siue assirij adhęserūt cum machometo: ideo ponūtur hic p̄cipales. Et ideo dicitur q̄ venerūt in adiutorium filijs Lotb. id est amonitis ⁊ moabitis. Uel licz oēs isti noiati denominent a noib⁹ p̄mor⁊ qui habitarūt arabiaz. s. ismael edō ⁊ Moab ⁊c. tñ tpe machometi oēs erant xp̄iani licet laborarēt in diuersis bereſibus ⁊ sectis. sed indignat i ppter supradictā cōtumeliam eis dictam. qz vocati sunt canes a conductoribus greco⁊uꝫ ⁊ latinoꝝ. Ideo rebellarūt ⁊ machometo ⁊ eius secte adhęserūt. Et iō ponuntur primi pśecutores ecclesie in hoc psalmo. Unde habuit ortum illa secta'. Et a quibus est propagata per totum orbem.

Mota.

Judi. iij. c. v. c.

Facillis sicut madian ⁊ sysare: sicut iabin in torrente cyson.

Judi. v. c. vij.

Disperierunt in endor: facti sunt vt stercus terre.

Pone principes eorum sicut oreb ⁊ zeb: et zebe ⁊ salmana.

¶ In hac scōa pte ppheta iplorat dīnam vindictaz petēs vltionē de supradictis pśecutorib⁹ ec

clesie dicēs O dñe Jesu fac filis. i. oīb⁹ machometanis. qui vastauerūt ecclesiā tuā. sicut fecisti madiā ⁊ sysare in torrēte cyson. Quasi dicat. fac vt populus xp̄ianus superet eos sicut barath debellauit sysaram ducem Jabin ppe torrēte cyson quē sysarā Jabel interfecit in tēt⁊io. vt ptz Judicū. iiij. qui quidē inimici disperierūt in endor. scilicet in illo loco ppe cyson. Et facti sunt vt sterc⁊ terre. qz cadauera eoꝝ putrida traxit torrēs cyson. Et manserūt insepulta putrida vt sterc⁊ terre. Judicum. v. Et fac etiam vt pplꝰ christianus superet eos sicut gedeon vicit madianitas. quorum p̄ncipes fuerunt oreb ⁊ zeb ⁊ zebee. ⁊ salmana qui fuerunt capti ⁊ eorum capita scissa ⁊ gedeoni oblata vt patet Judicuꝫ. vij.

xcv. dist. c. ecce. Et. xiij. q. j. cap. distat. & iij. q. j. c. domi. & ēt⁊io.

Omnes p̄ncipes eorum: qui dixerunt hereditate possideamus sanctuarium dei.

Deus meus pone illos vt rotam: ⁊ sicut stipulam ante faciem venti.

Sicut ignis qui comburit siluam: ⁊ sicut flamma comburens montes.

Ita persequeris illos in tempestate tua: et in ira tua turbabis eos.

Imple facies eorum ignominia: ⁊ querent nomen tuum domine.

De ꝺse. dist. ij. c. accesse runt.

Erubescant ⁊ conturbentur in seculum seculi: ⁊ confundantur ⁊ pereant.

Et cognoscāt quia nomen tibi dominus: tu solus altissimus in omni terra.

¶ O xp̄e deus pone oēs p̄ncipes eoꝝ. scz machometanoꝝ. s. arabes ⁊ turcos. ⁊ tartaros. qui sunt p̄ncipales nationes in illa secta. qui dicerūt possideam⁹ sanctuariū. i. totā ecclesiā dei hereditate. i. qui statuerūt subiicere sibi totā xp̄ianam religionē. pone ergo eos vt rotā. que quidē rota nō est stabilis. ꝫ pars summa cadit ⁊ fit infima rotādo. sta isti ruant a ptāte ⁊ dñio. Et pōe eos sicut stipulā ātē facie venti. i. q̄ vētus ⁊ ira furoris tui ꝑpellat eos. ⁊ removeat a dñio. Et sicut ignis cōburēs silua. Et sicut flamma cōburēs mōtes. ita tu psequeris illos in tempestate ire tue. Et cōturbabis eos in ira tua. Unde nota. q̄ ꝑpter ista supradicta dicunt multi. q̄ secta machometica dz pire ante aduētū ātixp̄i. Et diuidi in tres ptes. Quarū due debēt se mutuo gladio interimere ⁊ delere. Tertia aūt videtur cōfusionez eoꝝ ⁊ cognoscens veritatē se debet xp̄iane fidei subiicere. Et iō sequit. imple facies eoꝝ ignominia. Et sic cōfusi querēt nomen tuū. i. fidē tuā recipiēt. Sed alie due ptes erubescāt ⁊ cōturbent in sclz seculi inter se. Et cōfundant⁊ pereāt se ad inuicē occidendo. vt cognoscant tunc q⁊ dñs est tibi nomen. Item quia tu es deus omnipotens Et qz tu es deus altissimus super oēm terram. Totum etiam hoc supradictum ⁊ ꝑfata inia pōt intelligi de ipso antixp̄o et⁹ sequacib⁹. quē dñs interficiet spiritu oris sui. ij. ad Thessalonicen. ij.

Secta machometica perienda.

Universidad de Valencia Biblioteca

quem videntes sequaces sui manebunt cōfusi et erubescent ⁊ cōfundentur pre nimia confusione: quorum aliqua paro quereret nomē dñi: maxie iudei. Et sic cōuertent ad dñm in fine seculi: qz cognoscent ꝙ Jesus xp̄s est ver⁹ messias: ⁊ ver⁹ deus ⁊ dñs: ⁊ altissim⁹ sup oēs creaturas. Ceteri aūt obstinati peribūt in flāmam ignis: ⁊ per ceteras quindecim tribulatiōes memoratas p doctores in fine seculi. Sed maxie iudei: ceteri infideles erubescet ⁊ cōturbabuntur ⁊ confundentur cuz videbunt Jesum xp̄m venientem ad iudiciū euz potestate magna ⁊ maiestate: quia tunc cognoscent ipsum esse verū deū ⁊ dñm ⁊ messiam in lege promissuz. ⁊ habentem oēm potestatē in celo ⁊ in terra ⁊ in inferno. Et sic peribūt quando dicet eis. Jte maledicti in ignem eternū. Et q̄b⁹ pt̄z. ꝙ iste psalmus pōt ppbetice ⁊ litteraliter exponi de persecutionibus populi iudaici ante ad uēctum xp̄i: sed meli⁹ ⁊ magis pprie de vastatiōe ecclie facta p machometū ⁊ sequaces suos. Et ēt p antixp̄m. Sed etiā pōt moraliter exponi de quacunq; psecutione ecclesie ⁊ cuiuslibet viri iusti facta p dyabolū: ⁊ eo⁹ mēbra qui intelliguntur per illa noia ⁊ nationes supra memoratas. Maz idumea interpretat sanguinea. ⁊ Jsmael obediens mūdo. Moab sine lege. Agareni aduene. Bebal vallis vana. Amon ppls turbidus. Amalech auarus. Alienigene contra legē xp̄i. Tyri angustiantes siue tribulātes. Assur deprimēs ⁊ delatus. Loth. declinās ⁊ apostata. Per oēs istos intelligunt persecutores iustoz ⁊ fautores antixp̄i. Nam antixp̄s adherebūt sanguinarij ⁊ homicide ⁊ obedientes mūdo ⁊ pecū ⁊ boēs sine lege: ⁊ aduene. scz Gog. ⁊ Magog. ⁊ cupidi ⁊ vani ⁊ hypocrite: ⁊ simulati ⁊ raptores. ⁊ inimici legis xp̄i ⁊ crudeles: ⁊ superbi ⁊ elati. ⁊ apostate a fide xp̄i ppter lucrū ⁊ voluptates. ⁊ oēs isti semp fuerunt persecutores iustoz: ⁊ oēs tales adheserūt Machometo ⁊ obseruant eius sectā. ⁊ adherebunt antixp̄o. Et de oibus his conditionib⁹ hominum conqueritur ecclesia. eoꝝ ab eis cōtinue affligit ⁊ est affligenda vsq; ad antixp̄um.

Materia psalmi.

De ꝑse. di. v. c. letunium.

Tlor. de ḡtuor festiuitatibus.

Quam dilecta tabernacula tua dñe virtutū: ꝙcupiscit ⁊ deficit aīa mea in atria dñi. Cor meū ⁊ caro mea: exultauerunt in deum viuum.

¶ Titulus ad victoriā siue in finē pro torcularibus filijs chore psal. p q̄ dōr ad victoriā siue i finē ostēdit ꝙ iste psal. cātabat cū toto conatu a filijs chore in tpe torcularū. s. mēse septēbri. ℟ ¶ Ad cui⁹ intelligētiā ē ꝓnotādū. vt. ā. dctm ē psal. lxxx. ꝙ q̄tuor festa ꝓcepit de⁹ celebrare i mēse septēbri. s. festū neomenie q̄ ls i ꝓncipio cuiuslibet mēsis celebrarēt p dina gubernatiōe. tm̄ i illo mēse maxime celebrabāt p collectiōe videmiaz ⁊ oīz fructuū. Hoz festū erat festū tubaz p sacrificio ipius Jsaac. Tertiū festū ppiatiōis eo ꝙ de⁹ propiciat⁹ fuerat eis post ꝓsatiōez vituli. Quartus festū fuit tabernaculoz in mēotiā illoz. xl. annorū q̄bus habitabāt in tabernaculis p desertū. ls hoc festū nō celebrarūt nisi postq̄ iā q̄euerāt i domibus suis in terra pmissionis ⁊ fixerūt tabernaculū in sylo. ⁊ iō tale festū dicebāt festū q̄etis in quantū finierāt suā pegrinationē. ls ly ista q̄etu or festa deus preceperit in memoriā illoz mysteriozuz. tū q: illa mysteria nō erant gratia sui sed gratia magnoruz mysteriozuz in nouo test. quod quidē testa. est finis totius legis vete. Jō q̄renda sunt mysteria figurata p supradictas figuras

Ter⁹ ℣ Ad cui⁹ intelligētiā est notādū ſm Aug. de catbezizandis rudib⁹ ꝙ Lex vet⁹ siue testa. vet⁹ nihil aliud est nisi occultatio noui testa. ⁊ nouus testū nil est nisi manifestatio veteris. Et sic totū testa. ve. se habebat vt ager frugum. aut vinea. aut pegriatio. Lex autē euāgelica se byet area i qua terunt fruges ⁊ colligit granū in borreū ⁊ se paratur a paleis cerimoniaz. vt dicebat Johannes baptista de xp̄o cui⁹ ventilabrū in manu eiꝰ ⁊ purgabit aream suā ⁊ cōgregabit granū in borreum suū paleas autē cōburet igni inextinguibili. Matth. iij. ⁊ Luc. iij. Et quibus patet ꝙ xp̄s ⁊ apostoli fuerunt trituratores huius aree. ⁊ dimiserunt nobis fructū sacramētoz combustis ⁊ annullatis paleis ⁊ cerimoniis legis. Jdeo dicit xp̄s ipsis apostolis. Joh. xiij. aliuz est qui seminat ⁊ alⁱ⁹ qui metit. Nam alij seminauerūt ⁊ vos in messes eoz introistis. hoc aūt dicebat. naz patriarche ⁊ ppbete laborauerūt in figuris ⁊ scripserūt testamē. vetus. sed ebrij⁹ ⁊ apostoli messuerunt granum ⁊ fructū in illis figuratū ⁊ ppbetatum. ⁊ declarauerunt ⁊ propinauerunt nobis. ⁊ ideo dicuntur messores ⁊ ercussores ⁊ trituratores. ita etiā lex euangelica dī nō solū area respectu frugū legis vc. ls etiā ō torcular respectu vinee. in quo expressius est vinū vinee legis veteris. Nam primo xp̄s expressit vinū ex sacra scriptura. Secōo expressit in cruce tanq̄ in torculari ex seipso preciū nostre redēptionis vnde manauit nobis virtus sacramentoz: ⁊ etiā postea hoc idem vinū sacramentoz ipsi apostoli ex scriptura veteris testa. nobis clarius expresserunt. Jtē lex euangelica siue aduētus christi dictus est terminus peregrinatiōis legis veteris. Nam lex ordinabatur ad christū tanq̄ ad perfectuz ⁊ ad terminum immediatū. vt ait apostolus ad Roma. x. q: christus est finis legis. Et ideo deus precepit celebrari ista festa in mense septembri. scz festum vindemiaruz ⁊ torcluriuz ⁊ festū tubaruz ⁊ festum ppiationis ⁊ festum tabernaculorum in memoriam peregrinationis filioz israel inq̄tum euieuerunt ab illa peregrinatione in terra pmissionis adepta ⁊ fixerunt tabernaculum federis in sylo. Aduenīente ergo christo cessarunt omnes quattuoz iste festiuitates quantū ad figuram. eoꝝ veritas earū venerat. vnde dictum est psal. xlix. ꝙ tota synagoga simul cū oib⁹ cerimonialibus mortua ⁊ sepulta fuit cū christo. ⁊ non surrexit cum christo nisi sola veritas euangelica figurata per illa cerimonialia inquātum omnia

Ter⁹ cuī gelicadi cit torcular ⁊ area.

fuerunt impleta in xp̄o. Nam per xp̄m facta est vlis ppiatiōis. cui⁹ est verū sacrificiū figuratū p Jsaac ⁊ expressum est verū vinū sacroz ⁊ verum granū frumēti eucharistie ⁊ impleta est peregrinatio legis ⁊ tabernaculoz q: iā est ecclia p xp̄m ⁊ apostolos edificata ⁊ eoz sanguine firmata: ⁊ q̄ iā q̄escim⁹ p gr̄az: ō sicut tūc celebrabam⁹ istas festiuitates in figura: nūc iā celebramus in veritate: q: iā fructū ⁊ gr̄am colligimus. Jō oz Jo. j. Lex p moysen data est: gr̄a aūt ⁊ veritas p xp̄m facta est. Jtē celebram⁹ festū rozcularis: q: cōtinue erroz quemus veritates euāgelicas et sacra scripturave. te. ¶ Jtē viteriuz est notādū ꝙ sicut lex ve. fuit ager frugū siue vinea sine peregrinatio respectu noue legis: ⁊ lex euāgelica est area ⁊ torcular ⁊ termin⁹ q̄etis illius. Jta pari mō lex euāgelica est ager ⁊ arbor ⁊ vinea ⁊ peregrinatio respectu superioris patrie. Mā ex hac vinea ꝓtinue colligūt ⁊ erroꝝq̄ fruct⁹ meritoz. ⁊ i die iudicij triturabit messis ⁊ separabit granum a paleis ⁊ frumētū a zizania: ⁊ vniuersaliter mali de medio iustoz. Et sic patria celestis erit finis euāgelice peregrinationis ⁊ laboris: nā sicut hic colligimus fruct⁹ gr̄e: ita ibi colligim⁹ fructū glorie ⁊ sicut hic celebramus supradicta festa per gratiā. ita ibi celebrabim⁹ festa per gloriā: rū sicut null⁹ iudeoz potuit puenire ad xp̄m nisi p legez vetere: ⁊ ita null⁹ pōt puenire ad patriā nisi p legē euangelicā. Et null⁹ poterit celebrare predicta festiuitates in celo per gloriaz quin celebrauerit ipsas i hac ecclesia per gratiā. puidēs ḡ dō i spā totū hūc discursum. s. qualr̄ leprosus ducebat ad xp̄m xp̄s et lex euāgelica nos debebat pducere ad patriā vbi vere eternaliter celebrak festū tabernaculorum ⁊ feliciū ⁊ beatarum mansionum ⁊ torcular vltimate nostre fruitiōis: que quidem felicia tabernacula figurabank per illa materialia tabernacula q̄ faciebāt in terra pmissiōis in festo tabernaculoz iā i gr̄a ⁊ pacē positi. Jdeo fecē hūc psalmū ⁊ dedit ipsum cātādū filijs chore q̄ dicūf filij crucis vt cātaref in festo tabernaculoz: ⁊ ēt per totum mensem vindemiarum. In quo psalmo duo facit. Nam ꝓmo exprimit desideriū suū ⁊ totius ecclie petendo quietē ⁊ mānionē ⁊ fruitionē in celestib⁹ tabernaculis: sed q: ad illa celestia tabernacula nemo pōt puenire nisi p xp̄m et leges euāgelicā. Et nisi celebret supradicta festa in lege euangelica per gratiā. Jdeo in scōa parte petit accelerari aduētū xp̄i ⁊ legis euāgelice sibi. Beat⁹ vir cui⁹ ē auxiliū. Quantū ḡ ad primū contemplans ⁊ considerans dauid ꝙ illud festū tabernaculoruz quod tunc celebrabant in lege veteri significabat festum tabernaculoruz qđ beati celebrant in celo: vbi beati infelicibus tabernaculis absoluti ab hac peregrinatione iam semiterno euo fruūtur desiderans ergo summo affectu cū illis in societate commorari: ⁊ a iugo legis ⁊ ab hui⁹ mūdi torcularibus tribulationū et mūdanis miseriis liberari dicit O q̄ dilecta tabernacula tua ⁊ summopere desiderancia: o dñe virtutū ⁊ princeps exercitus ange

Lex euā gelica ē ager ⁊c. ſpectu superioris patrie.

Psalmi diuiſio.

Festū tabernaculoz figura festi beatitudinis.

lozum: in tantum de se enim sunt desideranda ꝙ cōtemptis omnibus tabernaculis ⁊ bonis terrenis iam anima mea cōcupiscit ire in atria dñi et deficit in cōsideratiōe tante felicitatis nec valet attingere pfunditatē tāti mysterij illarū feliciū mansionum: quia nec oculus vidit nec auris audiuit nec in cor hois ascendit que preparasti deꝰ diligētibus te. Dupliciter enim deficit aīa mea. Primo quo ad intellectū q: non potest altitudinē tāti mysterij cōprehendere nec attingere. Secundo deficit quo ad voluntatem: q: anima mea liſsfacta est ⁊ in extasim venit pro amore ⁊ dulcedine ⁊ desiderio tāte felicitatis. nam non solum cor meum. s. anima mea: sed etiam caro mea per quandam redundantiam exultauerunt in deū viuum: q: aīa magis est vbi amat q̄ vbi iformat. Et sic trahit carnē a mūdanis totam secum: ⁊ quasi conuertit eam ad se. Et sic totus homo in carne ⁊ corpore trāsformatur in deum amatum ⁊ sibi felicitatem desiderata: vnde totus homo in anima ⁊ corpore non solum obliuiscitur alia: ſz etiā seipsum. Et sic euolat in cōtemplationem dei et desiderij illius eterne felicitatis. q. d. ergo dō i his duob⁹ vſibus. O dñe postq̄ celebraui ista tabernacula materialia in terris: fac me celebrare festum tabernaculoz in celis: q: aīa mea iam cupit exire ab his tabernaculis mūdanis: ⁊ habitare tecū. in celestibus. ¶ Nota etiā ꝙ ista corpora corruptibilia in quibus nūc habitam⁹ dicūtur tabernacula aliarū nostraz in q̄b⁹ tabernaculis aie nostre afflīguntur ppter corruptionē ⁊ cōcupiscētiā ⁊ penalitatē et quo tabernaculo Paul⁹ apls cupiebat dissolui ⁊ esse cū xp̄o: de quo etiam tabernaculo dicebat Petr⁹ i scōa epistola. c. p. io Quādiu sum in hoc tabernaculo suscitare vos in cōmunicatione certus: ꝙ velox est depositio tabernaculi mei: sed i finali resurrectiōe ista tabernacula corruptibilia mutabūtur in gloriosa ⁊ incorruptibilia: q: oportet hoc corruptibile induere incorruptelā. Et tūc in celo ista nr̄a erūt gloriosa: ⁊ sic erūt animab⁹ nr̄is ad gloriā. q̄ ante fuerāt ad sarcinā: vt inquit August. xp̄o. sup Genes. ad lit terā: de istis etiam tabernaculis. scilz corporibus gloriosis in quibus habitabimus in patria: dicit ppbeta: q̄ dilecta tabernacula tua domine ⁊c.

Corpora dōr tabernacula aīarum.

Et enim passer inuenit sibi domū: ⁊ turtur nidū vbi reponebat pullos suos. Altaria tua dñe vtutū: rex me⁹ ⁊ de⁹ me⁹. Beati qui habitant in domo tua. in secula seculoruz laudabunt te.

xxij. q. iij. ꝙ xp̄s. ꝓv di. licet. ꝓ. xliij. q. jc. oib⁹.

¶ Dic contēplatur propheta quāta est ⁊ fuit diligentia ⁊ sollicitudo diuine misericordie ⁊ benignitatis erga nos. Mā sicut passer fabricauit sibi domum ⁊ locum in foraminibus parietū et etiaz turtur fabricauit nidum in arboribus ⁊ parietib⁹ vbi tute ⁊ secure reponat pullos suos ⁊ cū tanta sollicitudine alit ⁊ nutrit: teis victū querit. Jta deus ab eterno nos pdestinauit ⁊ ex tempore ab origine mūdi celum empyreum ad nostram mansionē pparauit ⁊ creauit: Sed q: Adam propter

suam ingratitudinē t inobedientiam supradictū locum p se t p nobis pdidit ideo deus cum venit plenitudo temporis misit filium suum volando de celo ad terrā i similitudinē carnis peccati sed inter oēs bēies solus per būc mundum sine peccato volauit: t post mortē t passionem a mortuis resurgēs velociter in celū violauit. t ibi nobis nidos t māsiones t tabernacula felicia ppauit t filios suos quos ex baptismo regenerauit ibidem reposuit t collocauit. ¶ Dicitur ergo xps passer inquantum sine pondere peccati post resurrectionē a terra vsq; in celum velociter volauit: ōz vo turtur a simplicitate t puritate. Ecclesia etiā passer ōz inquātum per fidem t caritatem volat in celum: ōz etiam turtur inquantum seruat veram castitatem t fidem suo spōso xpo. Et iō merek inuenire domuz in celo: t nidum. i. māsiones vbi reponat pullos suos. i. filios quos ex baptismo generauit. Dicit ḡ ppheta. O rex meus p gubernationē t conseruationem: t deus meus p creationem: t O dñe virtutū t angelorū xps filius tuus sicut passer velociter volauit i celum t inuenit sibi domū t sicut turtur inuenit nidū in celo. f. illa tabernacula t felices māsiones in celo fabricauit t pparauit: t pmerita sue passionis acqsiuit: vbi ponat pullos suos. f. filios qs p mortē redemit t p baptismuz regenerauit. Et nota q ppheta i hoc loco eterna tabernacula: et māsiones beatoz vocat altaria: ad denotandum excellentiā vite beatoz. Nam cum in hoc seculo vita nostra sit mixta ex activa t cōtemplativa propter miserias huius mūdi: ideo est necesse vt excreamus opera active t relinquemus primum a miseria. Ibi aūt q; nulla erit miseria: sed ppetuū gaudiū t libertas: iō nō sunt necessaria opa misericordie vita activa: t sic ibi est solavita pteplativa: iō in hac habemus duplicē domum. f. domos familiares ad vitā activā. Et ecclesias t altaria ad cōtemplandum: sed q; in celo sola vita cōtemplativa exercetur: ideo illa tabernacula in quibus manēt beati: altaria nuncupantur: ōz esti altare ḡsi alta ara: dicunk ergo altaria illa tabernacula: quia alta t a mūdanis elevata t liberata t ad solā cōtemplationem t laudem dei deputata. Et iō cuz dixit q xps pparavit nobis altaria: illico sequit t subdit. Beati qui habitāt i domo tua dñe in secula seculoz laudabunt te. Ille ergo mansiones sunt beatis tabernacula: in quibus habitāt: t sunt altaria in quibus eternaliter deum laudāt: t sunt mēse in quibus eternaliter fruūtur: de quibus xps dicit: vado vobis parare locum t ego dispono vobis sicut disposuit mihi pater meus regnū vt edatis t bibatis super mēsam meam in regno meo. Et sedeatis super thronos iudicantes duodecim tribus israel. Luce. xxij.

Xps volauit in celū pparatur⁹ tabernacula.

Xps ōz passer.

Māsiones beatoz sunt altaria.

de pe. d. ij. c. duz sanctaz Extra de elec. ca. cum monasterij in glo.

Beatus vir cuius est auxilium abs te: ascēsiones in corde suo disposuit in valle lachrimarum: in loco quem posuit.

Et enim benedictionē dabit legislator ibūt de virtute in virtutem: videbitur deus deorum in syon.

¶ Sed q; vt dictum est nemo pōt celebrare predictas festivitates in patria per gloriaz nisi pri⁹ celebrauerit in via per gratiā t legē euangelicā que non poterat haberi nisi per christum mediatorem dei t hominum. Ideo in hac scā parte dō desiderans petit aductum christi t legem euangelicam: per quam ad illam patriam intendit et credit peruenire. ¶ Unde notandū q xps legis dator duo dedit nobis quibus possemus ad illā patriam pernenire. scz gratiam t veritatem Gratia est virtus sacramētorum qua purgamur a peccatis t adiuuamur t preseruamur t penitentiam agimus. Veritas autem est fides articulorū t intelligēcia legis diuine. sed ista gratia cōtinet in se quosdam gradus virtutū per quos fideles ascēdunt in statum perfectionis in hac vita vsq; in celum. Nam primo in baptismo recepimus fidem per quam inberemus firmiter articulos fidei. f. credimus deum trinum t vnum t filiū incarnatum. Et iste est primus gradus. Secūdo q; cognoscimus per fidem deum esse summū bonum t creatorem t redēptorem t nostrum glorificatorem: tunc super omnia diligimus ipsum: et iste est secūdus gradus virtutis. Tertius q; videmus q nobis promisit gloriā in futuro tc. Jō cōtemptis omnibus rebus mundanis ita totam spem nostram t desideriū ponimus in ipso: t iste est tertius gradus virtutū. Et bis sequitur quartus. f. operatio bona. Mā tunc conamur operari nō nisi ppter celestia nobis promissa: t propter deū creditum amatum t desideratū. Et quo patet q charitas dupliciter potest pfici. Uno mō in affectu: t sic pcedit spem q; ilico amamus creditum deum t promissa nobis bona t ex consequenti ponimus nostram spem in deo. t tunc sequitur charitas in affectu que cōsistit in operando: nā operat p spem t charitatē effectuat fidē q; vna psupponit alia t ita charitas effectiua sine operatiua ōz innocētia inquātuz neminē ledit nec nocet sed cuilibet pdest t facit qō sibi vellet fieri cuilibet primo: t tūc xpianus ōz vere iust⁹ t operat sm iusticiam fidei formate spe t charitate: t iste ōz ascēsus de virtute in virtutē adept⁹ in baptismo. Secūdo ascēsus est p dona spūsancti Primo essi in cōfirmatione recipimus donū sapientie per quod adhibemus studium ad scientiā diuinoz t sacre scripture. Secōo donū intellectus p qō aperitur nobis intelligētia eoz q̄ legimus i sacra scriptura. Tertio donū cōsilij p qō recte legimus viueret attingere regnū nobis pmissum p xpm legiferū nostrū. Quarto datur donū fortitudinis p qō roboramur ad patiendū t tolerādū aduersa ppter xpm t iusticiā: vt ps in martyrib⁹ Quinto datur donū sciētie per quam discernimus nostra bona opera t viuim⁹ sm precepta. Sexto datur donū pietatis p qō cultum verū t latriam deo tribuim⁹: t in rebus dubijs saniorez partem eligimus t ei inheremus. Septimo datur donū timoris p qō amore quodam filiali diuina mādata seruamus atq; pcepta t deū exarcebare

Gra et veritas per q̄ ad regnū p uenim⁹.

Primus assensus

Secūdus ascēsus p donuz

Caritas dupliciō creditur.

t ipsi displicere oi conatu t affectu cauem⁹: t sic ascēdēdo de virtute in virtutē gradualiter efficiamur iusti. Tertius ōz ascēsus p gradus gratiarū. Primo dat nobis a deo gratia preuenies vt bonū velim⁹ t sic incipim⁹ bonū agere. Scōo dat gra cooperās: t sic pficim⁹ in operādo bonū. Tertio dat gra pfecte pseuerās in nob: t sic pficim⁹ opationē quā incepim⁹. Primus gradus ōz incipientiū. Scōs pficientiū. Tertius perficientiū: t sic est ascēsus ad patriā et statū pfectum p gradus gre. Quart⁹ ascēsus est sm grad⁹ statuū ecclie et fideliū siue pfessionū. Nam prima pfessio nra cōis est pfessio fidei formate per baptismum et iste status cōuenit oibus xpianis. Scōs gradus in ecclia est religiosoz i quo pficiēt religiosi obedientiā paupitatē et castitatē. Tertius est sacerdotū vñ assumūt pātem misterii sacramēta t p mittunt bonos septē canonicos t septicos in die p totā vitā orare. Quartus gradus est episcopoz q̄ oēs alios p̄supponit t in summo ostituit cum ceteros habeat regere t pascere exemplo t doctrina: t nō solū bona spūalia: sed etiā tpalia sm facultatem distribuere: vt pz per totā epistolā ad Titū. Et sic p oia ista quatuor gsia gradū sunt ascensiones in cordibus xpianoz in hac vita. Et ambulam⁹ de virtute in virtutē de gradu in gradū: t ascēdimus in syon superiorē: vbi videbim⁹ t videt beati deū deoz. Et iste ascēsus sit in hac lachrymaz valle: incipiēdo primo a pnia p gram preuenientē. Et pficiēdo per opa pietatis t mie Et perficiēdo per cultū t latriā vsq; in finē. Dicit ergo dauid ppheta in psona totius ecclie. O deus bnīo est ille vir cui⁹ auxiliuz est abs te. i. a te. i. cū tu das gram auxiliātē: sine qua nemo pōt aliq̄d boni agere p quā ipsi a te collatā posuit et ordinauit ascēsiones p gradus virtutū predictarū in corde t aīa sua: t hoc est in ista valle lachrymarū. t i hoc mūdo t in hoc loco quē dīs posuit et cōstituit ad pniam agendā t ad bona opa exercenda: nā spacii acqrendi vitā eternā in hac vita tūi de⁹ boibus dedit vbi voluit pniam esse fructuosam: eo q̄ homo pōt hic mutata volūtate simul opaq; mutare: vt ait aug. in enchiridio: vult ergo hic innuere ppheta q̄ dīs est ille bō qui per auxiliū dei t gram ipsi collatā agit pniam in hac valle lachrymaz t pnie: quē locū deus cōstituit ad pniam t bona opa exercēda: t duz egerit pniam ponit in corde suo ascēsiones. i. ascēdit de virtute in virtutē vsq; ad statū pfectū vsq; quo perueniat ad patriā. Sed q; nemo pōt habere istā gratiā nec peruenire ad patriā nisi p xps qui est via veritas t vita. Ideo sequit: et em p q; vel certe xps legislator siue lator legis euāgelice dabit boib⁹ benedictionem t gram sacramentoz per suā mortem et passionē. Et sic boies ibunt de virtute in virtutē: vt dictū est vsq; quo per bona opa ascendunt in celū: t tunc videbit ab eis deus deoz in syon superiorē. Mā ibi oēs beati deus speculātur hoc etiā potest referri ad syon inferiorē vbi xps visus est t predicauit: et p̄ñ sanctū aplis dedit vbi adepti sunt dona gratiarū t gradus virtutū

Tertius ascēsus.

Quart⁹ ascēsus.

Quasi dicat q ppterea xps legislator t de⁹ deoz scz deus apostoloz t sanctoz: de quibus dictum est in psalmo superiori: videbit in syon in carne predicando t miracula faciēdo. Et ibidem dabit spūs sanctū apostolis t omnia dona gratiarū t̄ poēm benedictionē. Et apli ibunt de virtute in virtutē. Et sic conuertetur totus mundus: et sic perueniet ad xpm: hic per gram: t ad celum per gram. Et inde fideles assument gram vt faciant ascensiones per gradus virtutū. Et cum lachrymis faciant pniam per cōritionem t cōfessionē et satisfactiones in hac valle lachrymarum et in hoc loco quem dīs posuit t constituit ad penitētiam et bona opera facienda: quasi dicat q iusti de virtute in virtutem per gradus virtutū ascēdunt ab hac syon inferiori in syon superiorem in qua vident deum deorum per gloriam. Jtē ascēdūt ad videndū deum in syon: quia aliter nemo potest ascendere ad videndum deum.

xv. di. c. sācta romana. xj. q. iij. ad mēsā

Domine deus virtutum exaudi orationez meā: auribus percipe deus iacob.

Protector noster aspice deus: et respice in faciem christi tui.

Hic assignat medium per quod dnō gratia est nobis acquirenda: quia non nisi per xpm mediatorem dei t hominū: vt dictum est. Ideo petit accelerari aduētum xpi t mysteriū incarnatiōis et passionis orādo ad patrem vt mittat filium suū dicens. O dñe pater deus virtutum. t o deus iacob cui facta est repromissio de messia venturo. Exaudi orationem meam t omnium patriarcharū et propheta rū t totius ecclesie: t auribus percipe eam. i. inclina aures tue misericordie in me et suscipe deprecationē nostrā. Et tu deus protector noster qui semp liberasti patres nostros a periculis et psecutionibus tēporalibus: aspice hanc nostram miseriam t captiuitatē t mortem spūalem in qua sumus in potestate diaboli a qua nō possumus liberari nisi per iesum xpm filiū tuum ergo respice in faciem. i. humanitatē xpi filij tui Et mitte eum in carnē et respice in faciem eius: id est accepta morte t passione pro nobis t libera nos per illā. Hanc eandē oīonem facit dodie ecclia pro statu isto: vt respiciat in faciē xpi mediatoris vt acceptet passionē eius in recōpensationē t satisfactionē pro pctis nris postq̄ meritanra nō sufficiūt. ¶ Jstā nota q facies xpi dicitur būanitas: in qua ab boibus videbat in qua xps passus est t merult pro nobis in qua quidē humanitate latebat diuinitas: que quidez humanitas erat instrumentū diuinitatis: t notificabit eam. Dicit ergo ppheta: o deus pater postq̄ nos non sufficimus ad satisfaciendū pro pctō nec aliquis patriarcharū aut propheta rū nec aliqua creatura. Respice ergo in faciem t humanitatē xpi filij tui t būanitatē que pro nobis passa est t percussa t flagellata t crucifixa: t accepta passiones eius: q; ipe est xps tuus t a te nobis missus deus et homo rex t sacerdos: hostia t victima.

Facies xpi būanitas.

De pse. di v. c. ie iunium.

Quia melior ē dies vna i atrijs tuis: sup milia

Universidad de

Elegi abiectus esse in domo dei mei: magis q̄ habitare in tabernaculis pctōrū.

¶ Hic assignat ppheta mediū ex parte nostri p quod habemus venire in supradicta desiderata tabernacula q̄ quidē media sunt mia ⁊ humilitas ⁊ iustitia. sine q̄b? ad illa ekna tabernacula nemo poterit puenire. In q̄b? tabernaculis est vna ppetua dies sine tenebris ⁊ sine nocte. ¶ Ad cui? intellectū est notādū q̄ causa ꝝ in hoc mundo inferiori numerant dies ⁊ noctes est latior ascensio solis sup terrā. Nā sol p suam lationē ⁊ pūctiam sup nostrū emispherium causat nobis diē. Et per suā absentiā dū ferk sup aliud emispherium causat nobis noc ⁊ sic aduētus eius dē solis ab oriēte causat nob aliā diē ⁊ sic numerant dies ⁊ noctes: ⁊ sic patet q̄ isti dies numerant p successionē noctis: sed q: in inferno nusq̄ apparet sol: ideo semp est noc ibi: ⁊ per ꝯsequēs est vna noc cui nūq̄ succedit dies. Et sic est noc eterna: vt ait Virgi. Os q: i gloria paradisi xp̄us q̄ est sol iustitie semp est p̄sens ⁊ nūq̄ absens: ideo ibi est dies cui nūq̄ succedit dies. Ergo sempest vna dies ⁊ eterna: vt patet Apoc. vlti. Beati ergo vidētes diuinā essentiā ⁊ deū incarnatū nam semp vidēt verū ⁊ eternū solē: ⁊ p ꝯsequens semp eis est dies vna existentib? in tabernaculis ⁊ mānionib? celestib?. Et nō solū vidēt lucē illā spūalē ⁊ inaccessibilē: sed etiā corporalē ipsius celi empiret: in q̄ habitāt: q: lucidū est sine calore. Et sic semp ibi est vna dies sine nocte ⁊ sine tenebris. Os q: istā diē acquisiuit nobis xp̄s p humilitatē ⁊ mortē ⁊ passionē suā: vt patet ad Philip. ij. Se ipm exinaniuit obediēs vsq̄ ad mortē ⁊c. Ideo nō vult q̄ possideāt ista tabernacula: ⁊ diē eternū nisi humiles ⁊ abiecti ⁊ pēitētes q̄ i mūdo ambulauerūt pyā humilitatis ⁊ penitētie: tq: ptēnētes mūdana pot? voluerūt esse abiecti ⁊ parati mori ppt xp̄m: ⁊ō dicit ppha i psona cuiuslz iusti ⁊ tot? eccle. Q: ego vidi q̄ melioz est vna dies q̄ est i atrijs tuis ⁊ tabernaculis ⁊ mānionib? celestib? sup. Ob. i. Ꝟ. Ob. buj? imūdi Ideo magis elegi esse humilis ⁊ abiect? et paup ⁊ afflict? psecutiōib? in domo dei mei. s. i hac eccl'ia militāti: q̄ habitare i tabernaculis ⁊ magnis palacijs hoīm petōrz ⁊ supboz ⁊ mūdanoz: vnde tabernacula in q̄b? peccatores habitāt sunt supbia: auaricia: impietas: luxuria in q̄b? sunt inuolūti i hac vita Itez in tabernaculis petōz. i. regū ⁊ tyrannoz nō habitāt nec psperanē nisi adulatores: mēdaces ⁊ dolosi. ⁊ malignī: ⁊ lenones susurrōes: hos aūt fugit quilibet iustus. Ideo illi tales post hāc vitā ⁊ mūdanā felicitatē expecrant habitare in inferno in eternū vbi erit ppetua nox sine luce. ⁊ sine die. Ego aūt habitabo i celesti patria: vbi est dies eterna sine nocte. Et subdit causam ꝝ elegit in hoc mūdo humilitatē. Et dicit

Quia miam ⁊ veritatem diligit deꝰ: gratiam ⁊ gloriam dabit dominus.

Non p̄nabit bonis eos qui ambulant in innocentia: domine virtutum beatus homo qui sperat in te.

¶ Quia miam ⁊ veritatē simul cū humilitate diligit deꝰ. Et ratio est q: ipe fuit misericors ⁊ verus ⁊ iustus: ⁊ō diligit miam ⁊ veritatē. Et intelligit per veritatē oēm iusticiā D ¶ Et quo patet q̄ tres vtutes sunt quib? acquirit p̄ncipal'r regnū celeste: ⁊ cōsequimur eterna tabernacula Primo humilitas: q: ois q̄se humiliat exaltabit Secūdo vitas: naz ex vitate nascit ois vtus nā si est ver? de necessitate erit iust': ⁊ p ꝯsequens nemini vult nocere nec fraudē inferre: ꝟz cuilibet primo pdesse ꝝ exercitate nascit iusticia: ⁊ ex iusticia innocētia: ⁊ ex innocētia misericordia: ⁊ p ꝯsequēs humilitas sine q̄bus nemo potest ꝟscendere in supna tabernacula: vt dictū est psal. xiij. vbi ꝺ:. Domine q̄s habitabit i tabernaculo tuo aut quis habitabit in loco sancto tuo. Respōdet qui ingredit sine macula ⁊ operat iusticiā ⁊c. Ite psalmo. xxiij. Quis ascēdet in mōtez dñi aut q̄s stabit in loco sancto ei': ⁊ respōdet ppheta. Innocēs mānib? ⁊ mūdo corde ⁊c. Tertia vtus est misericordia: nā p opa mse recipimur i eterna tabernacula: vt ait saluator. Luce. xvj. Facite vob amicos de māmona iniquitatis: vt cū defeceritis reciptant vos i eterna tabernacula. Ex supradictis ptz q̄ iste tres vtutes sunt media q̄bus cōsequimur eterna tabernacula: q̄s quidē vtutes deꝰ diligit: ⁊ bītibus bas vtutes deꝰ dat gratiaz in presenti ⁊ gloriam in futuro. Ideo dicit ppheta ō elegi esse' abiect'. i. humilis i domo dei mei et inocēs i b̄ mūdo: q: misericordiā ⁊ vitatē diligit deꝰ. Et ideo solis istis humilib? ⁊ misericordib? dominꝰ dabit gratiā in p̄senti ⁊ gloriā in futuro: ⁊ exinde scio q̄ deus nō p̄nauit bonis celestib? humiles ⁊ veros ⁊ misericordes ⁊ iustos q̄ ambulāt in innocētia: immo cōfert eis supradicta tabernacula: quare dico q̄ beat' est homo qui contēnit ista mūdana ⁊ sperat i te dñe: q: talis licet videat abiect? in b̄ mūdo: tamē i futuro habitabit in eternis tabernaculis in illa luce sine nocte Ex q̄bus patet q̄ ppheta dō ⁊ pplus dei ante incarnationē simul petebat in hoc psalmo aduētū christi ⁊ futuram gloriā: nos autem iam expectamus nisi liberari a peccatis per penitentiā: ⁊ bene opari p gr̄am ⁊ dissolui ab hoc mortali corpe ⁊ habitare i celestib? tabernaculis. B ¶ Et supradictis in hoc psalmo p̄nt recolligi octo ꝯclones.

¶ Prima cōclusio: q̄ q̄libet iustus ⁊ ver? xp̄ianus ꝟz habitet in hoc corpe mortali: tm̄ contēptis rebus mundanis toto mentis affectu desiderat habitare in illis celestibus tabernaculis.

¶ Secūda conclusio: q̄ sicut passer ⁊ turtur faciūt nidū ad reponēdum pullos suos. Ita xp̄s fabricauit altaria ⁊ mansiones in celo vbi fideles sui quiescant ⁊ laudent deum in eternum.

¶ Tertia conclusio: q̄ nemo potest ascendere in illa tabernacula: nisi ascenderit per gradus virtutum dum vixit in hoc mundo.

¶ Quarta ꝯclo: q̄ nemo p̄t videre deū deoz in

syon superiori nisi p exercitiū virtutū aq̄rat merita in hac vita ⁊ i b̄ loco lachrymaz vbi deꝰ voluit opa esse meritoria ⁊ pniam fructuosam. ¶ Quinta conclusio q̄ nemo p̄t ambulare de virtute in virtutē nec agere pniam: nec opa meritoria nisi p gr̄am ⁊ merita xp̄i. ¶ Sexta cōclusio q̄ melioz est illa dies eterna sine nocte q̄ multa .M. buj? vite. ¶ Septima conclusio q̄ melī' est abiectum ⁊ viuere cū humilitate ⁊ pauptate in hac vita: q̄ cū supbia ⁊ copia bonoz tēporaliū ⁊ fauore in domibus regū. Nā deꝰ nō dat celestia tabernacula nisi humilib? ⁊ iustis et misericordib?. ¶ Octaua cōclusio q̄ deꝰ nō p̄uabit bonis celestibus innocentes simplices ⁊ ptēptores huius mūdi sperāteos i se: in mo dixabit bonis fruibilib? ⁊ eternis.

arg. lxxxvj. di. c. nō satio

de ꝟsecr. di. ij. c. sc̄mel.

Benedixisti dñe terram tuā auertisti captiuitatē iacob. Remisisti iniqtatez plebis tue operuisti oia pcta eoz.

Iditigasti oēz irā tuā auertisti ab ira idignatiōis tue.

Conuerte nos deus salutaris noster: et auerte iram tuam a nobis.

¶ Huic psa. nō p̄ponit ratio titulus. s. in finē filijs core cātici psal. Ex titulo apparet q̄ dō fecit dūc psal. ⁊ dedit ipsum cantādū core ipsius Hemā q̄ erat de filijs core vt cātaret ipm cū toto conatu vocū eo q̄ vocabāt xp̄m in isto psalmo vt veniret in carnē ad saluandū genus humanū. ¶ Ad cui? intellectū est notādū sicut dctm est in plogo tractatu. iij. ⁊ regula. x. ⁊ psal. lxxvij. q̄ dō i psalmis vt plurimū p̄cedit a figura ad figuratū ⁊ a parabola ad vitatē ipsi correspōdentē i no. testa. Duo ergo facit dō p̄ncipal'r in b̄ psalmo. Tā primo p̄ponit parabolas ⁊ figuras in q̄bus p̄uidit mysterium incarnationis ⁊ nre redēptionis. Scōo petit xp̄m vt veniat in carnē ad saluandū ⁊ liberandum genus humanū: ibi. Conuerte nos deus. Et ¶ Quantū ad primā est notandū q̄ xp̄us cōiter i sacra scriptura ꝺ: fructꝰ vt ps psal. cxxvj. Filij merces fructꝰ vētris. Itez psal. cxxvj. De fructu vētris tui ponā sup sedē tuā. Tñ xp̄s dupliciter ꝺ: fructꝰ. Uno mō inquātū fuit nobis datus siue erat dādus in supplementū fructꝰ ligni vite paradisi quē pdidit adā put dictū est psal. j. Alio mō inquātū erat dādus in antidotū ⁊ medelā cōtra morbū ⁊ venenū fructꝰ pdibiti quem comedit adā cui? veneno totū genꝰ humanū fuit infectū ⁊ vulneratū ⁊ sauciatū. Et sic xp̄s fuit figuratus p fructū ligni vite qō fuit plantatū a p̄ne plo i paradiso: qō germinauit illa b̄dicta terra paradisi sicut dictū fuit psalmo. j. B ¶ Itē sicut xp̄s fuit figuratus p lignū fructiferū vite ita pariter virgo maria fuit figurata p illā terrā ⁊ boztū deliciarū paradisi q̄ germinauit illud lignū ⁊ fructū vite. Illā sicut illud lignū fuit germinatū et ortū ex illa terra b̄dicta quā multū arauit aratrū aut rastrū violauerat: ita xp̄s fuit germinat' ex carnē ex filio vtero virginali et intemerato nullo ma-

Xp̄s ꝺ: fructus.

Maria ⁊ terra.

ritali aut virili āplexu violato nec temerato. Itē sicut adā p̄mus hō fuit formatꝰ manu dei ex illa terra b̄dicta ⁊ inviolata nullo rastro aut aratro rupta vel temerata: ita xp̄s fuit formatꝰ solo opere spūsancti in illo vtero intemerato ⁊ inviolato ex puris sanguinib? virginis matris. Et sic virgo maria iā fuit figuraliter b̄dicta in illa terra q̄ i p̄ncipio p̄duxit lignū vite: ⁊ ex q̄ formatꝰ est adā p̄mus hō. Item mysteriū incarnationis xp̄i nō solū fuit figuratū p p̄ductionē i ligni vite: ⁊ p formationē corporis ipius adā ex terra virginei inviolata sicut dcm est: sed etiā fuit figuratū in bñdictione ipius Jacob. Gen. xxvij. qū b̄dixit eū Isaac pr̄ suus: vn sicut Rebecca iduit Jacob ve stimētis ipius Esau ⁊ cooperuit manꝰ ei? pellibus hedi ad similitudinē esau. Ita pariter virgo maria induit verbū eternū vestib? ⁊ pelle humanitatis ⁊ carnis mortalis qñ xp̄s seip̄s exinaniuit formā serui accipiēs in similitudine hoīm facꝰ ⁊ habitu inēt? vt hō. Et sic virgo maria iā fuit figurata p Rebeccā ⁊ b̄dicta in iacob in cui? remib? virtualiter erit ⁊ seminaliter. Itē isaac tā tāc p̄uidit ⁊ sensit in spū odorē virtutū ⁊ gr̄aꝝ vestimētoz humanitatis xp̄i ⁊ virginis marie qñ dixit. Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni quem b̄dixit dñs ⁊c. Et q̄b? ꝑz q̄ virgo maria iā tūc fuit figurata ⁊ figuraliter b̄dicta p illū agrū sodomiterū ⁊ fiorida quem benedixit isaac ⁊c. Et q̄b? oib? ꝑz q̄ virgo maria q̄ xp̄m germinauit multipliciter fuit in ve. test. figuraliter b̄dicta. s. i illa terra ⁊ paradiso deliciarū q̄ germinauit lignū vite ⁊ inviolata ex qua fuit formatus adā: et in illo agro odorifero quē b̄dixit isaac. ¶ Scōo est notandū q̄ sicut virgo maria fuit multipliciter b̄dicta fi guraliter p illā terrā q̄ pduxit lignum vite: ⁊ ex q̄ formatus fuit adā: ⁊ p agrū odoriferū quē b̄dixit isaac put dcm est: ita p oppositū tota nra terra. i. gñatio ex qua sumꝰ generati carnaliter fuit maledicta realiter ⁊ actualiter ⁊ figuraliter i maledictione terre ꝓpter pctm primoz parentum: qñ dixit ipsi adā: maledicta terra in opere tuo: tribulos ⁊ spinas germinabit tibi. i. maledicta erit sensualitas ⁊ caro tua vitio ꝺcupiscētie corrupta: q: germinabit tibi tribulos ⁊ spinas peccatoz ⁊ vitioz ⁊ tēptationū. fugiter alam pungentiū ⁊ vulneratium: q: fugiter ⁊ assidue caro luctabitur aduersus spm̄ ⁊c. Mulieri aūt dixit. Multiplicabo erūnas tuas: ⁊ ꝺcepꝰ tuos i dolore paries ⁊c. Et sic patet qualiter ille cib? p̄hibitus infecit ⁊ corrupit terrā nostram ex qua carnaliter omnes sumꝰ germinati ⁊ irritauit ⁊ concitauit irā ⁊ indignationē dei contra nos. ⁊ induxit omnes infirmitates corporales ⁊ spirituales ⁊ finaliter mortē corporis ⁊ anime. Et taliter ifecit ⁊ corrupit ⁊ maledixit terram nostrā q̄ non germinat in nobis nisi spinas ⁊ tribulos peccatorū. Sed ois omnipotēs b̄dixit terrā suā. s. virginē mariam que germinauit istū benedictum fructum salubrem ⁊ antidotarium qui abstulit a nobis omnem maledictionem ⁊ dedit benedictionē ⁊ sanauit nostros languores ⁊ infirmitates ⁊ mitigauit iram dei ⁊

Mota

nota

In p̄adiso nō est nisi vna dies.

De pc.d j. q̄. diuinitat; natura. et dicti.

auertit a nobis ciuo indignationem. vt patebit.
¶ Tertio est notādū q̄ sicut maledictio nra fuit data in primis parentib⁹ z figurata in maledictione terre eoz. Et benedictio virginis marie fuit multiplicit figurata qui dictū est in pma doctrina. Ita pariter nra redēptio liberatio fuit multipliciter figurata: z maxime in liberatiōe captiuitatis filioz israel de egypto: z in multiplici liberatione facta tēpore iudicū. Et ita pariter mitigatio ire z idignationis dei erga gen⁹ humanū fuit figurata multipliciter inue. test. puta q̄n deꝰ remisit iniq̄tatē plebi sue ad p̄ces moysi q̄n fecerūt vitulū in oreb. Exo. xxxij. Itē q̄n moyses mitigauit irā dei q̄n deꝰ volebat totaliter illū ppl'm delere ppter ingratitudinē: q̄ voluerūt sibi constituere aliū ducē z reuerti in egyptū. Numer. xiij. Itē moyses mitigauit irā dei q̄n ppls fornicat⁹ est cū madianitis: z adorauit belfegor. Nu. xxv. q̄ oia ista figurabāt qualr̄ xp̄s fructus terre virginalis debebat irā z idignationē dei placare z recōciliare gen⁹ humanū cum deo patre. Oia ergo ista mysteria incarnatiōis nostre redēptionis z reconciliationis premidēs dauid in spiritu ꝓponit z adducit gesta ve. te. in q̄bus ꝓphetico spū pulcit ista mysteria. Et ꝓedit allegoriee a figura ad figuratū petēdo nr̄az redēptionē. Tū dicit ad patrē. O dñe tu quondā figuraliter b̄dixisti terrā tuā. s. virginē mariā in q̄ debes v̄bum tuū seminare: ter q̄ ille b̄dict⁹ fruct⁹. q̄ oē maledictū debet auferre: z in quo oēs gentes sunt b̄dicēde: est germinādus tna scitur? Mā p̄ño b̄dixisti illā terrā figuraliē b̄dicēdo illā terrā paradisi q̄ germinauit lignū vite: z illā terrā virgineā z incorruptam a qua formatus fuit primus homo z b̄dixisti etiā istā terrā tuā. q̄n Isaac b̄dixit iacob z illū agrū odoriferum. vñ iacob attulit eibū. Gen. xxvij. Item non solum benedixisti terram. i. virginem mariā p supradictās benedictiōes: sed etiā redemisti multipliciter z figuraliter genus humanum z mitigasti irā tuam. Nam primo figurasti mysterium nostre redemptionis q̄n auertisti captiuitatē iacob z filioz israel ab egypto. Itē figuraliter remisisti iniquitatem nostram: q̄n remisisti iniquitatē plebis tue: q̄n fecerunt vitulū conflatilem in oreb. Exo. xxxij. Itez multotiēs operuisti peccata eoz non ad penam imputādo q̄n multotiens murmurabant contra moysen. immo dedisti eis māna de celo z carnes in abūdātia. Exo xvi. Item mitigasti z auertisti eos ab ira indignationis tue ad p̄ces moysi: q̄n voluerūt reuerti in egyptum. Et q̄n immisisti serpentes ignitos: z q̄n fornicati sunt cum belfegor z q̄nq̄ diuersos iudices liberasti eos de captiuitate z persecutione finitimorum. Sed omnia illa mysteria figurabāt mysteriū incarnationis z nostre redēptionis z recōciliationis. Ergo o deꝰ salutaris noster conuerte nos ad te: auerte z ira tua a nobis: sicut per illa supradicta mysteria figurasti z ꝓmisisti: q: iam est hora q̄ mitiges irā tuā z conuertas nos ad te. quia diu z per magna tempora fuimus eruleo z separati a te.

Numquid in eternū irascēris nobis: aut extēdes irā tuā a generatione i generationē. xxxij .q: iij .c. sed dñe in glo.

¶ Quasi dicat nō est credēdū. primo ꝓpter tuā bonitatē z miam. Secō ꝓpter multiplicem ꝓmissiones supradictas patrib⁹ figuralr̄ factas .q. o. tā tēpus est vt impleas ꝓmissiōes tuas: vt iusti ficetis in sermonibus tuis: z spes nostra non sit frustra z vana: immo credo q̄ tu venies z verificabis oēs ꝓmissiones tuas. deinde cum dicit.

Deus tu cōuersus viuificabis nos: z plebs tua letabitur inte.

de hec. d. ij. c. sermel. Et xxxv. di. c. ab eps ordio.

Ostende nobis dñe misericordiam tuam: z salutare tuum da nobis.

¶ Explicat totū mysterium nostre redēptionis z oēs fructꝰ z effectus z vtilitates eiꝰ. ¶ Ad cuius intellectū est notādū q̄ ille fructꝰ ꝓbibit? quem comedit adam attulit mundo septem maledictiones z dāna. Primo enī attulit mortē corporalez. Secō labores z miserias z infirmitates corporales. Tertio mortem aie z petis. Quarto irā z indignationem dei. Quinto exiliū z separationem a deo. Sexto ignorātiam. Septimo penā eternā. Sed q̄ ille b̄dictus fructus veri virginalis datus est nobis in medelam z antidotuz cōtra venenū illius cibi ꝓbibiti. Ideo totā maledictionē eue in benedictionē mutauit Marie: vt inq̄t Aug. Ideo sicut ille cib⁹ letifer nos infecit ita per oppositum iste benedictus z salutaris fructus nos refecit: z sicut ille nos interfecit z mortificauit. ita iste nos viuificauit. Et sicut ille i oēs miserias z infirmitates nos deiecit: ita iste ab oi miseria releuauit z sanauit. Et sicut ille irā dei z indignationē contra nos concitauit: ita iste iraz dei erga nos mitigauit. Item sicut ille nos a deo separauit: ita iste nos deo pacificauit z recōciliauit. Itē sicut ille in totum genus humanuz tenebras ignorātie induxit ita iste lumē veritatis adduxit. Itē sicut ille nos sceleravit z a via deuiauit ita iste nos p legē euāgelicā iustificauit. Itē sicut ille nos in ꝓpetuā penam z in infernum destinauerat z dānauerat. ita iste i eternum nos in celesti patria z gloria beatificauit. Oia ergo ista preuidēs dauid in spū: ideo nominatr appellatr petit istā benedictiōnē fructū sub septem nominib⁹ ¶ Tū appellat ipsum fructum salutarē inquātum nos sanauit z viuificauit a morte z appellat ipm mām inquātū nos ab omni miseria releuauit: z appellat ipm iustitiam inquātū nos ab oi pctō iustificauit. Et appellat ipm veritatē inquātum nos ab omni ignorantia illuminauit z oia q̄ erāt scripta in lege z ꝓphetis verificauit. Et appellat ipm benignitatē inquātū irā z idignationem dei erga nos mitigauit: z appellat ipm pacem in quātum nos patri reconciliauit: z nos adinuicem sub vna fide z caritate in vna ecclesia cōgregauit z ligauit: z appellat ipm gloriā nostrā inquantū nos in celesti gloria beatificauit. Et b̄ est q̄ intēdit dicere z petere dauid in toto residuo huius psalmi. Unde ait. O dñe deꝰ pr̄ oñde.

Fructus ade mādo attulit .vij. peccata mala.

Fructꝰ marie xp̄i z antidotuz; te.

nobis miam tuam: filiū tuū mittēdo p quē ostendes miam tuā in mundo. z salutare. i. fructuz salutis da nobis ad sanādā vulnera pctōz cōtrave nenū cibi ꝓbibiti quē comedit adaz. Et tunc tu deꝰ cōuersus ab ira in miam iustificabis nos p istū fructum salutiferū a morte peccati z a morte corporali. z ñre plebs tua a morte peccati viuificata z ab oñi miseria releuata letabit in te in aduentu tui filij tui i carnē. Et ideo vt omnia ista fiāt ostende nobis misericordiā te. z tñe.

xxxij .q .i c. nisi bella et ca. nolī esti mare.

Audiam quid loquatur in me dominꝰ deꝰ quoniā loquetur pacem in plebem suam: Et super sanctos suos: et in eos qui cōuertuntur ad cor.

Ueruntamen prope timentes eum salutare ipsius vt inhabitet gloria in terra nostra.

¶ Audiā quid loquat dñs meus iesus xp̄s deꝰ incarnatus q̄n ascender in montez: z aperiet oculum: et declarabit mihi legem et propheta: vt patz. Matth. v. Unde ante non potuit audire vocē domini per se: sed per angelos z moysen z ꝓphetas: sed tunc quando xp̄us venit in carnē: audiā quid loquat in me dñs deus per os suum: q̄n ipe psonaliter loquet pacez z redēptionez in plebē suam p legez euāgelicam iustificantem z deo fideles reconciliātē. Verūtn salutare ipsi⁹. s. salꝰ z redēptio ipsius xp̄i nō erit ꝓpe scribas z phariseos z iudeos cecos z obstinatos ipm negātes nz erit ꝓpe apl̄os z discipulos timētes z sequentes eū. z sup oēs sanctos suos martyres z cōfessores z sup oēs p baptismū sanctificatos: z in eos oēs tā gētiles q̄ iudeos q̄ cōuertūtur ad coz. i. corde z ore xp̄m cōfitebūtur deū z boiem vtrumq̄ redēptorē: q: corde credit ad iustitiā: ore aūt confessio fit ad salutē. Ideo oñs q̄ inuenerit nomē oñs saluus erit. ad Roma. x. Ideo solū istius erit fructuosa xp̄i redēptio. Et ideo vt xp̄us qui est gloria nostra habitet i terra. i. humanitate nostra. i. vt sumendo carnem nos posset redimere et glorificare z vt verus z perfectus redēptor habitaret in nobis z humanitate nostra ad redimendum z glorificandum oēs virtutes z perfectiōes fuerunt in eo congregate. Nam

de pc. d ij. con trario.

Misericordia et veritas obuiauerunt sibi: iustitia z pax osculate sunt.

Veritas de terra orta est: et iustitia de celo prospexit.

¶ Dutusmodi ⁊tutes in xp̄o obuiauerūt sibi. et paxi osculate sunt z in eo iuncte puta mia ad remittēdū nobis oia pcta z releuāduz nos ab oñi miseria corpis z aie: z vitas ad tollēdā z fugādā tkam ignoriā z ad vificādas oēs scripturas et ad docēdā legē euāgelicā. Et fuit i eo iusticia ad iustificādū nos ab oñi pctō p legē euāgelicam z grām sacrāmētoz. Et fuit i eo pax z caritas ad recōciliādū cū deo pfe. ¶ Tū nota q̄ ista. vij. nota dicūt ides essentialr̄ z substātialr̄ in deo: q: deus essentialr̄ est quicqu'd habet: z sic deus est substantialiter sua salus z sua benignitas z sua

nota ista sunt idē ꝛc.

De ose. dis. iij. c. vlt. iglo.

misericordia z sua iustitia ꝛc. Sed differunt ista nomina penes modoꝰ significādi z cōnotādi in xp̄o cōnotāt distincta z significāt diuersos effectus in nob. Unde ipsa diuina essentia dicit iustitia in⁊tum tribuit vnicuiq̄ quod suū est: z dicitur misericordia: inquantū releuat nos ab omni miseria z remittit nobis debitū. Et sic de singulis. Sed iste eedem pfectiones sunt cōmunicate aie xp̄i p quādā eminētiaz z excellētiaz sup oēs creaturas: vt ola ista possit dispēsare mēbris p gr̄am vnionis z anē caput ecclesie vt dictum est. Ideo in scriptura q̄nq̄ vnū sumit p alio. nā veritas sumit p iustitia: vt psalmo cxviij. ola mādata tua veritas. i. iustitia z ꝓncipiū v̄boz tuoz veritas. Itē Isa. xxxix. sicut ego pater filius notā facit veritatē. i. iusticiā. Itē ꝓveritatē q̄nq̄ intelligit mia: vt in eodē capitulo. Neq̄ mox laudabit te neq̄ q̄ descēdit in lacū et pectabit veritatez. i. iustitia tua. Et sic ergo idē xp̄us i⁊tus deꝰ est essentialiter mia z iustitia z veritas. z inquātuz homo habet oia ista eminenter primo habitualr̄ in aia. secūdo per gratiā tanq̄ caput: z hoc dicit dauid cū subdit. veritas de terra orta est. i. filius dei qui est verbū eternū z sapientia et veritas patris ab eterno genita que ex ore altissimi prodiit. Ista inq̄ veritas is ab eterno z ante luciferum fit genita z orta ex ore altissimi. tñ ex tēpore orta est ꝑ carnē de terra nostra. scz de ventre intemerato v̄ginis marie que est terra nostra: q: de nostra būanitate. Mā sicut ista veritas est genita ante luciferū ex vtero z memoria secūda patris ꝑ diuinitatē. Ita post luciferuz ex tēpore orta est z genita ista veritas ex vtero secūdo matris ꝑ būanitatē. z isto modo veritas de terra orta est. Sed primo et ante iusticia que est idem dei filius de celo in terrā prosperit. Et ideo motus mia venit in carnem: vt audiret gemitus cōpeditoz: et solueret filios interemptoz: vt patebit psalmo. cj. Et ideo subdit.

Etenim dominus dabit benignitatem et terra nostra dabit fructum suum.

Justicia ante eum ambulabit: et ponet in via gressus suos.

¶ Etenī id est certe per istū iesuz xp̄m: dñs dabit benignitatē in terra ad mitigandā irā z indignationē patris. z ad reddendū ipsum benignū erga genus humanū. Et terra nostra scz v̄go maria de qua dictū est Esaye xj. Egredietꝰ virga de radice iesse: z flos de radice eius ascēdet. Et capitulo. xlv. rorate celi desuper z nubes pluāt iustuz aperiat̄ terra z germinet saluatorē ꝛc. Ista inquā terra nostra dabit fructū suū. quādo cōcipiet z pariet illū benedictū fructū in quo benedicent omnes gētes. Et tūc iusticia ante eū ambulabit. scz ex euāgelica hominē perfecte instituendo z bonem iustificando ambulabit ante eum: quia primo ipse legē euangelicā ferret. et ex consequenti apostoli per vniuersum mundum ipsum predicabunt. Et sic ipse ch̄ist⁹ qui est iusticia vera ponet gressus suos in via: qua carnem sumen-

Universidad de Bibliotec

do fiet viator in similitudinē dom factus ⁊ dabi tu inuenē vt homo. Et etiā ipa lex euāgelica in qua cōsistit tota nostra iusticia ponet gressus in via. qñ per vniersū mūdū pdicabit. Et quib⁹ omnibus patet qualis iste benedict⁹ fruct⁹ vteri virginalis: in quo cōgregate fuerūt septē supra dicte perfectiones. s. salus ⁊ misericordia: veritas: ⁊ pax ⁊ benignitas: ⁊ iusticia: ⁊ gloria. totaꝫ maledictionē euc: in benedictiōem mutauit ma rie matris sue. Et sic fuit nobis datus in mede lā ⁊ antidotū ⁊ remediū cōtra venenū cibi pbi biti. quē adā comedit. ℒ ℂ Sz ad maiorez declaratiōem eorum que dicta sunt est notandū ꝙ li cet xp̄s esset ver⁹ deus. tamē erat simul verus ⁊ integer homo. Et ideo septē genera perfectionū erant cōsideranda in ilia humanitate assumpta siue in xp̄o inq̄tū homo fic assumpt⁹. Nam pmo erat in eo cōsideranda pfectio essentialis ꝙ quā reponebat in specie humana. que quidē pfectio dicitur precedere formam. Secūdo considerabā tur in eo perfectiones naturales consequentes formam. s. potētie intellectiue ⁊ sensitiue ⁊ moti ue. ⁊ cetera q̄ erant in eo pncipia operandi. Ter tio erant cōsiderande pfectiones ⁊ bona gratui ta xp̄onalia sicut erant habit⁹ infusi: ⁊ dona spiri tus sancti. Quarto dona gratifica. s. gratia ⁊ cari tas ⁊ oīa merita. Quinto erant cōsiderāda bo na deifica q̄ habebat p gratiam vnionis. per quā sibi cōmunicabant ydiomata eor que sunt dei: qz dicebat deus ⁊ creator ⁊c. Sexto psiderabat in eo gratia capitis. q̄ dicātur dona ⁊ bona mu nifica p quā gram capitis merebat p omnib⁹ su os membris: ⁊ poterat eis cōmunicare bona sibi a patre tradita. eo ꝙ sic erat dispēsator bonoꝝ patris et mediator dei ⁊ hoīm. Septimo erāt cō siderāda bona glie qz simul erat pp̄ebēs: tvia tor. Omnia ergo ista septē bona erāt cōsiderāda in illa sacratissima anima xp̄i a pncipio sue creatiōis. Quantū ergo ad pfectionē essentialē nō excedebat animas aliorū hoīm vt cōiter tenent doctores: eo ꝙ talis pfectio est unica cōsistens in quodam indiuisibili. Unde si aliqua pfectio esse tialis adderet alicui forme faceret eam variare specie qz species sunt sicut numeri. octauo met baphi. Sed quo ad pfectiōes naturales p̄sequē tes formam. anima xp̄i erat nobilior ⁊ perfectior omni alia anima in specie humana. ⁊ etiam quo ad nobilitatem corporis: eo ꝙ habuit corpus cre atbon temperatissimū ⁊ nobilissime cōplectionis sm omnes doctores. ⁊ sic operationes suena turales ⁊ animales erant in summo gradu perfe ctionis. Et sm has naturales perfectiones cōse quētes formam: licet esset nobilis: omni alia anima. tamen non erat inconueniens ꝙ esset inferior angelis. Sed i bonis gratuitis ⁊ gratificis: i gra tia vnionis ⁊ capitis i bonis glorie. xp̄us erat no bilior ⁊ perfectior omnib⁹ angelis ⁊ omni creatu ra. quia nulla creatura vt sic sibi valuit compara ri. maxime in bonis que pueniūt sibi ex gr̄a vnionis per quam ó: de⁹ ⁊ fil⁹ naturalis dei patris ⁊ heres patris ⁊ instrumentū deitatis in miracu

Xp̄s de⁹ ⁊ hō i cu ius hūa nitate se ptez pfe ctiones.

lis faciēdis. ⁊ mediator dei ⁊ hoīm ⁊ caput eccle sie. ⁊ sic potuit mereri p omnib⁹ suis membris cō municare eis bona sua. Etvt sic fuit necessevt in eo pgregarent omnia septē bona in hoc psalmo memorata. s. sal⁹ vt oēs posset saluare ⁊ a morte viuificare. ⁊ miseria: vt omnes posset ab oīi mi seria releuare. ⁊ iusticia vt posset iustificare: et pax vt nos deo recōciliaret. ⁊ benignitas vt irā ⁊ indignationē dei mitigaret ⁊ a nob auerteret et veritas: vt nostras tenebras ignorātie fugaret: ⁊ oia scripta in lege ⁊ ppbetis verificaret ⁊ adim pleret. Et esset i gloria: vt nos glorificaret. Et iō qz xp̄us nō solū adept⁹ est oia ista p se: sz vt etiā posset nobis ea cōicare. ideo in hoc psalmo dicit sal⁹ nostra ⁊ iusticia ⁊ pax ⁊ gloria nostra ⁊c. Et p eandem rationē virgo maria que būc sacratis simum ⁊ bñdictum fructus germinauit dicit ter ra nostra in hoc psalmo. qui q̄dem fructus tu se continet septē supradicta salubria bona cōtra ve nenum cibi pbibiti ipsius adā. Et hec est causa quare xp̄us reliqt nobis seipm sub forma panis in esbū ad restaurāda bona que pdidim⁹ in adā et in supplementū ligni vite terrestris paradisi put patebit ipalmo. ⁊c. ℂ Sz et supradictis pos set insurgere quoddā dubiū. Nam licet quinq; su pradictarum perfectionū. s. sal⁹: benignitas: pax veritas: ⁊ gloria sint essentialr in deo ⁊ se compa tiātur adinuicē in ipso: cū sint idem ꝙ diuina es sentia. Et ista eadē q̄nq; sint in xp̄o homine: for malit ⁊ per singularem eminentiam ⁊ excellētiā ⁊ munificētiam: vt dictū est tamen ista duo reliq̄ sz iusticia ⁊ misericordia nullo modo se inuicez valent compati essentialiter in deo. nec eminen ter ⁊ munifice in xp̄o homine: cum sint adinuicē cōtraria. qō probatur. Nam iusticia dicit nullu malū impunitum: sed misericordia remittit om ne debitū ⁊ releuat ab omni miseria ergo nō pos sunt i eodē simul stare. Nā si de⁹ remitteret offe debitū p mīam: ergo nullū malū puniret p iusti ciā. ⁊ sic iusticia maneret lesa in deo. Et si de⁹ pu niret omne malū per iusticiā. tūc nullū debitum remitteret: ⁊ sic nulla esset in eo mia. ⁊ sic est di cendū de xp̄o hoie. ergo sequit ista duo nō se cō patiūtur simul in deo: nec in xp̄o hoie simul cum alijs quinq; perfectionib⁹ ⁊ bonis supradictis. In oppositū autē est veritas ppbetica hui⁹ psal mi: q̄ exuperat omnē sensum ⁊ curiositatē huma nam. Ad hoc cōmuniē respondet. ꝙ ista duo per quendā remissionē ⁊ tēperātiā sunt simul in deo inq̄tum deus punit circa condignū et premiat vltra. Et sic mia temperat iusticiā ⁊c. Sed licet hoc possit pie sustineri: tamen non satisfacit tota liter nec attingit mysterium diuine misericor die ⁊ iusticie in passione xp̄i ostēsuz ⁊ operatum: vbi nulla pars iustitie loquitur nec pars miseri cordie minuitur. sed vtraq; manet integra et ille sa. Unde est aduertēdum ꝙ respectu nostri nūq̄ iusticia dei posset simul esse integra cum mia nec econuerso. Nam nullꝰ posset satisfacere nec red dere debitum pyno peccato in quacūq; pena: cū peccauerit contra deum infinitū: vt patz ℚ Arth.

not. quō iusticia⁊ mia sunt in deo.

passio xp̄i satis factoria p peccā tio.

rysij. de illo q̄ debebat decē milia talentoꝝ: ergo cū in tali nō posset fieri mia absq; lesiōe iusticie. ergo oportuit vt xp̄o incarnaret ⁊ pateret ⁊ pu niret p illo vt redderet ⁊ solueret preciū infinitū p illo debito infinito. vt iusticia maneret illesa ⁊ integra. ⁊ mia haberet locū suū. Cuius passiōis preciū ⁊ meritū fuit infinitū rōne gr̄e vnionis et xp̄i innocentie ⁊ puritatis vt dictū est psal. xvij. Et iō potuit in infinituz satisfacere p pctis olm nīm. etiā si de⁹ crearet mille mundos qz dñs po suit in xp̄o petā ⁊ iniqtates olm nostrū q̄ ad pe nā ⁊ punitionē. ⁊ ppter seelus tot⁹ ppli pcussit eū. Esa. liij. iō pctā olm nostrū fuerūt in eo puni ta: cui⁹ liuore sanati sumus. Et sic xp̄s eo ꝙ de⁹ ⁊ homo ⁊ nunq̄ nouit pctm factū est cōgruū sa crificiū ⁊ sufficiēs preciū pro oi pctō. ⁊ ad soluen dū pro oi debito. Itaq; ꝙ sicut est caput ⁊ metrū ⁊ mēsura ⁊ fons olm gratiaꝝ ⁊ pelagus olm meri toꝝ. Ita est subiectū iusticie ⁊ punitiōis oīs pec catoꝝ inq̄tū oia nra petā fuerunt in eo punita ⁊ nos p tpm ⁊ in ipso soluimus oia nra debita. ⁊ sic oēs fuim⁹ in eo iustificati. Itaq; ꝙ q̄licūq; aliqs efficit particeps passiōis xp̄i p baptismū aut pe nitētia: tūc petā sua sunt pfecte ⁊ integre punita in xp̄o: ⁊ vt sic xp̄o cōicat petōr baptizato et pe nitēti merita sue passiōis: Imo xp̄o offert p̄i suā passionē in peiū ⁊ vindictā peti ⁊ debiti cuiuscū q; petōris. Et sic mia bz locū suū iusticia manen te illesa. Fit em̄ mia cū petōre inq̄tū sibi remit tit pena ⁊ debitū infinitū. ⁊ fit iusticia inquātuz pctū illi⁹ nō manet impunitū: cū puniat in xp̄o cui⁹ passionē ⁊ merita participat petōr p baptis mū aut pniam sine cui⁹ passionis vtute nulla pe nitētia nec sacīm esset valida nec sufficiēs ad de tendū petā: nec ad satisfaciēdū p debito. Et po nit exēplū de anulo aureo. Nam anulus aureus vn⁹ vncie non est sufficiēs preciū ad redimendū vnū captiui: sed si incelet sibi lapis pciosus scz carbūculus ⁊c. nō solū est sufficiēs ad redimēdū vnū boez: sed etiā decē. imo est sufficiēs ad emē dā vnā ciuitatē: nō rōne auri sz rōne lapidis pre cioſi in eo incelati. Ita q̄ pariter sz magna pena alicuius nō sit sufficiēs ad soluendū nec satisfa ciēdū pro petō ⁊ debito illius tm̄ si addat passio xp̄i p sacīm pnie: nō solū est sufficiēs illa pnia ad soluēdū pro vno petō: sed p infinitis rōne infini ti pcij passiōis xp̄i quā participat pnia sacramē talis in effectu vel invoto. Et hec est cā quare di cit Augu. sup̄ ioban. ꝙ plus est facere de impio piū q̄m creare celū ⁊ terrā: qō nō solū est intelligē dū: qz reputur ober ad gr̄am in petōre: vt cōiter ó:: sed de⁹ in creādo celū ⁊ terrā nil posuit de suo nisi solā similitudinē qz solo vbo dixit: ⁊ facta sūt oia. sed de⁹ nō iustificat petōrē quin ponat aliqd de suo: sz sanguinē ⁊ passionē quā fili⁹ offert pa tri p illo petōre iustificato: quaz pater acceptat in pciū pro debito illi⁹. Et sic ptz ꝙ maiozis pre cij est iustificatio ipij q̄m creatio celi et terre ly fit eqlis potētie vt inqt aug. ⁊ ambrosius. Ex q̄bus oībus ptz qualr ppter passionē xp̄i summa mia bz locū in deo cū summa iusticia ⁊ econuerso qz ly

Extēpli ficatio.

remittat penitēti oē debitū: tūc pctm̄ ei⁹ nō ma net impunitū: nec debitū satisfactuz in eo. vel in xp̄o p:out magis declarabit psalmo. cij.

ke. di. c. sācta ro mana.

Inclina dñe aurē tuā ⁊ exau di me quoniam inops ⁊ pau per sum ego.

oro dō.

Custodi aiam meā qm̄ san ctus suz: saluū fac seruū tuū de⁹ me⁹ sperantē in te.

Miserere mei dñe qm̄ ad te clamaui tota die letifica aiam serui tui quoniā ad te dñe animam meā leuaui.

xj. q. iij. c. custo di.

Quoniā tu dñe suauis ⁊ mitis ⁊ multe mi sericordie omnibus inuocantibus te.

Joel. ij. expi. xj. q. iij. ad mēsā

Auribus percipe oratione meam ⁊ intē de voci deprecationis mee.

In die tribulationis mee clamaui ad te: qz exaudisti me.

ℂ Titulus oro dauid. Et titulo apparet ꝙ da uid fecit būc psal. i quo aliqd petit. Nō dicit de bet ꝙ dō fecit būc psal. dō esset in psecutiōe sau lis: in quo petit liberari ab eo. Et sic exponit lit teraliter būc psal. Et quidā catholici sequuntur eos. sz talis exp̄sitio est inutilis ⁊ inanis. ⁊ facis ens iniurīā ipsi ppbete cū nō sit min⁹ ppbeta in hoc psal. ꝙm in ceteris. ℬ ℂ Et iō est dicendū ꝙ ly forsan ibi pfectio fuerit cā occasionalis qre dō fecit būc psal. ⁊ multos alios inq̄tū ibi dauid p̄uidit in spū mysteriū passiōis xp̄i ⁊ resurrectio nis ⁊ exaltatiōis regni ei⁹. tūc principalis intētio ppbete est p̄dicere in hac oratione totū mysteriū ⁊ discursum cuiusdā orationis: quā xp̄s fecit i no ctc sue passiōis anteq̄ caperet quā recitat Job. euāgeli. c. xvij. vbi orat pro sua resurrectiōe. Se cūdo p aplis ⁊ discipulis. Tertio p pplo gētili q̄ erat ad fidē conuertēdus. Nā si qs pie ⁊ catholice velit contēplari totū illud capitulū ⁊ psal. istius debit tota illā oratiōnē xp̄i esse depictā in isto psal. ⁊ econuerso. Nā illud idē verbuz dei fili⁹ q̄ per os dauid ptulit istū psal. ipse idē xp̄s incarnat⁹ per os ppbe orauit ad patrē eandē orationē referē do ante passionē cū dixit. Clarifica me pater. vt ptz in cap. Job. preallegato. Nā ibi sicut xp̄s pri mo petit clarificari p resurrectionē cū dicit. Cla rifica filiū tuū. Secō orat p aplis ⁊ discipulis qñ dicit. ego p illis rogo quos dedisti mihi. Tertio orat pro pplo gētili qui erat ad fidē venturus eoz dicit. nō p eis rogo tm̄ sed p eis q̄ credituri sūt p verbū eoz in me ⁊c. Quarto reprobat incredu los cū dicit. mūdus te nō cognouit. Ita pariter ergo eundē modū tenet dauid i hac oratione cū nil aliud sit iste psal. ad litterā: nisi ppbetia illi⁹ ora tionis. Quinq; ergo facit xp̄s introduct⁹ ad lo quendū in hoc psalo. Nā primo petit a patre resur rectionē pro se ⁊ p suis orādo primo pro aplis ⁊ discipulis. Secō pro pplo gētili. Tertio pmittit gr̄as agere in psona tot⁹ ppli xp̄iani ex iudeis ⁊ gētibus congregati. Quarto reprobat pplm in-

materia huj⁹ psal

credulū iudeoꝝ. Quinto petit imperiū ⁊ iudicia riā prāt̄ ad retribuendū vnicuiq; ꝑm opera sua Scōa ibi non est similis tui in dijs dñe. Tertia ibi. Confitebor tibi. Quarta ibi. Deus iniqui insurrexerunt. Quinta ibi. Respice in me.

¶ Quantū ad primū dicit Augu. ꝙ in hoc psal. loquit totus xp̄s de⁹ ⁊ homo. Mīa vt ait nō ibi caro sola erat sed caro ⁊ aīa ⁊ verbū ⁊ totū hoc vn⁹ filius dei. vnus xp̄us vnus saluator in forma dei equalis patri: in forma serui caput ecclie. Et sic ptz ꝙ in psal. loquit in forma serui inquantū hō ⁊ caput ecclie ⁊ non inquātū psona priuata tātū sed inquantū psona cōis. Et loquit ⁊ orat p mēbris suis in se mystice vnitis. ⁊ sic licz videat orare pro se: tū pro suis mēbris orat. Eo ꝙ cōmunicant idiomata vt sepe dictū est. Et hoc maxime manifestat xp̄us in oratione pallegata quā fecit Job. xvij. ca. vbi se sctificat in mēbris. ⁊ membra in se. vt ptz cōtemplanti ⁊ intuēti totū illud capitulū qō quidē capitulū nil aliud est nisi declaratio buⁱ psal. ad litterā. Et ille psal. nil aliud est nisi ꝓphetia illius capituli vt dictū est. dicit ergo xp̄s caput ⁊ mēbra. siue in psona mēbroꝝ caput. caput dico ⁊ sacerdos. Et orat ad patrē dicēs. ¶ O dñe inclina aurē tuā acceptādo passionem meā. Et exaudi me. p mēbris meis. qm̄ ego simul cū eis inops sine auxilio ⁊ paup sum. Et custodi aīam meā. i. apl̄os ⁊ discipulos meos quos ex iudeis elegi qm̄ sctūs sum. i. eos in me sctificauit: ⁊ me in eis. Jtē sum sctūs cū eis qz innocēs et nō reus mortis. ⁊ ideo saluū fac seruū tuū sperantē in te: sed seruū dico non caput solū: sed caput ⁊ mēbra: vt salues me p resurrectionē. vt sim p̄mitie resurrectiōis: ⁊ possim meis resurrectionē, cōmunicare. q. d. clarifica me pater vt filius tu⁹ clarificet te. ⁊ serua eos quos dedisti mihi: ⁊ sctifica eos in veritate qz pro eis sctifico meip̄m vt ⁊ ipsi sint sctificati in veritate. Ergo miserere mei dñe qm̄ ad te clamani tota die. ⁊ letifica aiam̄ seruī tui. i. clarifica filiū tuū p resurrectionē qz ad te aiam meā leuaui. i. qz semp in te speraui et expectaui a te clarificari p resurrectionē: qm̄ tu dñe suauis. i. benign⁹ ⁊ mitis. i. māsuet⁹ ⁊ multe miᵉ cōibus inuocantibus te. Ergo dñe percipe oratiōnē meā aurib⁹ benignis: ⁊ intēde cum effectu voci deꝑcationis me. qm̄ in die tribulatiōis id est passiōis ⁊ psecutiōis mee clamaui ad te dñe oraui in mēsa pro discipulis et fidelibus meis et in horto ⁊ i cruce. ⁊ ideo exaudisti me. Et nota ꝙ ly qz ꝓponit toti orationi vt sit sensus: qz i die tribulationis clamaui ad te. Jdeo supple tu exaudisti me. ⁊ hoc dicit qz semp xp̄s fuit exaudit⁹ p sua reuerētia. vt sepius dictū est psal. xx. ⁊ xxj.

de pe. d. j. ꝙ ecōtrario. xcij. d. c. j. in glo.

Non est similis tui in dijs domine: et nō est secundum opera tua.

Oēs gētes q̄scūq; fecisti venient ⁊ adorabūt coram te dñe: ⁊ glorificabunt nomen tuum.

¶ Hic orat pro populo gentili qui erat ad fidem venturus dicens. O pater quia in dijs gentium non est aliquis similis tibi nec aliquis eorum sicut tu: et opera tua nō sunt similia operibus tuis: ideo omnes gentes quascunq; fecisti relictis idolis suis venient ad ecclesiam tuā. Et adorabunt coram te. id est tibi assererent sacrificia. ⁊ adorabūt adoratione latrie. Et glorificabūt nomen tuū. id est cōfitebūtur te esse vnū deum omniū creatorē. Et filiū tuum Jesum xp̄m esse verum messiā quando videbunt eū supra naturam opera mirabilia ⁊ miracula facientē. ⁊ sic videntes non esse similem tui in dijs suis: nec esse aliquez potentem ꝑm opera tua: quez faciet filius tuus: ⁊ fient in nōe Jesu per apostolos et discipulos meos. Tunc oēs gentes quascunq; fecisti venient ⁊ adorabūt coram te. ⁊c. Unde nota ꝙ licet hic ista locutio scz gentes venient ponat in futuro indicatiui. tū ponit p optatiuo: eo ꝙ iudei non habēt optatiuū: sed posuit futurū indicatiui pro optatiuo. Et ideo littera Hieronymi habet oēs gentes quascunq; fecisti venient ⁊ adorant coram te. Et quo ptz ꝙ hic xp̄s orat pro populo gentili: sicut orauit. Johānis. xvij. cū dixit non pro eis id est non pro apostolis rogo tātum: sed ⁊ pro eis qui creditur sunt per verbū eorum in me: vt oēs vnum sint. sicut tu pater in me: et ego in te: vt ⁊ ipsi in nobis vnum sint. Et quo patet ꝙ tam hic ꝙm ibi xp̄s rogat pro populo gentili vt veniat ad fidem vt simul cū apostolis et iudeis ꝑconuersis ex populo gentili fiat vnum corpus cum capite christo et sic sint vnum cum patre et spiritu sancto. vt dictum est supra psalmo lxxxj. Deinde cum dicit.

de pse. d. ij. accesserunt. de pe. d. j. ca. aliq ecōtra.

Quoniam magnus es tu ⁊ faciens mirabilia tu es deus solus.

Deduc me dñe in via tua ⁊ ingrediar i veritate tua: letet̄ cor meū ⁊ timeat nomen tuū.

¶ Orat patrem⁹ vt conseruet et dirigat in lege euāgelica dñe pplm xp̄ianum ex iudeis ⁊ gētilibus cōgregatū. ideo dicit. O pater qm̄ magnus es tu in potētia ⁊ facies mirabilia ⁊ miracula et tu es deus solus in esse ⁊ substantia. qm̄ dij gentium sunt falsi ideo deduc me in via tua. i. in lege euāgelica. que est via in patriā. Et ego ingrediar ducatu tuo in veritate tua. qz lex euāgelica dicit veritas respectu leg. ve. que fuit umbra et figura noui te. q. d. da mihi pro eis legē euāgelicam ⁊ videbo veritatē sacramentoꝝ que in lege moysi fuerūt in figura: vt letetur cor meū accipiendo fructus sacramētoꝝ: quib⁹ expecto iustificari in mēbris meis vt timeat cor meū. i. corpus meū ecclesiasticū nomē tuū. nō timore seruili sicut in lege moysi. ℔ timore filiali: qz filia ler timebat re formidine pene. ista vero timet deus virtutis amore. Jdeo iustificat ⁊ letificat cor. ⁊ hoc est qō petit in persona totius ecclesie.

ñ. it. a. ⁊ j. cc. x. ccxxij. a.

Cōfitebor tibi dñe de⁹ meus in toto corde meo ⁊ glorificabo nomē tuū in eternum.

Quia mia tua magna est sup me: et eruisti aiam̄ meā ex inferno inferiori.

¶ Hic promittit se agere gratias p beneficio resurrectionis ꝑmo in persona sui. ⁊ ex consequenti in ꝑsona totius corpis mystici. Qñ dicit ego cōfitebor tibi in toto corde meo nō in sacrificijs et holocaustis alaliuz bruto: sed in spiritu humiliato ⁊ aio contrito cultu vere latrie glorificabo nomē tuū in eternū septies i die. Et b̄ gras ago p b̄neficio redēptiōis. qz magna est mia tua sup me. i. ex magna tua mia eruisti aiam meā ab inferno inferiori me suscitādo. ꝓpio in capite. Secūdo in mēbris. qz scōs pkos etiā liberasti de inferno inferiori quos mecuz cōtrari de libo. ⁊ in celo collocauit: ⁊ nō solū illos: sed etiā totū genus humanū liberasti ex inferno inferiori per meā passionē. ⁊ ecclesiastica sacramenta.

ij. qō. j. nulli dubium. j. cxliij. b. ⁊ supra. xxiij.

Deus iniqui insurrexerunt sup me: ⁊ synagoga potētiū quesierunt aiam meaz: ⁊ non proposuerūt te in conspectu suo.

Et tu domine deus miserator ⁊ misericors patiens ⁊ multe misericordie ⁊ verax.

¶ Jterū ꝑfitebor tibi O de⁹ qm̄ iniqui iudei, insurrexerūt sup me. ⁊ āsurgūt aiaz meā in synagoga. i. in ꝙgregatiōe potētū. i. ꝓncipū sacerdotuz scribaꝝ ⁊ pharisęoꝝ. Et nō ꝓposuerūt te in cōspectu suo. i. nō habuerunt deū pre oculis. imo iudaia ⁊ malicia oceecati sine cā me ad mortē condēnauerūt sed tu dñe de⁹ miserator ⁊ misericors ⁊ patiēs. ⁊ de⁹ multe mie fuisti verax in ꝓmissis tuis. qz me ab inferno resuscitasti. ⁊ sic semp confitebor tibi ⁊c. Quasi dicat. gras tibi ago: qm̄ in dei iniqui insurrexerūt ꝫ me. Et tota synagoga sacerdotū. eo ꝙ quesierūt aiaz meā per mortē et passionez. tū tu misericors ⁊ verax me resuscitasti. Nota ꝙ filius appellat ꝑez veracē: eo ꝙ impleuit promissa ⁊ vaticinia prophetarum per aduentum ⁊ passionem ⁊ resurrectionem christi.

ry. di. c. facta ro mana. ir. q. iij. c. alioz.

Respice in me ⁊ miserere mei: da imperiuz puero tuo: ⁊ saluū fac filiū ancille tue.

Fac mecū signū in bono: vt videāt qui oderunt me ⁊ confundantur: qm̄ tu dñe adiuuisti me ⁊ consolatus es me.

¶ Post egit gras de b̄neficio resurrectiōis. dic petit a ꝑe imperiū ⁊ iudiciariā prāt̄ez sibi debitam ⁊ ꝓmissaz. ⁊ dicit. postq̄ tu es misericors et verax respice in me ⁊ miserere mei. cōferēdo imperiū ⁊ regnū vniuersale puero tuo ⁊ filio xp̄o. sicut ꝓmisisti. ij. reg. vij. qm̄ dixisti stabilitā regnum eⁱ⁹ in sempiternū. Et saluū fac me filium ancille tue marie. Et saluū fac ppl̄z xp̄ianū filiū ecclesie ancille tue fonte baptismatis regnātū. Et salua ꝑm p meā passionē ⁊ resurrectiōez ⁊ sa. Fozus susceptionē. Et fac mecū signū in bonū. i. fac vt impleat in me signū Jone ꝓphete. Nam sicut Jonas ꝓpheta post triduū exiuit illesus de ventre ceti. ita ego resurgam tertia die a mortuis de se pulchro ⁊ corde terre. vt iudei ꝙ oderūt me videant me resurrexisse. Et ꝙfundant videtes se filios ⁊ frustratoꝝ a desiderio suo. Et cognoscant qm̄ tu dñe adiuuisti me: ⁊ ꝙsolat⁹ es me. p gloriosam resurrectiōez ⁊ ascēsiōez. Et nota ꝙ multipliciter xp̄s petit signū sicut fuit impletū in sua passione. qz obscurat⁹ fuit sol ⁊ tenebre facte sunt super vniuersalem terrā ⁊c. Jn sua resurrectiōe factū est signū bonū. Nam terremotus factus est magn⁹. Et ang̃elus dñi descendit de celo: ⁊ reuoluit lapidē ⁊ nūciauit resurrectionē mulieribus Et ipsemet xp̄s toties apparuit apl̄is ⁊ ostēdit eis cicatrices: ⁊ cora eis ascēdit in celū. Et misit spiritū sanctū visibiliter in eis in die pentbe. Judeis audiētibus tonitrua ⁊ fulgura ⁊ videntibus linguas igneas. ⁊ etiā apl̄i fecerūt multa signa ⁊ miracula in illa die in virtute nominis xp̄i coraz eis. ⁊ sic mānserunt confusi. ⁊ sic apostoli profecti sunt predicādo fidē xp̄i vbiq; xp̄o cooperante et sermonē cōfirmāte sequētibus signis. Et laz, iste versus pōt referri ad diē iudicij quando veniet xp̄s in prāte magna ⁊ maiestate ⁊ apparebit signum filij hominis in celo. i. crux vbi fuerat crucifixus qō signū erit bonū ⁊ in gloriam fidelium ⁊ terrorē malorum: qz videbunt in quem cōfixerūt: Et sic confundentur iudei. ⁊ cognoscent xp̄z fuisse verum messiam: ⁊ a mortuis resurrexisse. Et cognoscent ipsum esse iudicem bonorum ⁊ malorum. Hoc idem pōt dicere vnusquisq; fidelis in ꝑsona sui: ⁊ petere a deo signū salutis ꝫ inimicos visibles ⁊ inuisibles. Qñ dicit. O pater saluus fac filiū ancille tue. i. ecclie. ⁊ fac signū mecū salutaris crucis in fonte baptismi i quo debeo saluari vt dyaboli qui oderunt me. ⁊ ceteri inimici videant tale signū in me ⁊ cōfundanꝫ ⁊ fugiāt et nō noceāt mihi ⁊ cognoscāt: qm̄ tu dñe adiuuisti me ab eis liberando. Et consolat⁹es me gratiaz conferēdo. Ex supradictis patet qualiter est valde attendendum in isto psal. quando xp̄us orat pro suis ⁊ ideo attendat lector quomodo cōmunicanꝫ idiomata rōne vnitatis capitis ad mēbra ⁊ ecōuerso. Et qūo iste psal. est litteraliter ꝓphetia illius oratiōis qua xp̄s fecit pro suis fidelib⁹ ⁊ mēbris. Jobā. xvij. Ex toto isto psal. cōcluditur ꝙ synagoga reprobata populus gētilis debebat colere ⁊ adorare nomen domini in israel.

Fundamenta eius. Psal. lxxxvj. Fo. ccxxxiiij.

De elec. c. fundamenta. libr. vj.

Fundamēta eius in mōtib⁹ sanctis: diligit dñs portas syon super omnia tabernacula Jacob.

¶ Tirus filijs chore psal. cātici Et titu. appet ꝙ iste psal. cāta bat voce humana solū cū iniūcto musico. ⁊ hoc ꝓpter mysteriū in eo contentū. Et ideo dat⁹ est filijs chore ad cātādū. p qbus figurabat ecclesia et gētib⁹ ꝙgregata vt pluries dictū est. Sz lz auctor buⁱ psal. nō explicet in hoc tit. tū Hieron. in epla ad dardanū videt affirmare nō fecisse istū psal. Qñ dicit nō l alio vlu. glosa dicta sūt ō te ciuitas dei. ⁊ iterū diligit dñs portas syō ⁊c. Jtē in sermone de assumptiōe ait. vir ⁊ dauid. ⁊ bō natus est in ea ⁊ ipse fundauit eā altissim⁹. Ex quo ptz ꝙ dauid fecit hūc psal. Et dicit ista cantādū filijs chore: eo ꝙ ceteris erāt intelligētia sublimiores nō solummodo ad cantādū. sz etiā ad interꝑtandū populoꝝ explicandus

Universidad de

mentem ꝓphete de mysteriis futuris cōtēta in
doc psal. Et in ceteris: put eis erat possibile pro
filio statu. Et hec est cā quare psal. intitulari filios
chore sunt altioris ꝓfundioris itelligētie ꝙ ce-
teri: vt inq; Hierony. q; quasi oēs loquātur ō di
gnitate ⁊ felicitate eccle p maiori pte ex gētib⁹
cōgregate. ℟ ¶ Ad cuius intellectū relectio fi-
gmentis ⁊ fatuitatib⁹ indcoz: est prio notandus
ꝙ dauid multipliciter prouidit in spiritu felicita
tem ⁊ psperitatē eccle xpi. Nā vt legit. ij. Rom.
ca. vlt. Postq̄ dns miserat pestilētia a dan vsq;
ad bersabee: angelus dni apparuit ipsi dō super
aream iebusey. que erat supra quendā monticu-
lus q̄ dicebat moria. q̄ precepit dō: vt ibi cōstruc
ret dño altare. ⁊ sic cessauit plaga. in quo loco
precepit dō salomoni edificare tēplū dño ꝑz exē
plar ⁊ descriptioaē sibi traditā a spiritu sancto.
in quo exēplari cognouit dauid multa mysteria
de futuris in quo edificio ⁊ exēplari septē myste
ria ⁊ dignitates ꝓuidit dauid in spiritu de eccle-
sia ⁊ ciuitate dei p xp̄m edificanda. Nā prio ꝓui
dit ꝙ eccla xpi erat edificanda in populo gētili:
eo ꝙ tēplū salomonis per qō figurabat ecclesia
xpi fuit edificatū in predio siue possessione illius
vnis gētilis. Scōo ꝙ ecclesia xpi ex parua erat
in magnā amplitudā: eo ꝙ salomon vt ambiret
templū intra ciuitatē habuit eā dilatare ⁊ āplia
re muro maiori. Tertio prouidit ꝙ nullus pote-
rat saluari a morte peccati nisi per ecclesiā dei ⁊
eius sacramēta. Eo ꝙ illico post cōstructōes alta
ris in illa area cessauit pestilētia. Quarto prouī
dit ꝙ mysteriū incarnatiōis erat operādū in ip-
la ecclesia xpi. Quinto ꝓuidit ꝙ illa ecclesia erat
edificanda p conuersos de pplo gentili. Sexto
prouidit magnā ꝓsperitatē ⁊ letitiā illius eccle-
sie. Hoc idē prouidit ⁊ intellexit in exēplari ⁊ de
scriptione tēpli sibi tradita a spiritu sancto vt ꝑz
prio paralipo. xxviij. ¶ Scōo est notādū ꝙ oēs
iste reuelatiōes facte sunt ipsi dauid i domo sua
quā cōstruerat in mōte syon in qua domo facie
bat psal. dō erat in q̄ete ⁊ cōtēplatiōe maxie post
ꝙ q̄euit a bellis ⁊ negociis. q; tū cedit operā ad
ampliandum cultū diuinū ⁊ ad condēdos psal.
Unde dicunt ꝙ dō ex pte noctis erat in contem-
platione mysteriorū dei. Et sic in tali cōtēplatōe
opprimebat somno. ⁊ vētus intrabat a parte aq̄
lonari p fenestrā. ⁊ mouebat chordas cythare ⁊
psalterij pēdētis ad caput lecti sui. Et sic excita
batur a somno. Et tunc spiritussanc⁹ intrabat ⁊
suggerebat ipsi dō quecunq; ex parte noctis cō-
tēplatus fuerat. Et sic de talibus reuelationib⁹
mysteriis cōdebat psalmos. Que quidē opinio
nō totaliter est abiicēda. Nam q̄dq; reprobi vi-
ri ipsa veritate coacti dicunt aliq̄n verū. Nā si
ctum est in principio: quō spūssanctus multis mo
dis tangebat mentē ipsius prophete dauid ⁊ ma
xime per interiorē inspirationē. Nā per mysteria
presentia reuelabant ⁊ representabant sibi my-
steria futura de xp̄o ⁊ ecclesia. Dum erat in illa
contemplatione in suo statu vt ipse frequenter
refert. Unde dū esset in cōtēplatiōe in domo sua

Ecclesie felicitatem ꝓuidit dō.

Nota.

in monte syon fuit sibi reuelatū a spiritu sancto
qualiter in eodē loco vbi erat ipse: debebat xp̄s
cōdere sacrm eucharistie: ⁊ dare suis legi vete.
⁊ incipere nouā. Et in eodē loco debebat edifica
re ecclesiā ex lapidib⁹ viuis supra. xij. mōtes. scz
supra duodecim aplos mittēdo eis spiritumsanc
tum q̄ debebat eis ispirare itelligētiam sacrar
scripturarū: ⁊ ifundere septē gfia donoꝝ ⁊ gfarū.
cū q̄bus debebat edificare ⁊ cōgregare ecclesiaz
Et exide exire per totū orbē terraruz ⁊ pdicare
euāgeliū per totū populū gentilē. Et introduce-
re ipm in ecclesiā. Un manifestū est ꝙ in eodē lo
co vbi dauid fecit psal. recepit supradictas reue
latiōes. s. in mōte syon. ⁊ ibidē xp̄s fecit cenā. Et
aplī receperūt spūmsanctū. vt ondit̄ dodie in
monasterio fratrū minoꝝ ⁊ in ecclesia que sita est
in monte syon. Hoc ergo ꝓuidēs dauid in spiritu
fec it istū psal. in quo ꝓdicit septē reuelatiōes si-
bi reuelatas de ista sanctissima ecclesia ⁊ glorio
sa ciuitate dei. Et sic iste psal. dz septē pres. Nā
in prīa pte ostēdit ꝙ ista ciuitas dei erat funda-
tain mōtibus. i. est vitis sanctis. Scōo ꝙ dē de-
bebat diligere ⁊ despōsare sibi istā ciuitatē ⁊ma
gis dilige ꝙ synagogā. In tertia ꝙ ista ciuitas
erat per totū orbē ampliādat ex pplo gētili cō-
gregāda. Quarto ꝙ in ea erat impiēdum mira-
bile mysteriū incarnatiōis. Quinto ⁊ cōsequēs
ti ꝙ ista ecclesia debebat esse mater dei ⁊ a deo
fundari. Sexto ꝙ in ea erat ꝓmulgāda ⁊ mani-
festanda lex ⁊ veritas euāgelica. In septima ꝙ
finis dul⁹ ciuitatis est summa felicitas ⁊ pfecta
beatitudo. Tertia ibi. memor ero raab ⁊ babylo-
nis. Quarta ⁊ q̄nta ibi. nunq̄d syon dicet bō. Se
xta ibi. dns narrabit. Septia ibi. sicut letātium.
¶ Quātum ad ꝓmuz dupl̄r possum⁹ ꝓcedere in
doc psal. ꝙm ꝙ pōt fundari in duab⁹ ꝓticulis.
¶ Prio ꝙ dicat dō apostropbādo ad ciuitatez
dei. ecclesie dicēdo. O ciuitas dei gloriosa sunt
mibi dicta ⁊ reuelata de te. Nam prio ꝙ eo fun-
data in mōtibus sanctis. Scōo dilecta. Tertio
cōgregata p totū orbē ex pplo gētili. Quarto ꝙ
ecclesia dz esse mater dei. Quinto ꝙ xp̄s q̄ funda
uit eam dz ex ea nasci. Sexto ꝙ in ea ꝓdicat euā
geliū. Septio ꝙ finis huius ciuitatis est summa
felicitas. Scōo pōt fundari iste psal. supra illaz
particulā. s. diligit dns portas syō sup oia taber
nacula Jacob. Quasi dicat ꝓpheta ꝙ de⁹ despō
sauit sibi ecclesiā ꝓpter septē dignitates. Pri
mo q; est fundata supra sanctos viros. Scōo q;
gloriosa ⁊ mirabilia dicta sunt de ea i vtroq; te-
stamēto. Tertio ꝓpter eius prosperitatem ⁊ la-
titudinē que est toto orbe diffusa: ⁊ ex gētib⁹ cō-
gregata. Quarto q; per altissimū fundata. Qui
to q; mysterium icarnatiōis in ea factus. Sexto
q; lex euangelica in ea est manifesta. Septio q;
finis eius est beatitudo ⁊ felicitas. Quomodo
cunq; ergo sit septem dignitates ecclesie christi
memorantur in hoc psalmo ꝓut dictum est.
℟ ¶ Quantum ad primum ergo ꝓpheta cō-
mendando ecclesiā dicit non est mirum si xp̄us
desponsauit sibi ecclesiā. Nam inter ceteras di-

Mater ria dul⁹ psal.

Ecclia xpi spōsa.

fūdat sic

gnitates dz istaz. ꝙ est fundata in montib⁹ sctis
i. sup. xij. lapides altissimos q̄ sunt. xij. articuli fi
dei. q̄ sunt fundamēta tot⁹ ecclie q̄ fundamēta
sunt ⁊ fundant in mōtib⁹ sctis. i. super. xij. viros
sctōs qui sunt. xij. aplī qui dicūtur mōtes sancti ab
eminētia sctitatis ⁊ altitudie gr̄e ⁊ scīē tie: supra
quos est fundata ista sctissima ciuitas: q̄ dz quat
tuor ꝓncipales portas. s. baptismū ad intrandū
⁊ pniam ad redeūdū: ⁊ ordinē ad ascēdendū. et
extremāvnctionē ad exeundū. Et etiā. xij. articu
li fidei nō solū dicunt fundamēta dul⁹ ciuitatis
sed etiā porte inq̄tū p eas intramus in ecclesiam
⁊ sunt ordinate iste. xij. porte inter se ⁊ vna est in
fra alia: ⁊ iō nemo pōt peuenire ad infimā ⁊ inte
riorē turrim dul⁹ ciuitatis nisi ordinatim trāsie-
rit p istas. xij. portas. Prima porta est credere in
vnū deū trinū ⁊ vnū creatorē celi ⁊ tre. Scōa ar
ticulus incarnatiōis. Tertia articulus passiōis.
Quarta descēsus ad inferos. Quinta articulus
resurrectiōis ⁊ sic vsq; ad vltimū. Et iō nēo pōt
trāsire p scōam portā nisi penetrauerit primā. q;
scōs articulus ꝓsupponit primū. ⁊ tertius scōm.
⁊ sic p ordinē ⁊c. Clauis aūt barū portarū est fi
des p quaz aperiunt iste porte, ⁊ sic. xij. articuli
nō solūmō sunt porte dul⁹ ciuitatis sz etiā funda
mēta. ⁊. xij. aplī sūt mōtes in q̄b⁹ fundat tota ci
uitas quā ordinatione ciuitatis nō solūmō ꝓui-
dit dō in spū i doc psal. sz etiā Job. apoc. xxi. vbi
dicit. Et muri ciuitatis dūt fundamenta. xij. ⁊ in
ipis. xij. noia. xij. aplor ⁊ agni. Ista q̄ ciuitas est
fortissime fundata ⁊ clausa ⁊ murata: ꝙ porte in
fri nō prevalebūt aduersus eam vt ait saluator
Matib. xvij. Porte enī inferi sunt septē vitia ca
pitalia quib⁹ ⁊ p q̄ est ingressus ad infernū. Nā
sicut p. xij. articulos fidei et ecclīastica sacra est
ingressus ad hāc ciuitatē. Ita p septē vitia capi
talia est aditꝰ ad gehēnā. Dns q̄ diligit hāc ciui
tatē: intātū ꝙ desposauit eā sibi hic p gr̄am ⁊ in
futuro p gl̄iaz. vt ptz Apoc. xxi. hāc pduxit ex la
tere suo: hāc fundauit sanguie suo. vt ptz Iob. xx.
qñ ex latere eī exiuit sanguis ⁊ aq̄. hāc fundauit
supra. xij. aplos qñ dixit q̄cunq; solueritis supra
terrā: erūt soluta ⁊ in celis. Mat. xvij. ⁊ Joh. xx.
licz vniuersalē iurisdictionem cōmisit soli petro.
Mat. xvi. tibi dabo claues regni celoꝝ. Jo. xxi.
qñ dixit pasce oues meas. Et q̄ ptz ꝙ due dignī-
tates memorant in hoc ꝑticulo. s. fundatio ⁊ despō
satio ecclie. Dicit ergo ppha dns iesus xp̄s mes
sias in lege pmissus diligit portas syō. i. ciuitatis
dei que est eccl̄ia. vbi ⁊ vnde de⁹ speculak et cer
nitur. q. d diligit ista ciuitatē. Primo ppter por
tas eī⁹ que sunt ecclīastica sacramēta ⁊ virtutes
theologice q̄bus est aditꝰ ad eā. Scōo diligit eā
eo ꝙ fundamēta eī⁹ sc̄z articuli fidei sunt ⁊ fun
dant in mōtibus sctis. q; fundati sunt supra fun
damēta aplor ⁊ ppheta ⁊ diligit istas portas
⁊ ista fundamēta ⁊ ciuitatē sup oia tabernacula
iacob. ¶ Ad cuī⁹ intellectū est notandū ꝙ dauid
ppheta in hoc loco alludit ad mysteriū ipsius ba-
laā quādo benedixit tabernacula iacob. vt habe
tur Num. xxiiij. qui cū suasu ipsi⁹ balach ascen

porte ecclesie sūt sacra.

nota de balaam

disset ad maledicēdū pplo isr̄l. Et eleuās oculos
vidisset israel in tētoꝝ cōmorantē p tribꝰ suas
ꝛruente in se spū dei ⁊ cogēte eū dixit. Quā pul
chra tabernacula tua iacob ⁊ tētoria tua israel vt
valles nemoꝛose vt horti iuxta fluuios irrigui. vt
tabernacula q̄ fixit dns quasi cedri ꝓpe aquas:
fluet aqua de situla eī⁹: ⁊ semē illi⁹ erit in aquas
multas. ⁊ infra. qui bñdixerit tibi erit ipse bñdi-
ctus. q̄ maledixerit tibi in maledictiōe reputabi
tur. ⁊ infra. Oriet stella ex iacob ⁊c. Huc quidē
bñdictio si quis diligēter velit intueri nō pōt cō
uenire nisi xp̄o ⁊ ecclesie siue in qua bñdictione
predixit balaā totū principiū eccl̄ie. qñ ex modi
ca debebat crescere in magna. ⁊ sic illa taberna-
cula iacob fuerūt figura ipsi⁹ eccl̄ie xp̄i. Et ideo
qñ dixit. q̄ pulchra tabernacula tua iacob. ⁊ ten
toria isr̄l nō bñdixit illa tabernacula ꝓpter se ꝙz
inquantū figurabāt ecclesiā xp̄i. Et ideo balaaz
ex ꝓcepto dñi in illa bñdictione pdixit totū my-
sterium ⁊ prosperitatē ⁊ filationē ⁊ victoriā ⁊ glo-
riā futurā ecclesie xp̄i. Un dauid cōplano totā
illā benedictionē ⁊ mysteriū prenouit in spū to-
tū fundamentū ⁊ ꝓgressum ⁊ finē ecclesie xp̄i fi-
gurate p illa tabernacula. Et ideo dicit hic. dili
git dns portas syō sup oīa tabernacula iacob
quasi dicat ꝙ xp̄us rex messias diliger suā eccle
siam ⁊ ciuitatē dei quā ipse dz fundare ⁊ in spon
sam assumere sup oīa tabernacula iacob. i. ma
gis q̄ illa tabernacula materialia q̄ vidit balaā
qz illa erāt figura huius. Et ex cōsequēti diligit
magis ecclesiā q̄: synagogā et figuratū q̄ figurā
Et supradicta vbis ptz q̄ synagoga per illa ta
bernacula materialia intellecta a xp̄o erat repu
randa in aduentu suo. Et ecclia erat diligenda
⁊ despondanda qz xp̄us nō poterat habere duas
sponsas ⁊ sic ptz differentia ⁊ dignitas ecclie xp̄i
supra synagogā et tabernacula materialia. Nam
ista ecclia fundat supra sctōs montes et lapides
viuos qui sunt aplī ⁊ ppbete ⁊ doctores. Et ma-
xime fundat supra maximā petrā qui est xp̄o sy-
nagoga aūt fuit tēplū salomonis fundabatur su
pra lapides mortuos ⁊ paruū monticulū hoc idē
est dicendō de hierusalē terrena materiali. ⁊ hoc
est dictū quo ad primā ⁊ scōam dignitatē ipsius
ecclie xp̄i. ¶ Est etiā dicēdū ꝙ fundamēta eccle-
sie que sunt articuli fidei ⁊ ecclīastica sacramen
ta fuerunt iacta ⁊ inchoata in montibus sctis
materialibus. Nā in monte caluarie vbi abraaz
immolauit arietē pro ysaac vbi facta fuit sibi de
xp̄o repromissio. ibidē fuit xp̄s crucifixus. Et cu
ius latere orta est ecclesia et oīa sacramēta. Et in
monte syō xp̄s instituit sacramētū eucharistie
vbi melchisedech obtulit panē ⁊ vinuz. ⁊ ibidem
aplī receperūt spūm euangelicū vbi dauid recepe
rat spūm prophēticū. ⁊ condidit psal. Item tertio
xp̄s predicauit ⁊ docuit in templo sito in monte
moria vbi apparuit angelus percutiens in area
orna iebuzei. Et ptz qualr ecclesia fuit fundata ⁊
inchoata in bis duob⁹ vel trib⁹ montib⁹ sctis. et
exinde derivata fuit ⁊ toto orbe diffusa: iō dicta
est hierusalē vt dictum est psalmo. xlvij.

Articuli etiā sunt eccl̄ie fūdamēta

Universidad de Deusto
Biblioteca

xciij. q. j. c. loqñ & c. oib?

Gloriosa dicta sunt de te ciuitas dei.

¶ Dic ponit tertia dignitas ipsi? ecclesie. ⁊ secunda ratio quare deus tñ diligit eā: que dignitas ⁊ ratio est q; gloriosa dicta sunt de ea invetere testamēto ⁊ in nouo. Nā oīa que gesta sunt in veteri et nouo contingebāt illis in figura. Unde demōstrat apls per totā epistolā ad hebreos. q; rōnis discursus de creatione mūdi significat fundationē ecclesie ſm oēs partes eius: similiter et ecclesia figurak per fabricationē arche noe. Item ecclesia figurak per egressum abrae de terra sua in terrā chanaā per sacrificiū ysaac. Et p iacob quādō vidit scalā. ⁊ per fabricationē tabernaculi moysi ⁊ per exēplar ⁊ descriptionē eiusdem q; ostēdit apls ad Heb. xj. ⁊ per egressum israel in terra promissionis. ⁊ per exēplar et descriptionē quā accepit dauid a spīsancto pro tēplo edificādo. Et sic de oībus mysterijs ecclesiā figurātib?. in quibus dauid pūdit in spiritu fundationem ecclesie per xp̄m ⁊ apl̄os ⁊ progressum ⁊ psperitatē ipsi?. et ideo dicit hic. O ciuitas dei gl̄iosa ⁊ magnifica dicta sūt mihi de te reuelata: prout intelleri. Et pūdi in supradictis mysteriis de te scriptis: q; pūdi in spiritu qualiter fundamēta tua erunt in montibus. i. in viris sanctis. puta in apostolis ⁊ ppbetis. Uñ nota q; ecclesia xp̄i fundatur in xp̄o per gratiā: sed in ppbetis ⁊ apostolis fundak per doctrinā. vt ait apostol? ad ephesios. ij. Sed in apl̄is fundak per doctrinā veritatis: ⁊ in ppbetis per doctrinā figuratiuā. et ista est vera ecclesia que incipit ab adam et processit vsq; ad xp̄m in patriarchis ⁊ ppbetis figuratiue

xcij. di. Ingimus et. xxiij. q. j. ioqñ

⁊ prophetice. sed a christo fundata est realiter p se? per apostolos suos. vt dictum est.

Memor ero raab ⁊ babylonis sciētiū me. Ecce alienigene ⁊ tyrus ⁊ populus ethiopum hi fuerunt illic.

¶ Hic ponit quartā dignitatē ipsius ecclie. que fuit dicta ipsi dauid in spū que est copia ⁊ multiplicatio ciuiū ⁊ latitudo spacij: ⁊ diffusio per totūorbē terraꝝ. Nam illa terra promissionis nō cōtinebat nisi filios isrl̄ ſm carnē. Et illa hierusalē terrena non capiebat nisi iudeos de tribu iuda. Et illa lex nō obligabat nisi filios isrl̄ ſm carnē: ſz ista ciuitas dei fuit toto orbe diffusa. ⁊ lex euāgelica fuit oībus nationib? mūdi promulgata. Et sic ciuitas dei ⁊ ecclesia xp̄i fuit cōgregata ex oībus ppl̄is ⁊ nationibus ⁊ ex iudeis ⁊ gentilibus. nec est exceptus gētilis nec iudeus: nec grecus: nec ethiops: nec syrus. q; oēs vocati sunt ad ecclesiā. Nam oēs fideles cuiuscūq; nationis ⁊ cōditionis sint: xp̄m ⁊ legē euangelicā recipientes pertinēt ad ecclesiā et ciuitatē dei. Ideo p istas quattuor nationes hic nominatas ſz per raab ⁊ babylonē ⁊ alienigenas ⁊ tyrum. ⁊ populū ethiopū intelligit totū populū gentilē: q; ad hanc ciuitatē dei erat venturus per fidem xp̄i. ¶ Ad cuius intelligentiā est notandum: vt legitur Iosue. ij. q; raab meretrix recepit exploratores quos miserat Iosue in domo sua. ⁊ abscondit eos ⁊ rogauit eos: vt quādo ciuitas caperet: ipsa saluarek cum domo sua: qō ita factū est. nam posuit coccinum in fenestra in signū. Et quādo ciuitas est capta ⁊ euersa sola raab saluata: est et suit recepta in pplo israel: ⁊ salomon duxit ipsam in vxorē. ex qua genuit booz. per qō mysteriū fuit figuratus et significatus pplo gētilis: qui relicta idolatria ⁊ recepturus fidē xp̄i erat cōnumerandus ⁊ recipiendus in ecclesia. Et debebat ponere coccinum in signū in fenestra. i. debebat ponere crucē sanguinis xp̄i per baptismū in fronte sua. Et sic ille populus per signū crucis ⁊ baptismū deuastatione diaboli xp̄o per fidez erat desponsandus. Et sic fuit figura ipsa raab de quocūq; conuerso ad fidem relicta infidelitate. Et hoc est qō dicit dic prophetа in pſona xp̄i. Unde ait: in aduētu meo supple ero memor ipsi? raab. i. illius mysterij significati per raab. Nam sicut pplus israel recepit ipsam raab ad fidē ⁊ cultū vnius dei ppter actū quā fecit ita ego recipiā populū gētilē idolatriā relinquentē: ⁊ sumentē signū coccineū. i. crucem sanguinis mei in fronte. Et ego desponsabo ipm populū per fidē. ⁊ erit annumeratus in ecclesia mea. Unde raab interp̄tatur supbia siue imper? et salomon interp̄tatur pacificus. Unde sibi fuit significatuz q; populus gētilis qui erat supbus debebat humiliari ⁊ subiici paci ⁊ virtutibus ecclesie. Et sic p raab intelligit quicunq; infidelis factus dūcilis fidei xp̄iane subiectus. Et p babylonē intelligitur pplus cōfusus. et per cōsequens gētilis qui erat in cōfusione sine lege: sed specialiter pplus babylonis qui semp fuerat inimicus populo dei venit ad fidē per p̄dicationē apl̄oꝝ symonis et inde. Et ideo dicit hic. Memor ero raab ⁊ babylonis: q; eos recipiā ad fidē qui magis videbāt inimici populi. Et non solūmodo raab ⁊ babylonis ero memor: sed omniū gentiliū scientium: id est cognoscentium me per fidem: ⁊ confitentium me messiam ⁊ saluatorem. Nota q; in hebreo dicitur memor ero raab quod interp̄tatur egyptus. Et sic p raab intelligitur egypt? Et ideo nominatur hic babylon ⁊ egyptus: quia semper fuerunt contra populum dei. Sed in aduentu de primis venerūt simul cum ethiopibus vt supra patuit psalmo sexagesimoseptimo. venient legati ex egypto ethiopia preueniet manus eius deo. Et ideo littera hieronymi habet. Ego recordabor superbie: id est egypti magne ⁊ supbe. Et ideo sequitur nō solummodo recipiam supradictos ad fidem in hac mea ciuitate: sed etiā omnes hi scilicz alienigene qui nō sunt de israel ſm carnez. sicut est tyrus: que est inter prouinciā fenicis. ⁊ populus ethiopum habitans inter tropicos solis ad meridiem quez beatus matheus cōuertit. omnes enim isti fuerūt illic: id est erāt in hac ciuitate syon. Nominātur ergo hic quattuor vel quinq; populi: p quos intelligitur tota gentilitas que erat ventura ad hāc ciuitatē per fidem quam xp̄us debebat sibi desponsare. Et per hoc ptz quarta dignitas hui? magne ciuitatis q; est magnitudo ambitus ⁊ copia ciuiū. Alia

Nota de raab meretrice ⁊ figura.

autem littera habet: memor ero raab ⁊ babylonis scientib? me. tunc dz sic exponi. Ego memorabor. id est committam raab ⁊ babylonis apostolis scientibus me. vt vocēt eos ad fidē post resurrectionē meam sicut dicimus qñq; memorari tibi factū meū. i. commito tibi factum meum.

De summa tri. ⁊ fide ca tho. c. j. Mo. incarnatōnis mirabilia.

Nunquid syon dicet homo ⁊ homo natus est in ea ⁊ ipse fundauit eam altissimus.

¶ Hic ponitur q̄nta dignitas ecclesie qō est mysterium incarnatōis factū in hac ciuitate dei qō est incōprehēsibile ⁊ mirabile dictū in se et rōne circūstantiarum. nam in ea quattuor mirabilia narrantur. Primū est q; de? sit factus homo. Secūm q; deus factus homo sit natus in hac ciuitate syon. Tertiū q; ipse deus altissimus factus hō fundauerat istā ciuitatē in qua natus est. Nā istaui dentur cōtradici. id est q; iste fundauerit ipsam ciuitatem ⁊ sit natus in ea. Quartū mirabile est q; aliqs hō posset psuadere alteri hominī vt crederet ista tria mirabilia suprādicta. Et hec q̄tuor mirabilia facta in ciuitate p̄ponit hic ppheta sub interrogatione admiratiua dicēs. Nunqd syon dicet homo. id est aliquis homo dicet ⁊ persuadebit ipsi syon ⁊ ipsi diversim: scilz toti ecclie ⁊ ciuitati dei toto orbe diffuse. qō credat q; deus factus est homo ⁊ q; ipse factus homo sit natus in ea. ⁊ q; ipseinet altissimus natus fundauit eā. Quasi dicat. Hoc est mirabile dictū ⁊ difficile ad credēdū. q; videtur impossibile. ¶ Unde nota q; quasi hoc idē adducit Hugo. xxij. de ciui. c. iij ad pbandū mysteriū incarnatōis cōtra paganos. Unde dicit q; ārte aduētus xp̄i tria videbant impossibilia apud Aristotel. ⁊ oēs philosophos. Primū impossibile erat apud eos q; deus posset fieri hō. Secūm q; mundus ⁊ marie philosophi ⁊ sapientes hoc crederent ſz deū posse fieri hominem. Tertio videbāt eis magis impossibile ſz q; boies simplices ⁊ plebei possent psuadere philosophis ⁊ ceteris vt hoc mysteriū incarnationis crederēt. Unde arguit Hugo. ista tria videbantur philosophis impossibilia: sed duo vitia sunt facta possibilia. ⁊ iam in esse. ſ. q; iam totus mūdus hoc credit pro maiori pte. q; iam credit deum factū esse hoīem ⁊ etiā tertiū factū est possibile q; xij. apostoli ⁊ ceteri discipuli qui erant simplices ⁊ plebei hoc psuaserunt philosophis ⁊ totus mūdus hoc credidit per eos ergo sequit q; primū est possibile. ſ. q; deus sit fact? homo: et incarnatus: nā philosophi ita: imo magis reputabant impossibile secundū ⁊ tertiū q̄ primum. ¶ Unde est aduertēdum q; licet ista videbant difficilia ad credēdū: tñ habito mysterio? modo incarnatōis efficiunt credibilia. Nam verbū diuinum vrute spūsancti formauit illum hoīez ex puris sanguinibus virginis ⁊ formādo aiam: et animando assumpsit illā humanitatē in vnitate psone: ⁊ sic assumpsit essentiā ⁊ humanitatē non assumēdo esse psonale: immo suppositauit illuz hominē assumptū per suaz propriā psonalitatē. Et sic fuerūt due nature in vna persona. Et sic il

Nunquid syon dicet homo ⁊ homo natus est in ea ⁊ ipse fundauit eam altissimus.

le homo deus: nat? est ꝑfaliter ex virgine ex opere spūsancti qui formauit ex sanguinibus puris virginis illud corpus. Et tota trinitas creauit aiam in codē instāti. Et sic verus deus ⁊ hō perfectus est quo ad naturaz. ⁊ natus est in ecclīa. q; in codē instāti quo fuit cōceptus ⁊ incarnat? fuit caput ecclesie. ⁊ Maria verū membū ecclesie ergo tunc iam fundauit ecclesiā. ⁊ anteq; nasceretur iam fecerat Johānes baptistā membrum ecclesie. Zachariam ⁊ Helisabet: ergo iam natus est in ecclesia: quā ipsemet fundauit in sua incarnatiōe ⁊ conceptiōe. ⁊ postea in ea p̄dicauit ⁊ pas sus est ⁊ mortu? ⁊ resurrexit ergo ista stāt simul. scilicet q; deus sit factus homo ⁊ simul fundauit ecclesiā ⁊ postea sit natus in ea. Nā sua cōceptio ⁊ incarnatio fuit fundatio ecclesie ⁊c. Et fuit postea possibile q; boies rustici ⁊ simplices hoc mysterium philosophie ⁊ mūdo predicarēt ⁊ eos cōuerterēt. q; nō in virtute ppria nec in sapiētia humana hoc fecerūt nec potuissent facere: sed hoc fecerūt in vrtute spūsancti quem in die pēthecostes receperunt qui loquebat in eis. cuius virtus expurgat oēm sensum ⁊ captiuat oēm intellectuz. Et sic totū redditur possibile. Et ideo seqtur.

Dñs narrabit in scripturis populorum: ⁊ principum horum qui fuerunt in ea.

¶ Hō mireris q; hoc sit possibile. scz q; aliqs homo hoc potuerit persuadere mūdo. ſ. q; deus sit factus homo. ⁊ q; sit natus in ea ecclesia quā ipse fundauit. Nam nō erāt ipsi apli qui loquebātur. Nā oīa narrauit in scripturis ⁊ euāgelijs ⁊ eplis populorum. scz apostolorum q; erant populares ⁊ simplices ⁊ ꝑiti ⁊ principum horū q; fuerunt in ea. id est in scripturis p̄cipū horum qui fuerunt in ea. Nam apostoli q; ante fuerunt populares ⁊ rustici postea fuerunt p̄cipes in ecclesia. Et isti scripserunt euāgelia. ⁊ epistolas canonicas ⁊ act? apostolorū ⁊ apocalipsim. in q̄b? narrauerunt totum mysteriū incarnationis. ⁊ passionis. ⁊ cōuersionis. ⁊ p̄dicationis. ⁊ miraculorum ⁊ mortis ⁊ resurrectionis. ⁊ ascensionis xp̄i Et predicauerunt toti mundo ⁊ conuerterunt in fideles ad ecclesiam. Et multiplicata et dilatata est magna ciuitas syon. Etiam potest legi aliter licet sub eadem sententia sic. nunquid altissimus factus homo dicet. id est loquetur ⁊ predicabit ipsi syon. scz ecclesie. Et ipse homo natus est in ea ⁊ ipse altissimus fundauit eam. Quasi dicat. hoc est difficile credere. Et ideo subdit ad soluendam admirationem q; dominus hoc narrauit in scripturis populorum. id est q; euangeliste ⁊ apostoli inspirati ista mysteria narrauerunt in scripturis euangeliorum ⁊ epistolarum. Nam illa euangelia sunt scripture populorū inquantum populi euangelio crediderunt ⁊ sunt scripture principum horum populorum qui sunt apostoli inquantū euangelia scripserunt ⁊ predicauerunt. Nā ibi tradek mysteriū incarnatiōis. sic qñ missus angelus Gabriel a deo ad v̄ginez mariā ⁊c. Et tradit ibi modus natiuitatis ⁊ ado

Universidad de Deusto

rationis ⁊ cõuersatõis vite ⁊ mortis ⁊ passiõis ⁊ resurrectiõis ⁊ ascẽsiõis.⁊ spiritussancti missionis ⁊ pgressus ecclesie in actibus apostoloꝝ.

Quõde⁹ b̃ mysteriũ incarnatõis nar⁹ rauit.

¶ Est etiã aduertendũ ꝙ per ly apostoloꝝ possumus intelligere doctores ecclesie qui post apostolos scripserit.q.d.ꝙ licet hoc mysterium incarnatiõis sit difficile ad dicẽdũ ⁊ psuadẽdũ.tñ ipꝫ sine dubio est verũ.Hã dñs dr narrauit b̃ mysteriũ incarnatiõis.Prio ppbetice in scripturis pplorum.s.ppbetarum ⁊ pfiarcharum.Scõo in scripturis pncipũ horum pplorum.s.apostoloꝝ q̃ fuerunt pncipes terre ⁊ etiã dñs narrauit hoc mysteriũ in scripturis pplorum.i.doctoꝝ ⁊ in scripturis pncipũ horum.s.apostoloꝝ qui fuerũt pncipes hoꝝ doctorum.qui oẽs tam populi ꝙ pncipes eorum fuerũt ciues in hac ciuitate ꝫ apostoli fuerint pncipaliores. Itẽ etiam per ly populoꝝ intelligunk oẽs simplices fideles vtriusq; sex.⁊ per principes horum populoꝝ intelliguntur oĩes pfiarche ⁊ ppbete ⁊ apostoli ⁊ euãgeliste ⁊ doctores no.te. Hã vna ⁊ eadẽ est scriptura populorum fidelium ⁊ pncipum eoꝝ:sed ista dr scriptura pplorum inq̃tum est eis pdicata:sed dr pncipum inq̃tum ab eis est populo scripta ⁊ pdicata ⁊ declarata. Et per ly.principum hoꝝ pñt intelligi apostoli ⁊ euãgeliste qui fuerũt pncipes doctoꝝ totius ecclie. Nam doctores populares ſſit respectu apostoloꝝ ⁊ euãgelistaꝝ.nam istꝰ conati sunt intelligere.glosare ⁊ declarare detã aplorum euãgelistaꝝ ⁊ declarare mysteriũ incarnatiõis ⁊ passionis ⁊c. Jõ dicit ppbeta.dñs narrauit hec mysteria supradicta in scripturis populorũ.s.doctorum ecclesie.s.Augustini Hieronymi Ambrosij.⁊ Gregorij. Et in scripturis pncipuꝝ horũ que fuerunt apostoli ⁊ euãgeliste.quorum scripturis est credendũ. Jdeo qui ista nõ itelligit mysteria recurrat ad scripturas:⁊ in eis inueniet veritatẽ. Et sic soluek omne dubium ⁊ oĩs Jdictio. Ex his ꝑs ꝙ dignitas ecclesie nõ solũ apparet ex mirabili mysterio incarnationis ⁊ passiõis ⁊ resurrectiõis.sed etiã ex mirabili cõfirmatiõe ⁊ scriptura ⁊ predicatiõe apostoloꝝ ⁊ euãgeliꝝ pmulgatione ⁊ sacroꝝ doctoꝝ scriptura ⁊ declaratione. Et ideo ecclia est tãto affectu xp̃o dilecta. Et sic ꝑs

Dignitas ecclesie pa ret.

Ad cuius euidentiam est aduertendum sicut dictum est in pncipio.ꝙ ecclesia militãs ⁊ superna triumphãs est vna:ꝫ se habẽt sicut via ⁊ terminus siue pria.sicut mare ⁊ portus.sicut ⁊ ea que sunt ad finẽ. Nã sicut triũphus nõ põt adipisci: nisi pcesserit pugna ⁊ victoria.⁊ portus nisi pcesserit nauigatio nec terminus nisi occursa fuerit. Jta patria paradisi vie:nec illa triũphãs ecclesia põt attingi nisi ꝯs pegrinat⁹fuerit per istã cõ ista sit finis itineris huius:⁊ per cõsequẽs continuatur rangꝫ finis. Et sic dicit illa ecclesia finis pugne ⁊ militie ⁊ nauigatiõis ⁊ laboris ⁊ tristicie. Et ideo adepto fine oĩa ista cessant:⁊ manet quies ⁊ gaudiũ ⁊ leticia. Et sic est ppetua felicitas in ea absq; altera admixtiõe. Et hoc ꝓpter tria. Prio rõne subiecti siue potẽtie. Secũdo rõne obiecti. Tertio rõne vnionis potẽtie ad obiectum. Prio rõne subiecti siue potẽtie:nam ratio quare hic nõ põt esse vera felicitas nec ppetua leticia est rõne corpis subditi miserie infirmitati corruptioni ⁊ passionib⁹.s.timori anaricie tristicie:zelo:iuidie:idignatõi:spei:desperatõi:ire. Et sic de ceteris naturalib⁹ passionibus:que nõ sinunt hoies esse felicem.sed per mortem anima expoliak ab oĩbus his passionib⁹.⁊ per resurrectionẽ recupabit corpus iucorruptibile ⁊ glorioſum cũ oĩbus dotibus glorie ⁊c. Jgit nõ poterit esse ĩfelix rõne corpis ⁊ potẽtie siue subiecti sed felix. Secũdo merito felicitas rõne obiecti qr ibi nulla erit miseria pximoꝝ nec sensus aut potẽtie nostre poterũt pcipere aliquã miseriã cũ nulla sit in alijs:qr hic licet ꝯs nõ habeat miseriam: tamen tristatur dum videt eam in pximo:sed ibi nulla erit miseria nec in se nec in pximo.ergo nõ poterit esse tristicia sed qr vnusq;q; beatus videbit ⁊ possidebit oĩa in quo sunt oĩa bona.⁊ nullum malum.⁊ in eo fruek. Ergo in ipso felicitabitur:sed qr deus intantũ vnitek ⁊ vnitur vnicuiq; beato vnione iseparabili ꝙ quasi imutabitur in deum. Et magis erit in deo vnusq;q; beatus. ꝙ in seipso qr amor trãsmutat amantẽ in amatũ ⁊ aĩa magꝫ est vbi amat ꝙ vbi informat. Et sic est felicitas erit copiosa ⁊ secura.⁊ sufficiens satiẽs appetitus ⁊ perpetua. Et totũ hoc ⁊ omnes has tres rõnes tangit apostolus.j.ad Eor.xv. cum dicit ꝙ corp⁹ hoc iduet icorruptionem ⁊ mortale hoc iduet imortalitatẽ. Tñe dr erit oĩa i oĩb⁹.super qõ dicit Augusti.in de spũ ⁊ aĩa ca.xiij. cum corporale b̃ iduet icorporalitatẽ.⁊ mortale hoc induet imortalitatem.tñc mente ⁊ corpore spũali effecti secundum modulum nostrũ per mentis illuminationem oĩa sciemus.⁊ corporis icorruptibilis leuitate vbiq; esse poterimus volabimus mente per contemplatiõem.volabimus corpore p icorporalitatẽ.discernemus mẽte.discernemus corpore.cum sensus nostri verterentur i rationem.et rõ in intellectum.⁊ intellectus in intelligentiam.⁊ intelligentia mutabitur in deus. Et quo patet ꝙ sibi nõ poterit esse nisi perpetua felicitas.vñ.xxij.de ciui.dei ca.vlti.dicit quanta erit felicitas illius eterne ciuitatis. sibi nulla malũ nullũ latebit bonũ vocabik dei filiꝰ in scla scloꝝ. Qz qr felicitas nisi aliud ẽ nisi ppetua leticia. Felix. cui dr ẽ ois ferẽs leticiã. Jdeo dauid hoc preuidẽs in spiritu dicit. Sicut letantiũ oim habitatio ẽ i te.i. gloriosa dicta ciuitas. ciuitas bene mũita gloriosa dicta sunt ⁊ bñ merito ciues tui sunt felices. Nã habitatio tua est sicut habitatio ⁊ societas ⁊ cõgregatio oĩm letãtiũ ⁊ dicit sicut olim:nã ꝫ hic sit qñq; aliqua leticia in aliqua ciuitate.tñ nõ oẽs letãt:qr aliq̃s eoꝝ patik tristiciã:vñ raro ẽ i b̃ mũdo ꝙ aliq̃s celebret nuptias quin alter celebret funeralia. Et nõ solũmõ accidit in eadẽ ciuitate:sed etiã i eadẽ domo.nam si aliq̃s letak alter tristak sed qr in illa gloriosa ciuitate nullũ põt esse malũ:⁊ nullũ later bonũ: ꝙ nulꝰ põt tristari:ꝙ est habitatio oim letantiũ:⁊ nõ q̃ãdã:tñ ꝫ oim. Et in b̃ differt illa leticia ab ista:qr est olim ⁊ semp ⁊ pfecta:⁊ sufficiẽs leticia cũ sit status oim bonoꝝ aggregatione perfectus

Quies ⁊ felicitas in ecclesia.

Ecclie dignitas ex.vij.

¶ Ex supradictis patent.vij. dignitates ⁊ perfectiones huius ciuitatis ⁊ ecclesie xp̃i:quarum prima est ꝙ non est fundata super lapides mortuos:sed super montes ⁊ viros viuos ⁊ sanctos. Secunda ꝙ messias oligit istaꝫ ciuitatẽ magis ꝙ veterẽ synagogam. Et banc sibi desponsauit. Tertia ꝙ oẽs patriarche ⁊ ppbete diterunt multa gloriosa de ista ciuitate. Quarta ꝙ hec ciuitas recepit in se omnes nationes mundi. Quinta ꝙ fundator huius ciuitatis qui est deus altissimus nat⁹ est in ea ⁊ p ꝫsequẽs est filiꝰ eius. Sexta ꝙ in hac ciuitate pronunciatũ est euãgeliũ p hoies simplices:p ꝙs tot⁹ mũd⁹ credidit. Septima ꝙ finis huius ciuitatis est summa felicitas ⁊ habitatio olim letantiũ sine tristicia in glia celesti:⁊ p ꝫsequẽs ista ciuitas est via ⁊ ordinak ad illã. Et oĩb⁹ istis seqt̃ ꝙ hec gloriosa ciuitas de qua loqtur hic ppbeta dõ ẽ tota ecclia dei toto orbe diffusa quã xp̃s edificauit ⁊ fundauit in aduẽtu suo sup.xij. fundamenta articulorũ fidei ⁊ super.xij. mõtes sanctoꝝ.s.apostolos:cui ciuitati ꝓueniũt oẽs dignitates ⁊ cõditiones supradicte:ꝺ oẽs in ea fuerũt cõplete. ¶ Secũdo sequitur esse vanã ⁊ fictã spem iudeorum modernoꝝ qui expectant ppbetiam huius psalmi implendam per futurũ messiam:quem falso expectãt que spes ⁊ persuasio multipliciter est falsa. Primo qr messias Jdi tor huius ciuitatis erat venturus ad scõm tẽplum vt ꝑs per aggeum ⁊ malachiã ⁊ zacchariam quibus deus pmisit mittere messiam in illud tẽplũ sed illud templum fuit destructum per Titũ ⁊ vespasianũ.xlij.anno post ascensionẽ xp̃i:ergo seqtur ꝙ iam venerat messias vt latius alibi declaratur. Secũdo est falsa talis spes:nam post destructionem secundi illius templi nõ expectatur aliud tẽplum reedificari:vt ꝑs daniel.ix.c. vbi dicit ꝙ post ebdomadas.lx.duas ab edificatiõe secũdi tẽpli occideꝝ xp̃s:⁊ non erit eius populus qui eum negaturus est:⁊ ciuitatem ⁊ sanctuariam diffipabit populus cum duce venturo:⁊ finis eius vastitas ⁊ vsq; ad cõsummationem ⁊ finem perseuerabit statuta desolatio ⁊c. Item per aggeum dicitur in secũdo capitulo:maior gloria erit huic domui nouissime ꝙ prime ⁊ p ꝫsequẽs si illa dom⁹fuit nouissima nõ expectak alia i dieꝰ Ex supradictis ꝑs ꝙ post illã destructionem q̃ facta ẽ p romanos post illas septẽgita duas hebdomadas ⁊ post mortẽ xp̃i nõ debet amplius aliud templũ i eodẽ loco edificari nec etiã alia ciuitas eiusdem cultus:imo debet pseuerare statuta de solatio vsq; ad cõsummationẽ ⁊ finẽ mũdi. b̃ idẽ ꝑs per bieremiã in septimo capitulo:vbi dr vocat mendaces ⁊ deceptores iudeos modernos q̃ expectãt tertiũ tẽplum edificari post illud scõm destructũ ⁊ psuadẽt simpliciꝰ iudeis tertiũ templũ expectandũ ⁊ edificandũ:vnde dicit per os bieremie. Nolite cõsidere in vbis mẽdacij dicẽtes templũ dñi templũ dñi templũ dñi est hoc in nuit dr ꝙ bene fuit tẽplum dñi primũ edificatũ per salomonẽ ⁊ templũ dñi scõm reedificatũ per zorobabel ⁊ aggeũ ⁊ zacbariã ⁊ malachiam: sed nunc̃ erit templum dñi tertium quale ipsi expectant qr nunc̃ tertio reedificabitur.hoc idem ꝑs superius psalmo.xxvij. vbi dicitur destructo illos ⁊ nõ reedificabis eos. Ex supradictis ⁊ multis alijs patet spẽ ⁊ per suationẽ eoꝝ esse falsam Tertio ꝑs falsitas eoꝝ:nam ciuitas terrena quã expectãt per falsum messiã in mõte syon esse cõstruẽdã.nõ posset esse talis nec habere bas septẽ conditiones quas ppbeta dauid hic describit vt patet per singula:nam cum talis ciuitas sit in arcto loco sita nõ posset capere oẽs populos etbiopum ⁊ scythariũ babyloniorum ⁊ omnium nationum ⁊ linguarũ nec põt esse habitatio omniũ letantiũ ⁊c.sed hec questio alibi determinabitur.

arg.xij.q in.ca.ad mensam in glo.

Omine deus salutis mee:in die clamaui ⁊ nocte coram te, Intret in conspectu tuo oratio mea.inclina aurem tuam ad precem meam.

xij. q.j. ois etas

Qz repleta est malis aĩa mea ⁊ vita mea in inferno appropinquauit.

¶ Titulus cãticum psalmi filijs chore. Ad victoriam siue i finem super malaach ad respondendum eruditio siue intellectus ꝺheman bezerayte Et hoc titulo habetur ꝙ iste psalm⁹ cõtinet maximum mysteriũ eo ꝙ cũ magna solẽnitate ⁊ ceremonia cantabatur. vnde dauid rex ⁊ ppbeta qui fecit hunc psalmum iuxta reuelationem fidi factam dedit ipsum cantandum choro filiorum chore. vnde heman qui erat cãtor ⁊ princeps filiꝰ chori iciebat versum ⁊ totus chorus filiorum chore respondebat ⁊ repetebat versum sicut mos est in ecclesia quando dicũtur letanie sanctorũ. Et iste psalmus simul cantabatur cum istrumento musico:quod dicebatur malaach ⁊ cãtabatur cũ toto conatu vocum vsq; in finem ⁊ victimum punctum. ¶ Hinde hic clare ostenditur ꝙ filij chore erãt cantores. Et quibus verbis patet contradictio eoꝝ qui negabãt filios chore fuisse cantores. Hã manifestum est ꝙ heman princeps vnius

Mo.ꝺ tẽpli cãtoribus:

Universidad de Deusto
Biblioteca

chori cum toto choro suo erat de filijs chorezet p̄z j. paralipome. vj. c. vbi esdras describēdo dispositionē cantoꝝ dicit ꝙ dauid constituit tres principales cātores. s. heman: asaph ⁊ ethan. Et demonstrat ibi ꝙ heman descendit de zachar p̄ chore ⁊ asaph per gerson descēdit de leui ⁊ ethan per merari. Et sic hemā erat zachalita ⁊ asaph gersonita ⁊ ethā merarita: sed vt esset distinctio inter sacerdotes ⁊ chorum heman omnes de choro hemā dicti sunt filij chore: siue chorite: sacerdotes autem dicti sunt aaronite: eo ꝙ inter aaron ⁊ chore erat altercatio de sacerdotio et sic quando in titulis nominantur filij chore intelligitur hemā cum fratribus suis cātoribus. sed qn̄ de filijs chore nō soiū fuerunt cantores: sed etiam ianitores: vt patet p̄mo paralipome. xxv. Ideo cōmuniter qñ memorāt̄ filij chore in titulis intelligunt cātores: ⁊ qñ nominant chorezite intelligunt ianitores: ⁊ in hoc decipiūt illi qui dicebāt ꝙ filij chore nō erāt cātores sed ianitores: nā manifeste p̄z in supra allegato textu ꝙ quidā ex eis fuerunt cātores: ⁊ q̄dā ianitores. ¶ Sed est aduertendū ꝙ inter ceteros cātores: hemā ⁊ ethā fuerūt precipuiores in studio ⁊ intelligētia sacre scripture: ⁊ ideo in cōmendationem eoꝝ dicit. iij. Reg. quarto capitulo. ꝙ salomon fuit sapientior ethan ⁊ heman. Ex hoc dicitur ꝙ isti fuerunt magistri salomonis qui declarabāt ipsi salomoni intelligētiā psalmorum ipsius dauid ⁊ totius sacre scripture sed postea salomon superauit omnes in scientia ⁊ sapientia. ⁊ ideo legitur primo paralipo. xxv. ꝙ isti cantores ⁊ maxime filij heman erāt videntes i. prophete regis: eo ꝙ declarabāt regi salomoni sacrā scripturam: ⁊ maxime intelligentiā psalmorum: ⁊ non solum: odo salomon: sed etiam toti populo interpretabantur ⁊ declarabāt intelligentiā psalmoꝝ put in illo statu poterant attingere. Et ideo dicebantur ꝓphete non ꝙ ipsi condidissent psalmos: ſs qz declarabāt populo sicut modo faciunt nostri p̄dicatores. Et sic in illo tēpore tam cātores ꝙ p̄dicatores ⁊ recitatores prophetiarum dicebantur ꝓphete ⁊ ꝓphetare: ⁊ ita ō in p̄allegato. c. ꝙ asaph ⁊ hemā ⁊ ydithum p̄phetabāt in cytharis ⁊ psalteriis: ⁊ etiam de saule ō ꝙ ꝓphetabat inter ꝓphetas: ⁊ etiam sancti doctores vocant ꝓphetas apostolos. j. ad corin. xiij. c. Et supradictis p̄z ꝙ filij chore in titulis psalmorū nō memorant vt cōditores psalmoꝝ: sed vt cātores vt dictus est psal. xlij. talis enim spiritus p̄phetie soli dauid datꝰ est: vt ibi dictū est. Ex quo p̄z ꝙ dauid fecit istum psalmuꝫ ⁊ dedit ipsum cātandum filijs chore in quo heman principebat incipiebat versum ⁊ ceteri filioꝝ chore respōdebant ⁊ cantabāt ipsum cum instrumento musico dicto malaac qō significat infirmitates siue chorū. Et iō qz loquit̄ hic de afflictiōe ⁊ infirmitate x̄pi p̄cepit dauid vt cātaretur cum tali instrumēto. ¶ Sed de materia huius psal. est altercatio apud iudeos modernos. nam quidā dicunt ꝙ ꝓphēta loquitur hic de afflictionibus ⁊ passionib⁹: quas passus ⁊ passurus erat ille ꝓpl̄s vsq; ad captiuitatē babylonicam. Alij aūt dicūt ꝙ loquitur de afflictionibus quas iudei patiunt̄ i captiuitate in qua mō sunt de qua expectāt liberari p̄ falsum messiā iturū. Sed p̄ est manifeste falsus. Mā littera huius psalmi non potest cōpetere illi populo maxime illud qō scribit factus sum sicut homo sine adiutorio inter mortuos liber. Mā iste ꝓpl̄s non solū mō fuit nō liber a petō: immo peiorosibus infidelibus qz semper regnauit in eo idolatria. Et nunc in eo regnat omne mēdacium. fraus: dolus: usura: trapina: ⁊ omnia genera vitioꝝ. Et sic in expositione huius psalmi nō solum modo contradicunt littere: sed etiam de verbo in verbū contradicunt sibiipsis. Et ideo est dicēdum ꝙ dauid in persecutionibus suis p̄uidēs mysterium passionis x̄pi ⁊ mortem ⁊ sepulturā ⁊ resurrectionē ⁊ maxime quomodo erat affligendus a suis. Fecit plures psalmos inter quos p̄cipue fecit istuꝫ in quo x̄ps inquātum homo ⁊ in forma serui cōqueritur apud patrē de infirmitatibus quas passus est. Et ideo cantabatur cū illo instrumento dicto malaach. qō significabat infirmitates et dolores: et passiones quas defert prophēta in ꝑsona christi in hoc psalmo. in quo duo facit. Maz primo christus defert apud patrem infirmitates ⁊ passiones suas et persecutiones. Secundo petit liberari per resurrectionem sibi clamaui.

¶ Quantum ad primum dicit christus o domine pater qui es deus per essentiam ⁊ deus salutis, mee: quia quicqd habeo in forma dei habeo a te per eternam generationem. Et quicquid habeo in forma serui a te habeo per spiritualem vnionē ⁊ gratiam. Ego clamaui in die. id est per totū tēpus mee p̄dicationis vocādo populum ad fidē ⁊ clamaui in nocte scilicet tēpore passionis ⁊ persecutionis. scilicet in horto et quādo ter oraui: puta pro membris meis ⁊ p̄ mea resurrectione ⁊ clamaui in cruce petens redemptionem eorum: intret ergo oratio mea in cōspectu tuo. id est accipe mortem meā ⁊ passionem in p̄cium pro redemptione membroꝝ meorum inclina aurem tuam ad precem meam accepādo eam simul cū passione: ⁊ exponit quid offert pro nostra redēptione dicens qz repleta est anima mea malis: scilicet laboribus ⁊ opprobriis ⁊ confusionib⁹ ⁊ psecutionib⁹ ⁊ flagellis: ⁊ doloribus est repleta vsq; ad mortē inclusiue: intātum ꝙ anima appropinquauit vsq; ad infernum: ⁊ dicit appropinquauit quia ibi nō mansit nec iuit tanq̄ reus ⁊ punitus: sed tanq̄ victor ⁊ iudex ⁊ triumphator ad repetēdam p̄edam. Et non solum passus sum dolores flagella ⁊ opprobria ⁊c. sed q̄ ad estimationē hominū q̄ putabāt me et necessitate mortuū et petō ⁊ impotētia: ⁊ putabāt ꝙ sicut ceteri tanq̄ p̄ dēna tus ⁊ subiectus ⁊ obnoxius petō p̄mi parētis descendi in infernum: cum ergo solus sim liber inter omnes mortuos ⁊ peccatores. Dicit ergo.

Estimatus sum cum descendentibus in lacum: factus sum sicut hō sine adiutorio inter mortuos liber.

Sicut vulnerati dormientes in sepulchris quorum nō est memor amplius: et ipi de manu tua repulsi sunt.

Posuerunt me in lacu inferiori: in tenebrosis et vmbra mortis.

¶ Estimat̄ sum a iudeis cū olim̄ bonū descēderet in lacū infernū: ⁊ ꝙ essem petō: ⁊ in numero aliorum malorum. Et ego q̄ sum liber a petō iter oēs mortuos ac si essem petō: factus sum derelict⁹ in triduo sine adiutorio in ꝑte iudeoꝝ. ¶ Fuit p̄fecto x̄ps ex debito ⁊ ex natura sue bonitatis liber a petō: quia nō ex ope adām nec p̄ naturalē ḡnationem natꝰ est nec cōceptꝰ. Et ideo si ego marta fuit libera ab omni petō: hoc nō fuit de debito: ſs ex ḡa q̄ fuit p̄uēta in sua creatiōe ale ⁊c. qz simul i fuit creata ⁊ sctificata in corpe ⁊ aīa. Et etiā fuit existimat⁹ a iudeis sicut existimātur ⁊ cēsent̄ boues vulnerativulnere corpali ⁊ spiritali dormientes mortui in cēteris in sepulchris quoꝝ tu nō es memor amplius vt eos suscites. ita putabāt ꝙ tu oblit⁹ eras mei ⁊ nullō me suscitareꝰ ad vitā gl̄iosam. ⁊ putabāt ꝙ erā sicut ipsi petōres q̄ de manu tua ⁊ auxilio repulsi sunt. Ista ḡ putabāt iudei ꝙ tu repulisses me ab auxilio ⁊ amore ⁊ gratia ⁊ ꝙ totaliter oblit⁹ esseꝰ mei. Et ait posuerūt me i lacu inferioti i. in sepulchro qō erat excisum ex petra subt⁹terrā ⁊ in locis tenebrosis ⁊ vmbra mortis nā sepulchra sunt obscura subt⁹ terrā ⁊ ipsorū horroꝝ quādā vmbrā ⁊ feritatē mortis: qi pauci intrare audēt ad sepulchra ꝓp̄ horroꝝ ⁊ terroꝝ mortis q. d. ꝙ mors ⁊ sepultura nō dat bona nisi in penas peccati ipsius ade: ſs ego p̄ natura erā liber immunis ab ol̄ morte ⁊ petō sed p̄ inf̄ oēs petōres: qi nō obligat⁹ erā petō adeo nec poterā peccare: qz non erat fomitē in carne nec poterā deuiare a regula veritatis: nec defitui a gr̄a in q̄ erā cōfirmat⁹. Etiā inf̄tū homo nec poterā deuiare a veritate cui ꝑsonaliter erā vnit⁹. Et tñ punit⁹ sum pena peccatoris q̄ est mors ⁊ sepultura ꝑn sentētiā datā i adā. s. morte morieris ⁊c. q. d. non obligabar ad mortem et punitus sum pena mortis.

Super me cōfirmatus est furor tuus: et omnes fluctus tuos induxisti super me

Longe feciſti notos meos a me: posuerunt me abhominationem sibi.

Tradit⁹ sum et non egrediebar: oculi mei languerunt pre inopia.

¶ Notandum ꝙ sicut pluries dictus est psalmo lxxxiij. ex transgressione precepti adam incurrit indignationē ⁊ iram dei ⁊ maledictionē ⁊ totam mortis vtriusq; sed quia ipse non potuit satisfacere pro se ⁊ suis. ideo x̄ps factus est caput nostrum ⁊ voluit portare penam omniū nostrū: vt liberaret nos a maledictione ⁊ sententia mortis eterne: et recuperaret nob̄ vitā. noluit ergo trahere peccatum: sed vestigium ⁊ penā peccati vt dictū est psalmo. xxxiij. que quidem pena peccati dicit furor dei et fluctus sententie dei que fuit passio x̄pi ⁊ flagella ⁊ persecutio ⁊ dolores ⁊ opprobria ⁊ mors. Ista ergo ista que adam ⁊ sua posteritas ex ira dei ⁊ sententia debebat portare in penā peccati. hec eadem voluit x̄ps p̄ nob̄ perferre. Dicit ergo x̄ps o pater. Furor tuꝰ scz sententie tue date in adam cōfirmatus est sup me. i. induxit est sup me: ⁊ omnes fluctus. i. psecutiones tuas induxisti super me. i. omnes afflictiones ⁊ persecutiones et dolores quos adam ⁊ genus humanū debuit pati ex furore ⁊ sententia tua. tu permisisti induci et euenire sup me. Unde non solum passus sum dolores et flagella ⁊ psecutiōes: ſz etiā sum destitutus ⁊ derelictus a meis amicis ⁊ discipulis. qz relicto me omēs fugerunt in captione mea. ⁊ populus iudeoꝝ qui erant noti mei ⁊ contribules quibus tot bñficia contuleram q̄ me defendere debebant. Ipsi me posuerunt abhominationem sibi alloquendo de me per ciuitatē ⁊ vicos ⁊ plateas ⁊ tabernas vocando cantorem ⁊ maleficum ⁊c. Traditus sum a iuda traditore in manus iudeorum et ligatus et percussus: et ante annam ⁊ caypham opprobriis et conuiciis affectus et illusus et in maxilla percussus. et postea ante pilatum examinatus et flagellatus. et tamen in omnibus his non egredie bar vltra limites rōnis: sed cum patientia in omnibus respondi ⁊ absq; ꝓpulsatiōe infirie patiēter tuli in corde meo ⁊ carne intātū ꝙ oculi mei lāguerūt fidē p̄ inopia et sine auxilio. Mā absq; misericordia tractat⁹ fui ab eis ⁊ absq; pietate.

Clamaui ad te domine: tota die expandi ad te manus meas.

Munquid mortuis facies mirabilia: aut medici suscitabunt et cōfitebūtur tibi.

Munquid narrabit aliqs in sepulchro misericordiam tuā: et veritatē tuaz in pditiōe. Mūquid cognoscentur in tenebris mirabila tua: et iustitia tua in terra obliuionis.

¶ Narrata sua afflictiōe hic ponit petitionē suā quam fecit patri in cruce ⁊ i sepulchro petēs resurrectionem suam a mortuis ⁊ potius petēs redemptionem ⁊ resurrectiōem suam a morte peccato ⁊ a peccato. Dicit ḡ. oculi mei lāguerunt p̄ inopia. quia clamaui ad te ofie in horto dep̄cando p̄ membris. Et tota die expandi ad te manus meas i cruce brachijs apertis ⁊ eleuatis manibus in cruce rogādo p̄ro redemptione generis humani petendo resurrectionē non solus pro me de qua tam eram certus: ſs p̄ resurrectione generis hūani a morte ꝑpetua. Et dicebā tibi. nunq̄d mortuis facies mirabilia. ¶ Unde est aduertendū sicut dictū est psalmo. lxxxiij. ꝙ maius miraculū fuit ⁊ est suscitare ⁊ iustificare impium a morte petī. ꝙ creare celū ⁊ terrā ꝓpter rōnes ibi assignatas: qz oportet ꝙ ibi p̄mo destruat̄ peccatū ⁊ remoueatur obex ⁊ mutek voluntas ꝙ deus ponat de suo scilicet sanguinem ⁊c. Et creet etiā gratiam nouam. ⁊ hoc est maximum miraculuz. Iam paulus qui erat inimicus christi suscitatus est ab illa iniquitate ⁊ mutatus est in virum

Hete ria huius psal.

Job. xiij. mar. xvj. marc. xv Lu. xxv

Jo. xviij mar. xiij de pc. d. j. ca. post ro. lxxxvi. d cū mlta. in glo. de pc. d. ij. inter hec.

Justificatio impij maz miraculū ⁊c.

Universidad de Deusto
Biblioteca

alterū: facꝫ est defensor: fidei ⁊ pr̄o passus est famem: ⁊ carceres: ⁊ persecutiones: ⁊ labores: ⁊ mortem ⁊ reges gentiū qui ꝓpter idola psequebātur xp̄ianos suscitari ad fidē ꝓpter xp̄m dele uerunt idola ⁊ oēs martyres fuerūt de pplo gētili ⁊ doctores ecclie. Dicit ergo xp̄us patri ista deprecatiōe. o pater nūquid mortuis facies miracula. q. d. q̄ maiora miracula facies i ꝑuersis ad fidē ⁊ p eos cōuertēdo alios q̄ creare celū ⁊ terrā. q. d. nō derelinquas eos mortuos q: si manerent in suo pctō ⁊ morte nullū hoꝝ miraculoꝝ sequek. Rogo te ergo p hāc passionē quā passꝰ fuz manibꝰ expansis i cruce p morte ⁊ sepulturā meā vt tu remittas eis pctā ⁊ suscites eos a morte peccati ⁊ p resurrectionez ipsi resurgant in iudicio. i. vt resurrectio mea sit causa resurrectiōis oīm vt appareant mirabilia ⁊ potentia tua. cū ipsi q̄ erant psecutores fidei sint postea defēsores. Et ipsi qui psequebant xp̄m in mēbris: postea moriātur p xp̄o. Et ipi qui erant sub potestate diaboli possint in potestate mea fugare diabolū a corpꝰ obsessio ⁊ ab animabꝰ petōꝝ p ecclia stica sacramēta. ¶ Unde nota q̄ dic xp̄s oem̄ ostrat q̄ sua mors esset inanis ⁊ vacua nisi sequeret resurrectio. q̄ q̄dez xp̄i resurrectio debebat esse causa resurrectiōis oīm. q: nullꝰ alꝰ potuisset nos resuscitare a morte aie. Et etiā a corruptibilitate corporis: cū ipse sol? sit p̄mitie omniū resurgētiū. Et ideo subdit. ¶ Nunq̄d medici suscitabūt ideſt poterūt mortuos a pctō aut morte corpali suscitarent postea mortui cōfiteātur tibi q. d. nō q: nō bñt talē p̄tātē: q: solꝰ ego possiz suscitare boies a pctō ⁊ p resurrectionē meā potero suscitare mortuos i corpꝰ ⁊ vitā gl̄iosaz. q. d. totū genꝰ hūanū est mortuū pctō tegritudine spūali ⁊ incurrit morte corpalē a q̄ nullꝰ medicꝰ p̄t eos suscitare nisi p morte ⁊ passionē meā ⁊ resurrectiōez meā. Itē nūq̄d medici corpales ⁊ hūani suscitabūt mortuos sup. Et ipsi mortui suscitati cōfitebūtur tibi. q. d. nō. q: illi nō habēt p̄tātem nec artē nisi ad sanādas egritudines q̄ez corpaleꝫ. ergo oportet vt tu suscites me vt p resurrectionē meā possim eos suscitare. Et sic confitebūtur tibi ⁊ confitebūtur me esse verū messiā i lege p̄missuz ⁊ recipiēt legē euāgelicā: ⁊ sic salui fiēt ⁊ suscitabūtur mō aperō. ⁊ i die iudicij ad vitā gl̄iosaz. ¶ Nota q̄ littera hieronymi hz. Nunq̄d gigantes surgēt ⁊ confitebunt te. et. ⁊ tūc cēt sensus. nūquid homines terreni surgent ⁊c. Sed maꝰ sacramentū videtur continere translatio nostra. demonstrat etiā q̄ necesse est xp̄m resurgere vt suscitet oēs alios. Et sua resurrectio predicet per totum orbem vt oēs crederent ꝑ illum. q: si non resurrexisset: nulla fides fuisset sibi data. Et sic resurrectio sua non solūmodo est causa resurrectionis corporis nostri. sz spūalis a morte petī. q: per fidē resurrectionis sue creditmus predicatio nispl̄orum. ⁊ recipimus legē euangelicā ꝑ quā salui facti sum⁹ ⁊ a pctō suscitati. Dicit ergo xp̄us suscita me vt possim enarrare p apostolos meos miam ⁊ omnipotentiam tuaz. Nunq̄d alicuis existens in sepulchro narrabit miaz ⁊ omnipotentiā tuaz: aut existens in perditiōe. i. in morte narrabit veritatē ⁊ legē. quasi dicat nō immo oportet q̄ suscitet a mortuis. Et sic optz q̄ tu suscites me a morte corporali: vt ego suscitē eos a morte spirituali: vt suscitati possint te laudare: nā peccatores ⁊ infideles nō laudant deū. sz blasphemant. Et ideo subdit. nunq̄d cognoscent mirabilia tua in tenebris mortis aut iusticia tua in terra oblitionis. i. in inferno vbi oēs peccatores sunt extra memoriā ⁊ gratiā ⁊ acceptionē tuā. quasi dicat nō: immo oportet q̄ ego resurgā a morte corporali ⁊ suscitē eos a morte spirituali. Et sic patet q̄ oēs isti quattuor̄ sus̄ principaliter referunk ad resurrectiōem xp̄i ⁊ ex cōsequenti ad resurrectionē nostrā. Unde dicit. O pat resuscita me. nam aliter non cognoscentur mirabilia nec erit valida passio mea: nec aliq̄s alioꝝ poterit resurgere a peccato. cuiꝰ mea resurrectio sit causa resurrectionis omnium tam corporalis q̄ spiritualis: scilicet anime ⁊ corporis. Nam si ego non resurrexero ⁊ incineratum fuerit corpus meum in sepulchro ⁊ anima permanserit in inferno non cognoscētur mirabilia tua predicta. Et ideo licet vtraq̄ expositio sit necessaria. quia vna dependet ex alia. tamen xp̄us iam certus de sua principaliter perit nostram resurrectionem corporis et anime. scilicet vt per suaz resurrectionem nos resurgamus.

Resurrectiōis necessitas.

Et ego ad te dñe clamaui: et mane oratio mea preueniet te. Ps. di. c. sancta.

Ut quid domine repellis orationem meaz. auertis faciem tuam a me. Iob. xviii Mar. ii

Pauper sum ego et in laboribus a iuuentute mea: exaltatus autem humiliatus suz ⁊ conturbatus. ps̄. .q. ij. glia.

In me transierunt ire tue: et terrores tui cōturbauerunt me. Iob. xix

Circumdederūt me sicut aqua tota die: circundederunt me simul. Matb. xxvij. mar. xv.

Elongasti a me amicum et proximum: et notos meos a miseria.

¶ Ista est secūda pars in q̄ vt ostēdat q̄ magis rogat p nobis ⁊ p resurrectiōe sua de q̄ erat certus vult ostēdere q̄ p nobis passus est. Et vt sanaret ifirmitates nostras ⁊ peccata ⁊ nō p se cū sit inē mortuos liber. Ideo dicit xp̄us i p̄sona mēbroꝝ ⁊ corpis mystici. Et ego ad te dñe semp ap̄ncipio clamaui postq̄ adā peccauit ⁊ resurgēs de mane ātēq̄ aliquod opꝰ faceret ⁊ faciā: oratio mea p̄uenit te rogādo: vt venias ad liberādūme ab huiusmodi miseriis: scilicet peccato ⁊ penis eiꝰ tēporalibꝰ et eternis. Ut quid ergo domine ⁊ quare repellis orationem meam: ⁊ auertis faciem tuam a me: quia noluisti me audire per tot spacia et etates temporis nec per patriarchas: nec reges nec prophetas. Veni ergo et adiuua me: quia pauper sum ego: et semper in laboribus ⁊ afflictionibꝰ a iuuētute mea. ¶ Mā ecclia semp passa est persecutiones ꝑ oēs etates primo passa est in abel ꝑ cbayin. Scōo i diluuio Tertio in abrāā ysaac iacob ⁊ in captiuitate egyptiaca ⁊ i ppbetis ⁊ multotiēs fuit exaltatꝰ pplꝰ i supbia ⁊ rebellione ⁊ idolatria. Et multotiēs humiliatꝰ p captiuitatē decē tribuū ⁊ p captiuitatē babylonis ⁊ vastationē antiochi: ⁊ fuit conturbatꝰ ⁊ afflictꝰ: vire tue. i. ſnīa punitiōis terrores tui erā facti sup me ⁊ conturbauerūt me ꝓpter petā mea in punitionē. Et iste psecutiōes ⁊ afflictiōes rotabāt. i. p oēs etates circūdederūt me simul sicut aq̄ i. sic fluct⁹ marꝭ circūdāt ⁊ torquēt ⁊ ꝑcutiūt nauē i pelago. Ita psecutiones aduersitates inimicitie circūdederūt ⁊ assiterūt me ⁊ i oiꝰ bis aduersitatibꝰ elōgasti a me oēm amicū. q: oēs ppli circūdātes ⁊ oēs primi mei. i. idumei q̄ erant frēs mei: ⁊ filij edō siue esau fratris iacob. oēs isti fuerāt a me elōgati: ⁊ et elōgasti oēs notos meos ⁊ amicos a miseria: ⁊ tribulatiōe mea derelinquēdo me sine auxilio. Dicit q̄ ppls ⁊ corp⁹ mysticū pro illo statu. veni tu xp̄e ⁊ messia: ⁊ libera me a pctis ppt̄ q̄ ꝑ mala mihi euenerūt: ⁊ salua me. Et iste ē vn⁹ sēs sz ēt ē alꝰ sens⁹ i q̄ loq̄t xp̄s narrādo p̄se cutiones q̄s patik ppt̄ petā nra: vt sanaret ifirmitates nras voluit ad se trāsferre penas pctī nri. Et iō dicit xp̄s i p̄sona mēbroꝝ ifirmoꝝ: ego sum factꝰ paup ⁊ expoliatꝰ ab oībus bonis gratuitis rōe mēbroꝝ fluē i mēbris meis. Et sp fui i labori bus vulneratus fomite ⁊ lege membroꝝ ⁊ ꝑcupiscētia a iuuētute mea: q: tā nascimur filij ire ⁊ vindicte. Et sic q̄ez sum exaltatus ⁊ rebellis in superbiā ꝑ petm̄ iquātū caro surgit aduersus spiritū: ⁊ q̄ez humiliatus ꝑ pniam ⁊ punitus ꝛpaliter p aduersitates ⁊ sic maneo cōturbatus in me trāsierūt ire tue: vbi loquit caput in forma serui. o pr̄ ire tue. i. punitiōes ⁊ pene sūt tue eis debite trāsierut sup me q: voluisti vt paterer p eis ⁊ conturbauerunt me non conturbatione mētis sed doloris carnis. Et iste afflictiones circundederūt me simul tota die ⁊ rpe passiōis mee: sicut aqua ⁊ fluct⁹ maris circundant ⁊ quatiūt ⁊ agitant nauē rpe tēpestatis. Et ꝑ maiori afflictione elōgasti. i. elōgari ꝑmisisti oēm amicum ⁊ primū ⁊ oēs apl̄os ⁊ notos meos a miseria mea: q: i captione mea oēs fugerūt. ¶ Et nota q̄ oēs fluct⁹ ire ⁊ sne dei trāsierunt super totum corpus mysticū quantū ad culpā ⁊ penam ꝓpter petm̄ adē: sed illi fluct⁹ transierunt sup xp̄m caput huius corporis ⁊ quo ad penā trāsiū q: ꝑ oibus passus est: vt frequenter dictū est. Et cū tali intelligētia loquit xp̄s in hoc psal. Tota ēt ista victima pars p̄t referri ad liberationē ecclie de psecutiōibꝰ tyrānoꝝ ceteroꝝ infidelium: quas patik vsq̄ ad iudicii.

alia expositio.

Ps. q. j. c. reuertimini ⁊. c. seq.

Misericordias dñi in eternū cantabo.

In gnatiōe gnationē: ānūciabo veritatē tuā in ore meo.

¶ Titul⁹ eruditio erban ezrahite. ¶ Iste erbā fuit vnus de

principib⁹ cantorū quos cōstituit dō ad cātandū ps. i. paralipomenō. vj. c. Un ibidē dr: q̄ dem̄ cantebat choz suū ad dexterā ⁊ erbā ad sinistrā. Un in psal. p̄cedēti dr: q̄ dem̄ erat ezrahita sicut iste: eo q̄ erāt oriūdi de quodam vico dicto ezra. Et sic ābo erāt ezrahite. Per hoc ps mendacia iudeoꝝ qui dicunt q̄ isti duo descēdebāt de iuda ꝑ zarā. Nam in supradicto ca. vbi describit̄ genealogia istoꝝ: demōstrat qualiter oēs tres cātores erant leuite. Nam dem̄ descēdebat de leui ꝑ sabat ⁊ asaph per gersom: erbā per merary. Et sic ps q̄ erbā erat merarytа: ⁊ creditur q̄ iste erbā est ille yditbūn q̄ memorat⁹ est i supradictis titulis. Nā eundē illū quē esdras vocat erban in memorato vj. c. eūdē vocat yditbūn i. xxv. c. Et sic apparet q̄ erban erat binomiꝰ: vñ ponit i hoc titulo eruditio erban inquantū fuit sibi data? iste psalm⁹ ad cātādū ⁊ etiā interpretādū pplo: q: erbā erat prudentior ⁊ eruditior simul cū dem̄: vt dictū est psal. p̄cedēti. Est q̄ sensus huius tituli q̄ dauid fecit istū psal. in q̄ fuit eruditꝰ a spūscto: ⁊ dedit ipm cātādū ipsi erbā ⁊ vt iterp̄taret ipm: ⁊ eruditret pplm. ¶ Ad cuius intellectū est notandū q̄ tot⁹ iste psal. fundat sup p̄missionē factā ipsi dō de ppetuitate ⁊ eternitate regni sui ꝑ xp̄m futura. Un tria fuerunt p̄missa ipsi dō. Primo q̄ xp̄s messias in lege p̄missus debebat esse de sua generatione ꝑm carnē: ⁊ q̄ nunq̄ deficeret semē suū vsq̄ ad xp̄m Scōo q̄ regnum suum debebat esse eternum et firmū. De qua p̄missione habetur. ij. Reg. vij. c. Itez. iij. q̄ xp̄s filius suus debebat edificare domum dō. Hoc ergo p̄uidēs dō in spū nō solumō ꝑ reuelationē nathā. sz ꝑ ꝓpriā spūsanctī in spirationē. q̄ tale pctm̄ deus fecisset cum domo sua fecit hūc psal. i quo duo facit. Nā primo agit gras de supradicta p̄missiōe. Scōo petit eternā successionē sui regni explicando particulariter p̄missionem ibi. Tūc locutus es in sanctis tuis. ¶ Quantū ad p̄mū duo facit. Primo p̄mittit in laudes ꝑ supradicta p̄missiōe. Scōo admirat mirabile mysterium incarnationis in sua generatione p̄missum. Ibi cōfitebunk celi. ¶ Quātum ad p̄mum est aduertēdum q̄ causa quare deus p̄misit oibus sanctis patrib⁹ mittere filiū suum in carnem fuit mia eius vt liberaret genꝰ humanum a miseria ⁊ captiuitate peccati. Et sic per promissionē ondit maximā miam suam. ⁊ sic p̄missio dr: mia: sed impletio illius p̄missionis q̄ fuit facta in no. testa. dr veritas: ⁊ ideo dicit dō in principio huius psal. q̄ duo intendit cantare. i. miam dei ⁊ veritatē. i. p̄missum mysteriū incarnationis ⁊ veritatē. i. impletionē eius. Unde dicit Auguſt. q̄ mirabilis est ꝓphetic p̄missio in qua ostēditur mia: sed mirabilior est ꝓpheric adimpletio in qua ostēditur veritas. nā inutilis eēt ꝓphetie p̄missio nisi sequeretur eius adimpletio. Nam per p̄missionem deus dr misericors: sed ꝑ impletionem dicitur verus ⁊ iustus. Dauid ergo eruditus de p̄missione incarnationis eius et certus de impletione eiusdem in suo semine prorumpit in laudes ⁊ cātum dicēs. Misericordias

Oratoria psal mi.

Dō agit gras de p̄missione mee fic.

Universidad de Deusto

dñi in eternum cãtabo et loquitur propbeta in persona totius ecclesie:et dicit misericordias i plurali q: plures promissiones de xpo pluribus facte sunt. Primo promissus est abrae genes. xij. Cui dictum fuit. In semine tuo benedicentur omnes gẽtes. Secũdo fuit promissus ipsi iacob in mysterio scale genes. xxviij. et eidẽ in lucratio ne angeli. genes. xxxij. Item eidem eius dicit: nõ auferetur sceptrum de iuda tc. Itẽ xps fuit promissus moysi. exodi. xxxij. cum dicit posteriora mea videbis. Item deuterono. xviij. cum dicit ppbetam suscitando tc. Item ipsi dauid. ij. Regum. vij. de quo supradictũ est. Et ideo dicit in eternuz cãtabo quia vidit dauid in spiritu q̃ ille psalmus erat cãtandus in ecclesia vsq; ad finem mũdi:sed quia prouidit et fuit certus q̃ deus debebat implere qõ promiserat. Ideo sequitur:a generatione vsq; in generationẽ annunciabo veritatem tuam in ore meo. Unde supra dicit. Misericordias cãtabo. Hic autem dicit annunciabo veritatem tuam. id est doctrinã euangelicã. Nã euangelium est annunciatio eorum que fuerunt promissa in lege:vt alt eusebius. Ideo ad testamentũ vetus pertinet cantare ppbetiam. et ad nouũ pertinet annũciare veritatem ppbetie que est veritas euãgelica. Et sic ecclesia pro statu cantabat misericordias domini. Hinc autẽ annunciat veritatem a generatione in generationẽ vsq; ad diẽ iudicij. Nã incarnatio et passio xpi et resurrectio inquantũ promisse dicuntur misericordie:sed in quãtum implete in christo dicuntur veritas.

promissio xpi plibꝰ facta est.

De ne. dist. j. a: diuinitatis nar ra. Et di. xciij. c. diaconi.

Quoniã dixisti in eternũ mia edificabitur in celis preparabitur veritas tua in eis.

Disposui testamẽtum electis meis: iuraui dõ̃ meo vsq; in eternũ pparabo semẽ tuũ. Et edificabo in generatione et generationẽ sedem tuam.

¶ Hic reddit causas quare intẽdit cantare misericordias dominit annũciare veritatem:cuiꝰ cause sunt due. Prima causa a deo multiplex facta promissio. Secũda pmissorum adimpletio. Ideo dicit ideo supple cãtabo qñ dixisti. i. promittendo dixisti et dicẽdo promisisti:qñ misericordia edificabit in celis in eternum et preparabitur veritas tua in eis:quasi dicat:non erit irritum qõ promisisti et dixit immo misericordia tua et promissio erit firma in celis et veritas tua. i. adimpletio promissionis parabitur in eisdem celis. Sed nota q̃ maius sacramẽtum latet hic. Unde nota q̃ hoc multipliciter potest intelligi. Nam ꝟ forsan dicit alludendo promissioni facte abrae:genesis. xv. capitulo quãdo deus traxit ipsum foras. et dixit respice celuz enumera stellas si potes sic erit semẽ tuũ tc. Unde tenẽt omnes doctores:q̃ vera promissio facta abrae nõ fecit in terra nec in bonis terrenis sed in celo et in bonis celestibus. Et sic premium promissionis t. misericordia que per christũ expectabatur:non erat in terris sed in celis. et veritas illius promissionis in celis erat adimplenda per christum. Et ideo dicit:tu deus dixisti abrae et

Nota.

omnibus patribus. misericordia:id est premium et effectꝰ misericordie christi promissi edificabitur id est firmabit ineternuz in celis:id est in bonis celestibus et nõ terrenis. Et veritas tua id est impletio promissionis et finis qui est vera fruitio et quies eterna:prepabitur a christo in eisdẽ celis boc dicit. Nam sicut deꝰ promisit nobis premium in celo. Ita veritas illius premij preparata est nobis a christo in eisdẽ celis per suam passionem et resurrectionem: sicut supradictum est psalmo octuagesimo tertio et quarto. Item per illos celos intelligũtur etiam apostoli:in ꝙbus christus edificauit misericordiam. id est dedit legem euãgelicam:vt ceteris misericordiam dei ꝓdicarent et edificault in eis etiã primo misericordiam:quia primo eos misericorditer elegit iustificauit:et postea in eis veritatem euãgelicam preparauit vt ceteris predicarẽt. Et ideo dicit ppbeta. O deus ego cantabo misericordias tc. Quoniam dixisti mihi per reuelationem supple misericordia et iustificatio edificabitur primo in celis id est in apostolis eos vocando et iustificando. et postea preparabitur veritas tua euãgelica in eis eos instruẽdo et illuminãdo. Quomodocunq; ergo sit:semper deus promisit misericordiam in veteri testamẽto. Et ꝑparauit veritatem in nouo. Itẽ dicit:disposui testamẽtuz meũ electis meis in qua locutione et clausula ppbeta implicat omnes pmissiones factas in veteri testamẽto:q: vetus testamentum nihil aliud est nisi dispositio et preparatio ad nouũ. Et ideo dicit tu deus etiam dixisti disposui testamẽtum meum electis meis. Hã promissio facta Abrae: Ysaac Jacob et Moysi fuerunt quedam dispositiones vt illi ponerent spem suam in christo futuro. Unde per illas promissiones disponebãtur ad fidez:in qua fide iustificabantur et saluabantur:vt ait apostolus ad Romanos quarto. et patet de abrãa:quia credidit deo de promissione sibi facta de christo futuro Ideo reputatum est ei ad iusticiam:id est iustificatꝰ est Genes. xv. Itẽ tota fabricatio tabernaculi descriptio et omnia mysteria et ꝓcepta ceremoniarum et sacramẽta veteris legis:et edificatio templi salomonis tc. Non fuerunt facta gratia sui:nisi inquantum erant dispositiones et figure ad christum et legem euangelicam. Et ideo dicit. Tu domine dixisti mihi per reuelationem ego disposui testamentum electis meis scilicet patribus veteris testamenti disposui per figuras omnia mysteria incarnationis et passionis et resurrectionis: et eadem preparaui in veritate et compleui fidelibus meis in nouo testamẽto. Sed tu deus specialiter promisisti mihi dicẽdo ego iuraui Dauid seruo meo. id est cum firmo pacto immobiliter promisisti. ij. Regum. vij. capitulo. Usq; ad ineternuz preparabo semen tuũ et edificabo sedẽ tuam. scilicet regni tui in generatione et generationem. Et sic non solummodo promisisti mihi successionem in generatione; sed etiam eternitatem regni per xpm. Et quo ꝓ q̃ ꝓpter talem pmissionẽ specialiter mihi factã

de eterna successiõe gñatiõis et regni mei teneor i eternũ cãtare et cãtabo miã tuas et annũciabo veritatẽ tuã in gñatiõe et gñatiõem.

xvj. di. c. nasci.

Confitebũtur celi mirabilia tua domine: etenim veritatem tuam in ecclesia sanctorũ

De pse. dist. ij. c. accelsit.

Quoniam quis in nubibus equabitur domino:similis erit deo in filijs dei:

Deus qui glorificatur in consilio sanctorum:magnus et terribilis super omnes q̃ in circuitu eius sunt.

¶ Quia superi facta fuit pmissio de mysterio incarnatiõis et de successiõe regni eterni. Hic admiratur de ineffabilitate huius mysterij. Nã admirabile est q̃ aliquis homo mortalis possit esse eternus et durare in eternũ: et q̃ aliquod regnuz posset esse eternũ i hoc mũdo: et q̃ aliquis homo possit habere sedẽ eternã: et regalẽ in celo. Et ideo dicit q̃ hoc mysterium ita ineffabile et incõprehẽsibile apud boẽos:ꝙrebũtur celi:q: boies nõ pũt hoc cõsiderare nisi celestes efficiãtur:q: alie homines nõ possunt credere mysteriũ incarnationis: ni per signa celestia:et homines celestes.

D ¶ Hoc ergo prouidens dauid in spiritu dicit. O dñe celi cõfitebũtur mirabilia tua. i. mirabile mysterium incarnatiõis:et natiuitatis:et mortis et passiõis:et resurrectiõis. Primo q: in tua natiuitate apparebit noua stella in celo denuncians natiuitatẽ tẽporalẽ regis eterni:ducent magos vsq; ad cunã infantis:ad adorandũ regẽ natũ. Item annunciabãt et cõfitebunt celi mirabilia tua:qñ angeli cantabũt. Gloria in excelsis deo. Itẽ celi cõfitebunt mirabilia in tuo baptismo:qñ aperientur. Et vox paterna audiet dicens. Hic est filius meus dilectus tc. Hoc idẽ cõfitebunt celi in tua transfiguratione. Itẽ cõfitebũtur celi mirabilia tua in passione qñ sol obscurabit:et fient tenebre super vniuersam terram. Itẽ in tua resurrectione qñ cus magno terremotu descendet angelus de celo:et reuoluet lapidem ab ostio monumenti. Itẽ cõfitebuntur celi mirabilia tua in tua ascensione quando angeli dicent:viri galilei quid admiramini tc. Item confitebuntur celi: idest homines celestes:scilicet apostoli et dicti sunt celi in sacra scriptura:quando p totum orbem tuam incarnationem et natiuitatem et passionem et totam legem euangelicam predicabunt. Et sic confitebunt veritatem:idest legem euangelicam in ecclesia sanctorum:idest omniũ fidelium. Confitebuntur enim veritatez tue diuinitatis:et omnia miracula tua facta supra naturã. quod quidem mysteriũ incarnationis et cetera mirabilia miracula nõ poterãt fieri ꝓ humanã facultatẽ:nec aliquis põt ascẽdere i celum nec facere talia mirabilia:nisi deꝰ aut eãdem deo. Et ideo sequitur:quoniã quis in nubibꝰ equabitur deo: Unde ppbeta prouidens christum sic eleuari in celum in nubibus:et sedere ad dexteram patris et facere alia mirabilia prorumpit in admirationem. Et dicit. Celi confitebuntur mirabilia tua

Ipsi dicunt celi

que sunt supra hominem sed potiꝰ diuina. ¶ Nã quis equabitur erit equalis deo in nubibꝰ celi: aut quis erit similis domino in filijs dei:idest inter angelos et homines:q̃ possit ascendere in celum propria virtute:et sedere ad dexteram:idest equalitatem patris. Quasi dicat:nullus angelꝰ nec homo purus nisi sit deus. Et ideo sequitur: deus est ille homo christus iesus qui glorificat in consilio et societate sanctorum:et sedet ad dexteram patris. Et ideo non est angelus nec purus homo:sed deus et homo magnus in potentia terribilis in potestate iudiciaria sup omnes homines qui in circuitu eiꝰ sunt. Quasi dicat:q̃ iste christus q̃ fecit ista mirabilia in terris et ascẽdit in celum et sedet ad dexteram:idest ad equalitatem patris sm divinitatem:et simul adoratur et glorificatur cum patre in cõsilio sanctorum. Nõ solummodo est homo:sed deus et magnus dominus in virtute. Et terribilis in potentia et iudicio:quia expoliauit infernum et superauit mortẽ Et iudex et dominus super omnes qui in circuitu eius sunt. Et ista mirabilia confitebũtur celi: id est apostoli et omnes predicatores in ecclesia sanctorum in hac ecclesia per gratiam et in superna per gloriam. Et deinde conuersus propheta ad xpm dicit in persona totius ecclesie.

Domine deus virtutũ quis similis tibi:potens es domine et veritas tua i circuitu tuo

xxxix d. c. q: sit. et di. lxxxvj. si qa vero.

¶ O xpe dñe deus virtutum quis ergo erit similis tibi:q̃ a veritas tua erit semp in circuitu tuo. Omnia promissa in te complebũtur. Nam tu es potens in miraculis faciẽdis. Et ad vicẽdũ diabolum. Et expoliãdum infernum. Et ad delendam idolatriã. Et ad eiciendũ foras principem huius mũdi diabolum:qui per tot tẽpora regnauit. Et ad liberãdũ hoiem a peccato per mortẽ et passionẽ tc. Et narrat per singula.

mat. viij mar. iiij. Lu. viij.

Tu dominaris potestati maris: motum autem fluctuum eius tu mitigas.

Tu humiliasti sicut vulneratũ superbũ: i brachio virtutis tue dispersisti inimicos tuos

¶ Tu dñaris ptãti maris: q: ambulasti sup aqs siccis pedib' et precepisti fluctib' maris stare et motum eoz mitigasti tc. Itez sicut quondã in mari rubro humiliasti pharaonẽ superbũ et dispersisti et submersisti ocs seruos eiꝰ. Ita p passionẽ et resurrectionẽ tuã humiliasti diabolũ superbũ sicut vulneratũ et victũ a te in brachio tuo in potẽtia virtutis tue dispersisti primo diabolos et fugasti inimicos tuos p infernũ. qñ attraxisti predã sctoꝝ patrũ. Secõ dispersisti eos a mũdo. Et fugasti qñ dissipasti idolatriã. Tertio dispersisti per mundũz iudeos obstinatos qui te crucifixerũt. Nec mirum si talem habeo potestatem. Nam.

mat. viij mar. iiij. Lu. viij.

Tui sunt celi et tua est terra:orbem terre et plenitudinem eius tu fundasti:aquilonem et mare tu creasti.

De cõse. d. ij. c. ac cesserũt

¶ Quasi dicat. sicut in toto vniuerso creasti celũ et terram in ecclesia creasti celos. i. apostolos.

erterram qui sunt populi: t totam plenitudinē
ecclesie creati in qua inuenik oriens. s. tempus
apostoloꝝ t occidens: idest tempus antixpi: t
aquilo q̄ sunt heretici t falsi xpiani t frigidi. Et
inuenitur mare. s. pſecutiones: in hebreo babek
aquilonē t pertrū tu creasti: quia in ecclesia in-
uenitur dextrum t sinistrum: dextruꝝ siue meri-
dionale sunt catholici siue bōi xpiani. sinistrū ec
clie sunt heretici t mali xpiani. illos enī pmittit
deus in ecclesia. istos añt creat per gram.

Luce. ir mar. xvij

Thabor t hermon in nomine tuo exulta-
bunt: tuum brachium cum potentia.

¶ Thabor est mōs in terra pmissiōis: vbi barac
vicit exercitū sisare. Judicū. iij. Hermō añt mōs
paruus est ppe iordanē iuxta quē transierunt
filij israel in terra pmissiōis. Sed postea in mō-
te thabor xpūs fuit transfiguratꝰ: vbi aplīs osten
dit gliam suam: t iuxta hermon in iordane fuit
baptizatus. Ideo dicit ppheta. O xpe mōs Ta
bor t Hermon exultabūt qñ in vtroq; audietur
vox paterna dicens, hic est filius meus dilectꝰ.
Nam in vno ostendet tua gloria: t in altero tua
potentia. Mā aqua iordanis recipiet virtutē re-
generatiuā ex tactu tuo t virtute spūsancti desce
dēte super aquas: t ibi dabit ⁊tus t potētia ipſi
baptismo ad delenda peccata: t ad ejciēdū dia
bolum foras. Ex quib⁹ patet q̄ thabor t hermon
exultabunt in filiis dieb⁹: cum viderint brachiū
tuū. s. humanitatē tuam: q̄ ōr brachium t instru
mentū diuinitatis ad exercendū miracula: sed
omnia ista facies cum potentia diuinitatis.

vj. q. j. c. si oia. xv. q. vj. c. si a sacerdotib⁹. xcv. d. c. eccē. t. xiij. q. j. c. duo. itaq;. De pe. d. j. § econtrario.

Firmetur manꝰ tua et exaltet dextera tua:
iusticia et iudicium preparatio sedis tue.
Misericordia et veritas precedent faciem
tuam: beatus pplus qui scit iubilationem.
Domine in lumine vultus tui ambulabūt:
t in nomine tuo exultabunt tota die t iusti
cia tua exaltabuntur.
Quoniam gloria virtus eorum tu es: et in
beneplacito tuo exaltabitur cornu nostruꝝ

¶ Hic ppheta petit accelerari aduētū xpi: vt ex
pediat redemptionē nostrā per predicationeꝝ t
passionem t resurrectionem t ascensiōem. Dicit
ergo O xpe firmet manus tua cōtra inimicos
tuos diabolos: eos debellando t fugando: t pec
cata nostra delendo per passionē. Et exaltetur
dextera: t potentia tua per resurrectionē. Et iu
sticia tua t iudiciū erit preparatio sedis tue per
ascensionē: quia tunc tradetur tibi iudiciaria po
testas vniuersalis in celo: t in terra. t sedebō ad
dexteram patris: sed in oīb⁹ misericordia t veri
tas precedent faciem tuam. Unde est notandum
sicut superius dictum est: q̄ ante aduentum xpi
pma erat pmissio t punitio. Ideo omnes expe-
ctabant miam t veritatē t iusticiam: per miam
tēperandam. Sed post aduentū xpi misericor-
dia t veritas passionis p̄cedunt iusticiam: t sic
iusticia iam est temperata cuꝝ misericordia. Et

ideo hec est differentia inter nos illos. Et ideo
pnunciamus dignitatem t gratiaꝝ noui testamē
ti dicit: misericordia t veritas iusticie p̄cedēt fa
ciem tuam. O xpe: t o populе xpiane: iō addit
beat⁹ populꝰ xpianus q̄ scit iubilatiōem p̄ gau-
dio p gratū actione t p bñficio redēptiōis. Itē
multas alias causas iubilandi habebit pplus
xpianus. Nā i lumine vultꝰ tui. s. in lumine legis
euāgelice ambulabūt q̄ ostēdet eis clarā vitā ad
patrīā. Et in nomine tuo exultabūt: qrī nomine
iesu demonia ejciēt linguis loquent nouis. ser-
pētes tollēt tc. Et i iusticia tua: scz i passiōe tua
p quā fiet iusticia peccati. Et ilege tua exaltabū
tur. i. iustificabūtur a peccato: t exaltabūtur in
gnitate nominis xpiani vincēt diabolū t pecca-
tū vrute baptismi t sacramentoꝝ: t p̄ fiet: qz glo-
ria virtutis eorum tu es: t nō alius. Et sic in bñ-
placito tuo: t gra q̄ puenit ex bñplacito tuo t li-
beralitate t mia exaltabit cornu nr̄m t bonoꝝ: qz
triūphabim⁹ de diabolo. Et vnde eueniēt nobis
ista. s. dignitas t bonoꝝ t exaltatio. Respōdet q̄
per incarnationē xpi. q̄ voluit assumere carnem
nostrā t humanitatē. Ideo subdit

xj. q. iij. ad mīa

Quia domini est assumptio nostra: et sanc
ti israel regis nostri.

¶ Id est quia assumptio nostre humanitatis est
facta a bño filio dei qui est sanct⁹ israel t rex no
ster. Nam assumendo carnem nostram factus est
caput ecclesie t rex t dux nr̄ t sanctificatoꝝ nr̄. Et
sic nos exaltauit t bonorificauit t dignificauit.
Ex quo patet q̄a principio huius psalmi vsq; ad
presentem versum dependet t cōtinuatur tota
vna sentētia. Nā dicit ppheta: misericordias dñi
in eternum cantabo tc. Et hoc qr dixisti t pmis
isti: ideo misericordia ineternū edificabitur in ce
lis. Nā tu pmisisti q̄ filius meus xpūs edificaret
domum tibi in eternum: scz ecclesiam catholicā
in terris et qua replebitur ecclesia celestis: ideo
ita fiet. Nam ipse edificabit miam in eternum in
celis. Et preparabit veritatem tuam in eternum
Ité tu dixisti: disposui testamentū electis meis
quod figurabat totū mysteriū incarnatiōis. Nā
totum testamentum vetus erat dispositio et pre-
paratio ad euangelium et ecclesiam. Et similiter
dixisti ego iurauī dauid seruo meo vsq; ineternū
preparabo semen tuum. i. seruabo generationes
ex semine dauid: t cōtinuabo vsq; ad xpm. Et de
inde preparabo semen regeneratum in xpo vsq;
in sempiternum. Et edificabo in generatiōe t ge
nerationem sedem t regnum tuum. Et ideo cuꝝ
ista oīa fuerint impleta in xpo: tūc confitebā
tur celi mirabilia tua in ecclesia fidelium sed hoc
erit mirabile. Nam quis in nubibus equabit⁹ do
mino tc. Tunc respondet q̄ xpūs deus qui gloriſi
cabitur in cōsilio sanctorum equabit⁹ domino in
eternitate: t erit similis ei t in substantia sm di
uinitatē. Et tūc dauid apostrophat ad xpm pro-
rumpens in confessionē laudis dicens. Domine
deus virtutum tc. pronūcians virtutes ebristi t
triumphum t potentiam tc. vt dicuꝝ est vsq; ad

humanam exaltationem t dignitatem.

esa. xxxv j. reg. vij

Tunc locutus es in visione sanctis tuis: et
dixisti posui adiutorium in potente. et exal
taui electum de plebe mea.

ij. reg. v.

Inueni dauid seruum meum: oleo sancto
meo vnxi eum.

ij. Regū xxiij.

Manus enim mea auxiliabitur ei: et bra-
chium meum confirmabit eum.

j. Re. xxj c. ij. reg. xvij.

Nihil proficiet inimicus in eo: et filius ini
quitatis non apponet nocere ei.
Et concidam a facie ipsius inimicos eius:
et odientes eum in fugam conuertam.

ij. re. vij. j. re xvj.

Et veritas mea t misericordia mea: cū ipso
et in nōie meo exaltabitur cornu eius.
Et ponam in mari manum eius et in flu-
minibus dexteram eius.

¶ Postq̄ superius cecinit t admirat⁹ est mysteri
um incarnationis sibi pmissum. Nūc in hac se
cūda parte p̄incipali petit successionē eternā sui
regni explicādo particulariter totā pmissionem
sibi factā: in qua duo facit. Nā primo facit qō di
ctū est. Scōo adducit impedimētū qō videt im
pedire totū effectū pmissiōis. ibi tu vo repulisti
¶ Quātū ad primū est aduertēdū sicut supradi
ctū est: q̄ tot⁹ iste psal. fundat supra illā pmissio
nē factā ipsi dauid reuelatā ipsi nathan de suc-
cessione regni scriptā. ij. Reg. vij. c. que quidē pro
missio est necesse vr ad litteraꝝ hic scribat. Que
quidē pmissio talis est. Nā cū dauid proponeret
in corde suo edificare tēplū suo dño. Locutus
est dñs ad nathā dicēs. Hec dices seruo meo dō
Hec dixit dñs exercituum: ego tuli te de pascuis
sequentē gregem vt esses dux sup pplm meū isl̄:
t infra. Cūq̄ cōpleti fuerint dies tui: t dormies
cū patrib⁹ tuis: suscitabo semē tuum post te. qō
egredietur de vtero tuo. Et firmabo regnū eius: ipe
edificauit mihi domū noi meo. stabiliā thronum
regni eius vsq; in sempiternū: ego ero ei in patrem
et ipe erit mihi in filiū qui si iniquitate aliq̄d gesserit
arguā eū in virga virorum et in plagis filiorum dom
miam autē meā non auferā ab eo. Et fidelis erit
domus tua: t regnū tuū vsq; in eternū ante faciē
meā t thronus tuus erit iugiter firm⁹. Hec sunt
verba ad litterā totius ppbetie: quā propbetias
intelligūt iudei ad litterā de salomone et regno
ei⁹ precise: sed hoc est manifeste falsum. Nā alīq̄
sunt t dicunt in hac propbetia que nullo modo
possunt ptinere regno salomonis. Nā regnū sa-
lomonis tpale non fuit eternū nec firmū: immo
defecit i captiuitate babylōis: nec ipe fuit semp
fidelis nec dom⁹ sua: immo ipse fuit idolatra et
oēs successores eius p̄ter ezechiam t iosiam. Et
regnū eius statim post ipsum fuit diuisum. Et ideo
est valde aduertendum q̄ sicut agens artificiale
semp in actiōe sua recipit duo vnū principaliter
et per se. Et aliud tanq̄ viā sicut domificator pri
mo p̄incipaliter t per se respicit finē tanq̄ termi
nū principaliter intentū. scz quietē et securitatē ab

Ages in suaactio de duo recipit.

imbribus t caumatib⁹. Scōo autē minus princi
paliter respicit ea q̄ sunt ad finē. Similr medi⁹
primo t principaliter tanq̄ terminū vltimatū intē
dit sanitatē: sz tanq̄ viā ad finē intēdit medicinā
t potionē. Que quidē potio nō est gra sui sz gra
finis: t ita pariter deus omps in tota scriptura
sacra ve. te. t oibus pmissionibus suis. primo p̄n
cipaliter intēdebat xpm in lege pmissus t regnū
ei⁹ tanq̄ finē vltimatū principaliter intentū. sed et
cōsequēti intēdebat ea que figurabant ipm xpm
t regnū ei⁹. Et ista talia intēdebat tanq̄ viam in
finē. Nā figura respectu figurati est sicut via ad
finē t terminū. Et sic salomon fuit figura xpi in
quātū edificauit illō tēplū: t regnauit in pace in
regno suo: sz qr figura nō pōt esse ita p̄fecta sicut
figuratū nec via sicut terminus. Ideo salomon nō
potuit edificare tēplū eternū: nec firmare suum
regnū eternū: sed solus xpūs figuratus per salo
monē edificauit t firmauit templū t regnū eter
nū. Et ideo supradicta ppheta in parte verifica
tur de salomone. Et verificata fuit tanq̄ de figu
ra et de via sed verificata et impleta fuit de xpo
tanq̄ de termino vltimato t principaliter ītēto:
Et ideo salomon nō oibus fuit figura xpi. sed in
bis que būfecit iuxta preceptū patris. Et in hoc
decipiunt iudei: qr viderunt aliqua esse litteraliter
impleta in salomōe tpaliter. Et ideo putarūt q̄
tota ppheta primo t principaliter t precise fuisset
dicta de salomōe: sz ppheta dauid cui facta fuit
talis pmissio: multū iūdauit t laborauit: postq̄
fuit in quiete: vt posset scire intelligētiā bui⁹ p̄
missiōis. Et ideo fuit ipsi reuelata tota veritas
bui⁹ ppbetie sz quomodo erat intelligenda de
xpo deo t homie t messia ilege pmisso: de sua ge
neratiōe et posteritate nascituro: sicut ipse dicit.
ij. Reg. xxiij. c. vbi dr hec sūt vba nouissima que
dixit dauid filius ysai. dixit vir cui constitutū est
de xpo dei Jacob egregius psalteꝝ israel: spiritꝰ
dñi locutus est per me: t sermo eius per linguam
meā: dr israel mihi locutus est fortis israel sicut
aurora orīente sole mane absq; nubib⁹ rutilat tc.
nec tāta est domus mea apud deū: vt pactū eter-
num iniret mecū firmū in oibus atq; munitum.
Ex supradictis verbis ptz q̄ p̄ter reuelationē
factaꝝ ipsi nathan: facta est alia reuelatio imme
diata a spūsctō ipi dauid magis clara t explicita
p quā magis intellexit vīatē supradicte pmissiōis
de eterna successiōe sui regni iplenda in xpo. Et
sic est dicēdū q̄ melius t clarius intellexit supra
dictā pmissionē dauid: q̄ nathan. Et ideo dauid
iam illustratus spūsancto declarat illaꝝ pmissio
nē fuisse dictā de xpo in lege promisso. Et ideo in
hac scōa pte psalmi dicit. O dñe de⁹ pater nunc
locut⁹ es in visione sanctis scz Samueli qñ pre-
cepisti vngi dauid in regē. i. Regū. xvij. qz fuit fi
gura xpi futuri regis: et ītā locut⁹ es in visione
ipsi nathan: de successiōe t ppetuitate regni xpi.
et vltimo mihi supradictā pmissionē declarasti.
Udñ dixisti cū pmissione posui adiutoriū in potē
te. i. dedi oipotentiā ipsi filio meo xpo: t exalta-
ui ipm de plebe. Nam sicut exaltauit dauid de gē

Universidad de Deusto
Biblioteca

te paupere. ita fecit de⁹ nasci xp̃m ex matre pau
pere. Hã oia ista que verificant de xp̃o in figura. vt ptz intuẽti.
lsam verificant de xp̃o in figura. vt ptz intuẽti.
Jõ nõ est necesse explanari litterã cũ de se sit pla
na: sz figurã detegi. Ma5 sicut dõ fuit exaltat⁹ de
bãli statu ita t xp̃o: sz desẽdat a dõ. Et sequitur
Jnueni dauid seruũ meũ oleo sc̃o meo vnxi eum
per samuelẽ vt ptz. j. Reg. xvj. Hoc fuit etiã ille
ẽ in xp̃o q: electꝰ est obediens pr̃i. Et vnctꝰ oleo
leticie. Et baptizat⁹ p Jobãnẽ baptistã in iorda
ne in ꝑsona totius corpis, mystici. xp̃s aũt dauid
etiã dr: q: manu fortis manꝰ autẽ mea scilz ptãs
auxiliabit eĩ: t brachiũ meũ cõfortabit eum. Xp̃s
eñ dr manus dei pr̃is t brachiũ: inc̃natiõ naturaliꝫ
procedit a patre: sicut manus t brachiũ a corpe:
Nota. q: quicq̃d bz filiꝰ inc̃natiõis⁹ bz a patre: t inc̃natus
homo a vbo et a tota trinitate. Nihil ꝑficiet te.
B dicit: q: diabolus nil potuit ℨ xp̃m. Primo q̃n
fuit liber ab oi ꝑcõ. Scõo q: liberauit genus hu
manũ a diabolo filio iniq̃tatis. Et cõcidã. i. dirũ
pã t dissipabo et fugabo a facie eiꝰ inimicos sc̃z
demones t odiẽtes eũ in fugã conuertã. Hoc enim
multipliciter impletũ est in xp̃o. Primo q̃n fuga
uit demones a corporibus obsessis. Scõo quãdo
abstraxit sc̃os patres de inferno. Tertio q̃n de
leuit ꝑcã per sacramẽta. Quarto: q̃n deleuit ido
latriã de mũdo. Quinto etiã q̃n fugati sũt t dis
persi sunt inimici eius iudei per mundũ t pulsi a
hierusalẽ. Et veritas mea et mia mea cum ipso:
hoc dicit: q: per passionẽ xp̃i facta est nobis mia
q: subleuati sum⁹ a miseria que mia etiã dicta ẽ
veritas: inquãtũ fuit adimpletio promissoꝝ in xp̃o
vt sepius dictũ est. Sed q: ex bũlitate passionis
adeptus est xp̃s nomẽ q̃ est sup oẽ nomẽ t exal
tatus est ꝛc. Jdeo sequit: t in noie meo exaltabi
tur cornu eius. i. potestas t imperiũ eius. Et ponã
in mari manũ. i. potẽtiã eius t in fluminib⁹ dex
terã. i. sceptrũ eius. hoc dicit. Nã apli nõ solũ ꝑdi
carũt euãgeliũ in iudea t samaria: sed in insulis
maris: t vsq; ad flumina indeoꝝ et ethiopum sc̃z
vsq; ad fontẽ nili t etiã ad fontẽ gangis apõ in
dos: t ad fontẽ thanais apud scithas t breuiter
a mari vsq; ad mare t vsq; ad fines terre: t dila
xp. q. iij. c. ad mẽ sas õ cõ se. dis. ij. c. eccle sterunt tatũ est regnũ xp̃i sicut dictũ est psalmo. lxxi.

Ipse invocavit me pater meus es tu: deus meus susceptor salutis mee.

Et ego primogenitum ponam illum excelsum pre regibus terre.

¶ Postq̃ descripsit promissionẽ magnitudio ip̃e
rij: etiã hic describit dignitatẽ hui⁹ regis quo ad
substãtiã: q: filiꝰ naturalis ip̃ius dei ꝑis t cõsub
stãtialis. Jõ dicit ipe ihesus xp̃s: invocabit me di
cẽs. pater meꝰ es tu naturalis. B ¶ Nã xp̃s nõ
solus inc̃natũ deꝰ est filius naturalis dei ꝑis: sed
etiã inc̃natũ homo: q: nullũ aliũ patrẽ bz in terris
Nã opus ipsius sc̃ũ sancti in utero virgineo for
matus est ex puris sanguinib⁹: q̃ q̃des sc̃ũ sanctũ
est virꝰ dei ꝑis: t iõ etiã inc̃natũ homo õ: natura
lis dei filiꝰ: maxime q: vnitꝰ est ꝑsonaliter verbo
Et iõ in oibus vere invocavit patrẽ qui fuit deꝰ
est ꝑ creationẽ aie. Et fuit susceptor salutis eiꝰ:
nõ solũ q̃ ad mẽbra: sz etiã quo ad ipm: inc̃natũ cũ
pater ad gloriã suscitavit. ¶ Et primogenitũ
ponã illũ: est enim xp̃s primogenitꝰ t vnigenitꝰ: nõ
solũ quo ad diuinitatẽ sz etiã quo ad hũanitatẽ.
Jtẽ est primogenitꝰ q̃ ad hereditatẽ quã adeptus
est vsq; ad termios terre: t i celo t in terra. Ter
tio õ primogenitꝰ q: excelsus ꝓtes⁹ est ꝑ eos q̃ re
gib⁹ terre sedẽs ad dexterã ꝑris i excelso: cui da
ta est vniuersalis ptãs. Ma5 terrenis regib⁹ dat
ptãtẽ in vno regno t ꝓuincia sed xp̃o data est in
celo t in terra: t sup oẽs gẽtes tanq̃ ꝓmogenito
dei ꝑris. Et iõ dicit. t excelsum ꝑ re regib⁹ terre.

De pe. d. j. q. dignitatis naturã.

In eternũ seruabo illi misericordiã meã et testamentum meum fidele ipsi.

Et ponã in seculũ seculi semen eius: t thronum eius sicut dies celi.

¶ Postq̃ supius ꝓdixit t descripsit dignitates
quas xp̃s accepit, a ꝑre ꝑ se: nunc aũt enumerat
ea q̃ accepit a patre ꝑ mẽbris suis. D ¶ Et pro
toto corpe mystico: q̃ gñaliter fuerunt quatuor.
Primo eñ accepit vniuersalẽ miam t remissionẽ
ꝑ mortẽ t passionẽ. Scõo legẽ euãgelicã quã de
dit ꝑ ꝓdicationẽ. Tertio eternũ semẽ ꝑ sacramẽ
ta t regnationem. Quarto ptãtẽ ordinis iurisdi
ctionis: iõ ait in eternũ seruabo illi miam meaz
ꝑ mẽbris meis: q: ꝑ passionẽ suã relaxauit totuz
genꝰ humanũ a captiuitate diaboli. t testimoniũ. i. lex
euãgelica semꝑ erit fidelis ipsi: q: oẽs iustificat
t neminẽ decipit: sicut supstitiões gẽtilium t alio
rũ hereticoꝝ. Et etiã dicit testamẽtũ meũ fidele
ipsi q: oia sunt impleta in xp̃o que scripta sunt in
ve. te. ꝓ ecclia eius. Et utilitate ecclie t mẽbro
rũ ꝛc. Et ideo sequit. Et ponã in seculũ seculi se
mẽ eius: sc̃z ppl'm xp̃ianũ qui õ: semen xp̃i: eo q̃
fonte baptismi sit regenerat⁹: cui dat vita sempi
terna in sc̃m seculi: et thronus xp̃i in ecclia erit
eternus rõne finis. Nã finis eius est regnare in
celo. De quo throno dixit angelus ad mariã. Lu
ce. j. Dabit ei dñs sedẽ dauid ꝑris eiꝰ t regnabit
in domo iacob in eternũ t regni eiꝰ nõ erit finis.
¶ Ad cuiꝰ intellectũ est notandũ q̃ semẽ abrae
t israẽl t dauid bz duplicẽ respectũ. Uno modo ad
gñationẽ t successionez carnalẽ. alio mõ ad xp̃m
ꝑmissus in illa gñatione carnali. Et ideo fuit cõ
tinuata gñatio carnalis ab isaac vsq; ad xp̃m. Et
sic xp̃s in lege ꝑmissus natꝰ est ex isaac ꝑm carnẽ
t promissionẽ. Sz q: nõ natꝰ est ꝑ gñationẽ car
nalem, ideo in xp̃o finiuit t terminata est gñatio
carnalis: t mãsit sola gñatio ꝑm promissionẽ. Et
q: xp̃s nõ ampliꝰ genuit filios carnales: sed re
generauit filios spũales. Jdeo totꝰ ppl's xp̃ianꝰ
ꝑ xp̃m regeneratꝰ õ: semẽ abrae t israel t dauid
t ꝑm promissionẽ t nõ ꝑm carnẽ: q: descẽdit a xp̃o
qui descẽdit ab isaac ꝑm carnẽ t ꝑm promissionẽ
Unde sicut iacob genuit carnaliter duodecim fi
lios: t patriarchas a quib⁹ multiplicatus est to
tus ille populus israel ꝑm carnem. Jta christus
primo spũaliter regenerauit ꝑ aquam baptisma
lem duodecim apostolos: a quib⁹ regnatus est et

Luce. j.

No. õ se mine dõ t abrãã.

multiplicatus totꝰ ppl's xp̃ianus. Et iõ dñs duo
decim ꝑfiarchas: t duodecim ꝓncipes ecclie quos
xp̃s regnauit loco duodecim ꝑfiarchaꝝ filioꝝ Ja
cob de q⁹ supradictũ est ꝑ psal. xliij. ꝑ ꝑdus na
ti sunt tibi filij: ꝓstitues eos ꝓncipes sup oẽz ter
rã. Ex q̃bus ꝑz q̃ ppl's xp̃ian⁹ ꝓtinuit cũ semie
ipsiꝰ ab abrahe: t iacob. Et sic tota ecclia õ: semẽ il
lorũ ꝑz ꝑmissiõez t spiritũ. Et b est illud semẽ de
quo dictũ est ipi abrahe. Vidi. xv. suspice celũ: et
numera stellas: si potes: sic erit semẽ tuum. Et in
semine tuo bñdicent oẽs gẽtes. Ex quo ꝑz q̃ hu
ic semini ꝑz promissiõez promisit deus bñdicat i ce
lis. Et b semẽ promisit deꝰ ipsi Jacob: q̃n vidit scã
lam a terra vsq; in celũ. Et q̃n lucrat⁹ est cũ ãge
lo. Et q̃n bñdixit filio suo iuda. Et hoc est semẽ
eternũ q̃ promisit deꝰ ipsi oõ in supradicta promis
sione t in hoc psal. Et in hoc semine promisit ipsi
eternã successionẽ in regno. Et sic ecclia õ: dom⁹
dõ: t regnũ dauid: t sedes dauid. Que quidẽ ec
clesia õ: eterna rõne finis inquãtũ ꝓtinuat cum
signa. sicut dictũ est psal. lxxxj. Ma5 civeo hui⁹
ciuitatis iam sunt cives sanctoꝝ t domestici dei
ad Ephe. ij. q: tã ꝓtinẽt ad illã ciuitatẽ: q: ꝑse
ssatio nra in celis est. De hoc ergo semine dictuz
est ꝑmissuz ipsi dõ. ponã in sc̃m sc̃i semen eius.
Et de hoc regno dictũ est. thronꝰ eius sicut dies
celi: t sic patet veritas duius promissionis.

Depe. dist. iij. c. hãc so cietatẽ ℨ. q̃ aũt j. q. iij. c. homi. De pe. dist. j. c. multi s pler. cõ de pẽt. dist. iij.

Si autem dereliq̃rint filij eius legẽ meã: t in iudicijs meis nõ ambulauerint.

Si iusticias meas ꝓphanauerint: et mãdata mea non custodierint.

Visitabo in virga iniquitates eorum: et in verberibus peccata eorum.

Misericordiam autem meam non dispergam ab eo: neq̃ nocebo in veritate mea.

Neq̃ ꝓphanabo testamentũ meũ: t que procedunt de labijs meis nõ faciam irrita.

Semel iuraui in sancto meo: si david mentiar: semen eius in eternum manebit.

Et thronꝰ eiꝰ sicut sol in ꝫspectu meo: t sicut luna pfecta i eternũ: t testis i celo fidelis

¶ Hic remouet q̃ddã dubiũ. Nã supra dixit ser
uabo illi miaz mea i eternũ t thronꝰ eiꝰ sicut dies
celi. Jõ dubitaret aliq̃s si ꝑpter pcã ppli t re
gũ impediret supradicta promissio de xp̃o promisso. et
de eiꝰ regno eterno. Ad hoc rñdet deꝰ dicẽs. q̃ si
filij dõ. i. salomõ t ceteri successores deliquerit
in lege ꝑ idolatriãvl' quodcũq; aliõ peccatũ ꝓ
ꝑter hoc nõ impediret nec cessaret supradicta ꝓ
missio. quin xp̃s veniret in carnẽ: sed dñs tales re
ges t ppli trãsgressores punirent tpali. t vbera
rent ꝑ bella t captiuitates: tñ ꝑpter talia pcã:
deꝰ nõ cessaret nec ãnullaret mysteriũ icarnatõis
ꝑ tot mysteria t figuras in testa. vete. ꝑfiꝰ ꝑmis
sum. Dicit ℨ deꝰ: aũt ꝓ sed: si filij eius. i. reges
t successores ipsiꝰ dõ. t salomonis. dereliquerint
t ꝓuaricati fuerint legẽ meã. t nõ ambulauerint

Nota. q̃ mõ deꝰ tenetq̃ ꝓmittit

Tu vero repulisti t despexisti: distulisti christum tuum.

xxij. q. v. ℨ. vlt. xj. q. vij. c. t hoc circa me dium. xj. q. j. c. ercm plum. xxij. q. iij. ℨ. De ꝑse. dist. iij. vnitas. xij. q̃. j. c. futurã xxij. q̃. iij. c. nõ inuenit.

Auertisti testamentum serui tui ꝓphanasti in terra sanctuarium eius.

Destruxisti omnes sepes eius: posuisti firmamentum eius formidinem.

Diripuerunt eum oẽs trãseuntes viam factus est opprobrium vicinis suis:

Exaltasti dexteram deprimentium eũ: letificasti omnes inimicos eius.

Auertisti adiutoriũ gladij eius: t non es auxiliatus ei in bello.

Destruxisti eum ab emundatione: t sedem eius in terra collisisti.

Minorasti dies temporis eius: perfudisti eum in confusione.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Tria promissa dauid.

¶Hec est tertia pars in qua ppheta cõquerit de apparẽti impedimẽto predictaꝝ promissionuꝫ. ¶Mã tria principalr fuerũt promissa ipi dauid. Primo rex eternꝰ de semine suo. Secõ ppetuitas regni. Tertio oppotẽtia regis. Sz p tria q̃ postea ipi dauid fuerũt reuelata. visa fuerũt ipi impedienda p̃dicta tria promissa. Mã fuit ipi reuelata destructio ciuitatis z tẽpli z totꝰ regni iudee. et captiuitas sacra per caldeos. Scõ ablatio sceptri regalis de suo semine. qõ fuit ipletũ in sede exia ꝛc. Tertio quare iste rex ipi promissus erat affligẽdꝰ z occidẽdꝰ q̃ olim dabant esse Ista promissio. Maz si ciuitas erat destruẽda z tẽplũ a fundamẽtis. Et totꝰ ppls capiẽdꝰ. q̃ regnuz nõ erat ppetuũ nec eternũ. Et si reges erãt auferẽdi de semine suo ergo nõ poterat puenire regnuz vsq; ad filiuz promissuz. nec talis filiꝰ erat nasciturꝰ. si oẽs reges erãt auferẽdi. Ite si ille filiꝰ erat nasciturꝰ. z erat taliter affligendus z ignominiose tractãdus. z finaliꝰ occidẽdꝰ. q̃ nõ erat potẽs nec futurus rex. nec regnũ restituturus. nec recuperaturꝰ. nec restauraturꝰ. cũ p mortẽ esset ipedidꝰ? Ista q̃ tria videbant promissa ipedire. veritamẽ licet ista tria darẽt ipi dauid cãs q̃rele. tñ postea fuit ipi reuelatꝰ mod? regni xpi spualis p resurrectoez z ascẽsiõez. ¶Mã regnũ dõ fuit figura regni xpi. z Salomon inq̃ntũ filiꝰ bñs dõ fuit figura xpi. qz vt sic habuit regnum pacificũ post multos labores pprios. Et ex pcepto pprio edificauit tẽplũ mirabile z muruit ciuitatẽ triplici muro. Et vt sic fuit figura xpi. Sz inquantũ fuit peccatoꝛ z deprauatꝰ amore mulieruꝫ z idolatrie. vt sic nõ fuit figura xpi. z sic successores eiꝰ z imitatores idolatrie fuerũt expulsi a pauati regno terreno. z regnũ terrenũ eoꝝ fuit ẽstructũ z ciuitas z tẽplũ ppter pctã. q̃ q̃dẽ destructio tpalis fuit figura mortis xpi. Mã sicut ciuitas fuit versa z diruta z pcussa. z postea p Ihesuz sacerdotẽ magnũ reedificata. pẽ figurabaꝫ q̃ tẽplũ xpi terreũ z mortale. qõ erat corpus eius humanũ. erat primo multiplr affligẽdũ flagellis z opprobrijs. z totaliter p mortẽ dissoluẽdum. sed post triduũ totali terestaurãdũ. tõ dixit xps. Soluite tẽplũ hoc. z in triduo reedificabo illud quasi diceret. vos soluetis z destructis tẽplũ hoc. s corpꝰ meũ p mortẽ. sicut caldei destruxerũt tẽplũ salomonis. sed Ihesus sacerdos reedificauit illũ. ita ego reedificabo corpꝰ meũ p resurrectiõez. z resuscitabo illũ Ideo subdit euãgelista hoc aũt dicebat de templo corpis sui. Et sic tẽplũ xpi: scz quod christus per suã resurrectionẽ reedificauit: factũ est eternum z sic cõpleta est promissio facta ipi dauid scilicet q̃ xps filius suus: de semine suo nasciturus reedificaret tẽplum z regnũ eternũ. Mã templum sine regnũ xpi non est de lapidibus materialibus z inanimatis: sed ex lapidibꝰ viuis qui sunt fideles: quoꝝ ipe est caput z fundamẽtũ ergo in die resurrectiõis fundauit tẽplũ eternũ et ecclĩam sic promissio fuit vnificata in xpo tã de rege q̃ de regno eterno: z de oppotẽtia eiꝰ. Mã tũc fuit ipi data ptãs in celo z in terra. Matt. vlt. ꝛc.

Salomon figura christi.

¶Duo ergo facit ppheta. Mã prio expõit q̃relaz suã de impedimẽto promissionis. Secõ orat p veritate spũali promissi. ibi. Usq; quo dñe auertis. Et nota q̃ ista pria pars ẽ dupliciter expõnẽda. Prio p destructiõe regni z tẽpli terreni iudeorum p caldeos. Secõ exponitur de psecutiõe z morte z passiõe xpi facta p iudeos. Mã dictũ est q̃ ciuitas z tẽplũ prio significat psonaz xpi. z ecclĩaz: z sic destructio ciuitatꝭ z tẽpli fuit figura dissolutiõis z mortis xpi: z sic ista ꝛa pꝛ fuit verificata de figura: postea de figurato. z sic in duplici spũ ppheticoꝝ est exponẽda. ¶Quantum ergo ad primuz dicit ppheta. O dñe deꝰ: tu dixisti supꝛ in pmissiõe per sanctos tuos nathan. z samuelẽ nõ ppbanabo testũ meuz. Et q̃ procedunt de labijs meis nõ factã irrita. Et dixisti semel iuraui in sancto meo. si dõ mẽtiar. semen eius in eternũ manebit. z thronus eiꝰ sicut sol in conspectu meo. z sicut luna pfecta in eternuz. Et testis in celo fidelis: p quã pmissiõez putaui regnum meũ eternũ. Nũc vero video oppositũ: qz tu repulisti xpm tuũ. s. regẽ vnctũ e z regno q; in sedecchia defecerũt reges. z ponit ibi ly. xpꝰ in diffinite p oibus regibus: sicut ỏ ppter iniquitez corripuisti boleꝫ i. oẽm boleꝫ. vntelligit hic regnũ simul cũ regibꝰ. Jõ seq̃t z desperasti: qz nõ solũ sedechias fuit despectꝰ z illusus: sed etiã totũ regnũ z natio iudeoꝝ ab oibꝰ gentibꝰ: z distulisti xpm tuũ. i. diu durare fecisti tribulationeꝫ: z afflictionẽ eius. Ite auertisti testamẽtũ serui tui dõ. i. promissuz mutasti z retardasti vel a pspe ritate in aduersitatẽ mutasti: z ppbanasti in terra sanctuariũ eiꝰ: qz caldei tẽplũ ppbanarũt sacrificãtes in eo dijs suis p victoria dita: z in fine ipꝰ incẽderũt. Destruxisti oẽs sepes z muros eiꝰ posuisti firmamẽtũ eiꝰ formidinẽ: qz ipa ciuitas que añ erat firmũ pfidiũ. postea sine muris erã est in formidinẽ magne q̃n reedificabaꝫ: q; cũ vna manu edificabant et in alia habebant gladium propter formidinem finitimoruz. Ideo sequitur. Diripuerunt eum. scilicet regem z ciuitatẽ omnes trãseuntes viã: z sic factus est opprobrijs vicinis. Exaltasti dexterã. i. potentiã deprimentium eũ. dãdo eis victoriã ꝛc. Destruxisti eũ ab emũdatiõe: qz tũc cessarũt ola sacrificia purgatiua q̃ fiebãt in tẽplo. z aspersio sanguinis z aq eũ Jsopo: q̃ fiebat ad mundãdũ morticinũ. Et cerimonie z emũdatiões cessarũt. z sedẽ regni eiꝰ in terra. s. sceptrũ regale. z dñiũ terreũ collisisti z destruxisti. tota ista ifa ẽ satꝭ plana intelligẽdo bystoria liter. ¶Secõ ãt ẽ notãe q̃ hec ifa expõaꝫ spũa liter de dissolutiõe corpis xpi. z morte z passiõe xpi eiꝰ. cuiꝰ figura fuit ẽstructio regni iudeoꝝ facta p caldeos. vt dictũ ẽ. Dicit g̃dõ exponẽdo q̃relã suam de apparẽti violatiõe pmissionis ipi facte. O dñe deꝰ pꝛ supius pmisisti ppetuitatẽ regni z sceptri in messia filio meo ꝛc. tu vo sm reuelationẽ mihi factã repulisti xpm tuũ. s. messiã. i. repelli z negari a iudeis pmisisti z detulisti z durare ipm fecisti in affliõe. z psecu. per triduuz. Et auertisti testũ eius. vꝛa iudeis nõ recipiatur in verũ re

Mota q̃ liter de dissolutiõe corpis xpi. z morte z passione xpi pa/ tet.

gem z messiam. De quo totũ testamentũ verꝰ est scriptũ. Mã iudei totũ testamentũ retusa auertũt z puertunt ad malũ sensum: dum ipsum nõ intelligunt spualiꝫ de xpo: sz solũ intelligũt litteraliter cerimonias. Et sic ppbanant totã sacram scripturã in terra. i. terrenaliter loquẽdo z intelligẽdo que quidẽ scriptura est sanctuariũ xpi in qua figurat. Mã sicut deꝰ dicebat esse in sctis sanctoꝝ clausuꝝ. Et in area testamẽti in qua erãt tabule z virga aaron ꝛc. Jta xpꝰ erat clausus z velatꝰ in lege veteri tãq̃ in sanctuario. Jdeo iudei dicunt ppbanare sanctuariũ deiꝰ: q; ppbano ꝛtereno modo intelligũt. Jte ppbanarũt sanctuariũ xpi cũ carnẽ eiꝰ pcussertũ palmis z pugnis z flagellis. Mã caro xpi sanctuariũ z tẽplus diuinitatis est. Destruxisti oẽs sepes eiꝰ: cũ abstulisti a xpo oẽm auxiliũ humanũ: z dereliquisti eũ i manibꝰ iudeoꝝ. Et ipse q̃ est firmamentũ eius: tũc formidauit mortẽ. Et oẽs discipuli eiꝰ q̃ erãt sepes eiꝰ ex formidine: q̃ ante erãt defensores eiꝰ. immo petrꝰ negauit. Diruerũt eũ oẽs trãseũtes viã: qñ rapuerũt z ligauerũt eũ in domo ministri pontificũ. Et p terrã traxerũt. Et coraz põtifice pcussert. Et ei opprobria z pultia intulerũt. Et alrasti dexterã depmentiũ eius: qz in illo triduo data est potestas iudeis z terre nauictoria cõ xpm ideo dixit eis: hec est horaveſtra z potestas tenebraz. Jdeo letati sunt: cũ viderũt ipsuz ligatũ in potestate sua. Auerti sti adiutoriũ ꝛc. qz i illo triduo totaliter fuit derelictꝰ z subtractũ adiutoriuz humanũ in illo tpe passionis. Destruxisti eũ ab emũdatione quo ad opinionẽ iudeoꝝ. Mã iudei reputarũt xpm immundũ z pꝛa legẽ agentẽ. z manibꝰ ledentes posẽ fuit in cruce suspẽsuz. Et sic putarũt alienũ ab emũdatione legis. imo putarũt ipsuz esse immũdũ sicut cetera morticinia nec audebãt tãgere eũ: ne immũdi putarentur. Et ne cõtaminarẽtur: sz mãducarẽt pascha. Et sedẽ eius in terra collisisti. q̃ ad opinionẽ iudeoꝝ. Mã post q̃ iudei videbãt ipm mortuũ putauerũt nũq̃ amplius regnaturũ: nec sedes regalem z pontificalem in terra habiturũ. Obmouasti dies tpis eiꝰ: qz i magna iuuentute ipsum occidi pmisisti. Et minorasti dies tpis eius: qz nõ ad sceptruz z regnũ peruenire pmisisti sm opiniones iudeoꝝ. Et sic per iudicia ipsum ꝓfusione in opinione iudeorũ qui diffamabant ipsum esse cõfusum. postq̃ nõ erat adeptus regnum: quod predicauerat p se z suis z sic irridebant eum: z percutiebãt arundine et illudebant in cruce.

de pe. d. iij. §. productioꝝ xij. q. j. c ois eras

Usq; quo domine auertis in finem: exardescet sicut ignis ira tua.

¶Memorare q̃ mea substãtia: nunquid eũ vane constituisti omnes filios hominum.

Quis est homo qui viuet et non videbit mortẽ: eruet animã suam de manu inferni.

¶Hic petit remoueri supradictũ impedimentũ p resurrectionẽ xpi vt impleant pmissa. Mã si xpꝰ nõ resurrexisset nõ solũmodo pmissio facta ipsiꝰ z patribus fuisset impedita. sz finis humanus eẽ. cassus z vanus. Mã deꝰ creauit hoiem vt deũ cognosceret z cognoscẽdo amaret z diligeret: diligẽdo frueret: z sic fruẽdo i supna patria beatifi caret z glorificaret: sz talis finis z beatitudo fuerat nob ipedita p peccatũ: qõ petrꝰ xps abstulit p suã mortẽ z passionẽ sz si nõ resurrexisset a tali morte nõ adeptꝰ nob eẽt glorificationẽ. p. qñ nec ascẽdisset i celũ ad parandã beatã mãsionẽ. Et sic de primo ad vltimũ si nõ surrexisset finis noster esset cassus z vanus. Et ꝺ est qõ q̃rit ppheta in hac parte: vñ dicit. O dñe vsq; quo auertis miam tuã a nob in finẽ. i. totaliter z finaliter exardescet sicut ignis ira tua. q. d. ira tua nũq̃ cessabit cõtra genꝰ humanũ erit ne sicut ignis exardescẽs: q̃ semp ardet dñi ipsi apponit ꝺ duktile. q. d. nõ: qz esset ꝺ pmissus vbi dixisti: si dereliquerint filij ei⁹ legẽ meã ꝛc. Obmisericordiã meã nõ dispergam ab eo. Postq̃ ergo nos tpaliter vberasti z flagellasti: nõ auferas in finẽ miam redẽptionis pmissaz. z postq̃ p nob flagellat? z vberat? est filꝰ tuꝰ z corporaliter mortuꝰ nõ auferas a nob miaz resurrectiõis eiꝰ. p quã nostra mors est destructa. z vita reparãda. resuscita ergo nob ipsum ad vitã gloriosam. Et memorare q̃ z qualis est mea substantia: scz bona natura: qz fragilis z corrupta z vulnerata z ad peccandũ pna: que nisi p eiꝰ resurrectionẽ nõ pot sanari nec reparari nec suã vltimã finẽ acquirere: qz aliter inuanũ esset creata z cõstituta. Ideo sequit. Numq̃d eũ vane cõstituisti sine creasti oẽs filios hoim. q. d. nõ qz eos creasti vt tecũ btificares i celo. z tuã gloriã ptic̃iparent Sz si tu nõ resuscitas filiũ tuum oẽs corruẽt z manebũt in iferno i eternũ ppter pctã cõmissa cum oẽs sint pctõres z mortui z ad infernũ destinati: nõ sequit q̃s est hõ qui viuet in hac vita z nõ videbit mortẽ corpalẽ supple: z q̃s est hõ q̃ eruet. i. eruere posset aiam suaz de manu et ptãte inferi: q. d. nullus. qz nullus pot cuadere mortẽ corpalẽ ppter filã inam datã in adã sz puluis es z in puluerẽ reuerteris nec pot euadere mortẽ spualẽ aie de manu inferi: ppter filã sentẽtiã q̃ hora comederis morte morieris sz in corpore z aia: z nullus poterit liberari a morte corporali z spuali nec resuscitari nisi p resurrectionẽ xpi z sic ops q̃ resurgat. Aliter tu deꝰ pꝛ vane ꝓstituisses oẽs filios hoim: qz nõ cõsequerẽtur finẽ suũ vltimatũ per mortẽ z pctũ impeditũ: q̃a ceteri nõ resurgerent nisi ipse resurgat.

vñ. q. j. c omnis. de pe. d. ij. §. opponitur j. q. j. ca. sacra

Ubi sunt misericordie tue antique domine sicut iurasti dauid in veritate tua.

¶Memor esto domine oppꝛobrij seruorum tuorum: quod continui in sinu meo multarum gentium.

Quod exprobrauerunt inimici tui dñe: q̃ exprobrauerunt cõmutationem christi tui

¶Hic exclamat apud patrẽ allegando pmissuz vt excitet ipsuz ad resuscitandũ xpm: vnde dicit O pater dñe: vbi sunt misericordie tue antique: quas patribꝰ antiqs ab antiquo promisisti: z quas

Universidad de Deusto
Biblioteca

ent iquis patrib⁹ in figura resurrectiõis xpi ⁊ totius ppli anticipaciſti. Et vbi sunt mie tue antique promisse de messia futuro: ⁊ de ei⁹ regno eterno: sicut iurasti ipsi oĩ in veritate tua: q̃ mentiri nõ põt. Ergo memor esto. Nũ nota ꝙ si xps non resurrexisset cũ in lci ꝙ gẽtiles irrisissent aplos qui expectabãt resurrectionez xpi. ipsoperassent et ad mẽdaciũ pmissione xpi. de resurrectiõe in qua dixit post tres dies resurgã. Itẽ oĩs gẽtiles improperassent patriarchis ⁊ ppbetis qui expectabãt ⁊ pdixerũt xpm a mortuis resurrecturũ. et ideo dicit ppbeta. O tu pater memor esto opprobrij seruoꝝ tuoꝝ patriarcharũ ⁊ ppbetaruz ⁊ aplorz ⁊ oĩm xpianoz: qõ opprobriũ multaz gẽtiũ a multis gẽtibus continui et sustinui in sinu meo. i. in facie mea ⁊ in tota eccl'ia qõ opprobriũ exprobrauerũt. i. exprobrãdo dicerũt oĩs inimici tui infideles: ꝙ p q: exprobrauerũt. i. irriserunt cõmutationẽ xpi tui. i. mortẽ ⁊ passionẽ: q: mors ⁊ passio fuit pcũ ⁊ cõmutatio: quo xps cõmutauit ⁊ redemit. Unde hãc cõmutationẽ exprobrassent ⁊ irrisissent infideles nisi xps resurrexisset: ⁊ ideo manserũt ipsi cõfusi post resurrectionem. Oia ista vba etiã possunt esse ipsi⁹ xpi petẽtis resurrectionẽ a pr̃e: qui cõtinuit in sinu suo. i. in mẽbris ⁊ eccl'ia opprobriũ multarũ gentiũ. Nota ꝙ mors xpi dupliciter dicta est cõmutatio. Primo q: fuit cõmutatio ⁊ cãbiũ de vita mortali ad immortalẽ. Secõ q: fuit pcũ nr̃e redẽptionis: sed iudei ignorãtes hanc cõmutationẽ ⁊ resurrectionẽ xpi: ideo improperabãt ipsi mortem.

Ex. qõ. i. reuertimini.

Benedictus dñs sempiternum: fiat fiat.

Hic ppbeta concludit certitudinẽ sue ppbetie ⁊ veritatẽ tot⁹ promissionis. Nũ dicit bñdictus sit dñs de⁹ israel: fiat fiat: q: certissime fiẽt oia que supra pmissa sunt scz incarnatio xpi ⁊ a mortuis resurrectio ⁊ nr̃a redẽptio ⁊ glorificatio ⁊ beatitudo. Et sic videt ppbeta agere gr̃as tanq̃ certus p oĩbus supradictis q. d. fiat fiat: ⁊ impleat promissio nobis facta de oĩbus supradictis: ⁊ tunc benedicemus deũ ꝙ talibus beneficijs receptis scz de xpi incarnatione ⁊ morte: ⁊ resurrectione, et de nostra redemptione.

Xi. q. iij. c. ad mẽsam.

De pse. d iij. c. vir.

Omine refugium factus es nobis: a generatione in generationem.

Adhuc q̃ mõtes fierent aut formarẽt terra ⁊ orbis: a seculo ⁊ vsq̃ in seculũ tu es de⁹.

Ivj. di. c. nasci.

Ne auertas hominẽ in humilitatẽ ⁊ dixisti conuertimini filij hominum.

Titulus oſo moysi viri dei quidã magistri dicit ꝙ moyses psonal'r fecit hunc psal. ⁊ oĩs sequẽtes vsq̃ ad psal. centesimũ exclusiue scz hoc est manifeste falsuz maxime de psal. xciij. q̃ incipit venite exultemus. Nã aplus ad Heb. iij. asserit dauid fecisse hũc psal. allegãs illũ ꝟsuz ⁊ oĩs sequẽtes. scz Hodie si vocẽ ei⁹ audieritis. Et sic sicut mẽtiunt de illo ita mentiunt de ceteris, boc idẽ dicit bñs Hiero. in expositiõe tituli huj⁹ psal. scz hoc nõ dicit assertiue, nisi sm opinionem magi sui barrabã ceterorũ rabinoz sui xpis q̃b⁹ nulla fides ẽ adhibẽda sicut septuo dictũ est. Et bñs Hieron. postea sm cõmunẽ opinionẽ eccl'ie attribuit istã psal. ipsi dõ tanq̃ actori. Nũ in epistola ad Iulianũ q̃ est. cvij. dicit audi. Et oĩ dies vite nr̃e septuaginta anni statuit amplius octoginta: ⁊ quicq̃d superest labor ⁊ dolor. Sed nũc restat scire q̃re in titulo dr̃ oratio moysi viri dei ad hoc dicũt quidã hebraicꝙ dauid inuenit istã orationẽ factã ab ipso moyse ⁊ scriptã: ⁊ iõ interposuit inter suos psal. Hoc est manifeste falsum. Nam si moyses fecisset istã orationẽ sicut facere nõ omisit ipsas scribere ⁊ inserere in lib. legis sicut scripsit cãticũ illud scz cãtemus dño gliose. Exo. xv. Et illud aliud audite celi q̃ loquor. Deut. xxxij. Et iõ dicit bñs Hiero. ꝙ q: moyses scripsit a pncipio gñis bñani bistoriã: ⁊ quo homo fact⁹ sit et peccauit: ⁊ quo punitus est: ⁊ ideo attribuit ipsi iste psal. in quo memorat miserta gñis bñani. et ponit in ei⁹ titulo oratio moysi viri dei. Sz licet ꝟ sit bñ dictũ tñ saluo meliori iudicio aliter videtur mihi dicẽdũ. Ad cui⁹ intellectũ ẽ notãdũ ꝙ postq̃ moyses ipetrauerat gratiã ppciationis a dño p illo pplo q̃ peccauerat in adoratione tituli: tũc fecit mirabilẽ oſonẽ ⁊ pfundissimã apõ dñm. Que quidẽ oſo est referta maximis ⁊ profundis mysterijs ⁊ sacramẽtis: q̃s iudei sua ceclate peruli ⁊ malicia obtliari eã pcipere ñ valeãt q̃ quidẽ oſo talis ẽ Exo. xxxiij. Dicit aũt moyses ad dñm: pcipis vt educã pplm istũ: et nõ indicas mihi quẽ missur⁹ sis mecũ. psertim cũ dixeris noui te ex noie. ⁊ inuenisti gr̃am coram me. si q̃ inueni gr̃am in ꝟspectu tuo. ostende mihi facie tuã vt sciã te ⁊ inueniã gr̃am ati⁹ oculoz tuoꝝ. Respice pplm tuũ gẽtẽ hãc. dixitq̃ dñs facies mea pcedet te ⁊ requiẽ dabo tibi. Et ait moyses: si nõ tu ipse pcedes ne educas nos in loco istũ: in q̃ scire poterimus ego ⁊ pplus tu⁹ inuenisse nos gr̃az in ꝟspectu tuo nisi ãbulaueris nobiscũ vt glificemur ab oĩbus pplis q̃ habitãt sup terrã. Dixit aũt ad moysen: ⁊ vbũ istud qõ locut⁹ es faciã. Inuenisti enim gr̃az coram me ⁊ te ꝑsm noui ex noie. Qui ait. ostende mihi gliaz tuã. Rndit. ego ostãdã oĩ bonũ tibi: vocabo i noie dñi coram te. Et miserebor cui voluero ⁊ clemẽs ero i quẽ mihi placuerit. Rursumq̃ ait Nõ poteris videre faciẽ meã: nõ enim videbit me hõ ⁊ viuet. Et iterũ ecce inqt est locꝰ apũ me ⁊ stabis supra petrã. Cũq̃ trãsibit gliа mea ponã te i foramine petre ⁊ protegã dextera mea donec transeam. Tollãq̃ manum meã et videbis posteriora mea: faciẽ aũt meã videre nõ poteris. Hec autẽ est oſo moysi quaz fecit in paruo tabernaculo in qua oſone petit moyses tres petitiões: q̃rũ prima est ꝙ de⁹ veniat in psona ad deducendũ ⁊ dirigendũ totum illũ populũ in terra pmissionis. Secũdo petit vt ostẽdat deus sibi faciem ⁊ diuinitatem clara visione. Ad hoc respondet deus ꝙ facies sua precedet eum ⁊ ꝙ faciet qõ petit scilz q: in psona ambulabit cũ eis ⁊ ꝙ inueniet gr̃am

De titulo huius psal.

nota de oratione moysi.

Tria petit moyses.

coram eo. Tertio petit moyses vt ostẽdat sibi gliaz suã ad qõ pmisit de⁹ ꝙ dabit ipsi oĩ bonũ. Ducusq̃ de⁹ pmittit ipsi duo includẽtia maxia, mysteria cõuentẽtia toti generi humano. Nã pmittit ꝙ veniet in psona ad deducẽdũ ⁊ dirigẽdũ totũ gen⁹ humanũ. Nã sicut ille ãgel⁹ precedebat eas tra in die in colũna nubis ⁊ in nocte in flamma ignis vt videret ⁊ dirigeret in suo itinere vsq̃ ad terrã pmissionis. Ita deus pmittebat venire psonaliter in carne ⁊ ãbulare simul cũ gne bñano facto. ⁊ ꝙ facies bñanitatis xpi pcederet totũ ppl'z tanq̃ dux ⁊ caput: ⁊ lumine legis euangelice dirigit oĩs in via vsq̃ quo introduceret omnes electos suos in celestẽ pmiam. Et hoc mysteriũ incarnatiõis ⁊ darõis legis euãgelice pandit dauid in spiritu cõtẽplãdo bñficium orationẽ ⁊ petitionẽ moysi ⁊ pmissionẽ dei. Preuidit ẽt oĩ q̃'r xps in suo aduẽtu debat ostendere nobis omne bonũ gr̃e ⁊ oia bona facturus in hac eccl'ia p gratiam ⁊ in supna per gloriã. Et qõ talia bona et talis gr̃a nõ erat nobis dãda ex meritis nr̃is pcedẽtib⁹: sed dei mia. Per hoc ꝙ ait miserebor cui voluero. Itẽ per hoc ꝙ subdit nõ poteris videre faciẽ meã. preuidit dõ in spũ qualiter nẽo põt deũ videre per essentiã manẽs in hac carne mortali vsq̃quo induerit mortalitatẽ. Itẽ p hoc qõ sequit ⁊ subdit de⁹. Ecce inqt locus est apud me. preuidit dauid in spiritu qualr humanitas xpi debebat esse locus ⁊ tabernaculũ ⁊ turris et castrũ diuinitatis. supra quã turrim ⁊ castrũ omnes debebam⁹ saluari ⁊ tueri ⁊ fundari. ad quã petrã oĩs debebam⁹ habere refugiuz. Et iõ per hoc subdit stabis supra petrã. Quasi dicat firmaberis supra petrã qui est xps. Itẽ p hoc ꝙ subdit. ponã te in foramine petre ⁊ protegã dextera mea. preuidit qualiter xps oĩs nos debebat reponere simul cũ tota eccl'ia in foramine but⁹ petre. scz in vulnere lateris sui. et ibi nos debebat protegere dextera tua sicut colũbe pregunt in foraminibus petre. ⁊ in cauerna macerie. Ostẽde mihi facie tuã. Nũ quasi p hũc modũ exp̃sit beatus Augu. hãc oſonẽ scõo de trinit. c. xvij. Oia q̃ mysteria supradicta ipsi moysi pmissa preuidẽs dauid in spiritu. ⁊ cõtemplãdo hãc oſonem fecit hũc psalmũ ⁊ intitulauit ipz oſonez moysi. q. d. ꝙ in hoc psal. explicat tota illa oſo moysi q̃ scribitur. Exod. xxxiij. Mirabatur dauid petit in hoc psal. oia illa que de⁹ pmiserat sub magnis sacris ipsi moysi p ordinez. Dato ꝙ ipse veniret psonal'r in carnẽ ⁊ facie sua pcederet eos et dirigeret. Secũdo ꝙ ostẽderet oĩb⁹ suis fidelib⁹ oĩ bonũ. s. gr̃e ⁊ glie. Tertia ꝙ ostẽderet nobis suã miaz. Quarto ꝙ ipse fieret nobis petra refugij ⁊ põeret nos in foramine sui lateris ⁊ protegeret nos dextera sua. Quinto ꝙ iz in hac vita nullus possit videre deũ per facie diuine essentie: sed fideles viderẽt eum p faciẽ posteriorẽ. i. p faciẽ humanitatis. q: ista moyses vidit ipz in mõte Thabor: q̃ vidit faciẽ eius resplẽdentẽ sicut sol. Et sic exponit istuz psal. Augu. ñ. de trinit. ca. xvij. Quinq̃ ergo facit Dauid in ꝟ psal. qui intitulatur oratio Moysi

Dauid petit q̃ moyses peterat

Christi⁹ dr̃ petra refugij.

petit eñ illa. v. licet nõ eodem ordine quo in illa oſone scribunt. nam prio petit vt deus recipiat sub suũ refugiũ boiem in multiplicẽ miseriã deiectum: vt liberet ipm ab illa miseria. Secõo petit vt notificet doctrina dei in humanitate qua nos debet ptegere. Tertio petit vt repleat nos mia sua. Quarto petit vt det nobis gloriam pmissaz: Quinto petit totã eccl'am fideliũ dirigi in bacchata p lumẽ gr̃e euãgelice doctrine. Scõa ibi. doctrinam tuã. tertia ibi. cõuertere dñe. ẽrta ibi letati sum⁹. q̃nta ibi. respice dñe. A Quãtũ ergo ad primũ est notãdũ ꝙ xps in sacra scriptura sepe dr̃ petra refugij. Nam cõiter castra fortia fundantur supra altas ⁊ fortissimas petras siue rupes. Et sic cõiter p petram ⁊ rupẽ intelligit oppidum siue castrũ locus munitus qui q̃dem locus dr̃ petra refugij. Et sic illud oppidũ siue ꝓsidiuz q̃ est situ in terra moab vulgariter dicebat petra refugij vel petra deserti eo ꝙ oĩs vicine ville circũquaq̃ habebãt refugiũ ad illam petrã tpe tribulationũ ⁊ latronũ: ⁊ ibi saluabant⁹ tuebantur. Ita pariter xps in tota sacra scriptura ⁊ in psalmo dr̃ locus munitus siue petra refugij. eo ꝙ totũ gen⁹ humanũ existens in captiuitate dyaboli ⁊ in pfunditate multiplicis miserie nõ potuit habere aliud refugiũ nisi ad solũ xpm: q̃ ascendit in altissimũ refugiũ crucis ⁊ ibi factus petra nostra aperuit foramina. s. lateris et manuũ ⁊ pedũ ⁊ in foraminibus illius petre posuit ⁊ abscõdit nos. Et sic fuim⁹ liberati a captiuitate dyaboli ⁊ miseria huius mũdi: ⁊ hoc est illa petra refugij. Et ille loc⁹ quẽ pmisit de⁹ moysi in psona tot⁹ gñis humani cũ dixit. Est locꝰ apud me: et stabis supra petrã ⁊ ponaz te in foramine petre. Nũ humanitatẽ xpi vocat locũ dei ⁊ tabernaculum verbi sicut pluries dictũ est. in qua petra facta est foramẽ lateris xpi. vnde exiuit sanguis et aqua in remissionẽ peccatoz: in quo q̃dẽ latere ⁊ foramine oĩs fuim⁹ regnati ⁊ recluſi. Hoc ẽ refugium siue i hoc foramine petre petit dauid. vt recipiantur oĩs fideles cum dicit in hac pria pte. Dñe refugiuz fact⁹ es nobis. quasi dicat. tu dñe Jesu xpe es factus refugiũ siue petra refugij et ꝓsidij a generatione in generationez. C Sed est aduertẽdum ꝙ istiversus sunt trãspositi quãtum ad situz. Nam secũdus versus debet esse prior in sententia ⁊ constructione. vnde sic debet ordinari tota sila istoꝝ trium versuum. vnde sic incipit. O dñe Jesu xpe. tu qui es de⁹ a seculo ⁊ vsq̃ in seculũ seculi. i. ab eterno fine principio et fine priusq̃ montes fierẽt aut formarẽt terra. i. anteq̃ mundus crearetur nec esset aliqua creatura. Tu tñ ex tempore factus es nobis refugiũ ⁊ ꝓsidium a generatione in generationem per carnis assumptionem. Et dixisti o filij hominuz et omnes filij Adam conuertimini. id est reuertimini ad meos qui recessistis ⁊ expulsi fuistis a paradiso terrestri propter peccatũ patris vri Adam. Reuertimini ad me quãdo venero in carnem. quia ego recipiam vos sub meũ refugium ⁊ ꝓsidiũ. Ergo domine tu factus es refugiuz

Universidad de Deusto
Biblioteca

nobis ⁊ dixisti oīb⁹ filijs adām ꝓuerterenī ad te ergo nō auertas.i.non repellas nec reijcias bominē.i.totā gen⁹ humanū in humilitatē.i. detectionē ⁊ multiplicē miseriā submersus. Et supra dicta ordinatiōe ihe ꝑs fuisse falsaꝫ intelligēdas ⁊ origenistaꝝ; vt firmarēt suū errorē sumpserūt occasionē ex isto loco ad dicēdū ꝙ oēs aie boīm iā erāt ante mūdi creationē p hoc ꝙ dicit dñe refugiū fact⁹ es nobis ⁊ sequit̄ ꝓuisp mōtes fierēt ⁊c. Ordina bāt ei falso modo ihās. Nāpu⁹ dz legi secund⁹ ysu⁹ sicut dictū est cū distinctiōe ⁊ puncto. Mā deus fuit a sc̄o ⁊ ab eterno priusq̄ mōtes fierēt ⁊ formarēt terra: sed postea ex tpe factus est nobis refugiū p carnis assumptionē: ꝛc ita intelligak iā explicak in ihā cū ōz ꝙ fact⁹ ē nobis refugiū nō ab eterno: ſz a gñatiōe in gñationem. Mā gñatiōes nō fuerūt ante mūdū creatū: ſz post: vt ps. Beñ. iiij. Mā p pr̄⁹ fuit creat⁹ bō postea gñauit: vt ibidē ps. ergo gñatōes fuere ex tē pore ⁊ nō anteqū mūdus fieret. ¶ Sed adhuc restat dubiū. si xp̄s fact⁹ est refugiū nobis a gñatiōe in gñationē sequit̄ ꝙ a prima gñatiōe cepit carnē humanā. qō est falsum. Naz vbū post. lxxij. gñationes ab adā cepit carnē ⁊ tūc fact⁹ est refugiū nobis ergo nō a gñatiōe in gñationē. Ad hoc rñdek ꝙ xp̄s esse factū refugiū oīb⁹ filijs adā stat dupliciter. scz in spe vel in re. in spe ⁊ fide iā fact⁹ est refugiū ipsi adā ⁊ filijs suis q̄b⁹ fctā est ꝓmissio de xp̄o. vt ait aug. lib. Cur de⁹ bō. Et sic est dicēdū de oīb⁹ pr̄iarchis ⁊ ꝓphetis ⁊ fidelibus vsq̄ ad aduētū xp̄i q̄ oēs fuere mēbra xp̄i. i quoꝝ tpe ꝛs xp̄s nōdū esset incarnat⁹. tū iaz erat eis credit⁹. Et sic iā erat refugiū eis expectatū. In cuius fide ⁊ spe ⁊ refugio credito iā saluabā tur ad Hebr. Et quo ꝑs ꝙ xp̄s fact⁹ est refugius oīb⁹ fidelib⁹ filijs adā a gñatiōe in gñationē vsq̄ ad iudiciū. Mā oēs fideles ve. te. recepit realiter i foramine petre lateris sui in die passiōis: ⁊ abstraxit eos a limbo iferni i die resurrectiōis. Et sic nō frustra petit dō recipi sub boc refugiū ⁊ p̄sidiū in p̄sona oīs tā vete. ꝙ noui testa. cū dicit ne auertas boīez i humilitatē. ſz recipe i ꝑtē. ¶ Cū est aduertēdū ꝙ xp̄s nō solū fuit refugiū spūale oīb⁹ p̄fib⁹ ve. test. ſz ēt tpale. Mā p̄is liberauit Noe cū suis de aq̄s diluuij. Sc̄o abraam de Ur caldeoꝝ. ⁊ de rege gerare ⁊ egypti. ⁊ liberauit Jacob de ira ⁊ odio Esau ⁊ oēs filios isr̄l de seruitute egyptiaca. ⁊ de mari rubro: ⁊ de multis periculis deserti ⁊ liberauit eos multipliciter tpe iudicū ⁊ regū. Mā illemet Jesus q̄ abstraxit illos de terra egypti liberauit gen⁹ būanum de pāte diaboli. vt ait aplūs Judas in canonica sua qz Jesus xp̄s beri bodie in seculū ⁊ in secula ad Hebr. xiij. Et sic fact⁹ est refugius nobis tā tpale ꝙ spūale a gñatiōe in gñationē. ¶ Sed adhuc restat dubiū vbi de⁹ dixit cōuertimini filij boīz ⁊c. Mā post ipz dauid bñ reperit ꝙ de⁹ dixerit per Esaiā. Derelinquat impi⁹ viā suā ⁊ reuertat ad dñm ⁊c. Et per Hieremiā. Reuertere virgo filia iuda. ⁊ p Ezechielē. Si impi⁹ egerit pnias ⁊c. Sz dubitak in quo loco sacre scripture aut tpe ipse⁹ dō dñs fuerit locutus de cōuersione boīz. Ad hoc rñdek ꝙ Ira Hierony. loquit̄ de futuro in hoc loco. vñ ait. Et dicet reuertimini filij adā. ⁊ tunc nullū est dubiū. Quasi dicat. Tu dñe dicis per Esa. Hiere. ⁊ Ezech. ⁊ ceteros ꝓphetas. Reuertimini filij boīz. vñ licet hoc sit verum. tñ deus adhuc per scripturas que precesserunt ipsum dauid. multipliciter vocauit fideles ad fidē ⁊ pniam ⁊ ꝓmisit veniā penitētibus ⁊ refugiuz reuertētibus ⁊ inuocātibus eum. vt ps per totum Leuiticum vbi ordinauit oblatiōes ⁊ sacrificia pro penitentibus. Jtē dicit Deuterono. cap. iiij. Nouissimo autē tpe reuerteris ad dñm deum tuū ⁊ audies vocem eius. qz deus misericors dñs deus tuus nō dimittet nec oīo delebit. hoc idē dicit in ꝑlo cap. xxx. per totū. Dicit ergo dauid. Tu dñe dixisti in locis ꝑallegatis cōuertimini sine reuertimi filij boīz. q̄ nō auertas bominē. i. gen⁹ humanū nec reijcias in humilitatē id est delectionē ⁊ multiplicē miseriā positum et assictū. sed recipe ipm sub tuū refugiū q̄n venerit in carnem. id est accelera venire.

Mor. de ꝓuerbio ne boīz.

Quoniā mille anni ante oculos tuos: tanq̄ dies hesterna que preterijt.

Arg. xiij q̄. ij. c. eḡo tñe pe. dist. iij. ḡ ḡ.

Et custodia in nocte: que pro nihilo habē tur eorum anni erunt.

¶ Quia supra dixit ne auertas boīez in humilitatē ⁊ miseriā. Hic explicat multiplicē miseriam in qua bō fuit delectus q̄n fuit expulsus a paradiso propter peccatum. vnde duo facit. ¶ Prio enumerat huiusmodi miserias. ¶ Sc̄o demonstrat ꝙ propter peccatum sumus in eas delecti. ibi. qz defecimus. D ¶ Quātuz ad primum est aduertēduz ꝙ in duobus cōsistit nostra miseria. Primo qz fuit nobis abbreuiata vita. Secūdo qua fila breuis vita est variata per multas etates ⁊ infirmitates ⁊ defectus. Nam incipim⁹ ab infantia ⁊ muramur in pueritiam. Et exinde in iuuentutē ⁊ exinde in senectutē. ⁊ exinde in decrepitū in quibus etatibus sunt multi ⁊ varij defectus ⁊ infirmitates ⁊ miserie. immo quāto magis crescunt dies magis crescunt miserie. Et sic nunq̄ homo in eodē statu permanet. Dicit ergo ꝓpheta: ne auertas bominē. i. ne deijcias in tantam delectionē: quoniā breuis ⁊ misera est vita eius: nam licet viueret mille annis: tamen ei⁹ vita breuissima est. Mā mille anni ante oculos tuos. i. respectu eternitatis tuet cōparati ad tuā durationē sunt tanq̄ dies hesterna. q̄ preterijt ⁊ tanq̄ vna vigilia noctis q̄ sunt tres horē: cui⁹ tēpus videt nil maxime dormientib⁹. Sed querit q̄re magis dixit sicut dies hesterna q̄ sicut dies crastina. Rñdet ꝙ semp tps futurū videt nobis magis lōgū. ⁊ tps preteritus videt breuissimus vt ps. nā gulosis longi⁹ videt tps trium dierū a die iouis sanctā vsq̄ ad pascha q̄ totū residuū quadragesime preteritū. Et sequtur. q̄ p nihilo habent eorū anni erūt. q̄ ista sic est ꝓstruēda. scilicet. Anni tpales erūt siue sunt eorū rerū q̄ ꝓ nihilo habētur in respectu eternitatis. i. oēs ānī tēporales. i. totū

Misce ria nra i duobus cōsistit.

tps cōparatū ad eternitatē est de numero eoꝝ q̄ p nihilo habent. i. oēs anni sunt quasi nihil cōparati ad eternitatē dei: q̄ rotavita boīs quātūcūq̄ sit lōga sicut vita Mathusalē est q̄si nihil respectu dei. Et etiā i aliquib⁹ est ita breuis ꝙ mane trāseat. i. in infantia ⁊ pueritia moriūt ⁊ in aliquibus sicut herba q̄ mane floret: sed i vespere decidit ⁊ indurat ⁊ aresc it: qz in senectute cum multitudine infirmitatum macilenti morūtur.

xxiij. q. iij. c. hec autem.

¶ Mane sicut herba trāseat mane floreat et transeat vespere decidat induret ⁊ arescat.

¶ Postq̄ ꝓbauit ꝙ vita boīs est breuissima ⁊ q̄si nihil ꝓparata ad deū. Hic ꝓbat ꝙ est variabilis ꝓ multas miserias ⁊ defect⁹: ⁊ infirmitates. Mā si bō maneret semp in eodē statu: vita breuis ad huc dicerek bona: ſz nūq̄ manet in eodē statu qz variat ꝓ etates in q̄b⁹ semp est aliq̄ imperfectio ⁊ miseria. Mā bō in infantia est sine sensu ꝑfecto ⁊ i multa mi⁹ia ⁊ idigestione: ⁊ q̄nq̄ morit ꝓpt multa infirmitates q̄ accidūt infantib⁹ ⁊ sic nūq̄ ꝓuenit ad florē iuuentut̄. ⁊ i mane. i. i infantia vsq̄ ad vesp. i. vsq̄ ad senectutē i q̄ fit finite egritudines ⁊ tbi indurat ⁊ aresc it ⁊ finalr decidit ⁊ morit: vt ꝑs per Aristo. in lib. de iuuētute ⁊ senectute ⁊ de mortet vita. Ordinek ꝙ sic ihā. i. oēs ānī boīs fit de numero eoꝝ q̄ p nihilo. i. q̄si nihil būt inten vt ipe bō mane sicut herba trāseat: mane floreat ⁊ trāseat vespe. i. in senectute idurer. i. rigeat ⁊ cadauer ⁊ aresc at ī cinere: ⁊ totaliter putrefiat et corrūpak: sic ēt ḡ trāseat de etate in etatē ⁊ de q̄litate in qualitatē: ⁊ de infirmitate in infirmitatē vsq̄ ad mortē: ꝙ idē habek Job. xiij. c. Homo natus de muliere breui viuēs tpe replet multis miserijs: qui quasi flos egredit ⁊ conterit ⁊ fugit velut vmbra ⁊ nunq̄ in eodem statu permanet.

De pe. dist. iij. c. q̄ ꝙ.

Quia defecimus in ira tua: ⁊ in furore tuo turbati sumus.

Posuisti iniq̄tates nostras in ꝓspectu tuo seculū nostrum in illuminatiōe vultus tui.

gen. vj. a ecclesia. xviij. a.

Quoniā oēs dies nostri defecerūt ⁊ in ira tua defecimus.

¶ Hic reddit cām vñ euenit nobis hoc malū. scilicet vt nobis sit vita non solū breuiata: ſz ēt multiplici miseria infelicta ⁊ variata: qz in adolescētia vireſcimus ⁊ iuuētute florem⁹: ⁊ in senectute decidimus ⁊ indurescim⁹ ⁊ arescim⁹. Et sic deficim⁹ ab oi pfectiōe. Et dicit ꝙ hoc euenit nobis ex ira diuine ire quā oare in adā q̄n dixit. Maledicta terra in ope tuo: ⁊ i sudore vultus tui vescēris pane tuo: qz de terra assumptus es ⁊ in terrā ibis ⁊c. Hō ait: qz defecim⁹ in ira tua. i. i mia ire tue: ⁊ i furore tuo cōturbati sum⁹ q̄n eiecisti adā ō paradiso: qz tūc pdidimus imortalitatē ⁊ defecit vita nra ⁊ ocreta est ad durationē tpalē. Jta ꝙ adā vixit vsq̄ ad nōgentos. xxx. anos ⁊ matusalē nōgētos. lxx. annos ⁊ post diluuiū defecit ēt magis vita nra: qz reducta ⁊ cōtracta est vsq̄ ad q̄dringētos anos ⁊ No. de vitabo. posteavsq̄ ad. c. xl. anos Et fetū est in furore tuo ꝓpter petā boīm successiue ꝑpetrata. ⁊ sic posuisti iniq̄tates nras in ꝓspectu tuo. i. respexisti in minis furore iniq̄tates nras oculo punitionis ⁊ seculū petrū ab nostrū. i. totū tpavite nostre ⁊ oia petā q̄ fecim⁹ breuia in vita nostra posuisti in illuminatiōe vultus tui ta. i. in lumine ⁊ visione vultus tui: qz nō oblit⁹ es: immo ea punisti. Mā iob. xiij. ō folū qō vētu rapis? oñdis potētiā tuā ⁊ stipulā siccā pseqūris. Et ita dignū duetos sup buiusemōi apis? oculos tuos ⁊ adducere eū tecū in iudiciū: qm ꝑ pcūs ꝑmi parēt⁹ ꝛdēnati oēs sum⁹ ⁊ facti sum⁹ filij ire tribuli cte: qz in pctis nascimur ⁊ i iniq̄tatib⁹ ꝓcepit nos mater nostra. ¶ Mo. ſm Aug. ꝙ tūc de⁹ peccata nostra obliuiscitur ⁊ auertit faciē a pctis nris q̄n peccata nra nō imputat ad penā: sed tunc dicitur pctā nostra respicere ⁊ ante oculos habere q̄n sua in ira sua ⁊ ad penā imēdit imputare. Et sic eram⁹ oēs filij ire ⁊ sequit̄. Q̄m dies nostri defecerūt. i. spaciū vite nostre qō ante erat ꝑpetuum ante casum primi boīs: postea fuit reductum ad lxxx. vij. ānos ⁊ sp fuit diminutū. Et sic in ira tua i. ſm iniam ire tue defecim⁹ nō in breuitate vite sed in multitudine miseriaꝝ ⁊ infirmitatum. Et ideo vt additur: arance homo comparatur.

de⁹ auer tit sic facie⁹ a pctis.

Anni nostri sicut aranea meditabunt: dies annoꝝ nostroꝝ in ipsis septuaginta anni.

xxxij. q. iij. Scur i gl.

Si autem in potentatibus octoginta anni ⁊ amplius eorum labor ⁊ dolor.

De pe. dist. iij. ca. q̄ ꝙ.

Q̄m supuenit māsuetudo: ⁊ corripiemur.

¶ Cū nota ꝙ aranea laborat p magnū tps ad faciendū telā: sed tela eius est ita debilis ꝙ in modicō destruit ⁊ frangit. Jta bō laborat p totū vi ꝛ. nō oīo tāt acq̄rat bona tpalia vel aliquā dignitatē. Et in vno momēto oia pdit: aut p aliquē casum: aut mortē. Et ideo dicit: anni nostri sicut aranea. i. sicut tela aranee meditabunt. i. putabūtur ⁊ estimabūt. nō solū meditabūt frivoli i varietate fortune: sed ēt in breuitate vite. Mā sicut aranea vilit breui tpe: ita nō diu viuit bō. Mā dies annoꝝ nostroꝝ ꝓsistūt i ipsis lxx. annis. ⁊ si q̄s conuersq̄ ad octuagesimū annū ⁊ amplius viuat vitra. tūc nihil aliud est eoꝝ vita nisi labor et dolor. ⁊ quare q̄n veniet māsuetudo ⁊ corripiemur. id est veniūt tunc infirmitates ⁊ dolores que corripiunt ⁊ prosternunt ⁊ deijciunt hominem. Exclamat ꝓphēta admirans sententiam dicens.

vj. q. j. c. si q̄s sacerdotibus.

Quis nouit potestatem ire tue: ⁊ pre timore tuo iram tuam dinumerare.

¶ O dñe q̄s nouit. i. quis pōt noscere potestatē ire tue. ⁊ potest sustinere eam. aut quis nouit et potuit dinumerare irā tuā cogitare iudicia tua i. quare feciſti hominem peccabilem. ⁊ post peccatum quare voluisti eum tali punitione plectere. ⁊ quare voluisti talem sententiam in posteros transferre. quasi dicat o altitudo diuitiarum sapientie ⁊ scientie dei q̄ incōprehensibilia sunt iudicia eius ⁊c. Jtem quis poterit noscere punitiones ⁊ secreta iudicia tua in quibus videris explicare iram tuam. Et nota ꝙ vbi nos habemus venient māsuetudo ⁊ corripiemur. In hebreoꝝ in lit

Universidad de Deusto
Biblioteca

tera Hieron. habek. Qñ trāsibimus cito t euolabimus. Et ostēdit breuitatem vite humane. t ideo sequitur: quis nouit potestatem ire tue tc.

Exod. xxxiij. Dexteram tuam sic notam fac: t eruditos corde in sapientia.

¶Hec est scda paro pricipalis in qua ponit scdz petitionē. s. vt xps i lege pmissus manifestēt t veniat in carnē put de⁹ pmisit ipsi moysi in oone qñ dixit: ptegā dexterā mea: vñ dic dō o dñe de⁹ pf ru pmisisti moysi bōi dei suo tuo. Exo. xxxiij. cñ qñuit dñe mitte quem missurus es tūc dixisti ptegā te dexterā meā t posteriora mea videbis. i. mittā tibi filiū meū xpm i lege pmissum q̄ dexterā mea ōi eo q̄ in eo oīdā potentiā meā ptra mūdū t diabolū: t p ipm facia opa miraculoa. Istū ergo filiū meū videbis incarnatū: vt faciem meā. i. sentiā diuinitatis non poteris videre viuens in hac vita: qz illa diuinitas latebit in carne: sed videbis posteriora mea. i. humanitatē vbo cōiūctā tc. Fac g̃ dñe notā nobis dexterā tuā. i. filiū tuū. Et veniat i carnē t noscam⁹ eū p fidē. Et no tanq̄ dicit sic notā fac: qz dūanitatē videbim⁹ clarz nō diuinitatē: qz solū p effectū t miracula noui m⁹ xpm eē deū. Et sic nō nouim⁹ simplr sz qñ nouim⁹. qz p fidē: nā petr⁹ t thomas videbāt dūanitatē: sz crediderūt t plesti fuit diuinitatē i ipa carne latētē. vt puta cū dixit petr⁹. Ego dico tibi q̄ tu es xp̄s filius dei viui. Et cū dixit thomas dñs me⁹ t deus meus. hāc g̃ dexterā t hec posteriora petebat ppheta nobis quasi notā fieri p icarnatiōnē t p̄dicationē. Et iō seq̄t: t eruditos corde in sapia. i. fac nos eruditos corde in sapia dādo nobis legē euāgelicā: q̄ nō solūmō erudit intellectū sz et iustificator. q. d. ppha: fac nob⁹ nostri filiū tuū q̄ erudiat nos sua euāgelica sapia. loquat nobis ad aures t declaret vbā tua tota le. ve. ad aures nras sicut pmisisti moysi. Deut. xviij. cū dixisti: p pheta suscitabo de medio fratrum tuor⁹ simile tibi. s. in natura humanitatis: sed dignior⁹ē t sublimior⁹ē in maiestate deitatis. t ponā verba mea in ore eius loquetur q̄ ad eos q̄cunq̄ dixero ip̄e tc. mitte g̃ istū propbetam filium tuum vt nos eruditat in vera sapiētia t non amplius per figuras nec cerimonias legis: hec etiā dicit: qz deus promisit moysi q̄ p̄cederet t dirigeret eum.

xv. di. c. scta roana. Cōuertere domine vsq̄quo: t deprecabilis esto super seruos tuos.

Repleti sum⁹ mane mia tua: t exultauim⁹ t delectati sum⁹ in omnibus diebus nostris.

xcv. d. c. eccc. ¶Hic ponit tertia petitio vbi petit mīz pmissam ipsi moysi p toto gñe humano in supradicta oone qñ dixit misereboꝛ cui voluero: t ideo petit dauid vt de⁹ cōuertat ad nos p̄ iram t passionē suā t faciat nos filios mie t gre vt ipse q̄ ān erat nobis lexorabilis ppter irā: fiat nobis deprecabilis p misericordiam nos exaudiendo t gratos faciendo: t vtitur verbis moysi in supradicta oratione. Exo. xxxiij. qñ dixit dño. O dñe q̄escat ira tua: t esto placabilis super nequitiam populi tui ideo ait dauid in hoc loco. O dñe iesu xp̄e puertere aliquātulū. put bz alia littera. t nō amplius te auertas a nobis: nec repellas nos a te: sicut fecisti vsq̄ mō ppter petrū primoꝝ parentum t nostra ppla: reconuerte nos ad te sicut quondā dixisti. Conuertimini filij bolm t reuertimini ad me ego saluabo pritiōes vestras. Cōuertere g̃ t conuertemur t esto deprecabilis t exorabilis t placabilis sup nos seruos tuos. vt nostre ofones tibi sint exaudibles t acceptabiles que cōuersio t recōciliatio non potest fieri nisi p mortē passionem tuam. ergo expedias mysterium tue passionis vt sequatur effect⁹ nostre redēptionis t resurge a mortuis vt replcamur mane misericordia tua. Ñ nota q̄ vbi nos habem⁹. repleti mane misericordia tua. Exultauim⁹ t delectati sum⁹ omnibus diebus nostris. t letati sumus p̄ diebus tc. In hebreo t in littera Hiero. habetur. Satia nos mane misericordia tua t cantabimus t letabimur omnibus diebus nostris t rectifica nos tc. Unde dicit Hieronymus q̄ in hac parte. lxx. iter pretes frequēter posuerūt preteritum p futuro t hoc ppter firmitatē ppbetie. qz isti psalmi erāt cantandi: in ecclesia post aduentum xp̄i post impletas propbetias. Alia autē littera habet. Replebimur misericordia matutina t exultabim⁹ t delectabimur tc. Dicit ergo ppbeta. O domine iesu xp̄e cōuertere aliquātulū super seruos tuos et satia t reple nos misericordia tua mane. id est in die resurrectionis quando resurges in claritate t gloria tua qui quidem dies resurrectionis dicit mane i sacra scriptura. Et iō dicit illa misericordia matutina: quia simul cum xp̄o surrexit misericordia: postq̄ ira t sententia regnauerat i nocte legis veteris. Et iō sequitur exultabimus et delectabimur omnibus diebus nostris: id est in toto tempore gratie.

xxxij. qu. iij. quid ergo. Letati sumus p̄ diebus quib⁹ nos humiliasti. annis quibus vidimus mala.

¶Hic ponit quartā petitionez in qua petit gloriam quā de⁹ pmisit moysi in persona nostri: cuz dixit oīdam tibi omne bonum: vnde similiter hic ponitur preteritum pro futuro: ideo dicit dauid. O domine da nobis gloriam quam pmisisti moysi. Exod. xxxiij. quando dicit: domine ostende mihi gloriam tuam cui respondisti. Ego ostendam tibi omne bonū. ergo letifica nos gloria tua post tuam ascensionem postq̄ fuerimus iam renouati a vetustate peccati. quia iam nox peccati t tenebrarū mutata est in diē lucis t malum in bonū t humilitas siue delectio in exaltationem: iō letemur in ila gloria p̄ diebus q̄b⁹ nos humiliasti et delecisti: t letemur pro annis q̄bus vidimus mala: id est loco t recōpensatione iusticie. t malorū preteritorum. da nobis gloriam t letitiā t felicitatem t veritas tristiciam in gaudium. t meroreꝝ in letitiā. t dolorem in refrigerium. ¶Et nota q̄ hic non solum petit gloriam anime. sed et gl̃iam corporis. Et iō dicit repleamur mane. siue satia nos mia matutina. quasi dicat per tuam resurrectionem consequamur t nostram. i. resurge t resuscitare tu: vt scitet nos t ascēde in celū: vt ascēdam⁹ tecum: t felicitemur in illa beatitudine t fruitione. Et hec est intentio ppbete. Ixx. autez transtulerūt preteritū p futuro ppter rōem iam dictā sicut frequēter fecerūt in aliis psalmis.

vj. q. j. c. duo. Respice in seruos tuos t in opera tua: t dirige filios eorum.

lvj. dist. c. nasci. Et sit splēdor domini dei nostri super nos t opera manuum nostrarū dirige sup nos t opus manuum nostrarum dirige.

¶Hic ponit quintā petitionē qua petit dirigi p splēdorē gratie t doctrine euāgelice: sicut petijt moyses cū dixit: si nō tu ipe precedas: me educas nos de loco isto: in quo scire poterim⁹ nos inuenisse gr̃am in cōspectu tuo: nisi ambulaueris nobiscū. q. d. nisi tu psonaliter venias i carnē t gratua direxeris nos: t opa nostra nūq̄ pueniemus ad terminū optatū. Nā nō sufficit nos esse redēptos t renouatos p passionē t resurrectionē tre generatos p baptismū rōe cui⁹ pticipam⁹ passionē xp̄i: sz ertā oporteret vt haberem⁹ gr̃am p̄nientē vt velim⁹ bonū t cooperātē t operemur t dirigamur in operādo t pficiētē vt incepta t directa opera pficiam⁹: sine qua: nec diuina p̄cepta iplere: nec opera meritoria facere possumus q̄ est cōtra pelagianos q̄ dicebāt bolem ex naturali t libero arbitrio posse bñ operari: t malū vitare: t et ppūoviri⁹ saluari. hāc g̃ falsam opinionē cōdēnans ppbeta petit hāc gratiā in hoc loco t ratio est. Nā superi⁹ ostēdit naturam humanā esse sauciatam t corruptā ppter peccatum: t pronam ad malum t debilem ad bonū. p pter fomitem t cōcupiscētiam: t penalitates in ista vita. Et sic liberum nostrum arbitriū esse male claudicatum t ex vna parte inualidū et victū oportet ergo: t per gratiam eleuetur t adiuuet: non solum vt velit malum: sed etiam vt velit t faciat bonum: t dirigatur in actiōe sua t perficiat vsq̄ ad terminum inclusiue. Hanc ergo gratiam petit ppbeta dicēs. O dñe iesu xp̄e respice p̄mo in seruos tuos. s. apostolos t discipulos conferēdo eis gratiam t omnia septem dona gratiarum vt possint predicare euangelium omni creature t respice in opa tua. i. miracula per eos faciēda: t inter ceteras virtutes vt possint fideles in ecclesiaz cōgregare t tibi filios regenerare. Et sic dirige filios eorū: q̄z tibi in euangelio t baptismo regenerauerūt. Itē respice seruos tuos apostolos: qui sunt opera tua: quia tu vocasti t regenerasti eos: t ex cōsequēti dirige filios eorū tc. Et sic patet q̄ in hoc versiculo petit p̄mo gr̃am pro apostolis t et consequenti p populo regenerato t redempto: t vtitur vbis moysi q̄ dixit in supradicta oratione. s. respice populum tuū gentem hanc. Et sic petit ppbeta gr̃am i generali. postea sequit in speciali: ei subdit. Et sit splendor dñi. ¶Ad cui⁹ intelligentiā est aduertēdum q̄ duplex est gr̃a. Quedā dicitur gratuita q̄dā gratificans. Prima dat toti ecclesie. s. ad vtilitatem totius ecclesie sicut est gratia sermonum t linguarum interpretationis: t gratia ordinis t iurisdictionis: ista genera gr̃arum dant ad vtilitatē tot⁹ ecclie: sz gr̃a gratū faciēs dat ad gratificādū habētē. Prima data fuit apostolis t dat plato ecclie: secunda dat solis sanctis iustis iō postq̄ ppbeta i supiori vsu petit gr̃as gratuitā ad vtilitatez tot⁹ ecclie quā maxime apostoli habuerūt: nūc in hoc versu petit gratiā gratificantē t dirigētez boiez ad bonū. q̄dū t implendus p̄cepta t opera caritatis. ¶Sz q̄ opera nostra sunt in duplici genere. Ista quedā ptinēt t dirigūtur ad primū t ptinēt ad caritatē primi. Et quedā dirigunt in solū deū: t ista ptinent ad cultū diuinū t latriā. Sicut oīa oblatio t adoratio tc. Dicunt g̃ ista opa dei t primi ratiōe obiecti. Et iō opera caritatis primi dicunt opa manuū nostrarū i plurali. eo q̄ nō ordinant nec obligāt ad vnū tātuz sed ad oēs: q̄z oēs obligamur diligere in affectu: t oib⁹ subenire in effectu: si ad sit facultas. Et etiam q̄z diuersa sunt opera miez eo q̄ diuersa sunt gña miseriarū: sz opus caritatis circa deū est tantū vnū: q̄z est vnus solus de⁹: t ideo vnus solus cult⁹ t adoratio ipsi debet. Unde saluator Luc. vij. ait. Martha martha sollicita es t turbaris erga plurima: q̄z vita activa est erga primos. Ideo ei⁹ sunt multa opa: sed cōtemplativa est circa solū deū: t cultū eius. Ideo subdit: porro vnū est necessariū. i. primū t principale. sc̄z cult⁹ diuinus: ideo illa dicūtur opa pluralia: illud vo vnū opus sicut vnus solus est de⁹: sz q̄ tam opa caritatis circa primū q̄ opus latrie circa deū nō pōt exerceri nec incipi: nec cōtinuari nec pfici a nobis nīi fiat splēdor gratie dei super nos: q̄ dirigat opus manuū nostrarū circa proximos. t dirigat etiā opus manuū nostrarum erga deū colendū tc. Ideo ppbeta ligillatim implorat t petit hāc gratiā dicens. Et sit splendor dñi dei nostri sup nos ad volendū bonū et incipiendū t tu deus: dirige opera manuū nostrarū sup nos. s. sup primos nostros: que sunt opera mie t caritatis erga proximos: t dirige etiā opus manuum nostrarū circa cultū diuinū: quia sine tua gratia neutrū opus exercere possumus. Et notā ter dicit dirige opa manuū nr̃aꝝ sup nos t i scdo dicit dirige opus manuū t nō addit sup nos: ad denotādum q̄ ly opa refertur ad primos: sed ly opus refertur ad deū et cultū diuinū. Ideo non dicit super nos: q̄ tale nō fit sup nos: sed ad deū dirigimus ipsum. Quidā autē referunt ly opera ad opera misericordie corporalia: et ly opus ad spiritualia: sed p̄ma expositio magis videtur satisfacere littere t rationi: q̄z opus erga deū vnuz tantū est. s. illez cultus diuinus. Luce. vñ. Porro vnum est necessariū. Miseri vero t ceci iudei nō valentes introire in sanctuariū dei manentes in sola litteratura exponunt hoc duo versus de fabricatione tabernaculi: dicentes q̄ moyses petit vt deus dirigat fabricatores et manus ad p̄struendū tabernaculū: sed nō mīrū: q̄z non merentur videre thesaurū inestimabilē clausum in hoc psal.

Opus sūt in duplici gñe.

Bña duplex.

Universidad de

Tu asite christiane quere gratiã ⁊ pulsa ⁊ aperietur tibi et age gratiam.

Laus cã tici ipsi dauid.

Qui habitat i adiutorio altissimi: i ꝓtectiõe dei celi cõmorabitur.

Dicet dño susceptor meꝰ es tu: et refugium meũ deꝰ meꝰ sperabo in eum.

xꝯ. q. tiꝯ. c. ad mẽ sam.

Quoniam ipse liberauit me de laqueo venantium: et a verbo aspero.

xx. ꝯ. q. tiꝯ. qui peccat.

¶ Iste psalmꝰ apud hebreos est oino sine titulo ꝛ dicũt hebrei moderni ꝙ moyses fecit hũc psalcõmẽdando diuinũ refugiũ: ostendẽs quõ ille q̃ se cõmittit diuino adiutorio non potest tpaliter perire: qõ probat exẽplo filioꝝ isrl: qui se cõmiserũt diuino adiutorio. Ideo fuerũt liberati a captiuitate: ⁊ per totũ desertũ fuerũt protecti sub illa nube: ⁊ tutati sunt ab insidijs inimicoꝝ diurnis pariterq; nocturnis: ⁊ ꝓbuit eis deus custodiã angelos ad defendẽdus nõ solũ ab incursib⁹ boim ꝛ etiã veneno bestiaꝝ: ⁊ sic securi ambulauerũt inter leones ⁊ draconeꝫ: et obũbrauit eos scapulis suis colũna nubis. Et sic litteraliꝫ exponunt psal. istũ de ꝓtectione: quã habuerũt in itinere sed ꝛ iste psal. sic litteraliꝫ possit applicari supradicte histozie ⁊ etiã possit exponi moraliter de quocũq; iusto se diuino adiutorio cõmittenti: tñ principalis intẽtio ꝓphete nõ fuit ipa. iõ cõtinet maiora mysteria: vt patebit marime p ea q̃ dixit in fine but⁹ psal. qz dauid nõ fuit min⁹ propheta in hoc psal. q̃ in ceteris: ⁊ iõ est notandum ꝙ iste psal. vel est idẽ nũero. cũ psalmo superiori ⁊ pars eiꝰ diuisa p diapsalma: vel est cõsecutiuꝰ ad superiorẽ in materia. Et ideo dicũt iudei moderni ꝙ qñ dicunt hũc psal. incipiũt ipm a versu vltimo psal. ꝓcedentis. ſ. Sit splendor dñi sup nos ⁊ opa manuũ nostraꝝ dirige ⁊c. Et sic continuãt istũ psal. cũ illo vltimo ꝟsu psal. ꝓcedẽtis. Tñ posq̃ dauid in supiori psal. invocauit xꝑm vt veniẽs in carnẽ fieret nostrũ refugiũ ⁊ notificaret dexterã suã p incarnatiõẽ ⁊ ꝑdicatiõẽ ⁊ repleret nos mĩa sua p passiõẽ ⁊ resurrectiõẽ et letificaret nos gl̃ia sua: ⁊ dirigeret nos ⁊ opa nostra p splendoꝛẽ gr̃e ⁊ euangelice doctrine sue sicut pmiserat ipi moysi in sua oꝛone. Exo. xxxiij. Nunc autẽ in hoc psal. vel dyapsalmate cõsecutiue inultat ⁊ exhortat totũ genꝰ humanũ ad istã petrã ⁊ domũ refugij q̃ est xꝑs: sub cuꝰ ture la ⁊ refugio totũ genꝰ humanũ siue oẽs ad eum cõfugiẽtes erant liberãdi a captiuitate diaboli ab oi bñana miseria tam corpali q̃ spũali psal. memorata in quã inciderat mĩa data in adã. In quo psal. duo facit. Primo agit qõ dictũ est. Secũdo introducit cõfirmantẽ sententiã ⁊ pmissionẽ ꝓphete. Et breuiter pmittit cõpiere totã promissionẽ factã ipi moysi. Exo. xxxiij. ⁊ compiere petitionẽ factã in supiori psal. Erit scõa pars ibi Quia in me spauit liberabo eũ. Tñ est intẽtio et ꝛclo but⁹ ꝓphetie in ꝟ psal. q̃ veniãt oẽs ⁊ cõfugiãt ad xꝑm: ⁊ ꝑfirmat se eoꝝ adiutorio ⁊ refugio ⁊ fine dubio liberabuntur ab oi miseria: imo cognoscẽt se esse liberatos: ⁊ enumerat oẽs miserias a q̃b⁹ ⁊ quo liberabũtur p xꝑm. Qñ dicit q̃ ille q̃ habitat in adiutorio. i. q̃ habitat in petra refugij ⁊ in lapide adiutorij ipi⁹ dei altissimi q̃ est xꝑs ⁊ cõmorabit in ꝓtectiõe dei celi. talis dicet se esse liberatũ. Qñ est aduertẽdũ q̃ vbi nos habemus q̃ habitat in adiutorio altissimi in protectione dei celi cõmorabit. Hebreus ⁊ ifa Hiero. dꝛ sic habitat in occulto altissimꝰ in vmbraculo ompis ꝑmanet. Et sic ista littera videt magis exꝑlicare sacrm incarnatiõis xꝑi: vñ dicit q̃ deꝰ altissimꝰ habitat in occulto hũanitatis: ⁊ verbũ dei ompis ꝑmanet in vmbraculo carnis ꝑsonalr vnitũ p incarnationẽ. Nã ista hũanitas vt sepi⁹ dictũ est: est tabernaculũ ⁊ habitaculũ diuini ꝟbi in quo filꝰ dei ꝑmanet i eternũ: qz qõ semel assumpsit nũq; dimisit: vñ ista hũanitas sicut tẽplũ dei p ꝑsonalẽ vnionẽ ita dꝛ habitaculũ oim fidelium p mysticã incoꝛporationẽ ⁊ regnationẽ: nã xꝑs inquãtũ hõ est caput ecclie. Et sic ista hũanitas est lapis adiutorij ⁊ petra nri refugij et habitaculũ miꝛoꝝ in examine cuꝰ petre xꝑs posuit oẽs fideles ⁊ pterit dextera sua: huic ergo refugio dicit ꝓphẽta: vt nos cõmittam⁹. Et ad hoc pfidiũ oẽs nos miseri cõfugimus de q̃ etiã dicit Boe. tij. de cõso. carmine. xj. Huc oẽs pariter venite capti quos fallax ligat improbus catbenis: terrenas habitãs libido mẽteꝫ. Hic erit vber requies labor. Hic portus placida manẽs quiete: hoc patens vnũ miseris asilũ. Itẽ iste xꝑs in hũanitate est ille locus ⁊ petra refugij: quaꝫ ꝑmisit deꝰ per moysen in sua oꝛone: ⁊ est illud refugiũ: de q̃ habitũ est psal. ꝓcedẽti. Ad hoc refugiũ exhortatur hõ oẽs ꝛfugere in ꝓncipio but⁹ psal. cũ dicit sm nam trãslationẽ. Qui habitat i adiutorio xꝑi altissimi poterit dicere ꝙ in ꝓtectione ⁊ tutela dei celi cõmorabit. Nã est ꝓtectio ⁊ dextera q̃ deꝰ ꝑ nos ꝑmisit ꝓtegere. ℒ ¶ Qñ est aduertẽdũ ꝙ fideles ponunt spẽ suã in xꝑm. ¶ Primo in ꝑsenti ponẽdo spem ⁊ fiduciã suã in passiõe xꝑi ⁊ sacris eccl̃ie p q̃ credũt liberari ab oñi petõ. Scõo ponẽdo totã spẽ in celestib⁹ ꝓmiꝛs ꝓtẽndo terrena ⁊ hoc est se cõmittere diuino adiutorio ⁊ talẽ impossibile est perire: nec a diabolo superari: ⁊ hãc cõclusionẽ ꝙponit ꝓphẽta dicẽs. Dis ille q̃ habitat i adiutorio xꝑi filij dei altissimi. i. illi⁹ adiutorio ⁊ auxilio se totaliꝫ cõmittit oi alia mũdana fiducia ⁊ spe reiecta. Ille cõmorabit in ꝓtectione dei celi. i. celesti ꝓtectiõe defendet ⁊ pregef: ⁊ p ꝟis nunq̃ pibit: nec supabitur a diabolo nec ab boie nec alitq̃ tẽtatione vincet. Et sequit quõ ponit aliquis suã habitationẽ in adiutorio altissimi dicẽs: q̃ ille q̃ vlt se diuino adiutorio cõmittere dicet dño nostro iesu xꝑo: sic. tu es susceptor meus: qz liberasti me per passionẽ: tu es refugiũ meũ: qz ad te cõfugio vt saues p sacꝛoꝝ medicationẽ: ⁊ tu es deꝰ meꝰ p spẽlẽ cultũ ⁊ adoꝛationẽ q. d. q̃ ꝓsiteat xꝑs vez cẽ messiã ⁊ vez redẽptoꝛẽ et sic dicet ⁊ ꝓponet i corde suo spabo. i. totã spẽ

Nota de incarnatiõis sacramẽto

Spes in ꝓmo ponenda.

da materia but⁹ psalmi.

ẽ fiduciã meam ponã in eũ operãdo ⁊ dirigendo mea opera in cũ. q. d. q̃ ille vere se recõmittit adiutoꝛio xꝑi q̃ suscepit ipm in redẽptoꝛẽ ⁊ salvatoꝛẽ: ⁊ credit ipm esse vez deũ ⁊ operatũ sm legem euangelicã ꝓpter ꝓmiꝛ vite eterne: ⁊ p ꝓmiꝛ credit ipm cẽ vez messiã ⁊ etiã credit ⁊ ꝑdicat firma fide ꝙ ipe xꝑs liberauit me de laqueo venãtiũ ⁊ a ꝟbo aspero. ¶ Ad cuꝰ intellectũ est notãdum ꝙ laqueꝰ venãtiũ dꝛ ꝓpriꝛ ꝑsecutiõis. Nã diabolꝰ cũ dicit ꝓmiꝛ parẽtib⁹ nequaq̃ moriemini. sed eritis sicut dij sciẽtes bonũ ⁊ malũ. cũc parauit eis laqueũ: ⁊ qñ ipsi comederũt fructũ: tũc incidẽrũt in ipm ⁊ fuerũt expoliati bonis gratuitis ⁊ ligati petõ ⁊ facti captiui ⁊ serui diaboli: ꝙ q̃ dẽ laqueꝰ obligauit oẽs posteros ad culpã ꝓpt transgressionem ꝓmoꝝ parentũ. egressum est verbum asperũ a deo cũ data est sniia eis vt ejcerẽt ⁊ felicitate tu pñti ⁊ futuro ꝑuarẽt ad culpam ⁊ reatum eternum ⁊ mortẽ eternã ⁊ talem obligarẽt ⁊ penalitatib⁹ talib⁹ subderẽt. Ille ergo sniã maledictio a deo homini ꝓmulgata fuit ꝟbũ asperũ ⁊ durũ ⁊ crudele rotl̃ q̃ hũano a q̃ laqꝰ ⁊ ꝟbo asperꝰ: sniã dura fol⁹ xꝑs nos liberauit. Dicat q̃ oiꝰ fidelis xꝑi xꝑo. ego fiducialiꝫ sperabo in eũ. ſ. xꝑm messiã ⁊ saluatoꝛẽ in lege ꝓmissum: qñ ꝓ morte ⁊ passionẽ suã liberauit me de laqꝰ pcti ⁊ culpe, ipsoꝝ demoniꝝ venãtiũ. ⁊ ꝓ suã resurrectionẽ liberauit me a ꝟbo aspero. i. sniã mortis eterne. ⁊ miserabili future diaboli ⁊ miseria penalitatũ ⁊ dura maledictiõe. Quasi dicat ꝓpheta q̃ ista dꝛ esse firmissima fides ⁊ fiducia cuiuscũq; fidelis ⁊ bẽ est se cõmittere diuino adiutoꝛio. Quasi dicat si cõmiseris te diuino adiutoꝛio: ⁊ ꝛfugeris ad refugiũ xꝑi nõ eris deceptus imo liberaꝝ: ⁊ dices. i. poteris dicere dño agendo gr̃as. nũc cognosco. qz tu es susceptoꝛ meꝰ ⁊ verꝫ refugiũ meũ ⁊ dices vere. xꝑs fuit refugiũ qñ ipse liberauit me de laqueo venãtiũ ⁊ a ꝟbo aspero eo mõ q̃ dixi est. Et nota q̃ ꝓpheta i hoc psal. ꝓcedit cũ difficultate. q. multotiẽs mutat ꝓsonã ⁊ modũ loquẽdi pfyneptepsim sic̃ multotiẽs accidit nõ solũ in poetis. ſ. etiã in ꝓphetis in q̃bus spẽctãtiõ loq̃bat. Iõ aduertat lector. Et iõ est aduertendũ q̃ scõs ꝟsus põt ordinari cũ primo. eo mõ q̃ dixi est. Vel põt ordinari cũ sequẽtib⁹. vt sit sensus q̃ ille q̃ habitat i adiutoꝛio xꝑi ⁊ cõmoꝛabit i ꝓtectiõe eiꝰ. ille talis ꝓsequẽ octo sequẽntes vtilitates ⁊ liberabit de septẽ periculis sequẽntibus p ordinẽ. Nã ꝓmo dicet ⁊ poterit dicere dño susceptoꝛ meꝰ tu ⁊c. Et liberabit de laqueo venãtiũ ⁊ a ꝟbo aspero. Scõo obũbrabitur scapulis xꝑi ⁊ sub pẽnis eiꝰ sperabit. Tertio circundabitur scuto xꝑi: ⁊ sic nihil timebit. Quarto a dextrio ⁊ sinistris cadẽt iudei ⁊ ceteri infideles tñ ipe liberabit a petõ. Quinto infideles flagellabuntur multis plagis. tñ flagellum nõ appꝛoꝛpinquabit tabernaculo suo. Sexto qz angeli eum custodiẽt ab omni periculo. Septimo qz cõculcabit aspidẽ ⁊ basilicũ ⁊ leonẽ ⁊ draconem. Octauo qz gloꝛificabitur in eternitate. Et totum hoc patebit in sequẽdo lkam. Dicit g̃ scõa mr vtilitatẽ.

Laqueꝰ venãtiũ dꝛ ꝓpriꝛ adc.

Ꝓtegere aliq̃ tripliciter.

Scapulis suis obumbrabit tibi: ⁊ sub pẽnis eius sperabis.

Scuto circũdabit te veritas eius: nõ timebis a timore noturno.

Ittrvi. di. c. dc solatio.

A sagitta volãte in die: a negocio pãbulãte in tenebris: ab icursu ⁊ demonio meridiano.

¶ Adhuc uius intelligẽtiã est notãdũ ꝙ tripliciter potest aliquis alĩ pregere. Primo inter ipꝰ ⁊ inimicũ obijciẽdo ⁊ interponẽdo: sicut facit vacca bos q̃n vidẽt lupos venientes ad eũ: tũc. ſ. bos remittit filios a tergo siue ad scapulas ⁊ objcit se lupo ⁊ morsibus eiꝰ: ⁊ defendit filios eũ comu ⁊ sic sub vmbra scapularũ bouis defendũt ⁊ pregunt filij cũ comu bouis vulnerat lupos ⁊ fugit. Secõ põt q̃s alĩ pregere sub alis recipiẽdo ⁊ cooperiẽdo sicut gallina congregat pullos suos sub alis ⁊ liberat eos a miluoꝝ fouet ⁊ nutrit eos sub ꝓprio calore. Tertio sicut q̃n q̃s cooperit amicũ suum scuto ⁊ objcit scutũ cõtra inimicum. Ystus g̃ tribꝰ modis liberauit ⁊ pterit nos xꝑs de ptãte diaboli ⁊ a morte ꝑpetua. Primo nos liberauit sicut bos liberat filios suos. Nã ipse posuit scapulas suas in cruce ⁊ posuit nos a tergo suo ⁊ objcit se. mortit passioni ꝓtra diabolũ ⁊ recepit ſ scict⁹ ⁊ ꝟbera ⁊ vulnera inimici: vt nr̃a vulnera sanaret: ⁊ cũ cornib⁹ crucis ꝑcussit inimicũ diabolum ⁊ fugauit eum ⁊ cõfregit portas iferni ⁊ liberauit sctos patres ⁊ attraxit ꝑdam. Ita q̃ scapulis suis ꝓterit futuros ⁊ comib⁹ liberauit preteritos. Secõ liberauit nos sub alis ꝓpriis suis sicut gallina ꝓtegit pullos suos. Nã quartuoꝝ facit gallina. Primo recipit ova aliaꝝ gallinarũ siue ova aliena sub alis ⁊ pẽnis eiꝰ. Secõ ꝓpꝛio calore fouet ⁊ excitat ⁊ vivificat fetum ex ouo: ⁊ ita vivificat multos pullos ⁊ ex alienis facit ꝓpꝛios: ⁊ tãtũ diligit eos ꝙ tota illãſit in sudorẽ ad fouẽdũ pullos suos: ⁊ sic cõsumit ꝓpriũ sanguinẽ ⁊ subam intrñ ꝙ mutat vocẽ ⁊ pdit plumas ⁊ efficit pallida cõsumptoꝛ exhausto sanguine ⁊ subſtãtia: ⁊ sic fouet filios. Tertio ꝓtegit eos a miluis ⁊ ceteris alijs⁹ ⁊ nocumentis. Quarto pascit eos ⁊ dirigit i pastũ. Ita simili mõ xꝑs cũ nos essemus ova: aliena. qz filij carnales ipsius Ade ⁊ mortificati p culpã: ipe xꝑs congregauit nos sub pennis ⁊ alis suis in eccl̃ia ⁊ vivificauit nos p sacramenta sua q̃ habẽt virtutẽ ⁊ calorem ex passione ⁊ sanguine suo. Nam primo liberauit nos per passionẽ: ⁊ effudit totum sanguinẽ suum ꝓ nobis: vt daret virtutem sacramẽtis ad sanãda vulnera nostra: ⁊ sic mãſit pallidus in cruce ⁊ nudus vbi tantam delectationem ostendit erga nos: quia totũ se in nobis trãsformauit nostros defect⁹ ⁊ penalitates sustinẽdo: q̃s defect⁹ ⁊ penalitates in cruce secũ affixit vt ait apls. Et sic nos vivificauit ⁊ pauit. Tertio nos pterit cooperiendo scuto gratie ⁊ doctrine ⁊ legis euangelice: ⁊ contra diabolum ipsum scutum objecit ad repellendũ eius incursus ⁊ ictus. Nam sicut scutum materiale fumi repellit oẽs ictus inimici ⁊ ꝓtegit pugilẽ. Ita lex euangelica q̃ precipit oẽm

Ꝓtegere aliq̃ tripliciter

Mo. ẽ tuoꝝ facit gallina.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tusticiam ⁊ pbibet oē vitiū timul cū gra. vñ. bonor spūsancti ptegit nos ⁊ repellit oēm tētationem inimici. D ¶ Lrīe tū lex euangelica ꝑ grā vñ. donor ōz scutū p rpm nobis cōcessum: triplicio? ergo armis ptexit rpc filios ⁊ fideles suos. Primo passiōis: vt ab vniuersali fuiture liberemur. Secōo armis ⁊ medela sacrorr a vulneribꝫ petōr sanemur. Tertio armis: scuto legis euāgelice ⁊ virtutum vt futura peccata caucam? ⁊ tētationibus diabolī resistamus ⁊ repellamus: ⁊ sic rpc nos liberauit ⁊ sanauit ⁊ protexit q̄ habitat i adiutorio altissimi. i. rpi adiutorio se cōmittit: ⁊ bis tribus armis se munit ⁊ armat: erit semp in protectiōe dei celi ⁊ cōmorabit: qr protectiōe dei valla tus nō pōt superari. Et ō est qō dicit: qm̄ ipse liberauit me de laqueo venātium ⁊c. Jō ppheta apostropbat ad ppm̄ fidelē dicens ipse rpc ad cuius refugiū ꝓfugisti ⁊ cuius armis te munisti obūbrauit tibi scapulis suis. i. vmbraculū salutare et tutatiuū pstabit tibi scapulis suis. si ad eī passionē recurreris q̄ in cruce p te scapulas posuit. Et sub pēnis. i. sub alis eī⁹ sperabis si sub sacramētis ecclesiasticis te cōstituerio ⁊ ex eisdē medicinas sumpseris: q̄ fouēt virtutes ⁊ sanant vulnera. Scuto circundabit veritas eius. i. lex eius euāgelica circūdabit te ⁊ pteget scuto sacramentorum ⁊ articulor ⁊ preceptorum ⁊ cōsiliorr ad repellendas tentationes ⁊ insidias diaboli ⁊ cauēda peccata. q. d. ergo ppheta si tu homo cōfugeris ad refugium rpi ⁊ volueris in eo ponere habitaculum tuum: tūc ipse scapulis suis obūbrabit tibi ⁊ sub pēnis eius sperabis: ⁊ scuto circūdabit te veritas ei⁹ put dictū est sicut ꝓmisit moysi. qñ di. ponam te in fo. te. ego. rrriij. ¶ Nō timebis: dic enumerat omnia pericula ⁊ oēs miserias de q̄bus rpc liberauit omnes confugientes sub vmbra scapularum ⁊ alarū suarū quos protexit scuto siue veritatis ⁊ gratie. Et ¶ Ad cui⁹ cuidētiam est notandum q̄ tentatio siue peccatū consistit in quatuor gradibus. Nam primo precedit cogitatio. Secūdo sequitur ppositū. Tertio actus peccādi. Quarto ꝓsecutio. Cogitatio cōparatur nocti: eo q̄ sicut in nocte homo frequēter cadit. ita ex frequenti cogitatione ⁊ delectatione homo frequēter cadit in ppositum peccandi. Propositum vo comparatur crepusculo ⁊ tenebris. nam sicut crepusculum exit ex nocte: ⁊ est prope diem. ita propositum exit ex cogitatione ⁊ est prope actum ⁊ effectum. ⁊ iam imputatur ad peccatum. Operatio autem in hac parte comparatur die: eo q̄ iam peccatum exiuit in clarū ⁊ manifestū. Prosecutio autem ⁊ duratio peccati iam comparatur meridiei: qr iam peccator non timet suam famā. Diabolus ergo primo inducit hominem in cogitationē peccati: ⁊ exinde detinet cū in ꝓsuetudine. Et hec sunt quattuor arma diaboli quib⁹ hominem inuadit. sed christus dedit nobis arma ⁊ scutum legis euangelice continentia omnes virtutes: quib⁹ resistim⁹ ⁊ repellimus tētationes ⁊ arma diaboli. Nam in lege euangelica reperies quomodo nō debes cogitare de mūdo: sed semper orare: ⁊ quomodo non debes peccare: ⁊ si peccasti debes ad penitentiā recurrere ⁊c. Et sic si legē euangelicam: sectatus fueris: de facili diabolum vinces: ⁊ a te repelles. Et ideo dicit ppheta. scuto circundabit te veritas eius: ⁊ nō timebis a timore nocturno: scilicet cogitationibus malis: nec a sagitta volāte in die scilicet a peccato in actu. Nam sicut arcus pellit sagittā ita ppositum ꝓducit actū peccandi in clarum ⁊ manifestum. nec timebis a negocio perambulante in tenebris. Nam peccatum anteq̄ producat in clarum: negociatur agitat in tenebris ppositi: nec timebis ab incursu meridiano. id est a peccato male cōsuetudinis: qō iā nō timet nec vereꝫ infamiā: quasi dicat si munitus ⁊ armat⁹ ⁊ circūdat⁹ fueris scuto legis euangelice: nō timebis istos quattuor incursus diaboli: et quattuor gradus petōr. Per istos etiā ꝗttuor terminos: intelligit quattuor genera peccator. Mā per timorē nocturnū intelligit petrī ignorātie negligēce. Et per negociū tenebrosum. petrī auaricie: per sagittam volantem in die intelligit petrī luxurie. Per demonium meridianum intelligitur petrī supbie. Mā supbus ab oīb⁹ vult videri: sed omnib⁹ his peccatis ⁊ armis diaboli resistit lex euangelica: ⁊ eor repellit incursus ⁊ ictus: vt ꝑ singula. Per laqueū aut̄ venantiū pōt etiam itelligi omnia genera peccorum tētationum: ⁊ p verbum asperum oia genera persecutionum: ⁊ sic martyres in ꝓmissiua ecclesia. ⁊ omnes viri iusti fuerunt liberati de laqueo diaboli ⁊ de persecutionibus ⁊ minis tyrannorum per christum.

Tribꝰ armis pte xit rpc fideles.

Petri consistit in quatuor gradibus.

Cadent a latere tuo mille: ⁊ .x. milia a dextris tuis: ad te autē nō appropinquabit. rriij. q. i. c. qui bona.

¶ Torum hoc legitur cōsecutiue vbi monstrat q̄ absq̄ passione christi ⁊ lege euangelica nullus potest saluari. Jdeo dicit ppheta adversum iustum q̄ rāta est virt⁹ passionis rpi. ⁊ sacramentor ecclesiasticorum: et legis euangelice ⁊ bonorum spiritussancti: q̄ sicut per ipsas oēs saluant⁹ ⁊ protegūtur ita sine ipsa nemo potest saluari: nec protegi. Nam in pugna huius mundi cadent mille a latere iusti et decem milia a dextris eius: sed ad iustum talia mala non possunt appropinquare. eo q̄ munitus est et protectus sub scapulis ⁊ alis ⁊ scuto christi: ideo dicit propheta. O rpe ⁊ vir iuste q̄ adiutorio dei te cōmisisti ⁊ armasti armis rpi ⁊ scuto eius te protexisti in pugna huius mūdi cadent a latere tuo mille de infidelibus ⁊ peccatoribus: ⁊ decem milia a dextris tuis. i. oēs iudei ⁊ pagani circumquaq̄ cadētes victi a dextris ⁊ sinistris a diabolo ⁊ carne ⁊ mūdo superati. Et sic oēs infideles peribūt. ad te aūt talis plaga dānationis nō appropinquabit: eo q̄ diuino adiutorio te cōmisisti ⁊ ei⁹ armis te muniuisti: et iō manebis ⁊ euades liber ⁊ victor. Jrē tu cū istis armis rpi munit⁹ pugnabis cōtra diabolum ⁊ mēbra eius ⁊ infideles. ⁊ vinces eos intantum q̄ cadent victi mille a latere tuo sinistro: ⁊ decē milia a dextris tuis quasi dicat: circūquaq̄ oēs infideles cadēt. ad te aūt nullū malū appropinquabit sed ille suus ⁊ trīūphator exibis. Et nota q̄ apl's martyres quosdā vincebāt conuertēdo eos ad fidē: sicut fuerūt gētiles; ⁊ illi cadebant a dextris ipsor. Et alios vicerunt tēporaliter ⁊ spūaliter. i. iudeos qui manserūt i sua obstinatiōe ⁊ cecitate ⁊ isti ceciderūt a sinistris spūaliter victi tēporaliter. qr a ppria sedib⁹ expulsi sunt: ⁊ ciuitates eor incēsa: ⁊ regnū ⁊ sacerdotiū ablatū: ⁊ vna pars eor trucidata: ⁊ alia captiuata ⁊ dispersa: ⁊ isti ponūtur sub numero millēario: eo q̄ fuerūt pauciores q̄ gentiles. Gētiles aūt ꝓcurri ceciderūt ab idolatria ad laī⁹ dextrā. i. ad baptismū p regenerationē: qui q̄dem baptism⁹ predit ex latere dextro rpi. iō ōr dextera pars ecclie ⁊ ad hāc ptem ceciderūt gētiles q̄ dicātur decē milia: eo q̄ in decuplo fuerunt in maiori numero q̄ iudei. Ecclia ꝑ oēs sibi subiecit. i. iudeos ad sinistram quos i captiuitate possidet tēporaliter. Et gētiles ad dexterā quos i salubri libertate ⁊ obedientia regnator gubernat. Et iō sequit̄ ꝯtra vltimo.

De pe. d iij. c. peccatā

Veruntamen oculis tuis considerabis: et retributionem peccatorum videbis.

¶ Ovir iuste: ⁊ retributionē peccator iudeor: ⁊ infidelium videbis: marie i die iudicij: vbi petōres ⁊ obstinati existētes a sinistris rpi: mittent⁹ ignē eternū. Fideles aūt existētes a dextris rpo secū in vitam eternam deducet. Et sic iustus ibi videbit retributionē petōr. Hoc ides manifeste videbunt oculis nostris tas spūalibus q̄ corporalib⁹? Nam oculis corporalibus videm⁹ iudeos p mīdem dispersos ⁊ captiuos: sine regno ⁊ sacerdotio: ⁊ oculis mentis videm⁹ eos ceecos: ⁊ maledictos: ⁊ intelligētia sacre scripture ꝓuatos ⁊ abonis celestib⁹ alienos: ⁊ ad mortē ppetuā destinatos: ⁊ hoc ē retributionē mortis ⁊ passionis rpi. a qua sententia videm⁹ fideles i mmunes ⁊ liberos. Et ideo sequitur.

xcv. di. c ecce. Et xiij. q. j. c. bis itaq.

Quoniam tu es domine spes mea: altissimum posuisti refugium tuum.

Non accedet ad te malum: ⁊ flagellū nō appropinquabit tabernaculo tuo:

¶ Qñ tu ois spes mea. qñ dicat iustus. O ois iesu rpe ego sum liber a tali sententia vel oēs tētationes ⁊ peccata: ⁊ delecti malos a dextris ⁊ sinistris. qñ tu es spes mea ⁊ refugiū meū: ⁊ protect⁹ sum ⁊ munit⁹ armis tuis. ⁊ qr altissimū posuisti refugiū ⁊ fortalitiū tuū quasi a mūdāis elevatō: et armis tue potētie munitū. iō sui i eo saluat⁹ ⁊ liberat⁹. quoniā nullū malū culpe nec flagellū pene appropinquabit ad te: sic oēs iusti q̄ habitant tecum in tabernaculo tuo saluabūtur ⁊ liberabūtur ab omni malo culpe tetiā flagello pene.

¶ Et nota etiam q̄ ista particula potest dirigi ad quemcunq̄ virum iustum et fidelem. Unde dicit ppheta. O vir iuste ⁊ fidelis: quia tu posuisti altissimum refugium tuum. i. quia nō posuisti spem tuam in reb⁹ terrenis ⁊ infimis ⁊ corruptibilib⁹, sed in rebus altissimis ⁊ celestib⁹. ⁊ posuisti rpm adiutorem tuum: ⁊ ad eius refugium cō fugisti. iō nō accedet ad te malū culpe ⁊ flagellum persecutiōis nō appropinquabit tabernaculo tuo. i. ecclesie. in qua tabernaculū elegisti. que quidē ecclesia est tabernaculū fidelium. Unde est notandū sicut ait saluator. Matth. vij. q̄ ecclesia dei est fundata supra firmam petrā q̄ est rpc i altissimis mōtibus. qr tota spes eī⁹ ⁊ fiducia est in celestib⁹. vbi expectat ꝓmium. Jdeo ventus nec flumina possunt eam pternere. ⁊ persecutiones tēporales tyrannorum nō valuerunt cōtra eam. ⁊ licet ad tempus fuerit afflicta. tamē finaliter ꝓmansit victrix tempore Constantini. Et hoc qr altissimum posuit refugiū suū. ideo licet flagella appropinquauerint ad corpora. ⁊ carnes martyrum. qr eos corporaliter occiderūt. tamē nō accesserūt vsq̄ ad tabernacula. i. vsq̄ ad animas ⁊ cōscientias eor in quib⁹ rpc residebat. qr firmi ⁊ stabiles ꝓmanserunt in fide. ⁊ sic victores ⁊ triūphatores extiterunt: ⁊ sic vincēbāt ⁊ subiecerunt reges et ꝓncipes ipsi ecclie. Et ideo licet corpora morerētur ⁊ trucidarentur: tamen tabernaculum ecclesie nunq̄ fuit prostratū in ꝓsecutionibus tyrannorū: ⁊ imperatorū: immo in fine ipsi tyranni ⁊ imperatores fuerunt victi ⁊ subiecti ecclesie: ⁊ sic flagellum temporale nunq̄ appropinquauit tabernaculo domini que est ecclesia non ex lapidibus materialibus: sed viuis ⁊ spūalibus cōstructa: nec tale flagellum potuit ad animas martyr⁹ appropinquare: que quidē anime sunt tabernaculum spūssancti: ⁊ sic patet q̄ milia ⁊ decem milia infidelium ⁊ paganorum ceciderunt victi a latere ecclesie. scilicet a dextris ⁊ a sinistris: ⁊ tamē ad eam nō potuerunt appropinquare vt possent eam delere. Et ita finaliter quilibet vir iust⁹ armis rpi munitus delecit a dextris ⁊ sinistris mille et decem milia tentationum: ⁊ sic ad eum non potuerunt appropinquare: eo q̄ altissimum posuit refugium suum.

ecclesia fundata supra rpm q̄ est refugium.

Quoniam angelis suis mandauit de te: vt custodiant te in omnibus vijs tuis. Matth. iiij. a. iu. luj. b

In manib⁹ portabūt te: ne forte offendas ad lapidem pedem tuum.

¶ Quia promissum est auriliū tēporale oibus fidelibus cōfidentibus in rpo qui sc diuino adiutorio cōmittunt vt dictū est superius q̄ arma cōtra diabolū sunt passio rpi: ⁊ ecclesiastica sacramenta ⁊ euāgelica: quib⁹ prouidit rpc suis fidelibus. ⁊ eos armauit contra insidias ⁊ tētationes diaboli. Dic autem ponit quartū auriliū que est custodia angelorū. quos deus tribuit fidelibus ad custodiam dominū contra pericula temporalia et etiam spiritualia. Unde ꝑm Hieronymum super Matth. xvj. ⁊ ꝑm Augustī. libro soliloquiorū. vnaquēq̄ anima habz angelū a principio sue creationis ⁊ natiuitatis ad sui custodiā deputatū ratiōe anime ⁊ ratione corporis. Et ratio est. Nam eiusdez est facere ⁊ conseruare. Cum ergo deus promiserit diabolum, domini inimicum a principio ⁊ exordio mundi: eo q̄ habet possidere

angelor custodia

Universidad de Deusto
Biblioteca

relocū quē ille p casus pdidit: etiā semp diabol⁹ conat boiem deitruere: nō solū i alia: sz etiā i corpore: vellet ipm eni iterimere qñ est ipeioi statu culpe vt auferret ipli locuz penitē tie ⁊ sic posset ipm p̄cipitare. vl aliud dānum ipli inferre p ignē aut aquā: quouis alio modo: postq̄ habet potestatē sup elementa cū sit vnū corpus. Itē posset boiem multiplicit affligere. vt deduceret ipm ad blasphemiam vel desperationē: ⁊ maxime q: homo est subiect⁹ multis miseriis ⁊ infirmitatib⁹ et habet liberum arbitrium clauditeatum: vt ait August. iō est ipli necessaria custodia angelor. vt liberet ipm ab bmōi periculis corpalib⁹: ⁊ etiā a tentationib⁹ occultis ⁊ spūalib⁹ ⁊ ne cadat i diuersa genera vitior. Ideo dicit hic: cōtinuādo lkam cū superioribus: nō accedet ad te malū: ⁊ flagellū nō appropinquabit tabernaculo tuo. quare ⁊ q̄ adiutorio: rūdet: qñ angelis suis de⁹ mādauit idest mādatū dedit eis de te. vt custodiāt te in oīb⁹ vijs tuis in hoc mūdo ⁊ via: q: peria nō erit necessaria custodia vbi nullū erit periculū: sed erunt angeli ad societatem felicitatis. ¶ Et describit quinq̄ pericula a quibus liberant ange i domines. Nā p̄mo liberāt homine: ne forte offendat pedē suū ad lapidē p pedē intelligit pars corporea. Nā alia dicit caput dominis q: regit corp⁹: sz corp⁹ ōz pes alē: q: cū corpe alia mouet ⁊ operat terereet oīa opa: ⁊ tāgit terrena. ideo de⁹ dedit angelum domini: vt ipm custodiat quo ad corp⁹: ne ledat ⁊ offendat pedem suum. s. corp⁹ ad lapidem siue aliquā corporalez lesionem ⁊ dānū. Et caueat oīa genera periculorum ⁊ dānorum corporaliū: que per lapides intelligunt. Nam si nō prohiberet angelus custos diabolus posset dominē ledere: aut in aq̄ suffocādo aut igni cōburēdo aut precipitādo. Vñ angel⁹ nō solū phibet diabolū ⁊ cohibet ei⁹ potestatē ꝛ dominē: sz multiplici via dominē auisat: ⁊ cautū reddit ne i hmōi pericula incidat: vt multiplici colligim⁹ erēplo. Ideo subdit. in manibus portabūt te: ne forte offendas ad lapidem pedem tuum. Unde nota etiam q̄ sensualitas q̄ dicitur pes anime. primo ledit⁹ ⁊ vincit a lapide tentationis. Et ex indevoluntas rationalis: cōsentiēdo sensualitati ledit⁹ ⁊ vulneratur culpa a qua lectione preseruatur ex custodia angelor. Itē p lapidē potest intelligi xp̄us quē offēdim⁹ quotiēscunq̄ peccamus.

Angeli nos ab bis pericūlis liberant.

de pe. di ñ. §. cōtrario. ⁊ §. oppōitur.

Super aspidem ⁊ basiliscum ambulabis: ⁊ conculcabis leonem ⁊ draconem.

¶ Sed quia custodia angelorum nō solum liberat a periculis carnalib⁹: sz a etiā periculis culpe spiritualis anime. Ideo describit hic quattuor pericula siue mala a quibus anima ledit⁹ q̄ designanē per quattuor animalia i hoc versiculo memorata: que sunt aspis: basiliscus. leo: et draco. quorum nomina gerit diabol⁹. ¶ Nā ipe dicit aspis: inq̄tum reddit boiem surdum ⁊ cecum per peccatum. Nam ponit caudā vitiorum in aurem hominis: ne audiat voces incantātis sapiētes. i. ne audiat exhortationes ⁊ doctrinas euāgelicā. Et supoculos ne videat ⁊ ne cōuertat. Dicitur etiā basiliscus inq̄tum suo veneno infīcit hominē in peccato. Dicit autē leo inq̄tū irascit. Dicitur draco inq̄tum occulte insidiat. Ites dicitur aspis inq̄tum inducit ignorantiā crassam ⁊ ppetratam. Dicit basiliscus inq̄tū inducit luxuriā ⁊ inficit cōcupiscentiā dominis. ⁊ incitat ad luxuriam. Dicitur leo inq̄tum incitat ad tram ⁊ superbiam. Dicit draco inq̄tū incitat ad auariciā tam bitionem: que omnia deuorant dominē. Per oppositum autem angel⁹ custos occulte psuadet ⁊ psulit domini: vt caueat huiusmodi peccata ⁊ resistat tentationib⁹ diaboli. Ideo dicit in littera nō solū offendas ad lapidē pedē tuū. cū auxilio. ⁊ custodia angelorū: sed etiam sup aspidem ⁊ basiliscum ambulabis ⁊ conculcabis leonē ⁊ draconē. i. oia ista genera peccatorū. ⁊ tentationū vinces ⁊ superabis cum presidio ⁊ custodia angelorum.

Xp̄i tentatio.

¶ Notādū est q̄ totū istū ordinē renuit diabol⁹ qñ voluit ipm xp̄m tentare. Nā ipe fuit basiliscus inq̄tū ipmvoluit infīcere peccato gule: q: nō ausus est ipm tentare de luxuria: q: sciebat ipsum nō esse conceptū i originali peccato vnde inest nob feditas libidinis: ⁊ cōcupiscentia carnis. ideo voluit ipsum tētare de gula sicut tentauit adā. ⁊ ex inde posset inducere ad alia peccata carnis. Secundo fuit leo inq̄tū tētauit ipm de vana gloria. ⁊ superbia: qñ dixit mitte te deorsum: ⁊ nō solū ibi fuit leo: sed etiā basiliscus ⁊ aspis: quia voluit ipsum inficere ignorātia dispositionis hereticepravitatis. qñ allegauit ipse superiorem vsum. s. angelis suis de⁹ mādauit de te ꝛc. Nā sicut induxit ignorātiā ⁊ heresim in p̄mis parentib⁹ falso interpretādo vba dei q̄ dixerat. q̄ boia comederis de morte morieris. ⁊ diabol⁹ falso interpretat⁹ est dicens. nequaq̄ moriemini. sed eritis sicut dij scientes bonū ⁊ malum. Ita parit ipse diabol⁹ conat⁹ est peruertere. ⁊ falso interpretari dictum ⁊ scripturam spiritussancti. cū allegauit xp̄o istum versus. s. āgelis suis ꝛc. ⁊ b mistice. Nā b nō erat dictū de capite xp̄o. cū nō indigeret custodia angelor. quia erat custos eor ⁊ dñs. sm cōmunem opinionem sed hoc dictum erat de homine viatore ꝛc. immo inducebat malos heresim ⁊ cecitatē ignorātie ⁊ venenū. Nā custodia angelor data est homini ad cauendum ea que non sunt in potestate dominis: ⁊ maxime a nocumētis diaboli tam corporalibus q̄ spūalibus: sed non ad cauendum ea que sūt in potestate ⁊ libero arbitrio hominis: sed seipsum occidere est in potestate dominis et in suo libero arbitrio. Ideo tunc angelus nō liberat dominem a tali periculo corporali: postq̄ homo possit cauere: quia angelus solum datus est ad p̄hibendum extranea pericula non ppria: q̄a iam liberum arbitrium ⁊ naturalem appetitum essendi ⁊ permanēdi habz vnusquisq̄ ex natura. Et sic diabolus ergo volebat decipere xp̄m allegādo illā scripturā falso nō interpretādo: q: deus mandauit angelis: vt custodiant boiem in omnibus vijs suis a periculis extraneis corporalibus

Quattuor mala aq̄bꝰ aīa leditur.

et nō a pp̄ijs periculis: q: iā hz liberū arbitriuz ⁊ naturalē appetitū se custodiēdi a propijs periculis ⁊ isto modo diabol⁹ decepit heroem monachum egyptiū qui seipsū in puteuz precipitauit vt narrat cassian⁹ in collationib⁹ patrū. ¶ Scōo est notandū: q̄ deus nō solū deputauit ad custodiā particulariū hominū sed etiā ciuitatuz ⁊ regnor ⁊ p̄munitatū ⁊ totius ecclesie. ⁊ sic nō solū dedit ecclesie merita passionis xp̄i et sacramēta ⁊ legē euāgelicā in dotē. vt se defēdat a diabolo sed etiā dedit ipsi custodiā angelorum vt eam defendant ⁊ liberent a tyrānis ⁊ inimicis ⁊ infidelibus ⁊ hereticis q̄ sūt mēbra diabol. ¶ Unde quattuor genera limicor infestarunt ⁊ infestant ecclesiā que itelligunt p illa quattuor animalia predicta. Nā prima psecutio fuit synagoge q̄ intelligit p aspidē: conati essi sunt iudei penitere ecclesiā ceeitate ⁊ ignorātia in principio: et sic psecuti sunt apl̄os sed Petrus p angelum liberat⁹ est de carceribus ⁊ sic angeli liberarūt apl̄os de manib⁹ iudeor in prima psecutione. Scōo infestauit ecclesiā leo scz imperus tyrannor: sed in fine liberata est tpe. Cōstātini ope angelor. Tertio infestauit ecclesiā basiliscus: scz p̄auitas hereticor que suo veneno multos infecit ⁊ sauciauit sed multipliciter fuit liberata p doctores. Quarto infestabit eā draco antixp̄s: et certus hypocritarū. erit em̄ antixp̄s simul aspis ⁊ basiliscus: leo ⁊ draco scz iudē ⁊ hereticus: ⁊ tyrānus ⁊ hypocrita: ⁊ sic vastabit ecclesiā: sed nō totaliter delebit: imo ministerio angelor in fine cōmittet ⁊ interficiet ⁊ ecclesia p̄ualebit ⁊ triūphabit. Et iō ad hunc intellectū applicat tota littera p̄dicta. Unde ppheta apostrophat ad ecclesiaz xp̄i dicens. O ecclia q: altissimā posuisti refugiū tuū ⁊ spem tuā in xp̄m ideo nō accedet ad te malū ⁊ flagellū psecutionis nō appropinquabit tabernaculo tuo: q̄ñ angelis suis de⁹ mādauit de te ꝛc. Et sic sup aspidē ⁊ basiliscū ambulabis ꝛc. id est cū auxilio angelorū tu vices ⁊ supabis malitiā iudeor ⁊ venenum hereticor: ⁊ cōculcabis superbiā tyrannor ⁊ tue dictioni subijcies ⁊ conculcabis iniq̄tatē antixp̄i et suor sequaciū ⁊ fautor. q: finaliter oēs vince s: non solū spūaliter sed etiā tpaliter. Nā poterit inferri nō p̄ualebūt aduersus ecclesiaz q: is fluctuabit: tñ nunq̄ submergēt nauicula petri. Nā semp custodia ⁊ ministerio angelor liberabitur.

inimici ecclesie.

xliij. q. j. c. būsita. xv. q. j. c reuertimini.

Quīa in me sperauit liberabo eū protegā eū quoniā cognouit nomen meum.

xxiij. q. j. §. j. post medium.

Clamauit ad me et exaudiam eum cum ipso sum in tribulatione. eripiam eum ⁊ glorificabo eum.

Longitudine dierū replebo eum: et ostendam illi salutare meum.

¶ Dic propheta ex parte ⁊ in psona xp̄i p̄mittit adimplere oia supta dicta in psal. precedēte et in isto. ¶ Ad cuius euidentiā est aduertēdū q̄ propheta dauid contēplando orationē moysi et promissionē a deo ipsi factā: preuidit totū mysteriuz incarnatiōis ⁊ nostre redēptiōis: ideo fecit psal. p̄cedētē in quo fecit illas quinq̄ petitiones. putauit ⁊ xp̄o acceleret aduētū suū. vt fieret nostrū refugiū. Et ne repelleret nos a suo refugio: sed liberaret nos ab oīi miseria. Et ipse parte but⁹ psal. iuitauit totū gēus humanū ⁊ oēs vt xp̄o confugerēt ad hoc refugiū in quo oēs debebāt saluari ⁊ ab omni miseria liberari: vt supra ostensuz est sedz moraliter one ⁊ contēplatione fuit ipsi reuelatū: ⁊ iterū cū certitudine fuerūt reuelata ipsi oia p̄missa q̄ petierat i psal. p̄cedēti: ⁊ q̄ dixerat in p̄maparte but⁹. ideo ibi ultima parte introducit xp̄m loquentē: ⁊ cū affirmatione p̄mittentē ad implere oia q̄ p̄misit moysi in illa oratione. Exo. xxxiij. et etiā oia q̄ petit dauid in psal. p̄cedēti. et oia illa q̄ p̄misit dauid in b psal. cuiq̄ diuino adiutorio se p̄mittēti. Unde dixit xp̄us: qñ sperauit. q. d. ego p̄promissi moysi. q̄ ego venirem i carnē ad liberādū genus humanū: ⁊ p̄misi ostendere ipsi gloriā meā. ⁊ p̄misi misereri veniētib⁹ ad me. Et cū repōere i foramine petre. Et p̄misi eis ostendere bōnitatē meā. Et oia ista tu dauid petisti in psona tot⁹ corpis mistici i psalmo p̄cedēti. ⁊ oia ista tu p̄misisti venientibus ad me ⁊ p̄mittentibus se adiutorio meo. Nam p̄misisti eis q̄ ego obumbrarē eis sub scapulis meis. ⁊ protegerē eos scuto ⁊ sub pēnis meis. ⁊ liberarē a timore nocturno. ⁊ a sagitta volāte i die. ⁊ demonio meridiano ꝛc. Et iō dico tibi ⁊ p̄mitto q̄ q̄cūq̄ posueris spē tuā i me ⁊ fecerit q̄d tu psalisti i b psalmo. dico tibi q̄ talis vir iust⁹ nō erit deceptus imo libetabo eū abomni miseria. q̄ñ i me sperauit. i. q: se p̄misit meo adiutorio ⁊ refugio p spem firmaz. ⁊ pregā eū sub scapulis ⁊ scuto meo ⁊ b q: cognouit nomē meū p fidē: q̄d est Jesus. i. saluator. id est q: cognouit ⁊ cōfessus est me esse verū deū ⁊ hominē ⁊ saluatorē: ⁊ messiā i lege p̄missuz. Insuper exaudiā eū in omni petitione. eo q̄ clamauit ad me cū deuotione ⁊ caritate. ⁊ ideo ero cū ipso in tribulatiōe q: veniā incarnē sicut p̄misisti ⁊ eripiā eū de captiuitate diaboli. ⁊ oib⁹ miseriis suis p̄dictis taz corpalib⁹ q̄ spūalib⁹. ⁊ etiā glorificabo eū i die iudicij. resuscitādo in corp⁹ gloriosus. ⁊ sic erit liberatus ab omni miseria corpali. scz ab oībus infirmitatib⁹. ⁊ mortalitate ⁊ passibilitate. q: corpus glorioſi est liberū ab oīb⁹ suis p̄dictis. ⁊ sic lōgitudine dierū replebo eū. q: vivet eternū i patria celesti. eo q̄ erit imortalis ⁊ impassibilis. ⁊ ostēdā illi salutare meū. Nam p oculos corpeos videbit bōnitatē meā. ⁊ oculis mētis videbit faciliter diuinitatem. ⁊ sic erit perfecte beatus. ⁊ sic non erit frustratus desiderio suo. Nā sicut in vita sua credidit ⁊ sperauit i me ⁊ habuit fidez. spez. ⁊ caritatez. ita in patria habebit claram vīsionez ⁊ protectionē ⁊ fruitionez de me. in quibus consistit vera felicitas. ¶ Ex istis p̄dictis pōt patere cuilibet diligēter cōsiderāti ⁊ speculāti. q̄ dauid fecit psalmū p̄cedentem et istum sequentum contemplādo orationē moysi. et promissionem ipsi a deo factaz. Exodi. xxxiij. Nam in psalmo precedēti dauid petijt ea que fue

Spes in dō ponēda.

Universidad de Deusto
Biblioteca

runt promissa in illa oratione & invltima parte dus psalmi introducit xpm omnia supradicta confirmantem & adimplere promittentes. sicut in veritate xpus adimpleuit in suo aduentu per suas predicationem & passionem & resurrectionem et ascensiones. Et ideo nos in hac ecclesia vltra sensum propheticum cantamus istum psalmus quotidie moraliter in cõpletorio: quia continue nos committimus adiutorio xpi: vt postq̃ nos redemit velit nos liberare a tentationibus inimici: & coraliter in sua gloria collocare. & etiã i die iudicij cum suis sanctis in celo glorificare. B ¶Et hoc psalmo colliguntur nouem conclusiones.

Psalmi epilogatio.

¶Prima conclusio: q̃ quicunq; habitat & cõmorat i hac ecclesia militãti p gratiã sub p rectione xpi liberabit a laqueo peccati & a sẽtentia aspera data i adas & a verbo & sententia aspera q̃ dabit dãnatis in iudicio: cũ dicet. Ite maledicti &c

¶Secunda conclusio. q̃ quicunq; habitat i hac ecclesia sub protectione christi. erit obumbratus et septus scapulis & sub alis christi. Nã christus in die passionis posuit scapulas in cruce. obumbrans & protegens fideles obijciens corpus contra diabolum. sicut vacca protegit filiuz a tergo obijciens se contra lupum.

¶Tertia conclusio q̃ xpus peruit & liberauit fideles suos in cruce sicut gallina liberat & protegit pullos suos sub alis. Nas sicut gallina primo recipit ouа aliena. Secũdo viuificat ea proprio sudore & sãguine. Tertio liberat devngulo milui. Quarto pascit eos & dirigit in pastu. sta pariter xpus recepit filios quos adas carnaliter genuit mortuos in peccato. Secundo eos in proprio sãguine viuificauit & fouit. Tertio eos ỗ raptu diaboli liberauit. Quarto eos ỗtinue pabulo ecclesiasticorus sacramentorũ. & cibo spirituali sacre scripture pascit & nutrit.

¶Quarta conclusio. q̃ qui habitati hoc diuino refugio & tabernaculo ecclesie nõ timebit a timore nocturno. idest a peccato cogitatiõis. nec a negocio tenebroso. idest a peccato pposito & deliberato. nec a sagitta ambulãte i die. idest a peccato i actu cõmisso. nec ab icursu & demonio meridiano. i. peccato male ỹsuetudinis. Jte nõ timebit a peccato negligẽtie: nec auaricie: nec luxurie: nec superbie: q̃ sunt arma quib̃ diabolus sauciat hominem. Et ratio est. Nas ecclesia habet arma cõtraria que sunt ecclesiastica sacramẽta ad destruẽda & defenda omnia supradicta peccata.

¶Quinta conclusio. q̃ omnes iudei & infideles cadent vulnerati & sanciati veneno peccati a dextris & sinistris ipsius iustifideitis. tamẽ nõ appropinquabit iusto talis pestis.

¶Sexta conclusio. q̃ quia refugium' ecclesie est fundatum super altam petram q̃ est xpus. Jdeo malum culpe & pene eterne nunq̃ accedet ad virum iustũ in illo refugio & tabernaculo habitãtẽ

¶Septima cõclusio. q̃ vir iustus habitãs in tabernaculo ecclesie. non soluz liberatur a peccato & pena eterna p̃ ecclesiastica sacramenta sed etiã liberatur a periculis corporalibus & dirigitur in hac vita per custodiam angelor.

¶Octaua ỹclusio q̃ vir iustus habitãs in hoc refugio dei cõculcabit aspidẽ: & basiliscũ: & leonem & draconẽ: id est vincet & superabit ecclitatez luxurie: & irã & auariciaz diaboli: q: ista vitia nec diabolus poterunt iusto per ista vicia nocere.

¶Nona cõclusio: q̃ quilibet vir iustus qui innocauerit nomẽ dñi Jesu: & cõfessus fuerit xp̃z esse saluatorẽ & seruauerit legez eius: liberabitur ab omni malo: & xpo proteget eũ sub alis & scapulis suis: & eraudiet eum omni tribulatione & petitione & glorificabit eum xpus post hanc vitam & tandem dabit ei vitam eternam.

Sperãt i dño liberat a septẽ

A ¶Et supradictis patz. q̃ dauid i hoc psalmo nil aliud vult innuere nisi ostẽdere quomodo ille qui habitat in adiutorio & sub gratia xpi ỹme morat sub protectione eius. totaliter ponit spem suam in eo. ille talis cõsequetur septem bona vt octo. Et liberabitur de septem periculis. Nã primo liberabitur de laqueo venantium demonioz & verbo & sentẽtia aspera in adã. & a verbo aspero q̃ dicitur dãnatis i die iudicij. Sic̃o christus obũbrabit ipsũ scapulis suis i cruce. & cooperiet sub pẽnis & alis suis & viuificabit & fouebit & nutriet & custodiet eũ sicut gallia pullos suos. Tertio circundabit & protegetur eus scuto legis euangelice & ecclesiasticorum sacramẽtor. Et sic non timebit a timore nocturno peccator & tẽtationũ Quarto q: mille ex iudeis. & decẽ milia ex gentilibus & sarracenis cadẽt a latere eius vulnerati peccato originali & actuali tñ ad eũ nõ appropinquabit illa pestis. Quinto ifideles multis flagellis corpalib̃ & spũalib̃ flagellabũtur. q̃ flagella nõ appropiquabũt ad tabernaculũ & altissimus refugiũ fidelitũ. Sexto q̃ deus dabit ãgelos ỹspirituale custodiã fidelitũ. vt eudodiãt eus in oĩb̃ vĩs eius. Septimo q̃ omnis fidelis ambulabit sup aspidẽ & basiliscus. & cõculcabit leonẽ & draconẽ. Octauo q̃ finalit post banc vitã xp̃us glorificabit omnes iustos in longitudine dierũ & vitã eternã. Et in his supradictis consistit tota sẽtentia & intelligentia buj̃ psalmi ỹut expositus est.

xciij. d. c. j. Iglo. & de pse. d. ij. c. ac cesserũt

Bonum est confiteri memoria in hoc psalmo. Rabbi eanbi vero dicit q̃ adã barisonẽ fecit hũc psalmũ & nõ q̃ ipe fecit fz q̃ dauid fecit tpm i psona ipsius adã: & sic adã loquit in ipo psal. i psona toti' posteritatis cui' cũ assignat. Dicit em̃ q̃ adam fuit creatus in die veneris ñi hora tertia: & peccauit hora vnde cima. Et hora. xij. fuit expulsus & ad mortẽ ỹdẽnat': & sic mãsit in fletu & planctu p totã illã diẽ & noctẽ vsq; ad diẽ sabbati de mane: & in q̃ fuit ipi remissa culpa: & ad pniam receptꝰ: & tũc incepit ỹfiderare opa dñi. f. vniuersitatẽ creaturarũ: et sic fact' let? in die sabbati: incepit canere & psallere dicẽs. Bonũ est cõfiteri dño: & psallere nomini tuo altissime. Et dicit vltra q̃ adã puidit i spũ totũ discursum filior suor vsq; ad messiam. cuius regnũ debebat exaltari sicut vnicornis: & maxime ỹsperari i multitudine filior. Et sic gloriat istũ psalmũ ỏ tpe messie & pspitate ei?. Cui? positio licz sit aliqualiter vera inquantũ dicit q̃ iste psalmus & omnes sequentes vsq; ad centum loquũtur de tpe messie: tñ dicit falsuz & erroneũ inquãtũ qõ est iam ỹteritũ erpecrat futurũ: & ỗ accidit q: nõ est plãtat' in domo dñi p bãptismũ & sic nõ põt florere in vera intelligẽtia sacre scripture. vt patebit infra. Et ideo est dicẽdũ q̃ oõ fecit hũc psalmũ sicut oẽs alios in quo introducit ad loquẽdũ ipm adã mysticũ. ¶Ad cui' cuidẽtiã est ỹmo notãdũ & aduertẽdũ q̃ iste bõ mysticus incipiẽs a ỹmo boie ỹut babebat fidem xp̃i: habuit suas etates: sicut dictũ est in prologo & ita silr ipa lex diuina ỹut incepit ab adã vsq; ad iudiciũ habuit sua secula & suos dies. Et iõ tota vltima etas. f. xpis gr̃e in quo venit xp̃us. ỏ: etas vltima ipius bois vel ipius ecclie i hac vita Et ỏ: senect' ei?. f. isti? bois mystici: in q̃ senectute iste bõ fuit ỹsperat' & exaltat' p gr̃am xp̃i. Et ỏ: ỹsperat' in sua senectute: cũ in tota sua iuuentute ab expulsiõe paradisi vsq; ad aduẽtũ xp̃i sp fuit a diabolo multipliciter afflict'. Jtẽ ista vltima etas dicit etiã sabbatũ ipius. legis. in quo sabbato q̃uit iste bõ mysticus p gr̃am & fuit exaltat' & redẽpt' p miam. & de captiuitate duct'. Per oppositũ diabolus cũ suis mẽbris: & toto cetu infidelitũ q̃ ỏ: eius as diaboli fuit dejectus & pstrat' p iusticiã. Jtẽ xp̃us ad hoc venit cum bumilitate: vt dejiceret & deponeret supbos p iusticiam: & exaltaret & vocaret bumiles p pniam. Et hoc est vnũ de maiorib' opib' q̃ fecit de?. Et sic nra redẽptio fuit exaltatio bumiliũ & depressio supbor: & de hoc mysterio vgo maria fecit illud cãticũ. qõ incipit Magnificat aia mea dñm qõ quidẽ cãticũ memorat i hoc psal. imo de illo cãtico fact' est iste psal. vt patebit. Nã ỹsidens bõ in spũ qualr xp̃us in suo aduẽtu hoc est vltima etate q̃ ỏ: sabbatũ mũdi: & senecta bois mystici redẽptor nr̃ xp̃us ỏbebat dejicere & psternere diabolũ cũ tota rei? ciuitate & mẽbris p iusticiã: & debebat exaltare bumiles & facere eos mẽbra sua p miam. Cãtat ergo dauid in hoc psalmo miam q̃ xp̃us exaltauit eccl'iam & bumiles fideles suos p multas & magnas psecutiões. & maxime decãtat pspitatẽ ecclie & iusticiã & punitionẽ qua punituit & depressit supbos iudeos & tyrãnos psecutores ecclie. Hãc ergo iusticiã & hãc miam decãtat dauid in hoc psal. in quo duo facit. Nã primo ỹmittit hãc miam & iusticiã cãtare in aduentu xp̃i in persona ipius bois. Sc̃o reddit cãm. sdi. Qm̃ delectasti me dñe.

Etas legis seu fidei.

Nota.

Tempꝰ gr̃e dicitur mane.

¶Quãtũ ad primũ dicit. Bonũ est confiteri dño. i. iustũ & dignũ est debitum erit cõfiteri & laudes exhibere tibi dñe Jesu xp̃e. & psallere. i. cũ instrumẽtis muticis cãtare nomini tuo Jesu altissime. D ¶Ad cui' intellectũ est notãdũ q̃ totũ rẽpus gr̃e ỏ: mane respectu legis vere. q̃ dicebat nox in qua iste bõ mysticus nõ poterat cãtare canticũ leticie: eo q̃ erat in afflictiõe peccati & p iusticiã ỹdẽnatus fz in tpe gr̃e: q: iam est dies iam cãtat canticum leticie liberatus per gr̃am & miam xp̃i. Et ideo subdit ppheta: ad annũciãdũ mane miam tuam Quasi dicat. q̃ bonũ est canere & psallere & annũciare in mane. i. in die gr̃e annũciare miam xp̃i: qua liberauit nos de ptãte diaboli: & exaltauit nos p gr̃am: & sequitur: & veritatẽ tuã p noctem.

Verum quid est

Unde nota q̃ veritas dic̃ sumit̃ p iusticia. Nam sicut verũ siue veritas ỏ: adequatio rei ad intellectũ & eõtra inq̃tũ intellectus nõ deuiat a re. ita iusticia ỏ: inquãtũ nõ deuiat a rectitudine & illa iustissima regula: nullũ bonũ irremuneratũ & nullũ malũ impunitũ. Et q̃ tibi vis: alteri fac. & q̃ tibi nõ vis alteri non facies: q̃ est vnũ principiũ naturale & morale: & ideo tũc iudiciũ dicit verum: q̃ est iustum non deuiãs ab illa regula Et sic vitas ỏ: iusticia. Et iõ dicit dic: ad annũciãdam veritatẽ. f. iusticiã per noctẽ. i. tẽpore legis. Sed melius est q̃ p noctẽ intelligat dies iudicij in quo iudicabũtur superbi & infideles ad dãnatiõem ppetuã & noctẽ inferni. Et etiã p istã noctẽ intelligit totum tẽpus ab aduẽtu xp̃i vsq; ad iudiciũ: q̃ q̃dẽ tẽps sicut dicit dies respectu fidelitũ: eo q̃ receperũt lumẽ & ambulant in die: ita idẽ tẽpus ỏ: nox respectu iudeor modernor: qui nõ recipiẽdo xp̃m perdiderũt lumẽ fidei q̃ ante habebant & ceciderũt in cecitatem & ignorantiã. Et sic ambulant in nocte. Et sic sicut nos per miam fuimus illuminati ita illi per iusticiã fuerunt obcecati & obtenebrati ppter suam supbiam: & maliciã & inuidiam: quia obcecauit eos malicia eorum: ne intelligerent sacramenta dei quia noluerunt esse bumiles: sed superbi. Dicit ergo dauid in persona totius ecclesie siue corporis mystici. Bonum est confiteri domino &c. id est iustum erit annunciare misericordiam tuam in mane idest tempore gratie. in quo illuminasti et exaltasti bumiles per misericordiam. Et bonum erit iam cantare & annunciare veritatẽ. f. iusticiam tuam per noctem iudeor: in qua obcecasti eos & deiecisti per iusticiã. Etiam est notãdum q̃ sicut p mane intelligit totũ tps gr̃e: ita p noctẽ põt intelligi totũ tps legis veteris. Nã sicut nos cãtam' miam dei quã recepim'. ita illi cãtabãt vitatẽ quã ppheticabãt. Jtẽ etiã p ỹ mane põt intelligi tps pspitatis. & p noctẽ

Universidad de Deusto
Biblioteca

tēpus aduersitatis. Quasi dicat ꝙ bonū est ꝓfiteri dño ad annūciādū miam tuā in tpe ꝓsperitatis: t vitatē siue iusticiā in tpe aduersitatis. Deinde cū subdit in psalterio. Ondit quō iste cātus t annūciatio cantabit̄ t fiet cū duob⁹ instrumēcis musicis. s. in psalterio decachordo. i. psalterio. x. chordau: t citbara simul cū cātico humano. ℣ ¶ Ad cui⁹ intellectū ē notādū sicut dictū fuit in ꝓncipio: ꝙ psalteriū est instrumētū musicū qdratū dñs. x. chordas. Et citbara est iustm triangulare dñs qttuor chordas ꝓncipales. Est verū ꝙ in boc vsu bebrei faciūt oriam inter psalteriū t decachordū. Nā dicūt ꝙ decachordū est instm. x. chordarū: t psalteriū est multarū chordarū. Lytbara aūt est alīd instm triāgulare: et iō i bebreo ponit dictio ꝓsiteriua inter decachordon t psalteriū. Dicit enī in decachordo: t psalterio t sic assignātur tria instrumēta. i. decachordū t cytbara t psalteriū: sed in boc nō est vis: ꝙ magis est insudandū circa mysteriū: qō figurabāt ista instrumēta. Nā instrumētū decachordū significabat totū euāgeliū i quo ꝓtinēt. x. mysteria xpi. s. incarnatio: natiuitas: baptism⁹: ꝑdicatio: miraculoꝝ opatio: moꝛs siue passio: resurrectio: ascensio: spūssancti missio: t euāgelij ꝑ totū orbē ꝑmulgatio. Iste sunt decē chordē instrumēti siue psalterij euāgelici. Et b instm siue psalteriū cātat t psonat quotidie eccl'ia ꝑ totū orbē terrarū. Silr ꝑ psalteriū. x. chordarū intelligit canticū qō cātauit tympanistria nra vgo maria in domo elizabeth. qñ dixit Magnificat anima mea dñm: illud enī cāticū ōr psalteriū decē chordarū: eo ꝙ ꝓtinet. x. vsus. qō quidē psalteriū et canticū fabricauit vgo maria. Et ꝓmo cātauit. Et exinde quotidie cātat eccl'ia inveſperis. Qō pꝛeuidens dauid in spū dixit in ista parte. Bonū est ꝓfiteri dño: t psallere miam in psalterio decē chordarum: t boc inmane. i. in die gre. q. d. ꝙ magna leticia erit in mūdo tpe gre. Nā cū virgo maria tympanistria nostra: t ꝓmū mēbū eccl'e incipiet cātare psalteriū. x. chordarū: siue incipiet anūciare miam tuā in psalterio. x. chordarū qñ dicet. Magnificat aia mea dñm: tūc tota eccl'ia ꝓsonabit illō psalteriū t cātabit illud cāticū ꝑ totū mane. i. ꝑ totū diē gre. Et etiā cantabit eccl'ia totū psalteriū euāgelicū. x. chordaꝝ. i. continēs decem supradicta mysteria. Et cārabit etiā cū cytbara: qō est triāgulare instm. ꝑ quod intelligit trinitas ꝓsonarū in diuinis: vel intelligit trinitas vtutū theologalū. s. fides: spes: et charitas. ℟ ¶ Nam iste tres vtutes includūt totā legē euāgelicā. Nā ola q̄ ꝓtinētur in lege euāgelica: aut pertinēt ad fidē aut ad spem: aut ad charitatē: q: nibil docet in euāgelio: nisi q̄d credēdum. aut diligendū. aut sperādū vt ait Aug⁹. in enchiridio: t sic eccl'ia cātat bodie euāgeliū cū psalterio. x. chordarū t cū cytbara vt dictum est. t cātat etiā psalteriū decē chordarum ipius vginis marie quotidie in vesperis t cātat etiā cytbarā Symeonis sez. Nūc dimittis fuū tuū dñe: qō est canticū continens quattuor chordas. sez quattuor vsus: t boc cātat in cōpletorio Et boc est ergo psalteriū vgineū t euāgelicū: et bec est cytbara euāgelica: de q̄ dicit dauid i boc psalmo in psalterio decachordo t̄c. Nñ dz sic ordinari littera. Bonū est cōfiteri dño: t psallere nomini tuo altissime. s. in decachordo psalterio cū cātico t cytbara. Et subdit ꝙ illud qō intēdit cātare: qz intēdit cātare mias ꝑ quas xps exaltauit būiles t vitatē siue iusticiā. ꝑ quā delecit t puniuit supbos. Et iō si bn volum⁹ ꝓsiderare videm⁹ ꝙ iste psalm⁹ est figura illi⁹ cātici: qō vgo maria cātauit: qz candē materiā cōtinet: qz similiter illud canticum nō memorat nisi miam: qua xps exaltauit bumiles t iusticiā qua delecit superbos: vt magis patebit in fine buius psalmi. Vel pōt dici breuius sicut dictū est in plogo: ꝙ ꝑ psalterium decachordum: intelligit dauid decē mysteria ecclesiastica. sez mysteriū incarnatiōis t ꝑdicationis: t miraculoꝝ opatiōis t passiōis t nostre liberatiōis ꝑ descēsum ad inferos: t ecclesiastica sacramenta: t mysteria resurrectiōis t ascensionis t spūssancti missionis t ecclesie cōgregationis: t vltimi iudicij glorificatiōis. Hoc est psalterium quod continue cantat t confitet ecclesia: sed non cantat eum sine cytbara ꝑ quā intelligitur mysterium trinitatis: eo ꝙ supradicta. x. mysteria xpi ꝓsupponūt mysteriū trinitatis: eo ꝙ xps est scōa persona in trinitate: qui quidē xpus refert ad pātem t spiritūsanctū: sine quibus non pōt esse. Et iō nemopōt cātare nec ꝓfiteri psalteriū xpi sine cytbara trinitatis. Et est causa quare dauid in psalmis nūq̄ memorat nec nominat psalteriū: quin nominet cytbarā ꝑ canticum autem intelligit forsan dauid canticū vginis marie. t sic ecclesia ꝓtinue cātat t cōfitetur psalterium. x. chordarū t mysteriorū xpi cum cytbara trinitatis t cum cantico vginis marie. Et boc est qō intēdit dicere dō. Bonū ē ꝓfiteri dño in decachordo psalterio t cātico t cytbara. vj. q. j. c si oia.

Quia delectasti me dñe i factura tua: et in operibus manuū tuarū exaltabo.

¶ In bac scōa pte reddit cām quare mouebit ad psallendū t ꝓfitēdū deo t dicit: ꝙ ꝓsideratio t cōtemplatio diuinorum operū. Nā cū in bac vita nemo possit videre deum per essentiam suā tamen quia effectus t opera diuina ostendunt omnipotentiam t summā bonitatem t sapientiā dei. Ideo consideratio t contēplatio mirabiliū operū dei mouent boiem sapientem de necessitate ad laudandum deum t confitendū ipm esse magnificū t omnipotentē t sapientissimū t tres mēdum. Dicit ergo dauid in persona totius ecclesie: bonū. i. debitū t iustum est mibi confiteri dño t̄c. q: tu delectasti me. i. letificasti me in factura tua t in opibus manuum tuarum: t nō solum me delectasti in operibus creatiōis t redēptionis generis humani. Nota. j. cliij. c.

Quā magnificata sunt opera tua dñe: nimis ꝓfunde sunt cogitationes tue.

Vir insipiens non cognoscet: et stultus non intelliget bec.

vj. q. j. si omnis. xx. q. j. si peccauerit. xciij. dt. c. diaconi.

Cum exorti fuerint peccatores sicut fenum: et apparuerint omnes qui operantur iniquitatem.

Ut intereant in seculū seculi: tu aūt altissimus in eternum domine.

¶ Hic explicat que sunt ista diuina opera. ꝑ que mouetur ad cantandū t psallendū t cōfitendum deo. ℣ ¶ Ad cui⁹ intellectū est notādum ꝙ opera diuina sunt in triplici genere quedā dicuntur opa creationis. t quedā opa permissiōis t quedā opa redēptōis. t q̄ dā opa iustificatōis t punitionis. Prima opa sez creatiōis. puta celum t elemēta t oīs ornatus eoꝝ dicūtur opa magnifica. qz demōstrant dei omnipotētiā. Opera vero ꝓmissiōis sez quare deus permittit pspera ri malos. t affligi bonos in bac vita. ꝓtinent ad ꝑfundissimā t abyssalem scientiā dei. Operavero pūitiōis malorū ꝓtinēt ad dei iusticiā. t demōstrāt deū esse iustissimū. Sed iustificatiōes bonorū ꝓtinēt ad dei miaz. qz sicut pūit malos iusticiā. ita iustificat t vocat t exaltat bonos nō ex meritis sed ꝑsolā miaz. t talia opa etiā ꝓtinent ad altitudinē sapiētie t scientie dei. Ideo dicunt̄ iscrutabilia inuestigabilia. eo ꝙ nullus pōt reddere cām cū sint ꝛuolutare dei. t occultissimis iudicijs ei⁹ t talia opa dicunt̄ ꝑfectissime cogitationes dei. Duo ergo facit bic. Nā ꝓmo ostendit ꝙ deus est laudādus t tremēdus ꝓpter suā inuestigabilē sciētiā qua ꝓmittit ad tpo malos ꝓsperari. t ꝓpter suā iusticiā qua punit eos i boc seculo vl in alio. Secōo ostēdit ꝙ est laudādus eo ꝙ exaltat bumiles t iustificat ꝑ penitētiā ibi. Et exaltabit sicut vnicornis. ¶ Quātū ad ꝓmum ergo dicit dauid admirādo. ℣. i. quantū sunt magnifica tua opa creatiōis sez celū t terra t oīs ornat⁹ eoꝝ. sed nimis. i. multomagis sunt ꝑfunde cogitatiōes tue. i. ꝓmissiones q̄bus ꝓmittis ꝓsperari malos i bac vita t bonos deꝓmi. t etiā q̄re t quomodo punis malos t exaltas bonos. Unde intantū sunt ꝑfunde iste cogitatiōes tue. ꝙ insipiens non cognoscet. t stultus nō intelliget dec mysteria t secreta tua sez cur t quomō ꝛorti. i. multiplicati t ꝓsperati fuerint peccatores in bac vita. sicut fenuz qō cito crescit. t in breui siccatur. Et similit quomodo oēs qui operantur iiquitatē. i. iniqui t ꝓsperi apparuerint in diuitijs t dignitatib⁹ ꝓstituti in bac vita. Et tamē in breui postea intereant t pereant. t dānentur in infernū. q. d. ꝙ insipiēs t stultus nō potuerūt peruenire ad cognitionē buius secreti. i. quare deus permittit malos tantum ꝑsperari. vt postea pereāt ineternū. qz boc pꝛouenit ex illis ꝑfundissimis occultissimis iudicijs t secretis dei. pōt etiam boc idem moraliter itelligi. qz stultus est ille qui totaliter ꝓuertit ad ista terrena t insipiens. t imprudens est ille qui nō cōsiderat celestia. t nec puidet defuturis bonis celestibus. t ideo ratis insipiens t stultus nō intelligit nec vult ꝓsiderare vitam t casum malorū bominū. Nazyidemus quotidie ꝙ licet ꝓsperi t in-

Opa diuina sūt in triplici gñe.

Nota ꝙ stult⁹ est q̄ se conuertit ad terrena.

de pe. d. j. c. medicina. §. ꝓpio.

qui ad tempus ꝑsperent. tñ videmus eos manifeste a dignitatib⁹ t diuitijs deiici t prosterni et mala morte puniri: t sine pna ab bac vita discedere. Si ergo stult⁹ vel insipiēs vellet ista iudicia dei ascēdere. nō poneret spē suā in terrenis reb⁹ t diuitijs: sed puideret ꝓ vita futura. t ideo dicit. stult⁹ t insipiēs nō intelligit bec. Et nota ꝙ dicit bic Ra. Lambi ꝙ moyses tria petiuit a deo in illa oꝛone. Exod. xxxiij. inter que fuit vnū sez vt deus ostēderet ipsi faciē suaz. i. causas quare deus ꝑmittit malos ꝑsperari t bonos deprimi. Hz istā noluit ipse detegere. qz boc solum vult in sua secreta scīētia ꝓtinere. t ideo seqtur. Tu aūt altissimus in eternū dñe. i. tu es altissimus t non vis ista secreta inferioribus manifestare. Et declarat ꝓpbeta oia supradicta cū subdit.

Qñ ecce inimici tui dñe. quoniam ecce inimici tui peribunt. et dispergentur oēs qui operantur iniquitatem.

¶ Quasi dicat. O dñe nimis sunt ꝑfunde cogitatiōes tue. Et stult⁹ nō intelliget bec. qñ ecce inimici tui peribūt. oēs qui operant̄ iniquitatē dispergētur. Sed melius est ꝙ boc referam⁹ ad diuinā iusticiā. Nā dictum est supra ꝙ bic intēdit laudare deum solūmodo ꝓpter opa magnifica q̄ sunt celum t terra t oīs ornatus eoꝝ. sed etiam ꝓpter ꝑfundas cogitatiōes id est scīētiā suam qua permittit malos ꝓsperari. Hic autē admiratur iusticiā dei ꝑ quas vult malos puniri ideo dicit. Profunde sunt cogitationes tue. i. iudicia tua. Nā ecce oēs inimici tui dñe peribūt: t dupliciter ly inimici. eo ꝙ dupl⁹ pibunt inimici dei. sez ꝛpaliter t in futuro eternal⁹ per penā. Et iō subdit. Et dispergētur oēs qui operant̄ iniquitatez i. iudei qui opati sunt occidēdo xp̄m. non solum eternaliter t in aia sed etiā in corpe tēporaliter punietur. qz captiui ducent̄ t per totum mundū dispergētur. Et supradictio ptz quomodo tenemur confiteri t psallere noi dñi altissimi. Primo ꝓpter opera magnifica creationis. Secōo qz profunde sunt cogitationes t iudicia eius altissima qz iez ad tēpus permittat malos ꝓsperari. tñ finaliter eos punit per iusticiā. t deponit potentes t dispergit superbos mēte cordis sui.

Et exaltabit sicut vnicornis cornu meum: et senectus mea in misericordia vberi.

xñ. q. ñ. c cū deuotissimā.

¶ Hic ostēdit qualiter tota ecclesia tenetur cōfiteri dño. eo ꝙ sicut delecit inimicos suos ꝑ iusticiā. ita exaltauit eā t iustificauit fideles per misericordiā: vel possumus dicere ꝙ sicut superius corpus mysticū cōfessum est t cecinit iusticiam dei qua punit supbos t malos t iniqꝰ. In bac parte cātat t annūciat miaz dei: qua iustificauit et exaltauit fideles iustos et būiles. Dicit ergo corpus misticū. O dñe inimici tui peribunt: t superbos deficies per iusticiā sed me exaltabis per misericordiā. Nā cornu meum sez xps qui est rex t bonoꝝ meus sicut vnicornis exaltabit̄. Nam sicut vnicornis nō bz nisi vnū cornu nec patitur secum socīū in latibulo: ita tota ecclesia nō bz nisi

Universidad de Deusto
Biblioteca

vnū caput: vnū regē q̄ est xp̄s: q̄ est eleuat⁹ ⁊ ex altar⁹ nō solūmodo sup oēs homines sed etiā sup oēs angelos sedens a dextris dei: ⁊ nō solūmodo xp̄s est exaltat⁹. sed etiā comunidest iperiū ⁊ bonor: ⁊ potestas sacerdotalis ecclesie est exaltata sicut vnicornis. Nā sicut tota ecclesia toto orbe diffusa est vna: ita bz vnū caput: vnū sūmū sacerdotē q̄ tantū est eleuat⁹ ⁊ exaltat⁹ q̄ oēs xp̄i āni oēs reges ⁊ p̄ncipes terre ipsi colla subiēciūt Et nō solūmodo sūmo pōtifici: sed etiā toti ecclesie deferūt honorē ⁊ obedientiā. Et etiā istud corpus mysticū nō solū est exaltatū i honore mūdano: spirituali: sed etiā i gratia ⁊ meritis p misericordiā copiosā habūdantē qua oēs fideles p solā dei misericordiā sunt apeccato iustificati. ⁊ ad gratiā vocati. Et sic p misericordiā sunt exaltati Et ideo dicit iste homo mysticus q̄ exaltabit sicut vnicornis cornu meū ⁊ senect⁹ mea erit exaltata ī misericordia vberi rabūdāti. Et dicit senect⁹ mea: q̄ iste homo mystic⁹ q̄ per totā iuuentutē a p̄ncipio fuit a diabolo ⁊ mēbris ei⁹ multiplicit afflict⁹: tñ i senectute. i. ī vltima etate fuit p xp̄m ī vberi ⁊ abundāti misericordia exaltat⁹ ⁊ copiose redēpt⁹. Et etiā ista ecclesia dicit exaltata in misericordia vberi p̄per vbertatē ⁊ affluentiam medicamētorū ⁊ ecclesiasticorū sacramentorum ad sananda vulnera nostra. ⁊ prop vbertatez bonorum spiritualium. scz bonorum ⁊ gratiarum

xi. q. iij. ad mensam. di. xviij. ca. oēs ī gl.

Et desperit oculus meus inimicos meos et ab insurgentibus in me malignantibus audiet auris mea.

Justus vt palma florebit: sicut cedr⁹ libani multiplicabitur

Plantati ī domo domini: in atriis dom⁹ dei nostri florebunt.

¶ Ecclesia in hac parte ostendit q̄ nō solū fuit exaltata per vniuersalem miam xp̄i in sua redēptione. sed etiā fuit exaltata per benignū fauorē xp̄i inter oēs suas p̄secutiones. Nam ī deus permisit eā multipliciter affligi in p̄secutionibus tyrannor. tū postea exaltauit eā tpe magni Constantini. vñ dicit. ⁊ oculus me⁹ despexit inimicos meos iudeos q̄ tyrannos. ⁊ malignantiū⁹ insurgentiū⁹ ī me audiuit auris mea. ¶ Et nota q̄ ly malignātibus insurgētibus est ablatiuus absolut⁹ ⁊ dz sic ordinari ista littera. Auris mea audiet q̄ malignātes siue dum malignātes surgent in me idest ꝓtra me. ⁊ tñ oculus meus despexit. i. despiciet inimicos meos. i. ego despiciaz oēs tyrānos et iudeos licet insurgāt ꝓtra me immo despiciā ⁊ deficiā ⁊ subiiciā eos mihi. nam gētiles subiecti ad fidem p̄uertēdo. ⁊ iudeos in captiuitate posfidendo. Sed iustus. i. populus xp̄ianor iustorū florebit vt palma ⁊ multiplicabit vt cedr⁹.

Exaltatio iustorū cōparatur palme.

¶ Et nota q̄ superius comparauit p̄speritatē mūdanaz malor hominū feno siue herbe. ⁊ comparat hic exaltationem iustorum palme ⁊ cedro. naz sicut herba ⁊ fenū breuiter crescit ⁊ floret. sed cito decidit ⁊ siccatur. sic mali ⁊ iniq̄ in hoc mūdo licet ad tempꝰ p̄sperent. tñ p̄speritas eorū est breuis. q: cito decidit. aut p aduersitatē. aut p mortē corporalē ⁊ sic miserabiliē finiūt vitā suā breuiter. ⁊ post mortē patiunt penā eternā. Ex exaltatio iustor⁹ eo q̄ nō est tpalis fyspūalis ꝓparat cedro ⁊ palme. Nā inter ceteras arbores ⁊ plantas cedrus ⁊ palma sunt altiores ⁊ longiores vite ⁊ durationis. Nā dicunt sarraceni ⁊ arabes. q̄ alique palme sunt in eden ⁊ in arabia q̄ sunt octo ⁊ plantate p̄quingentos annos ante tempora machometi. q̄dē palme bodie adhuc stāt ⁊ fructificāt. Et sic p̄z q̄ durāt ⁊ viuūt vltra mille āños Et ideo ꝓbeta comparat p̄speritatē iustorū ipsi palme ꝓpter eternitatē vite. Unde nō solūmodo cōparat ꝓpter durationē vite. sed etiā ꝓpter altitudines eius premij. Nam palma habet radicem in terris. sed habet summitatē elevatam a terris quasi i celo. ita parit iusti plantanꝰ i terra ⁊ laborant. ꝛ meno cor est elevata i celis. Et sic florēt ⁊ fructificāt i celo. q: sibi dat eis p̄miū. Dicit ergo dauid q̄ iustus nō florebit sicut herba ⁊ fenū: q: cito decidit ⁊ arescit quēadmodū florēt iniq̄ ⁊ mali. Sed florebit omnis iustus sicut palma altissima ⁊ cedrus libani q̄ quidē palme ⁊ cedrus viuunt ⁊ durāt per magna tempora. ⁊ etiā iusti sunt sicut palme ⁊ cedri. Nam sunt plantati in domo dñi. idest in ecclesia gr̄ati ⁊ conuersati. sed in atriis domus dei nostri florebunt in celo ⁊ habebunt fructum ⁊ premium. Et non solummodo ista prosperitate ecclesie ⁊ altitudo est in celo sed etiam in terra. Naz licet ecclesia fuerit afflicta a passione christi vsq̄ ad Constantinum p iudeos ⁊ tyrannos. tamen post conuersionez Constantini fuit exaltata ⁊ prosperata sup gentiles ⁊ iudeos sicut palma ⁊ cedrus super oēs alias plantas. quia subiecit gētiles per fidē. ⁊ iudeos possedit i captiuitate. ⁊ sic omnes gētiles ⁊ ceteri qui venerunt ad fidez. fuerunt plantati in domo dñi. scilicz in hac ecclesia per baptismum. et ideo floruerūt i atriis domus dei nostri scilicz in hac ecclesia floruerūt per gratiā ⁊ intelligentiā sacrarum scripturar. ⁊ in celo per gloriā.

Ad hunc multiplicabunt in senecta vberi: et bene patientes erunt vt annuncient. Quoniam rectus dominus deus noster et non est iniquitas in eo.

xxv. d. c. quis. et xj. d. q̄s. ⁊ xxij. d. ca. oēs.

A ¶ Ad cuius intelligētiā est notandū q̄ ecclia multū fuit exaltata ⁊ multiplicata ⁊ floruit p totum orbem terrar. post cōuersionē Constantini. naz sicut dictū est supra. oēs nationes scz ethyopes ⁊ caldei ⁊ scbyre ⁊ greci et latini venerūt ad fidē xp̄i. Ex post q̄ surrexit ista maledicta secta machometica ⁊ occupauit maiorē partez mundi et veniet postea antixp̄us q̄ magis etiā dirispiet ecclesiā. Sed post miserabiles exitū antixp̄i oēs nationes mūdi ⁊ oēs iudei ⁊ ceteri sequaces antixp̄i videntes se manifeste deceptos ⁊ cognoscentes veritatē euāgelicā oēs maximo affectu venient ad fidē xp̄i ⁊ regēerabūt p baptismū. Et sic erit vnū ouile vn⁹ pastor. ⁊ sic tūc erit ecclia imaculata.

copia ⁊ vbertate filior ⁊ plis: ⁊ hoc est q̄d dicit hic p̄pheta. vñ ait: nō desperēt xp̄iani nec letēt infideles cū viderint ecclias afflictā ⁊ minoratā tpe machometi ⁊ antixp̄i. Nā filij eccl'ie adhuc multiplicabūtur in senecta vberi. i. in fine vltime etatis post interitū antixp̄i q̄n ecclia erit in senecta: q: tunc oēs nationes venient ad fidē ⁊ sic erit in senecta vberi ⁊ abūdanti ⁊ copiosa in plefilior: ⁊ illi filij eccl'ie tūc erūt dñ patientes. i. bonū premiū recipientes. ¶ Ubi nota q̄ sicut liberalio ⁊ ille q̄ dat dr dñice. i. dñi facies. Ita recipiēs domū vel dñi patiēs vel dñ passus: vt p̄z. iij. et v. etbicor. ⁊ sic dicit ꝓbeta q̄ oēs fideles in die

Ps. de bene patientes.

iudicij erūt dñ patientes. i. bonū premiū recipientes vt annūcient. i. annūciare possint iudicio q̄n dñs de⁹ nr̄ est rectus ⁊ iustus iudex ⁊ nō est iniq̄tas i eo: imo summa iusticia. q. d. q̄ tūc oēs iusti recipiēt premium laboꝝ suoꝝ ⁊ laudabunt xp̄m: de summa iusticia: q: permiserit malos ad tpa exaltari ⁊ bonos p malos deprimi: tū nō est iniustus: q: in fine ostēdet suā iusticiā: q: malos punīet ⁊ bonos exaltabit: ergo bonū ⁊ iustū est ꝓfiteri dño ⁊ psallere nom̄i tuo altissime: ⁊ bonuz est annūciare mane miam tuā ⁊ veritatem tuam idest iusticiam ⁊ sapientiam tuam per noctē. i. tpe aduersitatis ⁊ p̄speritatis ⁊ in die lecto ⁊ in nocte ignoātie iudeoꝝ: q: semp debem⁹ deū laudare: eo q̄ deiecit ⁊ deprēssit iudeos ⁊ oēs infideles p iusticiā: ⁊ exaltauit iustos ⁊ humiles p miam in primo aduētu a captiuitate peccati p suā passiōem educēdo. Et in scō aduētu puniet infideles p iusticiā ad penā eternā destinādo: ⁊ exaltauit humiles p miam gloriā largiēdo. Ex supradictis p̄z q̄ intētio ꝓbete in hoc psal. est cātare ⁊ psallere diuinā miam: qua exaltabat siue xp̄us debebat exaltare in suo aduētu humiles: ⁊ iusticiam qua debebat deiicere supbos ⁊ malos ī quos ⁊ infideo ꝛc. D ¶ Ex supradictis ēt est manifestū q̄ iste psal. est ꝓpheria cantici vginis marie. Nā pariter vgo maria nil aliud facit nisi q̄ magnificat ⁊ cōmēdat deū ō magna mia q̄ exaltauit humilē: ⁊ de iusticia qua disperdit supbos mēte cordis sui: ⁊ deposuit potētes de sede. Unde dauid puidēs q̄ vgo maria faceret illud cāticū ꝓtinēs. r. vñs q̄ quidē cāticū debebat cātari quotidie i ecclia in q̄ cātico vgo maria magnificat deū de iusticia ⁊ mia. Ideo ꝓbeta dauid in hoc plasmo ꝓbetisando de illo cātico dicit i hoc psal. Bonū est cōfiteri dño in psalterio decachordo cū cātico. Ex etiā dauid magnificat deū in v psal. dicēs. Exaltabit sicut vnicornis cornu meū q. d. q̄ bonor ⁊ regnū mihi p̄missum exaltabit in xp̄o: maria vgine q̄ erūt ⁊ nascent de carne mea: ⁊ senect⁹ mea. i. filij senectutis mee exaltabūtur in mia vberi ⁊ ego ero redēpt⁹ cū eis: ⁊ ero honorat⁹ i xp̄o ⁊ gr̄ie mee ei⁹. Nā vterq̄ vocabit filiū dō. Et sic honorabor in filijs ergo bonū ⁊ licitū est mihi cōfiteri dño p̄ceteris: quia maiorē honorē recipiā: ⁊ sic p̄z q̄ in hoc psalmo nō solū loquit̄ adā p̄im⁹ hō: si etiā dauid auctor huius psalmi: q: vterq̄ dicit pater xp̄i ⁊ vginis marie. A ¶ Ex v psal. p̄mi recolligi. vj. ꝓcloꝝ ¶ Prima ꝓclo q̄ adā siue dauid intēdit cātare in v psal. dei miam ⁊ iusticiā. i. miam q̄ redemit ⁊ exaltauit hūles ⁊ iusticiā q̄ dānauit ⁊ dispsit supbos ⁊ infideles. ¶ Scōa ꝓclo: q̄ hūc psalmū intēdit cātare cū decachordo psalterio ⁊ cythara ⁊ cātico. i. cū psalmo euāgelico decē chordarū: ⁊ decē mysterioꝝ de xp̄o ⁊ ecclia ⁊ cū cythara trinitatis diuinarū p̄sonarū ⁊ cū cantico vginis: q: hic cantat mysteriū regni ⁊ sacerdotij xp̄i q̄ē q̄nta ⁊. vj. chordā ⁊ cātat p̄speritatē ecclie ⁊ vbertatē q̄ est. ix. chorda ⁊ cātat vltimū iudiciū ⁊ premiū iustoꝝ ⁊ punitionē malorū q̄ est. x. chorda psalterij euāgelici: ⁊ icātat istū psalmū cū cythara trinitatis: quia opera creationis ⁊ nr̄e redēptiōis p̄supponūt mysteriū trinitatis. Ideo nemo pōt cātare nec ꝓfiteri psalteriū euangelicū. x. chordarū ⁊ articulor humanitatis xp̄i: q̄n cantet ⁊ cōfiteat mysteriū trinitatis: vt dictum est in ꝓlogo. ¶ Tertia ꝓclo q̄ iz opa creatiōis rerū sint magnifica: tñ iudicia dei sunt magis p̄funda ⁊ inscrutabilia scz quare p̄mittat ad tpa malos p̄sperari ⁊ bonos deprimi ⁊ conculcari ¶ Quarta cōclusio q̄ iz deus permittat ad tpus malos p̄sperari: bonos affligi: tñ finaliter mali nō solū post hāc vitā eternaliter: sed etiam in hac vita tpaliter puniūtur ⁊ cadūt. ¶ Quinta ꝓclo. q̄ tā iudei q̄ tyrāni p̄secutores eccl'ie finaliter fuerūt puniti ⁊ dispsi ⁊ subiecti iugo xp̄ianor: iz tota eccl'ia ⁊ fideles iusti finaliter sunt exaltati sicut cedr⁹ ⁊ palma: q: i hac vita ⁊ eccl'ia sunt plantati per gr̄am ⁊ in. celo florent per gl'iam. ¶ Sexta cōclusio q̄ senect⁹ ⁊ finis ecclesie q̄ est totum tempus gratie est in misericordia vberi ꝓpter abundātiā eccl'iasticoꝝ sacramentorum ⁊ bonorum gratie. Sed in senectute huius etatis post interitum antichristi multiplicabitur in senectute vberi: q: omnes iudei et infideles ad xp̄m conuertentur: sed post iudicium erit in amplioꝛi vbertate in bonis glorie.

xcvj. dist. c. duo. Et xxiij q. v. principes in gl. et de pe. dist. ij. circa finem.

Dominus regnauit decorem indutus est: indutus est dominus fortitudinem et precinxit se.

Etenim firmauit orbem terre qui non cōmouebitur.

Parata sedes tua de⁹ ex tūc: a seculo tu es

¶ Iste psal. i bedreo est oino sine ti. iz in aliq̄b⁹ bibliis sit talis titul⁹. s. laus cātici dō i die sabbati q̄n fundata est terra: eo q̄ aliqui iudei applicāt hūc psalmū ⁊ exponūt de creatione mundi. Sz Rabbi Eamby dicit q̄ iste psal. fact⁹ est de tpe regis messie q̄n dz pugnare cū Gog ⁊ magog: ⁊ finaliter dz eos vincere ⁊ mouet per hoc q̄ dr in psal. Elevauerūt flumina dñe elevauerunt flumina vocē suā ꝛc. Sz iste obstinat⁹ fundat supra erroneū fundamētū: q: q̄ē iā p̄teritū expectat futurū: ⁊ iō est dicēdū q̄ dō p̄uidēs p̄speritatē ⁊ exaltatōez xp̄i ⁊ regni ei⁹ post resurrectiōez fecit

Universidad de Deusto

dñe psalm quo duo facit. Prio describit maiestatē xpi t pratem. Scdo psperitatē t decorem regni ei⁹ q̄ est ecclia: vel possum⁹ dicere q̄ dauid primo cārat pulchritudinē t decorē quē xps inp̄tū nō adept⁹ est in sua resurrectiōe. Scdo cārat pulchritudinē t decorē ecclie collatū p xp̄m in die ascensionis t pētē. ibi eleuauerunt flu. A

xps in sua resurrectiōe est adeptus q̄t tuor.

¶ Quātū ad p̄mā est aduertēdū q̄ xps q̄ttuor adept⁹ est in sua resurrectiōe q̄ oia decorāt suaz maiestatē. Nā primo induit imortalitatē t incorruptibilitatē t impassibilitatē t oēs pfectiones corpis glīosi. Scdo adept⁹ est fortitudinē t potētia⁹ diabolū ad expoliādū infernū. Tertio fundauit totā ecclīam supra firmā petrā. Quarto adeptus est sedē in celo t iudiciariā ptātē super oēs boies t angelos t demones. Et hec q̄ttuor q̄ xps habuit in sua resurrectiōe memorat ppheta in p̄mis trib⁹ v̄siculis. Dñs dicit dñs nr ihesus xps regnauit t regnū obtinuit vniuersale super oēm creaturā in celo t in terra t in inferno per suā resurrectiōem. Nā primo fuit indutus decorē t pulchritudinē glorie. s. imortalitatē t claritatē t agilitatē t subtilitatē sui corpis. Scdo indut⁹ est fortitudinē t precinxit se virtute t armis ⁊ diabolū quib⁹ eiecit ip̄m foras t expoliauit infernū. Tertio fundauit orbē terre. i. ecclīam suā diffusam p totū orbē terrarū t hoc supra petrā t supra fundamētū apostolorū t ppheta⁹ t ih̄u nunq̄ cōmouebit nec porte inferi prevalebunt aduersus eā. Quarto cōuersus ppheta ad xp̄m ponit quartā dignitatē ei⁹ dicēs. o xpe. Et tunc 1. post resurrectiōem parata est sedes tua i celo q: sedisti ad dexterā patris t accepisti iudiciariā potestatem vniuersaliter in celo t in terra. Verūtamen licet ex tempore quantū ad humanitatem acceperis talem sedē t iudiciariā ptātem tamen a seculo. s. ab eterno tu es ſm diuinitatē q. d. licet tu sis iudex temporalis ſm humanitatem tū tu es eternus ſm diuinitatiem.

j. q. j. c. ex catholica Et. xxx q. j. c. Ioquit. et c. q: ex sola. de imu. eccle. c. ij. li. vj.

Eleuauerunt flumina dom̄e: eleuauerunt flumina vocem suam.

Eleuauerunt flumina fluctus suos: a vocibus aquarum multarum.

Mirabiles elationes maris: mirabilis in altis dominus.

Testimōia tua credibilia facta sunt nimis domum tuam decet sanctitudo domine in longitudinem dierum.

¶ Die cārat decorē t dotes ecclie vbi cōmemorat q̄ttuor dotes q̄b⁹ xps decorauit ecclīam quā fundauit i sua resurrectiōe. Primo fluia gratarū q̄ sunt septē dona spūsancti eleuauerūt vocē suā: q̄n apli post missionē spūsancti pfecti sunt p vniuersum mūdū: t p̄dicauerūt euāgeliū oīi creature t hec fuit p̄ma dos ecclie. Scdo eleuauerūt fluia sacrāmētorū fluct⁹ suos: q̄n administrauerūt fidelib⁹. vij. ecclīastica sacra abluētes eos potōr sordib⁹ virtute fluctuū sacrāmētorū: t hec fuit. ij. dos. Tertia dos ecclie fuit magnitudo miracu-

lorū cora psecutoribus ecclie: nā ips mirabiles fuerint crudeles elatiōes maris. i. psecutiones tyrannorū t infidelitatis magis fuit mirabilis dñs osi dēdo t faciēdo miracula per sctos suos, vñ victi sunt pagani t tyrāni sicut ps in ecclīa sticis byssinis. Quarta est vitas testimoniorū doctrine t legis euāgelice p̄dcs verū t credibile testimoniū de xp̄o t ecclīa. Jō ait testimonia tua credibilia facta sunt nimis: nō solū ipa lex est vera t credibilis. ips etiā apli t euāgeliste q̄ ea scripserūt. Xp̄o fa

¶ Dñ nota q̄ xps multiplici testimonio fuit ap̄s probat⁹ t testificat⁹ quib⁹ de necessitate creditur deus t hō t messias in lege promissus. Primo testimonio patriarcharū p multa mysteria premōstrata ip̄i adā noe t abrahā ysaac t iacob. Scdo vaticinio ppheta⁹ t hoc ante suum aduētū. Jn suo aduētu fuit testificat⁹ t approbat⁹ p oēs creaturas. Primo p āgelos q̄ in sua natiuitate cātarūt Glia in excelsis deo etc. Scdo p nouā stellam. Tertio: q: oia idola aquilonis clamauerūt regē pacis esse natū: vt ait Virg. in. vj. Quinto p vocē p̄is in baptismo. q̄ dixit. hic est fil⁹ me⁹. Sexto teste Jo. bap. q̄ dixit: ecce agn⁹ dei. Septimo ope infinitor miraculor: q̄ null⁹ potuit facere nisi solus de⁹. puta suscitare mortuos etc. Octauo fuit cognit⁹ in sua morte t passiōe: t resurrectiōe: t ascēsiōe t spūsancti missione. Nono q: viri sancti scripserūt t p̄dicauerūt ei⁹ vitā et doctrinā. Ultimo p miracula q̄ fecerūt in nōe ie su: t sic totū orbē iugo xp̄i subiecerūt. Ex quo p̄z q̄ testimonia xp̄i fuerunt nimis t valde credibilia. Hoc ergo p̄ndēs dauid in spū dicit: o xpe testimonia tua credibilia facta sunt nimis: q: multa in numero t supra oēm facultatē creature in potētia t vtute. Jtē nota q̄ sctitudo q̄ decorat domū dei. s. ecclīam: ꝯsistit in q̄nq̄. quarū prima est dona gratarū. Scda vt⁹ sacror. Tertia magnitudo miraculor. Quarta est vitas legis euāgelice. Quinta ē puritas sctitatis ecclie. Jō subdit domū tuā decet sctitudo i lōgitudinē dierū. Nā xps reddit ipam sine ruga t macula. de qua ō: i cāticis. Tota pulchra es amica mea t macula nō est in te. Jta q̄ decet domū siue ecclīam dei in lōgitudinē dierū. s. vsq̄ ad ꝯsummationē seculi. q̄ quidē sunt dona gratarū vtus sacror. magnitudo miraculor. vitas legis t doctrine t puritas sctitatis. hec quinq̄ decēt domū dei. de q̄ plurima dicta sunt in ceteris psal. ō iste psal. p̄m⁹ cātat inter ceteros diuine laudis in diebus festiuis. q: memorat decorē xp̄i t pulchritudinē. Ex supradictis manifest⁹ p̄z q̄ dauid in hoc psal. cārat pulchritudinē t decorē xp̄i t ecclie post resurrectionē t ascēsionē. ¶ ¶ Ex quo psal. p̄nt colligi tres ꝯclusiones. ¶ Prima ꝯclusio. q̄ xps in sua resurrectiōe adept⁹ est t indutus pulchritudinē t decorē sui corpis glorioſi. s. imortalitatē. impassibilitatē. claritatem. agilitatem, t subtilitatem t modo quo dictū est psal. xv. ¶ Scda conclo. q̄ xps firmauit t regenerauit t decorauit ecclīam bonis spūalib⁹ gratarū t donor⁹ t sacramētorum. ¶ Tertia cōclusio q̄. v. sunt dotes q̄s ecclīa re-

Sctitudo ecclesie i q̄nq̄ cōsistit.

cepit a xp̄o spōso suo. Prima est dona gratarum scōa vt⁹ sacror. tertia magnitudo miraculorū. q̄rta vitas legis euāgelice. q̄nta puritas t sctitudo: quib⁹ ecclīa sublecit tibi totū orbē t nutrit filios suos: de quibus dictū est psal. lxvij.

j. q. iij. c. boi. ⁊ ecōtra.

Deus vltionum dñs: deus vltionum libere egit.

Exultare qui iudicas terrā redde retributionē superbis.

¶ Ex iste psal. apō beb. moderno sit fine ti. trā apō ātiqs ponit talis. s. psal. xcv. iij. sabbati. Et ita exponit Hiero. i suo cōmēto. de materia aūt ei⁹ dicūt aliqui q̄ dō fecit dñe psal. pecēdo vltionē de suis psecutorib⁹ q̄ oīno negāt diuinā puidētiā se extēdere ad act⁹ humanos. ⁊ Rabi Lābi dicit q̄ iste psalm⁹ fact⁹ est in p̄sona ppli iudeor: qui petit messiā vt veniat ad iudicandū eos de xp̄ianis t ceteris q̄ opprimūt eos i hac captiuitate: ⁊ q: punitio, t deiderū but⁹ est vacuū t inane sicut sept⁹ dictū est. Est ergo dicēdū q̄ dauid p̄nuidēs in spū psecutiōem xp̄i et oīm iustor faciēdā p boies incredulos t iniquos negātes diuinā puidentiā fecit dñe psalmū. Ex quo p̄z q̄ iste psal. est vnus illor quos fecit dauid ⁊ negātes diuinā puidētiā in quo dauid p̄dicit t cātat vltionē quā xps erat facturus de psecutoribus ecclie: t oīm iustor in quo quattuor facit. Nā primo concitat xp̄m vt veniat ad iudiciū ad vindicādā ecclīam t oēs iustos de persecutoribus suis. Scdo ponit falsam opinionē malor de diuina puidentia. Unde mouētur ad opprimendum t psequendū bonos t pauperes: et improbant eā. Tertio consolatur iustos t oppressos exhortando eos ad patiētiā. Quarto p̄dicit dānationem malor t psecutor. Scda ibi: t dixerunt. Tertia ibi: beat⁹ homo. Quarta ibi: nūq̄d adheret tibi. ¶ Quātū ad primū dauid cōcitat diuinam vindictam ⁊ persecutores iustor dicēs nedesperent iusti t afflicti suppie: qm̄ dñs est de⁹ vltionū t vindictarū: eo q̄ est iudex iustus: t sicut est deus vltionū. ita semp libere t abūdāter egit iusticiā t vindictā de p̄secutorib⁹ t oppressoribus iustor. vt p̄z de Caym quē deus punivit ad exilium perpetuū eo q̄ occidit abel: hoc idē patet de pharaone t exercitu ei⁹ quem submersit in mari rubro in vindictā filior israel etc. Ex quo patet q̄ deus est vltor afflictor. Et ꝯuersus ppheta ad xp̄m cui collata est ptās iudicandi a patre dicit. O xp̄e qui iudicas terrā. s. cui data est potestas iudicandi in terra t boies terrenos exaltare. i. ascende in telum per resurrectionem t post⁹ acceperis iudiciariam potestatem. red de retributiōem superbis persecutoribus tuis t ecclīe tue omniū iustor t pauperum.

Materia p̄almi.

De pe. di. iij. c. q̄d ḡ. ⁊. q̄ ⁊. Et xxxij. q. j c. pa⁹.

Usq̄quo peccatores domine: vsq̄quo peccatores gloriabuntur.

Effabuntur et loquentur iniquitatem: loquentur oēs qui operātur iniusticiam.

Populum tuum dñe humiliauerunt t hereditatem tuam vexarunt.

Viduam t aduenam interfecerūt. t pupillos occiderunt.

¶ Nam o dñe vsq̄ quo pctōres gl'iabūt se oppri mere bonos. t q̄ operant iniqtatē effabunt t loquētur blasphemias ꝯ te t iniurias ꝯ pauperes q: nō sufficit eis q̄ psequāt pauper. ips etiā gl'iant in delictis suis. nā pp'm tuū humiliauerūt t hereditatē. s. ecclīam iudei t tyrānis vexarūt: t in ea viduam t aduenam interfecerūt t pupillos t orphanos vexaruut. t hoc falsc iudicando vel publice tyrannice opprimendo.

Et dixerunt nō videbit dñs: nec intelliget deus iacob.

j. q. j. c. deus.

¶ Hic ponit falsā credulitatē supradictor psecutor de diuina puidētia. q: tales putāres q̄ de⁹ nō curet de istis i feriorib⁹. nec fit iudex in actib⁹ humanis nec: putāres habere punitionē ō sceleror⁹ suis: sumūt audaciā ad ppetrādū omne malū ō ait ppheta. istī tales psecutores xp̄i t ecclie t oīm iustor: ō mori sunt t auſi cōmittere omne malū. q: temere dixerūt in corde suo dñs nō videbit ista scelera q̄ facimus nec de⁹ iacob intelliget. q: nō curat ista inferiora: nec ips puidentiā de eis. ideo possumus facere quicquid libet.

Intelligite insp̄iciētes in populo: t stulti aliquando sapite.

j. q. j. c. de⁹ op⁹ xxvij. di. c. dil cnim⁹.

Qui plantauit aurem non audiet: aut qui finxit oculum non considerat.

Qui corripit gentes non arguet: qui docet hominem scientiam.

Dominus scit cogitationes hominū: quoniam vane sunt.

j. cor. iij. beb. iij.

¶ Die ppheta inuehit ꝯ istos p̄uos rep̄hēdēdo falsam credulitatē t opinionē eor. t dicit O insipiētes in pplo deponite stultā opinionē: et o stulti sapite aliq̄n t ꝯsideratē cognoscite vitatē de⁹ q̄ plātauit aurē in boie nō ꝯsiderat. q. d. si ipse de⁹ dedit homini auditū t visū ḡ a fortiori ipe videt t audit. Jtē ille de⁹ q̄ corripit gētes. i. corripuit xpe pharaonis t xpe iudeī corripuit ceteros i veteri testō nō arguet iudeos q̄ xp̄m crucifixerūt t psecuti sunt apl̄os t oppressernt viduas t pupillos falsc iudicādo. Jtē ille de⁹ q̄ docet hoīes nē sciam t ōdit legē xp̄cepta nō itelliget scelera vra t nō corripit iniqtates vras. q. d. imo a fortiori puniet. ¶ Et nota q̄ nō dicit q̄ de⁹ q̄ plātauit aurē in hoie bēat aures carnales: et q̄ finxit oculum habeat oculos carnales. q: de⁹ cū sit nō corpus nō h̄z hmōi mēbra corporalia: sed habet officia t operationes istorū membrorū Et ideo dicit q̄ deus videt t audit nō per organa corporalia sed per suā essentiam. i. Et sic ppheta quasi demōstrative arguit. Nā bene valet si de⁹ confert visum t auditum istis inferioribus: ergo ipse

Universidad de Deusto
Biblioteca

audit ⁊ videt.q: nemo dat qđ non habet. Itē si homo videt ⁊ audit per participationē: g̃ deꝰ audit ⁊ intelligit p essentiā: immo suū esse est intelligere videre ⁊ audire. Itē arguit p regulā posterioꝝ .s. ꝓpter vnūquodq; tale ⁊ illud magis. Nā si hō quodcūq; tale aīal videt ⁊ audit ⁊ hō ⁊ angel⁹ intelligit ꝓpter deū. i. virtute dei q̃ cōfert eis virtutē ⁊ potētiā audiendi ⁊ intelligendi: g̃ a fortiori deꝰ audit ⁊ intelligit ⁊ gubernat: nō solū superiora ⁊ inferiora: q: illa regula verificat in causis efficiētib⁹ ⁊ finalib⁹: vt ps. j. posterioꝝ. Ex quo ps ꝙ fatui sunt illi q̃ putāt deū nō habere curā de istis inferioribꝰ: nec habere scientiā de eis. Ideo sequit dñs, scit cogitationes hominū. qm̃ vane sunt. i. scit ꝙ tales opiniones sūt false ⁊ vane. s. ꝙ hō puteꝝ ꝙ deꝰ nō cōsideret nec puniat scelera. ℒ. ¶ Ad cuꝰ intellectū est notandum ſm Lasianum collatiōe ꝑma: ꝙ tripler est vel pōt esse cogitatio hominis. Una est a deo illa ꝑsa ⁊ ista est semp sancta. Alia est a diabolo suggesta ⁊ ista semp est prava ⁊ deceptoria. Alia est ab ipomet hoīe cōmēta ⁊ orta ⁊ ista est vana ⁊ inanis q: semper hō cogitat de mūdanis: puta de bonoribꝰ ⁊ diuitijs cōgregādis ⁊ bonoribꝰ adipiscēdis: ⁊ i talib⁹ cogitationib⁹ ⁊ laboribꝰ terūt hoīes ꝑsaciū vite suę. Et tales cogitatiōes mūdane sunt friuole ⁊ trāsitorie de q̃bus dicit ꝑsius. O curas hoīm: o quantū est in rebus inane De oībꝰ g̃ bis curis ⁊ cogitationib⁹ humanis et a diabolo suggestis. q: diabolus semp suggerit cogitatōes hereticas prauas ⁊ falsas. dicit ꝓpheta in hoc loco: deꝰ qui docet hominem scientiam scit cogitationes hominum quoniam vane sunt.

Triplex hoīs cogitatio.

xliij. d. c. si rectoꝝ xv. q: vlt. c. viti. Et xxiiij. q. j. c. li petrus. Et c. nō turbatur.

Beatus homo quē tu erudieris domine: ⁊ de lege tua docueris eum.

Vt mitiges ei a diebus malis: donec fodiatur peccatori fouea.

Quia non repellet dñs plebem suam: et hereditatem suam non derelinquet.

Quoadusq; iusticia cōuertat⁹ i iudicium ⁊ qui iuxta illā oēs qui recto sunt corde.

¶ Hic ꝓpheta cōsolat afflictos cōfirmādo eos i vera credulitate de diuina puidētia exhortādo eos ad patientiā ⁊ gr̃az auxiliatiuā petēdā. Vñ dicit ꝙ deꝰ q̃ docet hoīem sciam scit cogitationes prauoꝝ hoīm. qm̃ male sunt. hic ꝛuersus ad deū dicit. O dñe bt̃us est ille hō: quē tu erudieris tō lege tua docueris eū. Quasi dicat ꝙ sicut est maledictꝰ hō q̃ sequit vanas cogitationes suas ⁊c q̃ suggestiōes diaboli. Ita per cōtrā est benedictꝰ q̃ seq̃t diuinas inspiratiōes ⁊ doctrinā sacre scripture ⁊ legis euāgelice. q̃ quidē sacra scriptura docet qualiter deus creauit celū ⁊ terrā ⁊ omnia disposuit ſm sapientiā suam ⁊ creauit hominem vt deum cognosceret ⁊ cognoscendo amaret amādo frueretur: ⁊ sic dedit ei legem et preceptra: que quidē prohibet omne vitiū ⁊ exhortatur ad omnem virtutē ⁊ comminatur penam eternam transgredientibus ⁊ promittit vitā eternā obseruātibus: ⁊ donat cōsilia quo modo facilius homo possit acq̃rere merita in hac vita vt valeat possidere ꝑmiū in alia. q: demōstrat cadē lex euangelica ꝙliter xp̃s est deꝰ ⁊ bō ⁊ legifert noster ⁊ glorificator. Ex quib⁹ ps ꝙ deꝰ specialē curam hz de hominib⁹ ⁊ de salute ⁊ felicitate eoꝝ: sed q: oia ista docet lex diuina q̃ btūs est bō qui est doctꝰ a deo in lege diuina. Ideo dicit ꝓpheta. O dñe beatꝰ homo fidelis quez tu erudieris i. a quo ruditatē taliū falsarū cogitationū expuleris et docueris veritatē de lege tua. sed q: bō fidelis nō solū modo hz talē veā scientiā ⁊ ē diuina puidētia in lege diuina. sed habet cōsolatiōē ⁊ mitigationē in suis afflictionib⁹ ⁊ pſecutionib⁹: q: lex diuina ꝑmittit afflictis ꝑmiū ⁊ pſecutoribꝰ cōminat penā ⁊ docet qualiter oēs persecutores eccl'ie ⁊ populi dei semp male finierūt vt ps in veteri testamēto ⁊ nouo: iō subdit: vt mitiges ei dolorē a diebꝰ malis. q. d. Beatꝰ homo quē docueris de lege tua: q̃o mali ⁊ pſecutores patientur penā eternā ⁊ fideles afflicti habebūt ꝓmiū eternū. vt mitiges ei dolorē a diebus malis. q. di. ꝙ q̃libz fidelis legēdo legē tuā ⁊ doctrinā euāgelicā mitigabit dolorē suū ⁊ patiēter tolerabit pſecutiōes suas cū inde expectet ꝓmiū eternū. Et hoc tolerabit donec fodiatur peccatori fouea. i. videat malū finē ⁊ punitionez de suis pſecutoribꝰ. Et ponit ly donec ꝓ vsq; quo. q. d. ꝓpheta btūs homo quē tu docueris de lege tua. vt exēplo aliox mitiges ei afflictionem a diebꝰ malis ⁊ durante tpe pſecutiōis. vt hēat patientiā in aduersis. donec fodiat petri fouea i. vsq; quo petri ⁊ pſecutor moriat ⁊ sepeliat in fouea: nō solū in fouea terre. sed etiā in fouea infernī. Et vsq; quo fiat punitio particularis a deo etiā punitio gñalis i iudicio. qm̃ nō repellet dñs plebē suā ⁊ ecclīam quin puniat pſecutores eā ⁊ hereditatē suā. s. nō derelinquet finaliter in manib⁹ inimicoꝝ: immo liberabit eā. Et puniet eos q: nullū malū impunitū nec bonū irremuneratū sed semp sustinebit eā vsq; quo iusticia vertatur in iudiciū. i. vsq; ad diē iudicij. ¶ Vnde nota ꝙ iusticia dicit habitū siue actum primum: sed iudiciū dicit actum scōm. Et sic deus semper est ⁊ hz iusticiā: immo est ipsa iusticia per essentiam: sed nō semper facit iusticiam respectu nostri immo exp̃ectabat peccatorem ad penitentiā. Et sic differt facere iudicium vsq; quo cōuertatur: sed si nō agit penitētiam: tunc conuertit deus iusticiam in iudiciū: ⁊ condēnat eū in actu. Ideo dicitur ꝙ in nouissimo die iusticia dei cōuertetur in iudicium: non amplius erit locus nec tps pnie. ⁊ sicut deꝰ expectat vnūquēq; petōrē ne conuertat iusticiā in iudiciū vsq; ad mortē: ita expectat totum mundū vsq; ad iudiciū. Et sic vult deꝰ ꝙ sicut ipse expectat ⁊ tollerat peccatorem vsq; ad mortem: ⁊ vsq; quo agat penitentiā. ita ⁊ nos debemus expectare ⁊ patiēter tollerare persecutores nostros posteꝝ deꝰ tollerat eos. Dicit ergo ꝓpheta ꝙ deꝰ p doctrinā legis mitigat afflictionē hominī iusto docēs ipm habere patiētiam in adversis donec fodiat peccatori fouea: ⁊ donec iusticia cōuertatur in iudiciū. i. donec moriat peccator: ⁊ iudicet in iusticia dei ponat in executione nisi resipiscat pniam. Et sequit: qui iuxta illam ⁊c.

Iusticia conuertet i iudiciū.

¶ Ad cuius intellectū est aduertēdum ꝙ in bebreo non reperit istud relatiuum qui. Sed littera Hieronymi sic habet. Nō derelinquet dñs plebē suā ⁊ hereditatē suā non deseret: qm̃ ad iusticiā reuertet in iudiciū: ⁊ oēs recti ⁊ iusti recti sequētur illud iudicū. i. ibi erūt cū ꝓpo oēs recti iudicātes ⁊ assistentes iuxta rp̃m ⁊ sententiā apportantes vt ps Matth. xix. Sedebitis supra duodecim sedes ⁊c. Itē puer. viti. Dñs ad iudicium veniet cū senatorib⁹ terre. Sed q: translatio nostra habet illud relatiuū q̃: tunc debet sic ꝛstrui et q̃ iuxta illā sez qui erūt assistēres iuxta illā iusticiā q̃ cōuertetur in iudiciū in nouissimo die. et rñdet: oēs recti corde. s. sedebūt iuxta xp̃s apportantes eius sententiam in die iudicij. Et tunc introducitur xp̃s ad loquendum dicens.

iij. q. vij. ca. iudicet. j gl.

Quis consurget mihi aduersus malignantes: aut quis stabit mecum aduersus operātes iniquitatem.

¶ Quasi dicat xp̃s. Quādo ego iudicabo in die iudicij ⁊ insurgā ꝛ dānatos inferendo sententiaz pene eterne: q̃o cōsurget assistēs mihi aduersus malignātes aut stabit mecum sedēdo sup. xij. sedes aduersus operātes iniq̃tatem: ⁊ quis stabit iuxta eā ſniam quā ego fulminabo cōtra impios Respōdet ꝓpheta: oēs recti corde. Ex quo ps ꝙ tota ista sentētia cōtinuatur simul: ⁊ sic ordinanda littera. s. ꝓsona xp̃i: quis ꝛsurget mihi aduersus malignātes aut q̃s stabit mecum aduersus operātes iniquitatē ⁊ qui stabūt iuxta illā sniaz. Respondeꝝ ꝙ oēs q̃ recto sunt corde. i. oēs iusti ⁊ seri erūt assistentes in iudicio approbātes sententiā xp̃i iudicantes. xij. tribꝰ israel. i. incredulos pertinaces iudeos ⁊ ceteros infideles: ⁊ petōres qui nō solum modo approbabunt sniam: sed etiā accusabūt suos persecutores ⁊ oppressores. Nā tūc stabunt iusti in magna cōstantia aduersus eos qui se angustiauerunt: vt ps sapientie. v. Tota etiā supradicta locutio pōt esse vox ecclie: vt dicat ecclia. Quis cōsurget mihi in auxiliū in die iudicij aduersus malignantes: et pſecutores meos? aut q̃s stabit mecū aduersus opantes iniquitatē quando ego in die iudicij accusabo eos: ⁊ qui erūt iuxta illā iudicialē sniam: quā xp̃s fulminabit ꝛtra impios ⁊c. Respōdetur ꝙ oēs q̃ recto sunt corde. Aliter videtur beatus Hieronymus exponere istam pticulam: sed magis videt mihi cōuenies presens expositio.

xij. q. iij. c. ad mē sam. Et ter. d. e. ecce. Et xliij. q. j. c. dio ita

Nisi quia dñs adiuuit me: paulomin⁹ habitasset in inferno anima mea.

Si dicebam motus est pes meus: misericordia tua domine adiuuabat me.

Scōm multitudinem dolorum meorum in corde meo: consolationes tue letificauerūt animam meam.

¶ Hic ꝓpheta demōstrat qđo est necessaria gr̃a xp̃i specialis ad tolerandas persecutiones cū patiētia. Vnde dicit. Nisi q: dñs adiuuit me tenēdo manū meā ⁊ dando mihi gr̃am et patientiaz in tolerandis persecutionibus: paulominꝰ habitasset in inferno aīa mea. q. d. si deus nō dedisset mihi gr̃am ⁊ fidem incidissez in desperationē et errorē ⁊ aliquem casuz cōmisissem. Et sic anima mea fuisset in inferno. Nam si dicebaz motꝰ est pes me⁹. i. q̃n sensualitas mea fatigata ⁊ afflicta quasi dubitabat tribuebat de tua diuina puidētia ⁊ perdebaz aliqualiē patientiam. tunc mia tua releuabat me a tali meditatiōe: ⁊ gratia tua tunc adiuuabat me illuminādo ⁊ reducendo ad patientiam: ⁊ refrenabā irā meā ⁊ cum patiētia tolerabam pſecutiones meas: ⁊ sic cōsolatiōes tue ⁊ bone ispirationes letificauerūt aiam meā ſm multitudinem doloꝝ meoꝝ qui erāt in corde meo. Nā q̃n me ispirabas p̃ eternas ispirationes: ⁊ q̃n p euāgelicas exhortationes. Et sic desistebā in ira ⁊ vindicta. ⁊ mitigabas dolorē meū ⁊ tolerabā pſecutiones ⁊ aduersitates cū patiētia q: cognoscebā te esse iustū iudicē ⁊ patiētē expectando peccatores ad penitentiā.

Alꝰ doloꝝ.

Numquid adheret tibi sedes iniquitatis: q fugis laborem in precepto.

xxv. q. j. c firmissime. xxij. q. ij c. q̃libz

Captabunt in animam iusti: et sanguinem innocentem condemnabūt.

Et factus est mihi dominus in refugium: et deus meus in adiutorium spei mee.

Et reddet illis iniquitatem ipsorum: et in malicia eorum disperdet eos: disperdet illos dominus deus noster.

¶ Hic predicit punitionē ⁊ dānationē impioꝝ ⁊ pſecutoꝝ xp̃i ⁊ ecclesie ⁊ oīm iustoꝝ. Vñ ꝓpheta cōuersꝰ ad xp̃m dicit. O xp̃e iudex nūquid adhere tibi sedes iniquitatis qui fingis laborē in p̃cepto. i. tu q̃ dedisti precepta et statuisti ⁊ firmisti laborem ⁊ cōminationē petōrū in precepta ⁊ in lege tua ipsis transgredientibꝰ ⁊ ꝑmisisti ꝑmiū obseruātibꝰ. eris iudex iniquus. i. nūq̃ sedes in sede iniquitatis ⁊ iusticie ⁊ eris ita iniquus ꝙ nō punies iniquos ⁊ pſecutores meos. q. d. nō cum sis iustus p essentiā. imo facies iudiciū tribubꝰ vnicuiq; iuxta opa sua. Nā ideo dedisti ꝑcepta cū labore. i. sub cōminatione penarū trāsgressoribus. ⁊ etiā ꝑmisisti ꝑmiū p labore obseruātibus. ¶ Vnde nota ꝙ ꝑmiū est ꝓciū merituꝝ p labore. Et ideo ponitur hic labor pro ꝑmio laboris cum dicit: qui fingis laborem in precepto quasi dicat. tu qui ꝓmisisti premium laborantibus in lege ⁊ ꝑceptis. nō iudicabis iniquē. imo punies malos ⁊ premiabis bonos. Et ideo subdit. Judei iniqui captabunt occasionem et ꝓpe trabunt mortem in animam christi iusti. Et condemnabunt sanguinem innocentem absq; causa sed dñs p̃ factꝰ mihi refugiū. ⁊ i adiutoriū spei mee a mortuis me suscitādo. reddet illis iudeis crucifixoribus meis, iniq̃tatē ipsoꝝ. i. reddet eos

Quid sit ꝓmium.

Universidad de Deusto
Biblioteca

penaz ſm iniquitatē ipſoz ⁊ diſperdet illos dñs deus noſter in malicia ſua. i. ſm malicia ſuā eternaliter puniēdo. Totū hoc etiā pōt dici in perſona eccl'ie totī⁹ cuiuſlibet iuſti. vnde dicit eccl'ia ⁊ quilibet iuſtus o xp̃e tu es vere iudex iuſtus. ⁊ nō ſedes i ſede iniquitatis. imo tribuis vnicuiq; iuxta opera ſua. Vaz tyranni ⁊ iniqui captabūt ⁊ta ſalam iuſti ⁊ cōdēnabunt ſanguinē innocētē martyzes occidendo ⁊ bona pauperuz auferendo. ⁊ iuſtos opprimendo ⁊ viduas ⁊ pupillos vexando. Tamen dñs factus eſt mihi i refugiū ⁊ in adiutoziū ſpei mee. q: ab eis me liberauit ⁊ p̃miā eternū mihi cōtulit p laboribus ⁊ pſecutionibus. Et tamē illis reddet iniquitatē ipoz. ⁊ in malicia eoz diſperdet eos ad penā eternā ōſtinādo. Et quib⁹ patet ꝙ deus eſt iudex iuſt⁹. ⁊ de⁹ vltionū. et p̃ſis nō cōtēnit. imo habet ſpecialē curā ⁊ prudentiā circa actus humānos. Et ſic p̃z q iſte pſalmus eſt vnus de illis quos fecit dauid contra negantes diuinaz prudentiam. ❡ Et hoc pſalmo p̃mit recolligi quattuoz cōcluſiones.

¶ Prima cōcluſio q xp̃us eſt deus vltionum. ⁊ vindictaruz eo q eſt ſibi tradita poteſtas iudicā id ab ipſo patre.

¶ Secunda cōcluſio. q poteſtas iudiciaria xp̃i maxime apparebit i iudicio finali vbi retribuet vnicuiq; premium ſm opera ſua.

¶ Tertia cōcluſio q licet infideles ⁊ tyranni cōtēnant diuinam prudentiam in hac vita. quia putant q deus non videat ſua mala opera. tamē in die iudicij iuſticia ⁊ miſericordia dei. qua expectat peccatores ad penitentiam ꝙuertetur in iudiciū contra malos ⁊ tyrannos.

¶ Quarta ꝯcluſio. q beat⁹ eſt homo q̃ eſt erudi tus i lege dñi. qm̃ p̃ceptis dei geſta ſanctoz. quo ād qui ⁊ ſancti fuerūt liberati de multis pſecutionib⁹ ⁊pſecutores eoz fuerūt finaliē puniti. Tunc iuſt⁹ talia conſiderans patienter tolerabit aduerſa. ℣

xv. q. j. c reuertimini Et xcv. d. cc. et xliij q. j. c. bis ita.

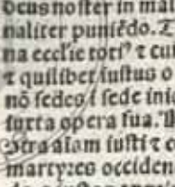

Enite exultemus dño: inbilemus deo ſalutari noſtro. Preoccupemus faciem eius in confeſſione in pſalmis inbilemus ei.

¶ Titulus laus cantici ipſi dauid. Iſte pſalm⁹ apud hebreos eſt omnio ſine titulo. Et dicūt q̃daz eoz̃ q moyſes fecit ipſe. Sed ꝺa apl'us paul⁹ ad hebreos. iij ⁊. iiij. allegat magnā partē hui⁹ pſalmi ſub noīe ipſi⁹ dauid. ideo eſt magis credendū ſibi q̃ pſidis iudeis modernis q̃ conant̃ puertere ſenſū ſacre ſcripture ⁊ anferre abipſo dauid ꝓphetica dignitatē de xp̃o. ⁊ ideo nec hic nec alibi eſt illis fides exhibēda. Jō ē dicēdū q ꝓpheta dauid p̃uidēs in ſpū xp̃z futurū verū deū ⁊ bolem ⁊ ſaluatorez a gentilib⁹ recipiendū ⁊ p maiori parte a iudeis repudiādus. Jdeo fecit hunc pſalmū in quo oēs nationes inuitat ad recipiendū xp̃m ⁊ exhibendū ſibi honoꝛs diuinos ⁊ cultum latrie tanq̃ deoꝛe ro ⁊ redēptoꝛi. ⁊ meſſie in lege p̃miſſo i quo duo facit. Nam primo facit quod dictū eſt. Scōo ſpe

cialiter vocat ⁊ inuitat iudeos ad xp̃m audiēdū ⁊ legē euangelicā recipiendā. ibi. Hodie ſi vocez eius audieritis. Quātū ad primū duo facit. Primo inuitat oēs nationes ad recipiēdū xp̃m cū exultatiōe ⁊ ꝺfeſſiōe fidei tanq̃ dñi. Scōo inuitat eos ad cultū latrie aſſignando rōnē. ibi. Qm̃ deus magnus dñs ⁊ rex man⁹ ſup ⁊c. ℒ ¶ Quātum ad primū eſt aduertendū. q̃ q: xp̃us venit in mundum verus de⁹ ⁊ homo: ideo debet ſibi latria. ſz quia venit ad liberādum nos a pcō ⁊ captiuitate. ideo talis latria rōne bñficioz debet eſſe cum exultatione ⁊ gratiarū actione. ⁊ q: non ſolū corpora: ſed etiā alas liberauit ideo talis exultatio debet eſſe cū exultatiōe laudis ⁊ etiā in pſalmis cum inſtrumētis muſicis. ⁊ totū hoc ꝓpter bñficiū redēptiōis. Dicit g̃ dauid. O vos oēs gētiles relinq̃te idola ⁊ deceptorias ⁊ execrabiles ſuperſtitiones. ⁊ vos iudei relinquite ſacrificia ⁊ cerimonias legales. Et omnes ſimul venite exultemus dño ieſu xp̃o in aduentu ſuo ⁊ iubilemus xp̃i dño ſalutari noſtro. ſcilz ieſu qui eſt ſaluator noſter: quia ideo dicit⁹ ieſus, quia venit ad ſaluandum nos. Vñ littera hierony. habet Venite laudemꝰ dñm iubilem⁹ petre ieſu noſtro. Nam pro maiori parte vbicūq; in ſcriptura reperitur ſaluare ipſe trāſtulit ieſus ad denotādum in hoc loco ꝙ cauſa noſtre ſalutis venit in hunc mundum vt ſaluator ⁊ defenſor. In quo tanq̃ imobili ⁊ infrāgibili petra ſum⁹ imobiliter fundati. Et ideo ſequit: preoccupem⁹. i. antecedamus facie. i. aduētum eius in cōfeſſione laudis confitendo ipſum eſſe verum deum: licet veniat in forma ſerui. Et ſic in pſalmis ⁊ canticis ⁊ muſicis inſtrumētis iubilemus ei pro gratiarū actione.

Quoniam deus magnus dominus. et rex magnus ſuper omnes deos.

De ꝑſe. diſt. ij. c. acceſſerūt. Diſ. iij. c. que ꝯtra. Et xxiij. q. j quid cuiq; debeat i lo. xcij. diſt. c. j. in gloſa Heb. iij. b. et ad Heb. iiij b.

Quia in manu eius ſunt omnes fines terre et altitudines montium ipſius ſunt.

Qm̃ ipſius eſt mare et ipſe fecit illud: et ſiccam manus eius formauerunt.

Venite adoremus ⁊ procidamus: et ploremus ante dñm qui fecit nos: quia ipſe eſt dominus deus noſter.

Et nos populus paſcue eius: ⁊ oues manus eius.

Hodie, ſi vocem eius audieritis nolite obdurare corda veſtra.

Sicut in irritatione: ſm diem tentationis: in deſerto.

Vbi tentauerunt me patres veſtri: probauerunt et viderunt opera mea.

Exo. iij. deicepsq; et illūe. xxiij. et xiiij.

¶ Dic reddit cauſam quare debētur ſibi tales honoꝛes ⁊ quare debeā ſibi cultus latrie.

℟ ¶ Ad cuius intellectum eſt notādum. q latria eſt quedā ſeruitus ſiue rōne cuiuſ⁹ ſummi dominiū ⁊ ſumme poteſtatis ⁊ bonitatis. Sed quia xp̃s ab eterno inf̃tum deus eſt ſummus et vniuerſalis dñs ⁊ ab eterno b̃ſummā poteſtatē que maxime ſuit oſtēſa in creatione. ⁊ ſummā bonitatē que maxime ſuit oſtēſa fuit in nra redēptione. Et etiā xp̃s inquantū bō accepit a patre vniuerſale dñium ⁊ iudicariā ptātē in celo ⁊ in terra. Et inquantū de⁹ ⁊ bō operat⁹ eſt myſteriū nre redēptionis. Jdeo pſone xp̃i recte ⁊ debite exhibet cultus latrie ⁊ vera adoratio. Et hoc eſt q̃ dicit dauid in hac parte. Vñ ait. venite exultemus ⁊c. O vos gētiles q̃ bucuſq; adoraſtis deos ligneos ⁊ aureos ⁊ argēteos ⁊ boleꝰ mortales. puta Saturnū ioue: ⁊ pbeū: venite adoremꝰ dñm ieſum xp̃m. qm̃ ipſe rex eſt magn⁹ ⁊ de⁹ magn⁹ ſup oēs angelos ⁊ ſup oēs deos q̃s coluiſtis. q: non repellet plebē ſuā. q. d. nō repellet vos a plebe ſua q: nō ſolū eſt dñs iudeoꝝ ſz etiā gētiliū q: in manu ⁊ pōte ei⁹ ſunt oēs fines ⁊ termini terre a ſolis ortu vſq; ad occaſum ⁊ ab aq̃one vſq; ad meridiē. ⁊ oēs altitudines mōtiū ipſi⁹ ſunt ſub ei⁹ pōte ⁊ dñio ⁊ ipſe cōſpicit altiſſimos mōtes puta caucaſuz ⁊ taurū ⁊ emanū ⁊ mōtes ripheos ſcilicē ⁊ atlantē. affrice ⁊ montē lune etiopie q. d. ſz iſti mōtes ſint altiſſimi. tñ altior eſt dñs ⁊ ipſis dñabit. Et quo p̃z q̃ dñium xp̃i eſt vniuerſaliſſimū: q: fuit exhibitum p oēs habitatores ſupradictoꝝ montiū ⁊ terminoꝝ terre q̃ fuerūt ſub iecti dñio xp̃i. Et rōne ſummi dñi debēt xp̃o diuini honoꝛes ⁊ cult⁹ latrie. Sed q: nō ſolū rōne creationis ⁊ beneficij redēptionis debet ſibi latria. ideo ſequit. Qm̃ ipſi⁹ eſt mare ⁊ ipſe fecit et creauit illud ⁊ aridā ſiue ſiccā terrā fundauerūt man⁹ ei⁹. Et ponit ibi ꝓprietas p ſubſtātia. eo q̃ terra eſt naturaliter ſicca: ſicut aq̃ frigida ⁊ aer humidus ⁊ ignis calidus. Ergo ꝓpter ſupradictas rōnes q: xp̃o eſt vniuerſalis dñs terre ⁊ maris q̃ venite adoremꝰ ⁊ pcidamꝰ ante deū. Et ſimiliter q: ipſe eſt dñs de⁹ noſter: nos ſumꝰ ꝓplis ei⁹ ⁊ oues paſcue ei⁹: ⁊ p dñio ipſe eſt paſtor noſter q̃ paſcit nos in paſcua ſacramētoꝝ eccl'iaſtic oꝝ̃ traxerūt virtutē ex morte ⁊ paſſione ſua et ſanguine ex latere effuſo ⁊ p dñio ipſe eſt ſaluator: ⁊ redēptor: nr̃. Et ſic ipſe eſt de⁹ ⁊ vniuerſalis dñs ⁊ creator oīm: ⁊ redēptor: ⁊ ſaluator ⁊ paſtor noſter: ideo ꝓpter omnia iſta venite oēs nationes ⁊ cōditiones hoim ⁊ adoremꝰ ipſum ieſum xp̃m ⁊ pcidamus ante eū. q: talis adoratio eū puidētia debet ei ꝓpter rōnes ſupradictas quaſi dicat: non dubiteris adorare iſtum xp̃m. Nā ſz apparebat in carne humana. tñ ipſe eſt ver⁹ deus et dñs omnium qui creauit omnia ⁊c. ¶ Hodie ſi vocem ⁊c. Hec eſt ſecūda pars in qua ſpecialiter inuitat iudeos ad recipiendū meſſiam xp̃m eis p miſſum. Unde eſt aduertendū ſicut legitur deu. xxviij. q̃ iudei deſiderabant intelligere legē ⁊ cerimonias quas deus ꝑcipiebat in lege. q: p moyſen hoc nō potuerūt intelligere ⁊ deſiderabant videre deū faciaſiter: vt p̃z exo. xxxiij. Sed deus p̃miſit moyſi di. poſteriora mea videbis ⁊c. Et. c. xiij. dixit ꝓphetam ſuſcitabo de medio fratrū tuoꝝ ſimilem tibi ⁊ ponam verba mea in oꝛe eius, loquetur q̃ ad eos quecūq; dixero tibi ⁊ q

uerſalis dñs ⁊ ab eterno b̃ſummā poteſtatē que maxime fuit oſtēſa in creatione. ⁊ ſummā bonitatē que maxime fuit oſtēſa fuit in nra redēptione. Et etiā xp̃s inquantū bō accepit a patre vniuerſale dñium ⁊ iudicariā ptātē in celo ⁊ in terra. Et inquantū de⁹ ⁊ bō operat⁹ eſt myſteriū nre redēptionis. Jdeo pſone xp̃i recte ⁊ debite exhibet cultus latrie ⁊ vera adoratio. Et hoc eſt q̃ dicit dauid in hac parte. Vñ ait. venite exultemus ⁊c. O vos gētiles q̃ bucuſq; adoraſtis deos ligneos ⁊ aureos ⁊ argēteos ⁊ boleꝰ mortales. puta Saturnū ioue: ⁊ pbeū: venite adoremꝰ dñm ieſum xp̃m. qm̃ ipſe rex eſt magn⁹ ⁊ de⁹ magn⁹ ſup oēs angelos ⁊ ſup oēs deos q̃s coluiſtis. q: non repellet plebē ſuā. q. d. nō repellet vos a plebe ſua q: nō ſolū eſt dñs iudeoꝝ ſz etiā gētiliū q: in manu ⁊ pōte ei⁹ ſunt oēs fines ⁊ termini terre a ſolis ortu vſq; ad occaſum ⁊ ab aq̃one vſq; ad meridiē. ⁊ oēs altitudines mōtiū ipſi⁹ ſunt ſub ei⁹ pōte ⁊ dñio ⁊ ipſe cōſpicit altiſſimos mōtes puta caucaſuz ⁊ taurū ⁊ emanū ⁊ mōtes ripheos ſcilicē ⁊ atlantē. affrice ⁊ montē lune etiopie q. d. ſz iſti mōtes ſint altiſſimi. tñ altior eſt dñs ⁊ ipſis dñabit. Et quo p̃z q̃ dñium xp̃i eſt vniuerſaliſſimū: q: fuit exhibitum p oēs habitatores ſupradictoꝝ montiū ⁊ terminoꝝ terre q̃ fuerūt ſub iecti dñio xp̃i. Et rōne ſummi dñi debēt xp̃o diuini honoꝛes ⁊ cult⁹ latrie. Sed q: nō ſolū rōne creationis ⁊ beneficij redēptionis debet ſibi latria. ideo ſequit. Qm̃ ipſi⁹ eſt mare ⁊ ipſe fecit et creauit illud ⁊ aridā ſiue ſiccā terrā fundauerūt man⁹ ei⁹. Et ponit ibi ꝓprietas p ſubſtātia. eo q̃ terra eſt naturaliter ſicca: ſicut aq̃ frigida ⁊ aer humidus ⁊ ignis calidus. Ergo ꝓpter ſupradictas rōnes q: xp̃o eſt vniuerſalis dñs terre ⁊ maris q̃ venite adoremꝰ ⁊ pcidamꝰ ante deū. Et ſimiliter q: ipſe eſt dñs de⁹ noſter: nos ſumꝰ ꝓplis ei⁹ ⁊ oues paſcue ei⁹: ⁊ p dñio ipſe eſt paſtor noſter q̃ paſcit nos in paſcua ſacramētoꝝ eccl'iaſtic oꝝ̃ traxerūt virtutē ex morte ⁊ paſſione ſua et ſanguine ex latere effuſo ⁊ p dñio ipſe eſt ſaluator: ⁊ redēptor: nr̃. Et ſic ipſe eſt de⁹ ⁊ vniuerſalis dñs ⁊ creator oīm: ⁊ redēptor: ⁊ ſaluator ⁊ paſtor noſter: ideo ꝓpter omnia iſta venite oēs nationes ⁊ cōditiones hoim ⁊ adoremꝰ ipſum ieſum xp̃m ⁊ pcidamus ante eū. q: talis adoratio eū puidētia debet ei ꝓpter rōnes ſupradictas quaſi dicat: non dubiteris adorare iſtum xp̃m. Nā ſz apparebat in carne humana. tñ ipſe eſt ver⁹ deus et dñs omnium qui creauit omnia ⁊c. ¶ Hodie ſi vocem ⁊c. Hec eſt ſecūda pars in qua ſpecialiter inuitat iudeos ad recipiendū meſſiam xp̃m eis p miſſum. Unde eſt aduertendū ſicut legitur deu. xxviij. q̃ iudei deſiderabant intelligere legē ⁊ cerimonias quas deus ꝑcipiebat in lege. q: p moyſen hoc nō potuerūt intelligere ⁊ deſiderabant videre deū faciaſiter: vt p̃z exo. xxxiij. Sed deus p̃miſit moyſi di. poſteriora mea videbis ⁊c. Et. c. xiij. dixit ꝓphetam ſuſcitabo de medio fratrū tuoꝝ ſimilem tibi ⁊ ponam verba mea in oꝛe eius, loquetur q̃ ad eos quecūq; dixero tibi ⁊ q

Dñium xp̃i vlc

eum⁹ nō audierit vitoꝛ exiſtā. In quibus verbis quattuoꝛ p̃miſit deus. ꝓmo q̃ iſte ꝓpheta a deo mittendus erat futurus verus homo de populo iſrael. ſ. ō iuda. ij. q̃ deus pater poneret vꝺa ſua in oꝛe ei⁹ in quo demōſtrat⁹ natural is ⁊ ſubſtātialis ꝓceſſio filij a patre: ⁊ ſic iſte ꝓpheta nō erat bō. ſz etiā de⁹. tertio q̃ erat declaratur⁹ legem ⁊ cerimonias ⁊ locutur⁹ pop'lo ex parte dei p̃is ſm voliū tatē ei⁹ q̃rto q̃ iudei rebelles ⁊ nō audītes xp̃m iſtū ꝓphetā erāt puniēdi terribili vltione vindicta: dauid q̃ introducit hic deū pl̃z ad iudeos loquētē ⁊ dicentē. O iudei q̃ bucuſq; fuiſtis i nocte ignoꝛātie ſub lege ⁊ cerimonijs: ⁊ in tenebris pcōꝝ. ſi q̃n bodie. ſ. tpe gr̃e q: iam nor p̃ceſſit ⁊ oīes appꝛopiquabit audieritis vocē ⁊ p̃dicationē ei⁹. ſ. ipſius ꝓphete ⁊ p̃i in lege ꝓmiſſi in cui⁹ oꝛe p̃ poſuit vꝺa ſua: nolite obdurare corda vꝛa ſicut obduraſtis corda vꝛa in exacerbatiōe q̃n exacerbaſtis ⁊ irritaſtis me ad irā in deſerto ſm diē tētationis q̃n miſit moyſes exploratoꝛes ad terrā p̃miſſionis ⁊ vos parit⁹ voluiſtis reuerti in egyptū. nō ꝓfidētes de meis p̃miſſis: ⁊ dubitātes de mea potētia: q̃ nō poſſes idolatras ōlere. ⁊ vos introducere i munꝺ. in q̃ loco tentauerūt me patres veſtri. vbi et aq̃s ꝓtradictionis pbauerūt. ⁊ viderūt opa mea: puta miracula q̃ ibi feci ⁊ punitiones vt p̃z numeri. xiiij.

Quadraginta annis offenſus fui generationi illi: ⁊ dixi ſemper errant corde.

Et iſti non cognouerūt vias meas: vt iurauī in ira mea: ſi introibūt in requiē meam.

Vt p̃z i exo. Nu. xxiiij.

¶ Quadraginta annis ꝓximus ⁊ ꝓpti⁹ fui ⁊ generationi illi ⁊ ſemp fui offenſus ab eis ⁊ diſpli cuit mihi gñatio illa ⁊ rebellis fuit ⁊ incredula. Et tūc vidēs obſtinationē illoꝝ dixi ⁊ ſtatui de eis. q: iſti filij iſrael nō cognouerūt vias meas nec crediderūt: iō iurauī in ira mea q̃ nō introibūt in requiē meā. q. d. ſicut illi ꝓpter duriciā et incredulitatē eoꝝ nō introierūt in terrā ꝓmiſſionis, ſz vagātes per deſertū mortui ſunt ⁊ eoꝝ cadauera ibi ſepulta. Jta pariter iudei increduli q̃ meſſiā nō ſūt recepturi, nec voluerūt audire vocē euangelicā nunq̃ intrabūt in requiē meā celeſtē: ſed diſperſi p mundū vagabuntur ⁊ eoꝝ anime in inferno ſepelient̃. Et quo p̃z ſm apl'm ad hebr. iiij. q̃ dauid fecit hunc pſalmū inuitās ad recipiendū xp̃m ⁊ audiendū ei⁹ vocē euāgelicaz vt ingrediamur in requiē dñi. ſ. in hāc eccleſiā p gr̃am ⁊ baptiſmū ⁊ cetera ſacramenta: in illam eccleſiā per gloriā. q: non eſt dicendum q̃ dauid exhorteꝛ iudeos ad audiendam legem moyſi: quā iam per. xl. annos ante audierant. nec inuitat eos ad ingrediēdū terrā ꝓmiſſionis in qua per totidem annos habitabāt ante illū diem. ſz vocat omnes ⁊ inuitat adorandū ⁊ recipiendum xp̃m in hoc die gratie ⁊ ad ingrediendā eccl'iam ⁊ veram requiē hic per gratiam ⁊ in futuro per gloriā pbat. autem dauid q̃ xp̃o debetur latria: primo q: deus ⁊ dñs vniuerſalis. ſcōo q: creatoꝛ ⁊ tertio q: ſaluatoꝛ ⁊ redēptoꝛ. Et ideo in ꝓma

Universidad de Deusto
Biblioteca

Pro expositio notanda.

partevocat omnes ad latriā xpi. In scōa vo pars vocat t instat oēs ad audiendā t recipiendā legē euangelicā t vt ingrediant ecclesiā xpi t requiē eī: t hoc sub cōminatione priuationis hereditatis eterne. ¶ Ad maiorē aūt intelligētiā huius psal. est aduertendū q dō in hoc psal. aperit nobis vnā oppositionē de veteri testa. t infert vnā cōclusionem t cantat vnā chordam de psalterio euangelico. ppositio aūt est ista. Mā legit numeri. xxiij. t. xiiij q moyses ex p̄cepto dei misit xij. exploratores qui cōsiderauerūt totā terrā: in qua viderūt ciuitates fortissimas t homines ferocissimos. sed erat in tantū fertilis. q inde asportauerūt magnū botrū cū palmite auulsum deuite: qui quidē exploratores reuersi narrarūt populo ea que viderant dicentes. terra fertilis est fluēs lacte t melle t copia fructuū. sicut ex bis fructib⁹ cognosci pōt. sed bz ciuitates grandes atq muratas. vnde calepb. t iosue dixerūt ascendamus t possideamus terrā qm poterim⁹ obtinere eā oēs aūt alij exploratores dixerūt ne quaq ad hūc populū valemus ascendere. q: fortio: nobis est. q: terra ḡuorat habitatores suos q: vidim⁹ gigātes in ea t. c. quib⁹ auditis popul⁹ voluit lapidare moysen t ꝓstituere aliū ducem t reuerti in egyptū. nisi p̄ter calepb et iosue q obstiterūt eis vnde tūc de⁹ voluit totaliter delere illū populū nisi ꝓpter preces moysi. Et tūc de⁹ punivit eos in tantū q nulli illi⁹ populi ingressus: est terrā p̄missam. sed. xl. annis. vagati sunt per desertū t oēs mortui ibi. t cadavera eorū ibi sepulta p̄eter calepb. t iosue qui fuerant deo obedictes: ideo ipsi soli cū filijs illoz rebelli ingressi sunt terrā p̄missionis. in quo mysterio p̄uidit dauid in spū electionē gentiliū t re probationē iudeoz ꝓpter rebellionē factā cōtra xp̄m. Mā sicut oēs illi. xij. electi ex omnib⁹ tribubus cōsiderarūt terrā p̄missam tm̄ sol⁹ calepb t iosue laudauerunt t voluerūt ascendere in eam per qō figurabat q oēs trib⁹ israel audierunt xp̄m p̄dicantē suā legē euangelicā. q: in bierusalē t galilea habitabant de omnibus tribubus. sed maior pars eoz visa est lex euāgelica difficilis eo q pbibet omnē auariciā t superbiā t oia vitia t p̄cipit oēm virtutē. Et ideo noluerūt obedire xp̄o. q: erat contrarius operibus eoz. immo crucifixerūt t persecuti sunt eū. sed soli apli t oi scipuli t quidā de pharisēis t nobilibus t popularibus obedierunt xp̄o t euangelio. t ideo xp̄s expulit omnes rebelles iudeos. Et p̄unit eos terra viuentium in lege p̄missa: ad quam soli apostoli t discipuli cum ceteris ad fidem xp̄i conuersis sunt ingressi. Vñ xp̄s expectauit iudeos xl. annis. sed q: mansērūt obdurati pobstinati in sua nequitia t cecitate. Ideo misit deus tytū cū exercitu romanorum qui ciuitatē t populum cōbussit t euertit. t eos trucidauit t captiuauit et dispsit. Et sic duplici morte punivit eos. s. corporali t eēna duplici. exilio. s. ab illa terra mūdana t a terra viuentiū: q: nunq intrabūt. in illam requiem dñi. Hāc propositionem aperit nobis dauid. t hāc conclusionem t chordam euangelicam cāt at in hoc psal. Dicit ergo deus per os dō cōmādo iudeis rebellib⁹ xp̄o. O si t qñ audieritis vocē dei incarnati. s. vocē euāgelicā: nolite obdurare corda vestra. sicut ꝓobdurauerūt patres vestri corda sua qñ tēptauerūt me in deserto volētes retrocedere in egyptus t. c. Quos expectaui quadraginta annis. sed q: manserūt in sua malicia t obduratione. Ideo iurauī in ira mea q si cut ipsi nō intrauerūt terram p̄missam. ita vos nunq in trabitis in requiē meā nisi obedieritis voci euangelice. Quasi dicat: sicut expectaui patres vestros. xl. annis in deserto: vt cōuerterent a sua duricia. Ita expectabo vos. xl. annis. post passionē meā. sz q: manebitis in vestra duricia t obstinatione sicut patres vestri. Ideo sicut isti sucrūt oēs ꝓstrati in deserto: t nunq intrarūt terrā p̄missam. Ita vos cū ciuitate vra eritis ꝓstrati t dissipati t nunq intrabitis in requiē meā celestē. sed pibitis in corpore t aia. ¶ Sed ꝓtra intentū nre expositiōis in hoc psal. arguūt qdaz moderni iudei dicētes q nō venit ꝝ intentū p pbete in h̄ psal. Mā de⁹ cōminat in h̄ psal. illis q nō sequūt nec audiēt vocē regis messie in suo aduētu qs non introducet in terras p̄missionis: quā possederūt antiq patres sz solū rex messias introducet eos q obedict. sed q: xp̄s nō fuit verus messias. ideo nō audierūt eū: sed sunt parati audire messiā quē expectāt q ē edificatur⁹ nouā bierl'm t cōgregaturus oēs filios israel ex oibus partibus mūdi. q aūt iesus xp̄s nō fuit ver⁹ messias: pbat q: nō vocauit eos ad illā terrā. nec retinuit eā p senec p suos: cū fuerit in ea crucifixus iō nō potuit illā terras dare filijs israel: sicut dicit oēs pphete. in hac ergo cecitate pseuerāt hodie moderni. Sed quātū decipiat eos ista vana cupiditas rerū tēporaliū. dictū ē i p̄cedētib⁹. ¶ Sed ad detegendā eoz falsam intelligentiaz t vanā spē ponit pro cōclusione q illa terra chanaā in qua est sita bierusalē terrena nō fuit sanctis partib⁹ a deo p̄missa in p̄cisum: p̄miū pro lege seruāda: nec expectabāt eā patriarche t pphete tanq requiem t terminum vltimatū. Hec coclusio multipliciter pbatur. Primo sic. Mā si de⁹ p̄misisset t dedisset illam terrā iudeis in p̄cisum p̄emium pro lege obseruanda: sequeret q deus esset iniustus: aut superstitio et cultus idoloz fuisset nobilior q lex diuina. Mam terra quam possidebant gentes. s. damascus t babylonia t egyptus: t opima regio indoz. absq ꝓpor tione fuerūt semp fertiliores t ditiores q terra chanaam: q est sterilis t inaquosa t misera: frequenter patiens famē t. inediam: vt p̄z p totum discursum patriarcharum in lib. Gen. Nam propter famē t inediam cōpulsi sunt fugere abraā ysaac t iacob cū suis filijs ab illa terra i egyptū Ex quo patet q meliorē terrā possederunt semper gentiles t idolatre. t per consequens de nō promisit illā terram in p̄emium obseruantie legis: quia nobiliori legi nobilius debet p̄emium Item hec idem patet autoritate. Mā si illā terrā

Not. de p̄missione terre chanaā &c.

p̄misisse de⁹ in p̄cium p̄emiū suis cultoribus. nō priuasset moysen famulū suū ingressu illi⁹ terre. Mā multi sceleratī ingressi sunt eā iosue in illā terrā. t tū moyses nō p̄missus fuit intro ire. q magis seruauit p̄cepta dei q aliqs alioz Item dauid tāp rex t dñs possidebat illā terrā sed tū cōtēnens illā aliā desiderabat cū dicebat: satiabor cū apparuerit gl'ia tua ps. xvj. Item psal. lxxxiij. elegi abiect⁹ ē in domo dei mei magis: q habitare i tabernaculis pecōr. Item psal. cxix. heu mihi q: incolat' me' prolongat⁹. t. c. Item psal. cxli. portio mea in terra viuētū. Item salomō rex erat in bierl'm potētissim⁹ t. c. t tū dicit q bierl'm illa terrena cū oib⁹ regnis mūdi sūt q dā vanitas: vt p̄z ecclesiastes. j. c. et p totū: immo cōcludit in fine illi⁹ libelli q oia ista sunt vana. nec est alia difficultas in hoc mādo: nisi quare mādata. eo q debem⁹ appere in fine vite ante deū iudicē t p̄miatorē t. c. q̄ scti pres nō expectabāt messiā ppter possessionē illi⁹ terre misere. Hoc idē affirmat rabi moyses aben maymō in lib. iudicū in sentētijs regū. vbi ait: q nō desiderarūt pphete t sapientes tēpus messie. vt dilatarētur sup oib⁹: nec vt haberēt ptātē in gētib⁹ nec ad comedēdū t bibēdū. nec ad delicias t voluptates: sz vt vacarēt in lege t sapia. vt esset eis vas bre vitā felicē saturi sicut declarauim⁹ in sentētijs de pulsu in illo tpe oīs diuitie reputabunt tanq terra. Et nō erit occupatio in isr'l nisi ad sciēdū dñm. Jō erūt sapientes magni et sciēt vba clausa t obscura t attingēt scientiā sui creatoris. vt dr Esa. xj. q: tūc erit tra plena scientia dñi t. c. Ex dictis ḡ bui⁹ magni magri reputati apud iudeos p̄z qualr rex messias nō est datus iudeis i suo aduētu illā terrā bierl'm nec alia mūdana: sed sciam verā t intelligētiā legi vt p illā consequerētur vitā vēturi scli. qō totū fuit impletū p xp̄m in aplis t doctoribus t oib⁹ fidelib⁹ suis ppter hāc ergo requiē eternā in celo cōsequendā exhortat dō in hoc psal. oēs gētiles t iudeos vt recipiāt xp̄m in suo aduētu: t audiāt vocē eius euāgelicā. Et priuatiue buius requiei t bricudinis cōminat iudeis rebellib⁹ totēnentib⁹ vocē xp̄i. cū dicit. hodie si vocē ei⁹ audieritis nolite obdurare corda vra sicut t. c. Et p hāc p̄z rōsio ad vnū argumentum iudeoz: t vana spē t intelligētiā eoz. sz hoc latius patebit in tractatu finali cōtra iudeos. Ex quibus p̄z q dauid in hoc psalmo p̄dicit electionē gētiliū q ad xp̄m colēdū t adorandū venerūt t vocē euāgelicā audierunt t p̄dicit reprobationē iudeoz qui xp̄m negauerunt.

j. parte xvj. ca. xxiij. dic. j. glo.

Cantate domino canticum nouum: cantate dño oīs terra.

Cantate domino et benedicite nomini eius: annuncia te de die in diem salutare eius.

Annunciate inter gentes gloriā eius in omnibus populis mirabilia eius.

Quoniam magnus dominus et laudabilis nimis: terribilis est super omnes deos.

Quoniam omnes dij gentiū demonia: dominus autem celos fecit.

¶ Titulus psalmi dauid quādo dom⁹ edificabāt post captiuitatē. Iste psalmus apud hebreos est oino sine titulo: sed discūt hebrei moderni q moyses fecit istū psalmū pro gratiarūactione de reedificatione tēpli reedificati post captiuitatē babylonie. quā p̄uidit moyses i spū. sed isti manifeste mētiunt. Mā legit secūdo paralipomenon. vij. c. q in dedicatiōe tēpli sacerdotes stabāt in officijs suis. t leuite in organis carminū. que fecit dauid rex ad laudandū dñm quoniā bonus. qñ in eternum misia eius. hymnos dauid canētes per manus suas. Ex quo p̄z q dauid fecit oēs psalmos qui incipiūt Cōfitemini vel Cātate. vel Laudate t. c. Item manifeste patz q iste psalmus totus cantatus est cum psalmo cētesimoquarto. t cētesimoquinto. quādo dauid introduxit arcbam in bierusalē. vt p̄z. j. Paralipome. xv. Ex quo p̄z q iste psalmus specialiter factus est ad laudandū deū in tēplo ab ipso dauid. ¶ Sed ad maiorē euidētiā buj⁹ psalmi t oim subsequētiū t ctiā p̄cedentiū. est aduertendū q sicut tota lex euāgelica dr psalteriū decē chordarū eo q p̄tinet decē mysteria de xp̄o. t tota eccl'a. qui sunt oēs articuli fidei. t omnia gesta xp̄i. t ola consilia t p̄cepta. Vñ sicut tota lex moysi dr: continēs septem tredecim p̄cepta veteris legis inter moralia t iudicialia et cerimonialia. Ita lex euāgelica dicitur cāticū nouū. eo q relicta vetustate litere. cantat noua mysteria de christo t ecclesia figurata per illa antiqua mysteria veteris legis. ¶ Unde relicta vetustate. et renouati per christum. et ambulantes in nouitate spiritus iam cantamus in ecclesia t lege euāgelica mysteriū trinitatis diuinarum personarū. t mysteriū incarnationis t predicationis christi. et opera miraculorum eius t mysterium mortis t passionis. t liberationes fidelium veteris testamēti per. descensum xp̄i ad inferos. Et cātam⁹ et celebramus iugiter ecclesiastica septē sacramēta. in qbus cōtinent virtus ipius passionis xp̄i et p̄cium eius. Item cantamus xp̄i resurrectionem t ascēsionem et spūssancti missionem. et gentilium in

t. xv. ej. c. reuertimini Supra. xlvij. Et ecclesi. xlij. Et xxvj. q. ij. c. q fine.

Lex euāgelica dr cāticum nouum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

vnā ecclām vocationē: t iudeoꝝ reprobationē et vltimi iudicij examinationē. t bonoꝝ t maloꝝ retributionē. Hoc est ergo canticū nouū euangelicū qđ modo iugiter cantat realiter ecclia: qđ dudum frequēter ppbetice cōmemorat in psalmis. Mā sicut dauid per cythară intelligit mysteriuꝫ trinitatis. t ppsalteriū decē chordarū intelligit decē articulos bñanitatis xpi. Ita p canticū nouū intelligit oia pcta t cōssilia t gesta t miracula euāgelica. t oia septē ecclesiastica sacra t oēs articulos fidei tā diuinitatis q̄ bñanitatis. Uñ sicut nos cātam⁹ hoc cāticū realr t euāgelice. Ita dauid cātat ipm in toto libro psalmoꝝ figuralr t ppbetice. Jō in hoc psalmo apostropdando in uitat oēs gētes t natiões mūdi vt veniāt ad cantandū hoc cāticū nouū euāgelicū xpo in aduētu suo. Tria ergo principalr facit dauid in hoc psalmo. Mā primo inuitat oēs gentes t nationes ad cātandū oīpotētiā t excellētiā t mirabilia opa q̄ fecit xps in suo aduētu. Secō inuitat oēs ad cāndū t exhibēdū xpo cultū vere latrie p̄m mozē euangelicū. Tertio inuitat oēs ad cātādū t pdicandū regiā t iudiciariā potestatē xpi quā accepit in sua resurrectiõe t ascēsione ex merito sue passionis. Et per pñs inuitat omēs vt recipiant xpm tanq̄ messiā t saluatorē t legislatorē. Secōa ibi. Cōfessio t pulchritudo. Tertia ibi. Cōmoueatur a facie eius. Quantū ergo ad primum dicit. O vos iudei quibus primo facta est pmissio de xpo cantate ipsi dño iesu xpo canticū nouū. t nolite iam cantare canticū antiquū ipsius moysi: qz iam pfecit cursum t officiū suū in aduētu xpi. Ergo cantate xpo canticū nouū t euangelicū. p fitendo t obseruādo omnia que i lege euāgelica pmittūtur. Que sūt obseruātia pceptoꝝ et pfiliorꝝ t fides articuloꝝ. t grā sanctificatio sacramētoꝝ t firma spes futuroꝝ bonoꝝ. Et vos omnis terra sc̄z oēs habitatores terre. s. greci t latini. t omēs barbare natiões. s. indi. t scythe. t ethiopes. Cāte hoc supradictū canticū euangelicū cum omnibus partibus t conditionib⁹. Et omnes simul cantate dño xpo: t bñdicite nomini eius qđ est iesus. quia nō est aliud nomē sub celo i quo nos oporteat salvos fieri: t quia nomen dñi est iesus id est saluator: in quo totus mūdus debet saluari. ideo annūciate de die in diem. i. cōtinue t assiduе t omni tēpore salutare eius: t predicate hoc nomē iesus vbiq̄ t semp. i. annūciādo eius redēptionē t saluationē: quā iesus xps oparus est in mūdo p mortē: t passionē. Et vos apli t discipli annūciate inter gentes. s. inter gētiles gloriā ei⁹ idest gloriā quā acq̄siuit t ostendit in sua resurrectione t ascēsione. Et annūciate omnibus populis mirabilia ei⁹: que operatus est infirmos sanādo: t mortuos suscitando. Et predicate euāgeliū omni creature. sicut pēcepit vobis. Quare vltimo. Et ostendite potestatem in miraculis faciendis quā xpus vobis contulit in sua ascensione: vt patet ibidem. Quasi dicat. Non solum annunciate t predicate miracula que fecit xps ante suam passionē t ascēsionem. Sed etiā vos facite signa t miracula in nōie ei⁹ in pplo gētili et iudaico: sicut ptz p totū discursum actuū aplorꝝ t p historias eoꝝ: t aliorꝝ scriptorꝝ. Et sic nō solū dicetis t pdicatiõib⁹. sz etiā signis t miraculis ostendite: qm̄ t quō dñs iesus xps ē deꝰ t magn⁹ dñs t rex magn⁹. Et nimis valde laudabilis t terribilis sup oēs deos gētiū. Et qđo soli xpo debet laus t bonor t cultꝰ latrie tāq̄ vero deo. Mā ipe est terribilis sup oēs deos gentiū. qđ pbat. Mā ipe eiecit eos de corpib⁹ obsessis. Jtē xps est terribilis sup oēs deos gētiū. Mā oēs dij gētiū sūt demonia īmūda. Dñs aūt iesus xps: est dñs magnus qđ pbat. Mā ipe fecit celos t oia in eis. et sub eis ōtneta. t iō iesus xps intātū est magn⁹ t terribilis sup oēs demones: q̄ p̄mo eiecit eos de celo. Secō eiecit eos de corpib⁹ obsessis. Tertio eiecit eos foras de mūdo t pplo gētili: t alligauit eos in inferno. t quotidie eijcit eos de alabus boim p ecclīastica sacramēta. Et q̄ ptz q̄ solus xps est laudabilis t sibi debet bonor latrie. t nō demonib⁹: cū sit creator t redēptor mūdi t triūphator: ꝺ diabolū t oēs demones.

Materia huius psalmi

Differētia latrie t cultus.

Latria in tribꝰ cōsistit.

Confessio et pulchritudo in conspectu eius sanctimonia et magnificentia in sanctificatione eius. xxxij. q. v. ita ne

Afferte domino patrie gētium: afferte domino gloriam et honorem: afferte domino gloriam nomini eius. Supra xxvij.

Tollite hostias et introite in atria ei⁹ adorate dñm in atrio sanctio eius. xcij. d. c. j. in glo.

¶ Hec est secūda pars in qua dauid inuitat oēs ad exhibendum latriam xpi xpo in suo aduētu.

B ¶ Que quidā latria consistit in tribus. s. in confessiõe fidei t laudis cum mūdicia cordis. t in oblatione t adoratione: vt pluries dictū est. Dicit ergo dauid postq̄m ita ē q̄ xps est magn⁹ dñs t deꝰ q̄ fecit celos. t est terribilis sup oēs deos gentiū qui nō sunt dij nisi demonia. quos xpus eiecit de celo. t de corpibus obsessis. t de alab⁹ t idolis gentiū. ergo soli xpo debet latria. t non idolis gentiū: in quib⁹ habitāt demones. Exhibeat ergo xpo prima pars latrie q̄ dicit confessio t plenitudo t sctimonia t magnificentia. Unde tripler est confessio. s. confessio peccatoꝝ t fidei t laudis. Una presupponit aliam. Mā cōfessio laudis nō est acceptabilis in cōspectu dei sine confessione vere fidei olim articulorum. Nec cōfessio fidei sine cōfessione peccatoꝝ: t mundicia cordis: vt talis sit in caritate. Qz nō ē speciosa t acceptabilis laus in ore peccatis. Et ideo oportet q̄ fit cōfessio in ore: t pulchritudo t mūdicia in corde ipsius cultoris dei in conspectu xpi. Item oportet q̄ sit ibi sanctimonia. i. q̄ tales laudes t bonores sint recte facte t ad diuina applicate t nō sunt obscene sicut laudes turpes: quas gentiles exhibebāt dee veste t bacho t priapo ꝛc. Jtē oportet q̄ sit magnificentia. i. q̄ narrent t predicētur opera magnifica. in tali latria t in tali sctificatiõe t cultu xpi. Quasi dicat q̄ talis cultus fiat cū confessione peccatoꝝ t fidei t laudis. t cū pulchritudine t mūdicia cordis. Et q̄ narrent opa q̄ ptinēt ad diuinitatē t sanctimoniā t magnificētiā t omnipotētiā xpi. Et talis cult⁹ est exhibendus i cōspectu ei⁹ que est pma pars latrie i aspectu xpi exhibēde. D ¶ Possunt etiā iste quattuor additiões memorari ad differētiā latrie vete. ꝛc. Mā illa latria nō fiebat cū tali confessiõe interiori ꝛ exteriori. Nec cū tāta mūdicia ex parte offerētis oblati. Quia ibi offerebant animalia bruta. hic aūt offert sacrificiū purū t mundū: deo bonū t acceptabile. Et sic latria nostra fit cū maiori sanctimonia et magnificētia: qz offert xpus deꝰ t homo: a gn⁹ sine macula t immortalis. Et ideo subdit. Afferte dño iesu xpo gloriā t honorē. O vos oēs patrie t regna gētiū cātate laz ei⁹ gloriā t resurrectionē t ascēsionē. Et afferte gloriā t claritatē nomini ei⁹ qđ est iesus. i. pdicate b nomē iesus: t virtutē ei⁹ p oia regna mūdi. Quia hec est pma pars latrie xpi. Deinde tollite hostias t introite i atria eius. Introite in templa t ecclesias eius: t ibi tollite t offerte hostias sc̄z sacrificium eucharistie qđ ponit in plurali eo q̄ offert corpꝰ q̄ p se: t sanguis ꝺ p se ad explicationē passiõis xpi i qua sanguis fuit effusꝰ a corpe. Mā ihostia est corpꝰ ex vi cōsecrationis: t sanguis per cōmitantiā: t incolice econuerso. Sz hoc fit ad explicandū passionē xpi. Jtē ponit ly hostias i plurali: ad denotādū q̄z sit vnū solū sacrificiū th offerri dicrsis temporibus ecclesie diffuso p totū orbē. Sed qz i oib⁹ ecclīs t altarib⁹ nō offert nisi vnū t idē xpus deꝰ t homo. ideo subdit. Adorate dñm in atrio sancto ei⁹. Et sic memorat omnes partes latrie: sc̄z confessionē t oblationē t adorationē. Deinde cū dicit.

xxxij. q. j. ca. Fuerimini ꝺ celeb. missa. c. i quadraꝝ

Commoueatur a facie eius vniuersa terra dicite in gentibus qz dñs regnauit.

Etenim correxit orbē terre qui nō commouebitur: iudicabit populos in equitate

¶ Inuitat oēs ad cātandū xpi regiā dignitatē t iudiciariā potestatē. Sz qz regia dignitatz vniuersale dominiū. t iudiciaria potestatē adeptus est per meritū sue passiõis. ad Phil. ij. qz hūiliauit semetipsum factus obediens patri vsq̄ ad mortē crucis: ideo dicit dauid. Cōmoueat vniuersa terra a facie ei⁹ qz vniuersa terra tremuit t fuit ꝑmota in xpi passione. Et velū tēpli scissū est a summo vsq̄ deorsum. t petre scisse sunt. t monumenta aperta sunt. t facte sunt tenebre p vniuersam terrā ꝛc. Unde dicit dyonisius ariopagita. aut deus nature patif. aut tota machina mūdi destruet. Et quo ptz q̄ xps tūc se ostēdit vniuersalez deū t dñm mundi in cruce: ideo subdit. Dicite i gentibus. i. predicate t annūciate inter gētes qz dñs ihs xps regnauit: t adeptꝰ est regnū supvniuersas creaturas. Littera autē origēis. t hylarij. t ambrosij. t augustini. t cassiodori habet Dicite in gentib⁹ qz dñs regnauit a ligno. i. a cruce. Et ideo ambrosius secutꝰ litterā origenis dicit in hymno passionis. Impleta sunt q̄ cōcinit dauid fidelis carmine. Dicēs in nationib⁹ regnauit a ligno deꝰ. Ubi a scribente dauid fecisse hāc psalmū: t peccasse hāc particulā sc̄z a ligno. Sed beatus Hiero. nō trāstulit: eo q̄ in littera hebraica punctuata nō reperit. Uel qz defectu scriptoris nō reperit in exēplari greco ipsoꝝ. lxx. Et iō trāslatio t exēplar origenis: t aliorꝝ est magis cōsone fidei nre. Est ergo sna ista. vniuersa terra cōmoueat a facie ei⁹. Non solū in natiuitate t miraculoꝝ opatione. Sz in sua passione t in descensu ad inferos: t in resurrectiõe. Qz terremotus factꝰ est magn⁹. t angelus descēdit de celo t reuoluit lapidē ꝛc. Et iō vos apli t oēs fideles dicite t pdicate in gētib⁹: qz dñs regnauit a ligno crucis. Qz ibi cōfregit gladium t scutū t arcum diaboli. Et meruit liberare gen⁹ humanū t obtinere regnū sup oēs creaturas. Sap. vlt. t marc. vlti. Jtē ibidē accepit vniuersalē potestatē iudiciariā. Etenim. i. ideo correxit totū orbē terre. ido la ꝓterendo. et legem euangelicam ferendo. Et sic corriget populum gentilem et mundabit ipsuꝫ ab idolatria: qui quidē orbis non commouebitur a fide catholica vsq̄ ad iudiciū duraturā.

xcij. d. c. j. in glo. Luc. ij. xcv. ꝓse. d. j. c. nocte. t. c. de diuinis infra. xcvij.

Letentur celi t exultet terra commoueatur mare et plenitudo eius: gaudebunt campi et omnia que in eis sunt.

Tunc exultabūt oīa ligna siluarum a facie dñi qui a venit: qm̄ venit iudicare terram.

Judicabit orbē terre in equitate: et populos in veritate sua.

¶ Hic inuitat celum t terrā t omnia que i eis cōtenta sunt vt letent in aduentu xpi: sicut fuit impletum i eius natiuitate. Quia noua stella apparuit in celo que duxit magos ad xpm adorandū. Et angeli cātarūt. Gloria i excelsis deo ꝛc. Jtē terra fuit letata: qz poēs partes mūdi data sunt signa regis pacis nati. Et mare cuꝫ plenitudine ei⁹ fuit motū: qz in oībus insulis maris data t facta sunt signa vt sepi⁹ dictū est. Dicit ergo dauid Letent celi. i. oēs angeli celestes: t exultet terra. i. oēs habitatores terre: t moueat mare. i. oēs insule marine t plenitudo ei⁹. i. oēs habitatores ei⁹. Et gaudebunt campi. i. pastores in campis t siluis greges pascētes. Quia pastores venerunt ad xpm adorandū tunc. i. in aduētu ei⁹ qđ ingredietur in hierusalem in die ramispalmaꝝ exultabūt omnia ligna siluarū a facie dñi: qz veniet ad patiendū t liberandū gen⁹ humanū. qz tunc pueri cedent ramos oliuaꝝ t palmarū de arboribus t sternent ivia ante pedes xpi. Et exultabūt etiaꝫ qñ veniet iudicare terrā. i. ad iudicandū mūdum iudicio discretiõis: separādo fideles ab infidelib⁹ per obseruātiā legis euāgelice. Et hoc erit in ꝑmo aduētu. Et iudicabit etiā orbem terre in eq̄tate t populos in veritate sua in scōo aduētu: qz nō erit acceptatio personaꝝ. Quia sicut in ꝑmo aduentu dedit legē euāgelicā equam t rectam. Jta in scōo aduētu iudicabit orbē terre in equitate t populos in veritate sua. i. ꝑm equitatē t veritatem euangelicā. Quia bonis dabit ꝑmiuꝫ t

Universidad de Deusto
Biblioteca

vitam eternã: t malis penaz eternã. Et supradictis patet q̃ dauid in ℔ psal. canit canticũ nouũ euangelicum ꝓphetice qõ nos canimus et profitemur euangelice. Et principaliter canit futurã xp̃i omnipotentiã. t veram latriam sibi debitã t eius regiam dignitatẽ t vniuersalem iurisdictionem quã acquisiuit in sua resurrectione t ascẽsione per merita sue passionis in ligno crucis.

Job. vj mat. xxvj. Mar. xvj. Lu. xxiij de pe. di tij. cap. adhuc. xx. q. j. ca. multi. in glo sa.

DOmin9 regnauit exultet terra: letentur insule multe.
Nubes et caligo in circuitu eius: iusticia et iudicium correctio sedis eius.
Ignis ante ipsum precedet: et inflammabit in circuitu inimicos eius.
Illuxerũt fulgura eius orbi terre: vidit et commota est terra.
Montes sicut cera fluxerunt a facie dñi: a facie domini omnis terra.
Annunciauerunt celi iusticiam eius: et viderunt oẽs populi gloriã eius.

¶ Huic psalmo ꝓponitur talis titul9 psalm9 dauid quãdo terra restituta est ei. Licet apud hebreos iste psal. sit sine titulo. tñ ꝓphet9 titulus nõ est sine mysterio. Nã dauid postq̃ totaterra restituta estet post mortẽ absalon. ꝓuidit qualit̃ xp̃s post ꝓsecutionẽ t mortẽ erat regnaturus. Et quõ beredit as sua scz immortalitas erat sibi restituẽda p resurrectionẽ. tertiã quõ bereditas patris scz genus humanũ qõ diabol9 detinebat captiuũ: erat sibi restituẽdũ. t etiã quõ possessio celi erat sibi restituenda p se t p suis. Hoc ergo ꝓuidẽs dauid fecit hũc psal. i quo describit regnũ xp̃i post resurrectionẽ: t quõ in sua ascẽsione accepit vniuersale imperiũ t iudiciariã ptãtez. Et describit etiã vtrũq; iudiciũ scz discretiõis t examinatiõis.

Iudicium christi.

¶ Qñ est aduertẽdũ q̃ iudiciũ xp̃i icepit a ꝓmo aduẽtu in quo dedit legẽ euãgelicã ꝓmittẽtẽ obseruãtib9 regnũ celoz t trãsgressoꝛib9 penam eternã t penitẽtib9 venĩã. Et istud ꝺz iudiciũ discretiõis: t durat vsq; ad sc̃m aduentũ i quo examinabũtur oẽs q̃ receperũt legẽ euãgelicã. t tũc recipiet vnusquisq; premiũ put gessit in baceita. Et ideo ea signa q̃ fient corpaliter visibiliter in sc̃o aduentu facta sunt spũaliter in primo aduẽtu. Nã sicut in sc̃o aduentu erunt signa in celo t in sole t luna t in mari t in terra: vt refert Ihieron. Quia tota terra cremabit: t mõtes equabũtur t postea oẽs resurgent amortuis: t veniẽt ad iudiciũ. Ita oia ista fuerũt spũaliter in ꝓmo aduentu. Nam ita totus mũdus q̃ erat in peccato vetustate culpe fuit crematus t renouatus igne spiritussancti. Et cõmota est tota terra: t in sinle marie ad ꝓdicationẽ apostoloz. Et etiã xp̃s venit tanq̃ iudex legislator. t expoliauit infernũ: t aperuit celũ: t introduxit sanctos patres: t oẽs gẽtes a peccato surreterũt. Ex quo patet q̃ iste psalmus de vtroq; iudicio t aduentu põt exponi

Regni xp̃i descriptio

Nã regnũ xp̃i incepit post resurrectionẽ. Duo ergo facit dauid in ℔ psalmo. Nã ꝓmo describit regnũ xp̃i. Scõo exhortat oẽs ad obseruãtiã legis euãgelice. ibi. Qui diligitis dñm. Quãtũ ꝑ ad ꝓmũ dicit dõ. Dñs iesus xp̃s deo9 t hõ regnauit in forma hũana gliosa post resurrectionẽ suã accepit vniuersalẽ potestatẽ in celo t in terra. Hoc ultet tota terra habitabilis. t letent insule multe recipiẽtes legẽ euãgelicã eo9. per quã debẽt iustificari a pctõ. t adipisci regnũ celeste. qõ ꝓ nobis xp̃s adept9 est in sua passiõe t resurrectione Hñ q̃ stipse caput ecclie t regnet vniuersal̃ in celo t in tra. ꝓbat. Nã qñ ascẽdit in celũ nubes t caligo. i. splendor apparuit in circuitu eo9 ꝓ qõ denotat eo9 dñium in celo t in angelis. Et ibi apparuit qualit̃ iusticia t iudiciũ erat correctio sedis t sceptri iudicialis eo9. qñ angeli in vestibus albis direrũt. Sic veniet ad iudicãdũ quẽadmodũ vidistis eũ euntẽ i celũ. q: sedes iudiciaria et lex xp̃i nihil aliõ est nisi iusticia t iudiciũ t correctio. Ex hoc maxime verificabit t apparebit in sc̃o aduẽtu. Hũ i isto ꝓmo aduẽtu ignis caritatis t donoz spiritussancti ante ipsum ꝓcedet t inflãmabit i circuitu inimicos eo9. Hoc ipletũ fuit qñ apostoli pluxerunt vniuersũ mundũ t ꝓdicarunt euangeliũ qõ est ignis cõburens t inflãmans corda hominũ. Unde ille ignis inflãmauit i circuitu p totũ mũdũ oẽs gẽtiles q̃ ante erãt inimici t eremauit in eis vetustatẽ infidelitatis. t destruxit i eis pctũ. t fecit eos amicos t subditos xp̃i p baptismũ t pniam t cetera sacramẽta. Et tunc fulgura xp̃i. scz miracula t ẏba euãgelica alluxerũt t illuminationẽ dederũt toti orbi terre q: ex miraculis crediderũt. Et tũc vidit miracula t ꝓmota est tota terra t ꝑuersa ab infidelitate t idolatria t nepbãda superstitione ad verã fidẽ t cultũ latrie xp̃i. Et tũc magni mõtes. i. imperatores t reges t ꝓnepes t philosophi gẽtiũ ꝺ videtes. i. illa miracula fluxerũt t ligẽfacti sunt a duricia sua t mollificati. sicut cera fuit et mollificat caloze ignis. ita oẽs isti t oẽs terra. i. populares fuerũt mollificati a facie caloris gratie spũssancti t ꝓdicatiõis apostoloz. Et ideo sequit. Annunciauerũt celi. i. apostoli iusticiã t legẽ ei9 euãgelicã Et sic oẽs populi viderũt gloriã ei9. Primo ꝓ miracula postea ꝓ fidẽ t sic oẽs sunt ad fidẽ ꝑuerti

xxiij. q. iij. c. nõ inuenit.

Confundamtur oẽs qui adorãt sculptilia: et qui gloriãtur in simulachris suis.

¶ Tunc cõfusi sunt oẽs qui adorant sculptilia t idola t. c. q: tunc cognouerunt errorem suum. Et ideo deleuerunt idola t cõsecrarunt templa idoloz in basilicas t ecclesias xp̃i: t coluerũt xp̃m verum deum. ¶ Tota etiã littera predicta ꝓtest exp̃i de futuro iudicio quãdo apparebit dñs in nube cum potestate magna t maiestate. Ideo nubes t caligo erit in circuitu eo9. Et ignis ante ipsum precedet. t realiter inflãmabit omnes inimicos eius: qui secuti sunt antichristum t alluxebũt fulgura orbi terre: q: erunt signa i sole t luna t. c. Et sic montes sicut cera liquefient t cremabũtur

t equabũtur campis planis. Et celi annũciabũt iusticiã t pi qñ dabũt signa aduentus ei9. q̃ signa videbũt oẽs populi: t postea videbunt gloriam eius qñ apparebit in nube t. c. Et tunc oẽs gentiles qui adorãt sculptilia. t nolucrũt cõuerti: sed persecuti sunt sanctos martyres ꝓfundẽt videntes xp̃m regem iudicẽ t sanctos martyres t apostolos simul cũ xp̃o iudicãtes t ipsoo cõdẽnãtes Mar. xix. t sapiẽtie. v. q: stabũt iusti i magna cõstantia aduersus eos qui se angustiauerunt t c.

Heb. j. ℔. xlvij. de pcc. dist. j. c. nocte. Et. c. de dymnis

Adorate eum omnes angeli eius: audiuit t letata est syon.
Et exultauerunt filie iude: ꝓpter iudicia tua domine.
Qñ tu dñs altissimus super oẽm terram: nimis exaltatus es super omnes deos.

¶ Hic demõstrat qõ ptãs xp̃i nõ solũ est super oẽs homines. ſz etiã sup oẽs angelos: t sic est vltis in celo t in terra qõ visus fuit in sua resurrectione qñ angeli annũciauit eo9 resurrectionẽ mulieribꝰ t ascẽsionẽ q: nõ solũ nubes in obsequiũ suscepit illũ. ſz etiã angeli ei9 astiterũt iuxta illũ in ministeriũ t adorarũt ipsum tanq̃ dñm t deũ. t nunciauerũt sc̃m aduentũ dicẽtes. Viri galilei t c. Dicit ergo adorate eũ scilz xp̃m oẽs angeli eius Quasi dicat q̃ apostoli audierunt ꝙliter oẽs angeli adorauerũt xp̃m in sua ascẽsione. t sociarũt ipsum in celũ exhibẽtes ei diuinũ cultũ. t honorẽ t adorationẽ latrie. t sic audiuit syon. id est tota ecclia que erat ibi in virgine maria. t aplis t discipulis. Et iõ letata est tota ecclia in ascẽsione xp̃i: cũ viderũt angelos ꝓbere latriã xp̃o. Et iõ inter septẽ gaudia v̄ginis marie numerat ascẽsio gloriosi xp̃i. Et iõ sequit q̃ exultauerũt filie iude. i. virgo maria: t sorores e9. t magdalena t martha q̃ erãt de tribu iude. oẽs iste exultauerũt ꝓpter iudicia tua o dñe. t etiã oẽs alie cõfidentes xp̃m dicuntur filie iude. q: ibi cognouerũt t viderũt te accepisse iudiciariã potestatẽ i celo t in terra. t ꝓbat. qñ viderũt qñ tu eo dño vniuersalis t altissimus. t iudex sup oẽm terrã. Et qñ nimis exaltat9 es sup oẽs deos. i. sup oẽs angelos. Nam ibi fuit manifesta tua vltis ptãs sup oẽs homines t angelos. Et iõ letata est syon. i. tot9 cet9 apl̃oz. t filie iude. i. maria cũ toto cetu mulierũ fideliũ. i quo erat tota eccl̃ia. ¶ Tota ista ꝓdicta põt et referri ad sc̃m aduentũ xp̃i. vt ꝓs intuẽti t applicare voleti ꝑ singula. Itẽ oẽs alie fideliũ iude. i. filie vere cõfessionis eo q̃ cõfitentur verũ deũ incarnatũ. iõ oẽs iste filie iude letate sunt in aduẽtu xp̃i ipm recipiẽdo t confitẽdo.

amos. v xxxij. q. v. si paulus t. xxiij. q. vj odi. xcv. d. c. ecce.

Qui diligitis dñm odite malũ custodit dominus animas sanctoz suoz de manu peccatoris liberabit eos.
Lux orta est iusto: t rectis corde letitia.
Letamini iusti in dño: t cõfitemini memorie sanctificationis eius.

¶ In hac sc̃a parte principaliter propheta exhortatur oẽs fideles ad recipiẽdã legẽ xp̃i euangelicã: t eã obseruãdã. q̃ ꝓfitit in fugiẽdo malũ t sequẽdo t diligendo bonum. ideo ait. O vos oẽs q̃ diligitis dñm recipiẽdo legem xp̃i odite malũ t declinate ab omni malo t peccato agendo penitentiam. Penitentia aũt ꝓfitit in detestãdo peccatum t cõuertẽdo ad dñm. Nam penitentiã custodit dñs alas sanctoz suoz t de manu pctõris diaboli liberabit eos. Et etiã in ꝓmo aduẽtu suo p mortẽ t passionem custodiuit alas sanctorum suorum qui fuerunt ad fidem conuersi. Et de manu diaboli liberauit eos. t etiam custodiuit sanctos suos t liberauit eos de manu tyrannoz in persecutione ecclesie. Et sequitur lux legis euãgelice t sacramẽtoz orta est pp̃lo xp̃iano iusto. Et orta est iusticia rectis corde in ꝓmo aduẽtu per legẽ euangelicã. t passionem xp̃i et sacramenta. Et oẽs iusti qui redẽpti t regenerati t renouati estis in xp̃o. Letamini in domino t confitemini memorie sanctificationis eius. Et fitis memores quomodo estis sanctificati in eius passione t resurrectione t regenerati in baptismo. Ideo confitemini: t predicate psalm. et agite gratias t laudes t c.

xxiij. q. iij. Alls salua uit. xj. q. iij. c. ad mẽsam. de pf. d. iij. c. vlti.

Cantate domino canticũ nouum: q: mirabilia fecit.
Salnauit sibi dextera eius: t brachium sanctum eius.
Notũ fecit dñs salutare suũ: in cõspectu gentiũ reuelauit iusticiam suam.
Recordatus est misericordie sue: t veritatis sue domui israel.
Viderũt omnes termini terre: salutare dei nostri.

¶ Huic psalmo preponitur titulus. psalm9 absolute absq; alia dictiõe. t est vnus de illis quos fecit dauid ad confitendũ nomini dñi. t ad laudandũ deũ in tabernaculo tẽpli. vt dictum est psalmo. xcv. Unde dauid prouidens xp̃m in suo aduentu renouaturũ mũdũ. t daturũ legẽ euãgelicã t facturũ mlta miracula t mirabilia fecit hũc psalmũ vt cãtaret i tẽplo cũ instrumẽtis musicis infra notatis. in quo duo facit. Nã primo inuitat t excitat oẽs nationes ad recipiendũ xp̃m in suo aduentu t ꝓsitendum nouam legem euangelicã. Secõ explicat modum recipiendi xp̃m. ibi. Jubilate dño. D. ¶ Quãtũ ergo ad ꝓmũ est aduertendum q̃ hic ponũtur quinq; nomina idem significantia realiter. Sed differunt ſm modos significãdi. scz dextera dei: t brachiũ salutare iusticia: veritas. que omnia significant vnum t eundem christum diuersis respectibus consideratum. Nam xp̃us dicitur dextera dei patris ratione mirabiliũ operũ que fecit. Dicit brachiũ rõne victorie ꝑ diabolũ. Dicit salutare rõne nr̃e medicatiõis. Dicit iusticia rõne nostre iustificationis. Dicitur veritas ratione euangelice predicationis: et scripture adimpletionis.

Roma. xp̃i notãda.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Que olim fuerūt facta ē ⁊ impleta in eis aduēcu
Dicit ꝙ ppheta ad oēs gētes ⁊ nationes. Cātate
dño iesu xpo cāticū nouū. O vos iudei relinquē
tes legalia antiqua ꝓfitemini legē nouā euāgeli
cā ⁊ recipite eā. Et vos gentiles relictis idolis
vris ⁊ antiqs superstitiōibꝫ renouamini ⁊ recipite
nouā legē ⁊ cārate cāticū nouū: nouā legē ꝓfitē
do. qm̄ mirabilia ⁊ noua opa fecit: ⁊ opat⁹ est in
suo aduētu ⁊ enumerat mirabilia dicēs. Q: salu
auit nos sibi cū dextera eius. s. cū filio suo iesu
xpo. Et dicit modū. Nā notū fecit dñs deus pr̄
brachiū sctm̄ suū. cū misit xp̄m filiū suū. q̄ ab eo
pcedit tāq̄ brachiū a corpe. Jdeo est pr̄ ꝓsubstā
tialis. i q̄ denotat vniuersalis potētia: q: pr̄ tra
didit filio ptātē in celo ⁊ in terra ⁊c. Et nō solū
pr̄ fecit nobis notū brachiū suū ⁊ oipotētiā in fi
lio. Sz etiā notū fecit nobis salutare suū ⁊ vtu
tē nr̄e salutis p mortē ⁊ passionē. Et in ꝓspectu
gētiū reuelauit iusticiā suā in filio suo. ā quo nos
iustificauit p nob⁹ satisfactēdo. Et ꝝ fecit q: dñs
recordat⁹ est mīe fidei quā pmisit nō solū abrae ⁊
ysaac de saluatore suo. Sz toti domui israel. i q̄
tota eccl'ia figurabat. Et ēt recordat⁹ est vītatis
sue: q: mētiri nō pōt i pmissis suis ⁊ figuris. Nā
sicut totū mysteriū xp̄i fuerat figuratū in lege ⁊
tabernaculo. ideo oportebat vt in euāgelio vīt
caret. Et sic euāgeliū ꝝ vitas oim figurarū. Et
ō viderūt oēs termini terre tā iudei ꝙ gentiles
salutare dei nr̄i: p euāgeliū ⁊ p effectū ⁊ p eccl'ia
stica sacramēta: q̄ sunt effect⁹ passiōis xp̄i. i q̄b⁹
nr̄a salus effective continet. q: in nobis salutem
efficiūt vtute passiōis xp̄i. inq̄ tū vtutē ⁊ preciū
salutare passionis xp̄i in nos transf erunt et nos

xcij. d. c. j. i glo. Esayc. lij. c.

participes efficiunt.

Jubilate deo omnis terra: cantate et exul
tate et psallite.

Psallite domino in cythara in cythara et
voce psalmi in tubis ductilibus: et voce tu
be cornee.

¶ In hac. ij. pte luitat nos ad modū recipiēdi
xp̄m. Et qūo debem⁹ cātare ⁊ laudes ⁊ bñficia
ei⁹ ppalare. Q: cū iubilo ⁊ exultatiōe cū simus
a morte ppetua ⁊ captiuitate ⁊ miseria liberati
⁊ a vetustate renouati. Jdeo ait. Jubilate deo.
Nō solū ppl's iudaicus. sz oīs terra: q: redēptio
vniuersalis est: ⁊ oēs receperūt bñficiū istō. Ju
bilate q̄ gaudio intrinseco: ⁊ cārate cū exp̄ssione
vocis. ei⁹ bñficia pfitēdo. Et exultate ostētiōe
corpali ⁊ psallite muficis instrumētis. Et exp̄mit
q̄tuor instrā dicēs. Psallite dño nr̄o in cythara
scz fide sancte trinitatis formata spe ⁊ caritate.
Et in voce psalmi. s. obsuātia. p. articulor. in tu
bis ductilib⁹. i. cū euāgeliq̄ ꝓdicatiōe. ⁊ voce tu
be cornee. i. cū pastorali sollicitudine. ℒ ¶ Qñ
est aduertendū ꝙ istis sex modis xp̄m colim⁹ in
ecclia. s. i iubilo interioris gaudij p nra liberatiōe
⁊ vocis exp̄ssiōe ꝓfitēdo bñficia: ⁊ cū cythara fi
dei trinitatis. spei. ⁊ caritatis. sine quibus me
reri nō possumus. Et cū psalterio. p. ꝓceptor et

Sermo dis xp̄m i eccl'ia colim⁹.

Christopolitani. Episcopi Expositio.

chordarū. p. articlor. q: et fide ⁊ caritate forma
ta opamur ⁊ ꝓcepta implem⁹. q̄ oīa q̄tuor sunt
in oibus xp̄ianis necessaria. Quinto colim⁹ xp̄m
cū tubis ductilib⁹ ꝓdicatiōis: qō ꝓdicatorib⁹ ⁊
doctoribus ꝙuenit. Nā sicut tuba erea martello
percussa extēdit ⁊ ducit virtute ⁊ mollificatione
ignis ⁊ postea oēs ad bellū excitat. Jta lex euā
gelica est igne purgata cerimoniis legis ⁊ mar
tello passionis xp̄i. ⁊ martyrū extensa. q̄ oēs gen
tes ad bellū ꝝ diabolū ⁊ mūdū cōcitauit. ⁊ ad ce
leste cāpū congregauit. Scrto dicit ꝙ psallamus
in voce tube cornee qō pastorib⁹ ⁊ plātis eccl'ie
ꝙuenit. qui in buccina pastorali oues suas vocāt
⁊ lupos arcent. ⁊ fugant a grege fidelitū. Et tāq̄
speculatores ⁊ custodes vigilāt. ⁊ oues auisant.
vt pr̄z Ezc. xxxiij. Speculatorē posui te fili hois
⁊c. Et ideo loquitur.

xcv. dist. c. ecc.

Jubilate in cōspectu regis domini monea
tur mare ⁊ plenitudo eius: orbis terrarum
⁊ qui habitant in eo.

x. xiij. q. j. bis ita

Flumina plaudent manu: simul montes
exultabunt a conspectu domini: quoniam
venit iudicare terram.

¶ Vos apostoli ⁊ ꝓdicatores ⁊ plati psallite et
iubilate i tubis ductilib⁹ ⁊ voce tube cornee pdi
catiōis ⁊c. Jubilate ⁊ elāgite: ⁊ buccinate in cōs
pectu regis xp̄i dñi qui venit ad inuadēdū dia
bolū armatus ⁊ moueat mare bui⁹ mūdi: ⁊ ple
nitudo eius. sc̄z oēs insule. Et moueat totus or
bis terrarum: ⁊ omnes qui habitāt in eo. Quod
totum impletum est in predicatione apostolorū.
Nam tuba pauli ⁊ ceterorum apostolorum totū
orbem concitauit. Unde non solum insule maris
⁊ populi terre. sed etiā flumina. i. habitantes in
ripis fluminum. s. nili. ⁊ eufratis. ⁊ gangis. ⁊ ta
nays. plauserunt manu ⁊ ingenti societate: ⁊ si
mul mōtes. i. habitantes in mōtib⁹ ethiopie: et
arbūstibus. ⁊ cauesi. ⁊ sueui ⁊c. Exultauerūt a
ꝓspectu dñi qñ venit ad iudicādū terram iudi
cio discretionis ⁊ vocatiōis ⁊ electionis ad fidē
⁊ non solum hoc impletum fuit litteraliter: sed
etiam spiritualiter. Nā flumina fontis baptismi
plauserunt cum in iordane carnem xp̄i tetigerūt
in cuius contactu omnes aque virtutem regene
ratiuam receperunt. Et montes. i. apostoli ⁊ do
ctores exultauerūt cū altitudine ⁊ pfunditatē
intelligentie diuinor⁹ mysterior⁹ acceperunt. Et
ad culmen diuinor⁹ secretorum conscenderunt.
Sed q: nō solū xp̄s fuit ꝓstitutus iudex discre
tiōis i primo aduētu. Sz ēt expectat iudex vni
uersalis in secūdo aduentu. Jdeo sequitur.

Supra xcv. i

Judicabit orbem terrarum in iusticia: et
populos in equitate.

¶ Judicabit orbē terrarū in iusticia. i. fm legē
euāgelicā. quā mūdo tradidit. que precepit oēm
iusticiā. ⁊ pplos in equitate tribuendo vnicuiq̄
fm̄ opera sua. Nam sicut in primo aduentu ve
nit iudicare terrā in mīa in q̄ nulla erat iusticia
nec equitas ex parte nostri. Q: non ex operibus

que fecim⁹ nos: sed scōm mias suā saluos nos fe
cit. Sic in die iudicij iudicabit populos in eq̄ta
te in nobis reperta. Quia tūc vnusquisq̄ iudica
bit scōm merita ppria. ¶ Et nota ꝙ iste psal. cū
duob⁹ ꝓcedētib⁹ recitand⁹ i officio beate vḡinis
marie: vbi merito. Nā ipsa fuit ꝓma q̄ cāt auit
canticū nouū ⁊ ꝓfessa est xp̄m ⁊ legē euangelicā
annūciauit xp̄m in carne: cū cecinit illud canticū.
Magnificat anima mea dñm. vt pr̄z ⁊ ibidē etiā
quia iste rex ⁊ dominus quivenit in mundum ex
forma humana. ex ipsa virgine carnē assumpsit.

de pc. d. iij. c. adhuc. ij. q. j. c. multi. in glosa.

Dominus regnauit iraſcan
tur populi q̄ ſedes ſup che
rubim moueatur terra.
Dñs in syon magnus ⁊ ex
celsus sup oēs populos.

¶ Licet nullus titulus ꝓpo
nat hui⁹ psalmo: tñ credēdū est ꝙ iste psalm⁹ est
de illo q̄o fecit dō ad ꝓfitendū ⁊ laudādū dñz i
tēplo ⁊ tabernaculo sicut dictū est psalmo. xcv. in
quo dauid duo facit. Nā primo inuitat ꝓncipal'r
iudeos ad cultū ⁊ obedientiā regis xp̄i in suo ad
uentu. Scōo adducit exemplū antiquor⁹ patrū:
vt iudeos magis cōfirmet in fide. Dicit ergo ad
pmū. Dñs regnauit ira scātur populi. i. qñ dñs ie
sus xp̄s post resurrectionē suaz incepit regnare
in celo ⁊ in terra. Tunc oēs populi nō solūmodo
gētiles: sz iudeoz irascent ꝛmouebunt: maxime
iudei qui eū crucifixerūt: qui putabāt eū penit⁹
extinctū ⁊ deletū: tremēt: ⁊ tremebūt ⁊ terrifica
bunt. Et cōuersus ꝓpheta ad xp̄m dicit. O xp̄e
q̄ sedes sup cherubin ad dexterā patris: tadept⁹
es dominiū sup oīa potestates angelicas: facet
ad predicationē apostolor⁹ moueat tota terra: ⁊
totus populus gētilis. ℟ ¶ Qñ nota ꝙ arca dñi
sedebat sup duo cherubin. ad denotandū ꝙ filius
dei debebat sedere in humānitate scz sup animā ⁊
corp⁹. Et debebat sedere sup duo testamēta scz
vetus ⁊ nouum. ⁊ sup duos populos scz gentiles
⁊ iudaicū. et sup duas intellectuales naturas in
celo: scz humanā ⁊ angelicā ⁊ sub tali natura dō
ꝓcepit moysi: vt poneret arcbam sup duo cheru
bin: qō ꝓpriū significabat misteriū incarnatōis
⁊ dominiū ⁊ regnū xp̄i. Unde dauid iam inuocat
xp̄m sedentē sup duo cherubin. q. d. O xp̄e sicut
quādo arca dñi sedentis super duo cherubin du
cebatur per desertū. intrauit totam terrā pmis
siōis: tota terra mota est a facie dñi. Jta. i aduē
tu tuo mouear a facie tua: qñ tu es oīs magn⁹
in syon. ⁊ excelsus sup oēs populos. Jsta ppbe
tia fuit completa nō solūmodo in pdicatiōe xp̄i
qñ tota iudea ⁊ terra pmissionis fuit mota ad p
dicationē xp̄i: ⁊ eius miracula. vt pat̄z per totū
discursuz eu angelicum. Sed etiā fuit mota tota
terra in eius resurrectione: q: terremotus fact⁹
est magn⁹ qñ xp̄us resurrexit. Et etiā fuit mota
tota hierusalē in die penthecostes: q: predicatio
ne petri ⁊ aliorz apostolor⁹ cōuersi sunt in illa die
quasi quattuor milia. vt pr̄z Act. ij. Et exinde p
cesserunt apostoli per vniuersuz mundū: ⁊ omo

arca dñi xp̄us.

uerunt totam terrā: ⁊ totum populum gentilez
domino cooperante ⁊ sermonem confirmante
sequentibus signis. Et ideo sequitur.

Confiteantur nomini tuo magno: quoni
am terribile et sanctum est: et honor regis
iudicium diligit.

de pc. d. j. c. j. ℣. econtrario.

Tu parasti directiones: iudicium et iusti
ciam in iacob tu fecisti.

¶ O xp̄e confiteātur oēs gētiles nomi tuo ma
gno q̄o est iesus. Qm̄ sctm̄ est: in quo diabolus
vict⁹ est: ⁊ princeps huius mūdi eiect⁹ est foras.
cui sola subiecerūt oēs reges terre: i quo tot mi
rabilia ⁊ ꝓdigia facta sunt. Et ō terribile est cō
tra diabolū ⁊ oēs inimicos. Et sctm̄ est apud fi
deles. Et ideo q: nomē suū sctm̄ est debetur sibi
honor ⁊ latria. Et q: terribile est: est timēdum. ⁊
tremendus. q: tradita est sibi potestas in celo et
in terra. Et ō honor talis regis diligit et rectū
iudiciuz ⁊ merek habere iudiciariā potestatē: q:
tu xp̄e parastī directiones. i. vias bonas direxi
sti dādo regulas. ⁊ leges: ⁊ ꝓcepta. ⁊ consilia hu
mane vite directiua in lege euāgelica. Et tu feci
sti iudiciū ⁊ iusticiā in iacob. i. in tota xp̄iana re
ligiōe q̄ regnū iacob dr. Nā in lege euāgelica pre
cipitur oīs iusticia ⁊ oē iudiciū. Justicia em̄ di
cit habitū: ⁊ iudiciū dicit actū ⁊ effectuz iusticie.
iusticiā em̄ fecisti: eā direxisti in lege euāgelica. Di
ligitez inimicos vestros: bñfacite bis q̄ oderunt
vos ⁊c. Judiciū aut̄ fecisti cum diristi adultere
nec ego te cōdēnabo amplius iam noli peccare.
Et dicisti phariseis q̄ sine pctō est vestrū: in eaz
primū mittat lapidē. Et sic de multis aliis iudi
cijs q̄ fecisti in lege euāgelica ad nraz doctrinā.

infra eo dē. dist. xxij. c. ij. in fine.

Exaltate dñm deū nostrū: et adorate sca
bellum pedum eius qm̄ sanctū est.

¶ Postq̄ superius inuitat oēs ad obedientiā: ⁊
recipiendā legē magni regis xp̄i. Nunc in hac se
cunda parte inuitat oēs nationes. Principaliter
aūt iudeos ad cultū ad latriā. vnde dicit. O vos
iudei quid⁹ deus dedit legē veterem. ⁊ per tot tē
pora adorastis deum sedentē sup cherubin in ta
bernaculo ⁊ templo in quo figuraliter sedebat.
Exaltate xp̄m dñm deū vestrum ⁊ adorate sca
bellum pedū eius. i. eius humanitatē: quoniam
sanctū est. Nā sicut ante sedebat i illa arcba sup
cherubin: nunc sedet filius dei. in illa humanita
te quam assumpsit in vnitate suppositi. Et iam
sedet ad dexteram patris. ⁊ adept⁹ est regnū vni
uersale. Et sic nō solum adoretis ei⁹ diuinitatez
seorsum. Sed etiā ipsam humanitatē que est ver
bo personaliter cōiuncta. que ō: scabellū pedum
eius. q. d. Adorate eū simul cuz hūanitate in qua
sedet tanq̄ rex in solio vel in scabello: q: talis hu
manitas est sancta: q: verbo psonaliter cōiuncta
Nam xp̄s inquantum homo est caput ecclesie et
principiuz ⁊ fons omniū donoz ⁊ gratiarū a quo
deriuant in omia mēbra sua. Et ideo q: talis hu
manitas fuit instrumētū passionis: per quā xp̄s
meruit p oībus. Jdeo simul cū dei vnitate debe

Universidad de Deusto
Biblioteca

tur si vna adoratio. ⁊ vna latria rōne verbi vniti
Et ideo licet videatis ipsum hominē nō dubite
tis ipsum adorare: qm̄ verus deus est. Et est ille
idē deus qui eduxit israel de egypto. ⁊ traduxit
ipsum per mare rubrū ⁊c. Item adorate crucem
que est scabellū pedū eius in qua sedit clauis af
fixus ⁊ triūphauit de diabolo. q. d. sicut adoratis
ipsum incarnatū. Ita adorate cum crucifixum.
vii. q. i. c. licet. xxxvj. d. c. si quis vult de pe. di. j. c. sunt q arbitrāt ℣. item dijs. l. d. c. si qs p postera.

Moyses et aaron in sacerdotibus eius: et samuel inter eos qui inuocāt nomē eius:
Inuocabant dīm et ipse exaudiebat eos
in colūna nubis loquebatur ad eos.
Custodiebāt testimonia eius: et preceptum quod dedit illis.
Domine deus noster tu exaudiebas eos deus tu propicius fuisti eis: ⁊ vlciscens in oēs adinuentiones eorum.

¶ Dauid ppheta in hoc loco vult remouere du
bīū a fidelis: ⁊ cōfirmare eos in fide: vt recipiāt
xp̄m in aduētu suo: ⁊ tribuant sibi latriā ⁊ hono
res diuinos. Nā possent dicere iudei: de⁹ pcepit
nobis in lege Deut. vj. Dīm tuū adorabis et illi
soli seruies. quō ergo tu dauid dicis q̄ adorem⁹
⁊ exaltemus xp̄m in suo aduētu. Ad hoc rñdet q̄
nō dubitent. Nā ls sit homo tū ipse est etiā verus
deus incarnat⁹ ⁊ bñangtus. Et est ille met deus
qui locut⁹ est moysi in mari rubro ⁊ eduxit israel
de egypto. quē moyses ⁊ aaron adorauerūt. Et
cui moyses ⁊ aarō ⁊ samuel sacrificia obtulerūt:
⁊ qui dedit legē moysi in monte synai. Et qui lo
quebat moysi et aaron de tabernaculo. Et ideo
illemet iesus qui venit in carnē ⁊ dedit legē cuā
gelicā. Est illemet de⁹ qui dedit legem moysi. et
creauit mundū q: iesus xp̄s beri ⁊ bodie ⁊ ipe in
secula. Et sic est vere adorādus ⁊ timēdus: ⁊ hoc
est qō dicit hic dauid. vñ ait. O iudei nō dubite
tis nec timeat⁊ adorare xp̄m: cū venerit in carnē:
q: licz videatis ipsum hoiem tamē ipse est verus
deus quē adorauerūt patres vestri in ve.te. Nam
moyses ⁊ aaron in sacerdotib⁹ eius ⁊ samuel in
ter eos qui inuocāt ⁊ inuocabāt nomē eius. q. d.
q̄ xp̄s est ille deus quē moyses ⁊ aaron ⁊ samuel
inuocauerūt in vete. test. ⁊ adorauerunt. Nam isti
tres cū oibus aliis sacerdotib⁹ iā inuocabāt xp̄m
dīm in tabernaculo. Et ipse xp̄us iā exaudiebat
eos de tabernaculo. ⁊ sic loquebat ad moysen ⁊
aaron in colūna nubis. ℟ ¶ Ad cui⁹ maiorē intel
ligētiā est aduertēdū sicut dictū ē i plogo ⁊ psal
mo. viij. ⁊. cij. et. cxvij. q̄ ibi xp̄s est nomē dei nō
solum sono litterarū: sed etiā realiter. Nā primo
in hebreo scribit eisdē quatuor litteris scz yorb
be. vau be. que reddūt hoc nomē yorbeshua. in he
breo qō est iesus ⁊ saluator latine. Et sic ī nomē
iesus est nomē dei adonay qō oēs patriarche et
prophete invocabāt in vete. te. ⁊ expectabant ad
saluādū. vt pt̄z per totum discursum legis ⁊ pro
phetarum. Item ibi probatū est qualiter verbū
incarnatū est realiter nomē dei notificāo mūdo
quatuor pfectiones dei: scz omnipotētiam ⁊ sa

Jesus xp̄s nomen dei est.

pientiā ⁊ miam ⁊ iusticiā. Et per cōsequēs iesus
saluator noster est illō nomē dei qō quattuor lit⁊
teris scribebatur in lege qō oēs expectabant vt
saluaret eos. Et moyses ⁊ aaron ⁊ samuel offere
bāt sua sacrificia in signū federis. ⁊ sub protesta
tione xp̄i futuri inuocādo ipsum tanq̄ nomē dīi
Ergo iam inuocabant iesum xp̄m qui est nomen
dīi: vt veniret ad saluādū eos et ad inuocationē
bul⁹ nois. Moyses fecit oia miracula. Hoc ergo
precidēs dauid in spū dicit Moyses et aaron in
sacerdotib⁹ eius ⁊ samuel inter eos q̄ inuocabāt
nomē eius qō est iesus. Et loq̄batur ad eos per
desertū. Nā ille deus qui ibat per illaz columnā
nubis. postea fuit incarnatus in colūna humani
tatis. Et sicut ducebat illum populū per deser⁊
tum dirigendo in⁊ terrā promissionis latens in il
la nube. Ita postea latēs in humanitate direxit
pplm christianū per legē euangelicā in patriam
celestē. Et ideo sequit q̄ ille tres custodiebāt te
stimonia eius ⁊ preceptū qō dedit illis. ¶ Ad cu
ius euidentiā est notandū q̄ prophete cōenien
ter adducit hos tres sacerdotes ⁊ duces princi
pales vete. test in testimoniū ⁊ confirmationem
latrie xp̄i: q: maxime fuerunt figura eius. Unde
legit in exodo ⁊ leuitico. q̄ deus pcepit moysi vt
fabricaret archā ⁊ tabernaculuz sm exēplar sibi
datū ⁊ dedit sibi leges sacrificioz ⁊ holocaustoz
⁊ oblationū: in quibus figurabatur passio xp̄i ⁊
eius latria. Et sic moyses fecit tabernaculū ⁊ ar
chā ⁊ promulgauit legē tanq̄ legislator. Sed aarō
tanq̄ sacerdos obtulit oblatiōes ⁊ holocausta ⁊
sacrificia. ideo xp̄s fuit figurat⁹ in moyse inquā
tū fabricauit tabernaculū scz ecclesiā et promul
gauit legē. Et fuit figurat⁹ in aaron in⁊ quantum se
ipsum obtulit vtverū sacrificiū in ara crucis. Oz
ipse fuit ibi sacerdos ⁊ hostia ⁊ sacrificiū. Item
fuit figuratus in samuele. Inquantū repudiata
synagoga trāstulit sacerdotiū in ecclesiā. Et etiā
repudiatis oībus cerimoniis ⁊ sacrificijs legalis
bus transtulit veritatem illoz in seipsum: q: oia
que i illis figurabanť in xp̄o sunt cōpleta. Ideo
adueniente veritate omnia illa cessarunt. Et nō
solū sacerdotiū translatū est: sed etiā tota lex ve
tus in euangelicā q: translato sacerdotio necesse
fuit vt leg⁊ trāslatio fieret vt dictū est psal. lxxvij
Ideo ppheta dauid hos tres maxime adduxit
in testimoniū regni ⁊ sacerdotij ⁊ legis xp̄i: eo q̄
in spū prenouerūt xp̄m futurum. ⁊ iam sibi sacri
ficia in figura obtulerūt tanq̄ vero deo ⁊ redē
ptori. ⁊ sub tali fide xp̄i futuri saluati sunt vt fuit
demōstratū in plogo. Ideo dicit ppheta. O vos
iudei ls videatis xp̄m verū hominē nō dubitetis
adorare eū qm̄ de⁹ ⁊ homo est. Ideo adorate sca
bellū pedū eius. i. bñanitatē simul cum verbo: eo
mō quo dictū est. Nā moyses ⁊ aaron in sacerdo
tibus ei⁹. et samuel inter eos fuerūt testes eius.
q: inuocabāt nomē ei⁹ oēs tres xp̄m figurantes.
q. d. q̄ iā tūc inuocabāt nomē eius. q: oia sacrifi
cia ⁊ oblatiōes offerebāt in nomine eius: ⁊ illum
desiderabāt vt saluatorē et redemptorē venturū
ad liberādū gen⁹ humanū. Et ipe iā tūc exaudie

moyses aaron et samuel figura xp̄i.

bat eos qū in colūna nubis loq̄bat ad eos. Nā
sicut ille ang⁹ latēs i nube ducebat eos ⁊ defēde
bat a periculis ⁊ dirigebat eos p viā. Et final⁊ in
troduxit eos i terā promissiōis. Ita p bñdictā in
spū qual⁊ xp̄s incarnat⁹ debebat dirigere gen⁹
dīnū p legē euāgelicā ⁊ introducere i regnū ce
loz. q̄ iam tūc erudiebat eos i figura. Et illi iā
custodiebāt testionia ei⁹ i figura ⁊ pceptū qō de
dit illis. Nā ls corpal⁊ offerrēt illa sacrificia. et
ifaliter obseruabāt cerimonias leg. ve. tū mētal⁊
credebāt mysteriū incarnatiōis ⁊ aduēt⁹ xp̄i: et
sō ppheta puertit ad xp̄m apostrophādo dicēs
o xp̄e dīne de⁹ nf tu iam tūc exaudiebas eos. scz
totū pplm in afflictiōe clamātē. Qui de captiui
tate eduxisti. ⁊ ppicī⁹ fuisti eis a multis periculis
liberādo. Et etiā fuisti vlciscens ⁊ vindicator in
oēs. i. ꝫ oēs iuctiōes ⁊ petā eoz eos puniēdo qui
fuerūt rebelles ⁊ voluer⁊ retrocedere⁹ i egyptū.
q: nullus eoz intrauit terrā pmissionis: nisi ca
lepb ⁊ iosue: ⁊ sic de ceteris punitionibus.

ℸ. eodez

Exaltate dīm deum nostrum: et adorate in mōte sancto eius: qm̄ sanctus dominus deus noster.

¶ Cōcludit q̄ ppha ⁊ exhortat ⁊ iuitat oēs ad
recipiēdū xp̄m ⁊ legē ⁊ cultū ei⁹ dicēs. Exaltate
⁊ magnificate dīm deū nr̄m i cōfessiōe laudis. et
vt pfect⁹ sit cult⁹ ⁊ latria adorate eū i mōte sctō
ei⁹. i. i humanitate assumpta q̄ ōz mōs dei. mōs
pinguis. ⁊ mōs i q̄ vbū dei habitat p vnionē psonalē. In q̄ mōte tota supedificat eccl'ia. q̄ est la
pis abscisus a monte sine manib⁹. Et ēt adorate
eū in mōte sctō eius. i. in eccl'ia q̄ ōz mōs sctūs ⁊
mōs pinguis ⁊ mōs coagulat⁹. In q̄ xp̄us habi
tat p gr̄am i vnitate mystica tāq̄ caput vt dictū
est psal. lxvij. Et adorate eū in mōte sctō ei⁹. i. in
sacro altar⁊. ℟ ¶ Altare aūt mōs ōz. eo q̄ altū
est eleuatū ⁊ in eccl'ia adorat. ergo pmo de⁹ siue
xp̄s adorat i mōte sctō ei⁹. i. celo simul cū pfe ⁊
spūsctō in vna substātia ⁊ cētia. Scdo i bñani
tate p vnitatē suppositi. Tertio in sacro eucha
stie p vnitatē sacri. Quarto in tota eccl'ia tanq̄
rer in atrio: ⁊ caput i corpe ⁊ i alia vniuscuiusq̄
tāq̄ in tabernaculo p gr̄am. Et adorate eū i mō
te sctō crucis. ad quē ascēdit ad redimēdū nos
vnūquodq̄ ergo istoz ōz mōs in quo xp̄us inha
bitat. Qm̄ in vnoquoq̄ istoz est xp̄us sctūs dīno
deus noster. Ideo debetur sibi latria.

ℸ. lxv. et de pe. d. j. ℸ. de niq̄ i fi.

Jubilate deo omnis terra: seruite domino in leticia.
Introite in conspectu eius: in exultatione.

¶ Titul⁹ psal. dō: ad ꝓfitēdū hic ad laudādū dīm. Et isto ti
tu. appet q̄ iste psal. est de illis
q̄s fecit dō appropriatos ad laudādū ⁊ pfitēdū
vt pt̄z. ij. paral'. vij. c. in q̄ psal. inuitabat dō illū
statū ecclie ad sacrificia figuralia. ⁊ hostias et
oblatiōes. Unde tūc cātabat psal. iste in oblatiōe
hostie pacifice in figura xp̄i futuri. Qz i ara cru

cio semel erat offendēdus: ⁊ p sanguinē suū nos
erat dō pri pacificaturꝰ ⁊ reconciliaturꝰ. ad col'. j.
De cui⁹ hostie pacifice oblatione hr̄ ie. vij. Unū qz
xp̄s semel se obtulit deo pri tāq̄ hostiā pacificā
sō ex ei⁹ pcepto i memoriā illi⁹ nos qtidie eādē
hostiā i eccl'ia sacral⁊ ⁊ real⁊ offerim⁹ eū eucbari
stiā celebram⁹. ī q̄ bñdictōs i spū dicit i ꝫ psal. Ju
bilate deo oīs tra. i. tota eccl'ia ex iudeis ⁊ gēti
lib⁹ nō solū i hier'm: ls i oīb⁹ terris ⁊ p totū orbē
ꝺgregata. Et iuite dño iesu xp̄o i leticia. i. cultū
latrie ei cū iubilo laudis: ⁊ leticia cordis ⁊ devo
tione exhibete ⁊ pbete: q: latria est q̄dā fuit⁹ cū
iubilo ⁊ devotione cordis. q̄ soli deo debet. Ꝺs
q: talis latria siue sacrificiū nō ꝺz fieri nisi in ec
clesia deo deputata. Ideo ait. Introite i ꝺspectu
ei⁹ i exultatiōe. i. introite i eccl'iaz: vbi est ⁊ cōtē
plat de⁹ ⁊ bitat tāq̄ i ꝓpio tabernaculo sibi ad sa
crificiū deputato. ⁊ ī facite i exultatōe ⁊ animi
devotiōe: ſi q: tale sacrificiū nō solū fit in tēplo
materiali: ſi ēt i tēplo dei spūali q̄ est ꝺscia nr̄a
in q̄ offerim⁹ sacrificiū laudis ⁊ vota nr̄a. f. spūs
tribulatū ⁊ coꝺtritū ⁊ humiliatū. ideo non solū
precepit nos introire in tēplū materiale: ſi etiā
in spūale. f. vt recolligam⁹ nos in ꝺscia nr̄a. ⁊ ibi
offeram⁹ ꝺones ⁊ nr̄a vota: vt pt̄z Mat. vj. Tu
aūt cū oraueris intra in cubiculū tuū.

Scitote qm̄ dominus ipse est deus: ipse fecit nos ⁊ non ipsi nos.

iij. dist. c. nasci. xx. q. j. c reuertimini.

Populus eius ⁊ oues pascue eius introite portas eius in cōfessiōe: atria eius in hymnis confitemini illi.

¶ In hac scōa pte reddit cām q̄re debem⁹ latriā
xp̄o exhibere. Unde est aduertēdū q̄ latria est ful
tus ⁊ cult⁹ soli deo debit⁹ rōne summi dīnī ⁊ bo
nitatis ⁊ ptātis. ℟ ¶ Et iō fit triplici bonore: scz oblatione rōne summi dīnī: ⁊ pstratione rōne summe ptātis. q: ex nihilo nos creauit ⁊ ꝓfessio
ne laudis rōne summe bonitatis ⁊ ꝓpter bñfi
cia recepta. Et ideo oīa ista tria ex parte xp̄i ex
plicar dic: q: est de⁹ creator ⁊ dīns ⁊ bñfactor: q:
redēptor. iō tria debem⁹ sibi exhibere in vera la
tria. f. adoratiōem laudē ⁊ oblationē. Dicit ḡ dñ
debetis fulire xp̄o i leticia latria ⁊ fultute. Qm̄
scitote qm̄ ipe est ver⁹ de⁹: ls appeat i bñanitate
iō ꝺz vle dñium: ⁊ ipe fecit ⁊ creauit nos. Et nos
ipi nō creauim⁹ nec fecim⁹ nos ipos. Exq̄ pz q̄
in xp̄o est summa ptās. iō debet sibi adoratio: iō
subditio vos fideles qui estis pplus ei⁹ p redē
ptionē ⁊ spūalē electiōem. ⁊ cepistis carcerē ba
ptismi ⁊ ꝓfiguratōis ei⁹. q̄ estis oues pascue ei⁹
p pascua eccl'asticoz sacroz. Et quo apparēt be
neficia vobis exhibita. Iō tenemini sibi exhibe
re laudes ⁊ oblatiōes cū adoratiōe vt sit pfecta
latria. Introite ḡ portas ei⁹ exteriores: ſi vsq̄
in atria ei⁹. f. vsq̄ ad penetralia ꝺscie vre. Nam
qui offert deo apparēter sine devotione: ad poꝛ
tas manet. Sed q̄ offert cū summa devotione ⁊
cōtritione ⁊ mūdicia: ille talis intrat in atria. q:
offert sacrificiū in spū humiliato ⁊ in aīo ꝺtrito.
Ideo sequit in hymnis ⁊ canticis laudis confi

Triplex bonor latrie deo

Universidad de Deusto
Biblioteca

De pen. di.iij.c. voluis- sent i fi.

terminū sūt pfitēdo būficia vobis exhibita.s.in carnatiōis passiōis ⁊ resurrectiōis ⁊c. Ꝺō seqf. Laudate nomen eius qñ suauis est dominus: in eternū mia ei⁹: ⁊ vsq; in generatione ⁊ generationem veritas eius.

¶Laudate nomē ei⁹ qō est saluator.i. narrate ota būficia nr̄e redēptōis ⁊ salut; ⁊ gr̄as agite p būficijs receptis. Qm̄ dūs iesus suauis ē. Nā sic fuit benign⁹ ad patrēdū p vobis.ita ē misericors ad parcēdū pctōrib⁹. Ꝺō seqf. Qm̄ i eternū mia ei⁹: ⁊ nūq; deficiet nec obliuiscet miseri ⁊ parcere.vt vsq; in gnatiōe ⁊ gnatiōem veritas ei⁹. Nam ille q̄ dixit petro nō dico tibi vt dimittas petōi septies ſz septuagies septies ⁊ ille q̄ dicit.venite ad me oēs q̄ laboratis ⁊ onerati estis ⁊ go reficiā vos nūq; mētiet. Sz sp pmissa eius fuabit ⁊ nūq; deficiet a pmisso.ideo vsq; in gnatiōe ⁊ gnatiōem veritas ei⁹: ⁊ lex ei⁹ euāgelica que est veritas ei⁹ nūq; mētietur.ſz semp erit vera.⁊ sacramēta ei⁹ ecclīastica nūq; pdēt vtutē dū in hoc mundo erunt generationes. ergo in eternū erit misericordia eius.

De pen. dist.j. c. nulli⁹ de bite.

Misericordiam ⁊ iudiciū: cantabo tibi domine.

Psallam et intelligam in via immaculata: quando venies ad me.

¶Titul⁹ psal.dō.Ex ti.appet q̄ dō fecit istuz psal. De maria aūt bul⁹ psal.dicunt cōiter hebrei. q̄ postq̄ dauid fuit vnctus in regē sup totū israel voluit ordinare domū suā ⁊ regnū.⁊ disposuit eā q̄drupli ci ordine. Primo ordinauit ea q̄ ptinēt ad cultū diuinū.Et sic tēdit tabernaculū iuxta domū suā ⁊ ampliauit cultū diuinū ⁊ ordinauit.c. cātores ⁊ sacerdotes vt ptz.ij.Reg.vij. Secōo ordinauit domū suā quo ad psonā pprīā.qz se custodiuit a vitijs inq̄tū potuit. Tertio ordinauit ministros suos.⁊ sic extermiauit ⁊ eliminauit oēs vitiosos ⁊ prauos de domo ⁊ societate sua. Bonos vō et virtuosos adunauit ⁊ pplerus est secū ⁊ p̄posuit i ministerio dom⁹ sue. Quarto aūt q̄tū ad criminosos oēs interfecit ⁊ puniuit lz aliquos pmiserit viuere ne mouerēt seditionē.sicut pz de ioab Sz in fine vite sue,cū vidit tā regnū suū firmū ⁊ stabilitū: p̄cepit salomoni vt ioab interficeret. ⁊ ceteros criminosos.Et sic cōiter hebrei exponūt litteral⁹ istū psalmū de q̄drupli ordinatiōe ⁊ dispositiōe dom⁹ dauid. Uñ de ordinatiōe eoz q̄ ptinēt ad cultū diuinū dr̄ miam ⁊ iudiciū cātabo tibi dñe ⁊c. de dispōne aūt psone ipius dō dr̄

Materia bul⁹ psalmi.

Perambulabā in innocētia cordis mei ⁊c. De expulsiōe prauoz dr̄.nō ponā ante oculos meos rem iniustā.Et hoc p q̄tuor vsus ⁊ de acceptiōe bonorū ministroz dr̄ oculi mei ad fideles terre ⁊c. De punitiōe vō criminosoz dr̄ in matutino ⁊c. Sz lz ista expositio lalis aliqualr videat cōuenies lse apparēter ⁊ possit applicari.tñ non fuit ista primaintētio ⁊ finalis ipius ppbete. Primo qz si sic p̄cise iste psalm⁹ exponat ⁊ intelligat. non vr̄ ptinere ad sacrā scripturā:nec includeret aliq̄ sacrm de xp̄o ⁊ ecclīa. Secōo q̄ ea q̄ dicunt i pncipio ⁊ in fine dui⁹ psalmi nō videtur ptinere ad ip̄m dō:nec ad dispōnē materialē ⁊ tpālē domus sue. Nā prīo dicit miam ⁊ iudiciū cātabo, mō clarū est q̄ ipe nullā miam suā cātat hic:nec mia dō nec alicui⁹ alteri⁹ seti merek cātari in sacra scriptura nec in tēplo:sed soli⁹ dei cui soli cōuenit miseri semp ⁊ pcere.Secōo ppter hoc qō dr̄ in fine in matutino interficiebā oēs pctōres terre qz ptinet ad diē iudicij. vt patebit. Qz dō nūq; interfecit oēs pctōres terre. Et lō est dicēdū q̄ dauid nō solū fabricauit tabernaculū ⁊ dispouit in eo cultū diuinū ⁊ sīlr statuit edificare tēplū ꝑm exēplar sibi traditū:⁊ dispouit ordinē cātoz ⁊ sacerdotū.⁊ fecit psalmos appropriatos ad laudē dei.in quib⁹ pdicebantur oia mysteria dei xp̄i ⁊ ecclīe:ſz etiā ordinauit in ea sctās ordinationes q̄ut significabant ecclīam xp̄i. In qua etiā prouidit dispōnem totius legis euāgelice. Et ideo in hoc psalmo cātat dispōem legis euāgelice.q̄ per xp̄m erat dāda. Que quidē lex euāgelica ordinat totā domū.i. ecclīam xp̄i. ⁊ dirigit eā in suū finē vltimatū. Ꝺ ¶Ad cui⁹ euidētiā est notādū q̄ totus discursus legis xp̄i consistit in duob⁹.s. in mia ⁊ iudicio. Nā mia regnat ab ascēsione xp̄i vsq; ad finē mūdi. qz xp̄us iudicat p miam oēs penitentes. Sz in fine iudicabit ꝑm iustitiā nostrā. Et ideo tūc iam nō erit tp̄us mie sed iudicij. Et sic se habet in discursu vite cuiuslibet. Nā tota vita hois dicit tēpus mie eo q̄ habet locū penitētie. ideo iudicat per miam sed in morte.i. post mortē iam non est locus misericordie:sed iudicij.ideo iudicatur vnusquisq; ꝑm iusticiam suam. Sed quia in prauis nō inuenietur iustitia:sed iniustitia.quia sine penitētia mortui sunt. ideo ꝑm illam iudicabuntur. Ideo dicit ppbeta psalmo.cxlij. Exaudi me in tua iustitia. non in mea: qz nulla est. Ideo sequit. Et non intres in iudicium cum seruo tuo ⁊c. ¶Unde in hoc seculo deus iudicat nos ꝑm iusticiam suam que idē est q̄ misericordia. Sed post mortem ⁊ in iudicio iudicabit ꝑm iusticiam vniuscuiusq;:sed nullus habet iusticiam de se niſi per miam adeptus fuerit eā ex gratia. Ideo praui ꝺēnabūtur.s.impenitētes. Et lō distinguit duplex iudiciū.s.iudiciū discretionis in quo ꝺns xp̄s discernit bonos a malis p gr̄as ⁊ merita. Et hoc iudicat per miam. Nam penitentibus continue indulget ⁊ peccatores expectat ad penitentiā. Secūdum est iudiciū examinationis.in quo deus segregat bonos a malis p penā ⁊ premium in quo iudicat xp̄s ꝑm iusticiā inuentā in hoie Primū iudiciū durabit vsq; ad finē mūdi in ecclesia ⁊ durat in vnoquoq; per totū tp̄s vite sue Secm iudiciū erit post finē mūdi in nouissimo die gñale oib⁹. Et est vniuscuiusq; in fine dui⁹ vite. Ad pmū iudiciū veniet xp̄s in pmo aduētu. ad scōz iudiciū veniet i scōo cū ptāte magna ⁊ maiestate. Et qz ō isto duplici aduētu fit mētio i sa

Duplex iudicius

lex xp̄i discurs⁹ in mia ⁊ iudicio.

Lex euāgelica vere nr̄e ē regula ꝺns istit i q̄tuor.

era scriptura. Ideo est valde aduertēdū de quo istoz duoz loq̄t scriptura. ¶Cū ergo lex euāgelica sit regula ⁊ dispositio totī⁹ vite nr̄e vt nos bonos efficiat ⁊ deo charos ⁊ acceptos ad vitā eternā:in q̄tuor q̄ cōstitit. Primo p̄cipit diuinū cultū cī dicit. Diliges dūm deū tuū ex toto corde ⁊c.⁊ p̄cipit oēs articlos fidei cū dicit. Si creditis in deū in me credite.Et sic p̄cipit spē fidē ⁊ charitatē ⁊ latriā ⁊ hoc quo ad deū.Secōo p̄cipit oēs innocētiā ⁊ iusticiā ⁊ puritatē cū dicit Beati mūdo corde.Tertio phibet omne vitiū: ⁊ separat prauos a iustis i meritis cū dicit. Discedite a me oēs q̄ operamini iniq̄tatē.Matb.vj. Quarto minat ꝑpetuā penā obstinatis in iudicio cū dicit. Ite maledicti in ignē eternū. Et ista q̄tuor continet lex euangelica que docet quid agendū quid credendum:quid petendum ⁊ quid fugiendum.Dauid ergo in persona xp̄i predicit in hoc psalmo totā dispositionem legis ⁊ domus ecclesie.Unde quattuor facit. Primo dicit ea que ptinēt ad cultū diuinū.Secōo ea q̄ ptinēt ad p̄fectionē hois in se.Tertio ea que ptinent ad alterū in conuiuēdo. Quarto cōminat finale iudicium ad pena ꝑuaricatoz legis.q̄.ibi perābulabā.iij.ibi non pponebā.iij.ibi.in matutino inter. ¶Sed qz tota lex ꝓsistit in obseruātia ⁊ pmio ei⁹, Ideo reducit ad miam in hac vita ⁊ ad iudiciū in alia ideo principaliter intendit hoc cātare ⁊ narrare

Psalmi expositio.

hic ppbeta ⁊ nō solū in psonā sui incipit narrare sed etiā in psona xp̄i. ¶Quantū ergo ad pmum dicit dauid in psona sui tanq̄ ppbeta ⁊ in psona xp̄i tanq̄ legislatoris miam ⁊ iudiciuz cātabo tibi dñe.i.in hoc psalmo cātabo totū tēpus mie a p̄dicatiōe xp̄i vsq; in finē mūdi in quo mia est ⁊ locus penitētie ⁊ miei:in quo lex euangelica dispositum fuit hominē ad gratiā et meritū per bona opera Primo erga deū per diuinum cultum. Secōo erga hominem seipsum in puritate ⁊ innocētia cōseruando. Tertio erga primū iuste cum eo conuiuendo:qz hoc est viuere ꝑm misericordiam dei ⁊ in tali vita misericordia dei habet locū: ⁊ etiam cātabo iudiciumq; tibi domine.i.finale iudiciū nō solū totius mundi. sed etiam vnuscuiusq; hominis in fine vite sue:⁊ dicit ppbeta: quaz quidem misericordiam et iudicium psallam operando et predicando ⁊ intelligam discernendo q̄n veniet ad me. Primo in carnem. Secundo ad iudiciū. Nā in primo aduentu quādo venies ad iudiciuz misericordie discretionis dabis nobis intelligentiam legis:vt ꝑm legem euangelicam operemur Nā psallere est decem p̄cepta obseruare:⁊ opari ꝑm ea. Et non solum intelligam in primo aduentu legē ad operandū. Sed in scōo aduētu intelligam premium ⁊ iudicium vniuscuiusq; iuxta merita et tributum. Nam in primo aduentu venit ad dām misericordiam et legem et regimen vite. In secundo veroveniet ad tribuendum premiū ꝑm merita vniuscuiusq; in bis trib⁹ scz cantare psallere ⁊ intelligere potest intelligi totus cult⁹ diuinus deo debitus.qui cōsistit in cōfessione laudis ⁊ deuotione ⁊ sacrificio ⁊ oblatiōe spūali.ex spū contribulato ⁊ corde cōtrito ⁊ humiliato. Et iō dicit in via immaculata.q.d.Ego cātabo miam q̄n tu xp̄e venies ad me in primo aduentu in via immaculata ⁊ in lege euāgelica.Et cātabo iudicium in secundo aduentu.

xxiiij.q. j.c.loq̄t Et.c. oibus,

Perambulabam in innocentia cordis mei: in medio domus mee.

Nam pponebā ante oculos meos rē in iustam facientes preuaricationes odini.

¶Hic narrat ea que p̄cepit lex homini:quo ad se ipsum. Et loquit hic in psona xp̄i q̄ cepit facere ⁊ docere eum⁹ vita fuit nobis lex ⁊ doctrina. Et dicit perambulabam in innocētia cordis mei:in medio dom⁹ mee:iō sicut ego duri totā vitā meā cū innocētia ⁊ puritate nō solū operis.sed etiā cordis ⁊ seruaui me ab oīsi petō ⁊ iniusticia i medio dom⁹ mee q̄ est ecclesia ⁊ in medio discipulorū meoz. Ita p̄cipio i lege euāgelica oibus fidelib⁹ xp̄ianis:vt perambulēt in eccl'a: ⁊ vita bul⁹ mūdi in puritate innocētia: iusticia ⁊ mundicia: nō solū operis ſz etiā cordis:qz lex euāgelica nō solū iustificat opa.ſz corda ⁊ effectū:vt pz Mat. v. Nā tota iustificatio hois stat in innocētia cordis ⁊ affectu charitatis principaliter.⁊ ex cōsequēti in effectu. Unde sequit. Nō pponebā ante oculos meos rē iniustam.idest nunq̄ rem iniustam agere proposui:nec ex cōsequenti egi:immo faciētes preuaricationes.i.opera prauorum odiui homines autē preuaricantes pfecto odio odi.qz eoz conuersionem extincto in eis peccato desiderauī.Et sic non adhesit mihi cor prauū sed innocens ⁊ rectum.

xxiij. q: iij.c.ipsa pic⁹ tas: xxiij. q. iij.c.nisi mū. Et c. q̄ peccat.

Non adhesit mihi cor pravum: declinantē a me malignum non cognoscebam.

Detrahentem secreto prorimo suo hūc persequebar.

Supbo oculo ⁊ insatiabili corde.cum hoc non edebam.

Dōia iusticie ad alias virtutes.

¶Ponit tertia pars legis euāgelice q̄ ptinet ad cōuersationē primi.Z ¶Unde est aduertēdū ꝑm aristotelē.v.ethicoz.q̄ hec differētia est inter iusticiā ⁊ alias particulares virtutes. Nā oēs alie virtutes faciūt hominē pfectū ⁊ bonū virū.eo q̄ sunt hominis ad seipsum. Sed iusticia est ad alterū vt in distributionib⁹ ⁊ cōmutationib⁹ ⁊ vt cōuiuit cū alijs. Et sic p̄cipit oēm actū iusticie ergo primū.⁊ phibet omnē iniustitiā ⁊ iniuriam primi.Et hoc p̄cepit lex euangelica. Et qz primo incepit iesus facere ⁊ docere. Ideo ait Nō adhesit mihi cor prauū.i. nolui in societate mea volem habentē cor prauū ⁊ iniustū. Sed ꝺ qz xp̄us habuit iudā volem prauum in societate sua. Ad hoc rñdetur qz lz fuerit iudas in societate corporali xp̄i:tñ non in spūali: qz lz corporaliter esset ppe tamen nō spiritualiter immo erat longe:quia nō erat christo charus ⁊ acceptus:lz permitteret eū in societate manere vt mysteriū passionis impleretur: ideo sequitur. Declinantē

a me.s.hostem malignū declinantē a voluntate mea ⁊ lege ⁊ doctrina huc nō cognoscebū cognitiōe approbatiōis.cū tales habeāt reprobatos Quia maledicti q̄ declināt a mādatis tuis. Itē ego psequebar detrahentē primo suo in secreto ⁊ abhtia:nec ego edebā cū occo superbo ⁊ insatiabili.i.cū bolse superbo ⁊ auaro. Octo ḡ ꝓditiones excludit xp̄s a societate sua.i.ab hereditate et gratia ⁊ merito ⁊ gloria scz iustos ꝓuaricatores legis prauos corde,scz malicioſos vel ypocritas ⁊ rebelles a voluntate xp̄i:⁊ detractatores primorum:⁊ superbos ⁊ auaros.

xvj.q.j. legi. Oculi mei ad fideles terre vt sedeāt mecum ambulās in via immaculata hic mihi ministrabat.

xxiij.q. iij. ipsa pietas. Non habitabit in medio domus mee qui facit superbiā:qui loquitur iniqua non direxit in conspectu oculorum meorum.

¶Ex opposito diligit fideles ⁊ imaculatos ⁊ mūdos ⁊ puros:q: oc̄ sile diligit simile q: pares cū paribꝰ facillime, cōiungūtur. Cū ergo xp̄s sit iustus ⁊ innocēs ⁊ purus:vt dictū est:ḡ diligit iustos ⁊ puros ⁊ hāc puritatē ⁊ charitatē ⁊ fidelitatē docet in lege euangelica exemplo ⁊ doctrina. Ideo dicit.oculi mei.s. oculi charitatis ⁊ acceptionis semp sunt ꝓpinqui ad fideles terre vt tales sedeāt mecū in regno ⁊ mēsa mea ⁊ ambulās i via immaculata:hic mihi ministrabat.q.d. q̄ ille est vere minister ⁊ discipul⁹ ⁊ seru⁹ me⁹ q̄ ambulat in via immaculata:et pura.q: superb⁹ ⁊ qui facit superbiam nō habitabit in medio domus mee,s.hui⁹ ecclesie p gratiā nec alterius p gloriā.hoc idē habet psalmo.xxiij.p totū.s. dñe quis habitabit in tabernaculo ⁊c.Qui egredit sine macula ⁊ operatur iusticiā ⁊c.per totū q: ille psalmus est similis isti hoc idē patet per totum discursum euangelicum. Ideo dicit xp̄s. Jobā. xij.qui mihi ministrat me sequatur

xxj.q.j. exēplum Et. xxiij.q. iij quātus. In matutino interficiebaz oēs peccatores terre vt disperderez de ciuitate domini omnes operantes iniquitatem.

¶Postq̄ descripsit dispositionē legis euāgelice per totū discursum hui⁹ vite que iudicat p misericordiā.hic describit statū finis ipsius legis que iudicat per iusticiam:ideo dicitur status iudicij:sicut primus stat⁹ dicitur status misericordie sicut prius ꝓmisit cātare misericordiam ⁊ iudicium postq̄ cantauit misericordiam. Nunc cāt ⁊ predicit iudiciū.Et dicit in matutino: idest in die iudicij qui dicitur matutinū:eo q̄ oīa erūt manifesta q̄ dic fuerūt occulta. Et ideo quo ad hoc totus discursus huius vite dicitur nox.eo q̄ corda dominū sunt occulta:⁊ ypocrite ⁊ heretici ignoti habitāt in fideles ⁊ iustos ⁊ nō cognoscūtur.Sed illa die omnia scelera corū erūt manifesta lumine claritatis xp̄i ideo dicit in matutino interficiebā:idest interficiam omnes peccatores terre.i. terrenos ⁊ obstinatos. Interficiā dico morte perpetua ⁊ spiritualiter vt disperdam omnes operātes iniquitatem de ciuitate dei celesti.cū dicā. Discedite a me et ite maledicti in ignē eternū ⁊c. Totus ergo iste psalmus potest exponi de dauid litteraliter: q̄liter disposuit domum suam ⁊ regnum ꝓstq̄ fuit generaliter victus in rege,moraliter etiā et doctrinaliter potest exponi:⁊ docet qualiter quilibet rex debet disponere domum suam ⁊ regnuz Et quomodo se debet habere erga deum in religiōe.Et q̄o octo genera hominū supradicta debet a se ⁊ a domo sua ⁊ societate secludere.⁊ q̄s debet amplecti.Et q̄o reos ⁊ criminosos debet punire ⁊ priuare.Allegorice aūt exponit de xp̄o immo verius dicam litteraliter ⁊ de eius lege ⁊ regno vt dictū est. D ¶Ex toto isto psalmo possunt recolligi quattuor cōclusiones siue doctrine. Epilogatio psal.

¶Prima cōclusio q̄ dō in h̄ psalmo cātat misericordiā quā xp̄s fecit generi humano in primo aduentu iudiciū q̄ faciet in fine: vel pōt dici q̄ cātat misericordiā quā lex euāgelica ꝓmittit bonis ⁊ iudiciuz q̄ cōminatur prauis. ¶Secūda cōclusio ⁊ doctrina q̄ octo genera prauoꝝ excludit ⁊ docet xp̄us excludere a societate nr̄a.s.iniustos ⁊ ꝓuaricatores legis:⁊ prauos corde ⁊ ypocritas:⁊ rebelles Jhesu:⁊ detractatores:superbos ⁊ auaros. ¶Tertia cōclusio q̄ xp̄s dilexit iustos ⁊ mūdos corde ⁊ innocētes ⁊ fideles:⁊ hos ꝓcepit diligi i lege euāgelica. ¶Quarta cōclusio q̄ xp̄s interficiet oēs pctores impenitētes i morte ⁊ penā ꝓpetuā destinādo ⁊ celesti hereditate priuādo. Ō̄ moraliter docet dauid ista q̄tuor esse fugida in domo cuiusq̄ regis ⁊ ꝓncipis. Oꝝ ꝓmo debz seruare mām bonis ⁊ corrigibilibus. ⁊ iudicium incorrigibilibꝰ. Et debet seruare iusticiā cum misericordia. Secundo debet abhorrere de domo sua supradicta octo genera prauoꝝ. Tertio debz amplecti ⁊ eligere iustos ⁊ mundos ad regimen regni. Quarto debet interficere obstinatos incorrigibiles homicidas ⁊ latrones.

j.ctiij. xv. di.c. sacta romana. xxiij.q. iij.c.v j. infi. DOmine exaudi oratiōē meam:et clamor meus ad te veniat.

Non auertas faciem tuam a me: in quacūq̄ die tribulor inclina ad me aurē tuam.

j.cxxxvij In quacūq̄ die invocauero te: velociter exaudi me.

¶Titulus oro pauperis cū anxiaret ⁊ coram dño effudit eloquiū vel precem suā. E ¶Ad cuius intelligentiā est notādū fm aplm.j. ad Cor.xv. q̄ duplex est adam. scz prim⁹ ⁊ secūdus. primus adam factus est in aiam viuētem. Nouissimus adam in spiritū viuificātē:primus homo de terra terrenus:secūdus de celo celestis: qualis terren⁹:tales ⁊ terreni. Qualis celestis:tales ⁊ celestes. ergo sicut portauimus imaginem terreni portem⁹ ⁊ imaginē celestis. Et hic habet aplus q̄ isti duo adam sunt principia omniū hominū.

Nam primus est principiuz ⁊ caput omniū hominū inq̄tū sūt terreni ⁊ pctōres ⁊ portāt imaginē ⁊ vestigiū peccati ⁊ penā ei⁹. Secūd⁹ adā scz xp̄s est principiū oim hoīm spūaliū ⁊ celestiū inq̄tuz portāt imaginē xp̄i.s.vt sunt regenerati p baptismū. Et portāt caracterē xp̄i.⁊ sunt effecti participes passiōis ei⁹ ⁊ resurrectionis. Et quo patet q̄ ante aduētū xp̄i.⁊ anteq̄ recipem⁹ baptismū oēs portauim⁹ imaginē ⁊ caracterem primi adā. s.culpam originalē in anima ⁊ fomitē ⁊ penalitates in carne. Sed post baptismū portam⁹ imaginem ⁊ caracterē xp̄i in aia:remoto ⁊ expulso peccato:licet maneat vestigiū in carne ad exercitiū ⁊ signū. Ergo q̄ca terrenū manc in nobis habemus ab adā. Et q̄ca celeste habemus a celeste. Sed vnde erarit adā tale imaginē ⁊ miseriā anime ⁊ corpis. Narrat xp̄us Luce.x.in parabola illi⁹ qui voluit descēdere ab hierl'm in hierico et incidit in latrōes q̄ expoliauerūt eū ⁊ percusserūt ⁊ plagis affectū reliquerunt ⁊c. Et quo patet q̄ iste ꝑmus adam diues ⁊ felix creat⁹ est.⁊ dñs omniū inferiorū vt patet Genesis.j.⁊.ij. Sed voluit descendere ab hierusalē i hierico.i.declinār a diuino ꝓcepto ⁊ sequi pfidiā serpentis.ideo incidit i latrōes q̄ i potestatē diaboli q̄ ipm expoliauit oīb⁹ gratuitis ⁊ iusticia ⁊ electi⁹ est a paradiso ⁊ pdidit omnia bona corporis ⁊ aie.⁊ bona exteriora s.dñiuz ⁊ domicilliū illi⁹ felicis ciuitatis Ex vltra hoc fuit percussus ⁊ plagat⁹ in anima originali culpa ⁊ actuali. Et fuit plagat⁹ i carne morbo fomitis ⁊ seminis peccati ⁊ oim penalitatū. Et ista imago ⁊ plaga fuit ipressa in aia ⁊ corpore ipsius adā. Quam imaginē trāstulit in oēs posteros p gnationē libidinosā. Et sic omnes portauim⁹ eius imaginem in anima ante baptismū Et portam⁹ nūc vestigiū in carne. Sed post baptismū portam⁹ imaginez xp̄i in aia.licet maneat vestigium primi adam in carne. Adam ergo qui ante lapsū erat felix ⁊ diues i paradiso voluptatis:factus est infelix ⁊ pauper per exilium.⁊ expoliat⁹ diuitijs ante collatis. Et fact⁹ est anxius ⁊ tribulatus ex plagis sibi ꝓpositis. Et sic mānsit pauper ⁊ anxiatus. Ex quia quando electus est a paradiso fuit sibi promissum q̄ de sua posteritate nasceret vnus alius secundus adas celestis qui releuaret ⁊ liberaret ipsum.⁊ totā suā posteritatez a miseria sibi ex peccato inflicta. Et renouaret ipm ⁊ impingeret aliaz imaginem felicitatis per quam efficeret celestis . Hinc est q̄ pm⁹ adā pauper ⁊ anxius semp cū sua tota posteritate expectauit ⁊ desiderauit istū secundū adā ecclesiē:vt ipm redimeret ⁊ liberaret:vt ait Augustinus in libro. Cur de⁹ homo ⁊ de hoc est tot⁹ iste psalm⁹.⁊ multi alij. Mā cōsiderans dauid totuz statum primi adam et omnium portantium eius imaginē quod erat totū gen⁹ humanū. Mā sicut christ⁹ est vnū corpus cū omnib⁹ christianis portantib⁹ imaginē. Et dicit vnū corpus mysticū ⁊ vnus christus mysticus cuiꝰ ihesus est caput. Ita totū gen⁹ humanū inq̄tum portat imaginē primi adā dicebat vn⁹ adā plagat⁹ cuius caput est adā

Hota de lapsu ade

Epilogatio psalmi

Psalmi materia

in quo oēs peccauerūt. Ideo in scriptura loquit in psona omniū membroꝝ ⁊ filiorum suorum ab eo per libidinosam generationē descēdentiū et cōquerit ⁊ petit veniā.⁊ invocat xp̄m. Et ideo est aduertēdū in psalmis huiusmodi mysteriū. Mā sicut christus multoties loquit in psona suoꝝ membroꝝ.ita adā loquit in psona sui ⁊ omniuz filiorum ⁊ sic est intelligēd⁹ psalm⁹.xxxvij.⁊ iste psalm⁹ psens Mā dauid introducit adā loquētē ⁊ cōquerentē de infortunio ⁊ infelicitate peremptē veniā ⁊ q̄rentez restitui. Ideo dicit in hoc titulo Oratio pauperis adam supple.cū anxiaret ante aduentum christi existens in miseria. Qui cupiens redimi per xp̄m ⁊ liberari a sua pauptate ⁊ anxietate effudit precem suam ad xp̄m dicens Domine exaudi ⁊c. Tria ergo facit iste pauper in hoc psalmo. Primo premittit suam orationem deprecationem. Secundo exponit ⁊ defert suuz infortunium ⁊ miseriam consecutus est . Tertio predicit suam securam liberationem per xp̄m:⁊ petit futuram redemptionem.secunda ibi.defecerunt.tertia ibi.tu autem domine in eternū p.

¶Quantū ergo ad primum dicit iste pauper anxiatus est totmiserijs septus. O dñe ihesu xp̄e vt ture:exaudi oronem meam qua semp effudi cuz omnibus filijs meis postq̄ fui expoliat⁹ ⁊ electꝰ de paradiso. Et clamor meus:⁊ omniū filiorum meorum patriarcharum ⁊ ꝓphetarum clamantiū in hoc limbo ⁊ expectātiū aduētū tuū:vt liberes nos. Iste inquaz clamor veniat ad te.⁊ ad aures mie tue.veni ad liberandū nos de isto lacu. Mā bucusq̄ oēs clamarūt adte. Mā abraaz defidera uit videre diem tuū:⁊ isaac ⁊ iacob. cū dicit. Non auferet ⁊c. ⁊ āna ⁊ samuel ⁊ daniel ⁊ dō ⁊ esaias cū dicit. Utinā dirūperes celos ⁊ descēderes ⁊c. Iste ergo clamor oim nostrū qui est clamor me⁹ quia ꝓpter peccatū meū veniat adte. Et rogone auertas faciē tuā a me differendo aduentū tuuz qz i quacūq̄ die tribulor.⁊ per totū tempus sum in cōtinua tribulatiōe ⁊ pena ⁊ miseria in corpore ⁊ anima.⁊ vbiq̄ per totum orbem. Et sicut in quacunq̄ die ⁊ continue tribulor:ideo continue oro ⁊ invoco.ergo in quacunq̄ die invocauero in clina ad me aurem tuā ⁊ velociter exaudi me et veni i carnē ad liberādū me.

vij.q.j.§ cū vo.c. aduersus. Quia defecerunt sicut fumus dies mei:et ossa mea sicut cremiuz aruerunt.

¶Hec est scōa pars in qua iste pauper anxiatus expoliatus percussus ⁊ plagat⁹ a diabolo vt moueat xp̄m saluatorem adveninedū ⁊ ꝓperandum aduentum suum ⁊ liberandum ipsuz. Detegit et ostendit sibi ⁊ narrat totum infortunium suum ⁊ miserias suas omnes que sibi ex peccato sunt in flicte intrinsecus ⁊ extrinsecus. tā corporales q̄ spūales. Unde iste dicitur pauper inquantum fuit expoliatus omnibus bonis gratuitis. et ꝛ anxius ratione penarum ⁊ tribulationum quib⁹ est affl.i.tus. A ¶Defiet ergo adam hic suam paupertatē ⁊ anxietatē. Primo q: pdidit immortalitatē:⁊ factus est de necessitate mortalis.ideo

Adā defiet suaz pauptatem.

Universidad de Deusto
Biblioteca

dicit: q; defecerūt sicut fum⁹ dies mei. Scōo q̄a dedit⁹ t expositⁿ est diuersis infirmitatib⁹ corporalib⁹. iō subdit. Et ossa mea sicut cremiū aruerūt. Tertio q; pcussus est in appetitu comite cōcupiscētie. iō dicit pcussus sum. Quarto debilitatus est in oīb⁹ penitētijs aie cognitiuis t naturalib⁹. iō subdit vt fenū arui. Quinto subiect⁹ est lassitudīb⁹ ad acquirendū victū. iō subdit. A voce gemitⁿ. Sexto fuit expulsus a paradiso t relegat⁹ et exul in hac valle miserie. iō subdit. Similis factus sum pelicano. Septimo fuit traditⁿ psecutionib⁹ diuersoz hoīm. iō subdit. Tota die exprobrabāt mihi tc. Octauo q̄ magis fuit infelicissimū. q̄ de alta felicitate deiecit ips in infimā miseriā iō subdit. Q; eleuās allisisti me. Q; q̄to altⁿ eleuauerat de⁹ eū p gr̄am: tāto maiori lapsu allisus decidit. iō subdit. q̄ sicut dies p pūctū solis erat clara. t p absentiā rei fit in vmbrā. Ita adā fuit in gr̄ia t felicitate dū de⁹ fuit sibi p̄sens. Sz pnīsus a facie dei declinauit in vmbrā miserie. Et sicut fenū viret t crescit in vere t estate ex p̄sentia solis. sz in autūno t hyeme aret t deficeat p elōgationē solis. Ita adā aruit a viriditate psperitatis t felicitatⁿ p absentiā dei. ¶ Sz opⁿ q̄ oīa ista p singula declarent. Primo q̄ iste dō mystic⁹ deflet imortalitatē quaz pdidit t mortalitatē in quā icidit dicēs. Q; defecerūt sicut fum⁹ dies mei. Quasi dicat. O xp̄e veni t libera me ab hac mortalitate. t redde mihi imortalitatē quam pdidi. Nā ego fui creat⁹ imortalis: q; poterā non mori. Sz et petō taliter fact⁹ suz mortalis q̄ habeo ne cessitatē moriēdi. Et sic dies mei sicut fum⁹ successiue defecerūt. Nā sicut fumus tm̄ durat q̄tū durat lignū cōbustibile: sed cōsumpto ligno perignē deficit fumus t euanescit. Ita vita et dies hoīs deficiūt paulati. cōsumpto corpe p mortē: t exhausto hūido radicali. Et b̄ est ōma miseria in quā incidi p petrū. Secōa miseria i quā incidi fuit q; subiect⁹ fui infinitis infirmitatib⁹ t egritudinib⁹. q; oīa ossa mea sicut cremiū aruerūt. Nā sicut cremiū carnis dum frigit in patella. vel assat ad ignē cōtinue perdit humidum naturale t sic aret. Ita dō cōtinue per calorē extraneum t intraneū p̄ter naturā perdit humidū radicale. t alteratur eius humor. Et sic incidit in diuersas infirmitates: t aresceit vsq; ad mortem.

De ysc. di. iiij. c. p baptis mū xp̄i.

Percussus sum vt fenū t aruit cor meum: q; oblit⁹ sum comedere panē meum.

A voce gemitus mei: adhesit os meum carni mee.

¶ Hic ponit tertiū dānū: q; pcussus est in sensualitate veneno cōcupiscētie. intātū q̄ potētie fuerūt vulnerate t debilitate t prone ad cadendum nō sufficiētes resistere malo: nec agere bonū. Et sic claudicat liberū arbitriū sicut fenū percussum nimio ardore solis t secū a radice aret. Ita dō eiect⁹ a gr̄a t perdita originali iusticia aruit per dēs virorē gr̄e. ideo ait. Percussus suz et dei sententia: sicut percutit fenū qñ falce secat q; prato. ideo aruit cor meū. Et dat causam quare. vnde hoc dānum. t dicit. q; oblit⁹ sum comedere. q. d: Q; trāsgressus suz p̄ceptū oīs. Nā de⁹ assignauit oēs arbores i panē t cibū ad sustētādū vitā: dicēs. De oīi ligno qō est in paradiso comedes preterq̄ de arbore scientie boni t mali. q; qua do ra comederis tc. Sed ergo contēnens p̄ceptū dī oblit⁹ sum comedere panē. i. cibū mihi licitū et assignatū. Et comedi illicitū t vetitum. Ideo ex sentētia dī venerūt mihi oīa predicta mala. Nam ilico audiui vocem dei dicētis. Adam vbi es. t audiui sniam a deo mihi datā dicētē. Q; audisti vocē vxoris tue ideo maledicta terra in opere tuo. tribulos t spinas germinabit tibi t in sudore tc. Et ista sententia fuit vox gemitus t fletus et infortunū t pene mee. Et sic ilico ex ista voce gemitus mei q̄ fuit diuina snia adhesit os meus carni mee ex infirmitatib⁹ et aduersitatibus tc.

vi. dis. c. adam.

Similis factus sum pelicano solitudinis: factus sum sicut nicticorax in domicilio

¶ Quartū dānum fuit exilium ab illa paradiso deliciarū in hac valle lachrymarū. Nā ego q̄ ibi erā in societate t colloquio et familiaritate angelor expulsus sum inter bestias pdēdo locū mibi debitū ex gr̄a. Et sic fui factus filius pellicano solitudis vagās per desertū. Nā sicut pellicanus fugit societates hoīm: ita ego societatē angelor ppē petrū meū: t etiā fact⁹ sum in hoc exilio sicut nicticorax in domicilio. Littera ysidori hyeronymi bz: fact⁹ sum q̄si bubo solitudinū. Nicticorax autez greece interpretat cornus nocturnus siue noctua latine noctua essi nō valēs sustinere lumen solis absconditur i foraminibus muroz in die. t querit victū. Ita ego nō valēs videre lumen veritatis fugio lumen solis. t ois vētis. et gradior in nocte t in tenebris petōz: semper fugiendo lumē t eligēdo ignoātiā. t offe malū. iudicādo bonum malū t malū bonū ex mala indignatione t ignorantia ppter petrū: q; non solum sum pcussus in potētijs cognitiuis sz etiā in appetitiuis. Ire si noctua exit a domicilio in die tunc oēs passeres cōgregati conātur sibi eruere oculos. Ita dum dō exit in lucē: vt aliq̄d boni agat: oēs diaboli cōgregātur ad tētādū eum t auferēdum sibi lumē fidei t caritatis. vt pz Matd. xij. q; tūc assumit septez alios spūs nequiores se tc. Et ideo ait hic ppheta factus sum sicut nicticorax cōtra quem oēs aues insurgunt: ita contra me oēs tentationes diaboli tc. Pellicanus est auis in solitudie egypti latitans q̄ pprios filios interficit. Sz me rore ducta t mutata pprio nostro trahit sanguinem a pectore t latere suo t effudit super filios. Et sic resuscitat et vinificat eos. Ita adā ppter peccatū interfecit oēs posteros suos. Sed secūdus adam qui est xp̄s: assumpta būanitate proprio sanguine omnes viuificauit. Ideo dauid in persona ipsius primi adaz dicit. Similis factus sum pellicano occidendo omnes filios meos. q; sententia mortis per me trāsiuit in oēs. Et fact⁹ sum sicut nicticorax in domicilio odiens et fugiens lucem quam semper demones persequūtur

Et obscurāt in tenebris peccatoz t ignorātie.

xi. di. c. illud. et c. sequē.

Vigilaui: t factus sum sicut passer solitarius in tecto.

¶ Hic ponit sextū dānū q̄ est continuꝰ labor: in sudore vultⁿ ppter victū acq̄rēdū: q; ops vt bō sit i ptinua vigilia t motu sicut passer solitarⁿ q̄ habitabat in tecto. i. in regulis domoz sub q̄ ptēcit nidū. t semp q̄rit escā p se t p filijs cum periculo. Ita ego semp vigilaui q̄rendo victū p meis filijs meis cū potuissem: ac fuisse immunis a solitudine tali. si non peccassem q; terra liberet absq; labore ferebat mihi cibū t victum. Nunc autem in sudore vesceor pane.

iij. q. j. nulli du biū. Di. i. c. si q̄s diacō nus.

Tota die exprobrabāt mihi inimici mei: et qui laudabant me aduersum me iurabant.

Quia cinerem tanq̄ panez manducabam: et poculum meum cum fletu miscebam.

A facie ire indignationis tue: quia eleuās allisisti me.

¶ Ponit septimū dānū q̄ est ptinua psecutio ab extraneis t alienis hoīb⁹ t primis. Nā semp bō patit psecutiōes t emulatiōes t inuidiā t exprobratiōes occultas t manifestas ab amicis fieri. ō dicit de inimicis: tota die. i. semp exprobrabāt mihi inimici mei opprobria inferendo. Et amici mei fieri q̄ i pūtia laudabāt me postea in adūtia aduersum me iurabāt. i. iurabāt falsū ponēdo t dāna pcurādo. ¶ Quia cinerē bic pōit octauū defectū. q; semp bō ē in ptinuo dolore cui veniūt vndiq; aduersitates aut infirmitates: itm̄ q̄ ptinuus dolor nō sinit eē felicē. Et sic nec in vigilia nec i prādio q̄s pōt eē sine fletu t meroze. iō ait q; cinerē. i. amaritudinē tanq̄ panē mādūcabā t potū. i. amaritudo erat mihi cib⁹ t fletⁿ mihi potⁿ a facie ire tue. i. a facie punitiōis q̄ est effect⁹ ire t indignatiōis tue. dū ꝑfidero irā tuā ꝑ me q; eleuās allisisti me q; q̄tū me in dignitatē eleuasti t extulisti illa felicitate paradisi. tm̄ postea me allisisti dū a paradiso expulisti: q; q̄to fuit altior ascēs⁹ tāto fuit ꝛuior lapⁿ in miseriā. Et est aduertēdū q̄ isti duo vⁿ pūt exponi ō būana pūta: vt sit sensⁿ. Ego patior hmōi defect⁹ t penāvñ ops me facere pnīz p petō. Q; i. ꝓpter cinerē tāq̄ panē mādūcabā. i. amaritudinē t ꝓtritionē i corde. Et poculū meū cū fletu miscebā i satisfactionē p reatu. Et b̄ a facie ire tue q; eleuās tc. ¶ Ulterius est aduertēdū q̄ oīa isti quicq; vsus pūt referri psonaliter ad ipm dō vt dicat filius factⁿ sum pellicano sollitudinis t sicut nicticorax in domicilio fugiēs a facie absalō filij mei: t vigilaui p mōtes sicut passer t inimici. s. semel t alij tota die exprobrabāt mihi dicēdo Egredere vir sāguinū t acbitofel. t ceteri q̄ aīn laudabāt me in facie postea aduersum me iurabāt t tūc oīa pūt figuraliter exponi de xp̄o cui⁹ figurā gerebāt. Itē oīa p̄dicta vba poterat dicere populus dei existēs in psecutione antiochi et captiuitate babylonica. Et iō q̄ñoq; t p quocūq; exponāt omnia p̄dicta: vnusquisq; pōt dicere versum qui sequitur.

Dies mei sicut vmbra declinauerūt: t ego sicut fenum arui.

lvj d. c. nasci.

Mā sicut pūte sole oīa viuūt t aer dr viuere: q; ē illustⁿ: t herbe alīq̄ tm̄ viuūt q̄tū sol est pūs: t sole abūte ilico mor⁹ficātur t inclinātur: vt pz de flore cucurbite t de herba solis: ita fit in vita humana: nā tm̄ bō viuit q̄tū de⁹ vitā influit et esse naturale. Et intantū bñ op⁹ aīe q̄tū influit gr̄am sibi deus: t intātū psperat inquātū sibi fauet: sed si de⁹ auertit ab eo oīa bona deficiūt: et sic deficit t inclinat sicut vmbra: t ideo ait propheta in psona vniuersitatis q̄: q; eleuans allisisti me a te abiciēdo ideo dies mei nō solū vite sed etiā psperitatis tanq̄ vmbra declinauerūt t defecerunt deficiēte sole: t ego sicut fenū arui deficiēte mihi humore gr̄e postq̄ fui a te abiectus t separatⁿ per petrū. Et sic pōt exponi tota pars huius psalmi supradicta de quolibet penitente q̄ p petū icidit i oēs miserias spūales supradictas. iō iste psal. ponit quint⁹ inter septē psal. pniales: sed inuenit ire sensus propheticus est principaliter intentus a pphēta.

De ysc. di. iij. c. vltimo. De pe. di. iij. c.

Tu aūt dñe in eternū pmanes: t memoriale tuū in generatione t generationem.

Tu exurgēs dñe miserebers syō: q; tēpus miserendi eius q; venit tempus.

¶ Postq̄ superi⁹ iste paup explicauit q̄relā et miserias suas: i hac tertia pte q̄rit remediū t inuocat scōm adā celestē. s. xp̄m q̄ est de⁹ t bō t p natura ꝑfin eternⁿm diuinitatē: vt veniat ad liberādū eum ab oī miseria t restituat sibi imortalitatē t vitā eternā: vñ duo facit: pmo facit q̄ dictū est scōo pmittit gr̄a agere p bñficijs receptis. ibi scribāt. Dicit ḡ ad ōmū: Iz ego sim effect⁹ mortalis pp petrū. Tu aūt dñe iesu xp̄e in eternū manes inq̄tū de⁹ t memoriale tuū in gñatiōe t gñationē: ideo potes me a morte t a penis liberare Et tu exurgēs. i. venies in carnē: t etiā exurgēs a mortuis post passionē miserebereris syon. i. totī ecclesie credentium eos a morte t captiuitate liberando: quia iam venit tempus miserēdi eius sz syon sicut ab eterno statuisti.

De ysc. di. iij. c. ml'te. t xviij. q. j. loquit xxviij. di. c. sed dulo. xv q. j. re uertimi ni.

Quoniam placuerunt seruis tuis lapides eius: t terre eius miserebuntur.

Et timebunt gētes nomen tuum domine: t oēs reges terre gloriam tuam.

Quia edificauit dominus syon: t videbit in gloria sua.

Respexit in orationem humilium: t non sprevit precem eorum.

Scribātur hec in generatione altera: t populus qui creabitur laudabit dñm.

¶ Ad cui⁹ intellectū ē notādū q̄ ista ciuitas syō si ue hierl̄z quā xp̄s erat edificaturⁿ p totū oꝛbē nō erat ꝓstruēda ex lapidib⁹ mortuis sic erat illa ciuitas terrena hierl̄m: sz ex lapib⁹ viuis. s. ex fidelib⁹ ꝛuersis p maiori pte de pplo gētili: q̄s lapides debebāt apti eligere t adaptare i sua p̄dica

Universidad de Deusto
Biblioteca

tione ⁊ ex tali⁹ erat ecclia ꝓstruēda q̄ q̄dē lapi
des fuerūt edificati⁊ cōpaginati supra fundamē
tū aplox ⁊ ppbetax. Unde za. ix. Et saluabit eos
dñs de⁹ eox i die illa vt gregē ppli sui: q: lapides
eleuabūt sup terrā. Et q̄b⁹ ꝓxs q̄ tales lapides
marie erāt excidēdi p aplos de pplo gētili ex
q̄b⁹ debebat edificari ista ciuitas ſyō toto orbe dif
fusa: ⁊ ꝟ est q̄ dicit. q̄n lapides er⁹. lapides bui⁹
ciuitatis placuerūt seruis tuis aplis ad edificiū
ecclie. Et iō apli miserebunt terre ppli gētilis.
⁊ tūc gētes timebūt nomen tuū dñe ⁊ oēs reges
tre timebūt gliaz tuā. q: ex isti lapidib⁹ dñs ieſus
xps edificabit syō. i. ecclam suā: ⁊ sic videbit in
gla: synagoga iudeis supbis cecis obstinatis
reprobatis. q: dñs iesꝰ xps respexit in okonē hu
miliū gētiliū: q: p fidē fuerūt humiliati. Et xps
nō sp̄euit p̄ecē eox imo admisit eos ad fidē ⁊ p
baptismū regñauit et iudeos reprobauit. iō hec
mysteria redēptiōis scribēt ⁊ memorabūt in alte
ra gñatione. s. in religione xpiana: ⁊ iō ille ppls
xpian⁹ q̄ creabit ⁊ regñabit laudabit dñm i xpo
redēptore suo ex agrī gras i te. no. p bñficijs rece
ptis in sua redēptiōe ō q̄b⁹ festa celebrabit. Et
bis ꝑz q̄ dō nō loqt de ipsa syō ⁊ bir'm materia
li q̄ tā erat edificata ex lapidib⁹ mortuis. sed loq̄
tur ō birlm spūali toto orbe diffusa q̄ p xpm erat
edificāda ex lapidib⁹ viuis erectis ex vtroq̄ pplo.

xv. q. j. ca. fuerūt mini.

Quia prosperit de excelso sancto suo domi
nus de celo in terram aspexit.

Ut audiret gemitus cōpeditorum: vt solu
eret filios interemptorum.

Ut annuncient in syon nomen domini: et
laudem eius in hierusalem.

In cōueniendo populos in vnum et reges
vt seruiant domino.

¶ Hic enumerat bñficia p q̄bus ppls xp̄ian⁹ bo
die laudat xpm cū deo pfe. Dño q: cū esset deus
etern⁹ i sinu p̄tis ꝓsperit de celo excelsor sancto
suo. i. ō altitudine sue maiestatis i terrā. vt audi
ret gemit⁹ cōpeditox exist̄tiū i carcere iferni. s.
sanctox patrū in limbo expectātiū: ⁊ vt solueret
filios interēptox. i. patrū dūnatox. vt tales gen
tiles soluti a petō ad fidē ꝑuersi ānūciēt fluc on
nūciarēt laudē oīi i syōr birlm. i. vt annūciarēt
⁊ ꝓfiterēt legē euāgelicā i eccla xp̄i toto orbe dif
fusa. In cueniēdo pplos i vnū ⁊ reges vt ſuiant
dño. i. vt cōuenirēt populi iudeox ⁊ gētiliū ꝛoēs
reges terre in vnū baptismū ⁊ vnā fidē ⁊ seruirēt
vni deo in substātia ⁊ trino in psonis ⁊ adorarēt
vnum xpm deum hominem adoratione latrie.

Respondit ei in via virtutis sue pancitatē
dierum meorum nuncia mihi.

Ne revoces me in dimidio dierum meorum
in generatione ⁊ generationem anni tui.

¶ Nota q̄ iste passus ēvalde difficilis ꝑm trāsla
tionē nr̄am ad ordinādū ⁊ cōordādū cū ifa p̄ce
dēti ⁊ subsequēti: hoc accidit q: ifa nr̄a est disse
rēs ab hebraica ꝓut tūc est p̄cuata. nā illa ifa

ne revoces me in dimidio dierū meox: idest nō
mozar ego ante aduentū tuū: sed nuncia mihi
paucitatē dierū meox. i. abbrevia dies aduentus
tui. ⁊ revela mihi aduentū tuū: tne differas ipm
q: dies mei sunt pauci ⁊ breues. sed tu es etern⁹
ꝑm diuinitatē. quod ptz. Nā tu i litteraterrā fūda
sti ⁊c. Silicet cū ecclia esset in magna anxietate
xpe tyrānox rogabat xpm ne annihilaret eā in oꝛ
midio dierum suox: sed permitteret eas crescere
vsq̄quo oēs gentiles venirēt ad fidē: ⁊ oēs cre
derent euangelio. Sed xp̄s respondit ei ⁊ satisfe
cit iusta petitionem suā. Nam xpe constantini
ecclia fuit liberata a perseutorib⁹ ⁊ oēs vene
runt ad fidē, ⁊ sic ꝑplus qui fuit creat⁹ ⁊ regene
ratus laudauit dñz. Nā reges ⁊ ppli cōuenerūt
in vnū ad seruiēdū dño post ꝓstātinū. Et sic xp̄s
rñdit eccle iuste petitionē ⁊ votū suū. Alio mo
do p̄t exponi iusta eandē sniam referendo ly
rñdit ad ipsam eccliam vt sit sensus. iste homo
mysticus ⁊ tota eccl̄a ante aduentum xp̄i multo
tēpo rogando ⁊ clamando rñdit ⁊ dixit ipi xp̄o.
O xpe nuncia mihi paucitatē dierū meox in af
flictione positox. ⁊ ne revoces me: sed veni ad li
berādū anteq̄ mozar. Et hoc dicit abrāā q̄n de
sideraui videre diē dñi. Et moyses q̄n dixit. mit
te quē missurus es. Exo. xxxiij. Hoc idē dixit da
uid q̄n dixit. Oste de facie ⁊ salui erim⁹? psal. xxxix
⁊ Elia. cū dixit. vtinā dirūperes celos ⁊ descēde
reo. xxxij. ⁊ ce. Et quo patet q̄ oibus istis respon
dit xp̄s q̄n venit q: audiuit voces eox. Et simili
ꝑ oppositū ipi rñdebant xp̄o. cū clamabāt: ⁊ iu
cabāt eū: Nā multotiēs i sacra scriptura ponit
respōdere ꝓ rogare: vt patet Matb. xvj. rñdens
petri⁹ dixit ad xp̄m. Bonū est nos hic esse. ¶ In
gñatione ⁊ generationē. Hic ꝓbat ppbā: q̄ sol⁹
xp̄s poterat redimere gen⁹ hūanū. ⁊ venire ad li
berādū ipm ⁊ restituere sibi imortalitatē: ⁊ dare
sibi vitā eternā eo q̄ xp̄s est etern⁹: ⁊ ipa vita ꝑ
essentiā increatū de⁹ ⁊ ꝓpīo ꝑbere pōt alijs vitaz.
Nā tēpus p̄cedit abeuo. ⁊ est effect⁹ eternitatis
⁊ eius in q̄ sunt sancti i patria fluit ab eternitate

Rñdere ꝓ rogare

Expositio.

Deu. j. o

Initio tu domine terram fundasti: et ope
ra manuum tuarum sunt celi.

ibidem.

Ipsi peribunt tu autē permanes: ⁊ omnes
sicut vestimentum veterascent.

ibidem.

Et sicut operto rium mutabis eos et muta
buntur: tu autem idemipse es ⁊ anni tui nō
deficient.

lvj. dist. c. naicē.

Filij seruorum tuorum habitabunt: ⁊ semē
eorum in seculum dirigetur.

¶ Dicit ly ppba ipsona dei⁹ mystici. O xp̄e veni
⁊ libera nos ab hac mortali miseria: q: tu solus
potes hoc facere: ⁊ recreare gen⁹ humanū. q: tu
creasti celos: ⁊ es eternus. Nā i gñatione: ⁊ gña
tionē sunt anni tui. Nā initio tu dñe terrā funda
sti. q: opa ꝓverbū facta sunt: ⁊ opera mānū tuar
sunt celi. ergo tu preceſſisti celū: ⁊ succedes. Nā
ipi peribūt: ꝟ nō quo ad substam: sed q̄ ad motuz
⁊ operatiōez: q: cessabūt moueri. Et iō dicētur cor

rūpi ⁊ pire ⁊ non simplr: ꝟ ꝑm q̄d q̄ ad operationē
Nā alteratio ꝺr gñatio. ⁊ corruptio ꝑm q̄d vr ptz
j. de gñatiōe. tu autē xp̄e pmanebis i corpe glrifi
cato: ⁊ imortali⁹: ⁊ incorruptibili⁹: ⁊ inalterabilis
Et anni tui. i. duratio nō deficiet. Et sicut tu ma
nebis imortal'ita ⁊ mēbra tua: q̄ ꝑticipabūt glo
riā capitis ⁊ iō nō solū sui tui apli. ꝟ etiā oēs filij
suox tuox. s. oēs fideles q̄s apli. i xp̄o genuerūt ꝑ
baptismū dicabūt in ista syō ꝑ gram. et in supna
p gliam. ⁊ semē eox. i. oēs fideles sequētes fidē
illox. dirigent in scm ad gliaz. q. d. iste paup. O
xp̄e ꝟ tu filius dō de mr̄e ex tpe nat⁹. tū tu es deus
ab eterno et p̄e gñatus: q: in initio tpis mundū
creasti. ⁊ terrā fundasti: ⁊ celos formasti. iō q: dō
pores ꝑ me pati: ⁊ miserias meas subleuare. Et
q: tu es de⁹ pores mihi pcā remittere ⁊ sicut crea
sti me: pores me recreare ⁊ regñare. Et sicut for
masti ⁊ creasti celos ⁊ totū mūdū ex nihilo. Ita
pores nouū mūdū. s. eccliam spūalē edificare ex
lapidib⁹ viuis ⁊ boles renouare. Et q: eo eternꝰ
q: in eternū ꝑmanes ⁊ anni tui erūt: ⁊ sunt ⁊ fue
rūt in gñatiōe ⁊ gñationem. s. eternalr. iō pores
mihi imortalitatē quā pdidi retribuē ⁊ vitā eter
nā ꝺdonare. Hōc ifaz but⁹ psalmi adducit apls
ad Heb. j. ad pbādū ꝙ xp̄s q̄ locut⁹ est in no. te.
est idē de⁹ dicit legē moysi: ⁊ locut⁹ ē ꝑ ppbas
⁊ creauit oia. Hec ē q̄ sniа ipius ppbete i ō psal.
in quo introducit adā deflētē casum suū ⁊ redē
ptionē: ⁊ remissionē futurā ꝑ xp̄m postulātē. Ꝟz
q: vnusq̄sq̄ petō: pōt recup̄are ꝑ pnias gras quā
pdidit ꝑ culpā ad instar ipi⁹ ade. Que q̄dē pnia
ꝟ virtutē ex passiōe xp̄i. Iō eccl̄a ordinauit ista
psal. i q̄nto loco iter septē psal. pniales ⁊ nō solū
tota eccl̄a: ꝟ vnusq̄sq̄ petō: ꝺz dicere frequēter
hunc psalmū pro remissione petōrum suorum.

xv. q. j. reuertimini. De cōse dist. ij. c. iteratur

Benedic anima mea domi
no et oīa que intra me sunt no
mini sancto eius

Benedic anima mea domi
no: et noli obliuisci omnes
retributiones eius.

¶ Titulus ipi dō sine additiōe. Et q̄ ptz ꝙ dō fe
cit hūc psal. ⁊ est de illis q̄s fecit ad laudādū dñz
vt dictū est psal. cix. ¶ Ad cui⁹ intelligētiā est no
tādū: q̄ postq̄ adā mystic⁹ defleuit casū suū. ⁊ ex
plicauit miſias a q̄⁹ liberat⁹ est ꝑ xp̄m: iō dō in
ō psal. ⁊ in sequētib⁹ introducit eūdē adā bñdice
tē: ⁊ laudātē deū ⁊ agētē gras ꝑ bñficijs receptis
Et ō facit ꝑ. vij. psal. sq̄ntes. Nā i isto psal. agit
gras ꝑ bñficio redēptiōis. ⁊ remissiōis petī. Et
sic laudat deū de summa mia in q̄ duo facit. Naz
ꝓmo excitat seipz ad laudē dei. Secdo imitat na
turā angelicā. ibi. Dñs in celo. ¶ Quātū ad ꝓmū
est aduertēdū ꝙ tota ista ꝓa ꝓs est q̄ddā soliloquiū in q̄ iste dō mystic⁹ introducit⁹ ad loquēdū
alloq̄ alias suā excitādo cā ad laudādum deū. de
mia ⁊ de bñficio redēptiōis. agēdo gras q: ꝑ suā
passionē ⁊ resurrectionem liberauit eū de ser pe
nis perpetratis ex peccato primi parētis: scilicet a culpa. ab infirmitatibus. a periculo mortis

future ⁊ amiseria ⁊ morte ⁊ corruptiõe ⁊ penuria Ista cñ ser dãna incurrit adã pper pctm iobe dicte. sicut dictũ est psalmo precedẽti. a quib⁹ liberati sum⁹ p xpm. ¶ Dicit ergo exeitãdo seipm ⁊ alam suã ad laudẽ dei. Benedic aia mea dño. ⁊ oia. i. oẽs potẽtie interiores sensitiue ⁊ intellectiue bñdicãt nomini sctõ ei⁹. A ¶ Et nota cꝑ duplex ẽ bñdictio. vna est gre collatio i q̃ maior debet minorẽ ꝑ exẽplo gras. q̃ suscepit solideo. ⁊ sacerdoti loco dei. Scõa ẽt benedictio laudis ⁊ sic minor benedicit maiorẽ. tisto modo dicit hic ppheta bñdic aia mea dño. i. lauda dñm. ⁊ dic et narra oia bona: bñficia q̃ tibi fecit. Et ideo seq̃tur. noli obliuisci oẽs retributiões ei⁹. i. noli obliuisci retribuere sibi gras p beneficijs receptis in nostra redemptione dicens.

de pe. d. ij. c. iteratur.

Qui propitiatur omnibus iniquitatibus tuis: qui sanat omnes infirmitates tuas

Qui redimit de interitu vitam tuam: qui coronat te in mia ⁊ miserationibus.

De pe. d ij. c. iquibus.

Qui replet in bonis desiderium tuum: renouabitur vt aquile iuuentus tua.

¶ Enumerat bñficia q̃ recepim⁹ arꝑo i redẽptione. Primo q: remisit nobis culpã. iõ ait: q̃ ppitiat⁹ oĩb⁹ iniq̃tatib⁹ tuis: sarisfaciẽdo p mortem. Scõo sanauit languores nros mitigãdo cõcupiscẽtiã: nõ vt nõ sit: sz vt võ imputet ꝑ baptismũ. iõ ait q̃ sanat oẽs infirmitates tuas. ⁊ iõ recepit flagella. Tertio preseruauit nos a pctõ p doctrinã legis euãgelice. iõ ait. q̃ redimit de interitu vitã tuã. Quarto dat nob ꝑmiũ ⁊ meritũ ex obseruãtia legis. Jõ sequt̃: q̃ coronat te i mia. ⁊ miserationib⁹ ẽs ipe fecit tibi. p quib⁹ tu facis prio. Quinto p sanguinẽ suũ emit nobis regnũ celeste cñ ei⁹ felicitate. Jõ sequit. q̃ replet in bonis desiderijs tuis. Sexto adept⁹ est nobis i mortalitatẽ corpis. ⁊ hoc p suas resurrectionẽ. Jõ subdit: renouabit⁹ vt aq̃le iuuẽtus tua: qñ recupabis corp⁹ glioſum in nouissimo die. Ergo ꝑpter ꝑfata sex bñficia spũalia et intrinseca. aia mea dz laudare dñm ⁊ bñdicere. ¶ Sz hoc etiã põt morali⁹ exponi. ¶ Cñ est aduertẽdũ cꝑ pctm ser mala affert boi. Primo elongat eũ a deo. Scõo sauciat animã culpa. Tertio captiuat in ptãte diaboli. Quarto reddit boiem deo odiosũz. Quinto expoliat ipm oĩb⁹ bonis: nõ solũ gratificis: sed etiam gratuitis. Sexto indurat ipm ex cõsuetudine in malo. Jta ꝑ oppositũ medicina pnie ser opak in penitẽte. Nã primo facit deũ ꝑpiciũr rãꝯ medic⁹ accedat ad pctõrẽ. ⁊ appropinquet. Scõo sanat ipm a vulnere peci. de primo dicit: qui ꝑpitiat oĩbus iniq̃tatib⁹ tuis. de scõo dicit. q̃ sanat oẽs infirmitates tuas Tertio redimit a captiuitate diabolꝰ: ⁊ liberat a morte ꝑpetua. ⁊ finali ꝑpenitẽtia Jõ subdit: q̃ redemit de interitu vitã tuã. Quarto reddit deũ benignũ recõciliãdo sibi pctõrem. Jõ subdit. q̃ coronat te in mia ⁊ miserationibus Quinto reddit bona q̃ p pctm fuerãt mortificata cuz subdit. q̃ replet in bonis desiderijs tuum.

peccatũ ser mala affert.

Sexto renouat ipm in nouã vitã: fortificãdo oẽa potẽtias. ⁊ excitãdo habit⁹ vtutũ theologalitũ. ⁊ donoꝝ spũsci. etiã operak meritorie p gram renouantem: ⁊ perficientem. Jdeo cõcludit. Renouabitur vt aquile iuuentus tua.

Ut patet ex. xiij. de pbaraone ⁊ populo israel

Faciens misericordias dominus ⁊ iudiciũ omnibus iniuriam patientibus.

Notas fecit vias suas moysi: filijs israel voluntates suas.

¶ Sed q: ecclia fideliũ nõ recipit a deo solũ bñficia spũalia p redẽptionẽ: sed etiaz quõdã recepit bñficia tpalia: faciẽs misericordias pplo suo vindicãdo de inimicis iniurias illatas fidelib⁹: vt pz de pharaone: ⁊ egyptijs: ⁊ ceteris pfecutorib⁹ ppli dei. Jdeo septimo dz aĩa nra bñdicere dño q: fecit mias suas fidelib⁹ iniuriã patiẽtib⁹ cũvindicauit eos de inimicis eoꝝ. ⁊ hoc invtroq; test. Nã nõ solũ in veteri testa. de⁹ aff. irit inimicos ecclie: sz in nouo. vt pz de nerone domitiano. et diocletiano. Nono debet aĩa nra bñdicere dño. q: quondã ipse misericors: ⁊ miserator dñs: fecit notas vias suas moysi. ⁊ filijs isrl' voluntates suas: cũ dedit eis legẽ in q̃ sunt ꝑcepta ⁊ mãdata moralia: vt faceret eos bonos. ⁊ cerimonialia: vt faceret eos fideles: q: cerimonialib⁹ erãt figurata oĩa mysteria xꝑi ⁊ eccl'ie. ⁊ viuebãt in fide ⁊ spe xꝑi venturi: ⁊ saluabant. Ver ergo dei dicunt⁹ vie dñi ingꝑtũ in ea cõtinẽtur mãdata ⁊ precepta per q̃ redimus. ⁊ q̃ vebunt nos ad deũ. Dicũtur etiã voluntates dñi. Nã q: ler est cõstans et perpetua voluntas. Jdeo in lege exprimit voluntas legislatoris: que figurabat i cerimonialib⁹ vt dictũ est. Quasi dicat: sicut deus in ꝑmo test. fecit mias ⁊ iudiciũ hebreis in egypto iniuriã patiẽtibus. eos liberãdo: ⁊ egyptios flagellando: ita in nouo testa. fecit miam xꝑianis. ⁊ iudiciũ de inimicis tyrãnis ecclias psequẽtib⁹ eos interẽdo et subijciẽdo. Jtem sicut tũc fecit notas vias suas moysi i mõte synai ⁊ filijs isrl' voluntates suas dãdo legẽ veterẽ ⁊ cerimoniã: ita ꝑ xꝑm fecit nob notas vias suas ⁊ volũtates dãdo legẽ euãgelicã cõtinẽtem cerimonias. ⁊ notificat voluntatẽ patris.

De pe. d iij. c. q: diuinitatis natura,

Miserator ⁊ misericors dominus: longanimis ⁊ multum misericors.

Non in perpetuum trascetur: neq; in eternum comminabitur.

rciij. di. c. diacõi

Non ꝓm peccata nostra fecit nobis: neq; ꝓm iniquitates nostras retribuit nobis.

¶ Quia superius enumerauit beneficia dei. nñc aũt demonstrat vnde emanauerũt ista beneficia collata generi humano. ⁊ dicit cꝑ ex sola mia: q: inꝑfectus miserator ⁊ misericors fecit nobis illa beneficia. Et primo narrat magnitudinẽ mie dei. Scõo dicit modũ in q̃ mõ miserek. dicit ergo cꝑ nõ aliud mouet deũ ad supradicta beneficia nobis erbibẽda: nisi sola misericordia. Nã ipse est misericors habitualiꝰ ⁊ essentialiꝰ ⁊ est miserator actualiꝰ: quia fugiter facit nobis miam suã. ⁊ in tantũ est misericors. q: est longanimis in puni-

tione: q: ꝑ magna tpa expectat ⁊ sustinet pctõres vt cõuertat. ⁊ viuat q̃ ꝑbat quo ad tẽpus. Maz nõ in ꝑpetuũ trascet. q: iz q̃cꝯ corripiat: tñ cito placat. Sz q: talis correptio nõ est nisi q̃dã cõminatio. ne pctõr eternaliꝰ puniat. sed corrigat ꝑ pniam. Jdeo talis cõminatio nõ est eterna: sed tpalis. q̃ nõ in eternũ cõminabit: q: cito desistit a minis correptiuis. Et ideo qñ tpaliter corrigit nõ in ꝑpetuũ dãnat. sz cõminat tpaliꝰ. Et q̃ patz magnitudo mie sue. Et q: nõ solũ oñdit magnitudinẽ mie sue. q: nõ punit eternaliꝰ sz etiã quo ad quãtitatẽ q: nõ puniuit ꝛdigne ꝓm grauitatẽ pcti sed circa condignũ. ideo sequit. Non ꝓm pctã nra fecit nobis et puniuit nos pena infinita. sicut peccauim⁹ ꝛtra infinitũ neq; ꝓm iniq̃tates nras retribuit nobis. quia nõ retribuit penã ꝓm quãtitatẽ delicti. nec hic. nec in purgatorio.

ttrtvj. de. i singulis glo.

Quoniã scõm altitudinẽ celi a terra: corroborauit miam suã super timentes se.

¶ Probat q̃ magna est mia dei sup nos. Et dicit cꝑ quãta est longitudo celi a terra. Nã ipse descendit de celo in terrã ⁊ assumpsit carnem: ergo mia dei attingit a celo vsq; ad terrã tñ corroborauit et ꝓlongauit miam suã sup timẽtes se. Jtem nõ solũ distãtia celi a terra est longa sed cõparatio terre ad celũ est infinitũ distans. Nã terra est ad modũ pncti respectu celi. ⁊ est quasi insensibilis: sed deus q̃ est maior toto celo fine cõparatiõe assumpsit carnẽ ⁊ corpus de terra que est minor celo fine cõparatione. ergo corroborauit miam suã sup nos ꝓm altitudinẽ celi a terra: ideo plus fecit fine cõparatione qñ vbũ caro factũ est: q: finiti ad infinitum nulla est ꝓportio.

Nota.

j. q. iij. c. homi.

Quantum distat ortus ab occidente: longe fecit a nobis iniquitates nostras.

¶ Nota cꝑ altitudo celi a terra distat per mediã diametrũ mũdi in summitate celi supra cenith capitis nr̃i vsq; ad centrũ. Sz distãtia ab oriente in occidentẽ dicit torã diametrũ a polo ad polũ secantẽ centrũ mũdi. Jdeo dicit duplicẽ ꝓportionez. ⁊ in tali ꝓportione se bz remissio pctõ nostri ad mysteriũ incarnatiõis. Nã per incarnationẽ nobilitauit ⁊ exaltauit naturã humanã i summã dignitatẽ. Sz ꝑ mysteriuz passiõis remisit pctã ⁊ iustificauit genꝰ humanũ. Sz iustificatio impij est maximum inter opa dei: ergo in duplũ ostendit nobis miam suã liberãdo nos a peccato per passionẽ: cꝑ exaltando naturaz ꝑ incarnationem.

opus remissiõis est maꝰ cꝑ creatiõis ⁊ incarnatiõis opꝰ.

¶ Sed querit q̃re est maius opus remissio pctõ cꝑ incarnatio ⁊ creatio. Respõdet cꝑ in ope creationis vel incarnatiõis: deꝰ nil posuit de suo nec aliũde motus fuit⁹ est in deo: sz in remissione pctõ dedit suum sanguinẽ q: nõ fit remissio pctõ; quia exponak de sanguine xꝑi: q: ipse soluit de ꝓprio pro pctõ impij. etiã vltra resistentiã quã reperit soluit aliũde de ꝓprio. Et ideo dicit ꝓpheta quãtum distat ortus ab occidẽte longe fecit a nobis nras iniq̃tates. q. d. cꝑ est duplex distãtia in quãtitate. Aliter exponit alij. Nã xps duo nobis remisit scz culpã ⁊ penã. Et per minorẽ distantiam intelligũt remissionẽ pene. ⁊ ꝑ maiorẽ remissionem culpe. eo cꝑ culpa est infinita q: cõtra obiectum infinitũ: sed totũ est bene dictũ: q̃a vtrobiq; ostẽditur magnitudo misericordie dei.

fij. q. iij. c. ad mẽsam, xiij. q. ij. in ecclia stico. et xiij. q. vlti. ꝑ pte posterũ.

Quomodo miseretur pater filiorum: miseretus est dñs timentibus se: quoniã ipse cognouit figmentũ nostrum.

Recordatus est quoniam pulvis sumus: homo sicut fenuz: dies eius tanq̃ flos agri sic efflorebit.

Qm̃ spũs pertransibit in illo ⁊ nõ subsistet et non cognoscet amplius locũ suum.

¶ Quia supius dicit miam dei infinitã respectu tpis ⁊ respectu quãtitatis culpe. Hoc idẽ probat hic exẽplo siue rõne. Primo quo ad quãtitatẽ in se. Scõo quo ad longitudinẽ tpis. Primo ergo ponit quõ cognoscit miam dei esse infinitã rõne modi redimẽdi dicẽs. quõ miserek. Q ¶ Ad cuiꝰ intellectũ est notãdũ cꝑ aliter miserek extraneꝰ homo aliter amicus. Aliter cõsanguineus: aliter pater. Nam extraneus qñq; miserek ore: duz q̃a est in miseria ⁊ qñq; ore ⁊ corde tanq̃ prim⁹. Sz amicus miserek nõ solũ corde: ⁊ ore. sz etiã auxilio bonoꝝ tpalium. Cõsanguineus iuuat qñq; cũ psona. Sz pater miserek corde ⁊ ore: ⁊ ope ⁊ affumit negocium filij vt ꝓpium. ⁊ semꝑ ⁊ cũ ꝓprio sanguine redimit filiũ vt liberaret a malo. Jta ergo deus nõ solũ corde ⁊ ope: sed in psona assumpsit negociũ nostrũ vt ꝓpium. ⁊ descẽdit de celo factus homo in qua bñanitate voluit ꝑ nobis pati. ⁊ dare suũ sanguinẽ vt nos a morte perpetua liberaret q̃ misertus est nobis. non sicut amicus et frater: sz sicut pater. Nam frater qñq; deficit. Jdeo ait dauid: quõ miserek pater filioꝝ: ita misertus est dñs timẽtibus fidelibus. ⁊ per ꝑfectionem misertus est nobis. qñ pro qz. aut pro vt cognouit figmentũ nr̃m per experientiã. i. voluit assumere carnẽ nostrã. vt cognosceret et experiret in se fragilitatẽ nostrã ⁊ penas nostras. Cñ iz qñq; nõ stat causaliter: sed cõsecutiue. ⁊ põt etiã stare causaliter ꝑ qz. i. qz cognouit ⁊ cognoscere voluit et experiri figmentũ nostruz ⁊ fragilitatẽ nostrã ꝑ carnis assumptionẽ. ideo misert⁹ est nobis sicut miserek pater filioꝝ. Et tñc cũ fuit factus homo cognoscẽs figmẽtũ nr̃m ꝑ experiẽtiã recordatus q̃ pulvis sumus ⁊ fragiles ⁊ cognouit cꝑ homo sic efflorebit ⁊ florebit rãꝯ flos agri. qui de mane ꝓperatur: ⁊ in sero marcescit: ita vires hominis cõsistunt in quadã apparentia cñ sit fragilimus ⁊ ꝓnus ad peccandũ ⁊ sit infirmus ⁊ mortalis ⁊ semꝑ in cõtinuo fluxu q̃m spũs vitalis ⁊ naturalis ⁊ animalis eius pertãsibit in illo q: cõtinue generant ⁊ corrũpuntur ⁊ fluũt huiusmodi spũs. et nunq̃ hec natura subsistit ꝓtinue intelligẽdo. nec cognoscet amplius locũ suũ eundẽ. Et etiã põt exponi. ⁊ melius de spũ rõnali: q̃m aia nõ semꝑ subsistet. i illo: sed recedet ꝑ mortẽ. ⁊ amplius nõ cognoscet locũ suũ. i. illud corpus mortale: ⁊ si recuperauerit illud ꝑ resurrectionẽ. hoc nõ fiet natu-

Universidad de Deusto

raliter: sed virtute dei in nouissimo die. Hec eadē sentētia habetur psal. lxxxix. per totū de humana fragilitate ⁊ ifirmitate ⁊ fluxibilitate ⁊ vite breuitate ⁊ varietate. vt ibi largius dictū est.

de pe. d. iij. q. di. Quia tales. natura. pe. q. 1. c. firmissime. ⁊. pe. iij. q. iij. c. displi. cet.

Misericordia autē dñi ab eterno et vsq; in eternū: super timentes eum.

Et iusticia illius in filios filiorum: his qui seruant testamentū eius.

Et memores sunt mandatorum ipsius: ad faciendum ea.

¶ Non erit sic de mia. sicut de fragilitate bois Nā ly bō sit fragilis ⁊ mortalis ⁊ variabilis ⁊ tpalis tñ mia dei est immortalis: ⁊ fortis firma. Nā quacūq; boza ingemuerit: pctō semp est de' paratus parcere. ⁊ hoc nō solū nūc: sed ab initio. Ita statuit ⁊ oñdit in patrib? antiquis. ⁊ erit iusticia filiuo scz retributio p̄mij promissi in filios filioz. i. oēs successores apl'oz. ⁊ imitatores. scz in his qui seruāt testamentū ei': ⁊ sunt memores mādatoz eius ad faciendū ⁊ ad seruandū ea. Et quo patz q̄ mia dei nō solū est infinita in virtute intēsiue ⁊ extēsiue: sed etiā est infinita in duratione ⁊ successiue. Et bñ dicit ad faciēdū ea. Nā multi sunt memores mādatoz dei de lege dei loquēdor disputādo. ⁊ volunt scire legē dei ⁊ mādata: sed nō ad faciendū ea: ſs nihil scire videtur. Ex quo patz q̄ mia dei ⁊ retributio ⁊ iusticia p̄mij promissi. nō erit nisi in his qui obseruāt mādata: et legem euangelicā. D ¶ Ad maiorē intelligentiaz buj' est notandū sicut dictū est psalmo. xxxiij. q̄ caro xp̄i quā infirmā pro nobis assumpsit: fuit sibi tanq̄ cilicium penitētiale. Nam q̄ cilicium est contextū ex pilis ⁊ setis alaliū: ideo est pungitiuū. ⁊ p consequēs affligit carnē. ex qua affrictione penitens recordat suoz peccatoz. Et sic cōtinue memor peccatoz penitet ⁊ dolet peccata cōmisisse: et sic meret veniā. Et rursus sic recordatus suoꝝ peccatoz cōfunditur detrabere. primo immo cognoscit proximū peccare ex fragilitate. ⁊ sic cōpatitur sibi ⁊ miseretur ei. ⁊citius remittit sibi iniuriam. Et sic patz qualiter cilicium pugnitiuū reducit in memoriā peccata p̄terita. ⁊ in dolorē et penitentiā peccatoz. ⁊ ad compatiendū proximo et miserēdū ei. Hec fuit ergo causa quare filius dei voluit induere carnē nostrā infirmā tanq̄ cilicium penitētiale. vt in ea ageret pro nobis penitentiā. Nam assumpsit illā carnē cū spinis penalitatū scz cū fame ⁊ siti ⁊ dolore ⁊ nuditate ⁊ mortalitate ⁊c. p̄ter cōcupiscētiā ⁊ peccatū. vt essent instrumēta ad merendū pro nobis ⁊ patiendum que quidē penalitates erāt quedā spine que p̄tinue pungebāt aiam xp̄i memorādo sibi peccatū ipsius adā ⁊ oim nostrū. ex qua cōpunctiōe ⁊ memoria cōtinue dolebat ⁊ affligebat ⁊ patiebat. ⁊ per cōsequēs merebat. Et ideo ab instāti incarnationis vsq; ad emissionē spūs ⁊ etiā vsq; ad resurrectionē fuit semp dicē vnus actus cōtinuus nostre redēptiōis nō interpollatus. vt dictū est psalmo. xxix. Itē rursus ista continua cōpūctio ⁊ afflictio instincta p̄po ab isto cilicio carnis spinoso inducebat xp̄m experimētaliter ad cōpatiēdū nr̄e fragilitati. ⁊ p̄pōs ad miserēdū nobis et remittendū pcā nr̄a. Et sic patz q̄ experimētaliter cognouit figmentū ⁊ fragilitatē nostrā. iō xp̄s fuit mor? ad miam erga nos. Duplici ḡ et causa xp̄s misert? est nobis. vno mō tanq̄ pater. q̄ creauerat nos. alio mō tāq̄ frater: eo q̄ cepit carnē nostrā. ⁊ expert? fragilitatē nr̄am cognouit figmētū nr̄m. Et hoc est qō intēdit dicere dauid i hac parte cū ait. quomō miseretur pater filioz.

esa. xxx. iij. Dñs in celo parauit sedem suā: et regnum ipsius omnibus dominabitur. j. Thi. j. xxviij. di. ij. qd.

Benedicite dño oēs angeli eius: potentes virtute facientes verbū illius ad audiendā vocem sermonum eius.

¶ In hac scōa pte demōstrat ppheta q̄ nō solū boes obligant ad bñdicendū xp̄m: pter bñficia recepta: sed etiā angeli. Ideo inuitat naturā angelicā ad bñdicēdū ⁊ laudandū xp̄m. ⁊ ly non exprimat; nisi vnā cām scz q̄ in celo parauit sedē suā tanq̄ dñs. tñ subintelligunt due cāe p̄cedentes. E ¶ Ad cuius intellectū est aduertendū q̄ quadruplici cā nō solū boes: sed etiā angeli obligant xp̄m laudare ⁊ bñdicere. Primo tanq̄ cor redēptorem. q̄ eos redemit. Scōo tanq̄ comē caput q̄ simul xp̄s est caput boim ⁊ angeloz. Tertio tanq̄ reparatorem angelice ruine. q̄ per homines quos redemit angeloz ruinā repleuit ⁊ reparauit. Quarto tāq̄ dñm ⁊ iudicē boim ⁊ angeloz: q̄ dñs xp̄s parauit sedē suā in celo. Quomō aūt xp̄s sit ⁊ est redēptor ⁊ caput ⁊ reparator: ⁊ dñs angeloz cui sedes imperialis fuit ab origine mūdi p̄parata partim dictū est psal. lxxxj. ſs clarius dicet in fine huius psal. Ex quib' patz q̄ ly supra dicta quadruplici cā trōne angeli obligent bñdicere ⁊ laudare xp̄m etiā inquātū homo. tñ dauid nō tāgit nisi quartā cām hic in psal. inquātū xp̄s est dñs: ⁊ parauit sedē suā imperialē sup oēs angelos q̄ quidē sedes licz fuerit p̄parata pro xp̄o ab origine mūdi. vt videbit: tñ nō possidebit eaz manifeste vsq; ad diē ascēsionis. Ideo ait dauid q̄ dñs in celo p̄parauit sedē suā ⁊ regnum ipsius oibus angelis et boibus dñabit. Ideo bñdicite dño oēs angeli eius potētes virtute. i. q̄ accipitis potētiā et virtutē ab eo vt faciatis verbū eius et ad faciendū verbū ei' ⁊ ad audiendā vocē sermonum ei'. i. ad exequēdū eius imperiū ⁊ p̄ceptū quasi dī. bñdicite xp̄o q̄: est dñs. et vos ministri ei': ⁊ executores voluntatis eius.

de pe. d. ij. ſ. primū enim.

Benedicite dño oēs virtutes eius: ministri eius qui facitis voluntatē eius.

D ¶ Ad euidentiam huius versus ⁊ preteriti est notādum scōm Aristotelem. xvj. de anim alibus. q̄ opus nature est opus intelligētie: vnde videtur dicere Augusti. super Geneſ. q̄ oēs rationes seminales quas actiue impressit deus in angelis: ⁊ celis. impressit passiue in elemētis. Et est iste ordo. Nā deus primo ab eterno: bz in mente ⁊ essentia suas rōnes ⁊ formas oīm rerū creatarū que vocāt rōnes ⁊ species eterne. quas Plato ydeas appellauit: vt ait August. lib. lxxxiij. q. ad quas similitudinē ex tpe creaturas p̄durit i species suas seruādo ittum ordinē. Nā in mentibus angeloz qui sunt nobiliores creature impressit similitudines oīum inferioz quas quidē doctores appellāt species cōcreatas que nō solū faciūt ad cognoscēdū sed etiā ad agēdū ⁊ sunt quasi artes in mētibus intelligētiaz. ⁊ iste eedem possunt eē rōnes seminales ⁊ potētie actiue ad operādus in hec inferiora. ⁊ sic mouēt celū p̄pter deū amatū. ⁊ desideratū ad gñationē istoz inferioz. Et hoc innuit Augu. q̄ oportz poni in elementis ⁊ elementatis quasdā rōnes seminales passiuas correspōdētes rōnibus seminalibus actiuis impressis in angelis ⁊ corporibus celestibus. que sm Aristo: sunt quedā potērie passiue in materia de qui bus agētia naturalia virtute intelligētiaz inducunt formas de potētia in actū. ⁊ dicit Augu. q̄ iste intelligētie separate. i. angeli ⁊ demones habēt tāgrāde dñium sup elemēta p̄pter rōnes seminales q̄ possunt operari absq; agēte particulari in elemēta addēdo ⁊ applicādo actiua passiuis. Ita q̄ que faciūt lōgo tpe mediātibus agētibus particularibus faciāt p̄ se in breui. Et ita dicit q̄ magi pharaonis virtute demonū fecerūt ranas ⁊ cetera tpe moysi. Et isto modo deus facit miracula ⁊ facit sibi tpe oportuno p̄ angelos. Et isto modo oēs angeli dicūtur virtutes dei. q̄ in eis deus a principio impressit bmōi virtutes que vocāt quasi naturales. ⁊ p̄tinue deus p̄cipit ⁊ dat virtutē angelis ad faciēdū miracula noua scōm suā volūtatē. Sed inter angelos est quidā ordo q̄ specialiter bz ordo virtutū. eo q̄ mouēt celū ⁊ elemēta. ⁊ p̄hibēt demones ne ledāt mūdū ex potētia naturali. quā habēt semp elemēta ne inducāt tēpestates ⁊c. Sed generali nōe oēs p̄nt dici virtutes p̄pter rōnes predictas q̄: deus tradit potestatem ⁊ virtutē. q̄n vult vt faciāt miracula sicut sibi placet ⁊ sic oēs sunt executores diuine voluntatis. ⁊ dicūtur potētes virtute ⁊ facientes verbuz eius: ⁊ parati ad audiēdā vocē sermonū ei' obediēdo. Sed q̄ istimet angeli qui fuerūt potētes virtute ad audiēdā vocē dei ⁊ exequēdū p̄ceptū in veteri testamēto puta ad diuidendū mare rubrū: ⁊ inferēdas plagas egyptijs. Postea fuerūt ministri xp̄i ad mitigādū undas mar': ⁊ faciēdū cetera miracula. Et sunt quotidie ministri xp̄i in ministeriū missi. Et quo patz q̄ sunt sub dictiōe xp̄i. Ideo dicit dauid: bñdicite dño oēs virtutes ei': q̄: estis ministri ei'. ⁊ qui facitis voluntates eius implētes ⁊ exequentes eius p̄cepta ⁊ imperiū. Hz est alia potētia obediētialis in materia q̄ respicit solū deū. de qua nō est ad p̄sens speculatio.

Angeli deū laus dare ob ligātur.

angeloz potētia.

De pe. di. ij. ſ. qō autē.

Benedicite domino omnia opera eius: in omni loco dominationis eius benedic anima mea domino.

¶ Quia in prima parte inuitauit seipsum in persona totius generis humani ad laudandum xp̄m

p̄pter bñficium redēptiōis ⁊c. Et inuitatit in se cūcta parte angelos: eo q̄ xp̄s est adeptus dñium ⁊ sedē in celo. Ex quo pz q̄ xp̄s hz vniuersale dominiū in celo ⁊ in terra: sed oīa elemēta: ⁊ elemēta sunt p̄pter boiem. ergo sequit q̄ oīa operata sunt p̄pter xp̄m subiecta ⁊ obligata. ⁊ sup oīa hz dñium. q̄ inquātum deus est in oibus p̄ substantiam virtutē ⁊ operationē ⁊ inquātū deus homo: oīa sunt subiecta sub pedibus suis. ergo oīa obligātur laudare xp̄m vbiq;. Ex̄cludit ergo. Bñdicite dño oīa opera eius tam creata q̄ recreata in omni loco dñationis eius. q̄ nullus locus excluditur a sua ditione ⁊ dñio. ⁊ cōuersus ad seipsum dicit. Benedic aīa mea dño: q̄ nō solū me redemit: sed oīa creauit ⁊ angelos redemit ante casū ⁊ boiem post casum: eo modo quo dictū est. Nam oīa elemēta ⁊ plātas. ⁊ mineralia creauit p̄pter boiem: ⁊ etiam celos. ⁊ motus eoz p̄pter nos dispoſuit. ergo tenemur specialiter deū laudare ⁊c.

D ¶ Ex toto isto psal. possum' recolligere quatuor cōclusiones. quaz. ¶ P̄ima est q̄ nos obligamur benedicere ⁊ laudare ihesum xp̄m dñm nostrum. nō solū ore ſz etiā corde ⁊ opere. ſz ex toto corde ⁊ mēte ⁊ aīa ⁊ ex oibus viribus p̄pteres q̄ nō solum quo ad totā aīam sed quo ad totus corpus nos redemit ⁊ sanauit. Nam p̄mo p̄pciatus est iniquitatib' nostris oīa peccata remittēdo. Scōo sanauit oēs infirmitates nostras non solū spirituales: sed etiā corporales. Tertio q̄: redemit nos a morte corporali ⁊ spirituali. Quarto q̄ reddidit nobis corpus gloriosum ⁊ impassibile. Quinto q̄ repleuit nos bonis celestib'. Et sic recuperauit nobis oīa que perdidim? in adā. ¶ Secūda cōclusio. q̄ deus nō punuit sm iusticiam siue per iusticiaz: sed saluauit nos p̄ miam. q̄ non sm peccata nostra fecit nobis. ¶ Tertia cōclusio q̄ deus magis est p̄nus ad miam q̄ ad iusticiam erga nos. q̄ non punuit nos vt seruos rebelles ſz miser' est nobis tanq̄ filijs. ¶ Quarta cōclusio. q̄ non solum homines sed etiam angeli obligātur laudare ⁊ benedicere xp̄m tanq̄ dñm ⁊ redemptorem ⁊ caput ⁊ reparatorem ⁊c. Obiectio.

A ¶ Sed cōtra oīa predicta arguitur. Et p̄mo arguit iudei cōtra primam cōclusionem dicētes. q̄ iste de quo loquitur iste psal. non est iesus xp̄s quē nos recepimus in messiā ⁊ redēptorem. Nam ipse nō sanauit oēs infirmitates nostras p̄ mortem ⁊ resurrectionem. quia adhuc manemus subiecti morti ⁊ omnibus morbis ⁊ laboribus et infirmitatibus corporalibus. ergo non perfecte nos redemit nec abstulit omnem lachrymam ab oculis nostris. p̄ut dicitur in. Esaia. Secūdo arguitur cōtra secūdam cōclusionem. Nam si deus non punuit nos sc̄m peccata nostra. sequeretur q̄ nō esset iustus iudex tribuēs vnicuiq; sm opera sua. Tertio arguitur contra tertiam cōclusionem. Nam si deus esset magis p̄nus ad misericordiam: q̄ ad iusticiam. sequeret q̄ in eo esset maior mia q̄ iusticia: quod videtur falsum: quia ista duo sunt vnum substantialiter ⁊ essentialiter in deo. ergo vna nō est maior altera. Quarto

Universidad de Deusto
Biblioteca

arguit ꝓtra quartā ꝓclonem: ⁊ videt ꝙ xp̄s nō
fit dns angelor: qz minor nō pōt esse dns maio-
ris: iz xp̄s est minor angelis: cū sit bō. igit. Jtez
nec xp̄s pōt esse caput angelor: qz corp⁹ nō pōt
influere gr̄az/⁊ gl̄iaz reb⁹ spūalib⁹. Jtē xp̄s nō pt
esse redēptor angelor: qz āgeli remanētes nūq̄
peccauerāt: ⁊ p ꝯs nō indiguerāt redēptore nec
reparatore. In oppositū est ppheta dō i b̄ psal.
Rndeo hic sunt q̄ttuor videnda. Primo an xp̄s di
catur ꝑfect⁹ redēptor: dato ꝙ maneam⁹ mortales ⁊
passibiles. Scōo est videndū q̄re de⁹ est magis p
nus ad miserendū q̄ ad puiendū. Tertio est videndū
dūjan⁹ ꝓpterb⁹ de⁹ sit min⁹ iust⁹ iudex: ⁊ ledat suā
iusticiā: ⁊ sit maior sua mia q̄ḡ iusticia. Quartovi
debik quomodo xp̄s est dns ⁊ redēptor ⁊ caput
⁊ reparator angelor. ¶ Quātū ergo ad primum
est dicendum ꝑm aplm ad Ro. vj. ꝙ p baptismū
oēs sumus mortui ⁊ consepulti cū xp̄o ⁊ sic oēs
cōsurreximus cum xp̄o: postq̄ oēs sumus bapti
zati in eo qz sicut resurrexit: ita oēs resurgemus
prima ad Cor. xv. Et quibusvult innuere apls
ꝙ xp̄s in sua resurrectione accepit potestatē re
suscitādi oēs suos fideles ⁊ mēbra sua p baptis-
mū sibi incorporata. Et p ꝯs intēdit dicere ꝙ
oēs baptizati de presenti liberātur a pctō in aia
⁊ adipiscūtur meritū ⁊ facultatē vt mereant re-
surgere in corpus gloriosum in generali resurre-
ctiōe. Et sic adipiscūtur resurrectiōem gl̄iosam
in habitu: iz nō in actu. Et hoc cōfirmat beatus
Augu. in quodā ſmone de martyribus qui etiaz
attribuit btō Ambrosio. vbi dicit. ꝙ iz oēs mar-
tyres ⁊ iusti nondū surrexerūt in actu. tn̄ iam sur
rexerūt in merito. qz iam sunt certi de sua resur
rectione. qz sicut fuerunt socij passionis xp̄i: ita
erūt ⁊ socij resurrectionis. Et quib⁹ sequit ꝙ iam
ꝑfecte redemit nos nō solū quo ad aīam. iz etiā
quo ad corpus. ⁊ omēs infirmitates ⁊ miserias.
Ex causam quare xp̄us noluit vt ilico p baptis-
mū sicut absoluimur a peccato absoluamur a pe
nis corporalib⁹. assignat Augu. lib. de baptismo
parulor. ⁊. xij. de ciuita. dei. c. iiij. vbi ait. ꝙ xp̄s
voluit vt ablato peccati nexu mortis ⁊ cetera-
rū infirmitatū experimētū nobis relinqueretur
Et hoc ꝓpter multiplex bonū nostrū. Primo qz
si tales corporee infirmitates nobis nō fuissent
relicte. tūc nulla posset esse pugna. ⁊ si nulla eēt
pugna. tūc nulla eēt victoria martyrū nec virginū
nec cōtinentiū. nec iustor. ⁊ p ꝯs nulla esset cor-
ozona. Jtē nulla esset spes resurrectionis. et p
ꝯs nullū meritū. Jtē si ilico per baptismū tol-
lerentur huiusmodi passiones. ⁊ cōferretur im-
mortalitas baptizatis. tunc multoplures recur-
rerent ad baptismū vt absolverentur ab huius-
modi passiōib⁹: q̄ḡ vt ꝯsequerenē futurā beatitu
dinem. ⁊ sic nullū operarētur bonū ꝓpter deum
Et ideo iste infirmitates ⁊ passiones nobis reli
cte sunt bonis bone ad meritū: ⁊ malis male ad
supplicū. Item hoc factū est ꝓpter vniuersale
bonum ecclesie triumphantis: ⁊ reparationis
angelice ruine. Nam si talis pugna tolleretur
in corpore nostro per baptismū. tunc homines
non possent cocquari angelis qui ruerunt
in meritis. nec p ꝯs possent adipisci p meritum
⁊ laborē sedes quas illi amiserūt p superbiā. Et
sic angelica ruina manifesset irrepata. Quattuor
ergo opatur baptism⁹ in nobis. Nā ꝓmo ablut
aiam a pctō. Scōo ꝯfert meritū vite eterne de
presenti. Tertio tollit depositū cōcupiscētie: nō
vt nō insit: sed vt nō imputet. Quarto ꝯfert apti
tudinē ⁊ meritum resurgendi ad vitā gloriosam
corpis in nouissimo die. Et supradictis ꝑ rnsio
ad miseros iudeos qui solum carnaliter sapiūt.
¶ Quātū ad secūdū est dicendū ꝙ manēte iusti-
cia equali cū mia ⁊ absq̄ lesione iusticie. de⁹ est
magis ꝓnus ad miserēdū penitētib⁹ q̄ḡ ad eter-
naliter puniēdū. Et hoc multiplici rōne. Et ꝑi
mo rōne aīe rōnalis quam ad suā ymaginē crea
uit: ideo intātū diligit bonem: ꝙ nō ꝑmittit nec
placet sibi vt aīa maneat pctō deturpata nec
subiecta. Scōo rōne abolitiōis peccati. qz de⁹
intātū odit ⁊ abholak pctm̄. ꝙ semper est para-
tus destruere ⁊ delere ipm̄ p gr̄am ⁊ penitentiā.
Tertio rōne būane fragilitatis cui semp deus
compatit. Quarto rōne sue magnanimitatis qz
magnanimus non existimat: imo vilipendit iniu
riā sibi factā. Ideo cito ignoscit cū videt humi-
litatē ⁊ plenitudinē in penitēte vt ꝑz. iij. Ezbi.
Quinto rōne summe liberalitatis. qz liberalis
⁊ magnificus semp est ꝓnus soluere p paupere
indigenti: ⁊ sic xp̄s sp̄ est paratus p nobis solue
re debitū. Septimo rōne p̄nitat⁹ inq̄tū de⁹ est
p̄ nr̄: ideo semp est ꝓnus ad parcēdū filijs suis
Octauo rōne fraternitatis qz filius dei fact⁹ est
frater nr̄ carnē assumēdo. Nono rōne experimē
talis pietatis. Nā de⁹ voluit experiri fragilita-
tē nr̄e carnis. vt disceret ceteris misereri. ꝺ recoz
datus est: qm̄ pulvis sum⁹. qz cognouit figmētū
et fragilitatē nostrā per experimētā. Decimo de⁹
est magis ꝓnus ad parcēdū q̄ḡ ad puniēdū rōne
ꝓmissionis: qz per totā legē et ꝓphetas de⁹ pro-
misit venā et remissionē penitētib⁹. Et sic deus
in parcēdo iustificat et ratificat iusticiā. Jtez si
de⁹ nō parceret petōr penitēti. sequerek ꝙ ma
gis diligeret pctm̄ q̄ḡ boez. cū delēdo pctm̄ pos
sit boem liberare. ꝺ in hoc ostendit deus ꝙ ma
gis diligit boem q̄ḡ peccatū: qz vt boem liberet
extinguit et destruit pctm̄ in eo. vt saluet naturā
et hoc pertinet ad iusticiā vt destruat malum et
saluet bonū. Et ideo pontk pro ꝺeclusione. ꝙ de⁹
in parcēdo et miserēdo petōribus penitētib⁹ ex
ercet opera ꝺm virtutū. et per ꝯs opera iusti-
cie cum iusticia sit oīs virtus. v. Ethic. q̄ḡ p sin-
gula pdak. Nam primo exercet opa boni viri.
Nā in parcēdo et miserēdo diligit et conseruat
bonū nature. ⁊ odit et destruit malū culpe. ⁊ pec
catū q̄ḡ corrūpebat naturā. Jtē exercet opa ma
gnanimi. non estimando iniuriam: et compatien
do humane fragilitati. Jtē exercet opera libera
lis quia de ꝓpio sanguine soluit pro debito pec
catoris. Item exercet opera boni patris et pasto
ris. quia non permittit filiū nec ouez suā perire
Jtē exercet opa iusti viri. qz non violat: imo cō-

Quattuor opa baptismus in nobis.

Quare xp̄s magis est ꝓnus ad miam.

xp̄s ꝑfect⁹ redēptor.

plet ꝓmissuz q̄ḡ promisit. Ezechiel. xviij. p alios ꝓphetas: sez qua bona conuersus fuit pctor a via
sua mala oīm iniquitatū quas fecerit nō recor-
dabor. Jtē exercet opera iusti iudicis qz nec re-
linquit crimē nec malū impunitū. Nā pctm̄ licet
insufficiēter puniak in pctōre: tn̄ sufficiēter puni
tur in xp̄o: vt patebit in seq̄nti articulo. Et sic ꝑz
rnsio ad argumentū. Nā licet de⁹ sit magis pro-
nus ad parcendu⁹ ⁊ miserendū pctōrib⁹ tn̄ semp
manet iust⁹: qz q̄ḡ nō punit in pctōre punivit in
xp̄o. vt infra patebit. Et sic licet mia videatur
maior q̄ḡ iusticia effectiua respectu nr̄i. tn̄ essen-
tialiter in deo vna nō est maior altera cū sint idē

Dē ꝓpt mias nō ē min⁹ iustus iudex.

¶ Quantū ad tertiū est aduertēdū sicut dictum
fuit psal. vj. ꝙ duplici iudicio pōt de⁹ iudicare
petōrē vno modo iudicio obstinatiōis et finalis
impenitētie. Alio modo iudicio penitētiali. Pri
mo modo iudicat de⁹ pctōrē iudicio ire ⁊ furoris
ꝑm suā obstinatiōnē destinādo pctōrē ad penam
eternā. Scōo modo iudicat iudicio mie remittē
do culpā ⁊ mutādo penā eternā in penā tpalem.
⁊ in hoc deus ondit suā iusticiā: qz iudicat ꝑm mē
surā ⁊ qualitatē peti. Nā qz obstinatus peccat in
termino: ⁊ p consequēs eternal⁹ ꝓponit peccare
ideo iuste iudicak ad penā eternā sue obstinatio
ni correspōdentē: qz non est sibi remissa culpa in
hoc seculo iō nunq̄ remittik nec dimittik sibi pe
na in alio. Sz qz penitēs per pniam pctm̄ dimi-
sit invia anteq̄ pueniet ad terminū qz reductus
est a malavia invia salutis a qua recesserat: ideo
pctm̄ suū factū est finitū ⁊ tēporale respectu sui:
ideo qz remittik culpa in hoc sclo: pariter remit-
tik pena in alio. Et sic ꝑz qualr deus tribuit vni
cuiq̄ ꝑm opera sua tanq̄ iustus iudex. Nā peni-
tēti tribuit misericorditer venā ꝑm suā penitēn-
tiā in hac via ⁊ in hoc sclo. ⁊ per cōsequēs remit
tit penā in alio ⁊ obstinato tribuit penā ꝑm suam
obstinationē. Nā sicut petō: per cōtritionē ⁊ pe
nitentiā dimisit petm̄ ⁊ deleuit culpaz in hac via
ante terminū mortis: ita deus dimisit sibi penaz
eternā. Et sicut obstinat⁹ nō in via voluit dimit-
tere pctm̄ ita de⁹ nūq̄ sibi dimittet penā in alte-
ro sclo. Nā sicut sola pena tpalis corrūdet pnie
in hac via. vel in purgatorio ꝑm iudiciu⁹ mie: ita
pena eterna corrūdet obstinatiōi ⁊ ipenitētie in
inferno ꝑm iudiciū ire dei. Et sic deus semp ma-
net iust⁹ iudex. Sz adhuc manet ⁊ restat dubius
qz oē pctm̄ est infinitū rōne obiecti: inquātū pec
cato: peccauit cōtra deū infinitū: ergo cuiq̄ pctō
iuste debek pena infinita. ⁊ per cōsequens nullo
ꝓcio potest satisfieri offense facte cōtra deū: nec
iuste potest peccatori pena remitti: cū oīnis peni
tentia ⁊ oīa bona opa petōris sint finita. Ad hoc
respōdek sicut dictū est psal. lxxxviij. q̄ḡ qz nullus
ꝓcij finitū potest satisfacere pro peccato com-
misso cōtra deum: ideo fuit necessaria passio xp̄i
ad iuste satisfaciendū pro omni peccato. que qui
dē passio fuit ꝓcij infiniti rōne puritat⁹ ⁊ inno-
centie xp̄i: ⁊ ꝑcipue rōne gratievnionis. vt dictū
fuit psal. xvij. ⁊. lxxxviij. ideo xp̄s potuit p omni-
bus satisfacere: ⁊ in eo sufficiēter oīa nostra pec-

obiectō

Rnsio.

Passio xp̄i satisfecit.

cata fuerūt punita virtualiter ⁊ habitualiter: qz
de⁹ pater posuit in eo iniq̄tates oīm nostrū: ⁊ p-
pter petm̄ ppli sui pcussit eū: cuius liuore sanati
sum⁹. Esa. liij. ⁊ de⁹ pater fecit ipsum pctm̄ sez sa
crificiū p pctō. ñ. ad Corin. v. Et sic oīa pctā nr̄a
fuerūt virtualiter in xp̄o punita ⁊ in eī⁹ passiōe. quā
passionē nos participam⁹ p baptismū ⁊ penitēn-
tiā ⁊ cetera sacra. Et ideo nulla pnia posset satis
facere pro pctō alicuius nisi participaret passio
nem xp̄i. qz illa fuit pnia ḡnalis pro oībus pec-
catoribus penitētib⁹ ⁊ baptizatis. a qua sumunt
virtutē oīa sacramēta quā quidē penitentiā par
ticipamus per ecclīastica sacramēta. Et ideo no
stra pnia particularis nō sufficeit in virtute pro-
pria: sed in virtute passionis xp̄i quā participat: in
quantū sibi⁹ offert patri suā passionē pro illo ba-
ptismo sine penitēte. Et sic est dicendus ꝙ petm̄
petōris punitur in pctōre per illā modicā contri
tionē ⁊ penitentiā. ⁊ per penā tēporalē in purga
torio: sed plene punit⁹ in xp̄o: cui⁹ passionē peni-
tēs participat per particularē penitentiaz: et sic
particularis pnia roborata ⁊ adiuta virtute pas
sionis xp̄i redditur sufficiēs ad soluendū ⁊ satis-
faciendū pro debito infinito. Et sic nullum pecca
tum manet impunitū nec debitū insolutū. quia
omne petm̄ partim punitur in peccatore: ⁊ plene
punit⁹ in xp̄o: cuius passionem pater acceptat in
preciuz sufficiens pro debito petōris. Et sic deus
semp manet iust⁹ ⁊ simul misericors in suo iudi-
cio manēte iusticia inviolata ⁊ integra simul cū
mia. Et hoc est qđ intēdit dicere dauid cum ait.
Non ꝯm peccata nostra fecit nobis: neq̄ ꝯm
iniq̄tates nostras retribuit nobis ꝛc. Sz vt ostē
dat ꝙ deus tanq̄ pater ⁊ frater expertus nostrā
fragilē carnē est magis pronus ad parcendu⁹ q̄ḡ
ad puniēdū. subdit sicut miserek pater filioz mi
sertus est deus timentibus se: qm̄ ipse cognouit
figmentū nostrum ꝛc. Et sic ꝑz rnsio ad argu
menta secūdi ⁊ terij dubij. ¶ Quārum autē ad
quartū. sez qualr xp̄s est dns ⁊ caput redēptor: ⁊
reparator angelor. Est nota duz sicut dictum est
psalmo. lxxxj. ꝙ oēs angeli ante lapsum dū fue-
runt viatores preuiderunt mysteriū future cbr
isti incarnationis. Et preuiderūt preparatā sedē
imperialem pro xp̄o futuro dño omniū dominus
et angelor quorum angelor quidam statuerunt
sez Michael cū suis diuine voluntati obedire. ⁊
xp̄m deum ⁊ dominē futurum in oīm ⁊ caput as-
sumere ⁊ sic manserunt in gratia confirmati: ⁊ re-
viatoribus comprehēsores et facti beati Lucifer
autē cū suis sequacibus inobediens diuine volū
tati ⁊ xp̄o inuidens zelo inuidie cōmotus. quia
hoc preuidit filio inuidit et sedem xp̄i peruerse
⁊ temere appetiuit: ⁊ ipsam cōscēdere ⁊ vsurpa-
re presumpsit. Et ideo ilico in illa malicia obsti
nat⁹ miser effect⁹ est ⁊ de celo in perpetuā penaz
corruit ⁊ cecidit in infernū. ¶ Dis ergo habitis
ponit ꝓma cōclusio ꝙ xp̄us ante casum luciferi
fuit caput oīm bonor angelor: dū fuerūt viato-
res ꝓbatur. Nam pro tunc habuerunt veram fi-
dem. et per cōsequens spem de xp̄o futuro a qua

xp̄s dns et reparator angelor.

xp̄s caput ange lorum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

nō deuarum:immo sibi adheserunt:qz diuino-
luntati obedire statuerūt ergo sequit q̄ p talem
fidē ⁊ obedientiā xp̄m i dñm ⁊caput assumpserūt
⁊ susceperunt ⁊ p cōsequens iam tunc facti sunt
mēbra xp̄i eis credit:⁊ iam tūc participarūt xp̄i
gratiā p quā sibi adheserunt i qua gratia p talē
inhesionē confirmati manserūt ⁊ effecti sunt cōpa-
hēsores et beati Et quib? ps q̄ xp̄s ante lapsum
luciferi fuit dīs ⁊ caput bonorū angelorū viato-
rum Et per p̄sequens mansit dīs ⁊ caput eor. postq̄
facti sunt comprehēsores ⁊ beati q̄ probat. Nā
manserunt in eadē gratia xp̄i cōfirmati: de cui?
mysterio incarnationis ⁊ humane redēptiōis ha-
buerunt clariorē noticiam post confirmationez.
xp̄s re-dēptor angelo-rum. ¶ Secūda cōclusio. q̄ xp̄s fuit verus redēptor bo-
norū angelorū probatur. Nā redimi a xp̄o nil aliud
est nisi liberari ab eterna dānatione per gratiaz
xp̄i: sed boni angeli fuerūt liberati ⁊ preseruati
a casu aliorū p gratiā ⁊ fidē xp̄i futuri: p quā gra-
tiā acceperunt ipsum i caput ⁊ dīm. vt dictū est.
igit p xp̄m vere fuerūt redēpti. Nā mali q̄ hanc
fidē ⁊ gratiā seruare noluerūt: ideo ceciderūt a
ceteris diuini. Ex quo sequit q̄ gratia xp̄i sepa-
rauit bonos a malis. Et sic illi peccauerūt i ter-
minos ⁊ isti adheserūt inuia prout dictū est psal.
lxxx. ergo xp̄s est ver? redēptor angelorū. ¶ Ter-
tia p̄clusio q̄ xp̄s nō solū est caput ⁊ redēptor bo-
norū angelorū: sed etiā reparator angelice ruine p
bat. Nā xp̄s redemit homines ⁊ ex eis quosdā sub
limauit p gratiā supra humanā facultatē: vt me
rerent adeōri angelis q̄ ceciderūt ⁊ eorū mālio-
nes ⁊ sedes beatas illis debitas possederūt: ⁊ nu
merū illorū cōpleuerūt: vt frequēter dictū est. er-
go xp̄us fuit ver? reparator ⁊ restaurator angeli
ce ruine. ⁊ sic p̄ q̄liter xp̄s fuit ver? dīs ⁊ caput ⁊
caput ec
cle xp̄o redēptor. āgelorū. ¶ Quarta p̄clusio q̄ xp̄s simul
ē caput hoīm ⁊ angelorū ⁊ vtriusq̄ ecclie scz triū
phātis ⁊ militātis probat. Nā sicut de rōne capitis
materialis est influere sensus ⁊ motū i oia sua mē
bra. Ita de rōne capitis spūalis ē influere gratiā
⁊ gloriā: sed xp̄s influit i oia mēbra sua? ecclesie
gratiā ⁊ merita siue passiōis p iſpirationē ⁊ eccl̄ie
astica sacramēta: ⁊ i patria influit gloriā sup oēs
angelos ⁊ omnio beatos: ergo est verū caput via-
torū ⁊ oīm p̄destinatorū ⁊ beatorū. Quod autē xp̄s
sit dīs ⁊ caput ⁊ beatificator simul hoīm ⁊ ange-
lorū p̄z ex multiplici autoritate. Nā p̄mo dicit a-
postol? q̄ deus pat? p̄stituit cū caput oīs ecclesiaz
sup oēm potestatē ⁊ p̄incipatū ⁊c. ad Ephe. j. Itē
ad phil. ij. de? exaltauit illū: vt in nomine iesu omne ge
nu flectat celestiū terrestriū ⁊ infernorū ⁊c. Itē Io.
apoc. iiij. vidit milia miliū angelorū simul cū seni
oribus dicentiū voce magn? q̄ occisus est accipere
virtutē ⁊ diuinitatē ⁊ sapientiā ⁊ fortitudinē ⁊ ho
norē ⁊c. Itē. j. c. viij. vidit turbā magnā quā ne-
mo dinumerare poterat: ex oīb? gētib? ⁊ tribub?
⁊ linguis. ⁊ oēs angeli stabant i circuitu troni et
adorauerūt deū cadentes i facies suas dicētes:
benedictio ⁊ claritas ⁊c. Itē angel? dicit Iob. xix
cōseruus tuus sum ego iesu xp̄i. Apoc. xxii. Ex q̄bus
p̄z q̄ xp̄s simul est caput ⁊ dīs dominus ⁊ angelo-
rū ⁊ omniū creaturarū. p̄ p̄sequēs nō solū boles
sed etiā oēs angeli obligant laudare ⁊ benedice
re: ⁊ colere christū bonore latrie ⁊ tanq̄ deū ⁊ dō
minum. Et hoc est quod intendit dicere dauid i
hoc psalmo cū dicit. dominꝰ incelo parauit sedē
suā ⁊ regnum ipsius omnibus dominabit: ideo
benedicite dominus oēs angeli eius. Et tūc red
pōdetur ad rationes ⁊ argumenta. Nā cū dicit q̄
xp̄s est minor angelis q̄: homo ergo nō potest es
se dominꝰ angelorū nec caput: nec influere gratiā
⁊ gloriā in eis. ¶ Ad? respondet sicut dictū fuit
psalmo. lxviij. q̄ licet aia xp̄i sit minor angelis q̄
ad essentiā ⁊ bona naturalia cōsequentia forma
tiū erat nobilior et melior oībus angelis: quo ad
bona gratuita ⁊ pacifica ⁊ quo ad gratiā vnionis
⁊ sic erat dominꝰ angelorū Itē licet xp̄us ex sola
humana natura nō influat gloriā in angelos. tū
ratione gratie vnionis ⁊ capitis influxit gratiaz
in angelis. dum erant viatores. ⁊ influit nūc gloriā
dum sunt cōprehensores: quia nō solū est media-
tor dei ⁊ hominū: sed etiā dei ⁊ angelorū propter
rationes iam dictas. Et sic patet qualiter christus
redemit angelos eos per gratiā a lapsu: aliorum
preseruando. ⁊ qualiter factus est dominus ⁊ ca
put non solum hominum sed etiam angelorum.
Ex quibus patet q̄ nō solum ab dominibus: sed
etiaz ab angelis xp̄o debetur cultus vere latrie
q̄ maxime intendit probare dauid i hoc psalmo.

rem. d. c. ecce.

Benedic anima mea domino
domine deus meus magni-
ficatus es vehementer
Confessionem et decorem in
duisti: amictus lumine sicut
vestimento.

als ve-
stimēū.

¶ Licet huic psalmo nullus titulus p̄ponatur
in hebreo. tamen beatus Hieronym? in epistola
ad custochium de virginitate seruāda asserit ip
sum esse factū ab ipso dauid cū dicit. posuisti ait
dauid: tenebras ⁊ facta est nox i ipsa ptransibūt
bestie silue ⁊c. Hoc idem affirmat ecclesia cū cant
at in benedictione crismatis diēs. dauid ppheti
co spū gratie sacramēta p̄noscens vult? nostros
in oleo exhilarādos esse edocuit ⁊c. Ex quo p̄z da
uid cōfecisse hūc psal. ⁊ ex materia eius p̄z ipsius
esse alleluyaticū. i. ad laudādū deū factū q̄: ma-
nifeste laudat de? in hoc psal. de beneficio vni-
uersalis creatiōis ⁊ recreatiōis. ¶ Ad cuius
intelligentiā est notandū q̄ quinq̄ fabricationes
leguntur facte in veteri testamento ex precepto
dei. nam prima fuit fabrica totius mūdi in exor-
dio quā deus fecit ex nihilo p seipsum ad solum
p̄ceptū sine aliquo ministro q̄: dixit ⁊ facta sunt
oia per verbū suum nec eius aliquis cōsiliarius
fuit: secūda fuit arche tpe diluuij quā ipse noe p̄ce-
pit fabricare. tertia fuit fabricatio tabernaculi ⁊
arche federis quā deus moysi precepit fabricare
quarta fuit fabricatio templi salomonis cuius de
scriptionē de? tradidit ipsi dauid: primo Para-
lipo. xxviij. vera fuit reedificatio templi facta p̄ zo

q̄nq̄ fa-
bricatio
nes i ve
re. ex dei
p̄cepto
facte.

quadru
pler mū
dus.

robabel ⁊ zacharia ⁊ aggeum ⁊ malachiam ex
precepto dei q̄ oēs q̄nq̄ fabricationes sensibiles
significabāt ⁊ figurabāt fabricatiōem ecclie per
xp̄m faciēdā sm Aug. in libro de arcba noe ⁊ cō
tra aduersariū legis ⁊ ppbetarū. nā oēs has fa
bricatiōes fecit deus fieri in figuram ecclesie ad
quā ēdebat tota lex vetus tanq̄ in finē vnde di
cit Augustinus p̄ra sanctū q̄ sicut faber argenta
rius siue domificator: p̄ius depingit domū ⁊ op?
modo grosso. vt habitator prenoscat domū fabri
candā ad sensum sed postea depingit vel fabri-
cat domū modo subtili ⁊ perfecto ad finalē vsuz
boīs: ita pariter deus in veteri testamēto primo
depinxit ⁊ fabricauit totū istū mūdū sensibilem
nō solum ad vsum naturalē boīs: sed etiā vt eēt
figura mūdi spiritualis. s. ecclesie xp̄i. vt per ista
sensibilia veniret homo ad spiritualia. Itē eodē
modo per discursum rēporis fecit archā fabrica
ri eū oīb? illis partibus ⁊ conditionibus. in qua
saluatus est noe de aquis diluuij q̄ sm oēs suas
partes figurabat ecclesiam xp̄i in qua erāt saluan
di fideles de diluuio pecōr: ita pariter est dicē
dū de archa ⁊ tabernaculo ⁊ tēplo. nā p̄ hoc q̄
deus fabricari p̄cepit archā: vt ipse habitaret
i ea. ⁊ archa reposita fuit i tabernaculo ⁊ postea
in tēplo p̄ hoc figurabat q̄ vbū dei debebat sibi
fabricare archā humanitatis i qua habitaret p
vnionē psonalē: q̄ quidē archa erat reponēda in
tabernaculo vginali ⁊ in tēplo vniuersalis eccle
sie in qua habitat p fidem ⁊ vnionē mysticā. Ita
pariter est dicēdū de reedificatione tēpli ⁊ ciui
tatis hierl'm. nam sicut deus p̄cepit reedifica
ri illud tēplum ⁊ ciuitatē hierl'm p̄ter peccata
regū ⁊ populi p caldeos destructam: ita pariter
deus pater p̄cepit xp̄o filio suo. vt reedificaret
tēplum humanū ⁊ hierl'm spūalem quā dya-
bolus destruxerat p̄ter peccatum ade quando
descendit ab hierusalem in hiericho. et incidit
in latrones qui ipsum expoliauerunt ⁊ saucia-
runt ⁊ totam humanam naturam corruperunt.
hanc ergo ciuitatem diruta ⁊ templum disso-
lutum reparauit ⁊ renouauit xp̄s per suā incar-
natiōem ⁊ passionē ⁊ resurrectiōem. Nā corpus
q̄ fuerat dissolutum reedificauit per triduū. vt
ipse ait Iobā. ij. Ex quibus patet q̄ fabricatio
mūdi fuit figura fabricationis ecclie. ⁊ per p̄ns
dauid nō solū intēdit benedicere deū ⁊ cōmēda
re diuinam sapiētiā circa creationē mundi: sed
principaliter circa fabricationē ⁊ creationē ec-
clesie xp̄i. Scōo est aduertēdum q̄ quadrupler
mūdus reperit memoratus in sacra scriptura.
Primus dī mūdus exēplaris ⁊ eternꝰ ⁊ increa-
tus ⁊ ydealis existens ab eterno in mente ⁊ vbo
diuino ad cuius exemplar deus ex parte p̄duxit
hūc mūdū sensibilē de quo mundo ydeali memi
nit plato in timeo ⁊ in libro ydearū. ⁊ Boetius
iij. de consol. dicens. Tu cuncta superno ducis ab
exēplo mūdum mēte gerēs pulchrum pulcherri
mus ipse ⁊c. Itē Io. j. In principio erat verbuz
oia p ipm facta sunt q̄ factū est in ipo vita erat
i. iste tot? mūdus q̄ fact? est ex tēpore, erat vita

ab eterno in ipo mundo ydeali ⁊ vbo eterno. vt
exponit Aug. Secōo dī mūdus sensibilis ⁊ mate
rialis ⁊ creat? fact? ad exēplar primi. de cui? crea
tiōe ⁊ dispōne agit. Beñ. j. Terra? dī mūd? spūa-
lis ⁊ recreat? figurat? p̄ mundū materialē q̄ est
ecclia xp̄i. cui? habitatores sunt oēs xp̄i fideles
in xp̄o regnati vñ de mūdo materiali dicit Io.
mūd? eū nō cognouit: sz de mūdo spūali dicit. q̄tq̄t
aūt receperūt dedit eis ptātē filios dei fieri bis
q̄ nō ex sanguinib? sz ex deo nati sunt ⁊c. de cui?
mūdi spūalis recreatiōe dicit. dīs Esa. lxv. Ec
ce ego creo celos nouos ⁊ terrā nouā ⁊ nō erūt i
memoria priora ⁊c. Quart? dī mūd? glie ⁊ perpe
tuus de q̄ psal. lxxxix. Bti q̄ habitāt i domo tua
dñe in scla scl'oz laudabūt ⁊c. de cui? fabricatiōe
⁊ edificio dicit Io. apoca. xxi. Vidi celū nouū et
terrā nouā. primū enī celū ⁊ prima terra abiit: et
mare iam nō est. Et vidi ciuitatē sctām hierl'm
nouā descēdētē de celo ⁊c. Cū q̄ intētio ppbete
sit deducere nos ad cognitionē spūaliū p̄ sensibi
lia. iō p̄ dispōnē hui? mundi sensibilis ⁊ creati p
phetice nos manu ducit in cognitiōem dispōnis
mundi spūalis p̄ xp̄m regenerati q̄ est ecclia. eo
q̄ cōtēplādo dispōnē hui? materialis mūdi i pn
cipio creati preuidit in spū totā dispōnem eccl'ie
p̄ xp̄m regenerādē ⁊ reedificādē: de cui? dispōne
fecit hūc psal. iō p̄? exponek de dispōne hui? mū
di materialis. Secōo de dispōne mūdi q̄ est eccl'ia.
vt facil? quenlam ad cognitiōem spūaliū p̄ eoz
poralia q̄ facta sunt vt inqt als ad Ro. j. In quo
quidē psal. duo p̄incipalr agit dauid. nā p̄mo cō
mēdat diuinā potētiā ⁊ sapiam ⁊ bonitatē cir-
ca creationē mūdi. scōo agit grās ibi. Sit gloria
dñi. ¶ Quātū ad p̄mū est notādū q̄ iste mūdus
sensibilis ⁊ productus a deo ad instar filius mūdi
exēplaris ⁊ eterni. ideo in se retinet quasi p oia
vestigium ⁊ similitudinē illius eo q̄ modus pro
ductionis ⁊ emanationis creaturarum sequitur
modū productionis ⁊ emanationis diuinaz per
sonarum. Nam sicut ab eterno pater dicēdo ab
intra produxit verbum ⁊ ambo spirando produ
cunt spiritū sanctum per modum voluntatis ⁊ li
bertatis ita pariter pater ex tēpore dicendo ad
extra per verbū suū p̄duxit hunc mundum visi
bilem. ⁊ pater ⁊ verbum spirando sup oia creata
per spiritū sanctum p̄duxerunt ea in eē essentie
Et ¶ Itaq̄ tota trinitas simul ⁊ indiuisibiliter
concurrit ad p̄ductiōem creaturarū licet modis
distinctis: ⁊ hoc pater Beñ. j. Nā de? pater dixit
Fiat lux ⁊c. ergo per verbum suū dixit ⁊ locutus
est pater. ⁊ pater ⁊ verbum spirant per spiritum
sanctū esse ⁊ vitā in rebus. ideo sequitur. Spiri
tus dñi ferebatur sup aquas ⁊c. ⁊ sic apparet q̄
tota trinitas simul ⁊ realiter ⁊ indiuise concur-
rit ad creationem rerum iz modo distincto qui
modus explicat psal. xxij. Verbo dñi celi firma-
ti sunt ⁊ spū oris eius oīs virtus eoz. Ex quo p̄z
p̄ductio creaturarū p̄supponit productionem
⁊ modū p̄ductionis diuinaz p̄sonarum. vsi sicut
persona emanat ab altera in diuinis ⁊ tertia ab
vtraq̄ ita tot? iste mūd? emanat a tota trinitate

Mund?
sensibi-
lis ad in
star mūs
di eter-
ni.

Universidad de Deusto
Biblioteca

personarū.sed est magna differētia.nā pater p ducēdo filiū cōmunicat sibi eandē substātiā et essentiā.et ita ambo pducēdo spīrisetū. et sic manet vnus solus deus in substātia et essentia cū trinitate psonaꝝ.secus aūt est in pductiōe creaturarū. nā trinitas ita cōmunicat reb⁹ filitudinē suarū pfectionū q̄ nō cōmunicat substātiā. Uñ sicut sol cōmunicat diaphano suā filitudinē non cōicādo substantiā:ita pariter deus in creatione cōicat reb⁹ filitudinē idearū et pfectionū non cōicādo substātiā.eo q̄ creature emanāt a deo p modū artificialiter. Nā sicut domificator fabricādo domū:ita cōicat sibi filitudinē sue artis q̄ nō cōicat suā substātiā:ita pariter deꝰ in creatione cōicat reb⁹ filitudinē suarū pfectionū et ydearū nō cōicādo aliud de diuina substātia.et iō dicit Dionysius q̄ creature emanāt a deo sicut radij et lumen a sole:et ideo nec est causa q̄re in toto vniuerso et qualibet eiꝰ pte reperiꝫ vestigium et similitudo trinitatis:oia em facta sunt sub numero pondere et mēsura.sapiētie.xj. aut sub specie modo et ordine. Et sic totꝰ mūdꝰ cōsistit i triplici natura. Ostat em ex natura āgelica q̄ incorrupta et incorruptibilis:et ex natura celesti corpea et incorruptibilis:et ex natura elementali q̄ est corpea et corruptibilis totū g̃ vniuersū creauit ad filitudinē suā. Nā sic i deo est trinitas psonaꝝ subvna simplicissima substātia:ita in totovniuerso mūdo ē trinitas naturarū sub vnitate mūdiali.et sic etiā in qualibz natura fuatur q̄dā trinitas. nā in natura angelica reperiꝫ trinitas hierarchiarū et in qualibet hierarchia triplex ordo angelorū. et in quolibet angelo reperiꝫ species modus et ordo ſm Aug.aut substātia vt⁹ et opatio. qꝛ nulla substātia preter p̄mā est sua opatio nec pncipiū sue opationis ſm cōmētatorē.ita pariter in natura celesti repiꝫ trinitas celorū.s.celū empireū imobile et aqueū q̄ est p̄mū mobile sup poloꝫ mundi.et celū astroꝝ et planetarum q̄ mouet sup poloꝫ zodiaci. et ita pariter in elementis repiꝫ trinitas.nā licet sint quattuor elementa distincta ſm formā iurta quattuor cōbinationes qualitatū primarū.iij. de celo.t.ij. de gñatiōe.t.iij.metheoꝝ.ſz ſm materiā nō sunt nisi tria elemēta.s. aer.terra et aqua.nam ignis iz formaliter distinguatur ab aliis elemētis tñ nō localiter nec materialiter ſm quosdā philosophos qꝛ non facit ignis spheram per se sed est in ceteris elementis materialiter et virtualiter ſm thomā de garbo et plerosq̄ alios phos. Et sic est dicēdū de quolibet corpore et de qualibet creatura particulari in quibus oibus reperitur quedam trinitas ad similitudinem creatoris et prime cause:ideo pythagorici celebrāt deū sub triplici honore arguētes trinitatē in deo sumpta cā ex trinitate quam reperiebāt in oibus reb⁹ creatis. vt ait Arist.j. celi et mūdi.dñe g̃ ordinē tenuit p̄mo moyses in describēdo creationē rerū. Beñ.j.nā p̄mo ponit g̃liter creauit istā triplicē naturā.s.naturā angelicā et celestē et elemētalē in tribus primis diebꝰ Scōo ponit ornatū eoꝝ in tribꝰ sequētibꝰ diebꝰ

Quid' cōsistit i triplici natura

vt ptz ibidē. Et hūc cūctē ordinē tz oō in hꝰ psal. siue in hac p̄ma pte psal.nā volēs deū magnificare et cōmēdare de potētia et sapiētia circa creatiōem totꝰ vniuersi p̄mo cōmēdat oīpotētiā et sapiētiā circa creationē et disponem angelice nature.scōo circa disponem celoꝝ. tertio cōmendat dei sapiam et pulchritā et bonitatē circa dispōnē elemētoꝝ scōa ibi.Extendēs celū sicut pelle. tertia ibi.Qui ponis ascēsum. O ¶Quātum ad p̄mū est aduertēdū ſm Aug.q̄ moyses vnico vbo notificauit creatorē totꝰ nature angelice cū dixit deꝰ. Fiat lux et facta est lux.vñ p lucē intellexit totā angelicā naturā. ſz Dionysiꝰ i de angelica hierarchia diuidit totā angelicā naturā in tres hierarchias.nā p̄ma ōr supracelestis i q̄ sunt tres ordines.s.seraphin cherubin et throni. scōa hierarchia ōr celestis in q̄ sunt alij tres ordines.s.dñationes p̄incipatꝰ et potātes. tertia ōr subcelestis i q̄ sūt alij tres ordines.s.virtutes archāgeli et āgeli. v ñ ſz oēs iste tres hierarchie incessabili voce laudēt deum dicētes.sctūs sctūs sctūs. tñ prima spāliter est dedicata ad pfessionem et laudem dei.scōa vō ad decorē et regimē totiꝰ vniuersi in gñali.tertia aūt dedicata ad regimia particularia partiū vniuersi.nā ordo virtutū est dedicatꝰ ad mouēdū celos et elemēta et resistēdū aeris ptātib⁹ ne ledāt elemēta.archāgeli vō sunt dedicati ad custodiā regnoꝝ et ciuitatū. Angeli aūt ad custodiāvniuscuiusq̄ hois.hāc g̃ triplicē hierarchiā intēdit explicare dñs in his primis vſib⁹ cōmēdās deū de omnipotētia et magnificētia circa creatiōem angelorū siue angelice nature. Uñ excitat seipm ac aiam suā ad hmōi laudē dicēs. O aia mea benedic dño.i.cām habes vt benedicas dño. Et conuersus ad deū dicit: o dñe deus magnificatus es vehemēter per angelicā naturā.et ideo bene dꝫ te magnificare et benedicere aia mea. Uñ pho q̄ tu sis vehemēter et valde sp magnificatus. Nam tu induisti et circūdediſti tibi cōfessiōem et decorē.i. primā hierarchiā creasti et dedicasti ad cōfessionem et laudem tui.et secundam ad decorem vniuersi:qꝛ ordines secūde hierarchie assistūt tibi ad generale regimē vniuersi quasi cōsulto rex non q̄ indigeas consilio eoꝝ:sed hoc ordinasti et fecisti ad cōmunicādam sapientiā et bonitatē tuā eis. Ite tu fuisti amictꝰ et circundatus lumine. id est luminosis angelis tertie hierarchie fuisti amictus et vestitus sicut quis vestit indumento. vnde per confessionem intelligit primā hierarchiā dedicatā ad cōfessionem et laudem:et per decorē intelligit secundam dedicatam ad decorē dei et vniuersi. Et p lumen intelligit tertiam hierarchiam dedicatam ad illuminandum mundum per lotionem celoꝝ:et astroꝝ:et ad illuminādos particulariter homines. Et q̄ deus est indutus et amictus his tribꝰ hierarchijs angelorum eo q̄ semper sibi assistūt Et exinde vulgares sumūt argumentum et occasionem ad depingendum deum indutum et circundatum cherubin et seraphin et ceteris ordinibus angelorum:vt per visibilia cōspiciamus inuisibilia. Deinde cum dicit.

Angelica natura i tres hierarchias.

Beñ.j. Et de mꝰ.et obe.c. solite.

Celū triplex.

Extēdens celū sicut pellez:qui tegit aquis superiora eius.

¶Commēdat deꝰ oīpotentiā et sapientiā circa creationē et dispositionē celoꝝ:de qua dicit moyses q̄ deꝰ fecit firmamētū et diuisit aquas q̄ erāt sub firmamēto ab his q̄ erāt supra firmamētū et vocauit firmamētū celū. ¶Ad cuius intelligētiā est notandū q̄ in sacra scriptura triplex celū reperiꝫ.s.empyreū q̄ est totū luminosuꝫ ad gl'iam sanctoꝝ.scōm ōr celū aqueū tertiū ōr firmamētū q̄ est celū astroꝝ et planetarū:vñ p̄mū ōr empyreū.i.luminosum in quo beati deo fruunt:rō est imobile:scōm ōr aqueū nō a frigiditatē ſz a diaphanitate et velocitate. vñ naym i caldeo q̄ aq̄ dicunt:latine idē est q̄ fluxibilis et mobilis: sed oia creata citra deū sunt mobilia et fluxibilia iō ōr Beñ.j.q̄ spūs dñi ferebat sup aquas.i. super oia mobilia et fluxibilia:qꝛ spūs dñi reb⁹ dat vitā et motū et cē:et operari vt supradictū est. ¶ſz qꝛ scōm celū est primū mobile velocꝰ oib⁹ alijs. qꝛ in .xxiij. horis facit circuitū et girū suum et trahit oēs celos inferiores sup poloꝫ mūdi. Et sic inequali tpe maiorē lineā describit iō pter talē excessum velocitatis ōr aqueū p antbonomasiā.i. velocissimū:ſq; ex duob⁹ elemētis visibilib⁹.s. ex aere et aqua videmus vnū semper moueri:et alterū semp quiescere.vnū vocam⁹ vulgariter aquā pter mobilitatē:et alterū terrā pter stabilitatē. Et iō ne putaremus p̄mū mobile esse elūdē nature cū elemēto aque:dicit moyses q̄ deus diuisit aq̄s q̄ erāt sub firmamēto ab his q̄ erāt supra firmamētū.i.diuisim collocauit sicut sunt diuersarū naturaꝝ.nā illas celestes.s.celū aqueū collocauit supra firmamētū.i. supra celū astroꝝ et istas a quas elemētales collocauit sb firmamēto. Et sic pꝫ q̄ ilico post p̄muꝫ mobile collocauit firmamētū.i.celum astroꝝ et planetaꝝ. et sic pꝫ q̄ tres dicūtur generaliter.celi.s.celū empyreū:qđ est penitus immobile pter gl'iam sanctoꝝ q̄ p̄sistit in quadā quiete. Scōm ōr aqueū a mobilitate et ſsima velocitate:eo q̄ mouet motu diurno sup polos mūdi ab oriēte in occidentē. Tertiuꝫ ōr firmamētū:eo q̄ in eo firmant astra:eo q̄ motu ꝓprio mouet sup polos zodiaci circulo obliq̄ semicōtrario. Et sic sub firmamēto comprehendit nō solū celū astroꝝ.sed etiā oim planetarum Unde cū hac positione moyſi cōcordat dauid in hoc psal.nam cum superius dixit. Confessionem et decorem induisti amictus lumine sicut vestimēto:per qđ lumen intelligit celum empyreū et luminosum cū triplici hierarchia angelorū:i quo celo deꝰ habitat cū bīis p gl'ias:postea subdit:extendēs celū sicut pellē.i. post celum empyreum tu fuisti extendēs celū astroꝝ sicut pelē sup elemēta.q̄ regio superiora but⁹ celi aq̄s celestib⁹.i. celo aq̄o qđ est p̄mū mobile. Et quo pꝫ q̄ celū aqueū siue cristalinū collocat iter celū empyreū et firmamētū qđ ōr celū stellaꝝ et planetarū:et sic non memorātur nisi tres celi. Et isto mō loquendi sumpsit occasionem rabi eliezer dicēs q̄ deus fecit celū ex vna parte vestimenti sui. Dicit em q̄ deus fecit elemēta:sed postea extendit partē vestimēti sui sup ea:et sic factū est celū. Sed quātū sit irridēda ista positio de se pꝫ intuētibus:qꝛ nō solum deluditur a xpianis et ppbetis:sed etiam a rabi moyse de egypto et discipulo eius.

lvj. dist. q. nasci. Et. vj. qō. j. li oia. bene. j. c.

Qui ponis nubem ascensum tuum:qui ambulas super pennas ventorum.

Qui facis angelos tuos spiritus: et ministros tuos ignem vrentem.

¶In hac tertia parte cōmēdat diuinā sapiētiā et pulchritā circa creationē et dispositionē elemētoꝝ et mixtoꝝ in qua facit ser. Nam primo cōmendat diuinā sapiētiā et pulchritā circa creationem et dispositionē aeris. Scōo circa dispositionē terre et aquaꝝ.s.fluuioꝝ et mariū. Tertio circa dispositionē plantaꝝ ad vtilitatē plātaꝝ. Quarto circa dispositionē temporū et distinctionē eoꝝ. Quinto circa dispositionē maris ad vtilitates piscium et ceteroꝝ aquatiliū et nauigātiū. Sexto cōmēdat diuinam pulchritā et largitatē circa collationē fructuum:et aliorū bonoꝝ ad victū et cōservationem animātiū scōa ibi.Qui fundasti terrā:tertia ibi. Rigās mōtes:quarta ibi. Fecit lunā i tpe. Quinta ibi boc mare magnū:sexta ibi. Oia a te exspectāt. ¶Quātū ergo ad p̄mū dicit. O dñe deꝰ tu magnificatus es vehemēter in dispositiōe elemētoꝝ qui in primis ponis nubē ascēsum tuū.i. creasti aerē nubilosum supra terrā:et aquā tanq̄ ascēsum tuū qui ambulas sup pēnas vētoꝝ et loquitur modo poetico:qꝛ putāt vulgares:q̄ deus ambulet sup aerem vētos tpe tēpestatis:sed qꝛ boc nō facit immediate p se:sed ministerio angeloꝝ:ideo subdit qui facis angelos tuos spiritus. Unde nota ſm Aug.et Ysidoꝝ libro de summo bono q̄ spiritus siue intelligentia immaterialis est nomē nature:sed angelus est nomē officij:qꝛ angelus idem est qđ nūcius siue minister dei. Sed qꝛ ex .iij. hierarchia illoꝝ celestiū spirituū deꝰ cōstituit et mittit frequēter nūcios et ministros quosdam ad regēda ista elemēta cōtra aereas potestates et cōtra angelos malos:ne cōcitent aerem et aquam inferēdo tempestatē ad ledēdū homines: ideo angeli boni pbibent angelos malos ne nobis noceāt. quia aliter inducerent tempestatem super mare ad destruēdas classes nauigantium et inducerēt flumina et grandines et alias plagas ad destruēdas ciuitates sicut factum fuit in egypto.vt dictū est psalmo.lxxvij. Et ideo deus spiritus incorporeos fecit angelos et nuncios suos ad custodiēdos homines ab huiusmodi periculis.et ignem vrentem.idest illam naturam angelicam igneam et vrentem et charitate ardentem fecit ministros vt ministrarēt ipsi et implerēt eiꝰ volūtatem nō solū in celo.sed et in his inferioribus.quasi dicat q̄ ex illa natura spirituali et ardēti fecit nuncios et ministros ad regēdum aerem et elementa et ad custodiendos homines et omnia ista inferiora. Deinde cum dicit.

Mot. de dei pulchritudine circa creationem.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Beñ. j. Et de maio. et obe. c. solite. §. p̄ terea.

Qui fundasti terrā sup̄ stabilitatē suam non inclinabitur in seculum seculi.
Abyssus sicut vestimentum amictus eius: sup̄ montes stabunt aque.
Ab increpatione tua fugient: a voce tonitrui tui formidabunt.

¶ Commendat diuinā sapiam ⁊ puidētiā circa creationē ⁊ dispositionē terre ⁊ aquaꝝ. Primo cōparando terrā ⁊ aquā ad totū vniuersum. Secūdo cōparādo partes terre ⁊ aquarū inter se. A ¶ Ad cuius intellectū est notandū ꝙ centrum mūdi equaliter distat a circūferentia totī⁹ vniuersi. tīō cū oīa grauia fugiāt a circūferētia celorū ꝓpter discōuenientīā qualitatū, tendūt ad cē tū mūdi. et sic terra cū sit grauior ceteris elemētis collocatur i cētro mūdi: vt ps. xiij. celi. Et sic terra si moueret a cētro iā ascenderet versus celū qō esset contra naturā sui ⁊ totī⁹ vniuersi: sed qz aqua est minus grauis ꝙ terra: sed grauior aere: ⁊ tō deꝰ collocauit eā sup̄ facie terre ⁊ infra aerē: ⁊ hoc est qō dicit hic ꝓpheta. vñ ait q̄ fundasti terrā sup̄ stabilitatē suam. i. sup̄ centrum mundi quod est immobile et stabile in quo terra habet stabilitatem suam ꝓpter eī⁹ naturam ⁊ grauitatē. Et tō nō inclinabit in seculū seculi a suo cētro ⁊ stabili loco: qz si inde inclinarek iam ascēderet in celū qō esset ꝑ naturā sui ⁊ totī⁹ vniuersi. Sz qz aqua est minus grauis ꝙ terra. ideo abyssus. i. oceanus ⁊ quodlibet mare collocatur sup̄ terrā immediate sicut vestimētū amict⁹ ⁊ tegininis eī⁹. Mā sicut vestimentum tegit hoiem quoad quasdā ptes suas ita pariter aqua oceani ⁊ aliorū mariū vestit ⁊ cooperit terrā quo ad quasdā partes. Deinde cū subdit. Sup montes stabūt aque ⁊c. hoc pōt triplr intelligi. Uno mō ꝙ in oceano sunt multi mōtes coopti aq̄s. Alio modo pōt legi interrogatiue vt sit sensus. o dñe aque stabūt sup̄ mōtes lz sicut leuiores. q. d. nō qz opz vt mōtes ⁊ aliā partes terre maneāt discoperte ad habitationez hoīm. Et tō lz naturaliter tota aqua deberet circūdare ⁊ tegere totā terrā tū tu diuisisti aq̄s ab aquis ⁊ apparuit arida: vñ ipse aque q̄ deberēt coopire mōtes fugiēt ab increpatione ⁊ iussione tua ⁊ formidabūt a voce tonitrui. i. potestatis tue: ⁊ sic fugiētes a mōtibus cōgregabūtur in mari qō est in inferioribꝰ partibus terre. Tertio mō lz super mōtes stabūt aq̄ pōt referri ad aquas pluuiales ⁊ nubes aquosas exeūtes ⁊ incubātes sup̄ mōtes q̄ mittūt pluuias cū tonitruis ⁊ fulminib⁹ ad increpationē ⁊ terrorē hoim. vt sit sensus o dñe ex ordinatiōe tua aq̄ ⁊ nubes aquose stabūt sup̄ mōtes mittētes pluuias ⁊ fulmina sup̄ terrā. ⁊ sup̄ mōtes vbi ⁊ super quos frequēter cadūt fulmina q̄ tu ordinasti ad increpationem ⁊ ab increpatione tua formidabunt ⁊ timebūt a voce tonitrui tui. hoc autem dicit ꝓpheta. nā homines ꝓaui conscij suorum scelerum communiter timent fulmina ⁊ tempestates ne comprehendātur in sceleribus suis. vt ait Juuenalis. Deinde cum dicit.

Super montes stare aq̄s qūo itelligitur.

Ascendunt montes ⁊ descendunt campi: in locum quem tu fundasti eis. Beñ. j.
Terminum posuisti quem nō transgrediēt̄ur neq̄ conuertentur operire terram.

¶ Explicat dispōnem terre quo ad partes suas ꝓpter cursus ⁊ loca aquarū: in qua maxime manifestatur imensa sapientia ⁊ puidentia summi creatoris: de qua ꝺr Beñ. j. ꝙ deus precepit tertia die vnā cōgregarētur in locū vnū. Et sic terra apparuit arida inter maria ⁊ appellauit aridā terrā: ⁊ ꝯgregatiōes aquarū appellauit maria. De qua dispōne terre sunt multi ⁊variꝝ modi loquēdi. Nā quidā presupponūt ꝙ oīa maria se cōtingūt ⁊ ꝙ oceanus est multo maior tota terra ⁊ circuit eā vndiq̄: ⁊ terra est in aqua sicut ptia leuis siue ficut vnū pomū i pelui plena aqua cuī⁹ sola summitas apparet sup̄ aquā: ⁊ dicūt ꝙ hoc fecit deꝰ in ꝓncipio. Nā cū tota terra esset tecta aquis deꝰ diuisit partes aquaꝝ ⁊ mānt illa pars discooperta ⁊ sicca ad habitatiōem hoīm: sed qz aq̄ ꝓtes nō possent in se ꝺtineri q̄n fluerent sup̄ facie terre nisi terra esset eleuata ⁊ inclinata a cētro vsus vnā ptē celi. Ideo dicūt isti ꝙ cētrū terre nō est centū mundi: imo inclinatur a centro per attractiōem quarūdā stellaꝝ ad vnā partem mundi. Sed ista positio est manifeste irrationabilis. Primo qz eēt ꝺtra totā philosophiā vt dictū est ⁊ ꝺtra sacrā scripturā allegatā: quia deus fundauit eā supra stabilitatē ⁊ cētrū mūdi a quo non inclinabitur in seculum seculi. Secūdo est irrationabilis: nā si terra attraherek a cētro ꝙ aliquā partē stellarū tūc seqrek ꝙ terra cōtinue moueret in gyrū ad modū illarū stellarū attrahentiū qō est falsum. Et ideo dicūt quidaz philosophi ꝙ cētrū terre est cū centro mundi. sz deus eleuauit ⁊ tumefecit vnā partē eius in ꝓncipio: ⁊ ista pars q̄ apparet arida ē quidā gibb⁹ eleuatus sup̄ aquas ad nostrā habitationē diuidens partes aquarum: ⁊ sic saluāt terrā manere semper in centro mūdi. Sed ista positio est insufficiēs. nā semp ꝓsupponit ꝙ oceanus sit multo maior tota terra: qō est falsum vt patebit. Itē sequerek ꝙ ille gibb⁹ terre esset maior pars terre ⁊ ꝙ ꝓ illo terra nō esset rotūda: sz pyramidalis: vñ sequerētur multa inconuenientia ꝺtra positionē omniū philosophoꝝ ⁊ astrologoꝝ. Et ideo est dicendū ꝙ positio ⁊ descriptio ptholomei de dispōsitiōe terre ⁊ aquarū est magis rationabilis ⁊ magis ꝺformis sacre scripture ⁊ verior vt apparet ad sensum: ⁊ per experientiam multoꝝ est pbatum qui peragrarunt ⁊ nauigarūt diuersas partes mundi. ¶ Ad cuius euidentiā est aduertendum ꝙ tota dispositio terre consistit principaliter in mōtibus ⁊ vallib⁹ ⁊ campis decliuib⁹? Mā de necessitate inter mōtes causant valles ⁊ si montes sunt inter se valde distantes tūc inter eos in talib⁹ vallib⁹ causant cāpi plani: sed nūq̄ ꝓt esse tam plani quin aliquātulū sint declines versus medīū sti⁹ vallis. Et hinc est ꝙ aque fontales emanātes ex lateribus aut radicib⁹ mōtiū

Dispositio terre i hoc pſi stit.

Mora.

semp̄ decurrūt ꝓ cāpos declines vsq̄ ad mediū ⁊ partes depressiores ⁊ inferiores illi⁹ vallis. Et sic ex multis fontib⁹ decurrētib⁹ a fontib⁹ fluunt flumina in vallib⁹. Et qz oēs valles vt plurimuz sunt declines ⁊ declināt vsq̄ ad aliquā vallē infimā non habentē exitū. ideo semp̄ flumina decurrūt per valles ⁊ cāpos declines vsq̄ ad infimam vallē ⁊ ibi congregātur multa flumina ex quoꝝ cōgregatione causant maria vt manifeste ꝑz in nostro mari mediterraneo: ⁊ in mari euxino ⁊ in mari caspio. Nam nostruz mare tirrenū ⁊ mediterraneū nihil aliud est nisi quedā vasta vallis infima q̄ causāt inter mōtē atlantē ex parte africe ⁊ mōtes Hispanie ⁊ Gallie ⁊ italie ⁊ grecie ex parte europe: ad quā vallē decurrunt oīa flumina decurrētia a latere aquilonari mōtis atlantis ⁊ a latere meridionali montium Hispanie et Gallie et Italie et Grecie et asie minoris. Et sic oēs cōgregatiōes aquarū istoꝝ fluminū efficiūt mare tirrenū in hac valle: quod quidē mare ditat europā ab Africa. Itē mare ponticū siue euxinum nihil aliud est nisi quedā vallis causata ⁊ clausa ab aquilone ꝑ montē ripheuz ⁊ partem caucasi: ⁊ ab oriēte ꝑ montes Armenie: ⁊ a meridie per mōtes Galacie ⁊ capadocie et ab occasu per mōtes Dacie: ad quā vallē decurrit Tanais cū pluribus alijs fluminib⁹ ex parte aquilonis ⁊ bozistenis ⁊ hispanis ⁊ danubi⁹ ex parte occidentis ⁊ ꝓpontis cū pluribus alijs ab Armenia ⁊ multa alia flumia respicit ab Asia minori: que aque simul congregate efficiunt mare ponticū qō per angustū fretū pontidis et helesponti cōtinuatur cū nostro mari tyrreno: ⁊ postea mare tyrrenum cōtinuatur ⁊ coniungit cū Oceano ꝑ angustum fretū gaditanū. Sz si flumina cōgregātur in aliqua valle montibus vndiq̄ clausa tunc efficiunt mare separatū per se ab Oceano ⁊ ceteris maribus: ⁊ isto modo efficit mare caspiū ex cōgregatione multoꝝ ⁊ vastoꝝ fluminū: scz rabi ⁊ gerri et daueric ⁊ ꝛoꝛi cambisto ⁊ cyri ⁊ araxis qui decurrunt in illaz vallē clausam ab ortu mōtibus. Imauꝝ ⁊ ab aquilone montibus ꝺperboreis et parte caucasi ⁊ ab occasu mōtibus armenie et a meridie mōtibus tartari; ⁊ a montib⁹ medoꝝ: et sic ex cōgregatione supradictoꝝ ⁊ multoꝝ aliorū fluminū ⁊ aquarū efficitur mare caspiū i illa valle in nulla sui parte cōtingens oceanū: nec aliud mare. Et sic est dicēdum de mari indico vt patebit ex quibus ꝑz ꝙ cōgregationes quarum ad flumina ⁊ maria causantur ex dispositione terre que cōsistit in mōtibus ⁊ vallibus ⁊ cāpis declinibus. Nā montes ⁊ campi efficiunt terrā habitabilē ⁊ cōgregationes fontiū efficiunt flumina ⁊ paludes. Et cōgregationes fluminū in vallib⁹ infimis efficiūt mare. ¶ Ad cuī⁹ maiorē euidentiam est iterū aduertendū ꝙ q̄nq̄ sunt famosissimi montes qui efficiūt ⁊ claudunt totā terrā habitabilē nobis notā cum suis maribus: quorum duo claudūt eam ab aquilone ⁊ meridie. Et ceteri tres efficiūt terram medīā habitabilē ⁊ terminant ⁊ claudūt maria inter eoꝝ latera. Unde

Quinq̄ famosi mōtes.

Plinius. lib. vj. ca. xxiij.

vltra equinoctialē per quindecim gradus repes ritur quidā mons qui tā longo tractu venit ab oriente quidā mons qui tā longo tractu venit ab occidente terminādo oceanum ⁊ sinuz hesperiū ⁊ exinde procedit versus ortū terminādo totā affricam nobis notā a meridie ⁊ exinde procedit versus aptesio vsq̄ ad cartigarā regionē finaꝝ semp̄ terminādo mare indicū a meridie. Iste mons a principio sue noticie in littore oceani occidētalis et sin⁹ ꝑberij appellat̄ speruera ab ipsis grecis deinde magio ꝓcedens ꝓsus ortum appellatur pon. deinde noiatur dauebis. deinde ripbas. deinde mesceba. deinde barder⁹. deinde ꝺr agissimba. deinde ptactus vsq̄ ad seragetimū gradum longitudis appellat̄ luna. A cuius latere aq̄loꝝ nari oriunt̄ fontes nili decurrētes ad plana vbi efficiūt duas vastissimas plaudes a quib⁹ egreditur nilus veniēs versus aq̄lonē ꝑ etbiopiā vsq̄ in egyptum in cui⁹ littore absorbetur a mari nostro. Sed iste mons lune ꝓdit̄ur vltra versus ortū vsq̄ ad. cxxx. gradus longitudis ⁊ tunc appellatur ptasius vbi attingit ad mare indicū faciēs in eo promontoriuz in principio maris indici ⁊ sinu barbarico. Et tūc protēditur vltra versuz ortū per. cx. gradus vsq̄ ad catigarā stationē finarū terminādo mare indicū ab austro ⁊ procedit vltra per terrā ignotā cuius finis ignoratur. Et sic iste mons cingit ⁊ terminat totā affricā et asiā ab austro: ⁊ sic ignoratur eius principiū ⁊ finis ⁊ est ita altissimus ꝙ in radicib⁹ eius generatur ignis ex refractione radioꝝ solariū maxime in nostra ꝺyeme: qz tūc radij cadunt illuc per pēdiculariter: sed i medio mōtis sunt perpetue nues que liq̄facte in equinoctijs implent paludes. Et quarū aquarū abūdātia inūdat nilus in equinoctio. In summitate autem illius montis: nec sunt pluuie nec vēti: ideo putāt aliqui ibi esse paradisum deliciarum ꝓpter eius tēperiem: iste mons aptasio vsq̄ ad cartigaraz appellatur peon ab ipsis grecis. eo ꝙ in eius radicibus generat ignis ⁊ in medio semper apparent flumina ⁊ fulgura ⁊ ebozuscationes. Itē ad aq̄lonē in. xxx. gradu longitudis ⁊. lxvj. latitudinis incipit quoddā ꝓmontoriū quasi supra scotiā quod tyme Ptholomeus ⁊ omnes antiqui appellāt: quod ptholomeus putauit esse insulam: sed in veritate cōpertum est postea ex experientia illum montem protrahi versus ortū vsq̄ ad montē ripheum que ꝓuincia bodic nozegia appellatur: vltra quē mōtem ꝓsus aquilonē adiacet magna regio que suefia dicitur. Cuius finis versus polū ignorat̄. que quidē regio dicta nozegia iam est nota nauigātibus latinis. cui⁹ magna pars est sub dñio regis Dacie. Inter quā ⁊ germaniā causat̄ sinus sarmaticus qui per angustū fretū inter ꝓmontoriū cymbricū ⁊ nozegiā cōtinuat̄ cū oceano occidētali. deinde isti montes nozegie ꝓtendunt̄ vsq̄ ad montes ripheos vnde oriē tbana 78. Et exinde ꝓtendit vsq̄ ad mōtes ꝺyperboreos. Et exinde ꝓtendit vsq̄ ad emauum transuersalē. Et exinde cingit totā scytbiā ferecā ex parte aq̄lonari: et sic ꝓtendit ꝓsus ortum per terrā ignotam cuius

Universidad de Deusto
Biblioteca

finis ignorat. Et sic patet q̄ iste mons cingit et terminat totā europā ⁊ aliam notā ab aquilone Sola ergo illa terra est nota philosophis ⁊ geographis grecis ⁊ latinis: q̄ facet int̄ istū mōtem ⁊ mōtes etbiopie q̄ mensurat vna quarta terre habitabilis. Sed iter istos duos mōtes longissimos reperiūtur tres mōtes minores i lōgitudine q̄ efficiunt totā terrā mediā diuisā in tres partes. s. Asiam: ⁊ Europā: ⁊ Affricā. Māynusquisq̄ istor triū mōriū facit suā partē cū aliquo extremor: vnde primo ab occasu i tertio gradu longitudinis ⁊. xliij. latitudinis elevat quoddā pmōtorium in hispania appellatū celticum in regione galicie quod ab incolis finis terre dicit: prope q̄ sita est ecclia sancti Jacobi. Iste aūt mons p tenditur versus ortum terminans oceanum ab aquilone vsq̄ ad mōtes pireneos: ⁊ exinde dict' pireneus separans hispaniam a gallia: protendi tur obliqueversus ortum: qui quidem mons facit multos ramos p hispaniam a quibus oriunt plura flumina. Item iste pirrenevs protēditur per gallia narbonensē vsq̄ lugdunum: ⁊ exinde vsq̄ ad mōtem adulam qui trāsuersalit diuidit. Gallias ab Jtalia. Iste autē mons adulas facit tres ramos q̄ ꝺmunit alpes dicunt. Quor p mus dictus est apeninus q̄ ptendit ad ortū terminās mare tyrrhenū a meridie ⁊ sinus adriatici cū ab aquilone ⁊ terminat iste mons apō regiu ⁊ pharū sicilie. Itaq̄ solus iste mōs facit totam Italiā habens a latere meridionali littora ianue ⁊ tuscie ⁊ lacinā ⁊ capanie ⁊ lucanie. a latere aq̄lonari habēs lombardie ⁊ flaminee siue romādiolam et piceni⁹ que marcha ꝺr ⁊ brutii ⁊ apulie ⁊ calabriam que quondā magna grecia vocabat Et quo patet q̄ tota Italia nihil aliō est nisi iste mons apeninus elevat⁹ inter mare tyrreni ⁊ sinū adriaticū. Postea iste mōs adulas mittit aliū ramū versū ortū qui dicitur retbius relinquens a meridie lombardiā: ⁊ venetias ⁊ dalmatiā. Et ab aquilone relinquens retbiam: ⁊ vendelicā: ⁊ norice⁹ ⁊ panōias ⁊ sic ptensus vltra facit totaz greciā inter sinum adriaticū ⁊ mare egeu⁹ Rursus iste mōs adulas facit aliū ramū q̄ dict' mons sarma ptēdit versus vulturnū quasi obliq̄ vsq̄ quo attingit montē ripbeu⁹ cui adiacēs tota regio dicitur sarmacia europe. Rursus iste mōs adulas ptendit recto tramite facies quartum ramū versus aquilonē vsq̄ ad pmontorium cymbricum Et sic facit totā germaniā. Ex q̄bus sequit q̄ iste mōs adulas p q̄nq̄ ramos facit totam europam. Mā per ramū quem misit versus occasū facit Gallias ⁊ hispanias: ⁊ p alios supradictos quattuor ramos facit Italiā ⁊ Greciā: ⁊ Sarmatiam: ⁊ Germanias i quibus comprehēditur tota europa cuz montibus nomegie. Jtez in secūdo gradu longitudinis ⁊ vigesimoquinto quasi latitudinis incipit aliud pmōtoriū super Oceanum qui dicit magnus Atblas: ⁊ iste mōs protenditur versus ortus quasi sub Tropico Cāri vsq̄ ad mare rubrum siue sinum Arabicū relinquens a meridie totam Etbiopiam ⁊ libiā: ⁊ ab aquilōe tygitaneā ⁊ Cesareā et omnia littora affricana vsq̄ in egyptū. Iste ergo mōs Atblas simul cum montib⁹ Etbiopie facit totā Affricā. Mā quicquid est inter hos montes pertinet ad Etbiopiam: sed omnia latera aquilonaria huj⁹ mōtis Atblantis dicunt littora affricana. Jtē vtra Hellespontū siue a mari egeo in lviij. gradu longitudinis ⁊. xxxvij. latitudinis: incipit alius mōs in hycania q̄ protēdit recto tramite versus ortū per totā Asiā vsq̄ ad regionē Sinarū vltimo nobis notā. qui est ita longissimus q̄ sm diuersas sui partes sortit diuersa nomina. Mā in pncipio sui apud hycariam dicit senir. Postea dicitur cādm? faciēs a meridie lyciam ⁊ pampbiliam: ⁊ ab aquilone byrsiam ⁊ capadociā Postea magis elevatus dicit thaurus mittens antitbit taurū ad vulturnus ⁊ Armeniā. Postea thaur⁹ prēcisus ad ortū vsq̄ ad Oechos ꝺr coran? siue medus faciēs toram regionem medorum in qua est maxima ciuitas thauris ⁊ chozdiā. Deinde protensus ⁊ relinquens a meridie syriam: mesopotamiam: Perhiā. ⁊ Persidiam ⁊ Ariam: ⁊ ab aquilone Hyrcaniā ⁊ bactriam regiōes Sacarū ⁊ mesagetas. Postea ptensus vltraversus ortum dicitur bymaus longitudinalis habens a meridie Jndiā intra gonogem: ⁊ ab aquilōe messagetas mittens versus aquilonē vnū ramū dictū bymaus trāuersalē tendētem ad aquilonē: finis cui⁹ ignorat. Sed iste bymaus lōgitudinalis ptendit rursus vsus ortū: ⁊ dicit ser?. Postea dicit otocboras habens a meridie Jndiā vltra gangē ⁊ regionem Sinarū vltimo nobis notā: ab aquilone autem habens scytbiā bymanum ⁊ sericam regionē: que quidem regio semp fuit grecis ⁊ latinis ignota propter incolaz immanitatē de quibus ꝺr. Ignoti facie: sed noti vellere feres. Sed anno dñi. ⓜ. cc. egressi sunt tartari ab illa regione qui vastarūt ⁊ subiecerūt oēs Jndias et partbiā ⁊ mediā ⁊ persiā ⁊ totā scytbiam bymanū ⁊ sarmatiā. ⁊ gētes illi⁹ regionis facte sunt nobis note ppter petā nostra vnde quasi tota ista regio Serū dicit bodie regnuz catay cui⁹ dñs ⁊ rex ꝺr magnus cham: qui etiam dñatur omnib⁹ Jndis massagetis. Iste aūt mons Serus et otocboras tendit semp versus ortū vltra per terrā ignotaz cuius finis ignorat. Ex quo patz q̄ iste predict⁹ mons efficit totā asiā per duo latera: a cuius latere meridionali oriūtur innumera flumina que decurrūt ⁊ recipiuntur in mare Jndicū. Ex quibus omnib⁹ sequit q̄ supradicti quinq̄ montes principales. s. duo extremi ⁊ tres intermedij efficiūt totā terā nobis notā habitabilē ppter suam eminentiā et elevationē super valles. Item sequitur scḋo q̄ maria nihil aliud sunt nisi valles infime inter altissimos mōtes in quib⁹ congregātur oia flumina ⁊ oēs aque a montib⁹ p valles ⁊ cāpos declines descēdentes et decurrentes. Unde mare nostrū mediterraneum nihil aliud est nisi quedā vallis infima causata ⁊ pressa iter montē Atblantē Affrice ⁊ montes Europe. Q̄ quidez mare recipit oia flumia ab vtrisq̄ mōtib⁹ decurrentia. Item a mōtibus hispanie recipit tuderū ⁊ sueronem: ⁊ in littore nostre floretissime ciuitatis valentie recipit turrium. ⁊ iuxta dertusium recipit famosissimū hyberū ⁊ iuxta barchinonam recipit lubricatū ⁊ multa alia flumina a pyrrheneis mōtib⁹ descēdētia ⁊ a mōtib⁹ gallie recipit rhodanū cū plerisq̄ alijs. Et a mōtib⁹ Jtalie recipit arnū ⁊ tyberim ⁊ aranū. ⁊ vulturnū ⁊ multa alia: ⁊ in sinu adriatico recipit padū baud pcul ab vrbe famosissima Uenetiarū ⁊ sic recipit multa flumina a mōtibus Macedonie in mare egeū: ⁊ a mōtib⁹ Lycie ⁊ Pampbilie ⁊ Cilicie in mare Rbodēse. a mōtib⁹ aūt Etbiopie ⁊ Affrice famosissimū Nilū ⁊ Bagradā ⁊ Hulacā. Et q̄ ꝺ mare nr̄z mediterraneū ꝺtinuat cū mari Eurip per Augustā hellespontū ⁊ Bospbor Bizantinū Ideo recipit i pōto magnū Danubiū ⁊ Boristenē ⁊ Tanaym ⁊ pbasim cū innumeris alijs fluminib⁹. Ex quor ꝺgregatione efficit illud mare Jtē inter mōtes Armenie ⁊ Caucasum ⁊ Lozonū ⁊ Orum causat vna vallis infima nō habens exitū vbi cōgrez̄atur innumera ⁊ vastissima flumina q̄ efficiūt mare Caspiū. Mā illud mare recipit magnū ararē in mōtib⁹ Armenie. ⁊ magnū Ras a mōtib⁹ hyperboreis: ⁊ Dārim ⁊ Gerrā a mōtibus ⁊ birarte ⁊ Orum ab bymano ⁊ Cyrū ⁊ Ebisem a mōtib⁹ Oechor cū innumeris alijs. Hoc autē mare est terminatū ⁊ clausum vndiq̄ mōtibus per nullā sui partē attingēs Oceanū nec aliud mare. Item inter mōtes Jndorum ⁊ montem Peconem meridianū causatur alia vastissima vallis i qua recipiūtur oia flumina abvtrisq̄ montibus descendētia ex qua cōgregatione efficitur mare Indicum vndiq̄ mōtibus clausum per nullā sui partē attingens Oceanū nec aliud mare. Hoc mare recipit a mōtib⁹ Affrice multa flumina nobis ignota. sed a montibus Asie recipit senum ⁊ maximum Danam ⁊ gangem ⁊ Indum cum infinitis alijs. A mōtibus autem Oechorū recipit arium ⁊ in sinu Persico recipit Eufratē cum tygri ⁊ ceteris. Ex quib⁹ oibus patz q̄ maria nihil aliud sunt nisi cōgregatiōes aquarum vallib⁹ infimis inter montes. Jtē sequitur q̄ nō oia maria attingunt Oceanū nec cōtinuātur cū eo. Jtē sequit q̄ Oceanus nō circuit totā terrā vtvulgares putāt immo claudit vndiq̄ mōtibus. Mā littora eius orientalia ⁊ etiā meridionalia sunt nobis nota. Iz occidētalia ⁊ aquilonaria sint ignota. Sed multe ⁊ vaste insule reperte sunt a nautis versus occasum. Nam etiaz multū distant littora occidētalia eius sm Aristotelē in fine scōi de celo. Ex supradictis etiā patz q̄ tria faciunt mōtes. Nam primo reddūt terram habitabilem. Secūdo ab eis oriūtur aque ppter eorum concauitatē ⁊ spongiositatem: que quidem aque decurrūt inter valles ⁊ per montes declives. Tertio mōtes termināt maria ne egrediant ad operiēdā terrā in qua dispositiō terre maxime demōstrat dei ꝺpotētia ⁊ sapia ⁊ prudētia q̄ oia ista sunt necessaria ad vitā bois ⁊ plātaz ⁊ oīm aīalium. Aliter enim non possent viuere.

¶ Ex supradictis pz q̄ nō oportet q̄ centrū terre ponat extra centrū mūdi: imo centrū est equaliter distās ab orbib⁹: ⁊ terra sm se tota manet rotūda: ⁊ quo ad oēs partes sui bz mōtes elevatos q̄ terminēt Oceanū. ⁊ etiā alia maria: q̄ mōtes ptinēt oceanū inter se et alia maria tāq̄ i vasa sicut dictū est psal. xxxij. Lōgregās sicut i vtre aquas maris ponēs in Thesauris abyssos. i. ponit maria tanq̄ thesauros in arcba ⁊ vasa ꝺ idē pbat. Prouer. viij. vñ ait sapia diuina Q̄n ꝑparabat celos aderā. Q̄n certa lege ⁊ gyro vallabat abyssos. Q̄n etbera firmabat sursuz ⁊ liberabat fōtes aquarū. ¶ Sed ꝺ supradicta occurūt duo dubia. Dicit est em̄ pmo q̄ flumina nihil sunt nisi ꝺgregationes aquarū ex fontib⁹ emanātib⁹: ⁊ ex radicib⁹: aut ex lateribus montiū ⁊ q̄nq̄ ex cāpis ⁊c. Dictū est etiā q̄ ista flumina decurrūt ad valles ⁊ partes ifimas terre: ex quor ꝺgregatione fiūt maria. Jdeo ppter pmū dubitat vñ pōt oriri aut generari tāta copia ⁊ multitudo aquaz quātā videmus in maximis fluminib⁹ cōgregari. Propter scḋm ēt dubitat quare maria nō augent ⁊ operiūt terrā ⁊ cāpos ꝑpinquos cū cōtinue recipiāt tā maxima flumina ⁊ tantā copiā aquarū. q̄ omne quantum additū quāto reddit ipsum maius. Hec duo dubia putat soluere Aristo. ij. metheorum. vñ dicit ad pmū q̄ in cōcauitatib⁹ terre maxime ipsor mōtiū elevant vapores humidi ⁊ conuertunt siue cōgelant in aquā ⁊ sic emanāt fontes ex lateribus ⁊ verticib⁹ montiuz ⁊ etiā ex aere incluso in cauernis ⁊ visceribus terre cōtinue generātur aque. ⁊ sic emanāt fontes in radicibus montiū ꝑpter eor cōcauitatē ⁊ in cāpis. Et qua cōgregatione fiūt flumina in mare decurrētia. ¶ Ad scḋm dubiū dicit q̄ ppter calorē intrinsecum radior solariū cōtinue fiunt resolutiones in mari ex quib⁹ resolutionib⁹ aqua vt plurimū conuertitur in aerem ⁊ resoluitur: ⁊ sic mare nunq̄ augetur. Sed in veritate si plenius volumus cōsiderare iz iste rōnes partim contineant aliqualē veritatē. tñ nō sufficiūt nec euacuant supradicta dubia. Nam manifestum est q̄ ex decem pugillis aeris vix generatur vnus pugillus aque. Et sic aer inclusus in terra vel vapores elevati in cōcauitatibus mōtiū bene sufficerent ⁊ sufficiunt ad generandum aliquos fonticulos emanātes in verticibus montiū. Sed nullo mō possent sufficere ad generandū tantam copiā aquarū cōtinue: sicut videmus q̄ arareo in principio iam emanat maximus ⁊ copiosus exit a mōte Armenie: ⁊ sic opz q̄ in decuplo intraret copia aeris ad concauitatem illorum montium ad generandum tantam copiam aquaruz: quod est falsum ⁊ inexpertū. q̄ oporteret q̄ per aliud latus illius mōtis intraret decupla portio aeris cū maximo impetu ex qua cōtinue gnatur illa copia aquarum. Item scḋa solutio est insufficiens. Illā talis solutio aq̄ maris p radios solares non fit cōtinue: nisi in diez⁹ non omni tempore: sed in estate ⁊ in feruore diei ⁊ nō equaliter in omni parte mūdi: sed iuxta Tropicos. Et sic in byeme et

Dubitatur.

Dubitatur.

Respō. ad pmum.

Ad scḋm dum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

in noctem partibus ⁊ aquilonaribus parue fiũt resolutiones propter elõgationẽ et debilitatem radiorũ solariũ. Sed cõtinue ⁊ omni tempore in trãt vastissima flumina ⁊ innumera: maxie in mare caspiũ: qđ vix dz duo milia miliariũ in lõgitudine ⁊ mille in latitudine. De quo dicũt philosophi q̃ si per aliquã potentiã totaliter posset euacuari: repleret i decẽ diebꝫ. Q̃ duodecĩ vastissima fluia maiora Danubio itrant i ipm cũ exx. aliis. Et cũ istud mare nũq̃ augek: sicut nec cetera maria. Et ideo est dicendum conformãdo eius sacre scripture q̃ sic ille sapientissim⁹ architector omnipotẽs de⁹ in principio creationis disposuit facie terre eleuando mõtes ⁊ declinãdo cãpos ⁊ depimẽdo valles infimas in quib⁹ cõgregãtur oẽs aque a mõtibus per cãpos decurrẽtes vt dictũ est. Ita pariter taliter disposuit interiores ⁊ viscerales ptes terre q̃ in ea fecit venas ⁊ meatus subtraneos penetrãtes totã terrã per quas venas cõtinue serpũt aque vt manifeste videm⁹ Mã in profundo cuiuslibet maris fiũt multe submersiones aquarũ ⁊ per venas supradictas serpũt penetrãtes partes terre ⁊ dulcorãt ex frigiditate. Et p equilibriũ emergũtur ⁊ ebulliũt ex radicib⁹ ⁊ lateribꝫ montiũ oppositoꝝ ⁊ fiũt flumina fluctia ⁊ decurrẽtia p facie terre vsq; ad maria Ex quib⁹ sequit̃ pmo q̃ aqua q̃ decurrit supra facie terre: pmo serpit ⁊ intercurrit p venas ⁊ conductus ⁊ meatus in viscerib⁹ terre sicut sanguis continue mouet̃ per venas animalis: qz homo ẽt microcosmus: id ẽ mũdus paru⁹ fact⁹ ad instar mũdi magni. Et vtrũq; manifeste. Mã in quacunq; parte fodim⁹ terrã semp reperim⁹ venas aquaꝝ trãseũtiũ per viscera terre: ⁊ nõ solũ per viscera terre: sed etiã per viscera rupiuꝫ reperiũtur aque trãseũtes ⁊ penetrãtes rupes p venas. In quib⁹ rupib⁹ fiũt putei vt ego oculis pluries vidi in diuersis partib⁹: vnde sicut in boĩe reperiũt vene magne p quas discurrit copia sanguinis ⁊ reperiunt miserabile per quas discurrit modicus sanguis: ita pariter in viscerib⁹ terre: ⁊ in hoc manifestatur summa sapientia creatoris.

Nota ꝺ cursu aque.

¶ Scõ sequitur q̃ aque cõtinue mouentur circulariter quarũ medius circulus fit sup faciẽ terre: ⁊ alius medius inter viscera terre. Mã ea dẽ aqua que submergit̃ in maris pfunditate et serpit p venas ⁊ meatus viscerales terre: remergitur ex mõtib⁹ ⁊ cãpis: postea decurrit inter cõualles ⁊ p cãpos declives vsq; ad mare: ⁊ sic semper a qua mouetur circulariter. ¶ Tertio sequit̃ q̃ maria nunq̃ augẽtur nec decrescunt quo ad partes formales. quia quasi quãta aqua intrat p flumina decurrẽtia sup terrã. tãta exit ⁊ submergitur in profundo: et continue serpit per venas viscerales terre ⁊ emergitur in fontes ⁊ flumina et mõtibus ⁊ cãpis. Etiã semp fit motus circularis. Et hoc dicit sapiens Salomon. Ecclesiastes. j. q̃ omnia flumina intrãt i mare: ⁊ mare nõ redundat. ⁊ ad locũ vnde exeũt flumina reuertũtur vt iterũ fluãt. Ex quib⁹ patet manifesta solutio supradictoꝝ dubioꝝ. ¶ Est tñ aduertendũ q̃ ꝓpter hoc nõ tollit quin Aristoteles ꝓtineat ali quale ⁊itatẽ. Mã in cõcauitatibus mõtiũ dense eleuank aliqui vapores in verticibus ⁊ lateribꝫ montiũ: qui resoluũtur in fontes: ⁊ iõ tempore magne siccitatis siccank illi fontes ex defectu talium vaporũ. Et etiã ex aere incluso in cauernis terre generak aqua parua: et qua generata ex vaporib⁹ ⁊ aere nõ sufficeret ad tãtã copiã ⁊ ꝓtinuũ fluxũ aquarũ: vt eis tã vasta flumina ꝺgarẽtur. ⁊ tot ⁊ tã vasta maria cõplerẽt ⁊ efficerent. Itẽ verũ est q̃ radij solares in feruore diei resoluit partem aque maris in aerem: sed talis resolutio est parua ⁊ nõ ꝓtinua respectu tante multitudinis ⁊ copie aquarũ q̃ ꝓtinue intrant maria. Mã is in mari indico fiat magna resolutio: eo q̃ est inter tropicos: tñ nõ in caspio: cum sit ad aquilonẽ: nec etiã in mari pontico: ⁊ sic sp maria augerẽtur: nisi magna copia exiret aliũde vt dictũ est. Et ideo magis est credendũ Salomoni qui eruditus a spũsctõ dicit. Eccla. j. q̃ oĩa flumina intrant mare ⁊ mare non redũdat. Nota. Ad locũ in quo exeunt flumia reuertunk vt iterũ fluant. Et hoc idẽ intẽdebat dicere dauid psal. xxxij cũ ait. ꝺgregans sicut in vtre aq̃s maris ponẽs i thesauris abyssos. nã abyssi ⁊ pfunditates maris sunt thesauri vñ exeũt aq̃ p venas terre. Et sic i dispõne terre ⁊ maris ⁊ fontiũ ⁊ fluminũ manifestak ineffabilis oĩpotẽtia ⁊ sapiẽtia ⁊ prouidẽtia creatoris de qua sapiẽtia dicit Salomõ ꝓuer. viij. Q̃ fparabat celos aderam: quando certa lege gyro vallabat abyssos. Q̃ etherea firmabat sursum ⁊ librabat fontes aquarũ. Q̃ circundabat mari terminũ suum ⁊ legẽ ponebat aquis: ne tranfirent fines suos ⁊c. Et quib⁹ verbis Salomonis sequuntur tres conclusiones.

¶ Prima q̃ abyssi ⁊ maria sunt vallata in gyrũ p mõtes ⁊ circũdata littoribus. ¶ Scõa q̃ fontes aquarum erumpunt ⁊ mergũtur in mõtibus per quoddam equilibrium ꝓut dictum est: eo q̃ dicit librabat fontes aquarum. Et per consequens aque non semper generantur ex aere nec ex vaporibus. ¶ Tertia conclusio q̃ omne mare habet terminum ⁊ terminos intra quos includitur: per hoc quod ait: quando circundabat mari terminum suum ⁊c. Ex quibus patet q̃ mare nõ continet terram: imo continetur inter montes ⁊ littora terre. Hoc est ergo quod intendit dicere dauid in hac parte cum ait. Ascendunt montes ⁊ descendunt campi. Quasi dicat: tu deus in pncipio taliter disposuisti terram ppter necessitatem animalium ⁊ planetarum q̃ tota terra constitit in mõtibus ⁊ campis ⁊ vallibus. Nã tu eleuasti montes in altum ⁊ campos creasti in quodam descensu ⁊ declinatione: ⁊ sic semp campi ls videantur plani: tamen semper descendunt ⁊ declinant in locũ quẽ fundasti eis. i. vsq; ad valles quas fundasti in infimo loco: vt essent loca aquarum: qz a mõtibus descendunt aque per valles ac campos declives vsq; ad valles infimas. Ex quarũ cõgregatiõe fiunt ibi maria vt dictũ est. Ex quo ptz q̃ ipsi mõtes terminãt maria. ideo subdit. Terminũ posuisti quẽ nõ transgredientur ⁊c. Quasi dicat: tu posuisti montes in terminum ipsis aquis quẽ terminus nunq̃ trãsgrediẽtur neq; ꝺuertentur operire terram: quia postq̃ descendũt aque ad loca infima: nõ pñt ascẽdere nec cõuerti: nec redire supra montes: qz tũc ꝺ natura ascẽderẽt: iõ quiescũt in vallib⁹ infimis.

Gene. j. ⁊ ij. q. iij. c. nupꝫ tis.

Qui emittis fontes in conuallibus: inter medium montium pertransibunt aque.

Potabunt omnes bestie agri: expectabunt onagri in siti sua.

Super eo volucres celi habitabunt: de medio petrarum dabunt voces.

¶ Et tali dispositione ordine situs terre sequit alia vtilitas. nã tu emittis fontes i vallibus. i. p valles: et sic inter mediũ montiũ pertrãsibunt aque. Mã aque pmo descendũt a mõtib⁹: postea inter mõtes transeunt p cõualles: qz semp inter mõtes sunt cõualles p quas transeũt aque: ⁊ sic descẽdũt ad cãpos ⁊ exinde ad maria: eo q̃ sunt infima loca terre. Sed qz ista nõ fecit de⁹ a casu imo aduersitatẽ animalium: qz tales fontes ⁊ flumina seruiũt bobus ⁊ ad alia necessaria: ideo subdit. Potabũt oẽs bestie agri et bis aq̃s etiã onagri idest asini siluestres ⁊cetere bestie expectabunt has aquas i siti sua. i. qñ sitient. venient ad istas aq̃s fõtales ⁊ fluuiales. Et volucres celi habitabunt. i. volabunt sup ea. i. fluminavel habitabũt in ripis ⁊ rupib⁹ que sunt sup flumina ⁊ dabunt voces de medio petrarum. q. d. q̃ cantabũt sup ripas fluminũ: sicut frequẽter videmus: qz cantus aues qñ venirũt ad bibẽdum ad fontes vel ad flumina. Ex supradictis apparet pfunditas sapiẽtie ⁊ pulchẽ dei. Mã ex tali dispositiõe in qua deꝰ creauit terrã saluak ⁊ soluit oĩs ẽstio q̃ possꝫ fieri. Nã ex eo q̃ montes sunt alti de necessitate aque descendũt inter mõtes per valles: ⁊ exinde decurrũt p cãpos q̃ de necessitate declinant ad infima loca terre que sunt valles vbi congregank oẽs aque: ⁊ sic efficiunk maria. Et sic mõtes ⁊ cãpi seruiũt hominib⁹ ad habitationẽ fontes ⁊ flumina ad potũ aliorum: ⁊ ad pargãdas sordes rerum: et ad rigandos campos. Maria autem seruiunt hominibus ad nauigandum: vt infra patebit. Ex quibus omnibus patet summa sapientia ⁊ pudentia dei. Deinde cum dicit

Infra cũ vj. b. pij. q. j. ecclas. ℌ. bis itaq; Et terra de sacra vnctio. c vnico.

Rigans montes de superioribus suis: de fructu operũ tuorũ satiabitur terra.

Producens fenum iumentis: et herbam seruituti hominum.

Ut educas panem de terra: ⁊ vinum letificet cor hominis.

Ut exhilaret faciem in oleo: et panis cor hominis confirmet.

¶ Cõmendat diuinam pudẽtiam ⁊ sapiẽtiã circa dispositiõem pluuiarum. Nam is aque fluuiales ⁊ fontales sufficiãt ad potum animaliũ ⁊ rigandos aliquos campos: tamen nõ sufficiunt ad rigandos mõtes: nec omnes partes terre: eo q̃ nõ attingunt cacumina mõtium nec terras per oẽs partes: etiã non sufficiunt ad nutritionẽ plantarum: ⁊ sic sunt necessaria flumina ad implendas cisternas ⁊ rigandos mõtes: ⁊ oẽs partes terre: ad quas fontes ⁊ flumina attingere non possunt Et ideo summus ⁊ sapiẽs artifex deꝰ pudit de aquis pluuialib⁹. Mã taliter disposuit machinã mundi vt sol per virtutẽ ⁊ calorẽ suorum radiorũ attraheret vapores a terra humidos vsq; ad medium interstitiũ aeris vbi per antiparistasim infrigidank ⁊ ꝺgelank in nubes q̃ resoluũtur in aquã Et sic per sui ponderositatem pluuia cadit sup mõtes ⁊ totã terrã ad nutritionẽ arborũ ⁊ plantaꝝ. Et sic germinank fruct⁹ terre: ⁊ erescũt plãte ad esum hominũ ⁊ bestiarũ: ⁊ iplenk cisterne ad potũ hominũ. Et hoc intendit dicere dauid in b passu. Unde ait. Q̃ deꝰ tu es rigans mõtes de superioribꝫ suis. i. rigas superiora et summitates mõtiũ p aquas pluuiales ex nubib⁹ descẽdẽtes. Et sic satiabit̃ terra de fructu operũ tuorũ. quem terra cõpluta pducit. Mã ex tali pluuia pduces in montibus fenuꝫ iumentis ⁊ bestijs: ⁊ herbam seruituri hominũ. ⁊ est sensus q̃ tu pduces fenũ ⁊ herbam iumẽtis seruituri. i. ad seruitutẽ hominũ Et mittis istã pluuiã vt educas panẽ de terra ⁊ vniũ vt letificet cor hominis: rigas etiã terrã p pluuiã vt crescant ⁊ nutrianꝫ oliueta ⁊ pducãt oleũ. vt homo exhilaret ⁊ngat ⁊ letificet faciẽ suã in oleo. vel letek in videndo abundãtia ⁊ copiã olie. ⁊ sit tanta copia panis vt ꝺfirmet cor hominis ⁊ fortificet. Et per talem pluuiã saturabuntur ⁊ nutrictur ligna ⁊ arbores campi ⁊ cedri libani quas soluk deus ipse plãtabit absq; manib⁹ ⁊ cura hominũ. Est autẽ aduertendũ q̃ ꝓpheta notank memorat tres fructꝰ terre specialles quos nutrit pluuia celestis ad ꝓseruandã vitã hominis. scz panẽ: vinũ: ⁊ oleũ. eo q̃ tres fructus sunt valde necessarij ad ꝺmunes vsus vite humane ppter tres effectꝰ quos efficiũt in homine put memorat ꝓpheta in hac pte. Mã panis ꝺfirmat cor hois. i. fortificat ⁊ sustentat. Mã cibus panis post famẽ ⁊ inediã restaurat deperditũ: ⁊ viuificat cor hois: ⁊ vires bois: que ex inedia deficiebãt. Itẽ homo ex siti tristak ⁊ deficit. Ex potus vini refocillat ⁊ letificat cor hois. Hoc etiã dicit q̃ manifeste videmus q̃ si vinũ datur sincopizãtib⁹ statim eis viuificãtur ⁊ recuperãt sensum: ⁊ motũ ⁊ letificantur. Et quo ptz q̃ vinum letificat cor hominis. Item subdit. vt exhilaret faciem in oleo. ¶ Ad cuius intellectũ est notãdũ q̃ exhilarare idem est quod ex leticia os ⁊ nasus ⁊ oẽs venas aperire: ⁊ ex tali intrinseca leticia anhelitus per risum emittere sicut videmus in ridentibus. Nam sicut extristicia rigat facies et restringit os ⁊ nasus et venes: ⁊ retinek anhelitus. Ita per oppositũ ex leticia et sanitate et bona dispositione omnia supradicta aperiũtur et homo exhilarat anhelitum per os ⁊ nasum: ⁊ sic ostendit leticiam cordis in facie per risum: ⁊ faciem letam: ⁊ tũc dicit exhilarare q̃si exhalare: et talis homo dicit hilaris ⁊ letus. Sed quia hunc effectum facit in homine vsus olei: ideo dicit vt exhilaret faciẽ in

tres ter re fructꝰ

Exhilarare q̃d sit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

oleo: nã oleũ est valde nutritiuũ ꝓpter suã pinguedinẽ ⁊ bonũ humorẽ ⁊ q̃ sit ate: tñ causat bonã ꝓplexionẽ i hoie: ideo est valde vtile ad ꝺdimentũ in omni cibo ⁊ est penetratiuũ in omni membra. Et videm⁹ etiã mãsese ꝙ boes ytentes oleo cõiter habent faciẽ plenã: ⁊ pinguẽ ⁊ lucidã ⁊ bene coloratã: ⁊ facilẽ ad risum ⁊ leticiã: ideo dicit ꝓpheta: vt exhilaret: id est letificet faciẽ in oleo. i. inuslu ⁊ esu olei. ꝓt etiã dicit ꝙ in partib⁹ orientalib⁹ ⁊ meridionalib⁹ boes vngũt oleo facies suas vt appareant leti ⁊ lucidi: vt patet i Daniele. Deꝰ ergo ꝙ pluuiã educit panẽ de terra ad cibum: et vinum ad potum et oleum ad condimẽtum et saporem cibi dominis.

De ꝺsc. di. ñ. c. accipite

Saturabuntur ligna cãpi: et cedri libani quas plãtauit: illic passeres nidificabunt. Herodij domus dux est eoꝝ: montes excelsi ceruis: petra refugiũ erinacis.

¶ Aduertendũ est ꝙ notãter dicit ꝓpheta cedri libani quas plãrauit. Nã ꝑm Uergilũ i Geozgi. quedã sunt partes terre q̃ spoute de se ꝓferunt quasdã arbores ꝛplãtas ⁊ fructꝰ: quos alie terre nõ ꝓferũt: sicut arabia ꝓfert cynamomũ ⁊ icẽsũ ꝛc. q̃ nõ ꝓfert germania nec scytbia. Itẽ quedã sunt q̃ nõ nascũtur nisi seminent ꝙ artẽ ⁊ curã bomini: sicut frumẽtuꝫ ⁊ ordeũ ꝛc. ⁊ q̃daꝫ sunt arbores q̃ in q̃busdã locis ꝙ se nascunt ex sola dei ꝓuidentia absq; labore boim: sicut copia altissimarũ cedroꝝ nascit in mõte libani. Et bas vtutes ⁊ differẽtias deꝰ ꝺtulit terre i ꝓmordio creatiõis vt ait August. sup Ben. quãdo dixit: germinet terra berbã virentẽ ꝛc. q: tñc indidit et creauit ratiões seminales in diuersis partib⁹ terre vt ex hoc labore hominũ ex sola influẽtia ⁊ vtute actiua celi ⁊ humore pluuie terra germinet ⁊ ꝓducat sponte tales plãtas ⁊ arbores: ideo dicit ꝓpheta ꝙ ex illa pluuia saturabũtur ligna cãpi ⁊ cedri libani q̃s ꝺs⁹ deꝰ plantauit. ¶ Illic passeres nidificabũt. Hic ꝺmendat diuinã ꝓuidentiã circa dispositionẽ locoꝝ a facilius brutoꝝ ad refugium: nã deꝰ creauit arbores altas ad habitationem auiũ in q̃bus nidificant ⁊ habitant ad tuendã vitã. Et ad quas refugiũt ne ledant̃ avenatorib⁹ ⁊ sagittarijs. Itẽ creauit mõtes altos vt essent refugiũ ceruis ⁊ capreolis ⁊ ceteris quadrupedib⁹: ad quos mõtes refugiũt ꝓpter venatores. Itẽ creauit ⁊ disposuit cauernas in terris ⁊ rupib⁹ vt essent refugiũ ⁊ latibulũ cyrogrillis ⁊ leporib⁹ ⁊ vulpib⁹: ⁊ ceteris alijs pilosis. ideo ait ꝙ passeres ⁊ oẽs volucres nidificabũt ⁊ faciant nidos suos illic. i. in cedris ⁊ ceteris arboribus ad quietẽ ⁊ tuendã vitã pullorũ. Et herodij dom⁹ dux est eoꝝ. Ad cuius intelligentiã est notãdũ ꝙ herodij est auis ꝑdalis ⁊ rapax ⁊ nidificat ⁊ habitat i cedris ⁊ altis arboribus: ⁊ est talis nature ꝙ nõ ꝯrit escas in locis vbi facit nidũ: sed a longe ꝓ decẽ milliaria a nido suo: ⁊ sic nõ nocet auib⁹ q̃ nidificant ⁊ habitãt i arboribus ꝓpinquis ⁊ ideo oẽs passeres ⁊ aues libenter nidificant et habitant ꝓpe nidos herodioꝝ ꝓpter securitatẽ

Quidsit herodij

quia herodius non solum non nocet eis: sed etiã tuetur ⁊ defendit eas a ceteris auibus et rapinas viuẽtibus: qui quidẽ herodius apud nos ꝺr grisalã: ⁊ ideo ceteri passeres ⁊ aues habent nidũ ⁊ latibulũ herodij tanq̃ ducem ⁊ refugiũ: ideo dicit ꝓpheta ꝙ domus. i. nidus ⁊ latibulũ herodij est dux ⁊ refugium eoꝝ. i. passerũ: ⁊ mõtes excelsi sunt refugium ceruis ⁊ ceteris quadrupedib⁹. Et petra cauernosa est refugiũ erinacijs. scilicet animalibus pilosis aptis ad venatiõnem sicut sunt cuniculi ⁊ lepores: etiam ericius quia omnia ista eligunt latibula i cauernis terre ⁊ petrarum ad securitatem.

Fecit lunam in tempore: sol cognouit occasum suum.

Posuisti tenebras et facta est nox: in ipa petra pertransibunt omnes bestie silue.

vj. q. j. c. ñ oia. ⁊ c. sequẽti.

Catuli leonum rugientes vt rapiant: ⁊ quarant a deo escam sibi.

Ortus est sol et congregati sunt: ⁊ in cubilibus suis collocabuntur.

Exibit homo ad opus suum: ⁊ ad operationem suam vsq; ad vesperam.

¶ Cõmendat hic diuinã ꝓuidentiã ⁊ sapientiã circa dispositionẽ ⁊ varietatẽ tẽpoꝝ q̃ fit ꝑ variationem solis ⁊ lune. Nã sol ꝑ lationẽ ⁊ cursũ suũ supra nostrũ hemisperiũ causat diẽ apud nos: ⁊ ꝑ eius absentiã causat noctẽ. eo ꝙ ferẽ super aliud hemisperium causat ibi diem. ⁊ apud nos causat noctẽ. Et hoc fit ꝑ motuꝫ diurnũ ad raptũ primi mobilis. sed ꝑ motũ ꝓprium circulo obliquo causat in nobis quattuor tempora diuersa in anno. s. ver. ⁊ estatẽ. ⁊ autũnum. et hyemen ꝑm accessũ ⁊ recessũ ad polos luna autẽ diuersificat etiã tempora in quolibet mense. ꝑm ꝙ diuersimode illuminat a sole quo ad partes suas. Et quo ad nostrũ aspectũ. Nã in cõiunctiõe illuminat̃ tota me dietas superiores. ⁊ sic lumẽ eius nullo modo videt̃ a nobis. Et sic causat magnam alterationẽ in mari. ⁊ in terra. ⁊ in arboribus ⁊ animalibus ꝓpter humiditatem eius. sed sicut incipit elongari a sole ita incipit videri a nobis aliqua particula eius illuminata ⁊ ita crescit vsq; ad primam quadrã. ⁊ erinde vsq; ad plenitudinem cũ est in oppositione. ⁊ erinde incipit accedere ad solem. ⁊ ꝙtuꝫ accedit tantum decrescit eius lumẽ quo ad nostrũ aspectũ. quia respectu sui semꝑ illuminatur medietas eius. ⁊ sic luna ꝑ accessum ⁊ recessuꝫ ad solẽ causat ⁊ diuersificat ꝙtuoꝝ tpa in terra ⁊ in mari ꝑm quattuor quadras eius. ⁊ ꝺ est qꝺ dicit dauid in hac parte. vnde ait. Deus fecit lunaꝫ in tempore. i. diuersitatem in tempore ꝑm accessum ⁊ recessum ad solem supple siue ad diuersificãda tempora. Et sol cognouit occasum suum. i. talem disposuit motum sui: q: dum fertur sup terram causat diem. sed postea cognouit occasum suũ eundo sub nostro orizonte. Et sic tu deꝰ posuisti tenebras per occasus solis ⁊ absentiam. Et sic facta est nox super nostrum hemisperiũ. Sed quia

tale dispositionẽ nõ fecit deus in astris a casu ⁊ fortuna: sed ꝓpter finẽ bonũ ad vtilitatẽ et vitã hominũ ⁊ aliox animaliũ: ideo subdit. Ideo facta est nox: q: i ipsa nocte pertranseũt oẽs bestie silue ⁊ discurrẽt ad querẽdũ cibũ. Et catuli leonũ discurrẽt de nocte vt rapiant escam sibi ⁊ querãt a deo ꝙ ideẽ: nã pater celestis pascit oia animalia vt ait saluator Matt. vij. ꝺs postq̃ ortꝰ est sol ⁊ lucet dies tũc leones ⁊ cetere bestie rapaces ꝺgregati sunt fugiẽtes diẽ ⁊ colloc̃abunt in cubiculis ⁊ latibulis suis: sed ꝑ oppositũ homo tũc i depositꝫ ortꝰ est sol: exibit ad opus suũ facieꝺũ: ⁊ ad operationẽ suã exercẽdã vsq; ad vesperã ⁊ occasum solis. Et q̃ꝺ⁹ ꝑs ꝙ nõ a casu nec fortuna dispositꝫ deꝰ tpa: sed distinxit diẽ a nocte ꝓt supradicta. Et distinxit annũ i quattuor tpa ꝑm accessuꝫ ⁊ recessuꝫ solis ad polos ꝓpter gñatiõem ⁊ corruptiõem rerũ. nã ꝑ accessuꝫ solis ad polũ arcticũ causant̃ gñatiões arboꝝ ⁊ plãtaꝝ ⁊ etiã aialiũ citra equinoctialẽ sed ꝑ recessuꝫ solis ad polũ causant̃ corruptiões citra equinoctialẽ ⁊ gñatiões vltra equinoctialẽ ꝑm. Aristo. ij. ꝺ gñatiõe. Tũ q: oia ista ꝓueniũt ex summa sapiẽtia ⁊ ꝓuidẽtia filij summi artificis ⁊ architectoris: tñ admiratio exclamat ꝓpha dicẽs.

ꝫ rci. a ꝺc ꝺsc. ꝺ ñ. c. accesserũt

Quam magnificata sunt opa tua domine omnia in sapientia fecisti: impleta est terra possessione tua.

¶ O qꝫ magnificata sũt opa tua ꝺne. i. qꝫ magnificat⁹ es in operib⁹ tuis. q: oia opa tua fecisti ista pietia magna ⁊ ꝓuidentia: q: oia sic ordinasti ꝓpter aliquẽ bonum finẽ: vt vnusquisq; ꝓduceret fructũ suũ in tpe suo sibi determinato. Et sic ꝓplet̃a ẽ terra possessiõe tua. i. ꝺnatis et ꝺficijs tuis q̃ ꝓueniũt ex tua mera largitate: deinde cõ dicit

Hoc mare magnũ ⁊ spaciosum manibus illic reptilia quoꝝ nõ est numerus.
Animalia pusilla cũ magnis: illic naues pertransibunt.

¶ Cõmendat diuinã sapientiã circa dispositionẽ maris quo ad eius magnitudinẽ ⁊ extensionẽ et diuersitatẽ spacioꝝ locoꝝ ⁊ habitationũ ad vtilitatem piscium ⁊ ad vtilitatẽ nauigantiuꝫ. Ad cuius intelligentiã est notandũ: ꝙ sicut deus diuersificauit terrã ꝑ mõtes ⁊ valles ⁊ campos declives ad habitationẽ hoim animaliũ respirantiũ que vluunt i aere: vt dictũ est. ita pariter diuersificauit maria ⁊ extẽdit ꝑ diuersa loca ad vitã piscium ⁊ vtilitatẽ nauigantiũ: nam primo voluit vt hoc mare esset magnũ ⁊ spaciosum ꝓpter duo. Primo vt i eo percaretur copia piscium: ⁊ nauigãtes possent attingere loca remota. Itemvoluit vt circa littus esset vadosum ꝓpter pisces paruos: ⁊ circa medium esset pfundũ ꝓpter pisces magnos: vtibi saluẽtur ne possint deuorare ossa pisces paruos natãtes circa littora. Et voluit disponere recessꝰ ⁊ sinus ⁊ portus in hoc mari vt attingeret terrã per multas partes naues saluarent̃ refugiẽtes ad portus ꝛpe tẽpestatis vñ ait Dauid. o ꝺne tu

Mare magnuꝫ ⁊ spaciosuꝫ ꝓpter duo.

creasti hoc mare magnũ ⁊ spaciosuꝫ ⁊ latũ manibus. i. locis recessib⁹ ⁊ sinib⁹. Et q: magnũ: ideo illic ꝓreant reptilia ⁊ natatilia ⁊ pisces magni et parui quoꝝ nõ est numer⁹. i. innumerabiles pisces ⁊ animalia natatilia i eo creasti ꝺe ꝓtinuo ꝓreantur. Et sic ꝓreant ibi animalia natatilia pusilla cũ magnis. Et q: ꝺ mare creasti spaciosũ ⁊ plenũ magnis manibus ⁊ spacijs: iõ illic naues pertrãsibũt ⁊ nauigabũt abvno littore i aliud: ⁊ abvna regiõe i aliã. Tũ nota ꝙ ꝺ nomẽ man⁹ est equiuocũ ad tria: nãvno modo significat mẽbrũ hois: alio modo significat fortitudinẽ et turmã exercit⁹ sine satellitum. Tertio significat extensiões locoꝝ ⁊ brachia ⁊ sinus siue recessus maris nã sicut homo extendit man⁹ ⁊ brachia ad attingendũ aliquid extrinsec⁹ ita pariter oceanꝰ ꝙuis libet mare extẽdit man⁹ ⁊ brachia inter terrã q̃ dicunt fin⁹ ⁊ recessus ꝓpr⁹ maris. Et isto modo oceanus ꝑmo extẽdit brachiũ iter norwegiã ⁊ germaniã qui dicit sinus codan⁹ siue germanicus siue sarmatic⁹. Scõo vltra equinoctialẽ extẽdit aliud brachiũ aut iter mõtes etiopie ⁊ terrã guineoꝝ q̃ ꝺr sinus sperꝰ quẽ hodie nauigãt portugalẽses ad kodiẽdã auꝝ et minera. Tertio mittit aliud brachiũ ꝑ angustiũ fretũ gaditanuꝫ inter affricã ⁊ europã vsq; sirtã: qꝺ ꝺr mare tirrenũ: qꝺ mare tirrenũ mittit aliud brachiũ versus aquilonẽ inter phrygiã ⁊ tbraciã ꝑ angustiũ beles pontũ ⁊ ꝓpontidẽ. Et sic itrat mare ponticũ siue euxinũ: ⁊ erinde intrat meotidẽ paludẽ ꝙ angustiũ bosphoꝝ inter ꝓmontoriũ caucasi ⁊ tauricam ebersonesum q̃ ꝺr cassa. Et q̃bus ptꝫ ꝙ hoc mare magnũ sc̃z ocean⁹ ꝺr spaciosuꝫ ⁊ extẽsum longis manib⁹ ⁊ brachijs ⁊ sinibus. ¶ Itẽ mare indicũ qꝺ claudit inter mõtes asie ⁊ mõtes austrates ꝺr magnũ ⁊ spaciosuꝫ manib⁹: q: bꝫ duos gradus in lõgitudine a ꝓssimo affrice vsq; catigaram regionẽ sinauꝫ: tbꝫ quinq; gradus in latitudine ⁊ bꝫ plures sinus sicut est arabicus et ꝑsicus ꝛc. Et ita est dicendũ de mari caspio: qꝺ claudit intra caucasum ⁊ montes medoꝝ: et inter montes armenie ⁊ mõtes sacarũ siue messagetaꝝ. Et ita est dicẽdũ de maribus nobis ignotis. nã de necessitate opꝫ ꝙ vltra mõtes etiopie sint alia maria q̃ recipiãt alios ꝺcurrẽtes ab alio latere illoꝝ montiũ vsus austrũ. Et etiã vltra montes sericos vsus aq̃lonẽ est mare sericũ recipiẽs aquas ꝺcurrẽtes a latere aquilonari illoꝝ montiũ: qꝺ qꝺẽ mare erat ignotũ grecis ⁊ latinis tpe ꝓtholomei. ꝺꝫ postea tartari ab illis regionib⁹ egressi notificarũt persis ⁊ medis et latinis quare ibi vltra emauũ est qꝺã mare magnũ vbi cõgregãtur ola fluuia a circũstãtibus mõtibus descẽdẽtia: ⁊ sic est ꝓsumẽdũ ꝙ vltra mõtes magnos sinarũ vsuoꝝ sunt alia maria in q̃bus cõgregãtur oẽs aque ꝺcurrẽtes a lateribus orientalibus illoꝝ montiũ. Et q̃bus ptꝫ ꝙ mare nõ est tñi vnũ nec cõtinet terrã: vt vulgares autumant: imo sũt multa maria inter mõtes cõtenta ⁊ terminata vt ait Ptholomeꝰ prout dictũ est. Sic mare est magis

Universidad de Deusto
Biblioteca

in spacio septies ꝙ oia maria: vt legit. in. iij. lib. Esdre. c. vj. vbi sic dr. Et tertia die iperasti aqs cogregari in septima parte terre: ser vo partes terre siccasti t coseruasti vt ex his sint cora te ministrātia seminata deo t occulta. Et in quinto die diristi septime parti vbi erat aqua congregata vt congregaret aialia t volatilia t pisces t ita fiebat. ¶ Et supradictis patet ꝙ terra est maior oibus maribꝫ septuplicit er: et in mare qui dr oceanus est magnū t extensum p multos sinus t brachia: vt dictū est: t eodē modo mare indicū t mare caspium. Et hoc ordinauit deus nō solum ppter copiam pisciū ad esum hoim: sed etiam ppter nauigationē t vt victualia que germinant in vna parte terre vehārur ad alias partes. Et sic omnia bona terre cōunicētur oibus. Deinde cū subdit.

Gene. j. Bracho iste quē formasti ad illudēdum ei: oia a te expectāt vt des illis escā in tēpore.

8. xiij. b. Dante te illis colligēt: aperiente te manum tuā omnia implebuntur bonitate.

¶ Ostēdit ꝙ deus solū nō fecit mare longū manibꝫ t brachijs t finibus ppter merces vehēdas Sz etiā fecit ipm mare pfundū in medio t vadosum ad littora vt balene t pisces magni viuāt in pfundo: t parui saluent iuxta littora vadosa ne pisces magni possēt accedere ad littora ad deuorandū paruos. Vñ qñq pisces magni deludunt a parnis: nā duz balena vt qlibet alius magnus piscis insequit pisces paruos ad deuorādū. tunc pisciculi fugiūt ad littora: sed balene volētes pisces paruos sequi p littora vadosa cū magno impetu reperiunt in modica aqua nō valētes nare sup arenā nec valētes retrocedere ad pfundū t sic naute t piscatores interficiūt balenas t pisces magnos. Et sic pisces magni decipiūt t illudūtur a paruis. Dicit ergo dauid: o dne tu fecisti hoc mare magnū t spaciosus manibꝫ: qz illic sunt reptilia pusilla cū magnis etiā qz illic naues pertrāsibūt: sed etiā fecisti istud pfundū in medio: t vadosum in littore: vt illic sit etiā iste draco. i. balena: et qlibet aliꝰ magnꝰ piscis ad illudēdū ei vt ipse illudat a paruis piscibꝰ p modū iam dictus. Vñ est aduertēdū ꝙ p draconē intelligit balenā siue cetū. vñ Beñ. j. vbi nra translatio dicit creauit dñs cete grādia. Alia translatio dicit: creauit dñs dracones magnos: t in hoc loco dicit littera Hieroñ. leuiatā iste quē formasti. Et alia trāslatio hz: cetꝰ iste per quē intelligit quelibet bestia marina. Et q̄bus oibꝫ ps ꝙ dñs oia creauit apta ad debitū finē: t oibus viuētibꝫ puidit de loco t tpe t victu necessario ad vitā ruendā t cōseruandā. Omnia a te expectāt dne. Hic incipit versus apud hebreos t etiā sñia. nā postꝙ supius ostendit ppheta ꝙ dñs oia creauit et disposuit ppter debitū finē t oibꝫ puidit de celo t tpe opportuno t cibo t potu necessario ad vitā. Jdeo i hac parte cōuertit sus ad dñm cōcludēdo dicit. O dne oia animalia expectāt a te vt des illis escam in tpe opportuno: nā animalia bruta expectāt vt in vere dns eis ferū t herbā ad cibū: t boues expectāt tempus vernum vt colligant quosdā fructus et estatem vt colligāt frumenta t ceteras fruges t segetes. Et expectāt autūnum vt colligāt vindemias et ceteros fructꝰ tūc maturos sm naturas suas rc. Jdeo te illis dante copiā fructuum et eborum tūc illi colligent fructus per te creatos et augmētatos. Et te aperiente manum tuā: t thesauros largitatis tue. omnia implebūtur bonitate. i. bonis terre et tua bonitate largitis. ¶ Ad cuius intellectū est notādum ꝙ duplex est appetitus in viuētibus vnus naturalis t alius voluntarius. Appetitus voluntarius regit per seipsum cū sit primum principium mouendi. Sed appetitus naturalis regitur ab intelligētia superiori mouē te orbē: ideo nō solū animalia perfecta appetunt et expectāt cibum in tpe ad cōseruationē vite appetitu voluntario t naturali simul: sed etiā plante t animalia imperfecta: hoc idē expectāt quodaz naturali appetitu ab intelligētia directo. qz opus nature est opus intelligētie. Unde dicit ppheta ꝙ oīa viuētia tam plante ꝙ animalia expectāt ad deum. vt det eis escam in tempore opportuno. Et sic formica et diuina ordinatione a superiori intelligentia directa t mota recolligit granum in estate pro tēpore futuro.

Duplex appetitꝰ in viuentibus.

Auertēte autē te faciem turbabuntur: auferes spiritum eorū et deficient: et in pulverem suum reuertentur.

Ivs. di. c. nasci.

Emitte spiritum tuū t creabuntur: t renouabis faciem terre.

De pse. di. v. c. 8 spū sctꝰ

Sit gloria domini in seculū: letabitur dominus in operibus suis.

Qui respicit terrā t facit eam tremere: qui tangit montes t fumigant.

Cantabo domino in vita mea psallaz deo meo q̄diu sum.

j. cxlv. xv. q. j. c reuertimini.

Jocundum sit ei eloquium meuz: ego vero delectabor in domino.

Deficiant peccatores a terra: t iniqui itavt nō sint: benedic anima mea dño.

j. q. iij. c hominē.

¶ Postꝙ superius dauid ostēdit deū esse positorem t datorē omniū bonoꝝ ad cōseruationē vite t ipsi? esse in oibus rebus. Ad cuius intellectus est notādū ꝙ cuz deus sit causa omniū in triplici genere cause. scz efficiētis. formalis. t finalis. ita creatura recepit a deo triplex esse. scz eē essentiale t actuale t operatiuū. nam inquantū est facta ad ymaginē dei aut similitudinē habz essentiale et specificū t formale. Sz qz nulla creatura est ꝙ essentiā suam. ideo habet a deo esse existētie influxū. per qō existit in actu. t sic existit in esse personali. et sic creatura non solum dependet a deo quo ad esse essentie. sed etiaz quo ad esse existentie. inquātum deus continue influit esse in ea. et cōseruat eam in esse. nam si per aliquod instans deus desisteret influere esse in eam statim deficeret sicut nostrum hemisphērium intantum est illuminatum inquantum sol influit lumen per suā

deus cū olim i tri plici genere cāe

presentiā: sz qñ sol subtrahit suā presentiā statim deficit lumen t efficit nox apud nos ita pariter cessat dō ꝙ qñ deꝰ influit vitā in creaturas: tunc creature viuūt: t operātur: sz si deꝰ aduertit suā presentiam t influētiā tūc creature deficiūt. Et ita pariter est dicēdū de cibo corpali: nā qñ deꝰ influit virtutē sup terrā in vere tunc terra germinat: sed qñ auertit suā virtutē tunc terra turbat t oīa deficiūt: vt pz in autūno: sz qñ iterū in vere mittit suā virtutē t influētiā: tūc terra renouatur t germinat plātas t fructꝰ: t hoc est qō vult dicere dauid in hac parte: vnde ait. O dne sicut te aperiēte oīa implētur bonitate: ita pariter te auertēte facie t influxū oīa turbabūtur. Et tūc auferes spiritū. i. esse actuale eorū: qō habent ex influxu tuo t tunc totaliter deficiēt t morientur aialia t plāte: t sic mortua reuertētur in pulueres suū: qz incinerabūtur t putrefiēt cadauera aialiū. Et arbores resoluent in pulueres. postꝙ deficit eis influxus; sed qñ tu emittes spiritum t influxum tūc res creabūtur. Et sic renouabis faciē terre. nā sicut quidā morituri ppter defectū huius influxus: ita alij creant ꝙ influxū tuū in eis: t sic facies terre renouat ꝙ boies nouiter creatos: qz quotidie creas spūs t aīas in eis. Et sicz vnus moriat vl alter de nouo per te creat. Et sic renouat semp facies terre: t mūdus ꝓseruatur in esse. Hoc etiā pōt referri ad ecclesiā in fluctibus sm diuersitatē tēpoꝝ. Nā in autūno deꝰ auertit faciē. i. influētiā a terra ꝙ recessum solis t tunc oīa folia arboꝝ cadunt cū fructibus suis t herbe deficiunt in vere. Sed postea deꝰ emittit spiritum t influētiam ꝙ accessum solis: t tūc herbe recreātur t arbores frondescunt t florēt. t sic renouabis faciē terre. Sed prima expositio est melior: t pfundior: t magis consona littere. Et supradictis patet ꝙ immensa fuit omnipotētia dei: t ꝙ pfunda t inscrutabilis sapientia t ꝓuidentia dei in creatione t dispositione mundi. Et quātū est immensa bonitas dei in mundi cōseruatione: de qua quidē omnipotentia t sapientia t ꝓuidentia t bonitate cōmēdauit dauid deū in hoc psal. Et ideo cōcludēs agit gratiās dicēs. Sit gloria domini in seculū seculi rc. Quomodo aūt paradisus delitiarum situet in hemisphērio australi: t de dispositiōe eius dictū est psal. lxxj.

¶ Secunda expositio.

xcv. c. ec ce. t. xiij q. j. bis ita q̄.

Benedic anima mea domino: domine deus meus magnificatus es vehementer.

¶ Quia vt dictum est in principio expositionis huius psal. sm mentem Augusti. ꝓtra aduersariū legis t ppheta ꝙ ppheta moyses auctor libri geneseos magis intēdebatur eius narratio rerum factarū esset etiā figura figurarū; ideo a fortiori est credendū t affirmandū ꝙ dauid qui non est minus ppheta in hoc psal. ꝙ in ceteris: nō solū intēdit cōmēdare diuinā sapiētiā t puldētiā t bonitatē circa creationē t dispōem mūdi materialis quē pduxit ad instar mūdi ydealis t eterni. Bz ēt a fortiori magis intēdit cōmendare tandē diuinā sapiam t puidētiā t bonitatē circa recreatiōem mūdi spūalis: q̄ est eccl'ia quā recreauit t regnauit t disposuit ad instar mūdi ydealis t ad figurā huius mūdi materialis. In cuius creatiōe ꝓtēplādo dō puidit in spū totū mysterū regnatōis eccl'ie: q̄ dr mūdꝰ spūalis. Jdeo postq̄ exposuim⁹ istū psal. litteraliter de mūdo materiali: exponat iterum ꝓsequēter de mūdo spūali t eꝰ recreatione: de q̄ ꝓmo t ꝓncipalr dō mētēdebat deū cōmendare in hoc psal. ad quā intētiōem ꝓncipalr legit t cātat ipm ecclia. Nā sz vtraq̄ creatio sit eiusdem potētie t sapiētie: tñ creatio mūdi spūalis est maioris mie t bonitatis quo ad nos: qz nihil nobis profuisset ꝙ creasset nisi miris atq̄ ineffabilibꝰ modis recreasset vt inquit Aug. hoc idē innuit Greg. in bñdictiōe cerei paschalis: t ideo est valde attendēdus iste psal. vt inquit Augu. qz tot⁹ est referꝰ p fundissimis mysterijs: t sacramētis: nā ppheta dō p figurā creationis mūdi intēdit cōmēdare t nobis notificare ppbetice diuinā sapiam t bonitatē circa fundationē t regenerationem ecclie xpi. Creatio mūdi figura fundatiōis ecclie.

¶ Ad cuius intelligentiā est ꝓmo notādū ꝙ cum creatio mūdi materialis fuit figura fundatiōis ecclie: eundē ordinē seruauit deꝰ in fabricatiōe ecclie: quē tenuit in creatiōe mūdi: nā sicut tunc pater dicēdo ꝓ verbum suū fiat lux: facta est lux: t dicēdo fiat firmamētū factū ē firmamētū rc. Et sic p verbū factus fuit totus iste mūdus materialis: qz ipe pater dixit t facta sunt oīa. Et verbo dñi celi firmati sunt. Jta pariter i fabricatione ecclie idē deꝰ pater locutꝰ est nobis p idē verbū incarnatū t dixit nobis totū euāgeliū t ex latere suo pduxit totā ecclesiam. Illā tota ecclia constituit verbaliter in euangelio dicto p xpm qui est verbū patris. nā sicut olim deꝰ pater loquebat multifarie in ppbetis nouissime locutꝰ est nobis in filio vt ait aplus ad Hebr. j. Et q̄ ps ꝙ p idē verbū p qō deꝰ creauit mūdū: p idē fundauit ecclesiam: b idē manifestauit Jo. j. q̄ dicit. Oia p ipm facta sunt t infra verbū caro factū est. t dedit ptātē credētibus filios dei fieri q̄ non ex sanguinibꝰ sz ex deo nati rc. Et q̄ ps ꝙ pater p idē verbū nos regenerauit per qō nos ante creauit t p qō facta sunt oīa. Jtē sicut tūc per spūsctm oīa q̄ creauit viuificauit dando eis vitā t motū qz spūs oēs ferebat sup aq̄s dando vitā t operatiōem rebꝰ. Jta pariter pater in nra regnatiōe postq̄ p filiū suū verbū incarnatū fundauerat ecclesiam in aplis t discipulis in die pētec. misit spiritū sanctū in eis quos ad gram t vitā spūalē p septē dona viuificauit. t mouit ad ꝓdicādū euāgeliū oēi creature. Et sic qz spūs oēs ferebat sup eos. ideo tali spiritu viuificati totū orbem subiecerūt ecclesie t xpo. Et quibꝰ ps ꝙ sicut tota trinitas indiuise cōcurrit ad creationē mūdi. ita eodē modo ad fundatiōem eccle. Jtē sicut tūc creauit in mūdo triplicē naturā. s. angelicā ppe se qua dr indut⁹ et

Universidad de Deusto
Biblioteca

celestē admittendas influctias in hac inferiora
t elemētalē ad recipiēdas celestes influentias.
Ita piter i ecclia recreauit t disposuit tres sta-
tus. s. statū aplor ppe se quibus primo reuelauit
mysteria euangelica. Secdo statū doctor q̄ morti
ab aplis: sicut celi mouētur ab angelis declara-
runt sacras scripturas holy simpliciby. Tertio
fundauit statū cōmunē ⁊ iugatorū ⁊ simpliciū q̄
recepcrt sacrā doctrinā a doctoribus. nā sicut de⁹
influit i ūgelos: t angeli mouētes influūt i orbes
celor: t ecli influūt i elemēta: ita rps influxit p̄-
mo i aplos: aplī i doctores t doctores i pplm: q̄
sunt elemēta ecclie. Et hoc ergo prenidēs dō in
spū laudat diuinā pulcritū t bonitatē in h psal.
dicēs. O aia mea bñdic dño t lauda eū de tāta
sapiētia t mia. Itē sicut tñe primo creauit mū-
dū quo ad suas ptes p̄incipales: sz postea orna-
uit eū in trib⁹ dieb⁹ sequētib⁹: ita pariter rp̄us
primo fundauit eccl'am in aplis. Et postea orna
uit eā donis gratiarū spūsctī in die pentbe. Hec
ergo ola pulcēs dauid in spū: fecit hāc psal. in q̄
cōmēdat diuinā sapiam t pulcritū circa fundas
tionē t dispōnem eccl'ie: in quo q̄ttuor facit. Nā
primo cōmēdat diuinā potētiā circa fundatione
eccl'ie quo ad partes suas. Secdo quo ad ornatū
Tertio quo ad dispōnem tempor. Quarto agit
gr̄as. scda ibi. Rigās mōtes ij. ibi. Fecit lunā i
tpe. iij. ibi. Bit glia dñi. ¶ Quātū ad primū est
aduertēdū vt dictū fuit psal. xviij. q̄ cū eccl'ia sit
quidā mūdus spūalis siue microcosmus t dō mi
ficus in ea consideramus caput qui est rp̄s. Et
totū residuum s̄z corpus eius siue membra: t sic
rp̄s vno modo cōputat cū eccl'ia tanq̄ caput
eius: sicut de⁹ q̄ est prima causa totī vniuersi cō
putat vno modo cum toto vniuerso vt pr̄z primo
celi. t ideo cū rp̄s sit caput huius mūdi spūalis:
t hoc inquātū homo: ideo ppheta incipit funda
tionē ecclesie ab incarnatione: nā sicut dictū est
in alia expositione q̄ de⁹ in principio creationis
mūdi induit se decorē t cōfessionē: t fuit amict⁹
lumine sicut vestimēto cū creauit naturā ange-
licā ita pariter verbū eternū. s. filius dei in prin
cipio fundatiōis ecclesie circūdatus t indutus
est humanitate t in carne in vtero v̄ginali hoc q̄
p̄euidens dauid in spū excitās aiam suā ad lau
dē dicit. Bñdic aia mea dño t cōuersus ad rp̄m
dicit: o rp̄e dñe deus meus tu in principio fun-
dationis ecclesie magnificat⁹ es vehemēter. Nā
tūc induisti confessionē t decorē humanitatis. i.
mundā t imaculatā carnē de v̄gine assumptisti.
t sic fuisti fact⁹ speciosus forma pre filijs hom̄i-
nū. nā illā humanitatē vestē multipliciter orna
tam induisti: q̄ super te requieuit spūs sapien-
tie t intellectus spūs consilij t fortitudinis &c. t
talibus v̄tutib⁹ t donis fuisti amict⁹ t vestitus
sicut vestimēto: vñ triplici ornamēto fuisti indu
tus in illa incarnatiōe. s. cōfessione laudis ppter
magnā miam t humilitatē: q̄ cū esses in forma
dei voluisti induere formā serui. Secdo fuisti in-
dutus decore puritatis. Tertio lumine omniū
v̄tutū t donor: q̄ oia fuerūt in te tanq̄ in fonte
vt posses influere in mēbra tua. ¶ Deinde cū di
cit. Extēdēs celū &c. describit fundationē eccl'ie
rp̄i quo ad suas ptes vñ dictū est in psal. xviij. q̄
sicut iste mund⁹ sensibilis constat ex trib⁹ ptib⁹. s.
ex celo t elemētis t elemētatis: ita pariter mun
dus spūalis q̄ est eccl'a. Nā apli sunt celi: t eccle
sie doctores t martyres t prelati: sunt q̄si elemē
ta. t ppli sunt q̄si elemēntata. nā rp̄s tāq̄ caput
influxit doctrinā euāgelicā in aplos tanq̄ in ce
los: t apli in doctores t martyres t platos. Et
plati t doctores in pplos: q̄ apli tanq̄ celi enar
rāt gl'iam dei incarnati. Itē ist'met apli dicunt
etiam nubes inquātum pluerūt ymbrem euāge
licū p totū orbē. Itē dicūtur pēne vēror: nam si
cut duodecim vēti perflāt oēs partes terre t di
scurrūt totū orbē: ita duodecim apli discurrerūt
oēs ptes terre ferētes nomē iesu t nubē euāgeli
cā: t sic mouerūt totū orbē. Itē apli parati ad
alias ptes terre dicunt mōtes i sacra scriptura.
nā sicut a mōtib⁹ descēdūt fontes t flumina p cō
ualles ad cāpos ita ab aplis descēderūt flumia
euāgelica ad doctores t prelatos t extinde ad po
pulos: hec q̄ oia intēdit expleare ppheta in hac
prima pte: vñ ait. O rp̄e tu es extendēs celos. i.
aplos sup totā eccl'iam ad tegēdū eā sicut pelle
i. ad modū pellis extendēs eos ad tegēdam t de
fendēdā eccl'iam t vt influāt influctiā euāgelice
doctrine sup eā: s̄z q: tota eccl'ia fundat⁹ t tegit⁹
aquis baptismalibus: q: sacr'm baptismi p̄tinet
ola eccl'ie sacra. q: tam apli q̄ ceteri fuerūt de
necessitate baptisati. ideo subdit. q̄ tegis aquis
baptismalibus superiora eius. s̄z totius mundi
nam sicut celum aqueum est primū mobile mo-
uens omnes celos inferiores baptismus est pri-
mum scr'm mouens ola alia. Item quia apostoli
tanq̄ nubes tulerunt nomen rp̄i t tanq̄ venti p
totum mundum. ita subdit. qui ponis nubem. s.
cetum apostolorū ascensum tuū. quia super apo
stolos tanq̄ sup nubes ascēdistī: t sup eos ambu
lasti tanq̄ sup pennas vētor q: in ore eor vola-
sti per totū orbē velociter eū subjiciēdo quia tā
q̄ nubes t venti portātes nomen rp̄i t ymbrem
euangelicū volarūt per totū orbē. Sz quia apo
stoli ministerio t opere angelor ex nutu dei fa-
cebant miracula ideo subditur. Qui facis anges
los tuos spūs t ministros tuos in miraculis facien-
dis. Itē q: rp̄s fundauit eccl'iam supra seipm q̄
est lapis t petra fundamentalis t supra. rij. arti
culos fidei cui⁹ fundamētum nō pōt defficere. sō
subdit. q̄ fundasti terrā. i. eccl'as militātē supra
stabilitatē. i. supra petrā stabilē t firmā q̄ ē rp̄s
sō i scr'm sen̄ nō inclinabit. nec ruet q: porte infe
ri nō p̄ualebūt aduersus eā nā fluctuare pōt sed
nūq̄ mergi nauicula petri. Sed q: ista nauicula
petri, est vndiq̄ circūdata aq̄s psecutionū. t pen
tik a tyrānis t hereticis sicut littora ab oceano.
Et iste aque psecutionū nō solū voluerūt pente-
re littora eccl'ie. sed etiā ascēdere sup montes. i.
super aplos t martyres sicut nubes tempestuose
ascēdāt sup mōtes. Sz sicut fulgura t tonitrua
pellūt nubes tēpestuosas ita apli mittētes fulmina t tonitrua euāgelice predicationis terepā
tia perā et infidelitatē paganor fugarūt tyrānos
t superstitionē t cultū idolor: vñ ecclesia amicta
vestita aquis baptismalib⁹ pepulit t fugauit a
quas psecutionū tyrānor. Et io subdit ppheta
q̄ abyssus baptismalis est sicut vestimētū amic-
tus ei⁹ sc̄z eccl'ie sicut ocean⁹ est amict⁹ vestimē
tū terre: t aq̄ baptismales magis tegēt eccl'iā q̄
ocean⁹ q̄ nō tegit mōtes. Sz aque baptismales
etiā stabūt sup mōtes. i. sup apostolos martyres
t platos: iō iste aque baptismi fugabūt aquas p
secutionū: t oēs tyrāni t infideles fugient ab in
crepatiōe tua. i. a p̄dicatiōe legis euāgelice. q̄ in
crepat t pbibet omne vitiū t infidelitatē t formi
dabūt oēs tyrāni a voce tonitrui euāgelice p̄di-
catiōis. Intanrū q̄ fugata superstitiōe idolorū
tot⁹ populus gētilis q̄uertet ad fidē. Itē ne iste
aq̄ psecutionū t mare fluctuosus submergat ter
rā: ideo ascendūt mōtes. i. tu rp̄e elevasti aposto
los altitudie donor t gratiar: t campi. i. populi
fideliū descendūt. i. sunt inferiores q̄ mōtes vt
abeis recipiāt aquas euāgelicas. Item posuisti
istos mōtes s̄z apostolos t martyres t platos tā
q̄ terminū maris but⁹ mūdi. q. d. q̄ sicut posui
sti mōtes q̄ terminarēt mare ne aq̄ exeant t sub
mergāt terrā. Ita pariē posuisti apostolos t mar
tyres t doctores ne aq̄ psecutionū t tēptationū p
nertant retro ad operiendā t submergēdā eccl'as
sed vt faciāt obstaculū t resistant tyrānis demo
nib⁹ t submergāt eccl'iā t nauicula rp̄i. Itē sicut
tu rp̄e in p̄ncipio emisisti fōtes in q̄uallib⁹ ema-
nātes ex mōtib⁹ t transeūt iter mōtes t cāpos ad
potū animaliū. Ita pariē i ecclia emittes fōtes
sacramētor t doctrine euangelice in q̄uallibus
doctor: t p̄ranūbāt iter mediū mōtiū s̄z apo-
stolor vsq̄ ad cāpos pplor de q̄bus fontib⁹ t flu-
minib⁹ aque euangelice potabūt oēs bestie agri
i. oēs de populo gentili: q̄ tanq̄ bestie agri repu
tabant: nō habēres legē nec ppbetas. Et onagri
i. pbilosophi t p̄ncipes expectabūt i siti sua ista
aquā euāgelicā quā sitiebāt t carebāt ad salutē
anime. Et sic satiabūtur i siti sua. Et volucres. i.
apostoli volātes p celū eccl'ie babitabūt sup ea
flumina: t dabūt voces euāgelice p̄dicatiōis de
medio petrarū. rij. articulor fidei. ¶ Rigās mō
tes de supiorib⁹ hec est scda pa p̄ncipalis i qua
p̄mēdat diuinā largitatē circa dispositionē plu-
uie t ornat⁹ sacramētor eccl'ie t alior donor. vñ
sicut q̄n de⁹ pluit sup mōtes arrigit oēs ptes ter
re maxie summitates mōtiū vñ germinant her-
be t fructificāt arbores tā silvestres q̄ domestice
vinee t fruges: ita parit rp̄s i die pentbe. pluit
pluuias donor t gratiarū sup aplos: q̄ quidem
dona fuerūt ornamēta eccl'ie taqua sapiētie salu
taris que ab apostolis descendit ad valles s̄z do
ctores. Et exinde ad cāpos. i. pplos fideliū: t sic
illa pluuia irrigauit totā eccl'iam t oēs stat⁹: t fe
cit eā germinare: iō dicit dō. o rp̄e tu cris rigās
mōtes. i. aplos q̄ sunt mōtes eccl'ie. i. sup eos mit
tes pluuiā spūsanctī: t tūc tota terra satiabit⁹ de
fructu operū tuor: q: de fructu siloz donor q̄re
ceperūt apostoli fuit tota eccl'a satiata sm oēs
stat⁹ t ditiones. vñ ex pluuia p̄duces fenū fumē
tis. i. pastū spūalē sacramētor p̄duces gentiliby
q̄ anteveniebāt fine lege tanq̄ iumēta t p̄duces
herbā intelligētie sacre scripture. t herbā virtutū
moraliū. t theologaliū ad seruitutē. i. necessitatē
hoīs fideliū. Et plures etiā sup eccl'iā: vt educas
panē sacramēti eucharistie de terra. Et vt vinuz
sacramētale sanguinis rp̄i letificet cor hois. q:
d. q̄ p istā pluuiā eccl'iā irrigantē p̄durit sacra-
mentū eucharistie i quo offert corp⁹ rp̄i sub for
ma panis t sāguis ei⁹ sub forma vini ad letifican
dā aias hois. Et etiā vt exista pluuia homo exhi
laret: t letificet facie in oleo sacramētor. q. d. hac
pluuia irrigasti eccl'iā vt p̄ducat t germinet quat
tuor sacramēta q̄ p oleū ꝺficiunt: q̄ sunt baptis
m⁹ t ꝺfirmatio t extremaynctio t ordo: vt hō ex
hilaret t letificet facie ꝺsciētie sue in oleo istor
q̄ttuor sacramētor: vt sicut panis sacramētalis
ꝺfirmat cor tanimā hois i gratia. Itaynctio olei
istor sacramētor exhilaret t lauet t letificet fa
cie anime hois. Adcui⁹ intellectū est notandu⁹ q̄
tres fruct⁹ memorat⁹ p̄durit ista pluuia spūs
sancti s̄z panē t vinū t oleū: p quos intelligit q̄nq̄
sacramēta eccl'ie. nā i pane t vino ꝺficit sacramē-
tū eucharistie: sed oleū ꝺficit t ꝺsecrat ad quat
tuor sacra. s. baptismū t ꝺfirmationē t extremā
vnctionē t ordinē. nā oleo carbecumini vnguntur
baptisati t p̄sbyteri t chrismate vnguntur cōfirma
ti: t oleo infirmor vngunt infirmi: s̄z oleo mīe in-
uisibili vnguntur penitētes: oleo aūt viculi carita-
tis vnguntur cōiugati. Et sic p panē t vinū t oleū
intelligunt ola septē eccl'ie sacra. Que germina
ta sunt in eccl'ia ex pluuia spūsancti. q̄ quidē sacra
cōfirmāt t letificāt t exhilarāt aiam hois p gra
tiā. Quinq̄ ergo sunt fruct⁹ legis euāgelice per
pluuiā spūsancti germinati in eccl'ia s̄z fenū. her-
ba: panis: vinuz oleū: q̄bus pascunt fideles rp̄i.
Itē ex pluuia supradicta saturabunt ligna siue
arbores cāpi t cedri libani s̄z magni t parui fi-
deles. tam p̄ncipes q̄ populares. Et passeres. i.
homines cōtēplatiui nidificabūt illic. i. in mōtibus
eccl'ie in vita solitaria habitabūt. ¶ Quī tres sūt
gradus eccl'ie fideliū. s. populares et p̄ncipes et
doctores cōtēplatini t sic p arbores cāpi intelli-
gunt populares. t p cedros libani intelligit p̄nci
pes t reges. Et p passeres intelligit contēplatis
uos t doctores: t etiā heremitas solitariā vitam
ducētes: q̄ oēs creuerūt ex hac pluuia spūsancti
¶ Deinde cū dicit herodij dom⁹ explicat refugiū
ad q̄s refugiūt oēs isti stat⁹ vt saluētur et liberē
tur ab oī periculo. Ad cuius intellectū est aduer
tendū sicut dictū est in alia expositione: q̄ Hero
dius siue Archifaldus custodit oēs aues fingētes
nidū ppe eum: t oēs alias aues p̄dales fugat. Et
ideo omnes aues simplices libenter fabricant ni
dum propenidū t latibulū Herodij: quē habent
tanq̄ ducē t tutorē t refugiū per istum ergo Ihe
rodium intelligit rp̄s qui statuit nidum suum in
cruce. Qui fugauit t exterminauit oēs demōes
p̄dales et raptores animarū. Et custodit t tuet

Fundatio ecclie sic quo ad ptes

Ecclia ē quidam mūdus.

Sacra ecclesie.

Pluuia spūsancti tres p̄durit fructus

refugiū fideliuz vt saluē tur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

oēs fideles q̄ staruunt nidū suū iuxta crucē ei⁹ t recipiūt ipsū i saluatorē: t omēs fideles habēt xpm crucifixū in ducē t tutorē: t ponūt spem t nidū suū in cruce dñi nostri iesu xpi p quē saluati t liberati sumus. Et hoc intēdit dicere dauid vñ ait. q̄ sicut domus herodij est dux t refugiū pas serū vt salucūtur ab auib⁹ p̄dalibus: ita dom⁹. i. crux xpi est dux t refugiū oim fideliū: t sicut mōtes excelsi sunt refugiū ceruis: ita excelsa eccl'ia est refugiū p̄datis t regib⁹ p ceruos intellectis: t sicut petra cauernosa est refugiū erinacijs t leporib⁹: ita petra articulorū fidei est refugiū oib⁹ fidelib⁹ simplicib⁹. ¶ Ex supradictis p̄z q̄ sicut xp̄s puidit eccl'e sue de pluuia spūāli ad refrigeriū. ita puidit de triplici refrigerio: i q̄ saluētur boies. Tria enī refugia fecit xp̄s i eccl'ia ad q̄ fugiam⁹ tpe necessitatis scilz ad arborē crucis t passiōis: in qua xp̄s posuit nidū suū i passiōe. ij. ad montē oratiōis. iij. ad petrā articulorū fidei Ista sunt victima refugia nostra: i q̄bus nos op̄z saluari: nā fideles sine currūt ad crucē t passionē p pniaz t alia sacramēta. ij. ad fidē articulorū. iij. ad orationē. aliē nulli⁹ pōt saluari. Fecit lunā in tpe. Hic cōmēdat puidētiā xpi circa dispositionē t distinctionē tēporū eccl'ie. Hd cui⁹ intellectū est notandū q̄ sicut luna p accessiū t recessiū ad solē causat t distinguit q̄ttuor tpa in vno mēse sm q̄ttuor quadras p quas q̄ttuor quadras fiūt multe alterationes in elemētis t elementatis. Ita pariē eccl'a figurat a p lunā q̄ totū suū iumē t virtutēre cipit a xp̄o variauit q̄ttuor tpa sm q̄ recipit fauorem a xp̄o. Nā p̄ma q̄dra eccl'ie fuit a xp̄o vsq̄ ad magnū Cōstātinū i cui⁹ tpe eccl'ia fuit q̄si media in mūdo: q̄ medietas mūdi venit ad fidē Scōa q̄dra eccl'ie fuit tpe iustiniani: q̄ tunc eccl'ia fuit plena p totū orbē dilatata a solis ortu vsq̄ ad occasiū. Sed tpe Eraclij iā eccl'ia icepit decrescē t diminui ppē sectā machometi: t semp̄ pcessit i diminuēdo quasi l. iij. q̄dra vsq̄ ad annū. ◇. cc q̄n surrexit dñius tartaroꝝ q̄ occuparūt oēs indias t totā mediā t p̄siā t mesopotamiā t totaz scithiā et sarmathiā vsq̄ ad fines rutenoꝝ: et sic māet eccl'ia i sola europa t nō in tota. Et quo p̄z q̄ eccl'ia est i victima q̄dra ppe antixp̄m nisi xp̄s sol iusticie adaugeat iumē fauoris i ea. ¶ Tertiū est notādū q̄ sicut sol p accessiū t recessiū ad polos causat q̄uariat q̄ttuor tpa āni. s. v: estatē: autūnuz: t byemē. sm q̄ discurrit p q̄ttuor q̄dras signoꝝ: ita piter xp̄s sol iusticie q̄ p suā p̄tiā et aduētū causauit diē gratie i eccl'ia: ille semp̄ respiciat eā p gratiā: tū sm q̄ accedit t recedit ab ea p fauorē tpalē ppter pctā nr̄a causauit q̄uariauit i ea q̄ttuor tpa sm q̄ttuor q̄dras eccl'ie. Nā p̄ma q̄dra eccl'ie fuit vsq̄ ad ◇stantinū. Scōa fuit vsq̄ ad Justinianū q̄n eccl'ia fuit in plenitudie sua t fauore extincta tota idolatria p totū mūdū t extincta hereti arriana i affrica t byspania. Et extincta hereti pelagianoꝝ t manicheoꝝ q̄n p totū mūdū t regnāte fide catholica. Sz postea icepit minui eccl'ia p sarracenos i tota arabia t syria t egypto t africa. Sz postea p turcos t tartaros totalit̄ est reducta i vnā partē europe: t sic p̄z q̄ eccl'ia est victima q̄dra. Iterū est notandū q̄ sicut sol p suā p̄tiā causat diē: et per suā absentiā causat noctē i mūdo materialiter: ita pariē xp̄s sol iustic ie. q̄n peccauit adam p suaz absentiā causauit noctē in eccl'ia. Sz p suū aduentū t naturalem causauit diē gratie in eccl'ia. Et sic totū tempus ab adam vsq̄ ad xp̄m ◇ nox: t totum xp̄s a xp̄o vsq̄ ad iudiciū dicit dies gratie. De qua nocte t die ait apostol⁹ ad Rom. xiij. Nox p̄cessit dies aūt appropinquauit. &c. Ut̄ sicut i nocte ppē absētiā lucis leones t lupi t oēs bestie rapaces discurrūt p mōtes t siluas rapiētes pua animalia in escam sibi. ita pariē diabolus eruit p totā noctē ante aduentū xp̄i t rapuit totū pplm gētilem in escam sibi: q: ab olim⁹ colebat p̄terq̄ a populo israel. Et etiā ille popul⁹ frequēter apostatauit ad idolatriā: t sic diabol⁹ regnabat in toto mūdo p oāvitia: q: tot⁹ mūdus erat in tenebris Sed postq̄ ort⁹ est xp̄s sol iusticie i mundū oēs tenebre noctis fugerūt t diabol⁹ inclusus est in iferno: sicut leones iclūdūtur t fugiūt ad latibula suaz in die t sic fact⁹ est dies gratie in eccl'ia Et christus de⁹ t homo eruit de ventre virginali ad opus suū scz ad opus redemptiōis vsq̄ ad vesperā sue mortis. Sed postea eruit de sepulcro p resurrectionē. Et tūc homo mysticus cui⁹ xp̄s est caput eruit ad operationē suā: q: semp̄ viuit t operat sm euāgeliū t fidē vsq̄ ad vesperā mūdi. Et sic patet quomodo ab adāvsq̄ ad xp̄m semp̄ fuit nox t tenebre in ecclesia Sz a xp̄o vsq̄ ad iudiciū est dies gratie. Et sic patet quomodo variata sunt q̄ttuor tpa in eccl'ia p successiū t recessiū xp̄i sm accessiuz t recessiuz eccl'ie ad xp̄m: nā q̄n accessimus ad xp̄m p verā fidē t spē t caritatē xp̄s sp augmētauit eccl'iā. Sz q̄n recessim⁹ p multitudinē petōꝝ tūc xp̄s p̄misit ifideles regnare. Et hoc est q̄d intēdit dicere ppheta i hac pte. vñ ait Quod xp̄s de⁹ fecit lunā. i. eccl'iā in tpe. i. vt p tpa variaret sm accessiuz t recessiuz ad xp̄m. Et xp̄us sol iusticie cognouit occasiuz suū. i. recessiuz q̄n peccauit adā: q: tūc tu xp̄e de⁹ posuisti tenebras t facta est nox q̄n ab homine ppter petrū recessisti. Et in ipsa nocte peccati ptransibunt oēs bestie siue t catuli leonū. i. oēs diaboli: vt rapiant homines a deo in escā sibi. Nā adā erat i gratia dei in illa paradiso. Sed q: voluit descēdere in dierico p inobedientiā ideo incidit i latrōes q̄ expoliauerunt t rapuerunt ipsum in escā sibi. Et sic diabolus rapuit adam a deoī escaz sibi. Et sic diabolus per totam illam noctē rapiebat homines t populos gentiliuz t multotiens rapuit populum israel in escam sibi: vt patet per totū discursum libri Judicuz t regum. ¶ Sed ortus est christus sol iusticie per incarnationem t resurrectionem et factus est dies gratie: t tunc diaboli congregati sunt fugientes solem iusticie t collocati et absconsi sunt in cubilibus et antris infernī. Et tunc christus deus et homo eruit in hunc mundum ad opus redemptionis vsq̄ adveperā mortis t passiōis t sepulture. Sed postea eruit

Tria refugia in ecclesia.

not. quō dō accedit adecclesiā p gr̄am &c.

Tpus adāvsq̄ xp̄m ◇ nox.

de sepulcro p resurrectiōem: t ascēdit in celuz Sz bō mystic⁹. s. eccl'ia cui⁹ xp̄s est caput exiuit in hūc mūdū ad opatiōem suā t opaē in hac vinea a mane vsq̄ ad vesperā: in qua recipiet mercedē t denariū p̄missum q̄n veniet xp̄s ad reddēdū mercedē operarijs. vt p̄z Matth. xx. ¶ Dis ergo supradictis consideratis admirat ppheta xp̄i ineffabilē sapiam t miam: t exclamat dicēs o xp̄e q̄ magnificata sunt opa tua erga nostraz redēptiōem t salutē q: ola fecisti cū magna sapia q: oibus puidisti t in nullo defecisti oe bis q̄ pti nēt ad nostrā redēptiōem t salutē t ad cōseruatiōem ecclesie: puta in copia bonoꝝ t gr̄arum t sacramentoꝝ. Et impleta est terra. i. eccl'ia militās possessione tua. i. copia bonoꝝ. ¶ Deinde cū dicit hoc mare. postq̄ superq̄ cōparauit eccl'iā ad iunā. hic cōparat ipam ad nauē fluctuantē in mari hui⁹ mūdi: t cōparat diabolū ad draconē siue balenā postq̄ cōparauit ipm ad leonē rapiē tē ad cui⁹ intellectū est notādū. nā dictū est i alia expositiōe q̄ de⁹ totaliter disposuit mare q̄ fecit illud magnū t spaciosum ad copiā piscīū. Et vt naues possent attingere terras remotas. t fecit ipm p fundū in medio t vadosum ad littora vt balene t magni pisces nō possent accedere ad paruos pisces in littore natātes. Et q̄n balena deiudit si exit a p fundo ad littora. Ita ergo pariter xp̄s fabricauit eccl'iam suā leuē t mūdā ab onere petōꝝ p tenēdo ista mūdana t vt onerata posset natare sup hoc mare vasti t ponderosum huj⁹ mūdi t vehere meres euāgelicas per oēs gtes orbis. t ostituit littora vadosa t port⁹ in b̄ mari ad q̄ littora t port⁹ cōfugerēt parui pisces etiā humiles fideles p humilitatē t fidē q̄n magnus draco exiēs a p fundo supbie t aliorū vitiorū conat eos p̄sequi t devorare. Sed sicut parui pisces fugiētes ad littora illudūt draconi. Ita fideles fugiētes diabolum a supbia t ceteris vitijs t pctis ad pnias: decipiūt diabolū t ◇fūdūt t interficiūt. iō ait ppha o dñe iesu xp̄e bñ oia fecisti cū magna sapia t puidētia nā tu fecisti b̄ mare hui⁹ mūdi magnū spacioſuz mūdi⁹. i. magnis spacijs t brachijs t finib⁹ t portub⁹ q: illic sunt rēptilia t alia pusillia cū magnis quoꝝ nō est numer⁹. i. sunt infinita gña vitioꝝ t petōꝝ t periculoꝝ t tyrānoꝝ t pravoꝝ hoīm. Sz naues eccl'ie ab initio pōdere petōꝝ alleuiate illic supra b̄ mare p̄rāsibūt t navigabūt cū securitate q: navis eccl'ie est armata multis t diuersis armis t auxilijs ad navigādū p hoc mare. Nā bz crucē xp̄i p arborē: t fidē p aneboza t spē p themone. t caritatē p velo. t eccl'ie sacra p scuto. Et iō lz fluctuet tñ nūq̄ submerget nec expugnabit ista navicula petri. ¶ Est etiā illic in isto mari huius mundi iste magn⁹ draco diabol⁹ quē formasti i principio ad deludēdū. i. vt illudat ei a paruis t humilibus p pniam t alia sacramēta: sicut illudit draconi a pisc⁹ paruis fugientibus ad littora vadosa. Iste ē ille magn⁹ behemot t leuiathan cui⁹ fortitudinē t naturā t motus t prātem describit Job. xl. t. xlj. c. cui nulla ptās creatura

Ecclesia ē navis fluctuans.

Xp̄s illuxit diabolo.

Deus ē causa essendi.

let cōparari. Sz xp̄s illuxit ei q̄n venit ad tentādū eū in deserto a quo discessit cōfusus t victus vt p̄z Mar. iij. Ite xp̄s illuxit ei parādo fibi hamū. nā iste leuiatā voluit mordere escā humanitat⁹ xp̄i sub q̄ latebat bam⁹ diuinitat⁹. t sic xp̄s cepit leuiatā hamo suo t p̄foraūit nares ei⁹ t ligauit linguā ei⁹: vt p̄z Job. xl. Et quotidie illuxit dit xp̄s ei p ecclesie sacramēta nā dū iste draco possedit bolem p magna tpa tñ in vno momēto p̄dit eū si bō recurrit ad penitentiā: t sic illudit ei. Oia a te expectant dñe. Hic cōmēdat diuinā puidētiā: t omnipotētiā circa ꝓseruationē vite spiritualis in ipsis fidelibus. ¶ Hd cuius intellectū est notādū q̄ sicut pater t filiꝰ spirāt vitaz corpalē in reb⁹ p spm̄ sctm̄ q̄ ferebat sup aq̄s vt dictū est: ita etiā spirāt p eūdē spm̄ sctm̄ vitam spūālē t gratiam in angelis t hoībus. t sic ola viuētia t ola entia intātū viuūt t habent vitam t esse inquātū deus spirat vitā in eis. Et si deus retraheret suum influxū omnia deficerent. Ita pariter omnes fideles t iusti intantū viuunt spiritualiter inquātum pater t filius inspirant in eis gratiam per spiritum sanctū. Et si deus desineret spirare gratiā subtrahendo: tunc omnes ruerent in peccatum t mortē. Et ideo sicut omnia entia expectant a deo vitā naturalem t esse ita omnes creature rationales expectant a deo vitam spūalem t gratiam. Ideo ppheta conuertus ad xp̄m dicit. O xp̄e omnia rationalia expectant a te: vt des eis escam spūalem sacramentorum t gratiarum in tempore opportuno. i. omnes fideles veteris testa. expectant te: vt venias in carnem ad redimendū eos. t edifices ecclesiaz tuam: t des eis escam sacramentorum ad refectionem spiritualem t vitam gratificam in tēpore aduent⁹ tui. Et omnes fideles noui testamēti expectant a te: vt continue des eis cādē escam t cōserues eos in ea. nā dante t largiēte te istaz escam illis: tūc ipi colligēt dona gratiarum: t te aperiente manū tuā omnia implebuntur bonitate. i. bonis spiritualib⁹ sed per oppositum te auertēte faciem tue largitatis t retrahēte manū tunc oēs turbabuntur t deficient a vita spirituali t sic morientur t reuertētur in puluerem suum idest in peccatum t contēptis rebus t bonis spiritualibus reuertentur ad terrena que occidunt animam. Et licet tales homines sint mortui ex peccato: tamen si tu emittis spiritum tuū t gratiam spiritussancti: tūc creabuntur nouiter per gratiam t sic renouabis faciem terre. s. faciē anime. Hoc etiā dicit ppbetice. Nam xp̄s in triduo subtraxit gr̄am ab apostolis: t sic turbati oēs defecerunt t dubitarunt in fide t relicto xp̄o oēs fugerunt. Et reuersi sunt in puluerem. i. ad opera terrena quia pro maiori parte reuersi sunt ad artem piscatoriam: vt patet Jo. xxi. Sed in die pentheco. misit eis spiritum sanctum t recreati sunt ad gratiam: t sic fuit renouata facies ecclesie: t fortificata t confirmata. vnde petrus qui deficiens in fide ad vocem vnius mulieris xp̄m ante negauerat post missionez huius spiritus in

Universidad de Deusto
Biblioteca

gratia renouat⁹ ⁊ cõfortat⁹ parat⁹ fuit mori p xp̃o. Et sic etiã xp̃s quotidie emittit spũ gr̃e in pctores ⁊ recreat ⁊ renouat eos ad vitã spualez ¶ Sit gl̃ia dñi in scl̃m. Posteq̃ superi⁹ explicauit oia bñficia q̃ recepim⁹ a deo in nr̃a creatiõe ⁊ ecclie recreatiõe. Nũc i hac vltima parte agit gr̃as p tãtis bñficijs receptis. Unde ait: sit gloria dñi in scl̃m. i. in eternũ letabit⁹. i. letet de⁹ in operib⁹ suis. Quasi dicat ꝙ sicut creauit ⁊ recreauit nos. ita nos fulam⁹ ipsi. Et tũc ipe letabitur in nobis. q̃ leticiat gaudiũ est in deo in iustificatiõe ⁊ salute boim: q̃ qdẽ xp̃s respicit. i. respexit terram per miam: ⁊ fecit eã tremere in die pentbe. ⁊ tetigit mõtes. i. apl̃os mittẽdo in eis spũm scl̃m in spũ vehemẽti ⁊c. ⁊ tũc mõtes sic illumiati fumigarũt legẽ euãgelicã p̃dicãdo p totũ orbẽ Nã tetigit apl̃os igne sancti spũs. et ipsi fumigarũt ⁊ fulminarũt euãgeliũ omni creature. Et iõ subdit. Cãtabo dño iesu xp̃o in tota vita mea in hac ecclesia celebrãdo diuina officia ⁊ festiuitates in memoriã natiuitatis ⁊ passionis ⁊ resurrectionis ⁊ alioz beneficioz. Et sic psal. i. psalmos ⁊ laudes dicã deo q̃diu sum. i. quantum vixero.

Nota. ¶ Deficiãt pctores a terra. i. postq̃ pctores repudiãt gr̃am sine qua anima nõ põt viuere: ideo deficiant a terra ⁊ ab ista ecclesia ita vt non sint sed moriãtur in pctõ suo: ⁊ nõ solũ pctores ⁊ infideles moriãtur quoad animã: sed etiã quod corpus. ⁊ sic deficiãt a terra sicut mortui fuerũt et trucidati crucifixores xp̃i: ⁊ tyrãni ⁊ oẽs psecutores ecclesie. Et conuersus ad se dicit. o anima mea licet isti pctores ⁊ infideles nolũt laudare dñm: nec xp̃m recipere. tũ tu bñdic dño deo nr̃o a quo tot ⁊ tanta bñficia recepisti p creationem ⁊ q̃ dedit tibi gr̃am vt puenires ad cognitiõem vere fidei. ℟ ¶ Et isto psalmo p̃mit recolligivi ginti cõclusiones. quarũ. ¶ Prima cõclusio est. ꝙ sicut moyses in p̃ncipio Bene: nõ intẽdit scribere creationẽ mũdi solũ litteraliter: sz etiã put illa creatio fuit figura creatiõis ecclesie. Ita pater dauid in hoc psal. intẽdit cõmẽdare diuinã sapiẽtiã ⁊ puidentiã nõ solũ circa mũdi creationem sed etiam circa ecclesie recreationem.

Epilogatio psal. ¶ Secunda conclusio. ꝙ sicut iste mundus sensibilis est creat⁹ a deo trino ⁊ vno ad exẽplar illi⁹ mũdi ydealis. Ita tot⁹ ⁊ q̃libet pars sui retinet similitudinem trinitatis. ⁊ sic sicut in diuinis est trinitas psonarũ. Ita in mundo est trinitas naturarũ puta angelica natura: ⁊ celestis ⁊ elemẽtaris ⁊c. ¶ Tertia cõclusio. ꝙ sicut deus impressit in creaturis quãdã similitudinẽ trinitatis. ſ. substãtiã vrutẽ ⁊ operatiõem. Ita pariter xp̃us in ecclesia sua impressit triplicẽ characterẽ ad similitudinẽ sui. ſ. characterẽ baptismalẽ ⁊ cõfirmatiõis ⁊ ordinis: ⁊ ita in quolibet fideli impressit fidẽ spem ⁊ charitatẽ. sicut in xp̃o est diuinitas ⁊ aĩa ⁊ corpus qua humanitate xp̃s indutus est sicut vestimẽto. ¶ Quarta cõclusio. ꝙ sicut de⁹ in p̃ncipio fundauit terrã supra cẽtrum mundi ne possit inclinari: ita xp̃s fundauit ecclesiã supra petrã fidei ⁊ supra scip̃m qui est centrum et fundamentum apostolorum ⁊ pphetarũ. ⁊ ideo nunq̃ totaliter cadet vsq̃ in finẽ. ¶ Quinta conclusio. ꝙ sicut deus in creatione eleuauit mõtes ad terminãdũ fluctus maris ne aque crearent ad cooperiẽdum terrã. Ita xp̃s sublimauit apostolos ⁊ martyres ad resistẽdũ tyrannis. Et posuit fidẽ spem ⁊ charitatẽ tanq̃ murũ ⁊ montes ad resistendum ⁊ repellẽdos incursus persecutorũ. Nota.

¶ Sexta cõclusio. ꝙ sicut de⁹ in principio disposuit montes ⁊ valles vt ex radicib⁹ ⁊ lateribus mõtiũ decurrerẽt aque p cõualles ⁊ flumina p cãpos ad potum aliaiũ. Ita pariter xp̃s taliter ordinauit ecclesiam. vt ex fontibus xp̃i exirent aque sapientie salutaris ⁊ discurrerẽt inter valles apostoloz ad cãpos populoz vt inde bibant fideles. ¶ Septima cõclusio. ꝙ sicut deus ordinauit ⁊ puidit de pluuia isti mundo sensibili: vt attingeret sumitates montiũ ⁊ terrã per omnes partes ad germinandũ arbores. ⁊ fenũ ⁊ herbas ad vitã animalium ⁊ panem ⁊ vinum ⁊ oleum ad vitam corporalem hominũ. Ita pariter christ⁹ pluit super ecclesiam pluuiam sacramentoz ad vitam spiritualem omniũ fidelium. ¶ Octaua cõclusio. ꝙ sicut nidus herodij est refugiũ securũ ⁊ dux omnibus auibus facientibus nidũ ⁊ habitaculũ ppe herodium. Ita pariter arbor crucis in qua xp̃s posuit nidum suũ in passione est dux ⁊ refugium securũ omnibus fidebus ponẽtibus spem suam in cruce ⁊ passione xp̃i. Et sicut montes excelsi sunt refugiũ ceruis ⁊ petre cauerne se erinacijs ⁊ cuniculis. Ita xp̃s ⁊ ecclesia est refugiũ oibus cõtemplatiuis. ⁊ vulnera xp̃i q̃ sunt cauerne terre: qui est xp̃us. Et duodecim articuli in quibus fundatur ecclesia sunt refugiũ omnibus simplicib⁹ fidelibus. Oẽs ergo fideles vt saluentur refugiunt ad arborem crucis ⁊ ad mõtem euangelicũ ⁊ ad petram articuloz que sunt tria refugia miserorum. ¶ Nona cõclusio. ꝙ sicut luna per accessum ⁊ recessum a sole variatur in lumine ⁊ variat quattuor tempora in quolibet mense in bis inferioribus: ita pariter ecclesia p accessum ⁊ recessum ad xp̃m variauit quattuor status: hoc tdẽ est dicẽdũ de sole p accessum ⁊ recessum ad polos q̃ variat quattuor tpa in anno.

¶ Decima cõclusio. ꝙ sicut sol per suã p̃sentiã causat diẽ sup nostrũ hemisperiũ: sta xp̃s p suũ aduẽtum ⁊ ortum causauit diem gr̃e in ecclesia vsq̃ ad finem mundi. ¶ Undecima cõclusio. ꝙ sicut dies artificialis a mane vsq̃ ad vesperam datus est ad laborandũ pro vita naturali: ita ab aduentu xp̃i vsq̃ ad finem mundi. i. ad iudicium est dies constitutus ad laborãdũ in hac ecclesia: ⁊ hoc die laborat homo mysticus ab adam: ⁊ ab aduẽtu xp̃i vsq̃ ad iudicium. quia vltra non erit tempus laboris sed p̃mij. Item tota vita hominis est dies laborandi vsq̃ ad vesperã mortis in quo die potest homo exercere opa meritoria ⁊ agere pniam vsq̃ ad mortem. q̃ post mortem nõ erit tẽpus laboris sed mercedis: quia oportet operari dum dies est: quia venit nox. i. finis vite quando nemo poterit operari.

¶ Duodecima cõclusio ꝙ sicut de⁹ in principio omnia creauit cũ magna sapiẽtia ⁊ puidẽtia ita recreauit ecclam in tãta sapiẽtia ⁊ puidentia ꝙ nihil defecit ecclie de his q̃ p̃inẽt ad nostrã salutẽ. nã per ecclie sacra oibus nociuis obuiauit: ⁊ p̃ oẽm infirmitatẽ cõfecit medicinã ⁊ subsidiũ.

¶ Tredecima cõclusio: ꝙ sicut arca receperit nauẽ ex ligno leui ad nauigandũ sup hoc mare magnũ ⁊ spaciosum ad vehẽdas merces ad oẽs partes mũdi: ita xp̃s p̃stituit ⁊ fabricauit ecclam nõ habentẽ maculã neq̃ rugã terreno põdere alleuiatã ⁊ liberã vt posset nauigare sup mare põderosum ⁊ fluctuosum hui⁹ mũdi: ⁊ vehere merces ⁊ aromata euãgelica p oẽs partes mũdi ad vitã spualem fidelium: ⁊ sicut arca puidit de arbore tre mone ⁊ ancbora ⁊ velo ad tutelam nauis ne peat ⁊ submergat: ita pariter xp̃s in ecclia: nã posuit in ea crucem p arboze ⁊ charitatẽ pro velo ⁊ fidẽ p anchora ne eueliatur: ⁊ spẽ p temone ad dirigendã naues ecclie in xp̃m: ⁊ sic is semp fuit tñ nunq̃ submergẽt nauicula petri. ¶ Quartadecima cõclusio ꝙ sicut pisces parui fugiẽtes ad litora vadosa saluãtur ⁊ decipiũt balenã ⁊ draconẽ marinũ: ita pariter fideles simplices fugientes ad littora humilitatis ⁊ penitẽtie ⁊ alioz sacramentoz nõ saluant: sed etiã illudũt diabolo volẽti eos deuorare: ⁊ decipiant eũ. ¶ Quindecima cõclusio ꝙ sicut pater ⁊ vbũ p spiritũ sanctũ spirãt vitã naturalẽ in oib⁹ rer⁹ indiuisibiliter: ita pariter pater ⁊ xp̃s verbus incarnatũ p spũ scm̃ spirãt vitã spiritualẽ. ſ. gratiã in omnib⁹ iustis ⁊ fidelibus. Et quo p̃s ꝙ sicut opera trinitatis sunt indiuisa in mũdi creatione ⁊ p̃seruatiõe ita etiam in nostra recreatione ⁊ iustificatione.

¶ Sedecima cõclusio ꝙ sicut oia animalia expectãt escam spualem gr̃arum ⁊ donoz ⁊ sacrorũ. Et sic xp̃o dãte ⁊ aperiẽte manum oẽs colligũt ⁊ viuũt per gratiã. ita xp̃o subtrahente manum ⁊ gratiã omnes deficiunt a vita ⁊ ruunt in pctũ nam sicut pater p verbũ creauit oĩa: ita xp̃s immer verbum incarnatum regenerauit ecclam: ⁊ sicut sine ipso factum est nihil. ita sine ipso recreatum ⁊ redemptũ est nihil. Et sic sine gratia spiritus sancti donata a patre ⁊ filio nihil viuit spualiter ⁊ meritorie. ¶ Decimaseptima cõclusio ꝙ sicut in tẽpore veris q̃n de⁹ mittit influentiã ⁊ ventũ occidentalem germinat terra herbas ⁊ flores ⁊ renouat facies terre: ita pariter in die pentbe. xp̃o misit spiritũ sanctũ sup apl̃os q̃ germinauit in eis septem dona gr̃arũ ⁊ sic renouata fuit facies ecclesie ⁊ corroborata. ⁊ eodẽ modo q̃n de⁹ mittit spiritũ gratie super quẽcũq̃ peccatorẽ recreat ⁊ renouat ipsum: vt qui per ,autũnum ⁊ byemẽ peccati perdiderat folia ⁊ fructũ gr̃e. Postea recuperata gr̃a germinat ⁊ pfert fructũ meritorios vite eterne: ⁊ sic renouatur facies aĩe peccatoz p penitẽtiã. ¶ Decimaoctaua cõclusio ꝙ de⁹ nõ solũ delectat: ⁊ felicitat in cõtẽplatione sui ipsius sz etiã in operibus suis. ſ. in creaturis: ⁊ non solũ in creatione mũdi. sed multomagis in creatione ecclesie ⁊ gratificatione et iustificatione fidelium. ⁊ non solum in operibus creationis: sed magis in operib⁹ redẽptionis ⁊ recreationis. ¶ Decimanona cõclusio ꝙ sicut de⁹ respiciẽdo terrã facit eã tremere: ita xp̃s in aduentu p̃mo mouit totã terrã spualiter ⁊ tetigit mõtes apl̃oz ⁊ fumigarũt ⁊ fulminarũt euãgeliũ. ¶ Vigesima cõclusio ꝙ sicut fideles viuẽtes p gr̃am laudãt dñm agendo gr̃as p beneficijs supradictis receptis: ita p̃ oppositũ infideles ex defectu gr̃e mortui in peccato nõ possunt dñm laudare: ergo aĩa nostra que per gr̃am ad hãc cognitionẽ ⁊ vitã puenit marie obligat oẽs laudare ⁊ gratias agere ⁊ benedicere.

Confitemini domino ⁊ inuocate nomẽ eius: annunciate inter gentes opera eius. Judic. iij.

Cantate ei ⁊ psalite ei: narrate oĩa mirabilia eius. Esaye. xxv. j.p. xv j.f. cvj.

Laudamini in noĩe scto eius letetur cor querentium dominum.

Querite dominum ⁊ confirmamini: quirite faciem eius semper. xv.q.j. Reuertimini.

¶ Titulus alleluya. Iste est p̃mus psal. alleluya ticus fm Hiero. ſ. intitulatus cum all'a: nam all'a interpretatur laudare deũ. Et quo sequit ꝙ oẽs psal. in quo narrantur laudes dei: possint dici alleluyatici. Iz nõ p̃ponat ratio titulus nisi ĩ vigiti psalmis tm̃ vnde est aduertẽdũ sicut superius frequẽter est dictum ꝙ dõ in descriptione tẽpli sibi tradita a spũsancto intellexit mysteria futura xp̃it ecclie vt ipse dicit prima Parali. penul. ⁊ sic fecit plures psal. ad laudandũ deũ appropria tos certis festiuitatib⁹ ⁊ tpib⁹: vt p̃s. j. paralip. xvj. vbi dr ꝙ sacerdotes stabãt in officijs suis: ⁊ leuite in organis carminũ q̃ fecit dõ ad laudãdũ deũ qm̃ in eternũ mia eius ⁊c. Inter quos fecit istum psal. ⁊ sequentem vt p̃s. j. paralip. xvj. Et quo p̃s ꝙ iste psal. principaliter est fact⁹ ad laudãdum deũ: ideo p̃ponitur titulus all'a: ⁊ in duob⁹ sequẽtibus in quibus narrãtur laudes dñi ⁊ mirabilia sed est differẽtia. Nã in isto narrant mirabilia dei referẽdo ad eius iusticiam ⁊ in tertio referẽdo ad eius promptã miam. Bz est aduertendũ ꝙ Iz isti tres psalmi videãtur bistoriales: tñ nõ sunt intelligẽdi ad solã bistoriã. Nam dauid bene nouerat in spiritu ꝙ mirabilia mysteria in bis psal. narrata nõ erant facta gratia sui. sed put figurabãt mirabilia que xp̃s erat factus in nostra redẽptione. Et omnes patriarche ⁊ pphete nouerãt ex reuelatione ꝙ nõ poterant liberari ⁊ saluari nisi p verbũ ⁊ xp̃m incarnatũ. in quo oẽs receperunt repromissiones ad Heb. xi. hunc ergo deũ incarnatum erbortabat dõ ossis ad confitendum ⁊ inuocandum in bis trib⁹ psal. ⁊ in ceteris. Principalis ergo intẽtio ipsi⁹ dõ in hoc psal. fuit inducere omnes ad laudẽ dñi: propter nimiam bonitatem quã ostendit patrib⁹ p̃ propter fidẽ: vt per mysteria ⁊ fidem illoz induceret nos ad fidẽ xp̃i ⁊ ad recipiendum eum: duo ergo

Universidad de Deusto
Biblioteca

facit: nã primo inuitat oēs ad laudē dei: scōa ibi
n. cmēmorē pat cūm ⁊ assignat ꝙre est laudādus.
Nota ō adora- ¶ Quantū ḡ ad pmū est aduertēdū sicut superi⁹
tiōe ⁊c. dictū ē ꝙ hec se habēt p ordinē. s. reuereri: bono
rare: laudare: glorificare: confiteri: adorare. Nã re
uereri est aliqō maius bonū in alio ꝙm in se existi
mare. Honorare aūt est reuerētiā exhibere ppt̄
illud bonū. Laudare est bonoratū cōmēdare.
Glorificare est laudes ipsius bonorati large las
tecq; pconizare. Cōfiteri est deū ⁊ oīm vlem affir
mare cōtā bolb⁹. Adorare est reuerendū bonorā
dū ⁊ glorificādū ppter eminētiā oīporētie ⁊ seti
ratis colek: ⁊ oī alia spe postposita se totū illi sub
ḡcere: ⁊ hoc soli deo ptinet ⁊ conuenit. ℞ ¶ Et
quo ps ꝙ adoratio ꝓtinet in se oīa alia. s. reuerē
tiā: honorē ⁊ laudē: ⁊ gl̄iam siue glorificationem
⁊ cōfessionem. Et ideo cū intēt⁹ dō sit induce-
re pplm ad recipiēdū messiā xp̄m ideo exhortat
ip̄m pplm ad laudandū ⁊ honorandū: ⁊ reuerēdū
⁊ glorificandū ⁊ adorandū eum: cū sit dñs de⁹ nr̄
de⁹ ⁊ bō: vt patebit. Et hūc ordinē explicat in to
ta p̄ma parte. Dicit ḡ o pple dei cōfitemini dño
nostro iesu xp̄o cōfessione laudis ⁊ fidei cōfitēdo
ipsum esse deū: ꝫ appareat in forma humana ⁊
⁊ inuocate nomē eius qō est iesus ⁊ saluator: qr
nō est aliud nomē sub celo in q̄ possim⁹ saluari
nisi ꝫ nomē iesus. ⁊ qr nō solū veniet ad saluādū
iudeos sed etiam gēiles: cū sit redēptor ⁊ salua
tor vlis. iō annūciate inter gētes opera ei⁹. cum
vos apli pgrabitis vniuersum mūdū p̄dicando
euāgelū oī creature: in nole ei⁹ eijcietis demo-
nia ⁊c. Et vos mēbra xp̄i tota ecclesia ex iudeis
⁊ gētilib⁹ congregata cātate ei⁹ psallite ei laudes
⁊ carmina. officia canonica: ⁊ narrate oīa mira
bilia eius in choro ⁊ pulpito: qr ꝫ est deū glorifi
care. s. ip̄m reuerēdū ⁊ bonorādū cōmendare: et
laudes ei⁹ large late⁊q; pconizare. ℨ qr nō suffi-
cit nos deū ⁊ xp̄m ore laudare: ꝫ etiā i eo lauda
ri: nā tūc qs in deo laudat cū bñ viuēdo sm legē
xp̄i bonū exemplū ceteris ꝓbet: vt videndo bona
opa ei⁹ glorificēt pkem q̄ i celis est: iō subdit lau
damini. i. faciatis bona opa: vt laudemini i nole
sctō eius vidēdo opa vestra ⁊ exēpla: ⁊ sic letet
cor fideliū ḡrentiū oīm: ⁊ videntiū vestra opera
bona qr letant iusti cūvidēt bona opa ⁊ exempla
in primo. p oppositū tristantur praui inuidētes
fraterne charitati. Sed qr nō sufficit deum siue
xp̄m laudare ⁊ glorificare: sed etiā tanq; deū co-
lere ⁊ inuocare ⁊ omni alia spe postposita nos to
ta intētiōe illi subijcere qō ptinet ad cultū latrie
⁊ adorationē. iō subdit: ḡrite dñs Iesus xp̄s ⁊ nō
aliū: ⁊ confirmamini in eo tota spe ⁊ intētione ⁊ de
uotione ⁊ cōfidētia absq; oī hesitatione ⁊ dubio
qr sol⁹ ipe pōt saluare: ⁊ qr ops pseuerare ⁊ fre-
quētare ⁊ assidue pulsare ad ostiū: iō ḡrite faciem
ei⁹ semp. s. manifestatē ⁊ miaz: qr mult⁹ est ad igno
scendū ⁊ parat⁹ ad parcendū. Itez hoc dicebat
iudeis ⁊ gētilib⁹ ante aduentum xp̄i. s. ḡrite fa-
ciē eius. i. p̄tiam vt veniat ad saluandos. nobis
aūt nūc ō ḡrite faciem eus semp bic per gratiā
⁊ in futuro facialiter p gl̄iam. vñ p faciem dei in
scriptura semper itelligitur humanitas xp̄i per
quam cognitio diuinitatis designatur.

Memento te mirabiliū eius que fecit: pro- gen. xvj
digia eius ⁊ iudicia oris eius. Et. xxv.
Semē abrāā serui ei⁹: filij iacob electi eius. ⁊. xxvij.
Ipse dominus deus noster: in vniuersa ter
ra iudicia eius.

Memor fuit in seculum testamenti sui ver Gen. xij
bi. qō mandauit in mille generationes. ⁊ gen. xx
Quod disposuit ad abraam: et iuramenti ij.
sui Isaac. gen. xj.
Et statuit illud iacob in preceptū: ⁊ israel Gen. xx
in testamentum eternum. viij.
Dicens tibi dabo terram chanaam: funicu gen. xvj
lum hereditatis.

¶ Hec est scōa pars ꝓncipalis: i qua redditur cās
quare deus est laudādus ⁊ glorificandus ⁊ colē
dus. sed qr causa talis est collatio bñficiorū facta
antiqs pr̄ib⁹ in qua de⁹ ostēdit suā ois̄orētiāt bo
nitatē ⁊ largitatē iō simul erhortat nos ad ꝓfes
sionē bñficiorū siue gr̄az actionē: iō ista scōa pars
diuidit in tres partes siue particulas. Nã in pri
ma memorat bñficia q̄ deus ꝓtulit ipsis abrae et
Isaac ⁊ iacob ppt̄ iusticiā fidei scōo bñficia col
lata ip̄i Ioseph. ⁊tio bñficia collata ip̄i moysi ⁊
toti pplo isr̄l i exitu ō egypto. eo ꝙ marie isti fue
rūt figura xp̄i futuri. scōa ibi. Et vocauit famez Benefi-
tertia ibi. Et itrauit israēl egyptū. ¶ Quā- cia p̄ti-
tū ad primū est notandū ꝙ bñficia collata pr̄ib⁹ ta pr̄ib⁹
simul sunt dicta mirabilia ⁊ pdigia ⁊ iudicia. di dñr pdi
cebāt cūi mirabilia iquantū fuerūt facta sup na gia.
turā vtputa transitus maris rubri ⁊c. dicebant p
digia inquātū aliqd p̄figurabāt ⁊ prodebāt futu
rū i xp̄o. ⁊ in ecclia dicebāt iudicia inquantū pus
niebāt infideles ⁊ malos. vtputa decē plage et sla
gella illi⁹ ppli ⁊c. ⁊ iō iste psal. ⁊ ceteri triplici re
spectu legūt in ecclia p̄mo in memoriā inquātū
memorantur beneficia ⁊ illa mirabilia facta et
collata antiquis. scōo legūtur ad prophetiam in
quantū figurabāt futura mysteria in xp̄o ⁊ eccle
sia. tertio leguntur ad doctrinaz ⁊ bonos mores
inquātū nos iducūt ad finē et imitatione scōz
patrum ⁊ ad timorez iudicij diuini ex punitione
illoz malorz ⁊ rebelliū ⁊ infideliū. ideo iste psal.
⁊ ceteri nō soliū est exponēdus litteraliter: ꝫ p̄n
cipaliter est exponēdus allegorice ⁊ litteraliter
de xp̄o ⁊ ecclesia ⁊ et cōsequēti moraliter: sed qr
faciliter vnusquisq; pōt sibi sumere doctrinā mo
ralē p ea que memorantur. ideo post sensum ista
lē principalr est insistendū in allegoricor spūali.
Dicit ḡ oō: confitemini ꝓfessiōe fidei ⁊ laudis ppt̄
bñficia ⁊cepta: ⁊ memētote mirabiliū q̄ fecit pri
bus antiqs inquantū fuerūt facta sup naturā: et
memētote q̄ pdigia fecit inquantū figurabāt in
xp̄o ⁊ ecclesia ⁊ iudicia oris eius inquantum ma
los puniuit ex p̄cepto suo: ⁊ incipit cōstructio in
versu sequēti: quasi dicat o semen abrāā nō soliū
sm carnem. sed sm spiritum ⁊ promissionem. ⁊ ꝙ

filij iacob electi ei⁹. s. electi ipsi⁹ dei mementote
mirabiliū ei⁹ q̄ fecit: ⁊ pdigia ⁊ iudicia oris ei⁹.
Nã ipe xp̄s dño de⁹ vester is venit ad vos in for
ma boīs ⁊ seruit: ⁊ iō iudicia eius ⁊ lex euāgelica
essent in vniuersa terra manifesta. nā sicut figu-
raliter memor fuit testamenti quod promisit ad
abrāā et isaac ⁊ iacob dando successorib⁹ cor ter
rā chanaā: ita fuit quādovenit in carnē in scīm. i.
quādo venit in carnē ꝓpaliter tūc memor fuit ver
bi in seculū. i. qō eternal⁹ ꝓposuit ⁊ infallibiliter
seruandū. s. testamēti promissi ⁊ verbi qō manda-
uit ⁊ promisit in mille ḡrationes. i. a ꝓgenie in p-
genies. ⁊ ponit numerus determinatus p inde-
terminato. i. p multas ḡrationes: qō quidē testū
de⁹ disposuit ad abrāā: cū dicit egredere de terra
⁊c. Gen. xij. ⁊ cū dicit in semine tuo bñdicent
oēs gētes. Gen. xxij. et memor fuit iuramēti qō
disposuit ad isaac. cui⁹ dicit in isaac vocabit tibi
semē. Gen. xxj. ⁊ qr cū iuramento promisit de⁹ xp̄m
vēturū figuratū per sacrificiū ipsi⁹ isaac. Et sta-
tuit ⁊ firmauit illud testamētū de⁹ ipsi iacob in
preceptū cum apparuit ipsi in bethel. Gen. xxviij. et
postea toti israel in testamētū eternū vel ipsi so-
li iacob q̄ in ipsa luctatione vocat⁹ est israel. Et
qr vinculoq; istoz p se promisit trā chanaā. s. abrae
Gen. xvj. ⁊ isaac Gen. xxv. ⁊ iacob. Ge. xxviij. iō
subdit disposuit testamētū suū ⁊c. dicēs vnicuiq;
istoz. tibi dabo terrā chanaā. s. funiculū ⁊ mensu
rā ⁊ sortē hereditatis vestre. q. d. cōfitemini ⁊ in
uocate nomē xp̄i. et ḡrite facie ei⁹ semp: qm ipse
est dño deus noster ⁊c. qui memor fuit testamēti
i. qr impleuit qō promisit sibi abrae dicens. in semi
ne tuo ⁊c. cū p mortē ⁊ passionē ⁊ resurrectionez
nos absoluit a maledictione ene. ⁊ p baptismum
nos sctificauit. Et cū natus est ex vgine tūc im-
pleuit qō promiserat: in isaac vocabitur tibi semē
Nã ygo maria descēdit de abraam p isaac. ⁊ tūc
dedit nobis terrā chanaā in possessionē eternaz
cū in die ascēsiōis penetrauit celos ⁊ sedit a dex-
tris pr̄is. ⁊ pparauit nobis sedes eternas: qō mi
nime de tra materiali palestine vificari pōt: tūc
cū preparauit vniculq; ⁊ sedē ⁊ mansionē sm men
suram ⁊ funiculū ḡrauz meritoz: nā vnusq̄sq; tanta
mēsurā meritoz ⁊ gre possidet illā hereditatem
Mora ꝙ chanaā interpatat negociatio siue mer-
catio. ⁊ ideo per terrā chanaā interpatur regnū
celoz quod nō pōt acquiri nisi per negociationē
et mercationē operū mie ⁊ laboris spūalis. vnde
ait saluator. Matth. xj. Regnū celoū vim patit.
et violēti rapiūt illud. vñ dicit eusebius. Regnū
celoū paupertate et fletu ⁊ miseria et psecutiōe
emitur: ⁊ cū labore acquiritur ⁊ cū negociatione
quinq; ⁊ duorum talentorū adipiscitur. ⁊ cū v sur-
ra vnius talenti cōparatur. Matth. xxv. Et qui-
bus pr̄s ꝙ terra chanaā patribus promissa in pos-
Ut pat⁹ sessionem eternā est regnū celorum.
Gen. xj. Et. xij. ⁊ xxvj. Cum essent numero breui: paucissimi et in
cole eius.
Et pertransierunt de gente in gentem: ⁊ de
regno ad populum alterum.

Non reliquit hominem nocere eis: et corri- Ut pat
puit pro eis reges. Ge. xxj.
Nolite tangere christos meos. ⁊ in prophe- et. xxvj.
tis meis nolite malignari. p. xix. c.
¶ Hic ostendit specialia bñficia collata primis
patriarchis ppter vtutē fidei qr semper de⁹ eos
custodiuit in pegrinationib⁹ suis inter gētes ex
trancas ⁊ feroces: nec pmisit eos ledi. imo flagel
lauit eos ledentes. vñ dicit ꝙ cum seti patres in
principio. s. abrāā isaac ⁊ iacob essent paucissimi
incole ⁊ aduene ⁊ pegrini in nūero breui ptransi-
erunt de gēte in gentē ⁊ de regno ad pplm alte
rū absq; lesione. Nã primo abrāā cū pfe suo thare
⁊ fratre suo nachoz venit de caldea in mesopota
miā: vt pr̄z Gen. xj. ⁊ postea de mesopotamia in
terrā chanaā. Gen. xij. ⁊ exinde ppter famē ⁊ in-
ediā trāsiuit in egyptū ⁊ postea in geraris. ⁊ simi
liter isaac. vt pr̄z Gen. xxvj. et postea iacob pfe-
ctus est de terra chanaā in mesopotamiā. Et ex-
inde descēdit i egyptū cū filijs ⁊ nepotib⁹: ⁊ cū in
nullo istoz locoz relict nec pmisit aliquē hoiem
nocere eis. Nã primo abrāā liberatus est de bur
caldeoz ⁊ deus corripuit caldeos ⁊ flagellauit
ppter eū ⁊ flagellauit pharaonē regē egypti: eo
ꝙ detinebat sarrāvxorē eius. ⁊ et imelech regem
gerare ppter eādē causaz. Gen. xx. ⁊ ita pariter
nō pmisit vt labā noceret ipsi iacob cū sequerek
eū. Nec etiā esau frater ei⁹: ita etiā deus flagel-
lauit ⁊ corripuit regē gerare ppter isaac. Gene.
xxvj. q̄si dē diceret. Nolite tāgere patriarchas
et sctōs xp̄os meos ⁊ in ppbetis meis. i. in ppbe
tas meos nolite malignari. ¶ Unde nota ꝙ Abraam
licet abraam isaac ⁊ iacob nō fuerint vncti oleo isaac ia-
materiali sicut sacerdotes ⁊ reges post moysen: cob fue-
tñ fuerunt vncti oleo spūali spūssancti: ⁊ sic fue- rūt pro-
rūt veri ppbete: quia multa mysteria xp̄i ⁊ eccle pbete.
sie preiderunt in spū ⁊ figura: ⁊ ideo vocat bic
eos ppbetas ⁊ xp̄os. Nã p̄mo cū abraam recess-
sit a caldea ⁊ araan ex p̄cepto dei p̄uidit in spū
ꝙ omīs gentiles relicta idolatria erant venturi
ad ecclīā ⁊ fidē xp̄i. Gen. xij. Itē p vaccā triēnē
et caprā trimā ⁊ arietem triū annoz et turturē ⁊
columbā p̄uidit in spūtorū discursuz posteritatis
sue vsq; ad xp̄m. vt pr̄z Gen. xv. Item quādo vo
luit imolare filiū suū Isaac preuidit totū myste
riū passionis xp̄i: ⁊ facta fuit ipsi promissio in se
mine ei⁹ de xp̄o ⁊ ecclīa. Gen. xxij. Itē qñ iacob
vidit scalam fudit ⁊ oleuz super lapidē ⁊c. Gen.
xxviij. tunc in spiritu preuidit totum mysterium
incarnatiōis ⁊ passiōis xp̄i ⁊ futurā pfperitatez
ecclesie: ⁊ ideo cum bñdixit filijs suis: p̄dixit eis
oīa que ventura erant eis vsq; ad xp̄m: ⁊ cum be
nedixit filio suo iuda manifeste predixit regnum
xp̄i ⁊ ecclesie et passionē: resurrectionē ⁊c. Gen.
xlix. ¶ Et quo patet ꝙ oēs isti patriarche fuerunt
xp̄i: inq̄tū fuerūt vncti oleo spiritussancti: ⁊ etiā
iacob fuit vnctus oleo materiali cū vnxit lapidē
oleo et erexit ipsuz in titulū. Ge. xxviij. Itē oēs
isti fuerūt ppbe: q: spūssctō illustrati ⁊ moti mul
ta futura p̄dixerūt et preuiderūt de xp̄o ⁊ ecclīa

Universidad de Deusto
Biblioteca

vt dictū est: t ideo dicit dauid ī psona dei nolite tāgere xpōs meos: t in ppbetis meis nolite malignari. Ex quo ptz ꝙ dauid in hoc psalmo nō solū intēdit narrare historias: sed t intendit deducere nos ad fidē xpi t cognitionem mysteriorū t būficiorū futurorū per xpm q̄ in memoratis būficiis figurabant. Nā dauid nō solum est historiographus: sed ppheta vt dictū est. q. d. memētote mirabiliū q̄ xpōs facturus est in sua natiuitate: t sua p̄dicatione t passione que sunt figurata per mirabilia t beneficia collata p̄dictis sanctis patriarchis t ppbetis. Nā de semine istoꝝ est xpōs nasciturus ſm carnē ꝛc. i. de virgine maria. Et sicut passi sunt psecutiones: ita et xpōs passurus est Et sicut isti fuerūt liberati: ita t xpōs est liberandus p resurrectionē: t sicut isti pegrinati sūt: ita t eccl̄ia erit peregrina t afflicta t ī fine liberata ꝛc. Ergo sicut illi patriarche laudauerūt t cōfessi sunt deo cōfessione fidei t laudis ppter būficia a deo recepta: ita t vos cōfitemini dño iesu xpo deo t homini ppter būficia incarnationis t redēptionis ꝛc. nā hoc est testamētū quod deus disposuit ad abraā: t iuramētuꝫ ad isaac. Et ista sc̄z ecclesia militās t triūphās est illa terra chanaū quā deus pmisit abrae t semini eius in funiculum hereditatis ꝛc. Quia oia illa que ibi fuerūt impleta litteraliter et figuraliter in testimoniā t pactū sunt spūaliter implēda per xpm. Qui ille nos debet introducere in terram viuētium promissam in qua fruemur bonis gratie in p̄senti: t bonis glorie in futuro.

Exod. r. Et vocauit famem super terram: et omne firmamentum panis contrīuit.

Genes. xxxvij. Misit ante eos virum: in seruum venundatus est ioseph.

Genes. xxxix. t xl. Humiliauerunt in compedibus pedes eius ferrum pertransijt animam eius: donec veniret verbum eius.

Eloquiū dñi inflāmauit eū: misit rex t solvit eū: principes populoꝝ t dimisit eum.

Ge. xlj. Constituit eum dominum domus sue: et principem omnis possessionis sue.

Vt erudiret principes eius sicut semetipm: et senes eius prudentiam doceret.

Ge. xlvj Et intrauit israel in egyptum: t iacob accola fuit in terra cham.

Ge. xlj. t xlij. q. v c. dixit dñs. Et auxit populum suum vehementē: t firmauit eum super inimicos eius.

Hic memorat būficia mirabilia collata ipsi ioseph in figurā xpi. Dicit ergo ꝙ causa ꝛre deꝰ exaltauit ipm ioseph fuit ista. nam deꝰ vocauit t pcurauit famē super terram subtrahēdo influētiam t gr̄am suam prohibēdo celum et elementa ꝛc. Et sic omne firmamētum t sustentamentū panis cōtriuit t minorauit. Et tunc misit virum ioseph ante eos scilicz egyptios vel ante fratres suos qui venundatus fuerat a fratribus suis in seruum t captiuū ſm aeliris t postea egyptij sc̄z pbutifar t serui eius humiliauerunt pedes ipius ioseph in cōpedibus carceris t ferrū carbenarū et cōpedum pertransiuit animā. i. vitam t vires aie eius. t stetit in carceribus donec veniret verbum eius. sc̄z interpretatio somniorum illorum duorū sociorū qui erant vinctī cum eo. qr tūc eloquium dñi: sc̄z spiritus prophetie inflammauit t illustrauit ipsum ioseph: vt interpretādo somnia prediceret futura. Tūc pharao rex egypti misit principes t magnates populoꝝ t solvit eū a vinculis et dimisit eum liberū. Et facta interpretatione de septē vaccis pinguibus t macilētis cōstituit eum dñm totius domus sue: t principem et rectorem possessionis suę: vt erudiret omnes principes egypti: t senes eius prudentiam doceret in agibilib⁹. Et sic prouidit de frumēto in septē annis pinguib⁹ pro sequētibus sterilibus: vt patz Gen. xlj. Et sic fuit exaltatus t veneratus tanq̄ rex in egypto. Sed quia per exaltationem ioseph post venditionem t incarcerationem previdit dauid exaltationem xpi regni eius post vēditionem t mortem et passionem et resurrectionem. Ideo per hoc nos intēdit deducere ad laudem et confessionem fidei christi propter beneficia redemptiōis ꝛc. Quasi dicat ergo dauid. O fideles qui estis semen abrahe ſm spiritum mementote ꝛc. Quoniā sicut ioseph fuit venditus a fratribus viginti denarijs: ita t xpōs est vendendus a iuda discipulo suo triginta argēteis. Et sicut ioseph fuit positus in carcerib⁹: ita christus in sepulchro. Et sicut ioseph abstractus a carcere interpretat⁹ est somniū pharaonis: ita christ⁹ post resurrectionē interp̄tatus est apostolis sensum scripturarū: vt ptz Luce vltimo. Et sicut ioseph liberauit egyptū a fame corporali ex sua p̄uidentia: ita xpus liberauit genus humanum a morte t fame spirituali per legē euangelicā t sacramenta ecclesiastica. Et sicut rex pharao exaltauit ioseph post exitū carceris super totā egyptum et oēs principes t magnates ita deus pater exaltauit filium suuꝫ post resurrectionem et ascensionē super angelos t homines: t data est ei potestas in celo t in terra. Et sicut ioseph introduxit patrem suū iacob t fratres suos in egyptum: vbi erat abundantia frumenti ꝛc ita xpus introduxit fratres suos apostolos in fertilitatē scripturarum t sacramentorum ecclesie in qua sum⁹ accole t peregrini. Et sicut ioseph siue deꝰ auxit populum suum in egypto: et firmauit eum super inimicos eius egyptios ita christus auxit populū suum christianum t fideles suos t firmauit sup inimicos eius iudeos t ceteros infideles. Omnia ergo supradicta mysteria de christo t ecclesia p̄euidens dauid in spiritu adducit mysterium ioseph in figura.

Exo. iij. et de pe. di. j. qui sunt. Conuertit cor eorum vt odirent populum eius: t dolum facerent in seruos eius.

Misit moyses seruum suum: aaron quem elegit ipsum.

Exo. ſ. c. Posuit in eis verba signorum suorū t prodigiorum in terra cham.

Hic memorat mirabilia būficia collata moysi t pplo israel ppē fidē eoꝝ t mēoratā punitionē t afflictiones pharaonis t egyptioꝝ ppter infidelitatē t duriciā eoꝝ. Et pmo assignat cāz. Nā vt pz Exo. j. Videres egptij filios israel in tā magnā numerū creuisse t in bonis tēporalib⁹ abundasse moti inuidia cogitauerūt eos debilitare t dura opera t vectigalia eis ponere. t p̄cepit rex obstetricib⁹ vt masculos strāgulārēt ꝛc. Et hec cā ꝛre filij israel clamauerūt ad dñm. Cū ōfis misit moysen t aarō ad liberandū eos. Ideo ait dō Dīſa cōuertit cor eoꝝ. i. egyptioꝝ, vt odirēt populū suum israel inuidētia fraterne charitatis t psperitatis t dolū facerēt in seruos eius dura onera t labores in luto et laterib⁹ imponēdo et dolū de puericidio strāgulādis machinādo. Et dicit

Nota. puertit cor eoꝝ. mō qō deꝰ ipelleret eos ad malū agendū cū nō sit autor malorū sed q: p̄misit cor eoꝝ puerti. vt odirēt populū eiꝰ dimittēdo eos in sua malicia t duricia nō largiēdo gr̄am ppter peccata eoꝝ p̄cedētia. qr pcm̄ qō p pniam nō delemor p sui pōdus in aliud trahit: t sic filij isrl babuerūt cām clamādi ad dñm: tūc deꝰ compassus illi populo misit moysen seruū suū apparens ei in rubo: t misit cū eo ipm aarō quē elegit in sociū ad loquendū ante pharaonē. vt p̄z Exo. iij. Et posuit in eis dño vba signoꝝ suoꝝ eoꝝ in formādo qđo loquerēt ante pharaonē: in quib⁹ vbis t virga erat virtus faciendi signa t p̄digia Et dicunt signa inquantū significabāt virtutē t potētiā dei. Et ideo dixerūt magi pharaonis: digitus dei est hic. Et dñi p̄digia inquantū aliud futurū ptendebāt t protendebant. Nā tile decem plage significabāt dec̄ dāna q̄ patiēt bodie populꝰ iudaicus ppter peccatuꝫ infidelitatis vt supra dictū est psal. lxxvij. Et dr egyptꝰ terra cha: eo ꝙ mesraym filius cham populauit egyptum.

ſ. lxxvij. c. Misit tenebras t obscurauit: t non exacerbauit sermones suos.

Conuertit aquas eorum in sanguinem. et occidit pisces eorum.

exo. vij. d. Et edidit terra eorum ranas: in penetralibus regum ipsorum.

Exo. ex. c. alij ce nomia. Dixit t venit cynomia t cynifes. in omnibus finibus eorum.

Posuit pluuias eorū grandinem: ignem comburentem in terra ipsorum.

Et percussit vineas eorum t ficulneas eorum t contriuit lignum finium eorum.

Exo. x. d. Et. xvj. q. j. reuertimini. Dixit t venit locusta t bruchus: cui⁹ nō erat numerus.

Et comedit omne fenum in terra eoruꝫ: et comedit omnem fructum terre eorum.

ſ. xvij. a. Et percussit omne primogenitum in terra eorum primitias omis laboris eorum.

Et eduxit eos cum argento et auro: t non erat in tribubus eorum infirmus.

Letatus est egyptus in pfectione eorum: qr incubuit timor eorum super eos.

Exo. cliij. d. Expandit nubem in protectionem eorum t ignem vt luceret eis per noctem.

Hic incipit enumerare signa t p̄digia q̄ fecit dño p moysen: sed nō cōordine quo facta sunt Unde primo ponit nouā plagā qñ misit tenebras p totā egyptū. Exo. x. Ideo ait. misit dño p moysen in virtute dei tenebras. et obscurauit totam egyptū: t deꝰ el moyses nō exacerbauit ꝑmones suos. Nā semp cū benignitate exhortabat t losq̄ bat pharaoni vt dimitteret ppl̄z. Et cū pharao cessabat a malicia t ꝑmittebat: pariter cessabat plaga. Et sic sermones moysi cū dulcedine p̄cedebant. In scōo loco ponit ꝑmā plagā cum dicit Conuertit aquas eoꝝ in sanguinē ne possent bibere. de aqua nili: occidit pisces eoꝝ. In tertio loco ponit plagā scōam qñ dedit ranas in terra eoꝝ in tāta quātitate ꝙ penetrabāt totū regnuꝫ ipsoꝝ exeuntes ab aquis. In quarto loco ponit quartā plagā: q̄ fuit musca canina. Nā dicit moyses in virtute dei vel deꝰ dixit. i. precepit t venit cynomia venit etiā cynifes q̄ fuit tertia plaga in oībus finib⁹ eoꝝ. Posuit et pluuias eoꝝ grādinē q̄ fuit septima plaga qñ venit grādo mixta cū igne. i. fulminib⁹ t conturbationib⁹. Et percussit vineas eoꝝ t ficulneas t cōtriuit oē lignū. i. oēs arbores finiū eoꝝ. Et dixit etiā t p̄cepit t venit locusta t bruchꝰ q̄ fuit xerta plaga: q̄ quidē locusta t bruchꝰ conroserūt qō remāserat. Ultimo ponit decimā plagā cū dicit. Et percussit oē p̄mogenitū in terra eoꝝ t p̄mitias oīs laboris eoꝝ taꝫ boīm ꝙ bestiarū t pecudū. Et seq̄t. Et eduxit eos moyses cū argēto t auro qō mutuo acceperāt a vicinis ex p̄cepto dñi: Et nō erat aliq̄s infirmus in tribub⁹ eoꝝ. Nā eos angelus dñi percussisset oīa primogenita egypti ab boue vsq̄ ad pecus. soli filij israel fuerūt immunes eo ꝙ vnxerāt limina t postes sanguine agni. vt p̄z Exo. xij. Et sic saluati facti sunt filij israel ab illa plaga t infirmitate Et sic letata est egyptus t totus populus in pfectione t recessu eoꝝ. i. filiorum israel qr incubuerat timor sup egyptios ex morte primogenitoꝝ. Et tūc deus expādit nubem in protectionem eorum: t etiam expandit ignem vt luceret eis p noctē. Nā nubes ducebat eos in die t colūna ignis per noctem. Exo. xiij. Et hoc fuit primū t maximum beneficium post exitū de egypto quātum ad cōtinuum ducatū. D Sed dic querit vtrū filij israel peccauerint t cōmiserint furtū t mēdaciū asportando secū vasa argētea t aurea que mutuo acceperāt ab egyptijs: cū sit contra illud preceptum: non furtū facies. Ad hoc rñdent cōmuniter doctores ꝙ illemet deꝰ qui dixit: nō furtum facies ꝑaliter: ille idē dixit tūc ꝑaliter vt filij israel acciperēt mutuo illa vasa t portarent secū: iō nō egerūt cōtra voluntatem dei: immo

Si filij israel peccauerunt asportando vasa egyptiorum.

Universidad de Deusto
Biblio

impleuerunt de voluntate qui est dns aurit argenti t oim creaturaꝝ: ideo filij israel nō fecerūt cōtra preceptū dei qui est conditor legis: nec facta fuit iniuria egyptijs: eo q̄ erāt debitores filijs israel: quos per lōga tēpora violēter oppressserant: t absq; mercede ab eis seruitia acceperāt. Ideo voluit vt in solutionē t stipendium suorum laborum acciperēt filij israel illa vasa argentea t aurea. Sed addit Aug. q̄ deus nō sine cā illud precepit. Nā q; egyptij abutebant auro t argēto faciēdo ex eis deos aureos t argēteos t vasa. t cetera vtēsilia ad vsum sacrificioꝝ falsoꝝ deoꝝ. Ꝟ deꝰ voluit vt auferrēt ab egyptijs aurū t argentū vt filij israel cōmutarēt illa vasa aurea in meliorē vsum. s. ad ornatū tabernaculi t ad cultū veri dei. q; ex illa copia aurit argēti obtulit vnusquisq; p vasis t vtēsilibus fabricandis ad cultū veri deꝰ vt ps Exo. xxviij. ¶ Ite addit Aug. q̄ illud factum est in figura t ad doctrinam nostrā. Nā absq; peccato nos accepim⁹ a philosophis gentiū scientias matematicas t naturales t morales philosophia t cōplures morales doctrinas applicādo t cōuertēdo eas in meliores vsus. s. vt alleuiet̄ur t seruiāt nostre sacre theologie de q̄bus ait salomon Proue. ix. q̄ sapiētia vocauit ancillas suas ad artem etc.

Exo. xvj. c. ero di. xvij. vij. b

Petierunt t venit coturnix: t pane celi saturauit eos.

Dirupit petram t fluxerunt aque abierūt in sicco flumina.

Ꝟ ¶ Scōm beneficiū fuit q; petierūt. s. carnes t cibū t venit coturnix t pane celi saturauit eos s. manna de celo missoꝝ: t durauit p q̄draginta annos vsq; ad terrā promissionis. Exo. xv. t Numeri. xi. Tertiū bñficiū fuit q̄n dirrupit petrā t fluxerūt aque t i sicco abierūt t emanarūt flūina ārę deꝰ nō defecit eis i ducatu nec i cibo nec i potu.

exo. xxj. c. Et dese. di. ij. qd sit ſāguis.

Quī memor fuit verbi sancti sui: quod habuit ad abraam puerum suum.

Et eduxit populum suum in exultatione: t electos suos in leticia.

Et dedit illis regiones gētium: t labores populorum possederūt.

Ut custodiāt iustificationes eius: t legem eius requirant.

¶ Et hec oia nō fecit deus in meritis eoꝝ cū essent rebelles. sed vt impleret q̄ promisit ad abraā puerū t verū t fidelem famulum suum cui promisit illā terrā p semine suo. Et sic moyses siue deꝰ per moysen eduxit populum suum cum exultatione t electos suos cum leticia t victoria contra amelecbitas t seon regē amoreoꝝ. t og regem basan. t per iosue dedit eis regiones gentiū. s. a dan vsq; bersabee. t labores populorum gentilium possederunt illis expulsis t subiectis. Et causa quare deus eduxit eos de egypto t dedit eis sliam terram fuit vt libere possent custodire legē dei t iustificatiōes eius in illa lege cō

tentas quo ad iudicialia t cerimonialia t moralia t legē eius exquirāt quo ad mysteria in lege clausa t contēta de messya futuro.

¶ Scōa expositio vltime partis psalmi.

Expositio alegorica.

¶ Sz q; dauid fecit hūc psal. nō solū ppter ifam sz principaliter in ppbetiā ppter mysteria xpi t ecclesie in predicta ifa clausa t significata vt in vltio vsiculo ait. vt legē exq̄rant. Tenebātur enī iudei exq̄rere i lege mysteria xpi i cui⁹ fide saluabant. Et iō videndus est sensus ppbeticus t allegoricus huⁱ⁹ vltime partis. ¶ Uñ notādū q̄ p moysen significat regnum xpi t p aaron sacerdotiū p hoc significabat q̄ xpus rex t sacerdos erat mittēdus ad liberādū genus humanū. t sic cū totū genꝰ humanū esset afflictū in seruitute peccati in ptāte dyaboli xpus rex t sacerdos t legifer ipm p mortē t passiōem t resurrectionem a tenebris t fuitute liberauit. Ite cū specialiter populus israel esset sub iugo legis t oēs patriarche t ppbete clamassent ad dnm vt ps p totū discursum ve. te. tūc venit xpus missus a pre t predicauit p totā iudeam t galileā exhortādo populū vt exiret a iugo legis ar venire t ad ecclesiam ad offerendū verū sacrificiū t monuit principes sacerdotū t pharisēos vt dimitterēt populū exire a iugo legis ar illi pbibuerūt nec voluerūt credere predicationi t miraculis xpi. sz ipm occiderunt t crucifixerunt. sz xpus post resurrectionem primo abstraxit sanctos patres de ptāte diaboli t a tenebris inferni. Postea eduxit populū suū s. apostolos t discipulos de populo iudeoꝝ qui fuit primꝰ populus xpi t ecclesie p xpm abstractus de tenebris ignorātie t pctoꝝ t iugo legis.

Maledictiōes xpi ⁊tra pharisēos.

¶ Etiā est aduertēdū q̄ sicut moyses intulit decē plagas egyptijs nolentib⁹ dimittere populū. Ita xpus intulit t reliquit decem maledictiones scribis t pharisēis t iudeis q̄ noluerūt dimittere populū a iugo legis t peccati imo oppresserūt apostolos t discipulos t persecuti sunt xpm t primitiuā ecclesiā quas quidē maledictiones enumerat xpus. Mat. xxiij. cū dicit. Ue vobis scribe t pharisei hypocrite q̄ claditis regnum celoꝝ añ homines vos em nō intratis nec introeuntes finitis intrare. Nā sicut pharao t eius principes pbibuerāt filios israel ne exirēt de captiuitate t intrarēt in terrā promissionis. Ita scribe t pharisei pbibuerunt illū populū ne exiret a iugo legis. Et etiā rabini pbibēt iudeos modernos ne exeāt a tenebris t iugo legis t peccati ne veniāt ad ecclesiā t lumen fidei. t sic claudūt eis celū t nec ipi intrāt nec permittūt alios intrare. Ipi ductores ceci simul cū ceteris oēs in foueā inferni cadunt. Et ideo xpus dat eis decē mmaledictiones vnde octies dicit eisve vobis. per que intelliguntur octo maledictiones et addit nonā cum dicit. Ecce relinquetur domus vestra deserta. Et subdit decimam cum ait. Amen dico vobis quia non me videbitis donec dicatis. Benedictus qui venit etc. Omnes iste decem maledictiones fuerunt figurate p decē

plagas illatas egyptijs. Nam illas et easdem patiuntur hodie iudei non solum spūaliter: sed etiā tēporaliter. Nā sicut moyses cōuertit aquas egyptioꝝ in sanguinē: ita xpus cōuertit aquas t sacramēta t cerimonias iudeoꝝ in sanguinē. Nā sacramēta veteris legis. s. circuncisio etc. q̄ ante erant eis salubria nūc sunt eis mortifera t nociua: tbi būt sanguinē t peccatū. Ite misit eis xpus ranas. Nā sicut rane i aquis cenosis t putridis cerimoniarū inuolute semp murmurant cōtra xpm t cō querunt: q; eiecit eos a sedio⁹ suis. Et expulsi extra aquas mūdas vere sapientie: semp loquūtur luto littere ignorantes sensus spūalē t tali aqua cenosa potātur. Ite etiā xpus reliquit eis cynomiam t cynifeo: q̄ eos spūaliter pūgit: vt patet psalmo. lxxvij. Ite iuxit eis locustā i t bruchū corrodē eos arborē t ficulneā synagoge que arida nullū facit fructū. vt ps Matb. xxj. cū xpus maledixit ficulnee. q̄ statim aruit p quā significata ē synagoga. Ite misit eis ignē t grādinē q̄s venit Titꝰ t romani t interfecerūt decies centēa milia eoꝝ totidē captiuos durerūt. t ciuitatē t regnū eoꝝ totaliter deleuerūt. Ite interfecit pmogenita eoꝝ cū animas eoꝝ in mortē perpetuam destinauit. eū dicit. Amen dico vobis: q̄ nō me videbitis etc. vbi puat eos diuina visione. Et quo ps q̄ totidē plagas t maledictiones patiuntur hodie iudei quot passi sunt egyptij. Ideo prudens lector aduertat t sciat adaptare illas decem plagas istis decē maledictionibus quas xpus intulit iudeis Matb. xxiij. Q̄m ille figure fuerūt istarū quas hodie iudei patiunt. Ite si cut deꝰ tūc leritu egypti dedit pplo suo tria adiumēta p itinere. Ita xpus q̄n liberauit ppl'm suū xpianū a iugo legis t peccati protulit tria adiuuamēta t auxilia necessaria nobis in hac vita t peregrinatiōe vsq; quo perueniam⁹ ad terrā viuentiū nobis promissā. Nā deꝰ pcepit filijs israel vt vnusquisq; acciperet mutuo a vicinis suis aurū t argentū t suppellectilia: sicut spoliarēt egyptios t detulerūt secū oīa illa bona egyptijs expoliatis t vacuis remanentib⁹. Ita pariter discipuli t apostoli t oēs fideles acceperūt a iudeis aurū t argētum mutuo. s. legē euāgelicā t doctrinā apostolicā que latebat i scriptura vetusta. Nā sicut thesaurus latet abscōditꝰ in agro: ita articuli fidei t tota lex euangelica t ecclesiastica sacramēta latebāt i veteri testamēto t scriptura legis t ppbetarū. Et hūc thesaurū abstraxerūt apostoli t fideles a veteri testamēto. iudeis expoliatis t vacuis remanentibus cum sola superficie littere t paleis cerimoniarū. et nos accepimus fructum t granum et verum thesaurum absconditꝰ in agro: vt patet Mat. b. xiij. Hūc profecto thesaurū nō habuerunt apostoli ab ebreis⁹: nec scitbis nec gētilibus: sed a iudeis vicinis eoꝝ t a lege eis per moysen promulgata. Ideo nullas habent excusationē. ¶ Dedurit ergo xpus pp'm suū xpianum de ingo legis t tenebris peccati et ignorantie cum argento t auro: scilicet eoꝝ lege euāgelica t doctrina apostolica a veteri testamēto excerpta t collecta intantum q̄ in tribus⁹ eo

Tria auxilia xpus dedit xpi anis ad vitam eternā psequēdam. Primus

rum scilicet fidelium xpianoꝝ nullus fuit infirmus q; medela sacramētoꝝ sanati sunt p xpm iudeis manētib⁹ afflictis cū pdictis decē plagis t male dictionib⁹. ¶ Scōm adiumentū q̄ deus protulit illi pplo fuit: q; erpādit sup eos nubē et protegeret eos per diē t columnā ignis vt precederet t luceret eos per noctē. Ita pariter xpus reliquit populo xpiano colūnā articuloꝝ fidei: vt luceat nobis per noctē huⁱ⁹ mūdi in cuius lumine ducimur invitā et ernā: t erpādit nobis nubē sue caritatis per diē gratie in quo sumus vt nos protegat ab ymbribus t arboribus tēptationū vnde per noctē pōt intelligi scriptura veteris testamēti in qua per lumē fidei videm⁹ mysteria xpi t ecclesie sub clausa: t ambulamus p scripturā veteris testamēti ducatu luminis fidei: nō offendimus in lapidē scādali t offensionis. Per diē aut intelligit status gratie in quo indigemus protectione nubis desuper extēse ad cōuersationē gratie et defensionem cōtra ymbres peccatoꝝ t psecutoꝝ ecclesie. nube fuerunt protect martyres t armati q̄s contēnentes minas principū nō timebāt torm̄ēta t exilia nec carceres etc. Et ideo in hac peregrinatione semper precedit t ducit nos colūna luminis fidei. t protegit nos nubes caritatis xpi vsq; ad portus salutis. ¶ Tertium adiumentum fuit q̄s deus dedit illi populo carnes et panem: sc̄z manna quod durauit vsq; ad introitū terre p missionis in cibū t percussit petram: et dedit eis aquam in potum. Ita pariter xpus dedit t dimisit populo suo xpiano sacramentum eucharistie in quo mādūcant fideles veram carnem xpi sub forma panis qui de celo descendit: ita q̄ dicitur vera caro et verus panis nō materialis: sicut ante erat sub illis accidētibus: sed verus panis angelorum qui de celo descendit: cuius fruitione angeli et omnes beati reficiuntur et felicitantur. Et iste cibus et panis dicitur viaticus. quia est necessarius in hac via t peregrinatione vsq; quo peruenīamus ad terrā viuentium. Nā licet tunc comedamus eundē panem per fruitionem t gloriam: t tamen nō eodem modo sicut nunc comedimus sacramentaliter t per gratiā. Et ideo prophetice t figuraliter ait dauid i hoc psalmo. Petierūt t venit coturnix figuratiua christi per carnem. Et pane celi saturauit eos: scilicet manna de celo missō figuratiuo sacramenti eucharistie sub forma panis. t sic christus vero pane celi saturauit eos. scilicet populum suum christianum. Item sicut moyses percussit petram t dirupit t fluxerunt aque: t bibit populus. Ita christus percussit petram sui corporis supra quam fundatur ecclesia et exiuit sanguis in precium nostrum et aqua in remissionem peccatorum et refrigerium et potum spiritualem. vnde sumpserunt virtutem omnia sacramenta ad medelam peccatoꝝ t refrigerii nostri. Et ideo dicit dirupit sc̄z petram sui lateris t pedum t manuum t fluminā sue virtutis t sapientie abierunt in sicco. s. per animas nostras que ante erant sicce et aride sine humore fidei t gratie. Q̄m memor fuit. q. d.

q̄ tūc ipſpera fuit ꝓmiſſio facta ipſi abrahe. ſ. in ſemine tuo bñdicent̄ oēs gētes. Gen. xxij. Et tibi dabo terrā ꝛc. Gen. xvij. ꝛc. Et xp̄s deduxit ppl̄z ſuū. ſ. pr̄es de limbo inferni cuz leticia ꝛ exultatione in celū et etiā deduxit aplos ꝛ diſcipl'os et oēs fideles de iugo legis ꝛ pcti liberando eos a captiuitate diaboli: cū exultatione ꝛ victoria reſurrectiōis ꝛ electos tuos. ſ. ſctōs patres de limbo cū leticia in celo collocādo. Et dedit illis ſcz apl'is xp̄ianis regiōes gētiū: q; oia regna gētiuz ſubiecerit iugo xp̄i ꝛ labores eoz poſſederūt. Nā eccl'ia nō ſolū poſſidet ſpualr oia regna xp̄ianoz ſz etiā tpalr poſſidet mlras ciuitates et caſtra p donationē magni cōſtātini q̄ eccl'iam dotauit de rota italie ꝛc. Et hoc dñiū: ꝛ poſſeſſionē ꝛ libertatē dedit xp̄o fidelib' ſuis vt cuſtodiant iuſtificationes ei⁹. ſ. legē iuſtificantē: q; ſola lex euangelica iuſtificat: ꝛ ſic operādo in ea iuſtificamur Et ſubdit: ꝛ legē ei⁹ exquirāt. ſ. in ea meditentur ꝛ cōtemplētur. Duo ergo monet. ſ. vt cōtemplemur et exq̄ramus in lege vīa ſalutis. Scō vt exq̄ramus iuſtificatiōes ei⁹. i. ope cōpleamus.

Iudith viij. ca. Infra. cvj. a. ecce. d. c. ecce. Et xiij. ſq. ſ. c. bis ita

Onfitemini dño qm̄ bonus: qm̄ in ſeculum mia eius.

Quis loq̄tur potentias dñi: auditas faciet oēs laudes ei⁹

Titul⁹ alia alia. Principalr intētio ipſi⁹ dō in hoc pſalmo eſt petere vniuerſalē redēptionē p aduentū xp̄i. Sz q; p xp̄m fuerūt redēpti duo ppli. ſ. iudeoꝝ ꝛ gētiliū: ex quib⁹ cōſtit ecclia fundata ꝛ iūcta in lapide angulari. i. xp̄o ieſu: ideo ponit duplex alia Sed q; q̄ſi oēs pſalmi leguntur in eccl'ia q̄druplici reſpectu. ſ. ad laudē dei. Scō in memoriā antiquoz geſtoz. Tertio ad ꝓbetiā. Quarto ad doctrinā ꝛ exhortationē noſtrā: iō ꝓbeta variter oſtenſa ſeruat in quolibet pſalmo. Ideo dō duo principalr facit in hoc pſal. Nā primo exhortat nos ad laudē dei ꝛ obſeruationē legis diuine. Scō petit vniuerſalē redēptionē: ibi. Memēto noſtri dñe. Quātū ad p̄mū duo facit. Nā primo nos exhortat ad laudādū deū. Scō ad timēdū ei⁹ iudiciū ꝛ ſeruādā iuſticiā p obſeruationē legis: ibi. Bti qui cuſtodiūt. Dicit ergo. O vos ppli-tā gētiliū q̄ iſraelitaꝝ ꝓfitemini dño cōfeſſiōe laudis i. laudate dñm ꝛ petite mlam ꝛ vīem redēptionē p aduentū xp̄i qm̄ mia ei⁹ ſemp fuit ꝛ erit in eternū ꝓpitia peccātib⁹ ꝛ penitētib⁹. Nā q̄s loquat ꝛ explicare poterit et faciet auditas et explicatas laudes ei⁹ q̄ ipſi debent ex miſeratiōib⁹ ꝛ bñficiis factis ꝛ collatis inuocātib⁹ eum. q. d nullus hoc poterit explicare. Et eſt cauſa q̄re in titulo ponit alia: Quaſi. d. vos iudei laudate dñm ꝛ petite redēptionē: ꝛ vos gentiles laudate ꝛc.

Mat. v. xij. q. j. c cū deus tiſſimaz j. per. iij.

Beati qui cuſtodiunt iudicium: ꝛ faciunt iuſticiam in omni tempore.

Hic exhortat oēs ad obſeruantiā legis vt digne valeāt impetrare q̄ petūt: ſz q; duo ſunt in lege ſcz p̄cepta q̄ ꝓhibēt malā fieri ſub cōminatione pene ꝛ mādata q̄ exhortant ad bene agēdū cum ꝓmiſſione premij. Ideo in duobus cōſiſtit obſeruantia legis. ſ. in nō faciēdo malū: cuſtodiēdo. ſ. timendo iudiciū dei. Scō in faciēdo bonū deſiderādo premiū eternū. Ideo ait dō. O vos oēs obſeruate legē dei. Nā bti qui cuſtodiūt. i. timent iudiciū ei ꝛ faciūt iuſticiā. ſ. iuſtificāt ſemetipſos opando ſm legē. Hoc etiā pōt referri ad iudices q; beati iudices qui cuſtodiūt iudiciū ꝛ faciūt iuſticiā. in omni tpe ſm leges: malos puniēdo: ꝛ bonos premiādo ꝛ innocētes abſoluendo.

De cōfeſ. di. j. c. ſi mei.

Memento noſtri dñe in beneplacito populi tui: viſita nos in ſalutari tuo.

Ad videndū in bonitate electoꝝ tuoꝝ: ad letandum in leticia gentis tue: vt laudeꝛis cum hereditate tua.

Hec eſt ſcōa pars ꝑncipalis in qua ꝓbeta petit vīem redēptionē et mlam p aduentuz xp̄i ſed q; magnanim⁹ maxime inclinat ad mlam eī⁹ reus cognoſcit ꝛ cōfitet petā ſua: ꝛ etiā magnificus liberāter audit beneficia q̄ quōdā fecit ꝛ magis inclinat ad faciēdū plura: vt ptz. iij. exhort. Ideo dauid tria facit in reſiduo hui⁹ pſalmi. Nā ꝓmo in pſona totius corporis myſtici petit vniuerſalē redemptionē ꝛ aduentū xp̄i accelerari. Scō cōfitet grauia peccata q̄ ille ppl'a cōmiſit ↄ deū et punitiones illoz petōz a quib⁹ p mlam liberauit ſepe dict⁹ ppl'm dñō: et hoc vt magis inclinet deū ad mlam. Tertio reſumit petitionē ſuā: ſcōa ibi: Peccauim⁹ cū patribus nr̄is: tertia ibi Saluos nos fac dñe. Dicit g̃ ad primū. O dñe deꝰ p̄ memento nr̄i dñe in bñplacito ppl'i tui. i. vt placeat ppl'o tuo eius petitioni annuēdo et ꝓficiādo: et viſita nos in ieſu xp̄o ſalutari ꝛ ſaluatore tuo quē ꝓmiſiſti patrib⁹ nr̄is in quo bñdicende ſunt oēs gētes. ſ. mitte eū ad videndū in bonitate electoꝝ tuoz. i. vt ipſm videāt electi tui in bonitate et redēptione ꝛ facientē bonitatē redēptionis ꝛ ad letandū in leticia gentis tue. i. vt gētes tue letētur leticia magna p ſuū aduentū. Et nota q̄ hic duos ppl'os cōmemorat. Primo apl'os ꝛ diſcipulos cōuerſos de iudeis q̄ ipm in carne viderunt cū dicit: ad videndū in bonitate electoꝝ tuoz. ſ. apl'oz ꝛ diſcipulorū. Scō cōuerſos de ppl'o gentili q̄ cū leticia ad fidē venerūt p ꝓdicationē apoſtoloz cū dicit. Ad letandū in leticia gētis tue ſz q; ex his duobus ppl'is facta eſt vna eccleſia q̄ eſt hereditas xp̄i. Ideo ſequitur: vt laudeꝛis cū hereditate tua in tempore gratie ſicut nunc fit ꝛ videmus manifeste impletum.

Judith vij. diſti.

Peccauimus cum patribus noſtris: iniuſte egimus: iniquitatem fecimus.

Exo. iij

Pīes nr̄i i egypto nō intellexerūt mirabilia tua: nō fuerūt mēores multitudinis mie tue.

Et ō cō ſe. dif. ij. c. reuera

Et irritauerunt aſcendentes in mare: mare rubrum.

Et ſaluauit eos propter nomen ſuum: vt notam faceret potentiam ſuam.

et extra ō here. c cū et in ſto.

Et increpuit mare rubrū et exſiccatū eſt: et deduxit eos in abyſſis ſicut in deſerto.

exo. xiiij

Et ſaluauit eos de manu odientium: et redemit eos de manu inimici.

Et operuit aqua tribulantes eos: vnus ex eis non remanſit.

Et crediderunt verbis eius: et laudauerūt laudem eius.

Hic incepit cōfiteri ꝛ memorare grauia petā illius ppl'i ꝛ miſerationes factas patribus antiquis vt inclinet deū ad ſuā petitionē implendā. Unde eſt aduertēdū q̄ mia dei tāto maior demonſtrat quāto maioribus petōrib⁹ ꝛ rebellibus ꝛ ingratis ꝓſtat. Sed q; filij iſr̄'elitici ſunt ꝛ vitre rebellari ſunt ꝛ peccauerūt cōtra deū: ſz quocienſcūq; reuerſi ſunt ꝛ conuerſi ad pniam ſemp de⁹ eis pepcit. Ideo maxime deus in hoc oñdit multitudinē ꝛ magnitudinē ſue mie. Et ideo dicit memorat octo petā et ingratitudines filiorum ppl'i cōmiſſas cōtra dñm ꝛ quō ſemp dñs miſertus eſt eis. Quorū primū fuit peccatū infidelitatis ꝛ duricie. Nā cū eſſent caſtrametati in litore marino rubri ꝛ vidiſſent exercitū pharaonis venientē q̄ſi diffidēdo direrūt moyſi. Forſitan nō erāt ſepulcra i egypto. ideo tuliſti nos vt moriamur in ſolitudine. Uñ nō intellexerūt nec cōſiderārunt q̄ dñs potuiſſet eos liberare ſicut fecerat mirabilia ꝛ ſigna in egypto: ꝛ tñ dñs nō attēdit ad infidelitatē ꝛ murmurationē ipſoz: ſed precepit moyſi vt peteret aquas: ꝛ trāſiuit totus populus iſr̄'elitic⁹. ꝛ pharao cuz ſuis ſubmerſus eſt: vt ptz Exo. xiiij. Hoc ergo petit ꝛ hanc miſerationē dñi cōfitetur dauid in principio cū dicit Peccauimus cū patribus nr̄is eos imitādo iniuſte egimus cōtra proximū. iniquitatē fecimus cōtra deū. Nā patres noſtri nō intellexerūt. i. attente ꝛ fideliter nō conſiderauerūt mirabilia tua facta in egypto decē plagis illatis egyptijs nec fuerunt memores multitudinis mie tue quā oſtēdiſti filijs iſrael eos mirabiliter liberādo: immo tanq̄ ingrati irritauerūt. i. contēnentes eum ad irā cōcitauerunt aſcendentes in mari rubro: ꝛ tñ ſaluauit eos propter nomē ſuum per moyſen in uocatū. Et hoc fecit deus vt ipſi notam faceret et predicarent potentiā ſuam q; increpuit mare id eſt cū magno fragore ꝛ fluctuatiōe diuiſus eſt in duodecim partes intārum q̄ exſiccatum eſt. i. apparuerūt vie ſicce in eo ꝛ moyſes deduxit eos in abyſſis. i. in profunditate maris ſicut in deſerto. i. acſi deduceret eos per deſertuz ꝛ terrā aridā: ꝛ ſaluauit eos deus de manu egyptioz odientiuz: ꝛ redemit eos de manu inimici pharaonis. Et aqua maris operuit ſubmerſit egyptios tribulātes eos intantū q̄ vnus ex his nō remanſit Et tunc filij iſrael qui ante fuerāt increduli: tūc crediderunt verbis eis prolatis per os moyſi et laudauerunt. i. cecinerunt laudes eius predicando eius omnipotentiā ꝛ iuſticiā dicendo. Cantemus dño glioſe ꝛc. Nota q̄ iſta myſteria ꝛ ingratitudines ſiue petā non narrantur hic eo ordine quo facta fuerūt i Exodo ꝛ lib. nūeroꝝ eo q̄ pſalmiſtē facti nec legunt ad hiſtoriā ſz ad ꝓbetiā.

exo. xvij

Cito fecerunt obliti ſunt operum eius: ꝛ nō ſuſtinuerunt conſiliū eius.

Et ō cō ſe. dif. ij. reuera. c. in calice.

Et concupierunt concupiſcentiā in deſerto et tentauerunt deū in inaquoſo.

Et dedit eis petitionem ipſoꝝ: ꝛ miſit ſaturitatem in animas eoꝝ.

Hic memorat ſcōm peccatū eoz cū murmurarunt contra dñm ꝛ moyſen. Exo. xvij. Petentes aquam ꝛ cibuz ꝛ tētauerunt dñm dicētes. Si eſt deus in nobis ꝛc. Et tamen deus dedit eis carnes in abūdantia per menſem integrū et manna ad māducandū. Ideo dicit. cito fecerūt. i. in breui crediderūt quod dictū eſt: immo in breui obliti ſunt operū eius mirabilium ꝛ nō ſuſtinuerunt patienter conſilium ꝛ ꝓmiſſum eius. ſed concupierunt indiſcrete cōcupiſcentiā in deſerto rafadi petendo carnes: ꝛ tentauerūt deū in loco inaquoſo ad petram oreb dicētes. Eſt deus in nobis. Ideo dicte ſunt aque tētationis ꝛ tamē de⁹ dedit ꝛ impleuit eis petitionē ipſoz: ꝛ miſit ſaturitatem in animas eoz: et abundantia carniū coturnicum. ꝛ aque de petra oreb.

Nu. xvj. d. ꝛ. vij: q. j. c. de nicq. et. xxiij. q. j. c. didicimus.

Et irritauerūt moyſen in caſtris: aarō ſanctum domini.

Aperta eſt terra et deglutiuit dathā: ꝛ operuit ſuper cōgregationē abyron.

Et exarſit ignis in ſynagoga eoz: flamma combuſſit peccatores.

Hic cōfitet ꝛ memorat tertium petrū q̄ fuit ambitiōis ꝛ inuidie q̄n Eboze ꝛ Dathan et Abiron voluerūt ſibi vēdicare ſummū ſacerdotiū et mouerūt ſeditionē cōtra moyſen ꝛ aarō vt patet Numeri. xvj. Unde dicit. Et irritauerunt. i. contriſtauerūt ꝛ ad irā prouocauerunt moyſen in caſtris et aaron ſctm̄ dñi. i. ſacerdotē ordinatū ꝛ ſanctificatū a deo: ſed ex ſententia dei aperta eſt terra ꝛ deglutiuit dathan ꝛ operuit ꝛ ruit ſup ꝯgregationē ꝛ conſpiratiōnē ꝛ ꝓpheticū abiron. ꝛ ſic abſorbuit eos. Et exarſit ignis i ſynagoga ꝛ ꝯgregatiōe malipoli eoz. Et flamma occidit. ccl. viros peccatores p̄ſumētes offerre incēſum cū thuribulis cū eſſent peccatores ꝛ indigni ꝛ nō a deo electi. Et tamē deus pepercit filijs eboze q̄ non cōſenſerunt. Unde factum eſt grande miraculū. vt ex oēs eſſent in eodē loco: ꝛ tñ iſti ſunt liberati ꝛ manſerūt i facie terre: tūc aperta fuit terra: ꝛ tñ eboze ꝛ dathan ꝛ abiron cū ſequacibus ſuis ruerunt abſorpti: vt ꝑz Numeri. xvj. ꝛc.

Et fecerunt vitulum in oreb: ꝛ adorauerūt ſculptile.

Exo. xxxij.

Et mutauerunt gloriā ſuam: in ſimilitudinem vituli comedentis fenum.

Obliti ſunt deum qui ſaluauit eos: qui fecit magnalia in egypto mirabilia in terra

Universidad de Deusto
Biblioteca

tij. regū. xij.

cham: terribilia in mari rubro.
Et dixit vt disperderet eos: si non moyses electus eius stetisset in confessione in conspectu eius.
Nu. xiiij. Nu. xvij c. xiv. de. c. 1. disciplinau. c. xxiij. q. iij. c. guillisarius. t. c q. 1 crudele.
Ut auerteret iram eius ne disperderet eos: et pro nihilo habuerūt terrā desiderabilē.
Non crediderunt verbo eius: et murmuranerunt in tabernaculis suis: non exaudierunt vocem domini.
Eleuauit manum suam super eos: vt prosterneret in deserto.
Et vt deiceret semen eorum in nationibus et dispergeret eos in regionibus.
¶ Hic cōfitetur t memorat quartū pctm qō fuit idolatrie. qui adorauerūt t fecerūt vitulū conflatilē: vnde dicit. Et fecerūt idolū t vitulū in oreb i. prope montē sinay cui? pars ōr. Oreb. t adorauerunt sculptile scz vitulū cōflatilē: vt ptz Exo. xxxij. t mutauerunt gloriā suā. i. gloriam t latriā deo debitā in similitudinē t imaginem vituli comedētis fenū attribuētes gloriā t bonorē vni bestie mute. Et sic obliti sunt deū qui saluauit eos ab egyptijs liberādo quando fecit magna miracula in egypto t mirabilia in terra cbā t terribilia portenta terribilē stragem egyptioz in mari rubro deducēdo aquas maris sup eos. Et tunc filij israel post tot miracula t bñficia fuerunt ingrati t infideles adorātes vitulū. Et ideo deus dixit. i. decreuit t cōminatus est vt disperderet eos cuz dixit. Dimitte me vt irascat furor meus super eos ꝛc. Nisi moyses electus ei? obstitisset et supplicasset in cōfractione t cōtritione cordis in conspectu eius vt auerteret iram suā et deus pepercit eis occisis. xxiij. milib?. ¶ Et pro nihilo. Hic incipit ysus in trāslatiōe Hieronymi et est quintum peccatū qō fuit rebellionis t diffidētie quādo voluerunt cōstituere sibi ducē qui reduceret eos in egyptum nisi calepb t iosue obstitissent: vt ptz Numeri xiij. Unde data est eis sentētia: vt nullus eorū q egressi sunt de egypto a. xx. annis et supra intraret terrā promissionis preter calepb et iosue: sed cadauera eorum iacerēt in deserto. Ideo ait. quia supple contempserūt t pro nihilo habuerūt terrā desiderabilem promissam abrae et isaac t iacob: t non crediderūt verbo eius: nec promissioni t murmuranerūt in tabernaculis suis cum dixerunt: vtinā perearnus t nō inducat nos dñs in terrā illā ne cadamus gladio: t vxores ac liberi nostri deducātur captiui et non audierunt vocē dñi de promissione facta. Et tō dñs eleuauit manū t sententiā suā: vt prosterneret eos in deserto vt deiceret semē eoz in nationibus t dispgeret eos in regionibus diuersaz gētiū: sed adhuc precibus moysi fuit placat? t noluit eos totaliter delere: sed progault eos vt vagarenē per desertum vsqz ad quadragesimū annum.
Et initiati sunt beelpbegoz: et comederūt sacrificia mortuorum.

Et irritauerunt eum in adinuentionibus suis: t multiplicata est in eis ruina. ij. q. vij. ij. ite cū balaam xxiij. q. iij. c. ad aduerb. t. q. vi. c. q. iij. c. q. v. ca. cog t. q. viij. occi dit.
Et stetit pbinces et placauit: et cessauit quassatio.
Et reputatum est ei ad iusticiā: in generatione t generationē vsqz in sempiternum.
¶ Hic cōfitetur et memorat sextū peccatū quod fuit idolatrie t luxurie: cū adconfiliū balaā ipse Balach rex moabitarū obtulit filijs israel puellas pulcbras cū quib? fornicati sunt que eos deduxerunt ad adorādū beelpbegor. Unde secuta est in eis plaga magna: vt ptz Numeri. xxv. vnde dicit. Et initiati sunt. i. sacrificauerūt t coluerūt Beelgor. i. idolū beel. qui adorabatur in monte pbegor tanqꝫ deus moabitarū. t comederunt sacrificia animaliū mortuoz illi idolo immolatoz. Et sic irritauerunt ipsum deum in adinuentionibus. i. volūtarijs sceleribus suis. Et ideo multiplicata est in eis ruina t plaga magna: quoniam occisi sunt viginti quattuor milia. Et pbinces stetit. i. sceleri eoz restitit' cum trāsfixit zambri coetem cum muliere madianita. Et ideo reputatuz est ei ad iusticiam in gene. t gene. vsqꝫ in sempiternuz: et quo meruit successionē sacerdotij: qui quidē actus memorabitur in eternum.

Nūe. xx.

Et irritauerunt eum ad aquas contradictionis: et veratus est moyses propter eos quia exacerbauerunt spiritum eius.

Nu. xxo iij.

Et distinxit in labijs suis: non disperdiderunt gentes quas dixit dñs illis.
Et cōmixti sunt inter gentes: t didicerunt opera eoz et seruierunt sculptilibus coruz: t factum est illis in scandalum.
Et immolauerunt filios suos: t filias suas demonijs. vt ptz p discuria li. iudic.
Et effuderūt sanguinem innocentem: sanguinē filioz suoz t filiarū suarū quas sacrificauerunt sculptilibus chanaan.
Et inficta est terra in sanguinibus t cōtaminata est in operibus coruz: t fornicati sunt in adinuentionibus suis.
Et iratus est furore dñs in populum suuz et abominatus est hereditatē suam.
Et tradidit eos in manus gentium: t dominati sunt eorum qui oderunt eos.
¶ Hic cōfitetur t memorat septimū peccatū qō fuit murmurationis t infidelitatis quādo mouerunt seditiones cōtra moysen in cades propter defectū aque. Unde dño precipiente moyses percussit petraz virga t dedit eis aquam: vt ptz Numeri. xx. ideo ait. Et irritauerunt eum ad aquas contradictionis in deserto cades et veratus est moyses ppter eos: qz exacerbauerūt t amaricauerūt spīm ei? in murmure suo. Et ideo distinxit labijs suis cū dixit. Num ex hac petra poterim?

Confitemini dño qm̄ in se.

nobis aquā ejicere. vñ ex locutiōe sua potuerūt cōficere qꝫ bestiabat. Et tō abingressu terre pro missionis fuit exclusus vterqꝫ. s. Moyses t Aarō Mō dispdiderūt. Hic incipit ysus in trāslatione Hieronymi vbi ꝓfitet̄ memorat occimū peccatū qō fuit rebellionis siue inobedictie eo qꝫ nō impleuerūt preceptū dñi q mādauerat eis vt ejicerēt et interficerēt eos chananeos in terra promissionis. Imo eos reliqrunt: t ppter auaricia tributarios fecerūt. Unde cuenerūt eis ola mala: qz didicerūt opa t superstitiones eoz t moreo: t sic ydolatriam frequēter cōmisert. vñ fuerūt frequēter afflicti t puniti dediti. Ideo ait nō dispdiderūt gētes chananeoz qs precepit ejicēdas dño illis numeri xxxiij. Ideo cōmixti sunt inter eos t didicerūt opa eoz t moreo: t fuerūt sculptilib'9 t ydolis eorū. s. Baalym t Astarot t factū est illis in scāda lū. Nā ꝓmixtio eoz inter gētes fecit eos cadere in ydolatriā t superstitiones eoz. Unde immolauerūt filios t filias demonijs ad modū chananeoz: t sic effuderūt sanguinē inocētē filioz t filiarū quas sacrificauerūt sculptilib'9 t ydolis chanaā. Et in tersecta t contaminata t polluta est terra in sanguinib? humanis: t nefandis sacrificijs. t cō taminata in opibus eoz deo odibilib'9 t p qz fornicati sunt fornicatiōe spūali cū dijs alienis latriā tribuēdo in adiuētionib'9 suis. i. spōte. Et sic irat' est furore dño in pplm suū. i. ꝰ pplm suū et abbojat? est hereditatē suā quā elegerat sibi in pplm peculiarē t tradidit eos ī man' gētiū t ꝰ? detectos: t dñati sunt eoz qui oderāt eos: vt ptz per totum discursum libri iudicum.

vt ptz in li. iudic. Et in li. reg. iij. q. i. cap. nulli dubium.

Et tribulauerunt eos inimici eorum: t humiliati sunt sub manibus eorum: sepe liberauit eos.
Ipsi aut̄ exacerbauerunt eum in consilio suo: t humiliati sunt in iniquitatibus suis
Et vidit cum tribularentur: t audiuit oratonem eorum.
Et memor fuit testamenti sui: t penituit eum sm multitudinē misericordie sue.
Et dedit eos in misericordias: in conspectu omnium qui ceperunt eos.
¶ Et tribulauerunt eos inimici. s. Chananei t moabite t amonite ꝛc. t humiliati sunt captiui sub manib? t ptāte t ditione eoz. Et tū dñs sepe liberauit eos mittendo iudices t saluatores: vt ayot. othomel. gedeon. Jepte. t ceteros. ipsi ꝰo tāqꝫ iurgati multotiēs exacerbauerūt eū spōte i ꝰsilio t arbitrio suo t nō coacte. Et ideo humiliati t subiecti t afflicti sunt i iniq̄tatib? t sceleribus suis. Sz qz dū erāt in captiuitate t tribulatiōe recurrebāt ad deū. ꝰoydit de? oculo mie cū tribularenē t audiuit oronē t clamorē eoz: nō i meritis eoz. sz qz memor fuit testamēti t pmissi sui facti ad abrāā isaac t iacob t nō respexit eoz iniq̄tatē sz suā miam t inmobilitatē sui testamēti qz de illa gnatiōe pmīsat futurū messiā t salua

toz. Et tō penituit eū nō qꝫ penā pateret̄ sz fecit ad modū penitētis reuocātis irā t vindictā pcēdo eis sm multitudinē mie sue. Et dedit eos in miam in cōspectu oim gētiū q ceperāt t subiecerāt eos: qz nō pmisit de' vt inimici totaliter eos delerēt: sz recipiebāt eos in deditiōem t fuitutē t pmittebāt eos viuere in ciuitatib' suis. Et per iudices suos ab inimicis liberabat sepi? eos
Saluos fac nos domine deus noster: t cōgrega nos de nationibus.
Ut confiteamur nomini sancto tuo: t gloriemur in laude tua. xcv. d. c. ecce.
Benedictus dñs deus israel: a seculo t vsqꝫ in seculū t dicet oīs populus fiat fiat. xv. qō. j. reuertimini.
¶ Hic resumit suā petitionē t po. pclonē intēta i toto psal. ℣ ¶ Un ē aduertēdū qꝫ p oēs supra dictas tres liberatiōes fuit figurata vlis redēptio futura p xp̄m: nā sicut de' misit moysen ad liberandū t extrabēdū pplm de egypto t traducēdū p mare rubrū. Ita figurabak qꝫ deus erat missur? filiū suū ihesum ad liberādū totū gen? humanū de ptāte diaboli t trāsferēdū ipm p mare rubrū sui sanguis t passiōis. Et p ꝰ qꝫ pcussit petrā oreb t dedit aquā significabat qꝫ xps erat percutiēd' i latere vñ erat emanatura aq̄ sapīe t sacroz i nram salutē. t sic de singulis sicut super? frequēter dictū est. Et p vnēquēqꝫ illoz. xiij. iudicū qs dño misit ad liberādū filios isr'l. vt ptz li. iudicū. significabak xp̄m venturū ad salnādū t liberādū totū gen' humanū a fuitute diaboli videlicet q odiū i spū dicit t clamat ad deū dicēs. o dñe nō est tibi nouū t inusitatū. imo sp ꝰsueuisti facere miam t liberare pplm tuū ab afflictōe t captiuitatib? tpalib? i qb? figurabak nra redēptio ypsz Ergo sicut nouē vicib' liberasti pplz tuū i deserto p moysen. t xiij. vicib? liberasti eos i terra promissiōis p. xiij. iudices q dicti sunt saluatores illius pplī. Mitte g̃ saluatorē vlem xp̄m p illos figuratū t saluos nos fac p ei? mortē t passionē. q. d. sicut saluasti illos salua nos mō p aduentū tuū. t ꝰgrega nos. s. ecclias tuā nō solū de iudeis. sz ēt de oīb? natiōib' sicut pmisisti: vt oes ꝰfiteamur nol setō tuo vt ī nōe ihesu oīe genu flectrak ꝛc. t gl'iemur i laude tua sub vna lege euāgelica t vna fide t vno baptismo t vno sacrificio. Et oīs pplis. tā gētilis qꝫ inde' dicet. i. dicat. bñdict' qvenit dñs de' isr'l. r. i. ꝰfiteank xp̄m eēverū deū t boiez t iā venisse in carnē. t ꝰfiteamur vnū deū trinū t vnū t vbū icarnatū. Un̄ nota sicut supradictū ē qꝫ hebrei ñ bñt impatiuū nec optatiuū. sz ponūt futurū indicatiui p optatiuo. tō ait. t dicet oīs pplis. s. dicat oādo vterqꝫ pplis. Bñdict? dñs de' isr'l fiat fiat. i. amē amē. t pōit bis fiat pp duos pplos. s. iudaicū t gētilē ex qb? vna ecclia est in xp̄o ꝰgregata sicut in principio ꝓpnit duplex alia rōne vtriusqꝫ pplī. Et tō ꝰcordat finis cum principio. Nā sicut ibi ōr. Alla alla. Ita i fine ōr fiat fiat. siue amen amen. q. d. vterqꝫ pplus laudet deū t dicat. Bñdict? iesus qui venit. Amen amē. i. ad saluādū vtrunqꝫ populum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Judich xij. infra cxviij. a.

CONfitemini domino quoniã bonus: qñ in seculum misericordia eius.

Dicãt nunc q redẽpti sunt a dño quos redemit de manu inimici: de regionibus congreganit eos.

A solis ortu ⁊ occasu: ab aquilone ⁊ mari.

¶ Titul' alla. Et ꝟ ti. ⁊ materia psal. apparet ꝙ iste psal. ẽ de illis quos dñs fecit ad laudãdũ deũ in tẽplo p festiuitatib⁹. ⁊ dirigit ipm ad vnũ populũ iam p xpm redẽptũ. vñ q: in supiori psal. cũ maximo affectu ⁊ desiderio petiuit vniuersalẽ redẽptionẽ ⁊ xpm accelerare aduẽtũ suũ ad saluãdũ nos ⁊ congregãdũ nos de natiõib⁹. Vñ in pncipio dixit. Memẽto nr̃i dñe in bñplacito ppli tui visita nos in salute tua ad vidẽdum de bonitate elector̃ tuor̃ ad letandũ in letitia gentis tue vt laudẽris cũ hereditate tua. Itẽ interpositi⁹ multis miserationib⁹ diuinis resumpsit petitionẽ suã dicẽs. Saluos nos fac dñe ⁊ congrega nos de natiõib⁹: ⁊ confiteamur nomini tuo ⁊ gliemur in laude tua ⁊c. Sz q: ppba in spũ fuit certificat⁹ hoc fore implẽdũ p xpm. Jõ ad pplm iam redẽptũ ⁊ saluatũ p xpm ⁊ congregatũ de natiõib⁹ in vnã eccl̃iam ⁊ ciuitatẽ dei dirigit hũc psal. inuitantẽ ipm ad gr̃arũ actiones p bñficio redẽptiõis. vñ duo facit. Mã pmo facit qõ dictũ est. ⁊ scõo enarrat bñficia q̃ recepim⁹ p aduẽtũ xpi: ⁊ in q̃libet nos ãmonet ad gr̃arũ actiões sc̃a ibi. errauerũt i solitudine. Dicit ergo dõ incipiẽdo structiões ⁊ fniam i scõdo. Oẽs q̃ redẽpti sunt a dño nr̃o iesu xpo p aduẽtũ suũ q̃s redemit ꝺ manu ⁊ ptãte diaboli inimici nr̃i congregauit eos de natiõib⁹ in vnã eccl̃iam. Congregauit dico a solis ortu et occasu. ⁊ ab aq̃lone ⁊ mari tã oceano ꝙ mediterraneo. oẽs isti i xpo redẽpti congregati dicãt iter se ⁊ exhortentur seipos dicẽdo. Cõfitemini dño iesu xpo qñ bon⁹ est. ⁊ i eternũ est ⁊ erit mia ei⁹ quã nobis ostẽdit in sua redẽptiõe. Et dis vbis patet ꝙ non loquit̃ hic de tẽporali ⁊ ptic̃ulari et corporali redẽptione vt iudei ⁊ quidã cũ eis deliranr̃: sed loquit̃ de vniuersali ⁊ spũali salute et redẽptione facta p xpm cũ dicit. A solis ortu ⁊c. nec inuitat falsam iudeã ⁊ illũ ppm ad gratiarũ actiones ⁊ ad laudãdum deũ: sed totã eccl̃iam ⁊ xpianã religionẽ a solis ortu vsq; ad occasum diffusam ⁊ congregatã q̃ vere redẽpta est p xpm vñ dauid ppheta dñi sciebat ex reuelatiõe ꝙ genus humanũ nõ poterat redimi nec saluari nisi p xpm deũ incarnatũ in cuius fide saluabantur antiqui. hũc ergo inuocat in omnibus psalmis.

Infra codẽ. et xv. q. i. c. reuerti mini.

Errauerũt in solitudine in inaquoso: viã ciuitatis habitaculi non inuenerunt.

Esurientes ⁊ sitientes: aia eorũ in ipis defecit

Et clamauerũt ad dñm cũ tribularentur:

infra eodem. ⁊ de necessitatibus eorum eripuit eos.

Et deduxit eos in viam rectam: vt irent in ciuitatem habitationis.

Confiteantur dño misericordie eius: ⁊ mirabilia eius filijs hominum.

Quia satiauit animam inanem: ⁊ animã esurientem satiauit bonis.

¶ In hac sõa pte enumerat bñficia p xpm nobis illata in suo aduẽtu p quo gr̃as tenemur referre. Et pmo memorat tria bñficia q̃ totũ genus humanũ recepit p suã mortẽ ⁊ resurrectiõem et ascẽsionẽ ⁊ alia tria q̃ eccl̃ia recepit post suã ascẽsionem. ibi qui descendũt mare ⁊c. ¶ Quãtum ad primum est notandum ꝙ totum genus humanum tria damna hereditaria incurrit ex pecto pmor̃ parẽtũ. Primo exilio ab vtraq; paradiso eũ fuit dõ expulsus in hãc vallẽ lachryma rũ inter bestias ⁊ vepres ⁊c. cũ dicit de⁹. Ne forte mittat manũ suã ⁊ sumat de cibo ⁊ viuat in eternũ. Vñ ex hoc exilio incurrit famẽ ⁊ sitim et rãdo p hãc vallẽ lachrymarũ. Scõo incurrit infirmitatẽ ⁊ egritudinẽ tam aie ꝙ corporis. Mã in aiã pdidit iusticiã originalẽ ⁊ fuit sauciatus triplici culpa ⁊ in corpore recepit oẽs penalitates ⁊c. Tertio fuit cõdẽnatum totum genus humanũ ad captiuitatẽ ⁊ carcerẽ perpetuũ diabolo hic p culpam ⁊ in futuro p penã. Et sic dõ fuit erul ⁊ eger ⁊ captiuus. Sed ab his tribus dãnis nos xp̃s liberauit i suo aduẽtu. Primo ab exilio cũ nos invnã eccl̃iam et diuersis locis ⁊ nationibus congregauit hic p gr̃am ⁊ in futuro per gloriã. Secundo nos liberauit a captiuitate cũ p suum sanguinem nos redemit ⁊ de inferno abstraxit. Tertio nos liberauit ab egritudine peccati ⁊ fomite eius cum ex sua passione virtutem cõtulit sacramẽtis ad sanãdas nostras infirmitates. Vñ p suam passionem nos redemit a captiuitate. ⁊ per resurrectiõem nobis recuperauit immortalitatẽ ⁊ per ascensionem nos ab exilio reuocauit ⁊ introduxit in celum. Et ideo dauid nos admonet ad gratiarum actiones. Primo quia nos reuocauit ab exilio ⁊ fiti ⁊ fame. Secundo: quia nos a captiuitate liberauit. Tertio: q: ab egritudine corporis ⁊ aie sanauit. secunda ibi. Sedentes in tenebris. tertia ibi. Suscepit nos. Quãtũ ergo ad primũ dicit. Omnes filij adam errauerunt in solitudine in inaquoso so'o huius mundi ⁊ expulsi a terrestri paradiso in qua solitudine viam ciuitatis celestis ⁊ illius eterni habitaculi non inuenerunt. immo viam pditionis. ¶ Et dicebatur solitudo hic mundus. Nam in terrestri paradiso habebat adam colloquium ⁊ familiaritatem ⁊ societatẽ angelorum: sz cũ fuit expulsus tñe ab huiusmodi fuit priuat⁹. In qua solitudine non solũ nõ inuenit ciuitatẽ nec habitaculũ sed nec etiam viã ac ciuitatẽ ⁊ habitaculũ dei. Et ideo errabat totum genus humanum sicut ouis que perijt et omnes ibant ad barathrum inferni perdita via que ad celum ducebat. Sed quia in tali exilio incurrerunt famem et sitim. non solum corporalem: cum perdiderunt cibum vite: sed etiam spiritualem ⁊c. Ideo sequitur.

Tria dãna ex peccato ade.

xp̃s nos liberauit ab his tribus malis.

Dei mã dus ꝺ solitudo

Psalmi. cvj. Fo. cclxxxiij. Confitemini dño qñ in se.

esurientes ⁊c. Et incipit hic cõstructio sic dicẽdo esurientes ⁊ sitientes errauerũt i solitudine ⁊ viã ciuitatis ⁊ habitaculi nõ inuenerũt. iõ anima. i. vita eor̃ in ipsis defecit cũ perdiderũt omnes ingnumvite. Ideo tũc oẽs filij adã cũ p quinq; milia annor̃ tribularent̃ ⁊ vexarent̃ a diabolo in labyrmarũ valle ⁊ solitudine clamauerũt ad dñm sez patriarchę ⁊ pphete dicẽdo. vtinã dirũperes celos ⁊ descẽderes ⁊c. Et tũc de⁹ misit filiũ suum ⁊ de necessitatib⁹ eor̃ eripuit eos. Et per legem euangelicã deduxit eos in viã rectã ⁊ vt irent in ciuitatẽ habitatiõis celestis quã pdiderãt. Ergo oẽs q̃ reuocati sunt ab huiusmodi exilio confitentur dño mirabilia misericordie ei⁹ ⁊ etiã confitentur non solũ dño sed etiã olꝺ filijs hominũ post ꝙ tã magnũ bneficiũ receperunt: q: dñs xp̃s p sua sacramẽta ecclesiastica satiauit animã inanẽ ⁊ vacuã gratie: ⁊ animã esurientẽ satiauit hic bonis gratie ⁊ in futuro bonis glorie. ⁊ maxime ꝑticipauit animas nostras pane sacramẽtali eucharistie. Et sic iez tota ista parricula bu⁹ littere posset adaptari ad filios israel q̃ errauerũt. xl. annis i solitudine deserti quos iosue introduxit in vberẽ terrã pmissiõis: tñ tũc illud adduceret in figurã: q: iste psalm⁹ ceteriniõ adducunt nec legitur in eccl̃ia ad hystoriã sed ad pphetiã ad ire tuz quo pncipaliter facti sunt vt frequẽter dictũ est alit pot⁹ cẽt iudaizare ꝙ sacrã scripturã xpi anis epõere qõ summopere cauẽdũ est. Et esset occultare thesaurum spũssancti qui hic latet.

depe. diij. ca. adducvi trame.

Sedẽtes in tenebris ⁊ vmbra mortis: vinctos in mendicitate ⁊ ferro.

Quia exacerbauerunt eloquia dei: ⁊ consilium altissimi irritauerunt.

Et humiliatũ est in laboribus cor eor̃: ⁊ infirmati sunt nec fuit qui adiuuaret.

ē. ⁊. j. eodem

Et clamauerũ ⁊ ad dñm cũ tribularent̃: et de necessitatibus eor̃ liberauit eos.

Et eduxit eos de tenebris ⁊ vmbra mortis ⁊ vincula eorum diripuit.

Confiteãtur dño misericordie eius: ⁊ mirabilia eius filijs hominum.

Quia contriuit portas ereas: ⁊ vectes ferreos confregit.

¶ Hic memorat sõm bneficiũ sez qualit̃ xp̃us nos liberauit a captiuitate ⁊ vinculis diaboli ⁊ de carcere inferni. Et dicit xp̃s supple liberauit oñs filios adam sedẽtes i tenebris peccator̃ hic per culpam ⁊ in inferno siue limbo per penã dãni ⁊ in purgatorio p penã sensus ⁊ vinctos ⁊ ligatos in mẽdicitate ⁊ ferro cathẽar culpe ꝙne ꝺ̃ Vñ xp̃s tria genera bonor̃ liberauit. Primo sanctos patres liberauit de limbo qui erant ꝺ̃nati ad penam dãni. Scõo expolauit purgatorio in quo erãt quidã de populo dei condẽnati ad tempus ad penã sensus. Tertio liberauit vivos qui erãt in vinculis peccati: iõ dicit xp̃s Joan. xij. Princeps huius mundi ejicietur foras: sic ergo liberavit in tenebris ⁊ vmbra mortis. Nã tam infirmus ꝙ quelibet culpa dicitur vmbra mortis ⁊ puratio luminis gratie. ⁊ tales dicuntur vincti mẽdicitate ⁊ fame ⁊ ferro dure seruitutis. Et subdit causaz quare erant i illa captiuitate dicens. Exacerbauerũt eloq̃a dei. i. q: trãsgressi sunt ꝑceptũ dei comedẽdo de cibo vetito in paradiso ⁊ cõsiliũ dei scz legẽ datam moysi irritauerũt ⁊ contẽpserũt ⁊ vanã reputarunt. Ideo humiliatũ ⁊ deiectum est in laboribus cor eorum et sententia domini dicentis. In sudore vultꝰ tui. ⁊c. Et infirmati et percussi sunt in anima culpa. ⁊ in corpore penalitatibus ⁊ in sensualitate fomite cõcupiscentie: ⁊ nõ fuit qui eos adiuuaret nec liberare posset a peccato ⁊ penis eius. Et ideo cũ p quinq; milia annor̃ tribularẽtur i huiusmodi captiuitate clamauerunt ad dñm p patriarchas: ⁊ pphetas: et sic xp̃s venit i carnẽ ⁊ liberauit eos de necessitatibus ⁊ vinculis eor̃: ⁊ eduxit eos de tenebris et vmbra mortis ⁊ inferni ꝙ peccati: ⁊ vincula eorum diripuit quãdo portas ereas inferni ⁊ peccatorũ ⁊ vectes ferreos cõfregit. Et ideo oẽs qui liberati sunt ab huiusmodi captiuitate cõfiteãtur dño ⁊ filijs hoim mirabilia opera mie eius ꝙ cõtriuit portas ereas ⁊ vectes ferreos confregit.

Nota.

¶ Notandũ ꝙ ola verba deponẽtia habent duplicẽ significationẽ in tertijs psonis sczsingulari ⁊ passiua sicut verba cõmunia: et ideo ly cõfiteant̃ forsan tenet̃ in hoc loco passiue scz cõfiteant̃ dño misericordie ei⁹. i. cũ cõfessione sibi referantur et memorẽtur actes laudẽ ⁊ mirabilia eius cõfiteãtur ⁊ manifestent̃ filijs hoim: vt cognoscãt ⁊ laudent eũ omnipotentiã. Nam deo debemus agere gratias cõfitendo mias eius quas nobis fecit et debẽt cõfiteri et manifestare et pdicari hoib⁹ mirabilia opa eius ⁊ miracula ⁊c.

xxiij. q. ij. si q̃libet. ⁊. xv. q. j. firmissime.

Suscepit eos de via iniquitatis eor̃: propter iniusticias eñ suas humiliati sunt.

Omnẽ escã abominata est aĩa eor̃ ⁊ appropinquauerũt vsq; adportas mortis.

ē. ⁊. j. eodem.

Et clamauerunt ad dñm cũ tribularẽtur: ⁊ de necessitatibus eorum liberauit eos.

Mu. xxj

Misit verbum suum et sanauit eos: et eripuit eos de interitionibus eor̃.

ē. ⁊. j. eodem.

Confiteãtur dño misericordie eius: et mirabilia eius filijs hominum.

Et sacrificent sacrificiũ laudis: ⁊ annuncient opera eius in exultatione.

¶ Hic memorat tertiũ bneficiũ sez q: xp̃us nõ solũ reuocauit genus humanũ ⁊ filios adam ab exilio ⁊ a captiuitate diuina sz etiã sanauit eos ab infirmitate nõ solũ culpe: sz etiã pene corpalis ⁊ spũalis: ⁊ hoc per sacramẽta ecclesiastica ⁊ suã resurrectiõem ⁊ ꝺictũ est. Ideo ait: xp̃us suscepit eos de via ⁊ culpa iniquitatis eor̃. nam ppter iniusticias ⁊ preuaricationes ⁊ rebelliões suas humiliati ⁊ condẽnati ⁊ pcussi sunt diuersis egritudinibus corporis ⁊ anime. Nam in anima fuerũt

Universidad de Deusto
Biblioteca

sanctiati pctō t in corpore diuersis infirmitatib⁹ t in appetitu fomite t concupiscētia inordinata. In tantū ꝙ oēm escā salubrē t bonā doctrinā abominata est aīa eor: inclinātes ad malū abhorrētes bonū: t sic appropinquauerūt vsq; ad portas mortis debilitati in consuetudine peccati: sed tūc cū p tota tpa tribularēnt t vexarent i morbo peccati clamauerūt ad dōm t de necessitatib⁹ eor liberauit eos isto modo. Nā misit verbū suū scz xp̄m. et p *morte* passionē t ecclīastica sacramēta sanauit eos: t eripuit eos de iteritiōib⁹ t occisiōib⁹ t ireceptionib⁹ eor: vñ p mortē liberauit eos: sed p ecclīastica sacramēta sanauit eos a peccatis cōmissis t eripuit t pseruauit eos ab iterēptiōib⁹ t peccatis futuris. Nā sacramēta nō solū sanant culpas: sed etiā pseruāt a futuris mitigādo fomitē. Omnes ergo sanati ab huiusmodi morbis cōfiteant dño t filiꝰ hoīs mirabilia mie eius t oēs sacrificēt sacrificiū laudis t offerāt eucharistie sacramētū: qō de se t opere operato est bonū t laudabile t oēs annūciēt opa eius scz mysteriū incarnationis t redēptiōis t oīa miracula t bñficia eius. t b̄ i exultatiōe cū hymnis t cāticis. Et nota q̄ hic dicō fiteant alīt pōt obstrui sic. Misericordie eius obsistant dño t manifestēt eis: t oēs ab huiusmodi liberati obfiteantur mirabilia eius filiꝰ hominuꝫ

Jone. j. xij. q. j. ca. exemplū ero. xiij.

Qui descendūt mare in nauibus facientes operationē in aquis multis.

Ipsi viderunt opera dominī: et mirabilia eius in profundo.

Dixit et stetit spiritus procelle: et exaltati sunt fluctus eius.

xvj. q. ij. c. vltis.

Ascēdunt vsq; ad celos: et descēdunt vsq; ad abyssos: alia cor in malis tabescebat.

Turbati sunt et moti sunt sicut ebrius: et omnis sapiētia eor devorata est.

Et clamauerūt ad dōm cū tribularētur t de necessitatibus eor eduxit eos.

Ꝫ. codex. x. v. di. ca. ecce t xiij. q̄. j bis ita.

Et statuit procellam eius in auram: et siluerunt fluctus eius.

Et letati sunt q̄ siluerunt: t deduxit eos in portum voluntatis eorum.

xv. q. j. ca. reuer timini.

Confiteātur dño misericordie eius: t mirabilia eius filiꝰ hominum.

Et exaltent eum in ecclesia plebis. et in cathedra seniorum laudent eum.

¶ Hic memorat alia tria bñficia q̄ recepit ecclesia tam redēpta post ascēsionē que liberata est a tribus periculis t psecutionibus. Nā primo passa est persecutionez tyrannor. Scdo hereticor a q̄bus liberauit eā xp̄s. Tertio q: bonū synagoge transtulit in populū gētilem: q: succedit in hereditatē synagoga reprobata t petrū t malū populi gentilis xp̄s transtulit i synagogā. Jdeo primo iuitat fideles t ecclesiā: q: liberata ē naufragio t tēpestate tyrannor imperator: scdo q: populus gentilis successit i fructū t hereditatē synagoge ipsa manēte arida t reprobata. tertio q: liberata est ecclīa a tribulatiōe t intentiōe hereticor scdm ibi. Posuit flumīa. tertia ibi. Et pauci facti sunt ¶ Quantū ad primuꝫ dicit. Fideles iaz a dño nō redempti q̄ descēdunt mare bul⁹ mūdi nauigantes in nauib⁹ huius ecclesie faciētes operationes suas obseruādo legē euāgelicā in aq̄s multis scz int psecutiōes infidelitū: ipsi fideles scz apostoli t martyres t ceteri xp̄iani viderūt opera dñi et mirabilia q̄ fecit xp̄s in profundo bul⁹ martis tpsecutiōis illuctuātis. Nā de⁹ dixit t p̄misit t stetit t durauit spūs procelle bul⁹ psecutiōis. ccc. annis vsq; ad Cōstantinū t p oīa illa tpa exaltati sunt fluct⁹ psecutionū p decē imperatores interētes p. psecutiōes ecclie. ¶ Unde sicut naues agitate a fluctib⁹ q̄libz vident ascēdere. descendere. vsq; ad celū et postea descendere vsq; ad abyssos t iterū ascendere. Intantū ꝙ naute turbant t pdūt arbitriū t scientiā nauigādi: ita pariꝫ Nero t Domitian⁹ et deci⁹ t Decius t diocletian⁹ t Maximianus t ceteri tyrāni conati sunt submergere nauē ecclesie vsq; ad abyssos: scz de⁹ siue gubernator ei⁹ eleuauit eā vsq; ad celū p potentiā t fortitudinē Et intrū conat⁹ est Diocletian⁹ submergere ipsaꝫ ꝙ multi naute t fideles deficiebāt ibi: t intrū turbata est ecclīa: ꝙ fideles non audebāt publice se xp̄ianos notare imo fugiebāt p spelūcas t antra Intantū ꝙ marcellin⁹ papa timore mortis peul⁹ ydolis publice thurificabat t sic sapia nauta rū ecclie q̄si deuorata ē. ideo dicit ascēdit. i. ascēderunt naute ecclie vsq; ad celos p fortitudines et sapiētiā: q: quotidie per oēs partes martyrio coronabantur vltra centū milia. t postea descēderunt vsq; ad abyssos per mortē q̄ nisi pauci fugerunt ois sapiētia eor devorata est cum metu mortis. licz nō corde idolis multi eor thurificabant. Sed tunc btus Siluester et ceteri prelati ecclie t fideles cū taliter in hac tēpestate t naufragio tribularentur clamauerunt ad dōm et de necessitatibus eor eduxit eos isto modo. Nam misit beatū Siluestrū et sanauit Constantinum imperatorē de lepra. qui postq̄ fuit baptizatus fecit cessare psecutionē. t exaltauit et ditauit ecclesiā t sic fideles letati sunt: q: siluerunt persecutiones ecclesie: t eduxit eos dñs in portum et quietem voluntatis eor. i. in ciuitatē desideratam. ergo fideles ecclesie iam a persecutionib⁹ p xp̄m liberati confiteantur xp̄o t filiꝰ hominum mirabilia mie eius. Et q̄ ante nō audebāt publice xp̄m notare nec ecclīas erigere. iam ex precepto imperatoris Constātini exaltent xp̄m in ecclīa plebis tot⁹ mūdi t edificēt publice ecclīas i bonore xp̄i t vginis marie t exaltēt eū t papā vicariū suū t episcopos et archiepos in cathedra seniorū puta summorū pontificū t sacerdotum t in eadem cathedra laudent xp̄m. hoc dicit q: Constantinus exaltauit papā in sede imperiali et reiecta et cōcessa sibi roma cum tota italia ipse ad cōstantinopolim se trāstulit. Nā xp̄s in suo vicario papa t ceteris p̄latis ecclesie veneratur. t sic laudat xp̄s in p̄latio ecclesie p bonorē: t laudat

Dño ecclesia ō agitata fuit

eur iugiter in ecclesia in officio canonico diurno pariterq; nocturno post cōuersionē cōstantini. cū ante nullus eū publice auderet notare. Ecce qñ liberauit xp̄s ecclesiaꝫ suam a naufragio et fluctuatione tyrānor. Jō cōfiteant dño. &c.

xv. q. j. c. firmissime. j. et ea. t. xxiij. q. iij. c. displiceret vt p̄s xv. dist. regū. ij.

Posuit flumina in desertū: t exitus aquarum in sitim.

Terram fructiferam in salsuginem: t a malicia inhabitantium in ea.

Posuit desertum in stagna aquarum: terram sine aqua in exitus aquarum.

Et collocauit illic esurientes: t constituerunt ciuitatem habitationis.

Et seminauerūt agros t plātauerūt vineas t fecerunt fructum natiuitatis.

Mu. xx. v. c. seq.

Et benedixit eis t multiplicati sunt nimis t iumenta eorum non minorauit.

Quomō lex ver⁹ erat fructifera.

¶ Hic mōstrat scōs mirabile siue bñficiū. vñ notādū sicut dcm ē sup psal. j. ꝙ lex ver⁹ erat sicut arbor q̄ faciebat folia q̄ erat sacra. vere. i. circūcisio. &c. q̄ ls remouerēt pcīa cū nō appetebāt celū. iō exspectabāt verū fructū ecclīastica sacra p aduētū xp̄i. Et q̄ p̄s ꝙ lex ver⁹ erat fructifera in spe xp̄i futuri: scz aduenīēte xp̄o q̄ p̄fecit ecclīastica sacra q̄ fi solū sanāt t iustificāt a petō: scz ēt p̄fectū gras apientē celū i virtute passiōis xp̄i. Jō sacramēta. ve. i. deiecpa fcta sūt mortifera q: iam arbor synagoge securi p̄cisa ē p xp̄m t maledicta. Et p oīa nō ap̄l⁹ exspectat fructū ab ea post q̄ fcta ē trāslatō legis t sacerdotij a synagoga i ecclīaꝫ xp̄i. Cū q̄ gētilis pplꝰ suscepit legē xp̄i t ei⁹ sacra. seqr ꝙ suscepit fructū t bñdixit tē synagoge. ¶ Et q̄ p̄s ꝙ synagoga q̄ erat fructifera t irrigua: fcta ē sterilis t arida. t pplꝰ gētilis q̄ erat sterilis t aridus fiū lege facta ē irriguꝰ t fructifer: t fructū synagoge trāslati ē i ppl⁹ gētilē. t sterilitas t penuria ppli gētilis trāslatū ē i synagogā qō loḡe añ prophēta Jsaias. xxxv. p̄dixit. q: scisse fūt in deserto aq̄ t torrētes i solitudie t q̄ erat arida i stagnū: t sitiēs i fōtes aquaꝫ i cubilib⁹ in qb⁹ dracones p⁹ habitabāt orietur viror: calami t iūci t erit ibi semita t via sacra vocabit. Hoc idem cōfirmat xp̄s Matth. xxj. Cū immūd⁹ spūs exierit ab homine vadit p loca arida t inaq̄sa q̄rēs requiē t nō inuenit: t affūit septē spūs nequiores se t ingressi habitant ibi. &c. t subdit. Fiūt nouissima hois illi⁹ peiora prioꝝ. &c. De hac trāslatiōe fructꝰ t bñdictio q̄ p aqa significat: ait dō ꝙ xp̄s i suo aduētu t i cōuersiōe magni cōstātini posuit fluuia. i. synagogā q̄ erat aqua legis dine t sacrīs. q: tūc sacra. ve. i. refrigerabāt aiaz t faciebāt eā fructiferare: scz aduenīēte lege ei⁹ euāgelica t sacrīs ei⁹ p passiōez xp̄i fuerūt siccata fluuia gra dei q̄b⁹ illa synagoga irrigabat t expectabat fructū. Cū xp̄us posuit. i. puertit fluuia synagoge i desertū aridu t ifructuosū t puertit exitū aquaꝝ ei⁹ i sitiz t puertit terrā fructiferā. i. synagogā q̄ añ erat fructifera i salsuginē. i. sterilitatē t amaritudinē: t bō fctm̄ ē a malicia t iuidia t cecitate scribaꝝ t sacerdotū t phariseoꝝ bitātiū i ea: q: occecauit eos malicia eoꝝ ne itelligerēt scīa deitē ne xp̄z recipent. iō trāslatū ē ab eis regnū et sacerdotiū ad gētiles q̄ xp̄z recepert. iō subdit. Posuit desertū i stagna aquaꝝ. i. pplz gētilē q̄ añ erat desert⁹ t arid⁹ nō dñs legē nec pp̄bas t terrā sitiēs añ posuit i fōtes t exitꝰ aquaꝝ q: ō pplo gētili puertit sit multiq; postea fuert doctores i eccla sicut Amb. t Aug. t Euseb. a qb⁹ exierūt fōtes aquaꝝ dine sapie. Et i toto pplo gētili ad xp̄z puerso exierūt fōtes aquarū dnoꝝ sacroꝝ. t illic. i. i illo deserto fcō irriguo collocauit xp̄s gētiles esurientes q̄ erāt sitiēs legē t illi gētiles p̄stituert ciuitatē habitatiōis q: p manere pte eccla congregata ē ō gētilib⁹ añ solū illi edificārt eccl̄aꝫ spūalē: sz ēt multas ecclias martiales edificārt p ciuitates t oppida t villas: t reges t p̄cipes soluebāt supꝫ vt p̄z ō Cōstāti. et semiauert agros fertiles i eccla t plātauerūt vineas t qz aug. t euseb. t ceteri docto. ō illo pplo puersi q̄t libros ediderūt ad eiucidādā legē dinaꝝ tot⁹ agros t vineas plātauert i eccla t fecert fructū natiuitatis. i. fructū māles t veros t nō fictos nec falsos sic ē doctria iudeoꝝ t hereticoꝝ. vñ de⁹ bñdixit eis i. gētilib⁹ ad fidē puersis t multiplicati sūt nimis q: nō estimes tre diffusa ē fides xp̄i i gētib⁹. Et cū iumēta eoꝝ nō minorauit. i. bōa tpalia q̄ fuit iumēta ad vitā hois sustētādā. imo mūlert i dño eoꝝ regestū parere: t possedert bōa tpalia p oppositū iudei imo pdidert regnū t sacdotiū t fuert trucidati t exules t dispsi t captiui per Titū. t Rom.

Et pauci facti sunt: t vexati sunt a tribulatione malorum t dolore.

xj. dist. c. ecclesia. Et. xvij. q. iij. c. t hoc.

Effusa est contēptio sup principes: t errare fecit eos in inuio t non in via.

Job. xxij. ca.

Et adiuuit pauperem de inopia: et posuit sicut oues familias.

Viderunt recti t letabuntur: t oīs iniquitas oppillabit os suum.

Quis sapiēs t custodiet hec: t intelliget misericordias dñi.

Ecclia i festatur ab hereticis.

¶ Hic pōit vltimū bñficiū tp̄sturā. q̄ liberauit dño ecclīaꝫ p̄ puersiōez gētiliuꝫ. i. a psecutiōe t tribulatiōe hereticoꝝ. ¶ Cūm not. ꝙ postq̄ ecclia tā fuit i q̄ete t pace t prosperitate libata a veratiōe tyrānor: diabol⁹ machīat⁹ ē cā ifestare altaria. i. p̄tētiōe hereticoꝝ. vñ surrexert hereticī i eccla cōtē dētes ō iege xp̄i inter se. nō ex zelo legis: sz ambitiōe honoꝝ: t semiauerūt diuersas hereses t p̄fixerūt sectas enormes t execrabiles. Nā sabellius docebat ꝙ p̄ t filius t spūsanctus erāt indifferēter nomina synonima. q: idē erāt pater t filius t spūsanctus: sz p̄m distinctos respectus sortiebant diuersa nōia t sic cōfundebat p̄sonas. imo dicebat ꝙ deus dicit est p̄ añ incarnationē: sz p incarnatiōez idē deus dicit est filius. &c. Postea tpe cōstātini surrexit Arrius p̄sbyter alexādrinus vir callidus versutus t dixit ꝙ sicut in diuinis erant tres p̄sone

Universidad de Deusto
Biblioteca

sta tres substãtie;r q filiꝰnō erat deꝰ:ſz pfectiſſima creaturarū ab eterno a patre ereata ſimilis patri in largitate gre:ſz nō equalis in substãtia r ſic turbauit totā eccleſiā otētalē cū ſua execrabili ſecta q̄ marios r inumeros habuit fautores Mā q̄dā diſcipulꝰ ipſiꝰ Arrij ſubveſte vulpina decepit. Cōſtātiā filiā Cōſtātini. r ſuoveneno fauciauit:que'ēt frēm ſuū Cōſtātiuz imparatorem ad pfatā ſectā deduxit rtūc Cōſtātiꝰ incepit catholicos pſequi per oēs ptes mūdi. Unde atbanaſius epꝰ alexādrinus cōpulſus eſt fugere ab eccleſia vſq; ad gallias:r ibi apud Ariminū contra catholicos cōſilio cōgregatoꝝ Hylarius r martinus r ceteri catholici in exiliū releganꝫ. rſic facies eccleſie incepit heretica prauitate deturpari intātū q̄ rome liberius: r bierosolimis cirilꝰ r alexādrie Gregoriꝰ raptim r pceaciter eccleſias regebāt oēs heretica fictiõe maculati r intātuz pſecuti ſunt catholicos:vt hec pſecutio oēs p̄teritas pſecutiões tyrānoꝝ ſuperare videret r oēs fautores principi pñ erāt eodē veneno sauciati. Mā reges gothoruz r vvādaloꝝ ceperūt illā ſectam. r ſic ſimul theodoricꝰ in italia r reges goeborū in gallia r hiſpania r vvādali in africa omnes pſequebanꝫ eccleſiā catholicā. Unde in africa plures effecti ſunt martyres q̄ tpe Diocletiani intantū q̄ catholici pauci in nūero effecti ſūt r vexati r relegati per mūduz. Cū eccleſia paſſa eſt hāc pſecutionē vſq; ad tpa Mauricij imperatoris r Gregorij pape. Mā theodoricus in italia extinctus eſt ſimul cū ſecta arriana. Et belliſarius magiſter militie iuſtiniani oēs vvandalos in africa ſimul cū ſua ſecta delenit. r in hiſpania ſuadētibꝰ Iſidoro r Leādro Richardꝰ rex gothoꝝ cū ſuis catholicꝰ effectus eſt. Et ſic inqua ſecta arriana oppilauit os ſuū r pualuit fides catholica. Preuidēs ergo ꝓpheta hāc perſecutionem de qua eccleſia erat per xp̃m liberāda dixit Et catholici ſupple. qui intātū fuerāt proſperati r multiplicati fauore magni Cōſtantini.

Mota. Poſtea ob perſecutionē arriane prauitatis minorati r pauci facti ſunt:qz fuerunt vexati r afflicti tribulatiõe r perſecutione r doloze. id eſt tormento maloꝝ hereticoꝝ. ſcilz arianoꝝ r manicheoꝝ r donatiſtarū r pelagianorū. Nam effuſa r orta fuit contentio ſuper principes r hereſiarchas eoꝝ ſuſtētantes diuerſas r contrarias opiniones vt dictum eſt. Et quia hoc nō fecerūt ex zelo eccleſie:ſed ambitione honoris r glorie. Ideo deꝰ fecit. i. pmiſit eos errare in inuio r nō in via qz nō proceſſerunt per viam veritatis nec intellexerunt veritatē ſacre ſcripture. immo erraverunt per inuium r extra viā veritatis dño permittēte. Nā ſabellius poſuit ꝓſuſionē in perſonis. Arrius diſtinxit ſubſtãtias. immo in cadē ſecta arriana ſurrexit triplex opinio Tria iter ſectatores arrij r macedonij r enomij. r ſic omnes licet contrarij ambulabāt per inuium. Itez ſurrexit pelagius r dixit q̄ oēs poterant operari meritorie abſq; gratia per ſolū liberū arbitrium. Et poſtea Neſtoriꝰ poſuit duas ꝓſonas in xp̃o ſicut ſunt due nature. r cōtra Eutiꝰ dixit in xp̃o eſſe tantū vnā naturā ſicut erat vna ꝓſona. Verūtamē Ꝫ hos ſuſcitauit xp̃s cōplures doctores qui defenderūt eccleſiā ſcripturis r diſputationibus. Unde Auguſtinꝰ Ꝫ manicheos. xxij. voluīna ſcripſit. r Ꝫ arrianos libros de trinitate cōpoſuit r Ꝫ maximinuz epꝰ eoꝝ luculētiſſime eorōnes refragrauit. Demū Ꝫ oēs hereſes ſcripſit Intantū q̄ heretica prauitas r iniq̄tas vndiq; cōiecta r cōfuſa oppilauit os ſuū r deleta eſt ab eccleſia. Et tūc catholici r recti quieuerūt r letati ſūt r factū eſt vnū ouile r vnꝰ paſtor in eccleſia r oēs oues p hereticos decepte reuerſe ſunt ad ſuū ouile. Ꝫ ſubdit. r adiuuit. i. releuauit pauperē eccl̃iaz de inopia r pſecutiõe p̃incipū r regū hereticoꝝ: r poſuit familias ſuas .ſ. catholicos obedientes ſicut oues in ouili eccl̃ie. ꝓgregauit r reconciliauit reges r p̃ncipes q̄ ãte erāt lupi r pſecutores. r ſubdit ppheta. tūc recti .i. catholici q̄ p magna tpa retro fuerāt vexati. tūc fctā ꝓuerſione r reconciliatiõe letabunt reddētes gr̃as deo. Et oīs iniq̄tas r hr̃tica prauitas ꝓfuſa r ꝓiecta p Auguſtinū r ceteros doctores obmutescet r opplebit r obſtruet os ſuū. ne ãplius loquat. Et cōcludit ppheta ꝓpter ea q̄ dicta ſunt. r dic. q̄s homo ſapiens cuſtodiet r cōſiderabit hec que dicta ſunt r intelliget. i. intelligere r cōprehēdere poterit miſericordias dñi. quaſi dicat nullus poterit cōprehēdere altitudinē r pfunditatē miſericordie dei: cui miſeratiões ſunt ſup oīa opa eiꝰ necvalebit agere aut referre gr̃as p tãtis r tot bñficijs receptis. Ut forſan ſnia buꝰ vltimi ſeculi p̃ referri ad pfũditatē ppbetie r itelligẽtie buꝰ pſalmi. Nā dō mēorauit i ꝫ pſal. ſer pſluras a q̄ꝰ multi ſunt liberati ex dei mia cū clamarēt ad dñz. Uñ iudei ad p̃mā intelligūt qualiter deꝰ liberauit filios iſrael p deſertū in. xl. annis r introduxit eos in terrā p̃miſſiõis. Per ſcõam intelligūt q̄lr deꝰ liberauit ioſephꝫ manaſſez z multos alios tpe iudicū de carceribꝰ. Per tertiā q̄lr deꝰ ſanauit filios iſrl̃ moſos a ſpẽtibꝰ. nñe. xxj. Per quartā q̄lr deꝰ liberauit ionā r alios ꝺ naufragio. Per q̄ntā q̄lr deꝰ p beliſeū fecit fructiferam terrā ſterilē ponẽdo ſal i aq̄s. p ſextā qualiter deꝰ liberauit mltas ciuitates a ſeditiõibꝰ ciuiuz r pſecutiõibꝰ tyrānoꝝ. Verūtñ ꝫs iſta fuerit iſrl̃ ipleta r fctā: tñ q: dō iſtū pſal. fecit in ppbetiā et nō ad hyſtoriā. ſō nō eſt iiſtẽdū in iſra. Nā cuz malozi erroriõe ꝺducit iſta iſra ad illas hyſtorias q̄ ad verā ppbetiā. vt ptz manifeſte. nā vltima pti cula vbi dicit Pauci facti: ū bñ pōt applicari ad hyſtoriā r ſeditionē ãtiquaz ciuitatū cū manifeſte loquat de bñficiis cū dicit oēs iniq̄tas oppilabit os ſuū letãtibꝰ catholicis r rectis rc. Et ſō Ꝫ iudeos dūc pſal. ad ſolā litterā itelligẽtes ait p̃pheta. q̄s ſapiẽs intelliget r cuſtodiet hec ſupradicta. i. cōſideravit vad tp̃m eccl̃ie applicabit et intelliget mīas dñi factas r impietas p xp̃m in eccl̃ia. i. oia iſta referet ad aductū xp̃i. rintelliget eē dcā ō̄rp̃o. q. d. mlt̃ intelliget nſt ſoli catholici r fideles xp̃iani. Mā taz iudei q̄ hr̃tici r infideles

Epilogatio pſal.

erāt in inuio r nō in via. Et ſupradictis ꝫs q̄ vemẽter peccāt catholici q̄ iudaizãtes cū iudeis nolūt itelligere ſupradictos tres pſal. niſi ad hiſtoriā r ſ̃am ve. re. cū ſit pbatū in plogo r p oīa ſupradicta q̄oa'geſtaue. te. nō erāt gr̃a ſui:ſz figura xp̃i futuri. Et dctñ ẽ qualr oẽs maiores fre. re. ad miꝰ crediderūt triꝰ articulis de xp̃o futuro. crediderūt enī incarnandā xp̃m r paſſuꝝ et reſurrecturū: i cuiꝰ fide ſaluabãt r ſciebãt p nullā poſſe ſaluari niſi p xp̃m futurū q̄ illi inuocabāt ad ſalnãdū. Et q̄ꝰ ꝫs q̄ oīa ꝫ p̃uidẽs dō oēs exhortat ad ꝓſitendū xp̃m r laudãdū eū ō mirabilibus q̄ tūc factur⁹ erat r poſtea fecit i nſa redẽptione. Et ſic poſtq̄ nos ꝓeſſit r ſā ambulam⁹ in die nō debem⁹ q̄rere vmbrā lr̃e:ſz veritatē latẽtē in lr̃a ad quā ꝑpbetice locutus eſt dauid.

ꝫ.iv.b de ꝓſec. ol.v.c. ñ medio e crſter.

Paratum cor meum deus paratum cor meum. cãtabo. r pſallam in gloria mea.
Exurge pſalterium r cythara exurgam diluculo.

Titulus canticū pſal. dō. eo q̄ pſalmus iſte cãtabatur voce r inſtrumẽto vt ōr lr̃a. Uñ eſt aduertẽdum q̄ iſte pſalmꝰ eſt cõpoſitus ex duobus Nam quinq̄ primi verſus ſunt excerpti a pſal. lvj. r octo verſus vltimi ſūt excerpti a pſal. lix. ſ. ab illa particula: vt liberent dilecti rc. Et ſic ex xiij. verſus compoſitus eſt iſte pſal. Et cauſa fuit Nam dō fecit pſalmos de oīb⁹ victoriis ſuis r liberationibus r periculis inquãtū in eis in ſpũ p̃uidebat aliud myſteriū futurū de xp̃o r eccleſia vt dcm eſt: ſz poſtea illos pſalmos applicabat vt cãtarent in aliquib⁹ feſtiuitatib⁹ ſ̃m ꝑpbetiā: r ſic in hoc loco de pſalmio ex factis accepit duas particulas r ꝓfecit hūc pſal. appropriatū ad cãtãdū in tabernaculo r tẽplo dñi: ſicut nos ex duobus facim⁹ vnū r cãtam⁹ in laudib⁹: puta. Deus deꝰ meꝰ r deꝰ miſereat nr̃i. Itẽ ex triꝰ vnuz vt Laudate dñm de celis r Lãtate r Laudate dñz in ſctis eꝰ. Iſte q̄ pſal. ſicut ꝓponit ex illis duobus: ita ꝓuenit in ſnia cū illis ꝫs differt. Nā pſal. lvj. incipit a pſecutiõe r clamore r finit in gr̃az actione p liberatiõe. r. ſic incipit a pſecutiõe r finit i victoriã: vt ibidē dcm fuit: ꝫs iſte pſal. totꝰ eſt letꝰ. Nā in p̃ma pte cõtinet gr̃aruz actiones pſal. lvj. In ſcõ ꝓmet victoriã pſal. lix. rſic iſte pſal. ſuꝫ p particulas ibi eſt expoſitus. ſed ne videak manere hic ſine forma expoſitionis: opꝰ q̄ ſpãliter breuiter hic exponak Ad ꝓpoſitū: intelligẽtiã eſt notandū q: dicit Rab. Nacadoꝝ q̄ hāc ꝑminẽtiã hꝫ dō ſup oēs ppbetas: Nā cū ceteros ppbetas excitaret a ſomno ipſa claritas dei tñ ipſe dō excitabat amorā tdē eo q̄ ſpũſanctus excitabat ſ̃m dō ante dſtinctiõ ad ppbetandū. Uñ dicit q̄ vetus aſtronariſ ſtrabat p feneſtrā camere dō hꝫ dormiebat r mouebat cordas cythare r pſalterij q̄ pẽdebat i capite lecti: rſic dō excitat⁹ incipiebat pulſare citharā r tūc ſpiritu ſanctꝰ implebat mẽtem dauid r ſic ꝑpbetabat r condebat pſalmos: r ſic ſpũſanctꝰ incipiebat in eo: r pficiebat

Mota.

Reſurrectio xp̃i cauſa nre victorie et vite.

Mota.

Ter euãgelica arma a poſtolorum.

ꝑpbetiã. Mā ita dulciter ſonabat q̄ deꝰ deſcẽdebat de celo ad audiendū eū r ſic augebat in eo ꝑpbetiã r dabat ei ſpũ ꝑpbeticũ. Et ſō dō cū cõtẽplarek aliq̄ myſteriū aliq̄ pte ſcripture ſacre ex pte noctis quã nō intelligebat inuocabat ſpũ ſanctũ vt excitaret eū ante auroꝝ: r illuminaret eū vt poſſet itelligere ſacrā ſcripturā r diuina myſteria i ea: cõtẽtavt ex eis poſſet cõdere pſalmos. Et ſō ſemp q̄n ex pte noctis ſe repone bat in lecto dicebat pncipiū buꝰ pſal. ſ. Exurge gl̃ia mea exurge pſalterium r cythara: r exurgã diluculo. q. d. Ueni ſcrẽ ſpũ r excita cytharam et pſalterium meū r pulſa r illumina mẽtẽ meā r exurgaz diluculo ad laudãdū te: r ꝑpberandū tad cõdẽdū ꝓpſal. q: cor meū paratū eſt ad cantãdū r pſalẽdū ſi tu excitaueris me r iſta eſt ſnia huius Ra. Que ls ſit vera r tribuat maximā dignitatẽ ꝑpbetie ipſi dō ꝑceteris ꝑpbetis: tñ nō apit nec ꝫplicat totū myſteriū r ſcm cõtẽtū i ꝫ pſal.

Ad cui⁹ maioꝝ intelligentiã eſt ꝑnotandū ſ̃m apl̃m Ad ro. v. r. vj. r. j. ad Eoꝝ. xv. q̄ ls. paſſio xp̃i fuerit cā nr̃e ſalutis r redẽptionis tñ et⁹ reſurrectio fuit cā nr̃e victorie r vite r nr̃e fidei firmitatis: q: ſi xp̃s nō reſurreꝛiſſet inanis fuiſſet tota fides nr̃a. Et ſō nnnq̄ fuit firma nr̃a redẽptio r pfect⁹ noſter triumphus vſquequo xp̃s reſurrexit. Mā tūc firmauit oīa q̄ dixerat r liberauit ſanctos patres de iferno r liganit diabolū r adept⁹ eſt reſurrectionẽ p nobis futurā r ſecuz ſuſcitauit legẽ euãgelicā q̄ erat in ve. te. ſepulta etiam cum ſurrexit xp̃s ſecum ſurrexit tota lex euangelica. Et per ꝓſequẽs tunc ſurrexit r fuit firma fides noſtra. Et hec vna cauſa quare ſta frequẽter ꝑpbete deſiderabãt xp̃i reſurrectionẽ. B Secõ eſt notandū ſ̃m Hiero. in epiſtola de mãſionibus q̄ cauſa quare Abraam Iſaac r Jacob r oēs patriarche r ꝑpbete vehemẽter deſiderarũt ſepeliri in terra p̃miſſionis: fuit iſta q: nouerũt in ſpũ q̄ xp̃s redemptor in lege p̃miſſus debeat i hr̃m ſepeliri deinde reſurgere r omnes cũ eo reſuſcitare. Et hec eſt ſcõa cã quare tñ deſiderabãt xp̃i reſurrectionẽ. Tertio eſt notãdum ſicut dictũ eſt ſuperius q̄ arma q̄bus apl̃i ſubiecerũt totum mũdum iugo xp̃i fuit lex euãgelica: que quidẽ lex euãgelica fuit ſuſcitata cum Chriſto vt dictum eſt. Et ideo hec eſt tertia cã quare patriarche r ꝑpbete tñ deſiderabant r petebant xp̃i reſurrectionẽ. Hoc ergo p̃uidens dauid in ſpũ fecit hūc pſal. quem cãticū pſalmi intitulauit: eo q̄ dedit ipſum cãtoribus cãtãdū vt cãtarẽtur in tabernaculo r tẽplo dñi ſimul cū voce humana r inſtrumentis muſicis. ſ. cū pſalterio r cythara ꝑpter myſterium reſurrectõis i eo contentum: Nā ſicut fugiũt porte q̄ ꝛrpbeus dulciter perſonando cytharam reuocauit erudi cem ſuam r liberauit ab inferno. Ita dō r oēs patriarche r ꝑpbete r ſacerdotes veteris teſtamẽti cãtando iſtum pſalmum cum pſalterio r cythara vocabãt xp̃s vt ſurgeret a mortuis r liberaret totuz genus humanū a morte peccati: r per cytharā r pſalterium euãgelicum ſuſci-

Dō ꝓpter minẽtia

Universidad de Deusto
Biblioteca

materia psalmi.

Xpo de psalterium.

taret populū gētilē ō teneb; ignoātie: t fultute idolo;. Duo g̃ facit in ō psalmo. Nā ꝓmo excitat xp̃m vt surgat a mortuis t suscitet oēs alios. Secūdo petit victoriā ꝺ diabolū t pp̃lm gentilē ibi Saluū fac dextera tua. ℣ ¶ Quātū ad ꝓmū est aduertēdū sicut dictū est ꝙ illō psalteriū materiale cū ꝯ cātabat dō psalmos yno mō significabat t figurabat ipammet psonā xp̃i: i q̃ fuerāt cōpleta illa decē mysteria. s. incarnatio. Natiuitas Batismus. Predicatio. Miracula; opatio: mors siue passio resurrectio. Spūssancti missio: celos ascēsio: enois ihū pyniuersū orbē manifestatio. Iste sūt decē chorde psalterij psone xp̃i: qō psalteriū quas chordas in semetipo pulsauit. Secōo mō illud psalteriū dō significabat legē euāgelicā q̃ nihil aliud cōtinet nisi istas. x. chordas. Et ō psalteriū legis euāgelice psonau apl̄i p vniuersū orbē psonādo ō psalteriū electrū ꝓcipē buī mūdi torax: t deleuerūt idolatriā de mūdo t subiecerūt oēs reges t pp̃los gētiū iugo xp̃i. Ō qui dē psalteriū simul surrexit cū xp̃o vt dictū est. De vtroq; g̃ psalterio. s. tā de psona xp̃i q̃ ō lege euāgelica dicit ppheta dō in psona totī corpis mystici. Exurge psalteriū t cythara. Dō g̃ posit in cōtēplatione desiderās xp̃i resurrectionē cū q̃ putat ipse resuscitari simul cū alijs sctis pr̃b dicit. Paratū cor meū dē paratū cor meū. q. d. nō solūmō voluntas intellectiua t tota pars rōnalis: sz ēt appetit⁹ sensitiuus cū oib; sensib⁹ t tota ala mea: t caro mea est ꝓparata t ꝓōpta ad cātandū t psallendū in gl̃ia mea q̃ est xp̃o: sz q: nō potero cātare nisi tu pr⁹ xp̃e resurgas iō exurge tu xp̃e q̃ es psalteriū meū t cythara mea t exurgā diluculo. i. ītimo mane i die resurrectiōis. Nā si tu nō surrexeris nemo poterit resurgere: q: tu es ꝑmitte dormitiū t resurgētiū: iō cū tu surrexeris ītimo diluculo oēs resurgem⁹ tecū. t nota ꝑm cōes opinionē q̃ dō t multi pr̃iarche t pphete resurrexerūt cū xp̃o de quib⁹ ait euangelista. Multa corpora sctōr surrexerūt cū eo ꝛc. t nos oēs surrexim⁹ cū eo sicut dicit apl̄s q: p nobis adepti ē resurrectionē gl̃iosā quā possidebim⁹ in nouissimo die. Et ideo cū fiducia ait dō in psona oīm nostrū. Exurge psalteriū t cythara t ego cū toto cetu fideliū exurgā diluculo tecū supplet per cythară intelligit etiā legē euāgelicā q̃ surrexit simul cuz xp̃o. Nā cythara est instrm triāgulare. Ita pariter lex euāgelica ō; triāgularis inquātū claudit fide: spe t charitate. vel inquātū significat trinitatē psonar⁹ diuinar⁹. Vel inquātum lex euāgelica significata p cythară cōtinet obseruātiā. x. ꝓceptor⁹ t fidē articulor⁹ t gr̃az septē sacrorū Ite cythara etiā significat ips xp̃m in q̃ sunt tria. s. diuinitas t aīa rōnalis t corpus. Et sic ps q̃ tā psalteriū q̃ cythara significabāt tā xp̃m q̃ legē euāgelicā: t sic dō in ō psal. cū psalterio t cythara psallēdo excitat xp̃m vt resurgat a mortuis cū lege euāgelica postq̃ lex vetus fuit mortua t sepulta cū eo vt frequēter dictū est. Ordinat g̃ sic ista ifa. Exurge psalterium. i. xp̃e q̃ es psalteriū meū t exurge tu cythara. s. lex euāgelis

Dō cum xp̃o resurrexit

ca: t ego exurgā diluculo tecū: q: cor meū simul cū carne mea est ꝓparatū t ꝓōptū ad laudandū t cātandū t psallendum in gl̃ia mea qui est xp̃s. ℣ ¶ Er nota q̃ cōiter doctores ponūt ōsiam in ter cātare t psallere. Nā cātare ptinet ad vitā cōtēplatiuā: t psallere ad actiuā. q. d. nō solūmō cā tābo t ꝑdicabo legē euāgelicā: sz ēt psallā. i. opabor. ꝑm eā. Ite nō solū cātabo psalteriū. s. artis culor⁹ humanitatis xp̃i, sz ēt psalteriū. s. ꝓceptor⁹ Ite psallam cythara euāgelicā q̃ continet mysterium trinitatis siue fidem articulorum t obseruantiam ꝓceptorum t gr̃am sacramentorū.

Confitebor tibi in populis domine: t psallam tibi in nationibus.

xv. q. j. c reuertimini Et ō pe. di. iij. diuinitatis natura.

Quia magna sup celos misericordia tua et vsq; ad nubes veritas tua.

Exaltare super celos deus. t super omnem terram gloria tua: vt liberentur dilecti tui.

¶ Hic ꝑmittit iste dō mistic⁹ agere gr̃as t ꝑdicare legē euāgelicā post resurrectionez xp̃i sicut fuit impletū in apl̄is. Vñ dicit O xp̃e postq̃ tu resurrexer⁹ a mortuis t suscitaueris me a petō t atenebris ignoātie t suscitaueris legē euāgelicā tūc ego cōfitebor tibi: ꝓmo in populis iudeor⁹ legē tuā ꝑdicādo scōo psallā t psonabo t ꝑmulgabo eandē legē tibi in nationib⁹. i. in pplo gētili t ꝑdicabo qualiter mia tua est magna sup celos i. super oēs angelos q: etiā redēptio tua vsq; ad celos se extēdit: vt dictū est psal. cij. t veritas tua etiam est facta magna super nubes. i. sup apostolos. Nā lex euangelica q̃ dicitur veritas tua fuit facta magna sup apostolos. qui tāq̃ nubes pluerunt verba euangelica super omnem terram. Et etiam veritas tua ascendit vsq; ad nubes q: oīa dicta de te per patriarchas t pphetas. s. de resurrectiōe t ascensione fuerunt verificata t manifesta nō solū in terra: sed etiā in nubibus celi qui nubes suscepit te ab oculis aplor⁹ i die ascensionis. vt ps Act. j. Et ideo subdit. O xp̃e deus exaltare sup celos. i. ascēde post resurrectionē t sede ad dexterā ꝑris t exaltetur gl̃ia tua super oēm terrā. i. manifestet⁹ nomē tuū t exaltet⁹ sup oēs reges t ꝓcipes t pp̃los terre t manifestet⁹ lex tua euāgelica vt liberēt⁹ dilecti tui de pplo gētili q̃s ab eterno dilexisti t predestinasti nā aliter nō pūt liberari nisi tu resurgas t ascēdas i celū t lex ꝑdicet⁹ p totū orbē t cōuertāt⁹ ad fidē catholicā. Ite si exaltet⁹ sup oēm terrā gl̃ia tua pōt referri ad exaltationē in cruce. Nā nō fuissent liberati dilecti xp̃i nisi ipe pr⁹ fuisset exaltat⁹ i cruce sicut ipe ait. Jo. iij. Dū exaltat⁹ fuero a terra oia trahā ad me ips⁹ ꝛc. Quattuor g̃ petit hic dō ad hoc vt oēs liberaremur. Primo vt xp̃o exaltaretur in cruce. Secōo vt resurgeret a mortuis Tertio vt ascenderet in celum ad parādū nobis mansiones. Quarto vt veritas sua euangelica supra omnem terram diffunderetur vt oēs ad fidē cōuerterent⁹ quasi dicat. O xp̃e exaltare i cruce p nobis moriēdo t exurge a mortuis t ascēde in

celū t mitte vmbrē euāgelicā vniuersum mūdū vt liberēt⁹ dilecti tui: q: aliter nō possent liberari.

Saluū fac dextera tua et exaudi me: deus

Supra iiij. b. xxij. q. j. c. nolī. Ibidem

locutus est in sancto suo.

Exultabo t diuidam siccimā: t conuallem tabernaculorum dimetiar.

¶ Deus est galaad et meus est manasses: et effraim susceptio capitis mei.

Juda rex meus: moab lebes spei mee.

In idumeam extendā calciamentū meum: mihi alienigene amici facti sunt.

¶ Postq̃ super⁹ petiit nostrā redēptionē t liberatiōez p passiōez t resurrectionē t scēsiōez xp̃i hic petit apl̄iationē t dilatationē ecclie t victoriā ꝺ diabolū t infideles a q̃b⁹ passa est magnas persecutiones post ascēsiones xp̃i sz ad magnū ostātinū: vbi duo facit. Nā ꝓmo adducit figurā t visionez. scōo petit victoriam ibi. Quis deducet me.

¶ Quātū ad ꝓmū est aduertēdū q̃nō solū modo abrahe t iacob t moysi fuit reuelata t promissa dilatatio t multiplicatio, ecclie xp̃i p totū orbē sz ēt ipi dō fuit reuelata spāli reuelatiōe de taberna clo. t eādē dilatationē pmisit i spū p dilatationē sui regni. Nam sicut ipe subiecit sibi oēs. xij. trib⁹ isr̃l post mortē saul⁹ postea fecit sibi tributarios oēs idumeos t moabitas t amonitas t philistheos Ita ꝓnouit i spū q̃ xp̃s debebat ꝓducere t dilatare regnū suū sup oēs reges trē: t sz oēs pplos gētiliū vsq; ad termios mūdi. Et sic ecclia debebat sibi oēs ifideles subiugare p subuersionē magni ostātini t a psecutiōib⁹ tyrānoꝝ liberari. dicit g̃. ℣ O ihe ihesu xp̃e postq̃ liberasti me p mortē passionē t resurrectionē t ascensionē salua me nunc dextera tue potētie de psecutionib⁹ tyrānoꝝ t exaudi me sicut⁹ de⁹ pat⁹ tu⁹ locut⁹ est t promisit sctō suo abrahā t iacob t moysi: t ēt locut⁹ est mihi in sctō suo. i. de sanctuario t de tēplo sctō suo mihi reuelauit t promisit p dilatationē regni mei. Nam ego iā exultabo t diuidā siccimā. i. ciuitatē sichez cepi t spolia ei⁹ diuisi t dimetiar cōualle tabernacloz: q: diuisi t mēsurauī possessiōes ei⁹ meis armigeris, t iā ē me⁹ galaad t manasses q̃ est vltra iordanē t oīa inscripta q̃libet ꝛc. sicut exposita sūt psalmo. iiij. q. d. dō. sicut ego subieci oīa ista mihi facvt tu xp̃e subijcias ecclie oīa regi ꝛc.

ꝑ. q. iij. c ad mēsā Et. xcv. d. c. ecce xxiij. q. iij. c. sex. xxij. q. j. c. dis ita

Quis deducet me in ciuitatem munitam: quis deducet me vsq; in idumeam.

Nonne tu deus qui repulisti nos: t non exibis deus in virtutibus nostris.

Da nobis auxilium de tribulatione: quia vana salus hominis.

In deo faciemus virtutē: et ipse ad nihilū deducet inimicos nostros.

¶ Hic ꝓpha in psonatorī⁹ ecclie petit liberari a psecutiōib⁹ tyrānoꝝ t dilatarit subiici sibi oīa regna terre i virtute noīs xp̃i t ꝑdicatiōis legis euāgelice. Nā dicit. Quis deducet me i ciuitatē munitā. i. ad subiugandum oēs ciuitates munitas mūdi: t qs deducet me vsq; i idumeā. i. ad subiugādū oīa regna pp̃li gētilis. quasi dicat. nōne tu solus deus ptz expositio psalmo. liij.

Act. j.

Deus laudē meā ne tacueris: quia os peccatoris t os dolosi sup me apertum est.

j. rij. xvij Et si de xp̃o dicteris habes in euāgelijs stis. Lu. xxij. matthei. xxvj. mar. xiiij. Joha. xj.

Locuti sunt aduersuz me lingua dolosa: t sermonib⁹ odij circundederunt me.

Pro eo vt me diligerent detrahebāt mihi: ego autem orabam.

Et posuerunt aduersum me mala pro bonis: t odiū pro dilectione mea.

¶ Titul⁹ ad victoriā siue in finē psal. dō. ex titulo appet ꝙ dō fecit istū psal. dirigēs nos i xp̃s q̃ est finis legis. ¶ Ad cuius intellectū est notādū ꝙ cōiter hebrei moderni exponūt istū psal. de destructiōe dom⁹ saul ꝓpter petrā ingratitudinis eō missum ꝺ dō q̃ q̃dē expositio ꝛ possit ꝛaliter applicari ad illā hystoriā. tñ tal⁹ expositio ēet inanis et vacua inferēs iniuriā tpi. pphe dō q̃ nō minus fuit pphet⁹ in ō psal. ꝙ in reliqs. Ite talis expositio pōt ee falsa: q: dō nūq̃ maledixit sauli: imo fecit mortē suā. Et ideo magis est credendū auctoritati tpi petri. q: allegat scripturā buī psalmi. Actu. j. esse dictā de puaricatiōe apl̄atus iude. t p pñs de reprobatiōe synagoge pp̃li gentilis. ¶ Ad cuius intelligētia est notādū ꝙ pphā p ingratitudinē t malicīā ipsi⁹ saulis t suoz sequaciū ꝑpetrata ꝺ ipm ꝓnouit in spū ingratitudinē iude pditoris t pp̃li iudeoꝝ ꝺ xp̃m. Nā sicut multotiēs dictū est ipe saul reddidit ipi dō malū p bono. Nā ipe dō liberauerat totū isr̃l de manu golie t abstulit opprobriū eius: vt ptz. j. Reg. xvij. Ipe aūt saul cōcepta iniqtate t invidia persecut⁹ est dō p septē annos t semp machinat⁹ est in mortē ei⁹: ex quo petō t ingratitudie de⁹ pmisit ꝙ saul t doech ei⁹ cōsiliari⁹ perierūt in mōtibus gelboe. t exinde perijt tota dom⁹ ei⁹ t trāslatū est regnuz ad dō ppt⁹ hūilitatē suā. In quo mysterio puidit dō i spū qual⁹ iudas t tot⁹ pp̃lus iudeoz debebāt eē ingrati xp̃o t machinari⁹ mortē ei⁹: t quō iudas debebat tradere ipm iudeis: t iudei debebāt tradere ipm flagellādū t crucifigēdū pylato. preuidit etiā in spū qualiter iudas proditor debebat se suspendere post resurrectionē xp̃i t pdere apl̄atū. t alterū sz beatū matbiā eligi t substitui loco ei⁹. Per eādē rationē ꝓnouit in spū qual⁹ synagoga t pp̃lus iudeorū erat reprobādus t debebat perdere sacrificiū t tēplū t sacerdotium t quomodo pp̃lus gentilis debebat succedere substituiꝛ accꝛpere sacerdotiū et verā legem euangelicā synagoga manente ceca t reprobata t qualiter ille populus iudeorum debebat manere in captiuitate perpetua t incurrere xxiij maledictiōes in hoc psal. memoratas. Hoc ergo preuidēs dauid in spū fecit hunc psalmū in

Universidad de Deusto
Biblioteca

persona xpi. in q̄ ꝛ̄tuor facit. Mā ꝓmo xp̄s exponit querelā suā explicādo ingratitudinē ipsi⁹ iude de pditoris ꝛ totī⁹ ppli iudeoꝝ sc̄o perit vltionē de eis p̄dicēdo. xxiij. maledictiones q̄s ille ppls bodie patīf. tertio petit liberari a pfe. q̄rto promittit gr̄as acturū. sc̄a ibi. ¶ Costitue sup eū. ter tertia. ꝛ tu oñe fac. quarta. Lonfitebor dño. A

Xp̄s caput xp̄ianoꝝ.

¶ Quātū ad ꝓmū est aduertēdū q̄ sicut xp̄s est caput ꝛ p̄ncipiū oīm xp̄ianoꝝ ꝛ totī⁹ ecclie iquātū bō a quo oēs noiant xp̄iani: ita iudas pditor est caput ꝛ p̄ncipiū oīm iudeoꝝ obstinatoꝝ qui fuerūt ꝛ sunt post passionē xp̄i. ꝛ tō iudei moderni tā nō dicunt iudei a iuda filio iacob: sz a iuda pditore. cui⁹ obstinationē ꝛ vestigia sequūtur: vñ sicut oēs p̄fectiones ꝛ virtutes primo sunt fontaliter in xp̄o tanq̄ i capite: ꝛ inde deriuant ad oia mēbra sua ita pariter pdimētū ꝛ obstinatio ꝛ oēs maledictiones ꝓmo fuerūt in iuda ꝛ exinde deriuata sunt i totā synagogā ꝛ oēs iudeos. Mā ipse ꝓmo tradidit ꝛ vēdidit xp̄m iudeis ꝛ iudei tradidēr ipsum xp̄m crucifigendū pylato. ꝛ tō sicut iudas suspēdit seipm manēs obstinat⁹ ꝛ sic abstulit sibi locū pnie ꝛ intulit sibi sniam dānatiōis: ita pariter iudei suspēderūt seipos ꝛ trulerūt sibi sniam dānatiōis ꝛ obstinatiōis q̄ dixerunt sanguis eius sup nos ꝛ sup filios nr̄os ꝛc. ꝛ nō habem⁹ regē nisi cesarē. Et sic ḡ iudas facit vnū corp⁹ simul cuz synagoga. Et tō ꝓphet in hoc psal. ꝓmo cōquerit de pplo iudeoꝝ obstinatoꝝ ip̄m iudā imitātiū ꝛ sequētiū. ꝛ ita est dicēdū de maledictionib⁹. nā ꝓlo verificanf de ipso iuda pditore ꝛ ex cōsequēti de tota synagoga ꝛ pplo iudeoꝝ obstinato ꝛ occecato. Et tō ls btūs Petr⁹ allegauerit scripturā hui⁹ psalmi p iuda pditore cū dixit scriptū est in libro psalmoꝝ. Fiat ꝺ moratio eoꝝ desert. ꝛ ep̄atū ei⁹ accipiat alter tñ intelligēdū est ex ꝺsequēti de synagoga. a qua ē trāslatū sacerdotiū in ppl̄z gētilē. ipsa manēte ceca ꝛ obstinata ꝛ reprobata et ꝓuata hostia ꝛ sacrificio. B

quadrupliciter deū laudamus.

¶ Et etiā ē aduertēdū q̄ quadrupl̄r deū laudam⁹. Ꝓmo narrādo veritatē cū ipe dē sit veritas. Sc̄o memorādo iudicia dei. Tertio narrando ei⁹ miam. Quarto agēdo gr̄as de bñficijs receptis. Sz q̄ ista quatuor memorant in h̄ psal. nā ꝓmo narrat veritas passiōis xp̄i. sc̄o snia ꝛ iudiciū datum ꝛ iudeos iniqs crucifixores xp̄i. tertio absolutio ꝛ liberatio iusti ꝛ innocētis a morte. q̄rto ꝓmittūtur gratiaꝝ actiones. Ergo recte ppba hunc psal. vocat laudē. ¶ Dicit ḡ dauid i ꝑsona xp̄i ad pr̄es. imo dicit xp̄s p os dauid. O deꝰ pk̄ ne tacueris. i. ne cōtēnas acceptare laudē ꝛ petitionē mea. i. ne desistas fulmīare snias ꝛ iudeos I hoc psal. p̄nūciatā eo q̄ est iusta: q: os iude petōris ꝛ os ppli iudeoꝝ dolose sup me ꝛ ꝛ me aptū est. qđ ꝑbat. nā tā iudas q̄ ppls iudeoꝝ locuti sunt aduersus me lingua dolosa ꝛ fraudulēta. Mā iudas dixit. Nū quid ego sum dñe. ꝛ ppls iudeoꝝ dixit. Magē scimus q: verax es ꝛ vlā dei in veritate doces ꝛc. ꝛ tñ oēs isti circūdederūt me sermonib⁹ odij ꝛ malicie. Mā iudas dixit. Quēcūq̄ osculatus fuero. ipe est tenete eū ꝛ ducite caute. Et iudei dixerūt

Quis se regē facit ꝺdicit cesari ꝛc. Et etiaz expugnauerūt me gratis: q: nō ꝓpulsi alīq̄ necessitate nec cā p̄cedēte sz ex pura iuidia me morti tradiderūt mihi malū p bono. Mā cū mīta bōa fecerim eis p quib⁹ me debebāt diligere. ipsi añt detrahēbāt mihi vocādo me blasphemū ꝛ destructorem tēpli ꝛ legis. ago añt oratiā p eis ꝛ ipsi posuer̄ad uersus me mala p bonis: q: ego resuscitaui filios suos ꝛ sanaui infirmos eoꝝ ꝛ ipsi occiderūt me: et sic reddiderūt mihi odiū p dilectiōe mea. Mā ego remisi sibi petā sua ꝛ acceptaui ipm i aplatū ꝛ exaltaui ipz. ipe añt in ꝓmiū tantoꝝ bñficiorum ꝛ tāte dilectōis morti tradidit me. ꝛ vēdidit me triginta argēteis. Et q̄b⁹ꝑs nepbāda, ꝛ detestabilis ingratitudo tā ppli iudeoꝝ q̄ ipsi⁹ iude pditoris

Vide in sc̄a pte xp̄s petit vltionē de suis p̄secutorib⁹ imo p modū petitionis eorū sniam ꝛ cōdēnationē ꝛ punitionē firmiter p̄nūciat ppbēndo. vñ est aduertēdū q̄ deꝰ dicit moyst. Deuter. xviij. Ꝓphetā suscitabo de medio fratrū tuoꝝ simile tibi: ponāq̄ vba mea i ore ei⁹. ꝛ ānūciabit vob q̄cūq̄ dixero illi. ꝛ q̄ vba q̄ dixerit nō audierit vltor illi⁹ existā. Vbi manifeste cōminat deꝰ vltionē iudeis nō recipiētib⁹ messiā. sz vlteri⁹ capitulo. xxviij. explicat snias ꝛ maledictiones vēturas illi pplo qui deū ꝛ messiā erat negatur⁹ que q̄dē maledictiones reducuntur ad vigintiquattuor. in quo mysterio p̄uidit dauid maledictiones ꝛ punitiones ppli iudaici negaturi ꝛ occisuri xp̄m messiā. Sed magis explicite hoc vidit in spū p reprobationem regni saulis ꝛ mortē eius. ꝛ destructionem ꝛ totius dom⁹ sue et translationē regni eius. Unde motus fuit ad faciendū hunc psalmum in ꝑsona xp̄i. In quo postq̄ in prima parte explicauit querelā suā et ingratitudinem illius populi. In hac secūda parte petit vltionem de illo populo et sub modo orationis predicit vigintiquattuor maledictiones quas incurrit ille ppls et patitur ad presens in punitionē homicidij et rebellionis ꝛ ingratitudinis de tātis receptis beneficijs ab ipso xp̄o. Que quidem snie et maledictiones priusq̄ cōprehēderunt ipm iudā pditorē. ꝛ exinde totū ppl̄m iudaicū. ex fuerunt in eo implete q̄n p̄titum ꝛ ppl̄m romanū totū tēpluz ꝛ ciuitas fuit incēsa. ꝛ ipi trucidati ꝛ captiui. ꝛ p totū orbē diſperſi. In q̄b⁹ maledictiōnib⁹ ꝛ snia succedunt oēs iudei q̄ manēt in eadē obstinatiōe. ¶ Ad cui⁹ma torē intellectū est aduertēdū sicut dictū est psal. xiij. ꝛ lxviij. ꝛ lxxxj. q̄ duo pcā fuerunt gñalia q̄ infecerūt totā naturā suoꝝ auctoꝝ ꝛ trāsierūt in oēs posteros cū onere suo ꝛ dāno tāq̄ mor⁹ hereditarij. Primū fuit petrū sobediētie ꝛ rebellionis ip̄i⁹ adā. Sc̄m fuit petrū crucifixoꝝ xp̄i. Uñ sicut adā in peccando pdidit originalē iusticiā et gr̄am cū oīb⁹ ꝓmīs suis ꝛ incidit in ꝛ̄las miserias in penā pcti sui: q: pdidit futurā felicitatez pmissam in celo. ꝛ fuit exul ꝛ eiect⁹ ab illa terrestri paradiso in hāc vallē lachrymaꝝ iter bestias

ꝛ mūdanas miserias ꝛ condēnatus in futuro ad penā eternā. ita p̄ter ppls iudaic⁹ i crucifigēdo ꝛ negādo xp̄m pdiderūt būficiū redēptiōis manentes in eodē petō ꝛ sniā data in adā. ꝛ vltra ꝺ fuerūt exules ꝛ eiecti a sua ciuitate ꝛ regno icurrentes. xxiij. maledictiones q̄ memorāt in ꝺ psal. Et sic pcm ade trāsiuit i oēs posteros cū onere suo. ita p̄ter pcm crucifixoꝝ xp̄i trāsiuit in oēs posteros cū onere suo. s. cū istis. xxiij. maledictionib⁹ i ꝺ psal. memoratis. ¶ Et sic ppls iudaic⁹ manet obnoxius ꝛ subiectus duplici petō ꝛ sue maledictioni.

vij. q. j. c. ex meritis

Constitue super eum peccatorem: ꝛ diabolus stet a dextris eius.

¶ Ꝓia ḡ maledictio istie est q̄ iudei semp sunt subiecti hoīb⁹ petōrib⁹. ꝛ nō est nā posit⁹ noluerūt esse subiecti xp̄o sctō ꝛ iusto messie in lege p missos: imo dixerūt nō habem⁹ regē nisi cesarē. Jō iuste sunt ꝺdēnati ad ꝓpetuā ꝑditē corpis ꝛ aie. Mā q̄ ad aiam subiectū diabolo: ꝛ q̄ ad corpus p̄ncipib⁹ petōrib⁹. q̄ eos vituperabiliter tractāt Mā ꝓmo fuerūt subiecti getilib⁹ mūe ꝺo sarracenis ꝛ xp̄ianis ꝛ subiectū ēt rabinis suis q̄ sūt magis petōreo ꝛ fieri. Et si dicas q̄ xp̄iani ꝓncipes q̄ eos sustinēt i terris nō sunt petōres. Ad ꝺ rnde tur imo sunt magis petōres q̄ ad ꝺ q̄ sarracenos ꝛ getiles. Nāvt exigāt tributa ꝛstidiet murmura iudeis defendūt eos ꝓmittūt i terris xp̄ianoꝝ multa enormia fieri q̄ sine magno petō ꝛ scelere p̄ncipū xp̄ianoꝝ ꝓmitti non p̄nt ꝛ sic iudei semp būt p maiori pte petōiē ꝺstitutū in oīm. Jtē ēt in synagoga būt petōrē sacerdotē ꝛ pilatū. Jlli oēs rabini sunt deceptores ꝛ mēdaces q̄ fouēt ꝛ sustinēt eos i pfidia ꝛ cecitate Et tō dicit ꝺ xp̄s O p̄r post⁹ iste ppls noluit me recipere in oīm p te missum: tō ꝺstitue sup eū dñs petōrē. Et ista est ꝓma maledictio eoꝝ. ¶ Scōa ē q̄ diabol⁹ est semp dux eoꝝ in oīb⁹ actib⁹ eoꝝ. vñ nota ꝓm aristo. iſb. de motib⁹ aialiū q̄ in oi aiali est darevnū ꝓncipiū a quo incipit ꝛ pcedit mor⁹ ꝓncipaliter ꝛ oēs vires ꝛ sic dat ps dextera in q̄libet aiali in qua incipit mor⁹ vt pz. Jō dexterū cōiter sumit p ꝓncipio. Et tō figuratiue ór de viro iusto q̄ ꝺz xp̄m a dextris q: ab eo incipit oēs act⁹ ꝛ operationes. Ideo sunt bone ꝛ meritorie q: pcedūt a bono ꝓncipio in bonū finē: q: iust⁹ opat ꝓm fidē tiegē xp̄i. Per oppositū ór de malo ꝛ prauo ꝛ infideli q̄ ꝺz diabolū a dextris ei⁹. Mā opat ꝓm vitiū ꝛ infidelitatē ꝛ cecitatē: tō nō pōt nisi male operari Et ita iudei cū habeāt diabolū ducē: tō non operantur nisi ꝓm auariciā ꝛ odiū ꝛ infidelitatē: ꝛ sic būt diabolū a dextris. Ideo ait xp̄s. Et diabolus stet a dextris ei⁹ tāq̄ dux cui⁹ nutu incipiāt suas opatiōes q̄ ē scōa maledictio. Hoc idē verificat ꝛ dictus est de iuda pditore: q: semper diabolus fuit a dextris eius quādo sathanas ingressus est in eum: ꝛ misit in cor eius vt traderet xp̄m: ꝛ cum suspendit seipsum.

Act. j. ꝛ ꝺ pe. di.

Lū iudicatur exeat condēnatus: et oratio eius fiat in peccatum.

tij. c. nobil. ꝛ. d. lxvj. ca. porro.

de pe. d. iij. c. misi bi inde. xxiij. di. c. i noie dñi I fi.

¶ Certia est q̄ nō solū cōdēnati sunt a xp̄o ad futurē ꝑpetuā: sz ēt a seipis: quā ꝺdēnationem semp incurrunt: vñ xp̄s ꝺdēnauit eos cū dixit: fiūt nouissima hoīs illi⁹ peiora priorib⁹. Jtē cum dixit: malos male ꝑdet ꝛc. Jtē cū dixit relinq̄tur dom⁹ vra deserta: ꝛ nō relinquet lapis sup lapidē. Et cū dixit eis ve octies. Matt. xxiij. Sed ēt ip̄se iudicarūt ad ꝓpetuā ꝑditē corporis ꝛ aie: in q̄ sunt bodie cū dixerūt: sanguis ei⁹ super nos ꝛ sup filios nr̄os. Jō subdit. Lū iudicat exeat ꝺdēnatus. i. iudiciū ꝛ maledictio ꝛ ꝺdēnatio quā ipe ppls intulit sibi eueniat sup eū: q̄ est tertia maledictio cū dixit: cū iudicat. Quarta ē q: oēs eoꝝ semp vrit ei⁹ in petrā. ꝛ ꝺ duob⁹ modis Primo q: semp petunt messiā vēturū: sz hoc est petrā petere cū iamvenit. Jtē cū oīa sacrā ve. le. ꝛ cerimonie sint mortifere vt dictū est. Ergo sz vrit eis in petrā. Jtē sc̄o q̄ pei⁹ est: nā q̄n orat ꝛ psalmos recitāt i festiuitatib⁹ ꝛ singulis feriis semp maledicunt seipos. nā in psal. xxj. ꝛ. xxiij. lxviij. ꝛ i hoc. cviij. ꝺtinētur maledictiones prenūciate a dō cōtra crucifixores ꝛ rebelles xp̄i: sz ipi iudei sunt rebelles ꝛ crucifixores: ergo oēs eoꝝ vrit eis in petrā ꝛ maledictiōes ipi ergo iudicāt ꝛ ꝺdēnāt ꝛ maledicūt seipos: tō ait. Lū iudicat exeat cōdēnatus a seipso: ꝛ oratio eius fiat ver tatur in peccatū cōtra seipsum: ideo subdit. Et oratio eius fiat in peccatum.

Fiāt dies eius pauci: ꝛ episcopatum eius accipiat alter

¶ Quinta fuit q: parū durauit dñium eoꝝ post q̄ occiderūt xp̄m. Mā post. xl. annos fuerūt deleti ꝛ trucidati ꝑ romanos ꝛ sic dies eoꝝ fuerūt pauci: q̄ fuit q̄nta maledictio: tō subdit. Fiāt dies ei⁹ pauci. ¶ Sexta fuit q: trāslatū est sacerdotiū ad xp̄ianos: ꝛ ideo ait. Epatū ei⁹ accipiat alter. s. eccl̄ia xp̄i. Uñ notādū q̄ btūs petr⁹ Act. j. adducit partē hui⁹ ꝓficuli p suspēsiōe iude ꝛ substitutiōe matie: vñ est aduertēdū q̄ sicut Saul ꝛ trāslatio regni ei⁹ fuit figura destructōis regni iudeoꝝ ꝛ trāslationis ei⁹ ad gentiles ꝛ xp̄ianos: ita iudas pditor quasi p oīa fuit typus ꝛ figura destructiōis ꝛ reprobationis synagoge ꝛ trāslatiōis legis ꝛ sacerdotij ad eccl̄iam xp̄i. Mā sicut iudas q̄ tot bona receperat a xp̄o tradidit eū ꝛ vēdidit eū sub osculo pacis. Jta iudei tradiderūt ipm pylato ad crucifigēdū. Et sicut iudas se suspēdit cognita vitate ꝛ abstulit sibi locum pnie. Jta pariter iudei auferūt sibi locū pnie ꝛ negāt cognitā vitatē ꝛ pdēnāt seipos sicut iudas cōtē pnt salutē ꝛ elegit auariciā ꝛ homicidiū ꝛ latrocinij: ita iudei ꝺtēpserunt xp̄m q̄ est vera salus ꝛ regnū celoꝝ. ꝛ elegerūt Barrabā latronē ꝛ cesarem in dñm: ꝛ hoc ppter auariciā ꝛ ambitionē ne pderēt sacerdotiū ꝛ locū ꝛ gētem. Et sicut iudas fuit suspēsus ꝛ pdidit apostolatū ꝛ substitutus est matbias i locū ei⁹. Jta synagoga fuit destructa ꝛ amisit sacerdotiū ꝛ legē ꝛ ppls xp̄ianus succesit ꝛ accepit epatum ꝛ sacerdotiū ei⁹. Et sic licet predicti tres versiculi vere possint ex

duo pcā infecerūt totā naturam.

xp̄s ḡrit vltorē ꝺ iudeis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

poni de iuda pditore ⁊ doloso q̄ osculo tradidit xp̄m sup quē de⁹ ꝓstituit diabolū q̄ eū ad suspēdendum deduxit q̄ seipm cōdēnauit ⁊ suspendit ⁊ oīa q̄ facta est i pctō eū dicit. Peccaui tradēs sanguinē iustū: q: pnia fuit insr uctuosa: imo magis dānabilis: q: cognouit pctō: ntō nō q̄tuitve niā a xp̄o ⁊ aplis: sed abstulit sibi locū venie ⁊ dies eⁱ⁹ fuerūt pauci: q: tertia die se suspēdit eū auferūt xp̄m resurrexisse. ⁊ aplatū eⁱ⁹ accepit matthias: sed q: omnia ista adhuc gerebāt typū ⁊ figurā destructiōis synagoge ⁊ successiōis ecclie. Ideo principlr psal. iste est exponēdus de dānatiōe ⁊ maledictiōe populi iudaici q: tā nō dicunt iudei a iuda filio iacob qō interpretatur cōfitēs sed dicuntur iudei a iuda pditore quē per omnia sequuntur.

cxliij. q. iiij. ipsa dicitur.

Fiant filij eius orphani: ⁊ uxor eius uidua.

¶ Septima maledictio est: q: filij synagoge sūt orphani: q: nō amplius bñt deus in pr̄em cū sint reprobati, immo nō adorāt deū q: ipsi negāt deū trinū vnū ⁊ incarnatū. ſz nō est alⁱ⁹ de⁹ nisi ille q̄ est trin⁹ ⁊ vnus nec est alⁱ⁹ de⁹ nisi ille q̄ est incarnatus. ſ. filⁱ⁹: na ly pf sit alia psona: tñ nō est alⁱ⁹ de⁹ q̄ nullū deū adorāt. Et sic sunt orphani q̄ est septima maledictio: tō ait. Fiāt filij eⁱ⁹ orphani.

xxj. q. iij. Et ꝑ circa medium.

¶ Octaua maledictio est ꝙ ille popul⁹ siue illud sacerdotiū nō bꝫ uxorē: nā uxor eⁱ⁹ manet vidua. ſ. synagoga que ante erat sponsa xp̄i: vt ps in canticis. ſz tā repudiata a xp̄o vt ps Esa. i. tō manet vidua sine viro ⁊ spōso q̄ est octaua maledictio: ideo ait. Fiāt filij eⁱ⁹ orphani ⁊ uxor eius vidua.

Vlutantes transferantur filij eius et mendicēt: ⁊ ejciantur de habitationibus suis.

¶ Nona maledictio est q: sunt exules expulsi a sedib⁹ suis. ¶ Decima maledictio q: vadūt ꝑ mūdū incerti q: frequēter pellūtur a ciuitatibus ⁊ expoliantur bonis temporalib⁹ ⁊ occidūtur in ciuitatibus. ¶ Undecima maledictio q: vadūt mēdici q̄ sunt expoliati. ſed iste tres maledictiōes melius intelligūtur spūaliter. nā ipsi eiecti sunt a lege ⁊ sacerdotio ⁊ priuati sacrificio ⁊ sacramētis: ⁊ vadūt nutātes ⁊ incerti ⁊ ambigui et dubij in lege ⁊ scriptura: q: vidēt se positos in hac captiuitate: tō iā perdiderūt estimatiōnē in sacra scriptura nescientes defendere cecitatē ⁊ malicias suā ideo ait. Mutantes. i. dubij ⁊ incerti trāsferant filij eⁱ⁹ ⁊ mēdicēt verū sensum ⁊ intelligētiam sacre scripture: que est alia maledictio.

cxxiij. q. i. ois. §. ſ que.

Scrutetur fenerator: oēm substatiam eius ⁊ diripiant alieni labores eius.

¶ Duodecima est q: tota substātia eor cōsumitur in vsuris: ideo ait. Scrutet fenerator in trāslatione hieronimy. habetur exactor: ⁊ tūc littera est magis plana: ⁊ est sensus. Nā vbicūq; sunt soluunt tributa magnos redditus ⁊ tributa pncipibus ⁊ dominis ⁊ sequitur. ¶ Tredecima maledictio ⁊ diripiant alieni labores eius. q: per tyrum ⁊ romanos fuerunt expoliati.

cxliij. q. i. alienatio.

Non sit illi adiutor: nec sit qui misereatur pupillis eius.

¶ Decima quarta q: sine mia fuerūt tractati si cut sine mia xp̄m afflixerūt. ideo sequit. Non sit illi adiutor: q: oēs aduersanⁱ illi generatiōi: tam sarraceni q̄ xp̄iani ⁊ gētiles: nā tūc sine mia trucidarūt patres ⁊ filios vēdiderūt. ideo sequitur

de pe. d. vj. §. j.

¶ Decima quinta nec sit q̄ misereat pupillis eⁱ⁹ vnde etiā iudei qui nūc sunt dispersi vocanⁱ ⁊ dicūtur pupilli: q: nō habēt patrē vt dictū est: ⁊ habēt matrē viduam. ſ. synagogā ⁊ nullus miserek eis. immo sunt in abominationē oim ⁊ derisum.

Fiant nati eius in interitum: in generatione vna deleatur nomen eius.

de p. d. iiij. i pn. ⁊. c. ſi iudeo.

¶ Decima sexta sequit q: in strage regni iudeoꝝ nō solū sūt trucidati patres: ſz etiā filij p maiorē partē: ideo ait. Fiāt nati eius in interitū in generatione vna deleat nomē eⁱ⁹ vnde nota ꝙ ly hoc realiter sit ipletū q: gñatiōes iudeoꝝ sūt delete: nā nullus sit ex qua tribu descēdat ⁊ iam sunt cōfuse gñatiōes vere⁹ intelligit hoc spūaliter: nā incurrerūt interitū mortis eēne: ⁊ etiā sūt deleti a sacrificio ⁊ sacerdotio ⁊ sunt deleti de libro viuētium.

de pe. d. iiij. q. vo §. q aūt

In memoriā redeat iniquitas patrum eius in conspectu domini: ⁊ peccatū matris eius non deleatur.

¶ Decima septima q: filij puniunⁱ ⁊ vituperanⁱ ꝑ pctō patrū ⁊ quotidie. imꝓperat eis ⁊ pariter cum patribus vocātur crucifixores xp̄i: eo ꝙ eos imitanⁱ ideo ait, in memoriā redeat iniquitas patrū eoꝝ: ⁊ pctū mris eⁱ⁹. ſ. synagoge nō deleat q̄ est. xvij. maledictio: nā pctū synagoge nō solum est q: nō recipit xp̄m spōsum sibi pmissum ⁊ crucifixit eū: sed etiam semp peccat expectādo aliū ⁊ facit mendaces oēs prophetas. Item nō solus occisio xp̄i: sed etiam omnis sanguis iustoꝝ qui effusus est a sanguine Abel iust⁹ ⁊c. venit sup eos ⁊ vertitur eis in peccatum ⁊ iniquitas patrū eoꝝ redit in memoriam in conspectu domini.

Fiant cōtra dominū semper ⁊ dispereat de terra memoria eorum: pro eo q̄ nō est recordatus facere misericordiam.

viij. d. c. ꝓsecuto. ⁊ xx iiij. q. ij. legat ⁊ c. dānationis.

Et persecutus est hominem inopem ⁊ mendicum: ⁊ compunctum corde mortificare.

¶ Decima nona est q: ſp sunt ꝯ deū inimici formati: q: ꝯ xp̄m q̄ est ver⁹ de⁹ ⁊ bō: vñ ille pp̄s q̄ solus dicebat pp̄s dei ⁊ peculiaris: nūc est manifestus inimic⁹ ⁊ ꝯ ius: vt dictū est: ideo ait. Fiāt cōtra dñm sp: q: ſp murmurāt ꝯ xp̄m ⁊ maledicūt ⁊ blaspbemāt in synagogis eoꝝ: ⁊ vitiāt ⁊ corrūpūt ⁊ negāt sacram scripturā male ⁊ false glosando. Et sequitur. xx dispereat de terra memoria eoꝝ quo ad dñm tpale ⁊ etiā quo ad sacerdotium ⁊ hostiā ⁊ sacrificiū q: nullibi offerūt: ⁊ ratio est ꝑ eo q: ille pp̄s non est recordatus facere miam cum xp̄o: immo iniuste ⁊ crudeliter ipsum crucifixerūt: ideo sicut sine mia xp̄m delere de terra cupierūt: ita ipsi ⁊ memoria eorum de terra delera est quo ad potestatē tpalē ⁊ spūalē ⁊ declarās subdit causam dicēs: ⁊ ꝑ eo q: persecutus est

xp̄m bolem inopē ⁊ sine ope ⁊ auxilio: q: ī triduo fuit derelict⁹ ī posse eoꝝ: vt dictū est psal. xxj. ⁊ p secut⁹ est bolem mēdicū: q: eū perijt potū dederūt sibi in escā fel ⁊ ī siti sua potauerūt eū aceto. psecut⁹ xp̄m bolem ꝓpūctum. i. afflictū corde: q: nō solū fuit afflict⁹ xp̄us ī carne: sed etiā ī corde vidēs dānationē ⁊ infidelitatē iudeoꝝ psecut⁹ est bolem ꝓpūctū corde et afflictū mortificare. i. ad mortificādū. i. psecut⁹ est vsq; ad mortē crucis. ⁊ ponit ī. inter ꝑ gerūdio: q: bebrei ⁊ greci carēt gerūdijs ⁊ supio. tō ponit infinitū ꝑ gerūdio ⁊c

viij. dist. c. cōsuetudo.

Et dilexit maledictionem ⁊ veniet ei: et noluit benedictionem et elongabitur ab eo.

¶ Vigesima prima maledictio but⁹ ppli est: q: dilexit ⁊ elegit maledictionē. ⁊ renuit ⁊ ꝓrēpsit bñdictionē. vñ Deut. xxviij. de ꝯminat⁹ est maledictiōes ppli sui dēū negaturo: ⁊ ꝑmisit bñdictiones: ſz illas maledictiōes incurrit ⁊ dilexit ppls iudaic⁹. cū xp̄m negauit ⁊ illas bñdictiones cōtē pstit qñ xp̄m negauit. Item de⁹ ꝑmisit abrahe q̄ in semine suo q̄ est xp̄o bñdicerenⁱ oēs gētes. Ergo qñ negarūt xp̄m partē negarūt ⁊ noluerūt bñdictionē ꝑmissaꝝ abrahe ⁊ semini eⁱ⁹. Item xp̄s dixit eis: ꝑnsam agite ⁊ appropinq̄bit ivos regnū celoꝝ ⁊ dicit venite ad me: ⁊ ego reficiāvos. Item sciit cena magna ⁊ vocauit eos ⁊ noluerūt venire. ergo noluerūt bñdictiōem quā xp̄us afferebat. Imo magis dilexēt maledictiōem quā xp̄s ꝯminat⁹ est: cū dixit ⁊ fleuit sup ciuitatē. Circundabūt te inimici ⁊c. Item cū dixit. vier⁹m hierusalē q̄ occidis ꝓphetas quoticsvolui cōgregare filios tuos ⁊ noluisti ⁊c. Ideo relinquet domus vestra deserta ⁊c. Item dicit eis octies vevobis scribe ⁊ pharisei ī dānatione ꝑpetuā. ergo dilexit ille popul⁹ maledictionē et noluit bñdictiōes quā xp̄s ꝯmittebat. ⁊ tō ait. ⁊ dilexit maledictionē ⁊ veniet ei: qō impletū est ⁊ implek quotidie: ⁊ noluit bñdictiones xp̄i. ideo elongabitur ab eo illa xp̄i bñdictio q: numq̄ intrabūt in requiē meam.

lxxxij. dist. c. q: in fine

Et induit maledictionē sicut vestimētum et intrauit sicut aqua in interiora eius: ⁊ sicut oleum in ossibus eius.

¶ Vigesima secūda est. q: ista maledictio ⁊ vera rio iudeoꝝ nō solū est ad extra corpalit⁹: ſz etiaꝫ ab itra ⁊ spūalit⁹. q: nō solum patiūtur tormenta ⁊ opprobria a xp̄ianis ⁊ sarracēis: ſz etiā patiuntur ab itra pessimas tenotones egritudines. Nāq; dā patiūtur mēstruū sanguinis sicut mulieres ⁊ quidā nō valēt suspicere celū: nec numerare stellas nec spuere in altū sicut sunt illi q̄ spuerūt in factē xp̄i: ⁊ q̄ imꝓperarūt ei i cruce. ⁊ isti nō solū ꝓtēnūtur a nostris: ſz etiā aeteris iudeis vtcō ptū est a fide digno. Item nō solū patiūtur bas verat⁹ ōes: ſz etiā ꝓtinuū remorsū ꝯscientie: q: cognoscūt vera esse q̄ dicūtur de xp̄o. ⁊ esse ipleras scripturas: ⁊ tñ ꝯ psalm cogūtur negare, ex malicia: ⁊ sic semp accusat eos ossa ⁊ corrodit vmi cul⁹. Item semp sunt ī ꝓtinuo dolore: eū videāt ceteros sibi dñari et se semp ceteris seruire: q̄ pōt esse. xxiij. maledictio. iō ait: ⁊ induit maledictionē sicut vestimentū. q: extrinsecus torquet ab extra neis. ⁊ intrauit maledictio sicut aqua in ītriora eⁱ⁹ quo ad remorsu: ꝓscīē tie ⁊ sicut oleū in ossib⁹ eius quo ad secretas infirmitates ⁊ dolores ⁊c.

Ille quo operiet.

Fiat ei sicut vestimentum quo operitur: et sicut zona qua semper precingitur.

¶ Hec est. xxiij. maledictio. nā multi patiunⁱ alii quod malū ad tēpus: ſz iudei patiuntur ꝑdictas maledictiōes iugit ⁊ semp sicut nō possunt esse sine cooperimento: sunt ergo oīa ꝑdicta dāna eis semp in cooperimentū. ⁊ sicut zona qua semp ꝑcingenⁱ: ⁊ nō solum ꝯporaliter. sed etiā spūaliter ⁊ intrinsecus et extrinsecus. ⁊ die ⁊ in futurū qua semper circundantur.

xxiij. q. iij. dist. plicet.

Hoc opus eorum q detrahunt mihi apud dominum: et qui loquūtur mala aduersus animam meam.

¶ Hic cōcludit ꝙ et iusto dei iudicio ꝫ patiunⁱ iudei. ⁊ dicit ꝫ op⁹. i. hoc pēiū ⁊ p: emiū ⁊ punitio ētis̄nia. i. ꝓpe eoꝝ iudeoꝝ q̄ detrabūt mihi: q̄a multiplr detraxerūt ei ante pylatū ⁊ in cruce loquti sunt mala ⁊ falsa testionia: ⁊ crimia imponēdo cōtra aiam ⁊ vitā xp̄i: q: mortē sibi ꝓcurarūt q. d. ꝙ oīa ꝑdicta mala passi sunt iudei in ꝑcīū ⁊ p: emiū ꝑ crimin⁹ q̄ xp̄o imposuerunt ⁊ opprobriꝫ q̄ sibi ꝓperarūt. ⁊ ꝑ morte quā sibi ꝓcurarūt. Item hoc idē patiūtur iudei moderni: quia sūt imitatores patrum suoꝝ q: assidue detrabūt xp̄o ⁊ maledicūt ī synagogis eoꝝ. ⁊ loquunⁱ cōtra ipm ⁊ cōtra mēbra ei⁹ desiderātes destructionē xp̄ianoꝝ ergo iuste hanc penā patiuntur.

xxj. q. iij. ad mensam . de pe. di. ij. ca. j. xxj. dist. c. adam. ⁊ c. illud.

Et tu domine dñe fac mecū ꝓpter nomen tuū quia suauis est misericordia tua.

Libera me quia egenus ⁊ pauper ego sum: et cor meum conturbatum est intra me.

Sicut vmbra cum declinat ablatus sum et excussus sum sicut locusta.

Genua mea infirmata sunt a ieiunio: ⁊ caro mea immutata est ꝓpter oleum.

Et ego factus sum opprobrium illis: viderūt me ⁊ mouerunt capita sua.

¶ Hec est tertia pars ī qua petit liberari per resurrectionem: sed est aduertendū ꝙ qñ xp̄s petit liberari in oībus psal. per resurrectionē nō solū rogat ꝑ se vt resurgat a morte corpali: sed etiaꝫ ꝑ mēbris vt resurgat ab vtraq; morte: ⁊ ideo talio' simul, est petitio pro nobis et ꝓ mēbris suis. Nam ꝑ suam mortem corporalem vicit ⁊ occidit nostrā mortem spūalem. ⁊ per suā resurrectionē renouauit: ⁊ adepti⁹ est nobis imortalitatē. ideo in hac petitiōe allegat suā mortē ⁊ passiones et labores quos ꝑ nobis sustinuit quib⁹ nos liberauit et hoc facit in oībus psalmis qui loquuntur de sua passiōe. Dicit ergo xp̄s. Et ꝑ iō flue pro sed ſz tu dñe pater fac mecū mīaz tuā. ſ. resuscita me ꝓpter mīaz tuā. vl fac mecū mīam tuā. i. tu ⁊ ego faciam⁹ illā mīam eccle ⁊ mēbris meis qñ suauis

Universidad de Deusto Biblioteca

τ benigna τ salubris est misericordia tua:libera
me resuscitando a morte corporali.τ mẽbra mea
ab vtraq; morte iustificando a peccato τ glorifi
cando:q: pauper.i.inops τ egen⁹ ego sum dere
lict⁹ sine auxilio ĩ toto triduo.τ cor meũ sc; caro
mea cõturbata τ afflicta τ infirmata facta est in
me:sc; vt patet p omnes euãgelistas qñ xp̃s ora
uit:vt calix ab eo transiret:τ hoc p̃ncipalit intel
ligit de mẽbris:et sic totus xp̃s loquit p mẽbris
dicẽs:qm̃ egenus τ paup τ ex poliat⁹ oib⁹ bonis
gratuitis sum in adã.τ cor meũ.idest tota pars
sensitiua fuit turbata τ pcussa fomite cõcupiscẽ
tie:τ sauciata τ infirmata vt semp repugnet legi
mentis:q: intra me inuenio istã legẽ τ in mẽbris
meis τc. Itaq; sicut cũ declinat vmbra sequitur
nox et auferi lux τ dies.ita ego τ vita mea abla
ta est p mortẽ.q: realiter fui mortu⁹ τ tradidi spi
ritum in manus patris τ sicut hoies excutiũt et
pellunt locustam a termino τ finib⁹ suis:ita ego
excussus τ expulsus sum a vita p iudeos sicut ex
cutit locusta.τ sicut q̃libet homo p nimiã absti
nentiã debilitat τ infirmat:ita ego p nimiũ ieiu
niũ nõ solũ in illis q̃ttuor diebus τ quinq; nocti
bus:sed etiã p oẽs tres annos cũ dimidio fui in
cõtinua abstinẽtia et laborib⁹ et itinerib⁹ ppter
salutẽ hoim τ sic genua mea infirmata sunt a ie
iunio.i.ppter ieiuniũ et caro mea imutata est in
maciẽ τ debilitatẽ ppter oleũ τ pinguedinem.i.
ppter defectũ pinguedinis τ substãtie τ sedi las
sus τ fessus iuxta puteu;. sicut vt patet Johan.
iiij.q: defecit in me ois pinguedo et fortitudo τ
oẽs corporales vires nõ solũ ppter labores:sed
etiã ppter nimias afflictiões ĩ toto triduo:τ etiã
ego fact⁹ su; opprobriũ multis gẽtilib⁹.s.τ iude
is.vnde viderũt me ĩ cruce putãtes me verũ ho
mine τ totalit derelictũ τ defessu; mouerũt capi
ta sua irridẽdo dicẽtes.Vue rex iudeo;:τ vah q̃
destruis tẽplũ dei τc. Item dixerũt.si filius dei
est liberet eum.

xv.dist. c.sancta romana Adiuua me domine deus meus: saluum me fac ppter misericordiam tuam.

Et sciãt quia manus tua hec:et tu domine fecisti eam.

disti.lvj c.nasci. Maledicẽt illi et tu benedices:qui insurgunt in me confundãtur:seruus autẽ tuus letabitur.

iij.q.j. nulli dubium. Induantur qui detrahunt mihi pudore: operiantur sicut diploide confusione sua

¶Adiuua ergo me dñe de⁹ τ pater me⁹ τ saluũ
me fac ppter misericordiã tuam:me a mortuis
suscitãdo τ sciant.i.scient τ cognoscent quia ma
nus tua τ potestas est hec.i.potestate tua talis
resurrectio facta est:q: hoc ad solum deum ptī
net.s.mortuos suscitare.ideo sequitur vt sciant:
quia tu fecisti eam.s.talem potestate; et resurre
ctionem etiam dum illi τ licet maledicant illi in
properando τ deridẽdo.tamen tu benedices me
resuscitando.vt facta resurrectiõe iudei τ genti
les crucifixores qui insurgunt τ insurrexerũt in
me τ insultarũt ad mortẽ cõdẽnando.cõfundantur
nõ valendo asseq̃ itentũ suũ:seru⁹ aũt tuus xp̃us
τ ecclesia letabit ex gloria resurrectiõis.τ sic iu
dei qui detrahũt τ detraxerunt mihi induant.i.
induent pudore τ verecũdia τ induent cõfusione
sua sicut induũtur diploide.vnde aduertendũ q
diplois grece idez est q duplex palliũ τ vestimẽ
tũ τ ita iudei duplici cõfusione τ cõtritiõe pculsi
induti sunt sc; exterius pudore τ verecũdia cum
relinquãtur mendaces τ videant xp̃m coli tanq̃
messiã p totũ orbem.secũdo interius cũ videant
se afflictos τ captiuos τ sic duplici cõtritiõe sunt
contriti τ duplici cõfusione cõfusi.τ ideo vt eua
derent hanc confusiõem post resurrectione; cor
ruperũt custodes pecunia vt dicerent q discipu
li fuissent furati corpus xp̃i.

Confitebor domino nimis in ore meo:τ in medio multorum laudabo eum. xv.q.j. ca.reuertimini.

Qui astitit a dextris paupis vt saluam faceret a psequẽtib⁹ animã meam.

¶Hec est quarta pars in qua xp̃us ĩ psona sui τ
mẽbrorũ pmittit gratiarũ actiões se acturũ pa
tri p bñficio resurrectiõis τ dicit.Ego postq̃ re
surrexero τ assumpt⁹ fuero ĩ celũ ad dexterã pa
tris cõfitebor dño deo patri ĩ ore meo et in mem
bris meis.nõ discipuli mei ab ore meo habuerũt
doctrinã euãgelicã quã pdicauerũt τ miam τ po
tentiã dei annũciauerunt τ sequit.in medio mul
to;.s.ta; gẽtiliũ q̃ iudeo; laudabo eũ τ ĩ medio
ecclesie diuina officia celebrãdo τ festiuitates.se
cũdo benedicẽdo τ laudãdo.Et sequit.ideo lau
dabo eũ q: astitit a dextris pauperis τ idefensũ
ĩ in fauorẽ τ auxilium meum.vt saluam faceret
aiam τ vitã meã a iudeis me persequẽtib⁹:τ hoc
me resuscitãdo τ membra mea iustificando τ ec
clesiã a tyrannis liberãdo τ eam ampliando τ p
totum orbem dilatando.D ¶Ex supradicta ex
positiõe pt; error hebreo; moderno; q̃ dicũt q
dauid fecit hũc psalmũ petẽdo vindictã de saul
persecutore suo.quod manifeste dicũt falsu;.nã
dauid nũq̃ maledixit ipsi saul.nec petijt vindictã
de eo.imo semp rogauit pro eo in toto tempore
sue psecutiõis:nec voluit ipm occidere:nec pmi
sit q alius occideret eu;.cũ potuisset ipm iterfi
cere in spelunca quãdo abstulit sibi particulã cla
midis τ quando dormienti abstulit ciphum τ ha
stam.immo desleuit casum τ interitu; suum τ in
terfecit nunciũ qui nunciauit sibi mortem saulis
τ composuit canticum lugubre de morte saulis τ
ionate.vt patet.ij.Regũ.j.c.Ex quo patet q da
uid non dirigit supradictas maledictiones ipsi
sauli:sed populo iudaico crucifixori xp̃i obsti
nato sicut supra expositum est.Et patet manife
ste impletum per experientiã.¶Ex his etiã pt; nota bñ
maior error τ deterior quorũdã xp̃ianorum igno
rantium tam clericorum q̃ laico; qui dicũt hũc
psalmũ contra persecutores suos xp̃ianos a qui
bus patiũtur aliquam iniuriam vel oppressionẽ
petẽdo a deo vindictã de eis desiderando supra
dictas maledictiões euẽire eis.qõ nõ solũmodo

est detestabile sed irrisoriũ nã pmo est cõ doctri
nã euangelicã qua d: Mat.v. Orate pro eis qui
vos persequũtur.et bñfacite eis q̃ oderunt vos.
Itẽ si q̃s te percusserit in vnã maxillã pbe ei aliã
Itẽ dimittite τ dimittet vobis. Itẽ hoc idẽ ẽ cõ
tra consuetudinẽ eccl̃ie q̃ nõ solũ rogat p malis
xp̃ianis:sed etiã p hereticis τ scismaticis: vt de
posita pfidia τ heretica prauitate resipiscãt ad fi
dẽ catholicã. Itẽ rogat pro pfidis iudeis.vt de⁹
auferat velamẽ de cordib⁹ eo;:τ videant lumen
veritatis τ cõuertãtur ad vnũ verũ deum iesum
xp̃m.Et sic tenemur rogare p oibus inimicis.vt
deposito odio diligãt nos τ rogam⁹ cõtra paga
nos.nõ vt moriant:sed vt potẽtia eo; cõteratur.
ne noceãt nobis. Itẽ hoc videt irrisorie dictũ nã
causa exauditiõis orationis apud deũ est puritas
mẽtis τ caritas.s; q̃ petit talẽ vindictã τ infert
tales maledictiones primo nõ põt esse in carita
te:sed in execrabili τ detestabili odio. ergo nõ põt
exaudiri apud deũ:q: in hoc psalmo nõ solũmo
do memorant punitiones tpales:se etiã spũales
τ eterne cũ dicit:diabolus stet a dextris ei⁹:τ cũ
iudicat exeat condẽnat⁹:τ oratio ei⁹ fiat in pctm̃
τc. Ex q̃bus pt; opinionẽ taliũ esse detestabilẽ τ
irrisoriã τ falsam. Nã dauid nõ locut⁹ est ad hãc
intẽtionẽ sed pdicit τ vaticinat punitionẽ crucifi
obiectõ. xorũ xp̃i:vt dictũ est. L ¶Sed cõtra totã supra
dictã expositione; arguũt:imo murmurãt iudei
dicẽtes:q indebite sit inflicta pena supradicta;
maledictionũ pplo iudaico siue synagoge ppter
necẽ xp̃i:qõ probãt sic.nã pctm̃ idolatrie est ma
ximũ oim pctõ;.τ per cõñs est maius q̃ homici
diũ nã illud est cõtra primũ pceptũ et imediate
est crimẽ diuine lese maiestatis. τ istud est cõtra
quintũ pceptũ τ cõ primũ: sed ppter pctm̃ idola
trie solũ fuerũt iudei puniti ad captiuitatẽ sep
tuaginta annorũ in babylone.in ista autẽ iã pse
uerarũt vsq; ad hoc tẽpus cũ oibus supradictis
maledictionib⁹:ergo indebite patiunt maiorem
penã p minori pctõ. In oppositu; est ppheta in
hoc psal.q̃ postq̃ prenunciauit oẽs supradictas
maledictiões venturas illi pplo propter mortem
xp̃i cõcludit dicẽs hoc opus eo; q̃ detrahũt mi
Rñsio. hi.i.hec iusta dei sentẽtia τ pena oibus his q̃ de
trahendo machinati sunt in necẽ meã. Rñdetur
q pro solutiõe hui⁹ difficultatis pmo est vidẽdũ
an pctm̃ idolatrie cõmissum ab antiq̃s iudeis sit
maius aut minus q̃ pctm̃ mortis xp̃i. Et ex cõse
quẽti facilr cõcludet intentũ rõne τ auctoritati
Pctm̃ vnũ esse altero maius. bus. ¶Quãtũ ad primũ est aduertendũ q vnum
pctm̃ esse mai⁹ altero cõtingit quadruplr.primo
rõne inobediẽtie.scdo rõne voluntatis.tertio ra
tione circũstãtia;.quarto rõne obstinationis vñ
propter oĩa ista quattuor simul maius fuit pctm̃
necis xp̃i.q̃ pctm̃ idolatrie q pt; primo rõne obe
dientie probat.nã antiq̃ p idolatriã solũ pecca
bãt cõ deũ recedẽdo ab eo.τ cõuertẽdo se ad ido
la s; crucifixores xp̃i nõ solũ recesserũt a deo vo
lũtario occidẽdo xp̃m:s; etiã occiderũt primũ in
nocentẽ τ sic fecerũt cõtra pmũ τ scdm pceptũ q:
simul occiderũt deũ τ hoiem qõ nõ fecerũt idola
tre.Scdo h̃ pctm̃ fuit mai⁹ illo rõne maleuolũta
tis.nã cũ deteriori volũtate τ malicia τ odio in
dei crucifixerũt τ psecuti sũt xp̃m q̃ pres eo; cõ
miserũt idolatriã.q: ex odio τ inuidia τ malicia
τ sine cã iniuste occiderũt innocẽtẽ τ cũ maiori et
clariori noticia. Tertio h̃ pctm̃ fuit grauı⁹ τ dete
rius illo rõne circũstantia;.nã iudei in occidẽdo
xp̃m nõ solũ occiderũt deũ τ hoie; innocẽtẽ san
ctũ:sed etiã bñfactorẽ τ redẽptorẽ τ sic peccaue
runt p summã ingratitudinẽ. Itẽ fecerũt deũ τ le
gem τ pphetas mẽdaces in negãdo xp̃m. τ sic cõ
miserũt sacrilegiũ τ blasphemiã. Itẽ obligaue
runt se τ filios suos τ oẽs posteros illi pctõ. τ sic
multiplr fuerũt homicide. Et sic p oia fuit pei⁹
τ deteri⁹ q̃ pctm̃ ade vt dictũ ẽ psal.xiij.τ.lxxxj.
Quarto aũt hoc pctm̃ fuit peius q̃ idolatria an
tiquo; rõne obstinatiõis ĩ qua mãserũt τ manẽt
successores eo;: q: cõtinue occidũt xp̃m postq̃
placet eis q pres eo; crucifixerũt eũ τ retinent
eandẽ maliciã τ odiũ cõtra xp̃m:τ nõ solum sunt
heredes illi⁹ homicidij s; oim alia; circũstãtia;
nã pariter faciũt deũ mẽdacẽ τ legẽ τ pphetas:
τ p hoc negãt deũ esse peius q̃ idolatre. q: nullũ
deũ adorãt:q: adorãt vnũ deũ q̃ nõ est trin⁹ τ vn⁹
nec incarnat⁹:sed talis de⁹ nusq̃ est.q̃ nullu; deũ Pctm̃
adorãt. Et sic p oia pctm̃ necis xp̃i ĩ quo nũc ma xp̃i necis
nẽt iudei est pei⁹ q̃ pctm̃ idolatre patrũ eo; qõ est mai⁹
multis autoritatib⁹ pbatur. nã Hiere.xvj. intro q̃ pctm̃
ducit istũ pplm cõquerẽtẽ de captiuitate in qua idolatre.
mõ sunt τ dicentẽ.Quare dñs locut⁹ est sup nos
oẽ malum grande istud?Que nostra iniq̃tas aut
qõ pctm̃ nostrũ qõ peccauimus dño deo nostro?
dicẽs ad eos.Q: dereliquerũt me patres vestri.
ait dñs τ abierũt post deos alienos τ seruierunt
eis.τ adorauerũt eos τ dereliquerũt me.Et legẽ
meã nõ custodierũt.Sz τ vos pei⁹ opati estis q̃
pres vr̃i.ecce enĩ ãbulat vnusquisq; post prauita
tẽ cordis sui mali.vt me nõ audiat.τ eijciam vos
de terra hac τc.Ex supradictis pz q pctm̃ poste
rio; iudeo; q̃ noluerũt audire deũ ĩcarnatũ τ ma
nẽt in prauitate τ obstinatiõe cordis sui τ in mali
cia τ odio inueterato est τ fuit peius q̃ pctm̃ ido
latrie patrũ suorũ.τ p cõñs aliud pctm̃ põt eẽ pe
ius q̃ idolatria. qõ nõ potuit eẽ aliud nisi cõiura
tio in mortẽ xp̃i τ odiũ τ obstinatio in eũ. vt ma
gis patebit. vñ in isto eodẽ capit̃lo sequit destru
ctio τ dissipatio illi⁹ ppli τ reprobatio eiusde;:et
predicit mutatio legis τ festiuitatũ.τ pdicit cõ
uersio ppli gẽtilis. Sz q ista pẽa τ ppetua puni
tio sit inflicta pplo iudeorũ ppter mortẽ xp̃i pt;
Esa.l.Vbi dicit dñs ad pplm iudaicũ cõquerẽtẽ
quare p tot tpa pmisit eos in hac captiuitate:vñ
ait. Quis est hic liber repudij mr̃is vr̃e quo dimi
si eã.aut quis est creditor meus cui vẽdidi vos?
Ecce enĩ in iniq̃tatib⁹ vestris vẽditi estis τ in sce
lerib⁹ vr̃is dimisi matrẽ vestrã:q: veni τ nõ erat
vir.Vocaui τ nõ erat q̃ audiret.Et ita dñs apuit
mihi aurẽ.ego aũt nõ cõtradico retrorsu; nõ abij
Corpus meũ dedi pcutiẽtib⁹. τ genas vellẽtib⁹
faciẽ meã nõ auerti ab increpãtib⁹ τ cõspuẽtib⁹
in me dñe de⁹ auxiliator meus τ ideo nõ sum cõ

Universidad de Deusto
Biblio

fusius ꝛc. Et dictis ꝛ ceteris q̄ dñr in toto itꝫ cap. ps q̄lr de⁹ q̄ loquit in .b. cap. erat pcutiēdus ꝛ pſſād⁹ꝛ passur⁹cū magna patiētia ꝛ obedētia. vt obediret deo pr̄i. Et quō ppt̄ iniq̄tatē ꝛ pcā sua debebat repudiare synagogaz rebellē ꝛ inobediētē. nec audire volētē ihesum in suo aduētu. Et quō reprobat ppl̄z iudaicuz ꝛ relinq̄t ipm dormientē in doloribꝰ suis ꝛ maledictionibꝰ suis. Et ps q̄lr ppter morte xpi puniunt hac pena diuturna. Sed q̄ .b. captiuitas ꝛ punitio sit vsq; in finē scli duratura. ps psal. xxvij. Destrues illos ꝛ nō reedificab eos Itē psal. lviij. Ēouertent ad vesperā et famē patiēt vt canes ꝛ circuibūt citatē. Itē dan. ix vsq; ad cōsūmationē ꝛ finē pseuerabit statuta desolatio. Ex supradictis ps rūsio ad dubiū ꝛ admirationē iudeoꝝ q; turbant q̄re p minoꝛ pctō infligit eis maiorpena q̄ pr̄ibꝰ suis idolatris. Ad q̄s rūdet q̄ pctm cōmissuz ihesus xps in q̄ nūc pseuerāt ꝛ multo grauꝰ q̄ idolatria patrū suoꝝ. nā ipsi sūt peiores q̄ idolatre: q; nullū deū adorāt nisi deū factū sine v̄bo ꝛ spūsctō q̄ nullq̄ ē. Itē negādo xp̄m negāt deū ꝛ facitū ipm mēdacē ꝛ legē ꝛ ppbas ꝛ sic sūt sacrilegi ꝛ blasphemi q; blasphemādo ꝛ maledicēdo cōtinue xp̄s blasphemāt deū ꝛ legē ꝛ ppbas ꝛ sūt homicide ꝛ occidentes q; boies occiderūt ꝛ flagellarūt ꝛ occiderūt vt dictū est. ꝛ hoc gratis ꝛ sine cā: vt ꝺr in hoc psal. q; offerūt odiū p dilectiōe ꝛ oderūt ipm gratis. Ultimo peccāt inobstinatiōe q̄ est grauissimū pctoꝝ ꝛ cōtra spūm scm : q; manēt obstinati semp in odio inueterato ihesū xp̄m ꝛ mēbra sua: iō rō est q̄ post q̄ culpa eoꝝ est ppetua: vt pena eoꝝ sit ppetua dū manēt i eadē obstinatiōe ꝛ iō dicit saluator. Mat. xij. q̄ fiūt nouissima hoīs illi⁹ peiora priorib⁹. Et iō ꝺr in hoc psal. p̄dicitōes ꝛ q̄litates pcti iudeoꝝ ꝛ maledictiones ꝛ penas eoꝝ perpetuas vsq; quo in finē cōuertātur.

matthe. xxij. d. Ad heb. i. c. et. j. corinth. xv. ca. et ad heb. vij. ca. xx. q. v. ℔. dis ita

Jrit dñs dño meo: sede a dextris meis.

Donec ponā inimicos tuos: scanbellū pedū tuoꝝ. ¶ Huic psalmo ꝑponit talis titulus. ipsi ꝺr psal. Et titulo apper q̄ ꝺr fecit istū psal. Sed de materia huiꝰ psal. ꝛ etiā de autoꝛeva rie sūt positiones ꝛ sniē. iter hebꝛeos modernos volētes occultare veritatē aduēt⁹ messie. Nā q̄dā dicūt q̄ beliezer peurator ipsi⁹ abrae fecit hūc psal. p victoria abrae de q̄ttuoꝛ regib⁹ q̄ expoliauerūt sodomā. q̄si diceret. Dirit dñs de⁹ q̄ est dñs oim dño meo abrae: sede a dextris meis. i. esto secur⁹: donec ponā inimicos tibi subiectos. Lambi v̄o dicit q̄ eantoꝛes ꝺr fecerūt istū psal. post mortē saulis postq̄ ꝺr fuerunct⁹ i regē sup totū isrl. q. d. Dirit dñs dño meo. ꝺr postq̄ ia mortu⁹ ē saul: tu sede a dextris meis. i. ris rex est totū isrl. ꝛ ego ponā oēs inimicos tuos sub pedib⁹ ꝛ ptāte tua: qō ipleta fuit. Nā obtinuit totū regnū isrl. ꝛ ēt moabitas ꝛ ydumeos ꝛ pbilisteos fecit sibi tributarios. Sz tā p̄ma q̄ secda expositio est falsa. Nā ea q̄ mēoꝛatur in .b. psal. nec cōuenisse ipsi abrae nec ipi ꝺr q; nullꝰ coꝛ fuit sacerdos in eternū. nec genitꝰ ante luciferū: vt patebit. Et iō ora ipudientiū olim istoꝝ saluator nr̄ iesus xp̄s obturauit: cuz dixit Mat. xxij. Quō q̄ ꝺr vocat ips dñz dicēs. Dirit dñs dño meo: sede a dextris meis. Itē petr⁹ Act. ij. q̄si dixit. Nō ei ꝺr ascēdit in celos: dicit aūt ipe. Dirit dñs dño meo: sede a dextris meis. Itē paul⁹ ad heb. j. Cui aliq̄n āgeloꝝ dixit. sede a dextris meis Itē paul⁹. j. ad coꝛ. xv. Ops aūt illū regnare donec ponā oēs inimicos sub pedib⁹ ei⁹: cum q̄b⁹ cōcoꝛdat ionatbā ab cuziel vir magneanitatis iter hebꝛeos. cui null⁹ ausus est ꝺdicere. q̄ in trāslatiōe caldaica iterp̄tat⁹ est istū psal. de xp̄o filio dei messia in lege p̄missō dicit. Dirit dñs v̄bo suo. Itē rab. baracbias addūcit scripturā buiꝰ psal. ꝛ glosat ips de xp̄o messia i lege p̄misso. ¶ Ad cuiꝰ itelligētiā ē notādū q̄ postq̄ ꝺr i psal. p̄cedēti mēoꝛauit ꝛ p̄nūciauit snias ꝛ dānationē ꝛ maledictiones q̄s incurrit ppl̄s iudaic⁹ ppt̄ mortē xp̄i: in hoc psal. p̄dicit ꝛpnūciat dignitates q̄s xp̄s adepꝰ ē i premiū ꝛ stipendiū suoꝝ laboꝝ ꝛ sue mortis ꝛ passiōis. ¶ Mā tres dignitates acq̄siuit ꝛ adepꝰ est xp̄s etiā inquātū hō nō solūmō sup oēs boies: ſz etiā sup oēs creaturas tā spūales q̄ coꝛpales. Nā primo adeptꝰ est dñiū ꝛ regnū ꝛ imperiū vniuersale sup oēs creaturas in celo ꝛ i terra ꝛ in iferno. vt ipe ait Mat. vl. Data est mihi potās in celo ꝛ in terra. Secō adeptꝰ est sacerdotiū eternū seu sacerdotale ptātē cōstituēdi sacra ꝛ cōferendi eis v̄tutē. que ptās nulli est data: nisi soli xp̄o tanq̄ summo sacerdoti et eterno. Tertio adeptꝰ est ꝛ tradita est sibi vniuersalis iudiciaria ptās discernēdi ꝛ iudicādi ꝛ tribuēdi p̄miū ꝑm merita nō solum boibus: ſz etiā diabolo ꝛ angelis eiꝰ. Principalis q̄ cōclusio in toto psal. intēta est q̄ xp̄s ex merito siue passionis meruit suprad̄ictas tres summas dignitates siue ptātes. Quartuꝺr q̄ facit ꝺr in hoc psal. Nā p̄mo ostēdit qualiter deus pater tradidit boiꝰ xp̄o filio suo vniuersale regnū ꝛ imperiū totius mundi. Secō qualr tradidit sibi summā ptātē sacerdotalē siue sacerdotiū eternū. Tertio qualr tradidit sibi iudiciariā ptātē vniuersalr sup oēm creaturā. Quarto ostēdit qualiter has tres predictas dignitates meruit xp̄s ppter suā passionē ꝛ mortē ꝛ obedientiā. Secōa erit ibi. Jurauit dñs. tertia ibi. Dñs a dextris tuis. quarta ibi De torrēte i via bibit. ¶ Quātū q̄ ad p̄mū dicit ppbeta. dauid. Sicut ego puidi in spiritu punitionē ꝛ dānationē quā incurrit populus

xp̄s adeptus est tres dignitates sup oēs creaturas inq̄ntuz hō.

Diuisio psalmi.

iudaicus ppter mortē ꝛ passionē xp̄i ꝛ ingratitudinē ꝛ inuidiā quā cōmiserūt p̄tra ipsuz: ita pariter preuidi tres dignitates ꝛ summas ptātes: q̄s xp̄s adepꝰ est a p̄re i premiū ꝛ stipēdiū sue mortis ꝛ passiōis ꝛ būilitatis ꝛ obedientie. Nā p̄mo preuidi in spū qualr ꝺns de⁹ p̄r oīpotēs. Dirit domino meo ihesu christo filio suo: sede a dextris meis. Donec ponā inimicos tuos ꝛ subiectā tanq̄ scabellū pedū tuoꝝ. In hac aūt p̄ma ptcula sunt tria videda. Nā p̄mo videdū est q̄d est sedere. siue q̄n sedet filiꝰ ad dexterā p̄tis. Et q̄n pr̄ dixit hoc filio. Secōo q̄re ꝛ q̄n pater posuit ꝛ subiecit filio inimicos suos sub pedibus ei⁹. Tertio est videndū quō sumak li. donec. nā si xp̄s sedet ad dexterā p̄tis donec subiciant sibi inimici sui videt q̄ post iudicium postq̄ subiecti fuerit oēs inimici christo: q̄ nō āplius sedebit filius ad dexterā patris. q̄ est erroneū. ¶ Ad primū ē dicēdū ꝙ Augu. q̄ dicere dei idē est q̄ facere. vel p̄cipere. Nā de⁹ dicēdo fecit oia. Sz est aduertēdū q̄ de⁹ pater dupl̄r locutus est. Uno mō aboeterno. ꝛ sic pduxit filiū suū ꝛ verbū sibi coequale ꝛ cōsubstātiale. Et sic patrē loq̄ ad filiū nihil aliud est nisi pducere v̄bū sibi coequale ꝛ cōiacere sibi totā suā substātiā ꝛ essentiā vt dictum est psal. ij. Alio mō deus pater locut⁹ est ex xpe. Et sic pduxit vniuersitatem creature. Ois dixit fiat lux ꝛ facta est lux. Ben. j. ꝛ Job. j. Oia p ipsum verbū facta sunt. Et istud dicere est ad extra ꝛ tē poraliter. Tertio mō multipliciter locut⁹ est ad filiū. s. q̄n vnuit ipsum psonaliter v̄bo suo in die incarnationis. Nā is talis vnio terminet ad solā psonā filij: tñ tota trinitas opato est efficiēter totūillud mysteriū incarnatiōis. Et sic locutus est p̄ filio in baptismo ꝛ in trāsfiguratiōe cū dixit. Hic est filiꝰ me⁹ dilect⁹. Et ita locut⁹ est etiā in die ascēsiōis q̄n assumptit eū ꝛ fecit ipsuz sedere ad dexterā suā. ꝛ tradidit sibi regnuz ꝛ imperiū sup oēs creaturas. ꝛ sic dicere dei est q̄ facere. ¶ Secō est notādū q̄ sedere triplr sumit in sacra scriptura. Uno mō dicit positionē siue situm in loco. ꝛ sic ꝙuenit soli alali. secō mō idem est q̄ a labore q̄scere. tertio mō idē est q̄ presidere siue possidere. vt cū dicimus q̄ rex residet siue sedet in regno. i. q̄ possidet ipsum ꝛ potiē ꝛ dñatur ei. secō ergo ꝛ tertio mō christus sedit a dextris patris in die ascēsiōis siue resurrectiōis. s. q̄ egressus ab omni labore passiōis. ꝛ āplius nō passus est. nec mortuus. nec mors illi vltra obstabit. secō q; residet ꝛ potiē q̄ portiōib⁹ bonis p̄ris. ꝛ possidet illa potiora bōa. Tertio est notādū q̄ dextrū quattuoꝝ modis sumit in sacra scriptura. Uno modo dicit positionē in loco siue dñiaz positiōis: cuius oppositū est sinistrū. ꝛ sic solis reb⁹ coꝛporeis cōuenit. secō mō dicit equalitatē in essentia ꝛ potētia. tertio dicit principiū vñ mot⁹ siue mediante quo quis immediate operat. Et sic dicit Aristoteles p̄mo celi. q̄ oriēs est dextruz mūdi: eo q̄ inde icipit ois prim⁹ motus. ꝛ sic dicit etiaz in libro de motu animaliuz q̄ quodlibet animal habet dexterā vñ incipit ogari: ꝛ cum qua immediate operat. quarto mō ꝺr dextrum ois psperitatis ꝛ aduersitas ꝺr sinistrū. Et sic potiora bona dicunt etiā ꝺrtera p̄tis. p̄io modo filiꝰ nō sedet a dextris p̄tis. q; de⁹ pater eiꝰ sit simplicissima substātia ꝛ incoꝛporea nec ꝺz dexterū nec sinistrū scō mō filiꝰ sedet a dextris p̄tis ſm deitatē: q̄a est sibi coequalis in essentia ꝛ potētia. ꝛ sic non cōuenit būanitati. tertio mō filiꝰ sedet a dextris p̄tis. p̄io ſm deitatē q; xp̄s est v̄bū p̄tis p q̄ fecit oia: q; p̄ dixit oia verbo suo. Et sic oia facta sunt p ipsius v̄bū: vt ꝺcm est psal. xxxij. scō sedet inq̄tū hō. Nā sicut per ipsius inquātum deus creauit ꝛ regeneauit nos p gram. ad Corinth. j. q; nulla gra p̄t̄ dom̄i cōferri nisi per christus mediatorē dei ꝛ hoim. in cuiꝰ fide ꝛ gratia saluati sunt omnes fideles vtriusq; testa. ideo ratione vtriusq; nature xp̄s ꝺr dextera dei patris ꝛ v̄tus Sed inquantū homo ꝺr mediatoꝝ ꝛ dextera patris per quas pater operat. Et quo ps ꝙ vt sic nō solū sedet a dextris patris sed etiam est dextera patris. quarto modo xp̄s sedet a dextris patris inquantū homo: q; residet in portiōib⁹ bonis patris. ꝛ potitur eis ꝛ possidet ea in summo gradu post p̄es. Et notanter dicit. Sede a dextris meis: ꝛ nō ad dexterā meā q; potiora bona patris inquo residet filiꝰ: dicunt multa. s. summum regnum ꝛ imperiū. siue sūma ꝛ imperialis ptās sup oēs creaturas. scōo summū ꝛ eternū sacerdotiū. tertio vniuersalis iudiciaria ptās ꝛ distributio premioꝝ. quarto eadē adoratio ꝛ veneratio simul cū verbo. Hec quattuoꝝ sunt illa dexterā ꝛ spera ꝛ potentiora bona dei p̄tis in quibus sedet ꝛ residet filius etiam inquantū hō. q̄ quidē bōa pater soli suo christo tradidit ꝛ deridēda est ergo cauillatio porp̄hirij qui dicebat q̄ si filius sedet a dextris patris. ergo sequit̄ q̄ pater sedet ad sinistrā. Ad quē respondetur q̄ dexterā patris in qua sedet christus: nō dicit differentiā positōis. in loco: ſz dicit potiora bona que pater pōt cōicare creature alicui. Per .b. etiā respondet ad arriū qui dicit. q̄ si filiꝰ est subiectꝰ patri per oia: vt ait aplꝰ. ergo quomodo sedet a dextris eius. Rūdetur q̄ quilibet filius primogenitus siue vnigenit⁹ patrisfamilias est subiectus patri: tñ cuz hoc sedet in portiōib⁹ bonis ꝛ in summa potestate gubernatiua ꝛ honore post patrē respectu oīs famulozꝝ ꝛ seruoꝝ domus. Et isto modo p̄logenitus cuiuscūq; regis sedet a dextris patris ipso viuēte. Sic ergo xp̄s licet inquantū hō sit p̄r subiect⁹: tñ ꝺr sedere a ꝺrtis respectu oīs creaturaꝝ in quattuoꝝ suprad̄ictis portiōib⁹ bonis. Sed ppter hoc christꝰ vt homo nō ꝺr equalis p̄ri per oia: q; vt sic nō est sibi tradita ptās creatiua inq̄tum homo q̄ ptātē de⁹ p̄t creare multos mūdos. q; alia est ptās creatiua. alia gubernatiua. Nam potestas gubernatiua impialis pōt cōicari alicui creature v̄bovnite: ſz forsan hoc repugnat potestati creatiue: ſz hoc relinquat determinatiōi eccl̄ie. Sed hoc est certū q; xp̄s inq̄tū hō hz ptātez gubernatiuā ꝛ regnū ꝛ impiuz sup oēs āgelos ꝛ homines ꝛ demones

Sedere triplici⁹ ter capitur.

Dextrū quattuoꝝ nolib⁹ sumit.

Nota.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Et p hoc dr sedere ad dexteram patris. Hz etiã hoc humanitas xpi: q; simul adorat ⁊ venerat cuz vbo ab angelis ⁊ beatis. cũ quo vbo facit vnã personã. vt ps apo. v. ⁊. vij. vbi Job. vidit. xxiij. seniores ⁊ turbã magnã ⁊ oes ãgelos pcidẽtes ⁊ adorãtes xpz ad dexterã pris ⁊ dicẽtes. Dignus est agnꝰ q occisus est accipere virtutẽ ⁊ diuinitatẽ ⁊ honorẽ ⁊ gloriã ⁊ bñdictiõez oẽs creaturã q̃ i celo est: sup terrã ⁊ sub terra ⁊ q̃ sunt in mari. Et hoc ps p humanitas xpi siue xps inchoatꝰ bõ simul cũ pre ⁊ spũ sco adorat ⁊ glorificat ⁊ regit ⁊ gubernat oẽz creaturã. Hz quãtũ ad hũanitatẽ semp fuit minor pre. Hz respectu oiz aliaz creaturaz simul cũ pre ⁊ spũ sancto dr rex ⁊ dñs gubernator ⁊ sup oẽs ⁊ ab oib⁹ hz gloriã ⁊ honorẽ ⁊ cultũ et latriã adorationes. Et hoc est sedere ad dexteram patris. Ex hoc q̃rit q̃n hoc ps habuit a patre. Dicẽdũ q habuit realiter in die incarnatiõis et psonali vnione. Nã semp sedit in potioribꝰ bõis gliꝫ ⁊ fruitiõis. Et hz fuit adoratus ab ãgelis simul cuz vbo. sed effective ⁊ oñsiue adeptꝰ est in die ascẽsiõis. Et iõ cũ ascẽdit in celũ: dixit discipulis suis. Data est mihi pas in celo ⁊ in terra. q̃ nõ solũmõ de die ascẽsiõis. hz ẽt de die incarnationis pot intelligi de xpo boie. hoc q̃ dicit propheta dauid. Dixit dns dño meo sede a dextris meis. i. accipe pates gubernatiuã ⁊ regnũ ⁊ ipe riũ sup oes creaturas. ⁊ gliaz ⁊ honorẽ ⁊ latriaz ⁊ summã fruitionẽ ⁊ gliaz. Hz hoc nõ fuit manifestũ nisi post resurrectionẽ in die ascẽsiõis vt magis patebit. Nã dupliciter debeb xpo boi talis sessio. vnõ mõ inchoatũ filiꝰ naturalis rõne vniõis verbi. Alio mõ ex merito siue passiõis. Prio mõ accepit talẽ patẽ ⁊ incepit sedere a dextris patris in die icarnatiõis. Scõo mõ in die ascẽsiõis vr magis patebit. ¶ Ad secũdum est dicẽdũ q multipliciter pater posuit ⁊ subiecit inimicos xpi sub pedib⁹ eius. Et hoc a principio siue icarnationis ⁊ natiuitatis. Nã illico in natiuitate sua corruerũt multa idola in egypto. ⁊ vulnerati sunt idola apud getas ⁊ massagetas. ⁊ dederũt rnsa dicentia vniuersalẽ oñm ⁊ regẽ esse natũ. immo nilus egypti diuisus est p quattuordecim alueos. quorum septẽ diffusi sunt p totã egyptũ. ⁊ intrauerũt pseptẽ oza in mare mediterraneũ. ⁊ alij septẽ intrauerũt mare rubrũ vsq; in bodiernũ diẽ. Et hoc accidit tpe octauiani q̃n xps natꝰ est. vt ait strabo in libro de situ orbis. Hoc idẽ dicit vgilius in vi. cũ dicit. Hyrcanꝰ in aduẽtu tã nũc ⁊ aspera regna. Respõsis horrẽt diuũ ⁊ meotida tellus. Et septẽ gemine pturbãt hostia nili. Hoc idẽ pz per totũ discursuz euãgelicũ. vbi demõstrat q nõ solũ vẽ-i ⁊ mare obedierũt xpo: hz ẽt demones fuerũt sibi subiecti: quos eiecit de corpib⁹ obsessis. ⁊ multos eoz misit in porcos. qui se in mare precipitauerũt. Similiter xpus subiecit demones inimicos suos q̃n descẽdit ad inferos ⁊ ibi sedit tãq; iudex circa. xl. horas cõdẽnauit ⁊ ligauit dyabolũ vsq; ad iudicium. ⁊ expoliauit limbũ ⁊ purgatorium. ⁊ inde transit sctos pres ⁊ oes q̃ vixerãt in fide xpi sub vete. te. vsq; ad illã diẽ. Itẽ postea subiecit inimicos suos demões cũ penitus eiecit eos ab idolis õ mõdo ⁊ destruxit oia nola idolorum nec nolãnt vltra. Itẽ subiecit sub pedib⁹ eoꝝ oes inimicos suos iudeos: q̃n abstulit eis hostias ⁊ sacrificiũ ⁊ sacerdotiũ: ⁊ eos p tytũ ⁊ romanos destruxit ⁊ captiuauit ⁊ dispsit. ⁊ in seruitutem sub xpianis ⁊ sarracenis redegit. Itẽ subiecit sibi oes inimicos gẽtiles q̃dã punitõe lo: ⁊ q̃dã ad fidẽ suã puertẽdo. Nã tot⁹ pplus xpian⁹ p maiori pte q̃ bodie est sub iugo xpi. descẽdit de pplo gẽtili sup quẽ pplz xpo sedet tãq; supra scabellũ ceteros aũt peculiat sub pedib⁹ suis puniẽdo pena tpali ⁊ eterna. Hz hoc magis appebit i die iudicii q̃n õtinabit oes dãnatos cũ diabolo ⁊ ãgelis ei⁹ ad penã eternã. iustos aũt secũ assumet ad felicitatẽ ppetuã. Tũc q̃ pfecte erit cõpleta ista pphetia. i. Donec ponã inimicos tuos. vt ait aplus, ad coz. xv. Qui dicit Deinde finis: cũ tradiderit regnũ deo: ⁊ pr cũ euacuauerit oẽs pncipatũ ⁊ ptatez ⁊ virtutẽ ops aũt illũ regnare donec põat oes inimicos suos sub pedib⁹ ei⁹. nouissime aũt inimica destruct mors. Hz est aduertẽdũ q̃ q̃n dicimus q xps inchoatꝰ hoc sedet a dextris pris i illis quattuor potioribꝰ bõis: nõ est dicẽdũ q ly inchoatus replicet rõnẽ formalẽ hũanitatis: q; hoc nõ conuenit xpo ex pncipijs formalib⁹ hũanitatis: q; sic cuilibet boi conueniret. Hz ly inchoatꝰ replicat materialiter ipsaz humanitatẽ xpi rõneuentionis verbi ⁊ filiationis naturalis quã accepit in incarnatiõe. Et rõne passiõis quã ex obedientia pris accepit. Et ex charitate suoz mẽbroz. q. d. q xpus sedz q bõ q̃ est vnit⁹ verbo ⁊ filio naturalis dei pris sedet a dextris ei⁹. ¶ Ad tertiũ dicẽ q in hoc aduerbiuz donec ⁊ istud aduerbiũ vsq; tripliciter sumunt in sacra scriptura. Primo modo precisiue ⁊ determinative: ⁊ sic sumit. Genes. xlix. cũ dr. Nõ auferetur sceptrũ de iuda: donec veniat qui mittendus est. q. d. q̃ post aduentũ xpi nõ erit rex ⁊ pncipes de tribu iuda. Itẽ eodẽ modo dicim⁹ q mulier est alligata cõiugio donec vir moriat. Et sancti pres fuerũt in lymbo donec xps venit. Et eodez modo sumit illud apli. ad galatbas. iiij. Quanto tpe heres parvulus ⁊ sub tutoribꝰ ⁊ auctoribus est vsq; ad pfinitũ tps a pre. i. donec emancipetur ⁊ donec sit finitũ tẽp⁹: pr submisit ipsius tutoribꝰ. q. d. q̃ post tale tps statutũ nõ ãplꝰ ẽ sub tutoribꝰ. Scõo mõ sumit donec ⁊ tenet absolute ⁊ indeterminate. Et sic sumit psal. cxxxiij. cũ dr oculi nostri ad dñz deũ nostrũ dõec misereat nostri: q; nõ sequit q̃ post q̃ deꝰ miserꝰ fuerit nisi nõ amplius habeamꝰ oculos ad deũ. Itẽ eodem indeterminate ⁊ absolute sumit hoc aduerbium donec. Matb. i. cũ dr Joseph cognoscebat virgine donec peperit filiũ suũ primogenitũ ⁊ eodem modo sumit dic donec in hoc psal. indeterminate ⁊ absolute q; nõ sequit q̃ postq̃ pater subiecerit filio oes inimicos suos. quin filꝰ sedeat a dextris pris. Tertio sumit donec infinite ⁊ eternaliter. ⁊ sic sumit psalmo. lxxj. cũ dicit. Oriet̃ i diebꝰ ei⁹ iusticia ⁊ abũdãtia pacis donec auferatur luna. Sed q; luna nunq̃ auferetur nec qui

Questio

Tiota.

Donec ⁊ vsq; tripliciter sumunt

nihilabit: iõ pax xpi nunq̃ cessabit: sed erit i eternũ. Itẽ eodẽ modo sumit ly donec. Matb. xviij. cũ dr q̃rat⁹ dñs tradidit illũ seruũ nequã ⁊ ingratũ tortoribꝰ donec redderet debitũ. Hz q; nullꝰ põt reddere debitũ i inferno: q̃ in eternũ cruciabit. Eodẽ q̃ etiã mõ põt sumi die ly donec. cũ dr dixit dñs dño meo: sede a dextris meis. Donec ponã inimicos tuos scabellũ pedũ tuoz. Et ponit p q̃diu. i. q̃diu ponã inimicos tuos. q. d. q̃ eternũ erit tibi subiecti i inferno dãnati q̃ eternũ sedeb a dextris meis. Et sic pz veritas sententie huius versiculi.

extra de vbo. sig. c. q̃d dr. et ad hoc. vij. c

Virgã virtutis tue emittet dñs ex syon: dominare in medio inimicoꝝ tuoꝝ.

¶ Die q̃dit ppheta vbi ⁊ q̃n icepit manifestari executio ⁊ ptãs regni xpi. Et demõstrat q̃ hoc potestas incepit in hierusalẽ i mõte syon: q̃n misit spũs sanctũ i discipulos. Nã tũc dedit eis. vij. dona: pura donũ sapiẽtie ⁊ intellect⁹ ad intelligẽdas scripturas. Et spũs cõsilij ⁊ fortitudinis ad psecutiões tolerãdas. Et scientie pietatis: taliarũ gratiarũ ad miracula faciẽda: vices xpi exercendas. Itẽ i die ascẽsiõis dedit eis potestatẽ calcãdi sup scorpiões. Hz i die pẽtecostes habuerũt excusationẽ. Ideo dicit dauid. Dñs pat mittet simul recti virgã virtutis. i. potestatẽ ⁊ dona gratiaꝝ: qua apostoli fecerũt virtutes et hoc mittet et syon in die pentbe. Et iõ postq̃ habes potestatẽ ⁊ pmissũ eã apostolis dominare in medio inimicoꝝ tuoꝝ. ⁊ subiuga inimicos. i. subiugabis oes inimicos ⁊ eis dominaberis quo q̃dã ad fidẽ puertẽdo: ⁊ quo q̃dã scz iudeos pncipib⁹ mũdi tpaliter subiectẽdo: ⁊ quo q̃dã scz oes fideles obstinates: ad eternã mortẽ cõdẽnãdo. ¶ Unde aduertendũ q̃ notanter propheta ponit in hoc loco virgã p potestate. Unde quadruplex memorat potestatis sacra scriptura: scz regia ⁊ sacerdotalis ⁊ doctrinalis ⁊ virtutis scz miracula faciẽdi. Synaquecz istarũ potestatũ denotat ⁊ figurat pr virgã. Nã de potestate regia dicit Gen. xlviij. Nõ auferet sceptrũ iudevirga de iuda. Ideo reges ⁊ regũ officiales semp portant virgã in manu. Et ita pinguntur cũ virga in signum dominij ⁊ regiminis. Devirga ergo sacerdotali habetur Numeri. xvij quãdo data ẽ virga ipsi aaron. Et ideo episcopi portant virgã pastoralem in manu in signũ regiminis spũalis. Tertio modo magister scholarum q̃ docet tenet virgã siue ferulam in manu in signũ doctrine. De q̃rta aũt de virga virtutis dr Exo. iij. quã deus dedit moysi cum qua fecit oia miracula. vt patet p totuz discursum. ero. Est ergo q̃druplex virga potestatiua: scz regia. sacerdotalis. ⁊ doctrine. ⁊ virtutis faciendi miracula. Dane ergo quadruplicem virgã tradidit deꝰ pater ipsi xpo filio suo iquantũ homo: ⁊ ipse xps tradidit eã discipulis suis in die pentbe. Et etiaz in die ascensionis q̃n misit eos per totũ orbez. cũ qua virga apostoli subiecerunt xpo oes inimicos suos. Maz sicut virga moysi fuit dicta virga virtutis eo q̃ eã faciebat miracula secũdum virtutez a dño illi virge

ptãs q̃ druplex seu virga potestatiua.

collatam: ita etiã lex euãgelica dicit virga virtutis: cõtinẽs illas q̃ttuor potestates supradictas cũ qua apostoli miracula faciebant. Quazvirgã emisit dñs ex syon. Nam quasi illas q̃ttuor potestates dedit xps apostolis suis i mõte syon. Nã in illa ⁊ eadẽ domo: in qua dauid fecit tbaz psalmũ tomẽs alios que erat sita in monte syon fuit mũ tomẽs alios que erat sita in monte syon fuit postea cenaculuz i q̃ xps fecit cenã cũ discipulis suis in die iouis sancta: ⁊ ibidẽ instituit sacramẽtũ altaris. ⁊ dedit potestatẽ apostolis officiãdi sacramẽtũ cũ dixit. Sumite ⁊ manducate inde vos. hoc q̃ntenus feceritis etc. Itẽ i eodẽ loco i die pasche in sero stetit in medio apostolorũ post resurrectionẽ: ⁊ aperuit eis sensuz ⁊ scripturas. vt patet. Luc. vltimo. Item i eodẽ loco in die octauo post pascha dedit potestatẽ apostolis remittẽdi ⁊ retinẽdi peccata. vt patz Joh. xx. q̃n insufflauit in discipulos suos dicẽs. Accipite spiritũ sanctũ: ⁊ quoz remiseritis peccata: remittunk eis. Itẽ in eodẽ loco indie pentbecostes misit spiritũ sanctũ in discipulos: vbi receperũt ona dona gratiarũ ⁊ intelligẽtiã scripturarũ: ⁊ genera linguarũ, vt patz Actuũ primo. Ideo flico beatus petrus cepit facere miracula simul cũ ceteris apostolis. Intantũ q̃ illa die cõuersa sunt q̃ttuor milia hominũ ⁊ sic apostoli dispersi sunt per vniuersum mũdũ: ⁊ cõuerterunt totũ populũ gentilez. Et quo pz q̃ virga virtutis xpi ⁊ potestas incepit egressa ẽ de syon. Et sic dilatata est per vniuersum mũdũ sicut dictũ est psalmo. xlviij. ⁊. l. Ex de syon exibit lex: ⁊ verbũ dñi de hierusalem. Esaye. scõo. Ideo dicit dic propheta. Orpe dñs pater simul recũ emittet virgã virtutis scz legis euãgelice. ex syon dominare in medio inimicoꝝ tuoꝝ.

Tecũ pncipiũ in die virtutis tue in splẽdoribus sctoꝝ: ex vtero ãte luciferuz genui te.

¶ Sed ne q̃s putaret xpm ex tpe totaliter incepisse: ⁊ velut filꝰ adoptiuꝰ ⁊ non naturalis regnũ a patre accepisse. iõ hoc remouet dõ ostendens xpm esse verũ filiũ dei patris naturalẽ ⁊ eternũ. Et p hoc iure hereditario regnũ eternũ ⁊ supradictã potestatẽ a patre accepisse. Nã hz sit tpalis scõm humanitatẽ. tñ est eternꝰ sm diuinitatẽ. Et etiã hz sit verꝰ homo ex matre scõm carnẽ. tñ est verꝰ deꝰ scõm diuinitatẽ. Et q; hoc accepit illã humanitatẽ in vnitatẽ psone. iõ xpus deꝰ ⁊ homo est vna psona ⁊ nõ plures, ⁊ sic est vnꝰ filꝰ naturalis dei patris. Nec etiã inquantũ homo hz aliũ patrez nisi deũ. Et sic iure hereditario debet sibi regnũ mũdi. Nã sicut simul cũ verbo adorat ⁊ glorificat ⁊ venerat: ita simul cũ verbo oia regit ⁊ gubernat eo modo quo supradictũ est. Et hoc habuit humanitas xpi a pncipio sue vnionis vt dictũ fuit. Hz magis ostẽsiuz est ⁊ demonstratiuz ⁊ manifestuz in die ascẽsionis: vt supradictũ fuit. Et hoc est q̃ intendit dicere cũ ait. Tecũ pncipiũ in die virtutis tue. Nã p principiũ intelligit verbũ q̃ est principium formale oim creaturarũ. Ad cuius exẽplar facta sunt omnia. Et p q̃ verbũ deus dixit oia creata ad extra. vt ait augu. hoc principiũ semp

per pncipiũ intelligitur verbum

Universidad de Deusto
Biblioteca

fuit vnitus cum humanitate xpi a primo instanti sue incarnatiois. a quo incepit dies virtutis: ma xime xpus pegrinatois xpi in hac vita: dus fuit viator quasi dies milit se t certaminis t triūphi t laboris. Nā xps a pmo instanti sue icarnatiois statim incepit opari nostrā redēptionē. Mus statim mouit virginē mariā matrē suā vt iret ad visitādū elisabeth. t ipā ex vtero virgineo sanctificauit io hannē baptistā vt esset pcursor. Et etiā in die na tiuitatis sue opatus est ieffabiles virtutes: quap paruit noua stella in oriente. q durit magos ad psepe: t multitudo celestis ererciū cāt auit glo ria in excelsis deo. Et illa die fuerūt facta mirā da p diuersas ptes orbis terrarū: qs oēs creatu re dederūt signū sue natiuitatis. Et multas alis as virtutes opat? est xps vsq; ad xxx. annum: qs scriptura tacet. Sz oēs euāgeliste inceperūt nar rare virtutes t miracula xpi a suo baptismo. Et sic in illis trib? annis operat? est tot vtutes t mi racula q si oia scriberent mūd? nō posset capere q scribēdi sunt libros: vt pz Job. vlti. Sz marie fuit dies virtutis xpi: dies passiois t resurrectio nis sue qū triūphauit de diabolo t exspoliauit in fernū. Sz dies splēdoris sui t sanctoz fuit totus xps post resurrectionē. Dicit g pater ad filiū: o xpe nō sine causa debes tibi regnū mundi: etiam scōm humanitatē rōne vnionis psonalis vbi. Nā pncipiū exēplare oīs creaturaz: scz verbū eternū p qō facta sunt oia fuit semp tecū psonalit vnitū in die: imo a die tue vtutis. i. tue icarnatiois: t in toto die tui certaminis t militie. t i die tui triū phi. l quo die operat? es vtutes t miracula: tu sci sti diabolū: t abstulisti sibi pdam. Et nō solūmo do fuit tecū pncipiū i die virtutis t laboris mortalis vite. Sz etiā fuit sp tecū in splēdoribꝫ sctoz. i. in toto tpe post resurrectiōez cū accepisti gloriā t splendoꝛē p tot sanctis tuis. Nā humanitas tua splēdet i celo oīz? sanctis t beatis plusq; sol. Cu ius splēdoꝛ nūq; cognoscet occasuz. Apoc. vlt. Et quo pz q vbū post semel assumpsit humanita tē nūq; dimisit. Nā semp fuit vnitū in toto die vir tutis ante resurrectionē licet ala fuerit separata a corpore: t semp fuit vna psona cū verbo: t p ois filiꝫ dei. Utrū autē xps in triduo fuerit homo vel nō alibi disputabit q: nō est pūctis speculatiois. Sufficit q xps semp fuit filiꝫ naturalis dei. Et sic iure hereditario meruit regnū sup oēs creatu ras tāq; filiꝫ naturalis. Et iō vt pharet hanc na turalitatē subdit. Ante luciferū genuit te. q. d. o xpe licet sis homo: tū es de? a pncipio tue incar natiois. Nā verbū semp fuit tecū psonalit vnitū ante t post resurrectiōez. Et sic es filiꝫ me? natu ralis t eternus rōne verbi. substātialis scōm di uinitatē: q: ex vtero. i. ex substantia mea genuite ante luciferū. i. ante oēm creaturā. t ante solez t lunā t stellas. Nā nihil precedit luciferū scz so lem nisi sola eternitas. Cū est aduertēdū q scōz cōmunē opinionē doctoz q ponūt successionē tpa lem in diebꝰ creatiois nō valeret ista obsequētia: xps fuit genitus añ luciferū siue ante solez. ergo

diuini ꝛ tatis q̄ dimisit humani tatem.

xps est eternꝰ eo q sol fuit creatꝰ in. tiū. die. Sz būvalet oīa apud aug. q ponit oīa ee simul crea ta t distincta scōz suas species t formas referen do illos dies ad successiōez nature. t cognitionē āgeloz. Et sic añ luciferū nihil fuit nisi eternitas etiā p ly ante luciferū pōt intelligi natura angeli ca q in pma die ponit creata sub nole lucis. Deq dicit de?. Fiat lux t facta est lux. t tūc bñvaleteō sequētia: q si vbū eternū siue filiꝰ dei est genit? ante luciferū. i. ante naturā angelicā ōpimo fuit creata. Nō est eternꝰ t genit? de vtero. i. de tota subia pris: q: pr se totū dicit. i. de tota sua subia dicit vbū. Et sic de tota subia filiū sibi equalē ge nuit: q: totā t cādē essētiā cōicauit vt ait aug. fv. de tri. ¶ Et nota q notāter ait ppria ex vte ro ante ꝛc. Nā p vterū intelligit memoriā secun dā pris ex qua vbū gnaī substātialr. q q. d. me moria pna filitudinarie t methaforice di vter? siue matrix. Nā sicut ex matrice fecūda mulieris siue ex fecūditate matricis gnaī fet?. ita p quan dā filitudinē t memoria fecūda pris dicēris gna tur vbū. Et sic dicit augu. q pr dicit vbū de to ta sua memoria fecūda siue facūda. Hoc est g q di cit hic ex vtero. i. ex memoria fecūda t de tota sua mea ante luciferū. i. ab eterno genui te. Et iō vbi nos habem? ex vtero añ luciferū genui te. q. dā ifa hebraica bt de matrice aurore tibi ros natiuitatꝭ tue. Que ifa ad eandē sniam deducit. Tota ergo sntia siue cōtunctio bui? vbū stat in hoc: q: dicit pr ad filiū. o xpe dñare in medio ꝛimicoꝝ tuoꝝ q: tibi debet summa regia ptās iure hēditario: eo q tu es filiꝰ me? naturalis non solū ingtū de? sz etiā ingtū bō. Nā inquātū bō pncipiū. i. vbuz est psonalr vnitū in die vtutis. i. pegrinatiōis et la boris t certaminis t militie t triūphi. s. a die in carnatiōis vsq; ad diē passiōis icluſiue. Et etiā tecū est pncipiū in splēdoribꝰ sctoz. i. in die tue glie splēdoris sctoz qui icepit a tua resurrectiōe t durabit in eternū. Et sic etiā inquātū bō tu es filiꝰ me? naturalis rōne vbi vnit. Sc̄o tu es filius me? naturalis ingtū de?. q: ex vtero. i. de tota memoria mea fecūda t substātia ante luciferū i. ab eterno genui te. Et quo pz q iure heredita rio tibi debes sedere ad dexterā meaz et dñari in medio inimicoꝝ tuoꝝ. Et possidere regnū t im periū sup oēs creaturas vt dictū est. D ¶ Quasi dicat pater. o xpe sede a dextris meis t dñare in medio inimicoꝝ tuoꝝ: q: tu es filiꝰ me? naturalis Nā iōtū de? ego te genui añ luciferū ex vtero. i. ex memoria mea fecūda. i. de tota substātia mea Sed ingtū bō ego te genui post luciferū ex vte ro virginali ope spūsci. Sz cōtra hoc arguit tvi dek q xps ingtū bō nō sit filiꝰ naturalis dei pa tris. Nā dicit Ballenꝰ q solus ille est pater natu ralis q generat filiū de substātia sua cuiꝰ semen sentit etiā naturalr ad ferū: sed de? pater nō ge nuit xpm sm q homo de sua substātia: ergo non est eiꝰ pater naturalis. Itē augustinus dicit sup Jobānē q duas legimus xpi natiuitates. Unaꝫ in celo sine matre. Et altam in terris sine patre. ergo xps vt homo nullū habet patrem naturalē

Ad hoc respondetur q si volumus sequi viā Ari stotel. xvij. de animalib? t aliox philosophoz qui dicunt q pater naturalis nō cōcurrit nisi actiue ad gnationē fet? ingtū spūs pliticus siue virt? gnatiua cōseruata in semine tantū formas fetuz in matrice mulieris ex mēstruo. Et sic nullā sub stantiā cōicat pater filio. nisi ingtū se bz actiue ad formationē fetus mediāte spiritu plifico siue gnatiuo. Tūc absq; pudicio fidei possim? di cere q deus est pater naturalis xpi: quo ad hu manitatem q: filius est pater naturalis cui? virt? formar fetū in matrice. Sed spūssctūs qui est vir tus patris ex puris sanguinib? formauit corp? xpi in vtero virginali. ergo xps est filiꝰ naturalis dei patris. Maior etiā patet ex sntia philosophi ¶ Minor etiā pz ex articulo fidei. Et etiaz patet Luce. j. Spūssctūs supueniet inte t virt? altissi mi obūbiabit tibi. Sz q: ex b modo dicēdi pos sent fieri cōplures cauillatiōes q: p eandē rōnē xps vr dō posset dici filiꝰ verbi eo q spūssctūs q formauit corpus christi in vtero vginis peedit tā a vbo q a pre: t est virtus vtriusq;. Itē q: tota trinitas creauit aiam christi. Ideo sm creatio nem christus posset etiam dici filius trinitatis. sicut Adam ō: filius dei Luce. iij. ꝛc. Ideo ad remouendum oēm cauillationē arguēdi. t advi tandū omne scandalū. melius est q recurramus ad personam. B ¶ Nam christ? ingtū homo nullā habet ppriā personalitatē. nisi solā perso nalitatē verbi. in qua subsistit. Nam sicut pater communicat verbo essentiam nō cōicando per sonam. ita per oppositū verbum communicat il li humanitati eandem personalitatē nō cōican do naturam q: vtraq; natura manet integra in sua essentia sub vna t eadē personalitate. Et sic manet vna sola persona que dicitur christus ha bens duas naturas essentialiter distinctas. Et sic verbū cōicando humanitati personalitatem cōicat etiā filiationē. Et sic xps homo dicit filius naturalis dei patris. q: in xpo sicut nō est ni si vna persona t vnū esse. ita nō est nisi vna filia tio. Et sic non est nisi vnus solus filius naturalis deus homo. cui propter filiationē naturalez debetur sibi regnū mundi iure hereditario. vt dictum est. Tūc ad argumētuz galieni negaf eius propositū: q: nō tenetur eius opinio apud philo sophos. Ad secūdū ō: q Aug. nō negat q xpus nō habeat patrem naturalē in celis: etiā quoad secundaz gnationem: Sed dicit q nō bz patrem carnalem in terris. Et sic cōcludit sine hesitatio ne ceteris dimissis q homo christ? est filiꝰ natu ralis dei patris genitus ante luciferū sm diuini tatem. t genitus post luciferū sm humanitatez. Et ly in die vtutis tue refert ad totū tēpus pe grinatiōis christi ab incarnatiōe vsq; ad passio nez icluſiue. t ly. in splēdoribꝰ sctoz refert ad to tam durationē post resurrectiōez xpi. Sz ly. ante luciferū genui te. refert ad eternitatē i qua chri stus genit? est quoad diuinitatē. Est g christ? ge nit? ante luciferū ex vtero pris t post luciferū ex vtero matris ope spūssctū qui est virtus altissimi

Obiectio.

xps ingtū bō nō bz ppriam psonalitatem ꝛc.

Respon sio.

Et nota q istū supradictuz vbuz mlti mltiplicit exponūt. Nā quidā illō pncipiū referūt ad pz vt q dicat pr ad filiū. Ego suz tecū vnū t idē pn cipiū pducēdi spūz sctū in die vtutis sue. i. in to ta eternitate cui? splēdoꝛē scti participāt. Et eti am sum pncipiū tecū q: pduri te. Et sic suz tecū ficut pncipiū dicēs in vbo dctō t pducto. Et tu es mecū tanq; vbū in dicēre t b ab eterno q: āte luciferū genui te. Itē etiā alij dicūt. Ego pr suz tecū: O filij simul cū sptu sancto vnū pncipiū pducēdi creaturā in die vtutis tue. i. in die crea tiois in qua vtute tua facta sunt oia. Sz aliter terminatur t cōtinuat ifa pz Lassiodoꝛū q cōti nuat vnā sniaz ab illo loco. virgā virtutis tue: vs q ad ly. in splēdoribꝰ sanctoz incluſiue. Unde di cit dauid. O christe ipse dño pater emittet vgaz virtutis tue. f. legē t ptātez euāgelicam ex syon. Et iō dñare: vñ ipse pr est tecū vnū pncipiū mit tendi spūz sctū in die vtutis tue. f. in die pētbe, ses in splēdoribꝰ sctoz qñ splendoꝛ igne? venit sup sctos aplos. Nā illa die simul cū pre misisti vtute supteos que dies ō: splēdoꝛ sctoꝝ eo q fuerūt illuminati t oio? virtutib? t donis refecti t iō vt pater ostēdat filiū esse eternū pz diuini tatē subdit. Ex vtero ante luciferū genui te. Uñ est aduertēdū q bebre? t trāslatio Hieronymi aliter bñt ifam bui? vbi cuti. Nā vbl. lxx. bñt Te cū principiū ꝛc. hebrei bñt. Apud tui principes i die vtutis tue. in decore sctō de mrice aurore ti bi ros adolescētie tue. Et tūc pz hāc ifaz muta retur snia. Nā pria pa huius vbi cuti videf esse se quela aduersuz sniam precedentē. nam dctū est supra. Uirgā vtutis tue. i. pnātē emittet tibi do min? ex syon. i. spūm sanctū in discipulos mittē do in die pētbe. Iō dñare in medio ꝛc. Et sequi tur pz hāc ifam. Populi tui principes. id est apli facti sunt pncipes sup oēs terrā. t hoc in die vir tutis tue. f. i die pētbeco. qñ misisti eis dona gra tiaz t virtutū in decore sancto. qñ oēs apli t di scipuli sunt sanctificati t decorati t ornati lumi ne spiritussancti t oīs generis gfaruz ꝛc. Quod autē sequitur de matrice aurore tibi ros adole scētie tue videtur pertinere ad generationē xpi tpalem de virgine maria sine patre et solo ope re spiritussancti. Quasi dicat. O xpe gnatio tua est mirabilis. Nam ros adolescētie tue t forma tio tue infantie. i. corporis tui t infantia fuit de matrice aurore. i. virginis marie sine semine viri. Nam sicut ros matutinus generat ex aurora siue in aurora ex sūmo celo ita tu processisti ex vtero vginis tanq; sol ex aurora tāq; ros i aurora ex solo celo t p ꝛclusiōez es genitus de matre sine pre carnali solo opere spiritussancti. Et huic sen tentie cōcordat Rabi barachias sup illud treñ. vlti. Pupilli fert sum? absq; pre. Uñ dicit de? San ctus t benedict? ait. Vos dixistis pupilli fert sum? absq; pre. Et ego dico vob? q redēptoꝛ quē ego suscitabo vobis sine pre erit sicut scriptū ē psal. cix. de mrice aurore tibi ros adolescētie tue. Sz sm hāc ifaz t sniaz versus iste nō videf pinere ad eternā generationē nec ad eēlitatez pris ad

Universidad de Deusto
Biblio

filium. sed ad gñatiõem rpalem ⁊ humanã christi ex matre sine pre. Est verũ q̃ vtrobi q̃ memoratur miraculũ in gñatione xpi. Sed maiora sacramẽta videtur cõtinere translatio nra. i. ipsoz septuaginta cui magis credendũ est eo q̃ est sine suspitiõe: ro eccla nõ vult causare trãslatiõez psalterij quã Hyronym⁹ trãstulit immediate ex hebreo. eo ꝙ littera iam erat punctuata ⁊ ad eorum intentuz interp̃tata per appositõez punctorum vt dictũ fuit in pncipio. Et iõ in talib⁹ passibus est caudda calũnia hebreoz nec est eis danda fides vt dictũ est. Et iõ ex supradictis duab⁹ primis expositiõib⁹ possum⁹ eligere quã voluerimus. Sed ꝓma videt mihi magis pfunda ⁊ cõueniẽs: q; nihil aliud vult ostẽdere ppheta in hoc articulo nisi q̃ regnũ mũdi debet xpo iure hereditario eo q̃ est filius naturalis dei p̃is qui ẽ diuinitatẽ est genit⁹ ante luciferũ. Et ẽ humanitatem est genit⁹ post luciferũ ex tempore.

Extra 6 iuretur. e. tit. xpo ⁊ ad hebr. vij. capi.

Jurauit dñs ⁊ non penitebit eum tu es sacerdos in eternũ ẽm ordinez melchisedech.

¶ Hec est scõa pars ꝑncipalis in qua propheta ꝓdicit xp̃z fore sacerdotẽ eternũ. q̃ est scõa dignitas quã xpo acq̃siuit in premium sue passionis.

¶ Unde est aduertẽdũ q̃ ad hoc q̃ xpo esset verus ⁊ pfectus messias in lege promissus oportebat vt esset deꝰ ⁊ hõ rex ⁊ sacerdos. Hõvt posset pro nobis pati ad iusticiã cõplẽdã. Deꝰ vt ꝓualeret aduersus diabolũ ⁊ precium esset validus ⁊ infinitum. Rex vt haberet vniuersale dñium. Et sic oportuit vt esset filꝰ dei naturalis ⁊ p̃ dñs deꝰ. Jtẽ vt esset vniuersalis iudex. Sacerdos vt posset seipsum pro nobis in ara crucis offerre ⁊ sacerdotiũ nouũ instituere: ⁊ ceteris ptãtez cõferre. Et iõ vere fuit xpo figurat⁹ p melchisedech. Nam ille fuit figura xpi tripliciter. Primo in psona: q; sine pre ⁊ sine matre ⁊ genealogia tnec legitur eius principiũ nec finis. Jta xpo est sine patre carnali in terris ⁊ sine mre in celis. sicut dictũ est. Jtẽ sine principio quoad diuinitatẽ. et sine fine quoad humanitatẽ. Secõ fuit figura i officio ⁊ dignitate. Nam fuit melchisedech rex ⁊ sacerdos: q; rex salẽ ⁊ sacerdos dei altissimi. vt patet Gen. xiiij. ⁊ ad heb. vij. ita xpo rex ⁊ sacerdos. Jtẽ melchisedech interptat rex iusticie. xpo aũt est verus rex iusticie. Primo q; in se ois nos iustificauit p mortẽ ⁊ passionẽ ⁊ pro oib⁹ solui pretiũ. Secõ q; a pre accepit oẽm ptãtez iudicandi. ⁊ sic est ver⁹ rex iusticie. Jtẽ sicut melchisedech fuit rex salẽ. Jta xpo fuit ver⁹ rex pacis. q̃ in suo sanguine oia pacificauit ⁊ nos patri reconciliauit. Tertio fuit figura in actu ⁊ oblatione sine in ordine oblatiõis. Nã sicut ille obtulit panẽ ⁊ vinũ pro Abraã deo altissimo. ita xpo instituit sacrificiũ eucharistie in quo obtulit seipsum sub forma panis ⁊ vini in memoriã sue passionis. in qua passiõe obtulit seipm in forma et carne bũana i cruce. Jnstituit ẽ hoc sacrificiũ et sacrm vt offeram⁹ ipm sub forma panis ⁊ vini in memoriaz sue passiõis in qua obtulit xp̃z in forma ⁊ carne humana in cruce. Sacerdotiũ ergo xpi nõ est ẽm ordinẽ aaron. qui offerebat oues ⁊ boues ⁊ vitulos ⁊ arietes ⁊ hircos ⁊c. Dicit ẽ dnus ad xpm filiũ. Mõ solũ eris rex ⁊ deꝰ ⁊ dñs. sed etiã eris sacerdos eternꝰ. Nã ego vidi in spiritu qualiter dñs deus pater iurauit. i. firmiter statuit ⁊ nõ penitebit eũ. i. nunq̃ retractabit nec reuocabit promissum ⁊ decretũ suũ. statuit ergo sine retractiõe ⁊ reuocatiõe dicẽs tibi. Tu xpe es sacerdos in eternũ nõ ẽm ordinẽ aaron. sed ẽm ordinẽ melchisedech offerẽs teipm sacrificium sub forma panis ⁊ vini. D ¶ In qb⁹ vbis notant quattuor ꝺclusiones. ¶ Prima q̃ hec promissio facta est eũ iureiurãdo p qõd notat certitudo promissionis ⁊ promissionis. Nota: ¶ Secõa q̃ lex moysi ⁊ sacerdotium ipsius aaron ⁊ per ꝺns sacra ⁊ sacrificia vetera. i. debebãt cessare ad aliud sacrificiũ ⁊ sacerdotium. ⁊ p ꝺns alia lex debebat succedere. Nã translato sacerdotio necesse est vt legis trãslatio fiat. ad hebr. vij. ¶ Tertia cõclusio. q̃ sacrificiũ panis ⁊ vini i lege noua erat offerẽdũ p xp̃m ait. Secõm ordinẽ melchisedech. ¶ Quarta conclusio. q̃ lex ⁊ sacerdotiũ xpi est eternum. id est q̃ nulla alia lex nec aliud sacrificiũ subsequet̃ per hoc q̃ dicit. Tu es sacerdos in eternũ. Eternũ ¶ Unde notandũ q̃ eternũ tripliciter sumit in scriptura. ¶ Primo inq̃tũ est sine termino ⁊ sine fine ⁊ successiõe. q; est tota simul ⁊ pfecta possessio vite interminabilis. ⁊ sic soli deo cõuenit q; nihil est eternũ nisi deꝰ. ¶ Secõ eternũ idẽ ẽ q̃ coeuũ dicens totã etatẽ alicui⁹. Et sic dicim⁹ q̃ vir ẽ eternus vxori q; quandiu vixerit est alligat⁹ vxori p totã etatẽ ⁊ vitã ⁊ cõuersõ. Et sic circũcisio fuit eterna legi ⁊ pacto abrahe q; quandiu durauit lex ⁊ pactum ⁊ illa etas tandiu perseuerat circũcisio. sez vsq̃ ad christũ in quo terminauit illud pactũ ⁊ illa etas. ¶ Tertio modo ꝺ eternũ cui nullus alius tale succedit. Et isto modo lex moysi aut circũcisio nõ fuit eterna q; alia lex successit ⁊ aliud sacramẽtũ. Sed isto modo lex euangelica ⁊ sacerdotium christi est eternum q; nulla alia lex nec sacrificium succedet. Jdeo ait christus Matthe. xxvj. Hic est calix sanguinis mei noui ⁊ eterni testamenti. Si nouum. quomodo eternum dicitur. Nouum autẽ inquãtũ successit veteri. Dicitur aũt eternũ inquãtus nulli alius sibi succedet. Sed solũ p̃ missã ⁊ vera beatitudo ⁊ ideo pater promittit filio suo christo sacerdotium eternum sibi iurelurando ⁊ sub reuocatione quasi promittẽs nulli alius sacerdotium successurum. Jdeo quando dedit sacerdotiũ moysi ipsi Aaron non dedit sub iureiurando. Nam ꝺns filij israel iurassent seruare legẽ. vt patet Deuterono. xxvij. tamen deus non iurauit eis eterna litatẽ legis ⁊ sacerdotij sicut hic promittit filio sacerdotium eternuz ⁊ legem sub iureiurando. B ¶ Et nota q̃ origenes putauit dũe melchisedech fuisse angelus dei qui occurrit abrahe. Sz dicimus ⁊ eusebius dicit ipsum fuisse verus hominem chananeum ⁊ gentilẽ regẽ salem qui obtulit panẽ ⁊ vinũ pro abrahãt benedixit ei: quasi.

Ebristo vt esset ver⁹ mediator necessaria.

Eternũ tripliciter sumitur.

Nota.

benedicat xp̃m in lumbis abrahe ꝺs non descenderet ab eo per naturalẽ generationẽ immediate. Et p̃ hoc patet intelligi q̃ ordo sacerdotalis nõ incepit a iudeis aut leuitis ꝺs a gẽtibus. s. ab abelt enoch a noe ⁊ melchidech vt p̃ hoc denotaret q̃ oẽs gẽtes erãt venture ad xp̃m. Hoc idẽ dicit hieronim⁹ in epla ad cuagriũ de melchisedech. Jtẽ templũ salomonis edificatũ est in area ozne gebuzei. quã emit dõ vt p̃z. ij. regũ vltimo: ⁊ gẽtiles fuerũt latomi fabri q̃ edificauerũt templum vt per hoc denotaret q̃ ecclia erat fundãda ⁊ implanda in gẽtilibus ⁊ per gẽtiles qui erãt posset fieri terrã viuentiũ. Jtẽ iob fuit rex et sacerdos gentilis. Et ita p gẽtiles ad fidẽ cõuersos erat exercendã ⁊ cõtinuandũ vt p̃z manifeste in effectu. Nota q̃ sacerdotiũ xpi ẽt eternũ ⁊ summũ. ẽ: eñ eternũ ꝓpter causas iã dictas. dicit aũt summus ꝓpter triplicem summam potestatẽ quã xpo accepit a patre in sacerdotio. Nã primo habuit summam potestatem instituẽdi sacramẽta noue legis. Secũdo habuit potestatẽ conferendi eis virtutẽ et meritoꝰ sue passionis. Tertio habuit potestatẽ cõmittẽdi mysteriũ exercitii sacramẽtoz suis successorib⁹. Et sic ẽt summ⁹ sacerdos. Uno mõ q; primus obtulit sacrificiũ. Secõ q̃ habuit triplicem supradictã potestatẽ quã nullus habuit preter ipsum. Nã ꝺs papa ⁊ epi habeant potestatẽ a xpo coferendi ordines. ⁊ ceteri sacerdotes habeãt potestatẽ ministrãdi sacramẽta. Tñ nec papa nec tota eccla bñt potestatẽ instituẽdi sacra nec cõferendi eis gratiã ⁊ virtutẽ nisi sol⁹ xpo q̃ ẽ caput ecclie. Et iõ ꝓprie ẽt summ⁹ sacerdos ⁊ eternus qui talem potestatẽ recepit a patre vt dictuz est. ¶ Tertio dicit summus sacerdos: q; solus ipse mediator deꝰ ⁊ hominum. R ¶ Sed cõtra ꝓdicta arguit q; videt q̃ nullus in tota sacra scriptura veteris testamẽti reperiat q̃ deus pater iurauerit nec sub iureiurãdo promiserit messie in lege promisso q̃ esset futurus sacerdos ẽm ordinez melchisedech prout supra expositum est. ¶ Ad hoc respondet q̃ talis petitio est superflua eum manifeste probatum fuerit in principio dauid fuisse verum ⁊ eximium prophetarũ: cui deꝰ locut⁹ est: exacte fuerunt sibi multe reuelatiões de regno sacerdotio xpi ipsemet dauid dicit. ij. Reg. xxiij. vbi dicit. Dixit vir cui cõstitutũ est de xpo dei iacob egregij p̃saltes israel: Spũs dñi locutus est p me ⁊ sermo eius per linguaz meam deus israel mihi locutus est: sicut lux aurore oriẽte sole mane absq̃ nubib⁹ rutilat. Nec tanta est domus mea apud deum: vt pactum eternũ inierit mecũ firmũ in oibus atq̃ munitũ. Ex tota ista scriptura p̃z qualiter deus cũ pacto eterno locutus est clare et manifeste de xpo in lege promisso ⁊ de regno eius potestate ipsi dauid. Et sic nõ opz q̃ ꝙramus vbi reperiat tale iuramentũ: nisi q̃ dicamus q̃ dõ hoc ꝓuidit in spũ p̃ spũalẽ reuelationẽ. Sed iz hoc sufficiat ad rndẽdum cuiq̃ querẽti: tñ adhuc possumus assignare locũ in sacra scriptura vbi deꝰ fecit supradictum iusturandũ de eterno sacerdotio xpi. ¶ Ad cuius intelligentiaz est notandum q̃ iusturandũ dei in sacra scriptura sumitur p̃ immobilitate ⁊ certitudine ꝺns dei. quid sit iusturandum

Sacerdotium christi.

xpo sacerdos summ⁹.

Obiectio.

Rñsio.

ppositi dei. Sed q̃quid deꝰ ppositum in veteri testamẽto sub aliqua figura ppositum immobiliter ⁊ irrefragabiliter. Luz ergo melchisedech sacerdos dei altissimi: ⁊ rex iusticie ⁊ pacis sine gñatione ⁊ ꝓncipio offertes panẽ ⁊ vinũ fuit figura ipsi⁹ xpi vt supradictũ est. q; deꝰ acceptauit oblationez ipsius melchisedech sub tali figura sacerdotij eterni xpi. Et sub tali figura voluit deꝰ q̃ melchisedech benediceret abrahã de q̃ xpo erat descẽsur⁹ ẽm carnẽ Ergo sequit q̃ tñc deus immobiliter ⁊ irrefragabiliter ⁊ firmit̃ statuit xp̃z in lege promissum fore sacerdotẽ eternũ ẽm ordinẽ melchisedech. Hoc ẽ ꝓuidẽs dõ in spũ cõtemplãdo illud mysteriũ dixit. Jurauit dõs ⁊ nõ penitebit eũ tu es sacerdos in eternũ ẽs ordinẽ melchisedech. Hoc idẽ mysteriũ ꝓuidit dõ ero. xxxi. vbi dñs ꝓcepit⁹ uari panes ppositiõis ante altare per totã septimanaz et q̃ sacerdos eleuauit crustulã panis ab⁹ totũ ppz supra caput suũ vbi manifeste figurat̃ sacrificiũ panis siue eucharistie. Sed supradictũ iusturandũ de eterno sacerdotio xpi magis manifeste exprimit̃ genesis. xxij. Ubi legit̃ q̃ abraã ex ꝓcepto dei voluit sacrificare filiũ suũ ysaac. cui deus sub iureiurãdo promisit dicẽs ꝙ memetipm iurani q; fecisti hãc rẽ. Bñdicã tibi ⁊ multiplicabo semen tuũ sicut stellas celi: ⁊ velut arenã q̃ est in littore maris. Possidebit semẽ tuũ portas inimicoꝝ suoꝝ. Et bñdicẽtur in semine tuo oẽs gentes: q; obedisti voci mee. q̃ locus in quo factũ fuit hoc sacrificium vocatus est dñs videbit: immo ẽm hebreos dñs videbit. Jn quo mysterio ꝓuidit dauid in spũ ꝓphetico qualiter xpo filius dei in eodẽ monte ⁊ loco debebat se spõte offerre deo patri hostiam acceptabilem in pctiõ ꝓ oibus nobis: q; in eodem loco fuit crucifixus. Et ideo vocat⁹ est ille locus dñs videbit Quasi dicat i hoc loco factũ est sacrificiũ de ysaac in hoc eodẽ loco videbit xpo offerri patri in sacrificium in cruce ꝓ omni ppło. Et sic ibi xpus fuit vere sacerdos ⁊ vera hostia: q; ipse sponte se patri obtulit in sacrificium. Et quo p̃z q̃ tñc deus pater iurauit sub iureiurãdo ⁊ promisit sacerdotiũ eternũ ipsi xpo: q; sub iureiurando promisit q̃ in eo benedicerent oẽs gẽtes. Sed nõ aliter benedicte sunt oẽs gẽtes in xpo nisi per eius sacerdotiũ. ¶ Primo inquantũ seipsum obtulit pro nobis in cruce. ¶ Secõ inquantum ꝓ baptismũ nos regenauit ⁊ a maledicto absoluit ⁊ liberauit q̃ seq̃t q̃ illa promissio facta ipsi abrahe in semine suo. i. i xpo fuit de eterno sacerdotio. quia per sacerdotium xpi sumus benedicti. ⁊ a maledicto liberati. Et per hoc p̃z responsio ad friuolũ argumentum modernoꝝ hebreoꝝ per quod putãt peruertere literam huius versus nõ esse dictam de sacerdotio eterno xpi vt magis patebit. ¶ Dicitur q̃ xpus sacerdos inquãtum seipsum obtulit in arca crucis ⁊ sacramenta instituit. Dicitur au

Universidad de Deusto
Biblioteca

Sacerdos in eternus xpc.

tem sacerdos ineternū oup'liciter. Primo q; ipse psonaliter est etern⁹ ante luciferū genit⁹. Scōo q; sacerdotiū est eternū. Et hoc tripliciter. Primo q; nullo alius sacerdotiū sibi succederet: tertio q; effect⁹ sacerdotij xpi est eternus. Nā sanctificatio facta per sacerdotiū xpi ineternū durabit. Q; iustificati et regenerati per sacra ineternū erūt sancti et beati. apo. v. Dicit aūt xps sacerdos fm ordinē melchisedech: eo q; p oia fuit figuratus p ipsum melchisedech: rō quadruplicit er. Primo q; fuit rex et sacerdos sicut melchisedech. Scōo q; rex pacis et iustitie: tertio q; sine generatione: quarto q; sub forma panis et vini instituit sacrificium noui testamenti. Quinto q; in eadem ciuitate et forsan in eodemmet loco instituit eucharistiam vbi melchisedech obtulit panē et vinū. Hoc ergo patres dō in spiritu dicit. Jurauit dominus &c.

de pfec. disti. ñ. c. sacerdos.

Dominus a dextris tuis confregit in die ire sue reges.

Extra q̄ fi. sunt legi. c. p venerabilem.

Judicabit in nationibus implebit ruinas conquassabit capita in terra multorum.

¶ Die ponit tertiā dignitatē quam xps adept⁹ est merito sue passi ōis que fuit iudiciaria potestas vt sit iudex viuorum et mortuorum: tam in iudicio occulto q̄ in iudicio manifesto vniuersali q̄ō fiet in nouissimo die: quam iudiciariā potestatē habet etiā xps inquantum homo ex merito sue passionis vt ipsemet saluator ait: Joh̄. v. Et protestatem dedit ei iudicij facere: q; filius hominis est. Unde posq̄ superius demonstrauit prophera qualiter pater tradidit regnū et sacerdotium xpo filio suo inquantuz homo demonstrat qualiter ex cōsequenti tradidit sibi iudiciariam potestatem q; ad solū regem et sacerdotem pertinet iudicare. ¶ Unde est aduertendū q; duplic iter iudicat deus post ascēsionē: vno modo occulto iudicio. Nam existēs in celo ad dexterā patris iudicat in terris puniendo tyrannos et persecutores iustorū tēporaliter in hac vita. Et post mortem destinat ad penam eternam si moriunt sine fide et pnia. Et isto modo puniuit neronē et domitianum et diocletianum et julianū. Et plures alios reges. Et de hoc pmo iudicio dicit ppheta in hoc versiculo dirigendo verba ad patrem: o pater. Deus me⁹ iesus xps filius qui sedet a dextris tuis cōfregit reges in die ire et sue et correctionis sue. Nā puniuit et pstrauit neronē et diocletianū &c. Et etiā confregit multos reges eos corrigēdo et temporaliter puniēdo: et a superbia deiciēdo qui relicta idolatria se iugo fidei subiecerunt. Et sic correxit magnū constantinum p lepraz: causa cuius venit ad baptismum: exēplo cuius omnes alij reges terre cōfracta eoz superbia venerunt ad baptismū. ¶ Scōo xps iudicabit iudicio manifesto et vniuersali et ō in die iudicij: de q̄ subdit ppheta q; tūc iudicabit i natiōib⁹ i. iudicabit oēs nationes gñaliter et in manifesto et tūc implebit ruinas. ¶ Ad cuius intellectū est aduertendū q; triplicem ruinā reparabit et refis

Deus iudicat duplr post assensionem.

Xpc reparabit triplicē ruinā in die iudicij.

ciet et restaurabit xps in die iudicij. Nā primo reparabit et implebit ruinā corporū et cadauerum mortuoz: q; mitter angelos suos. et vocabit oēs mortuos a quattuor vētis terre. Et cōgregabit oēs in vallē iosophat. i. in locuz iudicij: et sic erit ipleta et reparata ruina corpoz mortuoz. ¶ Secūdo xps implebit et reparabit et rectificabit ruinā falsam iudeoz. Nam tria debet iudicare xps in iudicio. Primo nō iudicata. i. facta principū huj⁹ mūdi q; nō fuerūt iudicata: eo q; nullus poterit eos iudicare. nec facta eoz corrigere. ¶ Secūdo q; xps iudicabit male iudicata: puta ea q; iudices huj⁹ mūdi ppter odiū vel metū vel lucrū male iudicarūt. Jō oia ista talia xps rectificabit in iudicio generali. ¶ Tertio iudicabit xps facinora occulta: puta homicidia et adulteria: et multa alia petā q; i hoc mūdo nō fuerūt manifesta nec pniam deleta. Jō talia manifestabūt et publicabunt in iudicio. ¶ Ista g̃ tria supradicta et male iudicata et occulta dicūt ruine iudiciorū. tales ruinas iplebit et reparabit xps in iudicio. ¶ Tertio xps implebit et reparabit ruinā āgelorū q; tūc erit cōplet⁹ numer⁹ electoz et iplebūtur sedes vacue: de qb⁹ angeli mali ruerūt. Et qb⁹ pcp tripliciē ruinā reparabit xps i iudicio. i. ruinā mortuorū et ruinā iudiciorū et ruinā angelorū. Et ō de his trib⁹ ruinis dic̄ ppheta q; xps in nouissimo die iudicabit in nationib⁹ et iplebit ruinas. i. q; restaurabit et reparabit ruinā mortuorū q; oēs resurgēt et ruinā iudiciorū et ruinā angelorū. Et q; in ruina iudiciorū iudicabit reges et pncipes et plates huj⁹ mundi: q; nō fuerūt iudicati et puniti. Et rectificabit falsa iudicia eoz et manifestabit puniet et occulta p pniam nō deleta et cōfessa. Ideo oēs tales tā reges et pncipes et plates q; falsos iudices et impenitētes destinabit ad penam perpetuam in inferioribus terre. Et ideo subdit ppheta q; xps postq̄ iudicauerit in nationibus discernēdo gesta et facta: postq̄ impleuerit supradictas tres ruinas: tunc conquassabit et confringet capita multoz. i. pncipū et regū et alioz damnatorum in terra. i. in inferno qui est in inferioribus terre: q; tales nō ascendūt i celū. Sed capita eoz pquassabunt in terra. i. pena capitali punient. In hebreo et in trāslatione hieronymi dr. iudicabit in gētibus plenitudo psonaz plagauit caput i era multa: q̄ idē sonare videt. Tūc g̃ xps confregit reges in ira sua qui neronē et domitianū et dyocletianū et ceteros reges et tyrannos pena tpali et eterna puniuit. Et et cōstātinū imperatorē et ceteros reges et principes gētiū cōfracta superbia iugo fidei subiecit. Item tūc xps impleuit ruinas. Primo qñ ruinā ipsius adā p mortē et passionē et resurrectionē reparauit. Scōo qñ oēs mortuos in iudicio suscitabit. tertio qñ oia iudicia iusta facta p falsos iudices i generali iudicio rectificabit: quarto qñ ruinā angelorū reparabit. cū dicet iustis. Venite benedicti patris mei possidete regnū vobis paratū a cōstitutione mūdi. Item tūc pquassabit capita multoz i terra qñ dicet dānatis. Jte maledicti in ignē eternū q̄ parat⁹ est diabolo et angelis eius.

ℸ. ir. ℸ. ℸ eternū. et. iiij. distī. ca. finali.

De torrente in via bibit: propterea exaltabit caput.

¶ Postq̄ superius ppheta p̄dixit tres dignitates siue ptāteo q̄s pater tradidit xpo filio suo ēt inq̄tū hō. s. ptātē regiā et sacerdotalem et iudiciariā in hac tertia pte assignat cām vñ meruit xps adipisci tales dignitates et ptāteo. Et dicit q; ō meruit xps ex laborib⁹ et tribulatiōib⁹ et morte et passione quā ex obedientia et cōpatientia et charitate p nobis sustinuit. Usi est aduertēdū q; deo labores et itinera et pegrinationes et fames et sitim et iniurias et opprobria et vbera q̄ p nobis xps sustinuit cōputantur in eū passiōe: q; tota vita xpi fuit cōtinuus labor et q̄dā passio et vnus act⁹ meritor⁹ respectu xpi: vt dictū est psal. xxiic. Et iō vita huj⁹ mūdi dr q̄si torrēs et fluui⁹ tribulationū. Nā sicut torrēs in quo cōgregātur oēs aq̄ pluuiales trahit secū oēs arbores et oia q̄ sunt in ripa. et ista ō xpm cōgregate sunt oēs aq̄ psecutionū et labor. Et sic vita xpi fuit q̄dā torrēs plen⁹ psecutionū et labor et afflictionū p quā xps trāsiuit. et de quo bibit in hac vita corpali. p quos labores meruit exaltari et obtinere regnū et sacerdotiū et iudiciariā ptātē. Et iō si q̄s q̄reret quib⁹ meritis et q̄bus laborib⁹ et trisūphis meruit xps obtinere regnū sup oēm creaturā et eternū sacerdotiū. ipe dicit ariā ptātē sup oēs boies et angelos. cū ipe sit bō. Respondet ppheta dauid dicēs q; de torrente in via bibit ppter exaltauit caput. q. d. q; ex hoc xps bibit calicē passiōis de torrēte tantarū psecutionū et labor et opprobriorū. et mortis et crucis inuisa huj⁹ mūdi inq̄tū saluator. Et iō in pmiū tātoz laborum et tāte hūilitatis et charitatis q; hūiliauit se metipm vsq; ad mortē crucis: iō exaltauit caput et honorē et regnū sui et ptātē sup oēs creaturas. vt dictū est. et pr̄ dedit illi nomē q̄ est sup oē nomen. s. iesus q̄ interpr̄at saluator. Et sic est de⁹ et hō. rex et sacerdos. Et iō hz nomē sup oē nomē et sup oēs creaturas: vt note iesu oē genu flectat celestiū terrestriū et infernoz. Intm̄ q; in gloria est dei pris sedēs ad dexterā ei⁹ in potestib⁹ bonis. eo mō quo dictū est. Xps g̃ ex merito sui laboris et passionis exaltauit caput. i. sublimauit suū ad sedendū a dextris pris in ēternū: vel q̄nq; potioribus bonis videl⁹ possidēdo summā regiā et imperialē ptātē. Et summū et eternū sacerdotium et summā iudiciariā ptātē. Et summū honorē et latriā simul cū hō et q̄nto summā felicitatē beatitudinē. In quib⁹ q̄nq; potioribus bonis sedet xps a dextris pris sup oēs creaturas. put vidit beatus Johānes apoc. v. Qui vidit agnus sedentē a dextris pris in throno. Et vidit. xxiij. seniores qui ecciderūt coram agno mittētes coronas suas: dicētes. Dign⁹ es dñe accipe librū et aperire signacula ei⁹: q̄m occisus es. et redemisti nos deo in sanguine tuo: ex oī tribu et lingua et pplo, et natiōe. Et fecisti nos deo nr̄o regnū et sacerdotes: et regnabim⁹ sup terrā. Ultra b̄ vidit beatus Johānes et audiuit vocē angelorū multoz et erat nūerus eoz milia milliū voce magna dicētiū. Dign⁹ ē agn⁹ q̄ occisus ē accipe

Quōtplr nob⁹ meruit.

Nō. bō que xps possidet

Psalmi epiloga tio.

virtutē et diuinitatē et sapiētiā: et bonorē. et fortitudinē et gliaz: et benedictionē: et oēm creaturā q̄ in celo ē sup terrā et sub terra et i mari &c. Et sup dicta vltiōe designauit oia bec potiora bona que possidet agn⁹ qui est xps sedēs ad dexterā pris. Etiā inq̄tū hō. Nā primo hz habere regnū et imperiū cū dicit: q; dign⁹ est accipere oēm creaturā sub ditione sua q̄ est in celo et sup terrā et sub terra &c. Scōo designat possidere summū sacerdotiū. cum dr. Fecisti nos deo nr̄o regnū et sacerdotes. Tertio videt q; xps possidet eādē latriā cuz verborū dicit. Dignus est accipe virtutē et diuinitatē et sapiētiā et fortitudinē et honorē. i. latriaz adoratione cultū. quarto designat xps hec summa felicitatē et beatitudinē. cū subdit gliam et benedictionē. Jtē oñdit hec iudiciariā potestatē cum subdit. Elidit thronū magnū et sedētē sup eū &c. Ultimo designat q; xps meruit sedere i hoc q̄nq; potioribus bonis et merito sue passiōis p hoc q̄ dicit. Dign⁹ est agn⁹ q̄ occisus est. Et exīb⁹ sequit q; xps possidet hoc inq̄tū hō. q̄m inquātū hō occisus est. Et inq̄tū hō exaltauit caput et fuit sublimat⁹ ad sedēdū a dextris dei in supradictis q̄n q; potioribus bonis. Primo q; est filius dei naturalis. vt supradictū est. scōo q; hoc adept⁹ est ex merito sue passiōis. ¶ Et isto g̃ psal. recolligitur. xliij. Scluſiones. Quartū prima est. q; xps inq̄tū hō sedeat ad equalitatē pris. tū inquātū hō. sedet a dextris dei pris. i. i potioribus bonis q; possidet potiora bona post pr̄z. s. regnū et iperiū sup oēs creaturas. Et possidet altiorē gradū felicitatis et fruitiōis et bonoris post pr̄z. vt dictū ē. ¶ Scōa scluſio. q; pater subiecit oēs inimicos xpo filio suo. non solūmodo vsq; ad diem iudicij: sed etiam in eternum.

¶ Tertia conclu. q; sceptrum regni xpi realiter incepit ab incarnatione: sed ostensiue incepit et erinit a hierusalem in die pentbe.

¶ Quarta cōclu. q; vnū eternū semp fuit vnitū humanitati xpi. Nō solūmodo in die resurrectionis ab incarnatiōe vsq; ad resurrectionē. sed etiā in splendoribus sanctoz. i. in die glorie xpi post resurrectionem. per hoc q; ait. Deus principium.

¶ Quinta cōclu. q; is xps inquantum hō fuerit genitus post luciferum. tamē inquātū deus fuit genitus ante luciferum. i. in eternitate.

¶ Sexta cōclusio. q; xpus fuit vere sacerdos: q; et seipsum obtulit in sacrificium deo patri p nobis in ara crucis.

¶ Septima cōclu. q; sacerdotiū xpi est eternum q; ppetuatur in suis filijs regeneratis et post ipsum nullū aliud sacerdotiū succedet.

¶ Octaua cōclu. q; sacerdotiū xpi est fm ordinē melchisedech: et nō fm ordinē aaron. Et quo pz q; sacerdotiū aaron debuit cessare.

¶ Nona conclusio. q; is lex moysi cessauerit quo ad cerimonialia et figuralia: tamen remanet quo ad veritatem figuratam.

¶ Decima cōclusio. q; xpo tradita est iudiciaria potestas in qua cōfregit et puniuit et subiecit sibi oēs reges terre occulto iudicio.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Undecima cõclusio. q̃ p eandẽ iudiciariã potestatẽ rp̃s iudicabit gñaliter ⁊ manifeste omẽs nationes in nouissimo die.

¶ Duodecima conclusio q̃ rp̃s in nouissimo die implebit ⁊ reparabit tres ruinas sc̃z ruinã mortuorum ⁊ iudiciorum ⁊ angelorum.

¶ Tredecima cõclo. q̃ rp̃s in iudicio conquassabit capita multor. i. demonia ⁊ boim dãnator in die iudicij cũ dicet. Ite maledicti in ignẽ eternũ

¶ Decimaquarta cõclo. q̃ rp̃s exaltauit caput. i. meruit sublimari i sũmũ regẽ ⁊ sacerdotẽ eñi ⁊ iudicẽ vlemꝫ eo q̃ de torrẽte in via bibit calicẽ passionis in hac vita ⁊ in hoc mũdo. q. d. q̃ ex merito passiõis ⁊ humilitatis ⁊ obedientie meruit ⁊ obtinuit oia q̃ de ipso scripta sunt in hoc psalmo.

obiectio

D ¶ Extra predictã añt expositionẽ ⁊ catholicã intelligẽtiã buj̃ psal. pbãdo q̃ nõ possit exponi de rp̃o Arguit quidã debreus vocat̃ Labi. tboc multiplr. Et p̃mo p̃ expositionẽ duox primox versuũ in quo nos dicimus q̃ ibi pater loquit rp̃o filio suo messie in lege pmisso. Tñ dicit sic. per hunc vsum pbãt rp̃iani q̃ est trinitas in diuinis. Mã sbi est pater qui loquit. et est filꝰ cui loquit q̃ est deꝰ sicut pr̃ⁿ. Sic cũ spũcto faciũt trinitatez in diuinis. Tñc arguit sic. q̃ si ille filꝰ cui pater loquit est deꝰ: vt rp̃iani dicũt: Tñc sequit q̃ vnꝰ deꝰ est maior altero ⁊ fortior ⁊ alter debilior. Mã si pater vꝫ ponere ⁊ subijcere inimicos filio. sequit̃ q̃ filꝰ nõ est sufficiẽs nec fortis ad subijciendũ sibi inimicos cũ indigeat auxilio alterius q̃ est p̃ potentiã dei. Ex quo sequit q̃ ille filꝰ nõ est deꝰ. ¶ Scõo arguit p̃ hoc q̃ nos dicimꝰ. q̃ rp̃s est genitꝰ ante luciferũ a patre p hoc q̃ dr̃ in littera. Tecũ pncipiũ ⁊c. Qñ dicit q̃ nr̃a translatio est falsa: qr nõ ponit̃ sic in hebreo. imo dr̃ sic. sc̃z pplũ tuũ voluntarij erunt in die vtutis tue in decore sctõ orietur tibi ros natiuitatis tue. ¶ Tertio arguit p̃ id qõ dicimus q̃ rp̃s est sacerdos. ergo offert sacrificiũ. sꝫ deꝰ non põt offerre sacrificium imo sibi offert sacrificiũ. ⁊ sic sequerek q̃ vnꝰ deꝰ offerret sacrificium alteri deo. ¶ Quarto arguit q̃ rp̃s non fit sacerdos eternus. Mã rp̃o successe rũt quotidie multi sacerdotes q̃ nõ sunt de gñatione eiꝰ. ergo sacerdotiũ suũ non fuit ppetuatũ in eo. nec in suis successorib9 de sua generatiõe.

¶ Quinto arguit p̃ id qõ dicimꝰ q̃ deꝰ iurauit. q̃ sacerdotiũ rp̃i esset ſm ordinẽ melchisedech: ⁊ nõ ſm ordinẽ aarõ. Tñc arguitsic. Si deꝰ mutauit sacerdotiũ ipsiꝰ aarõ in ordinẽ melchisedech sequit̃ q̃ cessauit sacerdotiũ aaron. ⁊ p̃ cõs tota lex moysi. Sequit̃ q̃ penituit deũ constituisse sacerdotiũ aarõ. ⁊ legẽ moysi. Maꝫ q̃ destruit qõ constituit videk penitere: sꝫ hoc est impossibile q̃ deꝰ penitear: imo dicit in littera. iurauit dñs et non penitebit eũ. ergo sequitur q̃ deꝰ nunq̃ mutauit nec mutabit sacerdotiũ aaron nec legẽ moysi. b̃ cõfirmat. Mã deꝰ dicit p malachiã ppbetã: q̃ est figillũ eiꝰ ipobetar. Memẽtote legis moysi fui mei quã mãdaui ei in oreb ad oẽm isr̃l p̃cepta et iudicia. Ex quo sequit̃ q̃ de intẽtione ⁊ firmo p̃posito dei est. q̃ semp seruek lex moysi ⁊ nũq̃ deficiat eo q̃ l fine olim ppbetaꝫ hoc cõfirmat. Ite subdit ppba malachias. Ecce ego mittã vob̃ heliã ppbetã. Aduq̃ veniat dies dñi magn⁹ ⁊ horribilis: ergo sequit̃ q̃ ille iesus nazarenꝰ quẽ nos dicimus fuisse messiã: nõ fuit messias in lege pmisso: qr antech messias veniat dꝰ venire belyas ppbeta. Sexto arguit̃ contra id qõ nos dicimꝰ. q̃ rp̃s cõfregit multos reges ⁊ plagauit et subiecit in suo aduẽtu. Mã rp̃s nulla bella nec plia gessit nec alios reges vicit nec subiecit. nec alios populos obtinuit imo fuit paup ⁊ egenus: ⁊ in fine crucifixꝰ. Et sic dicit iste Rabi. q̃ nos rp̃iani falso modo glosamꝰ ipm psal. de rp̃o. Sed exponẽdus est de ipso dõ ⁊ eiꝰ regno qui confregit ⁊ plagauit multos reges gentiliũ. s. regẽ moab. ⁊ amõ ⁊c. vt dr̃. ñ. Reg. vj. c. ¶ Respõdere añt ad argumenta buj̃ ceci ⁊ obstinati ⁊ ignoratis facile est cuicũq̃ credenti in sacra scriptura mediocriter doctor: nec eñ est mirũ q̃ iste obstinatus ⁊ cecus talia dicat: eo q̃ ignorat mysteriũ incarnationis ⁊ caret lumine fidei. Nec est mirũ qr caput tã impurũ ⁊ imũdũ ⁊ maledictũ non est dignũ nec meretur attingere tam grãde ⁊ ineffabile mysteriũ ⁊ sacramentũ. eo q̃ cõprehenderũt istũ obstinatũ oẽs maledictiões. xxiij. q̃ memorate sunt i psal. p̃cedenti p̃ oẽs crucifixores rp̃i ⁊ sequaces eorũ de quib9 p̃dicit etiã dõ psal. lxxviij. Obscurẽtur oculi eox ne videãt ⁊ dorsuꝫ eox semp incurua. et Esa. vj. ca. occeca cor pplꝰ ⁊c. Ite sapiẽtie. ij. occecauit eos malicia eox. ne itelligerẽt sacramẽta dei: imo tota scriptura vete. testa. legis ⁊ ppbetar est plẽa de cecitate istox obstinatox. Et ꝫ sup fluũ est eis rñdere cũ nõ capiãt nec itelligãt. Ex ne argumẽta eox maneãt isoluta respõdebimus ppter ꝫsolationẽ simpliciũ xp̃ianox. D ¶ Ad cuius itelligẽtiã est notãdũ sicut p̃dictum est. q̃ in rp̃o sunt due nature integre ⁊ pfecte diuina. s. ⁊ humana subsna psonalitate vbi. Mã vbũ assumpsit naturã humanã siue aliq̃ psonalitate creata. imo psonauit et suppositauit illã p psonalitatẽ suã. ⁊ sic mãet vnũ solũ suppositũ vna sola psona dꝫ duas pfectas naturas. Et rõne istarũ duarũ cõt canũ idiomata i rp̃o. Et sic dr̃ rp̃s verꝰ deꝰ ⁊ verꝰ homo. ⁊ dicit creator ⁊ creatura ⁊ mortuꝰ ⁊ passꝰ ſm distinctas naturas: vt dictum est supra. Iste rp̃s est ꝫsubstãtialis ⁊ coeternꝰ ⁊ coequalis p̃ri ſm diuinitatẽ. sed est minor p̃re ſm humanitatẽ. Et ſm hãc humanitatẽ accepit regnũ mũdi apre ex tẽpore ⁊ ptãtẽ sacerdotalẽ summã ⁊ iudiciariã potestatẽ Et sic respectu buj̃ humanitatis dicit pat̃ filio. Sede a dextris meis. donec ponã iimicos tuos scabellum pedum tuorum. et sub iure iurando dedit sibi sacerdotium eternũ ⁊ iudiciariam ptãtem. ¶ Ad primum ergo argumentum quando dicit iste cecus et obstinatus q̃ sequeretur q̃ pater esset maior filio ⁊ per ꝫsequẽs vnꝰ deus maior altero. Rñdet q̃ ex hoc nõ sequit q̃ vnus deꝰ sit maior altero: qr filꝰ nõ est alter deꝰ a patre inquãtum deus. Sed est altera persona diuina. nec filius est minor patre ſm diuinitatẽ: immo equalis. sed est minor patre ſm humanitatẽ: imo equalis. sed est minor patre ſm humanitatẽ.

Jn rpo due sunt nature.

nitatẽ. Et ſm hãc dũanitatẽ q̃ est minor accepit regnũ a pre ⁊ pt̃ su dicit sibi oẽs inimicos suos Et sic nõ est icõueniẽs q̃ idiguerit fauore p̃ris in quãtũ dõ est p̃ cũ nõ restat qui sit deꝰ p̃ceꝰ ⁊ opa eq̃lia patri ſm diuinitatẽ idẽ substantialit essentialit ⁊ distinctꝰ personalr. Ad scõm rñdek q̃ maior fides est adhibẽda nre trãslatiõi q̃ hebreo q̃ fuit fctã p lxx interpretes. p. cc. ãnos añ ad uẽtũ rp̃i qñ nulla erat suspitio: ⁊ ait eusebiꝰ. lx. de p̃paratione euãgelica. Mã ille iudaice sicut hodie facet pũctuata nõ ẽ adhibẽda oi modo fides sicut deũ est in p̃ncipio ⁊ plogo buj̃ libri eo q̃ hebraica dicte pũctuatura fuit ip̃a ad suũ libitũ ⁊ intẽtionẽ. Sꝫ si remouerẽt pũcta possem9 dare teñ dẽ intellectũ ⁊ facere sonare eadẽ vba: sicut habemus i trãslatiõe nr̃a. Sꝫ adhuc sicut facet ista hebraica hodie pũctuata sonat idẽ sacrm ⁊ eternaꝫ gñationẽ. Ex hoc. Ex vtero ante lucifer genui te. Mã ab vtero tue Ondix eñ natiuitatẽ rp̃i esse ex decore sctõ. i. ex substantia p̃ris nõ est curãdum de sua perfidia. Ad tertium rñdetur per ea dicta q̃ sicut rp̃s inquãtꝫ dõ accepit regnũ a pre ex tpe ita inquãtꝫ dõ fuit verꝰ sacerdos ⁊ obtulit seipsuꝫ deo pr̃i ara crucis p nob9 nobis. ¶ Ad q̃rtũ est dicẽdũ q̃ rp̃s dr̃ sacerdos i eternũ inquãtũ suũ sacerdotiũ est eternũ cui nullũ aliud sacerdotium succedet vt dictum est supra: et inquantum ppetuak sacerdotib⁹ ⁊ successorib⁹ suis: qr ab eo immediate acceperũt sacerdotalẽ ptãtẽ i mõte sp̃o vt dcñ ẽ supra. ⁊ ab illis aplis deriuak in successores. Sꝫ cũ postea arguit q̃ cũ isti sacerdotes q̃ sũt hodie nõ descẽdãt a rp̃o p carnalẽ gñationẽ q̃ sacerdotiũ rp̃i nõ ppetuak i eis sicut fuit ppetuatũ i filiꝫ aarõ. Ad hñdek isti ceco q̃ nos magis sum⁹ filij rp̃i p regñationẽ sp̃ualẽ q̃ successores aarõ p gñationẽ carnalẽ Mã cũ sacerdotium sit reo sp̃ualis magis respicit gñationẽ sp̃ualẽ q̃ carnalẽ. Et iõ vere sacerdotiũ rp̃i fuit figuratũ p sacerdotiũ melchisedech. dꝫ q̃ legit i scriptura p̃ carnalis nec mr nec gñatio ad õnotãdũ q̃ sacerdotes no. te. nõ dñt dr̃e respectũ ad gñationẽ carnalẽ. sꝫ ad spũalẽ. Et sic pꝫ q̃ sacerdotiũ rp̃i est eñ ppetuatũ ⁊ ꝫtinuatũ in filiꝫ suis spũalib⁹. Ite est eñ ich̃tũ nullũ aliũ succedet. ¶ Ad q̃ntũ rñdek q̃ ex argumẽto eiꝰ põt argui p̃ seipꝫ Mã manifestũ est hodie q̃ post aduentuꝫ rp̃i et post destructionẽ scõi tẽpli facta p romanos cessauit hostia ⁊ sacrificiũ ⁊ sacerdotiũ aarõ qr nuq̃ offerunt talia sacrificia sicut deꝰ p̃cepit offerri in exodo ⁊ leuitico. Ite qr nõ p̃nt assignare ipi filios aaron inter eos cũ gñationes sint destructe ⁊ perturbate ⁊ obliuioni tradite lꝫ q̃dã eox falso appellẽtur choen. i. sacerdotes ⁊ tñ lꝫ cessauerit sacerdotiũ aarõ ⁊ p ꝫsequẽs lex moysi q̃ntũ ad talia cerimonialia. tñ deꝰ nõ manet mẽdax imo verax: qr ita p̃uidit per danielẽ l. c. ix. q̃ cessaret hostia ⁊ sacrificiũ post aduẽtũ rp̃i Et tñ nõ est dicẽdũ q̃ ppt̃ hoc penituit deũ istituisse legẽ moysi: qr ita instituit vt oia illa cerimonialia ⁊ legalia erãt figura sacerdotij rp̃i ⁊ sacrificij no. te. Jõ debẽbãt cessare i aduẽtu rp̃i sic p̃dixit q̃ oẽs ppbe tas. Ad illũ q̃ dicit q̃ deus ait p malachiã. Memẽtote legis moysi ⁊c. er q̃ arguit q̃ lex moysi ⁊ sacerdotiũ a iron nunq̃ debebat cessare. Respondetur q̃ melius recordaremur ⁊ meminismus nos legis moysi q̃ ipsi ceci: qr melius intelligimus veritatẽ ipsius legis: imo dixit rp̃o eis Joh. v. Scrutamini scripturas i q̃b9 vitã vos putatis hr̃e: qr ille testimoniũ phibẽt ó me et ſi moysi crederetis: crederetis forsan ⁊ mihi: qr moyses de me scripsit. Ex q̃ pꝫ q̃ non vere seruam9 legẽ moysi: qr recepim⁹ illũ ó q̃ moyses scripsit deut. xviij. qñ dixit deꝰ ppbetã suscitabo ómedio fratrũ tuox filium tal. ponã vba mea in ore eiꝰ loquturq̃ ad eos q̃cũq̃ alterꝰ ei. Et q̃ vba eiꝰ q̃ loq̃t audire noluerit vltor existã. Ex q̃ pꝫ q̃ nos magis seruamus legẽ moysi. Mã venit iste ppbeta rp̃s ⁊ decipuit nobis oia q̃ locutus est deꝰ moysi i lege ⁊ credim⁹ sibi ⁊ recepim⁹ eũ. Judei añt ceci q̃ nõ receperũt nec audire voluerũ. Secũ̃ q̃ non seruant legẽ Moysi nec recordãtur eius legis. Et iõ deꝰ vlciscẽs puniuit eos rxiij. maledictiõibus dictis i psal. pterito. Tñ dcñ est pluries q̃ i lege moysi fuit duos ꝺsideranda. s. litteralis figura ⁊ veritas clausa i illa figura Que q̃dẽ vitas fuit impleta i rp̃o. qr vnũ iota nõ pterijt a lege: qõ in rp̃o nõ fuerit ꝺpletũ. Et iõ dr̃ Joh. j. q̃ lex p moysen data est gr̃a añt ⁊ veritas p rp̃s facta est Et quo pꝫ q̃ tota lex euãgelica nil aliud est nisi veritas legis moysi in rp̃o. Mã sicut dicit arist. in p̃dicamẽtis: ⁊. vi. meta. q̃ ex eoq̃ res est vl nõ gelica ẽ est oratio dr̃ esse vera vl falsa. Et iõ tota lex moy si dr̃ quedam oratio accipiẽs veritatẽ a rp̃o ⁊ le ge euãgelica vbi fuit verificata ⁊ hec est cã quare lex moysi tradita est p rp̃m in re ⁊ scripta in solis cordibus boim vt p̃dixit deꝰ per hiere. xxxi. c. Et q̃ pꝫ sic pluries dctũ est q̃ lex vetus nõ est totaliter altera a lege euangelica: qr vna lex fuit ⁊ erit ab adam vsq̃ ad iudicium essentialiter loquendo qr vna fuit fides in eis ⁊ in nobis: qr rp̃m quẽ ipsi credebãt futurũ saluatorẽ: nos credim⁹ iam venisse ⁊ oia que erãt figurata in lege implesse. Lex ergo moysi est vna cũ lege euãgelica ⁊ est altera. Est ei vna essentialiter: qr eadẽ est fides rp̃i in vtraq̃. Est autẽ altera accidentaliter rõne cerimonialiũ q̃ nõ ponebant ad rẽ: sed ad figurã. Sed differt solũmodo illa lex ab ista sicut figuratũ ⁊ figura quantũ ad cerimonialia. Mã illi exercebant figurã: nos añt figuratũ: ⁊ illi colligebant palleas ⁊ folia ⁊ nos colligimus grana. Et ideo dicit Gregoriꝰ q̃ vna fuit vinea ab abel vsq̃ ad vltimũ iustũ. Sꝫ in rp̃o fuerũt vue mature. Et ideo dixit rp̃s. Joh. iiij. q̃ vna fuit messis ab adã vsq̃ ad ipsum. Sed apostoli collegerunt grana. Mã illi antiq̃ p̃es seminauerũt ⁊ apostoli messes eox introierũt: q̃ nos nõ facim⁹ iniuriã legi moysi: immo recordamur ſi in tpe ôbito colligim⁹ vuas ⁊ grana ⁊ seruam⁹ eiꝰ veritatẽ. Ex q̃ pꝫ q̃ ille obstinatꝰ nescit q̃d dicat nec põt capere hãc veritatẽ: immo videk q̃ ipse nõ recordatur legis moysi. Ad illud añt q̃ dicit q̃ Beliaꝫ

ad scõs

ad ctiũ.

ad q̃rtũ

ad sextũ

Ad q̃ntum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ad septi mum.

erat venturus ante xpm. Rndet q iste cecus nescit distinguere inter primu t scom: quia ductum xpi. Nã belyas nõ fuit pmissus in primo aductu. sed in scõ. Jõ õ: mittã vobis belyã ppheta antequ veniat dies dñi magnus t horribilis: q erit dies vltimi iudicij. Nam dies pmi aductus nõ fuit horribilis, immo letus t iocundus: q: angeli cantauerunt Gloria in excelsis deo. Et nona stella apparuit in oriente multa signa letitie p totũ mũdum vt dictum fuit supra. De quo primo aduentu õr malachie. iij. Ecce ego mittã angelum meum. i. Iohannẽ baptistã. t pparabit viã añ faciẽ meã: t statim veniet ad tẽplũ scrũ suũ dñator quẽ vos q̃ritis t. c. De. ij. aũt aduentu õr in eodẽ mal. Ego mittã vobis belyã ppheta. Et quo ps q sicut iohan. bap. fuit pcursor xpi in pmo aductu. Ita belyas erit pcursor eiusdẽ in scõo. Sed hoc nõ capit iste cecus q: malachias p illa vba nos induceit ad fidẽ xpi dicens. Memẽtote legis moysi. q. d. q ille de xpo scripsit. t vos scripsit i figura xpi t c. q. d. recipite veritatem t figuras cui venerit. Ad. vj. iã respõsum est istis ceco i psal. lxxj. vbi demõstratus est q xps nõ gessit bella corporalia ꝛ spualia. q: misit illos. xij. duces t capitaneos q̃bus dixit. Matb. vi. Jte p vniuersũ mundũ t p̃dicate euangeliũ: q in nõie iesu demonia eiecerũt de mũdo t destruxerũt oia idola t signis t mirabilis obtinuerũt totũ orbẽ t subiecerũt oẽs reges t pplos terre iugo xpi: t misit xps capitaneũ snũ cũ exercitu Romanoꝝ t incẽdit t euertit a fundamẽtis totã ciuitatẽ bir'm cũ tẽplo t partẽ iudeorũ fame puniuit: t partẽ gladio trucidauit t ptẽ in captiuitatẽ t redegit per totũ mundũ dispersit in vindictã t vltionẽ sue mortis. Tñ oẽs iudei in sua pfidia obstinati sunt in captiuitate sb xpo. Nã nõ solũmõ apõ xpianos ꝛ etiã apud sarracenos affligũt: t male tractãt ppt xpm: vt sbi dictũ est. Et p õ p̃ respõsio ad istũ cecũ obstinatũ. Nã q: iste cecꝰ bꝫ velamẽ positum añ ioculos qñ legit moysen t ppbetas: iõ nõ põt videre veritatẽ: sed deponat velamẽ per baptismum t fidem t statim videbit veritatẽ euãgelicã clausam in littera vet. test. Nã vetus testa. nil aliud est nisi figura tocultatio noui t noui t. c. nil aliud est nisi veritas et manifestatio veteris: vt alt aug. i lib. õ catbecizãdis rudib': de q̃ tam dictũ est in plogo buj. lib.

Alepb. Berb. de pfec. di. ij: acceserũt Bymel. be t rau

Onfitebor tibi dñe in toto corde meo: in cõsilio iustoꝝ t cõgregatione.

Magna opera dñi: exquisita in oẽs voluntates eius. Cõfessio t magnificẽtia op' eius: t iustitia eius manet in seculũ seculi.

Titul' All'a. Et titulo apparet q dõ fecit hũc psalmũ ad laudandũ deũ i tẽplo. Sꝫ q: all'a nõ põnit nisi i psal. i. qbꝰ narrãt bñficia a deo nobis collata co q all'a dicit laudẽ cũ cõmemoratione bñficiorũ receptorũ: vt dictũ est in plogo estvidẽda materia buj' psal. s. de qbus bñficijs laudat deũ hic. in persona corporis mystici. Ego cõfessione

ppheta in hoc psal. Ad qõ dicit debuei moderni q ppheta laudat deũ t agit gras p bñficijs q̃ receperũt filij isrl in deserto maxime de mãna qõ dedit deꝰ p̃fat' in deserto. Et sic literaliter exponũt istũ psal. Sꝫ talis expositio est inutilis tollẽs dignitatẽ ppbetica: ꝫ ipi dõ. q: absq; spũ ppbetico poterat memorare talia bñficia. Sꝫ ipe nõ fuit min? ppbeta i hoc psal. q̃ in ceteris. iõ est i eo q̃rẽda intelligẽtia ppbetica. Ad cuius euidentiam est aduertẽdũ q̃ cũ tota sollicitudo ipsius nõ erat meditari in lege dñi die ac nocte t cõsiderare mirabilia de lege eius: perutari pfunda mysteria sacre scripture eõtẽplãdo frequẽter mysterium de agno paschali imolãdo t comedẽdo: de q̃ pcepit exo. xij. Rapt? in extasim puidit in spũ ppbetico qualr xps in lege pmissus p nobis erat imolãd? in ara crucis: t p eius sanguinẽ oẽs fideles de captiuitate diaboli redimẽdi: t de morte ppetua liberãdi. Et ẽt sic puidit totũ mysteriũ future redẽptionis. t ẽt otẽplãdo pceptũ de pane azimo comedẽdo puidit in spũ qualr xps debebat instituere sacrm eucharistie in memoriã sue passiõis in quo sacrõ passio xpi erat iugiter representanda. Et sic deus pceperat agnũ semel in pncipio immolari. t p oẽs septẽ dies sequẽtes vsq; ad vesperã septimi diei absq; oi fermẽto panẽ azimũ comedi t reseruari: ita puidit q xps semel erat in cruce imolãdus. Sꝫ postea vsq; in finẽ septe eratis õbebat sacramẽtũ eucharistie in ecclesia perseuerare. s. vsq; in finẽ mũdi. Jtẽ cõtẽplãdo mysteriũ de manna dato patribus in deserto. Exod. xvj. preuidit ẽt totũ mysteriũ sacramenti eucharistie. Nã sicut ille ros celestis cõuerteba tur in illũ panẽ ita preuidit q̃ deus debebat fieri bõ: sip̃ uersiõez: ꝫ p assumptiõez bũanitatis in deũ. Jtẽ sicut illõ mãna fuit eis viaticuꝫ vsq; ad ingressuꝫ terre promissiõis: vt ptꝫ ibidẽ: ita pariter preuidit qualr hoc sacrm debebat nobis esse viaticũ t durare in tota peregrinatõe buj' ecclesie vsq; ad ingressuꝫ terre viuẽtiũ post iudiciũ. Jtẽ p mysteriũ reseruatiõis panis ꝓpositiõis et p eleuatiõez panis añ dñs in cõspectu ppli de q̃ habef Exod. xxix. preuidit qualr corp' xpi i forma panis erat eleuandũ sup capita sacerdotuꝫ in cõspectu populi: t offerẽdũ ante deuꝫ t reseruandũ in tabernaculo altaris: sicut fit in nostris ecclesijs. Hoc idẽ preuidit p oblationẽ panis et vini qõ obtulit melchisedech pro abraaꝫ t suis. Gen. xiiij. hoc sacramẽtũ preuidẽs dauid per supradicta mysteria fecit hũc psal. in quo tria facit. Nã p̃mo excitat seipsuꝫ ad laudẽ dei: secũdo explicat hoc sacramẽtũ per supradicta mysteria in le. ve. figuratus de quo principaliter intendit laudare deum. Tertio exhortatur fideles vt cuꝫ puritate t timore accedant ad tantũ sacramẽtũ sccõa ibi memoriã fecit. tertia ibi. sanctum t terri. Quantũ ad primũ preuidẽs dauid in spiritu per supradicta mysteria tantum sacramentum t magnum beneficium generi humano p xpm conferendũ in suo aductu excitat se ad laudandum deũ hic. in persona corporis mystici. Ego cõfessione

fidei t laudis p̃fitebor tibi dñe: nõ solũ lingua t voce: sed i toto corde t affectu referẽdo gratiarum actiões pbñficijs. Et b̃ faciã i cõsilio t congregatiõe iustorum. i. fideliũ. q. d. Iꝫ confessio mea nõ fit credẽda t acceptãda i congregatiõe iudeorum reprobor t sarracenorum t hereticorum. tñ recipiet apud fideles. q: hoc sacramẽtũ eucharistie de q̃ intẽdo p̃dicare t clare recipiet i tota ecclia fidelium t celebrabit. Et ecclia õr congregatio iustorum.

Et nota q̃ tota religio xpiana õr congregatio iustorum iquãtũ est adunatio oim fidelium. Sꝫ õr cõfessio iustorum inquãtũ oẽs i ea congregati conueniũt t cõfitentur i vnã fidẽ tynũ baptisma. t oẽs renouantur in b̃ sacramẽtũ t c. sacramẽta ecclesiastica t credunt oibus. xij. articulis fidei. iõ ait ppbeta õr i psona totꝰ corporis mystici. q̃ Iꝫ nõ confiteat hoc sacramẽtũ ysynagoga iudeorum nec i mesquita sarracenorum nec i cõuenticulis hereticorum t ceteroꝝ infidelium t paganorum. tñ b̃ confitebit i cõsilio iustorum t congregatiõe eorum: q: i sola ecclia laudat deꝰ t acceptatur orationes t laudes. Et sic vꝫ confessio fidei. Sed q: sacramẽtũ eucharistie t mysteriũ nostre redẽptiõis de quib' intẽdit cãrare in b̃ psal. sunt magna t exquisita inter oia opa iu q̃b? deꝰ nob? maxime ostendit suã miam t amorẽ. Jdeo subdit. magna opa. i. ego cõfitebor tibi t p̃dicabo t p̃dicã i spũ magna opa q̃ facit deꝰ et magis exquisita et electa t magis nobis vtilia inter oẽs voluntates eius. Et ponit hic causa p effectu. Nã effect? diuine voluntatis est amor t mia quã maxime ostendit nob in sua passiõe t largitiõe but? sacramẽti relicti in memoriã sue passiõis. Et sic ista duo opa sunt exquisita inter oia beneficia nobis collata. sunt eriã pcipua: vt patebit. Et notãter dicit: exquisita ioẽs voluntates: q: non sunt nob collata ex debito: sed ex mera liberalitate t bonitate diuine voluntatis talia bñficia. Sꝫ q: p tãtis bñficijs collatis de iure t iusticia debef deo laus t magnificẽtia q̃ est pars latrie. q̃ q̃dẽ latria est pa iusticie. iõ subdit. Nõ miseris supple q̃ ego cũ tãto affectu prupã i confessione laudis: q: b̃ teneor facere de iure. Nã confessio magnificẽtia est opus. i. ius eius. s. dei. Et iõ talis iusticia manet t durabit i seculũ seculi. i. in eternũ. Nã laus pa latrie. i. confessio laudis et adoratio durabit t manebit i sclm seculi. s. i hoc sclo: ꝛi alio. vt ps apoc. vij. q: nõ solũ. xxiij. seniores sed etiã. c. xliij. M. t turba magna quã dinumerare nemo poterat nõ cessabant clamare. Benedictio t claritas t gratiarũ actio. Et sic ps q̃ confessio. i. gras actio t magnificẽtia est op?. i. ius debitũ deo. q: debure tenemur deũ laudare t magnificare t gras agere p bñficijs receptis. Et b̃ nõ solũ aliqñ. ꝫ etiã semp: t nõ solũ in b̃ sclo: sed etiã i alio t i sclm seculi. Illic aũt põt exponi iste ꝟsus. s. q̃ op' dei. i. opa dei sunt confessio t magnificẽtia. i. cognit nos deũ laudare t magnificare. e. qõ idẽ est. Jtẽ op? eius est confitẽdũ et laudandũ t magnificandũ: ꝫ pma expositio magis explicat veritatẽ t itelligẽtiã littere t sentẽtiã i littera ꝓtẽtã.

Ecclia õr congregatio iustorum.

Diuisio. psalmi.

Saen. Exo. xij. Memoriã fecit mirabiliũ suorũ: misericors et miserator dominus: escam dedit

timentibus se.

Memor erit in seculum testamenti sui: virtutem operum suorum annunciabit populo suo. Thetb

Vt det illis hereditatem gentium: opera manuum eius veritas t iudicium. Iameth.

In hac secũda pte explicat q̃ sunt ista magna opera exquisita inter opa diuine mie de quib? ite dit i b̃ psalmo deũ laudare q̃ fuerũt i veteri testamẽto figurata. Ad cuius intellectũ est aduertẽdum q̃ credit ab aliquib' q̃ dõ fecit hũc psalmũ vt cantaret in templo in die azimoꝝ in q̃ deꝰ fecit tria grandia opa mie corpalia q̃ figurabant duo maxima opa mie spualia futura q̃ xpus fecit i nouo testamẽto. Nã primo vt dictũ est liberauit deus filium ppm p moysen de egyptiaca captiuitate. Secõ liberauit pmogenita hebreoꝝ a morte corporali p sanguinẽ agni. Tertio q: totus ille pplus fuit refect? pane azimoꝝ ppter q̃ deꝰ fecit edicerũ t pceptũ de agno imolãdo t de pane azimo fiãdo t vescẽdo p septẽ dies post pascha t hoc sedere sempiterno in memoriã illius mysterij: vt ptꝫ Exo. xij. Per que tria mysteria fuerunt figurata tria alia maxima mysteria futura p xpm. s. q: tali die xps verus agn? erat in cruce imolãdus. Et per eius sanguinẽ gen' humanũ erat a morte liberãdũ. Et i tali die t vespe sacramẽtũ eucharistie per xpm instituendũ sub forma panis t vini vt dictus est. Et hec sunt tria magna opa dñi exquisita inter oẽs voluntates eius. s. mysteriũ passiõis nostre redẽptiõis t sacramẽtũ eucharistie in quib? deꝰ maximus nobis ostendit suũ amorem t miam. Hoc puidẽs ppha dauid dicit dñi teneor cõfiteri magna opa dñi exquisita: qñ dño iesus xpus misericors fm naturã t miserator: per cõsuetudinẽ et oratiõnẽ. Fecit memoriã suoꝝ operuꝫ: qñ dedit seipsum in escã t cibũ aplis timẽtibus se. s. qñ in die cene. s. in nocte t vespe pascbe instituit sacramẽtũ eucharistie. Et dedit seipsum aplis ad vescendũ sub forma panis t vini. Qõ mysteriũ fecit in memoriã suorũ operũ mirabiliũ. ¶ Ad cuius intellectũ est primo notãdũ q̃ in sacramẽto eucharistie cõtinẽtur t repsentanẽ t memoriã quattuor pncipalia et maxima onera diuine mie q̃ xps opatus est in nobis ad nostrã salutem. Nã pmo, in eo repsentatur mysteriũ incarnationis. Nã sicut deꝰ factus est bõ: ita substãtia filij panis fit corp? xpi verũ. licet nõ eodẽ modo. Nã substãtia panis cõuertitur siue trãssubstãtiatur in verã carnẽ xpi detinẽte pane t manẽtib' solis accidẽtib' sine subiecto. Sꝫ in mysterio incarnationis nulla fuit facta cõuersio. Nã in mysterio incarnationis nulla fuit facta cõuersio. Nã filius dei manẽs pfectus deus factus est verus hõ: nõ per cõuersionẽ sed per assumptionẽ humanitatis in deum. Jtem etiã in hoc sacramento repsentat mysteriũ incarnationis quia sicut ibi facta fuit vnio psonalis humanitatis ad verbuꝫ. ita in eucharistie quattuor opa mie cõtinentur.

In sacramẽto eucharistie quattuor opa mie cõtinentur.

Memoriã fecit mirabiliũ suorũ: misericors et miserator dominus: escam dedit

Universidad de Deusto
Biblioteca

rpm. vt pateat Joh. vj. Quia q̄ mãducat me: ipse viuet ppter me. t ime manet t ego i eo. Secũdo memorat̄ t repr̃sentat in eo mysteriũ passiõis: q̄ quod semel factũ est anniuersaria t etiã quotidiana recordatiõe repr̃sentat̄ vt i quit aug. in sentẽtijs pſperi. t de cõſe. di. ij. semel xp̃s. Tertio repr̃sentat̄ mysteriũ resurrectiõis. Quarto mysteriũ ascensiõis. vt ptz i canone misse. vbi dicit̄ Beate passiõis nec nõ ab inferis resurrectiõis t in celos gloriose ascensionis memoriã offerimus hostiam puram. Et q̄bus patet q̄ prophet̄a memorãdo hoc sacramentũ eucharistie: intẽdit memorare omnia supradicta tria mysteria q̄ in hoc sacramẽto cõtinẽtur t i quoꝝ memoriã celebrat̄ t fuit a xp̃o istitutũ. vt ipse ait Lu. xxij. Hoc facite in meã cõmemoratiõẽ. ꝫ idẽ pima ad cor. in dt. xj. Ideo dicit pphet̄a. Memoriã fecit mirabiliũ suoꝝ. Sed quia xp̃s in institutione buj⁹ sacramẽti ſpleuit i figurã veteris testamẽti. ſ. de agno immolato t azimoꝝ p̃cepto t mysterio manne: t de pane pposit̃iõis eleuato coꝝ dño: vt supra dictũ est. Ideo subdit pphet̄a: q̄ xp̃o q̄n instituet hoc sacramẽtũ. tũc memor erit i eternũ testamẽti sui scilicet p̃ceptoꝝ t mysteriorũ q̄ operat⁹ est i test. ve. Hã illa q̄ fecit et p̃cepit: ibi in figura: tũc adimplebit p hoc sacramentũ i re t veritate. Quia lex p moysen data est: sed gratia t veritas p xp̃m facta est. Jo b. i. Et ideo dicit. q̄ xp̃s instituẽdo hoc sacramentũ erit memor testamenti sui. i. eoꝝ que fecit in testa. ve. q: ipsa verificabit t ad implebit. Jtẽ erit etiã memor testamenti sui noui i eternũ. quousq; ad finem seculi durabit t pseverabit t celebrabit hoc sacramẽtuꝫ in ecclesia. Et ideo sequitur q̄ xp̃s faciet ista t dabit istã escaꝫ panis timentibus se: vt det illis hereditatẽꝫ gentium. i. gratiam t gloriã gentibus promissaꝫ. Hã sicut post exitus de egypto deus dedit illi populo hereditatem gentium. ſ. terrã chanaam quã gentiles possidebant: ita pariter xp̃us post suaꝫ passionem t assumptionem t post q̄ liberauerat sanctos patres de limbo t captiuitate dyaboli dedit populo suo scilicet cetui apostoloꝝ t ecclie fidelium hereditatem gentium. ſ. totum populũ t regna gentiliũ a sol⁹ ortu usq; ad occasum: q: totum mundum subiecerũt apostoli iugo xp̃i in quo celebratur sacramentum eucharistie t colit̄ xp̃s tadoratur. Et sic patet q̄ xp̃o in institutiõe t p̃secutione huius sacramẽti fuit t erit memor testamenti sui in eternum usq; ad p̃summationẽ seculi. in quo ſ sacramẽto annũciauit virtutẽ operum suoꝝ que fecit figuraliter in te. ve. Et annũciauit t repr̃sentauit etiam virtutes operũ que fecit in nouo testa. ſ. mysteriuꝫ incarnatiõis t redemptiõis t passionis t resurrectionis t ascẽsionis que in hoc sacramẽto memorãtur t repr̃sentãtur. t in quoꝝ memoriaꝫ hoc sacramentum celebratur. Et supradictis patet q̄ sacramentũ eucharistie est vnũ de ꝗtuoꝝ p̃cipalib⁹ mirabilib⁹ mysteriijs q̄ deus operat⁹ est in nobis super oẽm capacitatem nature: quoꝝ primum est creatio secũduꝫ incarnatio. tertiũ nostra redẽptio. quartũ eucharistie ꝫsecratio. Opera manuũ ei⁹ veritas et iudicium. Dauid in hac particula laudat deũ de veritate t iustitia. Ad cui⁹ intellectũ est notãdũ: vt frequẽt dictũ est: q̄ oĩa mysteria gesta in test. ve. nõ erant gratia sui: nisi inquãtuꝫ fuerũt verificata t impleta in nouo test. q: omnia gerebãtur t p̃cipiebãtur in figura. Et tõ illa gesta et p̃cepta facta in lege nihil aliud erant q̄ quedaꝫ pmissiões de xp̃o t ecclesia. Et tõ deus intãtum dicitur verus t illa p̃cepta t mysteria intãtuꝫ dicũtur vera inquãtum fuerũt ipleta t verificata p xp̃m in no. testa. Et sic deꝰ est laudandus t magnificãdus eo q̄ ipleuit i no. te. ea que p̃figuras t p̃cepta pmisit in ve. te. Et ideo ppbet̄a volens deũ laudare de veritate quã impleuit in ꝫ sacramẽto q: in eo verificauit mysteriũ de agno paschali: t de pane azimo t de manna t panc ppositionis. Dicit ergo q̄ oĩa opera manuũ dei que fecit invete. test. sunt veritas t iudiciũ in nouo. Hã quicquid deꝰ fecit: iuste t vere fecit. Vel ponitur hic iudiciũ p̃secreto mysterio. A ¶ Hã triplex est iudiciũ dei. ſ. examinatiõis t discretiõis t secretiõis idest mysteriorũ secretoꝝ. Et tõ quãdoq; p iudicia i sacra scriptura intelliguñt secreta iudicia dei. Adromanos. t. O altitudo diuitiarũ sapientie t scientie dei q̄ icõprehensibilia sunt iudicia. i. secreta eiꝰ. Jtem psalmo xxxv. iudicia dei abyssus multa. Ꝫ ¶ Unde ad maiorẽ euidẽtiaꝫ est notãdũ q̄ sacrificia t sacramẽta t p̃cepta t mãdata cerimonialia. ve. le. intãtum dicunt iudicia inquãtum figurabant aliquã iustitiã i nouo te. Unde imolatio siue sacrificiũ agni paschalis figurabat sacrificiũ xp̃i futurũ i ara crucis: quod q̄dem sacrificiũ xp̃i dicit vera iustitia t verũ iudiciũ p quod genꝰ humanum fuit a peccato iustificatum. Hã xp̃s fuit punitus pro nostro peccato. Nam penã t mortẽ quam nobis merebamur xp̃s voluit pro nobis pati t ad se trãsferre: et sic oĉo fuimus in eo crucifixi t punitꝰ t p sanguineꝫ eius patri recõciliati et pacificati. Et sic est dicẽdũ q̄ in ara crucis factũ est iudiciuꝫ t iustitia et punitio nõ solũ de pctõ primi parentũ: ꝫ etiã de pctis nostris. Et sic est dicendũ de ceteris sacrificijs t p̃ceptis cerimonialibus que oĩa dicũtur iustitie quedã t iudicia nõ a iustitia q̄ erat in ipsis: sed a iustitia quã figurabãt implendam in xp̃o. Nam sicut oratio dicitur vera vel falsa nõ a veritate que est in ipa. sed ex eo quod res est vl̃ non est. vj. meta. t in p̃dicamẽtis. Jta tota lex moysi t omnia illa sacramenta t mãdata nõ dicũtur vera veritate que erat in ipsis. sed a veritate quam figurabãt in xp̃o futuro: t sic dicebãtur vera in xp̃o. In quo fuerũt verificata t ipleta t terminata: t in quo finierũt cursum t terminũ suũ. Nam passio xp̃i t sacramentũ eucharistie t ascensio t resurrectio dederũt t imposuerũt terminũ omnibus figuris t mãdatis legalibus t cerimonialibus ve. te. hoc ergo p̃cludẽdo dauid in spiritu dicit. q̄ bñ laudãdus t magnificãdus est deus Nam opera omnia manuum eius que fecit deus in figura ve. te. nõ sunt nisi veritas t iudiciũ q̄a

Triplex dei iudicium.

Job xx vij. omnia fuerunt verificata in nouo testamento.

Fidelia oĩa mandata eius: confirmata in seculũ seculi facta in veritate et equitate.

¶ Et iã oĩa mãdata legalia q̄ ordit illi populo in figura fuerũt fidelia t nõ deceptoria. Probat: q: fuerãt cõfirmata in seculũ seculi t facta t impleta in veritate t equitate. nã liberatio filioꝝ israel de egypto t mãdatũ de agno paschali imolãdo t de pane azimo vescẽdo. oĩa ista misteria t mãdata fuerũt fidelia q: p xp̃m fuerũt facta in veritate t eq̃tate q̄n p nobis in ara crucis fuit imolat⁹. t nos de captiuitate diaboli t de morte ppetua liberauit. Jtẽ illa mãdata fuerũt cõfirmata i seculũ seculi q̄n istituit eucharistiã t dixit. accipite t comedite &c. Et dic ẽ calix nouꝰ et eternũ testamẽtũ &c. Et sic p̃z q̄ mysteria q̄ fecit xp̃us fuerũt verificata t p̃firmata ve. te. Quoꝝ illa legalia receperũt veritatẽ t terminũ et p̃firmationẽ i xp̃o: q: p mortẽ testatoris fuerũt p̃firmata q̄ ad eoꝝ veritatẽ q: lex euãgelica nil aliõ est nisi veritas t manifestatio legis ve. vt ait augustꝰ. de catechisãdis rudib⁹. Jtẽ fuerũt facta i veritate. i. verificata p xp̃m. Et fuerũt etiã facta i eq̃tate q̄ p passionẽ xp̃i figurată p illa mysteria t mãdata cerimonialia fuit ꝛcta iustitia t punitio p pctõ primoꝝ parentũ toꝝ aliorũ: q: xp̃s p nob⁹ pass⁹ est tpunit⁹

de ꝑse. d. q. c. i ca. lice. in glo.

Redemptionẽ misit dñs populo suo: mandauit in eternũ testamentũ suum.

¶ Quod oĩa illa mysteria t mãdata ve. te. fuerit fidelia. i. fidelit̃ adimpleta t p̃firmata t facta in veritate t eq̃tate. pbat. Nam q̄n venit plenitudo tpis dñs deꝰ pat̃ misit redẽptionẽ pplo suo. q̄n misit filiũ suũ natũ ex muliere t factũ sub lege. vt eos q̄ sub lege erãt redimeret: ad Gala. iij. Qui p suã mortẽ t passionẽ t resurrectionẽ oĩs redemit. Et tũc mãdauit in eternũ testamẽtũ suũ q̄n aneꝯ pateret istituit sacramẽtũ eucharistie figuratũ p supradicta mysteria. ¶ Et tõ dicit ꝺ calix nouꝰ t eternũ testamẽtũ est i meo sanguine Quod q̄dẽ testamẽtũ dicit nouũ i quãtũ est declaratio veteris t verificatio: q: in illo effũdebat sanguis agnoꝝ t vitulorũ: sed isto effusus est rei⁹ sanguis xp̃i p supradicta figurat⁹. Sz ꝺ testamẽtũ eternũ inquãtũ nullũ aliud ꝺ succedere. et ꝺ testamẽtũ cõfirmatũ: q: p mortẽ xp̃i legislatoris t testatoris fuit p̃firmatũ. Et tõ ꝺ victima voluntatis dei q̄ ampliꝰ i ꝺ seculo mutari nõ potest. nec aliud testamẽtũ succedere. Et ideo xp̃us q̄n hoc testamẽtũ siue sacrificiũ instituit mãdauit eternuꝫ testamentũ suũ q̄ p mortẽ t passionẽ eternũ cõfirmauit. Unde lex moysi siue test. ve. nõ fuit cõfirmatũ in se t in figura: sed fuit p̃firmatũ i ſi figurato. t isto modo rõne figurari põt dici p̃firmatũ in eternũ. vel hãc intellectũ circũcisio põt dici eternaꝫ occisio agni paschalis. Hã sicut illa oĩa legalia nõ fuerũt verificata i se sed i xp̃o: ita oĩa dicunt eterna nõ in se ſ in xp̃o. i. quo receperũt terminũ t veritatẽ t iustitiã. Potest etiã tota illa particula referri ad sola opa mãdata xp̃i facta i nouo te. ſ. q̄ opa manuũ xp̃i nil aliud fuerũt nisi veritas t iudiciũ q̄a omnia mãdata eius confirmata in seculũ seculi: facta i veritate et eq̃tate q̄ precepit i lege euãgelica. Sz tũc intelligẽtia est q̄n cadẽ: q: lex euãgelica ꝺ veritas legis ve. i quãtũ verificauit oĩa misteria t mãdata legis ve. t ea p̃firmauit t iustificauit q: i xp̃o facta et vera iustitia. Nã i lege vetere bomines peccabãt t p pctõ eoꝝ effũdebat sanguis animaliũ brutoꝝ. Et tõ sanguis alienꝰ nõ poterat iustificare pctã boim. Sz i no. te. p boiꝰ pctõrib⁹ sanguis humanꝰ xp̃i effusꝰ est. iõ i christo vere facta est iustitia t illa mors bñ t iuste bonos potuit iustificare q̄ minime potuit sanguis aut mors hircoꝝ aut vitulorꝝ. Quia ille sanguis non debebat nec effundebat in p̃cium: sed in signũ federis t p̃cij p xp̃m i cruce soluẽdi vt dictũ est psalmo. xlix.

Sanctum t terribile nomẽ eius: initium sapientie timor domini.

xviij. q. iij. distinct. xxj. a. ij. post me.

¶ In hac tertia pte exhortat fideles vt eũ puritate t timore accedãt ad ꝺ sacramẽti. Hã sicut bonis t iustis ꝺ sacramẽtũ eucharistie est saluti ita tertiliter ista indigne sumẽtib⁹ est nocliũ. Hã qui indigne mãducat et bibit: nõ ꝺsudicẽs corꝑ dñi. ſ. ad Corin. xi. ꝺ

nomen xp̃i sanctũ t terribile.

¶ Ssi nomẽ xp̃i est sanctũ t terribile. Nã iquãtũ sanctũ sanctificat t saluat fideles t digne sumẽtes hoc sacramẽtũ. Sz inq̄tũ terribile indicat t ꝺdẽnat imũde t indigne sumẽtes. Ssi sicut iustis ꝑdest ad tutamẽtum mẽtis t corꝑis t ad medelã recipiẽdã: ita indignis t imũdis puenit ad iudiciũ t ad cõdẽnationẽ ideo dicit ppbet̄a q̄ ea ueãt sumẽtes xp̃m cõsecratũ. Hã sctũ est nomẽ ei⁹ q: digne sumẽs sctificat t saluat. Sz est terribile t timẽdũ q: idigꝺnos cõdẽnat. Ssi si terribile ḡ timẽdũ t si timendũ: ergo cũ maximo timore t deuotiõe ad ipsum est accedẽdũ q: initiũ sapiẽtie ẽ timor dñi. Hã oĩa mysteria dei sunt tractãda cũ sapia. Sed initiũ oĩs sapie est timor dñi ergo cũ magno timore hoc sacrm̃ est sumẽdũ: et ptractãdũ. Et sic ptz quõd hoc nomẽ iesus est sanctũ: q: bonos sctificat t malos cõdẽnat: iõ est valde timẽdũ cũ magno timore ei⁹ ecclesiastica sacramẽta sũt tractãda t mistrãda. q: initiũ oĩs sapiẽtie t oĩs bone operationis est timor dñi p̃cipue sicialiter. vt latius videbitur in psal. sequẽti.

ecclī. j. b xj. q. iij. c. q̄ttuo z

Intellectus bonus oĩbus faciẽtibus eum: laudatio eius manet in seculum seculi.

¶ Ultima particula põt habere triplicẽ intellectũ. Uno mõ q̄ ꝺtinuet cõ littera precedẽti: et sic est ꝓbatio cõparativa illi⁹ particule sanctũ t terribile nomẽ ei⁹: vt sit sensus. q̄ sicut intelligẽtia siue intellect⁹ sacre scripture t diuini mãdati est bon⁹ oĩbus faciẽtibus t obseruãtib⁹ eũ. Et in vtilio t noctu⁹ trãgressorib⁹: q: seruus sciens voluntatẽ dñi: nõ faciẽs plagis vapulabit multis Lu. xij. ita pari rõne mãducatio buj⁹ sacramẽti est bõa iustis t puris t dignis. Et iustis. imo nocliua idigne sumẽtib⁹ Quia sanctũ t terribile ẽ nomẽ ei⁹: ideo timẽdũ q: initiũ sapiẽtie timor dñi Scõo mõ potest habere aliũ intellectũ. ꝲ ¶ Ad

Universidad de Deusto
Biblioteca

ens⁹ euidētiā est primo notandū q̄ differentia est inter scientiā pure speculatiuā ⁊ scientiā moralē Nā finis scientie speculatiue est tm̄ scire. Sed finis practice ⁊ moralis est opatio. Jō scientia moralis est inutilis nō opantib⁹ ꝑm virtutē: q̄ non addiscim⁹ scientiā moralē vt sciam⁹ tm̄: sed vt boni efficiamur. Jō scientia moralis est inutilis puer⁹ incōtinentib⁹. ¶. Ethi. Jta piter scientia ⁊ notitia sacre scripture est nō solū iutilis: imo nociua *malis*: ⁊ nō obseruātib⁹ diuina mādata: q̄ nō damus studiū ⁊ operā sacre scripture vt sciam⁹ tm̄: sed vt ꝑm diuina mādata ⁊ p̄cepta dñi opemur: ⁊ sic iusti efficiamur: q̄ nō iustificamur in sciēdo: sed in opando ꝑm legē diuinā. vt dicti est psal.¶. Et sic ergo intelligētia siue intellect⁹ sacre scripture est bonus ⁊ vtilis et meritorius nō oib⁹ indifferēter: sed solū oibus faciētibus ⁊ implētib⁹ ⁊ seruātib⁹ eā. ſ. diuinū mādatū. Sc̄o modo est notādū q̄ differētia est iter sapere ⁊ scire: ⁊ inter sciētiā ⁊ sapiētiā. Nā scire idē est q̄ discernere inter rem ⁊ rē. Sapere aūt idē est q̄ rem scitā gustare ꝑ experiētiā: ⁊ sic oē sapere est aliq̄ mō scire sed nō ecōuerso. Nā ille qui bz tm̄ notitiā de sacra scriptura ⁊ scit distinguere inter diuina mandata: ⁊ scit dare rōnē de diuinis mādatis, ⁊ non opat ꝑm legē ⁊ diuina mandata: ille talis bz tm̄ sciētiā sed nō sapientiā: q̄ non gustat nec sapit ꝑ opationē ea de q̄bus dat rōnē. Sed sicut si quis bz odorē de pomo ⁊ nō saporē: q̄ non gustat. Jō solus ille ōr bñ sapientiā qui intelligit sacrā scripturā ⁊ opatur ꝑm ipsam. Et sic ille talis ōr habere bonū ⁊ pfectū intellectus de diuina lege: q̄ scit diuinā legē cū sapientia ⁊ opatione ⁊ sapore Et sic ptz: q̄ non pōt haberi bonus intellect⁹ de diuina lege sine sapiētia. Sed q̄ vera sapientia nō pōt haberi sino timore filiali dñi. ideo dicit ꝑ pheta. Q̄ō intellect⁹ diuini mādati est bonus oībus faciētibus eū ⁊ operantibus ꝑm eū: q̄ talis intellect⁹ ō: sapia: q̄ talis bon⁹ intellect⁹ fit cū timore filiali. Quia initiū ois sapiētie est timor dñi. Nam ois bona opatio incipit a timore dñi filiali. Q̄ aliter talis opatio nō ē meritoria. Dult ergo innuere ꝑpheta q̄ sicut ad studiū sacre scripture nō est accedēdū sine timore dñi: vt ait Augu. in ꝓncipio primi de trinitate. Jta ad hoc sacramentū nō est accedēdū nisi cū deuotione ⁊ timore. Q̄ initiū sapie timor dñi. Item tertio iste virtim⁹ ſticulus pōt habere aliū intellectū. Nam in ꝓncipio huius psal. dicit ꝑpheta q̄ intēdebat canere hūc psal. ⁊ cōfiteri hoc sacr̄m euchariſtie nō incōuēticulis hereticoꝝ nec in eccā synagoga iudeoꝝ: sed in cōſilio ⁊ cōgregatione ⁊ eccl̄ia iustoꝝ ⁊ fidelīū xp̄ianoꝝ. Tunc posset quis arguere cōtra ⁊ dicere q̄ iste psal. nō solū cantat in eccl̄ia xp̄ianoꝝ: sed etiā in synagoga modernoꝝ iudeoꝝ q̄ in suis festiuitatib⁹ cāt hūc psalmū Ad hoc respondet ꝑpheta in hoc vltimo versiculo huius psal. dicēs. q̄ ix iudei cāt hūc psal. in synagoga tm̄ inutiliter cārant: q̄ nō habēt bonū intellectū nec intelligentiā verā de hoc psal. cuius sint ceci: q̄ nō ꝑcipiunt sacr̄m euchariſtie de quo os ꝑpheticē loq̄tur in hoc psal. ⁊ iō nō intelligūt nec cātant ipm̄ cū vera intelligētia. Q̄ verus ⁊ bonus intellect⁹ huius psal. ⁊ huius sacramēti nō dat nisi faciētibus ⁊ colētib⁹ eū. ix vere rātibus hoc sacr̄m euchariſtie. Et iō quomodocūq̄ intelligat iste ſticulus semp sequit q̄ laudatio eius manet in scm̄ scl̄i. Nā laudatio et ꝑmiū digne sumētib⁹ hoc sacr̄m manet ⁊ ꝓseuerabit in scm̄ seculi. ⁊ laudatio intelligētia sacrā scripturā cū timore ⁊ sapiētia ⁊ laudatio huius sacramēti siue laudatio intelligētis ꝑpheticē hoc sacramētū euchariſtie esse ꝑpetatū i hoc psal. semp manebit in eternum ⁊ in seculū seculi.

Differētia inter sapiētiā ⁊ sciētiā.

¶ Unde est iterū aduertendū q̄ hec est differētia inter sciētiā ⁊ sapiētiā legis. Nā scientia legis dicit solā cognitionē ⁊ intelligentiā: ix sapientia dicit intellectū cū opatione. Et iō cognitio ⁊ intellect⁹ legis sine opatione nec ꝑdest nec est vtilis sciētibus. Sz intellect⁹ legis cuius operatione est bonus ⁊ vtilis faciētibus ⁊ operātibus eū. ſ. operātibus ꝑm intellectū. Et ideo ꝑcludit q̄ laudatio eius. ſ. babētis intellectus cum timore dei et opatione manet in seculū seculi. q̄ sciētes legē ⁊ faciētes semp laudabunt a deo ⁊ hominib⁹ Per oppositū aūt sciētes siue intelligentes legē et nō faciētes nec opantes semp vituperabūtur et patientur ⁊ accusabūtur. Nam seruus sciens voluntatē dñi sui ⁊ nō faciēs plagis vapulabit multis. Luce. xij. Et quo sequit q̄ talis cognitio ⁊ intellectus sine operatione potius erit sibi nociu⁹ q̄ vtilis ℬ ¶ Ex toto isto psal. possunt recolligi decem conclusiones.

¶ Prima ꝓclusio q̄ dauid in hoc psal. intēdit cātare opa magis mirabilia ⁊ electa ⁊ exq̄sita que fecit de⁹ erga genus hūanū. ¶ Scōa cōclusio q̄ quattuor sūt mirabilia mysteria que de⁹ opatus est erga nos: sc̄z opus creatiōis ⁊ incarnatiōis ⁊ redēptionis ⁊ euchariſtie ꝓsecratiōis. ¶ Tertia cōclusio q̄ xp̄s instituit nobis sacr̄m euchariſtie ad refectionē ⁊ escā spūalē ⁊ sacrificiū quotidianū in memoriā suoꝝ operū mirabiliū scilz in memoriā passionis ⁊ nr̄e redēptionis: ⁊ etiā incarnationis: q̄ in hoc sacramēto rep̄sentat incarnatio ⁊ passio xp̄i ⁊ nr̄a redēptioꝝ fit nostra recōciliatio ⁊ spūalis refectio. Et implētur ⁊ memoriā tur sacrificia vete. ꝛc. ⁊ refectio mane. ¶ Quarta cōclusio q̄ in hoc sacramēto cōplentur oīa sacrificia figuratiua ⁊ oblationes vete: test. ¶ Quinta cōclusio q̄ per hoc sacramētū datur recōciliatio et redēptio ⁊ sanitas spūalis deuote ⁊ rite sumentibus ⁊ timētibus deū. ¶ Sexta cōclusio q̄ hoc sacrificiū et sacramētum durabit inetermus per totā istā etatē: quia nullum aliud sacrificiū sibi succedet acceptabile apud deū. ¶ Septima conclusio q̄ sicut hoc sacramētum est salutiferū rite ⁊ deuote sumentibus: ita est nociuū indigne sumentibus: ideo cum magno timore ⁊ puritate est ad ipsum accedendum: eo q̄ in ipso deus realiter cōtinetur. Nam nomē dei quod est ipse christus est sanctū iustis ⁊ terribile peccatoribus et indignis. ideo sanctificat iuste sumētes. ⁊ terrificat ⁊ dānat iuniuste sumētes ¶ Octaua cōclusio q̄ sicut intellectus sacre scripture est bonus ⁊ vtilis ⁊ salubris oīb⁹ opantib⁹ ⁊ faciētibus ix p̄cepta legis. Jta per oppositū intellect⁹ ⁊ intelligentia legis est nociua ⁊ inutilis preuaricatoribus legis. Et quo patet q̄ initiū ois sapie est timor dñi. Nam scire sine operatiōe ⁊ timore non est sapere. Nam ille sapit qui operat ꝑm sciētiā ⁊ noticiā. Jdeo ois sapia incipit a timore dñi. ¶ Nona cōclusio. q̄ sciētia cum opatiōe dicit iusticia ⁊ vera sapia. q̄ bō iustificat q̄n operat ꝑm legē cognitā: ⁊ ideo eius iusticia manet in seculum seculi quoad ꝑmiū. Quia ꝑmiū talis iusticie est eternū q̄ nemo tollet a iusto. ¶ Decima conclusio. q̄ hoc sacramentū multipliciter dicitur mirabile inter omnia opera dei. ¶ Primo q̄ in eo implent omnia mirabilia opera ⁊ sacrificia ⁊ oblatiōes vete. testa. ¶ Secūdo dicit mirabile rōne trāslatiōis: q̄ mirabiliter panis transubstantiat⁹ in verū corpus xp̄i. Tertio rōne representatiōis: q̄ in eo representat passio xp̄i nr̄a redēptio⁹ incarnatio. Quarto rōe mirabilis ꝓtinētie et inexistētie. ⁊ coexistētie cōcomitātie. Nam in eo realiter cōtinetur corpus xp̄i ex vi cōsecratiōis. ⁊ ex cōsequenti inest anima per essentialem vnionē verbum per personalem vnionē ad humanitatem; ⁊ ex consequenti inexistit pater ⁊ spiritussanctus per consubstantialem vnitatem ad verbum ⁊ sic per talem concomitantiā inexistit tota trinitas huic sacramēto. Et sic in hoc sacramēto adoratur deus in trinitate pfecta: q̄ filius nulibi adoratⁿ sine patre ⁊ spiritu sancto q̄ fides catholica hec est vt vnum deum in trinitate ⁊ trinitatem in vnitate veneremur. ¶ Quinto dicitur hoc sacramentū mirabile rātione modi existendi q̄ est in pluribus locis totus christus ex vi consecratiōis sub parua quantitate: ⁊ in eo accidentia existunt sine subiecto. ¶ Sexto dicitur mirabile ratione mirabilium effectuum quos efficit in ipsis deuote ⁊ digne sumentibus vt alibi latius explicatur. ℬ ¶ Sed ad plenioꝝ sufficientiam ⁊ clariorem intelligentiam eoꝝ que dicta sunt ⁊ sunt videnda. Primo est videndū de possibilitate cōuersiōis hui⁹ sacramenti. secundo de eius existentie veritate. tercio de eius officio ⁊ vtilitate. quarto de eius forme visibilis congruitate. quinto de recipientium mundicia ⁊ puritate. ¶ Quantum aūt ad primū est sciendū q̄ tota possibilitas hui⁹ sacramenti consistit in presupponendo q̄ christus instituit huius sacramenti sit verus deus. q̄ vt sic clarū est q̄ sicut a ꝓncipio xp̄s solo verbo potuit ex nihilo cuncta creare. ita potuit in die cene substantiam panis conuertere in corpus q̄ ex maria virgine personaliter sibi vnitit. Et ratio huius est. nam quia omnis creatura dependet de solo verbo diuino quo ad totū suū esse in genere cause efficientis ⁊ formalis ⁊ finalis: iō xp̄s solo verbo absq̄ motu ⁊ tpe ⁊ labore potest res producere quoad totū suū esse. vnde cū quasi domificato: solo verbo ⁊ ꝓcepto absq̄ labore ⁊ tpe nō facit domū accidit q̄ ix domus dependeat ab arte domificatoris quo ad solā formā artificialē ⁊ nō quo ad materiā. ſ. quoad lapides ⁊ ligna ꝛc. Et ideo opz q̄ primo incidat lapides ⁊ ligna de mōte ⁊ ducat ad locum ⁊ preparet ⁊ cōpaginet ꝑ ordinē artis: que oīa facere nō pōt sine motu ⁊ tpe ⁊ labore. Et iō ix domini⁹ fabricator⁹ miles dicat fiat domus: nunq̄ fiat nisi apponat laborē ⁊ conatū ⁊ tps. Sz q̄ totū ceruīcū ⁊ natura dependet a deo: vt ptz. xij. metaphisice. hinc est q̄ deus solo verbo potest ex nihilo cōdere vniuersum q̄ dicēdo fiat lux. facta est lux ꝛc. vt ptz. Deū. ¶. B fortiori ergo idē deus incarnatus dicēdo hoc est corpus meū potuit cōducere substātiā panis in corpus suū. Et hoc nullus verus metaphisicus ⁊ philosophus bene dispositus poterit negare prout latius patebit psal. cxiviij. ⁊in tractatu finali. Et sic ptz possibilitas cōuersiōis hui⁹ sacramēti. sed q̄ iudei ⁊ sarraceni negāt xp̄m esse deū ꝑpter eccitatē ⁊ ꝓuis infidelitatē. ideo nō est cū eis disputandū de hoc sacramento nisi cum autoritatibus vete. testa. vt patebit in tractatu finali. ¶ Sed dicit aliquis q̄ ix ꝑs tanq̄ deus potuerit tūc cōducere substantiā panis in corpus sibi assumptū: tūc hoc potuerit facere sacerdos cū sit creatura. Ad hoc rūdetur q̄ sacerdos nō facit in ꝓprio verbo tanq̄ actor ꝓncipalis: sed tanq̄ minister in verbo christi qui opatur in hoc sacramēto ad plationē verboꝝ factā ꝑ sacerdotē: sicut moyses nō faciebat miracula per illā virgā tanq̄ auctor: sed tanq̄ minister. Nā dum moyses mouebat ⁊ eleuabat virgam ex precepto dei. deus tanq̄ actor principalis operabatur miracula in egypto ⁊ in toto deserto. Jta pariter quando sacerdos profert verba consecratiōis ex diuina institutione christi operatur in sacramēto conuertendo substantiam panis in corpus suum ⁊ hoc de primo.

Nō. q̄ō opat sacerdos.

De vita te existē tie corꝑis xp̄i

¶ Quantum aūt ad secundum est dicendus q̄ tota veritas essentie huius sacramenti consistit in his. Nam primo per sola verba cōsecratiōis sola substātia panis cōuertitur in solū illud corpus christi: q̄ spiritussanctus formauit ex puris sanguinibus virginis. prout tale corpus habet esse substantiale ab anima. Et ideo ista cōuersio ꝓprie dicit trāsubstantiatio. sed q̄ tale corꝑ xp̄i in quod conuertitur substantia panis actuatur ⁊ informatur ab anima christi. Jdeo necessario est ibi anima christi per quandā concomitantiam secus autem fuisset si aliquis apostolus cōsecrasset in triduo de quo alibi disputat. ¶ Item illud corpus christi in sacramento nō est sine sanguine. Jdeo est ibi sanguis per quandam cōcomitantiam. Item quia tota humanitas christi personatur ⁊ suppositatur per verbū ideo est ibi verbum per vnionem personalem. Item quia verbum est patris spiritui sancto cō substantiale. Jdeo ꝓ vnitatē essentialē ⁊ cōsubstantialē est ibi pater ⁊ spiritus sanct⁹: eo q̄ filius ꝓcedit inseparabiliter ⁊ naturaliter a ꝑe: ⁊ spūs sanct⁹ ꝑ modū voluntatis ⁊ libertatis ab vtroq̄

Possibilitas cōuersiōis huius sacrāmēti

Universidad de Valencia Biblioteca

Et sic pater qualiter solū corp⁹ xp̄i est in hoc sacramēto: ex vi cōsecrationis. sed anima christi ⁊ tota trinitas est ibi per quandā cōcomitātiā ꝑ ordinē predictū. Et sic etiā sanguis est ꝙ cōcomitantiā in corpe cōsecrato: ⁊ ecōuerso. Et quibus oīb⁹ sequit̄ ꝙ ois accidēria pāis ꝑteriti manēt sine subiecto in hoc sacramēto supra naturā. Itē sequit̄ ꝙ corpus ⁊ sanguis christi nō sunt in hoc sacramēto localiter, sed realiter ⁊ sacramēraliter ⁊ per modū substātie. Itē sequit̄ ꝙ postq̄ in hoc sacramēto est verus deus incarnat⁹. ⁊ ꝙ ꝑ hoc coexistit tota trinitas sequit̄ ꝙ verus deus trinus ⁊ vn⁹ adorat̄ in hoc sacramēto adoratiōe latrie.

Et sic patet veritas essentie huius sacramenti.

De offi cio ⁊ vtilitate eucharistie.

Quantū ad tertiū eū notandū ꝙ triplex officius exercetur in hoc sacro. nā ꝓmo offert in altari. secūdo sumit̄ ⁊ recipit̄ a sacerdote ⁊ fidelib⁹. tertio reseruat in sacrario. Primo aūt modo offertur in oblationes ⁊ sacrificius ꝓ delictis ⁊ ꝑnis ppli. Secūo recipit̄ in sacrm̄ in⁹tū significat mā ducationē ⁊ refectionē spūales: aie. Tertio reseruatur in monumētū⁹ memorīa ip̄si⁹ xp̄i. ¶ Quo aūt ad primū fuit hoc sacrm̄ figuratū per panes ⁊ vinū siue per oblationē panis ⁊ vini quā obtulit melchisedech ꝓ Abrāa Gen. xliij. Itē fuit figuratū per crustulā panis quā de⁹ p̄cepit eleuari coꝝ dño in tabernaculo. Exo. xxix. Itē per sacrificiū āni matutini ⁊ vesp̄tini. ibidē. Itē ꝑ sacrificia oīm alaliū mundoꝝ: vt patet ꝙ totū Leuiticū. ¶ Quo ad secm̄ fuit figuratū ꝙ māna qđ dño de⁹ pluit de celo quo ille populus fuit refectus in tota peregrinatiōe vsq; ad terrā ꝓmissionis. Exo. xvi. Et ꝑ panē subcinericiū belie: in cuius fortitudine ābulault. xl. diēb⁹. ⁊. xl. noctibus vsq; ad montē dei oreb. iij. Reg. xix. ¶ Quo ad tertiū fuit figuratū ꝙ vrnā māne quā deus ꝑcepit reseruari in arcba dñi. ⁊ per panes ꝓpositionis q̄ reseruabant̄ ātē altare. Exo. xxv. ¶ Ierum aūt est aduertēdū ꝙ xp̄s instituit hoc sacramentuꝫ ad supradicta tria officia ꝓpter multas vtilitates q̄ ꝓsequimur ex tribus officijs hui⁹ sacramēti. Nā ꝓmo in q̄tū offerk in altari ꝑ delictis ppli cōsequimur remissionē pctōꝝ ⁊ penarū eoꝝ. Sed in q̄tū recepim⁹ eucharistiā ad sacrm̄: efficit in nobis inuisibilē grām q̄ significat sub illa visibili māducatiōe: nā viuificat aīaꝫ nr̄aꝫ ꝑ bēdo sibi vitā spūalē ⁊ restaurat bona deperdita: ⁊ trāsformat nos in xp̄m quē sacramētaliter manducam⁹: ⁊ recōciliat nos deo p̄ri. In q̄tū aūt reseruat in sacrario cōfert nobis duplicē vtilitatē nā ꝓmo nos ibi adoram⁹ deū ⁊ dñm nr̄m in⁹tum ibi residet xp̄s tanq̄ de⁹ ⁊ dñs. ⁊ ꝑ ꝑ hoc adoram⁹ xp̄m verbū cū p̄re ⁊ spū sctō q̄b⁹ est cōsubstātialis filius: efficadorat̄ de⁹ ⁊ hō adoratiōe latrie ꝑ quē cultū cōtinue merent fideles adorātes totā tes in eccl'ia scōo q: ibi in sacrario residet xp̄s tanq̄ caput ⁊ summ⁹ pōtifex noster: ⁊ ō simul nobiscū orat ꝙ nobis ⁊ ꝑpellat apō ꝑes in toto offō cānico: ⁊ in oīb⁹ oꝝonib⁹ ꝓuatis fideliū. Et sic qđ nostris meritis obtinere nō possumus adipiscimur meritis ⁊ intercessione xp̄i capitis nr̄i.

Et hec est cā quare reseruamus christū in sacrario ecclesie sub forma bui⁹ sacramēti: ⁊ ꝑ⁹ quare xp̄s reliquit nobis seipsum ad supradictū triplex offīm in hoc sacro. ¶ Quātum ad quartū est aduertēdū sicut septus dictū est ꝙ cib⁹ ꝑbibit⁹ quē comedit adā multa dāna attulit generi humano. nā ꝓio ꝓpter ip⁹ perdidim⁹ lignū vite paradisi: per cuius esu⁹ poteram⁹ nō mori. sed post longā vitā fuissem⁹ trāslati in vitā meliorē celestē. ⁊ ex cōsequēti incidimus in mortē corporis ⁊ aie ⁊ fuimus subiecti innumeris infirmitatib⁹ ⁊ miserijs ⁊ fuim⁹ sauciati morbo cōcupiscentie. vnde p̄uenient nobis oīa mala: ⁊ sumus pni ad omne nepbas. ⁊ ideo xp̄s tanq̄ ver⁹ redēptor ⁊ restaurator reliquit nobis seipsum in cibū in ꝫ sacramēto. ꝓio in supplementum ligni vite ꝑditi vt per esum huius sacramenti viuamus spiritualiter. scōo medelā ⁊ antidotū cōtra venenū cibi ꝑbiti ⁊ ad sanādas nostras infirmitates. vnde ille cibus prohibitus nos mortificauit. ꝫ iste nos viuificauit: itē ille nos sauciauit ⁊ vulnerauit. sed iste nos sanauit. itez ille nos debilitauit ⁊ interfecit. sed iste nos roborauit ⁊ refecit. item ille nos a deo separauit, sed iste recōciliauit. Et vt per esum huius cibi recuperem⁹ vitaꝫ ⁊ bona que ibi perdidim⁹. Et ō nō solum sub forma carnis sūlsibet cibi sed spūaliter sub forma panis ⁊ vini seipm̄ sumēduꝫ nobis reliquit. Et ō dicit ihesus pharisēis Joh. vi. Ego sum panis viu⁹ q̄ de celo descēdi. si q̄s māducauerit ex hoc pane viuet in eternuꝫ. vnde deus tūc dixit ꝑnis parētibus de illo cibo vetito, qua hora eo comederitis morte morieminī. Sz ꝑ oppositū de isto sacro pane dicit hic est panis de celo descēdens. vt si q̄s ex ipso māducauerit nō moriat ꝫ viuet in eternū ⁊c. cōgrueter g̃ xp̄s reliq̄t nobis corp⁹ suū sumēdū sub forma panis ⁊ sanguinē suū bibēdū sub forma vini. vt sicut ꝑ esum ⁊ potū panis ⁊ vini materialis cōtinuam⁹ vitā tpalē ⁊ nutrimur corporaliter. ita sub forma eiusdem panis ⁊ vini sacrati⁹ absq; erroꝛe manducemus corpus xp̄i ⁊ bibam⁹ eius sanguinē ad refectionē spūalē. Augustinus autem super Jobannem addit ꝙ totum hoc factum, est ad significandam gratiam ⁊ vnitatem corporis mystici: quam consequimur ex esu huius sacramenti. nam sicut ex multis granis frumenti bene purgatis a paleis in area ⁊ trituratis in molari ⁊ mixtis cū aqua ⁊ coctis in furno. vn⁹ panis cōficit. qui māducat⁹ in nr̄am carnez cōuertit. ⁊ sicut ex multis racemis ⁊ granis vnū vinum conflit ita pariter per esum huius sacramenti ex multis fidelibus vnum corpus mysticum conficitur in ecclesia ⁊ suo capiti christo vniturꝫ ⁊ patri recōciliat ⁊ iungit. Et ideo ista manducatio facit effectū contrarium respectu corporalis. nam manducando cibum materialem conuertimus ipsum in nostram substantiaꝫ: sed manducando hunc sacrum cibum et bibendo hunc sacrum potum nos transformamur ⁊ mutamur in ipsum. Et sic patet cōgruentia forme duo⁹ sacramenti. ¶ Quantum ad quintum autē

De eius forme visibili ⁊ gruitate.

de mūdicia recipientium corp⁹ xp̄i

est dicēdū: ꝙ si per receptionē ⁊ esum bui⁹ sacri: debem⁹ in xp̄m trāsformari ⁊ p̄ri recōciliari: ⁊ venire ꝑ gratiā ⁊ ab oī morbo spūali sanari: opz de necessitate vt mūdi ad ip̄m accedam⁹: vt hoc sacramētū efficiat qđ figit: ꝙ alr nullus bonus intētus seq̄rek effect⁹. eo ꝙ act⁹ actinoꝝ sunt in patiente dispositio. Illā si ꝑpetū a deo separamur. ergo nullo mō cū petō possum⁹ deo ꝑ grām coniungi nisi ꝓius purgemur a petō. ⁊ ō sicut digne accedēs ad hoc sacrm̄ cōsequit̄ vitā spūalē ⁊ eternam ⁊ oēs supradictos effect⁹. Ita īmūdus ⁊ indign⁹ accedēs in iudiciū sibi māducat ⁊ bibit. Et ō dō vt oīdat quō cū timore est accedēdū ad hoc sacrm̄ cōcludit in hoc psal. dicēs scrīm ⁊ terribile est nomē ei⁹: initiū sapie timor dñi ⁊c. Est aūt aduertēdū ꝙ oīa ista supradicta subtilē ⁊ late disputant ꝑ doctores in. iiij. sniar. Sz sola ista dicta sufficiant ad instructionē ⁊ cōsolationē simplicitū sacerdotū et xp̄ianoꝝ. q: ista glosa nō patit longā aut subtilē disputationē sed solam sanā psalmoꝝ literalem ⁊ ꝓpbeticam declarationē.

Klepb. xxiij. q. vj. scismatici.

Beatus vir qui timet dñm in mādatis eius volet nimis. ¶ Titul'alia. Et titu. apꝑet. ꝙ dō fecit istū psal. ad laudandū deus maxime in festiuitate pasche. Nā sicut fecit psal. p̄cedēte in q̄ cōmēdat summā dei miaz: quā oīdit i tempet. figural'r liberādo filios isr̄l de egypto. ⁊ realiter liberādo gen⁹ hūanū in tes nouo. de captiuitate ⁊ morte eterna ꝑ suā mortē ⁊ passionem ⁊ eucharistie institutionē. Et vo luit ꝙ ille psal. cātaret̄ in die pasche. Ita ꝑiter fecit istū psal. in quo cōmēdat miam bois erga primū suū. Maz sicut missatio dei est maxima op⁹ iter oīa opa dei. ita opa mie sunt maiora iter oīa opa bois ⁊ maioris meriti: ercepta latria q̄ debet deo. Et iō voluit ꝙ iste psal. cātaret̄ i festiuitatib⁹ pasche vt mōeret ppl'm ad elemosynas faciēdas ⁊ cātabat cū alla Ad denotādū⁹ ꝙ marie laudat de⁹ in opib⁹ mie exercēdis: q: de⁹ magis laudat opa ꝙ ore. Et iō duo facit in ꝫ psal. Nā ꝓmo ꝓmittit p̄miū tpale

Timorati lialis.

faciētib⁹ miam ⁊ elemosynā. scōo ꝓmittit p̄miuꝫ eternū sbi: iocūdus bō. ¶ Quātū ad ꝓmū est aduertēdū ꝙ timor dñi filialis est principiū oīm bonoꝝ: sicut dictū est psal. cxvij. Maz ille q̄ timet deū amore filiali cauet oē malū ⁊ cauet trāsgredi p̄ceptaꝫ timet offendere deū ne displicat sibi ⁊ sic ꝑdat eū: ⁊ sic conat ad posse adimplere māda ta dei: vt ꝓlaceat sibi. Et studet īberere amori dei ꝑp̄ē vt ꝑ possideat eū ⁊ sic toto conatu ferk in deū: et ō timor filialis nihil aliō est ꝙ summa caritas. Et q: amās semp laborat ⁊ conat trāsformari in amatū, ō ois ille q̄ timet ⁊ vere amat deū ⁊ xp̄m filiū ei⁹ semp laborat toto conatu ⁊ studet imitari xp̄m. Sed q: de⁹ in toto test. ve. ⁊ in nouo sp opatus est miam nobiscū. vt patuit in psal. p̄cedēti. Et semp p̄cepit in vtroq; testō miaz fieri. Et ō ille q̄ vere timet dñm volēs imitari xp̄m adimplere ei⁹ volūtatē ⁊ māda ta: semp erit misericors primo suo. Et quo ꝓz ꝙ principiū et cā mie in oīb⁹ est timor dñi. Et ō ꝓpbeta dō volēs cōmēdare miam in bois⁹, icipit a timore dñi. Unde dicit ꝙ beꝰ vir q̄ timet dñm timore filiali q̄ talis de necessitate diligit dñm. Et sic timet et diligit dñm. Tunc in mādatis ei⁹ cupit ⁊ volet nimis amabulare. i. ꝙ toto conatu ⁊ studio laborat adipere mādata dei. Unde ly nimis nō dicit excessum vis ruperabilē: sed dicit totū conatū. q. d. ꝙ q̄ timet deū amore filiali ex toto corde ⁊ ex tota aīa ⁊ ex oīb⁹ viribꝰ suis studet ⁊ laborat et conat ⁊ desiderat adiplere ei⁹ mādata. Sz q: inter oīa māda ta dei de caritate ei⁹ ē maꝰ mādatū: vt ꝓz Ioan. xxij. ⁊ p totū discursum euāgelicū. Et q: maxime xp̄s in iudicio exiget a nob opa caritatis ⁊ mie: vt ꝓz mat. xxv. Ideo oīs vir q̄ timet dñm maxime cupit adipere opa ⁊ māda ta caritat⁹ et mie. Unde ly in bꝰiculo non explicek mia: sed timor dei ⁊ obseruātia mādatoꝝ eius tñ per ea q̄ sequūtur videtur manifeste ꝙ ꝓpbeta miam bois intēdit cōmendare ⁊ misericordes beatificare.

Bymel. xv. q. j. c firmissime. Deleth. Et be. saebeth.

Potens in terra erit semen eius: generatio rectorum benedicetur.

Gloria et diuitie in domo eius: et iustitia eius manet in seculum seculi.

Exortum est in tenebris lumen rectis: misericors ⁊ miserator ⁊ iustus.

¶ Quia supius dixit ꝙ beꝰ est vir q̄ timet dñm ⁊ facit miam eū primo suo. Idic explicat ei⁹ beatitudinē. Unde est aduertendū ꝙ boles misericordes ⁊ elemosinarij nō solū habēt beatitudinē ꝑ mitū eternū in celo: sed etiā habent p̄miū tpale i hac vita ꝓ maiori parte. Et sic beatitudo hominis misericordis nō solū est eterna. ꝫ tpalis. Et etiā misericordia nō solūmodo beatificat bolez eternalit in celo. sed etiā tpalit in hac vita. Duo ergo facit. Nā ꝓmo explicat p̄mia tpalia q̄ cōsequunt misericordes in hac vita. Scōo explicat p̄mia eterna q̄ cōsequunt post hanc vitā. Tertio explicat dānationē eternā quā patient impij ⁊ crudeles post hanc vitā Scōa ibi. Jocūdus homo. Tertia ibi. peccator videbit. B ¶ Quātuꝫ g̃ ad primū dicit ꝓpbeta ꝙ tria bona cōsequit̄ homo misericors in hac vita. Primo p̄miat⁹ a filijs: q: semen ei⁹ est potēs ⁊ abūdans ⁊ copiosum. Quasi dicat ꝙ p̄miat⁹ i copia filioꝝ. Et tales filij sunt boni ⁊ virtuosi ⁊ pacifi. Q: generatio rectorū benedicet. i. ꝙ filij hominū iustorū ⁊ misericordiuz erunt boni ⁊ virtuosi. Et sic a deo ⁊ hominib⁹ benedicentur. Maz sicut iusti abundant in benedictione filiorū. ita in benedictione virtutuꝫ. Unde nota ꝙ benedictio in scriptura frequēter sumit ꝓ abundantia ⁊ multiplicatione. Ideo cū dicitur hic. generatio rectorum benedicetur. idē est dicere ꝙ generatio iustorum abundabit ⁊ multiplicabitur. Secundo vir misericors ⁊ largus ad porrigendum ⁊ erogandum elemosinas pauperibus: ita deus augmentat bona ei⁹ temporalia et bonores. Ideo subdit ꝓpbeta ꝙ gloria. i. bonoꝝ ⁊ diuitie temporales erunt semper in domo

bō misericors tria ꝓse quit̄ bona.

Universidad de Deusto
Biblioteca

eius. Tertium premius erit absolutio a peccatis Nã elemosina extinguit peccatũ ⁊ iustificat hominẽ ⁊ pseruat ipsũ a peccato. Et si est in peccato illustrat ipsũ ⁊ monet ipsũ ad penitẽtiã agẽdam. Et ideo subdit q̃ iustitia ⁊ meritũ bonis misericordis ⁊ elemosinarij manet in seculũ seculi: inquantũ iustificat ipsũ ⁊ illustrat ipsum ne cadat in peccatũ et vt egrediat etiã a peccato. Et ideo subdit q̃ lumẽ gratie erortũ est in tenebris peccatorũ ipsis rectis ⁊ misericordib⁹. Quod q̃dem lumẽ est ipse dñs misericors miserator ⁊ iustus. Quasi dicat q̃ christ⁹ dñs qui est misericors ⁊ miserator ⁊ iust⁹ illustrat ⁊ iustificat homines elemosinarios ppter misericordiã ⁊ caritatẽ. Et est notandũ q̃ totus hoc quod dictũ est de p̃mio temporali potest etiaz intelligi de spirituali. Et sic supradicta p̃mia possunt spiritualiter intelligi. Nam multi sunt ⁊ fuerunt misericordes ⁊ elemosinarij i bacvita q̃ nõ habuerũt supradicta bona tẽporalia. qz nõ habuerũt filios nec diuitias nec honores: immo postq̃ erogauerunt omnia bona sua pauperibus compulsi sunt mendicare. Sed tales nõ caruerunt bonis spiritualib⁹: nec sunt alieni a supradictis benedictionib⁹ intelligendo eas spiritualiter. Nam semina dñi elemosinarij sunt elemosine ⁊ opera misericordie q̃ dicuntur semina in sacra scriptura vt ait apostol⁹ seccida ad Corinthios nono. Qui parce seminat parce ⁊ metet ꝛc. Et de hoc semine elemosinarij dicit hic ppheta. Quod semen viri elemosinarij erit potens in terra q̃ ad potentiã meritorũ ⁊ q̃ generatio rectorũ: idest bona opera benedicent ⁊ q̃ gloria et diuitie spirituales q̃ germinant ex elemosinis semp erũt in domo ei⁹ ⁊ ideo iusticia eius: scilicet p̃mium ⁊ fruct⁹ illorũ operuz manebit in seculũ seculi. Et dominus iesus christus q̃ est misericors ⁊ miserator ⁊ iust⁹. est erortũ idest oriek i tenebris peccatorũ ipsis rectis illustrãdo eos ⁊ fugando tenebras eorum. Nã hoc est premium eorũ qui faciunt elemosinam: qz illustrantur ne cadant in peccatũ ⁊ egrediant a tenebris peccatorũ. Unde viro misericordie ⁊ elemosinario dicit dñs per Esa. lviij. capitulo. Frange esurienti panẽ tuum ꝛc. ⁊ oriek in tenebris lux tua: ⁊ tenebre tue erunt sicut meridies. Et quo patet q̃ elemosine maxime fugant tenebras peccatorum et preseruant hominem a peccato: Et nota q̃ ly erortũ est in tenebris lumen rectis: potest intelligi etiam de aduentu christi. Nam christus exortus est velut lumen omnib⁹ rectis corde et misericordibus. Naz eius aduentus ⁊ redemptio solis rectis ⁊ misericordibus est vtilis. Nã impij ⁊ crudeles repellentur a facie christi in ignez eternum in die iudicij. Et nota q̃ bene merito exortum est lumen gratie facientibus misericordiaz. Nam congruum est: vt qui agit misericordiã: misericordiam consequatur. Sicut est congruũ: vt iudicium sine misericordia fiat illi q̃ nõ facit misericordiam. Jaco. ij. Et quo patet q̃ hoc p̃mium est computandũ inter bona spiritualia.

Jocundus homo qui miseretur ⁊ commodat: disponit sermones suos in iudicio: qz in eternum non commouebitur.

Tetb. Jorb. Lapb. di. l. põderet. misericors sequet bona.

¶ Hic est secunda pars in qua narrat ⁊ explicat premia spiritualia que consequentur viri misericordes ex elemosinis elargitis ⁊ operibus misericordie. Quorum primum est iocunditas ⁊ securitas comparendi ante christũ in die iudicij. Nã viri misericordes cum confidentia et securitate apparebunt coram christo iudice in nouissimo die quia cum securitate poterunt reddere rationem de talentis sibi commissis: quia apparebũt ante iudicem afferentes oleum misericordie in lampadibus suis: ideo nõ timebũt q̃ sponsus dicat eis clausis ianuis. Nescio vos: imo recipiet eos ⁊ introibunt cum eo ad nuptias. Et similiter secure et cum iocunditate accedent cum talentis duplicatis: ⁊ ideo dicet eis dom⁹. Euge serue bone et fidelis: quia i pauca fuisti fidelis ꝛc. Per oppositum auari ⁊ crudeles trepidabũt ire ante faciem iudicis: eo q̃ non afferent oleum misericordie ⁊ elemosine in lampadibus. ideo claudetur eis ianua regni celorum. ⁊ dicetur eis. Nescio vos. Jtẽ quia talis auarus ⁊ crudelis abscondit talentũ in terra. ideo ejicietur in tenebras exteriores: vt patz Mathei. xxv. Et hoc est quod dicit hic dõ q̃ homo misericors: qui miseretur primo suo et cõmodat dando elemosinam ille talis erit iocũdus ⁊ securus: quia cum fiducia disponet sermones suos in iudicio. iõ respondebit xp̃o interroganti de talentis commissis: qz poterit dicere. Dñe quinq̃ talẽta tradidisti mihi: ecce alia quinq̃ superlucratus sum. Et dicet etiã. Dñe vnum talentum bonorum temporaliũ tradidisti mihi: ecce aliud superlucratum sum. Qz illud distribui pauperibus. Et ideo subdit propheta q̃ iste talis vir elemosynarius non cõmouebitur in eternum: nec separabitur a p̃mio eterno ⁊ gloria celesti qz gaudium suum nemo tollet ab eo. Et ideo memoria huius iusti erit eterna. Quia elemosyne eius viuent in premium eternum: ⁊ elemosynas illius enarrabit omnis ecclesia sanctorum. Ideo subdit.

Auari in curr̃e ẽ mala.

In memoria eterna erit iustus: ab auditione mala non timebit.

lameth. xlv. di. c. vera iustitia. Phe. et. o. Iet xvi. ℔. in ipsa. ca. fratrem.

Paratum cor eius sperare in dño confirmatum est cor eius: non cõmouebitur donec despiciat inimicos suos.

Disperfit dedit pauperibus: iusticia eius manet in seculum seculi: cornu eius exaltabitur in gloria.

¶ Triplex ergo premium spũale narratur in his duobus versibus. Primum quia vir qui miseretur et commodat iocundus ⁊ securus reddet rationem in nouissimo die de bonis temporalibus sibi traditis. Secundũ q̃ premium eius in eternum nõ tollet ab eo. Tertiũ erit q̃ iustus et misericors memorabile⁹ et viuet in eternũ i bac ecclesia per gratiã ⁊ in superna per gloriam. Quartũ premiũ subdit propheta cũ dicit. Ab auditione

mala non timebit. Nam qñ christus dicet virgini bus fatuis nescio vos. ⁊ qñ dicet abscondenti talentũ in terra: seruc male ⁊ piger ꝛc. Et quãdo dicet oibus crudelibus ⁊ auaris. Jte maledicti in igne eternũ. Tñciste vir misericors non timebit a tali fnia ⁊ mala auditiõe. imo erit securus ō suo p̃mio. ideo talis auditio late fnie erit mala ip̃is auaris ⁊ impijs ⁊ crudelib⁹: quã sententiã auditã nõ timebũt misericordes. Et iõ sequit. q̃ coꝛtalis viri misericordis erit paratũ et firmũ sperare in dño ⁊ cõfirmatuz in bono. ⁊ nõ cõmouebit a firmo pposito. nec a premio sibi p̃misso ⁊ dato. Et in hoc despiciet inimicos suos. quasi dicat. Quod intñ erit firmus in iudicio ⁊ q̃ despiciet inimicos suos accusando eos ⁊ instãdo ℨ eos. sicut legit sapiẽtie. v. q̃ tũc stabit iustus in magna cõstãtia aduersus eos qui se angustiauerunt. Et etiã despiciet inimicos demones accusatores suos. ⁊ subdit vltimũ premiũ ⁊ summum ⁊ optimuz ipsius viri misericordis qõ erit habere regnũ ⁊ summã felicitatẽ ⁊ gl̃iam in patria celesti. Unde dicit q̃ iste misericors: qz cõmodauit ⁊ disperfit bona sua pauperibus, iõ iusticia ⁊ premiũ eius manebit in seculum seculi: qz erit eternũ ⁊ comu. i. bonoꝛ eius ⁊ felicitas exaltabitur in gloria celesti. Unde notãter dictũ est supra. Jocundus homo. qui miserẽ ⁊ cõmodat. Nam dare elemosynã nihil aliud est q̃ cõmodare eum tuo tradere siue seminare. Nã cõmodat tpalia ⁊ recipit eterna. ⁊ seminat tpalia ⁊ colligit spũalia ⁊ eterna. Unde cõmodare nil aliud est nisi mutuo aliquid tradere. s. sub spe recupandi ⁊ retribuẽdi aliquid mutuare. Et iõ largitio elemosynã dicitur cõmodare aut mutuare dupl̃r. Prio qz a deo p̃miũ p̃missuz misericordib⁹ expectat. Secundo: qz paupem recipientẽ ad rogãdũ pro eo obligat. Sed est aduertendum q̃ ly exortuz est in tenebris iumẽ rectis potest referri ad bona spiritualia. Nam gratia que declinat bomes a malo ⁊ facit bonũ potest cõputari inter bona spiritualia: ⁊ sic erit primus fructus spiritualis.

Lõmodat, misericors.

Peccator videbit et irascetur dẽtibus suis fremet et tabescet: desiderium peccatorum peribit.

Rea. Thom. De pen. di. in ℨ. ex ℔ sensu.

¶ In hac tertia parte memorat ⁊ annũciat cõminat penã ⁊ p̃miũ ipsoꝝ virorũ crudeliũ ⁊ malorũ. que quidẽ pena erit quadrupler. Prio: q̃a cũ peccator superb⁹ videbit ibi in iudicio misericordes ⁊ paupes ad gl̃iaz destinari. quos ipse p̃secutus est in hac vita ⁊ cõtẽpsit. tũc irascet̃ p̃ inuidia ⁊ vrek in corde. Scõ qz fremet ex pena sensus ad quã destinabit ex fnia xp̃i. Tertio tabescet ⁊ putrefiet in anima ex pena vermis cum cognoscet se talẽ felicitatẽ p̃didisse ex sua clpa. Quarto: qz votũ ⁊ desideriũ suũ erit frustratus: q: tunc perdet gl̃iam mundi in qua cõfidebat. ⁊ illecebras ⁊ delectationes illius: ⁊ sic torquebitur in animo. Patietur ergo penã inuidie ⁊ fremitũ coloris sensus ⁊ rabiẽ vermis ppter culpãt amaritudinẽ cũ bonis mundanis ⁊ delectationi

Pena crudelius xp̃o.

bus p̃uatũ seriderit. q̃s penas describit sapiẽs sapiẽ. v. dicẽs. Et qui absulerũt laboꝝes illoꝝ sapiẽ. v. dicẽs. Et qui absulerũt laboꝝes illoꝝ turbabunt timore horribili ꝛc. per totũ capitulũ babunt timore horribili ꝛc. per totũ capitulũ. Illota q̃ omersuz est desideriũ ⁊ spes petõrũ lũ. Illota q̃ omersuz est desideriũ ⁊ spes petõrũ a desiderio ⁊ spe iustoꝝ. Nã petõres ponũt spem ⁊ desideriũ in delitijs ⁊ diuitijs ⁊ dñio tpali huius mũdi. Justi aũt oĩa ista cõtemnũt ponentes spem in vita futura eterna: ⁊ ppter illũ distribuunt diuitias in elemosynas pauperibus. Et iõ deficiẽt ⁊ spes istoꝝ nõ cõmouebit ab eis. imo iusticia ⁊ p̃miũ coꝛ manet in seculũ seculi. Sz deficiẽt ⁊ spes petõrũ peribit simul cũ eis. qz nihil inuenietꝝ diuitiaz suaz. qõ marie apparebit ⁊ cognoscet in iudicio. Et hoc cõcludit dauid in hoc psalmo in quo enumerat fructꝰ ⁊ p̃mia iustoꝝ et misericordiũ ⁊ dãna ⁊ penas peccatoꝝ ⁊ crudeliũ impioꝝ. A ¶ Et ex toto ergo isto psalmo inferuntur tres cõclusiões: quaꝝ prima est. q̃ ois timẽs deũ est misericors. qõ probat: qz ois timẽs deũ toto conatu cupit ⁊ laborat adimplere diuina mãdata. Sed omne mãdatũ est de charitate dei ⁊ proximi: ⁊ per cõs de mia erga primum. ergo ois timẽs deum est misericors. ¶ Secunda cõclusio q̃ ois misericors est beatus tam beatitudine tẽporali: q̃ eterna pbat. Nam ex mia ⁊ ex operib⁹ colligit ⁊ recipit. ꝛ. premia siue fructus tres tpales. ⁊ septem spirituales. Qui quidẽ de cem fructus reddunt boiem beatũ in bacvita in cipit de spe: ⁊ in alia in re. igit ꝛc. ¶ Primus fructus tẽporalis est copia ⁊ benedicto filiorum bonorum. q̃ hoc q̃ ait. Potẽs in terra erit semẽ ꝛc. ¶ Secundus fructus est copia bonoꝝ tpalium ⁊ bonoꝝ in bacvita per hoc q̃ subdit. Gloria ⁊ diuitie in domo eius ꝛc. ¶ Tertius est bona fama in bac vita: p hoc qõ subdit. Et iusticia eius manet in seculũ seculi. ¶ Primus fructus spiritualis est illustratio anime vt declinet a malo ⁊ faciat bonum. per hoc q̃ ait. Exortũ est ꝛc. ¶ Secundus fructus est iocũditas ⁊ securitas ad rñdendum in iudicio: per hoc q̃ ait. Jocundus homo qui miseretur ꝛc. ¶ Tertius erit memoria eterna ⁊ p̃miũ immobile. p hoc q̃ ait. Quia in eternum non cõmouebit ⁊ in memoria ꝛc. ¶ Quartus erit qz nõ timebit fniaz datã cõtra malos in iudicio per hoc q̃ ait. Ab auditiõe ꝛc. ¶ Quintꝰ erit. qz gaudebit cũ audiet xp̃m dicentẽ. Uenite benedicti patris mei. per hoc q̃ ait. Paratũ est cor eius ꝛc. ¶ Sextus erit. qz videbit vindictaz de inimicis suis. per hoc q̃ ait. Donec despiciat inimicos suos. ¶ Septimꝰ fructꝰ erit. bonoꝝ. ⁊ beatitudo eterna p hoc q̃ ait. Cornu eius exaltabitur in gloria. ¶ Tertia conclusio. q̃ p̃miũ auaroꝝ ⁊ crudeliũ erit quadrupler pena: primo ineffabilis inuidia ex prosperitate iustoꝝ secundo qz frement pena sensus: tertio qz tabescent pena vermis. quarto: qz frustrabunt in desiderio suo bulus mundi. ℨ ¶ Sed contra predicta arguunt auari dicentes. q̃ xp̃s iniuste condẽnabit in iudicio eos q̃ nõ egerũt elemosynas nam si quis custodiẽs bõa sua que iuste acquisiuit negat elemosinã pauperi. nulli facit iniuriã nec

Pena auaroꝝ ⁊ crudeliuz qua drupler

Universidad de Deusto
Biblioteca

furat aliqd nec agit ꝫ aliqꝺ decem preceptor: ergo nō ds panit. In oppositū est dauid i ꝟ psal. vt saluator. Matth. xxv. q dicet eis. Ite maledicti in ignē eternū ꝛc. Rideatur ꝙ subuenire miseris pauperib⁹ ꝛ indigentibus in necessitate. non solū est de lege euāgelica: ꝫ de iure et lege nature: ꝛ de lege moysi: ꝛ doctrina ppbetica. Sz vltra hoc ponit ꝑ oclusione ꝙ xp̄ianus negans elemosinā ꝛ auxiliū xp̄iano indigenti cōmittit furtuꝫ ꝛ agit ꝫ illud p̄ceptum: nō furtū facies. Pro cui⁹ pbatiōe ꝓsupponunt tres ꝓpositiones. ¶ Prima ꝙ negans aut retinēs debitū creditori: cōmittit furtū. ista est clara in foro ꝛscientie. ¶ Secōa ꝙ xp̄s veniens in carnē ꝛ passus labores ꝛ miserias p nobis ꝓstituit seipm creditorē. ꝛ nos oēs sibi debitores. pbatur. nā cū esset dei filius in gloria p̄is. seipsum exinaniuit formam serui accipiens cū septē miserijs nr̄is. s. cū siti ꝛ fame ꝛc. vt iste miserie essent instr̄m ad patiendū ꝛ merendū p nob⁹ q: voluit esurire ꝛ sitire ꝛ mēdicare ꝛ infirmari ꝛ peregrinari ꝛ capi ꝛ vendi ꝛ mori ꝛ i alieno sepulchro tāq paup p nob⁹ sepeliri. ergo vnus quisq obligat xp̄o reddere vicē. s. ipm ebare et parare ꝛ vestire ꝛ hospitari ꝛ redimere ꝛ sepelire ꝛc. ¶ Tertia ꝓpositio ꝙ oēs pauperes xp̄iani ꝛ indigētes peregrē amore xp̄i sunt hēdes ꝛ successores xp̄i. pbatur. q: dos reliquit xp̄s successoribus ad recipiendū p se debitū ꝛ auxiliū mie loco sui. vt ptz Matth. xxv. qōvni ex bis minimis fecistis mihi fecistis ꝛc. Ite capitulo. xxvj. Semp pauperes habetꝫ vobiscū q̄bus poteritis bñfacere. me aūt nō semp habebitis. q. d. ꝙ dū viuo tenemini subuenire q: post mortē ꝛ resurrectiōez iā relinquo vobis pauperes. q̄b⁹ poteritꝫ subuenire loco mei. Dis ꝫ habitis arguit sic. oēs negās auxiliū ꝛ miaz xp̄o cōmittit furtū. ꝫ negās miaz pauperibus indigētib⁹ negat auxiliū xp̄o ei⁹ oēs pauperes sint xp̄i successores. cui nos oēs sum⁹ debitores. ꝫ oēs diues negās auxilia ꝛ miaz pauperibus in necessitate positis. cōmittit furtū ꝫ xp̄z: ꝛ per ꝺns iuste pōt ips ꝺdēnare in iudicio diecē. Ite maledicti i ignē eternū ꝛc. Et p ꝟ rōnis ad argumentum auaroꝝ. Qz sub pena furti vnusq̄sq xp̄ianus de iure obligat subuenire pauperibus in effectu vel in affectu. vt magꝫ patebit. psal. cxiij

Mota.

Pauperes sunt xp̄i heredes.

Laudate pueri dñm: laudate nomen domini.
Sit nomen domini benedictum: ex hoc nunc et vsq̄ in seculum.
A solis ortu vsq̄ ad occasum laudabile nomen domini.
Excelsus super omnes gentes dñs: ꝛ super celos gloria eius.

¶ Titulus alleluya. Ex titulo apparet ꝙ iste ē de illis psal. ꝙs dīxerit ad laudādū nomē dñi in tēplo: vt sepe dictū est. Unde est notādū ꝙ iudei moderni i trib⁹ magnis festiuitatib⁹ ꝛ in oi neomenia cāāt istū psalmū cū ꝙnq̄ sequētibus. Et appellāt ipsum alleluya magnū siue hymnū magnū: q: ex ser psal. faciūt vnū ꝛ etiā in nocte pasche postq̄ comederūt panē azimū loco agni paschalis. dicūt istū psal. cū magna solēnitate: ꝛ dicūt ꝙ ita faciebāt primi pres in pāo ꝛ scōo templo. Ex hoc isti iudei moderni nulla auctoritate nec rōne p̄nt ꝓbare. immo dūc ritū ꝛ multas alias cerimonias quas hodie seruāt ordinarūt tal mudiste in babilonia egypti rpe magni Cōstantini. Nā a ōstructiōe secādi tēpli vsq̄ ad magnū Cōstātinū tāq̄ bestie viuebāt iudei oīpli ꝛ captiui p mūdū sine aliqua cerimonia. ꝛ ritu. Sed videtes maiores coz ꝙ maiora paro iudaisini conuertebāt ad fidē xp̄i simul cū populo gētili. Tūc cōgregati in babylonia egypti p̄fectuauerūt scripturā vete. test. quasi ad suū intētū. Et ordinauerūt quosdā ritus ꝛ cerimonias quas hodie seruant: immo est dicēdū de titulis psalmoꝝ ꝛ cerimonijs ꝛ ritibus qui seruabant in pāo ꝛ scōo tēplo. meli⁹ scimus nos dare rōnez ꝙ ipi: ꝛ hoc p Josephum ꝛ Philonē ꝛ alios antiquos quos ipi penitus ignorāt. Et ō in sil'ib⁹ nulla fides est eis adhibēda. Et ō nō est multū curādū de qui busdā ad fidē nouiter cōuersis qui volūt succedere siue incipiēdo ab abel p tpa discurrēdo dos ser psalmos exponere. cū manifeste iste psal. primo loquat de cōuersiōe ppli gētilis facta post xp̄m. Nam manifeste ppbeta inuitat ppm gentilem ad fidē conuersum. A solis ortu vsq̄ ad occasum ad laudandū deū: ꝛ agēdū gratias. coq ipsuꝫ de stercore idolatrie suscitauit. Et inter principes populi sui collocauit vt patebit. ¶ Ad cuius intellectum est notandum ꝙ dauid legens ꝛ contēplans mysterium anne matris samuelis que ante erat sterilis ꝛ deiecta ꝛ opprobrijs afflicta et contempta a fecunda pellice sua. Et quomodo propter humilitatem suam deus aperit vuluam eius: ꝛ peperit samuelem qui fuit sanctus et iudex i israel. Et reprobatio ꝛ intersectio filioꝝ heli transiatum est sacerdotiū ad samuelez. Unde Anna mater eius repleta spiritu sancto cecinit illud canticum. Exultauit cor meum. vt patet p̄mo Reg. ij. c. In quo manifeste p̄dicit reprobatiōez ꝛ abdicationem synagoge ꝛ electionē populi gentilis. Per qō mysteriuꝫ p̄uidit dauid in spiritu qualiter synagoga que ante erat fecūda in copia filiorum: erat repudianda a viro suo christo. quem per longa tempora expectauerat. Et propter superbiā. Et p̄uidit qualiter gentilitas que per magna tempora fuerat sterilis. qz non generabat filios ad cultum diuinum: debebat effici fecunda in aduentu Christi. co ꝙ ipsuꝫ in virum erat acceptura. ꝛ ex eo plurimos filios regeneratura. Itaq̄ ꝙ ipsa que ante erat abiecta i domo dei erat recipiēda. ꝛ ex filijs suis erat ecclesia cōgregāda: ꝛ filij sui ꝙ ante erāt pagani: debebant efficī ciues. ꝛ habitare in ciuitate et domo dei. Et sic domus dei que ante stringebatur intra fines palestine erat dilatanda a solis ortu vsq̄ ad occasum: ꝛ deus qui solum in iudea erat notus. erat adorādus ꝛ colendus a so-

Mot. de synagoga prohanda.

lis ortu vsq̄ ad occasum per vniuersum orbem a populo gentili ad xp̄m cōuerso. Et de hoc fecit dō būc psal. in quo duo facit. Nā primo inuitat totū ppm gentilē ad laudandū dīm venientem in carnē. scōo ostēdit ei⁹ opulentiā: ꝛ largitatē ꝛ beneficia quare est laudandus ibi. Quis sicut dns ¶ Quantū ꝫ ad p̄mū dicit dō: o pueri. i. gētiles ad xp̄m nouiter ꝓuersi simplices ꝛ teneri in fide laudate dñz nr̄m iesum xp̄z: ꝛ laudate nomē dñi qō est saluator: q: saluauit vos: qz vt sic est de⁹ et dō. Et nomē ei⁹ qō est iesus sic bñdicti a vobis ꝛ inter vos ꝓfitētes ips verū deū ꝛ bonem redē ptorē. Et colite eū: ꝛ nō solū colatis ꝛ bñdicatis ipsum ad tēpus. sicut iudei q̄ coluerūt deū vsq̄ ad adnētū messie ꝛ postea maledixerūt eū ꝛ negāt eū in xp̄o. Ex colite eū. Et sit bñdictū a vobis: et hoc nūc. i. ex tūc instanti in quo ceptistis fidē vsq̄ in finē ꝛ in eternū ꝛ in oīi tpe. Et nō solū in oīi tpe: sed in oīi loco a solis ortu vsq̄ ad occasum i. ab indiavsq̄ i hyspaniā ꝛ mauritaniā q̄ sūt ad occasū ab ethiopia i seytbiā sit laudabile nomē dñi a vobis: q̄ aūt ꝓbetia iā fuit ipleta. Nā omnes illi ceperunt fidez vt ostensum est a psalmo ix. Et reddit eām q: excelsus sup oēs gētes dns Nā sicut in glia est sup oēs celos ꝛ sup oēs angelos. Ita ergo debet esse ꝛ erit excelsus sup oēs gētes. Quasi dicat ꝙ sicut oēs angeli obediūt ꝛ laudāt deū. Ita omnes gētes venient ad fidem: ꝛ laudabunt deum a solis ortu.

Iacob. iij. ꝛ. i. pe. v. i. reg. ij. b

Quis sicut dominus de⁹ noster q in altis habitat: ꝛ humilia respicit n celo ꝛ in terra
Suscitās a terra inopem: ꝛ de stercore erigens pauperem.
Ut collocet eum cum principibus. cū principibus populi. sui.

Oipotētia ꝑgio i hoc demōstrat

¶ Dic ostēdit dei oipotētia quare est laudādus: ꝛ qñ est excelsus super celos ꝛ sup oēs gētes. D ¶ Cū est notandū ꝙ oipotentia vnius regis marie in ꝟ demōstrat. s. ex magnis facere quos ꝛ ex pusillis magnos. Et deiicere supbos ꝛ exaltare hūles. Et peccre subiectos: ꝛ debellare supbos. Et ō ygo maria in cātico suo: marie in ꝟ ostendit deū esse oipotētē: q: deposuit potētes de sede et exaltauit humiles. Et dispersit supbos mente cordis sui. Dicit ergo oō. Quis ops supple sicut est dns de⁹ noster qui i celis altis habitat. i. summitatem ⁊imperium sup oīa tenet. Et tū humilia ꝛ solos boies respicit ꝛ diligit ꝛ fauet rā in celo ꝙ in terra. Nā in principio delecit luciferum cum sequacib⁹ suis supbis de celo. Et exaltauit michaelem ꝛ alios humiles. ꝛ fecit michaelē principem militie celestis. cum esset minor lucifero i natura. ¶ Et oīdit etiā de⁹ magis suam omnipotentiam cū ex bolbus qui tenēt vltimum gradū in genere intellectiuoꝝ suscitauit ꝛ eleuauit ꝙs dā p gratiā in tam sublimem gradū: vt possideāt loca ꝛ sedes p humilitatē. ꝙs illi āgeli ꝓdiderūt per superbiam. Et collocauit inter principes populi ꝛ celestis exercitus. Unde de⁹ primo respexit humilia in celo qñ āgelos humiles ꝛ obedientes elegit: ꝛ supbos i infernū detecit. ¶ Secūdo respexit humilia in terra qñ seipsum exinaniuit. formā serui accipiēs. Et tūc erexit de terra inopē ꝛ pauperē qñ hominē sanctatum ꝛ expoliatū redemit. ꝛper gratiā elegit. Et tūc inter p̄ncipes populi sui collocauit qñ iter hierarchias angeloꝝ collocauit. Ite tūc suscitauit xp̄s a terra inopē. qñ hominem sanctatum relictuꝫ in terra iacentem supra humeros suos posuit: ꝛ a morte peccati per mortē et passionem suam redemit. ꝛ in celo iter angelos collocauit. Ideo subdit. Suscitās a terra .i. oc dominib⁹ de terra formatis inopem. s. adam ꝛ petrum ꝛ paulū ꝛ latronem et magdalenam ꝛ ceteros penitētes et terrenos et erigēs pauperem de stercore terrenoꝝ. Vocat hominem pauperem inquātum per peccatū fuit expoliat⁹ bonis gratuitis. ꝛ originali iustitia cuꝫ suo premio fuit priuatus. Et vocat ipsum inopez inquātū fuit sanctat⁹ in olb⁹ potētijs fomite cōcupiscentie debilitatus. Et sic fuit sine auxilio: Et istum collocauit inter principes p̄pli sui. i. inter hierarchias angeloꝝ ꝛ inter principatus ꝛ potestates: vnumquēq̄ ꝛm mensurā gr̄e sibi collate ꝛ ꝛm merita ꝛ opera bona collocauit. Item exaltauit apostolos ꝛ euāgelistas et martyres: ꝛ omnes penitētes ꝛ fideles: hic per gratiam et in celo per gloriā: ꝛ inter hierarchias que sunt p̄ncipatus celestis collocauit. Ite exaltauit petrū ꝛ iohannez ꝛ iacobum. ꝛ ceteros apostolos ꝛ discipulos de stercof ꝛ fimo artis piscatorie ignorātia ꝛ simplicitate ꝛ per dona spiritussancti eos ex piscatoribus apostolos ꝛ euāgelistas ꝛ doctores fecit ꝛ principes terre cōstituit. Et sic inter principes populi sui. s. ecclesie sue collocauit. Nā p̄ncipes ecclesie sunt patriarche ꝛ ꝓphete ꝛ apostoli. Sed p̄ncipaliores sunt apostoli q̄ nati sunt ecclesie ꝓ patribus suis ꝛ substituti. Nā ecclia xp̄i ex pauperibus ꝛ simplicibus cōgregata est ꝛ eleuata ꝛ suscitata. Et i hoc magis ostēsa est xp̄i potētia. Item etiam p inopem suscitatuꝫ a terra intelligit populum gentilē liberatum a terrenis per fidem. Et per panperem erectuꝫ de stercore intelligit quemlibet peccatorem a sordibus peccatorum per penitētiam mundatum ꝛ eleuatum. Nā ille erat mortu⁹ in terra ꝛ iste facebat inuolutus in stercore peccatoꝝ. D ¶ Tres ergo cōditiones personarum christus eleuauit et suscitauit a terra. Nam primo suscitauit adāt totam suam posteritatē fideliū ꝛ collocauit inter hierarchias angeloꝝ. ¶ Secūdo suscitauit apostolos ꝛ ceteroꝝ discipulos a terrenis ꝛ de stercore cerimonialiū. Et ꝓstituit eos p̄ncipes ecclie: ꝛ collocauit eos cū principibus celestis exercitus. ¶ Tertio suscitauit ꝛ erexit populū gētilem a terrenis voluptatib⁹ ꝛ stercore ꝛ spurecia idoloꝝ ꝛ nepādoꝝ rituū. ꝛ collocauit eos cū ꝓncipibus populi sui in celo p gloriā ꝛ i hac ecclesia p gratiam ꝛ bonorem. Nam successores apostoloꝝ eos fecit. Et ex eis episcopos ꝛ sacerdotes cōstituit: vt magis patebit in sequenti versu.

Tres cōditiōes ꝑsonarū xp̄s suscitauit seu eleuauit

Universidad de Deusto
Biblioteca

Qui habitare facit sterilē in domo: matrē filiorum letantem.

¶Hic cōcludit p̄cipale intētū. Nā posq̄ ostēdit oppositionē dei: eo q̄ de celo eiecit angelos superbos & rebelles in abyssum infernī: suscitauit de terra hominē pauperē & iopē & collocauit cū inter p̄cipatus angelor vt possideret loca & sedes quas angeli supbi pdiderant. Ita pariter rōsauenit in hūc mūdum missus a patre tāq̄ messias i lege p̄missus ad synagogā fecūdā copie filiorū quā deꝰ āte p magna tēpora despōsauerat: & sublimē gradū creauerat: in p̄priū populū & hereditatē elegerat: cui tot bñficia cōtulerat & sibi ducē & saluatorē & messiā p̄miserat: q̄ cū de hoc mūdo in celū trāsferret. Sed ipsa velut rebellis & ingrata: nō solus ipsum negauit & repudiauit: sed etiam crucifixit. Jō xp̄s post resurrectionem & ascēsionē ipsam repudiauit & abdicauit & reprobauit & maledixit: & sterilē reddidit. Quia sanctuario & lege p̄uauit & regno & sacerdotio & hostia & sacrificio. Et synagoga repudiata, ecclīam ex gētibꝰ congregauit & sibi cā despōsauit: & fecūdā reddidit cū sibi legē euāgelicā et sacra donauit. Ex qua copiā filior p sacra quotidie regenerat. Itaq̄ gētilitas q̄ āte erat sterilis & pagana, & exul extra domū & hereditatē dei. Hūc autē facta est spōsa xp̄i & mater multor filior, & secunda: & habitat in hereditate dei & domo q̄ est eccl̄ia: hic p gr̄am & in futuro p gloriam. Jdeo dicit dauid dene deus est omnipotēs & laudādus in celo & in terra & excelsus. Nā gētilitatem quondam sterilem per conuersionem ad fidem factam fecūdam matrem multorum filior facit habitare in domo sua letātem: que est ecclesia abdicādo & repudiādo synagogam: que ante erat spōsa & fecunda: & hoc factum est ex eius superbia & ingratitudine. Nota q̄ dauid ex duob? concludit repudationem synagoge & electionem ecclesie ex gētibus congregate. Primo exemplo electionis angeli superbi & sublimatiōe bois humilis succedētis in dignitatez. ¶Secundo per figuram anne que ante fuerat sterilis: postea facta est fecunda: cuius proles. i. samuel successit i sacerdotium filijs beli reprobatis. Et ꝺ adducit dō in similitudine verbor. Primo cū dicit. Suscitās a terra inopē. Et sōm cā subdit. Qui habitare facit sterilē in domo: de quo mysterio cāticum cecinit anna. i. Reg. ij. ¶Item hoc idē vaticinatus est Esa. xliij. dicens. Tauda sterilis q̄ nō parturis &c. Quā ppheriā adduxit apostolus ad Gala. iiij. ad pbandū gentilitatē venturā ad gaudiū & laudē dei. Et ideo dō preuidens hoc antecp̄ Esa. in hoc psal. excitat gentiles nouiter conuersos ad laudem dei dicēs. Laudate pueri dominum: pro gratiarum actionibus. Ex supradictis in hoc psalmo possunt recolligi sex conclusiones.

¶Prima cōclusio q̄ nomen domini iesu fuit dilatatum inter omnes gētiles & cultus dei a solis ortu vsq̄ ad occasum.

¶Scōa cōclusio q̄ cū deus sit excelsus: tū supbos despicit & humiles respicit & eligit.

¶Tertia cōclusio q̄ tunc deꝰ in celo respexit dumilia. q̄ angelos supbos de celo deiecit: & obedientes elegit: & in gratia confirmauit.

¶Quarta cōclusio q̄ tūc deꝰ in terra respexit et inopem de terra suscitauit: q̄ carnem suscepit & hominem de morte peccati liberauit.

¶Quinta cōclusio q̄ tunc pauperem de stercore erexit inter principes populi sui collocauit q̄ reprobatis iudeis gētiles de stercore & spurcitia idolorum retraxit & inter apostolos & angelos in celo collocauit.

¶Sexta cōclusio q̄ christus tunc sterilem in domo tanq̄ matrē filiorum fecit habitare quando reprobata synagoga ex gentibus conuersus sua ecclesiam cōgregauit & sic gētilitas que ante sterilis erat sine fructu. facta est fecunda et mater multorum filiorum per xp̄m.

¶Sed dubitaret forte aliquis quare dauid dicit. Laudate pueri dñm laudate nomen domini &c. Et postea subdit. Laudate nomen domini quoniam suauis est &c. q̄ videtur facere differētiam inter dominum & nomē domini & inter laudate dominum & laudate nomen domini. Ad q̄ respondet q̄ dauid hoc non fecit absq̄ grandi & profundo mysterio. Nam dictum est in prologo tractatu quarto q̄ in sacra scriptura frequenter memoratur: deꝰ & verus dominus & verbum dei: siue verbum domini. Et nomen dei siue nomen domini. Et dictum est ibi quomodo deus siue dominus quandoq̄ sumitur essentialiter quod idē est q̄ deꝰ trinus & vnus: vt ibi. In principio creauit celum & terram. Et quandoq̄ sumitur personaliter p̄o persona patris vt ibi. Dominus dixit ad me filius meus es tu. Et quandoq̄ sumit p̄o persona filij: vt Esa. xv. pater dicit ad filium Tu es deus absconditus. ¶Sed verbum dei: siue verbum domini semper sumitur p̄o persona filij: quod quidem verbum: pater ab eterno dicendo produxit per quod ex tēpore facta sunt omnia. Sed nomen domini idem est q̄ verbum incarnatum scilicet dominus noster iesus christus deus & homo messias in lege promissus. Nā inquantum verbum ab eterno explicat totā essentiam patris tanq̄ eius propria diffinitio vt ibi dictum est. Sed inquantum verbum incarnatū dicitur nomen dei: eo q̄ explicauit et notificauit mundo quattuor ineffabiles effectus dei. scilicet omnipotentiam per miracula: et summā dei sapientiam per dationem legis: & in sua predicatione et spiritussancti missione. Et notificauit summam iusticiam in iudeorum & tyrannorum punitione. Sed magis illam notificabit in generali iudicio. vt frequenter dictum est. Propter ista ergo quattuor que christus mundo de patre notificauit iesus christus dicitur nomen domini. Et ideo dixit ante suā passionem. Joh. decimo septimo. Pater manifestaui nomen tuū hominibus: vt ostenderet q̄ propter hoc venerat in mūdum. Et hoc est nomen nōi tetragrammaton: qđ

obiectio

Nōmen nōi dicit verbum incarnatum &c.

Nōmen qđ sumit p̄ p̄sona nā. &c.

Verbum sp̄ sumit p̄ p̄sona filij.

in lege veteri quattuor: litteris scribebat. scz yot he. vau. he. Que q̄dē quattuor littere hoc nomē yohe sua i hebreo sonāt & redduntur. qđ latine iesus declinatur qđ hebrei ꝓpter naturā litterarū adnay. pnūciabant. Et sic hoc nomē iesus est illud nomen dei quod oēs patriarche et ꝓphete videre desiderabant. Et hoc les veteris testamēti scire desiderabant. Et hoc nomen iesus oēs inuocabāt. & in hoc oēs saluari expectabant. Et quibus patet q̄ differentia est maxima inter istud nomē dñi. Et noīa rerū creatarum. Nam omnia nomina rerum creatarum vel sunt mēntalia: vel vocalia: vel scripta: & sic oīa sunt accidēntia trāsitoria. Et ita sunt signa rerum & notificāt. Nam que nō sunt res quas significāt & notificāt. Nam hoc nomen homo dñi filiabū. nō est homo: sed significat hominē. Sed ipse dñs iesus xp̄s est subsistēta & res realis. & est ipse deꝰ q̄ in mūdo realiter per sua opa & effectus notificauit mūdo nō q̄ xp̄s sit pater. sed est cadē substātia diuina cum patre & deus sicut pater & vnus deus cū patre & spūsancto. Et ideo quādo in sacra scriptura memoratur nomen dei siue nomen dñi non intelligitur hoc nomen deus habens duas syllabas breues q: vt sic nō est deus sed quoddam accidens. Sed intelligitur iesus xp̄s saluator mostet deus & homo qui notificauit mundo summā dei omnipotentiā & sapientiā & misericordiā & iusticiā et voluntatē patris. Nam sicut verbū materiale induit vocē vel litterā vt notificet intentionē. Ita verbum diuinū induit carnē vt nobis notificaret diuina mysteria: vt inquit augustinus. Et sic ꝓpter q̄ omnia creata notificātur per nomina prime intentionis vel impositionis. Sed solus deꝰ notificatur per nomen reale qui est iesus saluator nostet per verbū incarnatum qui nō constituitur ex litteris. sed ex verbo in dūanitate. Unde dictus est psal. viij. q̄ verbum incarnatū est nomē quo deꝰ pater nominat se. Jste ergo iesus saluator est illud nomē dñi quod offices sancti patres expectabant & inuocabāt in veteri testamento in quo expectabāt saluari. Unde hoc est nomen dñi quod incepit inuocare enos. Gen. iiij. Item hoc est nomen dñi quod inuocauit abrā: quādo edificauit altare dñi. Gene. xij. & xiij. Item hoc est nomen dñi qđ inuocauit ysaac in altari edificato. Gen. xxvj. Item hoc nomē inuocauit iacob super lapidem quem erexit in titulū. Gene. xxviij. Itē hoc est nomen dñi quod deus non reuelauit visibiliter patribus veteris testamenti vsq̄ ad incarnationē. Itē hoc est nomen dñi quod venit de lōginquo. Esa. xxx. Item hoc est nomē dñi de q̄ dicit Esa. xij. Haurite aquas de fontibus saluatoris. Et dicetis in illa die. cōfitemini dño: & inuocate nomē eius. Item hoc est nomen domini. et nomē dei iacob qđ dauid in toto isto libro psalmorum exhortatur inuocandum & laudādum semper de quo ꝑcipue dicit in hoc psalmo. Laudate pueri dñm: laudate nomen dñi. Unde ly laudate dñm dicit deum in trinitate & ly nomen dñi: dicit verbum incarnatum. i. iesum christum saluatorē Quasi dicat: o gentiles conuersi ad fidem. Laudate dñm deū in trinitate perfecta. & laudate nomen dñi. scz iesum christum deum & hominē verbum incarnatū. Sic etiam hoc nomen dñi iesus laudabile per totum populū gentilē a solis ortu vsq̄ ad occasum. Postq̄ iudei receperunt ipsum. Quasi dicat q̄ nō sufficit ad veras & perfectā latriam solū adorare. et deum trinū & vnū colere: & laudare Sed oportet iesum xp̄m verbum incarnatū saluatorē colere & laudare: & cū ceteris articulis ad humanitatem pertinētibus credere. ¶Et supradictis patet q̄ iudei non adorāt nec laudant nec colūt deum. Probatur. Nā nō intēdunt immo detestātur adorare deū trinū et vnū. Sed ille qui est verus deus creator omnium est trinus et vnus: et nullus alius est verus deus: vt frequēter probatū est per scripturā. Ergo nullū deum adorant nec colunt. ¶Itē secūdo sequit q̄ iudei non laudāt immo semp blasphemāt nomen dñi in scriptura frequēter memoratum. Probatur. Nā fugiter blasphemant xp̄m & nomen eius in suis synagogis & domibus in publico & in secreto. Sed iesus xp̄s est illud nomen dei in scriptura frequēter memoratū. ergo continue blasphemāt deum et nomē eius. Jdeo sicut reprobati et maledicti. de quibus dicit Esayas. j. Blasphemarūt sanctū israel. Et alienati sunt retrorsum. Item blasphemauerunt nomen meū quotidie. Et quia hoc nomen dñi contēpserunt iudei: ideo fuit dilatatū & veneratus per omnes gētes a solis ortu vsq̄ ad occasum. Jdeo dicitur Malachie. j. A solis ortu vsq̄ ad occasum: magnum est nomen meū in gentibus & in omni loco sacrificatur et offertur nomini meo oblatio munda. Quia magnum est nomē meū in gentibus & vos polluistis illud &c. Preuidens ergo dauid in spū reprobationē iudeorum: eo q̄ contēpserunt hoc nomen dñi & blasphemāt quotidie. Et preuidēs cōuersionē populi gētilis in quib? debebat hoc nomen iesus coli & laudari. Dicit: laudate pueri dominum: laudate nomē dominī &c Quasi dicat Postq̄ iudei reprobati contēpserunt deum trinum et vnum et iesum christū qui est nomen domini. ergo vos gentiles tanq̄ pueri nouiter conuersi laudate deū in trinitate: et vnitate et verbum incarnatum quod est nomen domini. scilicz iesum christum filium dei et deum et hominem. Ex quibus patet: q̄ semper in sacra scriptura per nomē domini intelligitur iesus christus dominus noster. deus & homo messias in lege promissus. Sed miseri & ceci iudei hoc mysterium & sacramentum capere non possunt ex maledictione et cecitate eis inflicta: quia non sunt digni tāto beneficio nec lumine illustrari.

In exitu israel de egypto: domus iacob de populo barbaro.

Facta est iudea sanctificatio eius: israel potestas eius.

Exo. xiij

de cōsc. dist. ij. c. reuera.

De cõse. di. ij. c. tenera.

Mare vidit et fugit: iordanis conuersus est retrorsum.

Montes exultauerunt vt arietes: et colles sicut agni ouium.

¶ Quis psalmo in hebreo nullus titul' ꝓponit. Propt̃ qõ iudei dicũt q̃ nõ est psalm' distinct' a ꝓcedenti. Sz hoc videt falsum. Primo quidem materia specialis et distincta. Scõo q: iste cõputat psalm'. cxiij. fm hieronymũ et oẽs catholicos. Tũ licet nõ explicet titul' tñ manifestevidetur q̃ sit allatic'. et qõ dõs fecit ipsum ad laudãdũ deũ appropriatũ in festo dedicatiõis tabernaculi et tẽpli. In quo dñr̃edit agere gr̃as: q: dẽ' memor fuit nostri et benedixit nob: et liberauit nos de captiuitate diabolica et de iugo idolorũ. Et de ꝓsecutiõe tyrãnor ꝓ xp̃m filiũ suũ: sicut quõdã liberauit israel de egypto. Et sic ꝓpositio principal' itẽdit agere gr̃as: q: xp̃s redemit nos. et elegit nos i ꝓpz suũ et hereditatẽ. Et ꝛ ꝑbat ꝓ tria mysteria tãg̃ ꝓ tres ꝓpões. ¶ Quarũ ꝑma est q̃ sol' ꝑplo israel fuit elect' ad laudandum deũ.

¶ Secũda q̃ sola iudea et terra ꝓmissiõis fuit dedicata et sanctificata tanq̃ ꝑpri' loc' vbi dẽ' colit. ¶ Tertia q̃ solus dẽ' israel et nullus alius est venerandus et colend'. Ideo psalm' iste diuidit in tres partes. Nã i ꝑma ꝑbat simul ꝑmas duas ꝓpositiões. In scõa ꝑbat tertiã. s. q̃ sol' dẽ' isr'l est colendus. In tertia resumit ꝑbationẽ secũde ꝓpositionis. s. q̃ a solis filijs israel est deus colẽdus. secunda ibi. Deus aũt noster in celo. Tertia ibi. Non mortui laudabũt. ¶ Quãtũ ergo ad pmũ ꝓponit ꝑmas duas ꝓpositiões. s. q̃ sola terra iudee siue terra ꝓmissiõis est loc' dedicat' ad cultũ diuinũ. Et solus popul' israel est dedicat' ad colẽdũz deũ. Et dicit q̃ in exitu israel. i. cum ꝑplo israel exiret de egypto. s. de illo ꝑplo barbaro et extraneo et rudi: et ibumano. Tũc facta est iudea sanctificatio ei'. i. loc' sanctificat' et dedicat': et deputat' ad dei cultũ et sanctificationẽ. Et

Secũda

hec est ꝑma ꝓpositio. Secũdavero q̃ factus est israel potestas et possessio ei' et ꝑplus electus ad colẽdũ deũ. Et iõ dicit moyses pharaoni et ꝓte dei. Dimitte ꝑplz meũvt sacrificet mihi etc. Exo. viij. ¶ Itẽ psalmo. xiij. Dedit eis regiões gentiũ vt custodiãt iustificatiões ei' etc. Et has ꝓpões ꝑbat dauid. s. q̃ dẽ' elegit hũc ꝑplm quod appareret. Nã cũ miraculis deduxit eũ ꝑ desertũ: et cuz miraculis introduxit eũ in terrã ꝓmissionis. Nã mare rubrum fugit in trãsitu eorũ. et diuisum est in duodecim partes. Ergo signũ est q̃ deus elegit sibi populũ et dilexit ad cultum suũ. Item: iordanis conuersus est retrorsum in introitu terre ꝓmissionis et filij israel transierunt pede sicco. ergo signum est q̃ deus elegit illam terram et locũ ad cultum suum. Item quando ingressi sunt inuenerunt bona pascua in terra pinguj et fecũda. et fi cut agni ouium exultant sequentes matres per loca montes pingues vberes ita filij isr'l exultauerũt ꝑ mõtes terre ꝓmissiõis occupãtes mõtes pingues et ciuitates et oppida et cãpos coagula-

Diuisio psalmi.

Prima.

tos et vberes: et trucidarunt: et elecerunt chananeos a sedibus suis.

Quid est tibi mare quod fugisti: et tu iordanis q: conuersus es retrorsum.

Montes exultastis sicut arietes: et colles sicut agni ouum. Exo. xij

A facie dñi mota est terra: a facie dei iacob. Qui conuertit petram in stagna aquarum et rupem in fontes aquarum. exo. xvij Nũe. xx.

¶ Dic ꝑbat q̃ hoc factũ est ex magno miraculo. Tũ querit dauid vt ꝑbet ꝓpõens. omare q̃d est tibi q̃ fugisti. i. vnde euenit tibi cũ sis res inanimata. et sine sensu et cognitiõe q̃ ita fugisti. et fuistidiuisum in duas diuisiones et partes et dedisti locũ vt transiret ille populus cum hoc sit cõtra naturam tuã. Et similiter o iordanis q̃d euenit tibi q̃ in transitu eorũ et introitu cõuersus es retrorsuz cõtra naturã tuaz. Et o vos mõtes quare exultastis vt arietes. Et vos colles q̃re exultastis sicut agni. ouiũ recipiẽtes illũ populum. et abiicientes chananeos et ferezeos etc. Luz in nob essent ciuitates ierpugnabiles: et oppida. Quasi dicat: quo modo et qua potestate boc potuit fieri. Respõdit et soluit q̃stionẽ dicens. Quia supple a facie dñi mota est terra. Non a facie deorũ gentiliũ: sed a facie dei iacob: qui est verus dẽ'. Qui in nube ꝓcedebat illũ. Et in arcba sedebat sup cherubiu. Et sic omnia obediebant ei. et sedebãt. Nã in virtute dei moyses percussit mare cũ virga. et aque diuiserunt se obedientes et parẽtes creatori suo Et sic factũ est de cõuersione iordanis retrorsuz et de ruina murorũ iherico. tin victoria iosue contra omnes reges chanaan. Nã omnia prosternebant: et edebant: et parebant ꝑsentie et potestati. et voci dei existentis in arcba. Qui etiam conuertit petram oreb in stagna aquarum. Exodi. xvij. Et postea rupem et silicem in fontes aquarum. Numeri. xx. Ex quo patet q̃ omnia ista nõ facta sunt in potestate dominũ: sed in sola dei potestate qui elegerat illum populum et terram ad suuz cultum: sicut promiserat ipsi abraham et ysaac et iacob: nec fecit deus hoc ꝓpter merita illi' populi qui multotiens deum prouocauerat ad iraz in deserto. Sed dẽ' hoc fecit. scilicet introduxit in terram ꝓmissionis cum tot signis et miraculis ꝓpter solam misericordiam suam et veritatem. scilicet vt impleret promissum quod pollicitus fuerat ipsi abrahã et ysaac: et iacob. scilicet q̃ daret illam terraz filijs suis etc. Ideo sequit.

Nõ nobis domine non nobis: sed nomini tuo da gloriam. j. ctrũ

Super mia tua et veritate tua: ne q̃n dicãt gentes vbi est deus eorum.

¶ Nõ nob dñe. sz nomini tuo da gliam. i. ista potestas et glia nõ est tribuẽda nob: sz nomini tuo. Nec dedisti nobis istã gliam ꝓssessiõem ꝓpter nostra merita: sed ꝓ fecisti. misericordia tua et veritate tua. idest ꝓpter solã misericordiam tuaz

In exitu israel.

et ꝓpter veritatẽ tuaz. s. vt impleres q̃d ꝓmisisti ꝓbis nr̃is: et sic maneres ver' et nõ fallax. ne q̃n dicãt alig̃n dicat nec dicerẽt gẽtes. Ubi ẽ dẽ' eor. Nã si nõ ipse misisset ꝓmissa irridẽdo dirissẽt gẽtes: vbi ẽ Xp̃istus vester: eor q̃ ꝓmisit eis terrã tnõ tes: vbi ẽ Xp̃istus vester: eor q̃ ꝓmisit eis terrã tnõ dedit. Quasi dicãt mendax et fallax est: q: sic eos deceꝑit vel nullus est. ¶ Itẽ si nõ dedisset nobis victoriã: tãc gẽtiles dixissent Ubi est dẽ' eor qui non iuuat eos quasi dicerẽt. Forsan dormit deus israel: q: non iuuat eos.

infra. cxxxiij. c sup. xv. di. xxvj. q. iij. c. stendũ.

Deus autem noster in celo: omnia quecũq̃ ꝓ voluit fecit.

Simulacra gentium argentum et aurum: opera manuum hominum.

Os habẽt et nõ loquentur: oculos habent et non videbunt.

Infra cxxxiij.

Aures habent et non audiẽt: nares habent et non odorabunt.

Manus habent et non palpabunt: pedes habent et non ambulabunt: non clamabũt in gutture suo.

¶ In scõa parte ꝑbat tertiã ꝓpositionem. s. q̃ sol' dẽ' israel est colẽdus et nullus alius. Quã sic ꝑbat. Nã sol' ille dẽ' est colẽdus et adoratione latrie venerãdus q̃ fecit quecũq̃ voluit in celo et in terra. Sz sol' dẽ' israel est huiusmodi: et nullus alius Ergo dij gẽtiũ nihil possunt facere cũ nõ sint res viue et inaiate. igit sequit hec ꝓia aduersuz superiorẽ. s. ne q̃n dicant gẽtes vbi est dẽ' eor. Ideo dicit dauid. Deus noster est colẽdus: et nõ dij gentiliũ: q: dẽ' noster est ver' dẽ'. Ex quecũq̃ voluit fecit tã in celo q̃ in terra. Sed dij eor nihil possunt facere cũ sint statue et simulacra inaiata. Et primo ꝑbat ꝑmã partẽ. s. q̃ dij gẽtiũ nõ sunt colẽdi cũ nõ sint veri dij nec possint iuuare cultores suos. Dicit g̃ primo q̃ dij gẽtiũ non sunt veri dij nec colẽdi nec possunt iuuare cultores suos. Probat. Ex dij gẽtiũ sunt simulacbra inaiata vel illa simulacbra q̃ gẽtes colũt vt deos. nil aliud sunt nisi aurũ et argentũ et opera manuũ hominũ viuẽ tiũ. Ergo qũo possunt esse dij. cũ nõ viuãt. Nam lz sint facta et fabricata ad similitudinẽ hominuz viuẽtiũ: tñ nõ sunt. Nã lz habeant os et aures. s. videantur habere os et oculos tñ nõ loquẽt nec ꝓ videbũt vnq̃. Et eodẽ modo habẽt aures et nares: tñ nunq̃ audiẽt nec odorabũt. Et sic eodem modo habẽt manus et nõ palpabũt. Et hũt pedes et nõ ambulabũt et videtur habere guttur: et tñ nunq̃ clamabũt q:ꝛ ista simulacbra ꝓdicta organa nõ sunt vera: sed equiuoce dicta. q: homo sculpt' vel depict' nõ est hõ nisi equiuoce. vt ait. Aristo. ñ. de animat in topicis. Et iõ sequtur.

xxxij. q. iij. sicut sanctus.

Similes illis fiant qui faciũt ea: et omnes qui confidunt in eis.

¶ Similes inquit siant. Nã sicut illa simulacbra sunt quasi mortua: mutaet sine sensu et motu et cognitione. ita omnes gẽtiles qui ea faciunt et colunt et in eis cõfidunt sunt facti muti et sine sensu

et intellectu: et ceci et mortui q: nullũ bonũ agere possunt. Et sicut ista simulacba sunt mortua et inanimata. Et per cõsequẽs nõ possunt iuuare cultores suos. Ita non possunt coli ab aliquo: nec q̃ colunt talia simulacbra sunt digni et apti ad colẽdũ deũ q: nil colunt cũ sint sll'es simulacbra.

Domus israel sperauit in domino: adiutor eorum et protector eorum est. ij. q. iij. c. ad mẽ sam Hd Ro. viij de pe. di. ij. tua lib'. Et di. iij. ij ex bono

Domus aarõ sperauit in dño adiutor eor et protector eorum est.

Qui timent dominum sperauerunt in domino: adiutor eorum et protector eorum est.

¶ Hic ꝑbat secundam partẽ ꝓpositionis. s. q̃ dẽ' israel est ver' dẽ' et ꝑ cõsequẽs colẽdus. Probat q: iuuat cultores suos sperãtes in se. Probat. Nã ꝑmo liberauit isr'l ab oiõ periculo: eo q̃ sperauit in eo scõo eũ bñdixit et multiplicauit ꝑmũ ꝓbat. Nã tota domus israel sperauit in dño qñ exiuit de egypto et clamauit ad eũ. Et tñ ipse adiutor eor fact' est in exitu egypti et protector eor fact' est ꝑ totũ desertũ et in terra ꝓmissionis. vt patet persingula. Itẽ domus aarõ sperauit in dño. cũ dathan et abiron et chore fecerũt conturatione cõtra eum. Tñ dñs adiutor eorum factus est cũ combusti sunt. ccl. Et aperta est terra et deglutiuit alios seditiosos: vt patet numeri xvj. Sed q: diceret aliquis. Et quare dñs nõ adiuuit omnes filios israel: q: multi mortui sunt et trucidati in deserto: vt illi qui adorarũt vitulũz Illi qui inicbati sunt beelfegor: omnes q̃ egressi sunt de egypto a. xx. annis. et supra quor cadauera iacuerũt in deserto: quor nulli intrauit terram ꝓmissionis nisi caleph et iosue. Et tñ oẽs isti sperauerũt in domino: q: cũ fiducia intrandi terram ꝓmissionis exierũt de egypto: tamen deus nõ iuuit eos. Ad hoc respondet dauid q̃ isti non timuerunt deum. q: rebelles fuerunt ideo non vere sperauerũt in eo. Ideo sequitur. Qui timẽt dominum. i. deus factus est adiutor omniu eor qui timent deum sperauerũt in eo quia tales liberauit.

Mu. xxi iij. et xxx iij. xv. q j. ca. sic missime

Dñs memor fuit nostri et benedixit nobis. Bñdixit domui isr'l: bñdixit domui aaron Benedixit omnibus qui timẽt dominum pusillis cum maioribus.

¶ Sedo ꝑbat q̃ nõ solum liberauit eos a periculis. Sed etiã benedixit et multiplicauit in possessionib' et bonis tẽporalib' et copia filioz: ideo ait. dñs memor fuit nri adiplẽdo q̃d ꝓmisit ꝓbus nostris et bñdixit nobis dãdo nobis terram chanaã in possessionẽ et multiplicãdo nos in magnum ꝑ ꝑplm sicut ꝓmisit patri nostro abrahã: ita cob dicens: benedicã semen tuũ etc. Et liebenedixit domui israel dãdo terrã ꝓmissam. Et bñdixit domui aaron dãdo sacerdotium et iura leuitica. s. decimas etc. Et benedixit omnib' qui timẽt dñm pusillis cum maiorib': nõ aũt rebelles: et sic non solum bñdixit vos in copia bonor tpalium Sed in copia filiorum. Ideo sequitur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

xxij.q. ij c. ij ois ber. Esa. lx. iij. xxij. q. iij. re curret.

Adijciat dñs sup vos: sup vos ⁊ sup filios vestros.

Benedicti vos a dño: qui fecit celū ⁊ terram.

Celum celi domino. terram autem dedit filijs hominum.

¶ Adijciat dñs: ⁊ adiecit numerū sup vos ⁊ ecū duitem ꝓlis. ⁊ nō solū sup vos: sed super filios vros sup copiā gnationis ⁊ fecunditatis ꝓlis Et vnde hoc. qz benedicti estis vos a dño q̄ fecit celū ⁊ terrā. Qz colitis eum. ⁊ nō simulachra nec deos gētium. Jdeo illi qui colunt eos sunt mortui ⁊ inepti ad laudandum deum. Nā ipsum celū celi. s. empireū datum ⁊ factuz est ipsi dño de ovr ibi a beatis videak. Terrā aūt dedit filijs hois. i. bold⁹ filijs adā ad habitādū ⁊ laborādū tāꝯ via toribꝰ. ⁊ iō resumit ⁊ cōcludit ꝓbationē ⁊ ꝓpositū ꝓprie ꝓpositionis ꝙ sol⁹ ppls israel est electꝰ ⁊ dedicatꝰ ad colēdū ⁊ laudandū deū ⁊ nō gētiles eo ꝙ sunt mortui sicut dij eoꝝ: ⁊ facti bestiales siue inepti ⁊ mortui in petō. Jdeo sequitur.

xxviij. q. j. oēs. §. et dis te. de pe. d. ij. infirmū fundamentum.

Non mortui laudabunt te dñe: neq; oēs q descendunt in infernum.

Sed nos qui viuimus benedicimus domino: ex hoc nunc ⁊ vsq; in seculum.

¶ Nō ergo gētiles ⁊ peccatores qui sunt mortui ⁊ inepti ad bene agendum laudabunt te dñe ineq; omnes qui descendūt in infernum. Cū potius blaspbemēt pre dolore tormentorum. Sed nos qui viuimus in lege tua per gratiam benedicimus tibi dño ⁊ laudamus ⁊ colimus. Et ℣ nūc ⁊ vsq; in seculū. Dic per gratiā ⁊ in futuro ꝓ gloriam amen. Sed qz iste psalmus non est inanis nec sine sacramētis sicut ⁊ ceteri. Jdeo videam? quid nō vult sensus spiritualis ipius. ⁊ q̄d i eo intellexit dauid de xp̄o ⁊ ecclia. Unde aduertendū ꝙ dauid cōtēplādo in exitu israel de egypto ⁊ in transitu maris rubri ⁊ in miraculis factis in deserto. Et in cōuersiōe iordanis retrosum. quādo ingressi sunt filij israel terras ꝓmissionis. Et in victorijs iosue. qui occupauit terrā. Et diuisit eam filijs israel per tribus i possessiones electis gētibus ⁊c. Tunc prenidit in spiritu mysterijs ad uētus xp̄i in carnē. Et qūo post passionē eduxit patres de limbo iferni. Et nos oēs de tenebris pctōꝝ. ⁊ qūo infernus fugit a facie ei⁹. ⁊ mare. i. persecutio tyrānoꝝ fugit. ⁊ ecclesia fidelium qui est ppls dei introiuit per totum mundum ꝓpulsa idolatria. ⁊ quomodo solus populus xp̄ianus colit verū deū ⁊ nullus alius. Et sic de hac materia ꝓpbetādo fecit hunc psalmū vt cārarek in die sabbati. Et in festo dedicatiōis tabernaculi ⁊ tēpli. ℒ ¶ Ex quo ꝑz ꝙ dauid non memorauit supradictas bystorias ⁊ mysteria tanq̄ ꝑncipalē materiā sui psalmi: ꝑz tanq̄ ꝓpositionē ⁊ parabolas ex quib⁹ intēdit elicere tres cōclusiones euangelicas.

Nota

¶ Quarū prima est ꝙ. solus ppls xp̄ianus est redemptus ⁊ receptus ad colendum diuina.

¶ Scōa ꝙ sola ecclia est dedicata ad cultū dei.

¶ Tertia q̄ illemet de⁹ q̄ liberauit isr̄ de egypto ante incarnationē: ille idem incarnatus liberauit partes de limbo ⁊ ecclesiā suam de captiuitate diaboli ⁊ per dño xp̄o de⁹ homo est dño in celo ⁊ in terra. Jdeo est vere colēdus cultu latrie. Probatur ꝙ sola ecclia xp̄i succedit illi populo: reicta est iudea ⁊ israel: ⁊ fuit figurata per oia illa mysteria in eis⁹ figura facta sunt omnia illa vt frequēter ꝓbatū est. ¶ Dicit ergo dauid Ego supple vidi in spū ꝙ sicut i exitu israel de egypto. s. domus iacob. i. cū israel. i. dom⁹ iacob exiret de egypto. s. de illo populo barbaro. Tūc facta est iudea sanctificatio ei⁹ ⁊c. Jta ꝙ xp̄o q̄ figurat⁹ est per moysen durit sanctos patres de limbo infernit omnes nos de tenebris peccatoꝝ Tūc iudea. s. ecclesia que vere deum confitetur: facta est sanctificatio ei⁹. i. electa est a xp̄o in sanctificationē ⁊ cultū verū dei. Et israel. s. populus xp̄ianus qui est verus israel: qz vere et solus videt deū per fidem: factus est potestas ⁊ possessio ⁊ exercitus. ⁊ hereditas eius ad possidendū terram viuentium q̄ est regnū celoꝝ. Et tunc in aduentu eius mare. ⁊ furia diaboli ⁊ tyrannoꝝ fugit: qz potestas eius obtusa et comprehensa est. Et populus dei transiuit: ⁊ per aquas baptismales iordanis ingressus est ecclīam per. xij. lapides qui sunt duodecim articuli fidei. Et sic letāter possidet eam hic per gratiā ⁊ in futuro ꝓ gloriā. ¶ Unde nota ꝙ per iordanē q̄ interpretat recte descensus recte figurat desluxus generis humani. Nā iordanis oritur ⁊ emanat ⁊ descendit a monte libano qui inter omnes montes syrie et assyrie est felicior ⁊ amenior et fructuosior et congregatur ex duobus fontibus. Et fac⁹ magnus tendit ⁊ fluit inter palestinā ⁊ arabiam petreaz versus meridiem: ⁊ per vallē illustrem quasi semper inter montes: ⁊ facit mare tiberiadis: ⁊ postea in angustum alueum reductus discurrit per vallem illustrem: et tendit vsq; ad mare mortuū in regionem sodomm. Et ibi submergitur in illo mari amarissimo ⁊ infructuoso et horribili. ꝑ hoc figurat gen⁹ humanum sine defluxus generis humani descendentis a primo homine adam qui in illo amenissimo et felicissimo monte paradisi creatus est: siue in eo constitutus quisquidem homo componitur ex duobus fontibus: scilicet ex corpore et anima: tamen quia deo inobediens fuit. Jdeo a monte paradisi ejectus est. Et descendens de monte per vallem lachrymarum huius mundi discurrebat cum tota sua ꝓpietate: qui licet per loca amena flueret ideſt per delicias huius mundi que non sunt comparande delitijs paradisi a quo electi sunt tamen in finē omnes submergebātur in mare mortuum infernī amarissimum multiplicibus penis ⁊ tormētis Sed veniēs dominus noster iesus i virtute sua Non solum mare sed iordanis conversus est retrorsus cū in eo posuit. xij. articulos fidei Et nō intrauit mare mortuum: immo per ipsum trāsiit populus christianus in illas ecclesiam ꝓ gratiam. ⁊ in superiorem per gloriam. Et mare mo-

Jordanis figurat ōfiū gentium.

tuū buꝝ mūdi qō oēs submergebat: ⁊ sordāles q̄ oēs ad mare mortuū deferebat facti sunt ꝓ quat uor ꝓmittētes nō trāsire ⁊ patriā nob ꝓmissā. Jta sicut agni cuiū et arietes ieremur pascentes in mōtibus ⁊ collibus ecclesiasticis pascuaybertima ⁊ saluberrima sacramentoꝝ die ꝙ gratiaz modi mysteria interrogat mare rubrū ⁊ iordanē mōteoꝝ colles dicens. Quid est tibi mare ꝙ fugisti. ⁊ tu iordānis ⁊c. q. d. Quomodo ⁊ in q̄ ꝓmisisti transire illū ppm. i. q̄d significabāt ista mysteria. Et respōdet spūssctūs ꝙ os dō ꝓphe tādo aduentū xp̄i dicētibus scire q̄d ꝑ significat. Qui a facie dñi nostri iesu xp̄i q̄ est de⁹ iacob me fie in lege ꝓmissi mota est ⁊ mouebit tota terra. Nā in ei⁹ natiuitate oia regna mūdi fuerūt mota: qz stumē nili diuisum est in. vij. bostia ⁊ inundauit extra solitū: ⁊ oēs dij ⁊ idola gentiū clamauerūt apud meotidas paludes teaspis regnaz: regē rūt pacis esse natū ⁊ ꝓpter quā pacis romē ꝓtractū est: et stella ꝓter solitū in oriēte apparuit: q̄ magos ad xp̄m ꝓduxit: ⁊ postea a facie eius mota est terra centralis inferni: cū inde patres abstraxit. ⁊ magis mota est qñ apostolos ꝓ mūdū misit ⁊ mare tyrannoꝝ fugit ⁊ cessit: ⁊ idolatria reiecta fides ⁊ ecclia mūdū occupauit in virtute xp̄i. Nā sicut tūc tota terra mota est a facie dñi q̄ portabat in arcba. sic tota terra gētiliū mota est a facie nois iesu qō apli portabāt in arcba euāgelica q̄ quassit petrā in stagna aquarū cū corp⁹ suū lancea est percussus ⁊ exiuit sanguis ⁊ aq̄ i remissionē pctoꝝ. vnde sacramēta ecclīastica virtutem sumpserūt. ¶ Itē querit rupē i fontes aquarū cū misit spū suū i discipulos ⁊ dedit eis septē dona spūssancti ⁊c. Unde illi q̄ erāt grossi ⁊ duri sicut rupis ꝓ ruperūt i fontes aquarū sapiētie dei ⁊ effuderūt ꝓ totū mūdū. vnde haustum? aquas sapiētie legis euāgelice. Et iō ꝓpbeta apostropbat ad xp̄m petēs ⁊ rogans: vt ista cito ipleatur: vt veniat sicuti ꝓmisit sanctis patriarchis: ⁊ deleat idola gētiū ⁊ oēs veniant ad terrā ꝓmissā: et credidet: ⁊ i ipso benedicant oēs gētes: qz hoc nō credit ꝓncipalit ad gloriā nostram: sed suā. Jdeo subdit: o dñe iesu xp̄e nō nobis. i. nō dicimus ꝙ venias ex meritis nostris: qz nō meremur introire in gloriā. Sz da gloriā nomini tuo. i. vt oēs gētes seruiant tibi. i. adorēt ⁊ colant nomē tuū quod est iesus. i. colāt iesum xp̄m qui est nomen tuū. Et hoc fac sup misericordia tua. i. ꝓpter miam tuam ⁊ veritatez tuam vt impleas quod ꝓmisisti abrahe. sc̄z i semine tuo benedicētur omnes gētes. ergo fac ꝙ hoc sit verum. Ne aliquādo dicant gentes vbi est de⁹ eoꝝ iudeoꝝ qui expectant messiam eis promissum: Quia cū sis dñs hoc potes facere. Nam tu es deus in celo. Qui omnia quecunq; voluisti fecisti vsq; ad ꝓsens tempus. Nam tu de nihilo creasti celum ⁊ terras ⁊ liberasti patres nostros ⁊ eiecisti gētes ⁊ punisti: ⁊ introduxisti eos in terram ꝓmissam: que quidez mysteria significabāt aduētū tuū: ⁊ ruinā idolatrie ⁊ electionē ecclie: ⁊ hereditatē ⁊ possessionē ⁊c. Ergo nō ꝓmittas re

Nota

Nota signa i xp̄i natiuitate

gnare idola gētiū ⁊ simulachra eū nō sint argentum ⁊ aurū. ⁊ opera manuū dominū ⁊c. q̄ omnes qui faciunt ea ⁊ qui confidūt in eis ⁊ nolunt conuerti fiant similes illis scilicet muti ⁊ sine sensu ⁊c. Dauid sic de nob q̄ sum⁹ dom⁹ israel vera ecclesia. Nā dom⁹ israel. s. ecclia fideliū sperauit i dño. Qz sicut ille ppl⁹ sperauit i dño. ⁊ dño adiutor eoꝝ fuit eos a grauis tēporalib⁹ liberādo Jta ppl⁹ xp̄ian⁹ ⁊ ecclia ꝙsperauit i dño liberabit ⁊ est liberata ꝓ xp̄m. a morte peccati ꝑ quālib⁹ spūalib⁹ p aduētū sūi: ⁊ ficut tūc dño memor fuit illi⁹ populi: ⁊ benedixit ei in terrā ꝓmissaz introducēdo: ⁊ possessiōeo: ⁊ bona tēporalia cōferēdo Et benedixit domui aaron sacerdotiū ⁊c. iurale nitica largiēdo. Jta dedit xp̄us petro et successoꝝ⁹ suis episcopis ⁊ ꝓsbyteris ⁊ toti cetui apostoloꝝ tradidit claues regni celoꝝ ⁊ ecclesiastī eam potestatem: et taz iura temporalia q̄ spiritualia. Et sic benedixit domui ⁊ cetui ministroꝝ ecclie. Et vbicunq; oēs fideles ꝓbendantur. Dicit ꝙ bñdixit oibus qui timent dñm pusillis cū maioribus sez paruis et magnis diuitib⁹ et pauperibus: ⁊ simplicib⁹ grecis ⁊ barbaris ⁊ latinis. Postq̄ venerūt ad fidē ⁊ deū timent. Et qz ex paucis iudeis. sez aplis ⁊ discipulis incepit ecclia. Sz postea creuit in magnū numerū ex gētibus per totuz orbē. Jdeo ait ꝓbeta. Adijciat dño super vos. o apli et discipuli. i. crescere vos faciat. Et addat magnū numerū sup vos: et sup filios vros ex gētibus ad fidē regeneratos. Et subdit. o fideles benedicti estis a dño qui fecit celum ⁊ terrā Et quo capitis baptismū: et nō curatis habere regnū in terris. nec congregare bona mūdana ⁊ tēporalia. nec scandalisamini si boni mines prauī ⁊ mūdani abundant bonis tēporalibus et conculcant et persequūtur iustos. Et vos estis inopes ⁊ pauperes ⁊ afflicti ab impijs. Nā in hoc mūdo tamū habent felicitatē Vestra aūt merces in celo est. Nā deus pater dedit dño nostro iesu xp̄o celū celi. i. celū empireū in possessionē ⁊ habitationē eternā: vbi est summa ⁊ eterna et secura felicitas. Et hoc celum dedit pater filio pro se ⁊ suis fidelibus. terrā aūt istam inferiorem dedit filijs hominū. sez terrenis et mūdanis cuius felicitas erit brevis: et pena erit eterna. Nam licet videantur viuere: tamen mortui sunt deo ⁊ priuati illa superiori vita eterna. Nam hic sunt mortui in suo pctō ⁊ in futuro ꝓ penā in inferno. Et ideo subdit ꝓbeta. Nō isti boies rerum qui sunt mortui in pctō laudabunt te o dñe hic in hoc mundo. Nec omnes qui descēdunt in infernum laudabunt te: immo blaspbemant hic peccando: et ibi penas patiendo. Sed nos q̄ viuimus hic per gratiā seruādo legē euangelicam benedicimus dño ore ⁊ opere. Bñdicimus dico Et hoc nūc. id est tam incepimus ex hoc instāti. Et hoc seculo viuendo per gratiam. Et vsq; in seculum aliud fruēdo per gliam. ℟ ¶ Et isto tertio. s. celum celi dño. terram autez dedit filijs hominū. Dogmatizant magistri moderni iudeorum in synagogis suis ꝙ homines post hāc vitā

Universidad de Deusto
Biblioteca

Contra hereticos q̄ dicunt baptismō ascendere celum

nō ascēdunt in celū nec ascenderēt post resurrectionē. Sed manebūt in terrestri paradiso cū abrāā ysaac. ⁊ iacob ⁊ ibi erūt in perpetuū. Nā celū nō est datū boibus: sed dño deo. Terrā aut̄ dedit filijs hoim ad habitandū ⁊ manendū. Ūñ iudei moderni non expectāt gloriā in celo: sed in terra cū abrāā ysaac ⁊ iacob scz in illa terra vñ fuit eiect⁹ adā. hz ēñ pro in cōuenienti q̄ boies possint ascēdere in celū nec ibi manere cū sit ℨ naturā boīs. Sz q̄ꝝ sit detestabilis ista doctrina et ℨ sacrā scripturā de seipso manifestū est. Nā sicut nō est inconueniēs nec impossibile q̄ angeli deo rebelles a pncipio fuerint deiecti de celo nō solū ī facie terre: ſ vsq; in pfundū ī ferni vbi ppetuo eruciant penis eternis. Itē nō est inconueniēs q̄ boies iusti ⁊ scti qui nō ſm carnē vixerūt ⁊ penitētiā de suis peccatis egerūt ascendāt in celū. ⁊ inter hierarchias āgelor̄ collocari sempiterno euo fruant: vt dictū est psal. p̄cedēti. Nā licz hoc nō cōueniat nec debeat boib⁹ p naturam tñ datur eis p gr̄am ⁊ merita passionis xpi. cuius mēbra sunt p baptismū ⁊ fidē effecti. Ūñ qñ xp̄s ascēdit in altū celum in die ascēsionis secū duxit captiuitatē sctōr̄ patrū scz. Adam abrāā ysaac ⁊ iacob. vt dictū est psal. lxvij. Et sic abrāā ysaac ⁊ iacob. nō sunt in hac terra vt isti moderni iudei mētiūtur. Sz regnant i celo cū xp̄o. ⁊ cū filijs p̄missionis. Et ō isti iudei carnales nunq̄ ascēdūt cū eis in celū ſz in infernū ppetuo cruciādi descēdūt. Jō dicit xp̄s Mat. viij. Ō multi ab oriēte ⁊ occidēte venient ⁊ recūbēt cū abrāā ysaac ⁊ iacob in regno celor̄. Filij aūt regni mittētur in tenebras exteriores: vbi erit fletus ⁊ stridor dentiū. Et ō dauid noranter dixit. Celū celi dño. i. q̄ deus pater dedit celū xp̄o dño celi p se ⁊ suis membris: q̄ oēs ascēdem⁹ cū capite nr̄o xp̄o. Sed terrā dedit filijs hoīm. i. carnal̄r. ⁊ ſm hoiem viuētibus. Nā fideles iam nō dicunt filij hominū: sed hoc nō p̄t cape occecati ⁊ obstinati iudei. Nā qui vult accipe repromissionē in celo cū abrāā ysaac ⁊ iacob opz q̄ ascēdat cuz xp̄o capite nostro cum quo illi ascenderunt. Aliter nemo poterit ascendere nisi efficiatur mēbrum xp̄i Quia nemo ascendit in celū: nisi q̄ descēdit de celo filius hois q̄ est in celo. Qui cum fuit exaltatus in celū et in crucē oia sua membra traxit ad seipsum. Johā. iij.

xv. di. c. sctā romana.

Jleri quoniam exaudiet dñs vocē oratiōis mee.
Quia inclinauit aurē suā mihi: ⁊ in diebus meis invocabo.
Circūdederūt me dolores mortis: ⁊ pericula inferni inuenerūt me Tribulationem ⁊ dolorem inueni: ⁊ nomen domini invocaui.

ñ. xvij. q. vij. q. j.

¶ Titulus alle. Et titulo apparet q̄ dauid fecit hūc psalmū ad laudādum deū in festiuitatib⁹ determinatis maxime in die pasche: eo q̄ agit gr̄as pro toto genere hūano: quia fuit liberatū de captiuitate diaboli: ⁊ viuificatus a morte eterna ⁊ cōstitutum in regione viuor̄. i. in ecclesia xp̄i viuēdo p gr̄am. ¶ Tria ℨ facit. Nā p̄mo pponit q̄ intēdit narrādo alas flictiones in quibus erat posit⁹ ille bō mysticꝰ Secōo inuocat xp̄m vt veniat in carnē ad liberandū ips̄m. Tertio excitat aīam suā ad pnām et fidē ad agendū gr̄as fcōa ibi. O dñe libera aīam meam. tertia ibi. Conuertere aīa mea.

¶ Quātū ad primū est notādum ſm ap̄lm ad Ephes. j. Et ſm Aug. in sermōe de ap̄lis. Ōd deꝰ prius dilexit nos affectu ⁊ effectu: q̄ nos diligeremus. ips̄m: Nā ipe ab eterno dilexit nos ⁊ elegit ⁊ p̄destinauit ūtēq̄ essemus. Et postea gratificauit nos ī xp̄o filio suo: ⁊ vocauit nos p ips̄m ad fidez ⁊ redemit nos anteq̄ aliquid boni facerem⁹ ersic patet q̄ nos ex debito tenemur ipm diligere ⁊ amare. quia p prius dilexit nos nō solūmodo in affectu: ſ etiā in effectu cōferēdo talia bñficia. Et ideo adā mysticus q̄ introducit ad loquēdū in hoc psal. cum sua posteritate fideliū dicit: ego dilexi. i. tenebor diligere dñm. Et ponit p̄teritū p futuro: rōe certitudis ppbetie: vt dictū est pluries. ⁊ ptz per litterā sequētē. i. diligā. dīm q̄m ipse deus exaudiet vocē orationis mee factā p patriarchas ⁊ ppbetas. Et diligā etiā ipm: ex teneor de debito ipm semp diligere: eo q̄ invoco ips̄m Primo vt veniat ad liberandū me. Et postq̄ liberauit me: invoco cū agēdo gr̄as: ⁊ bñ cognor invocare ipm vt veniat. Nā postq̄ fui exactus a paradiso p pctm circūdederūt me dolores mortis. Q: fui afflictus in corpe: multis infirmitatib⁹ ⁊ miserijs. Et in aīa fui saucia tus ⁊ vulnerat⁹ comite cōcupiscētie ppter q̄ sum pnus semp ad male agēdū ⁊ cadendū. ⁊ ipotēs ⁊ fragilis ad bñ operādū. Et sic plcula inferni inuenerūt me ppter pctm originale ⁊ actuale. Et sic plcula ifern̄i iacuerūt me q: ceciди in mortē ppetuā ⁊ eternā a qua nō possum liberari nisi p xp̄m. Et ō nomē dñi invocaui p pfiarchas ⁊ ppbetas existēs in tali tribulatiōe ⁊ dolore a pncipio casus mei vsq; ad xp̄m. ⁊ ō invocaui nomē ei⁹ q̄ ē iesus ⁊ saluator: q: nullū aliud nomē est sub celo. in quo nos oporteat saluari: nisi ī xp̄o iesu q̄ est nomē tetragrāmatō ptinēs in se ūtres vtutes. s. omnipotētiā. sapiētiā. miam. ⁊ iusticiā. vt dictuz est in prologo psalmo. vij. ⁊. xvij.

Diuisio psalmi.

Deꝰ pater dilexit nos.

ñ. iv. di. ñ. q. vij. c testes. ℨ ebristus de cōse. di. ij. ⁊ ibi ratur.

O dñe libera aīam meā misericors dñs et iustus: ⁊ deus noster miseretur.
Custodiens parvulos dominus: humiliatus sum et liberauit me.

aduersus eos. Et xxxij. q̄. iij. c. vi.

de cōse. di. ij. ⁊ ibi ratur. xxiij. q. j. que di gnio.

Credidi propter quod locutus sum.

¶ In hac ſba parte ppbeta in pſona totius corpis mystici cōuertit ad xp̄m vt veniat ad liberandū ipm a supradictis penis ⁊ miseriis. ī quas incidit p pctm ⁊ dicit. O dñe iesu xp̄e libera aiam meā a supradictis penis. q: tu es dñs quātus ad oipotentiā. Et es misericors ⁊ iustus: q: hoc cōtinet nomē tuū iesus q̄ est nomē tetragrāma Et ideo tu solus potes me liberare: q: deꝰ et bō Et ppbeta mutat personā p semetipsum dicēs. Deus noster iesus xp̄s miserek nob. eo q̄ est misericors ⁊ iustus. Et est dñs custodiēs parvulos i. būles ⁊ simplices. Quasi dicat volēdo seipsum ⁊ nos cōsolari iesus xp̄s dñs deꝰ noster misereb tur nostri: q: ipe est pater ⁊ aduocat⁹ ⁊ tutor pauper. ⁊ simplicium ⁊ miseror. ō efficiamur parvuli per būlitatē ⁊ fidē ⁊ miserebit nr̄i. q: ego humiliatus suz per fidē. ideo liberauit me p passiones suas ecclīastica sacramēta. Itē būliatus sum. i. deiect⁹ ⁊ punit⁹ in hac valle miserie pp pctm: tñ dñs iesus liberauit ⁊ redemit me in aduētu suo.

Conuertere anima mea in requiem tuam: quia dominus benefecit tibi.
Quia eripuit aīam meaz de morte: oculos meos a lachrymis pedes meos a lapsu.
Placebo domino in regione viuorum.

¶ In hac tertia pte excitat aīaz suā ad fidē xp̄i ⁊ ad agēdū gr̄as: ⁊ ad cōtēplationē p bñficio redēptionis pfecte p xp̄m. vñ dicit. O aīa cōuertere in requiē tuā. i. ad statū gr̄e a q̄ cecidisti p pctm q: dñs iesus xp̄s bñfecit tibi re redimēdo p mortem ⁊ passionē. Ex eripuit aīaz meā de morte ad quā erat ordinata p pctm. Et eripuit oculos meos a lachrymis ex penis in quibus erā: q: semp flebā ea suz meū ⁊ felicitatē quā p̄diderā. Et ⁊ eripuit etiā pedes meos a lapsu. Et dedit mihi gr̄az ad resistendū tēptationib⁹ ne cadā in pctm. ⁊ sic sanauit vulnera mea. ⁊ viuificauit aīam meā a morte. Ūñ q: ante erā mortuus p pctm. nūc viuo p gratiaz. Jdeo būliatus in regione viuor̄ q̄ est ecclīa: placebo dño. i. ofones mee ⁊ bona opa erūt deo grata ⁊ accepta: q: extra ecclīam nullus exaudit̄r. Ex nō mortui laudabūt te dñe: neq; oēs q̄ descēdūt in infernū: vt dictū est psal. p̄cedēti. Sz nos q̄ viuimus in hac regione viuor̄ p gratiā ⁊ in futuro p gloriā placebim⁹ dño: q: laudes nr̄e ⁊ orationes erunt deo grate ⁊ accepte. Nota q̄ istum psal. cāt̄at ecclia i pſona cuiuslz defūcti existētis in purgatorio inq̄tū oēs̄derat liberari p suffragia ecclīe. vt relaxent ⁊ placeat deo in regione viuor̄ p gloriā. Et sic etiā tota ecclia cantat hunc psal. anagogice in diebus ferialibus inquātū petit liberari a vinculis ⁊ morte corpis but⁹ ⁊ quiescere cū xp̄o in supna regione viuor̄.

ñ. eo. tiñ. ō pe. dist. iij. c. ñ. ro ma. iij. ⁊ de pse. d ñ ea. ite ratur.

Credidi propter quod locutus sum: ego autem humiliatus sum nimis.
Ego dixi in excessu meo oīs homo mendax.

¶ Huic psal. nullius titu. ponit in hebrco. Sed de se ostendit q̄ est alicuius paticus eo q̄ agit gr̄as de bñficijs receptis. ℒ ¶ Ad cuius intellectū est aduertēdū q̄ dauid p̄mo fuit homo simplex ⁊ pastor ⁊ ignarus sicut dictū fuit psal. xxij. ⁊. lxxviij. Et sic absq; litterio ⁊ scientia credebat p solā fidez ⁊ viuebat in fide ecclie. ſm illū statū ⁊ cōfitebat xp̄m futurū in sola fide parentū: sed qñ spūs saulis trāsiuit in ipm tam fuit magis illustrat⁹: sed qñ dedit totū seipm diuine cōtēplationi ⁊ rapiebat in extasim ⁊ excessuz mētis tūc in spū ⁊ lumine ppbetico puidit oia futura mysteria de xp̄o et ecclia. put erāt figurata in lege moysi ⁊ in gestis patriarchar et ppbetar q̄ ipm p̄cesserāt ⁊ in gestis soluet iudicū et in oibus aduersitatib⁹ ⁊ psperitatib⁹ suis. ⁊ sic in illa cōtēplatiōe ⁊ mētis excessu ⁊ extasi. in quā frequēter rapiebat vidit manifeste quali sola sacra scriptura ⁊ lex diuina erat vera. eo q̄ erat a solo deo ipsi moysi ⁊ patriarchis ⁊ propbetis tradita. Et vidit quō superstitio gentiliuz erat falsa. eo q̄ erat a diabolo ⁊ boibus p̄ficta. q: sicut nullus est ens nisi p̄cedat a prima entitate. Ita nulla pōt esse ver̄itas: nisi p̄cedat a p̄ma veritate q̄ est deꝰ. i. verbū eternū filius p̄is q̄ illuminauit mētes patriarcharū ⁊ ppbetar ⁊ reuelauit eis veritatē suaz in sacra scriptura. Et sic superstitio gētiliū nullo mō potuit eē ver⁹ posit⁹ nō fuit a prima veritate revelata: sed a diabolo ⁊ boibus cōficta. Et sic vidit qualr est oīs homo mēdax in ūbis suis inq̄tū loquit ex ppīso de reb⁹ diuinis: nisi illustrek a spūsctō. ⁊ ideo sacerdotes ⁊ poete ⁊ nigromātici ⁊ magi gentiliū fuerūt mēdaces in ūbis ⁊ traditionib⁹ suis. eo q̄ nō fuerūt illustrati a p̄ma veritate: ſ deiuli a diabolo q̄ ab initio in veritate nō steterit: sed semp fuit mēdax ⁊ pater ei⁹. In cadē ⁊ multiplici extasi puidit dauid in spū qualr filius dei qui est p̄ma veritas q̄ locutus fuit moysi ⁊ patriarchis ⁊ ppbetis vere. testa. erat vēturus in carnē ⁊ locutur⁹ apl̄is simplicib⁹ ⁊ illitterat⁹: qui quidē apli primo debebāt simpliciter credere xp̄o ⁊ sequi ipm. sed post resurrectionē debebat mittere eis spūsctū ⁊ rapere eos ī altiorē extasim ⁊ illustrare eoz mētes altiori lumine supra oēs patriarchas ⁊ ppbetas vt intelligerēt claro lumine oia illa que sub figuris ⁊ enigmatib⁹ previderāt ppbete. Et preuidit etiaz dauid qualr illi apl̄i ⁊ discipuli sic illustrati debebāt dispergi per totū mundū ad predicandū veritatē euangelicam quā a xp̄o acceperāt ⁊ debebant eliminare et exterminare mendaciū ⁊ falsam superstitionē quam diabolus seminauerat in pplo gentili: ⁊ sic apostoli ⁊ martyres debebāt edificare ecclesiam in populo gentili. toto orbe diffusam et sanguine suo eā irrigare ⁊ cōfirmare. ⁊ in ea seipsos in hostiam ⁊ sacrificiū deo offerre. Et sic ptz qualiter apostoli simplices ⁊ ydiote: primo simpliciter xp̄o credidērūt sed postea per receptionē spūsancti in illa extasi rapti totam sacrā scripturā in lumine euangelico intellexerunt. Et sic locuti sunt et predicauerūt euangeliū p vniuersum orbem. per quam predicationem totum mūdum iugo diabo-

Mota.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Diuisio psalmi.

sti subtecerunt propter quam fidez seipsos mortui et martyrio in eadem ecclesia obtulerunt. ola ergo ista psulcens dauid in spiritu t extali sua fecit duc psalmū in quo introducit ecclesiā apostolorum t omniū martyrum t doctorū t omniū fidelium loquentē t agentem christo gratias p beneficio fidei. t luminis euāgelij recepti. In quo psalmo duo facit nā pmo explicat beneficiū receptum. Secundo pmittit se gratias acturum t sacrificiuz oblaturū pro tanto beneficio recepto sbi. Quid retribuā domino. ¶ Quantū ergo ad primū dicit ceus apostolorū t discipulorū t totus homo mystic⁹. Ego quoq; credidi iesu christo qui est prima veritas: t secutus sum ipsuz et instruxit me pmo in monte. Matth. v. Et ex cōsequenti in sua predicatione. ppter quod ex propria simplicem veritatem locutus sum t pdicaui legem euangelicam primo in sola terra promissionis quādo misit me ad pdicandū t baptizanduz in oēm ciuitatē t locū quo erat ipse venturus vt patet Luce. iij. t. j. Unde debet sic ordinari ista littera. Ego nolui assentire mēdacio scribarū et pharisеorū: nec falsе superstitioni gentiliū. autē pro sed humiliat⁹ sum nimis: t captiuaui intellectum meū t credidi christo q̄ est pma veritas t ppter quod t propter quam credulitatē veritatem locut⁹ sum t pdicaui euāgeliū omni creature. D ¶ Et postea ego dixi in excessu t extasi: idest cognoui in illa receptione spiritussancti q̄liter sola lex diuina a spiritusancto illustrata et reuelata erat vera. t ois alia doctrina erat falsa q: omnis homo carnalis inquantū homo est mēdax. t sic omnis doctrina ei⁹ est mēdacium nisi a spiritusancto homini reuelet: q: tāc ille homo sic illustrat⁹ nō est homo: sed de⁹ per participationem. vt dictū est psalmo. lxxxj. ¶ Ista etiā intelligētia et sentētia potest incipere in secūdo visu vt sit sensus. Ego in illo excessu meo t extasi illustrat⁹ in die pentecostes dixi t cognoui qualit omnis homo inquantū homo est mēdax in ppria scientia t doctrina nisi fuerit a deo q̄ est pmaveritas illustrat⁹. t sic noui qualis doctrina scribarū t pharisеorū erat mendax t falsa. eo q̄ nō erat a deo sed ab eis ppter lucrū suum cōficta. t dixit noui detestabilē superstitionē gentiliū esse falsam quia nō erat a deo sed a diabolo t sacerdotib⁹ et poetis eox iniecta t psuasa. Et ideo nolui credere nec assentire falso sermōto scribarum t pharisеorū nec nepbande superstitioni gentiliū. autez pro sed: sed humiliat⁹ sum nimis t captiuaui intellectū meū t credidi christo q̄ est pma veritas t secut⁹ sum ipsum ppter quod ego locut⁹ sc̄ filius sum ipsum esse verū deū t missam in lege p missum. t locutus sum t predicaui euangeliū omni creature. Si ergo christ⁹ fecit mihi tantā gratiam preceteris. quid ergo retribuā domino pro omnibus t tantis beneficijs q̄ christus retribuit mihi. Ista etiā sunt verba populi gētilis ad christum cōuersi: humiliauit seipsum t credidit christo t tamen illustratus cognoscens seipsum t falsam superstitionē in qua prius erat dixit i sua cōtemplatione veritatis. q̄ ois homo carnalis est mēdax in sua doctrina nisi fuerit a deo illustrat⁹ vt patz Hieremie. xvi. vbi dicit. Euntes ad te venient ab extremis terre. t dicēt. vere mēdacia possederūt patres nostri veritatē que eis nō profuit re. Que ola fuerūt ipleta i Augustino. t Ambrosio t ceteris doctoribus t martyrib⁹ cōuersis et populo gentili. qui nō solum in pdicationib⁹: sed etiam in disputationib⁹ t scripturis detexerunt deceptionē t mendaciū: in quo laborabat tot⁹ ille populus ante suā cōuersionē: vt ostendit Augustinus in decē primis libris de ciuitate dei. t Euse bius in libris de preparatione t veritate euangelica. t in triginta libris contra porphiriuz. t boe idem Lactantius octo libris diuinarum institutionum. Et sic de multis qui omnes oiterunt in suo mentis excessu t cōtemplatiōe. t cōfessi sunt illam detestabilem superstitionem esse falsam t mendacem a diabolo t hominibus carnalib⁹ confictaz: de quo quidē populo gentili post cōuersiones t agnitionē veritatis fuerūt multi martyres t doctores t religiosi t heremite. Et sic obtulerunt seipsos in hostiā deo placentē pro christo et fide euāgelica quā ante ipugnauerāt. ¶ Et bis pater q̄ nulla doctrina de reb⁹ diuinis est vera. nisi illa que tradita est a spiritusancto per patriarchas t prophetas t apostolos t doctores in q̄ bus locutus est spiritussanctus. Quia nō erant illi qui loquebantur. sed spiritus patris qui loq̄batur in eis. Ergo omnis homo de se semper est mendax. Quia omne verū a quocūq; dicatur spiritusancto est scōm Ambrosiū. Et ideo null⁹ de se debet pūmere nec affirmare aliquid sine autoritate sacre scripture scōm Dionysiū t Augustinū in sermone de martyrib⁹ vbi declarat bñ cversuz Et etiā ad hunc sermonem allegat apostol⁹ hos versiculos. secunde ad Corinthios quarto.

Doctria nō est vera nisi a spū scō dicta.

Quid retribuam domino: pro omnibus que retribuit mihi.

xp.q.j.c reuerentiamini.

Calicem salutaris accipiam et nomen domini invocabo.

Vota mea domino reddam coz̄ omni populo eius: preciosa in conspectu domini. mors sanctorum eius.

j. eodē. t sap. iij.

¶ In hac secunda parte intēdit magere gratias pro bñficijs receptis: puta pro beneficio redemptionis t electionis. quia elegit ipsum per fidez sed quia est difficile pro bño deo satisfacere: t gratias sufficiēter reddere ideo ait. Quid retribuā domino: t quam satisfactionē faciam pro bño omnibus que retribuit mihi. Quia primo me de nihilo creauit. Et in tanto honore in paradiso posuit: et post lapsum me proprio sanguine redemit. Et demum per gratiam et fidem vocauit et elegit. Et iudeis manentibus ceco in ecclesia sua congregauit. et veram et sanam doctrinam docuit. Et fidem inspiranit per quaz cū audacia predicaui. t locut⁹ sum. Non sum ergo sufficiens pro tantis beneficijs satisfacere. Sed scio q̄d redemptori q̄ eptori siue piratе qui ips⁹ rapuit siue bellatori qui ipm iure belli acq̄siuit q: iste violēter possidet. t ille libenter t gratāter. Et quo sequit. q̄ is pro xp̄o nosmetipsos martyrio exponamus nō eque laetissacim⁹. nec equale mun⁹ retribuim? q: nihil nisi offerim⁹. q: ius serui eius sumus t facimus q̄ tenemur. Jō subdit. Q oñe licet acciplā calicem martyrij pro te nō satisfacio nec retribuo equale munus dono recepto. q: nihil offero de meo. Mā ego sum ius seru⁹ tu⁹ in psona creat⁹ t redēpt⁹ q̄ fact⁹ est. fili⁹ ancille tue scilicet nature bñane pmo captine. t postea redēpte. ergo nō solū sum seruus in persona: is etiam in natura. Mā magis captiu⁹ est ille q̄ est captiuus t fili⁹ ācille t captiue. q̄ ille q̄ solū est captiu⁹ t fili⁹ libere. sicut est ille q̄ est raptus a pirata. cuius mater est libera in ciuitate sua. licet iste seruiat in domo oñi sui q̄ rapuit eū. Nos aūt nō sum⁹ serui a fortuna. sicut est rapt⁹ a piratav⁹ capt⁹ i bello. Sz eram⁹ serui natura. t filij ire et vindicte. a qua seruitute tu xp̄e nos liberasti. Et sic sum nūc fili⁹ ecclie q̄ est ancilla tua a captiuitate redēpta ex q̄b⁹ pz q̄ in exponēdo me morti nihil do ō meo. imo nō retribuo equū mun⁹. Mā tu meja captiuitate liberasti t diripuisti vincula mea p mortē t passionē. t resurrectiōez. q̄b⁹ vinculis tenebar vici⁹. t captiu⁹ in ptate petī. q̄ ius sum seru⁹ tu⁹. Si ego nō possuz retribuere equale mun⁹. eo q̄ sum seru⁹. t tu diripuisti vincula captiuitatis t petī mei. Scio q̄d faciā. offerā ei munus mun⁹ t sacrificiū q̄ nō est meū: is tuū q̄ est bonū de ope operato. Et iō tibi sacrificabo hostiā laudis. t de se laudabilē t bonā q̄ est sacrm eucharistie i quo offert xp̄s fili⁹ tu⁹. O pater q̄ sacrificiū nō potes refutare. cū sit preciū infinitus tibi acceptabile agnus sine macula. secūdo vere nomē dñi invocabo petēdo salutē redēptionis. Nam offerendo illud sacrificiū t hostiā participamus xp̄i passionē. t redemptionē t salutē. Qz in memoriā eius passionis celebramus. Jstā ergo hostiam sacrificabo tibi quotidie. Et sic redā ista vota mea dño in cōspectu tot⁹ ppli xp̄iani. Et hoc sacrificiū nō offerā in plateis sicut sacrificiū martyrij q̄ fiebat in plateis. Sz hoc sacrificiū eucharistie offerā in atrijs domus dñi: id est in ecclesijs sicut sacrificiū dedicatis in medio tui o hierlm. id est o eccla xp̄i. Quasi dicat in ecclesia t tēplo offerā. t frequentabo quotidie hoc sacramētuz. t hoc sacrificiū de se laudabile t acceptabile retribuā deo pro beneficijs acceptis post⁹ meum nō est sufficiēs. ¶ Sed est aduertendū q̄ etiā totus iste psalmus pōt esse vox xp̄i. qui post⁹ vidit oēs esse peccatores ꝓter seipsum. Jdeo solus ipse fuit sufficiens sacrificiū ad satisfaciēduz pro toto genere humano. Et iō obediens patri vsq; ad mortem obtulit seipsum pro nobis sicut dictum est psal. xxxix. Jdeo dicit hic. Ego credidi. id est obedini patri meo. Mas credere idem est quod obedire. Nam q: pater meus voluit vt ego paterer pro omnibus. Jdeo propter quod locutus sum manifestando suam

Expositio alia.

ciam. Nam cum bona tpalia nō sufficiāt dabo sibi q̄ preciosius habeo scz meipsum t vitā meaz. Naz sicut ipse obtulit se pro me in ara crucis ad mortē: t bibit pro me calicē passiōis. Jta ego offerā meipz t exponā me ad mortē pro ipso t defensiōe sui nois t legis euāgelice. Et sic calicē salutaris. scz passiōis t mortis martyrij accipiaz. Et nomē dñi invocabo t cōfitebor coz̄ hoibus. Mā q: video q̄ nil est preciosi⁹ apud deū t in cōspectu dñi q̄ mors sanctoz eius per martyriuz. Jdeo vota mea dño reddā. i. meipsum offerā. t ad mortē t martyriū libenter exponā. Et nomē Jesu christi cōfitebor. nō abscōse: sed coz̄ omni pplo eius. sicut ipse cōfessus est me in cruce coz̄ hoib⁹. t mo tu⁹ est t passus est. Jta ego volo p hoib⁹. q: scio q̄ preciosa t magni precij est in cōspectu dñi mors sanctoz ei⁹ per martyriū voluntariū ppter nomē eius. Quod quidē votum factum a dauid in persona totius ecclesie fuit impletum in oibus apostolis t martyribus. qui passi sunt pro christo. t calicem martyrij acceperūt. t etiam impletum est per Magdalenam. t athanasium t Ambrosium. t hylarium. t hieronymum. t Augustinū qui pro xp̄o psecutōes t labores sustulerūt. t seipsos ad labores t penitentiā exposuerunt. t totam vitā obtulerunt. Quia omnes isti ad mortē ciuilē seipsos pro christo obtulerunt q: vita christiani si fm ecclesiaz viuat martyrium est vt inquit Augustī. Nam null⁹ potest retribuere. nec satisfacere christo pro tantis beneficijs receptis. nisi per martyrium.

xxij. q. ij. cū redēptor. iuxta eo dem.

O domine q: ego seruus tuus: ego seruus tuus t filius ancille tue.

Diripuisti vincula mea tibi sacrificabo hostiam laudis t nomen dñi invocabo.

Vota mea domino reddam in conspectu omnis populi ei⁹: in atrijs dom⁹ domini in medio tui hierusalem.

No. q̄lis sum⁹ xp̄i serui.

¶ Sed cōuersus in se dauid in persona ecclesie considerans t contēplās magnitudinē. t immensitatē beneficiorū a xp̄o. t considerans paruitatem muneris nostri: videns q̄ non est conueniēs retributio: nec recōpensatio nostra nec equa cōmutatio. Et sic nō satisfacimus licet offeramus nosmetipsos ad mortē. Nam ipse dñs t innocēs obtulit se pro nobis peccatoribus. Et sic obtulit infinitū t mundū pro finito t immundo. Et nos offerimus finitum t paruū. Jtem nos sum⁹ serui. t ipse dñs. ergo nō est equa cōmutatio. Jtem ipse nos liberauit a captiuitate t morte eterna. Et nos per martyriū solū reddimus vitam tpalem. ergo maio: fuit donatio q̄ fit retributio. et maius donum. q̄ munus. Jtē si nos damus nosmetipsos facimus q̄ debemus t tenemur. Naz ex debito seruus tenet mori pro dño. t defendere nomē suū. Jdeo faciēs hoc inutilis seru⁹ est. q: facit q̄ dz. t nihil erogat de suo. Luc. xij. Jtē magis est seru⁹ ille q̄ est redēpt⁹ q̄ ille q̄ solū est iure belli captiuus t raptus. Et magis tenet re

Universidad de Deusto
Biblioteca

volūtatē voluīt. rōdo legē euāgelicā. Et extinde humiliat⁹ sum nimis. i. valde. qz vsq; ad mortem crucis fui obediēs et passus suis p oibus. Et ꝺ fecit qz nullꝰ alꝰ erat sufficiēs ad liberādū genꝰ būanum cū oēs essent petōres. qz ego dixi. i. cognoui ꝙ ois dō erat mēdax et petōr. Qz oēs in adā pec caucrūt et declinauerunt a via vitatis. Et iō qñ ego vidi ꝙ nullū aliud sacrificiū erat acceptabile apō deū. Tūc dixi ecce venio ad offerēdū meipsum p sacrificio. Quid g̃ retribuā dño. Quasi xp̃o dicat inp̃tū dō. Si pater tātū exaltauit me vt vno suo me psonaliter vniret et agnū sine macula et caput ecclie me ꝓstitueret. et ab eterno me vt facerē volūtatē suā ꝑdestinauerit. Et in capite libri me scripserit. Quid g̃ faciāp bis oib⁹que retribuit mihi. Scio qd faciā. qz obediēs pri accipiā calicē salutaris passiōis. Et nomē dñi invocabo. et interfector ero⁹ mediator iter pr̃es meū et gen⁹ hmanū. Et reddā vota mea dño ꝓ pri meo qz in ara crucis me offerā in sacrificiū coā omni pplo ei⁹ in ciuitate hierusalē. Et ꝺ faciaꝫ qz pciosa est. et sacrificiū valde acceptabile in cōspectu dñi mors sctōꝝ ei⁹. Quia mors cuiuscūq; iusti est valde acceptabilis apō deū. Quātomagꝫ mors xp̃i agni sine macula q̃ est iustus iustificās oēs. sufficiēs ad satisfaciēdū p oib⁹ sanctis sanctoꝝ. O dñe pater ego istō sacrificiū offeraꝫ. Palmo qz sum seru⁹ tu⁹ et obediēs inp̃tū me creastiꝰ ꝑdestinasti. Sum et seru⁹ tu⁹ vere et obediēs. et humilis inp̃tū sum filiꝰ ginis marie ācille tue. ex qua formā serui accepi. cuius humilitatē sup oēs mulieres respexisti. Et sic oīs⁹ modis suꝫ tibi seru⁹ et obediēs. et fiorencos tuā volūtatē adimplere et morē subire. ¶ Scdo. Qz diripuisti vincula mea. s. mēbroꝝ meoꝝ remisisti. et me et mr̃es mā ab oi pcō p̃seruasti qz nō fui capt⁹ i rectiacula pctōꝝ i q̃ oēs ceciderē. Jō tibi sacrificabo hostiā laudis. i. meipꝫ hostiā acceptabilē i ara crucis. Et nomē dñi p oib⁹ invocabo. Et iteruꝫ vota mea ad dñz reddā. i. sacramētū eucharistie q̃ die offerēdū instituā in ꝓspectu dñi et b̄ nō i platea: sꝫ in tēplo. et in atrijs tuis: o hierlm. s. i locis dedicatis et ꝓsecratis. Et ꝺ dicit xp̃s. qz p̃mū sacrificiū. s. moꝝ passio fuit ferū coā oi pplo. Sꝫ scōz sacrificiū. s. eucharistie nō offerē nisi i ecclesijs ad. mistrāda sacramēta dedicatis. ¶ Et sic ptz qñ tot⁹ iste psalm⁹ pōt esse vox eccl̃ie vt ptz ꝑ primaꝫ expositionē. Et ēt pōt esse vox xp̃i vt ptz p scōaꝫ expositionē. qz pōt exponi in persona ecclesie et in persona christi per se.

xp̃i. d. c. j. i glos. Ro. xv. c. xxxix. di. c. dia coni.

Laudate dominum omnes gentes: laudate eum omnes populi.

Quoniam confirmata est super nos misericordia eiꝰ: et veritas domini manet in eternum.

¶ Tituluꝫ alleluya. Notādū ꝙ dauid cōtēplāꝫ in ꝓmissione facta ipsi abrahe. Benī. xxij. s. in semine tuo benedicentur omnes gentes et in benedictiōe iude facta a Jacob Geneſ. xlviij. vbi dicit. Non auferetur sceptrū de iuda. donec veniat qui mittendus est: scz messias christus. Et ipse erit expectatio gētium ꝛc. Per hoc ꝓuidit dauid in spiritu q̃ ecclesia erat cōgregāda ex gentilibus ad fidem christi cōuertēdis. Et ꝙ gentiles qui āte idola colebant relicta idolatria debebāt christuꝫ colere. et laudare. Jō fecit hūc psalmuꝫ. qui ꝫ sit parum in verbis. tamē cōprehēdit tota sacrā scripturā: et presupponit eā in sententia. in quo prophetando inuitat totum populuꝫ gentilem ad laudandum deū. Et ad cultum vnius dei. Et ad agendū gratias pro beneficijs receptis pro promissiōe cōpleta per aduentuꝫ xp̃i. Et dicit O oēs gētes a solis ortu vsq; ad occasum. Laudate dñm deum trinuꝫ et vnum relicta omni idolatria. Et vos oēs populi tā gentiliū ꝙ iudeoꝝ. laudate et colite eū et agite deo gratias. quoniā per aduētum xp̃i filij eius cōfirmata est super nos misericordia eius. qz venit ad miserendum nobis per mortē et passionem. Et sic misericordia nobis promissa de redemptiōe vniuersali cōfirmata est et cōpleta per christuꝫ. Nā quod deus promisit abrahe dicēs. In semine tuo benedicentur oēs gentes. Et illud quod predixit Jacob. Ipse erit expectatio gentium. Et quod promisit moy. Prophetā suscitabo de medio fratrū tuoꝝ. Oīa ista ꝓmissa cōfirmata et impleta sunt in aduentu christi super nos. et sic veritas domini manet in eternū immobilis. Nā quod promisit et figurauit in vete. testa. totū est vificatuꝫ in xp̃o. Et deus manet ver⁹ in eternū. et nō fallax. Laudate ergo eum pro tāto beneficio receptō ꝛc. Veritas ergo ei⁹ manet in eternuꝫ postq̃ adimpleuit quod ꝓmisit. Et sic lex eius manet vera ineternū. Jtē xp̃s q̃ est vitas p̃is. et est veritas et finis totius legis in quo est completa lex ipse manet ineternum ꝛc. ¶ Nō nota ꝙ duo fecit pater in mittēdo filiuꝫ. Maꝫ p̃io cōfirmauit miam patribus ve. testa. promissaꝫ secundo vificauit omnes scripturas. s. legē et ꝓphetas. qz vnū tota nō fuit ꝓpter missuꝫ. quin per xp̃m fuerit impletum. Quia ad hoc venit xp̃us vt testimonium pbiberet veritati scripturaꝝ. et sic veritas euangelica quam christ⁹ docuit et implenit manet ineternū. Quia post legē euangelicā non succedet alia iō ꝓphēta inuitat oēs gentes et populos vt laudēt deum patrē in filio. et filium in patre. eo ꝙ cōfirmauit et implenit miaꝫ mundo promissam. Et verificauit omnes scripturas in aduentu filij sui. Tunc enim pactum est confirmatum quando est completū et ad effectum deductū. Et quia dicitur verax quando implet qđ promisit. Et ideo misericordia domini promissa patriarchis et ꝓphetis fuit super nos confirmata in passione domini Jesu christi. Et veritas domini manet cōcussa et inuiolata ineternū inquantū tota scriptura ve. testa. fuit in christo. et p xp̃m verificata. Ideo dicit Job. j. Rex. per moysen data est gratia autem et veritas per christum facta est.

Pater i missiōe filij duo fecit.

Confitemini dño.

g. cliij. et cv. et. cvj et. j. cxxx v.

Confitemini dño qñ bonus: qñ in seculū mia mia eius.

¶ Titulus alla. Et hoc apparet ꝙ dō fecit dunc psal. ad laudandū dñm. Sed de materia buiꝰ psal. dicūt debui moderni ꝙ dō fecit hūc psal. p gratiarū actiōe qz ipe fuit liberat⁹ de psecutione saulis. Et qz ip se liberauit pplm de manu gentiliū circumstātiū. Et sic exponūt vsq; ad illā partē. Agite mihi porta iusticie. Et ab illo loco vsq; ad finē dicūt ꝙ dauid iducit pplꝫ ad laudē dei et gr̃arū actiones pro edificatione tēpli. Et sic dicūt ꝙ dauid fecit ꝑm vt cantaret in dedicatione tēpli. Et sic applicāt primā partē ad liberationē dō: et sequas ad edificationē tēpli. Sed oēs isti manifeste se fallunt qz nec liberatio dō nec edificatio tēpli salomōis materialis pōt adeq̃ri huic psal. in quo dr. Qñ in eternuꝫ mia eius: qz nec liberatio dauid fuit eterna. nec tēplū salomonis fuit eternū. vt patz. Ergo loqtur hic de alīq liberatione et redēptiōe eterna. et de aliqua edificatiōe templi spūalis et eterni. ¶ Ad cuius intelligentiā est aduertēdū sicut sepe⁹ dictū ē ꝙ oia mysteria dauid a p̃incipio quo fuit vnct⁹ p samuelē dñi custodiebat oues vsq; ad finē vite sue fuerūt figura xp̃i vel ecclesie. In q̃bus tanq̃ in speculo preuidit oia mysteria xp̃i et eccle: vt dictū est. Et idē ꝓuidit in exēplari seu descriptiōe sibi tradita a spūsctō. j. Para. xxix. Et iō licet litteraliꝫ aliquo modo iste psal. possit applicari ipsi dauid: inp̃tū in ꝑdictis psecutionib⁹ ꝓuidit mysteria futura. Tū ralis itelligētia nō esset ꝓpria et adequata nec esset sistēdū in ea. Sed est sequēda et cōtinuāda intelligentia primaria et ꝓphetice ad quā et de qua dō principaliter et litteraliꝫ fecit hunc psal. scz de redēptione vniuersali facta p xp̃m. Et de edificatiōe et ꝓsperitate ecclie eius. ¶ Est ergo dicendū ꝙ ꝓphēta dauid in ꝺ psal. loqtur ꝓphetice ad litterā de xp̃o redēptore generis hūani: et edificatore ecclesie militātis: qui intelligiē per lapidē quem reprobauerūt edificātes. Et hāc sententiā et itelligentiā cōfirmat saluator. Matth. xxj. cuꝫ dicit phariseis de seipso nūq̃ legistis i scripturis. Lapidē quē reprobauerūt edificātes ꝛc. Hoc idem cōfirmat btūs petrus. Actuū. iiij. Allegādo hanc scripturā esse dictā de xp̃o. Cū his etiā cōcordat Rab. salo. q̃ glosans illō Oseæ. v. Et tu bethleē effrata parulus es i milib⁹ iuda. Et te mihi egredietur qui sit dñator in israel ꝛc. qō exponēs dicit. Et te mihi egredietꝫ messias filius dauid sicut ipe psal. cxvij. Lapidē quē reprobauerūt edificantes: hic factus est in caput anguli. Et q̃bus verbis ptz ꝙ tria cōcedit iste hebreus. ¶ Primo ꝙ fecit istū psal. Scdo ꝙ fecit ipsum de xp̃o. Tertio cōcedit ꝙ xp̃s ante erat reprobādus p sacerdotes q̃ regnaturus et glorificādus. quēadmodū scripserūt euāgeliste: prout magis patebit suo loco. ¶ Duo ergo facit dauid in hoc psal. in ꝑsona corporis mystici. Nā primo inuitat oēs status fideliū ad laudandū deū. qui receperūt xp̃m i suo aduētu et ad agendū gr̃as pro bñficio redēptionis facte per xp̃m. In scda parte introducit pplꝫ gentilē petentem simul incorporari et recipi in ecclesia cū cōuersis de iudaismo vt ex vtroq; pplo fiat vnus vno lapide angulari cōnexus: ibi. Aperite mihi portas iusticie. Nā p̃lo inuitat oēs fideles ad laudandū deū de sua ifinita mia. Scdo enumerat bñficia collata ex dei mia: ibi. De tribulatione mea. ¶ Quantuꝫ ergo ad primū dicit O vos oēs fideles. Cōfitemini dño: confessione laudis. dantes laudes deo qñ bonus est. i. quomodo est bonus et quomodo mia eius est stabilis et firma et eterna. et in eternuꝫ magnificanda. q. d. Cōfitendo et laudando annunciate oīa bñficia que sua mia et bonitate contulit nobis.

Judicth xiij. c. xciij. di. c. legim⁹

Dicat nunc israel quoniā bonus: quoniaꝫ in seculū misericordia eius.

Dicat nunc domus aaron: quoniam in seculum misericordia eius

Dicant nunc qui timent dñm: quoniā in seculum misericordia eius.

et. j. q. j. multe.

¶ Ad cuius intelligentiā est notandū sicut frequēter dictū est: ꝙ ꝓphēta dauid qui fecit istū psal. vt cātaretur i festiuitatib⁹: maxime in dedicatione tēpli. Primo inuitat oēs status fideliuꝫ illius tpis: vt cantarēt istum psal. in tēplo. Sed qz primo principaliter intendit tēpus et statū nostre redēptionis et gratie. Ideo maxime inuitat ad laudandū deū fideles noui testamēti. q̃ receperūt beneficiū redēptionis i tpe suo. Et ideo ꝓ tres status hic notatos non solūmodo intelligit illos tres stat⁹ veteris testamēti. qui expectabāt xp̃m. Sed etiam intendit tres status noui testamenti. q̃ succesſerūt illis tribus statib⁹ et recepe runt xp̃m in suo tēpore. Unde sicut totus pplus christian⁹ ō: dom⁹ israel ꝑm spūm et promissiones Jta similiter status sacerdotū noui testa. ō: domus aaron: eo ꝙ ad eos est translatū sacerdotiū aaron. ꝑm veritatē. Nam sacramēta que illi ministrabant in figura: nos mīstramus in re. Et iō per domū aaron intelligit ceū et statū ecclesiastī cum noui testamēti. Et per domū israel itelligit omnes fideles xp̃m recipiētes et videntes deuꝫ et per eos q̃ timent dñm intelligit iustos q̃ seruāt precepta et mandata dei. Tota ergo ecclesia xp̃i ꝺ domus israel inquantū videt deuꝫ per fidē et totus status ecclesiasticoꝝ ō: domus aaron inquantū succesſerūt in sacerdotiū et mīstrāt sacramēta ecclesiastica. Sed soli iusti dicūtur q̃ timent dñm. eo ꝙ seruāt ꝓcepta dei et mādata. Nā multi vidēt deū per fidē. et multi ministrāt ecclesiastica sacramēta. et viuūt in statu ecclesiastico qui non timēt dñm. eo ꝙ nō seruāt eius mādata et ꝓcepta. Et ideo non sunt iusti. Nam qui timet dñm in mandatis eius cupit nimis. vt dictū est psal. cxij. Item multi confitētur se nosse deum. factis autem negant eo ꝙ sunt reprobi ad omne opus bonū. ad Titum. j. c. Item p eos qui timēt dñm

ecclesia est dom⁹ israel.

Diuisio psalmi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

possunt intelligi cōuersi de gētilitate: bos ergo suprādictos statuo inuitat ppheta ad cōfitendū dño. Et pmo inuitat oēs fideles: tam noui q̄ veteris testamenti dicēs. Dicat nūc israel: idest cōfiteant oēs fideles p fidem xp̄m videntes tā noui q̄ veteris testamēti. Quoniā dūs est bonꝰ t̄ in eternū magnificanda misericordia eiꝰ. Et dicat nūc etiā domꝰ aaron. i. stat⁹ sacerdotalis: tā noui q̄ veteris testamēti. quoniā dño est bonꝰ: t misericordia eiꝰ durabit t est magnificanda in eternū: eo q̄ eiꝰ effect⁹ nostre redēptionis est magnificus t eternꝰ. Jtē dicant nūc q̄ timent dñm: id est oēs iusti q̄ ex timore dñi filiali et casto seruant eiꝰ mandata quoniā in eternū misericordia eiꝰ. i. quoniā beneficia nobis collata ex sua misericordia sunt magnifica t eterna. s. mysteriū incarnationis et redēptiōis: t resurrectiōis et nostre glorificatiōis. Q: oia ista mysteria sunt in eternū durata t magnificāda. ¶ Ex suprādictis patz q̄ sicut vna est ecclia veteris t noui testamēti quātū ad fundamētum fidei xp̄i: eo q̄ vna est fides oīm. Jta est vna domꝰ israel. et vna domꝰ aaron noui ac veteris testamēti. ratiōe fidei xp̄i sm istū modū loquendi. Nā qō illi tractabant in figura: nos tractamus in re t veritate vt dictū est. Q est differentia q̄ nos sumus filij israel sm promissionē t veritatē promissam. Justi autē et fideles illi⁹ tp̄is erant filij sm carnē t etiā sm promissiones in quantū expectabāt saluari p xp̄m futurū. Et sic viuebant i fide xp̄i futuri: quē iā recepim⁹. Et sic est dicendū de domo aaron. t de timētibus deū. Et etiā est dicēdus q̄ p ly qui timet dominū. do uid intelligit populū gentilē quē inuitat vt veniat ad cōfitendū xp̄o in suo aduētu. Quia xp̄s est lapis angularis q̄ iungēs duos parietes. i. vtrūq̄ populū: scz iudaicū t gentilē vt infra patebit.

j. par. xx. iudic. vj

De tribulatione inuocaui dñm: et exaudiuit me in latitudine dominus.

¶ Hic enumerat iste homo mistic⁹ tribulatiōes de quibus liberauit ipsum xp̄s in nomine suo qō est iesus. Unde dauid in hac parte intendit commendare hoc nomē iesus in cuius virtute semper iste homo misticus fuit liberat⁹. quod quidē nomen iesus sonat ille quattuor littere posite i illo nomine adonay vt dictum est psalmo. vij. Et ideo iste homo enumerat tribulationes de quib⁹ fuit liberatus i virtute nominis iesu. Unde fideles veteris testamenti inuocabant eūdem christū: quē nos inuocamus. Sed illi inuocabant ipsum sub nomine adonay. Nos vero sub nomine iesu. qō per illas quattuor litteras importatur. ¶ Ad cuius intelligentiā est notandū sicut sepius dictū est: q̄ iste homo multipliciter fuit afflictus. Uno modo in anima per peccatū t culpā. Alio modo in corpe. Et etiā dupl'r fuit in corpe afflict⁹: vno mō interi⁹ p cōcupiscentiā t infirmitatē. Alio mō exterius p inimicos t infideles et sic fuit afflict⁹ per diabolum interius in anima t corpore: et per membra diaboli exterius. A quibus fuit afflict⁹ semper ille populus vsq̄ ad christum. Et exinde vsq̄ ad iudicium. Unde ipse christus multotiēs liberauit istum populum a tribulationibus exteriorib⁹ Et hoc in vtroq̄ testamento vt patet p totum discursum sacre scripture. Sed pncipaliter christ⁹ liberauit fideles i anima de potestate diaboli: per suā mortē t passionem t resurrectionem. Et ideo ppheta in hoc loco de omnib⁹ his tribulationib⁹ tam interiorib⁹ q̄ exterioribus in persona totius dominis mystici cōfitet se esse liberatum per christum. Unde dicit de tribulatione tam corporis q̄ anime inuocaui dominū: t tamen dñs exaudiuit me in latitudinē. idest large t copiose t abundāter. Primo potest hoc dicere adam qui pmo fuit positus in tribulatione cum toto cetu patriarcharū t ppbetarū scilicet in carcere inferni: t tamen dominus exaudiuit eos q̄ abstraxit oēs de limbo t arcto carcere inferni. Et eduxit eos in latitudinem t requiem glorie: Jtē ppl'us israel inuocauit dñm de tribulatione egypti: t dñs exaudiuit eum t eduxit ipsum in latitudinē t liberalitatē per moysen famulum suum. Et collocauit ipsum in terra pmissionis per Josue. Jtē multotiēs inuocauit dñm ille populus sub iudicibus: t tamē semp fuit exauditus t liberatus ex inimicis. Jtē fuit ille populus liberat⁹ p ip̄m dauid de seruitute philistinorū q̄n occidit goliā. Item ipse dauid q̄ fuit figura xp̄i t ecclie multotiēs de tribulatiōe inuocauit dñm in psecutione saulis t absalonis. Et q̄n numerauit populū de tribulatiōe pestilētie. Et tñ semp fuit exauditus t liberatus. Et eodē modo inuocauit dñm ezechias cōtra sennaeberib: dū esset in obsidione et tamē exaudiuit eū dño t liberauit eū: quia in vna nocte angelus dñi occidit centū t octoginta quinq̄ milia. Et sic etiā populus fuit liberat⁹ de captiuitate babylonis. Dum clamarent ad dñm ezechiel. t aggeus. t zacharias et esdras. Item fuit liberat⁹ etiā ille ppl's. t exauditus tēpore machabeor. Sed primo et principal'r fuit exaudit⁹ zacharias t Symeon. t ceteri iusti: q: assidue inuocabant dñm. vt veniret ad redimendū genus humanū de tribulatiōe pcti t captiuitate di. boli. Unde symeō qui expectabat redemptionē isr̄l accepit respōsum a spūsancto nō visurum se mortem nisi prius videret xp̄m dñi. Et eodem modo fuit exauditus zacharias. t anna prophetissa. vt patz. Luce. j. Et sic de quolibet istorum in psona cuiuslibz iusti ve. re. dicit ppheta. De tribulatiōe inuocaui dñm t exaudiuit me in latitudine dñs i. late t abundanter exaudiuit me. Et subdit.

Homo duplicit afflict⁹.

Dominus mihi adiutor: nō timebo quid faciat mihi homo.

Ad hēb. xiij. a. xcv. d. c. eccc. et xiij. q. j. c. hic ita

Dominus mihi adiutor: et ego despiciam inimicos meos.

¶ In persona totius ecclesie xp̄i dicit etiam eadem verba: quia fuit liberata de tribulatione et persecutione tyrannorum t de spurcitia idolorū tempore Constantini: t de prauitate multorum hereticorum tempore Augustini: et aliorum doctorum. Et ideo dicit. dñs deus meus iesus xp̄s

fuit mihi adiutor: in oibus his tribulatiōibus. Et ideo nō timebo q̄d faciat mihi homo infidelis aut hereticꝰ. Et etiā mihi dño adiutor. et ego despiciā inimicos meos tz iudeos q̄ gētiles q̄ hereticos. Nā iudeos vidi destructos p Titū et Romanos: t gētiles subiecti iugo xp̄i. hēticos superaui t confici. Jō cognosco t confiteor q̄

Ecclia. xxxiij. De pe. dis. iij. si ex bono Et. xj. q. iij. ad mēsam.

Bonum est confidere in domino: q̄ confidere in homine.

Bonum est sperare in domino: q̄ sperare in principibus.

xxxiij. q. j. c. nolit.

Omnes gentes circuierunt me: t in nomine domini: q: vltus sum in eos.

Circundantes circundederunt me: t in nomine domini q: vltus sum in eos.

De pse. dist. iiij. post fi. a scendit i glos.

Circundederunt me sicut apes: t exarserūt sicut ignis in spinis: et in nomine domini quia vltus sum in eos.

Impulsus euersus sum vt caderem: et dominus suscepit me.

¶ Bonū. id est meli⁹ est Jfidere in dño: q̄ cōfidere in hoīe. id est in virib⁹ hois alicuiꝰ. Et bonū. i. melius est sperare. i. ponere spem suā in dño: q̄ sperare in pncipibus. Quod pbo. Nā oēs gentes circundederūt me. t affligerūt volētes me totaliter delere. tam in primo q̄ in scō testō. Sz in nōe dñi Jesu vltus sum in eos. i. vindicaui me de ipsis. q. d. ¶ Et in nōe dñi inuocaui. quia vltus sum in eos. q: eos mihi subiecit iugo xp̄i. Et semper nomē dñi intelligit hoc nomē iesus. in cuius virtute semp fuit liberat⁹ t victor. Nā in ly ponitur nomē quattuor: ihau q̄ sonat hoc nomē Jesuo vt dictū est psal. viij. t in plogo. q: Jesus est nomē salutis t oīpotētie. ¶ Jtē dyaboli circundātes circūdederūt me psequētes apl̄os t discipulos. Et in nōe dñi inuocaui supple q: vltus sum in eos supando t vincēdo. ¶ Jtē hereticī circūdederūt me sicut apes figētes spicula venenose hereseos sue. Et exarserūt in spinis. Et tū in nōe dñi inuocaui q: vltus sum in eos. i. vindicaui me de ipsis occidēdo in eis errorē suscitādo fidē. Et quosdā ēt totaliter exstinguēdo t ab ecclia exterminādo. Tñ ab ipsis impulsus fui: t verā⁹ vt totaliter caderem. Mārtyrāni psequebant me p ciuitates t mōtes. Sed dñs suscepit me tpe Cōstātini. t nō pmisit me totaliter deleri. ¶ Impulsus sum a dyabolo. vt caderē peccarē i adā. Sz dñs iesus xp̄s suscepit me i cruce. t ipse fuit fortitudo mea t laus mea. t semp laudabo eū q: factꝰ est mihi in salutē. Nā iesus idē est q̄ saluator. Jō factꝰ est mihi in salutē q: saluauit per suā mortē t passionē. Unde nota q̄ iste bō fuit impulsus a diabolo in paradiso terrestri t luctat⁹ cū eo. t eiecit ip̄s in terrā. q: descendens iste bō ab hierusalē in hiericō incidit in latrones qui expoliauerūt eū oīb⁹ bonis gratuitis. Et insup vulnerauerūt t sauciauerūt eū in aīa et corpore. et semiuiuo relicto abierunt. vt habet Luc. x. Sed venit ille samaritan⁹ xp̄s qui motus mia: alliga uit vulnera eiꝰ infundēs oleū t vinū. t iposuit illū sup būrū eiꝰ. t sic sanauit eū. t liberauit a miseria. vt p⁹ Luc. j. Et hoc est q̄ dicit hic in versiculo: euersus sum vt caderē. t dño suscepit me.

Epo. xv. a. Exaye. xij. a. De pe. dis. j. ℣. econtrario.

Fortitudo mea et laus mea dominus: et factus est mihi in salutem.

Vox exultationis et salutis: in tabernaculis iustorum.

Dextera dñi fecit virtutem. dextera domini exaltauit me: dextera dñi fecit virtutem.

¶ Quasi dicat domin⁹ iesus xp̄s suscepit me in būeris suis. Et ipse fuit tota fortitudo mea diabolū supando. Et ficerit laus mea. q: teneor ip̄s laudare q: fact⁹ est mihi in salutē. i. fact⁹ est saluator. t redēptor me⁹. Et iō erit semp vox exultatiōis t salutis in tabernaculis. i. in ecclesijs iustorū. t fideliū agēdo gr̄as pro būficio redēptionis. Et cōfitēdo qñ dextera dñi qui est xp̄s fecit virtutē debellādo t supando diabolū. Et qñ dextera dñi q̄ est xp̄s exaltauit me de mōte ad vitā. Et de captiuitate in libertatē. Et exaltauit me per gr̄am in hoc seculo. t per gliaz in altero. ¶ Jtē dextera dñi fecit virtutē iudeos confundēdo. t destruēdo. t gētiles subiciendo t idola delēdo t dyabolū foras ejicīēdo. Uñ dictū est in plogo q̄ sicut iesus ꝺr nomē dñi: ita ēt ꝺr dextera dñi q: p xp̄s exercet deꝰ suā virtutē. Et iō propter oīa ista tria q̄ fecit xp̄s q̄ est dextera dñi. ip̄se erit laus mea. Et erit semp vox exultatiōis et salutis in eccliis iustorū. ꝺ ¶ Tripliciter ḡ imo mltipliciter dextera dñi q̄ est xp̄s fecit virutē et ostēdit suā oipotētiā t diuinitatē. Maz pmo fecit virutē in sua natiuitate p mlta signa t pdigia vt dictū est psal. cxix. t ideo iste homo a morte eterna p dextrā xp̄i liberatus agēdo gratias dicit.

xlij. q. j. dicit ita.

Nō moriar sed viuā: t narrabo opera dñi.

¶ Non moriar morte eterna: sed viuaz per gratiam. Quia christus per mortem suam temporalem liberauit me a morte eterna. Et ideo viuam per gratiam: t narrabo opera domini.

Castigans castigauit me dominus: t mori non tradidit me.

v. q. v. fi ole t. vij q. j. fugestium.

¶ Dñs misericors castigās mltotiēs castigauit me per persecutiones temporales in vtroq̄ testamēto. Sz morti nō tradidit me. q: nec meo voluit totaliter delere nec̄ in morte peccati relinquere. Sz p suā passiōz redimere a pctō t p suā iam de psecutionibus temporalibus liberare. Et suprādictis patet q̄ in tota parte suprādicta maxime cōmendatur virtus nois iesu qui est no-

men dei et virtus et dextera dei.

xrriij.q. j. alien?. t.c.qui e cunq?.

Aperite mihi portas iusticie t ingressus in eas confitebor dño hec porta dómini iusti intrabunt in eam.

Confitebor tibi quoniam exaudisti me: et factus es mihi in salutem.

Lapidem quem reprobauerunt edificantes hic factus est in caput anguli.

Matt. xxij. d. Dc ꝓsc. dist. .ij.c. quid sit sanguis

A domino factum est istud: t est mirabile in oculis nostris.

¶ Hec est scā ps principalis t est vox populi gētilis directa ad aplos t ceteros de iudaismo qui ceperāt fidē xpi. Et ō tria facit in hac pte. Nā ꝓmo introducit ppl's gētilē petētē recipi ad fidē xpi. scdo pōit rnsionē aplorum recipientiū ppl'm gentilē. tertio ponit cōfessio vere fidei ipi' populi gētilis iam cōuersi. scda ibi Benedixim' vobis. tertia ibi. Deus meus es tu. ¶ Quantū ad primū est notādū ꝙ xps per se vocauit ꝓmo populum iudeoꝝ ad fidē. Sz ex iudeis pauci conuersi sunt: t tñ fides fuit ꝓdicanda iudeis. Sz qr maior pars iudeoꝝ se fecit idignam. Ō xps misit aplos suos p vniuersū mūdū. vt vocarēt gentiles ad fidem postq̄ iudei se fecerāt indignos. Et sic ps ꝙ gētiles recepti sunt ad fidē loco iudeoꝝ vt ps p totū discursum epl'e ad Romanos. Ergo preuidēs ppheta in spiritu introduxit populū gētilē petētē recipi ad fidē t sociari cū apostolis t fidelib?. Ō in ꝑsona gētiliū dicit. O vos apli qui ꝓmo recepistis fidē t facti estis successores xpi. Z ¶ Aperite mihi portas iusticie. i. confirmate mihi sacra ecclie t date mihi baptismū qui tollit peccatū t aperit portas celi t ecclie. Nam sacra dicunt porte iusticie. eo ꝙ per ipsa itrant ecclaz t iustificamur a petō t gratificamur ad ecclesiā. Aperite g̃ mihi istas portas iusticie vt intrem ecclesiā t cōfitebor dño simul vobiscū ꝓfitēdo xp̄z esse verū deū t hoiez t messiaz in lege promissum. Qr hec. scz lex euāgelica siue eriā eccl'astica sacramēta sunt porta dñi t soli iusti intrabūt in eā. qr nullus pōt iustificari nisi introierit ecclesiā p portā baptismalē t sic ingressus ꝓfitebor dño. Itē hec porta. s. xps est porta dñi qr ipse est ostiū p qđ intrat in ouile ouium ecclie. vt ipse ait Jo. x. t p ipz itur ad pāturas. Et cū ingressus fuero p istā portā. Cōfitebor tibi qm exaudisti me mihi aperiēdo. Et qđo factus es mihi in salutē me rediēdo t p tua ecclesiastica sacra sanādo. Et sic cōfitebor te esse verū redēptorē t messiam. Et vos apli apite mihi istas portas iusticie t efficiamur simul vnus pplus in vno xpo ihesu ꝓfice?. Qm̄ dic est ille lapis quē reprobauerūt edificātes t ideo factus est in caput anguli. Ꝺuīgēs duos parietes. i. duos pplos. s. gētilē t iudaicū sub vna fide t vno baptismo in eadē ecclia ifra easdē portas t eadē sacra. Qr a dño factus est istud t est mirabile in oculis nris. Itē cū hoc cōcordat illud Esaie. liij. Ecce accola veniet q̄ nō erat mecū aduena quondaz tu? adiūgek tibi. Itē zacharie. vij. Hec dicit

Christ?, porta ē.

dño exercituū. in dieb' illis cōprehēdēt decē homines ex oib? linguis gētiū fimbriā viri iudei dicētes. Ibim' vobiscū. Audiuim? enī qm̄ deꝰ vobiscū est. ¶ Sz hic pūt cē q̄nq̄ dubia. ¶ Primus erit quare ꝓpheta appellat xpm t ecclesiastica sacramēta portas iusticie siue portā dñi. ¶ Scdo quare vocat xp̄z lapidē. ¶ Tertio q̄ sunt illi edificantes a quib? reprobat' est iste lapis. ¶ Quarto qđo iste lapis fact? est in caput āguli. ¶ Quinto qđo hoc fuit mirabile in oculis nris et a solo dño factū est. ¶ Quātū ad primū est dicēdū ꝙ ꝓpheta dauid in hoc loco recurrit ad visiones q̄ vidit Jacob Genes. xxviij. qñ fugiebat in mesopotamiā. Nā cū fuit i illo loco vbi modo est diruta post solis occasum tulit vnuz de lapidib' t supposuit capiti suo t dormiuit i eodē loco. Et vidit in somnis scalā stantē sup terrā t cacumen illi? tāgēs celū t āgelos ascēdētes t descēdētes p eā. Et vidit dñm innitū scale dicētē sibi. Ego sum dñs deꝰ Abraā. Et dabo tibi terram in qua dormis t semini tuo. Erit q̄z semē tuū quasi puluis terre dilataberis ad orientē t occidētē t septentrionēt meridiē. Et benedicent in te t semine tuo cūcte tribꝰ terre. Cūq̄z euigilasset Jacob de somno ait. Vere dñs est i loco isto t nō est hic aliud nisi domus deꝰ t porta celi. Surgēs ergo Jacob mane tulit lapidē quē supposuerat capiti suo t erexit in titulū fundēs oleū desuper. Et vocauit nomē vrbis bethel. In ista visiōe ꝓuidit ipse Jacob t tā magis clare t distincte ipse dñs preuidit totū mysteriū incarnatiōis t nre redēptionis t ecclie edificatiōis t dilatatiōis. Naz ꝙ dormiuit supra lapidē siue p illum lapidē supra quē dormiuit ꝓuidit in spiritu q̄m xps deꝰ t dñs debebat esse ille lapis firmissim' sup quē tota ecclesia erat edificanda. Et ō erexit eum in titulū preuidens qualiter debebat in cruce leuari t ab oibus veneranꝺi. Et effudit oleū desuper figurando ꝙ ab eo debebant sumere virtutem omnia ecclesiastica sacramenta. t in eo debebāt fundari. Et per hoc ꝙ vidit scalā in terra t tangentem celum t deum innitum scale preuidit qualiter xps debebat nos in celū introducere. Et ō vocauit illā scalam sacramētou portā celi. Et sic tam xps q̄m ecclesiastica sacramēta t lex euangelica dicūtur porte siue porta celi. inquantum per illam introducimur in celū t in istaz ecclesiam militantē per gratiam. Et dicunt porte iusticie inq̄tū per illā iustificamur. Et p hoc ꝓuidit ꝙ sicut Jacob dormiuit supra illū lapidē. ita oēs filii Jacob ꝺm ꝓmissionē debebāt dormire t fundari supra petrā q̄ est xps. Et p ō ꝙ dicit. In semine tuo bñdicentur cūcte tribus. i. gētiones terre preuidit in spiritu qualiter totus populus gentilis erat in xpo per baptismū t cetera sacramenta benedicēdus. Et per hoc qō dicit dilataberis ad orientē t occidētē t c. preuidit qualiter totꝰ populꝰ gētilis debebat effici semē Jacob t israel p spūalē gnationez t promissionē. Et sic debebat possidere hereditatē t terrā viuentiū simul cū abraā isaac t Jacob t ceū apostolos Hoc g̃ ꝓuidēs dō in spū in per

Dubia.

Quare xps t sacramenta dicuntur porta.

sona ppli gētilis dicit ad aplos t discipulos suos ecclesiaz xpi. Aperite mihi portas iusticie t introducite me in ecclesiam p ecclesiastica sacra t facite me semē Jacob p spūalē regenerationē. qz ita est mihi ꝓmissa hereditas xpi sicut t vobis. Qui ē porta dñi ꝙ vidit Jacob t appellauit portā celi t fundate me supra illā petrā t sup illū lapidē supra qđ dormiuit Jacob. Qz ita dormiuit sup eū p me sicut ꝓ vobis. Et ille lapis ita dz esse caput meū sicut caput vr̄m: vt oēs sim' vnū corp' i vno capite. ¶ Ad scdm est dicendū ꝙ xps multiplicit dz lapis t figurat p lapidē in sacra scriptura vete. Nā ꝓmo dz lapis capitalis in visione supradicta. Et sic preuidit ipm Jacob in visione supradicta. Nā inquātū dormiuit sup eū t iposuit caput sup eū ꝓuidit qualr xps debebat cē caput totꝰ ecclie Et sic dz lapis capitalis. Scdo inquantū erexit eū in titulum dz lapis refugii vt dem est psal. xc. Tertio dz lapis offensiōis t petra scādali rōe iudeoꝝ t hereticoꝝ. inquātū iudei t hērici offendērūt i eū t scādalizati sūt nō credētes nec ꝙsistētes eū. Et sic ceciderūt i ecclesiatē t obstinationē. Et sic Esaias vocat ipsum lapidē offensiōis t petrā scādali i. viij. cap̄lo. Itēquarto daniel. in. ij. c. vocat ipsum lapidē cōtritionis t cōminutionis inquātū cōtriuit oia regna mundi t cōminuit oia idola gētiliū. Moyses aūt q̄nto vocat ipm lapidē reprobatiōis t ꝺdictionis. Numeri. xx. eo ꝙ filij israel nō crediderūt ꝙ moyses ex illo lapide posset aquā ejicere t tñ moyses i virtute diuina percussit virge eiecit aquā de petra vī bibit tot' ppls p quā petrā figurat' fuit xps ex cuꝰ latere percusso exiuit sanguis t aqua copiosissima in remissionē oim pctōz. Dicto aūt dō vocat ipm i ꝺ loco. Lapidē angularē inquātū in eo cōiūcti sunt duo ppli. Et sic xps a propietate vere dz lapis ꝓpter ter mysteria supradicta vt magis patebit. ¶ Ad tertiū est dicēdū ꝙ doctores t plati ecclesie dicūt edificatores. Nā sicut edificator adaptat lapides t ordinat t ex his ꝙstruit parietes Ita doctores plati ecclie ex auctoritatibus sacre scripture ꝙficiūt ꝙmones ad ppl̃z vt edificēt populū supra petrā q̄ ē xps. Et ita euāgeliste t apli edificarūt ecclesiaz ex dictis sacre scripture tāq̄ ex lapidib'. Et ita videm' ꝙ euāgeliste in ꝙstructione t edificatiōe euāgelij adducebāt t allegabāt dicta ꝓphetaꝝ t mysteria sacre scripture q̄ fuerāt facta in figura xpi. Et ita beat' petr' ꝓ dicta ꝓphetaꝝ ꝓbauit xp̄z esse verū messiā i lege ꝓmissum. Et sic fuit ver' edificator. Sz oppositū fecerūt sacerdotes t scribe t pharisei q̄ ōebāt istruere pplm. Et edificari in fide xpi t recipere erāt oēs dere pplo ipm verū esse messiā postq̄ videbāt in eo impleri oia q̄ de messia scripta erāt i ve. te. Et eū ipi ꝓmo negauerūt ipm añ pylatū dicētes. nō habem' regē nisi cesarē. t reprobauerūt ipm añ ppl'm puerrētes sacras scripturas nō cē de eo dictas. Et ō ꝓuidēs dō dicit hic. Lapidē quē reprobauerūt edificātes. i. scribe t pharisei. Et sic dicēdum ꝙ scribe t pharisei sedētes in cathedra moysi q̄ erāt positi ad edificādū t istruēdū ppl'm

Prelati doctores dñi edificatores.

Xps lapis factus in caput anguli.

in vita t doctrina. reprobauerūt istū lapidē qui xpm negauerūt t ad mortē destinauerūt. Et scripturas que de eo erant querterūt. ¶ Ad quartū est dicendum ꝙ xps tripliciter ꝺ lapis factus in caput anguli. Primo inquantum in xpo cōiunguūt due nature: diuina. s. t diuina subsona ꝑsona Scdo inquātū i eo ꝺiungūtur due leges. noua. s. t vetus. Tertio inquātū in eo fuerūt cōiuncti duo ppli. iudaicus. s. t gētilis. Qñ xps p quādā similitudinē ꝺ lapis angularis. Nā sicut lapis vnus tidē existēs in angulo cōiūgit duos parietes. Ita vna ꝑsona xpi existēs vna cōiūgit duas naturas in vnitate suppositi. Et ita vn' xps ꝺiūgit duos pplos ex duob' factos vnū sub vno capite. Item sicut lapis āgularis exūs vn' est finis vnius parietis t principiū alterius. Ita xps fuit finis totius legis veteris. qz oia q̄ scripta vel dicta sunt in lege veteri figurabāt vl pnūciabant t ꝑm. t oia impleta sunt in xpo. Et sic xps tā ꝙ finis illi' legis cepit circūcisionē t comedit agnū paschalē t voluit mori t voluit resurgere vr̄itas figuraꝝ oīm cū eo resurgeret. Et sic fuit lapis āgularis ꝓiūgēs t cōtinuāns istas duas leges. vt dem ē. Et sic ex duabus legibus fecit vnā q̄ ꝓterit vmbra t māsit vītas. Itē tertio sicut lapis āgularis manēs vnus cōiungit duos parietes t caput vtriusq̄ parietis. ita xps manēs vn' cōiūgit duos pplos iudaicū. s. t gētilē t fact' est vnū tantū caput vtriusq̄ ppli t per cōsequēs ex duob' pplis factus est vnus pplus rōne vn' capitis. Ad cui' intelligētiā est notādum vt dicū est. psalmo. cj. Qđ ecclia dei toto orbe diffusa nō est ꝙstructa ex lapidib' mortuis aut ialatis: sed ex lapidib' viuis ex vtroq̄ pplo exeūtibus. Nā xps q̄ est lapis angularis. ꝓmo excidit t q̄dravit t poliuit lapides de iudaismo. s. aplos et discipulos. t hos sibi i parietē cōiūxit. Et sic factꝰ est lapis capitalis vn' parietis tātū. Postea ex eisdit alios lapides ō pplo gētili. t iūxit sibi t ꝙstruxit alios parietē ex alio latere. Et sic ex lapide capitali fact' est lapis angularis t caput duoꝝ parietū. Et sic xps ꝺ lapis fact' est capitalis duoꝝ pplorū siue parietū ꝙstructor et lapidū vivis. Deinde' lapidib' ꝺ psal. cxj. Qm̄ placuerūt fuis tuis lapides ei' te. Itē zacha. ix. Et salvauit eos dñs deꝰ eoz i die illa vt gregē populi sui. Quia lapides sancti elevabuntur sup terram eius. Ex supradictis patet ꝙ omnis lapis angularis est capitalis sed nō econuerso. Xps ergo simul est lapis capitalis t āgularis totius ecclesie ex duob' populis cōgregate. Et omnes fideles sunt lapides viui ex duob' populis exciti per fidē euangelicā t quadrati t politi per baptismum t penitentiam t tūsi t malleati p martyriū. t hoc modo sunt coaptati t iūcti lapidi āgulari xpo ihesu. Hoc ergo ꝓuidēs dauid in spiritu dicit. Lapidē quē

Universidad de Deusto
Biblioteca

reprobauerūt edificātes dic factus est in caput anguli. ¶Quid quintū est dicēdū q̄ si p̄sideram? istas tres ꝓiunctiones in isto lapide angulari factas de necessitate habem⁹ cōfiteri q̄ nō potuerūt fieri. nisi a deo q̄ tales cōtūctiões sūt supra naturā. Mā p̄iūctio duaꝝ naturaꝝ in xp̄o subvna psona a solo dño facta est. Et nō solūmō est mirabilis supa humanā naturā. Sed est incomprehēsibilis ab omni intellectu ereato. Item q̄ xp̄s

Dño h fuit mirabile i oculis nostris.

ꝑpleuerit i se totā legē veterē t abstulerit peccatū de mūdo t vicerit diabolū t liberauerit genꝰ humanū. t instituerit ecclesiastica sacramēta: t resurrexerit t verificauerit in se oia q̄ erāt scripta in ve.te. a solo dño factū est t est mirabile i oculis nr̄is. Itē q̄ totus ꝑplus gētilis t oēs reges terre qui ante ꝑpter idola persequebantur pplm dei: t persequebantur xp̄ianos. q̄ postea ꝑpter xp̄m cōminuerēt deleret oīa idola t subiugarētur iugo xp̄i. Et adorarēt xp̄m quē ãte blasphemabāt t venerarētur ꝓlatos t xp̄ianos. quos ante pse quebāt. t q̄ duodecī pauperes subiugauerūt totū orbē iugo xp̄i Et q̄ ex gētib⁹ t iudeis ꝑuersi fieret vn⁹ ꝑplus xp̄ianus. Hoc totum non potuit fieri ab aliquo hoie. Sed a dño factum est istud t est mirabile in oculis nostris. Tota ergo intelligentia istoꝝ quattuoꝝ versuū stat in hoc q̄ populꝰ gētilis introducēt ad loquēdū dicit ad apl̄os Aperite mihi portas iusticie t recipite me ad societatē t fidē vt amvt efficiar vn⁹ ꝑplus similis vobis: t cōfitebor simul vobiscū vnū redemptorē t salvatorē xp̄m. Mā postq̄ iudei obstinati reprobauerūt eū. Ipse dō fact⁹ est in caput āguli conjungēs duos ꝑplos in vnuꝫ ex nobis t vobis. qđ mysteriū a dño factū est t ē mirabile i oculis nr̄is Et ad hūc intellectū allegauit hāc ps. saluator Mat. xxj. Mā postq̄ vidit iudeos obstinatos cōtra eū t occeatos t q̄ negabāt eū. Ideo p parabolā de agricultorib⁹ q̄ occiderūt filiū patrisfamilias p̄dixit dānationē t reprobationē eoꝝ Et subdit. Nūq̄ legistis. Qz lapidē quē reprobauerūt edificātes. hic fact⁹ est in caput anguli &c. Quasi dicat. Vos reprobastis me eū manifeste cognoscatis me esse messiā ꝑpter malicīāvkam Qz ego reprobabo vos t brēuitatē q̄ vobis debebat dabo ꝑplo gētili. t ꝓiūgā ipm eū paucis conuertēdis iudaismo. Et sic efficiar lapis āgularis cōiungēs istos duos ꝑplos vobis manētib⁹ reprobatis t obstinatis. Et tō subdit xp̄s ad maiorem dānationē iudeoꝝ. Et q̄ ceciderit sup lapidē istū ofringet. sup quē vo ceciderit cōteret eū. Et sic i illo loco xp̄s nō solūmō se dicit lapidē āgularē sz ēt lapidē offensiōis t scādali Esa. viij. Et ēt sc lapidē ꝑtitiōis. Dante. ij. vt deinceps est supra. De b ēt lapide āgulari dicit apl̄s ad Epbe. ij. Ipō sūmo lapide āgulari xp̄o iesu i q̄ crescit oīs edificatio ꝓstructa in q̄ vos coedificamini i habitaculū dei in spūssancto. Qz de b lapide āgulari dicit magister i hystoriis q̄ edificatores tēpli salomonis multotiēs ceperūt vnū lapidē q̄ nūq̄ potuit adaptari nec ordinari in parietibus tēpli Et sic placerūt eū t reprobauerūt Qz postea ille lapis fuit resumptus t positus in caput cuiuscūq̄ anguli tēpli. Et fuit ita apt⁹ illi loco ac si pro illo loco esset ad ꝓpositū factus q̄ fuit mirabile in oculis edificatoꝝ. Et de illo lapide dicit q̄dā iudei q̄ dicit dō. Lapidem quē reprobauerūt &c. Magister hystoriaꝝ dicit q̄ ille lapis fuit figura xp̄i q̄ ꝑmo reprobat⁹ ē a pharisēis t sacerdotib⁹: sed postea receptꝰ a gētilib⁹. Fact⁹ est i caput anguli &c. Quasi dicat. Vos reprobastis me eū manifeste cognoscatis me esse messiā ꝑpter malicīāvkam Qz ego reprobabo vos t brēuitatē q̄ vobis debebaf dabo ꝑplo gētili. t ꝓiūgā ipm eū paucis conuertēdis iudaismo. Et sic efficiar lapis āgularf cōiungēs istos duos ꝑplos vobis manētib⁹ reprobatis t obstinatis. Et tō subdit xp̄s ad maiorem dānationē iudeoꝝ. Et q̄ ceciderit sup lapidē istū ofringet. sup quē vo ceciderit cōteret eū. Et sic i illo loco xp̄s nō solūmō se dicit lapidē āgularē sz ēt lapidē offensiōis t scādali Esa. viij. Et ēt sc lapidē ꝑtitiōis. Dante. ij. vt deinceps est supra. De b ēt lapide āgulari dicit apl̄s ad Epbe. ij. Ipō sūmo lapide āgulari xp̄o iesu i q̄ crescit oīs edificatio ꝓstructa in q̄ vos coedificamini i habitaculū dei in spūssancto. Qz de b lapide āgulari dicit magister i hystoriis q̄ edificatores tēpli salomonis multotiēs ceperūt vnū lapidē q̄ nūq̄ potuit adaptari nec ordinari in parietibus tēpli Et sic placerūt eū t reprobauerūt Qz postea ille lapis fuit resumptus t positus in caput cuiuscūq̄ anguli tēpli. Et fuit ita apt⁹ illi loco ac si pro illo loco esset ad ꝓpositū factus q̄ fuit mirabile in oculis edificatoꝝ. Et de illo lapide dicit q̄dā iudei q̄ dicit dō. Lapidem quē reprobauerūt &c. Magister hystoriaꝝ dicit q̄ ille lapis fuit figura xp̄i q̄ ꝑmo reprobat⁹ ē a pharisēis t sacerdotib⁹: sed postea receptꝰ a gētilib⁹. Fact⁹ est i caput anguli &c. Quasi dicat. Vos reprobastis me eū manifeste cognoscatis me esse messiā ꝑpter malicīāvkam Qz ego reprobabo vos t brēuitatē q̄ vobis debebaf dabo ꝑplo gētili. t ꝓiūgā ipm eū paucis conuertēdis iudaismo. Et sic efficiar lapis āgularf cōiungēs istos duos ꝑplos vobis manētib⁹ reprobatis t obstinatis. Et tō subdit xp̄s ad maiorem dānationē iudeoꝝ. Et q̄ ceciderit sup lapidē istū ofringet. sup quē vo ceciderit cōteret eū. Et sic

Dubia.

Ad hoc dicit. q̄ dō añ mortē suā fecit incidi lapides t ligna cēdūrit latomos ad polidēdos quadrādos lapides t sic dimisit lapides iā quadratos t politos vt habet ꝑmo ꝑaralypomenon. xxij. Et sic potuit videre illū lapidē ꝑmo reprobatū t postea ad angulū adaptatū. in q̄ potuit ꝑuidere figurā de ipo xp̄o. Et ideo dicit in hoc ꝑsalmo. Lapidē quē reprobauerunt &c. Quomodocunq̄ ḡ sit dō in hoc ꝑsalmo: per istū lapidē angularem intelligit christum t loquitur ad litteram de christo. Nam a domino factū est istud scilicet q̄ iste lapis qui est christus ꝑmo sit excisus de mōte. sine manib⁹ id est natus de maria virgine sine patre carnali. Et sic rex t sacerdos de⁹ t hō incarnat⁹ t mortuꝰ t resurrexit t iste lapis sit fundamēntalis in quo fundat tota ecclia. Et sit capitalis t titularis in quē omnes tendāt t vnctus tanq̄ rex t sacerdos. Et sic lapis tēptationis t cōtradictionis cui multi cōtraditerūt. Et sic lapis offensionis t petra scādali. q̄ fit reprobatus a iudeis t postea factus in caput anguli coniungēs vtrāq̄ legē t coniungens duos populos. vt dictuꝫ est. Et q̄ iste lapis creuerit in montem magnum t cōtriuerit t subiecerit omnia regna mūdi. Totum hoc a solo domino factum est sup omnem naturam et facultatem. et est mirabile in oculis nostris. et hec est intentio ꝓphete. dicit enim dauid istum lapidem christum reprobatuꝫ per infidelitatem iudeorum: sed recipiendum et collocandum in caput anguli per fidem apostolorum et gentiliuꝫ. Et hoc potuit ꝑuidere dauid in spiritu in descriptione tabernaculi sibi a deo tradita aut per illum lapidem artificialem t naturalem de quo dictum est.

Rūsio.

Hec est dies quam fecit dominus: exultemus t letemur in ea.

Ier. v. di. q̄ dic.

¶Ad cuius intelligētiam est notandum q̄ sicut absentia solis materialis causat noctem t p̄sentia eiusdē causat diem qnia dies materialis nihil aliud est nisi latio solis super terram. Ita pariter totum tempus ab adā vsq̄ ad christum dictum est nox per absentiam christi. Et etiā tota ler vetus dicta est nox quia omnia contingebāt istis in vmbra t figura. Sed cum ortus est christus sol iusticie factus est dies super vniuersam terram et que omnino erant occulta sub vmbra

et figura apparuerūt manifesta inquantum fuerunt impleta in xp̄o. Et maxime apparuerūt in luce manifesta post resurrectionē. ¶Triplicē ergo nocte fugauit xp̄s sol iusticie i suo ortu t resurrectione. Mā primo fugauit vmbram oīm cerimonialiuꝫ legis veteris. Sc̄do fugauit tenebras oīm peccatoꝝ. Tertio ignorantiā t superstitionē idoloꝝ de populo gētili. Et quo ꝑz q̄ sicut fuit nox ab adā vsq̄ ad xp̄m: ita est nūc vna dies gratie a xp̄o vsq̄ ad iudicii cui succedet dies glorie De hac ergo die gratie t etiā glorie dicit ꝓphet in ꝑsona populi ꝑuersi hec dies quā fecit dño ꝙlī dicat. Aperite mihi portas iusticie et confitebor dño. Quia tam xp̄s lapis factus est in caput anguli sicut dictum est. t iam recessit nox legis veteris t nox peti. Et iam fugate sunt tenebre idoloꝝ. q̄ iam ort⁹ est xp̄s sol iusticie t iam facta est dies gratie qñ surrexit dño t cessauit ab oi opere redēptionis q̄ patrarat. Et ideo hec est dies gratie quā fecit dño iesus xp̄s p suū aduentū tre surrectionē. Exultemus t letemur in ea omēs simul. et nō ambulemus amplius in vmbra legis. nec in nocte peti. nec in tenebris et superstitione idoloꝝ. Sed sicut in die ambulem⁹ t exultem⁹ in hymnis t cāticis ꝓfitēdo t ꝓdicādo legē euāgelicam et operādo ſm eam t cōstituamus dies festos in memoriā beneficioꝝ receptoꝝ a xp̄o. Et maxime cōstituamus diem dñicam t dedicemus ipsam ad quietē et contemplationem in memoriā resurrectionis xp̄i. Quia hec est dies quā fecit dño. Et constituamus alias festiuitates in memoriā aliorū beneficioꝝ t mysterioꝝ xp̄i t sanctoꝝ suoꝝ. Dicit ergo dauid in ꝑsona ꝓpuli gentilis. Aperite mihi portas iusticie &c. Qz hec est dies quā fecit dño.

Triplicē noctem xp̄s fugauit.

mat. xxj. a. xxiij. q. vij. ca. ij.

O domine saluum me fac o domine bene prosperare benedictus qui venit in nomine domini.

¶Postq̄ superius ꝓplꝰ gētilis ꝑtuit introduci in ecclesiā dei vt fieret vnus ꝓplus simul cum apl̄is t ceteris de iudaismo cōuertēdis. in hoc versiculo cōuersus ad xp̄m petit saluari t redēptionis t passionis participem fieri. Et cōfitet xp̄m venisse in nomine dñi. t messiā fuisse tanq̄ verū redēptorē t messiā. Et ¶Ad cuius intelligentiā est notandū q̄ tota confessio t ꝓfessio fidei christiane consistit in hoc versiculo. sc̄z credere christum esse verū saluatorē in lege ꝓmissum t iaz venisse Et in hoc differt quilibet xp̄ianus a non xp̄iano Et sic populus gētilis in sua cōuersione fecit istam cōfessionem quam totus ꝓplus iudaicus debebat facere. Nam xp̄s ipsi populo iudaico sicut populo israel ꝑmo fuit in lege ꝓmissus. Et ideo omnes patriarche t ꝓphete t fideles &c. expectabāt xp̄m tanq̄ redēptorē et saluatorem. Sed qñ venit licet aliqua paro receperit eius sicut apostoli et discipuli. Qz maior paro negauit eum Et ideo illa paro q̄ recepit eus fecit hāc cōfessionem. s. benedictus qui venit in nomine dñi. Sed alia paro que negauit eū dixerūt. Nō habe

ꝓfessio ꝓma est credere in xp̄m.

mus regē nisi cesarē &c. Et ideo ꝓplus gentilis qui recepit eū t cōfessus est ipsum venisse in nōie dñi successit in hereditatē regni celoꝝ simul cum apl̄is t ceteris de iudaismo xp̄m recipientibus iudeis manentib⁹ obstinatis et reprobatis. Unde ad maiorē euidentiā est notandus q̄ hanc confessionē fecerunt apostoli xp̄i t pauci hebdeorum in die ramis palmarū. quando xp̄s intrauit hierusalē sedēs super asinā vt ꝑz per oēs euangelistas. Nā tam apl̄i qui veniebant post xp̄m q̄ pueri qui ibāt ante ipm sternētes ramos oliuaꝝ in via cantabāt totū hūc versum. s. Osanna filio dauid bñdictus qui venit in nomie dñi. Hū osanna hebraice. idem est q̄ salua obsecro. siue o dñe saluū me fac latine. Et quo ꝑz q̄ tūc ad litteraꝫ fuit impleta ista ꝓphetia. Nam apl̄i t ceteri qui ibāt post xp̄m retro confitebanf ipm esse verū messiā loco sui. t oim antiquoꝝ. ¶Per pueros autē hebreoꝝ significabat ꝓplꝰ gentilis qui xp̄m erat recepturus. Et sic vtrīq̄ tam precedētes q̄ subsequētes clamabāt osanna filio dauid bñdictus qui venit in nōie dñi. Et sic profitebantur ipsum esse verū messiā t saluatorē in mundū tam venisse. Et sic pueri confitebanf q̄ scribe et pharisei debebāt cōfiteri. t scribe t pharisei non solūmodo non recipiebāt nec confitebātur xp̄m. Sed etiā negabant t zelo inuidie mori increpabāt pueros t apostolos ne clamarēt. Benedict⁹ qui venit. Quibus christus respondit. Nunq̄ legistis me q̄ ex ore infantiū t lactentiū perfecisti laudē. quasi dicat. Non cognoscitis q̄ hoc ꝓphetatum est per dauid psal. viij. Nā idem spūs qui monit dauid ad proferendā illā prophetiam Ex ore infantiū t lactentium et istam sc̄z. O dñe saluū me fac &c. Ipse idē spūs mouet nunc istos infantes et apostolos ad clamādū. Osanna filio dauid benedict⁹ qui venit in nomine dñi. Et quo ꝑz q̄ multe ꝓphetie fuerunt implete in illa die sc̄z Ex ore infantiū. t ista O dñe saluū me fac. et etiā illa. Lapidē quē reprobauerūt edificātes &c. Ité fuit impleta illa grādis figura t mysterium qđ ꝑcepit deꝰ fieri. Exod. xij. qñ dixit ad moysen Decima die mensis huꝰ tollat vnusqsq̄ agnū p familias et domos suas. Hū erat mos apud indeos q̄ luna. x. ante pascha tollebāt agnū de grege t introducebāt ipm in ciuitatē ramis t floribus obsitū t fulcitus t redimitū t ornatū. Et sic cū magno gaudio reponebant ipm in domo vsq̄ ad. xiij. lunā in qua immolabāt eū. Qz ita ē q̄ xp̄s. x. luna ante pascha. s. in die dñica introiuit hierl̄z sedēs sup asinam cum supradicto honore pueris sternētib⁹ ramos oliuaꝝ in via. Et quo ꝑz q̄ illo mane multa milia agnoꝝ introduxerūt cū xp̄o: cū ramis floribꝰ. Et sic xp̄s intrauit inter eos. vnde p totā illā diem de mane oēs ciues ciuitatis hierusalem introduxerūt agnos suos ramis et floribꝰ ornatos. Et sic christus verus agnus per illos figuratus introiuit cum eis in die ramis palmaꝝ ad immolādum. Et sic simul intrauit figuratus agnus cum figura t econuerso. Et quo patet q̄ illa dic fuit impleta illa figura. ideo nō temere:

pueri hebreoꝝ fūt gētiles &c.

Nota.

Universidad de Deusto
Biblioteca

sed a spiritu sancto factū est ꝙ christus recipere tur cum tanto honore ⁊ pueri sternerent ramos ⁊ frondes in via. Et oēs simul clamarent. O sanna filio dauid. Dicit ergo dauid in psona totius ppli filio xpi recipiētis. O dñe iesu saluū me fac et tua morte ⁊ passione postq̄ tu es saluator ⁊ redē ptor: qz ego ⁊ tu es ille dñs dicet? messias q̄ venit i nōie dñi. i. a deo ꝓmissus ⁊ missus. Ideo postq̄ tāq̄ agn̄ ad occisionē venis ad patiēdū p me. Jō saluū mesacet tua passio sit mihi adsalu tē afc. Qz tu es verus saluator: iō nolaris iesus.

xxv. q. j. c. cū ad celebrandas.

Benedixim⁹ vobis de domo domini: deus dominus et illuxit nobis.

Constituite diem solennem in condensis: vsq̄ ad cornu altaris.

¶ Hic ponit responsio aplor recipiētiū ppm gē tilem ad fidē. Quasi dicat. Nos gentiles dicitis Apite mihi portas iusticie ⁊c. Et creditis ꝙ xp̄s est lapis fact⁹ i caput anguli. ⁊ dicitis. O dñe saluum me fac. ⁊ dicitis ꝙ est xp̄s ver⁹ messias: ⁊ ꝙ bñdictus qui venit in nōie dñi. Et ideo nos bñdicimus vobis de domo dñi: baptizantes vos ⁊ cōferētes alia ecclīastica sacramēta: que absoluūt vos ab omni maledicto. Et sic incorporam⁹ vos in vna ecclīa nobiscū sub vno capite xp̄o. Quia ipse est dñs de⁹ ⁊ illuxit nobis tāq̄ verus sol iusticie. Et duxit diē gr̄e ⁊ fugauit tenebras legis ⁊ noctē peccati ydolatrie. Et ideo cōstimite diē solēnem in cōdēsis. i. celebrate diē dñicam ⁊ dedicate eā ad cultū diuinū i memoriā resurrectionis ⁊ alios festos i cōdēsis. i. i magna frequētia pplorum: vt ecclīa sit plena ⁊ cōdēsa vsq̄ ad cornu altaris. Quasi dicat null⁹ maneat i domo sua sed oēs veniant ad ecclesiam ad audiēda diuina officia ⁊ impleant templū vsq̄ ad cornu altaris.

Jterū benedixim⁹ vobis de domo dñi. i. de thesauro dom⁹ dñi. s. ecclie bñdicim⁹ vob diuina sacramēta cōferendo. Mīa xp̄s de⁹ noster illuxit nob linguis igneis i die pētecostes. vbi recepimus spiritū sanctū. ⁊ oīa dona gratiarū: vt possemus vobis et oibus fidelibus ea cōmunicare. ⁊ vobis portas iusticie aperire ⁊ in ecclīam introducere ¶ Nota ꝙ ibi nos habem⁹: cōstituite diē solēnem ⁊c. Hebre⁹ habet: ligate festiuitatē in funib⁹ vsq̄ ad cornu altaris. Quasi dicat ligate ramos in funib⁹ p ecclīam solēnizando hanc festiuitatē. Sz indē alii exponūt. i. ligate vitulos ad sacrificia:

xv. q. j. c reuertimini.

xcvj. di. c. ecce.

De pe. di ij. qz diuinitatis natura.

Deus me⁹ es tu et cōfitebor tibi: deus me⁹ es tu et exaltabo te.

Confitebor tibi quoniam exaudisti me: et factus es mihi in salutem.

Confitemini domino quoniaz bonus: qm̄ in seculum misericordia eius.

¶ Hic populus gentilis iam cōuersus ⁊ receptⁿ in ecclesia simul cū ceteris fidelibus agēs gr̄as dicit ad xp̄m. O dñe iesu xp̄e ego cōfitebor ꝙ de⁹ meus es tu ⁊ cōfitebor tibi narrando mirabilia tua Et ego exaltabo te ⁊ magnificabo te. ⁊ p̄dicabo qm̄ deus me⁹ es tu. Primo deus p creatio

nem. Secundo deus ⁊ homo per redemptionem ⁊ glorificationē. Quia redemisti ⁊ glorificasti me ⁊ ideo confitebor tibi quoniaz exaudisti me: desiderio meo satisfaciendo in carnēveniēdo ⁊ facē es mihi in salutem pro me moriēdo ⁊ resurgēdo. Ultimo ppbera cōcludit coniungens finem psalmi cum pncipio inuitando oēs fideles xp̄ianos et vtroq̄ populo Iuersos. et dicit. Confitemini dño qm̄ bonus: qm̄ in seculum mia ei⁹. Quasi dicat. Magnificate ei⁹ bonitatē quā ostēdit nobis in creatiōe: ⁊ miam quā ostendit in nostra redēptione. ¶ Querit aūt vtrū iesus xp̄s quē nos redemptorē confitemur venerit in nōie dñi. put supradicta expositio confitetur. ¶ Ad cui⁹ intelligentiā est aduertendū put legit Deutero. xviij Quod messias sub nomine domini quattuor litterarū fuit i lege pmissus Unde ait domin⁹ moysi: ppbetam suscitabo eis de medio fratrū suoū similem tui. Et ponam verba mea in ore ei⁹: loquetur⁹ ad eos oīa que precepero illi. Qui autem verba eius que loquet⁹ in nomine meo audire noluerit: vltor exigā. Ex supradictis ꝟba ptz ꝙ messias i lege pmissus debebat mitti a deo ⁊ venire in nomine dei ⁊ loq̄ verba dei: ⁊ in nomine dei. Et ideo in hoc cōcordant iudei cū christianis: qz dicūt ꝙ ille qui mittet a deo ⁊ loquetur ꝟba dei. ⁊ loquet⁹ ⁊ veniet in nomīe dei ille talis erit messias in lege pmissus: ⁊ differunt in hoc. Nam xp̄iani cōfitētur xp̄m venisse in nōie dñi: ⁊ p consequēs fuisse messiā. Judei vo negāt iesum xp̄m venisse in nōie dñi. eo ꝙ non liberauit eos de captiuitate in qua mō manēt. Et qz multū fecit contra leges: sez qz violauit sabbatū ⁊c. Et sic manentes in sua cecitate expectāt futurū messiā qui veniat in nōie dñi. D ¶ Ad cuius euidentiā est notandū. ꝙ xp̄m venisse in nōie dñi stat quattuor modis: sez qz nobatus in nōie dñi tetragrāmaton: aut qz ipse habuit illas ppietates per illud nomen et quattuor litteras illius nominis significatas. Aut quia fuit missus a deo et locutus est in nomine dei: aut quia omnia scripta in lege veteri de messia fuerunt in christo iesu completa. Sed quia omnia quattuor supradicta fuerunt reperta in christo. ergo ipse venit in nomine domini. Et per consequens fuit verus messias. Primū ꝓbatur. Mā christus vocatus est yobetsua in hebreo: quod significat iesus i latino. Sz iste quattuor littere: scilicet yot. he. vau. he. ꝟbus scribit nomē dei. reddunt hoc nomē yobetsua si recte punctuenk. Ergo sequit ꝙ christus vocat⁹ est nomine domini tetragrammaton. Et p cōsequens venit in nomine domini Secūdū ꝓbatur Mā per nomen dei quattuor litterarū ꝟportank ⁊ significātur quattuor pncipales ppietates dei. scilicet summa omnipotentia ⁊ sapientia ⁊ iusticia: misericordia. Sz ista maxime fuerūt in christo: vt ꝓbatū est psalmo. viij. igit ⁊c. Et sic colligit ꝙ christus venit in nomine domini. qz venit cum omnipotentia mortuos suscitando. ⁊ cetera miracula operando. Et venit cum summa sapiētia legem declarando. Et noua precepta et

Plotz q mō xp̄s venit in nōie dñi

Per nomen dei significātur quattuor dei ppietates.

consilia promulgādo. Et cuz summa iusticia oēs iustificando: ⁊ cuncta discernēdo. Et cū summa misericordia p oibus moriēdo. ⁊ patiēdo. Et sic patet ꝙ venit in nomine dñi: qz ista quattuor īm portātur per nomē dñi. Jtē iste quattuor littere sonāt etiam hoc nomen yhesu. qō idē est ꝙ esse qō est proprium nomen dei vtpote deus moyasi. Qui est misit me ad vos. Exo. iij. Et sic dicit xp̄s. Jobā. viij. Antecq̄ abrahā fieret ego sum Et sic patet ꝙ xp̄s habuit nomē dñi q̄ttuor litterarū simul cū ppietatib⁹ eius. Tertio xp̄s venit in nomine dñi eo ꝙ fuit missus a deo vt patet p opera que fecit que a nullo alio poterāt fieri nisi ab aliquo a deo misso. Quarto ꝙ xp̄s venit in nōie dñi: eo ꝙ venit cū omnib⁹ cōditionib⁹ assignatis in scriptura de messia ꝓmisso. Quod p bak. qz ola in eo fuerunt impleta. vt ps p discursum cuāgelicū. Jtē xp̄s nō solū venit in nōie dñi sed etiā ipse substātialiter fuit nomē dñi: vt deus est psalmo. cxij. Ex supradictis patet ꝙ bene merito in ramis palmarum pueri ⁊ turba precedēs ⁊ subsequēs cāuit sibi benedict⁹ q̄ venit in nōie dñi: qō canticū iugiter cāt ecclīa xp̄m verum saluatorem ⁊ messiam adeo missum confitendo.

Hilepb. de pe. di. iij. c. pri ma consolatio.

Beati immaculati in via q ambulant in lege domini.

Beati qui scrutant testimonia ei⁹: in toto corde exquirunt eum.

¶ Hanc ergo psalmo ꝓponit titulus alleluya. Et titulo ptz cā finalis huius psalmi: qr fac⁹ est a laudādo deū. De cā aūt efficiente non solus ꝟm Origenē. ⁊ Augustinū: ⁊ Ambrosium. Sed etiā ꝟm Hieronymū est affirmandū ꝙ dō fecit hūc psalmū. Unde in epistola ad Marcellaz dicit. Dicit ē dō. Patiēs humiliaret ego deliqui. Jtē ad amicū egrotū dō illustris pbeta hutusmodi carmē exp̄sit ⁊ bonū inqt dñe mihi. qz humiliasti me: vt cognoscam iustificationes tuas. Jtē in epistola ad nepotianum ⁊ ad fabiolā. Et dō ꝟba cātat. Revela oculos meos ⁊ cōsiderabo mirabilia de lege tua. Ubiq̄ dubio ē affirmat dō hūc psalmū cōdidisse. ¶ Sz quātuz ad formā ⁊ materiā est notandū ꝙ quinq̄ dz iste psalmus sup oēs alios. Prio qz semp loquit cū deo. Secō qz semper petit spīalia. Tertio qz describit p ordinē alphabeti hebraice. pervigintiduos octonarios versuū iuxta numerū litterarū hebraicarū. Et versus cuiuslibet octonarij incipit ab vna lra hebraica. Et sic sunt tot octonarij quot sunt littere hebraice. Et sic iste psalmus est maior quocūq̄ alio. Quarto qz nō est aliquis versus qui in eo memoret lex diuina. Sed p diuersa vocabula. s. verbum dei. iudicia dei eloquiū dei ⁊c. Quinto qz sepius eadē petitio repetitur ⁊ iteratur. propter que iste psalmus redditur difficilis ad diuidēdum per materiā. Et ad exponēdū ⁊ intelligēdū. D ¶ Et ideo antecq̄ deueniamus ad expositionem tria sunt videnda per que apparebit materia duū psalmi. i. Primo videndum

Quid in hoc psalmo petatur.

Adeo obedientia seu iusticia i ser.

Ade mala.

⁊ querēdū quis est ille q̄ loquit in ꝟ psal. ⁊ quid petit a deo. Secō quare iste psal. describit p litteras hebraicas in pncipio cuiuslibet versus ⁊ per duodecim octonarios ꝟz ordinē hebraicarū litterarū p qō videt forma scribēdi ⁊ quare iet tam frequēt memorat. Tertio videbik quare totiēs iterat ⁊ repetit eādē petitionez. R ¶ Quātū ad primū est aduertendū put dictū est in plogo tractatu. iij. in quinto pncipio ⁊ etiā regula. vj. dictū est enī ibi qualiter ille bō q̄ descendit ab hierusalē in hiericō. q̄ incidit in latrones q̄ expoliauerūt eū ⁊ vulnerauerūt. ⁊ plagis affecerūt ⁊ semiuiuo reliero abierūt. de q̄ saluator ait Lu. x. Fuit ipse adā ꝓmus bō qui deo ad ymaginē ⁊ similitudinē suā creauerat. Et monarchā mūdi ⁊ illi⁹ felicis ciuitatis ꝟstituerat ⁊c. Hūc enī boez creauit de⁹ vt inqt Aug. vt deū cognosceret ⁊ cognoscēdo amaret. ⁊ p ꝟsequēs deo placeret ⁊ obediret. ex qua obediētia mereret quādā felicitatem corporis ⁊ aie p lōgū tēpus in ꝓsenti in illa paradiso delicias terrena. Sed postea absq̄ morte cō mutaret illā vitā in aliā meliorē ⁊ eternā in celo vbi deū p essentiā clara visione videret ⁊ videndo amaret ⁊ amādo i eternū fruerēt. Et hūc fuit p maria ītētio qua de⁹ ad ymaginē suā boez creauit vt inquit Augustinus sup Genesim quē creauit cū quadam originali iusticia p quā voluntatez suā diuine voluntati cōformaret ⁊ in nullo ab illa deuiaret prout decēs ⁊ debitū est oi creature. et comisit sibi illā ciuitatē ⁊ paradisum delicias cu stodiēdā sub tali ꝓcepto ne comederet de fructu ligni ꝓhibiti ⁊c. Op⁹ q̄ iusticie ⁊ iustificatio ipsi⁹ ade cōsistebat in seruādo obediētiā bui⁹ ꝓcepti iuxta volūtatē dei. In qua obediētia ⁊ obseruātia iustificabat: ⁊ sic merebat felicitatē in ꝓsenti ⁊ gliam in futuro pro premio illi⁹ iusticie ⁊ obediētie Felicitas aūt ⁊ ꝓmiū tēporale qō mereba tur ꝓsidebat in ꝓsenti ex tali iusticia ⁊ obediētia cosistebat in ser. Primo qz habuit sciētiā ⁊ cognitionē pfectā de oibus reb⁹ creatis tā superioribus q̄ inferioribus. Et nō solū in naturalib⁹ ꝟz ēt in mathematicis ⁊ methaphisicis. Et etiā habebat colloquiū familiare cū angelis. qō augebat ei⁹ scientiā ⁊ felicitatē. Secō habebat dominiū rōnis supra sensualitatē ⁊ obediētia partiū inferiox ad rōnē. Mā sicut voluntas sua parebat ⁊ cōformabat diuine volūtati ita caro parebat rationi ⁊ corpus aie. Tertio qz erat liber ab oi miseria corporali. et sic poterat non mori ⁊ non peccare. Quarto qz oīa alia obediebant sibi ad nutum tāq̄ dño. Quinto qz ꝓsidebat rotā illā paradisum delicias ad facilitatē sui. Et nullaz poterat pati indigētiā ad vitā ducendā ⁊ feliciter gerēdā Jsta aūt quinq̄ supradicta ꝓsidebat in ꝓmiū p obediētia ⁊ iusticia suāda. Sz i futurū ꝓmissa erat sibi vita ⁊ fruitio eēna i celo. ad quā fuisset trāslat⁹ absq̄ morte cū tota posteritate si steriset cū illa iusticia ⁊ peccasset. ꝟz qz ōtempsit a diuina volūtate ⁊ ꝓcepto cōsentiendo persuasioni mulieris ⁊ diaboli. Jdeo illico pdidit illā originalē iusticiā cū oibus illis ꝟz ꝓmijs que ex obser-

Universidad de Deusto
Biblioteca

uantia iustitie possidebat. Et fuit cõdenatus et incidit in ter mala p̃traria. Nã pdidit scientiã omnium q̃ non habuit in tãta perfectione. Et illico fuit vulneratus ⁊ sauciat? in carnet sensualitate ⁊ in oibus' potẽtijs aĩe. Et illico caro surrexit ad uci suo spiritũ: ⁊ illico apparuit nud? ⁊ expoliat? oibus bonis gratuitis tam corpoalib? q̃ spũalibus ⁊ facẽ est passibilis ⁊ mortalis de necessitate. Et fuit cõdenatus ad mortẽ ⁊ oẽm miseriã corpalẽ in presenti ⁊ ad mortẽ aĩe eternam in futuro. Et fuit expulsus ab illo felici loco i hãc vallẽ lacrymarum miserie. ⁊sic ille qui erat creatus vt deũ cognosceret ⁊ amaret in p̃senti, ⁊ deo frueretur in futuro condẽnatus est ad omnem miseriam in presenti ad exilium ⁊ peregrinationẽ in hac valle miserie: ⁊ ad penam eternam cum diabolo in futuro. Sed dẽ oipot ẽs ⁊ misericors et iust? humane fragilitati ⁊ creature quã ad ymaginẽ suã creauerat misertus sibi ꝓmisit vt verbũ suum per successionẽ temporis in mundũ mitteret. Et de quadam virgine sui generis: ⁊ poste ritatis carnem assumeret. In qua quidem carne pro peccato ade ⁊ omnium posteriou mortẽ et passionẽ libenter suscipperet vt eo a morte ⁊ captiuitate ⁊ oi miseria liberaret ⁊ redimeret et p omnib? debitum solueret. ⁊ per legem euãgelicam ⁊ medelãs sacramentor ab omni egritudine spirituali sanaret. Et sic deus misit adã cũ tota posteritate tanq̃ peregrinum ⁊ infirmũ per hãc vallẽ lacrimar peregrinando ⁊ remisit ipm ad xp̃m vt sanaretur ⁊ redimeretur ab eo. Unde iste adã cum tota sua posteritate fidelium dicit? homo mysticus ⁊ peregrinus vsq̃ ad xp̃m, cui de? in principio dedit legẽ naturalẽ. Primo quo ad cultũ diuinum de sacrificio ⁊ oblatione, vt patet Ben. iiij. Qz abel offerebat de frugibus: ⁊ cayn de aĩalib?. Itẽ dedit legem naturalem de conuersatiõe ⁊ charitate erga ꝓximũ. s. Quod tibi nõ vis alteri nõ facies ⁊ ecõtra. ⁊ nullũ bonum irremuneratũ. ⁊ nullũ malũ impunitũ. Un dixit dño ipsi cayn. Cur irat? es. Et ꝓcidit facies tua ꝓtra fratrẽ tuũ. Nõne si bñ egeris recipies. Si aũt male statim peccatũ tuũ i foribus aderit. Itẽ laudare dñm est de lege nature. Isã enos iecpit inuocare nomẽ dñi Ben. v. Per istã q̃ legẽ naturalẽ ⁊ viã legis nature misit de? hominẽ peregrinãdo vsq̃ ad noe. nõ declinãdo ad dexterã neq̃ sinistrã a via buĩ legis. Sed in noe tã accepit alia ꝓcepta magis expressa. cõfirmãdo supradicta vt patet Ben. viij. Itẽ iste homo peregrinatus est vsq̃ ad habraã in quo accepit a deo ꝓceptum de circũcisione. Et exinde peregrinatus est vsq̃ ad moysen in quo accepit legem scriptam ꝓceptor moraliũ iudicialiũ cerimonialiũ: vt patet per totum discursum quinq̃ librorũ legis moysi. Exinde iste hõ peregrinatus est vsq̃ ad dauid in quo accepit ampliationẽ diuini cultus ⁊ magnum donum prophetie de christo ⁊ ecclesia. Et exinde peregrinatus est per omnes ꝓphetas in ꝓmo ⁊ secundo templo vsq̃ ad xp̃m. Et exinde sanatus est ⁊ redemptus ⁊ accepit promissionez vt pater ad Heb. xj. Et accepit veritatẽ legis veteris ꝓfectionẽ per legẽ euãgelicam. Exq uibus patet ꝙ iste hõ mysticus semp peregrinat? est querendo xp̃m tanq̃ finem suum ⁊ medicum ⁊ saluatorem. Et sub tali fide ⁊ spe christi futuri salnatus est: ⁊ euasit penã eternã in testamento veteri. Sed non accepit reꝓmissionem ⁊ p̃missionis in xp̃o. Ad Heb. xj. Quia oẽs patres veteris testamenti ⁊ fideles liberati de limbo ascenderunt cũ xp̃o cũ celũ. vt dictum est psalmo. lxvij. Sed exinde iste homo mysticus postq̃ accepit legem euangelicam a xp̃o adhuc peregrinatur p legem euangelicã vsq̃ ad sc̃m aduentum vt accipiat vltimam perfectionem per resurrectionẽ ad vitam gloriosam. Et quibus omnibus pater ꝙ iste homo mysticus est ecclesia fidelium. Qui per quattuor milia annorum peregrinatus est ab adam vsq̃ ad xp̃m per legem veterem vt redimeretur ⁊ sanaret quo ad animam ⁊ reciperet legẽ iustificantem. Sed postq̃ redẽptus est recepit legẽ euãgelicam iustificantem in presenti: ⁊ nũc peregrinatur per eam vsq̃ ad secundum aduẽtum ebristi ad iudicium vbi recipiet premiũ corporis p resurrectionẽ ⁊ p̃missionis aĩe p fruitionẽ. Et sic erit in suo vltimo termino ⁊ perfectiõe. hunc q̃ hominẽ mysticũ ⁊ peregrinũ introduxit dõ in quẽtẽ in h̃ psalmo. Qui peregrinãdo ẽrit xp̃m i veteri testamento vt redimat ⁊ liberet ⁊ sanet a petõ ⁊ liberet de captiuitate etiã de iugo legis per legẽ libertatis. Sed postq̃ venit ad xp̃m i nouo testamẽto peregrinãdo ad secundũ aduentũ semper petit seruari a vitio concupiscẽtie ⁊ petit gratiam ne cadat iterũ in latrones: sed confirmetur in ea. Et sic patet non solum causa efficiens sed etiã materia totius psalmi. Et hoc quo ad p̃mum dubium. ¶ Ad secundum dubium est dicẽdum ꝙ causa quare dauid descripsit hunc psalmum per litteras apbabeti hebraici ꝑm ordinem fuit quia in hoc psalmo describit totum discursum legis per quã peregrinatur iste homo mysticus ab adã vsq̃ ad vltimum iudicium. vt dictum est. Que quidem lex ⁊ peregrinatio figuratur per discursum ⁊ ordinem litterarũ hebraicarum siue alphabeti hebraici. Unde dictũ est in prologo tractatu sexto, qualiter quelibet littera hebraica habet suã significationem a prima vsq̃ ad vltimã. Unde q̃ lex vet? non fuit data gratia sui nisi vt figurabat christum ⁊ ecclesiã ⁊ omnia gesta ⁊ mysteria facta in veteri testamẽto: ⁊ omnis lex ⁊ ꝓphetia non erat gratia sui nisi ꝓout figurabat aut prenunciabat christum ⁊ legem euangelicam. Ideo voluit deus vt totum vetus testamentũ litteris hebraicis scriberetur vt lex significatiua per litteras significatiuas scriberetur ad denotandũ ꝙ omnia illa erant in figura. ¶ Unde dictum est ibi secũdum mentem Eusebij ⁊ Hieronymi ꝙ aleph ꝓma littera significat disciplinam. Et beth. secũda littera significabat domum. ⁊ Gymel idem est ꝙ plenitudo. Deleth. id est libros. Quasi dicat q̃ lex diuina est doctrina siue disciplina domus ecclesie. Et plenitudo

hõ mysticus ecclesia peregrina

Nota de ipis hebraicis.

libroꝝ: quia oẽs libri sacri sunt in lege. Rursus quinta littera scz. de idem est. ꝙ ista aut esse. Et vau. id est ipa ⁊ sam. i. vnit fluxuũs. Quasi dicat. ꝙ lex diuina est ipsa in qua viuens viuit. Et habere acquirit esse diuinũ. Rursus. he. id est bonũ vel. id est principiũ. Caph. id est tu. Lameth. id est disce. Quasi dicat in ista lege tu bonũ principiũ disce. Rursus. Hem. i. ex ipsis. Num. i. semiternũ. Gameth. i. adiutoriũ. Ayn. i. oculus. pbe. id est oo. Sade. i. iustitia. Quasi dicat ꝙ ex ꝓceptis diuinis habetur diuinũ adiutoriũ sempiternũ. Et oculus: ⁊ oo iustitie ad videndũ ⁊ operandus ⁊ loquendũ. Rursus chof. i. vocatio. Reo. i. capitis. Gin. i. medicamẽtum. Thau. i. signũ siue terminus. Tota ergo cõbinatio istarũ significationũ istarũ viginti duarũ litterarũ ꝑm Eusebiũ, de ꝓparatione euãgelica reddit hanc sniam. s. ꝙ lex diuina est disciplina ⁊ doctrina dom? ⁊ plenitudo librorũ in ipsa viuit viuẽs bonũ principiũ in ipa tu discc. Et ipso ꝓceptis sempiternũ auxiliũ fons. oo oculus iustitie vocatio capitis medicamentũ sup vuln?. Signũ. hoc quasi idẽ dicit Hieronym? ad marcellã. ¶ Et supradictis ꝓz ꝙ littere hebraice quib? lex fuit scripta denotabãt ꝑm suam significatiõem ꝙ illa lex erat quedã doctrina q̃ tenebat signũ qui est xp̃s. Et vocabat caput et medicamentũ humane nature. Quid ill aliud erat nisi vocatio xp̃i capitis nri. Et peregrinatio ad signũ ⁊ finem: qui est xp̃s. Et dirigens oẽs in xp̃m tanq̃ i finẽ legis. Et ideo p maiori pte oẽs psal. intitulãtur in finẽ: vt frequẽter dictum est. Et ideo cãtabãtur cũ omni conatu ad victoriam vocũ. eo ꝙ vocabãt xp̃m vt veniret ad sanãdum oẽs vt frequẽter dictũ est. Et supradictis ꝓz ꝙ bene merito dauid scripsit istũ psal. per viginti duos octonarios versũ supra numerũ litterarũ alphabeti hebraici. Et ꝓsus cuiusl̃bet octonarij incipiũt ab vna littera hebraica. Nam oẽs versus primi octonarij incipiũt ab aleph. Et versus secũdi incipiũt a beth. Et sic procedunt vsq̃ ad tau. vt ostẽderet ꝙ oẽs debemus scire legẽ dei: sicut alphabetum. Que quidẽ lex in hoc psal. explicat et discurritur: vt patebit. Itẽ scõ: sicut sine scientia litterarũ est impossibile puenire ad alias scientias: cũ sit principiũ omnis scientiarũ. Ita vult ostendere dauid in hoc psal. ꝙ lex diuina est doctrina ⁊ via ⁊ principiũ perueniẽdi ad verã beatitudinẽ. Itẽ sicut oẽs littere tẽdũt ab aleph vsq̃ ad tau. Ita tota lex tendit in xp̃m tanq̃ in signũ et finẽ ⁊ terminũ legis. ¶ Item sicut puer in addiscẽdo incepit a prima littera scz aleph. ⁊ procedit ⁊ discurrit ꝑm ordinẽ per oẽs alias vsq̃ ad tau. q̃ est finis ⁊ terminus oim litterarum. Ita patres et oẽs fideles inceperunt peregrinari ab adam primo homie. Et sic iste hõ mysticus peregrinatus est per istã legẽ per omnes patriarchas ⁊ ꝓphetas semper aliq̃d addiscendo ⁊ aliquã perfectionem recipiendo vsq̃ ad xp̃m. tanq̃ in finem et terminũ illius legis in quo recepit redẽptionẽ ⁊ salutẽ: medicamentũ. Sed nunc peregrinatur vsq̃ ad eundẽ xp̃m tanq̃ in finem ⁊ terminũ

Nota de illo q̃ incidit i latrones.

Diuisio psalmi.

noste glorificatiõis. ¶ Propter oẽs ergo supradictas causas dauid descripsit hunc psal. ꝑm ordinẽ alphabeti hebraici. ꝙ in hoc psal. describit discursum diuine legis per oẽs suas etates. ¶ Itẽ q: tota peregrinatio ecclesie cuiuslibet peregrini fidelis cõsistit in quodã octonario etatũ. Nã nos peregrinamur per septẽ etates in hoc mũdo. et expectam' octauã etatem: ⁊ octauũ diẽ in celo. Ideo dauid posuit vnũ octonariũ i qualibet littera. Item q: totus psalmus nihil aliud est nisi quodã itinerariũ ⁊ peregrinatio diuine legis per quã peregrinamur. Ideo nõ est versus quin in eo memoret ⁊ nominet diuina lex ꝓpter ꝙ in duobus, vt patebit. Et hoc de scõ dubio. ¶ Quantũ autem ad tertiũ est dicẽdum ꝙ cum saluare eadẽ petitio totiens iteratur et repetit in hoc psalmo est ista. Nã dicens est qualiter iste homo mysticus qui fuit expoliatus et sauciat? a latronibus in ipsa viuit viuẽs bonũ principiũ in ipa tu discc. Et peregrinatur per legã diuinã vsq̃ ad xp̃m. Et q: recordatur qualiter tũc ꝙa deuiauit a diuino ꝓcepto ⁊ incidit in latrones ⁊ qualiter ipm expoliarunt. ⁊ graniter vulnerauerũt. Et videt ꝙ tres latrones scz caro. mundus. ⁊ diabolus: semper ⁊ iugiter conãtur ipsum retrahere a via ⁊ a recti tudine legis. ⁊ iteruz ipsum grauius vulnerare. Itẽ videt tot ꝓcipitia a dextris ⁊ sinistris. Et videt ⁊ cõsiderat quot milia laqueoũ tendant isti inimici vt capiant eum si deuiauerit a via legis. Et considerat etiã ꝙ ex ꝓpriis viribus non põt euadere tot inimicos vigilantes sup eum circũquaq̃ nisi per gratiã dei fuerit adiutus ⁊ direct? in hac via ne limites legis transgrediatur. Ideo oibus his consideratis tanq̃ amaricat?: ⁊ experta infidias istorum inimicorũ. timens ne iteruz incidat in latrones. semp petit dirigi. ⁊ adiuuari per gratiaz in hac via ne deuiet a lege. ⁊ incidat in latrones. Ideo ꝓ maiori parte in quolibet versu. ⁊ in quolibet passu huius itineris petit auxilium et gratiã dicens. Doce me iustificationes tuas aut nõ absc̃das a me mãdata tua aut cõfirma me in verbis tuis. aut de lege tua miserere mei ⁊c. ¶ His habitis, ueniẽdũ est ad expositionem et diuisionem buĩ psalmi: i quo dauid duo principaliter facit. Nã primo introducit deũ siue angelum legem ipsi ade proponentem. Secundo introducit ipsum adam mysticum ⁊ peregrinum legem acceptantem et peregrinantem. ibi. Tu mandasti mandata tua custodiri nimis. ¶ Quantuz ad primum iam dictum est qualiter iste homo recedẽs a diuino ꝓcepto incidit in latrones qui ipsum expoliauerunt a presenti ⁊ future beatitudine: et vltra hoc ipsum vulnerauerunt. ⁊ sauciarunt plagis multis, intantũ ꝙ ex ꝓpriis viribus nullũ potest agere bonum. nec vitare malum. ¶ Et qualiter deus misertus huius hominis remisit ipsum ad christum qui sanaret eum et reduceret eum ad beatitudinem quam perdiderat. ¶ Ad quem christum iste homo peruenire non poterat. nisi per viam legis et obseruantiam eius. Et ideo deus per angelum suum

Universidad de Deusto
Biblioteca

qui ipsum erecit a paradiso dedit sibi supradictā legē diuinā. in qua ambularet in hoc mūdo per quā ad xpm pueniret nō declinādo a dextris nec a sinistris: nec declinādo a diuina volūtate: q̄ cōtinet in diuinis p̄ceptis legis. Et ideo dicit lex iusticie: veritas iustificās hoīem totū et reddēs ipm immaculatū. Hanc ergo legē tradidit deus ipsi ade cū tota sua posteritate: eū erecit ipm de paradiso: remisit ipm ad xpm. Quasi dicat dō Tu adā desideras recuperare beatitudinez quā pdidisti: et ego dico tibi q̄ nō poteris ipam recuperare nisi p xpm mediatorē dei et hoīs. Ideo oportet q̄ pegrinādo tendas i ipm cū tota posteritate. Ad quē nō poteris peruenire: nisi ambulando per istā legē quā tibi trado. Et cuz ista sit lex iusticie: per ipam nō poteris recte ambulare nisi te immaculatū seruādo: declinādo ab omni malo: et faciēdo bonū: q: aliud non docet nec p̄cipit ista lex: que ducit ad xpm et ad beatitudinē recuperandam. Et ideo dico tibi q̄ soli illi erūt beati: qui ambulant īmaculati in lege domini in hac vita mortali. q. d. Nemo potest esse beatus: nisi se seruet īmaculatū sine peccato i hac vita et vita mortali. Et nemo se potest seruare sine peccato: nisi ambulādo in lege dñi: et ꝑm ipsam viuēdo et operando: declinādo ab omni malo: faciēdo bonuz: quod in lege p̄ceptū. Sed q: nemo potest incedere pviā quā ignorat: nec dirigere gressus suos actus nisi nouerit terminū et finē. Sicut sagittari nō pōt recte trahere sagittam nisi nouerit signū vt. j. etbicoz. Ideo dico tibi adā: q̄ necesse est vt scias istā viā: et legem: per quā debes ambulare. Quare dico tibi q̄ beati erūt et sunt oēs q̄ seruant testimonia xpi p̄cepta ei⁹ meditādo i lege dñi die ac nocte. et contēplando in ea. sicut dicit⁹ est psalmo p̄mo. Sed q: nō sufficit scire legem: nisi homo operet ꝑm ipaz Ideo dico tibi: q̄ illi sunt beati qui nō solū scrutant et contēplātur testimonia et p̄cepta ei⁹. Sed qui in toto corde exquirūt eum operando corde: et opere. q: non qui adiutor est tantū: sed q̄ factor: hic beat⁹ in facto suo erit Jacobi. j. Quasi dicat: oportet q̄ diligas deū in toto corde et volūtate tua ꝓtum ad charitatē: et ex tota mente et scientia tua: ꝓtuz ad fidē. Et ex omnib⁹ viribꝰ tuis quo ad effectum charitatis. et ex tota anima tua. ꝓtuz ad spem future beatitudinis. Ita q̄ omnia opera tua dirigas in illū finē xpm exp̄ctādo. Et q̄ diligas primū tuū sicut teipm: sicut p̄cipit diuina lex. Et hoc est scrutari testimonia dei in toto corde exquirere eu⁹. Et hoc est immaculatum et fine peccato ambulare in via et lege dñi. Et est declinare a malo et facere bonū. Et hoc est ambulare p viā rectam non declinando a dextris nec a sinistris.

Blepb. iacobi. j. et. xv. q. vi. ca. Ista sacerdotibus.

Non enim qui operantur iniquitatem: in vijs eius ambulauerunt.

Quasi dicat. q̄ lex et via dñi est ita iusta et recta. q̄ nemo potest simul operari iniquitatē: et ambulare in ea lege. D ¶ Ad cuius intellectum est notandum sicut dictū est psalmo. xiij. q̄ lex diuina nihil aliud est nisi effectus et signum: et imago diuine voluntatis: q: i ea lucet et manifestat diuina voluntas erga actus humanos. Et ideo ista lex diuina dicitur recta et iusta: quia est lata et p̄dita iuxta diuinā voluntatē que ꝺ metrū et mensura oīm actuū humanoꝝ. Et ideo act⁹ humani intātū dicunt et sunt iusti et erecti inq̄tum sunt facti iuxta diuinā legē: et sunt ipsi ꝺformes. Et q̄ patet q̄ qui ambulat ꝑm istam legez aut intra limites dui⁹ legis nō pōt opari iniquitatē nec iniusticiā sed solam equitatē et iusticiā. Nec econuerso illi qui operantur iniquitatez nō possunt ambulare in hac lege vt sic: eo q̄ equitas et iniquitas sunt cōtraria: et sic nō possunt se cōpati in eodē. Et cō nemo pōt operari iniquitatem nec iniusticiā nisi inq̄tum oculat ab eqtate ad iniquitatē. Et in ꝺ apparet maxima difficultas obseruātie divine legis et maxima facilitas transgressionis ei⁹: q: est difficillima ad obseruandū: et facillima ad ꝑuarcandum. ¶ Secūdo est notādum q̄ tota lex diuina cōsistit in dilectione dei et primi. vt ait salnator. Matth. xxij. et Luce. x. Sz in tali dilectiōe oportet q̄ seruet species et modus et ordo ꝑm august. i. q̄ diligat illud quod diligēdū est: et modo et ordine quo diligendum est. Et ideo licut res se habet ad esse: ita oportet ipam diligi. Sz q: sol⁹ deus est primū et summū bonū: et per se et ꝓpter se a nullo dependēs: nec ad aliquid aliud referibile nec ordinabile. Et ideo deus est solū summe diligibilis ꝓper se siue in se: et ꝓpter se. Sed quia omnia alia sunt a deo creata et sunt in deo cōseruata et ordinantur in deum tanq̄ in finem. Ideo sunt diligendi homines tanq̄ imago dei tm̄ deo ꝓpter deum. Et ideo homo et angelus tenet diligere deum ex toto corde siue voluntate. Et ex tota mente et ex omnibus viribus et operationib⁹? Et tenetur diligere primū sui⁹ sicut seipm. Sed quia ꝓpter hoc homo nō debet se diligere ꝓpter seipm: sz ꝓpter deū ad quē ordinat. Ideo nō debet diligere primū: nisi ꝓpter deum: et sic omnia alia debet diligere ꝓpter deū. Aliter enī quereret modū et ordinē diligēdi. Et si sic homo diligit deū et primū: vere seruabit ola diuina p̄cepta que explicātur in lege erga deū et primū: et i nullo ꝑuaricabitur ea: nec deuiabit a diuina lege et iusticia: nec ab equitate in iniquitatez. Sed hoc est difficillimū. s. q̄ seruet iste ordo et modus dilectionis dei et primi quin aliquādo quis deficiat declinādo a tali equitate. Ideo obseruātia legis est difficillima et impossibilis p statu isto homini de se vt patebit. sed Bti qui scrutantur testionia ei⁹ in toto corde exquirūt ea. Non enī qui operā tur iniquitatem in vijs eius ambulauerunt.

Lex est signū diuine voluntatis.

Lex ꝺfitit ꝺ dilectione.

Blepb. lxxvi. o. c. fratrē et. vij. q. j. sciēda et. xxiij. q. j. summa.

Tu mādasti mādata tua: custodiri nimis.

¶ In hac secūda parte david introducit adam mysticum acceptātem hanc legem ipsi positam a deo et incipientez peregrinari in ea. Sed duo fa cit iste homo mysticus. Maz primo petit dirigi p auxiliū dei vsq̄ ad xpm ambulando per legē veterem. Secūdo petit dirigi per legē euangelicā

vsq̄ in finē sue peregrinationis. In qua peracta pegrinatione et decurso toto itinere cupit dissolui et esse cū xpo et acipere peroptatā beatitudinē dicēs. Errauī sicut ouis que perīt: q̄re seruū tuū dñe: q: mandata tua non sum oblitus. Scōa paro incipit ibi. Legē pone mihi dñe. In principio quinti octonarij. ¶ Quantuz ad primū duo facit. Nā primo petit dirigi generali in hac pere grinatione. Scōo petit specialiter dirigi in tua adolescentia et iuuentute ibi. In quo corrigit.

¶ Quantū ergo ad primū est dicendū q̄ postq̄ iste homo audiuit a deo legē sibi propositam sub talibus conditionibus supradictis. primo considerauit difficultatē legis in se. Secundo considerauit difficultatem et ingentia et innumera pericula itineris. Tertio cōsideranit impedimentū et fragilitatē et inhabilitatē ex parte sui: eo q̄ erat sauciatus et vulnerat⁹ in carne: et in oībus potentijs: et vinctus et ligat⁹ morbo et vinculo concupiscentie in carne. Tūc arbitrat⁹ est se nō fore aptū nec sufficientē ad tam arduū opus aggrediendū nec tam durā et periculosam peregrinationē assumendā: nisi speciali auxilio et gratia dei munirek et adiuuarek: et in tam inextricabili via dirigeretur. Tūc ergo cū tali protestatiōe acceptās peregrinationē cōuersus ad deum dicit. O ego bene accepto hanc peregrinationē et legē custodiendā ꝺ ¶ Sed tu mādasti mandata tua custodiri nimis. i. valde: et absq̄ defectu: q: ponis ardua p̄cepta. Dicis enī: q̄ beati īmaculati in via. i. q̄ nemo potest puenire ad hanc beatitudinē nisi īmaculatus sine petō per baptismū. Dicis ꝓptereā q̄ beati qui scrutant testimonia ei⁹: et toto corde exquirunt ea. i. nemo potest esse beatus nisi per scrutetur pfūda testimonia et mysteria legis. Et meditet in ea die ac nocte: et exquirat et seruet p̄cepta tua ex toto corde et mente: et ex tota anima et ex oībus viribus: et ex dictis et factis. Dicis tādem q̄ nemo potest deuiare a mādatis tuis sine petō et iniquitate. Sed omnia ista p̄cepta tua non solū sunt mihi difficilia et ardua: sed etiā impossibilia adimplenduz. Et hoc triplici ratione. Maz primo ista sunt ardua ex parte sui: q: arduū et difficile est q̄ diligā deū ex toto corde et mente et aia: et ex oībus viribus meis et proximū meum sicut meipsum. i. in quib⁹ duobus p̄ceptis continetur et pendet tota lex et prophete. Ad quoꝝ p̄ceptoꝝ obseruantiā multa requiruntur: et ad eoꝝ preuaricationē sufficit vnum. Quia qui deliquerit in vno: factus est oīm reus: et sic multipliciter cōtingit errare. Secōa difficultas accidit ex parte extraneoꝝ inimicoꝝ et latronum impedientiū hanc peregrinationem. Nam video ad sinistram satban cū septē spiritibus nequissimis q̄ in itinere isto insidiabiles mihi laqueos tendūt. Et video ad dexterā mundū cū ineuitabilibus affectibus et aduersitatib⁹ suis. qui modo cum delectationibus: modo cū aduersitatibus et p̄secutionibus me a rectitudine huius vie abducere sine intervallo conatur. Tertio video familiarē inimicū: sez morbū et concupiscentiā incarne inflictā

Quō p̄cepta nō possum? iplere: sine gra.

q̄ ꝺtinet lucrak aduersus aīam. Et video oēs potētias et vires sauciatas et vulneratas nō valētes resistere. Et video legē in membris meis: repugnātem legi mentis intantū q̄ nolle: hoc ago. et q̄ velle non facio. Et sic quocūq̄ me verto semp vi deo mihi aliquid supesse quod timeā: ne incidaz iterum in latrones: et iterz expolient me bonis ex hac lege collatis: postq̄ tunc me expoliauerunt bonis gratuitis originalis iusticie. Et sic patz q̄ ex viribus meis pcūi vitare nō possum: nec tot inimicis resistere valeo nec possum a mandatis tuis deuiare sine petō. vt cū dicis. Q: nō ambulant in vijs tuis qui operant iniquitatem. Ergo nullo modo ex propijs viribꝰ possuz recte p hāc incedere nec vitare pcm̄. Quid ergo faciā: nescio nisi q̄ recurrā ad auxilium gratie mīe tue: vt tu qui dedisti mihi legē et p̄cepta p auxiliū gratie tue dirigas etiā me in hac difficili via. hoc est vt deus mihi gratiā p̄uenientē vt velim et incipiens rem vt incipiā. Et cooperātē vt prosequar: et pficientē vt perficiā. et consummē hanc peregrinationē et viā et cursum. Et deo mihi fidē vt credā et caritatē vt diligā et operer. Et spem veā vt sperēs rebus dui⁹ mundi nō intendā: nisi veī finē: et dirigā oia opera mea in te q̄ eo finis itineris et peregrinationis mee. Et sic cum tali fide seruata lege tua. Et cū tali caritate: in toto corde exquirā ea. Et cū tali spe ambulabo in lege tua recto tramite inspiciēdo finē: nō declinādo ad dexteraz nec ad sinistrā. Et sic incedā īmaculatus vsq̄ ad veā beatitudinē. Quia ergo tu mādasti mandata tua custodiri nimis. i. valde et sine defectu cū oībus conditionibus supradictis. Et cum hoc sit mihi nō solū difficile: sed etiā impossibile ꝓpter tria supradicta impedimēta: sez ꝓpter diabolum mundū et carnē nisi sim adiutus et directus per gratiam tuam. Ideo.

Blepb de ꝺsec. di. iiij. c. nec quēq̄.

Vtinam dirigantur vie mee. ad custodiendas iustificationes tuas.

¶ Per gratiā tuā et fidē et spem et caritatē: quia aliter operatiōes mee nō possent esse iuste. Nec ego possem recte per tam difficilē viā incedere: ideo rogo vt deus mihi gratiā vt dirigam gressus meos ad custodiēdas iustificatiōes tuas.

xi. di. ca. illud.

Tunc non confundar: cū prosperero in omnibus mandatis tuis.

xi. dis. c. ꝙlibet. j. q. j. c. j

Confitebor tibi in directione cordis: in eo q̄ didici iudicia iusticie tue.

Justificationes tuas custodiam: nō me derelinquas vsquequaq̄.

¶ Cum adiutus et munitus tali gra et fide et spe et caritate: prosperero in mādatis tuis: nunq̄ confundar nec deficiā avia tua. Nec cōfundar nec superabor a p̄dictis tribus inimicis: immo confitebor tibi in directione cordis. i. recto corde et opere cōfitebor tibi tua p̄cepta seruādo. i. eo q̄ didici iudicia iusticie tue. q. d. q̄ sicut didici p̄cepta tua scrutādo ea per studiū et meditationē: ita cōpleabo opere et effectu et operabor ꝑm legem tuam: et

Universidad de Deusto
Biblioteca

precepta. Quia nō auditor tantū: sed etiā factor existaz. Et ideo nō me derelinquas vsqz quaqz. i. deinceps nec in aliquo momēto. Et custodiā iustificatiōes tuas quasi dicat. Non auferas a me hanc gratiā tuā et auxiliū tuū et custodiā p̄cepta tua. Qz nemo potest p̄cepta tua adimplere sine gratia nec preuaricari sine p̄cō: vt dictū est propter impedimenta supradicta: nec potest quis vinci a cōcupiscentia tua mūdo et diabolo sine peccato et defectu a diuinis p̄ceptis. B ¶ Sed cōtra p̄dicta expositione sunt res opiniōes et secte detestabiles et execrabiles. Quarū p̄ma fuit ipsius pelagij cū sequacib⁹ suis q̄ dicebat q̄ tāta est vis liberi arbitrij: q̄ vnusquisqz ex ppriis viribus absqz aliqua gratia spirituali potest recte velle et opari si vult. Et potest implere, diuina p̄cepta et vitare oīa peccata. Ad quod p̄dandū arguebat dupliciter p̄mo sic. Potentia hominis sequit liberū arbitriū. Sed homo habet liberū arbitrium ad vtrūlibet. ergo p̄t libere operari bonū et malū vt libet q: si nō potest velle bonū semp aut nolle et operari q̄n vult bonū et malū: tūc no haberet liberū arbitriū ad vtrūlibet. Secūdo arguebat sic Si homo ex ppriis viribus nō posset adimplere p̄cepta. sequeret q̄ nō obligaret ad legē seruandā quia ad impossibile nemo obligat: quia aliter deus esset iniustus imponendo homini legē quā seruare nō posset: et sic puniret eum iniuste. ¶ Secunda opinio fuit ipsius manichei qui asserebat nullo modo hominē peccatū posse vitare: etiā cū gratia. Sed iste mouebat ex falso et detestabili p̄ncipio ponebat enim in hoīe duas animas. vnam scilicet corpoream et carnalē creatā a p̄ncipe tenebrārū de substātia sua mitra cū elemētis. Et alterā animā ponebat spūalem creatā a p̄ncipe lucis. Et ideo dicebat q̄ p̄ma anima ita erat mala q̄ nunq̄ posset agere bonū. Et sic per nullā gratiā et auxiliū homo poterat subiicere cōcupiscentiā rationi: nec vincere eā. Et sic nō poterat vitare peccatū. sed p animā spūalē homo poterat facere aliqua bona. ¶ Tertia opinio est iudeoꝝ et sarracenoꝝ et quoꝝdaz maloꝝ christianoꝝ: qui dicūt q̄ nō omnis act⁹ carnalis cōcupiscētie est peccatū. nec est p̄bibit⁹ i lege. Et sic dicūt q̄ simpler fornicatio nō est peccatū. Unde dicūt q̄ deꝰ nō p̄bibuit in lege fornicationē nec omnē carnalē cōcupiscentiā: sed solū adulteriū dicens. Non adulterabis cū vxore primi tui. Item vt magis astruant suā detestabilē vitā. dicūt q̄ deꝰ nō p̄bibet ea que sunt naturalia: de necessitate nature sed carnalis concupiscētia est de necessitate nature sicut comedere: bibere: igit nō est semp peccatū. ¶ Responsio q̄ hec tres detestabiles et pessime sectas conatus est Augustinus simul cū tota ecclesia extinguere et extirpare et eliminare extra limites ecclie catholice: demōstrans q̄ nemo pōt adimplere diuina precepta: nec vitare peccatū sine gratia dei cōtra pelagianos. Et q̄libet pōt implere diuina p̄cepta et vitare peccatū adiutus gratia dei cōtra manicheos. Et q̄ nullus pōt esse act⁹ carnalis et cōcupiscentie et libidinis: sine peccato nisi per matrimoniū excusetur. Undevenerāda istarū trium bestiarū extinguit bear⁹ Augustinus solo catholico iaculo et p̄ncipio: eo q̄ oēs illi mouebātur ex vno falso p̄ncipio dicētes: q̄ cōcupiscētia et libido est bonū nature datū ad ghationes. sicut datū est bestijs et ceteris animalib⁹. Et dicebāt q̄ libido nec est peccatū nec effect⁹: nec pena alicui⁹ peccati: imo dicūt q̄ sine adam peccasset aut nō peccasset semp habuisset hāc cōcupiscētiā et libidinē: et fuisset mortu⁹ postq̄ erat cōposit⁹ ex ⁊ctibus: humoribus et elemētis. Et sic cōcupiscētia et mors et cetere passiones defect⁹ sunt naturales cuilibet homini. B ¶ Sed ad destruēdū hoc falsum fundamentū aug. ponit plures cōclusiones et doctrinas cōtra Julianū: et cōtra pelegianos bypognosticon. Missione p̄ma et ⁊ta. ¶ Quarū p̄ma est: q̄ ista cōcupiscētia libido et mors et cetere passiones nō sunt homini a natura: sed pena peccati. Et in peccati penā inflicte. Probat. Primo de libidine et cōcupiscentia. Nā adā et eua ante p̄cūm erāt ambo nudi et nō erubescebāt: nec cōfundebātur. Gen. ij. Sz illico post p̄cūm erubescētes fugerūt a facie dñi cooperiētes pecta pudēdoꝝ et genitalia. q̄ signū est q̄ ibi fuerunt sauciati vitio et feditate libidis et p̄cō. Scōo p̄bat a morte et ceteris infirmitatib⁹. Nā si adā et eua ante p̄cūm habuissent naturale necessitatē moriēdi: nō fuisset eis factū p̄ceptū de ligno p̄bibito sub cōminatione mortis. Itē deꝰ nō dixisset nec annūciasset eis mortē post p̄cūm: cū dixit maledicta terra in opere tuo donec reuertaris in terrā. Et q̄ pz q̄ mors et infirmitas et labor etc. data sunt eis in penā p̄cī Sz cū postea arguit Julianus: q̄ vij inest libido et mors bestijs q̄ nūq̄ peccauerūt. Ad q̄ r̄ndet augu. Q̄ si libido et mors cōparent ad nutritionem elementoꝝ et complexionē humoꝝ sunt cōmunes hoīb⁹ et bestijs et quasi passiōes naturales. Sz si cōparent ad statū innocētie hoīs. Tūc nec tūc nec debēt dici naturales: sed pene p̄cī. Nam homo creat⁹ est liber et imunis ab huiusmodi: et dū liberrimē possedit ante p̄cūm in p̄miū originalis iusticie p gr̄am. Sed q: ppter p̄cūm p̄didit hanc libertatē: q: sine libidine poterat coire et gnare et poterat nō mori. Et inflicta est ipsi sedit as libidinis: et cōcupiscentie in carne et necessitas moriendi. Ideo oīa hec dicūtur pena p̄cī et non naturalia. ¶ Scōa cōclusio q̄ libido et cōcupiscentia non solū est pena p̄cī in quolibet hoīe. Sed etiā obligat hoīem ad debitum p̄cī ipsius adsz nō ad debitū pene sensus: sed ad culpā et penam dāni q̄ dicit p̄cūm sine culpa originalis in hoīe quā trahit ab ea ex cōtubernio corpis et carnis sic vitiate et corrupte. Quod p̄cūm trāsit a genitoribus parētibus in oēs filios per libidinē genitoꝝ Quā cōclusionē probat augu. per plures auctoritates sacre scripture precipue p illā psalmi quinquagesimi. Ecce enī in iniq̄tatibus cōcep⁹ sum et in peccatis cōcepit me mater mea. Et quo pz q̄ solus habitus dulus fomitis et concupiscentie obligat habentem ad debitus originalis iusticie amisse cū omnibus gratuitis et p̄miis perditis.

cōtra pelagium sine gr̄a nō p̄t bō ex viribus etc.

mortē. nō sunt boi a natura.

cōtra iudeos.

Libido seu cōcupiscentia etc.

¶ Tertia cōclusio. q̄ sola gr̄a xp̄i absoluit hoīes a tali debito p baptismū i nouo testō: et p circūcisionem et oblationē i veteri sicut dictum et probatum est psalmo. xxix.

arg. ppe lagianoꝝ.

baptismus nō tollit cōcupiscētiam.

¶ Quarta cōclusio. q̄ baptismus nō tollit cōcupiscentiā et fomitē: vt non sit in baptizato: sed vt peccatū et p baptismū soluit debitū originalis iusticie et ois q̄ baptism⁹ soluit debitū originalis iusticie et premioz⁹ et. Hanc conclusionem probat Augustin. in libro de nuptijs et de baptismo paruulorum.

Cōcupiscētia nō imputatur homini etc.

¶ Quinta cōclusio. q̄ ⁊cupiscētia q̄ manet in carne post baptismū nō iputat hoī q̄ ad debitum originalis iusticie. nec iputat ad p̄cūm tñ effect⁹ et act⁹ et⁹ causat p̄cūm actuale p cōsensum in vo et act⁹ et⁹ causat p̄cūm actuale p cōsensum in volūtate: cō iputat hoī ad culpā et penā eternā. p̄ter hec. Illā baptism⁹ nō absoluit baptizatū ab actu et effectu inordinate cōcupiscētie: ne iputet ipsi ad p̄cūm. Sz tñ absoluit ne habit⁹ talis cōcupiscētie imputet ipsi ad p̄cūm. eo q̄ habit⁹ talis corruptiōis et cōcupiscētie nō est volūtarius: nec peroptus cōmissus. Sz a parētib⁹ Jact⁹ et inflict⁹. Sz q: act⁹ carnalis siue ⁊libet esset⁹ concupiscētie inordinate in lege p̄bibit⁹ cōmittit et ꝑpetrat volūtarie ab hoīe: ideo obligat et imputat ad culpā et penā sensus: hoc idē p̄bat. Nā sicut p̄cūm actuale ipsi⁹ adā obligat ipsum ad debitū culpe et pene eterne: eo q̄ fuit volūtariū: et ex inordinato appetitu cōmissum: ita pariter oīs act⁹ in lege p̄bibitus: et p talem cōcupiscētiā ꝑpetratus obligat hoīem ad p̄cūm: et debitum culpe et pene eterne. Itaq̄ habit⁹ hui⁹ cōcupiscentie non obligat hominē ad p̄cūm actuale: et penā eternā ipsi⁹ adam: sed ad dānū. Sed effectus et act⁹ hui⁹ concupiscētie obligat hoīem ad penam eternam sensus.

Mota ō sacramēto matrimonij ⁊ cōcupiscētiam etc.

¶ Sexta cōclusio. q̄ nulla alia causa pōt tollere quin actus cōcupiscētie carnalis imputetur ad p̄cūm mortale. nisi sola gr̄a sacramēti matrimonij. Ista cōclusio p vna ꝓte fuit est approbata per ecclias. B ¶ Q: ppter ⁊tuos bona fuit mīmonium a deo institutū. Scio ppter bonū fidei sacri. Tertio ppter bonū plis vt pz. Gen. ij. Sed quarto fuit cōfirmatū in remediū libidinis: ne cōcupiscentia imputaret⁹ postq̄ natura et vniuersa caro fuit corrupta et pna ad malū vt pz. Gen. viij. Altera pars hui⁹ p̄bat. Nā baptism⁹ dat ad delēdū p̄cūm originale iā habitū. Et cōfirmatio dat ad roborandū et resistēdū tētationib⁹ a p̄cō antecq̄ ꝑpetret. Penitētia aūt dat ad delendū p̄cūm actuale iā ꝑpetratū. Extrema aūt vnctio dat decedētib⁹ ꝑfectū ad delendū venialia et oblita ad pleniorem remissionē penarū debitarū ex peccatis cōfessis et oblitis. Ergo solū sacr̄m matrimonij dat ad remediū ne act⁹ venere⁹ et libidinosus debite ⁊missus inter cōiuges imputet ad p̄cūm mortale.

simpler fornicatio ē pec catum mortale

¶ Septima cōclusio. q̄ simplex fornicatio et ois act⁹ venere⁹ extra mīmonium ⁊missus ē p̄cūm mortale et obligat ad culpā et penā eternam. p̄batur. Qz nullū aliud sacr̄m creauit p̄cūm carnis ante factū: nec in facto: ꝑter sacr̄m matrimonij. vt dictum est. Hoc idē probat. Nam concupiscentia carnis: ideo ⁊ pena peccati: eo q̄ nō pōt venire in actū nisi mediante. vt ait Aug. Et p ⁊ns nō sine p̄cō. Ista aūt cōclusio nō opz q̄ p̄bet apud catholicos et rectos xp̄ianos: q: expresse preceptum est in lege. Exo. xx. nō mechaberis. Itē Deute. xxiij. nō erit meretrix ex filiabus isr̄l. nec sodomitor etc. Itē q: iā p̄bata est p ap̄lm ad Ro. j. vbi pōit dānādos fornicatores siue adulteros: mūdanos Itē ⁊mo ad Cor. vj. vbi dicit: q̄ fornicarij et idolis seruientes et adulteri: et molles: et masculorum cōcubitores: et ebriosi et maledici regnū dei nō possidebūt: hoc idē docet ap̄l⁹ per totā doctrinā suam. hoc idē docet Jacobus et Petrus et Johānes et Judas in canonicis suis. Et nihil aliud clamat tota doctrina euāgelica: et ap̄lica: et catholica. Jō tā iudei q̄ sarraceni: et q̄ mali xp̄iani q̄ vt detestabilē vitā suā exercent et defendāt asserūt simplicē fornicationē esse licitā maledicti et heretici sunt cōdēnandi et fatuane sunt tradēdi. ¶ Octaua cōclusio q̄ post lapsum impossibile est cuiq̄ hoi seruare dina p̄cepta nec vitare peccatū. nec resistere tēratiōib⁹ absq̄ gr̄a xp̄i. Pria pa⁹ hui⁹ cōclusiōis et tota cōclusio p̄bat ab ap̄lo ad Ro. vij. et per totū discursum illi⁹ epl̄e. Et ab Augustino de ꝓfectiōe iusticie hoīs. Et in oib⁹ libris quos scripsit cōtra pelagianos. vbi dicit q̄ tota natura nr̄a fuit corrupta in adā et oēs potētie vulnerate et debilitate. Et nr̄s liber arbitrij claudicatū. Cū sicut impossibile ē claudū recte ābulare nisi iuuet ab alterō: ita ē impossibile hoīes post lapsum ex cōcupiscentia et fomite sanciatū et claudicatū recte incedere in lege dñi et dina p̄cepta adimplere: nec aliquod bonū agere nisi iuuet gr̄a xp̄i. Quia nō est currentis nec volentis. sz dei miserētis. Ad Rom. vij. et. viij. et. ix. p totū. ¶ Sz cōtra hoc arguebat Julianus dicēs. Od nos videmus q̄ vn⁹ hō existēs in vno peccato vitat aliud. Nā q̄nq̄ adulter vitat homicidiū et facit elemosynas. et alia opa mie. et iā talis nullam habet gratiā. cum sit in p̄cō mortali. Ergo ex ꝑ posset implere p̄cepta et agere multa bona sine gratia. ¶ Ad hoc respondet Augusti. cū distinctiōe. q̄ iz adulter dum vitat homicidiū et agit illa bona opera mie nō habeat gr̄am gratum factētem. tñ nō egat sine gratia disponēte et preueniēte. Nam iz gratia gratificatiua nō cōpatiatur secū peccatū: tñ gratia p̄ueniēs et disponens hominē ad bene agēdū et malū vitandū potest esse in aliquo peccatore per quā disponit ad gratiam gratum facientē. Ex quo pz q̄ nec superfluo: nec p̄cō pōt vitare aliquod p̄cūm: nec bene agere iiñ gr̄a xp̄i adiuuāte. aut disponēte: aut coopante: aut gratificāte. aut ꝓficiēte. ¶ Nona cōclusio. q̄ hec gr̄a nulli petēti et conāti et se ꝑparāti negat a deo. Hoc p̄bat. Prio doctrina euāgelica. Luc. xi. Petite et accipietis. pulsate et aperiet⁹ et oī petēti dabit⁹. et Joh. xiij. et. xv. Quodcūq̄ petieritis in noīe meo. fiet vobis. Itē ibidē ait saluator q̄ oportet semp orare ne intremꝰ in tentatiōes. Matthei. xxvj. Hoc idē Jacobi p̄mo Qui vult sapiam postulet a deo. qz humilib⁹ dat gratiam. et superbis resistit. Nulla omne datū opti

Sine gr̄a dei nō seruant p̄cepta.

Obiectio.

Rñsio.

Deꝰ non denegat gratiaz.

Universidad de Deusto

mum desursus est. ¶ Decima cõclusio ꝙ liez absq; gra xpi nemo possit impiere diuina ꝓcepta nec vitare ptm: tñ oẽs obligamur ad seruãduz diuina precepta ⁊ vitare ptm ⁊ agere opa mie: nec est inconueniẽs ꝙ ꝗs obligek ad sibi impossibile in casu. ꝓia ps ꝓbak. Mã invtroq; testõ obligamur ad seruãdũ mãdata. vt ptz Matt. xix. ⁊ Luc. x. Et etiã obligamur ad opa mie. Quartbet xxv. Scõa pars ꝓbak. Maz impedimẽtũ ꝓpetratum licet tollat possibilitatẽ tñ nõ tollit obligationẽ debiti: exẽpli gra. Mã homicida semp obligatur ad restituẽdũ bonũ. Sed hoc est impossibile. Itẽ latro qui destruxit oia que furat⁹ fuerat semp obligat ad restitutionẽ tot⁹ ⁊ dampni: tñ hoc est ipossibile. Itẽ ebri⁹ tenek seruare leges ⁊ vitare omne malũ: ouũ est ebrius. et tñ hoc est ei impossibile. Et tñ nõ excusak quin puniatur de quocũq; crie cõmisso durãte ebrietate immo duplici pẽa est plectẽd⁹. iij. Ethicoz. Ita ergo patet rõne: qz ista corruptio ⁊ cõcupiscentia mala fuit ab adã nobis ꝓpetrata per quaz sum⁹ inepti ad malũ vitãdũ ⁊ bene agẽdũ: ió nõ excusat nos quin obligemur ad seruãda mãdata ⁊ vitandũ omne peccatũ ⁊ ad recuperandã libertatẽ quam pdidimus in adam. ¶ Unde est aduertendum ꝙ ad tria nobis impossibilia impedita per peccatũ sum⁹ obligati. ꝓmo ad credẽdũ que nõ videmus nec possum⁹ naturali rõne cõprehẽdere. Scõo ad agẽdũ ⁊ opandũ qõ nõ possum⁹ facere. Itẽ ad sperãdũ que non tenemus. nec ernis viribus possum⁹ acquirere sine gratia dei. Et ió manifeste patet ꝙ virtutes theologales collate sunt in supplemẽtuz iustitie originalis ⁊ premiorum eius. Mã iste virtutes iustificãt nos in supplementum illius originalis iusticie. Non ergo miretur pelagius: ⁊ quicũq; alius si obligamur ad ea que sunt nobis impossibilia postq; impedimentũ fuit a ꝑmis parẽtibus nobis ꝓpetratuz: nec hoc est incõueniens. ¶ Undecima cõclusio. ꝙ licet observantia diuinorum preceptor sit impossibilis quo ad nos ex ꝓpriis viribus post lapsum: tñ nõ est ipossibilis simpliciter. Prima vo pars est ꝓbata per ia dicta. Secõa ꝓbak qz talis observãtia est nobis possibilis per auriliũ gratie xpi: quod quidẽ auriliuz nobis non negak si cum perseuerantia petimus sicut dictũ est. ergo non est impossibile simpliciter: iz sit impossibile sm ꝗd: ⁊ quo ad nos. Ideo nõ est inconueniẽs ꝙ obligemur ad aliqd ipossibile quo ad nos: postq; nõ sit simpliciter impossibile. Itẽ iz sit observantia impossibilis quo ad nos sine gratia: tñ est nobis possibilis petitio bu⁹ gre que nobis nõ negatur si instãter ⁊ pseueranter petim⁹. vt ait salnator. Petite ⁊ accipietis: ⁊ pulsanti aperiet et omni petẽti dabit. Ideo ait Augustin⁹ ꝺ Donatistas. ꝙ xp̃s nõ dãnat peccatorẽ: qz peccauit: iz qz nõ currit ad medicũ ꝙ aũt sit impossibile aliquem saluari absq; auxilio dei patet. Matt. xix. qñ dixit Petrus discipuli: ꝗs poterit saluus esse. Rndit Jesus. Apud homines hoc impossibile est. Apud deũ aũt oia possibilia sunt. Et quo patet ꝙ licet sit impossibile boiem bene operari sine gratia: tñ possibile est vt petat gram per quã põt bene oparι: ⁊ malũ vitare. Et ideo peccatũ semper imputak homini postq; põt facere quod in se est. gram petẽdo: ⁊ gre oblate non resistendo. Et quo patet ꝙ ex tali impossibilitate: nullus habet sue querele. ¶ Differt ergo positio Augustini catholica ab impietate Manicheorũ: quia illi ponebãt essentiã ⁊ substantiã bois naturaliter ⁊ substãtialiter malã a principe tenebrarum de sua mala substãtia creatã: ⁊ ió nullo modo poterat vitare peccatũ. Sed augustin⁹ dicit omnem naturam ⁊ substantiam a deo naturaliter ⁊ substantialiter bonã creatã. Sed in carne bois ꝓpter peccatũ primoũ parẽtum malaz concupiscentiam ⁊ morbũ inflictũ. Cuius morbo ⁊ cõcupiscentia caro bois taliter fuit corrupta: ⁊ liberum arbitriũ taliter claudicatũ ꝙ ex ꝓpriis viribus nõ põt vitare peccatũ. Sed adiuti p gratiam. nõ solũ põt vitare peccatũ: sed etiã implere diuina ꝓcepta: ⁊ agere omne bonũ. Augustin⁹ aũt dicit mortẽ ⁊ cõcupiscẽtiã siue libidinẽ non esse naturalẽ. nec creatã eũ homine. Sed inflictã nature in penã peccati. quã cõcupiscentiã inimicus dyabolus in bona natura quasi zizaniam inter bonũ triticũ seminauit. Et ideo naturã nram corruptam tali cõcupiscẽtia ex ꝓpriis viribus nõ posse vitare peccatum: nec implere ꝓcepta absq; diuina gratia preueniente ⁊ aduenĩẽte: eo modo quo dictũ est. Tertio modo positio Augustini catholica differt a detestabili excusatiõe et spurcitia iudeor sarracenorum: ⁊ quorundã malorum cbristianor qui dicũt simpliciter fornicationem ⁊ omnem actũ venereũ nõ esse peccatuz: eo ꝙ inducit hominẽ a natura postq; nõ sit cũ adulterio. Augustinus aũt dicit. Cõcupiscẽtiam ⁊ libidinẽ nõ esse a natura: sed inflictaz ex peccato. Et ideo nõ inducit hominẽ ad actuz venereum a natura: sed ex corruptiõe. Et qz inflicta in penã peccati. Ideo nõ potest ordinate exercere actuz venereum nisi cũ seditate ⁊ peccato. Unde sicut sola gratia baptismalis excusat vt habitus concupiscentie nõ imputek ad peccatũ originale. Ita sola gra sacramẽti matrimonij excusatvt actus concupiscẽtie libidinosus non imputek ad mortale. Nam ideo illa concupiscentia dicitur semẽ ⁊ fomes peccati: eo ꝙ per consensum deliberatũ causat peccatum mortale in voluntate. Item qz actus venereus non fuit a deo ordinatus. nec cõcessus nisi solis in matrimonio coniugatis. Ideo sine peccato non potest aliter exerceri: quia tam deuiat a diuina ordinatione ⁊ mandato. ¶ Ex supradictis ergo patet. ꝙ licet homo fuerit creatus a deo naturaliter bonus: tamen quia in penaz peccati natura eius fuit ex cõcupiscẽtia corrupta. Ideo sine gratia dei nec põt de se vitare

Obligamur ser uare ꝓcepta.

Mõ est impossibile simpliciter ꝓcepta ꝑuare.

Ad tria impossibilia obligamur

peccatũ: nec agere bonũ. Sed hoc magis etiã patebit psal. cxlviij. Et per hoc patz rsitio ad argumenta hereticor. Ex oibus supradictis ptz veritas dictor Augustini. scz ꝙ absq; petõ nõ est preceptus dictor. Augustini. nec sine gratia xpi est eorũ adimpletio. Itẽ ꝙ sine gratia nemo põt vitare peccatũ nec resistere cõcupiscẽtie: pugnare: nec agere bonũ: qõ acciditex corruptione nature ⁊ penali filij⁹ primi condẽnatione peti. Et hoc ptz manifeste ex sentẽtia salnatoris. Luc. x. Mã ille bõ q̃ descendebat ab hierlm in hiericonem incidit in latrones qui nõ solũ expoliauerũt eũ bonis gratuitis ⁊ lesa originali iusticia. Uz etiã vulneraucrunt eũ ⁊ plagis ipositis semiuiuo relicto abierũt. Qui ia cecus in via nec ex propriis viribus poterat surgere: nec ambulare: nec potuit ipsum eleuare facere dos: nec lenira. Sed solus xp̃s samaritan⁹. Qui eleuãs eũ imposuit supra vulnera. Et denarium doctrine sacre scripture ⁊ legis euãgelice ad nutritionẽ ⁊ refectionẽ spũalem. ¶ Et ꝗbus ptz ꝙ homo in adaz statu sanctitatis nec põt surgere a pctõ: nec ambulare peregrinari p obseruãtã legis: nisi p gratiã xpi eleuek ⁊ adiuuek. Iste ergo homo sic sanciat⁹ et vulnerat⁹: paralyticus: et in libero arbitrio claudicatus: loq̃tur in hoc psalmo peregrinando ad xp̃m per viã legis diuie: qui semp petit iuuari p gratiã xpi ⁊ dirigi in hac pegrinatione deuiet a rectitudie legis: ne declinet ad dexterã nec ad sinistrã. Unde aliqñ petit eleuari ad credendũ p fidẽ articulos. Aliquãdo petit adiuuari p caritatẽ ad obseruantiã ꝓceptor. Aliquãdo petit dirigi per spẽ promissor bonorũ. Et aliquando petit sanari p medicinã sacramentor. Aliquãdo roborari per gratiã donor spũsancti cõtra hostes impugnatores. Unde si iste bõ cognosceret ꝙ ex ꝓpriis viribꝰ absq; alio auxilio posset recto tramite hanc viã incedere ⁊ peragrare: ⁊ iustificationẽ legis adiplere nõ diceret iustificatiões tuas custodiã: nõ me derelinquas vsq; quaq;. Et non in omni passu auriliũ ⁊ gratiã peteret. Itẽ si iste homo cognosceret se esse liberũ ⁊ sanũ ⁊ nõ sauciatũ veneno cõcupiscentie: non diceret totiens. Dñe vinifica me sm verbũ tuum. Et aufer a me opprobriũ ⁊ contẽptũ. Itẽ si iste homo nõ crederet nec speraret posse cõsequi gratiã ad resistendũ carni: ⁊ hostib⁹ visibilib⁹ ⁊ invisibilib⁹. Sicut dicebat manichẽ⁹. nõ pseueraret instãter gram petere. Itẽ si iste homo nõ crederet omnẽ fornicationẽ ⁊ cõcupiscentiã carnis esse dãnabilem: non diceret in hoc psal. cõfige timore tuo carnes meas a iudicijs enĩ tuis timui. Itẽ si nõ crederet cõcupiscẽtia ⁊ ambitionẽ bonor: et oẽm superbiã esse petiñ nõ diceret. Auerte oculos meos: ne videãt vanitatẽ. Et ꝗbus ptz ꝙ solus iste psal. eliminat ⁊ extinguit supradictos tres errores ⁊ tres hereses ⁊ oẽ petiñ: immo eliminat ⁊ heresim donatiaz dicẽtiũ pnam ⁊ remissionẽ esse impossibilez post lapsum: eo ꝙ caritas semel amissa nõ potest recuperari: quoz impletatẽ exterminat tota sacra scriptura ⁊ maxime psal. quinquagesimus. ¶ Mã sicut caritas semel acquisita et adepta potest perdi per peccatũ. ita eadẽ caritas semel perdita potest p gratiã recuperari: vnde licet talis gra ⁊ caritas nõ possit in nobis recuperari per motũ agẽtis naturalis: tñ acquiritur per creationẽ ⁊ illustrationẽ spũsancti. Et sic licet nõ recuperetur eadẽ caritas ⁊ gratia numero: tamen recuperatur eadẽ in specie. Itẽ licet talis gra ⁊ caritas non possit a nobis dari ⁊ creari: tñ põt a nobis desiderari ⁊ peti et postulari. Et possum⁹ adhibere conatũ ⁊ nos ad talẽ gratiã a deo recipiendã preparare. Unde ꝺ Jacobi. j. ꝙ si ꝗs indiget sapientia postulet a deo qui dat oibus affluẽter: ⁊ dabit ei ⁊c. Unde si gra ⁊ caritas semel habitanõ posset perdi per peccatũ sicut dicebat Jouinian⁹ nõ diceret dauid i hoc psal. Jn corde meo abscõdi eloquia tua: vt nõ peccem tibi. Itẽ si caritas ⁊ gratia semel pdita nõ posset recuperari petẽdo et orãdo sicut dicebat Donatiani: nõ peteret dauid a pctõ per gram vinificari dicẽs: vinifica me sm verbũ tuũ. Unde iste homo mysticus semp petit a deo in hac via per gratiã dirigi. Et si aliquãdo deuiauerit per peccatũ semp petit per gratiã vinificari ⁊ in viã salutis reduci vt ptz per totũ discursum huius psal. ⁊ multoz alioruz. Et ideo rogo oẽs fratres meos catholicos xp̃ianos ⁊ maxime ecclesiasticos et religiosos: ꝙ quotidie recitant hunc psal. in ecclesia: vt attendãt ⁊ cõtemplẽtur: cũ affectu sententiã: ⁊ verã intelligentiã huius psal. quoniã docet fugere omne peccatũ ⁊ oẽm heresim eliminat ⁊ confundit. Et docet sequi ⁊ amplecti oẽm virtutẽ: ⁊ contẽnere omnia ista tẽporalia. Et appetere vera bona spiritualia gratie ⁊ glorie. Et ideo ecclesia spũsancto illustrata ⁊ directa benemerito ordinauit: vt quotidie per octonarios recitetur in horis canonicis diurnis: eo ꝙ cũ hoc psal. continue pugnamus cõtra diabolum ⁊ mũdũ: ⁊ carnẽ: vt magis patebit. Redeamus ergo ad cõtinuãdaz expositionẽ huius psalmi simpliciter ⁊ liberaliter. Mã qui cupit ad altiorẽ intelligentiam huius psalmi conscẽdere pergat ad beatũ Ambrosium et Augustinum: qz ibi videbit ⁊ colliget copiosum ⁊ immensum thesaurum exhaustum ⁊ effosum ab isto psalmo: tãtum breviloquium ⁊ sententiosum: vt facilius capiat intelligẽtiã illoz: qui spũsancto fuerunt illustrati.

In quo corrigit adolescentior viam suam: in custodiendo sermones tuos.

Verb. de ꝓse. diij. cap. gra. in glo. t.c. placuit.

¶ In hoc secundo octonario ꝓponitur littera hebr: que interꝓtatur domus: eo ꝙ iste peregrinus loquit de doctrina domestica ipsius adolescentis. ꝺ ¶ Ad cuius intelligentiã est notandum sm apostolũ primo ad Corin. xiij. ⁊ ad Galatas. iij. ⁊. iiij. Quod iste peregrinus siue homo mysticus discurrens per oẽs etates. quasi per vigintidnas dietas ab adam vsq; ad scõm aduentum xp̃i: in qualibet etate cepit aliquã perfectio

Universidad de Deusto
Biblioteca

nem: sed maxime in suapueritia aut adolescentia: et iuuentute que fuit abiadam vsq; ad christum semper abiecit & euacuauit imperfectiões. Nam indiguit lege ad reprimendas passiones eius: & ad reprimendum aliquomodo peccatum. Et sic in adam & Noe cepit legē nature. quasi in sua infantia & pueritia. Sed in sua adolescentia accepit circuncisionē in abraam ad amputandā cōcupiscentiā carnis in remediū originalis peccati. Sed postea in sua iuuentute accepit. D. ctiā pcepta partim negatiua & partim affirmatiua i ipso Moyse ad cōpellendas passiões & cōprimē dos motus illicitos: & ad ordinandā vitam erga deum & proximum. vt occupat' circa talia legalia non declinaret ad idolatriam. Et sic per legē iste peregrinat' est vsq; ad christum ab imperfecto ad perfectum: in quo accepit legē euangelicā iustificantes ad vitā eternā. Et p se sanantē ab omni vulnere peccati. & sic incepit proficere. Nā in lege veteri nō proprie proficiebat: sed incipiebat. inquantū retrahebat a malo et prohibebat actum. Sed iste homo postq; fuit in statu euāgelico successiue recepit multas perfectiões vsque quo peruenit ad statū pfectorū post tēpora Cōstantini. quia tūc in ecclesia habuit multitudinē doctorū qui declararunt vtrunq; testamētū. Et sic dum ecclesia fuit in pfecto esse habuit copiaz virorum pfectorum religiosorum & anachoritarū in egypto & mesopotamia & armenia & p omnes partes mūdi. Et quib? patet q; iste homo semp processit ad magis pfectū in isto itinere et peregrinatiõe. B ¶ Secūdo est notandū q; tres gradus sunt viatorum in hac ecclesia militante. Nā quidam dicūtur incipientes: puta illi q; cōtinue certant & pugnant cōtra vitia in principio sue conuersionis & penitentie. Secundus gradus est ip sorū proficientiū qui peracta penitētia iā proficiunt in bonis operib? erga deū & primum. Tertius est gradus perfectorū puta illorum q; totaliter mūdum reliquerunt & separati a populis viuunt in sola vita contemplatiua: sicut anachorite et viri religiosi in eremo viuentes. Tertio est notandū q; in ecclesia dei tres sunt status vite fidelis. Nam quidam viuunt in vita actiua pura viri vocati viuentes in honesto cōiugio & ceteri artifices viuentes scōm legē dei. Alii autē viuunt in vita ministratiua sicut sunt ministri & prelati ecclesie qui partim viuunt in vita cōtemplatiua: & partim in actiua eo q; habent ministrare sacramēta. & docere & regere populū dei in spiritualib?. Tertius status est ipsorū pure contēplatiuorū & perfectorū de quib? supradictum est. ¶ Et ideo iste psalmus quadrupliciter cōsuenit exponi per sacros doctores ipsius ecclesie. Uno modo principaliter ipso homine mystico q; peregrinatur ab Adā vsq; ad finem mundi. vt dictum est. Secūdo modo de quolibet homine particulari qui peregrinat ab adolescentia vsq; ad finem vite sue. put. petit dirigi per legē domini: in sua peregrinatiõe. Tertio modo pōt exponi pro tribus gradib? viatorū scz incipientiū. proficientiū & perfectorū. Quarto modo potest exponi de tribus statibus fidelium ecclie scz de actiuis & ministris & cōtemplatiuis siue de pegrino. Ideo melius est q; primo & principaliter exponat iste psalm? de isto pegrino & homine mistico qui fuit incipiens & proficiēs & perfect? & actiuus & minister & cōtemplatiuus. Et discurrit per ostia status & etates: q; omnia cōtinet in se. cum sit totum corpus ecclesiasticum. Et ideo iste peregrinus sicut in se cōtinet oēs istos stat? & gradus & etates. Ideo pomnibus loquitur in isto psalmo: & semper petit dirigi in hac pegrinatiõe. Nam quādoq; petit dirigi & adiuuari i sua adolescētia: quāq; in sua iunctute. & qnq; in suavilitate: & qnq; in senectute. & qnq; petit dirigi in incipiētib?. qnq; in proficientib?. & qnq; in pfectis & qnq; petit dirigi in reb? agibilibus vt cū dicit. Ne repellas me a mandatis tuis. Et qnq; in credibilibus & rebus speculatiuis: qñ dicit. Reuela oculos & psiderabo mirabilia de lege tua. Qnq; petit celestia & esse cū xpo. vt quando dicit. Esto seruū tuum dñe &c. Et sic psalmus iste est propheticus & moralis & anagogicus. Et ideo oportet q; per omnē sensum exponatur simul. Duo ergo facit dauid in persona hui' peregrini in hoc psalmo. Nā primo petit dirigi in sua adolescentia & iuuentute per legē veterem. Secūdo petit dirigi & iustificari & proficere in sua virilitate p legē euāgelicā: ibi. Legē pone mihi dñe. ¶ Quantuz ergo ad primum iste pegrinus i psona sui: & omnium incipientiuz petit vt reprimantur sue passiones & motus illiciti per legē dei in sua adolescētia: & sic conuersus ad deū dicit. In quo corrigit viam suā ipse adolescentior: idest iuuenis. i. quomodo corriget et reprimet passiones impellētes ipsum ad malum in adolescentia & iuuētute sua. Et respondet dicēs ipsemet i custodiēdo sermones tuos & obseruādo legē tuā. quasi dicat. i quo corrigit adolescentior: viam suam: nisi supple custodiendo sermones tuos & seruando legez tuā. Et potest etiā talis responsio esse ipsius spiritus sancti. Unde interrogat iste homo: in q; corrigit adolescētior &c. Et respōdet spūssanct' i custodiendo &c. Et ideo ipse homo mistic' subdit dicēs.

tres gradus viatorū i ecclesia.

quadrupler responsio.

In toto corde meo exquisiui te: ne repellas me a mandatis tuis. De pse. dist. iij. c. placuit.

¶ Unde est aduertēdum q; quatuor sunt necessaria si quis vult obseruare et custodire sermones dñi. Primo perscrutari & exqrere legē ei?. Secūdo reponere eā in alta memoria. Tertio delectari in eius studio. Quarto exerceri in operationibus ei? Dicit ergo q; iuuenis corrigit vitā suā in custodiendo sermones tuos. Ideo in toto corde meo exquisiui te vt cognoscerē. Et exquisiui legē tuam que docet cognoscere te per bñficia nobis collata. Ideo rogo vt nō repellas me a mādatis tuis q; eis volo inherere & obedire.

In corde meo abscondi eloquia tua: vt non peccem tibi. De pse. dist. iij. c. vi.

¶ In corde meo & volūtate abscondi & alta mē & reposui & celaui: & impōsi eloquia & mādata et

precepta tua vt non peccem tibi. ¶ Nota q; instanter timet ire deū cadere q; impōsit eloquia & precepta dei in cordem ne iterū peccet. Ideo subdit.

vj. di. c. domin'. **Benedictus es domine: doce me iustificationes tuas.**

¶ Et ideo tu qui es benedictus & benign' doce me iustificationes tuas. Et oste de mihi p legem qñ possiz meritorie operari: & a malis: & peccatis deuiare. Quia ad hoc indigeo auxilio & gratia tua. Nam ex parte mei adhibeo conatum.

viij. q. i. olitz. & c. iscriptu ris. **In labijs meis: pronunciaui omnia iudicia oris tui.**

¶ Ergo postq; alijs predicaui legē da mihi gratiā vt faciā opera legis ne cū ceteris predicauero reprob' efficiar. Del hic forsan ponitur preteritus pro futuro. quasi dicat. Si tu docueris me iustificatiões tuas: ego pronunciabo ceteris et predicabo omnia iudicia oris tui: id est totam legem tuam. Et sequitur.

Betb. **In via testimoniorum tuorum delectatus sum: sicut in omnibus diuitijs.**

cxviij. di. c. omneo. **In mandatis tuis exercebor: & cōsiderabo vias meas.**

¶ In via testimoniorū. i. in studio & obseruātia legis tue habituatus & delectat' sum & delector sicut delectatur supple aur? in oīb' diuitijs suis multo labore cōgregatis. Nam oēs diuitias tpales in cōparatiõe legis tue nil esse dixi. Sapiē. vij. Et iō vt acquirā habitus vtutis ad reprimēdas passiões adolescētie iuuētutis cōsiderabo vias tuas. Cōsiderabo opa Abraā Isaac & Jacob: & ceterorū sanctorū & imitādo eos exercebor: in mādatis tuis: q; ex frequētatiõe & exercitio opationum gñatur habit' q; facit bolem operari cum delectatione. Et talis opatio est virtuosa & laudabilis & meritoria. Et sic sequitur.

De pe. dist. ij. §. opponit. **In iustificationibus tuis meditabor: non obliuiscar sermones tuos.**

¶ Quia nō soluz faciam habitū mortalē in appetitu sensitiuo: sz & habitū cognitiuū in intellectu mētis. ¶ Est aūt valde aduertēdū q; dauid in hoc psal. xv. nominib? appellat legē dei & hoc p̄m diuersos modos significādi. Nam inquantū est a deo dicitur lex dñi: & inquantū per angelos & multos testes multotiēs testificata & examinata & testimonij dñi marie inquantū data est in testimonij & fedus. Itē inq̄tuz est plata ab ore dei dicit verbū & eloquiuz & sermo dei q; maxime cōpetit legi euāgelice: que immediate a xpo est prolata. Itē inq̄tū ducit ad tm & vitā eternā & via & semita & iter. Et inq̄tū prohibet oē vitium & pceptū. Sed inquātū mādat & iubet fieri oēm virtutē que est mēsura oīm humanarum opationū & iustitia & ei? opatio dicit iudiciuz et iustificatio: inquātū nō deuiat a diuina voluntate & per eandē rōnē & equitas inq̄tuz adequat diuine volūtati. Itē & veritas inquātuz est verificata tota in xpo & ecclia: vt sepius dictum est.

Ler dei & mulctis nolbus.

Dicit etiā lex diuina veritas inq̄tuz cōformis et adequata diuine volūtati. Nā sicut in speculabilib? intellect' siue oratio & vera vl' falsa inq̄tuz adequatur reb?. q; ex eo q; res est vel nō est & oratio dicit vera vel falsa: ita p oppositū i agibilib? & ethicis virtutibus res dicitur vere in q̄tum assimilant & adequant recte rōni & arti. Ei? g̃ diuina volūtas sit recta rō & mēsura oīs actus humani: & diuina lex & cōiter veritas in sacra scriptura: & sic idem est q̄ iustitia. Et ideo in hoc psal. Et in ceteris sepe veritas sumitur pro ipsa iustitia.

Bimel. De pse. di. iij. c. vltimo. **Retribue seruo tuo vivifica me: & custodiā sermones tuos.**

¶ In hoc tertio octonario preponit ika gimel que interp̄tatur plenitudo siue retributio eo q; iste peregrinus in hoc octonario petit sibi retribui ola bona que pdiderat p̄ pcm̄. Ad cuius intelligētiā est notādū: vt ait saluator: Luce. x. q; iste peregrinus eū descēdit a hierlm in hiericho nō solūmodo fuit spoliat' bonis gratuitis. sz etiā plagis impositis fuit multipliciter vulnerat' & mortificat' & quasi semiuiu' relict'. Unde fuit spolia tus iustitia originali & oīb? p̄mijs eius q; pdidit immortalitatē & locū & scientiā & obedientiā alialiū: & sic fuit factus ignorās & exul & miser. Et vltra hoc fuit taliter vulneratus & sauciatus in appetitu sensitiuo q; nō pōt resistere carni nec mūdo: nec dyabolo: nec pōt implere pcepta dei' nisi fuerit adiutus & vivificatus per gr̃am. Unde licet videatur vinus quo ad opationem naturalium: tñ est mortuus: quo ad opationē virtutū & rerum spiritualiū: & sic nō pōt implere pcepta nec legē dei: & ideo non pōt bene opari nisi restituat ipsi originalis iustitia quam pdidit vel aliq̄d loco eius puta iustitia fidei per gr̃am. Et hoc petit in hoc octonario. Dicit ergo iste homo afflictus & mortificatus & mulctat'. O dñe retribue mihi seruo tuo per gr̃am oīa illa bona q̄ abstulisti mihi propter culpā ingratitudinē meā: q; taliter manco mortificat' & debilitat' in carne & appetitu q; nō possum vitare malū nec agere bonū nec implere divina pcepta. ergo vivifica me per gr̃az preuenientem & cooperantem: vt custodiā sermones tuos id est vt legē & pcepta tua possim seruare & adimplere. Item q; etiā fui vulnerat' & occecatus in intellectu per ignorantiam. Ideo.

De pse. dist. iij. c. placuit. **Reuela oculos meos: & cōsiderabo mirabilia de lege tua.**

¶ Reuela oculos meos. i. remoue velū ignorātie ab oculis meis. & tūc cōsiderabo mirabilia de lege tua ponēdo differentiam inter bonū & malum remoto puerso iudicio. & tunc vere iudicabo nō solūmodo de agēdis sed etiā de credēdis & sperandis. quia ducuscz ex vitio ignorantie iudicabam bonum malū & malū bonū. Remoue ergo a me hanc peruersitatē iudicij illuminando partē rationalem ne passiones impediant rationē. que infirmitas ratiōis fuit mihi data in penam peccati q̄n fui expulsus a paradiso. & factus sum peregrinus in hac lachrimarū valle. Ideo sequitur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ñ.cor. v Incola ego sum in terra: non abscondas a me mandata tua.

¶ Id est pegrin⁹ t exul fact⁹ sum in terra. ō nō absōdas a me mādata tua p ignorātiā. ſz facta mihi nota p gr̄az. Ut ſka Hieron. b5. Peregrin⁹ ego in terra. Et hoc demōſtrat ꝙ ola mala q̄ b5 iste pegrin⁹ sunt sibi inflicta ex pena peti vel i pena peti qm̄ fuit expulsus. Bz qz in supradicto exilio iste bō nō solū fuit punit⁹ in ītellectu t rōne p ignorātiā. sed ēt involutate t appetitu. quia perdita iusticia originali fuit volūtas puersa in suo actu t quasi ligata ad nutū sensualitatis. instantū ꝙ licet p legē dei cognoscat bonuz. tñ stimulata lege mēbroz sequit malū. Et sic iste bō inuenit legē carnis in mēbris suis repugnātē legi mētis t captiuantem ipsum in lege peti. ō iste paup bō inſpicies ad legē dei cupit liberari. sed stimulat⁹ lege mēbroz seq̄tur passiones. Ec sic dolet. vñ simul cupit liberari t obtinere finē bonū sed seq̄tur desideriū passionū. B ¶ Ūñ dñs est inter cupere t desiderare. Ācupere est finē appetere. Bz desiderare est conatū apponere p ea q̄ sunt ad finē. Ūñ attrit⁹ cupit felicitatē t nō puenire ad penas debitas ex petō. Bz nō vult dimittere illō qō inducit petm̄. ſz rem ablatā aut mulierē aut vīctā. t sic nō facit pnīaz p quā b5 cōſeq̄ finē pāo cupitū. Et sic talis cupit ōſidera re. sed impedit conatus eius per passionē. Et ō iste peregrinus sic ligatus lege mēbroz dicit.

viij.q.j. olitz. ꝛc. i scriptu rio.

Concupiuit anima mea desiderare iustificatiões tuas: in omni tempore.

¶ Id est facere opa iusta ſm legez in omni tpe. qō nō fit sine colluctatōe carnis aduersus spūz.

¶ Est aūt aduertēdū ꝙ in hoc vſiculo implicantur t latēt due magne difficultates. Et hoc apparet in diuersitate trāſlationū. Nā vbi nſa translatio dicit. Cōcupiuit aīa mea desiderare iustificatiões tuas in oī tpe. Translatio Hieron. b5. Frangit se aīa mea desiderare ꝛc. Itē alia translatio habet. Cōterit aīa mea desiderādo iustificatiões tuas. Itē alia trāſlatio b5. Tabescit aīa mea desiderādo iustificatiões tuas ꝛc. Et ō augusti. ſm primā trāſlatiões dicit: ꝙ iste nō dixit aīa mea desiderauit: ſz cōcupiuit aīa mea ōſiderare: qz qñq̄z videm⁹ ꝙ vtiles sunt iustificatiões dei. i. opa iusticie: sed ex infirmitate aliqñ nō desideram⁹. Et ideo iste cōcupiscebat desiderare iustificatiões dei oſtēdēs qđ⁹ q̄si gradiū⁹ ad eas pueniak. Prim⁹ esī est vt videak q̄ sūt vtiles et honeste. Deide vt earū desideriū cocupiscatur: postremo vt pficiēte lumine atq; sanitate delectet eaz opatio. ꝛc. Ista aūt vba Aug. lz sint sōbrissima t bene ad ppositū lre. tñ nō explicāt totā sniam nec explent omnes difficultates implicatas in hoc versiculo. Nam alie trāſlatiões nō solū vident explicare infirmitatē nostrā ad desiderandas iustificatiões dei: sed etiā explicāt conatum t diligētiā quā debem⁹ apponere t adbibere in desiderado siue cū desiderio ad cōsequendas iustificatiões dei. i. ad opandum ſz iusticiā vt iustificemur in opando: qz nō sufficit desiderare iustificari: sed apponere totū conatū t diligentiā ad iustificādū vt bō iustificet. Ad cuius intellectū est aduertēdū ꝙ Iz Augusti. in b loco tractat nō explicet nec soluat totā difficultatē t intelligētiā but⁹ vsiculi tñ ex dictis eius i plerisq; locis pōt bñ eius declaratio. vt patebit. Ūñ ēpla monotādū ꝙ cū tota iusticia bona cōſistat in declinādo a malo. t faciēdo bonū t opando ſm legē dei t viuēdo sine macula. vt dictū ē psal. xliij. ꝙ nō oē desideriū declinādi a malo t faciēdi bonū iustificat. bonez nā q̄s pōt qñq; desiderare iustificari puta exire a petō. ſz nō q̄rit mediuz nec conat agere pnīaz nec confiteri. sine qua nō pt exire a petō. q̄ nō iustificak in tali simplici desiderio. q̄ opz vt q̄rat mediū t agat pnīaz ad b ꝙ cōsequak venīā t iustificek. qz volūtas t desideriuz est finis. ſz Zelūs t Dsultatio est de bis q̄ sunt ad finē. iij. Et dicoz. Et ō ad hoc ꝙ q̄s iustificetur nō sufficit desiderare iusticiā. ſz opz opponere et adbibere totū conatū t diligētiā ad cōſequēdaz iusticia declinādo a malo t faciēdo bonū. Et ō i sacra scriptura vbiq; geminak aliquod vocabulū semp denotak aliqs conat⁹. vt psal. xxxix. Expectās expectaui. qz cū toto affectu t conatu expectaui. nō solū desiderādo finē. sed q̄rēdo mediū ad cōſequēdā rē expectatā. Itē matthei xxvj. dicit saluator. desiderio desideraui hoc pascha māducare vobiscū āteq̄ patiar. i. cū toto conatu t affectu desideraui vīā pueniēdi q̄rēdo. qz volūtarie puenit rp̄s ad passiones t pparauit oīa necessaria ꝛc. Ita q̄ piter ibi in hoc loco scies ꝙ p solū simplex desideriū declinādi a malo t faciēdi bonū nō poterat iustificari nisi apponeret totum conatū t affectū cū tali desiderio denotādo affectū t conatū. dicit cōcupiuit aīa mea desiderare iustificatiões tuas in oī tpe. ostēdit cū tanto tificat desideriū suū esse cum toto conatu p duo vba quasi idē significātia. i. cōcupiscere t desiderare. q. d. ꝙ cū toto conatu t affectu desideraui iustificatiões tuas. Itē nō dixit feci iustificationes tuas. sed aīa mea cōcupiuit desiderare. i. totum conatū adbibuit. qz ex infirmitate nō semp est in nostra ptāte iplere diuina p̄cepta sine gr̄a vt supra dictuz est. Et ō multotiēs q̄s nō valēs adimplere diuina p̄cepta in effectu maxime affirmatiua ppter aliquē defectū. iustificak tñ p solū desideriū t affectū postq̄ adbibeat totū conatū Mā peccator nō bñs copiā faceredotis. nec locuz nec tp̄s cōfitēdi ex solo desiderio cū cōtritiōe fit dignus venia t iustificak. vt inquit Augustin. in lib. de pnīa. vt magis patebit. E. ¶ Ergo p hoc soluit instātia quā faciebat Porphir⁹ Zlegem euāgelicā dicēs ipsam esse iniustā t cassam t vanam. co ꝙ p̄cepit impossibilia. Et p q̄ dicit ꝙ nō oēs poterāt nec pñt in ea iustificari. Naz lex euangelica p̄cepit reddi oē debitū vsq; ad vltimū q̄drātē. Aūt qsi est impossibile ppter defectū rei. ſi fur destruxit oīa q̄ furat⁹ fuerat. aut ſi q̄s nō b5 vñ reddat q̄ mutuo accepit. ſgit semper manet iniustus. Itē lex euāgelica p̄cepit adimplere oīa opera mie. Et b sub cōminatiōe ignis eterni. Mat. xxv. Sed b q̄q; est impossibile: qz infirm⁹ nō pōt visitare nec seruire alteri infirmo nec pauper subuenire alteri pauperi ppter defectū loci t tēporis aut rei familiaris aut cōditionis t status t fortune: sed dixit beati qui esuriūt t sitiūt iusticiā. ꝛc. qz vnicuiq; possibile est cū auxilio gratie qz talis elemosyna nō dak de cellario sed ex affectu t conatu volūtatis vt inqt Augusti. in sermone de martyrib⁹. Et ō rp̄s nō semp q̄rit ab bonis effectū iusticie: sed affectū t esurie t sitim iusticie: talis affect⁹ t esuries t sitis iustificādi dicit in ptāte t actu volūtatis lz semp cū gr̄a p̄uenīet t coadiuuāte: vt dictū est supra. boc ꝙ voluit dicere dō cū dixit. cōcupiuit aīa mea desiderare iustificatiões tuas. i. esuriuit t sitiuit aīa mea iustificationes tuas. i. cū toto conatu desiderauit iustificari ꝛc. Ūñ vidēs dō ꝙ nō semp poterat iustificari t cōplere p̄cepta oīa per effectū ad min⁹ p affectū t esurie t sitim iusticie petit iustificari esuriēdo t sitiēdo iusticiā t esurit t sitit adiplere diuina p̄cepta: vt p talē esurie t sitim iustificek. Et ō addidit i oī tpe: qz olīm bō pōt esurire t sitire iusticiā t adimplere diuina p̄cepta t facere pe nitētiā i oī tpe t loco t statu t b⁹ affectu ſz nō sp in effectu: vt dictū est. D ¶ Per supradicta pz rōſpōſio ad argūenta Porphirij. qz p̄cepta affirmatiua nō obligant bolem semp t p semp q̄ ad effectū in casib⁹ p̄dictis: sed semp t p semp obligāt bolem quo ad effectū t esurie t sitim iusticie qz in casu per solum affectū t esuriem t sitim iusticie q̄ iustificādi iustificak bō. Et ō videns se nō semper valere iustificari in affectu ppter infirmitatē et corruptionē nature aut ppter supradicta impedimēta petit iustificari in affectu t esurit iustificari in oī tpe ō ait. cōcupiuit siue frāgit se aīa mea desiderare iustificationes tuas. i. cū toto conatu desideravit t esurinit iustificatiões tuas nō ad tēpus: sed in oī tpe t in omni loco t statu. Quasi dicat: esuriuit t sitiuit aīa mea iustificari p̄cepta t mādata. i. tua seruādo in omni tpe qz in hoc cōſistit tota iusticia bois. i. vt esuriat t sitiat iusticiā: eo mō quo dictus est. qz vt sic merek saturari fruitione celesti Mat. v. qz ex sola esurie t siti iusticie merek saturari pmio eterno. qz dē nō q̄rit nisi cor firmum. Proverbior. xxiij. Fili da mihi cor tuū. Et volēs iste homo assignare causam et tēpus t locū siue infirmitatis t infortunij. Dicit.

Bota ō esurire ꝛc.

Augu. Porpbirium.

p̄cepta affirmatiua q̄ modo obligāt

xxij.q. ij si quidem. xxiij. distin. c. adam.

Increpasti superbos maledicti qui declinant a mandatis tuis.

¶ O dñe ego incurri t assecutus sum istā maledictionē t infirmitatez iusto tuo iudicio qñ eiectus sum a paradiso ex petō parentum meoz. Nā tu increpasti parentes meos superbos t ingratos qñ dixisti ipsi Ade. Maledicta terra in opere tuo. Et ō maledicti sunt oēs q̄ declināt a mādatis tuis. Et sic ꝓmo fuit maledict⁹ diabol⁹: qz ex superbia t ingratitudine t rebellione declinauit in celo. Secūdo declinauit a mādatis tuis adā cū vxore sua. Et sic increpasti eos t relega-

Universidad de Deusto
Biblioteca

sti in valle lacrymarum miserie. Et sic declinauit a mandatis tuis cayn. Et ideo increpasti eum t precisti a facie tua vt ambularet per terrā profugo t stupidus t tremulus in maledictionem homicidij. Et sic oēs qui declinauerūt a mandatis tuis t declināt sunt maledicti ppter superbiam t rebellionē: t cōdēnati ad penā eternā nisi p obedientiā t humilitatē redeāt ad obseruanda mandata tua. Dicit ergo iste peregrin⁹: o dñe q⁹ tu increpasti t punisti superbos parētes meos. eo q declinauerūt a mandatis tuis. Ideo ego descēdēs ab illis primis parētibus superbis t sic maledictis. i. illā sentētiam t maledictionē incurrētibus ideo ego iure hereditario tractī illā sentētiā t maledictionē legē in membrorū t corruptionē nature. Et sic datus sum in opprobriū t contemptum t seruitutem carnis t peccati. Igitur.

de pe. d. v. c. confideret.

Aufer a me opprobrium t cōtemptum q⁹ testimonia tua exquisiui.

¶ Aufer a me per gratiam hoc opprobriū t contemptū t maledictionē. q⁹ nullus pōt me liberare ab hmōi leget miseria corporis huius nisi gratia xp̄i. Et dū fuero liberat⁹ testimonia tua exquiram: t sic ponitur preteritū pro futuro. Explicat qō est opprobriū quis cōtemptus eius: t est triplex. Nā per talē sententiā t maledictionem fuit iste bō addictus triplici seruituti: et factus seruus trib⁹ obiis. s. mundo t carni t diabolo. Nā bō qui cōstitutus fuerat dñs istorū factus est seruus eor. Nā per iusticiam originalez corpus t ea ro erat subiecta alie sensualitas rōni t totus mūdus t oēs creature elemētales erāt facte ad seruitutē boīs sicut dictum est Beñ. j. Dñamini piscium t volatilium ꝛc. Et etiā erat data tāta libertas t fortitudo q⁹ poterat nō solum resistere sed etiā dñari diabolo t fugare eū. Sed ppter peccatū oēs isti. s. caro mūdus t diabolus q⁹ erāt serui ipsius boīs facti sunt ei⁹ dñi t pncipes ei⁹ trabētes boīes quo volunt. Et homo factus est seruus eor. A quo enī q⁹ devictus est illi seruus addictus est. ij. Petri. ij. Et isti tres principes sedēt loquuntur t verāt istum pauperem hominem t accusant t exercēt. Et ideo dicit.

xvj. q. ij. vitis. iij. q. j. vulti.

Et enim sederūt principes: t aduersum me loquebantur: seruus autem tuus exercebatur in iustificationibus tuis.

¶ Et enī: id est certe principes. s. diabolus t mūdus sederūt extra alliciendo: t concupiscentia et lex fomitis in mēbris stimulādo: omnes isti sederunt t aduersum me loquebantur: q⁹ semper me accusanc post q⁹ vicerunt me. Et sic seruus tuus exercebatur in tuis iustificationibus cōtra istos tres hostes t principes pugnando ne transgrediar iustificationes t precepta tua. Sed in omnibus his nemo est adiutor: nisi frequēs meditatio t obseruantia legis tue que docet resistere carni t mundo t diabolo. Ideo sequitur.

xij. q. ij. c. ppheta uit.

Nam et testimonia tua meditatio mea est: t consilium meum iustificationes tue.

¶ Quasi dicat cū his armis victor exiā. Nota q⁹ illi principes q⁹ sederūt t locuti sunt aduersus istum dominē mysticum intelligūtur etiam principes paganor⁹: q⁹ Pharao t Nabuchodonosor: t Antiochus: recteri qui vexarūt tam̄ litterā et exercitauerūt populum dei. Item isti principes primo intelligūtur diaboli: t ex cōsequenti mēbra eius: puta tyranni t impij qui agūt vt mori t impulsi a diabolo qui est caput eorum: vt dictus est in prologo tractatu tertio in octaua regula de intelligentia sacre scripture. Nā sicut christus primo passus est i se a iudeis: t postea passus est in mēbris a iudeis t tyrānis t hereticis: ita diabol⁹ primo se dat persecutiones fidelib⁹ tentando ꝛc. Et postea persequit eos per mēbra sua impellēdo malos vt persequantur bonos vt ait Augustinus.

Deleth. de pe. d. v. §. j. circa pncipium.

Adhesit pauimento anima mea: viuifica me secundum verbum tuum.

Vias meas enunciaui t exaudisti me: doce me iustificationes tuas.

Viam iustificationum tuarum instrue me: t exercebor: in mirabilibus tuis.

¶ In ꝫ quarto octonario petit alleuiari a grauitate t ponderē t defectib⁹ q⁹ anima trahit a corpore in penā peccati. Et petit recuperare bona que perdidit scilicet agilitatē libertatem et facilitatē ad bene operandum. Et immortalitatem t impassibilitatem. Nam licet anima nō moriatur tamē dolet t aggranatur propter societatem corporis: t sic debilitata dicitur quasi mortificata: ideo petit viuificari ab huiusmodi mortificatione t dormitione: t fortificari a tali deliberatione t hoc per legē diuinam t gratiam. Dicit ergo o domine viuifica me fm verbum tuum et per legem t sacramenta legis tue quoniam anima mea adhesit isti graui corpori quod est quoddam pauimentum terrenum cōculcatum t subiectum tot passionibus t defectibus a quo alia grauatur et infestione t cōiunctione et consortio ei⁹ quia communicat cum corpore in doloribus et passionibus. Et ideo viuifica me fm verbum id est fm promissum tuum sicut promisisti abrae isaac t iacob. Quorum semen promisisti benedicere id est ab huiusmodi maledictionibus absoluere nō solum filios fm carnem. sed etiā fm spiritum: id est oēs gētes. Ego cū annūciaui tibi vias. s. operationes meas t pessum vite mee: t petā meam deficeria: t tu exaudisti. Ideo doce me iustificationes tuas: t instrue me viā iustificationū tuarū t exercebor: in iustificationib⁹ tuis: legē t mādata adimplēdo. ¶ Unde aduertēdū est q⁹ iste bō mysticus q⁹ loq̄t de pterito dicēs se exercitatum in lege rōne abrae: isaac et iacob: t aliox pteritox patrū q⁹ obseruarūt pcepta dñi. Et q⁹ rogat t petit excitari a dormitiōe t pigritia bñ agēdi: t fortificari a debilitate q⁹ ala trahit a corpe: vt sic difficultate possit ipleꝫ mādata legē dei. dicit.

xlv. d. c. dic cū.

Dormitauit anima mea pre tedio: confirma me in verbis tuis.

ij. q. ij. fatur

Uiam iniquitatis amoue a me: t de lege tua miserere mei.

Uiā veritatis elegi: iudicia tua nō sū oblit⁹

¶ O dñe alia mea dormitauit t debilis et pigra facta est ad bñ agēdi: t timida ad difficilia rolerāda. Et ꝫ pre tedio t grauitate corpis. Jō confirma t fortifica me in v̄bis tuis t in lege quā v̄bis tuis tuliſti. Et amoue a me viā t fictionē iniquitatis: q⁹ semp inclinatio mea est ire p viā iniq̄tatis: q⁹ semp tēdit ad pcm. Ire⁹ lex mēbroꝝ d⁹ ratio: t semp tēdit ad pcm. Ire⁹ lex mēbroꝝ d⁹ via iniq̄tatis: q⁹ est vestigiū pcti p̄mi parētis in nobis inflictū t impressum iō postq̄ lex mēbroꝝ ista verāt me. tu de lege tua. t fm legē tuā miserere mei. Nā lex tua destruit legē pcti. ad Roma. vij. Uiā iniquitatis amoue a me p me patiēdo t me instruendo. Et miserere meide lege tua. i. de mādatis t documētis t sacramētis legis tue. ¶ Nota q⁹ iste pegrin⁹ ab exilio et exitu paradisi vsq̄ ad xp̄m: co placuit ꝫ tuor cursus siue stat⁹ significatos p quattuor lras pagratas. s. alef. bet. gimel. deleth. Nā p alef significatus fuit cursus nature. Et p bet cursus circūcisionis. Et p gimel lex moysi. Et p deleth cursus p pbetarū. Et sic ambulauit ab adā vsq̄ ad abrāā p cursum legis nature. Et ab abrāā vsq̄ ad moysen ābulauit p lām bet. i. circūcisionē. Et a moyse vsq̄ ad dauid ambulauit p lām gimel. i. p legē scriptā. Et a dauid vsq̄ ad xp̄m ambulauit p deleth. i. per statū pphetar. A xp̄o aūt vsq̄ ad die iudicij ambulat. p. xviij. lras. s. ab ipsa lra be vsq̄ ad thau. Ubi ista lra be significat esse siue vitā. Et thau. significat signū ad denotandū q⁹ semp ambulat in lege vite vsq̄ quo ueniat ad signū t vltimū terminū: q⁹ est vita eterna: ad quā dirigimus totū cursum nostrū t oēs operationes nras: vbi erit finis nri cursus t pegrinatiōis: t vbi erit quies t beatitudo nostra. Decedecim autē littere q⁹ sunt inter be t thau: p quas ambulat iste peregrinus vsq̄ ad iudiciū sunt xerdecim varie psecutiones t asperitates q⁹ ecclia passura est vsq̄ ad antixp̄m. Et iō postq̄ iste peregrin⁹ pagrauit supradictos quattuor status. scz legis nature et circūcisionis t legis scripte t propbetarum iam querit et petit statum legis euangelice t viuificantis ad vitam eternam per gratiam in sequētibus decem octo octonarijs.

Adā seu bō fecit ꝫtuor cursus.

duo faciunt op⁹ facile.

Legem pone mihi dñe viam iustificationū tuarum: t exquiram eam semper.

Da mihi intellectū et scrutaboꝛ legem tuā: et custodiā illā in toto corde meo.

Ibe. distl. j. c. omīs leges. in gl. et. vj. dist. c. te stamētū

¶ In hoc q⁹to octonario prepositur littera be. Unde postq̄ iste peregrinus peregrinatus est ab adam vsq̄ ad xp̄m per quattuor milia annoꝝ et peragrauit totam legem moysi. Et vidit q⁹ in ea non potuit iustificari nec pficere nec per eam recuperare beatitudinē quā perdiderat: ideo petit a xp̄o legē euāgelicā in qua credit iustificari t recuperare felicitatē regni celoꝝ quā per pcm perdiderat: t iō duo facit. Nā pāo petit pficere legē in se. Secōo petit dirigi t adiuuari p eā ꝫtra persecutores. Ubi: defecit in salutare. ¶ Ad primū notādū q⁹ lex euāgelica tripliciter iustificat et facit hominem dignum vita eterna. Primo per fidem inquantum credit iesum xp̄m esse verum deum et hominem et redēptorem totius humani

Lex facit boīes dignum tria vita

Universidad de Deusto
Biblioteca

messias ꝙ lege ꝓmissus. Sco iustificat ꝑ charitatē ꝓfectā erga deū ⁊ ꝓximū. Tertio ꝑ spem in q̄ tū cōceptis reb⁹ terrenis ponit ⁊ cōstituit finē suū in celestib⁹ a xp̄o ꝓmissis. Et sic nō opatur ꝓpter aliq̄d ꝑmiū temporale: sed ꝓpter vitā eternā ꝑmissam. Tria ergo facit. Nam primo petit iustificari ꝑ fidē enāgelicā ⁊ ecclesiasticā sacramēta. Sco ꝑ spem ⁊ charitatē. tertio agit gras se p enāgelicā legē fuisse iustificatū. Sca ibi. Memor esto. tertia ibi. Bonitatē fecisti. In quib⁹ trib⁹ partibus ꝓtinētur sex octonarij quoꝝ ꝓmus scribit ꝑ be q̄ significat ista. Secūdus per bau q̄ significat in ipa. in tertio octonario ponitur zay. q̄ significat viuit. in quarto preponitur bet q̄ significat viuens. q. d. ꝙ in ista lege enāgelica: et ꝑ istā viuit oīs viuens ꝑ gram. Et ꝙ ista lex enāgelica iustificat ad vitam eternā: vt patet ꝑ totū discursum epl̄e ad Romanos. ⁊ ad Galatas. ⁊ ad Hebreos. Quod videns iste peregrinus dicit ad xp̄m. O dñe post q̄ tātū laborauī in le. ve. et ꝑ ipam nō possum iustificari ⁊ peruenire ad verā bitudinē: nec ita facile vt reddar sine macula. Ergo pone ⁊ fer ⁊ statue ⁊ ꝓmulga mihi legē nouā sc̄z euangelicā. s. viaz iustificationū tuarū: qr ipa est via ad iustificandū bolem ⁊ reddēdū ipm dignū eterna beatitudine. Et cuz dederis mihi: ego exquirā eam semp corde ⁊ opere. Sed quia tali legi nō potero adherere firmiter nisi ꝑ donū intellectus. ideo da mihi intellectū ꝑ fidē ⁊ seruabo: legē tuā ⁊ custodiā illā in toto corde meo. Quia si bene credidero ⁊ bene intellexero legem bene seruabo ⁊ custodiā eā. Et notanter dicit. Custodiā illaī toto corde meo: ad differētiā legis ve. q̄ nō ꝓhibebat animū: sz manū ⁊ actū: sz lex euāgelica nō solūmodo iustificat actū: sz ⁊ cor ⁊ ꝓpositū ⁊ volūtatē: vt patet Matb. v. Et ideo sequit

dī. lvj. ca nasci. et viij. q. j. c. sciēdū

Deduc me in semita mandatorum tuorum quia ipsam volui.

¶ Id est toto corde desideraui quasi dicat. Ego benevellem ire in semita mandatoꝝ. sed nō possum meis viribus nisi tu duxeris me. Sed qr habeo appetitū puersum ad malū: vt dictū est. Jō

xv. q. j. ꝙ ex voluntate. xxiij. d. bis. xxxij. q. v. nec solo.

Inclina cor meum in testimonia tua ⁊ non in auariciam.

Auerte oculos meos ne videant vanitatē: in via tua vinifica me.

Statue seruo tuo eloquiū tuū: timori tuo

¶ Inclina cor meū i testimonia tua: ⁊ nō iclines ideſt inclinare ꝓmittas ꝛ auaritiā. Ite q: nō solū appetit⁹ me⁹ est puersus in auaritiā: sz etiā in superbiā ⁊ vanitatē: ⁊ appetitū dñandi. Ideo auerte oculos meos ne videāt hanc vanitatē ambitionis. Sed vinifica ⁊ rectificame in via ⁊ lege tua. Et statue mihi seruo tuo ⁊ ipsime eloquiū. s. legē tuā a te ꝓbatā in timore tuo. q. d. Confirma me in timore tuo filiali ꝑ legē tuā: q̄ dicit. Dñm deū tuū timebis ⁊c. Nā si fuero statut⁹ ⁊ ꝓfirmat⁹ in tuo timore. tūc abiicia oēm cōcupiscētiā carnis ⁊ oēm superbiā ⁊ auariciā q̄ regnant in mūdo ⁊ ipediunt dominē ad seruandā et custodiendā legē. Et nō soluz me custodias a supradictis: sed etiā

Amputa opprobriū meum quod suspicatus sum: quia iudicia tua iocunda. De pe. d. j. c. alij. e contra

¶ Amputa ⁊ auser peccatū ⁊ opprobriū q̄ suspicat⁹ sum. i. per q̄ suspicor ⁊ vereor appere ante voies. Et suspicor ⁊ vereor pena eternā: ꝑ q̄ suz mortu⁹ ⁊ ꝓuorvita eterna. Ergo amputa ⁊ auser hoc opprobriū ꝑ sacramēta legis tue: q̄ purgant ⁊ delent peccā: qr iudicia dei sunt iocūda. Quasi dicat. Ego ꝑ peccā ⁊ culpā q̄ dz opprobriū ⁊ male dictio suspicabar ⁊ verebar venire ei tristes ⁊ crudeles penas. Dz tu amputa ⁊ opprobriū ꝑ iustitiā tuā. s. ꝓtuā legē iustificātē ꝑ sacramēta q̄ sūt iocūda ⁊ salubria. Et ponūtur ꝛ iudicia ꝑ sacramētis legis: nā ꝑ sacramēta xp̄s mutat iudiciū. qr petītē q̄ iudicat⁹ erat ad mortē: reuocat advitā iustificandō ꝑ eo ⁊ dādo ꝓciū sanguinis: iō vocat talia iudicia iocunda. qr viuificant bois ⁊ de morte ad vitā reuocāt. ⁊ cōmutant. Ideo sequit

xviij. q. ij. si quidem

Ecce concupiui mandata tua: in equitate tua vinifica me.

¶ Ecce. i. ꝓpter hoc concupiui mādata tua. i. legē tuā enāgelicā: ideo i equitate tua viuifica me. nō in mea equitate siue iusticia: sed i tua. Et exaudi me i tua iusticia: ⁊ nō i mea. q̄ nulla est. Ideo nō intres in iudiciū cū seruo tuo. Sz viuifica me in tua iusticia ⁊ lege sacramēto: q̄ dz vim viuificatiuā. ⁊ sanatiuaz ⁊ amputatiuā peccatoꝝ ⁊ vitioꝝ ⁊ opprobrioꝝ. Petit ergo iste donū. dō legē enangelicā q̄ dz vim viuificatiuā ⁊ sanatiuā. ⁊ inclinat cor ad largitatē. ⁊ deuiat ab auariciā ⁊c. Est ergo lex enāgelica viuificatiua intelligētie largitiua. in viaz dei deductiua: ad bonū ⁊ mām: ab auaricia ⁊ vanitate superbie auersiua. i timore dei cōfirmatiua. opprobriū amputatiua. ⁊ i ipa cōtrate et iusticia renouatiua ⁊ iustificatiua. q̄ sunt septem fructꝰ ⁊ ꝓpietates fidei siue legis enāgelice per fidē ꝓximo q̄ iste petit legē enāgelicā i cōi ad iustificādū. Et in speciali petit itelligere eā ꝑ fidē siue petit fidē ad itelligendā legē ⁊ ꝑscrutandā. Et cuꝰ intellectu colligūtur supradicti septē fructus et lege enāgelica. Unde nota ꝙ lex euangelica nō solū abstulit opprobriū peccati. sz etiā opprobriū ⁊ iugū le. ve. ⁊ onus ꝙntabile. Cū ergo dō ꝓuidisset i spū ab vtroq; opprobrio nō alit q̄ ꝑ legē enāgelicā forte se absolnēdum. ideo petit eā. ⁊ petit tale opprobriū a se auferri. Ite i le. ve. te. multa tolerabant ⁊ decedebant ꝓpter duriciā filiꝰ ꝓpli q̄ sūt opprobriosa. puta vsura: auaricia liber repudij ⁊c. Que oīa abiecit lex enāgelica q̄ nō ꝓtinet nisi ꝓcepta suauia ⁊ iocūda ⁊ portabilia. Jō hanc petit dō. Ex dictis in hoc octonario ꝑz ꝓfectio ⁊ supeminentia legis enāgelice supra legem vete. Nam ista iustificat totum hominem interius et exterius ⁊ quo ad volūtatez ⁊ factū ⁊ quo ad deum ⁊ ꝓximū: et ꝓhibet, omnē auariciā: ⁊ vsuram: non solū cū suis: sed etiā cū extraneis: qđ non faciebat lex vetus. Ex supradictis etiam patet ꝙ alia lex erat danda et aliam legem petit dō ꝓeter legē moysi per quā expectabat iustificari. qr iā ꝑpe habebat legē moysi: que solū dirigebat cultores suos in xp̄m ꝑ quē ⁊ ꝑ eum legē nouā expectabat iustificari ⁊ dirigi i eternā beatitudinē celestē: quā adā pdiderat ꝑ peccm: hāc q̄ legē enāgelicam petit a xp̄o dauid in hac parte.

Mau. de ꝓsec. di. iij. c. placuit.

Et veniat super me mia tua dñe: salutare tuum sm eloquium tuum.

¶ In hoc sexto octonario desiderat ꝓficere in fide ⁊ iustificari ꝑ ecclesiastica sacra. Nā lex enāgelica nō solū dat ꝓcepta ⁊ mādata iusticie: sed etiā salutaria sacramēta que nō solūmodo iustificāt a peccato sed etiā cōferūt gratiā gratificatē ad vitā eternā: ⁊ cōferūt dona spiritus sancti adiuuatiua ⁊ roboratiua virtutū theologaliū. Unde in oībus bis petit ꝓfici ⁊ ꝓficere in hoc octonario ꝑ aduētum xp̄i. Jō dicit. O dñe pateꝙ veniat sup me mia tua ⁊ salutare tuū q̄ est xp̄s ⁊ b sm eloquiū. i. ꝓmissionē tuā sicut ꝓmisisti patribus ve. test. Et ēt veniat sup me mia tua. i. remissio petōꝝ q̄ dat ꝑ sacra baptismi ⁊ penitētie. Et veniat sup me salutare tuū. i. sanitas omeoꝝ lāguoꝝ spāliū: qr ecclesiastica sacra remittūt penā ⁊ sanāt a culpa ⁊ gratificāt ad gl'iam. Et iō inuocat xp̄m vt cōferat sibi sacra salutaria remissiua per legē enāgelicā. Et cōferat etiā sibi oēs virtutes theologales per quas defendat veritatem enāgelicam ⁊ cōfirmet eū in eis. Et ideo sequitur.

De pe. di. ij. ꝙ. e contrario. xxiij. di. c. ꝓ reuerētia. xxxij. q. j. summa.

Et respōdebo exprobrātibus mihi verbū: quia speraui in sermonibus tuis.

Et ne auferas de ore meo verbū veritatis vsquequaq;: qr in iudicijs tuis supsperaui.

Et custodiā legem tuam semper: in seculuz ⁊ in seculum seculi.

¶ Similiter me cōsima i fide ⁊ ceteris virtutib⁹ theologalib⁹: vt ne auferas vsquaq;. i. eternū verbum veritatis de ore meo: qr in iudicijs tuis supsperaui. Et tūc respōdebo cū audacia ifidelib⁹ exprobrātib⁹ mihi verbū ꝓfessionē ⁊ dilectionē meā. Jō oa mihi sapientiā ad defendēdā legē corā exprobrātib⁹: qr semp speraui in sermonibus tuis. Qr dixisti. Dū fueritis ante reges ⁊ ꝓsides ⁊c. dabit enī vobis i illa hora q̄d loquamini ⁊c. Et iō ne auferas de ore meo verbū veritatis ⁊c. Et sic custodiaz legē enāgelicā nō ad tpō sicut custodiui legem veterem sed semper in seculū seculi.

vij. q. j. sciendū in glosa Et. xxiij q. j. c. nisi.

Et ambulabam in latitudine: quia mādata tua exquisini.

¶ Ambulabam. i. ambulabo in latitudine. i. in securitate sine timore sicut ille qui vadit per campum planum ⁊ latum sine metu ⁊ difficultate. Et hoc quia mandata tua exquisiui.

xxviij. dist. c. sedulo. et vij. q. j. olim.

Et loquebar de testimonijs tuis in cōspectu regum ⁊ non confundebar.

Et meditabar in mādatis tuis que dilexi.

¶ Loquebar etī audacia in cōspectu regum manifestādo legē tuā ⁊ ꝓfitēdo ⁊c coā hoib⁹ ⁊ nō cōfundebar: qr ꝓfirmat⁹ erā in fide. Et vñ b. Qr. s.

meditabar in mādatis tuis q̄ dilexi: i q̄b⁹ dixisti Nō em vos estis q̄ loquim̄ini. sed spūs ꝑris q̄ loquit ⁊c. Et sic nō solū ꝑdicauī legē tuā i ꝓspectu regū ⁊ boim ore sed opere adimplendo. Istam.

xxiij. q. j. summa.

Et leuaui manus meas ad mandata tua que dilexi: ⁊ exercebor in iustificationibus tuis.

¶ Leuaui man⁹ meas. i. opatiōes. i. opa manuū meaz ad mādata tua. i. sm mandata que dilexi. Et sic ope adimplendo exercebor i iustificationibus tuis. qr fides sine exercitio toperib⁹ mortua est quasi dicat. In toto isto octonario veniat mia tua ⁊ salutare tuū super me ⁊ ꝓfirmet me in fide Et ne auferas de ore meo verbū veritatis: sed da mihi os ad loquēdū. Et tunc respōdebo infidelibus exprobrātib⁹ mihi verbū ⁊ custodiam legem tuā semp ⁊ ambulabo in latitudine securitatis: ⁊ loqbar in ꝓspectu regū ⁊ ꝓncipū sine ꝓfusione et operabor ⁊ exercebor in iustificationibus tuis. Quasi dicat. Oī isti quinq; fructꝰ nascūtur ⁊ sequūtur ex fide cōfirmata. Uel forte possumus dicere ꝙ in hoc sexto octonario petit iustificari ꝑ charitatē que ꝑ fidē diligit deū ⁊ ꝓximū: que q̄ dē charitas platitudinē intelligit: qr ad oīa se extēdit. etiā ad diligēdū inimicū. Unde dicit. Et veniat mia tua sup me charitatē ifundēdo ⁊c. Et tūc armatus fide ⁊ stimulat⁹ ꝑ charitatē respōdebo exprobrātib⁹ mihi ꝙd ⁊c. Qr charitas foras mittit timorē ⁊c. Et sic ābulabo. i latitudine charitatis q̄ nihil timet ⁊ loquit in ꝓspectu regū sine ꝓfusione ꝓtegerpī. Et meditabor in mādatis tuis ea que ex charitate dilexi. s. deū ⁊ ꝓximū. Et leuaui manus meas ⁊ opera ad mādata tua que ex charitate dilexi. ⁊ sic exercebor ⁊c.

zayn. j. q. j. c. inter catholicā.

Memor esto ꝙd tui seruo tuo: in quo mihi spem dedisti.

¶ In hoc septimo octonario petit ꝓfici ⁊ iustificari per spē que ꝓcedit charitatē in operādo licet sequat eā in affectu: vt dictū est. ¶ Unde spes est habitus quo animus siue volūtas subleuatur a terrenis ad cōstituendū finē suū in summo bono amato. Et sic spes hec bz quattuor esse ct⁹. Nam primo subleuat voluntatem a terrenis mūdanis cōtemnēdo. Sco facit eam constituere finē suū i summo bono amato. Tertio facit ipaz operari propter illū finem ⁊ nonpropter alium nec ꝓpter aliud. Quarto exhibet ei potentiam in mora ⁊ tarditate si ilico ⁊ in hac vita differt possessio ⁊ acquisitio finis: qui est deus ⁊ vera beatitudo. Et quo sequitur: ꝙ latior ⁊ maioris ambitus est fides q̄ charitas: ⁊ charitas q̄ spes. Nam plura credimus q̄ diligimus. Nā nos credimus bona ⁊ mala in lege memorata. s. deum esse summum bonum ⁊ omnipotentē creatorē celi ⁊ terre: et diabolum cecidisse ineternū puniendū ⁊ infideles ⁊ legis trāsgressores impenitentes ineternū cruciādos ⁊ tñ ex charitate nō diligim⁹ nisi deus et ꝓximū. Ite diligim⁹ deū ⁊ ꝓximum ⁊ tamen nō ponimus spē ⁊ finē nostrū nisi in solo deo et vera beatitudine. ¶ Item sequit ꝙ diffinitio

Nota ō diffini. q̄ tiōe spei

Universidad de Navarra
Biblioteca

spei q̄ dat̄ a magro nō est sufficiēs nec euacuat nrm ppositū spei cū dicit. Nō spes est expectatio future beatitudinis ex gr̄a t meritis p̄cedētibus. Illā habit? infusus spei nō sequit̄ meritum immo p̄cedit: immo est causa merēdi: q̄s in rōnem mereat̄ q̄s inquantū opat̄ p spē rōne summi boni q: si spes nō subleuaret ad operādū ppter solum deū operator: nō mereret̄. Nā sicut act? moralis nō est dign? laude nisi ꝓueniat ex habitu morali ita operatio nō est meritoria btitudinis nisi ꝓueniat ab habitu theologico. s. fidē: spe: t charitate Qui q̄d habit? semp est iūctus t inseparabilis a gr̄a gratificāte. Nō act? spei nō est ppie expectare sed sperare. q̄ idē ē q̄ vltimatū finē i deo ꝓstituere. Et ex hoc q̄d meritū iustificēs t dignificās habem ad beatitudinem eternā ꝓsequēdā. Nō nō cupiēs ꝓfici t iustificari t subleuari p spē ad cōstituēdū finē suū in solo deo petit xp̄m in lege p̄missum q̄ erat legē euāgelicā laturus qui p ipsum cū fide t charitate nos̄erat iustificaturus. Ītē anagogice petit etiā beatitudinē p̄missam quā p spē sum⁹ assecuturi: t iō dicit in p̄sona totius corporis mystici. O dñe mitte filiū tuū t me mor: esto vbi. s. p̄missiōis tue facte suo tuo abrae cū dixisti. In semine tuo bñdicēt oēs gēt̄ es. Et dixisti p os iacob. Nō auferes̄ septrū de iudate. Ītē da mihi beatitudinē quā p̄misisti olī abrae semini ei? cū dixisti. Beū. xv. Suspice celū t nūera stellas &c. sic erit semē tuum. q. d. Sicut stelle sunt in magno numero fixe i celo stellato sic erit semē tuū t filij p̄missiōis in celo empyreo collocati in q̄ vbo t p̄misso spē dedisti mihi seruo tuo quā spē ego statui finē meū vltimatū in illa ꝓmissa beatitudine. Veniat ergo messias q̄ p fidē t spē t charitatē mihi est datus? hāc beatitudinē Ītē esto memor vbi tui q̄s dixisti in p̄incipio q̄n me ō paradiso eiecisti: t i hāc peregrinationē misisti. s. q̄ mitteres filiū tuū in carnē de mea p̄gnie vt redimeret me t reduceret i beatitudinem amissam in q̄ vbo t p̄missione dedisti spem mihi seruo tuo. sub qua spe ego peregrinor i hac via: q̄ mitte ipsum primo in carnē t postea in gloriā.

s.q.s.ca. interro. go i glo. Hec me consolata est in humilitate mea q: eloquium tuum viuificauit me.

¶ Hic assignat effectus fruct⁹ t pfect⁹ spei. Nā ꝑmo cōsolat̄ ppter p̄miū p̄missum. Scōo fortificat cōtra impedimēta. Tertio pellit timorē t defectū. Quarto leta⁹ in aduersis: t excitat̄ in eis. Quito cū patiētia t equanimitate tollerat morā finis cōsequēdi: iō in ꝟ septimo octonario memorat primos q̄nq; fruct⁹ ipsius spei. in sequēti vo: ibi. Portio mea memorat̄ sextū fructū. Dicit ergo ꝑmo. Hec. s. virtus spei consolata est me in humilitate t persecutione mea. Quia semper cōsolat̄ in aduersitate. eo q̄ offert p̄miū finis ante oculos: t sic reddit laborē facilē. Ideo sequit̄ Quia eloquiū scilicet p̄missum tuum viuificauit me de dando vires in aduersis.

s.q.s. c.vl.t.x. ix.di.c. Superbi inique agebant vsq̄nequaq̄: a lege autem tua non declinaui.

Memor fui iudiciorum tuor̄ a seculo dñe t consolatus sum. i memoriam.

¶ Ītē dedit mihi spes fortitudinē ꝓtra⁹ supbos sequētes me. Nā cū superbi agebāt iniquesque quaq̄. s. aliq̄n vel semp tūc in virtute spei a lege tua nō declinaui. s. ij superbi semp agerent iniq̄ contra me tū nō de lege tua declinaui. Et quare nō declinaui a lege tua: q: memor fui iudiciorum tuor̄ a seculo id est que a principio vsq̄ nūc fecisti. Nam ij ad tēpus ꝑmisertis iustos vexari a malis ij in fine liberatti eos sperantes in te: et punisti persequentes eos sicut patet de pharaone senacherib t nabuchodonosor: t antiocho. Et cum tali spe consolatus sum. Sacn.

Defectio tenuit me p̄o peccatoribus derelinquentibus legem tuam. rxj.q.vj ti.c.vlt.

Cantabiles mihi erant iustificationes tue in loco peregrinationis mee. rxv.q.ij. posime.

Memor fui nocte nominis tui dñe: et custodiui legem tuam.

Hec facta est mihi: q: iustificationes tuas exquisiui.

¶ Ītē spes dedit mihi tertium fructum qui est gloriari in aduersis t mittere foras timores. Nā defectio t timor mortis tenuit me al' q̄n p̄o peccatoribus derelinquētibus legē tuam. qui mihi mortē comminabantur. Sed propter spem cantabiles mihi erant iustificationes tue. id est cum alacritate cōsiderabā legem tuā: vbi p̄cepit: et dicto. q̄ beati qui persecutionem patiūtur ppter iustitiā. t q̄ merces eor̄ copiosa est in celis. Et ideo ista lex erat mihi cātabilis t p̄stabilis in ꝺ loco peregrinationis mee: scilicet in hac vita et in hoc tempore persecutionis. Et sic memor fui nominis tui in nocte aduersitatis t persecutiōis infidelium t malorum: t cum spe custodiui legē tuā. Et hec nox t persecutio siue aduersitas facta t data est mihi a tyrānis t infidelib⁹ seu prauis hominib⁹: eo q̄ iustificationes tuas exquisiui: id est q: viuebam iuste ſm legē tuam: t etiam dissimilis vite t moribus eor̄ etiam q: cōsitebar xp̄m cor̄ hoīb⁹ t defendebā legē eius: ideo inferebāt mihi vexationes t tormēta. Sed i virtute spei oia tollerabā. Unde cātabiles erāt iustificationes t p̄cepta dei apl̄us q̄n sbāt gaudentes a cōspectu cōcilij t se dignos reputabāt p nomine Jesu a iudeis t ceteris cōtumeliā pati. Q: tūc cantabāt t p̄dicabāt legem t precepta xp̄i dicentes. Obedire oportet deo magis q̄ hominibus. Actu. iij. Item p̄cepta veteris legis fuerūt onerosa t flebilia vsq̄ ad xp̄m: sed p̄cepta t iustificationes legis euāgelice sunt cantabiles. i. delectabiles t faciles t suaues fidelibus christianis. Verb. xxiij q.j c. fina.

Portio mea dñe: dixi custodire legē tuam.

¶ In hoc octauo octonario ponit quartum esse ctum siue fructū spei qui est cū patientia tolerare longitudinem t morā beatitudinis ꝓmisse. Illā spes patiētiam operat̄. vt ait Jacobus. c.j.

Dicit ergo: o dñe q̄a ea portio mea et hereditas mihi ꝓmissa. ideo dixi. i statui cū patiētia t longanimitate custodire legē tuam.

xxiij. q.j.c. odi. t xiij.q. v. spūa. Deprecatus sum faciē tuam in toto corde meo: miserere mei ſm eloquiū tuū.

Cogitaui vias meas: t conuerti pedes meos in testimonia tua.

Et sic nō diffidēs de ꝓmisso ij differat̄ deprecat⁹ sum faciē tuā i toto corde meo sine intermissione nō auferas ꝓmissum. iō miserere mei benigne cōferēdo ſm eloquiū t ꝓmissum tuū: q: ppt hoc cogitaui dirigere vias meas ad te t cōuerti pedes meos. s. opationes meas in testionia tua id est direxi opa mea ad te tanq̄ in finē vltimatū qui est tertius effectus t proprietas spei.

xlv. d.c. duo t. xv q.vj.c.j. Paratus sum et non sum turbatus: vt custodiam mandata tua.

¶ Et iō ij differat̄ mihi p̄miū: q̄n paratꝰ sum t nō sum turbat⁹ nec desperaui vt custodiā mandata tua: imo cū patiētia spero t tolero morā t nō desisto laborare t custodire t obseruare legē tuā.

di.lxj.c. ꝑsbyter extra de celc. mis. n.c.j. Funes peccator̄ circumpleri sunt me: et legem tuam non sum oblitus.

Media nocte surgebam ad confitendum tibi super iudicia iustificationis tue.

¶ Ītē ij funes t laq̄i perdor̄ t vitior̄ t tētationū siue p̄secutiones boīm p̄cor̄ circūpleri siūt t circūdederūt me. Et cū legē tuā nō sum oblit⁹ post q̄ sum p spē subleuat⁹ t radicat⁹ ore t ope obseruādo rōne ꝓmisse btitudinis. Et sic in cōtinua ōne p̄seuerādo media nocte surgebā ad p̄cedū tibi matutina officia celebrādo: t ibi in officio nocturno recitabā iudicia iustitie tue legēdo gesta no. t ve. te. vbi scribunt̄ et legunt̄ iudicia tua iustitie. s. miracl⁹ t punitio malor̄ t ꝓmia bonor̄ q̄ fūt iudicia iustie tue i vtroq̄ testamēto ꝓtēta.

xv.q.j.c firmissime i gl. Particeps ego sum omnium timentiū te: et custodientium mandata tua.

¶ Et ias sic legēdo t imitādo opa iustor̄ vitādo iniquitates prauor̄ fact⁹ sum ꝑticeps oīm timētiū te: t custodiētiū legē tuā. Tota lex enī tua ꝓsistit in duob⁹. s. in declinādo a malo ppter timorem pene. Et in faciēdo bonū t custodiendo legē propter spē btitudinis. ideo p spē nō sum fact⁹ ꝑticeps malor̄ nec similis: sed timentiū t custodientiū legē tuā ppter spem. nā mandata tua subeunt bene agere ppter spem: sed precepta prohibent malā fieri propter timorem pene.

Supra xxxij. a. Misericordia tua domine plena est terra iustificationes tuas doce me.

¶ Cōcludit ergo dicēs. o dñe Iesu xp̄e q: p admē tū tuū et dationē legis euāgelice plena est terra mia tua. Q: oīm volēti t pulsanti facis mias per sacramēta ecclīastica remittēdo culpā t largiendo gr̄am in p̄sti t beatitudinē in futuro inuruē spei q̄ ꝓsupponit fidē t charitatē affectiua: ideo iustificationes tuas doce me vt possim consequi beatitudinē. Sūt ergo fruct⁹ spei cōsolatio siue gaudiū in eternū vigor t audacia cōtra supbos. pulsio timoris t supplemētū defect⁹: letitia in p̄secutionib⁹ aggressus terribiliū: exercitū in adueris dirigere opera in deum: patiēter tolerare morā: statuere finē in deo: ꝓtinua deprecatio: participatio iustor̄. Istis fructib⁹ acquirit̄ beatitudo. et hos perfit iste octonarius in duob⁹ octonariis sequentibus. Et hos fruct⁹ spei enūerat apl̄s ad Gal. v. ij sub alio ordine t vocabulis t vocat eos fruct⁹ spūs. &c. Nō merito ergo isti octonarij supradicti scribūtur p ordinē in ꝓncipio cuiuslibet vsus his literis debitis sc̄s de q̄ interp̄tat vita. vau q̄ interpretat in ipa. xxv q̄ interp̄tat vinit. t ber. q̄ interpretat viuēs. q. d. ꝓ in ipa sc̄s fide t in ipa. s. spe viuit ois viuēs in gr̄a. i. in vita spūali. Teth.

Bonitatem fecisti cum seruo tuo domine: ſm verbum tuum. xj. dis. c. nolite. viij. q. j. i scriptu rio.

Bonitatem et disciplinam et scientiā doce me: quia mandatis tuis credidi.

Priusq̄ humiliarer ego deliq̄: propterea eloquium tuum custodiui.

¶ Dic perfit ꝓfici t iustificari p caritatē euāgelicā. Et iō iste non⁹ octonarij scribit⁹ p ifam tebr. q̄ fūgit bonū. Et sequēs octonarij scribit⁹ p ifam yot. q̄ fūgit ꝓncipiū. q. d. charitas euangelica de qua agit in his duob⁹ octonarijs est bonū t optimū principiū oīs meritorie opatiōis. Et ¶ Ad cui⁹ intelligētiā est notādū q̄ in hoc differt charitas euāgelica a charitate legali. Nā illa ꝑcipiebat diligi amicū: t ꝓmittebat haberi odio inimicū. Sz ex charitate euāgelica ꝑcipimur diligere amicū t orare p inimicis: t bñfacere eis qui oderunt nos. Et p̄ oīs ꝑcipit diligere vtrūq̄. s. amicū ppter nos t vtrūq̄ ppter deū. Ex̄q̄ pt⁹ q̄ sola charitas euangelica reddit hoīem bonū: eo q̄ iustificat volūtatē: t p oīs totū hoīem. Nā sicut hō ō: verus p fidē t rect⁹ p spem ingreditur intēdit verū t rectū t bonū finē: ista ō: bon⁹ p charitatē q̄ p̄ficit t elenat volūtatē ad bñ opandū. Nā hō ō: bon⁹ moralr t meritor⁹ a bonitate volūtatis. Et iō iste peregrin⁹ in hoc octonario petit iustificari p charitatē euāgelicā. Et sequēti octonario petit in eā cōfirmari ibi Manus tue. ¶ Quā tū ergo ad primū dicit. O dñe tu fecisti bonitatē cū seruo tuo cōferendo ei euāgelicā charitatē et faciēdo ipm bonū per eā ſm ꝙ tuū t ꝓmissum tuū q: ꝓmisisti p hieremiā t alios ꝓphetas dare legē scriptā in cor̄dib⁹ boīm. i. iustificantē t perficientem corda boīm. Et nota q̄ dic ponitur ꝓtestatiuꝰ indicatiui pro imperatiuo: siue optatiuo. i. fac bonitatē cū seruo tuo cōferendo ei charitatē euāgelicam q̄ reddit t facit hominē bonū totaliter t perfecte. Et ideo sequitur Bonitatē t disciplinā et sciam doce me. i. vt sciā in quo cōsistit vera disciplina q̄ est charitas t scia ꝓcipiendi ad recipiēdū et obseruādū ꝓcepta charitatis: iō sequitur. Quia mandatis tuis credidi. Quasi dicat. Da mihi charitatem t disciplinam: vt seruē mādata tua. quia eis credere intendo. Nam talia mādata t precepta data sunt mihi ad cohibē

Universidad de Deusto

dā pcm. Nā pusq̄ būiliarer. i. pusq̄ punirer ego deliq̄ mandata t̄ pcepta tua transgredīdo siue puaricādo t̄ pptera eloquiū tuū custodiui. i. custodire intēdo ne iterū incidā i talem sententiā.

Bonus es tu: t̄ in bonitate tua doce me iustificationes tuas.

De pe o ⁊ dilpse

¶Multiplicata est super me iniquitas superborum: ego autem in toto corde meo scrutabor mandata tua.

tiū. q. i. nulli du bium.

Coagulatum est sicut lac cor eorū: ego vero legem tuam meditatus sum.

¶Ergo postq̄ bonus es tu per amorē t̄ dilectionē essentialē: ideo doce me iustificationes tuas in

pū q. i. oia etas

bonitate tua. Et hoc ad pfectōem incursus superborum iudeorū q̄ noluerūt venire ad fidē euāgelicā t̄ charitatē: ſz mansērūt i sua obstinatiōe. Unde quia ego secutus sum fidem euangelicā multiplicata est sup me iniq̄tas superborum obstinatorū iudeorū. Ego non timebo eos: imo in toto corde meo scrutabor mandata tua in lege euāgelica ꝓtēta Et seruabo ea: t̄ per ꝓphās orabo pro eis vt cōuertant. Sz coagulatū t̄ obduratū est cor eorū sicut lac q̄ ꝓgelat in caseum: t̄ sic manēt obstinati et ceci t̄ obdurati. Ego vero legem tuam meditat⁹ sum: in ea die ac nocte contēplando.

vii. q. i. ca. ad uerstras

Bonum mihi quia humiliasti me: vt discā iustificationes tuas.

xxi. q. vlti. c. vlti.

Bonum mihi lex oris tui: super milia auri et argenti.

¶Bonū ergo fuit mihi: q̄ humiliasti me ad credendum: vt discā iustificationes tuas t̄ euangelicas opatiōes. Ista lex euāgelica oris tui fuit mihi bonū. i. multo melior⁹ super milia talēta auri t̄ argenti. Quasi dicat. Ad maius pretiū reputo intelligere t̄ seruare legē euangelicā q̄ data est ab ore tuo q̄ oīa pondera auri t̄ argēti. Unde nota q̄ lex vetus ꝓtinet legē moysi t̄ ꝓphetas. Unde tam doctrina moysi q̄ ꝓphetarū est reuelata p angelos: sed lex moysi tradita est modo obscuro sub quibusdā velaminibus: doctrina vero ꝓphetarū reuelata est magis clare. Et ideo per argētum intelligit ꝓpheta legē moysi t̄ per aurū intelligit doctrinā ꝓphetarū. Sed qualiter euāgelica tradita est nobis imediate ab ore xpi q̄ est verus de⁹: ideo est melior absq̄ cōparatione q̄ lex moysi et doctrina ꝓphetarū. Et ideo dicit dō. O xpe bonus mihi lex oris tui. i. melior est mihi lex euangelica oris tui sup milia auri t̄ argenti. i. q̄ mille leges moysi et ꝓphārū. Et b̄ multiplici rōne ꝓpter rōne dignitatis: q̄ tuo ore imediate plata t̄ ꝑdicata: t̄ in cordibus hoīm scripta. Secundo q̄ liberat a iugo seruitutis veteris legis. Tertio q̄ iustificat et mundificat a peccato. Quarto: q̄ reddit hoīes bonos: eo q̄ nō solūmō iustificat actū ſz etiā ꝓpositū t̄ voluntatē. Quinto: q̄ gratificat ad vitā eternā. ergo nulla alia doctrina nec lex est ipsi comparāda. Ergo melior est mihi lex oris tui euangelica sup milia auri t̄ argentī vetēris legis postq̄ illa nō poterat me iustificare.

Manus tue fecerunt me et plasmauerunt me: da mihi intellectum vt discam mandata tua. lob. 7. b: xiv. di. c. oēs.

¶In hoc decimo octonario petit cōfirmari in fide: spe: t̄ charitate p gr̄am: t̄ itantū ꝓficī: vt reddar immaculatus t̄ aptus ad beatitudinē pmissam. B ¶Unde est notandum sm Augustī. in libro de libero arbitrio. q̄ duplex est gr̄a: vna preueniens bonā voluntatē: t̄ alia subsequens. Illa gr̄a preueniens precedit humilitatē: q̄ humiliat hominem ad audiēdas legē dei. Ex cuius auditu sequit fides t̄ credit homo. Ex fide sequit charitas, t̄ ex charitate affectiua sequit spes. t̄ ex hac sequit charitas q̄ p fidē t̄ spem icipit operari. Sz ista potest operari nisi per gratiam subsequentē t̄ ideo gratia subsequens est triplex sm eundem Aug. Nā q̄dā ōr icipiēs alia pficiēs alia pficiēs Nam licet quis p gr̄am preueniatur t̄ illa nō subsequatur nunq̄ icipit. Et licet incipiat p gratiā subsequētē t̄ illa gr̄a nō psequat. Iz deficiat post inceptū nunq̄ homo pficiet: t̄ si in pficiēdo deficiat nunq̄ perficiet. Est ergo necessaria homini ad consequendā beatitudinē gratia preueniens t̄ incipiens t̄ pficiēs t̄ perficiens. Unde augustī. vbi supra: cooperando deus in nobis perficit q̄ cooperādo incipit. Gratia aūt inchoātis t̄ pficiēs bene ꝓcedit q̄ est eadē t̄ gratificat nisi q̄ bs suos gradus. Sed dubitant aliqui de gr̄a preuenīte: t̄ mouēte ad credēdū. si est eadē cuz opatiōe. Sz nō est dubiū quin humilis sit comes cū omni gr̄a Nā gr̄a preueniēs primo mouet ad humilitatem vt audiat legē t̄ disciplinā vt dictū est. Et q̄ sequitur fides. Et sic credit humilis simul cū gr̄a i incipiēdo t̄ operādo t̄ perficiendo. Et ideo q̄ iste dō petit superius iustificari p legē euāgelicā pura pfidē. t̄ charitatē: t̄ spem: t̄ humilitatē: ideo in hoc decimo octonario petit perficī cōtinuari p gr̄am q̄ est principiū t̄finis totī⁹ legis euāgelice. t̄ reddit hoīem perfecte iustū t̄ imaculatū q̄ō principaliter petit in hoc psalmo. Dicit ergo. O dñe da mihi intellectū vt discā mādata tua: q̄ man⁹ tue fecerūt me. t̄ plasmauerūt me ad imaginem tuā. Nā tu me fecisti ad imaginē tuā dādo intellectū t̄ memoriā t̄ voluntatē vt oia intelligerē t̄ cognoscerē: sed et petō quersus iudicauī bonū malū. t̄ malū bonū. Et sic perdidi vīā etūdi ad veras beatitudinē ad quā me creasti.

Duplex gratia.

Qui timent te videbunt me et letabuntur: quia in verbo tuo superspe rauī.

Joth. xxii. q̄. iii. dis picet.

¶Da ergo mihi intellectū. i. verā intelligētiā vt discā mādata tua t̄ viuam sm legē tuam: et tunc qui timent te videbunt me ambulantem in via iustitie: t̄ ex charitate letabunt. Quia charitas cōgaudet de bono primi t̄ nō gaudet sup iniquitate. ꝓgaudet aūt veritati. ij. ad Cor. xiij. et Mat. v. Sic luceat lux vestra etc. Ut videāt opera vestra bona t̄ glorificēt patrē vestrū qui in ce. est. Fac ergo hoc. q̄ in vbo et promisso tuo supsperauī. Et letabūtur etiā timentes te: eo q̄ supsperauī i. valde speraui in verba t̄ promissa tua.

xj. dis. c. adam in glosa.

Cognoui dñe quia equitas iudicia tua: et in veritate tua humiliasti me.

¶Et da mihi intellectū: q̄ nō peto eā superbia: ſz cuz humilitate. Nā ego cognosco q̄ iuste punisti me in adā. Quia iudicia tua eq̄tas. i. iusta t̄ equa sunt nulli facies iniuriā. Jō cognoui q̄ in veritate tua t̄ iusticia būiliasti me t̄ punisti me a paradiso ejiciēdo t̄ penalitatib⁹ t̄ passionibus t̄ infirmitatibus t̄ ignorātie subjiciēdo.

xxiij. q. viij. c. sic re.

Fiat misericordia tua vt consoletur me: secundum eloquium tuum seruo tuo.

¶Fiat ergo mia tua vt cōsoleē me saluatorē mittendo t̄ bñdictionē et gratiā largiendo quā ego spero sm eloquiū t̄ promissionē factā seruo tuo abrae t̄ Isaac t̄ Jacob t̄ dauid.

Ueniant mihi miserationes tue et viuam quia lex tua meditatio mea est.

De pse. dist. iiij. nec quē q̄.

¶Ueniāt mihi miserationes tue: scz euāgelica predicatio t̄ sacramēta eccl'iastica t̄ passio t̄ resurrectio tua p istas miserationes: q̄ ꝓbebunt mihi vitā spūalē per gratiā. Quia ꝓpter hoc lex tua meditatio mea est. Nā semp meditor et cōtēplor in lege tua expectādo bmōi gr̄am. Et tūc in aduentu tuo per dationē legis euāgelice.

Cōfundātur superbi q̄ iniuste iniq̄tatē fecerūt in me: ego aūt exercebor i mādatis tuis

iij. q. i. c. nulli du bium

Conuertantur mihi timentes te: t̄ qui nouerunt testimonia tua.

xxj. q. ij. ca. primo.

¶Cōfundantur iudei superbi t̄ obstinati t̄ ceteri infideles: q̄ iniuste iniq̄tatē fecerunt in me persequēdo me t̄ affligēdo. Ego aūt cū tali persecutione exercebor in mādatis tuis: q̄ virtus cū infirmitate pficitur. Et licz superbi t̄ obstinati ꝓfundātur: tñ aliqui ex iudeis timentes te quertātur mihi: t̄ oēs qui nouerūt. i. cum būilitate audire voluerūt t̄ crediderūt legi tue. Unde dicit: q̄ multi ex iudeis credētes cōuersi sunt ad fidē xpi predicatiōe apl'oꝝ: vt ptz Act. ij. t̄. iij. Qui in vna die cōuersi sunt circiter quartuor milia. Et cōcludit iste homo q̄ō principaliter intēdit dicens.

Fiat cor meum immaculatum in iustificationibus tuis: vt non confundar.

iij. q. iij. c. sancti.

¶Fiat cor meū imaculatū: vt nō cōfundar i mente eterna: ſz p obseruationē legis cōsequr vitā eternā. Nā tu dicis q̄ soli imaculati sunt bti p obseruantiā legis t̄ ambulādo sine macula in lege dñi Ergo fiat cor meū immaculatū p gr̄az tuā. Petit q̄ in hoc octonario. Primo intelligētiā legis euāgelice ad pficiendū intellectum. Scōo miam t̄ gratiā ad pfectionē volūtatis. Tertio vt superbi t̄ obstinati cōfundātur. Quarto vt būiles t̄ timētes deū quertant ad fidē xpi. Quinto vt cōscientia t̄ tota aī⁹ sit sine macula: et iustificet p gr̄am legis: vt iste dō misticꝰ sit aptꝰ t̄ habilis ad beatitudinē capessendā. Qō aūt gr̄a quā hic petit distinguat a caritate quā supius petierat in sexto octonario forsan manifestus est. Nā caritas est virtus t̄ habit⁹ volūtatis et principiū operādi: q̄ diligim⁹ deus t̄ ꝓximū. Sed gr̄a hic q̄sita est perfectio totius essentie aie t̄ principiū viuendi spūaliter quo a deo diligimur. Sed tñ vna non est sine alia. Tñ de hoc alīs dictū est. Ex supradictis in diis sex octonarijs ꝓz qualiter iste peregrinus accepit a xpo legē euāgelicā iustificantē p fidē: spē: t̄ caritatē t̄ ecclesiasticā sacramēta: i qua vixit t̄ peregrinat vsq̄ ad scōm aduentū xpi.

Defecit in salutare tuum anima mea: et in verbum tuum superspe rauī. Lapb. xxxv. di. c. ab exordio.

Defecerunt oculi mei in eloquiū tuum: dicentes quando consolaberis me.

¶Ja hac tertia parte ꝑgrinus petit pficere in lege euāgelica quā a xpo accepit t̄ p quā fuit iustificat⁹. B ¶Ad cuī⁹ intelligētiā est notādum q̄ iste peregrinus quadrupliciter pfecit in lege euangelica post ascensionē xpi. Nā primo pfecit in ꝑdicatiōe legis euangelice per quā triūpbauit de populo gētili multo sanguine martyꝝ effuso. Scōo pfecit in doctrina t̄ sapiētia legis. Et hoc immediate post cōuersionē cōstātini quo tpe floruerūt multi doctores in eccl'ia in exponēdis sacris scripturis. Tertio profecit in scitate vite: in eodē tpe in quo claruerūt multi scti patres monachi t̄ heremite in egypto: et in ceteris partib⁹ mūdi. Quarto pfecit in magna disputatiōe per quā ꝓfecit t̄ ꝓfurauit prauitatē hereticoꝝ. Quat tuo: ergo facit ꝓpheta i hac tertia ꝑte p ſer octonarios. Nā primo petit pficere in fortitudine et patiētia ꝓtra tyrānos. Scōo petit pficere in scientia t̄ doctrina euāgelicā. Tertio petit pficere in scitate vite. Quarto petit pficere cōtra hereticos: scōa sibi. Quō dilexi legē tuā: tertia sibi. Lucerna pedib⁹ meis. quarta sibi. Jniquos odio habui. ¶Quātū ergo ad primū est aduertendū vt legit⁹ p totū discursum actuū t̄ historiarū apl'oꝝ q̄ statim post ascensionē t̄ missionē spūssti apli inceperūt predicare euāgeliū xpi. Et iō incurrunt irā t̄ psecutionē iudeoꝝ. Sz extinde dispsi p vniuersum mundū predicauerunt euāgeliū in toto populo gētili. Et sic inciderūt in dirā psecutionē imperatoꝝ t̄ principū t̄ tyrannoꝝ in quo occisa est infinita multitudo martyrūq̄ ad magnū Cōstantinū. Sz p cōuersionē illi⁹ finaliter eccl'ia de toto pp'o gētili triūpbauit t̄ ipm iugo xpi subiecit. Qō preuidēs dauid in spū in pſona illi⁹ peregrini petit pficere t̄ adiuuari. Dicit ergo dñe ie su xpe alia mea defecit. i. lassata et fatigata est in salutare tuū. i. expectādo tuū auxiliū t̄ salutē ad liberādū me: t̄ supsperauī. i. valde speraui cū magna cōfidētia in vbū tuū. i. i promissionē qua promisisti in tua ascēsione q̄ misisti nos ad ꝑdicādum p vniuersum mundū: q̄tor⁹ mundus subjecē nobis in nōe tuo. Et sic ꝑdicauuimus euāgeliū et sustinuim⁹ nomē tuū. ꝓpter quā predicationē passi sum⁹ intolerabiles psecutiones expectādo vt liberes nos a feroci psecutiōe tyrānoꝝ. Et iō oculi mei defecerūt. i. lassati sunt t̄ fatigati dicētes. O dñe iesu xpe q̄n cōsolaberis me et liberabis me ab ista persecutione. Usi hoc in loco deficere sumit pro infirmari stupefieri. Nam xpiani

Universidad de Deusto

tpe psecutionum intantū fuerāt afflicti ⁊ icepe rūt deficere ⁊ i fide ifirmari: imo fugiebāt admō tes nec xpianos coram ppīis se audebāt notare Et itantū sunt infrigidati ⁊ stupefacti ⁊ Mar cellin⁹ papa ex timore ⁊tra psciētiā ꝓpulsus est idolis sacrificare siue icēsus adolere. Ideo sequit

xviij. di. c. ōes in glo. **Quia factus sum sicut vter in pruina: iustificationes tuas non sum oblitus.**

¶ Intātū defecit aia mea ⁊ ocli mei erpectādo auriliū ⁊ sum frigdus ⁊ rigidus ⁊ humore fidei ficcus ⁊ euacuat⁹ ⁊ stupefactus ⁊ imobilis sicut vter i pruina. i. in tpe pruine ⁊ hyemali cōstrigi tur dus est vacuus: intrīn ⁊ vix pōt aperiri ⁊ tra ctari: ita ego fui infrigidatus ex timore psecutio nus boc faciebā ad extra coā gētibus nō audēs xpm cōfiteri. tīi ab intra iustificatiōes tuas non sum oblit⁹. Quia nō pdidi fidē: q: bene credebā te esse verū deū ⁊ messiā. Sz ex timore rigidus ⁊ frigidus fact⁹ nō te audebā cōfiteri coā pomi nibus videns tantā stragē martyrū.

de pe. d. i. §. ecō trario. oc pe. d. ii. §. op ponit. **Quot sunt dies serui tui: quando facies de persequentibus me iudicium.**

Narrauerunt mihi iniqui fabulationes sed non vt lex tua.

¶ O dñe quātū durabit ista psecutio quē das fi nēret magne labor: reuela mihi quot sunt dies tui tui. i. qñ finiet ista psecutio. Et qñ facies iu diciū de tyrānis ⁊ paganis psequētib⁹ me: puta de nerone ⁊ domitiano ⁊ decio ⁊ diocletiano ⁊c. Nā gētiles ⁊ tyrāni iniqui narrauerūt mihi fabu latiōes sz superstitiones fabulosas deor⁹ ⁊ ritus nephādos ofiris ⁊ cereris ⁊ bacci ⁊ priapi ⁊c. Et cōpellebāt me seruare rit⁹ nephādos. Sz ista nō erāt vt lex tua q̄ docet vnū solū deū adorari tri nū in psonis ⁊ vnū i essentia. Et quō verbū est in carnatū: ⁊ quō nos redemit p passionē ⁊c.

lxij. q. j. nulli dubium. vij. q. j. c suggestum. **Omnia mandata tua veritas: iniqui persecuti sunt me adiuua me.**

Paulominus consummauerūt me in terra: ego aūt non dereliqui mandata tua.

¶ Nā sicut superstitio gentilitū est fabulosa ⁊ falsa ⁊ vana: ita p oppositū oia mādata tua: ⁊ tota lex est veritas ⁊ vera. Et q: legē tuā esse verā pdica bā ⁊ cōfitebar. ideo iniq tyrāni me psecuti sunt. Quare adiuua me ab eis liberādo. Nā tāta fuit tā grādis ⁊ crudelis psecutio ⁊ strages martyrū q̄ paulominus cōsummauerūt ⁊ deleuerūt me in terra: intrīn ⁊ vix reperiebar xpian⁹ in pplis et ciuitatib⁹ nisi q̄dā abscōditi in spelūcis montiū vt. ps de ysbano papa ⁊ siluestro q̄ latebant cū pau cis in mōtib⁹ serapintis ppe vrbē Romā: q̄ questus ductus ante ꝓsūtinū putauit cū sociis inte rire ⁊ totalr ecclesiā esse extinctā ⁊ deletā.

xl. d. c. q̄ libet. **Secundum miam tuam vivifica me: et custodiam testimonia oris tui.**

¶ Sed dicit iste bō ego aūt in extremo periculo posit⁹ nō dereliq̄ mādata tua. Nā socios licz pau cos exhortabar ad martyriū ⁊ nō desistebam ab

In eternum non obliuiscar iustificationes tuas. q: in ipsis vivificasti me.

xxv. q. j. ca. 16. §. bis ita ꝙ. ¶ Sed dñe fui i illa psecutiōe. nisi ꝙ lex tua fuit meditatio mea. ītūc forte perissez i būllitate. i. psecutiōe ⁊ dīrectiōe ⁊ aduersitate mea. q: sp me ditat⁹ suz i ea ꝓsiderās psecutōes ātiquor⁹ ⁊ quō i finē sp eos liberasti. In b̄ ḡ sperauī. ⁊ nūq̄ pdi di fidē scīēs ꝙ promissio euāgelica. nō poterat mē tiri nisi aliter ōtecissez. Et iō ieternū nō obliui scar iustificatiōes tuas. gr̄as agendo. cantando hymnos: celebrādo festa. meōrias martyr⁹. Q: in ipsis vivificasti ⁊ restauraſti me. Nā martyres tui sanguīe suo vivificauerūt ⁊ ꝓfirmauerūt eccliā.

xj. q. iij. c. ad mē sam. in. qō j. ca. nulli dubium. **Tuus sum ego saluum me fac: qñ iustificationes tuas exquisiui.**

zDe expectauerunt peccatores vt perderēt me testimonia tua intellexi.

¶ Ergo saluū me fac deinceps me a tyrānis li berādo. Q: tā tu⁹ seru⁹ ⁊ cultor⁹ sum ego cū toto populo gētili ad fidē cōuerso. Nā Iz ante essem involut⁹ in superstitiōe multor⁹ deor⁹. nūc tīi iusti ficatiōes tuas exqsiui. ⁊ legē euāgelicā colere ⁊ seruare decreui. Nam olim me expectauerūt: et insidiati sunt peccatores vt pderēt me in sua su perstitiōe. ramen testimonia tua intellexi. i. p fi dem legis euāgelice cognoui illā esse falsam. Et sic liberatus sum a macula illius ⁊ etiā a tormē tis ⁊ persecutoribus suis liberatus virtute legis euangelice ⁊ fidei ⁊ charitatis.

xv. qō. j. c. firmiſſime. **Omnis consummationis vidi finē: latum mandatum tuum nimis.**

¶ Nam ego intellexi ⁊ vidi occulis fidei xp̄s fi nē esse oīs ꝓsummatiōis legis: q: fuit finis legis ⁊ ppbetar. Vidi ēt ⁊ intellexi in lege esse latū mā datū tuū. i. mādatū dilectiōis dei ⁊ primi: qō dr latū: eo ꝙ ex eo pēdet lex ⁊ ppbete ⁊ cōtinet oīa alia mādata ⁊ precepta q̄ Iz sint multa: tīn oīa radi cant in vno mādato dilectiōis. Hoc inquā mandatū nimis latū intellexi esse finē oīs cōsummatiōis ⁊ obseruātie legis: ⁊ iō cum hac charitate oēs psecutiones supauī. iō gr̄as ago ⁊c. Agit ergo gr̄as in pdictis duob⁹ octonarijs de victoria habita de tyrānis ⁊ pplo gētili quem ingo fidei subiecit p charitatē ⁊ donū fortitudis. Et supra dictis ps i bis duob⁹ octonariis q̄ir iste pegrin⁹ ab ascēsiōe dñi vsq̄ ad cōstātinū fuit multiplici ter p tyrānos vexat⁹ ⁊ afflict⁹ in aplis ⁊ marty ribus. sed tandē de oīb⁹ triūphauit p ꝓuersionē magni Cōstātini ⁊ totū orbē subiugauit. hoc etī am dicit vnusq̄sq̄ vir iust⁹ qui triūphauit de pec cato resistēdo tēratiōibus per gratiā preuenien tem: aut surrexit a peccato per penitentiam.

Hem. xvj. q. j. c. reuerſimini. **Quomodo dilexi legem tuaz domine: tota die meditatio mea est.**

Super inimicos meos prudentem me fecisti mādato tuo: q: in eternum mihi est.

¶ In hoc xviij. octonario iste peregrin⁹ petit pfi cere i doctrina ⁊ sapia euangelica: vel potest dici ꝙ agit gr̄as: ꝙ tīi ꝓfecerit i doctria ⁊ scia cōstā tini. ꝙ tota idolatria fuit deleta ⁊ tot⁹ pplis gēti lis venit ad fidē. Et sic diabol⁹ q̄ eiecerat boiez ō padiso fuit eiect⁹ ab isto mūdo: ⁊ste creuit eccl̄ia i fide ⁊ doctria legis euāgelice. Et cui⁹ studio ⁊ doctrina ꝓsecuta est eccl̄a. ex. fruct⁹: vt patebit i b̄. xiij. ⁊ seq̄nti octonario. Nīi prio eccl̄ia ꝓfecit i doctria. Scōo in scriptarevite plimor⁹ religiosor⁹ ⁊ dr̄marar. ℒ ¶ Ad cui⁹ itelligētiā est notā. ꝙ fi nita psecutōe tyrānor⁹ tpe Cōstātini eccl̄ia būit frequētiā ⁊ copiā doctor⁹: tā grecor⁹ ꝙ latinor⁹ q̄ declararūt ⁊ iterp̄rati sūt totā scripturā nouī ⁊ ve te. test. sicut fuit Athanas⁹ ⁊ Eusebi⁹ ⁊ Gregor⁹ Nazāzen⁹ ⁊ Basili⁹ ⁊ Hylari⁹ ⁊ Ambros⁹ ⁊ Hie ronym⁹ ⁊ Augusti. Et sic eccl̄ia tīe marie vigu it in sapia ⁊ doctria ecclīastica. Et iō illa etas di cta est etas aurea sacror⁹ doctor⁹. Hoc q̄ quidēs oō i spū dicit i ꝓsona dur⁹ pegrini ecclīastici. Quō dilexi legē tuā oñe. i. intātū dilexi legē tuā: ꝙ to ta die cōtēplor⁹ in ea. Et sic ꝑpter assiduū studiū ⁊ cōtēplatiōes ꝓdona sapie ⁊ intellectus mihi in lege gr̄e collata fecisti me prudentē super omes infideles ⁊ bereticos inimicos meos. Et hoc nō ex meis viribus ⁊ laboribus: sed q: in eternū mi bi eos ppitius dona huiusmodi conferendo.

De ꝓse. dist. iiij. c. gr̄a. **Super oēs docentes me intellexi: q: testimonia tua meditatio mea est.**

Super senes intellexi: q: mandata tua que sīui.

¶ Et cū tali gr̄a ⁊ frequēti meditatiōe intellexi secreta ⁊ mysteria ⁊ sacra legis sup oēs. i. magis ꝙ oēs magr̄i docētes me. Nā plus itellexit ⁊ ātiquos pres patriarchas ⁊ ppbetas. D ¶ Nā plus intellexit cet⁹ apl⁹ ꝙ Abraam. Isaac ⁊ Ja cob ⁊ Dauid ⁊ ceteri ppbete: vt ait Hierony. in prologo ad desideriū. Nā q̄ illi viderūt sub enig mate in figura: isti viderūt oculis corpis ⁊ mē tis ⁊ p effectū ⁊ hystoriā. vñ saluator Matth. xj. Beati oculi ⁊c. Q: multi reges ⁊ ppbete volue runt videre q̄ vos videtis ⁊ nō viderūt. Et sequi tur. q: mādata tua queſui frequēti studio ⁊ me ditatiōe cū auxilio donor⁹ spūsti. Et no. ꝙ ea q̄ dicta sunt nō solūmō intelligunt ⁊ verificant de eccl̄ia pro statu doctor⁹ sed etiā de ipsomet da uid q̄ fecit hūc psal. Nā ipse in statu ppbetico in tellexit mysteria eccl̄ie sup oēs docētes ⁊ senes q̄ ipm p̄cesserunt. Nā clarius ⁊ magis distincte fuit ipsi reuelatū mysteriū incarnatiōis ⁊ passio nis ⁊ resurrectionis xp̄i ꝙ ipsi moysi ⁊ abrahe ⁊ ceteris patriarchis ⁊ ppbetis: vt dictū est i prologo R ¶ Et ideo Iz moyses scripserit legē tīi intelligē tia legis clari⁹ fuit reuelata ipsi dauid. Nam vt plurimū interp̄tat⁹ est legē moysi in psalmis. Et iō de seipsa pōt dicere. Sup senes intellexi ⁊c.

Ab omni via mala prohibui pedes meos: vt custodiam verba mea.

Universidad de Deusto
Biblioteca

f.q.ñ.c. ficut fertur.t.c. vigeri.

Iudicijs tuis nõ declinaui: q; tu legez posuisti mibi.

¶ Sed q; lex xp̃i nõ solũmõ est data cã sciẽdi sz etiã cã bene operandi: vt p ipsaz efficiamur boni t iustificemur in opib? nr̃is. Ideo dicit intãtum profecit sũpple in studio sacre scripture q̃ ab oi vi3 mala t ab oi vitio pohibui pedes. id est affectus meos t appetitus t operationes vt custodirẽ verba tua: t p:cepta t mãdata t a iudicijs tuis t statutis nõ declinaui. Quia tu legem posuisti mihi prohibentem omne peccatum.

De pe. dis.ñ. c. firmum fundamentuz.

Quã dulcia faucibus meis eloquia tua super mel ori meo.

¶ O ergo q̃ dulcia facta sunt fauclb', meis spiritualib' eloquia tua ad vescẽdũ spñaliter. Intantũ q̃ facta sunt dulcia ori meo t gustui spirituali sup. i. magis q̃ mel. ℣. ¶ Unde nota q̃ intellect' fidelis bz duas fauces q̃bus mãdit t rumiat sacrã scripturã. Faux superior ẽ sensus mysticus. Faux inferior est sensus moralis os autez aie est nobis sensus anagogic'. Dis ei faucibus ruminata t hoc ore hausta sacra scriptura ẽ oui eis sup mel. Si aũt solo sensu litterali deglutiat reddit insipida t inutilis t indigesta. Ideo vt sic occidit: sed illis fauclbus digesta t illo ore exausta viuificat t nutrit animam.

De pe. dis.ñ.ſ. nõẽ mirum,

A mandatis tuis intelleri: propterea odiui omnem viam iniquitatis.

¶ Jtẽ fecit mihi septimũ fructũ t attulit meditatio lugis legis euãgelice. Quia a mãdatis .i. et' mãdatis tuis intelleri iniqtatẽ t iusticiã ouscere boleꝛ in interitũ mortis. Ideo. id est ppter ea odiui oẽz viã t pessuz t opationem iniqtatis. Et supradictis pz qualiter iste peregrin? multum profecit in ista etate circa intelligẽtiã sacre scripture quã spiritus sanctus ipsi declarauit p Augustinũ t alios doctores. Et digessit t ruminauit eã duabus fauclbus. ſ. sensu propbetico t morali. t sic reddit eã dulciorẽ sup mel t fauum t magis dulcẽ q̃ aurum t argentũ vete. le. Intantum q̃ iste peregrinus p illo statu supradictoꝛũ doctoꝛ sup oẽs senes vete. tes. intellerit legẽ dñi t sacrã scripturã. Et hoc est q̃ intẽdit ppbetice dicere dõ i psona hui? peregrini i hoc octonario.

Lucerna pedibus meis verbum tuum: t lumen semitis meis.

¶ In hoc octonario petit pficere in sanctitate vite t bonis opibus ſm legẽ euãgelicã: cuiusmodi fuerũt multi sancti viri religiosi t anachorite in deremo tpe Cõstãtini vt dictũ ẽ. Et sic numerat ser alios fructꝰ quos adeptus est ex studio legis euangelice in societate sanctoꝛ religiosoꝛ. Et iõ in persona eoꝛ dicit. O dñe verbũ tuũ. i. lex euãgelica fuit lucerna pedib? meis: t lumẽ dirigẽs pedes t opatiões meas ne ruerẽt i pecñ: demõstrãs q̃d pfeq; q̃d ve cauere deberẽ. t fuit lumen semitꝰ t pgressib? meis. Et. b. d. q: lex euãgelica docet pbibere pedes ab oi via iniqtatis: t dirigit nos p semitas mãdatoꝛ t pceptoꝛ, t ideo seq̃tur.

Rume. xxiij. q. j. et. non turbaꝝ.

Juraui t statui. custodire iudicia iustitie tue

xxiij. q. j. c. noui.

¶ Cũ recepi baptismũ sup. iuraui. i. vouit t promisi t statui. i. firmiꝛ me obligaui custodire iudicia iustitie tue cũ abrenũciaui diabolo t mũdo t põpis eius. Hoc idẽ põt referri ad statũ monachoꝛ t religiosoꝛ q̃ renũciantes mũdo t põpis eccie pplo segregauerũt t iurauerũt t statuerunt seq̃ cõsilia xp̃i: t sic vouerũt tria vota ſ. obedientiã castitatẽ t pauptatẽ: t sic secuti sũt xp̃m. t iõ seq̃t.

xxij. q8. iij. c. pe sens.

Humiliatus sum vsquequaq; dñe viuifica me secundum verbum tuum.

Voluntaria oris mei beneplacita fac dñe: t iudicia tua doceme.

Anima mea in manibus meis semper t legem tuam non sum oblitus.

¶ Humiliatus sũz vsq;quaq; dñe. ſ. p obediẽtiã t castitatẽ. Et iõ viuifica me p graz ſm vbũ tuũ Et iõ seq̃t. Bñplacita fac tibi dñe t accepta voluntaria vota oris mei: q: scio q̃ pcõres nõ exaudis. iõ doce me iudicia tua. i. fac me iplere ex gra q: alia mea semp est i manib? tuis. i. offero eã tibi vt facias voluntaria oris mei tibi bñplacita: q: legez tuã nõ sum oblit?. Hoc aũt dicit: q: religiosi se'o renũciãtes posuerũt aiam t voluntatẽ in manibus sui plati. Sed q: vt plurimũ bt. Alia mea i manib? meis semp ſm nostrã trãslationẽ. Ideo est alia snia. i. q: alia mea est semp i manib? meis i. in arbitrio meo libera me ad vtrũlibet. Iõ legẽ tuã nõ sum oblit?. vel sic. Fac ergo vota mea voluntaria bñplacita tibi: q: nil aliõ habeo meuz ppriũ nisi opationes t oões voluntarias: eo q̃ pcedũt ex libero arbitrio. Mãala t voluntas est in manibus meis. i. in mea pte: q: nibil tã in potestate nr̃a q̃ voluntas: vt inquit Auguſt.

Posuerunt peccatores laqueum mihi: t de mandatis tuis non erraui.

iij. q8. j. nulli. dubium.

¶ Et declarat q8 dicit. Mia mea i manib? meis semp: q: posuerũt pcõres. i. õmones mihi laqz ideꝰ multiplices tẽtationes: q: sancti multas tẽtationes passi sunt in deserto: vt pz de bto Antonio. Etiã nõ solũ diaboli posuerũt mihi laqẽos in terris: sed etiaz pcõres t praui t heretici q̃ sunt mẽbra diaboli posuerũt mihi laqueũ hereticos i sacra scriptura adducẽtes falsas opiniones vt i aliquã heresim luciderẽ. Et cũ auxilio gr̃e tue t diligẽti studio legis euãgelice: nũq̃ erraui de mãdatis tuis: nec a veritate fidei catholice. nec etiã erraui mortaliter trãsgrediẽdo mãdata. imo ea opere compleui.

xxiij. q. i. disp̃licz.

Hereditate acquisiui testimonia tua in eternum: quia exultatio cordis mei sunt.

xv. q8. j. c. firmis sime.

Jnclinaui cor meum ad faciendas iustificationes tuas in eternum: propter retributionem.

¶ Et sic ex iugi meditatione sacre legis acq̃siui ineternũ testimonia tua. i. itelligẽtiã sacre scripture hereditate q̃dã. i. in hereditat ẽ t possessionẽ, que quidẽ mãdata sunt exultatio cordis mei, q:

exulto t letor in possidẽdo intelligentiã legis: ac si possiderẽ magnũ thesaurum inuentũ in agro. Odath. xiij. Quia nõ solũ letor in possidẽdo istuz thesaurũ sacre scripture in sciẽdo: sed ope adimplẽdo xpl'em q̃ in ea p̃cipiunt t iubent: iõ inclinaui cor meũ t appuli animũ ad faciẽdas iustificatiões tuas in eternũ. Et ß nõ invacuũ currẽdo sed ppter retributionẽ t coꝛonã incoꝛruptibilẽ t beatitudinẽ pmissaz &c. Quia ppositũ i pncipio. Beati immaculati in via: q̃ ambulãt in lege dñi. ß

Fructꝰ xv. ex studio scriptuꝝ

¶ Et q̃ patz q̃. xv. fructꝰ dicit iste homo se collegisse ex iugi studio sacre legis euãgelice et sacre scripture p gratiã t donũ sapiẽtie t intellectus. Primo q: factꝰ est prudẽs super inimicos suos Secõ q: itellerit sup magistros suos. Tertio q: itellerit sup oẽs antiqs patriarchas t ppbetas. Quarto: q: ler euãgelica pbibuit pedes et' ab'oi via mala. Quito: q: nõ declinauit a iudicijs dei. Sexto: q: p talẽ euãgelicũ facta est dulcis scriptura vetere. test que erat insipida. Septimo odiuit omnem viam iniquitatis. Octauo: q: lex euãgelica fuit lucerna ipsi t lumen. Nono: q: ppter eꝰ dulcedinẽ iurauit eam seruare t in religiõe tria vota pmittere. Decimo q: vniuificauit eum a morte. Undecimo: q: sola lex euangelica est illa que offert deo sacrificiũ de se gratũ et bñplaciũ deo Duodecimo q̃ q̃ dirigit' alege nõ potest errare. Tertiodecimo q̃ et' possessio est lata. Quartodecimo q̃ inclinauit coꝛ hominis ad faciẽdas iustificatiões. Quitodecimo: q: p talẽ ipsaz habem? retributionem eternã. t beatitudinẽ promissam

xxiij. q. iij. duo. Jrrv. d. odio.

Jniquos odio habui: et legez tuam dilexi.

¶ In isto. xv. octonario exequẽti petit auxiliũcõ tra hereticos. Et ait etiã gratias de victoria habita de eis ibi. Feci iudiciũ. ¶ Quantũ aũt ad primũ est aduertendũ q̃ postq̃ peregrin? cuaserat t triumphauerat de tyrannis vidit nouum genus belli quasi ciuilis t visceralis ꝓtra se cõcitari: q̃ fuit conuenticula t, prauitas hereticoꝝ: q: tũc surrexit heresis arriana quã amplexi sunt imperatoꝛes grecoꝝ t reges Gothoꝝ t vandalorum quevisa est superare crudelitatez tyrannoꝝ Ideo nõ cessat semper petere auxiliũ cõtra eos debellandos per arma sacre legis tdonuz sapiẽtie t intellectus. dicit ergo. O dñe egovidi aciez hereticoꝝ iniquoꝝ contra me preparataz multa mihi cõminantẽ t falsas opiniones ꝓtra legem tuam machinantẽ: sed nolui adherere immo inquos hereticos odio habui t legẽ tuã dilexi. q̃si dicat. Malui sequi veritatẽ legis tue q̃ eoꝝ iniquitatem. Ego eũ nõ odiui in eis natura. sed iniquitatẽ: q: semp desideraui cõuersionẽ eoꝝ.

xcv. dist. ecce.

Adintoꝝ t suscepto: meus es tu: et in verbum tuum inspersperaui.

¶ Et iõ ad debellãdos hereticos sic adiutoꝝ et ad defendẽdũ me ab eis ne capiãt me in laqo t falsis opinionib? coꝛũ: sed sis suscepto: dona gratiarũ pferendo. Quia in vbum tuũ superspersperaui: cuz dixisti. Nõ estis vos q̃ loq̃mini: sed spiritus patris q̃ loquit i vobis &c. Et nolite cogitare &c.

Declinate a me maligni: et scrutabor mandata dei mei.

iij. q. j. c. bis ita.

¶ Jam cõuersus ꝓtra hereticos dicit. Declinate ame heretici maligni t simulati t deceptoꝛes machinãtes t ꝓfingẽtes nouas t falsas sectas cupiditate ppie glorie. t pro q: ego scrutabor mãdata legis dei mei: ꝓdoctrinã eoꝝ. i. qbus dat vera doctrina ad ꝓfundos t debellãdos vos oẽs.

Suscipe me secũdũ eloquiũ tuũ et vinã: et non confundas me ab expectatione mea.

xxiij. q. j. c. loq̃t xv. di. ca sancta.

Adiuua me t saluus ero: et meditabor in iustificationibus tuis semper.

¶ Et ꝓuersus ad deũ dicit. O xpe suscipe me mibi gratiam t auxilium ꝓferendo. Secõm vbuz tpmissuz tuũ quo dixisti. Ego p te petre rogabo ne deficiat fides tua. t iterũ. Ego autez vobiscũ sum vsq; ad cõsummationẽ seculi. Et si hoc feceristi vnamq; gratiam in lege tua t nõ moriar in heresi eoꝝ: t nõ ꝓfundas me ab expectatione mea: q: semper speraui t fiduciaz habui in supradictis pmissis. Adiuua ergo me contra iniquos vero saluus nec timebo eos. Et nõ solũ ero saluus: sed victor et meditabor in iustificationibus tuis semper. quasi dicat q̃ ideo salu' ero: quia meditabor &c.

xxiij. q. iij. ipsa pietas.

Spreuisti omnes discedẽtes a iudicijs tuis quia iniusta cogitatio eoꝝ.

Prevaricantes reputaui oẽs peccatores terre: ideo dilexi testimonia tua.

¶ Et quare eris mihi adiutoꝛ t ero saluus t victoꝛ q: supple. Tu spreuisti t cõfudisti oẽs hereticos discendentes t separãtes se a iudicijs tuis t doctrinis legis euangelice nouas sectas t falsas configẽtes: t hoc feciſti: quia cogitatio eoꝝ est iniusta t iniqua: quia nõ zeloveritatis sed ambitionis t utilitatis t proprie glorie cõfingunt ipsi tales sectas t falsas opiniones cõtra veritatem legis discedentes a veritate catholica. Ideo reputaui oẽs hereticos t peccatores terre: scilz terrenos t querentes gloriã in mũdo esse prevaricantes t trãsgressoꝛes legis t falsificatoꝛes sacrarũ litterarum cõtra verũ sensum eas ad suas falsas opiniões ertoꝛ quẽtes: vel ex eis falsas opiniões ꝓtra vitatẽ erroꝛ quẽtes: iõ ego dilexi testimõia tua t doctrinã tuã verã. Legem ſm veritatẽ t sensum spñalem verũ intelligẽdo: tetiã nõ solũ hereticos: sed oẽs pcõres t infideles reputaui pvaricatoꝛes legis. Nã indei sunt pvaricatoꝛes legis veteris inquantũ nõ recipiũt sensuz mysticũ ad quẽ pncipaliter facta ẽ: sed i litteram volũt mori. Et gẽtiles sunt etiã prevaricatoꝛes. illã lz nõ haberẽt legẽ moysi: tñ habebãt legẽ naturalem scriptã i cordib?. Heretici vo manifeste sunt pvaricatoꝛes scripture puertẽtes verũ sensuz t erroꝛ quẽtes falsum. Mali vero xpiani sunt pvaricatoꝛes mãdatoꝛ: t trãsgressoꝛes preceptoꝛ.

Confige timore tuo carnes meas: a iudicijs enim tuis timui.

xxiij. q. vj. scis matici

¶ Sed quia tales ideo sunt pvaricatoꝛes t trãsg

Universidad de Deusto
Biblioteca

gressores legis qz contẽnunt et nõ timent deum
Ideo tu dñe confige ⁊ penetra et reprime carnes
meas ⁊ appetitus ⁊ affectiones inordinatas ti-
more tuo casto ⁊ filiali: vt fugiã talem pestem et
hereticã prauitatẽ ⁊ talem inanẽ gloriã ⁊ ambi-
tionẽ. Et omnẽ carnalẽ cõcupiscentiam: qz semp
timui discedere a iudicijs tuis ⁊ mandatis tuis:
eo ꝙ tu sprecuisti descẽdẽtes a iudicijs tuis.

Feci iudicium et iusticiam: non tradas me
calumniantibus.

Suscipe seruum tuum in bonum: non ca-
lumnientur me superbi.

¶ Quia nõ discessi a iudicijs tuis: imo timui dis-
cedere ab eis: imo feci iudiciũ ⁊ iusticiã: qz opus
sum fm iusticiã ⁊ p̃ceptа legis tue. Ideo non
tradas me hereticis calũniãtibus et volentibus
me decipere cũ suis fictis ⁊ falsis opinionibus.
Sed suscipe me seruũ tuũ i bonũ. i. trahe me ad
bonã partẽ ⁊ bonũ sensum sacre scripture per do
na spũssancti cõferendo mihi gratiã: ne superbi
et ambitiosi heretici calumnientur: nec decipiãt
in suis prauis ⁊ falsis sectis.

Oculi mei defecerunt in salutare tuum: et
in eloquium iusticie tue.

¶ Nã oculi spũales mẽtis defecerũt. i. lassi ⁊ fati
gati sũt: sperãdo i salutare tuũ: scz in xp̃m ⁊ in elo
quiũ iusticie tue. scz in legẽ cuãgelicã que dr elo-
quiũ iusticie: qz sola ipsa bonem iustificat.

Fac cum seruo tuo misericordiam tuam et
iustificationes tuas doce me.

Seruus tuus sum ego: da mihi intellectũ
vt sciam testimonia tua.

Tẽpus faciẽdi dñe: dissipauerũt legẽ tuã.

¶ Quasi dicat: o xp̃e te ⁊ legẽ tuã diu expectaui
postea in ea perscrutanda diu insudaui ⁊ labora
ui. Fac ergo misericordiã tuaz cũ seruo tuo: ⁊ iu
stificationes tuas doce me. i. postq̃ dedisti leges
mihi: doce me in ea: vt intelligã eã secreta. Sed
qz hoc nõ potest esse sine gratia eleuãte intelle-
ctum: ergo da mihi intellectũ. Nõ potentiã intel
lectiuã. qz iam eam dedisti mihi naturaliter cum
alia in creatione: sed da mihi donũ intellectus vt
sciã ⁊ intelligã testimonia tua. i. secreta ⁊ arcbana
legis tue quã signis ⁊ miraculis ⁊ testimonio le-
gis ⁊ ppbetaz cõfirmasti. Fac ergo vt postq̃ ser
nus tuus sum ego: ⁊ seruire tibi intendo: legem
tuã seruãdo ⁊ defendẽdo ab hereticis ⁊ infideli
bus: ℒ ¶ Qui quidẽ heretici dissipauerũt legẽ
tuã falso modo glosando: ⁊ scripturas peruertẽ-
do a vo sensu. Que quidẽ lex cuangelica est tps
faciẽdi. Nam lex vetus fuit tps ppbetãdi ⁊ signi
ficãdi: qz omnia cõtingebant illis in figura ⁊ fuit
tps significãdi ⁊ figurãdi. Tamẽ lex cuangelica
fuit ⁊ est tẽpus faciẽdi ⁊ implendi ea que in lege
veteri sunt figurata ⁊ ppbetata. Nã xp̃s fecit et
impleuit ea que ibi dicta sunt ⁊ figurata. Simi-
liter lex cuangelica dicitur tẽpus faciẽdi: quia
in ea est tempus meritorie operandi.

Ideo diligi mandata tua: super aurum et
topazion.

Propterea ad omnia mandata tua dirige
bar: omnẽ viam iniquam odio habui.

¶ Ideo ego dilexi mãdata legis cuãgelice: sup
aurũ ⁊ topazion: ⁊ sup oẽm lapidẽ p̃ciosum: qa
nullũ p̃ciũ tale est ipsi cõparandũ cũ p eã obser
uantiã emat regnũ celoz. Jõ ego dilexi legẽ tuã
q̃ est tps faciendi ⁊ meritorie operãdi: propterea
ad oia mãdata tua dirigebar. i. qz lex tua direxit
me ad oia mãdata tua intelligẽda ⁊ faciẽda. Jõ
oẽm viã iniquã ⁊ falsaz sectã hereticoz ⁊ perõũ
⁊ vitioz odio habui ⁊ fugi ⁊ cuitaui. O ¶ Nõ no
ta ꝙ q̃ttuor gña boim conata sunt dissipare legẽ
dei in tpe faciẽdi: scz post aduẽtũ xp̃i. Nã primo
iudei dissipauerũt totã legẽ veterẽ negãdo xp̃m: qz
totũ tẽpus legis veteris fuit tẽpus significãdi ⁊
figurãdi ⁊ p̃nũciãdi: sed in xp̃o incepit tps faciẽ
di ⁊ verificãdi. qz vificauit legẽ ⁊ ppbetas ⁊ im
pleuit ⁊ fecit oia q̃ in lege erãt significata ⁊ ppbe
tata. Judei ergo negãdo xp̃m negarũt ⁊ falsifi-
carũt ⁊ dissiparũt legẽ et ppbetas in tpe faciẽdi
⁊ verificãdi. Secõ conati sunt dissipare legẽ dei
ipsi cyrãni: vt ptz in passionib⁹ martyrũ. qz Dio-
cletianus precepit incẽdi oẽs scripturas sacras
vtriusq̃ testamẽti: vt ptz in eccliastica hystoria.
Tertio heretici conati sunt dissipare legẽ dei et
totã scripturã vtriusq̃ testamẽti falso mõ glosan
do trahẽdoo et ad suos falsos errores. vt patet
ibidẽ. Quarto conabit destruere ⁊ dissipare can
dẽ legẽ ipse filiꝰ pditiõis antixp̃s. vt ptz Dan 7.
B ¶ Collegit ergo iste bõ ex cõtẽplatiõe: ⁊ iugi
studio legis diuine: simul cũ dono intellect⁹: de-
cem fruct⁹ siue pfectus. Primo qz habuit inisũ
odio. Secõ qz habuit deũ susceptorẽ ⁊ adiutorẽ
Tertio qz declinauit a malignio. Quarto qz nũq̃
fuit confusus nec fraudat⁹ ab expectatione sua.
Quinto qz fuit adiutus ⁊ salu⁹. Sexto qz sprecuit
oẽs hereticos ⁊ p̃uaricãtes. Septimo qz semper
in ea fuit confixus et refrenat⁹. Octauo qz fecit
semp iudiciũ ⁊ iusticiã. Et sic nõ est traditus de
ceptorib⁹ nec calũniãtibus. Nono qz habuit bo-
nũ ⁊ verũ sensum sacre scripture ⁊ ipsum attigit
Decimo qz totũ suũ effectũ ⁊ conatũ posuit in sa
cra scriptura: et eã super omnia dilexit.

Mirabilia testimonia tua: ideo scrutata
est ea anima mea.

Declaratio sermonum tuorũ illuminat et
intellectum dat parvulis.

¶ In toto residuo huj⁹ psalmi iste peregrinus
petit cõsummare ⁊ pficere cursum suũ in quiete
cõtẽplatione ⁊ vita perfecta. Et sic cõtinue petit
auxilium eõrum impedientes iter ⁊ cursum suum.
ℒ ¶ Id cuius intelligentiã est notãdum vt plu
ries dictũ est: ꝙ finita rabie tyrãnorum surrexit
psaultas hereticorum. Ideo sicut christus dedit
martyribus caritatẽ ⁊ donũ fortitudinis ad pro
pulsandos incursus tyrannoz. Ideo dedit sapiẽ
tiã doctoribus ⁊ intellectũ ⁊ cetera dona spũsancti

xxiij. q. j. sũma. ⁊ vij. q. j scicndum

Etiã xv. q. vj. ista sacerdotibus et. lvj. d. ij geno.

xxiij. q. j. nõ turbatur.

xxj. q. iij. c ad mẽsã Et. lvj. d. c. nescit. xxiij. q. iij. c. hereses.

Mota.

Diuisio psalmi.

De pse. dis. j qñ etiã stamus.

Pbe. qõ interpretat errauit vl os aperui xxiij. q. v c. nõ eos

Et sic peruersitas hereticoz fuit cã. vt multi do-
ctores scrutarent sacrã scripturã. ⁊ glosarẽt ⁊ de
clararẽt eã. vt defenderẽt eam ab hereticis. tñe
origenes. ⁊ Athanas⁹. ⁊ Basilⁱ⁹. ⁊ Epiphanius.
⁊ Ebrisostom⁹. apud grecos multa ⁊ infinita vo
lumina scripserũt. Apud latinos augustin⁹ ꝫ gẽ
tiles libros de ciuitate dei scripsit in q̃b⁹ defen-
dit ciuitatẽ dei. eo ꝙ Romani volebãt repetere
idolatriã. in q̃bus oẽs scripturas conab elucida
re. Et ꝙtra arrianos libros scripsit ó trinitate et
plures alios. Contra pelagianos vero viginti
duo volumia. Et ꝫ manicheos totidẽ. In psal-
terium aũt copiosos edidit cõmẽtarios. Et sup
Jobãnẽ ⁊ oẽs epl̃as Pauli. ⁊ sup totũ testimen⁹
⁊ nouũ. Et infinita alia volumina in quibus tbe
sauros sacre scripture quondã clausos nobis a-
peruit. Hoc et fecit Hierony⁹. ⁊ Ambrosi⁹. ⁊ Hyla
rius. ⁊ Gregorius ⁊c. Et sic p̃ istos tres doctores
hereticis deuictis sacra scriptura fuit illucida-
ta ⁊ nobis mãifestata. Jntantũq̃ multi se dede-
runt studio diuine legis ⁊ cõtẽplatiõis. ⁊ dimisse
res vitã actiuã se ad cõtẽplatiuaz trãstulerũt. vt
ptz de frequẽtia monachoz egypti ⁊ grecie ⁊ ita
lie ⁊ britãnie. Et sic ex illo tpe magis apparue-
runt nobis mirabilia arcbana sacre legis. Et ex
tñc eccl̃ia p̃ aliqua tpa fuit in p̃spero statu. Sz
qz nunq̃ defuit hereci ⁊ hypocrite vsq̃ ad anti-
christũ q̃ erit iudeus ⁊ tyrãnus ⁊ hypocrita ⁊ he
reticus vt pluries dictũ est. Nõ ꝙ sit iudeus. sed
singet se iudeum. ⁊ circũcidet se vt attrahat ad se
iudeos. Et sõ Dauid p̃uidẽs in spiritu totus di
scursum ecclesie residui tpis a p̃speritate eccle
sie vsq̃ ad antixp̃m. in sequentib⁹ octonarijs
introducit istũ bolem mysticũ qui agit gr̃as de
donis gr̃az ipsi datis in scripturis elucidãdis. ⁊
de q̃ete ⁊ otio ipsi dato in vita cõtẽplatiua. ⁊ pe
cit auxiliũ ꝫ impedientes otiũ ⁊ cõtẽplationem ⁊
p̃speritatẽ ecclie. Ideo duo facit. Nã p̃o agit
gr̃as de p̃dictis. Secõ inuocat diuinũ auxiliuz ꝫ
persecutionẽ antixp̃i ⁊ ceteroz. ibi Clamauit i to
to. ¶ Quãtũ ad primũ duo facit. Nam p̃mo agit
gratias de predictis. Secõdo petit auxiliũ ⁊ vi-
tiones cõtra hypocritas ⁊ simulatos. ibi iustus
es domine. Dicit ergo ad primum O domine qz
mirabilia sunt testimonia. id est secreta ⁊ arcba
na legis testificata in veteri testamẽto p̃ p̃ias
cbas ⁊ ppbetas. ⁊ in nouo per os tuum ⁊ per si-
gna ⁊ miracula. ideo scrutata est ea alia mea per
Origenẽ ⁊ Augustinũ. ⁊ Eusebiũ. ⁊ Hieronymũ
⁊ ceteros doctores qui scrutati sunt arcbana sa-
cre scripture. Unde declaratio ⁊ glosa sermonũ
tuorum facta per istos doctores illuminat om-
nes populos fideles. Et dat intellectũ ⁊ intelli-
gentiam paruulis ⁊ simplicibus. que secreta tua
ante erant absconsa. Nunc autez absconditi ea
sapientibus ⁊ prudẽtib⁹ huius mũdi. ⁊ reuelasti
ea paruulis ⁊ simplicibus fidelibus. Et ideo

Os meum aperui ⁊ attraxi spiritus: quia
mandata tua desiderabam.

¶ Postq̃ vidi tãta copiã ⁊ abũdãtiã thesauri et
lumis tue sapie. apui os aie. s. intellect⁹ ⁊ volũta
tis. Et attraxi spũm sapie ad refrigerãdaz ⁊ nu-
triẽdã aiaz q̃ ante fuerat esuriẽs. qz mãdata tua
desiderabã. Nã istũ cibũ ⁊ potũ spũalem desde
raui a principio mundi vsq̃ ad aduentum tuum.

Aspice in me ⁊ miserere mei: fm iudicium
diligentium nomen tuum.

¶ Postq̃ adeptus est bãc copiã ⁊ abũdantiam.
Petit in eius otio ⁊ quiete diu ⁊ semp manere et
confirmari. Ideo dicit. Aspice in me ⁊ miserere
mei: ⁊ permitte me quietari ⁊ frui bono cio fm iu
dicium diligentium nomẽ tuum: id est sicut per-
mittis angelos qui diligunt nomen tuum mane
re in perpetua quiete contẽplatõis. Qaz a prin
cipio induisti ⁊ ꝫfirmasti eos in gr̃a ⁊ dete eo ꝙ
tibi adbesert. alios aũt iudicasti ad penã eternã.

Gressus meos dirige fm eloquium tuum:
⁊ non dominetur mei omnis iniusticia.

¶ Ergo aspice in me fm iudiciũ istoz bonoz an
gelorũ diligentiũ nomẽ tuum: ⁊ cõserua me i lege
tua ⁊ dirige gressus ⁊ opatiões meas fm eloqui
um: ⁊ legẽ ⁊ mãdata tua: vt nulla iusticia ⁊ mul
tũ peccatũ dicatur mei: qz oẽ peccatũ fit ꝫ iusti-
ciam ⁊ p̃ceptа dei que cõsistũt in quadã iusticia
qz ve illi cuhcupiditas ⁊ caro ⁊ superbia ⁊ iniusticia
dñatur: qz fm Ciceronem miser est cui peccare
licet: qz ⁊ si dñetur seruꝰ est. Et qõ deterius est:
quot vitioum tot dominoum.

Redime me a calumnijs hominum: vt cu-
stodiam mandata tua.

¶ Et nõ solũ rogo vt nõ dñet mei iusticia petiz
ẽr nõ dñentur mei tyrãni ⁊ infideles ⁊ boies iñ
ti. Redime ⁊ libera me ꝫ a calũnijs ⁊ deceptiõi
bus ⁊ fraudib⁹ boim hypocritaz. qui veniũt in
vestimẽtis ouiũ ad calumniãdũ. ne impediant me
in cõtemplatiõe. Sed custodiã mandata tua.

Faciem tuam illumina super seruum tuum
⁊ doce me iustificationes tuas.

Exitus aquarum deduxerunt oculi mei:
quia non custodierunt legem tuam.

¶ Facies eñ p̃sis est filij⁹ tps q̃ lumẽ siñ super
nos emisit. Et p̃ tale lumẽ doce me iustificatõel
tuas. Nã qz p̃ preritũ peccaui ꝫ te. Jõ tã fleui pe
nitẽtiã i lacbrymis ⁊c. Uñ oculi mei ỏdurerũt eti
tus aquaz. i. riuos lacbrymaz pre dolore ⁊ cõtri
tiõe: qz nõ custodierũt legẽ tuã: imo p̃uaricati ⁊
trãsgressi sunt p̃cepta tua. Jõ postq̃ egi pniam
ex gr̃a tua ⁊ passus sum tot afflictiones ⁊ psecu-
tiones. Et deduxisti me in hũc statũ p̃sperũ cõ
templatiõis. Cõserua me in eo. ne viterꝰ cadã.
Et nota ꝙ iste peregrin⁹ nõ solũ fecit pniam in
se: sed peramplius ⁊ pfectꝰ fecit pniam in capi-
te suo xp̃o. Ideo totus xp̃s caput ⁊ mẽbra dicit.
exitus aquarũ ⁊c. Et etiã hoc dicit referẽdo ad
tpa persecutionũ tyrãnoz. q̃n ecclia erat afflicta:
⁊ fideles latebant in montibus ⁊ antris defleñ
do iacturam ⁊ persecutionem martyrum.

Justus es domine: ⁊ rectum iudiciũ tuum.

De de. dis. ij. ⁊. euidenter ⁊ De pe. dist. j. c. si cui.

xxiij. q. iij. c. lex.

Sade. Mandasti iusticiã testimonia tua: ⁊ veritatem tuam nimis.

¶ In hoc decimooctauo octonario cõtinue iste peregrinus nõ cessat petere ꝓseruari i statu gr̃e ⁊ cõtẽplatiõis. Sed q; iust⁹ nõ solus delectat in cõtẽplatione iusticia. Bz etiã ex zelo legis dolet cũ viderit hypocritas fingentes iusticiã exterius: ⁊ interi⁹ esse lupos ⁊ alios mordẽtes ⁊ impedientes: q; ut plurimũ sunt inuidi ⁊ mordaces ⁊ impedientes iustos. Dicit ergo. O dñe tu nõ es simulat⁹: imo iustus ⁊ iudiciũ tuũ rectum. Et tu dñe mãdasti testimonia tua eẽ iusticiã oĩb⁹ id est iusta: ⁊ veritatẽ tuã nimis. id est tu dedisti mandata tua sub quadã magna iusticia ⁊ vitate ⁊ nõ cũ iniusticia ⁊ ficticõe. Hec fuerũt tua ꝓcepta iniusta nec ficta: q; lex tua est iusta: ⁊ valde vera.

xxiij. q. iij. c. qđ crudele. Tabescere me fecit zelus meus: quia obliti sunt verba tua inimici mei.

Ignitum eloquium tuum vehemẽter: ⁊ seruus tuus dilexit illud.

¶ Et iõ zelus me⁹ quẽ erga legẽ tuã habeo me fecit tabescere ⁊ liquefieri ⁊ indignari: eo q̃ inimici mei ifideles ⁊ hypocrite, ⁊ petõres obliti sunt verba tua ⁊ trãsgressi sunt legẽ tuã ⁊ doctrinas: q; exterminãt facies suas: vt appeant hominib⁹ ieiunantes. Et faciũt iusticiã suã cor̃ã hoĩbus vt videant ab eis ⁊c. Nã eloquiũ est ignitũ vehemẽter: ⁊ viẽs corda hoĩs iustificãs iteri⁹: tñ vult apparẽtiã exteri⁹. Jõ ille q̃ est vere seru⁹ tuus dilexit illud: ⁊ seruat intrinsecus ⁊ extrinsecus.

De pse. di. iiij. c. vltl. xxxv. q. j. c. j. Adolescentulus sum ego ⁊ cõtemptus: iustificationes tuas non sum oblitus.

Justicia tua iusticia in eternum: ⁊ lex tua veritas.

¶ Jdeo iz ego sim adolescẽtul⁹ ⁊ cõtẽpt⁹ de me ⁊ cito lapsur⁹. tñ iustificatiões tuas nõ sum oblitus: q; iusticia tua est iusticia in eternũ: ⁊ nõ ad ẽpus ⁊ lex tua nõ est ficta: iz veritas q; veritas est gr̃a ⁊ iusticia p xp̃m patefacta est. Et sic iz ego sim fragilis: ⁊ mobilis ⁊ variabilis sicut adolescẽtulus: tñ lex tua est iusta ⁊ vera in eternum.

xxj. qõ. vlt. c. vl. viij. dis. c. q̃ã. ⁊ xj. q. iij. si is qui. Tribulatio ⁊ angustia inuenerunt me: mãdata tua meditatio mea est.

Equitas testimonia tua in eternũ: intellectum da mihi ⁊ viuam.

¶ Et ideo iz tribulatio limicoz exterioz: ⁊ hypocritaz. ⁊ petõrũ: ⁊ ãgustia passionũ interioũ inuenẽt me: tũ semp mãdata tua meditatio mea est. Et sic euado a tribulatiõib⁹ ⁊ angustijs: q; testimonia tua ⁊ lex euãgelica est q̃dã eq̃tas ⁊ iusticia. Jõ da mihi intellectũ. i. donũ itelligẽtie: vt intelligẽdo obseruẽ ipaz. Et sic spũaliter viuã p ei⁹ obseruãtiã. Bene ¶ Uita q̃ ꝓplatiua et cõtẽplatio legis facit octo fructꝰ. Nam pmo mouet hoĩem ad pscrutãdũ mirabilia legis. Scõo illũinat ⁊ dat itellectũ. Tertio satiat ai̯az. Quarto otrigit gressus. Quinto redimit a calũnijs. Sexto mouet ad pniam de preteritis. Septimo ex zelo legis dolet de peccatoribus ⁊ hypocritis. liberat enim a tribulationibus interioribus ⁊ exterioribꝰ. Octauo dat vitam spiritualem. Quia non in solo pane viuit homo sed in omni verbo quod procedit de ore dei. Deuterono. viij.

Uita cõ tẽplatiua facit octo fructꝰ.

Clamaui in toto corde exaudi me domine: iustificationes tuas requiram.

Clamaui ad te saluum me fac: vt custodiaz mandata tua.

Loph. Interpr̃at vocatio vel ruph qõ interpr̃at cõclusio.

¶ Postq̃ iste peregrin⁹ ouxit cursum suũ in lege domini: vsq; ad quietem ⁊ pacem ecclesie. de uictis iudeis ⁊ tyrãnis ⁊ hereticis: ⁊ petijt perseuerantiaz ⁊ cõfirmari in pace ⁊ cõtemplatione et quiete. Jam cõfractus longitudine itineris ⁊ raptus asperitate ⁊ afflictione laborum cepit dissolui ⁊ esse cum Xpisto, ⁊ assequi beatitudinem ⁊ obseruantiaz legis fidi in principio promissaz. Jdeo in hoc decimonono octonario ⁊ tribus sequẽtibus quasi epilogãdo memorat totũ discursum sue peregrinatiõis ⁊ laborũ suoz. quasi petens premiũ promissum pro cunctis laboribꝰ emptum. Unde quattuor facit. Nam pmo epilogat discursum sue peregrinationis ad adamvsq; ad aduentum xp̃i. omnes labores enumerando. Secundo rememorat totã peregrinatiões ab aduentu xp̃i vsq; ad statũ pperitatis ecclesie. enumerando oĩa persecutiões ⁊ labores pro defensione legis euãgelice. Tertio petit dissolui. ⁊ posse fidere premium ⁊ beatitudinẽ cũ xp̃o. Secunda ibi. Aide humilitatẽ. Tertia ibi. Approximet deprecatio mea. ¶ Quantũ ergo ad primũ dicit O domine semper in hac peregrinatiõe clamaui in toto corde meo. sc̃s mente ⁊ affectu vt requiram iustificationes tuas. id est requisiui iustificationes tuas. Clamaui ad te. ergo saluũ me fac vt custodiam mandata tua. id est semper clamauit me saluũ facere. vt custodire mãdata tua.

Preueni in maturitate ⁊ clamaui: q; verba tua super speraui.

xxij. q. v. c. humane. i gl.

¶ Et exponit semetipsum dicens. Ego preueni in naturitate. id est ãte maturitatez. ⁊ tẽp⁹ legis euangelice dum essem sub lege veteri. Ego preueni clamãdo ⁊ petendo legem gratie iustificantem. Et aduentũ messie in lege patribus promissi. Jõ sequit: ⁊ in verba ⁊ promissa tua supsperaui.

Preuenerunt oculi mei ad te diluculo: vt meditarer eloquia tua.

De ose. dis. v. nõ medio criter.

¶ Magis exponit ⁊ declarat seipsum dicens. Preuenerunt oculi mei. scilicet mentis ⁊ affect⁹ diluculo. id est ante auroram ⁊ prope auroram, quod fuit tempus Zacharie ⁊ Symeonis prope incarnationem. qui cũ magno desiderio rogabant ⁊ adorabãt aduentum saluatoris accelerari. Quibus reuelatus est de propinquo aduent⁹ xp̃i. Nam Symeoni promissum fuit non visurum se mortem nisi prius videret xp̃m dñi. Hoc idẽ Zacharie. vt patet Luce. j. Et hoc est quod dicit. Preuenerunt oculi mei ad te diluculo, vt meditarer eloquia ⁊ promissa tua.

xv. di. c. sacra roma. xxviij. q. j. ydolatria. Uocẽ meã audiui secũdum misericordiam tuã dñe: ⁊ secundũ iudiciũ tuũ viuifica me.

Approximauerunt persequentes me iniquitati: a lege autem tua longe facti sunt.

¶ Jdeo vocẽ meã audiui ꝑm miam tuas ⁊ iusticiã tuã oñe. Q̃ p totũ illud cẽpus ante aduẽtũ xp̃i. ⁊ post psequẽtes me. s. caym. pharao: nabuchodonosor ⁊c. approximquerũt iniqtati. s. iiii delictati ⁊ superstitiõi idolatrie ⁊ odioꝝ ã lege tua q̃ ꝓcepit vnũ deũ colr: ⁊ primũ diligi. longe facti sunt. Q̃: legẽ tuã ꝓuaricati ⁊ transgressi sunt.

xxj. q. j. vos aũt xviij. q. j. c. q̃.

Prope es tu dñe: ⁊ oĩs vie tue veritas

Initio cognoui de testimonijs tuis: q; in num fundasti ea.

¶ Sed licet illi se elongauerint a te ⁊ a lege tua tñ tu dñe semp eas ⁊ fuisti mihi prope: q; obseruaui legẽ tuã q; oĩs vie tue sunt veritas. Superstitiões aũt illoꝝ sunt mẽdacia ficta ⁊ violentar nõ duratura. Sed ego cognoui in initio id est a ꝓncipio de testimonijs tuis q; in eternũ fundasti ea. Quasi tu dñe in ꝓncipio dedisti legẽ de obedientia ad deũ ⁊ de dilectione proximi ⁊ de cultu diuino. Que quidẽ ꝓcepta ⁊ mãdata sunt eterna p totã legẽ veterẽ ⁊ nouã. Uñ xp̃s Matth. vij. Quecũq; vultis vt faciãt vobis hoĩes ⁊ vos facite illis hec lex ⁊ ppbete. Item Matth. xxv. Uisad vitã ingredi. serua mãdata. Jtẽ ibidẽ. xxij. Diliges dñm deũ tuũ. ⁊c. Et q̃ ps ꝓ ista mãdata tã a ꝓncipio data sunt ipsi adã ⁊ cayn: Geñ. iiij. Et ipsi moysi. Deut. vij. ⁊ xp̃o i euãgelio ea cõfirmante: q̃ sunt eterna in vtroq; testamẽto. Jdeo dicit. Ego cognoui q: in eternũ fundasti ea. Unde nota q̃ vie dñi sunt mãdata ⁊ ꝓcepta in lege scripta que oĩa dicuntur veritas. Primo q: a ꝑma veritate ꝓcedũt que est de⁹. Scõo dicunt veritas: q: oĩa in xp̃m ⁊ euãgelicã veritatẽ tendebãt tanq̃m in finẽ in quo omnia fuerũt verificata: tã cerimonia q̃ iudicialia. ⁊ etiã moralia. Tertio oĩa ꝓcepta dicũt veritas: id est iusticia inquãtũ omnia erãt cõformia diuine volũtati. Et sic oĩa erãt immobilis veritatis quãtũ ad finem vt sepius dictum est. Jdeo dicit Dauid q̃ oĩs vie tue veritas.

Res qõ interpr̃atur caput. xj. q. j. nemo.

Aide humilitatẽ meaz ⁊ eripe me. q: legem tuam nõ sum oblitus.

¶ In b. xx. octonario memorat labores itineris ecclie xp̃i post ei⁹ aduẽtũ ⁊ psecutionẽ factã a iudeis. Jõ dicit. Aide humilitatẽ meã quã habui in ꝑmittua ecclia in persecutiõe iudeoꝝ. Et eripe me ab eis. Et eripe me a iugo legis veteris: q: legẽ tuã euãgelicã. que vere iustificat: nõ sum oblitus: immo q: cũ humilitate eam suscepi ⁊ obseruare ꝓmisi que quidẽ lex ẽ fundata in humilitate vt dictum est: ergo vide humilitatem meã ⁊c.

lx. q. j. alioqn dlpe. ol aij econtra. Judica iudicium meum ⁊ redime me: propter eloquium tuum viuifica me.

Longe a peccatoribus salus: q: iustificationes tuas non exquisierunt.

¶ Et tu o xp̃e q̃ veniste iudex i mũdũ nũc p discretionem ⁊ in nouissimo die p examinationem iudicia iudiciũ meũ discernẽdo cãm meam separando me a consortio iudeoꝝ: ⁊ redime me: nõ solum a petõ: sed etiam absolue me a iugo legis veteris per legẽ euãgelicã. Et etiã ab oi petõ: ppẽ eloquiũ tuũ. s. ppter legẽ euãgelicã a te platã vt uifica me a morte peri p vitã gr̃e ac sacramẽtoꝝ ecclie: q: talio salus ⁊ vita data per legẽ euãgelicam est longe a iudeis ⁊ infidelib⁹ ⁊ ceteris peccatoꝝib⁹. eo q̃ iustificationes tuas nõ exq̃sierũt.

De pe. di. iij. q: di utinam natura.

Misericordie tue multe domine. secundus iudicium tuum viuifica me.

¶ Et q: dñe mie tue sũt mlte i lege euãgelica: q: multa remedia ꝓdisti ad saluãdũ nos: puta p baptismũ: ⁊ cõfirmationẽ: ⁊ pniaz. ⁊c. Jõ ꝑm iudiciũ tuũ. s. iuz viuifica me. s. ꝑm iuz a te datã. Mar. vi. Qui crediderit baptizat⁹ fuerit salu⁹ erit. ⁊c.

iij. q. j. c. nulli dubium. xxxiij. q. iiij. quid crudele.

Multi qui persequũtur me ⁊ tribulãt me: a testimonijs tuis nõ declinaui.

Uidi prevaricantes et tabescebam: q: eloquia tua non custodierunt.

¶ Jtẽ iz mlti sũt iudei ⁊ gẽtiles ⁊ p̃fidi q̃ tribulãt tribulauerũt me tñ a testimonijs ⁊ lege tua nõ declinaui: imo cũ vidi iudeos ⁊ ifideles ⁊ hẽticos ꝓuaricãtes legẽ tuã: ⁊ otẽnẽtes ego tabescebã ⁊ liq̃fiebã ex zelo: q: mãdata tua nõ custodierunt.

xxj. q. j. c. vosaurem.

Uide quoniam mandata tua dilexi domine: in misericordia tua viuifica me.

Principium verborum tuorum veritas: in eternum omnia iudicia iusticie tue.

¶ Uide ergo ⁊ nõ neges mihi ꝑmiũ dñe. q̃m sp in dis psecutionib⁹ mãdata tua q̃siui q: sunt vera ⁊ nõ falsa nec ficta: q: ꝓncipiũ vboꝝ tuoꝝ ẽ veritas: mã tu loq̃ris p xp̃m q̃ est vbũ tuũ p quẽ facta sũt oĩa. Bz ipe est via vitas ⁊ vita. Jõ ꝓncipiũ vboꝝ tuoꝝ est vitas. Et iõ dilexi legẽ tuã tlic nõ possuz falli. Jõ sũt eterna i vitate oĩa iudicia ⁊ ꝑmissa iusticie tue ⁊ ꝑmia q̃ p iusticiã adiudicasti ⁊ ꝑmisisti. Et sic viuifica me i mia tua sic̃ ꝑmisisti obseruãtib⁹ legẽ tuã nõ fallas me: q: ꝓncipiũ vboꝝ tuoꝝ vitas ⁊c. Jõ si dubito ꝑmiari: nec timeo falli. Uñ ꝓncipiũ vboꝝ dei est veritas q: vba dei a ꝑma vitate ꝓcedũt ⁊ in vitatẽ q̃ ẽ xp̃s tendũt. Et sic oĩa q̃ scribũtur in lege sunt vera ⁊ iusta: inquãtũ intrã diuinã voluntatẽ sunt ordinata. Et sic veritas idem est quod iusticia.

Scbin qõ interpretatur sup vulnus. xxxvj. q. vij. c. affectũ ⁊ rei. j. di. c. ꝑ loyter.

Principes persecuti sunt me gratis: ⁊ a verbis tuis formidauit cor meum.

Letabor ego super eloquia tua: sicut qui inuenit spolia multa.

Jniquitatẽ odio habui ⁊ abominatus sũz legem tuam dilexi.

¶ Jn hoc xxj. octonario rememorãs psecutiões tyrãnoꝝ petit ꝑmiũ ꝑmissum dicẽs. Principes et imperatores ⁊ tyrãni ⁊ diaboli psecuti sũt me: nõ demeritis meis ꝓcedẽtib⁹: sed gratis ⁊ spõte: et certa malicia ꝓpter nomẽ tuũ: eo q̃ defendebã vitã tuã inquãtum q̃ a vbis formidauit cor meũ fugiẽdo psecutionem coꝝ per mõtes ⁊ speluncas

Universidad de Deusto
Biblioteca

Et tñ letabor: sup eloqa tua. i. in cõtẽplatione ⁊ confitentia legis. ꝓmissionis tue: sicut qui inuenit spolia multa. Quasi dicat ꝙ ita letabar in ꝓsecutionibus ⁊ tormentis: sicut victor in bello q̃ inuenit spolia multa. Nam illi ꝑper bella tpalia inueniũt spolia terrena. Sed ego ꝓ martyriũ inueni spolia spualia ⁊ diuina: q̃ illi inuenerũt corona corruptibilẽ: ẽ ergo ineorruptibilẽ: ẽ ꝙ ꝓncipes me fuerũt ꝓsecuti ⁊ timueriz in ꝓncipio: tñ cõsiderans cã beatitudinẽ q̃ mihi in lege ꝓmittitur: ꝓtẽpsi ꝓncipes ꝓsequẽtes: letabar sup eloqa ꝓmissiones tuas: sicut q̃ inuenit spolia multa.

Et babui odio: ⁊ abominatus sum omnẽ iniq̃tatẽ eoz legẽ añt tuã dilexi ⁊ cõtẽplat⁹ ⁊ secut⁹ sũ.

xvj. q. j. reuertimini. Septies in die laudem dixi tibi: super iudicia iusticie tue.

¶ Unde deuictus tyrãnis ⁊ hereticis cõtẽplationi totaliter me dedi. Et sic ordinaui officia ecclesiastica ꝓ septẽ horas dici ad laudẽ dei i hymnis ⁊ cãticis. ⁊ ampliaui diuinum cultum per doctores meos. Et sic septies in die laudẽ dixi et cantaui tibi sup iudicia iusticie tue. Quasi dicat ꝙ i illis septẽ horis diurnis pariterq̃ nocturnis cãtantur gesta patriarcharũ ⁊ ꝓphetarũ: ⁊ apl'oz ⁊ martyrum: ⁊ gesta euãgelica: q̃ sunt iudicia iusticie tue. Hoc dicit. q. ꝙ illa erate. Hieronymus ⁊ Ambrosius: ⁊ Augustinus: ⁊ Gregorius ordinarũt officia ecclesiastica. Et horas. vij. canonicas cantari in ecclia fecerunt ꝑ totum orbem de q̃ bus horis dicetur psalmo. cxxix.

tñ. q. vj. ß qppe xxiij. q. iij. c.). Pax multa diligẽtibus legem tuam: ⁊ nõ est illis scandalum.

Expectabam salutare tuum dñe: ⁊ mãdata tua dilexi.

xvj. q. j. vosaũt. Custodiuit anima mea testimonia tua: et dilexit ea vehementer.

Seruaui mandata tua et testimonia tua: quia omnes vie mee in conspectu tuo.

¶ Sedatis ꝓsecutionibus fuit multa par diligẽtibus legẽ tuã ⁊ omnibus xp̃ianis in ecclia tua. Et iã nõ est illis scandalum: q̃ oẽs hereses quibus multi scandalizabant sunt extincte ⁊ sedate. Et ideo iam expectabam salutare tuum in eterna felicitate relectis reb⁹ terrenis. Mã cõuersatio mea in celis est. Jam veniendo in hac vita cõtẽplatiua: ⁊ sola mãdata tua dilexi: q̃ in sola lege tua est voluntas mea die ac nocte. Et sic incõtẽplatiõe custodiuit alia mea testimonia tua: toleraui ea vehemẽter. Et seruaui mãdata tua ⁊ testimonia tua. quia dedit⁹ soli cõtẽplationi oẽs vie mee. s. intellectus ⁊ volũtas ⁊ affectus est totus fixus in cõspectu tuo abstractus a terrenis.

Thau i terptak errauit vel cõsũmauit Approximet deꝑcatio mea i ospectu tuo dñe in xta eloquiũ tuũ da mihi intellectũ.

¶ In hoc vltimo octonario iam petit absolui a membris corpis hui⁹ ⁊ esse cũ xp̃o in beatitudine. ⁊ petit ꝓmiũ ꝑ laborib⁹ ⁊ peregrinatione. Dicit ergo dñe. ẽt approximet iã oro mea in ospectu tuo: ⁊ da mihi intellectũ ⁊ intelligentiã clare visiõis in patria iuxta eloquiũ. i. ꝑm ꝓmissiones tuas. Mã i ꝓncipio dixisti. Beati imaculati in via q̃ ambulãt i lege dñi. Ego añt iã ambulaui in lege tua: tme seruani immaculatũ et gr̃a tua: g̃ tribue mihi clarã visionẽ ⁊ itellectũ beatitudinis.

Intret postulatio mea in cõspectu tuo: ꝑm eloquium tuum eripe me. xv. di. c. sancta.

Eructabũt labia mea hymnũ: cum docueris me iustificationes tuas. xcv. d. c. cccc.

¶ Et intret i cõspectu tuo postulatio mea: ꝑm eloquiũ ⁊ ꝓmissum tuũ eripe mee. Absolue me ab hoc mortali ⁊ põderoso corpe ⁊ passibili: ⁊ absolut⁹ ab hoc mortali corpe eructabũt ⁊ cãtabunt labia mea hymnũ eñ beatis i patria. Dũ ꝙ post ẽ ꝓdocueris me iustificatiões tuas. i. postq̃ ẽ impleuerim iustificationes quas me docuisti: ⁊ etiã cũ docueris ⁊ ostẽderis mihi iustificationes tuas. i. premia iustificationum tuarũ in patria.

Pronunciabit lingua mea eloquium tuũ: q̃ omnia mandata tua equitas. xiij. q. j. c. dis itaq.

¶ Et nũc pnũciabit lingua mea eloquiũ tuũ agẽdo gr̃as cũ ceteris beatis. q̃ oĩa mãdata tua vitas. Quia q̃cq̃d ꝓmisisti: adimpleuisti. Jõ oẽs beati in secula seculoz laudabũt te dicẽtes. Bñdictio ⁊ claritas ⁊ gr̃arum actio. ⁊c. Epoca. vij.

Fiat manus tua vt saluet: me quoniã mandata tua elegi. xvij. q. ij. si q̃libet dist. ij. oẽs le ges i gl.

Concupini salutare tuũ dñe: ⁊ lex tua' meditatio mea est. xvj. q. j. reuertimini.

Viuet anima mea ⁊ laudabit te: et iudicia tua adiuuabunt me.

Ergo fiat manus tua. ⁊ misericordia tua super me ⁊ saluet me beatitudinẽ cõferendo: q̃ mãdata tua elegi ⁊ ipleni: ergo da mihi premiũ q̃ hoc premiũ ⁊ salutare tuum semp concupiui ⁊ ꝓpter ipsum semp laborauit: q̃ lex tua meditatio mea q̃ semp fuit in ea volũtas mea die ac nocte. Et sic cũ dederis mihi hoc ꝓmiũ viuet anima mea beata ⁊ eterna fruitione: ⁊ in secula seculoz laudabit te: q̃ iudicia tua. i. obseruantia legis tue adiuuit me ad consequendã beatitudinem.

Errani sicut ouis que perijt. quere seruum tuum q̃ mandata tua non sum oblitus. xij. q. iij. ois erat de pen. di. j. ser pens.

¶ Hic cõcludit totũ ĩtellectũ hui⁹ psalmi. ¶ Cũ est aduertendũ sicut in ꝓncipio dictũ est: ꝙ iste hõ fuit in ꝓncipio creatus a deo q̃ fact⁹ eius ⁊ dñs silt⁹ amenet felicis ciuitatis paradisi terrestris quẽ ornauit oĩbus bonis gratuitis in corpore ⁊ anima. cũ illa originali iusticia cui dedit legem obedientie quã si seruasset absq̃ labore post lõgum tẽpus fuisset trãslatus in celũ cũ tota sua posteritate ad meliorẽ ⁊ optimã vitã ⁊ eternã felicitatẽ. Et q̃ fuit rebellis: nõ solũ pdidit eternã felicitatẽ. sed et ꝓsentes: q̃ fuit expuls⁹ ab illa terrestri ciuitate paradisi. Et sic ex ciue ⁊ dño felici fact⁹ est exul ⁊ miser peregrin⁹ in hac lachrymarum valle. Tũc iste miser petijt si esset aliqua remissio

Nota de adaz seu hoie mystico.

et⁹ peccati ⁊ modus recuperãdi supnã felicitatẽ pditã et beatitudinẽ. Tũc dicit ipi angel⁹ ex pte dei ⁊ alĩnõ possit recupare, nisi ꝙ lõga tẽpora pegrinarer ꝙ hũc mũdũ ambulãdo sine macula i lege dñi. Itaq̃ sicut inobediẽtia ⁊ peccatũ fuit via ad expellẽdaz ipm a beatitudine: ita lex diuina erat via ad reducẽdũ ipm ad beatitudinẽ pditã. Et sic dixit ipse angel⁹. Beati imaculati in via q̃ ambulãt i lege dñi. Et q̃ oportebat oz̃ scire legẽ a deo datã. Jdeo sequit. Beati q̃ scrutant⁹ testimonia ei⁹. ⁊c. Et q̃ obseruantia hui⁹ legis cõsistit in declinãdo a malo: et faciendo bonũ. Jdeo sequit. Nõ enĩ q̃ operãtur iniquitatẽ in vijs eius ambulauerũt. Tũc iste pegrinus acceptauit pegrinatiõem ⁊ legẽ et ꝓmisit ipam obseruare. Et rsidit dicens postq̃ tu dñe mãdasti mãdata tua custodiri nimis: vtinã diriganť vie mee ad custodiẽdas iustificatiões tuas. Et sic petit auxiliũ ⁊ gr̃am vt in bacvia ⁊ lege ⁊ peregrinatiõe dirigat⁹. Et petit quo in sua adolescentia corrigeret⁹ suã ⁊ mor⁹ ⁊ passiões. Qui rñdetur ꝙ in custodiẽdo ꝓmões tuos. Et sic iste perigrin⁹ estq̃ ad xp̃m in legeveteri. Et tũc dicit. Ecce dñe iã viã mãdatoz tuoz cucurri ⁊c. Et iã deiceps legẽ pone mihi iustificatiõz tuaz: q̃ ipam volui: ⁊ semp desideraui postq̃ in legeveteri nõ potui iustificari. Postq̃ añt recepit legẽ euãgelicã iustificãtẽ agit gr̃as dicẽs. Bonitatẽ fecisti ⁊c. Et cũ ꝙ petit auxiliuz ad ꝓsidẽdũ iudeos ꝓstea petit auxiliũ ad debellãdos tyrannos. Postea ꝑ hereticos q̃b⁹ omnib⁹ deuictis ampliauit cultũ diuinũ ⁊ petit ꝑfrui mari in ocio ⁊ q̃teuite cõtẽplatiue. Nũc aũt in fine iã fract⁹ asperis laborib⁹ ⁊ lõga pegrinatione ⁊ ꝓpleto cursu ꝙ obseruãtiam legis: ⁊ postq̃ ambulauit imaculat⁹ i lege dñi. petit ꝓmiũ beatitudinis i ꝓncipio ꝓmisse. ⁊ dicit: o dñe iam erraui ⁊ pegrinat⁹ sũz exul extra patriã: sicut ouis q̃ perijt. Ergo iã gre seruũ tuũ ⁊ dne tecũ i supnaz beatitudinẽ: q̃ mãdata tua nõ sũz oblit⁹: imo in plenũ legẽ quã mihi ꝓposuisti ⁊ pegrinationez. ¶ Et respice dñi. ꝙ ab isto psalmo surat⁹ est in geniũ ⁊ inuentiõem Salomõ in cãticis: nisi ꝙ mutauit stilũ a pegrino in spõsum. Sz seruauit eundẽ discursum. Et iõ eodẽ modo finiũt cãtica. Mã spõsa postq̃ longã pegrinatiõem deuictis tyrannis ⁊ hereticis. etiã q̃esit in ꝓsperitate: cupit dissolui: ⁊ esse cum xp̃o iõvocat eã spõsus dicẽs. Que habitas in hortis amici auscultãt ro: fac me audire vocẽ tuã. Et tũc ipa respõdet dicẽs. Fugedi lecte mi. ⁊ duc me tecũ supple i mõtes aromatũ. Et q̃ patet ꝙ eadẽ est snia hic ⁊ ibi: ⁊ idẽ discursus: ⁊ eadẽ ꝓclusio. D. ¶ Est ergo aduertendũ ꝙ ecclia ꝓfideret q̃ttuor stat⁹ siue etates i ea ꝓsecutiõe tẽporis. Primus fuit ab adam vsq̃ ad christum q̃ fuit adolescẽtia. Secũs fuit apdicatiõe xp̃i vsq̃ ad pdicatiões apl'oz. In q̃ statu data est lex ⁊ redemptũ est genꝰ humanũ q̃ etas dicta est iuuẽtus ⁊ renouatio. Tertius fuit ab apl'is vsq̃ ad Cõstantinũ ⁊ doctores q̃ dicta est virilitas: q̃ tũc pugnauit ⁊ fuit in suo vigore. Quartus fuit a doctoribus vsq̃ in finẽ q̃ fuit senectus. ¶ Quasi ꝑm istũ modũ superi⁹ exposit⁹ est ꝓphetice ⁊ mystice iste psalm⁹ ꝑm peregrinatiõem corpis mystici ecclie istis etatibus et statibus successiue: q̃ in ecclia sunt simul ꝓfectoz status. s. pcatoz ⁊ puerorũ penitentiũ: ⁊ ꝓficientiũ. ⁊ pfectoz. Nã ꝓmi qui indigẽt corrigi. iam corrigũtur. Secũdi iam ꝓficiũt sibi inuicẽdo. ⁊ tertij ceteris in docẽdo. Quarti iam relictis terrenis viuũt in cõtẽplatiõe. Jdeo ecclia cantat q̃ttuor ꝓmos octonarios hui⁹ psalmi ad primã ꝓpeccatoz ib⁹ desiderantib⁹ corrigi: ad tertiã vo cantat sex octonarios sequẽtes: ꝓ puerisia ⁊ penitentib⁹. Ad sextã vero cantat alios sex sequẽtes pro ꝓficientib⁹: q̃ sunt martyres ⁊ doctores: ⁊ qui iã fecerũt penitentiã. Jtẽ ꝓ pfectis cantat sex vltimos. s. ꝓ cõtẽplatiuis. ¶ Jtẽ q̃ ecclia cõsiderat in quolibet fideli q̃ttuor status siue etates. s. adolescẽtiã in qua indiget corrigere ⁊ reprimere affectiões ⁊ passiões. Secũda est iuuent⁹ in qua iã optatur ⁊ laborat i vita terrena. Jõ opz cõprimi ab auaricia ⁊ superbia. Tertia est virilitas in qua iam sibi ꝓficit et alios docet exẽplo ⁊ doctrina. Quarta est senectus in qua totaliter dz relinquere terrena et cõtẽplari de vita futura. Jdeo ecclia cãtat ꝓmos quattuor octonarios: ad primũ pro adolescẽtib⁹. Et ter sequẽtes: ad tertiã pro iuuenib⁹: ⁊ sequẽtes: ad sextã pro viris. Et sex vltimos ad nonã pro senib⁹. ¶ Jtẽ q̃ etiã ecclia ꝓfideret tres status simul in lege euãgelica. Primus dz status cõis oibus xp̃ianis: q̃ viuũt in fide ⁊ spe ⁊ charitate iustificati per ecclesiastica sacramẽta. Secũs dz stat⁹ ꝓficientiũ sibi ⁊ alijs: ⁊ iste dz stat⁹ doctoz ⁊ platoz q̃ sibi ꝓficiũt i vita iusta ⁊ alios docẽt vita ⁊ doctrina ⁊ ecclesiã dei defendũt ab hereticis ⁊ infidelib⁹. Tertius est cõtẽplatiuoz et perfectissimoz: sicut sunt martyres ⁊ heremite ⁊c. Qui seculũ a mũdo: cupiũt esse cũ xp̃o. Jõ ecclia pro statu cõmuni cantat primos quattuor octonarios ad primã: ⁊ sex sequẽtes ad tertiam ꝓ statu ꝓficientiũ. Et cãtat sex sequẽtes ad sextã pro eisdẽ: et pro statu perfectoz̃ sex vltimos ad nonã. Unde ꝓma correspõdet adolescẽtie: ⁊ certa iuuẽtuti: ⁊ sexta virilitati: ⁊ nona senectuti: eo ꝙ iã declinet vita hois. ¶ Et quo ptz ꝙ illi qui glosant iste psal. ꝓ vita cõtẽplatiua ⁊ actiua bene dicũt: ⁊ etiã q̃ glosant ipm ꝓ incipiẽtib⁹ ⁊ ꝓficientib⁹ nõ minus bene dicũt. Sed nõ euacuant totã intelligentiã hui⁹ psal. q̃ tales expositiões sunt quasi mere morales. Sz oportuit exponi ꝓphetice sicut supradictũ ⁊ factũ est. Nã ista fuit primaria intẽtio ipius: vt ptz diligẽter intuẽti ꝓ discursum huius psalmi ⁊ peregrinationẽ ⁊ diuersos status huius pegrini ⁊ intẽtionẽ ecclesie que nõ solũ recitat hũc psalmũ ad mores capessendos. Sed etiã primo semꝑ petendo auxilium et gratias agẽdo de beneficijs acceptis per oẽs status ⁊ etates hui⁹ pegrinationis. Jdeo preponitur in eius titulo alla. ¶ Et supradictis etiaz ptz ꝙ cũ vita cuiuslibet hois nõ sit nisi q̃dã peregrinatio inter ꝑcipitia ⁊ laqos carnis ⁊ mundi ⁊ diaboli. Jdeo iste psalmus nõ solũ est intelligendus et exponendus ꝓphetice et peregrinatio-

Triplex stat⁹ ĩ lege euangelica.

q̃ttuor stat⁹ seu etates ecclia cõsiderat.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ne totꝫ corpis ꝛ bois mystici ad adã vsq; ad iudiciũ sicut expositꝫ est: sed etiã moraliter de peregrinatione vite cuiuslibet bois. Sed q; circa talem moralẽ expositionẽ maxime insudarũt sacri doctores: scz Ambrosiꝰ ꝛ Hugu. et Lasiodorus: vt dicrũ est in pncipio. Ideo q̃sq; cupiẽs sariari vberiori doctrina pgat ad eos: q; hic, pncipaliꝫ intendimus ypbeticã intelligẽtiã psalmoꝝ reseruare: vt p ea ad moralẽ et anagogicã vnusq̃sq; p se facliter valeat puenire: semp tñ auxilio diuino inuocato vt docet dauid in hoc psalmo.

de. pe. d iij. c. pri ma ỹsolatio. ẽ. cxvij. ỹ. nc. ij. a.

IN dñm cũ tribularer clamaui ꝛ exaudiuit me.
Dñe libera aiam meã a labijs iniquis: ꝛ a lingua dolosa.

¶ Hic psalmo ꝛ quattuordecim sequẽtib9 gñaliꝫ p̃ponit talis titulus. s. canticum graduũ eo q̃ isti q̃decim psal. cantabãtur p sacerdotes ꝛ leuitas in ascẽsu q̃decim graduũ tẽpli Salomonis. ¶ Ad cui9 intelligẽtiã dicũt tal mudiste vt refert cãbi. q̃ q̃ Salomon fodit fundameta tẽpli tãta abũdantia aq̃ incepit emanare q̃ voluit q̃s submergere totã ciuitatẽ hierl'm. Sz tũc archytopbel iterũ scripsit nomẽ semiphoras i. alia testa olle: ꝛ misit i aquã adiurãdo eã vt retrocederet. Et aqua descendit versus cẽtrũ terre p sercdecim milia stadioꝝ: sed tũc direrũt sapiẽtes q̃ boc cedebat i maximũ dãnum ciuitatiſ q̃ aqua esset ita pfunda: puta p puteis fodiẽdis. Sed tũc archytopbel iterũ scripsit nomẽ semiphoras i alia testa olle: ꝛ misit in illũ pfundũ adiurãdo aquãvt ascẽderet per quindecim milia stadioꝝ qũ sic factũ fuit. Et tũc Salomon fecit fundameta tẽpli ꝛ fecit q̃ndeci gradus in ascẽsu tẽpli in memoriã illoꝝ q̃ndecim stadiorũ quibus aqua ascenderat de abysso. Et sic dicunt talmudiste: q̃ Salomon p̃cepit cantari bos q̃ndecim psalmos in ascensu illoꝝ quindecim graduũ i memoriã illi9 magni miraculi. Sz ꝓtuz ista positio sit ficta ꝛ friuola ꝛ irrisoria: ꝛ in se cõclucẽs mẽdacium ꝛ ỹdictionẽ cuilibet dispositi põt patere. Et iõ est aliter dicẽdũ ỹm Augu. ꝛ sanctos doctores: q̃ tota edificatio ꝛ dispositio birusalẽ ꝛ illi9 tẽpli fuit figura xp̃i: ꝛ ecclie militãtis ꝛ per ỹsequẽti ecclie triũpbãtis. Et iõ anteq̃ edificarek fuit tradita ipsi dõ a spũsctõ descriptio ꝛ exẽplar totiꝰ tẽpli ꝛ tabernaculi in qua intellexit oia q̃ ibi erant descripta ꝛ figurata: vt ptz. j. ꝑalꝝ. xvij. Et iõ sicut ordinauit dõ: ita salomõ edificauit tẽplũ in mõte Maria cũ ascẽsu q̃ndecim graduũ ỹm exẽplar ipsi traditũ. ℞ ¶ Ad cuius intelligentiã est notãdũ q̃ adã duo dãna q̃ alia incurrit p̃ peccatũ. Nã p̃mo cecidit a dignitate ꝛ felicitate i qua erat de pãti: ꝛ a culmine gl'ie celestis sibi p̃misse si stetisset. Sc̃do fuit cruciat et relegat' ab illa paradiso terrestri: ꝛ facꝫ pegrin' cũ tota sua posteritate p̃ hũc mũdũ miserabilẽ. Et iõ sicut dictũ est in psal. p̃cedẽte: nõ põt redire i patriã a qua expulsus est nisi peregrinãdo ꝛ ambulãdo i lege dñi ab ea nõ deuiãdo vsq; quo puenias ad vbꝝ gl'ie.

Nota.

adã duo dãna q̃ peccãtũ in currit.

templationẽ: de q̃bus alt ppbeta supra psalmo lxxxiij. Beatus vir cui9 est auxiliũ abs te: ascẽsiones in corde suo disposuit in valle lacbrimaꝝ in loco quẽ posuit. ibiũt de virtute in virtutẽ videbit deꝰ deoꝝ in syõ. Ecclia q̃ oib9 istis trib9 modis intẽdit cãtare istos quindeci q̃dus siue quindecim psalmos. Pro q̃ aplis ꝛ discipulis. q̃ ascẽderũt a synagoga in ecclã ꝛ tẽplũ xp̃i relictis legalib9. Et ẽt p oib9 fidelib9 a petrõ ascẽdẽtib9 in statũ gr̃e. Tertio p viris sctis ꝛ contemplatiuis ascẽdẽtib9 a terrenis curis ad ỹcẽplationẽ spũalẽ. Et iõ in diebꝰ feriatib9 q̃dragesime ecclia facit tres quinarios ex bis quindecim psal. ante matutinas matores. Et p̃mũ q̃nariũ dicit p defunctis q̃ sunt i purgatorio. vt absoluti a penis cito ascẽdãt in ecliũ. Et iõ dicit oronẽ. Absolue. Sc̃z quinariũ dicit p penitẽtib9 vt ascẽdãt a petrõ in gr̃am p penitẽtiã. Ideo dicit oronẽ. Deꝰ cui p. priũ. Tertiũ quinariũ dicit p iustis ꝛ cõtẽplatiuis. vt cõseruẽtur in gr̃a ꝛ pficiat in virtutibus vsq; quo pueniãt ad gl'iam. Iõ dicit oronẽ. Prẽde dñe famulos ꝛ famulab9 tuis ꝛc. Itẽ ẽt ecclesia ficut totũ psalmũ p̃cedentẽ diuisum p octonarios siue p q̃ttuor ptes dicit ad p̃mã: tertiã: sextã nonã. Pro peregrinãtib9 in hõ mũdo: vt dcm est. Ita pariter ad oẽs boras beate marie virginis dicit bos q̃ndecim psalmos. eo q̃ beata virgo p bos quindecim gradus virtutũ merult ascẽdere sup oẽs chorꝰ angelorꝰ ad celestia regna. Et iõ q: beat9 Aug. ꝛ casiodoꝝ quos magister sq̃ll in glosa ordinaria satis lucide: ꝛ p excellentiã ditrerũt in sensu expositiõe morali istoꝝ psalmoꝝ. Ideo ꝑmo ꝛ pncipaliter iuxta ỹsuetudinẽ sequar expositionẽ ꝛ sensum ypbeticũ siue mysticũ: non dimittẽdo moralẽ ꝛ anagogicũ. Et h̃ breuissime postq̃ per p̃dictos doctores vnusquisq; lucidissime põt informari. ¶ Quãtũ g̃ ad p̃mum est dicẽdũ q̃ dauid fecit hũc p̃mũ psal. p ascẽsu primi gradus tẽpli. Unde sicut primũ q̃ fit ab ascẽdẽte est relinquere a tergo terrã inferiorẽ. Ita g̃ apli p̃mo reliquerũt cerimonias: ꝛ relicta legalib9 ascẽderũt cum xp̃o. Et ita p̃mũ q̃ fit a penitẽte est detestari ꝛ relinquere a tergo patrũ ꝛ cõculcare terrena sub pedib9: ꝛ sic ẽt viri cõtẽplatiui in p̃mo gradu virtutũ cõtẽnũt curã istoꝝ terrenoꝝ. Iõ dõ facit hũc psal. p p̃mo gradu: ꝛ introducit istũ boiem mysticũ q̃ p̃mo fuit tribulat9 ꝛ decept9 a lingua dolosa diaboli et postea fuit tribulat9 p lingua dolosa aliorꝝ infidelium i toto itinere but9 vite. Iõ petit liberari ab bmõi: ꝛ petit gr̃am vt cõtẽnat oia ista ẽrena: ꝛ absoluat ab bmõi tribulationib9 p ascẽsum p̃mi gradus. ¶ Uñ dicit. O dñe iesu xp̃e cũ ego tribularer a diabolo i p̃ncipio mũdi: ꝛ per mẽbra eius in toto itinere vite mee. nõ solũ a regib9 egypti ꝛ babylonie ꝛ ceteris nationib9: sed etiã a scribis ꝛ pbarisceis volẽtib9 me detinere sub iugo legis ne ascẽderẽ in legẽ euangelicã ꝛ templũ cui9. Et etiã cũ tribularer ab bereticis ꝛ sarracenis: ꝛ etiã ab antixpo ꝛ sequacib9 eiꝰ. Tũc clamaui ad dñm Jesum xp̃m vt ueniret ab liberandũ me: ꝛ ipse exaudiuit me. Uñ i oratiõe mea dicebã. O dñe Jesu xp̃e libera aiam meã a labijs iniq̃s ꝛ a lingua dolosa serpẽtis q̃ me decepit i paradiso vã eccidit ꝛ fuit expulsꝰ: ꝛ libera me a labijs iniq̃s ꝛ a lingua dolosa mẽborꝝ diaboli scz. infidelium ꝛ bereticorꝝ q̃ me impedirũt: ne ascendã istũ p̃mũ gradum.

Quid detur tibi aut quid apponatur tibi: ad linguam dolosam.
Sagitte potẽtis acute: cũ carbonibus desolatorijs.

¶ Hic ppbeta predicit pũltionẽ infidelium q̃ p bidẽt fideles in ascẽsu suo. Uñ dicit iste bõ mysticus q̃si indignatiue ỹ diabolũ tmẽtoꝝ ꝛ eius. O maledicte diabole. Et o tu infidelis quis putas detur tibi aut apponat tibi in penã ad linguã dolosam. i. que pena dabit tibi p lingua dolosa ꝛ p deceptione. Et respõdet. Quid putas dabit tibi Dabunt eiñ tibi sagitte ire ꝛ vindicte dei oipotentis cũ carbonib9 ꝛ ignib9 desolatoriis qui destruent oẽs infideles ꝛ persecutores ecclie ꝛ vastabunt bierusalẽ per Titũ ꝛ Uespesianũ. Et punient diocletianũ ꝛ Neronẽ. ꝛ ceteros psecutores ecclie. Et etiã interficiẽt antixp̃m. ꝛpost obitus eoꝝ apponẽt eis carbones desolatoriꝝ i infernο i penã eternã. Et ista erit vltio oiꝝ maligñ q̃ conati sũt impedire fideles. ne ascẽderẽt i celũ.

xxiij. q. iij. dicit, ꝛ xx. q. i. c. firmissime.

Heu mihi quia incolatus meus prolongatus est: habitaui cum habitantibus cedar: multum incola fuit anima mea.

d. vj. c. j. ꝛ. xxxij. q. v. ſi paulus extra de cõsti. c. nam cõsuescẽtiam.

Cum bis qui oderũt pacem eraꝫ pacificus cũ loquebar illis impugnabant me gratis.

¶ Iste homo nõ solũ detestat blasphemias infidelium ꝛ peccata. Sz dolet ex absentia beatitudinis future ad quã cupit ascẽdere ꝛ tedet eũ pp longã peregrinationẽ. ꝛ q: p magna tpa detinetur inter oẽs infideles sustinet opprobria ỹ lege xp̃i inter eos. D ¶ Unde est aduertẽdũ q̃ inter oẽs bereses ꝛ sectas plus durauit ꝛ pseuerauit secta machometi. que iã durauit vltra octingentos annos. Et occupauit totã Arabiã ꝛ affricã ꝛ syriã ꝛ assyriã. ꝛ persiã ꝛ Armenias. ꝛ assiam minorẽ. ꝛ Grecian nãs ypbus. ꝛ maiorẽ ptes mũdi. Quequidẽ secta incepit a machometo de gñe Cedar filij ismaelis. Ideo sarraceni dicunt' populus Cedar q̃ interpretat' vmbra. Et ideo q: Dauid prenidit pp̃m dei multipliciter. et p longa tempora affligendum a secta sarracenorum quasi vsq; ad prope tẽpora antixpi. Uel ẽt quo antixp̃s forsan ẽ egressurus iõ ait. Heu mihi q: incolatus meus et peregrinatio mea inter infideles plongata est. Nã ex diu habitaui cũ habitãtib9 cedar. i. inter sarracenos filios cedar. Et cũ eis multũ incola ꝛ peregrina ꝛ cohabitans fuit aia mea. i. duxi vitã meã i captiuitate. Hoc dicit q: multi xp̃iani manẽt inter eos captiui. Et q: ꝛs velim9 q̃sq; pacẽ cũ eis: tñ semp nos affligũt terras nras occupãdo. Iõ subdit: cũ eis. s. sarracenis ꝛ infidelib9 ꝛ tenebrosis pctõrib9 qui semp oderũt pacẽ ego erã pacific9: nõ malũ eis inferẽ

Mota ỹ sectam chomet i.

Expositio prima.

Christopolitani epi Expositio

niatꝫ xp̃m ad hierl'm quã pdiderat: ꝛ ad tẽplum gl'ie cecidit. Sz cũ puenerit ꝛ pduct9 fuerit ad terminũ vite siue obitũs dico legẽ. Adhuc restat vt ascẽdat p q̃ndeci grad9 virtutũ vsq; ad tẽplũ gl'ie vñ cecidit: ꝛ qõ p pcũ amisit. Et iõ sicut dõ fecit psal. p̃cedẽte: in q̃ denotat tota pegrinatio hui9 mũdi: in quo hõ mystic9 pegrinat' ab adã vsq; ad xp̃m: ꝛ a xp̃o vsq; ad vltimũ iudiciũ siue ad finez vite cuiuslibz boi sic dictũ ẽ in psal. p̃cedẽti. Ita pariter dõ fecit bos q̃ndecim psal. p ascẽsu q̃ndecim graduũ tẽpli p q̃s denotant' ꝛ memoratur q̃ndecim grad9 virtutũ sine quib9 nemo põt in celũ ascẽdere: nec gl'iaz amissam recupare. Nã p ista ciuitatẽ hierl'm intelligebat põs ecclia: ꝛ p tẽplũ edificatiũ figurabat' supio: pria: ad denotandũ q̃ ly sim9 in ista hierl'm per fidẽ ꝛ gr̃am: tñ ad hue restat vt ascendam9 in hierl'm supnã per gradus ꝛ merita virtutũ. Et h̃ figurabat p pegrinatione iudeoꝝ q̃ erãt in disp̃sione. Nã veniebãt de grecia. ꝛ de italia: ꝛ de egypto: ꝛ de ceteris ptib9 mũdi ad diẽ festũ i hierl'm. Sed dñ erãt ibi adhuc restabat vt ascẽderẽt p q̃ndecim gradus in tẽplum. Et iõ illi pegrini dñ pegrinabant' p itinera dicebãt psal. p̃cedentẽ. i. Bti imaculati i via: et hoc p totũ iter. Sz postea i ascẽsu tẽpli dicebãt bos q̃ndecim psal. vnũ in quolibet gradu p ordinẽ p cedẽdo. Sz ola illis ỹtingebãt in figura. Nã totũ spaciuz itineris a domib9 suis vsq; ad portas hierl'm significabat totũ discursum legis ab adã vsq; ad xp̃m ꝛ ecclesiã euãgelicã. Sz a portis hierusalẽ vsq; ad tẽplũ significabat discursuz legis euãgelice: ꝛ fidelium q̃ pegrinant i hac hierl'm siue eccl'ia xp̃i. Sed ascẽsus graduus tẽpli figurabat ascensum in gl'iam celestẽ. Et iõ dauid fecit bos q̃ndecim psal. appropriatos bis q̃ndecim gradibus tẽpli. ỹm ordinẽ virtutũ. Nã primus psal. appropriat p̃mo gradui virtutũ: qui est recessus a mũdanis: ꝛ vltimus psalm9 memorat vltimũ gradũ virtutũ qui est in quiete laudare deũ. Et etiã dicit pfectionẽ gl'ie: q̃ est. ia in p̃ria incessanter deũ glorificare ꝛ bñdicere. Et ideo vltimus psal. dicit. Ecce nũc bñdicite dñm ꝛc. Et sic ỹm ordinẽ virtutũ prudens lector põt facere diuisionẽ istoꝝ. xv. psal. Diuidãtur ergo isti. xv. psal. i q̃ndecim partes. ỹm q̃ndecim gradus virtutũ figurat: p quindecim gradus tẽpli in quoz quolibet principaliꝫ memorat' vna virt9 ỹm ordinẽ ꝛ ppletates illoꝝ q̃ndecim graduũ. ¶ Est ergo iterũ aduertẽdũ q̃ isti. xv. psal. tripliciter possunt exponi. Uno modo mystice siue ypbetice. Et hoc dupliciter. Uno modo de quindecim gradibus quib9 hõ mysticus ascendit a lege veteri in legẽ euangelicã. Et a synagoga in ecclesiã xp̃i ab imperfecto ad perfectũ: relinquẽdo cerimonias ꝛ figuras. Alio modo per quindecim gradib9 quibus iste homo mysticus ascendit in celũ relicto mũdo post peractã peregrinationẽ. Et sic totus iste sensus ẽ mysticus. et ypbeticus. Tertio modo possunt exponi moraliter de quindecim gradibus conuersionis penitentis quib9 homo ascendit a peccato in statum gratie ꝛ in deum per speculationem et con-

Nota ff guram.

Exponũtur tripliciter.

Universidad de Deusto
Biblioteca

do tñ loquebar eis pacifice: ipi impugnabant t affligebant me gratis. Et forsan dauid memor tui hic fugā suā: qñ fugit a facie saul ad trā idumee: q̄ est cedar trāo iordanē vbi congregati sunt ppli et' t fratres. Et alib. ¶¶¶¶. de stirpe sua ad spelūcā odolā. Et habitarūt p aliq̄ tpa in matath. vbi vidit in spū qualr ecclia debebat diu peregrinari: t habitare t affligi inter sarracenos filios cedar. Jō dicit. Heu mihi: q̄ incolat' mea prolongatus est t habitaui cū habitātib' cedar etc. Item cedar interp̄tat tenebre vel meror. Et tūc exponit moraliter. Unde pct̄or veniēs p pniam in gr̄am dolet tādiu habitasse i meroze psecutionis. Et cōtēplatiui t sancti dolēt se tādiu fuisse inuolutos in curis mūdi t meroze. Et sic ascēdit primū gradū dicendo istū p̄mū psalmū. s. cōtēplatiuus, penitēs t fidelis. ¶ Et quo p̄z q̄ primus gradus ascēdēt̄is in tēplū spirituale est deresta tio peccati t vite veteris: t dolor detentionis in hac vita eo q̄ diabolus t infideles impediūt nos ne ascendamus istum primum gradum.

rcv.di.c ccce.

Leuaui oculos meos in mōtes: vndeveniet auxiliū mihi Auxiliū meū a domino: qui fecit celum t terram.

Scōs gradus huius ascēsus est subleuatio a curis terrenis. Et elevatio mētis i deū. Mā q̄n q̄s ascēdit ex ifima t horribili valle illico obliuiscit infimū: t cū spe t gaudio suspicit in altū t desiderat puenire ad finē. Et iō dō fecit hūc psalmū p scōo gradu in q̄ docet ascēdētes. t instruit leuare oculos ad deū in ascēsu scōi gr̄dus: t ponere toraliter spē ad supiora t petere auxiliū a deo p custodiā angelor. ¶ Ad cui' intellectū est notādū sicut dcm est psalmo. lxiiij. t. lxvij. q̄ tota illa terra pmissionis et ipsa ciuitas hierusalē erat circūdata t munita mōtib' circūquaq̄: q̄ q̄dē mōtes cōmuniter sunt vtiles ad tria. Primo ad tutelā t fortitudinē terre: q̄ phibēt accessus inimicis. Scōo sunt vtiles ad pascua p animalib' t pecorib'. Tertio sunt vtiles ppt aq̄s q̄ ex eis fluūt t descēdūt ad irrigādos cāpos: ppter quā dispositionē terre t ppter quas tres pp̄ietates vtilitates illa terra pmissionis cū illis mōtib' sic circūdata figurabat ecclīam xp̄i tā militātē q̄ triūphātē. Et illi mōtes tā circūdātes terrā pmissionis: q̄ ciuitatē hierl'm figurabāt mōtes spūales ecclie xp̄i. Et ideo in sacra scriptura semp p illos mōtes materiales intelligūt mōtes spūales ecclie xp̄i. Uñ inquātū illi mōtes erāt ad tutelā t defensionē patrie t ciuitat' phibētes accessum inimicis figurabāt custodiā ang̃elor q̄ custodiūt ecclīam t oēs fideles sed inquātū erāt herbosi t fructuosi ad pascua pecor: figurabāt septē ecclia stica sacra q̄b' pascūt fideles. Inquātū vo a mōtib' descēdūt aq̄ ad irrigādos cāpos: figurabāt apl̄os t doctores a q̄bus derivata est euāgelica doctrina t dona gr̄aū in ecclia xp̄i. Et iō in sacra scriptura p mōtes aut intelligūt angeli custodes aut ecclīastica sacramēta aut apl̄i t doctores ecclesie xp̄i. Licet g̃ in p̄ psalmo p mōtes possint intelligi tā angeli q̄ ecclīastica sacra t apl̄i. Tamē ad ifam pncipal' intelligūt angeli custodes. Dauid ergo p̄ p̄uidēs in spū contēplādo ecclīā xp̄i. Ad quā tota lex ascendebat t tēdebat tāq̄ in finē fecit hūc psalmū: in quo ꝓmēdat ecclīam xp̄i de securitate ppter custodiā angelor a xp̄o ipi datā Mā sicut illa hierusalē materialis erat circunda ta mōtib' phibētib' accessu inimicis. ita pāpl' t pfecti' ecclia xp̄i ēmunita mlib' ãgelor q̄ die ac nocte ōfendūt ipam muro ĩexpugnabili. Duo g̃ facit. Mā prio ipe i pona sua t ēt i pona corporis mystici dicit se ꝓmittere angelor custodie Scōo amonet oēs fideles: vt ascēdāt ad hāc ecclesiā xp̄i pmittēs eis securitatē t tutelā pp custodiā ãgelor ibi. Nō det i ꝓmotionē. ¶ Quātū ad pmū dicit. Ego ascēdēdo ad tēplū t ecclīam xp̄i Leuaui oculos meos in montes circūdātes istā ciuitatē ecclie. q̄ q̄dam mōtes fūt ãgeli dati ad custodiā bur' ciuitatis dei. vñ. i. a q̄b' mōtib' ãgelis veniet auxiliū mihi Ꝺ inimicos visibiles t ĩuisibiles a q̄b' ãgelis spero tutari t dēfendi: ptegi veniet iquā auxiliū mihi. quā q̄dē ptātē t virtutē angeli non hñt a seipis: sz a solo deo t dño nro iesu xp̄o q̄ eos posuit custodes bur' ciuitat'. Ītē totū auxiliū meū ē pncipal' a dño q̄ fecit celū t terrā t non a dīs gentium qui sunt demonia. Deinde subiocit

Diabol' nō nocet in ecclia existenti bus.

Non det in commotionem pedē tuū neq̄ dormitet qui custodit te. xpliū. q̄ j. c. alibi nus.

Ecce non dormitabit neq̄ dormiet: qui custodit israel. Esa. v. a

Dominus custodit te: dominus protectio tua super manum dexteram tuam. rj. q. iij. c. ad mē sam.

¶ Admonet oēs fideles vt ascēdat ad hāc ciuitatē t fortalitiū ecclie vt saluēt in ea. eo q̄ est munita t septa multor ãgelor custodia t tutela. vñ dicit O fideles ascēde ad ꝺ fortalitiū xp̄ianū ecclesie vt diabol' supplicio nō det pedē tuū in cōmotionē. i. vt nō faciat te a via rectitudinis t veritatis deviare. q. d. ꝺ si tu fueris munit' in ꝺ presidio nunq̄ diabolus movebit pedē tuū. nec operatiōes tuas a semitis mādator dei nec nocebit tibi in corde: nec in aia. Et ratio, est: nā angelus custos t vigil q̄ custodit te i hac ciuitate t p̄sidio nunq̄ dormit q: ecce, i. certe manifestū est: q̄ de' et exercit' angelor q̄ custodit israel nō dormitabit neq̄ dormiet vnq̄. Et ratio est nā dominꝰ noster iesus christus est ille qui custodit te per custodias angelor t ecclīastica sacramenta t per sanctor' orationes t ipse dominus iesus christ' sicut est saluo tua: ita est protectio tua nā eiusdē est saluare t custodire. ideo ipe est protectio tua super manū dexterā tuaz. i. magis t perāpl' custodiet te dñs iesus xp̄s q̄ dextera man' tua. ¶ Nota q̄ dormitare est frequētatiuū ꝺ dormio iō ꝺ ē dīa inter dormitare t dormire. nā dormire dicit dormitionē successiuā sic iteruallo: ꝺ dormitare dicē dormitionē cū mōis iteruallis sic vigiles op

Nota.

pidor t exercit' dont qñq̄ dormit. e. eo q̄ vigilāt ne inimici intrēt oppidū: sed qñq̄ opprimūtur somno: ꝺ illico excitātur. ppt solicitudinē: t iterū dormiūt t iterū excitant etc. Et sic ꝺicūtur dormitare t excitari: ꝺ non facit sic dñs q̄ est custos ist'l: nec angeli ei' q: ꝓtinue vigilāt sup ciuitatē dei. iō ꝺ: Esa. lxij. Sup muros tuos hierl'z posui custodes q̄ die ac nocte nō cessabūt laudare nomē dñi etc. Jō subdit dauid.

xrtiū q. j. c. loq: in fi. t. c oibus.

Per diē sol nō vret te: neq̄ luna p noctē.

Dominus custodit te ab omni malo: custodiat animam tuam dominus.

Dñs custodiat introitum tuū et exitum tuū: et hoc nunc t vsq̄ in seculum.

¶ Q: dñs custodit te t dñs est protectio tua. iō sol nō vret te p diē. Litteta Hieronȳ. ꝺz p diez sol nō p̄cutiet te neq̄ luna p noctē. ¶ Ad cui' intellectū est notandū q̄ licut estus solis nec frigiditas lune pōt nocere illis q̄ habitāt i domib' bene muratis t rectis: ita diabolus nec est' tentationū nec defect' alicui' rei pōt nocere iustis t fidelib' habitātibus inhac ecclīa t presidio ciuitatis dei p gr̄am. eo q̄ ecclīa est septa muro fidei t spei t charitatis t circūdata mōtib' angelor t coopta tecto articulor fidei t donis spūsancti. ¶ Iterū est aduertēdū q̄ quedā sunt petā tētationis q̄ dicunt fieri in die. i. in manifesto: sicut est superbia t auaricia t etiā luxuria. Et quedā dicūtur fieri i nocte ad lunā. i. in absc̄dito t occulto sicut petā invidie t odij lueterati t opa peccata q̄ manētia solo ppōsito t nōdū venerūt in actū: sed nullū istor pōt nocere iustis habitātib' i hac ecclīa p gratiam nec in superiori p gl̄am. Et hoc intendit dicere dō cū ait. per diē sol no vret te, q. d. O fidelis si tu ascēderis in hanc ciuitatē t fortalitiū ecclesie t fueris munit' eius mōtibus t angelor custodia t tece' virtute ecclīastic' sacramentor t donis spūsancti: ego dico tibi q̄ sol. i. est' peccator t manifestarū tentationū superbie t auaricie etc. nō vret te p diē. i. in manifesto. neq̄ luna. i. petrū odij timidie non p̄cutiet te i nocte. i. in occulto. q. d. q̄ nec petā manifesta nec occulta nocebūt tibi munito et protecto i hoc p̄sidio. Et ratio est. nā dñs noster iesus xp̄us q̄ est edificator t custos bur' ciuitatis custodiet te ab oñi malo corpali. t dñs custodiat aīaz tuā. t dñs custodiat introitū. i. custodiet te p sacramētū baptismi q̄n ingressus fueris in hāc ciuitatē. t custodiet egressū tuū p sacramētū extremevnctionis. Nā p baptismū intrant fideles in hanc ciuitatē. t p extremaz vnctionem exeunt. Et per ꝓfirmationem armantur robustant. t per eucharistiam refectiū tur. Et per pnam resurgunt t vivificantur. t per matrimoniū legitime pereant. Et per sacramentum ordinis regunt t dirigunt in hac ciuitate t ecclesia xp̄i. et hoc tēpore vsq̄ illud

xrtiij. q. j. c. oib? Bcñ. xv ij.

Etatus sum in bis q̄ dicta sūt mihi i domū dñi ibim?

¶ Titulus cātici graduum Tertī' gr̄dus ascēdētiū in ecclīa gaudiū hoc bonis spūalib? ꝓmissio. Nā p̄m' gradus ē relinq̄re terrena et detestari pcā. Scōs est elevatio mētis i deū. s. auersio a bono ꝓmutabili t ꝓuersio ad bonū incōmutabile. Et iō seq̄t' tertī' grad' imediate q̄ q̄s gaudeat t delectet in tali bono incōmutabili ꝓmisso. Et iō dauid fecit hūc tertiū psal. p ascēsu tertij gradus tēpli. qui q̄dē psalmus ꝺz sit paru' in verbis tñ est pfundus t difficilis nō solūmodo in sūia: ꝺz etiā in cōstructione t ordinatiōe litterē. Pro cui' intelligētia est notādū sicut pluries dictū est q̄ illa hierl'm terrena t illud tēplū materiale qō edificauit Salomō ex p̄cepto dauid pfis fuit: oīno fuit figura vtriusq̄ ecclesie. s. militātis: t triūphātis nō solūmō rōne interp̄tatiōis nois q: iterp̄tat pacifica: ꝺz etiā q: tota ecclīa xp̄i ibi sumpsit exordium in illis apl̄or t discipl̄is t ibidē ē edificata p xp̄m sub noie pacis vt dictū est psal. xlvij. t. l. et in pleris q̄ alis locis. Et tō tota ecclīa ꝺr hierl'm: eo q̄ inde fuit derivata t dilatata et multiplicata p totū orbē. Et iō p̄iarche t ꝓphete multipl'r cōmēdarūt illā ciuitatē terrenā nō rōne sui: ꝺz q: in ea erāt implenda mysteria xp̄i t in ea xp̄s debebat incipere t edificare ecclīam suā. Et multipliciter p̄uidēs dauid in spū fecit istū psal. in quo cōmendat hierusalē spūalem sub noie hierl'm terrene: q̄ quidē psal. licet videat applicari illi ciuitati terrene t materiali. tamen in veritate factus est pro hierl'm spūali: que per illam et tēpluz eius fuit figurata. Et ideo est iterū notandū sicut dicit Ra. moyses de egypto. q̄ sicut duplex est hierl'm. scz terrena t superna: ita in sacra scriptura p hierl'm interdum intelligunt prophete hierusalem superiorem. vnde super illud Beñ. xxviij. quando vidit iacob scalam etc. Dicit glosa hebraica in beresit raba. q̄ moyses āteq̄ moreret duct' est in celū et vidit ibi messiā edificantē hierusalē in celis ex margaritis t lapidib? ꝓciosis.

xrtiij. q. j. c. oib? Bcñ. xv ij.

ꝓper hierusalē intelligit ꝓphetia

Universidad de Deusto
Biblioteca

Et dixit messias ipi moysi q iacob pr ei? vtrãq; bierusalem prouiderat edificandã:t q nihil erat illa que erat edificãda in terris respectu illius q erat p messiã edificãda in celis:qz ista erat temporalit er illa in eternũ duratura p filijs israel. quod audiens moyses dixit. Letat? sum in bis q dicta sunt mihi.rc. ¶ Et q̃bus sequit̃ primo:q p ter istam bierusalẽ tempoꝛalẽ est dare aliã bierusalem spũalem t eternã. Secundo sequit̃ q messias ocebat esse deus:qz iaz erat in celo tẽpore moysi. Tertio sequit̃ q messias nõ erat edificaturus bierusalẽ terrenã sed spũalem et celestẽ. Et p cõsequens nõ erat daturus suis felicitatẽ in hoc mũdo:sed in celo. Quarto sequitur q iste psalmus nõ est intelligendus de bierusalẽ terrena:sed de spũali t celesti t de hac dauid fecit hũc psalmũ. Duo ergo facit dauid i hoc psalmo. Maz primo cõmẽdat magnificentiã bui? ciuitatis Secũdo rogat p ei? cõseruatiõe et ꝓpetuitate. ibi. Rogate q̃ ad pacez sunt bierusalẽ. Ł ¶ Quãtum ad primum ꝓpheta expectans possessiõem t statuz huius ciuitatis que est ecclesia militans p gratiaz t triumphãs per gloriã:ꝓpter quattuoꝛ eius magnificentia letatur tam in spe.t cõmendat ipam in q̃ttuoꝛ magnificẽtijs. Primo qz oẽs iusti habitant in ea hic p gratiã:t in futuro per gloriã. Secũdo:qz ista ciuitas bierusalẽ militãs hic p gratiam est imago superioris triumphantis per gloriam. Tertio:qz oẽs isti qui ascẽdũt i istã ecclesiam ad laudãdũ deum pgram laudabũt ipsum in superiori per gloriã. Quarto:qz in hac ecclesia iudicantur t lucrant premiũ oẽs iusti p illa gloria. Prio bis ergo q̃ttuoꝛ letatur ꝓpheta expectando ecclesiam xpi.i q̃ expectabat adipisci omnia quattuoꝛ supra dicta. Et ideo iste psalm? simul oportet q exponat ꝓphetice t mystice de ista ecclesia t anagogice de superiori eo q null? põt venire ad illam nisi transeat per istaz. Dicit ergo dauid. Letatus suz i bis q̃ dicta sunt mbi. ¶ Ad cuius intelligentiaz est aduertendum q multipliciter fuit reuelata ipi dauid ꝓsperitas vtriusq; ecclesie t multipliciter preuidit eã i spũ Nam primo preuidit per ꝓmissiones factam ipsi abrahe. Gen. xv. Eui dũs dixit. Suspice celuz t numera stellas si potes. sic erit semen tuũ. Vbi preuidit q semen suum fm ꝓmissionem erat collocandus in celo:in eterna beatitudine. Itẽ hoc potuit dauid preuidere per lapidez quem iacob erexit in titulum. Gen. xxviij. Preuidit enim nouam bierusalem. scz ecclesiam edificandã in xpo Et per scalam angelos ascendẽtes t descendentes. preuidit qualiter veri filij israel per fidez debebant ascendere ysqz ad xpm t ecclam suam. t erinde p gradus virtutũ erant ascẽsuri i celum. Itẽ p ꝓmissionẽ factã de edificatione tẽpli t ciuitatis. ñ. Regũ. vij. Puidit i spũ q̃liter xpus erat nobis edificatur? bierusalẽ nouã. hic per gram t in futuro p gloriã Propt ergo istas ꝓmissiões et reuelationes ipsi factas de ista bierusalẽ spũali dicit dõ. Letat? sum in bis q̃ dicta sunt mibi. s. p patriarchas t ꝓphetas t reuelatiões mibi factas .qz oẽs fideles ibim? i domũ dñi. i. ecclam xpi. Et etiã Letat? suz i bis nõ solũmodo p Nata ꝓphetã de terreno tẽplo ꝓstruẽdo t ꝓpetuita te regni t de sede iudiciali t regali. t eternitate dom? dõ. Sz etiã suz magis letat? de reuelatiõe mibi facta a spũsancto de supradictis mysterijs t ꝓmissiõib?. qz puidi i spũ q̃liter nos oẽs filij ꝓmissiõis ibim? i domũ dñi. que est ecclia. Naz in istã ecclam ascẽdim? p gram t i superiorẽ p gl̃iam. Et tũc ꝓpheta cõuersus ad bierusalem dicit

Stantes erant pedes nostri: in atrijs tuis bierusalem.

De ꝓsenti. v. nõ medio. criter.

Bierusalem que edificatur vt ciuitas: cuius participatio eius in idipsum.

¶ O bierusalẽ pedes nostri erant stãtes i atrijs tuis. Hic per gram t in futuro p gl̃iam. Vel põt dici q hec pus refert ad ꝓphetiã. q. d. O bierusalẽ Letat? suz i bis q̃ dicta sũt mibi p reuelationem. Nã ego puidi i spũ qual? pedes nostri erãt stantes in atrijs tuis. i. qual? oẽs iusti t fideles debem? habitare in te. hic p gram t in futuro p gl̃iaz. Et b̃ ꝓbat per hoc quod sequit. Nã ne q̃s putaret q hic letat de bierusalẽ terrena. b̃ remouet dicens. Bierusalẽ que edificat vt ciuitas. Ł ¶ Ad cuius intelligentiã est notãduz sicut pluries dictum est. t notat Augustinus. q̃. de ciuita. dei. q fm Ciceronẽ i tertio de republica. Ciuitas sic ue popul? est cõcors boim multitudo iuris ꝓsensu t vtilitatis ꝓmunione sociata antiquis moꝛib? constitens. Et qua diffinitiõe manifeste patet q quattuoꝛ sunt de rõe ciuitatis. Prio ꝓcordia quo ad pacem t bonũ cõmune. Secundo consensus legis t iuris. Tertio ꝓmũitas vtilitatis rõne boni ꝓmunis. Quarto honestas moꝛ t virtutũ. Et bis q̃ttuoꝛ arguit Augustin? q Roma nũq̃ fuit vera ciuitas. qz nũq̃ fuit in ea vera pax:nec concoꝛdia nec iuris cõsensus et cetera. Ergo ex bis possumus arguere q bierl'm terrena nunq̃ fuit vera ciuitas maxime qñ venit xps qz in ea nunq̃ fuit ꝓcoꝛdia sed discoꝛdia. nec fuit in ea iuris cõsensus legis:imo dissensio t scisma: qz debuerũt recipere xpm fm legem et nõ receperũt. Et fuit discoꝛdia etiã in rebus ciuilib?. Nam a passione xpi vsq; ad destructionẽ factam per Tytũ semp fuit cõtinua seditio inter ciues;t cõtinue cedes: vt ait Joseph? in libro de bello iudaico. Et quo pz q nunq̃ fuit vere ciuitas:nec recte fuit vocata bierusalẽ. i. pacifica. cũ in ea semp fuerint cõtinue discoꝛdie. Et quo pz q non dicta fuit bierusalẽ. i. pacifica. ratione sui:sed ineꝛtiã debebat fieri pax inter deũ et boies per mortẽ et passionem xpi mediatoꝛis:t ineꝛtiã in ea debebat xps edificare veram bierusalẽ. s. ecclam et congregatione illoꝛũ paucoꝛum apostoloꝛ et discipuloꝛuz quam ecclam in pace fundauit. Nã quotiẽs cunq; xpus veniebat ad discipulos semper dixit eis. Pax vobis. Et hãc pacem relinquit eis in testamentũ eternum. Et ideo ecclesia xpi vere dicitur ciuitas t edificata vt vera ciuitas per xpm quia in pace et cõcoꝛdia t iuris consensu et vtilitatis rõne bonj ꝓmunis. Quarto honestas moꝛ t virtutũ. Et bis q̃ttuoꝛ arguit Augustin? q Roma nũq̃ fuit vera ciuitas. qz nũq̃ fuit in ea vera pax:nec concoꝛdia nec iuris cõsensus et cetera. Ergo ex bis possumus arguere q bierl'm terrena nunq̃ fuit vera ciuitas maxime qñ venit xps qz in ea nunq̃ fuit ꝓcoꝛdia sed discoꝛdia. nec fuit in ea iuris cõsensus legis:imo dissensio t scisma: qz debuerũt recipere xpm fm legem et nõ receperũt. Et fuit discoꝛdia etiã in rebus ciuilib?. Nam a passione xpi vsq; ad destructionẽ factam per Tytũ semp fuit cõtinua seditio inter ciues;t cõtinue cedes: vt ait Joseph? in libro de bello iudaico. Et quo pz q nunq̃ fuit vere ciuitas:nec recte fuit vocata bierusalẽ. i. pacifica. cũ in ea semp fuerint cõtinue discoꝛdie. Et quo pz q non dicta fuit bierusalẽ. i. pacifica. ratione sui:sed ineꝛtiã debebat fieri pax inter deũ et boies per mortẽ et passionem xpi mediatoꝛis:t ineꝛtiã in ea debebat xps edificare veram bierusalẽ. s. ecclam et congregatione illoꝛũ paucoꝛum apostoloꝛ et discipuloꝛuz quam ecclam in pace fundauit. Nã quotiẽs cunq; xpus veniebat ad discipulos semper dixit eis. Pax vobis. Et hãc pacem relinquit eis in testamentũ eternum. Et ideo ecclesia xpi vere dicitur ciuitas t edificata vt vera ciuitas per xpm quia in pace et cõcoꝛdia t iuris consensu et vtilitatis rõne bonj ꝓmunis. Quarto honestas moꝛ t virtutũ. Et bis q̃ttuoꝛ arguit Augustin? q Roma nũq̃ fuit vera ciuitas. qz nũq̃ fuit in ea vera pax:nec concoꝛdia nec iuris cõsensus legis:imo dissensio t scisma: qz debuerũt recipere xpm fm legem et nõ receperũt. Et fuit discoꝛdia etiã in rebus ciuilib?. Nam a passione xpi vsq; ad destructionẽ factam per Tytũ semp fuit cõtinua seditio inter ciues;t cõtinue cedes: vt ait Joseph? in libro de bello iudaico. Et quo pz q nunq̃ fuit vere ciuitas:nec recte fuit vocata bierusalẽ. i. pacifica. cũ in ea semp fuerint cõtinue discoꝛdie. Et quo pz q non dicta fuit bierusalẽ. i. pacifica. ratione sui:sed ineꝛtiã debebat fieri pax inter deũ et boies per mortẽ et passionem xpi mediatoꝛis:t ineꝛtiã in ea debebat xps edificare veram bierusalẽ. s. ecclam et congregatione illoꝛũ paucoꝛum apostoloꝛ et discipuloꝛuz quam ecclam in pace fundauit. Nã quotiẽs cunq; xpus veniebat ad discipulos semper dixit eis. Pax vobis. Et hãc pacem relinquit eis in testamentũ eternum. Et ideo ecclesia xpi vere dicitur ciuitas t edificata vt vera ciuitas per xpm quia in pace et cõcoꝛdia t iuris consensu et vtilitatis

cõmẽdatur para dicus.

Quid ſ ciuitas.

Bierlm ãre ꝺ̃pa cifica.

Letatus sum.

tatis cõmunione sociata:qz erat eis alaynat coꝛ vnũ in deo:vt pz Act. iij. Et sic illa bierl'm extenditur et paruata est per totũ oꝛbẽ t multiplicata. Et de hac bierl'm dicit ꝓpheta. Letatus suz in bis q̃ dicta sunt mibi rc. Stantes erãt pedes nostri in atrijs tuis bierusalẽ. q. d. Ego nõ letoꝛ:qz habeo mansionẽ in bierusalẽ terrena:sed letat? sum qa pedes nostri erũt in atrijs tuis: o bierusalẽ non terrena fs bierusalẽ que edificat vt vera ciuitas per xpm:in qua est summa pax t cõcoꝛdia: cuius participatio ei? in idipsm. Littera hieronymi bz simul vel pariter. Ofi vbinos habemus in psal. xxxij. In pace in idipsm dormiã t requiescã. Littera hieronymi bz. In pace simul dormiã t requiescã. Et ideo ly in idipsm ponit̃ pro simul vel pariter. Et sic ponit̃ in hoc loco: cui? participatio ei? simul. q. d. q participatio t cõuersatio ciuiũ illi? supne ciuitatis est simul. i. cõcoꝛs vnita t nõ diuisa:sed in summa pace t caritate cõuenies. Et quo pz q hoc nõ põt intelligi de ista bierusalez terrena:qz nunq̃ participatio illoꝛ ciuiũ fuit in idipsum nec simul nec cõcoꝛs in vna caritate: qa hoc solũmodo cõuenit ecclie militanti t triũphãti. Bs licet qñq; sit discoꝛdia inter malos in ecclesia:tñ inter iustos semp est participatio simul t cõcoꝛdia in vna fide. Dicit ergo ꝓpheta. Bierlm que edificat vt vera ciuitas:cui? participatio est tota simul t cõcoꝛs:qz oẽs ciues buius ciuitatis sunt vnanimes t vni? moꝛis habitãtes in domo qz vna est fides oim t vnũ baptisma. Potest etiã p ly bierusalẽ intelligi de per se ista ecclesia militans in qua nũc habitam? per fidẽ que edificata est a xpo vt ciuitas. i. ad modũ t similitudinẽ ciuitatis supne:qz ymago eius:qz ciues ei? iã sunt ciues sanctoꝛ t domestici dei cuius participatio est simul per fidẽ t caritatẽ. Vel per istaz bierl'm põt intelligi sola bierusalẽ supna cuius participatio est in idipsz. i. tota simul t eterna. Ł ¶ Nã fm Boetiũ. iiij. de cõsolatione. Eternitas est interminabilis vite tota simul t pfecta possessio: t talis est duratio filius eterne ciuitatis: qz nõ est successiua nec terminabilis maxime a parte post sed tota simul t pfecta. q. d. ꝓpheta. O bierl'm celestis. Letat? sum in bis q̃ dicta sunt mibi: qa pedes nri erũt stantes in atrijs tuis. Stantes dico nõ mobiles fs quieti in tua visione. non negocijs in mũdana sollicitudine:sed quieti in contẽplatione. Bierusalẽ dico nõ ista terrena fs supna q̃ edificat vt vera ciuitas t pacifica: incoꝛruptibilis t ꝓpetua. Probat qz participatio et habitatio t ꝓuersatio ei? est in idipsum t tota simul t eterna. Et notãter dr participatio. Nã deꝰ est sua felicitas p essentiã:t ideo nõ dr participatio respectu ei?:sed respectu nri qui ipsius participamus. Et q̃bus pz q isti tres vltimi ꝓdicti nõ pñt intelligi de bierl'm:nec terrena de illa verificant: qz eius participatio nec est eterna: nec concoꝛs: nec tota simul:sed intelligit̃ur de bierusalẽ milli tanti per vnã fidẽ t caritatẽ:t de triũphanti per gloriã. Itez ista ecclesia militans edificata est a xpo vt t tanq̃ ciuitas triũphans:id est ad similitudinẽ ciuitatis supne:qz ymago eius:qz ciues ei? iã sunt ciues sanctoꝛ t domestici dei cuius participatio est simul per fidẽ t caritatẽ. Vel per istaz bierl'm põt intelligi sola bierusalẽ supna cuius participatio est in idipsz. i. tota simul t eterna. Ł ¶ Nã fm Boetiũ. iiij. de cõsolatione. Eternitas est interminabilis vite tota simul t pfecta possessio: t talis est duratio filius eterne ciuitatis: qz nõ est successiua nec terminabilis maxime a parte post sed tota simul t pfecta. q. d. ꝓpheta. O bierl'm celestis. Letat? sum in bis q̃ dicta sunt mibi: qa pedes nri erũt stantes in atrijs tuis. Stantes dico nõ mobiles fs quieti in tua visione. non negocijs in mũdana sollicitudine:sed quieti in contẽplatione. Bierusalẽ dico nõ ista terrena fs supna q̃ edificat vt vera ciuitas t pacifica: incoꝛruptibilis t ꝓpetua. Probat qz participatio et habitatio t ꝓuersatio ei? est in idipsum t tota simul t eterna. Et notãter dr participatio. Nã deꝰ est sua felicitas p essentiã:t ideo nõ dr participatio respectu ei?:sed respectu nri qui ipsius participamus. Et q̃bus pz q isti tres vltimi ꝓdicti nõ pñt intelligi de bierl'm:nec terrena de illa verificant: qz eius participatio nec est eterna: nec concoꝛs: nec tota simul:sed intelligit̃ur de bierusalẽ milli tanti per vnã fidẽ t caritatẽ:t de triũphanti per gloriã. Itez ista ecclesia militans edificata est a xpo vt t tanq̃ ciuitas triũphans:id est ad similitudinẽ

eternitas quid sit.

tudinẽ t ymaginem illius. ad Galatas. iiij.

Illuc enim ascẽderũt tribus trib? dñi testimonium israel: ad confitendũ nomini dñi.

¶ Ad cuius intelligẽtiã est notãdũ vt legit Exo. xxiij. q de ꝓcepit ipsi moysi t toti israel. vt ascenderẽt oẽs ter in anno ad adoꝛandũ dñm in tabernaculo:t sacrificarent rc. Et hoc fiebat in testimoniũ ist̃. i. vt esset eis testimoniũ vere fidei et latrie t pficerent se esse veros cultoꝛes veri dei. Et vt p hoc diꝛstinguerẽtur a ceteris nationib?. Et ideo dñi datũ fuit exẽplar t descriptio templi ipsi dauid: pariter fuit ipsi ꝓceptũ a spũsctõ: vt oẽs israelite ter in anno ex oibus partib? mundi ascẽderẽt in bierl'm ad cõfitẽdũ t testificãdũ nomẽ dñi in testimoniũ veri. cult?. Ofi pz hoc etiã p visionẽ scale iacob p quã fuit reuelatũ ipsi dauid qualiter deꝰ erat adoꝛandus in trinitate pfecta in ecclesia militante:t eodẽ modo erat videndus a nobis in celo p gloriã. Et quomodo eram? ascẽsuri in tẽplũ spirituale. Hic per fidẽ spem t caritatẽ:t ad bierusalẽ superiorẽ per visionẽ t possessionẽ t securitatẽ. Et quomodo ibi debebam? sedere in eternũ rc. Hoc ergo preuidẽs dauid scribit t ꝓcepit fieri q̃deeim gradus in tẽplo et scribit hunc psal. in tertio gradu figurando trinitatẽ personaꝝ in diuinis t tres naturas in xpo: scz carnẽ t aiam t diuinitatẽ:qz sicut caro et anima vnus est homo:ita deꝰ t homo vnus est xps. Et ideo alt ꝓpheta dauid. Letatus sum in bis q̃ dicta sunt mibi in spũ sup. quomodo in domuz dñi ibimus rc. Hic ergo demõstrat t probat q illa superna ciuitas bierusalẽ est nobis ꝓmissa in eternã mansionẽ que edificatur vt vera ciuitas: cui? participatio est tota simul t eterna. Et similiter ista bierusalẽ militãs est nobis ꝓmissa ad habitandũ per gratiã. Nã sicut ad illã terrenã bierl'm tribus israel carnales ascẽdebãt ter in anno ad cõfitendũ noi dñi:t ad offerendũ sacrificia. Ita tribus dñi spũales t filij ist̃. fm ꝓmissionẽ ascenderunt cõtinue ad istam bierusalẽ militantẽ ad cõfitendũ noi dñi p fidẽ t gratiã t ad illã bierl'm supernã p visionẽ et gloriã. Ł ¶ Ofi notãter dr tribus dñi: qz nõ oẽs tribus t gñationes ascẽdũt in bierl'm: sed solũ trib? dñi. Unde tribus dñi dicunt veri filij israel q receperunt messiã: qz soli isti vident deũ et confitent nomini eius in testimoniũ q sunt veri filij israel: cui facta est promissio. Qui ergo nõ receperũt xpm non sunt veri filij ist̃. qz non receperũt testimoniũ eius nec ꝓphetiam verificãt nec affirmãt: imo peruersicant t peruertunt ad terrena. Nã illa scala quã vidit iacob in somnis signi ficat xpm t ecclesiã: t angeli ascẽdentes rc. significabãt veros filios ist̃ nõ fm carnẽ: sed fm spũs qui per xpm erant in celũ ascensuri. Ideo fideles qui xpm recipiũt: recipiũt verũ testimoniũ israel:t faciũt testimoniũ ipsi israel de veritate: qui aũt negãt xpm negãt testimoniũ et ꝓphetiã israel: ipsum testant esse mendacem ergo soli fideles ascenderunt illuc in bierusalem celestẽ ad confitendũ nomini dñi in testimonium

Fideles dicũtur dñitrib? et ascendũt bierusalem

Universidad de Deusto
Bū. reg. v.j. et mi cbee. iiij

Israel: t scom q israel vidit i illavisiõe: et foll isti sunt trib⁹ dñi. Nã sicut in hac eccl'ia ꝓfitenf rpm ita i illa superna felicitate ꝓfitebunt nomini dñi ꝓfessiõe laudis qz beati q̃habitãt i domo tua dñe i secula seculoz laudabũt te ꝛc. q. o. ppbeta q̃si cut filij israel sm carnẽ ascẽdebãt i festiuitatib⁹ l tẽplũ salomonis ad ꝓfitẽdũ noi dñi. Ita solive rũt filij israel scom spiritũ erũt ascensuri i celũ ꝛc.

Quia illic sederunt sedes i iudicio: sedes super domum dauid.

¶ Nã ibi erãt sedes regales ad iudicãdũ tpalia t secularia t erãt sedes sacerdotales ad iudicandũ eaq̃ ptinebãt ad cultũ diuinũ: iste sedeserãt sup domũ dõ. i. pmisse ipsi dõ et sue posteritati eiꝰ ineternũ. vt ps. ij. reg. vij. vbi dr. Stabilitã soliũ eiꝰ ineternũ: qđ in solo xpo impletũ est. vt ps Luc. j. Dabit illi dñs sedẽ dõ patris eiꝰ t regnabit in domo iacob ineternũ. Intendit q̃ dõ dicere q̃ sicut in tẽplo salomonis sederũt reges sup domũ dõ. ita illic in hier'm superius sedebit xps filiꝰ dauid t sup domũ dõ ieternũ t sedebũt apli sup sedes. xij. iudicãtes. xij. trib⁹ israel ꝛc. Et nõ solũ apli: sz etiã oẽs beati: qz oẽs regnãt ibi: t sedent sup sedes btãs t semp ibi iudicant angelos malos q̃ ceciderũt ex illis sedib⁹ t iudicãt filios israel sm carnẽ obstinatos t ceteros infideles q̃ ad illas sedes noluerũt puenire propt duritiã et malitiã t scelera sua. Et quo ps q̃ in hier'm sup nã nõ ascẽdent trib⁹ carnales: sz trib⁹ pmissiõis t spũales l xpo ex gẽtib⁹ t iudeis regnãre. Unde Esa. xliij. Ab oriẽte educã semẽ tuũ: t ab occidẽte cõgregabo te ꝛc. O is q̃ iuocat nomẽ tuũ i gloriã meã creaui eũ: formaui eũ. t feci eũ: educ foras ppl'm tecũ ꝛc. Oẽs gẽtes cõgregate sunt simul t collecte sunt trib⁹ ꝛc. Hoc totũ etiã põt intelligi de ipsa eccl'ia militãti q̃ dr hierm t dom⁹ dõ p repromissionẽ ad quã hier'm ascẽderũt trib⁹ dñi p fidẽ t regnationẽ baptismalẽ i qua laudãt t ꝓfitent nomini dñi t pdicãt legẽ euãgelicã in qua domo dauid sedẽt plati eccl'ie t habẽt sedes. s. summus pontifex t patriarche t archiepi t episcopi: t iudicãt de reb⁹ spũalibus sm eccl'ia sticã ptãtes. Nã sicut illa dr hier'm t dom⁹ dõ p gloriã. Ita ista dr hier'm p fidẽ t gr̃am. Et ideo iste psal. pmo glosandus est de ista eccl'ia allegorice t mistice. finaliter t ꝓr t pncipaliter de hier'l̃ supna in qua cõsistit vltimũ t pfectũ gaudiũ t felicitas nostra. Et nota q̃ sicut ille trib⁹ carnales ascẽdebãt in hierm ad ꝓfitẽdũ nomini dñi in testimoniũ isr'l t i signũ obseruãtie legis. Ita nos xpiani q̃ sumus trib⁹ dñi spũales regnãti p apostolos cõtinue ascẽdimus in hier'l̃ militantẽ ad cõfitendũ t ꝓbendũ testimoniũ. i. fidẽ isr'l: nomini dñi q̃ est iesus xps. Nã credẽdo in rpm t erbi dẽdo ipsi latriã: cõfitemur testimoniũ isr'l. i. seq̃mur fidẽ t testimoniũ qđ isr'l ꝓbuit t predixit t preuidit de xpo: qui vidit scalam Gen. xxviij. t qñ luctat⁹ est cũ angelo. Gen. xxxij. Et maxime qñ dixit. Juda te laudabũt fres tui. ꝛc. gen. xlix. Ubi pdixit passionẽ t resurrectionẽ t regnũ xpi

Et sic ptz q̃ nos vere cõfitemur t testificamur fidem israel ꝓfitendo legẽ euãgelicã in hac hierusalem per fidẽ t superna per gloriã.

Rogate que ad pacem sunt hierusalem: et abundantia diligentibus te.

¶ In hac scõa parte orat pro cõseruatiõe t pspe ritate huius hier'm. D ¶ Ad cuiꝰ intellectũ est notãdũ q̃ in duob⁹ cõsistit ꝓsperitas t securitas cuiuscũq̃ ciuitatis terrene. Primo i fortitudine muroz t turriũ. Scõo in abũdãtia ciuiũ t victualiũ. Nã vt sic nũq̃ expugnabil̃ ab inimicis ſz sem per erit i pace t securitate: qz ciuitas nõ capit ab inimicis nisi ꝓpter defectũ alicuiꝰ istoz duoz ita parit duo sunt q̃ ꝓsperãt ciuitatẽ dei: t cõseruãt in ea pacẽ t securitatẽ. Nã muri eccl'ie xpi q̃dos reddit inexpugnabilis t secura sunt fides: spes: t caritas: t doctores t martyres militãtes p ea: victualia aũt sunt copia sacramẽtoz eccl'iasticoz: q̃bus pascunt t alunt fideles siue ciues busus ciuitatis. Et iõ dũ pseuerabãt hmõi turres t copia t abundantia victualiũ supradictoz nunq̃ expugnabil̃ hec ciuitas q̃ peregrinat in hoc mũdo t militat cõtra infideles t sic semp erit in pace t abundãtia: t de tali pace t abũdãtia dicit ppha ad oẽs fideles. O hierusalẽ. i. cõgregatio fidelium ecclesie militantis. Rogate que ad pacẽ sunt. i. orate vt deus cõseruet in vobis fidẽ: spẽ: t caritatem: t det vobis dona spũssancti. Muri isti sunt muri vestri t ista sunt ad pacẽ t securitatẽ vram. Et simliter tu hierusalẽ ora t roga vt sit abundantia t copia sacramentoz ciuibus t fidelibus diligẽtibus te qz dũ talis abundantia erit nunq̃ peribit ciuitas. Et ad maiorẽ expressionẽ subdit et declarat intentum suum subdens.

xij. dis. c. ecclesiastĩ. et xxxvij. dl. sedulo. Ciuitatis pspitas cõsistit in duobus

Fiat pax in virtute tua: et abundantia in turribus tuis.

xiij. d. c. legimus

¶ O hier'm fiat pax t securitas in vtute t fortitudine tua: q̃ fortitudo est fides: spes: t caritas: t dona spũssancti. Nã in istis cõsistit tota virtus t fortitudo bui⁹ ciuitatis q̃b⁹ reddit inexpugnabilis. Et fiat etiaz abundãtia in turrib⁹ tuis sc̃z copia cibor̃ t victualiũ spũaliũ: scilz ecclesiasticoz sacramentoz t doctrine euãgelice. Nã sicut illa ciuitas dr esse dñi munita que bz turres dñi munitas armis t victualib⁹. Ita ecclesia dr dñi munita q̃n et turres sc̃z doctores t martyres fuerũt muniti armis doctrine euãgelice t fuerũt muniti virtutibus t scitate vite: t sic nõ solũmodo defenderũt ecclesiã: sed etiã subiecerũt infideles iugo xpi: t sic fuit pax in ecclia t abũdãtia in turrib⁹ suis: qđ fuit cõpletũ in cõuersione magni Constantini qz tunc fuit copia doctoz in ecclia t tota gentilitas cõuersa est ad fidẽ. Põt hoc etiã referri ad xpm mediatorẽ. quasi dicat ppbeta. O xpe mediator fiat pax bui⁹ hierusalẽ in vtute t passione t fiat abundãtia t copia bonoz spũalium in turribus tue ciuitatis hierusalẽ militantis.

Propter fratres meos et proximos meos loquebar pacem de te.

j. q. j. ca. multe.

Ec. xliij q. j. loqr

Propter domum domini dei nostri: quesiui bona tibi.

¶ Hoc loco ppbeta explicat p qua hier'm t pro q̃bus ciuib⁹ petit predicit hãc abũdãtiã t pacẽ q̃bus ciuib⁹ petit: predicit hãc abũdãtiã t pacẽ qz nõ de hier'm terrena: nec de ciuib⁹ eiꝰ qz in illa nulla est pacnec ꝓcordia: imo fuit incẽsa t destructa: t ciues eiꝰ fuerũt partim trucidati t asportati t ꝓsumpti t partim in dispsionẽ t captiuitatẽ relegati. Dr loquit de hier'm spũali q̃ est eccl'ia militãs q̃ triũphãs. Nã ista est vera dom⁹ dõ spũ pmissa: t isti sunt veri ciues t primi t filij david q̃ p repromissionẽ: qz receperũt xpm messiã filiũ dõ ipsi pmissum. ij. Reg. vij. Et iõ dicit O hierusalẽ ego loqbar pacẽ de te. i. ppbetiz abã t pcebã ꝓsperitatẽ supradictã nõ ꝓpter iudeos obstinatos t cecos: sed ꝓpter aplos t ceteros frẽs meos de iudaismo ad xpm conuersos t ꝓpter ꝓios de illis ego loquor t ppbetizo t predico pacẽ t ꝓsperitatẽ eccl'ie: qz istos preuidi in spiritu ad istã hier'l̃ vẽturos: t sic ꝓpter domũ dñi dei nr̃i q̃sui t prediri tibi supradicta bona spũalia t nõ bona tpalia ꝓpter mundũ. q. d. q̃ ista q̃ ego dixi in isto psal. refero ad deũ t nõ ad mũdũ. qz nõ loquor de hier'l̃ terrena. ſz de spũali q̃ hic viuit p fidẽ t gr̃am t de supna q̃ in eternũ viuit p gloriam. Ex quo ptz q̃ tota ista scõa ps est etiã referẽda ad hier'l̃ celestẽ cuiꝰ muri sunt eternitas. securitas. t abũdãtia bonoz gl'ie. cuiꝰ cibi sunt ꝓfecta fruitio. t eterna felicitas. Ex q̃b⁹ ptz q̃ iste psal. insufficiẽter glosat a iudeis. t et a quibusdã catholicis de hier'l̃ terrena cuz ea q̃ dicta sunt in psal. nullo pacto ipsi ꝓuenĩt. imo totũ oppositũ videt in ea. vt ps manifeste. Et iõ rõne sui nõ meretur dici hier'l̃ nec ciuitas. Imo babylon t ꝓfusio t desolatio. Dr q̃quid dixerunt de ea ppbete t patriarche dixerũt in figura rõne hier'l̃ spũalis q̃ in ea dabuit ex odiũ a xpo. t sic dilata ta est p vniuersũ orbẽ. t ita pter ista hier'l̃ militãs est imago t similitudo supioris. nã sicut ex illa hier'l̃ terrena ista spiritualis est dilatata t multiplicata. Ita ex ista hier'l̃ militãti supna est reparata t restaurata t multiplicata. Nã ciues q̃ sunt in hac per gr̃am t fidẽ sunt postea in illa ciues per visionẽ t gloriã. Et ideo qz oia ista supra dicta preuidit dauid in spiritu t reuelatione de ista hier'm militãti t triũphãti. ideo fecit hunc psal. in cõmẽdationẽ bui⁹ ciuitatis t ꝓpter letiã et rei pmisse dicẽs. Letat⁹ sũ in his q̃ dicta ꝛc.

De ꝓse. di. v. nõ medio. citer. t xxxviij. dis. sednlo.

De pe. distĩ. iij. sunt plures. iij. qõe. j. c. nulli dubium.

De te leuaui oculos meos: qui habitas in celis.

Ecce sicut oculi seruorum: in manibus dñorum suorum.

Sicut oculi ancille in manib⁹ domine sue ita oculi nostri ad dominũ deũ nostrum donec misereatur nostri.

¶ Quartus gradus contẽplatiõis t ascẽsus in celũ est cleuatio mẽtis in ips. t ideo dauid fecit hũc psal. pro ascensu ſrti gradus in quo postq̃ in sẽdo gradu docuit ascẽsorem leuare oculos in montẽ. i. ad setõo vt impetrẽt sibi gr̃am. In hoc docet eleuare oculos ad ipmmet deũ t petit misericordiã ab eo t liberari a supbis t petulãtib⁹. dicit ergo in ꝑsona totiꝰ bois mystici. O dñe qui habitas in celis ꝑ gloriã qz ibi te oñdis beatis i gloria tua. Ita ãte leuaui oculos ad sanctos vt ozẽt pro me. nũc aũt leuaui oculos mẽtales t etiã corporales ad teips. Nã sicut oculi seruoz sũt i manibus dñoz suoz. qz totũ bonũ vl malũ pẽdet a dño qz in manu dñi est dñsacere vl nocere seruo. t sicut ancille sunt in manib⁹ dñe iue ꝓpter eandẽ causam. Ita ergo ppne oculi nostri sunt eleuati ad dñz deũ nr̃z donec misereat nr̃i. qz ab eo totaliter dependemus quo ad corꝑ t aiam. iõ in manu eius est misereri vel flagellare. nã xpo est dñis noster t diuina sapiẽtia dña nra t populus est seruus t ecclesia ancilla. Ergo dñe postq̃ tu es vere dominus t oculi nostri sunt elevati ad te et ab alio non expectant auxilium.

Miserere nostri domine miserere nostri: qz multum repleti sumus despectione.

Quia multũ repleta est aia nostra: opprobrium abundãtibus t despectio superbis.

¶ Miserere nostri. qz multũ repleti sumus despectione t contẽptu q̃tũ ad corꝑ. t aia nra multum est repleta despectiõe opprobrio sup. sum⁹ enim sup. opprobrium abundãtibus t diuitibus, t sumus quedã despectio ipis supbis. ¶ Unde no. q̃ boies contẽplatiui t iusti sm deũ viuentes. qz cõtẽpserũt diuitias. ideo sunt cõiter pauperes. ideo sunt opprobriũ t derisio ipsis diuitibus t vituperantur ab eis. Itẽ sunt etiam humiles t mites non sequẽtes dignitates t honores. t sic sũt despectio supbis. qz supb⁹ semp despicit t paruipẽdit dñiles t mites. imo iudicat eos ipotẽtes t insensibiles eoq̃ nolũt vindicare iniurias. iõ iust⁹ iste t cõtẽplator petit miãz t auxiliũ vt possit patiẽter tolerare opprobria diuitũ t despectiones t paruipẽsionẽ superboz. Nota q̃ ly. donec nõ stat terminative. sed simpliciter t continuative sm Hieronymũ t contra Helidium.

Nisi qz dñs erat in nobis dicat nunc israel: nisi qz dominus erat in nobis.

rcv. dl. c ecce Et xiij. q. j. bis ita.

Cũ exurgerẽt homines in nos forte vivos deglutissẽt nos.

Cũ irasceretur furor eoz in nos: forsitã aqua absorbuissẽt nos.

Torrẽtẽ pertransiuit aiã nostrã: forsitã pertransisset aiã nostra: aquam intolerabilem.

xxiij. q. iij. qui peccat.

¶ In hoc quinto gradu iste ascẽsor t iustus agit deo gr̃as. qz eripuit eum a despectiõe facta i predicto psal. s. qz est erept⁹ ex dei auxilio ab opprobrio t furore superboz. t põt referri ad oẽs tribulatiões a quibus liberatus est ppls dei p auxiliũ. dicit ergo. Nisi qz dñs erat in nobis adiutor ppitꝰ in nobis dicat nũc israel. nisi qz dñs

erat in nobia. Quasi dicat. totaliter ō fecissem⁹ t oleti fuissem⁹ sup. Et declarat: cū exurgerēt ifi deles boies i nos t inici eccle: tā i te. ve. p egy ptios t caldeos: cū i nouo p iudeos t tyrānos abrti consorte tñe ō glutissēt nos y suos nisi qz dñs erat i nob⁹ adiutor t protector. Jtē cū furor t rabies t p secutio eox. s. tyrānox: regū t pncipū gētiliū ira scerēt i nos: forsitā aū. i. psecutō absorbuissz nos vt ps tpe Diocletiāi t Maximiani: qz nisi de⁹ suscitasset Cōstātinū eccla ō feciss: vl videbat q̄si ōfi cere. Nā tūc. s. a. xpōrū ad cōstātinū aia nra p trāsiuit tot rētē psecutionū p. x. pratores t ostita prāsisset aia nra aquā itolerabilē. i. nob⁹ fuisset illa psecutio itolerabil: qz vires bñane ñ sufficie bāt talia tot ita ppetī: t ō tā ōficiebat eccl'ia in tātū cp Marcellin⁹ papa ex timore adoleuit in cēsum idolis ↄ cōsicīcias t oēs xpiani latebāt p montes t speluncas. Ideo agens gratias dixit.

v.q.v. fi omnis. Benedictus dominus: qui non dedit nos in captione dentibus eorum.

Per Ioban. andre. cō cle. c. in pierisq; clemen. Anima nostra sicut passer erepta est: de laqueo venantium: laqueus contritus est: et nos liberati sumus.

¶ Bñdict⁹ dñs q̄ nō dedit dētib⁹ t ptāti eox i captionē: qz totaliter nō deuorauerūt nos. Nā aia vita nra erepta ē de laqo venantiū tyrannox t speculatox t ēt bereticox sicut passer qñ eripit a laqo. Nā laqus t ptās diaboli ↄtrit⁹ est qñ Constātin⁹ fuit ↄuers⁹. Nā tūc diabol⁹ pdidit ptātes cū Cōstātin⁹ dedit lniax xpianis publice p̄dicandi t ecclias cōstruēdi: t ap̄lianit diuinū cultuz. Cū destructa ē idolatria t sic nos liberati sum⁹. Nax nos q̄ eram⁹ de pp̄o gētili sub iugo t laqo diaboli assumpto baptismo cōtrit⁹ ē laque⁹ diaboli. s. peccū originale t actuale: t sic liberati sumus per baptismū: t q̄ eram⁹ serui per peccatū t falsam sup̄stitionē facti sum⁹ liberi per gratiā.

xliij. q. j. c. dixita q. Adiutorium nostrum in nomine domini: qui fecit celum t terram.

¶ In oīb⁹ dis tribulatiōib⁹ totū adiutoriū nr̄m fuit i noīe dñi veri q̄ fecit celū t terrā. s. iesu xpi q̄ ē vbū p̄ris de⁹ t bō q̄ fecit ex tpe celū t terrā t nūc fact⁹ bō nos liberauit p passionē t resurrectōnez suā: qz nō fuit aliō nomē sub quo possem⁹ sal ui fieri nisi iesus. In noīe ḡ ei⁹ fuit adiutoriū nr̄z

Terra ecclesia celum sacramenta. ↄ ¶ Nā sicut tūc fecit celū materialē t terram. Jta in aduētu suo fecit celū spūale t terrā. Terra ei est eccl'a: celū vero eccl'iastica sacra q̄ influunt vtutē t gr̄az in eccl'iaz: xp̄s vero est mouēs illud celū: t sol lucēs: in eo mittēs lumē in eccl'iaz Nota q̄ p̄dictū q̄narū psalmox dicit in eccl'ia i p̄mis p mortuis q̄ pcesserūt eo q̄ sunt ꝯ liberati a laqueo bui⁹ mūdi: s manēt adhuc in purgatorio: qz nōdū ascēderūt in celū ō ō: oratio p eis. Absolue ꝛc. Nā in q̄libet psalmox p̄cedētiū agūtur gr̄e pro liberatiōe a terrenis: t etiā petit diuinū auxiliū. ō bene cōpetit defunctis. Jtē tot⁹ etiā iste psalm⁹ pōt exponi de liberatiōe tot⁹ generis bñani facta per xp̄m de captiuitate pcti.

Deoser. di. iij. c. ecclia. ō pe. dis. j. c. olis. i

QUi confidunt in domino sicut mons syon: nō commouebitur in eternū qui habitat in hierusalem.

Templi. situatio ¶ Montes in circuitu eius: dñs in circuitu pp̄li sui: ex hoc nunc t vsq; in seculum.

¶ Sextus gradus ascēsus in celū est vera p̄fidētia t securitas. Cū est notādū q̄ illō tēplū Salomonis taliter erat situ⁹ in alto i illo mōticulo dicto monia. t ei⁹ grad⁹ erāt dispositi taliq̄ in primo t scō t tertio gradu ñ poterat q̄ videre muros ciuitat⁹: eoq; p̄cedebat grad⁹ ab infima vale in altū montē. Et ō quāto plus q̄s ascēdebat tāto plus videbat: ō qñ q̄s erat i sexto gradu tā poterat videre muros ciuitatis circūquaq; tocō mōtes q̄ sūt in circuitu hierl'im: t sic poterat videre fortitudinē illi⁹ ciuitatis q̄ magna erat. Maz sicut dictū est: iudea est altior tota terra p̄missiōis: t hierl'im est sita in mōte syō q̄ ē circuit⁹ ab alijs mōtib⁹ p̄ruptis t fragosis t aspis: t sic ascēsus in hierl'im est difficilis inimicis. Ut p̄z in lib. Judith t macabeox: sic hierl'im erat fortissima oīs ciuitatū syrie: tū qz sita in p̄ruptis mōtib⁹. tū qz munita muris altissimis t fortib⁹ t puta bāt viuere i securitate p fidūcia ei⁹ bīratores. Et ō forēses t alienigene veniētes i hierl'z t ascēdētes i tēplū cū erāt in sexto gradu: t circūspiciebāt mōtes t muros ciuitat⁹: dicebāt ēē ipossibile illā ciuitatē capi ab inimicis: s̄z i vtute seipsos multotiēs fefellerūt: qz multotiēs fuit capta t diruta ciuitas a diuersis pp̄ls petū eox. Cū ostdit nō esse p̄fidēdū in virtib⁹ noīs nec i fortitudīe muroz t mōtiū bui⁹ mūdi: s̄z i solo deo q̄ sol⁹ pōt protegere ciuitates t boies. Sz bñ fuit illa ciuitas figura ecclē q̄ ē fundata sup mōtes t fundamēta aplox t pp̄hārū q̄ fundank sup̄a firmā petrā q̄ ē xp̄s i circuitu cui⁹ sūt alij mōtes fortissimi ad custodiā ei⁹ q̄ sūt āgeli. Hāc ciuitatē p̄cipaliter custodit xp̄s: ter p̄mi āgeli. q̄ ē circūdata triplici muro. s. fide spe t charitate ꝛc. q̄ q̄dē ecclia militās ē postea figura t exēplar ciuitatis supne. Fecit ergo dō hāc psal. p ascēsu septimi gradus tēpli Salomonis figurādo septimū gradū ascēdēdi i celū: nec̄ia trinitatis p̄bantē per confidentiā. quasi dicat dauid cp illud tēplū t ciuitas erat edificata s̄z exēplar sibi traditū a spiritu sancto in q̄ tū significabat ecclesiam militantem per gr̄am t triumphantē p gloriam. Et ideo sicut q̄ erat in sexto gradu circunspiciens oculis corporis videbat muros t montes t fortitudinē illius ciuitatis in qua confidebāt habitatores: figurabat cp ita eleuaret oculos mētis p fidē t cōtēplationē t cōsideraret et contēplaret ecclesiam xp̄i militantez in qua ciues dei habitāt per fidē t gratiā. t triumphantes in qua habitant per gloriam t ponāt ibi suā confidētiā spem. q. illa est nie⁹pugnabilis cum sit valata montibus et muris incorporalibus. scilicet apostolis et p̄phetis t angelis ꝛc. Ergo in illa

debem⁹ habitare t cōsidere t ciues fieri t illō tē plō p gradus virtutū bonox operū ascēdere. Dicit⁹ q̄ dauid. Multi cōfidūt in virtib⁹ boiz et suis est ḡ dauid. Multi cōfidūt in virtib⁹ boiz et suis t cofidūt in ciuitatib⁹ munitissimis t fortissimis: t tñ multotiēs fallunk: ō dico vob cp q̄ cōfidunt in dño et nō in idolis i virtib⁹ suis erūt imobiles sup. sicut mōs syō. Et q̄ habitat in vera hierl'z. s. ecclesia q̄ est vita pacis ille nunq̄ cōmouebit: qz ls aliqñ affligak eox pal'r: tñ nō in etnū q̄ ad aiam qz illa ē fidata sup̄a firmā petrā q̄ est xp̄s: t sic erit imobilis t tut⁹ t firm⁹ t inexpugnabil': qz ista hierusalē t rena multotiēs fuit expugnata et incēsa t euersa q̄re nō est in ea cōfidēdū nec est ēt cōfidēdū i dijs gētiū: qz fefellerūt cultores suos t in fine oia idola sūt deleta t cōminuta: ḡ i solo dño nr̄o iesu est cōfidēdū et in sola hierl'm spūali est habitādū hic p gratiā t in futuro p gloriā: qz illa est vere fortis t inexpugnabilis: qō p̄bo. Nā mōtes. s. angeli sunt in circuitu ei⁹ ad custodiā: ergo in ea est habitādū: t dñs est i circuitu pp̄li sui ex hoc nūc t vsq; in scl'z: qz nobiscū est vsq; ad p̄summationē seculi: ergo in dño est confidendū et nō in boibus: nec idolis gētiū: t sic inexpugnabilis manet hec ciuitas. Bz q. diceret aliq̄s cōtra. qz multotiēs dcuenit ista ecclia in diruptionē maxime tp̄e diocletiani ꝛc. Respōdet hic p̄phēta.

xxiij. q. v q̄d ergo t de pe. d. iij. sūt plures. Quia nō relinquet dñs virgā peccatorum super sortē iustorum: vt non extendant iusti ad iniquitatem manus suas.

¶ Licet de⁹ p̄miserit affligi ecclesiam suā t iustos habitātes in ea tp̄aliter quo ad corpa: tñ nō quo ad aiam: nec eternaliter: q̄a si deus p̄mittit iustos affligi. a malo t p̄auis tp̄aliter: hoc facit in exercitiū vt mereant t ne elati i p̄spitate cadāt in peccatū t ne iusti ertēdāt manus suas ad iniq̄tatē t pctā: s̄z nō p̄mittit eos dñs affligi qz semp ponit finē afflictiōi eox ne desperēt ipsi iusti: t ne ertēdāt manus suas ad iniq̄tatē. Dicit ergo. Nō miretur aliq̄s nā ls aliqñ affligank iustū: tñ nō relinquit dñs diu durare virgā t p̄tātē pecox tyrānox sup sortē t ecclias t meritū iustox: ne iusti desperati moueant a merito t ertendāt man⁹ suas ad iniq̄tatē t pctū: s̄z sic afflictio eox p̄bitrio est ad ma⁹ meritū t ad tutelā virtutis t gr̄e: t ō afflictio virtutis iustis i meritū t tyrānis t afflictorib⁹ virtutis in dānationē etnā q̄ō p modū ostensionis ōclarat dicēs

xv.q. j. c firmissime. Bene fac dñe: bonis t rectis corde.

xxiij. q̄ō. iij. vi⁹ plicet. Declinātes aūt i obligatiōes adducet dñs cū operātib⁹ iniquitatē: pax sup israel.

¶ O dñe bñfac bonis t rectis corde dādo patiētia t fortitudinē hic in suis afflictiōib⁹ t i futuro p gloriā sempiternā in p̄mū: t dñs adducet t adducat tyrānos declinātes i p̄auitatē t obligationes. i. pctā q̄ obligāt ad culpā t penā: dñs deducet istos cum diabolis sp̄ op̄anib⁹ iniq̄tatē post mortē cox i dīe iudicij cū dicet. Jte maledicti in ignē eternū qui parat⁹ est diabolo t angelis ei⁹ Z ¶ Cū nota cp oīs pctōr peccādo declinat a via rectitudis t libertat⁹ in obligatiōes. i. in culpas q̄ obligāt ad penā eternā: dos ergo declinantes

in obligatōes deducet dñs in īternū cū diabolis op̄antib⁹ iniq̄tatē. q. d. q̄ dñs faciet bonū rectis corde: hic dādo gr̄az t i futuro gl'iaz. Bz dñs deducet petōres declinātes i obligatiōes diuersax culpārū ēū op̄antib⁹ iniq̄tatē i infernū: t hoc dabit in p̄mū: t in punitionē afflictorū⁹ t tortorū⁹ t p̄secutorū⁹ iustox t martyrū aūt pro sed pax et quies erit semp sup israel. i. pp̄lm fidelez qui est verus israel s̄m spm: et videns deū hic per gr̄am et in futuro per gloriam.

esdre. j. de pe. d. iij. circa p̄nci. c. ff apls. de pe. d. iij. §. fine. c iter hec.

¶ Quēdo dñs captiuitatē syō facti sum⁹ sicut cōsolati. Tunc repletū est gaudio os nr̄m: t lingua nr̄a exultatiōe. Tunc dicēt inter gētes: magnificauit dñs facere cū eis. Magnificauit dominus facere nobiscum facti sumus letantes.

Cyri⁹ rex psarum. ¶ Septim⁹ gd̄us est gaudiū de bonis factis post ruersionē. Nā sicut iust⁹ gaudet se esse ereptū a pctō postea dz gaudere de bonis et fructib⁹ q̄s fecit p̄ p̄niam t post p̄niam. Cū est notandū vt legit Esdre. j. cp Cyrus rex psarum t medox post cp adept⁹ est regnū babylonie relaxauit captiuitatē iudeox t dedit licentiā vt tēplū t ciuitatē hierusalē edificarēt t ō suis redditib⁹ p restauratione t edificatiōe p̄cepit dari: t de ō fecit fieri vniuersale p̄conīū t edictū publicū p̄ vniuersa regna sua p̄fidēdo. deū celi esse sup oīa: t ab eo recepisse victoriā t oia regna terre: t sic nō solū magnificauit iudeos i se: s̄z etiā inter oēs gētes honorauit: t sic iudei q̄ cū fletu t tribulatiōe seruierāt reuerti sunt cū gaudio t tēplum t ciuitatē edificārūt.

¶ Per ō vidit dō in spū relaxationē captiuitatis bñane futurā p verū Cyrū xp̄m qui est heres vniuersalis p̄fis: t qual'r gētiles q̄ ante destruxerāt ecclias: t p̄sequebant xp̄ianos post ad fidē p aplos t martyres ↄuersi debebāt ecclias reedificare: t edificare p̄p̄ijs sumptib⁹ t xp̄ianā religionē ampliare et magnificare vt p̄z de Cōstātino t ceteris regib⁹ t p̄ncipibus. Jdeo dō fecit hūc psal. p ascēsu septimi gradus tēpli: in quo describit gaudiū ecclie de cōuersione gentiū t gaudiū aplox t ceterox fideliū q̄ eos ↄuertērūt. In quo duo facit. nā p̄mo p̄dicit b̄moi gaudiū ↄuersiōis p figurā relaxatiōis captiuitatis iudeox. Secōo memorat fructus aplox t martyrū t olim iustox: vñ habēt cām gaudēdi ibi. Cōuerte oñe. ¶ Quā tus ergo ad primū: sicut zorobabel t ceteri iudei letati sunt i reuersiōe t reditu de captiuitate babylonica. Jta nos fideles xp̄iani facti sum⁹ sicut cōsolati: in cōuertēdo dñs captiuitatē syon. i. cū dñs iesus xp̄s cōuerteret captiuitatē tot⁹ ecclesie. Primo a pctō p passionē t resurrectionem t ponit notatiuus p accusatiuo inquātū gerūdiuz ponit p cōiunctiuo. Secōo cum cōuerteret pp̄lm gētilē ab idolatria. nam tunc repletū est gaudio os nostrū: t lingua nostra repleta est exultatione laudādo t magnificādo deū in mirabilibus suis

Universidad de Deusto
Biblioteca

Mā tūc in illa uersatiōe dicēt̄gētes ⁊ cognoscēt ꝓdicabūt ꝙ̄r dñs magnificauit facere. i. q̄ magnifice fecit cū eis. i. xp̄ianis. Mā ve dñs magnificauit. i. magnifice fecit nobiscū: ita ecclesiā ap̄lādo ⁊ exaltādo ⁊ gētiles subiciēdo. Jō facti sum⁹ lętātes. Totus ꝭ̄ pōt referri ad petōrē cōuersum a petō q̄ p pniam exit de seruitute ⁊ captiuitate peti qui gaudet ⁊ laudat deū: q̄ magnificauit cū eo mīam suam.

Cōuertere dñe captiuitatē nostram: sicut torrens in austro.

Qui seminant in lachrymis in exultatione metent.

Eūtes ibāt ⁊ flebāt mittētes semina sua. Uenientes aut̄ venient cum exultatione portantes manipulos suos.

¶ Hic dauid p̄catur xp̄m: vt acceleret aduētū suū. D ¶ Unde notandū q̄ vent⁹ auster est calidus: iō resoluit nubes in mōtibus: ⁊ sic defluunt aq̄ ⁊ torrentes implent ⁊ currūt ad mare. Ita ꝓprie factū est in aduētu xp̄i. Mā scriptura ve. te. erat congelata ⁊ clausa: sed xp̄s misit spm̄ sctm̄ in ap̄los ⁊ aperuit scripturas eis ⁊ fluxerūt aque a cristallo ⁊ niue cōgelata. Mā scriptura quę erat dura factaq̄ est eis mollis ⁊ blāda ⁊ potabilis ⁊ intelligibilis caloze spūssancti et aqua sapiētie impleuit torrentes scz ap̄los ⁊ doctores: ⁊ sic aque defluxerūt in mare ecclesie. Item perflauit auster. i. lumē ⁊ calor spūssancti in corda dura gentiliū ⁊ mollificarūt ea p p̄dicationē ap̄lor: ⁊ sic q̄uersi gētiles veniebāt ⁊ currebāt ad ecclias: ⁊ ipleuerūt eas sicut decurrūt aque p torrētes flante austro super niues. ideo ait ꝓpheta. O dñe iesu accelera aduētū tuū ⁊ cōuerte captiuitatē nr̄am a petō: et mitte spm̄ tuū in corda dura gētiliū ⁊ currant ad ecclias mollificati sicut torrēs implēt ⁊ currit ad mare in austro flāte ⁊ resoluēte niues in aquā. Et tunc ap̄li quib⁹ dixisti Luc. x. Odissis quidez multa ⁊c. Et misisti eos metere q̄ nō seminarūt. Joh̄ā. iiij. Xp̄s ergo ap̄li quos misisti ad seminādū verbū tuū in corda boīm. Euntes ibant ⁊ flebāt. i. euntes ⁊ flētes ibunt mittētes semina sua ⁊ p̄dicātes cū tribulatiōe ⁊ p̄secutione ⁊c. Uerūtamē seminatio eor ⁊ p̄dicatio multū fructū afferet: q̄ totū ppl'm gētilē cōuertet ad fidē ⁊ alias lucrifaciet: ⁊ sic venientes ⁊ reuertentes venīet cū exultatiōe portantes vnusq̄sq̄ manipl'os suos q̄s messuerūt. nā Matibe⁹ lucrifecit etbiopiā: ⁊ Symō egyptū. Bartholome⁹ ⁊ Thomas indiā: ⁊ paulus greciā. ⁊ piter Aug. ⁊ Hiero. ⁊ ceteri doctores venerūt ⁊ venīet cū exultatiōe in die iudicij portātes manipulos ⁊ libros suos q̄s ad elucidādas scripturas ⁊ defēdēdā ecclias ediderūt toto ꝓbati venīet gaudētes ⁊ portātes talēta duplicata ⁊c. ⁊ oēs penitētes cū fructu pnie ⁊c.

Nisi dominus edificauerit domū in vanum laborauerūt qui edificant eam.

Nisi dñs custodierit ciuitatē frustra vigilat q̄ custodit eā. Uanū est vobis ante lucem surgere surgite post̄q̄ sederitis qui manducatis panem doloris.

De dñe. di. liij. c. gka. x. c. placuit. et. j. q. j. et catholica.

¶ Titul⁹ cāticū graduū Salomōis. No. q̄ sm quosdā hebreos dō fecit hūc psal. ⁊ direxit ip̄s Salomoni q̄ in ꝑsona ip̄i⁹ dō erat templū ⁊ ciuitatē edificatur⁹: ⁊ iō ititulat cāticū graduū salomōis ⁊ fic gloſat ip̄s psal. de edificatiōe illi⁹ templ'i⁹ materiali. Lābi aūt ꝓncipal'r gloſat hūc psal. ō messia p salomonē excellecto dicit em q̄ in sc̄ptura p salomonē cōiter intelligit xp̄s messias q̄ erit deo dilect⁹: vt p̄z i cāticis. Et sic dicit q̄ mlti voluerūt edificare citatē ⁊ templū hierl'z: sz inuanū laborauerūt: sz quo dñs messias veniet ad edificādū eā. Mā p̄ dō voluit edificare domū dñi: sz inuanū laborauit: q̄ dñs n̄ p̄mittit: eo q̄ erat vir sāguis. Itē salomō post ea edificauit templū ⁊ murauit citatē: sz inuanū laborauit. q̄ tā templū q̄ ciras fuit destructa p chaldeos. Itē esdras ⁊ zorobabel iter reedificauerūt eā: sz inuanū laborauerūt: q̄ fuit destructa p romanos. Itē eodē. i. Romani xp̄iani ⁊ sarracenī mkotiēs voluerūt reedificare illā citatē: sz n̄ pluries fuit destructa: sz q̄n vēiet rex messias reedificabit eā: et nunq̄ ap̄li⁹ destruet: iō dicit ꝙ dō q̄ nisi dñs edificauerit domū ⁊ templū ⁊ ciuitatē q̄e messie ⁊ ivanū laborāt oēs alij ꝙ volūt eā edificare. Et bis p̄z q̄ iz iste obstinat⁹ iosē mala intētione: tñ p̄im dicit ver. ⁊ p̄im dicit falsū: dicit verū inq̄tū dicit q̄ messias i aduētu debebat edificare templū etnū ⁊ ecclias spūalē repudiato templo et citate materiali p alios edificata: tñ dicit falsum: ⁊ errat circa xp̄s ⁊ p̄sonā. p̄mo erat circa xp̄s: q̄ dō est p̄teritū ista expectat adhuc futurū. Secō errat circa p̄sonā: nāliter xp̄s fuit dei quē ipe repudiat: est filev⁹ rex messias q̄ hāc hierl'z spūalē. i. ecclesiā edificauit. Tertio errat circa ſpaz citatē et templū nā ipe expectat q̄ messias reedificabit illā hierl'z materialē ⁊ corpalē ⁊ terrenā i q̄ oēs iudei dñt xp̄alr habitare: ⁊ tñ messias erat edificaturꝰ ciuitatē spūalē toto orbe diffusaz i qua oēs fideles habitāt p gr̄az: ⁊ erat ēt edificatura supnā hierl'm ⁊ paratur⁹ nob̄ felices in ea mānciones. Et iō ē dicēdū q̄ dō ꝓpha q̄ palo p̄ posuerat edificare templū dño: ⁊ ꝓpauit oia necessaria: ⁊ tradidit descriptionē salomōi. ⁊ sm illā ectplar ⁊ descriptionē p̄cepit edificare templū: puidit i spū q̄r illō templū materiale erat figura templi spūalis ecclie q̄ xp̄s erat edificaturus in q̄ oēs fideles erāt saluādi ⁊ tuēdi puidit etiā in spū qualr iudei debebāt ponere tota suā spē ⁊ fiduciā in illa hierl'm ⁊ templo materiali: ⁊ circa ea. ¶ edificiū dēbāt apponere totā suam sollicitudinē p̄ retpta salute spūali. Hoc ē q̄ puidēs dō i spū fecit hūc psal. p ascēsu octaui gradus. Et tōtitulat ꝙ Salomōi q̄ ē xp̄s. i. q̄ psalmo admoneret iudeos ne ponāt totā suā spē et sollicitudinē i illa ciuitate templo materiali: sz i illa hierl'z spūali. i. eccla tā militāti q̄ triūphāti quā xp̄s erat edificaturꝰ: i q̄ oēs erāt saluādi ⁊ tuēdi dic p fidē gr̄az ⁊ i futuro p gl'iaz. q. d. i toto isto psal. q̄ ñ ponāt suā spem ⁊ sollicitudinē. nec laborēt p ista ciuitate materiali: q̄ multipliciter erat destrueda. Sz ponāt suā sollicitudinē ⁊ spē i ecclesia: quā xp̄s erat edificaturꝰ: q̄ ñ poterāt saluari nisi i ea. Duo ḡ facit. nā p̄mo admōet eos ne ponāt suā sollicitudinē ⁊ spez i hierl'z materiali.

No. ō tēpli edificatiōe.

Secōvt ḡrāt ciuitatē p xp̄s edificādā sbi. Lū dederit dilectis suis somnū. B ¶ Quātū ad p̄mū ē notādū q̄ tripliciter erāt solliciti iudei circa edificiū ⁊ ciuitatē hierl'z. P̄mo circa fortitudinē ei⁹: ⁊ sic Salomon edificauit eam i alto mōte syon ⁊ i loco arduo: ⁊ circūdedit eā triplici muro sicut pluries dctm ē. Secō fuit solliciti⁹ Salomon circa custodiā ciuitatis ⁊ sic munivit eam copia armor⁹ ⁊ vigiliū. Tertio erāt solliciti ciues circa abūdātiā: ⁊ diuitias ciuitatis vt eēt abūdāt ⁊ potētissima. ⁊ sic laborabāt a dmodū ⁊ conabātur congregare diuitias in oi sollicitudīe ⁊ corpali labore: ⁊ cū vsuris ⁊ alijs negocijs illicitis: quasi nō sp̄antes alia vita felicitatē. Hec ḡ tria removet ꝓpha i tribꝰ ꝓmis vsib⁹ psal. dicēs: q̄ nō ꝓsidāt i templo materiali. nec i fortitudine ciuitatis: q̄ ñ poterit eos saluare ne ꝓsidāt in custodia ⁊ armis bon⁹ ciuitatis: q̄ nō poterūt eos tueri nec laborēt cū tota sua sollicitudīe circa diuitias congregādas ⁊ cibos corpales q̄ nō poterūt eos eternalr satiare. Sz ponāt spē suā i domo quam xp̄s erat edificatur⁹: q̄ ibi debēt saluari. Secō capiāt arma q̄ dat⁹ erat xp̄s: q̄ i illo debēt tueri. Tertio q̄ laborēt circa cibū quē xp̄s erat datur⁹. q̄: i solo illo debēt satiari. ¶ Dicit ḡ ꝓpha q̄ nisi dñs noster iesus xp̄s edificauerit domū ⁊ templū spūale. i. eccliā. i. vanū laborauerūt oēs q̄ edificāt eā. q. d. q̄ quodcūq̄ templū seu ciuitas p Salomonē vl p alios edificatū: est vanū ad saluādū nisi soiū illud q̄ xp̄s erat edificaturꝰ. i quo oēs fideles sūt saluādi: hic p fidē ⁊ gr̄az ⁊ in futuro p gloriā. Itē secō subdit q̄ nisi dñs iesus xp̄s cuz suis armis spiritualib⁹. i. cū fide: spe: ⁊ charitate. ⁊cū donis spūssancti: ⁊ cū suis vigiliis. i. ꝙgelio ⁊ ap̄lis ⁊ martyrib⁹ ⁊ doctorib⁹ custodierit hāc ciuitatē eccle. frustra vigilat qui custodit eā. i. q̄ putat eā cū armis ⁊ virtib⁹ tpalib⁹ custodire. Tertio subdit. O vos boīes tpales ⁊ mundani q̄ māducat⁹ panē ꝺoloꝛē ⁊ labor⁹. Vanū est vobis surgere ab lucē ad laborādū pro isto cibo tpali ad ꝙgregādas diuitias p̄rita tpali ꝓseruāda: q̄ hic nō potestis manere in eternū: ⁊ surgite a peccō postq̄ sederitis p magna tpa. i. eo ⁊ surgite ad gr̄az ⁊ ad laborādū p cibo spūali p opa mīer alias plas opatiōes. Itē in aduētu xp̄i surgite a ſugo legis ⁊ a dormitōe: postq̄m in tenebris sedistis p magna tpa. trecipite xp̄s q̄ affert diez gr̄e ⁊ lucēt fugat nō solūmō noctē legis sz ēt noctē peti: q̄ iā nox p̄cessit dies appropinq̄uit abijcite ḡ opa tenebraꝝ induamini arma lucis ⁊c.

Nisi dominus edificauerit domū frustra laborauerūt edificantes eam.

¶ Uñ notādū q̄ vbi trāslatio cōis bz: q̄ māducatis panē doloꝛ. ifta hieron. bz: panē idoloꝛ siue panē idolotitū ⁊ trāslatio alia bz: panē auaricie ⁊ alia bz panē laborātiū. qō eadē mia ē. Mā auaricia est idoloꝛ seruit⁹ ⁊ ideo qui laborāt ꝓpter auaricia dicunt laborare ꝓpter panē idolatritus: ⁊ ꝓpter idolatrias diuitias: ⁊ sic panis i hoc mūdo acq̄situs ō⁹ panis laboris: q̄ cū labore acquiritur ⁊ ō⁹ panis doloris q̄ cū dolore acq̄rit. ō⁹ ēt panis idolotit⁹. q̄ cuz auaricia acq̄rit. ¶ Uñ est aduertēdū q̄ ꝓpheta hic nō ꝓhibet q̄n debeam⁹ acq̄rere panē cū labore ⁊ sudore vult⁹ nr̄i: sz ꝓhibet nimiā sollicitudinē ⁊ abusum circa res tpales: ne ꝓpter tpalia omittamus spiritualia: sed intēdit dicere ⁊ ammonere vt primum queram⁹ regnū dei: ⁊ ponam⁹ spem nr̄am in xp̄o ⁊ ecclesiasticis sacramētis: sed postea cū discretiōe, possimus laborare pro victu ad vitam necessariam.

Mota.

Cum dederit dilectis suis somnum: ecce hereditas domini filij merces fructus vētris.

xxiiij. q. j. q. cris la.

¶ In hac sc̄a ꝓte ostēdit declarando supradicta. i. in quibus bonis debem⁹ ponere spem nr̄am ⁊ dicit q̄ in bonis per xp̄m nobis adeptis. ¶ Hic cuius intelligētia est notāduz q̄ tota hereditas nostra ⁊ tota merces ⁊ premiū crīā tota virtus sacramētorum ecclie inest nobis ex passiōe xp̄i. nā per suā mortē ⁊ passionē nos a peccato ⁊ captiuitate absoluit. ⁊ per suū sanguinē emit nobis regnum celoꝝ in hereditatē. Ex quo quidē sanguine ecclīastica sacra traxerūt virtutē. ¶ Et ¶ Ex quo patet q̄ redēptio nra ⁊ hereditas nostra ⁊ xp̄i ē nostra felicitas nō fuit manifesta: nisi post passionē xp̄i nec patriarche ꝓphete: nec apostoli ⁊ martyres ⁊ sancti potuerūt possidere hereditatē. nisi post passionē xp̄i: nec potuerunt eaz possidere in hoc mundo q̄tum ad gloriam: nisi post mortē eoꝝ. Ex quibus patet q̄ vana erat spes iudeoꝝ q̄ expectabāt fructum ⁊ hereditatē ex illo templo ⁊ ciuitate materiali in hac vita: ⁊ vanus erat laboꝛ eoꝝ laborādo pro isto cibo tpali: cū talis hereditas ⁊ quies nō posset possideri in hac vita. nec ei bus spiritualis nobis ꝓmissus. D ¶ Et iō est dicēdū q̄ hereditas ꝓmissa abrahe ⁊ Jsaac ⁊ Jacob nō est illa terra chanaan: nec illi fructus qui in eo colligunt cū sint corruptibiles ⁊ trāsitorij: sed illa hereditas est patria celestis. ⁊ ille fructꝰ est pfecta fruitio diuine essentie quam apostoli ⁊ oēs iusti nō potuerunt acquirere in hac vita nec hoc seculo: sed post mortē eoꝝ in celo. Et ideo dicit dauid. Nolite sub. querere hereditatem ⁊ mānsionē nec premiū nec mercedē nec fructū ventris corpalis in hoc mūdo. sed taliter laborate. vt in celo post mortez hec possitis acquirere. q̄ ista in sola pria celesti patebūt. Mā cū dñs dederit somnū ⁊ reqez dilectis suis ap̄lis ⁊ martyrib⁹ ⁊ iustis post mortē tpalem. Ecce hēditas dñi. i.

i. dist. c. purgabit. de. pe. d ij. intij. t. v. d. j. in fine

Universidad de Deusto
Biblioteca

tunc apparebit vera hereditas oñi sanctis pfid? pmissa qō est regnū celoz.qō dabit iustis in hereditatē.t ecce merces.i.tūc apparebit merces t pmium.t ecce filij.i.tunc videbitur qui erūt vere filij dei.Littera Hieronymi bz:filij mercedis id est tūc apparebūt filij q̄ adepti sunt mercedez t pmiū,qz illi deū videbūt.Hā visio est tota merces.Et sequit.Ecce fructꝰ vēteris.i.tūc apparebit t dabit fructꝰ vēteris spiritualis iustis q̄ erit vera fruitio.p:o qua in hac vita laborauerūt. iusti.In hoc ergo vsiculo nihil aliō intēdit dicere nisi q̄ vere filij dei t filij israel.t ab habe per repromissionē t per fidē t baptismuz regnāti post istā mortē tpalem in celo obtinebūt hereditatez pmissaz: mercedē t fructū, qz ibi deū videbūt.t possidebūt, t adamabūt.t fruētur.t sic ām̄onet q̄ nō est ponēda spes in ciuitate terrena.sz in celesti.Littera aūt Hieronymi habet.Cū dederit dilecto suo somnū siue ad dilectā suaz.t tūc erit spīa manifestior.qz hereditas oñi t fructꝰ eiꝰ dic per gſam t in celo per glorīā.nunq̄ fuit data iustis,nisi post mortez xp̄i dilecti filij dei vt supra dictū est.Etiā ly fructꝰ vēteris p̄t referri ad xp̄m qui est fructꝰ vēteris v̄ginalis marie.t illemet est fructꝰ spūalis vēteris in patria.nā totꝰ bō fruet toto xp̄o.nam per aīam fruetur diuinitate.t per potētias corpales glorificatas fruetur xp̄i būanitate totus homo.Et etiā fructus ventris ecclesie sunt fideles per baptismū regenerati. Bz pīa expositio est melioz.Et etiam christus q̄ est fructus ventris v̄ginis marie.erit fructus noster quo fruemur in patria,quez fructum nō poterimus acq̄rere nec frui. nec gustare nisi post somnum t mortem huius vite.

xcij.dis. ca. legimus.t.j q.j. multe.

Sicut sagitte in manu potentis:ita filij excussorum.

¶In hoc exp̄mit ppheta q̄ sunt veri filij eccle q̄ p:o illa hereditate laborarūt.t q̄bus armis ecclesiam defenderūt t ampliauerūt.t iō post somnum eoz.i.post mortē meruerūt possidere in celo illam hereditatē t mercedē t fructū ventris. Et dicit q̄sti fuerūt apli t martyres t doctores. qui non armis corpalibus, sed sagittis t armis euāgelicis defenderūt eā t ampliauerūt, t eam plantauerunt sanguine suo. B ¶Circa cuius intelligētiā est notādū q̄ apli t discipuli xp̄i frequenter dicunt sagitte in sacra scriptura. Nam sicut sagitta mittitur velociter a sagittatore. ita apli missi sunt a xp̄o velociter p vniuersum mundum t cuz eis xp̄s sagittauit corda hoīm . t vulnerauit eos in corde t occidit in eis peccatū t suscitauit fidē t sic apli dicunt velut sagitte in manu xp̄i potētis.q̄ eos misit.sed frequētius t magis ppie vba xp̄i euāgelica dicunt sagitte. xp̄s t apostoli sagittarunt t penetrarūt corda hoīm. t sic apostoli dicunt sagitte inquātum sunt missi t sagittatores.inq̄rum trahere nō t iecerūt sagittas verboz dei in corda hoīm per predicationē. t sic ōz supra psalm̄. xliij. Sagitte tue acute cadēt in corda inimicoz. Item psal. lxvj. Sagitte

Apostoli sunt sagitte.

paruulorū facte sūt plage eoz. Ite Esaye.lxvj. mittā ex eis qui saluati fuerint.scz ex discipulis ad gentes in Africā t Lidiā tenētes sagittam in Italiā.i.dirigētes verbū euāgelicū in italiā. Ex quo p:z q̄ apli oñr excussi.i.expediti ad bellū fidei pēncti t pati ad pugnādū p xp̄o. Dicūtur ēt excussores.i.triturātores vbi dei. Hā sicut agricola triturat excutit messez:t sepat granū a paleis ita apli fuēt messores vbi dei:t triturauerūt.t excusserūt grana euāgelica a paleis t ceremoniis legalib?:vñ granū reposuerūt i horreo ecclesie. Paleas aūt cerimoniaz cōbusserūt igni in exting̃uibili.i. reprobauerūt t ānullarūt vēt̄i labro xp̄i:vt p:z Matt.iij.t Lu.iij.t sic apli oñr filij et cussoꝝ.i.excussi siue excussores:vt est mos locūdi q̄ suet? i scriptura veter. te.vt tu es filius mortis i. morituꝰ filij duoꝝ ānoz.i.vita breuis:t filius pctī.i.pctōr. Dicit g̃ dō iō dilecti.i.apli t iusti merent illā hereditatē t data ē illis merces t fructꝰ vēteris eternꝰ.qz dñ laborarūt i hoc mūdo p xp̄o t i pdicatiōe vbi:nā sicut sagitte sunt i manu potētis venatoris,vt pugilis ita fuerūt t sūt filij excussoꝝ.s.apli t doctores t discipuli:q̄ relictis curis t sollicitudinib? t diuitijs huj? mūdi facti sunt ex cussi i. expediti ad pugnā ℨ infideles mittēres sagittas.i.vba euāgelica in corda hoīm:t sic pcuerterūt mūdū t facti sūt ēt excussores.id est triturātores dirigētes scripturas vete. testa. t declarando euāgeliuz xp̄i:t sic cōtēpserunt domū materialē in hac vita.t edificarūt ecclesiā supra firmam petrā q̄ est xp̄s pdicatiōe t vitā.t exēplo: t sanguine suo. Et etiā fabricarūt domū nō manufactā in celo:quā possidēt ineternuz:t illa est hereditas,eoz t merces t in ea fruunt fructu vētris virginalis.s.xp̄o:t ibi est tota merces t felicitas. Ex quo p:z q̄ isti nō edificarunt domum vanam nec ciuitatē friuolā:sed firmā t inexpugnabilē:nec surrexerūt in vanū ad laborādū ante luce siue ante diē:qz nō laborarūt:nec lucrati sunt mercedē tpalē t cibū siue fructuz corruptibilez t insufficientē:sed eternū t sufficiētē q̄ satiat appetitum humanuz t ag̃elicuz q̄ nunq̄ p̄bit: imo dat vitā eternā. Ite isti surrexerūt a pctō in quo p multa tpa sederūt t venerunt ad gſam:sequētes xp̄z. Ide isti apli surrexerūt a iugo legis post q̄ venit lux t verus sol:t dies q̄ est xp̄s. Ceteri aūt mānerūt in nocte legis:t noluerūt edificare domū in celo.nec laborare p:o cibo celesti in ecclesia xp̄i.ideo manēt inanes t vacui t decepti.

¶Nota q̄ ika Hieronymi bz.ita filij pueritie. alia ika bz.sicut sagitte in manu potētis.ita filij iuuētutis.q̄,idē est q̄ filij excussoꝝ. Mar pueri t iuuenes sunt expediti excussi t habiles ad pugnandū sicut fuerūt apostoli t martyres ꝛc. Et etiā alia ika bz.filij tñ laboratum.i.filij bene laborātes.t laboratores.t nō pigri in vita actiua t cōtēplatiua.sicut fuerūt apli t martyres t doctores. Oēs apli t martyres t doctores t iusti fuerunt excussores t filij excussorum t laboratores in fructu euangelico t sagittatores mittēres sagittas euangelicas in corda hominum.

de pfec. vi.v. nō medio t erit. vbi pc.oi.ij. §.ij fmo meus.

Beat⁹ vir q̄ impleuit desideriū suū ex ipsis nō ℨfundet cū loq̄t inimicis suis in porta.

¶Vult ꝛcludit totū ppositū. Hā dictū est supra: in vanū laborāt amatores buj? mūdi:t ponentes sollitudinē suā t spē in reb⁹ buj? mūdi t etiā in operib? legis veteris:t dctū est ēt q̄ hēditas i lege pmissa nō dat nisi post hāc vitā:nēc vt dictū est q̄ apli cū sagittis t armis euāgelicis edificarūt t ampliarūt ecclīam. Ō dicit hic ꝛcludēdo. q̄ beat⁹ vir q̄ ipleuit ꝛdesideriū suū:nō ex diuitijs tpalib⁹ nec ex dis corporalib? sz ex ipsis vbis euāgelicis t ecclīasticis sacramētis:t ex fructib? sacre scripture:q̄ ille eis? vere sartat appetitū iustoz:qz nō i solo pane viuit hō:sz i oi vbo q̄ pcedit de ore dei:qz doctrina legis est eiꝰ aīe. Ite q̄ apli fuerūt excussores messis sacre scripture colligētes grana ꝛc. Ō beatus vir q̄ ipleuit desiderū ex ipsis granis t panib⁹. Inlr̄a Hieronymi bz. Beat⁹ vir q̄ ipleuit pharetrā suā ex ipsis:t sic refert ad sagittas.q.d. beat⁹ q̄ implet pharetrā cordis t spūs ipsius ex sagittis missis ab apls.s.ex doctrina aplica t euangelica. Hā q̄ talib? armis t sagittis est refert⁹ t armat? nō ℨfundet cū reges t ꝑsides:cū loquet inimicis t aduersarijs suis i porta ciuitatis vl'tbeatri:vbi fiebāt iudicia:imo cū filiis sagitt⁹ .i. cū auctoritatib? noui t veteris testamēti ℨfunde inimicos ecclie t infidel es. Oñ dicit eis xp̄s. Dū steteritis añ reges t ꝑsides nolite cogitare q̄d loq̄mini dabitur enim vobis in illa hora q̄d loquamini ꝛc. Duo g̃ bona facit q̄ iplet desideriuz t pharetrā cordis sui ex istis sagitt⁹. Hā p:lovulnerat i corde t mortif̄ pctō t vivit xp̄o. Scō bz arma offensiua t defensiua ℨ inimicos xp̄i. Tria g̃ icēdit p̄cipaliꝰ dicere i ℔ psal. p:ño q̄ nō ē ponēda spes nec securitas i bierl⁹ materiali:sz i birl'm spīali edificāda p xp̄m:nō lapidib? materialib⁹ t mortuis:sz lapidib? vivis q̄ erat sepiēda turrib? t muris vtutū donoz spūs sancti. Scōo q̄ hec ciuitas nō erat defendēda nec āpliāda armis materialib⁹:sz sagittis euāgelicis p pdicationē aplōz :q̄bꝰ erāt superādi gēriles t hereticī. Tertio dicit q̄ hēditas nobis pmissa p aduētū messis nō est q̄rēda i hac vita. Quarto ꝛcludit q̄ beat⁹ est ille vir:q̄ ipleuit desideriū suuz ex sagittis xp̄ructib? euangelicis. Quinto q̄ xp̄ianꝰ armat⁹ talib⁹ sagittis t armis nō ℨfundet cū accusabit ab inimicis suis i porta i. in exitu buj⁹ vite:nec in iudicio q̄ fit in porta buj⁹ vite. Hā mors siue hora mortis ōr porta buj⁹ vite p quā exit hō de ℔ mūdo in q̄ hora illico iudicat hō iudicio pticulari. Et etiā nouissimus dies dicit porta totꝰ xp̄is buj⁹ mūdi in quo fiet vniuersale iudiciū. Ex q̄ p:z q̄ hō iust⁹ talib⁹ armis munit? i neutra porta:t i neutro iudicio ℨfundetur cū loquet diabol⁹ inimicio suis ipsū accusan tib?:qz ab auditione mala nō timebit:nec a vbo aspero.vt dictuz est psalmo.xc.t.ex. ¶Et nota q̄ ly iste psalm⁹ sit parum i quātitate tñ est valde difficilis i litterali snia ꝓpter vba metaphorica. Et iō diuerse fuerūt de ipo iterp̄tationes t

Lex seu dei vbū bec facit.

dere ꝛceiu nemo p̄t q̄ qdē timoz t obedīētia pfīcit i pfōrmādo volūtatē ppīā soli volūtati dei t⁹ legis pceptꝰ. Hā timoꝝ cast⁹ nil aliō timet nisi ne displiceat deo.t ne ledat eū cogitatiōe t opē t vera obediētia nō est sollicita nisi q̄ placeat deo t abuler i vijs eiꝰ. Ō apli t oēs iusti dñr sicut sagitte i manu potētis psal. pcedēti. Hā sicut sagitta nō pcēdit nisi q̄ mittit a sagittāte dirigēte: tad eiꝰ nutū mouet nec mouet i via ita iust⁹ t timēs deū nō mouet nisi sz legē t pcepta dei:nec tardat ipiere eiꝰ volūtatē:t talis ē beat⁹.t nō edificat domū.nec ciuitatē frenā nec laborat ꝓ cibo mūdano sz celesti.t iō i ℔ psal. pmittit ipī pmiū t cibꝰ i celo. Hz talis fuit sol⁹ xp̄s q̄ pfecte habuit huc timoꝝ t obediētiā erga patrē vt ipse dicit p totū discursuz euāgelicū. vnde dicit. Nōveni facere volūtatē meā.sz eiꝰ q̄ misit me. sz nos sum⁹ eius imitatores inquātum possumus si cum eo ascēdere volumus. Duo ergo facit david. Nam primo ostēdit xp̄z ascēdisse in illā hēditatē t felicitatē p timoꝝ filialē t obediētiā. Scōo nos exhortat ad imitādū eū.vt simus participes cū eo i illo pmio t hēditatiōe ibi. Ecce sic bēdicet hō. ¶Quātū ad primū dicit. Beatus vir est q̄ timet dñm timoꝝ casto t filiali.t qui ambulat in vijs eius.t iste est sol⁹ xp̄s qui per oīa impleuit volūtatē patris. Et qz p̄uidit ppheta q̄ solus xp̄us est hmōi pfectiōis.t pmus toraliter impleuit volūtatē patris.de quo i capite libri eius scriptū ē t ad ℔ est destinatus.iō cōuersus ad xp̄m dicit.

rv.q.i. firmissime.xxij. q.ij. si q̄ liber.

Labores manuum tuarum quia manducabis:beatus es t bene tibi erit.

Uxor tua sicut vitis abundans:in lateribꝰ domus tue.

Filij tui sicut nouelle olinarum:in circuitu mense tue.

¶O xp̄e iō tu bēdict⁹ es.qz patrē sic timuisti.t in vijs eius ambulasti ideo bñ tibi erit:t ꝓpter babetis pmiū in celo.t in hac ecclīa tua milītante. A ¶Nam pmiū consistit in trib⁹:Primo i copia bonoz t cibor. Scōo in pulchritudine t bonitate fructꝰ. Tertio i fecūditate pliꝰ t filiorū t ℔ ē bonū qō tibi erit exp̄mio. P:ño qz labores manuū tuaz mānducabis.i.ꝓ labore manuū tuaz mānducabis panē in celo.q̄ ꝓmo xp̄fectius sine cōparatiōe fruit alia xp̄i t xp̄s cet⁹. vñ dicit Job. xiij. Hic est cib⁹ meus vt faciā voluntatē pris Ite Luce. xxij. Ordino vobis parare regnū ꝛc. vt edatis t bibat⁹ mecū i mēsa mea i regno pris mei Maducat g̃ xp̄s laboꝝ manuū suaz:hoc erit ꝛ

pmium in trib⁹ consistit

põt referri ad sacramētū eucharistie q̄ dñs emet & lectauit corpus suū: & fregit & sic comedit labores manuū suaū & ipsona totū corpis mystici comedit corp⁹ verū & iste est cib⁹ iustoū i hac eccl̄ia p gk̄am & alia p gliam & fruitionē. Scdo p̄mia beris & xp̄e in pulchritudine & fecūditate vtroris Palmar tua eccl̄ia erit sicut vitis abūdās palmi tib⁹ & thymus in lateribus domus tue. Nā sicut vitis q̄ plātat in domibus crescit in altū & in latus in tātū q̄ circuit latera domus & etiā cooperit domū abūdātia palmitū & thyrsoū pāpinoū suaū & sic eccl̄ia tua dilatabit̄ p totū vniuersū orbē: & extēdet palmites suos vsq̄ ad mare: & vsq̄ ad terminos orbis terraū. Ista vtroq̄ nō erit sterilis: immo abūdāt & fecūdat ex ea regnabis tot filios p baptismū: & i tātū numerū q̄ filij tui erūt in circuitu mēsę tue sicut nouelle olivaū. Nā sicut arbor olive pduc̄ copiā ramoū superi⁹ & copiā vngni coū adradicē circū trūcū ei⁹ q̄ dñr nouelle siue germina ei⁹. Ita magn⁹ numer⁹ filioū tuoū fidelū erūt i circuitu mēse tue. s. tui altar⁹ ad mādu cādū cōioñe eucharistie i hac eccl̄ia tāq̄ cibū viaticū p gras: & i alia erūt ifti filij fruct⁹ celesti cibo p gliam. ℒ ¶ Nota q̄ tota eccl̄ia frequēter appellat i sacra scripturavineat aliquā do ager messis: & aliq̄n olivetū i sacra scriptura ve. te. eo q̄ xp̄s ex ea exp̄ssit vinū & oleū: & ḡnū euāgelicū: & congregauit i horreū & cellariū sui. q̄ sūt eccl̄iastica sacra ad cibū & potū fideliū. Ex q̄b⁹ sacramētis exprimet xp̄s in iudicio fructū glie. Et ideo per abūdātia frumēti & vini & olei & ve. te. p̄missa: sp intelligit abūdātia bonoū gr̄e in p̄nti eccl̄ia: & abūdātia eiboū fruitionis & glie in futura. Et p hoc patet deceptio & cecitas iudeoū. qui ista ista intelligūt materialiter & temporaliter ad litteram.

vt supra

Ecce sic benedicet homo qui timet dñm.

¶ Hic exhortat nos ad imitādū xp̄m p timorē obedientiā dicēs Ecce sic benedicet⁹ ois ille q̄ timet dñm. Nā sicut imitabil⁹ xp̄m i timore obedientie participabit eū eo i benedictōe p̄mio & cibo spūali & eno. Peccat⁹ vter⁹ ppha benedictiones p eccl̄ia fidelū vaticinādo benedictionē & p̄miū ei⁹ dicēs.

Supra ij. infra xxj.

Benedicat tibi dñs ex syon: & videas bona hierusalem omnibus diebus vite tue.

Et videas filios filioū tuoū: pacē sup isr̄l.

¶ O eccl̄a & eccl̄ia fidelis benedicat tibi dño. i. det tibi dñs p̄dicta benedictionē ex syon. i. ex sacramētis & meritis eccl̄ie. q̄ aliūde nō p̄t venire talis benedictio: nisi ex sacramētis eccl̄ie: nō p̄t dari nisi a xp̄o. q̄ est dñs de⁹ qui fecit celū & terrā. Ille ergo det tibi ista benedictionē intātū q̄ videas bona hierl̄m in oibus diebus vite tue. i. sp: sc̄z hic in hac eccl̄ia & i hac die rl̄m videas bona gr̄e q̄ sunt memorata & tu ecclesia & q̄libet fidelis videas filios filioū tuoū p baptismū regenerandoū & videas pacē super isr̄l' hic p gk̄az: & tibi p gliaz. Nā ista eccl̄ia habuit p charitatē & pacē. q̄ pace & charitate ꝓpagināt corp⁹ mysticū eccl̄ie. & vnit suo capiti & tota felicitas superioris israel. siue israel ꝓfitit in summa pace quiete & securitate felicitatis possesse. Et dic⁹ est fructus timētium deū. ¶ Horadus q̄ totus iste psalmus pōt ad ikam exponi de Abrahā Isaac Jacob. & de oibus timētibus deū in veteri testamento. quibus p̄mittebant bona terre. Sed q̄ dauid nō fuit minus ꝓpheta in hoc psalmo q̄ in alijs. ideo esset peccatū & sacrilegium dimittere mystica & verā expositiōem & occultare & cōtemnere. & dimittere tm̄ p̄ciosum thesaurū in predicto & ceteris psalmis absconsum. Sed q̄ q̄ cōperit toti corpori etiā cōperit cuilibet mēbro. iō pōt exp̄i etiā de quolibet fideli timēte deū. cuius bñdictio ē abūdātia meritoū in hac vita & in alia premioū. & iō prudēs lector studeat applicare. & legat doctores sanctos sup hoc libro. q̄ ego principaliter curo de sensu mystico & ꝓphetico. Nam dauid, ola ista p̄dicit primo de xp̄o capite. & ex consequenti de suis membris fidelibus. Nā a christo capite ad sua membra descēdit omnis benedictio & gratia. & omnia bona gratie & glorie. vt magis patebit psalmo. cxxxij.

iij. q. j. c. nulli dubium.

Epe expugnauerūt me a iuuētute mea: dicat nūc israel. Sepe expugnauerunt me a iuuentute mea: etenim nō potuerunt mihi.

Supra dorsum meū fabricauerūt pctōres: plongauerūt iniqtatē suam.

¶ Decimus gradus ascēsus in celū est patiētia lōga in psecutiōe. iō dō fecit dūe psal. pro decio gradu tēpli. in quo mēorat longā patiētiā ecclesie in longis psecutiōibus ab Abel vsq̄ ad xp̄m. & a xp̄o vsq̄ ad iudicii. vnde meruit ascēdere in celū & obtinuit victoriā de inimicis patiēter tolerando eorum incursus. Duo ergo facit. Nam prio memorat longā patientiā eius in persecutionibus. Secūdo p̄mittionē persequētiū sibi. dominus concidet. Dicit ergo eccl̄ia. & iste homo mysticus vel dicit dō in persona eccl̄ie. dicat nūc israel. sepe expugnauerunt me infideles & inimici dei. & peccatores & scelerati a iuuētute mea. Nā prio a iuuētute & infantia mea fui impugnatus in Abel per cayn vbi ceperūt due ciuitates. scil̄z dei & dyaboli & filij dei & filij carnis. Ōn ebant impugnauit Noe: & caldei ip̄m Abraā. & Jsmael ip̄sum Jsaac. & Esau Jacob. & pharao oēs filios isr̄l' in egypto. & Saul, dō. & reges egypti. & babylonis & antiochꝰ impugnauer̄t pplm dei. Et tu dei impugnauerūt xp̄m & apl̄os. Et tyranni martyres. Et hereticī catholicos. Et antixp̄s impugnabit tota eccl̄ia. Iō dicit sepe expugnauerūt me a iuuētute mea. vsq̄ ad finē supple. Verūtamē licet sepe expugnauerūt me. tm̄ q: patiebar, talia cū fide bona spe & charitate. ideo nō potuerunt mihi p̄ualere. nec in ala nocere. licet afflixerūt corp⁹. & supra dorsum meū fabricauerūt pctōres etc. Et iportabilia supra dorsum meū onera imposuerūt. Et sic plongauerūt iniquitatē suaz supra dorsum meū. Ju trāslatiōe autē Hieronymi hec

Sepe expugnauerunt.

betur. Supra ceruicē meaz arauerūt aratores: & plongauerunt sulcum suū q̄ō idem est. Nā vult dicere q̄ pctōres psequentes fideles & pplm dei & eccl̄iam: bene nocuerūt in bonis tpalibus: & in laboribus corporalibus: & in carne occidēdo & affligendo corpus: sz nō vicerūt: nec potuerūt ocet dere alaz: nec totalr̄ eccl̄iam delerevt frequētē dicerū est: immo ipsi fuerūt deleti in corpe. tala. Et nota q̄ hoc pri⁹ intelligit̄ de xp̄o capite. tpostea de ecclesia eius. Nā primo pctōres iudei fabricauerunt & machinati sunt sūam mortis tpassiōis supra dorsum xp̄i: & plongauerunt super eum iniq̄tatē & inuidiā & malicia suā accusantes eū coīā pylato. Et etiā post passiōem & resurrectōem xp̄i ipa eadē synagoga fabricauit dolos ꝓ eccl̄iam & apl̄os: vt ꝓz in actib⁹ apl̄oū.

xxxiij. q. j. displiceat. et de pe. d. j. c. sūt plures i glosa autoritas.

Dñs iust⁹ ꝓcidet ceruices pctōrum: ꝓfūdantur & ꝓuertant̄ retrorsum oēs q̄ oderūt syon. Fiant sicut fenū tectorū: quod priusq̄ evellatur exaruit.

Be quo non implenit manū sinū qui metet & sinū suū qui manipulos colliget.

¶ Hic memorat punitiones finalē impugnatorū eccl̄ie dicēs. Licet sepe impugnauerint me. tm̄ nō potuerūt mihi p̄ualere. Imo ip̄si delebūtur et nō potuerūt mihi p̄ualere. immo ip̄si delebūtur et punīetur. Nā sicut fuerūt puniti impij & pctōres qui impugnauerūt pplm dei in testamēto veteri Jta punīetur impugnatores eccl̄ie xp̄i: sc̄z tyranni & hereticī tantixp̄i. Nā dñs noster Jesus xp̄us cōcidet tāq̄ iust⁹ iudex ceruices & superbiā & potestatē eoū. & sic omnes qui oderūt et psecuti sunt syon. i. eccl̄iam xp̄i cōuertātur retrorsum & ꝓfundātur in sua prauitate & cecitate: ista fuerūt iudei qui cōuersi sunt perdentes regnū & sacerdotium & māserūt ꝓfusi videntes xp̄m resurrexisse. & eccl̄iaz ꝓsperari. Et fiāt sicut fenū tectoū. Haz fenū tectoū q̄ nascit̄ supra tectū cito siccat & mortif: eoq̄ nō pōt extēdere radices i terrā bonā: q: ꝓmunit fit tectū calce cū arena mixta: & sic siccat fenū anteqū euellat: sic ꝓprie synagoga desiccata exaruit post aduētū xp̄i. eo q̄ defecit ipsi humor gratie: & fundamentū & terra pinguis & fecūda. ℒ ¶ Ōn nota q̄ sacramētū & cerimonie veteris testamēti cōparātur feno nato super tectum. Haz illud fenum nec viret nec fructificat: nec multuz crescit ꝓpter defectū terre humide & aque. Ita synagoga est effecta sterilis per aduentū xp̄i: & sacramēta veteris legis infructifera & infecūda: q: defecit eis gr̄a xp̄i quam contulit sacramētis noue legis & ideo aruit synagoga & ficulnea ei⁹. Jdeo sicut messores non veniunt ad metendum fenum narum super tectuz, eo q̄ est inutile & sine fructu ita iam nemo potest metere nec colligere aliquē fructuz, nec messem ex sinagoga. nec ex sacramētis & cerimonijs veteris legis: ideo⁹ dicit ꝓpheta. Fiāt sicut fenū tectorū &c. De q̄ feno synagoge & sacramētoū & cerimoniarū eius qui metet & q̄ colliget manipulos viludak. i. messor fidelis & collector manipulorū fructū nō implevit aut implebit manū suā ex messib⁹: nec etiā implebit

Nota de cerimonijs legis veteris.

punitio synagoge post xp̄i mortem.

sinū suū ex fructib⁹. Ex illō fenū siccū nullū fructū affert: immo sunt mortifera sacramēta ve. le. & cerimōie post aduētū xp̄i. Et sicut p̄cretites nū q̄ bñdicūt fenū ortū sup tectū. imo maledicūt eo q̄ nociuū & inutile: & destruit tectū. Jta nemo tā benedicit synagogā: nec fenū sacramētoz & cerimoniarum eius: eo q̄ infructuosum et nociuum & maledictum a christo quando maledixit ficulneam que cōtinuo aruit. Matb. xxj. Jdeo dicit

j. q. j. et catholica. c. xxiij. q. j. et ex lege.

Et non dixerunt q̄ p̄teribant benedictio domini sup vos: bñdixim⁹ vobis i nole dñi

¶ Nā mos est boibus cū transeunt videtes messem vbere bñdicere ea dicēdo: de⁹ bñdicat tibi: & ꝓueniat ad maturationez: sz q̄n herba est arida nemo ei bñdicit: imo ecōtrario dicit. Ignis ō celo ꝓburat te. ℒ ¶ Jta nemo fidelis bñdicit hodie synagogā: nec reno sacroz ei⁹: eū sit arida. et maledicta q: ea q̄ nascūtur i ea nō crescūt i nomine dñi: ideo nō crescūt nec virent. Jsta sentētia & maledictio data a synagoge dak omnib⁹ iudeis ꝓteritis & oibus infidelib⁹ persequētibus eccl̄iam & hereticis tā in corpe q̄ in alia. Nā cor cerulees et perfidia est cōcisa & ꝓstrata: & idolatria delet⁹: & oēs ad fidē sunt conuersi. ℬ ¶ Hic cui⁹ ma

Universidad de Deusto Biblioteca

De pe. d 1. ſ. deni q. ca. vo luiſſent. xv. oi. ſcta ro mana.

De pe. d ij. ſurplu res. ſ. auctori tas.

ex ponit dupl'r.

De pe. d ſ. ſerpẽs

DE profundis clamaui ad te dñe: dñe exaudi vocẽ meam Fiant aures tue intẽdẽtes: in vocem deprecatiõis mee: Si iniquitates obſeruaueris domine: dñe qs ſuſtinebit: ¶ Un decimus gradus huj⁹ aſcenſus in deũ eſt pfunda oratio. ⁊ firma et pſeuerans cõfidentia venie de peccatis. Et ideo dauid fecit dñe pſal. p aſcẽſu vndecimi gradus tẽpli in quo deſcribit pfundã oronem dois mystici deſiderãtis ⁊ petẽtis redemptionẽ q⁹ aduentus xp̃i: ⁊ etiã deſcribit deſideriuz cuiuſcunq; peccatoris aſcendentis de pfundo carcere peccati ad altitudinẽ ſtatus gr̃e ⁊ ideo iſta vox põt eſſe toti⁹ corpis mystici exiſtẽ tis i ſtatu veteris legis: ⁊ ſic petit redimi ⁊ educi de carcere peccati originalis: ⁊ de onere legis: ⁊ etiaz de lymbo inferni: ⁊ ſic põt eſſe vox patrum exiſtentiũ in lymbo petentiũ liberari p xp̃m: vel põt eſſe vox cuiuſcunq; peccatoris penitentis pe tẽtis educi de carcere peccator⁹ raſcẽdere ad ſta tum gr̃e p pniam: ⁊ ſic iſte pſalmus dupl'r põt ex poni. Uno modo ꝓbetice ⁊ myſtice: put eſt vox corporis myſtici exiſtentis in ſtatu legis veteris aut eſt vox cetus patrũ exiſtentiũ in lymbo. Se cundo modo poteſt exponi moraliter put eſt vox ipius penitẽtis. Duo ergo facit dauid i hoc pſal mo. Maz primo introducit adam ſiue totũ hoiez myſticũ petentẽ redemptionẽ p aduentuz xp̃i: ⁊ liberari a carcere ⁊ captiuitate peccati. Secũdo ꝓbeta exhortatur nos oẽs ⁊ reddit ſecuros ad ſperandũ in dño ⁊ petendũ veniã: ⁊ ad ſperãduz aduentũ xp̃i ibi. Speret iſrael i dño. ¶ Quãtuz ergo adprimũ adam cũ tota ſua poſteritate fide liñ ſiue totus hõ myſticus exiſtens in pfundo ⁊ captiuitate diaboli ꝓpter peccatũ pmi parẽtis p magna tẽpora clamauit per oẽs patriarchas ⁊ ꝓphetas. vt xp̃s veniret i carnẽ: ⁊ aduceret ipm de illa captiuitate: i cui⁹ memoria eccl̃ia ſepties vocat xp̃m i aductu ante feſtũ natiuitatis dicẽs. O ſapiẽtia ꝛc. Et ſic iſte hõ myſtic⁹ dicit exiſtẽs i hoc pfundo carcere vl'in lymbo inferni. O dñe ieſu xp̃e ego clamaui per magna tẽpora de pfun dis lymbi inferni ⁊ de pfundo carceris peccati. Clamaui etiam de pfundis cordis ⁊ mẽtis mee ad te cum maxima cõtritione ⁊ deſiderio vt veni resad liberandũ me. Et ideo dñe exaudi oronẽ meã admittẽdo petitionẽ. Et fiãt intẽdẽtes au res miſericordie tue ſi vocẽ. i. ergavocẽ deꝓcatio nis mee adimplẽdo qõ peto: ⁊ nõ reſpicere petã mea. Nã ſi tu dñe obſeruaueris. i. reſpiciens volue ris iniq̃tates meas ⁊ meritũ earũ. xp̃iire me iux ta demerita mea ⁊ ſm grauitatẽ peccati mei. O dñe qs ſuſtinebit. i. qs poterit ſuſtinere pẽas de bitas p culpa tã graui. Ergo ſi tu voluerisatten dere ad demerita iniquitatũ meaz: ⁊ dare mihi penas debitas: nunc impoſſibile eſt me illas ſu ſtinere cum tales pene ſint eterne.

Quia apud te ꝓpiciatio eſt: ⁊ ꝓpter legem tuam ſuſtinui te domine.

xj. q. iij. c. ad mẽ ſam.

Suſtinuit anima mea in verbo eius: ſpera uit anima mea in domino.

A custodia matutina vſq; ad noctẽ: ſperet iſrael in domine.

xciij. d. c diaconi.

Quia apud dominũ miſericordia: ⁊ copio ſa apud eum redemptio.

Et ipſe redimet iſrael: ex omnibus iniqui tatibus eius.

¶ Si ſcio dñe q⁹ nõ obſeruas nec attẽdis ad pctã hoim: ſz ꝓſideras ⁊ compateris fragilitati hoim Et ſcio q⁹ es miſericors ⁊ pius natura liter: eo q⁹ es facilis adveniã: ⁊ tard⁹ ad penã: ⁊ ſic ſcio q⁹ apud te eſt ꝓpiciatio ⁊ remiſſio. Itẽ ſcõo ſcio q: tu in lege tua pmiſiſtiveniã penitentib⁹ dicẽs p ꝓphe tam. Derelinquat impi⁹ viã ſuã ꝛc. Et ideo ꝓpt iſta duo. Primo q: apud te ꝓpiciatio eſt natura liter ⁊ remiſſio. Scõo ꝓpter legez tuã: q: in tota lege tua ⁊ ꝓphetis nihil aliud eſt nec ſcribit: nec pmittit: nec figurat: nec vaticinat: niſi aduent⁹ meſſie q̃ nos debet redimere ⁊ liberare. Propt̃ q̃ iſta duo ſuſtinui te. O dñe ideſt ſperaui ite. ⁊ ſub tali fide ⁊ ſpe futuri redẽptoris ⁊ meſſie expectã do te ego vidi in legeveteri. q. d. O dñe ego ſuſti nui te. i. expectaui te p longa tẽpora cum magna patientia ꝓpter duo. Prio q: apõ te ẽ magna p piciatio ⁊ remiſſio ⁊ miſericordia. Scõo ꝓpt le gẽ tuã. q: ſcio ⁊ cõtinue lego in lege ⁊ ꝓphetis q̃ myſteria ⁊ ꝓphetias qualit̃ pmiſiſti nob̃ xp̃m re demptorẽ ⁊ ſaluatorẽ Et ideo anima mea ſuſtinuit ⁊ ſperauit in vbo ei⁹ ⁊ in pmiſſione facta p ꝓphetis ei⁹ oibus patriarchis ⁊ ꝓphetis. Et ideo ꝓpter taleverbũ ⁊ ꝓpter talẽ pmiſſionẽ anima mea ſpera uit in dño a custodia matutina. i. apncipio mũdi vſq; ad noctẽ i. vſq; ad iudiciũ. ℬ ¶ Ad cuius intelligẽtiaz eſt notandũ q⁹ totus ſtat⁹ veteris le gis ab adãvſq; ad iudiciũ dicit⁹ vna nox reſpectu glorie et reſurrectionis. ⁊ ſic iſte homo myſticus ſpauit in dño a custodia matutina q̃ fuit ſtat⁹ in nocẽtie ipſi⁹ adã ⁊ expectauit vſq; ad noctẽ. i. p to tum ſpacium temporis vſq; ad diem iudicij expe ctauit xp̃m vt veniat ad glorificãdum ipſuz per ſecũdũ aduentũ. ¶ Sed rurſum eſt aduertẽdũ tẽpus le q⁹ totũ ſpaciũ legis veteris cõparatum ad ſtatũ gio gr̃e ꝺ: nor. ⁊ tẽpus legis gratie dicit⁹ dies: et ſic ꝺ: dico. iſte homo myſtic⁹ expectauit xp̃m a custodia ma tutina. i. a principio mũdi in quo fuit in ſtatu gr̃e vſq; ad noctem: in quo fuit in ſtatu culpe: in cui⁹ fine noctis venit xp̃s in carnem tanq̃ ſol iuſticie qui per ſuã preſentiã cauſauit diem gr̃e. ¶ Sed rurſus p totum iſtũ diem gr̃e a custodia matuti na. i. a tẽpore reſurrectiõis xp̃i vſq; ad noctẽ. i. vſq; ad finem mũdi ſuſtinet ⁊ expectat ipm tota eccleſia ⁊ venitat ad glorificandũ nos. Et ideo di cit. Sperauit anima mea in dño a custodia matu tina vſq; ad noctem. i. ad fines mũdi. ¶ Sed eſt aduertẽdũ q̃ littera Hieronymi habet ſic. Expe ctauit anima mea ad dominum a vigilia matuti na vſq; advigiliã matutinã: ⁊ boc forſan ſtat me

pastor q̃tuor vigilie.

Mora ꝺ q̃ttuor eccl'ie vi gilijs.

ſi. Quaſi dicat. q⁹ alia mea expectauit xp̃m a vi gilia matutina q̃ ſuſtſtatus innocẽtie ante pctm̃ Ade vſq; ad vigiliã matutinã in q̃ apparuit xp̃s incarne ⁊ dedit legẽ enãgelicã in ꝓmo aduẽtu: ⁊ ſic expectauit ipm ad redimẽdus. Sed adhuc ex pectat ipm in ſcõo aduẽtu vſq; ad aliã vigiliã ma turinã q̃ erit i gñali reſurrectiõe i q̃ venier xp̃s ad glorificãdũ: ⁊ tũc reſtituet regnuz deo patri ⁊c. ¶ Tñ ad maiorẽ intelligẽtiã ẽ notãdũ q⁹ ꝓphe ta bloq̃ parabolice ad modũ paſtor⁹ cuſtodiẽ tiã gregẽ vl'ꝛs more exercit⁹ armor⁹. Nã ꝺ ſuetu do paſtor eſt facere q̃ttuor vigilias vl'cuſtodias in nocte: ⁊ q̃ttuor i die. Nã ꝓma vigilia noctis ẽ ⁊ incipit poſt occaſum ſolis ⁊ durat p tres horas. Scõa durata tria hora noctis vſq; ad mediã no ctẽ. Tertia vigilia incipit a medietate noctis ⁊ du rat p tres horas. Ultima añt vigilia eſt totũ reſi duũ vſq; ad auroraz: ⁊ ſic diuidũt paſtores totã no ctẽ p q̃ttuor vigilias ſm ꝓportionẽ tpis. Tñ q̃n vna ꝑs eoz vigilat alia dormit: ⁊ ſic diuidũt ſibi totã noctẽ p q̃ttuor vigilias vt defendãt gregez ſuũ de laucib⁹ inpoz ⁊ ita parifoluidũt diẽ p a lias q̃ttuor vigilias ⁊ cuſtodias. Et ꝛs eãdẽ ꝺ ſue tudinẽ ſuãt pugiles i exercitu armoz ⁊ ẽt i opi pidis obſeſſis. Et ſic ẽ dicẽdũ q⁹ paſtꝛ de⁹ oiꝑ tẽs ordinauit q̃ttuor vigilias i tota nocte legis veteris. Nã i ꝓma vigilia poſuit patriarchas ab adãvſq; ad iacobẽ Moyſen q̃ cuſtodierũt gre gẽ ⁊ ꝑplz dñi ꝺ diabolũ. In ſcõa vigilia poſuit moyſen ⁊ oẽs iudices q̃ cuſtodierũt gregẽ dñi p legẽ ſcriptã vſq; ad dõ. In ẽtia vigilia poſuit dõ ⁊ oẽs ꝓphetas ⁊ reges q̃ cuſtodierũt gregẽ dñi vſq; ad trãſmigrationẽ babylonis ⁊ finẽ pmi tẽ pli. Sz i quarta vigilia poſuit eſdrã alios ſacer dotes q̃ cuſtodierũt ⁊ reꝛeꝛt pplm dñi vſq; ad aduẽtũ xp̃i i q̃ fuit dies gr̃e ⁊ ſuſtiete. Et rurſus xp̃s iſtũ diẽ diuiſit p q̃ttuor vigilias. Nã i ꝓma vigilia poſuit aplos q̃ reꝛeꝛũt custodierẽ eccle ſiã dñi ꝺ manu diaboli iudeoꝝ. In ſcõa vigilia po ſuit martyres q̃ defenderũt eccl̃iam dñi de ma nu tyrannoꝝ vſq; ad ꝑſecutionem Conſtantini. In tertia vigilia poſuit doctores q̃ defẽderẽ eccl̃iaz dei ab iſi curſu hꝛeticoꝝ. In q̃rta vigilia tpe ãtixp̃i ponet viros fortes ⁊ charitatiuos q̃ multo⁹ ſan guine defendẽt eccl̃iaz xp̃i ab immanitate ⁊ ſeui tia ãtixp̃i. ¶ Et q̃ ꝑz q⁹ iſte hõ myſtic⁹ a ꝓma cu ſtodia matutina. i. a ꝓncipio mũdi p q̃ttuor vigi lias noctis veteris expectauit vſq; ad primum aduẽtũ xp̃i. Et poſtea p alias quattuor vigilias buj⁹ diei gr̃e expectat xp̃s vſq; ad aliã vigiliã ma tutinã q̃ erit i ſcõo aduẽtu: ⁊ ſic dicit ꝓpheta. Su ſtinuit ſiue expectauit alia mea i vbo ei⁹. i. i pmiſ ſione a custodia matutina vſq; ad custodiã matu tinã. i. a ꝓncipio buj⁹ mũdi vſq; ad finẽ: poſt quẽ i cipiet alia custodia matutina que ꝺ: dies gl'ie. ℒ ¶ Item ẽ aduertẽdũ q⁹ er ꝺ: oleto ⁊ exẽplo ec eccleſia ſiꝑſit ⁊ ordinauit offiũ canonicũ diuiſus p horas ⁊ vigilias nocturnas pariter ⁊ diurnas Nã ſic paſtores diuidũt totã noctẽ p q̃ttuor vigi lias ⁊ cuſtodiaꝝ ⁊ ꝺfendãt ⁊ cuſtodiãt gregẽ ſuũ ne rapiat a lupis aut diſpgat. Ita pariẽ eccl̃ia cui

Pſalmi. cxxix. Fo. cccxxxv.

eſt cura de oulb⁹ xp̃i. ordinauit ⁊ diuiſit totã no ctẽ p q̃ttuor vigilias i offo nocturno. Nã totũ of ficiũ nocturnũ diuidit i q̃ttuor ꝑtes. ſ. i tres no cturnos ⁊ laudes. Nã i ꝓmo nocturno cãtat tres pſalmos ⁊ tres lectiões iuxta tres horas ꝓme vi gilie: ⁊ i ſcõ ⁊ ẽtio totidẽ. Tñ ꝓmũ nocturnũ cã tat p ꝓma vigilia noctis: ꝛſcõm p ſcõa: ⁊ tertiũ p tertia. ⁊ laudes cãtat p q̃rta ⁊ vltima vigilia no ctis. In q̃b⁹ laudib⁹ cãtat hymnũ ⁊ bñdict⁹ dñs de⁹ iſrael agẽdo gr̃as. q: ta venier dies q̃ ſignifi cat vltimã vigiliã le. ve. In q̃ fuerũt zacharias ⁊ Symeon q̃ recepert xp̃z q̃ſi in aurora illi⁹ noctis in qua xp̃s receperũt. Et iõ dicit zacharias. Bñ dict⁹ dñs de⁹ iſrl' ꝛc. Et ſymeõ dixit. Nũc dimit tis ꝛc. Tñ ad ſimilitudinẽ horũ vigiliaꝝ ſcti ꝓphe ꝓ mittiue eccl̃ie apõ egyptũ: vt ait Euſeb⁹ ⁊ philo p totã noctẽ orabãt i hymnis ⁊ pſal. ſucceſſiue vi gilias noctis cuſtodiẽtes. Nã vna ꝑs orabat p totã ꝓmã vigiliã: ⁊ alia ꝑs ſurgebat ⁊ orabat in ſcõa vigilia ⁊ ſic alia vigilabat i tertia ⁊ alia in q̃r ta. Et ſic nullo mõ ceſſabat a laudib⁹ dei p totas noctẽ. ſz poſtea conſiderata humana fragilitate or dinauit eccl̃ia: vt ad min⁹ poſt mediã noctẽ ſine i teruallo celebret totũ offiũ matutinale i q̃ otinẽ tur ſupradicti tres nocturni cũ laudib⁹ i q̃b⁹ de notãt q̃ttuor vigilie ſiue q̃ttuor cuſtodie noctis Poſtea vo i die celebrat alias q̃ttuor vigilias. ſ. ꝓmã: tertiã: ſextã: nonã. In q̃b⁹ iclucit tota dies ſumẽdo ⁊ iclucẽdo tres horas dici i q̃libet horaꝝ vigilia. Et iõ cãtat tres pſalmos i q̃libet illaꝝ q̃t tuor horaꝝ. ſcz ad ꝓmam tres ad tertiã tres ꝛc. Sz poſtea eccl̃ia addidit veſpas ⁊ opletoriũ rõe depoſitiõis xp̃i de cruce ⁊ repoſitiõis i ſepulchro Et ſic dicũt ſcptẽ horas canonice cõputando totũ officiũ matutinale p vna horã. Et ſic vnuſquiſq; fidelis põt dicere in hac peregrinatione proquo libet die. Speravit anima mea i dño a custodia ma tutina vſq; ad noctẽ: ſiue a vigilia matutina vſq; ad vigiliã matutinã p oẽs horas canonicas ſup ple diſcurrẽdo. vñ iſte modus orãdi p q̃ttuor vigi lias noctis ⁊ p quattuor vigilias diei ita reperit⁹ i ve. te. vñ Eſdras ꝓcepit vt orarẽt iudei i tẽplo q̃t ter i die ⁊ q̃ter i nocte. Speret iſrl i dño. Dic. in ciptẽ ſuis ⁊ ſuã i hebreo vbi dõ exhortat patres veteris teſtamẽti: ⁊ totũ cetũ iſrl' ad exꝑectandũ xp̃m i carnẽ i ꝓmo aduẽtu: ⁊ ẽt exhortat oẽs fide les noui teſtamẽti ad ſperandũ xp̃m in gl'iam in ſcõo aduẽtu. Et iõ dicit: poſtq̃ aia mea ſperauit i dño a custodia matutina vſq; ad noctẽ. Ita ex hortat totã iſrl' vt ſperet i dño. Jeſu xp̃e vt ve niat in carnẽ ad redimẽdũ noꝝ. q̃n apud dñm eſt infinita mia ⁊ apud eum eſt copioſa redemptio ⁊ abundãs. Ita mſicut mia ipſi⁹ eſt infinita ita re dẽptio ei⁹ eſt copioſa ⁊ nõ limitata: q: nõ ſolũ modo põt delere vnũ petrũ. ſed infinita. nec ſolũ mõ redimere vnũ boiez: ſed trinitoz: nec redem ptio ei⁹ ẽ p paruũ tẽpus ſed ſucceſſiue p iſtuita tpa ſi mũdus duraſſet in infinitũ. Et iõ q: redẽ ptio ei⁹ eſt copioſa nõ ſolũmõ effudit vnã gutã ſanguis ſz totꝰ ſanguis e corpe effuſus ⁊ exhauſt⁹ eſt. Et iõ q: ei⁹ redẽptio eſt copioſa ⁊ infinita ex

Universidad de De
Bi

tēsiue. Jō ipe redimet isrl'. i. totā eccl'iam ex oīb⁹ iniquitatib⁹ ꝛ petīs ei⁹. E ¶ Ad maiorē euidētiā eoꝝ q̄ dicta sunt est notādum ꝙ redēptio xp̄i tripl'r pt dici copiosa scd'm ꝙ ad tria pōt ꝯparari. Nā p̄mo pōt ꝯparari ad xp̄z redēptorē. Scdo ad gen⁹ humanū redēptū a petō ꝛ pena. Tertio ad

Redemptio xp̄i dr tripl'r copiosa

glīaz eternā: ꝛ regnum celoꝝ qd' xp̄s sanguine suo emit p nobis. ¶ Quātū ḡ ad p̄mū redēptio xp̄i dr copiosa: eo ꝙ xp̄s copiose nos redemit: q2 nō solū effudit partē sanguinis. s3 totū sanguinē p nobis exhausit. Itē nō solū ōdit totū corpus ad sepulchrū: s3 ēt aīaz p nobis oībus obtulit pr̄i ꝛ sic seipsum totū obtulit p nobis in p̄ciū: ꝛ sic ex parte xp̄i redēptio nō potuit eē copiosior. Scdo modo q̄ ad nos illa redēptio q̄drupl'r fuit copiosa.

Quo ad nos.

Primo q2 nō solū nos redemit quo ad aīam petā ꝛ penā relaxādo ꝛ eā a morte culpe liberādo sed etiā nos redemit quo ad corpus ab oībus penalitatibus liberādo ꝛ sanādo ꝛ immortalitatē recuperādo quā sum⁹ adepturi i nouissimo die: q2 si nōdū surreximus in actu: tñ iā surreximus i merito ratione baptismi xp̄i. vt dictū est psalmo. cii. ꝛ sic xp̄s q̄ ad totū nos redemit. Scdo p istā redēptionē nō solū redemit vnū hoīem. s3 ꝛ oēs homines ꝛ nō solū vnā nationē s3 oēs nec vnā puinciā s3 totū orbē terraꝝ. Tertio fuit copiosa rōne tp̄is: q2 nō redemit solū p̄ntes: s3 p̄teritos ꝛ futuros. Quarto fuit copiosa rōe multitudinis petōꝝ. Nā nō solū liberauit ꝛ redemit nos ab vno petō nec ab vno solo gn̄ere petōꝝ: sed ab oī petō tam mortali ꝙ originali ꝛ veniali. Et sic ex parte ꝛ loco ꝛ tempore ꝛ numero illa redēptio fuit copiosa apud xp̄m. Tertio redēptio fuit copiosa rōne regni celoꝝ qd' p nobis oīb⁹ emit a pr̄e. Nā rgnū celoꝝ est isinitū i se itēsiue ꝛ extēsiue i quātū ab infinitis successiue pt pticipari: s3 p oīb⁹ illis emit ipm xp̄s: igit̄ ei⁹ redēptio fuit copiosa. Primo rōne sui. Scdo rōne generis humani redēpti. Tertio rōne regni celoꝝ p oīb⁹ ēpti. A ¶ Ex supradictis

xp̄s ꝛ nō aliacreatura potuit genus hu. redimere.

seq̄t ꝙ sol⁹ xp̄s ꝛ nulla pura creatura quātūcūq3 pfecta ꝛ scā potuit gen⁹ hūanū redimere: h̄ dupl'r pbat̄. Primo rōne multiplicis culpe ꝛ pene a qua sūia sum⁹ redēpti. Scdo rōne regni celoꝝ nobis acq̄siti. Primū p3. Nā petā q̄b⁹ sum⁹ liberati sunt isinita intēsiue rōne dei ꝯ quē facta est offesa ꝛ sunt ꝯmissa: ꝛ extēsiue: q2 oēs eram⁹ petō multiplici obnoxii. q2 nō solū redemit p̄ntes: s3 ēt p̄teritos ꝛ futuros: vt dictū ē: ḡ talia petā nō poterāt deleri nisi p v'tutē ꝛ p̄ciū infinitū. Nam actio nō fit nisi a pportiōe maioris inēqualitatis vt dicit ꝯmētator: scdo de gn̄atiōe. ḡ op3 ꝙ sit maior virt⁹ agētis i agēdo ꝙ passi i resistēdo. s3 petm̄ totius gn̄is hūani est isinitū itēsiue ꝛ extēsiue: ꝛ pena parit ē isinita extēsiue. ḡ p nullū meritū aut v'tutē alicui⁹ creature poterat t̄larari: cū meritū cuiusq3 creature pure nō pt esse nisi finitū: q2 q̄libet creatura pura data sp h3 min⁹ de merito ꝙ sint oīa petā gn̄is hūani in culpa: ꝛ sic sp manet maior resistētia nō solū i toto gn̄e hūano: s3 ēt in q̄libet petōre: q2 q̄libet petōr magis h3 de culpa ad resistēdū ꝙ pura creatura h3 de merito ad relaxādū ḡ oportebat vt r̄dēptor haberet magis d gr̄a et merito ꝙ totū gen⁹ hūanū de culpa ꝛ pena sic sol⁹ xp̄s potuit eē redēptor rōe gr̄e vnionis ꝛ rōe puritatis ꝛ imunitatis. vt dcm̄ ē psalmo. xvii. q2 vt sic h3 gr̄am ꝛ meritū isinitū extēsiue ꝯ oēs culpā ꝛ penā. ꝛ sic sol⁹ xp̄s nos potuit redimer̄ q̄ ad corp⁹ ꝛ aīam ab oī culpa ꝛ pena potuit dare de se preciū sufficiēs p oīb⁹ p̄ntib⁹ ꝛ futuris. Et per eādē rōnē potuit dare sufficiēs p̄ciū pr̄i p regno celoꝝ suis mēbris possidēdo ꝛ cōferēdo. Et sic p3 qual'r redēptio xp̄i oīb⁹ modis fuit copiosa. Et iō cōcludit pphēta ꝙ q2 redēptio est copiosa apd xp̄m. iō redimet isrl' ex oīb⁹ iniq̄tatib⁹ ei⁹. S3 q2 iste psalm⁹ ē vn⁹ de septē psalmis penitētialib⁹ ꝛ cōit recitat̄ tp̄e pnie. iō op3 vt post sensū pphēticū: ēt moral'r exponat̄ p q̄libet penitente. ¶ Ad cui⁹ itellectū ē notādū fm Aug. ꝙ sicut hō p gr̄as eleuat̄ vsq3 ad ppinq̄tatē deitatis p petm̄ depmit̄ ꝛ demergit̄ vsq3 ad pfundū iferni ꝛ elongatur a deo.

Nota.

Jō dicebat abraā ad diuitē epulonē existentē in pfundo. Inter nos ꝛ vos magnū chaos firmatū est: ꝛ sic oīs petōr dr̄ eē in pfundo miserie ꝛ in pfundo carcere peti ꝛ p ꝯsequēs qn̄ petōr cognoscit seipsum p gr̄am puenientē de pfundis peccatoꝝ clamat ad deū petēdo veniā ꝛ remissionē de culpa sua q̄rit liberari ab illo carcere peccati. Et sic de profundis dr̄ clamare ad dominū quasi de profundo statu. D ¶ Item est iterum aduertēdū ꝙ tres sūt partes penitētie. s. Cordis contritio: ꝛ oris cōfessio. ꝛ operis satisfactio.

Tres partes pnie.

Et sic omnis penitentia incipit a cordis contritione ꝛ sic peccator qn̄ incipit querere veniam ꝛ incipit penitētiam dicitur clamare de profundis cordis per ꝯtritionē. Dicit ergo dauid in persona cuiuslibet penitētis. O dñe ego clamaui ad te ꝛ clamo de pfundis ꝛ intimis cordis mei. Ideo exaudi vocem meā: remissionem indulgendo: ꝛ fiant aures tue misericordie intendentes in vocem deprecationis mee. penitētiam meā acceptādo: ꝛ noli attēdere ad grauitatē peccati mei. nec dare penā condignam petīs meis. Nā si tu obseruaueris ꝛ respexeris iniquitates meas dando penam condignam. quis sustinebit aut quis sustinere poterit tales penā. quasi dicat nullus. Et iō. O dñe ego sustinui. i. expectaui ꝛ expecto obtinere veniā per penitētiā: ꝛ hoc pp̄ter duo. Primo quia apud te est propiciatio. id est isinita misericordia. Secūdo propter legem tuam. quia semper per omnes patriarchas ꝛ pphetas ꝛ vtrāq3 legē tā euāgelicam ꝙ veterē pmisisti veniam penitētibus. Et ideo anima mea sustinuit. id est expectauit in verbo eius. scilicet dei q̄ talem veniam promisit. Et sic aīa mea sperauit in dño a custodia matutina vsq3 ad noctē. i. a principio vite mee vsq3 ad mortē. Ergo totus israel. i. tota eccl'ia fideliū speret in dño. ꝛ vnusq̄sq3 petōr speret veniā per penitētiā qm̄ magna misericordia est apud deū ꝛ copiosa redēptio est apud deū pp̄ter causas iā dictas Et ipe redimet israel ꝛ totā ecclesiam fideliū ex oībus iniquitatib⁹ eius. q2 p eis effudit totum sanguinē in cruce ꝛ eos p mortem redemit ex cui⁹ latere oīa sacra eccl'iastica sumpserūt v'tutē ad delendū oīa petā: ꝛ infundendū ꝛ cōferēdū gratiā.

de pe. d. ii. c. §. i.

De cōse. dist. iii. firmissime. xv. q. i. c. illud

Domine non est exaltatū cor meū: neq3 elati sūt ocli mei. Neq3 ambulaui i magnis: neq3 in mirabilib⁹ sup me. Si nō hūiliter sentiebā: s3 exaltaui animā meam. Sicut ablactatus est super matrem suam: ita retributio in anima mea.

¶ Titul⁹ cāticū graduū ipi dd'. Duodecim⁹ gradus est pfunda hūilitas. Jō dd' fecit hūc psalmū pro ascēsu duodecim gradus tēpli. in quo describit: in quo stat vera hūilitas. ¶ Ad cui⁹ intelligētiā est notādū: ꝙ iudei ꝛ q̄dā catholici dicūt ꝙ dd' fecit hūc psal. ad placandū deū in pestilentia data qn̄ numerauit ppl'm in quo allegat suā hūilitatē ostēdēdo innocētiā ꝛ humilitatē suā ꝛc. S3 hoc manifeste apparet irrōnabile. Nam certū est ꝙ dauid peccauit p supbiā qn̄ numerauit ppl'm ꝛ iō fuit punit⁹ in toto illo ppl'o: in cui⁹ copia fuerat elatus ꝛ gloriat⁹. ergo si dauid vellet placare irā dei nō se redderet innocētem: sed petōrē: sicut fecit in veritate qn̄ dixit. ego sum q̄ peccaui: isti q̄ oues sunt ꝛc. ii. Reg. vlti. Ex quo p3 ꝙ sn̄ia huius psal. nō pōt cōuenire alicui puro homi maxime cū adiuret se sub anathemate ꝛ maledictione se nunq̄ supbe sensisse. E ¶ Ideo est aduertendū ꝙ petm̄ p̄mi parentis fuit exaltatio cordis ꝛ elatio oculoꝝ ꝛ appetit⁹ ascēdēdi in magna et mirabilia supra naturā ꝛ facultatē suā. Et iō pdidit felicitatē.

Petm̄ ade supbia.

Nā lac ꝛ vbera felicitatis ipoꝝ primoꝝ parentū erat possessio ill⁹ paradisi in p̄nti in q̄ fruebātur bonis ill⁹ et fructib⁹ ꝛc. Et p̄mittebat̄ eis in futuro eterna felicitas. Et h̄ erat lac quo fruebant̄ ꝛ felix mamilla quā suggebāt: dū vellēt deo eē subiecti. ꝛ inferiores obedīēdo sicut decet. Sed cū serpēs ondit eis pomū vetitū suaue oculis ad vidēdū et gustui ad vescēdū ꝛ dixit qua hora comederetis eritis sicut dii scientes bonū ꝛ malū: qd' bonū ꝛ malū: vt q̄dā dicūt est scire libri p̄destinatiōis ꝛ reprobatiōis: ꝛ numerū ꝛ psonas electoꝝ qd' soli deo cōuenit. Jō qn̄ adaz et eua cōsenserūt huic false psuasioni ꝛ ei appulerūt appetitū: tūc exaltatū ē cor eoꝝ vltra fas ꝛ licitū ꝛ elati sūt oculi eoꝝ appetētes dei eq̄ itatē: ꝛ voluerūt ambulare in magnis ꝛ mirabilib⁹ sup eos ꝛ eoꝝ facultatē: volētes vsurpare ꝛ rape diuinitatē. qd' est mirabile sup oēm facultatē creature scire p̄destinatiōnē electoꝝ. Et sic volentes vsurpare ꝛ rape diuinitatē: ꝛ qd' deo pprium est pdiderūt felicitatē vtriusq3 paradisi: ꝛ fuerūt ablectati ab vbere m̄ris. Nā sicut puer cū ablectat̄ a m̄re ꝛ auferr̄ ipi mamilla putat pdere totū bonū suū: q2 nō cogscit aliā felicitatē. Itaq3 pdidit totā felicitatē adā cū ipi fuit ablata felicitas paradisi ꝛ fuit eiect⁹ foras in hāc vallē lachrymarū ꝛ miseriaꝝ ꝛ sic dr̄ ablactat⁹ sup m̄rem. S3 q2 illud petm̄ trāsiuit in oēs posteriores ab eo p naturā ꝛ libidinosam gn̄ationē descēdētes: ꝛ oīb⁹ eis est ad culpā ꝛ ad penā hāni iputatū. Jō de oīb⁹ est verū dicere ꝙ exaltatū est cor eoꝝ ꝛ elati sūt ocli ꝛ ambulauerūt in magnis ꝛ in mirabilib⁹ sup se. Et sic i punitionē ꝛ penā oēs sūt ablactati super matrē ꝛ priuati lacte felicitatis. A ¶ Sed q2 solus xp̄s descēdit ex adā absq3 seminali ꝛ libidinosa gn̄atiōe: ḡ solus est iter mortuos liber debito ꝛ iure a tali anathemate ꝛ maledictione ꝛ ablactatiōe. Et si v'go maria fuit libera h̄ non fuit ex debito: s3 ex gr̄a p̄ueniēte vt al's dictū est. Sol⁹ ḡ xp̄s pōt dicere pr̄i. Dñe nō est exaltatū cor meū neq3 elati sunt oculi mei in adā in quo oēs peccauerūt: q2 nec mihi est iputatū illud petm̄: nec fui imitator ipi⁹ adā: nec ambulaui in magnis. i. nec elegi honores ꝛ diuitias: nec ambulaui i mirabilib⁹ sup me q2 oīa pr̄i meo attribuebā cū dixi. Doctrina mea nō est mea: s3 ei⁹ q̄ misit me pr̄is: ꝛ cū dixi. Nō q̄ro gl'iaz meā: sed ei⁹ q̄ misit me pr̄is: ꝛ nō veni facere volūtatē meā: s3 ei⁹ q̄ misit me ꝛc. Et iō subdit sub anathemate. Si in oīb⁹ actibus meis ꝛ p̄dicatiōib⁹ meis ꝛ miraculis nō sentiebā hūiliter: ꝛ si exaltaui aīam meā mihi honores attribuēdo si hoc feci sit talis retributio ꝛ punitio mea q̄lis fuit retributio ade: ꝛ sic sim sublactat⁹ ꝛ a lacte ꝛ vbere paradisi ꝛ felicitatis: sicut ē puer ablactat⁹ sup matrē. S3 q2 h̄ nō feci: iō nō sū obnoxi⁹ illi anathemati ꝛ maledictiōi ꝛ culpe: s3 solus iter mortuos liber. Ex quo p3 ꝙ supradicta v'ba nulli mēbro p̄nt ꝯuenire: s3 soli capiti xp̄o.

De cōse. dist. ii. c. iterat̄. ꝛ d' bapt. c. maiores.

Speret isrl' in dño: ex hoc nūc ꝛ vsq3 i sclm.

¶ Hic ppha exhortat̄ eccl'iaz ꝛ fideles ad sperādū in xp̄o. Nā si ipe est sol⁹ inter mortuos liber ꝛ nō ablactatus ab illo lacte felicitatis. Ergo solus ille nos pōt oēs liberare ab illo anathemate ꝛ maledictiōe ꝛ reducere nos ad mamillā ꝛ lac a q̄ sum⁹ ablactati: ergo in eo solo est sperādū. Dicit ergo. Spet isrl' in dño nr̄o iesu xp̄o et innocetcū vt veniat ad liberādū nos et nūc dādo gr̄am et in sclm cōferēdo gl'iam. Nota ḡ ꝙ magn⁹ thesaurus sit in hoc psalmiculo abscōdit⁹ ꝛ q̄ño peccāt q̄ nolūt pulsare: vt eis aperiat̄. Ex quo p3 cū eccl'ia recitat istū psal. loquit̄ i psona xp̄i: q̄ est caput eccl'ie et corpis mystici. Et etiā tot⁹ iste psalmus verificat̄ de tota eccl'ia rōne capitis simpliciter: s3 p gr̄am pōt verificari rōne psone v'ginis marie ratione gr̄e p̄uenientis. Et sic etiā potest verificari de quibusdā iustis qui gratia preuenti nunq̄ actualiter peccauerunt. Et sic sententia huius psal. semp est referēda principaliter ꝛ simpliciter ad xp̄m qui est caput ecclesie.

Memēto dñe dauid: et oīs mansuetudinis eius.

ii. palip. vi. vii. q. i. ois. ii. q. i. plerunq3.

¶ Titulus canticū graduū. Licet in hoc titulo explicet̄ actor huius psalmi: tamē Hieronym⁹ in epl'a. cxiii. de obitu. Paule asserit dauid fecisse istū psalmū dicēs. Hñ dauid ade iurauit dicēs. Si introiero in tabernaculū dom⁹ mee: si ascēdero i lectū stra

Universidad de Deusto
Biblioteca

ti mei ꝛc. Unde est aduertēdū ꝙ. xiij. gradꝰ ascēdentis i deū est pfunda deuotio. Et ideo dauid fecit istū psalmū pascēsu. xiij. gradꝰ tēpli: inq̄ explicat deuotionē suā erga diuinū cultū. Et iō sacerdotes ꝛ ieuite cātarūt hūc psalmū q̄n introduxerūt archam in tēplū ꝛ etiā in dedicatiōe eiusdē templi: vt patet. ij. Paral. vi. iuxta finē. qui quidē psalm⁹ fundat sup promissione facta ipsi dō de messia futuro ꝛ perpetuitate regni ei⁹ ꝛ ecclesie.

¶ Que quidē promissio facta fuit ipsi dō quasi in premium. Primo ad satisfaciendū ei⁹ mansuetudini ꝛ patientie in aduersis. Secundo ad satisfaciēdum eius deuotioni siue deuoto pposito de tēplo edificādo. vt ptz. ij Reg. vij. vbi duo mysteria memorant. Primo ex parte dauid de tēplo edificādo deuotū ppositū. Secūdo ex parte dei: de messia ꝛ eius regno eterno firma promissio. Ex qua promissione dauid semp fuit affectus ꝛ sollicitus ad desiderādum ꝛ petendū messiā de sua domo ꝛ carne promissum. ꝛ sic motꝰ fuit ad faciēduꝫ istū psalmū ꝛ plures alios vt dictū est. In quo q̄ dē psalmo duo p̄cipaliꝫ facit. Nā p̄mo premittit de tēplo edificādo suā deuotionē. Scdo de reb⁹ ipsi promissis formet petitionē ibi. Surge dñe i requiē tuā. ¶ Quantū ad primū est aduertendū ꝙ licet gratia p̄cedat omne meritū in nob: tamē cōmuniter p̄miuꝫ subsequit meritū. Unde licet talis promissio facta fuerit ipsi dauid: nō hoc fuit pp ter aliquod meritū p̄cedēs. Quod q̄dem meritū non fuit sine gratia p̄cedente. Unde duo merita fuerūt in ipo dauid ppter q̄ deꝰ promisit ipsi messiā de carne sua ꝛ ppetuitatē regni xp̄i. Primū fuit magna patiētia ꝛ mansuetudo i ei⁹ psecutionibus. Secūdū meritū fuit summa deuotio ꝛ ppositū qō habuit ad edificandū templū ꝛampliādum diuinū cultum. vt ptz. ij. Regū. vij. Nā statim post explicationē ei⁹ boni ppositi de tēplo edificādo facta est ipsi a deo promissio. Est verū ꝙ gra dei p̄cessit ista merita. Nā nunq̄ dauid potuisset habere tantā patientiā in suis psecutionib⁹ nisi fuisset diuina gratia p̄uent⁹ ꝛ adiut⁹. Ita nec dō habuisset tantū affectū ad edificādū tēplū ꝛ ampliādum diuinū cultuꝫ: nisi diuina gra fuisset impulsus. Sz nō tollit ppterea quin ex his actib⁹ aliq̄ modo de cōgruo mereret ipse factā promissionē licet nō de cōdigno. vt ipemet explicat in textu cū dicit. Quis ego sum dñe deꝰ meꝰ ꝛ q̄ domꝰ mea ꝛc. Duo ergo facit dauid in hac prima parte anteq̄ formet suā petitionē. Nā p̄mo allegat suā māsuetudinē ꝛ patientiā propt̄ quā facta est sibi promissio. Secūdo allegat suā deuotionē ꝛ ppositū de tēplo edificādo ibi. Sicut iurauit dominꝰ. ¶ Quantum ad primū est aduertendum ꝙ in pluribus dauid ostendit suā mansuetudinē ꝛ patientiam. Primo qz cum tot beneficia fecisset ipsi Saul ꝛ toti pplo isrl' quos liberauit de opprobrio ꝛ scriptura filiū inotū qui occidit gigantem cū saul inuidia motus multotiens voluit ipm interficere ꝛ nūq̄ cessauit ipm persequi: nec dauid ois has persecutiones cū maxima patiētia ꝛ mansuetudine toleravit. vt ptz ptotū discursuꝫ. j. Regum. ij. ostdit suā maximā māsuetudinē ꝛ patientiam: qz bis poterat Saulem interficere: ꝟ est in spelunca qui abscidit ipsi particulā vestis. vt patet. j. Regū. xxiiij. Tertio qñ abstulit ipsi dormienti hastam ꝛ cypbum. vt patet. j. Regū. xxvj. ꝛ tū in tāta opportunitate ereusauit ipm de morte dicēs Nolite ponere manū in xp̄m dñi. Tertio ostēdit māsuetudinē. qz fleuit mortē Saulis: ꝛ scidit vestimēta sua ꝛ egit miam erga domū suā: vt ptz. ij Regū. j. Quarto ostēdit maximā mansuetudinē ꝛ patiētiā i psecutiōe filij sui Absolon vt ptz. ij. Regū. xvj. Unde dicūt cōmuniꝫ sacri doctores ꝙ iō dauid oēs has psecutiōes cū tanta mansuetudine ꝛ patientia tolerauit: qz in ipsis ꝛ etiā p ipsas puidit in spū oēs psecutiones xp̄i ꝛ ecclie. Nam qz puidit ꝙ xp̄us deus ꝛ homo: ꝛ rex regum ꝛ dñus dñantiū p toto genere humano erat tot ꝛ tanta passurus. anteq̄ suū regnū ꝛ gloriam ostenderet. Ideo dauid tāq̄ figura ipsius xp̄i cum maximo desiderio ꝛ patientia voluit psecutiones tolerare: quequidē patientia nō fuit sine gratia p̄cedente ꝛ adiuuante. vt dictuꝫ est. qz ergo in his p secutionib⁹ p tāta patientia ꝛ mansuetudine pro missus fuit ipsi messias de domo ꝛ carne ei⁹. Ideo incipit in hoc psalmo dicens. O dñe iesu xp̄e memento ipsius serui tui dauid ꝛ oīs mansuetudinis et patientie eius quam habuit in aduersis ꝛ persecutionibus p̄o qua mansuetudine promisisti sumere carnem de domo eius: in qua totum genus redimeres humanum. q. d. Fac quod promisisti. Et nota ꝙ littera Hieronymi habz. Memento domine dauid ꝛ oīs afflictionis ei⁹. idest mansuetudinis: quam habuit in afflictionibus.

quare ō xp̄o fuit facta promissio dauid

Sicut iurauit dñō: votū vouit deo iacob. ij. Re. ij.

¶ Hic allegat sc̄am causam ꝛ meritum sui⁹ p missiōis. Nā vt legit. ij. Reg. ij. postq̄ dō adeptꝰ fuerat regnum super totum israel. ꝛ quasi q̄uis a proprijs familiaribus sue gentis tūc introduxit archam in hierusalem cum maximo honore ꝛ tēdit ipsi tabernaculū iuxta domum suam: et tunc proposuit in corde suo edificare tēplum lapideū ꝛ magnificū in quo reponeret archa dñi ꝛ quiesceret a longa peregrinatione. Et pposuit etiam ampliare cultum diuinū. sed ex magno ꝛ secreto mysterio deus pbibuit ne ipe edificaret illud tēplum materiale: sed filius eius Salomon. Uerū tamen deꝰ, vt satisfaceret eius deuotioni ꝛ bono ppositō promisit ipsi per nathan ppbetam messiaꝫ futurum de sua generatione ꝛ regnum eternum eiusdem: quam promissionē licet ipse nathan nō intellexerit in principio nisi de templo materiali ꝛ de regno Salomonis terreno: tamen per successionem temporis ꝛ per continuam orationem cōtēplando predictam promissionem fuit ipsi revelata veritas ꝛ intelligentia spūalis illi⁹ promissiōis marime quādo fuit ipsi tradita descriptio tēpli a spūsancto: in qua intellexit totum mysteriū incarnationis xp̄i: ꝛ passionis ꝛ resurrectiōis ꝛ nostre redemptionis. ¶ Unde cognouit qualr illud templū materiale erat figura totius tēpli humanitatis xp̄i. in quaverbum diuinū pynionē

psonalē debebat reḡescere. Tū pp̄ie arca illa significabat būanitatem xp̄i: in qua xp̄s habitat psonaliꝫ ꝛ totū tēpiū significabat totā ecclesiā: in qua xp̄s bitat p gras ꝛ mysticā vnionē. Et iō dō postq̄ vidit ꝙ nō poterat edificare illō tēplū materiale in effectu volnit ipm edificare in affectu. Et iō pparauit lapideꝫ ꝛ ligna ꝛ aurū ꝛ argētū ꝛ oīa necessaria p tēplo edificādo: ꝛ sic p̄cepit salomoni vt edificaret illud tēplū iuxt exēplar ꝛ descriptionē sibi traditā: ꝛ sic ēt distribuit oīa officia ad cultū diuinū ptinētia p sacerdotes ꝛ leuitas. Et q̄ ptz ꝙ is dauid nō edificauerit tēplū in effectu: tū edificauit ipō i affectu: vt ps. j. paral'. xxviij. Et q̄ deuotione ꝛ ppōsito meruit pmissionē de messia futuro: ꝟ allegat dic. q. d. O dñe nō solūmō memēto māsuetudis ipsi⁹ dō ꝛ patiētie supradicte: sed etiā memēto sicut ꝛ qualr iuravit. i. cū iuramēto ꝛ firmo ppōsito decreuit ꝙ vouit votū deo iacob de tēplo edificādo: ꝛ sic nō solūmodo recorderis ei⁹ māsuetudis: ꝫ etiā voti qō vouit deo iacob vt edificaret tēplū deo iacob Et notāter dz deo iacob. Nā dō cōtēplans illud mysteriū qualr iacob vidit scalā ꝛ erexit lapidē in titulū infundēs oleū desup ꝛ dixit. Nibil aliō est ꝟ nisi domꝰ dei ꝛ porta celi. Per ꝟ mysteriuꝫ puidit totū edificiū ecclie future p xp̄m. Et iō dicit votuꝫ vouit deo iacob. q. d. ꝙ vouit edificare tēplū qō fuit figuratū p mysteriū ipi⁹ iacob Gene. xxviij. cū erexit lapidē in titulū dī. Erit mihi dñs in deū ꝛ lapis iste in titulū et vocabit' domꝰ dei ꝛc. Et explicat votum qō fecerat dicens.

ij. reg. ij. de ꝓse. d j. ꝑ. j.

Si introiero in tabernaculū domus mee si ascendero in locum strati mei.

Si dedero somnum oculis meis: ꝛ palpebris meis dormitationem.

Et requiē tēporibus meis donec inueniaꝫ locum dño: tabernaculū deo iacob.

¶ Si introiero in tabernaculū dom⁹ mee: ꝛ ponitur si p nō. i. nō intrabo i tabernaculū dom⁹ mee nec ascēdā i lectū strati mei: nec dabo somnū oculis meis: nec palpebris dormitationem nec dabo requiē tpib⁹ meis. i. illis partib⁹ capitis vbi somnus situat: ꝛ vbi obstruit sensus cōis: ꝛ sensus exteriores ligant: q̄ tpa vocant cui⁹ partis somn⁹ est passio. Ita nō factū sup. cū q̄ete donec inueniā locū dño: ꝛ donec inuenīā tabernaculū deo iacob vbi arca reponat. Ubi hoc dauid nō dicit ꝙ non comederit nec dormierit post votū factū ꝟ loqꝫ ꝟm modū loquēdi vulgarē sicut cū q̄s dicit: non comedā nec bibā cū q̄ete sup. donec faciā qō ꝙmisi. Hoc aūt votū fecit dō. ij. Regū. ij. cuꝫ dixit ad Nathan. Ubides ꝙ ego habitē in domo cedrina ꝛ archa dñi posita in medio pelliuꝫ: tunc dauid fecit votum apud se edificare magnificum templū in quo archa quiesceret.

j. re. xxi. et. xxij. ij. reg. v.

Ecce audiuimus eā in effrata: inuenimus eum in campis silue.

Introibimus in tabernaculū eius: adorabimus in loco vbi steterunt pedes eius.

Exurge domine in requiem tuam: tu ꝛ archa sanctificationis tue.

Sacerdotes tui induātur iusticiam: ꝛ san

ij. pa. vj. ꝑ. puer. vj. j. q. j ꝑ. e dño. Extra de iureiu. c. ꝛ si xp̄s.

Universidad de D... Biblio...

eti tui exultent.

¶ In hac scđa pte dauid exponit suā petitionē: vt deꝰ impleat suā pmissionē petēdo messiā in lege pmissum ꞇ edificationē eccl'ie future. Verūtñ iudei moderni exponūt totā partē sequentē de petitione tēpli materialis p Salomonē edificādi ꞇ de psperitate sacerdotij ꞇ regni tpalis salomonis dicētes qđ dō vel salomō in hac pte petit vt tēplū materiale edificeť ꞇ arca in eo reponať: et cultus diuinꝰ p sacerdotes augeať ꞇ exerceať in eodē tēplo materiali. Sȝ ista intelligētia est friuola ꞇ falsa. pmo q: pmissio facta ipsi dō nō fuit pncipalr de tēplo materiali: nec de regno tpali: vt pluries pbatuȝ est: Scđo: q: dauid nō petit h regē tpalē nec tēplū materiale. hoc pbať. Nam si deꝰ phibuit ne dauid edificaret h tēplū materiale aut hoc fecit: q: dō erat indignus ꞇ salomō dignꝰ: aut ppter aliquā aliā cām latētē ppt aliqđ mysteriū. Nō pmū. D ¶ Nā dauid semp fuit dignior ꞇ sanctior salomōe. Nā in sua pma vnctiōe recepit spūsctm̄ ꞇ spm̄ grē: vt pȝ. j. Reg. xvj. nec vnꝙ salomō fuit ipsi cōparādus in māsuetudine et patiētia ꞇ deuotiōe nec fidelitate. Nā oīa q fecit Salomon erga cultū diuinuȝ fecit ex pcepto dauid pris sui nec aliqđ exposuit de suo. Nā oīa necessaria reliqt ipi prēt supradictū est: imo plura exposuit. Salomō in cōstructione triū tēploꝝ idolis dedicatoꝝ pro vxoribꝰ alienigenis ꝙ vnꝙ exposuit in tēplo dnī: imo causa hmōi edificij imposuit pplis exactiōes pecuniaꝝ ꞇ onera ipoꝛtabilia: vt pȝ. iij. reg. xij. Itē dō nunꝙ apostatauit sicut salomō. Iteȝ lȝ dauid peccauerit qnꝙ: tñ a fide nunꝙ apostatauit: ꞇ sic đ: ꝙ deꝰ dicit: ꝙ dō fuit vir sanguinis ꞇ ppter hoc nō fuit dignꝰ edificare tēplū p eandē rōnē pōt dici ꝙ salomon fuit minus dignꝰ. Nā dō nō effudit nisi sanguinē infideliū p defensiōe diuine legis solū aūt legiť effudisse semel sanguinē innocentē h est in homicidio vrie. Sȝ salomō multū sanguinē effudit in principio. Nā fratrē suū Adoniā et Joab interfecit ꞇ eiꝰ sanguine coꝛnu altari violauit. Ergo minus fuit dignꝰ edificare tēplū: ꞇ iđ est dicendū ꝙ illa phibitio hȝ aliā cām latentē. q. d. deꝰ Tu dō nō es dignꝰ edificare eccl'iam: sȝ filꝰ tuus iesus qui fm carnē egredieť postea. Vñ in illa edificatiōe tēpli latebat totū mysterium incarnatiōis. Nā sicut dō pparauit oīa necessaria p illo tēplo. Sȝ salomon dedit operā edificio: ita per hoc figurabať ꝙ vbū diuinū solūmodo habebat sumere carnē ex gñe dauid ex puris sanguinibꝰ vgīs: sed non modo naturali: q: solus spūsctūs debebat formare coꝛpus xpī ex illis puris sanguinibus vginis in qua carne ꞇ tēplo verbuȝ psonalr habitauit. Itē p hoc etiā significabať ꝙ nec dauid nec aliqs alius poterat edificare eccl'iaȝ nisi solus xps p salomonē figuratꝰ. Ex qbꝰ pȝ ꝙ illa phibitio potius facta est in figura tēpli spūalis: ꞇ nō solūmodo ppter illud tēplū materiale. Ex dictis ḡ in hoc psal. ꞇ in ceteris pȝ ꝙ illa pmissio nō est facta pcise nec pncipalr de tēplo materiali: sȝ de tēplo spūali p xpm edificādo. Et hoc

Quare salomō ꞇ non dō edificauit templum.

Nota.

Ecclia a solo xpo potuit edificari

petit dō in hac parte. q. d. O dñe postꝙ ego ipse ui votū meum sicut iuraui ꞇ voui. Nam oīa necessaria pro tēplo cōstruendo pparaui et tēpluȝ in voto ꞇ effectu edificaui: ergo tu ipse et fac qđ pmisisti scȝ mitte filiū tuū ꞇ sumat carnē et construat templū eccl'ie in quo oēs debemꝰ saluari. vñ dicit. O dñe iesu xpe: postꝙ ego feci tēpluȝ p qđ figurať mysteriū incarnatiōis: ergo surge in requiē tuā. i. veni ꞇ accipe carnē ex vgine: ꞇ sume hūanitatē in qua requiescas: q: hoc figurabat illa arca testamēti: ꞇ surgat etiā arca sctificatiōis tue. scȝ tota eccl'ia quā tu es edificaturus p predicationē tuā ꞇ per moꝛtē et passionē ꞇ sacramentoꝝ institutionē. ꞇ surgat eccl'ia. i. edificeť i altū supra firmā petrā q dicit arca sctificationis tue: eo ꝙ tu sctificabis ꞇ cōsecrabis eā sanguine tuo ꞇ sctificaberis ꞇ adoꝛaberis i ea. L ¶ Unde est notādū sicut supradictū est ꝙ arca dñi primo figurabat humanitatē xpī: ꞇ ex cōsequenti figurabat ecclesiā: ꞇ ideo de vtraꝙ đ: surge dñe in requiē tuā: q: in vtraꝙ qesiuit xps ꞇ latet ꞇ ponitur surgere pro apparere: et ideo dicit: surge dñe in requiē tuam. i. appare nobis in carne ꞇ ostēde te in ecclesia. Potest hoc etiā referri ad resurrectionem coꝛpoꝛis xpī quod primū fuit solutū p moꝛtem ꞇ postea reedificatuȝ p resurrectionē: ꞇ ideo dicit. Surge dñe in requiē tuā. i. surge a moꝛtuis tu et coꝛpus tuū gloꝛiosum: quod est arca sctificationis tue: ꞇ surgat etiā ecclesia tecū. Naȝ tua resurrectio erit causa nr̄e resurrectiōis. Unde te resurgente surget ecclesia que est arca sctificationis tue. Nam dabis potestateȝ sacerdotibus ad cōficienda sacramēta: et dabis eis dona spiritusscti ꞇ induentur virtute ex alto vt scti tui apli exultēt. et ideo sequiť. Sacerdotes tui induātur iusticiā. i. virtutē ꞇ potestatē ecclīasticā et dona spūsscti. et sancti tui ꞇ oēs fideles exultent in sctificatione. Duo ergo petit dauid in his duobus vsiculis sub figura istiꝰ arche. Primo petit mysteriū incarnationis ꞇ resurrectionis. Scđo petit edificationē ecclesie nostram redēptionē ꞇ sacramētoꝝ institutionē. Itē per arcā sctificationis xpī potest intelligi vgo maria que fuit arca sanctitatis xpī in qua xps per nouē mēses quieuit fm carnem et postea singulariter semper requieuit ꞇ habitauit per gratiam.

arca dñi eccl'ia vt xpi huānitas.

Propter dauid seruum tuum: non auertas faciem christi tui.

de pse. d. j. §. j. in princi.

¶ Hic delirāt iudei dicētes ꝙ quādo Salomon introducebat arcam in tēplum ꞇ fuit in isto. xiij. gradu ꝙ tunc clause fuerunt poꝛte templi per se Tunc salomon putās ꝙ hoc fuit factum propter peccatum dauid pro homicidio Urie oꝛando ad deum dixit. O domine nō auertas faciē xpī tui: id est a xpo tuo salomone qui est iustus propter dauid. i. propter peccatum dauid. Et dicūt iudei ꝙ tūc facta oꝛone ꞇ dicto isto versiculo ilico fuerunt aperte poꝛte tēpli miraculose. Sed hoc est manifeste falsum ꞇ cōfictū ꞇ cōtradicit toti scripture pcedēti: in qua dictū est. Memēto dñe da-

uid: ꞇ ois māsuetudinis eiꝰ. ꞇ allegať eiꝰ māsuetudo ꞇ deuotio. Apparet ēt p hoc ꝙ sequiť. Iurauit dñs dauid veritatē: vbi allegať ipsi sctā pmissio: ergo dauid hic potiꝰ nolať vt ex eiꝰ meritis deꝰ impleat qđ petiť in hoc psalmo ꞇ nō oppositum sicut isti dicunt. Et iđ ista oro dauid in qua rogat deum vt veniat ꞇ appareat in ecclesiā ꞇ h vt satisfaciat sue deuotiōi ꞇ māsuetudini: ꞇ sibi facte pmissioni. Vñ dicit dauid. O dñe surge in requiē tuā ꞇc. ꞇ ppter dauid seruuȝ tuū. i. ppter eiꝰ māsuetudinē ꞇ deuotionē te rogo: vt nō auertas ab eo faciē ꞇ noticiā ꞇ visionē messie xpī tui immo mitte ipsum in carnem vt videať ab oibus eius facies ꞇ humanitas sicut pmisisti. ꞇ hoc facit ppter dauid seruū tuū id est amoꝛe dauid serui tui: ppter mansuetudinē ꞇ fidē ꞇ deuotioneȝ: quam tibi seruauit sicut promisisti ꞇ iurasti.

Jurauit dñs dauid veritatē ꞇ non frustrabitur eum: de fructu ventris tui ponam super sedem tuam.

Act. ij. c.

Si custodierint filij tui testamentū meum ꞇ testimonia mea hec que docebo eos.

Et filij eorum vsqȝ in seculum sedebunt super sedem tuam.

xxiij. q. j. loqꝰ ꞇ c. oibus xxiij. di. legimꝰ. ij. Reg. vij.

¶ In hac vltia pticula volēs dō inclinare deū ad suā petitionē allegat pmissionē sibi a deo factam sub iureiurādo ꞇ stabili firmitate. L ¶ Ad cuius intelligētiā est notādū ꝙ deꝰ decē dona pmisit ipsi dauid. Nā pmo pmisit ꝙ de eiꝰ fructu ꞇ gñatiōe sederet semp rex sup sedē suā. Scđo pmisit ꝙ si filij ꞇ nepotes dauid seruarēt mādata ꞇ legē dei nunꝙ auferreť eis regnū. Tertio ꝙ deus elegerat syon in suā habitationē eternalr. Quarto ꝙ ipse bñdiceret istā syon in eternum. Quinto pmisit saturare paupes ꞇ ciues huiꝰ syon panibꝰ sacralibꝰ ꞇ spūalibꝰ. Sexto pmisit oꝛnare eius sacerdotes. Septimo letificare ciues eiꝰ. Octauo pmisit pducere gñationeȝ dauid vsꝙ ad xpȝ. Nono pmisit ɔfundere ꞇ maledicere inimicos huiꝰ syon. Decio pmisit psperare ꞇ multiplicare gñationē ꞇ filios dauid fm pmissuȝ in hac syon sive eccl'ia. Oīa ergo ista deceȝ pmissa allegat dō p oꝛdinē in hac vltia pticula petēdo vt deꝰ impleat qđ pmisit. Dicit ergo pmo. O dñe nō auertas faciē xpī tui a me: sȝ mitte ipȝ vt pro misisti supple. Nā dñs deꝰ iurauit vitatē. i. cū veritate iurauit: vt hȝ lra Hieronymi ꞇ nō frustrabitur nec fraudabit eū dicēs. De fructu ventris tui. i. de tua gñatiōe fȝ carnē ponā filiū regē sup sedē tuā. i. filiꝰ tuꝰ fȝ carnē regnabit sup sedeȝ q erit messias in lege pmissus. D ¶ Vñ nota ꝙ sedes eccl'ie hic p grāȝ ꞇ in futuro p gliaȝ: đ: sedes dō eo ꝙ fuit pmissa ipsi dō i filio eiꝰ Messia. Et ideo đ: Luc. j. Dabit illi dñs deꝰ sedē dauid patris eiꝰ ꞇ regnabit in domo Jacob in eternū. Et sic etiā tota eccl'ia militās ꞇ triūphās đ: domus ꞇ regnū iacob eo ꝙ de ista eccl'a ipsi est sctā pmissio i filijs fȝ pmissionē: vñ sicut oēs fideles dicunť filij iacob ꞇ isrl' ꞇ abrahe fȝ pmissionē: ita

Decē dona deꝰ pmisit dauid.

Sedes eccl'e đ: sedes dauid.

p eandē rōeȝ ꞇ pmissiōeȝ oēs dñr filij dō. Et sic tota eccl'ia đ: domꝰ dō. Et sic ēt sicut duplr dñr filij abrahe ꞇ iacob. s. fm pmissionē ꞇ fȝ carnē: ita pariter dauid hȝ duplices filios. s. fȝ pmissioneȝ q sunt oēs fideles ꞇ fȝ carnē q sunt ab eo p gñationē carnalē descēdētes. Et iđ illa pmissio de successiōe regni dō sctā. ij. Reg. vij. ca. fuit gemina ꞇ gemino mō dȝ itelligi. Nā filijs ꞇ regibꝰ dō descēdētibꝰ fm carnē pmisit deꝰ successionē regni tpalis: si seruarēt legē ꞇ mādata dei: sȝ q: fuerūt preuaricati legē dei: declinātes ad idola: ꞇ ad alia flagitia nephāda: iđ fuit eis ablatū regnū ꞇ ciuitas destructa p caldeos: filijs aūt pmissiōis ꞇ fidelibꝰ pmisit deꝰ sedē eternā ꞇ spūaleȝ in domo dauid. s. in hac eccl'ia p grām: ꞇ in futuro p gliaȝ si seruarēt ꞇ custodirēt legē dei. i. si reciperēt xpȝ in lege pmissuȝ priarchis ꞇ pphetis. ꞇ si eiusdeȝ xpī mādata seruarēt. De vtrisꝙ ḡ filijs dicit hic suo modo: si custodierint filij tui. i. filij tui carnales: ꞇ filij eoꝝ custodierint testiū meū. s. legē ꞇ pactum. ꞇ hec testionia mea: q docebo eos: tūc tales filij tui carnales sedebūt sup sedē tuā materialē in scl'm scli. i. p mlta scl'a. Sȝ de filijs spūalibus dicit. O dō ego pmitto tibi ꝙ si filij tui fȝ pmissionē ꞇ filij eoꝝ. i. oēs successores eoꝝ spūales custodierint testiū meū ꞇ pactū xpm recipiēdo fm pactū ꞇ legē meā. ꞇ custodierint hec testimonia ꞇ pcepta mea q docebo eos cū venero in carnē tūc oēs isti sedebūt in scl'm scli. i. i eternuȝ sup sedē tuā in hac eccl'ia p grām. ꞇ in futuro p gliaȝ. L ¶ Sȝ hic dubitaret foꝛte aliqs. Nā. ij. Reg. vij. ca. vbi facta fuit ista pmissio nō scribiť ꝙ deꝰ pmiserit sub iureiurādo sicut h đ: ꞇ i psal. Jurauit dñs dō vitatē. Sȝ ad hoc rñdeť ꝙ vnicuiꝙ dȝ sufficere autoꝛitas dō q fuit egregiꝰ ppheta in isrl' ꞇ cui dñs locutꝰ est: ꞇ p cuiꝰ linguā locutus est spūsanctꝰ. vt pȝ. ij. Re. xxiij. c. Et iđ est dicēdū ꝙ p successionē tpis fuit sctā ipsi dō multiplex reuelatio de itelligētia istiꝰ pmissiōis. vt dictū est. In qbus reuelatiōibus deꝰ sub iureiurādo ista pmisit. Et ideo dicit. Jurauit dñs veritatē ꞇc. Sȝ ad demōstrādū ꝙ istud regnū ꞇ ista sedes regalis pmissa ipsi dauid non erat tpalis nec temporaliter perpetuanda sed in syon spirituali ꞇ celesti. ideo subdit propheta dicens.

Nota.

Quoniam elegit dominus syon: elegit eaȝ in habitationem sibi.

Hec requies mea in seculum seculi: hic habitabo quoniam elegi eam.

xxiij. q. j. loquiť De pe. disti. vj. §. j.

¶ Ideo sup. pmitto tibi ꞇ filijs tuis sedē eternā. nō in syō terrena. sȝ i spūali. qm̄ dñs elegit syō. elegit eā in habitationē sibi. ꞇ bis dicit elegit. et bis noīat syō vt cōpzehēdat vtrāꝙ syō. s. militātē ꞇ triūphātē. Nā i hac habitat p grāȝ ꞇ i illa p gliaȝ. ꞇ iđ sequitur. hec. s. syō spūalis est reqes mea in scl'm scli. Hic habitabo p grāȝ ꞇ eccl'iastica sacramēta. ꞇ in futuro p gliaȝ. qm̄ elegi eā p me ꞇ filijs ꞇ mēbris meis. Ex supradictis pȝ ꝙ i toto isto psal. nō loquiť dō de regno nec đ sede tpali. Nā regnū dauid. nō fuit eternū. nec loqtur etiaȝ

hic de syon z hierl'z eterna. q: archa dñi nõ habi-
tauit nec requieuit in ea in eternũ. q: fuit cõbusta
archa simul cũ tẽplo z ciuitate p caldeos: z sic de9
nõ hitauit i secl'm secl'i i illa archa nec in illa syõ
terrena put iudei delirãt. Et iõ ĩtelligẽda ista
lr̃a de syõ spũali. s. de ecclia xp̃i: cui9 vna ps pegri
natur i hac vita i q xp̃s q̃escit p gr̃as z ecclastica
sacra: q dr̃ ecclia militãs: z altera iã fruit' i p̃ria:
que dr̃ ecclia triũphãs: in qua xp̃s q̃escit cũ bea
tis p gl'iã. Sed q: xp̃s spõsus nõ querssat' fami
Ecclesia q̃re dicitur vidua. liariter i ista eccl'a militãti. iõ dr̃: vidua: quousq
recipiat spõsũ in p̃ria: vñ dupl'r dr̃ vidua. P̃rio
pp̃ter absẽtiã spõsi. Scdo q: ista iduta luctu z ni
gredine mortalitatis. sz qñ exuta fuerit istã car-
nẽ mortalem. z induta carnẽ gloriosã. tunc dicet'
nupta. z nõ vidua. vt pz Apoca. xx. q: tunc gaude
bimus z exultabim9 cum venerint nuptie agni z
sponsa preparauerit se. Sed vsq ad illud tẽpus
ista ecclesia iferior dicitur vidua. z de ista vidua
promittit deus per prophetam dicens.

xxiiij. q. j. alien9. z. c. q̃cũq. Et. j. q̃dc. j. c. x catholica. Viduam eius benedicens benedicam: pau
peres eius saturabo panibus.

¶ Ego bñdicẽs. i. cũ maxia bñdictiõe benedicã
istã viduã ei9. i. istã ecclĩã militãtẽ. z dicit bñdi-
cẽs bñdicã. q: duplici bñdictiõe bñdixit istã eccl'ã
xp̃s. P̃rio bñdictiõe sacror9 absoluẽdo a pctõ.
Scdo mõ bñdictiõe donor9 spũssancti. ipã mul
tipl'r ornãdo. Et ide seq̃t' Pauperes ei9 saturabo
panib9. Nã multiplici pane saturauit de9 diues
z pauperes hui9 ecclie. s. pane. vij. sacramẽtor9
z panib9 donor9 spũssancti. s. sapientie. z intelle-
ctus. cõsilij fortitudinis zc. Et nota q ly eius re
fertur z põt referri. Uno modo ad ipsam syon q
hz duas ptes. s. militãtẽ z triũphantẽ. vel põt re
ferri ad xp̃m. eo q ista ecclesia est vidua ei9 pro-
pter absentiã familiaris querssatiõis. vt dictum
est. Sed est aduertẽdũ q in hebreo habet' Escã
ei9 bñdicens benedicam. z iõ sequit' pauperes eius
saturabo panib9. z tunc sumit' totũ pro esca spi-
rituali ipsius ecclie. que est duplex. s. esca sacra
mentor9 z esca donor9 spũssancti. z tũc lr̃a reddit
in eandẽ sniam. Et tũc est snia ista. Ego benedi
cens benedicã escam ei9. i. cum maxima abundã
tia largiar z cferã ipsi copiã sacramentor9 z do-
norum in escã spiritualẽ ad reficiẽdũ fideles in
hac vita. De qua esca dicit virgo maria in cãtico
suo. Esurientes ipleuit bonis. z diuites dimisit
inanes. hoc dicit. Nã sicut apl'i z xp̃iani fuerunt
refecti ista esca sacror9 z donor9 spũssancti. ita
per oppositũ scribe z pharisei. z iudei moderni
fuerunt exclusi ab esu istor9 cibor9 spiritualium.
Hanc ergo escã esuriũt iudei ceci z obstinati. z pa
tiuntur famẽ eiusdẽ. vt dictũ est supra psal. lviij.
vbi pdixit dauid famẽ z inediã iudeor9 dicẽs. Cõ
uertent' ad vesperã. i. ad tenebras ignorãtie. z fa
mẽ bonor9 spũalium patiẽtur vt canes. z circui-
bunt ciuitatẽ. q: nunq̃ intrabũt intelligentiã sa
cre scripture. nec societatẽ sanctor9. immo ipsi di
spergentur ad manducandũ. sz q: nõ erũt satura
ti ista esca z cibo spirituali. ideo murmurabunt.

de his ergo panibus z cibis spiritualibus dicit
xp̃s per os dd. Pauperes ei9 saturabo panib9.
Sacerdotes eius induam salutari: z san-
cti eius exultatione exultabunt. Distinc. xl. c. j.

¶ Et subdit aliã promissionẽ factã sacerdotib9
ecclesie dicẽs. Sacerdotes ei9 induã salutari. i.
indumẽto gr̃e. z ecclesiastice potestatis. vñ eccle
siastica p̃tãs dicit' indumẽtum spũale ipsi9 sacer
dotis. z ideo in figura cum ordinat'. induit' sacer
dotalibus indumentis. z dr̃ indumẽtum saluta-
re inq̃tum per ecclesiasticã potestatẽ cõfert' sa-
lus z gratia recipiẽtibus sacr̃a quasi dicat. con-
feram potestatẽ ecclesiasticã ipsis sacerdotib9.
vt per sacramenta conferat' salus z gratia ipsis
fidelibus z sanctificent' per ecclesiastica sacramẽ-
ta. Et ideo sequit'. Et sancti eius. id est sanctifi
cati per sacr̃a duplici exultatiõe exultabunt. scz
hic per gr̃am. z in futuro p gloriã. exultabũt etiã
in corpe z anima cantabo psalmos z hymnos.

Illuc producam cornu dauid: paraui lucer
nam christo meo. xciij. di. ca. legimus circa medium.

¶ Hic ponit aliã promissionẽ factã ipsi dauid de
messia venturo et carne sua in ecclesiã dei. Unũ di-
cit. Illuc. i. vsq ad illã ecclesiã producã cornu. i.
gloriã z regnũ dauid. z producã xp̃m qui est cor
nu z gl'ia dauid. vel sic. ego pducã cornu. i. gñã-
tionẽ dauid p successionẽ. q: nõ deficiet linea dd
vsq ad illũ. i. vsq ad xp̃m. z sic paraui lucernã
z gñationẽ xp̃o meo iesu. B ¶ Unũ nota q in ve-
teri testõ lucerna q̃nq sumit' p linea gñationis.
nã sicut q̃diu nõ extinguit' dr̃ durare lucerna. ita
q̃diu succedit aliquis in linea gñatiõis dr̃ dura-
re eius lucerna. vnde dictũ fuit ipsi dauid. iã nõ
egredieris in bellũ. ne extinguas lucernã in israel.
ij. Reg. xxi. Et iõ pmisit deus ipsi dd vt pduce-
ret ei9 lucernã vsq ad xp̃m. i. q nõ deficeret ei9 li
nea z gñatio. qd pz in Mathe. q describit gña
tionẽ xp̃i a dauid vsq ad xp̃m. p Mariã virginẽ
de stirpe z generatione dauid. Et sequitur.

Inimicos eius induam confusione super xxiij. q. v. S. vlt.
ipsum aũt efflorebit sanctificatio mea.

¶ Ego induã inimicos eius. s. scribas z pharise
os z totũ ppl'm iudaicũ q cũ negaturus est iduã
cfusione. q: eos puabo regno z sacerdotio et sen
su scripturar9. z manebũt ceci z dispsi z pfugi et
captiui. z sic multiplici cõfusiõe induã illos. aũt
pro sed sup ip̃m z ppl'm eius florebit sanctifica-
tio mea z regnũ z sacerdotiũ z gr̃a z sanctifica-
tio z potestas sacerdotalis z gr̃a donor9 florebit
sup ip̃m. Oia ergo ista tu dñe pmisisti z iurasti
in veritate ipsi seruo tuo ergo memẽto ipsi9 tois
mãsuetudinis eius z deuotionis. q: iã cfecit ipe
qd promisit. iam fecit ipse tẽplũ z figurã ergo
veniat figuratus quẽ promisisti. z exurge in req
em. scz in humanitatem z ecclesiam z veni zc. et
sacerdotes tui induantur iusticiã zc. In his er-
go duobus versibus petit totũ suũ optatum. vt
patet intuenti. q: petit xp̃m venturũ ad cõstruẽ
dum sacerdotium. z ecclesiastica sacramenta.

ij. q. j. c. nulli. xij q. j. c. q. de pe. d. j. q̃tilibet z ex de sacra vnc. ca. vnico.

Ecce q̃ bonũ z q̃ iocundũ ha
bitare fratres in vnum.
Sicut vnguẽtũ in capite qd
descẽdit i barbã barbã aarõ
Quod descẽdit in orã ve-
stimenti eius. sicut ros her-
mon qui descẽdit in montẽ syon.

¶ Titul9 cãticũ graduũ. xiiij. gradus ẽ caritas p
ximi mutua. vñ qñ qs ascẽderat vsq ad. xiiij. gra
dũ iã videbat p portã magnã p̃tẽ tẽpli z videbat
sacerdotes z leuitas canẽtes z laudãtes deũ in so
cietate z caritate: et sic ascẽsor lz nõ eẽt iter eos:
tñ iã letabat' videns illã societatẽ congregatã ad
laudãdũ deũ. Iõ fecit dd hũc psal. p ascẽsu. xiiij.
gradus tẽpli: in quo describit fructũ z delectatio
nẽ caritatis q ẽ inter primos in vnũ ad laudẽ di
cgregator9: iõ dixit. Ecce videte q̃ bonum. i. fru
ctuosũ: z q̃ iocũdũ. i. suaue z delectabile ẽ frẽs
hitare in vnũ. i. i vnitate z caritate. i. inq̃tum est
delectabil' z fructuosa caritas z vnitas iter frẽs
z primos hitãtes in vnũ: sz q: ly q̃ ponit' p quã-
tũ cõparatiue: z relatiue subintelligit' vnũ aliud
Nota de caritate aduerbiũ. s. tñ ideo sequit'. Sicut vnguẽtũ. Duo
cũ dicit de caritate. scz q est bona et fructuosa.
Scdo q est iocũda siue delectabilis. Et iõ cõpa
rat eã ad vnguẽtũ sacerdotale inq̃tũ iocũda est
scdo ad rorẽ hermõ z syõ inq̃tũ bona z fructuo-
sa est. Dicit g̃ tñ est iocundũ hitare frẽs in vnũ:
quantũ est iocũdũ z suaue z delectabile vnguẽtũ
siue oleũ sacerdotale in capite summi sacerdotis
qd descẽdit in barbã: barbã dico ipsi9 aarõ sum-
mi sacerdotis z successor9 ei9: qd quidẽ oleũ z vn
guentũ descẽdit a barba in orã vestimẽti eius.
¶ Unũ est notandũ q de9 p̃cepit ipsi moysi. Exo.
xxx. vt vngeret. Aarõ in sũmũ sacerdotẽ vnguẽto
siue oleo: qd q̃dẽ oleũ fiebat et balsamo z mult'
alijs oleis aromaticis z odoriferis cficiebat': iõ
dicebat' vnguẽtũ: z cũ cõsecrator vngebat sum-
mũ sacerdotẽ pmo ponebat ipsi magnã guttã vn
guenti in capite: intũ q totũ caput infundebat'.
Postea trahebat illõ vnguentũ p vtraq tpa vsq
ad barbã. Et sic descẽdebat vnguẽtũ a capite in
barbã ipsi9 aarõ z cuiuslibet successoris. Deinde
descẽdebat a barba in orã vestimẽtor9: z sic redo
lebãt vestimẽta sacerdotis: z ita qñ vngebantur
reges. Per hoc aũt voluit figurare de9 q ipe erat
vncturus iesum xp̃m filiũ suũ tanq̃ caput ecclie in
regem z sacerdotẽ p̃re cõsortib9 suis oleo leticie
spũssctũ: in quo erat oleũ gr̃e z sacerdotalis et re
galis p̃tãtis tanq̃ in fonte z capite: z a xp̃o capi-
te erat descẽsurũ illud oleũ gr̃e z p̃tãtis i sua mẽ-
bra. Primo in barbã scz i apl'os: z in orã vestimẽ
tor9. s. p oia mẽbra vsq ad fines terre. B ¶ Naz
apl'i dicunt' q̃si barba xp̃i: eo q fuerunt fortes in
bello: tota aũt ecclia dr̃ quasi vestimẽtũ xp̃i: eo q
latet in ecclia q̃si sub vestimento: vt pz in sacra-
mẽto altaris sub accidẽtib9: z in ceteris sacramẽ
tis latet v̄tus xp̃i. Nam oẽ sacramentũ est inui
sibilis gratie visibilis forma. Dicit ergo dd q ita

est iocũda: z suauis z delectabil' caritas z habita
tio fratrũ in vnitate sicut ẽ vnguẽtũ in capite sa-
cerdotis: sup. qd descẽdit in barbã aarõ a capite
z descẽdit a barba in orã vestimẽti: qd facit redo
lere caput z barbã z vestimẽta: z sic dd huc mysti
ce z pphetice locut9 est quõ caritas z gr̃a debe-
bat descendere a xp̃o capite in apl'os et ab apl'is
in totã ecclĩam vsq ad vltimũ electũ. E ¶ Nota caritas est oleũ.
q sic est ordinãda littera. s. sicut vnguẽtũ in capi
te aaron qd descẽdit in barbã ei9. Hic ergo cõpa
rat caritatẽ pmo oleo descendẽti a capite sacer-
dotis i vestimẽta z mẽbra ei9. Scdo cõparat ipã
caritatẽ ipsi rori q descẽdit de celo in montẽ her
mon z in montẽ syõ. Et ex cõsequẽti cõparat ec-
clesiã z societatẽ fratrũ existentiũ in caritate ipi
mõti syõ siue hermõ recipiẽti rorẽ a celo. z cõpa-
rat eã etiã ipsi corpi z vestimẽto sacerdotali reci
piẽti oleũ deriuatũ a capite. q. d. q sicut oleũ q
vngebant' sacerdotes erat suaue z iocundum sic
est odorifera caritas inter frẽs. Et sicut ros qui
descẽdit in montẽ hermõ z syõ est bon9 z fructi-
fer: ita caritas inter frẽs. Itẽ sicut oleũ descẽde
bat a capite sacerdotis primo ad barbã z ex bar
ba ad mẽbra: ita ois gr̃a z bona gratiarũ primo
descẽderũt a xp̃o ad apl'os: z ab apl'is ad totã ec
clesiã vsq ad finẽ terre. Ex supradictis cõcludit'
z sequit' q sicut oleũ cõsecratiõis nõ descẽdebat
a capite sacerdotis nisi ad sola mẽbra z vestimẽta
sua. Ita ois v̄tus z gr̃a nõ descendunt a xp̃o nisi
in solã ecclĩam z mẽbra ei9 fideliũ. Itẽ sicut ille
ros celi nõ descẽdebat de celo: nisi solũ in mõtẽ
syõ z hermon: q: nec ros nec pluuia cadebat sup
montes gelboe: ita pariter gratia xp̃i nõ descẽ-
dit nec cadit nisi sup ecclĩam xp̃i caritate vnitam:
Et sic pz q nullus põt participare gr̃am xp̃i in
p̃nti: nec gloriã in futuro: nisi efficiat' mẽbrũ xp̃i:
z habitet in ecclia: z coopiat' vestimẽto xp̃i fide
z spe z caritate ctexto: z tegat' illa tunica icõsuti
li: q nõ fuit diuisa in passiõe xp̃i de qua dictũ est
psal. xxi. Et i hõ cõsistit tota snia hui9 psalmiculi
parui i quãtitate: sz magni in snia z pfũditate. Sz
q: dicit q caritas nõ solũ est iocũda: sicut vnguẽ
tũ illud p̃dictũ: sz etiã est bona. idest fructuosa si
cut ros hermõ: z sicut ros q descẽdit i mõtẽ syõ
D ¶ Ideo est aduertẽdũ q duo mõtes reperiũ
tur fructiferi int' ceteros i terra pmissiõis. s. her Duo mõtes fructiferi.
mõ z syon. Sz mõs hermõ est duplex: vn9 magn9
z excelsus: q claudit terrã pmissiõis ab aqlone:
z est int' tribũ neptalim z agrũ damascenũ: a q
mõte emanãt farfar z abbana flumina damasci
ex latere aqlonari: ex latere aũt meridionali ori
tur fons fiala dict9: vbi putat' origo iordãis qui
q̃dẽ mõs ctinuat' cũ libão nisi q est modica val
lis media vbi est itroit9 emath. Iste g̃ mons her
mon est magis fructifer vber z feracior int' mõ
tes oẽs syrie i omni genere lignor9 z fructuũ et
herbarũ: vbi nutrunt' inumera armẽta boum et
pecor9 z greges pecudum: sup quẽ montẽ cadit
cõtinuus ros celi admodũ manne fecũdans illũ
montẽ. Est etiã ali9 mons paru9 in galilea iuxta
iordanem z salim vocatus hermon paruus z mo

Universidad de D... Biblio...

dicus de quo psal.xlij.bermon amōte modico:si mlr scōs t ferax aptus ad pascua fauorat? roze celi: ita filij mons syō in quo est sita arx tciuitas dieī m est vber et ferax t fructuosus ppter frequentē rozē descendētē in eū de celo. Jsti plecto duo mōtes figurabāt ecclesiā xpi. Mā bermon in terptak excelsus t fructuosus denotās celsitudinē crucis t ecclie xpi sup quā descēdit ros gre et nre redēptionis t ros sanguinis xpi:q secunda t feracē t fructiferā fecit ecclesiā t crucē. Jtē syō interptak specula ad denotādā ꝙ in ea debebat xpus apparere t videri in cruce:t in pdicatione sup quē debebat descēdere ros t gratia donoꝝ spūsancti sup discipulos t totam ecclesiā in monte syō in die pētbe.cōgregatā:q quidē ros fecit ecclesiā fructiferā fecūditate sacramētoz tc.Et iō ppheta mystice loquēdo dicit ꝙ caritas t habitatio fratrū i vnitate t dilectiōe est fructifera:et ita bona sicut ros bermōis t ros q̄ descēdit in mōtē syō qui facit terrā fructiferā. Et ad ostēdēdū ꝙ totū hoc dicit ppbetice concludit dicens.

xxiij.qō. iij. ipsa pietas.

Quoniā illic mandauit dominus benedictionem t vitam: vsqz in seculum.

¶Qm illic.i.ideo caritas est ita bona t fructuosa sicut ros q̄ descēdit in montē syō:qm illic.i.in monte syō figurāte ecclesiā mādauit t misit dns bñdictionē t vitā.Primo in figura supza tēplum dñi vbi fiebant sacrificia t laudes.Secūdo in re sup aplos t ecclesiā ibidē congregatā: qm descendit ros donoꝝ spūssancti sup eos in die pentbe.t t similiter qm descendit ros sanguinis xpi super crucē figuratā per montē bermon:vel pōt l̄z illic referri ad caritatē t bitationē fratrū: vt sit sensus.ita est iocunda caritatiua t fraterna habitatio sicut ros bermon t syon. qm illic id est inter caritatiuā habitationē fratrū mādauit dns benedictionē t vitā vsqz in seculū: quia vbi caritas et amor: ibi de? est: t hoc est magnū t maximū mandatū qō deus mandauit vt pz Matthe.xxij. Licet istud aduerbium illic possit stare pro illuc referēdo ad montē syon:t ibi referendo ad vtrūqz scilicet ad caritatem t syon.

f. xxxt. filij .x. ē. xxvij. xvj. q.j. c.reuertimini. xxj.q. vlti.c. vlt.

Ece nunc bñdicite dñm: oēs serui domini.

Qui statis in domo dñi in atrijs domus dei nostri.

In noctib? extollite manus vras in sctā: t bñdicite dñm.

¶Ultim? gradus t laus diuina ē gratiarū actionam qñ quis cōsummauit pegrinationē vel ascēsum difficilē t arduū benedicit deū gratias agēdo:ideo dauid fecit hūc psal. p:o vltimo gradu Nam qñ sacerdos ascēderat vltimū gradū iam erat in tēplo cū alijs: t tunc inuitabat oēs alios ad laudē dei: maxime cū primo sacerdotes ascendēres introduxerūt arcā dei: t collocauerunt in tēplo. Tūc dicit sacerdos magnus. O vos fideles qui iā statis in domo dñi in atrijs domus dei nrī. Ecce ergo nūc benedicite dñm gratias agendo t laudes cantādo:qui nostrū inventū t delicrū adimpleuit:q videmus templum perfectum arcam introductaz in tēplo. Et extollite manus vestras in sancta scrōz:vbi arca reponitur:nō solum in die:sed etiā i noctib? perorātes t gratias agentes:t bñdicite dñz benedictiōe laudis t cōfessionis:t tunc sacerdos cōuersus ad pplm benedixit eū dicēs. Bñdicat tibi dñs ex tēplo: qō est in monte syon fitū: dñs dico qui fecit celum t terrā.Et post datā benedictionē pplo reuersus est ad sua. ¶Unde est aduertendū ꝙ frequēter cū nominat deus in libro psalmoz: sequitur qui fecit celū t terrā.Mā nullus pplus credebat mundi creationē:nisi pplo israel. Mā licet gentiles multū venerarētur deos suos ob alioꝝ virtutes tamē nullū deū vocabāt creatorē:cū putarēt mūdū esse ab eterno:nisi aliqui poete qui posuerunt formationē rerum ex illo primo chao:in quo erant forme rerum oēs in confuso sicut dicebat Anaragoras quē secutus est.Ouidius t Virgil? Nisi illa non esset creatio ex nihilo in rpe. Mā dicit Ouidius ꝙ ante mare t terras:t qō regit oīa celū. Unus erat toto nature vultus in orbe. Quē dixere chaos:nec erat quicqz in quoddā pondus inerte:nō bene iunctarū discordia semina rerum. Et quo pcz fm eos ꝙ oīa ista erant coeterna deo scz indistincta in illo chao:t sic facio rerū nō esset creatio ex nihilo:nisi quedā distinctio formaruz ex illo chao:vt ait Virgilius i bucolicis. Et paulatim rerū sumere formas tc.Et quo patz ꝙ solus deus israel credebat creator celi t terre. Jō dauid cōmuniter quādo nominat verum deū israel:addit qui fecit celū t terrā:ad differētiā falsoꝝ deoꝝ gentilium,quoꝝ nulla erat potestas: ideo solus israel qui fecit celū t terrā potest benedicere t protegere: t esse adiutor tc.

Nota de creatione mundi.

¶Unde est iterum aduertendū ꝙ dauid nō est minus ppheta in hoc psalmo ꝙ in ceteris. Nam sicut dictum est illud templuz significabat ecclesiam:t illa arca figurabat verbū incarnatum scz xpm qui in ecclesia tanqz caput erat reponēdus In qua nunc latet per gratiam: in sacramētis t in eucharistia est realiter tectus sub accidētib? Jdeo inuitat dauid populū christianū ad laudādum xpm deum in humanitate latentez tanqz in arca t in ecclesiā tanqz in tēplo suo post incarnationē t passionem. Jtē inuitat omnes cōprebendores: vt laudent t benedicant euz repositum in celo ad dexterā patris post ascensionez. Et ideo fidelis sacerdos t christianus aduertat cum recitat hunc psalmū t alios. Dicit ergo dauid ecclesie fidelium. O omnes christiani serui dñi nostri iesu christi: qui iam statis in domo domini edificata per christū t in atrijs domus dei nostri.

ecclesia bz tria atria.

¶Unde nota ꝙ ecclesia fideliū habet tria atria:scz fidem:spem:et caritatē. Nam quidam habitant tantū in primo atrio:scilicet habentes fidē informem. Alij in secūdo:quia habent fidez cū aliqua spe:sed non operantur per caritatē. Alij scz iusti habitāt in tertio atrio ecclesie scz operantes

tes p fidē formatas spe t charitate.t isti ꝓpie bñ laudare t bñdicere dñz. Et bis loq̄t dicēs. Qui statis i domo dñi:i atrijs dom? dei nri p fidē formatā spe t charitate.bñdicite dñz bñdictiōe cōfessiōis t laudis. Item eccl'ia bz atria.i.tres status. Mā in ꝓpio fuit incipientes siue penitentes. In scōo ꝓficientes. In tertio pfecti.q oēs isti habitāt i domo dñi collocati i trib? atrijs. Jō oēs vos exhortauit ad laudē dei. ¶Simili ē aduertēdū: ꝙ tot atria fuit in eccl'a.quot sunt dignitates:status.i.Apli.Euāgeliste Doctores. Prelati. Virgines. Uidue. status? eōis ꝓiugator. Oēs isti bñt atria distincta in eccl'ia quo ad gradus. Licet vsūt sub vna fide t charitate. Simili i domo dñi erūpbāti bñt māsiones distinctas.quos oēs inuitat ppheta ad laudē. Postqz ascēderūt,ad domū dñi p dictoꝝ xv.gradū tc. Et postqz arcba xpi reposita est in eccl'a.p xpz edificata bñdicta tc. ¶Et nota ꝙ ly.i noctib? alit ordiat i hebreo t trāslatione Hieron.t alit in nra. Mā ibi ordiatur fic:q statis i domo dñi i atrijs dom? dei nri in noctibus:t ponit in fine scōi vsus : t ex ꝓsiti incipit tertī vsus. Extollite man? vras in sancta tc.Et tūc est sensus. O vos fideles q̄ in noctib? t p noctes statis in domo dñi extollite man? vestras in sancta tc.t ponit ly i noctib? p statu bius eccl'et bui? vite:q ō: nox respectu glie t vite future:vt frequēter dictū est.q.d. O vos fideles q̄ statis t bitatis in hac eccl'ia t i hac vita mortali:in qua de? videt sotū p fidē t speculū in enigmate.extollite man? vras i scta sanctoz petēdo venia:t remissionē peccatoz t glias pro futuro.vt facilius valeatis ipetrare bñdicite dñz el? mirabilia cātādo.t referēdo.t in eius mēoria festa celebrādo.Et ertā est dicēdū ꝙ dō exhortabat t inuitabat et fideles t sacerdotes vere.test.q̄ puenient ad illud tēplū.et erāt in illa nocte. t vmbra ve.tc.vt extolleret man? ad deū vt mitteret xpm messiā in lege promissum. Mā sicut nos extollimus man? nras in sancta agēdo gras pro bñficijs redēptōis iā receptis t petimus glorīā futurā.ita illi extollebāt man? in illa sancta sctōz. agēdo gras de exitu egypti.t ingressu terre promisse.t petebāt xpz t redēptiōem futurā.Et ad hec exhortabat dauid eos.prout preuiderat in spiritu.et verūqz statum inuitat in hoc psal.

§.c.xij.a t, cxxxiij.a.

Audate nomen dñi: laudate serui dominum.

Qui statis in domo dñi: in atrijs domus dei nostri.

¶Titul? Hisa. Notādū ꝙ sicut dauid fecit pdictos. xv. psal.p ascēsu.xv graduū.vt dñs est.ita fecit hunc psal. t sequētē ad laudādū deū p itroitū tēpli.vt eos cātarēt leuite.postqz fuerat in q̄ete arcba tā collata i sctā sctōz.vt cātarent i dedicatiōe tēpli in oib? renouatōib? el? vñ cāta ē vt bui? psal.t sequētis ꝙ cū cātarēt eos leuite ignis de celo descēdit sup holocausta.t cremauit ea t gloria dñi circumfulsit eos.vt pz.ij. paralipo. vij. Jn hoc ergo psal.tria facit. Nā ꝓio luitat oēs statēs in tēplo ad laudē dei pp oipotētiā.q: sol? ē opātus deū. Secō demōstat ꝙ oīa idola sunt detestāda.eo ꝙ nō sunt veri dñi. Tertio resumit t exhortat oēs stat? fidelitā ad bñdicēdū deū. Secūdo ibi. Simulacra gētiū. Tertia ibi. Dom? isti dñi dicite. Quātū ad primū dicit. O vos oēs serui dñi q̄ iā ascēdistis.xv.grad?,t iā statis i domo dñi in atrijs dom? dei nri. Postqz ēt reposita ē arcba i tēplo. Laudate nomē dñi. Et exponit sicut i psedēti psal.nō solū ifaliter.sed etiaz figuraliter et ppbetice de xpo t ecclesia.vt dictū est. Et reddit duas causas quare tenent ipsum laudare.

xvj. q.j. c.reuertimini.

Laudate dominū qr bonus dominus: psalite nomini eius quoniam suaue.

Quoniam Jacob elegit sibi dominus: israel in possessionem sibi.

¶Ꝓio qr de se est bon? t suauis.scz misericors. Mā nomē el? qō est Jesus est suaue.q: importat salutē.t sic de? est bon? t suauis t benign?.quod ꝓbat.qm de? elegit sibi Jacob in bñditate sibi ꝓe ceteris natiōibus.ergo valde fuit sibi suauis qr dñs nibil bonivel mali egisset Jacob dilexit. t Esau odio habuit.Et elegit totū populū isr'l a Jacob.vt postea ōmōstrauit p effectū.ergo maxime israel tenet laudare deū.qr solus ascendit xv.gradus cum arcba t stat in domo domini et in atrijs domus dei nostri.

De pe. dist.q.c. omnia.

Quia ego cognoui ꝙ magnus est dominꝰ: t deus noster ꝓe omnibus dijs.

¶Secūdo est de? de se laudād?,qm oipotens t verus deus t nullus alius est de? ꝓter ipsum. qm ego cognoui ꝙ magnus est dñs t omnipotēs deus noster est verus deus solus ꝓe omnibus dijs.id est alijs dijs refutatis vt fallis.

Dier .x.

Ola q̄cūqz voluit dñs fecit in celo t in terra t in mari t in omnibus abyssis.

¶Quia ꝓdicta solutio bz duas ptes.scz ꝙ deus noster est solus verus de?.Scōa pars est ꝙ nullus alius est de?.scz ꝙ idola nō sunt dij.id ea primo probat primā partē,secōo scām.ibi.Simulacra.probat primū scz ꝙ de? noster qui ō: de? israel est verus deus t omnipotens. Mā omnia que voluit fecit in celo t in terra t in mari t in omnibus abyssis.ergo est dominus omnipotens in celo t in terra.t in mari,t in inferno.t sic est ver? deus ꝓe omnibus dijs.

Educēs nubes ab extremo terre: fulgura in pluuiam fecit.

ē.lxxvij. f.

Qui ꝓducit ventos de thesauris suis: qui percussit primogenita egypti ab homine vsqz ad pecus.

ē.cliij.et ē.lxxvij.

Et misit signa t ꝓdigia in medio tui egypte:in pharaonē t in oēs seruos eius.

Exod. xij.

¶Probat primū ꝙ sit dñs t facit qō vult in celo.nā ipse est inducēs.t educit nubes ab extre-

Universidad de Valencia
Biblioteca

mo terre.ꝛ fecit fulgura cõuerti sup.in pluuiaꝫ boc est nã in nubib⁹ apparẽt fulgura icẽsa ex exbalatiõibus siccis.ꝛ sic terrẽt boies.sed de⁹ cõuertit nubes in pluuiã absq; lesiõe ad irrigãdam terrã.Et totũ boc fit ex diuina puidẽtia q̃ pducit vẽtos de thesauris secretis suis.ꝛ vebunt nubes sup terrã vt resoluant in aquaꝫ ad vtilitateꝫ boim.ſꝫ nullus facit ista nisi sol⁹ de⁹ qui ex sua oi potẽtia ꝛ diuina puidẽtia pducit ista de thesauris suis secretis que ignorata sunt bois⁹.Dñi Aristoteles ꝛ multi philosophi ante eũ ꝛ post voluerunt reddere cãs naturales ō oib⁹ metheoricis. sed in multis decepti sunt.ꝛ seipsos fefellerũt vt ptz de mirabilib⁹ effectib⁹ fulminũ in momẽto. de quib⁹ nec valẽt nec sufficiũt reddere causas. Itẽ nre de gñatiõe ꝛ inundatiõe magnoꝝ fluuiorum.vt de nilo ꝛ eufrate ꝛ gange.ꝛ ceteris semp inter se philosophi discordãt ꝛ deficiũt. Itẽ tpe pestilẽtie cũ videt varios effect⁹ ꝛ irrepabiles in eadẽ regione ꝛ ciuitate ꝛ domo oẽs medici stupescũt.ꝛ philosophi cũ videt se ẽceptos nec posse certaꝫ rõneꝫ reddere.dicũt ita deus vult sic ipsi placet.sol⁹ ipse scit. natura ẽficit. Jõ dicit bic q̃ deus pducit vẽtos de thesauris suis .ſ. de secretis.q; facit sicut vult.ꝛ nos nõ debem⁹ terere tps q̃rẽdo alias cãs friuolas ꝛ incertas. ¶Qui percussit. Ibic pbat q̃ de⁹ fecit q̃ vult in terra. Nã percussit p̃mogenita egypti ab bole vsq; ad pec⁹. Itã facit q̃ vult in mari. Nam misit signa ꝛ pdigia in medio tui o egypte decẽ plagas inferẽdo.ꝛ in pharaonẽ ꝛ oẽs seruos eius eos submergendo in mari rubro.diuidẽdo aquas .ꝛ reducẽdo.

Ergo est etiã dñs maris ꝛ omnium aquarum.

Ut patz libr. Josue per totum.

Qui percussit gẽtes multas: ꝛ occidit reges fortes.

Seon regem amorreorũ: ꝛ Og regem Basan: ꝛ omnia regna Chanaan.

Et dedit terram eorum hereditatem: hereditatem israel populo suo.

¶Est etiã dño boiz ꝛ ciuitatũ ꝛ regnoꝝ.Nã ipse percussit gẽtes multas.ſ.amalecbitas ꝛ alios.ꝛ occidit reges fortes.ſ.Seon regẽ amorreoꝝ.ꝛOg regẽ Basan.ꝛ supauit oia regna chanaan cũ regibus suis.vt ps per totũ discursuz libri Josue. Et dedit terã eorum hereditatem.hereditatem dico israel populo suo. Per boc demõstrat oia ista facta fuisse in figurã xpi ꝛ eccle. Jdeo subdit Dauid dicens.

De pse. dis.ñ .ac cesserũt

Domine nomen tuum in eternuz: dñe memoriale tuuz in generationeꝫ ꝛ gñationem.

Quia iudicabit dominus populum suuz: ꝛ in seruis suis deprecabitur.

¶Dñe oia ista mysteria supradicta fecisti in memoriale tuũ:ꝛ figurã xpi ꝛ eccle in gñatiõe ꝛ generatiõne:q; significabat nraz futurã redẽptionem ꝛ liberatiõnẽ a captiuitate diaboli. Et qualiter filij israel fm p̃missiõnẽ erant possessuri hereditatem ecclesie tue:bic per gratiam ꝛ in futuro per gloriam. Et sic memoriale tuũ supradictoꝝ mysterioꝝ cõplebit per xpm in gñatione ꝛ gñatiões:ꝛ regnabit bic vsq; ad iudiciũ i bac ecclesia:ꝛ in fine iudicabit dñs ppls suũ:ꝛ sic ostendet se dñz celi ꝛ terre,ꝛ infernī:q; diabolos ꝛ bomines malos dãnabit.ꝛ bonos saluabit. q; i seruis deprecabit ꝛ exorabit.ꝛ audiet dãdo eis p̃miũ ꝛ felicitatẽ. Unde etiã iste vsus pot̃ ꝛdinari eus suis p̃cedẽti intelligẽdo de vtroq; aduẽtu ꝛ iudicio:vt exponak sic. O dñe Jesu oia mysteria supradicta erũt memoriale tuũ ꝛ figura in gñatione ꝛ gñationẽ:vsq; ad aduentũ in carnẽ:ꝛ tũc iudicabit dñs Jesus populuz suũ iudicio discretionis fideles eligẽdo ꝛ infideles ꝛ obstinatos reprobãdo vt ipse dicit Jobã.ix. Judiciũ venit in mundũ:vt qui nõ vidẽt videãt: ꝛ qui vidẽt ceci fiãt. Et exinde memoriale xpi iaz nõ in figura. sed in re in gñationẽ vsq; ad iudiciũ finale:tũc iudicabit ppl'm.ſ.iudicio examinatiõis ꝛc.

ō.exiij. Sapiẽ. xv.

Simulacra gentium argentum ꝛ aurum: opera manuum hominum.

Os habent ꝛ non loquentur:oculos habẽt ꝛ non videbunt.

Aures habent ꝛ non audient: neq; enim est spiritus in ore ipsorum.

Similes illis fiant qui faciũt ea: ꝛ omnes qui confidunt in eis.

¶Probata pria pte psalmi pbat scdaz,scz q̃ idola gẽtiũ nõ sunt veri dij. pbat.Nã ver⁹ de⁹ nõ est fact⁹;nec mortu⁹;aut vita pdat⁹;sed idola ꝛ simulacra gentiũ sunt opa manuũ boiz. ergo facta. Itẽ ver⁹ de⁹ est ver e vita in quo oia viuũt.ſꝫ simulacra gentiũ nõ viuũt:q; os habẽt ꝛ non loquentur ꝛ oculos habent ꝛ non videbunt ꝛ nec est spiritus in ore eoruz:ꝛ sic nec spirãt nec respirant. Et quo patet q̃ nõ viuunt:et quo patet q̃ nõ habent verum os:nec oculos:nec aures. sed equiuoce:similes illis fiant qui faciunt,ea. p:out declaratum est psal. exiij.

ō.exiij.c

Domus israel benedicite domino:domus Aaron benedicite domino.

Domus leui benedicite domino:qui timetis dominum:benedicite domino.

cxvj. q̃d. iij.reuer timini.

Benedictus dominus ex syon: qui habitat in hierusalem.

¶Repetit exhortando oẽs status ad benedicendum deum dicens. O domus israel.id est tota christiana religio bñdicite dño.ꝛ o dom⁹ Aaron id est stat⁹ sacerdotalis benedicite domino.ꝛ domus leui.i.omnes ecclesiastici ad seruitium dei dedicati benedicite dño.ꝛ oẽs qui timetis dominũ.i.oẽs iusti.quoꝝ laus est accepta.bñdicite dño.q; sol⁹ dñs qui habitat in hierl'ẽ ista p gñaz. ꝛ in alia p gliaz est bñdict⁹ ex syon.ſ.ex ppl'o fideli.q.d.postq̃ simulacra gentiũ nõ sunt bñdicẽda.nec colẽda ppter rõnes supradictas. ergo q̃ estis ver⁹ isti l'benedicite dño nro iesu xpo.ꝛvos dom⁹ aaron.i.sacerdotes figurati per aaron ꝛc.

q; xps est verus de⁹ qui destruet oia simulacra gẽtiũ.Et quo ps q̃ dõ i hoc psal. nõ inuitat ad laudẽ dñi israelẽ nec Jacob ſꝫ carnẽ.ſꝫ ſꝫ p̃missionẽ ꝛ electionẽ q̃ fuit fideles vtriusq; testamẽti vade dicit. Laudate nomẽ dñi.q̃ est iesus oẽs serui dñi ꝛc.qm̃ dñs elegit sibi Jacob i bñditatẽ sibi.Et q̃ ps q̃nõ fuit inuitat iudeos modernos:q; nõ fuit electi ſꝫ reprobati:q; nõ receperũt nomẽ dñi q̃ est iesus:imo ipm negauerũt.ſꝫ fuit apl's ꝛ ppls xpianus qui xpm recepit.est adeo electꝰ. Et ideo est ver⁹ iacob ꝛ israel:ꝛ sunt veri serui dñi. Ergo ppl'm xpianũ inuitat dõ ad laudãdũ xpm ꝛ nomẽ ei⁹ in suo aduẽtu:q; fecit supradicta mirabilia i lege veteri:ꝛ maiora i no.resta.p illa figurata:tõ adhortat lector ꝛ sciat p̃cedere figurã cũ figurato q; idẽ deus fecit mirabilia in vtroq; testamento.

Supra. cxl.ꝛ. cv ꝛ.cvj.

¶Onfitemini dño qm̃ bonus qm̃ in eternũ mia eius.

Titul⁹ Illa.vñ est aduertẽdũ:q̃ dõ fecit hũc psalmũ p õdieatõe tẽpli cũ p̃cedẽte. vt dictũ est ad laudãdã deũ. Jõ i multis q̃uenit cũ p̃cedẽte,ſꝫ fortsã ꝫ ẽphia. Nã p̃cedẽte psalmũ cãrabat sol⁹ ebo⁹ leuitaꝝ:ſꝫ istũ incipiebat ebo⁹ leuitaꝝ:ꝛ in quol⁹ vsu rndebat ppls qm̃ i eternũ mia ei⁹.ꝛ tõ in hebreo cũ libet vsu supaddit.qm̃ i eternuz mia ei⁹.fm q̃ reperit scriptũ:sicut accidit i sel'arib⁹ cãtilenis. Nã ebores sp repetit p̃cipiũ cãtilene:cũ p̃cipuis cãtauerit cỹsum ꝛ sic ẽt reperit i cãtico triũ puerorũ i caldeo. Nã i fine cuiuslibet vs⁹ addit Laudate ꝛ superaltate eũ i scla ꝛ ẽ accidit:q; vnus eoꝝ spũ sctõ illustrab⁹ dicebat vsus ꝛ duo alij rndebãt:tõ forsan ibi ō: oẽs vno ore dicebãt ꝛc.q̃si dicebat:q̃ nullꝰ tacebat laudare ꝛc. Et tõ cum cãtarek iste psal.apparuit glia dñi in tẽplo.vt p̃s.ij. Para.vij. Duo q̃ facit i ẽ psal. Nã p̃tio inuitat pplz ad ꝺfitẽ dñi dñoꝝ sue bõitatẽ. Scdo ibi.q̃ fec.ſddit cãs vl'pbat p effectũ deũ ee bonũ.vl'possum⁹ dicere q̃ in p̃cedẽti laudat de⁹ inquantũ magnus ꝛ bonus ꝛ oꝑotens Jn boc aũt inquãtũ misericors. Dicit ergo Cõfitemini dño qm̃ bon⁹ est sup.qm̃ mia eius est ꝛ er it i eternũ ꝛ fuit:q; sp fuit misericors nec defecit inuocãtibus eum. Et sequitur.

de ꝺsec. di. iij. c. vltimo.

¶Onfitemini deo deorum.

¶Id est ãgeloꝝ ꝛ iustoꝝ.qui dñr dij p̃ticipatione psal.lxxxj. Ego dixi dij estis ꝛ filij excelsi oẽs additur irespõsio:qm̃ in eternum mia eius.

rj.di.c. nolite.

Contemini dño dominorum.

¶Scilicet regũ ꝛ p̃cipũ .q; nõ solũ est deus angelorũ:ſꝫ ẽt est dñs regũ ꝛ p̃cipũ.toim dñoꝝ terrenoꝝ:q; ipse dat ꝛ aufert eis regna sicut ipi placet.ꝛ resp̃dek qm̃ in eternũ mia eius.ꝛ sic in fine cuiuslibet versus vsq; ad vltimum.

de pen. dist.j.§. econtrario. lvj.dist. nasci.

Qui facit mirabilia magna solus.

¶Probat q̃ sit de⁹ deoꝝ ꝛ dñs dñoꝝ dicens.q; fecit mirabilia magna ipse solus ꝛ nullus alius.

Qui fecit celos in intellectu.

¶Pro dak hoc primo q̃ est de⁹ deoꝝ. Nã ipse fecit celũ in ītellectu.i.p ītellectũ ẽ vbũ suũ. Nã ab eterno idee oĩm rerũ erãt in intellectu ꝛ vbo diuino. adquas exemplar creauit oia ex tpe fm speciẽs suas .ꝛ facit ẽt celũ empyreũ in intellectu.i. p substãtias intellectuales⁹ ad gl'iam eoꝝ.

Supra. ciij.

Qui firmauit terram super aquas.

¶Id est eminẽtẽ sup aqs. Nã sicut dictũ ẽ psal. ciij. sp aqua situak in terra ꝛ sup terrã:sed q; petit semp valles ꝛ ĩfima.ꝛ mõtes supemineñt: tõ ō: terra fundari.i.eminere sup aquas q̃ ad montes:ꝛ sic ō: Neapolis sup mar'.ꝛ Alexãdria.ꝛ Tyrus.ꝛ etiã ꝺ pot̃ intelligi quo ad venas terre per quas currũt marime aq.ꝛ etiã in visceribus terre sunt maria receptacula aquaꝝ.vñ egrediũt mathematici ꝛ vastissimi fluuij.sicut tanais ꝛ boristhenes nã dicũ ẽ q̃ ifra mare submergũt magne aque ꝛ vadũt ad receptacula terre.ꝛ tũc fluũt magna flumina.q̃ q̃dẽ aque dulcorãt invisceribus terre ex nimia frigiditate.ꝛ tõgo tractu:nẽt multa flumina submergũt i vno loco.ꝛ emergũt ꝛ coiunt i alio.vt ō: de nilo ꝛ tygri:ꝛ sic serpũt subt⁹ terrã Et tõ terra videt isto modo fundari sup aquas: q̃ nõ fit sine magno miraculo ꝛ oipotẽtia dei in tantum q̃ intellectus noster non potest sufficienter reddere rationem de bis. Et sequitur.

geñ.j. b

Qui fecit luminaria magna.

Solem in potestatem diei.

Lunam ꝛ stellas in potestatem noctis.

¶Qui fecit.ſ.vt sol pesset diei:vt ō: Geñ.j.ꝛ luna ꝛ stelle lucerẽt p nocte. Totum boc etiã pot̃ referri ad illud. Cõfitemini deo deoꝝ. Et ¶Nã gẽtiles adorabãt solẽ tanq̃ deum:quem phebum ꝛ appollinẽ vocabãt:ꝛ etiã adorabant lunã quam dianam ꝛ lucinam ꝛ lunonẽ vocabãt ꝛ adorabãt stellas:in quibus putabãt stellificatos famosos p̃cipes Jouẽ ꝛ mercurij ꝛ saturnũ ꝛ herculẽtes. Et ideo dicit bic dõ. Cõfitemini dño:q; ipse est de⁹ ꝛ dñs deoꝝ:quoꝝ gẽtiles adorãt ꝛ ipse fecit eos.ſ.solẽ ꝛ lunã ꝛ stellas ꝛc.ꝛ sic est deus deoꝝ.

Exo. xj.

Qui percussit egyptũ cũ p̃logenitis eorũ.

Qui eduxit israel de medio eorum:

In manu potenti ꝛ brachio excelso:

¶Item est etiã dño p̃cipũ ꝛ dñoꝝ terrenoꝝ. Probatur nã ipse est dñs q̃ percussit egyptũ.i. egyptios cũ p̃mogenitis eoꝝ vt ptz Exo.xij.q̃ eduxit israel de medio eius.ſ.egypti:ꝛ hoc in manu potenti ꝛ etiam persona ꝛ brachio excelso.q; cum signis ꝛ pdigijs supra naturam.

Exoꝺ. xiij.

Qui diuisit mare rubrum in diuisiones:

Et eduxit israel per medium eius:

Et excussit Pharaonem ꝛ virtutem eius in mari rubro:

¶Ista ika est satis plana ꝛ exposita superiꝰ psal. lxxvij. ꝛ xiij. ꝛ plerisq; locis ẽt q̃ ad sẽsũ spũalẽ.

Exo.xiij

Qui traduxit populum suum per desertũ:

Qui percussit reges magnos:

Et occidit reges fortes:

Seon regem amorreorum.

Nu.xxj

illume. cxxiij.

Et og regem basan:
Et dedit terram eorum hereditatem: hereditatem israel seruo suo:

¶ Qui tradxit ppl'm suū per desertum. xl. ānis et pcussit reges magnos ꝛc. vt expositū est psal. precedenti per hos. v. versus

xij. q. iij. c. ad me sam.

Quia i humilitate nr̄a memor fuit nr̄i:
Et redemit nos ab inimicis nostris.

¶ Quia in humilitate nr̄a. i. in persecutione et tribulatione: memor fuit nostri semp misercendo ⁊ subueniēdo: ideo sequit ⁊ redemit nos ab inimicis nostris egyptijs ⁊ ceteris infestātib⁹ nos tempore iudicum ⁊ Saulis ⁊ Dauid.

di. lvj. c. nasci.

Qui dat escam omni carni.
Confitemini deo celi:
Confitemini domino dominorum: quoniā in eternum misericordia eius.

¶ Et cōfitemini deo celi qui est vet⁹ deus ⁊ dat escā ⁊ cibū ⁊ victū oī carni. i. oī alali. Licet tot⁹ psal. debeat intelligi spūaliter de xp̄o ecclia: nīn pncipalius demōstrāt ista quattuor vltimi versi culi loqui de xp̄o ⁊ ecclia: iō dicit: q: ipe dns Jesus xp̄s fuit memor nr̄i in humilitate ⁊ defectiōe ⁊ captiuitate nr̄a in ptāte diaboli: ⁊ etiā memor fuit nr̄i in humilitate nr̄a ⁊ clamore. q: oēs patres arebet ppbere cū humilitate clamabāt vt xp̄s venret. ⁊ sic venit ⁊ redemit nos ab inimicis nr̄is diabolis ⁊ iudeis tyrānis p morē ⁊ passionē. Cōfitemini ēt deo celi: q dat escā sacramēti alitaris oī carni fideli: ⁊ cōcludit cū principio. Cōfitemini dño dominor̄ qm̄ ꝛc. in eternum.

de psec. di. j. ca. di. duo.

Uper flumina babylonis illic sedimus ⁊ fleuimus dum recordaremur tui syon.

¶ In hebreo huic psal. null⁹ titul⁹ ꝓponit̄. sz in plerisq; bibliis innenit talis titul⁹. s. psal. dō. pter Hieremiā. Ūñ forsan aliqs videns q̄ iste psal. est quedā lamētatio iudeor̄ facta ppter captiuitatē hierl'm p nabuchodonosor q̄ recordat cū lamentatione hieremie. Jō posuit hūc titulū q: manifesta ē materia Hiero. aūt i p logo sup abdūct̄ asserere q̄ dō fecit hūc psalmū dicēs de quo regno olim p dō in psal. cxxxvj. dict̄ est. Memētote filior̄ edom i die hierl'm ꝛc. Sed q̄dā dubitāt ne forte iste psal. sit fact⁹ post reditū a captiuitate p esdrā: eo q̄ post⁹ videt hystoria q̄ ppbetia. cū ita clare noīet babyloniā ꝛc. sed hoc nō refert. Nā reuelatiōes ipsi⁹ dō fuerūt ita clare: vt ipemet dicit. ij. Reg. xxiij. q̄ excedūt oēm ppbetiā. ℒ ¶ Et iō. de passiōe xp̄i i q̄tuor psalmis. s. xxj. ⁊. xxiij. ⁊. lxviij. ⁊. cviij. magistri sus est euāgelista q̄ ppbeta. Hec fuit dō min⁹ p pbeta q̄ ille q̄ venit ō iuda i Betel sub hieroboā rāte sup̄a altaꝛ vituli: q̄ dixit. Altare altare: hec dicit dns. Ecce filius nascet ō domo dō Josias noīe: ⁊ imolabit sup te sacerdotes excelsor̄ ꝛc. qō quidē vbū impletū est p Josiā post. ℒℒ. annos vt pz. iij. Reg. xxiij. Item Esa. c. xiv. manifeste nominauit Cyrū q̄ post. ℒℒ. annos dimisit captiuitatē istā. Ex q̄ pz q̄ ista captiuitas ⁊ destructio tēpli fuit reuelata ipi dō: eo q̄ multū laborauit vt scirent futuras fortunas pperitatis ⁊ aduersitat⁹ illi⁹ regni ⁊ ciuitatis ⁊ tēpli ⁊ sic fecit plures psalmos de illa vastatiōe. s. lxxix. ⁊. xxxvij. ⁊ iste psal. est q̄dā tragedia seu lamētatio. i qua chor⁹ iudeor̄ captiuor̄ babylonia deflet mi seriā ⁊ infelicitatē suā: dū recordabat preterite felicitat⁹ ⁊ pperitatis tēpli ⁊ cult⁹ diuini. In quo duo facit. Nā p̄mo facit q̄ dictū est. Secō petit vltionem de suis afflictoribus ibi. Memor: esto.

¶ Quātū ad p̄mū dicit chor⁹ captiuor̄. O syon nos sedebam⁹ ⁊ sedim⁹ sup flumina babylonis ⁊ illic fleuim⁹ dū recordaremur tui. s. Ciuitatis ⁊ tēpli: q̄ est situ in te: ⁊ dū recordaremur cult⁹ ⁊ sacrificior̄ ⁊ festiuitatū: q̄o in te celebrabam⁹ ⁊ hymnor̄ ⁊ psalmor̄ quos cātabam⁹: dū eram⁹ ⁊ pperitate: ⁊ libertate in te habitāt es: ⁊ hic cepit babylonē p tota puincia: i qua erāt dispsi: q̄ quidē puicia est tota irrigata multis fluminib⁹: q̄ sunt cuſratis diuisi in plures riuos decurrentes in tygrim: in ripis quor̄ situāt multe ciuitates ⁊ oppida: in q̄b⁹ captiui fuiebāt iudei in ripis quor̄ fluminū nascit copia salicū: ideo seq̄t.

In salicibus in medio eius: suspendimus organa nostra.

¶ Idest. in salicib⁹ q̄ nascūtur i ripis fluuior̄ q̄ discurrunt per mediam regionē babylonis: nos suspēdimus organa nostra ⁊ instrumēta musica nostra quibus cantabamus psal. ⁊ cantica et est modus loquēdi similiū emeritor̄. Nā q̄ quiesce bāt ⁊ sustrahebant se a labore ⁊ exercitio armor̄ suspēdebant arma in templis: ⁊ doctores ⁊ poete cū relinquebāt studium ⁊ exercitium dicebant suspēdere arma. vt dicit Horā. in epistola ꝛc. Ita ergo isti captiui q: cessauerāt ab oī cantu letitie ⁊ erāt in captiuitate ⁊ angustia dicebāt se suspēdisse organa musica in salicibus fluuior̄. Littera Hiero. habet super salices in medio eius suspendimus organa nostra. Et tunc littera est clara.

Quia illic interrogauerunt nos qui captinos duxerunt nos: verba cantionum.
Et qui abduxerunt nos: hymnum cantate nobis de canticis syon.

de pen. di. iij. c. i salicib⁹.

Quomodo cantabimus canticum domini in terra aliena.

¶ Sequitur chor⁹ ⁊ dicit: q: babylonij qui captiuos duxerūt nos in babyloniam illic interrogauerūt nos verba cantionum idest petendo et pcipiendo nos cātare verba cantionum: ⁊ appo nit duos accusatiuos istiverbo interrogo. eo q̄ est vehemētis trāsitionis de illo collegio. Postulo posco peto interrogo ꝛc. Unde regit scōm accusatiuū ratione gerūdij sub intellecti ꝛc. Et ideo explicat petitionē dicēs: ⁊ caldei qui abduxerunt nos captiuos dixerūt ⁊ pcipiebant supple cantare nobis. O vos iudei de cantycis syon: id est de illis pulcris hymnis quos in syon cātabatis

quibus supple respondim⁹: quomodo cātabim⁹ canticum dñi. s. ad cultū diuinū deputatū stātes i terra aliena idolatrie dedita. Et cōuersus chorus ad ciuitatē hierl'm destructā dicit.

De cōsec. dist. v. c. ieiunius

Si oblitus fuero tui hierusalem: obliuioni detur dextera mea.

De pe. dist. iij. ecclesia

Adhereat lingua mea faucib⁹ meis: si non meminero tui.
Si nō ppposuero hierl'z: ī pncipio leticie mee

¶ O hierusalem detur dextera mea. i. vita mea obliuioni. i. obliuiscar ego vitā meā: si vnq̄ obliuiscar tui. Nā qui cātat ⁊ letat videtur oblituo fuero tui. Nā qui cātat ⁊ letat videtur obliuisci aduersitates ⁊ bona pdita. ⁊ ideo nūq̄ obliuiscar tui: ⁊ p dño nūq̄ cātabo vsq; quo reuertar ad te cum pperitate: ⁊ facit alia ad clarationē dicens. Adhereat lingua mea faucib⁹ meis: vt nūq̄ possim cantare nec loqui: si non meminero tui: ⁊ nō ppposuero te semp o hierl'm in pncipio cuius libet leticie mee. Nā q̄cunq; inaliqua pperitate fuero qua merito vnusquisq; debet letari: tūc preponā memoriā tui ⁊ sic cessabo a quacūq; letitia: vel isti tres versus predicti possunt referri ad deum qui misertus afflictionis eor̄ rīdet eis dicēs. O hierl'm tu afflīgeris in hac captiuitate ⁊ ducta penitentia desideras reuerti: vt seruias mihi ⁊ ego pmitto tibi sub pacto isto ⁊ adiuratiōe q̄ obliuiōi det dextera ⁊ potētia mea fiobit tus fuero tui: ⁊ adhereat lingua mea faucibus meis. s. vita mea deficiat ⁊ verbum meū sit falsum: quod tot⁹ est impossibile si non meminero tui: ⁊ te ab hac captiuitate liberādo: tertiatē ⁊ tē plum iterum restaurādo ꝛc. Et hec adiuratio est similis illi quam sepe deus facit vnde ego ꝛc. Et sequitur. Adhereat lingua mea ꝛc. si nō ppposuero te ante omnes alias nationes in principio mee letitie quasi dicat: te letificabo ⁊ eris mihi accepta pre ceteris nationib⁹: ⁊ eris principium mei cult⁹ ⁊ mihi sacrificabis ⁊ seruies in templo renouato ⁊ restaurato: ⁊ forsan iste intellectus est melior.

De pe. dist. xij. in salicib⁹.

Memor esto domine filiorum edom: in die hierusalem.

Qui dicūt exinanite: exinanite vsq; ad fundamentum in ea.

¶ Dic petitionē de idumeis q̄ mouerūt ⁊ incitarūt caldeos ad destruēdū hierl'z. ℬ ¶ Ad cuius intelligentiā est notandū q̄ cōsuetudo dei fuit ⁊ est punire pplm suū p infideles ⁊ inimicos suos ne fideles polluātur ⁊ dānētur in talib⁹ punitionib⁹: sz postea de⁹ nō obliuiscit puntre inimicos suos. qui pplm suū vexauerūt: qō ita factum est. Nā p caldeos siue babylonios ⁊ etiā egyptios frequēter flagellauit ppl'z suū maxime ciuitatē hierl'm ⁊ tribū iuda. In qua precutiōe fuerūt q̄ habitāt ppe terrā pmissionis. s. tyrij ⁊ damasceni ⁊ oēs idumei q̄ habitabāt vltra iordanē ⁊ etiam alij arabes icitabāt ⁊ puocabāt reges assyriorū egypti ad infestādā hiel'z ⁊ totā israel exzelo inuidie. Et ideo Esaias ⁊ Hieremias ⁊ ezechiel et daniel ⁊ ceteri minores ppbete sicut p̄dixerūt destructionē ⁊ flagellationē regni israel ⁊ tot⁹ inde futurā p caldeos ⁊ egyptios: ita pariē p̄dixerūt destructiōem babylōie faciēdā p cyrū ⁊ darīū. Et ita etiā p̄dixerūt destructionē iduimeor̄ moabitar ⁊ ceteror̄ finitimor̄ hierl'm faciēdā p cābisen ⁊ alios reges psar ⁊ medor̄ q̄ totā fuit postea impletū: vt pz in hystoria herodoti: ⁊ danielis ⁊ etiā iudith: vbi legit q̄ Olofernes dux cambisis igne ⁊ ferro vastauit totā mesoporamiā ⁊ syriam ⁊ idumeā ⁊ egyptū vsq; in ethiopiā ⁊ sic puniuit oēs eos q̄ flagellarūt ppl'm dei. Hoc ergo primo preuidēs dō in spū hac scā pte psalmi dicit punitiōem idumeor̄ ⁊ babyloniorum: eo q̄ idumei excitarūt caldeos ⁊ venerūt cū eis ad destruēdum hierl'z. Dicit ergo dō. O dñe memēto filior̄ edō q̄ supple fecerūt in die destructionis hierl'z qui dicūt ⁊ dicebāt caldeis. Exinanite exinanite. i. destruite destruite ipam hierl'z: reuertite cāvsq; ad fundamētum ne aliquid remaneat.

De pe. dist. iij. Isaias cibus. j. q. iij. ℒ. ⁊ si sua pta.

Filia babylōis misera: beat⁹ q retribuet tibi retributionez tuā quā retribuisti nobis.
Beat⁹ qui tenebit: ⁊ allidet parvulos tuos ad petram.

¶ Cōuersus ppbeta cū ominatiōe apostropbat ad babylonem cōminans ei futuram punitionez faciēdā p darīū ⁊ cyrū dicit. O filia. i. gēs babylonis misera. Nā vtia reputabit supple ille qui retribuet tibi retributionē tuā quā retribuisti mibi: q̄si dī. q̄ sicut flagellasti. ⁊ affixisti et crucifixisti me: ita in vltionē tāti sceleris flagellaberis et retribuent tibi vices crudelitatis p cyrū ⁊ darīū. Nā vtia reputabit ille q̄ tenebit ⁊ capiet et allidet paruulos tuos. s. babylonis ad petrā. ¶ Iste est manifeste aduertēdū q̄ tota ista ppbetia fuit impleta p cyrū et darīū qui destruerūt babyloniā ⁊ pambisen ⁊ bolofernē qui destruxerunt idumeā ⁊ arabiā ⁊ egyptū: vt pz p totū discursum libri ⁊ bistorie herodoti. Nā medi ⁊ persi in captione babylonis decerebrabant paruulos ⁊ infantes allidēres ⁊ pficiēres eos ad petrā ⁊ parietes. Ex supra dictis pz esse vanā ⁊ inanē opinionē et spem iudeor̄ modernor̄ qui expectant vastationem xp̄ianor̄ ppter hoc dictū in hoc psal. s. Memor esto filior̄ edō: ⁊ per illud quod dicit Hieremias. xlix. ca. de futura vastatione edom ⁊ etiaz Treno. iiij. cum dicit. Gaude ⁊ letare filia edom que habitas in terra hus. Idē te quoq; puenit calix. Inebriaberis atq; nudaberis. Ītē p hoc qō dicit ppbeta Abdias in toto libello suo contra edom. Unde per edom volunt intelligere Romanum imperium: ⁊ totum populum xp̄ianum: ⁊ sic dicunt q̄ oēs iste ppbetie sunt implende in populo christiano: sed hoc est manifeste falsum ⁊ ridiculosum. ℬ ¶ Nam populus Romanor̄ et christianor̄ non descendit de edom: immo haber ortum a Jafet. Ītē oēs iste ppbetie iam fuerunt implete tēpore cyri ⁊ darij ⁊ tēpore cābisis qui destruxit totam idumeā ⁊ syriam ⁊ egyptus vt scribit herodotus ⁊ trogus pōpeius. Ītē idu

mei q̄ mālerūt: facti sūt xpiani post tēpora apl'o rū ⁊ post uersionē magni Cōstātini. Sz postea apostatarūt a fide sequentes sectā machometi. Tātidumea est ꝑs arabie. Et q̄ ptz q̄ roma nū imperiū ⁊ pplus xpianoz q̄ bodie est: nullo modo pertinet ad edom.

¶ Scōa expositio eiusdem psalmi.

Ed quia iste psalmus nō solus est ppbetia inchatus p̄dicit futura: sed etiaz computatur inter sacras scripturas iēptū ꝓtinet in se sacramētū de xpo ⁊ eccl'ia vt frequent dictū est i aliis. Nā intellect⁹ dauid in hoc psal. habuit duplicē spūm ppbeticū sicut i ceteris: put dictū est in plogo tractatu. ij. ⁊. iij. Nā ꝓmo p̄uidit captiuitatē ⁊ liberationē babylonicā: ⁊ p illā ꝑz uidit futurā liberatiōez generis humani faciēdā p xpm: iō nō solū sistebat i captiuitate babylonie cūc futura: sz ēt ꝓmo ⁊ ꝓncipaliʳ trāsibat ad xpm ⁊ eccl'iaz sicut stās sup altā turrim nō solus videt mōtes ꝓpinquiores: sz etiā remotiores ultra illos ꝓpinquiores dū nō sint altiores supemineriores: ita ppbete p̄uidebāt i spū multa ꝓpinquiora uētura i filio pplo tanq̄ mōtes paruos: sz ultra uidebāt multa mysteria xpi et eccl'ie: eo q̄ altius: ⁊ iō Esaias ⁊ ceteri ppbete postq̄ diterūt alia q̄ uētura in filio pplo saltāt ad xpm ⁊ eccl'iam: q: p illa uidebāt ista. Ita pariē fecit dō i ꝟ psal. ⁊ in multis aliis. Nā p illā captiuitatē babylonis p̄uidit pſecutionez quā semp passa est eccl'ia ab infidelib⁹ malis ⁊ patiēt⁹ usq̄ ad diē iudicij: ⁊ p̄uidit etiā punitionē p secutoz ei⁹ ⁊ eius subuersoz. Nā illa captiuitas babylōie figurabat p̄ suras ⁊ pſecutiones futuras ipſius eccl'ie: ut ait

Due ciuitates.

Aug. libro de catheʒzandis rudib⁹. ¶ Unde est aduertēdū ſm Aug. xiij. de ciuitate dei. c. vlti. ⁊ xv. libro. c. j. q̄ a ꝓncipio mūdi diuisus est totum gen⁹ humanū i duas ciuitates. Una uocata est ciuitas dei q̄ icepit ab adā ⁊ abel. Alia ciuitas diaboli q̄ icepit a caym. Prima ꝟ: ciuitas dei: q: dei est ei⁹ recto: ⁊ finis. Secōa ꝟ: ciuitas diaboli que incepit a caym: q: diabol⁹ est caput eius. Prima dicit frequenē in scriptura hierl'z: q: est uisio pacis ⁊ uidet deū p fidē uiuēs in pace et charitate. Dicit etiā syon: q: deū speculat p fidē. Dicit etiā isrl'. quasi uidēs deū. Nā quomodocūq̄ noscetur semp uidet deū ⁊ spectat p fidē. Nā in testamēto ueteri expectabat ⁊ p̄uidebat xpz icarnādū ⁊ saluatorū eā: nunc aūt p̄uidet p eandē fidē ⁊ expectat ipm nos in celo glificaturū. Illa aūt societas diaboli ꝟ cōmunit i scriptura babylō siue babylonia: q̄ iterp̄tat ꝟfusio: eo q̄ nūq̄ habuit unū caput nec rectoz̄: sz colebat plur aliter⁊ deoz. Nec expectabat unū finē. Nā dū eoz diuersos fines eis ꝑmittebāt. Ideo erāt int gētes diuerse ⁊ nephāde superstitiōes ⁊ rit⁹ colēdi. Dicit etiā edō q̄ interp̄tat terra siue terrenū ⁊ rubeū q: oēs ciues illi⁹ ciuitatis sunt terreni ⁊ terrena diligūt sicut isti nostri amāt celestia: Isti q̄ duo amores ⁊ fines diuersi fecerunt duas ciuitates duraturas usq̄ ad iudiciū. Et iō sicut illa babylon fluctuat in hac uita ⁊ gaudet circa terrena: ⁊ eiꝰ finis est pena ⁊ iferni⁹. Ita nra dicit sz p fidez pegrinat i hac uita: ⁊ finis ultim⁹ termin⁹ eius est celsum ⁊ ꝑpetua bītudo ⁊ felicitas. Et iō ista babylon siue edom semp afflixit ⁊ ueranit ⁊ p̄secuta est nram dicit sz siue syon siue isrl'. et hoc p̄uidit dauid in hoc psal. ultra illā captiuitatē factā p nabuchodonosoz. Ideo p babylonē itelligit ciuitas ⁊ pplus diaboli ⁊ iudeiū. Et p syon ⁊ dicit in itelligit ecclesia ab abel usq̄ ad ultimū iustū. Et etiā incepit ista ecclesia ab adam in paradiso terrestri. Mag⁹ tūc nabuchodonosoz. i. diabolus captiuauit gen⁹ humanū ⁊ traxit ipm ab illa felici syon siue dicit in ubi adam fruebat in pace uisione angelozū ⁊ societate. Et iō dō exul ab illa ciuitate positus captiuus in hac ualle lachrymaz babylonie ⁊ pfusionis deflet casuz suū recordatus illi⁹ felicis syon. unde cecidit ⁊ dicit. Super flumina babylonis illic sedim⁹ ⁊ fleuim⁹ dum recordaremur tui syon ⁊c. ¶ Unde nota q̄ p flumia in sacra scriptura frequēter interp̄tātur pſecutiones ⁊ tribulatiōes ⁊ furie tyrannorū ⁊ malorū: p salices itelligūtur fideles ⁊ simplices. Nā salices sunt arbores amare ⁊ facilit flexibiles ad nutū. Ita simplices ⁊ fideles semp obediunt malis ⁊ affligūtur ab eis ⁊ exercitātur ⁊ patiunt ab eis amaras pſecutiōes: dicūtur q̄ flumina discurrere p mediū babylonis: q: semp i hoc mūdo fuerūt furiosi mali ⁊ tyranni ⁊ petulātia tyrannoz. Dicūtur etiā salices nasci iuxta flumia q: semp boni fuerūt dati in exercitiū malorū. Nā sicut flumina tumida ⁊ furiosa rapiūt et euertūt salices ⁊ oīa q̄ sunt in ripa. Ita tyranni semp pſecuti sunt simplices fideles ab iitio: q: statim dyabol⁹ isurrexit i adā. ⁊ caym i abel: ⁊ caldei i abraam: ⁊ ismael i isaac: ⁊ esau siue edō i iacob siue israel: ⁊ saul i dō: ⁊ pplus gētilis in filios isrl': ⁊ babylōia ⁊ egypt⁹ i hierl'm: ⁊ synagoga ꝟ ecclias. et tyranni ⁊ heretici ⁊ hypocrite ⁊ antixp̄us semp insurgēt ꝟ eandē usq̄ ad iudiciū. Sz oēs isti mali uniuersalr ꝓphebētur sub noīe babylonis et edom: sicut ecclia itelligit sub b noīe syon ⁊ hierl'm. Sedet q̄ ecclia ab initio mūdi sup flumia babylōis semp a malis afflicta: ⁊ tñ nūq̄ p̄didit fidē. q: semp recordat ipius syō i q̄ xps regnat ⁊ b p fidē ⁊ supi⁹ pgaz. ⁊ semp p fidē recordat quō adam per superbiā cecidit ab illa arce syon paradisi terrestris ⁊ quō ꝓpter illud peccatū sedet i b mūdo sup flumina babylonis: ⁊ iō se abstrahit a uoluptatib⁹ ⁊ ritib⁹ gētilū infidelū: ⁊ quō expectauit xpm incarnandum: ut ueniret in carnem: nūc aūt expectat ipm uidere i gloria. Et sicut in lege ueteri desiderabat reuerti in hierl'm. i. peruenire ad legem gre ut cantaret de canticis syon ⁊ i hierusalē superiorē ut ibi cantet cantica glie postq̄ hic cantat cantica gre xpi iam reuersa de prima babylonia diaboli i qua tenebatur captiua: sed nūc adhuc retinet i hac babylonia mūdi int mē bra diaboli. s. inter infideles ⁊ hereticos ⁊ tyrannos ⁊ impios. Semper ergo ecclesia deflet pse

Mota.

ecclia sedet sup flumina babylonis.

cutiones ⁊ amaritudines huj⁹ mundi usq̄ quo requiescat in supna hierl'm. Dicit q̄ eccl'ia. O syon i. terrestris paradise. ⁊ superior syon quā expectamus semp nos sedim⁹ amari sup flumina Babylonis. i. pſecutiones mūdi ⁊ diaboli ⁊ fleuim⁹ illic dō recordaremur tui. i. felicitatis i qua eramus in terrestri paradiso ⁊ quā p̄didim⁹ in superiori. Et iō nō possumus letari: nec cātare cātus leticie i hac lachrymar ualle ⁊ exilio ⁊ amaritudine: q: nos suspēdim⁹ organa nra. i. cās cārandi carmina leticie i salicib⁹ q̄ sūt i medio ei⁹ scz Babylonis. Mā ibi nō sūt nisi tribulationes ⁊ angustias. Et iō nō possum⁹ recuperare illā syō et hierl'm p̄ditā per cā⁹ leticie mūdane. sz p cātus amaritudinis ⁊ pne ⁊ paupertis ⁊ pſecutiōis ꝓpter xpm ⁊c. Un Matb. v. Beati pauperes spū q̄m ipsoz est regnū celoz. Beati mites. Beati q̄ lugēt. Beati q̄ esuriūt. Beati q̄ pſecutionem patiūt ⁊c. Quare q: sum⁹ in terra aliena ⁊ sedim⁹ super flumina babylonis captiui ⁊ exules nra syō ⁊ hierl'm. q̄ sic nos oportuit reuerti ad eā. Hebre⁹ ⁊ lra Hieronymi bz sup salices. In medio eiꝰ suspēdimus organa nra. ⁊ tūc lra est plana. ¶ Un nota q̄ babylon hic nō solum sumitur ꝓ tota puinc̄ia babylonie: q̄ est sita i medio duoz fluuioz magnoz. s. inter tygrim ⁊ eufratem. sed etiam ciuitas magna babylō est sita inter duo flumina iter fluentia muros ei⁹. nā ab ortu bz tygrim ⁊ ab occasu meridie bz regiū qō est Babylō decluēs ab eufrate ⁊ intrās in tygrim postq̄ circuit ciuitatē. Quo q̄cūq̄ sumat semp babylō est insita in medio fluminū. Ita tota caldea est circūiter rigata alueis tygris ⁊ eufratis ⁊ abūdat salicib⁹ p quā bñ figurat hic mūdus circūfusus pſecutionibus ⁊ amaritudinib⁹. Et ideo hic dicimus: q: diabolus ⁊ ipi q̄ captiuos duxerūt nos⁊ afflixerūt interrogauerūt. i. irrisorie exp̄serūr a nobis ꝟba cātionū ⁊ q̄ abduxerūt nos i patria nra dicebaz nobis irrisorie. Cātate nobis de cāticis syō si potestis. i. q̄re nō cāratis talia cātica: sicut cātabatis dō eratis in syō in ꝑsperitate ⁊ leticia. Un rides eoꝝ pus mysticū siue eccl'ia. Quo cātabimus cantica dñi in terra aliena exules ab illa syon paradisi ⁊ captiui in hac babylone ꝓfluōis ⁊ miserie Un nō negat eccl'ia q̄n cāter cāticū dñi i hac terra aliena ⁊ peregrinatiōe: sed negat modū: q: in illa syō paradisi cātabat cāticū dñi cū felicitate ⁊ leticia sine miseria ⁊ amaritudine habitās inter illas felices arbores paradisi uesi edo illo ciboui te sibi ꝓfessio: sz nūc q̄ habitat in medio huj⁹ babylonie trer salices amaras ⁊ fructuosas seruiēdo inimicis. tā nō pōt eo mō cātare cāticū dñiq̄n patiat pſecutiōes int⁹ terra: ⁊ amaritudines salicū. Nā dō in hac uita peregrinamur cū difficultate operamur ⁊ sp in bū operādo int⁹ ⁊ extra reſistēt ētiā inuenim⁹. D ¶ Un btus Ambro. hymnos suaues cātabat i eccl'ia mediolanēsi: tūc ab arianis intolerabiles pſecutiōes patiebat: ⁊ sic cum amaritudine ⁊ lachrymis cātabat canticū dñi in terra aliena heretice prauitati dedita. Eodē mō cānauit semp eccl'ia xpi in ꝓncipio ⁊ tpe tyrannoz hāticoz cātabit tpe antixpi. Iō seq̄t respōsio dei O hierl'm eccl'ia mea oblitioni det dexterā mea i. uita mea deficiat: si fuero oblitus tui q̄n ueniā ad liberādū te carnē assumēdo ⁊ p te patiēdo et ab ista babylonia liberādo. hic p gram ⁊ i futuro p gliam. Et adhereat lingua mea faucibus meis mēriēdo si nō meminero tui in hac tribulatione ⁊ si nō ꝓposuero te i ꝓncipio. i. i die leticie mee i. redēptiōis. O hierl'z. dies leticie xpi fuit stat⁹ legis gre. Iō i ꝓncipio dul'cedinē ⁊ leticie ꝓposuit ecclias suā ceteris nationib⁹: q: solā istā elegit i ppl'm sūū ⁊ spōsam. Promittit q̄ xps hic liberare ppl'm suū ⁊ eccl'iam fideliū liberare a captiuitate Babylonis. hic per gram ⁊ i futuro p gliaz tā in hoc die gre q̄ in alio die glie future. Iō ecclesia leta de ꝑmissione sibi facta p xpm petit ultionē de babylonia ⁊ de pplo freno q̄ ipam afflixit. Et dicit O dñe postq̄ tu ꝑmittis reminisci nōi ⁊ ꝓponere nos ceteris. i. ipſis infidelib⁹ ⁊ terrenis i ꝓncipio leticie tue: q̄ erit dies gre ⁊ dies hierl'm. q̄ memēto filioz edō: ⁊ punias eos in die restitutionis hierusalem. s. in tpe gre postq̄ ipsi afflixerunt nos in ꝑsperitate sua filij edom. sunt boies terreni. Et uersus ad babylonicos. i. filios cōfusionis q̄ ibi dē sunt ⁊ terreni: dicit. O gens infidelis ⁊ misera filia babylonis. bñ eris misera in die iudicij: ⁊ in die hierusalē gre ⁊ glorie. Nam tūc ille populus quē tu persecuta es erit beatus sedēs ad iudiciū cū xpo iudicāte ⁊ ⁊ condēnabit te in eternā penā: et retribuet tibi retributionē quam tribuisti nobis: ⁊ ipse populus dei ⁊ eccl'ia erit beatus ⁊ tenebit ⁊ possidebit illā hierusalē ⁊ allidet filios tuos ⁊ ꝓiciet ad petrā inferni in penā eternā. Et nota q̄ hec punitio ꝟ aliā facta est ꝟtra inimicos ⁊ pſecutores eccl'ie. Nā nō solū iudei fuerūt puniti ꝓ romanos ⁊ paruuli eoz allisi ad petrā: sed etiā fuerūt maxima bella ⁊ destructiones ciuitatū inter gētiles in q̄bus facte sunt magne crudelitates i punitionē eoz. Et quo pz q̄ ficut dō ꝓ captiuitatē siue ꝓ liberationē a captiuitate ꝑterita egypti p̄didit liberationē totius bīlaui gñis futurā ꝓ xpo de captiuitate diaboli a pctō. ita pariē ꝓ liberationē futurā a captiuitate Babylonis p̄didit etiā liberationē futurā ꝓ xpm ⁊ uniuersalē redēptionē: ⁊ p̄didit liberationē eccl'ie de afflictione ⁊ pſecutione iudeoz ⁊ tyrannoz ⁊ hereticoz ⁊ antixpi. Et ¶ Pater etiā q̄ tripler est hierl'm. Prima materialis. Secōa militans ꝓ gram. Tertia trīumphās ꝓ gliam. Un ante aduētū xpi erāt oēs i captiuitate petri originalis. Et licet essent in hierl'm materiali: tamē erāt in babylonia diaboli ꝓ peccatis. Ideo desiderabant reuerti ad hierusalem militantē per gratiā ⁊ cantare in ea cāticū nouū per gram que est lex euāgelica: ut ps Esa. xxxvi. cātabit in illa die cāticū in ea ⁊c. Sed q: iam sum⁹ in hierusalē militāte ⁊ cantamus cāticū gre. Ideo adhuc desideramus exire ab hac corpali captiuitate postq̄ ex-

Babylonis ficutatio.

Tripler hierl'm.

Universidad de Deusto
Biblioteca

iusmus a captiuitate spūali p xp̄m desideramus
ire ad dieꝝ eternā triūphantem: vt cantemus
ibi cāticū glie absq; aliqua tribulatione et dolore
tam corporali q̄ spirituali: vbi absterget de⁹ oēz
lacrymā ab oculis iustoꝝ: nā nō erit amplius neq;
luctus neq; dolor. ꝛc. Un̄ h̄ cāticū nouū glie ne-
mo pōt cātare in h̄ mūdo. sed in syon superiori et
celesti cāt̄ illud: illa. cxliij. Os. cum cytharis
tuis et organis in ⁊spectu tbrom et agni exist̄ēt; su
pra mōtē syon. vt p̄z ⁊poca. xiiij. Et hoc canticū
desideramus cātare hodie: qui sedemus sup flu
mina babylonis huius mūdi: illas cytharas de
sideramus recuperare vt cū eis cāremus cāticū
dñi in illa celesti dieꝝ in quā Johānes vidit de-
scendentē de celo quasi spōsam ornatā viro suo
⁊poca. xxi. Et quo p̄z q̄ dauid in hoc psal. intē
te monet: q̄ nō velim⁹ i hoc mūdo p̄sidere nec cā
tare canticū leticie mūdane: sed canticum pen-
tentie et amaritudinis et canticū fidei et gratie vt
possimus cantare in superiori syon canticū glie
coram agno. Nā q̄diu sumus in hoc mūdo super
flumina babylonis sedem⁹ iuxta salices amaritu
dinis et inde iumim⁹ cibū post q̄ perdidim⁹ cibū
vite i paradiso. vnde sumus eiecti. ¶ Hē monet
moraliter q̄ si q̄s est captiuus in babylonia per
petū actuale. noli ibi manere nec cantare. ſz la-
boret inde exire vt cātet cāticū dñi in hierusalē
gre. q̄ est eccl̄ia ista vt inde possit ascēdere ad ce
lestē syon: ad cāndū canticū glie. ¶ Sed est ite
rū aduertēdum q̄ post q̄ eccl̄ia dei. i. corpus my
sticū fuit liberatū per xp̄m de seruitute spiritua
li babylonis et potestate diaboli: et hoc p̄ passio
nē xp̄i et ecclesiastica sacramēta: et fuit absoluta
a iugo legis: tūc incidit in persecutionē tēporalē
et fuit afflicta p magnā meretricē babylonē. i. po
pulū paganū. Et ¶ Un̄ sicut ex cōuersis de ppl̄o
iudaico et gētili facta est vna eccl̄ia xp̄i et ciuitas
dei q̄ dr hierl̄m et isrl̄: et ita ex obstinatis de ppl̄o
iudaico et gētili facta est ciuitas diaboli q̄ dr ma
gna Babylon: q̄ statim incepit p̄sequi et affligere
ciuitatē dei et nouā hierusalē q̄ est eccl̄ia xp̄i sed
primo incepit synagoga obstinata ad p̄sequendū
ecclesiam: et ex ide cōtinuauit gētilitas affligere ec
clesiā: vsq; ad magnū ⁊stātinū: sed cōuersa gēti-
litate ad xp̄m tūc sola synagoga mānsit obstinata
et inimica ppl̄o dei: et sic gētilitas tota q̄ āte erat
babylon facta est hierusalē: isrl̄: ppl̄s et ciuitas
dei: et synagoga q̄ sola erat iudea et hierusalē et
ciuitas sancta: facta est babylon: et cōfusa p obsti
nationē et infidelitatē: et sola mansit inimica po-
pulo et ciuitati dei et ipsi hierusalē. per eandem
ergo rationē synagoga q̄ ante erat iacob et israel
per fidē ante aduentum xp̄i. facta est edom post
aduētum xp̄i ppter infidelitatē. Et gētilitas que
ante dicebat edom. facta est iacob et israel recī-
piendo xp̄m. q̄ sic p̄bat. Nam iacob dict⁹ est ia-
cob: id est supplātator: eo q̄ ter supplātauit fratrē
suū edom. primo q̄ eiecit ipsum de vētre ma-
tris: et sic natus est tenens plantā fratris. Sēcō
q̄ subripuit ipsi primogenituā pro cibo lentic̄u
larum. Tertio q̄ subripuit ipsi benedictionē dñ

Nota.

Nota iacob supplantator fratrem.

ablerat ad venandum cibos corporales. Et ideo
dictus est iacob. i. supplantor: ita pariter Esau
dictus est edom. id est rubēs et sanguinolent⁹: eo
q̄ eiect⁹ a vētre natus est sanguinolētus et rubē⁹
sanguine inuolutus. Sēcō dict⁹ est edom. i. terre
nus eo q̄ p cibo terreno vēdidit primogenituā
ipsi iacob. Tertio dictus est edom. id est terren⁹
eo q̄ dñ abijt ad venādum cibos corporales per-
didit benedictionem spirituālē quam ipsi subri
puit frater eius iacob. Et sic patet q̄ propter tē
poralia p̄didit spiritualia. q̄bus bonis ipsi tus
ib⁹ successit ipse iacob: vt p̄z Gen. xxv. et xxvij.
Quia ergo ita ppie accidit inter synagogā gen
tilitatem post aduentum xp̄i. Nam primo gen-
tilitas que erat minor eiecit synagogā de ventre
ecclesie sumēdo fidē xp̄i. Secūdo subripuit ipsi
primogenituā. Nam primo oportebat p̄dicari
iudeis verbū dei: sed quia indignos se fecerūt:
ideo apostoli p̄fecti sunt ad gētes. vt p̄z Act. xiij.
Tertio subripuit ipsi benedictionē p̄missam ipi
abrae et semini eius: q̄ voluit regenerari et bene-
dici in xp̄o. Et sic gentilitas que erat edom facta
est iacob et israel et semen abrae: per oppositū au
tem synagoga facta est edom et sanguinolēta: q̄n
electa est e ventre ecclesie occidendo christum.
Et facta est edom vendendo primogenituram et
perdendo benedictionē. Et sic patet quomodo
synagoga vere facta est edom siue ydumea.

Nota bñ

Synagoga & edom.

D ¶ Unde est iterū aduertēdum q̄ synagoga
quadruplici rōne facta et dicta est edom post ad
uentu⁹ xp̄i. Primo rōne mysteriꝝ ipsius esau cō
pleti in ipsa synagoga prout dictum est: eo q̄ sy
nagoga contempsit benedictionem et redemptio
nem ipsi et primogenituā propter bona tempo-
ralia mūdana et terrena quia edom interp̄etat
terrenus et mūdanus. Item secundo hoc nomen
edom siue ydumea cōpetit ipsi synagoge ratio-
ne alterius interp̄etationis. Nam edom interp̄
tatur sanguinolētus et ydumea sanguinolenta:
sed ipsa synagoga mālit sanguinolēta ex homici
dio et nece christi. in qua obstinatione homicidū
semp p̄seuerat: ideo vere dicit⁹ edom. Tertio di-
citur edom siue ydumea rōne officij et inimicitie
Unde est aduertendū sm̄ Hieronymum in p̄olo
go super abdiam q̄ hebrei omnes populos ipsi
aduersantes appellabant edom: vnde dicebant
q̄ sicut esau appellatus est edom: eo q̄ semp ad
uersatus est ipsi iacob et querebat mortem eius:
ita pariter omnes qui aduersabant̄ populo isrl̄
debent dici edom. Et sic totum populum gētiles
appellabant edom. Et sic dicit Hieronymus q̄
per edom in sacra scriptura nō solū intelligitur
illa pars arabie que est vltra iordanem: sed intel
ligit etiā totus populus gētilis qui semper ini-
micabatur et aduersabatur populo dei: et pera-
bat eius desolationem. Et hec fuit causa quare
populum christianū appellarūt edom eo q̄ fuit
cōgregatus ex cōuersis de populo gētili et quia
est semper contrarius populo iudaico. His ergo
habitis et p̄suppositis per consequit⁹ q̄ sola syna
goga est vere edom et intelligit⁹ p edom et idumeā

i sacra scriptura. Nā edom est filie ppl̄o q̄ aduer
sat⁹ ppl̄o vel et ipsi iacob et israel et aduersat⁹ veris
sat⁹ ppl̄o ppl̄o vel et ipsi iacob et israel et aduersat⁹ veris
rati legis et ppbetaꝝ. Cū ergo superi⁹ in plurib⁹
locis p̄bat⁹ est quali sola eccl̄ia xp̄i ē iacob et se
men israel et semen abrae: eo q̄ subripuit p̄mo ge
nituā et benedictionē et fuit benedicta et rege-
nerata in xp̄o in lege p̄missa quā p̄mogenituraꝝ
et bñdictiōem et regeneratiōez et redēptiōem cō
tempsit synagoga ppter bona tēporalia. ergo q̄
cunq; aduersatur ppl̄o xp̄iano et legi euāgelice q̄
est veritas legis et ppbetaꝝ. ille ratio est vere edō
et idumea: ſz synagoga est hmōi: q⁹ sic aduersa
ta fuit xp̄o et doctrine eius: et per ꝯs veritati le
gis et ppbetaꝝ: ita post passiōem p̄secuta est
ap̄los et totam ecclesiam: et hodie p̄secuerat in ea
dem obstinatiōe et malicia et cecitate. ergo ipa sy
nagoga vere est edō et idumea. Et sic p̄z qualr̄
ipa synagoga obstinata est illa idumea cui semp
cōminat⁹ deus p Hieremiā et abdiā et p oēs alios
ppbetas. Quarto p̄bat synagogā intelligi p idu
meam: et hoc rōne false doctrine talmudice quā
hodie seq̄uit. B ¶ Ad cui⁹ intelligētiā est aduer
tendū q̄ scribe et p̄barisei audita resurrectiōe xp̄i
p testes idoneos et visa p̄fate xp̄i p cuidētiā et mi
racula et vita veritate euāgelica p doctrinā mira
culosꝝ apostoloꝝ post receptionē sp̄ūsancti: tūc
q̄sterūt modos et vias quomodo tegerēt suā er-
rorē et malicia et retinerēt illā ppl̄m i sua cecitate
et falsa doctrina et fermēto mēdacij et malicie. Et
sic vt ostēderēt iesum xp̄m nō fuisse verū messiā:
cōfinxerūt ipsi quēdā falsū messiā vocatū barco
chebā: ſz ille perijt cū magna parte scribaꝝ et pha
riseoꝝ et cū tota ciuitate bit̄ et magno numero iu
deoꝝ et sic etiā cōfinxerūt quēdā alīū egyptiū in
messiā que adrian⁹ capitali sua puniit: tūc scri
be et p̄barisei recurrerūt ad magos et nec romāti
cos: et sic asciuerūt symonē magū tanq̄ messiam:
ſz ap̄li petr⁹ et paul⁹ ipm̄ cōsā nerone superarūt
et cōfuderūt et sua fraudē detexerūt: Ultimo au-
tē asciuerūt quēdā magū nicromāticū idumeū
vocatū Mayr. et p̄missis magnis donis et mune
ribꝰ ipm̄ p̄scitū fecerūt et sub eis falsis traditiōib⁹
p̄barisaicis instruxerūt. Ille aūt cū esset versut⁹
et magus ex cōsilio diaboli ofinxit i scriptis quā
dam legē quā misisse appellauit. i. secūdam legē
quā de⁹ ꝛetenus dederat ipsi moysi in monte sy
nay vltra legē scriptā. Unde dicit iste scelerat⁹ et
sacrilegus q̄ moyses bene p̄mulgauit et manife
stauit illi ppl̄o legē scriptā: sed nō manifestauit
legē oretenꝰ darā: ſz illā trā reuelauit i secreto ip
si iosue. et iosue reuelauit ipam alteri. Et sic pue-
nit vsq; ad rabi Mayr post ascensiōem xp̄i: sed
tūc ipse rabi Mayr ex voluntate dei publicauit il
lā i scriptis toti ppl̄o iudeoꝝ. Et ista falsa doctri
na buꝰ secūde legis appellata missa p̄seuerauit
quasi p. cccl. annos a rabi Mayr vsq; ad magnū
cōstantinū. Sed videtes magistri iudeoꝝ q̄ te-
sta gentilitas conuertebatur ad fidem euāgelicā
ppter conuersiōem cōstantini: ppter quam etiā
causam maxima pars iudeoꝝ cōuertebatur ad
fidem cognoscentes xp̄m fuisse verum messiam:

tunc congregati sunt in babylonia egypti quod
citur cayre: et ibi cōposuerūt illoꝝ Talmud cōti
nentes declarationē illi⁹ secunde legis que dicit
Misna tradite et cōficte p rabi Mayr idumeuꝝ:
quā doctrinā talmudicā seruat et colit hodie tota
synagoga iudeoꝝ p maiorē partē: naꝝ alia secta
iudeoꝝ reperitur in grecia et in parrib⁹ orientali
bus q̄ dicunt cbarraym q̄ abbotank bāc doctri
nā talmudicā et p̄bariſaicā. Ex q̄bus oibus patet
q̄ ista synagoga iudeoꝝ modernoꝝ obstinatoꝝ
nō potest dici ppl̄us dei nec synagoga dei: q⁹ nō
obseruāt veritatē legis et ppbetariꝝ: ſz falsaꝝ doc
trinā talmudicā ipsius rabi Mayr idumei inuen
toris buꝰ erroris et falsē doctrine. Et ¶ Et p̄ ose
quens synagoga debet appellari edom siue idu
mea abusiue idumeo Mayri cui⁹ doctrinā obser-
uat sicut oēs sequaces secte machometice appel
lant̄ arabes: eo q̄ machomet⁹ fuit de arabia. Et
oēs xp̄ianos iudei appellāt nazarenos eo q̄ xp̄us
cui⁹ doctrinā sequimur fuit de nazaret. Et ita
nos oēs sectatores Platonis appellam⁹ academi
cos ꝛc. Et sic patet qualit̄ q̄druplici ratione synago-
synagoga hodierna iudeoꝝ appellāt⁹ et debet ap ga dicta
pellari idumea. Primo ratiōe mysteriꝝ iacob et mea.
esau cōplet in synagoga. Secūdo ratiōe iterpta
tiōis: q⁹ est tota terrena et sanguinolēta. Ter-
tio ratiōe officij: q⁹ semp aduersat⁹ veritati legis
et ppbetaꝝ et populo dei. Quarto ratiōe doc-
trine rabi Mayr idumei quā colit⁹ obseruat. Et
ideo vbicūq; ponit⁹ idumea i sacra scriptura sem
per ppbetice est itelligēda synagoga obstinato
rum iudeoꝝ: q⁹ p̄didit p̄mogenituā et benedic-
tionē: et est homicidas sanguinolēta semp aduer
satrix veritati et populo dei: et sequēs falsaꝝ doc-
trinam scelerati et sacrilegi rabi Mayr idumei.
Et his omnib⁹ patet esse falsam et ficta positio-
nem rabi Salomonis et rabi Lambi et omnium
modernoꝝ dicentium q̄ eccl̄ia Romana tota
religio christiana est edom immo p edom intelli-
gūt regnū Romanoꝝ et omnium christianoꝝ.
quod est manifeste falsum. Nam hispani et Gal
li et Germani et Itali et cetere nationes christia
noꝝ nullo modo descēdunt ab esau: nec sm̄ car-
nem nec sm̄ doctrinā. Nam sm̄ doctrinā iam ap
pellantur christiani a christo: cuius legem et do-
ctrinam colunt: sm̄ vero carnem descendunt pro
maiori parte a Jafet: et exinde ex diuersis natio
nibus que nihil attinēt ad edom. Sed populus
christianus vere dicitur Jacob et israel: et semen
abrae quoꝝ fidē sequit̄ et promissionē. Omnia
ergo supradicta prouidens dauid in spiritu non
solum fecit hunc psalmū litteraliter de captiuita
te temporali babylonie prout dictū est in dicta
expositione: nec de captiuitate spirituali totius
generis humani prout dictum est in secunda ex-
positione. Sed etiam fecit hūc psalmum in quo
deflet afflictionem ecclesie christi quam passa est
in p̄ncipio statim post passionem christi primo per
obstinatam synagogam scribarum et phariseoꝝ
intellectā per edom: et postea passā et afflicta est p
tyrānicam crudelitatem ppli gentilis intellectā

Universidad de Deusto
Biblioteca

per babyloné: quã persecutiõem et afflictiõem ecclesie xpi previdit dauid in duplici spũ p captiuitatẽ temporalẽ babylonis. Tria ergo facit dõ in hoc psalmo. Nã primo pdicit afflictionẽ pmitiue ecclesie tempore iudeorũ et tyrannor. Secundo predicit cõstantiã martyrũ et omniũ fidelium in illa afflictione. Tertio petit vltionẽ predictã punitionẽ persecutorũ ecclesie. Secũda ibi. Si oblitus fuero. Tertia ibi. Memor esto. ¶ Quãtus ergo ad primũ dicit pmitiua ecclesia intellecta per syon et hierusalẽ: imo dicũt ciues fideles bui hierusalẽ: ofsyon idest ciuitas dei: cuius xpus est caput nos sedim et fleuim super flumina. i. persecutiones babylonis q est tota ciuitas paganorũ et infidelium cõgregata ex obstinatis iudeis et gẽtilib tyrannis: et hoc dñe. r: cordaremur tui: q: in tali psecutione nunq negauimus fidẽ. Unde in illa persecutione nõ potuim cantare: q: tyranni pbibebãt diuina officia publice celebrari: ideo subdit ꝙ in medio babylonis int salices amaritudinis suspedim organa nostra: quasi dicat publice nõ audebam celebrare diuina officia q: quomodo cãtarem? canticũ dñi euangelicũ in cerra aliena. i. inter iudeos et hereticos et tyrãnos: oia ista dicit dauid: q: xpiani latebant p antra deserti et criptas mõtiũ pter metũ tyrãnor imperator et regũ. ¶ Si obliuiscar tui fuero tui. In hac secũda parte pdicit cõstãtiã martyrum q patiẽter ferentes psecutiões firmit cõfitebuntur fidem xpi nõ timentes tormenta tyrannorum: vnde dicit cetus martyrũ. O hierusalem ciuitas xpi p cui defensione ego patior si oblit fuero tui xpm negando: oblitioni detur dextera mea: quasi. d. Deficiant mihi oẽs viresr pereat anima mea si negauero te. Et si nõ ppposuero hierusalem. i. ecclesiam in pncipio leticie mee. i. Si nõ contempsero omnia bona temporalia et pmissiones tyrannor pter fidẽ et ecclesiã xpi. ¶ Memor esto filior edom. In hac tertia parte pdicit punitionẽ persecutorum ecclesie et petit vltionem primo de synagoga intellecta p edom. vt dictũ est: ideo dicit. O dñe iesu xpe memento filior edom. i. scribarũ et phariseor et ceteror iudeor filior synagoge obstinate: vt punias eos q ꝙtinue dicũt crinanite crinanite. i. destruite et anibilate ecclesiam xpi vsq ad fundamẽtum in ea: q: petunt et conãtur destruere ecclesiã vsq ad fundamenta. Deinde cum dicit. Filia babylonis misera: predicit simul punitionem iudeorum et tyrannor pseutor ecclesie qui intelligũtur per filiã babylõis: vndecast. O misera synagoga tgẽ tilitas filia babylonis et cõfusionis: tẽpus venit in quo diceẽ. Bñs ille q destruet te et retribuet tibi retributionẽ quã retribuisti nob: vnde btus reputabitur ille qui tenebit et capiet filios tuos parvulos: et allidet et proijciet eos ad petram et parietes: que omnia illa fuerunt cõpleta in excidio hierm p romanos et i mutuis prelijs et populi gẽtilis interse: vt ptz in hist: ijs impator vsq ad tpa Constãtini vbi tota gẽtilitas cõuersa est ad xpm. Et sic cessauerũt bella in magnã partẽ.

Confitebor tibi dñe toto cor de meo: quoniaz audisti verba oris mei. ꝙ. ecce. xvj. q. j. reuertimini.

¶ Titul psalm ipsi dauid. Unde est aduertendũ ꝙ licet littera huius psalmi possit applicari ipsi dauid ꝙ sit gratiarum actio qñ liberat est de psecutõe filij sui absalõ sicut q daz hebreor dicũt: tamẽ talis intelligẽtia nõ est pcisa: q: multa dicunt in hoc psalmo q excedunt facultatẽ illi historie: pcipue cũ dauid nõ fit minus ppheta in hoc psalmo ꝙ in ceteris: ideo est dicẽdũ ꝙ postq dauid defleuit i pcedẽti psalmo captiuitatẽ generis humani factã i potestate diaboli: et etiã in psecutionib tyrannor: ideo in hoc psalmo agit gratias qualiter iste homo mystic siue ecclesiastic fuit liberat de huiusmodi duplici captiuitate. s. diaboli et tyrannor. Unde de captiuitate diaboli fuit liberatus p mortẽ et passionẽ et resurrectionẽ xpi: sed de captiuitate psecutionũ fuit liberat p uersionẽ magni cõstantini añ quã uersionẽ multi reges et pncipes tyrannor fuerũt grauiter puniti nõ solũmodo in anima: sz etiam in corpore: sicut fuerunt iudei et nero et domitian et diocletianus et maxẽtius: sed post cõuersiõem constantini oẽs reges terre et pncipes gẽtilium venerunt ad fidem xpi cum suis pplis et publice confessi et psessi sunt nomẽ xpi et legem euãgelicam. Tria ergo facit dauid i hoc psalmo Nam primo in psona hominis mystici agit gratias se esse liberatũ de supradicta duplici captiuitate. Scõo agit ꝙ omnes reges terre uenerunt ad fidem. Tertio agit gratias: q: multi inimici fidei in vltionem ecclesie fuerũt grauit punisti. Secunda ibi. Confiteant tibi dñe omnes reges terre. Tertia ibi. Qñ excels dñs. ¶ Quãtum ergo ad primum: quia ecclesia fidelium in veteri testamẽto. dicit se non posse cãtare canticum dñi. captiua in terra aliena: cui sederet sup flumina babylonis flendo peccatũ suum considerando aduentum xpi. vt reduceret eas in hierl per suam passionem etc. Nunc autẽ redempta iã per xpm agit gratias dicens. Cõfitebor tibi dñe o iesu xpe nõ solũ ore corpore hominibus. sz etiam in toto corde meo. sez intentione tocpore. quoniã audisti verba et oronem et petitionem cordis mei redimẽdo me de captiuitate diaboli babylõica

In cõspectu angelorũ psallã tibi: adorabo ad tẽplũ sanctũ tuũ: et cõfitebor nomini tuo ꝙ. xlix. dist. c. nulli. xxj. q. vij. tõ dicimus. lxxxvj. d c. pulcra

¶ postq in illa captiuitate non poterã cantare ex ore meo in terra aliena. nũc autem quia sus in nostra hierusalem et templo psallam et cãtabo tibi in conspectu angelorum. nam angeli frequentant templum et ecclesiam dei portãtes oratiões et petitiones nras ad deũ. et reducunt nobis gratiam petitã et dona sicut vidit iacob angelos ascẽdentes et descendentes per scalam. Beñ. xxviij. Ideo sequitur. et tibi in hierusalez adorabo ad tẽplum sanctum tuum sacramenta noue legis offerendo. et confitebor nomini tuo quod est iesus et

saluator: nã publice te saluatorẽ et redemptorẽ olim predicabo: potest etiã ista littera sic ordinari et ostrui. In cõspectu ãgelor psallã tibi. i. ego existẽs in hac ecclesia militãti vbi nõ possum te videre nisi p fidem: psallã tibi qui existis in patria in conspectu angelor a quibus facilius cõtria in conspectu angelor a quibus facilius cõtria inspiceris et videris: sic sequit. Adorabo ad templum sanctũ tuum et cõfitebor: nomini tuo: tua beneficia memorando.

Super misericordia tua et veritate tua: quoniam magnificasti sup omne nomen sanctum tuum. ꝙ. xviij. d. xj. o. c. nolite.

¶ Subdit de qbus bñficiis intẽdit ipm laudare et dicit ꝙ de duob. s. de mia et veritate: nã de ostẽ dit suã veritatẽ qñ adimpleuit in lege noua qõd pmiserat i lege veteri: et ondit miam suã cũ nos p mortẽ et passionẽ redemit: dicit ergo. ego confitebor tuo sup mia et veritate. i. de misericordia et veritate: et etiã qñ magnificasti nomẽ sctũ tuũ qõ est iesus sup omne nomẽ. Et hoc in miraculis faciendis: nã magnificasti nomen tuũ sup oẽs creaturas. Primo sup angelos: q: in tua natiuitate cãtarunt. Gloria in excelsis deo. et per eos tanq p ministros voluisti miracula facere. Itẽ magnificasti nomẽ tuũ sup oia corpota celestia: q: oia dederũt signũ in tua natiuitate et in tua passione. Itez magnificasti nomẽ tuum sup oia elemẽta: q: mare et venti obedierũt tibi. Itẽ magnificasti nomẽ tuũ sup demões: q: eos coegisti et expulisti de corporib obsessis: et sic omnia subiecta sũt sub pedib tuis: intantũ ꝙ omne genu flectit in nomine iesu etc. Et sic magnificasti nomen sanctũ tuum super omne nomen.

ã. q. a

In quacũq die inuocauero te exaudi me multiplicabis in anima mea virtutem.

¶ Primo eã redimẽdo. Scõo ad pugnãdũ cõtra inimicos fidei dona gratiar. Perẽdo. Tota etiã ista pma pars est exponẽda de liberatiõe ecclie a pscutione tyrannor. ¶ Unde est notãdum ꝙ tyrãni q fuerũt a principio ecclie vsq ad Cõstantinũ ꝓhibebãt ne xpiani edificarẽt ecclesias ladeas. Et etiã ne publice orarẽt nec confiterẽtur nomẽ xpi: et ideo orabãt xpiani occulte i angulis et criptis et spelũcis: sed Constãtinus post suã cõuersionẽ indulsit licentiã et facultatẽ xpianis: vt libere et manifeste possent ecclias ꝙstruere et altaria cõsecrare: in qb ecclesijs ab omnib fidelib possent diuina officia celebrari. De hac ergo licentia et libertate data xpianis de ecclesijs edificãdis et diuinis officijs publice celebrandis agit etiã ꝙ ppheta in hac prima pte dicens. Cõfitebor tibi o dñe iesu xpe in toto corde meo absq aliqua trepidatiõe qñ audisti verba oris mei. nã p. ccc. ãnos clamaui vt liberares me a supradictis pscutiõib; et tandẽ audisti vba oris mei: me p uersionẽ ꝙstantini liberãdo q dedit facultatẽ. vt possem ecclesias fabricare et diuina officia publice celebrare. Et ideo absq metu et trepidatiõe psallã tibi in eccia in cõspectu angelor: et adorabo ad templũ sanctũ tuũ: et cõfitebor nois tuo: laudabo te sup mia tua quã fecisti mihi de manib petor liberãdo et laudãdo te de veritate tua: q: sicut pmisisti ita et implesisti: nã tu pmisisti Marc. xvi. ꝙ in nole tuo ejeceremus demonia et tollerem serpẽtes etc. qõd ita factũ est. Nam oia idola delenim et oẽs reges et pncipes et ppl in gẽtilem tibi subiecim in virtute nois tui: et magnificasti nomẽ sanctũ tuũ sup oẽ nomẽ creatũ: q: oẽ genu tibi flectit. scz celestium terrestrium et infernor. Et sic tu exaudisti me in quacũq die innocami te: etiã multiplicasti vrtutẽ in ala mea mihi dona gratiar cõferẽdo: qua virtute oẽs inimicos ecclie subieci et superaui et mlta miracula feci in vrtute nois tui iesu. Itẽ veritas in sacra scriptura sumit p iustitia. Ideo dicit oc cletia. Cõfitebor tibi agẽdo gras sup misericordia tua: quã ostendisti me liberãdo et sup veritate tua. i. iustitia tyrannos puniendo.

xvj. qõne j. c. reuertimini.

Confiteãtur tibi dñe oẽs reges terre: q: audierunt omnia verba oris tui.

Et cantent in vijs domini: quoniam magna est gloria domini.

¶ Dic ꝓphetice Initat oẽs reges et pncipes fre ad confessionẽ vere fidei sicut fuit impletũ post cõuersionẽ Cõstãtini: vt dictũ est. Dicit ergo dõ postq impator cõstantin cõuersus est etiã data est licẽtia libere fabricãdi ecclias: et celebrãdi nomẽ xpi p vniuersũ imperiũ: ergo cõfiteanť tibi o xpe oẽs reges terre: q: audierũt verba oris tui scz legẽ euãgelicã que publicata est p apostolos et martyres et doctores. reges oẽs cũ pplis suis cantent et confiteanť in vijs in ecclesijs dñi: qñ magna et gloria dñi. i. cõfiteantur qñ dñs iesus xps deꝰ et homo rex regũ et dñs dominantiũ in gloria est dei patris: et ꝙ est iudex viuoꝝ et mortuorum et vltor et punitor malorum.

Quoniam excelsus dñs et humilia respicit: et alta a longe cognoscit. de ꝺ. sc. d. ij. accesse runt. vj. q. j. ca. sunt plurimi. et. vij. q. j suggestũ

Si ambulauero in medio tribulationis vivificabis me: et super iram inimicorum meorum extendisti manum tuam: et salvum me fecit dextera tua.

Dñs retribuet pro me: dñe mia tua in sctũ opera manuũ tuarũ ne despicias.

¶ Dic ecclesia agit gras qñ xps punuit inimicos suos et pscutores: puta iudeos et tyrannos: etiã eor superbiã cõstrauit et deiecit: vñ dicit. Cantent reges terre: et ego etiã gras ago qñ dñs iesus xpus est excelsus: et tñ humilia respicit. i. homines hũiles ad se elegit et recepit: et alta. i. homines superbos a longe cognoscit. i. a se abiicit et proijcit: et iõ si ego hũilis ambulauero in medio tribulatiõis vivificabis me. i. qr ego cũ hũilitate et pacientia ambulani i medio pscutõis iudeorũ et tyrannor: ideo vivificasti et liberasti me. Et extẽdisti manũ et potentiã tuã sup irã et furiã inimicor tuor iudeor et tyrãnor. Nam p Titum et Romanos iudeos trucidasti et captiuasti: et ciuitatẽ eor incẽdisti. Et postea Neronẽ et Domitianũ et Diocletianũ et Maximianũ grauiter in corpore et ala afflixisti et punisti: saluũ me fecit de-

Universidad de Deusto
Biblioteca

rtcia tua de manu eoꝝ: et sic dñs retribuet eis penā ꝑmie:qz eos puniuit. ⁊ cōuersus ad xpm dicit ecclesia. O dñe iesu xpe misericordia tua sperit in seculū ꝓpicia innocentiū te: iō rogo ne despicias opa manuū tuarū q̄ sum? nos:qz p baptismū nos regnasti ⁊ recreasti. Et sic ne despicias ecclesiam tuā nec deseras in ceteris ꝓsecutionibus vsq; ad scōm aduentū tuū. ¶ Tota etiā ista vltima ꝑticula potest referri ad opus redēptionis: vnde dicit bō mysticus. O dñe iesu xpe si ambulauero in medio tribulatiōis pcī tu vivificabis me ꝑ passionē ⁊ resurrectionē tuam ⁊ ecclesiastica sacra. In quib? salmū me fecit dextera tua. Et sic dñs iesus xpus retribuet ⁊ soluet ꝓ me patiēt̄ penā quā ego debebā soluere. et ꝓpheta cōuersus ad xpm dicit. O dñe mia tua est magna in seculū: et ideo ne despicias nos q̄ sumus opa manuū tuarū: sed veni in carnē ⁊ redime nos. Totus etiā iste psalm? pōt exponi de quocūq; pcōre penitēte post actam penitentiā q̄ agit gratias se esse exauditū ⁊ liberatū de potestate pcī: et reductū in gratiā per quā gratiā pōt libere et fructuose orare in ecclesia ⁊ exaudiri. Item ecclesia cantat istū psal. in agēda defunctoꝝ in ꝑsona cuiuslibet existētis i purgatorio: in quo psal. ille defectus agit gras: q: ꝓ penitentiā ⁊ ecclesiastica sacramenta fuit liberat? a culpa peccati ⁊ receptus in ecclesiā: ⁊ tamē mēbrū xpi et ecclesie cū caritate decessit ab hac vita: sed petit liberari a pena purgatoria dicens. Domin? retribuet ꝓ me. i. tu dñe iesu xpe retribue ⁊ offer ꝓ me merita passionis tue ante patrē: vt recipiat passionem tuam in recōpensationem penarū mearū debitarū qm̄ mia tua est magna in seculum: ⁊ merita tua sunt sufficiēcia ad soluendum ꝓ me: ideo nō despicias opera manuum tuarū quoniā manus tue fecerūt me ⁊ plasmauerunt: ⁊ iterum redemerunt me.

De sūma tri. et fi. cat bo. c. dānam?.

Omine ꝓbasti me et cognouisti me: tu cognouisti sessionem meā et resurrectionem meam.

¶ Titulus advictoriā vel in fine psalmi dō. Ex titulo ꝓz ꝙ danid fecit istū psalmū ⁊ dedit ipm cātorib? ⁊ leuitis vt cantarēt eū ad victoriā vocis ad denotādū ꝙ iste psal. est difficillim? in lra ⁊ sola ꝓpr̄ ꝓfundū thesaurū in eo latentē: ⁊ ideo indiget maximo conatu ⁊ studio ad intelligendū ipm. Sed qz hoc ex nobis nō possum? attingere nisi ex gra dei ⁊ lumine spūsc̄ti: ideo exhortat nos ad votū vt vnusquisq; nr̄m ⁊ oēs simul clamem? ad dñm et pulsem? toto conatu vt aperiat nobis intellectū et sensum ⁊ thesaurū latentē in hoc psalmo gr̄am nobis cōferēdo: et patebit in littera. Iterꝝ dicitur in finē: ad denotādū ꝙ iste psalmus dirigit nos in finē nostrum qui est xps ⁊ vera beatitudo et caput nostrū. Judei autē dicūt ꝙ david loquit̄ in hoc psalmo: vt induceat oēs ad laudandum deū cōmēdando ipm de omnipotentia. Rabi autē Lambi dicit ꝙ totus iste psalm? est vox ipsius ꝑmi adam qui fuit formatus ex puluere terre collecte ex oīb̄us partibus mūdi: ꝓ hoc ꝙ dicitur formasti me ⁊c. Et dicit ꝙ in hoc psalmo loq̄tur adā ꝓ omnib? filiis suis. sed ista positio est falsa. Primo qz iste q̄ loquitur hic ꝓhat se esse immunē ab omni peccato. Secō: qz dicit se surrexisse. Et ideo est dicendum ꝙ xps loquitur in hoc psalmo ad patrē petens ꝓmiū ꝓ labore ⁊ merito sue passionis et resurrectionis.

Passiōis xpi ꝑmium regnū celoꝝ

¶ Unde est aduertendum ꝙ ꝓmium laboris ⁊ passionis xpi erat regnū celoꝝ ꝓmissum ꝑ se et mēbris. Peracto ergo labore xps de iure petit a patre ꝓmiū sue passionis ⁊ resurrectiōis ideo in hoc psalmo interpellat patrē tanq̄ iustum iudicem vt tribuat sibi hāc mercedē: nam iniuste ageret iudex vere cognoscēs laborē militis: si nō retribueret ipsi mercedē multo labore comparatam. Duo ergo principaliter facit. Nam ꝓmo examinat laborē suum. Secō petit mercedem: ibi in fine psalmi. Proba me dē?. Quātum ad ꝓmiū duo facit. Nam primo demōstrat suum laborem esse deo manifestissimū ⁊ notum. Secō ex parte sui demōstrat laborem sibi impositum esse peractū ibi. Mihi autē nimis. ¶ Quantum ergo ad ꝓmū dicit. O dñe pater ⁊ iuste iudex tu ꝓbasti me: cum in mundū misisti: ⁊ laboribus et persecutiōibus me exposuisti: et cognouisti me humilē ⁊ patientē ⁊ mitem ⁊ obedientē in oīb? et cognouisti sessionē. i. passionē ⁊ extasim ⁊ mortē et sepulturā meā et resurrectionē meā. Nam istū laborē assignasti mihi ꝓ quo regnū celoꝝ ꝓmisisti ꝙ me ⁊ mēbris meis: a qua passione et morte ⁊ extasi ego surrexi: nā ꝑ passionē ⁊ mortē ego redemi mea mēbra a morte eterna ⁊ emi regnū celoꝝ meo sanguine et per resurrectionē recuperaui immortalitē et gloriam ꝙ me et ꝓ meis mēbris ⁊ ꝓ toto corꝑe meo ecclesiastico ⁊ mistico. Ergo postq̄ oīa ista cognouisti me ꝓegisse: da mihi celoꝝ regnū lucratū? emptū. Et ꝓbo ꝙ tu cognouisti sessionē meam ⁊c. Nam.

xj.d.c.no lite.

Intellexisti cogitationes meas de longe

xxxij.d.c. erubescant.

senitā meā ⁊ funiculū meū inuestigasti. Et omnes vias meas ꝓuidisti: quia nō est sermo in lingua mea.

¶ Tu intellexisti de lōge oēs cogitatiōes ⁊ vota mea: ⁊ intētiōes meas de lōge. i. ꝓ magnus tēp? ante: ⁊ inuestigasti ⁊ pscrutatus es semitā ⁊ viā meā. i. torū discursum vite mee ⁊ funiculū. i. mēsurā ⁊ limitē vite scz ꝓncipiū ⁊ medium ⁊ finē ⁊ ꝓuidisti oēs vias meas ⁊ opa anteq̄ fierent ⁊ scio supple: qz non est sermo. i. mendacium: nec dolus in lingua mea. vñ in lra Hierony. ꝓf. Nō est dolus in lingua mea: vel sic nō est sermo in lingua mea q̄n tu scias sup. ⁊ sit tibi manifestus.

xxxij.dist. ca. erubescant.

Ecce tu domine tu cognouisti omnia nouissima et antiqua: tu formasti me et posuisti super me manum tuam.

ad aliquis cognitionē

¶ Hic ꝓbat per rōnes qō dicit. D ¶ Unde est aduertēdū ꝙ sex requiruntur ad hoc ꝙ aliquid cognoscat et videatur a nobis. Primo ꝙ sit in tempore ꝑsenti ⁊ nō sit remotum a ꝑsenti: ideo sex requiruntur.

non videmus ea q̄ fuerit tpe belli Troiani: nec que fient cras. Secō ꝙ nō sit remotū nimis a loco nostro: non videmus q̄ sunt in ꝑsia ⁊ india. et etiā si terra ponerek in celo non videremꝰ eam. Tertio ꝙ medium sit diaphanū: quia si esset corꝑ? opacum puta paries in medio nō videremꝰ rem vltra parietē. Quarto ꝙ illud medium diaphanū sit illuminatū. Nā si esset tenebrosum: nō videremꝰ rē quātūcūq; ꝓpinquā. Quinto ꝙ possit imitare ⁊ causare speciē suā i intellectū aut sensum nr̄m. et ideo nō possumus intelligere cogitationes bonm. Sexto ꝙ illa res cognita et visa debeat esse: ⁊ iō ea q̄ nō habēt esse in se: nō possunt videri nec sentiri: ⁊ q̄ nō hñt esse i se: nec in sua specie. nec possunt cognosci ꝑ sensum: nec ꝑ intellectū: qz qō non est nō cōtingit sciri primo posteriorū. Et quo sequit ꝙ si aliqō istoꝝ deficit nō pōt res nec videri nec cognosci. Ergo ser fuit cause ignorātie in aliquo cognoscēte. Primo remotio temporis a ꝑsenti. Secō remotio loci longinqua. Tertio medium opacū. Quarto diaphanū tenebrosum. Quinto defect? est in essendo. Sexto si cognoscens nō illabitur mēti alterius: non pōt cognoscere eius cogitationes. Cū aūt nullū istoꝝ ser possit deo obesse: nec obsiste re: ergo nihil ē ei occultū nec ignotū. nec potest aliquid ignorare. Ideo ser facit dauid in hac ꝑma parte. Nam primo probat ꝙ remotio tēporis non potest impedire diuinā cognitionē. Secundo ꝙ nec remotio seu longinquitas loci. Tertio ꝙ nec corpus opacū. Quarto ꝙ nec diaphanum tenebrosum: nec obscuritas aliqua. Quinto ꝙ nec secretū cordis alicuius cū ipse illabat mētibus bonm. Sexto ꝙ nec defect? in essendo impedit diuinā cognitionē scā ibi. Quo ibo a spiritu tuo. tertia ibi. Et dixi. quarta ibi. Quia tu possedisti. quinta ibi. Nō est occultatus. sexta ibi Impsectū meū: quasi dicat. si tu pr̄ habes oēm tempus tanq̄ ꝑsens ⁊ ea vbiq; ⁊ oīa penetras: ⁊ attingis vsq; ad infimū et summū: et tu tenet ea lux: ⁊ illaberis mētib? et cordib? bonis: et a te ꝓcedūt oīa: ergo nullum bonū te pōt impedire in tua cognitione: quia que sunt que fuerunt venient q; vno mentis cernis in ictu.

ḡre de? scit oīa.

¶ Ergo quantū ad ꝓmū est aduertendum ꝙ causa quare deus scit omnia ꝑsentia ꝑterita ⁊ futura ē: quia omne tempus est ipsi ꝑsens cū ipse sit in eternitate extra ⁊ supra omne tēp? cum es? duratio ⁊ esse sit interminabilis vite tota simul et perfecta possessio. Et ideo oēm tēp? simul attingit sub se cui? ipse sit causa temporis et omnis motus. nam tempus fluit ab eno tāq̄ a sua causa: et oīa que sunt in tempore fluunt ab esse diuino. Et sic deus in cognoscēdo seipm cognoscit omnia que sunt ⁊ que fuerunt ⁊ que erūt: cū a sito esse dependeant. Ideo oēm tempus ⁊ oīa que fuerūt et sunt et erūt in tēpore simul videt vno ictu mētis. vt ait Boetius ⁊ Augustin?. Iō dicit. Ecce domine tu pater cognouisti oīa nouissima: scilicet vltima futura ⁊ antiqua ꝑterita quia tu formasti me i vtero mris mee opere spiritussancti ⁊ posuisti manum ⁊ potentiā tuā super me: et posuisti etiā super me manum et sententiam tuā: qñ peccauit adam qz voluisti vt ego paterer ꝓ eo ⁊ toto humano genere. Ex quo ꝑz ꝙ vere cognouisti sessionē meā ⁊ resurrectionē meā. Et probasti me per experientiā: qui feci qđ voluisti. ¶ Unde est aduertendū ꝙ istud verbum sedeo quandoq; ponit in scriptura ꝓ quiescere: ⁊ sic xps dicit sedere ad dexterā patris: ⁊ oēs sancti in gloria. Et talis dicit sessio quietis qñq; autem ponitur ꝓ pugnare et laborare ⁊ angustiari: et sic dicimus febricitantes insidere et residere in conflictu febrium: ⁊ ille conflictus dicitur sessio: et cum vicerit febres dicit resurgere a sessione: isto ergo modo tota passio et mors et sepultura xpi et omnes labores ⁊ persecutiones quas sustulit dicta est quedam sessio ⁊ cōflictus: ideo dicit xps ad patrē: tu cognouisti sessionē: idest passionem meam et resurrectionem idest victoriam.

Nota.

Mirabilis facta est sciēcia tua: ex me cō fortata et non potero ad eam.

ō pe. di. j. c. ⁊ venit.

Quo ibo a spiritu tuo: et quo a facie tua fugiam.

Si ascendero in celum tu illic es: si descēdero in infernum ades.

Si sumpsero pennas meas diluculo: et habitauero in extremis maris.

Etenim illuc manus tua deducet me: et tenebit me dextera tua.

¶ Hic probat deū ola scire: eo ꝙ remotio loci ipi nō resistit: cum sit vbiq; per substantiā ⁊ virtutē ⁊ operationē. ideo dicit: o pater mirabilis facta est sciēcia tua ex me. i. quā habes ex me. i. de me sicut habet littera Hieronymi: nisi forte supple est sciēcia tua: cōfortata. i. roborata et magna: et alta: et ꝓfunda: ꝙ nō potero attingere ad eam: nec resistere ipsi: nec agere cōtra eam cum tu sis vbiq;: nam quo ibo fugiens a spū ⁊ voluntate et tua notitia: ⁊ quo fugiam a facie ⁊ penitentia ⁊ potentia tua: supple cum sis vbiq;: nam si ascendero fugiens in celū non potero supple euadere qz tu illic es per gloriā: ⁊ si descēdero in infernum ibi ades per iusticiā ⁊ executionē: ⁊ si sumpsero pennas et alas meas. ⁊ voluero volare et habitauero in extremis maris: in oriēte vel occidente: vel ad polos. Etenim idest certe manu idest potēcia tua deducet idest abstrahet me illuc. i. illinc et tenebit me vinctum ⁊ captum. et ponitur illuc ꝓ illinc: nā ista aduerbia localia frequenter cōmunicāt sibi adinicē significationes. vnde psal. cxiij. dicitur: illic naues ꝑtrāsibūt ⁊ ponitur ꝓ illac ideo littera Hierony. ꝓz i hoc loco: ibi manu? tua deducet me. i. illinc. vñ sacra scriptura nō subticitur littere sed sensui. Unde ē notandum ꝙ Christus hic loquitur inquantum homo: et sm humanitatem in qua passus est resurrexit. Ideo dicit se non attingere ad sciētiā patris: cum vt sic sciētia eius sit finita: licet supereminеat cēteris hominibus in summus. In quantum autem deus est et equalis patri: habet eandem sciētiam cum patre.

Universidad de Deusto
Biblioteca

xxxij. dilca. erubescant.

Et dixit forsitā tenebre cōculcabūt me: et nox illuminatio mea in delicijs meis.

Quia tenebre nō obscurabuntur a te: et nox sicut dies illuminabitur: sicut tenebre eius ita et lumen eius.

¶Hic ostēdit deū scire oīa: qz nulla tenebra re sistit ipsi: eo qō ipse est lux p essentiaz illuminās oīa: nam sicut ipsi soli non resistit tenebra cuz de se sit luminosus: imo fugat tenebras et illuminat diaphanum ita deus cū sit lux per essentiaz fugat oēs tenebras et illuminat oīa. Dicit ergo xp̄s loquēs in p̄sona alicuius incipientis: et dixit idest cogitauit: si cogitarē tanq̄ scipies forsitan tenebre cōculcabūt me. i. ponā me i aliquo tenebroso loco vbi tenebre abscōdant me ne videat me de⁹: sed hoc esset superfluum et stultum sup. nā talis nox et tenebra mea esset illūinatio et illuminata respectu dei qui lumie suo illuminat oīa et fugat noctē et tenebras: nam oculos catti simul illuminat mediū de nocte et videt murem: ergo et fortiori deus qui est ipsa lux p essentiā fugat tenebras et illuminat et videt tenebris: qz p eo nullo est tenebra: vñ ḃ dicit ꝓpter stultos peccantes in occulto qui putant q̄ posse ꝑ boles nō vident peccata eorū: sic nec etiā de⁹: ideo dicit nox mea: et illuminatio ē manifesta deo i meis delictis et peccatis. i. peccata mea ita deo manifesta in nocte sicut in die: ideo sequitur quia tenebre non obscurabunt. i. abscōdent a te: nec aliquid in eis latebit. imo nox tibi et ad te illuminabitur sicut dies et mutat persoñā per synecdesim dicens. Sicut tenebre ei⁹: ita et lumē eius: idest deus eodē modo se habet in tenebris sicut in lumine: sicut se habet lumē ad euz ita et tenebra: et sicut videt in lumine. ita in tenebris et non est differentia apō eū. Ab isto ergo psalmo accepit Salomō illud qō dicit Sapiētie ꝓmo Spiritus dñi repleuit orbem terraz et hoc qō cōtinet oīsia scientiā habet vocis etc. Itē infra capitulo septimo. In nationes per aias scās se trāsfert etc. Attingit ergo in fine vsqz ad finem fortiter: et dispoſuit oīa suauiter. Itē ab hoc psal. accepit Boetius. v. de cōsola. carmie ꝓlo illud qō dicit. Puro clarz lumie phebū mellifluī canit oris Homerus. Qui tñ intima viscera terre nō valet aut pelagi radiorū infirma perrumpere luce. Haud sic magni cōditor orbis. Hunc ex alto cūcta tuēri: nulla terre mole resistunt: que sunt que fuerint: venientq; vno mentis cernit in ictu. Quez quia respicit omnia solus verū potis dicere solem. Omnia ergo quinq̄ predicta comprehēdit Boetius in hoc carmine.

Quia tu possedisti renes meos: suscepisti me de vtero matris mee.

Confitebor tibi quia terribiliter magnificatus es mirabilia opera tua: et anima mea cognoscet nimis.

¶Hic ꝓbat q̄ scientia dei etiā se extendit ad ipsa cogitationes hoīm: eo q̄ illabitur mentibus hoīm et possidet secreta cordis nr̄i: et perscrutatur corda et renes: et interiora nr̄a: qđ soli ipsi cōuenit. Et ratio est nam homo nō potest scire nisi quod capit per sensum: sed cogitationes nr̄e aīe faciūt effectū non capiunt aliquā speciē ad extra: ideo nemo potest scire cogitationē alterius nec etiā angelus cū nō habeat scientiā nisi eorū quorum habet species coeretas rerū que sūt a deo facte et create fm speciē etc. Cogitatio aūt et desideriuz hoīs: et effect⁹ voluntatis anteq̄ eliciat actum ad extra manet in sola volūtate: ideo soli deo ē cognitus qui illabitur volūtati: et est ipsi intim⁹: ideo dicit hic xp̄s tu pater nō soli scis opa mea ꝓpter rationes iam dictas: sed etiam scis cogitationes meas: eo q̄ tu possedisti renes. i. secreta mea interiora: et cor meū p illapsum: quod tibi soli cōuenit: qui perscrutaris corda et renes q: intimus oībus reb⁹: cū oīb⁹ intimus esse et oīa dependeant a te inesse: ergo esse tuum est intimum oīb⁹: aliter deficerēt oīa: quia ergo tu possedisti renes meos: vt dictum est et suscepisti me de vtero matris mee: in quo me formasti: ideo mirabilis facta est sciētia tua ex me quā scientiā nemo potest habere tu ꝓpter predicta: ideo ergo pro ceteris cōfitebor tibi gratias agēdo: et absq; semine viri ex solo opere spūsancti in vtero virginali matris mee ex puris sanguinib⁹ me formasti: ideo dico tibi: q̄ mirabilia sūt opera tua in me: magis q̄ in ceteris: ideo anima mea hoc cognoscet nimis: et valde: et non erit tibi ingrata. imo hoc semp cognoscet: et confitebitur tibi: et laudabit te gratias agendo. Littera vero Hieronymi habet Confitebor tibi: quia magnificasti me: quod idem est fm expositionem predictam magis clarum.

xxxij. dilca. erubescant.

Non est occultatum os meum a te quod fecisti in occulto: et substantia mea in inferioribus terre.

¶Hic ostendit q̄ nullū corp⁹ opacum et spissum resistit visui et scientie dei. nam nos nō possum⁹ videre: nisi p diaphanū illuminatū: sed de⁹ non solū videt per diaphanū tenebrosuz in nocte. vt dictū est: sed etiā p mediū et corpus opacum et grossum penetrans lapides et muros: nā etiā videt ossa nr̄a: q̄ erāt carnib⁹ et neruis et pellib⁹ fūt tecta sunt ei manifesta: ideo ait. Os meū qō posuisti in occulto corpis tanq̄ fundamētū non est occultatū: imo manifestū: et tota substātia mea et vita et aīa mea q̄ est posita in inferioribus terre huius corporis nō ē occultata a te: imo manifesta: et etiā substātia mea et totū corp⁹ meū cū erit sepultum in inferioribus terre nō erit tibi occultū: et substantia mea. idest anima q̄ est forma huius corporis: est in inferioribus terre. i. intima materie prime quā immediate informat et dat ipsi esse substantiale nō est tibi occulta. Ex quo ptz: q̄ tibi non resistit tempus: nec locus: nec tenebra: nec corpus opacum: nec secretum cordis: qz oīa penetras: quia es vbiq; et semp et per cōsequēs oīa scis: et nihil te fugit: nec tibi resistit.

¶Nota q̄ Ebenzara p os intelligit penitentiā existentē in materia prima. Jō dicit q̄ os meum fallā opi idest potentia mea nō fuit tibi occultata. Et cō nionē.

No. bene ista septē apō deuz respectu nostri.

Dñe probasti.

erā in embrione. i. dū ego erā in potentia in materia prima anteq̄ haberē esse l actu: iam cognoscebas me: qz nō erat tibi occulta potētia mea i materia prima et etiā substātia mea dū erat l informe et occulta. Intelligit enī p terrā materiā elemēto rū. q. d. nō solū dū erā in materia elementoīū: sz etiā dū erā in potētia materie prime anteq̄ pduceret noscebas me. iō sequit. Imperfectū meū viderūt oculi tui. i. imperfectū meū informem anteq̄ reciper formā in embrione: sz manifeste mentis. Dño qz tollit sacratū latens in bac lra. Scdo ē Dño qz tollit sacratū latens in hac lra. Scdo ē hereticus: qz aīa danid numq̄ fuit i potētia materie cuz sit a deo de nihilo creata in corpe etc. et nō sit educta de potētia materie: sz de sotis per creationē. vt ptz. xvj. de alalibus. Et in libro de ꝓprietatib⁹ elemētoz. Intēdit ergo dicere dauid q̄ iz ossa nostra sint occulta et inuisa: eo q̄ sūt carnib⁹ et pellibus coopta: tñ ipsa ossa sunt deo manifesta: qz carnes et pelles nō obstant diuine visioni et cognitiōi. Itē substātia nr̄a accidētib⁹ coopta nō est ipsi deo occultata: nā iz visus noster nō attingat substam nisi sola accidētia: tñ intellect⁹ et visus diuinus attingit oīa ab infimis vsq̄ ad summū: et sic licet substātia hominis q̄ est anima et materia prima sit occultata et absconsa in inferioribus terre. i. corporis terreni: tamen nō est occulta: immo manifesta ipsi deo.

de dñe. d. iiij. ca. fiat in sacramēt.

Imperfectum meum viderunt oculi tui: et in libro tuo omnes scribentur: dies formabuntur et nemo in eis.

¶Dic ostēdit q̄ res ante suū esse erāt ab eterno cognite ipsi deo. et sic cognoscit oīa anteq̄ fiāt.

¶Ad cuius euidentiā est notandū q̄ ista septē sūt habent ad ordinē apud deū respectu nostri. s. dilectio. electio. predestinatio. scriptio in libro vite. vocatio. iustificatio. magnificatio. siue beatificatio: nā de⁹ primo ab eterno dilexit suos futuros. Scdo elegit eos separādo ab improbis et reprobis futuris. Tertio scripsit eos in libro vite fm eternū ꝓpositū. qz formaliter et distincte ꝓposuit eos saluare. Quarto predestinauit eos ad gloriā futurā preparādo eis gr̄az: que q̄dē quatuor fuerūt ab eterno in diuina volūtate. Quinto ex tpe vnūquemq̄ predestinatorum vocauit. Sexto ipsos iustificauit i hac vita. Septimo ipsos magnificauit siue glorificauit et beatificauit in celo. Sed de his septē actibus dei omissis tribus enumerat quatuor apostol. ad Roma. viij. vnde dicit. Quos de⁹ predestinauit hos et vocauit: et quos vocauit hos et iustificauit quos autē iustificabit hos et magnificauit in gloria supple. Sed ad ephes. j. ponit quasi tres ꝓmos cum dicit Benedictus deus et pater domini nr̄i iesu xp̄i qui dilexit nos et elegit in ipso ante mūdi cōstitutionē: vt essemus sancti et immaculati q̄ ꝑdestinauit eos etc. Ex quo ptz q̄ quinq̄ fuerunt ab eterno. Nam primo deus nouit oēs tam bonos q̄ malos. Scdo dilexit quos voluit futuros bonos. Tertio elegit bonos separando a malis: et p cōsequēs tunc reprobauit etiā quos p̄scivit et ꝓuouit futuros malos. Quarto bonos scripsit in libro vite: et malos in libro mortis. Quinto bonis preparauit gr̄am et hec ō predestinatio. Ex qb⁹ oībus ptz q̄ de⁹ ab eterno prenouit oēs tam bonos q̄ malos: nā dilectio ꝓsupponit noticiā fm August. et veritatem.

Liberdn plex in q̄ oīs scribuntur.

¶Sed iterum est aduertendum q̄ iste liber in quo omnes ab eterno sunt scripti est duplex vnus dicitur liber vite et predestinationis: alius liber mortis. In libro vite scribunt oēs predestinati et electi. In libro aūt mortis scribūtur mali et reprobati. Sed etiā liber vite est duplex. vn⁹ qui dicit liber vite fm eternū ꝓpositū: in quo scribunt soli predestinati q̄s de⁹ elegit ab eterno et ꝓposuit saluare: et iste ꝓprie dicit liber ꝑdestinationis. Scdo dicit liber vite fm presentē dispositionē. nā q̄cunq̄ quis est in gr̄a scribitur in isto libro: qz p illo tempore est deo charus et acceptus fm p̄sentem et talē dispositionē: eo q̄ vixit per gr̄am: sed q̄n perdit gr̄am p peccatuz. tunc delet de isto libro vite: et scribitur in libro mortis. i. dānationis: et quādo per penitentiā reuertit ad gr̄az: tunc delet de libro mortis et rescribit in hoc libro vite. sed si est predestinatus numq̄ deletur de primo libro vite. s. de libro predestinationis fm eternū ꝓpositum. Ex quo patet q̄ multi sūt scripti in libro predestinationis fm eternū propositum qui nō sunt scripti in libro vite fm presentem dispositionē: sic Paulus et Augustinus qui ab eterno fuerunt predestinati: sed p multa tempora fuerūt scripti in libro mortis fm p̄sentem dispositionē dum fuerunt in peccato et infidelitate. Et multi possunt esse scripti in libro vite fm presentē dispositionem qui sunt scripti in libro mortis et reprobationis fm eternū propositū sicut potuit cē iudas si aliqn fuit in gratia. Scdo sequit q̄ sicut est duplex liber vite. s. predestinationis et presentis dispositionis: ita est duplex liber mortis. Unus fm eternū ꝓpositum: in quo sunt scripti oēs prescīti et reprobati: q̄s deus ab eterno prescīuit fine penitētia morituros: et alius est liber mortis in quo scribunt oēs qui sunt extra gr̄am in peccato. Tertio q̄ nemo pōt deleri de primo libro predestinatiōis: nec de primo libro mort⁹ fine reprobatiōis: quia vterq̄ respicit eternū ꝓpositū: sed tam de libro vite q̄ de libro mortis fm presentē dispositionē quotidie possunt boles deleri et rescribi et scribi. Unde de hoc scdo libro vite dicebat moyses. Dñe dele me de libro vite si nō dimittis eis hanc noxam. Exo. xxxij. Quia de primo libro nemo desiderat nec potest deleri. quasi diceret Moyses. Dñe si eis nō pepercēris incidā in peccatū: et murmurabo cōtra te: et sic perdam gratiā: et per cōsequēs delebor de libro vite fm presentē dispositionez. ¶Scdo est notandū q̄ diuersa est causa descriptionis horū duorū primoz librorū. nam de⁹ nō ideo scripsit predestinatos i hoc libro: qz bonos futuros prenouit. Sed qz ipse primo diligere et eligere eos voluit: et vt boni essent eis gratiā preparauit: et eos ad gratiam vocauit. vt dicit apl̄us ad Ephesios. j. qui elegit nos ante mūdi cōstitutionē: vt essemus sancti etc. Ex quo patet q̄ causa predestinationis et scriptionis in libro

cā descriptionis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

vite nō inest predestinato: sed in solo deo. Sed p oppositū est de reprobatis: nā de nō fuit causa reprobationis eox. sed ideo eos scripsit ab eterno in libro reprobatiōis t mortis: q; ab eterno presciuit eos futuros malos: t in pctō morituros. Ideo liber mortis nō ponit in deo: nisi obiective: sed in reprobat? ponit subiective: vt dictū est psalmo. lxviij. In quo libro sunt scpti inf deles etc. De quo psalmo. lxviij. deleant de libro viuentiū: t cū iustis nō scribant. In libro autem vite et predestinationis est pmo scriptus Christ? ab eterno: vt patet psalmo. xxxix. in capite libri scriptū est de me etc. Et ex consequēti est scripta ꝙ Maria. t postea apostoli: t ex cōsequēti omnes martyres t oēs iusti. vt ait xps Matth. v. t x. t Luce. x. Gaudete t exultate qm nomina vra scripta sunt in celis. Ex quo patet ꝙ soli deo ab eterno est cognit? totus numerus electox t reproborum. Probatur q; ab eterno eos scripsit i illis duobus libris: t sequit ꝙ etiā presciuit et pnouit omnes futuros boles tam bonos q̄ malos qui erunt in nouissimis temporib? antichri sti: quox nullus est in presenti tepore. Ideo dicit dauid in hoc versiculo. O dñe nō solū fuerūt note ceature postq̄ fuerunt create: sed etiaz ab eterno anteq̄ essent in perfecto suo esse: nā oculi tui viderunt me imperfectū idest anteq̄ fierē. Littera antē hieronymi habet. Informē adhuc me viderunt me oculi tui. i. ab eterno anteq̄ formarer. et i libro tuo oēs scribent id est sunt scripti t ab eterno t apparebūt scripti in die iudicij: quādo aperient libri. s. vnus liber ꝙ est vite: t alter qui est mortis. Apoca. xx. Ergo si ab eterno oēs sunt scripti in libro tuo mortis t vite: ergo ab eterno oēs pnouisti: t pcipue me pnouisti qm̄ in capite libri vite scripsisti. Itē dies formabunt: t nemo ē in eis. i. tps nouissimū venit: in q̄ nemo est adhuc: t tū iam nouisti oēs qui erūt in illo tpe: t sic nihil ignoras. Ex his ergo sex q̄ dicta sunt potest ꝓbari ꝓpositio ꝓposita in pncipio. Nam si de? cognouit ola nouissima t antiq̄: eo ꝙ cōprehēdit simul oīe tps: et est vbiq; t videt tam in tenebris q̄ in luce et tam per opacū q̄ p diaphanū: et possidet t seruat omnes t cuncta p illapsum t ab eterno preuidit omnia anteq̄ formarent: t oēs boles scripsit in suis libris eligēdo t predestinādo iustos: t reprobādo malos: ergo cognouit humilitatē t obedientiā t patiētiā t sessionem t resurrectionē xpi: t potest ipm hīe examinatū t ꝓbatū per ola. t per cōsequēs xps iuste potest mercedē petere. ¶ Ad cui? maiorem declarationē est aduertendum. eo ꝙ dicit. Probasti me t cognouisti me etc. Quod q̄n deus de? abraā tentauit abraam ꝓcipiēdo vt immolaret filiū unicū t dilectū Isaac: nō tētauit vt de nouo cognoscere. sed ꝓbaret eius obedientiam: nec voluit hoc ꝓbare apud se cū ab eterno cognouit ipsius obediturū t suis ꝓceptis obtemperaturū sed vt toti mūdo ꝓbatū redderet t ostenderet inquātū Isaac figurabat xpm deo patri p ola obtēperaturū: t sic de? ꝓbauit obedientiā ipsius abrae t obedientiā t humilitatē ipsius isaac: sed de? nō cognouit patientiā p effectū: q; effect? illius sacrificij nō secut? est: nō ꝙ abraam t isaac nō fuerint parati obedire: sed q; de? noluit: eo ꝙ illud fiebat in figura xpi: sed secut? t implet? est effect? sacrificij in ariete q̄ inter vepres apparuit: q̄ loco ipsius Isaac immolat? est: p quō figuratur ꝙ sicut p morte illius arietis fuit Isaac liberatus a morte: q; loco illi? aries mortu? est: ita xps erat immolandus p toto gne humano: cui? morte oēs eramus liberādi a morte ppetua: ad quā cram? destinati. Ex quo p; ꝙ xps fuit figurat? p abraā et isaac quoad obedientiā et humilitatē cuz decreuit pro omnib? mori cum dicit. Nō sicut ego volo: sed sicut tu: fiat volūtas tua: sed figurat? est p arietē cū realiter in cruce spōte passus est: t sic p; ꝙ de? pr nō solū ꝓbauit obedientiā t humilitatē xpi: sed etiā cognouit eī? passionē t sessionē p effectū t p experientiā. t ꝓbauit t cognouit eī? obedientiā t humilitatē et patientiā in tota eī? passione t sessione. Ideo dicit xps in ꝓncipio O dñe pater tu ꝓbasti me. i. ꝓbatū ondisti humilitatē t obedientiā meā: q; sponte me obtuli ad mortē: cū dixi in horto fiat volūtas tua: t cognouisti me p effectū nō solū ꝓbasti me in voto sicut ꝓbasti abraam: sed cognouisti sessionē t resurrectionē meā per effectum: sicut immolatus fuit ille aries in effectu pro Isaac: ita mortuus sum pro omnibus realiter in actu.

de? abraā tentauit

Mihi autē nimis honorificati sunt amici tui deus: nimis confortatus est principatus eox. xxiij. q. j nō turbatur. gen. xxj.

Dinumerabo eos t super arenā multiplicabuntur: exurrexi et adhuc sum tecum.

¶ In hac scda pte xps explicat laborē suū apud patrē ostēdens se impleuisse oīa que ipsi per patrē fuerāt imposita: t ꝓpter que pater ipsum misit in mundū. D ¶ Ad cui? intelligētiam est notandū: ꝙ xps in lege ꝓmissus tria erat factu rus in mūdo in suo aduentu t legatione: q̄ pertinebant ad officium suum. Nam pmo debebat implere t verificare oīa que fuerant patriarchis: t ꝓphetis in lege promissa: t breuiter debebat implere in se oēs scripturas veteris testamenti: vt patet Matthei. xxvij. totum hoc factū est: vt adimplerentur scripture prophetax. Itē ipsemet saluator dicit Luc. xxiiij. oportet impleri omnia que scripta sunt in lege et ꝓpheris et psalmis de me. Itē Iohā. xviij. Ad hoc nat? sum t ad hoc veni in mundū: vt testimoniū perhibeā veritati. i. vt verificem t impleam oīes scripturas. Secūdo venit christus ad vocandū t iustificandum per passionē et legē euangelicā et ecclesiastica sacramēta: quos pater ꝓdestinauerat vt eos per resurrectionē magnificaret: vt patet ad Rom. viij. t Job. xiiij. cū dicit. Nemo venit ad patrem nisi p me. Itē Matth. xx. Sedere ad dexterā meā aut ad sinistrā nō est meū dare vobis: sz q̄b? paratū est a patre meo. i. illis quos ab eterno ꝓdestinauit. Tū officiū xpi fuit vocare t congregare et iustificare ꝓdestinatos p passionē et sacramēta: t eos magnificare t sublimare ad immortalitatē p gnalē resurrectionē. vt p; Esa. xl.

xps erat facturus tria.

et Ezechielis. xxxiij. vbi dicit ergo ipse requirā oues meas etc. Tertio xps debebat cōsummare cursum suū t officiū hui? mundi in secundo aduētu: puta cum fuerit cōpletus numerus electox predestinatox: q; tūc ex venire ad iudiciū generale t tribuere vnicuiq; secūm opera eius: puta obstinatis penam eternam: t iustis regnū celorum. et ipse dicit. Matthei. xxv. t tūc reddet regnū t hereditatē deo t patri. vt ait Apls pmo ad Corin. xv. q; sponsa erit ornata vestib? immortalitatis: t tunc introducet cū sponso in celestē hierusalē. vt patz. Apo. xxj. Itē ergo tria mysteria explicat xps per os dauid i vltima gte hui? psalmi. Nam pmo demōstrat apud patrē in die iudicij qualiter ipse vocauit t iustificauit t magnificauit oēs ꝓdestinatos t compleuit numerū electorum. Scdo petit apud patrem vt destinētur bānati in penā eternā. Tertio petit p iustis et electis gloriam eternam: secunda ibi. Si occideris deus peccatores. tertia ibi. Proba me de? xps petit heredi tatē p suis membris.

¶ Quantū ad pmū est aduertendū. ꝙ in his duobus versibus latet magn? thesaurus t maxima mysteria: ad que iudei nō possunt attingere eo ꝙ occecauit eos malicia cozne t intelligat sacramēta ybi absōsa: q̄ sine gra intelligi nō pnt. Nā rot? iste psalm? specialiter isti duo versiculi fundant super quinq; ꝓmissiones inter ceteras factas patribus antiquis in quib? dauid in spū ꝓuidit premiuz passionis et resurrectionis xpi: ideo fecit istū psalmū in quo introducit xpm loquentē t penitentē hereditatē regni celorum in premiū p membris suis. vt dictum est. Quartū ꝓmissionū prima fctā est ipsi abrahe. Gen. xv. cuz deus dicit. Noli timere abraam ꝓtector tu? ego sum: t merces tua magna nimis: cui abraā rndit Dñe quid dabis mihi cū vadam absq; liberis etc. cui dens dicit. nō erit heres tuus Eliezer: sed qui egredietur de vtero tuo ipsum habebis heredē t educens ips foras dicit. Suscipe celū et numera stellas si potes: t erit semē tuū etc. per q̄ cognouit tunc abraam et postea dauid in spiritu et p reuelationē: ꝙ xps erat nasciturus fm carnē de ꝓgenie abrahe: cui competebat celū in hereditatē. et ꝙ filij abrahe fm spū et ꝓmissionē q̄s xps erat regnaturus per baptismū erāt multiplicandi sicut stelle celi: t ꝙ soli xpo erat cognoscendus numer? celox t predestinatorū. Ex quo p; ꝙ merces t premium t hereditas xpi t suox non erat in terra: sed in celo. Unde nos non habemus: ꝙ de? ꝓmiserit hereditatē in celo: nisi in illo capitulo: ideo canit ecclia: sctūs michael repsentet eos in lucē sanctā: quā olim abrahe ꝓmisisti t semini ei? etc. Unde per illas stellas celi designabatur numerus predestinatox t filiorū abrahe fm promissionem in celo collocandorum.

¶ Secunda ꝓmissio facta est eidē abrahe Gen. xxij. cū de? dicit abrahe per angelū. Per memetipsum iurauī: q; fecisti rē hāc t non pepercisti filio tuo vnigenito ꝓpter me: bndicam tibi: t multiplicabo semē tuū sicut stellas celi: t velut arenam q̄ est in littore maris possidebit semē tuus portas inimicox suox: t in semine tuo bñdicent oēs gētes etc. Dic ꝓuidit dauid i spū et p sacrificium abrahe: t Isaac et illius arietis: qualr xps erat ꝓ oībus nobis Imoland? sicut dictū est: q̄tr premiū passiōis xpi a deo ꝓmissum erat hereditas celi: t ꝙ xps futur? de genere Abrahe i quo oēs gētes erāt per baptismū bndicēdē: t quō fideles nō solū erāt multiplicandi sicut stelle celi sed etiā sicut corpuscula arene q̄ est i toto littore maris: t quō illi filij abrahe regenerati p xpm erāt possessuri portas inimicox. i. sedes angelorū malorū qui de celo ceciderūt per superbiā etc.

duplices filij abrahe.

¶ Sed est valde aduertēdū ꝙ in hac ꝓmissiōe nō rificant t distinguūt duplices filij abrahe. Nā p hoc stellas celi itelligunt filij ꝓmissionis t ppōs xpianos: sed per arenam que est in littore maris intelligunt filij carnis t terreni: sicut fuit iudei moderni: t sarraceni: qui descēdunt ab abraam per ismaelē t Esau. vñ locus illox est celum. Sz locus istox est ipsa terra. Etiaz distinguūt due ciuitates. Una celestis. t altera terrena. ¶ Tertia promissio facta ē ipi Jacob Gen. xxviij. i bethel qn vidit scalā in somnijs habentē pedē i terra t summitatē in celo: t āgelos ascēdentes t descendētes: t vidit dñz innixū scale dicētē ipsi: tibi dabo terrā hanc etc. Ubi ꝓuidit Jacob t dauid: ꝙ xps erat crucifigend? in cruce: per quā tanq̄ p scalaz eramus in celū ascensuri: p hoc etiā ꝓmittebat xps cruci affigēdus: q; in cruce lucratus ē nobis regnū celorū etc. ¶ Quarta ꝓmissio facta ē a deo p os Jacob ipsi iuda in ꝓsona oīm fideliū Gen. xlix. cū Jacob bñdixit iuda dicēs. Juda te laudabūt fratres tui: manus tue in ceruicibus inimicorum tuox. Adorabūt te filij pris tui catul? leonis iuda. Ad predā fili mi ascēdisti. requiescens accubuisti vt leo et quasi leena. Quis suscitabit eū. nō auferetur sceptrū de iuda: nec dux de femore ei?: donec veniat qui mittēd? est: t ipe erit expectatio gentiū: ligās ad vineā pullū suū t ad vitem. o fili mi asinā suā lauabit in vino stolam suā: t in sanguine vue palliū suum: pulchriores sunt oculi ei? vino: t dētes ei? lacte cādidiores.

No. hui? promissi expositionem.

¶ In quib? ādē verbis vndecim mysteria intellexit dauid i spiritu. Primo ꝙ xps rex messias erat nascitur? de tribu iuda. Scdo ꝙ in ei? aduētu erat auferēdū sceptrū t statio de tribu iuda. Tertio ꝙ totus popul? iudeox t oēs filij israel aliarū tribuū debēāt laudare xpm videtes signa t miracula: q̄ facturus erat in iudea t galilea et ꝓpter ꝓdicationē t doctrinā. Quarto ꝙ licz oēs filij israel fm carnē debebāt eū laudare: tū soli filij israel fm spūm et ꝓmissionē erant adoraturi xpm: q; nō oēs iudei nec filij aliarū tribuū cōuersi sunt: iō ait. adorabūt te filij pris tui scilicz israel fm spū. Quinto ꝙ erat occidendus in sanguine cū dicit lauabit i vino stolā suā. i. carnē etc. Sexto ꝙ erat ascensurus in crucē t ibi recuperaturus predam a diabolo. Septimo ꝙ erat sepeliendus i sepulchro q: dicit: quieuisces accubuisti. Octauo ꝙ inde erat resurrecturus virtute diuinitatis: sicut leo suscitat filios rugitu suo cū dr vt leo t quasi leena: quis suscitabit eum. Nono ꝙ post resurrectionē erat ligaturus populū gētilem ad vineaz. i. ad ecclesiā: t subiugaturus. et etiam asinam. i. populū iudeox: t sic ex duobus

Universidad de Deusto
Biblioteca

erat facturus vnā ecclesiā fundatā supra petrā. Decimo q̄ apostoli ⁊ martyres: ⁊ doctores: q̄ sūt oculi xpi: erāt honorandi: et debeāt triumphare de inferis et tyrānis cū dicit: q̄ erūt pulchritudo vino rōne sanguinis effusi. Et octes xpi: q̄ sunt omnes ceteri fideles per baptismū mūdati ⁊ iustificati: erāt futuri cādidiores lacte ratione puritatis. Undecimo q̄ christus erat iudicaturus ⁊ punitorus cruciatus inimicorum infidelium.

flora.

¶ Quinta promissio facta fuit ipi Moysi Deut. xviij. cum dicit dns. ppheta suscitabo de medio fratrū tuoꝝ similem tui: et ponam verba mea in ore eius: loquetur q̄ ad eos quecunq̄ dixero illi Et qui verba que loquetur nō audierit vltor ero stam. In quib⁹ verbis: tria premisit dauid i spiritu. Primo q̄ xp̄s erat nascitur⁹ scd̄m carnē de populo israel. Secūdo q̄ ex parte dei pfis erat nouā legē euangelicā nunciaturus ipsi populo israel. Tertio q̄ oēs continentes xp̄m et legem euangelicā: erāt in vltione grauiter puniendi p deū patrē. Ex supradictis etiā ꝓmissionib⁹ p̄z q̄ xp̄s in lege ꝓmissus in suo primo aduētu debebat nouā legē euāgelicaz ferre: ⁊ p̄destinatos qui ab eterno erant scripti in libro vite vocare et iustificare: ⁊ in vnam eccl̄iam congregare: ⁊ ad immortalitatez sublimare: ⁊ vniuersaliter omnia que erāt scripta in lege et prophetis adimplere que oia manifeste adimpleuit: et perfecit vt p̄z per totum discursum euangelicum. Nam primo de semine dauid carnē assumpsit: ⁊ legē euangelicā predicauit: ⁊ oēs per mortē ⁊ passionem redemit: ⁊ per se ⁊ per apostolos suos in ecclesiaz vocauit: et per sacramenta ecclesiastica iustificauit ⁊ discipulos suos de infimo statu ad apicē apostolatus sublimauit ⁊ honorauit: ⁊ p̄ncipes terre constituit ⁊ eorum principatū per regenerationē baptismalē per totū mūdū multiplicauit Et sic nō solūmodo honorauit apl̄os: sed etiam martyres et doctores: ⁊ oēs fideles: quib⁹ cōtra mundū ⁊ diabolū in omnibus psecutionib⁹ ⁊ tentationibus victoriaz condonauit. Unde ex suis fidelibus alios quidē fecit ꝓpheras: alios apl̄os: alios euangelistas: alios martyres: alios virgines: alios doctores: alios cōtemplatiuos: alios penitentes. Et sic vnūquēq̄ in suo gradu honorauit. Sed maxime honorabit eos in fine mundi cū oēs electos cōpleto electorū numero: ad immortalitatē sublimabit. ¶ Hoc ē ergo q̄ xp̄s dicit ad patrē in hac parte: dicit ergo O pr̄ iam sunt mihi honorati amici tui .i. iam honorauit mihi. i. valde oēs amicos q̄s ab eterno dilexisti ⁊ predestinasti: q̄s eos ad fidē vocauit: ⁊ p passionem ⁊ baptismū iustificauit: ⁊ dona gratiarum eis distribui faciendo quosdā apostolos: et quosdam euangelistas ⁊c. ⁊ eis victoriaz contra in omnibus persecutionibus ⁊ tentationib⁹ cōtra diabolū ⁊ mundū: intantū q̄ idolatriā deleuerūt: ⁊ oēs reges ⁊ p̄ncipes terre: ⁊ pplos gētium iugo fidei subiecerūt. ergo valde mihi .i. a me honorati sūt: q̄ cū essent plebei ⁊ piscatores eos p̄ncipes terre ostituit: ⁊ p̄cipat⁹ eoꝝ nimis consortat⁹ .i. augmētatus ⁊ multiplicatus est q̄ oēs partes mundi: q̄ ad predicationē eorū oēs regenerati sunt: et facti cines ⁊ filij ecclie. et sic diuumerabo .i. dinumerauī eos: quia complet⁹ est nūerus electoꝝ in eis. Ūn trā ꝓperatus est numerus electoꝝ: q̄ sup arenā multiplicabunt: et sic iam impleni q̄d tu promisisti eidez abrahe Gen. xv. scz. q̄ multiplicares semen ei⁹ sicut stellas celi. Itē impleui etiā ille q̄ pmisisti abrahe Gen. xxij. .f. q̄ multiplicares semē ei⁹ sicut arenā que est littore maris: ⁊ in eo bñdicerent oēs gētes. Ecce q̄ in me qui sum de genere abrahe fm carnē benedicte sunt oēs gētes: et sanctificare q̄ regenerationē baptismalez: ⁊ oēs facti sunt filij abrahe fm promissionem et spiritum ⁊ sic multiplicati sunt super arenam: que est in littore maris: et in eis completus est numerus electorum. Itē iam impleui q̄d promisisti per Jacob Gen. xlix. in benedictiōe Juda. q̄ iam accepi carnē ex tribu eius: ⁊ iam abstuli sceptrū de tribu Juda: ⁊ iam ascēdi in crucem. et recuperaui predā quam diabol⁹ tyrānice possidebat. Et ī quieui ⁊ accubui in sepulchro vt leo: ⁊ iam surrexi a mortuis: ⁊ iam sum tecū sedēs ad dexterā tuā. ergo redde mercedē mihi. scz da hereditatē regni celoꝝ ī pro mēbris meis: et da malis penaz eternā: ⁊ bonis gloriam ꝓmissam: postq̄ me constituisti iudicez vinoꝝ ⁊ mortuoꝝ: q̄ tā cōsummaui cursuz meū: ⁊ compleui numerū electoꝝ: ⁊ sicut suscitasti me suscita meos ad gloriam.

xxiij. qō. iij. c. displiceat.

Si occideris dē peccatores: viri sanguinum declinate a me.

Quia dicitis in cogitatiōe: accipient in vanitate ciuitates suas.

¶ Postq̄ superius examinauit cām suaz: ⁊ iusticauit seipsum ostēdēs se ꝓgisse: ⁊ cōsummasse cursum suū: ⁊ laborē ipsi impositū: in hac particula fulminat sniam ō impios ⁊ obstinatos destinās eos ad penā eternā. ¶ Ad cui⁹ intelligētiā est notandū. q̄ xp̄s ex p̄cepto patris venit ī mūdum: ad declarandā legē ⁊ ostendēdā mūdo voluntatē patris eius. Et sic p̄mo vocauit iudeos ad fidē euāgelicā: in qua docuit ⁊ predicauit oia ista terrena esse cōtēnenda: ⁊ spem et finē nostrū in bonis celestibus esse constituendū: sed scribe et pharisei ⁊ maior pars iudeoꝝ cum essent dediti superbie ⁊ auaricie et mundanis affectionibus noluerūt venire: sed tm̄ secuti sunt eū duodeci apl̄i ⁊ pauci discipuli: ceteri aūt non solum cōtēpserūt doctrinā ei⁹: sed etiā eū odio gratis habētes interfecerūt. et ī post resurrectionem xp̄s misit apl̄os suos p vniuersū mundū: ad p̄dicandū euāgeliū oīi creature: ad quoꝝ p̄dicationē multi pp̄li cōuersi sunt: sed p̄ncipes et reges illoꝝ populoꝝ apl̄os interfecerūt. Et, sic per successum tp̄is ⁊ tyrāni doctrinā xp̄i odio et irrisui habentes multa milia martyrum occiderunt.

xxx. pe. tit dāna tionem malorū.

Ъ ¶ Unde Julianus apostata xp̄ianos deridebat et doctrinā xp̄i: q̄ ipa terrena cōtēnebāt: ⁊ in celo mānsiones beatas ꝓmittebāt. Ūn xp̄ianis irridendo dicebat: xp̄s precipit ⁊ dicit si vis perfectus esse: vende omnia que possides et da pauperibus: ⁊ habebis thesaurum in celo: ⁊ dicit etiā: qui nō renūciauerit oīb⁹ q̄ possidet: non

Die probasti.

potest meus esse discipul⁹ ⁊c. Unde dicebat ipse Julian⁹ vos xp̄iani poss̄ nō poteritis possidere bona tpalia nos auferem⁹: ⁊ possidebim⁹ res vestras: vos aūt possidere eas mānsiones ⁊ ciuitates beatas quas ī celo expectat⁹. Et Julian⁹ auferebat xp̄ianis bona tpalia: ⁊ eos fustib⁹ cedebat pr̄ ī ecclesiastica historia Eodē mō Deci⁹ irrogabat Laurētiō: ⁊ Datian⁹ Uincētium: ⁊ Dasca Lucilā: ⁊ Marēt⁹ katherinā. vt p̄z ī historiis eoꝝ. et ideo xp̄s oīa ista examinabit: ⁊ indicabit improperabit obstinatis ⁊ dānat⁹ ī vniuersali iudicio: imo oēs scī et iusti accusabūt psecutores suos ante xp̄m iudicē in illa die. de quo vltionē de eis. vt p̄z Sap. v. q̄ tunc stabūt iusti ī magna cōstātia aduersus eos q̄ se angustiauerūt et qui abstulerūt labores illoꝝ accusando eos: sed tūc illi tyrāni videntes se ꝓfusos: ⁊ videntes pauperes ⁊ iustos ds ipsi cōtēpserāt ⁊ occiderāt ī trāto bono re sublimatos turbabunt cū ore horribili dicentes intra se. Hi sunt quos aliq̄n habuim⁹ ī derisum ⁊ similitudinē improperij: nos insensati vitā illoꝝ extimabam⁹ insaniā ⁊ finē illoꝝ sine honore. Ecce quō cōputati sūt int filios dei ⁊ int scōs sors illoꝝ ē ⁊c. Et tūc xp̄s iudex tm̄ examinatis olb⁹ istis fulminabit sniam ꝓra istos impios dicēs Discedite a me maledicti ī ignē eternū Mat. xxv. Et ꝑ ē q̄d dr xp̄s ī hac ꝓticula. Ūn cōuersus ad patrē ait. O pr̄ deus si occideris pctōres .i. cum tu occides ⁊ destinabis pctōres ad mortem eternā in die iudicij. Ego qui ero iudex ex parte tui eis iudiciū facere ⁊ potestatē commisisti: fulminādo sniam dicā eis. O viri sanguinum ⁊ peccatores ⁊ homicidē q̄ meos apl̄os ⁊ martyres occidistis ⁊ iustos afflixistis: declinate ⁊ discedite a me maledicti ī ignē eternū qui parat⁹ ē diabolo ⁊ āgelis ei⁹: eo q̄ dixist⁹ ī cogitatiōe ⁊ corde vestro irridēdo legē meā ⁊ apl̄os ⁊ ceteros iustos accipiāt xp̄iani ciuitates et mānsiones suas quas in vanitate ⁊ frustra ⁊ ī vanū expectāt possidere in celo: dūmodo nos fruamur bonis q̄ in mūdo sunt ⁊ possideam⁹ ⁊ usurpem⁹ bona eoꝝ: hoc vos tyrāni ⁊ obstinati ⁊ viri sanguinū irridēdo dicebatis electi⁹ meis: ideo declinate ⁊ discedite a me in ignem eternū ⁊c. Et tunc christus conuersus ad patrem iustificans seipsum dicit.

lxxxv. di. ca. odio. ⁊. xxiij. q. iij. duo.

Nonne qui oderunt te domine oderā: ⁊ super inimicos tuos tabescebam.

Perfectio odio odoz̄ illos: inimici facti sunt mihi:

¶ O oēs nonne bene scis q̄ ego oderā oēs istos obstinatos qui oderūt te ⁊ cōtēpserūt te ⁊ interfecerūt electos tuos ⁊ tabescebā et indignabar sup inimicos tuos cū talia scelera cōmittebant ꝙ si dicat. isti obstinati nō possūt habere excusationē: q̄ tā veni ī mūdo et predicaui cōtra vitia eoꝝ exhortādo eos ad iusticiā ⁊ vtutes ⁊ idigna bar ⁊ tabescebā cōtra eos dicēdo: ve vob scribe ⁊ pharisei qui comedit⁹ domos viduaꝝ ⁊c. vt p̄z Mat. xxiij. ⁊ p totū discursum euāgelicū. Ūn in tali indignatiōe nō vitioso: ꝙ ꝑfecto odio oderā ī eis nō naturā: ꝙ vitia que quidē vitia eis, debā delere inserēdo vtutes: ꝙ ipsi tanq̄ mundani et incorrigibles inimici facti sunt mihi ⁊ sic interfecerūt me: hoc ibidē fecerūt tyrāni in mēbris meis: q̄ multa milia martyrū occiderūt. Ex quib⁹ p̄z q̄ illi obstinati nullā habēt excusationē. Nā si nō venissem ⁊ locut⁹ eis nō fuissent q̄ me ⁊ discipulos meos ⁊ p̄dicatores meos: peccā nō haberēt: nūc aūt excusatiōez nō habēt de pctō suo. Nam si opa nō fecissem ī eis q̄ nemo alius fecit peccatū nō haberēt: nūc aūt ⁊ viderūt ⁊ oderūt me et patrē meū. Joh. xv. Et sic isti obstinati facti sunt mihi ⁊ tibi. O pater. Et iō xp̄s dicit ad oēs obstinatos. O viri sanguinū declinate a me et descēdite in ignem eternū postq̄ vocauī vos ad nuptias ⁊ ad cenam: ⁊ nolluistis venire.

Supra. xxx. a. xxxij. dist erubescāt.

Proba me deus ⁊ scito cor meum interroga me ⁊ cognosce semitas meas.

Et vide si via iniquitatis ī me ē: ⁊ deduc me in via eterna.

¶ Postq̄ xp̄s examinauit ⁊ iustificauit seipsum ostendens se cursum suū peregisse: ⁊ fulminauit sniam ꝓra obstinatos ⁊ impios: nūc aūt in fine psalmi ꝯcludēdo: quasi epilogādo petit hereditatē regni celoꝝ p̄ suis electis. vñ dicit. O oīe pater ꝓba me ⁊ scito cor meū. i. iam ꝓbasti me ꝙ effectū ⁊ sciuisti cor meū: q̄ nihil te latet nec tibi obstat q̄ nec remotio tp̄is: nec loci distantia: nec tenebra: pōt impedire cognitionē tuā: q̄ oīa nouisti ante q̄. sicut dictū est. Et tā cognouisti semitas meas tā interrogasti me de olb⁹: vide ergo si via iniq̄tatis in me ē: ⁊ ponē si ꝙ q̄: ⁊ nō. i. tu vidisti: vides: q̄ in me nō est via iniq̄tatis: q̄ tā examinauī oīa mēbra mea: ⁊ electos meos ⁊ ī eis nō inueni viā iniq̄tatis: nec pcm̄ ergo deduc me eā eis in via eterna. quasi dicat. Da mihi hereditatē regni celoꝝ ꝙ eis: q̄ ꝙ eis laborauī et cursum cōsummauī. ergo da eis coronā iustitie: q̄ tā vocauī eos ⁊ iustificauī ⁊ honorauī eos ⁊ cōpleui nūez electoꝝ. ꝙ dat eis pmiū laboꝝ meoꝝ

Dubium

A ¶ Sz hic videt esse maximū dubiū. Nā videt ꝙ nō petit illā hereditatē regni celoꝝ ꝙ suis membris: sed ꝙ se. Nā nullū suoꝝ mēbroꝝ pōt dicere quin habeat ī se viā iniq̄tatis nisi sol⁹ ipse. Ergo nullus ꝑter ipm̄ meret de ꝺigno illā hereditatē.

Una iniq̄ tatis duplex.

¶ Ad cuius intelligētiā est rndendū. Et primo notandum q̄ via iniquitatis in hoc est duplex. Una ō: in ala q̄ dicit culpa pcti. Altera ō: in carne q̄ dicit cōcupiscētia ⁊ fomes pcti inflicta ī nobis ex pctō primi parētis. Que quidē cōcupiscētia dupliciter ō: via iniq̄tatis. Uno modo q̄: est vestigiū quasi impressum ⁊ relictū ex pctō primi parētis. Alio modo ō: via iniq̄tatis inquātum trādit ī culpā formalē in ala existentē. Nā primo illa ꝺcupiscētia sine fomes ꝙ suā vnionē ⁊ cōtubernīū causat pctīs et culpā originalē formalē in ala fm ꝺmunē modū loquēdi doctoꝝ. ⁊ p instigationē ⁊ ꝺsensū causat culpā actualē ⁊ mortalē in eodē ala. Itē eadē culpa impressa in ala ō: via iniq̄tatis inquantū relinquit ex actu peccandi: ⁊ sic ō: via iniq̄tatis: in qua via iniq̄tatis nullus potuit euadere nec liberare: nisi ꝙ graz̄ ꝓuenientē aut subsequentē sicut pluries dictū est. Nā sol⁹ xp̄s fm naturā fuit liber ab huiusmodi

Universidad de Deusto
Biblioteca

via iniquitatis: eo q nō descendit ab adā p naturalē ppagationē: ſz non incōuenit quin p gratiam preueniētē ⁊ preseruātē virgo Maria potuerit liberari et ſeruari vt dictū est i psal. xiv. Sed oēs alij ⁊ i oib⁹ alijs fuit via iniquitatis: tā in alia q̄ in carne: que via iniquitatis licet manet in carne: tamē ei⁹ debitū et culpa remouetur ab alia: ⁊ deleturvt nō imputet̄ p baptismū. Nam vt inquit Aug⁹. non tollitur concupiscētia vt non fiat ſz imputet̄ ad reatū. Sed per penitētē delet̄ ab oia culpa actualis. Et sic q̄ ds discesserit ab hoc seculo cū vera pnīa ⁊ charitate pōt dicere q̄ nullam ꝑs viā iniquitatis i ala: ſz in finali resurrectione totaliter erūt immunes electi a via iniquitatis in carne: q: resurgēt in corpora gl̄iosa ⁊ immortalia: ⁊ sic potuerūt dicere insti i illo statu q̄ nullā habent viam iniquitatis in se nec in corpore nec in aia: ⁊ sic de cōgruo et de cōdigno potuerūt possidere hereditatē regni celoꝝ eis pmissam: et ideo xp̄s poterit dicere in iudicio apud patrē. Proba me deus quia via iniquitatis in me nō ē: i me ꝑ naturā mēbris meis ꝑ gratiā Et ideo deduc eos i via eternā: ⁊ sic ptz q̄ i persona mēbroꝝ petit hereditatē: tamē in premiū sui laboris. Et ideo aduertat bene lector quid intēdat ꝓpheta in hoc psalmo: q: nihil aliud intelligit nisi q: introducit xp̄m loquētē in iudicio finali ⁊ petētē regnū celoꝝ i pmiū sui laboris ꝑ mēbris suis i quo fulminat sententiā ꝓtra obstinatos ⁊ introducit sctōs ⁊ electos i regnū celoꝝ q̄s restituet regnū deo pri. prime ad Corinth. xv.

Psalmi epilogatio.

D Ex toto ergo isto psalmo colligūtur quinq̄ pncipales ꝺclusiōes. Quar̄ pma est q̄ dr̄ pbauit xp̄m i oib⁹ actib⁹ suis esse humilē ⁊ obedientē scilicet i tota vita ⁊ in morte ⁊ passiōe ꝛc. Secūda cōclusio q̄ nihil obstat nec resistit dinine cognitioni: q: oia simul ꝓnouit anteq̄ fiāt. Tertia cōclusio: q̄ sicut xp̄s nouit nūerū electoꝝ ꝓdestinatorū: ita vocauit et iustificauit oēs quos pater ab eterno predestinauerat qui quidem numerus predestinatoꝝ est sicut stelle celi. Quarta cōclusio q̄ sicut xp̄s vocauit ⁊ iustificauit oēs predestinatos qui libenter venerunt ad fidē: ita reprobauit oēs obstinatos q̄ cōtēpserūt regnū celorum ꝓpter ista terrena. Quinta conclusio. q̄ q: in xp̄o nulla ē reperta iniquitas: nec culpa nec vla iniq̄tatis: q: nō solū fuit immunis a ꝓcto: ſz etiā ab oi fomite. Et ꝓplent officiū et laborē ipi impositū ⁊ voluitate p̄ris i oib⁹. Ideo de iure debetur ipsi regnū celoꝝ ꝓ ipso et suis.

vj.q.i. ad mensam.

vj.q.i.ca. summa.

Eripe me dñe ab hoīe, malo: a viro iniquo eripe me: Qui cogitauerunt iniquitates i corde: tota die constituebāt prelia. Acuerūt linguas suas sicut serpētes: venenū aspidum sub labiis eorum.

Titul⁹ ad victoriā sine ī finē psalm⁹ dauid. Ex titulo ptz q̄ dauid fecit hūc psalmū ⁊ dedit illū ad cātādū lenit⁹ cū conatu elevationis vocis: ad denotandum q̄ loq̄tur de xp̄o qui est finis legis

Custodi me domine de manu peccatoꝝ: et hominibus iniquis eripe me. Qui cogitauerunt supplantare gressus meos absc̄oderūt superbi laqueum mihi Et funes extenderunt in laqueum: iuxta iter scandalum posuerunt mihi.

ij.q.vij. testes. ſ. christus. xxiij.q.i. ca. que di gnior.

Item dñe non solū me eripias de indeis: sed etiā custodi de manu ꝑsecutiōis tyrannoꝝ ecclesiam ⁊ membra mea persequentiū. Et eripe me ab hominibus iniquis ⁊ crudelib⁹ tam indeis q̄ gētilibus ecclīam meā persequentib⁹: qui cogitauerūt ⁊ conati sunt supplantare ⁊ deviare gressus meos. i. apl̄os ⁊ martyres ⁊ oēs fideles a fide euāgelica: ⁊ sic superbi tyrāni absc̄oderūt et pauerūt laqueū mihi. ſ. ecclie meę: q̄s ministis aut pcib⁹ aut ꝓmissiōib⁹ volebāt puerte re fideles a lege mea ad suas superstitiōes ⁊ ydolatriā. ⁊ ꝑ pōt referri ad indeos q̄ volebāt supplā tare pedes xp̄i ⁊ inferre laqueū vt caperēt eū in sermone eū dixerūt q̄s est magnū mādatū in lege. et si ſz cēsum dari cesari an nō. ⁊ cū obtulerūt ei mulierē deprehēsam i adulterio iō sequit. et funes siue restes extēderūt mihi i laqueū. vt me

sermone caperēt: posuerūt scādalū iuxta iter. i. iuxta legē q̄ est iter ⁊ via eūdi ad deū: ibi posuerūt mihi scandalū vt offenderē ⁊ caderē cū dixerūt q̄s est magnū mādatū ꝛc. puta si dixissem q̄ mādatū de sacrificijs erat maius tūc icurrerē in dignationē ꝓpti: ⁊ si dixissem q̄s mādatū de elemosyna ⁊ subuētione ꝓximi erat maius: tūc me accusarēt ⁊ possent me accusare de blasphemia. Item etiā ꝑsius pōt referri ad hereticos q̄ posuēt simplicib⁹ laqueū et scādalū diuersāꝝ heresum iuxta legē xp̄i: qui est via ad vitā: posuerunt eīm iuxta ipam scādala q̄s ex aliq̄b⁹ dictis male intelligēdo: glosando sumpserūt occasionēvt sim plices deciperēt: ⁊ a fide ruere facerēt in diuersas semitas heresum diuerterēt ꝛc. Verumtn̄ ſz hēretici conati fuerīt peruertere oēs fideles a fide: tū nō ꝑualuerūt: q: xp̄s nō ꝓmisit: Imo rogauit ꝓ petro ⁊ tota eccla: ne deficeret fides ei⁹. Luc. xxij. ne ꝺcuteret a tyrānis ydolatris nec hēticis. ideo hoc ꝓuidens dauid dicit in ꝑsona xp̄i.

Dixi dño deus meus es tu: exaudi domine vocem deprecationis mee.

xv. dist. c. sancta.

Ego dixi dño patri meo rogādo pro apl̄is et martyribus: ⁊ tota eccl̄ia mea: ne deficiat fides eius in apl̄is ⁊ martyrib⁹ ⁊ doctoribus ⁊ fidelibus oībus vsq̄ ad iudicium: me preualeāt indei: nec tyranni: nec hereticī: nec ipse antixp̄s cōtra ipsam ecclīam immo confundatur.

Dñe dñe virtus salutis mee: obumbrasti super caput meum in die belli.

xvi. dist. c. nasci.

O dñe salutis mee. i. tu q̄ es vera salus ⁊ misericordia ecclie mee: tu obūbrasti caput meū. i. ꝓtexisti me scuto fidei: gr̄e i diei tpe belli ꝑsecutiōis indeoꝝ ⁊ tyrannoꝝ ⁊ hereticoꝝ ⁊ antixp̄i: sicut ꝓteristi dauid de saule in figura mei. Et loquit̄ de ꝓterito ꝓ futuro ꝓpter certitudinem prophetie. Et sequit̄ ꝓ ecclesia.

Non tradas me dñe a desiderio meo peccatori: cogitauerunt contra me: ne derelinquas me ne forte exaltentur.

xiij. q. j. c. bis itaq̄.

O dñe pater rogo ne tradas me. ſ. mēbra mea ipsi petōri ꝑ pl̄o iudeoꝝ ⁊ tyrānoꝝ ⁊ hereticoꝝ ⁊ antixp̄o remouēdo me a desiderio ⁊ firmo ꝓposito meo: q: firmiter ꝓposui fidē seruare ⁊ ꝓ ipa pati ⁊ mori. Et q: oēs isti malinoli. ſ. indei ⁊ tyrānī ⁊ hereticī ⁊ antixp̄us ꝓ successionē tpis semꝑ cogitauerūt ꝓtra me: vt peruerterēt rideo rogo ne derelinquas me supari ab eis. ne forte exaltentur in superbiam si superauerint me: immo superent ipi ⁊ cōfundant. Est etiā aduertēdum q̄ ola verba supradicta possunt esse ꝺba ecclie corporis mystici: directa ad caput nostrū. ſ. ad xp̄m petēdo auxiliū contra oēs ꝑsecutores ecclesie vsq̄ ad tpa antixp̄i inclusiue. Sed forsan melius est q̄ sint verba xp̄i ad ꝑtem in ꝑsona sui ⁊ ecclie ꝓpter mysticam ⁊ indissolubilem vnionē corporis ad caput ⁊ econuerso: sicut dicit xp̄s ad Paulum in ꝑsona ecclie ⁊ membroꝝ. Saule saule quid me persequeris. vt frequēter per totum librum psalmoꝝ dictum est. Et ideo iste ꝑsalmus cantatur in quibusdam ecclesijs ꝓ martyribus in quibus xp̄s passus est ⁊ econuerso.

Caput circuitus eorum: labor labiorum ipsorum operiet eos.

xxiij. q. j. c. parati.

In hac secūda parte petit xp̄s ⁊ predicit punitionē ꝑsecutoꝝ suoꝝ ⁊ eccl̄e: quā preuidit dauid in spū per ruinā ⁊ punitionē Saulis ⁊ doech in mōte gelboe: vnde q: caput et principiū ⁊ causa quare Saul ꝓ multos circuitus ⁊ modos dolosos ꝑsecutus est dauid: ⁊ quare doech: ceteri cōplices semꝑ detrahebāt: mordebāt: accusabāt eū fuit superbia ⁊ inuidia: q̄s fuit figura future ꝑsecutiōis xp̄i ⁊ eccl̄ie. Ita ergo pariter causa ⁊ caput ⁊ principiū occasio ꝑsecutionis⁹ xp̄i fuit inuidia ⁊ superbia phariseoꝝ ⁊ sacerdotū. Et eadē fuit causa tyrannoꝝ et hereticoꝝ ad infestādam eccl̄iam ⁊c. Ideo eadē fuit causa punitiōis eoꝝ. Nā iudei nō valentes ex superbia ꝓferre iniurias Romanoꝝ rebellarūt ꝓtra Romanos. Et sic venit Titus et Uespasianus cū magno exercitu: ⁊ ipsi iudei de muro maledicebant et blasphemabāt Romanos. Et sic ꝓpter superbiā et linguam eoꝝ fuerūt trucidati ⁊ venditi: ⁊ ciuitas eoꝝ incensa ⁊ euersa ⁊ totū regnū dissipatum ⁊ ipsi ad damnationē ꝑpetuam ⁊ ignem eternū destinati. Et hoc est q̄d predicit hic dauid in ꝑsona xp̄i dicēs. Caput circuitus. i. causa ⁊ principiū circuitionis eoꝝ fuit superbia ⁊ inuidia: quia ex superbia ⁊ inuidia circuierūt me parando insidias ⁊ accusando ⁊c. et labor. ſ. dolus ⁊ blasphemia et accusatio labioꝝ ipsoꝝ operiet eos sicut rethe opitanes ⁊ pisces ⁊ muscipula capit mures: q: ꝓpē inuidiā ⁊ superbiā et linguā suā perierūt. Nā sicut ipsi circuierūt me per multas insidias ⁊ accusatiōes ⁊c. Ita Romani circundabūt ciuitatē eoꝝ cū exercitu suo ⁊ capiēt eos i medio trucidabūt eos ⁊ igne cremabūt eos ⁊ ciuitatē iō sequit.

xxiij. q. iiij. displiceat.

Cadēt sup eos carbones: in igne deijcies eos in miserijs non subsistent.

Id est nō euadēt: q: ibi ꝓbit. Uñ in trāslatōe Hiero. sic habet. Amaritudo cōsiliū ei⁹ ⁊ periculū labioꝝ eoꝝ operiet eos: cadēt sup eos carbones ignis: deijcies eos in foueas vt nō ꝛsurgāt. Et sic apparet sīa magis clara. Uñ ē aduertendū q̄ ista sīla nō solū se extēdit ad penā corpalē ſz etiā eternā. Nā iudei nō solū fuerūt trucidati et cōbusti ⁊ venūdati tpaliter ad exiliū: ſz etiam ad ignē eternū in inferno cōdēnati. Et hec sīla nō solū se extēdit ad indeos: ſz etiā ad tyrānos ydolatras ⁊ hereticos ⁊ ad antixp̄m: q: oēs tpaliter ⁊ eternaliter perierūt: vt patz per discursum annaliū imperatoꝝ et eccl̄iasticē hystoriē: ⁊ etiā antixp̄s peribit: vt ptz. ij. ad Thessal. ij.

ij. dist. xij. accusatio

Vir linguosus non dirigetur in terra: virum iniustum mala capient in interitu.

Dat cām et doctrinā quare oēs supradicti ꝑibūt. Et dicit: q: vir linguosus. ſ. detractor ⁊ adulator blasphem⁹ cuiuscūq̄ modi fuerīt iudei et tyrāni et hereticī: nunq̄ talis dirigēt ꝑ viā iustitie ad gloriam nec ꝑsperabitur in terra. Ideo omnia mala culpe ⁊ pene capient virū iniustū ⁊ maliuolum ⁊ crudelē ⁊ blasphemū in interitu. i. cum

Universidad de Deusto

monick tñe puniek ↄ erualiter: qz tñc inueniẽt eñ
ola mala: ls hic aliqñ videak ꝓsperari: tñ nõ diri
getur in terra versus vitã eternã: sed in interi
tũ mortis eterne: qz pcta non dirigũt nec dedu
cunt bolem ad vitã sed ad interitũ eternum.

xxij. q. ij. si ꝙlibet. xx. q. j. fir missime.

Cognoui qz faciet dñs iudiciũ inopis: ↄ vindictam pauperum.

Verumtamen iusti cõfitebuntur nomini tuo: ↄ habitabunt recti cũ vultu tuo.

¶Cõcludit hic dõ vel ipe xps dicẽs. Ego cognoui in spũ ↄ mihi ꝓmissum est. qz dñs faciet iudiciũ inopis: ↄ vindictã pauperũ. i. in iudicio puniet iniuriã factã inopi: ↄ vindicabit pauperes de inimicis ↄ psecutoribꝫ suis. ↄ p oppositũ, verũtñ dabit premiũ bonis: q̃ iniurias passi sunt. Nã iusti confitebunt nol tuo: hic p gram: in futuro per gliam: ↄ etiã recti fideles habitabũt cũ vultu ↄ facie tua in hac eccl'ia videndo te p fidem ↄ in superna facie ad faciẽ fruendo per gloriam.

xv. dist. c. sancta romana. De cõsecrat. dist. j. qñ ãt stam. ↄ. xxxviij. di. sedulo

Domine clamaui ad te exaudi me. iẽde voci mee cũ clamauero. Dirigat oro mea sic incẽsum i cõspectu tuo: elec uatio manuũ mearũ sacrificiũ vesptinũ.

¶Titulus psal. dõ iste psalm' intantũ est intrinsi catus ↄ difficilis in ika ↄ etiã in sentẽtia q̃ iudei cũ maiori labore ↄ conatu ↄ circuitu ↄ extorsione ducũt ipm ad sensum lkalem, p ipo dõ q̃ nos ad sensum spũalẽ p xpõ ↄ eccl'ia. ¶Ad cui' declaratiõem est notandũ sicut dictũ est superius q̃ xps ꝓmisit petro q̃ ipe rogaret patrẽ p tota eccl'ia ne deficeret fides ei'. Et sic post longum sermonẽ eleuatis oc'is ad patrẽ dixit. Clarifica me pr̃ ↄc. Et etiã rogauit, p aplis ↄ fortitudine eoz in fide dicẽs. Pater cõserua eos in nole tuo quos dedisti mihi ↄc. Et nõ solũ rogauit, p fide ↄ fortitudine aplorũ: sed etiã oim martyrũ ↄ fidelium dicens. Nõ p eis rogo tñ: sed etiã p eis qui crediturꝫ sunt p vbũ eoz ↄc. Job. xvij. Et sic rogauit etiã in horto p trinã oronem p omnib' electis ↄ mẽbris suis vt essent firmi ↄ fortes in ps curionib' ↄ tormẽtis ꝓtra psecutores: haberẽt patientiã in opprobriis ↄ afflictionib' sicut ipse tanq̃ agnus ad occisiõem ductꝰ est. Et rogauit eã, p petõrib' vt venirẽt ad pniam. Et ideo dauid hoc preuidens in spũ fecit hũc psalmũ in quo introduxit xpm loquẽtẽ ad patrẽ: ↄ orantẽ pro tota eccl'ia ↄ mẽbris eius ↄ p oñi statu: in quo quatuor facit. Nam pmo petit oõnem et passionẽ suã acceptari apud patrẽ. Secõ rogat, p oñib' mẽbris suis p oẽs status ↄ cõditiões. Tertio predicit futurã ouersionẽ tyrannoꝝ ↄ regũ ↄ principũ et oim gentiliũ. Quarto rogat, p sua resurrectiõe cessa ibi. Pone dñe custodiam ori meo. tertia ibi. Nñ adhuc oratio mea: quarta ibi. Qz ad te dñe oculi mei. ¶Quantũ ad primũ xps rogat patrẽ primoꝝ audiat orationem suam quã pro toto genere humano fecit in mensa ↄ in horto ↄ in cruce cũ dicit. Dñe ignosce eis quia nesciunt q̃d faciunt. Et sic petit veniã ↄ remissionem pro suis: dicit ergo xps. Domine pater ego semꝑ clamaui ad te orãdo, p toto genere humano. Ergo exaudi me remittendo eis culpam et intende voci deprecationis mee in cruce: quia rogo pro preteritis et presentibus et futuris qui crediturꝫ sunt vt eos illumines et veniant ad fidem et saluentur. Et vt hoc facias dirigat oratio mea ad te: sicut dirigitur incensum in cõspectu tuo. Nã incensum est de se odorifer'ũ: ideo de se acceptabile ↄ delectabile: ideo significat orationẽ iusti viri sine peccati fetore. Et ideo talis oratio est deo accepta. Et nõ solũ acceptes oõnem ↄ petitionẽ meã, p precẽptiõe generis humani: ſz etiã opera ↄ sacrificiũ meum quod factũ in cruce de meipo: quod extendã manus ↄ clauis affigar in cruce manib' extensis: ergo illa elevatio ↄ extensio ↄ affixio manuũ mearũ sit tibi accepta velut sacrificiũ vespertinũ q̃ fiebat in lege. Nñ est notãdum vt legitur Exo. xxix. q̃ deꝰ precepit moyſi, vt quotidie in tabernaculo offerent duo agni imaculati: vnus mane ↄ post illum offerebant multa alia sacrificia ↄ fiebãt oblationes: ↄ precipiebat immolari aliũ agnũ in vespere: ↄ post illum nihil aliud offerebatur: nec sacrificabat: per primũ agnũ sacrificatum de mane significabatur q̃ Abel fuit occisus ↄ immolatus principio mũdi in figura xpi: ↄ sic post Abel fuerunt facta multa sacrificia in lege in figura xpi: illevero agn' sine macula immolatus in vespe significabat xpm q̃ in fine legis Moysi ↄ totiꝰ ve. tes. occisus est: post quẽ iã nullus agnꝰ nec vitulus debet immolari. Nam postq̃ venit figuratũ iam debet cessare oõs figura. Nam sacrificiũ xpi abstulit oia sacrificia vetesta. Et ideo xps precepit fieri aliud sacrificiũ scz eucharistie nõ amplius in figura alterius futuri: sed in memoriã sue passiõis. Et hoc est qd dicit hic xps. O oñe eleuatio manuum mearus in crucẽ passio mea fit coram te sacrificium vespertinum. i. sit verũ sacrificiũ pro peccato omnium quod figuratum fuit i lege per agnũ immolatũ in vespere tẽpore legis veteris animalium ↄ fit finis sacrificiorum deorũ ↄ cessent per ipsum omnia sacrificia veteris legis.

Ecclasti. xxij. d. xvj. q. j. c. pdicator. Et extra de cõsue. c. ꝑto.

Pone domine custodiã ori meo: ↄ ostiũ circumstantie labiis meis

Non declines coꝝ meũ in verba malicie: ad excusandas excusationes i peccatis.

Nota de oratione

¶In hac secunda parte rogat, p membris suis. ¶Ad cui' evidentiam est semper aduertẽdum sicut frequẽter dictum est q̃ tanta est vnitas xpi capitis ad sua mẽbra ↄ econuerso: q̃ cõmunicantur vndiq; ydiomata. Nam multotiens xps peccata nostra dicit esse sua nõ q̃ sint sua ad culpã: sed quo ad penam: inq̃ũtum in se voluit recipere et pati penam peccatoꝝ nostroꝝ. vt ait Esa. ꝓpheta. liij. c. Dñs posuit i eo iniq̃tates oim nostrũ. i. penas iniq̃tatũ nrarꝝ. Et sic etiã nos q̃ in mus membra ei' merita sua dicim' esse nra: nõ quo ad laborẽ ↄ cõdignitatẽ: sed quo ad premiũ iniq̃tatum participam' premiũ meritoꝝ ei'. i. remissionẽ peccatorũ ↄ gliam. Et sic dicimus q̃ in

passione xpi meruimus veniã ↄ remissionẽ: etiã i eius resurrectiõe meruim' gliam: ↄ sic ptcipamus eius effectꝰ quo ad effectũ: sicut ipe voluit ptcipare petã nrã: nõ quo ad culpãſz quo ad penã, vt ait Aug. ij. de bap. parulor. ꝑpter istã q̃ mysticã vnionẽ mẽbroꝝ ad caputꝫ eorũ. ipse loquit' i hoc psal. ↄ maxime i hac scõa pte: ↄ orat p mẽbris sine i psona mẽbroꝝ. Unde i hoc maxime decipiũtur indei qui ignorãtes istã vnionẽ ↄ sacramẽtũ: putãt q̃ dauid loquitur de se ↄ p se i hoc psal. ſz hoc ẽ manifeste falsũ p hoc qꝺ ō: i hoc psal. ſ. Cadẽt i retiaculo eius petores singulariter sum ego donec trãseaz: qꝺ nõ põt cõuenire nisi soli xpo vt patebit. Rogat ergo xps ad patres, p suis mẽbris i psona sui. et primo p veritatẽ fidei aplorꝝ ↄ aliorꝝ mẽbroꝝ. ſ. ne incidãt i cecitatẽ ↄ obstinationẽ iudeorꝝ. Secõ rogat, p eisdem ne incidãt i flagicias ignominias ↄ falsã superstitionẽ gentiliũ: ſz suscipiãt patienter correctiões legis euãgelice ibi. Cum hominib' operantibus iniquitatem. ¶Quãtũ ergo ad primum est aduertendũ q̃ iudei postq̃ non receperũt xpm nec intellegerũt verã legis et ꝓphetarꝫ: fuerũt tanta malitia occecati q̃ ↄtra oẽm veritatẽ manifestã quesierũt mẽdacia ↄ falsa cõmenta ad pernertẽdum scripturas ↄ retrahẽdũ eas ab oi veritate vt defendãt malitiã ↄ pternitatẽ eorum. Et sic talmudiste cõposuerunt illã scripturam que ō: talmud vt deciperẽt vulgares indoctos: ↄ retinerẽt eos i sua cecitate ↄ pternitate: ita pte Rabi salomõ: ↄ Abenazara ↄ cãbi ↄ ceteri scriptores i alio non laborãt nisi ad puertendũ scripturas et retrahẽdũ eas a veritate fidei euãgelice ↄ trahẽdũ eas ad suã pfidiã, et sic declinãt intelligẽtia ↄ corda eoꝝ ad exercitandas exercitatiões i pctis: ↄ iõ xps rogat, p aplis ↄ fidelib' suis ne incidãt i hãc pternitatẽ ↄ cecitatẽ. Dicit ergo xps. O dñe pponе custodiã ↄ mẽsurã ori meo. i. aplis ↄ martyrib' ↄ doctorib' et ceteris fidelib': qz ipsi sunt os meũ q̃ ꝺs loquor: ↄ annũcio euãgeliũ ↄ veritatẽ vt i sua predicatione vera predicent: et ne labantur i mẽdaciũ ↄtra legẽ et ꝓphetas: sicut facũt scribe ↄ pharisei talmudiste ↄ feões eoꝝ: ↄ pone et ostiũ ↄ mẽsurã labiis meis. i. doctorib' ↄ pdicatorib' vt veraciter exponãt ↄ declarẽt sacras scripturas ↄ pone obstaculũ in labiis eoꝝ ne ex ore eoꝝ exeãt mẽdacia: nec errores: ſz veracit istruãt ꝓpm vt vera possint scribere ↄ pdicare: ↄ nõ declines coꝝ meũ. i. vba malicie. i. nõ pmittas vt fideles qui sunt coꝝ meũ i quoꝝ cordibꝰ ego habito p fidẽ ↄ gratiam nõ pmittas iquã vt ipi declinẽt et applicẽt corda sua in vba malicie ad excusandas excusationes in peccatis: sicut faciũt talmudiste ↄ iudei: qui per verba malicie volũt excusare errorem et cecitatẽ ↄ pternitatẽ suã. Nam cũ falsis verbis malicie excusant errorem suum et retinent se ↄ suos in illo errore ↄ cecitate.

Cum hominibus operantibꝰ iniquitatẽ ↄ non communicabo cum electis eorum Corripiet me iustus in misericordia ↄ increpabit me: oleum autẽ peccatoris nõ impinguet caput meum.

¶Hic rogat pro aplis ↄ suis fidelibus ne incidant in cõmunicationẽ ↄ superstitionẽ gentiliũ et ceteroꝝ pranoꝝ horũ. ¶Ad cuius intelligẽtiã est notãdum q̃ sacerdos gẽtiliũ retinebãt suos in illis falsis superstitionib' per blãdas adulatiões, pmittẽdo eis, p cultu ydoloꝝ ↄ nephãdis sacrificiis ↄ ludis scenicis: magnas ꝓsperitates in hoc mundo: ↄ ꝑsuadebãt regib' et principib' eos deificari ↄ inter deos referri: aut inter astra celi stellificari post hãc vitã: ↄ cũ talibus adulationib' retinebãt eos ↄ ꝑsuadebãt ad oẽ flagitium ↄ vitiũ: ↄ ideo q̃n venerũt aplⅈ ↄ ceteri doctores ad predicandã legẽ euãgelicã inter eos que ꝓhibet oẽ vitiũ: ↄ precepit ↄ hortat oẽm virtutẽ tunc videntes talẽ legem euãgelicã esse oĩno cõtrariã flagitijs ↄ nephãdis ritib' eoꝝ omoti sũt sacerdotes ↄ principes gẽtiliũ cõtra aplos ↄ oẽs xpianos: ↄ conati sunt extinguere ↄ delere penitus totã religionẽ xpianam ↄ legẽ euãgelicã: vt ps p totũ discursum eccl'iastice hystorie: iraqs istis gẽtilib' magis placebãt adulatiões nephã de superstitionis q̃ correctiões legis euangelice: rogat ergo xps ne sui fideles incidãt in tã pestiferam superstitionẽ dicit ergo. O pater ne permittas sup. vt ego cõmunicẽ cũ boibus ↄ fratribꝰ pcõib' opantib' iniquitatẽ ne cõmunicem cũ electis ↄ sequacib' eoꝝ: imo magis volo vt corripiat ↄ increpet me iust' in mia. i. q̃ corrigãt me predicatores legis euãgelice cũ charitate ↄ mia: q̃ oleum. i. adulatio pcõꝝ impinguet ↄ vngat caput meũ: vnde littera Piero. hs. Corripiat me iust' ↄ arguat me oleũ aũt amaritudinis nõ impinguet caput meũ. Et quo ps q̃ i nostra trãslatione ponit futurũ indicatiui, p optatiuo eo q̃ hebrei non habent optatiuũ: ↄ sic paret q̃ iste modus loquẽdi est deprecatiuus sicut dictũ est: ↄ loquit hic metaphorice: mã hic ponit oleum, p adulatione: nam sicut oleũ materiale vngit ↄ mollificat res rigidas vt sint trabiles, sta pariter adulator cũ suis blandis verbis ↄ adulatiõibus mollificat volũtatẽ ↄ mẽtẽ ↄ affectũ hois et ꝑsuadet ad flagitia ↄ facinora ↄ vitã voluptuosam: ↄ ita poete cũ suis fabulis ↄ fictis ↄ mẽdaciis locutiõibus ꝑsuadebãt pplis ↄ cõcitabant eos ad flagitia cõmittenda: ponit ergo hic oleũ, p blãda adulatiõe: ↄ caput ponit, p parte rõnali q̃ decipit ↄ tragit a sensualitate: ōt ergo xps in psona suoꝝ mẽbroꝝ. O pr̃ fac vt nõ ommicẽ cũ istis ogantibus iniquitatẽ nec cũ electis ↄ sequacibus eoꝝ: nec sequar electiões eorũ: immo magis volo q̃ corripiat me quilibet iustus ↄ doctor ↄ pdicator euãgelicus i mia: q̃ oleũ et falsa adulatio ↄ ꝑsuasio alicuius pcõis ↄ falsi doctoris ꝺpinguet ↄ demulceat ↄ decipiat caput meũ. i. rõnem meã: hoc ẽt totũ põt intelligi de falsa mẽdaci adulatiõe talmudistaꝝ ↄ rabinorũ ↄ iudeoꝝ q̃ ꝑsuadẽt ↄ decipiũt pplm eoꝝ: ẽtiã põt intelligi de quacũq; falsa adulatiõe ↄ ꝑsuasione incitãte hoẽm ad pctm. vnde xps rogat suos ne adulatione ↄ ꝑsuasione alicuiꝰ pcõis incidant in aliquod pctm. vñ petit vt sui fideles sint obedientes in correctõe iustoꝝ. i. q̃ patiẽter audiãt predicatiões ↄ correctiões prelatoꝝ ↄ maioꝝ et

Universidad de Deusto
Biblioteca

fratrus suos iustos: ideo dicit Petro: si peccauerit i te frater tuus vade ⁊ corrige eum inter te ⁊ ipsum solum: ꝙ si te audierit lucrat⁹ erit fratres tuum ideo dicit xps. Corripiet. i. corripiat me iustus ⁊ prelat⁹ in misericordia ⁊ zelo charitatis. i. cum pietia membra mea audiāt correctiones factam cum misericordia et charitate ⁊c. Itē me audiāt adulationes: ideo subdit. Oleum autem peccatoris .i. verbus blādum ⁊ suauissime adulatoris nō impinguet caput meum. i. blādiat conscientie mee. Littera Hiero. habet: oleum fellis ⁊ amaritudinis: quod idem est: nā verba adulatoris licet videant blāda et suauia tamē sunt amara ad cōmittēda alia peccata: dicitur enim adulator peccatoris: quia primo mētitur cū adulatur alteri tribuēdo ipsi quod nō habet. Secundo quia hoc facit causa decipiēdi simplices. ideo xps rogat vt de⁹ aduertat talem pestē a suis fidelib⁹ simplicib⁹: immo ꝙ vnusquisq; se reputet peccatorē et diligat corrigētem se ⁊ fugiat adulatores. Et isto mō Johānes baptista fugit adulatores qñ dixit: nō sus ego xps: nec sum dign⁹ calciamenta ei⁹ soluere Joh. j. Itē quando dixit. Illum oportet crescere: me autem minui ⁊c. Joh. iij. Itē hāc adulationē fugerunt Paulus ⁊ Bernabas quando sacerdotes idoloꝝ volebāt eis honores diuinos impendere. Actuum. xiiij.

xxj q. j. vos autē De pec. di. ij. c. ex premissis xxiij. q. j. non turbatur.

Quoniam adhuc et oratio mea in beneplacitis eorum. absorpti sunt iuncti petre iudices eorum.

Audient verba mea qm̄ potuerunt: sicut crassitudo terre erupta est super terram. Dissipata sunt ossa nostra secus infernū quia ad te domine domine oculi mei: in te speraui non auferas animam meam.

¶ In hac secūda pte xps predicit cōuersionē imperatoꝝ ⁊ regnū ad xp̄m sub iugo fidei: vñ imperatores ⁊ reges ⁊ tyranni q̄ ante ꝓpter idola pse quebātur xp̄ianos post cōuersionē ad fidē precepērūt idola deleri ꝓpter xp̄m: ⁊ q: oratio et pdicatio ⁊ lex euāgelica ante fuerat abominabilis ⁊ despecta ⁊ odiosa: postea fuit placibilis ⁊ decora in beneplacitis eoꝝ. S. regū ⁊ gētiliū. i. erit eis placibilis ⁊ acceptabilis qm̄ colent eā ⁊ obseruabunt ⁊ cōuertētur ad fidem euangelicā ⁊ vincti ⁊ ligati ⁊ iūcti sūt ipsi petre. s. xp̄o: q̄ est petra in qua fundat ecclia: erunt ergo vincti ⁊ ligati sub iugo legis xp̄i: qui ante ligabāt ⁊ torquebant et vexabāt xp̄ianos qđ impletū fuit in Cōstātino ⁊ ceteris imperatorib⁹ ⁊ regib⁹ qui ad fidē cōuersi sunt: ideo sequit. Audiēt vba mea. i. legē meā euāgelicā: qm̄ potuerūt facere sup. miracula: nā vba xp̄i sūt potētissima ⁊ efficacissima ⁊ effectiua miraculoꝝ ⁊ sanitatū: ⁊ ideo qm̄ vidit Cōstātin⁹ ꝙ ꝑtute nois iesu baptismi ipse fuit liberatus ⁊ sanat⁹ a lepra: ⁊ videbāt ceteri reges signa ⁊ ꝓdigia q̄ faciebāt apli ⁊ martyres: tūc voluerūt audire verba xp̄i euāgelica: ideo audiēt ipsi reges ⁊ speratores ⁊ iudices vba mea qm̄ potuerūt. i. potētissima fuerūt ad miracula facienda: et ad gētes cōuertēdas ⁊ corda hoīm penetrāda et fuerūt fructifera sicut crassitudo terre ⁊c. ¶ Nota q̄ crassitudo terre est superficies terre: ideo qm̄ agricole volunt ꝙ ager sit vber et fructificet arāt ⁊ scindūt terrā aratro et sic exit crassitudo terre ad superficiem ⁊ sic bene crescit et germinat quod seminat. Ita ergo germinauerūt ⁊ fructificauerūt verba euāgelica in cordib⁹ hominū ab apl̄is seminata: nam apli ⁊ fideles dispositerunt corda hoīm gentiliū per predicationē ⁊ seminarunt in eis verbū dei: s̄z illa corda facta crassa ꝑ gratiam spūssancti fructificarunt fruct⁹ fidei et bonoꝝ operum. et ideo sequit in persona membroꝝ: ideo dissipata sunt ossa nostra. i. quia verba euangelica fecerūt fructū in nobis. ideo dissipata sunt ossa nostra: q: cepim⁹ ⁊ passi sum⁹ tormenta ⁊ martyriū ꝓpter xp̄m: in quo martyrio dissipata fracta sunt ossa nostra secus infernum. Et ponitur hic infern⁹ ꝓ fossa. nam frequenter in scriptura ve. ⁊c. fossa ō: infern⁹: sicut dicit. Jacob. Descēdam in infernū. i. in fossam: ꝑ mortē dicit ergo. Dissipata ⁊ cōfracta sunt ossa nra secus .i. vsq; ad fossam ⁊ mortē: q: ꝑ fide q̄dam fuerūt decollati: quidā laniati: quidā ossibus fracti ⁊c. ¶ Potest etiā incipere alia similis sententia ab illo loco sicut crassitudo: quasi dicat: sicut terra non fructificat nisi qñ crassitudo erupta est sup terrā cum agricola arat ⁊ scindit ⁊ erūpit eā aratro: ⁊ tunc facit bonū fructū: ita corpora martyrū fecerūt fructū meritoꝝ cū fuerūt bene rupta ⁊ scissa ⁊ laniata ⁊ ossa eoꝝ dissipata ⁊ fracta vsq; ad fossam ⁊ mortē: q: ita meruerūt martyres optimas māsiones in celo et summā beatitudinē: et ille fuit fruct⁹ martyrij sicut granū frumēti cū mortuū fuerit sub terra multū fructū affert ⁊c. Job. xij. ordinē ergo sic littera i ꝑsona ꝑpli gētilis cōuersi ad fidē de q̄ innumerabiles fuerūt dissipati ⁊ cōfracti ad fidē xp̄i: ossa nostra vsq; ad mortem ⁊ fossam sine sepulturā ⁊ ita fuerūt iacerata et fuerūt rupte carnes: sicut crassitudo terre est erupta ⁊ arata ⁊ scissa cū vomere ⁊ aratro sup terrā: ⁊ sicut terra sic rupta ⁊ arata efficit crassa ⁊ fructifera ⁊ facit bonos ⁊ vberes fruct⁹: ita corpora nra sic laniata et rupta ꝓpter fidem fecerunt mirabiles fruct⁹ in gloria ⁊ beatitudine. Ōz ista littera est difficilis ideo est videda trāslatio Hierony. que sic hz in his tribus versibus. Qm̄ adhuc oratio mea ⁊ ꝓ malitijs eoꝝ sublati sunt iuxta petrā iudices eoꝝ ⁊ audiāt dicta mea qm̄ suauia sunt sicut agricola cū scindit terrā ⁊ dissipata sunt ossa nostra in ore inferni: que quidem trāslatio satis concordat cū supradicta expositiōe. Judei autē quibus nō est datum nosse mysteriū regni dei ꝓpter malitiā eoꝝ nō possūt videre hāc veritatē ⁊ secretū clausum in hac lra: ideo dicūt hic multa fatua ⁊ irratiōabilia ⁊ discordia implicantia ⁊ contradictionē. Ideo nos agamus gras quibus deus reuelauit arcana celestia: sequendo ergo predictā expositionē sequit lra: q: ad te dñe oculi mei q: dissipata sunt ossa nra vsq; ad fossam ⁊ infernū q: difficile ⁊ impossibile est talia tormēta ꝓpter sine auxilio dei speciali: ideo dicit: o dñe quia in his tormētis ad te sunt fixi oculi mei petentes auxilium. In te speraui in hoc conflictu: ideo rogo vt non auferas alam meā. q. d. ꝛ occidatur corpus: lateret vsq; ad mortē tñ non pdatur nec mortaliter ala pdendo fidē ex timore tormētoꝝ: s̄z salua eā dando ipsi fortitudinē ⁊ cōstantiā vt cōtēnant mortē corporalē. Et custodi me a laqueo quē statuerūt mihi tyranni. Nā primo ꝓmittebāt magna donaria vt negarē fidē: ⁊ cū nolo addūt tormēta: ⁊ sic parāt istos laqueos ad capiendū me: nā primus ō: laqueus vt capiar: tormēta vero dr̄ scandalū vt ex infirmitate ruā ⁊ cadā: ergo libera me a laqueo promissionis quē statuerunt mihi: ⁊ a scandalis tormentoꝝ tyrannoꝝ opantium iniquitatem. Verūtamen licet petōres ⁊ anari ⁊ luxuriosi cadant ꝓpter voluptates ⁊ auariciā: ⁊ mūdani cadāt in laqueo ⁊ retiaculo eius. s. simpli ⁊ tyranni. Et diaboli q̄ parant mihi hmōi laqueū ⁊ scandalū et retiaculum: qui quidē petōres cadent in hoc retiaculo negādo fidē: tñ ego cū auxilio diuino singulariter sum donec transeā. q. d nō cadā cuz eis: immo singularis sine eis: immunis et illesus trāsibo rūpendo laqueū et retiaculū ⁊ mihi mihi nocebit: ⁊ cōtemnā donaria munera et tormenta ⁊ mortē corporalē. Sed ista vltima ꝓtica la magis ꝓprie ⁊ ꝓ se est exponenda de xp̄o capite. ¶ Quia ad te dñe dñe oculi ⁊c. In ista vltima parte xp̄s caput nostrū loquit nō solum in persona nra s̄z etiā in ꝑsona sua ꝓ resurrectionem.

Mors pena peccati.

¶ Ad cui⁹ euidentiā est notandū ꝑm Aug. hypognosticon cōtra Pelagianos ꝙ mors post lapsum ade nō ō: naturalis: sed pena pecti: q: inflicta est nobis ex pcto ꝓmi parentis. Ex quo patet ꝙ xp̄s nō erat obligat⁹ ad mortē corpalem post ꝙ non descēdit ab Ada ꝓ naturalē ḡnationem: s̄z voluit spōte mortē recipere et quasdā alias infirmitates vt mereret ꝑ nobis ⁊ esset causa nre resurrectiōis ⁊ primitie resurgentiū. et ideo xp̄us in hac ꝑte petit resurrectionē a ꝑtre vt resurgat ad immortalitē oīdēs ꝙ ipse nō erat obligat⁹ mori post ꝙ nō cōprehendit sub pcto ipius ade. immo est immunis de iure ⁊ debito. dicit ergo. O dñe oculi mei sunt fixi sup. ad te. iō nō auferas alam meā. i. ne ꝓmittas vt maneat in inferno cū ceteris pctōribus. immo fac vt reuiuiscatur corpori per resurrectionē. q: semp in te speraui.

xxxij. q. j. bis. De pe. d. j. q̄ puero

Custodi me a laqueo quē statuerūt mihi: et a scandalis operantium iniquitatem.

Cadent in retiaculo ei⁹ peccatores: singulariter sum ego donec transeam.

¶ Custodi me a laqueo quem diaboli statuerūt mihi ⁊ a scādalis: occasiōib⁹ operantiū iniq̄tatē q: ego liber sum a laqueo pcti. nam oīnes ceteri boles cadēt in retiaculo ⁊ laqo. i. cū oēs alij sint pctōres: tñ ego singularis sum. i. singularit⁹ exēptus ⁊ immunis ⁊ sol⁹ inter mortuos liber a pctō donec trāsēā de hoc mūdo ad patrē supple. q. d. xp̄s. ego sum liber ab omni pctō: nec obligor ad mortē: q: nō fui capt⁹ in retiaculo pcti ipti⁹ diaboli sicut ceteri pctōres: et iō de iure me debes resuscitare: q: spōte assumpsi mortalitatē ⁊ infirmitates hūanas. ¶ Ad maiorē aūt intelligentiam huj⁹ vltime partis Tria sunt videda. Pri-

mo qđ est istud retiaculum in quo ceciderūt oēs pctōres. Secō ḡre xp̄s nō potuit cadere nec capi in b retiaculo. Tertio est videdū qūo xp̄s nos liberauit ab isto retiaculo. ¶ Quātū ergo ad ꝓmū est dicendū ꝑm Aug. ꝙ retiaculū in q̄ ceciderūt oēs pctōres fuit esus cibi ligni ꝓhibiti quē comederūt parētes Jvolūtatē dei: quē cibū multis nois⁹ appellat Aug. vñ ꝓmo appellat ipm hamū inḡtū sub esca ille⁹ suauis fruct⁹ latebat ham⁹ veneni in q̄ capti sunt ꝓmi parētes. Secō appellat ipm laqueū in quo ipi capti ⁊ illaqueati ⁊ ligati sūt. Tertio appellat illā arborē muscipulā inḡtū primi parētes mordētes fructū fuerūt ibi mortis capti ⁊ obligati diuine scie. Quarto appellat illū fructū scādalū inḡtū in eo offendētes ceciderūt. Quito appellat ipm retiaculū inḡtū nō solū ꝓmos parētes: sed etiā totā eoꝝ posteritatē diabolus cōclusit ⁊ ꝓprehēdit in illo pctō. Ille ergo fruct⁹ ꝓhibit⁹ fuit ham⁹ ⁊ laqueus ⁊ muscipula ⁊ scādalū ⁊ retiaculū qđ diabol⁹ paranit in illo fructu in quo cōprehēdit oēs pctōres filios adā: q: adā peccādo oēs filios futuros obligauit ad penā dāni sui peti ⁊ trāsgressionis ꝓut pluries dictū ē. Nā sicut adā pdidit ꝙ se illā originalē iusticiā cū oībus donis q̄ gratis a deo acceperat cū illa originali iusticia. Ita pdidit ꝙ oīb⁹ suis posteris oīa illa dona ꝓmia illi⁹ originalis iusticie. Ex vltra illū dānū ex esu illi⁹ cibi venenosi fuit inflict⁹ q̄dā morb⁹ cōcupiscētie inordinate in carne ⁊ sensualite ipoꝝ ꝓmoꝝ parēti: q̄ quidē morb⁹ venenosus tal⁹ corrupit totā carnē ⁊ appetitū sensitiuū ⁊ vulnerauit ⁊ debilitauit oēs potētias naturales ꝙ caro sic corrupta ⁊ vulnerata ilico facta rebellis insurrexit aduersus spīm ⁊ rōnē: intīm ꝙ incepit retrahere alam et volūtatē ab oi bono ⁊ honesto ⁊ impellere ad oē malū. Ex iste fuit scōs laqueus et retiaculū qđ diabol⁹ paranit latēter in carne ꝓmoꝝ parentū. Esus ligni vetitus ⁊c.

Ex hoc ergo ꝓcedit q̄ oēs ꝓmi parētes trāmiserūt successiue oēs posteros ꝑ libidinosam ḡnationē. Nā caro q̄ formāt ⁊ concipit ex tali libidinoso ꝓcubitu nō pōt esse sine feditate ⁊ morbo ⁊ illo fomite cōcubine. Qui q̄dē morb⁹ ⁊ fomes ō: quoddā retiaculū absolutū in carne. Nā ꝓmo ꝙ solā vnionē causat culpā originalē in alia creata ⁊ infusa ipi in puris naturalib⁹. q: per solū ꝓtubernium: eo ꝙ alia fit vna ꝑsona cū tali carne infecta: efficit obnoxia culpe originali ꝓmoꝝ parentū ⁊ sic efficit filia ire ⁊ vindicte et debitrix originalis iusticie pdite in Adā. Itē rursus hoc idem retiaculū cōcupiscētie alliciendo voluntatē ad honores illicitos ⁊ carnales vo luptates et diuitias illicite acquisitas ꝑ consensum deliberatum capit alam in peccato actuali et mortali: ⁊ per cōsensum indeliberatum capit eam in veniali. Ex quib⁹ omnibus patet ꝙ vnum ⁊ idem retiaculū concupiscentie et fomitis latens in carne per solam vnionē capit animam in culpa originali obligans eā ad penam damni priuās eā olb⁹ donis gr̄e ⁊ celest̄ glorie.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Duplex retiaculū cōtra hominem.

Et per consensum deliberatū capit aīam in peccato mortali obligando eā ad penā sensus eternam. Et p solū cōsensum nō deliberatum capit aīam in pcō veniali. Ex supradictis etiā patet q̄ duplex retiaculū parauit diabolus cōtra hominē. Nam primū retiaculum ⁊ laqueū paranit in ligno ⁊ abscondito in quo cepit primos parentes in psona: et cepit oēs posteros in natura: quia in illo oēs fuimus priuati oibus donis gre et glorie et obligati ad penā damni: de quo ait apl̄us ad Roma.iij.q̄ oēs in Adam peccauerunt. i. oēs fuerūt in illo venūdati ⁊ obligati ad penam damni. Secundum autem retiaculū paranit diabol⁹ in carne⁊ appetitu sensitiuo vniuersuīq3. ⁊ hoc est retiaculū scupiscētie in quo per solam vnionem alē capit vnumquēq; personaliter in originali: ⁊ per consensum voluntatis deliberatum capit aīam in actuali ⁊ mortali: et per consensum indeliberatum capit eā in venia li: de vtroq3 ergo retiaculo intendit dicere Dauid q̄n ait: in persona xp̄i. Cadent retiaculo ei⁹ peccatores ⁊c. ℭ Quantum ad secundum est dicēdum q̄ xp̄s nullo mō potuit capi in primo retiaculo nec in secundo: non in primo quia Adam non potuit obligare nec venūdare peccato suo ⁊ damno nisi filios suos naturales ab eo genitos immediate: vel mediate: sed xp̄s 1ş dicitur filius Adam fm carnē inc̄tum accepit carnē ex virgine: tñ non dicitur filius naturalis fm gnationem: q⁊ nō ex opere Adam natus est: sed solo ope spūssancti: ⁊ sic nō potuit obligari nec mundari in Adam. Nec potuit etiā capi in scō retiaculo cōcupiscentie carnis: q⁊ Adam nō potuit transferre in eū vitiū carnis⁊ concupiscentie post⁹ xp̄s nō descendit ab eo per generationem naturalem. Et sic p3 q̄ xp̄s non captus est in retiaculo nature per gnalem obligationem nec in retiaculo persone per naturalē nec libidinosam gnationem. Et ideo dicitur solus inter mortuos liber non solum in psona: sed etiam in natura. Et ideo solus potuit totū genus humanum liberare. ℭ Sed q̄d dicēdum de v̄gine matre ei⁹? Ad hoc r̄ndetur sicut dictum est psalmo xlv. q̄ nō possum⁹ excusare quin fuerit capta in retiaculo nature: inc̄ptū fuit obligata in Adam cum tota natura ⁊ descendentia naturali ipsius Adam q̄ oēs filios naturales obligauit ⁊ venūdedit ad penā dāni pcī sui: de quo dicit ap̄lus ad Roma.iij. q̄ oēs in Adam peccauerūt in natura sup. inc̄ptum in eo fuerūt obligati. Sed illud pcm̄ non potuit transire in psonam virginis quo ad culpā originalē nec mortalē: nā 1ş virgo maria descendat ab Adā p naturalē gnationē: tñ q⁊ caro eius fuit scīficata ⁊ mūdata ab oi fomite ante aīatiōē: ⁊ aīa fuit simul creata et sanctificata ⁊ gratificata: ⁊ in gra cōfirmata ⁊ infusa in illa carne mūda. Jō nec caro potuit inficere aīam: nec aīa inficit a carne p culpā originalem: et sic peccatū nature nō potuit transferri a carne in aīam: ⁊ per 2ns nec in personā: q⁊ virgo maria nunq̄ dicta est psona p̄ua nisi p aīam ⁊ sic fuit liberata a pcō originali nature per prc aliam sanctificationē et gram xp̄i. Ex hoc etiam

Nota de maria q̄ modo cāruit pcō

sequit q̄ v̄go maria nunq̄ cecidit nec fuit capta in retiaculo diaboli actualiter ⁊ mortaliter nec venialiter: q⁊ fomes⁊ cōcupiscentia q̄ est semen oīs pcī fuit extincta in carne v̄ginis ante alationem per virtutē spūssancti: vt dictum est: ergo caro nō potuit surgere aduersus spīm nec capere volūtatē p aliquē illicitū cōsensum deliberatū nec indeliberatū. Et p 2ns non fuit capta psonaliter in retiaculo cōcupiscētie nec originaliter nec actualiter nec venialiter pcō: 1ş fuerit obligata solū in natura: iō indiguit redimi ⁊ liberari in psona p gram prcuenientem q̄ habuit virtutē ex passione xp̄i: vt pluries dictū est. Et sic patet quālr oēs pcō⁹es ceciderūt in retiaculo diaboli in natura vel in persona a quo solus xp̄us transiuit liber ⁊ singularis tam in natura q̄ in persona: sed sola virgo maria fuit liberata ne caderet in psona. Ex supradictis p3 q̄ solus xp̄s potuit redimere genus humanū: ⁊ satisfacere p pcīs oīm quod sic patet: nam tria necessaria requirebantur ad hoc q̄ aliquis sufficienter posset redimere totū genus humanū. Nam primo oportebat vt esset liber ⁊ innoxi⁹: nō capt⁹ in retiacko ipsius diaboli: ⁊ nō solū in psona sed etiam liber in natura: vt alios posset ab illo retiaculo liberare: q⁊ inuolutus ⁊ obnoxi⁹ nō pōt alios de laqueo liberare et absoluere. Secundo oportebat vt haberet summā charitatē: vt eius passio ⁊ oblatio esset deo chara p oībus ⁊ meritoria⁊ accepta. Tertio oportet vt esset deo psonaliter vnitus per gram vnionis: vt sua opatio ⁊ redemptio esset meritorie infinita: eo q̄ debebat remittere culpam ⁊ penā infinitam: ⁊ recuperare premiū celeste infinitū: vt dictū ē psalmo cxxix. iō non potuit esse nisi suppōsito infinito. Sed q⁊ solus xp̄s habuit ola ista tria ,put dictū est psalmo. xvij. ⁊. xxj. ⁊ in pleriq̄ locis: ergo solus xp̄s potuit genus humanū sufficienter redimere ⁊ liberare: q̄ nō cecidit in retiaculo aliorum de cuius redemptiōis modo patebit in articulo sequenti. ℭ Quātum ad tertiū est dicendum q̄ xp̄s qui vt volem perditū ⁊ captiuū in retiaculo diaboli repararet ⁊ liberaret venerat in carnē: sicut est sapiēria p essentiam: ita sapienter volem liberauit nam sicut diabolus excogitauit artem maligna et calidam ad capiendum Adam cū tota sua generatiōe in suo retiaculo: ita xp̄s sapiens restaurator reperit artem sapientē ad rumpendum retiaculū diaboli ⁊ liberandum alas ⁊ totum genus humanū in illo retiaculo obligatum ⁊ obnoxium ⁊ reperit nouum retiaculū ad capiendas animas per gram vnde sicut diabolus abscondit venenum sub specie fructus p̄hibiti tanq̄ hamum. quē fructum volens mordere Adam fuit morsus morsu mortis ⁊ captus in hamo ⁊ retiaculo ⁊ laqueo venenoso latēte sub specie illius fructⁿ: ita pariter xp̄s obiecit diabolo carnē suā tanq̄ escam sub qua latebat hamus ⁊ laqueus diuinitatis ⁊ tetēdit eā in cruce: 1ş diabolus putās xp̄m esse purū hominē obnoxium morti obligatum in Adam voluit ipm in cruce mordere p mortē sicut ceteros 1ş ipse capt⁹ et morsus fuit victus in morte xp̄i.

Xp̄us sapientia liberauit volem.

Sub cui⁹ carne latebat hamus diuinitatis: ⁊ sic diabolus fuit vict⁹: ⁊ captus in retiaculo passionis xp̄i. Jtē rursus: sicut diabol⁹ cepit adā in retiaculo suo: ⁊ parauit ⁊ abscōdit retiaculū cōcupiscētie i carne ipsius adā ⁊ in gnatiōe naturali p quā gnationē libidinosam adā trāstulit pcīm̄ suū in oēs posteros particulariter: ita parit xp̄s absōdit ⁊ impiessit vtutē ⁊ pciū sue passionis i septē ecclasticis sacramētis: p que quidē sacka transtulit vtutem sue passiōis particulariter in vnūquēq; fidelem: vñ sicut adā p gnationē libidinosam trāstulit pcīm̄ suū in filios: ita xp̄s p regnationē baptismalē transtulit merita sue passionis ad rūpendū retiaculū diaboli ⁊ liberādū baptisatos ab originali: et p penitentiā trāstulit merita sue passiōis ad absoluendū a mortali pcō oēs penitētes: ⁊ sic de singulis. Jtaq3 ē dicendū q̄ in vnoquoq; sacko latet vtus passionis xp̄i tanq̄ hamus sub esca: ⁊ tanq̄ retiaculū salutē ad capiēdas alas p gram: ⁊ ad rūpēdū retia culū diaboli. Sz in sacko eucharistie specialiter ⁊ realiter cōtinet ipse xp̄s vbū incarnatū: quem xp̄m sub forma panis sumim⁹ in cibū spūalē ad refectionē spūalē ⁊ restaurationē bonoꝝ pditorū. put dictū est psal. cx. Et sic p3 quālr ecclasti ca sacka sunt quedā retiacula spūalia ad capiendas alas nkas p gram passionis xp̄i ꝺ retiaculū diaboli: p que quidē sacka rumpit retiaculū diaboli ⁊ liberant fideles. Et p3 q̄liter sicut adā p gnationē naturalē ⁊ libidinosam multiplicauit ⁊ gnauit filios carnales in mūdo ad quos transtulit pcīm̄ ⁊ semē ⁊ fomitē pcī: ita pariter xp̄s per regnationem baptismalē regnauit ⁊ multiplicauit filios spūales ⁊ fideles in ecclesia ad q̄s transtulit gratiā ⁊ vtutē sue passionis p baptismū aque vel flāminis vel sanguinis. Et sic licet oēs pcō⁹es fuerūt capti ⁊ ceciderūt in retiaculo diaboli p pcīm̄: tñ oēs possunt liberari a xp̄o p retiaculū baptismi et ceteroꝝ sacramētoꝝ: eo q̄ xp̄s singulariter trāsiuit inter mortuos liber nō capt⁹ in retiaculo diaboli m psona nec in natura. ℭ Ad cui⁹ intellectū maiorē est notandū q̄ istud retiaculū ⁊ mysteriū crucis fuit figuratum Numeri. xxj. vbi dicit q̄ q̄n ppl̄us murmurauit cōtra deū et moysen misit dē⁹ serpētes ignitos qui mordētes multos occidebant: q̄ penitentia ducti rogarūt moysen vt rogaret p eis dñm vt tolleret serpētes. et tūc moyses ex p̄cepto dñi suspendit serpentē eneū in ligno. Et tunc morsi a serpente aspiciētes illuz serpentē pendentem in ligno sanabant a morsibus serpentū p q̄ mi sterium fuit figuratū qualiter xp̄s redēptor mundi debebat secū suspēdere ⁊ crucifigere antiquū serpentē qui in suo ligno p̄hibito momorderat p̄mos parētes morsu mortifero: qui q̄dem morsus venenosus translatus est in oēs posteros: et sic p vnū⁹ boīs delictū mors introiuit in totū orbem terrarū. Et sic p3 q̄ mors ⁊ oēs infirmitates ⁊ defect⁹ et ois culpa ⁊ ola pcā sunt effect⁹ et pene illi⁹ pcī ⁊ morsus illi⁹ antiq̄ serpētis. ⁊ ideo xp̄s vt nos liberaret a morsu antiq̄ serpentis ⁊ ab oīb⁹ effectibus ⁊ vestigiis illi⁹ morsus voluit indui veste illius serpētis. s. morte ⁊ cete

Ecclie sacramēta sūt retiacula.

ris corporalib⁹ defectib⁹ ⁊ penalitatibus ,puenientib⁹ ex illo pcō p̄ter culpā: eo q̄ assumpsit in illa carne oēs penas pcī p̄ter culpā: vt frequenter dictū est: ⁊ sic 3t xp̄s induisse vestem penalitatū antiqui serpētis: ⁊ cū tali veste crucifixus ē in cruce: 1ş venit diabolus ⁊ voluit mordere xp̄m sicut ceteros: 1ş ipse capt⁹ est⁹ bamo diuinitat⁹ latentis sub carne: ⁊ sic i cruce simul cū xp̄o crucifixū est pcīm̄ nostrū cū oīb⁹ penalitatib⁹ suis ⁊ mortuū est pcīm̄ nostrū cū xp̄o: sed xp̄s surrexit ad vitā gloriosam manente serpēte antiquo in sepulcro cū suis penalitatib⁹: ⁊ iō dicit Aug⁹. in sermone de martyrib⁹ q̄ christ⁹ vt vinceret et occideret mortē: vestit⁹ est⁹ morte: mors antē ibi in cruce occisa est: 1ş dñs semp viuit: ⁊ sicut moyses exaltauit serpentē in eremo: ita christ⁹ cū vestē serpētis. s. cū penalitatib⁹ exaltatus et crucifixus est in cruce: ⁊ sicut oēs qui fuerunt morsi a serpēte aspiciebāt serpentē ⁊ sanabant ita oīes quos momordit astutia sathane aspicientes et cōtemplātes xp̄m in cruce pendentē sanabunt a morsu serpētis antiqui. Et sic p3 qualit⁹ nra redēptio ⁊ salus fuit figurata p exaltationē: ⁊ suspensionē serpentis enei in ligno: et pcīm̄ nr̄m fuit significatū per morsum antiq̄ serpentis. Et p3 etiā qualiter sicut serpēs antiquus paranit retiaculū in ligno in quo momordit ⁊ cepit adā cū oīb⁹ posteris: ⁊ sanciamit oēs mortu⁹ ⁊ veneno pestifero: ita xp̄s parauit laqueū: et retiaculū in cruce vbi cepit ⁊ crucifixit serpentē antiquū: ⁊ sic liberauit gen⁹ humanū a morsu illius. Jtē sicut diabolus gticulariter parauit retiaculū ⁊ laqueū scupiscētie: fomitis in carne vniuscuiusq; ad capiendū vnūquēq; psonal⁹ in originali ⁊ veniali ⁊ actuali: ita xp̄s parauit retiaculū suū spūale i vnoquoq; septē ecclesiasticoꝝ sacramētoꝝ cui⁹ retiaculi esca est patēs visibilis forma sed bam⁹ latens est inuisibilis gratia illi⁹ sacramēti: q̄ quidē gra reficit et saluat et liberat fideles: ⁊ extinguit ⁊ occidit antiquū serpentē: ⁊ sic p3 qualiter oēs pcō⁹es preter xp̄m ceciderūt in retiaculo antiqui serpentis p mortē. Et quō oēs fideles ⁊ iusti ceciderūt in retiaculo xp̄i per gratiā. ⁊ quō antiquus serpēs fuit crucifixus in ligno cū xp̄o: ⁊ captus cū retiaculo crucis. et hec est causa quare serpens antiquus diabolus fugit crucem: eo q̄ ibi fuit suspēsus cū veneno suo et ibi fuit extinctū venenū suū: et per cōsequēs ibi fuit captus ⁊ victus. Et sic patet qualit⁹ serpens antiquus primo fuit suspēsus figuraliter in deserto. Numeri. xxj. Sz postea realiter fuit suspensus in cruce cui⁹ christo: quia pater in xp̄o posuit iniquitates omniū nostrorum: cui⁹ liuore sanati sumus. Esaie. liij.

Extra de rele. ⁊ ve. sancto. c. vnica.

Vocē mea ad dñm clamaui: voce mea ad dñm deprecat⁹ sū. Effundo in cōspectu ei⁹ oratiōnē meā: ⁊ tribulationem meā ante ipsum pronūcio.

In deficiente ex me spīritum meum: et tu cognouisti semitas meas.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Titulus eruditio sine intellect? dauid ei esset in spelunca oratio. Judei ꝛ quidã catholici exponunt hũc psal., put est oratio dauid petẽtis liberari de manu Saulis ꝛ psecutione cũ esset in spelunca odollam latẽs cũ amicis suis: qui ad eũ cõsurgant: vt ptz. j. Reg. xxij. et sic exponũt ad literam tm̃ fm illũ sensuz in quo dauid petit liberari a persecutiõe et petit regnum: vt suos amicos et sequaces posset exaltare: ſ̃ hec expositio est frivola faciẽs iniurtã hnic psalmo: primando ipsum sacramẽto ꝓphetie de xp̃o et ecclesia: qđ manifeste in se cõtinet. Jtez talis expositio manifeste falsificat titulum in quo dicit ꝙ iste psalmus est eruditio dauid ꝛ intellectus facta a spũ sancto: manifestũ est eñ ꝙ dauid non indigebat erudiri a spũsancto: si tantum narrat persecutionẽ suã: et petit domũ tpale in hoc psalmo: nam ipse expectus erat suã psecutionẽ ergo nõ erat ipsi necessaria eruditio spũssancti ad scribendum eam: sicut Cesar in cõmentariis scripsit ola ꝑlia que gessit: et victorias suas ex sola memoria sine lumie speciali spũssancti. Ex quo ptz ꝙ aliud sacramentũ magis intendit hic dauid predicare per illã hystoriã: et sub figura illi? hystorie. vnde per hoc ꝙ dauid fugit a Saul ad regem Acheth occideret eũ figurabatur quõd xp̃us fugit vsq̃ ad mortẽ corporalem crucis ꝛ latuit in spelunca sepulcri corpus eius ꝛ alã descendit ad spelũcã inferni: ꝛ venerũt ad eũ oẽs patres vete. tes. qui erãt i limbo: vt eos inde liberaret. Et sicut multi amici dauid erant afflicti in civitatib? a Saul et expectabãt exaltationẽ dauid: vt ipsi liberarent: ita apostoli ꝛ totũ genus humanum in illo triduo expectabãt vt xp̃s resurgeret a mortuis ꝛ rediret ab inferno ꝛ a spelunca sepulcri: vt oẽs liberaret ꝛc. hoc ergo prenidens dauid in spiritu per illã fugam ꝛ latitationẽ fecit hũc psal. in quo introducit xp̃m loquentẽ ꝛ petentẽ a patre liberari p resurrectionẽ a spelunca sepulcri: fm qõ dauid fuit eruditus a spũsancto: ꝛ sic erudit nos vt credamus resurrectionẽ xp̃i ꝛ nostram redemptionẽ predictã et figuratã in hoc psalmo qui dicit eruditio dauid ꝛ oratio xp̃i: in qua duo facit. Nã ꝑmo manifestat xp̃s patri suã afflictionẽ ꝛ passionẽ. Secõ petit liberari. ibi. Clamaui. ¶ Quãtũ ergo ad primũ dicit. Voce mea ad dominũ deũ patrẽ meum clamaui: cõquerendo de psecutoribus ꝛ crucifixoribus meis: ꝛ voce mea et nõ per alitũ deprecatus sum ad deũ petendo resurrectionẽ. Effundo in cõspectu ei? oronẽ meã in horto ꝛ in cruce: ꝛ ꝓnuncio tribulatiõnẽ ꝛ passionẽ meã ante ipm̃ cõquerẽdo de crucifixoribꝫ: nã cognouisti semitas ꝛ intẽtiões meas indeficiẽdo spm̃ meum. i. qñ intrin tribulauerũt me ꝙ deficiebat in me spũs vitalis ꝛ fortitudo ꝑ tormẽtis intolerabilib? ꝛ etiã defecit ala a corpore qz separata fuit ab eo i triduo. Unde ideo defecit in me spũs ꝛ fortitudo corporalis.

fil. q. j. nulli dubiũ. In via qua ambulabam: absc̃derunt super laqueum mihi.

Considerabam ad dexteram ꝛ videbam: et non erat qui cognosceret me.

Perijt fuga a me: et non est qui requirat animam meam. aff. q. j. c. aduersus.

¶ Scribe ꝛ pharisei absc̃derũt mihi laqueũ tẽtationis vt me caperẽt in sermone ꝛc. et absconderũt laqueũ imponẽdo falsa crimina: et in fine absc̃so mõ imposuerũt laqueũ mortis: ꝛ iõ defecit i me spũs ꝛ corporalis fortitudo: qñ fui captus i horto. Nã ꝓsiderabã ꝛ respiciebã ad dexterã: si erat aliqs apls q̃ cognosceret me ꝛ innaret ꝛ null? fuit: nã me relicto oẽs fugerũt. Jtẽ in toto tpe passionis cõsiderani ꝛ respexi ad dexterã idest ad ptẽ ꝓsperã: et si aliqs inuenirek q̃ eẽt in mei fauorẽ ꝛ loqrek ꝙ me ꝛ nõ erat q̃ cognosceret me ad pstãdũ auxiliũ ꝛ fauorẽ. imo oẽs ꝓpter rarũ ferẽdo iniam mort; ꝑ me ꝛ sic perijt oꝰ fuga ꝛ refugiũ hũanũ a me: nec fuit aliqs q̃ redꝛet ꝛ defenderet alaz meã. i. vitã meã immo oẽs clamabãt crucifige crucifige eum. Et sic nullus fuit mihi ad dexterã: sed oẽs fuerunt mihi ad sinistrã: quia oẽs fuerunt aduersarij.

Clamaui ad te dñe: dixi tu es spes mea: portio mea in terra viuentium. xj. q̃. iij. ad meaz

Intẽde ad deprecationem meã: quia humiliatus sum nimis. xxj. q̃. j. vos antẽ

Libera me a persequentibus me: quia cõfortati sunt super me.

Educ de custodia animam meam ad confitendum nomini tuo: me expectant iusti donec retribuas mihi. De ssima trinitate.

D ¶ Expositis singl? ꝛimonia. Ihac scda ptez petit liberari p resurrectionẽ dicẽs. D dñe pr̃ posth? dcihitur? fui ab oi auxilio hũano in mea passiõe ꝛ nõ inueni ad dexterã qui innaret me: ꝛ fugit a me oꝰ fuga ꝛ refugiũ: iõ oi auxilio ꝛ spe hũana postposita cõuerti me ad te ꝛ clamaui ad te: ꝛ refugi ad te et clamaui ꝛ dixi: tu dñe pr̃ es spes et portio mea i terra viuẽtiũ. naz post q̃ in hac fra mortalitũ me dereliq̃sti i ptãte crucifixoꝝ vsq̃ ad mortẽ sine hũano auxilio: ideo dixi fiat voluntas tua: ſ̃ tũc posui spẽ meã in te vt mihi dares hereditatẽ eternã ꝙ me ꝛ ꝙ mẽbris meis i terra viuẽtiũ: ꝛ illã petoꝛ: ꝛ mortalẽ ꝛ terrenã cõtẽno: intẽde ergo ad deprecationẽ meã: qz post q̃ hũiliat? fuz nimis. i. valde ꝙ passionẽ: ꝛ mortẽ: qz hũiliat? fuz vsq̃ ad mortẽ crucis; iõ libera me de crucifixoribꝫ? psequẽtib? me: qñ cõfortati ꝛ roborati sũt sup me: post q̃ in ptãte coꝛ me dereliq̃sti. ꝛ iõ cũ ingẽti odio ꝛ iniq̃tate putãtes me admbilare: ꝛ memoriã ꝛ potestatẽ meã de mũdo abolere crucifixerũt me: et sic tandẽ positus sum in hac spelunca et sepulcro in quo adhibuerunt custodes armatos ne discipuli mei venirẽ ad firmandum corpus meũ. Et adhibuerũt magnũ lapidẽ contra sepulcrũ ne quis posset faciliter amouere: et sigillarũt ostiũ ne aliqua fraus posset fieri: ꝛ sic tenent corp? meũ tanq̃ in carcere. Educ ergo de carcere inferni ꝑmo animã meã ꝛ corpus meuz in hac custodia: scilicet ꝙ omnia membria mea exeant de inferno cum antiqua preda sanctorũ.

Dñe exaudi orationẽ meã auri.

patrũ: ꝛ recuperet corpus de sepulchro p gl̃iosã resurrectionẽ et egrediat ala mea simul cũ corpore de hac custodia sine sepulchro: ad confitendũ nom̃ tuo. i. vt manifestẽ nomẽ tuũ et potẽtiaz post resurrectionẽ: ꝛ liberent oẽs fideles et electi q: oẽs tã patres i limbo ꝙ presentes ꝛ futuri electi me ex pectãt: vt retribuas mihi alam p resurrectionem et retribuas mihi regnũ celoꝝ per adã perditum: vt possim hic p gr̃am liberare eos: et in futuro eis regnum celorum elargiri. ſ. cj. xv. dij. c. setã romana.

Domine exaudi orationẽ meã: auribus percipe obsecrationez meã in veritate tua exaudi me i tua iustitia.

¶ Huic psalmo preponit talis titulus i hebreo et trãslatiõe Hieronimi ꝛ in lxx. ſ. psal. dõ absq̃ alio addito. Sz in quibusdã bibliis repetit addi tũ qñ psequebat eũ absalõ filꝰ eꝰ. Sed hoc forsan fuit additi ab aliquo doctore: eo ꝙ quidam hebreoꝝ dicũt ꝙ dõ fecit hunc psal. in illa psecutione Absalon filij sui de qua psecutione petit liberari a deo petendo in fine psalmi vltionẽ de inimicis suis. Et sic glosant istũ psalmũ litteraliter precise de illa psecutione: et hãc expositionem psequunt etiã quidã catholici. Sz talis expositio est inutilis fidei eccle tollẽs dignitatez ꝓphetie ipsi dõ: qui nõ fuit minus ꝓpheta i hoc psal. q̃ i ceteris. Jtẽ talis precisa expõ occultat alta mysteria latentia: Imo satis explicita i hoc psal. qui non pertineret ad sacrã scripturã: nec eum fecisset dõ cantari in templo: nec nos cãtaremus ipsum in ecclesia: nisi aliqua mysteria de xp̃o et eccl̃a continerentur vt supra dictũ est de ceteris psal. Ideo satius ꝛ melius dicũt quidã alij magistri hebreoꝝ dicẽtes. ꝙ dauid fecit hũc psal cxlij. psal. in ꝑsona ipsi? adã hariſon. i. adã primi hoꝛs qui loquit in hoc psal. sicut in psal. xxxvij. ꝛ cj. vñ dicit ꝙ adam in hoc psal. deflet casuz suuz et petit a deo liberari de miseriis corporalib? ꝛ tpalibus: quas traxit ex illo peccato. et sic exponunt istum psalmum: sed isti multipliciter deficiunt in tali expõne. Primo qz putant ꝙ solus primus homo ꝑ se loquit in hoc psal. Secũdo qz putant ꝙ nõ petit liberari: nisi de miseriis et afflictionibus tpalib? et corporalibus. Tertio qz putãt ꝙ talẽ petitionẽ nõ petit ꝑ xp̃m mediatorem: fine cuius intercessione nulla oꝛo apud patrẽ põt exaudiri. Et hoc faciunt istiqz nullã habent fidẽ de xp̃o deo ꝛ hoie redẽptore et glorificatore et eterno premiatore. Et iõ relictis oꝛb? supradictis defectib? sequẽdo qõ verũ est: ẽ dicendum ꝙ nõ solus adã primus homo pro se: sed ipse adã cũ tota sua posteritate fidelium qõ ẽt corpus mysticũ siue homo mystic? loquit in hoc psalmo deflens casum ꝛ petens liberari per xp̃m mediatorẽ ꝛ redẽptorẽ ꝛ non solum petit liberari ab infirmitatibus corporalib?: sed ꝑmor principaliter a seruitute peccati quã ibi incurrit. et ab omnibus peccatis: q̃ postea ex illa occasione perpetrauit: quam quidem liberationez totius gñis hũani potuit ꝙuidere dauid in spiritu per liberationẽ suã de psecutiõe Absalonis: ꝓpter qõ fecit hñe psal. in ꝑsona ipsi? adã loq̃ntis i hoc psal. ¶ Quattuoꝛ ergo facit. Nã ꝑmo conat deũ inclinare ad miam se humiliando ꝛ suã fragilitatẽ allegando. Secõ conquerit de antiquo serpente mala que ipsi peꝛauit explicando. Tertio petit liberari p xp̃m. Quarto petit vltionez diuisio. Psalmi

de diabolo persuasore ꝛ auctore oium malorum. Secda ibi. Quia psecutus est inimic? alam meã: humiliauit ꝛc. Tertia ibi. Memor fui dierũ antiquoꝝ meditaꝛ? ſũ in olꝰ? ꝛc. Quarta ibi. Educes de tri. ꝛc. ¶ Quãtum ad ꝑmũ est ꝓadnertẽdum sicut dictuz fuit: psal. xj. ꝛ xiij. ꝙ sicut tota veritas ipsi? adã añ lapsuz cõsistebat i adeq̃tione ꝛ cõformitate ad primã veritatẽ q̃ est verbuz diuinũ: ita ꝛ tota sua originalis iustitia consistebat in adequatione ꝛ cõformitate suevolũtatis ad diuinã voluntatẽ seruando eius ꝑceptũ: que quidẽ iustitia radicabatur in charitate ordinata ꝛ gr̃a qua erat deo gratus ꝛ acceptus: et ipse diligebat deũ ordinate: ſ̃z super oia: et oia alia ꝓpter deũ. Et sic adã dicebat ver? ꝛ iustus ꝛ sctus manẽdo in tali veritate et iustitia et ordine charitatis ꝛ dilectiõis. Cum ergo adã peccauit pdidit veritatẽ ꝛ iustitiã ꝛ sanctitatẽ: eo ꝙ deuianit a ꝓma veritate magis credendo verbis mulieris que primo fuerat seducta a diabolo: ꝙ vbis dei qui preceperat ne comederet: et deuianit a diuina voluntate q̃ est metrũ et regula oim actuũ iustoꝝ ꝛ iustitie: et deuianit ab ordie charitatis que ordinat actum dilectionis in deum ꝛ primũ et sic mansit adam mendax: ꝛ iniustus et inordinat? et peruersus in ordine potentiaruz anime. Et perdendo illã originalẽ iustitiã que in se includebat charitatẽ et gr̃am in quibus radicabatur: pdidit etiã ossia septẽ premia illius originalis iustitie: imo de necessitate incurrit penas cõtrarias: qz incurrit necessitatẽ moriẽdi ꝛ patiẽdi ꝛc. et incurrit debitũ recuperãdi originalẽ iustitiã cũ gr̃a ꝛ charitate cũ oibus suis ꝓmijs: et sic mansit subdit? ꝛ debitor ꝛ obnoxius diuine ire cum tota sua ptãte filioꝝ: ꝓ quibus etiã acceperat illã originalẽ iustitiã cũ finis ꝓmijs. Ex q̃bus ptz ꝙ adã aut aliqs filioꝝ nullo pacto cũ veritate ꝛ iustitia poterat cũ deo contẽdere in iudicio quin exiret cõdempnat?: post q̃ trãsgrediẽdo diuinũ ꝑceptũ pdiderat oẽm veritatẽ ꝛ iustitiã: qz in veritate quã deo ꝓmiserat nõ stetit ꝛ a diuina voluntate deuianit: et sic nil habebat suũ nisi pctm̃ ꝙ pdidit ola bona gratuita q̃ de'in eꝰ natura plantauerat gratis. Et sic adã ꝙ nullã iustitiã merebaꝛ audiri. D ¶ Secõ est notandum ꝙ tota ꝓuitas dei erga nos ꝛsistit in seruando ꝓmissa ꝛ nõ fallendo i revelatis in lege: ꝛ tota eius iustitia ꝛsistit in seruando veritatẽ ꝓmissis ꝛ revelatis i lege: ꝛ tribuendo vnicuiq̃ qõ suũ ẽ ſ. remunerãdo bona ꝛ puniendo mala. Et sic ꝓ qualr iustitia divina includit vitatẽ in ꝓmissis ꝛ revelatis: qz q̃si iniustus reputaret deꝰ nisi impleret ꝓmissa revelata in lege ꝛ ꝓphetis. et iõ i sacra scriptura sepe ꝑ vitatẽ intelligit divina iustitia: ꝛ freq̃nter' dictũ est. Et supradictis sequit ꝙ diabol? fecit deũ mẽdacẽ: q̃ dixit mulieri neq̃ ꝑ morieminí ꝛc. Scit eñ deus qz qua hora comeUeritas dei i hoc ꝛsistebat

Justicia ade ꝛsistebat in hoc.

Universidad de Deusto
Biblioteca

deritis eritis sicut dñs dicētes bonū ⁊ malū. Asserebat ēm diabolus deū mēdacē in verbis ⁊ in cōminatione mortis: et etiā asserebat ipm inuidū: ⁊ p hoc negabat ipm esse deū. et sic adā assentiēdo suasit mulieris. que ꝑmo fuit seducta. Iz non negauit deū verbis ⁊ directe: tn negauit ipsum factis ⁊ indirecte: put dictū fuit psal. xiij. Et sic adam nō stetit nec mānsit in veritate et iusticia: quia fuit creat⁹ modo supradicto. Jō nullo mō poterat in iudicio cū deo cōtēdere: de⁹ aūt semper mansit ⁊ perseuerauit et perseuerat in veritate sua et iusticia seruādo veritatē in promissis et reuelatis ⁊ puniendo mala ⁊ remunerādo bona: et seruando veritatē in verbis suis: ⁊ illa cōminatione sententie: quā cōminat⁹ fuit ipsi adā Nam illico incurrit mortē spiritualē ipsius aīme perdendo gratiā per quā spiritualiter viuebat: et illico incepit mori in corpe perferendo infirmitates ⁊ cetera mala que inducunt mortem successiue. Jtē illico incepit tendere in mortē: qz vita hois nil aliud est nisi via in mortē: qz ꝺcḋ vite retro est mors tenet: vt inquit Seneca. Jtē deus mansit verax in ꝑmissis et reuelatis i lege ⁊ ꝓphetis. Nam qñ venit plenitudo tꝑoris misit filium suū in carnē ad redimendū adam cū tota eius posteritate: sicut ꝑmisit ipsi adam quādo eiecit ipsum de paradiso: ⁊ sicut promiserat oībus patriarchis ⁊ ꝓphetis: qui implenit oia que erant scripta de eo in lege ⁊ ꝓphetis. vt ptz per totū discursum euāgelicū Jtē mansit iustus in sua iusticia ⁊ incōcussa sententia nullū bonū relinquēdo irremuneratū nec malū impunitum nā per passionē xpi filij sui cuius meritū fuit infinitum in virtute extēsiue valuit punire omnia peccata preterita ⁊ futura: et redimere adā cuz tota sua posteritate a miserabili seruitute: et refuscitare ipm a morte eterna participando illā passionē ⁊ merita eius p fidem ⁊ gratiā xpi: p quā gratiā nō solū quilibet hō absoluitur ab illa sentētia: sed etiā merē ꝑmiū vite ⁊ glie eterne ⁊c. Ex quibus ptz ꝙ solus deus manet in sua veritate et iusticia: ⁊ iō solus ipse potest cōtendere nobiscū i iudicio: ⁊ nō adā: nec aliquis filiorum eius quin exeat cōdēnatus post⁹ nulla mā fit in eis veritas nec iusticia. Et ideo prouidens in spiritu ex promissione et reuelatione sibi facta nō posse liberari a supradicto peccato cū sua posteritate nisi per xpm in lege ꝑmissum. vt inquit Aug. lib. Cur deus homo. Hinc est ꝙ in hoc psal. orat deū patrē vt mittat filiū suū in carnez ad redimendū ipmet vt deum inclinet ad miserandū et exaudiendā petitionē suā allegat veritatē ⁊ iusticiaz dei ꝓtra suā iusticiā: vnde ait. ¶ O dñe deus exaudi oratiōnē meā et petitionē meā: et percipe obsecrationē et deprecationē meā auribus tue mie. Et nota ꝙ oratio dicit simpliciter assensum mentis in deū: deꝓcatio aūt dicit orationē petēdo liberari ab aliquo malo. Iz obsecratio dicit oꝝonē ⁊ deꝓcationē factā cū sacris verbis aut cū sacrificijs aut obligationib⁹ aut cum vehementi affectu et effectu: et sic iste hō mystice cum oībus supradictis conditionibus dirigit suā oꝝonē petēdo xpm vt veniat. qz oēs patres ve. tes. cum tali ⁊ sub tali fide ⁊ prestatione xpi futuri offerebāt sacrificia ⁊c. iō subdit. O domine nō peto vt exaudias me: in mea veritate et iusticia: quia nulla est i me: qz iā ꝑdidi ipsaz originalē iusticiā ⁊ gfaz ⁊ charitatē in adā ꝙ illā trāsgressionē ꝑmi ꝓcepti: qñ comedi cibū ꝓhibitū et sic non sum dign⁹ exaudiri ꝙ aliqḋ bonum ꝓpriū: qz nihil meū habeo nisi peccatum: per qđ mereor eternaliter puniri. Sz tu dñe exaudi me in tua veritate: qua ꝑmisisti filiū tuū ad me redimendū in carnē mittere: ⁊ exaudi me in tua iusticia veritatē in ꝑmissis seruando: vt veritas legis ⁊ ꝓphetaꝝ maneat inconcussa. Item exaudi me in tua iusticia quā debes facere per passionē xpi filij tui: ꝙ quā petm totius generis humani est in cruce puniendū et remittēdū: ⁊ p cuius resurrectionē ⁊ ascēsionē vita eterna est nobis restituenda: quā passionē oēs fideles debēt participare per fidē ⁊ glorisā ipsius xpi: ꝙ quē omnes sunt iustificandi: ꝙ cuius fidē saluant⁹ oēs ꝑtres preteriti et futuri. q. d. iustifica me et viuifica me per fidē ⁊ passionem xpi: quia illa est veritas et iusticia patris quā ꝑmisit in mundo: per quā impletum deus redditur verax et iustus in lege et prophetis et euangelio. Deinde cum subdit.

de pe. di. j. c. Nna.

Et nō intres in iudiciū cū seruo tuo: qz nō iustificabit in cōspectu tuo omnis viuēs

¶ Ondit iste hō nullā esse in se veritatē: nec iusticiam per quā mereaī exaudiri: nec intrare cuz deo in iudiciū: eo ꝙ in adā ꝑdidit oēm iusticiam dicit ergo. O dñe si ita est: ꝙ in me nulla ē veritas nec iusticia. ergo nō velis intrare in iudiciuz cū seruo tuo. Nā tu bene potes intrare in iudiciū secū⁹ cū sis dñs ⁊ iustus ⁊ verax: sed ego nō possum tecū intrare: nec in iudicio cōtēdere cum nulla sit in me iusticia: qz nullⁿ apō re iustificabit hō viuēs in hac vita: eo ꝙ oēs peccauim⁹ in adā ⁊ in eo ꝑdidim⁹ iusticiā ⁊ facti fuim⁹ rei ⁊ iniusti ⁊ obnoxii sententie tue ⁊ ibi fuim⁹ pensi ⁊ saucIati ⁊ oēs ibi cōstituti fuim⁹ petōres: ⁊ iō nullⁿ apō te iustificabit homo. Ergo nō intres in iudiciū cum seruo tuo: nec velis tractare me scōm culpā meā sed scōm iusticiā ⁊ veritatē tuā: qz ꝑmisisti veniā petōribꝰ: et ꝑmisisti mittere filium tuum ad iustificandum omnes peccatores.

iij. q. j. ca nulli dubium

Quia persecutus est inimicus aīaz meā: humiliauit in terra vitam meam.

¶ Quia superius dixit: ꝙ nullus hō viuens pōt apparere iustus apud deū: nec cum eo ītrare in iudicium: cum in nullo hole reperiatur ꝓpria iusticia. In hac scōa ꝑte explicando miserias suas ostēdit vñ euenerint ipsi ista mala Et quomodo factus est iniustus apō deum. Et dicit ꝙ ista mala et illa iniusticia non prouenit ipsi ex natura specifica: nec a deo creante. D ¶ Nam ꝑmo deꝰ creauit in eo bonā naturaz specificam. qz quoad species suas omnia que fecit deus erant valde bona naturaliter. Gen. j. Nā species sunt sicut Nu. vij. metaphisice e. ⁊ sic omnes participant illud primū ens ſm maiorē ⁊ minorem ꝓfectionez Et ideo oīa entia a deo nihil habēt naturaliter nisi bonū: sed vltra bonum nature plātauit deꝰ

Quomō adā fact⁹ fit malꝰ.

Sol⁹ deꝰ in sua veritate et iusticia manet.

in illo primo homine multa bona gratuita. scilz illam originalem iusticiā et gratiā gratificam ⁊ scientiā oīm rerū ⁊ cetera premia originalis iusticie. Et sic quicḋ deꝰ in hoie plantauerat erat bonū ⁊ nullū malū: sed cū iste hō attētauit descē dere ab hierlm in hierico deuādo a diuina volūtate incidit in latrones. s. diabolus: q̄ eum expoliarūt ab olꝰ bonis gratuitis. s. ab illa originali iusticia cū olꝰ ꝑmḥs suis: ⁊ insup vulnerauerūt eū in carne vulnere ⁊ morbo cōupiscētie et corruptiōis in ala vulnere mortalis culpe: et sic de necessitate factꝰ est mortalis corpe ⁊ ala ⁊ spūs q̄ oñabat carni illico fuit impugnat⁹ et afflict⁹ a carne: ⁊ tot⁹ ordo ꝑsone fuit puersus. Nā ola inferiora q̄ ante obediebāt rōni incēperunt rebellare. et hoc est qđ intēdit dicere iste homo i hac scōa ꝑte. vñ ait. O dñe ego nō habeo ius ārē le ꝓtra te: sed cōtra diabolū. Et causa q̄re apud te iustificabīt ola viuens: nō est a te: sed a diabolo. Nam tu dñe bonū semē seminasti in me: ſ̄ venit inimicus diabolus serpēs antiquus: ⁊ extincto bono semine seminauit zizaniā. Quia dñi essem positus in illa felici paradiso terrestri venit iste inimicꝰ serpēs antiquus: ⁊ ꝓsiliauit i terra vitā meā. Nā cū essez inmortalis ad libitū: qz poterā nō mori edendo de ligno vite: tn comedēdo de ligno scientie boni et mali mihi ꝓhibito electus suz ab illa paradiso ⁊ ꝑdidi lignū vite: ⁊ factus sum de necessitate mortalis: ⁊ sic limicꝰ hn uiliauit ⁊ deiecit vitā meā felicē in hac terra miserabili: in qua tanq̄ exul dego ⁊ laboro: ille ergo inimicus serpens antiqꝰ ꝓsiliauit ⁊ deiecit ⁊ relegauit me ab illa paradiso in hac terra ⁊ lachrymaꝝ valle: ⁊ ille deiecit vitā meaz in terra ꝙ mortē: qz mortēdo fui reuersus in terrā ⁊ pulueꝛē terre de qua fuerā assumpt⁹ ⁊ formatus.

xvj. q. ij. vitis. ⁊. iij. q. j. nulli. ⁊. xxiij. q. j. miramur.

Collocauit me i obscuris sicut mortuos seculi: et anxiatus est super me spiritus meus in me turbatū est cor meum.

¶ Iste inimicꝰ nō solū ꝓsiliauit vitā meā in mortem corpalem: sz etiā in morte ꝑtī simul cū diabolus. Nā collocauit me in locꝭ obscuris inferni inter diabolos sicut mortuos scīl. s. inter diabolos ad mortē eternā destinatos: vt post mortē corpis incurrā mortē eternā ale: ⁊ habitem cū diabolis in locis obscuris inferni in eternū. Littera hieron. hz. Collocauit me inter mortuos antiq̄s. i. inter diabolos q̄ primo ab antiq̄ mortui fuerāt ꝙ petrus: ⁊ in illo obscuro inferno collocati. Jtē iste inimicꝰ nō solū me occidit quo ad corpꝰ ⁊ alam: ⁊ ab illa paradiso deiecit i hac terra misera: ⁊ post mortē in locis obscuris collocauit: ſ̄ etiā taliter carnē meā vitio cōcupiscētie ⁊ fomitis vulnerauit ꝙ illico insurrexit aduersus spūm ⁊ cōtinue stimulat cū intātū ꝙ semp anxiatus est sup me spūs meꝰ: ⁊ stimulatꝰ est et afflictus a carne ⁊ cōcupiscētia. Jtē quarto: totꝰ ordo fuit puersus ⁊ turbatꝰ. Naz caro q̄ debebat obedire volūtati ⁊ rōni: nūc facta rebellis ꝑturbat iudiciū ⁊ rationē: ⁊ sic qđ nolo hoc ago: ⁊ qđ volo hoc nō facio. Et sic ex tali puersitate turbatiō est in me cor meū ⁊ volūtas: ⁊ ideo q̄nḋ iudicio bonū ⁊ malū: malum bonū. Et sic ꝑz qualiter ego nō possum retorq̄re istā culpā nisi in inimicū diabolū q̄ mediante muliere ⁊ p mulierē decepit ⁊ seduxit me: ⁊ sic expoliauit me olꝰ iusticia ⁊ gfa ⁊ olꝰ bonis gratuitis. Unde sequit ꝙ nullus vinēs pōt apud te iustificari: nec tecū in iudicio intrare: ergo nō intres in iudiciū cū seruo tuo dñe: sed exaudi me in tua iusticia.

vj. q. j. c. fi ola in gl.

Memor fui dierū antiquorū meditatus sum in omnibus operib⁹ tuis: ⁊ in factis manuum tuarum meditabar.

¶ Postq̄ supius explicauit miserias suas ⁊ cām sue miserie: nunc in hac tertia ꝑte petit auxiliū et petit iustificari p xpm. qz iā sciebat adā cū sua posteritate patriarchaz ex reuelatiōe ⁊ frequentibus ꝑmissionib⁹ ꝙ nullus poterat iustificari et saluari p xpm. D ¶ Ad cuī⁹ intellectū est notā dū ſm Aug. S aduersariū legis ⁊ ꝓphetaꝝ sicut dictū fuit psal. ciij. ꝙ tota creatio hui⁹ mūdi naturalis fuit figura recreatiōis mundi spūalis q̄ est ecclesia: ⁊ sic dauid p illā creationē mūdi materialis preuidit in spū recreationē ecclesie: ⁊ p formationē primi hois preuidit misteriū incarnatiōis. Un per hoc ꝙ tota trinitas cōcurrit ad creationē vniuersi: qz pater p vbū dixit fiat lux: ⁊ facta est lux ⁊c. Et sic p vbū fecit oīa ⁊ p spiritū sctm viuificat oīa creata: qz spūs dñi ferebatur sup aquas ⁊c. Per hoc ꝑuidit dauid in spū quālr tota trinitas debebat cōcurrere ad nostrā regenerationē. Nam pater debebat mittere verbuz suū in carnē. et p verbū incarnatum debebat nobis loq̄ et notificare nobis volūtatem suā dādo legē euangelicā: ⁊ p illud verbū incarnatuz nos debebat redimere ⁊ iustificare: ⁊ p spūm sctm pf et filꝰ in nobis debebāt oēm gratiā infundere ⁊ nos p gratiā viuificare: et sic ola que ꝑdidimus p ꝑtm debebamus recuperare p regnationē. Item p hoc ꝙ deꝰ formauit corpus Ade: ex terra ꝑgine et spirauit in eo spiraculū vite ⁊c. ꝓuidit dauid qualiter pater per spūm sanctū debebat formare corpꝰ xpi ex puris sanguinibus in vtero ꝑginis Marie: qđ corpus simul cū ala verbum debebat psonaliter assumere: vt illa humanitas esset instrumentū nostre redēptionis ⁊c. ⁊ sic pz qualiter p misteriū creationis dauid ꝑuidit totū misteriū incarnatiōis ⁊ nostre redēptionis. Et ideo ex hoc mouetur ad petendū liberari per xpm in ꝑsona totius corpoꝛis mystici. vñ ait. O dñe ego memor fui dierum antiquorū. i. illoz sex dierū in quibus fecisti oīa opa mundi: ⁊ meditabar ⁊ cōtemplabar in olꝰ opib⁹ tuis: et in factis manuum tuaꝝ que fecisti in illis sex diebus antiquis ⁊ ꝑmis vbi ꝑuidit totū misteriū totiꝰ nostre redēptiōis. Nā per hoc ꝙ p verbum creasti oīa: ꝑuidi qualiter per vbū tuum incarnatū nos oēs debebas retractare ⁊ redimere: et p spiritū sctm viuificare spiritualiter: et vitā spiritualem quā ꝑdidimus in adam nobis restituere. Item p mysteriū formationis hominis ex terra ꝑgine ꝑuidi mysteriū incarnationis. Item p dormitionē ipsius Ade ꝑuidi totū mysteriū nostre redēptionis. Nam per hoc ꝙ

Tota trinitas nostrā opat regnatio nem

Universidad de Deusto
Biblioteca

adam sopore dormiuit: ego preuidi in spū qualiter debebat in cruce vera morte soporari p redemptione toti⁹ generis humani: p hoc q adā dormiente ex vna costarū eius formata fuit mulier ⁊ exiuit per latus eius. per hoc preuidi qualiter ex xp̃o mortuo in cruce ex latere eius debebat exire tota ecclesia. qz exinde exiuit sanguis et aqua in remissionē peccatoꝝ: ⁊ exinde exiuit xp̃us olim sacramētoꝝ ecclie. s. virt⁹ baptismalis per quā regenerati sunt oēs fideles: ⁊ formata est ⁊ multiplicata tota ecclesia: et exinde exiuit virt⁹ cōfirmationis p quā est roborata: ⁊ virtus penitentie p quā quotidie reconciliant ⁊ sanant fideles ⁊c. Dicit ergo dauid in ꝑsona ipsi⁹ corporis mystici. Et etiā hoc dicit adā prim⁹ homo cū tota sua posteritate fideliū. Ego memor fui dierū antiquoꝝ. scz illoꝝ sex primorū dierū: ⁊ meditatus sum in oibus operibus tuis que fecisti in illis sex dieb⁹: et meditabar ⁊ contemplabar in factis manuū tuarū ⁊ in omnib⁹ misteriis preuidi misteriū incarnationis: ⁊ in illa dormitione preuidi totū misteriū passionis xp̃i ⁊ ecclie formationis et toti⁹ generis hūani regenerationis ⁊ redēptionis ⁊ reparationis

de ꝑse. d. ij. iterat.

Expandi manus meas ad te: anima mea sicut terra sine aqua tibi.

¶Videns ergo q gen⁹ humanū per aliū nō potest reparari nisi p te. O xp̃e ideo expandi: ⁊ iugiter expādo ad te manus meas orando ⁊ obsecrādo vt venias ad liberandū ⁊ redimēdū ⁊ iustificandū et refrigerandū me qm̃ ala mea est sicut terra sine aqua tibi. A ¶Ad cui⁹ intellectū est notādum: q licet rōnes seminales passiue olum plantarum sint indute ipsi terre a principio: vt inquit Aug. super Gen. tamē tales rationes seminales passiue nō possunt excitari ad generandū: nisi per celestē influentiā actiuā. Item cum vita plantarum ⁊ cuiuslibet viuētis mixti ꝓsistat in calido ⁊ humido: ⁊ terra de se sit naturaliter frigida ⁊ sicca. Ideo nunq̃ de se germinabit aliq̃ viues: nisi humectetur p aquā: ⁊ sic est necessaria aqua ipsi terre. ad hoc q germinet ⁊ nutriat plantas: qz ex eisdē nutrimur ⁊ sumus. primo et scdo de generatiōe: ⁊ primo ⁊ quarto methеoroꝝ. Et sic patet q impossibile est q terra germinet plantas: ⁊ q nutriat sine aqua: ita ergo a simili facta fuit aia hois post peccatū per absentiam gratie. Nam de⁹ creauit primo aiam hois cū ipsis potētijs sensitiuis ⁊ intellectiuis: ⁊ has potētias ⁊ humectauit humore gratie ⁊ iusticie originalis et olim virtutū et calefecit per caritatē: et sic anima Ade viuebat p gram et caritatem: sed perdita iusticia pdidit totam vitā. ⁊ sic mānit illa aia sicca ⁊ frigida absq̃ humore gratie ⁊ calore caritatis cui solis potentijs naturalib⁹ passiuis que nullo mō poterant germinare aliud bonū opus: nisi recuperarent humorē gratie ⁊ calorē caritatis: in quib⁹ cōsistit vita spiritualis aie Et sic mansit anima: sicut terra sine aqua. ⁊ hoc est ergo q̃ intendit dicere ille hō. Unde ait. O dñe q: cōsideraui oia opera creationis ⁊ in oīb⁹ operibus ⁊ factis manuū tuarū: in quibus

Nota de aia post peccatū.

preuidi totū misteriū nostre redēptionis: q̃ nō potest fieri nisi p te: ⁊ vidi q anima mea erat sicca sicut terra sine aqua tibi: id ē quā aquā et caritatem ⁊ gratiā nō potest habere nisi a te. Ideo expandi ad te manus meas: vt mittas et pluas de celo istam aquam ⁊ imbrem: scilicz verbum tuū: et aperiat terra ⁊ germinet saluatorē. Unde iste imber verbi dei descēdat primo in vterum virginalē per incarnationē: vt postea pluat imbrem et gratiā ⁊ virtutē siue passionis in animam meā: vt refrigeret et viuificet eam et faciat germinare opera meritoria. Et ideo.

Velociter exaudi me domine: defecit spiritus meus: ā.cj.

¶Domine velociter exaudi me accelerādo adnētum tuū ad viuificandū me p gratiā: q̃m iā defecit spiritus meus in me: id est defecit gratia per quā viuebā. Nā sicut deficiēte spū ⁊ anima moritur corp⁹: ita deficiente gra morit anima.

Non auertas faciem tuam a me: et similis ero descendentibus in lacum. De bapt. ca. maio. res.

¶Non auertas faciē tuā a me: id est nō auertas filiū tuum incarnatū qui dicit facies tua p quez tu notificaris in mūdo: quia sicut p faciē notificatur hō: ita per humanitatē fuit de⁹ pater notificat⁹: qz p ipsum filiū locut⁹ est nobis. Et ideo non auertas a me istā humanitatē in qua tu xp̃e debes pati. et pro quia. qz si nō veneris similis ero diabolus descēdētibus in lacū inferni: quia semp cuz eis in inferno manebo: nisi tu veneris. Quasi dicat. si nō redimis me esset peccatū meū quasi irremissibile sicut peccatū diaboli: cui⁹ oppositū ꝓmisisti et mihi reuelasti.

Auditam fac mihi mane misericordiam tuam: quia in te speraui. xvj.q.j.c. vos autē

Notam fac mihi viam in qua ambulem: quia ad te leuaui animam meā.

¶Veni ergo I carnē ⁊ loquere mihi: ⁊ sonet vox tua in auribꝰ meis: ⁊ audiat vox turturis i terra nra. ⁊ auditā fac mihi mane miam tuā. i. trāseat ista vox veteris legis ⁊ vmbra pcī. ⁊ oriatur sol iusticie et fiat gratie p aduentū tuū. et audiam ego vocē misericordie tue ⁊ vocē euangelicam p quā intēdo ⁊ spero iustificari: qz in te ⁊ nō in altero speraui iustificari. Et notam fac mihi viam in qua ambulem p talem vocē euangelicā. Nam sicut ambulaui per totā noctē per viā legis obscuram: ita desidero ambulare in mane ⁊ in die gre p viā legis euangelice: que est lucida ⁊ clara absciēs oēs tenebras pcōꝝ et ignorantie. ideo auditā fac mihi istam vocē euangelicam: que annūciat misericordiā ⁊ redemptionē tuā: quoniaz ad te leuaui animā meam semper orando vt venias. et etiam ad te leuabo animā meam in aduentu tuo recipiēdo te in verum messiam.

Eripe me de inimicis meis ad te confugi: doce me facere voluntatem tuā: quia deus meus es tu. xxxv.d. c ab exordio.

¶Veni christe in carnem: ⁊ eripe me de inimicis meis diabolis: qui me per tot tēpora i captiui-

tate et seruitute peccati tenuerūt: q̃m ad te cōfugi: quia non habeo aliud refugiuz ad q̃ cōfugiam nec alium saluatorez: nec redemptorē ꝓter te. Et ideo doce me facere voluntatem tuā per legē euangelicam: q̃m tu solus es deus meus ⁊ legislator. qui debes manifestare voluntatez patris in mundo: ⁊ sic ego tanq̃ verum deum meū patri cōsubstantialē te confitebor: et recipiā in aduentu tuo. Deinde cū dicit.

xvj.q.j. vos aū.

Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam: ꝓpter nomē tuū dñe viuificabis me in iniquitate tua.

¶Petit disponit per spūmsanctum. ¶Ad cuius intellectū est aduertendū sicut supradictus est: q̃ sicut tota trinitas indiuise operata ē ⁊ cōcurrit ad creationē vniuersi: ita etiaz tota trinitas opata ē nram redēptionē indiuise. Naz sicut pater p verbū dixit oia quoad species ⁊ effectias suas: ⁊ dicendo per verbū spirauit esse et vitam naturalem in rebus: per spm̃ scm̃. Ita pariter I nra regnatione ⁊ redēptione: pater p filiuz nos redemit ⁊ regnauit ⁊ per fidem regnando spirauit in nobis gratiā per spm̃ sanctū. Et sic indiuise tota trinitas cōcurrit: ⁊ operata ē nostrā redemptionē: sed ipsa redemptio intm̃ attribuit filio inquantū facta est instrumentaliter p hūanitatē: cui verbum personaliter vnitū est: ⁊ sanctificatio ⁊ regnatio intantū attribuitur spiritui sancto: inquantū pater et filius nos sanctificant ⁊ gratiā inspirant per spm̃ sanctum. Et iō ista sanctificatio ⁊ regeneratio ⁊ gratie inspiratio ad extra vnicus actus essentialis est tot⁹ trinitatis. Et ideo tales locutiones que fiūt de operationibus essentialib⁹ trinitatis ad extra: proferuntur cōmuniter cum verbo singulari.

Trinitas opata est redēptionem

xp̃s trini tatē manifestauit

¶Secundo est notādū q̃ christus vt doceret et reseraret ⁊ manifestaret mundo misteriū trinitatis. Primo venit in carnē missus a patre vt ipse frequenter dicit per totum discursum euāgelicum: et sic incarnatus tulit legē euāgelicam declarando legē veterem: ⁊ sic etiā in carne passus ⁊ mortuus est pro nobis ⁊ resurrexit. Et impleto cursu nostre redemptionis ascēdit in ceiū. Sed postea christus: vt ostenderet non solum esse duas personas in diuinis: sed etiā esse tertiā ꝑsonam: misit spm̃ sanctuz in signo visibili sup discipulos in die pentecostes: sed vt ostēderet q̃ iste spiritus sanctus procedit ab vtroq̃ dixit Johan. xv. Cum venerit paraclitus qui a patre pro cedit quē mittet pater in nomine meo ⁊c. Item vt magis explicaret xp̃us: q̃ spiritus sanctus nō solum procedit a patre: sed etiā ab eo. subdit. Si autem abiero: mittā vobis eum. Item vt ostēderet q̃ actus nostre regenerationis ⁊ sanctificatiōis ⁊ gratie creationis ⁊ infusionis: ⁊ inspirationis non fit sine spiritu sancto. immo a patre et filio p spiritū sanctū: ⁊ p consequens a tota trinitate: ideo subdit: ille vos docebit omnia: et suggeret vobis oīa que dixi vobis ⁊c. Item vt hec omnia ostenderet per effectum. ideo in die pentecostes xp̃s misit spiritum sanctū super discipulos in signo visibili: qui disposuit mētes eoꝝ et infudit ⁊ inspirauit in eis septē charismatuz dona ⁊c. quā spiratione ad extra facit pater v filius p spm̃ sanctū: vt dictū est: ꝓpheta ergo David omnia supradicta preuidēs in spiritu postq̃ superius exorauit ⁊ petiit: vt xp̃s veniret I carnē ad docendū viā salutis p legē euāgelicā: ⁊ ad notificandā diuinā volūtatē. ⁊ ad liberādū ⁊ eripiendū gen⁹ hūanuz de inimicis diabolis p mortē ⁊ passionē ⁊ resurrectionē ⁊c. nūc in hoc versu petit: vt xp̃s mittat spūmsanctū suū vt dirigat ⁊ illuminet: ⁊ sanctificet: ⁊ inspiret dona gratiarū suq̃ totū collegiū discipuloꝝ in die pētecostes. ⁊ p cōsequens successiue sup totā ecclesiā et corpus mysticū p ecclesiastica sacra. Unde ait. O dñe Jesu xp̃e postq̃ docueris me voluntatem tuaz p legem euangelicā: et eripueris ⁊ redemeris me per mortem ⁊ passionem ⁊ resurrectionē ⁊c. Rogo spūs sanctus vt mittas spiritum sanctum. Ъ ¶Et ille spiritus tuus bonus qui ē: spiritus tuus: eo q̃ nō solū a patre: sed etiā a te procedit: qz ab vtroq̃ procedit tanq̃ ab vno ꝓncipio qui quidez spūs dicit bonus essentialiter ⁊ per essentiā inquātū idem est cōsubstātialis pri ⁊ filio: ⁊ dicitur etiā bonus inquantū spirat gram̃ dona in mentib⁹ hoim̃ p quā gratiā homo ē: bonus ⁊ gratus ⁊ acceptus apud deū: ⁊ ē: etiā bon⁹ iste spūs: qz dirigit hoies in bonū finē p fidē ⁊ spem: ⁊ ordinatā charitatez Iste ergo spūs tuus bonus deducet et diriget me p gram̃ ⁊ ordinatā charitatē in terrā rectam ⁊ patriam viuentiū ad quā nemo pōt peruenire nisi dirigatur a spiritu sancto per gratiā ⁊ charitatē ordinatā scz vt diligat deū in se et ꝓpt se et ꝓximū propter deum. Sed quia iste spūssanct⁹ non est in se: sed a patre et filio: ita nō habet q̃ spirer a se: sed ab vtroq̃ spirādo accepit quicqd habet: ⁊ sic pater ⁊ filius spirat gratiā ⁊ sanctificat p spiritū scm̃: ideo tu pater ⁊ filij viuificabis me a morte peccati ⁊ scrificabis me p istū tuum spm̃ sanctū: ⁊ hoc facies in eqtate ⁊ iusticia tua: qz viuificabis ⁊ iustificabis me a morte peccati ⁊ iusticie ad vitā gre ⁊ iusticie. Unde sicut pater et verbum viuificat oia creata spirādo esse per spiritum sanctū qui ferebat sup aq̃s. i. super oīa creata ⁊ mobilia ꝓferendo esse ⁊ vitaz qz viuere viuentibus est esse: ita pariter pater et verbum p spūm scm̃ viuificauit oēs fideles a petrō cōferendo gram̃ p quā viuunt spiritualiter fideles. ⁊ sic licz viuificare p gram̃ sit actus totius trinitatis: tm̃ attribuit spiritui scō: eo modo q̃ dictum est propter rationes iam dictas: ideo cantat ecclesia in symbolo. Credo in spm̃ sanctū dñm ⁊ viuificantem qui ex patre filioq̃ procedit.

xxij.q.ij. si q̃liber. v.q.v. nō o. mis

Educes de tribulatione aiam meā: et in mia tua disperdes oēs inimicos meos.

¶In hac quarta ꝑte petit vltionē de diabolo et petit conuersionē populi gentilis: imo per cōuersionem populi gentilis vltionez ab eo petit. A ¶Ad cui⁹ intellectū est aduertendū q̃ postq̃ apostoli receperunt spm̃ sanctū statim ilico in die pentecostes inceperunt p̃dicare veritatē euangelicam in hierlm: ⁊ per sacras scripturas cōuincerūt scribas et phariseos intantum q̃ illa die baptiz

Universidad de Deusto
Biblioteca

facta sunt tria milia hoim. et exin incepit ⁊ pcess
ūr crescere ecclā xpi ex iudaismo: vt pz in actib⁹
a pkor. Sed exin dispersi sunt oēs apli p totum
orbē iuxta pceptū xpi. Et sic cōuertēdo pplz gē
tilē diruebāt ⁊ cōminuebāt ala simulacra idolo
rū: q̄ totaliter cōminuta sunt p cōuersionē ma
gni Cōstātini: q̄ tūc cōtritis olī idolis oēs re
ges ⁊ pncipes gentiliū fuerūt baptizati. Et sic dia
boli nō solū fuerāt electi ab alabus hoim p ba
ptismū: sed etiā a simulacris idolorū in quib⁹ da
bāt falsa respōsa ⁊ adorabant ab omni ppō gēti
li. Et sic oēs diaboli fuerūt confusi ⁊ electi ⁊ di
spersi. Hoc ergo pūidēs dauid in spū dicit in p
sona corporis mystici. O dñe Jesu xpe posth⁹ mi
seris spūm sctm in aplos: ⁊ p dona gratuita deduxe
ris me ab omni pctō p ecclesiastica sacramēta ⁊c.
Tūc educes de tribulatiōe peccati alam meā p
baptismū ⁊ cetera sacra habentia virtutē ex tua
passione meritorie ⁊ tota trinitate potestative
in quibus spirat gra per spiritum sanctum. Et
primo educes de tribulatione alam meā in con
uersis de iudaismo: ⁊ postea in conuersis de po
pulo gentili: ⁊ sic disperdes oēs inimicos meos
diabolos: qui habitant in animabus p peccatū.

xviij. qō. iij. dispū cer.

Et perdes oēs qui tribulant aīam meaz quoniam ego seruus tuus sum.

Ex cōsequēti pdes oēs diabolos efficēdo a si
mulacris idolorū qui tribulāt aīam meā decipiē
do p falsas suptitiones ⁊ ritus de testabiles: q̄
demones respōdēres ex simulacris cogebāt pa
tres īmolare filias. vt dictū est psalmo. xj. Et sic
demones inimici hūane nature nō solū tribula
bāt voles in anima: sed etiam corpore per talia
nephanda sacrificia ⁊ ceteros labores execrabi
les: sed oēs isti ritus nephandi fuerūt a mundo
eliminati ⁊ extirpati p predicationē euangelicā
in conuersione populi gentilis: nec potuit mū
dus absolui: nec liberari a tali tribulatōe ⁊ mi
serabili seruitute nisi per xpm vt narrat Nactā
tius in lib. diuinaꝝ institutionū: ⁊ Eusebi⁹ in. v.
de pparatiōe euāgelica: ⁊ Aug. ix. c. x. de ciuita.
dei. De hac ergo tribulatione petit liberari iste
hō mystic⁹ p xpm in hoc vltio versu. vñ ait. O do
mine xpe Jesu tūc p pdicationē euāgelicā pdes
⁊ disperdes et cōfundes oēs demōes q̄ tribulāt
aīam meā p falsas suptitiōes q̄m comminutis
idolis ego seru⁹ tuus sum p baptismū. i. tūc cō
uersus ad fidē efficiar seruus tu⁹ p baptismū et
nō ero amplius seru⁹ diaboli p suptitiōes: imo
cōminuā oīa nola idolorū de terra sacha. xliij.

psalmi epilogatio

Tota ergo sentētia hui⁹ psalmi consistit in hoc:
q̄ adā cū tota posteritate petit liberari p xp̄m et
legē euāgelicā a petō ⁊ ignorātia: et sctificari: et
dirigi p spūm sctm ⁊ liberari ab idolatria p predi
catione apkorū ⁊ martyrū ⁊ doctrinā sacrorū do
ctorū. Sed q̄ qō cōuenit toti corpori mystico
rōne petī ipsius adā qō fuit remissum p mortem
⁊ passionē xpi: cōuenit etiā cuiq⁹ peccatoris ⁊ pe
nitenti rōne peccatoꝝ mortalium ppriorū. Ideo
totus iste psalmus potest esse vox cuiuslibz pec
catoris penitentis ⁊ desiderantis per penitē
tiam liberari ⁊ iustificari. Jō eccl̄ia assignauit ⁊

implere: nisi tua gra fuerit adiutus et pueūctus
Et sic nullus potest confidere in virib⁹ suis nec
quis potest in cōspectu tuo iusticiā suā allegare
cum nil habeat ppium nisi peccatū et vitiū et
inclinationem ad peccandum. Deinde cum dicit
Quia persecutus est inimicus aīam meam ⁊c.
Retorquet culpā suā I diabolum persuasorem ⁊
rēratorē. Vñ ait. O dñe bene possuz dicere: et iō
dico q̄ nō intres mecū I iudiciū et q̄ nō possim
apparere iustificat⁹ I ꝺspectu tuo. et causa est q̄
inimicus hūane nature diabolus semp psecut⁹
est alam meam me tētādo ⁊ ad scelera impellen
do ⁊ ad luxuriā: ⁊ auariciā ⁊ superbiā ⁊ cetera pec
cata alliciendo. Et sic iste inimicus: q̄ ipsi cōsen
si humiliauit ⁊ detecit in terra vitā meā q̄ cecī
di a gratia p quam spūaliter viuebam sequendo
ista terrena: ⁊ sic cecidi a vita in morte pcī. et sic
iste inimic⁹ me collocauit I obscurꝭ tenebrꝭ petōꝝ
inter mortuos sclī. i. inter diabolos mortuos et
destinatos ad mortē eternā. Vñ ego erā collat⁹ p
gra int vīuos angelos ⁊ iustos: sed iste inimic⁹
allicīdo me ad peccatū me collocauit inter mor
tuos petēres ⁊ demōes ad penā ⁊ mortē eternā
destinatos. Et sic semp spūs meus est anxiatus
⁊ angustiatus ⁊ afflictus ab isto inimico. Et cor
meū. i. voluntas mea que deberet deo semp obe
dire: semp est turbata ⁊ infestata ab isto inimico.
Item spirit⁹ meus est anxiatus q̄: culpa assidue
remordet ꝺsciētiā meā et pturbat cor meum ⁊c.
Deinde cū dicit. Memor fui dieꝝ antiquorū ⁊c.
Petit remissionē peccatoꝝ allegendo ꝺsuetā ⁊
antiquā dei mīam qui cōsuenit antiquis tēpori
bus misereri semp ⁊ parcere penitētib⁹ ⁊ succur
rere et subuenire afflictis clamantib⁹ ad se. Vñ
ait. Ego fui memor ⁊ recordatus sum dicrū anti
quorū ⁊ preteritorū: ⁊ meditat⁹ sum I olī operib⁹
tuis que fecisti in tempore antiquo: et I n factis
manuū tuaꝝ meditabar: q̄ semp ꝺsueuisti misē
ris subuenire. Tū liberasti me de dilunio et filī
os israel de fuitute egyptiaca: ⁊ de submersiōe
in mari rubro et pmisti eis mānā de celo eduxi
sti aquā de petra: ⁊ multotiēs liberasti eos de ma
nu īmicorū tpe iudiciū: ⁊ remisisti ipi Dauid pec
catū adulterij ⁊ homicidij per penitētiā: ⁊ remi
sisti petā multa ipsi Magdalene: et pepcisti la
troni in extremis ⁊c. Et iō memor olīm istorū cō
fidens de tua cōsueta mia expādi ad te manus
meas omni alio auxilio destinatus: ⁊ tāq̄ arid⁹
⁊ siccus. Tū alia mea sine gra est facta sicca ⁊ ari
da tibi. i. I ꝺspectu tuo sicut terra sine aqua: que
nullo mō pōt fructificare nec plātas germinare
⁊ sic ala mea sine tua gratia facta sicca ⁊ inepta
nullo modo pōt vitare petā nec opera meritoria
facere. et ideo velocit exaudi me ne pereā: q̄ iaz
defecit spiritus me⁹ nisi p gra vīuificetur ⁊ re
surgat ⁊ recuperet vitā quam perdidit per pec
catum. Et ideo nō auertas faciem mīe tue a me
veniam denegādo: q̄ si tuam facie auertis sicut
auertisti a iuda p̄ditore: tūc ero similis diabo
lis ⁊ dānatis descēdentibus in lacum inferni. er
go nō auertas sz aduerte ⁊ cōuerte ⁊ flecte faciē
tuā ad me: ⁊ respice me sicut respexisti Petrū et
Magdalenam ⁊ latronem. Tū cōuersus ad mu

Allegat mīam dei

lierem Magdalenā dixisti Remittūtur tibi pec
cata tua. Et conuersus ad latronē dixisti. Hodie
mecū eris in paradiso. Ergo cōuerte faciē tuam
ad me sicut cōuertisti ad illos vt nō sim filis de
scēdentib⁹ in lacū sz filis ascēdentib⁹ in celū. Et
audītā fac mihi mane mīam tuā. i. fac vt ego au
diam vocem mie tue: sicut audiuit chananea et
Magdalena: ⁊ latro: ⁊ audīta q̄ dicas mihi fiat ti
bi sicut vis: sicut dixisti chananee: ⁊ remittunt ti
bi petā sicut dixisti Magdalene: ⁊ nec ego te cō
dēnabo sicut dixisti mulieri adultere. Fac mihi
ergo mane. i. p pnam auditam mīaz tuā: sicut se
cisti olībus supradictis: q̄ ego in te spaui ⁊ nō in
altero. Tū cōsiderando: et meditando q̄ olībus su
pradictis subueniisti et pepcisti: ⁊ peta remisisti.
Jō in te spaui liberari. Et in te spē ⁊ fiducīa po
sui vt mihi remittas sicut et illis. Et iō notā fac
mihi vīā penitentie qua ambulē vt possim pfice
re pnam. Quasi dicat. posth⁹ dedisti mihi gram
prevenientē vt velim facere pnam. da mihi gra
tiam cooperantē vt psequar gram perficiētem.
vt perficiam pnam: ⁊ gram cōfirmatā vt possim
deinceps ambulare immaculatus in via et lege
tua: q̄m ad te leuaui et leuare intendo alaz meā
per cōtemplationē orando vt me sp in tali gra
cōserues. Eripe ergo me de īmicis meis tam vi
silib⁹ q̄ invisibilib⁹ ne amplius incidam in petā
posth⁹ egero pnam: q̄m sp ad te cōfugi et cōfu
gere et recurrere intendo in olībus opatibus et
pcinlis meis. Et iō doce me facere voluntatē tuā
legē euāgelicā obseruando: ⁊ in me gram inspi
rādo vt possim mala cauere ⁊ bona opari: q̄: de⁹
meus es. p rector: ⁊ rector es gubernator es tu. i.
te in gubernatorē et directorē accipio. Sz q̄ tu
hoc nō facis: nisi p latentē inspirationē spūsctī
tui q̄ in ala boim se trāffert: ⁊ inspirādo gram et
disponēdos eos p gram amicos dei ⁊ sctos pro

Nō iustifi cat nisi p spūm sctm

phetas et bonos ⁊ iustos facit. Jō mitte mihi tu
um spūm tuū bonum: et ille spūs tuus bon⁹ dedu
cet et diriget me in terrā rectaz viuentiū p viam
rectā legis euāgelice. et sic p istū spūm bonū viui
ficabis me iuxta tua. i. facies me viuere per
gram tm iusticiā tuā euangelicā. Et hoc facies
ppter nomē tuū qō est saluator: eo q̄ sal⁹ idem
est qō integra et eterna sicut dictū est psal. vij.
ergo si tu es Jesus ⁊ saluator et dator salutis: er
go ad te pertinet vīuificare ⁊ iustificare. et sic p
ter nomē tuū Jesus: qō est nomē salutis ⁊ vite
pfecte vīuificabis me in cōtate ⁊ iusticia tua. et
si oia supradicta egeris. i. si exaudieris me ⁊ cō
uerteris faciē mīe tue ad me et feceris mihi au
ditā mīam tuā ⁊ docueris me facere voluntatē tu
am: ⁊ spūs tu⁹ bon⁹ deduxerit me p viā rectā: ⁊ tu
vīuificaueris me a petō p gram et pnam ppter
nomē tuū: tūc educes aīam meā de tribulatiōe
morti et pcī fuitute: ⁊ sic dispdes oēs demōes
īmicos meos et fugabs eos a me q̄ añ mihi dña
bant: ⁊ me in fuitute tenebāt: q̄ aduenīēte gra
fugak petīm cū diabolo autore suo. et sic in pūti
dispdes et fugabis īmicos meos a me: sz tūc pdes

Universidad de Navarra Biblioteca

ꝛ dānabis eos cū dices. Ite maledicti I ignē eternū q̄ paratus est diabolo ꝛ āgelis eius. ꝛc. Sz ego seruus tuus sum ꝛ intrēdo esse I eternū vt fim de nūero istoꝝ q̄d dices. Venite bñdicti pris mei ꝛc. ¶ Tota etiā ista vitia ꝛ quarta pars pōt legi deprecatine: vt sit sensus. O dñe Jesu xp̃e eripe de tribulatione peccati alam meā p penitentiā. ꝛ disperde diabolos inimicos meos vt fugiant a me: ꝛ ydes eos in die iudicij: q̄ ego seruus tuus volo esse ꝛ nō seruus petri sicut iuisti mō ꝛ ante penitentiā factā. D ¶ Ex toto isto psal. tam fm exp̃onē ꝓphetica q̄ moralē possunt recolligi de eē cōclusiōes. ¶ Prima cōclusio. q̄ null⁹ hō viuens pōt iustificari de se apd deū in hac vita: nec cum eo cōtēdere ꝓbat. Q̄ nil veritatis ꝛ iusticie habet hō de iure siue nature nisi solū petiā ꝛ penalitates eī. ¶ Scda cōclusio. q̄ antiquus serpens inimicus nature ꝓsecutus est p̄mū hoīem in principio tētādo ipm mediante muliere: ꝛ per eum ligni ꝓhibiti deiecit ipz in mortē corpis ꝛ aīe et sic homo necessario factus est mortalis ꝛ passibilis ꝛ morbo concupiscētie in carne corruptus ex qua corruptiōe spirit⁹ semper auxiliat a carne: ꝛ totus ordo fuit in eo perturbat⁹: quē morbum ꝛ corruptionē et necessitatē moriendi ꝛ patiendi adam trāstulit in oēs posteros. ¶ Tertia cōclusio. q̄ eundem ordinem seruat diabolus in tentando oēs hoīes quē tenuit I tentādo p̄mos parentes. Nā sicut ibi primo tētauit enā icipiēdo a parte fragilioꝛi: postea eua seduxit ꝛ tēta

Tētando uit virū. Sz cū vir cōsentiēs mulieri comedit fruhoīes dia cum vetitum fuit peccatum consummatū p q̄ bolus ser introiuit mors in orbē terraꝝ. Ita parit diabol⁹ nat ordi- primo mouet sensualitatez in quolibet homine nes sicut obtēdo ipsi aliquod delectabile velvtile appa fecit in rens bonum: ꝛ tunc sensualitas obtēdit ꝛ suadet adam ꝛc. voluntati ꝛ rōni: vt sequatur ꝛ admittat: si autē voluntas rōnalis cōsentit sensualitati: sic peccatū est consummatum: quod quidez peccatum precipitat hominem in mortē spiritualez: et manet spiritus hominis anxiat⁹ ꝛ perturbat⁹ a culpa peccati. Et sic patet qualiter diabolus plātauit concupiscentiā in sensualitate loco ligni ꝓhibiti: cuius fructus sūt luxuria auaricia: scilicz concupiscentia carnis ꝛ pecuniarum ꝛ honoꝝ ꝛ vindicte ꝛc. que occidit hoīem. ¶ Quarta cōclusio. q̄ anima sine gratia dei est sicut terra sine aqua que non potest fructificare. ¶ Quinta cōclusio. q̄ anima nostra viuit p gratiā: ꝛ ideo deficiente gratia deficit ipōs vite in ea. ¶ Sexta cōclusio. q̄ oēs illi quib⁹ deꝰ auertit faciem negādo gratiā descendunt in lacum infernī. ¶ Septima cōclusio. q̄ lex euāgelica quā xp̃s tulit docet viam in patriam ꝛ facere diuinam voluntatem. ¶ Octaua conclusio. q̄ pater ꝛ filius per spiritū scīm spirauit apostolis dona gratiarū ꝛ dirigit oēs iustos in terram rectā. ¶ Nona conclusio. q̄ xp̃s per predicationem apostoloꝝ ꝛ baptismum dispersit et fugauit diabolum de mundo ꝛ de simulachris idoloꝝ. ¶ Decima cōclusio. q̄ xp̃s perdit et destruit peccatum in quolibet penitente per penitentiā ꝛ ecclesiastica sacramenta.

¶ ¶ Sed contra primam conclusionez arguitur in qua fundat tota sentēcia hui⁹ psalmi: vbi dicitur q̄ null⁹ viuēs se pōt apud deum iustificare videt q̄ illud dictū ꝓphete nō sit vniuersaliter verū. Nā Johānes baptista et sancti innocentes de quibus dicitur in Apocalipsi q̄ sine macula sunt ante thronū dei. ꝛ multi alij qui nūq̄ actualiter peccarūt possunt iustificari apud deū: ꝛ euz eo in iudicio cōtēdere. Itē virgo maria nō solum potest se iustificare apud deum a petō actuali et venialiꝫ etiā de originali q̄ nūq̄ habuit: nec ad ipsam trāsiuit. vt probatū fuit: psalmo. xlv. igit conclusio falsa. In oppositū est ꝓpheta I psentiti psalmo dicens. Nō iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens. ¶ Respondetur q̄ notanter dicit prophēta. Non iustificabitur in conspectu tuo oēs viuēs. Naz licet multi possint iustificare se apud homines de peccatis que nō cōmiserūt ꝛ intrare securi in iudiciū et ꝛtēdere cum iudice defendēdo suam iusticiā: tamē apud deuz nullus potest se iustificare a peccato ō iure siue nature. ¶ Ad cuius intellectū est notandum q̄ licet homo possit iuste defendere a pud quēlibet iudicē ea que sunt de iure nature: tn̄ nō semper ea que sunt largita ex mera gr̄a siue gratis. Nā si aliqs naturaliter seruus liberat gratis a dño et vltra libertatē recipit aliqua bona tēporalia ab illo dño: ipz apud alios possit defēdere iuste suā libertatē ꝛ illa bona collata: tn̄ hec nō posset defendere in iudicio apd dñm: q̄ non potest se negare esse seruū a natura ꝛ liberatū p gr̄az ꝛ dñm posse ipsi auferre oīa bona collata posti⁹ retinuit si dī tale ius. Et sic ipz talis fuꝰ libertati donatus cū ceteris possit ꝛtēdere I iudicio suā iusticiā allegādo ꝛ defendēdo: tn̄ non cū dño nec apd dñm. Ita pariter ē dicēdū. Nā cū Iadā oēs posteri fuerint ꝓpetue fuit nti petī obnoxij ꝛ obligati ꝛ mācipati ꝛ seruerūt corruptionē nature p quā liberū arbitriū est vulneratū ꝛ claudicatū: ꝛ libertas bene agēdi amissa: necessitas peccādi inflicta. vt ꝓbat Aug. lib. de ꝓsecutione iusticie hoīs ꝛ sic nulla manet iusticia in hoīe: nisi p gratiā donet ꝛ ꝓficiat. Ergo sequit q̄ null⁹ hō viuēs apd deū potest allegare aliquam iusticiā ꝓpriam de iure siue nature q: oēs iusti fuerunt ab illa seruitute p gr̄am ꝛ p iusticiā fidei xp̃i liberati. Et sic Iz innocentes ꝛ multi scī viri nō ꝛmiserint multa petā ꝛ scelera actualia ꝛ fecerint multa bona: nō ē eis apud deū simplr imputādū q: hoc non fecerunt ex ꝓpriis viribus nec ex natura sua corrupta. sz ex gr̄a xp̃i preuenīēte ꝛ preseruāte a petō: ipellente ad bona facienda: q: si fuissent relicti a sua natura corrupta peiora facinora potuissent perpetrare q̄ Nero ꝛ Judas ꝛc. et ideo dicit Augustī homelia de peccatrice ꝛ pharisēo: q̄ nō est petī quod fecit homo quin faciat alt hō nisi iuuetur a deo a q̄ fact⁹ est hō. Itē idē I libro de ỹginibus dicit q̄ ỹgines non pñt in se gloriari si fernarint ỹginitatē ꝛ euitarint vitia carnis: nec debēt minꝰ diligere deū si nō remissa sunt eis peccata multa sicut mulieri peccatrici ꝛ latroni: q: licet deꝰ nō remiserit eis peccata q̄ nō ꝛmiserūt: tn̄ remisit eis oīa peccata q̄ cōmisissent: si deꝰ per gr̄am eos nō preuenisset ꝛ I sua natura corrupta de-

Nullus se apd deum pōt iustificare.

reliquisset: ideo concludendo dicit eis Aug. Deputate vobis a deo esse dimissiz quicqd a vobis nō est illo regente cōmissum ꝛc. Item Iz oēs sup̄a dicti sēti possent gloriari apud hoīes se non peccasse actualr: tn̄ non possent gloriari se non fuisse obnoxios culpe originali. vt inquit Aug. sēdo de baptismo parulop. ꝛ libro de natura ꝛ gr̄a. Item Iz virgo maria nunq̄ habuerit in persona petī originale: tn̄ hoc nō habuit ex ꝓpria natura: sed ex gr̄a xp̃i preuenīente et sēficante ipam in p̄mo instāti sui esse q̄ ꝓhibuit ne petī nature transiret in psonā: vt dictū est psal. xlv. ꝛ cxl. Iz fuit ꝑ gr̄am pseruata. Et sic pz q̄ nec ỹgo Maria pōt introire I iudiciū apd deū allegādo naturalē iusticiā: cū ipa fm natura fuerit obligata cū ceteris in adam. Ex q̄b⁹ olbus pz q̄ nec iusti nec petōres possunt intrare in iudiciū cū deo Nam petōres nō pñt cōqueri de deo: nec ꝛputare deo scelera sua: q̄ sibi ꝓpria nature sue corruptez: de⁹ bonā naturā creauit in adā: q̄ ipe peccator corrupit eā: ꝛ sic vnusquisq̄ tractus ꝛ illect⁹ a sua cupiscētia sua peccat: q: deꝰ actor malop nō ē. Jaco. j. nec inst⁹ pōt gl̄iari de iusticia sua: q: nō est currētis nec volētis: Iz dei miserētis. et sic o deꝰ nūq̄ iustificabīt in ꝓspectu tuo oīs viuēs.

ℭ xvij. co. xxv. dist. c. ecce. xvj. q. j. c. vos aūt. xiij. q. j. c. pius ita.

ℭ Benedictus dñs deus meus qui docet manꝰ meas ad ꝓlium: et digitos meos ad bellum.

Misericordia mea ꝛ refugium meū: suscepto: meꝰ ꝛ liberato: meus.

Protector meus et in ipo speraui: q̄ subdis populum meum sub me.

¶ Titulus psalmus dauid. Hieronim⁹ in ꝓlogo huī libri dicit: q̄ dauid fecit hūc psalmū qñ stetit ꝛtra Goliath: ideo in aliquib⁹ bibliis additur ista particula. s. psalm⁹ dauid cū stetit cōtra goliaz. vnde legit. j. Reg. xvij. q̄ cū venissent phi listei cōtra Saul ꝛ filios isrl ante eop̃ ꝓcluū cōuerterēt surrexit Golias gethens de genere gigāteoꝝ incepit blasphemare verbis ꝛ contēnere deum isrl et legē moysi dicēs. Eligite ex vobis virum ꝛ descendat ad singulare certamen q̄ si percusserit me erim⁹ vobis seruī: ꝛ si percussero eu⁹ vobis seruietis nobis ꝛc. cōtra quē dauid inuenis venit indutus armis regalib⁹ ipsius Saul: sed cū nō esset talibus armis assuetus exutus illis armis cepit quīq̄ lapides de torrente ꝛ posuit in pera ꝛ exiuit ꝛ gethēi in baculo ꝛ funda. Golias aūt erat munitus casside ferrea ꝛ lorica erea ꝛ lancea robusta grādi ad modū liciatoꝛis: ꝛ quē dauid ꝓiecit lapidē in nose dñi ꝛ infixit eu⁹ in fronte ipsi⁹ golie: deiecit ad terrā ꝛ ꝓpio gladio euaginato caput ipsi⁹ golie amputauit: quo viso philistei ꝑstrati sunt ꝛ dispersi fugerunt: ꝛ sic dauid liberauit isrl de opꝓbrio fuitutis ꝛ vindicauit iniuriā dei. Per hoc ꝛ p hanc victoriā ꝓuidit dō i spū ꝛ reuelatōe totū mysteriū pugne xp̃i cū diabolo. Nā sicut dō adolescēs vicit Goliā ꝛ abstulit ipi caput ꝛ liberauit isrl a fuitute ꝛ subiecit philisteos: ita xp̃us depositis armis regalib⁹. i. occultata diuinitate: apparēs in hūani

De xp̃i victoria.

tate cōgressus est cū diabolo: ꝛ cū pena ꝛ lapide obedientie ꝛ patientie et hūilitatis se obtēdit ō diabolū ꝛ abstulit ipi caput. nā ꝓmo abstulit ipi gladiū quo erat armat⁹ ꝛ ꝓcinctus ꝛ solebat interficere oēs hoīes q̄ quidē gladi⁹ erat petī originale q̄ oēs vulnerabat diabol⁹ ꝛ sibi subiciebat: hūc gladiū abstulit xp̃s ꝛ cū eo ipm decapitauit. ꝛ abstulit ipsi caput. i. ꝓtātem: ꝛ sic liberauit gen⁹ humanū: subiecit ꝓpīn gētilē ad fidē. vnde dauid xp̃i in illo certamine fuit cruc: lapis fuit hūilitas ꝛ patientia: vñ dauid ꝓtendens hoc mysteriū post habitā victoriā: ꝛ dū fuit in ꝗete fecit hūc psalmū. In q̄ dō ꝗttuor facit. Nā ꝓmo agit dō gr̄as de victoria habita ō Goliam. Scdo petit adhūc xp̃i vt veniat ad pugnā ꝛtra diabolū quā ipse fuscitat I xp̃o ꝑ pugnā suam ꝛ victoriā. Tertio ꝓmittit se gr̄as acturū. Quarto petit vt liberet eccl̄ia de ꝑsecutiōe tyrānoꝝ ꝛ hereticoꝝ. Scda ibi. Dñe inclina. Tertia ibi. Deus cantionum. Quarta ibi. Et erue me. Dicit ergo dauid. Bñdictus sit dñs deus meꝰ qui docet et docuit manus meas ad ꝓlium cōtra Goliam et direxit digitos meos ad ꝓlium cum essem adolescēs ꝛ inexpertus ꝛ insuctus in armis: nam ego non erā sufficiens nisi ipse me direxisset: et ideo ipse est mia mea et refugiū meū: ad quem semp refugio et ipse est susceptor meus in omni casu ꝛ liberator meus de omni periculo: quia ipse ex sola misericordia sua ꝛ nō meis meritis me liberauit: ꝛ probo q̄ hoc factum est ex dei misericordia ꝛ non meis viribus. Nam.

Dñe quid est homo q: innotuisti ei: aut fi. ā. viij. a. lius hominis quia reputas eum.

¶ Id est q̄s sum ego cū sim adolescēs et rusticus et pauꝑ cui tam grāde victoriā innotuisti ꝛ tam grāde mysteriū innotuisti ꝛ reuelasti: nā ꝑ meam victoriā de golia reuelasti ꝛ inotuisti mihi victoriā quā tu es ꝓcurus de diabolo in cruce quare uelatōe ego nō sum dign⁹ meis meritis: aut q̄d sum ego filꝰ hoīs. s. filꝰ? Ilay q: reputasti me tā to honore sup. tantā victoriā tribuendo ꝛ quod maximū est tam magnū mysteriū mihi reuelando: ꝛ loquīs de se in tertia ꝑso. Et subdit.

Homo vanitati similis factus est: dies eius sicut vmbra ꝓtereunt. Job. viij. ꝛ ō pe. di. ij. ca. ij.

¶ Nā hō in sua natura ꝛ I suis viribꝰ destitut⁹ vanitati sibi fact⁹ ē ꝛ fragilis ꝛ mortalis: nā dies eī sicut vmbra ꝓterierūt. Ex quo pz q̄ dō se reputat indignū tanta victoria ꝛ reuelatiōe tanti mysterij futuri p xp̃m. Pōt etiā dici q̄ hic dauid loquīt I ꝑsona corpis mystici: nā ꝑ hoc mysteriū et victoriā suā quā habuit ō golia ꝓuidit etiā in spū quālr xp̃s in aduētu suo debebat nos ita armare vt etiā vincerem⁹ diabolū et cōculcarem⁹: nam xp̃s dedit nobis ꝓmo baculū fidei: ꝛ spei ī quo andem⁹ ire ꝛtra diabolū et lapidē fidei quē ipsi abiciem⁹ ꝛ cū eo ipm occidim⁹. Et dedit nobis gladiū charitatis quo caput ꝛ ꝓtātem eius abscidim⁹. Quā victoriā figuratiue ꝑ suā ꝓcuidit: ꝛō dicit totū corp⁹ mysticū. Bñdict⁹ dñs deꝰ me⁹ ꝛc. q: tantā miam ꝛ dilectionē hoī ostēdit ꝛ tantā dignitatē ipsi cōcessit: cum hō sit fragilis

Universidad de Deusto

z qui momẽti:: p hoie q̃ est tam parui pretij ve
lit de celo descẽdere ꝛc.ꝫ ait quid est homo ꝛc.

De ssima trini. z fi. catho. ca. dãnam?. j. q. j. cap. multe. xj. q. iij. c. ira sepe. Et. xvj. q. j. c. vsus.

Domine inclina celos tuos et descende: tange montes et fumigabunt.

Fulgura chorusca tionẽ z dissipabis eos emitte sagittas tuas z conturbabis eos.

Emitte manum tuam de alto: eripe me et libera me de aquis multis: et de manu filiorum alienorum.

Quorum os locutum est vanitatẽ.: z dextera eorum dextera iniquitatis.

¶Dic petit aduentũ xpi sibi reuelatũ: nã post ꝙ aduẽtus xpi ad pugnãdũ: vincendũ diabolũ: z liberandũ nos de ptãte ei? innotuit ipsi p reuelationẽ et figurã sue victorie de golia dicit: o dñe iesu xpe inclina celos. i. maiestatẽ tuã de celo ad terrã et descẽde p humilitatẽ vt tu q̃ ab eterno es de? in sinu pris efficiaris homo in vtero v̄ginis matris: et q̃ es imortalis p diuinitatẽ efficiaris mortalis ꝑ humilitatẽ: et q̃ ab eterno es i forma dei: de? appareas nobis in forma serui: z sic tãge mõtes. i. apłos dãdo eis ptãtem z spũsctũ: z fumigabũt legẽ tuã euãgelicã p mundũ predicãdo. Et emitte fulgura z choruscationes mittẽdo fulmina euãgelica: z dissipabis eos. ſ. diabolos z infideles z totã idolatriã. Et emitte sagittas tuas. ſ. apłos q̃ sunt sagitte i manu potẽtis z vba euãgelica q̃ sunt sagitte acute misse in corda inimicoꝝ regis: z ꝯturbab eos z ꝯfundes oẽs infideles: quosdã ꝯuertẽdo quosdã pdendo. Itẽ tãge cũ ei? potẽtia: v̄tute mõtes. i. diabolos superbos z mẽbra sua. ſ. reges p̃cipes z paganos z tyrãnos z fumigabũt cremabunt punitl. z fulgura. i. fulgurãdo mitte chorusca tiões: z fulmina euãgelica p apłos tuos z dissipab eos. ſ. diabolos ethicos a simulacris z gẽtiles ab ydolatria q̃ſ dã ꝯuertẽdo z quosdã pdendo z punitẽdo z emitte sagittas tuas ꝛc. ſ. euãgelicas z ꝯturbab eos vt. ū. Et emitte manũ. i. potentiã z v̄tutẽ tuã de alto celo z libera me de aq̃s z psecutiõib? mltis. ſ. de tentatiõib? z fultute diaboli z de manu z ptãte filioꝝ alienoꝝ. ſ. tyrãnoꝝ q̃ nõ sunt ō filijs dei ſ diaboli: z nõ sunt filij v̄tutũ: ſ vitioꝝ q̃ sũt filij alieni a te: z eriã libera me de manu iudeoꝝ qui facti sunt alienati negãdo te: z facti sunt filij mũdi z diaboli: cũ dixerũt. Nõ habem? regẽ nisi cesarẽ. iõ sequit: quoꝝ os locutũ est vanitatẽ ꝯa me dicẽdo blasphemias ꝯ te z ip̃operia i ore homo anne et cayphe z ante pylatũ z in cruce cum dicebãt. Si fili? dei es descende de cruce ꝛc. z eriã os eoꝝ locutũ est vanitatẽ ꝯtra te q̃n dicebãt ꝙ discipli furati erant corp? tuũ de sepulchro ꝛc. Itẽm q̃n persequebanꝫ apłos in primitiua eccla loquentes blasphemias ꝯ paulũ ꝛc. et de hac psecutiõe petit eccl̃ia p xpm liberari. ſ. p mortẽ z passionẽ petit liberari a diabolo: z p resurrectiõem z spũsancti missionẽ a psecutione iudeoꝝ.

Dñs petit xpi aduẽtum.

Deus canticum nouum cantabo tibi: in psalterio decachordo psallam tibi.

¶Dic pollicetur se gr̃as actur̃ꝫ pro bñficio redemptõis recepto dicẽs. O deus cũ feceris hoc ſ. resurgens mortẽ z vicceris diabolũ z liberaueris me de ei? ptãte z ascẽderis in celũ et miseris spũsctũ z armaueris apłos diuersis donis gratiaꝝ: tunc canticũ nouũ cantabo tibi: nõ canticũ vete. testi. q̃ postq̃ xps venerit veritas figurata dimittam figuras z cerimonias z offerã nouum sacrificiũ eucharistie: z predicabo legẽ nouã euãgelicã z nouũ sacramẽta abolitis veteriꝫ sacramẽtis: z psallã tibi in psalterio decachordo. ſ. decem chordarũ z preceptoꝝ simul cũ cõsiliꝭ euangelicis q̃ tunc vere seruabanꝫ precepta data in monte sinay q̃ vsq̃ ad aduentũ xpi nunq̃ fuerũt perfecte intellecta nec seruata vt ptꝫ Matth. v. q̃ antiqui nõ respiciebant affectũ volutatẽ p quã iustificamur: ſ solũ effectũ z actuꝫ ad extra: ideo nunq̃ veresciuerũt cantare nec psallere in psalterio decẽ chordarũ vsq̃quo xps docuit nos nouiter psallere et cantare cũ sacramẽtis noue legis. Ideo hoc est canticũ nouũ quod cantabunt tibi. ſ. legem euangelicã que declarat psalteriũ decem chordarũ ve. le. Itẽ lex euãgelica ōt etiam psalteriũ decachordũ: siue. x. chordarũ: eo ꝙ nihil aliud ꝯtinet et explicat nisi decẽ mysteria no. legis q̃ per xpm erant explicãda. ſ. mysteriũ trinitatis z incarnatiõis z predicatiõis xpi z miraculorum opationis: z passionis: z resurrectionis: z ascensionis: z spũsancti missionis: et ecclie cõgregatiõis: z finalis nostre glorificatiõis. vnde hoc est canticũ nouũ quod ꝯtinue cantat tota eccl̃ia et confitẽt z predicat: et hoc est psalteriũ decem chordarũ qõ continue sonat z predicat z pulsat. Item cantat etiã eccl̃a canticũ nouũ z psalteriũ v̄ginis marie. ſ. Magnificat ala mea dñm: quod q̃dẽ cãticũ z psalteriũ ꝯtinet. x. chordas. i. x. vsus vt ptꝫ intuẽti. ¶ Est ergo triplex psalteriũ. ſ. decachordũ z canticũ nouũ. ſ. psalteriũ. x. preceptos moraliũ: z psalteriũ decẽ mysteriorũ noui testi z psalteriũ v̄ginis marie. Hoc ergo triplex psalteriũ ꝓmittit cantare dauid in ꝑsona totiꝰ ecclie pro gr̃aꝝ actionib? dicens. Deus canticũ nouũ cantabo tibi. i. totũ legem euangelicã z in psalterio decachordo psallã tibi. i. decẽ mysteria noui test. per xpm explicata predicabo z cõfitebor tibi: z etiã cantabo z psallã tibi psalteriũ et canticũ v̄ginis in officio quotidiano vesperoꝝ: z etiã cãtabo tibi canticũ nouũ celebrãdo nouas festiuitates. ſ. natiuitatis passiõis: z resurrectionis ꝛc. In quib? cõstituã noua officia ecclãstica et cessabũt veteres festiuitates q̃ erãt figure nouaꝝ festiuitatũ: hoc ergo canticũ nouũ cantabo tibi agẽdo gr̃as: eo ꝙ dedisti saluteꝫ regib? ꝛc. Pianoꝝ eos p fidem a nephando ritu ydolatrie liberando. Et nota idem psalteriũ cãtabãt antiqui q̃ z nos: ſ illi cãtabant hoc psalteriũ in figura z ꝓphetice: nos aũt cantam? in re. euãgelice q̃ iam oẽs ille decẽ chorde sunt cõplete p xpm.

Lex euãgelica est canticum nouum.

Triplex psalteriũ

Qui das salutẽ regib? q̃ redemisti dauid seruũ tuũ: de gladio maligno eripe me. Et erue me de manu filiorum alienoꝝ: quorum os locutũ est vanitatem: z dextera eorum dextera iniquitatis.

¶Dic icipit alia sentẽtia z petitionẽ postq̃ corpus mysticũ petit liberari de seruitute diaboli z ꝓmisit cãtare canticũ ꝛc. Dic petit liberari de potestate z persecutione tyrannoꝝ z hereticoꝝ quã ꝓuidit dauid in spiritu p victoriam hoc etiã ꝓuidit dauid in spiritu p victoriam suã: nam sicut amputato capite golie z suriam suã: nam sicut amputato capite golie z superato: philistei fuerunt dispsi z fugati z in finẽ ipi dauid subiecti. Ita ꝓuidit dñs in spũ: q̃ tyrãni z impatores et gẽtiles psecutores ecclie erãt supandi z ecclie iugo subdiendi: z hoc petit hic dauid in persona totiꝰ ecclesie dicẽs: o dñe iesu xpe. qui quondã das z dedisti saluteꝫ regib? ꝛ israel z victoriam contra paganos: z redemisti specialiter dauid seruum tuũ de potestate golie. Eripe me nunc in hac psecutiõe de gladio maligno

Petiũ ō: gladius.

¶ Nota q̃ sicut verbum dei dicitur gladi? benignus penetrãs corda hominum: z amputans sentes peccatoꝝ. Ita q̃ oppositũ culpa z peccatum dicitur gladius malign? z venenosus occidens animas hominũ morte perpetua: nam isto gladio diabol? occidit alas. Ita specialiter culpa originalis dicitur gladius diaboli quo occidit z interimit animas ad mortẽ dãni priuans eas vita eterna. Et cõcupiscẽtia z fomes inflictus carni: est alius gladi? malign? diaboli quo occidit aiã per consensum ad mortem sensus z pene et de hoc gladio maligno petit hic ꝓmo liberari Et etiam alius gladius malign? qui dicitur potestas tyrãnoꝝ z crudelitas: quo gladio tyranni persecuti sũt martyres: z de isto gladio speciali ter petit ecclesia liberari a resurrectiõe xpi vsq̃ ad Constantinum: quia tũc ille gladius fuit fractus. Est etiã alius gladius malignus qui fuit prauitas z peruersio hereticoꝝ que inualuit cõtra ecclesiam post magnũ Constantinum. z de hoc etiam ecclesia petit liberari virtute xpi: ōt ergo de gladio maligno eripe me. ſ. z ꝓ. i. erue me de manu z potestate z gladio filioꝝ alienoꝝ. ſ. tyrãnoꝝ z hereticoꝝ filioꝝ diaboloꝝ: q̃ illoꝝ sunt filij quos sequunt z quoꝝ opera faciunt os: quoꝝ ſ tyrannoꝝ locutum est vanitatem blasphemãdo xpm ꝛc. z os hereticorum peruertendo scripturas ad falsum sensum: et proferẽdo hereses et falsas sectas: z iõ dextera eoꝝ. ſ. potestas z ꝓsperitas est dextera. i. potestas tenebrarũ z iniquitatis que nõ potest durare: immo auferetur per aduentum iudicis z iustitie z punitionis dei.

De pẽi. di. iij. ꝯ. c. q̃d ergo turbamur. z. xxiij. q. j. parat?.

Quorum filij sicut nouelle plãtationes: in iuuẽtute sua.

Filie eorum compositę: circumornate vt similitudo templi.

Promptuaria eorum plena: eructãtia ex hoc in illud.

Oues eorũ fetose abundãtes in egressibus suis: boues eorum crasse.

Nõ est ruina macerie nec trãsitus: nec clamor in plateis eorum.

Beatum dixerũt populum cui hec sunt: beatus popꝰ cuius. dñs deus eius

¶Ad cuius declarationẽ est notãdũ q̃ gladius et ptãs z crudelitas maloꝝ tyrannoꝝ consistit in dño z tyrãnide: z copia diuitiaꝝ z filioꝝ z ꝓsperitate mundana: mã cũ quis videt se in tali ꝓsperitate positũ: z maxime illi tyrãni ponebãt felicitatẽ suã in hac mũdana ꝓsperitate z cõfidentes in suo dominio z tyrãnide z in suis diuitijs z prediis z copia filioꝝ quib? assumebãt vxores filias alienoꝝ regũ et principũ et suas pulchras filias dabãt in vxores ceteris regib? z principib? z sic fortificabãt z cõciliabant et roborabãt potẽtias suas: z in hoc ꝓfidẽtes contẽnebant deũ: putantes nihil eis posse nocere: z sic psequebant pauperes: z cõmittebãt oẽ nephas nec volebãt audire legẽ euãgelicã q̃ precepit oẽm iusticiã. ſ. nulli nocere z oib? pdesse ꝛc. z iõ psequebant xpianos et conabãtur cũ ꝓmissiõib? aut minis z tormẽtis eos ad suã ꝓfidiam adducere. Ex quo ptꝫ ꝙ gladius et dextera z potentia eoꝝ cõsistebat ſm opinionẽ eoꝝ in ꝓsperitate hui? mũdi i qua constituebãt felicitatẽ z britudinem: z hos btõs vocabãt quib? supradicta ꝓsperitas aderat. sed dicit dauid ꝙ falsa erat eoꝝ opinionã britudo est status olim bonoꝝ aggregatiõe pfectus: sed habentes talia sunt mali et flagitiosi alieni ab oi virtute: ergo nõ sunt beati. Itẽ beatitudo est bonũ ꝓpriũ qõ non potest auferri: sed ola supradicta bona tpalia faciliter auferunt vt filij z regnũ ꝛc. sicut patet de Cresso ditissimo q̃ perdidit primo infeliciter filiꝰ et postea regnũ ꝛc. ergo nullus talis est felix. Itẽ beatus est q̃ habet quicquid vult: z nihil mali vult: ſ nullus talis hꝫ quicquid vult: et vult z cõmittit oẽ malũ: vt ptꝫ de Sardanapalo et Pharaone z Nerone z ceteris grecis. Ex quo ptꝫ ꝙ solus ille ppłs est beatus q̃ colit deũ: nam talis cõtẽnit oẽm ꝓsperitatem mũdanã q̃ affert omne malũ et delectat in cõtemplatiõe diuinoꝝ z opatur ſm virtutẽ z iusticiã z precepta euãgelica: cui datur in preminz in celo illa summa brĩtudo q̃ est status olim bonoꝝ aggregatione pfectus z bonũ per se sufficiens qõ nõ potest auferri: z hoc ē qõ hic dicit dauid: cũ dicit: dextera eoꝝ. ſ. mundanoꝝ z tyrannorũ z ptãs z ꝓsperitas est dextera iniquitatis in qua ponũt suã brĩtudinem: nã putãt brõs supquoꝝ filij sunt in magna copia in iuuẽtute sua: sicut nouelle plãtationes olimaꝝ aut alioꝝ virgultoꝝ. i. habent copiã filioꝝ iuuenũ. ſ. habent olineta nouelle iuxta illud virgilii vbi dicit ē psal. cxxvij. et filie eoꝝ sunt pulchre z cõposite z circũornate in vestib? et ioalib? sicut similitudo. i. ad similitudinẽ vnius tẽpli bene ornati: hos ergo putãt felices. Itẽ putant se esse felices in possessione multoꝝ preciosoꝝ z vineaꝝ ꝛc. si ꝓptuaria z torcularia et cellaria et horrea eoꝝ sunt plena vini et frumẽti z olei: z sic sit eructãtia ista ꝓptuaria. i. effundẽtia ex hoc in illud. i. ex istavegete in illã ex ō horreo in illũ: et ex hoc cellario in illũ. i. ꝙ sufficiat ad ipleudũ mlta cellaria z horrea ꝛc.

ꝓpter eas est cũ cruciatus delitatis

ꝙd sit btũ tud.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Itē putāt se btōs in possessiōe multox armēto rū ⁊ gregū pecudū: ideo dicit: tūc se putāt btōs si ones in magno sint nūero ⁊ fetose ⁊ plene fetibus ⁊ pgnātes ⁊ abūdātes in egressib⁹ ⁊ pfibus suis et bones ⁊ vacce eox sunt crasse in nūero ⁊ carne. Itē quarta bītudo cox est qui habēt cinitates ⁊ domos fortes ⁊ inexpugnabiles ⁊ bene muratas nō diruptas ne p eas inimici possint hre ⁊ egressū neq; trāsitus ad capiendas ciuitates ⁊ oppida: vt sit clamor in plateis eox p ingressū *inimicox* rupta macerea ⁊ muro sicut solet fieri clamor mulierū ⁊ virox cū timici capiūt violēter ciuitates ⁊ trucidāt infantes ⁊ interficiūt viros ⁊ expoliāt domos ⁊c. Beatū ergo dixerūt boles mundani pplz cui hec bona supradicta insunt ⁊ pspitates tpales. Bz dicit ppheta. ego dico tibi ꝙ sol⁹ ille pplz ē btūs cui⁹ ver⁹ de⁹ est dōs eius .i. q̄ colit verū ⁊ vnū deū trin in psonis ⁊ vnū in essentia: q: talis pplz vivit bz deū ⁊ fm legē euāgelicā q̄ precepit oēm virtutē ⁊ iusticiā: cuius fīmiū est summa ⁊ vera bītudo in celo: nā q̄ in supradictis bonis tpalibus cōstitutus sua bītudinem semp fallunt ⁊ eis accidit infelicitas et miseria p amissionē taliū bonox tpaliū ⁊ p aduersitates q̄ ingiter interueniūt ⁊ accidūt: btūs ergo solus pplz cui⁹ dōs de⁹ est: libera ergo me dne a tali gladio maligno ⁊ a tali dextera ⁊ potestate et prosperitate iniquitatis et de tali potestate tenebraꝝ. Sed tū aduertendū est ꝙ tota ista ista istox sex versuū vltimox. s. ab illo loco. Quorū filij sicut nouelle ⁊c. Cōtrarij sensū videt hre in hebreo ⁊ in trāslatiōe Hiero. nā ōt sic. et sint filij nri q̄si plantatio crescēs in pueritia sua filie nre sicut angeli ornati ad similitudinez templi: pōptuaria nra ⁊c. ⁊ tauri nri pingues ⁊c. ⁊ nō ē egressus nec exitus⁹ in plateis nris: btūs pplz cui talia sunt. btūs pplz cui⁹ dōs de⁹ sui⁹. et sic nota ista ista videt referri ad pplz dei ponēdo felicitatē seu pfem felicitatis in copia bonox tpaliū ⁊ in cultu diuino: sed hoc videt suspectū ⁊ tollit sensū spiritualē ⁊ ppheticū p statu ecclie xpi ⁊ de ꝑa bītudine cōfirmat puersam opinionē gentilū ⁊ tyrannox ⁊ cōtradicit ei qđ dictus est. Dextera eox dextera iniquitatis. Jō putāt multi hāc ista virtutā in hac pte ⁊ i aliquib⁹ alijs locis cū suis pūctis quā vitiarūt ⁊ puerterūt rabini eox tpe Cōstātini cōgregati in egypto cū viderūt oēs gētiles ⁊ multos iudeos conuerti ad fidē xpi. ⁊ sic volūt dicere ꝙ tpe Hiero. iā erat biblia sine scriptura ve. te. in aliquib⁹ locis vitiata p apices ⁊ cūcta q̄ totaliter mutāt sensum. et iō trāslatio. lxx. interpretū ē in dubijs magis amplectenda: q: min⁹ suspecta. ꝓpter rōnes supradictas: nā illa interpretatio fuit facta p. cc. ānos ante aduentū xpi: ⁊ tūc ista ve. te. nondū potuit esse vitiata nec suspecta. Et iam possem⁹ exponere litterā hebraicā modernā ad bonū sensū spūalem: vt dicat dauid ⁊ corpus mysticū petēs aduētū xpi: ꝓsperitatē ecclie sint filij nri. i. apostoli ⁊ martyres ⁊ fideles in magna copia virētes in virtutib⁹ ⁊ gra sicut plātatiōes nouelle oliuaꝝ. Et filie nostre. s. virgines sint speciose et ornate virtutibus sicut angeli ad similitudinē templi: ⁊

Nota.

ꝓptuaria sicut ⁊ torcularia sacramētox ecclasticox sint eructātia ⁊ pfūdētia copiā vini ⁊ olei. i. operū mle ex hoc ppło in illū: ⁊ oues nre sint fetose ⁊ abūdātes in egressib⁹ ⁊ ptibus suis regenerādo filios per baptismū ⁊ copiā meritox. aie nre generēt p bona opa: sint bones nre crasse. s. aie nre ⁊ opa nra sint crassa pīgnedine gre ⁊ meritorū ⁊ aia nra sit fortis ne capiat ab inimicis diabolis nec sit ciulat⁹ in platcis aie nre ex penis infernis. Nā beat⁹ pplz cui talia bona spiritualia sunt: ⁊ beat⁹ pplz cuius dōs de⁹ suus: et isto mō bene pōt ista littera aptari ad bonū sensum sed l veritate littera. lxx. interpretū videt magis ꝙ sona litterę precedēti: ideo tene quod placeat.

¶ Tot⁹ etiā iste psal. pōt esse vox xpi q̄ i pncipio loquit⁹ in ꝙsona capitis agēs gras pri: qui dixerit manū ⁊ potētiā suā cōtra diabolū: ⁊ triūphauit de illo: sicut dō triūphauit de golia. Bz postea loquit⁹ i ꝙsona corporis petēdo vt pater mittat filiū i carnē ad liberādū ipm de manu et potestate diaboli. et postea petit vt liberet ipsum de ꝓsecutōe tyrānox ⁊ olm infideliū. ¶ ¶ Ex q̄ psal. pñt recolligi due ꝓncipales conclusiones. Quaꝝ ꝑma ē ꝙ sicut dauid triūphauit de golia ⁊ liberauit illū pplm de manu philistinox ita xps descēdēs in carnē liberauit gen⁹ hūanū. ꝓtio de prāte diaboli. Secō liberauit ecclam de manu oīm ꝓsecutox. Scā ꝙ bz boles fideles ⁊ munda ni ⁊ alieni a fide ponāt suā felicitatē i copia filiorum ⁊ bonox tēporalium tamen solus est beat⁹ in veritate qui colit vnū deū: quia ille expectat veram ⁊ eternam beatitudinem in celo.

Laudatio ipsius Alepb.

Exaltabo te de⁹ me⁹ rex: ⁊ benedicā nomini tuo in seculū seculi.

Per singulos dies benedicaz tibi ⁊ laudabo nomē tuū in seculum ⁊ in seculum seculi.

Getb. xvi. q. i. re uertimini.

Magnus dōs ⁊ laudabilis nimis: et magnitudinis eius non est finis.

Symel. ō. xlvij.

¶ Hunc psal. ꝓponit talis titulus. s. hymn⁹ dō ad denotādū ꝙ dauid fecit hūc psalmū ad laudandum deū in tēplo cū cātico et exultatione. Nā vt supra dictū est in ꝓlogo hymnus ē: laus dei cū exultatione ⁊ cāntico. Nā laus q̄ dirigit creature nō pōt dici hymnus ꝓprie. Itē si talis laus non fit cū exultatione nō pōt etiā dici hymnus sicut sunt tragedie ⁊ trenox liber Hieremie ⁊ carmina ipsi⁹ Job q̄ ola pot⁹ dicūtur tragedie: lamētationes. Et ideo q: dauid intendit laudare deū in ō psalmo cū leticia agēdo gras de beneficijs que cōtulit mūdo a ꝓncipio mūdi vsq; ad finē. iō intitulat iste psal. hymnus dauid. Jdeo ꝓcedit p ordinē alphabeti hebraici ab alef vsq; ad tau. Itaq; tot sunt versus in hoc psalmo qō sunt lre in hebreo. et sic sunt. xxij. ꝑ⁹ iuxta numerū litterarū hebraicaꝝ. Et sic vnusq̄sq; vꝑs incipit a sua lra distincta. ē verū ꝙ vna littera omittitur loco cui⁹ altera germinat: ⁊ sic manet numer⁹ perfect⁹: qđ nō factū ē absq; mysterio. ¶ Alt cui⁹ intellectū est notādum ꝓut dictū est psal. cxviij. ꝙ sicut vnusq; littera hebrea significat aliquod

mysteriū in lege: ita totus discursus alphabeti hebraici significat totū discursum diuine legis: ⁊ totū discursum hois mystici pegrinātis p istam legē vtroq; testa. ab adā: vsq; ad finē mūdi. et iō dauid in ꝙsona hois mystici pegrinantis per istam legē in vtroq; testō intēdit laudare deū et magere gras de oīb⁹ bñficijs a deo receptis ⁊ mōstrare oīa opa mirabilia q̄ de⁹ fecit l vtroq; re. a pncipio mūdi vsq; in finē discurrēdo p oēs etates ⁊ oīa secla ⁊ oēs gñationes. hīc ē ꝙ scripsit hūc psal. fm ordinē ⁊ discursus alphabeti ebraici: q: in vtroq; test. sp vnus de⁹ fuit laudat⁹ et cultus et inuocatus. ¶ Secō est notandū fm Aug. lib. de vera religiōe ꝙ cult⁹ latrie p̄supponit fidē. ideo vnusquisq; colit deū p̄ fidē qnā hz ō deo dē. ideo dicit ꝙ oēs pres. vete. testa. credīderūt deum creatorē ⁊ redemptorē ⁊ p. oīs triū ⁊ vnū. Nam articulus creatiōis p̄supponit articulū trinitatis. Que quidem fides incepit ab Adam primo cultore dei: nam adam p ordinē creatiōis potuit nosse in spū mysteriū trinitatis. Nam p hoc ꝙ deus per verbū creauerat ola: q: dicendo: fiat lux facta est lux ⁊c. ergo deus hz verbū sibi consubstāriale: ⁊ sic potuit nosse patrē ⁊ filium: sed p hoc ꝙ spūs dñi ferebat sup aquas advuiſicādum ola creata: nouit spūm sctū in diuinis. s. patrē ⁊ filiū ⁊ spūm sctū cū vnitate subst̄ie. Et hoc potuit habere adā ex doctrina āgelox. Rursus ait Aug. sup Gen. ⁊ sup Job. ꝙ mysteriū icarnationis fuit reuelatū ipsi Adā in illo sopore: hz nō fuit ꝓscius sui casus. ⁊ sic adā aī lapsum tā habuit fidē trinitatis ⁊ incarnatōis. Rursus dicit Aug. lib. Cur de⁹ hō ꝙ Adā post lapsum p̄nouit totum mysteriū hūane redemptiōis: nā q̄n de⁹ eicit eū a paradiso ꝓmisit ipi de sua ꝓgenie carnē assumere: ⁊ in illa hūanitate morē ⁊ passionem subire: vt posset adā cū tota sua posteritate redimere: ⁊ ei imo: ⁊ alitatē ⁊ felicitatē quā pdiderat restituere. Et sic dicit Augn. ꝙ ab Adā ⁊ ei⁹ successorib⁹ iā dīi in carnē prestolabat aduētus: vt si de instanti miseria doleret: tū de suo sueq; posteritatis remedio iā de lōginquo gauderet ⁊ sic p⁹ ꝙ adā expectabat xpm deū ⁊ hoīem gñis humani redēptorē ⁊ hūane ruine restauratorē. ⁊ sic credidit deū trinū ⁊ vnā creatorē ⁊ gubernatorem ⁊ redēptorē ⁊ glificatorē. et sub tali fide incepit colere deū ⁊ ipi latriā exhibere ⁊ hāc fidē ⁊ ritū colēdi deū docuit filios suos ⁊ nepotes. D. ¶ Nouit ergo Adā q̄ttuor essentialia l deo. Primo summā olpotētiā qua mūdū creauerat: ⁊ sūmā saplam qua ola creata gubernat ⁊ cōservat: et summā iam q̄ gen⁹ hūanū debebat redimere ⁊ restaurare: ⁊ āgelicā ruinā reparare. ⁊ summā iusticiā q̄ diabolū reprobauerat: ⁊ bonos angelos bñficauerat: p quā etiā iusticiā malos boles debebat punire: et iustis suā glam dare. Et iō sub tali quadruplici rōne adā deū coluit ⁊ adorauit. s. inq̄tū trin⁹ ⁊ vn⁹ ⁊ creator ⁊ gubernator ⁊ redēptor ⁊ ꝓmiator. Bz q: nouit adā ⁊ in spū re uelatiōe quatr⁹ filij dei vnū incarnandū sēda in trinitate ꝙsona debebat ola supradicta cōplere ⁊ mūdo notificare: q: debebat notificare dei potentiam ⁊ saplam in legis euāgelice dationē. et summā mlam in nra redēptōe p mortē et passionē. ⁊ debebat notificare summā iusticiā in finali iudicio. Jdeo appellauit ipm vnū incarnandū nomen dñi: eo ꝙ ola supradicta debebat in se oīdere ⁊ mūdo notificare: sicut dictum est psal. viij. Et iō Adam q̄ oīb⁹ creaturis noia imposuerat: inuocauit deū incarnatū sub nole quat tuor lras. s. yoth. he. vau. he. q̄ significāt illa supradicta mysteria l xpo: vt dictū est psal. viij. Et sub tali fide ⁊ rōne adam ⁊ abel ⁊ seth suo vocabāt nomē dñi: sc; xpm in lege ꝓmissum. Et sic enos incepit inuocare nomē dñi. i. cōfecit aliquas oratiōes ad inuocandū xpm futurū redemptorē. et sic oēs successores vsq; ad moysen inuocauerūt nomen dñi: ⁊ exinde vsq; ad xpm. ¶ Quia ergo dauid in hoc psalmo in ꝙsona totius corpis mystici incipiēdo ab adam ⁊ discurrēdo p oēs gnationes intendit laudare nomē dñi q̄ est iesus verbum dei p quē supradicta quattuor sunt mūdo notificata ⁊ effecta. Jō tria ꝓncipalē facit in hoc psal. Nam ꝑmo laudat deū siue nomē dñi de olpotentia et sapla quam de⁹ ostēdit in vetere testamēto in mundi creatione ⁊ gubernatione sui pplī. Secō laudat deū de mla et potentia ⁊ sapiētia q̄ maxime de⁹ ostēdit in nra redēptione per vbum incarnatū. Tertio laudat deū de iusticia: q̄ maxime xps ostēdet in fine scī malos eternaliter puniendo: et iustis eternā glam largiendo. Et sic in toto isto psalmo laudat deum tanq̄ creatorē ⁊ gubernatorē ⁊ redēptorē ⁊ glorificatorē que ola pertinēt ad cultū latrie. Secūda pars erit ibi. Miserator ⁊ miscors. Tertia ibi. Justus dōs in oīb⁹ vijs suis. Quātū ergo ad ꝑmū dicit iste hō mysticus p statu ve. test. O de⁹ me⁹ per creationē: et rex me⁹ per gubernationē ego semp te exaltabo. i. exaltatū predicabo ⁊ laudabo et bñdicā nomini tuo bñdictione laudis: per qđ nomē nobis notificat tua olpotētia in creatiōe et miraculox opatione: ⁊ notificat tua summa sapla in gubernatōe totius vniuersi: ⁊ q: nō desistis in tua olpotentia sp creata cōseruādo: ⁊ mirabilia opando: nec cessas per tuā saplam ola creata disponēdo et gubernādo successiue: ideo bñdicā te in vno solo sclo ⁊ etate: bz in sclm seculi p oēs etates: immo p singulos dies et etates sine interuallo et intermissione bñdicam tibi et laudabo nomē tuū in sclm seculi. Nā sicut tu in nulla etate cessasti a beneficijs: ita ego nō cessabo bñdicere et laudare nomē tuū: ⁊ gras agere ⁊ cultū latrie tibi exhibere tanq̄ creatori: ⁊ gubernatori ⁊ redēptori ⁊ glificatori. Et hāc laudē latriā exhibebo tibi in signū sūme olpotētie ⁊ magestatis et saple ⁊ mle ⁊ iusticie: qđ tu es magn⁹ dōs ⁊ laudabil⁹ nimis: ⁊ magnitudinis tue nō est finis: iō tibi debet cultus latrie. Bz q: ista tua magnitudinē oīdisti successiue ab initio mundi p oēs gnationes tā in nouo ꝙ veteri testō. Jdeo.

Materia psalmi.

Adā nouit quatuor eēntialia de

Generatio et generatio laudabit opera tua: ⁊ potentiam tuam pnunciabunt.

Universidad de Deusto Biblioteca

¶ Gñatio vete.te. ꝛ gñatio noui te. laudabunt opa tua mirabilia: ꝛ potētiā tuā ꝓnunciabunt ꝛ predicabūt. Nā patriarche ꝛ ꝓphete ꝓnūciabūt et scribent ea q̄ fecisti in ve.te. vt pꝫ in libris legis moysi ꝛ iosue ꝛ iudicū ꝛ regū ꝛ oīm ꝓphetarum: ꝛ apli ꝛ martyres ꝛ doctores predicabunt ea mirabilia que fecisti in nouo testamento.

De. Uau. Magnificentiā glorie sanctitatis tue loquētur: ꝛ mirabilia tua narrabunt.

Et virtutem terribilium tuorum dicent:

Uaen et Jay. et magnitudinem tuam narrabunt.

Memoriam abundantie suauitatis tue eructabunt: ꝛ iusticia tua exultabunt.

¶ Primo gñatio ve.te. narrabūt ꝛ loquent̄ magnificentiā sctitatis et glorie tue quā ostendisti in mōte synai in datiōe legis: ꝛ qñ apparuisti moysi in rubo: ꝛ qñ duxisti illū ppl'm in colūna nubis in die: ꝛ tota nocte in illuminatiōe ignis: ꝛ dicēt virtutem operū terribiliū q̄ ostēdisti in egypto ꝛ in transitu maris rubri: ꝛ sic magnitudinē tuaꝫ narrabūt in illo cātico. Cantemus dño gloriose eteni magnificatus est ꝛc. Itē memoriā abūdantie tue dicēt: qñ dedisti eis manna ꝛ coturnices de celo in abūdantia. Et tua iusticia exultabūt: q꞉ ꝑtransisti oēs inimicos eoꝝ: vn̄ patres ve.te. nō solum exultabūt ꝛ exultabāt ꝛ exhibebāt tibi latriā ꝓpter illa bñficia tpalia: ſꝫ principalr̄ ꝓpter mysteria hūane redēptionis q̄ in no.test. per xp̄m facieda ꝛ cōpleda figurabāt. Et sic oīa sacrificia ꝛ oblatiōes ꝛ cetera q̄ fiebāt ꝛ offerebātur i ve.te.tā in lege nature q̄ scripture nō erāt nisi q̄dā ꝓtestatiōes q̄ fiebāt i signaculū fidei de xp̄o futuro: vt dictū ē psal.xxxix.ꝛ.l. Et sic in oībus colebat̄ ꝛ inuocabat̄ xp̄s iesus q̄ est nomen dñi: vt dictū est psal.viij. Deinde cū dicit.

Heth. Miserator et misericors dominus: patiens et multum misericors.

He.pe.h. ſ.c. xp̄es. Suauis dominus vniuersis: et miserationes eius super omnia opera eius.

¶ Iste hō mysticus laudat deū de mīa quā maxime notificauit ꝑ verbū incarnatū in nr̄a redemptiōe: in qua quidē redēptiōe xp̄s nō solū ostēdit summā dei miam: ſꝫ etiā summā oīpotentiā ꝛ sapientiā ꝛ iusticiā: quā ꝑmo xp̄s notificauit mundo ꝑ se efficiēter carnē assumendo: ꝛ legē euāgelicā dādo: et gen⁹ humanū liberādo ꝛ in se iustificando: sc postea oīa ista notificarūt ꝛ ꝑdicarūt apli ꝛ martyres: ꝛ doctores ꝑ vniuersuꝫ orbē: dicit ergo ꝓpheta: dñs iesus xp̄s de⁹ ꝛ hō est ꝛ erit misericors habitualr̄ ꝛ essentialiter ꝛ miserator effectiue: ꝛ erit ꝛ est patiens mortē ꝛ passionē ꝓ toto gñe hūano. Et sic est multū ꝛ magis misericors in te. nouo gen⁹ humanū redimendo de potestate ꝛ seruitute diaboli: ꝛ morte eterna q̄ in ve.te. liberādo filios isrl̄ de egypto: et de oībus aliis ꝑiculis ꝛ captiuitatib⁹ tpalibus: q꞉ ibi de⁹ solum fuit suauis illi ppl'o particulari liberādo ip̄m de illa tpali ꝛ particulari captiuitate. ſꝫ dñs nr̄ iesus xp̄s in test. nouo fuit suauis ꝛ misericors vniuersis ppl'is ꝛ natiōib⁹ ꝛ linguis: q꞉ oēs per mortē ꝛ passionē de captiuitate et morte eterna liberauit. Et iō redēptio ei⁹ dr̄ copiosa: vt dictū est psal.cxxix. Ex quib⁹ pꝫ q̄ miseratiōes eius sunt laudabiles nobis sup oīa opa ei⁹: q꞉ ſꝫ ista quattuor. s. potētia ꝛ sapiā ꝛ mīa et iusticia sint equalr̄ in deo inq̄tū sunt essentialia: tñ oīa ista magis sunt ostensa in nr̄a redemptiōe ꝑ miam: q꞉ maius opus fuit gen⁹ humanū iustificare q̄ mūdū creare: vt inquit Aug. sup Job. Et patet declaratū est psal.cij. Sꝫ q꞉ xp̄s nunq̄ laudauit se: immo sp̄ se humiliauit oīa opa sua pr̄i attribuendo: vt pꝫ ꝑ totū discursum euangelicū: ſꝫ opa ꝛ miracula q̄ fecit laudabāt eū ꝛ ostēdebāt ip̄m esse verū deū: vt dabāt testimoniū d̄ ip̄o. iō subdit ꝓpha.

Confiteātur tibi domine omnia opera tua: ꝛ sancti tui benedicant tibi. Joth. xliij.d.c. quādo.

Gloriam regni tui dicent: et potentiam tuam loquentur.

Ut notā faciat filiis hoīm potētiaꝫ tuam et gloriam magnificentie regni tui. Lameth. xj.d.c.no. lite.

Regnū tuū regnū oīm seculorū: ꝛ dñatio tua in oī generatione et generationem. Mem.

¶ Confiteant̄ tibi oīa opa tua: ꝛ ostēdebant tuā oīpotentiā in miraculis: ꝛ tuā sapiam in datiōe legis euāgelice ꝛ tuā miam in passione: ꝛ tuā iusticiā ꝛ iudiciariā ptātem in ascēsione. Sꝫ q꞉ xp̄s nō solū ostēdit ista supradicta effectiue in hierlm ꝛ terra ꝓmissiōis ꝑ seip̄m opando: ſꝫ etiā voluit q̄ ista ꝑ aplos ꝛ martyres ꝛ doctores notificarentur ꝛ ꝑdicarent̄ euangeliū ꝑ vniuersuꝫ mundū oī creature: iō subdit. Et scti tui. s. apli ꝛ martyres et doctores dicēt ꝛ ꝑdicabūt gloriā regni tui. s. qualr̄ resurrexisti in corpore glorioso. Et qualr̄ ascēdisti in celū ꝛ accepisti a pr̄e ptātem iudiciariā in celo ꝛ in terra ꝛc. et sic apli ꝛ oēs fideles loquētur ꝛ ꝑdicabūt potētiā ꝛ notā faciēt potētiā ꝛ maiestatē ꝛ gloriā tuā oīb⁹ filiis hoīm: ꝛ oībus nationib⁹ ꝑ ꝑdicationē euāgelij. Et notā faciēt magnificētiā regni tui. Et quō regnū tuū nō est regnū particulare ꝛ tpale: ſꝫ regnū vniuersale i celo ꝛ in terra ꝛ in inferno: ꝛ regnū oīm scloꝝ et eternū: ꝛ dñatio tue nō ē in vna gñatione nec in vna etate: ſꝫ in oī gñatione et gñationē. Et hoc regnū tu xp̄e fuisti adept⁹ ꝓpter tuā humilitatē ꝛ veritatē ꝛ obedientiā vsq̄ ad mortē crucis.

Fidelis dñs in omnibus verbis suis: ꝛ sanctus in omnibus operibus tuis. Num. Samech. xv.q.j.ca. firmissime.

Alleuat dominus omnes qui corruūt: ꝛ erigit omnes elisos.

¶ Quia fuisti fidelis in oībus v̄bis tuis: q꞉ oīa que erāt in lege et ꝓphis scripta ꝛ ꝓmissa cōplesti: ꝛ sic fuisti sctūs ꝛ iustus in oīb⁹ opib⁹ tuis q꞉ sicut docuisti v̄bis: ita opib⁹ fecisti q꞉ incepisti facere et docere: q꞉ non solū docuisti v̄bis sed etiā factis. Fuit ergo xp̄s fidelis in oībus v̄bis suis vera docēdo: ꝛ sctūs in oībus opibus iusta et sctā opando: q꞉ ipse alleuat et subleuat oēs q̄ corruūt. i. subleuauit a morte eterna adam ꝛ oēs q̄ per pctm̄ corruūt. Et erigit ꝛ sanat ꝑ ecclīastica sacramēta oēs elisos ꝛ vulneratos ꝑ pctū. ꝛ sic

o dñe iesu xp̄e nunc ante tuū aduentū oēs expectabāt te: vt venires ad redimendū: ꝛ dares eis escā ꝛ refectionē redēptionis in tpe opportuno quod dicit̄ tempus gratie: ita pariter post factā redemptionem in hoc tēpore opportuno qd̄ est tempus merendi ꝛ penitendi.

Ayn et Ayn xj.qō.iij. ad mēsas ꝛ diit.lrj. nasci. Oculi omniū in te sperāt dñe: et tu das escam illoꝝ in tempore opportuno.

Aperis tu manum tuam: ꝛ imples omne animal benedictione.

¶ Oculi oīm sperant in te: vt des eis escā gratie spūalē ecclesiasticoꝝ sacroꝝ ad refectionē spūalem. Et sic tu xp̄e aperis manū tuā ꝛ thesaurum diuitiaꝝ ꝛ meritoꝝ tue passiōis. ꝛ sic imples oē animal rōnale tua bñdictiōe. q.d. tu xp̄e nō solū es largus et benign⁹ ꝛ misericors oīb⁹ aīalib⁹ tā irrationalib⁹ q̄ rōnalib⁹ q꞉ oībus ꝓuides de cibo corpali ad cōseruandā vitā corpalē: sed magis ostēdisti tuā miam erga gen⁹ hūanū: nā oculi oīm hoīm pr̄iarchaꝝ ꝓphetaꝝ ꝛ fideliū sperabāt in te: vt dares eis escā redēptionis: ſꝫ tu aperuisti manū tuā. i. lat⁹ tuū vñ emanauit preciū nr̄e redemptiōis et virt⁹ oīm ecclesiasticoꝝ sacroꝝ: ex quib⁹ imples omne aīal rōnale bñdictiōe spūalitnam ꝑ baptismū sanas ab originali ꝛ confers fidē et spem ꝛ caritatē. Et ꝑ cōfirmationē ꝯfers septē dona spūsscti: ꝛ ꝑ penitētiā ꝯfers remissionē oīm mortaliū ꝛ venialiū: sed ꝑ eucharistiā totaliter cōfers vitā spūalē ꝛc. Deinde cū dicit.

Zadid vl̄ zadik. de pe. di. ij.ſi cū. Iustus dñs in omnib⁹ v̄bis suis: ꝛ sanctus in omnibus operibus suis.

¶ Laudat deū de iusticia quā xp̄us ostēdit in hac peregrinatiōe ꝑ iudiciū occultū et quā maxime ostēdet ꝛ notificabit i fine mūdi iudicio manifesto: nā ante finale iudiciū de⁹ dat gloriā bonis: ꝛ punit malos tā tpaliter q̄ eternaliter: ſꝫ hoc facit iustoꝝ occulto iudicio sicut videm⁹ q̄ puniuit iudeos ꝛ tyrānos: sed in finali iudicio manifeste destinabit oēs malos ꝛ obstinatos in penā ꝑpetuā: ꝛ iustos in gloriā eternā. Dicit ergo: iust⁹ ē dñs iesus xp̄s in oībus v̄bis suis: et sctūs ꝛ bene ordinatus in oībus operib⁹ et iudiciis suis tribuēs vnicuiq̄ s'm opa eius: et s'm bonā aut malam intentionem et voluntatem suā.

Coph vel Kuph. xxj.q.iiij. c. omnis. Sichinel Syn. Prope est dñs oībus inuocantibus eum omnibus inuocantib⁹ eū in veritate.

Uoluntatē timētiū se faciet: ꝛ deꝑcationē eoꝝ exaudiet: ꝛ saluos faciet eos:

Custodit dñs omnes diligentes se: ꝛ omnes peccatores disperdet.

¶ Ipse est ꝓpe. i. ꝓpiti⁹ oībus inuocātib⁹ eū nō aut oībus inuocātibus petendo falsa et friuola bona tpalia: sed est ꝓpitius inuocātib⁹ eū in veritate. i. petētib⁹ vera bona spūalia ad vitā eternā: sicut petūt sancti ꝛ iusti. Et ideo volūtatem ꝛ votū et petitionē iustoꝝ timentiū se faciet ꝛ orationē eoꝝ exaudiet cōferēdo eis gratiā in p̄nti et gloriā in futuro: et sic saluos faciet eos: sicut pꝫ de sanctis viris q̄ nō petebāt tpalia sed spiritualia: ideo ſꝫ paterent̄ in p̄senti: cū de⁹ exaltauit eos in gloria: ꝛ custodiuit oēs diligētes se liberādo eos a morte eterna. Sed oppositū fecit de prauis ꝛ petōrib⁹ tā iudeis q̄ tyrānis q̄ hereticis q̄ ꝑsecuti sūt ecclesiā ꝛ viros iustos: nā oēs illos petōres ꝛ obstinatos ꝛ infideles destruxit ꝛ dissꝑsit et disꝑdet in iudicio finali: nam ꝑmo destruxit ꝛ dispersit totū ppl'm iudaicū crucifixorē xp̄i et ꝑsecutorē aploꝝ. Scdo destruxit Neronē ꝛ Domitianū ꝛ Diocletianū et omēs tyrānos. Tertio destruxit ꝛ dissipauit oēs hereticos: sed punitio oīm istoꝝ magis erit maīfesta i finali iudicio: qñ oēs istos destinabit i penā eternā cū dicet xp̄s. Ite maledicti i ignē eter. ꝛc. Deīn cū dr̄.

Laudationē dñi loquetur os meū: et benedicat omnis caro nomini sancto eius: in seculum et in seculum seculi. xvj.q.j. reuertimini. Thau.

¶ In hoc vltio v̄su q̄ incipit a lr̄a thau: q̄ significat signū siue terminū siue finē ꝑ quā vult significare regnū celoꝝ siue vitaꝫ eternā: nā sicut lr̄a thau est vltia vltra quā nulla est alia lr̄a apō hebreos: ita vita eterna ē vltim⁹ finis intentus ab oīb⁹ fidelibus: ꝛ est finis oīm actuū hūanoꝝ. cū sicut sagittarius dirigit sagittā in signū: ita oēs fideles dirigūt actus suos in deū ꝛ ꝓpter vitaꝫ eternā cōsequendā. Item sicut post litterā thau nō est alia lr̄a: ita post vitā eternā nulla ē alia vita. Itē sicut finis nō est finis: sed finit ꝛ termīat illud cui⁹ est finis. Ita regnū celoꝝ nō est finis ſꝫ est finis oīm tēporū ꝛ oīs vite ꝛ oīm actuū hūanoꝝ ꝛ oīs humani et rōnalis appetit⁹. ꝛ iō recte significat̄ ꝑ litterā thau. Et ideo in hoc vltio v̄su ponit vltimū finē oīm actuū humanoꝝ: qd̄ ē laudare deū ineternū sine fine: nam oēs dei postq̄ cōsecuti sunt vltimū finē qui cōsistit in fruitiōe summi boni. tūc ex tūc immēso gaudio oēs ꝓrūpunt in ꝑpetuas laudes dei. sicut dictū est psal. lxxxiij. Beati q̄ habitāt in domo tua dñe: in secula scloꝝ laudabūt te. Itē psal.cxlix. Exultabunt sctī in glia ꝛc. et sic illa exultatio cū cāticis diuinis laudis cōputat̄ in btitudine sctōꝝ. Et iō dō in ꝑsona toti⁹ corporis mystici in fine toti⁹ ꝑegrinationis hui⁹ vite: ab adā vsq̄ ad finem mūdi: sicut hic semꝑ laudauit deū ꝑ gratiā. ibi ꝓmittit laudare deū sine fine ꝛ ineternū ꝑ gloriā: iō ꝯcludit dicēs. Laudationē dñi loquet̄ os meū in illi celesti gloria cātando deo ꝛ agēdo grās de bñficio creatiōis ꝛ redēptiōis ꝛ nostre glorificatiōis. et sic oīs caro hūana ꝑ xp̄um redēpta bñdicat noī ei⁹ q̄ est iesus xp̄s fili⁹ dei ꝑ quē sum⁹ creati gubernati et redēpti ꝛ finaliter glorificati ꝛ sanctificati. Et talis laus ꝛ bñdictio nō erit tpalis: ſꝫ eterna sine fine in sclm ꝛ in seculā seculi: que est eternitas ꝛ interminabilis vite tota simul et ꝑfecta possessio. Ex dictis i toto isto psal. pꝫ q̄ iste hō mysticus. s. adā cū tota posteritate fideliuꝫ ꝑ vnā legē ambulauit ꝛ ꝑegrinat⁹ est ab alef. vsq̄ ad thau. i. a ꝑncipio mūdi vsq̄ ad finē discurrendo ꝑ oēs etates in bona fide xp̄i: in quo discursu iste hō: et ꝑ singulos dies et etates absq̄ intermissione laudauit deū tanq̄ oīpotentē ꝛ creatorē ꝛ gubernatorē ꝛ redēptorē ꝛ glorificatorē. Et sub tali rōne exhibuit deo cultū latrie. et sꝑ

No. d̄ lr̄a thau significante finē nr̄m.

Universidad de Deusto
Biblioteca

in vtroq; testo invocauit nomē oñi.s.ꝑbū incarnatū q est ihesus filiꝰ dei dei ⁊ hō. Est verū ꝙ iste hō misticus semp per totū testamētū vet⁹ invocauit nomē oñi sub hoc nole adonay ꝯtruos litteris scripto.s.yoth.he.vau.he. sed l toto nouo test.invocat ipm sub hoc nole ihesus agēdo gras de bñficio redēptionis ⁊ perēdo bñficiū glorificatiōis. Et sic de⁹ semp fuit laudatus ⁊ cultus ⁊ ihesus xp̄s invocat⁹ ē in vtroq; te. absq; intermissione. vñ nulla fuit etas: in qua de⁹ non fuit laudat⁹. ¶ Obiectio. ¶ Bz cōtra totā expositionē hui⁹ psal. posset argui. Nā a Noe vsq; ad Abraā fuit sēda etas missi. Bz in sacra scriptura nō reperitur ꝙ aliq; coluerit verū deū: nec invocauerit nomen dñi post Noe vsq; ad abraā quem de⁹ vocauit et eduxit de hur caldeoꝝ: ⁊ de cultu idoloꝝ ꝙ pf⁹ ei⁹ thure adorabat. vt ps Genē. xj. ⁊ xij. ergo sequitur ꝙ aliq; tps ver⁹ de⁹ nō fuit adorat⁹ nec nomē dñi invocatū vsq; ad abraā q in terra chanaā ex ꝓcepto ⁊ nutu dei edificauit altare et invocauit nomē oñi. ibi Genē. xij. ¶ Ad hanc ḡstionē rñdet Aug. xvj. de ciui. dei c.ij. dicēs ꝙ licet a Noe vsq; ad abraā p ānos ampli⁹ ꝙ mille nō sit facta memoratio in sacra scriptura de aliq; instoꝝ q deus coleret: tñ nō est credendū ꝙ aliq; aliōꝝ defuerit q deū coleret in ciuitate dei q semp fuit cōtinuata ab adā vsq; ad xp̄m. ſ; moyses scripto: libri genē. solū scripsit ea gesta q non solū narrant ꝓterita: sed etiā ꝓnūciabāt ⁊ figurabāt futura misteria de xp̄o ⁊ eccl̄ia ꝓpt vitandā plixitatē. Ex qb⁹ ꝙbis Aug. ps ꝙ p totū illud spaciū tpis semp de⁹ reuelauit aliq̄bus fidē vni⁹ dei creatoris ⁊ redēptoris. et p ꝓfis fidē xp̄i futuri p quaz exhibeāt cultū latrie ⁊ salnabant. Et sub hac fide Adā ⁊ Seth: Abel ⁊ Enos. ⁊ oēs successores invocabāt nomē dñi in ꝓma etate: ⁊ in scḋa noe ⁊ oēs successores vsq; ad abraā. ¶ Hoc etiaz pōt cōfirmari genē. xiij. Nam anteq̄ abraā vocaret ⁊ exiret de caldea et mesopotamia ex ꝓcepto dei: iam melchisedech rex salē erat sacerdos dei altissimi: ⁊ colebat vnū deū creatorē ⁊ redēptorem qz in figura xp̄i obtulit deo panē ⁊ vinū ꝙ abraā ⁊ recepit decimas ab eo ⁊ bñdixit ei. Imo benedixit xp̄m in eo inquantū fuidit in ſpū xp̄um ex abraā fm carnē nasciturū. ⁊ tñ melchisedech nō erat de gñie abrae nec thare. Et sic sequit ꝙ melchisedech habuit ritū colēdi vnū verū deū ⁊ fidē xp̄i futuri ꝙ doctrinā parentū descēdētiū a noe: vl ex singulari ⁊ speciali reuelatiōe. Et sic pz ꝙ ꝓter abraam fuit alīs facta reuelatio de fide xp̄i futuri. et sic nō defuit aliq̄s in illa etate q coleret vnū verum deū et invocaret nomē oñi sub fide xp̄i futuri. vt ciuitas dei sine intermissione pseueraret sub vero cultu dei ⁊ fide xp̄i: ꝙ quam fidē dicit vna ciuitas ⁊ ecclesia ab ada vsq; ad finē mūdi. D ¶ Sed nūc restat dubitan abraam anteq̄ a deo vocaret et exiret de hur caldeorum adorauerit idola fm cōsuetudinē patrie et pri⁹ ei⁹ thare. Sup hoc dubio sunt due cōtrarie opiniones. Nam quidā dicūt ꝙ abraā adorauit idola anteq̄ a deo vocaret. et ꝙ parte sua allegant illud qd dñs dixit p Josue vlt. ca. trāsfluuiū habitauerūt pres vri ab initio: thare pater abraā

Nō.semp fuerūt fideles.

⁊ nachor seruierūt ois alienis ⁊c. Ex quo habet isti ꝙ abraā simul cū patre ⁊ patrib⁹ suis ꝑdecessoribus adorauerūt idola in caldea. Bz alij tenētes oppositum allegāt ꝙ se illud qd dixit achior amonites ipsi holoferni narrādo ꝓgenie ⁊ progressum ⁊ ortū ꝓpli israel. Judith.v vñ air. Populus iste ex ꝓgenie caldeoꝝ est. hic ꝑmā in mesopotamia habitauit qm̄ noluerūt sequ deos patrū suoꝝ q erāt in terra caldeoꝝ. deserētes itaq; cerimonias patrū suoꝝ qui l multitudine deoꝝ erāt: vnū deū celi coluerūt q et ꝑcepit eis vt exirent inde: ⁊ habitarēt in carnē ⁊c. Ex his verbis volūt q̄dā innuere ꝙ Abraā nunq̄ adorauit ido la in chaldea q̄ semp adorauit vnū deū celi: q̄ vt fugeret cerimonias et ritus patrū ⁊ ꝑdecessoꝝ suoꝝ exiuit de caldea nolēs adorare multitudinē deoꝝ: ⁊ hoc ex ꝓcepto dei. Et sic manet ista q̄stio ex vtraq; ꝑte dubia ꝓpt auctoritates adductas. et tō Augustin⁹ reliqt ipsam indeterminatā. vt ps xvj. de ciui. dei. ca. xij. ⁊ xiij. eo ꝙ ex sacra scriptura nō repit alia aliqua auctoritas q cōfirmet alterā ptē. Bz vnaquēq; opinio pōt respōdere ad ista auctoritates: vt ps intuēti. Est vero ꝙ aug. magis vr adherere scōe opinioni. s. ꝙ abraā nunq̄ adorauit idola ꝙ tō dicit ibidē ꝙ vna remāsit dom⁹ thare: in q̄ custodita est plātatio ciuitat⁹. Sufficit ergo ꝙ nō defuit l illa etate q deū verū coleret ⁊ laudaret et nomē oñi sub fide xp̄i futuri innocaret: vt dictum est.

ꝟ.cij.

Auda anima mea dominū: laudabo dominū in vita mea: psallam deo meo ꝙdiu fuero.

xvj.q.j.c. reuertimini.

¶ Titulus alla. et ista intitulant ḡnaz sequentes ad denotandū ꝙ david fecit istos sex psal. ad laudandū deū in certis festiuitatib⁹ in hoc psal. Primo excitat anima suā ad laudandū deū. Secūdo exhortatur oēs ne ponāt spem suā in aliquo hole: sed in solo deo ibi. Nolite cōfidere. Dicit ergo. O ala mea lauda dñm: a quo tot beneficia recepisti. s. esse ꝑ creationē ad imaginē sinā: quia te fecit aptū ad participandū suā beatitudinē: et ideo laudabo deum in vita mea narrando ofiia beneficia ⁊ psallā deo meo ideest simul laudando exercebo: opera legis implēdo diuina ꝓcepta quādiu fuero: et vinam hic per gratiam ⁊ in futuro per gloriam.

Nolite confidere in principibus: in filijs hominū in quibus non est salus.

xcv.dist.c. ecce i gl. xiij.q.ij.c in ecclastico.

Exibit spiritus eius et reuertetur in terrā suam: in illa die peribūt omnes cogitationes eorum.

¶ Hic excitat alios ad ponēdū spem in solo deo et aduentu xp̄i per quē erat futura vera redemptio. Et primo exhortat oēs ne cōfidant: nec ponant spem suam in aliquo homīe: vt in principibus. Secūdo dicit ꝙ ponant spem suam in solo deo et xp̄o futuro. Nam in fide et spe xp̄i futuri oēs saluabant. Dicit ergo. O fideles nolite cōfidere in principibus huius mūdi: nec in filijs hominū in quibus nō est salus nec redemptio: nec vllus eorum vos poterit saluare; nec redimere

eum ipsi sint pcōres et fragiles ⁊ trasitorij: vt ps de oib⁹ qui voluerūt ponere spem suā in regibus ⁊ ꝓncipib⁹: tñ l sine pierūt: q⁹ eos nō potuerunt liberare: sicut ps de manasse ⁊ sedechia q ex cōfidentia regis egypti pierūt capti a rege babylonis. Et ratio est. Nā oēs ꝓncipes mūdi sūt mortales ⁊ faciliter possunt ꝑdere regnū: ⁊ tō ly in vita suadēt fanoꝝ alicui: tñ post mortem nō ꝑsit sanere: ⁊ sic affligunt qui in eis confisi sunt ꝑ ut ps de curialib⁹ ipsi⁹ Saul q̄ post mortē ei⁹ dixit ps de eis: ⁊ ꝑdentes oīa bona tpalia et etiā vitā sperāti sunt ꝑdentes oīa bona tpalia et etiā vitā eā fauore: tō dicit: exibit ſpūs illi⁹ ꝓncipis l quo confitebant: ⁊ mortuus reuertet⁹ corp⁹ in terraz suam: de qua tō assumpt⁹ ⁊ com paginatus est: ⁊ sic in cinerabile ⁊ putrescet: ⁊ in illa die mortis peribunt oēs cogitatiōes ⁊ affectiōes ⁊ eoꝝ ꝓncipum ⁊ eoꝝ qui in eis confisi sunt q⁹ perdēt facultatē et ea que possidebant. s. dignitates ⁊ oīa q̄ exp̄ectabāt: et sic manebūt confusi ⁊ etiā fugati et dispersi sicut satellites ipsius Saul.

xxiij. c.apocal. xiij.b. et 24.q.4.c. post infideles.

Beatus cuius deus iacob adiutor eius: spes ei⁹ in dño deo ipsius qui fecit celū et terrā: mare et oīa que in eis sunt.

¶ Hic oñdit ꝙ in solo deo est confidēdū: ⁊ in solo xp̄o sperādū q bz oīpotentiā ⁊ est rex regū ⁊ dñs dñantiū. Dicit ergo btus est ille vel ille ppls: cui⁹ de⁹ Jacob. s. xp̄s q̄ ꝓmissus ē ipsi Jacob cū vidit scalā ⁊c. Genē. 27. ⁊ Genē. 49. cū dixit. Non auferet sceptrū ⁊c. q btus ē ille ppls cui⁹ xp̄s ē ꝓtector ⁊ adiutor. i. accepit xp̄m i ꝓtectorē ⁊ adiutorē. ⁊ btus ē ille cui⁹ spes eius est in dño deo ipsi⁹ Jacob: qui q̄dē de⁹ fecit celū ⁊ terrā ⁊ oīa q̄ in eis sūt. Nā l⁹ appareat in carne vsiana: tñ ipse fecit celū ⁊c. q̄ q̄dē de⁹ sine xp̄s custodit veritatē in sēcm. Nā ea q̄ ꝓmisit in lege añ incarnationeꝝ oīa fuerūt ipleta in lege euāgelica: ⁊ oīa q̄ ꝓmisit l lege euāg. iplebunt i celo: ꝓptea subditur.

dist. lxj. nasci. xj. qō. iij. ad mēsā.

Qui custodit veritatē in sēcz: facit iudiciū iniurijs patientib⁹: dat escā esurientibus.

¶ Custodit veritatē: cū ipse sit ipsa veritas: ⁊ facit iudiciū pauperib⁹ ⁊ afflictis patientib⁹ cōtra iniurijs vindicando de ꝑsecutorib⁹ eoꝝ ⁊ puniendo eos. Et dare escā esurientib⁹. ergo in eo ē ponēda spes. Tñ de⁹ in testō veteri fecit veritatē: cū duxit isr̄l de egypto: sicut ꝓmiserat moysi et in testō nouo cū eduxit ⁊ redemit gen⁹ hūanū⁹ de tenebris inferni ⁊ pcā. Itē in test. vete. fecit iudiciū inimicis patientib⁹ cū punīuit egyptios, et submersit in mari: ⁊ dedit escā esurientib⁹: cū dedit filijs isr̄l mānā ad māducādū ⁊c. ⁊ in testō nouo punīuit demōes ⁊ iudeos crucifixores xp̄i. et dedit escā eucharistie fidelib⁹ esuriētib⁹. et dñs iesus soluit cōpeditos ⁊ ligatos i corpe ⁊ in aīa. s. pcōres ⁊c. ⁊ dñs xp̄s illumīat cecos i corpe ⁊ i aīa: vt pz p totū discursū euāgelicū q illūinauit cecū a natiuitate: ⁊ duos cecos i hiericō: ⁊ illuminat nos oēs fugādo tenebras pcōꝝ ⁊ ignorātie

Dominus soluit compeditos: dominus illuminat cecos.

Dñs erigit elisos: dñs diligit iustos.

Dñs custodit aduenas: pupillū et viduaz suscipiet: et vias peccatoꝝ disperdet.

¶ Erit elisos ⁊ curuos ⁊ paliticos: ⁊ dirigit etiā et diligit iustos. ⁊ tō sicut erigit et rectificat elisos ⁊ curuos ⁊ obliq̄s in ala. ⁊ dirigit eos remēdo obliquitatē pcī: ita dirigit ⁊ amat iustos ⁊ rectos: q̄re ex elisis et obliq̄s ⁊ curuis ꝙ pcīm facit istos ꝙ gras: dñs Jesus xp̄s custodit aduenā ⁊ ppkm gentilez suscipiet pupillū ⁊ viduā: q⁹ oībus subuenit ⁊ suscipiet ad fidē ppkm gētiles qui erat pupill⁹ sine pke ⁊ sine lege: ⁊ erat vidua sine viro q⁹ nō hēbat virū nec sponsum nec legem sed xp̄s suscepit illū ppkm ⁊ facer⁹ ē sponsus eius: ⁊ xp̄s vias pcōꝝ iudeoꝝ obstinatoꝝ disperdet per mundū: ⁊ ciuitatē eoꝝ succēdet ⁊c. Nam reprobata synagoga elegit populum gentilem. Et ideo dauid conuertitur ad ecclesiā dicens.

xj. dist. c. nolite.

Regnabit dñs in secula deus tuus syon: in generatione ⁊ generationē.

¶ O syon xp̄s deus tu⁹ regnabit in celo ⁊ in secula. s. in eternū ꝙ gloriā ⁊ in hac ecclesia in gñatione ⁊ gñationē. vsq; ad iudiciū ꝙ gras et fidē. Nā ei⁹ ciues hic viuēt ꝙ fidē vsq; ad iudiciū: et in celo in eternū ꝙ gras. Ex quo pz. ꝙ ly iste psalmus reale enumeret bñficia facta a deo tpalia in testō veteri: tñ ꝓncipaliter intelligunt bñficia spualia nobis collata a xp̄o in testō nouo: quod pz manifeste ꝙ id qd dicit. Dñs erigit elisos dñs diligit iustos. Et sic psal. iste nō est alien⁹ a ꝓphetia: imo ꝓncipaliter excitabat illū ppkm: ad ponendum spem: ⁊ ad expectandum xp̄m futurum redemptorē: in cuius fide salnabantur.

cxxiij. q.v. c.j.xcij. d. c.j. in gl.

Audate dñm quoniā bonus est psalmus deo nostro sit iocunda decoz: acꝫ laudatio.

¶ Licet huic psal. nō preponit⁹ titul⁹: tñ ipse est de se alleluyaric⁹: q⁹ incipit ab alla. Nā alla interpt̄atur laudate deū: vt sepe⁹ dictū est: sed iste psal. incipit sic in hebreo. alla q̄ bon⁹ ē psal. ⁊c. qui q̄dē psal. si litteraliter exponat⁹ in tē dauid inuitat ppkm suū ad laudandū deū. Prio ꝓpter beneficia que specialiter tulit illo ppko. Secō ꝓpter beneficia que, vniuersaliter contulit ⁊ cōfert toti hūano generi in dando pluuiam et escā ⁊ victū oībus: tūc facilis est expō ⁊ intellectus ei⁹: sed q⁹ iste psal. nō alien⁹ a ꝓphetia ⁊ mystico sensu sicut ceteri: ideo ꝑsupposita ista q̄ potius est figura exponendus est ꝓphetice, ꝙ pertinet bñficia a xp̄o collata ipsi ecclesie. Nam ad hunc sensum legitur in ecclia nra. In quo. psal. duo facit. Nā ꝓmo excitat oēs ad laudandū xp̄m ꝓpter beneficium redēptionis. Secō specialiter xp̄ianos iam redemptos et congregatos in ecclesia ꝓpter beneficia ⁊ bona gratiarum et sacramentoꝝ ipsi ecclie collata ꝑsecutive dño dicit ergo ad ꝓmū. O vos oēs redēpti laudate dñm nostrū Jesum xp̄m. qm̄ psal. est bon⁹ ipse. s. quecunq; laus ⁊ honor est ipsi decorus ⁊ debitus: nec possem⁹ ipsi sufficienter gras agere nec satisfacere pro tantis beneficijs ab eo receptis: ideo sequitur, sit ergo deo nostro iocunda lau-

deus laudandus

Universidad de Deusto

datio ex deuotione cordis et decora ⁊ munda ex puritate et sine pcō.q.d.sed cū deuotione ⁊ affectu ⁊ puritate cordis. Nam decorum et iocundū ad virtutē pertinent iusticie. vt ps.v.ethicorū. Et enumerat beneficia redemptionis dicēs.

tit .q5.j. Ezech.et 2.olbus.

Edificans hierusalem dñs dispersiones israelis congregabit.

¶Dñs iesus edificans per redemptionē hierlm sc̄s ecclesiā fideliū ⁊ desponsans eam ipsi congregabit dispersiones israelis.i.a quattuor vētis cōgregabit exules filios Adam ex iudaismo ⁊ gētilitate:⁊ faciet eos in ecclesia filios israel spirituales sm promissionem.

vij.q5.j. suggestū ⁊ de ose. di.iiij. p pie l fi.

Qui sanat cōtritos corde: et alligat cōtriones eorum.

¶Xps etiā p eandem virtutē passionis sanat cōtritos corde ⁊ penitētes ab infidelitate cuiuslibet peccati:⁊ alligat cōtritiones ⁊ fracturas eoꝝ catheplasmate ⁊ medicina sacrō ⁊ sic facit eos israel ly esse nt ante gentiles ⁊ alieni ⁊ idolatre.

xx. dis. c. rubescāt.

Qui numerat multitudinē stellarum: et omnibus eis nomina vocat.

¶Tertio xps enumerat multitudinē stellarū ⁊c. Ista est multitudo stellarū est numer⁹ electoꝝ ⁊ predestinatoꝝ quez in figura ondit dñs abrahe Gen. xv. cū dicit Suspice celū et numera stellas si potes:sic erit semē tuū. Item Gen. xxij. Multiplicado semē tuū sicut stellas celi:⁊ sicut arenā q̄ est in littore maris ⁊c. quē numez solus xps nouit:vt dictū est supra psal.cxxxviij. Ideo iterū dicit hic dauid de xpo qui numerat multitudinē stellarū.i.numerū electoꝝ et predestinatoꝝ:⁊ omnibus eis nola vocat.vt ipe xps ait. Johā.x. Ego cognosco oues meas ⁊c. Nam bon⁹ pastor vocat eas nominatim ⁊c. Unde sicut de⁹ electos omnes ab eterno predestinauit ⁊ elegit:ita ex tē pore oēs vocat nominaliter ⁊ iustificat:vt ait apostolus ad Rom.ix. quos predestinauit hos ⁊ vocauit et iustificauit:ex quo patz q̄ soli xpo est datū:⁊ conuenit numerare multitudinē istarum stellaꝝ:⁊ vocare nola eorum.ideo sequit de xpo.

de cōsec. di.ij.c. ac cesserunt

Magnus dñs noster et magna virt⁹ ei⁹: et sapientie eius nō est numerus.

Suscipiēs mansuetos dñs:humiliās autem peccatores usq; ad terram.

¶Maxime inquātum deus ⁊c. quam magnitudinem ⁊ sapientiā ondit xps dñs:qui suscepit māsuetos et humiles corde ad ecclesiā ⁊ fidē ⁊ ventā quos exaltauit in gloria:⁊ humiliauit peccatores superbos ⁊ obstinatos:usq; ad terram ⁊ cētrum inferni ad penam perpetuaz. Nam primo suscepit apostolos discipulos ex iudeis ⁊ constituit eos principes super omnem terram:⁊ superbos indeos humiliauit ⁊ deiecit usq; ad terram destruendo eorum ciuitatem ⁊ regnum ⁊ sacerdotium: ⁊ etiaz usq; ad infernum:et sic deiecit eos in corpore et anima.

xvj. q5.j. reuertimini

Precinite dño in cōfessione:psallite deo nostro in cythara.

¶Hic excitat ecclesiam ad laudē xpi: pper beneficia donorum et gratiarum et sacramentoꝝ ipsi collocata ad escam ⁊ cibum:⁊ vitam anime. Dicit ergo o vos fideles precinite.i.precipue ⁊ specialiter caniste dño I cōfessiōe laudis ⁊ psallite dño in cythara fidei:spei:charitatis:q̄ sunt tres chorde ipsius cythare:sicut decem precepta sunt decem chordē psalterij:ideo non solum cantare vos ee:sed ⁊ corde et opere ipsi xpo.

xcij. dist. c. j. in glo.

Qui operit celum nubibus:et parat terre pluuiam.

¶Nam sicut celum obtegitur nubibus: sed nubes cōstricte ⁊ cōpresse emittūt pluuiam in terram:ita deus obtexit scripturā vete. testa. nubibus figurarū ⁊ cerimoniarū:sed venit xpo et cōpressit nubes virtute donoꝝ spiritusci ⁊ misit et parauit pluuiam itelligētie ⁊ sensus scripturarū aperit nobis p se ⁊ apl̄os suos:dādo eis dona spūsancti ⁊c. Itē xps obtexit sacramēta ecclesiastica nubib⁹ sensibiliū formaz:et tñ pluit nobis pluuiam inuisibilis gratie: dum sacramēta ecclesiastica sunt comprehensa et credita per fidē ⁊ cōpressa per charitatē.⁊ ideo sequitur.

ō.cij. hec

Qui producit in montibus fenum:⁊ herbam seruituti hominum.

¶Nam christus ex tali pluuia sacre scripture p duxit in montibus.i.in apostoli et doctorib⁹ fenum ⁊ bonā herbā pascualē doctrine ad seruitutem.i.visum ⁊ cibum hoīm simpliciū. Nam apli ⁊ doctores ⁊ prelati pascūt boues ⁊ oues simplices illa herba doctrine. Item pascunt etiā simplices illa herba ⁊ esca ⁊ gratia sacramentoꝝ puta eucharistie ⁊ ceteroꝝ. Ideo sequitur.

lvj di. ca. nasci.

Qui dat iumentis escam ipsoꝝ:et pullis coruoꝝ invocantibus eum.

¶Qui dat iumētis.i.populis simplicib⁹ ⁊ ouib⁹ xpi qui sunt iumenta.i.adiumenta ecclie: q̄ laborāt pro ecclesia vt tempozaliter ipsi puideāt dat escam spiritualem.s.eucharistiā:⁊ cetera sacramenta q̄ est esca ipsoꝝ iumentoꝝ sicut dr̄ i littera Hiero. qui dat iumentis panem suum.ideo ly ipsoꝝ referr̄ ad ly iumētis:⁊ dat etiā escā pullis coruoꝝ invocātibus eū. ℟ ¶Uñ est aduertendum q̄ pulli coruoꝝ qñ egrediuntur ab ouo sunt albi per aliquot dies: et ideo parentes dimittunt eos putātes non esse filios suos vsq; quo fiunt nigri:⁊ sic pulli per illos dies semper hñt ora aperta versus celū:⁊ pascuntur roze celi p qđ figurantur gētiles ad fidem xpi cōuersi. nā cum sint filij infidelitū ⁊ nigroꝝ p peccā ⁊ infidelitatē:tñ ipsi renati sunt albi et puri p fidē et regnationē baptismalē:⁊ ly tales fideles cōuersi fuerint p̄nati per ereditate tpali:⁊ bonis tpalibus a parentibus infidelib⁹:vt pz de ecclia ⁊ agatha ⁊c.tñ xps pauit eos in ecclesia ista bonis gratie sacramentoꝝ ⁊ doctrine legis ⁊ glorie in futuro:ideo dicit:et dat escam pullis coruorum.i.filiis infidelium ad fidem cōuersis invocantibus eū:quid⁹ non defuit gra xpi:q̄ de⁹ nō acceptat diuites huius seculi:⁊ robustos corpore nec magnates nec supbos ad eccliam ⁊ gram suā ⁊ vitā eternā:sed mites et hūiles corde ⁊ timētes: eū ⁊ istos vocauit ⁊ his dedit p̄dictā escā et gratiā:ly sint p̄nati bonis tpalibus:q̄ tales sunt deo cari et accepti ad vitā eternā ad fruendum illa esca celesti. Idco sequitur.

pulli coruoꝝ

xxij.q.iij.c. ira sepe. et xij.q.j. futurum.

Nō in fortitudine equi voluntatē habebit nec in tibijs viri beneplacitū erit ei.

Beneplacitū est dño sup timētes eū:⁊ in eis qui sperāt sup misericordia eius.

¶Id est xps nō eliget p̄ncipes ⁊ reges ad apostolatū nec ad gliaz:nec erit bñplacitū I tybijsvirtutis.i.in fortitudie corpoꝝ: q̄ a nobis nō q̄rit ista sed fortitudinē spūalē et hūilitatē et timorē: iō sequit: bñplacitū ē dño sup timētes eū:⁊ in eis q̄ sperāt sup mia.i.de mia ei⁹.i. nō acceptat sup vos ⁊ potētes huj⁹ seculi:nec ⁹ fidētes in viribus ⁊ potētes huj⁹ seculi:nec ⁹ fidētes in viribus suis: sed timētes eū ⁊ habētes ⁊ penitētes ⁊ iustos:q̄ nō ponūt spem in diuitijs ⁊ bonis tpalibus:nec cōfidunt de viribus suis:sed constituunt spem suā in deo: et sperāt in mia dei:⁊ cōfidunt de ea oī auxilio hūano et tpali postposito.

alla agey et zacharie. xvj.q.j.c. reuertimini.

Lauda hierusalem dominū: lauda deum tuum syon.

¶Iste psal.licz in hebreo sit oīno sine titulo:tñ de se mōstrat q̄ est allatic⁹. eo q̄ incipit alla.s.lauda hierusalē ⁊c.iō in q̄busdā bibliis ꝑponit alla vt titulus:⁊ q̄ videbatur aliq̄b⁹ q̄ iste psal.videt mēorare reedificationez ipsi⁹ hierlm post relaxationē captiuitatis babylonice factā p aggeum et zachariā. iō ꝑponit aggei ⁊ zacharie cū alla:ly talis expositio videt ingei ⁊ zacharie cū alla:ly talis expositio videt inutilis. Nā manifestū est q̄ hierlm post reedificationē nunq̄ fuit I tāta pace nec ꝓsperitate:imo semp fuit in tribulatiōe ⁊ litigio. vt pz in libris esdre et neemie ⁊ machabeoꝝ: nisi velint dicere q̄ illa reedificatio fuit figura edificatiōis ecclie ⁊ renouatiōis p xpm future:vel q̄ I illa hierlm et syon terrena erat incipiēda ⁊ inchoāda eccla xpi et q̄ ad illā erat xps ventur⁹:⁊ in ea ylem ecclā inceptur⁹ p suā p̄dicationē et mortem ⁊ passionē et resurrectionē ⁊c. Et q̄ pz q̄ dō inuitat ad laudandū deū hierlm ⁊ syō spūalem in q̄ sunt bona spūalia ꝓmēorata:vt patebit q̄ ecclia a xpo recepit in es⁹ aduētu:q̄ q̄dem bona futura I ecclesia dō p̄uidit in spū: iō excitat ecclesiā ad gr̄arū actiōes et laudē p tātis ⁊ tot bñficijs receptis. iō p̄mo excitat ad laudem. Secō dat rōnem q̄re ecclesia dz xpm laudare enumerādo bñficia ibi: qm̄ cōfortauit. Dicit ergo p̄mo. O hierlm.i. ecclesia q̄ vere es visio pacis:lauda xpm dñm tuum in suo aduētu.i. o syō vā ex quo es de q̄ de⁹ videt ⁊ speculat lauda xpm deū tuū:q̄ ipse ē dñs ⁊ de⁹ tu⁹ p spūalē cultum:q̄ in te sola ⁊ nō extra colit de⁹:⁊ q̄ ad te vēt⁹ est in carnē ⁊ mīta bōa collaturus:iō ꝓpue ipm laudare teneris. Itē etiā tertio cōcitat oēs ciues celestes ⁊ illā hierlm et syon celestē. vt laudēt dñs deū in secula sēcoꝝ ei⁹ gloria ⁊ felicitate. Et p̄t etiā dici q̄ p̄mo dauid excitat ad gratiarū actiōes illā hierlm materialem:vt agat deo gras eo q̄ xps in eā erat venturus: et in ea totū misterū nostre redemptionis opaturus:⁊ in ea hierusalē spūalem edificatur? et oīa bona spūalia infra memorata collaturus q̄ ibi omnia ista bona fuerunt data et inchoata. Et exinde exhortabat ad gratiarū actiones hierusalē spiritualē ex illa hierusalē materiali exortam:⁊ toto orbe diffusam:i qua pseuerāt omnia ista bona spiritualia. Et ex cōsequēti excitat ad huiusmodi laudē hierusalem supernā in qua in eternū pseuerant bona glorie.

xxiij.q.j. ca. olbus de ose. d. ij.xps.

Quoniā cōfortauit seras portarum tuarum: benedixit filijs tuis in te.

xxiij.q.j. alienus. j.q.j.c. ex catholica xxiij.q.j. q⁹ ex sola

Qui posuit fines tuos pacē: et adipe frumenti satiat te.

Qui emittit eloquiū suum terre: velociter currit sermo eius.

¶Hic reddit cām hmōi laudis et enumerat oīa bona q̄ ecclesia xpi recepit in aduētu eius. ℟

¶Ad cuj⁹ intelligētiā est notandū:q̄ ad felicitatē et nobilitatē ciuitatis inter cetera sex requirunt. Primo q̄ sit bñ murata. Secō q̄ sit fortissimis portis et seris clausa. Tertio q̄ sit frequētia ciuiū populata. Quarto q̄ sit bene armata. Quinto q̄ sit copia victualiū munita. Sexto q̄ sit copia aquarū abūdans: q̄bus oībus iūctis sex munitionib⁹ xps dotauit ecclesiā suā in aduētu suo. Nā p̄mo muniuit ipm triplici muro inexpugnabili.s.fide spe ⁊ caritate. Secūdo fortissimis portis ecclesiasticoꝝ sacrōz. Tertio frequētia ciuiū ⁊ filioꝝ fideliū. Quarto fortissimis armis donoꝝ spūsci. Quinto abūdantia cibi spūalis sacramēti eucharistie ⁊ aliorū spiritualiū bonorū. Sexto abūdantia aquarū intelligentie sacre scripture ad potandā et reficiendā alam:hoc ergo p̄uidens dauid in spū fecit hūc psal. in quo enumerat omnia supradicta sex bona: ⁊ inuitat ecclesiā ad laudādū deū ꝑ talib⁹ bonis receptis. dicit ergo dauid. O hierusalē lauda dominum: qm̄ ipse christus eā edificauit te cōfortauit:⁊ fortificauit seras et vectes portarū tuarū: scz ecclesiasticoꝝ sacrāmētoꝝ q̄ porte inferi nunq̄ p̄ualebūt aduersum te. Nam sicut septē vitia capitalia sunt porte inferi ꝑ quas intrāt dānati: ita sacramēta sunt porte per quā intrāt fideles ad ecclesiā q̄ sacra destruunt portas inferi:⁊ abolent earū culpas: ideo sequit. Benedixit filijs tuis in te. Nam pctores q̄ per vij. vitia erāt maledicti ⁊ extra hierusalē sunt bñdicti a xpo ꝑ sacramēta ecclesiastica: ⁊ facti ciues ⁊ filij hui⁹ hierusalē quo bñdicunt oēs fideles ⁊c. q̄ quidē xps posuit pacem tanq̄ muros tuos:que q̄dem pax est fides informata caritate: ex qua sequitur firma spes et sic nihil potest tibi nocere. Nam ista fides ⁊ caritas firmat ⁊ vnit filios tuos cū christo capite:ideo finis eius est pax. Et postq̄ ꝑfecit tibi de fortitudine murorū:sic volunt etiaz tibi ꝓuidere de victualibus:⁊ cibis spiritualib⁹. Nam primo ꝓuidit tibi de pane eucharistie: in corpus xpi sumit ⁊c. ideo sequitur. Et adipe frumenti.i.de pinguedine spirituali corporis christi sub forma panis satiat te ⁊ reficit quo ad animam:et dat tibi vitam spiritualem: et ad porādū dat tibi aquā sapie ⁊ intellect⁹ sacre scripture:et

Universidad de Deusto
Biblioteca

ō sequit. Qui emittit eloquiū suū terre. i. legē euāgelicā a xpō platam q̄ in breui fuit pdicata p vniuersum orbē ab aplis: t sic velociter dilata ta est ecclā p totū mūdū: ō sequit. qui emittet vbū euangelicū terre. i. toti orbi terrar p aplos et discipulos suos: t hoc nō pigre. sed velociter currit sermo ei⁹. Nā in breui tpe in oēm frā exiuit son⁹ et pdicatio aplor: et in fines terre vba eor. Nā matthe⁹ predicauit euāgeliū i ethiopia et Bartholome⁹ in india. t Andreas in cilicia. t Petr⁹ t Paulus i europa. Et sic velociter cucurrit sermo xpi per vniuersum mundū: vt patet in hystoriis apostolorum.

Qui dat niuem sicut lanam: nebulā sicut cinerem spargit.

xcr. d. ea. sciendū. e. ix. d. q̄s nc sciat.

Mittit cristallum suam sicut buccellas: ante faciē frigoris ei⁹ quis sustinebit.

Emittet verbū suū t liquefaciet ea: flabit spiritus eius et fluent aque.

Q Ex dixit q̄ xp̄s dedit nobis corp⁹ suū in cibū et verbū suū. i. doctrinā euangelicā in potū: qui velociter currit p mundū: ō hic demōstrat eminētiā quā tenet lex euāgelica supra veterē quātum ad claritatē t vtilitatē. B Q Nō est aduertēdum q̄ scriptura ve. test. hz tres defect⁹ respectu legis euāgelice. nā ipa est coagulata t frigidata vt nix. Scōo sparsa t obscura t nebula. Tertio coagulata t frigida t indurata vt glacies. nā sicut nix hz sit aqua. tn̄ est coagulata ppt frigiditatē ō mutat colorē: q: est alba t volatilis sicut lana: t sic hz sit aqua: tn̄ ppter frigiditatē t coagulationē fit impotabilis t inutilis. ita pariter scriptura ve. test. est obscura de se t sparsa si ad lrām intelligatur: q: nō videt cōsona rōni: nec vba inter se ꝓsonare nec aliquā vtilitatē afferre. vt ptz I li. moysi et ppbar: t in cerimonijs legalib⁹: t sic inutilis t impotabilis sicut nebula. Itē glacies hz sit aqua tn̄ q: est summe frigida t indurata: ideo reddit impotabilis et inutilis: q: nullus pōt sustinere eius frigiditatē et duriciē: ita pariter scriptura ve. test. de se est frigida t dura ad intelligendū: et etiā cerimonie sunt dure ad seruandū t sustinendū: sicut dicit btūs Petr⁹. Act. xv. ād tentat⁹ imponere iugū sup ceruices discipulor. quod nec nos nec pres nostri portare potuim⁹: t sic reddit de se inutilis t infructuosa. Ex quo pz q̄ licz nix nebula t cristall⁹ sint aqua: tn̄ propter ei⁹ indispositiones reddit inutilis t ipotabilis. tamē q̄n flat auster vel zephir⁹ d̄ est calid⁹ t hūdus resoluit nives et nebulam et glaciē in aquā: t tūc illa aqua est t reddit vtilis ad potandū: ita pari rōne hz scriptura ve. te. nihil aliud sit nisi veritas euāgelica sub figuris t enigmatib⁹ et cerimonijs et indurata t obscura: ō redditur inutilis t infructuosa nisi resoluat⁹ p calorem et flatū spūsc̄ti: ideo de⁹ misit vbū suū. s. xp̄m q̄ liq̄fecit nobis niuē t nebulā et glaciē scripture vet. test. remouēdo frigiditatē t tenebras et duriciē ab ea cū appuit aplis sensum t scripturas: t sic post ascēsionē suam xp̄s misit spūsc̄tū sup eos qui flatu suo calido resoluit t liq̄fecit duriciam legis t lumine suo fugauit obscuritatē: et sic resoluit niuē et nebulā et glaciē in aquā potabilē que ō: lex euangelica q̄ nihil aliud est nisi aqua fluens et liq̄facta ex illa nebula et glacie t niue: et hanc aquā ꝓmisit xp̄s ad potandū mulieri samaritane. Joh. iiij. et hāc dedit toti ecclie in potum salubrē in vitā spūalem et eternā. et hoc est q̄ dicit dō. qui. s. de⁹ dat legē ve. su p. quasi niuē frigidā coagulatam t volatilē tanq̄ lanam et ad modū lane: et nebulā t obscuritatē eius spargit sicut cinerē. Et ō erat inutilis lex et amara t obscura sicut cinis. et mittit cristallū et glaciē leg⁹ sicut buccellas t frustra dura t impotabilis cui⁹ frigus nemo pōt sustinere nec bibere eā ppt frigiditatem et duriciē. ō subdit. ante faciē frigoris eius. s. legis sic dure et coagulate: q̄s sustinebit. q. d. nullus poterit eā bibere sic cū tali dispositione: nisi liq̄at nobis et apiat sensus ei⁹ t remoueat frigiditas t obscuritas et duricies: t resoluatur in aquā potabilē spūaliter p sensus spiritualē: q̄ solus de⁹ pōt facere. ō sequit q̄ licet de⁹ sic olim dederit legē ve. ad modū niuis t nebule t cristalli dure t frigide. tn̄ ipse mittēt verbū suū sc̄z xp̄m. et liq̄faciet ea. s. niuē et nebulam et glaciē exponēdo scripturas: t aperiendo sensum earū ipsis aplis. Et post ascensiones flabit spūs ei⁹ sc̄tus in die pēthe. dona gr̄az largiēdo. et tūc fluēt vere aque ex nsue t nebula et glacie. Et sic scriptura ve. te. reddet potabilis t intelligibilis: cui⁹ aqua resoluta t fluens ex ea: est ipsa lex euāgelica. B Q Ad maiorē intellectū huius ptis est notādū: q̄ dauid hic cōparat legē euāgelicā adveterē sicut aquā liq̄factā ad niuē t ad glaciem t ad nebulā: ex quib⁹ aqua liq̄facta resolutur et fluit. Et cōparat xp̄m ad solē: et spūsc̄tū ad ventū australem. Et cōparat statum ve. test. ad hyemē et statum gr̄e ad tempus vernū. Nam sicut in hyeme ningit deus sup mōtes niuē coagulatā: et spargit nebulam sup montes et cadit grando sup eosdem mōtes: que quidē nix nil aliud est nisi aqua leuiter coagulata. et grando nil aliud est nisi aqua sine vapor aqueus non fortiter coagulat⁹ nec cōgelat⁹. Sed q̄n venit tēpus vernū dupl̄r resoluunt̄ ista tria. s. nebula t nix t grādo. Uno mō p fortiorē calorē solis accedētis ad nos. aut per ventū australē aut p zephyrū flātem sup niuem t nebulam t grandinē et glaciē: Ita ergo pariter accidit in datione legis t ꝓphetarum. Nam in tēpore hyemali nature et legis siue in vete. testa. deus pluit t sparsit sup montes ve. test. sc̄z sup patriarchas et ꝓphetas scripturā legis t ꝓphetarū ad modum niuis t glaciei et nebule. Nam illa scriptura erat coagulata sicut grādo et glacies. et erat tenebrosa sicut nebula. Sed venit tempus vernū gratie in quo christ⁹ sol iusticie apparuit supra nostrum orizō tem: et misit radios suos sup scriptūrā leg⁹ t ꝓphetar⁹ coagulatā t glaciatā t duram t obscuram. Itē misit ventū australē t zephyrū spūsanctū in

die pentbe. dispposuit mentes apostolor ꝓpter mendo veritatē scripture in mētes eor. Ex q̄b⁹ pz q̄ sicut aq̄ decurrētes ex mōtib⁹ I tpe verno nil aliud sunt nisi nives: aut nebule aut glacies liquefacte p solem aut ventū australem siue zephirū. Ita pariter lex euangelica nil aliud est nisi scriptura legis t ꝓphetarū liquefacta et resoluta p christū t spiritū sc̄tum: remota tenebrositate et duricie et frigiditate cerimoniarū. Et hoc est q̄d intendit dicere dauid in hoc psal. cum ait.

xvi. dī. ea. testamē tum

Qui dat niuem &c. Deinde cum dicit.

Qui ānūciat verbū suum Iacob: iusticias et iudicia sua Israel.

Non fecit taliter omni nationi: t iudicia sua non manifestauit eis.

Q Concludit q̄ ecclesia xp̄i que sucepit ab apostolis: dicta Jacob t israel ꝑ spiritū t ꝓmissiones maxime dz deū laudare: eo q̄ soli ipsi p xp̄m collata sunt ola dona supradicta. Nā de⁹ annūciauit verbū suum incarnatū ipsi Iacob t iudicia sua ipsi Israel. Nā mysteria que p figuras prius annunciauit ipsi Iacob t israel patri illius populi in ve. te. postea annūciauit t declarauit p xp̄m verbū incarnatum ipsi ecclesie q̄ est Jacob t israel ꝑ ꝓmissionē et spm̄. Sed nō fecit taliter omni alteri nationi carnali: q: iudicia t mysteria sua nō manifestauit eis: q: solis apostolis t discipulis t gentilibus conuersis factis israel ꝑ spiritū d̄ datū est nosse mysterium regni dei. i. veritatē legis t ꝓpheraꝝ: ceteris aūt. s. obstinatis t infidelibus datū est nosse in solis parabolis. t nosse solē sūpliciē littere. vt pz Mat. xiij. et Luce. viij. B Q Ex supradictis pz q̄ propter septē bñficia tenet ecclesia t ciuitas dei. s. olum fideliū et maxīe religio xp̄iana laudare deū p ceteris nationib⁹. Primo q̄m xp̄s ꝓfortauit portas eius p ecclesiastica sacra. Scōo q: bñdixit t absoluit a maledicto oēs ciues t filios i ea. Tertio quia muranit eā muro pacis t fidei t charitatis. Quarto q: satiauit eā cibo eucharī. t ceteris bonis spūalib⁹. Quinto q: velocit eā cōgreganit p dicatione aplor. Sexto q: p vbum suū liq̄fecit scripturā ve. te. t p spm̄ sanctū fecit eā fluere in mōtibus aplorum a quibus veritas sacre scripture defluxit p orbē. Septimo q: soli ecclie xp̄i et religione xp̄iana data sunt supradicta bona.

alka a gep t sacpa.

Laudate dominū de celis: laudate eum in excelsis.

Laudate eum oēs ag̃eli ei⁹: laudate eum oēs virtutes eius.

Q Hic psal. preponit titul⁹ alka. eo q̄ tot⁹ iste psal. est laudatorius. Nā alka idez est q̄ laudate deum: quia dauid in hoc psal. iuitat oēs creaturas ad laudandū deum: vt patz est toto discursu psal. B Q Ad cuius intellectū. est primo aduertendū: q̄ hec est differentia inter honorē t laudē Nam honor est ꝑmium virtutis: t tribuitur bonis. iiij. ethico. aut est exhibitio reuerentie i testimonium virtutis ꝑm Cice. Sed laus est cōmoratio beneficior⁹ receptor⁹. Et sic honoram⁹ bonos t virtuosos indifferēter; sed laudam⁹ benefactores agendo gratias p bñficijs receptis. Sed quia quicqd boni est in nobis recepimus a deo: iam nō solū tenemur honorare deum eo q̄ est bonus de se. sed etiā iugiter tenemur laudare eum cōmemorādo beneficia: eo q̄ ola bona recepim⁹ a deo. sed q: nō solū homines t intellectuales creature sed etiā oēs creature tam alte q̄ inalate: tam celestes q̄ terrestres et elemētales: quicquid boni hñt receperūt a deo: t ō oēs creature: tā rōnales q̄ irratiōales: tam celestes q̄ elementales tenentur deum laudare. Et ideo dauid inuitat oēs creaturas ad laudandū deū in hoc psal. C Q Ad cuius maiorem euidentiaz est iterum aduertēdū: q̄ quattuor bona receperunt creature a deo. Nā quedā receperūt bona nature: t hoc cōuenit oib⁹ creaturis tā celestib⁹ q̄ terrestrib⁹ tā inalatis q̄ alatis: quedā vo receperunt bona fortune: t hoc cōuenit solis oibus q̄busdā tam fidelibus q̄ infidelibus. Tertio quedā receperunt bona gr̄e: t hoc ꝓuenit solis fidelib⁹ Quarto quedā receperūt bona gr̄ie t hoc cōuenit solis electis et predestinatis. Quattuor ergo facit dauid in hoc psal. Nam ꝓmo inuitat indifferenter oēs creaturas supiores et inferiores ad laudandum deū ꝓpter beneficiū nature q̄ receperunt in sua creatione. Scōo specialiter inuitat oēs poles t pplos tam fideles q̄ infideles ppt bona fortune t tpalia q̄ a deo receperūt vnusq̄sq̄ q̄ in suo gradu t cōditiōe t etate. Tertio t quarto inuitat specialr oēs fideles ad laudandū ppt bona gratie q̄ receperunt I hoc sēco: t ꝓpter bona gloie q̄ receperunt in patria celesti. sc̄a ibi. Reges terre. tertia t quarta ibi. Cōfessio ei⁹ &c.

Bonor t laus differunt.

Quattuor bona a deo; receperunt creature

Q Quātum ad primū est notandum. q̄ cū de⁹ sit causa oium in triplici gñe cause. s. formalis efficientis t finalis ꝑm philosophū t cōmētatorem xij. meta. Tria recepert t traxerūt a deo oēs creature. s. essentiā t esse t naturalē ꝓprietatē. Scio esse traxerunt essentiā. Et sic vnaquēq̄ creatura ō: ens t vera in q̄tū est creata et facta ad instar et exemplar illius Idee ꝓprie existentis in verbo diuino t in q̄tū imitat illā eternā ideā: q: vt sic hz ciuitatē t ō vere ens. Scōo vnaq̄q̄ creatura recepit a deo suā ꝓprietatē et pfectionez naturalē ꝓsitem formā suā ꝓpriam t specificā: t sic oīs creatura ō: naturaliter bona inquātū habz inditā aliquā ꝓprietatē naturalē: t imitat t participat aliquā diuinā pfectionē p quaz consequit finē ꝓpriū t ordinatur in deū creatorē suum: quequidē ꝓprietates licet nobis sint ignote: tamē ei⁹ effectus q̄nq̄ nobis notificant. Nā videmus q̄ reubarbarum attrahit t purgat colerā t magnes attrahit ferrū: t sic de singulis: quod nō fit nisi ab illa naturali ꝓprietate et pfectione toti speciei a principio creationis indita: licet nobis sit ignota. Rōne cuius ꝓprietatis et naturalis pfectionis vnaq̄q̄ res t spēs ō: naturaliter bona: quia ꝓpter illā ꝓprietatē t pfectionē est naturaliter appetibilis. Un̄ nō apperim⁹ reubarbarū t medicinā ꝓpter se: sed ꝓpter illā ꝓprietatē t pfectionē quā in se hz. Un̄ p illaz naturalē ꝓprietatē vnaq̄q̄ res naturalis ō: habere principium sui motus t sue actiōis: eo q̄ talis ꝓprie-

De causa oium.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tas consequit formā: et ideo eius effect⁹ dr̄r naturales siue a natura: vt pz̄. ij. Phisi. Et sic ꝓpr̄ tales ꝓprietates vnūqq̄ rei dr̄ bona fm naturā z naturaliter. ſō dr̄ Gen̄. j. q̄ vidit de⁹ cuncta que fecerat z erant valde bona: naturaliter sup. Tertio vnūqq̄ creatura recepit esse actualis existētie: q̄ aliter nō posset actualiter existere nec operari. Nā solus de⁹ existit z opatur ꝑ suā essentiam z substantiā: eo q̄ sua operatio est sua substantia z essentia: et ideo opz vt de⁹ inspiret esse actuale ad hoc q̄ essentia existat in actu et exerceat opera vite: q̄ viuere viuētibus est esse: quia aliud est vnitas z vnitatē esse. ij. posteri. et aliud est magnitudo z magnitudinē esse. iij. de aia. Nā sic mot⁹ é act⁹ mobilis ī potū mobile z differt a re mobili ita esse é act⁹ entis ī actu ī potū ī actu. et per Dr̄s differt realiter ab essentia q̄ actuat ꝛ Boēt. in libello de hebdo. q̄ esse non est ꝗ essentia z individuū siue ꝑsona est illud esse actuale: vt inq̄t Boēt⁹. Et sic vnūqq̄ creatura dep̄dēt a deo in triplici gñe cause, ꝓpter hoc triplex esse Nam per esse essentiale z ideale dep̄dēt a deo in gñe cause formalis: z ꝑ esse actuale existētie in fluxū dependet in gñe cause efficientis: ꝗ per esse naturale. i. per illam naturalē ꝓprietatē dependet a deo in gñe cause finalis: eo q̄ ꝑ illā ordinatur in suum finē. Omarium qui est bonus q̄ ola facta sunt ꝓpter bonitatē z vltimū q̄ est de⁹ q̄ ola sunt ꝓpter ꝑfectionē alata z malata: z bonus ꝓpter deū: z sic ola finaliter ordinant in deū. Et sic cōclndit. Aug. in lib. de natura boni: q̄ omnia sunt bona naturaliter et fm naturā sui: z q̄ ois natura z essentia est bona. Primo inquātū est a deo. Secōo inquātū hz talē bonā ꝓprietatē z ꝑfectionē cōcreatā ꝓpter quā est appetibilis. Quō aūt natura diaboli facta est mala: z natura bona corrupta: postea dicet: sed naturaliter ola sunt bona z ꝑa fm q̄ participāt illā primā entitatem. ij. Methaꝑ. z ola sūt bona inquātū participāt bonitates z ꝑfectiones illi⁹ primi in quo cōtinent ꝑfectiones olm rerū. v. meta. Itē sicut oēs numeri ꝓcedunt ab vnitate: ita oēs species q̄ sunt sicut nūeri dependēt ab illo primo fm magis ꝑfectum z min⁹ ꝑfectū. vij. z. x. methaꝑphisice et primo celi. Ex q̄ ꝑz q̄ oēs creature sūt naturaliter bone. Vi dēs ergo dō quō oēs creature receperunt a deo supradicta bona in sua creatione. s. esse essentiale z actuale z esse naturale. s. illas naturales ꝓprietates z ꝑfectiones ꝓpter q̄s dicunt naturaliter bona: ī hac prima ꝑte hui⁹ ꝑsal. inuitat seriati oēs creaturas ad laudandū deū agendo gr̄as ꝓ dñificis naturalib⁹ receptis. Et primo inuitat creaturas supiores z celestes scōo inferiores et terrestres. ibi. Laudate dñm de terra. Incipiēs ergo dō ab ordine nature inuitare creaturas dr̄: o vos creature de celis. i. de nūero celestiū laudate dominū. Nā sicut tenetis primū ordinē ī natura: ita primo debet⁹ laudare deū z excelliori mō. Jō laudate eū in excelsis locis mūdi. s. in celo. Nā sicut altiora z maiora dōificis recepistis a deo. Jō in primis z in excelsis z excelliori mō debet⁹ eū laudare gr̄as agēdo. Et ī vos oēs angeli ei⁹. s. cherubin z seraphi: z throni laudate eū: z vos oēs virtutes ei⁹. i. oēs intelligentie q̄ exercitis ei⁹ virtutē mouendo celestia corpora ad gñationē z cōseruationē istoꝝ inferioꝝ: z hoc facit⁹ ꝓpter deū amatū z desideratū. vt pz̄. xij. meta. Jō laudate eū q̄ tantā virtutē vobis cōcessit vt regatis et gubernetis totū vniuersū: q̄ op⁹ nature est opus intelligētie lib. de animalibus. Deinde cuz dicit

Dan. iij. c. xxxij. b. iudic. vj

Laudate eum sol et luna: laudate eū oēs stelle et lumen.

¶ Inuitat corpa celestia. Et primo corpora luminosa nobis magis nota dicens. Laudate eū sol z luna. laud. eū oēs stelle celi z oē lumē mūdi tā corporeū q̄ incorporeū. Et forsan facit endiadim ponendo substātiū ꝑ adiectiuo dicēdo oēs stelle lumē. i. laudate eum omnes stelle luminose: z ola astra z planete: z cōprehendit cuz sole z luna z stellis luminosis oēs orbes eoꝝ et deferētes z epicicios planetaꝝ: in quibus astra ferūt z continentur. Deinde cum dicit.

De cōse. di. ij. c. ieiunū. in glo.

Laudate eum celi celoꝝ: z aq̄ que super celos sunt laudent nomen dñi.

¶ Inuitat duos celos supiores nobis ignotos ad sensū eo q̄ nō deferunt astra luminosa. Quoꝝ primū dr̄ celū empyreū q̄s dr̄ Ptolo. Celi celoꝝ ꝓpter existentiā: eo q̄ é loc⁹ brōꝝ et in se ptiet tres hierarchias z nouē ordines angeloꝝ z innumeras mālōes brōꝝ: sicut dictū é ꝑsal. ciij. Aliud est celū aqueū vl̄ cristallinū q̄s dr̄ primum mobile sup polos mūdi dictū aqueum a diaphanitate z sūma velocitate q̄s collocat iter celū empyreū z sydereū sic dictū é ibidē. Dos ergo duos celos inuitat ad laudē dei dicēs. O celi celoꝝ. i. celū empyreū cū olb⁹ hierarchis z ordinib⁹ ang̃eloꝝ z mālionib⁹ brōꝝ laudate eū. Deinde cuz dr̄. Et oēs aq̄ inuitat celū cristallinū z primū mobile z noiat ip̄m in plurali. eo q̄ diuidit ꝑ. xij. signa sub q̄b⁹ mouent sydera z planete: ex quoꝝ diuersitate causāt diuersi effect⁹ in istis inferioribus: vt pz̄ manifeste ī dicit dō. Et oēs aque q̄ sup celos sūt. i. celū aqueū cū duodecim signis q̄ sunt sup celos astroꝝ laudent nomē dñi. Deinde cum dicit.

De cōse. di. ij. c. 1. nera.

Quia ipse dixit z facta sunt: ipse mandauit z creata sunt: Statuit ea in seculū seculi: preceptuz posuit et non preteribit

¶ Assignat triplicē rōnē q̄re tā celū empyreū cū ang̃elis z brīs: q̄ celū aqueū cū duodecim signis: q̄ celū astroꝝ cū olb⁹ stellis z planetis debēt laudare deū: quarū ꝓma causa est: q̄ de⁹ creauit ola ista ex nihilo ī q̄ creatōe acceperūt ola bona naturalia supradicta. s. esse essentiale z naturale et actuale siue substātiā virtutē z opationē siue ꝑncipiū mediū z finē: q̄s idē est. Secōo iste creature celestes acceperūt aliud bonū ꝑ ceteris. s. incorruptibile z eternitatē a ꝑte post q̄ creauit ea incorruptibilia. Tertio q̄ regūt ola ista inferiora z mouēt ola ꝓpter deū amatū z desideratū. xij. methaꝑphi. q̄ semp̄ implent voluntatē dei. Dicit ergo dō. O ista celestia laudēt deū. ¶ Primo ꝓpter beneficium creatiōis: q̄m ipse deus dixit z facta sunt mandauit z creata sunt: q̄ ad solū dictū z ꝓceptū ola sunt creata z facta. Nā dicendo fiat lux: ilico facta est lux. i. tota ang̃elica natura Et dicendo fiat firmamentū: facta est firmamētū in medio aquarū: z sic de singulis. vt pz̄ Gen̄. j. ¶ Itē secōo ista celestia tenent laudare deū: eo q̄ fecit ea incorruptibilia z eterna. Nam statuit et firmauit ea in sēcl̄ sēculi: q̄ nunq̄ corrūpent nec deficient quantū ad substātiā et existentiam.

Ita. iij. c. xxxij. b. iudic. vj

¶ Item tertio creature celestes tenent laudare deū ꝓpter dignitatē z officiū z regimē q̄s ȳnt sup ola inferiora. Nā primo intelligentie mouent oēs celos ꝓpter deū amatū z desideratū ad gñationes istoꝝ inferioꝝ z ad vitā z cōseruationē eoꝝ z vt natura exerceat ola opa sua: q̄ op⁹ nature est op⁹ intelligētie: vt dictū é. Et ō impressit in mētibus ang̃eloꝝ species olm inferioꝝ ad scientiā artificialē eoꝝ. vt ait Aug. sup Gen̄. z etiā impressit in celis z astris vtutes actiuas ad gñatōes istoꝝ inferioꝝ sicut impressit in materia phisica rōnes semales passiuas vt idē Aug. dicit ibidē. Item etiā deus posuit ang̃elos custodes sup ciuitates z regna z boles particulares: et sic creature celestes regūt ola inferiora ad nutū z ꝓceptū dei: q̄s ꝓceptū a deo positū: statutū nō ꝓteribit: nec deficiet vsq̄ ad finē mūdi: q̄ sp̄ implet diuina volūtas. ¶ Sed hic sunt tria not. ꝓpter verba dō.

Nota.

Nā primo postq̄ annūauit ang̃elos cū celis subdit. q̄s ipse dixit z facta sūt mādauit z creata sunt. ō aūt dixit ad explicādā mētes ipi⁹ moysi Nā moyses ꝛ implicite: tū nō explicite explicauit creationē angeloꝝ int̄ ceteras creaturas: ꝛ voluit intelligere naturā ang̃elicā ꝑ lucē cū dixit de⁹. Fiat lux ꝛc. fm Aug. Et forsā moyses hoc fecit: eo q̄ loquebat ꝓpko rudi: grosso ne putaret: z intelligeret pluritatē deoꝝ ꝑ angelos. Sed dō q̄ loq̄bat ꝓpko sū magis eruditos: z etiā q̄ ꝓphetice loq̄bat ꝓpko ꝛ ꝑiano. iam multo magis illustratos: ō explicat creationē angeloꝝ simul cū creatione celoꝝ z astroꝝ ī hoc psalmo dicēs q̄s ipse dixit et facta sunt ꝛc. Secōo é notādū fm. Platonē in thimeo q̄ ꝛ angeli z etiaz celi sint eterni z in corruptibiles: tamē nō simplr: ꝛ solū a ꝑte post: q̄ ex tpe z a principio sunt creati z facti: nec ī corruptibiles de se z absolute: ꝛ ex sola dei voluntate z ꝓcepto. Ō ait. vos q̄dē dij opa mea īdissolubilia mea tamē volūtate solubilia: q̄ nati creatiq̄ estis: nūq̄ tñ dissoluemini. Ex q̄ ꝑz: q̄ si de⁹ subtraheret influxū ab ang̃elis illico deficerēt: ꝛ nūq̄ deficiēt ex diuina volūtate z ꝓcepto: ō ait dō: q̄ de⁹ statuit z firmauit ola celestia in sēcl̄m sēcli ex mera volūtate. Et ō posuit in eis ꝓceptū z statutū q̄ nūq̄ ꝓteribit ī eis: q̄ sp̄ viuēt. ¶ Tertio est aduertendū q̄ ꝛ corpora celestia ꝓtereāt post iudiciū. eo q̄ xp̄s ait Mar. xxxiij. Celū terra trāsibūt: verba aūt mea nō ꝓteribūt (hoc aūt est ꝛ telligēdū q̄ ad motū: q̄ nō āplius mouebūt post q̄ nō erūt ḡnatiōes nec corruptiones) tñ nō deficiēt nec ꝓteribūt quātū ad substātiā et existentiā. imo sol z luna incebūt septempliciter: et oēs angeli z dr̄i laudabūt deū in secula seculoꝝ Jtez ꝛ tūc cessabūt angeli quātū ad ꝓceptum regiminis inferioꝝ: tñ nō cessabūt clamare ineternū. Sanctus Sanctus Sanctus ꝛc. nec quātū ad fruitionē. Deinde cum dicit.

Ista ola dñt, deus laudare.

Laudate dñm de celis

Laudate dominum de terra: dracones et omnes abyssi.

De cōsec. di. ij. c. pa nis est.

¶ Inuitat ad laudē dei oēs creaturas iferiores: tā elemētata q̄ elemēta: z tā inalata q̄ alata. Et primo irrationabilia. Jō ait. O vos oēs creature de terra. i. de numero terrestriū laudate dñm. et primo vos dracones et oēs abyssi. i. aque abyssi leos z marine cū olbus piscib⁹ z natalib⁹ laudate dñm: z intēdit p dracones cete z balenas z oēs grādes pisces: vt pz̄ Gen̄. j. Nā ibi nra trāslatio hz creauit de⁹ cete grādia. in hebreo habet creauit deus dracones magnos. Deinde inuitat ola elemēta z metheorica q̄ gñrant in aere: cū dicit.

Ignis grādo nix glacies spiritus procellarum: que faciunt verbum eius.

Ibidē.

¶ Nō p ignē nō solū intēdit elementū ignis: ꝛ etiā fulmina z chorusc atiōes que incēdunt z generātur ī vente nubis z exhalationib⁹ calidis z siccis ī medio iterstitio aeris: sicut grādo z nix z glacies generāt ex vaporib⁹ humidis z frigidis sp̄ūs aūt procellarū sunt vēti causati ex aere agitato latelarit ꝑ exhalatōes calidas ipellentes aerem: vel q̄ ipe exhalationes impellunt lateralr a cōtraria frigiditate aeris. Sz q̄ ola ista semp̄ fiūt ex diuina volūtate z ordinatiōe pmissime et q̄q̄ ꝓceptiue ad terroē aut punitionē hoīs tō subdit. Que faciunt verbū. i. preceptū eius quia ola ista faciunt: z implent preceptū dñi.

rest. di. ij. in glosa.

Montes z omnes colles ligna fructifera et omnes cedri.

Bestie z vniuersa pecora: serpentes z volucres pennate.

¶ Deide inuitat terrā cū ptib⁹ suis cū ait: mōtes z oēs colles. Deide inuitat plāras z oēs arbores cū subdit. Ligna fructifera z oēs cedri. Deide inuitat ola animalia bruta z irrationabilia cū subdit Bestie z vniuersa pecora quadrupedia ꝛpētes. i. ola reptilia: volucres pēnate. i. ola volatilia laudate dñm ꝛc. ¶ Sz hic: pōt dubitari: q̄re dō inuitat ad laudē dei ista supradicta talata z irrōnabilia cū sint inepta ad laudādū deū. Ad ꝗ respōdet Aug. q̄ ꝛ ista nō laudēt deū ligna, ꝓpria tñ laudāt deū repsentatiue iquātū ī eis lucet diuina bonitas z repsentat in eis diuine ꝑfectiones z virtutes: vñ mouēt nos ad laudandū z bñdicēdū deū ꝓpter illas virtutes et ꝓprietates quas de⁹ ī eis creauit ad obsequiū z vtilitatē nostrā. et sic de⁹ laudat z bñdicit ī eis a nob: z sic ola talata z irratiōabilia laudēt deū effectiue. Itez ola supradicta tenent laudare deū agēdo gr̄as ꝓpt bona naturalia q̄ a deo receperūt: ꝛ q̄ nō posſūt laudare deū ligna laudāt eū effectiue ꝑ nos q̄ tenemur assidue laudare deū q̄ tribuit nr̄reb⁹ talia bona naturalia ad nr̄m obsequiū: z ꝓcipaliter inquātū in eis lucet z apparet vestigiū trinitatis z diuinarū ꝑfectionū: z potētia z sapientia z bonitas artificis. xj. de animalibus. Et hoc est quod intendit dicere prophet⁹ in hac patre.

Quō ina talata laud deū.

Reges terre z omnes populi: principes z omnes iudices terre.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Juuenes et virgines senes cum iuniorib⁹ laudent nomen domini: quia exaltatum est nomen eius solius.

¶In hac scda pte inuitat totā hūanā naturā ad laudē dei q̄ ad oēs dignitates: ꝺditiōes: sexus: etates: ⁊ ꝓpter bona maiora q̄ a deo accepit.

Dō accepit. a deo esse pulchrū: ⁊ pulchrū esse.

D ¶Ad cui⁹ itellectū ē ꝑmo notādū ſm Aug. q̄ dō nō solū accepit a deo esse naturale sicut cetere creature: sed pulchrū esse: ⁊ bene esse. Nā esse naturale i boie est illud p q̄ dō uenit cū ceteris creaturis: tā alatiſ q̄ inalatis: puta esse naturale: ⁊ vegetatiuū: ⁊ sensitiuū: ⁊ ſm locū motiuū: sed pulchrū ē illō p q̄ dr ad imaginē dei specialit factꝰ p q̄ attingit sciētiā: ⁊ noritiā olim rerū tā spūaliū q̄ corporaliū: ⁊ attingit oēs vtutes: tā theologales q̄ morales: ⁊ attigit oia dona gratiarū: ⁊ sacramētorū: ⁊ finalit attingit verā beatitudinē. Et hoc est pulchrū esse q̄ a deo accepit dō vltra cetera animantia. Sed vltra hoc pulchrum esse accepit bene q̄ fecit eū dñs oibus animātibus ⁊ ceteris creatis: vt ps Gen. j. ij. cū dixit dñaminī piscib⁹ maris ⁊ volatilib⁹ ⁊ bestijs terre ⁊c. ex q̄

Dominis tria dona a deo.

ps. q̄ plura dona accepit dō a deo q̄ cetera animātia. Scdo est aduertēdū ſm Augu. put dictū est q̄ dō tria dona accepit a deo i hoc mūdo. ſ. dona nature ⁊ fortune: ⁊ gr̄ie: q̄ intelliguntur p illa bona q̄ tradidit pr̄familias suis suis ad negociandū ⁊ peregre ꝓfect⁹ ē Matth. xxv. Nā p quinq̄ talēta intelligitur quinq̄ bona nature: qui sunt q̄nq̄ sens⁹ exteriores. ſ. vis⁹ audit⁹ gust⁹ odorat⁹: ⁊ tact⁹ dati ad necessitatē vite hois. ⁊ quinq̄ potētie interiores cognitiue date ad discurrēdū et ratiocinādū ⁊ fruendū. ſ. maginatiua et sensus cōis: ⁊ fantasia ⁊ cogitatiua ⁊ tota pars rōalis cōtinēs intellectū ⁊ memoriā ⁊ volūtatē. Ista aut ē quinq̄ tā interiora q̄ exteriora dicūt bona nature: de q̄b⁹ tenet dō reddere rōnē deo i nouissimo die bona autē fortune dōl data intellecta p vnū talētū sunt dignitates ⁊ potestates ⁊ diuitie tēporales que dicūt bona fortune: nō q̄ dētur a casu: nec a dea dicta fortūa sicut putabant gētiles: q̄ a solo deo ōim creatore dant: ⁊ ab eo solo sūt petenda. vt inqt. Aug. lib. cōtra academicos. Et ꝑmo de ciui. dei. ca. viij. ¶ ¶Bz intrā vsitato vocabulo dr bona fortune: q̄ cā eorū ignorat a nobis. Nā bene nouimus q̄ a solo deo dant aut ꝓceptiue aut ꝑmissiue: ⁊ scim⁹ q̄ sūt bonis bona ⁊ malis mala: sed ignoramus quare deus ꝑmittit q̄sq̄ ꝓauos regnare ⁊ ꝑesse: et ꝓsperari: ⁊ iustos deprimi ⁊ subesse. put dicit⁹ est psal. lxxij. Et ideo ꝓpter eor⁹ causam latētē ⁊ nobis ignotā dr bona fortune: bona ꝺo gr̄e p illa duo talēta Itellecta dr dona gr̄a⁹ spūsci ⁊ dona eccliastico⁹ sacro⁹ p q̄ ꝺdē dona gr̄e recepta in hoc scło: dō recipit ⁊ adipiscit dona gl̄ie i futuro. Qz ergo dō ꝑ ceteris creaturis recepit a deo ista tria genera bono⁹. ſ. nature fortune et gratie: ideo magis tenet denm laudare et gr̄as agere. Ideo dauid enumeratis ceteris creaturis in hac vltia parte Iuitat oēs boles ad laudē dei ⁊ hoc quo ad oēs status ⁊ dignitates ⁊ sexus et etates: dicit ergo. O vos oēs reges terre q̄ ꝑ ceteris a deo accepistis maiora dona fortune q̄ loco dei ꝓcestis omnibus ꝓpls regnis. Et vos oēs ꝓpli sub iure⁹ legib⁹ ⁊ magistratib⁹ ⁊ regib⁹ sociati: ⁊ vos ꝓncipes ⁊ oēs iudices ⁊ ꝓsides terre: ⁊ vos iuuenes masculi ⁊ virgines femine: et vos oēs senes simul cū iuniorib⁹. Laudate deū simple: ⁊ oēs isti predicti laudent xp̄m q̄ est nomē dñi. Nam hoc nomen Iesus quod est nomē solius dei est exaltatū in celo: ⁊ in terra. Nam eo q̄ xp̄s seipsum exinaniuit formā serui accipiēs ⁊ humiliauit seipsum factus obediens patri vsq̄ ad mortē crucis: ideo pater dedit filio illud nomē qđ est sup oīe nomē: ⁊ exaltauit ipsū intrīs q̄ l noīe Jesu oē genu flectat celestiū terrestriū ⁊ infernoꝝ: ⁊ tādē in gl̄ia est dei p̄ris. Ex quo ps q̄ hoc nomē Jesus solius dei est ibi exaltatū ergo oēs status hominū tenent xp̄m laudare.

Jacob vocat duobus nolibus.

Confessio eius super celum et terram: et exaltauit cornu populi sui.

xj. di. ca. nolite.

¶Si ergo ita est q̄ hoc nomē sol⁹ dei q̄ est Jesus ē exaltatū sup oēs status ⁊ cōditiōes hoīm ⁊ in celo ⁊ in terra et in inferno: ergo sit ꝺfessio laudis ei⁹ sup celū ⁊ terrā: eo q̄ ipse xp̄s exaltauit cornu. ſ. regnū ⁊ honorē ꝑpli sui ꝑ suā mortē et passionē ⁊ resurrectionē ⁊ ascensionē. Nā per oia ista meruit xp̄s exaltare humanā naturam ⁊ ecclam suā in tāram dignitatē vt mēbra ei⁹ me reātur felices māsiones in celo inter ⁊ sup angelos. D ¶Dupl̄r ergo xp̄s merek vt ꝺfessio laudis eius sit sup celū. i. sup oēs angelos et btōs: et sup terrā. i. sup oēs boles huius ecclie ⁊ sup vtrāq̄ ecclia. ſ. triūphantē et militantē. Primo: q̄ nomē eius solius est exaltatū a patre q̄ dedit ipsi illud nomē: qđ est sup oē nomē in olpotētia et sapia ⁊ mīa ⁊ iusticia. Scdo: q̄ ipe xp̄s meruit exaltare cornu ꝑpli sui eo modo quo dicū est. Debet ergo sic ordinari ⁊ cōstrui ista ītra. Reges tre ⁊c. laudēt nomē dñi. ſ. Jesū xp̄m q̄ est nomē dñi tetragramatō. put dictū ē supius ⁊c. Et sit ꝺfessio ei⁹. ſ. Jesu xp̄i sup celū ⁊ trā: q̄ nomen ei⁹ solius ē exaltatū a pfe. Et q̄ ipse xp̄s exaltauit cornu ꝑpli sui. Nā nomē xp̄i fuit exaltatū in tra i miraclis faciēdis: ⁊ i inferno ip̄s expoliādo: fuit exaltatū i celo: q̄ i die ascēsiōis sedit a dextris p̄is: ip̄s ipe exaltauit cornu ꝑpli sui qñ ip̄m de captiuitate diaboli libauit: ⁊ in celo iter principes ⁊ angelos collocauit. Deinde eū dicit.

xcij. di. c. in glosa.

Hymnus oibus sanctis eius: filiis israel populo appropinquanti sibi.

¶Specialr inuitat popl̄m dei: eo q̄ pre ceteris accepit a deo dona gr̄e et glorie: ⁊ nomi nat ip̄m tribus nominib⁹. ſ. populū sanctoꝝ ⁊ filios isr̄l et ꝑpl̄m appropinquantē deo. Ad quoꝝ intelligentiā est ꝑmo notandū q̄ sctūs dicit de sancto sanctis: quod idē est qđ bene ordinare: et iō sctūs dr in vita: ⁊ sic oēs qui viuūt sub lege diuina dr sancti. Et isto modo oēs iusti vtriusq̄ testamēti qui vixerūt sub diuina lege ⁊ sanctiōe dicti sunt sc̄ti ab adam vsq̄ ad vltimū iustū. Et tot⁹ ille cetus dr ꝑpls sanctoꝝ. et nō solū dr sancti in hac vita: q̄ etiā dū iam fruunt in celesti. Totū ergo istū ꝑpl̄m sanctoꝝ vtriusq̄ testī ⁊ vtriusq̄ eccle-

Laus xpi super angelos.

nis ⁊ repromissiōis. Hoc ergo ꝓuidens dauid in spū cōcludēdo inuitat ꝑpl̄m regeneratū ad laudē dei dicēs. sit hymnus: cantus leticie filijs isr̄l non carnalib⁹ negantib⁹ ⁊ fugientib⁹ xp̄m: sꝫ ꝑpl̄o appropinquāti sibi p regnationē ⁊ fidem ⁊ gr̄am: sicut dictū est. Ex supradictis ꝑz nō esse verā positionē illoꝝ qui dicūt q̄ dauid solū inuitat ꝑpl̄m ve. te. ad laudem dei in hoc psal. Nam primo hoc est manifestissime ꝺtra textū q̄ dicit. Reges terre ⁊ oēs ꝑpli ꝓncipes ⁊ oēs iudices terre laudate dñm. Nā solus ille paru⁹ ꝑpls laudabat deū qui erat minim⁹ inter oēs ꝑpl̄os alios. Item in illo ꝑpl̄o nō erat nisi vn⁹ rex ⁊c. Ex quo sequit q̄ dauid ꝓphetice inuitat et excitat oēs reges ⁊ ꝑpl̄os ꝓncipes toti⁹ terre gentiliū ad laudādum xp̄m. quos in spū ꝓuidebat ad fidem xp̄i vēturos. Itē scdo manifeste videm⁹ ſm supradicta q̄ dauid inuitat filios isr̄l ſm spm̄ et repromissionē: q̄ est ꝑpls appropinquās sibi: sꝫ talis est ꝑpls xp̄ian⁹: ergo nō solū inuitat ꝑtes nec ꝑpl̄m ve. te. Itē ex tali positiōe sequeret q̄ dō nō esset ꝓpheta in hoc psal. qđ est falsum: q̄ ista locut⁹ est ꝓphetico spū in hoc psal. sicut i ceteris vt sepe dictū est. Ex supradictis ergo ꝑz qualr dō inuitat in hoc psal. oēs creaturas tam supiores q̄ inferiores: tam irrōnales q̄ rōnales: tam noui test. q̄ veteris: sꝫ special⁹ inuitat veros isr̄l ſm spm̄ ⁊ ꝑmissionē ꝑpl̄m appropinquātē sibi q̄ est ꝑpls xp̄ianus qui ē in spū ꝓuidit p xp̄m regenerandū ⁊ bñdicendū ⁊ dirigēdum ⁊c.

obiectio.

C. ¶Bz hic dubitat: nā videt q̄ ꝓpha non inuitat oēs creaturas ad laudādū: nā nō inuitat anaritā nec luxuriā nec inuidiā nec cetera hmōi ad laudādū deū. Ad hoc rñdet Aug. q̄ ista nō sunt creata a deo: nec de se sunt aliqua substātia nec habēt aliqnā essentiā: ideo nō inuitat ad laudādum deū: q̄ nō computantur nec nūerant inter creaturas. Ad cui⁹ intellectū est aduertēdū ſm Aug. lib. de natura boni ⁊ in oībus tractatibus quos fecit ꝺtra manicheos ⁊ pelagianos: ⁊ put dictū est. psal. xiij. ⁊. xiiij. ⁊. cxviij. q̄ oīs res ⁊ oīs substantia est bona naturalr. Prio: q̄ est creata ad instar ⁊ exemplar illaꝝ eternaꝝ ideaꝝ. Scdo: q̄ in oīni essentia de⁹ cōreauit aliquā virtutē ⁊ ꝓpietatē vtilem ad cōseruationē vniuersi: per quā res dr bonat appetibiles: vt ꝑz de auro argento ⁊ lapide pretioso ⁊ agarico ⁊ reubarbaro ⁊c. Et sic essentia ⁊ substantia boīs naturalr est bona: imo melior est q̄ alia creatura irrōnalis: q̄ nō solū accepit a deo esse: sed pulchrū esse. vt supradictū est. Bz dō ex freḡntib⁹ actibus indebitis ⁊ inordinatis ex ꝓprio libero arbitrio commissis pōt gnare in se aliquē malū habitū ⁊ vitium: sicut sūt auaricia: luxuria: odiū ⁊ pigritia ⁊c. q̄ quidē vitia nō sunt creata a deo: sꝫ boīe ꝑpetrata ⁊ ex ꝓprio arbitrio elicita: ⁊ vltra hoc vitium inflgit culpa ⁊ pen̄ in alia: p q̄ dr difficilis deo: ⁊ deo odiosa. et obligata ad penā eternā: vt supius dictū est. Tīn talis actus intrīn dr malus inꝑtus deuiat a diuina lege ⁊ voluntate q̄ est mensura ⁊ mēsurat regula oīm actuū hūanoꝝ. Unde actus venereus intrīn dr pen̄ inꝑtum sit ꝺ diuinā legē vt puta cū vxore alterī⁹: ⁊ sic dr adulteriū vel aliter q̄ cū ꝓpria vxore aut modo ordina-

Solutio.

Not. quō pen̄ nō habet eē a deo.

Not. quō xp̄iani et nō iudei sunt filij israel seu iacob.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tō.z sic ꝺ: fornicario. Ex quo ptz: ꝙ sola inordinatio ⁊ modus indebit⁹ ⁊ phibit⁹ facit actū vel cōcupiscentiā esse pctm ⁊ dānabilē. Et sic ptz ꝙ vitiū et pctm vt pura anarticia ⁊ adulteriū ⁊ homicidiū nō sunt substātia aliqua: nec ꝑtinent essentiam: nec sunt creata a deo: ſz a mala ⁊ quersa hominis volūtate ꝓpetrata deuiādo a diuina lege et volūtate ⁊ deficiēdo ab illa. Et sic nō ꝑtinent cām efficientē: sed deficientē: vt inquit Aug. xij. decꝺ. deꝺ ca. vij. Cū ergo ista vitia et pcā nō sint a deo creata: imo ꝑtra ei⁹ regulā ⁊ volūtatē ꝓpetrata: iō non possint laudare deū: ſz blasphemare: hec est ergo causa quare prophete nō inuitat ea ad laudādum deū inter creaturas. R. Ex dictis in isto psalmo insurgūt etiā alie due mirabiles questiões. Quarū ꝓma est. Vñ est ꝙ solus deus solo ꝟbo ⁊ precepto absq; oi motu ⁊ amminiculo dicēdo ad extra ꝓduxit celū ⁊ terrā ⁊ angelos: ⁊ totā vniuersitatē creaturaꝝ: q; ipse dixit ⁊ facta sunt: mādauit ⁊ creata sunt: qō nulla creatura citra deū pōt facere. Scōo querit quare ihesus filius dei verbū incarnatum scōa de trinitate ꝑsona magis ꝺr nomē dei ⁊ intelligit ꝑ nomē dei in tota sacra scriptura ꝙ ꝑsona patris aut spūsancti de qua ꝑsona filij ꝺr. Exaltatū est nomē ei⁹ soli⁹.

Questio.

Questio.

Quomodo deꝰ ꝟbo omnia creauit.

Quantū ad primū obstz argumētis philosophoꝝ est dicēdum sicut iā dictū est psal. xcv. ꝙ causa quare deꝰ ex solo ꝟbo dicendo creat ola absq; aliquo alio exteriori est: q; q̄libet creatura q̄ ad totū suū esse dependet a verbo diuino ⁊ volūtate. Nam quo ad esse essentiale ⁊ substantiale dependet a ꝟbo inc̄tum est similitudo illi⁹ eterne idee ⁊ exēplaris forme existētis eternal͛r in ꝟbo diuino. Et sic dependet a deo in gñe cause formalis: ſz quo adesse existentie actualis depēdet a diuina voluntate: inc̄tum diuina volūtas spirat: influit esse actualis existētie in illa essentia et substantia deducēdo similitudinē illi⁹ idee ad actualē existentiā ad extra. Vñ loqui deꝰ ad extra: nihil aliud ē nisi multiplicare similitudines ideaꝝ existētiū in ꝟbo spirādo actualē existētiā: ⁊ sic creanꝺ creature ad similitudinē illaꝝ ideaꝝ. Vnde sicut ad locutionē humanā cōcurrit intellectus ⁊ volūtas: nā primo intellect⁹ educit: ⁊ exprimit ad extra similitudines sciētie: cogitationis idealis quā diu ante habebat: sed voluntas mouet organa ad formandā vocē in qua imprimiꝺ cogitatio intellect⁹. ⁊ sic illa vox manifestat ad extra cogitationē intellectus. et iō sicut ꝓpria locutio siue ꝟbū vocale vel scriptū est effect⁹ intellectus ⁊ volūtatis totaliter dependens ab eis. Ita pariter quelibet creatura nihil aliꝺ est nisi diuina locutio ad extra totaliter depēdens a diuino ꝟbo ⁊ volūtate. Itaq; ꝙ sicut in ꝟbo locutione humana cōsideranꝺ duo: scz son⁹ ⁊ significatio: nā ille son⁹ importat significationē ꝟbi mentalis imprestam: ⁊ sic notificat cogitationes mentis ad extra. Ita pariter in qualibet creatura cōsideratur duo. Primo essentia siue substantia q̄ est similitudo idee diuine. Scōo cōsideranꝺ esse inspiratū ⁊ influxū a diuina volūtate: qōdē ē subsistat ⁊ actuat ⁊ ꝑsonat ⁊ suppositat essentiā substantiā. et iō multi doctores scholastici ꝑ maioꝛi parte tenēt ꝙ istud esse actualis existentie distinguit͛ realiter ab essentia l creaturis: eo ꝙ est actus ⁊ pfectio essentie. Ex quib⁹ ptz ꝙ locutio deꝰ ad extra nihil aliud ē nisi eductio ⁊ expressio similitudinū diuinaꝝ ideaꝝ cū influxu actualis existentie: ⁊ ista ꝺr creatio rei. Et ideo dicit actor causaꝝ ꝙ ꝓma rerū creatarū est esse. D. Ex supradictis fundamētis sequunt͛ quat tuor correlarie cōclusiones. Prima cōclusio ꝙ deus ex solo ꝟbo dicēdo potuit ꝓducere totam vniuersitatē creaturaꝝ ex nihilo ꝓsuppōsito. Probat. nā cū deus sit primū ens cōtinens virtualit͛ in suo ꝟbo ⁊ voluntate totū esse ⁊ oēs pfectiones oīm creaturaꝝ: q; ola dependebāt ab eo in gñe cause formalis rōne ideaꝝ ⁊ genere cause efficientis rōne volūtatis ⁊ sic ola sunt entia et vera illa ꝓma entitate ⁊ ꝟitate. ſ. Bethaſ. Et ola ꝓcedunt et multiplicanꝺ ab illa vnitate sicut Nume. viij. Bethaphi. Et ola mensuranꝺ ab illa simplici mensura. ſ. Betha. Ex quib⁹ ꝓz ꝙ postq̄ ola dependent a diuino ꝟbo ⁊ voluntate quo ad totū suū esse ⁊ ꝑ oēm modū. ergo solo verbo deus potest ola ꝓducere. Itē causa quare agens naturale ⁊ artificiale nō pōt ex solo ꝟbo ꝓducere res ad extra est q; nō cōtinet in se res ⁊ effectus suos quo ad totum esse earū: nec ipse res dependent quo ad totū suū esse. Nā materia physica nō depēdet ab agēte naturali: imo ꝓsupponit͛ ab eo. Ita materia artificialiū nō dependet ab artifice: immo artifex ꝓsupponit lignū vel metallū factū a natura. Vnde si materia artificialiū totaliter depēdet ab artifice: ⁊ artifex cōtineret eā virtualit͛ sicut deꝰ continet creaturas virtualit͛ quo ad totū suū esse. tūc domificator ex solo ꝟbo dicendo faceret domū: artifex solo verbo faceret calicē ꝛc. Scōa conclusio ꝙ deꝰ potuit solo verbo ꝓducere creaturas ad extra nō cōmunicando eis substantiā. Probatur. nam sicut domificator ꝓducit domū ad extra cōmunicando sibi similitudinē artis quā ꝟs in intellectu nō cōmunicando substantiā ꝓpriam: eo ꝙ ꝓducit domū nō substantia: ſz ex arte. Ita pariter deꝰ ꝓduxit creaturas cōmunicando similitudines ideaꝝ nō cōmunicando suā diuinā. Et sicut magister ⁊ doctor cōmunicat ⁊ manifestat discipulis sciam suā loquēdo ⁊ dicendo: nō communicādo substantiā. Ita pariter deꝰ in credendo cōmunicat creaturis similitudinē pfectionū ⁊ idearū nō cōmunicādo substantiā. Et ratio est q; deꝰ ꝓduxit creaturis per modū artis et nō ꝑ modū nature. Sz q; pater l diuinis loquēdo ab intra ⁊ dicēdo ꝓduxit filiū ⁊ verbum diuinū per modum nature. Ideo communicat sibi eandem substantiā ⁊ essentiā. Tertia conclusio ꝙ mūdus non est ꝓductus ex necessitate ab eterno: sed deus potuit ex tpe ipsum ꝓducere ⁊ creare. Probatur. nā ea ola que ꝓducunt͛ per artem sunt tpalia: sed deꝰ ꝓduxit ola artificialit͛ ⁊ non naturaliter: q; ola ꝓcedunt ex illa diuina arte: vt ait Cōmentator. xij. Methaphi. ⁊ Aug. xv. de trini. Aliter ptz: nam cū ars sit ꝓncipium ⁊ mensura rerū artificialiū quantū ad formā ⁊ volūtas sit ꝓncipium effectiuū. Jō volūtas ⁊ ars semp ꝓcedunt effectus artificiales. Et sic ars pōt esse ante res artificiales. Cū artifex ꝑ magna tēpora pōt habere artē: ⁊ postea qñ sibi placet ꝓducit res artificiales. Ita pariꝺ deꝰ ab eterno habuit ideas rerū sed qñ sibi placuit ꝓduxit creaturas ex eis qñ sibi placuit ex tēpore ꝑ modū artis ⁊ volūtatis. Sz q; ꝑ ꝓduxit ⁊ dicit ꝟbū: filiū ꝑ modū nature: ⁊ ꝓducit filiū ab eterno tunc nō ꝑ modū artis. Jō ꝓducit filiū ab eterno ⁊ nō ex tpe. ex quo ptz ꝙ dupliciter loquit͛ deus Uno modo ab intra ⁊ ꝑ modū nature: ⁊ ꝓducit et dicit filiū ab eterno cōmunicādo ipsi eandem substātiam. Sedo mō loquit͛ ad extra ⁊ ꝑ modū artis: ⁊ sic ꝓducit creaturas ex tēpore nō cōmunicando eis substātiaz: ſz solas similitudines siue artis ⁊ suaꝝ idearū ⁊ pfectionū. D Ex supradictis ꝓz esse falsaz opinionē heresim manicheoꝝ: q̄ dicebāt ꝙ deꝰ princeps lucis creauit angelos ⁊ alias rōnales de substātia sua cōmunicādo eis ꝑtem sue substantie. et ita diabolus princeps tenebraꝝ creauit alias sensibiles ⁊ ola corpora de sua substātia. Itē scdo ex ꝺ ꝓz esse falsaz opinionē Auicenne qui dicit ꝙ secūda intelligētia creat tertiam: et tertia quartam ꝛc. et vltima intelligētia creat alias intellectivas et oēs alias formas gñabilium ⁊ corruptibiliū: q; nulla intelligētia cōtinet virtualit͛ aliquam creaturā quo ad totum suū esse nisi sola ꝓma qui est deꝰ. Tertio sequit͛ positionē Aristotelis ⁊ cōmentatoris esse falsam qui dicit mūdū ex necessitate esse a deo causarū ab eterno formalit͛ et efficienter: nā deꝰ non produxit mūdū ꝑ modum nature sed ꝑ modum artis ⁊ voluntatis. Et ideo ꝛs ars creatoris sit eterna l sinꝺ ydeis ⁊ in ꝟbo tamē ꝓductio rerum est temporalis facta ad placitum et nutū diuine volūtatis decēdo res ad extra: hoc ergo vidēo ꝺr in spiritu dicit in hoc psalmo ꝙ ipse deꝰ dixit ⁊ facta sunt: mādauit et creata sunt ola ista ex tpe: qñ dixit. Fiat lux ꝛc. Gen. j. Quarta conclusio ꝙ in diuinis est trinitas ꝑsonarum cum vnitate substantie. Probatur. nā ibi est deꝰ qui dixit ola creata ad extra ex tpe: ⁊ ibi est verbum ꝑ quod dixit ola illa l quo erāt ydealiter creature ab eterno: ⁊ aq̄ formalit͛ dependēt quo ad esse essentiale. et ibi est spiritus sanct⁹ ꝑ quez pater ⁊ verbū spirāt esse actualis existētie l rebꝰ creatis qui ferebanꝺ sup aquas. Sz oēs iste tres persone sunt vna substātia vna essentia ⁊ vnum esse: ergo sunt vnus tātum deus substantialiter ⁊ essentialiter. Hoc ꝓbatur nā sicut intelligere deꝰ ē substātia. Ita dicere deꝰ ab eterno est substātia. ⁊ ꝑ cōsequēs verbū ꝙ ab eterno ꝓducit deꝰ sua scientia est sua eadē substātia. et ꝑ cōsequēs licet verbū a patre ꝓducū ⁊ dictū distinguatur personaliter ab eo: tamē est idem essencialiter ⁊ substātialiter cū eo. Hoc idē est dicēdū de amore spirato ⁊ ꝓducto ab vtroq;. Et sic ꝓz ꝙ tota trinitas ꝑsonaꝝ tanꝙ vna substātia et vnus deꝰ et vn⁹ creator: ocurrit ad creationē rerū. et ꝺ voluit explicare Moyses Gen. j. cū dixit ꝙ vnus deus creauit celū ⁊ terrā l ꝓncipio: ⁊ explicat tres ꝑsonas dicēs ꝙ deꝰ dixit. Fiat lux: ⁊ statim facta ē lux ergo si deꝰ dixit ꝑ aliquod verbū dixit: ⁊ ꝑ consequēs ꝺr ꝓpter hoc deꝰ ꝺupliciter loquitur.

Prima conclusio.

Secūda.

Tertia.

Trinitas ꝑsonaꝝ

Nota.

quēs anteqū ista diceret ex tpe iam habebat verbum dictū ⁊ ꝓductum ab eterno de tota sciētia et substantia sua: ꝙ quod quidem verbū eternum pater ex tpe dicit ista. Itē subdit postea Moyses. ꝙ terra erat inanis ⁊ vacua: sed spūs dñi ferebaꝝ super aquas ꝓferendo supple esse actuale oībus rebꝰ creatis. Ex hoc ꝓz ꝙ tres persone diuine explicantur in creatione rerū. ſ. pater dicens: ⁊ verbū quod dicit res: ⁊ spiritussanct⁹ per quē spirat esse rebus ⁊ viuificat eas. Et tamē dicit Moyses ꝙ iste tres persone nō est nisi vnus creator q̄ creauit ola: hoc ergo idem dicit Danid psal. xxxij. cū ait ꝙ verbo dñi celi firmati sunt ⁊ spū oris eius oīs virtus eoꝝ. Et hoc idem dicit in hoc psalmo cū ait Ipse deus dixit ⁊ facta sūt: per quod explicat pater dicens: ⁊ verbū ꝙ quod dixit ola. Deinde explicat ꝑsonam spūssancti cū subdit. Mandauit et creata sunt. nā sicut pater dicit per intellectū ⁊ verbū: ita mādat ⁊ dat esse per volūtatē ⁊ spūsctm. mā sicut dicere denotat ⁊ cōnotat actū intellectus: ita mādare cōnotat actum voluntatis. Et sic explicat tota trinitas personaꝝ concurrentium sub vna substantia ad actum creationis: sed miseri iudei nō percipiūt.

Jesus ꝺr nomē dei.

D Quātum ad scōam questionē est aduertendum ꝙ nomen dicitur a notificando. vñ. Methaphisice. Jdeo illud ꝙ qō magis notificat res dicitur nomen rei: ⁊ habet rationē notis rei. Sed q; tota plenitudo diuinitatis ⁊ oīm diuinaꝝ perfectionū ⁊ etiam trinitas personaꝝ magis notificatur in ꝟbo q̄ est ꝑsona filij ꝙ in alia ꝑsonaz: ideo ꝺr nomen dei. Et hoc nō solū ex tpe: sed etiā ab eterno: ⁊ ideo per nomen dei semp intelligit͛ ꝑsona filij ꝓut dictū est psal. viij. ⁊. cxij). et per totā expositionē huius libri. Ad cuius intellectū est pie et fideliter ⁊ semp cū correctione eccle aduertendū ꝺm Aug. xv. de trinitate: ꝙ deꝰ ꝑ ab eterno intelligit ⁊ nouit se ꝺm totā plenitudinē sue diuinitatis. ⁊ sic intelligendo se dicit ꝟbū de tota sua scientia ⁊ substātia: ⁊ ꝑ oēs ꝛmunicat verbo totā suā substantiā ⁊ eccām ⁊ plenitudinē sue diuinitatis. Et sic ꝑ sicut est in ꝟbo ꝺm totā plenitudinē diuinitatis: ita nouit in verbo ⁊ diffinit se ꝑ verbū ꝺm plenitudinē diuinitatis ⁊ oīm diuinaꝝ pfectionū ⁊ per oēs pater notificatur in verbo. Et sic filius nō solū ꝺr verbū ⁊ cōceptus diffinitivus ꝑis inquātū explicat totā essentiā ꝑsonā: ſz etiā ꝺr nomē dei inquantū notificat totā plenitudinē perfectionū diuinaꝝ: vel inquantū in ipso ⁊ per ipm notificāt͛. Item rursus: sicut pater se nouit in filio ꝺm totam plenitudinē diuinitatis ⁊ oīpotentie: ⁊ sapie: ⁊ mie ⁊ iustitie ⁊ bonitat⁹: ita diligit se in filio ⁊ filiū in se ⁊ sic pater simul cū filio ſpirat amorē qui est spūsctūs ab vtroq; ꝓcedēs. Et sic sicut ꝑ dicēdo ꝛmunicat verbo totam suā substantiā et essentiam et

Universidad de Deusto
Biblioteca

plenitudinē diuinitatis: ita pariter pater et filius spīrādo cōcat spiritui sancto totam eandē substātiā ⁊ essentiā ⁊ plenitudinē diuinitatis. et sic pz quālr pater in verbo nouit. l. ab eterno eē deum ⁊ eē patrē ⁊ l. bo nouit spiritū sanctū procēdēte ab vtroq. et ſ̄ lz tota plenitudo diuinitat' sit eq̄lr i trib⁹ psonis: ⁊ lz nō magis pr̄ sit in verbo in spiritu sctō ꝑ ecōuerso: tn quātū ad modū notificandi: q̄ ola supradicta notificanť in filio aut p filiū. Jdeo filius dr diffinitio et nomē dei.

¶Sed ista notificatio diuinar̄ pfectionū facta p filium magis fuit mundo manifesta ex tpe ad extra ꝑut dictū ē in ꝓcedenti questiōe: nā pr̄ habēs in suo verbo ideas ⁊ exēplaria oīm rerū ab eterno: ⁊ incipiens illa exemplaria tā ꝑ i. arte: ex tpe dixit ola ab extra: q̄ dicēdo fiat lux: facta est lux. ſ. tota natura āgelica: ⁊ dicēdo fiat firmamentū scrīm est ita. Et sic pz quālr p verbū suum deus notificauit ex tpe ad extra multitudinē pfectionū diuinar̄ quā hz ab eterno ab intra. et p dñs filius dei p quez facta ⁊ notificata sunt ola debet dici nomē dei. Jtē per verbum filium dei nō solū fuerūt nobis notificate diuine pfectiones essentiales in ope creationis; sed etiā mysteriuz trinitatis: nam p hoc ꝑ de⁹ dixit fiat lux ⁊c. ostēdit deus pr̄ se habere verbū: ⁊ p dñs filiū p quez fecit et notificauit ola: ⁊ p hoc ꝑ spūs dñi ferebatur sup aquas: ondit se simul cū filio habere spīm sanctum: et sic per filium fuit notificatum etiam mysterium trinitatis in opere creationis

¶Sed multo magis ola supradicta fuerūt mūdo notificata p filiū incarnatū i opere nostre recreationis ⁊ redēptionis. Nā primo xp̄s magis clare notificauit mūdo mysteriū trinitatis ostēdēs qualiter ipse procedebat a patre q̄n dixit. ego a patre ꝓcessi Johā. viij. Jtem quādo dixit Exiui a patre ⁊ veni in mundum. Joban. xv. Jtē ostēdit ⁊ notificauit nobis quālr spīritussanct⁹ procedit a patre. Cum dixit cum venerit paracl⁹ q̄ a patre ꝓcedit Johā. xv. Jtē ostēdit ꝑ ꝓcedit a filio cū dixit Ille de meo accipiet. Johā. xvj. Et cū insufflauit in discipulos dicēs. Accipite spīritū scrīm. Joban. xx. Jtē ostendit ꝑ licet iste tres psone distinguuntur realiter et psonaliter: tamen sunt vnius substantie ⁊ cōsubstātiales cuz dixit: pater ⁊ ego vnum sumus ⁊c. Johā. xiij. Ex q̄b⁹ pz ꝑ iesus xp̄s notificauit mundo mysteriū trinitatis personaz cum vnitate substantie in suo aduentu: q̄ dñs vere dicitur nomen dei. Item magis clare notificauit mundo diuinas perfectiones. ſ. summam oipotentiam dei ⁊ sapiētiaz et mīam ⁊ iusticiam; notificauit cīm summaz dei oipotentiā in miraculoꝝ operatiōe: ⁊ inferni expoliatione: ⁊ generi hūani liberatione. Sēdo notificauit summā dei sapientiā in legis euangelice datiōe. Tertio summā miaz in morte ⁊ passione. Quarto summā iusticiā ostēdet in finali iudicio. Et sic pz ꝑ si ostia supradicta sunt facta et notificata mūdo p iesum xp̄m filiū dei: ergo ipa persona xp̄i icarnata meretur dici nomē dei: qđ quidem nomē dei est nomē omnipotentie ⁊ sapiētie: misericordie ⁊ iusticie: ⁊ virtutis eo ꝑ in virtute huius nominis ola sunt facta et creata ⁊ recreata: vñ sicut deus pater in virtute huius nois dicendo creauit mundum viuificādo ola p spīritū scrīm. Jta, i virtute hui⁹ nominis induxit ⁊ eduxit diluuiū in terrā. Et i virtute hui⁹ nominis moyses eduxit israel de egypto ⁊ fecit signa ⁊ prodigia diuisit mare rubrum ⁊ traduxit illuz populū per desertum, in manu potenti ⁊ penssit petram ⁊ fluxerunt aque ⁊c. Jtē in virtute hui⁹ nominis Josue introduxit populum in terram promissam ⁊c. Et ideo adā primus homo qui ex nutu dei imposuerat nomina oīb⁹ reb⁹ creatis iurta suas naturales ꝓprietates ⁊ ſtutes vidēs in spīritu ꝑ de⁹ pr̄ p verbum filiū suū creauerat omnia ⁊ notificauerat suā oīpotētiā: ⁊ sapientiam: ⁊ prouidit in spiritu qualiť deus pater per filium suū verbū incarnatū et p eius virtutē debebat mūdo magis notificare suā omnipotētiā totum gen⁹ hūanū de potestate diaboli liberādo: ⁊ debebat notificare suā sapiētiā legē veterē per legem euāgelicā declarando: ⁊ suā misericordiam, p genere humano mortē patiēdo: et suam iusticiam in malos puniendo ⁊ iustos glorificādo. Jdeo ꝓpter has quattuor virtutes ⁊ ꝓprietates quas xp̄s de deo mūdo manifestauit ⁊ notificauit appellauit et vocauit ipsum nomen dei. et voluit scribere ⁊ significare ipsum p illas ꝯttuor litteras. scilicet yot. he. vau he. Nā p yot que significat principiū: voluit significare in xp̄o summam virtutē ⁊ omnipotētiam quam mundo notificauit in miraculoꝝ operatione et inferni expoliatiōe: ⁊ triumpho quē habuit de diabolo Et p he: q̄ significat esse: voluit significare summam sapientiā quā ostēdit i legis euāgelice datione. Et per vau: que significat virtutē et bonitatem: voluit significare in xp̄o summam misericordiam quā ostēdit i nostra redēptione. Et per he: voluit significare summā iusticiaz in xp̄o per quam reddet vnicuiq̄ iuxta opera sua. Per quas quattuor litteras voluit significare in persona christi icarnata illas quattuor virtutes quas in se ostendit: et mūdo notificauit: scilicet summā dei omnipotentiam et sapientiam ⁊ misericordiam ⁊ iusticiā. Et sic adā sub illis quattuor litteris incepit colere deū et inuocare nomen dñi scilicet filium dei: vt veniret ad redimendum ipm cum tota sua posteritate. ⁊ sic docuit filios suos inuocare nomeu domini: qui est iesus xp̄s filius dei verbum incarnatum: vt dictum est psalmo viij. c. cxliij. et sub tali ratione inuocauit nomen domini. et exhibuit deo cultum latrie Abel. Et tali ratione Enos filius Seth incepit inuocare nomen domini Genesis. iiij. Idest reperit et cōfecit aliquas orationes et ritus ad inuocandum nomen domini. id est iesum christum et filium dei vt veniret ad saluandum mundum. Et sub hac ratione Noe inuocauit nomē domini Genesis. viij. Jtē sub tali ratiōe Abraham inuocauit nomē domini Genesis. xij. ⁊ sic est dicendum de Jsaac: Jacob. Jtē sub tali ratiōe Moyses inuocādo virtutem hui⁹ nois ⁊ in virtute hui⁹ nois eduxit israel de egypto ⁊ fecit ola signa ⁊ miracula. Et in virtute hui⁹ nois Josue. introduxit illum populū ⁊ trāsiuit iordanē. prostrauit muros yherico ⁊ triumphauit de oībus regib⁹ illis terre. Et hoc est aliud nomen dei qđ Dauid memorat ⁊ inuocat in oībus psalmis: ⁊ hoc nomē inuocabant oēs prophete et fideles ve. testē. ¶Sed q̄n venit plenitudo tp̄is misit de⁹ filium suū: ⁊ tūc venit nomē dñi de lōginquo missum ⁊ de longinquo tpe inuocatū: ⁊ expectatū ⁊ notificauit ⁊ fecit ⁊ cōplenit in mundo ola supradicta: q̄ in virtute quā in se xp̄s habebat tanq̄ nomen dñi fecit miracular redemit mūdum et expoliauit infernū ⁊ triumphauit de diabolo. Et in virtute hui⁹ nois: sc̄z verbi incarnati quo est tota plenitudo deitatis: apli ⁊ discipuli ⁊ successores eiecerūt principem huius mundi foras: et subiecerūt oēs reges terre: ⁊ ola regna mūdi iugo xp̄i. Et in virtute huius nois faciebant miracula et resuscitabāt mortuos ⁊ sanabant egros: vt patet in Actibus apl̄oꝝ. ⁊ in hystoriis ⁊ gestis eoꝝ. Et sic pz qualiter verbū incarnatū dicitur nomen dñi per totam sacrā scripturam: et quare est nomē tante virginis. Quod q̄dem nomen in veteri testamēto scribebāt illis quattuor litteris: ⁊ in nouo testamēto nos inuocamus ipsum sub hoc nole Jesus pront dictū fuit psal. viij. Sed contra nos arguunt iudei moderni dicētes. ꝑ si Adam qui imposuit ola nola reb⁹: inuocauit et scripsit nomen dñi sub illis quattuor litteris hebraicis. Ergo quare nos xp̄iani non scribimus ⁊ inuocam⁹ ipsum sub illis quattuor litteris: lz sub hoc nole Jesus. Ad hoc respōdetur ꝑ sicut sacramenta ⁊ sacrificia veteris legis non erant gr̄a sui: nec nisi in ꝑtum significabāt futura de xp̄o mysteria fuerūt instituta. Jta pariter Adam nominauit iesus xp̄m nomē dñi sub illis quattuor litteris in ꝑtum ille quattuor litere significabāt in xp̄o illa quattuor mysteria q̄ debebat in se cōplere in aduētu suo. Jdeo sicut q̄n venit xp̄s cessarunt ola sacramenta ⁊ sacrificia vete. le. eo ꝓ̄erant data in signū. Jta pariter cessārūt ille quattuor lr̄e positē xp̄s impleuit in se earū significata. Ergo nomen dñi non amplius debet scribi cū illis quattuor litteris: sed debet scribi sub hoc nole iesus. Cui⁹ sonum ⁊ ꝓprietates significabāt ille quattuor litere: ꝑut dictū fuit psalmo octauo: eo ꝑ est nomen virtutis et salutis: sicut vocatū est ab angelo Mat. j. et Luce. j. ꝺ ¶Ex quibus pz esse fatuā: erroneam opinionem illoꝝ xp̄ianorum qui scribunt nomen dei: cū illis quattuor: ihs: ⁊ sub hoc nole adonay portātes in collo aut psona sua putantes habere maiorē virtutem: quod non solum est erroneum: sed etiā hereticū cū ola que significabāt ille quattuor litere sint in xp̄o completa: ⁊ sic debet cessare scribi nomen dñi illis quattuor litteris ⁊ ꝓnunciari sub nole adonay: imo sub nomine Jesus et non solum debet et potest scribi litteris vnius lingue: sed oīm linguarum quia oībus linguis ⁊ nationib⁹ fuerūt notificata huiusmodi mysteria ⁊ oībus nationibus est notificatum nomen dñi ⁊ euangeliū: christus enim oēs redemit: ⁊ est vniuersalis ⁊ non solum iudeoꝝ redemptor. Ex hoc etiā apparet esse falsum: ⁊ vanū laborem necromanticoꝝ: qui querunt illud nomen domini quattuor litterarum putantes esse maioris virtutis ꝑ aliud nomen cū illud nomē Jesus sit illud nomē quod est super oīne nomen: vt dictū est psal. viij. Et sic patet quare nomen dñi qui est Jesus filius dei est tante virtutis: quia in se cōtinet totam plenitudinem diuinitatis ⁊ in virtute eius facta ⁊ creata sunt ola: ⁊ redemptum ⁊ liberatū genus humanum: ⁊ diabolus victus ⁊ superat⁹: ⁊ hec est causa quare diabolus fugit illud nomen et timet.

¶Ex his supradictis oībus patet: ꝑ nomen dñi quod est Jesus notificat nobis oia principaliter cōsiderata in tota sacra theologia viatorū. Nam est nomē oportētie ⁊ sapiētie misericordie et iusticie: ⁊ dictum est supra in psalmo viij. Et ideo notificauit mūdo: ⁊ notificat mysteriū creationis ⁊ gubernationis et nostre redemptionis et glorificationis: ⁊ per cōsequens notificat nobis mysteriū trinitatis: ⁊ incarnatiōis. Nā mysteriū creatiōis presupponit mysteriū trinitatis. Nam si deus dicendo ⁊ precipiendo creauit mūdum: ergo habet verbū per quod dixit ola: ⁊ spīritum sanctū per quē ola viuificat et gubernat et monet: vt dictū est. Jtem mysteriū redemptionis presupponit mysteriū incarnatiōis: i qua humanitate ⁊ carne assumpta de⁹ est passus ⁊ nos redemit. et etiā hoc nomē Jesus quod est nomē salutis ⁊ restaurationis ⁊ integre vite: importat et notificat in se mysteriū nostre glorificatiōis: per quā viam eternā recuperam⁹ ⁊ vltimatam salutem cōsequimur. et sic patet ꝑ sicut illa persona incarnata est reale nomen dei significatum per illas quattuor litteras veteris testamēti: eo ꝑ omnia supradicta xp̄s in se per se mundo notificauit: ita pariter hoc nomen Jesus mentale vel vocale vel scriptum: quo nos filiū dei nominamus quod est interpretatū per illas quattuor litteras: ⁊ sonant ille quattuor lr̄e in hebreo: hoc inquā nomen Jesus notificat ⁊ significat nobis in deo quattuor ola supradicta: sc̄z oīpotentiam in creando: ⁊ recreando: ⁊ patientiā in gubernando mūdum: ⁊ in datiōe vtriusq̄ legis: et mīam in redimendo: ⁊ iusticiam in premiando ⁊ nos beatificando. et sic hoc nomen Jesus cōprehendit in se oēm rationem: sub qua deus principaliter consideratur in sacra scriptura vtriusq̄ testamenti: ⁊ per consequens in tota sacra scriptura theologie. ⁊ ideo nō est mirū si est nomen tante virtutis et dignitatis et excellentie. Et si apostoli et sancti viri ad inuocationē huius nominis operabātur miracula ineffabilia: nec cessant hodie miracula fieri: nam in virtute huius nominis cōferunt gratiā ola ecclesiastica sacramenta. Nec est mirum: si patres veteris testamēti cū tanto desiderio desiderabāt scire virtutem huius nois ⁊ videre effectus et opa ei⁹. Nec est etiā mirum: si Dauid in suis psalmis tantū frequentat istud sacrum nomen: cui attribuit oēm virtutem ⁊ perfectionē de quo dicit ⁊ concludit in hoc psalmo ꝑ oēs status ⁊ conditiones mundent nomen dñi: q̄n exaltatum est nomen eius solius: quia omnia bona ⁊ oēm perfectionem et virtutem includit et continet in se.

Nota.

Xp̄s mūdo notificauit trinitatem.

Nota de inuocatione nominis dñi.

Nota cōtra portā tes in collo breuia

Universidad de Deusto
Biblioteca

req.di.c.j. in glo.
rcv.dis.c. cccc.

Cantate dño canticum nouum: laus eius in ecclesia sanctorum.

Letetur israel i eo qui fecit eum: et filie syon exultent in rege suo.

¶ Titulus alla p quod denotatur q dauid fecit hunc psalmũ ad laudãdũz deũ in quo predicit gaudiũ t exultationẽ electoꝝ in primo et in scdo aduẽtu xpi. Unde est aduertendum q quicunq dauid inuitat ad cantãdum canticũ nouũ intendit pplm xpianũ in xpo renouatum: per canticũ nouũ intendit legẽ euãgelicã: que in se continet obseruantiã preceptoꝝ. t fidem articuloꝝ: t gratiam sacramentoꝝ sub spe futuroꝝ t celestium bonoꝝ pmissoꝝ. Et intendit etiam gloriã sanctorum in celesti beatitudine. Dicit ergo o vos fideles in xpo renouati iam non cantetis canticum vetus nec legem moysi. Recedant vetera iam de ore vestro. s. abijcite cerimonias t figuras: sed cantate canticũ nouum et predicate euangeliũ omĩ creature. Et iam nõ oportet cãtare exitum egypti nec agnũ paschalem in synagoga: sed cantate mysterium incarnationis t natiuitatis: t celebrare festum resurrectiõis et ascensionis: t de istis mysterijs sit laus eius. s. xpi: in eccl'ia sanctoꝝ apostoloꝝ martyꝝ: t doctoꝝ: q est xpiana religio t congregatio. Et israel. s. predicta ecclesia letetur in eo q fecit eũ non solum creando: sed per resurrectionem t regenerationem t renouationẽ. Et ecclesie mundi oẽs aĩe deuote q dicũtur filie sue exultent in rege suo xpo in eius aduentu.

xiij.q.j. his ita. Laudent nomen eius in choro: in tympano et psalterio psallant ei.

¶ Jam eñ dictũ est quõ psalmi cãtabant cũ aliquibus instrumẽtis non solũ ad delectationem sed etiam ad mysteriũ: nam chorus qui est cõcordia vocuz significat cõcordiã vite cũ doctrina vel concordiam appetitus cum rõne: t concordiam moꝝ. Tympanũ aũt significat passionẽ xpi: psalteriũ vero armoniã decem preceptoꝝ t articulorum. Ad ista ergo nos inuitat pphta q cantemus xpo canticũ nouũ cum predictis. Et etiam vt in ecclesia cãtemus canticũ nouũ. s. natiuitatis predicationis: passiõnis: t resurrectionis: et hoꝝ festa celebremus: t dat rõnem quare debẽt cantare illud cãticum nouum. t dicit quia.

xj.q.iij ad meniam. Beneplacitum est dño in populo suo: et exaltabit mansuetos in salutem.

¶ Idest quia iam non placent dño cerimonie veteris legis: nec veteres festiuitates que celebrãtur in figura: q iam oĩa sunt renouata p aduentum xpi: iam ergo nõ est voluntas dñi: nec placitum in sacrificijs veteris legis: sed in festiuitatibus noue legis t in sacrificijs: ideo dicit bñplacitũ est dño in pplo suo xpiano et vero isrl': q iã dispersit supbos iudeos obstinatos: t deposuit reges gentiles potẽtes de sede ydolatrie t potentes scribas t phariseos t iudeos de sede regni t sacerdotij: t exaltauit aplos et discipulos humiles: qui secuti sunt humilitatẽ xpi: ideo cõstituet eos principes sup oẽm terrã tc. t etiã exaltabit oẽs fideles mãsuetos in salutẽ gr'e sanando eos a pctõ. q soli mansueti et humiles salui facti sunt: eo q deposita supbia t vanitate et diuitijs huius mundi xpm secuti sunt. D. ¶ Ad maiorem euidentiã est notandũ q lex euangelica quam nunc nos cantamus t predicam⁹ quadrupliciter dr: canticum nouũ. Primo: quia oĩa antiqua cerimonialia t legalia abijcit t repellit. s. festiuitates t sacrificia t sacramenta veteris legis tc. eo q oĩa compleuerunt cursum t officium suũ in xpo. Scdo lex euãgelica dr: canticũ nouum eo q xpm nouũ regem recepit in antiqua lege pmissum. Tertio q repudiatis antiquis legalibus nouas festiuitates t noua sacramenta celebrat t nouũ t deo placitum t acceptũ offert sacrificiũ eucharistie: put iam predixerat Isaac lxv. Que est ista dom⁹ quã edificabitis mihi per totũ cursum. Itẽ Mala. j. Non est mihi volũtas in vobis dicit dñs exercituũ tc. Item Hier. xvj. Ecce dies venient dicit dñs t non dicet vltra: viuit dñs qui eduxit filios isrl' de terra egypti tc. Quarto dr canticũ nouũ: q exaltat mansuetos et humiles: et deprimit superbos: oĩa ergo ista quattuor tangit dauid in hac prima parte. nam primũ tangit cũ dicit: cantate dño canticum nouuz. Scdm vero cũ subdit. Et filie syon exultent in rege suo. Tertiũ ibi Laudent nomẽ ei⁹ in choro tc. q bñplacitũ est dño in pplo suo. Quartũ cũ subdit. Exaltabit mansuetos in salutem.

Lex euãgelica cãticum nouum dr.

Exultabunt sancti in gloria: letabuntur in cubilibus suis. xv.q.i.ca. firmissime in gl.

In hac scda parte predicit canticũ et gl'iam sanctoꝝ t iustoꝝ in secundo aduentu xpi: qui quidẽ aduent⁹ lz sit terribilis damnatis: tamẽ erit delectabilis iustis et saluatis et maxime apl'is: et martyribus: t ratio est. Nam primus aduentus xpi fuit terribilis apl'i t martyrib⁹. A ¶ Nam I pmo aduẽtu apl'i t discipl'i fuerũt vexati t afflicti. Primo a iudeis. Secundo a tyrannis: t vsq ad Constantinum multa milia martyrum interfecti sunt ppter xpm: ergo ratio est q in secũdo aduentu per oppositũ apostoli t martyres gaudeant t recipiant vltimatũ premiũ: et persecutores eoꝝ tunc patiantur vltimatum suppliciũ et penam eternam. Et ideo pmisit xps apl'is q iudicarent malos in die iudicij: t sederent super duodecim sedes tc. Item Sap. v. dicit q tunc stabunt iusti in magna cõstantia aduersus eos q se angustiauerunt. tc. Et tunc tyranni et mali turbabunt timore horribili videntes felicitatẽ t gloriã iustoꝝ tc. Scdo est notandũ ex sententia supradicta q gloria sanctorum in duobus cõsistet tunc. Primo quia videntes ibi xpm in maiestate: videbũt crucem t spineam coronam t clauos t totum triumphum xpi: t videbunt ibi oẽs persecutores xpi: ad iudiciũ damnatiõis: t videbũt etiam suos persecutores cõdemnatos ad mortẽ eternam: tunc quia voluntas beatoꝝ beatificatur t letatur conformando se voluntati diuine;

Gl'a sanctoꝝ in duobus.

ideo iusti duplici leticia letabunt. Primo de gl'a quã ipsi possidẽt. Scdo de iusticia dei t s'nia damnatis: q letabit iust⁹ cũ viderit vĩdictã ibi factã de psecutorib⁹ xpi t suis: t sic iudicabunt malos duplici iudicio. Pmo eos accusando petẽdo vindictã. Scdo s'niam xpi approbãdo: t sic insti psẽpent l laudes vocales illa die t laudabũt xpm explicãtes triũphũ t victoriã ei⁹ cõmemorãtes ei⁹ incarnationẽ t pdicationẽ t cõuersationẽ quã habuit in hoc mũdo t ei⁹ passionem t resurrectionẽ t ascẽsionẽ: t istud cãticũ nouũ cãtãt assidue sct'i in gl'ia celesti: vt p3 Apoc. v. t ista sũt instrumẽta musicalia cũ qb⁹ cãtant t exultãt sct'i in gloria: sicut vidit ioh. Apoca. v. Unde dicit q quattuor aĩalia. t. xxiiij. seniores habẽtes cytharas t phialas aureas plenas odoramẽtis: q sũt oõnes sctõꝝ ceciderũt in cõspectu agni: t cãtabãt cãticũ nouũ dicẽtes. Dign⁹ est agnus q occisus est accipe gloriã tc. Ex quo p3 q beati l suis laudib⁹ cõmemorãt triũphum xpi t mysteria incarnatiõis t passiõis t totius nr'e redẽptionis. Et hoc est qd dicit dd in hac parte: nã q in pmo aduẽtu fuim⁹ renouati p gratiã: ideo in hac ecclesia nos monet dauid cantare cãticũ nouũ gr'e sed q in scdo aduẽtu erimus renouati p gloriã: ideo dicit q sancti tunc cantabũt canticũ nouũ gl'ie t cantãt semp. Dicit ergo dd q tunc in scdo aduẽtu ad iudiciũ qñ sct'i recipiẽt vltimatũ premiũ exultabũt sct'i in gl'ia: et letabunt in cubilibus t sedib⁹ t mãsionib⁹ suis: quas angeli mali p superbiã pdiderũt. Et ipsi sancti p humilitatem t mansuetudinẽ possidere meruerunt.

l. d. c. si gr diacon⁹ t. xcij. di. ca. prio. Exultationes dei in gutture eoꝝ: et gladij ancipites in manibus eoꝝ.

Ad faciendam vindictam in nationibus increpationes in populis.

Ad alligandos reges eoꝝ in cõpedibus:

xxiij.q.4 displicet et nobiles eoꝝ in manicis ferreis.

Ut faciant in eis iudicium conscriptum: gloria hec est omnibus sanctis eius.

¶ Nõ solũ exultabũt leticia t gaudio interno: s3 etiã exteriori p laudes vocales deũ laudãdo cãtãdo exultatiões dei. i. mirabilia opa dei. s. mysteriũ creatiõis t redẽptiõis t resurrectiõis. Et iterũ exultatiões dei in gutture eoꝝ: nã ibi corpora glorificata veras voces formabũt vt al's ẽ pmissum: vñ in tali exultatiõe sct'i nõ solũ laudabũt t cõmẽdabũt triũphũ xpi: sed etiã ei⁹ iusticiam t iudicium t s'niam 9 dãnatos datã a xpo approbabũt: iõ sequit q gladij ancipites in manibus eoꝝ: nã gladij sctõꝝ in illa die dicent ancipites: q duplex acumẽ habebũt: q cũ vno accusabũt suos psecutores: t cũ alio s'niam xpi approbabũt. Et iõ sequit q gladij isti ancipites erunt in manib⁹ eoꝝ: ad duo sup. s3 pmo ad faciẽdam vindictã in natiõib⁹ s'niam xpi 9firmãdo. Scdo ad faciẽdas increpatiões in ppl'is: eos accusando t ad alligãdos reges t pncipes t tyrãnos eoꝝ ppl'oꝝ infideliũ in cõpedib⁹. Et ad alligãdos nobiles t supbos in manicis ferreis inferni: qa erũt obstinati tm̃ in malũ q nunq poterunt bñ agere: dicunt etiã isti gladij ancipites et bicipites: q angeli t sct'i duplici pena condẽnabũt reprobatos. s. pena dãni t sensus: q nunq deũ videbũt: t ineternũ patient: t sic erit eis pena vermis t ignis habebũt: ergo sct'i t angeli istos gladios ancipites l manib⁹ ad faciendã vindictã tc. et ad alligãdos reges eoꝝ tc. finaliter vt faciãt iudiciũ cõscriptũ. i. a xpo decretũ t determinatũ q intantũ sct'i t angeli dicunt facere iudiciũ inquãtũ cõplacẽt t approbãt s'niam cõscriptã t determinatã a xpo t p xpm: t hec est gl'ia in sanct3 ei⁹. s. s'niam xpi approbare t ei⁹ volũtati cõplacere t se cõformare. Et etiã hec est gl'ia: t in hoc cõsistit gl'ia sctõꝝ. s. in oĩb⁹ pdictis in hoc psalmo: s3 in iudicãdo malos approbãdo xpi s'niam: et l laudãdo deũ ineternũ triũphos ei⁹ cantando: t memorãdo t exultãdo in cubilib⁹ suis in gl'ia celesti. Itẽ etiã hec erit gl'ia oĩb⁹ sct'is dei. s. accusare dãnatos t approbare s'niam eoꝝ: t videre t letari in vindicta facta de ipsis: q letabit iust⁹ cũ viderit vindictã: q tũc stabũt iusti in magna cõstantia aduersus eos q se angustiarũt. Sap. v. sed talis gloria nõ erit sanctis essentialis sed accidẽtalis. Nã gl'ia essentialis cõsistit in visione diuine essentie: vt dictũ fuit psalmo pmo.

Laudate dominũ in sanctis eius laudate eum in firmamento virtutis eius. Extra de reli. t ve. sanct. c. vni co. in cle.

¶ Iste est. cl. psalmus vltimus in ordine collocat⁹: cui preponit titulus alla: eo q dauid fecit ipm ad laudandũ deũ in templo. vñ q psal. antepenultimo inuitat oẽs creaturas: tã corpales q incorporales: tam irrõnales q rõnales ad laudandũ deũ. Et psal. precedẽte specialiter inuitauit creaturas rõnales ad recipienduz xpm in hac ecclesia: t cantãdũ ipsi canticũ nouũ hic per gr'am t in patria per gloriã. Nunc in hoc vltimo psal. inuitat oẽs fideles vtriusq ecclesie: t maxime eccl'ie militãtis ad laudãdũ deum trinũ t vnũ creatorẽ t redẽptorẽ. Assignãdo modũ laudandi: in quo duo facit. Nam primo docet vbi debem⁹ deũ laudare. Scdo cũ qb⁹ instrumẽtis iste psalm⁹ cantabat in templo: p que instrumẽta figuraliter docebat quomodo in testamẽto nouo tenemur deũ t xpm nostrũ laudare ibi. Laudate eũ in sono tube. ¶ Sed quantũ ad primũ est notandũ scdm Augu. de verbis apostoli. t xxij. de ciui. dei q opposito modo cognoscit de⁹ in patria t in via. Nam in patria cognoscit in seipso: t oĩa alia in ipso eo q oĩa lucent in eo: s3 in via cognoscit in creaturis: eo q ipse lucet in eis. B ¶ Et ideo aliter laudat deus in via: aliter in patria. Nam in via laudamus deũ in creaturis: eo q lucet in eis: t in patria beati laudãt deũ in se: eo q vident eũ per essentiã t omnia in eo. Cũ ergo in hac vita nõ possumus videre deũ p essentiam: nisi in creaturis per vestigiũ t imaginem: ideo laudamus deũ per creaturas siue in creaturis inquantũ pfectiones que reperiũtur in sole t luna t stellis t in ceteris creaturis nos excitant ad magnificandũ: laudandũ deum qui eas creauit. Et sub tali pretextu pphta inuitauit

Cognitõ dei in via t patria. et ei⁹ laus.

Universidad de Diego Portales
Biblioteca

omnes creaturas irronales ad laudandū deum in psalmo antepenultimo nō q̄ ipse possint deū laudare: eo q̄ nō habēt intellectū et rōnem: sed inquātum per eas cognoscimus omnipotentiā et bonitatē dei: ideo monēt nos ad laudādū deū in eis aut p eas: ideo quando ꝓpheta dicit: laudate eū sol et luna et oēs stelle et lumen. Et laudate eum ignis et grando et nix &c. nihil aliud intendit dicere nisi. O vos creature rōnales cōtemplamini solem et lunā et stellas &c. et ꝑsiderate q̄ magna est dei ꝓpotentia et bonitas dei qui ista creauit ꝓpter vos et laudate eū grās agēdo ꝓ tāta bñficia &c. ¶ Ulterius est notandū q̄ ly de? a ꝓncipio creatōis cōscauerit oībus creaturis similitudines suaꝝ ꝑfectionū naturaliū fm magis ꝑfectū et minus ꝑfectū: vt dictū est: tñ ḡa xp̄s deus et homo est caput ecclie ab adā vsq; ad vltimū electū: a quo derivat oīa dona gratiarū et mēbroꝝ in ola mēbra sua: ideo amplius et ꝑfectius cōicauit et cōmunicat cōtinue perfectiones et dona gratiaꝝ supnaturaliū mēbris suis fidelib? et scis: et sic cōicauit innocentiā et puritatē ipsi Abel: et fidē et iusticiā Noe et abrae: et castitatē ipsi Isaac: et caritatē ipsi Iacob: et māsuetudinē ipsi moysi: et zelū diuini cultus ipsi danid et spm̄ ꝓpheticū olb? ꝓphetis. Et amplius et ꝑfectius cōicauit dona gratiarū ipsis apostolis in die penthe. et fortitudinē et ꝑstantiā ipsis martyrib? et integrā v̄ginitatē et sanctitatē cōfessoribus et intelligētiā scripturarū ipsis sacris doctorib?: p quas quidē ꝑfectiones de? fecit oīes electos et scōs suos: q̄si deos p participationē vt dictum est psal. lxxxj. Ex quo ꝑz q̄ deus perampli? et ꝑfectius lucet in viris sanctis. Item xp̄s etiā inquātū hō lucet in viris sanctis quātū ad labores et ꝑsecutiones et mortē et passionē: nā passio est tā lucebat in abel et abraam et iacob: q: tā illi patiebant in figura xp̄i ꝓpter veritatē et iusticiā: vt ait Ambro. et Leo papa: imo xp̄us iam patiebat in eis figuraliter: vt ipse ait in fmōe de passione xp̄i: sz gampli? et ꝑfecti? passio xp̄i lucebat in apl̄is et martyrib? qui realiter ꝓpter xp̄m patiebant exp̄esse imo xp̄s in martyrib? et membris suis patiebat vt ipse dixit Actu. vj. Saule saule q̄d me ꝑseqūris &c. Ex q̄b? ꝑz q̄ xp̄s de? et hō saluator et redēptor noster marie manifestatur nobis in scis et electis suis in hac eccl̄ia. et p oēs in scis et electis suis est laudādus in hac ecclesia. et sic est dicēdū q̄ qñ nos laudam? et magnificamus aliquē apl̄m aut martyrē aut cōfessorē et sctm̄: et celebram? et colimus festa ꝓ eis et in nole ipsoꝝ. nō laudam? eos p se sed laudamus et magnificam? deū siue xp̄m caput nr̄m in eis. et sic colum? et celebram? passionē xp̄i i btō Laurētio et Vincētio inquātū isti martyres participarūt passionē xp̄i in suo martyrio et i suis tormētis: imo gerebāt imaginē passionis xp̄i: et iō ꝓprie laudam? et colimus xp̄m in eis: hoc ergo ꝓuidēs et cōtēplans ꝓpha dō in spū inuitat specialiter in hoc psal. oēs fideles bn? ecclie vt laudem? deū in sanct? suis: eo mō quo dictū ē. Dicit ergo. o vos fideles laudate dñm in sanctis eius id est cōsiderate ꝓmo bñficia que de? cōtulit viris sanctis vete. test. sc; Abel Noe Abrae Isaac et Jacob et Moysi et Dauid. et oībus ꝓphetis que ola erāt figura xp̄i et ecclesie. et sic laudate deū in eis q̄ talia dona cōmunicauit eis. et vos fideles noui test. cōsiderate et cōtēplamini dona gr̄arū que xp̄s cōmunicauit apl̄is et martyrib? et cōfessorib? et doctorib? et virginibus et ceteris viris sanctis: que dona fuerūt supra hūanā facultatem: que de? ostēdit in sanctis suis suam omnipotentiā et sapientiā et bonitatē et ceteras ꝑfectiones. Et sic laudate dñm in sctis suis gratias agēdo et dies festos celebrādo et triumphos martyrū ꝑdicando et ola ista dona ad xp̄m referendo: q: laudare deus in sanctis suis nihil aliud est nisi triūphos et virtutes eoꝝ in christū laudādo et gratias agēdo referre. Sed q: inter ceteros dona gratiarū et virtutū xp̄i maxime viguerūt in apl̄is qui fuerūt firmamētū et fundamēta ecclesie. iō subdit. Laudate eū in firmamēto v̄tutis ei?. s. in collegio apl̄oꝝ sup quos xp̄us fundauit et firmauit ecclesiā suā et qui firmarunt ecclesiā miraculis et signis et doctrinis. Et etiaz ꝓ fundamentū et firmamētum v̄rutis xp̄i inēdit totā ecclesiā q̄ dr firmamentū v̄tutis xp̄i: vbi virtutes ꝑdicant et ecclesiastica sacra in q̄b? v̄tus passionis xp̄i ostendunt celebrant et exercitant et frequentant. q. d. Laudate eū in eccl̄ia q̄ est firmamētū v̄rutis ei? ꝓ ecclesiastica sacra. Dz q: apli et sancti viri opati sunt multa signa et miracula v̄rute nois xp̄i: vt ꝑz in actib? et historiis apl̄oꝝ et martyrum et aliorū sanctoꝝ. Ideo subdit.

dona sua ds cōicat fidelib?.

Laudate eū in virtutibus ei? : laudate eū scōm multitudinē magnitudinis eius. de 3 sc. d. 4. eccle. runt

¶ Quasi dicat: oīa dona gratiarū et ola signa et miracula et bona opera que sancti fecerūt in hac vita referatis ad christū: q: ipse tanq̄ caput ecclesie contulit et cōmunicauit eis omnia: et iō Laudate xp̄m in sanctis suis. Totū hoc etiā potest referri ad statū et gloriā sanctoꝝ. q. d. O vos fideles laudate deū qui est in scis suis: et in celo empyreo q̄ est firmamentū v̄rtutis eius: et laudate eū in v̄rtutib? eius angelicis: q: ibi de? est omnia in omnibus &c. Deinde eū dicit.

Laudate eum in sono tube: laudate eum in psalterio et cythara. Arg. xciij d. c. j. i gl.

Laudate eū in tympano et choro: laudate eum in chordis et organo.

Laudate eum in cymbalis benesonanti/bus: laudate eum in cymbalis iubilatio/nis: omnis spiritus laudet dominum. xvj. q. j. reuertimini.

¶ Docet eū q̄b? instrumētis musicis cātabat iste psal. in tēplo: q: cū octo instrumētis cātabat: sc; in sono tube: et cū psalterio: cythara et tympano et choro: cū chordis. i. cū manocordio et cū organo fistulariū: et cū cymbalis benesonātibus: et cum cymbalis iubilatiōis: cū his ergo octo iīstrumētis dicit dauid q̄ debem? cantare hūc psalmū: et p̄cipiebat ipm̄ cātari in tēplo: p que instrumēta materialia figurabant octo mysteria sub quib? laudam? deū in ecclesia xp̄i. Nam dictū est in prologo tractatu quito: qualiter illa octo instrā cū

Nota

quib? cātabāt psalmi in tēplo Salomōis significabāt mysteria euāgelica de xp̄o et eccl̄ia q̄ nos hodie ꝑdicam? et celebram?. Et iō dō in hoc psal. p tympanū sctm̄ de chorio alatis mortui baculis percussum intelligit passionem christi.

¶ Et p psalteriū intēdit triplex psalteriū: sc; psalterium morale decē ꝓceptoꝝ: et psalteriū euāgelicū decē articulorum hūanitatis xp̄i: et psalteriū anagogicū: et beatificū decē gaudioꝝ q̄ hūt et quib? brīcant scti in gloria. Nā sicut psalterium euāgelicū cōtinet decē chordas euangelicas: sc; xp̄i incarnationē et legis dationē et passionē: et redemptionē et resurrectionē et ascentionē et spūs sancti missionē et sacroꝝ institutionē et eccl̄ie et vtro q̄ ꝓpter congregationē: et futuri iudicij retributionē. Ita pariter psalteriū anagogicū q̄ cātant et pulsant scti i gl̄ia cōtinet decē chordas brificas. s. visionē essentialē diuine trinitatis et vnitatis et dilectionē: et fruitionē: et immortalitatē: et claritatē: et subtilitatē: et agilitatē et summā delectationē et satietatē et securitatē. Ite p cytharā q̄ē instm̄ triangule habēs septē chordas ꝓncipales intēdit ꝓpria trinitatē diuinaꝝ ꝑsonaꝝ vna simplici essentia. Secō intendit trinitatē virtutum theologaliū cū quib? laudamus deū. sc; fidem articulorū: et charitatē decē ꝓceptoꝝ et olm consiliorū: et spē gr̄e septē sacroꝝ: et ideo cythara cōtinet septē chordas significantes septē eccl̄iastica sacramenta q̄bus renouamur et sanamur et reficimur et roboramur et instignimur: p solū autē intendit ꝓdicationē apostoloꝝ: per quā cōgregarunt ecclesiā in vnū &c. p chorum intendit dei ꝓpotentiā in opere nostre creatōis et redēptionis: p monochordiū intendit concordiā vite quā debem? habere cū doctrina: per organū autē intendit consequēdam corporis immortalis ad alam quā consequemur per resurrectionē: p cymbala bene sonantia intendit vocationē populi ad audienda diuina officia in ecclesia: per cymbala ꝯo iubilationis intendit melodiā et iubilationē diuinoꝝ officioꝝ que celebrant in ecclesia militāti per gr̄am: et in triumphāti per gloriā: nihil enim̄ aliud est cū supradictis instrumētis deū laudare: nisi oīa dicta mysteria de xp̄o et eccl̄ia credere et ꝓdicare et celebrare. Ite etiaz dō ꝓ monochordiū intēdit cōcordiā oīm mēbroꝝ corporis mystici ecclesiastici ad suū caput q̄ est xp̄s q̄ qui dē corp? eccl̄iasticū cōstitit in quodā ordie et subordinatiōe statuū et prelationū et officioꝝ vt dictū est psal. lxvij. et hoc ē monochordiū euāgelicū significatū per illud materiale instm̄. Ite p organū etiā intendit consonantiā et concordiā noui ac vete. testa. q: nihil gestum aut scriptū est i vete. testa. quin fuerit impletū per xp̄m in nouo Et nihil factū est in nouo testa. quin fuerit figuratū aut vaticinatū in vete. testa. vt frequenter dictum est. Et ideo omnia instrumēta musicalia materialia: cū quib? cantabant psalmi in vete. testa. figurabāt supradicta mysteria de xp̄o et ecclesia: Et sic q̄ illi cātabant ꝓphetice et in figura nos cantamus euangelice in veritate. q. d. ꝓpheta dō. vos fideles noui testamēti laudate dñm nr̄m iesum xp̄m in suo aduentu. Prīo i sono tube. i. predicate euāgeliū oīi creature: et excercete tubam euangelicā &c. Ite scdo laudate eum in psalterio morali decē ꝓcepta moralia obseruando. et laud. eū in psalterio euāgelico articulos fidei firmit credēdo. et etiā vos beati. laudate euz cū psalterio. x. celestiū gaudioꝝ deū volēdo et diligēdo et fruendo &c. Item tertio o vos fideles laudate eū cū cythara euangelica. s. cū fide trinitatis et oīm articulorū et cū charitate. x. preceptoꝝ et cum gr̄a sacroꝝ. Ite quarto laudate eū cum tympano mortis et passionis cōtemplando mortem et passionem: quā p vobis xp̄s passus ē. Ite. v. laud. eū in choro q̄ē instm̄ rotūdi: q̄ dō denotat eius eternitas et ꝓpotentia. i. magnificate ei? ꝓpotentiā et eternitatem. Et ideo exhibete ipsi cultū et honorē latrie. Ite. vj. laud. eū in chordis. i. cū monochordio vite cuz doctrina. Item. vij. laud. eum in organo ꝑsonantie corpis ad alam quā adepti estis p resurrectionē. Item viij. laudate eum in cymbalis bñsonantib? euāgelica festa et triūphos xp̄i et martyꝝ celebrādo et fideles ad diuina officia vocādo. Ite. ix. Laudate eū in cymbalis inbilatiōis hymnos et psalt. diuina officia dulciter septies in die decātando. q. d. ꝓpheta q̄ cū his supradictis ꝏditionib? tenemini oēs fideles deū colere et laudare: quia aliter deus nō potest coli nec vere credi: nec laudari nisi trinus et vn? et incarnat? &c. put lex euāgelica predicat. Et q: talr deū laudare cōuenit oībus spūalibus creaturis: iō cōcludit ꝓpha dicens. Oēs spūs laudet dñm. i. modo supradicto laudet dñm trinū et vnū creatorē et redēptorē et glorificatorē put dictū est. ¶ Ex supradictis ꝑz q̄ iudei moderni nō cātant hūc psal. nec ceteros: nec vere laudāt nec colūt deū. nā dō ꝓcepit vt cātemus hūc psal. et ceteros et laudem? deum cū instīs supradictis: sz iudei nec laudāt deū cū supradict? instīs materialib? nec spūalib? vt ꝑz q̄ nullo mō colūt nec laudāt deū nec cantāt hūc psal. Ex q̄ sequit q̄ soli xp̄iani vere laudēt et colūt deū et cātant istuz psal. et totū psalteriū eo q̄ cantant ipm cū supradictis instīs spūalib? per instīa ve. te. figuratis. Hoc est ergo psalteriū i q̄ dō in ꝓncipio ꝓmisit aperire ꝓpositionē suam: nā p ola supradicta ꝑz qualr dō in hoc psalterio aperuit aliquā vel aliquas ꝓpositiōes et mysteria figuralia ve. te. Ex quibus elicuit et tulit semper prophetice aliquā vt aliquas ꝏclusiones euāgelicas noui testa. hoc em̄ p psalteriū euangelicum est quadrāgulare: quia quattuor lineis et limitibus euangelicis contentum et terminatū: quia quattuor autenticis euāgeliis? ē firmatus et roboratū et testificatū. Hoc etiā psalteriū continet quattuor angulos: sc; obseruātiā ꝓceptorum et ꝓfessionum: et fidem articuloꝝ et gratiam sacramentoꝝ et spem futurorum bonorū nobis promissorum: hac autem psalterium euangelicū dicitur decachordum ab ipso dauid: eo q̄ cōtinet decē chordas euangelicas ꝓncipales: q̄ sūt decē mysteria de xp̄o et eccl̄ia eius vel sunt decē ꝓncipales articuli: quos principaliter confitet ecclesia. Quorum ꝓmus est articulus trinitatis. Secūdus ꝓfessionis creatōis. Tertius articulus

Quō iudei non laudant deum

incarnationis. Quart⁹ articulus ꝓdicationis et miraculoꝝ opationis xꝑi. Quintus passionis et nre redēptionis. Sextus articulus resurrectionis. Septim⁹ articul⁹ ascensionis ⁊ vniuersalis xꝑi iurisdictiōis. Octau⁹ articul⁹ spūssci in apostolos missionis. Nonus sackoꝝ efficacie et ꝓfectionis. Decimus articul⁹ est futuri iudicij examinatiōis ⁊ retributiōis. Isti sunt decē articuli principales quib⁹ annectunt alii articuli sub eadē fide credendi. s. descensus xꝑi ad inferos et liberatio sctoꝝ ⁊ oīum fideliū ve. testa. ⁊ auctoritas vnius ecclie ipsi tradita a spū sancto ⁊ resurrectio generalis ⁊ remissio pctōrum per penitētiā et ecclesiastica sacramēta ⁊ vita eterna instis promissa: qui quidez articuli cōtinent in decem primis ⁊ principalib⁹. vt ꝓz intuēti: sicut chorde parue ponunt iter principales in instria musicis. ℣ ℂ Ān isti articuli dicunt chorde psalterij eā gessici eo ꝙ inter se cōtinēt quandā concordiā et harmoniam ⁊ ordinē. quia vnus articul⁹ ꝓe supponit alium sm ordinē: nam articulus creationis presupponit articulum trinitatis ⁊ emanationis personaꝝ diuinaꝝ. Et articulus incarnatiōis presupponit articulū trinitatis ⁊ creationis. q⁹ sola scda persona fuit icarnata. s. ꝑbus oīnib⁹ ⁊ talis incarnatio facta est ꝑ nouā creationē ale xꝑi: nam tota trinitas creauit illā aiaz xꝑi et opere sancti spūs illud corp⁹ ex puris sanguinibus vginis in vno instanti formauit: ⁊ totū illud aiatum corpus in eodem instanti in vnitate suppositi et ꝓsonaliter ꝑbi assumpsit. Et sic ꝓz ꝙ incarnatio ꝑbi ꝓsupponit trinitatē diuinarū ꝓsonaꝝ ⁊ creationē. Et etiā oēs alij articuli hūanitatis xꝑi presupponunt articulū incarnatiōis nam si xꝑs non fuisset deus ⁊ hō non fecisset illa miracula: nec ei⁹ passio fuisset tam valida nec exspoliasset infernū: nec resurrexisset in ꝓpria virtute ⁊c. Hoc est ergo psalteriū decē principaliuz chordarū cum suis annexis sequentib⁹ quod ꝓphetice cecinit dauid in toto isto libro psalmoꝝ et in omnibus centum quinquagīta psalmis superius expositis: nā in quolibet psalmo cāuit ⁊ pulsauit ꝓphetice aliquā vel aliquas chordas huius psalterij euāgelici. prout fuit expositus. ℣ ℂ Et ex hoc idē psalteriū dō ꝓphetice cāuit dō in hoc libro psalmoꝝ: nos cāmus euāgelice in eccl'ia: q⁹ tota lex euāgelica continet ꝓphetice i hoc libro vt frequēter dictū ē. Jō eccl'ia in omnib⁹ officijs frequētat ⁊ cātat psalmos dō sīt cū euangelio tenendo istū modū. nam in officio matutinali cātat tres nocturnos cū psalmis dō ⁊ lectionibus de ve. te. sed in tertio nocturno cātat euangelium xꝑi: et cōmuniter in laudib⁹ antiphone sunt de nouo testa. Et ita pariter i missa introit⁹ et responsuz ⁊ graduale cōiter sumūt de libro psalmoꝝ ⁊ lectio legit de test. veteri vt de doctrina aplica: sed finaliter legit euangelium per quod denotat concordia et consonantia legis euangelice cū vete. te. q⁹ euāgelium nihil aliud est nisi veritas legis veteris. Et sic patz ꝙ tota lex euangelica est psalteriū illud decachordum quod dauid ꝓphetice cantat in psalmis.

℣ Deo gratias. Amen.

Aperuo tandē suffragāte presidio: opus mihi impositum ⁊ assumptū: ꝓut potui pio labore peregi ⁊ consummaui. In qua qui dē expositione magis iuxta dui votis ⁊ deuotionib⁹ simplicium sacerdotum et religiosoꝝ ac fidelium christianoꝝ: prout ex me exposcebant: satisfacere cōtendi subtilibus disputationib⁹ insudare. Rursus in ea expositione malui verum sensum: et sanum intellectū ꝓphetice litteraliter referare cū falsas et ineptas glosas moderno iudeoꝝ imitari. Qua in re nō modo inutile ⁊ inaneverum sacrileguz ⁊ impium existimaui ꝓphetica dignitatem auferre quam spiritū scriū ipi dauid: put in regum libris legimus ne uimus consulisse. Quem non solum veritas euangelica in spiritu locutū fuisse testatur: verūetiam ipsa vniuersalis ecclesia cum eximium omnium ꝓphetaruꝝ vbiqz terraꝝ preconizare nō cessat. Verūtamen uero quia in multiloquio vt inquid spūssanctus non deest peccatum. Jdeo si quid in opere scriptū vel repertum fuerit quid catholice fidei directe aut indirecte dissonare videatur. Nolo vt quis arbitret me aliquid tale obstinato aio asseruisse. Sz exignorantia aut inaduertentia fuisse locutum. Aut codicem ex impressoꝝ defectu in illa pte fuisse mēdosum ⁊ incorrectum. Quapropter oīa in hoc opere ⁊ in ceteris ꝑ me dicta atqz dicenda autoritati sacrosancte Romane ecclie omni cū humilitate relinquo emēdāda ⁊ corrigēda. Reliquū est: vt pro isto pio labore ꝑmiuz in hoc scto nō exigaz tpale: sed vt portio mea sit in terra viuentiū: vbi xꝑus caput nrm redēptoꝝ ⁊ premiatoꝝ: cū patre ⁊ spū scto viuit ⁊ regnat deus: in secula seculoꝝ Amen.

℣ Finitur expositio. D. Jacobi Perez Christopolitani episcopi in .cl. psalmos Dauidicos. Explari collato e nobilissima dui Bernardi domo Clarcuallis.

D. Jacobi Perez de Valentia ordinis Diui Augustini professi ⁊ Christopolitani episcopi: in canticorum officialium expositionem Prefatio.

Quisummara ⁊ peracta expositiōe libri psalmoꝝ: itcrū fui rogatus ⁊ excitatus per sacerdotes et deuotos presbyteros vt exponerem cātica q̄ in dieb⁹ ferialib⁹ cāt̄ ad laudes: vt maiori deuotione ozarent: si ea que in oze verrentur: sane ⁊ fideliter intelligerēt. Eorū ergo deuotioni cupiens satisfacere suffragante diuino presidio: ad huiusmodi expeditionē accedere tentaui. Et q̄d sibi velint cantica ferialia inuestigatione aggressus sum. Et primo incipiendo a cāti co triū pueroꝝ: quod in laudibus dñicalis officij ⁊ oīm festiuitatū decantatur.

Dan. iij. xcij. d. c. j. in gl.

Benedicite oīa opa dñi dño: laudate ⁊ superexaltate eū in secula. ℣ Hoc canticū intitulat Cantici triū pueroꝝ Ananie. azarie. misaelis. In quo isti tres pueri inuitat oēs creaturas ad bñdicendū deū. Prio cui⁹ tituli ⁊ cātici declaratione sunt duo ꝓuidenda antecp ad expositionē cātici accedat. Primo qua ex cā ⁊ q̄ spiritu ducti ⁊ moti fuerūt isti tres pueri ad ꝓficiēdū ⁊ cātandū illud canticū. Bcdo ꝙre isti tres pueri nō solū iuxtant angelos ⁊ creaturas rōnales ad bñdicēdū dñm: sed etiā inuitāt nō solūz oēs bestias ⁊ pecora q̄ carēt rōne: sed etiā ignēt imbrē ⁊ cetera elemēta ⁊ mineralia: q̄ nō solum carēt rōne sz etiā sensu. ℣ ℂ Quantū ergo ad primū est aduertēdum ꝓut legit Dan. iij. ꝙ postcp nabuchodonosoz obtinuit totā monarchiā orientis. s. regnoruz assyrioz ⁊ persaz ⁊ medoz ⁊ caldeoz ⁊ totī⁹ syrie postcp exploauerat ⁊ destruxerat ciuitatē hierusalē ⁊ tēplū ⁊ duxerat totū illū ꝓplm captiuū in babyloně: tūc elenat⁹ in superbia facit se adorari tanqp deū ab oīb⁹ regib⁹ ⁊ ꝓncipib⁹ ⁊ ppīis ipsi subditis. Et inter cetera fecit sibi statuā auream et collocauit eā in foro: ⁊ fecit venire oīa gēa musicoz ad cātandū ⁊ sonādum coā statua. Et tūc fecit edictuz publicū ꝑ oīa regna sua vt oēs venirēt ad adorandū statuā ei⁹. Et fecit fieri vastā fornacē ignis ardētis in illa pte fori: vt si q̄s contēneret adorare statuā illico ꝓiceret in caminum ignis ardētis. Tunc autē accusati sunt apud regē isti tres pueri indei. s. de semine regio regnz hierlm de filijs captiuitat⁹ quos rex i domo sua familiares habebat: q̄ edicto regio rebelles cōtēpserāt venire ad statuā adorandā. Qui cū a rege interrogarētur q̄re spreto regio precepto statuā nō adorassent: rnderūt se nō esse gatos adorare nisi vnū solū deū ist⁹ q̄ fecit celū et terrā: q̄ poterat eos liberare de fornace ignis ardēt⁹. Tūc rex repleꝝ furore ꝓcepit eos ligari manib⁹ ⁊ pedib⁹ ꝓici i fornacē ignis. Ignis vo cōbussit vicula eoꝝ: corpa aūt eoꝝ nō lesit nec vestes: iz soluti ambulabāt laudantes dñm ꝑ mediū fornacis ignis ⁊ ꝓfitētes pcā ppli israel ꝓpter q̄ ille ppls affligebat in illa captiuitate. Et tandē angelus dñi in forma viri descēdit de celo i mediū fornacis ⁊ excussit flāmā ignis extra fornacē ⁊ cōbussit oēs ministros regis circūstātes. Illos aūt tres pueros nō lesit nec ꝓtristauit: imo affuit ibi vētus admodū roris flāti: q̄ refrigerauit eos ⁊ expulit oēm calorē a fornace. Per qō q̄dē misteriū viderūt illi tres pueri in spū ꝓphetico qualr filij⁹ dei debebat descēdere de celo i vterū vginis: ⁊ ablq; lesione vginitatis sumere carnē hūanā ex ea ⁊ relinq̄ndo eā vgine dei⁹ ⁊ hō nasci ex ea ⁊ ꝑficere quālr filij⁹ dei fact⁹ hō debebat liberare totū gen⁹ humanū de fornace ignis ⁊ captiuitate pcī. et qualr debebat liberare sctos pres de fornace et lymbo inferni. Et sic oēs illi tres vno spū ꝓphetico illustrati nō solū ꝑ eoꝝ corpalī liberatiōe sed ꝑ liberatiōe ꝑ xꝑm vbū incarnatū faciēda quā in spū ꝓuiderāt oēs tresvno roze agēdo gras decātarunt istud cāticū i medio fornacis dicētes. Bñdict⁹ de⁹ patrū nroꝝ ⁊c. vñ ꝓus bñdixerūt dñm. et postea inuitarunt oēs creaturas ad bñdicendū dñm ⁊ agēdum gras dicētes. Bñdicite oīa opa dñi dño: laudate ⁊ superexaltate eū in scla: put in hoc cantico cōtinet. et sic ꝓz qualr isti pueri nō solū moti sunt ad faciendū ꝑ ꝑ sua liberatiōe iam facta: sz etiā ꝑ liberatione ecclie faciēda quā ꝓuiderāt in spū ꝑ illā equālē liberationē suā. ℣ ℂ Sed tunc restat, videndū de scdo q̄sito. s. q̄re i ꝑ cātico nō solū inuitāt creaturas rōnales iz et irrōnales ad bñdicendū deū cū illa creant rōne ⁊ solus hō sit redēptus ⁊ liberatus ꝑ xꝑm. ℣ ℂ Ad qō rndet ꝙ ānq̄ viderūt in spū illi tres pueri in illo misterio. Illā ꝓmo viderunt misteriū trinitatis diuinarū ꝓsonaꝝ in vna simplici ⁊ indistincta substātia: ꝑ hoc ꝙ ipsi tres fuerūt indistincti ⁊ inseparati in vna simplici ⁊ indistincta fide vni⁹ veri dei. et iō oēs tres vno ore laudarūt deū. Scdo ꝓuiderūt in spū ꝓphetico mysteriū incarnationis. s. qualr filij⁹ dei. scda ꝓsona in trinitate debebat assumere hūanitatē: in veritate suppositi ꝑ hoc ꝙ viderūt illū angelū descendentē de celo in forma viri: de q̄ postea dixit nabucho. video q̄ttuor viros solutos ⁊ spēs quarti similis est filio dei. Tertio ꝓuiderunt misteriū nre redēptiōis ⁊ vtilis liberatiōis. s. qualr filij⁹ dei in forma hois debebat liberare gen⁹ hūanū a ꝓpetua pena ⁊ igne inferni: ꝑ hoc ꝙ ille ag̃elus i forma viri absoluit eos ⁊ cōfregit vincula eoꝝ et liberauit eos ab illo igne q̄ nō lesit nec ꝓtristauit eos. Quarto ꝓuiderūt i spū ꝓphetico destructionē futurā olim idoloꝝ ⁊ ꝓuersionē olim imperatoꝝ et ꝓncipū tre totī⁹ ppli gētilis ad fidē xꝑi: ꝑ q̄s ꝓuiderūt futurā liberationē ecclie de ꝑsecutiōe tyrānoꝝ. q̄ q̄dē destructio idoloꝝ fuit facta ꝑ cōuersionē magni Cōstātini. Et ꝑ ꝓuiderūt in spū illi tres pueri ꝑ hoc ꝙ nabucho. vidēs illū ag̃elū

Questio.

Illi tres pueri viderūt ān qs in spū

Universidad de Deusto
Biblioteca

q liberauerat illos tres pueros de camino ignis ardet, hmõi ipm fides filio dei cõmunit statuã auream. Et publice laudauit deũ celi q liberauit illos tres pueros: t cõfessus ẽ ei⁹ oipotentiã et magnificentiã sup oẽs pncipat⁹ t prãres mũdi. ve ps Dan. iij. Quito isti tres pueri manifeste viderũt in sua liberatiõe obediẽtiã olim creaturarũ ad suũ creatorẽ: t quõ oẽs creature nõ solum rõnales sz etiã irrationales obedirũt diuine volũtati. Nã nõ solũ ille angel⁹ q erat creatura rõnalis obediuit diuine volũtati in fr̃ũ descendit de celo t liberauit eos: sz etiã ignis illi⁹ formaeq; ꝓtra naturã suã obediuit deo: inquãtũ suspẽdit actionẽ suã naturalẽ t nõ cõbussit illos pueros nec ꝓtristauit eos. Itẽ ille vent⁹ rotis flãtis ad nutũ t volũtatẽ dei descẽdit de celo t refrigerauit eos i medio igni. t sic ignis t aqua t aer obedierũt diuie volũtati. et nõ solũ angeli t celũ et elemẽta obedinerũt deo i illo misterio: sed etiã nabucho. cũ toto suo ppło eo ꝙ laudauit t magnificauit dñz celi: t eduxit tres pueros de fornace: t ꝓmouit eos t ꝓfecit eos rectores i suo regno. t sic illi pueri i sua liberatione manifeste viderũt obediẽtiã quã ãgeli t celi t hoies t oĩa elemẽta t elemẽtata fuerãt t gestarũt erga suũ creatorẽ i illa liberatõe. Per qõ misteriũ ꝓuiderũt i spũ ꝓphetico quõ oẽs creature tã irrõnales ꝙ rõnales debebat xp̃o obedire i suo aduẽtu t in nra vki redẽptiõe t xp̃i passiõe t resurrectiõe et ascẽsiõe: t in scõo aduẽtu ad iudiciũ. Nã ꝓuidebat qualr angeli debebãt cãtare Gla i excelsis deo in sua natiuitate: t pastores ex ꝓcepto angelo erãt ẽturi ad adorãdũ ipm in ꝓsepio. Et qualr nona stella debebat i celo apparere t magos ad xp̃m adorãdũ ducere. et q̃lit nõ solũ celũ sz etiã oĩa elemẽta debebãt xp̃i natiuitatis signa ostẽdere. s. q̃liter Rome in cãpo martio fõs olei erat emanatur⁹. Itẽ qualr bos t asin⁹ i ꝓcepio debebãt ipsi obedire. Itẽ qualr mare t vẽti debebãt ipi parere t oẽs egritudines t infirmitates t demones t mors a suo nutu t ꝙspectu debebãt fugere t cedere. Itẽ ꝓuidit q̃lit sol t luna t celi et oĩa stelle debebãt dare signa i sua passiõe. Et infern⁹ obedire i sua resurrectõe t scõz ꝓm liberatiõet oẽs celi i sua ascẽsiõe: vt mãifeste fuit ipletũ t visũ ab apl̃is et ol̃ppko. Et ita piter ꝓuiderũt isti pueri q̃lr angeli t celi t oĩa astra t elemẽta t elemẽtata t oẽs create debãt signa obediẽtie in. ij. aduẽtu ad iudiciũ. Et iõ isti tres pueri in h̃ cãtico multiplr inuitãt oẽs creaturas ad laudãdũ t bñdicẽdũ deũ sz q̃ creature multiplr ꝓnt dñz laudare. ℣ ℂ Nã tripl̃r ꝓnt deũ laudare. Uno mõ vocalr t sic sol e create rõnales laudãt deũ eo ꝙ solũ ipse hñt ꝓmoner: t sic laudãt deum i ecclia militãti. Scõo laudãt deũ creature excitatiue inꝑtũ vestigiũ trinitatis t diuie ꝓfectiõis lucet i oĩb⁹ creaturis. et sic oẽs creature tã irrõnales ꝙ rõnales excitãt ãgelos t hoies ad laudãdũ et bñdicẽdũ deũ i eis ꝓpter diuersas ꝓfectões q̃ i eis lucẽt. Nã angeli t hoies ꝺtẽplãdo vestigiũ trinitatis t diuie ꝓfectiõis lucet i⁹ creaturis. et ꝺtẽplãdo fibilitudines diuinarũ ꝓfectionũ q̃ lucẽt in oĩb⁹ creaturis ꝓm magz

creature possint triplicit laudare deum.

t min⁹ ꝓfectũ laudãt deũ i oĩb⁹ creaturis: inquãtũ bonitas artificis lucet t apget in artificiato sicut ait Arist. vj. de aĩalib⁹. t sic oẽs creature dñr laudare deũ inꝑtũ oñdũt silitudines diuinaꝝ ꝓfectionũ q̃s de⁹ i eis imꝑsit: t sic excitãt ãgelos t holes ad laudãdũ t bñdicẽdũ deũ. ꝓut dicit ẽ psal. cxlviij. Tertio dñr laudare deũ nõ solũ rõnales creature: sz irrõnales inꝑtũ supra suã naturã oñdũt obedire deo i suis opatiõib⁹. Et sic laudauit deũ mare rubrũ qñ ad ꝓcussionẽ virge moysi fuit diuisum: t ꝓbuit iter filiis isrl. Eodẽ mõ obediuit deo t bñdixit deo petra qñ ꝓcussa ꝓtulit aq̃s ozeb t in deserto. Itẽ aq̃ iordanis laudauerũt t bñdixerũt deũ qñ obediẽdo xp̃o dederũt signa sue natiuitat⁹. Itẽ vẽti t mare galilee laudauerũt deũ qñ obediuerũt xp̃o. et iõ dixerũt hoies illi. q̃s ẽ hic: q⁹ mare t vẽti obediũt illi. Itẽ q̃nq; panes t duo pisces laudauerũt deũ qñ obediẽdo xp̃o fuerũt multiplicati ad refectionẽ tot⁹ ꝓpli. Et sic infern⁹ t mors t oẽs ifirmitates laudauerũt deũ obediẽdo xp̃o. t sic est dicẽdũ de oĩb⁹ creaturis q̃ obedierũt xp̃o in sua passiõe t resurrectiõe t ascẽsiõe t obediẽt i scõo aduẽtu. Et q̃b⁹ ps ꝙ tripl̃r creature laudãt t benedicũt deũ. Uno mõ mẽtaliter t vocaliter t sic ꝓuenit solis ãgelis t hoĩb⁹. Scõo mõ exercitatiue replentãdo diuinas ꝓfectiões excitãdo holes t angelos ad laudãdũ deũ: t sic ꝓuenit oĩbus creaturis. Tertio mõ obediẽtialiter: t sic etiã ꝓuenit creaturis inquãtũ nõ solũ naturalib⁹ opationibus sz etiã supra naturã obediũt diuie volũtati in electis t ꝓbus ꝙm suã ordinatã dispositionẽ. Istis ergo trib⁹ modis supradict⁹ isti tres pueri cũ tota ecclia luitãt t appellãt oẽs creaturas ad laudãdũ t bñdicẽdũ deũ. Nã vno mõ inuitat oẽs ãgelos t holes vt veniãt ad laudãdũ t bñdicẽdũ deũ mẽtalr t vocaliter. s. corde t voce t opere ꝓ bñficio creatiõis t gubnatiõis t nr̃e redẽptionis t glorificatiõis. Scõo inuitãt oẽs creaturas tã inaĩatas ꝙ aĩatas et irrõnales vt laudẽt deũ excitatiue. i. vt reꝑsentando similitudines diuinaꝝ ꝓfectionũ excitẽt holes t angelos ad laudãdũ deũ. Que q̃dẽ inuitatio poti⁹ dirigit hoĩb⁹ t angelis vt cõtemplent diuinas ꝓfectiones q̃ lucẽt in oĩbus creaturis t laudẽt t bñdicãt deũ in eis. Tertio inuitãt oẽs creaturas: vt laudẽt deũ obediẽdo ipsi in opatiõib⁹ miraculosis supra naturã. Et isto mõ istud canticũ ꝓm fuit ꝓpheticũq; illi pueri nõ solũ agebãt gras ꝙ oẽs creature obedierãt deo i liberatiõe eor: sz adhuc ꝓpherice inuitabãt et excitabãt ãgelos t holes t oẽs creaturas vt obedirẽt xp̃o in suo aduẽtu in miraculis faciẽdis: et darẽt signa sue natiuitat⁹ et passiõis: t obedirẽt ipsi i sua resurrectiõe et ascensiõe: t i. suo aduẽtu. Et sic ad omes istos tres respect⁹ eccl̃ia cãtat istud canticũ in dieb⁹ dominicis et festiuis agendo gras ꝓ beneficio creatiõis t gubernatiõis: et nr̃e redemptiõis in qua oĩa creata xp̃o obedierũt et fuerũt quasi instrumenta xp̃i in nostra redẽptione. Et inuita

tarit easdẽ creaturas vt obediãt xp̃o in scõo aduẽtu t in nra glorificatiõe. Et ꝓ hoc ps rñsio ad scõm q̃situ. Dis ergo habitis habeꝫ tota intelligentia huius cãtici: nec opz immorari in ei⁹ expositiõe: eo ꝙ totũ ꝺtinet i psal. cxlviij. Et iõ ibi ps exalis itelligẽtia t expositio. Sz vt seruet formã ei⁹ specialis expõnis. Diuidit ergo hoc cãticũ in duas ptes ꝑncipales. Nã ꝓmo inuitãt sic ãgeliter oẽs creature ad laudandũ t benedicẽdũ deũ. Scõo inuitank singulariter t particulariter oẽs creature diuisim: t successiue sz dignitates t ꝓditiões: t naturas suas. ibi. Bñd. ãgeli &c.

Partitio psalmi

bñdicere quid sit.

℣ ℂ Quãtũ ergo ad ꝓmũ est ꝑus aduertẽdũ ꝙ bñdicere no mõ idẽ est qđ aliqđ boni sine aliqđ bñdicere no mõ idẽ est qđ aliqđ boni sine aliqđ gẽ cõferre sine gratificari t sctificare. t sic maior bñdicit minori: ꝑ ipsa creator creaturã sine creaturas. Et sic de⁹ benedixit ꝓmis parentib⁹ dicens: crescite t multiplicamini t replete terrã. Et ofiamini piscib⁹ maris. &c. Gen. j. t. ij. q: tñ dedit eis virtutẽ gñatiuã: t dñium sup oĩa creata inferiora. Itẽ Gen. ij. dr ꝙ de⁹ benedixit diei sabbati t sctificauit illũ. i. ad opa sctã facienda dedicauit. Et sic et eps bñdixit ecclias t altaria t ornamẽta ecclastica. i. dedicat ea ad vsus t opa sctã facienda et hoc inuocãdo diuinã potẽtiã. Et sic etiã ex gre dei eps benedicit populo idulgẽtias ꝓferendo tanq̃ minister dei: q: sol⁹ deus ꝑ se dat gras t gratificat t sanctificat holes: Juxta illud qđ ait dñs. Ponite man⁹ sup filios isrl: ego ait bñdicã eis Et q: solus deus est ille q̃ gratificat t bñdicit t sctificat ꝑ se. Jõ ait dõ psal. lxvj. ℣ Benedicat nos de⁹ nr̃ bñdicat nos de⁹: t metuãt eũ oẽs fines tre. Scõo mõ bñdicere. idẽ est qđ ꝺmẽdare aut bñficia referre cõmorare aut ꝑ talib⁹ bñficijs receptis gras agere. et isto mõ minor bñdicit maiorẽ t supiorẽ: t creatura creatorẽ eius oipotẽtiã sapiam t miam t iusticiã cõmẽdando t ꝓdicando: aut beneficia recepta ipsi t alijs referendo t mõorando: aut ꝑ talib⁹ beneficijs gras agẽdo. Et isto mõ dõ psal. cij. dicit Benedic aĩa mea dño: t oĩa q̃ intra me sunt nois sctõ ei⁹. Benedic aĩa mea dño: t noli obliuisci oẽs retributiões ei⁹. Qui ꝓpiciat oĩb⁹ iniq̃tatib⁹ tuis qui sanat oẽs ifirmitates tuas &c. Et isto ẽt mõ isti tres pueri i hoc cãtico luitãt t appellãt oẽs creaturas ad benedicẽdũ deo creatori suo t adorandum gras ꝙ beneficio creatiõis t gubernationis t cõseruationis eo mõ q̃ supradictũ est. t q: illi loq̃bant nõ solũ in ꝑsona sui ꝙ illa tpali liberatione: sed etiã in ꝑsona tot⁹ ecclie ꝙ gñali redẽptiõe Jdeo eccl̃a cãtat hoc cãticũ inuitãdo oẽs creaturas ad benedicẽdũ deo. vñ aĩtros oĩa opa dñi tã inuisibilia ꝙ visibilia. superiora t inferiora benedicite dño eius oipotẽtiã t sapiẽtiã t miam: t ceteras ꝓfectiones. Primo cõmẽdando et ꝓdicãdo Scõo beneficia vobis ab eo collata memorando. Tertio ꝙ talib⁹ beneficijs recept⁹ gras agendo. et sic laudate t superexaltate. i. longe late q̃ in scła cõmẽdatũ t exaltatũ ꝙclamate. q. d. vñquodq̃ vestrũ laudet t superexaltet deũ in ordine suo t ꝙm naturã t conditiones suã puta rationabilia t itellectualia laudẽt deũ mentaliter t vocaliter. cetera autẽ laudent deũ. i. exeitent holes ad laudandum deum diuinas perfectiones ostendendo. Et laudent deum in miraculis obediendo. Et in primo aduentu xp̃i super naturam signa dem onstrando.

Benedicite angeli domini domino: benedicite celi domino.

Benedicite aque omes que super celos sunt dño: bñdicite oẽs virtutes dñi dño.

Benedicite sol t luna domino. benedicite stelle celi domino.

℣ ℂ Dec est scõa pars ꝑncipalis in qua specialiter et diuisim oĩa genera creaturaꝝ inuitank ad benedicendũ t laudandũ deũ. Et hoc vñiq̃q; i ordine suo incipiendo a superioribus t ꝓcedẽdo ad inferiora: vsq; ad hoĩem qui est finis oĩm creaturarũ corporearũ. Et ideo primo inuitant angelos t corpora celestia. Scõo inuitãt ignẽ t aerẽ t omnia metheorica q̃ i aere generank Tertio inuitant terrã t aquã t oĩa que in eis generantur Quarto specialiter inuitant populus dei. Secũda ibi. Bñdicite ꝙmber t ros domino. tertia ibi. Bñdicat terra dñz. quarta ibi. Benedicat israel.

℣ ℂ Quantũ ad primũ dicit. O vos angeli dñi benedicite dño agẽdo gras. Primo ꝙ beneficio creatiõis: q: tenetis ꝓmũ gradũ i ordine creaturarũ. Scõo q: fuistis ꝙ gratiã ꝓseruati: ne cum demonibus apostaticis caderetis. Et sic laudate t superexaltate eũz in secula: nõ solũ ꝙ beneficio creationis: sed etiã ꝙ beneficio redẽptionis q: in xp̃o futuro fuistis redẽpti t gratificati inquantũ ipsi adherere et obedire ab initio decuistis. Jdeo quando venerit xp̃s in carnẽ benedicite t laudate t superexaltate eum in secula: ipsi ministrãdo t obediendo in sua natiuitate. Gloria in excelsis canendo t magos ad ipsum adorãdum dirigẽdo t in oĩbus miraculis subministrãdo in sua passione, totam terrã cõmouẽdo t vectes ferreos t portas ereas inferni ante ipsum confringendo. Et in sua resurrectio lapidem ab ostio monumenti aperiendo: et custodes exterrendo: t resurrectionẽ mulieribus annũciando: t in sua ascensione cum nobili pompa ipsũz tãq̃ dñm in celũ recipiendo. Et in secũdo eius aduẽtu antixp̃m perimendo: et celũ t oĩa elemẽta commouendo t oẽs mortuos ad iudicium vocãdo: finaliter diabolum cum oĩbus suis sequacibus in infernũ ꝺcipitando. Itemeos oẽs celi benedicite domino: t laudate t superexaltate eũz in secula. t ꝓmo celũ empyreũ emittat illũ suauissimi t felicissimũ splẽdorẽ ad gliaz oĩz bꝛõz. Secundo cũ ceteris celis mittat suã influentiã vtutem ad esse a cõseruationẽ oĩm istoꝝ inferiorũz. ℣ ℂ Et no. ꝙ i q̃libet ꝑtu reperit⁹ ly laud. t superexaltate eum i scła. Itẽ q: celũ chrystallinũ siue aqueũ ẽ ꝓmũ mobile sup polos mũdi trahẽs sc cũ oẽs celos inferiores ab oriẽtei occidẽtẽ cõplẽs gyrũ suũ i. xxiiij. horis. Jõ specialr luitat ipsz ad laudandũ deũ dicẽs. Benedicite aque q̃ supra celos sunt dño: t fit mutatio ꝑsone: ꝙ figuraz q̃ dr ꝙneptes. Sed q: angeli siue intelligẽtie de ordine ꝑtũ mouẽt celos ꝓpter deũ amatũ et desideratũ. vt dr. xij. metaꝓi. t dictũ est psal. ciij. et

Universidad de Deusto
Biblioteca

cxlviij. Jō subdit. bñdicite oēs ⁊tutes dñi dño. Et intelligit etiā p virtutes oēs vires ⁊ influētias ḡs celi p suū motū mittūt in hec inferiora. Itē sequit. bñdicite sol et luna dño: benedicite stelle celi dño. s. pfectiones a deo vobis collatas ostēdēdo t̄ xp̄o in vtroq; aduētu fulendo: obediēdo ⁊c. Littera ista est clara: ideo nō ops ḡ rari: qz ja exposita est psal. cij. ⁊ cxlviij.

xvj. q. j. c. Conuerti mini.

Benedicite imber ⁊ ros domino: benedicite omnis spiritus dei domino.

De cōse. dist. ij. re uera. De cōse. di. ij. c. pa nis est.

Benedicite ignis ⁊ estus domino: benedicite frigus ⁊ estas domino.

Benedicite rores et pruina domino: benedicite gelu ⁊ frigus domino.

Benedicite glacies et nives dño benedicite noctes et dies domino.

Benedicite lux et tenebre dño: benedicite fulgura et nubes domino.

¶Hic inuitat aerē ⁊ ola metheorica ḡ in eo generant. De quib⁹ tractat Arist. j. ⁊. ij. metheoro. Cū inuitat ola ista ad bñdicendū ⁊ laudandū deum p̄ro p virtutes ⁊ pfectiōes ḡs deus i sua creatiōe cōtulit ostendēdo: vt hoīes excitēt ad laudem dei. Sedo vt ola ista seruiāt ⁊ obediant xp̄o in vtroq; aduentu, put dictū ē. Dicit ergo bñdicite ymber et ros dño: eo q̄ generant in aere ad seruitutē ⁊ vtilitatē nostrā dñō. ois ſps dei dño ⁊ intelligit p spm̄ oēs vētos et differentias eoꝝ bñd. ignis ⁊ estus. i. elementū ignis: ⁊ calor solis ⁊ stellarum. Et ⁊ subdit. bñdi. frigus ⁊ estas. Et intelligit etiā p ista quattuor tpa āni. s. ver estatem autūnū ⁊ hyemē. Et subdit bened. rores et pruina dño bened. gelu ⁊ frig⁹ dño: eo q̄ ista generant in hyeme. Et subdit lux ⁊ tenebre bene. fulgura ⁊ nubes dño: eo q̄ ista generant nō solum i hyemē sed ēt in estate. Ola aūt ista dupl⁹ laudāt deū. Uno modo ⁊tutes ostendēdo. Alio modo deo in vtroq; testamēto obediendo in miraculis faciendis prout dictum est.

xcij. dist. c. j. in glo.

Benedicat terra dominum: laudet et superexaltet eum in secula.

Bñdicite montes ⁊ colles domino benedicite vniuersa germināria in terra dño.

Benedicite fontes domino: benedicite maria ⁊ flumina domino.

lvj. dist. c. naici.

Benedicite cete ⁊ ola q̄ mouent i aquis dño: benedicite oēs volucres celi domino.

Benedicite oēs bestie ⁊ pecora domino benedicite filij hominum domino.

¶Hic inuitat terrā cū olib⁹ q̄ in ea generant ad laudandū deū: eo q̄ terra est mater oīm ḡnabilium ⁊ corruptibiliū. Et recepit a celo oēs actiuas influētias excitātes rōnes seminales in p̄n cipio ibi terre inditas ad vtilitatē hoīm ⁊ oīum animaliū. Jō ait. benedicat terra dñm ⁊c. Sz qz tota dispositio terre cōsistit in mōtib⁹ ⁊ collib⁹ ⁊ vallibus a campis declinibus: put dictum est psal. cij. Jdeo subdit. benedici. montes ⁊ colles.

Sed qz terra sic dispositā pōt rēcipere influētias a celo: ex rōnib⁹ seminalib⁹ germinare plantas ⁊ arbores ⁊ oīnia mineralia. Jō subdit. bñdicite vniuersa germinātia in terra dño. s. plante ⁊ arbores: ⁊ oīa mineralia. Sz qz ex mōtibus oīmk cōiter fontes: ⁊ ex fontib⁹ fiunt flumina decurrētia p valles ⁊ cāpos declines. Et ex fluminibus generanē ⁊ fiunt maria q̄ sunt cōgregatiōes aquaꝝ. Jō subdit bñdi. fontes dño: bñdi. maria ⁊ flumina dño. Sed qz ex aq̄s fluminū ⁊ mariū ⁊ stagnoꝝ generant ola gña piscū: put de⁹ cōtulit a p̄ncipio aq̄s illā virtutē gnatiuā ⁊ nutritiuā ⁊ conseruatiuā piscū. Jō subdit. bñdi. cete ⁊ oia q̄ mouenē in aq̄s dño. Sed qz aues ⁊ oīa volatilia viuūt in aere. Jō subdit. bñdi. volucres celi dño. Sed qz de⁹ creauit oēs bestias in sexta die ⁊ ola pecora q̄ gradiunt ⁊ viuunt in terra. Jdeo subdit bñd. oēs bestie ⁊ pecora dño. Sed qz vltimo creat⁹ ⁊ hō ⁊ ola gñabilia ⁊ corruptibilia facta sūt ad vtilitatē hoīm: qz plāte create sunt ꝓpter alalia ⁊ ad cibū alaliū ⁊ ola mineralia et plante ⁊ alalia facta sunt ad vsum ⁊ seruitutem hoīm: eo q̄ sum⁹ nos finis oīm vt inq̄t Arist. ubi. ij. de ala ⁊ psal. cxlvj. dr q̄ deus operit celū nubibus ⁊ parat terre pluuiā: qui pducit in montib⁹ fenū ⁊ herbā fruituri hoīm ⁊c. Jō subdit bñdi. filij hoīm dño. q. s. O filij hoīm benedi. dño qz p̄e ceteris obligamini agere gr̄as deo. Prima qz ad suā imaginē vos creauit ⁊ aiam rōnalem ⁊ aptā ad fidelitatē dedit ola alia ꝓpter vos ad seruitutē vestrā creauit: ⁊ carnē sumēdo vestrā humana nāturā nobilitauit ⁊ pro vobis fuit mortuus ⁊ passus ⁊ sic vos a peccati seruitute redemit: et finaliter vos in celo collocabit. ergo p̄e ceteris laudate eū corde ⁊ lingua ⁊ opere.

xcj. dist. c. ꝓsbyter. j. qō j. necesse. Et ij. q. vij. Iraml⁹ z. v. q. iij. qz eps.

Benedicat israel dominum: laudate ⁊c.

Benedicite sacerdotes domini dño ⁊c.

Benedicate serui domini domino: lau.

Benedicite spūs ⁊ aie iustoꝝ dño: lau.

Bñdicite scī ⁊ humiles corde dño: lau.

¶Quia superius oīa creata simul cū hoībus in uitauit ad laudem dei vt agāt gr̄as p oībus beneficijs receptis: nunc aūt specialiter inuitat populū dei vtriusq; testamēti: eo q̄ specialiter voluit ipsum eligere ad cultū vere latrie: et secreta celestia per successionē tempoꝝ fm̄ mām manifestare. Jdeo ait. benedicat israel oīm p̄ ceteris agendo gr̄as ꝓpter maiora ⁊ specialiora bñficia recepta. ⁊ laudet ⁊ superexaltet eū in scla. ¶Sed qz in hoc populo due fuit cōditiōes fidelium. P̄ro sacerdotes ⁊ ministri qui administrāt oīnia ad cultū dei. Jō subdit bñdi. sacerdotes dñi dño: et benedi. serui dñi dño. Sed qz in sēdo gradu sunt oēs xp̄i fideles populares et laici. iō subdit benedi. spūs. i. hoīes spūales ⁊ nō carnales: et aie iustoꝝ dño. bñd. scī ⁊ hūiles corde dño. Sz qz isti tres pueri p̄e ceteris receperunt beneficiū liberationis de camino ignis ardentis: per qō p̄teuiderunt in spiritu mysterium incarnatiōis et nostre redemptionis. Jdeo specialiter excitarunt seipsos ad benedicendum deum p̄ro tātis beneficijs gratias agendo dicentes.

xvj. q. j. re uertimini

Benedicite ananía azaría misael dominо laudate ⁊ superexaltate eū in secula.

Dani. iij.

Qui eruit vos de inferno ⁊ saluos vos fecit de manu mortis: ⁊ liberauit de medio ardētis flāme: ⁊ de medio ignis eruit vos

De peni. dist. j. sacerdotes. xx. q. j. qz tua.

Confitemini domino qm̄ bonus: qm̄ in seculum misericordia eius.

Bñdicite oēs religiosi dño deo deoꝝ: laudate ⁊ cōfitemini ei qz in oīa secula mia eius.

¶Quinq; dixerunt pueri: sed ecclia interponit duos versus loco glorie patri. s. benedicam⁹ patrē ⁊ filium cū scto ipū laudem⁹ ⁊ superexaltemus eū in secula: bñdicat⁹ es dñe in firmamēto celi ⁊c. ¶Sed ex verbis illorum trium pueroꝝ ostēdit q̄ ipsi nō solū agūt gratias p illa tpali ⁊ corporali liberatiōe de illo camino ignis ardentis: qm̄ dicunt benedi. ananía azaría ⁊c. q̄ liberauit nos de medio ardētis flāme ⁊ de medio ignis eruit nos Sed p̄ro ⁊ principalr laudāt xp̄m deū ⁊ hoīes ⁊ agūt gr̄as p beneficio gñalis redēptiōis ⁊ liberatiōis de inferno: ⁊ morte eterna p hoc q̄ dixerunt benedi. dño qui eruit vos de inferno: ⁊ saluauit vos de mānu mortis. Et sic p̄z q̄ egerunt gr̄as de beneficio incarnationis ⁊ vniuersalis redemptionis quē p̄teuiderūt in spū per xp̄m faciendā. Et sic p̄teuiderūt etiā liberationē ecclie futura de p̄secutione tyrānoꝝ, put dictū est. Et ad hunc respectum ⁊ ꝓpositum ⁊ ꝓpter omnia supradicta istud canticum canit ecclia in officio matutinali. Et ideo aduertat sacerdos cū in officio canonico inuitāt oēs creaturas ad laudādū deum in hoc cantico vt habeat respectum et dirigat mentem et intentionē ad oīa supradicta.

Esaie. xij

Confitebor tibi dñe qm̄ iratꝰ es mihi.

¶Hoc cāticū cantat in laudib⁹ sēde feria qō decimit esaias ꝓpheta in ꝑsona totī⁹ ecclie xp̄i Esaie. ¶Ad cui⁹ intelligētiā duo sunt videnda. P̄ro vñ sumpsit causaz Esa. ad cāndum hoc cāticum de modo ꝓphetādi. Sedo videnda est materia de qua est hoc canticum.

A ¶Quātū ad p̄mū est p̄mo notādū: put dictū est in ꝓlogo expositiōis psalteri⁹ tractatu sedo: q̄ inter cetera quattuor fuit necessaria ī oī ꝓphetia. s. visio ⁊ obiectū in q̄ repsentat mysteriū ꝓphetice: ⁊ lumē ꝓphetici ad interpretandā visionem: qz intelligētia opus est in visione. Daniel. xiiij. quarto q̄ mittat a deo ipe ꝓpheta: quia aliter nō diceret ꝓpha nisi haberet istas ḡttuor cōditiōes: p ista ergo quattuor Esaias ondit se eē verū ꝓphetā. Ubi capło. vj. dicit. Uidit dñs sedētem sup soliū excelsū ⁊c. p qō se ostēdit habuisse verā visionē ⁊ verā obiectū. Tertio ostēdit se eē a deo missum cū subdit infra vade ⁊ dic ppło hic Quarto ostēdit se habuisse verū lumē ꝓpheticū supernaturale: cū vnus de seraphin purgauit labia ei⁹ ⁊c. B ¶Sedo est notandū: q̄ deus ad duplicē finē mittebat ꝓphetas ad illū ppłm. P̄ro et immediate ad annūciandū scelera ⁊ pcā ⁊ punitiōes illi⁹ ppli. vt metu cōminatiōis cōuertērētur ad deū. et ad āmūcādū liberationē si quer terenē vltimat⁹ aūt finis: s̄z ꝓncipalr intentus erat ad p̄nunciādū gñalē redēptionē tot⁹ gñis hūani futurā p adnētū xp̄i. et ideo ꝓpha duplex lumē ꝓpheticū p̄nūciebat in spū futurā redēptionē ⁊ liberationē gñis hūani p liberationē ⁊ pcalē illi⁹ ppli. put ipūssanet⁹ inspirabat mētē ꝓpheteē etiā put de⁹ loq̄bat ipsi ꝓphete do ctrinaliter. vt p̄z in textu ⁊ scriptura ꝓpha. et sic Esaias triplr p̄uidit futura mysteria de xp̄o et eccla p̄ro p imaginariā visionē. ⁊ sic vidit oīm sedētē. Sedo p gesta cōtigētia illo ppło. Et sic p̄uidit expolationē iferni p expoliationē hūana rie vt patebit. Tertio p̄uidit futura mysteria p familiarē doctrinā ⁊ locutionē dei ⁊ angeloꝝ vt patebit. vij. ca. ¶ Tertio ē notādū fm̄ Augu. ꝓtra aduersariū legis ⁊ ꝓphetaꝝ: q̄ qz mysteriū incarnatiōis ⁊ nre redēptiōis ⁊ glorificatiōis fuit maximū: ineffabile ⁊ incōprehēsibile. Jō oportuit q̄ multis figur⁹ ⁊ mysteriis ⁊ exēplis ⁊ modis: ⁊ p multos ꝓphetas p̄dicaret ⁊ pnostificaret. vt redderet ꝓbabile ⁊ credibile apud mūdū. ⁊ iō Esaias q̄ inf ceteros ꝓphetas potī⁹ voluit euāgelicā hist̄oriā de xp̄o q̄ ꝓphetiā: nō vna sola reuelatione ⁊ visione: s̄z ꝑ pluriū⁹ visionū⁹ ⁊ exemplis p̄uidit ⁊ p̄dixit mysteriū incarnatiōis xp̄i ⁊ nre redēptiōis: cui⁹ visio ⁊ ꝓphetia semp ꝓcessit de imperfecto ad magis pfectū ⁊ de min⁹ clare ad magis clarū. Sed qz lumen ꝓpheticū ipsi augebat⁹ in visionib⁹ ⁊ renelationib⁹. Unde fm̄ communē opinionē p̄mavisio ⁊ reuelatio fuit in p̄ncipio sue legatiōis Esaie. vj. q̄ visione in signaria vidit oīm sedētē sup̄ soliū excelsū ⁊ eleuatū ⁊ plena erat dom⁹ a maiestate ei⁹: ⁊ ca. i. fimbrie et vestimēta que sub ipo erāt replebāt tēplū. Et duo seraphin stabāt sup illud tēplū et clamabāt sctūs. sanctus. sanctus oīs deus sabaoth. plena est ois terra gl̄ia eius ⁊c. per qō mysteriū p̄uidit Esaias i lumine ꝓphetico totū mysteriū trinitatis ꝑsonaꝝ i vna substātia: ⁊ essentia. Nam p oīs sedētē p̄uidit ꝑsonā pris: ⁊ p duo seraphin intellexit filiū: ⁊ spm̄ scm̄: ⁊ p tēplū intellexit hūanitatē xp̄i quā ipū assumpsit ꝑsonaliter: p hoc q̄ dix. cter sctus intellexit tres ꝑsonas diuinas: ⁊ p hoc q̄ dixit oīs deus exercituū intellexit: q̄ ille tres persone sunt vnus de⁹ et oīs substātialiter. Et p hoc q̄ vnus de seraphin volauit et mundauit labia Esaie: intellexit q̄ sēda persona trinitatis debebat i hūc mūdū volare p incarnationē ⁊ pctm̄ totī⁹ mūdi purgare. et p hoc q̄ dñs dixit: excieca cor ppli hui⁹ ⁊c. P̄redixit quālr ppłus iudaicus erat occecād⁹ i sua obstinatiōe et malicia ne posset apprehēdere nec credere mysteriū incarnationis ⁊ nre redēptiōis: ⁊ quō debebat xp̄s repudiare ⁊ crucifigere: s̄z p b̄ qō subdit adhuc decimatio ⁊c. p̄uidit quālr vna pars minor illius ppli erat xp̄m receptura et secutura. s̄z ista visio fuit ipsi Esaie aliqualr obscura: s̄z postea de⁹ renelauit xp̄i esaie mysteriū incarnatiōis magis clare et distincte Jn ca. sequēti. Ubi cū achaz rex iere rasim regē syrie ⁊ facee filiū romolie regē samarie venientes ꝓtra hierz s̄ iudeā de⁹ misit esaiā ad achaz dicēs ne timeret illos duos reges: imo q̄ liberaret

Nota Esaie co gitatiōes

Universidad de D
Bibliot

ab eis. Sed cū achā nō crederet. dixit Esaias ex pte dei. O achā pete signū a dño deo tuo l profundum inferni sive in excelsum supra. Cui dt achā nō petā t nō tentabo dñm. Tūc dixit deus p esaiā Audite ergo dom⁹ dd. Ecce virgo cōcipiet t pariet filiū t vocabit nomē ei⁹ emanuel ꝛc. q. d. tu non vis credere p dē⁹ absq; aliq; auxilio hūano te pōt liberare de manu istor⁹ duor⁹ regum: nec vis petere signū sed ego volo pbare p dē⁹ faciet maius op⁹ p istud t maius signū p istud: quod erit signū in celo t in terra t in inferno. Nā quedam virgo de domo dauid cōcipiet et pariet filiū: t vocabitur emanuel qđ interptat nobiscuz de⁹. i. h erit de⁹ t hō. s. de⁹ inctus nobiscū assumens nr̄am hūanitatē. et iste liberabit gen⁹ humanū t expoliabit infernuz. et sic faciet signū in infernū t ascēdet triūphator cū illa pda i celū: t sic faciet signū i celo. ecce q̄ quō tā fuit revelatū misteriū incarnatiōis esaie magis clare t distincte. Itē ca. viij. fuit ipi revelatū hoc mysteriū incarnatiōis magis clare t distincte: cū dicit de⁹ esaie. Sume tibi librū grandē: t scribe i eo stilo bois velociter spolia detrahe cito pdicare t accessi ad pphetissaz: t cōcepit t pepit filiū. t dixit dñs ad me voca nomē ei⁹: accelera: spolia detrahe. Festina pdari. Q: ante q̄ puer sciat vocare patrem suū t matrē suā auferet fortitudo damasci ꝛc. q. d. de⁹. ego accessi ad pphetissam. s. virginē mariā virtute spūssancti illustrando t obūbrādo et ex puris sanguinib⁹ corp⁹ pueri xpi disponendo q̄ dē virgo cōcepit sola vtute spūssti et peperit filiū: t vocabit velociter accelera spolia detrahe cito pdare: q: celeriter. t instāti formabit vterο ygineo t spoliabit ifernū t detrahet pdā antiquā t dedicet i celū: qđ dē misteriū erit figuratū p expoliationē damasci t samarie. Q: sicut post modicū tps rex assyrior⁹ expoliauit damasci t samariā: ita tpe statuto a deo incarnabit verbū eternū: t expoliabit ifernū: psternet ola ydola mūdi: ecce quō ergo p expoliationē damasci t samarie puldit esaias expoliationem inferni ꝛc. Quarto adit magis clare t distincte fuit revelatus esaie mysteriū incarnationis t regni xpi. Nā ca. ix. ait Pulo tpe alleviata ē terra zabulō t terra neptalis ꝛc. t in illa parvul⁹ enī nat⁹ ē nobis t filius dat⁹ ē nobis: t fact⁹ ē pncipat⁹ sup hūerū ei⁹. et vocabit nomē ei⁹ admirabilis cōsiliarius de⁹ fortis: pr futuri scli pnceps pacis mltiplicabit ei⁹ imperiū t pacis nō erit finis. Sup soliū dd t regnū ei⁹ ꝛc. Ecce quō tā magis explicauit p̄ona t regnū xpi futuri. Quito tantā mlto clarius explicat gnationē xpi p carnē t sapientiā t pdicationē: t dationē legis euāgelice t miracula: t mortē t sepulturā t resurrectionez xpi gloſaz t vocationē t cōgregationē olim fidelium t gētiliū in vnā fidē vt p̄z p totū. xi. capl̄z vbi magis videt texere historiā euāgelicā q̄ pphetiam. Dia ergo habitis dicit de⁹ ipsi esaie q̄ postq̄ oēs iste pphetie t revelationes t visiones fuerint implete t adūctu xpi. Tūc ecclia xpi agēs gras de ol⁹ supradictis. s. de bñficio incarnatiōis t legis datiōis: t nre redēptiōis t resurrectiōis cātabit hoc cāticū euāgeliū. s. Cōfitebor tibi dñe ꝛc.

¶ Ex quibus patz. Primo vī p̄z causam Esaias cātādi hoc cāticū: q: ex revelationib⁹ et pmissionibus ipsi factis de xpo futuro t redēptione tocius gēneris hūani. Secdo ptz q̄ istud cāticū nō solū est pphetic̄ū: sed ēt euāgelic̄ū: eo q̄ de⁹ dicit ipsi Esaie. et dices in illa die. i. in die gre qñ hec fuerit ipleta p aduētū xpi. dices confitebor tibi ꝛc. In q̄ quidē cātico introducit ad loquēdū nō solū Esaias: imo tota eccl̄ia xpi agēs gras deo: eo q̄ ipleuit ola pmissa t revelata esaie a pncipio libri vsq; ab ē. xij. ca. de xpo redēptor: et eccl̄ia redēpta. In quo cantico tria facit. Nā primo agit gras cōfitēdo divinā mīam quā de⁹ ostendit erga gen⁹ hūanū p suā incarnationē t passionē. Secdo cōfitet divinā largitatē enumerādo fructus sui aduē t passiōis. Ubi enumerat bñficia q̄ recepim⁹ i xpi aduētu. Tertio exhortat et excitat specialr hierl̄m ad agēdū gras: eo q̄ i ea xps operat⁹ est misteriū nre redēptiōis t salut⁹. Secda ibi. hauritis aq̄s. tertia ibi. exulta t lauda ꝛc. ¶ Quātum ergo ad pmū dicit esaias i psona eccl̄ie t totius corpis mystici i illa die. s. i tpe gre: qñ ola supra dicta mihi revelata t pmissa fuerint impleta. i. postq̄ illa yga d radice iesse. s. v̄go Maria d gre iesse t dd fuerit egressa: et ipsa v̄go receperit ex ope spūssti. et peperit filiū. s. Iesuz xp̄m vocatū emanuel. s. deū nobis p carnē vnitū. t postq̄ iste parvul⁹ vocat admirabilis de⁹ fortis t princeps pacis fuerit nob dat⁹ t nat⁹. t postq̄ iste flos de radice iesse steterit in cruce i signū olium ipor⁹: t sepulchrū ei⁹ fuerit gloſum p resurrectionē. et postq̄ fuerit impletū misteriū nre redēptiōis t regnatiōis hūane: sicut pmissuz est in isto. xj. ca. t in oīb⁹ precedētibus. Tunc agēdo gras dicit.

Confitebor tibi domine: quoniam iratus es mihi: cōuersus est furor tuus t consolatus es me. Ecce deus salvator meus: fiducialiter agam t non timebo. Quia fortitudo mea t laus mea dominus et factus est mihi in salutem. xij. qui. iij. cestunat t c. nō solū De peni. di. j. serpēs i glo De sacr. di. ij. steratur. xcv. dist. ca. ecce.

¶ Confitebor inquit tibi dñe nō solū cōfessione fidei: qm̄ verificasti t adimpleuisti quod pmisisti et mihi revelasti: sed etiā confitebor tibi p̄fessione laudis pro tantis beneficiis receptis: qm̄ tu in principio irat⁹ es mihi q̄n Adam peccauit: q: tunc a facie tua me ejecisti: et de illa paradiso delitiaz expulisti t ad duplicē mortē destinasti: et sic incidi in latrōes q̄ me bonis gratuitis expoliarūt t in corpe t alia sanciarūt. t granib⁹ vulneribus affecerūt t sic seminiu⁹ relict⁹ in hac lachrymaz valle vltra q̄nq; milia ānor⁹ expectādo medicū iacui infirm⁹ t egrot⁹. Sz iz p tot tpa fuerz mihi irat⁹: tñ nūc converſus est furor tu⁹ in benignitatē t miam: filiū tuū mittēdo medicū mihi expectatū: t pmissuz. t sic cōsolat⁹ es me p ipm. Uñ causa quare cōsolatus es me ista. Nam ecce. i. tā adest iesus xps q̄ est de⁹ salvator me⁹ mihi toties pmissus ad saluādū: q: tō dr iesus. i. salvator: q: saluū faciet pplm suū a petis cor. Unde.

primo. Et ideo deinceps ambulando in lege libertatis t iustificatiōis fiducialr agā opa legis euāgelice: q̄ immediate t p se liberant a pctō et cōferūt gram gratificantē t iustificātē ad vitam eternā. t iō vltra nō timebo diabolū nec mēbra ei⁹. Nā in lege euāgelica sunt tot auxilia t arma p̄tra diabolū ad resistendū t sanādum ex ol pte: q̄ amplius nō timebo ipm. Et sic fiducialr t cū firma spe agā t opabor: q̄ nō timebo penas inferni: nec ppetuā captivitatē. Sz ilico post hāc vitā in vtute sacror⁹ euolabo in vitā eternā. Et sic nō timebo captivitatē diaboli sub q̄ fuit totus gen⁹ hūanū vsq; ad passionē xpi t resurrectionē de q̄ captivitate fm liberat⁹ p ipm xpm. Et bñ dico q̄ fiducialr agā t nō timebo diabolū. Q: ipse dñs iesus xps ē fortitudo t laus mea t fact⁹ ē mihi i salutē. p mortē ac passionē t resurrectionē. Nā p mortē t passionē t resurrectiōez me saluavit per quā passiōez superavit diabolū triūphavit de ipso t liberavit me de ei⁹ pātre expoliādo illū inferni. t sic ipse xps fuit fortitudo mea. t ēt fuit fortitudo mea: q: p ecclastica sacra me fortificavit t armavit ꝺ diabolū. t ideo nō solū xps est fortitudo mea: sz etiā laus mea: q: teneor ipm laudare recq; fact⁹ est mihi in salutē me redimēdo. t nō solū iesus xps est laus mea inq̄tū teneor ipsuz laudare p̄pter bñficia recepta. Sz etiā est laus mea inq̄tum p ipsum sum laudat⁹ t honoratus t beatificatus. Q: nomē xpiani qđ habeo p eū: est nomē dignitatis t laudis t honoris t felicitatis. Et sic ipse ē laus mea t honor me⁹: q: quicqd boni habeo ab ipso habeo. Deinde cū dicit.

Exo. xv. t psal. cvij. t. ciij. t. j. par. xvj. De cōse. di. ij. c. accesserūt. xvj. q. j. recurrimus.

Haurietis aquas in gaudio de fontibus salvatoris: et dicetis in die illa. Cōfitemini dño t invocate nomē eius. Notas facite in pplis adinventiones ei⁹: memētote qm̄ excelsum est nomen eius. Cāte domino quoniam magnifice fecit: annunciate hoc universa terra.

¶ Invitat oēs gētes mūdi ad recipiēdū xp̄m et legē euāgelicā cū fructib⁹ suis. ℟ ¶ Ad cui⁹ itel ligētiā ē notādū q̄ tres sūt gnales fructus legis euangelice. s. gra sanctor⁹ p quā sanamur t reficimur. Et fides articulor⁹ p quā divina mysteria credim⁹ t cognoscim⁹. Et doctrina t observātia p̄ceptor⁹ t p̄silior⁹ p quā simul cū fide articulor⁹ regulamur t iustificamur. Et iō pphā exhortat oēs gētes vt recipiāt illos tres fructus euāgelicos: t p oēs recipiant xp̄m t legē euāgelicā. Et primo exhortat. vt recipiāt gras sanctor⁹. Uñ q: dixit. ꝺ q̄ xps fact⁹ ē nobis in salutē p suā passionē. Sed q: ecclastica sacra suppresserūt vtute t fluxerūt ex passione t ānq; vulnerib⁹ xp̄i: iō subdit. O vos oēs fideles t oēs gētes hauritis. i. haurite t sumite i illa die aq̄s sacrales de fontib⁹. s. de ānq̄ vulnerib⁹ salvatoris: q: ex illis ānq; fontib⁹ t vulnerib⁹ fluent septē eccl̄ie sacramēta a quin q̄ xp̄i vulneribus. Nā exinde primo fluet aqua baptismalis et aqua pnalis: t virtus extreme unctiōis: t vt⁹ vtutes olim sanctor⁹: t ex fontib⁹ hui⁹ salvatoris fluēt oēs aque sapiales. Et iō oēs sitientes venite ad hauriendū istas aquas q̄ sanant ab ol infirmitate: t refrigerāt ab omni calore pctī t reficiūt spūālr̄ eā gram in p̄nti t gliam in futuro. Deinde cū subdit. Et dicetis in illa die ꝛc. Invitat oēs ad recipiendā fidē articulor⁹ euāgelicor⁹. s. vt credāt mysteriū trinitatis t incarnatiōis t predicatiōis t miraculor⁹ opatiōis: t passiōis t resurrectiōis et ascēsionis: t euāgelice publicatiōis ꝛc. Jō dicit. O vos apli t doctores t sacerdotes i illa die dicetis t predicabitis oīb⁹ gentib⁹. Cōfitemini dño iesu xpo t invocate nomē ei⁹ qđ est iesus et colite ip̄m iesum xp̄m tanq̄ verū deū t poiem t salvatorē t messiā in lege pmissum. Et cōfitēdo ip̄m esse nomē dei t ꝺbū incarnatū sicut dictū est psal. viij. Tūc credetis oīb⁹ articulis fidei tā divinitatis q̄ hūanitatis. Nā tota fides nr̄a ē credere iesum esse filiū naturalē dei p̄fis p̄me Job. iij. q: credito hoc articulo credunt ceteri. Deinde cū subdit. Notas facite ꝛc. Exhortat oēs apostolos t predicatores ad predicandum precepta t doctrinā euāgelicā: omnib⁹ pplis t liguis t gentib⁹ exhortat oēs gēteaus recipiāt doctrinā euāgelicā: iō dicit. O vos apli. Notas facite t pdicate in oīb⁹ pplis t gētib⁹ oēs admīrātiones ei⁹. s. ola pfunda mysteria t ola p̄cepta t p̄silia euāgelica. Que pcuncta ex inmēnsa t ineffabili altitudine inmētiōe sciētie t sapie deit dñi nr̄i iesu xp̄i. et notos facite admirabiles modos q̄s divina sapia adinvenit ad saluādū gen⁹ humanū: q: mirabilia remedia adinvenit ad sanandas nr̄as infirmitates p gram sacramētor⁹. et ad supplendū nr̄os defectus per fidē articulor⁹: t ad dirigendā nostrā viam actus nr̄os per doctrinā preceptor⁹ t consilior⁹. t ideo memento te q̄ excelsum est nomē ei⁹ quod est iesus et salvator. Nā si est salvator: t dator salutis: sequitur q̄ ipse est salus t vita integra t eterna: t per oēs ipe est dator vite t esse simpliciter quod solī deo cōvenit: vt pbatū est psal. viij. Ergo sequitur q̄ excelsum est nomē ei⁹: qui tales pfundas inventiones salutis adinvenit: t talia mirabilia ꝓgatus est. et ideo vos oēs pplī t gētes cātate dño iesu xpo gras agentes p tantis bñficiis receptis: t cōfitentes ipsum esse deū t messiam in lege pmissus q̄n magnifice fecit ola ꝓga nre redemptiōis. et magnifica opa fecit: mortuos suscitādo: t infirmos sanando: t ventis t mari imperando t demones de corpibus obsessis abjiciendo: t ola ydola cōterendo: t principē huius mundi foras mittendo: et infernū expoliādo: et de diabolo triūphando. et ideo annunciate ola ista opa magnifica q̄ xps fecit in vniversa terra q. d. predicate euāgeliū omni creature ꝛc. Et sic videt q̄ pphēta p aquas de fontib⁹ salvatoris intelligit gram sanctor⁹ t aquas sacrales. et p invocationē nois iesu xp̄i intelligit fidē olim articulor⁹ t p adinnētiones ei⁹ intelligit doctrinā p̄ceptorum t cōsilior⁹ euāgelicor⁹: t per opa magnifica intelligit ola opa miraculoū xp̄i et etiā ola mysteria nostre redēptiōis. Deinde cū dicit.

Exulta t lauda habitatio Syon: quia magnus in medio tui sanctus Israel. xj. dist. c. nolite.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶Specialr excitat ⁊ exhortat illā hierlm ⁊ syō materialē ad agēdū gras ⁊ laudandū xpm: eo ꝙ in ea fuit ⁊ apparuit pntialiter ⁊ plonalr xps in carne ⁊ in ea opatus est ola supradicta opa nre redēptionis. Nā in hac syon ⁊ hierlm. Primo in tēplo fuit pntar: et predicauit ⁊ miracula fecit et fuit mortu⁹ ⁊ sepult⁹ ⁊ resurrexit ⁊ monte syon eucharistie sacramentū instituit ⁊ sup apl̄os spūsctm misit: ⁊ exinde tota ecclia incepit ⁊ fuit p vniersum orbē diriuata ⁊ diffusa: ⁊ iō tota ecclesia dicit hierlm ⁊ syon. Uñ sicut in illa syon cūc opatus est nram salutē visibiliter apparēs in carne ita nūc in syon spūali toto orbe diffusa semp ⁊ ingiter opatur nram salutē p ecclasticā sacrā q̄ a sua passiōe fluxerūt: ideo dicit ppheta. O tu bitatio syō materialis exulta ⁊ lauda specialr xpm: qr iesus sctus isrl. i. messias ipi israel pmissus est magn⁹. Nā erit magn⁹ in medio tui qr i medio tui appebit i carne ⁊ opabit ola opa nre redēptionis vbi incipiet ⁊ vñ egredief vbis eccla ⁊ diffundef p vniersum orbē. Et etiā o tu syon bitatio spūalis toto orbe diffusa. Exulta ⁊ lauda: qr iesus xps deus ⁊ hō sctus israel bitat in medio tui inuisibilr p gras: ⁊ in medio tui inuisibiliter opat effectū redēptiōis p ecclasticā sacrā. Iō age gras ⁊ lauda deū cū exultatiōe ⁊ leticia.

¶ ¶Ex supradictis ptz ꝙ hoc cāticū potius est euangelicū q̄ pphēticū. Primo: qr de⁹ precepit vt cātarem⁹ hoc cāticū tpe et in die gre post noctē legis repulsam ⁊ post⁹ ola pmissa erāt per xpm impleta. Secdo: qr hoc cāticū est gratr actio p bñficijs hā peractis nre redēptōis. Et iō ingiter ecclia cātat hoc cāticū: qr iugiter cōfitef ea q̄ in hoc cātico cōtinētur sicut iugiter recipit bñficia supradicta p ecclasticā sacrā. Ex quib⁹ etiā ptz ꝙ Esaias duplicē spūm pphetice habuit: qr in duplici lumine ⁊ spū pphetico loquif in hoc cantico sicut in toto residuo sui libri.

Esa.38. Ego dixi in dimidio dierū meorū.

¶Hoc canticū cantatur in laudib⁹ ferie tertie: et scribif Esaie.xxxviij. cui cātico preponif talis titulus. sc⁹ scriptura Ezechie regis iuda: cū egrotasset: cōualuisset de infirmitate sua. ¶Ex quo titulo apparet ꝙ Ezechias cātauit ⁊ fecit hoc cāticū agens gras deo post⁹ cōualuit ⁊ liberauit eū deus de sua infirmitate. A ¶Ad cui⁹ intelligentiā est pmo notādū vt legit. xiij. Regū. xx. ⁊ Esa. xxxviij ꝙ post⁹ Ezechias cū ciuitate hierl̄z fuit liberatus de manu senacherib Regis assyriorū de⁹ misit Esaiā ipsi Ezechie dicēs: dispone domui tue qr moreris ⁊ non viues q̄ forsan accidit vt antumāt iudei ꝓpter ingratitudinē Ezechie: eo ꝙ nō egerat specialēs ⁊ solēnes gras deo ꝓ tanto beneficio receptō: qr cū grandi miraculo liberauerat eū et punierat exercitū regis assyriorum. Quod audiēs Ezechias s. mortē propinquā esse sibi nūciatā: tunc ouertit faciē suā ad parietē et flenit fletu magno orās deū vt auerteret sniam mortis: ⁊ plongaret sibi vitā. Tūc aūt videns de⁹ humiliatē Ezechie mia motus misit ipsi Esaiā dicēs. Audiui orōnē tuā ⁊ vidi lachrymas tuas:

Nota de ecclia.

et ecce sanam te ⁊ adhuc tria sup dies tuos. xv. annos. In cui⁹ signū deus fecit retrodūcere solē p decē lucas: vt apparuit p vmbrā horologij ipsi⁹ Ezechie. Et sic illa dies fuit triplicata fm Dionysiū i septia epla ad Policarpū. Tūc Ezechias videns se sanatū: ⁊ videns iā admirabile signū in celo p retrogradationē solis cecinit hoc canticū agēs deo gras de tam grādi bñficio sanitatis ⁊ plōgatiōis vite sibi collato: ⁊ de tam admirabili signo in celo demōstrato ꝓpter ipm. De q̄ qui dem signo ⁊ retrogradatōe solis sunt varij modi dicēdi ⁊ intelligēdi: in quib⁹ nō est modo immorandū. Sz sequēdo vitatē ike fm Dyonisium in loco prealleg̃to ꝙ sol retrocesserit realr per decē horas a decima horavsq̄ ad primā diei illic sic p. xxx. horas: fuit supra hemisperiū: ⁊ p ꝓsio fuit illa dies artificialis triplicata illo hemispherio fm dionysiū. et ita est dicēdū ꝙ nox fuit etiā triplicata i oppōsito hemispherio: qđ fuit deo possibile ⁊ facile. Nā eadē facultate q̄ intelligēbat ꝑmi mobilis monit primū mobile ab oriēte in occidētē p illas decē horas ꝓpter deū amatū ⁊ desideratū: potuit monere celū primū mobile ab occidēte in oriētē cū oīb⁹ orbib⁹ inferioribus p alias. x. horas: ad mutū ipsi⁹ dei cui desiderat parere illa intelligētia: ⁊ hoc absq̄ liuria nature q̄ tota dependēt a volūtate ipsius dei. Et iō in hoc nullus catholicus ⁊ sane mētis dz dubitare nec querere euasiōes ⁊ vanos modos excusandi miraculū. ¶ ¶Nec sunt ēt audiēdi illi q̄ dicūt ꝙ si celū cessaret moueri p momentū ⁊ horā. Tunc ola ista inferiora cessarent in suis naturalibus opatiōib⁹: hoc enī est manifeste falsū. Nam tpe iosue sol stetit in medio celi p vnā diē. ⁊ tñ exercitus oñi nō cessauit a pugna: imo in illo spacio reges vicit canaan. Nec etiā cessarunt opa nature in ceteris ptib⁹ orbis: qr cū opus nature ꝓncipalr sit opus p se intelligētie. Ideo de⁹ absq̄ motu celoꝝ pōt agere in hec inferiora. Et etiā celi sine motu pñt influere vtutes i ista inferiora a nutu dei ⁊c. Sed qr dictū est in ꝓlogo psal. ꝙ multū est scriptū nec gestū in te. ve. precise gras sit: nisi in⁹ figurabat aut prenosticabat aliq̄ mysteriū de xpo ⁊ eccla. Ideo in expositione hui⁹ cātici principalr sunt querēda mysteria de xpo ⁊ eccla q̄ figurabātur p gesta supradicta: p signū de retrogradatiōe solis q̄ mysteria ꝓncipalr intēdunt in hoc cātico. Nā per gesta cōtingentia in illo pplo ꝓphete prenidebant in spū futura mysteria de xpo ⁊ eccla: vt dictū est in ꝓlogo. ¶Ad cuius intelligentiā est iterū aduertendū ꝙ quinq̄ mysteria precesserūt quib⁹ Ezechias fuit motus ad faciendū hoc canticū. Primū fuit superbia ⁊ ingratitudo Ezechie qr cor ei⁹ fuit elevatū post punitionē ⁊ recessū senacherib: vt ptz. ij. Parali. xxxij. Unde dicūt iudei ꝙ nō egit gras deo tribuens sibi gliam victorie: ⁊ sic de⁹ fuit irat⁹ cōtra Ezechiā ⁊ hierlm: vt ptz ibidē ꝓpter qđ de⁹ misit Esaiam ad annūciandum mortē ipsi Ezechie. In q̄ mysterio vidit Esaias i spū qualr Eldam peccauit p ingratitudinē ⁊ inobedientiā ꝓpter qđ petiū incurrit duplicē mortem. s. corpis ⁊ alie simul cū tota sua posteritate

Sol ⁊c.

Nota.

⁊ incurrit infirmitates ⁊ defect⁹ ⁊ passiones corporis ale sicut ezechias incurrit illā graue infirmitatē scabei ⁊ vlcerum ⁊ immedicabiliū. Et sic patz ꝙ grauitas infirmitatis ꝓminatio mortis ezechie facta ꝓpter petiū supbie ingratitudinis erat figura corruptionis sentētie mortis date i adā. ¶Scdm mysteriū fuit penitētie ezechie quā fecit videns se vlceratū: ⁊ sibi mortē denūciatā: p qđ fuidit esaias i spū penitētiā ppli dei ab adā vsq̄ ad xpm: qui cōtinue erat in ingi penitētia plāgēdo peccata ⁊ expectādo messiā: et vēiret ad liberādū ipsum: vt ptz p totus discursum ve. tedeum. Unde adā primus hō fuit prim⁹ qui incepit age re penitētiā: vt ptz Sap. x. Ubi dr ꝙ hec sapiētia illū qui primus fact⁹ est hō pater orbis terraꝝ custodiuit ⁊ eduxit a delicto suo. et sic successiue oēs fideles fuerunt i cōtinua pnia vsq̄ ad xpm placādo deum p oblatiōes ⁊ sacrificia ⁊ ieiunia ⁊ elemosynas. Tertium mysteriū fuit: qr de⁹ misit Esaiā ad sanandū et instruendū Ezechiā: per qđ fuit figuratū ⁊ prenūcidit esaias totum mysteriū incarnationis ⁊ predicatiōis xpi nre redemptionis. Nā esaias interpratr salutario dñi: ⁊ ezechias interpretatr auxiliarus a dño: ⁊ sic Esaias gerebat typū iesu salvatoris: ⁊ Ezechias typū ecclie auxiliate a deo: sic prenūcidit esaias q̄tr iesus xps erat mittēd⁹ a deo patre ad annūciādā vitā et salutem mūdo ⁊ ad sanādū gen⁹ humanū ab iniquitate: ⁊ morte ꝓpetrata in adam. ¶ ¶Quartum mysteriū fuit: qr in signū fidei deus fecit solē retrocedere p decē linea ⁊ horas ab occidente vsq̄ ortum. Et postea redegit cursum sunm vsq̄ ad occasum: ex quo ptz ꝙ sol ter pertransiuit lineā meridiāl illa die ⁊ fuit super illō hemispherium et orizontem per. xxxij. horas ⁊ vltra. Nā eundo et redeundo vsq̄ ad decimam horam fluxerunt xxx. hore sed postea' perfecit cursum suum vsq̄ ad occasum p duas horas et vltra fm ꝙ sol erat citra equinoctialem: ⁊ sic fuit illa dies triplicata fm Dionisiū p qđ fuidit Esaias qualiter verbū eternū sol iusticie debebat retrocedere a celo in terrā p incarnationē q̄ quidē missio filij dei metaphorice pōt dici retrocessio. Nam ille qui erat ab eterno in sinu dei patris de⁹ imortalis fact⁹ est hō mortalis. Uñ cū in forma dei esset seipsum exinaniuit formā fui accipiēs ⁊ habitu inuētus vt hō: ad Phil. ij. Et ideo sicut sol in cēlo ⁊ redeundo stetit. xxij. horis ⁊ modicū vltra. Ita xps a celo retrocessit i mūdū p incarnationē: ⁊ stetit i hoc mūdo triginta duob⁹ vel trib⁹ annis cū dimidio ⁊ postea reuersus ē ad patrē in die ascensionis: sz in fine mūdi reuertet cū potestate magna ⁊ maiestate ad iudicandū oēs. ¶ ¶Et sic ptz ꝙ illa retrogradatio solis vere fuit figura aduentus xpi. Et ꝙ hoc pz' cē falsū ⁊ temerariā positionē quorūdā dicentiū ꝙ illa retrocessio solis non fuit realis: sz solū in apparētia radioꝝ solariū in horologio: dicunt enim ꝙ realis retrocessio est mai⁹ miraculus q̄ resurrectio mortuoꝝ ⁊ q̄ qđlibet aliud miraculū factus i nouo te. sz sanatio ezechie nō indigebat tāto miraculo. Et ideo dicūt ꝙ solū fuit apparentia radioꝝ solarium in horologio. Sz tale Theophitus nō considerabat

retrogradatio solis fuit figura adue. xpi.

mysteriuz incarnationis ⁊ aduētus xpi cui⁹ illa retrogradatio solis fuit signū ⁊ figura qđ mysteriuz est ita ineffabile ⁊ incōprehēsibile: ꝙ adhuc erat dignum maiori signo figuratiuo q̄ erat retrocessio totī⁹ machine mūdi. Iteꝝ tale signū nō factuz est ꝓpter sanationē ezechie: sed ꝓpter sanationē ⁊ redēptionem totius generis humani quod est maximum mysteriuz post incarnationē. Et ideo erat digna tali signo figuratiuo. et ideo sic semp est multo ⁊ sine ꝓportione magz dignū figuratū q̄ figura: ⁊ signatuz q̄ signū. Iteꝝ illa retrogradatio fuit vere realis in celo ⁊ nō i sola apparētia in horologio: pz qr illud portētū non solum visum fuit in hierlm: sed etiam in caldea: qr rex babylonis misit nūcios ad ezechiā cū munerib⁹: vt interrogarēt ipsum de portento viso i celo vt pz. ij. Paraly. xxxij. ⁊ Esa. xxxix. ¶Quintū mysteriuz fuit: qr Esaias fecit cataplasma de massa ficoꝝ: ⁊ apposuit vlceri ⁊ vulneri⁹ ⁊ illo fuit sanat⁹ Ezechias: ꝓ qđ ꝓuidit Esaias cataplasma ⁊ medelē sacramētoꝝ ecclasticoꝝ trahētiū frutē ab arbore ⁊ ficulnea crucis xpi: quo cataplasmate continue sanantur vulnera petōrū. Prenūdēs q̄ ezechias ola supradicta ꝓ doctrinā ⁊ reuelationē Esaie q̄ ipm informabat de mysteriis futur⁹ xpi ⁊ eccle. fecit hoc cāticuz agēs gratias de sanitate sibi collata: sz principalr agit gras de salute ⁊ gnali redēptione, totī⁹ gnis hūani: ⁊ de mysterio incarnatiōis qđ ꝓuidit in mysterio p suā sanationē ⁊ liberationē ⁊ in mysteriis quinq̄ supradicti. et ideo Ezechias cānat hoc canticū. Primo i ꝑsona totius corporis mystici inquātū hō mysticus fuit sanat⁹ ⁊ liberat⁹ p xpm ab infirmitate ⁊ morte peccati. et isto scdo mō eccla cānat hoc canticū in laudibus ferie tertie. et ideo ꝓ vtroq̄ est exponēdū cāticū illud. ℞ ¶Est tñ iteꝝ notādū ꝙ Ezechias floruit ⁊ maxime fuit solicitus in duob⁹. Primo floruit i sctitate post dauid ⁊c. qr fuit valde sollicit⁹ circa cultū diuinū immo cū tam cult⁹ diuin⁹ esset turbat⁹ ⁊ dissipatus p Achā patrē suū ⁊ multos reges ꝓcedētes sol⁹ ezechias i ꝓncipio sui regni restauravit ⁊ ampliauit diuinū cultū ⁊ reordinauit cātores ⁊ sacerdotes ⁊ leuitas in ordinibus suis sic⁹ dispositerat dō i ꝓncipio. vt. ꝓz. ij. Paraly. xxix Iteꝝ fecit celebrari phase ⁊ alia festa que diu retro fuerat omissa: vt pz psal. cxxx. Secdo fuit sollicit⁹ circa studiū legis ⁊ ꝓpheraꝝ immo restauravit multas scripturas hincinde dispersas et cōgregauit i vnū ⁊ maxime congregauit gtē ꝓuerbioꝝ salomonis q̄ erāt dispersa i cedulis et membranis: ⁊ cōscripsit cū ꝓma et scda ꝓte libri ꝓuerbioꝝ salomonis: ⁊ ē tota illa pars ⁊. xxx. capl̄o. vsq̄ in fine libri Uñ illud xxvij. capl̄m incipit sic ille ꝙ parabole salomōis: que trāstulerūt viri Ezechie regis iuda et sic totū residuū libri ꝓuerbioꝝ vsq̄ I finē dñr additiōes ezechie. ex q̄ ptz ꝙ Ezechias habebat doctores ⁊ magistros in lege ⁊ ꝓpheris q̄ tpm docebat. et tō dictū multi ꝙ ezechias i hac ꝓte habuit spūm ꝓpheticū. et si nō habuit lumē ⁊ spūm ꝓpheticū de sertō ad min⁹ potuit doceri per supradictos magistros. et maxime ꝑ

Figura sacramē torum.

Ezechie commendatio.

Universidad de Barcelona Biblioteca

esaiā: z sic potuit prenidere futura mysteria de xpo z ecclia figurata p supradicta mysteria: z sic potuit ppheticē cōponere istū cāticum. Itē ipe sciebat ex sacra scriptura z pmissiōe facta ipi dō fi. Regū. vij. Ex interpretatione psal. q̄s ipi iterpbabat esaias z alij mgri: q̄r messias in lege promissus erat nascitur? ex carnē de gñe dō p salomonē z successores suos. Et iō ezechias letabat z gaudebat q̄ mūdi redēptor erat vēturꝰ de sua pgenie. Et sic expectabat ipm: sed cuꝫ vidit sibi mortē ppinquā sibi pnunciatā p esaiā: videbat se finc filio z gñatiōe moriturū. Tūc pdidit totā spē futuri redēptoris: imo putabat vniuersalē redēptionē eē impeditā et cassā postq̄ null? maneat successor de gñe dō p salomonē z ipꝫ ezechiā cui facta erat pmissio. Ex post q̄ fuit snia mortis mutata. i. vita supra naturā restituta z spaciū. xv. annoꝝ ipi additū in q̄ poterat plē gñare: tunc recupata spe agēs gras fecit hoc cāticū. In q̄ tria facit. Nā prio explicat dāna q̄ futura erāt sibi et toti generi hūano si ezechias fuisset tūc mortuꝰ sine liberis. Scdo explicat miseriā in qua erat totū gen? hūanū expectādo messiam. Tertio petit xpꝫ accelerare suū aduētū ad saluādū pplꝫ. Secūda ibi. Sperabā vsq̄ ad mane. Tertia: ibi sicut leo.

Materia psalmi.

¶ Quantū ad pmū ē aduertēdū q̄ q̄nq̄ dānaliquebāt si tūc fuisset mortuꝰ ezechias. Prio quia moriebāt inuenis in medio spacij vite hūane. s. in. xxxix. āno cū potuisset viuere vsq̄ ad. lxxviij. ex vsum cōem. Scdo q̄ ibat ad ifernū sine ad limbū inferni vbi non poterat videre deū hoies habitatores hui? mūdi: z sic pdebat regnū z ciuitatē quā decorauerat z psauerat. Tertio: q: putabat nūq̄ exinferno se fore exiturꝰ. nec deū in gl'ia visurꝰ. Quarto: q: moriet sine ple z ita regnū suū erat ab extraneis possidēdū post tot labores q̄t fuerat passus i obsidiōe senacherib. Quito seq̄bat impedimētū totiꝰ hūane redēptionis. Nā totꝰ ille pplꝰ expectabat redēptorē messiā de gñe dō p salomonē z Ezechiā: in q̄ deficiebat tota gñatio dō si ezechias fuisset tunc mortuus sine liberis. Et p nūs nec ezechias nec aliquis alꝰ potuisset videre deū p essentiā in terra viuentiū: q: solus xpꝰ erat sctōs patres de limbo z totū mundum de captiuitate pctī liberaturꝰ. Ista ergo quinq̄ dānationes ezechias dicit in principio sui cāticī. Postq̄ ego audiui mortē mihi nūciatā p esaiaꝫ. Tunc videns ista quinq̄ dāna mihi imminere.

Esaie. xxxviij. xiij. q. ij. i eccliastico.

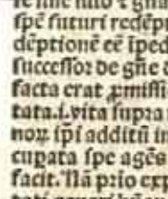

In autē de monachis. ꝫ. porro. Job. iiij.

Go dixi i diminutio dierum meoꝝ: vadā ad portas inferi. Quesiui residuum āno: meoꝝ dixi nō videbo dūm deum in terra viuentium. Nō aspiciā hoiem vltra et habitatorem quietis Generatio mea ablata est z cōuoluta est a me quasi tabernaculum pastorum. Precisa est velut a texente vita mea dum adhuc ordirer succidit me. De mane vsq̄ ad vesperam: finies me.

¶ Dixi. Ego inuenis i dimidio dierū eoꝝ scꝫ in. xxxix. anno que est medietas vite naturalis. vadā ad portas inferi. s. ad limbū patruꝫ qui est in porta iferi: eo q̄ est prim? circulus inferni quasi dicat intēpestiuaꝫ putauī mihi euenire mortē z ire ad locū vbi deus nō videtur: que sunt residuū annoꝝ meoꝝ: q: adhuc restabāt mihi. xl. anni vite sm cōmunē vsum nature. Et ideo dixi in me ipso: non videbo deuꝫ meum in terra viuentiū? Et legitur interrogatiue: et indignatiue: quasi dicat i tanta iuuentute vadam ad portas inferi moriendo et nō videbo dūm deū meum in terra viuentium? sed ero priuatus diuina visiōe z nūq̄ exibo ex inferno z null? saluator me exinde liberabit: quasi dicat ad pessimū infortuniū hoc sm puto mihi. Itē aliud malū ꝓspicio mihi euenire nā si nūc morior: non aspiciam hominē vltra nec habitatorē quietis: quasi dicat. ego expectabaꝫ viuere i quiete z pace: postq̄ de? liberauerat me de manu senacherib z exercitus ei?. Et nūc morte puentus nō videbo pacem z quietem mei regni z ciuitatis: sꝫ alꝰ extraneus possidebit eam in quiete et pace. et pōt totum hoc legi interrogatiue vt supra. Deinde explicat z assignat dānū generale. s. impedimētum humane redēptionis si tūc fuisset mortuꝰ sine liberis q̄ ds messias in lege promissus erat descensurus: ideo dicit: bene habeo causam indignationis z doloris: nā generatio z ples ablata ē a me morte intempestiua puenierē. Et gñatio mea cōuoluta ē a me quasi tabernacula pastoꝝ: nā sicut pastores cōuoluūt z ligant z applicant sua tabernacula postq̄ ones consummarunt herbā vni? mōtis z oportet eos mutare locū: ita tota mea gñatio est cōsummata z cōuoluta i me: z sic oportet me exire ab hoc mūdo z mutare locū ad portas inferi postq̄ nō restant mihi amplius dies vite mee quia omnes dies vite mee sunt depasti z cōsūmati: cōuoluti ꝛc. quia deficiet i me ꝓgenies regum z per consequens nō est amplius expectādus messias redēptor mundi qui liberet me: et oēs sanctos fideles qui hucusq̄ ipsum expectarunt in limbo: et per consequens nec ipsi videbim? dūm in terra viuentium et beatorum: sed semp erimus i hac terra z loco mortuoꝝ z per consequens tota humana redemptio erit impedita si moriar sine liberis z sine generatione in tanta iuuentute z in medio dierum: nam in medio dieruꝫ z iuuentutis precisa est vita mea velut tela precidit̄ a texente anteqū perficiatur: immo ipse deus succidit me et vitā meā dum adhuc ordirer id est dum essemus fieri z in futuro. ¶ Et loquitur modo poetico nam fingunt poete q̄ tres parce filant z texunt vitam z durationem hominis. et hoc dicunt per quādam similitudinē naꝫ in veritate: sol z ceteri celi mēsurāt vitā z durationē holꝫ z rerū viuentiū ꝑ suos circulos: vt ait Arist. ij. de gñatōe. z hoc facit sm diuinā ordinationē. et iō dicit Ezechias q̄ sicut textor: q̄nq̄ succidit telā i medio antq̄ perficiat tramā staminis: ita de? vt celū tanq̄ instrumētū succidit vitā meā i medio sui spacij z sui cursus. z iō indignat? de tali infortunio z euētu infelici subdit. O dñe de mane vsq̄ ad vesperam finies me: et consummabis vitam meam et non dabis mihi vltra spacium vite.

xiij. q. vlt. q̄ prepositerum.

Sperabam vsq̄ ad mane.

xiij. q. ij. c. in eccliastico.

Quasi leo sic contriuit oīa ossa mea.

De mane vsq̄ ad vesperam finies me.

Sicut pullus hirūdinis sic clamabo: meditabor vt columba.

xxj. q. vlt. c. vlti. Dist. lvj. nasci. De pe. d. j. ꝫ. j.

Attenuati sunt oculi mei: suspicientes in excelsum.

Dñe vim patior: responde pro me.

Quid dicam: aut quid respondebit mihi cum ipse fecerit.

Recogitabo tibi omnes annos meos: in amaritudine anime mee.

¶ Ego spabam vitā vsq̄ ad mane futurū. Et tu vis me finire i hac die ō isto mane vsq̄ ad vesperā hui? dici: q: ista infirmitas ꝺtriuit oīa ossa mea quasi leo: nā sicut leo ꝺterit oīa ossa alicuiꝰ ouis vel alteri? aliꝰ: ita ista egritudo contriuit oīa ossa mea. et iō amaricat? z indignat? iterū subdit. O dñe de mane vsq̄ ad vesperā. i. vna die finies me? ¶ ¶ Ds est aduertēdū q̄ q̄n dicit expectabā vsq̄ ad mane ly mane pōt intelligi pro tpe gre z aduēt? xpi: q̄ sp appellat mane respectu tpis legis ve. vt patuit in expositōe psal. in pleriscꝫ locis. et tūc est sensus. Ego sperabā iesum saluatorē meū vsq̄ ad mane. i. vsq̄ ad tēpus gre: ꝫ ista infirmitas q̄si leo ꝺtriuit oīa ossa mea vñ pdidi totā spem salutiōis z redēptiōis mee per causas sā dictas: q: sm relationē z annūciationē mihi factā p Esaiam dicētē: cras morieris z nō vines: in hac die de mane vsq̄ ad vesperā finies me. Et sic nō me oportet expectare aliud mane tpis nec gre: q: sicut deficit mihi tps vite: ita deficit mihi tps gre z salutis: postq̄ morior sine gñatione p quā spabā saluari. Et tunc in ly spabam vsq̄ ad mane pōt incipere seōa pars in qua p dolorē mortis sue explicat miseriā z dolorē in q̄ erat gen? hūanū expectādo xpm. Ideo subdit. Ego clamabo expectādo iesuꝫ saluatorē meū sicut pull? hirundinis clamat vt veniat mater ad parcendū ipm in nido: sic ego clamo z clamabo assidue in limbo: in hoc mūdo vsq̄ quo veniat saluator meꝰ? Itē sp meditabor cū gemitu: sicut gemit columba expectādo masculū z cōsortē suū sine maritū. z iō oculi mei. s. mētis et corpis sunt attenuati: lassati z fessi expectādo q̄n veniat saluator meꝰ? q̄ me ds liberare de oīi miseria corpis z aīe. Isti mei inquā ocli sūt attenuati et fessi suspicientes in celū excelsuꝫ vsus dñꝫ meū vt mittat filiū suū in carnē ad saluādū me: q: ꝺtinue clamādo z gemēdo dico ipi. O dñe vim z dolorē z miseriā patior in corpe q̄tū ad infirmitates z defect? penales: z in aīa quo ad pctā: q̄ oīa mala eueniūt mihi p pctā primoꝝ parentū. Iō tu dñe ride p me: q: nō habeo excusatiōnē sed q̄d dicā ego lutū ℈ figulū z creatura ℈ creatoꝛ: aut q̄d mihi rūdebit de? cū ipe fecerit z plasmauerit me. z iō sicut fecit me ita ad libitū pōt me destruere vel nō mihi subuenire. Nec hoc facit mihi iniuriā si retraxit manū q̄m vult. alia ut trāslatio hꝫ q̄d rūdebit mihi cū ipse fecerim cuꝫ ego ipse fecerī pctā. iō non pōt rūdere nisi ego sim culpa z sum causa mei pctī: z nō ipe. ideo subdit. Recogitabo tibi: in tali meditatione et clamore oēs annos z dies meos i amaritudine aīe mee: q: semp fui pnus ad peccādum cadendo de vno vitio z pctō in aliud: q: nil inueniō meū nisi pctā z defectū. Nam si quid boni feci: nō feci ex me: sed ex gra tua. Et ideo si pro postq̄.

xxij. di. c. de cōstantinopolitana. De pe. d. iij. ꝫ. q̄ꝫ. De pe. d. j. ꝫ. itē si. xiij. q. ij. epūs. xxxviij. d. sedulo. viij. q. j. olim.

Dñe si sic viuit: z in talib? vita spūs mei. Corripies me z vuificabis me: et ecce in pace amaritudo mea amarissima. Tu aūt eruisti aiam meā: vt non periret: proiecisti postq̄ oīa peccata mea.

Q: nō infernus cōfitebit tibi: neq̄ mors laudabit te: non expectabunt qui descendunt in lacum veritatem tuam.

Viuens viuens ipse confitebitur tibi: sicut z ego hodie.

Pater filiꝰ notam faciet veritatē tuā.

Dñe saluū me fac: z psalmos nros cantabim? cūctis diebꝰ vite nre in domo dñi.

¶ Hec ē tertia ps hui? cātici in q̄ Ezechias inocat xpm saluatorē vt veniat ad liberandū gen? hūanū z sanādū ipm ab oi infirmitate z miseria corpis: ale, put ꝓuiderat i spū z suā sanatiōnē z liberatōes a morte corpali. Iō dicit. O dñe si. p q: sic viuit in hoc mūdo. i. q: talis z miſabilis z corrupta z fragilis ē vita hois i hoc mūdo: z in talib? miseriis z infirmitatib? z defectib? vere sak vita spūs mei pp pctā pmoꝝ parentū: z ppē pctā ꝓpria vniuscuiusq̄. iō tu dñe corripies me Et ponit futurū p imperatiuo vel optatiuo: eo q̄ hebrei nō habēt optatiuū: vt frequēter dictū ē. q. d. tu dñe iesu xpe veni in carnē: z corripe me si ue corripies me p legē euāgelicā: q̄ phibet oīne pctā z vitiū: z iubet vtutē z docet declinare ab oīi malo: facere oē bonū. Et sic p talia pcepta euāgelica corripies me. et vuificabis me a morte pctī p ecclīastica sacra. puta p baptismū vuificabis me ab originali: z p pniam ab actuali et veniali z p cōfirmationē me fortificabis in donis spūsancti z p eucharistiā me reficies i bonis spūalib? ꝛc. q: ecce in pace amaritudo mea amarissima. ¶ Ad cuius intellectū est aduertendū q̄ vita hois ly vita hois videatur q̄nq̄ ꝓcedere cū quiete z pace tū semp est miseria z amarissima rōne corporis z aīe. Et primo rōne corpis. Nam vita humana est periculosa z variabilis q̄ semp est homo in cōtinuo timore ne ꝓsperitas mutetur in aduersitatē: aut ꝓpter amissionē bonoꝝ: aut dignitatem: vt ptꝫ de Priamo rege troianoꝝ z de Creso rege lidoꝝ: aut ꝓpter graues infirmitates z amissionem bonoꝝ et filioꝝ: vt ptꝫ de Job et Thobia. Et sic talis cōtinuus timor futuroꝝ infortuniorꝝ nullū holem finit esse felicē in hac vita. Et ly per aliquod paruū tps videat aliquis in ꝓsperitate: tū ꝓ maiori parte tpis ē in miſia.

miseria.

Universidad de Bibliote

et aduersitate: ꝑpter supradicta maxime in senectute cui accidūt multe passiões ⁊ infirmitates. Ut Seneca in tbiest. Dolor ⁊ voluptas inuicē cedant; breuior voluptas: quē dies vidit ve nies fugibum hīc dies vidit fugies iacētē ⁊c. Ex quo patz ꝙ rone corpis ⁊ vite talis semp vita hūana est amarissima. Jta tā est magis amarissima rone ale. Nam ꝙtum maiores sunt boles et in altiozi gradu ⁊ dignitate sunt cōstituti tā secularēs ꝙ ecclīastici; tāto sunt maiorē rōnē reddituri: vt inquit ☞Greg. Et ideo cōtinua cogitatio de reddenda rone post hanc vitā ⁊ in futuro indicio non sinit eos esse felices; sed semp vita eoz est amarissima ꝯ videantur viuere in pace quiete ⁊ ꝓsperitate. Item boles hui⁹ mūdi non percipiunt infelicitatē anime dū viuunt in hac vita: eo ꝙ peccata nō inserūt eis dolorem sensibilē: tñ vita eoz est amarissima: qz cumulant et thesaurisant sibi dolorē ⁊ penā ꝓpetuā in futu ro nisi agāt pniam dū viunt: ⁊ vita eoz semp est amarissima. Jō ait Ezechias. O dñe veni in carnē ⁊ corripies ⁊ viuificab⁹ me: qz vita mea ⁊ amaritudo mea semp est amarissima: dū viuo in hoc mūdo p rōnes iam dictas. ꝯ apud alios videar viuere in pace ⁊ quiete. ⁊ ideo subdit. Tu autem eruisti ⁊ ponit preteritū ꝓ futuro sine ꝓ impatuo quasi dicat. sic tu dñe eruisti alaz meā me de morte liberādo: vt nō periret ala mea ⁊ ꝓiecisti post tergū oīa petā mea: p qō mysteriū ego preuidi in spū futurā redemptionē ⁊ liberationem generis hūani. Jdeo tu dñe iesu xpe: veni in carnem ⁊ cōple et verifica hāc figurā ⁊ renelationē et crue alaz meā de porta inferi ⁊ a morte ꝓpetua vt nō pereat eternaliter. Et ꝓhce post tergum tuū oīa petā mea ne amplius reminiscaris delictorum meoz; sed solne ꝓ me in ligno crucis sicut ꝓmisisti pati ꝓ oībus nobis. Et nō ꝓmittas fideles ve. tes. manere in limbo inferni: nec ꝓmittas viuentes amplius ꝓmanere in infidelitate: ⁊ descēdere in infernū: sed da eis legē gre et viuifica eos p ecclesiastica sacramēta ne descēdant in infernū: ꝯ deducoēs in regnū celeste vbi laudēt te ꝙ secula seculoz: qz infernus nō cōfitebit tibi neq; mors laudabit te. i. mortui q̄ sunt in inferno ad ꝓpetuā penā destinati nō confitebunt tibi cōfessiōe fidei nec laudis: nec ꝓfessiōe petōrū: qz ibi nō est loc⁹ pnie. et sic q̄ descēdit in lacū inferni. nūq; expectabūt vitatē tuā. i. redēptoēz et salutē quā ꝓmisisti: qz in eis nō verificab⁹ talis ꝓmissio ⁊ redemptio: qz in inferno nulla est redemptio. et ideo veni in carnē ante q̄ ppl's gentilis moriat in infidelitate sua vt possit cōfiteri fidem tuā ⁊ confiteri petā sua ⁊ agere pniam et exinde possit cōfiteri ⁊ re laudare ⁊ colere tanq̄ deū ⁊ messiam ⁊ viuere in lege gre. qz ipse viues. i. dū viuit in hac vita: viuens per gram confitebit tibi confessione fidei ⁊ laudis ⁊ confessione pnie: sicut ego hodie dū viuo in hac vita confiteboz tibi. Jta oīs viues confitebit tibi. ℭ ℭEx dīs vtiuat duplici vita. hoc ꝯ ꝙ ad hoc ꝙ cōfessio alicuius sit valida ⁊ accepta apud deū oportet ꝙ viuat duplici vita. Nam primo oportet ꝙ viuat vita naturali ⁊ tēporali. Nam post hanc vitā nō est tempus fidei: nec pnie sed punitiōis aut diuine vltionis. Et ideo oportet ꝙ quis confiteat xp̄m ꝙ fidem in hac vita: et confiteat peccata sua per pniam: qz post hanc vitā nec fides nec pnia habent locum nec est fructuosa: qz diaboli ⁊ damnati credunt xp̄o ⁊ contremiscūt cū per ipsum puniuntur ꝓpter scelera sua: et tamē talis fides et confessio petōrū potius est eis in penā ꝙ in remediū: qz vermis eoz nō morietur nec ignis extinguet. Esa. lxvj. Jdeo est necessaria vita gre: qz sine tali vita gre nec cōfessio fidei nec confessio petōrū est valida nec fructuosa nec laus petōris est speciosa: ergo ista triplex cōfessio. s. fidei ⁊ laudis ⁊ peccatoz non oportet ꝙ fiat in hac duplici vita hoc ꝙ sit fructuosa: qz in inferno ⁊ post hāc vitā nō est fructuosa ista triplex cōfessio. et ideo ꝓ ꝓpheta dicit: viuēs viuens ipse cōfitebit tibi. s. viuēs in vita gre spūali. Deinde cū subdit. Pater filijs cōfirmat q̄ dixit. Nam si solivluētes cōfitētur fidem ⁊ petā: ⁊ laudāt deū. ⁊ ideo si tu xp̄e veneris ad viuificādum ⁊ saluandum nos: tunc oīs pater viuens faciet notam veritatem tuaz filijs suis. i. annunciabit legē ⁊ fidem euangelicam filijs ⁊ successoribꝰ suis: quod impletū fuit in apl̄is ⁊ discipulis: qui predicauīt euangeliuz omni creature ⁊ notā fecerunt veritatē et fidem euangelicā filijs suis ꝓ baptismū regeneratis.

Paterdocet filios.

D ℭEt ita etiam quilibet bonus pater nō soluz spūalis ꝯ carnalis notificat ⁊ tenetur notificare fidem euāgelicā filijs suis et docere oīonem dñicam ⁊ articulos fidei: vt sciant confiteri fidem xp̄i ⁊ laudare deum: ⁊ sciant cōfiteri petā sua ⁊ agere pniam de petis commissis. Unde est aduertendum ꝙ ly sicut ego hodie indifferēter p̄r ordinari cū particula precedenti: vt sit sensus: viuens viuēs cōfitebit tibi sicut ego hodie cōfitebor tibi sup. vel potest ordinari cū particula subsequēti: vt sit sensus: viuificabis me: vt quilibet pater faciat notā vitatem tuā filijs suis annūciādo legē euāgelicā: sicut ego hodie ꝓpetice notifico ⁊ predico futurā saluationē et redēptionē in hoc cātico. q. d. vt illic annūcient ⁊ predicent redemptionē presentē; ⁊ euāgelizent salutē: saluatorē presentē. sicut ego hodie pre-

Quinqz bona ex xpi aduentu.

nuncio ⁊ ꝓphetizo ipsum futurū. ℣ ℭQuiqz ergo bona ꝓ uenerunt nobis ex aduētu xp̄i. Primo qz correxit nos: ⁊ duxit ꝓ legē ⁊ doctrinā euāgelicam vt declinarem⁹ a malo ⁊ faceremus bonū. Secō viuificauit nos a morte petōrum per ecclesiastica sacramēta ⁊ ꝓ mortem ⁊ passionem quia mortē nostrā moriendo destruxit: ⁊ vitam resurgendo reparauit. Tertio liberauit fideles vete. relta. de limbo inferni vt possent deum in celo laudare. Quarto dedit nobis vitam gre vt oīs cōfessio tam fidei ꝙ laudis ꝙ petōr et pnie esset fructuosa ⁊ sibi chara ⁊ accepta. Quinto dedit apl̄is ⁊ sanctis ⁊ sacerdotib⁹ vt possent predicare et notificare fidem ⁊ veritatē euangelicā per totū mundū: ⁊ quilibet pater doceret filiuz suū vitatem euāgelicā. De primo ergo dicit: corripies me. De secō dicit: viuificabis me. De tertio autē dicit: qz nō infernus confitebitur tibi nec mors laudabit te. De quarto aūt dicit: viuēs viuens

viuens confitebit tibi sicut ego hodie cōfitebor tibi. De quo dicit pater suus notā faciet veritatē tuā. Et ideo dicit: crastina morieris ⁊ nō viues fm naturā sup. Et ideo dē fecit retrocedere celū p. x. lineas ad ostendēdū ꝙ vltra cursum nature dē addebat illos. xv. annos supra spaciū naturale vite. et ideo illa fuit ꝓphetia fm naturalē limitationem. Tertio aūt ꝓphetica locutio respicit eternā ꝑdestinationē. et talis semp ifaliter implēt sicut fuerūt oīa dicta ꝓphetaz de incarnatione ⁊ passione ⁊ resurrectione xp̄i ⁊c. Et ista dā ꝓphetia eterni ꝓpositi et ꝑdestinationis.

Alia expositio.

dubium.

Ratio.

Exultauit cor meū i domino ⁊c. j. Reg. ij.

ℭHoc canticū cantat in laudib⁹ ḡre ferie. Et cōiter intitulat oratio siue canticū anne matris Samuelis: eo ꝙ anna post susceptā ꝓlem cantauit hoc canticū. ℭAd cui⁹ intelligētiā est preadueretendū ꝙd le gif. j. Re. ij. ꝙ cū Helchana hō de gne leuitico haberet duas vxores quaz vna vocata est fenēna. altera aūtē anna. Helchana ex ꝓma susceperat liberos. Sz ex anna nullos suscepit liberos cuz esset sterilis ꝓ magnū ḡs. Et ideo fenenna sepe improbabat anne sterilitat⁹ maledictionē eo ꝙ dñs cōclusisset vulua ei⁹. et sic frequēter fenēna affligebat annā maxīe tpe pasche qñ ascēdebat ad adorandū dñm in sylo: vñ accidit ꝙ fenēna cū ceteris epulabat anna tristis ⁊ afflicta sola mānsit in tēplo orādo dñm vt auferret ab ea opprobriū sterilitatis. vouēs ꝙ si de⁹ daret sibi ꝓlem masculinā cōsecraret filiū ad seruiendū dño i sylo cunctis diēb⁹ vite tanq̄ nazareū. Cū aūt hely sacerdos putaret ipsaz temulentā: eo ꝙ tali bora sola manssset in tabernaculo. Ipsa exposuit ipsi hely cām sue afflictionis. Cū vo hely cā fuisset cōsolatus reuersa est in domū suā ⁊ concepit Samuelē q̄ fuit sanctissim⁹ ꝓpheta in Israel seruiēs iugiter i tabernaculo. Postea aūt anna cōceperit ⁊ pepit tres filos et duas filias. Rursus autē cū filij hely fuissent interfecti ⁊ arca dñi capta: heli hoc audito cecidit de sella ⁊ mortuꝰ est. Et tūc trāslatum est sacerdotiū ab hely ⁊ a filijs suis ad samuelē q̄ sūt sacerdos ⁊ iudex iudicauit isrl̄ ꝓ annos. vj. quousq; vnxit Saulē: sed cū saul preuaricatus esset ꝓceptū dñi. Tūc samuel ex ꝓcepto dñi reprobato saule vnxit dō in regē Israel qui postea reduxit arcam dñi in hierl̄m ⁊ tetendit tabernaculū iuxta domū suam in quo reposuit arcā dñi. ⁊ sic i paruo tpe fuerūt facte tres trāslatiões. Nā primo fuit facta trāslatio sacerdotij: iudicij de filijs Heli ad samuelē. Secō fuit facta trāslatio regni de saule i dō. Tertio fuit facta trāslatio arche dñi de sylo in gabaan ⁊ hie rusalē. Anno ergo postq̄ pepit samuelē et cōsecrauit eū dño in sylo ibi agēs gras ꝓ beneficio recepto: orauit dñm ⁊ dixit totū cāticū istud: sz

Exultauit cor meum in domino: et exaltatum est cornu meū in deo meo ⁊c. j. Reg. ij.

ℭJdeo iudei moderni ⁊ multi catholici seqntes eos exponūt hoc cāticū precise vt est gra⁹ actio ipsi⁹ anne ꝓ bñficio ꝓlis suscepte ꝙ quam anna

Universidad de Deusto
Biblioteca

fuit in honorē elevata p virū et fenenna emula fuit infirmata ⁊ depressa et cōtempta: vnde fm eos dicē anna. Postp̄ deus abstulit opprobriū sterilitat⁹ mee ⁊ dedit mihi ꝑlem masculinā cor meū exultauit i deo. Et comm. i. honor me⁹ ē exaltatus in deo meo ⁊ os meū dilatatū sup̄ inimicos meos. s. sup̄ fenēnam emulā meā: ⁊ sup̄ filios ei⁹: qui mihi improbabāt opprobriū sterilitat⁹: ḡb⁹ nō audebā rūdere. Bz postq̄ recepi ꝑlē letā sūs in salutari tuo. i. saluatōe ⁊ salute mihi collata. O de⁹ q; nō est sctūs vt est dñs ⁊c. Et ideo o fenēna ⁊ filij tui nolite loq̄ sublimia. i. superbia gloriātes de fecūditate ꝑlis vestre ip̄roperādo mihi sterilitatem. Bz recedāt vetera. i. verba maliciosa ⁊ inueterata de ore vr̄o: q; dñs est de⁹ scientiaꝝ ḡ scit futura infortunia: ipsi ꝑparant cogitatōes. i. scit secreta cordis: q; ē scrutās corda ⁊ renes de⁹. q. d. nemo eleuet̄ in superbiā in p̄speris: q; nescit casus futuros nisi fol⁹ de⁹. Cū arcus fortiū superat⁹ est. i. dñorum qs habebat fenēna cū filijs suis i domo behelchane viri mei dei eius est p nouā natiuitatē filij mei Samuelis ḡ erit iudex ⁊ dñs in israel. ⁊ infirmi accincti sunt robore. i. ego q̄ erā cōtempta ⁊ opprobrijs affecta: nunc recepi filios viri mei. Unde fenēna et filij ei⁹ pri⁹ erāt repleti et saturati cibis ⁊ diuitijs dom⁹. Sed postq̄ ego habui copiā filioꝝ: ego ⁊ filij mei ḡ eram⁹ famelici sum⁹ saturati: ⁊ ipsi ḡ prius erant repleti mō pauperes facti locati sunt se ad laborandū ꝑ panib⁹ acq̄rēdis. Donec ꝑ q; : quia anna sterilis peperit plurimos. Et fenēna q̄ multos habebat filios infirmata est. i. debilitata ⁊ minuta ⁊ orbata ē filijs. In hebreo habē donec sterilis peperit septē. et iō hic dubitant hebrei: q; anna nō pepit nisi ānq̄. s. tres filios cū Samuele ⁊ duas filias: vt patz infra in textu. ¶ Ad qd dicit ādā hebreoꝝ q̄ duo filij samuelis cōputant cū ānq̄ filijs anne: ⁊ sic dicū tur septē. Alij aūt dicūt q̄ fenenna habuit decē filios: ꝑ hoc qd dixit Helchana ipsi anne volens eā osolari: numq̄d melior ego sum tibi q̄ decem filij. et iō dicūt isti q̄ quotiēscūq̄ anna pariebat vnū filiū. tūc fenēna sepeliebat duos. ⁊ sic i q̄rto filio anne nō restabant nisi duo ipsi fenēne: tunc aūt fenēna videns voluntatē dei roganit annam vt oraret deū ne moreren̄ duo filij remanentes ⁊ dedit eos ipsi in filios: ⁊ tūc illi duo filij fenenne cōnumerati sunt cū filijs ānq̄ ipsius anne. ⁊ sic filij anne dicti sunt septē. Ideo dicit. Donec sterilis peperit septē. Alij autē dicūt q̄ ibi ponitur numer⁹ septenarius determinatus ꝑ indeterminato sicut frequēter fit in cōsuetis locutionibus. Unde dicim⁹ decies dixi tibi: ⁊ nō credidisti. i. pluries dixi tibi. et hoc est etiā Usuetū in scriptura: vt patz Esa. iiij. Apprehēdent septē. i. plures mulieres virū vnū. Itē matb. xviij. Usq̄ dico tibi septies: sed septuagies septies. et sic in hoc loco ponit septē p plurimis. Et ideo nostra trāslatio dicit: donec sterilis pepit plimos trāsferēdo sensum ex sensu. et est hoc verisimile. Et iō subdit q̄ dñs mortificat ⁊ minuit filios senēnes: vivificat filios anne ⁊ multiplicat eos: ⁊ deducit filios fenēne ad inferos. i. ad fossam; ⁊ filios anne ad vitā ⁊ dūs facit pauperē fenēnā vel dicat anna ⁊ hūiliauit fenēnā ⁊ sublevat annā. Et suscitat de pulvere ⁊ eleuat de stercore. i. de miseria ⁊ subiectiōe egenū et pauperē samuelem vt sedeat cū principib⁹ et teneat solū glorie tanq̄ iudex in israel: eo q̄ iudicauit post heli. ⁊ sic fuit vltimus iudex in israel. Deinde cū subdit.

Domini enim sunt cardines terre: et posuit super eos orbem ⁊c. de 3te. d. 15. c. accessit l. gl.

¶ Cōmendat omnipotētiā et magnificētiā dei: q̄ sicut mundū creauit. Ita potuit facere oia ista. Iō de⁹ ſuabit. i. diriget pedes samuelis ⁊ aliorū sctōrū: et impij. s. infideles cōticiēt et tacebūt i tenebris ignorātie. Bz oēs aduersarij ei⁹ formidabūt dūm et sup̄ ipsos in celis tonabit. qō impletū fuit qn̄ philistei venerūt ↄ israel: sed orāte samuele dñs intonuit de celo mittēdo fulgura ⁊ fulmia ⁊ obscuritatē sup̄ philisteos. et sic turbati ⁊ dissipati victi fugerūt. Et iō finaliter cōcludit q̄ dñs iudicabit fines terre ꝑ samuelem sed postea dabit impijs ⁊ regnū regni suo Sauli per samuelē ḡ vnxit Saulem in regē ex ꝑcepto dñi: Bz postea reprobato Saule sublimauit cornu. i. regnū xp̄i: ⁊ vncti sui dauid. vt p̄z. j. Reg. xv. Isto mō ergo ceci ⁊ miseri iudei moderni exponunt ꝑse litteraliter hoc canticū sine aliquo alio sacramēto. ¶ Ionathan autē abenuziel in suo targū ſam magis elevatus ⁊ accedēs aliquālr ad veritatē dicit q̄ anna fuit in hoc cātico a spūsancto illustrata. Et q̄ ex persecutiōe et exaltatiōe sua ꝓuidit totū discursum illi⁹ ppli vsq̄ ad xp̄m messiā: vbi ꝓuidit septē aduersitates et ꝓsperitates siue liberatiōes futuras in ppło. Primo ꝓuidit qualr orāte samuele philistei debebant dissipari ⁊ fugere: vt p̄z supra. c. vij. Scdo ꝓuidit qualr Aman nepos samuelis erat sublimādus in ꝓncipē cātoꝝ. vt p̄z. j. Paral. xxv. Tertio ꝓuidit qualiter philistei erāt graviter puniēdi ꝓpter captionē archę dñi. ⁊ iō cū honore debebāt ipsam reducere in terrā israel. vt patz. j. Reg. vj. Quarto ꝓuidit stragē ⁊ fugā sennacherib. vt p̄z iiij. Reg. xix. Quinto ꝓuidit punitionē ipsi⁹ nabuchodo. ꝑ destructionē hierl̄m vt p̄z Dañ. iiij. Sexto ꝓuidit victoriā machabeorū ↄ antiochū et suos. Septimo prenuidit victoriam regis messie: q; erat sibi subiectur⁹ totū romanū imperiū. et sic iste ionathas exponit totū ꝟ cāticuz applicādo ipm ⁊ adaptando ad supradictas septē victorias seu ꝓnuerates vsq̄ ad messiam. et sic vltimū versum applicat ad messiam scilz dñs iudicabit fines terre et dabit imperiū romanorū regi suo messie: ⁊ sublimabit cornu ⁊ regnum xp̄i sui messie. Ista aūt expositio magis accedit ad veritatē inq̄ntū vltimā ꝓtē hui⁹ cātici exponit de xp̄o in lege ꝓmisso: qui erat subiugatur⁹ Romanū imperiū. Item dicit verum inquantū dicit q̄ anna per suam prolem et partū ⁊ sublimationē prenuidit in spiritu ꝓphetico futura mysteria: ⁊ inquantū dicit q̄ hoc canticum est prophetia de futuris vsq̄ ad xp̄um. Sed errat inquantū illud quod iam est impletū per xp̄m expectat futurū. Est verū q̄ quidā dicūt q̄ fuit tpe Octauiani q̄ Materia huius cātici.

xviij. ānos ante nativitatem xp̄i: ⁊ tūc locutio sua esset vera ꝑ tūc q; xp̄s erat subiugatur⁹ Romanū imperio q̄ in virtute ih̄u subiugauit vr̄o ad oculū. Sed ei⁹ expō est insufficiēs inquātū nō enarrat nec explicat oia mysteria in hoc cantico ꝓpheticē cōtēta. et iō in hac expōne magis ē secundus ⁊ credend⁹ eximi⁹ ꝓphetaꝝ dō. q̄ psal. cxij. interpretatur totū hoc cāticū ad lr̄am et q̄si sub eisdē verbis de reprobatiōe synagoge ⁊ electiōe ppli gētilis ⁊ exaltatiōe in hac ecclia ꝑ fidē ⁊ gras. ⁊ i supna ꝑ gliam. Uñ cōlolādo ⁊ magnificādo ppl̄z gētile dicit Laudate pueri dñz ⁊c. Itē ista subdit Excelsus sup̄ oēs gētes dñs ⁊ sup̄ celos gla eius. Quis sicut dñs de⁹ nr̄ q̄ in alt⁹ habitat ⁊ hūilia respicit i celo in terra. Suscitās a tra inopē. ⁊ de stercore erigēs pauperē: Ut collocet eū cū ꝓncipibus cū ꝓncipib⁹ ppli sui. Qui habitare facit sterilē i domo matrē filioꝝ letantē. Ex qb⁹ p̄z q̄ dō sub eisdē verbis videt̄ iterꝑtari hoc cāticū in illo psal. de electiōe ⁊ exaltatiōe gētiliū in ecclia xp̄i quā ꝓuidit dō cōtēplādo exaltatiōez āne: ⁊ depressionē fenēne ⁊ cōtēplādo hoc cāticū: sicut large dixi i expōne illi⁹ psal. cxij. hāc etiā expositionē sequit̄ Aug. xvij. de ci. dei. ca. iij. vbi lōgū sermonē exponit ⁊ interꝑtat totū istū cantici: vbi admirat Aug. spm̄ ꝓphetic⁹ tā ꝑfundū illi⁹ femine q̄ tot ⁊ tāta ⁊ tā manifesta mysteria de xp̄o ⁊ ecclesia: ⁊ de vocatiōe ⁊ electiōe ppli gētilis ꝓphetice cecinit in hoc cātico. ¶ Secūdo igit̄ mētē dō ⁊ ipsi⁹ Aug. Est ipsimis valde aduertēdus q̄ postq̄ āna pepit samuelē ⁊ duxit ipm ad tabernaculū dñi in silo: ⁊ ofecravit ⁊ dedicavit ipsuz dño ⁊ recōmisit ip̄z ipsi heli sūmo sacerdoti ⁊ iudici isr̄l. Tūc existēs in tēplo orando cōtēplabat bñficia sibi collata. et ꝓmo cōtēplabat suā hūilitatē ipsi⁹ fenēne ꝓ copiā filioꝝ ⁊ dñuz q̄ habebat i domo viri sui antea: et exinde cōsiderabat opprobriū ⁊ afflictionē quā ipa patiebat a fenēna ⁊ filijs suis ⁊ quotidiana ip̄roperia: sed postq̄ ipsa cōcepit samuelē ⁊ alios filios: considerabat q̄liter fenēna fuit orbata ⁊ diminuta i filijs ⁊ q̄liter Helchana trāstulerat amorē fenēne ad annā ⁊ filios ei⁹ ⁊ quō illa fuit spreta ⁊ cōtēpta et ipa dilecta ⁊ ꝑsperata in domo cū filijs suis: et quō de⁹ hūiliauerat ⁊ depresserat superbiā fenēne ⁊ exaltauerat hūilitatē suā in illa domo. Tūc anna in tali meditatiōe ⁊ cōtēplatiōe agēdo gras intra se: fuit rapta a sensib⁹ ⁊ in extasi posita: ⁊ spū sctō ⁊ lumine ꝓphetico illustrata: vbi ꝓuidit multa mysteria de ipso futuro ⁊ eccl̄ia. Prenuidit enī de rejectiōe ⁊ reprobatiōe synagoge ⁊ ppli iudaici ⁊ electiōe ecclie ex ppło gentili. Per hoc enī q̄ fenēna gloriabat ex ꝑle ⁊ fecūditate filioꝝ ⁊ copia diuitiaꝝ ⁊ fauore ꝑsperitat⁹: ⁊ cōtēnebat se ⁊ ip̄roperabat sibi quotidie opprobriū sterilitatis. Prenuidit anna in spū q̄ synagoga ⁊ cet⁹ sacerdotū ⁊ scribaꝝ ⁊ phariseoꝝ debebāt cōtēnere xp̄z in paupertate venientē ⁊ spnere apl̄os simplices ⁊ pauperes. Per hoc etiā q̄ ipsa accepit ⁊ peperit Samuelē ⁊ alios ⁊ fenēna fuit orbata filijs ⁊ cōtēpta ⁊ spreta a viro ⁊ depssa: ipsa vo exaltata et dilecta in domo cū filijs. Prenuidit in spū qualiter xp̄s debebat repudiare synagogā cum toto ppło iudaico ꝓpter superbiā ⁊ regnare collegium apl̄oꝝ ⁊ ppl̄z gētile in vnā eccl̄iam. et sic repudiata ⁊ mortua synagoga cū filijs suis: eccl̄ia erat regnanda ⁊ multiplicāda ex ppło gētili et sperāda i copia filioꝝ regnandoꝝ ꝑ baptismū ⁊ debeat hitare in hac eccl̄ia p gras ex in futura p gliaz. Itē ꝓuidit de ꝓpinq̄ futurū q̄r filij Heli erāt in bello interficiendi ꝓpter scelera sua: ⁊ archa dñi erat capienda ⁊ reducēda in gabaā ⁊ exitū trāsferēda in hierl̄z: ⁊ quō mortuo Heli cū filijs suis sacerdotū ⁊ offm iudicandi erat transferendū in Samuelē ꝓpter suā scientiaꝝ: ⁊ quō reprobato Saule regnū in dō erat trāsferendū. Per hoc viteri⁹ in duplici spū ꝓuidit anna q̄r reprobata synagoga cū illo ppło ꝓpter suā infidelitatē ⁊ in gratitudinē ⁊ scelera: sceptrū ⁊ sacerdotiū erat in xp̄z ⁊ eccl̄iā trāsferēdum. Bz q; trāslato sacerdotio necesse ē vt legis trāslatio fiat. iō tota itelligētia et vitas legis erat trāsferēda in xp̄m et eccl̄iā iudeis cecis manētib⁹ in sua obstinatiōe. Itē sicut filios fenēne vidit mortificari et in lymbū infernī descēdere. Ita ꝓuidit i spū filios synagoge in infernū descēdere: ⁊ filios eccl̄ie ꝑ baptismū et cetera sacra regnari ⁊ vificari a morte pcti. ⁊ sic ꝓuidit de ppło gētili filios eccl̄ie vivificari ⁊ sacerdotes ordiari: ⁊ inter ꝓncipes eccl̄a collocari ⁊ soliū ⁊ platurā i ecclesia tenere: ⁊ finalr̄ in celo sublimari: prenuidit etiā ampliationē regni xp̄i i ꝓmo aduētu ⁊ manifestationē regni xp̄i in scdo aduētu: qn̄ veniet in ptāte magna ⁊ maiestate et sic p̄z q̄liter fenēnā figurabat synagaga: eo q̄ fenēna interꝑtat abdicata aut spreta: ip̄z per annā q̄ gra interꝑtat figurabat eccl̄a xp̄i. ꝑ Samuelē aūt figurabat xp̄s q̄ fundauit eccl̄iaz ⁊ nat⁹ ē in ea: sicut dictū ē psal. 86. Q̄ia ergo ista supradicta ꝓuidēs āna i spū ꝓphetico fecit hoc cāticū agēdo gras nō solū de ꝑle susceptā ⁊ ꝑspitate acq̄sita i domo viri vt ꝑcipe, intelligit̄ ceci indei: ip̄z ꝓncipaliter agēdo gras de bñficijs futuris nr̄e redēptiōis sibi revelatis. In quo quidē cantico in ꝑsona totī⁹ eccl̄ie xp̄i duo facit. Primo explicat suū gaudiū. Scdo explicat futura bñficia ipsi revelata ex q̄b⁹ movet̄ ad gaudiū ⁊ gratiaꝝ actiones. ibi Arcus fortiū superatus est. ¶ Quātū ad ꝓmuz duo facit. Naz primo facit qd dictū est. Scdo exhortat populū iudaicum vt relicta legali vetustate recipiat xp̄m et eius legem evangelicā. Et per eandem rationē exhortat̄ ur populū gentilem vt relicta vetustate idoloꝝ et superbia inanis philosophie recipiat xp̄m ⁊ legē evangelicā q̄ docet eternā veritatē ⁊ salutē. ibi. nō es sctūs ¶ Dicit ergo anna ꝓout gerit typum ecclesie in christo regenerate et ꝓout vidit in spiritu.

Flota de anna pro phetissa.

Exaltauit cor meuz in dño: et exaltatū est cornu meuz in deo meo. .re.ff. ji.q.vlti c.vltimo.
Dilatatū est os meū sup̄ inimicos meos: quia lerata sum in salutari suo.

¶ Cor meū ex nimio gaudio interiori exultauit ad extra monēdo et ostendēdo gestū in corde: q̄

Universidad de Deusto
Biblioteca

q̄dē exultatio tota fuit a dño a q̄ cūcta pcedūt ⁊ mihi būficia ꝓuenerūt nō ex meis meritis: ſz ex ei⁹ bonitate ⁊ mia. Et exaltatū è cornu meum in dño. i. q; bono: me⁹ exaltat⁹ è i deo meo q̄n filij q̄ est de⁹ me⁹ assumpſit hūanitatē ⁊ carnē hūanā de mea ſpecie ⁊ natura. et sic exaltauit ⁊ honorificauit totā hūanā naturā: q̄n ūbū caro factū est et habitauit in nobis. Sed marie exaltatū est cor ꝑ meū ⁊ bono: me⁹: q̄n ipe xp̄s de⁹ ⁊ hō fact⁹ est saluator me⁹ me sibi in pp̄z eligēdo ⁊ me regenerādo p ecclīastica sacra ⁊ legē euāgelicā ofere do: q; vt sic fact⁹ est caput ſpōſus me⁹ ⁊ saluator synagoga repudiata. et iō postq̄ talibus armis et donis ſpūſcti fui munit⁹ ⁊ armat⁹ ⁊ doctria euangelica instruct⁹ tūc os meū dilatatū est ad loquendū semp̄ ī inimicos meos demones ⁊ iudeos ⁊ reges ⁊ p̄ſides q; in die pēthe. ⁊ in bapdedit mihi os ad loquēdū ī oēs inimicos meos et ideo letata sum in xp̄o saluari tuo: o dei⁹. i. in ieſu xp̄o qui è filius tu⁹ ⁊ saluatio tua inquātū mi fisti cū ad saluādū nos: ⁊ iō est salutare tuū oct̄ue ⁊ nr̄m passiue inq̄tū p ipm sum⁹ saluati: ⁊ sic nō sum letata nec exaltaui i me: ſz in te: q; talia būficia nō attribuomeis meritis: sed tue benignitati et misericordie: qui tu non eges bonis meis: sed ego tuis. ideo tu es bono: meus et letitia mea et exultatio. deinde cum subdit.

De cōſe. dist. ii. ac cesserūt. xxvii. dist. c. erubescant.

Nō est sc̄tus vt est dñs: neq; cū est alius extra te: nō est fortis sicut deus noster.

Molite mlt̄iplicare loq̄ sublimia: gl̄iates Recedāt vetera de ore vr̄o: q; deus sciēt̄iaꝝ dñs est: ⁊ ipsi p̄parantur cogitationes.

¶ Innuit ar oēs nationes. vt veniāt ad xp̄m: vt scientē ab eo ⁊ recipiant ei⁹ doctrinā. eo q̄ ad xp̄m ꝑtinet sc̄tificare: saluare ⁊ docere: eo q̄ ipe è sanctus p essentiā: iō est sc̄tus sc̄tificans. Itē è summa sapia p essentiā: q; ē verbū ⁊ sapia p̄ris: ergo ad ipsum ꝑtinet instrnere ⁊ docere alios in lege et p̄ dño a xp̄o derivat⁹ olis vā sc̄tas ⁊ sapia tanq̄ a vo fonte ⁊ capite: ⁊ sic ois alia sc̄tas ⁊ sapia è falsa. Dicit ergo: q; nō est ali⁹ sanct⁹ vt est dñs nr̄ ieſus christus q̄ est nomē dei vt dictū est p̄. viij. nec est alius de⁹ extra te: o xp̄e ⁊ nō est fortis in potentia sicut xp̄s de⁹ nr̄: iō o vos iudei ⁊ scribe ⁊ pharisei q̄ putatis scire legē ⁊ ꝓphas ⁊ vultis alios docere: venite ad ieſum xp̄m: vt sc̄tificemini ab eo: q; nō est alius sc̄tus a quo valeatis sc̄tificari: sic dñs ieſus xp̄s. Et recipite ei⁹ doctrinā euāgelicā in qua declarat veritas ⁊ via intelligētia legis ⁊ ꝓphaꝝ: q; nō est ali⁹ sc̄tus extra xp̄m et venite ad eū et liberet vos ⁊ redimat: q; non alius fortis nisi ieſus xp̄s deus noster qui possit nos liberare: ideo vos scribe et pharisei nolite loqui sublimia de lege et ꝓphetis gloriantes et p̄ſumentes de vestra intelligentia nec velitis intelligere scripturas i solo sensu litterali nec manere in vetustate litteree: sed recedāt cerimonialia ⁊ sacrificia: ⁊ olia vetera legalia de ore vestro sed recipite doctrinā xp̄i euāgelicā in qua declarant sacra clausa in littera legis: que sacra aperuit nobis xp̄s: q̄n ipse est deus: ⁊ dñs oīs sciētiarum cum sapientia p̄ris p essentiā. Et cogitationes. i. reuelatiōes p̄phetaꝝ ipſi xp̄o ꝓparant. Nā ipse est finis legis: et ideo oēs p̄phete ⁊ ꝓphete locuti sūt de xp̄o: ⁊ in ip̄z tēdunt oēs visiones ⁊ ꝓphetie tanq̄ in finez: et iō nullū mysterium: nulla reuelatio scribit in lege gr̄a sui: sed gr̄a xp̄i. Nam tota lex vetus nil aliud est nisi ꝓparatio ad xp̄m ⁊ euāgeliū vt ait Euſebius p totū librū de ꝓparatione euangelica: et iō nullus potuit declarare melius ⁊ vificare legē ⁊ ꝓphetas: o xp̄e tam⁹ suscitabo de medio fratrū tuoꝝ: ponā ūba mea in ore ei⁹. Loq̄turq̄ ad eos q̄ecūq̄ dixero tibi. Ūñ ad hoc venit xp̄s in mūdū vt testimoniū p̄hiberet veritati legis ⁊ ꝓphetarum: q; lex per moysen data est: gr̄a aūt ⁊ veritas p xp̄m facta est. et iō dicit hec ꝓphetissa: q̄ xp̄s est de⁹ ⁊ dñs: ⁊ interp̄es olim scientiaꝝ: ⁊ oēs cogitatiōes et reuelatiōes ꝓparank ipſi ⁊ ordinank ⁊ dirigunk in ipsum tanq̄ in finē ⁊ terminū: q; oēs reuelationes ⁊ cogitatiōes patriarchaꝝ ⁊ ꝓphetarum fuerūt in eo cōplete ⁊ manifestate ⁊ referate. et ideo dixit symeon Luce ij. hic erit i resurrectionem ⁊ ruinā ⁊ in signū cui contradicetur et reuelentur multoꝝ cordiū cogitationes. i. manifestēt in eo reuelationes ⁊ vaticinia ꝓphetarū.

¶ Unde est aduertendū q̄ tria dicit ista ꝓphetissa de xp̄o. p̄mo q̄ nō est alius sc̄tus: p essentiā. Nā licet multi fuerint sancti in vtroq̄ testamēto: tū oēs fuerunt ab isto sanctificati: ideo solus xp̄s est sc̄tus sanctoꝝ. Dañ. ix. iō dr̄ solus sc̄tus sanctificans: et p oēs ad ipm solum ptinet oēs alios sc̄tificare. et iō ipse dedit ptātē oīdi⁹ filios dei fieri: qui ex deo nati sūt. Jo. j. Itē dicit q̄ solus est dñs ⁊ deus sciētiaꝝ. Ideo ad solū ipsū ptinebat p̄ho docere ⁊ interp̄etari ⁊ declarare legē: q; est medius interp̄es inter nos ⁊ patrē. Tertio dicit q̄ ipe xp̄s est solus fortis. Et iō ad solum ipm ptinebat liberare genus humanū de potestate diaboli ⁊ oēs redimere. et iō ista ꝓphetissa oēs vocat ad xp̄m: vt ab eo sc̄tificenk et doceank ⁊ liberenk: ideo dicit: nolite loqui sublimia gloriantes ⁊c. ℞ ¶ Sed est aduertendū q̄ q̄n dicit non est alius deus: et fortis ⁊ sapiēs ⁊c. non excludit personam patris ⁊ spūſancti: eo q̄ vna est sapientia ⁊ sanctitas ⁊ fortitudo p essentiam in tribus personis. ¶ Iterum est aduertēdum q̄ non solum vocat iudeos ad doctrinam ⁊ legem christi: sed etiam gentiles: et sapientes: ⁊ philosophos huius mundi. Unde dicit. o philosophi ⁊ poete ⁊ oratores et sacerdotes gentiliū nolite loqui sublimia et alta in philosophia: et ceteris artibus: tam rationalib⁹ q̄ realibus gloriantes in v̄ra sapientia: et doctrina: p̄sumētes de v̄ra intelligentia. Nā omnis sciētia est falsa in se: nisi deriuet ab illa summa sapia. Jō venite ad xp̄m: q; ipse est de⁹ fortis ⁊ dñs scientiarū et sanctus. Jō solus ipse p̄t vos docere sc̄tificare ⁊ liberare. Postq̄ superius ostendit xp̄m solum esse sanctum ⁊ sapientē: et fortem qui solus potest sanctificare: et docere ⁊ alios liberare ⁊ laborare: et malos per dñs punire: iō i hac secunda parte hoc monstrat per experientiā explicando ola beneficia q̄ nobis contulit p suam

Sol⁹ xp̄s fort⁹ ⁊ sapiens.

Repleti p̄ius p̄o panibus se locauerūt: et famelici saturati sunt.

Donec sterilis pepit plurimos ⁊ que multos habebat filios infirmata est.

Dominus mortificat ⁊ vluificat ⁊ deducit ad inferos et reducit.

Dominus pauperem facit ⁊ ditat: humiliat et sublevat.

Suscitat de pulvere egenum: ⁊ de sterco re eleuat pauperem: vt sedeat cum p̄incipibus et solium gl̄ie teneat.

¶ Ondit qualr xp̄s est dñs sc̄tax ⁊ bonoꝝ ſpūalis: q; trāstulit bona ſpūalia gr̄e a synagoga ecclesiā. Et sic eccla agit gr̄as: q; recepit a xp̄o bona ſpūalia. s. ecclīastica sacra ⁊ intelligētia legis ⁊ ꝓphetaꝝ quā ante possidebat synagoga. et sic xp̄s occecauit synagogā ꝓpter eius malicias: ⁊ illuminauit ecclīam ex populo gētili. Ūñ synagoga q̄ ante erat repleta bonis ſpūalibus: nūc occecata mēdicat sciam ⁊ intelligētia sacre scripture: sed eccla ē saturata: iō dicit. iudei q̄ pus erāt repleti bonis ſpūalib⁹: modo post duplicationē euāgelij locauerūe se ꝓ panib⁹. i. p cibis ſpūalibus: q; cōtinue laborāt ⁊ nō p̄nt attingere intelligētiā sc̄pture: nec alia bona gr̄e ſz gentiles famelici q̄ nunq̄ habuerūt legē nec ꝓphetas: nūc saturati sunt postq̄ se xp̄o ⁊ fidei subiecerūt. et ita pariter apli q̄ erāt ignari ⁊ idiote postea sūt saturati intelligētia sacre scpture. Judei aūt vadūt mēdicādo: de quib⁹ dicit⁹ p̄sal. lviij. ipſi dispersi genk ad mānducādum: ſi vero nō fuerint saturati murmurabūt. Itē in cātico p̄gis marie. Luce. j. Esurientes impleuit bōis: ⁊ divites dimisit inanes. Dicit ergo q̄ iudei p̄ius repleti mēdicaverūt panes carnales ⁊ ꝑuati sunt panib⁹ ſpūalibus: ſz gētiles famelici saturati sunt donec p q; fine ꝑ postq̄. i. postq̄ aut q; gētilitas quōdā ste rilis pepit plurimos filios xp̄o p regnationē baptismalē. Et synagoga q̄ multos hēbat filios. s. p̄phas ⁊ ꝓphas ⁊ fideles: nūc aūt postq̄ negauit ipm infirmata ⁊ orbata est: q; nullū filiū generat deo: sed carni trī. Ecca aūt xp̄i ingiter generat filios xp̄o p baptismū. et iō succesſit synagoge in hereditate ⁊ bonis ſpūalib⁹. de q̄ esa. liij. Letare sterilis q̄ nō ꝑturis: q; multi filij deserte magis ea q̄ ꝑs virū ⁊c. Et sic synagoga mortificata fuit i parte: ⁊ eccla vluificata: iō subdit dñs mortificat synagogā cū filijs suis sed vluificat gētilitatē ad vitā gr̄e in p̄nti ⁊ gl̄ie in futuro: et dñs deducit iudeos ad inferos: q; cōdemnat eos ad penā eternā sed gētiles q̄ erāt i potestate diaboli reducit de inferno ⁊ morte ad vitā: ⁊ etiā dñs deducit iudeos ad inferos post publicationē euāgelij: sed reduxit de inferno oēs fideles ve. test. q̄n reduxit illos q̄ expectarūt suū aduentū: ſz deduxit istos q̄ ipm nō receperunt. Itē dñs ieſus xp̄s facit pauperē pp̄z iudaicū auferēdo ipsi regnū ⁊ bona gr̄e: ſz ditat pp̄m gētilē ⁊ ecclesiā suā cōferēdo bona gr̄e ⁊ gl̄ie: ⁊ būiliat pp̄m iudaicū i captiuitatē tpalē ⁊ ſpūalē subijciēdo: ſz sublevat pp̄m gētilē legē libertat⁹ cōferēdo ⁊ a pctō liberādo: q; abstulit ab illo: ⁊ dedit ipm gēti faciēdi fructū. Judei autem q̄ ante erāt filij regni: postea ꝑuati ⁊ abdicati missi sūt in tenebras exteriores. Odatō. xxij. Et sic indei fuerunt mortificati ⁊ būliati. Gentiles aūt vluificati ⁊ exaltati ⁊ sublevati. Itē dñs ieſus xp̄s nō solū trāstulit bona spiritualia gr̄e a synagoga in ecclesiā: sed etiā regnū et sedē sacerdotalē: q; de cōuersis ex pp̄o gētili fecit sacerdotes in eccl̄ia ⁊ iudices habētes spūalem iurisdictionē: ⁊ fecit reges habētes seculare ptātē. Et nō solū transtulit a synagoga bona gr̄e in ecclesiam sed etiā bona gl̄ie. vñ subdit q̄ dñs ieſus xp̄us in fine aduētu suscitat pp̄m gentilem de puluere idolatrie: ⁊ eleuat ipm pp̄m gētilē pauperē de stercore ⁊ spurcitia idoloꝝ cōferendo ipsi regnū ⁊ sacerdotiū: vt sedeat in eccl̄ia cū p̄ncipibus: q; ꝑlati eccl̄ie tenēt locum apl̄oꝝ qui fuerūt p̄ncipes eccl̄ie. Et sic ꝑlati cōuersi de pp̄o gentili sedēt in eccl̄ia in sede apostoloꝝ tanq̄ successores: ⁊ nō solū xp̄s sublevauit istū pauperē ⁊ sublimauit vt sedeat in hac eccl̄ia militāti: ſz etiā vt teneat solū gl̄ie in eccl̄ia triūphāti post hāc vi-

viij. q. j. o andaccer xcij. di. c. legimus. thob. xiij Sapi. xix Ro. xiij. 1. xxij. q. j. c. magnū de pse. d. iij. ꝑpe.

tā. Et sic ppls gētilis nō solū succedit in bonis gratie: sed etiā in bonis glorie. Deinde cū dicit.

xxiij.q.v. ca. pdest xxij.q6.i. monet.

Si eīm sunt cardines terre: et posuit sup eos orbē.

xxiij.q.i. ó.ch culpa

Pedes sanctoꝝ suoꝝ seruabit: et impij in tenebris cōticescent: qz nō in fortitudine sua roborabitur vir.

xxiij.d.v. erubescant.

Dominū formidabunt aduersarij eius: et super ipsos in celis tonabit.

Dñs iudicabit fines terre: et dabit imperiū regi suo: et sublimauit cornu christi sui.

¶Confirmat ola supradicta. Nā dictū est ꝙ dñs iesus xps cōfregit arcū fortiū: et accinxit infirmos robore: et saturauit famelicos: et pauit repletos bonis spūalibus et multiplicauit gentilitatē sterilē et minorauit et infirmauit fecūdā synagogā et orbauit eā filijs: et ꝙ dñs mortificauit et būiliauit synagogam: et vinificauit et sublimauit gētilitatē. Et dictū est etiā ꝙ dñs iesus xps sublimauit ppl'm gētilem in regnū et sacerdotiuꝫ in ecclia: qz ex ppło gētili fecit doctores et martyres et prelatos et sanctos et sublimes viros in scia et vita et doctrina. Dic aūt ꝙ firmādo supradicta oñdit: ꝙ xps hoc nō fecit ex meritis precedentibus illoꝝ populi: sed de simma mīa et bonitate ꝯ voluit eos eligere: et qz voluerūt christo obedire tō apostoli et gētiles ꝯ venerūt ad fidem: nō fuit exaltari ex ppria fortitudine nec ex ppriis meritis: sed ex sola dei mīa et oīpotentia: tō subdit ꝙ tō dñs iesus xps eleuauit illū populū de stercore idoloꝝ: et eleuauit pauperē ecclīā apłoꝝ de puluere ignoratie et sublimauit ecclesiā de pauperibus cōgregatā in sede potestatis sacerdotalis et gre et gloie: qz cardines terre sunt dñi. i. qz ibi est dñs cardinū terre: et posuit sup eos orbem: et loquit hic metaphorice. q. dī. sicut dñs i pncipio creauit cardines mūdi. i. polū arcticū et antarcticū: et ostituit orbē sup eos: qz tot orbis vertit sup illos duos cardines: ita pariter dñs noster iesus xps cōstituit apłos et prelatos tanq̄ cardines et posuit orbē ecclesie sup eos. Nā tota ecclesia vertitur et gubernat et regit sup prelatos et doctores et sacerdotes tanq̄ celū sup cardines: et sup cardinū polos: et sicut ianua vtit et cōseruat sic scī et plati et sacerdotes dicunt cardines terre sup quos xps fundauit et posuit orbē ecclesie dicit ergo ꝙ apostoli et plati et sacerdotes et scī viri sunt cardines terre. i. ecclie dñi: qz dñs posuit orbē terre ad gubernandū et regendū: nec tñ ipsi prelati possunt regere et gubernare ecclesiā ex suis ppriis viribus: sed ex solo auxilio christi tō subdit: ꝙ dñs iesus xps seruabit et diriget pedes sanctoꝝ et prelatoꝝ et sacerdotū et suoꝝ fideliū in regēdo seipsos et ecclesiā: et dabit eis os et linguā et sapiam ad loquendū ante reges et pīdes: et ad cōfundēdū iudeos et reges et tyrānos. Impij aūt iudei qui xp̄m noluerūt recipere: nec eius doctrinā euangelicam cōticescent in tenebris ignorātie occecati: hoc autē fuit impletum Act. ij. Nā Petrus bō piscator et simplex fecit tacere oēs scribas et pharisēos: et p sacras scripturas ꝓbauit eis xp̄m esse messiam i lege ꝓmissuꝫ. Nā

Prelati sunt cardines.

Christus mūdi iudicauit iudicio discretiōis

Exo. xv.

SAntemus dño. Hoc canticum cantat ecclesia in laudib⁹ ferie quinte: quod quidem cantitum cantauit Moyses cuꝫ toto populo postq̄ illesus trānsierat inter aquas maris rubri: et pharao cum suo exercitu fuerat submersus: vt patꝫ Exodi. xv. In quo agit gratias de mirabili liberatione sua et de victoria habita de pharaone et exercitu eius. In quo duo facit. Primo eīm agit gratias narrando liberationē suam de mari rubro et submersionē pharaonis et exercitus ei⁹. Secūdo predicit futuras victorias quas ille populus habuit postea de philisteis et moabitis et chananeis in ingressu terre promisse et predicit possessionē illi⁹ terre: et edificationē tēpli futurā Ibi. dux fuisti in misericordia tc. Quod aūt dē cantico est ita clarū in narratione victoriarū ad litterā: ꝙ nō indiget expositione volenti legere ꝙ scripta sunt Exo. xiij. et p totū libū Numeroꝝ et Josue. et in libris regum: quia oīa que ibi predicuntur fuerunt impleta in illo populo. Et tō licet Moyses non videatur prophete in prima parte huius cātici inquantū narrat gesta preterita scz liberationē factam et victoriā habitā. Tñ nō pōt negari quin sit ꝓpheta in scōa parte inquātū ꝓdicit victorias futuras de moabit: et pḥ

Dubium

listeis et chananeis. Videt tñ dubiū: an i tali ꝓphetica habuerit duplicē spīm ꝓphīc: puta si p futura et etiā pīteꝝ victorias ꝓuidit futura mysteria de xp̄o et eccla. vñ dictū é in plo. libri psalmoꝝ: q̄r ꝓphēno eodē mō: nec fm eundē gradū habuerit lumē siue spīm ꝓpheticū. Nā q̄dam eoꝝ habuerūt spīm simplicē tm. et quidā habuerūt duplicē spīm ꝓphetic. vñ illi habuerūt simplicē spīm q̄ tm ꝓuiderūt futura mysteria i illo populo sicut natha ex reuelatōe ꝓuidit regnū Salomōis et tēplū edificādū p ipm: sed de eodē mysterio dō habuit duplicē spīm ꝓpheticū. Nā p illā ꝓmissionē in spū nō solū ꝓuidit successionē regni sui vsq̄ ad captiuitatē babylōis: sz etiā ꝓuidit regnū suū ꝓpetuandū p xp̄m in eternū in filijs ꝓmissionis. Jtē Esa. ꝓuidit in spū ꝓpheticō captiuitatē babylōis p caldeos: et ꝓuidit liberationē futurā p cyrū regē pśaꝝ: sed p illaꝫ ꝓuidit vltra redēptionē gētis būani futurā p xp̄m. et tō vltra liberationē ꝓdicit Esa. xlv. vt pz ibidē. ex q̄ pz ꝙ Esa. duplicē habuit in illo ca. et in ceteris Jtē filij ꝓphetaꝝ et pkes coꝝ ꝓuiderūt Helīā ec tollēdū cū dixerit ibi helyseo. Nūq̄d nosti: qz dñs tollet hodie dñm tuū a te. iiij. Reg. sed i hoc tm habuerūt simplicē spīm: et forsan tm simplicē habuit de illo mysterio helyse⁹: cū rndit. Ego noui filete. Bz forsan ꝙ tūc helyseus nō habebat duplicē spīm de illo raptu: qz tm ꝓnouerat helyam illa die fore rapiendū: sz nō ꝓnouerat illū raptū esse figurā ascēsōis xp̄i tc. et tō helyse⁹ dixit helye. obsecro vt fiat in me duplex spūs tu⁹. i. vt ꝓuideā q̄d figuret iste raptus tu⁹: et q̄d erit postea de te. Cui rndit helyas. Rem difficilē postulasti tc. Et tūc in ascēsu helye fact⁹ est duplex spūs sup helyseū: qz p illū raptū helye ꝓuidit in spū q̄liter xp̄s post passionē et resurrectionē erat ascensurus in celū: et q̄r helyas debebat ꝓuenire xp̄s in scōo aduētu ad ꝓdicandū ō antixp̄m et fortificandū ppłs xp̄ianū in fide xp̄i. Ex q̄b⁹ pt⁹ ꝙ spūs ꝓpheticus duplex: dicebat ille p quē ꝓphete interpretabant et ꝓuidebāt futura mysteria de xp̄o et eccl̄ia p cōtingentia q̄ accidebāt in ve. te. siue essent eis pīntia siue futura. Lumē aūt siue spūs simplex erat ille qui tm se extēdebat ad futura mysteria ve. te. et nō vltra trāsibat cognitionē ꝓphete. Sed lumē siue spūs duplex ꝓpheticus per mysteria ve. te. ducebat intellectū ꝓphē in precognitionē mysterioꝝ no. te. de xp̄o et eccl̄ia: et talē duplicē spīm habuit dō: et oēs. iiij. ꝓphē maiores et xij. minores q: sp inter gesta futura in illo ppło p̄dicebāt alīq̄ mysteria: de xp̄o et eccl̄a figurata in gestis ve. te. vt pz in Esa. et Hiere. et tō est q̄rendū an Moyses i hoc cātico et in ceteꝝ habuit duplicē spīm postq̄ sum⁹ certi de vno spū: puta si p liberationē israēl de egypto ꝓuidit in spū liberationē gētis būani futurā p xp̄m. Ad qđ rndeō sicut dictū est in plogo psal. ꝙ nil est scriptū nec gestū in ve. te. ꝑcise gra sui: sed inꝑtū figurabat aliq̄ mysteriū de xp̄o q̄ erat finis toti⁹ legis: qz oīa cōtingebāt illis i figura. i. Coꝝ. x. Et tō dicit Amb. ꝙ ille rubꝰ vbi erat de⁹: de q̄ de⁹ vocauit moysen q̄ ardebat nō cōburebat: figurabat cōmerciū incarnatiōis admirabile: et figurabat virginitatē Marie. Et illa yga cōuersa in colubrū: et eōuerso cū q̄ moyses fecit miracula: figurabat ꝙ incarnatū i q̄ būanitate silius dei liberauit mūdū. Jtē illa missio moysi ad liberādū: et educēdū ppłs israēl de captiuitate egypti figurabat q̄r de⁹ pr erat missur⁹ filiū in carnē: et debebat educere fideles ve. te. de lymbo in fernī et de captiui. diaboli: et introducere eos secū in terrā viuēciū. i. in celestē patriā. Jtē p trāsitus maꝝ rubri figurabat q̄r xp̄s nos debebat trāsferre p aq̄s baptismales. vñ sicut aq̄ maꝝ rubri ꝓbuerūt iter et viā hebreis: ad alterū litt⁹ salutis et salnauerūt hebreos: et submerserūt egyptios: ita aq̄ baptismales mūdāt et liberat bonos a pctō et ducūt ad statū gre in pīti et glie in futuro: sed suffocāt et extinguūt pctm. Et sic ppłs gētilis p baptismū liberat⁹ et deduct⁹ ē de captiuitate diaboli ad libertatē gre: et ingressus terre ꝓmissionis et subiecto eiusdē: victoria habita de chananeis et philisteis figurabat q̄r apłi debebāt ingredi et supare ppłm gētilē: et subiecere eū iugo fidei xp̄i et quō eccla erat edificāda et multiplicāda i ppło gētili: et ad hūc sensū legit libri moysi i ecclia in offō canonico. s. put in eis ꝓtinet figura et mysteriū figuratiuū nre redēptionis: libationis facte p xp̄m. et sic nō legunt illi libi gra sui: sz put tota ꝓncipal intelligētia ordinat in xp̄m. et sī verisile vt ꝙ moyses q̄ fuit ductor illi⁹ ppli in plōa xp̄i ꝓuiderit i spū mysteriū incarnatiōis et nre redēptiōis et eccle apliatiōis p illa gesta: et signa que fecit i egypto et in trāsitu maꝝ rubri et i ꝓgressu deserti: et p acq̄sitione tre chanaā et subiectionez illoꝝ ppłoꝝ. Et licet dicēdū ꝙ moyses nō fecit ꝑcise hoc cāticū p illa liberatiōe tpali: nec p illa punitiōe pharaōis. Sed ꝓmo et ꝓncipal'r intendit cātare et gras agere de vēi redēptiōe futura p xp̄m et trūpho: quē xp̄s bītur⁹ erat de diabolo ꝓut moyses ꝓuidit in duplici linie et spū ꝓpheticō sunt multi grad⁹ vt dictū est. Et tō totū hoc cāticū est exponēdū nō fz vni cū solū spīm ꝓphetice de gestis in illo ppło: sed fm duplicē spīm de vniuersali liberatiōe et redēptiōe facta p xp̄m: quā ꝓuidit moyses p illā liberationē tpalē particulares. ¶Scdo est notā. fm apłm iudā in canonica sua: vt dictū est in plogo ꝙ iesus xp̄s eduxit populū israel de captiuitate egypti. vñ dicit Hiero. in sermone de assumptōe vḡinis ꝙ idē iesus qui post incarnatiō nē opat⁹ est nr̄am redēptionē: ante icarnationē opatus est illa miracula i te. ve. Et sic est dicēdū ꝙ in test. ve. iesus opabat in figura: sed post incarnationē opat⁹ nr̄az redēptionē in re tō est dicēdū: ꝙ iesus ꝓmo expoliauit egyptū et liauit israēl de captiuitate: q̄ expoliatio et liberatio licz fuerit realr̄ tota respectu illoꝝ: tñ figura future expoliatiōis inferni et liberatiōis et redemptio-

Ouid sit spūs duplex p:o pheticō

Nota de moyse.

No. ꝙ ie sus eduxit ppłm ō egypto

Universidad de Sevilla
Biblioteca

nis nre spūalis. z ō iesus sicut nunc expoliauit egyptū in figura: ita postea expoliauit libū z liberauit gen⁹ dñi. z ō moyses nō solū cātauit b̄ cāticū pp illā tpalē liberationē: sed etiā ꝓpter futurā spūalē: quā p̄uidit in illo duplici spū vt dictū ē: sed eccl̄ia bodie: p̄fectius cātat istō cāticū principaliter propter spūalem redēptionē et liberationē p xp̄m factam. Dicit ergo ecclesia postq̄ patres vetc. test. cantarūt hoc cāticum in mysterio illi⁹ tēporalis liberationis et in figurā nre redēptionis: cātemus nos iam nunc ipi agēdo gratias de nr̄a redēptiōe iam facta ꝛc. Unde.

Exo. xv. pū. cxvij. exod. 14.

CAntemus dño Gloriose enī magnificatus est: equum et ascensorem deiecit in mare:

¶Cantemus dño nostro iesu xp̄o etern̄ p q̄: q̄ gloriose. i. triūphalit magnificatus est: nō solū tūc egyptū: sed etiā postea inferuī expoliādo z fideles ve. te. inde liberando. Jtez equū z ascēsorē. s. pharaonē z equū ei⁹ p̄iecit in mare. Et ponitur singulare ꝓ plurali. i. equos pharaōis cū militibus suis submersit i mari q̄si dicat. ꝙ dñs iesus sicut tūc submersit in mari equos z milites z totū exercitū pharaonis: ita postea submersit diabolū z ꝓpm infidelē sup quē sedebat z dñabat diabolus. ℟ ¶Ad cuius intellectū est notandū ꝙ totus ppls gētilis dicebat equus diaboli. Nam sicut miles sedens sup equū cū freno dñat eq̄ z regit z vertit ipm ad libitū ad oēm partē. ita pariter diabol⁹ intm dñabat ppl̄o gētili: ꝙ cōcitabat ipsum ad oēm ignominiā z ritus nephandos z ad oēm detestabilē superstitionē ad oia scelera vt ait apl̄s ad Rom. j. Eusebius in fine quinti de ꝓparatiōe euāgelica z Aug. ꝓ totū. viij. ix. et .x. de ciui. dei. Jtez ois pctōr obstinat⁹ ōr equus diaboli: eo ꝙ cū freno pctī tenet diabol⁹ pctōrē ligatum vertēs ipm ad oīe scelus. Un̄ p frenū superbie mouet hoiem ad inuidiā z homicidiū ꝛc. et p auariciā mouet hoiem ad vsurā z rapinā et furtū: z p luxuriā tanq̄ p frenū z chamū ducit homine ad adulteriū z stupū z fornicationes et ad sortilegia z maleficia ꝛc. Et sic ois pctōr obstinatus ōr equus diaboli. Sed maxime sedet bodie diabol⁹ sup ppl̄m iudaicū postq̄ nō recepit xp̄m: z sic impellit diabolus ipm ad grauiora vt dictū est psal. xlij. et ō dicit moyses in ꝑsona eccl̄ie: ꝙ sicut tūc dñs iesus ꝓiecit equū et ascensorem in mare: ita in suo aduētu ꝓiecit diabolū z equū eius. i. gentilē superstitionē et perfidiam iudaicā supra quā diabol⁹ sedebat postq̄ nō recepit xp̄m bos oēs infideles et pctōres cum diabolo ascēdente super eos iesus ꝓiecit in mare rubrum. i. ignem z infernalem: ideo ꝓ tali victoria cantemus dño. Item cātemus dño iesu xp̄o: quia.

ppls gētilis dicebat equ⁹ diaboli

Esc. xij.

Fortitudo mea et laus mea dñs et factus est mihi in salutem.

℟ ¶Ad cuius intelligētiā est notādū: ꝙ tria bñficia recepit ille ppls a deo post trāsitū maris rub. Nā primo recepit fortitudinē ℨ inimicos z vicit amalechitas z moabitas z chananeos. Secōo accepit religionē z legē z modū colēdi z laudandi deū. Tertio recepit terrā ꝓmissionis ad salutez z quietē eoꝝ: ſ multo āpl⁹ et ꝑfectē accepit ista tria ppls xp̄ianus a xp̄o. Primo accepit dona spūsēcti q̄ subiecit sibi totū orbē. Secōo accepit legē euāgelicā q̄ docet verū cultū ad laudādū deū. Tertio accepit septē eccl̄iastica sacra ad salutem ale: ꝙ que vinit in hac eccl̄ia p gr̄am et in signa eternā p gloriā. De primo ergo dicit q: fortitudo mea. De secōo ait q: laus mea. De tertio ꝑ: q: factus est dñs mihi in salutē. Et sic eccl̄ia in gñali enumerat. v. bñficia recepta ꝙ ōb⁹ tenet cātare hoc cāticū. Primo ꝓ beneficio liberationis de lymbo. Secōo ꝙ bñficio redēptiōis. Tertio ꝙ beneficio subiectionis gentilitū. Quarto ꝙ bñficio legis euangelice. Quinto ꝙ beneficio sacramentorum. Deinde cum dicit.

dist. lvi. c. nasci. puerbi. xvij.

Iste deus meus et glorificabo eum: deus patris mei et exaltabo eum.

Domin⁹ quasi vir pugnator: oipotēs nomen eius: currus pharaonis z exercitus eius ꝓiecit in mare.

exod. 14.

Electi principes eius submersi sunt i mari rubro: abyssi operuerunt eos descenderunt in profundum quasi lapis.

Explicat oia supradicta i spūsēcti ꝓmo explicat miracla facta i exitu egypti z in trāsitu mar⁹ rubri ꝙ fuerūt figura expoliatiōis inferni et nre redēptiōis. Secōo explicat miracla z victorias ꝙ fecit de⁹ i illo ppl̄o post trāsitū maris rubri: ꝙ fuerūt figura eoꝝ ꝙ fecit xp̄s post suā passionē ibidem fuisti i mia. ¶Quātū ad ꝓmū dicit eccl̄ia: bñ debem⁹ cātare dño. Nā iste ē de⁹ me⁹: et ō glorificabo eū in old⁹. et iste iesus est de⁹ p̄ris mei abrahe z Jsaac z iacob ꝓmissus: z ō exaltabo eum in meis laudib⁹. Jtē iste iesus sp̄s fuit ꝙ vir pugnator ꝓ me. Nā nomē ei⁹ ops q̄ est iesus ꝓiecit currū pharaōis: z exercitū ei⁹ in mare. vñ no tanter ōr dñs ꝙ vir pugnator: ad denotāduz ꝙ de⁹ in forma viri z bois erat in mūdū vēturꝰ ꝛc.

Jesus nomen operis potētie

¶Notāter ēt ōr ops nomē ei⁹. Nā iesus q̄ est nomē dei: ē nomē opotētie z sume sapie et iusticie z mīe: in eū vēute: z ad eū inuocatiōē moyses fecit oīa miracula. Et ō dicit ꝙ nomē dei est opus q̄ est iesus. q: ꝓiecit ꝓmo currū pharaōis z exercitū ei⁹ in mare z hoc i test. ve. sed postea in no. te. idē nomē dei iesus q̄ est fili⁹ et nomē dei sicut dictū est psal. viij. idē nomē dei ꝓiecit currus pharaōis. i. diaboli. s. pfidiā iudeoꝝ z superbiā gētiliū ꝓiecit i mare iferni. Nā sicut infideles dñr eq̄ diaboli: ita etiā dñr curr⁹ i q̄b⁹ ferē z eq̄tat diabol⁹. Jtē pfidia z obstinatio falsa doctrina iudeoꝝ dñr curr⁹: i q̄b⁹ diabol⁹ ducit iudeos ad mare sine ꝙ mare dānatiōis: ita pariter idolatria z diuiatiōes z artes magice z cetere detestabiles superstitiōes z ritꝰ nephandi erāt eq̄ z curr⁹ diaboli in q̄b⁹ ducebat diabolus gentiles ꝙ mare huius mūdi: s hos curr⁹ z hos equos xp̄s demersit in iferno simꝰ cū diabolo auriga et ascensore eoꝝ. Jtē sicut electi ꝓncipes pharaōis submersi sūt i mari rubro: ita reges z ꝓncipes gētiliū et ꝓncipes sacerdotuz q̄ xp̄um crucifixerunt

submersi sūt i mari rubro z igneo iferni: z abyssi inferni operuerūt eos z descēderūt in ꝓfundum inferni: q̄si lapis expondere suoꝝ peccatorum. Jtē ipse idē iesus submersit z ligauit z detrusit ipsum diabolū cū ꝓncib⁹ suis in ꝓfundo inferni et expoliauit lymbum et eduxit sanctos patres. Unde ecclesia a dominum conuersa dicit.

Exo. xiiij. xvij. ꝙ. j. vlti.

Dextera tua dñe magnificata i fortitudine dextera tua dñe ꝑcussit inimicū: z in multitudine gl̄ie tue deposuisti aduersarios. Misisti irā tuā que deuorauit eos sicut stipulā: z i spū furoris tui cōgregate sunt aque.

Steterunda fluens: cōgregate sunt abyssi in medio mari.

¶Dñe p̄ dextera tua. i. iesus xp̄s magnificata est in fortitudine illi⁹ victorie in expoliādo egyptū z infernū: q: ista dextera tua ꝑcussit tūc inimicū pharaonē: z postea diabolū: z in multitudine victorie tue deposuisti diabolos aduersarios meos. Jtē sic tūc misisti irā tuā q̄ deuorauit egyptios sicut ignis deuorat et cōburit stipulā: z sicut in spiritus e⁹ vento furoris tui cōgregate sunt aque ad duas partes et vnda fluēs et fluxibilis stetit tāq̄ paries: z abyssi et aque abyssales congregate. i. diuise sūt i medio mari ad duas ptes relinquētes iter mediūt trāsiret filij isr̄l: z postea reuerse sunt ad locū suū: z congregate sunt in vnū: z cooperuerūt egyptios Jta pariter misisti irā tuā sup̄ indeis et gētiles obstinatos q̄ deuorauit eos. Nā ꝓ io Lyr⁹ cū exercitus Romanoꝝ deuorauit indeos: ſ pestilētie et guerre deuorauerunt gentiles persecutores christi. Unde.

Exo. xiiij. xvi. q. ij. c. visis.

Dixit inimicus persequar et cōprehēdā: diuidam spolia: implebitur anima mea.

Exo. xiiij.

Flauit spiritus tuus: z operuit mare: submersi sunt quasi plumbum in aquis vehementibus.

xxij. q. j. c. magnum

Quis similis tui in fortibus domine.

Quis similis tui magnificatus i sanctitate: terribilis atq̄ laudabilis et faciens mirabilia.

j. q. iij. bomini.

Extendisti manum tuam z deuorauit eos terra.

¶Sicut tūc pharā inimic⁹ dixit z ꝓposuit i corde suo. ego cōprehendā istū ppl̄m z diuidā spolia et iplebit⁹ aia. i. desideriū meū ex bonis istoꝝ: z euaginādo gladiū z c. Sz spū tu⁹ flauit. i. cōmouit vētū z operuit mare: z submersi sunt i egyptū quasi plūbū i aquis vehemētib⁹ z currētib⁹: ita pariter diabol⁹ diuiserat sibi spolia totius mūdi in quo regnabat p idolatriā. Nā i egypto regnabat serapis z i libya ām̄o: z i grecia iupiter: z in italia saturn⁹ z rome mars. et isto modo diabol⁹ sibi diuiserat spolia totius mundi: et gaudio pctī originalis interfecerat simul oēs filios adā: ſcū gladio pctī actualis q̄sdā occiderat ꝙ superbiā z quosdā ꝙ luxuriā: z sic ō singulis Sz spūs ꝓcedi

cationis xp̄i flauit sup mare huius mūdi: z submersit ois idola mūdi: z eiecit foras diaboli⁹ z cōmouit ois idola: z submersi sūt iudei z gētiles obstinati in aq̄s infernalib⁹ quasi plūbū. Jtē diabol⁹ dñabit tori mūdo et tanq̄ fortis armatus custodiebat actriū suū: ſ veniet iesus fortior diabolo z flauit suo spū euāgelice ꝓdicatiōis ꝙ vniuersū orbē z abstulit arma diaboli. i. oēs superstitiones z rit⁹ nephādos in q̄b⁹ diabol⁹ ꝓsidebat. et sic eiecit ipsius foras z detrusit ipsius i inferno. Primo ergo spūs z potestas xp̄i insufflauit in inferno z cōfregit portas ereas et vectes ferreos: z expoliauit infernū. Secōo. insufflauit sup ppl̄m iudaicū z destruxit ipsius. Tertio sup idola z ppl̄m gētilē z destruxit idola z subiecit ppl̄m gētilē. Et ideo subdit. quis similis tui i fortib⁹: o dñe iesu xp̄e quis similis tui magn⁹ i sanctitate: q: tu es fact⁹ etiā ꝓncipiū oīs sanctitatis. et sic es sanctus cū sancti: z terribilis ꝓtra diabolū z membra ei⁹ inde os gētiles z pctōres obstinatos. z es laudabilis fact⁹ ab oīs: et facies mirabilia, non solum impunitēdo malos: ſ etiam iustificādo penitentes Primo tu extendisti manū tuā sup pharaonem Secūdo super indeos obstinatos. Tertio super gentiles z demones z deuorasti eos.

Dux fuisti i misericordia tua ppl̄o quem redemisti.

Tit patz. Exo. xv. c. secūn. z mu. qua si ꝓ totū:

Et portasti eum in fortitudine tua: ad habitaculum sanctum tuum.

Ascenderunt populi z irati sunt: dolores obtinuerunt habitatores philistijm.

Jud. xx. et xxxj.

Tunc conturbati sunt principes edom: robustos moab obtinuit tremor: obrigescerunt omnes habitatores Chanaan.

Jrruat super eos formido: pauor in magnitudine brachij tui.

iij. q. j. nulli dubius in glosa. xciij. di. legimus. z xxiiij. q. j. loquitur.

Fiāt immobiles quasi lapis: z donec pertrāseat ppls tuus dñe: donec pertrāseat populus tuus iste quem possedisti.

Introduces eos: z plantabis in mōte hereditatis tue firmissimo habitaculo tuo quod operatus es domine.

xxiij. q. j. z sola. xi. dist. cap. nolite.

Sanctuarium tuum domine: quod firmauerunt manus tue.

Dominus regnabit in eternum z vltra.

¶Dic ꝓdicit moyses victorias z bñficia que fecit de⁹ post transitū maris rubri, put fuerūt figura bñficiorum que fecit xp̄s post suā passionē. Nā sicut tūc ips⁹ fuit dux illi⁹ ppli z introduxit ipm in terrā ꝓmissam et subiecit ipsi oēs habitatores illius terre: ita post incarnationē z passionē idem iesus postq̄ eduxit z liberauit sctos pres ō limbo fuit dux eoꝝ vsq̄ quo introduxit eos i gl̄iam celestē. Jtē postq̄ liberauit indeos onerosos ō ingo legis z gētilles de idolorum fruticte: z oēs pctōres de captiuitate diaboli introduxit eos in istā eccl̄iam ꝓ gr̄am z in futurā ꝓ gloriā. Dixit q̄ eccl̄ia: dñe iesu xp̄e bene fuisti fortis z terribilis ꝓtra diabolū z

Universidad de Granada
Biblioteca

mēbra eius t magnificus i scitate erga fideles
Nā denocato diabolo cū mēbris ei⁹. tu semp fu
isti dux ppl⁹ tuo quē tuo sāguie t mia redemisti
t portasti ipm ad habitaculū scrm. s. i hāc eccliaz
p gram t i sugnā p gliam. Ascenderūt. i. sic tunc
ppli amalechitaz ascenderūt t victi fuit vt ps exo.
xvij. t sicut bitatores philistiim obtinuerūt dolo
res ex timore, et sicut tuc turbati sunt pncipes
edō: dū trāsiret isrl p termios eoz. Nieri. xx. Ut
dū tremor obtinuit robustos moabvidētes trēto
ria isrl: intrū p vocarūt balā ad maledicēdū illū
populū. et sicut obstiguerūt t obstupuerūt bita
tores chanaan; q nō māsit spūs i eis videtes isrl
ita parū fuit turbat⁹ t obstiguit totus ppl⁹ gē
tilis et oēs reges terre audientes predicatiōē
apl̄oz t signa t miracula q̄ faciebāt. et sic omnes
fuerūt subiecti iugo fidei christi. et q̄ Iolb⁹ his
moyses loquebat ō futuro nō solū ō victoria illi
us ppli p futurū ingressuz terre, pmissiōis: sz loq̄
bat de futura victoria xpi et apl̄oz. et de futura
subiectiōe ppli gētilis: ideo subdit irruat super
eos formido t pauos i magnitudie t fortitudie
xpi bachij tui: t sup oēs reges t pncipes ppli gē
tilis: t etiā demōes fiāt īmobiles sicut lapides
ne possint nocere fidelib⁹ donec iste ppls quē p
gras possedisti trāseat de idolatria t infedilitate
ad fidē t legē libertatis t de pctō ad gras p ba
tismū t pnam. Et introduces eos t plātabis in
mōte hereditat⁹ tue. s. in hac eccla p gras: et in
firmissimo habitaculo t templo tuo. ecclē funda
to supra. xij. articulos t supra fūdamētū apl̄oz
t ppheta: q̄ bitaculū tu pmo optat⁹ es p salo
monē materialr i te. ve. postea spūaliē p xpm san
ctuariū hūanitat⁹. et postea sanctuariū eccle q̄
firmauerūt man⁹ tue hic p gras t in celo p gliaz
In q̄ sanctuario celesti dōs regnabit in eternū t
vltra. i. nō solū p scla: sed p infinita seculoz scla
Dñs in sanctuario huj⁹ ecclie dño ihesus xps re
gnabit in eternū. i. p totū hoc scl̄m huj⁹ mūdi vs
q̄ad iudiciū: sed in sanctuario celesti regnabit
vltra hoc scl̄m immo p scla seculoz. Sed vt iūgat
finē cū pncipio vnde sumit principiū: ō dicit.

Exo. xiiij. **Ingressus est eqs pharao cū currib⁹ t eq̄tib⁹ ei⁹ i mare: t reduxit sup eos dns Filij aūt israel ambulauerūt per siccum in medio eius.**

¶ Et exponit vt supra. Ex supradictis p̄z q̄ totum istud canticuz currit duplici spū: q: licet ad
litteram fuerint realiter et materialiter gesta in il
lo populo. Tū q: nō fuerunt gesta p̄fecte gra sui
sed prout figurabāt liberationē t redemptionē
futurā p xpm. Ō principaliter dz exponi de ge
nerali redēptiōe t liberatōe: quia ad hūc sensuz
cantat mō ecclesia cāticū istud: ideo aduertat lec
tor: vt sciat adaptare singula gesta veteris te
stamēti singulis mysteriis noui testamenti.

Abachuc. iij.

Domine audiui. Hoc canticum canta
tur feria. vj. in laudibus: cui preponi
tur talis titulus. s. ofo abachuc pro
phete p ignorātia: qui q̄dē abachuc
fm hieronymum fuit ille propheta
quem angelus domini rapuit de iudea t eduxit
ipm in babylonē ad ferēdū cibū Danieli existēti
in lacu leonū. Dan. xiiij. Et q̄ p̄z q̄ iste abachuc
pphetauit tpe babilonice captiuitatis. Sz hoc
cāticū collocat in ter. t vl. ca. pphetie ipi⁹ aba
chuc: qō quidē cāticū est difficillimū ad itelligen
dū. Primo q: ē de rebus altissimis. Scō: q: pro
cedit p ybaz vocabula metaphorica. t ō est val
de insudandū in expositiōe t intelligētia huius
cātici: sz q: tota ei⁹ intelligētia dependet ex duo
bus precentib⁹ capl̄is. Ō necessario est preha
bēda intelligētia duoz precedentiū capl̄oz. Ad
cui⁹ euidētiā ē notādum fm Ihero. in plo. hui⁹
pphetie: q̄ iudei existētes i captiuitate babilo
nie: t etiā pauperes manētes in iudea sub seruitu
te dura videntes stragē t excidiū hierl̄m t tēpli
factū p nabuch. t caldeos: t videtes se indignet
dure vexari: t affligi in illa captiuitate: videtes
nabu. holem impuz t sceleratū mirabilr ꝓsperari
t sibi oēs natiōes t reges subingari: et vidē
tes eū in tantā superbiā eleuatū q̄ fecerat statuā
auream in q̄ se fieri fecerat ab olb⁹ natiōib⁹ adorari
Dan. xiij. t xiiij. Tūc ergo multi fragiles ō ppl⁹ iudeoz inceperūt dubitare de diuina puidētia t iustitia: quare pmittebat poiez tā sceleratū regnare: t iudeos deū colētes p timicos dei ydolatras affligi. Itē q̄ mlti iudeoz declinebāt ad superstitiōes gētiliū. Tūc q̄ abachuc pphā videns fragilitatē et errorē illi⁹ ppli ex debilitate fidei nō i psona sui cū esset sctus t pphā sz in psona fragiliū illi⁹ ppli appellat deū ad disceptādū cū eo q̄re vult talia. Vñ dicit i. c. Usq̄quo dne clamabo in hac captiuitate sup. t nō exaudies: vociferabo ad te vī patiēs: t nō saluab. Quare ondisti mihi iniq̄tatē t laborē videre pdā t iustitiā ꝺ me
Quare respicis ꝺreptores: taces deuolāte ipio iustiorē se. Et sic i toto isto ca. videt arguere deū q̄re pmittit malū poiez sceleratū regnare
plāri oculare ppl⁹ iudeoz iustiorē se. s. nabu.
Nam ppls iudeoz colebat verū deū: t nabucho. dolebat ydola nephāda t depredabat: t expolia
bat t interficiebat bonos t iustos: t exaltabat t
ditabat iniustos et prauos ex bonis iustoz. Et
hoc p̄z q̄ abachuc nō loquebat in psona sui: cuz
esset sctus et pphet⁹: licet hec dicebat in psona
fragiliū illius populi q̄ loquebātur ex ignoran
tia t temeritate: nō cōsiderantes quō maiorem
penam meruerant scelera t peccata que perpe
trauerant cōtra deū. Item ignorabāt qualiter
virtus in infirmitate pficitur et examinat sicut
aurum t argentū in igne. Et quō iste afflictiōes
cedebant in punitionē maloz t in augmentum
meritoz bonoz. Et ignorabāt quomodo deus
iz ad tps permittat malos ꝓsperari t iustos cō
culcari, pter rōnes iā dictas. Tamē finalr non
oblitiscit malos punire t liberare t cōsolari bo
nos: t tribuere premiū, p meritis t patiēcia hita
in aduersis. Et sic dō in psona taliū fragiliū fe
cit psal. lxxij. q̄ incipit. Quā bon⁹ isrl deus bis q̄
recto sunt corde. vbi dicit. Mei aūt pene moti
sūt pedes: t pene effusi sūt gres⁹ mei: q: zelani
supra iniq̄s pacē pcoz videns etc. Tū postea da
uid in psona sui mqūtū fidelis dicit. Mihi ad
herere deo bonū est etc. Ita pariē fecit hic ꝓpha

nota multi deuiāt ꝓpter exē plū malū

Nota.

nepotē eius simul cū ciuitate et regno babylo
nie. Exinde pmittit liberationē illius ppli per
Cyrū regē persaru: sz postea xps in pmo aduētu
liberauit ipsū aliter gen⁹ hūanū p mortē et pas
sionē suā. et puniuit diabolū t eiecit ipm foras.
Et postea in scō aduētu totalr puniet in eter
nū diabolū cū mēbris ei⁹: t premiabit bonos in
eēna felicitate. Et sic expoliatio t destructio ba
bylonis fuit figura expoliatōis t destructōis re
gni diaboli. ¶ Ad cui⁹ maiorē intellectū est
iterū notādū q̄ sicut tota eccla xpi t ciuitas dei
ō: hierl̄m: eo q̄ ē visio pacis. t q: incepit t deri
uata ē ab illa hierl̄m materiali: vt sepi⁹ dictū est.
Ita pariter ciuitas terrena t regnū diaboli di- Ciuitas
cta ē magna babylō: eo q̄ ciuitas ꝺfusiōis t dis terrena
cordie: t q: ex illa babilone materiali diffusa ē p̄ ō: baby
totū orbē tpe dispsiōis līguaz: t q: illa babilo lon.
ne incepit superbia t violentia dñationis tyrānidis
primo p nembrot t beln t ninū. Et sic pseuerauit
vsq̄ ad Nabucho. etc. Et sic diffusa est tyrannie p
vniuersū orbē. t ō cōiter in sacra scriptura per
babylonē spūaliter intelligit regnū diaboli: t p
hierl̄m intelligit ciuitas dei. s. eccla: q: vna fuit
figura alteri⁹. Nā sicut illa ciuitas babylonie cū
suis pncipib⁹ sp affligit t psecuta est t destruxit
illam hierl̄m cū templū. ita regnuz diaboli t ci
uitas infideliū sp persecuta ē eccliam. Et ō de⁹
primo reuelauit ipsi Esaie t Hieremie t Abachuc
destructionē illi⁹ ciuitatis babylonie cū pncipe
suo: t liberationē t reedificatiōez ipsi⁹ hierl̄m ma
terialis. Sz p istam reuelauit eis futurā destru
ctionē t punitionē diaboli t regni ei⁹: et futurā
redemptionē t liberationē t reedificationē spi
ritualē eccl̄ie per xpm faciēdam. Et ita nouit et
preuidit ex reuelatōe t spiritu ꝓphetico vtrāq̄ Nota.
destructionē. s. illi⁹ babilonie particularis t vni
uersalis. s. regni diaboli: t puidit vtrāq̄ libera
tionē. s. illi⁹ ppli per cyrū: t totius ecclie p xpm
faciendā. Ex quib⁹ p̄z q̄ abachuc habuit duplī
cem spm̄, pphetie in hoc libro. Nam p tale lumē
et spm̄ pphetic⁹ nō solus attigit futurā destru
ctionē babylonie faciendā de ppinquo p nabu
chodonosoz t liberationē faciendam p Cyrum:
quod ptinet ad vnicū spm̄. Sz ille spūs duplex
transiuit vltra illam destructionē t liberationē
et attigit vsq̄ ad xpm t eccliam vniuersalē. Ōia
ista ergo preuidēs abachuc p diuina rēlationem
t liberatiōez duo facit. Primo enī explicat diuinā
rēlationē in hoc scō capl̄o. Secōo agens gras ex
plicat intellectū diuine renelatiōis sibi facte: et Diuisio
hoc in cātico scripto in. iij. ca. ¶ Q: ergo in pn̄ cantici.
cipio scōi capituli deus ꝓmisit mittere supradi
ctum punitorē malorum: et liberatorem iustoz
et datorē vite ipsis credentib⁹ et pene ipsis in
credulis. Nunc aūt in scōa parte enumerat vi
tia que debet extirpare: et gentes que punire.
Aut explicat petā q̄ regnabāt in babylone t in
vniuerso mundo: ꝓpter q̄ illa ciuitas erat de p
pinquo punienda p Cyrū t Darīū: t ex cōsequē
ti vniuersalis babylonia erat puniēda t destru
enda p xpm in pmo t in scō aduētu. ¶ Ad
cui⁹ intellectū est notādū q̄ cū superbia sit initiū
oīs pcti. Ideo oīa ista petā nascuntur ex superbia

Universidad de Deusto
Biblioteca

Unde cū supbus nō velit cōpati maiorē: illico p
rūpit in rebellionē ⁊ inobedientiā nec cōpati
tur equalē. Jō ꝓrūpit ⁊ in violentiā: q; oēs vult
Supdia ꝑi initi um. suppeditare. Et exinde in rapinā ⁊ auaritiā: alie
na rapiēdo. Et exinde in homicidia: possessores
occidendo. Et exinde venit in ꝓtemptū dei ⁊ ꝓ
rimi. ⁊ etiā in gulā ⁊ luxuriā ex abūdantia ⁊ pin
guedine bonoꝝ. Sz ex contemptu dei ꝓrumpit
supbus in derestabiles superstitiōes puta in ydo
latriā ⁊ diuinatiōes ⁊ obseruatiōes et alios ri
tus nefandos. Sed q; in babilonia ⁊ principe ei⁹
ab initio sue fundatiōis regnauit supbia: vt ꝑz
Gen. xj. Jō sp regnarūt ex ꝓsequēti oia vitia se
quentia. Et iō Nabuchodonosoꝛ posth̄ subiecit
sibi babyloniā in magnā supbiā elatus: subiecit
sibi oia regna finitima cū multo sanguine hoīm
effuso et intrā fuit cor ei⁹ elatū ꝙ contēpsit deū
et holes. ⁊ sic destruxit ciuitatē hierl'm: ⁊ templū
incēdit ⁊ sacra vasa in babylonē asportauit. ⁊ sic
secit⁹ est ritus nefandos ⁊ supstitiōes: imo fecit
statuā aureā: in qua se fecit adorari. et in hac su
perbia secutus est eū filius ei⁹ Enilmedoꝛach ⁊
Supdia deriuata a babylo nia. Balthasar neptis ei⁹. Que ꝛdē supdia cū vitijs
sequētib⁹ ⁊ supstitionib⁹ deriuata est a babilo
nia et diffusa est ꝑ totū orbē. Et sic regnabat in
toto mundo in ppō infideli. Jō totus ppūs in
fideliū ⁊ petrōn dr babilonia in sacra scriptura.
Cui⁹ caput ē diabolus. et iō de⁹ misit cyrū ⁊ da
riū ad puniēdū illā babyloniā particularē: cum
principe ei⁹: in ꝙbus regnabāt vitia supradicta:
ꝛ postea misit filiū suū ad puniēdā vniuersalem
babyloniā huⁱ⁹ mūdi: ⁊ ad liberandū ecclesiam: vt
patebit. Et hoc est qđ de⁹ intēdit dicere ipsi pro
phete i residuo sc̄i capli. Cūi dicit. Tu abachuc
in ꝑsona ppli cōqueris ꝙ ego video ꝓteptores
dei ⁊ hoīs ⁊ laceratores legis. Et ꝙ taceo impio
coculante iusticie, se ⁊c. Et ego rndeo tibi ⁊ pro
mitto mittere punitorē malor ⁊ liberatorē in
stor: q̄ nō solū puniet babyloniā istā particula
rē ꝛz etiā vniuersalē in qua regnat supbia cū oī
bus vitijs sequētib⁹. et ideo ꝓmo puniet in ea
supbia. Nā sicut vinū decipit ꝓtem: ⁊ vitupe
rat: ⁊ minuit honorē principis. Jta supdia occe
cat ⁊ destruit ⁊ vituperat principē. Et sic nabu
chodonosoꝛ: quilibet supbus q̄ dilatauit regnū
⁊ rapuit aliena: cadet ꝑ supbiā: ⁊ puniet ab isto
iudice. Primo iudicio particulari. Scdo iudicio
vl'i in corpe et alā. et iō in aduētu huⁱ⁹ iudicis:
ve illi ꝓncipi ⁊ cuicunq; q̄ multiplicat nō sua ⁊c.
q; puniet hic tpaliter: et in iudicio gnali eternaliter.
Jtē ve cuiꝙ auaro q̄ cōgregat auaricā. Jtem ve
cuiꝙ homicide q̄ edificat ciuitatē in sanguinib⁹
⁊c. Jtē ve nabuchodonosoꝛ: cuiꝙ cotēnenti deū
⁊ ꝓximū: ⁊ cuiꝙ sacrilegio: q; puniet ab hoc iu
dice sicut punitus ē nabuchodonosoꝛ: q; ꝛdūssit
templū ⁊ laceranit legē. Jtē ve cuiꝙ ydolatre q̄
querit ⁊ expectat auxiliū ab ydolo ligneo vl' argē
teo in quo nō est spūs vite. q. d. ꝙ oia pcā su
pradicta punient ab isto iudice vēturo. Jō ꝛclu
dit dūs in templo sc̄o suo fileat a facie eius terra.
q. d. q̄ babylonia ⁊ totus mūdus colit ydola li
gnea coopta auro ⁊ argēto in ꝙbus nō est aia. ꝛz
veniet dūs in templo sc̄o siue ỳanitatis. s. carne
indutus: q̄ destruet oia ydola: ⁊ petā supradicta
et filebit a facie ei⁹ vniuersa terra: q; destructis
ydolis subiciet sibi totū orbē. ⁊ adorabit ipse so
lus in templo sancto suo incarnatus et ỳmana
tus q; sepe dictum est ꝙ illa ỳsanitas est ꝓprium
templum dei in quo habitat ꝓsonaliter ⁊c.

¶ Ex supradictis pōt patere bene cōsideranti ⁊
cōtemplanti totū hoc sc̄m capl'm deus non so
lū cōminat punitionē nabuchodonosoꝛ ⁊ illius
particularis babilonie: sed ꝓncipaliter intendit
ꝛminari punitionē magne meretricis vlis babi
lonie. Nam ꝛz illa babylonia cū suo principe tūc
fuerit punita ꝑ cyrū. Et ille ppūs iudaicus fue
rit liberat⁹: tñ hoc fuit in figura vlis liberatōis
⁊ redēptiōis facte: siue faciēde ꝑ xp̄m: quā ỳcipaliter ꝓuidit: ⁊ intēdit predicere, ꝓpheta in hoc
ca. Nam cōditiones quas deus ꝓmittit et assignat in hoc capl'o nō ꝛueniūt illi liberatiōi ꝑticulari nec illi punitiōi: q; punitio babylonica ⁊
liberatio iudeoꝝ facta ē de ꝓpinquo: ꝛz in textu
ꝓmittit ille punitoꝛ: liberatoꝛ: ꝑcul ⁊ de lōginquo cū dr: q; adhuc visus, ꝑcul. Et si mora fecerit
nō tradabit. Jtem ille cyrus q̄ liberauit iudeos:
et puniuit balthasarē regē babilonis: nō dedit
vitā credentib⁹: nec penā incredulismec erat ne
cessaria fides ad credēdū in eo sicut dr in textu
s. iustus ex fide vivit ⁊c. Jtē in illa liberatōe nō
apparuit dūs in templo sancto suo. s. humanitate
et carne: nec siluit a facie eius ois terra. sicut di
citur in textu: imo regnauit ydolatria cū oīb⁹
bus alijs vitijs ⁊ superstitionibus vsq; ad xp̄m.
Et ideo tota ista cōminatoꝛ punitio dirigit ad
vniuersalem babylonē meretricē magnā: cuius
punitionem ⁊ damnationem descripsit Johan.
Apoca. xvij. ⁊. xviij. Nam si quis diligenter vult
cōtemplari et speculari videbit ꝙ eadē punitio
babylonis describitur hic ⁊ ibi: ⁊ idem punitoꝛ:
liberatoꝛ: ⁊ eadem vitia describunt ꝑ xp̄m puni
enda in iudicio hic ⁊ ibi. Unde primo venit xp̄s
in templo sc̄o siue ỳanitatis: ⁊ puniuit caput ⁊
principē huius magne babylonis: q; infernum
expoliauit et ipsum diabolū foras misit: qñ oia
ydola confregit: ⁊ oia vitia supradicta in popu
lo gentili extinxit: et totū orbem euangelice fi
dei subiecit. Et sic siluit a facie ei⁹ vniuersa ter
ra. ¶ Sed q; diabolus caput ⁊ princeps huius Caput babylonie diabolus
babylonie ciuitatis adinuenit sibi alias vias. s.
sectam sarracenicā ⁊ alias hereses ⁊ enormia et
detestabilia scelera: ꝙbus dilatauit ⁊ ampliauit
regnū ⁊ ciuitatē suam: cum qua formati sunt re
ges ⁊ principes ⁊ ppli infideles ⁊ indei obstina
ti ⁊ ceteri petōres ⁊ impenitentes huius mun
di. Jdeo veniet xp̄s in fine mundi et condemna
bit istam magnā meretricem cum principe suo
ad penam eternā ⁊ liberabit ciuitatem suam. sz
ecclesiam ab oīi persecutione ⁊ miseria corpis
et anime per gloriosam resurrectionē tribuendo
ipsi vitā eternā: vt pater per Job. in Apoca.
ca. xvij. vsq; in finē. Et hanc eandem dānationē
⁊ punitionem comminatur deus per ꝓphetam
Abachuc in hoc capl'o contra diabolū et ciuitatem suā ꝑ xp̄m faciendā. Sed miseri ⁊ ceci indei
nō possunt capere nec ꝓspere hoc sacramentū:

Jdeo totum hoc capitulū solū intelligit de pu
nitiōe illi⁹ particularis babilonie. et totū cāticū
in capitulo sequēti exponunt de dicta punitiōe
⁊ de liberatōe ꝓtenlari illi⁹ ppli iudaici. et hoc
accidit: q; nō ꝓcipit duplicē spm̄ ꝓphetieum: si
cut dictū ē i ꝓlogo tractatu. ij. ⁊. iij. Nos aūt xp̄i
ani ꝛd⁹ datū est nosse mysteriū regni dei clamā
Ilege ⁊ ꝓphet⁹: habita catholica ıtelligētia scri
etoꝝ duoꝝ capitulorꝝ ꝓcedam⁹ ad expositionē
huius cātici qđ abachuc scribit i tertio capitulo
In quo ꝛz ecclia tremat diuinū iudiciū et pu
nitionē dānationē ipioꝝ sibi revelatā: tñ gaudet
⁊ agit gras de vniuersali redēptione ⁊ saluato
re sibi ꝓmisso. Cui cātico ꝓponit talis titul⁹. s.
oko multipler. re sibi ꝓmisso. Cui cātico ꝓponit talis titul⁹. s.
oko abachuc ꝓphete ꝑ ignoātias. ¶ Cūi cum
oīs oko sit aut deprecatiua: aut laudatiua aut gra
rū actiua: aut narratiua. Ista ꝛtinet oēs modos
okonis: q; oia ista obseruat ꝓpheta i hac oratiōe
Nā ꝓmo deprecat deū: vt mittat saluatorē ꝓmis
sū. Scdo laudat: ⁊ cōmēdat maiestatē huⁱ⁹ salua
toꝛ. Tertio narrat ei⁹ victoriā. Quarto agit gra
tias. vt patebit. Jdeo ꝛ cātico titulat oko ipsi⁹
abachuc ꝓphete. Sz q; ille ppūs ex ignoātia in
dicioꝝ dei ꝙquerebat cōtra deū. Cūi de⁹ revela
uit ꝓphete aduētū xp̄i iudicis q̄ erat malos pu
nitur⁹: ⁊ iustos liberat⁹ ⁊ saluatur⁹: que oia ista
erāt ignorata illo ppō. Jdeo ꝓpha ꝓ mysterijs
sibi revelatis: et in illo ppō ignoratis fecit istā
okonē agēdo gras. Jō dr oko abachuc ꝓphete ꝑ
ignoātias illi⁹ ppli sup. i. ꝑ mysterijs ignorat⁹
toti mūdo ⁊ sibi revelatis i spū ⁊ lumine ꝓphe
tico. Alia aūt littera ꝛz ꝑ ignoātib⁹ populari
bus fragilib⁹ sup. Cūi cui ista oko sit deprecatiua: et
cōmēdatiua: ⁊ narratiua: ⁊ gras actiua: ꝛttuoꝛ
facit ꝓpheta. Nā ꝓmo orat deū patrē: vt mittat
saluatorē ꝓmissū. Scdo ꝛmēdat maiestatē ⁊ di
gnitatē huⁱ⁹ saluatoꝛ: i suo aduētu: ⁊ ei⁹ victori
am ꝛtra diaboli. Tertio explicat ⁊ narrādo ꝓdi
cit victoriā ei⁹ ꝛtra ppūm gētilē. Quarto ꝑficit
cōsolationē ꝓphetie: ⁊ toti⁹ ecclie gras agendo
Scda ibi. Deus ab austro veniet. Tertia ibi. Pro
iniquitate vidi. Quarta ibi. Audiui et ꝛturbat⁹
est vēter meus. Dicit ergo ꝓpheta ad ꝓmum.

Abachu. xviij.c. ⁊ xvij. q. ij. c quelibet

> Omine audiui auditionem tuā
> ⁊ timui.
> Die opus tuum: i medio annoꝝ
> vivifica illud.
> In medio annoꝝ notū facies: cum iratus
> fueris mie recordaberis.

¶ O dñe de⁹: ego audiui. i. duplici spū intelleri
auditionē. i. respōsionē ⁊ locutionē. ⁊ revelatio
nē tuaꝛ: ⁊ timui: vñ sicut eadē lectio dr doctrina
⁊ disciplina. dr: essi doctrina respectu magistri do
cētis ⁊ disciplia respectu discipuli: q; eadez ē via
ab athenis ad Thebas: ⁊ econuerso: ita pariē eadē
vox dr locutio respectu dei: ⁊ auditio respectu ꝓ
phete in ꝑ loco. Quasi dicat: o dñe ego audiui ⁊
intellexi i tua respōsiōe multa admirāda ⁊ q̄ sūt
supra ỳanā facultatē: sicut est mysterium incar
nationis ⁊ audiui multa q̄ sunt tremēda: sicut est
iudiciū ⁊ punitio maloꝝ. Et iō timui et expaui.
Nā ꝓmo ego audiui ⁊ intellexi ex tua respōsione
quālr debeo mittere istū saluatorē ⁊ liberatorē
huius ppli. Et quō dr punire Nabuchodo. et babi
lonē cū oībus caldeis q̄ incēderūt hierl'm cū tē
plo et afflixerūt cōtinue ppl'm tuū iusticiam eis
Et hoc ꝓpter superbiā ⁊ sequētia petā sceleraque ibi regnāt. Sed q; ex hoc ⁊ p talem particu
larē destructionē ⁊ punitionē babilonis ⁊ parti
cularis prenidit I duplici spū ⁊ lumine ꝓphetico
quālr iste saluator: in finali iudicio dr punire et
ꝛdēnare magnā meretricē babilonis. s. ciuitatē
diaboli. cum principe suo ⁊ membris suis qui for
nicati sunt cum ista magna meretrice ꝑ superbi
am: ⁊ auaritiā: ⁊ violentiā: ⁊ homicidia: luxuriā. ⁊
scolatriā: ⁊ alias nefandas superstitiōes. Jdeo
timui iudiciū tāti iudicis. Sz q; i tali respōsiōe
audiui multa virilia beneficia que generi humano dr afferre iste saluator. Jdeo fui ꝛsolat⁹ nā, nō
solus dr liberare ppl'm iudaicū de ista particula
ri captivitate: sed etiā ꝓnciālr quālr debet ve
nire in carnē ⁊ habitare in templo sancto siue ỳha
nitatis. Et ois terra dr silere a facie eius q; to
tum mūdum debet sibi subiicere: ⁊ vivificare et
iustificare petōres: q; iustus ex fide vivit. Qua
ꝓpter rogo: vt veniaꝛ ad vivificandū ⁊ iustificā
dum nos. Nam totū genⁿ humanū iacet mor
tificatū ꝓpter petrm primi parētis: qui deiecit
ab hierl'm in hiericō: ⁊ incidit in latrones q̄ ipm
expoliauerūt bonis gratuitis: ⁊ percusserūt: et
sauciauerūt: ⁊ plagauerunt: et semiuivo relicto
abierunt. Et sic opus tuū q̄s creatis: ⁊ manⁿ tue
formauerūt iacet in vita huius mūdi sauciatū ⁊
mortificatū: ergo vivifica illū ꝑ tuā morte: ⁊ pas
sionē et resurrectionē. ¶ Et q; dixisti supius in
scdo capitulo. Qz adhuc visus est, ꝑcul ⁊ appare
bit in finē: ⁊ nō mētietur. Jdeo rogo ꝙ nō differas opus tuum vivificare in fine annoꝝ ⁊ in fine
mūdi. Sz veni ꝓmo in carnē, in fine annoꝝ aī fi
nē mūdi in primo aduētu: et vivifica illud opus
tuū quantū ad alaz a morte ꝑi: ⁊ postea veni
es in fine annoꝝ in ꝓtate magna ⁊ maiestate. et
tūc vivificabis nos quantū ad corp⁹ ꝑ gloriosam
resurrectionē. ¶ Et nota ꝙ medium nō sumit⁹ hic Medius capit⁹ dupliciter.
ꝑ medio geometrico: nec etiā arithmetico: ꝛz su
mit⁹ ꝑ medio excludēte principiū ⁊ finē sicut di
cim⁹: ꝙ quicquid ē inter Valentiā ⁊ Romā est in
medio eaz. Et ita rogat ⁊ orat ꝓpheta dñm ne
differat aduentū suū ad salnādum genⁿ ỳhanuz
vsq; ad finē mūdi: ꝛz veniat in medio ante finem.
Potest etiā dici medium rōnis respectu dei qui
novit in sua ineffabili ꝓuidētia qñ fuit oppor
tunū mittere filiū suū ⁊c. Jō dicit ꝓpheta. Dñe
opus tuū in medio annoꝝ vivifica illud. i. ante
finē mūdi. Jtē q; istud nō fuit sanctificatū ⁊ morti
ficatū ex culpa tua ꝛz ipsius: q; potⁿ voluit cre
dere diabolo ⁊ obedire ꝙ tibi. Unde tu fuisti ira
tus ꝓtra ipsum in ꝓtate diaboli relinquēdo: ⁊ a
facie tua abiciēdo. Tamē ꝛz per magna xpa fue
ris iratus: talis ira nō erit ꝓpetua: imo finali
ter misericordie recordaberis: ⁊ notū facies sal
uatorē operis tui in medio annoꝝ. i. ante finem
mundi in tpe a te statuto: q; quādo veniet pleni
tudo temporis per tuam ꝓuidentiam cōstituti

Universidad de Navarra Biblioteca

mittes filium tuū natū ex mulierē sm carnē ꝛc. Trāslatio autē ipsoīū. lxx. habet. In medio duoꝝ ānalium cognoscēris. Et tunc est sensus. i. cognoscēris in medio duoꝝ testamētoꝝ: q̄ per duo animalia designant ꝛ figurant. ¶ Nā testamentum vetus designatur per asinū: eo q̄ semp fuit sub iugo seruitutis ꝛ portabat onera importabilia preceptoꝝ cerimonaliū. Et testamentū nouum designatur p vitulum liberū sine iugo. Et etiā christus fuit notus ꝛ inuentus in bethleez in medio duoꝝ ānaliū. s. bouis ꝛ asini in presepio et etiam duo testamenta dicunt duo anni diuine legis. Nam testamentū vetus dicitur annus seruitutis ꝛ ire: sed testamentū nouū dicit annū mie ꝛ gratie: ꝛ liberatis: ꝛ benignitatis: vt dictū est psalmo. lxiij. Et ideo dicit ꝓpheta in medio duoꝝ annoꝝ legis. s. ire ꝛ mie notum facies salutatorem: quia cum iratus fueris per totū annū vete. test. misericordie recordaberis in fine illi⁹ anni veniens in carnē: et instituens annum gratie ꝛ misericordie ꝛ benignitatis; ꝛ sic notum facies saluatorē et opus tue salutis in medio istorum duorum annorum sine animaliū.

De cōsec. di. iij. ca. vltimo

Deus ab austro veniet: ꝛ sanctus de mōte pharan.

Operuit celos gloria eius: ꝛ laudis eius plena est terra.

Splendor eius vt lux erit: cornua in manibus eius.

De sūma trini. ꝛ fi de catho. capi. j.

Ibi abscōdita est fortitudo eius: ante faciem eius ibi mors.

Egredietur diabolus ante pedes eius.

De cōsec. di. iij. sacrificium.

¶ Hec est secunda pars: in qua ꝓpheta cōmendat maiestatem hui⁹ saluatoris predicendo primum aduentū eius in carnem et predicit etiam victoriā xpi cōtra diabolū l sua morte ꝛ passiōe.

Xpi nativitas duplex

¶ Ad cuius intellectū est primo notandum. q̄ cū xps sit deꝰ ꝛ homo duplex legitur eius natiuitas ꝛ ortus: nā vna est eterna a pre sine matre ꝛ altera tēporalis a matre sine patre: de natiuitate hūana tpali dr Michee. v. Tu bethleez terra efrata iuda parua es milibus iuda: ex te mihi egredietur: qui sit dominator in israel. Sz de natiuitate diuia ꝛ eterna subdit. et egressus ei⁹ ab initio a diebꝰ eternitatis. Duas ergo easdē duas natiuitates memorat Abachuc de xpo dicēs deꝰ. i. iesus xps deus ꝛ homo fz diuinitatē: ꝛ eternam generationē veniat ab austro ꝛ a meridie. i. ab eternitate. que semper est tota simul in meridie non habens mane nec vesperē: nec ꝓncipium nec finem: sed semper in meridie. Et idem xps sctus sctoꝝ sine macula sm humanam et tēporalem natiuitatem: veniet de mōte pharā. i. de mōte denso ꝛ vmbroso. Pharan enim vmbrosum ꝛ densum interpretatur: hoc dicit: q̄ xps licet fuerit lucidus sine peccato: tñ descendit sm carnez de mōte tenebroso. i. ab adam peccatore et ab abraham ꝛ dauid per reges ꝛ duces q̄ oēs fuerunt vmbrosi quo ad originale. et multi eoꝝ fuerūt vmbrosi in multiplici genere peccatoꝝ: ꝛ etiam dicit de mōte vmbrososo quia tota humana generatio fuit infecta ꝛ vmbrosa in adā: vnde no tanter dicitur: sanctus veniet de mōte pharan: quasi dicat: licet iste saluator deꝰ ꝛ homo sm humanitatē descendat ꝛ veniat de monte ꝛ generatione humana vmbrosa per peccatum: tamē ipse erit sanctus ꝛ immunis ab ol peccato sm naturam: eo q̄ non concipiet de opere adam. i. p naturalem generationē. Sz ex opere spiritus sancti form abit in vtero virginali. et sicut sm diuinitatē venit a meridiana eternitate: ꝛ sm carnem veniet de vmbrosa ḡnatione ipsius adam: tamen ex opere spiritus scī. Ideo erit sanctus sanctorum qui omnes alios poterit sanctificare Itē licet veniat l similitudinem carnis peccati: tamē erit sanctus sine vmbra peccati. Item sm Augu. vt dictum est psal. lxij. xps est et dicit filius legis veteris: eo q̄ latebat obumbrat⁹ l vtero legis: subvmbra legaliū cerimonaliuꝝ ꝛ antiquorum mysterioꝝ: et sic tota lex vetus dicit mons vmbrosus in quo xps latebat ante aduētū sum. Et ideo dicit ꝓpheta q̄ dominus iesus xps veniet ab austro: ꝛ meridiana eternitate sm diuinitatē: ꝛ sm humanitatē veniet de mōte vmbroso idest de lege veteri vmbrosa in qua latebat et fuit promissus. Et ideo translatio. lxx. dicit dns de temā. i. de meridie veniet. Et sctus de monte vmbroso aut denso. i. vmbrosa ḡnatione ipsius Adā ꝛ de lege vmbrosa in q̄ latebat. Et ideo sequit q̄ licet iste xps venerit de mōte vmbroso: tamen quia ort⁹ sine peccato: et quia deꝰ veniēs a luce meridiana: ꝛ diuina ideo gl'a eius operuit celos q̄ in die natiuitatis cantarūt angeli: gl'ia in excelsis deo. Et apparuit noua stella in celo: ꝛ multa alia signa gloriosa fuerunt facta. Nā in illa hora omnia idola mundi clamauerūt regē pacis esse natū. Et ideo subdit q̄ laudis ei⁹ plena est terra. Item gl'ia et virtus huius xpi aperuit celos. i. apostolos l die pēthe. distribuēs eis omnia dona gratiarū. de quibus dicitur l Job. Spiritus dñi ornauit celos. Et ideo laudis ei⁹ plena est terra p predicationem apostoloꝝ: quia in omnem terram exiuit sonus eoꝝ ꝛc. Itē dū xps peregrinatus est in hoc mundo operuit celos: ꝛ superauit celos gl'ia eius l sapientia doctrine ꝛ miraculoꝝ operatione. Et sic laudis eius plena est terra. Ideo sequitur spēdor ei⁹: id est virtus miraculoꝝ: ꝛ doctrina euangelica erit vt lux prebens iter vite oībus ꝛ fugans omnes tenebras vitioꝝ et peccatoꝝ. Cuius lux non solū fugauit ꝛ vicit peccā quo ad doctrinā sed etiam ipse per mortem crucis et passionez deiecit omnem culpam et triūphauit de diabolo. Ideo sequitur. Et cornua triumphi et trophei in manib⁹ eius. Nam cōclauatus ꝛ affixus cornibus crucis expugnabit et debellabit diabolū. Nam ibi dabit vitā et sanguinē in preciū generis hūani. Et sic descendet ꝛ expoliabit infernū: ꝛ ex sua passiōe ꝛ cruce virtutē sacramentis ad omnia peccata delenda Et quibus patz q̄ cornua triumphi erit in manibus eius cruci affixis. Ideo subdit q̄ ibi. scz. in cruce fuit abscōdita fortitudo ei⁹. Ad cuius intellectū ē notāduz sicut dictū ē p. al. xxj. q̄ xps l illo triduo fuit derelictus in ptāte iudeoꝝ: q̄ christus in ptāte iudeoꝝ l sua noluit vti sua ptāte. Iōdicit Petro. An putas q̄ nō possiz rogare patrē: ꝛ exhibebit mihi plusq̄. xij. legiōes angeloꝝ ꝛc. quapropter fortitudo xpi ibi erat abscōdita cuz q̄ poterat eos annihilare ꝛ dissipare. Sed pro illa hora noluit exercere vtutē suā ō iudeos. ꝛ iō putātes iudei ipsum a deo eē derelictū dixerūt: si filiꝰ dei ē descendat nūc de cruce: ꝛ liberet eū si vult. Verūtñ iz xps nō exerceret p tūc vtutē suā ō iudeos: tñ exercebat ipsam ō diabolū ꝛ ō mortē: q̄ moriēdo vincebat diabolū ꝛ vnificabat nos. Iō fortitudo xpi in absōso et nō manifesto opabat in cruce: q̄ diabolū ꝛ mortē nostrā moriēdo destruxit in ablcōdito. Iō dicit ꝓpha: ꝓ ibi i cruce abscondita est fortitudo ei⁹ q̄ ad iudeos: ꝛ opabat in absconso mortē ꝛ diabolū occidendo. Iō subdit q̄ an facie ei⁹ ibit ꝛ fugit: fuit mortua mors ꝛ diabolus egredit ꝛ fugiet victus ante pedes ei⁹: q̄ pede cōculcauit tartara ꝛ ꝛfregit vectes ferreos ꝛ portas ereas. ꝛ expoliauit infernū et trusit diabolū in eū. Ex quo pt⁹ q̄ iz vtus ꝛ fortitudo xpi fuit abscōdita iudeis in cruce: tñ fuit manifesta in inferno. Deinde cū dicit.

Xps fuit filius legis veteris.

vij. q. i. suggestū ꝛ de cōsec. di. iij. p. ante.

Stetit: et mensus est terram.

Aspexit et dissolvit gentes: et cōtriti sūt montes seculi.

Incurvati sunt colles mūdi: ab itinerib⁹ eternitatis eius.

¶ Hic incipit vsus ꝛ sententia in hebreo. Sz hoc pōt dupliciter intelligi. Uno mō sequēdo victoriā quā xps habuit de inferno. Secō modo pōt intelligi de subiugatiōe gētiliū. Quo ad primū dicit ꝓpheta: ꝓ iz xps ablcōderit fortitudinē in cruce: tñ mors fugit ante faciē eius ꝛ vicit eam p resurrectionē: q̄ mortē nram moriēdo destruxit ꝛ vitā resurgēdo reparauit ꝛ diabolus egrediet ꝛ fugiet ante pedes ei⁹ qñ descendet in infernū. et iste xps postq̄ ingressus est infernū stetit ibi p. xl. horas: ꝛ sedit tanq̄ iudex ꝛ dñs: ꝛ mēsus ē ymēsurauit totā terrā inferni. i. oēs quattuoꝝ circulos inferni: puta limbum patrū: ꝛ purgatoriū: ꝛ limbū puerorū nō baptisatoꝝ nec circūcisoꝝ: ꝛ infernū dānatoꝝ. Ola ista loca mēsurauit ꝛ pagrauit p potētiā ꝛ aspexit eā ꝛ dissolvit eā ꝛ liberauit gētes patrū ꝛ fideliū ve. test. existentiū in illa terra: vel dissolvit ꝛ dissipauit gētes demoniorū. Et tūc contriti sunt mōtes seculi. i. mōtes inferni: et maiores demones: q̄ a sc'o erant ibi. fuerūt contriti et perterriti ex pūtia xpi: ꝛ colles mūdi curuati ꝛ humiliati ꝛ victi sūt et depressi ab itinerib⁹ eternitatis ei⁹. i. ex itinere ꝛ ingressu xpi eterni. q. d. q̄ sicut mōtes ꝛ altitudines terre applanant̄ et curuātur et deprimūtur ex eterno ꝛ cōtinuo itinere gentiū trāseuntiū: maxime qñ transit aliquis magn⁹ exercitus. ita fuit curuata et depressa et facta plana superbia ꝛ ptās inferni ingressu et transitu xpi. Hoc etiā quasi idem dicit dauid psal. lxxv. Unde ait q̄ ibi cōfregit potentias demoniū: areū: scutum: gladiū ꝛ bellum: illuminās: tūc mirabiliter a mōtib⁹ eternis turbati sunt oēs insipiētes corde: qđ fuit expositū de ingressu xpi in infernū: et de victoria habita de diabolo: vñ mōtes inferni dicunt itinera eternitatis q̄ que postea xps est ingressus. Iō dr q̄ colles mūdi infernalis: sunt curuati ab itinerib⁹ eternitatis ei⁹. s. inferni eterni ꝛ eternitatis inferni. Et sic ly eternitatis ei⁹ refert̄ ad eternitatē inferni p cui⁹ itinera nō introbūt nisi dānati ꝛ scelerati. ꝛ iō fuerūt cōtriti et curuati ex ingressu xpi sctī ꝛ iusti. ¶ Uñ dicit quidā q̄ xps nō solus expoliauit limbū. Sz etiā purgatoriū ꝓpter aduētū xāti regis ꝛ dñi. Itē dicit q̄ etiā abstraxit aliquos de libo incircūcisoꝝ ꝛ imbaptisatoꝝ: ꝛ etiā de inferno dānatoꝝ vt ōnderet se habere verū dñium sup oēs locā inferni sicut hz dñiū sup oēs celos: ꝛ sup oēs partes terre. et iō dicit q̄ dissoluit gētes: ꝛ mens ē terra. Itē scdo hoc ibidē pōt exponi de predicatiōe xpi. Nā in trib⁹ annis cū dimidio mēsus est ꝛ plustrauit terrā ꝓmissiōis ꝓdicādo ꝛ miracula faciēdo: vitia carpēdo et destruēdo vsq̄ ad ptes tyri ꝛ sydonis vbi liberauit filiā cananee q̄ erat de ppło gētilit: et iō dicit: q̄ dissoluit gētes et aspexit gētes. Et sic ꝛtriti sunt mōtes sc'i: ꝛ curuati sunt colles mundi. i. diaboli et maiores hui⁹ sc'i et minores fuerūt cōtriti ab itinerib⁹ eternitatis. i. doctrinā xpi. Itē tertio pōt ītelligi de ꝓdicatiōe apłoꝝ et ouersiōe ppli gētilis. Nā xps stetit ꝛ mēsus est et plustrauit totā terram per apłos suos ꝛ aspexit ocło mie ad ppłm gētilē et sic dissoluit gētes aviculo y dolatriet oīs superstitiōis: et cōtriti sunt mōres. i. imperatores ꝛ reges sc'i: et incurvati sunt colles. i. philosophi ꝛ ppli hui⁹ mūdi ꝓuinciis fidei xpi ꝛ ecclie catholicē sicut Dionys. ꝛ ceteri philosophi et ꝓcerū Romanoꝝ cū ceteris regnis et ꝓuinciis sicut prꝰ prophetauerat Esaias. xl. c. Oīs collis ex altabit et oīs mons ꝓuiliabitur ꝛ erūt prava indirecta et aspera invias planas ꝛc. ¶ Et nota etiā q̄ ly stetit et mēsus est terrā pōt referri ad diabolū victū: et expulsuz a ppło gētili p xpm: apłos. Nā postq̄ diabolus fuit expulsus de ppło gētili illustrauit et mēsus est terrā et oēs natiōes mundi querēs requiē ꝛ nō inueniteq̄ in oēm terrā exiuit son⁹ et predicatio apłoꝝ. Et sic diabolus a toto ppło gētili expulsus dixit. Reuertar in domū meā vñ ꝓcessi tpe abrahe ꝛ moysi. Et inuēdus spūs assumptis septē nequioribꝰ se: ingressus ꝛ regressus ē in ppłm iudaicū ꝛ in synagogā in q̄ habitat vsq̄ ad cōsummationē ꝛ finē sc'i cū septē spiritib⁹ nequioribꝰ. s. cū blasphemia: et sacrilegio: et homicidio: ꝛ ingratitudine: ꝛ cecitate et obstinatōe ꝛc. ꝛ sic pz ꝙliter diabolꝰ fugiēs ab pedes xpi mēsus ē terrā. ¶ Ad maiorē ānt euidētiā eoꝝ q̄ dicta sunt ē vsteri⁹ notā dū q̄ xps incḥtū homo multiplicit dr venisse de mōte pharā. i. vmbroso. Prio incḥtū sine vmbra pcti: iz sub vmbra penalitatū traxit carnē de generatiōe vmbrosa ipsi⁹ Adā. Scōo: q̄ venit de mōte sacre scripture legis et ꝓpheta ꝛ sub mysterijs vmbrosis et vaticinijs fuit ꝓmissus. Tertio venit de mōte vmbroso et secretissimo ꝛ incomprehensibili ratione modi incarnationis: q̄ nō ex ope Adā: iz ex ope spiritussancti ꝓceptus

Xps spoliauit purgatoriū.

Xpus hō de mōte pharā ꝛc

Universidad de Barcelona Biblioteca

est. Ideo dixit angel⁹ ipsi ioseph. Noli timere: q̄ quū in ea nat̄m est ex spūsancto est. Quarto venit de monte vmbrosō rōne sue natiuitatis: q̄ ex virgine natus est natura mirante cōferendo matri fecūditatē: nō auferēdo v̄ginitatē. Quinto fuit vmbrosam t incōprehensibilis tota vita xpi vsq̄ ad resurrectiōem in quā q̄q̄ opabatur vt de⁹ miracula faciendo: q̄q̄ vt homo esuriendo⁊ comedēdo t patiēdo: intūm q̄ nō solum poles ꝯ etiā diabol⁹ mirabat t pertabat nō valēs cōprehendere el⁹ subuersationē: vt p̄z Matth. iij. Sexto venit de mōte vmbrosō rōne sue resurrectiōis: q̄ custodiētib⁹ t ignorātib⁹ custodi b⁹ resurrexit t exiuit de sepulchro clauso⁊ sigillato. Septio venit de mōte vmbrosō q̄n reuersus de inferno t hoc mūdo vmbrosō ascēdit ī celū cū triūpho t preda recupata quā in gl̄ia collocauit. ¶ Hec ergo ista premidēs Salomō in spū Prouer. xxx. dicit Tria sunt mihi difficilia. t quartum penitus ignoro. s. via aquile in celo. i. quō descēdit deus in v̄ginē. Et via nauis in medio maris. i. cōuersatio xpi inter poles but⁹ mūdi. Et via colubri sup petrā. i. quō xp̄s exiuit de sepulchro clauso. Et via viri in adolescentia sua .i. quomodo xp̄s vir p̄fectus in omni scientia t sapientia t virtute potuit concipi sine viro: nasci ex virgine adolescētula: secreta sine corruptione relinquēdo eam virginem: q̄ septem ola sunt vmbrosa t incōprehensibilia sup humanā facultatem t naturā. et sic p̄z qualiter xp̄s venit de monte vmbroso ſm humanitatē. ¶ Quia ergo xp̄s venit ab austro t meridie dei patris ſm diuinitatē: t de monte vmbroso sc̄rē modis predictis ſm humanitatē. Ideo ꝓpheta volēs hoc explicare dicit q̄ xp̄s tanq̄ dūs venit ab austro diuinitatis: ſ̄z sanctus sine petō venit de monte vmbroso gn̄atiōis. Eadem opere spiritussancti. Et ideo nō fuit obnoxius petō adeo vt dixit angelus marie. Quod eūm ex te nascet sanctū vocabitur filius dei. Et ideo q̄: xp̄s est deus t homo sanctus sine petō. subdit ꝓpheta q̄ operuit celos gl̄ia eius: t laudis ei⁹ plena est terra: ꝓpter opationē miraculoꝝ: et sic splendor eius vt lux erit p suā predicationē mundū illuminando: et omnia in manib⁹ ei⁹ in cruce de diabolo triumphando. Unde ſ̄z ibi in cruce fuerit abscondita gloria ei⁹ t fortitudo t maxime quo ad opinionē iudeoꝝ q̄n viderūt ipsum mortuū. Tūm ante faciē eius ibit t abiit et fugit mors cū diabolo ei⁹ autore tanq̄ victa t destructa: q̄ mortē nostram moriendo destruxit: t vitā resurgendo reparauit. Et sic diabolus victus egressus est conculcatus et fugatus ante pedes ipsius xp̄i: q̄ fugatus et eiectus est foras a ꝑpl̄o gentili: t hoc modo per apl̄os qui sunt pedes xp̄i euāgelizantes pacem et bona gratie. t sic diabolus sterit t cessauit ab ydolatria. et mensus est t lustrauit terrā fugiendo predicationē apostoloꝝ. et tunc christ⁹ aspexit gentes oculo mie et dissolvit eas a vinculo petit iugo t seruitute diaboli: detestabilis ydolatrie. et tunc oēs mōtes. i. imperatores reges t principes terre cōtriti t hūiliati sunt t subiecti iugo xp̄i. Et ꝑpl̄i. i. populi gentiliū superbi incurati sunt christo: t cessarūt ab itineribus eternitatis. i. ab ydolatria quā a multis seculis t longis tp̄ibus fuerunt secuti: et oēs reges t principes terre ꝓpter idola ante q̄sequebant xp̄ianos ydola ꝓpter xp̄m postea deleuerunt. Et sic fuit incurnata et subiugata oīs ptās iugo christi: vt dicit Aug. Et sic patet intelligēria huius prime partis ſm nostrā translationē. est verum q̄ littera hebraica ſm q̄ iacet punctuata multū discrepat in verbis t sententia a nostra translatione. Sz iam dictū fuit in ꝓlogo libri psalmoꝝ qualiter non est danda fides littere hebraice sic punctuate ꝓpter causas ibi assignatas.

Tria Salomoni difficilia.

Pro iniquitate vidi tēntoria ethiopie: turbabuntur pelles terre madian. Dauic. v. h. Paral. xiiij. Judic. vij

¶ Hec est tertia pars in qua ꝓpheta explicat t predicat victoriā: triumphū quē xp̄s habuit de diabolo t ꝑpl̄o gentili. Judei aūt t quidam catholici totā istam partē t precedentē exponunt de triumpho quē habuit Cyrus de caldeis babilonēs: t quō diuisit magnū flumen eufratem in ccxxxiij. alueos. Et quasi pede sicco ingressus ē babilonē: t interfecit balthasarē regē babilonis t destruxit ciuitatē: t transtulit regnū babilōis ad p̄sas. Dan. v. quā captionem: destructionem latius describit herodotus t trogus pōpeius: t iustinus. Unde quia iste cyrus cepit et punuit chaldeos: t babylonios cum rege suo et liberauit iudeos de captiuitate dans eis licentiā reuertendi in hierlm et rectificandi ciuitatē t tēpli: vt patet esdre p̄mo. Ideo totum hoc canticū exponunt de illa captione particularis babilonie p̄cise: t deliberatōe illius ꝑpli iudaici ab illa captiuitate. Sz q̄ dictū est q̄ vtrunq̄ premidit ꝓpheta. Illa ipse cū toto populo petebat vltionē de caldeis t regibus eoꝝ affligentibus iudeos: t petebant liberari ab illa captiuitate: t redire in hierlm: sed de⁹ maiora t plura ꝓmisit ꝓphete. Primo mittere eis cyrū regē p̄sarum t medoꝝ ad puniendū babilonios t liberādū iudeos de illa captiuitate. ſ̄z cū de⁹ nō sit acceptor personarū: ſ̄z sicut est creator oīm hominū t iudex generalis: ita debet totū gen⁹ humanū de generali captiuitate diaboli redimere t liberare: et diabolū principē tyrānum hui⁹ mūdi cum suis mēbris t cum suo regno punire: ideo de⁹ in duplici lumine ⁊ſpū ꝓphetico oſtēdit t reuelauit ipsi abacuc redemptionē futurā totius generis humani faciendā per xp̄m. Et reuelauit ipsi dānationem magne impietatis t vniuersalis babilonis cū principe suo faciendā infinali iudicio. et sic ꝓpheta p liberationē ꝓpinquam et particularē illius ꝑpli figuraliter et ꝓphetice premidit vniuersalē redemptionē generis humani p xp̄m. Et de hac vniuersali redemptiōe t de hoc redēptore t saluatore erat decens vt faceret canticū: de quo habuit altiorē spiritū ꝓphetie. Et ideo ſ̄z hoc cāticum possit applicari ad illam particularē liberationē in⁹tum fuit figura vniuersalis redēptionis tūm nō esset ibi sistendum: sed semp est transeundū ad principalē: finalem intentionē ipsi⁹ ꝓphete. Immo multa scribunē

Duplex spūs ꝓphetic⁹ differt a simplici.

in hoc cantico que valde t extorte t inepte: immo cum grandi iniuria sacre scripture possent applicari illi particulari liberationi iudeoꝝ. Ideo sequendo catholicam doctrinam Augustq̄ hoc canticū de christo saluatore exponit. xviij. de ci. t. c. vij. est notandū q̄ sicut dauid psal. xvij. t. lxxiij. t. lxxvj. t. lxxxviij. t in ceteris psal. addu cit mysteria figuratiua petēdo xp̄m figuratū et nostrā redemptionē figuratā p illa mysteria vetest. ita pariter abacuc in isto cantico adducit sex misteria ve. te. figurātia christū et nostrā redēptionē per q̄ misteria petit vt xp̄us acceleret aduentū suū ad liberandū gen⁹ humanū t hunc ordinē t cōsuetudinē seruāt quasi oēs ꝓphete. Ideo aduertat in hoc loco. Et sequēdo doctrinā Origenis et hiero. t aliorū sacroꝝ doctoꝝ exponēda est etiā ista tertia ꝑs cū sequēti de mō nāe redēptionis. ¶ Ad cui⁹ intelligētiā est notādū q̄ in hoc differt duplex spūs ꝓphetic⁹ a simplici. Nam ꝓpheta p simplicē premidebāt gesta ve. te. nō attingētes futura misteria de christo t eccl̄ia: sicut dictū est. iiij. Reg. ij. De filijs ꝓphetarū et helyseo anteq̄ darēt ipsi duplex spūs ꝓphetie. Sed ꝓphete in lumine duplicis spiritus ꝓphetici nō solum premidebāt futuros euētus in illo populo: sed etiā p illos futuros euentus ꝓpinquos premidebāt longinquiora futura misteria de xp̄o t eccl̄ia. Et etiā p misteria preterita t p̄nia ve. te. quasi interpretatiue ꝑuidebāt futura misteria de xp̄o et eccl̄ia sicut frequēter dictū est de dō. Et ita iste ꝓpheta abacuc: q̄ receperat a deo duplicē spūm ꝓphetie: ſ̄z nō in tā alto gradu sicut dō. tūm in suo gradu t ordine ſicut p ꝓpinquā destructionē babylonis: liberationē premidit de longinquo futurā gn̄alem redemptionē p xp̄m faciendā. ita pariter hoc ꝑuidit interpretādo misteria ꝓterita scripta in ve. te. q̄ aduentū et triūphū xp̄i et vl̄em figurabant Tūm sicut dō allegādo misteria sacre scripture: in quibus nouerat figuraliter futura mysteria de xp̄o et eccl̄ia appellat xp̄m vt veniat in carnē ad cōplendū q̄d ꝓmisit p illa figuratiua mysteria: vt patz psal. lxiij. t. lxxvj. t. lxxix. t. lxxxviij. tc. ita pariter abacuc in hac tertia pte duo facit. Primo adducit t allegat q̄dā misteria ve. tes. in q̄b⁹ figurabat aduētus christi et nra redēptio t subiugatio ꝑpli gentilis ad fidē: t triūphus christi de diabolo t mēbris ei⁹ compellēdo xp̄m vt impleat in illis figurata ꝓmissa. Secdo cōparat victoriā xp̄i ad illa misteria. ibi. Egressus es in salutē populi tui. ¶ Quantū ergo ad ꝓmū ꝓphe ta intēdit tale argumentū ergā dūm dicens. O dne de⁹ ego vidi in sacra scriptura q̄ multotiēs ꝑpl̄s tu⁹ fuit afflict⁹ ab infidelib⁹: tū semp misisti aliquē liberatorē t saluatorē ad liberandum ꝑpl̄m p q̄s saluatores figurasti: t in figura ꝓmisisti mittere saluatorē toti⁹ gn̄is humani. Ergo ne differas mittere eū. nā licet q̄q̄ tu eos irat⁹ cōtra illū ꝑpl̄m ꝓpter aliq̄s scelus t petū commissuꝝ: t affligeres ꝑpl̄m tuū p infideles ꝓpter petā sua: tū finalit⁹ recordaberis tue mie t mitrebas aliquē saluatorē t liberatorē. ps. p totum librū Judicū: t per totū discursum ve. te. Tūm pri

In quo ira es domine aut in fluminibus furor tuus: vel in mari indignatio tua. Qui ascendes super equos tuos: et quadrige tue saluatio.

¶ Hic adducit tertiū misteriū de inundatiōe diluuij. Unde dicit Gen. vj. q̄ videns deus corruptionem vniuersē carnis per enormia peccata iratus cōtra genus humanum induxit diluuiuꝝ super vniuersam terram: t interfecit omne animam vinam: preter animas que ingresse sunt archam in qua fuerūt saluate sup aquas: sed post eas deus recordatus misericordie recordatus est noe cunctoriūq̄ viuentium. Et adduxit sp̄m mie sue super terram et diminute sunt aque t cessauerūt aque reuerse in loca sua. et sic restauratū est gen⁹ humanum per illam archam. Per quod misteriū fuit figuratum qualiter xp̄s erat venturus in quadriga hūanitat̄: t debebat edificare t cōstruere archam ecclesie in qua sola populus fidelius erat liberandus per christum a diluuio peccatoriū et mortis eterne: que quidem ecclesia dicitur etiam quadriga dicta per quattuor euāgelistas: in qua quadriga euāgelica cōsistit tota nostra saluatio. Hoc ergo premidens ꝓpheta in

Gen. vj. xxiiij. q. j. c. alien⁹ t c. q̄cunq̄. de peni. di. vj. §. j. ꝑsl. lō. Eccl̄ia & q̄driga.

Universidad de Deusto
Biblioteca

spiritu dicit: o domine cū iratus fueris contra nos in adam: z propter peccata nostra: tamē finaliter misericordie recordaberis: sicut recordatus fuisti misericordie tue post inundationē diluuij: vnde ō domine nūquid iratus es in fluminibus: id est in aquis fluentibus super terrā tempore diluuij: aut tunc furor tuus in fluminibus aquarū: aut in mari z congregatione aquarum fuit: tunc indignatio tua contra totum genus hūanum: quia catharecte celi aperte sunt z pluit super terram. xl. diebus cum suis noctib? intrantū ꝙ aque ascenderunt super altiores mōtes. xv. cubitis. Et sic tota habitatio factum est vnuz mare: vbi apparuit indignatio z furor tui? contra genus humanum. Sed recordatus postea misericordie ascendisti sup equos tuos: quia missisti spiritū tuum super terrā: tunc quadrige tue fuerunt saluatio vniuerse carni. ¶ Unde nota ꝙ de? dicitur sedere super cherubin tanꝙ sup quadrigā. Et sic angeli dicuntur equi z quadriga dei: quādo aliquid operatur in mūdo z sic dicitur descēdisse super equos: z quadrigam angelorum: quando descendit super aquas diluuij vt minues z fugās aquas saluaret genus humanū. Item angeli fuerunt equi et quadrige in q̄bus ferebatur arca sup aquas. ideo dicitur quadrige tue ferētes arcam fuerunt saluatio. Alia translatio habet: z eḡtatio tua salus. Unde xp̄s equitauit p̄mo super equos humanitatis: z eḡtatio eius z cursus p̄ hierusalem z terram p̄missionis fuit nra saluatio: sed post ascēsionē equitauit sup apostolos equos suos: et peragrauit totū mundum cuius equitatio in apostolis eḡs et quadrigis fuit mūdi saluatio. quasi dicat prophēta. ō dñe sicut tunc licet fueris irat? in fluminibus et aquis cōtra genus humanū: tamen recordatus misericordie ascēdisti equos et currus angelorū et descendisti ad tollendum diluuiū: et tue quadrige fuerūt saluatio ferētes illā archam. Ita pariter recordar? misericordie tue ascendes eqnos humanitatis in quadrigā ecclesie q̄ quattuor equis euāgelicis et quattuor rotis fertur: que quidē quadriga et equitatio erit saluatio toti generi humano contra diabolū et peccatum. Deinde cum dicit.

angeli dicunt eḡ z quadriga dei.

Genē. ix. Suscitans suscitabis arcum tuum: iuramenta tribubus que locutus es.

¶ Adducit quartū mysterium figuratiuum. vnde legitur genesis. ix. ꝙ post? cessauit diluuiū de? dixit ipsi. Hoc. arcum meum ponam in nubibus celi: et erit signum inter me z terram: cunq̄ obduxero nubibus celi: apparebit arcus meus in nubibus et recordabor? federis q̄ pepigi vobiscū: et non erunt vltra aque diluuij ad delendam terram ꝛc. per hoc mysterium et fedus prenidit abachuc in spiritu totum mysterium incarnatiōis. A ¶ illa illa iris siue ille arc? nil aliud est nisi imago solis impressa in cōcauo nubis rorate digeste. Ideo est signū ꝙ pluuia iam cessauit: et ideo causat diuersitatē colorū in diuersis partib? nubis fm diuersitatem partium nubis iam digeste: sed p̄cipaliter causat tres colores scilicet rubeū in suprema parte: z viridē in medio: z ceruleum in profundo: per quod prenidit ꝓpheta qualiter deus pater qui est fons z p̄incipium diuinitatis debebat imprimere imaginem suā in nube humanitatis: id est mittere filiū qui est imago patris in carnē qui debebat latere in nube hūanitatis: in qua persona sunt tres substantie scilicet verbū anima z caro. ex quib? constituitur vnica ꝓsona sub vnico esse personali et diuino: qui quidē arcus diuinus debebat fugare omnē tempestatē z totum diluuium peccatorum z sedare omnes tenebras veteris peccati z ducere lucem z serenitatem gratie. Ad quē arcū respiciens pater nō amplius debebat recordare veteris peccati: immo deus respiciens illū arcum qui est filius incarnatus illico recordatur federis p̄missi inter ipsum z genus humanum. Et sic pater respiciēdo illum arcum in cruce recordatus federis p̄missi remisit peccatum toti generi hūano ꝛc. Itaq̄ quotiens filius offert p nobis suā passionē: pater nunq̄ negat suam veniā pro nobis. Hoc ergo prenidens abachuc in spū dicit. ō dñe tu suscitās suscitabis arcum federis tui quando mittes filium tuum in carnē: tūc suscitabis z verificabis iuramenta z federa que locut? es z promisisti tribubus: id est Hoc: omnibus generationibus suis quādo intrasti q̄ quotiēs appareret ille arc? in nubib? celi: id est verbū in carne: tunc respiciens ad illum arcum non induceres amplius diluuium peccatoꝝ super terram. Quasi dicat. ergo recordare misericordie tue z federis p̄missi et mitte ymaginem: scilicet filium tuum in nubem humanitatis ꝛc. Deinde cum dicit.

Quid sit iris seu arcus celestis.

Fluuios scindes terre: viderūt te z doluerunt mōtes: gurges aquarū transijt. Exo. xiiij
Dedit abyssus vocem suam: altitudo manus suas leuauit.

¶ Adducit quintū mysterium de diuisione maris rubri: quando moyses percussit aquas maris rubri cū virga et diuisit z scidit mare rubrum in diuisiōes z transiuit israel illesus. Sed abyssus id est mare dedit vocē suam: quando deus intonuit super mare inducens flumina et grandinē et reduxit aquas maris sup egyptios. Et sic doluerūt z submersi sunt pharao z principes eius: per quos prenidit Abachuc totum misteriū baptismi. Nam per hoc ꝙ moyses percussit aquas maris cū virga prenidit in spiritu qualiter christus q̄ est de radice iesse z radix et virgultum de terra sitienti debebat cū virga hūanitatis percutere z tāgere aquas: z per eius contactum debebat prebere vtutē regenerationem aquis ad delēdum peccatum. Unde sicut ille aque maris rubri tacte per virgam Moysi prebuerunt iter et viam tutam filijs israel vt secure transirēt ad aliud littus: sed eedem aque in se reducte perventi et tempestatem submerserunt egyptios. Ita pariter aq̄ baptismales tacte virtute passionis xp̄i z mūdauit hoiem a peccato: z prebēt vtā ad vitā eternā sed eedē aque baptismales submergūt z extinguunt z fugant diabolum z petiñ

Ps. Ega uianitatis diuisit aq̄s.

in homine. Hoc ergo prenidens Abachuc i spiritu dicit: o dñe sicut tu scidisti et diuisisti mare rubrum et transiuit populus in mōtes id est pn̄cipes egypti viderunt transeuntes hebreos et doluerunt quando abyssus dedit vocē suā. id est quando dominus intonuit super mare z altitudo maris id est ꝓfunditas leuauit manus z fluctus: et gurges transijt sup egyptios z submersit eos. Ita tu in aduētu tuo scindes fluuios terre. id est aquas baptismales virtutem eis p̄bendo: et ipse aque prebebunt iter ad gloriam fidelibus. Et tunc montes id est p̄incipes demonum dolebūt: quia gurges aquaꝝ baptismaliuꝝ trāsibit super eos, et submerget et extinguet eos: et hoc accidet quia abyssus aque iordanis dedit vocē suam: z altitudo maris leuauit manꝰ suas: quando vox patris intonuit super aquas dicēs Hic est filius meus dilectus ꝛc. quia tunc aq̄ receperunt virtutem regenerationū ꝓpter vocē patris z contractum carnis xp̄i et ꝓpter virtutem spiritussancti apparētis in signo columbe: quia tunc altitudo z dignitas baptismalis leuauit manus. id est potestatem z virtutē suā. Quidam autem referunt illud: nunquid in fluminibus ꝛc. ad diuisionem maris rubri et transitum filiorum israel. Et istam partem scilicet fluuios scindes terre referunt ad retrogradationem aq̄ iordanis et ingressum filiorum israel in terram promissionis ꝛc. sed isto modo occultarent? multa ꝓfunda mysteria. Sed quomodocūq̄ sit tam transitus maris rubri q̄ ingressus terre p̄missionis figurabant mysterium baptismi z liberationem totius generis humani a peccato. Et sic prophēta semp adducit supradicta mysteria i figuram petendo saluatorem humanum. Deinde cum subdit.

Josue. x. Sol et luna steterunt in habitaculo suo: in luce sagittarum tuarum ibunt in splēdore fulgurantis haste tue.

¶ Adducit tertiū mysteriū. Unde legitur Josue x. q̄ videntes gabaonite victorias z virtutes ih̄u dñs fecit per Josue et filios israel confederati sunt cum eis. Sed videntes quinq̄ reges illius terre q̄ gabaonite qui erant gentiles z cōfederati essent cum filijs israel: tunc congregati venerunt simul cum exercitibus eorum ad destruēdos et delendos gabaonitas. Et sic castrametati sunt circa gabaon oppugnātes eam. Sed gabaonite miserunt nuncios ad Josue: vt veniret ad auxiliandum z liberandum eos. Tunc autem Josue cum exercitu suo venit galgalis: et irruit super quinq̄ reges z percussit eos plaga magna et persecutus est eos vsq̄ ad azecha et maceda. Et tūc dominus misit super cananeos lapides grādinis de celo. Unde mortui sunt multo plures lapidibus grandinis q̄ gladio. Tunc ad preces Josue stetit sol i medio celi et luna ex aduerso per totam diem non decumbentes ad occasū prebentes lumen filijs israel pretiantibus vsq̄ quo dissiparunt exercitum quinq̄ regum: quos quinq̄ reges postea Josue precepit suffocari et suspendi. Et sic gabaonite fuerūt liberati z to-

ta terra chanaam: cum regibus suis fuit subiecta filijs israel z cetera. Per hoc mysterium prenidit abachuc in spiritu totam victoriam ecclesie et subiugationem totius populi gentilis ad fidem saluatoris domini nostri Jesu christi.

¶ Unde prenidit primo qualiter christus debebat mittere apostolos et discipulos perviuersam regionem z orbem: vt docerent z instruerēt et predicarent euangelium omni creature tam paganis q̄ gentilibus z ceteris nationibus ꝛc. Et quomodo vna pars de populo gentili videtes virtutes et signa que faciebant apostoli in virtute nominis christi debebant confederari cum apostolis in ecclesia christi sicut gabaonite. Prenidit etiam qualiter reges z principes terre videntes ecclesiam de populo gentili ad fidez conuersam debebant ipsam persequi crudeliter et multa milia martyrum occidere in ea vsq̄ ad magnum Constantinum. Ꝺ christus per solem figurat? debebat stare in medio celi z respicere ecclesiam figuratam per lunam z illustrare eam contra reges gentium. Et prenidit etiam qualiter christ? debebat mittere tempestates z pestilentias et terremotus et multa alia incōmoda contra populum gentilem z vindictam martyruꝫ sed finaliter ecclesia figurata per Josue in lumine et virtute nominis Jesu qui est sol iustitie debebat subiugare omnes reges terre cum toto populo gentili ad fidem christi. ¶ Hoc ergo prenidens abachuc in spiritu dicit. ō dñe sicut sol z luna steterūt vnusquisq̄ in habitaculo suo tempore Josue non declinando ad occasum. In cuius lumine Josue vicit quinq̄ reges et dissipauit exercitum eorū per lapides grādinis missos de celo. Et postea subiugauit totam terraz chanaan cum regibus suis: ita in tuo aduentu sol qui est christus et luna que est ecclesia stabūt firmiter in habitaculo suo: nec poterunt vinci nec deleri a populo gentili: imo apostoli z martyres ibūt in luce sagittaꝝ tuaꝝ z fluminū euangeliorū. et in splēdore tue haste z fortitudis euāgelice fulgurātis z mittēris radios euangelicos p vniuersū mundū illustrando apostolos z terrēdo gentiles z infideles signis z miraculis. z sic.

Act u. ij.

In fremitu conculcabis terraz: z in furore obstupefacies gentes.

¶ In fremitu z sonitu predicationis apostoloꝝ conculcabis terrā vniuersam z in furore tuo. s. cū miraculis z punitionib? obstupefacies z terrebis gentes z sic venient z conuertentur ad fidez. Nam cōstantinus percussus lepra cognouit virtutē xp̄i per baptismū sanatus: z sic fuit cōuersus. Ad cuius exemplū pro maiori parte oēs reges ꝛpncipes europe fuerūt ad fidem conuersi et christo subiugati. Docidem factum est in partibus aquilonaribus et orientalibus. vt p̄z per ecclesiasticam hystoriam. Deinde cum dicit.

Egressus est in salutem populi tui: in salutem cum christo tuo.
Percussisti caput de domo impij: denudasti fundamentum eius vsq̄ ad caput.

¶ Explicat veritatē sup:dictarum figurarum. Nā ipse dicit qꝫ in sup:dictis sex mysteriis prenūcit figuraliter in spū futurꝫ salvatorē mundi: t mysteriū incarnatiōis ej gñalis redemptionis et conuersionis populi gentilis. iō nunc applicando figuratā figure explicat veritatez. vñ ait. o dñe deꝰ: sicut nūc exiuisti i salutē ppli tui per assa q liberauit hierēz de manu zara regis ethiopū. ſ. Paral. xxiij. t liberasti ppm de manu caſan p̄ othoniē. Judicū. iij. Et liberasti illas octo alias p̄ noe de diluuio: t liberasti filios israel per moysen. Et liberasti gabaonitas p̄ iosue t subiugasti ola regna chanaā ꝛc. ita ergo realiter tu in medio annoꝝ eris ingressus in salutem et redemptionē generalē et spiritualē populi tui fidelis. Et non venies in salutem populi tui, t ad salvandū populū tuū cū othoniel: nec cū gedeō nec cū noe: nec cū iosue: nec cū moyse sicut quōdam fecisti: sed egressus es in salutē populi. i. ad salvandum ppm tuū: cū xp̄o tuo Jesu in lege p̄missio cui ꝓprie cōuenit salvare: qꝫ iō ō: iesus. i. salvator. q. d. q tunc misisti illos sup:dictos ad liberandum illum populū tpaliter. Sed in plenitudine tpis mittes filiū tuum iesum xp̄m: ad salvandum et redimendum gen̄ hūanum spāliter de morte eterna t captiuitate diaboli. Et loquit̄ de futuro p̄ vbā de p̄terito ꝓpter certitudinē ꝓphetie: sed q: xp̄s de bellādo t cōterendo diabolū t mēbra eius liberauit gen̄ hūanū. iō subdit. tu xp̄e salvator in tuo aduēru peussisti t ꝛtriuisti caput de domo ipij. i. peussi diabolū q̄ ē caput dom̄ impie t ciuitatis terrene babylōis magne meretricis. cū q̄ fornicāt̄ oēs reges terre t infideles t obstinati pcōres. de ista ergo domo ipij peussisti eiꝰ caput scz diabolū. et denudasti fundamētū jei⁹ vsq; ad collū. ℣ ¶ Ad cui⁹ intellectū est notādū sm̄ Eusebiū. v. c. vj. de prepara. evāge. Et sm̄ Aug. p totū. viij. c. ix. c. x. de ciui. dei. q totū fundamentū diaboli q̄ dñabatur toti mundo erat falsa supstitio Nā oēs sacerdotes idoloꝝ erāt dediti magicis artibus: t sic oēs necromātici t diuinatores t horoscopi: t haruspici t hidromantici et geomantici t observatores astroꝝ t mensium t dieꝝ. Et sic eū his falsis artib⁹ q̄ nō cōtinent i se nisi mendaciū: decipiebāt reges t ppos: immo sacerdotes arte hūana faciebant q̄sdā occultos subterraneos meat⁹. et ibi loq̄bant̄ t p quasdā fistulas t rimulas mittebant vocē vsq; ad concauū idoli aut statue. et sic videbat̄ populo q̄ idola loquerenṫ et darent responsa de quesitis: vt apparet Dañ. xiiij. de idolo belli. De isto mō idola dabāt falsa t deceptoria responsa et p̄cipiebant fieri nephanda sacrificia et ludos scenicos t nephandos ritus in populo gentili. Et cum hoc fundamento diabolus adorabatur t dñabatur in toto mundo: sed venit xp̄us t misit apl̄os suos p totū orbem ad p̄dicandā vtutē evangelicā oī creature: q̄ quidez apli dixerunt falsitatē et deceptionē oīm supstitionum falsaꝝ ipsoꝝ sacerdotū. Nā in p̄sentia apostoloꝝ nō poterāt idola dare respōsa: vt pz in hystoria. bti Bartholomei t Mat. imo idola ruebāt t cōminuebāt̄. et sic apparebat deceptio t artificiū qō ibi latebat ad decipiendos ppos. Et tūc ppli visa manifesta deceptione idolorū t visa veritate evāgelica cōverrebant̄ ad xp̄m: sed supstitiosa deceptio magi⁹ patuit et fuit manifesta post cōuersionē magni cōstātini p totū orbē. Et iō oēs reges terre q̄ añ ꝓpt idola p̄sēbant xp̄ianos. Tūc ꝓpter xp̄m deseruerūt ola idola mūdi. Et sic illa falsa supstitio q̄ erat diaboli ad decipiēdū lucta q̄ p tot tpa fuerat coopta t occulta tūc fuit denudata t manifesta. t sic diabol⁹ ꝓnceps, huius seculi electus est foras. Et hoc ē qō intrēdit dicere ꝓpheta. vñ ait. O xp̄e qñ egressus es in salutē ppli tui: tūc peussisti caput diaboli cū de domo ipij: t denudasti t deterexisti fundamē tū eī⁹ vsq; ad collū. Et loquit̄ metaphorice. Nam sicut mulier qñq; h̄z multas indispositiones t imp̄fectiones: sed coopit sexū vestib⁹ t caligis a plā ta pedis vsq; ad collū q: facies nō p̄t egere: et sic coopit oēs defect⁹ occultos: ſz si q̄s denudat t detegit eā a plāta pedis vsq; ad collū tūc videbunt oēs eī⁹ defect⁹ q̄ sub veste latebāt. Jta pariter est dicendū de illa falsa supstitione: q: erat velata t tecta multis falsis apparētiis ad extra inquātum q̄q; fingebant religionē t virtutem in apparentia: ſz int⁹ latebant multa nephanda abominānda t detestabilia. vt p̄z in bacchanalib⁹ bachi: t in nocturnis dee veste t veneris ꝛc. Sed venit xp̄s t deterit t denudauit ist̄ falsaꝝ supstitionē per oēs partes vsq; ad collum: et facē vbi apparet veritas rei. Bis ergo xp̄us percussit caput de domo impij: t denudauit fundamentum eius vsq; ad collum. ℣ primo qñ descēdit ad̄ infernum qui est domus diaboli impij. Jbi eū percussit et contriuit et iudicauit eum t nudauit et expoliauit lymbū et etiam purgatoriuꝫ qō erat fundamentū eius. Secundo percussit diabolum caput impie domus et ciuitatis terrene: qñ ejecit ip̄m a populo gentili: t nudauit et manifestauit falsitatez supstitionis Sed q: diabolus cum angelis suis apostaticis nō fuit ejectus de mūdo: nec ejicitur ab hoīe nisi per baptismum t exorcismū vbi dicitur ip̄si. Ergo maledicte diabole recognosce sententiā tuā et recede ab hoc famulo dei ꝛc. Jō subdit ꝓpheta in p̄sona ecclesie.

falsa supstitio fec regnare diabolū.

Maledixisti sceptris eius capiti bellatorum eius venientibus vt turbo ad dispergendum me: Sec. vñ Matth. cxxxj. et xxv. di. p lectis.

¶ O xp̄e tu per baptismum t exorcismum maledixisti diabolo capiti oīm bellatorum et oīm tentationum: t vitiorum que pugnāt cōtra nos Et maledixisti sceptris ei⁹. i. omnib⁹ demonib⁹ subditis subsceptro t dominio ei⁹ venientib⁹ vt turbo ꝛtorū t acies t turba bellatorū ad dispergendū et dissipandū me. O la ista dicit ꝓpheta: q: in baptismo t penitentia nō solum efficit dyabolus et maledicitur: sed etiā oīa peccata et tētationes que ingiter pugnant: t conantur dispergere nos. Item cum xp̄s non solū maledixit dyabolum: sed etiaꝫ sceptra eius: ſz omnes iudeos t infideles obstinatos qui ingiter conantur dispergere t destruere eccl̄iam. Et ideo subdit.

Exultatio eorum; sicut eius qui devorat pauperem in abscondito.

¶ Exultatio eoꝝ impugnādo cōtra eccl̄iā t populū xp̄ianum et cōtra quemlibet iustum est sicut exultatio eius: ideſt illi⁹ latronis qui devorat aliquē pauperem in abscondito: quasi dicat. q̄ sicut latro letatur et exultat quādo in abscōdito reperit aliquē et expoliat eum: et ex diuite facit pauperem: ita letatur diabolus tētare hominē et deducere eum ad peccandum exspoliando ipsum bonis gratie. Et ita exultauit ppl⁹ infidelium persequendo t expoliando ecclesiam et populū xp̄ianum. Et ita letatus est et exultauit diabolus: quando exspoliauit adam oīm⁹ bonis gratuitis t peussit eū in corpore t alia qñ inobediēs diuino p̄cepto descendere voluit ab hierusalē in hierico et incidit in latrones ꝛc. Et sic pariter exultauit diabolus quādo per supra dictas falsas supstitiones occupauerat totū populum gētilem. Sed quia christus misit apostolos suos ad debellandū et ejciendum ipsum de mundo. Jdeo subdit.

Ero. xiiij xv. q. j. nō est. Viam fecisti in mari equis tuis: in luto aquarum multarum.

¶ O dñe iesu christe tu fecisti viā equis tuis scz apostolis qui sunt equi tui per quos lustrasti et perambulasti totum mundum viam: ergo fecisti t aperuisti eis in mari huius mundi: t in luto aquarū multarum fecisti eis viam vt transirent ad debellandū diabolum: t ad auferendum ipsi p̄edam quam tyrannice t cum falso fundamento t supstitione detestabili ꝓsidebat. ¶ Et nota q̄ ꝓpheta in hoc cāt̄ico communiter vtitur vers⁹ bis metaphoricis: t ideo appellat apl̄os equos xp̄i cum quib⁹ peragrauit mundū: sicut Esaias appellat eos pedes eius dicit: ꝓpulchri sunt pedes euangelizantiū pacē. Item appellat eos nubes inquantū ferebant t pluebāt pluuiā evāgelicam. Esa. lx. Qui sunt hi q̄ vt nubes volant ꝛc. Et isto modo abachuc appellat eos equos trāseūtes maria t flumia lutosa hui⁹ mūdi ad subiugandas insulas ingo xp̄i. et hūc modum seruat Esaias. xj. cū dicit: q̄ tunc dñs iesus xp̄s desolauit linguam maris egypti: et leuabit manū suā sup flumē in fortitudine spūs sancti. Et percutiet eū in septem riuis: ita vt transeant per eū calciati. et erit via residuo populo meo ꝛc.

apl̄i dicūtur equi.

xxiij. qō. vij. legi. Audiui et conturbatus est venter meus: a voce contremuerunt labia mea.

¶ Hec est quarta t vltima pars ꝑncipalis huius cantici in qua agit gr̄as t explicat consolationē et gaudiū quod ecclesia iustoꝝ habuit de beneficio redemptionis in primo aduentu xp̄i. et etiā de gaudio qō est habitura in scōo aduentu post iudiciū. et ideo ista quarta pars primo exponet de gaudio primi aduēt⁹. Secōo de gaudio scōi aduēt⁹. ¶ Quo ad primū est ergo prenotandū sicut dictū est supra q̄ abachuc in simplici spiritu ꝓuidit destructionē illius particularis babylonie cū rege suo de ꝓpinquo futurā per cyrū: t ꝓuidit ꝓpinquam liberationem particularē t tpalē populi iudeoꝝ: sed duplici spū ꝓphetico per illā particularē punitionē ꝓuidit generalem punitionē magne meretricis babylonis: t gñalem redēptionē faciēdā per xp̄m de lōginquo. Sz in ꝓma punitione t propinqua ꝓuidit qualiter Cyrus erat factur⁹ generale edictū p omnia regna sua. ſ. medoꝝ et assyrioꝝ t persaꝝ et caldeoꝝ: vt oēs hebrei. xij. tribuū tam illi q̄ fuerūt captiuati p salmanasar t tethaglasser et transmigrati t captiuati p nabuchodo. possent libere redire in hierl̄m t reedificare templū t ciuitatem reddens eis sacra vasa tēpli t magnam copiā auri t argenti p tēplo edificando. Sz licet ista gñalis libertas esset data omnib⁹ israelitis habitāt̄ibus p illa regna. tamen maior pars remansit redire. Nam de decē tribubus captiuatis p salmanasar aut pauci aut nulli redierūt: eo q̄ iā erant collocati t radicati in possessionib⁹ t vineis in regno medoꝝ et assyrioꝝ et persarum. De iudeis aūt trāsmigratis t captiuatis maior ps remansit: tamē q: ibi possidebāt domos t vineas t olīueta t p̄dia et ceteras possessiones: iō noluerunt illa relinquere. tamē q: timebāt laborē et pericula itineris: et sic plures mānserūt in babylonia q̄ redierūt: qō pz. Nam hester t assuer⁹ fuerūt p magnū tp̄s post relaxatā captiuitatez p cyrū: tunc tēporis habitabāt in caldea t media et assyria t pside: et etiā in ethiopia magna multitudo hebreoꝝ et iudeoꝝ de illa captiuitate: vt patet p totū discursum libri hester. Ex q̄b⁹ patz q̄ amore bonoꝝ tēporaliū t ex timore laboꝝ itineris maior ps voluit remanere in illa captiuitate: t minima ps venit ad libertatē. Sed illi q̄ mansērūt in babylonia bene fuerūt puniti: nam post destructionē factam per cyrum t darium tota ꝓuincia caldeoꝝ passa est grauē sterilitatē et pestilentiā hominū et animaliū t multa alia miseranda discrimina t tribulationes: sicut dicunt oēs hystoriographi orientales. et ꝓut ꝓpheta nerat Esaias et ezechiel: t quasi omnes ꝓphete minores. Et sic patet q̄ iudei remanētes in babylonia ex amore bonoꝝ temporaliū et volētes vitare laborēs t pericula itineris et cōtēnentes libertatem et cultū diuinū: iusto dei iudicio inciderunt in maiora pericula t tribulatiōes: t passi sunt sterilitatem t famem et penuriam bonorū temporaliū. Per hoc ꝓfecto misteriū ꝓuidit abachuc in duplici spiritu ꝓphetico totā cecitatem t obstinationem t iniquitatē in qua manet populus iudaicus. vnde ꝓuidit qualiter christ⁹ in lege t ꝓphetis ꝓmissus erat venturus inter eos: t debebat eos absoluere a iugo legis: t a ꝓpria culpa peccati t dare eis legem libertatis et gr̄e: t vocare eos ad hierusalē spūalem quā ipse edificauerat. Sed ꝓuidit qualiter maior ps iudeoꝝ debebat contēnere christum messiam t legem libertatis t hoc ꝓpter amorem bonoꝝ tēporalium. Et sic sponte erat mansura sub iugo legis t sub captiuitate diaboli ꝑpetua et cōfusione babylonis māsura. Et sic ꝓuidit qualiter minor pars illius populi erat christi⁹ t legē evāgelicam susceptura: et ꝓuidit qualiter illa parua ps que fuit collegium apostoloꝝ t discipulorum debebat edificare nouā hierusalem t ecclesiam supra firmā petrā que est xp̄us. Et ꝓuidit

No. bñ ꝺ nolentes facere, bonum q̄ pi gritiam.

Universidad de Valencia
Biblioteca

etiam qualiter iudei remanētes in sua obstinatione nō solū debebāt perdere ossia bona tēporalia: sed etiā spūalia ⁊ eterna. Nam ꝓmo p quatuor annos passi sunt seditiōes ⁊ bella intestina et furta ⁊ homicidia vt ait Josephus lib. de bello iudaico. Et postea fuerūt obsessi ⁊ intolerabilem inediā passi ⁊ tandē fuerunt capti ⁊ partim interfecti ⁊ trucidati: et partim capti et dispsi p mundū: ⁊ ciuitas fuit euersa ⁊ templū incēsum: et sic ꝓdiderūt bona tpalia ⁊ etiā spūalia: qz ꝓdierūt sacerdotiū ⁊ sacrificiū ⁊ lex fuit deficcata ⁊ arida facta: qz nō amplius facit fructū cum sit mortua: ⁊ nō solū mortua sed etiā eis mortifera vt dictū est psal. l. Omnia ergo supradicta preuidēs abachuc in spū ꝓmo ꝓdolet ⁊ expanes: ait talē obstinationē ⁊ sentētiā ⁊ dānationē tpalem ⁊ spūalem obstinatorū iudeoꝝ. Secōo gaudet ⁊ cō solatᵏ se esse de illa societate iudeoꝝ ⁊ fideliū qui xp̄m erāt recepturi: ⁊ etiā de illis q̄ cū xp̄o in celū erant ascēsuri de lymbo liberādi. ¶Dicit ergo ꝓphēta in persona sui ⁊ ecclesie. O dñe ego vidi ex reuelatiōe qualr̄ maior pars ꝓpli iudaici dz dānari ⁊ in sua obstinatione ꝑmanere. Nam q̄n tu fueris egressus in salutē populi tui: ipsi non recipiēt te nec doctrinā tuā: imo persequent̄ et crucifigēt te. Et sic spōte ꝑmanebūt in sua pfidia ⁊ obstinatione ⁊ captiuitate diaboli ꝓpt q̄ condēnabis eos ad penā et captiuitatē ꝑpetuā in corꝑe et anima. Itaq; minor: pars eoꝝ recipiet legē tuā. ex quib⁹ facies ꝓplm tuū ⁊ ecclesiam sil cum cōuersis de populo gētili. Ideo cū ego audiui ingratitudinē ⁊ obstinationē et dānationē illi⁹ populi sic alienati cōturbat⁹ est vēter me⁹ idest interiora mea: ⁊ a voce tue reuelatiōis contremuerūt labia mea ne possint talia ꝓferre et scribere in b̄ cātico. Sz qz ex alia parte video me eē de grege ⁊ societate illi⁹ populi q̄ te recepturа est: et debet tecū ascēdere in ꝑticm spūalem p gratiā: et in supernā gloriā: Ideo.

vſi. q5e. j. suggestū ⁊. vj q5. j. sunt plurimi.

Ingrediatur putredo in ossibus meis: et subter me scateat.

Et requiescā in die tribulationis: vt ascēdam ad populū acciunctum nostrum.

¶Nō timeo labores nec pericula nec passiones et nō curo si ingrediat̄ putredo et dolor in ossibus meis: ⁊ subter me scateat ⁊ serpat q̄cūq; dolor et labor: vt. i. dūmodo requiescā tecum i die tribulationis ⁊ dānat̄ diis iudeoꝝ: et ascendam tecū ad populum nostrū acciunctū et ꝓparatus ad ambulādum in lege tua euangelica: ⁊ acciunctum ad pugnā contra diabolum: ⁊ inimicos fidei. q̄si dicat. dūmodo ego sim de societate ⁊ numero tui populi fidelis: ego sum ꝓparatus ad perferēdas et tolerandas oēs persecutiones vsq; ad mortē inclusiue. ¶Et nota q̄ ꝓphēta appellat diē tribulationis: nō solum futurus statum iudeoꝝ in inferno: sed etiam ꝓsentem statū in hac vita. Nam de futuro statu nō est dubiū: quia in secula seculorum cruciabūtur. Sed etiā ꝓsens status dicitur dies tribulatiōis eorum. Nā primo sunt in captiuitate temporali ⁊ spūali siue regno ⁊ sacerdotio exules a sua ꝓpria et vltra hoc sunt sine lege ⁊ fructu legis: qz nullum fructū habent ex obseruātia: qz non solum est eis mortua sed mortifera. Ideo oratio ⁊ sesunia ⁊ oblatiōes ⁊ omnia opera legis que faciūt: vertunt eis in petrā. vt dictū ē psalmo. xlix. et. l. et. cxiij. Ideo licet nō semp patiant sterilitatem bonoꝝ temporaliū. Tamē semp patiunt̄ sterilitatem legis: et bonoꝝ spūalium. Ideo cōis status dicitur dies tribulationis sicut dies legis euangelice dicitur annus benignitatis ⁊ secundtatis ꝓpter abundantiā bonoꝝ spūaliū. psal. lxiij. Sed q̄ status iudaicus sit dies tribulationis ⁊ sterilitatis: ꝓbatur. qz post aduentū xp̄i.

Ficus enim non florebit: et non erit germen in vineis.

Mentietur opus oliue: et arua non afferent cibum.

Abscindetur de ouili pecus: et nō erit armentum in ꝓsepibus.

¶Ficus. i. lex vetus figurata p ficulneā nō floret: qz iam fuit maledicta per xp̄m ne amplᵗ faceret fructū Matth. xxi. Et nō erit germen nec fructᵗ nec palmes in vineis illi⁹ populi et legis idest ꝓcepta cerimonialia non germinabunt. ¶Unde nota q̄ lex diuina ⁊ ecclia dei ab adaz vsq; ad vltimū iustum dicit vna ſm Gregorium et omnes doctores. vt dictū est in ꝓlogo. Sed ista lex aut ecclia in sacra scriptura q̄sq; appellat vinea: cuius palmites sunt xp̄i fideles. Quādoq; appellatur oliua: cuius rami sunt fideles. Quandoq; dicitur arum seu ager. cuius fructᵗ et segetes sunt fideles. Q̄nq; appellatur ouile dei. cuius oues sunt fideles. Sed post aduentū xp̄i omnes iudei obstinati fuerūt abscisi ab hac oliua ⁊ vinea ⁊ agro ⁊ ouili: in quorū loc⁹ fuerūt inserti cōuersi de ꝓpło gētili: vt ait apostol⁹ ad Rom̄. Ideo ista vinea ⁊ oliua ⁊ ager nō facit eis amplius fructū: qz lex iam fecit ⁊ ꝓtulit fructū in tēpore determinato. sc̄z in aduētu xp̄i. ⁊ ideo fuerunt ipsi abscisi rami cerimonialiū: et nati ⁊ orti sunt in eodē trunco legis rami euāgelici q̄ ꝓferunt fructus euāgelicos ecclesiasticoꝝ sacramētoꝝ ⁊ fructus gr̄e. Ex quibus patet q̄ lex vetus cū illis ramis ⁊ palmitib⁹ veteribus iam abscisis et aridis: nullum iam fructū ꝓfert. Jō dicit. nō erit germen in vineis: ⁊ mētietur opus oliue. Nam sicut vinea legis non facit vuas: sed labruscas. Jta oliua legis nō facit oliuas: sed amurcas ⁊ mētita est in fructu suo: ⁊ eadē ratione arua legis nō afferūt cibum: sed venenū mortiferū. Item cū ille populus ante aduētum xp̄i esset ꝓpls peculiaris ⁊ de ouil⁹ dei: postea fuit abscissus ab ouili dei: et iam nō pascitur nec comedit in ꝓsepibus dei: qz deum negauit. Dañ. x. Unde populus gētilis qui nō erat plebs dei: factus est plebs dei ꝑ baptismū: ⁊ ꝓpls iudaicus factᵗ est nō plebs dei ⁊ absq; misericordia ꝓ infidelitatem. Osee ꝑmo. Ideo dicit q̄ populus iudaicus q̄ ex oue factus est pecus. abscidetur de ouili dei: ⁊ factus armentū bestiarum non erit in ꝓsepibus cum ouibus christi

Oba. vij. Luce. vj. xxiij. qō. iij. Deus. dañ. ix. c. Osee. j.

xcij. di. c. j. ⁊ in glo. xcv. di. c. ecce. xiij. qō. j. hōs ita. xvj. qō. j. vos autē

Ego autem gaudens gaudebo: et exultabo in deo iesu meo.

Deus dominus fortitudo mea: et ponet pedes meos quasi cernorum.

Et super excelsa mea deducet me victor: in psalmis canentem.

¶Quasi dicat in persona populi fidelis. Postq̄ iudei sponte abiecerunt xp̄m ⁊ voluerūt manere sub iugo legis: ⁊ abscindi ab ouili christi. ego autem gaudens in ꝓsenti ꝑ gratiam ⁊ fructus euangelicos: gaudebo in futuro ꝑ gloriā in xp̄o deo iesu ⁊ saluatore meo quez recepi ꝑ fidem. Quia ipse iesus qui est deus et fortitudo meaponet: et ꝓparabit pedes meos aptos et veloces quasi cernorum ad ambulandum in lege euangelica: et ad ascendendum hierusalez superna ꝑ gloriam: et ipse deducet me gratia sui super excelsa mea idest super cacumina celestia mihi ꝓmissa. Et ipse victor contra diabolum deducet me canentē in psalmis gratie ī ꝓsenti et in psalmis glorie in futuro. q. d. q̄ iudeis et omnibus infidelibus manētibus reprobatis ⁊ damnatis in sua obstinatiōe. Ego gaudebo cum iesu deo redēptore et glorificatore. Vic ꝑ gratiam et in futuro ꝑ gloriam.

Secunda expositio.

¶Secundo mō ista vltima pars ab illo loco. Audiui ⁊ conturbatus ⁊c. potest exponi de pena dānationis: et gaudio iustoꝝ post iudicium. Unde dicit ꝓphēta. O domine. Ego audiui ex reuelatione mihi facta in. h. ca. dānationē magne meretricis ⁊ ciuitatis diaboli quā factur⁹ es in vltimo iudicio de ꝓsecutorib⁹ iustoꝝ. Et ideo ꝺturbatus est venter meus ⁊c. Sed q̄n audiui gloriā quā daturus es iustis in meritis et ꝓmiis ꝓsecutionū. tūc fui consolatus: et volo q̄ in grediatur putredo in ossibus meis. i. paratus sim pati oēs persecutoes ⁊ aduersitates in hac vita: vt requiescā in die tribulatiōis. i. die iudicii: et ascēdam ad populū nostrū iustoꝝ accinctum et liberatū et expeditū ab istis miseriis hui⁹ mūdi: cuius quo ascendam in celum. Unde post diē iudicij ficus istoꝝ diuitū mundanoꝝ non amplius florebit: nec erit amplius germē in vineis eorū: ⁊ op⁹ olive mentietur eis: et arua non afferent fructū eis. quasi dicat. q̄ omnia ista bona mūdana perdent in illa die: nec poterunt eis prodesse. Ego autem quia ista bona mundana contempsi ꝓpt̄ christum ⁊ ꝓpter celestia: in illa die gaudens gaudebo et exultabo in deo Jesu meo messia in lege ꝓmisso: quia ipse est de⁹ ⁊ fortitudo mea et ponet pedes meos veloces: quasi cernorum ad ascendendum in celū: et deducet me super excelsa celestia canentez in psalmis glorie. Jp̄e enim victor: et triumphator de mundo: et diabolo deducet me secum cum populo victorie canentem victoriam suam in psal. glorie.

Admonitio authoris

Ec ergo supradicta in hac expositione sunt que diuino auxilio fretus potui haurire ⁊ extorquere ex intelligentia huius cantici secundū sanā fidē et doctrinam. Ideo oro et obsecro fratres meos fideles ⁊ catholicos: vt velint cum charitate attendere ad intelligentiā huius cātici: quia difficili mum est ad intelligendū. Primo quia est de rebus altissimis. Secūdo qz ꝓcedit per vocabula metaphorica ⁊ vsurpata ⁊ extranea. Tertio ꝓpter diuersitatē trāslationū. Nam quasi omnes interpretes fuerunt diuersi in interpretatione ⁊ traductiōe huius cantici: eo q̄ in hebreo ꝓcedit per verba metaphorica ⁊ multum equiuoca. ¶Et iō dicit hebrei q̄ quattuor partes sunt in sacra scriptura multum difficiles ad intelligēdum: quas non debent legere nisi ꝓuecti ⁊ antiqui doctores. quarum prima est ꝓmum ⁊ secundum ⁊ tertiū capl. libri Geñ. Secunda est liber canticoꝝ Salomōis. Tertia est liber ezechielis in primo ca. et quadragesimo ca. vsq̄ ad finē. Quarta aūt est istud canticū abachuc: qz ideo in titulatur oratio abachuc ꝓ ignorantia: siue ꝓ ignorantibus: eo q̄ ab omnibus ignorat̄ et vera intelligentia: vsq̄ quo veniat rex Messias ad declarandū ipsum. Et sic ꝓz q̄ non solum apud nos: sed etiā apud hebreos hoc canticū reputatur difficillimū. Et ideo si lector fidelis nō valeat attingere plenā intelligentiam ex hac supradicta expositiōe. Rogo q̄ pergat ad alios catholicos expositores: qz deus voluit cōmunicare et reuelare singulis diuisim thesauros sapie sue: ꝓout ipsi placuit. Ideo opz lectorem cum charitate accedere et studium adhibere.

Audite celi que loquor. Hoc canticus cantat ecclesia in laudibus diei sabbati: quod canticum reperit scriptū. Deute. xxxij. ⁊ fecit ipsiꝰ Moyses ex ꝓcepto domini: ⁊ ꝓcepit vt reponeretur in archa federis: vt esset in testimonium cōtra filios israel quotiens peccarēt ⁊ apostarent ⁊ recederent a dño vt ꝓz in capitulo ꝓcedenti. xxxj. Unde dicit dñs ad moysen Ecce tu dormies cum patribus tuis. Et populus iste consurgēs fornicabitur post deos alienos ⁊c. Et ira furor meus contra eum in die illa et derelinquam eum: et abscondam faciem meam ab eo. Et erit in deuorationem et inuenient eum omnia mala. ⁊ afflictiones ⁊c. Nūc itaq; scribite vobis canticum istud et docete filios israel vt memoriter teneant et ore decantent: vt mihi sit carmen istud ꝓ testimonio inter filios israel ⁊c. Ex supradictis inferuntur conclusiones.

Deute. xxxij.

¶Prīa conclusio q̄ moyses fecit cāticū ex ꝓcepto dñi. ¶Secūda conclusio. q̄ deus ꝓnomit et reuelauit ipsi Moysi qualiter ille popul⁹ debebat fornicari et sequi deos alienos dum esset i terra ꝓmissa postq̄ essent ingrassati: ⁊ pinguati.

¶Tertia conclusio. q̄ moyses posuit hoc canticum in archa federis vt esset testimonium cōtra filios israel: vt quando viderent punitiones in eis cognoscerent hoc eis fuisse preditum.

¶Quarta conclusio. q̄ moyses ꝓmonit ex reuelatione oēs punitiones venturas illi populo ꝓpter petrā vsq̄ ad extremū tēpus. Unde cōcludit i illo. xxxj. c. Noui enī q̄ post mortē meā inic iiij.

Universidad de Deusto
Biblioteca

que agetis: declinabitis cito a via quã precepi vobis: et occurrent vobis mala in extremo tpe quã do feceritis malum et cõtra deũ ꝛc. Ex dictis in hoc cap. et ex dicendis in hoc cãtico patet manifeste moysen fuisse verũ ꝓphetam: eo ꝙ nouit i spiritu ex diuina reuelatione et futurã rebellionẽ ꝛ idolatriã illius populi: et ꝓdixit pariter futuras punitiões et destructiones quas ille populus erat passurus ꝓpter supradicta pcã: et qualiter ille maledictiones date supra in capi. xxvii. debebãt illũ ꝑpm comprehendere. Et iõ moyses fecit hoc canticũ in quo cõtinent ꝛ ꝓdicit beneficia q̃ deus fecit illi ꝑplo: ꝛ predicit ingratudines et scelera que ille ꝑplus erat ꝓpetraturus ꝑtra deũ ꝛ punitiones quas erat passur⁹. Et sic ꝑz moysen fuisse verũ ꝓphetam et habuisse spm̃ ꝓphetie de futuris contingentibus.

Si moyses habuerit duplicẽ spm̃.

❡ Sed est querendũ an moyses habuerit duplicẽ spm̃ prophetice in hoc cantico. ſ. an spũs ꝛ lumen ꝓphecium moysi attigerit et peruenerit vsq̃ ad xpm et ecclesiam: an fuerit terminatus in ve. te. Dictum est em̃ in. plo. tracta. ſ. ꝛ. iij. ꝙ spũs simplex ꝓphecius est ille qui tangebat mentẽ ꝓphete rõ de futuris cõtingentibus in illo populo in ve. test. in quibus terminabat notícia ꝓphete: sed spũs prophecius duplex erat qui trãscendebat futura contingẽtia ve. te. imo ꝙ gesta ꝓterita et ꝓsentia ꝛ futura ve te. mandu cabat mentẽ et noticiam ꝓphete vsq̃ ad mysteria xpi et ecclesie: quẽ duplicẽ spiritum ꝛ lumen ꝓphetici habuit et adeptus est danid: et Esaias ꝛ ceteri tres maiores. ꝛ. ꝓphete minores vt pluries dictũ est. Et ideo est videndũ an moyses in hoc cantico habuit hunc et talẽ spiritũ et lumẽ duplex prophetici: ꝛ an noticia sua ꝓphetia peruenerit vsq̃ ad xpm ꝛ ecclesiam. ❡ Ad cuius intelligentiã est prenotandum ꝙ due fuerunt punitiones generales illius populi. ꝛ due destructiões ꝛ euersiones ꝛ incensiones generales illius templi et ciuitatis hierusalem. Prima fuit facta per nabuchodonosor ꝛ caldeos. Secũda fuit per tytus ꝛ romanos. Prima autem fuit ꝓpter petrũ idolatrie. Secũa ꝓpter odiũ ꝛ homicidiũ perpetratũ contra messiã in lege et ꝓphetis: quia non solum ipsum negauerũt et audire noluerunt: sed etiam occiderunt. Ideo prima captiuitas et destructio fuit remissa ꝛ restaurata ꝙ eyrum ꝛ ciuitas et templũ reedificatum ꝑ zorobabel ꝛ Jesum sacerdotem magnum. Secũda aũt fuit irremissibilis ꝛ irreparabilis: vt ꝑz ad oculum bas. ꝑfecto duas captiuitates et destructiões nouerũt ꝛ predixerũt quasi oc̃s ꝓphete. Primo em̃ dauid preuidit ꝛ predixit captiuitatẽ primã ꝙ babylonios et eius remissionẽ: vt ꝑz ꝑsal. lxxviii. ꝛ. lxxix. ꝛ. cxxvi. Sed perpetuã captiuitatẽ secãm ꝛ irreparabilẽ predixit psal. xxxvij. dicens: destrues illos ꝛ nõ reedificabis eos. Jtẽ de secunda captiuitate dicit psal. xciij. Hodie si vocem ei⁹ audieritis nolite obdurare corda vestra ꝛc. Jtẽ Esaie. xlvij. Educ foras populum ceum ꝛ surdum ꝛc. Item Esaie. l. Ecce iniquitatibus vestris venditi estis: et in celeribus vestris dimisi matrẽ vestram: quia veni: ꝛ non erat vir: ꝛ

Due destructiones hierusalẽ et templi.

vocaui: et non erat qui audiret. hoc idem capitulo. lxv. Item Daniel. nono de prima captiuitate et eius remissione ꝛ reedificatiõe dicitur Rursũ reedificatur platea: et murl in angustia temporis. Sed de secunda captiuitate et destructione dr. Post hebdomadas. lxij. occidetur xpus ꝛ nõ erit eius populus qui eum negaturus est in ciuitatem ꝛ sanctuariũ dissipabit populus cũ duce venturo. ꝛ finis eius vastitas. et post finẽ belli statuta desolatio. ꝛ vsq̃ ad consummationẽ et finẽ preseruabit statuta desolatio. Sufficit ergo ꝙ oc̃s prophete in hoc concordant: ꝙ secũda destructio et captiuitas erat ventura illi ꝑplo: eo ꝙ erat negaturus deũ: et non videbat recipere: nec audire messiã in lege ꝛ ꝓphetis ꝓmissus: imo erat ipsum occisurus. Et oc̃s concordant in hoc sz ꝙ illa secunda captiuitas erat irreparabilis ꝛ ꝓpetua. Et ꝙ ꝑplus gentilis erat eligendus ꝛ loco populi iudaici substituendus: vt ꝑz per totum discursum prophetarũ: q̃ omnia ista prenouerunt ꝛ predixerũt in duplici spiritu oc̃s ꝓphete. Quã etiã vltimã ꝓpetuã desolationem et reprobationem ꝓpter peccatum negationis xpi preuidit moyses in duplici spiritu ꝓphete Deuteron. xviij. cum dicit deus: prophetam suscitabo eis de medio fratrum suorum similez tui: et ponam verba mea in oze eius. Loquetur ꝙ ad eos quecunq̃ dixero illi. Et quicũq̃ verba que loquetur audire noluerit vlto: existã. Ex ꝗbus ꝑz ꝙ moyses preuidit ex diuina reuelatione in duplici spiritu christum nasciturum de illo populo secundũ carnez. in cuius oze deus pater debebat ponere verba sua. imo deus pater erat locuturus nobis per os xpi: quia quilibet habet habet a parte nascendo: et sic preuidit qualiter deus erat nobis locuturus i carne: ꝛ ꝓuidit qualiter ille populus. i. maior pars eius nõ erat ipz audituras: immo negaturus. Et sic preuidit vltimam et perpetuam vltionem ꝛ destructionez eorum. Ex quibus pz ꝙ moyses non solum preuidit primam captiuitatem iudeorum futuram ꝓpter peccatum idolatrie: sed etiam preuidit secundam captiuitatem et perpetuã destructionem secundi templi ꝓpter peccatum infidelitatis et odij ꝛ homicidij perpetrati contra xpm. Et hanc duplicem captiuitatem ꝛ destructionez populi iudeorum: et templi ꝛ ciuitatis predicit moyses in hoc cantico. Et precepit ipsum reponi in archa vt esset testimoniũ contra illum populum ne allegarent ignorantiaz: quin deus ꝓmonuisset eos: ꝛ predixisset eis punitionem sui peccati appellando celum ꝛ terram in testimonium. In quo cantico duo ꝑncipaliter facit. Primo enim premittit prohemiũ ꝛ exordiũ. Secundo exequitur narrationem. ibi. Date magnificẽ tiam deo nostro. ❡ Quantũ ad primũ: qr supius dixit moyses ꝙ faciebat hoc canticuz in testimoniũ ꝑ filios israel: vt ipsius multa deleret oblivio contra quos inuocabat celum ꝛ terrã. Ideo nũc in exordio huius cantici obtestatur celũ ꝛ terrã. ꝛ appellat eos in testimonium contra illum populum: et petit diuinum auxilium inuocãdo nomen domini. Dicit ergo Moyses.

Deutero xxxij.

Audite celi q̃ loquor: audiat terra verba oris mei.

❡ O celi audite q̃ loquor. ſ. sentẽtiã dei datã contra ꝑplm iudaicũ: ꝛ sicut estis ĩmobiles a loco sitis mihi testes cõtra illũ ꝑplz qui rebellaturus ꝛ blasphematurus est cõtra deũ sui. Et terra que est ĩmobilis audiat ꝟba oris mei. et sic mihi testis de ĩmmobili sibi data a deo cõtra illũ ꝑplm. et tã celi ꝙ terra sitis mihi testes q̃r volo ꝓdicere sniam dei ꝛ punionẽ cõtra illũ ꝑplm ꝓpter futurum petrũ idolatrie ꝛ infidelitatis: qõ ꝓpetratur⁹ est cõtra oĩm ꝛ messiã sui. ne possit allegare ignorantiã qñ̃ euenerint sibi ista mala. Jtẽ vos celestes ꝛ ãgelice creature, audite q̃ loqr vt sitis mihi testes. et tra. i. oc̃s hitatores terre audiãt ꝟba oris mei q̃ ego ãnũcio ex parte dei õ illũ ꝑplm rebellẽ. Deinde cum dicit.

I. di. quid est hoc ꝛ ea. cũ exaudiero. xxxv. q. vj. in fine. x. viij. q. j. olim.

Concrescat in pluuiã doctrina mea fluat vt ros eloquium meum.

Quasi imber super herbã ꝛ quasi stille super gramina: quia nomen dñi ĩuocabo.

❡ Captat benivolẽtiã dei ꝛ petit auxiliũ ꝛ gr̃az. Primo vt spe abunde possit loqui. Secõ vt faciat fructũ in ꝑplo: ꝛ ad hoc ĩuocat nomẽ dñi ꝛ tragr̃maton: qõ ẽ verbũ incarnatũ. ſ. iesus xps messias in lege ꝓmissus: in cui⁹ virtute moyses fecerat oĩa miracula: in cui⁹ fide ꝛ spe oc̃s fideles ve. te. salvabanť. Vñ ait. Ego moyses ĩuocabo nomẽ dñi q̃ est oĩs iesus in carnẽ futur⁹ ꝛ vẽturus: sine q̃ nullũ domũ: nulla gr̃a põt nobis daria patre luminũ. hoc ĩq̃ nomẽ dñi ĩuocabo vt doctrina mea moralis ꝛ ꝓphetica in hoc cantico ꝓficianda crescat ꝛ ãbũdet vt pluuia solet abũdare. Et eloquiũ meũ fluat affluenter sicut ros. et fluat ꝛ crescat ista doctrĩa sup mẽtes boz ad intelligẽdũ: ꝛ si ꝙ volũtates eoz ad opandũ: q̃si ꝛ sicut imber fluit sup herbã ꝛ facit eã germinare ꝛ sicut stille cadẽtes sup gramia faciũt ea crescere ꝛ ꝓsperari. ita parit doctrĩa mea faciat fructũ fidei in mẽtib⁹ audientiũ: ꝛ fructũ charitatis in volũtatibus eoz. Unde est aduertendũ ꝙ recte moyses ĩuocat iesum qui est nomẽ dñi ad gr̃az ĩpetrãdã: qr ex renelatiõe sciebat eũ esse in oĩbus mediatorẽ dei ꝛ boĩm ꝙ quẽ de⁹ erat remissurus petã boĩm ꝛ datur⁹ oĩm gr̃am ꝛ in virtute cuius ꝛ ad cuius ĩuocationẽ moyses fecerat

ej. q. j. ca. si omnia in glosa. Lu. xvij

omnia miracula in egypto ꝛ in mari rubro. ꝛc.

Date magnificentiã deo nr̃o: dei perfecta sunt opera: ꝛ oĩs vie eius iudicia.

Deus fidelis et absq̃ vlla iniquitate: iustus et rectus.

Peccauerũt ei ꝛ nõ filij eius in sordibus

❡ Premissa ĩuocatiõe diuini auxilij in exordio hic incipit suã narrationẽ in qua tria facit fm ꝙ ꝑz tres ꝑtes ꝑncipales. Vã ꝓmo ꝓdicit ꝓmã punitionẽ illi⁹ ꝑplı futuraz ꝓpter petrũ idolatrie. Secõ ꝓdicit punitionẽ secũdã ꝓpter petrũ odij et mortis xpi. Tertio ꝓdicit electionẽ et substitutionẽ ꝑplı gẽtilis ad eccliã loco ꝑplı iudaici.

Generatio prava atq̃ peruersa: heccine reddis dño populе stulte ꝛ insipiens.

xxiij q. iij cap. vj. lvj. di. ca. nasci

Nunquid non ipse est pater tuus qui possedit te: ꝛ fecit ꝛ creauit te.

De pen. di. v. cap. cõsideret Job. viij.

Memento dierum antiquorum: cogita generationes singulas.

Interroga patrem tuum: ꝛ annunciabit tibi maiores tuos: ꝛ dicent tibi.

Genesis xlix.

Quando diuidebat altissimus gentes: quando separabat filios

Adam: constituit terminos populorum iuxta numerum filiorum israel.

❡ O gr̃atio prava ꝛ peruersa i fide heccine reddis dño. i. has gr̃as reddis dño ꝙ tãt⁹ bñficis receptis. o populе stulte i eligẽdo ꝛ inspiẽdo iudicãdo: cognoscendo: qr ꝓpsisti bonũ ꝛ elegisti malũ. ꝛ tãq̃ inspiẽs oblit⁹ es bñficiorũ receptor: ꝛ nõ cognouisti creatorẽ tuũ ꝛ elegisti creaturã vanã ꝛ falsã ꝓtẽnẽdo verũ deũ oĩm creatorẽ. Nũq̃d ipse de⁹ nõ est pater tuus qui primo fecit te quo ad corꝑ de terra ꝛ creauit te quo ad animam de nihilo spirãdo i corꝑ formatũ de terra spiraculũ vite: ꝛ postea possedit tanq̃ ꝑplm peculiarẽ ꝛ ꝓpriũ ꝓ cetez ꝑplis. ❡ Memẽto diez antiquoz

Universidad de Alicante Biblioteca

a principio mundi: ⁊ cogita gñatiões singulas ab adã vsq; noe ⁊ abrahã ⁊ maxime ab abrahã quem scpauit de caldea vsq; ad exitũ de egypto. ⁊ iterũ ga patrẽ tuũ quẽcũq; carnaliter patrẽ tuũ abrahã qui fuit principiũ huj; ppli: et maiores tuos. s. Isaac ⁊ Jacob ⁊ oẽs. xij. pkiarchas ⁊ oẽs duces ⁊ sacerdotes. ⁊ dicẽt tibi totũ discursũ tue gñatõis ⁊ bñficiorũ ꝺ deo receptorũ p successionẽ. Et dicẽt tibi ꝓncipiũ ⁊ modũ electiõis huj; ppli ad deũ ⁊ dicẽt tibi qñ ⁊ quõ diuidebat altissim⁹ gẽtes: ⁊ qñ separabat filios adã. ℣ ¶ Ad cui⁹ intellectũ est notãdũ ſm hystoriographos. ꝙ descẽdẽtes a trib⁹ filijs noe post diluuiũ fuerũt diuisi p asiã europã ⁊ aphricã i. lxx. gñatiões seu ppos siue natiões aut regiões. Jtẽ cũ ante edificationem turris babel oẽs gñatiões essent labij ⁊ lingue ⁊ idiomatis vni⁹: tñ post ꝛfusionẽ lguaꝝ diuisi sunt i. lxx. linguas. Jtẽ legit Gẽñ. xlix. ꝙ oẽs ale filiorũ iacob: que ingressi sũt in egyptũ cũ iacob patre suo fuerũt. lxx. ex quo ꝑs ꝙ numer⁹ ppkorũ tã i diuisione gñationũ filiorũ noe: ꝙ i diuisione linguaꝝ fuit iuxta nũmerũ filiorũ israel q̃ ingressi sunt i egyptũ cũ iacob patre suo. Et hoc est qõ dicit hic: Interroga patrẽ ⁊ maiores tuos. et dicẽt tibi qñ ⁊ quõ altissim⁹ diuidebat gẽtes: ⁊ separabat filios adã post diluuiũ ⁊ ℣ ꝛfusione liguaꝝ turris babel: tũc ꝟstituit terminos ppkorũ. i. nationũ et ꝓnciaꝝ mundi iuxta numerũ angelorũ deputatorũ ad custodiã regnorũ. Sz Jacob cũ ꝓle sua fuit pars dñi ⁊ populus ei⁹ sibi ad custodiã ⁊ regimẽ electꝰ. et fuit funicul⁹ ⁊ sors ⁊ portio hereditaria eius: q̃ ipse

Nota.

xj. q. iij. ad mensam.

Pars autẽ domini populus eius: iacob funiculus hereditatis eius.

¶ Et tamẽ ex illis. lxx. liguis ⁊ ppkis de⁹ solũ elegit sibi vnũ. s. ppm israel: q̃ iacob fuit pars dñi ⁊ ppks ⁊ fuit funicul⁹ ⁊ sors ⁊ portio hereditatis ei⁹. In trãslatiõe aũt ipsorũ. lxx. habet. Cõstituit terminos ppkorũ iuxta numerũ filiorũ dei: qõ idẽ est eo ꝙ soli filij illi⁹ ppli dicebãt filij dei. Alia trãslatio hz ſm numerũ angelorũ. et tũc ītellect⁹ põt esse satis conformis ihe sequenti. Nã vnusquisq; ppks siue natio aut regnũ hz ꝓpriũ angelũ custodẽ. et qõ sint ppli tot sint angeli custodes q̃ dñr archãgeli inquãtũ ſũt ꝓncipes regnorũ q̃b⁹ dant in custodiã: vt p̃z de angelo ⁊ ꝓncipe regni psaꝝ. Dañ. x. Ex q̃ p̃z ꝙ nũerus ppkorũ q̃ fuerũt diuisi p liguas ⁊ natiões post diluuiũ aut ꝛconfusiõe turrꝭ babel fuit ꝟz nũerũ ãgelorũ ad custodiã illorũ ppkorũ deputatorũ. Sz hs de⁹ deputauit vnicuiq; illorũ ꝓpriũ angelũ ⁊ principẽ ad custodiã: tñ de⁹ voluit sibi eligere illũ ppm I ꝓpriũ. Et ipsemet voluit esse ꝓpr⁹ ꝓnceps ⁊ custos illi⁹ ppli: hz haberet michaelẽ archãgelum I ministrũ vt p̃z Dañ. x. et ꝫ intẽdit dicere moyses I hoc passu ſm istã translationẽ. Vñ ait Interroga patrẽ tuũ ⁊ maiores tuos: ⁊ dicẽt tibi q̃lr qñ altissim⁹ diuidebat gẽtes: ⁊ separabat filios adã post diluuiũ ⁊ I ꝛfusione liguaꝝ turrꝭ babel: tũc ꝟstituit terminos ppkorũ. i. nationũ et ꝓnciaꝝ mundi iuxta numerũ angelorũ deputatorũ ad custodiã regnorũ. Sz Jacob cũ ꝓle sua fuit pars dñi ⁊ populus ei⁹ sibi ad custodiã ⁊ regimẽ electꝰ. et fuit funicul⁹ ⁊ sors ⁊ portio hereditaria eius: q̃ ipse

specialiter elegit sibi ppm in hereditatẽ. Unde ꝓbo ꝙ dñs elegit sibi istum ppm in hereditatem ⁊ proprietã custodiam ⁊ regimen. Nam.

Inuenit eum in terra deserta: in loco horroris ⁊ vaste solitudinis. Gen. xli. Exo. iij.

Circumduxit eum ⁊ docuit: et custodiuit quasi pupillam oculi sui.

¶ Dominus inuenit istum ppm in terra deserta ⁊c. Quia primo inuenit abrahã in caldea terra deserta ⁊ remota a vero cultu diuino et reduxit in terrã mesopotamie: ⁊ exinde in terrã chanaan vbi edificauit altare dño: ⁊ incepit invocare nomen domini Gen. xij. Et exinde inuenit ñ Jlios israꝫ in loco horroris. i. in horrido loco egypti sub dura seruitute: et postea inuenit Moysen in locovaste solitudinis iuxta montẽ oreb custodientẽ oues soceri sui getro. ⁊ vocauit ipsum de rubo ⁊ misit ipsum ad pharaonẽ: ⁊ cũ multis signis ⁊ prodigijs eduxit illum ppm de egypto. Et circumduxit ipsum per desertũ: ⁊ docuit eum legem ⁊ precepta in monte synai. Et custodiuit eũ ab omni periculo: sicut pupillam oculi sui. Primo custodiuit eum in mari rubro. Secõ custodiuit ipm et liberauit ab inedia et fame: sitiendo ipsi aquã de rupe oreb: et dulcorando aquas marat: ⁊ mittendo manna. Et.

Sicut aquila prouocans ad volandum pullos suos: et supervolitans expandit alas suas: ⁊ assumpsit eum atq; portauit in humeris suis. Ut patet Nu. p totum.

¶ Ad cuius intellectũ est notandum ſm naturales: ſm experientiã ꝙ aquila pre ceteris auib⁹ ⁊ aialibus nutrit filios suos: vnde quattuor mirabilia bñficia ostendit filijs pre ceteris. Nã primo splendide pascit eos ⁊ nobilib⁹ cibis. i. perdicibus ⁊ lepor⁹ et cuniculis ⁊c. Secõ sapienter custodit collocando nidũ in altis rupib⁹. ne possit accedere ad tollendum filios. Tertio prudenter docet eos volare ⁊ venari ⁊ cibũ querere volitans super eos ostendẽdo eis venationẽ: vt rapiant ⁊ discant cibum ꝓuocare. Quarto collocat filios in loco fertili ⁊ copioso cibor⁹: vnde quando filij sunt iam ꝓuecti ⁊ habiles ad venandum et querẽdum cibũ. Tunc pater ⁊ mater querunt eis locũ ⁊ terminum semotum ⁊ aptũ: ⁊ portant filios illuc: ſz masculum ⁊ feminã et dimittunt ⁊ collocant eos ibi in illo loco fertili ⁊ copioso ⁊ ipsi reuertunt ad terminos suos. Ita ergo pariter fecit de⁹ erga illũ ppm. Nã ꝓmo custodiuit eũ ab omni ꝑculo. Secõ cibauit ipm manna de celo et coturnicib⁹. Tertio docuit ipm dãdo legẽ. Quarto collocauit ipm in terra ꝓmissa fluente lacte ⁊ melle. ⁊ sic de⁹ fuit similis ãgle in custodiendo ⁊ cibãdo ⁊ docẽdo ⁊ collocãdo illũ ppm. Dicit ergo moyses ꝙ de⁹ circũduxit: ⁊ docuit ⁊ custodiuit illũ ppm sicut facit aquila ꝓuocãs ad volãdũ pullos suos ⁊ volitãs sup eos: vt custodiat ⁊ ipsi addiscãt volare: ⁊ sic de⁹ ad modũ aquile expãdit alas suas: ⁊ rẽdendo nubẽ sup eos in die ne vrerent ardore solis. et assumpsit eũ quasi super hũeros ⁊ asportauit eũ p totũ desertũ. Et.

Aãle circa pullos quattuor beneficia

Exo. xlij

Dominus solus dux eius fuit: ⁊ non erat cum eo deus alienus.

¶ Solus de⁹ absq; alio deo alieno fuit dux illi⁹ ppli p. xl. annos in toto illo itinere ⁊ peregrinatione: tandem autem ꝓstituit eũ sup illã terram excelsam quã ipsis ꝓmiserat: q̃ quidẽ terra promissionis primo & excelsa: eo ꝙ est sita in alto loco respectu ęgypti ⁊ arabie: chaldee. Et etiã erat excelsa respectu deserti arabie in copia aquarũ ⁊ fructuũ ⁊ omnium ciborum.

nu. xxxiij. c. xxxiij.

Constituit eum super excelsam terrã: vt comederet fructus agrorum.

Ut suggeret mel de petra: oleumq; de saxo durissimo.

Butyrum de armento: ⁊ lac de ouibus: cũ adipe agnorũ ⁊ arietum filiorũ basan.

Et hircos cum medulla tritici: ⁊ sanguinem vue bibereut meracissimum.

¶ Ideo de⁹ ꝓstituit ⁊ collocauit eũ in illa terra ⁊ sup illã terrã fertilẽ: vt comederet fruct⁹ agrorũ quib⁹ illa terra abũdat. et suggeret ille ppls mel de petra: q̃ ibi apes mellificãt in cauernis petrarũ ⁊ rupiũ. Et suggeret: colligeret oleũ de saxo durissimo: q̃ in terra lapidosa ⁊ saxosa crescit oliue q̃ reperiunt abũdanter in illa terra. ⁊ vt suggeret butyrũ de armento vaccarũ: et lac de ouib⁹ q̃ erãt in magna copia in illa terra: q̃ chananei erãt maxime cultores terre. Et ĩ plãtauerãt oliuas ⁊ vineas ⁊ ceteras arbores ⁊ seminauerant agros ⁊ nutrierant greges ouiũ ⁊ armẽta bouꝫ in magna copia: quas q̃dem oues et arietes ducebãt chananei de tra filiorũ basan: vltra iordanẽ furto aut pcio: eo ꝙ tra basan illis tp⁹ abũdabat in pascuis ⁊ gregib⁹ ouiũ. et ĩ ꝺ dicit ꝙ ꝓstituit dñs illã ppm sup illã terrã copiosam: vt suggeret mel ꝺ petra: oleũq; de saxo durissimo. ⁊ butyrũ de armẽto ⁊ lac de ouib⁹: cũ adipe ⁊ pinguedine agnorũ ⁊ arietũ filiorũ basan: q̃ tra filiorũ basan abũdabat in bis. Et vt comederet hircos nõ cũ ordeo: nec cũ furfure: ſz cum medulla ⁊ farina tritici. Et vt biberẽt sanguinẽ vue. i. vinũ meracissimũ ⁊ purissimũ. Jtaq; de⁹ dedit eis illã terrã: ꝓstituit eos dños sup eã vt comederẽt fructꝰ qs nõ plãtauerãt: ⁊ frumentũ qd nõ seminauerãt: ⁊ agnos ⁊ arietes qs nõ nutriuerãt: ⁊ biberẽt vinũ de vineis quas nõ plãtauerãt: q̃ ola supradicta patẽt p totũ discursũ Exodi ⁊ Numerici ⁊ numeri ⁊ Josue. Deinde cũ dicit.

de pe. di. iij. qd ergo. c. xxxij ⁊. xxxiij. xxiij. q. iij. ser. De pe. di. v. considerẽt. ℣. dolendum.

Incrassatus est dilectus et recalcitrauit: incrassatus impinguatus dilatatus.

Dereliquit deum factorem suum: ⁊ recessit a deo salutari suo.

Prouocauerũt eũ i dijs alienis: ⁊ in abominationibus ad iracũdiã cõcitauerũt.

Immolauerunt demonijs ⁊ non deo: dijs quos ignorabant.

Noui recentesq; venerũt: quos nõ coluerunt patres eorum.

Deum qui te genuit dereliquisti: ⁊ oblitus es domini creatoris tui. xv. q. j. ca. merito. ℣ j. ante ñ.

¶ Predicit futurã ingratitudinẽ ⁊ sceleratꝫ ⁊ peccatũ ydolatrie illi⁹ populi. Vñ dicit ꝙ ille ppls pre ceteris deo ostect⁹ cui de⁹ tot bñficia ꝓtulerat ⁊ tot signa amoris ostẽderat increatus est ex abũdãtia delitiarũ ⁊ impinguatus ex abũdantia diuitiarũ ⁊ dilatat⁹ in dño ⁊ honore ⁊ sic oblitus bñficiorũ a deo receptorũ: recalcitrauit cõtra deũ sicut equus pinguis ⁊ delitiosus ℣ dñm. Vñ dereliquit deũ factorẽ ⁊ creatorẽ ⁊ bñfactorẽ suum. Et recessit et apostauit a deo salutari suo q̃ totiẽs saluauerat ⁊ liberauerat eũ de captiuitate egypti: de alijs ꝑiculis: obliti tot bñficiorũ recesserũt a deo vero ⁊ adheserũt dijs alienis. ⁊ sic ꝓuocauerũt deũ ad furorẽ ⁊ vindictã ĩ ijs alienis. i. colẽdo deos alienos: ⁊ ꝺcitauerũt eũ ad iracundiã ĩ suis abominatiõib⁹. Nã post mortem Josue ĩmolauerũt sacrificia demonijs et nõ deo suo vero: ſz demonijs dijs suis falsis q̃s ignorabãt esse deos: q̃ quidẽ dñ falsi nouꝰ recẽtesq; venerũt ĩt eos quos ꝓkes eorũ abraã ysaac iacob et moyses ⁊ aarõ ⁊ ceteri antiq; nõ coluerũt: ĩmo abominati sũt ⁊ exhorruerũt: qõ q̃dẽ scelus ꝓpe trarũ filij israꝫ in tra eis data: vt p̃z p totũ discursum libri iudicũ ⁊ regũ. Vñ moyses ꝓnidens talia scelera futura illi⁹ ppli apostrophat ad eũ ex probãdo: obiurgãdo. Et dicit. o ppke scelerate dereliqsti deũ q̃ te genuit ⁊ honorificauit: ⁊ oblitus es dñi creatoris tui sequẽdo deos alienos: quasi dicat. non impunitus abibis ꝓpter tantã ingratitudinẽ. Et ideo Deinde cũ dicit.

Vidit dñs: et ad iracundiam cõcitatus est: q: prouocauerunt eum filij et filie. iiij. Regũ xxv. De pe. di. iij. ꝓdu cio. ℣. j. ⁊ xv. q. j. re uertimini.

¶ Predicit illis ꝓpli punitõẽ ⁊ destructõẽ. Ad cui⁹ euidẽtiã ẽ ꝓmo notãdũ ꝙ ille ppls nõ semel ſz multotiẽs apostatauit a deo ⁊ secutus ẽ deos alienos. Vñ illico post ꝓmũ tps post mortẽ Josue fornicat⁹ ẽ cũ dijs terre: ſz de⁹ incepit eos opprimere p reges finitimos: ſz suscitauit eis otho iel q̃ liberauit eos. ⁊ sic in. cc. annis decies apostatarũt: ⁊ decies de⁹ liberauit eos p iudices q:otiẽs eũq; reuertebant ad dñz: vt p̃z p totũ discursum libri iudicũ. et item tpe regis Salomõ incepit idolatrare ⁊ tria tẽpla ydoloꝝ fabricare q̃ pseuerauerũt ĩ hierl̃z vsq; ad tpa Josue. Jtẽ post Salomonẽ diuisi sunt ĩ duo regna. Vñ regnũ israꝫ sp pseuerauit in ydolatria: ⁊ p maiorẽ ptẽ reges iuda et hierl̃m pseuerauerũt in eadẽ. Et cũ tã reges israꝫ q̃ hierl̃z frequẽter moniti p ꝓphas nollẽt desistere a via sua malitiõ de⁹ incepit ꝓmo attediari ℣ israꝫ ⁊ auertere facie sua ab eis: ⁊ incepit eos successiue punire. Nã prio venit Tethaglatfalasar rex assyrioꝝ ⁊ ifestauit regnũ israꝫ ⁊ asportauit duas trib⁹ cũ dimidia q̃ habitabãt vltra iordanẽ: ⁊ etiã partẽ eoꝝ q̃ habitabãt circa iordanẽ et transtulit eos in assyrios. iiij. Reg. xxxv. q: sp perseuerabãt reges israꝫ in eadem ydolatria. Jõ venit Psalmanasar ⁊ trãstulit ⁊ asportauit in captiuitatẽ septẽ tribus cũ dimidia q̃ remanebãt citra iordanẽ de regno israel. et sic fuit penitus deletũ illud regnũ propter scelera suꝫ. Et ma-

Universidad de Deusto
Biblioteca

time, ppter pctm ydolatrie: vt ptz. iiij. Reg. xxv. Post mortē aūt iosue incepit deus ppter idem pctm punire regnū hierlm & inda p reges chaldeoz vidēs obstinationē eoz. Nam primo venit Nabuchodonosor & cepit Joachym regē hierlm et occidit eū et duxit secū pueros oēs de semine regio in Babyloniā inter quos duxit secum Danielem & Ananiā Azariam & Misaelē cū multis aliis nobilibus. Et ibi dicti filij obsides de hierusalem. Iterū post tres annos reuersus est nabuchodonosor et transmigrauit Hieroniā cum decem milibus nobiliū in Babyloniā & cōstituit Sedechiam in regē hierlm. Sed cū Sedechias in suis scelerib? cū omni ppło pseueraret: permisit de? vt cōtra regem babylonie rebellaret: et sic venit nabuchodonosor in hierlm & obsedit eam in gyrum. xviij. mensib?: intantū ꝙ matres ex inedia coacte sunt comedere ppios filios. et sic aptas & incensa est ciuitas cū templo & a fundamentis euersa: & rex oculis orbatus: & cum oīi populo ductꝰ est captiuꝰ in babyloniā: & ibi miserabilit interfectꝰ. Et sic fuit finis miserabilis illorum duoz regnos ppter peccatū ydolatrie: quos frequēter deꝰ per suos ꝓphetas monuerat & multotiens eis pepercerat. Et per magna tpa eos ad penitentiā expectauerat. Sed finaliter videns obstinationē eoz. Jō decreuit a suis regnis eos eiecere & in terras alienas in captiuitatē & seruitutem redigere: postꝙ maluerunt dīs alienis ꝙ ppio deo seruire. Hanc ergo futurā destructionē & captiuitatē p̄dicit Moyses ex parte dei & cōminatur illi ppło. Et loquitur semp per verba de preterito propter certitudinem ꝓphetie & sententie dei. Unde ly de? p magna tpa expectauerit correctionem illius ppli: tamē q? finaliter vidit obstinationē & incorrectionē eoz. Jdeo ad iracundiā ꝓcitat? est: q? filij sunt filie quos in filios & pplm peculiarē sibi elegerat ꝓuocauerunt eū ad iram & vindictam: q? est gnatio praua & infideles & rebelles filij: Jdeo.

xlv. di. ca. ij illud. & xxiij. q. v. c. si audieris.

Et auertam faciem meam ab eis: et considerabo nouissima eorum.

Gnatio eīm peruersa est: & infideles filij.

¶Deus ait. Ego abscondam faciē meaz ab eis: auxiliū & fauorem subtrahēdo & negādo. Et cōsiderabo nouissima scelera eoz. i. fm nouissimā obstinationē & impenitentiā eoz reprobabo et punia eos: eo ꝙ est gnatio praua & incorrigibilis & infideles filij & apostate et idolatre. D.

No. de p̄destinatōe

¶Unde notāter dicit cōsiderabo nouissima eorū: q? aliter se habet deꝰ in predestinādo boīem & aliter in reprobando. Ubi deus nō predestinat hominē: q? nouit ipm futurū bonū & iustū. immo predestinauit ipm ab eterno & preparauit gratz ipsi: vt sit bonꝰ & iustus: q? elegit nos ante mūdi constitutionē vt essemus scrī ad Ephe. j. Bz per oppositum est de reprobatis. Nam nō prescinit: nec reprobauit eos deꝰ ab eterno vt essent mali & dānati. Sed q? prescinit eos semp & finaliter malos impenitētes: iō eos reprobauit. Et iō dicit de? de illo ppło: quē p̄sciuit in sua ydolatria obstinatū. Cōsiderabo nouissima scelera eoz incorrigibilia & nouissimā impenitentiā & obstinatōez eoz. Et p̄n illa nouissima punia cos absq; misericordia. Et ideo reddens causam subdit.

xxviij. q. j. ydolatria

Ipsi me prouocauerunt: in eo quod non erat deus.

¶Sequendo deos alienos.

xxvj. q. j. sciendum.

Et irritauerunt me in vanitatibus suis.

¶Et superstitionib? relinquēdo verū cultū. Jō.

xiv. dist. ij illud. Et xxiij. q. j. non turbatur.

Et ego prouocabo eos in eo qui non est populus meus.

¶Id est subtrahā eos ppło alieno. s. babyloni-co qui nō est populus meus: sed alienus.

Et in gente stulta irritabo illos.

¶Id est cōtemnā illos & ponam in gente in bīa na & crudeli q̄ affligat eos sine misericordia: Quasi dicat: sicut idolatrando me negauerūt esse deum suū: & adheserūt dīs alienis & falsis. Ita ego negabo eos in populum meū & subtrahā eos genti aliene & stulte & crudeli. Quemadmodum fecerunt chaldei qui ciuitatē & templū incenderūt & eos trucidauerūt & captiuos in babyloniā duxerunt: & crudeliter cos: & absq; misericordia trucidauerunt & afflixerunt &c. Unde subdit.

xxiij. q. v. §. vltī.

Ignis succensus est in furore meo: & ardebit vsq; ad inferni nouissima.

¶In illo tēplo & ciuitate: & cōburet ciuitatē & tēplū vsq; ad infima fosse fundamēta. Uū scol hebraice idem est qđ fossa inferior latine. Nam antеq; muri edificenť ꝑus fodit & cauatur fossa in qua iacinť fundamēta sup que edificanť muri & parietes. Et sic dicit ꝙ ille ignis combussit templū et ciuitatem vsq; ad fundamēta: que latebant in fossa inferiori. Et ideo subdit.

Deuorabitq; terram cum germine suo: et montium fundamenta comburet.

¶Ignis ille deuorabit totam terrā iudee cū germine. s. cū omnibus arboribus & vineis & segetibus &c. & cōburet fundamēta montiū. s. predia & possessiones q̄ erant in montib? & radicib? montiū: q? omnia cōbusserunt & destruxerūt chaldei in illa obsidione. ¶Et nota ꝙ ille ignis nō solū intelligit de igne materiali qui cōbussit ciuitatem & templū & totam terrā: ly etiā intelligit de igne furoris & ire dei q̄ accensus & effusus est super illū pplm ppter supradicta scelera eoz: quia totaliter decreuit delere eos. Et iō subdit.

iiij. Regū xxv. xv. q. j. reuertimi. Et xlv. d. ij illud. & xxiij. q. v. si audiero.

Congregabo super eos mala: & sagittas meas complebo in eis.

Consumentur fame: et deuorabunt eos auces morsu amarissimo.

Dentes bestiaꝝ imittā in eos cuz furore trahentiū super terrā atq; serpentium.

Foris vastabit eos gladius: et intus pauor iuuenem simul ac virginem lactētem cum homine sene.

¶Ego ꝙgregabo sup eos multa mala: & prelias seditōes: & sic sagittas meas. i. sagittas mee vindicte ꝙplebo in eis ꝙ chaldeos in illa obsidione

intantū ꝙ ꝙsumenť & deficiēt & peribūt fame. et antes. i. chaldei veloces ad modū auiū deuorabūt eos motu amarissimo: dētes bestiarū. i. crudelitatē chaldeoz ad modum bestiarū imittā in eos cum furore trahētiū. i. reptiliū draconū atq; serpētū. i. mittā ꝓtra eos chaldeos q̄ deuorabūt eos tāq̄ bestie dracones & ꝑtes & griphones et aquile. Et sic gladi? cū machinis & tormētis & telis vastabit eos foris continue insiciēdo arma bellica ꝓtra ciuitatē. Et int? vastabit eos pauor cōtinuus: vastabit dico iuuenē simul ac ꝙginē ac infantē lactentē & vberib? matris sue cū ꝓle sene. q. d. ꝙ tātus erit & repit? armoꝝ & machinarum & tormētoꝝ & illa obsidione q̄ oēs status & cōditiōes ab ꝓle sene vsq; ad infantē lactētem in sinu & vbere matr? tremēt & pauebūt videtes eminere eis interitus vsq; quo deuenīāt in finalē destructionē & captiuitatē. Que oīa mala fuerūt cōpleta in illo ppło & tēplo & ciuitate. vt ptz. iiij. Regum vltimo. & ij. Par alipomenō vltimo ca.

v. q. iiij. pomini

Et dixi vbinam sunt: cessare faciam &c.

¶Hec est secūda pars huius narratiōis et cōminationis quā iudei cōtinuāt cū precedenti expositōe totū de destructiōe hierlm facta p̄ chaldeos nulla faciētes mētionē d̄ destructiōe scōi tēpli et ciuitatis de vltima captiuitate facta p̄ romanos. Sed dictū est supra? qualiter moyses ꝓuidit in spū p̄ reuelationem totū discursum illius ppli vsq; ad ꝝm & substitutiōes ppli gētilis: et ꝓuidit destructionē vtriusq; tēpli. Et iō postꝙ supra? moyses in ꝑsona xpi predixit: & cominatus de destructione pmi tēpli & ciuitatis q̄ facta fuit p̄ caldeos. Nūc aūt in hac secūda ꝑte predicit: & ꝓcominat destructionē scōi tēpli & ciuitatis: et ꝓpetuā captiuitatē illi? ppli q̄ fuit facta p̄ Romanos in vindictā mortis xpi. D ¶Ad cuius intellectū est notandū ꝙ iudei ppter petm idolatrie & obstinationis merebant nō solū deleri: et essei de terra sua: sed totaliter deleri de mundo nullo remanēte: nec vnꝰ ad ꝓpria reuerti: ly descendere ad inferni nouissima sed de? noluit iudeos totaliter de mūdo delere: nec eos in ꝓpetua captiuitate detinere: ne Nabucho. & sui successores sugbirēt de victoria sua putātes deum iudeoz eē victū ab eis: & iudeos nō eē traditos sue potestati ppter petā cōmissa cōtra deū: sed in ꝓpt? virib? de ipsis iudeis obstinuisse triūphū. Et iō de? voluit post. lxx. annos reducere illū ppłm in terram suā excitauit spm̄ Cyri. vt dimitteret captiuitatē & daret licentiā iudeis redificādi ciuitatē & tēplū: vt ibi libere deo ſuirēt vsq; ad aduētū messie: & deinceps a petis abstinerēt & corrigerēt: & messiā in lege ꝓmissum fideliter reciperēt. Illo scōo tēplo redificato: sed ipi petm petrī ꝓpetrarūt & cōmiserūt cōtra deum. Nā venit xps de? & hō messias i lege ꝓmissus vt legē declararet: & eos d̄ captiuitate liberaret: ly q̄ doctrina xpi erat eoz supbie cōtraria et amicie. Jō cōceperūt inexorabile odiū cōtra eū: et occecati i sua malicia cōtra legē & ꝓ eoz iusticiā ipm morti tradiderūt: & qō petus fuit ſponte in sua malicia & obstinatiōe manere voluerūt. & sic facta sunt nouissima ppli illi? peiora oībus sceleribꝰ ꝓlorib?: ideo punitio eoz fuit eterna in corpore & alia Nā p̄ Tytum et Romanos ciuitas cū tēplo fuit incensa: & ipsi ꝓtm fame cōsumpti et trucidati & totū residuū i ꝓpetuā captiuitatē et seruitutē fuit destinatū. et ꝙ totū orbez dispersum. & alie eoz fuerunt ad eternā penā d̄dēnate. Et sic in corpore et alia fuerūt puniti. Et hoc est qđ ꝓdicit et cominatur de? ꝙ moysen in hac scōa ꝑte in qua tria facit. Primo eīm explicat causam quare deus voluit totalr eos in ꝓma captiuitate de mūdo delere: ſz eos a captiuitate in bierlm renocare. Secdo explicat irremissibile petm quod cōmiserūt ꝓtra deū. & messiā et?. Tertio gditionē eoz & finalē destructionē ꝓpetuā dānatione scōa ibi. De vinea sodomoꝝ. Tertia ibi. Nonne hec cōdita sunt apud me. D ¶Quātū ad ꝓmum ergo est aduertēdū ꝙ duplici de causa deus voluit ſ̄ remanere residuum illius ppli & non totalit de terra extripare & delere: imo voluit post. lxx. ānos eos in terrā suā renocare ꝙ cyrū. Prima causa fuit ꝓpter superbiā regum babylonie: & olim caldeoꝝ: & ne putarēt victoriā suā ꝓtra iudeos ꝓuenisse ex virib? suis & nō ex petō iudeoꝝ: & ne ꝓpter hoc cōtēnerēt deū israel dicētes eū esse impotētē et victū. Ubi balthasar fecit cōuiuiū & l vasis sacris tēpli dabat potū cōcubinis & ceteris in cōtēptū dei vt ꝑs Danie. v. Secūda causa quare de? noluit totaliter iudeos delere ſz eos de captiuitate renocare fecit: vt ex ꝑterita punitione castigarenť & corrigerentur: & precauerēt futuram & nouissimam rebellionem: ſz quādo veniret messias reciperēt eum. Sed q̄nia hoc nō fecerunt iudei: imo totuz oppositum. Jdeo subdit Moyses.

Quare de? salua uit partē iudeoꝝ.

De pen. di. j. c. tuci turnitas. §. de? eīm

Cessare faciaz ex hoibus memoriā eoz: Sed ppter irā inimicoꝝ diſuli: ne forte superbirent hostes eorum: et dicerent. Manus nostra excelsa: & nō dominus fecit hec omnia.

¶Cessare faciam memoriā eoz ex hominibus: & delebo & exturpabo eos totaliter de mūdo: ne ampli? nominentur i memoria hominum fm ꝙ merenť peccata eoz. ſi dicat. Ita debuisset facere. s. delere memoriam eoz. Sz ego distuli eorum vitā ppter iram & temeritatem & superbiam inimicoz suoz caldeoz. Ne forte hostes eoz caldei ſupbirent & gloriarenť de viri? suis: & depotentia sua. Et dicerent: & man? & potestas nostra excelsa fecit hec omnia. s. ſupauit et captiuauit iudeos & incendit hierlm cum templo. Et nō fecit hoc dominus deus eorum: imo fuit victus a nobis: nec potuit nobis resistere: quia ei? vasa sacra asportauim? in babyloniā: & dam? l eis bibere concubinis & familiaribus nostris vt ptz Danie. v. Secūda causa quare de? noluit totaliter iudeos delere ſz eos de captiuitate renocare fecit: vt ex ꝑterita punitione castigarenť & corrigerentur: & precauerēt futuram & nouissimam rebellionem: ſz quādo veniret messias reciperēt eum. Sed q̄nia hoc nō fecerunt iudei: imo totuz oppositum. Jdeo subdit Moyses.

Gens absq; consilio est et sine prudentia: vtinam saperent & intelligerent ac nouissima prouiderent.

Quomodo persequebatur vnus mille: & duo fugarent decem milia.

Ista gēs iudaica ē absq; filio & sine prudētia.

Hūn est aduertēdū sicut dictū est in principio q̄ ista doctrina simul est moralis et pphetica. Et ideo simul docet intelligere verū bonū & cauere malū futurū. Ideo dicit q̄ ista gēs sine consilio in rem nesciūt discernere inter bonū et malū eorū q̄ sunt ad finē: & fuit sine prudētia i quantū nesciuit memorare preterita & dispensare psentia & prenidere futura: immo semp in omlb⁹ elegit peiorē partem dimittēdo deum verū a quo tot bona receperat: & sequēdo duos falsos propter peccatū tot punitiōes passus est. et sic illa gēs ē & fuit semp sine filio i nō discernēdo: & sine prudentia in male eligēdo: & malū non cauēdo. sed semper ad deteriora precipitādo & peēdo vsq; quo christū occiderūt. Et ideo subdit. Vtinā isti iudei saperēt scripturas. i. diligēter explorarēt & inuestigarēt & pscrutarent cū sapore scripturarum: quia hoc pertinet ad sapientiā q̄ est de reb⁹ diuinis et altissimis que in sola sacra scriptura reperiūtur. Et vtinam intelligerent. i. ad intelligendū scripturas cum humilitate & ratiōe se prepararēt nō ad sensum carnalē: sz spiritualem Et sic prouiderent. i. procul viderēt nouissima mysteria de xpo & ecclesia: que in scripturis latēt et occultātur. et prouiderēt quō est xps finis nouissimus totius legis: et quō oēs scripture loquunt de xpo tāq; de fine nouissimo. Unde si iudei fuissent vsi bono consilio i discernēdo et bona prudentia i eligēdo: & sapuissent & intellexissent sacras scripturas ad vez sensū & prouidissēt nouissima mysteria figurata p sacrā scripturā nō negassent nec occidissent christū partem pessimam et malam eligendo. Item si cum cōsilio et prudentia sapuissent & intellexissent victorias et punitiōes preteritas quomodo deus punierat eos p pter peccata sua quotiens peccauerāt: prouidissent nouissima: et cauissent iterū peccare. Uñ si sapuissent & intellexissēt & recordari fuissent quomō p pter idolatriam totiens punierat eos p finitimos tempore iudiciū & Regum: et finaliter per caldeos fuerūt afflicti destructi & a finibus expulsi et captiuati in babilonia: tūc prouidissent nouissima & nō occidissent nec negassent christū. Item si sapuissent & intellexissent ola supradicta cognouissent et cognoscerent quomodo si ciuitas cū templo fuit incēsa per caldeos et popul⁹ ductus captiuus: & quomodo vnus caldeꝰ fugabat mille iudeos & duo fugarāt decem milia iudeorū in illa obsidione: tunc cognoscerēt q̄ hoc nō euenit ex defectu & debilitate dei nec ex viribus & potentia caldeorū aliorū aduersariorū. sed ex peccato idolatrie iudeorum. Unde

Xps ē finis legis

Nonne ideo q; deus suus vendidit eos: & dominus conclusit illos:

Non enim deus noster vt dij eorum: & inimici nostri sicut iudices.

Nonne ideo iudeis euenit ista persecutio: q; deus su⁹ vendidit illos & tradidit in manus inimicorum: & dñs conclusit illos in illa obsidione propter peccata sua supple: et non ex impotentia dei: quasi dicat immo propter pcā illius populi: q; deus noster non est deus victus: & impotens sicut dij eorum qui ab eis dicunt quādoq; victi & impotentes: vt patet in libro Eneidos. i. vbi dicit Juno. Gēs inimica mihi tyrrhenū nauigat equor. Jlij in italiam portantes victos q; penates. Jtē in libro. ij. eiusdem Uergilij. Deus nihil in victis fas quenq; fidere dimis: vbi alij legūt inuitis. i. nolentib⁹. Ex q̄ pz q̄ dij Troiano rum & aliorū gentiliū sunt impotentes & victi: sz deꝰ noster nō est impotens sicut dij eor: immo est oīpotentissim⁹ de quo inimici nostri fideles possimt esse iudices et testes: eo q̄ experti sunt multotiens oīpotentiā dei nostri: vt patet in potentia & signis egypti: & in trāsitu maris rubri: vbi dixerūt. Fugiam⁹ israelem: dñs est pugnat p eis contra nos. Exo. xv. Item Seon rex amoreoꝝ et Og rex basan & ola regna chanaan sunt iudices & testes de oīpotentia dei nri: q; in ingressū terre ꝓmissionis non mansit spūs nec vires in hostibus: intantū q̄ vnus de populo hebreoꝝ fugabat mille de chananeis. Jtē nabuch. punitus a deo dixit q̄ nō erat alius deus super terrā nisi deus hebreoꝝ. Danielis. iij. & iiij. cap. v. Et vltimate Cyrus & Darius reges gētium: qui interfecerūt Balthasarem regē babylonie & subiugarunt regnū et relaxarūt captiuitatem sunt iudices & testimoniū de oīpotentia dei: vt patet Esdre ꝓmo. Ergo sequit q̄ destructio regni iudeorum non prouenit ex viribus caldeoꝝ nec ex impotentia dei: sed ex peccatis iudeoꝝ: in tota ergo supradicta particula ostendit moyses q̄ iz iudei ex suis demeritis et petō idolatrie meruissent totaliter deleri a memoria hoīm: tamē deꝰ voluit eis plōgare vitā. ꝓpter tria. Primo ne inimici fideles supbirent & gloriarenk de viribus suis: & attribuerent victoriā dijs suis. Secō vt iudei saperēt et intelligerēt scripturas & considerarent punitiōes factas: & per illas caverēt futura peccata: & prouiderent nouissima mysteria de christo & ecclesia: & reciperent xpm in aduentu suo: ne sibi essent iterū rebelles sicut prius. Tertio ne gētiles putarent deū nrm esse impotentē vt victū & nō potuisse iuuare cultores suos: sicut iudei cognoscerēt illā punitiōes sibi fuisse inflictā ꝓpter scelera & petā sua & ꝓpter ydolatriā deo permittente ipsos rebellare regi babylonie & p ipsum affligi. Deinde cū dicit.

Judeos viuerevolut deus ꝓpt tria.

Dexinea sodomorum vinea eorum: & de suburbanis gomorre.

Dicere. is. c. xxiij. q. i. ca. viti. & ad Ro. xj.

Uua eorum uua fellis: et botrus amarissimus.

Fel draconum vinum eorum: et venenū aspidum insanabile.

Predicit vltimū petrū iudeoꝝ cōmissum contra deū & messiam in lege ꝓmissum. Unde supra

dixit deus q̄ ideo reliquit & renocauit eos a captiuitate ad terrā suā. Primoꝝ inimici nō supbirent & putarent deū nrm impotentē. Secō vt iudei deinde saperēt & intelligerēt scripturas & prouiderent nouissima de xpo venturo: & nō negarent: sz reciperēt ipm: & deinde caverēt rebellare cōtra deū: sz ipsi iudei fuerūt sine sapla & cōsilio & prudentia: q; peiora scelera commiserūt q̄ prius. Tertia aūt destructionē pmi tēpli peccauerūt p ydolatriā: sz post captiuitatē in fine scōi tēpli nō solū fuerūt deo rebelles negando xpm messiam suū: sed etiā ex odio ipsum occiderūt & in eadem infidelitate & obstinatōe permanserūt: quorum petiā & etē granitatē explicat deꝰ per moysen per ꝓparationē vince & vue & vini. ℔ Ad cuius intellectū est notandū vt pz Esa. v. q̄ totus ille ppls ab Adam & israel vsq; ad aduētum xpi dictus fuit vinea xpi: vt dictū est psal. lxxix. Ezechie. xvij. Quā vinea coluerūt patriarche & pphete & oēs fideles ve. te. expectando vt faceret illā salutarē vuā & botrū q̄ fuit xp̄us: qui ādē botrus et vua fuit tota ex expressa in torculari crucis ex qua expressum est vinū sacramētoꝝ ad salutem olim fidelū simul cū vino ꝓphetico redemptōis: & sub tali fide & spe oēs fideles ve. te. colebāt istam vineā et legē moysi. Sz ista vinea legis iam ꝓtulit vuā suā in aduētu suo: & collegiū apl̄oꝝ & fidelium tā ꝓtulerūt fructū fidei colligendo istā vuā p fidē: sz synagoga nō fecit vuas fidei sed labruscas amarissimas infidelitatis & odij & homicidij & xpm. Et sic ex vinea dñi facta est vinea sodomoꝝ & gomorre: & sic pz q̄ dom⁹ isti q̄ erat vinea dñi exercituū diuisa fuit in duas partes. Quaꝝ minor recepit xpm p fidē: & sic fecit verū fructū: & collegit de vinea legis vuā salutarē qui fuit xps ex qua expressit vinū redemptōis & sacramentoꝝ. et sic ista minor portio manet vera cū suo fructu. Altera aūt pars minor non fecit vuas fidei: sed labruscas amarissimas infidelitatis odij & homicidij: q; nō solū nō recepit xpm: sz negauit & occidit eū. & sic ex lege nō collegit fructū salutis & redemptōis: sz dānatōis: & sic facta est pars vince sodomoꝝ tota synagoga iudeoꝝ: q̄ xpm negauit vsq; in hodiernū diē. Et iō dicit Moyses: q; iudei nō sapuerūt legē nec intellexerūt eā: nec ꝓuiderunt nouissima xpi que in lege erāt figurata & ꝓmissa & in pphetis prenunciata. Ideo vinea eoꝝ facta ē de vinea sodomoꝝ. i. sterilis & ceca. ℣ ℔ Ad cui⁹ intellectū est iterū notandum q̄ sodoma interpretat sterilis & cecitas: aut pecus aut declinatio: vt ēm cecitas: eo q̄ ex passione vitioꝝ percussa fuit cecitate mentis intrīn q̄ perdidit iudiciū rationis & oēs effecti sunt bestiales in moribus: q; abutebant vitio luxurie in masculos. Jō sodoma interpretat pec⁹ et bestia. Uñ voluerūt abuti duob⁹ angelis qui ingressi sunt in domū Loth: nisi q̄ percussi sunt cecitate. et sic facti sunt ceci corpe & mēte. Uñ sodoma cū suburbanis & ciuitatib⁹ adiacentibus submersa & cōbusta est & sterilis. vt pz Gen. xix. Hoc idem factum est de gomorra cum suis vicis & ruribus suburbanis: Jō gomorra interpretat cecitas & seditio aut timor popularis. & q; ppls

Sodoma & cecitas

In vinea tria cōsiderātur.

Synagoga aspis.

indaicus sine synagoga fuit percussa cecitate mētis & odij in aduētu xpi: et non fecit fructum fidei: ideo & ceca & sterilis & bestialis: & dicit sicut sodoma & gomorra. & sic iā nō dr vinea dñi sz vinea sodomoꝝ & gomore. Uñ sicut societas apostoloꝝ & discipuloꝝ & olim ꝓuersoꝝ facta ē vinea dñi p fidē: Jta synagoga p infidelitatē cecitatē facta ē vinea sodomoꝝ & gomore. ¶ Tertio est vlterius notandū q̄ sicut in vinea considerātur tria p ordinē. s. ipsa vinea q̄ ē cōgregatio vitiū: palmitū viridiū. Secō vua q̄ inde colligit. Tertio vinū qđ ex vuis exprimit. Jta pariter vinea ecclie fuit ipsa ꝓgregatio apl̄oꝝ & subuenerose vni⁹ fidei admatoꝝ. Fructⁿ aūt siue vua huⁱ⁹ vinee fuit charitas qua xpm receperūt. vinū aūt gra & effect⁹ redēptōis. Et ex vinū hui⁹ vinea fuit pdicatio euangelica & opatio miraculoꝝ: q̄ apli ex fide & charitate exp̄esserūt. Per oppositū synagoga. Nam q; illa vinea erat ceca & in odio ꝓtra xpm inueterata: Jdeo pepit vuas & botros amarissimos mendacij et falsi testimonij cōtra xpm. Et sic fecit deū & legē mendacē quādo xpm negauerūt. Unde iudei primo cōceperūt odium contra xpm in corde & cecitate mentis. Secō protulerunt mendaciū & falsum testimoniū & blasphemiā ℣ euꝝ in ore. Tertio cōmiserūt homicidiū in opatione qñ ipsum crucifixerūt. Quarto manserūt in infidelitate & obstinatiōe & dānatiōe ppetua. Radix ergo et vitis illi⁹ vinee sodomoꝝ est cecitas & odium inueteratū: vua aūt fuit mendaciū & falsum testimoniū & blasphemia dicta ꝓtra xpm vinū fuit homicidiū et mors xpi. Acetū aūt factū ex illo vino est obstinatio acerrima. & damnatio amarissima: & desolatio q̄ manet & ꝓseuerat in illo populo vsq; in finē. Hoc est ergo q̄ intendit dicere moyses in hac particula: scz q̄ deꝰ noluit totaliter delere istam vineā in illa captiuitate babylonis: immo vocauit ipsam vt saperet & intelligeret legē: et nouissima mysteria xpi ꝓuideret: & xpm i aduētu suo p fidem reciperet et veras vuas fidei & verū vinū colligeret & faceret &c. Sed totum oppositū fecit. Nam vinea et synagoga degenerās a lege et recedēs a deo facta ē de vinea Sodomoꝝ & suburbanis Gomorre ꝓ odium & cecitatem mentis. et ideo vua eoꝝ fuit vua fellis & botrus amarissimus: quādo negarunt Christum & legem & pphetas mendaces fecerunt & falsum testimoniū contra Christū dixerunt & amara conuitia & opprobia inflixerūt. Et vinum eoꝝ fuit tanq̄ draconum q̄ ipsum amare mortī & cruci tradiderunt & ipsi acetū fel le mixtum porrexerūt: acetum autē eoꝝ fuit venenū insanabile obstinationis & infidelitatis q̄ in eis ꝓseuerat: q; est eis insanabile sicut venenum aspidum. ℓ. ¶ Unde synagoga quasi per ola facta est similis aspidinā sicut aspis est surda & ceca. ita synagoga post christū mānsit ceca & surda: q; nec pōt nec vult audire veritatē sacre scripture: immo ponit sibi caudam obstinatiōis in aure dextra: ne audiat vocē encantantis angelicā: vt dictum est psalmo. lvij. Item sicut venenum aspidum est insanabile: ita venenum obstinationis & odij synagoge et peccatum est insanabile vsq

Universidad de Salamanca Biblioteca

ad iudiciū. Ita eoꝝ damnatio venenata est in sanabilis ⁊ pena irremissibilis et infinibilis sicut peccatū sodome fuit insanabile. Et sic ꝓz quomodo synagoga facta est de vinea sodomoꝝ: et de suburbanis gomorre postꝙ neganit ⁊ crucifixit xp̄m. Unde notāter dicit de suburbanis gomorre. Nā sicut sodoma ⁊ gomorra habebāt suburbana. s. vicos et rura cōfinia q̄ participabant petā et punitionē illarum ciuitatū: q; cū ciuitatibus fuerūt punita suburbana. Et sic mānserūt destructa et sterilia. Ita pariter oīa suburbana *ipsius hierlm que* cōsenserūt in necē xp̄i: et oēs iudei q̄ manent in eadē obstinatione: dicunt de vinea sodomoꝝ: ⁊ de suburbanis gomorre: q; synagoga cū suis suburbanis ⁊ seqcib⁹ obstinatis iudeis dicta est sodoma ⁊ gomorra. s. ceca ⁊ sterilis ⁊ bestialis ⁊ dānata: vt ꝓz Ysaie. j. vbi appellat ꝑncipes synagoge principes sodomoꝝ ꝓpter cecitatē ⁊ obstinationē ⁊ bestialitatē. Item sicut sodoma ⁊ gomorra habuerūt suburbana q̄ participarūt petīs eoꝝ. Ita pariter petīs cecitatis ⁊ odij iudeoꝝ habuit suburbana petā. Nā ex illa cecitate ⁊ odio ꝓuperunt in mendaciū ⁊ falsum testimoniū: blasphemiā: ⁊ homicidiū ⁊ infidelitatē: ⁊ obstinatiōez: venenū insanabile odij ⁊ rancoris qō habēt cōtra xp̄m ⁊ xp̄ianos. Et ista sunt petā suburbana illi⁹ peccati iudeoꝝ: ideo dicit moyses. Vinea eoꝝ de vinea sodomoꝝ ⁊ de suburbanis gomorre. Deinde cum dicit.

xxxij. d. c. erubescant.

Nonne hec condita sunt apud me: et signata in thesauris meis.

xxij. q. ij si quelibet. ⁊ xxiij. q. iij. c. displicet.

Mea est vltio ⁊ ego retribuā eis in tempore: vt labatur pes eorum.

Juxta est dies perditionis: ⁊ adesse festinant tempora.

¶ Predicit punitionē petī supradicti: q̄ fuit facta ꝑ titū et exercitū Romanoꝝ in destructione scī templi. Dicit ergo de⁹: nonne hec scelera supradicta cōmissa otra xp̄m: messiam condita et reposita sunt apud me ⁊ bene signata ⁊ sigillata in thesauris meis. i. memoria mea q̄ est archa ⁊ thesaurus oīm preteritoꝝ pñtium ⁊ futuroꝝ: q; noui oīa anteqū fiant. q. d. non oblitus sum iniuriam factā xp̄o filio meo. et ideo dico vobis q̄ mea est vltio. i. ad me pertinet facere vltionē et vindictam huius peti de iudeis. Et ideo ego retribuam eis penam in tpe constituto: sed differo modo: vt magis labatur pes eoꝝ ad alia scelera. Unde hoc dicit: q; in illis. xl. annis quos deus dedit eis ad penitentiā plura scelera cōmiserunt ad maiorē punitionē et penam eoꝝ. Iudei glosant ly vt ꝑ quotienscunq; hoc est: ego retribuam eis quotienscunq; labatur pes eorum ad peccandum vel ly vt potest poni pro licet. i. licet in illis. xl. annis labatur pes eorum ad peccandum xp̄i nō dū differetur eoꝝ punitio: q; iuxta est dies perditiōis eorū. Item licet modo cōcedāt eis potestas vt occidāt xp̄m: tamen iuxta est prope est perditionis eoꝝ. Et tpa festināt et ꝓperāt adesse. i. vt cito fiat ⁊ cōpleat eoꝝ destructio et punitio per tytum ⁊ Romanos. Quia.

Judicabit dominus populum suum: ⁊ in seruis suis miserebitur. xv. q. j. ca. firmissime.

¶ Hoc dicit. Nam. C. q̄n de⁹ statuit mittere Tytum ⁊ Uespasianū cum exercitu Romano cōtra hierlm. Prius anteqū obsideretur: apparuit angelus dñi ꝑ totam pit omnibus fidelibus xp̄ianis: vt recederent ab hierlm ⁊ fugerent futurū excidiū ciuitatis: vt ait Eusebi⁹ in. ij. ecclastice hystorie. Et sic xp̄us condēnauit ⁊ punivit oēs iudeos obsessos in hierlm: ꝙ misertus ē eos quia sando vt fugerēt illam stragem ⁊ punitionē: sed tota cōgregatio maloꝝ ⁊ obstinatoꝝ iudeorum mansit ⁊ fuit inclusa ⁊ obsessa in ciuitate quorū partim fuerunt machinis bellorū in muris interfecti: partim in fame consumpti partim gladio in captione trucidati: ⁊ ceteri in captiuitatem dispsi. Et iō subdit q̄ deus ⁊ quilibet ali⁹.

vj. q. j. sit plurimi. Dicere. ij.

Videbit q̄ infirmata sit manus: et clausi quoq; defecerūt: residuiq; cōsumpti sunt Et dicent: vbi sunt dij eorum in quibus habebant fiduciam.

xxviij. dist.

De quorū victimis comedebāt adipes: et bibebant vinum libaminum.

¶ Infirmata ⁊ debilitata sit manus ⁊ ptās illi⁹ ppli in illa obsidione ⁊ clausi ⁊ obsessi defecerūt in virtutibus victualibus ⁊ in consilio: et oībus necessarijs: et residui cōsumpti sunt fame ⁊ gladio ⁊ captiuitate. Et tūc Romani videtes iudeos obsessos ⁊ destinatos a deo dicēt: vbi sūt dij eoꝝ. s. iudeoꝝ in quib⁹ habebāt fiduciā de quoꝝ victimis ⁊ sacrificijs comedebāt adipes ⁊ pīgue dinē: ⁊ bibebāt vinū libaminū ⁊ oblationū. Surgant ergo dij vestri: o iudei ⁊ opitulent vobis ⁊ protegant vos in hac ꝛa necessitate: et liberēt vos de manibus nr̄is. ¶ Et nota q̄ Romani ⁊ gentiles loquebātur ꝛm consuetudinē eoꝝ Ilam sicut ipsi gētiles colebāt plures deos ꝙb⁹ offerebāt diuersa sacrificia. Ita putabant q̄ iudei colerēt plures deos ꝓpter multitudinē ⁊ diuersitatē sacrificioꝝ et holocaustoꝝ ⁊ oblationū et libaminū. Item putabant q̄ dij ciuitatis obsesse ⁊ capti pariter vincebant cū ciuitate a dijs exercitus vincētis ⁊ triūphantis: sicut dictū est de dijs Troianoꝝ. Scōm ergo hanc consuetudinem dicebant Romani iudeis obsessis: vbi sunt dij eoꝝ in quibus habebāt fiduciam: quasi dicerent aut dormiūt aut sunt victi. Et maxime hoc dicebant gentes exercitus eo q̄ sentiebāt quomodo ppl⁹ obsessus cōtinue clamabāt ad dñm in tēplo: et offerebant oblatione ⁊ sacrificia. Et tamen deus non exaudiebat eos: sicut dictū est psalmo. xxxij. Clamauerunt ad dñm nec exaudiuit eos: eo q̄ iam erat clausum celum, orationibus eorum. Et ideo gentes exercitus habebāt causam dicendi: dij vestri.

xv. q. v. c. j

Surgant: ⁊ opitulātur vobis: et in necessitate vos protegant.

¶ Quasi diceret: fortiores sunt dij Romanorum q̄ iudeorū. Sed ad hoc respondet deus dicens.

de cōsec. dist. iij. c. vlti.

Videte q̄ ego sum solus: et non sit alius deus ꝓter me.

¶ Quasi dicat: vos Romani putatis q̄ in Israel ⁊ hierusalē sint plures dij: ⁊ q̄ dij vestri sint fortiores dijs hierusalē eo q̄ nō opitulāntur eis: nec ꝓtegunt eos in hac necessitate et obsidione. Et ego dico vobis vt videatis ⁊ cōsideretis bene q̄ ego sum solus deus: ⁊ nō sit alius deus ꝓter me. Et ideo si vellem liberare istum populū ego bene possem liberare. Sed ego dimisi eum ꝓpter peccata sua: ⁊ sic permisi vt rebellarēr contra Romanos: vt venirēt contra hierlm: ⁊ abstuli ⁊ abstraxi auxilium meū ⁊ custodiā angelorū ab eis: ⁊ tradidi eos in manus vestras puniēdos. Et sic non gloriemini nec putetis deos vestros victoriosos: q; ego sum solus deus: nec est alius deus ꝓter me: q; dij vestri sunt falsi ⁊ impotētes. Et ideo ego per vos romanos tanq̄ per ministros volui punire istum populum ꝓpter peccata sua. Unde

lvj. di. c. nasci. sap̄. vi. c. xxx. q. j. c. magnum.

Ego occidam ⁊ ego viuere faciam: percutiam et ego sanabo: et non est qui de manu mea possit eruere.

¶ Ego occidā istum ppl'm iudaicū: ⁊ viuere faciā populū gentilē per fidē. Et ego percutiā istum populum cecitate ⁊ lingore: ⁊ sanabo ppl'm gentilez a peccato. Et non est aliquis q̄ possit eruere se: nec aliquē alium de manu mea. Item quoscūq; de isto populo occidā per petrū. Et quoscūq; eoꝝ faciā viuere per fidē ⁊ gratiā: sicut fuerunt apostoli ⁊ etiā multi qui quotidie cōuertunt. Et quoscūq; ego percutiam cecitate. Et quoscūq; ego sanabo per baptismū et penitentiā. Et sic nemo pōt eruere de manu mea quē ego punio. Quapropter sum q̄ punio istū ppl'm ⁊ nō dij gentiū sicut vos putatis. Et iō ego deus

xxiij. q. v. c. prodest. xxiij. q. i. q̄d cuipam. et. xxiij. q̄. v. §. vlti.

Leuabo ad celum manū meam et dicam viuo ego in eternum.

Si acuero vt fulgur gladium meum: ⁊ arripuerit iudicium manus mea.

Reddam vltionem hostibus meis: ⁊ his qui oderunt me retribuam.

Inebriabo sagittas meas sanguine: et gladius meus deuorabit carnes.

De cruore occisorū: et de captiuitate nudati inimicorum capitis.

¶ Leuabo manū meā in celum. i. cū iureiurando dicam. Viuo ego in eternū. i. sicut viuo ego in eternum: ita sentētia mea cōtra ppl'm iudaicū est immobilis. i. quando ego acuero gladium sententie mee vt fulgur cōtra iudeos: ⁊ manꝰ mea arripuerit iudiciū. i. ꝓposuerit ⁊ decreuerit iudicare eam et punire: tunc reddā vltionē ⁊ vindictā hostibus meis iudeis quime crucifixerunt. Et retribuā vicem his qui oderunt ⁊ negauerunt me. Et inebriabo sagittas meas. i. Romanos sanguine iudeorum. Et gladius meus deuorabit carnes eoꝝ in excidio hierlm. Et inebriabo ⁊ satiabo sagittas ⁊ gladios meos de cruore inimicoꝝ occisorum. Et captiuitate capitis nudati ⁊ abscisi: ⁊ captiuitate templi nudati et expoliati. Unde iudei glosant de captiuitate nudati. i. capitū abscisoꝝ ponēdo singulare ꝓ plurali: vt sepe fit in scriptura. Uū capita abscisa dicūtur nudata ⁊ expoliata ⁊ separata a corpore. Et sic de cruore ingulatoꝝ ⁊ capitum abscisorum Romani satiarūt gladios suos.

Laudate gentes populum eius: quia sanguinem seruorum suorum vlciscetur.

Exhortatio ad custodiā mādatorum. xv. q. j. c. firmissime.

Et vindictam retribuet in hostes: ⁊ propitius erit terre populi sui.

¶ Hec est tertia pars principalis in qua predicit conuersionē ppli gentilis ad xp̄m ⁊ eius ecclesiā. ¶ Uū postq̄ superius predixit finalē destructionem illius cēpli ⁊ reprobationē illius ppli: q; post predicationē eiā gelij ipsa synagoga iam nō amplius fuit de vinea dñi: sed de vinea sodomoꝝ: et de suburbanis gomorre ⁊ diaboli. Ideo deus voluit sustinere populū gentilē ⁊ vocare ad ecclesiā: vt ex cōuersis de populo gentili cum apostolis: et cōuersis de iudaismo fieret vna ecclesia. Et sicut populus gētilis qui ante abominabat deum cum populo suo: post conuersionē laudauit deum ⁊ populum eius. Ideo conuersus Moyses ad populū gentilē dicit. O gentes laudate vos populum dei qui remanet cōuersus de iudaismo. Postq̄ populus iudaicus reprobatus est: q; ex populo dei factus est de populo et vinea sodomoꝝ. In hebreo habetur. Exaltate gentes in ꝓplo eius. Trāslatio lxx. habet. Letamini gētes cum plebe. Et ita allegat hunc textū ap'lus ad Rom. xv. Et sic littera est magis clara ad ꝓpositū. vū dicit moyses. Postq̄ synagoga recessit ⁊ est reprobata a ꝓplo dei. Ergo vos gentes venite ad fidē xp̄i: ⁊ letamini cum plebe eius ⁊ gaudete būficio redēptiōis ⁊ gratie sacramentoꝝ postq̄ iudei indignos se fecerunt. Quia xp̄s vlciscetur ⁊ vindicabit sanguinē seruorum: scz Stephani ⁊ Jacobi et aliorū quem iudei effuderunt. Et etiā retribuet vindictā in hostes tyrannos ⁊ reges paganorum qui persecuti sunt ecclesiam ⁊ effuderunt sanguinē martyrū: ⁊ finaliter christus erit ꝓpitius terre populi sui: id est totius ecclesie toto orbe diffuse: quia finaliter iudeis trucidatis ⁊ captis et subiectis ⁊ dispersis ⁊ tyrānis ⁊ infidelibus extirpatis ⁊ correctis: deus prosperabit ecclesiā suam: qō implētū est per conuersionem Constantini. ¶ Et sup̄adictis patet qualiter doctrina Moysi in hoc cantico nō solum fuit moralis ⁊ exhortatoria et cōminatoria: sed etiā ꝓphetica prenūcians gesta futura in illo populo. Et sic moyses fuit vere ꝓpheta in hoc cantico. Et non solū habuit spiritū simplicē prophetie predicēs solum vēritra in illo ppl'o: vt glosant iudei ⁊ quidā catholici hoc canticū vsq; ad captiuitatē babylonie inclusiue ⁊ liberationē eius: sed habuit duplicē spiritū prophetie per quez sua prophetia se extendit vsq; ad christum ⁊ ecclesiam: et ad destructionem secundi templi ⁊ ciuitatis: ⁊ electionem ⁊ substitutionem populi gentilis in ecclesia ⁊ populo dei. Unde manifeste predicit Moyses destructionē primi templi ⁊ ciuitatis ⁊ captiuitatem factam per caldeos ꝓpter peccatū idolatrie ⁊ ingratitudinis: vt ꝓz ab illo loco. Peccauerunt ⁊ non filij eius. vsq; ad illum. Et dixi vbinam

fiunt. Scõo predicit destructionẽ secũdi templi et ciuitatis propter aliud peccatũ grauius. primo q̃ vinea illius populi facta est de vinea sodomorũ ⁊ suburbanis gomorre propter cecitatẽ ⁊ amaritudinem odiũ ⁊ venenũ peccati eorum factũ est insanabile et irremissibile: qđ non potuit esse aliud in scõo templo nisi negatio ⁊ mors x̃pi: vt manifeste p̃z ab illo loco. Et dixi vbiã sunt. vsq; ad illũ locum. Laudate gentes populũ eius. Unde post destructionẽ primi templi: ⁊ tempus captiuitatis babylonice predicitur reuocatio eorum et prosperitas status illius populi. Ne inimici superbirẽt et vt ipsi iudei saperent et intelligerẽt ⁊ prouiderent nouissima mysteria de x̃po ⁊ ecclesia in lege et pphetis promissa ⁊ prenũciata. Ex post destructionem secũdi templi ⁊ ciuitatis factã per romanos nõ promittitur nec p̃dicitur relaxatio huius captiuitatis in qua perseuerant: nec predicitur: redificatio templi ⁊ ciuitatis. Sed predicitur substitutio populi gentilis. Et vocãtur gẽtiles vt veniant ad ecclesiã ad laudandũ deum cum apostolis. Et recipiãtur cum eis ad ecclesiã ⁊ gaudeant beneficio redẽptiõis: sicut fuit prophetatũ zacharie. viij. circa finem. vbi dicitur q̃ venient populi multi ⁊ gẽtes robuste ad querendũ dñm exercituũ in hierusalẽ ⁊ deprecandã faciem dñi. Et in diebꝰ illis apprehendent decem hoĩes ex omnibus linguis gentiũ: ⁊ apprehendẽt fymbriam viri iudei dicentes: ibimus vobiscũ. Audiuimus enĩ q̃ deus vobiscum est. Quod fuit impletũ quãdo gentiles videntes signa ⁊ miracula ⁊ doctrinã apostolorũ sponte ⁊ cum cõuersis de iudaismo: synagoga reprobata ⁊ abdicata. Unde de cõuersione ⁊ substitutione populi gẽtilis patet per totum discursum legis et prophetarũ. Et hoc voluit dicere moyses cum concludit. Laudate gentes populum eius ⁊c.

¶ Finitur expositio canticorum ferialiũ edita per longe reuerendum dominũ Jacobum Perez de Valentia episcopum Christopolitanum.

¶ Ex hispanorum regum illustri propagine nobilissime filie: ac dilectissime dñe Elizabeth de billena abbatisse sancti monasterij sancte trinitatis vrbis Valentie: Jacobus Perez episcopus Christopolitanus in filio virginis Salutem.

Tigenti cum affectu orasti sepenumero imbecillitatẽ meã dña dilectissima: vt qui commẽtarios in psalmos dauid quondaz ediderã. Et cantica ferialia simul cum cãtico Ambrosij ⁊ Augu. non multo post tempore exposueraz. Nunc autẽ ad canticũ virginis exponendum animũ appellare non negarẽ. Indignum enĩ ac reprehẽsibile existimabas: si inter tot labores mihi ducuz assumptos canticũ tante virginis maneret omissum. Eddebas ꝓterea: ne illius laudibꝰ explicandis calamo parcerẽ. Et ne prolixitatis metu: aut quouis alio simstro respectu: cũcta eius prerogatiua: dignitatesq; a deo eidem largitas silentio paterer pertransire. Et hoc vt habeãt: q̃ in tuo sacro collegio: tecum dño seruiũt virgines ⁊ filie: vnde in laudibus virginis die noctuq; contẽplentur. Quodquidẽ opus tam arduum et inextricabile mihi aggredienti dum pdifficile existimaui. Hoc est enĩ illud psalterij decachordũ: quod dauid in suis psal. in persona virginis marie: ⁊ totius ecclesie sepenumero cantandũ pollicetur. Quodquidẽ canticũ ipsa intemerata virgo affiata spũsancto decẽ breuibus versibus absoluit ⁊ decantauit. Quis ergo digne cogitare queat huius cantici in accessibilẽ profunditatẽ: in quo nõ solum cuncta mysteria ac promissiones patriarcharum: ⁊ vaticinia prophetarũ fuisse cõpleta in x̃po dignoscuntur: veritatis tota veritas euãgelica breui sermone referatur. Aut quis deinceps tãte virginis laudũ immẽsitatẽ poterit hũanis verbis explicare: ⁊ tot bñficia ipsi a deo collata paruo libro cõscribere: q̃ illum suo virgineo gremio meruit gestare cui angeli seruiũt: demones cõtremiscunt: celi parent: ⁊ muta obediũt elemẽta. Quid ergo dicã pauper ingenio: egẽs eloquio p̃sertim cũ mihi egritudine oculorũ pgrauato non modo calami officio vti nõ cõceditur: veritatis legẽdi facultatẽ liberã videam denegari. Clerũtamẽ tante x̃ginis deuotiõe cõpulsus: ⁊ ea quã erga me semp̃ gessisti charitate cõuictꝰ: tuis deuotis exhortatiõibꝰ satisfacere: ⁊ prout mihi desup fuerit cõdonatũ obedire conabor. Et quid sibi velit virgo maria in hoc altissimo cãtico superno semper fretus auxilio: et tuis tuarumq; filiarũ orationibus p̃munitus: perscrutari tẽtabo. Tãdẽ ait ad x̃ginis filiã mea verba conuertẽs: simul cum eadem virgine tympanistria nostra hoc psalterium decem chordarũ canere incipiam.

Luc.j.

Magnificat aia mea dominum.

¶ Huic cantico prepomit talis titulus. s. cãticus x̃ginis marie. Eo q̃ ipsa ipm edidit: ⁊ pmo cãtauit sicut dictum est. Sed q̃ totũ istud cãticum ⁊ ei? sentẽtia ⁊ intelligẽtia fundatur in verbis angeli Gabrielis q̃ salutauit virginẽ mariã in incarnatione filij dei. Et in verbis Elisabeth q̃ maria salutauit eã: ideo ad psequẽdã intelligentiã hui? cãtici necessario est prehabẽda intelligẽtia illoꝝ verboꝝ. Et ideo anteq̃ veniam? ad expositionẽ ⁊ diuisionẽ hui? cãtici breuiter pcurremus dicta angeli ⁊ Elizabeth Luc.j. Ubi ait Lucas euãgelista q̃ in mẽse sexto post cõceptionẽ Johãnis bapti. Missus est ãgel? Gabriel a deo in ciuitatẽ galilee: cui nomẽ nazareth. Ad virginẽ despõsatã viro cui nomẽ erat ioseph de domo dõ. Et nomẽ x̃ginis maria. In q̃b? x̃bis ꝛificanꝫ dicta pphetarũ: q̃ xps ex x̃gine erat nascitur?: put p̃dixerat Esa. vij. Ecce x̃go cõcipiet ⁊ pariet filiũ ⁊c. Et etiã verificanꝫ pmissiones patriarcharum: q̃ xps erat nascitur? ex dõ. Et p̃ q̃s de tribu iuda: ⁊ de genere Jacob ⁊ Abrae fz carnẽ: sicut eis fuerat p̃missus. Et ideo subdit Lucas q̃ Gabriel ingressus ad virginẽ mariã explicauit suã legationẽ et parte dei dicẽs. Aue gr̃a plena dñs tecũ: bñdicta tu i mulieribꝰ. In quaq̃dẽ legatiõe ⁊ in q̃b? x̃bis.

Quatuor bona noua ⁊ magna beneficia annũciat angel?. Primo virgini marie ⁊ ex cõsequẽti toti generi humano annũciat vtem redemptionẽ ⁊ salutẽ generis hũani cũ ait. Aue. Scõo annũciat plenitudinẽ gr̃e quã primo pcepta est maria: ⁊ exinde tota eccl̃ia cũ ait. Ois plena. tertio annũciat aduentũ filij dei in ei? vterũ: ⁊ exinde in totã eccl̃iaz cũ subdit. Dñs tecum. quarto annũciat benedictionẽ ⁊ dignitatẽ marie sup oẽs mulieres cũ subdit. Benedicta tu in mulieribus. D

Quatuor bona seu bñficia angelus nũciat marie.

¶ Ad quoꝝ intellectũ est notãdũ q̃ q̃tuor mala incurrerũt p̃mi parẽtes ex trãsgressiõe p̃cepti dei in esu cibi p̃hibiti. Primo incurrerũt mortẽ corpis ⁊ aie. Scõo irã ⁊ idignationẽ dei. Tertio exiliũ. Quarto eua spãlr simul cũ oib? m̃lieribꝰ incurrit maledictionẽ erũnarũ ⁊ miserie i cõceptib? ⁊ partubus suis. Que oĩa quatuor mala fuerũt denũciata i suia data p̃mis parẽtibus: q̃ angel? eiecit eos de terrestri paradiso. Cũ annũciata fuit eis mors q̃ de? dixit Ade. Puluis es ⁊c. Et tũc fuit ãnũciata ira dei sup eos: ⁊ se nouerũt nudos ab oi gr̃a: ⁊ audierũt vocẽ furibũdã dei deãbulãtis ad aurã post meridiẽ: in q̃ voce timuerũt ⁊ se absc̃onderũt a facie dei cognoscẽtes se irã: idignationẽ dei i currisse. Itẽ tũc fuit ãnũciata eue ⁊ oib? m̃lieribꝰ spãlis maledictio cũ dixit et. m̃ltiplicabo erũ. ⁊c.

Quartuor mala ꝓpter peccatũ ade.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Sz tūc fuit eis ānūciatū ppetuū exiliū: segatio a deo: qui ejecti sunt de paradiso: & in hanc vallez lachrymarū emissi et relegati. Sed omnia supradicta quattuor mala fuerūt annūciata ꝓmis parentib⁹ a deo per angelum tanꝯ per substantiaz mediā: vt inquit Augu. Ideo ꝙ angelū voluit deꝰ annūciare virgini marie in hac legatione absolutionē generalē factaz ꝓ rp̄o ab illis quattuor malis supradictis. Nam ꝓmo sicut angel⁹ primis parētibus annūciauit mortē corporis & ejectā per oppositū nūc annūciat marie vitā & salutez. Et ꝙ cōsequens absolutionē a morte: cū dicit ei. Aue. i. salue & salus sit tibi & toti generi humano. Uū salus idē est qđ vita integra sine defectu ꝑ oēz mortū & mortē: sicut dictū est in expositione psal. viij. & dicēt infra. Itē scdo illius angel⁹ denūciauit irā & indignationē. sed marie ānūciat gr̄am: & ꝙ cōsequēs absolutionē ab illa ira cum subdit. Gra plena. Itē tertio illis denūciauit ꝓpetuū exiliū a facie dn̄i: sed marie annūciat reconciliationē & remissionē dei ad nos: et per ꝑis revocationē ab exilio cū subdit. Dn̄s tecū. Itez ḡrto illis denūciauit maledictionē. & specialiter ipi Eue cū oibus mulierib⁹: sed marie annūciat benedictionē sup oēs mlieres. Et ꝙ ꝑis annūciat ipi ꝓseruationē & exēptionem ab oīb⁹ maledictiōib⁹ & erūnis sup oēs mulieres cū subdit. Benedicta tu in mulieribus. Et ideo virgo maria videns ꝙ ista salutatio & annūciatio erat totaliter cōtraria denūciatiōi & sententie date primis parentibus. Dixerat ꝙ turbata est in sermone eius & cogitabat qualis esset ista salutatio. i. cogitādo istā nouā salutationē cōtrariā denunciationis facte ꝓmis parētib⁹: turbata est in sermone ei⁹ non valēs reddere respōsum angelo fue legatiōis. Sed tūc angel⁹ videns ipsaz turbatā ꝑ cogitatiōe: ait ei. Ne timeas maria: inuenisti eñ gr̄az apud deū &c. Ju qđ⁹ vbis nil aliud facit angel⁹: nisi ꝙ subvbis claris & manifestis explicat supradicta q̄ttuor mysteria q̄ supra dixerat implicite: q̄si subvbis obscuris. vñ ait. Ne timeas maria. i. ne timeas istā salutationē eē fictā & vanā aut fraudulētā: q: a deo tibi missus suz. Et ne mireris q: dixi tibi gr̄a plena: q: tu ꝑ ceteris inuenisti gr̄az apud deū: q: nō solū gr̄az gratificē vnionis cū deo: sed etiā maternalis vnionis. Et iō nō mireris: q: dixi Dn̄s tecū. Nā ex te cōcipies i vtero & paries filiū. Et q: iste fili⁹ tu⁹ ds saluare totū pplz suū a pctis eoꝝ. Et afferre salutē toti generi hūano. Ideo vocabis nomē ei⁹ Jesuz qđ interp̄tat salvator & dator vite & victor⁹ mortis et miserie. Et iō ne mireris ꝙ dixit tibi Aue. i. salue: q: tibi annūcio salutē quā iste fili⁹ tuus Jesus afferet toti mūdo. Nā hoc nomē iesus. i. salvator est nomē potētie & sapie & iusticie & miserequecūqđ q̄ttuor soli deo cōuenit. Et iō hic fili⁹ tuus iesus erit magn⁹ in potētia iurta ꝓphetatē sui nois: et fili⁹ naturalis altissimi vocabit. Et ꝙ cōsequens erit de⁹: q: istō nomē Jesus soli deo & filio dei cōuenit ꝓpter superadictas q̄ttuor ꝓphetates quas cōp: exhēdit hoc nomē Jesus. i. salvator. vt dictuz est psal. viij. & dicēt infra. Et q: iste iesus est verus filius naturalis dei ꝑis: ideo dn̄s ꝑ dabit ei sedē david ꝑris sui. Et regnabit in domo Jacob in eternū: & regni ei⁹ nō erit finis. ¶ Ad cui⁹ itelligentiā est notādū ꝙ rp̄s est fili⁹ dei naturalis: & nō carnalis. Et est fili⁹ ꝟginis naturalis & carnalis: & ē fili⁹ ipsi⁹ david nō naturalis: & carnalis. i. sm carnē. Et sic etiā ē fili⁹ ipsi⁹ Jacob: ab iste & ipsi⁹ adā: inquātū ab eis descēdit & fuit eis ꝓmissus & carnā. Et iō est iterū aduertendū ꝙ dupler regnū fuit ꝓmissum ipi dō. s. vnū tēporale qđ ia possidebat & fuit ꝓmissuz ei⁹ successorib⁹ ꝑ salomonē et suos posteros: tāiū quātū nō deuiarēt a ꝓceptis & lege dei. Et sic pseuerauit illud regnū tpale vsqz ad captiuitatē babylonio: sed ꝑ figurā illi⁹ ꝓmisit ipi regnū eternū spūale & celeste ꝑ rp̄m filiū suuz futurū sm carnē: eo ꝙ ḡnatio dō sm carnē ꝓducta est vsqz ad ꝟginē mariā: de qua nat⁹ est iesus rex eternus: & obtinuit sedē regni eterni tāq̄ heres dei ꝑis: cui⁹ est filius naturalis. Et iō sedes regni eterni ō: sedes dō ꝑis rp̄s: inquātū fuit ipi in rp̄o & ꝙ rp̄m ꝓmissa. ij. Reg. vij. ubi dixit dn̄s ipsi dō. Cū cōpleti fuerint dies tui: & dormieris cū ꝑis tuis. Suscitabo semen tuū post te qđ egredietur de ventre tuo. Et firmabo regnū ei⁹: ipe edificabit mihi domū nomini meo: & stabilitā regnū ei⁹ vsqz in sempiternū. Ego ero ei in ꝓtez: & ipse erit mihi in filiū &c. Nūc aūt manifestū est ꝙ ista ꝟba nō ꝑnt intelligi ꝑcise de salomone: q: salomō ante ꝙ david dormiret cū ꝑis suis: fuerat suscitatus ad vitā & in regnū. Et ei⁹ regnū nō fuit eternū sed tēporale: & i breui diuisuz: & finaliter destructū. Et salomō ꝛs fuerit filius david: tū nō filius dei. Et ideo ista promissio regni eterni facta est i rp̄o q̄ fuit filius dei naturalis: & filius dō sm carnem qui ꝓ multos annos post mortē dō de vtero virginis marie fuit suscitatus & concept⁹ opere spiritussancti. Quecūqđ marie ꝓueniebat ex vtero & ḡnatione dō naturalis & carnalis opere adam et naturali ḡnatiōe: & sic sm oēs ꝓphas rp̄s dr̄: filius dauid & regnū ei⁹ eternū: dr: regnū david: vt patet Diere. xxij. & xxxiij. & Eze. xliij. &c. Et ad istū intellectū dixit angelus marie: ꝙ dn̄s ꝑ dabit rp̄o sedem dō ꝑris sui. i. sedē regni eterni ipsi dō in rp̄o ꝓmissam psal. cxxxi. of. Jurauit dn̄s dō veritatē et nō frustrabit cū de fructu ventris tui ponā super sedem tuā. Sed q: istud regnū eternū nō solū fuit ꝓmissum ipi dō ꝑ rp̄m: sed etiā ipi Jacob Gen. xxviij. & marie. xlix cuz dixit. Nō auferetur sceptrū de iuda: nec dux de femore ei⁹: donec veniat q̄ mittēdus ē: & ipse erit expectatio gētiū &c. Et q̄ dr̄? ps ꝙ regnū rp̄i ꝓmissuz ipi iacob nō erat ꝑcise ꝙ filius sm carnē: sed ꝙ filius Jacob seu isrl sm spūm & ꝓmissionē in rp̄o regnandi: cuiusmodi fuerūt nō solū iudei: sz etiā gētiles ad fidē venturi. Et iō subdit ag̃el⁹: ꝙ iste iesus fili⁹ dei marie & dō regnabit in eternū in eccl̄ia q̄ est dā domus Jacob & isrl. Sed q: ista ecclia militās est via ad triūphātē & eternificat per illā & in illa: nō subdit. Et regni ei⁹ nō erit finis. ¶ Sz q: ego maria voueram virginitatē absolute absqz alīq̄ ꝙditiōe: & cū tali & sub tali voto fuerat cōiuncta coniugio ipsi Joseph: vt infra patebit: iō dixit ad angelum. Quō fiet istud qm̄ virū nō cognosco: nec cognoscere intendo cū sim alligata voto ꝟginitatis &c. Qm̄ non sum iuxta viro Joseph ad ꝓcreādā prolē: sz ad solū mutū obsequiū semp intacta & inuiolata virginitate. Et tūc respōdens angelus dixit ei. Spūssanctus supueniet i te: & virtus altissimi obūbrabit tibi. Idcoq̄ qđ nascet ex te sanctū vocabit filius dei. ¶ Ad quoū ꝟborū intelligentiā est aduertendū ꝙ q̄ttuor incōpatibilia videbat maria sm naturā in hoc mysterio ex ꝟbis angeli. Primū ꝙ posset cōcipere nō violato voto ꝟginitat⁹ & posset habere ꝓlē. Secūz ꝙ sil posset cōcipere ex ḡo & fecūda & mr. s. ex femo posset ipsi afferre fecūditatez nō auferēdo virginitatē & ecōuerso. Tertiū ꝙ ipsa posset habere prolē nō de ioseph absqz ei⁹ iniuria. Quartū cūo illud germē cōceptū sub tali ꝟginio & nō de Joseph posset esse nō adulterinū: nec ꝑ ꝑis maledictū in lege. Et iō dixit quo fiet istud &c. Et iō angelus remouet hāc dubitationē declarādo modū huiⁿ ineffabilis mysterij incarnatiōis: oñdēs ꝙ ista q̄ttuor sint incō passibilia & incōpatibilia sm naturā apud hoēs: tū ista ꝙ q̄ttuor sunt cōpatibilia et possibilia apud deū. Nā si talis ḡnatio fuisset facta naturaliter ex semine viri: nō potuisset fieri absqz illa q̄druplici iniuria. s. absqz violatiōe voti & absqz corruptiōe ꝟginitat⁹ & absqz iniuria ipsi⁹ Joseph & absqz maledictiōe adulterina germinis ꝓcepti. Sed eo mō quo facta est ista būdicta incarnatio: nullū supradictoꝝ incōueniētiū fuit secutū. Et iō ait ag̃elus. spūssanct⁹ supueniet in te & virt⁹ altissimi obūbrabit tibi. Uū nō intercuēnte adulterio tollit iniuria ipsi⁹ Joseph & sacramēti ꝟginū & maledictio adulterina: sz iterueniēte solo spūsancto tollit violatio voti & corruptio ꝟginitatis & tollit ḡnalis suia & obligatio facta i adā. Et iō tale germen fuit naturaliter liberū & scūm: nō solū a maledictione adulterina: sz etiā ab obligatiōe adā naturaliter liberū. Et rōne operatiōis spūssancti etiā dr̄: naturaliter sctm: oia sctificās & dr̄: holi⁹ dei. Primo rōne spūssancti formātis & q̄ est ꝟtus ꝑis. Secdo rōne vnionis psonalis ꝟbi & q̄ est filius naturalis ꝑis. Dixit ergo ag̃elus: o maria tu dubitas de mō hui⁹ sacratissime ꝓceptionis: ne sit cū iniuria tui voti ꝟginitatis & cū iniuria fidei ꝓngalis. Et ego dico tibi ꝙ nulla seqtur iniuria: nec incōueniēs: q: ista cōceptio nō fiet mō ḥūano: sz diuino: nec fiet ope adā sz ope spūssancti. Et sic nec derogabit voto: nec virginitati: nec fidei ꝓngali. Nā ille spūs q̄ in tua creatione & aiatiōe venit i te: sctificauit te ꝑ gr̄am ꝓseruātē te ab oī malo: & ꝑfirmātē in oī bono: ille idē spūssanct⁹ q̄ tūc venit in te ad sctificādū: nūc supueniet i te ad obūbrādū. Et sicut tūc ꝑ illā sanctificationē factā in ꝓmo instanti tue creatiōis & aiatiōis te ꝓseruauit ab oī culpa originali & venia li: & actuali: ita nūc ꝑ istā obūbrationē te ꝓseruabit a violatiōe voti & a corruptiōe ꝟginitatis & iniuria fidei ꝓngalis. Nā iste spūs formabit corp⁹ filij tui in vtero tuo ex puris sanguinib⁹: & sil' creabitur in eo aia rōnalis oīb⁹ ꝑfectiōib⁹ habitual⁹ ornata. Et sic corp⁹ illud sil' ꝛpe erit formatū & aiatum & ꝑverbū psonal⁹ assumptū. Et iō hoc germē sctm qđ nascet ex te vocabit filius dei. ¶ Uūi est aduertendū ꝙ q̄ttuor dicit ag̃el⁹: q̄ fuit valde aiaduertēda. Nā ꝓmo dicit spūssctus supueniet i te. Secdo dicit vbr⁹ altissimi obūbrabit tibi. Tertio dicit. Idcoq̄ qđ nascet ex te sctm. Quarto ꝙ vocabit filius dei.

Et iō est videndū de vnoquoq̄ q̄: altissima iportāt mysteria. Uū ꝙ primū ꝙ dicit. s. spūssanct⁹ supueniet in te: denotat ꝙ spūssanct⁹ iā aū venerat i eā: sz nūc debebat supenire i eā: nā supuenire ꝓsupponit aliq̄ venire: ꝙ qđ denotat ꝙ spūssctus iā venerat in mariā in ꝓmo instāti sue creatiōis & aiatiōnis: q: illa sanctissima aia sil' fuit creata & sctificata & corp⁹ infusa: quecūqđ sctificatio in gr̄a ꝑseruauit eā ab oī malo & ꝓtō tā originali & actuali ꝙ venialiter ꝓfirmauit in oī bono sicut dictū est in expōne psal. xlv. & clarī dicet infra. Itē scdo dicit ꝙ vbr⁹ altissimi obūbrabit tibi. vñ dicit augu. virt⁹ altissimi nō solū obūbrauit ipsi ventrī sz etiā mētī. ¶ Uūi est aduertendū ꝙ sicut illa sctificatio facta in creatione & aiatiōe ꝟginis nō solū sctificauit aiam: sz etiā corp⁹ & carnē in ea fomitē penit⁹ extinguēdo aut ligādo: & per ꝑis nulla fuit vnq̄ luctata: nec pugna carnis aduersus spūm: ꝙ ꝑis sicut ꝑ illā sctificationē fuit ꝑseruata ab originali culpa. Ita etiā ab actuali & venialiq̄: sicut aia nō potuit inficere carne in sua creatiōe & infusiōe & aiatiōe ꝙ culpa originalē. Ita postea in vita voluntas: nec potuit cōtaminari: nec vinci a fomite ꝓcupiscētie carnis q̄tā erat extinct⁹ aut ligat⁹. Et sic nullā potuit facere pugnā. Ita ergo pariter sicut virt⁹ spūssancti sctificauit corp⁹ & aiaz ꝟginis sil' in illa sctificatio ne ꝑseruādo eā ab oī culpa tā originali ꝙ actuali & venali: ita ꝑiter q̄ spūssctus supuenit & itez venit sup eā in sua annūciatiōe: obūbrauit ipsi nō solū ventrī sz etiā mētī. Et fecit duos effect⁹. nā obūbrādo ventrī formauit corp⁹ xpi ex puris sanguinibus ei⁹ ꝑter oēm viri ꝓcursum aut cōmertiū & sic preseruauit eā a violatiōe voti & a corruptiōe ꝟginitatis & iniuria maritali & cōiugali exeludo oē adulteriū. Sz q: nō solū ꝟginis spūssctī obūbrauit vētrī sz etiā mētī ꝟginitatō ꝑter effectū quē fecit in vētre ꝟginis fecit aliū effectū in ei⁹ mente & aia. Nā ita illustrauit & elevauit & sublimauit illā aiaz ꝙ reddidit ipi intellectū purgatū ab oī ignorātia: vt posset penetrare celestia & intelligere oēa sacras scripturas ad verū sensum euāgelicū & sic dedit ipsi spūm ꝓphēticū & euāgelicū & facta ē ꝓpha sil' & euāgelista: vt patebit i hoc cātico: q: sil' ꝓphetizauit de futuro: & euāgelizauit de ꝑsenti. Et ad hūc intellectū dicit domasceñ ꝙ spūssctus supuenit in mariaz purgās eā: qđ nō est intelligēdū ab aliquo ꝑtō sz ꝙ reddidit ipsi intellectū purgatū ad penetrādū ea q̄ erāt sup naturā: & sic habuit intellectū adaptatū & purgatū: de quo loquit cōmētator. ibi. de aia ad intelligēdas substātias separatas &c. Sz vltra hoc habuit spūm ꝓphetici & euāgelicū: quē fuit adepta i illa obūbratōe spiritussancti. Et sic ꝑz quō spūssctus supuenit in ꝟginē & quō spūssctus obūbrauit ipsi nō solū vētrī sz etiā mētī. Tertio aūt ē aduertendū ꝓpter istud qđ ait. Idcoq̄ qđ nascetur ex te sctus: ꝙ nullū germē humanū pōt dici naturaliter liberū a pctō & sctm & būdictū ētū ꝑter rp̄m. Et rō est. nā oīs germē hūanū ꝑter rp̄m defecit ab ad & ꝑ libidinosaz ḡnationē: et ꝙ habet aug. i. iij. de bap. q̄uloꝝ. sz libidinosa ḡnatio

Verba angeli notāda.

Quattuor incōpatibilia &c.

Nō. quō maria caruit fomite.

Nulli⁹ liber a pec cato p̄ter rp̄m.

Xp̄s dicitur filius dei.

Xps est filius.

Erpli car ageles p̄dicta.

Nota.

Universidad de Deusto
Biblioteca

fit ek inordinato appetitu ⁊ comite mortis dedo infecto in adā. ꝓpter pctm et trāsfusionem in oēs posteros per libidinosam gnationē: sz inordinatio opponitur scitati ⁊ iustitie: q: factū ē bn ordinatū ⁊ iustum: ⁊ pctm ē ingressū deuiat ab ordine. Et iō nullum germē hūanū descēdens ab adā p naturalē libidinosam gnationē pōt dici naturaliter liberū a pctō: nec pōt dici naturaliter sctm nec bñdictū: q: oēs vt sic descēdūt ex illa inordinata ꝓpagine pcti vt ipse aug. Ex q: xps nō descēdit ab adā eo mō per naturalē gnationē: sz solo ope spūssancti: put dictū est. Et iō solū illud germē est naturaliter liberū a pctō ⁊ naturaliter sctm ⁊ bñdictū. Et ideo solus xps potuit alios liberare ⁊ bñdicere ⁊ sctificare. Et ideo virgo maria nō pōt dici naturaliter libera nec naturaliter sctā: eo ꝙ venit ex illa ꝓpagine ⁊ gnatiōe pctī ipsi⁹ adā: vt inquit aug. sz q: in primo instāti sue creatiōis fuit sctificata per gratiā xp̄i: iō pctm nature ⁊ maledictio nō potuit trāsire a natura in psonā: vt patebit. ⁊ sic non pōt dici naturaliter libera: sz liberata p gram: vt patebit. Et ideo ipa re alijs ali⁹ sctūs nō potuit alios liberare nec sctificare: sz solus xps q̄ est inter mortuos liber ⁊ sctūs sanctoꝝ. Ideo dicit aug. sup iohā. ꝙ solus ille infans inocēs eē potuit q̄ nō ex ope adā natus est: sz ope spūssancti. Et iō solus ille agnus inocēs tollit pcā mūdi. Et sic pz qualiter duplici ter xps ē germē sctm.

Xps dicitur germen sanctum.

opere adā cōcept⁹ est. Et ad hūc intellectū dicit angelus. Ideoq; qō nascet ex te sctm. i. q: germē qō nascet ex te: nō erit opere adā: sed ope spūssancti. Ideo erit germē sanctū. Et sic opus spūssancti nō solū excusauit illud germē ab adulterio: sz etiā ab opere adā fecit liberū. Et sic fuit naturaliter sctm sumēdo naturā p⁹ gnatiōe nō p⁹ natura specifica. Et ex hoc sequit quartū qō concludit angelus sz q illud germē sanctū vocabit filij⁹ dei. Et hoc dupliciter. Nā primo illud germē nō est formatū opere adā: sed ope spūssancti: q̄ est virtus dei: ergo nō erit filij⁹ naturalis ipsius adā: sed filij⁹ dei naturalis. Itē illud germē simul fuit formatū ⁊ filio dei psonaliter vnitū ergo est naturalis filius dei. Et ideo lz istud germē sctm sit filius adā sm carnem tm: tū nō sm naturā: q: nō naturaliter ex eo cōceptus est: nec ope adam: sed opere spūssancti. Et ideo principaliter dicit filius dei illud sanctū germē. q: a filio dei naturali psonaliter assumptū est. Et sic pz intelligētia verboꝝ angeli. s. quō spiritussanctus sctificauit virginē q̄ primo venit in eam in sua creatiōe: eā ab oī malo pseruādo ⁊ in omni bono confirmādo. Secōo quō supuenit in eam ipsi ventrē ⁊ mentē obūbrādo: ⁊ quō pseruauit eā a violatione voti ⁊ corruptiōe virginitatis: ⁊ ab adulterino fetu: ⁊ ab iniuria ꝓingalitūmno seruauit in ea votū ⁊ virginitatē ⁊ fidē cōiugalē ⁊ sanctitatē, plis simul cū fecūditate. Itē tertio pz quō illud germē fuit naturaliter sanctū ⁊ liberū ⁊ bñdictum. Quarto qualiter est naturalis filij⁹ dei: lz sm carnē sit filij⁹ dauid ⁊ adā ⁊c. Et sic etiā pz qualiter angelus absoluit dubitationē ⁊ questionē virginis marie. s. quō possunt se cōpati ista quattuor incōpossibilia apud naturā. s. ꝙ ipsa posset cōcipere ⁊ parere absq; violatiōe voti ⁊ corruptiōe virginitatis: ⁊ absq; adulterino fetu: ⁊ iniuria fidei coniugalis. Nā ostēdit angelus ꝙ lz ista sint incōpatibilia ⁊ incōpossibilia apud naturā: tñ sunt possibilia apud deū. Et ideo dat ipsi exemplū de elisabeth naturaliter sterili ⁊ senectā cōcepisse erat iohannem in senectute sua sexto mēse ante ꝙ hoc ostendens nō esse impossibile apud deū oīne verbū ⁊ factum qō est impossibile apud naturā. Nō audiens maria dicit. Ecce ancilla dñi: fiat mihi sm verbū tuū. Et tūc sub tali assensu fidei supuenit spūssanctus in eā ⁊ obūbrauit ipsi vētrē: eo mō quo dictū est: ⁊ cōcepit filiū dei sicut dixerat ipsi angelus. Et obūbrauit ⁊ illustrauit ipsi mentē ⁊ fecit eā ꝓphetam ⁊ euāgelistā. Et ideo filius dei q̄ erat in vtero eius: ⁊ cōtinue instillabat in eam radios diuinoꝝ secretoꝝ: illico mouit eam vt iret ad visitandā elisabeth: vt sctificaret iohānē baptistā in vtero matris. Et sic vir̄go maria exurgēs inde cū festinatione abijt in montana inde inter hierlm ⁊ bethleē.

Et i gressa domū zacharie salutauit elisabeth annunciādo ipsi salutē sicut asi angelus annūciauerat ipsi salutē totius generis humani. Quecunq; vox salutatiōis primo quenit vsq; ad aures elisabeth. Et extinde quenit vsq; ad iohannē exultantē in eius vtero. Et sic illa vox salutatiōis fuit quoddam instrumentū ⁊ vehiculū per qō xps ex vtero virginis emisit spūi sanctificatiōis in iohānē baptistam: quequidē sctificatio mūdauit ipsum ab originali: ⁊ cōfirmauit ipsum in gra: ⁊ accelerauit in eo vsum liberi arbitrij: vt cognoscēret dñm suum ꝓout cōiter tenetur. Et ideo ilico audita tali voce exultauit infans in vtero elisabeth. Quecunq; exultatio vt dicūt aliqui: fuit talis q: cū naturaliter fetus habeat facie versus dorsum matris: tū tunc infans cōuertit faciē versus pectora mris ⁊ versus virginē mariā amplectentē ipsam elisabeth vt ex vtero faciliter posset adorare christū existentē in vtero virginis. Et ideo fecit magnū motū in vtero matris: quāqdē motus nō fuit cum dolore ⁊ molestia matris: sed cū gaudio. Et ideo dicit ꝙ exultauit infans ꝓe gaudio in vtero eius: ⁊ tunc repleta spūsancto elisabeth exclamauit voce magna: ⁊ dixit. Bñdicta tu ⁊c. Et quo ptz ꝙ pr⁹ fuit repletus spūsancto infans q̄m mater: q: prius exultauit ꝓe gaudio q̄m mater: licet per prius trāsierit vox marie per aures elisabeth ad infantē: sed hoc nō est mirū. Nam radij solares pr⁹ trāseūt per aerē ad terram: tñ prius generāt calores in terra q̄m in aere eo ꝙ terminātur ad terrā: ⁊ ideo ibi causant vehementē calorē: sed postea referti causant calorem in aere: ⁊ eodē modo causant lucem: ita pariter factū est ibi. Nam xps existens in vtero marie emisit virtutē sanctificatiuā per vocē eius in Johannem baptistā transeuntē per aures elisabeth vsq; ad infantē: sed facta exultatiōe ⁊ sanctificatione in Johanne baptista tunc quasi per quandā reflexionē lumē spūssancti replenit elisabeth: ⁊ fecit eā ꝓphet. ā de preterito ⁊ presenti ⁊ futuro sm ꝙ de triplici tpe tetigit mentē eius: ⁊ ideo de presenti dixit. Bñdicta tu inter mulieres. i. sup oēs mulieres: q: tu es ⁊ fuisti ⁊ eris preseruata a maledictione aliaꝝ mulieꝝ in ꝯcipiēdo ⁊ gerēdo ⁊ pariēdo filiū. Sz q: hoc nō habuit maria ꝓ naturā: sz ꝓ

Salutat maria elisabeth.

gratiā filij: vltra cōmunē legē ⁊ sententiā datam in primis parentibus: ideo subdit. ⁊ bñdictus fructus ventris tui. q. d. ꝙ fructus vētris tui. s. xps filius dei incarnatus in vtero tuo quē supnaturaliter cōcepisti: te benedixit ꝓ gram: q: ipse est naturaliter liber ⁊ sanctus ⁊ bñdict⁹: ideo te in materiāle sanctificauit ⁊ benedixit per gratiā ab oī malo pseruādo ⁊ in oī bono confirmando. Sed postea te bñdixit tibi ventrē et mentem obūbrando: ⁊ sic ab omni maledictione mulierū te preseruauit. Et nota ꝙ angel⁹ i salutatiōe dixit. Bñdicta tu in mulieribus: eo ꝙ sz erat bñdicta ꝓ primā sanctificationē: sed nō dixit bñdict⁹ fructus vētris tui: eo ꝙ xps nondū erat cōceptus vsqsquo dixit maria. ecce ancilla ⁊c. Sed q: hic iā xps erat cōceptus in vtero virgineo: ideo elisabeth tanq̄m ꝓphēta er ariā euāgelista de pñti dicit. Bñdict⁹ fructus vētris tui. q. d. oēs alij fructus mulierū fuerūt maledicti ꝓ naturā: sed fruct⁹ vētris tui est bñdictus ⁊ sctūs per naturā: ideo potuit te sctificare et benedicere ꝓ gratiā: ⁊ q: vidit in spū ipsa elisabeth ālter virgo maria erat mr dei ⁊ habebat filiū dei in vtero: iō subdit. Et vnde hoc mihi: tantus honor ⁊ gra: vt mater dñi mei veniat ad me. q. d. nō mereor. Sed ꝙ tu es mater dñi mei: ergo ꝓbo. Nam vt post ꝙ facta est vox salutationis tue i auribus meis: ecce: id est ilico ⁊ statim exultauit ꝓe gaudio infans in vtero meo nō mihi aliquā molestiam nec dolorē: sed gaudiū īferēdo. Et quo nouī in spiritu ꝓphetico qualiter filius dei est incarnatus in vtero tuo: ⁊ nouī quō ipse ꝓ vocē salutationis tue misit virtutē ⁊ gratiā suā ad sanctificādum filiuz meū in vtero meo. ⁊ iō dico tibi in spū ꝓphetico de ꝓterito ꝙ bta es q̄ credidisti ipsi angelo. Nā credēdo ꝛbis ei⁹ ⁊ dicendo. Ecce ancilla dñi: fiat mihi sm verbū tuū: tūc concepisti filium dei: ⁊ sic etiā dico tibi in spū prophetico de futuro ꝙ beata es ⁊ eris: quoniam perficient in te q̄ dicta sunt tibi ab angelo Gabriele. Nā sicut iam sunt aliq̄ ꝓpleta ex his q̄ tibi dixit: q: tā spūsctūs supuenit in te: ⁊ obūbrauit tibi ventrē ⁊ mentem: etiā concepisti ⁊c. Ita pariter perficiētur in te ea q̄ restant. s. q: paries filiū dei: ⁊ vocabis nomē ei⁹ iesum ⁊c. Et sic tu es bñdicta inter oēs mulieres ⁊ felix ⁊ beata inter ⁊ p oēs gnationes. Tūc autez maria audiēs ꝛbā elisabeth cōcordari cū ꝛbis angeli ait. Magnificat aīa mea dñm ⁊ exultauit ⁊c.

Dona et bñficia dedit de⁹ marie sup omnes creaturas.

¶ Et supradictis ꝛbis euāgelicis tā angeli q̄m elisabeth pñt recolligi. eviij. dignitates ⁊ honores et magna dona ⁊ bñficia q̄ virgo maria recepit a deo sup oēs alias puras creaturas. Primo ꝙ ipa fuit illa vgo de domo dō que oībus ptriarchis et ꝓphetis fuit in mūdo ꝓmissa: vt esset mater redēptoris mundi. Secōo ꝙ sicut Eue primo fuit annūciata dānatio mortis totius gñis hūani. Ita marie ꝓmo est denūciata vita ⁊ sal⁹ ⁊ vīs redēptio. Tertio ꝙ sicut ꝓmis parētibus primo fuit denūciata ira ⁊ indignatio. Ita marie primo fuit denūciata gra plenitudo. Quarto ꝙ sicut primis parētib⁹ fuit annūciatū exilij. Ita marie vīs reconciliatio. Quinto ꝙ sicut eue ꝓmo fuit denūciata maledictio oīm mulierū: ita marie fuit annūciata benedictio. Et sic tota maledictio eue fuit mutata i bñdictionē marie. Sexto ꝙ maria meruit cōcipere in suo vtero ⁊ parere filiū dei: regē eternū ⁊ infinitoꝝ tori⁹ vniuersi de quo locuti sunt oēs ꝓphete ⁊ ꝓpbe. Septimo ꝙ maria nō cōcepit mō hūano ex ope adā: sz solo ope spūssancti. Octauo ꝙ simul cū voto vginitatis seruauit votū fidei cōiugalis: ⁊ sic vixit sub duplici voto. Sīlo apud naturā: sz deo dedicata ⁊ viro cōiugata. Nono ꝙ absq; voti violatiōe: vginitatis corruptiōe cōcepit ⁊ peperit. Decimo ꝙ simil fertā est vgo ⁊ fecūda: q: fecūditas nō ipsi abstulit virginitatē. Xi. ꝙ absq; lesiōe fidei ꝓingalis ꝓcepit nō de viro ipsi ꝓiugato. Xij. ꝙ germē ex ea cōceptū nō solū fuit liberū ab adulterio: sed etiā ab oī culpa ⁊ pctō nāliter fuit inter oēs mortuos ⁊ pctōres liberū ⁊ sctm. Xiij. ꝙ maria facta est mr carnalis ⁊ nālis: ⁊ sic habuit filiū cōmunē cuz deo pōe absq; iniuria ioseph viri sui. Xiiij. ꝙ spūssctūs nō solū obūbrauit vētrē ipi marie faciēdo ipaz matrē dei ⁊ pseruādo in ea vginitatē ⁊ fidē ꝓingalē ⁊ sctitatē, plis: sed etiā obumbrauit ipi mētē faciēdo ipsaz ꝓphaz ⁊ euāgelistā. Xv. ꝙ ex hūilitate ⁊ obedientia meruit ꝓcipe filiū dei. Et hec sunt marie annūciata p āgelū. Extere aūt dignitates fuerūt ipsi p elisabeth nūciate. Et iō. Xvi. dignitas est ꝙ post ꝙm vgo maria cōcepat filiū dei ipse existēs in eius vtero reuelabat latēter ipsi dumna mysteria: ⁊ sic mouit eā ad visitādā elisabeth. Xvij. ꝙ p vocē saluratiōis marie xps emisit spūs sctificatiōis in Johānē bap. q̄ p reflexionē fecit elisabeth ꝓphetaz de pñti ⁊ ꝓterito ⁊ futuro. Xviij. ꝙ nō solū p angelū: sed etiā p elisabeth fuit marie annūciatū ipsaz esse benedictā inter oēs mulieres: ⁊ fructū ⁊ germen suum esse benedictū ⁊ naturaliter sctm ⁊ ipsam esse matrez dei naturalē. Et sic elisabeth in spiritu ꝓphetico firmauit oīa que dicta fuerant ab angelo. Videns ergo maria angelū et elisabeth concordes i suis laudibus ⁊ auditis supradictis dignitatibus sibi collatis prorupit in laudē dei dicens.

Luce. s.

Magnificat aīa mea dñm ⁊c. Ad cuius intellectū est aduertēdū ꝙ tā in nouo ꝙm in ve. te. nō est factū cāticū nisi ꝓ preceptōe alicui⁹ magni bñficij a deo toti ppl̄o collato. Sz est dña: q: in ve. te. facta sunt cantica ꝓ bñficijs tpalib⁹ tūc receptis, put figurabāt ⁊ ꝓmittebāt bñficia spūalia futura i no. te. In no no autē te. facta sunt cātica agēdo gras ꝓ beneficijs nre redēptiōis iam recepte: q̄ q̄dē bñficia fuerūt prefigurata ⁊ ꝓmissa in ve. te. Et sic oīa cantica ve. te. fuerūt figura ⁊ ꝓphetia canticoꝝ no. te.

No. de cāticis.

Et sic prio moyses cū toto ppl̄o cāturit canticum gloriosum ꝓ liberatione ifrl de egypto ⁊ mari rubro: ꝓout illa liberatio tpalis figurabat vl̄em redēptionē gñis hūani de seruitute peri ⁊ prāte diaboli. Secōo idē moyses in fine vite cāmit ⁊ fecit cāticū dicēs. Audite celi q̄ loquor. in q̄ ꝓnūciat in ses. gratitudinē ⁊ reprobationē illi⁹ populi negaturi xp̄m messiā futurū. Et ꝓnūciat electionē et cōuersionē ppli gētilis ad fidē xp̄i: ꝓut fuit expositum in illo cātico. Tertio cāmit canticū delboza cūjba rat victoria habita de chananeis: eo ꝙ in manu mulieris. s. iahel tradit⁹ est sysara dux et ꝓceps

Moyscāticū dicēs.

Delbora.

exercitus: quia ꝓstauit caput eius cū clauo tēto
rij: ⁊ ipsam interfecit. Et ī tota victoria attribu
ta fuit illi mulieri: vt ꝑz Judi.iiij.qō ḋḋā mysterū
fuit figura qualiter sola mulier.s.ỹgo maria i vir
tute dei debebat triūphare de ātiquo serpēte ei⁹
caput cōterendo: put deus ꝓdixit Gene.iij. Et
sub tali figura delibꝛa cū barac cāтauit cāticū di
cēs. Qui spōte obtulistis deo ISrahel vras ꝛc. vt
ꝑz Judicū.v. Quarto cāтauit cāticū Anna mater
samuelis: eo ꝙ post lōgā sterilitatē cōceperat sa
muelem virū scīm: qui reꝓbatis fratribus ⁊ pel
lice nouerca fuit heres dom⁹ ⁊ dilect⁹ pī. Et pua
to Hely cū filijs suis sacerdotio ⁊ offō iudicis trāſ
latum est sacerdotiū ⁊ iudiciū in samuelē. Per qō
fuit figuratū qualiter rp̄s erat ex ỹgie maria na
sciturus ad quē erat trāſerēdū regnū ⁊ sacerdo
tiū: reꝓbꝛata synagoga: ꝓout in illo cantico fuit
declaratū. Quinto cāтauit dō centū quinquagīta
cantica siue psal. in qbꝰ in spū ꝓdixit totū my
sterij nr̄e redēptiōis ⁊ oīa futura mysteria de rpo
et eccl'ia: ꝓout ibi expositum est. Sexto cantauit
Salomon decē cāntica in qb⁹ sub metaꝑꝛa spō
se ⁊ pastoris ⁊ gregis ꝓdicit cōceptionē ⁊ scīficā
tionē ỹginis marie figuraliter ⁊ ifaliter ꝑ fabri
cā ⁊ scīficationē tabernaculi moysi. Et ꝓdicit my
sterij incarnatiōis ꝑ fabricā archē. Et ꝓdicit vo
cationē ꝓpli iudaici ꝑ ꝓdicationē xp̄i et ꝓdixit
mortē ⁊ passionē xp̄i ⁊ ei⁹ resurrectionē. Et ꝓdi
cit vocationē ⁊ conuersionē ꝓpli gētilis ꝑ predica
tionē apl̄oꝝ. Et ꝓdixit ap̄lationē ⁊ dilatatiōez
eccl'ie per victoriā martyꝝ ⁊ doctrinā scīoꝝ do
ctoꝝ. Et ꝓdixit ei⁹ ꝓsperitatē ꝑ conuersionem
Cōstantini, put patebit in expositiōe libri cāтico
rū salomonis: si deꝰ mihi vitā incolumē dederit ꝑ
intercessionē ỹgis mr̄is sue. Septimo cāтauit Esa.
canticū ꝓ nr̄a futura redēptiōe ꝙ ipsi fuerat reue
lata dices. Cōfitebor tibi dñe qm̄ irat⁹ es mihi: et
conuersus ꝓsolat⁹ es me. Esa.xij. Octauo Ezechias
cāтauit cāticū: eo ꝙ fuit a mo:te ipi denūciata re
uocat⁹: put figurabat liberatiōez gīis humani a
morte eterna ⁊ reuocationē ab iferno dicēs. Ego
dixi i dimidio dier⁹ ꝛc. put ibi fuit expositū. Nono
cāтauit abacuc cāticū ꝑ liberatiōe futura gīis
hūani de captiuitate diaboli: put ipsi fuit reuela
tum ꝑ liberationē ꝓpli iudaici de captiuitate ba
bylonis: sicut ibi fuit expositū. Decimo ⁊ vlti. can
tauit canticū tres pueri i camino ignis ardētis li
berati ab oī lesiōe: vbi ꝓiderūt mysteriū icarna
tiōis ⁊ liberatiōis gīis hūani ab igne iferni: put
ibi fuit declaratū. Et sic ꝑz q̄lr supradicta decē cā
tica fuerūt facta in ve.test. qēdo gras ꝑ būficijs
tpaliꝫ: put ꝓfigurabāt ⁊ ꝓmittebant ⁊ ꝓpheta
bāt futura bificia nr̄e redēptiōis i no. test. Et tō
virgo maria videns ꝙ oīa q̄ erant scripta in lege ⁊
ꝓphetis ⁊ oīa que antiq̄ cātauerāt futura i supra
dictis cānticis erāt partim cōpleta in ea per incar
nationē filij sui: ⁊ cetera erāt in breui cōplenda:
tō prorūpens in laudē dei: tiā non cātat illa cāтica
vetera: sed exultās in spū agens gratias omnia
illa esse completa: cantat canticū euangelicū: no
uum dicens ¶ Magnificat anima mea dñm ꝛc.
Et ideo ỹgo maria posuit decē versus in hoc can
tico iuxta numerū decē cāticoꝝ vet⁹.test. Et er

Anna.

Dauid.

Salo/mon.

Esaias

Ezech.

Abachuc.

Tres pueri.

hoc ō: psalterij decachordū euangelicum figura
tus ꝑ psalteriū materiale ⁊ ꝓphēticū ve.test. put
supradictū est. Et ꝓz tripliꝫ cā vnde mota est vir
būficta q̄ ipsi spūs ipsa receꝑit a deo: put dictū fuit
ab angelo ⁊ elisabeth. Secō ꝓpter redēptionem
totius gīis hūani de ꝓpinquo ꝑ rp̄m faciendas.
Tertio q: rp̄a in lege ⁊ ꝓphetis ex supradictis. x.
cāтicis ꝓmissus tot⁹ ꝓpl⁹ israelitā erat in fuo vte
ro cōceptus ⁊ receptus ꝑ toto israel. ¶ Et ō tria
ꝑticulariter facit ỹgo maria i hoc cāтico. Nā ꝓio
agēdo gras laudat ⁊ magnificat deū ꝑ būficijs q̄
ipsa singul. riter a deo receꝑit sup oēs creaturas.
Secō magnificat deū ꝓ gīali būficio redēptio
nis: q̄ oēs generatos ⁊ natos ⁊ totū genus hūa
num receꝑit ꝑ rp̄m. Tertio magnificat deū i ꝑso
na ꝓpli israel: ex quo nat⁹ est ihesus sm̄ carnē: put
patriarchis ⁊ ꝓphetis fuerat ꝓmissus. scōa ibi.
Et misa eius a ꝑgenie ꝛc. tertia ibi. Suscepit israel
puerū suū D ¶ Quanū ad primū est notandum
ꝙ in sacra scriptura q̄ꝭ reꝑitur qualiter de⁹ ma
gnificat: sanctificat ⁊ būdicit ⁊ glorificat hoies.
Et sepe reꝑitur qualiter hoies magnificāt ⁊ scī
ficant ⁊ benedicūt ⁊ glorificāt deū. Sed aliter et
aliter. Nā deus magnificauit nos ex parte ma
gnos faciēdo ⁊ magna dona nobis cōferendo. Et
sanctificauit nos scīos ⁊ iustos faciēdo: ⁊ būdixit
nos nobis ꝑ sacra vel quouis alio modo gratiaꝫ
conferendo. Et glorificauit nos in celesti gl'ia coi
locādo ⁊ sue glorie participes faciēdo. Sed nos
magnificam⁹ ⁊ sanctificam⁹ ⁊ būdicim⁹ et glori
ficamus deū: ipsum magnificū ⁊ scīm ⁊ būdictuꝫ
et gloriosum ꝙ essentia ꝓdicando: ⁊ magnifica
opa ⁊ scā ⁊ būdicta q̄ fecit nobis ⁊ ei⁹ gloriā cōfi
tendo ⁊ ꝓconizando. Et sic ergo nos benedici
mus deum. Quia ꝓmo benedixit nos. Et magni
ficamus ⁊ sanctificamus ipsum: quia ꝓius nos ꝑ
gratiam magnificauit ⁊ sanctificauit. Et isto mō
virgo maria magnificat deū in hoc cāтico: quia
deus ꝓmo eaꝫ magnificauit ⁊ magnaꝫ fecit ipsi
magna dona cōferēdo: put dictū fuit ipi ab ange
lo ⁊ elisabeth. ¶ Secō est aduertēdū ꝙ ista. viij.
se habent ꝑ ordinē. s. reuereri: honorare: laudare:
magnificare: glorificare: sanctificare: benedice
re: adorare. Unde reuereri idem est quod existi
mare maius bonū in altero ꝙ in seipso. Et sic exi
stimamus hominem iustum ⁊ virtuosum meliꝰ
rem nobis. Et ꝑ ꝓns reueremur eum in corde no
stro. Honorare autē est reuerētiam quā de altero
in corde habem⁹ ipsi opere exterius indicare: ideo
dicit Tullius. ꝙ honor est exhibitio reverentie i te
stimonij virtutis. Aristo. aūr. iij. ethi. dicit. ꝙ ho
nor est premiū virtutis et tribuit bonis ⁊ virtuo
sis. Laudare ỹo est honoratum alijs verbis cōmē
dare. Magnificare autem est magnifica opa alī
cuius ceteris publice ꝓdicare. Glorificare ỹo est
honoratū laudatū magnificū semper ⁊ vbiq̄ ꝓco
nizare. Scrificare aūt idē ē qō scitatē alteri⁹ ꝓfi
teri sm̄ ꝙ scitas dicit spēm modū ⁊ ordinē. Et ꝑ
ꝓns ꝓtinet i se sapiaꝫ ⁊ iustitiā ⁊ bonitatē. Et per
ꝓns miam. Et tō deū scrificare idē est qō ei⁹ sum
mā sapiaꝫ ⁊ iustitiā ⁊ miaz: ⁊ ꝑ ꝓns oīpotētiā ꝓfi
teri. Bndicere aūt idē ē qō būficijs a deo receptis

Causa tripler magnificā tis cāтa uit.

Tria facit i hoc cāтico.

Nor. de honora re laudare ꝛc.

Differēcia inter superbū ⁊ humilem.

gratiaꝫ actiōes exhibere. Adorare aūt idē est qō
reuerēdū honorādū laudādū magnificādū glori
ficādū ꝓpter eminētiā oīpotētie ⁊ scitatis cole
re: ⁊ oīa bona ipsi tāꝙ darori soli attribuere: ⁊ oī
alia spe ⁊ fiducia postposita se totū illi subijcere ⁊
būiliare. Et ideo adoratio ꝓsupponit oīa supra
dicta. Et sic ō: latria soli deo conuenit. ¶ Et su
pradictis ⁊ dicēdis ꝑz ꝙ virgo maria oīa. viij. su
pradicta facit: ⁊ ꝓ ꝓns exhibet deo oīa q̄ sunt crea
ture possibilia ⁊ debita facere. Nā ꝓio virgo ma
ria in hoc cāтico magnificat deū cōfitēdo ⁊ predi
cādo oīa magna dona que ipsi toti generi hūano
libere cōdonauit. Et sic est dicēdū ꝙ laudat ⁊ ho
norat ⁊ reuerat deū. Secō scrificat deum dicēdo.
ꝙ potēs est ⁊ scīm nomē eius. ⁊ ꝑ ꝓns būdicit et
glorificat ipm ⁊ magnificat. Tertio adorat deū ⁊
colit cultu latrie se totā deo būiliādo ⁊ subijcēdo
⁊ oīa bona ipsi ꝑ angelū ⁊ elisabeth nūciata ⁊ oēs
honores ⁊ dignitates deo tribuēdo: ⁊ nō in se: ⁊ i
deo salutari suo ꝑ talibus donis exultādo ⁊ gras
agēdo cū dicit Et exultauit ꝛc. Et sic in hac prima
ꝑte magnificat ⁊ scrificat ⁊ colit deū cultu latrie.
¶ Iudicijs ergo laudibus ⁊ honoribus ⁊ dignita
tib⁹ ꝑ angelū marie nūciatis ⁊ ꝑ elisabeth ipi tri
buit. Tūc maria nō exultauit nec gaudia est i se:
sed in deo salutari suo: a quo oīa supradicta bona
gratis receꝑerat. Et qui ea magnificauerat ⁊ tali
bus donis dignificauerat⁹ nō magnificat seip
sam laudarāt cōmendatuꝫ ab angelo: elisabeth:
sed exclamando magnificauit deum dicens.

Luce.j. Magnificat anima mea dñm. Et exulta
uit spūs meus in deo salutari meo.

¶ Quasi dicat: o elisabeth tu putas ꝙ ego gau
deā solū in corde meo: ⁊ in me psa: ⁊ magnificē me
ipsam ꝓpter honores ⁊ dignitates quibus me cō
mēdasti ⁊ magnificasti. Et ego dico tibi ꝙ tali cō
mēdatiōe nō exultauī i meipa mihi talia bona er
meritis mee nature trībuēdo: nec tali exultatione
magnifico meipsam: sed ꝑ talibus donis receptis
spūs meus exultauit nō in me: sed in deo salutari
⁊ saluatori meo: q̄ me talibus dignitatib⁹ ⁊ hono
ribus dignificauit: ⁊ tō nō magnifico meipam: sz
aīa mea magnificat dñm: q̄ me tātis ⁊ tā magnis
donis magnificauit. Uū notādū ꝙ ista est ḋcia in
ter superbū ⁊ humilē iustū. Nā superb⁹ cū laudat ⁊
cōmēdat ab altero: tor⁹ gaudet ⁊ exultat i seipso.
Et sic in superbia elatus seipm glificat: ⁊ magni
ficat oīa illa bona ipi attribuēdo: sz ꝙ opposituꝫ
humilis ⁊ iust⁹ cū a ceteris laudat ⁊ cōmēdat: nō
exultat nec gaudet i seipso ḡsi a seipso bēat illa bo
na: sz gaudet ⁊ exultat i deo a q̄ talia bona recepit.
Et sic būlliat⁹ nō cōmēdat nec magnificat seipm:
nec ī se nec coraz alijs: sz magnificat ⁊ laudat deū
cōfitēdo nil boni ex se hie: sz oīa bona a deo rece
pisse. Et sic lucifer cū suis q̄ꝭ se vidit magnū ⁊ no
bilē: nō exultauit in deo: sz solū in seipo: ⁊ sic non
dilexit se in deo: sed in seipo. Et sic ꝑ superbiā elat⁹
cōtra ipm deū ⁊ legē ei⁹. Sz ꝙ oppositū boni āgeli:
q: cōsiderātes se a deo taliter creatos: ⁊ oīa bona
a deo recepisse tō primo dilexerūt deū super oīa: ⁊
ex cōsequēti dilexerūt se in deo. Et sic nō exultaue
rūt i se: sed i deo creatore eoꝝ. Et tō illi ceciderūt

Magnificat anima mea dñm. Et exultauit spūs meus in deo salutari meo. Et sic est dicēdū ꝙ laudat ⁊ honorat ⁊ reuerat deū. Secō scrificat deum dicēdo. ꝙ potēs est ⁊ scīm nomē eius. ⁊ ꝑ ꝓns būdicit et glorificat ipm ⁊ magnificat. Tertio adorat deū ⁊ colit cultu latrie se totā deo būiliādo ⁊ subijcēdo ⁊ oīa bona ipi ꝑ angelū ⁊ elisabeth nūciata ⁊ oēs honores ⁊ dignitates deo tribuēdo: ⁊ nō in se: sz i deo salutari suo ꝑ talibus donis exultādo ⁊ gras agēdo cū dicit Et exultauit ꝛc. Et sic in hac prima ꝑte magnificat ⁊ scrificat ⁊ colit deū cultu latrie. ¶ Iudicijs ergo laudibus ⁊ honoribus ⁊ dignitatib⁹ ꝑ angelū marie nūciatis ⁊ ꝑ elisabeth ipi tribuit. Tūc maria nō exultauit nec gaudia est i se: sed in deo salutari suo: a quo oīa supradicta bona gratis receperat. Et qui ea magnificauerat ⁊ talibus donis dignificauerat⁹ nō magnificat seipsam laudarāt cōmendatuꝫ ab angelo: elisabeth: sed exclamando magnificauit deum dicens.

Nota.

Quia respexit humilitatē ancille sue ꝛc. ccc.lviij. di. secūdo. Luce.j.

¶ Dec ē tertia chorda hui⁹ psalterij virginali. Q: eo ō: psalteriū decachordū. i. decē chor: da⁹: q: cō
tinet decē chordas. i. decē versus cōcordes i filia.
Nā sicut i cythara ⁊ psalterio materiali semp me
dia chorda cōcordat cū ꝓcedēte: ⁊ sequēte i harmo
nia vocū: q: secūda est ꝓcerto prime ⁊ principiuꝫ se
quētis. Ita pariter i hoc psalterio virginali: ista ꝑ
li: vnus versus cōcordat cū precedēte ⁊ subsequē
te in suia: ⁊ sic q: prima particula huius versus cō
cordat cū duobus versibus precedētibus: ⁊ cū pti
cula sequēti eiusdē versus. Ideo pōt ordinari i ter
positiōe ⁊ cōstructiōe cū duobus versibus prece
dētib⁹. Et cū pticula sequēti: eo ꝙ hūilitas virgi
nis cū fuit ḡre exultauit i deo salutari suo: ⁊ nō in
seipa. ⁊ ꝑ ꝓns fuit causa quare magnificauit deū
⁊ nō seipam: ⁊ eadē hūilitas fuit causa quare de⁹
accepit carnē et ea: ⁊ ꝑ ꝓns quare oēs gīationes
dicūt eā beatā: vt patebit. Et ideo ꝙ primū est ad
uertēdū ꝙ sicut superbia est initiū oīs pcti ⁊ oīm
petōꝝ ⁊ malorum ita hūilitas ē principiū ⁊ radix oīs
virtutū ⁊ bonoꝝ operationū. Uū hūilitas ō: ab hu
mo q̄ est terra: que est infimū elemētoꝝ. Et sic ō:
quedā virtus qua quis cognoscit ⁊ cōsiderat seip
sum. s. naturā ⁊ originē suā primā: ⁊ nō fm̄ fortu
nā pūtē suā. Et talis habebit duplicē respectū. s.
vnū ad deū a q̄ habuit bonā naturā ꝑ creationem
⁊ ꝑz oē bonū ꝙ ḡram: ⁊ alterū ad primos parētes.

Mater Christi Maria ora pro nobis apud eum.

a quibus traxit oē malū p culpā: ⁊ sic talis cognoscet ꝙ esse ⁊ natura sui corrupta nō ḥz nisi malū ⁊ pcm: ⁊ nō pōt hīe aliq̄d boni nisi a deo: ⁊ p ꝓis si quid boni ḥz illud est a deo: ⁊ sic p talē cognitionē cōtēnet seipsum: ⁊ diliget deū: ⁊ p ꝓis seruabit ei⁹ p̄cepta: ⁊ sic diliget ꝓximū i deo ⁊ ꝓpter deū: ⁊ sic cupiet ⁊ itare oē vitiū ⁊ sequi oēm virtutē: ⁊ sic fiet virtuosus ⁊ iust⁹. Item ex tali cognitione cognoscet ꝙ aliq̄s vitauit ⁊ vitat aliq̄d malū ⁊ pcm: ⁊ fecit aliq̄d bonū: hoc nō facit ex viribꝫ suis: nec nature corrupte: sed ex grā dei pseruāte ⁊ adimplente: q: si derelinqueret i suā natura vitiata ⁊ corrupta: precipitaret in oīa mala ⁊ pcā peiora ꝙm indas: aut latro ⁊c. q: nō est malū qđ fecit hō q̄n faciat alter hō: nisi unus a deo fact⁹ est hō: vt inqt Aug. i omelia de Magdalena: ⁊ sic iste agēs deo grās de se cōpatiet ceteris pcōibus: ⁊ orabit p eis. Et p eādē rōnē ꝓpatiet paupib⁹ eis subueniēdo cognoscēs bona etiā ꝓpria esse ipsi a deo collata: ⁊ sic erit misericors ⁊ iust⁹: ⁊ sic iste talis nō desperabit nec blasphemabit in aduersis: q: oīa mala reputabit ad naturā suā miserā ⁊ corruptā: ⁊ p ꝓis ad culpā suā: ⁊ sic patiēter tolerabit aduersa. Nec i se gl̄iabit: nec elevabit i ꝓsperis: q: oīa bona attribuet deo a quo talia recepit: ⁊ sic nō exultabit in se sed in deo. Et sic ḥz qualr̄ ḥūilitas quā ḥs cognoscit seipm est principiū ⁊ radix ⁊ fundamētū oīm virtutū ⁊ oīm bonoꝝ. Et iō dicit Juuena. et oēs poete ⁊ pḥi: ꝙ istō puerbiū siue consiliū s. cognosce teipsum: descēdit ⁊ fuit elapsum de celo i lamina aurea ⁊ ḥs aureis descriptū: eo ꝙ est cā ⁊ principiū oīm virtutū ⁊ bonoꝝ i actib⁹ humanis: ⁊ sic ḥz qualr̄ due sunt virtutes siue quib⁹ nulla virt⁹ alia pōt ꝓfici necvalere nec mereri. Et sic dicit Aug. ꝙ iste due virtutes. s. ḥūilitas ⁊ charitas cōtinēt ceteras virtutes inclusas. Dic est ḡ ꝙ virgo maria cōsideras ꝙ nullū bonū traxerat ab adā ex natura sui: ḥz ꝙ oīa bona: ⁊ dignitates q̄bus angelus ⁊ Elisabeth eā magnificabāt: habuerat a deo salutari suo. Ideo nō exultauit in se per elationē sed in deo salutari suo: a quo illa bona receperat. Et iō ex tali exultatiōe ꝓpuit ad magnificādū deū: ⁊ nō seipsam. Uñ sicut diabolus i principio elatus in natura sua exultauit in se: ⁊ non in deo creatore suo: ꝓpter quā supbiā fuit decꝛessus ⁊ expulsus de celo. Ita per oppositum maria: q: ex ḥūilitate nō fuit elata i se: ḥz i deo salutari suo ⁊ sic magnificauit deū. Ideo fuit exaltata. Et ita est dicēdū de ꝓmis parētib⁹: q: ex supbia exultārūt i se volēdo vsurpare diuinitatē. Et iō cecidit de paradiso ꝓdiderūt felicitatē: vt inqt Augu. super psal. lxviij. ꝙ oppositū aūt maria humilādo se nō se reddebat nec reputabat dignā vt eēt mater dei: sed q: obediēs deo dixit. Ecce ancilla dñi: fiat mihi ḥz ꝝbū tuū. Jō meruit fieri mr̄ dei: ⁊ sic sicut sua ḥūilitas fuit cā q̄re meruit fieri mr̄ dei: ita eadez humilitas fuit causa quare in tali dignitate nō exaltauit se: sed in deo salutari suo. Et p ꝓis qua

re in talibus liberis non magnificauit seipsam: ḥz deum. Et hoc est quod intendit dicere virgo maria in hac parte. Unde ait maria. Ideo nō exultauit spūs meus in meipsa ꝙ superbiā: sed in deo salutari meo ꝙ humilitatē: eo ꝙ dñs salutaris me⁹ respexit humilitatem ancille sue. i. me humilem fecit ⁊ et hoc me matrem suam fecit. Ideo non magnifico meipsam: sed dñm qui me magnā ⁊ humilē fecit. Duo ergo habuit virgo maria ex humilitate. Primo quia meruit esse mater dei. Secūdo quia ꝓpter talem humilitatem non fuit elata i superbiam: nec exultauit in se: sed in deo salutari suo. Et per ꝓis non magnificauit seipsam: ḥz deū qui eam magnificauerat. ℂ Sed hic est valde aduertēdum ꝙ deus non respexit humilitatē in maria tanq̄ formam efficientem ꝓpriam ex natura ipsius marie: sed tanq̄ formā dispositiuā quaz ipse deus in ea creauit ⁊ imꝓssit. Nam sicut i ea ꝓter naturam in principio creauit gratiā ⁊ charitatē: per quam semper fuit deo grata ⁊ accepta. Ita creauit i ea humilitatē: vt esset apta fieri mater dei: vnde in bonis respicere dei: ideꝫ est quod facere: aut ꝓsupponit facere. Nam ideo respexit deus virginē mariam bonam ⁊ humilem: eo ꝙ fecerat ipsam bonam ⁊ humilem. Et sic respicit ⁊ iris iustis gratiam quaz eis creauit: ⁊ bona que in ipsis facit: ꝓpter quam gratiam ⁊ bona merētur: ⁊ sunt deo grati ⁊ accepti in suis operibus. Et sic deus dat eis ꝓmium. Secus autez est de malis: quia deus non respicit mala ⁊ peccata in hominibus: non quia ipse fecit nec creauit talia mala in eis: sed ideo respicit in eis talia mala: eo ꝙ ex ꝓpria voluntate illa mala perpetrarūt ⁊ in culpam inciderunt. Et sic deus sicut culpam quam homo ex se perpetrauit odit in eo. Ita gratiam ⁊ humilitatem quam in iustis creauit: diligit i eis ⁊ respicit in eis ad meritum ⁊ ꝓmiuim. Et hoc est quod intēdit dicere virgo maria: cuz ait. Quia respexit humilitatem ⁊c. quasi dicat. Ideo exultauit spiritus meus in deo salutari meo. Et magnificat anima mea dominum: ⁊ nō magnifico meipsam. Q: dominus respexit humilitatem ancille sue: quam ipse in me plantauit ⁊ creauit cum ceteris bonis gratiſicis ⁊ gratuitis: quib⁹ bonis me disposuit vt esset mater sua. Et sic omnia bona attribuo ipsi ⁊ non mihi. Et ideo dicit Augustinus in ꝓma parte de fide ad Petruz ⁊ contra quinq̄ hereses. ꝙ christus talem matrem elegit ⁊ fabricauit ⁊ fecit ⁊ taliter ipsam disposuit vt esset digna de qua carnem assumeret. Item in sermone qui legitur i vigilia epyphanie alloquitur virginem mariaz dicēs. O maria lacta panē de celo veniētē. Lacta eū qui talē fecit te: vt ipse fieret in te ⁊c. Et sic ꝓz qualiter sunt intelligēda verba virginis Marie.

Duo maria habuit et humilitate.

Ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes.

Nec. s. exr. di. hoc scripsimus.

ℂ Ista particula ⁊ sententia potest o:dinari cum particula ⁊ sententia superiori tanq̄ sequela eius ꝙ sit sensus: scilicet Quia domin⁹ respexit humilitatem ancille sue: me matrem suam faciendo et oīa bona supradicta ꝓferendo. Ecce ex hoc. s. ob ḥ beatā me dicēt oēs gnationes: m ꝙ matrē dei

predicādo. Et ex hoc oēs generatiōes me dicent beatā: q: dñs respexit humilitatē ancille sue: me matrē facīedo. Uel pōt etiā ista particula o:dinari cōuersu sequēte tāq̄ sequela ei⁹: vt sit sensus. Ecce ex hoc beatā me dicēt oēs generationes.

Quia fecit mihi magna qui potens est et sanctum nomen eius.

ℂ Q: dñs q̄ est potēs ⁊ nomē ei⁹ qui est sanctū: fecit mihi magna bona in ꝛa supradicta. Jō ex hoc beatā me dicēt oēs gnatiōes ⁊c. ⁊ sic ista particula sicut concordat cū vtraq̄ suia: ita est intelligēda.

Tria asserit maria.

ℂ In q̄bus verbis tria asserit virgo maria. Primo ꝙ oēs generatiōes dicūt ipsaz beatā. Scōo ꝙ do minus fecit sibi magna. Tertio ꝙ ideo dñs fecit sibi magna: ex ꝙ potēs est ⁊ sanctū nomē ei⁹. Et sic ꝓz qualr̄ q: dñs est potens: ⁊ nomē ei⁹ sanctū. Ideo fecit magna ⁊ magnificauit ipsam mariā. Et q: fecit ipsi magna. Ideo ex hoc dicēt oēs generatiōes eā beatā. Jō sequēdo poti⁹ o:dinē suie ꝙ ḥz tria sunt videnda. Primo qđ est istud nomen dei potēs ⁊ sanctū: ⁊ quo est potēs ⁊ sanctū. Scōo que ⁊ quot sunt ista magna q̄ dñs ⁊ nomē ei⁹ fecit marie matri sue. Tertio quō dicēt aut dicūt beatā mariā oēs generatiōes: cū nos videam⁹ i⁹ puros iudeos ipsam blasphemātes: ⁊ videam⁹ i⁹ mūdos sarracenos ⁊ oēs machometanos negantes ipsam esse matrē dei. Et ideo q: hic latēt multa ꝓfundissima mysteria: hinc est ꝙ opz in ḥis aliquātulū morari: ⁊ talia mysteria nō paucis ꝝbis explicare: vt simplices sacerdotes ⁊ religiosi ⁊ mulieres sanctimoniales q̄bus ista expositio dirigit possint plane ⁊ sane capere ⁊ intelligere. ℂ Quantū ad primū est dicendū sicut iam dictū ⁊ declaratum fuit in expositione psal. viij. ꝙ istud nomē dei potēs ⁊ sanctū est verbū dei i carnatū siue veritas incarnata. Dictū est enim ḥz Aristo. iij. de aīa. ⁊. vij. meta. ⁊. ſperihermenias qualiter itellectus nr̄ ap ꝓhēdēs rē ꝓ sua essentialia in ꝓria sui operatione format cōceptū diffinitiuū rei: q̄ ō: diffinitio ⁊ rō rei nota soli itelligēti: quē cōceptū greci appellāt logos qđ latine o: verbū: quicqđē concept⁹ ad hoc ꝙ ad extra ceteris notificet: opz ꝙ induat voces. Et sic ille cōceptus voce indutus ⁊ factus vocalis ō: nomē a notificādo: eo ꝙ ꝓ talē vocē ceteris notificat. Et sic nomē vocale nil aliud est nisi ꝛceptꝰ intellectus factus nomē. Et iō dicit pbs ꝙ nomē significat diffinitionē rei. ⁊. i. pihermenias dicit ꝙ voces sunt note earū q̄ sunt i aīa passionū. Item rursus dictū est ibi ꝓ Aug. xv. de trini. qualr̄ filius dei est ꝝbū ꝓis ipsi soli notū ab eterno: ⁊ i q̄ se ꝓnouit ab eterno. Et ꝓ ꝓis est cōceptꝰ diffinitiꝰ ꝓis: quo se diffinit sm totū pelag⁹ ⁊ plenitudinē sue diuinitatis ꝓ qđ verbū tāq̄ ꝓ arte et tpe dixit ⁊ fecit oīa ad extra. Et dictū est rursus ibi ꝙ sicut nos ad hoc ꝙ notificem⁹ nr̄m verbū ceteris: opz vt idnamus ipm ꝓ vocē: ⁊ fiat nomē ꝓ vocē ꝓ quā vocē ⁊ nomē notificamus verbū nr̄m: ⁊ secretā voluntatē nr̄az interiorē: ita de⁹ ꝓ⁹ idunit verbū suū carne: ⁊ sic ꝙ verbū icarnatū tāq̄ ꝓ nomē manifestauit mūdo seipsum ⁊ voluntatē suā. Et sic verbū icarnatū est illud nomē dei: q̄ qđ de⁹ ꝓ nobis locut⁹ est: ⁊ notificauit mūdo seipm ⁊ veritatē legis ⁊ ꝓphaꝝ ⁊ voluntatem suā. Et iō ō: Joh. i. ꝙ ꝓ illud verbū qđ erat in ꝓncipio. i. ab eterno apud deū: postea ex tēpore facta sunt oīa: ⁊ post ea illud ꝝbū caro factū est: ⁊ habitauit in nobis: de cuius plenitudine gr̄e ⁊ sapiēcie oēs accepim⁹. Et sic post ea istud verbū icarnatū ꝙ totū discursum euāgelicū dicit ꝙ nō venit ꝓpter aliud in mundū nisi ad manifestādū patrē ⁊ voluntatē ei⁹: dictis ⁊ factis. Et sic i die cene dixit. Clarifica me o ꝓ: q: iam manifestaui nomen tuū hoibus. Et sic ꝓz qualiter ꝝbū incarnatū est nomē dei ꝙ qđ ⁊ in quo deus mūdo locut⁹ est. Jō apls ad Heb. i. dicit. Multifarie multisq̄ modis de⁹ locutus est olim ꝓibus in ꝓphetis: nouissime diebus istis locut⁹ ē nobis in filio ꝙ quē fecit ⁊ scīa. Hoc est ergo illud nomē dei. s. ꝝbū incarnatū: qđ tantū desiderarūt scire ⁊ videre oēs ꝓphete ⁊ ꝓphete: de quo de⁹ dixit moysi. Nomē meū nodū reuelaui abrae: nec isaac nec iacob ⁊c. Item hoc est illud nomē dei: de quo ō: Esa. xxx. Ecce nomē dñi venit de lōginquo. nūc aūt manifestū est ꝙ ꝙ hoc de⁹ nō ꝓmittebat aliq̄ nomen vocale vel scriptū de celo in terrā venire de lōginquo: ḥz ꝓmittebat mittere verbū suū in carnē. Item hoc est illud nomē dñi qđ os dñi nouauit Esa. lxij. q: er o:e altissimi ꝓdijt. Item hoc est nomē dñi incōp:ehēsibile de quo dicit Dauid. xxx. ꝙ est nomē dei aut filij eius: si nosti. Item hoc est nomē dñi soli deo cōp:ehēsibile ⁊ notum ⁊ manifestū: de quo ō: Apoc. xix. ꝙ rex ḥz nomē scriptū i dyademate: qđ nemo nouit nisi ipse ⁊ vestit⁹ erat veste aspersa sanguine ⁊ vocabat⁹ nomē ei⁹ verbū dei. ℂ Ex q̄bus ꝓz ꝙ istud nomē dei veniēs de longinquo qđ os dñi nouauit: qđ nemo nouit nisi ipse vocatū verbū dei nō est aliq̄d nomē vocale trāsitorium: nec scriptū in charta corruptibili: ḥz est illa ꝓsona ꝛpī deus ⁊ homo ex verbū ⁊ veritas incarnata. Ex q̄bus etiā ꝓz ꝙ istud nomē dei: ḥz verbū incarnatū est sanctū per essentiā quo ad diuinitatē: quia per ipsum facta sunt oīa. Et est sapiens per essentiā: q: per ipsum oīa gubernantur et disponūtur. Et est iustū essentialiter: q: ꝙ ipsuz oīa iustificatur. Et est bonū q: est finis oīm: ⁊ per consequēs est misericors: q: revelat oēm misericordiā: et per ꝓis istud nomē est sanctū ꝙ essentiā: quo ad diuinitatē: nam dictū est psal. xcix. ⁊ in expositiōe ꝛ per Te deū laudam⁹. ꝙ sanctū dicit a sanciendo: quod idē est qđ bene ⁊ recte o:dinare res i suū bonum finē: ⁊ sic ille dicit ſctus qui sapiēter et recte ⁊ iuste disponit ⁊ o:dinat res ⁊ opationes suas in debitū ⁊ bonū finem: ⁊ sic oīs sanctus est sapiēs ⁊ iustus ⁊ bonus: ⁊ per ꝓis misericors: sed oīa ista soli deo essentialiter conueniunt: ergo solus deus est sanctus per essentiā. Et ideo oēs angeli ⁊ beati incessabili voce ꝓclamāt in celo: sanct⁹: ſctus: sanctus dñs ⁊c. vt dictū est ibi. Sed q: in verbo incarnato est tota plenitudo diuinitatis: ergo verbū incarnatū qđ est nomē dei est oīs ex sanctū: ⁊ per ꝓis summe sapiēs ⁊ iustū ⁊ bonū: qđ quidē nomē est nobis icōp:ehēsibile: qđ desiderarūt scire oēs patriarche ⁊ ꝓphete. i. desiderārūt ipsum in carne videre. ℂ Sed est iterum aduertendū ꝙ istud nomen dei. s. verbū incarnatū non solū est sanctū in quātū deus sm deitatē. Sz etiā est ſctū in ꝛptū hō sm humanitatē assumptā: ḥz est differēter etiam ā ꝛps

Sanctus quis dicitur.

Nota.

Nota.

Universidad de Deusto
Biblioteca

inquantū deus est sctūs per essentiā: sz sm humanitatē assumptā est sctūs per naturā. i. per sanctā cōceptionē & ḡnationē inēptum nō ex ope adam: sed opere spūsancti cōceptus est. ¶ Ad cuius intellectū est valde notandū sicut dictū fuit psal. xi. q tota sanctitas & iustitia hoīs consistit in debita ordinatiōe & cōformitate ipsius ad deū scz q tota ratio & volūtas sit subiecta & cōformis diuine voluntati: & sensualitas sit cōformis & subiecta rōni: & sic totus homo est deo pformis: & tūc dicit sctūs: & ita adā in statu innocētie tādiu fuit iustus & sanctus q diu eius volūtas & ratio fuit cōformis diuine volūtati: & eius sensualitas fuit cōformis & subiecta rōni: & sic dicebat esse in originali iustitia et sctitate. Sed qñ volūtas eius fuit difformis & deuiauit a diuina volūtate gustādo cibum prohibitū sualis diaboli: illico sensualitas eius fuit difformis et deuiauit a rōne: immo puersa & inclinata ad oē malū ilico surrexit aduersus spm sanctum & vulnerata morbo inordinate pcupiscētie carni inflicte: et sic adā et scō factus est corruptus & peruersus et inimicus in sua carne et natura: q debit? ordo fuit in eo peruersus & corrupt?: & talem naturā et carnem morbo cōcupiscētie vitatā transmisit in oēs posteros successiue per generationē libidinosam naturaliter genitos. Et sic nullus eius successorum naturaliter genitus pōt dici naturaliter sanctus immo peruersus & iniustus sm naturā et generationē. Sed q solus xps inter hoīes nō est cōceptus naturaliter ex ope adā: sz solo ope spūsancti: ideo adā nō potuit trāsmittere in cū talez naturā & carnez corruptā & vitatā & inordinatā. Et ideo xps est solus inter mortuos liber naturaliter a tali morbo & culpa naturali: sz est solus sanctus in sua pceptiōe & ḡnatione. Et ideo sicut oēs nos trarim? carnē vitatā & inordinatā ab adam corruptor: ita caro & corpus xpi trahit sanctitatē a spūsancto a quo formatū est: & sic ptz q xps tripliciter dicitur sctūs naturaliter quo ad humanitatem. Primo rōne corporis a spūsancto formati. Scdo rōne anime cū plenitudine ois pfectiōis & virtutis & gratie create & unctione spūsancti pconsortib? suis create. Tertio rōne vnionis psonalis ad verbū qō est sctū essentialiter: & ideo istud nomē dei. s. verbū incarnatū dicit sanctū nō solū ratiōe deitatis: sz etiā rōne hūanitatis assumpte cuius pars rōnalis semp fuit & est cōformis diuine volūtati: & caro semp fuit cōformis & subiecta rōni: prout dictū fuit psal. xxi. & sic semp xps fecit voluntatem patris de quo dixit david psal. xxxix. In capite libri scriptū est de me vt facerē voluntatem tuā &c. & sic sicut solus xps sm humanitatē est naturaliter liber a culpa & morbo ipsius adam: ita solus est naturaliter sctūs etiā sm humanitatez. Ideo de hūanitate xpi scrā dicit psal. xcviij. Adorate scabellū eius qm sanctū est. eo q illa hūanitas tripliciter sctā simul adorat cū verbo sibi psonaliter vnito: vt dictū est in tractatu cōtra iudeos questiōe. v. Et sic ptz qualiter nomē dei: qō est verbum incarnatū est sanctū nō solū quo ad diuinitatem sz etiā quo ad humanitatē: & sic quo adverbūz dicit nomē dei sanctū p totā scripturā: & opus. vñ psal. cx. sanctū & terribile nomē eius. & hoc nomē dei qō desiderabant videre patriarche & pphete: qō nō potuit videri nec reuelari nisi in nouo test. Sed q moysi desideranti videre istud nomē dei fuit reuelatū qualiter istud nomē dei. s. verbum incarnatū erat vēturū in mūdū cū opotētia & sūma sapientia & iustitia & misericordia. Jō scriptūz fuit quattuor lr̄is hebraicis. s. yoth. he. vau. he. Et sic ex istis quattuor lr̄is reperitur nomē dei scriptū in tota scriptura legis & pphetarū in hebreo: quēlibez quattuor littere sole sumpte nō formāt aliquā notaz dictionē: ad denotandū nomē dei qō significabāt esse incōprehensibile. Ex vbicunqz reperitur nomē de istis quattuor lr̄is scriptū: ipsi hebrei pnunciabant & pnūciant adonay dñs ops. Et iō dicunt q istud nomen tetragrāmaton. i. quattuor litterarū est ineffabile quo ad ea q cōprehēdit & significat: eo q significabat p ḡttuor: litteras illa quattuor incōprehensibilia q sunt in xpo. s. opotentiā & sapiētiā & miam & iustitiā. Ex ti iste quattuor lre recte cōbinent p pūcta quib? hebrei cōbināt litteras in scriptura tūc reddit istud nomē hebreū iohesua: qō grece & latine iesus: qō est saluator: & sic vbicūqz i hebreo scribit hoc nomen Johesuam: in latino imperatiue scribit salnator: aut salutare siue iesus. Et ideo sicut hebrei per illud nomē tetragāmaton. i. quattuor littera rū nomināt deū & nomē ei?: ita nos p hoc nomē iesus ex illis quattuor lr̄is cōbinatū nouam? verbum incarnatū: qō est nomē dei reale: quo de? se nominauit & notificauit mundo. Et sic sicut illud verbū incarnatū est nomē dei reale: quo ipe deus pater noiauit seipsum mūdo. Ita hoc nomē iesus vocale vel scriptū est nomē quo nos noiamus illud verbū incarnatū deū & hoīem: qō est nomē dei: q ipse se noiauit: qō quidē nomen nō fuit mūdo cognitū nisi vsqz ad aduētū xpi: qn āgelus dixit marie. Ecce cōcipies in vtero & paries filiū: & vocabis nomen ei? iesum &c. Itē hoc idē nomen cū suo significato revelauit angelus ipsi ioseph i somnis dicens. Vocabis nomē ei? iesum: ipe em̄ saluū faciet populū suū a pctis eoz. Et sic ptz q illud idē verbū incarnatū qō significabāt ille quattuor lre hebraice significat hoc nomē iesus vocale vel scriptū. Et sicetiā ptz q qñ nos pferentes hoc nomē iesus flectim? genua: nō adoram? adoratiōe latrie hoc nomē iesus vocale habēs duas syllabas breues. Ex adoram? verbū incarnatū deū & hoīem p hoc nomen iesus vocale significatū. Et ira etiā ptz q qñ ō: Gen. iiij. q enos incepit vocare nomē dñi. & gen. xij. qñ abraā edificauit altare & adorauit nomē dñi. ibi nō est dicendum q enos inuocauerit: nec abraam adorauerit illud nomen vocale quattuor litteris prolatum aut scriptum. Sed adorauerūt verbum incarnatum deum & hominē p illas quattuor litteras significatum. Et in hoc decipiuntur miseri & ceci iudei. ¶ Ex omnib? ergo supradictis patet qualiter nomen dei scilicet verbum incarnatum: cui est filius virginis marie de? & homo ē nomen ops & sanctū. Et p cōsequēs sapiēs & iustus & misericors essentialiter quo ad diuinitatē: & sctūs naturaliter quo ad humanitatez. Et iō q ops potuit facere magna virgim mēt sue & ipsam magnificare supra naturam. Et q sanctū: ideo de facto

Sancti tas hominis in quo consistit.

Xps solus inter mortuos liber.

Triplici ter xps dicitur sanctus.

Nota.

magnificauit & dignificauit eā oibus illis dignitatibus p angelum & Elisabeth ipsi nūciatis: q ad filium sanctū pertinet inquātū pōt matrē suā sanctificare & magnificare & oibus dignitatib? possibilibus eā dignificare: vt magis infra patebit. Et hoc itēdit dicere virgo maria: cū ait. Q: fecit mihi magna qui potens est & sanctum nomen eius. i. q: nomē eius est potēs & sanctum. Ideo fecit mihi magna. i. me magnis donis magnificauit. Et hoc de primo quesito. ¶ Ad scām aūt questiuz est dicēdum q. xij. dignitatibus & magnis priuilegiis dignificauit xps virginē matrē suā sup oēs puras creaturas. Quar prima fuit singularis predestinatio. Scda singularis sanctificatio: p quā ab oi pctō preseruauit. Tertia singularis desponsatio cū voto virginitatis. Quinta singularis cū virginitate cōceptio & parturitio. Sexta singlaris dei maternitas: q: mater dei naturalis effecta. Septia singularis spūsctī obūbratio: p quā facta est prophetā & euāgelista. Octaua: q: singularis fuit xpi ministra & secreta cubicularia. Nona: q: singularē aureolā martyrij est adepta. Decima: q: absqz incineratiōe in corp? gliosum fuit resuscitata. Undecima: q: sup oēs hierarchias & choros angelor? fuit exaltata. Duodecima: q: inter nos & filiū singularis mediatrix est effecta. ¶ Quārum ergo ad prīmā dignitatē est dicēdū q prima dignitas singularis virginis marie fuit: q: post xpm singulariter fuit predestinata sup oēs puras creaturas & libro vite ascripta. Cuius rō est. Nā cū predestinatio sit pparatio ad ḡram sm ppositū eterne volūtatis dei. Et ideo in ordine dignitatis ppius de? predestinauit xpm hoīem ad gram vnionis psonalis ad verbū: vt esset filius dei naturalis & primogenitus m hereditate celesti. Et vt esset caput sup oēz ecclām tā celestē q militātem & oēm principatuz & potestatē & virtutē & donationē & oē nomen qō noiatur: nō solū i hoc seculo: sz etiā i futuro: vt ait apls ad Ephe. i. Et ideo xps pō est primus predestinatus simpliciter ad nobiliorē & primū gradū dignitatis: vt ipe ait p os dauid psal. xxxix. In capite libri scriptū est de me &c. Et ex psequēti oēs electi sunt predestinati ab eterno in xpo in adoptionē filioz: vt in eodē capīo ait apls dicēs. Benedict? deus & pater dñi nostri iesu xpi: qui benedixit nos i oi benedictione spūali in xpo: sicut elegit nos ante mūdi cōstitutionē: vt essemus sancti & immaculati: qui nos predestinauit in adoptionē filioz p iesum xpm i ipm sm ppositū voluntatis sue i laudē gl'ie gre sue: in q gratificauit nos i dilecto filio suo &c. ¶ Et quibus pz q deus ab eterno prius predestinauit iesum xpm ad ḡram vnionis filialis naturalis vt esset filius primo genitus naturalis & caput vtriusqz ecclie. Et ecide predestinauit oēs alios electos i adoptionē filioz sm ordinē dignitatis: sm q̄ postea ex tpe p xpm filium suū eos vocauit & iustificauit & gratificauit p ḡram: & magnificauit in gl'ia. Et quibus sequit q virgo maria sicut ex tēpore fuit dignior post xpm & ad maiores & dignior: ea dignitates ex tēpore vocata. Ita ab eterno fuit immediate post xpm i prio gradu & ad altiores dignitates predestinata. Et ad tot ḡras & dignitates fuit predestinata ab eterno: ad quot ex tpe successiue fuit vocata. Sz q: ḡra nōis spūalis & sanctificatiōis & gratificationis p quā de? habitat in creatura precedit oēs alias dignitates ordinē ps supponit ḡra positiōis: q: gratia maternitatis ps supponit ḡratiam sanctitatis: q: maria prius cōcepit xpm mēte q carne: & prius fuit spōsa q mater xpi: & prius habitauit i ea p ḡraz q p carnē. Et ideo sicut xps ab eterno fuit predestinat? ad ḡram vnionis psonalis in sua creatiōe vt esset caput ecclie & primogenit? naturalis. Ita virgo maria ab eterno fuit predestinata ad ḡram vnionis spūalis: vt esset filia dei adoptiua & scā & immaculata in sua creatione: vt esset apta ad ḡram maternalis vnionis suo tpe. Et sic ē dicēdū q sicut xps hō fuit ab eterno predestinatus: vt i prio instāti sue creatiōis eēt filius dei naturalis p ḡraz naturalis vnionis qui est primus gradus dignitatis post deū in tota latitudine entiū. Ita virgo maria fuit ab eterno predestinata ad ḡraz sanctificatiōis: vt in primo instanti sue aie creatiōis & infusiōis esset simul cū corpore scrificata p ḡram adoptiōis filialis vt i eodem prio instāti sue creatiōis eēt scā & immaculata & filia dei adoptiua & spōsa xpi: vt eēt apta vt postea fieret mater xpi. Et ita fuit & est primus grad? dignitatis post xpm. Et hāc dignitatē publice cōfitetur & cātat vniuersalis ecclia de virgine maria in epla sue lectione attribuendo ipsi illud Ecclesiastici. xxiiij. in psona sui dicētis. Ab initio & ante secula creata sum: & vsqz ad futurū seculū nō desinā &c. Per hoc volēs ostendere ecclia q ab initio. i. ab eterno virgo maria fuit creata in ḡra sm eternū ppositū. i. fuit predestinata vt simul esset creata & scrificata & gratificata p ḡram pseruātē ab oi malo & cōfirmātē ipam i oi bono. Ad hoc idē ppositū vniuersalis ecclesia Romana cantat ipi illud. psalmi. xxij. i festo sue natiuitatis. s. Dñs possedit me i initio viarū suarū: ante q̄ ḡcq̄ faceret a principio. Ab eterno ordinata sum & ex antiqs ante q̄ terra fieret. Nōdū erāt abyssi: & ego iā pcepta erā. Et ante oēs colles ego pariebar &c. q. d. q dñs de? ab eterno i suo ppōsito possedit me p ḡraz. i. ppōsuit me possidere p ḡram & ab eterno ppōsuit: ne per aliqđ istās & ips diabolus possideret me p aliquā culpā: sz a prio instāti mee creatiōis aie essem sp deo grata & accepta: q: nōdū erāt abyssi marini: nec erat facta aliq creatura: & ego iā cōcepta erā in ḡra in divino ppōsito. Et etiā abyssi. i. aliquod pctm nōdū erat i me & ego iā cōcepta erā p ḡram. i. ante q̄ macularer aliqua culpa fui p ḡram & cum ḡra cōcepta i mea cōceptiōe aie: q: aia mea simul fuit creata in ḡra & i carne pcepta & infusa: vt patebit. Et sic isto mō ab initio fuit creata: & ab eterno cōcepta: & p ḡratiā possessa in divino ppōsito. Sz cōtra supradicta inferat aliquis: nā verba supradicta tā in ecclīastico q̄ in pueribus Salomonis sunt dicta de sapiētia eternaliter genita & pcepta. Et iō nō possunt verificari de virgine maria. Sz p hmōi respōsiōe & declaratiōe est valde aduertendum q supradicta verba essentialiter sunt dicta & verificātur de divina sapiētia increata sed genita. Sz sm predestinationē. Prio verificātur de humanitate xpi assumpta: & scōo de sola virgine maria.

Potuit ista materie notā da.

Maria predestinata.

Nota.

Obiectio.

Nota hūcexpositionem.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Et ideo qñ verbū diuinū q̄ est sapiētia genita de tota memoria fecūda p̄s dicit. Ab initio ⁊ añ secula creata sum ⁊c. Ponit ly creata vocabulo generali p̄ producta ⁊ genita. i. ab eterno ⁊ ante secla sum producta ⁊ genita: ⁊ ex ore altissimi p̄dij. Et ita pariter dicit eadē diuina sapiētia gemta: diis posedit me ab initio viaꝝ suaꝝ: q: ab eterno filij est in sinu p̄fis tanq̄ verbū in dicēte: ⁊ sapiētia i memoria de qua gignit inseparabiliꝫ. Et eadē sapia dicit q̄ nōdū erāt abysli ⁊ ego iā concepta erā: q: verbū est cōcept⁹ eternus p̄fis quo se totū intelligit ⁊ diffinit. Et tō subdit q̄ cū eo erā cūcta compono: q: de⁹ p verbū suū ⁊ sapiētiā dixit oia: ⁊ ea sapiēter disposuit. Sz ista eadē verba sūt p̄destinationē: primo verificanť de ḣumanitate xp̄i assumpta ⁊ psonali vnita diuine sapiētie genite. Vñ iste hō fiue humanitas assumpta dicit. Ab initio ⁊ añ secula creata sum i diuino ꝓposito in gr̄a psonalis vnionis ad verbū. Et p ꝑis primogenitus filij? naturalis dei ⁊ caput vtriusq; ecclie: eo mō quo dictū est. Et sic dis pater posedit me ab initio viarū suaꝝ tāq̄ filiū naturalē ⁊ primogenitū. Et nōdū erāt abysli ⁊ ego iā cōcept⁹ erā tāq̄ filij? primogenitus i diuino ꝓposito. Et sic etiā supradicta verba attribuūtur ⁊ verificanť de sola virgine maria. In scō gradu p̄destinatiōis ad gr̄am adoptionis ⁊ spūalis sposatiōis quā adepta est i sua creatiōe ⁊ cōceptione: eo mō quo dictū est ⁊ dicet. Sz adhuc aliqs posset istare: q: verba supradicta p̄ter p̄sit verificari de quolz iusto fz p̄destinationē: q: oēs electi sunt ab eterno predestinati fm eternū ꝓpositum. Ad hoc aūt rñdet q̄ lz oēs electi ab eterno sint p̄destinati ad gr̄am gratificā: tñ nō oēs fuerūt p̄destinati: vt ꝑpetretur ⁊ crearent in gr̄a eo mō quo dictū est: sicut videnť sonare verba supradicta. Et ideo q: talia verba soli virgini marie cōueniūt post humanitatē xp̄i. Vnde est q̄ dīs merito hāc scripturā cātat ecclia de sola ẏgine maria ⁊ nō de aliquo scō nec scīā: p hoc intendēs talē excellentiā illi soli attribuere ⁊ talē scripturā de sola virgine maria verificari. Et sic ps qualr virgo maria ab eterno fuit p̄destinata ad gr̄am gratificā ⁊ sctificātē in p̄incipio sue creatiōis ⁊ cōceptiōis ⁊ exinde ad oēs alias dignitates. f. vt eēt mater dei ⁊c. Et hoc de prima dignitate virginis marie. ¶ Secūda aūt dignitas fuit gr̄a p̄uie sctificationis ⁊ gratificatiōis i sua creatiōe ⁊ cōceptiōe. Nā sicut ab eterno fuit p̄destinata i p̄rio gradu dignitatis. Ita ex tpe fuit i primo gradu dignitatis vocata ⁊ sctificata. ¶ Ad cuius intellectū est notandū q̄ oēs doctores catholici tā antiq̄ q̄ moderni cōueniūt in hoc q̄ virgo maria fuit sctificata i vtero matris: sed iter doctores modernos ⁊ scholasticos est differētia de tpe hui⁹ sctificatiōis. Nā quidā dicūt q̄ virgo maria fuit sctificata p̄ mōulaz tp̄is post aiationē. Et sic isti cōcedūt q̄ p totā illā mōulā fuit sub culpa originali. Et p ꝑis hūt ꝓcedere q̄ fuit i ira ⁊ odio dei p illā mōulā ⁊ sq̄s ad gr̄az sctificatiōis. Alij aūt reputātes id magnū inconueniēs dicūt q̄ fuit sctificata ⁊ gratificata i p̄rio instāti sue creatiōis ⁊ sui esse. f. q̄ illa aīa simul fuit creata ⁊ sctificata p gr̄am ⁊ illo corpore infusam: ⁊ simul fuit sctificata a aīa cū corpe. Nā sicut illa sanctificatio gratificauit eā quo ad aīam: ita extirpit aut ligauit in corpore oēm fomitē ⁊ cōcupiscētiā: ⁊ sic simul fuit sanctificata tota p̄sona p gr̄am cō firmata p̄seruante eā ab oī malo ⁊ culpa ⁊ cōfirmāte eā in oī bono. Et sic culpa originalis natura nō potuit trāfire ad p̄sonā virginis. Et sic p talē primā sanctificationē fuit p̄seruata a culpa originali i p̄sona. Et q: fomes in ea fuit totalr extinctus ⁊ ligatus: ⁊ ipa in gr̄a cōfirmata. Jdeo nūq̄ potuit peccare mortalr nec venialiter. Et sic fuit ab oī culpa ⁊ pcō p̄seruata in p̄sona: q: p̄dim fuit indiuiduū ⁊ p̄sona ḣūana p aiationem semp fuit deo grata ⁊ accepta p sanctificationē factā in aiatione in qua aīa fuit simul creata ⁊ infusa ⁊ i carne cōcepta. Et talis cōceptio aie in carne ō cōceptio gratie. Et sic cōcedit q̄ virgo maria quo ad aīam fuit cōcepta i gratia p̄ter oēs culpā originalē: quā ceteri p̄sonaliter i sua aiatiōe ex carne libidinosa traxerūt. Et hoc sufficit ad p̄seruādā virginē mariā ab oī originali culpa ⁊ venialiꝫ actuali. ¶ Alij aūt dicūt q̄ p̄ter sanctificationem supradictam factā in aiatiōe: iam ante aiationem fuerat sctificata illa caro: ⁊ fuit mūdata ⁊ purificata a feditate libidinis parētum: per quam inest seminalis fomes concupiscentie in carne: ⁊ sic ante aiationem iam fuerat extinctus fomes qui seminalr erat in carne. Et sic postq̄ caro fuit talr mūdata nō potuit anima a carne maculari culpa originali ex eius cōsortio i aiatione. Nam sīn Aug. ⁊ Ambro. ⁊ oēs antiqnos aīa in puris naturalib⁹ creata ex consortio carnis libidinose trahit personaliter culpam in aiatione carnis: q: p carnē infectam infligitur originalis culpa in anima. Dz oi cunt quidam q̄ illa caro ante aiationem non potuit sanctificari cum esset res inanimata. Et p cō sequens non capax gratie sanctificantis. Sed ad hoc respondeť q̄ nō est necesse q̄ talis sanctificatio fieret per gratiam gratificantem: sed per quādam virtutem spiritussancti purgantē illū morbū carnis: sicut oleum exorcizatur ⁊ cōsecratur ⁊ sanctificatur in chrisma: nō per gratiam gratificātz sed per virtutem spiritussancti expellentem oēm immundiciā ⁊ potestatem inimici ab illo oleo. Et ab aqua qñ benedicitur. Et isto modo recōciliant ecclesie pollute ⁊ cimiteria: que sunt res inaiate: ⁊ etiā p quādā sctificationē cōsecrant altaria ⁊ ecclesie: ⁊ dedicātur ad diuinum cultum. Ita pariter illa caro virginis ante aiationē potuit sanctificari ⁊ p talem sanctificationē dedicari ad receptionem illius sacratissime anime: quequidez anima simul fuit creata ⁊ sanctificata ⁊ omni gratia ornata: ⁊ in illo corpore sanctificato infusa. Et sic ps qualr p illā duplicē sctificationē ẏgo maria fuit p̄seruata ab oī culpa in p̄sona. Et sic sequit q̄ lz virgo maria fuit obligata in adam ad culpā originalē tanq̄ in natura eo q̄ descendit ex illa propagine p naturalē generationē: tñ illa obligatio nature non trāsiuit ad personam nec ad aīam ꝓpter primā sanctificationē factā in aiatione per quaz semper fuit in gratia dei: ꝓut dictum est. Et ista est secunda dignitas virginis marieque cōuenit ⁊ est decens ipsi tanq̄ matri dei: nec virgo maria debuit esse expers talis dignitatis: ꝓut patebit.

Obiectio.

Marie sanctificatio.

Deꝰ potuit mariā ab origina li p̄seruare.

¶ Vlo habitis sit hec p̄ma ꝯclusio. f. q̄ deꝰ potuit mariā a culpa originali ꝑpetrata in adā matrē suā p̄seruare ⁊ īmunē reddere. Doc aūt triplr ꝓbat. Primo inquantū deꝰ est creditor ⁊ adā cū tota sua posteritate debitor. Nā creditor absq; p̄iudicio sui iuris ⁊ dīs nō pōt diminuere debitū cuicunq; debitoris ⁊ in quolz tpe: ergo sicut Jeremie ⁊ Joha. baptiste dimisit deꝰ debitū originalis iusticie: ⁊ eos absoluit ab originali culpa in vtero matris post aiationē. Ita hoc idē potuit facere virgini marie in p̄mo instāti creatiōis ⁊ aiationis. Jtē hoc potuit facere in q̄tū est o p̄ꝑ: q: ex hoc sicut potuit creare gratiā ⁊ sanctificare Jeremiē ⁊ Johā. baptistā ante natiuitatē ⁊ oēs alios iustos post natiuitatē. Ita potuit creare gratiā simul cū aīa virginis: ⁊ p talez gr̄am simul totā virginē sctificare ⁊ gratificare. Et p ꝑis ab oī culpa in p̄sona p̄seruare. Et sic pec catū nature nūq̄ posset trāfire ad p̄sonā. Jtē tertio hoc idē deꝰ potuit facere inquātū dīs absolutus. nā dīs absq; p̄iudicio sui iuris ⁊ dīs pōt liberare donare quēlibet seruū ⁊ captiuū suū i quolibet tpe: ⁊ tate ille ſeruit: sz nos videmus manifeste q̄ aliqs dīs rpalis liberat seruū aut filiū serui nō solū i erate adulta: sz adhuc i pueritia: ⁊ q̄sq; in vētre matris ⁊ q̄sq; i die cōceptionis ei⁹: immo q̄sq; ante ꝓceptionē: put ꝑz manifeste. q̄ a fortiori hoc potuit deꝰ facere de m̄e sua: q: potuit eā in sua aiatiōe liberare ⁊ p̄seruare ab oī culpa ⁊ spūali mutate ad ouā i natura ⁊ adā fuerat obligata. Sz q: h nulli? sane mētis pōt negare. Jō hoc sufficiat ad hmōi ꝓbationē q̄: deꝰ inquantū creditor ⁊ dīs absolutus ⁊ oēs hoc potuit facere matri sue.

Decens fuit mariam ab originali p̄seruari.

¶ Secūda ꝯclusio. q̄ decēs fuit virginē mariā a tali originali culpa p̄seruari i p̄incipio sui esse per gratiā. Ista ꝯclusio ꝓbat tripliciter. Primo ex pte ipsi⁹ virginis. Secūdo ex parte filij q̄ eā fabricauit. Tertio ex parte nostri. Primo ꝓbat sic. Nā illud est decēs attribuere virgini marie inst dei oē quod credit ei? decorē ⁊ nec? ⁊ illud negandū ⁊ remouendum oē quod credit in ei? dedec? : sz virginē mariā i p̄incipio sui esse fuisse sanctificatā ⁊ ornatā oīb? gratijs fidi possibilib? ⁊ gratificatā: ⁊ deo semp gratā ⁊ acceptā ⁊ factā habitaculū dei credit i decorē ⁊ honorē ei?. Et totū oppositū sez non fuisse ab originali culpa taliter p̄seruatā: credit ipsi in magnū dedec? ⁊ vituperiū ꝑ ei? dignitatē: ergo hoc est ab ea remouendū ⁊ negandū: ⁊ illud primū attribuendum ad ei? decorē ⁊ honorē. Maior: ꝑz de se. Minor: aūt ꝓbat: nā nō potest esse maior decor ⁊ decus ⁊ honor alicui rōnali creature q̄ esse deo semp grata ⁊ acceptā ⁊ factā habitaculū spūscti: nec potest esse maⁱ dedecus ⁊ vituperium ⁊ infelicitas ꝓ illo tpe q̄ esse aliqñ in ira ⁊ odio dei ⁊ seruitute diaboli. Sed tota scriptura testat: sz si virgo maria i p̄mo instāti fuit sanctificata: sequitur primū. f. q̄ fuit deo grata semp accepta ⁊ filia dei adoptiua ⁊ facta tabernaculū spūscti. Et si nō fuisset p̄seruata a tali culpa p quā sctificationē sequeret scōm. f. q̄ fuisset i odio ⁊ ira dei: ⁊ ancilla in seruitute diaboli ꝓ illa mōula: ergo decēs fuit ad ei? decorē ⁊ dignitatē virginē mariā fuisse sctificatā i sua creatione ⁊ aiatione ꝓut dictū est. Secundo hoc idem ꝓbat ex parte filij sui q̄ eā fabricauit: vt esset mater sua. Et hoc multipliciter. Nā primo decēs est vt filius decoret matrē suam in q̄tū pōt ⁊ cōferre ipsi oia que faciūt ad decorē ⁊ honorem eius: sed oia ista cedunt in honorē virginis matris eius: ergo decēs fuit vt xp̄s hec faceret ergo matrē suā posteq̄ ipse ad sum libitū potuit ipsam fabricare: et tali honore ⁊ ornatu decorare: q: quicūq; filius hoc faceret si posset. f. fabricare sibi domū aut matrem aut spōsam sine aliquo defectu cū oī ornatu ⁊ decore. Jtē hoc pertinet ad xp̄m in q̄tum est sanctus sanctoꝝ: ergo ad eum pertinebat sanctificare matrē suam p̄ce ceteris post q̄ veniebat ad sanctificandū oēs: ergo singulari ⁊ excellentiori modo debuit sctificare matrē suam: de qua debebat carnem assumere ⁊ in ea maternaliter ḣabitare. Jtē hoc idez sic ꝓbatur. Nā si deus in fabricādo totā machinā mūdi nō deficit in necessario in his que faciūt ad decorē vniuersi: ergo minus defecit in fabricatiōe sue matris: de qua debebat carnem assumere ad recreādū genus humanū: ⁊ ad fabricandā ecclesiā: ⁊ in qua carne de matre assumpta nos debebat redimere. Et sic etiā in fabricatione illius sacri tabernaculi virginalis in nullo debuit xp̄s deficere: posteq̄ in eo singulariter nō solū per gr̄am: sz etiā per carnē debebat ḣabitare. Tertio autē hoc idē fuit decēs ex parte nr̄i: ad remouēdū omne scandalū tam a fidelib⁹ q̄ ab infidelib⁹. Nā magnū scādalū infert ⁊ generat in aīo ⁊ aurib⁹ audientiū dicere matrē dei aliqū fuisse in odio ⁊ ira dei: ⁊ in seruitute ⁊ captiuitate diaboli. Vñ anno dñi. M. cccc. xij. p̄sidēte Joha. xxij. in sede apo. venit ḋñs soldani filius armenie greca ⁊ latina lingua eruditus ad nr̄as p̄es latinas cū saluo cōductu ad videndū mores ⁊ ritus x̄pianoꝝ: ⁊ fuit receptus auinione in curia pape cuz magno honore q̄ quotidie intererat in solēnitatibus diuinoꝝ officioꝝ: in q̄bus maxime delectabat. Et accidit in die cōceptiōis virginis marie q̄ quidā alcēdit ad p̄dicandū in qua p̄dicatione voluit p̄bare per quasdā auctoritates sacre scripture virginē mariā cōtrariſſe culpam originalē. Quib? verbis auditis intantū fuit scādalizat? ille filius regis armenie q̄ surrexit a loco ⁊ cum magno furore dixit pape ⁊ cardinalib?: q̄ mirabat de ipsis q̄ erant capita x̄piane religiōis: vt talia tolerarēt audire de ẏgine maria. Vñ etiā dixit q̄ si quis diſſet in cōspectu calife aut soldani egypti aut in cōspectu aliorum sarracenoꝝ nullo pacto posset euadere quin ab oībus lapidaret: quātocunq; ille esset magn?: immo si quis talia diſſet de matre machometi: nullo pacto euaderet mortē. Et sic ille taliter scādalizatus reuersus est in regionē suā: q̄ ante deliberauerat baptismū suscipere. Jtē si ista cōtraria opinio nō fuerit ꝓhibita: scādalizabit multos tpe antix̄pi. Et sic nocebit multū x̄piane religioni cōtra dignitatē nostre redēptiōis. Et sic ꝑz qualiter multis modis fuit decēs vt xp̄s fabricato: matris sue decoraret eā tali dignitate vt eēt apta ⁊ digna de qua carnē assumeret ne despiceret ab iſi delib? ⁊ hereticis. Et hoc ꝓbat Augu. in libro ꝓ ra ḣnos hereses dicēs in p̄sona xp̄i. Nec quam despicis manichee mē mea ē: manu fabricata ē mea. Ego matrē ex qua nascerer feci. Ego viā itineri meo

notabene

No. ere plum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

paraul3. in quibus ꝓbis ostēdit Augu. ꝙ post ꝙ christus tanꝙ deus ⁊ sapiēs artifex ad libitū fabricauit matrez suam: taliter eam fabricauit sine aliquo defectu ne ab aliquo despiceret: ⁊ cum tanto decore ⁊ pfectione: vt esset apta ⁊ digna: vt ex ea carnē assumeret ⁊ ab oibus veneraret. hoc idē asserit de fide ad petrū parte prima dicens ꝙ tali et singulari gratia fuit illa virgo ꝑuenta vt esset digna de qua filius dei carnē assumeret. Hoc idē asserit Anselm⁹ lib. de cōceptu virginali dicēs: ꝙ decebat vt illa ꝓgo tali puritate niteret: qua sub celo nequeat maior intelligi. Et sic patet qualiter fuit decēs virginē mariā in primo instāti sue creationis fuisse sanctificatā ⁊ ab omni culpa ꝑseruatam: qz aliter sequerēt̄ oia supradicta inconuenientia: nec possent dicta Aug. ⁊ Anselmi de ipsa verificari. ¶ Tertia cōclusio. ꝙ rps tenebat de debito: ⁊ debuit ꝑseruare virginē matrē suaz a tali culpa per talē sctificationē: ⁊ decorare eam tali dignitate. Ista cōclusio ꝓbatur primo inq̄tum filius ⁊ sctūs sanctoz. Nam ad filiū sanctū pertinet de debito: immo obligat inq̄tum pōt ⁊ decēs est decorare ⁊ honorare matrez suam: sed rps est verus filius naturalis ⁊ carnalis virginis marie: vt dictū est ⁊ dicet: ergo tenebat ⁊ obligabat ho norare eam tali honore ⁊ dignitate post ꝙ potuit et fuit decēs vt dictū est: qz aliter non decenter honorasset matrez sm decentiā suam. Itē hoc idem pertinebat ad rpm inq̄tum sanct⁹ sanctoz: quia ad sanctū pertinet oia disponere ⁊ in finē optimū sm decentiā ordinare: ergo post ꝙ rps tanꝙ sanctus sanctoz venit ad sua mēbra sanctificāda et in debitū finem ordināda: ergo debuit virginē matrem suam pre ceteris sctificare ⁊ in debitū ⁊ nobiliorem finē sibi possibilē ordinare: eo ꝙ ex ipsa debebat illam carnē assumere: cum qua instrumē taliter debebat oia sanctificare. Itē hoc idem debuit facere rps tanꝙ legislator. Nam ipse ꝙ dederat legem de honore parentū: debuit illam legem obseruare: sicut in ceteris obseruauit: qz in oibus primo cepit facere ⁊ postea docere: vt ptz Act. 1. et Luce 2o. ergo sicut honorauit matrē in seruāda obedientia: ita magis debuit eam venerari ab omni labe ꝑseruādo ⁊ omni gra decorādo in principio sui esse: vnde oēs ille decē rationes quas facit Aug. in libello de assumptiōe virginis marie ad probandū ꝙ nō fuit incinerata in sepulchro: magis probāt hoc propositū ꝙ illud. ¶ Et supra dictis cōclusionib⁹ infertur vnum corelariū siue corelaria cōclusio. 1. ꝙ de facto rps preseruauit virginē matrē suam ab oi culpa tam originali ꝙ actuali ⁊ venali per talem sctificationē. Hoc probatur. nam rps hoc potuit ⁊ cū decētia debuit facere: ergo fecit: qz potuit ⁊ debuit facere cum decētia virginis ⁊ sui ⁊ nostrū: vt probatū est per supradictas cōclusiones. Sed istam 2am fiam posset quis negare. Nam multa potuit deus facere q̄ nō fecit pura facere multos mūdos: ⁊ facere hoiem impeccabilē: ⁊ aliter hoiez liberasse: sed tū ista nō fecit. Ad hoc respōdetur ꝙ licet deus oia illa potuisset facere: tamē quia non tenebat nec obligabat facere: ideo non fecit: sed qz decebat eum ⁊ tenebat tanꝙ filius ⁊ sanct⁹ ⁊ legislator dignificare ⁊ honorare mrem suā eo modo quo dictū est. Ideo fecit: vnde causa quare in rpo valet illa cōsequētia: ⁊ nō in nobis est ita. Nam si homo diues pōt decēter ⁊ obligat facere elemosynam ⁊ nō facit: hoc accidit ex aliqua passione impedīte puta auaritia: sed in deo nulla pōt esse passio impediēs ad bonū: ergo si potuit hoc decenter ⁊ debuit facere de necessitate cogimur dicere ꝙ fecit ablq̄ preiudicio sue libertatis: imo cū decētia sue maiestatis ⁊ officij sue legationis. Et sic pz qualiter illa sanctificatio facta in principio creationis ⁊ aiationis virginis marie ꝑseruant eam ab omni malore cōfirmauit eam in oi bono: imo dicit quidā ꝙ illa scificatio accelerauit in ea vsum liberi arbitrij ad merēdū. sed in hoc non est sistendum. ¶ Quarta cōclusio. ꝙ virginem mariam esse immunē ⁊ ꝑseruatā a tali labe pōt exp̄sse ⁊ ꝓbabiliter deduci ex sacra scriptura vtriusq̄ resta. Doc primo ꝓbatur: naz totum fundamentū primū vñ habet ꝙ oēs filij adā fuerunt obligati ad originalem culpā: deducit ex peccato primoz parētum: ex sentētia eis inflicta ꝓpter illud peccatum: quia audientes vocem serpētis preuaricati sunt ꝓceptū domini. Vnde ex sententia ibi data ⁊ ex dictis sacre scripture recolligitur ꝙ serpens antiq⁹ quadruplici morsu momordit primos parentes cum tota sua posteritate: scz morsu culpe in anima. Et morsu mordide cōcupiscentie in carne. Et morsu erūnarum ⁊ miserie in conceptu ⁊ partu mulierū. Et morsu doloris ⁊ inclinationis ⁊ putrefactionis corporis i morte. Et iste morsus vltimus cum duobus primis fuit communis filijs adā p naturalē generationē ꝓpagatis. Sed ante ꝙ de⁹ ꝓmulgaret istam sniam excepauit ⁊ exemit virginem mariā ab hac snia: vt patet in eadē scriptura: ergo virgo maria nō subiacuit nec fuit obnoxia illi snie. Hoc patet in textu Gene. iij. Nam ante ꝙ ferret sententiā cōtra hominē post maledictionē serpentis dixit ipsi, inimicitias ponā inter te ⁊ mulierē: ⁊ semē tuū ⁊ semē illi⁹: ipsa cōteret caput tuū. Et tu insidiaberis calcaneo ei⁹. Postea vero dixit mulieri. Multiplicabo erūnas tuas ⁊ cōceptus tuos: in dolore paries filios. Et sub potestate viri eris: ⁊ ipe dñabit tui. Et quo patet ꝙ prio tulit sententiā cōtra mulierē eo ꝙ primo fuit seducta ⁊ peccauit: ⁊ postea seduxit virum. Ideo duplici pena speciali fuit plecta ⁊ punita: scilicet pena erūnarū in conceptu ⁊ partu: ⁊ pena subiectionis sub potestate viri. Exinde promulgauit sententiam generalem contra vtrū ꝙ cum tota eorum posteritate dicens. Maledicta terra in opere tuo: in laboribus comedes ex ea oibus diebus vite tue: spinas ⁊ tribulos germinabit tibi. per quas spinas ⁊ tribulos nō solū intelligūtur spine ⁊ tribuli qui generātur in terra ad laborem ⁊ tedium nostrū: ⁊ ad impediēdā eius oberta tem. Sed etiā intelliguntur spine ⁊ tribuli fomitis ⁊ spinose concupiscentie inflicte in nostra carne ex morsu serpentis. Et postea deus subdit sententiam mortis cū incineratione dicēs. Donec reuertaris in terram de qua assumptus es: qz pulvis es ⁊ in pulverem reuerteris. Et sic pz quadruplex morsus serpentis: ⁊ snia generalis ꝓmulgata cōtra primos parētes cum tota eoz posteritate.

Xps tenebat ⁊ debuit mariā ꝑseruare.

Xps virginē ab originali ꝑseruauit.

te. Sed ante ꝙ ꝓmulgaret ista sentētia facta fuit exceptio de virgine maria: per hoc q̄ dixerat de⁹ serpēti. Ipsa mulier cōteret caput tuū: q̄ nō fuit impletū in eua: nec in alia muliere nisi in sola virgine maria: ꝓut oēs doctores dicunt: ergo si sola virgo maria cōtriuit caput serpētis: ꝓut ante sententiā latam fuit ꝓeditū: ergo serpēs non potuit mordere virginē mariā: illo quadruplici morsu: qz aliter nō cōtriuisset caput serpētis. Nā manifestū est ꝙ nō momordit eā morsu corruptiōis erūnarū et doloris in cōceptu ⁊ partu filij dei: nec morsu incineratiōis: vt iam cōiter tenet tota ecclesia: ergo minus momordit eam morsu originalis culpe aut alterius peti: ꝙ marie ipsam vulnerasset ⁊ despiciendā reddidisset. Et sic nō cōtriuisset caput serpentis: q̄ est cōtra sacrā scripturā. Et ꝓta specialē privilegiū ibi iam virgini marie collatū ⁊ cōtra exceptionē facta ante legē latā. Sz diceret aliqs ꝙ an illā legē latā ⁊ exceptionē facta: iā adā erat sanciat⁹ in corpore ⁊ aia et iam incurrerat sniam mortis prio se ⁊ oibus posteris. Ad hoc rīdetur ꝙ peccatū primoz parētū fuit ꝑsonale. Et ideo obligauit eos solos ad penā sensus eternā. Sz nondū erat lata snia ꝙ illud petm cū tali onere ⁊ quo ad penā dāni transiret ad posteros originaliter nisi vsq̄quo lata est sup̄adicta snia: cuz exp̄resse dīs dixit serpēti inimicitias ponā inter te ⁊ mulierē ⁊ inter semē tuū ⁊ semē illius: ipsa ꝑteret caput tuū: et tu insidiaberis calcaneū illi⁹ ⁊c. ¶ Ex ꝯbus verbis ꝓz ꝙ illam snīam de nouo tulit ⁊ ꝓmulgauit deus cōtra semē ⁊ posteritatē primoz parētū: vt diabolus ⁊ semē eius q̄ sunt sequaces ei⁹ semp in fiditate caluceū. i. vt morderet carnē ⁊ sensualitatez vniuscuiusq̄ in sua origine: a quaquidē carne trāsiret culpa originalis in adā per solū cōsortium: ⁊ trāsiret petm mortale ⁊ actuale per cōsensum volūtatis annuētis ꝓcupiscētie carnis. A quo morsu ⁊ insidijs serpētis excipit virgo maria cui tereno caput serpētis p gratiā ꝓuenientē: ne ipsam aliquo morsu posset mordere vt ꝓz in lra sm cōez expositionē oīm doctorū. ¶ Dece eadē ꝯclusio probatur autoritate no. te. Lu. 1. per verba angeli dicentis marie. Ave gra plena dīs tecū: bñdicta tu in mulieribus ⁊c. quequidē verba exponēs Aug. in primo sermone de natiuitate virginis ait. quō gra plena nisi q: totaliter euacuata est a culpa: et quō bñdicta tu in mulieribus: nisi ꝙ maledictio eue in bñdictionē mutat marie ⁊c. Itē hoc magis exprimēs Aug. declarādo eadē ꝛba angeli ait in eodē sermone natiuitatis eiusdē virginis marie. Si maria gratia plena: q̄d iusticie: quid sctitatis hec virgo indigere potuit: q̄ efficaci⁹ ad oia gratie plenitudinē accepit. Aut quis vnq̄ in eis aia vel corpe locus potuit inuenirī peccati: q̄ ad inst ar celi cōtinentis oia tēplū dīi est effecta ⁊c. Itē ꝓpter eadē verba Hieron⁹ in sermone de assumptiōe virginis marie dicit: ꝙ ideo dicit gra plena: q: in ceteris per partes: sz in maria tota se diffudit gre plenitudo ⁊c. ¶ Et ꝯbus ptz sm Augu. ꝙ ideo dicit gratia plena: q: nulla ipsi defuit gratia ⁊ nūq̄ in eius aia ⁊ corpe locus potuit esse peccati: ergo per gratiā sctificatē in sua creatiōe fuit ꝑseruata ab omni petō. Et per ꝓis petm naturale nō transiuit in eius aiam quo ad culpā: nec in eius corpus quo ad mortū cōcupiscētie actualiter post aiationē. sicut trāsiuit in ceteros. Item sm Diero. nulla fuit gratia data alicui creature quin fuerit data virgini marie: sz primi parētes ⁊ angeli fuerūt creati a gratia: ergo hoc nō defuit virgini marie: ⁊ sic ptz ꝙ snia data in adam ⁊ Eua de quadruplici morsu serpētis nō trāsiuit in ꝑsonā virginis eo ꝙ et singulari gra ⁊ ꝓuilegio fuit excepta ante legē latā ꝓout dictū est. Ideo est dictū ipsi ab angelo. Ave gratia plena ⁊c. Nā Bernar. ⁊ oēs doctores asserunt ꝙ solā virgo cōtriuit caput serpētis ꝓpter illud ꝓuilegiū ante legē cōem latā sibi collatū et promissum: qz aliter nō cōtriuisset caput serpētis nec fuisset gratia plena: nisi ab oi morsu serpētis fuisset ꝑseruata per gratiā: eo mō quo dictum est. ¶ Quinta cōclusio ꝙ virginē mariā fuisse preseruatā ab omni culpa tam originali ꝙ actuali ⁊ venali nisi fuit de expressa intētiōe Aug. ⁊ Diero. Prio cuius ꝓbatiōe est aduertendū ꝙ cū pelagiani negarent petm primoz parentū cū suis penis ⁊ one re in oēs posteros fuisse translatū: sed assererent vnūquēq̄z ex libertate volūtatis ⁊ ꝓpriis viribus naturalib⁹ posse vitare oē malū ⁊ petm: ⁊ facere ossie bonū: si velit. Cōtra hāc pestiferā doctrinā pelagianam Augustin⁹ ꝓcedit libros de baptismo parulorū ⁊ plures alios in ꝯbus ꝓbat illud petm primoz parētū originaliter trāsisse in oēs posteros per naturalē libidinosam gnationē ꝓpagatos. Et sic ꝓbat neminē esse liberū sm naturaz ab illo petō nisi solū rpm mediatorē dei ⁊ hoim qui nō ex opere adam natus est. Et ideo non fuit obligat⁹ in adam. Et ideo oēs ceteri hoies preter rpm fuerūt obligati petō: et in se fuerunt petōres sm naturā. Sed cū Pelagius ⁊ Julian⁹ arguēdo cōtra Augustinū adducerēt in exēplū cōplures ve. te. quos sacra scriptura iustos appellat. s. Abel: enos: noe: Abraā: isaac: ⁊ iacob ⁊c. Ad hoc rīdet Augu. lib. de natura ⁊ gratia ꝙ licet sacra scriptura illos iustos appellat ob ingētes virtutes tū non fuerūt liberi a culpa originali nec aliqui a petō actuali: ⁊ si aliquādo vitarūt peccata actualia: hoc nō fecerūt ex ꝓpriis viribus nature cū in eis esset natura vitiata ⁊ corrupta sicut in ceteris: sz hoc fecerūt per gratiā ꝓuenti ad vitandū peccatū. Itē cum rursus arguerēt memorādo Johā. baptistā: Symeonem iustum: ⁊ Joseph quos iustos euāgelica commendat autoritas: ⁊ innocētes de ꝯbus dicitur in Apoca. ꝙ sine macula sunt ante thronū dei. Ad hoc respōdet Augu. ꝙ etiā illi nō fuerūt sine peccato saltē originali: sed qz fuerunt per gratiā iustificati ab originali ⁊ ꝑseruati ab actuali. Ideo eos iustos euangelica appellat autoritas. Sed cū rursus pelagius ⁊ iulianus memorārēt virginē Mariam matrē rpi: cui dictū est ab angelo. Ave gratia plena ⁊c. Tunc ad hoc respōdet Augustin⁹ in eodem libro de natura ⁊ gratia ꝙ hac virgine excepta si oēs sancti ⁊ sctē cōgregari possent: ⁊ quereretur ab eis an peccatū habuerēt quid possent respondere: nisi qō Johā. ait. Si diximus ꝙ petm nō habemus: nos ipsos seducimus ⁊ veritas in nobis

Obiectio. Rūsio. Augustinus. Obiectio. Rūsio. Obiectio. Rūsio.

Doctores assent.

Universidad de Deusto
Biblioteca

non est. ¶ Et quibus verbis ꝓz ꝙ Augu. nō solū excepta virginē in rīā ab actuali pctō. Sed etiā ab originali ⁊ veniali. Sed dicūt aliqui ꝙ aug. nō loquitur hic nisi de pctō actuali. Sed hoc est irrisorie dictū. Tūa augu. in hoc libro ⁊ ceteris loqtur de oī pctō ⁊ specialiter de peccato nature ⁊ originali quod negabāt pelagiani. Ité augu. comparat virginē mariā Iohanni baptiste ⁊ innocētibus de quibus est certū ꝙ nunq̄ peccarūt actualiter: ⁊ dicit ꝙ nullus eorum potuit dicere se nō habuisse peccatū: nisi sola virgo maria: ergo sequit ꝙ erecptat ⁊ immunē dedit eam etiā ab originali. Modum autē per quez maria fuit p̄seruata exprimit augu. cum subdit in eodē libro ꝙ propter honorē dñi: cum de pctis agitur de virgine maria nullam prorsus habeo questionē agere mentionē. Scimus esse tantum gratie ad vincendū ex oī parte pctū illi fuisse collatū: ꝙ illum meruit parere: quē constat nullū habuisse pctū. sed hec magis exprimit augu. scdo sermo. de ei⁹ natiuitate cū ait: ꝙ nūq̄ in eius aīa vel corpore locus potuit inueniri peccati p̄out dictum est in p̄cedēti conclusiōe. Ité hoc idem satis exprimit augu. cōtra. v. hereses cum ait. Nec quā despicis Mamchee mater mea est: manu fabricata est mea: ego matrem ex qua nascerer feci: ego viā itineri meo p̄parauī ⁊c. Tunc manifestū est ꝙ singulariter ⁊ specialiter fabricauit eā. Vltra cōmunē modū aliarum nō in pctō: sed in gr̄a p̄parando viam itineri suo: vt ipsa esset apta ⁊ digna mater dei: de qua carnē assumeret. Item hec etiaz satis exprimit Hieronymus in expositione psal. lxviij. sup illud. Dedurit eos in nube dei: ⁊ tota nocte illuminatio ignis. Vbi dicit Hieron. ꝙ per istam nubem lucidā per totam noctē possum⁹ intelligere sanctaz mariā. Ipsa enī nunq̄ fuit in nocte: sed semp in die ⁊ nunq̄ in tenebris ꝛz semp in luce. Et quib⁹ nō ꝓz ꝙ de intētione augu. et Hieron. fuit virginē mariā nunq̄ fuisse personaliter sub culpa originali: sed semp in gratia. Nam augu. dicit ꝙ nunq̄ in eius aīa aut corpore locus potuit inueniri peccati. Et hieron. dicit ꝙ nunq̄ fuit in tenebris: nec in nocte peccati: sed semp in luce ⁊ die gratie. Ergo nunq̄ fuit aliqui obnoxia peccato actuali vel originali. ¶ Contra dictā autē positionē arguūt quidā dicentes ipsam esse cōtra sacraz scripturā vtriusq̄ testamēti: ⁊ cōtra sacros doctores ex quo seq̄tur ipsam esse falsam ⁊ etiam erroneā. Unde primo arguūt ex doctrina ꝓphetica psalmo. xiij. Dñs de celo prospexit sup filios hoim si est intelligēs aut requirens deum oēs declinauerūt simul inutiles facti sunt: non est qui faciat bonū: non est vsq̄ ad vnum. i. preter vnum qui est xp̄s: vt cōmuniter glosatur. Et quibus verbis dicit apostolus ad Roma. ꝙ oēs in adam peccauerunt: ⁊ egent gratia dei. Item prime ad Corin. xv. sicut in adam oēs moriuntur: ita in xp̄o oēs vnificabūtur. Ité ad Ephesios. ij. Eram⁹ aliquando oēs natura filij ire ⁊c. Quecuiḋ verba adducens augu. cōtra pelagianos probat in scdo de bapt. parvulor. qualr nemo fuit vnq̄ liber a peccato preter christū: vbi concludendo dicit. Solus ergo iste homo factus manēs deus nullum peccatum vnq̄ habuit nec sumpsit carnē peccati: sed de materna carne peccati. Item. x. super Genes. cxviij. glosans illud Sapiē. viij. Puer ingeniosus eram et vem in corpus coinquinatū ⁊c. Dicit augu. ꝙ caro xp̄i licet de peccati ꝓpagine venit: non tn̄ de peti ꝓpagine cōcepta est ⁊c. Item super psal. cxviij. maria ex adam mortua ꝓpter pctm: ⁊ caro dñi ex maria mortua ꝓpter deleda pctā. Ité super psal. l. solus ille infans innocēs esse potuit: qui nō ex opere adam natus est. Item ad ducūt illam vulgatissimā regulam Augu. de fide ad Petrū parte scda qui ait. Firmissime tene: ⁊ nullatenus dubites oēm hoiem qui per concubitū viri et mulieris cōcipitur in originali peccato nasci: impietatiq̄ subditum mortiq̄ subiectū: ⁊ ob hoc nasci naturaliter ire filium: de qua dicit aplus. Erasmus aliquādo natura filij ire: sicut ⁊ ceteri de qua nullus liberat nisi per gratiā dei ⁊ hoiis ihesu christi. Ꝛplures etiā alias auctoritates adducunt: sed iste sunt fortiores q̄ videntur impugnare p̄fata positionē. Sed iterum arguūt per rationē ducentem ad incōuenies. Nam si virgo maria nō peccauit in adam: nec habuit peccatū: ergo non indiguit redēptione: nec gratia xp̄i. Et per consequēs christus non fuit vniuersalis redēptor: qđ est contra Leonē papam in sermone natiuitatis xp̄i dicentem: ꝙ xp̄a filius dei sicut nemine a pctō liberum reperit. Ita pro oībus liberādis venit. Item sequeretur ꝙ xp̄s non fuisset p̄mus qui apparuit in mundo sn̄ carne facta ꝓter peccatū ad liberādam carnē peccati: ⁊ virgo maria fuisset totaliter immunis a pctō: ⁊ iste sunt rōnes fortiores q̄ videtur cōcludere oppositū sup̄adicte positiōis. Sed in oppositū est veritas fidei catholice q̄ multi veritati contradicit: vnde q: ex autoritate sacri canonis ⁊ sacrorum doctorum probatū est virginē mariam fuisse psonaliter immunē ⁊ p̄seruatā ab oīni pctō tam originali ꝙ actuali et venali: ergo oēs iste autoritates in oppositū adiecte nō sunt sup̄adicte positioni cōtrarie: imo stant simul cū sup̄adicta positiōe in veritate: q: nunq̄ aliqua pars sacre scripture ꝓtradicit alteri: imo ratificat ⁊ cōfirmat ipsam. ⁊ sic nec etiaz augu. cōtradicit sibi ꝓpissimo cōfirmat dicta p̄iora p̄ hec i ducta in p̄tū. ¶ Ad cui⁹ intellectū est valde aduertendū ꝙ illi q̄ amplius ⁊ lati⁹ locuti sunt de hac materia originalis pcti in no. teit. fuerūt Paul⁹ ⁊ aug. quoz vterq̄ incidit occasionaliter in eā. vñ in primitiua eccliā fuit magna p̄troversia inter psonas de iudaismo et cōuersos de gētilitate. Tūa illi de iudaismo gloriabātur de natura sua ⁊ gñatione sua: eo ꝙ descēdebāt ex abrahā isaac ⁊ iacob: quos deus elegerat in ꝑpm peculiarē. Et sic putabāt se habere maiorem gradū hic ⁊ in futuro ⁊ p̄cedere psonas de gētilitate in gr̄a ⁊ gloria: ⁊ sic despiciebāt eos ꝓperātes eis deteitabiles ritus ⁊ superstitiones pdecessorū suorū. Econtra aūt psonē de gētilitate gloriabant de natura sua dicētes se habuisse imperatores ⁊ reges et pphas: ⁊ floruisse in oīno mūdi ⁊ omni sciētia ⁊ arte: et despiciebāt iudeos q̄ semper fuerant deo rebelles apostate a lege. p maiori parte ⁊ occisores ꝓphārū ⁊c. Et sic vtrūq̄ tā iudei ꝙ gē-

Obiectio.

Hieronymus.

Rūsio. Nō. de ne sequē tia. Paul⁹.

tiles cōuerti gloriabātur de natura sua: hoc autez persentiēs aplus scripsit epistolā ad Rom̄. cōuertios ex vtroq̄ populo volēs sedare hanc vanā altercationē: in qua conatur ostēdere: ꝙ nullus pōt gloriari de natura sua: sed de gr̄a quā vnusquisq̄ per baptismū accepit in xp̄o. Tūa tam iudei ꝙ gentiles descēdunt ex adam per libidinosam gñationem in quo oēs peccauerūt ⁊ fuerūt vemundati et obligati ad penā illius peccati: ⁊ sic ꝑm naturā nil trahim⁹ a parētibus: nisi malū ⁊ peccatū ⁊ penas eius: q: tota humana natura fuit vitiata ⁊ corrupta in adā: de qua corruptione ⁊ pctō nemo pōt liberari nisi per gratiā xp̄i: ⁊ sic concludit ꝙ oēs in adā peccauerūt ⁊ egent gratia dei. s. xp̄i. Et ideo tam iudei ꝙ gētiles quorū nō possunt gloriari de natura sua peccatrice ⁊ vitiata: sed debēt gloriari ⁊ agere gr̄as de gratia xp̄i: per quā psonaliter sunt liberati a pctō nature: qđ et adā ⁊ parētibus cōtraferūt. Et sic ꝓz qualiter aplus loqtur de pctō nature ⁊ ei⁹ penalitatib⁹? qđ oēs originaliter trahimus ex adā: ꝑm naturā. postea autē tēpore Augustini contra pelagium. Anno gu. surrexit quidā monachus noie pelagius q̄ cū duobus discipulis ⁊ cōplicib⁹ scz celestino ⁊ Juliano inciderūt in similē errorē: q̄ negabāt pctm primoū parētū trāsisse in oēs posteros: scz solos ipsos nocuisse: nec humanā naturam fuisse in eis corruptam ⁊ vitiatā: immo attribuebāt tantā nobilitatem nature ꝙ asserebāt vnūquēq̄ ex ꝓpriis viribus cum sola libertate arbitrij posse oē peccatū vitare et oē bonū operari si veller absq̄ omni gr̄a ⁊ auxilio. Augu. autē sentiēs hanc doctrinā esse pestiferam ⁊ euacuantē mysterū totius nre redēptiōis: ⁊ detrimentē sup̄adictā doctrinā aplī. Ideo in defensionem ecclesie ⁊ sacre scripture scripsit libros de bap. parvulorū: ⁊ de per fectiōe iusticie hoīs: et de natura ⁊ gr̄a: ⁊ hyponosticon: ⁊ de nuptijs ⁊ cōcupiscētijs ⁊c. In q̄bus ostēdit ꝙ q̄n adam peccauit obligauit totā generationē ⁊ naturā et descendentiam pctō suo. Et quo oēs posteri fuerunt obligati pctō ⁊ venūdati in eo: ⁊ quo tota eius natura fuit in eo corrupta ⁊ vitiata in qua obligatione et venditione nō potuit obligare xp̄m: eo ꝙ non ex opere eius per libidinosam generationē: scz ex opere ꝙūssanci cōceptus est natus: ⁊ sic in secūdo baptismo parvulorū ⁊ de natura ⁊ gratia probat neminem esse liberū a pctō ipsius adā ꝓter vnū solum Jesum xp̄m deum ⁊ hoiez ⁊ mediatorē: ideo potuit oēs alios liberare: ⁊ sic ex fundamētis aplī cōcludit in lib. de natura ⁊ gr̄a. ꝙ oēs peccauerūt in seipsis: vel in adam: q: sine pctō nō sunt: vel qđ originaliter ex adam contraxerunt: vel qđ malis moribus addiderunt: sed modū quo illud peccatū primoū parentū transiuit personaliter in posteros explicat Augu. in lib. de nuptijs: et ad Valerium: ⁊ de fide ad Petrū. ⁊ Ambrosius de verbis apostoli quos seq̄tur magister sentē. lib. ij. distin. xxiij. Vñ aiunt. ꝙ q̄n adam peccauit tota sua caro fuit corrupta ⁊ sensualitas fuit corrupta vitio ⁊ morbo cōcupiscentie: ⁊ facta rebellis rationi: cui ante erat conformis ⁊ subiecta. Et fuit peruersa ⁊ inclinata ad omne malū ⁊ sorterit illico ad luctandū aduersus spiritū. Et sic fuit corrupta in sua generatione: ne fine libidine posset filios gñare. ⁊ q: exinde absq̄ libidine nō potuit generare: ideo talē carnē corruptā trāstulerūt primi: parētes ⁊ cōcarunt posteris: qualē ipsi habebāt: ⁊ sic transtulerūt pctm suū cum suis penalitatib⁹? ex psonis in naturā ⁊ in carnem. Et exinde trāslatū est in aiaz formaliter per consortiū ⁊ psonalē vnionē. Vñ illud pctm in primis parētibus fuit psonale ⁊ actuale: sed in carne dicitur pctm nature ⁊ seminale ex in carne aīa tionē nō inest pctm formaliter: sed seminaliter et materialiter: sed q̄n aia in puris naturalib⁹ creata iungit carni libidinose ⁊ corrupte: cum qua fit vna psona: tunc cōtrahit ex cōsortio carnis peccatum formaliter qđ dicit originale: ⁊ sic tota persona ō: filia ire dei. ꝓpter adam: a quo trahit carnē. Et sic pctm adeo reputat ipsi ad culpā ⁊ penā dāni et non ad penā sensus eternā: eo ꝙ tale pctm non est voluntariū: sicut fuit in adam. ¶ Est autez aduertendū ꝑm Augu. cōtra Julianū. ꝙ q̄n dicit ꝙ tota humana natura peccauit in adam ⁊ fuit obligata ⁊ venūdata in eo: nō sumit ibi natura ꝓ natura specifica q̄ est esse rei: q: tūc in xp̄o ⁊ vbicūq̄ reperiret talis natura fuisset talis obligatio: qđ est falsum. Sed sumit ibi natura ꝑ gñatiōe ⁊ descendētia ipsius adā: sicut ō: natura. i. gñatio sciplonū ⁊ claudioū ⁊c. Jtez q̄n dicit ꝙ tota hūana natura fuit corrupta in adā: nō sumit ꝓ natura specifica: sz ꝓ carne cōcata per generationē naturalem: ⁊ sic tota propago ab adam vsq̄ ad vnūquēq̄ ōz natura corrupta: ⁊ caro ⁊ ppago peti. Et sic cōcedit Augusti. ꝙ virgo maria descēdit ex illa carne ⁊ ppagine peti ꝑm naturā. Et cū hoc stat: ꝙ peccatū nature nū ꝙ trāsierit ad aiam: nec ꝑ consequēs ad psonā. Vñ Augu. totā propaginē ⁊ totam illam massam ⁊ gñationē que fuit ab adā vsq̄ ad virginē mariā appellauit carnē peti: et ppaginem peccati ⁊ maternā carnē peti: eo qđ semp ratio caro fuit successiue cōcata fedata ⁊ corrupta feditate libidinis: in quaquidem carne semp latebat pctm seminaliter: per cuius consortiū causabat culpam originalē in aīa: ⁊ per cōsensum causabat actualiter pctm mortale aut veniale. Dupliciter ergo dicit Augu. ꝙ oēs posteri peccauerūt in adā. Primo in quātuz in eo oēs fuerūt obligati et venūdati. Secōo ꝙ oēs propagant ex illa propagine ⁊ carne peti in qua latet pctm materialiter ⁊ seminaliter. Et ideo vtrūq̄ istoꝝ ōz pctm nature in adā: q: aliud non trahimus ab adā: nisi carnez sic vitiatā: sed q̄n tale pctm nature trāsiuit i aiaz nudā ꝑ consortium aut consensum tam ōz peccatum psonale ⁊ formale obligans animaz ⁊ totam psonam ad penā dāni et iraz ⁊ odium dei: de qua ira ⁊ obligatione nemo pōt liberari nisi per gratiam xp̄i sanctificantem aiam: aut ꝓueniendo ante lapsum: aut subueniendo post lapsum: ⁊ sic dupliciter potest quis absolui ab isto peccato nature in quo oēs in adā p obligationē ⁊ ppaginē peccati peccauerunt. Uno mō ꝓueniendo aiam aut carnez p sup̄adictā sanctificationē factā in creatione ⁊ aiatione: ⁊ sic pctm ⁊ obligatio nature facta i adā: ⁊ penā nature seminatū in carne nō pōt trāsire ad aiam nec psonam: ⁊ isto mō sola virgo

Quo natura in adā peccauit.

Duplicīter quis reūn quo oēs in adā p obligationē ⁊ ppaginē pōt ab ipso peccato natura solui.

Universidad de Deusto
Biblioteca

maria fuit liberata ⁊ pſeruata a pcō pſone tam originali q̄ actuali: eo q̄ p ſctificationem carnis fuit in ea fomes totaliter extinct⁹: aut ligat⁹ ⁊ p ſanctificationē aie fuit ab oīi malo pſeruata: ⁊ in oī bono cōfirmata: ⁊ ſic eſt dicēdū: q̄ iſ virgo maria peccauerit in adā. i. fuerit in eo obligata ⁊ venundata hūi natural⁹: ⁊ deſcēderit ab adā p ꝓpagīnē ⁊ carnē pcī ſeminaliter: trū i aia ⁊ pſona ſua nūq̄ contraxerit nec habuit formaliter culpā originalē aut mortalē aut actualē ⁊ venialē. Et ſic ergo q̄ apl's dicit ad Rom. q̄ oēs in adā peccauerūt nō loquit de pctō pſone: iſ de pctō nature de cui⁹ nature nobilitate ⁊ dignitate ipi gloriabant: q̄ vt ſic oēs in adā peccauerūt. i. fuerūt venūdati in eo ⁊ ad culpā et penā dāni illius pcī in eo obligati: a cui⁹ pcī debito oēs fuerūt p rpm pſonal'r liberati: aut p gram pueniētē: aut ſubueniētē: iſ nō aſſerit apl's q̄ oēs perſonal'r peccauerim⁹ in adā: q: nōdū eramus: iſ illud pctm̄ trāſiuit pſonal'r ad nos ⁊ alias nras perſonal'r per cōſortiū aie ad carnē libidinoſam ex adā traductā: ſed fuimus liberati in pſona per gram. Itē Aug. q̄ dicit q̄ virgo maria deſcēdit ex ꝓpagine ⁊ materna carne pcī ex adam non intēdit dicere: niſi q̄ hūm carnē deſcēdit ex illa ꝓpagine peccati ſed poſtea negat q̄ pctm̄ natura ⁊ obligationis in adā ⁊ pctm̄ q̄ ſeminal'r erat in ꝓpagine pcī ipſius adā trāſierit in aiam ⁊ pſonā virginis: imo aſſerit q̄ nūq̄ in ea⁹ aia aut cor poze locus potuit inueniri peccati. Et iō concedit q̄ virgo maria peccauit in adā inquātū in eo fuit cū ceteris obligata ⁊ venūdata in natura. Et aſſerit q̄ ipſa deſcendit ex ꝓpagine ⁊ materna carne pcī ſeminaliter ex adā: ſed negat q̄ peccauerit i. fuerit obligata i pſona ⁊ q̄ pctm̄ nature ⁊ ꝓpaginis ⁊ carnis trāſierit formaliter ⁊ pſonaliter in aiam ⁊ pſonā. Et iō peccare in adā ⁊ eſſe obligatū in adā: nō eſt peccaſſe nec eſſe obligatū in pſona. Et ꝗbus ptz qualiter ſup: adicta poſitio nō cōtradicit ſacre ſcripture: imo confirmat ⁊ ratificat ipm: nec oēs autoritates q̄s adducit ꝑ illā poſitionē militāt: nec ꝓdicūt illi. Naz iſte autoritates nō probāt: niſi q̄ virgo maria peccauit in adā. i. fuit in eo obligata ⁊ venundata cū ceteris in natura. Et q̄ venit ex ꝓpagine ⁊ carne pcī ipſius adam ſeminaliter ſm carnē que oīa concedunt. Sed ſupradicta poſitio aſſerit q̄ iſ virgo maria deſcēderit ſeminaliter ex illa ꝓpagine pcī ſm carnem: ⁊ fuerit obligata ⁊ venūdata in adā cuz tota natura ⁊ deſcēdētia: tū illud pctm̄ ⁊ obligatio nature non trāſiuit pſonal'r ⁊ formal'r i aiam: nec pſonā virginis, ꝓpter pueniā ſctificationē gre xpi q̄ pſeruauit eā pſonal'r ab oi pctō: ⁊ cōfirmauit in oi bono ⁊ hoc fecit de⁹: q: potēs eſt ſctm̄ nomē eius: ⁊ per cōſequēs: q: hoc potuit facere abſq; cōtradictiōe ⁊ pīdicio ſacre ſcripture ⁊ ſui iuris. Et decuit et debuit facere inquantū fili⁹. ergo fecit q: ſctm̄ eſt nomē eius. Et p hoc patet rūſio ad oēs autoritates ⁊ rōnes. quia oēs ꝓcedunt de peccato nature.

Quomodo maria peccauit in adā.

Ad pmam. ℣ ℭ Ad primā ergo q̄ ſi ꝺr: q̄ oēs filij adā declinauerūt inutiles facti ſunt ⁊c. Rūdet ſicut dictum eſt in expoſitione illius pſal. xiij. q̄ totū gen⁹ humanū ⁊ oēs fuerunt corrupti in adam quoad naturā. Et ideo niſi ſancti viri fuiſſent ꝓuenti in perſona p gratiā oēs corruiſſent in oīa illa ſcelera q̄ memorant i illo pſal. xiij. Ad ſcōam cū ꝺr: q̄ oēs in adā peccauerūt: ⁊ eget gra deo: ergo virgo maria peccauit in adā ⁊c. Concedit eo mō quo Aug. intelligit ⁊ exponit illā autoritatē libro hypognosticon: ⁊ de verbis apli. ſ. q̄ oēs fuerūt tāq̄ i natura obligati ⁊ venūdati in eo: ⁊ ſic cōcedit q̄ virgo maria fuit obligata ⁊ venūdata in adā: ſed fuit liberata in pſona p pueniā ſanctificationē ⁊ ſic nū q̄ habuit aliq̄d pctm̄ formaliter in aia nec perſona: ⁊ p ꝺns nūq̄ fuit pſonal'r i ira dei ſed ſemp in gra. Et iō q̄ arguit q̄ oēs in adā peccauerūt: nō ſequitur niſi q̄ maria peccauit et obligata fuit in adā: ſed cū rurſus arguitur ergo habuit culpā originalē ⁊c. negatur ꝓia: q: arguit a natura ad perſonā: ⁊ ſic nō arguit vniformiter: iſ variat ſuppoſitio. imo arguit i. iij. terminis, ꝓpter variationē ſuppoſitionis terminoꝝ. ⁊ ſic eſt rndendū ad oēs autoritates apl's. Dz ad autoritates ⁊ dicta Aug. rndet q̄ ſicut apl's i pdictis nō loq̄batur niſi de pctō nature ꝺ cōuerſos de iudaiſmo ⁊ gentilitate gloriātes de ſua natura ⁊ generatione ⁊ deſcēdentia. ita pariter Aug. in oīb⁹ ſuis loquit de peccato ⁊ corruptiōe nature humane traducte ex adā cōtra pelagianos pſumētes de viribus nature: ⁊ iō dicit Aug. q̄ cū oēs veniam⁹ ex illa radice ⁊ ꝓpagine et materna carne pcī p libidinoſam gnationē: niſi per gratiā xpi pueniētem aut ſubſequētē nullo mō poterimus liberari a pctō. nec vitare pctm̄: nec agere bonū: ⁊ ſic cōcedit virginē mariaz ſm naturā ⁊ carnē venſſe ex illa ꝓpagine ⁊ carne peccati. ſed aſſerit q̄ perſonaliter fuit ꝓuenta p gratiā ſingularē: ⁊ ſic pctm̄ ꝓpaginis ⁊ nature nō trāſiuit formal'r in pſonā: ⁊ iō nūq̄ in eius aia et carne pſonaliter locus potuit inueniri peccati.

Ad aliud qn̄ ꝺr: q̄ maria fuit mortua in adā, ꝓpter peccatū: cōcedit q̄ fuit mortua i corpe: nō ꝓpter peccatū ſui: iſ ꝓpter pctm̄ ipſi⁹ adā: ⁊ ita i oīb⁹ nobis nō ineſt mors ꝓpter pctm̄ noſtrū: ſed ꝓpter primoꝝ parentū: ⁊ ſic tā in nobis mors non ꝺr naturalis: ſed pena peccati ipſoꝝ primoꝝ parentum: prout fuit determinatū in cōcilio africano: vt ptz de cōſecra. di. iij. placuit. Ad regulā aūt vulgatā ipſius Auguſtini dicendū q̄ ſi bñ inſpicit illa rla in ſe cōtinet ⁊ importat rūtionē. Nā tot ꝺr: q̄ oēs qui cōcipiūtur ex cōcubitu viri ⁊ mulieris naſcuntur natura filij ire i pctō originali de qua ſnia nemo pōt liberari: niſi per gram rpi. Et hoc cōceditur: q: niſi liberetur ꝓ gratiam xpi pueniētem aut ſubueniētē ſemp naſcit in pctō originali. ⁊ ſic Hieremias ⁊ Johānes baptiſta: niſi fuiſſent liberati per gram rpi pueniētē: vnq̄ fuiſſent nati in pctō ſicut fuerant cōcepti cōceptione carnis ⁊ aie: ⁊ ſic ℣go Maria poſtq̄ fuit ſeminaliter cōcepta quoad carnē: ſi nō fuiſſet ſanctificata ⁊ ꝓ gratiā preuenta in creatione ⁊ aiatione: vnq̄ cōtraxiſſet peccatum originale formaliter in aia ⁊ perſona: ⁊ ſic vere fuit liberata per gratiā chriſti ſingulariter ſuper oēs alios: nam iſta regula dicit q̄ oēs ſic concepti naſcuntur in pctō: ſed poſtea dicit q̄ de tali ſententia nemo pōt liberari niſi per gram

Ad ſecūdam.

Nota.

Ad aug.

Ad aug.

Ad aliud

chriſti. ⁊ ſic ſicut ab illa ſola oēs fuim⁹ liberati per gratiā xpi ſubueniētē poſt lapſum: ita ℣go maria fuit liberata ꝓ gratiā xpi pueniētē ante lapſum. Et hec regula: nec ꝺicit hunc poſitionē nec ecōuerſo. Ad primā aūt rōnem q̄ ſi ꝺr: q̄ ſequeret q̄ ℣go maria nō eēt redēpta: nec eps fuiſſet ſeruitus ſalis redēptor. Rūdet q̄ hoc eſt ſuppoſitū dictū. nā virgo maria ita fuit redēpta in xpo ⁊ liberata per graz pueniētē: ſicut nos p gram ſubueniētē: nā illa gra preueniēs q̄ fuit ſctificata ante lapſum: ita fuit data ex meritis paſſiōis xpi: ſicut illa q̄ nobis ſubuenit poſt lapſum. Et iō ita mortuus eſt xps pro ipſa: ſicut ꝓ nobis. ⁊ ita ipſa participauit paſſionē xpi p illaz gram: ſicut ⁊ nos per baptiſmū: ⁊ ſic ipſa nō fuit libera: iſ liberata. eo q̄ liber ꝺr: quis ſm naturā: ⁊ ſic ſolus xps fuit inter mortuos liber ſm naturā ⁊ pſonā. Ideo potuit ceteros liberare. Ad alia aūt rōnez: cū ꝺr: q̄ ſequeret q̄ nō ſolus xps apparuiſſet priⁿ⁹ in mūdo preter carnē pcī ad dānandū pctm̄ ceteroꝝ in ſua carne libera a pctō. Rūdet q̄ virgo maria nō apparuit in mūdo in carne libera a pctō ſm naturā: iſ liberata ſm pſonā per gram xpi: q̄ primo apparuit in carne libera ſm pſonā ⁊ naturā et ſic ptz qualiter iſta ſcā ⁊ devota poſitio nullo mō ꝓtradicit ſacre ſcripture: nec rōnti imo ꝓcordat cū ſacra ſcriptura ⁊ rōne: ⁊ ſic ptz ſcā dignitas ℣ginis marie ſez qualiter ſingulariter fuit in ſua creatiōe ⁊ aiatiōe ſanctificata per quā ſanctificationē fuit pſeruata ab oī malo ⁊ cōfirmata in omni bono ſup oēs creaturas: ⁊ hoc eſt ſcōz magnū ꝓuilegiū quo xps magnificauit matrē ſuam ſup oēs ſanctificatos.

Maria ſup oēs creaturas meruit ⁊c.

℣ ℭ Tertia aūt dignitas ⁊ priuilegiū ℣ginis marie fuit: q: deus acceleravit in ea liberuz arbitriū ad merendū ſup oēs creaturas. ſ. q: incepit vti libero arbitrio ſue volūtatis poſt ſuaz creationē in ſua infantia: ⁊ habere vſum rōnis: q̄ aliq̄s homo mūdi preter xpm. Hoc aūt ꝺupliciter ſic ꝓbatur. Primo cōparādo virginē mariā ad oēs infantes et pueros. Secōo cōparādo eā ad xps. Quantū aūt ad primū quidā arguūt ſic. Nā quicūq̄ gre ⁊ ſctitatis cōſecuti ſunt ceteri ſancti in hoc mūdo: multo altius ⁊ excellēti⁹ fuit ꝓſecuta virgo maria: iſ quidam ſancti ꝓſecuti ſunt vſum liberi arbitrij in ſua natiuitate: ⁊ quidā in vtero matris ante natiuitatem: ergo hoc quidē excellētius cōſecuta eſt virgo maria. Maio: hui⁹ fundat in verbo ągeli. ſ. Aue maria gra plena. ſup q̄ dicit Hieron⁹. q̄ ceteris per partes: iſ marie tota ſimul ſe diffudit gra. Itē ſuper idem verbū dicit aug. in ſermone de natiuitate ℣ginis. Quid iuſticie q̄d ſctitatis hec virgo indigere potuit. q̄ efficacis ad oīa gre plenitudinē accepit: aut q̄s vnq̄ in eius corpe vel aia locus potuit inueniri peccati. Et quo ptz q̄ ſicut nūq̄ fuit euacuata a gratia: ſic nunq̄ pctō fuit obnoxia. Et ideo ſubdit. cui nullus vnq̄ patriarcharū nullus ꝓphetaꝝ potuit cōparari: nec mirū ſi puritate altitudinē cunctoꝝ ſuperet mortaliū: q: partu cūctorum celſitudinē tranſcēdit angeloꝝ. Et ꝗbus verbis argumt iſti. q̄ nulla gra ſctitatis fuit collata alicui ſctō in hac vita: quin illa excell'ti⁹ fuerit collata virgini marie: cuius cauſam aſſignat augu.

Quomodo maria fuit acceleratus vſus libe. arbitrij.

Obiectio.

Riſio.

quia de⁹ fabricauit illud tabernaculū: de quo ſanctus ſanctoꝝ debeat carnē aſſumere ⁊ in eo habitare: ergo in ſui fabricatiōe ſicut nulli pctō debuit ſubiacere. Ita nulla gratia ⁊ ſctitate potuit intelligere. Minor ꝓbatur. nā multi ſcti inceperūt vti libero arbitrio in ſua natiuitate: ⁊ p ꝺns inceperunt mereri: ſicut fuit dns Nicola⁹ q̄ illico poſt natiuitatē dñi lauared ſurrexit pedib⁹ ⁊ ſtetit erectus in pelui: ⁊ illico incepit ieiunare ter in ſeptima. ſcz ij. ⁊. iiij. ⁊. vj. feria. q̄d nō factū fuit ſine vſu liberi arbitrij: q: aliter nō meruiſſet in tali ieiunio. ergo ſequit q̄ hanc gram meredi pamplⁱ? ⁊ ꝓfecti? cōſecuta eſt ℣go maria in ſua natiuitate. Itē de iohāne baptiſta q̄ ante natiuitatē exultauit in gaudio in vtero matris ad pſentia ſaluatoris ⁊ virginis marie dicit augu. q̄ forſan fuit in eo acceleratus vſus liberi arbitrij: q̄quidē opinio poſtea habita eſt tanq̄ certa quaſi apud oēs doctores eo q̄ iohānes baptiſta in. iij. anno iam vtebat libero arbitrio q: ingreſſus eſt de ſertū ad pniam agēdā. Et quibus ptz q̄ ſi talem gratiā merēdi cōſecut⁹ eſt iohānes baptiſta in ſerto mēſe ſue cōceptiōis. et in quarto mēſe a ſua aiatione. vt ptz Luce. ſ. ergo perampli⁹? ⁊ ꝓfecti? cōſecuta eſt virgo maria in vtero matris. ſ. q̄ ſi iohānes incepit vti libero arbitrio in quarto mēſe ſue aiatiōis. ergo virgo Maria incepit ante quartū menſem: q: in aliquo debuit cedere iohanne baptiſtā. Et ideo dicūt quidā viri cōtēplatiui q̄ virgo Maria in ſua prima ſanctificatione cōſecuta eſt hanc gratiā ſimul cū ceteris. ⁊ illico incepit vti libero arbitrio ⁊ mereri. Et hoc primo, ꝓbat per rationez ſam dictā: q: debuit excedere iohannē baptiſtā ⁊ oēs alios in tali gratia. Sc̄o per nullū tēpus debuit ceſſare ab actu merendi invigilia. Et ideo dicūt iſti q̄ virgo maria illico poſt ſanctificationez fecit votū perpetue virginitatis in vtero matris, q̄ poſtea p ſucceſſionem tēporis oſtendit. Nam ſtatim tertio anno tanq̄ virgo ſe ad dei famulatū dedicauit ad ſeruiendum deo in templo dñi. Et abſq; auxilio aſcēdit. xv. gradus templi cunctis qui aſtabant miranibus. Et ſic ieiunus ⁊ ingi oratione ⁊ contēplatione ſeruiuit in templo dñi vſq; ad diem deſponſationis ſue. Et ſic ptz qualiter fuit in ea accelerat⁹ vſus rationis ⁊ liberi arbitrij peraplius ⁊ perfectius ⁊ citius q̄ in vlla creatura. Sed cōtra hoc inſtant aliqui dicētes. q̄ ſequeret q̄ virgo maria eſſet equalis chriſto in dignitate: qui ab inſtanti ſue creationis habuit hoc priuilegium: eo q̄ illico fuit viator ⁊ cōprehēſor. Quibus reſpōdetur ſm iſtos contēplatiuos: quia nunq̄ ꝓpter hoc maria fuit chriſto equalis in dignitate: q: multiplex fuit in hoc differentia. Primo: q: chriſtus a primo inſtanti fuit ipſi cōprehenſor ⁊ viator. Maria aūt viatrix tantū. Secūdo: quia chriſtus habuit hoc per ſe ratione perſonalis vnionis tanq̄ caput et fons omniū gratiarū ad diſtribuendū. Maria autem tanq̄ membrum habuit diriuative a chriſto tanq̄ a capite. Item chriſtus ſemp vtebatur libero arbitrio ⁊ merebat tam in ſomno q̄ in vigilia: quia vnicus fuit actus merendi in xpo cōtinuus ⁊ non interpollatus a principio inſtantis incarna

Universidad de Deusto
Biblioteca

tionis vsq; ad crucem inclusiue: vt dictum est super psalmo. xviij. Virgo autē maria solum vtebatur libero arbitrio: an hoc fuerit ei cōcessum in sēa hora vel die vel mēse post animationē: non est differendum nec altercādū: q; totū absq; cōtradictione deus potuit facere. Dz sufficit nobis q; fuit in ea accelerat⁹ vsus liberi arbitrij citius ꝛ plenius et perfectius q̄ in ioh̄e baptista ꝛ quocūq; alio sancto: ꝓpter rationes iam dictas. ꝛ hec est tertia dignitas quā cōsecuta fuit virgo maria in hac vita super oēs alios sanctos ꝛ sanctas: qua dignificauit ꝛ magnificauit eam filius suus. ¶ Quarta aūt dignitas ꝛ singulare priuilegiū quo xp̄s qui potēs est nomē eius sanctū magnificauit matrē suā fuit singulare ꝓuigiū quo eam magnificauit sup oēs cōiugatas ꝛ sponsas preteritas ꝛ futuras. Quia nunq̄ fuit nec erit tam mirum ꝛ dignū coniugiū: eo q̄ fuit factū ꝛ celebratū simul cum voto virginitatis vtriusq; cōiugis scz marie ꝛ ioseph. Ideo dictum est cōiugiū virginale: cui nunq̄ simile factū est: nec seruatū ꝛ celebratū. Et ideo bene merito quesierunt oēs doctores tam sacri q̄ scholastici vtrū fuerit verū cōiugiū seu matrimoniū inter ioseph ꝛ virginē mariā cū vterq; vouisset virginitatem ante q̄ despōsarent: sed q: in despōsatiōe vterq; ꝓmittit alteri potestatē sui corpis ad prolem ꝓcreandā ꝛ actū venereū exercēdū: ideo videt q̄ cum voto virginitatis prius facto nō potuit fieri nouū votū cōiugale: cū tale votū videt cōtrariū voto virginalis castitatis. Ad hoc cōiter respondent oēs docto. q̄ illud fuit verū ꝓiugiū subuertcz voto sed scōm votū nō fuit affirmatiuū virginitatis: sz cōditionatū. Isto mō. nā ante ꝓiugiū vterq; fecerat votū ꝛginitatis absolute: sz in cōiugio iterum fecerūt votū cū voto cōiugij isto modo. s. q̄ volebant viuere in cōiugio nō ad generandā ꝓlez nec ꝓpter actū venereū: sz viuere sub virginali castitate sicut ante ꝓmiserāt: nisi deus aliter disponeret ꝛ dispēsaret: sz ista cōditio est valde ḡfialis quia oē votū factū deo semp fit cum tali cōditione q: vnusq̄sq; in vouēdo firmiter ꝓmittit seruare votū ex parte sui: reliquū aūt relinquit ꝛ ponit in dei arbitrio ꝛ voluntate. Et ideo respōsio nō videt mihi euacuare et explicare mysteriū illius virginalis ꝛ sacri cōiugij: immo est dicendū q̄ illud coniugiū fuit factū inter eos cum absoluta et expressa cōfirmatione preteriti voti virginitatis ex parte vtriusq; ꝛ factum fuit votū coniugale ex parte vtriusq; sub absoluta negatiōe actus venerei manēte vero coniugio. ¶ Ad cuius intellectū est valde aduertendū q̄ coniugiū sine matrimoniū: quod est ꝓimū et naturale sacramentū ad triplicem finem ꝛ bonū fuit a deo institutū a principio. Quoꝝ ꝓimus finis fuit absolutus ad bois felicitatē. Secūdus fuit cōditionat⁹ ꝓpter necessitatem nature lapse. Tertius ꝓpter necessitatem salutis ꝛ peccati euitādi. vel potest dici q̄ cōiugiū fuit institutū ad triplex remedium. Primo ad remedium persone quo ad sui felicitatē. Secundo ad remediū et conseruationē lapse. Tertio in remediū nature libidinis ꝛ ad excusationē peccati. Primo ergo fuit institutū coniugiū ꝓpter bonum mutue societatis ꝛ amoris et mutui adiutorij ꝛ obsequij: vt patet Gene. ij. Naz deus primo formauerat hoiem ꝛ spirauerat in eo spiraculum vite sed factoviro sine femina dixit. Nō est bonum hominē esse solum: faciamus ei adiutoriū simile sibi. Et sequitur postea. Ade vero non erat adiutoriū simile ip̄i: ministrq; oīs sopor rem in adam: tulitq; vnam de costis eius: ꝛ replenit caro eā carnez ꝛ edificauit costam in mulierē: et adduxit ad Adam: vnde surgens Adam a sopore dixit nunc os ex ossibus meis ꝛ caro ex carne mea: ꝓpter hoc dimittet homo patrem ꝛ matrem ꝛ adherebit vxori sue: ꝛ erunt duo in carne vna ꝛc. Et quibus verbis patet q̄ cōiugiū de prima intentione fuit a deo institutū ꝓpter triplex bonum: scz ꝓpter mutuam societatē et mutuum amorem: ꝛ mutuum adiutoriū ꝛ obsequiū: sine quibus nulla potest esse felicitas: quia sine socio nulla pōt esse iocūda possessio: vt inquit Boetius: ideo dixit deus, non est bonum hominez esse solum ꝛc. Ista ergo tria bona sufficiūt ad verum et perfectū coniugiū ꝓpter hominis felicitatez. et ista fuit primaria causa institutionis coniugij. Secūdo autē fuit institutū ꝓpter bonum prolis ad conseruationē speciei ꝛ nature lapse: et ad restaurandā ruinam angelorū. vnde videns deus sedes celestes vacuas ex angelorū ruina et preuidens hoiem peccaturū ꝛ moriturum ꝓpter peccatum. Ideo ne species humana periret ꝛ vt numero hoim electorū ꝛ iustorum restauraretur ruina angelorū: dedit generationē hominū. ex causa ergo peccati data est homini generatio: scilz ꝓpter peccatū hois ꝛ angelorū. Nam si angeli non peccassent: non fuisset necessaria eorū reparatio ruine: ꝛ si homo nō peccasset non fuisset ipsi inflicta mors nec corruptio. Et sic nō fuisset necessaria generatio: q: in illis duob⁹ potuisset humana species in perpetuū cōseruari: vsq; quo ascendisset in vitam melioꝛē ꝛ eternā: vt inquit Augu. Et ꝗbus patet q̄ generatio ꝓlis accidit cōiugio ꝓpter peccatū. Et ideo iam instituto vero ꝛ pfecto cōiugio preuidēs deus adam et euā peccaturos dedit eis generationē benedictā dicēs. Ꝛescite ꝛ multiplicamini ꝛ replete terrā: et nunc cōiugiū dictū est matrimoniū rōne ꝓlis. Et ꝗbus ꝓz q̄ primi parentes iam erāt veri cōiuges ante datā ḡnationē. Et per cōsequēs coniugiū fuit perfectū sacramentum ꝓpter datam generationē. Itē sequitur etiā q̄ generatio de primaria intentione fuit data ad restaurandā ruinam angelorū. Et ideo fuit data cum bñdictione. Et ideo primi parētes ante peccatum genuissent sine libidine. Et per cōsequens filios sanctos q̄ perpetuātes vitam in sanctitate per esum ligni vite: post longū tēpus fuissent trāslati in vitam melioꝛē ad reparandā ruinam angelorū. Et cōsequenti autē data fuit ḡnatio in cōiugio ad cōseruationē hūane speciei: ne periret ꝓpter mortē indiuiduoꝝ. Sed q: ḡnatio que ante

Marie contin. giū ꝛc.

Quomodo inter ioseph ꝛ mariam fuit verū matrimoniū.

Matrimoniuz ad triplicez finē fuit institutum.

lapsum fuerat data bñdicta. Postea ꝓpter peccatū fuit maledicta ꝛ vitiata morbo libidinis. Vñ prouenit corruptio in tota generatione humana propter cō peccatum carnis venit diluuiū super terram: ideo post diluuiū deus iterū confirmauit matrimoniū dicēs. crescite ꝛ multiplicamini ꝛ replere terrā. Gene. viij. ꝛ tunc confirmatū est matrimoniū in remediū libidinis ad euitandū petū in coniugibus: scz ne actus venereus et officium generādi reputetur eis ad peccatum, ꝓpter libidinem. Nā cum libido sit inflicta ꝓpter peccatum vltra primā institutionē generationis: ꝛ peruertat verā intētionē ꝛ finem ꝛ ordinē generādi: q: generatio non fuit data nisi causa prolis generāde: nec concubit⁹ debet fieri nisi causa ꝓlis generāde. tamen libido vertit illū ordinem: q: semp ꝓuocat ad implēdū illicitū appetitū carnis: ideo solum sacramentuz matrimonij excusat peccatū in actu venereo: ꝛ sic tertio fuit institutum matrimoniū in remediū libidinis: ꝓut dictū fuit sup psal. xviij. ꝛ vt latius patet per Augu. in libro. de nupt̄s ꝛ de adulterinis coniugijs. Et quib⁹? omnibus patet q̄ aliquādo fuit verū ꝛ perfectū coniugium sine matrimonio. i. sine generatione: ꝛ aliquādo fuit verū matrimoniū sine libidine. Nam licet primi parentes non genuerint ꝓlem ante lapsum: tamen iam erat eis collata vis generatiua ꝛ licentia generādi. Et quib⁹? oibus patet ꝛ sequitur q̄ inter mariā ꝛ beatū Joseph potuit esse ꝛ fuit de facto perfectum ꝛ verū ꝛ sacramentale coniugiū simul cū absoluto ꝛ expresso voto virginalis castitatis cū negatione cuiuscūq; oppositi.

Maria ꝛ ioseph duplex fecerūt votum.

Et sic quādo Joseph ꝛ maria cōuenerūt in coniugiū fecerūt duplex votū. Primo vouerūt incōcusse seruare virginitatē deo ꝛ fugere omne consortiū carnale: eo q̄ in ambobus erat fomes extinctus ꝑ sanctificationē. Secūdo vouerūt mutuā ꝛ indiuiduam societatē ꝛ amorē spiritualē ꝛ mutuū obsequiū ꝛ adiutoriū. Et sic fuerūt reducti ad primū statum innocētie quo ad hoc et ad primariam intentionē ꝛ finem cōiugij: prout principaliter fuerat a deo institutum. Et fuit etiā coniugiū verum sacramentū: quia significabat sacramentū icarnationis ꝛ vnionis humanitatis ad ꝙ̄. Et sic fuit celebrarum sub dono fidei ꝛ sacramenti. postea ꝙ secutū est bonū prolis. sed nō ex officio cōiugali: sed ope spūssancti. prout infra patebit: et ideo nō abstulit bonū fidei cōiugalis: nec bonū sacramenti. Et sic patet ibi fuisse verū cōiugiū absq; conditiōe. Quia illud cōiugiū Marie solū fuit celebratū ꝓpter bonū societatis et adiutorij: ꝛ mutui amoris inter eos ꝛ finaliter ad seruitiū ꝛ mysterium xp̄i. Et hoc explicat Origenes qñ querit causam quare voluit de⁹ vt mater sua cēt despōsata aū mysteriū incarnatiōis. Ad qō rñdet Origenes simul cū ceteris sacris doctoribus. q̄ hoc factū fuit multiplici ex causa. Prio ad custodiā et admiratiōē virginis. Marie ꝛ vt Joseph cēt testis sue virginitatis. Et esset socius ꝛ comes sui itineris in eūdo ad visitādū Elisabeth. Et eūdo in bethleem ad partū. Et ad circūcīdū puerum. Et in ꝓch̄m vt fugerent cum dño. Et fugiendo in egyptū. Et in redeūdo in iudeā ꝛ nazareth ꝛc. Que oīa finaliter ordinabant in seruitū et obsequiū pueri. Secūdo aūt hoc factū est ad cōseruandam terrenā famam virginis: ne putaret apud populū cōcepisse ex adulterio. ꝛ sic de ceteris causis. Sed ꝓcipaliter illius cōiugij cā assignat ꝓpter mutuā societatem ꝛ obsequiū. Et quibus oib⁹ patet qualiter xp̄s potēs ꝛ sctūs magnificauit matrem suā singulari ꝓuilegio ꝛ dignitate sup oēs coniuges in statu cōiugali: q: illud fuit coniugiū virginale simul cum voto virginitatis factum ꝛ celebratum ꝛ obseruatum. ¶ Quinta dignitas singularis ꝛ magna virginis marie fuit virginalis conceptus et partus qua magnificauit eam xp̄s: quia absq; omni sorde et corruptione concepit et peperit xp̄m seruata virginali integritate: immunis ꝛ excepta ab illa sententia et lege ꝛ maledictione data in ꝓncipio omnib⁹ mulieribus concipientibus et parturiētibus: quibus omnibus in persona Eue dictum est. Multiplicabo erūnas et conceptus tuos et cuz dolore paries ꝛc. Et per consequens fuit sola virgo maria illa mulier: de qua dixit deus serpenti. Ipsa conteret caput tuū ꝛc. In quaquidē cōceptione ꝛ partu virgo maria non solum fuit immunis ab omni erūna et sorde ꝛ dolore: sed etiam a sue integre virginitatis corruptione ꝛ violatiōe: quia ille sacratissimus conceptus ꝛ partus ita prebuit ipsi fecunditatem ꝛ ꝓlem: q̄ non abstulit virginitatem vt inquit Aug. et sic simul facta est mater et virgo.

Maria ꝙ̄ peperit ꝛ peperit virgo.

¶ Unde est aduertendū q̄ quicq; erant incōpossibilia ꝛ incompatibilia apud naturam et existimationem hominū ante mysterium incarnationis. Primo q̄ mulier conciperet sine viro. Secundo q̄ mulier conciperet et pareret sine corruptione virginitatis. Et per cōsequens q̄ simul esset virgo et fecunda. Tertio q̄ cōciperet ꝛ pareret sine sorde et erūnis ꝛ dolore. Quarto q̄ mulier posset concipere et parere ex altero absq; adulterio et fornicatione et iniuria ꝛ violatione fidei cōiugalis. Quinto q̄ tale germen non esset adulterinuz et maledictum ꝛ peccato obnoxium. Sed omnia ista ꝛ fuerunt facta compossibilia ꝛ compatibilia verificata in ista sacratissima incarnatione filij dei ex virgine maria. ¶ Nam ibi fuit vera conceptio prolis absq; semine viri: ꝛ per consequens sine feditate libidinis. Et ibi ver⁹ cōceptus ꝛ partus absq; amissione virginitatis. Et maria fuit fecunda et mater ꝛ simul cum virginitatis integritate. Et concepit ꝛ peperit absq; omni corruptione ꝛ sorde ꝛ erumna ꝛ dolore cum omni letitia et felicitate. Et concepit filium dei sine iniuria Joseph et fidei cōiugalis. ꝛ illud germen non solum non fuit adulterinum: nec fornicarium: nec maledictum: sed etiam fuit liberum i natura et persona ab omni peccato: quia non ex opere adam: nec ex adulterio: sed opere spūssancti fuit formatum et conceptum. Et sic fuit germen naturaliter sanctum. Modus autem quomodo supradicta quinq; incompossibilia facta sunt possibilia ꝛ vera explicatur Luce. i. ¶ Unde quando maria dixit. Quō fiet illud qñ virum non cognosco. i. ex voto

No. ista incōpossibilia.

Universidad de Deusto
Biblioteca

virginitatis cognoscere virū nō intēdo. Ad hoc respōdit angelus dicens. Spiritus scūs superue niet i te ⁊ virtus altissimi obūbrabit tibi. Jdeoq; ⁊ qō nascetur ex te sanctum: vocabitur filius ⁊c. ¶ Et quibus patet q; spūsscūs per suā obūbrationē illā quicq; ipossibilia apō naturā: fecit esse cōpossibilia in virgine maria super naturā. Unī dicit Aug. q; spūsscūs non solū obūbrauit ipsi ventrē sed etiā mentē. Nam per obūbrationē vētris fecit illā fecundā: illa quinq; incōpossibilia auferēdo sed obūbrādo ipsi mentē fecit ipsaz p̄phetissam ⁊ euāgelicā tympanistriā: vt patebit. Spūssūs xpi corpus organizauit. Primo ergo spūsscūs obūbrando ventrē Marie formauit ⁊ organizauit corpus xpi ex puris sanguinib⁹ ei⁹. Et sic cōcepit sine viro absq; opere adā ⁊ sine adulterio ⁊ fornicatiōe ⁊ absq; iniuria fidei cōiugalis ⁊ sacri. Et tūc tota trinitas creauit in eode instāti aiaz in illo corpe formato ⁊ organizato: oī plenitudine gr̄az ⁊ perfectionū p̄ditā. Et sic illud germē nō solū fuit ab oī culpa ⁊ pctō naturaliter ⁊ personaliter liberū. Sed etiā fuit germē naturaliter scīm sumendo naturā p mō p̄ductiōis ⁊ liberatiōis: ⁊ oīa ista voluit angelus explicare cū dixit: spūsscūs supueniet in te ⁊ virt⁹ altissimi obūbrabit tibi. Jdeoq; qō nascēt ex te erit supple scīm: sz q; illa hūanitas sic in vtero cōditionata ⁊ formata in athomo in eo dē instāti formatiois ⁊ aiatiōis fuit p verbū p̄sonaliter assumpta iō subdit angel⁹. Jdeoq; i. p̄pter talē modū illō germē scīm qō nascēt ex te: vocabit filī⁹ dei. q. d. q; illō germē erit scīm ⁊ nullo modo adulterinū: nec alicui pctō obnoxiū. p̄pt modū cōceptionis. Et vocabit filius dei p̄pter gr̄az p̄sonalis vnionis ad ꝙ. Et sic patet qualiter ex obūbratiōe ⁊ ope spūsscti virgo maria cōcepit sine semine viri ⁊ sine ope adam obseruata semp virginitate absq; oī sorde ⁊ corruptione ⁊ absq; fidei cōiugalis iniuria ⁊ lesiōe: ⁊ cū plis sanctitate facta simul mater ⁊ fecūda ⁊ ꝙ: ⁊ postea peperit sine dolore et oī sorde virginitatis tā corporis q; mentis lesione: q: ille dei filius dñs nature qui ventis ⁊ elementis impauit: et sup aq̄s siccis pedibus ambulauit: et de sepulchro clauso et sigillato exiuit. Jā ī su a natiuitate voluit vti sua prātenascēdo ex virgine claustro virginitatis illeso. Et hec est quinta dignitas et quintus p̄uilegiū quo xp̄s voluit magnificare virginem matrē suā super oēs concipientes ⁊ parturiētes reddēdo ipaz immunē a cōi lege ⁊ maledictione oiz aliaz mulierū. Et quo patet q; ipa fuit sola q̄ cōtriuit caput serpētis: put deus predixit ante le gē p̄mulgatā. Maria dei mater naturalis. ¶ Sexta dignitas ꝟginis marie qua dignificauit ⁊ magnificauit eā xp̄s fuit: q: in sup: adicto mysterio incarnatiōis fuit facta naturalis ⁊ carnalis mr̄ dei p quam dignitatē nō solū altitudinē oīm mortaliū: sed etiā celsitudinē trāscendit oīm angelo: vt inquit Aug. in. ꝟ. sermone de nati. ꝟginis. ¶ Unī est aduertēdū q; ista sexta dignitas est altera a quinta p̄cedēte: ⁊ multo altio: ⁊ sublimio: Nā maio: dignitas est esse matrē dei: q; cōcipere sine semine ope spūsscti: ⁊ cōcipere et parere absq; omni sorde: dolore: seruata virginitate: q: de⁹ posset facere illud sine isto in aliqua alia muliere. Nā spūsscūs absq; viro posset formare fetū ex sanguinibus alicuius mulieris in vtero ei⁹ absq; cōsortio viri: ⁊ creare aiam in illo fetu: absq; hoc q; verbū nec aliqua p̄sona diuina assumeret ipm personaliter. ⁊ p cōsequēs ille homo nō esset deus. Et posset etiā facere q; illa mulier nō corrūperetur in cōcipiēdo: nec parie do: sed maneret virgo post partū: et tū illa mulier non esset ita digna sicut virgo maria queeſt mater dei. Et sic est dicēdum q; magna ⁊ grādis dignitas est concipere sine viro opere spiritussancti ⁊ parere cum virginitate absq; omni sorde ⁊ dolore: sed multo maio: est esse matrem dei. Nam sicut nō potest excogitari maio: dignitas in aliqua creatura q; vniri deo personaliter et deum esse personaliter: sicut est xp̄s homo: ita post christum ⁊ post illā dignitatem nō pōt maio: dignitas excogitari q; esse matrē dei. Et sic sicut nō potuit aliquis homo magis sublimari ⁊ dignificari q; assumi p̄sonaliter a deo in vnitate suppositi: ita virgo maria nō potuit magis dignificari post xp̄m q; q; verbū assumeret illa carnē et ea. Et p cōsequēs faceret esse matrē dei: i vnitate maternali qua nō pōt eē maio: post vnitatē personalē. Et hoc semp intelligēdo cū gr̄a gratificata. Et sic dignio: est maria inquātū mater dei: q; inquātuz cōcepit ⁊ peperit virgo. Unde intātū ista dignitas est maio: ceteris dignitatibus tā p̄cedētibus q; subsequētibus: inquātū oēs alie dignitates vel ordinabant ad istam: vel date sunt ipsi p̄pter illā quia decuit eam habere oēs alias dignitates: inquātū est mater dei. Q: vt esset mater dei: fuit in primo gradu post xp̄m p̄destinata ab eterno: ⁊ in libro vite scripta. Et vt esset apta mater dei fuit in sua creatione sctificata ⁊ ab oī culpa p̄seruata: ⁊ fuit in ea vsus liberi arbi. acceleratus ad merendū in infantia ⁊ pueritia: ⁊ sic de ceteris: ⁊ sic postea facta mater dei meruit sup oēs choros angelo⁹ in gloria collocari ⁊ mediatrix singularis inter filiā ⁊ oēs homines fieri: q: xp̄s inquātum erat filius eius ⁊ ipsa mater eius voluit eam ceteris oībus dignitatib⁹ ⁊ p̄uilegiis dignificare: ⁊ magnificare: q: est ei⁹ filī⁹ singularis. Obiectio. Sed hic est valde insistēdū. Nā videtur q; xp̄s nō sit singularis filī⁹ marie virginis. Nam in sacra scriptura maxime euāgelica xp̄s non solū dicit filī⁹ marie virginis: sed etiā filī⁹ dei sicut dixit angel⁹ Luc. ſ. Nō enim ex re nascetur sanctū vocabitur filius dei. Et dicitur filius dauid ibidem: cum ait. Dabit ei dominus sedem dauid patris sui. Item dicitur filius Joseph Luc. ij. cū ait maria. Ego ⁊ pater tuus dolētes querebamus te ⁊c. Et sic patet q; liter omnū istorum quattuor christus dicitur filius: ⁊ ideo cum sacra non possit mentiri: est valde aduertendū ⁊ cum humilitate: ⁊ charitate inquirendū quomodo xp̄us dicatur filius vnius cuiusq; istorum. Responsio. ¶ Ad cuius intellectū est valde aduertendum q; licet christus dicatur filius vnius cuiusq; istorum: ⁊ tamen non eodem modo: sed aliter et aliter est filius vniuscuiusq; istorum. Nam christus dicitur filius dei naturalis: sed non carnalis: ⁊ filius Marie virginis naturalis ⁊ carnalis: ⁊ filius dauid ⁊ Abrahe ⁊ filius Adam carnaliter: id est ꝑ carnem: sed nō filius naturalis: ⁊ dicitur filius Joseph nō carnalis nec naturalis: sed legalis: ⁊ ideo differēdū est de vnoquoq; istorum. Christ⁹ quō ē filius dei ⁊ virginis. ¶ Quātum ad primū non est dubium quin xp̄s sit filius naturalis dei patris: nō solum inquantum deus: sed etiā inquātum homo p̄sonaliter assumptus. Nam inquātum deus ⁊ verbū patris ab eterno naturaliter ⁊ per modum nature p̄ducti ⁊ genitum de tota memoria fecūda ⁊ subtātia patris vt ostēdit Augustinus. xv. de trinitate ⁊ cōtra maximianum. Et sic est verus filius naturalis ipsius patris: vt frequēter dictum est in expositiōe psalmoū ⁊ maxime psal. xliij. Et etiaz inquātum homo est filius naturalis patris rōne p̄sonalis vnionis. Et sic xp̄s nō habet alium patrem naturalez inquātum homo assumptus nisi deum patrem: vt dictū est super psal. cix. ¶ Quantū autem ad scōm per eādem rationem xp̄s deus ⁊ homo dicitur filius naturalis virginis. Et virgo maria dicit mater dei naturalis. Nam manifestum est q; ipa est vera mater naturalis illius hominis. Nā licet nō per cōsuetum modū nature ex semine viri ipsum cōcepit: tamen ex suis naturalib⁹ sanguinib⁹ fuit in eius vtero format⁹ opere spūssancti: nō ex mestruo: sed puris sanguinibus naturalib⁹: ⁊ ex illis fuit in vtero per nouem menses alitus. Et sic isto modo virgo maria naturaliter ipsum aluit ex p̄prio naturali sanguine. Jtē post natiuitatez aluit ipsum: ⁊ p̄prio ⁊ naturali lacte lactauit. Et sic fuit vera mater naturalis ipsius xp̄i. Et per eandēm rationem fuit vera mater carnalis: q: ex suis purissimis sanguinibus illa caro fuit formata: ⁊ alita ⁊ augmentata. Et ideo xp̄s singulariter ⁊ magis ⁊ pfectius fuit filī⁹ naturalis ⁊ carnalis virginis marie q; vnq; fuerit aliquis homo filius matris sue: ⁊ ro est. Nā cū oēs alij homines fuerit coagulati ⁊ formati in vtero materno ex sanguine mestruoso ⁊ superfluo ⁊ ex eodem fuerunt aliti tā in vtero q; extra. solum autem corpus xp̄i fuit in instanti formatum ex puris sanguinibus venaz virginis marie: ⁊ eodem puro sanguine alitum est ⁊ augmētatum in vtero. Et ex eodem puro sanguine i lacte dealbato xp̄us fuit alitus ⁊ lactat⁹ post natiuitatem. Et sic virgo maria singulariter est mater xp̄i naturalis ⁊ carnalis. Et per cōsequēs est vera mater dei ⁊ hominis: quia xp̄s inseparabiliter est deus ⁊ homo. Et sic nō separatur idiomata: quia quicquid verificatur de deo p̄sonaliter verificatur etiā p̄sonaliter de illo homine assumpto: ⁊ econuerso. Et ideo sicut virgo maria dicitur vera ⁊ naturalis mater xp̄i: ita dicitur mater dei: quia xp̄s est deus ⁊ ille homo assumptus est deus personaliter. Et ideo fuit determinatum in cōcilio calcedo. cōtra nestorium q; virgo maria ficut est vera mater dei: ita semper in omni locutiōe p ferat̄ absolute mater dei a quocūq; fideli: est verū q; ipsa est mater dei: inquātum est naturalis ⁊ carnalis mater xp̄i: qui est deus ⁊ homo. Christ⁹ quō dicit filī⁹ dauid. ¶ Quantum ad tertium est dicendū: q; xp̄s semp dicitur filius dauid in tota sacra scriptura nō solum nouit:

sed etiā ve. te. quia per oēs p̄phetas xp̄s p̄missus fuit filī⁹ dauid de genere ipsius: vt patet. ij. Reg. vij. ⁊ psal. lxxi. ⁊. lxxij. ⁊. cxxxi. Et Esa. vij. dicitur Audite domus dauid. Ecce virgo cōcipiet ⁊c. Jtē Piere. xxiij. ⁊. xxxiij. Et suscitabo dauid germē iustum ⁊c. Et ideo Mattheus volens terere generationē xp̄i carnalem incepit dicēs. Liber generationis Jesu xp̄i filij dauid filij abrahā ⁊c. Hoc idem fecit Lucas dicens. Missus est angelus ad virginem despōsatā viro de domo dauid. ⁊ postea subdit. Dabit illi dominus sedez dauid patris sui. Et sic patet q; xp̄s dicitur filius dauid ⁊ filī⁹ abraham: ⁊ per cōsequens filius adaz. Et ideo christ⁹ semper se nominat filium hominis. i. filium adaz in toto discursu euangelico: ad denotandū q; erat verus homo descendens ex adam ꝑm carnē: eo q; venerat ad patiendum in illa carne p̄o liberādis omnibus filijs adam. Est tamen aduertendum q; licet xp̄s dicatur filius adaz ⁊ abrahe ⁊ dauid ꝑm carnem: tamen non dicitur filius naturalis eoz: quia non naturaliter. i. per generationem naturalem descendit ab eis: sed solo opere spūssancti: sed intantum dicitur filius carnalis ⁊ factus ex semine abrahe ⁊ dauid ꝑm carnem: vt inquit apls ad Romanos. i. inquātum accepit carnem ex virgine maria: que est filia naturalis illoz ⁊ descendebat ab eis per generationē naturalem: ⁊ ideo xp̄s licet sit filius illoz carnalis tamen non naturalis et sic aliter est filius virginis marie: q: carnalis ⁊ naturalis: ⁊ aliter filius illoz: q: solum carnalis: sed nō naturalis: eo mō quo dictū est. Quō Joseph dicitur pater xp̄i. ¶ Sed nūc restat permagna ⁊ pergrādis difficultas quomodo Joseph dicatur pater xp̄i in scriptura: cuz ipse nec sit pater xp̄i naturalis nec carnalis nec ex carnem: ⁊ ideo dixerūt quidam. q; Joseph erat pater putatiuus xp̄i: inquātum reputabat xp̄s apud populum filius Joseph. put dr Luce. iij. ⁊ putabat filius Joseph: qui fuit ely ⁊c. Sed ista nō sufficiūt ad saluādā euāgelicā veritatē: q: maria absolute ⁊ affirmatiue dixit xp̄o. Ecce ego ⁊ pater tuus dolētes querebamus te ⁊c. Nā illa reputatio ⁊ opinio quam ppl's habebat de xp̄o erat falsa: q: ppl's putabat xp̄m esse filium Joseph carnalē ⁊ naturalez quomodo dicebāt. Nōne hic est filī⁹ Joseph ⁊ marie qui sunt apud nos. Jtez q̄ philippus dixit ad nathanael. Inuenimus iesuz messiā filiū Joseph a nazareth ⁊c. Putabant xp̄m esse filium carnalē et naturalem ipsius Joseph: quod erat falsuz. Jō virgo maria sub tali falsa reputatione non appellauit Joseph patrez xp̄i. Jdeo origenes ⁊ Diero. dicunt q; xp̄s ideo appellatur filius Joseph: eo q; fuit filius eius adoptiuus ⁊ Joseph pater ei⁹ nutritius. Sed adhuc ista non sufficiunt ad euacuādum tantum sacramentum: quia quēcunq; alienū poterat adoptare Joseph in filium ⁊ ipsum nutrire ⁊ ideo maior affinitas erat iter Joseph ⁊ xp̄m: q; affinitas adoptiua ⁊ nutritia: quia talis affinitas sola nō poneretur i genealogia saluatoris: q: sola affinitas carnalis aut legalis ponit in genealogia saluatoris sicut sola talis affinitas: sz carnalis aut legalis cōsuenit asscribi in genealogia alioz ꝑm scripturā veteris testamenti. Et ideo est

Universidad de Deusto
Biblioteca

Nota bene.

dicendum q̄ hic latet aliud maximū sacramentū. Nam manifestum est q̄ christus natus est ex illo sacro virginali ⁊ inviolato cōiugio absq; iniuria ipsius Joseph ⁊ fidei cōiugalis: ⁊ natus est ex maria virgine indivisa spōsa ipsi? Joseph: q; indivisibiliter erāt duo in carne una: ⁊ in tali cōceptu nūq̄ ḡro maria fuit divisa ab ipo Joseph sed semp in fide coniugali coniuncta: q; caro cōiugalis nō dicit divisa: nisi per adulteriū: ergo se quit q̄ licz Joseph nō cōcurreret officialr ad generationē cp̄ris q; talis cōceptio ⁊ gñatio facta est in ei? cōiuge ipsi cōiugaliter ⁊ indivisibiliter cōiuncta absq; iniuria fidei cōiugalis: ergo Joseph non fuit expers ne p̄ aliquem specialē modū esset pater xp̄i multo magis ⁊ dignius q̄ adoptivus et nutritius maxime q; cōiugius Joseph ⁊ marie ordinabatur vt xp̄s ex tali cōiugio virginali nasceretur: ad denotandū q̄ xp̄s qui ex tali virginali et inviolato sancto cōiugio nascebat: nō carnaliter sed spiritualiter ex spirituali cōiugio ecclesie debebat filios regenerare: vt inqt Augu. ⁊ dicit Augu. q̄ illud cōiugium ordinabatur ad mysteriū incarnationis. ⁊ dicit etiam in libro de bono coniugali q̄ oia bona requisita ad bonum cōiugiū fuerunt in illo sacro cōiugio. Nā ibi fuerūt oia bona sacramenti: q; nullum divortium: ⁊ bonum fidei: q; non interveniente adulterio: ⁊ bonum prolis: q; inde xp̄s natꝰ est. Ex q̄bus sequitur q̄ Joseph aliquo modo singularis ⁊ spiritualis est pater xp̄i: ⁊ xp̄s filius eius: eo q̄ de eius coniugio. ¶ Vis igitur habitis ponitur pro cōclusione semper salua fide catholica: q̄ licet Joseph non fuerit pater christi naturalis nec carnalis: tamē fuit pater xp̄i legalis ⁊ fm legē. Et per consequens xp̄s fuit filius Joseph legalis ⁊ fm legem. Hec autez cōclusio sic probatur. Nam deus preceperat Deutero. xxv. q̄ si quis moreretur sine filijs nūc secūdus frater illius acciperet illam in vxorem ad suscitandum semen fratri suo: quod sic est intelligēdum. Nam q; ille mortuus descendebat sine gñatione. Ideo relinquebat ꝓpinquiorē successorem in vicariū qui exerceret actū generādi vice ⁊ loco sui ex ei? vxore. Ideo illa mulier semp erat vxor primi fz amore ⁊ ꝓpositū sed erat vxor secūdi fm carnē: iquātum exercebat carnē naturalem actum generādi loco illius. Et ideo illa prima proles nō ascribebatur secundo: sed primo viro: ⁊ sic succedebat ipi in nomine filiali: ⁊ in hereditate ⁊ fm legem. Et cō illa ꝓles dicebatur cōmunis illorū duorū. s. primi fm legem ⁊ spiritum: ⁊ secundi fm carnem ⁊ naturam. Et ideo oportebat q̄ ille qui succedebat primo mortuo esset propinquior: illi inter omnes vivos: sed quia semper immediatus ⁊ secundo genitus erat propinquior: ideo ille succedebat in tali matrimonio vice ⁊ officio generandi ⁊ prolis suscitande. Et ideo ille filius sic natus vere dicebat filius legalis primi: eo q̄ natus ipsi ex vero cōiugio fm legem, sic ordinatum: et non ex adulterio. Sed si forsan contingeret q̄ illa mulier post mortem viri fornicaretur cum aliquo alio: ⁊ ex illo haberet prolem: tunc ille filius nunq̄ dicebatur filꝰ primi viri: quia non ex lege: sed ex scorto et fornicatione natus erat. A simili ergo est dicendum q̄ post cp̄m christus ex vero cōiugio ⁊ vxore ipsius Joseph absq; adulterio ⁊ iniuria fidei sacramentalis legalis: quia ex eius inviolato coniugio nullo pacto per adulteriū diviso cōceptus est quā plē suscepta nō est vera similitudo. Primo: q; Joseph erat preceptum vt pater suscitaret semē filio suo: ex q̄ frater suo. Ad primū respondetur q̄ licet beatus Joseph non esset mortꝰ quo ad cetera opera vitenta mē erat mortuus quo ad generationē ꝓpter votū virginitatis. Et erat mortꝰ quo ad peccatum. Et ideo oportuit vt de? ipsi in illo modo suscitaret ꝓlem legalem ⁊ spiritualē. Ad secundū respōdetur q̄ licet nō fuerit preceptum in lege: vt pater suscitaret semē filio suo: tamē i figura huius mysterij hoc semel in veteri testamēto fuit factū ⁊ cōcessus ⁊ in lib. legis scriptū. Nā legitur Genesis. xxxviij q̄ thamar ex divina inspiratione exiuit in diuio ad Judā socerum suum ignarum vt suscitaret ex ea semen duobus filijs mortuis absq; prole: q̄ fecit judas: q; ex vno concubitu genuit duos filios ex thamar: quasi suscitās semen et prolem duob? filijs mortuis sine prole: q; genuit ex ea Phares ⁊ zarā ꝓ quem quidem phares qui genuit Ezrom descendit christus ex juda et jacob et abrahā fm carnem: quiquidez actus non fuit imputatus ipsi thamar ad scortum: sed ad justiciam ⁊ mysterium cui dixit judas i judicio. Justior me es. Et tota ecclesia reputat illud fuisse factuz in propheticum ⁊ mysticum mysterium inquantum thamar previdit in spiritu qualiter christus erat nasciturus de tribu juda fm carnem. Et quia vidit q̄ non poterat habere prolem ex duobus primis filijs suis: nec sibi dabatur tertius in virum ad suscitandum semen fratribus suis. Et ideo ne ipsis generatio preteriret: ⁊ vt ex ea christꝰ nasceretur. Ideo ne perderet tantam dignitatem: intentauit suscipere prolem ex socero suscitāne prolem filijs suis: ꝓut mystice ⁊ sacramentaliter factum est. Sed quia nil gestum est in veteri testamento quin fuerit completum in christo et ecclesia: ad cuius mysterium ⁊ figuram omnia ibi contingebant: inquātum christus fuit finis totꝰ legis. Ideo per illud mysterium figurabatur qualiter mortuo Joseph quo ad mundum et carnalem generationem ꝓpter votum virginitatis. Deus pater debebat ipsi suscitare prolem spiritualem ex virgine maria cōiuge ioseph et sponsa dei patris. Item figurabatur etiam q̄ sicut thamar concepit geminam prolem scilicet phares ⁊ zarā. Ita pariter virgo maria erat conceptura ⁊ de facto concepit geminam prolem: non fm personam: sed fm naturam eo q̄ christus sub una persona habet duas naturas: divinam scilicet ⁊ humanam. Et ideo illud mysteriū generatiōis phares ex thamar approbat in scriptura: ⁊ ponit in genealogia salvatoris: eo q̄ ordinabatur figuraliter ⁊ sacramēt aliter ad mysterium incarnatiōis christi factum ex Maria virgine

Joseph pr̄ xp̄i fm legē

Obiectio.

Xp̄s filius legalis Joseph ꝓpriꝰ dicitur.

uxore coniugio virginali ⁊ legitimo ipsius Joseph. Dupliciter ergo christus dicitur filius legalis ipsius Joseph. Primo q; in lege fuit p̄ judā ⁊ thamar ⁊ phares prefiguratuz: in novo testamēto a timplerū illud mysteriū. Secundo q; christus ex legitimo cōiugio ⁊ spōsa ⁊ coniuge ipsi? Joseph absq; iniuria cōiugali fuit conceptus ⁊ natus. Et ideo ad hunc intellectū Matthens scribēdo christi genealogiam dicit ⁊ concludit in fine totius cathalogi q̄ Mariam genuit Joseph virum Marie de qua natus est Jesus qui vocatur xp̄s. vnde non dicit q̄ Joseph genuit christum. Ad denotandū q̄ christus nō est filꝰ naturalis nec carnalis ipius Joseph: sed dicit q̄ Joseph erat vir ⁊ coniunx marie de qua natus est Jesus christus. Ad denotādū q̄ licet Christus non esset filius carnalis nec naturalis: tamen fuit filius secundū legem ⁊ filius legalis ipsius. Joseph: postq̄ erat natus ex unitate coniuge sua: salua fide coniugali absq; oi nota adulterij ⁊ peccati. Et hec voluit cōfirmare postea Matthens cū subdit generatio xp̄i sic erat: vt sequitur. Nā cum esset desponsata Maria mater xp̄i Joseph: inuenta est in vtero habens germē ex spiritu scō: ⁊ nō ex Joseph nec ex scorto nec adulterio: sz ex spūscō: eo modo quo supradictum est. Et ideo quando Joseph volebat ipsam traducere dicit ipsi angelus. Joseph fili david noli timere accipere mariam coniugem tuam: q; quod in ea natū est ex spiritu sancto est. quasi dicat. Ipsa est vere coniunx tua nō a te per adulteriū dimissa: q; non humano opere concepit: sed ope spūssancti. Ideo cōiugium tuū nullo modo lesum est: imo magis cōfirmatū: q; per legem ⁊ prophetas prenunciatus ⁊ p̄ spiritū sanctum in te confirmatū. Item ad hunc intellectum virgo maria dicit christo: ergo ⁊ pater unus sz legalis: dolentes querebamus te. Item ad eūdem intellectū Lucas frequenter appellat Joseph parentē ⁊ patrem christi sz fm legē: eo mō quo dictū est. Et sic patet qualiter christus est filius naturalis dei patris. Et filꝰ naturalis ⁊ carnalis virginis marie: ⁊ filius David ⁊ Abrae fm carnē ⁊ nō fm naturam. Et filꝰ Joseph legalis sine fm legē. Hanc aūt positionē ego aliquādo predicaui in vestra sede Valētina in cōspectu dominoꝝ canonicoꝝ ⁊ totius populi in festo beatissimi Joseph spōsi virginis. Sed q; putabā me solū in opinione: ideo dubitaui ipsam in ꝓloribus meis scriptis reliquere. Sed quia postea nomiter vidi sermonez: quem venerabilis ac famosissimus Johānes Gerson cancellarius Parisiēsis habuit ⁊ fecit in concilio Constātiensi cora toto senatu ecclesiastico: in quo ponit istam positionē quasi ad litterā: quiquidem sermo fuit pergratus ⁊ acceptus toti faciei ecclesie ibidem congregate: ꝓpter quod iaz publice celebratur officium beati Joseph in pluribus ecclesijs gallicanis: ⁊ specialiter solemnizatur in ecclesia nostra Valētina hispanie. Vic est q̄ ego nō erubui scribere hanc positionem in hoc loco: vbi mihi videtur necessarium iuxta materiam et propositum. Semper tamen cum correctione sacrosancte matris ecclesie catholice: ⁊ hoc de sexta dignitate ⁊ ꝓpriuilegio virginis Marie. ¶ Septima dignitas singularis virginis Marie: qua dignificauit ⁊ magnificauit eam christus fm: quia singulariter fuit illustrata ⁊ inspirata per obumbratio nem spiritussancti: vnde adepta est spiritū prophetricum ⁊ euangelicū super oēs prophetas et euangelistas: vnde quia dictum est per Augustinū q̄ spiritussanctus in illa obumbratione non solum obūbrauit ventrez marie: sed etiam mentem. nam obumbrando ventrem formauit corpus christi in vno instanti ex puris sanguinibus virginis. Et sic preseruauit eam a feditate libidinis ⁊ a corruptione mentis ⁊ corporis conservādo virginitatē ⁊ faciendo ipsam simul virginem ⁊ fecundā: ⁊ preseruauit in ea fidem coniugalē. Et preseruauit germen non solum a nota adulterina: sed etiam ab omni nota peccati ipsius adam: immo fecit illud germen sanctū plenitudine oīs sanctitatis ⁊ gratie: prout dictum est. ita ergo pariter spiritussanctus obumbrando mentem virginis Marie: illustrauit eam lumine propheticō super oēs prophetas: ⁊ lumine euangelico super oēs euangelistas: et sic fecit eam simul prophetam et euangelistā. ¶ Ad cuius intellectū est notandū q̄ obumbrare idem est quod per vmbram aliquid circundare et comprehendere. Et ideo aliter obumbrat corpus opacum: ⁊ aliter corpus luminosum. Nam corpus opacum prohibet lumen ⁊ calorem ne transeat: et sic qui vult proregi ab ardore ⁊ lumine solis ponitur sub vmbra domus aut alicui? tecti. Et sic etiaz si luna interponitur inter solez ⁊ terram: tunc per suam vmbrā causat eclypsim ⁊ defectū luminis solis in terra. Et etiam terra interposita diametraliter inter solem ⁊ lunā causat eclypsim in luna per suam vmbrā: eo q̄ est corpus opacū. Et ideo prohibet radios solares ne perueniant ad illuminandam lunam. Sed oppositū facit vmbra corporis luminosi: scilz solis: quia sicut vmbra corporis mil aliud est nisi lumē illius corporis luminosi: ita penetrat omne diaphanū ⁊ pellit omnē tenebram et illuminando ipsum diaphanū simul illuminat et calefacit ex sui natura. Sic ergo ad propositum: quia vmbra spiritussancti nil aliud est nisi lumen eius ⁊ gratia: ideo quocunq; intrat pellit omnez tenebram ignorātie ⁊ frigiditatē peccati inducendo lumen veritatis ⁊ calorez gratie. Nam sicut se habet sol per suum lumen corruptibile ad omne diaphanū corruptibile: ita spiritussanct? ad omne diaphanū spirituale sicut est angelus vel anima hominis. Et ideo sicut sol penetrando omne diaphanum pellit omnē tenebrā: ⁊ illuminat illud et calefacit. Ita spiritussanctus obūbrando animaz per suum lumen penetrat eam: ⁊ illuminat pellendo omnē ignorantiā. Et gratificat eam pellendo omne peccatū: si insit: ideo dicitur Sap. vij. q̄ iste spiritus oia penetrat: ⁊ omnia lustrat: et in alias sanctoꝝ se transfert: ⁊ eos dei amicos et prophetas facit. Et sic ptz qualiter obūbratio spiritussancti nil aliud est nisi illustratio ⁊ penetratio et illuminatio ⁊ purgatio ab oi tenebra ignorātie: aut a sorde ⁊ labe pcti. Et ideo q̄ spiritussanctus superuenit in mariā: ⁊ obūbrauit eam sua virtute et

Maria prophetissa et euangelista.

Quid sit obūbrare.

Universidad de Deusto
Biblioteca

lumine non est dicendū q̄ purgauerit eam ab aliqua labe peccati: q̄ iam in sua aiatione ⁊ creatione venerat ad eam: ⁊ sanctificauerat eam preseruando per gratiā ab omni pctō: ⁊ cōfirmando in oi bono. Et ideo q̄ superuenit. i. iterū venit in eā et obūbrauit eam: nō purgauit eam ab aliqua culpa: q̄ nulla erat: sed purgauit intellectū ⁊ mentē eius ab omni ignorātia ipsaz rapiēdo vsq̄ ad tertium celum prediēdo ipsi veram intelligentiā totius sacre scripture: ⁊ patefaciēdo ipsi diuina archana ⁊ mysteria celestia: que nō licet homini loqui. ¶ Ad hunc ergo intellectū sunt intelligenda verba Johānis Damasceni: que recitat magister tertio sententiarū distinctione. iij. dicens q̄ spiritussanctus venit in virginē purgās ipsam ⁊c. Vñ non est intelligendū q̄ purgauerit eam ab aliqua labe peccati: sicut dictū est ⁊ oēs doctores tenent: sed q̄ spūssanctus in illa obūbratione illustrauit mentē eius ⁊ purgauit ab omni nube ignorantie: quam h̄ abebat de modo mysteriū incarnatiōis et de secretis sacre scripture: prout ipsa se fatebatur ignorare: cum dixit: quō fiet istud ⁊c. et sic illa purgatio nil aliud fuit: nisi q̄ reddidit ipsi intellectū et mentē purgatā ⁊ liberā ab omni nube ignorantie mysteriorū sacre scripture. Rapiendo eam a sensibilibus vsq̄ ad archana celestia. Vñ ſm Aristo. ⁊ cōmentatorē ⁊ Auicēnā ⁊ oēs philosophos intellectus purgat? dicitur intellectus adeptus: ⁊ est ille qui pulsa omni nube ignorātie adeptus est habitualiter scientiā oīm intelligibiliū vsq̄ ad intellectionē substantiarū separatarū inclusiue. Secundum vero theologos talis intellect? purgatus dicitur intellect? heroicus: eo q̄ excedens ista naturalia pueniat vsq̄ ad ea q̄ sunt supra facultatē nature ⁊ sui. Et sic dicit intellect? desuper illustratus supra suū lumē naturale. Et sic purgare idem est qđ desuper illuminare ⁊ illustrare. Et isto modo dicit Dionysius q̄ angeli superiores purgant et illuminant inferiores. Et isto modo dicit Damascenus q̄ spiritussanctus superuenit in mariaz et purgauit eam sc̄z ab omni nube ignorātie rapiendo ipsaz vsq̄ ad celestia mysteria ⁊ faciēdo ipsam prophetam ⁊ euangelistā: vt patebit. ¶ Ad cuius maiorem euidentiā est aduertendū ſm Augu. cōtra faustum ⁊ contra aduersariū legis ⁊ prophetarum: ⁊ vt dictum est in .ꝓlogo psal. tracta. iij. et regula. vij. q̄ idem spiritussanctus ⁊ idem deus locutus est in vtroz testamento. Sed fuit ista differentia: nam in veteri testamento deus locutus est per ora prophetarū: infundendo eis spiritū prophēticum: sed in nouo testamēto locut? est nobis per filium incarnatū. Sed post suam ascensionez locutus est nobis per apostolos infundēdo eis lumen euangelicū. Et sic deus semper locut? est nobis per hoiem. Nam verbum eternū per hominē ipsi personoliter assumptū locutus est mundo. Et sic ipsemet r̄s̄ qui illustrauit ap̄los spiritu euangelico: illustrauerat ante prophetas spiritu prophetico. Et sic patet qualiter tam apostoli q̄ euāgeliste: nō sunt locuti nisi spiritu sancto obūbrati et illustrati: sicut ait Petr? in canonica. Sed dictū est in illo .ꝓlogo: qualiter talis illustratio tam prophetica q̄ apostolica nō potuit fieri nisi per mentis excessum ⁊ aliquem raptū a sensibus: q̄ mens membris obruta cecis nequit oppressi luminis igne rey tenues noscere nex? : sicut dicit Boe. libro. v. de cōsolatione carmine. iiij. ergo oportet q̄ mēs rapiatur a sensib? Et sic tā pphete q̄ apostoli fuerunt rapti a sensib? per obūbrationē spiritussancti. Sed fuit magna differentia in tali obūbratione ⁊ raptu ratione termini: nā spiritus propheticus solū rapiebat pphetas a sensib? vsq̄ ad cognitionē enigmaticā futuroz mysteriorz de r̄po ⁊ ecclesia prout representabant eis aliquo obiecto creato per enigmaticā ⁊ imaginariā visionē sicut ibi dictum est. Sed spiritus euāgelicus rapuit apostolos in die penthecostes vsq̄ ad tertiū celū ⁊ diuinā essentiā vbi p modū transeuntis viderūt archana celestia que nō licet homini loq̄. Et ibi legerunt in illo sacro libro oīa que postea predicarūt in mundoz: si Johannes nō legisset in illo sacro libro: nūq̄ explicasset mysteriū trinitatis dicēs: in pricipio erat verbū ⁊c. Et sic postea Paul? vas electionis ad portandū nomen r̄pi coram gentibus ⁊ filijs israel: fuit raptus vsq̄ ad idem tertium celum ſm exigētiam sue legationis: sicut Paulus iam fuit dictum in expositione Psalterij. ¶ Ex quibus patet sicut etiam ibi fuit dictum q̄ Maria non fuit expers a tali raptu in die penthecostes simul cum apostolis: immo ante in conceptione filij dei per illam obumbrationez spiritussancti: que ipsis reddidit intellectum purgatum: vt dictum est: fuit rapta vsq̄ ad tertiuz celum diuine essentie vbi perfectius q̄ paulus ⁊ ceteri apostoli vidit archana dei: que nō licet homini loqui. Et perfectius vidit mysterium incarnationis ⁊ totā intelligētiā scripture vtriusq̄ testamenti. Et ibi nō solum accepit spiritum euangelicum de p̄sentibus ⁊ preteritis. Sed etiā de reb? futuris ⁊ de modo future ꝓpinque redemptionis de propinquo per r̄pm exercende: ⁊ de omnibus futuris contingentibus in ecclesia vsq̄ ad diē iudicij. multo perfectius ⁊ clarius q̄ Johannes euangelista i Apocalypsi: ⁊ sic virgo Maria facta fuit tūc simul prophet̄a ⁊ euangelista super oēs alios. vnde iste raptus virginis Marie multipliciter fuit perfectior q̄ raptus apostoloz. Nam paulus fuit tantū semel raptus in sua conuersione: ⁊ apostoli semel rapti in die penthecostes. Sed virgo maria vltra raptum factum per obumbrationem spiritussancti in sua annūciatiōe: fuit rapta i die pēthecostes cū ceteris apostolis: ⁊ vltra hoc cōtēplando dominū incarnatuz quē in vtero gerebat sepe rapiebat ad archana celestia: ⁊ multa reuelauit ipsi filius tam in somno q̄ in vigilia: ⁊ multa reuelabat ipsi filj? post natiuitatē familiari locutione: que postea ipsa docuit apostolos ⁊ euāgelistas. Nā ipsa docuit beatū lucā totum mysteriuz incarnatiōis: put cōiter tenetur q̄ sola ipsa nouerat illud mysteriū experiētia ⁊ doctrina angelica ⁊ visione supnaturali i multiplici raptu. ⁊ sic fuit

Nota.

Nota de raptu.

Spiritussanctus locutus est ⁊c.

facta vera ꝓpheta ⁊ euāgelista sup oēs ꝓphetas et euāgelistas: quia nullus ꝓpheta cōsecutus est talem modū euāgelizādi. Nam virgo maria non solum loquebatur ⁊ ꝓphetabat ⁊ euangelizabat p spiritum infusum. Sed etiā r̄pas deus incarnat? existens in vtero loquebak per os ⁊ vocē ei?. Naz r̄pas per vocē eius imisit spūs sanctificationis in Johānem baptistā ⁊ spūs ꝓpheticū in Elisabeth sicut dictū est. Et sic etiā in isto cantico r̄pas de? incarnatus locutus fuit p os ⁊ vocē virginis marie faciēdo ipsam simul ꝓphetā ⁊ euāgelistam. Et iō virgo maria in isto cantico partim fuit euāgelista: in q̄tu annūciauit ⁊ euāgelizauit qualiter israel tam receperat puerū suū: quia tam deus erat incarnatus in vtero q̄ ante fuerat ꝓmissus in lege ⁊ ꝓphetis: ⁊ euāgelizauit etiā magna que ipsi fecerat deus potens ⁊ sanctus. Sz cū hoc ꝓphetauit p̄ propinquam redēptionē per r̄pm faciēdam: ⁊ ptēdit ruinam ⁊ obstinationē ppli iudaici p̄ter sua infidelitatē: ⁊ exaltationē: ⁊ societatē populi gentilis ꝓpter suā humilitatez ⁊ fidē: vt patebit p totum discursum ⁊ expositionem huius cantici. ¶ Et sup dictis ergo p̄z septima dignitas qua dignificauit ⁊ magnificauit eā filius eius. Et qualr singulariter per spiritū scr̄m obūbrauit ipsi nō solū vtrem: faciendo ipsam matrē dei ablq̄ oī labe ⁊ coruptione mentis ⁊ corporis cōseruando virginitatē. Sed etiā obūbrauit ipsi mētez rapiēdo vsq̄ ad tertiū celū: ⁊ faciendo ipsam ꝓphetam ⁊ euāgelistā sup oēs alios: eo modo quo dictū est. Et ideo est dicēdū: q̄ ista est illa mulier quā vidit Johannes amicta sole: ⁊ lunā sub pedibus eius. Apo. xij. Nā per hoc q̄ erat amicta sole denotat̄ q̄ nulla fuit in ea nubes ignorātie nec culpe. Sz p̄ hoc q̄ luna erat sub pedib? ei?: denotat̄ q̄ tuit illuminata ⁊ obūbrata lumine spūsci sup oēs ꝓphetas ⁊ euāgelistas: ap̄los i tota eccl̄ia ⁊ q̄ fuit rapta sup: a lunā hui? ecclie vsq̄ ad solez diuine essentie. Et iō nullū potuit pati defectuz: sicut sol nō pōt pati defectū respectu sui. ¶ Octana dignitas singularis: qua r̄pas dignificauit virginez matrē suā fuit: q̄: p̄e cunctis ceteris fuit eius singularis ⁊ familiarior ministra et cubicularia ⁊ secretaria: vnde manifestū est q̄ in domo regia ille p̄e ceteris magis habek dign? honorē q̄ familiarius ministrat ⁊ seruit regi ⁊ diutius cū eo manet ⁊ cōuersat: sicut est camerari? ⁊ cubicularj? ⁊ secretarius. Qz isthe rex maiora signa amoris ostendit: q̄: eis credit ⁊ sua secreta ⁊ archana cōmēdat. Et ita dicit ap̄lis Joh. xv. Jā nō dicā vos seruos sed amicos: q̄ q̄cq̄ audiui a patre meo nota feci vobis. Jtē de mysterio dicit Joh. xij. Si quis mihi ministrauerit honorificabit eū pater meꝰ ⁊c. ¶ Et qnḃ? p̄z q̄ illi fuerūt magis amici r̄pi: qui magis cū eo ⁊ familiari? cōuersarūt ⁊ quib? plura secreta cōmendauit. Et illi fuerunt digniores ⁊ magis honorati ministri q̄ familiarius ⁊ diutius Christo ministrarūt: sz virgo maria p̄ ceteris diutius ⁊ familiari? ⁊ laboriosi? r̄po ministrauit ⁊ seruiuit: ⁊ cū eo cōuersata ē: ergo sequit̄ q̄ p̄ ceteris fuit digna laude ⁊ honore: ⁊ fuit a r̄po honorata. Maior est nota p ea q̄ dicta sunt. Sz minor ꝓba

Maria regis familiarissima secretaria

mr p singula. Nā virgo maria diuti? deo ministrauit. Nā sicut i ea citius fuit accelerat? vsus liberi arbitrij q̄ in ceteris. Jdeo citi? incepit deo seruire ⁊ ministrare: q̄ iā in tertio anno fuit i tēplo ad seruitiū ⁊ ministeriū tēpli dedicata: vbi deo cū ceteris virginibus seruiebat ⁊ oratioui ⁊ cōtēplationi ⁊ ieiunio vacabat vsq̄ ad suā despōsationem: put supra dictū est i tertia dignitate ei?. Hoc idē faciebat tēpore sue despōsationis simul cū spōso suo ioseph. Sz iā familiari? ministrauit r̄po post incarnationē: q̄ sola ipsa ipsi carnem ex suis sanguinib? ministrauit ⁊ cōmunicauit. Et p nouē mēses in vtero aluit ⁊ nutriuit. Item post natiuitatē sola ipsa ex suo sacro lacte lactauit. Jtē sola ipsa ipsum lauabat ⁊ vestiebat ⁊ eruebat ⁊ pānis inuoluebat ⁊ in cunas reponebat: ⁊ oia ei? pro ne secreta nouerat. Et hoc in ei? infantia. Sed i ei? puericia ex pane ⁊ ceteris bonis proprio labore adeptis ipsum alebat ⁊ ipsi de necessarijs puidebat. Jtē semp in omnibus mysterijs eius comes fuit. Nā sicut nō defuit in partu cū ipsum peperit. Jta nō defuit in ei? circūcisione ⁊ in magoz adoratione nec in repte sentatione ad tēplum: nec defuit in eius pfectionib?. s. q̄n fugit in egyptū: ⁊ q̄n reuersus est i iudeā: nec in nazareth: nec q̄n p̄ singulos annos ascēdebat in hierusalē tēpore festiuitatis vt p̄z Luce. ij. Nec defuit quādo fuit inuitatus ad nuptias. Jo. ij. Nec defuit in itinere p̄dicationis: vt p̄z Lu. vij. Nec defuit in ei? morte ⁊ passione: q̄ cū ceteri fugissent sola ipsa cū Johāne ⁊ ceteris mulieribus erat iuxta crucē: vt p̄z Joh. xix. ⁊ i ceteris euāgelistis, nec defuit dū fuit depositus de cruce: ⁊ positus in sepulchro. Sed nō legit̄ q̄ virgo maria amplius fuerit reuersa ad sepulchrum: sicut maria Magdalena ⁊ cetere marie ⁊ Johānes ⁊ Petr?. Eo q̄ virgo maria ablq̄ quouis dubio aut hesitatione erat certissima de resurrectione r̄pi. Et iō non fuit necesse ipsam ire ampli? ad sepulchrum: q̄ prius apparuit ipsi r̄pas post resurrectionem q̄ Magdalene nec alicui alteri vt cōmuniter tenet̄. Et rō est: nā sicut p̄ ceteris in r̄pi passione fuit doloribus afflicta: ⁊ p̄e ceteris in fide resurrectionis fuerat firma. Jdeo p̄ri? meruit videre filium suuz in gloria resurrectionis. Et iō r̄pas nō annūciauit matri sue gloriam resurrectionis per angelos sicut Magdalene: sed per seipm in persona eā letificauit: iuxta illud psal. xxxix. Ad vesperam demorabitur fletus: ⁊ ad matutinū letitia. Item psal. xciij. Secūm multitudinem dolorum meoz cōsolationes tue letificauerūt animā meā. ⁊ sic patet octaua dignitas virginis: quia sicut p̄e ceteris familiarius ⁊ diutius ⁊ laboriosius r̄po ministrauit ⁊ secretius fuit cuz eo cōseruata. Jta p̄e ceteris ipsaz dignificauit ⁊ magnificauit ⁊ honorauit ⁊ letificauit. ¶ Nona dignitas ei? ⁊ p̄a

Christi? p̄ri? ap paruit Marie post resurrectionē

Maria fuit martyr.

uilegium fuit singulare martyrium super omnes alios martyres: quia absq̄ lanatiōe sui corporis atrocius passa est in anima passione r̄pi: q̄ aliq̄ aliorū martyrum passus vnq̄ fuit in carne. ¶ Ad cuius intellectum est notandum q̄ martyr grece vno modo idem est quod testis latine: et sic martyrium idem est quod testimonium. Et sic omnes mar

Universidad de Deusto
Biblioteca

tyres dicunt testes fidei christi: quia vt testarentur & confiterentur fidē christi passi sunt dira tormenta: per que tormēta inuiolabili testimonio cōfitebantur fidem christi. Et sic patiebātur ꝓpter christum & eius fidem. Alio autem modo martyr dicitur a marte deo bellorum & prelior: & sic martyr: idem est quod preliator: & certator: & pugnator & victor: & sic martyrium nil aliud est nisi prelium & certamen et pugna & victoria. Et sic apostoli & ceteri veri dicuntur christi martyres: eo quia ꝓ xpo pugnarunt & certarunt contra sevitiam principū & contra omnes infideles. Et in corpore suo dira vulnera pertulerunt. Sed finaliter effuso sanguine coronam victorie & triumphi obtinuerunt. Et sic totum populum gentilem & imperatores iugo xpi subiecerūt: & ideo vere dicunt martyres: id'est pugnatores & victores: & ideo dicit August. ꝙ nō omnes qui patiuntur tormēta sunt martyres: sed soli passi ꝓpter xpm: quia tormentum solum nō facit martyrem: sed causa: & sic dicit Augu. ꝙ non solum sunt vere martyres: qui passi sunt vulnera & laniati sunt in carne ꝓpter xpm. Sed etiā illi qui passi sunt persecutiones & dolores & tormenta in anima & corde ꝓpter xpm: & sic ꝓpter ista tria virgo maria dicitur vere martyr: & maior martyr ꝙ aliquis aliorum: q; maiores persecutiones et labores in persona et maiores dolores in corde: & maiora tormēta passa fuit in anima & cū firmiori fide ꝓ xpo: ꝙ aliquis apostolorum aut aliorū martyrū in corpore: & hoc ꝓbat per singula.

¶ Unde primo difficultas & magnitudo persecutionis cōstitit in magnitudine laboris & timoris & tristicie. Sed virgo maria i sua ꝓsecutione passa est immēsos labores & tristicias & timores: ꝓpter xpm ꝙ aliquis sanctus: ergo atrocioꝛem & maiorē persecutionē ꝙ ceteri passa est. Maior patet. minor ꝓbatur. Nā nō est comparādus aliquis labor: labori virginis Marie: quādo ex timore Herodis ne interficeret christum fugit in egyptū cū puero. Nam sicut christus fuit delicatissimus i cōplexione. Et per consequens sensus tactus in eo fuit nobilior. Et ideo minor labor erat maximus et causabat maiorē molestiaz in eo. Ita virgo maria cuz esset ꝓe ceteris mulieribus delicatissima: ideo maiorem laborem & molestiam passa fuit in illa fuga in itinere fugiendo in egyptum & redeūdo in iudeam: & postea fugiendo in nazareth ꝓpter archilaū: qui regnabat ꝓ patre ꝙ in iudea vnꝙ aliquis alius pertulerit: quia parvus motus erat ipsi maximus labor & molestia. Item i illa fuga maiorem tristiciam & timorē passa est: ne Herodes interficeret puerum maxime quando vidit eum tāta sevitia interfecisse tot infantes innocētes ꝓ filio suo ꝙ vnꝙ aliquis passus fuerit. Et sic etiā passa est multas ꝓsecutiones post passionem christi simul cū apostolis: vt patet per totū discursum actuum apostolorum: quia non minus ipa patiebatur ꝙ apostoli. Itez secundo non solū passa est imensas persecutiōes et labores ꝓpter christum. Sed etiā immensos dolores in corde: quod est secundum genus martyrij. Nam nunꝙ aliqs passus est tantum dolorem ꝓ aliqua re amissa: quantum passa est virgo maria: quando amisit filium suum in hierusalem querens ipsum per totū triduum: cuius ratio est. Nam sm Augustinum ꝓ lem de civitate ca ꝑ. x. Quanto quis magis diligit to res maiorem leticiam causat in corde in eius possessione: tanto maiorem dolorem causat in corde in eius amissione: cum ergo constet ꝙ virgo maria magis dilexit christum ꝙ aliqua alia mulier filium aut patrem aut matrem aut fratrem suum nec aliam rem mundi: ergo sequitur ꝙ virgo maria magis perdolut & maiorem & intensiorem dolorem in corde passa est per totum illud triduum non reperiens filium suum amissum: ꝙ vnꝙ alia mulier passa fuerit in amissione filij sui: nec alicuius alterius rei perdite et amisse: quicquidem dolor semper fuit cum grandi timore: ne Archelaus et ceteri successores Herodis occiderent filium suum: & sic etiam virgo maria in qualibet absentia christi semper fuit cum simili cordis dolore: per quod patet secundū genus martyrij eius.

Tertium genus martyrij virginis marie fuit: q; passa fuit atrocioꝛa tormenta realiter in anima ꝙ vnꝙ alter martyr passus fuit in carne ꝓpter christum ꝓpter quod virgo maria non fuit metaphorice: sed realiter martyr. ¶ Ad cuius intellectum est valde aduertendum ꝙ martyrium siue tormentum est tantum materialiter in corpore: sed formaliter in anima. Ideo magis & perfectius est in anima ꝙ in corpore: unde dolor secundum Auicēnam nil aliud est nisi quedam passio causata in anima et corpore & carne quam informat & cui personaliter iungitur ratione cuius connectionis et unitatis omnis disconvenientia carnis causat dolorem in anima: et quandam tristiciam: quādoq; intolerabilem secundum maiorem disproportionem et disconvenientiam factam in carne: et secundum excessum disconvenētie partium carnis: quicquidem excessus disconvenientie causatur in carne ꝓpter nimiam dilationem: sicut accidit in torturatis: aut ꝓpter nimiā macerationem: sicut accidit in percussis et flagellatis: aut ꝓpter divisionem partium carnis: sicut accidit in vulneratis: aut per fractionez ossiū: aut delocationem eorum: aut per contractionem nervorum: sicut accidit in psalmo: aut disconvenientiam humorum sicut accidit in febricitantibus &c. Unde sicut convenientia partium corporis causat quietam in anima: ita disconvenientia causat dolorem in eadem anima. Et hoc causatur ꝓpter amorem naturalem anime ad corpus quod informat: et quod est instrumentum medium suarum operationum. Sed quia anima magis est vbi amat ꝙ vbi format: vt inquit Augustinus: eo ꝙ amor transformat amantem et amatum: et in eo extasim facit: vt inquit Dionysius. Dinc est ꝙ potest aliquis tantum amare alterū: ꝙ oblitus sui magis erit in altero ꝙ in seipso secundū extimationē: et sic magis dolebit in passione et tormento alterius ꝙ in suo: quia magis percipit aliuꝝ ꝙ seipsum ꝓ illo tempore. Et sic patitur in amato magis ꝙ in seipso. Et per consequens maior erit in eo compassio amati ꝙ passio ipsius. Sicut christus in medio flagellorum & in cruce magis compatiebatur generi humano ꝙ sibiipsi. Et sic in eo maior erat compassio ꝙ passio: & hoc accidebat ꝓpter nimiā charitatem qua nos diligebat. ꝑ. dictū fuit psal. xvi. Cū ergo firmus certi ꝙ ego maria diligebat filiū suū sup oia & per cōsequēs magis ꝙ seipsam: q; in charitate christi excedit oēs alias creaturas: & ideo virgo maria instanti erat amore & charitate trāsformata in xpm filiū suum: ꝙ quiz per extasim & excessum magis erat in xpo ꝙ in seipsa: quo ad operationes animales: q; sensus totaliter absorptus sequebatur voluntatem rationalē & sic oblita sui ipsi? dolebat in amato: imo magis dolebat realiter in veritatibus & flagellis & vulneribus xpi: in ania sua ꝙ si ipa passa fuisset illa vulnera & flagella in carne sua: q; illa passio xpi amari magis penetrabat animā virginis ꝙ tormenta Laurēcij & Vincentij penetraverint alias eoz ꝓpter rationes iam dictas. Et ideo dixit Simeon virgini marie. Tuam ipsi? animā pertransibit gladius. i. gladius & dolor passionis ipsius filij mi pertrāsibit & penetrabit & torquebit animam tuam. Et sic patet qualiter virgo maria fuit passa realiter martyriū in xpo quo ad animā vbi realiter & formaliter est dolor. Et p cōsequens in tantuz virgo maria fuit magis & altior martyr ꝓ xpo quātū vehementi? & atrocius fuit passa in ania ꝙ Laurenti? & ceteri martyres in carne: quiquidē dolor aie virginis etiā redundabat in carnem q; spiritus tristis deficcat ossa. ꝓverbi. ¶ Et quibus patet ꝙ magis debetur aureola martyrij virgini marie ꝙ alicui alioꝛ martyruz. Et hec est causa quare xpc non permisit vt virgo maria per martyriū transiret ad aliā vitā sicut ceteri apostoli: eo ꝙ iam passa fuerat martyriū cuz eo in passione sua: vt infra patebit. Nam cuz ceteri apostoli relicto eo oēs fugissent in hora passionis tū sola virgo nū ꝙ ipm dereliquit tāꝙ comes & particeps eius passionis. Sed quia Johannes euāgelista monitu & exhortatione virginis marie reversus est ad xpm cū societate virginis marie & aliarum mulierū. Ideo xpc nō permisit vt Johānes euangelista & Magdalene & cetere mulieres descenderent ab hoc seculo cū martyrio: eo ꝙ oēs fuerunt passi cū xpo iuxta crucem & sepulchrum. Sed quia passio eoꝛ fuit meritoria tū non fuit comparanda passioni virginis marie. Ideo xpc nō permisit corpus Marie in sepulchro incinerari: sed tertia die ipsam ad gloriaz suscitavit: vt infra patebit. Et per hoc patet nona dignitas virginis marie: qua ipsam xpc dignificavit & magnificavit. ¶ Decima dignitas singularis vginis fuit q; Christus nō permisit corpus eius in sepulchro incinerari: sed tertia die ad instar sui in corpus gloriosum ipsam resuscitavit: & secum in gloria celesti collocavit. Et hoc fecit multiplici ex causa: quarū prima fuit mera dei voluntas: eo ꝙ ad hāc dignitatem & ceteras alias eam ab eterno predestinaverat. Et q; ante legē datam de incineratione & resolutione omniū aliorum: primo ex speciali privilegio eam tali sentētia exemerat: quando dixit serpenti ipsa cōteret caput tuum: nam ipsa maria instantuz contrivit caput serpentis: ꝙ sicut nō potuit mordere ipsaz morsu culpe originalis: nec morsu concupiscentie: nec morsu eruminarum et corruptionis mentis nec carnis: ita nō potuit mordere ipsam morsu doloris in morte nec icine rationis in carne: quia illa sacratissima anima sine dolore: immo cum summo gaudio ad tempus separata fuit a corpore cum desiderio videndi gloriam: & cum certa spe recuperandi corpus gloriosum in brevi. ꝓut ipsi fuerat a filio suo promissus. Ideo illa mors nō fuit dolorosa nec tristis. Sed leta & felix & gloriosa. Secundo hoc fuit factum in premium singulare & speciale. Nam post ꝙ ego maria inter ceteros homines mundi fuerat ministra Christi: secreta cubicularia & cameraria: et ꝓe ceteris cum labore servierat: & ꝓe ceteris fuerat passa supradicta tria genera martyrij ꝓpter Christum: scilicet martyrium persecutionis & doloꝛ & tormentoꝛ. Eo modo dictum est simul cum Christo in illa passione: ergo ratio fuit ne iteruz torqueretur in morte: & sine dolore & tristicia discederet: & tertia die ad instar filij sui in corpꝰ gloriosuz resurgeret. Ut sicut fuerat socia passionis ita esset socia resurrectionis & glorie xpi. Alia autem causa fuit inquātum Christus tanꝙ filius debuit honorificare matrem suam inquantum fuerat sibi decens et possibile: & inquātum erat eadez caro matris & filij. Et sic possunt assignari oēs ille decez cause: quas assignat Augustinus in libello de assumptione virginis quibus ꝓbat virginem Mariam non fuisse in sepulchro incineram: sed in brevi sicut filius in corpus gloriosum fuisse suscitatam per filium: et in supremo celo cū filio collocatam. Et per hoc breviter patet decima dignitas: qua per filium virgo Maria fuit magnificata. Maria sup choros angeloꝛuz exaltat. ¶ Undecima dignitas virginis Marie fuit quia super omnes choros et hierarchias angelorum et omnium beatorū meruit exaltari et collocari immediate post Jesum christum filium suum: ꝓut canit ecclesia et predicant omnes sancti doctores. Et hoc multiplici ratione: quarum prima est: quia eodem ordine fuit in celo collocata immediate post filium: quo ab eterno fuit predestinata. Et ideo sicut deus ab eterno ꝓscripsit eam in libro predestinationis immediate in secundo gradu post Jesum christum hominem. Et predestinavit eam ad gratiaz vt esset sanctioꝛ vniuersis creaturis post Jesum christum. & vt esset mater dei: & superaret omnes creaturas in sanctitate & dignitate in hac vita. Ita collocavit eam in patria super omnes creaturas immediate post dominum nostrū Jesum christum salvatorem nostrum: quia ordo glorificationis sequitur ordinem & gradum predestinationis: eo ꝙ predestinatio respicit glorificationez tanꝙ finem ultimarum cuiuscūq; creature rationalis.

Maria in alta & corp: & in celo.

Nota.

¶ Ad cuius intellectum est notandum ꝙ quando dicitur ꝙ predestinatio est ab eterno ad gratiam ꝓparationem est intelligendum ꝙ gratia sit finis predestinationis: sed dispositio ad finem nec predestinatio respicit gratiam tanꝙ finem

Universidad de Deusto
Biblioteca

ultimatū: sed tanq̄ dispositionē ad finem ultimū qui est glorificatio ⁊ beatificatio. Vnz fm apostolum ad Ro.ix. quos deus ab eterno predestinauit hos ⁊ filiꝰ per gratiā vocauit: et tēpore supple. Et quos vocauit hos idē filius iustificauit: ⁊ quos iustificauit hos ⁊ magnificauit supple per gloriā in celo. ¶ Et ꝓbus ptz q̄ licet glorificatio sit finis ultimatus in executiōe: tñ est a deo primarie intētus fm eternū propositū sue volūtatis ad Ephe.i. Et ideo p̄destinatio nil aliud est nisi p̄paratio gratie fm eternū propositū per quā quis possit consequi futurā felicitatē in celo fm gradū grē ⁊ charitatis sibi collate in via: q: eiusdē est intendere finem ⁊ preparare ea q̄ sunt ⁊ disponunt ad finē. Et ideo sicut xp̄s sublimauerat virginē matrez suam in supremo gradu oīm gratiarū et meritorū ⁊ dignitatū in hac via fm q̄ deus pater ab eterno ea p̄destinauerat. Ita collocauit ⁊ sublimauit eam in supremo gradu xp̄s immediate post seipsum in gloria celesti. Itez sicut dei est p̄parare gratiā ab eterno: ⁊ ex tpe per xp̄m eam cōferre. Ita hois est per talem gratiā operari ⁊ mereri in hac vita: vitam eternā in futurū. Sed q: virgo maria a principio sui meruit vitā eternā per quādā excellētiā in oi statu ⁊ etate super oēs gradus ⁊ etates ⁊ sup oēs cuiuscūq̄ status ⁊ etatis et gradus i hac vita: ergo per quandā excellentiā fuit collocata in gloria celesti: in supremo gradu post xp̄m super oēs alios status ⁊ ordines ⁊ hierarchias oīm aliarum creaturarū. Et hoc ptz discurrēdo per oēs etates et statꝰ virginis marie: q: in quolibet statu meruit super oēs creaturas. Vñ dictū est in scōa dignitate virginis Marie: q̄ ipsa fuit sanctificata in p:imo instāti sui esse per supremā gratiaz habitualē in supremo gradu post xp̄m: ergo sequit̄ q̄ in eodem instanti iam meruit supremū gradum glorie post xp̄m super oēs sctificatos: ⁊ hoc ex solis meritis passionis xp̄i. Itē dictū est in secūda dignitate q̄ vsus liberi arbitrij fuit accelerat? in virgine maria in vtero matris ante natiuitatē: ⁊ post natiuitatem in sua infantia ⁊ pueritia ⁊ per cōsequēs habuit ꝓpriam operationē meritoriā post q̄ operabatur per gratiā cōfirmatā ⁊ ad ꝓpositū. ¶ Et quo ptz q̄ virgo maria iam incepit mereri vitam eternā in vtero matris sup oēs sctificatos in vtero: in ꝓbus vsus liberi arbitrij fuit accelerat?: ⁊ fic etiā per tale liberū arbitriū acceleratū meruit in sua infantia ⁊ pueritia operādo per gratiā a ꝓposito super oēs infantes ⁊ pueros: q: fm gradū gratie ⁊ charitatis est meritū operationis ꝓprie. Et fic virgo maria in sua infantia ⁊ pueritia iam excellēter meritorie operabat ⁊ merebat in sua operatiōe: vt dictū est: ⁊ sic iam meruit coronā glorie excellēter sup oēs infantes ⁊ pueros illi? etatis ⁊ status. Item dictū est in quarta dignitate qualiter virgo maria fuit singularis in sua despōsatione ⁊ coniugio: q: simul cū virginitate seruauit fidē cōiugalē super oēs coniuges: fidē virginalē sup oēs virgines. Et ideo meruit coronā virginalē super omes virgines seruādo ea q̄ virginis sunt ⁊ pertinēt ad statum virginalē. Ita etiā meruit coronā coniugalem sup oēs cōiuges seruādo fidē ⁊ statū coniugalem. Item eodē modo meruit coronā super esses concipiētes ⁊ p:egnātes: ⁊ parturiētes: ⁊ lactātes et xp̄o ministrātes ⁊ seruiētes: q: nulla mulier cū tanta diligētia ⁊ charitate nutriuit filiū suum. Et nullus ex ministris xp̄i cum tanta charitate ⁊ cum tanta familiaritate ⁊ diuturnitate: ⁊ cū tāto labore ministrauit xp̄o: sicut fecit maria: p:out dictum est. Itē meruit aureolā super oēs martyres ⁊ apostolos ⁊ doctores: quia oēs superauit in martyrio et fide ⁊ doctrina: ꝓut dictū est. Itē meruit super oēs viduas coronā post obitum ioseph ⁊ post xp̄i ascensionē viuēdo in statu viduali exemplo vite et doctrine alios dicēdo: vñ totū spaciū tp̄is ab ascēsione xp̄i vsq̄ ad obitū eius virgo maria distribuebat tp̄s in duas partes. Vnaz in vna parte tp̄is occupabatur in vita actiua. s. elemosynas largiēdo et ieiumādo ⁊ loca scā quotidie visitādo. In alia autē parte tp̄is occupabat circa vitā cōtēplatiuā in oratiōibus ⁊ meditationib? rerū diuinarū: puta contēplando mysteriū incarnatiōis ⁊ cōuersationis xp̄i in hac vita: ⁊ mysteriū nostre redēptionis: ⁊ contēplando gloriā filij sui et oīm beatorū: in quorū societate frui desiderabat. In quaquidē contēplatiōe sepe ꝓlabebat familiari cōsortio angelorū ⁊ colloquio. Et etiā sepe rapiebat in spiritu magis q̄ Magdalena vsq̄ ad tertiū celum. Et sic virgo maria in vita activa meruit sup oēs actuos: ⁊ in cōtēplativa super oēs cōtēplativos. Vltimo autē meruit in suo obitu sup oēs ab hoc seculo discedentes: q: cum maiore charitate discessit ⁊ cū maiori desiderio cupiebat dissolui: ⁊ esse cum christo. ¶ Et sic ꝓz qualiter in merito excessit oēs status hoīm ⁊ etates. Et non solū excessit in merito oēs status hoīm: sz etiā oīm angelorū. Nā licet fuit equalis angelis in puritate: tñ superauit celsitudinem oīm angelorū in charitate ⁊ diuine maternitatis dignitate vt inquit Augu. ⁊ ideo virgo maria meruit hierarchiā nō solū super oēs status hoīm: sz super oēs ordines ⁊ hierarchias angelorum in potioribꝰ bonis xp̄i filij sui: eo q̄ per quandam excellētiā meruit ⁊ adepta est coronā glorie sue per oēs status ⁊ sup oēs cōditiones hoīm ⁊ angelorū: ideo in die eius assumptiōis cantat ipsi ecclesia in lectiōe misse illud ecclesiastici. xxiiij. In oībus requiem quesiui: ⁊ in hereditate dñi morabor: ⁊c. q.d. virgo maria. Ego quesiui requiē vite eterne in oībus statib? ⁊ etatibus ⁊ in oībus cōditionibus ⁊ operatiōib? meritorijs. Sed q: in oībus illis merui coronā vite per excellentiā super oēs hoīes ⁊ angelos. Ideo morabor in eternū in hereditate dñi. i. in potioribꝰ bonis filij mei super oēs ordines ⁊ hierarchias oīm hoīm ⁊ angelorū. Et sic etiam cantat ipsi ecclesia. Exaltata est sancta dei genitrix super choros angelorū ad celestia regna. Item maria virgo assumpta est in ethereum thalamum: in quo rex regum stellato sedet solio. Et sic patet vndecima dignitas virginis marie qua dignificauit et magnificauit eam filius eius in fine sui cursus et peregrinationis que est finis aliarum dignitatum. ¶ Sed adhuc restat duo decima dignitas quaz singulariter exercet virgo maria erga petitores clamātes ad se peregrinantes in hoc seculo: q̄ dicit̄ dignitas intercessiōis ꝓ quā virgo maria sola ōr: mater grē ⁊ mie ⁊ aduocata petitōrū ⁊ mediatrix inter nos ⁊ xp̄m. Nam sicut deus pater cōstituit xp̄m hoiem mediatorē inter hoies ⁊ deum, ꝓpter q̄ homo xp̄s Iesus dicit̄ mediator dei ⁊ hoīm per apostolū ⁊ dicit̄ aduocatus apud patrē ad Hebre. Ita pariter xp̄s caput ecclesie cōstituit virginē matrē suam aduocatā et mediatricē singularē inter nos ⁊ ipsum. vnde xp̄s dupliciter ōr: mediator: dei ⁊ hoīm in q̄tū homo. Primo: q: est medius in dignitate q: minor patre fm humanitatē ⁊ maior et dignior omni hoīe et angelo: ⁊ ideo ratio est: q̄ sit medius intercessor: ⁊ redēptor: inter nos ⁊ deū. Itē q̄ est deo filiꝰ super oīa dilectꝰ: q: gratia ⁊ remissio nō datur: misi intercessione alicuius p̄dilecti vt teneat medium interbonificatorē ⁊ bonificādū: ꝓpter has ergo duas causas xp̄s ꝓstituit virginē matrē suam mediatricem inter nos ⁊ ipsum. Nā primo est minor: filior: sed maior oī alia creatura in gratia ⁊ gloria: ⁊ in omni dignitate vt dictū est. Secōo: q: est sibi mater ⁊ ꝓdilecta sup oēs alias creaturas. Et iō nūq̄ negat ipsi petitionē: nā sicut p:e ceteris filꝰ? dilligit matrē. Ita non pōt negare ipsi petitionez: q: amor ⁊ dilectio est cā impetratiōis cuiuscunq̄ rei postulate. Itē virgo maria p:e ceteris diligit filiū suū: ⁊ p:e ceteris ipsi ministrauit: ergo filꝰ nō pōt ipsi negare vicem amoris ⁊ retributiōis: quin audiat eā. Et annuat ipsi in oī iusta petitiōe ex primi legio ipsi cōcesso: eo q̄ cōstituit eā mediatricē ⁊c. ¶ Vnde est valde aduertendū q̄ ꝓpter ꝓseruationem reipublice militātis: ⁊ ad reparationē reipublice triūphantis ⁊ cōplendū numerū electorū ne cesse fuit: vt cōstitueret xp̄s mediatricē virginem matrē suaz inter nos ⁊ ipsum: post q̄ eiusdē est tendere in finem ⁊ p:eparare et disponere ea q̄ sunt ad finē: vnde manifestū est q̄ oēs peccatores peccant cōtra deum patrē per inobediētiā p:euaricādo eius ꝓcepta: ⁊ ideo per talem culpā merētur penam eternā: ⁊ etiā temporalē: q: ꝓpter culpam occultam merentur penam eternam in futuro: sed ꝓpter peccata publica merētur penaz eternam in futuro: ⁊ penas eternales in ꝓsenti: de quibus nemo potest liberari nisi per intercessionē xp̄i mediatoris. Sed q: omes peccatores post baptismū vltra hoc q̄ peccāt per inobediētiā cōtra deum patrem: peccant etiā graviter per ingratitudinē contra filiū: eo q̄ eos redemit per suam passionez et fecit eos sue passiōis participes per baptismū. Et ideo peccādo post baptismū videtur contēnere ⁊ despicere passionez xp̄i: et sic nullus peccator meretur q̄ christus amplius intercedat p:o ipso apud patrez sine cuius intercessione nemo potest liberari a pena eterna: nec tēporali: nec culpa quā ipse voluntarie perpetrauit. Et ideo fuit necesse vt christus cōstitueret matrē suam p:edilectā mediatricem inter nos ⁊ ipsum: vt in similibus casibus intercedat p:o nobis inter nos ⁊ ipsum. Et mitiget iram eius: ꝓpter talem ingratitudinē. Et vt filius placatus p:ecib? matris intercedat p:o nobis apud patrē: ⁊ ideo dicit beatus Bernardus q̄ licet filius p:o nobis semper ostendit patri latus et vulnera. Ita mater filio pectus ⁊ vbera. Et hoc videm? manifeste de multis deuotis virginis marie: qui in grauibus peccatis ⁊ sceleribus laborātes: tamen finaliter venerunt ad penitentiā. Et etiam inter peccata liberātur a magnis malis et periculis tēporalibus: ne pereāt in eis: sed perducantur ad finalē p̄miam. Itē videmus quasdā ciuitates ⁊ pp̄los et oppida: que ꝓpter peccata publica patiūtur multa discrimina ⁊ persecutiōes ⁊ infirmitates ⁊ aduersitates: sed quia diuina officia virginis marie in eis frequētantur ⁊ deuote celebrantur. Ideo miraculose ab illis aduersitatibus liberātur: nec punitur q̄nq̄ eorū scelera meretur. Qō non fit: nisi ꝓpter iuges p:eces virginis marie fusas p:o deuotis eius apud filiū qui placatus p:ecib? mis intercedit p:o nobis apud patrē: ⁊ sic in hac pegrinatiōe nō relinq̄tur nobis aliud refugiū in nris tribulatiōib? ⁊ aduersitatib? nisi recurrere ad virginē mariā mediatricē vt velit placare iram filij: q̄ permittit nos flagellari ꝓpter ingratitudinē. Et hoc ꝓbat augu. in lib. Cur deꝰ homo dicens. Est adhuc quoddā singulare p:esidium ⁊ refugiū post deū: ⁊ maxima fiducia quā in illo regno habem?, Reginā. s. soroē nostrā ⁊ dei genitricē semperq̄ virginē mariam: q̄ non cessat apud deum p:o hoibus semp interuenire. Et maxime p:o illis quos filiū suum cōgrue imitari videt. Et p:o illis qui aliqñ de malo ad bonū redire volunt. Credere autē indubitāter possum? qñ nō est aliquid qō filius matri sue pereti debeat negare aut velit. Nec est virgo maria: de qua ꝓcessit dei sophia que pctōribus satis est pia. Per quam parescit salutis via. Qui ergo ab ea auxiliū postulauerit: ⁊ postulās ꝓseuerauerit nūq̄ ab ea vacuꝰ recedit. Frustra em̄ alios sanctos oraret ille: quē ista nō adiuuaret: ⁊ vt magis dicā. Qō alij sancti minime auderēt hec quadā cōgruenti autoritate a filio postulās obtinueret. Nec augu. In quibus verbis nobis ostēdit q̄ xp̄s post se hoc singulare refugiū nobis reliquit. Et qūo post xp̄m hanc virginem habemus aduocatricē que p:o nobis intercedere non cessat: ⁊ qūo ratione affinitatis maternalis ⁊ filialis dilectiōis: nil xp̄s pōt ipsi negare: ergo semp ad ipsam ante oēs sanctos est recurrēdum. ¶ Et hec est vltima et singularis dignitas qua xp̄s dignificauit ⁊ magnificauit virginē matrem suā: q: cōstituit ipsam mediatricē inter nos et ipsum. ℈ ¶ Duodecim ergo sunt dignitates et ꝓuilegia singularia virginis marie: ꝓbus xp̄s filius eius sup oēs alias creaturas eam dignificauit ⁊ magnificauit. Primo q: singulariter eam ab eterno p̄destinauit. Secōo: quia singulariter eam in sua creatiōe sctificauit ⁊ ab oi pctō ꝓseruauit. Tertio: q: in vtero matris in ea vsum liberi arbitrij ⁊ rōnis singulariter ad merendū accelerauit. Quarto: q: in et? cōtagio fidē virginitatis fil' cū fide cōiugali seruauit. Quinto: q: singulariter sine viro ⁊ corruptiōe cōcepit ⁊ absq̄ oi crīna cū virginitate peperit. Sexto: q: in tali cōcepru ⁊ parru mater dei ⁊ filij dei est effecta. Septimo: q: in illa obūbratione spūsancti intellectū purgauit ⁊ heroicum est adepta: ⁊ ꝓpheta et euangelista simul

Maria in vtero mereba tur.

Maria ꝓpetitionibus intendit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

effecta. Decimo: q familiari⁹ ⁊ diutius et laboriosius xp̃o ministrauit. Nono: q coronā ⁊ aureolas martyrū supoēs apl̃os ⁊ martyres est cōsecuta. Decimo: q a sua iacineratiōis fuit excepta. Undecimo: q sup oēs hierarchias hoim ⁊ angelorū in celo immediate post filiū est collocata ⁊ exaltata. Duodecimo: q mediatrix iter hoies ⁊ xp̃m in singulare est p̃dictū cōstitura. Nec ergo virgo maria mater dei: est illa mulier amicta sole ⁊ habēs lunā sub pedib⁹ suis: quā vidit iohānes in Apoca. Et hec est illa corona et diadema stellarū duodecim in capite ei⁹: q sunt. xij. dignitates ⁊ priuilegia que p gratiā meruit virgo maria: ḡbus coꝛrespōdent. xij. p̃mia in gl̃ia: ⁊ ideo sicut ihs. xij. dignitatib⁹ dignificauit ⁊ magnificauit xp̃s virginē in hoc sclo p gr̃az: ⁊ in celo p gl̃iaz ꝓpter quas oēs gn̄ationes p̃dicāt beatā: ita ipsa in hoc cātico agēdo gr̃as magnificat deū dicens. Magnificat ⁊c. quasi di. aia mea magnificat dñm: q potēs est ⁊ sanctum nomē ei⁹, ꝓpter ista duodecim magna p̃uilegia q̄ fecit mihi: q: er hoc: q: fecit mihi ista magna oēs gn̄ationes dicēt me beatā. Et hoc de scō principali q̃sito. D ¶ Sed nūc restat rādere ad tertiū p̃cipale q̃sitū. s. quare ẏgo maria dicit in hoc cātico q oēs gn̄ationes debēāt ipsaz dicere ⁊ predicare beatā p supradicta. xij. p̃uilegia ⁊ dignitates: cū nos videam⁹ iudeos ipsam blāsphemantes ⁊c. Ad hoc rñdet q ista tria noīa. s. gētes: nationes: ⁊ gn̄ationes: cōiter in sacra scriptura significabāt ppl̃m gētilē q̄ viuebat s̄m naturā ⁊ carnē et nō s̄m legē dei: vt dictū est p totā expositionē libri psalmoꝝ: quēdē gētes ⁊ gn̄ationes erāt vocate ad fidē xp̃i: ⁊ fieri filij isr̃l ⁊ abrae s̄m spūm ⁊ laudare nomē dñi: ⁊ deū isr̃l ⁊ messiā in lege ꝓmissum ⁊ videm⁹ eē cōpletū: quēdē gn̄ationes sicut nūc laudant nomē dñi: q est xp̃s verbū incarnatū. Ita pariter laudāt ẏginē matrē ei⁹ ⁊ dicūt eā beatā. Que quidē gn̄ationes lz nō simul venerūt ad fidē. Dz sicut successiue venerūt p oēs partes mūdi: ita successiue laudauerūt nomē dñi ⁊ beatā direrūt matrem ei⁹: q: nō fuit aliq̄ regnū nec ꝓuincia q̄ nō venerit successiue ad fidē xp̃i: sicut dictū est psal. Lxxi. ⁊. cix. ⁊ sic iudeis reprobatis blasphemātib⁹ xp̃m ⁊ matrē ei⁹: oēs gn̄ationes ppl̃i gētilis venerunt ad fidem ⁊ laudarūt xp̃m et beatam direrūt matrē ei⁹. ¶ Dz q: nr̄is demeritis erigētib⁹ arabia q̄ in multis hereti⁹ labo: abat recessit a vera fide xp̃i fraude machometi ⁊ suoꝝ ⁊ iuciāit in istā secta q̄ pestlea maioꝛē partē mūdi decepit ⁊ usurpauit: ideo in magnā partē fuit p̃turbata a vera lau de xp̃i ẏginis nr̄is ei⁹: eo q negat xp̃m esse deū. Dz nō tm̄ fuit p̃turbata: q̄n dicat xp̃m sanctū sup oēs hoies: ⁊ filiū s̄pūs dei ⁊ ẏginē mariā beatā super oēs mulieres ⁊ sup oēs gn̄atōes. Asserūt etiā xp̃m esse maximū ꝓphetā sanctū sup oēs scōs: et sup eurē sup oēs sapientes ⁊ ꝓphetā sup oēs prophetas ⁊ potentē in miraculis super oēs potētes natū ex virgine sine patre. vñ Machomet⁹ volēs cōmendare seipsum ⁊ autorizare fraudē suam fuxit in alcoꝛano suo: in capitulo filioꝝ israel: q quadam die dum erat in oratiōe fuit raptus ab angelo gabriele ⁊ portat⁹ a mecha in hierusalē. Et exinde ascēdit in celū cū angelo: sq̄ ad oratoriū dei a quo accepit librū alcoꝛani: q̄ interpretat collectio preceptoꝝ dei. Et ideo cōiter introducit deū ad loquendū quasi per totū alcoꝛanū. Et sic in capitulo elbachera dicit deus. Dedimus iesum filie marie: vt faceret ꝓdigia ⁊ miracula manifesta: ⁊ fecim⁹ eum per spiritū sanctū. Jtē infra dicit. Insufflauimus in mariā de spiritu nostro. Jtē ibidē dicit. q xp̃s fuit sue matri per angelū annūciatus et per spiritū sanctū sanctificat⁹ ⁊ cōceptus ex virtute dei de matre virgine sanctissima ⁊ purissima super oēs mulieres. Jtē in capitulo elmeide dicit deus. Limitauimus vestigia oim hoim per iesum filiū marie veracissimū patēter: ⁊ dedim⁹ ei euāgelium: in quo est vera directio ⁊ lux ⁊ veritas manifesta: ⁊ sic machometus q̄nq̄ appellat xp̃m verbū dei: q̄nq̄ s̄pūs dei ⁊ non suū dei: q̄nq̄ aiam dei: sed non vult appellare ipsum deū cōcordādo cū here si arriana. Jtē in cōmendationē ẏginis marie dicit in capitulo amarā: q dixerūt āgeli ad mariā. O maria deus ꝓtulit te sup oēs mulieres. O maria deus euāgelizat tibi de verbo suo: ⁊ nomē xp̃s iesus filius marie. Jtem in capitulo elnesa dicit. Non dicatis de deo nisi veritatē: q: iesus filius marie est nuncius dei: ⁊ verbū dei: q̄ ipse posuit in ea per spiritū sanctū: ⁊ sic dicunt oēs alfaquini. s. doctores sarracenoꝝ: q post q̄ deus ⁊ angeli et machometus appellāt virginē mariam sanctā ⁊ beatam: q̄ sit anathema oīs ille: q̄ eam nō fuerit veneratus. Ū quidā alfaquin⁹ vocatus aben rodā volens exponere illa verba q̄ dixerūt angeli ad beatam mariā. s. o maria deus ꝓtulit ⁊ elegit te super oēs mulieres ⁊c. Dicit in suo libro quē intitulat librum Marie q̄ illa verba tanq̄ cōsolatoria dicebant angeli tripudiātes in partu virginis marie: et letificātes eam de filio suo magno ꝓpheta: quē in virginitate pepererat. Jtez dicit in eodē libro. q q̄n herodes cū suis militib⁹ ḡrebat puerū iesum in bethleē ⁊ hierusalē: vt interficeret cum cum ceteris innocentibus: tunc virgo maria trāsibat inter eos cū puero in vlnis: ⁊ non videbāt puerū nec matrem: eo q angeli occecabāt eos: ⁊ sic virgo maria transiuit illesa vsq̄ ad fines mūdi: intrās in egyptum. Jtem dicit q quidā agricole annūciauerūt herodi qualiter viderant mariam fugientē cum puero in egyptum quo audito herodes confestim misit milites qui occiderēt infantem et matrem. Quisquidem milites insequentes in descensu cuiusdam colliꝰ viderunt Joseph cum Maria ⁊ infante in fundo vallis iuxta quendaz fontem: tunc concito passu inceperūt currere contra eos: quos videns Maria dixit ad infantē. O fili ecce milites herodis veniunt ad interficiendū te ⁊ me: ergo salua temetipsum ⁊ me. Erat autem ibi iuxta fontē quedā antiquissima siculnea habens truncum grossissimū ⁊ latum et concauū ex nimia antiquitate ad quam siculneā se appodiauit virgo maria teneꝝ infante in brachijs: quēdē siculnea illico se aquit in duas partes ad tactū ẏginis marie: et tunc maria cū infante posuit se intra siculneā apertā: q̄ statim itez clausa est occultās matrē cū puero: venientes aūt milites ad fontē non inuene

Nota.

Etēpla.

Nota. de sepulchro virginis.

Nota. de fuga in egyptū.

runt: nec viderūt nisi solū Joseph cū asino. Qui dixerūt: vbi est mulier quā ꝓsperim⁹ de colle tecti existēs iuxta fontez cum puero in manibus. Quibus Joseph rñdit: nescio. Vos videris nullum meū esse nisi asinū cum ista siculnea: forsan ista siculnea visa est vobis mulieri: nūc milites putantes se delusos in visu reuersi sunt via qua venerūt: ⁊ sic iterū aperta siculnea: maria exiuit illesa: ⁊ sedēs sup asinū ꝓfecta est in egyptū simul cū filio et Joseph. Jtem dicit vlterius: q̄ maria q̄ venit cū puero ad locū ꝓpe magnā ciuitatem q̄ nunc ō: cayre: vbi est fons: et cinus aq̄ rigatur illa vinea: et quibus vitibus distillat balsamū: in quo fonte maria quotidie lauabat pānos pueri Jesu ⁊ lauabat scipsaz anteq̄ faceret ꝓsalā. s. orationez. Et ideo firmiter credūt oēs sarraceni: q̄ ideo sola aqua illius fontis est vtilis: ⁊ habet virtutē ad rigandū illā vineā: eo q̄ virgo maria lauabat se ⁊ pannos Jesu i illo fonte: ⁊ ideo nulla alia aqua habet illā virtutē ꝓpter illā. Et hic est q̄ nullus sarracen⁹ audet se lauare in illo fonte ante oꝛationē: dicunt enim q̄ nullꝰ est dignus lauari i illo fonte: vbi virgo maria lauit se cū filio suo. Jtē dicūt sarraceni: q̄ dū ẏgo maria fuit in illo loco egypti: nulla mulier parturiēs potuit periclitari: si virgo maria imponeret ipsi manus et ideo oēs parturiētes vocabāt eam: vt imponeret sibi manus. Jtem dicūt q̄ oēs mulieres habētes infantes infirmos veniebāt ad mariā: ⁊ ipsa imponebat manus infantis Jesu sup eos: ⁊ sanabātur a quacūq̄ detinebant ifirmitate. Jtē ego audiui a fide dignis qui causa visitandi loca sctā fuerūt in hierl̄m qualiter sarraceni venerāt val de sepulchrū virginis marie: q̄ē i valle iosaphat vbi frequēter sarraceni faciūt zala. s. orationem: imo dixit mihi quidā miles: q̄ decies iuit in vna die ad sepulchrū virginis: vt faceret orationez: et nūq̄ potuit intrare: q: semp inueniebat ibi sarracenos facientes orationē: qui nō ꝓmittebant ipm intrare: dicētes ipm nō esse dignū intrare sepulchrū tāte ẏginis. Ulū sarraceni nō habēt in tāta veneratiōe sepulchrū xp̃i: sicut sepulchrū ẏginis: eo q̄ nō credūt xp̃m fuisse mortuū nec sepultū: imo dicūt q̄ q̄ judei voluerūt rapere christum in horto: q̄ angeli rapuerūt christum in celū: ⁊ ibi manet viuus in societate dei vsq̄ ad antixp̃m: q: tunc mittet eū deus: vt interficiat antichristum: vt dicit machomenus in alcoꝛano: immo dicunt quidam alfaquini: q̄ iesus xp̃s non solum interficiet antixp̃m: sed etiam oēs iudeos eo q̄ voluerunt ipm interficere. ¶ Et quib⁹ oibus ptz q̄ lz sarraceni decepti p machometū non habeant rectā fidē de diuinitate xp̃i. Tamen venerant ipm tāq̄ verbū ⁊ spūs ⁊ aiam dei ⁊ nūcium dei ⁊ ꝓphetam sup oēs ꝓphetas: ⁊ venerant virginē mariā matrem xp̃i asserentes ipaz virginē ante partuz: ⁊ post partum esse purissimā ⁊ sanctissimam super omnes mulieres absq̄ omni peccato: imo si quis oppositum diceret lapidibus obrueretur. Et sic predicant ipsam beatā sup omnes generationes. ¶ Et quib⁹ ptz: q̄ non solū oēs generatiōes populi gentilis que successiue per oēs partes mūdi venerūt ad fidem xp̃i: dixerūt beatā virginē mariā. Sed etiā modo tā sarraceni q̄ xp̃iani oēs de scēdētes de generatiōe ⁊ natiōe ppl̃i gentilis dicūt ⁊ predicāt virginē mariā beatā ⁊ felicē vt dictū est: licet iudei blasphemāt ipaz: ⁊ hoc intēdebāt dicere maria: cū dixit. Beatā me dicēt oēs generatiōes. quasi diceret: q̄ iudeis reprobatis ⁊ in cecitate obstinatis. Beatā me dicēt oēs generatiōes. s. ppl̃i gētilis: q̄ ad fidē conuertent. Et hoc declarauit maria in sequētibus: cū dicit: q̄ filius su⁹ displīt iudeos sup̄bos. Et deposuit eos de sede sacerdotali. Et exaltauit humiles gētiles credentes: ⁊ iplenit bonis spūalibus. Et sic oēs isti credētes ⁊ exaltati dicūt beatam virginē mariā. Hoc est ergo argumētū q̄ virgo maria facit in prima parte huius cantici. s. q̄ q: de⁹ est oīpotēs ⁊ nomē ei⁹ est sanctū. q̄ē est verbū incarnatū. s. Jesus xp̃s deus ⁊ homo: ideo fecit magna mihi matri sue. i. magnis dignitatib⁹ ⁊ priuilegijs me magnificauit: ⁊ ideo et hoc beatā me dicēt oēs generatiōes ꝓ se ipse ex populo gētili: iudeis reprobatis: ⁊ ideo Magnificat aia mea dñm. Et exultauit spiritus meus: in deo salutari meo. ꝓout latius patebit.

Luc. i. ⁊ de peni. di. i. c. serpēs.

Et misericordia eius a progenie in progenies timentibus eum.

¶ Hec est secūda pars huius cantici: in qua ẏgo maria magnificauit deū in persona totius ecclie ꝓpter bona q̄ tota ecclia recepit in aduentu xp̃i: per hoc volens ostendere: q̄ nō solū ipa obligat deum magnificare: eo q̄ filius suus eam magnificauit ⁊ dignificauit priuilegijs ⁊ dignitatib⁹ supradictis: sed etiā tota ecclia obligat deū magnificare: eo q̄ xp̃s eam redemit et exaltauit: ⁊ multis bonis spūalibus replenit ⁊ ditauit. Ad cuius intellectū est notandū: q̄ q: dictum est supra: q̄ xp̃s filius ẏginis est nomē dei potēs ⁊ scm. Et cōsequēs cōtinet i se essentialiter ⁊ naturaliter oīpotentiā ⁊ summā sapientiā ⁊ iusticiā ⁊ miam: ⁊ sic ō: brachiū patris ⁊ sapiētia patris: ideo venit in carnē ad notificandā ⁊ exercēdā omnipotētiam ⁊ sapiētiā ⁊ iusticiā ⁊ miam in mūdo in ope nr̄e redemptionis. Hec ergo volēs ostendere quattuor facit virgo maria in hac scda parte huius cātici. Nā primo dicit qualiter xp̃s exercuit suaz miam erga timētes deū ⁊ humiles in suo aduētu. Secūdo qualiter exercuit suā potentiā cōtra superbos eos disperdendo de mēte coꝛdis sui. Tertio qualiter exercuit suā iusticiā potentes superbos ⁊ ingratos deponēdo de sede ⁊ hūiles exaltando. Quarto qualiter suā exercuit sapientiā simul ⁊ miseriꝛdiā. Esurientes hūiles replēdo bonis ⁊ divites ingratos ⁊ sup̄bos ianes reliquēdo. scda ibi. Fecit potentiā. tertia ibi. Deposuit potētes. ḡrta ibi. Esurientes ipleuit bonis: ⁊ divites ⁊c. ¶ Quātū aūt ad primū est aduertēdū q̄ lz xp̃s venerit in carnē ad ostēdendā ⁊ exercēdā oīpotētiā ⁊ iusticiā ⁊ sapiētiā ⁊ miam: tū principal̄r venit ad ostēdendā miaz suā in ope nr̄e redēptiōis: de seruitute ⁊ captiuitate pcti nos liberādo: q̄ō nō potuit fieri absq̄ oīpotētia ⁊ sapiētia ⁊ iusticia. Jō pres ve. te. omnes expectabāt eū: vt faceret nobis cū misericoꝛdiā nos

Xp̃s in suo aduentu ostendit suaz miſericoꝛdiam.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a peccato liberādo. Jō dicebat dauid psal.lxxix. Excita potentiā tuam ⁊ veni: ostende faciē tuaz et salui erimus. Itē psal.lxxxiij. Ostende nobis dñe misericordiam tuā: ⁊ salutare tuū da nobis. Sed quia actus actiuoꝝ sunt in patiēte disposito. Ideo oportet q̄ homo disponatur per aliquā dispositionē: vt sit aptus ad talē gratiā ⁊ miam ꝑ̄ remissionē pcōꝝ recipiendā. Sed q̄ humilitas est prima dispositio ⁊ radix oīum virtutū et gratiarū: sicut supradictū est. Ideo opz q̄ homo disponat̄ p humilitatem ad gratiā et miam ꝛ̄pi capessenda. Unde sicut superbia reddit hoiem ineptū ad oēm virtutē ⁊ gratiā recipiendā: ita humilitas reddit ipsuz aptū ⁊ habilē ad oēm virtutē ⁊ gratiā capessiandā: ⁊ remissionē cuiuscūq; delicti ⁊ ventā cōsequēdam: ideo dicit Jaco. i canonica sua cap̄. i. q̄ deꝰ superbis resistit: humilibus aūt dat gratiā. Itē psal.cvij. Tu populū humilez saluū facies ⁊ oculos superboꝝ humiliabis. Et sic patet: q̄ sicut opz q̄ ex parte dei sit sctitas et misericordia ad gratiā ⁊ ventā ⁊ remissionē conferē dā. Ita opz vt ex parte hoīs sit humilitas ad talē gr̄am ⁊ remissionē recipiendā ⁊ merendā ⁊ cōsequendā: q: deus respiciēs humilitatē ⁊ timorē in hoie: dat ipsi gratiā ⁊ ventā: ⁊ releuat ipm a miseria in qua est. Unde sicut superbis ⁊ temerarijs negat ventā: ita humilib⁹ ⁊ timētibus nō negat misericordiā: remissionē peccatoꝝ. Et ideo hec ē cā quare ꝛ̄ps nō vsus est misericordia cū diabolo superbo ⁊ iudeis obstinatis: q: eoꝝ superbia ⁊ temeritas nō meruit ventā ⁊ remissionē: q: erāt inepti ⁊ indispositi ad miam ⁊ ventā capessendā: ⁊ sic nō ꝓfuit eis misericordia ⁊ passio ꝛ̄pi. Sed ꝓfuit oibus humilib⁹ ⁊ timentib⁹ deū: quales fuerunt oēs fideles ⁊ apli ⁊ discipuli de pplo iudaico: ⁊ cōuersi ad fidē ꝛ̄pi de pplo gētili. Et hoc innūdit dicere virgo maria in hoc versu. Unde ait: q̄ sicut dñs cui⁹ nomen est potēs: ⁊ scām respexit hūilitatē i ea: ꝑpter quā fecit ipi magnalia supradicta: ita pariter respexit hūilitatē et timorē in ceteris oibus fidelib⁹: ⁊ ideo misericordia eius nō subuertit: nec ꝓfuit superbis ⁊ temerarijs ⁊ impenitentibus diabolis ⁊ iudeis obstinatis: sed ꝓfuit oibus humilibus ⁊ fidelibus timentib⁹ eū cōuersis tā de pplo gētili q̄ iudaico. Quecūq; misericordia ꝓcessit primo a ꝓgenie iudeoꝝ i apl̄os ⁊ ceteris fidelibus recipientibus ꝛ̄pm et illo pplo: ⁊ successit in ꝓgenies gentiliū ꝑdicatiōe apl̄oꝝ. ⁊ ita fruct⁹ redēptiōis subuenit ⁊ ꝓfuit successiue oibus timētibus deū a ꝓgenie in ꝓgenies ⁊ ab eta te vsq; in finē mūdi. ¶ Ad hmōi aūt intellectum est aduertēdū q̄ ista se hūt p ordinē. f. humilitas: ⁊ timor dei: ⁊ charitas affectiua: ⁊ spes q: vltimū p̄supponit p̄mum: ⁊ p ordinē oia sequētia. Nam ex humilitate sequitur timor dei: ⁊ ex timore sequit̄ fides: ⁊ ex fide charitas: ⁊ ex ea charitate sequitur spes: ⁊ ideo qui nō hz hūilitatē nullū aliorū pōt habere. Nā superbus nec timet hoies nec timet deū: ⁊ si non timet deū nō credit: ⁊ p̄ consequēs nō diligit nec ponit spē in eo. Sz si hō est hūilis timet diuinū iudiciū: ⁊ p̄ sequēs credit: ⁊ exinde amat deū: ⁊ p̄ cōsequēs ponit spem in eo.

Dispositio ad gratiā necessaria.

Nota.

¶ Ex quo ꝓz q̄ fides que est principiū virtutum theologaliū ꝓsupponit ⁊ includit hūilitatem cum timore. Et hanc hūilitatē fide spe ⁊ charitate formatā ostendit virgo Maria q̄n dicit. Ecce ancilla dñi: fiat mihi ꝑm verbum tuum. ⁊ hanc hūilitatē respexit deꝰ in ea ꝑpter quā voluit ex ea carnē assumere ⁊ ꝑpter quā fecit ipsi magna supradicta: eo modo quo dictum est. Et ideo dicit maria: q̄ sicut deus respiciēdo in ea hūilitatem fecit ipsi magna supradicta: ita respiciendo hūilitatē ⁊ timorē in oibus fidelib⁹ a ꝓgenie in ꝓgenies eius: misericordia ꝑfruit oib⁹ timentib⁹: ⁊ eo q̄ hūilitas q̄ est radix oīm virtutū: ⁊ timor dei: q̄ est initium sapientie: est quedā dispositio ad recipiendā misericordiā dei ⁊ fructū ⁊ effectū redemptiōis. ¶ Sed est iterū aduertēdū sicut dictuz est psal.xviij. q̄ quadrupler pōt esse timor. f. seruilis: filialis: castus ⁊ scūs. Aliter essi timet seruus: aliter filius: aliter vxor: aliter vir iustus ⁊ scūs. Seruus essi timet facere malum ne verberetur a dño. Filius ꝺo timet patrē ne ꝑmittat ipsum hereditate. Uxor ꝺo timet virū ne separetur ⁊ dimittat illā. Sed vir iustus ⁊ scūs timet peccare cōtra deū nō ꝑpter aliqō ꝓpriū interesse: sed ne displiceat deo quē diligit in se ⁊ ꝑpter se ⁊ plus q̄ seipsum q: vir scūs oblitus suppflus diligit deū sup oīa: ⁊ si quid aliud diligit: illud diligit in deo ⁊ ꝑpter deū: ⁊ sic diligit se in deo ⁊ non principaliter i se: ⁊ iste talis timor est cū summa charitate: q̄ mittit foras oēm seruilē timorē: licet includat timorem filialem ⁊ castū: q: timor sanctus etiā timet ꝑdere deū ⁊ eius hereditatē. Est vez q̄ timor seruilis quo timēt peccare mali formidine pene: ꝛ non sit ꝑfectus: tñ non est malus: eo q̄ opponitur temeritati. Uñ licet talis timor non sit meritorius tamen potest esse ꝓncipiū ⁊ via ad timorē filialez ⁊ castū ⁊ sanctū: q: trahit hoiem ad alios tres sequentes timores ꝑ fin ordinē perfectiōis: q: timor seruilis trahit ad filialem: ⁊ filialis ad castū: ⁊ castus ad scūm: q̄ cōstituit hoiez in summa ꝑfectiōe. Uñ sicut acus se hz ad filū: q: ꝓzādo trahit ipz cōsuēdo pannū vnū cū altero: ⁊ missa acu foras manēt partes pānī cōsute ⁊ iūcte ꝑ filū. Ita pariter timor seruilis formidine future pene pugit ⁊ penetrat cor hoīs. Et exide trahit secū ad timorem filialē ne perdat petōz gr̄iam dei. Et sic petōr iaz magis adheret deo. Et exide ille talis nitit̄ recuperare deū ꝑ pñam: ⁊ sic iā est in amore ⁊ timore casto ⁊ vxorali: timendo ne perdat deū. Et per cōsequēs gloriā eius: ⁊ sic timebit ipsi displicere: solū ꝑpter eū bonitatē. Et sic misso foras timore seruili: manet aia hoīs cōsuta ⁊ cōiuncta deo filo timoris: ⁊ amoris fcti sub quadā extasi in deū trāsformata vt inqt Diony. Et magis in deo amato q̄ in corde qđ informat et aiat. vt inqt Aug. Virgo aūt maria hz iam in sua prima sctificatiōe fuerit a deo dispōsita p hūilitatē formatā fide ⁊ spe ⁊ charitate: ⁊ p̄ ꝺns timore filiali ⁊ casto et scto: quia dē timor scūs ꝑfimebat ipaz i summo gradu ꝑfectiōis. Et respiciēs deꝰ i ea hāc hūilitatē sic formatā fecit ipsi cetera magna sequētia. f. virginē cū fide cōiugali: ⁊ cū fecūditate: ⁊ matrē

Quadruplex timor.

deī ⁊. Uñ ad hoc q̄ deus det hoi gratiā gratificam et meritis sue passiōis: opz ⁊ sufficit q̄ sit dispositus per hūilitatē formatā timore ꝑfectē seruili ⁊ filiali. f. q̄ timeat penas futuras: ⁊ timeat perdere gloriā: quā deus ꝓmisit diligētib⁹: sz timo de fideret talez gloriā ⁊ gr̄am per quā deus dat talē gloriā qđ nō pōt fieri sine fide ꝑfectē informi: ⁊ tūc deus informat illā fidē q̄ charitatē ⁊ spem firmā. Et per ꝺns q̄ gratiā. Sz q: apl̄i ⁊ ceteri discipuli ad primā vocationē habuerūt talē hūilitatē ⁊ timorē ⁊ fidē audiēdo ꝛ̄pm: ⁊ ppls gētilis audiēdo apl̄os. Ideo sicut fides apostoloꝝ fuit postea firmata ⁊ formata q̄ charitatē ⁊ gratiā: ita etiā ⁊ hūilitas ⁊ fides gētiliū. Et oibus istis ꝓfuit mia redēptionis ꝛ̄pi: semp ꝑsupponēdo q̄ ꝛ̄ps p gr̄az ꝓueniente dispōnebat ꝓ̄io corda eoꝝ p hūilitatem timore seruili ⁊ filiali formatā: ad recipiēdam gratiā redēptiōis: q: est̄ introducere formam eiusdē est disponere materiā et subiectū: vt dictū est. Et ideo dicit ego maria: q̄ mia ei⁹ ⁊ fructus redēptiōis tñ ꝑfuit sic timētib⁹ deū: ⁊ nō resistentibus ⁊ hoc a ꝓgenie in ꝓgenies. Nam talis mia ⁊ fruct⁹ redēptiōis. Primo datus est apl̄is et discipulis ꝛ̄pi q̄ erāt de ꝓgenie iudeoꝝ. Et exinde ꝓcessit in ꝓgenies gentiliū p predicationes apostoloꝝ ⁊ discipuloꝝ: ⁊ sic etiā trāsiuit successiue et vna ꝓgenie ⁊ etate in aliam vsq; ad magnū Cōstantinū. Et exinde ab vno regno in alterū: et et vna lingua in alterā vsq; quo tot⁹ mūd⁹ ꝓuenit ad fidē ꝛ̄pi: ⁊ sic in catholicis ꝛ̄pianis ꝑseuerabit a ꝓgenie vsq; ad finē mūdi: vbi recipiem⁹ vltimā perfectionē ⁊ ꝓmiū et meritis passionis ꝛ̄pi in corpore glorificato ⁊ aīa beata. Deinde cū dicit.

Fecit potentiam in brachio suo dispersit superbos mente cordis sui.

¶ Explicat qđ superi⁹ implicite dixit. f. q̄ deus oīpotēs cui⁹ nomē est sanctū ⁊ misericors vsus fuit in sua mia: cū solis hūilibus timētibus eū: q: mia eius solis timētib⁹ deū ⁊ hūilibus ꝓfuit. hic aūt dicit q̄ deus cū sit potēs nō vsus est mia: sz iustitia ⁊ potētia cū superbis ⁊ temerarijs et obstinatis iudeis: ⁊ ceteris infidelib⁹. Eo q̄ nō solū noluerūt recipere būficiū mie ⁊ redēptiōis ꝛ̄pi: sed etiā ex nimia superbia ⁊ auaricia noluerūt dispōni per hūilitatē ⁊ timorē: nec audire predicationē et legē ꝛ̄pi: que dispōnit ad gratiā redēptionis recipiendā. Et sic non solū formā: sed nec etiā dispositionem voluerūt recipere: q: noluerūt intelligere ne bene agerēt: imo contēpserūt ⁊ toto conatu restiterunt: ⁊ gratis oderunt ꝛ̄pm ⁊ crucifixerūt. Et ideo ꝛ̄ps nō solū punīuit eos pena dāni: auferendo ab eis fructū redēptionis ⁊ regnū dei: ⁊ dādo ipsum timētibus eū: ⁊ pplo gentili facīēti fructū humilitatis ⁊ fidei: sz etiā punīuit eos pena sensus ⁊ dispositiōis et captiuitatis in presenti: ⁊ pena eterni ignis in futuro. Et sic ostēdit in eis potētiam ostēdit deus pater p filiū q̄ dicit brachiū patris. Nā fili⁹ dei incarnat⁹ dicit nomē patris: inc̄tum pater per ipsum filiū incarnatū seipsum mūdo notauit ⁊ manifestauit: ⁊ dicit mia patris

Xu. prio xvij. q. iij. c. miror. i glosa.

Filius ꝺo ꝓprio brachium.

Pharisei superbi.

in ꝛ̄tum per ipsum mundū redemit. Sz dicit brachium patris in ꝛ̄tum per ipsum suā potentiā ercuit in miraculis faciēdis ⁊ in malis punīēdis et diabolis superādis. Et ideo dicit ego maria: q̄ deus pater nō fecit mia sed potētia in brachio id est cū filio suo ꝓpter superbos iudeos ⁊ infideles. Sed fecit potentiā ⁊ iustitiā eos punīēdo: ⁊ sic dispersit eos superbos mēte cordis sui. ¶ Ad cuius intellectū est notandū q̄ scribe ⁊ pharisei et sequaces eoꝝ multipliciter fuerūt superbi in mēte: ⁊ in tentatiōe cordis sui. Et ideo ꝛ̄ps multipliciter dispersit eos a superbia ⁊ intētu ꝑprie cordis sui. Unde primo scribe ⁊ pharisei erāt superbi gloriātes de ꝓpria natura carnali: ⁊ de gñatiōe. Et ideo putabāt q̄ soli filij abrahā ⁊ israel erant saluādi: ⁊ debebāt esse liberi ab oī seruitute. Et ideo dixerūt ꝛ̄po. Joh. viij. Nos semē abrahe sum⁹ ⁊ nemini seruiuimus vnq̄. Scdo erāt superbi in honoribꝰ. Nam licet ostēderēt hūilitatē exteri⁹: tñ intrinsec⁹ erāt lupi rapaces. Matth. v. Et q̄rebāt primos accubitus in mēsis ⁊ salutatiōes in foro: ⁊ vocari ab oibus rabi. vt ꝓz Matth. xxiij. Tertio erāt superbi in dño q: timebāt perdere cathedrā moysi in qua iudicabāt iudicia: ⁊ timebāt ꝑdere sceptrū ⁊ sacerdotiū: ⁊ emolumēta oblationū sacrificioꝝ: ⁊ ideo dixerūt: si hunc dimittim⁹ veniēt romani ⁊ tollēt locū nostrū ⁊ gētē. Joh. xi. Et ex tali superbia ⁊ mala mente cordis sui: ⁊ mala intētione crucifixerūt ꝛ̄pm. Quarto fuerūt superbi in mente cordis sui: et inflati intelligētia scripturaꝝ. Nā sicut erant carnales ⁊ rpales totā scripturā trahebāt ad sensum carnalem ⁊ ad lucrū suū. Et ideo noluerūt būiliari ad audiendā doctrinā ꝛ̄pi: qui scripturā legis ⁊ prophetarū eis spūaliter ⁊ ad verū sensum declarabat: ⁊ cōtra eoꝝ superbiā ⁊ auaritiā et cecitatē predicabat vt ꝓz ꝑ totū discursum euāgelicū. Et ideo timētes ꝑdere sacerdotiū ⁊ sceptrū iudiciale ⁊ ꝑdere locū ⁊ gentē ⁊ bona tpalia ⁊ honores: interfecerunt ꝛ̄pm putātes oīa supradicta pericula euadere: ⁊ ipsum de terra posse delere: ⁊ sic putabāt manere in superbia mentis cordis sui: ⁊ putabāt manere in superbo ꝓposito ⁊ mala intētione. Sed de tali superbia ⁊ mala mēte cordis sui dispersit ⁊ delecit eos dñs nr̄ ihesus ꝛ̄ps post suā resurrectionem: q: in oīa pericula ⁊ maiora: q̄ vitare cupiebant inciderūt: et totū oppositū euenit eis: vt probatū fuit psalmo. ij. Nā primo venerūt romani ⁊ obsederūt ciuitatē eoꝝ post longā obsidionē et famē ⁊ mutuā stragē: ⁊ cedes: ⁊ internas seditiones ⁊ homicidia intestina Romani ceperūt ciuitatem ⁊ cōbusserūt eam cū templo: ⁊ in ore gladij residuū eoꝝ partim trucidauerūt: ⁊ partim per mundū in captiuitatē dispersērūt: ⁊ sic ꝑdiderunt locum ⁊ gentē et sacerdotiū ⁊ oblatiōes et honorē ⁊ hostiā ⁊ sacrificiū: ⁊ qđ peius est perdiderūt intelligentiā scripture legis ⁊ ꝓphetaꝝ: ⁊ manserunt obstinati in sua cecitate: nō valētes percipere veritatē sacre scripture: q̄ est cibus ⁊ potꝰ ꝑpius ipsius aīe: sz tanq̄ canes latrātes circuibūt ciuitatē sacre scripture vsq; in finē mūdi. Sz q: nūq̄ saturabūtur nec gustabūt ꝟitatē latentē in scriptura: q: nunq̄ eueniet eis qđ desiderabāt. Ideo

Universidad de Deusto
Biblioteca

semper murmurāt ⁊ murmurabūt expectātes frustra sum falsum messiā: vt dictū est psal. lxij. ⁊ sic vacūt dispersi ⁊ captiui p mundū semp sub seruitute. Et sic ptz qualiter deus pf fecit potentiā in brachio suo: q̄ est xp̄s: qz per xp̄m oūdit potentiā suā cōtra iudeos obstinatos. Et q̄o dispersit superbos mēte cordis sui ⁊ deiecit eos a superbia ⁊ mala mēte ⁊ malo pposito cordis sui: qz oia mala q̄ putabant vitare euenerūt eis. Et frustrati sunt desiderio mētis cordis sui: ⁊ in bonis q̄ cōsequi putabant xp̄m occidēdo. ¶ Et nota q̄ꝫo maria tāq̄ vera ꝓpheta loquit ⁊ p̄nūciat futurā destructionem iudeoꝝ p v̄ba de ꝓterito ꝓpter certitudinez prophetie quā videbat in spū ꝓphetico quē filius existēs in utero infundebat in mentē ei⁹: qz filius est ille q̄ loqbat p lingua mr̄is. Et ideo maiorē. i. clariorē certitudinē de futuris mysteriis xp̄i habuit q̄ aliq̄s aliorū ꝓpheta rū ⁊ modū dispersiōis. Et ideo per verba de preterito predicit futurā dispositionem ⁊ destructionē iudeoꝝ. Deinde cū dicit

Luce. ſ. Jacobi iuj. ſ. Pe. v. ⁊ iij. q. ſ. multi.

Deposuit potentes de sede et exaltauit humiles.

¶ Ostēdit ꝙliter xp̄s in suo aduētu exercuit suam iusticiā ꝓtra ingratos: eos de sede ꝓtātis deponēdo ⁊ humiles in locū eorū exaltādo ⁊ subleuādo. ¶ Ad cui⁹ intellectū est notādū q̄ sicut iusticia dicta est vt supbus hūliet: ⁊ humilis exaltet. Ita dicta est vt ingrat⁹ deponat de sede dignitatis ⁊ potestatis: ⁊ hūilis ⁊ grat⁹ exaltet et substituat ⁊ succedat in locū ei⁹. Et ita fecit xp̄s tāq̄ iust⁹ iudex. Nā ipse ꝓpter q̄ venit incarnationez liberauerat illū ꝓp̄m de captiuitate egypti. Et expulsis chananeis dedit illis terrā ꝓmissiōis: ⁊ dedit eis regnū ⁊ sacerdotiū in eis. Et dedit eis ꝓphas p q̄s p̄nūciet eis futurū saluatorē ⁊ redēptorē aiaꝝ ⁊ glificatorē ⁊c. Qui postea venit in carnē sicut ꝓmiserat. Et incepit exercere officiū sibi a pfe iunctū. s. legē ⁊ prophetas ad verā intelligētiā declarare ⁊ fructus infructuosos carpere ⁊ extirpare ⁊ miracula operari. Sed scribe ⁊ pharisei superbi ⁊ inuidi ⁊ de tota ciuitate ⁊ de toto ꝑtis būficijs ingrati: timentes ꝑdere dūiū ⁊ sedē iudicialez ⁊ sacerdotalē et bona tpalia noluerunt xp̄m audire: ⁊ ipsum sunt psecuti: ⁊ finaliter crucifixerūt. put dictū est. Būs ergo merito ⁊ iuste deposuit eos xp̄s de sede sacerdotali et iudiciali. Et trāstulit regnū et sacerdotiū in ppl'm xp̄ianū. Et exaltauit hoīes paupes ⁊ hūiles ⁊ piscatores in sedem sacerdotalē: q̄ admodū fuerūt apl'i: ⁊ cōuersi de ppl'o gētili. Et hoc intēdit dicere ꝙgo maria cum ait. Deposuit potētes de sede. s. deposuit scribas ⁊ phariseos de sede et cathedra moysi in qua sedebāt iudicātes iudicia ⁊ discernētes causas iudiciorū destruētes paupes ⁊ viduas ⁊ pupillos: dilatando iudicia: ⁊ falso mō glosando scripturā legis ⁊ ꝓphetarū. Et deposuit potētes ꝓncipes sacerdotū de sede sacerdotali. Et loco eoꝝ exaltauit hūiles apl'os: q̄ successerūt in sacerdotio. Et etiā exaltauit hūiles gētiles: q̄ ex hūilitate cordis sui crediderūt xp̄o ⁊ euāgelio: ⁊ successerūt in sacerdotio ad quos fuit trāslata lex ⁊ sacerdotiū quo ad verā intelligētiā: ⁊ nō solū xp̄s deposuit potentes scribas ⁊ phariseos de sede iudiciali: ⁊ principes sacerdotū de sede sacerdotali. Sz etiā potētes ciues iudeoꝝ deposuit de sede ⁊ loco ⁊ ciuitate et libertate: q: cōbusta ⁊ euersa ciuitate cū templo: lilee eos de tota terra ꝓmissiōis eiecit ⁊ i captiuitatē redegit ⁊ p totū mūdū dispsit. Et hūiles xp̄ianos de ppl'o gentili p maiori parte exaltauit. Jtē

Luce. ſ. Jacobi iuj. 1. Pe. v. ⁊ iij. q. ſ. multi.

Esurientes implevit bonis: et divites dimisit inanes.

¶ Nō solū deposuit eos de sede sacerdotali ⁊ iudiciali ⁊ de loco et regno: ⁊ priuauit eos bonis tpalibus q̄bus gloriabant ⁊ supbiebāt in mente cordis sui: sz etiā ꝓhibuit eos bonis spūalib⁹ q̄bus aīa reficit. Vñ ipsi q̄ se reputabant diuites in bonis spūalib⁹ sacre scripture: ⁊ in meritis sacrificiorū ⁊ oblationū mīserūt inanes ⁊ vacui qz nec habēt intelligētiā scripture: imo manēt ceci: nec sacrificia ⁊ opa legis sunt eis salutifera: imo mortifera post publicationē euāgelij. Sz gētiles q̄ erāt esurientes xp̄s ipleuit bonis spūalibus legis ⁊ ꝓphetarum: q̄bus illi iudei fuerūt priuati. ¶ Ad cuius intellectū est aduertendū q̄ scriptura legis ⁊ prophetaꝝ erat quidā ager vbi latebat clausus ⁊ absconsus thesaur⁹ euāgelicus ⁊ veritates eius sub nube lre ⁊ cerimoniarū. Et illa sacrificia ⁊ oblationes ⁊ sacramēta veteris legis erāt quedā scrinia ⁊ gazophilacia: in q̄bus tāq̄ in signo latebāt thesauri meritoꝝ passionis xp̄i: quecunq̄ sacrificia nō iustificabāt de se nisi in q̄tū erāt singula figuralia: dabātur in signū veri precij per xp̄m soluendi in cruce: vt dictū est psalmo. xxxix. ⁊ in tractatu cōtra iudeos q̄one prima. Sed scribe ⁊ pharisei superbi in mente cordis sui: putabant se habere verā intelligētiā ⁊ thesaur⁹ sacre scripture: ⁊ putabant sufficienter iustificari ⁊ saluari p sacrificia et oblatiōes ⁊ cetera opa legis. Et sic se reputabant diuites ⁊ cōtētos in intelligētia legis ⁊ prophetarū: ⁊ in obseruātia cerimoniaꝝ. Sz hoc nō poterat fieri sine xp̄o in lege ꝓmisso q̄ debebat detegere thesauros absconditos in agro sacre scripture: ⁊ cōfringere vectes ferreos a pctōrū. vt ptz Esa. xlv. Et ideo dicit eis xp̄s Jo. v. Scrutamini scripturas in q̄bus vitā putatis habere: q: ille testimoniū ꝓhibent de me. Et si creditis moysi crederetis forsitan ⁊ mihi. In q̄bus v̄bis ostēdit xp̄s q̄ scribe ⁊ pharisei falso se putabāt habere vitaꝫ in scripturis sm intellectū eorū: ⁊ nisi intelligerēt eas ad sensum verū ⁊ spūalē de xp̄o q̄ erat finis ⁊ veritas scripturaꝝ: ⁊ ideo mīserunt ceci ⁊ inanes in sua falsa intelligētia: ⁊ vacui ⁊ famelici in meritis sacrificiorū: q: illa scriptura nō erat de se vera nisi in q̄tum erat signū veritatis euāgelice: et fuerūt verificata per xp̄m: nec illa sacrificia sacramēta erāt meritoria: nec de se cōferebant gratiā: nisi in q̄tum erant signacula fidei ⁊ gratie date per xp̄m: q: lex p moysen data est gratia q̄ ⁊ veritas per xp̄m facta est. Joh. i. Et ideo illi fuerūt vere diuites ⁊ refecti qui receperūt fidē xp̄i ⁊ gratiam xp̄i per ecclesiastica sacramēta sicut fuit populus gētilis: q̄ ante aduētū xp̄i esuriebat: ⁊ ideo dicit virgo maria: q̄ xp̄s in suo aduētu gentiles qui ante erant esurientes sine lege ⁊ prophetis: implevit bonis spūalib⁹ gre et glie: sed diuites iudeos qui se putabāt habere diuitias scrīt i littera legis dimisit inanes ⁊ vacuos ⁊ famelicos in bonis spiritualibus. ¶ Sed hic sunt duo videnda. Primo qui sunt isti esurientes: ⁊ quare dicuntur esurientes: ⁊ qui sunt isti diuites. Scdo q̄bus bonis de⁹ satiauit ⁊ implevit istos esurientes. ¶ Quātū ergo ad primum est notandum q̄ sicut dictum est psal. cxviij. sup illud. Lōcupiuit aīa mea desiderare ⁊c. q̄ differentia est inter simpliciter desiderare ⁊ esurire siue sitire. Nam esurire ⁊ famescere ⁊ sitire addit conatū ⁊ necessitatē sup desiderare: ⁊ sic esurire siue famescere idem est q̄d desiderare ⁊ appetere calidū cibū ⁊ frigidū ꝓpter restaurationē deperditi ⁊ sitire idē est q̄d desiderare humidū ⁊ frigidū ꝓpter restaurationez deperditi ⁊ hoc cū omni conatu ⁊ necessitate. vnde quis fastidiōs vnū cibum et abūdantia p̄t aliuz desiderare: puta satiatus carnibus caprinis p̄t desiderare carnes gallinarū ⁊ ecōuerso: sed iste talis q: nō esurit: nec famescit: ideo nō curat multū inquirere talē cibū: ⁊ sic aliq̄s fastidit⁹ aqua p̄t desiderare vinū absq̄ necessitate: ⁊ sic est dicēdū q̄ nō sitit vinū. sicut nec ille alius esurit cibū. Nā si iste esuriret cibū cū oi conatu quereret ipm: et illico comederet quēcunq̄ cibū inueniret: ⁊ sic sitiēs quereret cū conatu potū: ⁊ illico biberet siue aquā siue vinū ꝓpter vehementem appetitū ⁊ necessitatē. Jta ergo a simili est dicēdū de esurie ⁊ sitispirituali. Nā multi desiderāt cibum ⁊ potum spūalem ad salutē aīe: ⁊ ad restaurationē gratie deperdite: ⁊ tñ nō esurūt neq̄ sitiunt: q: nō apponūt conatū ⁊ diligentiā ad querendū ⁊ recipiendū cū habēt opportunitatē. Vñ q̄libz aliq̄s adulter vel fornicator: vel auar⁹ desiderat errare a petōr: ⁊ facere penitētiam: ⁊ restituere ablatum: sed nō facit ꝓpter amorē carnis ⁊ pecunie. Et ideo est figuraliter q̄ nondū esurit: nec sitit iusticiā ⁊ salutē aie: nec recuperare gratiā deperditā q: si vere esuriret ⁊ sitiret iustificari: statim ad verū intellectū diuit xp̄s Mat. v. Beati qui esuriunt et sitiūt iusticiā: q̄m ipi saturabunt. Vñ notāter dicit. beati qui esuriūt et sitiūt iusticiā: et nō dicit beati q̄ iustificātur. Nā aliquis infidelis esuriens et sitiēs iusticiā: p̄t venire cū omni conatu ad baptisandum: sed mortif in via: et ideo talis est solo esurie et siti iusticie iustificatur et baptizat baptismo flaminis: ⁊ per cōsequēs beatificat. Jtē si aliq̄s petōr ad deū cōuersus veneris concito gradu ad pniam et cōfessionē mortal⁹ in tali intervallo: tunc ille est tali esurie et siti et desiderio cōfitendi iustificat: et p consequēs beatificatur i spe. vt ingt Aug. lib. de pnia. Qui est solo desiderio sacerdotis fit dign⁹ venia: ⁊ ꝓdest saluator: q̄ beati q̄ esuriūt et sitiūt iusticiā. Cū oi conatu et diligētia querūt. Et cū inueniūt eam gratāter suscipiūt: et tenēt et cū gaudio custodiunt. ¶ Ex his oībus ptz q̄ scribe et pharisei et principes sacerdotū ⁊ ceteri iudei carnales ⁊ occecati in reb⁹ tpalib⁹ nō esuriebāt: nec sitiebāt salutē aie: nec verū messiā i lege ꝓmissum: ⁊ ipm desiderarē ⁊ spectarēt: q: nō desiderabāt ipsi ꝓpter bona spūalia: sed tpalia. Et tō fastidientes bona spūalia nō recte ⁊ cū esurie ꝓcurabāt xp̄m messiā in lege ꝓmissum: nec tenuerūt ⁊ receperūt cū q̄si ipe venit ad eos: ⁊ vocabat eos volēs eos iustificare ⁊ saluare. Et tō dicit eis. scrutamini scripturas i q̄b⁹ vitā putatis h̄re: q: ille testimoniū ꝓhibet de me. Jtē si moysi crederetis: crederetis forsan mihi q: ille de me scripsit. Jo. v. Jtē lux venit i mūdū: ⁊ dilexerūt hoies magis tenebras q̄ lucē: erant em eoꝝ mala opa. Jo. ij. q. d. ꝓpter auaritiā ⁊ supbiā ⁊ bona tpalia cōtēpserūt xp̄m ⁊ bona spūlia. Ecce quō reputātes se diuites in bonis tpalibus fastidierūt ⁊ cōtēpserūt diuitias spūales ⁊ bona spūalia gre ⁊ glie: q̄ xp̄s afferebat ⁊ sic nō fuerūt esurientes: ⁊ sz fastidientes bona spūalia. tō xp̄s dimisit eos inanes. Sz ꝙgo maria ⁊ ioseph ⁊ symeō ⁊ zacharias ⁊ apl'i ⁊ gētiles q: vere esurierūt ⁊ sitierūt: ⁊ cū conatu vehemēti q̄siērūt saluatorē: ⁊ cuz venit ad eos: nouerūt ⁊ receperūt eum. Jdeo eos esurientes ipleuit bonis spūalib⁹ gre in p̄nti: ⁊ glie in futuro. Et iudeos diuites ⁊ fastidientes dimisit inanes ⁊ vacuos bonis spūlibus in sua dānatiōe. Et dimisit etiā eos fructuosos ⁊ inanes in sua spe ⁊ intentione: q: i pericula ⁊ mala q̄ vitare putabāt inciderūt ⁊ totū oppositū ei? q̄d sperabāt: euenit eis vt dictū est. Dupl'r ergo scribe ⁊ pharisei ⁊ principes sacerdotū ⁊ ceteri iudei obstinati dñr diuites. Primo q: tota sua spe ponebāt i diuitijs tpalib⁹ ⁊ toto conatu illas querebāt. Scdo q: soli ipi habebāt p̄ manib⁹ legē ⁊ ꝓphas i q̄bus latebāt diuitie spūales: sed propter diuitias tpales. diuitias spūales quas habebāt fastidiebāt: ⁊ cōtēnebāt. Sed ꝙgo maria ⁊ ioseph ⁊ zacharias ⁊ apl'i dicti sunt esurientes. Primo q: cū oi conatu ⁊ vehemēti desiderio ꝙrebāt xp̄s ꝓpter bona spūalia. Scdo q: cū viderūt eū lico cū gaudio tenuerūt ⁊ custodierūt eū: vt infra patebit. Et tō ipleuit eos bonis spūalib⁹: ⁊ sic dicēdū de ppl'o gentili qui recepit xp̄m ad solā ꝓdicationē apl'oꝝ. ¶ Quātum ad scdm est dicēdū q̄ xp̄s multiplici bono repleuit fideles esurientes ⁊ sitientes iusticiā. Nā in ꝓnti vita repleuit eos bonis gre: sz in futuro bonis glie. Sz est aduertendū q̄ tria sunt ggia bonoꝝ gre q̄bus repleuit eos i hac vita ⁊ eccl'ia militāte. Nā q̄dā dūr bona gre sacroꝝ: q̄dā bona donoꝝ spūs sancti: q̄dā bona meritoria et obseruātia preceptoꝝ ⁊ cōciliorū euāgelicoꝝ. Vñ bona gre sacroꝝ sunt septē cōtra septē mala q̄ tractim? et petō ꝓnoꝝ parentū. s. tria mala culpe: ⁊ tria mala pene. Et tō dedit ⁊ istituit nobis xp̄s septē ecclesiastica sacra i remediū istoꝝ malorū: tria enim mala cl'pe sūt cl'pa originalis ⁊ mortalis ⁊ venialis. Jō ꝙ̄o instituit baptismū: i q̄ dat fides spes charitas in habitu sit cū gra gratificat: ꝓ quā delet originale. Scdo istituit pniaz ꝓ quā delet culpa mortalis ⁊ fit remissio oīs mortalis. Tertio istituit extremā vnctiōez ad delēda venalia. Mala aūt pene sunt tria. s. separatio a deo p petm. Et tō istituit eucharistiā: ꝓ quaz deo reconciliamur. Secundum ma'ū pene: est in-

Esurie quid sit.

Sitit iustitiā q̄ agit penitentiam.

Tria genere bonorum gratie.

Mala pene tria.

Universidad de Deusto
Biblioteca

firmitas ad bonū faciēdum: ⁊ pronitas ad cadēdum ⁊ malū perpetrādum cōtra quam infirmitatem instituit cōfirmatiōem ad roborādū fideles: vt valeant pugnare contra carnē ⁊ mundū ⁊ diabolum. Tertia pena fuit feditas libidinis: in cui⁹ remediū instituit matrimoniū: ne libido ipuretur ad peccatū mortale in coniugatis. Septimo autem christus instituit sacramentū ordinis: in quo datur potestas sacerdotibus ad administrandum supradicta sacramēta secularib⁹. Sed ista sufficientia ⁊ causa necessitatis ecclesiasticor⁹ sacramentor⁹ quor⁹ virtus emanat ex passione xpi clarius potest assignari. Nā primo ex parentib⁹ trahimus carnē corruptā vitio libidinis in qua seminaliter latet culpa originalis ⁊ mortalis. Jō qñ aīa nostra creatur a deo in puris naturalibus in illa carne libidinosa: p solum consortiū trahit culpam originalem. vt inquit Ambro. ⁊ Augustī. per culpā incurrit iram ⁊ odiū dei ⁊ priuationē oium bonor⁹ spiritualiū tam gratie q̄ glorie: ⁊ cuz hoc incurrit debitū recuperandi iusticiā quā perdidit in Adā. Et ideo xp̄s instituit sacramētū baptismi cui prebuit virtutē regenerariuā et purgatiuam illius culpe: ⁊ collatiuā gratie. per quā baptizato remittitur culpa ⁊ debitū ⁊ cōfertur gratia gratifica cū fide ⁊ spe ⁊ charitate in habitu: p quā ille q̄ erat in odio ⁊ ira dei absoluitur ab oi debito et reducit⁹ in gratiā dei: q: fit deo grat⁹ ⁊ accept⁹ p illam gratiā continentē preciū et merita passionis xpi. Et ideo ille reus per illā grattiā et preciuz passionis xpi soluit oē debitū ⁊ liberamit. Sz q: ille baptisn⁹? Iz abluat aiaz: ⁊ tollat culpā originalē ab ea: ⁊ absolnat eā debito ⁊ reducat i gr̄az eñaon tollit fomitē concupiscētie: vt nō infirm̄ carne: Iz tollat vt nō iputet aīe ad pctm̄ sicut ante baptismū: sz adhuc manet illa morbida cōcupiscentia in carne. In qua seminaliter sunt ⁊ latent oia pcā mortalia ex qua concupiscentia oia mala oriūtur. Eo q̄ semp pugnat ⁊ luctat aduersus spm̄ ⁊ rationē. Et ideo sicut illa cōcupiscētia carnis añ baptismū p solū consortiū causabat originale i aīa: ita post baptismū p cōsensum deliberatū causat pctm̄ et culpā actualē et mortalē involūtate: ⁊ aīa p quā obligat ad penā eternā. Et p solū cōsensuz inde liberatū causat veniale. Et iō xp̄s istituit sacramentū cōfirmationis: p qō datur robur et arma gr̄e. Et dant dona spūscti ipsi aīe vt valeat pugnare ⁊ resistere ipsi cōcupiscētie: ⁊ vincat carnē sic morbidā ⁊ corruptā: ne voluntas p cōsensuz cadat in pctm̄ mortale. Sz q: aia cōsentiēdo carni: aut mundo aut diabolis sepius cadit in pctm̄ mortale: ideo xp̄s instituit sacm̄ penitētie i qua p merita passiōis xpi remittitur pctm̄ mortale ⁊ pena inferni eterna. Sed q: p tale pctm̄ actuale ille pct̄or fuit a deo separatus: ideo xp̄s instituit sacm̄ eucharistie: p qō deo reconciliamur ⁊ spūaliter reficimur ⁊ recuperam⁹ bona spūalia deperdita. Sz q: p talē pniaz nō potuim⁹ oia pcā mortalia ex oblivione ꝓferri: nec oia venialia ex ignorātia ⁊ laduertētia ⁊ mīitudie. Jō i crim ab hoc seculo dant sc̄m extreme vncriōis p qō remittunt venialia. Et etiā Iz totaliter nō dimittatur pena

pctōr⁹ mortaliū oblitor⁹ debita in purgatorio. p̄pter negligētiā differēdo confessionē: in tales pene debite in purgatorio aliqualiter remittunt⁹ et minuūtur ex virtute sacti illius vnctiōis cōtinētis virtualiter sine instrumētaliter merita passionis xp̄i. Nā sicut illa caro corrupta ⁊ morbida ⁊ libidinosa quam trahimus ex parentibus continet naturaliter ⁊ seminaliter ⁊ virtualiter oia pcā: q: p solū consortiū causat culpā originalē in aīa: ⁊ p cōsensuz causat actuale ⁊ veniale in cadez: ita quodāmodo eccl̄iastica sacta quasi seminaliter ⁊ virtualiter sine instrumētaliter continēt merita passiōis xp̄i: q: per ista sacta datur gr̄a passiōis xp̄i oibus fidelibus. Et ideo ista sacta sunt quasi capse ⁊ vasa medicinalia: in quibus latēt merita passiōis xp̄i ad medelā supradictarū infirmitatū vt inqt. Hugo de scō Victore. Et p hec pz necessitas supradictor⁹ quinq̄ sacror⁹. Sed q: post oia supradicta sacta semp in hoc mūdo manet inordinata concupiscētia in carne que semp inordinate concitat actū venereū preter intentū gñationis. Vñ ꝓpter talē maledictionē nō pōt ille act⁹ exerceri absq̄ pctō mortali. Ideo de⁹ instituit sacramentū matrimonij inter cōiuges ad remedium libidinis: ne tale officiū qō nō fit sine libidine iputetur eis ad pctm̄ mortale. Jta q̄z sicut baptismus nō tollit habitualē cōcupiscētiā vt nō sit in carne sed vt nō iputet ad pctm̄ originale xp̄i aie p cōsortiū. Jta scm matrimonij non tollit libidinē actualē: vt nō inflit inter cōiuges in officio venereo: sed tollit: vt nō imputet eis ad pctm̄ mortale: ti debite ⁊ absq̄ abusu exerceāt illū actū ⁊ offciū. Et sic pz quō ad remediū libidinis ⁊ ad excusandū pctm̄ necessariū fuit matrimoniū: q: solum sacm̄ matrimonij tollit ⁊ excusat pctm̄ mortale in oi actu venereo vt inqt Aug. in lib. de nuptijs. sed nō tollit originale in paruulis ex legitimo cōiugio ꝓpagatis ꝓpter libidinem parentū: sed inter cōiuges solū hoc sacm̄ excusat pctm̄. Et ratio est. Nā ois alius act⁹ venereus aut est adulteriū aut fornicatio aut cōtra naturā: sed oia ista tria incurrūt pctm̄ mortale: vt dictū est psal. cxviij. ergo solū cōiugiū excusat pctm̄: ⁊ sic pz necessitas ser supradictor⁹ sacror⁹. Sed q: supradicta sacta nō p̄nt dari nisi in ptāte eccl̄ie spōse xp̄i cui deus oia ista dedit in dotem ideo xp̄s istituit sacm̄ ordinis p qō dat ptās sacerdotibus ad administrādū supradicta sacta in qb⁹ oib⁹ sacris ꝓpter gratiā singlarē dat semp gr̄a gñalis gratifica debite sumētib⁹: ⁊ sic patet bona gr̄e sacror⁹ eccl̄iastic⁹ cor⁹: quib⁹ xp̄s iplenit oēs fideles esurientes: i primo gr̄e bonor⁹. In scō aūt genere bonor⁹ spūaliū: qō? xp̄s iplenit esurientes: sunt bona donorum spūscti: q̄ receperūt apli p se ⁊ p tota eccl̄ia i die pēth. quor⁹ primū est donū sapiētie: p qō fideles cōtēptis scientijs mūdanis apponūt aīz ad studiū rer⁹ diuinar⁹ ⁊ ad meditādū in lege dn̄i: die ac nocte cōtēplando sacra mysteria gesta i vtroq̄ te. ⁊ ad q̄rēdā salutē: iusticiā p sacrā scripturā: ⁊ breviter relictis reb⁹ hūanis ad cōtēplādū diuina. Sz q: intellect⁹ nō sufficit talia diuina pcipere nec ꝓfunda mysteria sacre scripture: intelligere. Jō da-

Dona spūscti.

tur fidelibus donū intellectus ad diserēdas ⁊ intelligēdas sacras scripturas: vñ sicut p donū sapiētie appetimus intelligētiā sacre scripture: ita per donū intellectus dat nobis facultas ad intelligētiā sacre scripture: sicut habuerūt apli. Sed q: nō sufficit studiū ⁊ intelligentiā sacre scripture: nisi operamur bonū p ipaz: q: finis est⁹ nō est vt sciamus tm̄ nisi p talē intelligētiā operādo boni efficiamur. Sz q: in tali operatiōe habem⁹ pugnare cōtra carnē: mūdū ⁊ diabolū: quibus nullo pacto et viribus nostris resistere possum⁹ ꝓpter naturā corruptā ⁊ fragilē: ideo dat donū fortitudinis ad vincēdū ⁊ pugnādū ingiter cōtra tria supradicta. Jtē etiā q: in lege euāgelica sunt aliqua cōsilia supra tota humanā facultatē: supra naturā. s. pati oēm psecutionē ⁊ tormēta ⁊ mortem ꝓpter xp̄m ⁊ iusticiā. Et ozare p̄ psecutorib⁹ ⁊ inimicis: que oia p solas morales virtutes nō possent tolerari nec exerceri. Ideo dat donū fortitudinis ad supradicta tolerāda ⁊ aggrediēda. Sz q: p solas prudētiā moralē ⁊ hūanā nō possemus de talib⁹ supnaturalib⁹ ⁊ difficilibus ꝓsultare: nec q̄s: nec vbi: nec quātū talia essent eligēda ⁊ aggrediēda. Ideo datū fuit desup donū cōsilij p qō apli ⁊ martyres ⁊ ceteri fideles ꝓ̄ptis mūdanis: ⁊ postpposito quocūq̄ timore mūdano: q̄s opor: tuit ⁊ vbi ⁊ quātū opor: tuit ꝓ xp̄o psecutioni ⁊ morti se obtulerūt. Sz cū dono ꝓfilij datū ē eis donū fortitudinis ad ꝓfultata opor: tunis locis ⁊ tpibus exercenda: ⁊ sic p̄opnie donū ꝓfilij p̄cedit donū fortitudinis. Sz q: nō oēs sunt constituti in eodē statu perfecto: sicut fuerūt apli et martyres et plati et sacerdotes et religiosi: sz quidā sunt in statu inferiori et cōiugali ⁊ secnlari in rebus tpalibus inuolūti: ideo p̄ter scientiā mūdanā datū est fidelibus secularibus donū scientie: vt sic disponāt ⁊ trāseāt per ista tpalia: ne amittāt eterna. Nā sicut sapiētia est de rebus diuinis: ita scientia de humanis et tēporalib⁹. Jtē q: fideles seculares in ifimo statu constituti nō p̄nt meditari in lege dñi die ac nocte: nec itelligere et pcipere pfecte altissima mysteria sicut plati et sacerdotes et religiosi: ꝓinuo studio et cōtēplationi dediti. Ideo dat donū pietatis ad credēdū et firmiter inherendū articulis fidei et ꝓfundis mysteriis sacre scripture: q̄ capere nō possumus: et ad pie credēdū semp partem magis piā et magis cōuenientē deo et scis eius: i opinionibus nōdum determinatis p ecclesiam. Sed q: ler divina cōminatur trāsgredientib⁹ nō solum priuationē hereditatis vite eterne: sed etiā eternā penā trāsgressorib⁹: et ꝓmittit vitā eternā et visionem dei cum summa fruitione et felicitate observatorib⁹ eius. Ideo est necessarius nobis timor supernaturalis per quē timeamus perdere bonuz nobis ꝓmissum: qō nō videm⁹ et timeam⁹ incurrere penas eternas quas in hoc seculo nō videm⁹: nec sentimus. Et ideo datur donū timoris supnaturalis qui ḥz quattuor gradus. Nā primo per ipsum refrenat temeritas et audacia nra: vt timeamus penas ignis eterni. Scōo vt timeam⁹ perdere hereditatē regni celestis: et iste ḍr timor filialis. Tertio vt timeamus perdere ipm deū p

Timor nobis necessarius.

separationē a deo. Et iste ḍr timor castus et vxorius quattuor gradus. Quarto vt timeam⁹ deo displicere ꝓpter suā bonitatē: ⁊ ne incurram⁹ ingratitudinē. Et iste ḍr timor sanct⁹ ⁊ immaculat⁹. Et est idē qō nostra pfecta charitas q̄ ia totaliter foras mittit timorē seruilē. Et sic pz qualr sunt necessaria oia ista septē dona donor⁹ ⁊ gr̄az tori eccl̄ie: q̄b⁹ dominus xp̄s i eccl̄ia alios fecit apl̄os: alios ꝓphetas: alios euāgelistas: alios doctores: alios predicatores: alios martyres: alios cōfessores et virgines ⁊ cōtinētes: ⁊ alios veros religiosos: ⁊ alios iustos ꝓiugatos: ⁊ quosdā facit quotidie in cipientes: et quosdā ꝓficientes: ⁊ pfectos. Et sic spūssanct⁹ spirat dona gratiar⁹ diuidēs singulis ꝓut vult. vt inquit apl̄s. Et hec sunt bona donor⁹ quibus xp̄s ipleuit fideles esurientes ⁊ sitientes iusticiaz. ¶ In tertio aūt genere sunt bona meritoria et obseruātia p̄ceptor⁹ ⁊ cōsilior⁹. Nā q: diligētibus deū ⁊ fidelibus oia cooperātur i bonum merito: ut Ro. ir. Ideo xp̄ianus existēs i charitate p oia opera q̄ facit ꝑm legē euāgelicā meretur vitā eternā. Vñ obseruādo p̄cepta negatiua nō solū euadit penas eternas: sed etiā meret⁹ vitā eternā: ꝓpter pugnā victoriā: q: nemo pōt obseruare diuina p̄cepta: nec vitare peccatū sine grādi pugna ⁊ victoria resistēdo carni ⁊ mūdo et diabolo: qō nō pōt fieri sine gratia. Et p ꝓsequēs sine merito. Sz tā magis merek q̄s obseruare p̄cepta affirmatiua. s. diligēdo deuz sup oia in se et ꝓpter se ⁊ diligēdo ꝓximū sicut seipm ⁊ i deo et ꝓpter deū. Et sic iplenit oia opa mie tam spūalia q̄ corporalia ergo primū indigētē: ꝓpter q̄ opa xp̄s in iudicio oibus iustis dicet. Venite benedicti pris mei: ꝓcipite regnū ⁊c. Sed magis ⁊ alti⁹ meretur obseruatores cōsilior⁹ xp̄i in statu pfectionis qui vēditis oibus q̄ possidebāt ⁊ datis pauperib⁹ secuti sunt xp̄m p paupertatē ⁊ obedientiā ⁊ castitatē in statu religiōis. Sz tā magis ⁊ alti⁹ merentur qui tollūt crucē suā ⁊ sequunt xp̄m per martyriū ⁊c. Et ista sunt bona meritoria et obseruātia p̄ceptor⁹ euāgelicor⁹: quib⁹ xp̄s dat ⁊ replenit suos fideles esurientes in hac vita, simul bonis gr̄e sacramētor⁹ ⁊ donor⁹. ¶ Sz bona gl̄ie quib⁹ xp̄s iplenit istos esurientes in celo sunt clara ⁊ facialis visio divine essentie ⁊ individue trinitatis q̄ hīc clara visio dat eis ꝑmiū ex merito fidei quā hic habuerūt. Et dat eis pfecta ⁊ secura possessio illi⁹ summi boni i ꝑmiū spei quā hic habuerunt: ⁊ dat eis sufficiēs ⁊ pfecta fruitio i ꝑmiū charitatis quā cū effectu operis in ter⁹ obseruatie p̄ceptor⁹ ⁊ cōsilior⁹ i hac vita habuerūt. Et ḍbus tribus bonis resultar in eis vera ⁊ pfecta beatitudo i aīa. Sed vltra hec tria bona aie cōsequent quattuor dotes ⁊ bona i corde gl̄ificato. s. immortalitatē cū impassibilitate: ⁊ claritatē: ⁊ subtilitatē: ⁊ agilitatē i qb⁹ q̄ttuor ꝓsistit gl̄ia corpis. Et sic tūc oēs erunt i sua vltia pfectiōe: q̄ ad totū. s. ad corp⁹ ⁊ aīam q̄ quidē stat? est oim bonor⁹ aggregatioe pfect⁹: in quo solo cōsistit beitudo iuilor⁹. Dic ergo oibus bonis supradictis tā gratie i p̄senti q̄ glorie in futuro iplebit xp̄s oēs suos fideles esurientes: quibus primauit oēs iudeos obstinatos: ⁊ ceteros infi

Bona merito ria ⁊c.

Bona glorie.

Universidad de Deusto
Biblioteca

deles ⁊ supbos ⁊ diuites mūdanos ⁊ impenitētes. Quos nō solū p̄uauit bonis supradictis ⁊ dimisit eos vacuos ⁊ inanes. Sz etiam ad penas eternas destinauit. Et ideo de iudeis obstinatis dicit Matth. viij. Multi venīēt ab oriēte ⁊ occidēte: ⁊ recūbent cū abrahā ⁊ isaac i regno celoꝝ. Filij aūt regni mittent i tenebras exteriores: ibi erit fletꝰ ⁊ stridor dētiū. Itē Mat. xxi. dixit scribis ⁊ phariseis. Auferet a vobis regnū dei ⁊ dabit gēti faciēti fructū. ¶ Et quib⁹ ꝑz qualr iudeos ⁊ superbos p̄uauit bonis spūalibus ⁊ reliquit eos inanes: ⁊ gētiles esurientes ipleuit bonis: ⁊ nō solū p̄uauit iudeos illis bonis: sed etiā puniuit eos pena sensus p̄ fletū ⁊ stridorē dētiū. Et nota q̄ iudei obstinati nō solū dīr inanes: inquātū sunt p̄uati ⁊ vacui supradictis bonis. Sz etiā q: opa legis oīa q̄ faciunt sunt inania ⁊ vacua meritis: q: in vanū ⁊ frustra circūcidunt: ⁊ faciunt alia opera legis: q: tā sunt erinanita ⁊ euacuata p̄ aduēz xp̄i ⁊ opa euāgelica. Itē etiā illa opa nō solū sunt eis inania ⁊ mortua: sz etiā mortifera: q: quotiēscūq; faciūt ⁊ obseruāt aliq̄ op⁹ cerimoniale peccāt mortaliter: ⁊ addūt petrā sup petrā: ⁊ oō eoꝝ vertit in peccatuꝫ: sicut dicit ē psalmo. lxvij. ⁊. cviij. Et sic manēt inanes in bonis ⁊ meritis: ⁊ frustrati i sua intētione: q: inciderūt in oīa mala q̄ vitare putabāt. Et ꝓ̄diderunt oīa bona q̄ cōsequi putabāt ⁊ cupiebāt. Et gētiles esurientes fuerūt exaltati ⁊ repleti bonis quib⁹ ipsi sunt p̄uati. Et iō dicit virgo Maria q̄ xp̄s filiꝰ suus fecit potentiā in brachio suo: q: dispsit iudeos obstinatos ⁊ superbos mēte cordis: ⁊ deposuit eos de sede sacerdotali ⁊ iudiciali: ⁊ loco: ⁊ regno. Et exaltauit hūiles ap̄los ⁊ gētiles q̄ fidem humiliatos. Et ap̄los ⁊ gētiles esurientes: ⁊ paupes ⁊ simplices ipleuit bonis gratie i p̄nti ⁊ glorie i futuro. Sz diuites iudeos dimisit inanes ⁊ frustratos nō solū bonis spūalib⁹: sed etiā dignitatib⁹ t̄palibus ⁊ in sua mala intentione. ¶ Sed est tex⁹ aduertēdū q̄ isti tres versus sup̄adicti nō solū verificanť de supbis iudeis: immo primo verificātur de supbis demonib⁹: quos de⁹ in principio dispsit ⁊ deposuit de sede celesti. Hūi dictū fuit in exp̄one psalmi. lxxxi. qualr deus stat in synagoga deorum: in medio aūt deos discernit. Et ibi dictū fuit de ordine nobilitatis nature eoꝝ. Et sic collocauit luciferū in sup̄emo ordine primū sup oēs alios: sed q: videbat sup̄a se a dextris dei. f. i potiōibus bonis totius glie sup oēs ordines ⁊ hierarchias angelorꝝ sedē p̄paratā p̄ xp̄o hoie: quē verbū eternū debebat p̄sonaliter assumere: quicq̄dē xp̄s tanq̄ caput ⁊ dns hoiem ⁊ angelos erat adorādus ab oībus angelis. Et hoc fm dei volūtatem. Tunc lucifer supbiēs in mēte cordis sui dixit nō esse equz nec iustū aliquē hoiem sup angelos ascēdere: nec etiā hoies cū angelis coequari. Et sic diligens se potius q̄ deū ⁊ diligēs se in se ⁊ nō in deo: voluit potius secq̄ appetitum suū q̄ volūtatem dei: q̄ hoc ab hoc eterno stamerat adimplere. Tunc cōcepit odium ⁊ inuidiam cōtra xp̄m ⁊ decreuit cōscēdere ⁊ vsurpare sedē ⁊ solū imperiale p̄ xp̄o p̄paratum: ⁊ facta cōiuratione cōtra xp̄m ⁊ voluntatem ⁊ statutū dei: dixit in corde suo. In celum conscendam: ⁊ super astra celi. i. sup oēs ordines ⁊ hierarchias angelorꝝ a dextris dei exaltabo solium meū: ⁊ sedebo in mōte. f. in hereditate xp̄i. Ascēdā sup altitudinē nubiū: ⁊ similis ero altissimo: vt ꝓz Ysaie. xliij. ¶ Et q̄bus ꝓz q̄ lucifer fuit primus supbus in mēte cordis sui qui voluit ⁊ statuit vsurpare sedē ip̄erialem xp̄i filij dei: ⁊ ascēdere ad similitudinē ⁊ equalitatē dei ⁊ vsurpare imperium mundi xp̄o debitū. Sed tunc de⁹ fecit potentiam in brachio suo. f. in verbo suo: p̄ q̄ō facta sunt oīa: ⁊ p̄cepit Michaeli ⁊ angeli eius: vt deiicerēt luciferum cum sequacibus suis de celo in infernuz. Et tunc factum est p̄lium magnum in celo: nam Michael ⁊ angeli boni sequaces Michaelis dei voluntati conformes ⁊ obedientes p̄eliabantur cum draconе lucifero eius p̄aue voluntati ⁊ superbie resistētes. Sed p̄ectus est draco ille magnus: serpēs antiquꝰ q̄ vocatur sathanas. i. aduersarius ⁊ cōtrariꝰ diuine volūtati ⁊ xp̄o futuro: proiect⁹ em̄ est in terrā ⁊ angeli eius. f. sequaces ei⁹ ⁊ rebelles deo missi sunt cū eo i stagnū ignis: vt ꝓz Apocal. xij. Et sic ꝓz qualr xp̄s tā in p̄cipio fecit potētiā i brachio suo: ⁊ dispersit de celo demones superbos i mēte cordis sui: q: tūc deposuit eos potentes de sede christi: quā vsurpare temere p̄sumebāt. Et non solum deposuit eos de illa sede: sz etiā eos qui erant potētes in natura deposuit de sedibus eoꝝ quas in celo possidebāt a primo istāti sue creationis: ⁊ eiectis ⁊ depositis eis a sedib⁹ suis exaltauit humiles hoies ⁊ sanctos i sedes eorū. Nā hoies iusti ⁊ sancti possederūt p̄ gratiam: humilitatem sedes celestes quas angeli rebelles perdiderunt per superbiam. Et sedes quas malī perdiderunt christo contradicendo ⁊ inuidendo: possederunt homines iusti ⁊ humiles christum diligendo ⁊ credendo ⁊ sequendo. Et ideo et consequenti homines esurientes ⁊ sitientes iusticiam ⁊ cupientes toto conatu iustificari per christum: ⁊ esurientes ⁊ cum effectu et conatu ⁊ violentia penitentie desiderantes illam gloriam: christus impleuit illis bonis celestibus: ⁊ demones qui erant in celo diuites per naturam et gratiam expectantes esse diuites per gloriam: si steterissent ⁊ deo paruissent: dimisit inanes ⁊ vacuos ⁊ frustratos in mente cordis sui: ⁊ in sua intentione. Quia nō solum perdiderunt sedem christi quam vsurpare volebant: sed etiam sedes quas possidebant. Et nota q̄ mali angeli non solum voluerunt conscendere ⁊ vsurpare sedem christi imperialem p̄paratam in potiōibus bonis patris. Sed etiam sedē virginis quam viderant p̄pararam in potiōibus bonis ⁊ a dextris christi filij eius: sup omnes choros ⁊ hierarchias angelorū. Et hec fuit prima causa inuidie eorum contra christum ⁊ matrē ei⁹. Secunda causa fuit: q: p̄uiderunt q̄ quidā homines intantum erant per gratiam ⁊ merita exaltādi per xp̄m q̄ erant cum eis in gloria coequandi ⁊ collocandi. Et ideo moti sunt ad resistēdū diuine legi ⁊ volūtati. Et iō sūt de celo dispsi ⁊ depositi. ¶ Et q̄b⁹ ꝓz qualr xp̄s q̄ est brachiū ⁊ potēcia dei p̄fis dispsit demones supbos mēte cordis sui. Et quō deposuit eos potentes de sede ⁊ gradu et

No. de lucifero

dignitate celesti. Et quō exaltauit hoies humiles vt repararēt ruinā eorū: ⁊ possiderēt sedes eorū. Et quō hoies esurientes ⁊ cū conatu penitentie q̄rētes gloriā celestez impleuit bonis: ⁊ demones qui in celo erāt diuites p̄ naturam ⁊ gratiā ⁊ erpectabāt fieri beati p̄ gloriā cū essent viatores: tū q: in gratia nō steterūt: nec volūtati dei adheserūt. Ideo dimisit eos inanes ⁊ vacuos. Et q̄ō deteri⁹ est ad eternā penā ⁊ i infernum destinatos. Et sic ista verba virginis Primo verificātur de demonibus supbis. Sēcō de iudeis obstinatis ꝑut ante dictū est. Sed tertio verificanť de supbis tyrānis persecutoribus ecclesie: quos xp̄s dispersit de superba mente cordis sui: ⁊ deposuit de sede potestatis. Et exaltauit christianos humiles. Hūi p̄tio

No. de nerone,

dispersit Neronem de superba mente cordis sui: ⁊ deposuit ipsum de sede ip̄eriali. Nā cū interfecisset apostolos Petrū ⁊ Paulum principes ecclesie ⁊ rempublicā destruxisset: videns totum senatus motū cōtra se: seipsum interfecit: ⁊ loco eius fuit exaltat⁹ in imperiū humilis Vespasian⁹ ⁊ postea Tytus filius eius. Itē Domitianus cū secundam persecutionē cōtra ecclesiam dīn cōtraxisset ⁊ contra rempublicā multa mala perpetrasset, tandem per senatū depositus: vt ꝺdam ferunt seipsum interfecit ⁊ loco eius humilis et iust⁹ Traianus in imperiū est exaltat⁹: qui aliquādiu dedit pacem ecclesie. Itē Diocletianus et Maximianus ⁊ Maxentius cū p̄ magna rpa seua p̄secutione ecclesiā xp̄i verassent et infestassent: tamē finaliter de ip̄eriali sede depositi miserabiliter vitā finierunt: loco quorū humilis Cōstantinus in ip̄eriuz est exaltatus: qui postea ad fidez xp̄i cōuersus destructis idolis: ecclesiaz dei p̄serauit ac ditauit. Et ꝑ̄lo cuius oēs reges terre cū toto populo gentili se ingo fidei xp̄i subiecerūt. Et sic detecta supbia hui⁹ mundi omnis potestas subiugata est iugo xp̄i. Et Constantinus iperato: cū oībus regibus se subiecit Syluestro pape: tāq̄ vicario xp̄i i terris. Et relicta ipse Roma cū toto patrimonio se in Cōstātinopolim recepit: et imperialē sedē trāstulit. Et sic patet qualiter superbi et potentes gētiles depositi sunt de sede supbie et potestatis: et humiles xp̄i in sedē sacerdotalem: et ip̄erialem exaltati. Itez demones supbi qui adorabantur in idolis a toto mūdo fuerūt depositi de sede idolatrie: et humiles facti fuerunt exaltati. Nā ꝑ̄pla idolorum cōminutis: et destructis idolis fuerūt cōsecrata i ecclesias apostolorum et martyrum. Qz in delubris vbi adorabātur idola postez ponite sūt imagines sanctorū: in quibus sancti nō adorantur: sz a fidelibus venerantur et in sanctis suis deus laudatur. Quia apostoli principes populorum et martyres vt dī fortes elevati et exaltati sunt psalmo. xlvi. Et sic ꝓz quomodo xp̄s nō solum demones superbos: et iudeos obstinatos: sz etiam supbos tyrānos p̄secutores ecclesie dispersit de supbia mētis cordis sui: et deposuit de sede ⁊ dimisit inanes: ⁊ xp̄ianos humiles ⁊ esurientes exaltauit ⁊ implenit bonis in p̄senti per gratiam et in futuro per gloriam: prout dictum est. ¶ Item hoc nō solū est intelligendum de demonibus ⁊ iudeis obstinatis ⁊ de tyrānis ⁊ persecutoribus ecclesie. Sed etiā de superbis regibus ⁊ principib⁹ ⁊ magnatibus: et diuitibus xp̄ianorū: qui pluries fuerunt depositi ⁊ eiecti a sedib⁹ ⁊ a culmine potestatis ꝓpter superbiā et elationē suā: ⁊ hoc iusto dei iudicio: eo q̄ cōfisi in viribus suis ⁊ diuitijs sepe deū contēpserūt ⁊ pauperes desprexerūt p̄out dictū fuit in exp̄sitione psal. cxlviij. ⁊. lxxij. Et hoc de scōa gte hui⁹ cantici.

Luce. j. Suscepit israel puerū suum: recordatus misericordie sue.

Geñ. xv ⁊. xxij. Sicut locut⁹ est ad patres nostros: abraam et semini eius in secula.

¶ Hec est tertia ⁊ vltima pars principalis huius cantici in qua virgo Maria concludendo reddit causam oīm eorum que dicta sunt. Nam oīa que dicta sunt de virgine maria et ecclesia fecit christus veniens in carnem. Et sic aduentus eius in carneꝫ fuit causa eorū que dicta sunt. Unde quia christus debebat ex virgine Maria carnē assumere: idco magnificauit ⁊ dignificauit eam sup̄adictis duodecim dignitatibus et p̄uilegijs in p̄ma parte memoratis: et fecit ipsi illa duodecim magna. Itē post q̄ venit in carnē exercuit mysteriū nostre redēp̄tiōis: cuius mia p̄ocessit ⁊ p̄o fuit oībus timentibus eum a progenie in progenies. Et in sua passione manente corpore in cruce ⁊ sepulchro descendit ad inferos ⁊ dispersit de mones superbos per infernū ⁊ deposuit eos de sede potestatis quam super totum genus humanū habebant ⁊ exspoliauit limbū ⁊ purgatoriū ⁊ liberauit humiles ⁊ captiuos de inferno: et exaltauit eos secum in gloriā: ⁊ eos qui ibi per magna tempora fuerant esurientes xp̄m expectādo impleuit bonis fruitionis: ⁊ demones q̄ erant diuites possidentes illam p̄edam ⁊ totum genus humanū: dimisit inanes ⁊ vacuos: p̄eda eis ablata. Itē post ascensionem deposuit iudeos obstinatos de sedibus eorum ⁊ dispersit eos per mundū vt dictū est. Et exaltauit humiles ⁊c. Et sic patet q̄ oīa ista fecit xp̄s quādo venit in carnē. Et ideo dicit virgo Maria in fine huius cantici q̄ quia israel iam suscepit puerū suum in lege p̄omissum: qui oīa sup̄adicta partim fecit ⁊ partim in breui debet facere ideo ipsa agēdo gratias Magnificat dīm ⁊c.

Istud cāticuz est p̄cipū euāgelij

¶ Ad cuius intellectū est notandū sicut dictū est in principio: q̄ istud canticū est finis totius legis et prophetarū: ⁊ principiū totius euangelij. Nam virgo Maria recipiens xp̄m in lege promissum in vtero suo agit gratias annūciansq: q: israel iam recepit messiam in lege p̄omissum: de quo locuti sunt oēs patriarche ⁊ prophete: quem deus promisit oībus patriarchis ⁊ prophetis. Et per consequens agendo gratias ⁊ magnificando deū euangelizat xp̄m iam venisse qui fuerat a deo promissus in lege ⁊ prophetis. Et ideo cōcludēdo suum canticū dicit: ideo magnificat aia mea dīm: ⁊ exultauit in deo salutari meo: q: suscepit israel puerum suū iesum ⁊ saluatorē: ⁊ iam deus recordatus est mie sue mittēdo filiū suum mundi saluatorē: sicut locut⁹ est quondā ad patres nostros: scz adam et enos ⁊ noe: ⁊ locutus est ⁊ promisit ipsi abraam

Universidad de Deusto
Biblioteca

et semini eius in secula. i. successiue p singula sc'la et etates. Et nota q̄ ly recordat' mie suenō ordinatur cū ly suscepit israel puerū suū: sz cū sequēti oratiōe: vt sit sensus. suscepit israel puerū suū sicut deus recordat' mie sue locut' est ad patres nostros ⁊c. Vel vt clarius ⁊ melius dicak: ly recordatus mie sue facit suam ⁊ orationē per se cū supplemēto: vt sit sensus. s. Suscepit iam israēl iesum puerū suū: q. deus supplere cordat' mie sue: iam misit filiū suū: sicut locut' est ad pres nostros ⁊c. vel q. deus recordat' est mie sue mittēdo filiū suū sicut ꝓmisit ⁊ locut' est ad patres nostros ⁊c. ¶ Sed hic occurrūt tria dubia. Prīo quis est israēl qui suscepit puerū suū: cū nos videam' q̄ pples israēl negauit ⁊ abiecit et crucifixit xp̄m. Scōo est videndum quō ⁊ qñ israel suscepit istū puerū iesum. Tertio ad quos pres ⁊ quō ⁊ qñ deus locut' est xp̄o: et qñ ⁊ quō locut' est ⁊ ꝓmisit deus xp̄m ipsi abrahā ⁊ semini eius in scla. Quantū ad primū respōdet sicut dictū est in ꝓlogo sup psalterio tractatu. iiij. et p totā eius expositionē ⁊ in tractatu cōtra indeos q̄ ista noia. s. abrahā ⁊ israel: et semē abrahe ⁊ israel nō sunt noia carnis et nature: sz noia fidei et gre ⁊ mysterij. Nā primo abrahā a sua natiuitate carnali appellat' est abram a parētib': scriptū cū simplici a: vt ptz Geñ. xi. Sz postq̄ facta est repromissio de xp̄o futuro: ⁊ ipse credidit repromissioni ꝓpter quā fidem fuit iustificat' tunc fuit ipsi mutatū nomē p quādā additionē ꝓpter fidē quā habuit de xp̄o futuro: sic dicē' est abrahā scriptū cū duplici a. vnde legit Geñ. xv. q̄ qñ abrahā petijt a deo gñationē ⁊ pleniꝰ ne moreret sine liberis qui succederēt in ei' hereditatē. Tūc de' eduxit ipm foras dicēs. Suspice celū ⁊ nūera stellas si potes sic erit semē tuū: ⁊ tunc credidit abrahā ⁊ reputatū est illi ad iusticiā. ¶ Et quid' verbis seq̄tur primo q̄ deus nō ꝓmisit ipsi abrahā semen terrenū sz celeste ⁊ spirituale: q. nō dixit respice terrā sz respice celū: p qō fuit denotandū q̄ et celo debebat descendere semē eius. Hoc est q̄ filius dei debebat sumere carnē ex semine ipsius abrahā. s. ex maria virgine futura filia ipsi' abrahā. Itē sequit' q̄ xp̄s deus ⁊ hō celestis debebat regnare ⁊ multiplicare filios celestes spirituales ipsi abrahā: p hoc qō ait: numera stellas si potes. Tertio seq̄tur q̄ tunc abrahā credidit xp̄o futuro: imo credidit xp̄m futurum deū et hoiem ⁊ mūdi saluatorē: ꝓpter quā fidez fuit iustificat': p hoc qō ait: credidit abrahā ⁊ reputatū est illi ad iusticiā. Nā si abrahā p talē ꝓmissionē credidisset tm̄ gñationē carnalē futurā: et spirituale sup natura ⁊ nō deū incarnandū sua credulitas non fuisset ex fide infusa: q. absq̄ fide infusa ⁊ supernaturali vnusquisq̄ pōt credere res carnales ⁊ naturales. Et sic nō fuisset iustificat' p fidē: nec merces sua fuisset magna nimis: prout dicit' in textu. Et sic ptz qualiter p talē ꝓmissionē fuit ipsi xp̄s ꝓmissus: ⁊ q. credidit per talem fidē xp̄i futuri: fuit iustificat'. Itē vlterius post q̄ iam habuerat filium carnalē sz ismael: iterum vocauit eum deus dicens. Ego sum: et ponam pactū meū tecum: eris q̄z pater multarū gentiū: nec vltra vocabitur nomē tuū abram: sz appellaberis abraam

q. patrē multarū gētiū cōstitui te ⁊c. Et tūc deus fecit pactū circūcisionis cū abrahā. Et sic abrahā cepit circūcisionē in signū federis ⁊ fidei xp̄i futuri. Et quid' ꝓ q̄ abrahā ante circūcisionē iā credidérat xp̄m futurū: ⁊ p solā fidē xp̄i futuri fuerat iaz iustificat': sz cepit circūcisionē in signū federis ⁊ tanq̄ signaculū fidei: vt inquit apls. in quaquidē circūcisione de' acceptabat illū modicū sanguinē nō in ꝑcium solidū: sed tāq̄ arrā ⁊ signū p̄cij futuri p xp̄m in cruce soluēdi: vt dictum est sup psal. xxxix. ⁊ in tractactu ꝓtra iudeos. Itē sequit' q̄ regeneratio baptismalis ⁊ fidei quā figurabat illa circūcisio: ⁊ additio illi' nois nō tollit substātialiter naturā hois: sz addit gratiā supra naturā removēdo pctm̄ qō corrūpebat naturā: qō denotat p hoc q̄ illa syllaba ha cū aspiratione addita ipsi nomini abrahā nil removet de substātia nois: sz addit ⁊ adauget ipm nomē addendo istā syllabā ha: ⁊ sic dr abrahā: p quod mysteriū ps q̄ istud nomen abrahā nō est nomē natiuitatis ⁊ nature: sz nomen fidei ⁊ repromissionis ⁊ gratie ⁊ spiritualis regenerationis ⁊ nomē augmētationis ⁊ pfectionis: inquantū gratia addit supra naturā ⁊ pficit eaz. Et p hoc etiaz denotat q̄ abrahā debebat habere duplicē generationē. s. vnā naturalē ⁊ carnalez figuratā p hoc nomē abrahā qō ante habebat ⁊ aliā spūalē p repromissionē figuratā p additionē huius nois abrahā: qō ps nā iā nato ismaele filio carnis facta est ipsi repromissio p isaac. Itē hoc magis explicak Geñ. xxii. qñ facto sacrificio de' cuz promissione ⁊ iureiurando dixit ipsi abrahā. Multiplicabo semē tuū sicut stellas celi ⁊ arenā q̄ est i littore maris: ⁊ in semine tuo benedicenk oēs gētes ⁊c. ¶ Et quid' ps q̄ duplicē generationem ⁊ duplicē multiplicationē ꝓmittit deus ipsi abrahā. s. generationē carnalē figuratā p arenā maris: ⁊ multiplicationē spiritualē figuratā p stellas celi. Item sequit' q̄ generatio spiritualis erat multiplicanda ex pplo gētili p baptismalē benedictionē i xp̄o: p hoc qō ait in semine tuo bñdicenk oēs gētes ⁊c. B ¶ Et his oibus ptz q̄ istud nomē abrahā nō est nomen carnis ⁊ nature: nec carnalis generationis ⁊ natiuitatis: q. nonaginta annoꝝ erat abrahā: qñ datū est a deo ipsi istud nomē. Sz est nomē fidei xp̄i ⁊ repromissioni ⁊ gre ⁊ benedictionis. Et quo sequitur q̄ filij carnales tm̄ descēdētes ab abrahā sine fide xp̄i ⁊ regeneratione: nō sunt vere filij abrahe: sed filij abram. i. sm carnem tm̄: ⁊ nō sm ꝓmissionē ⁊ fidē: q. abrahā est nomē fidei ⁊ gratie ⁊ benedictionis: ergo solū sunt veri filij abrahe illi qui ipm receperūt ⁊ fidē eius. Et fuerunt regenerati ⁊ benedicti in xp̄o p baptismum: q. isti addiderūt gratiaz ⁊ benedictionē super naturam: ⁊ sic ps qualiter pples gentilis: id est oēs venientes ex illo populo ⁊ oēs qui regenerati sunt in xp̄o p baptismū facti sunt semen abrahe ⁊ veri filij abrahe sm repromissionē: quia secuti sunt fidez ipsius abrahe: ⁊ benedicti sunt in ch̄isto qui fuit ex semine abrahe sm carnem. Et sic etiam patet qualiter hoc nomē abrahā trāstulit a populo iudaico in pplm gentilē p fidē xp̄i ⁊ p̄dicationē apl'oꝝ. Nā apostoli in xp̄o primo regenerati regenerauerūt

Tria fuit abrahā ⁊c.

Nota q̄ sit israēl.

Abrahaz ē nomē israēl ipositū ꝓpter q̄tuor.

Dū sūt filij abrahā.

postea ppl'm gētilē p baptismū: ⁊ sic p fidem ⁊ regenerationē baptismalē fuit translatū ⁊ cōtinuatū nomē ⁊ semē abrahe in pplm gētilē: ⁊ cōtinuatur semp in pplo xp̄iano: ⁊ sic nos sumus veri filij ⁊ semē abrahe. Tūc tria fecit abrahā anteqū consequerek nomē augmentatū. Nā primo exiuit de terra natiuitatis voi idola adorabant. Scōo iuuocauit nomē dñi qō est verbū incarnatū. Tertio credidit deū incarnandū qui ipsi hereditarez debebat dare in celo. Et hec fides fuit ipsi reputata ad iusticiā. Et ideo i premiū adept' est hoc nomē abrahām tāq̄ pater multarū gentiū: sed postea p mysteriū imolationis arietis p isaac credidit xp̄m passurū p nobis: ideo dictū est ipsi qualr i xp̄o erant regenerāde oēs gētes. Per eāde ergo rōnē istud nomē israel nō est nomen nature: nec carnalis natiuitatis ⁊ generationis: sz est nomē fidei gre ⁊ benedictionis. vñ legit Geñ. xxxij. q̄ qñ iacob reuertereꝝ ex mesopotamia i terrā ꝓmissionis dñi dormiret iuxta vadū iacob. Ecce vr. i. angelus i forma viri luctabat cū eo vsq̄ ad mane: quez noluit dimittere iacob vsq̄ quo benediceret sibi: cui dixit angelus nequaq̄ iacob appellabit' nomē tuū: sed israel: qñ fortis contra deū fortis fuisti quanto magis contra hoies p̄ualebis. Et tūc israēl vocauit nomē loci illi' Fanuel dicēs: vidi dñm facie ad faciē ⁊ salua facta est aia mea ⁊c. D ¶ Et quid' ptz q̄ ꝓpter. iiij. impositum est ipsi nouiter hoc nomen israel. Primo ꝓpter fidē q. vidit hoiem: ⁊ credidit deum in illo hoie dicēs: vidi dñm facie ad faciē ⁊c. Et sic p fidē vidit i spū ⁊ credidit deū incarnādū. Et ideo dict' est israel q̄ interpr̄at vir videns deū. Itē scōo: q. tenuit fortiter deū. Tertio: q. fuit a deo bñdict'. Quarto: q. fuit p eū direct'. Et ideo ille q̄ a natiuitate dicebat iacob: dictus est postea israel a deo ꝓpter ista quatuor. Israel em idē est q̄ vir videns deū: ⁊ fortis aut princeps cum eo: ⁊ bñdict' ⁊ direct' a deo. Et quo ptz q̄ istud nomē israel nō est nomē natiuitatis ⁊ nature: sed nomē fidei ch̄isti: ⁊ nomē fortitudinis ⁊ benedictionis ⁊ directionis. ¶ Et quid' etiā ps q̄ nō oēs filij sunt veri filij israel illi q̄ nati sunt ex eo solū sm carnē: sz soli illi q̄ habuerūt ⁊ habēt fidem israel quā habuit iacob de xp̄o incarnādo in illa luctatiōe. Et solū sunt verus israel ⁊ veri filij israel illi qui sunt bñdicti p xp̄m ⁊ in xp̄o p baptismū: ⁊ q̄ sunt directi a xp̄o p legē euāgelica. Et sic etiā est dicēdū q̄ ante aduētu xp̄i ⁊ aduētu xp̄i solū erāt veri filij israel illi q̄ credebāt ⁊ expectabāt filiuz dei incarnandū i messiā: ⁊ qui credebāt ⁊ expectabāt saluari p ei' mortē ⁊ passionē: ⁊ bñdicti p baptismū ⁊ dirigi p legē euāgelicā: sicut p̄emdit ⁊ credidit iacob in illa visiōe ꝓpter quā fidē sortitus est hoc nomē israel. Et sub istis. iiij. cōditionibus expectabāt illū oēs patriarche ⁊ pphete: vt p batū est p totā exp̄onē psal. Et ideo sequit' q̄ scribe ⁊ pharisei ⁊ sequaces eoꝝ iā non erāt veri filij israel qñ venit xp̄s: q. nō credebāt: nec expectabāt messiā deū ⁊ hoiem: nec deū incarnatū ad saluādū eos spūal'r: sz expectabāt messiā purū hominē qui liberaret eos de seruitute rpali Romanoꝝ ⁊ psperaret eos i copia bonoꝝ rpaliū. Et ideo oēs erāt heretici denūtes a vera itelligētia sacre scripture legis ⁊ pphetaꝝ. Et p ꝑns nō habebāt fidē abrahe nec israel sicut latius ꝓbatuz est p totā exp̄ositionē psal. ⁊ in tractatu cōtra iudeos. Et ideo q̄ bus sequit' q̄ veritas nois abrahe ⁊ israel solum fuit reservata in virgine maria: ⁊ ioseph: ⁊ zacharia: ⁊ Johāne baptista: ⁊ Elisabeth: ⁊ Symeone ⁊ ceteris q̄ expectabāt verā redēptionē israēl. Et iō ipse symeō ⁊ zacharias habuerūt respōsum a spū scō nō visuros mortē: nisi viderēt xp̄m dñi: vt p̄z Lu. s. de zacharia ⁊ Luce. ij. de Symeone. Et patebit infra. ¶ Et quid' ps q̄ qñ venit xp̄s iā erant diuisi filij israēl in filios carnis tm̄: q. erant scribe ⁊ pharisei ⁊ sequaces eoꝝ. Et i filios spūs ⁊ ꝓmissionis ⁊ fidei ⁊ gre q. erāt fideles sup radicem: quod fuit figuratū in iacob q̄ post factā ꝓmissionē ⁊ illā visionē ⁊ ipositionē nois mānsit claudus vno pede: ⁊ rect' alio pede: ad denotādū q̄ vna pars filioꝝ debebat claudicare ⁊ deuiare a fide ei' ⁊ a vera ꝓmissiōe ⁊ itelligētia sacre scripture: ficut scribe ⁊ pharisei ⁊ oēs sequaces eoꝝ q̄ sunt iudei moderni obstinati. Et altera pars filioꝝ israel debebat manere recta in fide ei' xp̄m recipiendo: sicut virgo maria cū supradictis ⁊ oībus fidelib' futuris. Et sic ptz q̄ sunt veri filij israel ⁊ verū semen abrahe. Et p̄z primū qstū. ¶ Quātū ad scōz p̄z ex superioribus' nā post q̄ veritas nois israel mānsit in virgine maria ⁊ ioseph ⁊ q̄busdaz fidelib'. Ideo virgo maria cū illis fidelib' suscepit iesum xp̄m vice ⁊ i ꝑsona tot' israel: ⁊ olim patriarchaꝝ ⁊ ꝓphetaꝝ ⁊ olim filioꝝ ꝓtereuntiꝝ ve. te. Et tāq̄ verū messiā ⁊ redēptorē ⁊ saluatorē in lege ꝓmissuz sed oēs isti nō receperūt eū eodē tpe nec mō. Naz sola virgo maria suscepit ipsum primitate tpis ⁊ dignitatis: q. nō solū suscepit ipsum mēte: sz etiā carne in ei' vtero virginali: qñ dixit. Ecce ancilla dñi fiat mihi sm verbū tuū: q. tūc i eodē istāti opere spūssancti coꝝ' xp̄i fuit ex puris sanguinibus virginis formam ⁊ pfecte organizatū: ⁊ a tota trinitate aia fuit in illo corpore creata: ⁊ i eodē istāti tota illa humanitas i arhomo cōditionata fuit a verbo ꝑsonaliter assumpta: ⁊ sic virgo maria in eodē instāti cōcepit: ⁊ suscepit in vtero virginali ie sum verū ⁊ pfectū deū ⁊ hoiez tāq̄ mūdi redēptorē ⁊ saluatorē ꝓut angelus ipsi annūciauerat. In scōo aūt loco suscepit ipm beat' ioseph spōsus virginis. Nā cū maria esset inuēta in vtero habens de spū scō ⁊ ioseph cogitaret occulte dimittere eā. Tūc angelus apparuit i somnis ioseph dicēs. Joseph fili dauid: noli timere accipere Mariā cōiugē tuā. Qō enī i ea natū est de spū scō est: pariet filiū: ⁊ vocabis nomē ei' ihesuz. Ipse em̄ saluū faciet pplm suū a peccatis eoꝝ ⁊c. Tūc aūt exurgēs ioseph a somno fecit sicut ꝓcepit angelus: ⁊ accepit mariā cōiugē suā ⁊c. A ¶ Et quo ptz q̄ ioseph tūc accepit mariā tāq̄ matrē dei: q. iā ante erat ipsi vera cōiunx ⁊ spōsa. Et tūc accepit puerū iesum tāq̄ saluatorē mūdi: vt p̄z Matth. j. Intertio aūt loco suscepit iesum Johānes baptista tāq̄ dñm ⁊ saluatorē mūdi: ⁊ hoc qñ maria ingressa est domū zacharie ⁊ salutauit Elisabeth: q. tūc Johā. exultauit i gaudio in vtero ipsi' Elisabeth. Et ex

Nota q̄ modo et qñ israel suscepit puerum Jesum.

Jobes suscepit Jesum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

cõsequenti elisabeth plena spũ scõ recepit mariã tanq̃ matrẽ dei ⁊ recepit iesum xp̃m tãq̃ dñm et mũdi saluatorẽ: cuz dicit: ⁊ vñ hoc mihi vt mater dñi mei veniat ad me Benedicta tu iter mulieres ⁊ bñdictus fructus vẽtris tui ⁊ bta q̃ credidisti: q̃m perficiẽtur i tẽ dicta sunt tibi a dño ⁊c. ℂ Ex quibus pz q̃p ifi tres. s. ioseph: ⁊ Johã. baptista: et Elisabeth suscepẽrũt xp̃m in dñm ⁊ mũdi saluatorẽ: adhuc existẽte i vtero virginis marie. Itez in quarto loco suscepit ip̃m zacharias pater Johã. baptiste: qui in natiuitate filij sui plenus spũ scõ. p pheravit dicẽs. Benedict⁹ dominus deus israel: q̃ visitauit ⁊ fecit redẽptionem plebis sue ⁊c. In quo quidẽ cãtico zacharias annuciat ⁊ cõfitẽt saluatorez ⁊ redemptorẽ venisse ad faciendam salutem ⁊ redẽptionem plebis sue: ⁊ cõfitẽt in xp̃o eẽ cõpletas oẽs ꝓmissiones factas ipi abrae ⁊ oib⁹ patriarchis: ⁊ ꝓphetis de messia mũdi saluatore redẽptorẽ: ⁊ paucit Johã. baptistã futuz precursorẽ xp̃i: ad ꝓparãdas vias eius. Et cõfitetur qualiter iã visitauit nos oriẽs ex alto illuminare his q̃ in tenebris ⁊ vmbra mortis sedẽt ad dirigẽdos pedes nostros in viã pacis. ℂ Ex q̃bus pz q̃p zacharias iã cõfessus est ⁊ suscepit xp̃m adhuc existentẽ i vtero matris tãq̃ saluatorẽ ⁊ redẽptorez ⁊ regẽ israel. Et p̃sequẽs messiã i lege ⁊ ꝓphetis ꝓmissum: vt pz Luce. ij. ℣. aũt loco suscepẽrũt ip̃m pastores q̃ monitu ãgeli venerũt ad oriãdz xp̃z nouiter natũ in bethleẽ: vt pz Luce. ij. Nec est ambigẽdũ: quin elisabeth ⁊ zacharias venerit ad oriãdũ xp̃m i p̃sepio sicut pastores eo q̃ domus zacharie vicit distabat a bethleẽ p vnũ miliare. in sexto aũt loco i pson⁹ vice totius populi gẽtilis facti veri israelite p fidẽ: venerũt magi ab oriente ⁊ adorarũt xp̃m tãq̃ deũ ⁊ hominẽ: et dominũ totius vniuersi ⁊ specialẽ regẽ iudeoz. Et p cõsequẽs verũ messiã in lege ꝓmissum: vt pz Matth. ij. ⁊ sic pz qualr illi magi facti veri israelite suscepẽrũt xp̃m in pson⁹ ⁊ vice totius populi gentilis q̃ erat futurus verus israel ⁊ semen abrae p fidem: ⁊ erat benedicendus: ⁊ regenerãdus in xp̃o tãq̃ verus semẽ abrae ſm repromissionẽ ipsi factã: put supradictũ est. In septimo aũt loco suscepit eũ symeon iustus i tẽplo i pson⁹ totius israel: ⁊ i pson⁹ legis. Unde cũ virgo maria nõ obligaretur apparere i tẽplo in quadragesimo die post partũ: eo q̃p nõ suscepto semine: ſz opere spũsancti cõceperat: nec cũ eruus ⁊ sordib⁹ aliaz mulierũ: sed cũ puritate ⁊ virginitate peperat: nec xp̃s erat obligat⁹ ad p̃sentandũ in tẽplo: eo q̃p solus inter mortuos liber i ad̃ nõ fuerat obligatus: eo q̃p nõ ex opere adam cõceptus fuerat nec in carnẽ peccati venerat: sed q: spõte voluit subiici legi: vt eos q̃ sub lege erãt redimeret: ⁊ a iugo legis liberaret. Iõ virgo maria sola inter oẽs mulieres p filij gratiaz erat ab illa lege excepta: tamen monitu ⁊ voluntate filij venit in quadragesimo die a natiuitate: ſm legez moysi ad p̃sentandũ filium suum in templo ipsi Symeoni: ꝓũc vicem gerẽti summi sacerdotis: ⁊ p̃sentauit ip̃m illi. Quasi diceret virgo maria o Symeõ. Ecce filius meus: quem licet videas esse i ſimilitudinem carnis peccati: vt dãner peccato olim in carne sua: tamen nõ habet vllum peccatum: quia nõ ex opere adam conceptus nec natus est. Ideo nõ p̃sento ip̃m tibi tanq̃ peccatorẽ: sed tanq̃ peccatoz olim saluatorem ⁊ redemptorem: ⁊ totius israel a iugo legis liberatorẽ ⁊c. Tunc Symeõ iustus qui diu expectauerat ⁊ optauerat redẽptionẽ israel ⁊ acceperat responsum a spũ scõ nõ visurũ se mortẽ nisi pꝰ videret xp̃m dñi: cognouit i spiritu illum sibi p̃sentatum esse saluatorẽ mundi. Ideo cum gaudio ⁊ lachrymis accepit illum in vlnas suas ⁊ benedixit deum gratias agẽdo ⁊ dixit. Nunc dimittis seruũ tuum domine ſm verbũ tuum in pace: q: viderunt oculi mei salutare tuũ. Quasi diceret. O domine postq̃ oculi mei viderũt saluatorẽ mundi: iam nõ est amplius q̃ desiderare queam. Ideo q: iã desiderium meũ impletũ est ſm ꝓmissionẽ mihi factaz. Ideo dimitte me in pace: q: cõtentus recedã ab hoc mũdo: q: scio in breui liberari ⁊ exire de limbo inferni per istũ saluatorẽ quẽ p̃paraſti ante faciez oim ꝓpl⁹z: vt sit lumen ad revelationez ⁊ illuminationem gentium: ⁊ spiritualẽ gl̃iam plebis tue israel: quasi diceret: iste non erit saluator tẽporalis soli⁹ ꝓpli iudaici: vt dicũt scribe ⁊ pharisei: sed erit illuminator⁹ ⁊ glorificator⁹ oim gentiũ ⁊ plebis tue israel: ⁊ sic erit redẽptor⁹ vniuersalis: q: oẽs fient israel in eo per lumen fidei. Et tũc Symeõ cõuersus ad virginẽ mariã annũciauit ipsi totum mysterium passionis ⁊ resurrectionis xp̃i: ⁊ nostre redẽptiõis: ⁊ p̃dixit obstinationẽ multoz iudeorũ. Et tunc etiã anna ꝓphetissa p̃dicabat ip̃m vniuersalẽ redẽptorẽ mundi oibus qui expectabãt redẽptionem israel: vt pz Luce. ij. Et sic pz qualiter Symeõ in persona legis ⁊ sacerdotij: ⁊ totꝰ verꝰ isral suscepit xp̃m puerũ suũ. s. sibi ꝓmissum tanq̃ redẽptorẽ ⁊ messiã ⁊ saluatorẽ. Sed postea i trigesimo anno in tẽpore ostensionis sue: susceperũt ip̃m apostoli ⁊ discipuli ⁊ mulieres que xp̃m sunt secute vsq; ad passionẽ ⁊ sepulturam inclusive. Et exinde post spiritus sancti missionez suscepit ip̃m magna multitudo conversoꝝ de iudaismo: vt pz per totũ discursum. Actuũ apostoloꝝ. Ultimo autẽ totus populus gẽtilis factus verus israel per fidem ⁊ regenerationem baptismalẽ suscepit xp̃m puerum suũ ipsi ꝓmissum i abraã: vt pz Geñ. xvij. ⁊ in iacob Geñ. xlix. ℂ Ex q̃bus pz q̃p Symeõ iustus fungẽs ꝓtotũ suo sacerdotio in tẽplo: tãq̃ syndicus ⁊ ꝓcurator legis ⁊ sacerdotij ⁊ oim patriarcharu ⁊ ꝓphetarũ ⁊ totius israel: suscepit iesum puerũ suũ tãq̃ redẽptorẽ ⁊ messiã ⁊ saluatorẽ israel: ⁊ sic cõfessus est ip̃m saluatorẽ ⁊ lumen gẽtiũ ⁊ gloriã plebis dei israel. Sz magi ꝓmicerij ppli gẽtilis suscepẽrũt ip̃m i dñm. Sed apli tãq̃ ꝓmicerij ⁊ ꝓcipes toti⁹ ecclesie xp̃i suscepẽrũt ipsum i redẽptorem ⁊ glorificatorem: quẽadmodũ ecclesia fuit cõgregata ex cõuersis de populo gentili ⁊ iudaico: que dicitur vere israel ⁊ semẽ abrae ſm fidem. Et sic patet quomodo et quando ⁊ per quos suscepit israel puerum suum: ꝓut secundo querebatur. D ℂ Quantum ad tertium est dicendũ q̃p deus recordatus misericordie sue multotiẽs ⁊ multis modis locut⁹ est ad pres veteris

Itẽ magi.

Item symeon.

Deus locutus est multis. modis

testamẽti ⁊ p diuersa secula successiue locutus est ipsi abrahã ⁊ semini eius xp̃m ꝓmittẽdo. Nã in ꝓima etate locutus est ad adam post lapsum ⁊ postq̃ eiecit ipsum de paradiso. Uñ dicit Aug. i libro cur deus homo. q̃p deus Iz in puniendo adã ꝓter inobediẽtiam fuerit visus iusticiarij recordari? sue mie ꝓmisit ipsi mittere filiũ suũ in carnẽ qui eum cuz tota sua posteritate p carnẽ suã redimeret: vt si de iustanti miseria ei doleret: tamẽ de suo sueꝝ posteritatis remedio iã de lõginquo gauderet ⁊c. Et sic etiaz locutus est ad abel de xp̃o futuro: ⁊ ad enos q̃ incepit inuocare nomẽ dñi. quodquidẽ nomẽ nil aliud est: nisi verbum incarnatũ: vt frequẽter dictũ est. Et sic etiã locutus est ad enoch q̃ p fidẽ xp̃i futuri placuit deo ⁊ translatus est in paradisum. Eccli. xliij. Itẽ in secundo seculo ⁊ etate locutus est ad noe ⁊ fecit cũ eo pactũ fidei post diluuium ꝓmittẽdo ipsi xp̃m saluatorẽ mũdi p figurã ⁊ mysteriuz arcus federis celestis dicens. Et non erat vltra aque diluuij ad delẽdã oẽs carnẽ ⁊c. Arcuz meũ ponã in nubibus celi: ⁊ erit signũ federis inter me ⁊ terrã: eritq; arcus meus in nubibus: et videbo illum ⁊ recordabor federis sempiterni ⁊c. Geñ. ix. Per q̃ mysteriũ p̃cidit noe totum mysteriũ incarnationis ⁊ nostre redẽptionis. Nã ille arcus qui dicit iris nil aliud est nisi imago solis i ꝓfundo nubis roze tã quasi digeste: queq̃dẽ imago causat tres p̃cipales colores ꝓter alios minus principales: scz colorẽ rubeum ⁊ viridẽ ⁊ ceruleũ: per q̃s fuit significatũ qualiter filiꝰ dei qui est imago patris debebat descẽdere de celo ⁊ poni et latere in nube humanitatis ⁊ fieri homo q̃ dñs xp̃s in quo est verbũ ⁊ caro: anima tãq̃ tres colores. Unde sicut quãdo apparet ille arcus federis i nube amplius nõ timemꝰ tempestatẽ nec diluuiũ: q: ille arcus videtur sedare omnez tempestatem. Ita quando filius dei apparuit incarnatus in mundo iam amplius nõ timuimus diluuiũ damnationis. Et sic deus respiciens ad illũ arcũ recordat⁹ federis ⁊ pacis: ne ampli⁹ inducat diluuiũ. Ita pariter deus respiciens xp̃m verbum incarnatũ tãq̃ imaginẽ suam: semp recordatur misericordie sue. Et sic recordatus ꝓ merita passionis filij sui figurata per colorẽ rubeũ liberauit totũ genus humanũ de diluuio perpetue mortis ⁊ seruitutis: ⁊ quotidie liberat nos a peccatis respiciendo merita passionis xp̃i filij sui. Et hoc mysteriũ incarnationis ⁊ redẽptionis generis humani p̃cudit Noe in spiritu p illum arcum federis. Et etiã p liberationẽ a diluuio factã per archã ⁊ sub tali fide xp̃i futuri redemptoris saluatus est noe cum suis filijs fidelibus in primo ⁊ secũdo seculo. Itẽm in tertia etate locutus est deus ipsi abraam ꝓmittendo filiũ suũ saluatorem mundi: ut dixit. Suscipe celum ⁊ numera stellas si potes: sic erit semen tuum. Et tunc quia credidit abraam saluatorem mundi futuruz de suo semine ſm carnem. Ideo reputatum est ei ad iusticiam Geñ. xv. ⁊ etiam locutus est de⁹ ipsi Geñ. xxij. in sacrificio ysaac: quãdo dixit. Per me metipsum iurauꝰ: q: feciſti rem hanc ⁊ nõ pepercisti filio tuo ꝓpter me. Multiplicabo semen tuum sicut stellas celi: ⁊ sicut arenam q̃ est in littore maris: ⁊ in semine tuo bñdicẽtur oẽs gẽtes. In quibus verbis ꝓdidit abraã in spiritu ⁊ credidit ip̃m futurũ ex sua gñatione ſm carnẽ: in quo oẽs gentes erant bñdicende ⁊ regenerãde per fidem baptismalẽ ⁊ fieri semẽ abrae ſm repromissionẽ. Et p̃cudit etiã totũ mysteriũ passionis xp̃i. s. qualiter xp̃s erat crucifigẽdus in illo loco ⁊ mõte: vbi ipse immolauerat arietẽ: ideo appellauit nomen loci illius dñs videbit. In hebreo aũt habeẽ in loco dñs videbit. quasi dicat. q̃p dñs iesus xp̃s deus et hõ videbit crucifigi in loco. Sicut invitate cõpletum est: q: in eodez loco crucifixus est xp̃s: vbi abraã immolauit illũ arietẽ. Deinde aũt deus locutus est semini eius. i. posteris abrae: de xp̃o per singula secla ⁊ singulas etates. Iõ in eadez tertia etate locut⁹ est ipsi isaac ꝓmittendo ipsi xp̃m. Geñ. xxvij. Uñ qñ iacob venit ad isaac coopertis manibus pellib⁹ hedi simulãs fratrẽ suum esau et petit benedictionẽ ⁊ osculat⁹ est eum isaac: ⁊ sentiens fragrantiã ⁊ odorẽ vestimentoꝝ bñdicens cum dixit. Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni cui bñdixit dñs ⁊c. Tunc Isaac p̃cudit in spiritu: qualiter filius dei debebat fieri hõ ⁊ indui et sumere carnẽ de genere iacob: q: iam tunc sensit odorẽ ⁊ fragrantiã vestimẽtoꝝ hũanitatis xp̃i: q̃ fuerũt merita passionis xp̃i: quib⁹ genus humanũ fuit recreatũ. Itẽ in eodẽ tertio seclo mũdi de⁹ locutus est ipsi iacob Geñ. xvij. quãdo vidit scalaz stantẽ sup terrã: cui⁹ summitas tãgebat celũ: ⁊ angelos ascẽdentes ⁊ descẽdentes p eã: ⁊ oim anne rum scale dicentẽ. Ego sum deus abraã ⁊ isaac: cybi facta est ipsi repromissio de xp̃o futuro. Itẽ iã clarius ꝓdixit iacob xp̃m incarnatũ Gene. xxxix. qñ luctat⁹ est cũ angelo in forma viri. Itẽ clari⁹ p̃cudit in spũ ⁊ p̃dixit iacob mysteriũ incarnationis et passionis xp̃i ⁊ puersionẽ gẽtiũ Geñ. xlix. qũ dixit. Non auferet sceptrũ de iuda: nec dux de femore ei⁹ donec veniat q̃ mittẽd⁹ ẽ: ⁊ ipse erit expectatio gentiũ ⁊c. Itẽ in quarta etate locut⁹ est deus ipsi moysi ꝓmittẽdo xp̃m qñ Exo. xxiij. dixit. Ego ollẽ dam omne bonũ tibi: ⁊ vocabo te noie tuo. Et miserebor: cui voluero ⁊c. Et pona te in foramine petre: ⁊ ꝓtegã te dextera mea donec trãseã: tollãqz manũ meã ⁊ videbis posteriora mea ⁊c. Itẽm clarius ꝓmisit de⁹ filiũ in carnẽ: qñ dixit Deut. xix. Prophetã suscitabo de medio fratrũ tuoꝝ similẽ tui: ponã verba mea in ore eius: loqueturq; ad eos q̃cũq; dixero illi ⁊c. Itẽ in quinta etate ⁊ scło mũdi locut⁹ est deus ipsi dauid ꝓmittẽdo ipsi xp̃m in carnẽ: qñ dixit ipsi. ij. Reg. vij. Cũ dormieris cũ patrib⁹ tuis suscitabo semẽ tuum post te: qõ egredietur de vtero tuo: ⁊ firmabo regnum eius: ipse edificabit domũ nomi meo ⁊ stabiliã thronũ regni eius vsq; in sempiternũ. Ego ero ei in ꝑem ⁊ ipse erit mihi in filiũ ⁊c. Itẽ hoc idẽ pz psal. lxxxviij. ⁊ cxxxi. Itẽ i eadẽ etate de⁹ locut⁹ est Esaie ꝓmittẽdo xp̃m dicẽs. c. vij. Ecce vgo concipiet ⁊ pariet filiũ ⁊ vocabit nomẽ ei⁹ emanuel ⁊c. Itẽ. c. ix. Par vulus nat⁹ est nobis ⁊ filiꝰ datꝰ est nobis. Et fact⁹ est principat⁹ sup humerũ ei⁹: ⁊ vocabit nomẽ eius admirabilis: deꝰ fortis: ꝓceps pacis: p̃ futuri seculi ⁊c. Hoc idẽ pz p totũ discursum Esaie. Itez

Locut⁹ est deus posteris abrae.

Moysi.

Dauid.

No. de arcu federis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Viere.xxxi. Nouū creauit dñs sup terram: femina circūdabit virū ꝛc. Item.c.xxxiij. Germinare faciam dauid germē iustū: ꝛ faciet iudiciū ꝛ iustitiam in terra ꝛ saluabit iuda ꝛ hierusalē ꝛ hoc est nomē quod vocabūt eum. Dñs iustus noster ꝛc. Itē Ezech.xxxvi. Cū sanctificat⁹ fuero in vobis effundā sup vos aquam mundā: ꝛ mundabimini ab oībus inquinamētis ꝛc. In serta aūt etate locutus est dñs p angelum gabrielē ipsi Danieli dicens. Septuaginta hebdomade abbreuiate sunt super populū tuum: et sup vrbem sanctā tuam vt cōsummet⁹ preuaricatio: ꝛ finē accipiat peccatū ꝛ deleatur iniquitas: ꝛ inducat⁹ iustitia sempiterna ꝛ impleat⁹ visio ꝛ pphetia ꝛ vngat⁹ sctūs sctōrū ꝛc.

Aggeꝰ. Item in eadē serta etate pmisit deus ipsi aggeo mittere filiū suum in illud scōm ꝛ vltimū templū dicēs. Adhuc modicū est. Et ego cōmouebo celū ꝛ terrā ꝛ mare ꝛ aridā: ꝛ mouebo oēs gentes. Et veniet desiderat⁹ cunctis gentibus ꝛ implebo domū istā⁹ gloria. Dixit dñs: magna erit gloria domus istius nouissime plusq̄ prime ꝛc. Item zacha.ij. Lauda ꝛ letare filia syon: q: ecce ego venio ꝛ habitabo in medio tui. Et applicabūtur gētes multe ad dñm in die illa: erūt mihi in pplm ꝛc. Item c.ix. Ecce rex tuus venit iust⁹ ꝛ saluator: ipse pauper sedēs sup asinā ꝛ super pullum filiū asine ꝛc. Item vltimo in eadem serta etate locutus est dñs Malachie.iij. dicēs. Ecce ego mitto angelū meū et pparabit viam ante faciē meā ꝛ statim veniet ad templū sanctū suum dñator quē vos queritis: et angelus testamēti quē vos vultis ꝛc. Quequidē prophetia simul cū pphetia aggei fuit iplera: qñ virgo maria psentauit xp̄m filiū suū Symeoni in templo. Q: tūc suscepit isrl' puerū suū: sicut deus locut⁹ fuerat ad pfes nros ꝛ. pmiserat ipsi Abraā et semini ei⁹: successiue p scla ꝛ etates. Et sic ptz quō ꝛ qñ ꝛ ad quos patres locut⁹ ē dñs in testamēto veteri: pmittēdo xp̄m vēturū. Et quō hoc pmi fit ipsi abraā ꝛ semini ei⁹ in scla. Et ideo dicit virgo maria pcludēdo canticū suū q̄ ipsa magnificat dñm agendo gr̄as: q: iam suscepit isrl' puerū suū: recordat⁹ mie sue: sicut locut⁹ est ad pfes nostros abraā ꝛ semini eius in scla. Vñ notandū q̄ deus dupliciter fuit recordat⁹ mie sue. i. ad modū recordātis se habuit. Primo pmittendo filiū suū in carnē ad saluandū pplm: sicut dicit Augu. lib. cur deus hō. Q: ne desperaret adā ꝛ sui successores misertus dñs pmisit filiū suū in carnē. Secōo fuit dñs recordatus mie sue mittēdo ipsum sicut promisit. Et ideo ly recordat⁹ mie sue pōt dupliciter ordinari. Uno modo cū ly sicut locut⁹ est: vt sit sensus: q̄ iam suscepit israel puerū suū: sicut dominus recordatus quondā mie sue locutus est ad patres nostros. Secōo modo ly recordat⁹ mie sue pōt facere oratiōnē p se per verbū substātiuū sub intellectū referēdo ad xp̄s missiōis: vt sit sensus q̄ iam suscepit isrl' puerū suū: eo q̄ deus in hac septima etate recordat⁹ est mie sue mittēdo filiū suum: sicut quondā locutus est ad pfes nostros ꝛc. Itē est aduertendū q̄ ly abraam est datiui casus indeclinabiliter: sicut hoc nomē abraā frequēter ponitur indeclinabiliter per oēs casus: sicut ibi

Deꝰ fuit dupl'r recordat⁹ mie.

de⁹ abraā de⁹ iacob ꝛc. Itē psal.ciij. Memē abraam serui ei⁹. ꝛ regis ab illo verbo locut⁹ est: iterū repetito referēdo ad diuersa: vt sit sensus. s. sicut de⁹ locutus est ad patres nostros p̄ie ꝛ secunde etatis: sez adā ꝛ Noe. Et sicut locut⁹ est ipsi abraam ꝛ semini eius. ℣ ¶ Iterū est aduertēdū q̄ ly in secula: dupliciter potest ordinari. Primo cum ly recordat⁹ mie sue. ꝛ tūc ē idē qđ in eternū: ꝛ sit sensus: de⁹ recordatus mie sue in secula. i. ineternū: q: ineternū misericordia ei⁹. Alio mō pōt ordinari cū ly locutus est. Et tūc idē est qđ p secula. i. p singula secula ꝛ etates: sez israel suscepit puerū suū: sicut de⁹ recordat⁹ mie sue: locut⁹ est: quōdā p singula secula ad patres nostros: ꝛ locutus est p singula secula successiue Abraā ꝛ semini ei⁹. Nā i primo seculo ꝛ etate mūdi locutus est ad adā: ꝛ in secūdo seculo ad noe. Et in tertio seculo locutus est ipsi abraā: ꝛ sic successiue semini eius. Naz in quarto seculo locutus est ipsi moysi. Et in ḣnto ipsi dauid ꝛ isaac ꝛ hieremie ꝛ ezechie ꝛ ceteris. Et i sexto locutus est Danieli ꝛ aggeo ꝛ zacharie ꝛ malachie. Sz in septimo seculo deus adimpleuit qđ pmiserat oībus supradictis: q: misit filiuz suū in carnē. Et sic israel suscepit puerū suū iesuz sicut de⁹ recordatus mie sue oībus supradictis p singula secula pmisit. £ ¶ Et in hoc cōcluditur psalteriū decachordū ꝛ cāticū nouū virginis Marie. Quodquidē canticū benemerito ōr psalteriuz decachordum, pter eius cōcordiam ꝛ pportionatam harmoniā ꝛ melodiam. Nā nullū canticū reperit⁹ in sacra scriptura cū tāta harmonia ꝛ pportione artizatū. Habet essi decē chordas: quarum nulla discrepat ab alia: imo prima cōcordat cū vltima: ꝛ ecōuerso: ꝛ semp media cōcordat cū precedente ꝛ subsequente: ꝛ vita eius nō in reb⁹ mūdanis: sz in deo salutari suo exultās in vñ saluter redēptione. Itē maria exultauit i deo salutari suo eo q̄ dñs respexit humilitatē eius faciēdo ipsam matrē suā. Et q: fecit ipsam matrem suam. Ideo dicit eaz beatā oēs generatiōes: imo ideo dicunt eā beatā oēs generationes: eo q̄ dñs q̄ potēs est ꝛ nomē ei⁹ sanctū fecit ei magna. i. magnificauit eam magnis priuilegijs: ꝛ supradictis. cū dignitatib⁹ eā sup oēs alias puras creaturas dignificauit. Itē q: deus potēs est ꝛ sanctū nomē ei⁹. Jō nō solum extendit potentiam ꝛ miam suā ad matrē suā. Sed etiā mia ei⁹ successiue ꝓcessit a progenie in ꝓgenies. Et ꝓfuit ꝛ subuenit oībus timentib⁹ ꝛ credentib⁹ in eū. Et sic in ꝑtū de⁹ ꝛ sctūs est mia cū oib⁹ timentib⁹ eū. Sz inquātū potēs fecit potentiā i brachio suo: qđ est verbuz incarnatum ꝛ filiū ei⁹ ꝓtra oēs superbos ꝛ obstinatos: cuz q̄bus nō est vsus mie: sz potētia ꝛ iusticia: q: dissipat omnes demones ꝛ iudeos ꝛ obstinatos superbos de superba mēte ꝛ mala intētione cordis sui. Nā depositis oēs supradictos potentes de sede potestatis in qua sedebāt: ꝛ exaltauit humiles ꝛ obedientes ꝛ fideles. Nā loco demoniū exaltauit homines iustos in sedes eoꝝ. Et loco scribaꝝ ꝛ pharisēoruz ꝛ sacerdotū exaltauit apl̄os: oēs xp̄ianos i sacerdotiū ꝛ intelligentiā legis. Et loco tyrānoꝝ exaltauit xp̄ianos reges ꝛ imperatores. Itē furientes

Nota.

Quare hoc cāticū dicat⁹ cachordum.

gentiles ad fidē cōuersos impleuit bonis gratie in presenti et glorie in futuro: sed iudeos diuites in lege ꝛ pphetis reputatos: dimisit inanes ꝛ vacuos: ꝛ priuauit bonis supradictis. Sz q: ofa ista fecit xp̄s in suo aduentu qui est brachiū dei. Ideo israel suscepit puerū suum iesum qui fecit omnia supradicta. Et ideo israel suscepit eum: eo q̄ ipsi israel fuerat promissus: sicut deus recordatus mie sue locut⁹ est quondā ad patres nostros in prima et secūda etate. Et postea locutus est ipsi abraam et semini eius in secula. i. per singulas etates ꝛ secula successiue: eo modo quo dictum est.

¶ Et sic explicitū est canticū virginis Marie cum eius expositione.

¶ Prefatio in canticum zacharie.

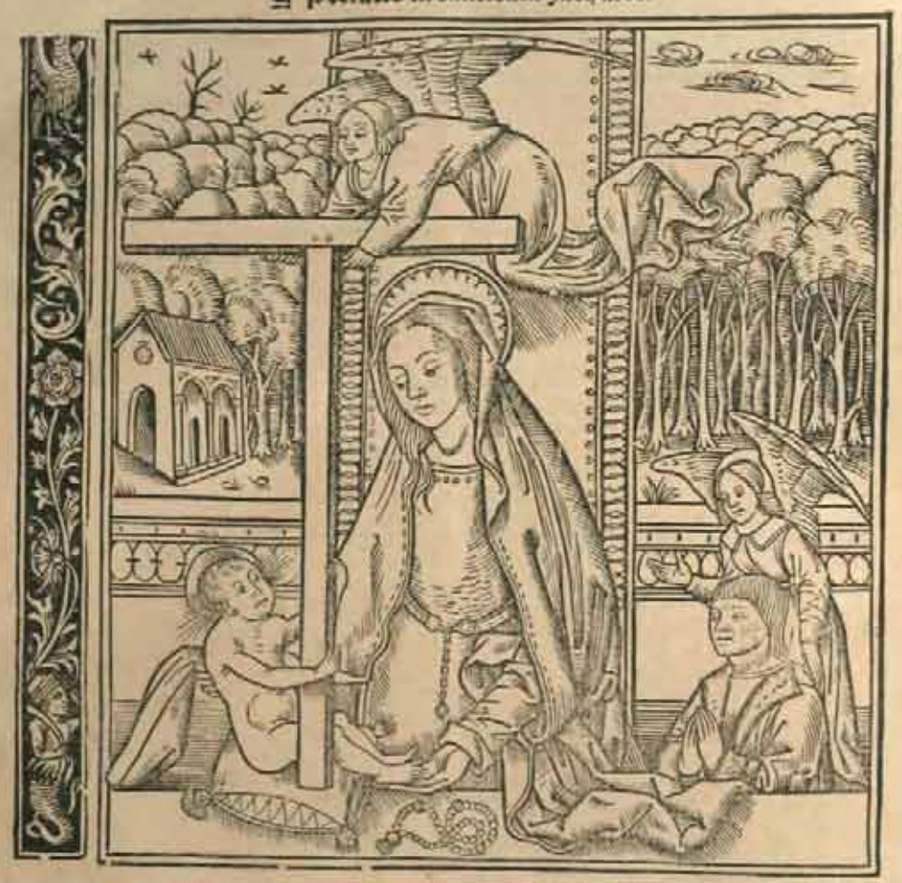

Quoniam autē ꝛ cōpleta expositione cantici virginis Marie rursus fui rogatus a quibusdā sacerdotibus filijs meis vt post tantum laborē assumptū nō omitterē ceteraria cantica euāgelica: puta canticum zacharie: ꝛ symeonis: ꝛ āgelorū. Et ideo de notioni eoꝝ satisfacere cupiens in expositiōe supradictoꝝ canticoꝝ breuiter me expediā. ¶ Ad quoz ḡnalem intelligentiā est notandū q̄ ly cāticа vtriusq̄ testamēti fuerūt facta semp ad laudē dei agēdo gratias ꝓ aliquid⁹ būficijs receptis. Tamē est differētia inter cāticа noui te. ꝛ ve. Nā cantica ve.te. semp fuerunt facta agēdo gratias ꝓ aliquibus bonis tpalibus tunc receptis: sed prout figurabāt ꝛ significabāt futura būficia nre redēptionis cōferenda in nouo testa. per aduentū xp̄i. Quia aliter illa cantica nō pertinerent ad sacrā scripturā sicut pluries dictū est. Sed cāticа euāgelica nō sunt facta ꝓ būficijs tpalibus sed ꝓ būficijs spūalibus per illa beneficia tempoꝝ alia ve.te. figuratis. Quequidē beneficia spiritualia recepim⁹ in aduentu xp̄i. Et sic cāticа euāgelica sunt gratiarū actiōes: eo q̄ iam recepimus būficia nr̄e redēptiōis q̄ in ve.te. fuerūt promissa et desiderata ꝛ figurata et vaticinata de futuro. Et ideo cantica euāgelica sunt potiora ꝛ digniora ꝑ legalia ꝛ pphetica. Quia potior est possessio

Cantica potiora sunt euāgelica.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ꝯ spes. Et potio: finis ꝯ ea que sunt ad finē. Sz q: sicut incarnatio ⁊ natiuitas xpi fuit finis legis veteris: ita fuit ꝑncipiū nostre redēptiōis. Ideo in incarnatiōe et natiuitate xpi facta sunt ꝙttuor cantica per quattuor dignas ⁊ autenticas psonas et hoc successiue agendo gras p̄o aduēm xpi nostre redēptionis ⁊ salutis autoris. ¶ Quorū ꝑmū cāt̄auit virgo maria in domo elisabeth paulo post incarnationē dicens. Magnificat aīa mea dñm. De quo supradicta expositio facta est. Secū dum cant̄icū cāt̄auit zacharias in tertio mēse ab incarnatione xpi in natiuitate iohānis baptiste precursoris eiusdez xpi: dicens. Benedict⁹ dñs deus israel ⁊c. Tertiū cantarūt angeli in die ⁊ hora natiuitatis eiusdē saluatoris dicētes. Gl̄ia in altissimis deo ⁊c. Quartū tandē cāt̄icū cāt̄auit Symeō iustus. rl. die post natiuitatez xpi qū fuit in tēplo presentat⁹ dicēs. Nūc dimittis seruū tuū ⁊c. Sed quia cāt̄icū virginis superi⁹ fuit expositū. Et ideo cetera tria cantica supno suffragāte ꝑsidio sunt nobis breuiter dissereda. Est verū: q̄ tz cāt̄icū angelo: ū sit tertiū in ordine tpis ⁊ scripture euāgelice: tñ est ꝑmū in ordine expositiōis. Ideo ꝑmo ad expositionē cāt̄ici zacharie est accedendū

Benedict⁹ dñs de⁹ israel ⁊c.

¶ Ad intellectū ⁊ argumentū huius cantici est notandū: ꝓout scribitur Luc. i. Quod circa tēpus incarnationis xpi inter fideles illius: ꝑ oris: in q̄bus manserat vera fides ⁊ spes israel ⁊ abrae de xpo futuro ⁊ mysterio nostre redēptionis: fuit vnus zacharias vir elisabeth. vnus de. xxiij. sacerdotib⁹ electis q̄ 5m vices suas et hebdomadas ministrabāt in tēplo. Et ideo cum iste zacharias vir sanctus ⁊ iustus videret sceptrū de iuda esse ablatum ⁊ regnū ideorum in potestate Herodis viri alienigene ⁊ tyr̄āni qui multis modis affligebat popul̄ū: ⁊ videret populum indeorū deprauatū per falsam doctrinā et fermentū scribarū ⁊ pharisеorū qui iam deprauauerant ⁊ corruperāt scripturā legis ⁊ prophetarum falso modo ⁊ ad suum lucrū glosando. Et videret instare tēpora aduentus messie: eo q̄ iam erant cōplete. lxij. hebdomade Danielis prophete: in quarū fine ꝓmissus xpus debebat venire. Vnde est q̄ diebus ac noctibus deum orabat vt deus mitteret xpm filiū suum ad liberandū genus humanū de seruitute peccati: ⁊ ad liberandū illū populū ab erroze scribarū ⁊ pharisеorū et hereticorum. Et de manu herodis tyr̄ām: vt oēs libere et recte possent deo seruire in iustitia ⁊ veritate ⁊ sanctitate 5m verum intellectum sacre scripture. ¶ Sed factū est cum zacharias fungerek officio sacerdotali in tēplo 5m vicem suam quadam die apparuit ipsi angelus gabriel stans a dextris altaris incensi qui dixit ipsi. Non timeas zacharia q̄m exaudita est depr̄ecatio tua: de acceleratione aduēt⁹ xpi supple. Tūm elisabeth uxor tua: pariet tibi filium. Et vocabis nomen eius iohannē. Et erit gaudiū tibi⁊ exultatio. Et multi in natiuitate eius gaudebūt: eo q̄ ipse erit precursor xpi: quē totus mūdus ocidebat sup. Unde iste puer spiritusancto replebit adhuc et vtero matris sue. Et multos filiorū israel cōuertet ad dñm deum ipsorum. Et ipse preibit ante illū. i. xpm in spiritu ⁊ virtute helye: vt cōuertat corda patrū in filios ⁊ incredulos deprauatos p̄ scribas ⁊ pharisеos cōuertat ad prudētia ⁊ verā intelligētia iustorū parare. i. ad parendū dño plebē perfectā: q: preparabit corda eoꝝ vt recipiāt xpm ⁊ legē iustitie eius ⁊ euāgelice vitatis ⁊c. Sed q: zacharias dubitauit in vōis angeli. Ideo mansit mutus nō loquēs vsq̄quo verba angeli fuerūt impleta: vt ꝑz Lu. i. Et ideo post ꝯ elisabeth cōcepit iohānē baptistā. In mēse sexto idē angelus gabriel missus a deo nūciauit marie virgini incarnationē filij dei et ea dādo ipsi exēplū de elisabeth q̄ cōceperat filium in senectute sua. Ubi post ꝯ virgo maria cōcepit filiū dei illico exurgēs abijt cū festinatiōe a nazareth in iudeā: ⁊ ingressa domū zacharie salutauit elisabeth. Et mānsit cū ea tribus mensib⁹ vsq̄ ad natiuitatē iohānis baptiste: quē suscepit virgo maria i manib⁹. Et interrogauit zachariā quem vellet vocari eum: q̄ accepto pugillari scripsit dicens. Johānes est nomen eius. Et tunc apertū est os zacharie. Et plenus spūsancto: ꝓout xpus erat ⁊tens in utero virginis inspirauit in eū agens deo gratias cāt̄auit hoc cant̄icū dicēs. Benedictus dñs deus israel. In quoquidē cantico duo principaliter facit. Nā primo agit gratias q: iam venit xpus ad complendū oīa ꝓmissa patriarchar⁹ ⁊ prophetarum. Secō dirigit verba ad puerū natum cōmendando ipsum de officio ꝑcursoris: q: erat precursor xpi. Scīa ibi. Tu puer propheta altissimi ⁊c.

Maria suscepit Johānē in manibus.

¶ Ad intellectū ergo prime partis est notandum q̄ tota sacra scriptura legis ⁊ ꝓphetarū frequenter appellat testamentū dei: cuius ratio est. Nam testamentū ōr a testādo: q̄ idem est q̄ affirmare. Et ideo vtriusq̄ iuris professores dispositionum omniū bonor̄ cōfirmatā per mortē testatoris appellant testamēta. Tūm diffiniūt res testamentū dicunt: q̄ testamētū est vltima voluntas testatoris. i. dispositio oīm bonor̄ per vltimā voluntatē testatoris confirmatā: vltimā aut̄ voluntatē appellat illam q̄ per mortē finitur ⁊ confirmatur. Et ideo nunq̄ dispositio testa. est valida nec confirmata nisi per mortez testatoris: eo q̄ per totū tēpus añ testator potuit mutare voluntatē: ⁊ per oēs dispositionē suoꝝ bonor̄. Et ideo heres nō recipit hereditatē nisi post mortē testatoris: ⁊ ideo illa dispositio oīm bonor̄ q̄ facta est p magnū rēs per testatorē nō dicit donatio nec cōcessio: sz quedā spōsatio ⁊ ꝓmissio q̄ non sortit effectū nisi p mortem testatoris. Et q̄bus osbus ꝑz q̄ tota scriptura legis ⁊ ꝓphetar̄ añ aduentū xpi: nō ꝓprie poterat dici testamētū respectu illius ppli: sz sola dispositio te. in q̄tū ꝓmittebat eis xpm in carne venturus: q̄ eos de seruitute petī debebat liberare: et bona spūalia gratie ⁊ glorie in hereditatē conferre. Sed respectu dei semp dictū est testamentū in q̄rum voluntas dei semper fuit ⁊ est firma et immutabilis. Sed respectu illorum fideliū et nostri nunq̄ fuit verum testamentū: vsq̄quo per christū

Scīm dicit mēcum.

et eius mortē fuit cōfirmatū. Ubi xpus deus qui olim illud testū disposuerat p promissiones factas patriarchis ⁊ ꝓphetis. Postea veniēs in carnē confirmauit p sua mortē et passionē. Et ideo tunc oēs fideles vete. test. simul nobiscū receperūt repromissiones. vt inquit apl̄us ad Hebre. ix. Et sic ꝑz qualiter testū nouum: mil aliud est: nisi confirmatio vete. te. facta p xpm in sua incarnatione ⁊ conuersione ⁊ morte ⁊ resurrectiōe ⁊ ascēsione. Et ideo tota scriptura vtriusq̄ legis nō est nisi vnum testū. i. ante aduentū xpi dispositū: ⁊ p aduētum xpi confirmatū: q: tota sacra scriptura vete. leg. nil aliud fuit nisi q̄dā dispositio testa. Jō ꝺ psal. lxxxviij. Disposui testū electis meis. sed tota scriptura no. legis nil aliud est nisi cōfirmatio veteris facta per mortē xpi. Ideo dixit salnator: hic calix nouū testū est in meo sanguine. i. p meū sanguinē nouiter cōfirmatū. i. ad Hebr. ix. Et ideo hec est causa quare patriarche ⁊ ꝓphete ⁊ oēs fideles vete. test. cū tanto affectu desiderabant aduentū xpi. i. vt veniret ad confirmandum testū suum: ⁊ vt reciperēt ꝓmissiones faciendas de bñficio redēptiōis. Et hec est causa quare virgo maria ⁊ zacharias ⁊ symeō: cantarūt cantica nouo agendo gras in cōceptiōe ⁊ natiuitate xpi eo q̄ per xpm totū testū amētū vetus in breui erat cōfirmandū: immo iam incipiebat cōfirmari. Et ideo est videndū q̄ sunt illa bona in veteri te. ꝓmissa ⁊ in nouo testa. per xpm confirmata ⁊ completa p quibus zacharias agit gras i hoc cāt̄ico.

Not. bona ꝓmissa in vete. ⁊c.

¶ Ad quod ꝺr q̄ primo xpus ꝓmisit venire in carnē ad visitandū plebē suaz ⁊ omes suas. vt ꝑz Ezech. xxxiij. Secō ꝓmisit redimere ppl̄m suū: vt ꝑz psal. cxxix. Tertio ꝓmisit exaltare regnum dō spūale de ipso carnē assumendo: vt. ij. reg. vij. ⁊. xxiij. ⁊ psal. lxxxviij. ⁊. cxxxi. Hoc idem ꝑz Esa. vij. ⁊. xl. ⁊ Dier. xxiij. ⁊. xxxiij. ⁊ Ezech. xxxiij. Sz talis ꝓmissio prius facta fuerat ipsi abrae. Et ió zacharias in hoc cantico agit gras: q: oēs illas ꝓmissiones putat esse cōpletas postq̄ mysterium incarnatiōis erat factū: eo q̄ xpus in carne assumpta oīa illa erat in breui cōpletur⁹. Et ideo dicit

Luce. j. Benedictus dñs deus israel: quia visitauit ⁊ fecit redemptionem plebis sue.

¶ Quasi dicat. q: iam visitauit nos per suaz presentiam ⁊ predicationē et miraculoz operatiōes. Et iam facit redēptionem plebi sue per suam mortem ⁊ passionem.

De cōse. d. iij. c. vlt. ⁊. ij. regū. vij. Ezechi. xxxiij. pō. xxxix. De cōse. di. ij. ite ratur. Esa. vij. ⁊. ix.

Et erexit cornu salutis nobis: in domo dauid pueri sui. Sicut locut⁹ est per os sanctorū: qui a seculo fuit ꝓphetarum eius. Salutem ex inimicis nostris: et de manu omniū qui oderūt nos. Ad faciendam miam cum patribus nostris: et memorari testamēti sui sancti. Jusiurandū quod iurauit ad abrā patrem nostrum: daturū se nobis. Et sine timore de manu inimicoꝝ nostroꝝ liberati seruiam⁹ illi.

Gen. l. ⁊. xxij. vij. q. j. Suggestū. ⁊ de cō se. dist. iij. c. p rie.

Naturā humanaz erexit ꝙttuor modis.

se nobis ī carnē ad redimēdū nos per mortem et passionē per figurā sacrificii ipsius isaac: z p̄m molatiōez illi⁹ arietis. vbi dixit dñs. Per memet ipsum iurauī: q: fecisti rem hāc multiplicabo semē tuū sicut stellas celi ⁊c. Et in semine tuo b̄dicentur oēs gentes. Et semē tuū. s. xp̄s possidebit portas inimicoꝝ suoꝝ. i. expoliabit infernū ei⁹ portas eneas cōfringādo. Et eiecto principe huius mūdi forias subiciet z possidebit ppl'm gētilē. Et ideo subdit zacharias dicens dñs Jesus adimplerit iusiurādū: qđ iurauit ad abrā ā p̄em nostrū veniendo in carnē z p mortē z passionem nos liberādo: vt liberati de manu diaboloꝝ z infidelium inimicoꝝ nostroꝝ libere z sine timore seruili seruiamus illi in sctitate z iustitia in lege euāgelica que sctificat z iustificat hominē: quequidē lex euāgelica data p̄ christū ōr lex libertatis amore future btitudinis. Et nō ōr lex seruituris formidine penalis: sicut lex moysi: nec onerosa iugo cerimoniarū sicut illa. Jtē euāgelica ōr lex iustitie: q: iustificat p fidē articuloꝝ z per charitatē z obseruātiam p̄ceptoꝝ: non solū in effectu: sed etiā in affectu. Et ōr lex sctitatis: q: sctificat per gr̄az sacramentoꝝ. Et iō dicit vt sctitate z iustitia seruiam⁹ illi oībus diēb⁹ nostris: eo q̄ lex vetus sub qua timore seruiebam⁹ nō de se sctificabat nec iustificabat nisi per solā fidem xp̄i futuri. put frequēter dictū est. ¶ Nota etiā q̄ tota ista cōstructio z sentētia potest dependere ab illo versu. s. sicut locutus est p os sanctoꝝ ⁊c. vt sit sensus. Benedictus dñs deus isr̄l: q: visitauit z fecit redēptionē plebi sue. Et erexit cornu salutis nr̄e ⁊c. sicut locut⁹ est. s. sicut p̄misit p os sanctoꝝ p̄pheterū eius. Nam ipse locut⁹ est. i. loquēdo p̄misit salutē ex inimicis nr̄is. i. promisit mittere saluatorē: qui saluaret et liberaret nos de inimicis nostris tā diabolis q̄ infidelibus z de manu z potestate oīz inimicoꝝ qui oderūt nos. Et hoc locut⁹ est z p̄misit per samuelē: z nathā. Et per ipm dō psal. lxxxviij. dicēs. Inueni dauid seruū meū: oleo sctō meo vnxi eū: manus enī mea auxiliabit ei. Et brachiū meū cōfortabit eū. Nihil p̄ficiet inimic⁹ in eo z filius iniquitatis: diabol⁹ nō apponet nocere ei. Et cōcidaz a facie ei⁹ inimicos ei⁹: z odientes eū in fugā conuertā. Jtē iā xp̄s visitauit plebē suā: z venit ad faciendā miam patribus nr̄is. sicut locut⁹ est z p̄mi sit in eodē psalmo dicēs. Misericodias dñi in eternū cātabo. Qm̄ dixisti in eternū mia edificabit in celis: z p̄parabit mi atua in eis ⁊c. Jtē iam xp̄s erexit cornu salutis nr̄e assumendo carnē de domo dō sicut locut⁹ est in eodē psalmo dicēs. Disposui testm̄ electis meis. Jurauit dauid seruo meo: vsq; in eternū p̄parabo semē tuū ⁊c. Item infra. Et veritas mea z mia mea in ipso: z in nomine meo exaltabitur cornu ei⁹. ¶ Jtē iā memorat⁹ z recordat⁹ est testi sui scti venīdo in carnē sicut locut⁹ est z promisit memorari testi sui dicēs in eodē psalmo. Neq; p̄phanabo testm̄ meū: z q̄ p̄cedūt de labijs meis nō faciā irrita. Jtē in eternum seruabo illi mi am meam. Et testm̄ meum fidele ipsi. Item iā adimpleuit iusiurandū: qđ iurauit ad abraam patrē nr̄m daturum se nobis ī carnem: sicut locut⁹ est z p̄misit ipsi Gene. xvij. Jtē iam venit xp̄s z liberauit nos de iugo legis z de falso fermēto scribarū z phariseoꝝ z dedit nobis legē euāgelicā que est lex libertatis z sctitatis z iustitie: vt de manu inimicoꝝ nostroꝝ non solum demonū: sed etiā scribarū z phariseoꝝ q̄ corruperūt legē z de manu infidelium liberati seruiamus illi in sanctitate z iustitia. Et hoc fecit xp̄s: sicut locut⁹ est z p̄misit Esaie. ij. Quia de syō exibit lex z verbū dñi de hierl'm. Item Hiere. xxxi. Dabo legē meā in corib⁹ eoꝝ: z in viscerib⁹ corū scribā eaz. Jtē Malachie. iij. Erit offerētes dño sacrificia i iustitia: z placebit dño sacrificiū iuda z hierl'z ⁊c. ¶ Propter aūt ea q̄ dicta sunt i hac prima parte est aduertēdū: q̄ ego maria z zacharias z symeon z etiā angeli in q̄ttuoꝝ cāticis euāgelicis tenent mediū inter p̄phetas z euangelistas. Nam p̄phete p̄dixerūt de xp̄o z ecclia ea q̄ erant mere futura. Et apli z euāgeliste scripserunt z predicarunt ea que iā erāt facta z completa. Sed supradicti quattuoꝝ cantarunt de xp̄o et ecclia ea q̄ partim erant facta. s. mysteriū incarnatiōis: et partim incepta: sed nondū cōpleta sicut mysteriū nr̄e redēptiōis. Nam xp̄s a primo instāti sue incarnationis incepit nostrā redēptionē in p̄posito z affectu: p nobis patrē orando. Et etiā in effectu: quia ulico mouit matrē vt iret ad visitādam elisabeth: vt sanctificaret iohānē baptistā. Et sic respectu xp̄i vnicus fuit act⁹ nō interpollatus nr̄e redēptiōis a p̄mo instanti incarnationis vsq; ad ascēsionē iclusive. vt dictū est supra p̄sal. xxix. Et hec est causa q̄re ego maria in suo cāt⁹ co: z zacharias in isto iā p̄dicant futurā redēptionem p verba de preterito: non solū p̄pter certitudinē prophetie: sicut faciebāt p̄phete. Sed etiaz q: mysteriū nostre redēptiōis iam erat inceptuz z de propinquo cōplendū. Et ideo dicit virgo maria. Fecit potentiam in brachio suo ⁊c. Et dicit zacharias. Quia visitauit z fecit redemptionē ⁊c. Et symeon dicit. Q: viderunt oculi mei salutare tuū ⁊c. Et angeli dixerūt. Gloria i altissimis deo. Et in terra pax hoibus ⁊c. Eo q̄ mysteriū nr̄e redemptionis Iz nondū esset completū: tñ iam erat inceptum. Nā qui incepit: plusq̄ dimidium habet vt inquit p̄bus z Notarius. Et ideo isti quattuor loquūtur per verba de p̄terito: q: partiz sunt euāgeliste: z partim p̄phete. vt patet intuenti.

Nota.

Lex euāgelica iustificat.

Et tu puer p̄pheta altissimi vocaberis. mat. xi. z. xxi. q. iij. c. ſā glo.
Preibis enim ante faciem domini parare vias eius.
Ad dandā sciētiam salutis plebi eius: mat. iñ. et ioh. j.
In remissionem peccatoꝝ eoꝝ.
Per viscera misericordie dei nostri: in q̄ de pe. dist. i. c. ſerpēs. malach. tertio.
bus visitauit nos oriens ex alto.
Illuminare his qui in tenebris z in vmbra mortis sedēt: ad dirigendos pedes nostros in viam pacis.

¶ Hec est secunda pars principalis hui⁹ cāticī in qua cōmendat puerū nouiter natū: scz Johannē

Duplex cā huius prophetie.

baptistā in dignitate officij p̄cursoris. Vñ post q̄ in prima parte egit gr̄as de beneficio incarnationis b̄dicendo xp̄m deū incarnatū existentē in vtero virginis marie: nunc autē cōuertit z dirigit verba sua ad Johānē nouiter natū: quē virgo maria tenebat in vlnis suis. Et sic post q̄ suprius p̄dixit xp̄m fore mūdi saluatorē z redēptorē. Vic aūt p̄dixit iohānē baptistā fore xp̄i p̄cursorē. ¶ Ad cuius intellectū est aduertēdū q̄ zacharias ex duplici respectu z noticia loq̄tur̄ ꝺa sequentia in cōmendationē pueri. Nā p̄rio hoc habuerat ex revelatione āgeli gabrielis stātis a dextris altaris incensi: q̄ ipsi reuelauerat cōceptionē z natiuitatē z sctitatē z officiū iohānis: qui ipsi dixit: vxor tua elizabeth pariet tibi filiū ⁊c. Jtez dixit vltra quo ad officiū suum. Multos filioꝝ isr̄l cōuerret ad dñm deū ipsoꝝ. Et ipse p̄cedet ante illum in spū z virtute Helye: vt p̄uertat corda patrū in filios z incredulos ad prudentiā iustoꝝ parare dño plebē p̄fectā: quasi diceret q̄ sicut helyas tanq̄ p̄cursor p̄cedet xp̄m in scōo aduētu ad p̄uertēdos incredulos ad xp̄m: ita iohānes baptista tāq̄ p̄cursor p̄cedet xp̄m saluatorē in p̄rio aduētu dirigendo corda hoīm ad xp̄m recipiendū ⁊c. Sz q: protūc dubitauit zacharias nō credēs ꝺbis āgeli ideo fact⁹ est mutus nō valens loquī vsq; ad circūcisionē pueri. Et iō tūc data ipsi facultate loquēdi manifestauit revelationē ipsi factaz de sctitate et officio pueri dicēs. Tu puer p̄pheta altissimi vocaberis ⁊c. Scōa aūt cā fuit p̄pterie fuit noua revelatio spūssancti. Nā Iz angelus ipsi illa aī revelasset tñ nō potuit tūc capē illud mysteriū. Sz cū virgo maria teneret puerū in manib⁹ loquēs ipsi zacharie perēdo quē vellet vocare eum. Tunc xp̄s emisit spm̄ p̄phetic̄ū in zachariā p vocē virginis marie. Et tc zacharias replet⁹ spūssancto intellexit distincte revelationē factā aī ipsi ab angelo. Et iō p̄phetādo officiū p̄cursoris dicit. O puer tu vocaberis p̄pheta xp̄i saluatoris altissimi. Et nō solū p̄pheta Iz plusq̄ p̄pheta. Nā quē alij p̄phete de lōginquo p̄dixerūt vēturū nūcio digito ostendens venisse dicēs. Ecce agn⁹ dei. Et p̄dicabis ipm de p̄pinquo vēturū ad baptismū z legē euāgelicā daturū. Jtē eris p̄cursor altissimi: em̄ p qz p̄teribus aī dñm iesus xp̄m pare. i. ad parādū vias ei⁹. ¶ Vñ nota q̄ iohānes bap. multipl'r p̄iuit aī xp̄m. Naz primo p̄cuit aī cōceptionē z natiuitatē z p̄cuit ante ipm tanq̄ p̄cursor ad p̄nam faciendā z ad p̄dicationē z ad baptismū z mortē: z p̄nūciauit ipsum in lymbo patrū: z sic etiā multipl'r parauit vias ei⁹. i. p̄parauit corda hoīm ad sequēdū vias xp̄i: z ad sequēdū xp̄m in oībus vijs suis. vñ sicut xp̄s dux z caput z legifer nr̄ p multas vias ducit nos in gloriā suā. s. p viā p̄nie z baptismi z obseruantie legis euāgelice: z p viā p̄secutiōis vsq; ad mortē z passionē. Ita iohānes fuit xp̄i p̄cursor et nūcius in oībus illis vijs z p oēs illas vias direxit corda hoīm illius tp̄is vt reciperent xp̄m. vt p̄z Mat. iij. z Marci. i. z Lu. iij. z Joh. j. Nā p̄rio p̄parauit z direxit corda hoīm ad xp̄m p viā p̄nie: q: in tertio āno ingressus est deserū z fuit ibi vsq; ad. xxx. annū. Jtē inde egressus venit in regionē Johannes xp̄s p̄cuit.

Sedere in tenebris mltipl'r.

Universidad de Deusto
Biblioteca

rem. Et dicitur via vite: quia legem veterē mo-
tuam illuminādo visitauit. Et dicitur via pacis: eo
q̄ cū deo nos pacificat ⁊ recōciliat ⁊ q̄ finis eius
est pax ⁊ requies eterna: vt patebit in cantico an-
gelorū. Dia ergo ista preuidēs zacharias p xp̄m
faciēda ⁊ per iohannē baptistam corda hoim ad
ista p̄parāda ⁊ dirigēda dicit. Tu puer ꝓpheta
altissimi vocaberis: præibis em̄ ante faciē dñi pa
rare vias eius ⁊c. ¶ Sed ꝓpter ea q̄ dicta sunt in
hoc cāt̄ico occurrūt ⁊ insurgunt duo dubia. Quo-
rum primū est ꝓpter illud qđ dictum est in prima
parte: scz iusiurandū qđ iurauit ad abrahā patrem
nostrū daturū se nobis. Nam nō videtur q̄ deus
per illud iusiurandū Gen. xxij. ꝓmittat datuꝝ se
ipsum nobis ⁊ venire psonaliter ad nos sed solūz
promisit abrae: q̄ in semine suo būdicerētur oēs
gentes: qđ potuit fieri absq; hoc q̄ ipse veniret in
carnē. ¶ Cōm dubiū insurgit ꝓpter illud qđ dicit.
Præibis ante dñm parare vias eius ⁊c. Nonz cum
tota scriptura legis ⁊ ꝓphetarū nil aliud sit nisi
via in xp̄m tā q̄ in terminū ⁊ finē: ergo nō potuit
venire iohannē baptistā ad parādas ⁊ dirigēdas
vias in xp̄o: q: iam erāt satis parate per patriar
chas ⁊ ꝓphetas. Et sic p sacras scripturas potue-
rant oēs cognoscere xp̄m esse messiā in lege pro-
missum ſm opa que faciebat. ¶ Quātū ad primū
est dicendū q̄ si subtiliter volum⁹ speculari myste
rium sacrificij abrae ⁊ ea q̄ ibi scripta sunt: vide-
bimus qualiter ibi deus sub illo iureiurādo ꝓmi
sit datuꝝ semetipsum nobis ad immolādū: ⁊ per
cōsequēs psonaliter venire in carnē. Vñ ibi dici
tur q̄ post q̄ deus prohibuit ne abraam occideret
puerū Isaac sed immolauit ⁊ obtulit arietē pro fi
lio suo: id est loco filij sui. Tunc dixit ipsi deus per
angelū. Per memetipsum iurauī dicit dñs: q̄ mul
tiplicabo semen tuū ⁊c. Et in semine tuo benedi-
centur oēs gentes. Et possidebit portas inimico
rum ⁊c. In q̄bus verbis ⁊ per qđ sacrificiū præsi-
dit ⁊ fuit ipsi abraam renelatū in spiritu: qualiter
deus erat in carne venturus ad immolandū pro
nobis in illo eodē loco vbi abraam immolauit il-
lum arietez loco isaac filij sui. Et ideo appellauit
nomē loci illius dñs videbit. In hebreo autē scri-
bitur Adonay hier. i. dñs videbitur. Et scribit ly
dñs cū illis quattuor litteris scz iothy: he: vau: hē:
qđ soli deo conuenit. Et sic est sensus q̄ dñs deus
videbitur immolari in mōte isto pro toto genere
humano: licet iste aries siue agnus immolatus est
pro isaac. Et sic pz qualiter deus p illud iusiu
randū promisit daturū seipsum pro nobis in illo
loco immolandū in carne: q: aliter nō appellasset
illum montē dñs videbit nisi q: præuidit in spū et
promissione xp̄m in carne venturū ⁊ pro nobis in il-
lo mōte immolandū. Et ideo dixit xp̄s in deis Job.
viij. Abraā pater vester exultauit vt videret diem
meum vidit ⁊ gauisus est. Vñ dicunt magistri he-
breoꝝ: q̄ duo sancti viri imposuerūt nomē illi ciui-
tati hierusalē quoꝝ vnus fuit melchisedech rex sa
lez q̄ in illo loco obtulit deo panē ⁊ vinū p abraā.
Et ideo appellauit ciuitatē illam salē. i. pacificā.
Sedō fuit abraā qui in altera parte illius mōtis
immolauit arietē pro isaac cui dñs apparuit di-

Dubia dūd. Dubiū primū.

Dubium scōm.

Abrae de? ꝓmi fit se da rurū no bis.

Hieru salē no men a q̄ impon tur.

Solutio secundi dubij.

Duplex in lege premiū q: dupli ci respe ctu da bat.

cens: per memetipsum iurauī: q̄ in semine tuo be
nedicētur oēs gentes. Et ideo appellauit locū il-
lum in monte dñs hier. i. dñs videbitur. Et sic ex
his duobus nobis. s. hier ⁊ salē cōpositū est hoc
nomē hierusalē qđ interpretat visio pacis: eo q̄
in illo loco xp̄s deus fact⁹ qđ debebat pro nobis
immolari ⁊ pfī nos recōciliare ⁊ pacificare. Vñ
xp̄s in mōte syon fecit cenā cū discipulis ⁊ insti-
tuit sacramentū altaris: per qđ deo recōciliamur
in eodē loco vbi melchisedech obtulit panē ⁊ vinū.
Itē in altera parte illius montis. s. in mōte calua-
rie fuit xp̄s crucifixus in eodē loco vbi abraā imo
lauit arietē. Bene ergo merito appellata est illa
ciuitas hierlm. i. visio pacis: q: in ea xp̄s rex paci
ficus deus ⁊ hō visus est predicare ⁊ miracula fa
cere ⁊ finaliter pro nobis immolari ⁊ crucifigi: ꝓut
abraā prenidit in spū qđ immolauit arietē: ⁊ pront
deus ipsi ꝓmisit sub iureiurādo datuꝝ seipm nō-
bis in carne. Et lō dicit zacharias in hoc cantico.
Benedictus dñs deus israel: q: xp̄s veniēs in carnē
sam adimplenit iusiurādū: qđ iurauit ad abraā pa
trem nostrū daturū se nobis ⁊c. Ad scōm autē du-
bium est dicēdū: q̄ cū tota scriptura legis ⁊ ꝓphe
tarū nil aliud sit nisi quedā via ⁊ dispositio in xp̄m
satis etiā sufficiēs ad disponendū corda ⁊ mētes
illius ppli ad cognoscēdū xp̄m esse messiā in lege
promissum: ⁊ p dōs ad recipiēdū ipsum ⁊ legē ei⁹
euangelicā. Sz auaritia ⁊ inuidia ⁊ malitia occe
cauit eos: ne intelligerēt sacramēta dei ⁊ scriptu-
ras. ¶ Ad cui⁹ intellectū est aduertēdū: q̄ sicut lex
vetus fuit data ad duplicē respectū ⁊ finē: ita de?
ꝓmittebat in lege duplex premiū. Vñ illa lex pri
mo fuit data illi populo ad officium siue in signū
officiale. s. vt p obseruātiā multitudinis illaꝝ ceri
monialiū. Præterea vt ille ppl's cognoscer et deū crea
torē mūdi: ⁊ cognoscēdo coleret. Sedō vt p tales
religionē distingueret a ceteris nationib⁹: sz cēt
specialiter dict⁹ ppl's dei peculiaris. Et sic primo
modo illa lex data fuit ad officiū siue in signū offi
ciale. Sedō autez mō data fuit in signaculū fidei
xp̄i futuri: in q̄tū oia illa sacramēta cerimonialia
et sacrificia figurabāt xp̄m futuꝝ redēptorē ⁊ my
steria nre redēptiōis: ⁊ lō duo erāt ꝓsideranda in il
lis sacramentis ⁊ sacrificijs ⁊ oībus cerimoniali
bus. s. officiū religiōis ⁊ obseruātie in se. Sedō fi
des xp̄i futuri sub cui⁹ prestatiōe illō officiū a reli
gionis exercebat ⁊ illa sacrificia offerebant. Qz
illa sacramēta ⁊ sacrificia de se nō poterāt tolle-
re peccā: nec iustificare: nisi rōne fidei de xp̄o futu
ro sub cui⁹ prestatiōe fiebāt: qz nō dabant in pre
cium redēptiōis ꝓ peccis: sz in signū ⁊ arā precij fu
turi per xp̄m in cruce sol. vēdi: prout dictū est psal.
xxxix. ⁊ in tractatu contra iudeos. Et ideo duplex
premiū ꝓmittebat in lege ⁊ ꝓphetis obseruatori
bus illi⁹ legis. s. vnū temporale ⁊ alterū spūale. Nā pro
obseruātia ⁊ obedientia illius religiōis ꝓmittebā
tur eis dona terre temporalia. s. illa terra canaā cū fru
ctibus eius. Sz premiū fidei xp̄i sub cui⁹ ꝓtesta
tione obseruabāt illā religionē ꝓmittebat eis re
demptio aiārū ⁊ gratia xp̄i ⁊ terra viuentiū figu
rata p illam terrā canaā. Et sic sub tali fide ⁊ spe
de xp̄o futuro obseruabāt illam legē ⁊ religionez

oēs pfes ⁊ fideles vere. te. Et sub tali fide salua-
ti sunt in xp̄o ⁊ receperūt nobiscū repromissionē
in aduētu xp̄i. vt ingt apls ad Heb. xi. Sz accidit
p. xl. annos ante aduētū xp̄i q̄ surrexit secta pha-
riseoꝝ ⁊ scribarū q̄ negabāt legē esse datā in si-
gnaculū fidei: sz solū ad offitū: ⁊ sic negabāt redem
ptionē spūalē ⁊ futura bona spūalia. Sed q: isti
fingebāt sctitatē ⁊ artē religionē in vita ⁊ incess-
su ⁊ habitu ab alijs diuisi. Ideo dicti sunt phari-
sei: q̄si a ceteris in sctiate diuisi. Et sic intrāt̄ ha
bebant in veneratione apud pplm: q̄ oēs cines
ꝓstituebāt eos executores testamētoꝝ cōmittēdo
eis filios ⁊ vxores viduas. Et eide fuit eis data
auctoritas ⁊ ptās a summis sacerdotib⁹: vt sede
rēt in cathedra moysi: ⁊ in cathedra iudiciali: vt
possent glosare ⁊ interpretari scripturā legis: ⁊ p
pheratū ⁊ iudicare iudicia ⁊ discernere causas re
ligionū: et qua auctoritate sunt in supbiā elenati
⁊ auaritia sauciati: q̄ cā lucri inceperūt tyrānıza
re destruendo viduas ⁊ pupillos eis cōmissos: et
dilatādo lingua: vt expoliarēt pauperes et impin-
guarēt domos suas. occecati ergo sic i auaritia et
lucro inceperunt glosare scripturas et trahere
ipsas ad ꝓpositū suū ꝓpter lucrū tpale dicētes. q̄
messias nō erat vēturꝰ ad saluādas alias: nec ad
dāda bona spūalia: sed solū ad liberādū eos de iu
go ⁊ tributo romanoꝝ ⁊ ad dñandū toti mundo ⁊
faciendū eos magnos dños: q: pcā tā tollebant
sufficiēter p sacrificia ⁊ oblatiōes ⁊ cetera opa le
galia. Nā sacrificia ⁊ oblatiōes simul tollebant
pcā ⁊ multiplicabāt bona tpalia. ⁊ hoc faciebant
ꝓpter suū lucrū vt ppl's offerret multitudinē ob-
lationum ⁊c. Sed q̄tū sit detestabilis ⁊ heretica
talis doctrina ⁊ cōtra sacrā scripturā de se est ma
nifestū. Nā dō iā habebat legē moysi: sz quia scie
bat q̄ p illā nō poterat iustificari: lō petebat legē
xp̄i iustificantē dicēs. Legē pone mihi dñe viam
iustificationū ⁊c. ¶ Item dauid dñs etiā i illa terra cha
naāneā terram viuentium petebat dicens. Porcio
mea domine i terra viuentium. Item Esaie.
iam habebat ezechiā regē terrenū: an regē spūa-
lem petebat dicēs. Vtinā disrūperes celos ⁊c. Et
sic ergo scribe ⁊ pharisei cū ista falsa doctrina et
fermento deprauarunt scripturas ⁊ corda hoim:
intrāt̄z q̄ oēs erāt effecti tpales ⁊ carnales: ꝑter
paucos: in quibus remāserat vera fides israel et
abrae de xp̄o redēptore futuro: sicut etiā tota do-
mus parentū vginis marie ⁊ dom⁹ zacha. ⁊ elisa.
⁊ sctus symeon: cū q̄busdā fidelib⁹ q̄ exp̄ectabāt
redēptorē israel. Et lō fuit necesse q̄ xp̄s mitte-
ret corda hoim q̄ erāt p falsaz doctrinā scribarū
⁊ pharisęoꝝ deprauata: ⁊ dirigeret eos i via et le
ge dñi p baptismū ꝓfīe ⁊ verā intelligētiam scri
pturarū vt reciperēt xp̄m ⁊ legē ei⁹ euangelicaz:
vt ptz p oēs euāgelistas. Hoc ergo zacha. prenū-
dēs in sz ū. Præio p renelationē Gabrielis. Sedō
p inspirationē xp̄i existētis in vtero virginis ma
rie tenētis Johānem baptistā in manibus dixit i
hoc cāt̄ico. Tu puer ꝓpheta altissimi vocaberis:
præibis em̄ ante dñm parare vias ei⁹ ⁊c. Et sic pa
tet expositio cāt̄ici zacharie. Et ideo est iam acce
dendū ad expositionem cantici symeonis.

Nos. de auaritia phari-seoꝝ.

Symeō collan-datur.

Nunc dimittis seruum tuū do-
mine sm verbum tuū in pace. Luc. ij.

¶ Hoc cāt̄icū est q̄rtū in ordine inter
cāt̄ica euāgelica: sed ponit hic tertiū
q̄ad expositionē, ꝓpter bonū respectū. Et titulat
cāt̄icū symeōis: eo q̄ ipe cāt̄auit ipz qui xp̄s fuit
in tēplo p̄sentat⁹. Pro cui⁹ argumēto ⁊ intelligētia
est notādū q̄ q̄tuor: ingētes pfectiones ⁊ virtutes
testat ⁊ refert autoritas euāgelica de isto symeo-
ne: vt pz Luc. ij. Nā primo dicit q̄ erat hō iustus:
p qđ denotat ei⁹ rectitudo ⁊ iustitia. Nam iustitia
hois cōsistit i cōformitate ei⁹ ad diuinā voluntā
tē. Et p cōsequēs i obseruātia ꝑceptoꝝ legis diui-
ne. Sedō dicit q̄ erat timorat⁹: p qđ denotat ei⁹
autoritas. Nā nō ōz qs nō timorat⁹: inq̄tū timet
deū sed inquātū est reuerēdus ⁊ timēdus ⁊ metuē
dus apd ppl'm, ꝓpter ei⁹ ꝓtates: q: honor est erbi
bitio reuerētie in testionū ꝓtatis: vt ingt Tulli⁹.
Tertio dicit q̄ erat exp̄ectās redēptionē israel:
per qđ denotat eius fa fides ⁊ spes quā habebat
de xp̄o vēturo inter paucos fideles illius tpis: eo
q̄ multi alij erāt deprauati ⁊ decepti falso fermē
to scribarū ⁊ phariseoꝝ: q̄ nō exp̄ectabāt messiaz
nisi vt daret eis bona terrena ꝓut dictū est in cāt̄i
co ꝓcedēti. Quarto dicit q̄ spūscūs erat cū eo: p
qđ denotat excellētia ei⁹ scitatis ⁊ cōtēplatiōis
in dono ꝓphetico ⁊ diuine renelatiōis. Et lō iste
symeō nō solū cognominabat iust⁹? in illa etate:
sed etiā cognominat iust⁹? p oēs thalmudistas et
doctores hebreoꝝ: q̄ dicūt q̄ dū symeō iust⁹ mini
strabat ⁊ exercebat sacerdotale offiū in tēplo ad-
huc psenerabāt decē antiq̄ miracula: sz post obi-
tū iusti symeonis nūq̄ visa sunt miracula i scdo tē
plo. Et lō cito venit ad destructionē. ¶ Videēs er
go iste symeō iust⁹? corda hoiz deprauata. Et verā
fidē de xo messia i paucis illis? tpis ꝑmanere. Et
videēs tpa aduēt⁹? xp̄i: sm. lxx. hebdomadas Dañ.
iā eminere: hinc ē q̄ semp i suis oīonib⁹? ⁊ sacrifi
cijs iugiter orabat: vt deus mitteret saluatorē ad
redimēdū mūdū de seruitute pcti. Cū g̃ in talibus
oīonib⁹? ⁊ ieiunijs iugiter esset intētus: eraudita
est oīo sua itātū q̄ accepit rūsuz a spūscto: nō vi-
surū se mortē: nisi pri⁹ videret xp̄s dñi: put refert
Lucas. ⁊ lō. xl. die a nati. dñi cū parētes iducerēt
puerū i hierlm: vt sisterēt eū dño tūc diuina ꝓuide
tia fecit q̄ symeō vn⁹ de. xxiij. sacerdotib⁹? venit i
spū i tēplū ad ministrādū sacerdotiū sm vicē suā: q̄
cū ipi puer ibs pītaret: accepit eū i vulnas. Et vi
dēs i spū illū eē messiā i lege ꝓmissuz deū: ho iez.
Et videēs rūsuz qđ accepat a spūscto eē ꝓplet̄:
tūc elevatis oculis ad patrē agēdo gr̃as cāt̄auit
hoc cāt̄icū dicēs. Nūc dimittis ⁊c. In quo q̄dē cā-
tico duo facit. Nā ꝓmo tā q̄ finduc⁹ ⁊ ꝓcurator to
tius isrl'agit gr̃as deo: q̄ cōplenit suū desiderū ⁊
ꝓmissuz. Secō reddit cām sue leticie. scīa tbi, q:
viderūt ⁊c. Quātū aūt ad ꝓmū est aduertēdū q̄
par ⁊ q̄es ē finis ⁊ terminus cuiuscūq; negotij: q:
negociamur vt otiemur. s. Ethi. Vñ tri est boni
pacis: vt etiā ipsa sit finis belli: vt inq̄t Aug. per
totū. xix. de ciui. dei. sed q: xp̄s fuit finis ⁊ termi
nus toti⁹ legis ⁊ ꝓphetarū: q: tota lex ⁊ ꝓphe-

Diuisio cantici.

Par et q̄es finis ne-gocij.

Universidad de Deusto
Biblioteca

te desiderabāt rp̄m ipſi ꝓmiſſuꝫ ⁊ tendebāt i ip̄m tāq̄ ultimū⁊ terminū. Jō ſol⁹ terminauit desideriū ⁊ ꝓmiſſiones patriarchaꝝ ⁊ ꝓphetarū et laborē ⁊ iugū legis. ¶ Et quo ſequit q̄ fuit par legis et patriarcharū ⁊ ꝓphetarū ⁊ oīm fideliū ve. te. q: tota lex quo ad illū actū ⁊ ministeriū ſacerdotale terminauit curſuꝫ i rp̄m in illa die i illa p̄ſentatione facta p ſymeonē. Ideo ſymeon ſe habuit ibi tāq̄ finditū⁊ ꝓcuratorē toti⁹ legis ⁊ ſacerdotij ⁊ toti⁹ iſrael. Et ideo in ꝑſona oīm illoꝝ agit gratias in hoc cāntico. Et q: videbat rp̄m tāq̄ pacē⁊ finē legis ⁊ ꝓphetarū ⁊ tāq̄ quietē ⁊ cōplemētuꝫ desiderij ⁊ laboris ⁊ ſeruitutis coꝝ. iō dicit. Nūc dimittis o dñe ſeruū tuū in pace ⁊ q̄ete ⁊ fine mei desiderij ⁊ totius iſrael ſm verbū ⁊ ꝓmiſſuꝫ tuū. Et nō ſolū ſm verbū ⁊ ꝓmiſſum: qđ mihi particulariter feciſti p ſpūſcm. ſ. nō me viſurū mortē niſi p̄ius videre dñm. Sz etiā ſm verbū ⁊ ꝓmiſſuꝫ: qđ feciſti oīb⁹ patriarchis⁊ ꝓphetis. Et iō ego in ꝑſona oīum tibi ago gr̄as. Et ideo iam nō timeo mortē ꝓſt q̄ ſcio q̄ in breui liberabis me ſimul cū oīb⁹ patriarchis ve. te. de lumbo inferni. Et ſic dimittis me i pace⁊ nōi timore nec triſticia. Et iō ago gratias: q: dimittis me in pace ⁊ quiete. Eo ipſo. q. vſq; teſtes §. rp̄s.

¶ Quia viderunt oculi mei: ſalutare tuum.

¶ Id eſt medicū ſalutarē ſaluticferū⁊ verū ſalutorem quem tu pater in mundum miſiſti.

de cōſe. diſtm. ij. c. rp̄s. ⁊ c. ſeq.

¶ Quod parauiſti: ante faciē oīm populoꝝ. Lumē ad reuelationem gentium: et gloriam plebis tue iſrael.

¶ Quod quidē ſalutare parauiſti ante faciē ⁊ notitiā: nō ſolū vnius ꝓpli ⁊ nationis ſed oīm ꝓploꝝ ⁊ linguarū ⁊ nationū tanq̄ verū lumen ad reuelationē ⁊ illuminationē oīm gentiū. ſ. totius ꝓpli gētilis: ⁊ ad gloriā ⁊ claritatē ⁊ honorē plebis tue iſrael: de qua carnē ſpecialiter aſſumpſit. Nam ſi aut oīb⁹ fuit ꝓmiſſus tā iſraelitis q̄ gētilib⁹? ⁊ neminē a petō liberū reperit: rita ꝓ oībus liberādis ⁊ illuminādis venit tāq̄ lux vera illuminās oēm hoiez venientē in hunc mundū. Sed eſt aduertēduz q̄ ly rp̄s in lege ⁊ ꝓphetis fuit ꝓmiſſus tā populo gētili q̄ iſraelitico: tñ aliter ⁊ aliter. Nā populo iſrael fuit ꝓmiſſus vētur? ad eos in carnē: puta ſumēdo ex eis carnē ⁊ eis ꝓſonaliter ꝑdicādo: ſz ꝓpō gētili ꝓmiſſus fuit vētur? tñ p lumē fidei p ꝑdicationē aplorū. Et q: erat vētur? in carnē tñ ꝓpō iſrael dicit iacob Gen. xlix. Nō auferet ſceptrū de iuda neq; dux de femore ei⁹. ſed q: erat vēturus ad gētiles p lumē fidei: ideo ſubdit Jacob. Et ipe erit expectatio gentiū. Itē q: ad ſolū iſrael erat vēturus in carne ꝓſonaliter ꝑdicando. Jō dicit ſaluator nō ſum miſſus niſi ad oues q̄ perierāt dom⁹ iſrael. Mat. xv. Itez q: ad ꝓpl̄z gentilē erat tñ vēturus p lumen fidei ut Eſa. x. Ambulabūt gētes in lumine tuo ꝛc. Et ideo dicit ſymeon. Lumē ad reuelationē gentiū: p fidē ſup. Et gloriā plebis tue iſrael: venīdo in carnē: perſonaliter ꝑdicādo ⁊ miracula opando: q̄ fuit magna gloria ⁊ honor toti iſrael. Ex iſtā gr̄iam ⁊ honorē participauit poſtea popꝰ lus gentilis q̄n illuminatus p fidez xp̄i factus eſt verus iſrael. Et ſic

Aliter xp̄s fuit ꝓmiſſus ꝛc.

Nota.

venit xp̄s ad illuminādū ꝓplm gentilem p aplos ⁊ facere ip̄m verū iſrael: qui quidem verus iſrael conſtat ex cōuerſis ex ꝓplo iudaico et gentili: ſub vno lapide angulari xp̄o cōiūctis. Et per hoc ꝓz breuis expoſitio huius patuit cantici ſymeonis.

¶ Et quibus ꝓz q̄ oīa ſup̄adicta cantica euāgelicarnon ſunt niſi gratiarū actiones ꝓ beneficio incarnationis ⁊ nre redēptionis facte p aduentū xp̄i: qui fuit par ⁊ finis legis ⁊ ꝓphetarum.

Luce. ij. ⁊ de conſe. di. j. c. nocte. ⁊ ca. de hymnis. ⁊. c. hij duo.

¶ Gloria in altiſſimis deo. Et in terra pax hominibus bone voluntatis.

¶ Hoc eſt quartū canticū euāgelicū: qđ ſ: cāticū ſiue hymn⁹ angeloꝝ. Eo q̄ ip̄m cāterunt angeli in hora natiuitatis xp̄i. Prio cui⁹ titulo ⁊ argumēto eſt notandū ꝓut refert Lucas euāgeliſta. c. ij. q̄ i hora natiuitatis xp̄i angelus dñi apparuit paſtorib⁹: q̄ in mōtib⁹ iuxta bethleē cuſtodiebant vigilias noctis ſup gregē ſuū. Qui dixit eis. Euāgelizo vobis gaudiū magnū qđ erit oi ꝓplo: q: natus eſt hodie vobis ſaluator: q̄ eſt xp̄s dñs in ciuitate dā: ⁊ hoc vobis ſignū. Inuenietis infantē pannis inuolutū ⁊ poſitus in p̄ſepio. Et ſubito facta eſt cū angelo multitudo militie celeſtis laudātiū ⁊ dicentiū. Gloria i altiſſimis deo. Et in terra pax hoib⁹ bone voluntatis. ⁊ ſic ꝓz q̄liter ⁊ quare iſtud cāticū intitulat canticū ſiue hymn⁹ angeloꝝ: eo q̄ angeli cantarūt ip̄m. Prio cuius q̄ dē argumenti ⁊ cātici ⁊ eius tituli intelligentia: quicq; ſunt videda. Prio quare xp̄i natiuitas ꝑus fuit annūciata⁊ euāgelizata paſtoꝝ ib⁹ q̄ ſacerdotib⁹? ⁊ ceteris ꝓditoꝝ ib⁹? iudeoꝝ. Scdo q̄re i xp̄i natiuitate angeli cātarūt nouū cāticū poſtq̄ natiuitas xp̄i nō ꝓrinebat ad eos: q: xp̄s nō aſſūpſit naturā ag̃elicā in virtute ſuppoſiti: nec venit ad redimēdum eā: ſed humanā tm̄. Tertio querit q̄ fuit illa gloria q̄ nouiter ꝓuenit deo in celo ⁊ xp̄i natiuitate cū gloria ⁊ felicitas dei nō poſſit augeri nec minui. Quarto querit q̄ fuit illa pax quā cō ſecuta eſt hūana natura p xp̄i natiuitatē: cuz videam⁹ mūq̄ bella ⁊ plia poſt xp̄i aduentū i mūdo defuiſſe. Quito querit in quo cōſiſtit bonitas voluntatis hoiꝝ: ⁊ p cōſequēs q̄ ſunt hoies bone voluntatis: q̄bus pax xp̄i fuit collata. ¶ Quātū ad p̄mū eſt dicēdum ꝓ quadruplici ratione natiuitas xp̄i fuit ꝓmulgata paſtoribus euāgelizata ꝓ ceteris. Primo q: xp̄s in lege tāq̄ paſtor fuit p moyſen: ceteros ꝓphetas⁊ opbas figurat⁹. Scdo q: tāq̄ paſtor fuit ꝓmiſſus. Tertio q: tāq̄ ver⁹ paſtor: venit in mūdū. Et offm veri paſtoris exercuit⁊ bonū paſtorē ſe nominauit. Quarto quia xp̄s nō ſuꝑbis ⁊ dormiētibus ſed hoibus ſimplicib⁹ et vigilātib⁹ erat cōmiſſur⁹ gregē ſuū: ⁊ offm paſtoratꝰ. ¶ Primū ꝓppe ꝓbat. Nā moyſes p quē fuit xp̄s figuratus: paſtor erat ouiū et paſcebat oues Jetro ſoceri ſui: cum ipſi dñs apparuit in flāma ignis in rubo: ⁊ tanq̄ paſtorē miſit ipm̄ dñs ad liberādum ⁊ educendū illū ꝓplm de egypto: ⁊ dirigendū: et cuſtodiendū ipſum p deſertū. Exo. xc. Jā quartuoꝝ fecit moyſes erga illū gregē dñi. Nā ꝓmo liberauit ⁊ ouxit ip̄z ō ſeruitute⁊ captiuitate pharaōis.

Quare xp̄i natiuitas fuit ꝓmulgata paſtoribꝰ.

Nota.

Xp̄s paſtor.

Septez ad officium paſtoris.

Scdo q̄ legē moyſi data ſanauit eū a malis moribus ⁊ ritib⁹ egyptioꝝ: q̄b⁹ erat ſauciat⁹ ⁊ vulneratus. Tertio pauit eū māna de celo miſſo. Quarto miniſtrauit ⁊ direxit ⁊ cuſtodiuit eū. rl. ānis ꝓ deſertū ꝛc. Per q̄ ſtuo: fuit figuratuz qualr xp̄s a patre miſſus tāq̄ paſtor ꝓncipalis ſup gregē ḧūanū debebat ip̄m de ſeruitute diaboli: ⁊ a peto liberare: ab oi labe pctī p eccl'iaſtica ſacramēta ſanare. Et pane euchariſtie reficere ⁊ paſcere. Et doctrina euāgelica dirigere ⁊ cuſtodire. Itē abel q̄ xp̄s fuit figurat⁹ paſtor fuit: vt ꝓz Gen. iiij. Itez dauid q̄ xp̄s fuit figurat⁹ paſtor fuit ouium: ⁊ de poſtr etātes edarit ip̄m dñs ad paſcēdū ꝓplm ſuū: ⁊ vnxit ip̄m i regē vt ꝓz. i. Regū. xv. ⁊ pſal. lxxviij. Itē xp̄us nō ſolū fuit figurat⁹ p Jacob Amos et cōplures alios paſtores de ꝓplo dei: ſz etiā fuit figuratus p Cyrū regē pſaꝝ ⁊ medoꝝ nepotē aſtiagis: q̄ pieri⁹ i memoria fuit nutrit⁹ a quodā paſtore q̄ fuit etiā paſtor ouium: ſz poſtea cōpert⁹ nepos aſtiagis fact⁹ eſt rex pſaꝝ ⁊ medoꝝ: vt inqt Herodot⁹: q̄ etiā poſtea liberauit ꝓplm dei de babyloni ca captiuitate: vt ꝓz Eſdre. ſ. Et iō hec ē cā quare voluit xp̄s ſuā natiuitatē pri⁹ paſtoribꝰ nunciari eo: q: paſtores tāq̄ verus paſtor fuerat figurat⁹ i ve. te. ¶ Scda rō eſt: q: tāq̄ verus paſtor fuit ꝓphetis ꝓmiſſus ⁊ vaticinat⁹ ⁊ tāq̄ ver⁹ paſtor ad liberādū ⁊ ſanādū ⁊ paſcēdū gregē ſuū ꝓmiſit venire: vt ipe ait p Ezech. xxxiij. Ecce ego requiraz oues meas ⁊ viſitabo eas: ſicut paſtor viſitat gregē ſuū: ⁊ liberabo eas de oībus locis in quib⁹ diſperſe fuerāt i die nubis ⁊ caliginis. Et paſcā eas i paſcuis vberrimis ⁊ i mōtib⁹ iſrael erūt paſcua eaꝝ. Et qđ perierat requirā: ⁊ qđ abiectuz fuerat reducā: ⁊ qđ cōfractū fuerat alligabo: ⁊ qđ infirmū fuerat cōſolidabo ꝛc. q̄ oīa fuerūt cōpleta p xp̄m tanq̄ verū paſtorē. Tertia aūt rō q̄re natiuitas xp̄i fuit ꝓmulgata euāgelizata paſtoribꝰ ⁊ q̄re paſtores ꝓmeruerunt audire iſtud cāticū ab angelis fuit: q: xp̄s tāq̄ ver⁹ paſtor: venit i mūdū ⁊ offm veri paſtoris exercuit. ¶ Ad cui⁹ intellectū eſt aduertēduz q̄ ſeptē ꝓprietates ad offm veri paſtoris. Prio oues de faucibus lupi eripe. Scdo oues p lupū vulneratas vnguēto ſanare. Tertio oues ereptas ⁊ ſanatas paſcere. Quarto eas regere ⁊ minare ⁊ dirigere. Quito ſup gregē ouiū q̄ inuigilare. Sexto p defenſiōe gregis ſi neceſſe fuerit ſe ad mortē exponere. Septimo i loco vberrimum ⁊ ſecurum ⁊tutū oues ſuas introducere. Quas quidē ſeptez cōditiones oēs habuit xp̄s tāq̄ verus ⁊ bonus paſtor. Naz primo eripuit oues ſuas de fauce lupi et draconis q̄ vltra q̄ttuor milia annoꝝ eas ſub iugo ⁊ captiuitate ⁊ ſeruitute pctī poſſederat. Scdo ſanauit ⁊ vnxit eas vnguēto ſacramēto ꝙ. Tertio pauit eas ſacramētaliter eas pauit. Quarto lege euāgelica eas direxit ⁊ rexit. Quinto ſup gregē ſuū diligenter inuigilauit ⁊ diligēter cuſtodes dimiſit ⁊ cōſtituit. Sexto p defenſione ⁊ redēptiōe eaꝝ ſe mortī ⁊ ꝓſecutionib⁹ obtulit ⁊ obiecit. Septimo ⁊ vltimo oues ſuas i vberrimo ⁊ ſecuro ouili celeſti: vbi ſempiterno euo fruenē collocauit. Et ideo ꝓpter iſtas ſeptē rōnes xp̄s Joh. x. ſe bonū paſtorē nūcupauit: vñ ait. Amē amē dico vobis q: ego ſum paſtor bon⁹: bon⁹ paſtor aīaz ſuā dat ꝓ ouib⁹ ſuis. Et ſic ꝓz tertia rō quare xp̄s voluit ꝓmi⁹ paſtoribꝰ ſuā natiuitatē nūciare. Quarta vero rō fuit quia xp̄s tāq̄ verus paſtor ꝓncipalis cui⁹ oues erāt ꝓprie. Nō ſuꝑbis ⁊ inflatis ⁊ auaris ⁊ crudelib⁹? ſz hoibus humilib⁹? ⁊ ſimplicib⁹? ⁊ impijs ⁊ diligēter vigilātibus ſup gregē ſuū: erat ꝓmiſſur⁹ offm paſtoratus eccl'ie: ꝓut poſtea fecit. Nā nō elegit ad apoſtolatū offm paſtoratꝰ ee ſcribis ⁊ phariſeis ⁊ ſacerdotib⁹ peritis: ſz ex ſimplicioribꝰ ⁊ plebeis ⁊ piſcatoribus: q̄bus totū gregē ſuum ⁊ eccl'iaz cōmiſit. Et iter ceteros tāq̄ capiti ⁊ vicario Petro qui erat de ſimplicioribus eccl'iam cōmiſit ⁊ oues ſuas paſcēdas tradidit Joh. vltī. dicens. Paſce oues meas: ⁊ paſce agnos meos ꝛc. ¶ Et ſupradictis igit quadruplici rōne ꝓz q̄re xp̄s voluit ſuam natiuitatē ꝓmo paſtoribꝰ euangelizare. Et quare paſtores meruerūt hoc cāticū angeloꝝ audire. Et hoc de ꝓmo q̄ſtō.

Angeli q̄re hoc cāticum cantauerunt.

Nota ſ. ꝓmo angeloꝝ cū draconc.

¶ Ad ſcōm aūt queſtuz eſt dicēdū q̄ quadruplici ex cā ⁊ rōne angeli cātarūt hoc cāticū nouū euāgelicū in xp̄i natiuitate. Prī mo: q: p fidē i carnatiois xp̄i fuerunt a principio red̄pti. Scdo: q: p aduētuz xp̄i eoꝝ ruina fuit reparata. Tertio: q: ex tali repatiōe eoꝝ gl'ia ⁊ felicitas fuit accidētal'r augmētata. Quarto: q: gl'ia dei fuit effectiue ⁊ ex tē fue dilatata. Primū autē ꝓz. Nā dictū fuit ſup pſal. lxxxj. ⁊. cij. quō i vera fide ⁊ obediēcia xp̄i futuri angeli boni fuerunt iuſtificati: dictū eſſi fuit ibi qual'r oēs angeli fuerunt creati in gr̄a: ſed nō cōfirmati. Et oēs fuerūt viatores ante lapſum. Qui viderunt quādā ſedē p̄e paratā ſup oēs choros ⁊ hierarchias angeloꝝ ꝓ hoie xp̄o futuro: quē verbum diuinū debebat aſſumere in vnitatē ꝓſone. Et ſic iquātuz hō debebat ſedere a dextris. ſ. i ꝓtioribus bonis patris. Et q: ille debebat eſſe deus ⁊ hō. Ideo volebat de⁹ q̄ ille xp̄s deus ⁊ hō eſſet caput ⁊ imperator totius vniuerſi tāq̄ verus fil⁹ dei: ⁊ q̄ adoraret ⁊ venaretur ab oībus angelis ⁊ hoibus vero cultu latrie. Et hec fuit ꝓma lex in illo ꝓncipio ⁊ ſtatu vie angelis a deo ꝓpoſita. Scda lex fuit q̄ deus ꝓdeſtinauerat quoſdā hoies qui ly cēnt inferiores natura: tñ p gr̄am debebāt adequari ⁊ collocari iter angelos in gl'ia: que q̄dē due leges nō viſe fuerūt iuſte lucifero ⁊ ſequacibus eius: dixerūt eſſi q̄ nō erat equū nec iuſtū q̄ aliquis hō deſcenderet ſup eoꝝ hierarchias nec collocaretur iter eos i gl'ia: nec poſſet eis ꝓncipari: cū hō ſit inferior⁹ natura. Jō iuſtius erat vt filius dei aſſumeret ſup: emū angelū in vnitatē ꝓſoue cui daret imperiū totius vniuerſi: ⁊ obtineret illā imperialē ſedē q̄ ꝓſonaliter aſſumeret aliquē hoiem. Et ſic inceperūt reſiſtere diuine legi: ⁊ p ꝓns diuine voluntati que eſt lex eterna. Et ſic lucifer inſidēs xp̄o futuro: appetiuit illā ſedē ⁊ imperiū toti⁹ vniuerſi. Michaeli aūt ⁊ alteri ꝓ viſa ē iuſta illa lex diuina, dicebāt eiſi q̄ de⁹ nulli poterat facere iniuriā cū eſſet dñs abſolut⁹ ⁊ oꝑs. Nā ſicut nō creauerat mūdū ex neceſſitate: ſed ex ſola voluntate ⁊ bonitate. Ideo ſi cut abſq; iniuria hūane nature angelos eleuauerat nobilitate nature ſup oēs hoies. Ita poterat gr̄e largitate eleuare aliquē hoiem ſupra totā an

Universidad de Deusto
Biblioteca

gelica natura: ⁊ quosdā hoies p gfaz iter ageos collocare i glia. Et sic diuisa fuit tota curia celestis i duas ptes ⁊ ciuitates: q̄rū vna icipit ab amore sui vsq; ad cōtēptum dei: ⁊ altera ab amore dei vsq; ad cōtēptū sui. Et sic illa tāp rebellis diuine volūtati icepit resistere isti. Et ista tāp cōformis ⁊ obediēs diuine volūtati incepit resistere illi. Et sic isti duo ⁊ diuersi amores fecerūt duas ꝓtias ciuitates. Nā amor puersus sui vsq; ad cōtēptū dei fecit ciuitatē diaboli: sz amor dei vsq; ad cōtēptū sui fecit ⁊ cōstituit ciuitatē dei: vt inqt Aug. Et ī lucifer rebellis deo ⁊ inuidēs xp̄o futuro volvit ⁊ attētauit ⁊ p̄sumpsit cōscēdere ⁊ vsurpare sedem xp̄i: ⁊ p ꝓis imperiū vniuersi dicēs in corde suo: cōscendā in celū ⁊ stabiliā soliū meū i nubibus sup astra celi: ⁊ similis ero altissimo. Esa. xiij. Sed tūc Michael ⁊ angeli ei⁹ cōformes diuine voluntati ⁊ xp̄o futuro obedire statuētes ꝓ dissensiōe illius sedis p̄eliabant cū draconē: ⁊ finali⁹ ꝓiecti⁹ est draco cū angelis suis apostaticis de celo i p:fundū inferni: ⁊ sic nō est inuēt⁹ loc⁹ eoꝝ ampli⁹ i celo. Apo. xij. Et sic lucifer cū suis tāp peccātes in termino vite mālerūt in iniq̄tate obstinati. Michael aūt cū suis viatoribꝰ facti cōp:hensores ⁊ bti mālerūt simul in gfa ⁊ glia ꝓfirmati. ¶ Et q̄bus oibus ꝑz q̄ gfa fidei xp̄i futuri quā habuerūt dū erāt viatores ⁊ obediētia quā tā tūc xp̄o ꝓmiserūt ⁊ ipsi seruare ꝓposuerūt eruit ⁊ liberauit angelos bonos a casu ageloꝝ malorū: ⁊ sic boni dr̄i liberati ⁊ redēpti p fidē ⁊ gfam xp̄i futuri. Et hec fuit p:ia causa quare angeli cātauerunt cāticū nouū i natiuitate xp̄i: eo q̄ natus erat illi q̄ debebat sedere i illa sede quā ipi i p:incipio cōtra diabolū defenderāt: ⁊ quā i illa sede debebāt adorare ⁊c. Scōa rō ⁊ cā fuit: q̄ p xp̄i aduētū reparāda fuit angeloꝝ ruina. Nā quos de⁹ ab eterno elegit ⁊ p̄destinauit ad reparādā ruinā angeloꝝ ⁊ ad replēdas sedes a quib⁹ mali angeli ceciderūt hos xp̄s i suo aduētu vocauit ⁊ iustificauit ⁊ magnificauit. ad Ro. viij. Et sic eleuauit p gfam petrū ⁊ Johā. baptistā: ⁊ oēs ap̄los ⁊ martyres ⁊ doctores intātū q̄ meruerūt possidere sedes: quas illi p superbiā ⁊ inobediētiā perdiderāt. Et ī dicit saluator: Matth. xj. q̄ a diebꝰ Johā. baptiste regnū celoꝝ vim patit ⁊ violēti rapiūt illud. Sup quod dicit Hieron⁹. q̄ magna ꝗppe violētia est cōsequi ⁊ rapere p gfam qđ nō cōuenit nobis p naturā. Item Matth. xxij. dicit q̄ erūt homines sicut ageli dei ⁊c. ¶ Et q̄b⁹ ꝑz q̄ p aduētū xp̄i ruina angeloꝝ fuit repata. Et p ꝓis hec est scōa cā q̄re cātarūt cantico nouū. ¶ Tertia aūt rō ⁊ cā fuit: q: eoꝝ gloria ⁊ bitudo accidētalis fuit augmētata. ¶ Ad cuius intellectū est aduertēdū q̄ glia ⁊ bitudo angeloꝝ ⁊ sctoꝝ est duplex. Vna essentialis q̄ cōsistit in visione faciali ⁊ fruitione essentie: ⁊ altera accidēs talis q̄ cōsistit i aliquo gaudio accidētali ⁊ ꝓnti. Illi bri p:io videndo facialr diuinā essentiā ⁊ fruēdo bono possessiue bificātur: ⁊ quieūt i illo bono secure possessiue ⁊ illud est gaudiū essentiale: eo q̄ diuina essentia vt summū bonū ē obiectū p se fruibile nō i aliud referibile vltimate ⁊ sufficiēter satians appetitū btōꝝ. Sz q: tāta est charitas ⁊ cōformitas volūtatis angeloꝝ ad volūtatē diuinā: q̄ gaudēt i oib⁹ q̄ placēt diuine volūtati: sz q: diuina volūtas vult ⁊ ipsi placet: vt hoies iusti fruant inter angelos in societate. Jō angeli duplici rōne congaudēt de societate hoim iustoꝝ ⁊ sctoꝝ. Prio vt fecta charitate diligūt hoies sicut seipsos. Jō ita tertio: q: videt ageli q̄ hoies iusti ⁊ sancti apli ⁊ martyres ⁊ doctores tāta passi sunt ꝓ xp̄o. Ideo magis diligūt eos. Et p cōsequens tāto amplius gaudent de eoꝝ bitudine: ⁊ sic nō timēt nec inuidēt: sz sp āplius gaudēt plures hñe cōsortes. Et ī magnū gaudiū est i celo cōā angelis dei sup peccatore pniam agēte: vt inqt saluator: q: vt sic semp auget nūerus btōꝝ societas angeloꝝ: ⁊ p cōsequēs gaudiū ⁊ bitudo eoꝝ: sz talis bitudo nō ē essentialis: sz accidētalis: vt dictū ē. Sz hoc cōsecuti sunt ageli post aduētū xp̄i: q̄ introduxit hoies iustos i celū q: ante nullus fuerat ingressus: vt patebit. Jō hec est tertia cā q̄re angeli cātarūt in natiuitate xp̄i. Per hoc idē ꝑz q̄rta rō: q: p xp̄i aduētū glia dei fuit dilatata. nā ante aduentū xp̄i soli angeli laudabāt deū i celo. Sed post ascēsionē xp̄i oēs sctī ⁊ iusti hoies simul i societate angelorū laudāt ⁊ glorificāt deū. Et ī angeli q̄ magis diligūt deum q̄ seipsos. Jta magis gaudēt i glia ⁊ laudibus dei q̄ ipsi dant ab hoibus ⁊ a pluribꝰ q̄ a pauciorib⁹: ꝓut infra patebit. Et ī cātarūt hoc cāticū nouū. Et hoc de q̄sito. ¶ Ad tertiū aūt queſtū ⁊ p ei⁹ itelligētia est aduertēdū q̄ glia dei ē dupler: siue dupliciter sumit. vno mō ꝓ illo summo gaudio q̄ de⁹ ab eterno hz de seipso inquātū fruit infinite seipso ifinite amato infinito ⁊ summo bono i quo summe bificant. Alio mō sumit ꝓ honore laudis quā dāt ipsi oēs ageli ⁊ bti i celo q̄ cōsistit in adoratiōe ⁊ cōtinuis laudib⁹: q: nō cessant petētes in facies suas laudare ⁊ bñdicere ⁊ glificare deū ⁊ ꝓ bñficiis receptis gras agere. Pria q̄ glia quā de⁹ hz de seipso: nō fuit augmētata p aduētū xp̄i: cū sit idē qđ diuina eētia: q: hāc sp de⁹ habuit ab eterno nec ꝓ tali glia idiget bonis nostris. Itē q: de⁹ ab eterno sā dilexit ⁊ p̄destinauit suos ad suā gliam. Et ī ia ab eterno gaudebat i se de nobis: vt inqt Aug. i sermone de ap̄lis. ⁊ ī illud gaudiū nō fuit etiā augmētatū i deo p aduētū xp̄i: sz fuit effective dilatatū q̄ ad nos i q̄tū fuebitudinis ⁊ gaudū nos ptices fecit. Sz sumēdo glia dei ꝓ illa quā dāt creature. Tūc glia dei īcepit ee tpe ab ageli i celo post cōfirmatiōē ⁊ cōuersionē eoꝝ: q: ilico īceperūt cātare. scūs. scūs scūs: ⁊c. put añ incarnationē vidit Esaias: ⁊ put dicit fuit i expōne cāticī Aug. Sz ista glia dei fuit augmētata ⁊ nouiter dilatata vsq; ad hoies sctos p aductū xp̄i: ⁊ hoc vidit i spū Joh. Apoc. iiij. vbi dicit q̄ vidit illa q̄tuor: aialia qui nō habebāt requiē die ac nocte dicēta. scūs. scūs. scūs ⁊c. Jtē isra c. vj. dicit q̄ post hec vidit tm dā magnā quā dinūerare nemo poterat: ex olb⁹ gētib⁹ ⁊ tribub⁹ ⁊ pplis⁹ ⁊ liguis stātes ante thronū ⁊ clamabāt voce magna dicētes: salus deo nostro ⁊c. Et oēs angeli stabāt i circuitu throni ⁊ seniorū ⁊ quatuor: aialiū: ⁊ ceciderūt i ꝓspectu throni i facies suas ⁊ adorauerūt deū dicētes. Bñdictio ⁊ claritas ⁊ sapientia ⁊ gfarū actio: honor ⁊ virtus ⁊ fortitudo deo nr̄o i secula seculoꝝ. Am̄. ¶ Et q̄b⁹ ꝑz q̄ soli ageli dabāt istā glīam deo ante aduētū xp̄i. Sz post eius aduētū hoies simul cū ageli dāt gloriā deo i celo: ⁊ sic nouiter fuit glia dei augmētata ⁊ dilatata. Sz talis glia deo exhibita dr̄: gloria exterior: ⁊ sic nō est incōueniēs ipsam augeri ⁊ augmētari successiue sm q̄ crescit nūer⁹ electoꝝ i celo ⁊ i terra. Sz gloria dei interiorī ꝓpter hoc nō augmentat: q: nō indiget bonoꝝ nr̄oꝝ ad suā gloriā interiorē augmētā: quā tā ab eterno totā simul interminabiliter habuit ⁊ i sua eternitate. Et sic ista gloria quam deo exhibem⁹ nō cedit i maius bonū dei intrinsecū sz i maius bonū nr̄m: q: vt sic bonū dei participamus. Sz q: ista glia dei p mysteriū icarnationis xp̄i fuit in angelis ⁊ hoib⁹ adaucta: eo mō quo dictū ē. Jō dixerūt angeli in isto cāntico. Gloria i excelsis siue i altissimis deo. i. nūc p xp̄m incarnatū ⁊ natū dabit⁹ in alto: glia deo i altissimis angelis ⁊ btis: quasi dicerēt q̄ in alto: ⁊ āplior extēsione erit glia deo i celis altissimis q̄ ante: q: ista glia ⁊ laus ia se extēdet etiā ad hoies: q̄ simul cū ageli dabūt gloriā deo. Jtē ista glia nō solum se extēdet ⁊ ampliabit exhibitiue ab hoies cū angelis. Sed etiā terminabit ad deū trinū ⁊ vnū. Sz ⁊ post icarnationē ⁊ resurrectiōē ascensionē ad humanitatē xp̄i assumptā q̄ simul cū verbo psonal⁹ adorat: q: illa humanitas psonaliter coexistit termino adorationis. Et per ꝓis de⁹ adorat ⁊ glorificat in illa humanitate p gfam vnionis psonalis exaltata. Et ī locutio angeloꝝ i hoc cāticō pōt etiā referri ad humanitatē xp̄i vt sit sensus. Nūc erit glia dei: ⁊ dabit⁹ glia deo nō solū i seipso eterno: sz etiā in altissimis. i. humanitate assumpta altissima facta ⁊ eleuata sup:a totā facultatē creature p vnionē ad verbū: et sic ꝑz qualr i aduētu xp̄i fuit nouiter ap̄liata glia dei exterior: et pterni exhibitiue: ⁊ etiā et pte altissime humanitatis xp̄i terminatiue: q: simul cū verbo coadorat ⁊ glificat absq; nouo augmento glie dei essentialis ⁊ interioris. Et ī dixerūt gloria i altissimis deo. Et p hoc ꝑz ritio ad tertiū q̄stū ⁊c. Per hoc idē ꝑz q̄rta rō: q: p xp̄i aduentum.

Pat da ta hoi nibus.

¶ Quātū aūt ad q̄rtū q̄stū vbi q̄rebat: q̄ fuit illa pax q̄ā ageli annūciarūt i natiuitate xp̄i est aduertēdū q̄ pax ō: de pāgo pāgis pepigi sine pegi pactū q̄ idē ē fm vnā significationē q̄ cōungere sine pactū facere: q: i oī federe ⁊ pacto fit q̄dā cōtractio. Et ī pax nil aliud est nisi q̄dā ordinata cōtractio alicuoꝝ. Sz q: ex tali debita ⁊ ordinata cōtractiōe rex resultat hes ⁊ trāq̄llitas. Jō p̄ dissimile ab Aug. xix. de ciui. dei. c. xiij. q̄ē trāq̄llitas ordinis. Ordo aūt ē parium dispariūq; rerum: sua cuiq; loco tribuēs dispositio: ⁊ sic vnaq̄q; res manet i pace ⁊ trāq̄llitate: q̄ē disposita ⁊ locata i suo ordine naturali ⁊ cōueniēti ⁊ debito. Per oppositū ē aūt q̄ res ē feiūcta extra suū locū ⁊ ordinē nūq̄ pōt i pace ⁊ trāq̄llitate deficere: sicut videm⁹ in separatiōe aut delocatiōe: aut diuisione mēbroꝝ corpis aialis: q̄ nō pōt fieri absq; magno dolore: vsq; quo mēbrū vel ps redeat i locū ⁊ ordinē suū: ⁊ tūc corꝑ⁹ ⁊ tot⁹ hō q̄eſcit in pace: ⁊ sic res tūc dicuntur ee in pace ⁊ trāq̄llitate: cū sunt in suo naturali loco: aut ordine cōiuncte ⁊ cōpacte: et qua debita cōiunctiōe ⁊ ordinata cōpactiōe sequit q̄es ⁊ trāquillitas q̄ dr̄: vera pax ⁊ ecōuerso. Et ī trīs est bonum pacis q̄ ipsa etiā est finis belli: q: bella ꝗppe nunc pacis q̄ ipsa etiā est finis belli: q: bella ꝗppe gerunt⁹: vt dicta in pace q̄eſcāt: vt inqt Aug. ⁊ phs. r. ethi. Et sic oīa appetūt pacē tanq̄ bonū vltimatum. Et ī fm Aug. in loco sup:a memorato pos- Pax mꝝ sumus distinguere de septēplici pace. Nam q̄dā dr̄: tiplex. pax corpis inter se: ⁊ ista dr̄: ordinata tēperatura partiū inter se. Alia dr̄ pax corpis ad aiam q̄ est ordinata vita ⁊ salus aiantis: q̄ resultat ex tēperata cōpletiōe ⁊ puenientia humoꝝ. Alia est pax sensualitatis ad rōnē q̄ est ordinata cognitōis actionisq; cōsensio: q̄ ꝓprie ꝓsistit in cōformitate appetitus sensitini ad rōnē. Alia est pax hois ad deū: q̄ est ordinata in fide sub eterna lege obedientie. Alia est pax hois ad alios hoies q̄ est aliorum sub aliqua lege ordinata ꝓcordia. Alia ē pax hois ad alia aialia q̄ est vtēdi ordinata facultas. Vltima est pax celestis q̄ est ordinatissima ⁊ cōcordissima societas fruēdi deo ⁊ inuicē videm⁹ deū. Dōs ꝓfecto has septes paces habebat adā ante lapsum ⁊ in statu innocētie ⁊ hūisset si stetisset. Nā p:io hēbat pacē cū deo tūc q̄tū fuit cōformis diuine volūtati ⁊ legi: q: manebat i suo ordinato ꝓncipio. Scōo hēbat pacē cū ageli: eo q̄ eis sīl erat cōformis ⁊ cōformis diuine volūtati. Et ī fruebat colloqo ageloꝝ q̄ ipi reuelabāt diuinā volūtatē. Tertio hēbat pacē cor:pis: q: nullū patiebat dolorē in mēbris. Quarto habebat pacē cor:pis ad aiaz: in q̄tū nūq̄ p mortē fuisset separata. Quinto habebat pacē sensualitatis ad rōnē: q: sicut ipse erat deo ꝓformis ⁊ obediēs diuie volūtati ita sensualitas erat ⁊ sp fuisset cōformis ⁊ obediēs rōni. Sexto habuisset pacē cū oīb⁹ hoīb⁹: q: nulla fuisset cā rixe posq̄ oēs fuissent ꝓformes diuie legi ⁊ volūtati. Septimo hēbat pacē cū oib⁹ aialib⁹: q: oīa ad nutū illi obedissent: sicut fuerat a deo ipi datū dñium sup oīa aialia ⁊c. Vltio aūt habuisset pacē celestē i sociate ageloꝝ ipi, pmissaz si stetisset: q: post lōgā ⁊ felicē vitā fuisset trāslat⁹ i vitā meliorē ⁊ eternā i celū. ¶ Sz oēs istas paces pdidit adā pdēdo pacē dei in peccādo. Nā sicut ipse fuit difformis ⁊ inobediēs diuine volūtati ita oīa recesserūt ab eo ⁊ pdidit pacē cū ageli⁹ ⁊ ceteris oīb⁹: q: fuit ꝓdigo a facie dei: ita a colloqo ⁊ pace ageloꝝ hic ⁊ i futuro. Et ī inaserūt eū oēs ifirmitates et dolores ⁊ mores ⁊c. sicut dictū ē frequēter in expositiōe ꝑsal. Et sic ꝑz q̄liter adā pdēdo pacē dei: pdidit pacē cū oīb⁹ aliis. Sic ergo pacē reddēdam ⁊ recuperādā tot⁹ gñs hūanus venit xp̄s in carnem. i. ad reconciliādū ⁊ pacificādū hoies cū deo ⁊ per oīs cū ageli⁹. Nā p suā mortē ⁊ passionē nos deo reconciliauit ⁊ p ecclīastica sacra ⁊ crīnde p suā resurrectionē recuperauit nobis pacē corpis ⁊ aie ⁊ imo: talitatē ⁊ ipassibilitatē ⁊ p suā glorificationē recuperauit nob⁹ futurā gliaz ⁊ pacē ⁊ vitā eternā. Et ⁊ sic i p̄sti nos deo reconciliauit p gfaz ⁊ in futuro p gliaz. Et ī tota cā aduēt⁹ xp̄i fuit vt hoies deo p fi reconciliaret ⁊ pacificaret ⁊ pacē pditā hoibus

Gloria sanctoꝝ duplex.

No. de gria q̄ deo ex xp̄i na tuita te ve nit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

reddēret: ⁊ ideo añ passiōez suā dixit aplis. Pacē meā do vobis: pacē meā relinquo vobis. Et nō sicut mūd⁹ dat ego do vobis: sz sicut dedit mihi pr̄s ita do vobis. Hāc autē pacē ⁊ recōciliationē gr̄is hūani cū deo magis explicat saluato: Joh̄. xvij. cū ait. P̄r clarifica filiū tuū: vt fili⁹ clarificet te: sicut dedisti ei ptātē oīs carnis: vt oē qđ dedisti ei: det eis vitam eternā. Hec est vita eterna vt cognoscant te vez deū ⁊ quē misisti iesum xp̄m. Jtē infrā. Nō p̄o eis rogo tm̄: sz etiā p eis q̄ creditur⁹ sunt p verbū eoz⁹ i me: vt oēs vnū sint: sicut tu p̄ in me: ⁊ ego in te: vt ⁊ ipsi in nobis vnū sint: vt credat mūd⁹ q: tu me misisti ⁊ ego claritatē quā dedisti mihi dedi eis: vt sint vnū sicut nos vnū sum⁹: et ego in eis: ⁊ tu in me: vt sint ꝓsummati i vnū vt cognoscat mūd⁹ q⁹ tu me misisti: ⁊ dilexisti eos sicut me dilexisti. ¶ Ex q̄bus oībus ptz q⁹ tota cā ⁊ rō quare venit xp̄s in carnē fuit: vt q̄ eram⁹ a deo separati p peccā: nos deo recōciliaret ⁊ pacificaret in hoc sclo p gr̄am ⁊ in futuro p gloriā: sicut de facto fecit p suaz passionē ⁊ resurrectionē ⁊ ascēsionem. Et sic recuperauit pacē dei ⁊ āgeloū ⁊ corpis et aīe: quā pdidim⁹ in adā per pcm̄. Et hanc pacē attulit nobis in sua icarnatiōe ⁊ natiuitate: ⁊ acq̄ sunt nobis in hac pegrinatiōe vsq̄ ad suā ascēsionem. Hec est ergo illa pax quā angeli annūciāt ⁊ annūciarūt pastorib⁹? hoc cātico i natiuitate xp̄i dicētes. Gl̄ia in altissimis deo ⁊ i terra pax hoīb⁹ ⁊c. Quasi dicerēt gr̄as agam⁹ deo in natiuitate hui⁹ pueri: q: p ipsum dabit gloria deo in celo: ⁊ reddet pax hoīb⁹ in terra: quā adā pdidit p pcm̄. ¶ Sz adhuc restat difficultas. Nā nos videmus q⁹ post aduētū xp̄i adhuc restāt bella ⁊ litigia inter hoīes: ⁊ adhuc restāt infirmitates ⁊ mors in corpe ⁊ pugna inter carnē ⁊ aīaz. Ad hoc r̄ndetur q⁹ pncipaliter pax q̄ est inter hoīes ⁊ deū ⁊ angelos iam tradita ⁊ recupata est nobis. Nā hic reconciliati sum⁹ deo p gratiā ⁊ ecclīastica sacramēta: ⁊ post hāc vitā reconciliamur p gl̄iaz in celo. Et etiā recupauit nobis pacē corpis ⁊ aie ⁊ imortalitatez ⁊ impassibilitatē. Sz nō vult q⁹ istā pacē possideamus nūc ꝓpter maius bonū n̄r̄m vsq̄ ad gñalem resurrectionē: sz manēt nobis iste passiones ad exercitiū virtutū ⁊ instrumētū merēdi p⁹out dictum fuit psal. cij. q: si nulla mālēt in nobis pugna: nulla fuisset victoria nec corona martyr⁹ ⁊ cōfessoꝝ ⁊ cōtinentiū ⁊ virginū. Et p pōs nō posset reparari ruina āgeloꝝ. Jtē si ilico p baptismū tollerent iste passiōes: tolleret oē meritū: q: oēs currerent ad baptismū nō ꝓpter vitā eternā futurā: sed ad vitandū mala psentia: vt inqt Aug. xiij. de ciu. dei. c. iij. Jtē permittit de⁹ tyrānos ⁊ malos vt exerceāt bonos. Et permittit bella ⁊ prelia vt boni cum malis flagellent: q̄ ne eis essent molesti eos corrigere cōpellerūt: vt inqt idē Aug⁹. p⁹o de ciuitate. c. ir. Sed pacē oīm titorū possidebim⁹ post futurā resurrectionē: quā quidē pacē ⁊ imortalitatem: sz nōdū possideam⁹ in facto: tñ iā possidem⁹ in merito p baptismū: vt inqt Ambro. in sermone martyr⁹: quā xp̄s reseruat nobis p nouissimo die. Et sic ptz q⁹ p xp̄m oīs pax fuit recupata: sz nūc iā possidem⁹ pacē aie cū corpe: q: nūc absterget deus oēm lacrymā ab oculis iustoꝝ. Et iā nō erit vltra luctus nec clamor nec dolor nec vllus⁹ effectus. Apoca. xxi. Ergo benemerito angeli annūciarūt pacē hoīb⁹? reddita in xp̄i natiuitate. ¶ Quā tū aūt ad quitū quesitū vbi ꝛ ebak qui sunt hoies bone voluntatis ꝓ quib⁹? par xp̄i annunciat: ⁊ in quib⁹? ꝓsistit bonitas voluntatis hoīs ꝑ⁹o hmōi rñsione ē aduertēdū q⁹ bonū ds̄ de deo beas beami. qđ idē est qđ cōtentare ⁊ satiare ⁊ ꝛ erare. Et ideo bonū est illud qđ beat ⁊ satiat ⁊ ꝛ erat appetitus ⁊ voluntatē. Et q: oē tale est appendile ⁊ optabile: ideo vnū ⁊ idē in q̄tū beat ⁊ cōtentat volūtatē ds̄ bonū: sz inquātū appetit⁹ ⁊ optat ds̄ optimū. Et sic q: bonū beat ⁊ cōtērat voluntarē siue appetitus: ideo in diffinitione bītudinis ⁊ felicitatis ponit bonū. Vñ ds̄ primo ethicoꝝ q⁹ bītudo siue felicitas est bonū ꝑ se sufficiēs delectās habētē. Item Boe. dicit q⁹ bītudo est stat⁹ omniū bonoꝝ aggregatiōe pfect⁹: quo adepto nihil est qđ ampli⁹ desiderari queat. Et aug. xiij. de trini. dicit q⁹ bīs est q̄ hz ꝛcād vult ⁊ nihil malivult. Et quib⁹? ꝑz q⁹ bonū semp ponit in diffinitiōe bītudinis: eo q⁹ est illud qđ beat ⁊ beatificat ⁊ cōtentat habentē. Et q: oē tale appetit ⁊ optat ab oīb⁹? Jō oēs diffiniētes bonū dicūt bonum esse illud qđ oīa appetūt. ſ. ethicoꝝ. Et iō cū de⁹ sit summe bon⁹ ⁊ ipsa bonitas p essentiam vnicuiq⁹ nature specifice dedit in sua creatione alignā naturalē pfectionē cōsequētē formā ⁊ naturā illi⁹: vt appareat bonitas artificis in artificiato: q⁹ pfectionē creatura nō ds̄ essentialr̄: sz naturalr̄ bona p ptcipationē inquātū p illā pfectionē partic⁹at diuinā bonitatē: ⁊ p illa pfectionē oīs res est appetēda ⁊ diligēda suo mō. Et isto mō ds̄. vi. meta. q⁹ sicut verū ⁊ falsum sunt in itellectu: ita bonū ⁊ malū sunt i reb⁹. Et iō appetit⁹ nr̄ mouet ad rē ꝓsequēdā ad extra ꝓpter illud bonū qđ est i ea. Sz q: volūtas hoīs p̄t ordinate aut inordinate diligere ⁊ appetere illā rez bonā: iō ꝓpter talē amo: rē ⁊ appetitū oīdinatū vl̄ inordinatū: volūtas hoīs ds̄ bona vl̄ mala: eo q⁹ modus ⁊ ordo diligēdi ⁊ appetēdi ds̄ seq̄ modū ⁊ ordinē rez essendi i bonitate. Et iō q: sol⁹ de⁹ ē bonus p essentiā: ⁊ p ꝓs est p se ⁊ ꝓpr̄ se bon⁹ ⁊ nō referibilis ad aliud bonū. Et ē cā oīz alioꝝ i bonitate: ⁊ p quē oīa alia bona sūt bona ⁊ ad quē sunt referibilia. Jō de⁹ ē p se ⁊ sup oīa ⁊ ꝓpter se diligēd⁹ ⁊ appetēd⁹ tāq⁹ finis vltimat⁹ in q̄ ds̄ sistere appetit⁹ ⁊ volūtas nr̄a ⁊ oīa alia debem⁹ diligere ⁊ appetere i deo ⁊ ꝓpter deū amatū ⁊ p⁹o desideratū. ¶ Mod⁹ q̄ ordo diligēdi deū ē vt eū diligam⁹ sup oīa ⁊ p se ⁊ pp se: ⁊ mod⁹ diligēdi primū ē: vt ipm diligam⁹ i deo ⁊ pp deū: eo q⁹ ē imago dei et pticipat dei bonitatē sup oēs alias ifiriozes creaturas. Et tūc volūtas sic diligēs deū sup oīa ⁊ p primū i deo est imago: seruat modū. Et diligendo deū pp se ⁊ primū pp deū seruat ordinē: q: de⁹ creauit hoīes vt deū cognoscerent ⁊ amarent ⁊ amādo fruerēt ⁊ ei⁹ bītudinē peciperent: q̄ fm eūdē ordinē tenemur deū ⁊ primū diligere: ⁊ iste talis ordo ⁊ mod⁹ diligēdi deū ⁊ primū facit voluntatem hoīs bonā. Et tūc volūtas hoīs ds̄ bona: q̄ suat modū ⁊ ordinē i dilectiōe dei ⁊ primi ⁊ i ꝺ cōstitit

Christ⁹ venit vt nos pacificaret.

Obiectio.

Rñsio.

Nota.

In q̄ cōsistit bonitas voluntatis hoīs.

Ordo et mod⁹ diligendi deum.

bonitas eius. Et denūdo ab isto mō ⁊ ordine diligēdi ds̄ mala ⁊ puersa: vñ stat q⁹ volūtas q̄ē naturaliter bona inquātū est pars imaginis dei. Diligēdo aliq̄ bonum naturale: illa efficit⁹ mala moral r̄: ⁊ theologice: nō seruādo modū ⁊ ordinē i diligēdo ⁊ appetēdo. Nā q̄q̄ auar⁹ diligit deum nō sup oīa: q: magis diligit pecunias: nec diligit deū ꝓpter se nec vt det ipi vitā eternā: sz pecunias vt det ipi abūdāter i ſelo. Et hoc videm⁹ manifeste de multis: q̄ oīt deū vt ꝓseruet filiū i sanitate ⁊ liberet ipm ab egritudine: rr̄i ⁊ ille filius ei⁹ moriat: nō ampli⁹ curāt de deo. Signū est ergo q⁹ ille nō diligebat deū sup oīa nec ꝓpter se: sz magis diligebat filiū q⁹ deū: ⁊ nō diligebat deū ꝓpter se: sed vt liberaret filiū suū: aut daret ipi copiaz bonoꝝ tpaliū. Et sic erā ille nō diligebat filiū i deo: nec ꝓpter deū ad futurā bītudinē: sz ꝓpter gaudium hui⁹ mūdi. Et iō talis volūtas ds̄ mala ⁊ puersa: q: puertit modū ⁊ ordinē i diligēdo deū ⁊ primū ⁊ bona tpalia. Et iō dicit Aug. cōtra faustū q⁹ peccatū ⁊ culpa nihil aliud est nisi p̄uatio modi ⁊ ordinis ⁊ circa bonū diligēdū: q̄si illud qđ moderate ⁊ ordinate debet diligi ⁊ appeti diligit ⁊ appetitur immoderate ⁊ inordinate cōtra sui debitum modū ⁊ ordinem. Et sic talis voluntas dicitur mala.

Tripler officiuz bone voluntatis.

¶ Et quib⁹? oībus ꝑz q⁹ debit⁹? mod⁹? ⁊ ordo diligēdi deū ⁊ primū facit⁹ bonā volūtatē. ¶ Iterum aūt est aduertēdū q⁹ tripler est officiū bone voluntatis hoīs i hac peregrinatiōe. Primo q⁹ seruet dū ⁊ ordinē in diligēdo deū ⁊ primū. ſ. deū super oīa ⁊ p se ⁊ ꝓpter se: ⁊ primū in deo ⁊ ꝓpter deū. Et isto mō ds̄ volūtas bona. Scdo vt ipa volūtas in oībus cōformet ⁊ obediat diuine volūtati: ⁊ legi diuine i qua lucet diuina volūtas. Et sic ds̄ iusta: eo q⁹ agit iurta diuinā volūtatē ⁊ legē. Et nō deuiat ab ea. Tertiū officiū bone volūtatis est: vt oēs suas operatiōes dirigat ⁊ referat ⁊ ordinet i deū: ⁊ ad cōsequēdā felicitatē eternā i ꝑpo nobis ꝓmissaz tāq⁹ finē vltimatū: ⁊ sic talis volūtas ds̄ sancta ⁊ bñ ordinata. Nā sctās ds̄ a sanciēdo: qđ ē bene res in suū bonū finē vltimatū ordinare. Et sic ꝑz quō volūtas hoīs i hac vita ds̄ bona ⁊ iusta ⁊ sctā ⁊ bñ i oīb⁹? modificata ⁊ ordinata: sz q: ista tria officia nō p̄t exercere volūtas nr̄a i hac via nisi p fidē ⁊ charitatē ⁊ spē. Jō sole iste tres virtutes theologales faciūt volūtatē bonā theologice ⁊ meritorie. Nō ꝓbat⁹ cū nil sit volitū nisi cognitū: ergo opz vt intellect⁹ eleuetur p fidē ad i herēdū articulis fidei ⁊ ad affirmādū ea q̄ sunt sup ꝑa suā naturalē capacitatē de mysterio incarnatiōis: nr̄e redēptiōis: future gl̄ificatiōis: qđ nō p̄t fieri sine ꝓsensu volūtatis ꝓcipiēdo intellectui vt hereat his q̄ capē nō p̄t. Scdo est necessaria charitas in volūtate: vt diligat deū sup oīa ⁊ primū sicut seipm: quēdē charitas eleuat volūtatez hoīs: vt magis diligat xp̄m q⁹ patrē ⁊ matrē ⁊ filios ⁊ vxorē ⁊ oīa bona tpalia. Et diligat primuz sicut seipm: p quā charitatē volūtas ꝓximet seipsum totaliter diuine volūtati ⁊ preceptis euangelicis: ⁊ oīa cōtēnat ꝓpter deū. Tertio est necessaria spes: vt cōtēptis oībus reb⁹ terrenis volūtas cōstituat suā spē ⁊ finē in bonis celestib⁹ ⁊ oīa ordinet

Virtutes theologice facunt bonāvoluntatē.

Fideles soli sunt bonevolūtatis.

Nota.

Duplex officiuz ecclesie

dinet ⁊ dirigat in illū finē, ꝓpter quē ꝓferat oēs ꝓsecutiōes hui⁹ mūdi vsq̄ ad mortē inclusiue: sicut fecerūt apli ⁊ martyres ⁊ sancti ⁊ iusti. ¶ Ex quibus oībus ꝑz qualr̄ sola fides ⁊ charitas ⁊ spes faciūt volūtatē hoīs bonā i hac via ⁊ meritoriā pacis eterne ꝑ xp̄m cōferēde post hāc vitā. Nā fides ostēdit qđ bonū est diligēdū charitas ordinat volūtatē ad diligēdum: ⁊ sic ē forma fidei q: bonum qđ credim⁹ ordinate amem⁹? spes aūt est forma vtriusq̄: q: bonuz qđ credim⁹ ⁊ amam⁹? illud cōtēptis oībus terrenis speram⁹? ⁊ in ipm oēs operatiōes nostras dirigim⁹. ¶ Ex q̄bus ꝑz q⁹ soli fideles veri ⁊ iusti sunt hoīes bone voluntatis meritorie vite eterne: quā nobis xp̄s ꝓmisit. Et iō solis hoīb⁹ bone volūtatis: q̄ sunt veri fideles ⁊ iusti ꝑ fidē xp̄i ⁊ spē ⁊ charitatē annunciarunt angeli pacē i hoc seculo p gr̄am ⁊ i futuro p gl̄iam: qui dixerūt i hoc cātico. Gl̄ia i altissimis deo. Et i terra pax hoībus bone voluntatis: q̄si dicerēt: gaudeam⁹ oēs tā āgeli q⁹ hoies: q: nat⁹ est hodie saluato: ⁊c. Nā p ei⁹ aduētuz erit deo gl̄ia i altissimis: q: angebik numer⁹? laudātiuz deū i gl̄ia celesti. Et in terra erit pax ⁊ recōciliatio hoīb⁹? bone volūtatis: cū deo ⁊ angelis ei⁹ in p̄sti p gr̄am ⁊ i futuro p gl̄iam: quasi dicāt ⁊ p oppositū q⁹ ista pax quaz xp̄s attulit hoībus bone volūtatis nō erit cū infidelib⁹ ⁊ iniustis ⁊ pctōrib⁹? obstinatis q: talis pax cōsistit i cōiunctione ⁊ vnione hoīs ad deū p gr̄am ⁊ fidē ⁊ spē ⁊ charitatē in p̄sti: ⁊ gloriā i futuro: ⁊ p charitatē ad primū: qđ mult⁹? infidelis ⁊ iniustus ⁊ pctōr obstinat⁹ p̄t hr̄e cū habeat caritā ⁊ primationē istoꝝ: ergo i eis nulla poterit esse pax quā xp̄s ꝓmisit hoibus bone volūtatis: q: nō est pax ipis. Esaie. xxviij. cū sint a deo separati. Et hoc de ꝓria parte hui⁹ cātici. ¶ Scdam aūt partē huius cātici addidit eccl̄ia: q̄ est declarativa ⁊ executiua p⁹ie ptis. Quā theolosfo⁹? papa addidit cātādā i eccl̄ia. Est vez q⁹ q̄dā autumāt q⁹ theolosfo⁹? fuit ꝓim⁹? q̄ fecit cātari cāticū angeloꝝ i missa. ſ. Gl̄ia i excelsis deo. Et i terra pax hoīb⁹? sicut ante ipz Sixt⁹? fecerat cātari sctūs sanct⁹? ⁊c. Sz postea venit Gelasi⁹? papa q̄ cōfecit ꝓfationē ante ly sctūs sanct⁹?. Et ita pariter fecit additionē q̄ sequit⁹ post cāticū angeloꝝ. ſ. Laudam⁹ te. Bñdicimus te ⁊c. Quequidē additio tāq⁹ declarativa ⁊ executiua supradicti cātici āgeloꝝ ꝑz duas ptes. Quaꝝ p⁹ia cor̄ndet p⁹ie parti cātici supradicti. ſ. gl̄ia i alti. deo. Scda vero q̄ incipit. Dñe fili vnigenite cor̄ndet scde p⁹i. ſ. ly ⁊ i terra pax hoīb⁹?. Et iō quātū ad itellectū p⁹ie ptis hm⁹ additiōis est aduertēdū: q⁹ q: angeli dixerūt i p⁹ima parte. Gl̄ia i excelsis deo. Ideo r̄ndēs dicit eccl̄ia i p⁹ima pte hui⁹ additiōis. O dñe de⁹? p̄ oēs: q: angeli dixerūt in natiuitate filij tui. Gl̄ia i excelsis deo. Jō nos tāq⁹ cines sctoꝝ ⁊ domestici dei ⁊ socij angeloꝝ. Jā i hac eccl̄ia laudam⁹ te sicut angeli i celo ⁊ tā bñdicimus te ⁊ adoram⁹ te ⁊c. Et iā agimus tibi gr̄as ꝓpter magnā gl̄iam tuā quā nos p filiū tuū participare fecisti. ¶ Ad cui⁹? maiorē euidētiā est notādū q⁹ duplex ē officiū hui⁹? eccl̄ie dū peregrinat i hac via: quoꝝ vnū est deo latrie cultū exhibere: ⁊ in hoc conuenit cū eccl̄ia triūphāti

Universidad de Deusto
Biblioteca

beator. Scõm officiũ est p necessitatib⁹ eo:are sine necessaria petere. Et hoc facit eccl'ia in additiõe hui⁹ cãtici. Nã prio exhibet deo verã latriã. Scõo petit necessaria spiritualia. ibi. dñe fili vnigenite. ¶ Quãtũ autẽ ad primũ est aduertẽdũ q̃ latrie cuit⁹ ꝓfitit i laude ⁊ dñictiõe ⁊ adoratiõe ⁊ gr̃ar actiõe ꝑ dñificys receptis. Et hoc facit eccl'ia i hac ꝓia parte hui⁹ additiõis: vñ laudare deũ idẽ est qõ ei⁹ pfectionẽ cõmẽdare. Et bñdicere idem est gõ dñicia nobis exhibita memorare. Adorare aũt idẽ est qõ cũ posteritate nos deo i signũ summi dñi subiectos cõfiteri. ¶ Glificare aũt idẽ est qõ ei⁹ gl'iam lõge lateq̃ pconizare. Hãc ergo latriã exhibet deo eccl'ia i hac parte: cũ icipiẽdo cõstructionẽ ⁊ fniam i ly Dñe de⁹ rex celestis: ait. O dñe de⁹ rex celestis: q: p xp̃z maiestatẽ tuã laudãt angeli: ⁊ ab oibus dris dak tibi gl'ia i celo Jõ nos i hac pegrinatiõe tãq̃ socij angelor verã latriã exhibẽtes iã laudam⁹ te: tuã oipotẽtiã ⁊ sapiẽtiã ⁊ iusticiã ⁊ miaz cõmẽdãtes. Et bñdicim⁹ te: tua dñica memorãtes. Et adoram⁹ te cũ pitratiõe ⁊ pcidẽtia nos tue maiestatj tanq̃ creatorj ⁊ gubernatorj ⁊ vniuersalj dño esse subiectos cõfitẽtes. Et gl'ificamus te: tuã eternã gl'iaz: dtr tudinẽs ꝓconizãtes. Et agim⁹ tibi gr̃as ꝓpter magnã gl'iam ⁊ dtitudinẽ tuã quã nobis cõmunicasti: ei⁹ nos fieri pticipes voluisti. Sz q: eccl'ia dũ pegrinat i hac via sp est i cõtinua pugna cõtra diabolũ ⁊ mundũ: carnẽ ⁊ cõtinue fluctuat iter mũdanas varietates: q̃ sp ipedit iter nr̃m: ne pueniam⁹ ad terminuz et patriã: societatẽ bt̃oz. Jõ i hac scõa ⁊ vltima pte petit hmõi ipedimẽtũ remoueri: ⁊ cõtra diabolũ ⁊ carnẽ ⁊ mũdũ roborari. Sed q: hoc nõ possum⁹ obtinere nisi p xp̃m mediatorẽ dei et hoim. Jdeo eccl'ia i hmõi petitiõe inocat xp̃m interponẽdo ipm intercessorẽ. Sz q: tria sunt q̃ ipe diũt nr̃m iter ad vitã eternã hac pegrinatione. Quoz primũ est culpa quã cõmisim⁹. Scõm fragilitas carnis ⁊ corruptio sensualitatis ꝑ quã petã futura fine gr̃a vitare nõ possum⁹. Tertiũ ẽ pena ꝓ culpis cõmissis debita ꝑ quã i purgatorio detinemur. Et iõ eccl'ia ad ista remouẽda iuocat xp̃m mediatorẽ sine cuius meritis ⁊ gr̃a ista remoueri nõ valẽt. Jõ ait. O dñe fili dei vnigenite iesu xp̃e. Et dñe de⁹ agn⁹ q̃ es fili⁹ p̃tis q̃ solus tollis petã mũdi: miserere nobis culpas ⁊ petã cõmissa dimittẽdo. q. d. tu puer xp̃e ⁊ agn⁹ dei pi⁹ ⁊ misericors q̃ ꝓptis nr̃is i cruce occisus ⁊ imolatus es. Jõ ad te ptinet tollere petã mũdi ⁊ soluere ⁊ satisfacere ꝑ ptis oiz nostrũ: ergo applica merita tue passionis ⁊ dele ⁊ laua culpas nr̃as sanguine tuo. Jtẽ tu q̃ tollis petã mũdi. i. ad quẽ ptinet tollere ⁊ relaxare petã nõ solũ subueniẽdo: sz ⁊ pseruãdo ⁊ preueniẽdo. Jõ suscipe dep̃cationẽ nr̃am ne itez i alia petã incidam⁹: ꝑ gr̃am tuã pueniẽdo. Jtẽ tu q̃ sedes ad dexterã patris tãq̃ iudex ⁊ tributor ⁊ dispẽsator: miserere nobis penas in purgatorio plenarie remittẽdo: ⁊ nobis tuã gloriã largiẽdo. Vũ: o dñe iesu xp̃e: iõ inuoco te tãq̃ mediatorem ⁊ intercessorẽ petẽdo supradicta: eo q: tu solus supradicta potes facere: quũ tu solus es sanctus per essentiã inquãtũ de⁹: ⁊ quatuor inquãtũ hõ assumptus ⁊ iõ tu sol⁹ nos potes sanctificare ꝑ gr̃am ⁊ a petõ liberare. Et tu sol⁹ es dñs vniuersalis ⁊ heres patris. Jõ potes nr̃as dep̃cationes exaudire. Et q̃ dñs de malis futuris ɔ diabolũ ⁊ ɔ carnẽ et mũdũ liberare. Jtẽ tu es sol⁹ altissim⁹ sedendo a dextris. i. i potiorib⁹ bonis p̃is tanq̃ dispẽsator: ergo remittẽdo oẽm penã debitã i purgatorio potes nobis dare gl'iaz i celo. Sz q: dictio exclusiua additaqui ꝓne nõ excludit alia i actionib⁹ essentialib⁹. Jõ subdit cũ sct̃o spũ in gl'ia dei p̃is. q. d. Q: tu xp̃e es sol⁹ sanct⁹ ⁊ dñs altissimus simul cũ sct̃o spũ i gl'ia patris. Jdeo potes oia supradicta q̃ petimus nobis exhibere. Et sicqz supficialis intelligẽtia hui⁹ cãtici angelor cũ sua additiõe. Et qz etiã intelligẽtia aliorz triũ cãticorz euãgelicorz. s. cãtici ỹginis marie. Et zacharie. Et iusti semeonis. ¶ Dec aũt oia q̃ttuor cãtica euãgelica supra exposita cõueniũt i hoc. Q: vnũqõq̃ eorz agit gratias de natiuitate ⁊ aduẽtu saluatoris ꝑ quẽ oia ꝑ missa ⁊ vaticinia ⁊ desideria patriarchar ⁊ ꝓphetar fuerũt ꝓpleta. Et iõ ecclia quotidie frequẽtat ista q̃ttuor cãtica ⁊ distribuit ea cãrãda i quotidiano officio eccl'iastico i diuersis horis iuxta ꝓprietatẽ vnius cuiusq̃ cantici. Vñ eccl'ia cãtat tria cãtica semp i fine triũ horar̃. s. i fine vesperoz ⁊ cõpletorũ ⁊ laudũ matutinaliũ post psalmos dauid. ¶ Ad denotãdum q̃ ista cãtica sunt euangelica ⁊ sunt finis ⁊ terminus ⁊ cõplemẽtũ legis ⁊ ꝓphetar: q: lex ꝑ moysen data: sed gratia ⁊ veritas ꝑ xp̃m facta est. Et iõ ecclesia gratias agẽdo cãtat ista cãtica post psal. dam d. Sz cãtat speciali⁹ cãticum virginis in officio vesperoz. Primo rõne dignitatis ꝓsone q̃ condidit ipz. Scõo q: fuit primũ non solũ in dignitate rõne ꝓsone. Sed etiã in tpe: q: fuit prio cõditũ. Et iõ cãtatur i vesp̃is a quib⁹? incipit officium cuiuscunq̃ festiuitatis. Q: oẽ officium ad vesp̃is primis incipit ⁊ i secũdis desinit: cãticum aũt zacharie. s. Benedict⁹ dñs de⁹ israel cãtatur i fine laudũ matutinaliũ: quasi in crepusculo diei: ⁊ hoc iuxta ꝓprietatẽ cãtici eo q̃ sicut i crepusculo auroze iã lucifer est oriturus q̃ est stella veneris annũciãs solẽ de ꝓpinquo venturũ super terrã ita ꝓphete quãdo zacharias fecit illud cãticũ: xp̃s adhuc erat in vtero auroze. s. virginis marie: sed Johã. baptista ei⁹ nuncius ⁊ ꝑcursoria tunc erat oriturus ⁊ nat⁹ tanq̃ annũciato: solis iustitie de ꝓpinquo ex vtero virginis nasciturj ⁊ oriturj: ideo dixit zacharias de Johan. baptista: tu puer ꝓphet a altissimi vocaberis ꝓibis enim ante dñm ⁊c. Et infra. Illuminare his qui in tenebris ⁊ vmbra mortis sedẽt ad dirigẽdos ꝑdes nostros in viaz pacis. Bene ergo: merito eccl'ia cantat canticum zacharie in auroza. Canticũ vero symeonis cãtat ecclesia i fine diei iuxta crepusculũ noctis. Et hoc iuxta ꝓprietatẽ symeonis cõditoris illi⁹ cantici. Nam post q̃ oculi eius viderũt saluatorem mũdi: diu patriarchis ⁊ ꝓphetis ⁊ toti mundo desideratum: tunc in finẽ vite sue positus et iuxta noctem mortis desiderauit mori post q̃ in breui sperabat de limbo per xp̃m educi ⁊ in regnum celorum introduci. Et iõ dixit. Nunc dimittis seruũ tuũ dñe sm verbũ tuũ in pace ⁊c. Et ideo pari mõ ecclesia

Latria i quo cõsistit.

Tria i pedimẽtum iter ad vitam eternã.

que tã xp̃m recepit ⁊ videt quotidie ꝑ fidẽ: iõ in ꝑsona filioz ꝓfectoz: q̃ tã bonũ certamẽ certarũt ⁊ fidẽ ꝓseruarũt cupit dissolui a vinculis corpis hui⁹: ⁊ eẽ i patria cũ xp̃o: ⁊ iõ i hmõi signũ ⁊ memoriã cãtat eccl'ia cãticũ symeonis in fine diei in officio ꝓpletorij: tãq̃ in cõplemẽto nostri cursus ⁊ vite: desiderãdo requiẽ ⁊ vitã futurã. ¶ Canticũ aũt angelor cãtat i p̃sepio misse post itroitus ⁊ lxvie. in dieb⁹ festis [illegible] ꝑ missa repsentat mysteriũ incarnationis ⁊ natiuitatis ⁊ passionis ⁊ resurrectiõis ⁊ ascẽsiõis xp̃i. Et xp̃s i missa nõ offert mortalis: sz iã immortalis ⁊ gloriosus. Et iõ in missa iã ista eccl'ia cõicat cũ triũphãti: q: eodẽ pane angelor reficit ista ⁊ illa. Nam eodẽ pane q: illa fruit facial'r ꝑ clarã visionẽ ⁊ apphẽsionẽ reficit ⁊ fruit ista sacramẽtal'r ꝑ fidẽ ⁊ charitatẽ i sacro altaris: ⁊ ideo eccl'ia tãq̃ ãgelor socia cãtat i missa cãticũ eor dicẽs. Gloria in excelsis deo ⁊c. Ad quã gloriã nos ꝓducat xp̃s. Qui vivit ⁊ regnat cũ patre ⁊ spũ sct̃o ꝑ scla seculoz. Amẽ.

¶ Finis expositionũ i cãtica euãgelica.

Et deũ laudam⁹ ⁊c. Istud cãticũ cãtat eccl'ia romana ⁊ latina in oibus festiuitatib⁹ dñi nr̃i iesu xp̃i: ⁊ beate virginis marie: et oim sanctoz angelorum: apl'oz: martyz: confessorum atq̃ virginum in officio matutinali finita. iij. vigilia siue nocturno. Et intitulatur canticum ambro. ⁊ aug. eo q: augu. ⁊ amb. confecerunt ipsum: vt patebit. Sup quo q̃ dẽ cãtico pul rogat⁹ a quodã reuerẽdo sacre theologie magro mihi dilectissimo vt post expositionẽ sepẽ cãticoz ferialiũ ipm exponerẽ. Et iuxta sanã ⁊ familiarẽ intelligẽtiã ad cõsolationẽ oim sacerdotum ⁊ religiosoz declaratis red derẽ. Et ideo ad honorẽ dei ⁊ vtilitatẽ nr̃e sacre reipublice: ⁊ vt tãti viri petitioni ⁊ deuotioni satisfacerẽ: diuino ꝓfisus auxilio: hoc cãticũ in quo fides tota xp̃iane religiõis cõtinet supficialiter exponẽdũ suscepi. ¶ In cuit⁹ q̃dẽ expositiõe sic ꝓcedet. Nã prio est videndũ q̃ de cã ⁊ quo spũ beat⁹ aug. ⁊ amb. mori fuerũt ad faciẽdũ ⁊ cantãdũ hoc canticũ: cũ in vtroq̃ testõ nõ fuit cõsuetũ fieri ⁊ cãtari nouũ cãticũ nisi ꝑ aliquo magno mysterio vtili toti ꝓlo ⁊ ecclie. Secõo aũt exponet⁹ [illegible] huius cãtici. Tertio tãdẽ post expositionẽ videbitur quare tota eccl'ia cũ tãta veneratiõe ⁊ celebritate suscepit istud canticũ ⁊ publice ꝓcepit ipm cãtari in vlt ecclesia: cũ nõ ꝓcineat i nouo nec in ve. test. sicut cetera cãtica q̃ cãtat eccl'ia. ℣ ¶ Quãtũ ergo ad primũ est dicendũ ⁊ notandũ sm aug. i libello de vbis dñi ⁊ lib. ɔ fausti: q̃ ly xp̃s a principio ⁊ successiue ꝓmiserit ad xp̃m: sz diuersa tpa eccl'ia affligi ꝑ malos ⁊ infideles. Et h̃ i vtroq̃ testõ. Tũ nõ ꝓmisit ipam totaliter extingui: sz sp suscitauit aliquẽ saluatorẽ ⁊ defensorẽ q̃ eã liberaret. Et hoc in vtroq̃ testõ. Nã dũ affligerẽt i egypto fuscitauit moysen q̃ illũ ꝓplz ɔ illa captiuitate liberauit. Et dũ affligerẽt i terra ꝓmissionis: suscitauit othoniel ⁊ iepte ⁊ gedeõ ⁊ samson: ⁊ ceteros q̃ illũ populũ liberarũt de manu infidelium ⁊c. ¶ Sz multo ampli⁹ ⁊ mirabili⁹ hoc fecit xp̃s i no. te. Nã nõ solum suscitauit defensores ad defendendã ecclesiã suã: sz etiã voluit vt illi q̃ aũ fuerãt atroces ꝓsecutores postea essent fideles ⁊ ardẽtiores ecclie defensores ⁊ pro ecclia pugnatores. Et hoc per successionẽ tpis fin q̃ habuit diuersos persecutores. Vñ eccl'ia tres habuit persecutiões: quarũ prima fuit ilico post ascẽsionẽ xp̃i ꝑ scribas ⁊ ꝓphariseos inter quos Paul⁹ fuit atrocior ꝓsecutor. Sz tpe vt obstinationẽ iudeoz ꝓfunderet: ⁊ vitatẽ fidei euãgelice ꝓfirmaret: miraculose btm Paulũ tãq̃ vas electiõis suscitauit: ⁊ ꝓsecutorẽ fecit eccl'ie defensorẽ ⁊ euãgelice fidei ꝓdicatorẽ: vt ptz in actibus apl'oz. Jtẽ scõa ꝓsecutio fuit ꝑ ppl'm gẽtilẽ sz ꝑ imperatores ⁊ reges ⁊ tyrannos: iz in illa ꝓsecutione de illomet ppl'o suscitauit xp̃s martyres qui auterũt ⁊ rigarũt eccl'iam ⁊ ꝓfirmarũt ea sanguine suo. Et tandẽ de nũero imperatoz suscitauit magnũ Cõstantinũ: q̃ post baptismũ eccl'iam xp̃i a ꝓsecutiõe ꝛetauit: ⁊ eam fauoribus ⁊ diuitijs ditauit. Ad cuit⁹ crẽplũ oẽs reges terre fuerunt ad fidẽ ꝓuerti. Et sic dicit augu. q̃ reges terre q̃ ꝓter idola ꝑ seqbant xp̃ianos postea facti xp̃iam ꝓpter xp̃m idola de mundo deleuerũt: q̃ fuit mutatio dextre excelsi: q: oẽs hũana ꝓtãs subiugata est iugo xp̃i. Sz post ꝓuertionẽ ppl'i gẽtilis diabol⁹ hũanã generis inimic⁹ suscitauit noua bella ⁊ diuersas ꝓsecutiões ɔ ecclesiã. s. curiositates pbonũ ⁊ detestabiles sectas hereticorũ. s. arrianoz manicheoz pelagianoz ⁊ multoz alioz hereticoz. Sz tunc xp̃s de nũero pbonũ suscitauit Origenẽ q̃ magnã multitudinẽ pbonũ gẽtiliũ ꝑ rones naturales ad fidẽ xp̃i ꝓduxit ⁊ cõplures nõ solũ hereticos sz etiã heresiarchas ad lucẽ vitatis recõciliauit: vt inqt Hiero. in lib. illustriũ viroz. ⁊ Euse. li. vi. de eccl'ia stica hystoria. Sz inter ceteros aut dicit possidom⁹? q̃ de nũero pbonũ ⁊ hereticoz suscitauit Aug. ad defendendã eccl'iam suã. Vñ dicit possidonius ꝓscriptor hystorie btj aug. sz etiã ipemet Augu. dicit in libris ꝓfessionũ q̃ q̃dã de magnitudinib⁹ ⁊ nũeris ⁊ ceteris mathematicis dici põt per seipm legit ⁊ intellexit: ⁊ nullo tradẽte cognouit. Jtez de naturis rerũ ⁊ causis et principijs sup oẽs coetaneos aliq̃ attingeret. xxiij. annũ discreuit ⁊ disputauit ⁊ oẽs suos magistros superauit: imo sibi discipulos fecit. Jtẽ dicit q̃ diuina ꝓuidẽtia permittente eodẽ tpe in secta manicheoz incidit qui negabãt xp̃m esse hoiem ⁊ verbũ incarnatũ: sz solũ deũ. Et sic negabãt xp̃m eẽ mortuũ ⁊ passum et ꝑ ꝓs negabãt totũ mysteriũ nr̃e redẽptiõis et virtutẽ sacramentoz. et illa passione manentẽ in quaquidẽ secta laborauit q̃ nouẽ ãnos. Jtẽ dicit possidoni⁹ q̃ Augustin⁹ eodẽ tpe venit Romã et affrica cũ magna caterua discipulorũ ipm sequentiũ: ⁊ ibi legit i scholis publicis Rhetoricã ⁊ alias scias hũanas ꝑ aliq̃t oies cui⁹ fama fuit diffusa ꝑ

Nota q̃ ista q̃ttuor cantica cãtant. ⁊ quare.

Nor. de augusti.

Qua de cã ⁊ quo spiritu amb. et augusti. hoc fecerũt cantantes.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tota italia: vsq; mediolanū. Tūc mediolanēses in quo; vbe semp floruerat studiū artis oratorie ⁊ scientiaꝝ humanarū: miserūt legatos ꝛRomā rogantes vt mitterent eis Augustinū: vt legeret in eoꝝ ciuitate. Tūc romani miserūt eis Augustinū tanq; in humanis disciplinis tenentē principatū. Sed accidit tunc tpis cū Augu. cum ingēti honore in ciuitate mediolani fuisset recept⁹: ⁊ in schōlis legere cepisset q; tunc btūs Ambrosius illam ecclesiā ministrare: ⁊ q̄ quotidie populo catholico p;dicabat: cuius fama custodiens Augu. statuit cum magna discipulo; caterua: pon⁹ causa disputandi q; audiēdi ad eum accedere: cū quo de incarnatione verbi multis dieb⁹ disputauit. Videns autem btūs Ambrosi⁹ virum humanis verbis inuincibilem: recurrit ad diuinā virtutē ⁊ auxiliū. Et indixit speciale ieiuniū in pplo ⁊ oratione vt in superno lumine deus Augu. illustraret. ⁊ sic accidit post spaciū tpis ⁊ longas disputatiões ⁊ altercationes: vt quadā die dum btūs Ambrosi⁹ p;dicaret: ⁊ rōnes de incarnatiōeverbi explicaret: tunc beatus Augu. illustrat⁹ veritatē fidei percipiens quasi stupefact⁹ ⁊ immobilis p;maneret. Et tūc resistere incipiens statuit quotidie p;dicationē beati Ambrosij audire cū magna humilitate. Et tandē in fide catholica sufficiēter instruct⁹ statuit baptizari. Tunc btūs Ambrosi⁹ videns q; per tot mēses et dies laborauerat cū tanta sollicitudine p;o cōuersiōe illius hois: ⁊ tandē deus p;duxerat ipsum ad baptismū: ⁊ p;cuidēs etiaz in spū qualiter ille homo debebat oēs hereses extirpare: et ecclesiā dei suis scripturis ⁊ p;dicationib⁹ defendere ⁊ ampliare: ideo dū effudit aquā sup caput ei⁹: magna voce exclamauit dicēs. Te deum laudam⁹. Et sic ambo expleuerūt istud canticū. ¶ Hoc aūt mysterium refert btūs datius quart⁹ ab Ambro. Mediolanēn. eps in sua chronica sub his ⁊bis dicēs. Eodē tpe. s. xij. theodosij maioris anno: cōtigit vt quidā magn⁹ sapiēs: tū manicheoꝝ errore seductus noīe Augustin⁹: argumētis dialecticis ⁊ sophisticis armat⁹ venit ad btūm Ambrosiū nō causa audiēdi sz reprehēdendi gra: sed cū beatū Ambrosium de incarnatiōe p;dicantē inuenisset obliti sui ⁊ litteraꝝ oīm: ac cognitionū pallēs ac tremens oibus videntibus q; ibi aderant obstupuit. Ac etiā finita oratiōe et ammonitione quā ad pplm btūs Ambrosius administrabat: primū ad ipsum Augustinū peruenit. Ac btūs Ambrosi⁹ cognita eius scientia: patefactaq; eius disciplina: q̄d in arte valeret qualiterq; in fide catholica dissentiret per sptrituſ sanctū cognoscēs: qualiterq; fidelis et catholicus futur⁹ esset: placidissime ⁊ multū charitatiue eū suscepit. Itaq; letabat btūs Ambrosi⁹ sup eum: sicut in euāgelio de quodā patre legitur qui cadēs super collū filij sui quē perdiderat osculabatur eū. Tandē nō post multos dies nutu diuino sicut multis videntib⁹ ⁊ sibi cōsentientibus palā oberrauerat: sic in fontib⁹: q̄ beati Johānt asseruntur deo oppitulante a beato Ambrosio sanctis fidelibus astantibus ⁊ videntibus in noīe sancte et indiuidue trinitatis baptizatus ⁊ cōfirmatus est: in quib⁹ fontibus ꝑut sptūsanctus dabat eloqui illis Te deū laudam⁹ decātātes: cūctis q̄ aderāt audientib⁹ ⁊ videntibus simulq; mirantib⁹ posteris ediderūt. Q̄ ab vniuersa ecclia catholica vsq; hodie tenet: ⁊ religiose decantat: ⁊ q̄si ditati multis diuitijs ⁊ inestimabilib⁹ margaritis mutuo i deo delectātes cū gratiaꝝ actione cibū sumētes ⁊ magno gaudio gauisi cōfortati sunt. Hec Dati⁹ lib. x. sue chronice. c. i. Ex supradictis verbis ostēdit Datius cosmographus q; Aug. ātequ veniret ad baptismū iā erat in oī scientia famosissim⁹. Scōo q; erat fedo errore ⁊ fermēto manicheoꝝ maculatus. Tertio q; sola virtute spūsancti: ⁊ nō humana scientia fuit a btō Ambrosio ꝓiect⁹ ⁊ illustratus. Quarto q; supmo gaudio letat⁹ est beat⁹ ambro. in ei⁹ ꝓuersione. Et hoc idem dicit possidonius q; grāde festū fecit beatus ambro. in vbe mediolanēsi. i illa die celebrari: quasi nouū filiū ⁊ atleta ⁊ defensorē illa die ecclesia genuisset: ⁊ nouū cōtra hereticos pugnatorē parturisset. Quito etiā ostēdit datius q; beat⁹ ambrosius in spū ꝓphetico p;uidit qualis ⁊ quātus erat aug. futur⁹ i eccl'ia dei. Sexto q; tā beatus aug. q; beat⁹ ambro. spūsancto illustrati cōfecerūt illud canticuz. s. Te deum laudam⁹: ⁊ p cōsequēs dicta i hoc cātico fuerunt a spirituſcto eis ifusa. Septimo ostēdit q; beat⁹ aug. a p;cipio hui⁹ baptismi recepit nō solū gratiā gratū faciētē: sz etiā dona spūsancti ad intelligēdas ⁊ exponēdas sacras scripturas: ⁊ p cōsequēs habuit sciētiā infusam: q: et rpe ꝓfessus est ꝓfundissima mysteria i hoc cātico: imo ꝓphetice locutus est: ꝑut videbit in expositione ⁊ i fine eiusdē. Ex supradictis ergo ptz vsi ⁊ q̄ de causa ⁊ quo spū ambro. ⁊ aug. ꝓfecerūt istud canticū. ¶ Et supradictis etiā verbis Datij ⁊ possidonij pōt rsideri ad id q̄ queritur i p;cipio. s. quare i cōuersione vni⁹ soli⁹ hois cātandū est nouū canticū: cū nō fuerit cōsuetudo i scriptura vtriusq; testamēti nouū canticū fieri nisi ꝓ aliquo magno mysterio vtili toti populo ⁊ ecclie. Ad q̄ rndē k verum est q; in ecclesia vtriusq; testamenti nō factū nec cantatū est nouū canticū: nisi ꝓ grāru actiōe alicui⁹ magni mysterij ⁊ beneficij facti vel reuelati. Et sic moyses cū toto pplo cātauit ⁊ scripsit illud canticū Cantemus dño gloriose ⁊c. ꝓ bñficio liberatiōis de egypto ⁊ de mari rubro: ⁊ prout figurabat vniuersale redēptionē p rpm faciendā. Et sic etiam anna cātauit canticū nouum in natiuitate samuelis: eo q; non solum ꝓuidit samuelem futurū ꝓphetā: rectorem illius populi: sed etiā p;uidit rpm futurū redemptorem p samuelē figuratū: vt ps. s. Reg. ij. Et ꝑut fuit expositū eodē cantico: ⁊ sic etiā Esaias fecit nouū cāticuz Esa. xij. eo q; fuit ipsi reuelat⁹ aduētus rpi in carnē ⁊ mysteriuz nostre future redēptionis vt ibidē expositum est: ⁊ ita etiam Ezechias fecit nouum cāticuz ꝓ sua liberatione inquātū figurabat nostrā redēptionē: ⁊ ita etiā tres pueri cātarunt canticum nouum ꝓ sua liberatiōe de camino ignis ardētis ꝑut ibidē expositum ē: ita etiā in nouo testa. virgo maria tympanistria nra cantauit nouuz cāticum i cōceptiōe saluatoris agendo gratias: q: saluatorem quem patriarche ⁊ ꝓphete cecinerāt futurū ipsa conceperat: ita etiam

Figura baptismi aug.

zacharias cātauit nouū in natiuitate Iohānis baptiste eo q; erat annūciatur⁹ saluatorē in deserto et paratur⁹ vias ei⁹. Et ita etiā angeli cātarūt gl'ia in excelsis in natiuitate saluatoris. Lu. ij. Et etiā symeō iustus cātauit nouū canticū q̄si vidit ac tenuit rpm in vlnis suis dicēs. Nunc dimittis seruū tuū dne ⁊c. Sicut ergo anna cātauit nouū canticū in natiuitate filij sui samuelis: eo q; dño abstulerat ab ea opprobriū sterilitatis ⁊ cōuitio; emule sue: q: ꝓuidit samuelē ꝓphetā ⁊ rectorē ꝓpli israel et ꝓnciꝑaliter q: ꝓuidit in spū rpm vsem futurū redēptorē. Ita ergo pariter ecclia p Annā figurata cātauit nouū cāticū in regnatione ⁊ baptismali natiuitate btī aug. eo q; ꝓuidit btūs Ambro. in natiuitate btī aug. eo q; ꝓuidit spūaliter gñatuꝝ filiū spū qualiter illa die ecclia spūaliter gñatuꝝ filiū qui eā debebat liberare ab opprobrio ⁊ incursib⁹ hereticoꝝ: ⁊ suis scripturis ⁊ p;dicatiōib⁹ ecclesiā debebat ampliare. Itē sicut zacharias cātauit nouum canticū in natiuitate Iohānis bap. eo q; plenus spūsancto ꝓuidit ipsum ꝓnsorē dñi dicēs. Benedict⁹ dñs deus israel ⁊c. Ita pariter btūs ambro. cātauit nouū cāticū in baptismali natiuitate btī Aug. eo q; ꝓuidit ipsius futuꝝ rpi p;dicatorē ⁊ viarum rpi directorē. Nā sicut Iohānes bap. fuit p;cursor rpi p;epando corda hoīm ad rpm recipiēdum: ita augu. fuit successor in declarādis scripturis ⁊ hereticis expugnādis: ⁊ liberādo ecclias ab incursib⁹ eoꝝ: ⁊ ad cōfirmāda corda fidelium in fide rpi: ꝑut postea cōpertū est: ⁊ p;out diffuse ifra videbit. Nec est ergo cā vñ fuit motus btūs Ambro. ad cātandū istud cāticū: ⁊ quare placuit diuine ꝓuidētie: vt in natiuitate baptismali btī aug. nouū cāticū ecclia cātaret ⁊ cōfiteret: quasi dicēret btūs Amb. Te deū laudam⁹. i. tota ecclesia laudat deū q: labor meus nō fuit cassus nec van⁹: q: iste q̄ erat ecclesie rebellis tandē peruenit ad baptismū: ⁊ fact⁹ est ecclie filij. Itē q: iste q̄ erat ecclesie impugnator ⁊ inimic⁹ erit ecclie defensor: ⁊ hereticoꝝ expugnator: ⁊ extirpator: ⁊ tot⁹ ecclie illustrator: ⁊ ꝓpagator. Vniuersa ergo laudet deū ecclia q̄ hodie tale filiū in hoc fonte baptismatis gñauit. ⁊ ideo dicit possidoni⁹ q; grāde festū fecit btūs Amb. illa die i pplo mediolanēn. ⁊ ecclia celebrari in ꝓuersiōe illius viri p quē ecclia erat tot et tāta bona receptura. Dis ergo habitis cum dei auxilio ad expositionē huius cantici accedamus.

Te deum laudamus.

De cōse. dis. iij. c. vlti. ⁊. xvi. q. j. c. reuertimini.

Diuisio cantici huius.

¶ Pro cui⁹ cātici expositione ⁊ diuisiōe est p;⁹ aduertēdū q; sicut in hoc cantico sit cōtenta multa mysteria ⁊ officialia ita multipl'r pōt diuidi. Nāvno mō ambro. ⁊ augu. laudāt deū agēdo gras ꝓ bñficijs receptis: ⁊ petūt bñficia futura. Et sic pōt diuidi hoc cāticū in duas ꝑtes ꝓncipales. Nā p;mo laudant deū trinū ⁊ vnū gubernatorē ⁊ creatorē ⁊ glorificatorē agendo gras ꝓ bñficijs creatiōis ⁊ gubernatiōis ⁊ vltis redēptiōis. Scōo petūt vt vltis redēptio subueniat oib⁹ filijs ecclie: ⁊ oēs ꝓticipemus bñficio redēptiōis ⁊ gl'ificatiōis. Scōa ꝑs erit ibi. Te ergo q̄s ⁊c. Scōo mō istud cāticū pōt cōsiderari in ꝑtū in eo ambro. ⁊ aug. in ꝑsona ecclesie: ⁊ ad istructionē oīm fideliū ꝓfitent oēm catholicā ꝟitatē. Et sic pōt diuidi in duas ꝑtes. Nā in ꝑma ꝓfitent oēm veritatē catholicā ꝓmētē ad deū in se quo ad nr̄am creationē ⁊ gubernatiōez. Scōo ꝓfitent oēs ꝟitutes catholicas ꝓtinētes ad rpm deū incarnatū necessarias ad nr̄am redēptionem ⁊ iustificationē. Scōa erit ibi. Tu rex glie rpe. Tertio pōt cōsiderari hoc cāticū in ꝑtū i eo cōtinetur triplex ꝓfessio ad nr̄as iustificationē. s. ꝓfessio fidei ⁊ latrie ⁊ pnie: sine qua nemo pōt iustificari vt patebit in fine expositiōis. Et sic istud canticū pōt diuidi i tres ꝑtes. Nā in ꝑma fit cōfessio vere fidei. In scōa ꝓfessio latrie. In tertia nūt cōfessio pnie. Scōa ibi. Per singulos dies. tertia ibi. Dignare dñe die isto. Sz q: laudādo deū ⁊ agēdo gras ꝓ vniuersis bñficijs recept; ⁊ petēdo gras ⁊ auxiliū ꝓ bñficijs futuris: de necessitate ꝓfitemur oēm catholicā ꝟitatē ad nr̄am istructionē ⁊ ꝓfitēdo oēm catholicā ꝟitatē necessario facim⁹ triplicē ꝓfessionem. s. fidei latrie et pnie. Io ꝑma diuisio cōtinet scōas ⁊ tertiā. Io ꝓcedēdo fm ꝑmā diuisionē in hac expositiōe icludem⁹ scōam ⁊ tertiā. Nā nemo pōt iustificari p triplicē ꝓfessionē q̄n cōfiteat oēz veritatē ⁊ agat gras ꝓ bñficijs receptis ⁊ petat futura ꝑut magis declarabit exponēdo l'ram ⁊ in fine tot⁹ expositiōis. Et io ꝓcedam⁹ fm ꝑmā diuisionē in ꝓncipal'r duo faciūt ambro. ⁊ aug. Naz ꝓmo laudāt deū creatorē ⁊ redēptorē agēdo gras ꝓ bñficio creatiōis ⁊ redēptiōis. Scōo petunt in ꝑsona ecclie ꝑticipare bñficiū redēptiōis q̄gl'ificatiōis ⁊ in eis ꝑseverare ⁊ ꝓficere. ibi. Te ergo q̄s. ¶ Quātū ad ꝑmū duo faciūt amb. ⁊ augu. Primo eñ laudāt deū trinū ⁊ vnū creatorē ⁊ gubernatorē agēdo gras ꝓ bñficio creatiōis mēoratō do bñficia q̄ receperūt ꝓ creatione ⁊ cōtinue recipiunt ꝓ gubernatione. Scōo laudāt rpm deū incarnatū creatorē ⁊ redēptorē ⁊ gl'ificatorē agēdo gras ꝓ bñficio nr̄e redēptiōis ⁊ gl'ificatiōis. ibi. Tu rex glie rpe. ¶ Sz q: dictū ē q; nemo pōt deū laudare nec agere gras ꝓ bñficijs receptis nisi ꝑius ꝓfiteat ei⁹ nobilitatē ⁊ ꝓfectionē ⁊ mēorent bñficia collata: eo q; ꝓfessio fidei ꝓecipit latriā: vt patebit: iō amb. ⁊ aug. in ꝑsona tot⁹ ecclie laudādo deū cōfitent nobilitatē ⁊ excellentiā ⁊ ꝓfectiones ⁊ bñficia: ⁊ sic tria faciūt in hac ꝑma ꝑte. Nā ꝑmo laudāt ⁊ ꝓfitent vnū solū deū gubernatorē ⁊ creatorē oīm. Scōo ostēdūt q̄liter de⁹ pamphi⁹ et perfecti⁹ laudat ab āgelis btis in ecclia triūphāti. Tertio cōfitent ⁊ laudāt deū trinū ⁊ vnū in hac ecclia exprimēdo mysteriū trinitatis. Scōa ibi. Tibi oēs angeli. tertia ibi. Te ꝑ orbē terraꝝ. Sz q: in hac ꝑma ꝑte laudāt deū dim ⁊ patrez ideo istī tres termini. s. de⁹ ⁊ dñs ⁊ ꝓ sunt declarādi q: quādam distinctionē iportare vident. ¶ Ad cui⁹ intellectū est aduertēdū ꝑmo q; istud nomē deus dicit a theos grece q̄ idē est q̄ speculabile ⁊ isensibile ⁊ actꝰ purus ⁊ imaterialis ⁊ q̄d ꝑ se intelligibile latine. Et isto mō dicit q̄d vnū solū ⁊ inde pendēs et infallibile ⁊ eternū: ⁊ vnū necesse eē impossibile aliter se hr̄e. Sz q: de⁹ vt ꝑhat Arist. ⁊ cōmētator. xij. meta. ⁊ Auicēna ⁊ algazel in sua metaꝓhisica: imo fm damascenū d: pelagius ⁊ fons oīm ꝑfectionū essentialiter. Et isto mō non est nisi vnus solus de⁹: vt ꝑhāt oēs suprādicti. ⁊ ꝑhant oēs doctores supra. s. suiaz di. ij. Itē istud nomē dñs d: a dñando q̄ idem est q̄ totā domū disponere: re

Nota de b noīe deus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

gere ⁊ gubernare ad suā voluntatē ⁊ arbitriū: ⁊ ꝓpter scīpm monere. Et iō ꝓcurator aut filī nō dicitur dñs domus ls totā domū disponat ⁊ regat ⁊ gubernet: ſz q; hoc nō facit ꝓpter se nec ad nutū suū: ſz ad nutū ⁊ ꝓceptū ⁊ ad voluntatē dñi dom⁹ et patrisfamilias: iō nec ꝓcurator nec filī nec seruꝰ dicit dñs dom⁹: ſz solus ille ꝓpter quē ⁊ ad cuius nutū fiunt oīa. Q; ergo solus de⁹ ꝓ se gubernat ⁊ regit vniuersum: a quo dependet celū ⁊ tota natura in essendo et gubernādo: ⁊ ꝓpter quē tanq̄ ꝓpter amatū ⁊ desideratū oēs itelligētie mouēt ordines ⁊ regūt oīa ista inferiora. vt inqt Aristo. ii. meta. Et oēs āgeli faciūt ꝟbū i. ꝓceptū ei⁹ ad audiēdā vocē sermonū ei⁹: vt ps psal. cii. Et iō sicut est vn⁹ solus dñs vniuersi ⁊ sicut nō pōt ee nisi vnus de⁹: ita nō pōt esse nisi vnus dñs ⁊ vnus ꝓceps ⁊ dux hui⁹ exercitus toti⁹ vniuersi: vt ꝓbat Arist. xi. meta. Jō imꝓpꝛie ⁊ valde eq̄uoce reges ⁊ ꝓncipes mūdi dicunt dñi: q; nō a se hñt potestatē: sed a deo: nec ꝓpter se regūt ſz ꝓpter deū q̄ est dñs vltīe ꝺm cui oēs sunt reddituri rōnem. Vñ seneca in thyeste. Vos q̄bus recto⁹ maris atq; vite ponite inflatos tumidosq; vultus. Quicq̄d a vobis minor extimescit malo: hoc vobis dñs minat: omne sub regno graniore regnū est ꝛc. Nocaūt idē magis exprimat Sapie. v. ⁊. vi. ꝓ totū. Et sic ps sicut est solus de⁹: ita ē vn⁹ solus dñs vniuersi gubernator ⁊ rector. Itē istud nomē pater ꝺ: a patir grege q̄d ē idē q̄d ꝓncipiū latine. Et iō genitor ēvocam⁹ puerum eo q̄d est ꝓncipiū gñationis actiuū: ⁊ genitrīcē vocam⁹ matrē eo q̄ est quasi materia ⁊ principiū passiuū in tali naturali gñatiōe. Sz imꝓpꝛie ⁊ eq̄uoce genitor carnalis dicitur ꝑ: q; ls sit ꝓncipiū particulare ⁊ imediatū in gñatiōe tñ hoc nō agit nisi in virtute coꝛpoꝛ celestiū: ⁊ marie solis: q; sol ⁊ hō generāt hoiem. ij. de aīa. Et iō ꝑbl ⁊ poete vocarūt solē patrem hoim⁹ deoꝝ. Sz adhuc sol valde eq̄uoce vocat ꝑ: q; ls sit principiū oīm gñabiliū: et spāliter hoim. Tū hoc nō hz a se: ſz a deo q̄ est ꝓncipiū. Itē ls sol cōcurrat ad gñationē coꝛpis: tñ non ad ꝓductionē aie rōnalis nisi solus de⁹. Itē ls oīa gñabilia ⁊ coꝛruptibilia dependēt a coꝛpib⁹ ⁊ intelligētijs celestibus quo ad formā: tñ non quo ad materiā primā: q; oīa agētia creata ꝓsupponūt illā: ⁊ sic materia prima ⁊ aīa intellectiua et celū a solo deo possunt produci ꝑ solā creationē q̄ est ꝓncipiū oīm in gñe cause efficientis formalis ⁊ finalis: ⁊ q; a solo deo dependent oīa creata ꝺm totū suū esse: iō solus de⁹ dicit ver⁹ ꝑ ⁊ ꝓncipiū oīm: q; ab ipso patrata ⁊ principiata sunt oīa. Et iō dicit Boeti⁹. iij. de pso. carmine. v. q̄ sicut de⁹ est vn⁹ in gubernādo: ita est vnus solus ꝑ in creādo. vñ ait. Dē hoim genus in terris sīl surgit ab ortu. Vnus em̄ rerū pater est vnus cuncta ministrat. Ille dedit celo radios dedit coꝛnua lune ꝛc. Et ad istū intellectū ait salvator Mar. xxiij. Patrē nolite vocare vobis sup terram: vnus est ꝑ vester q̄ in celis est. ⁊ sic etiā dicit in symbolo ecclie. Credo in vnū deum patrē oīpotentē ꝛc. Et sic ꝑz q̄ sicut est vnus solus deus ita vnus solus dñs ⁊ pater laudā? ⁊ colēdus. Istas ergo tres ꝓprietates essentiales cōfitenr in ꝑsonis de deo Ambro. ⁊ aug. ſ. q̄ vn⁹ est solus deus

Reges ipꝛopꝛie dicūtur domini.

Nota. de hoc nomine pi.

et dñs ⁊ pater oīm: agēdo gratias ꝓ bñficijs receptis. Et hoc in ꝑsona totius ecclie. Vñ videns beatus ambro. q̄ deus cōpleuerat desiderīū suū: quia dederat augu. ad baptismū: ꝓ quo rūtū lauerat. Et ꝓnūcies in spū qualiter ista debebat esse defensa ecclie ⁊ dissipato⁹ hereticoꝝ ⁊ diluciꝺato: toti⁹ sacre scripture. Ideo in ꝑsona toti⁹ ecclesie agens gr̄as vni soli deo exclamauit dicēs.

Te deum laudamus.

De cōse. dist. iij. c. vlti.

C Non dixit nos deos laudamus: ſz tevnū solum deum laudam⁹ ꝓ tantis bñficijs receptis sup. Et confitēdo vnū solum deū agit gratias ꝓ tantis bñficijs: q; in illa die magna bñficia recepit tota eccl'a per cōuersionē illius ꝑois. Tunc autē augu. existens in fonte baptismatis respondit.

Te dominum confitemur.

xxiij. q. i. ad calcem patur. ⁊. dist. iii. c. ij. para.

C Quasi dicēs: tu ambro. si vnū solū cōfiteris deū et ꝓdicas ipm esse laudādū ⁊ colendū. Et ego ꝑfitendo fidē meā cōfiteo: ipm deū eēvnū solū dñm et gubernatorē toti⁹ vniuersi. Et hoc assero ⁊ cōfiteor cōtra multos gentiliū q̄ negāt diuinā ꝓuidētiam se extēdere ad act⁹ hoim ⁊ ad ista inferiora: et cōtra manicheos q̄ dicūt deū esse dñm ⁊ gubernatorē solū rerū inuisibiliū: ⁊ dicunt diabolū esse dñm ⁊ rectorē hui⁹ mūdi inferioris. Et sic aug. cōuersus ad deū dicit. Te dñm cōfitemur. i. sicut confitemur te esse vnū solum deū: ita vnū solū dñm ⁊ dispēsatorē ⁊ rectorē ⁊ gubernatorē ⁊ ꝓuisorē totius vniuersi. Tunc autē btūs ambro⁹ius subdit.

Te eternū patrem omnis terra veneratur.

xxj. q. iij. c. ad mensam.

C Quasi diceret Aug. te cōfitēr dñm ⁊ gubernatorem vniuersi. Et ego simul cum ecclesia te cōfiteor patrē ⁊ creatorē vniuersi: a quo tanq̄ ab vno solo ꝓncipio oīa ex tpe dependēt per creationē: qui ad totū suum esse in gñe cause efficientis formalis ⁊ finalis: q̄ō est cōtra Arist. ⁊ alios ꝑos et oēs gētiles: q̄ putāt mundū fuisse ab eterno: ideo oīs terra. i. oēs fideles terre te veneranr tanq̄ patrem oīm. C Nota q̄ multi dicūt q̄ ambro. in hoc cantico solum locut⁹ est in ꝓncipio dicēs. Te deū laudamus. ⁊ augu. ꝓsecutus est totuꝫ residuū vsq; in finem confitendo fidem suam: sicut tenentur adulti ore ꝓꝑio confiteri fidem suam publice q̄n baptizant. Et sic ꝺm istos hoc cāticū totū est confessio fidei bti augu. quā ꝓfessus est in baptismo: sed q; cōiter tenetur q̄ ambo alternatim fecerūt hoc cāticū vnus q̄q; ꝑ ordo suam sn̄iam: ideo sic procedem⁹ in eius expositiōe referēdo singula singulis. C Sed dubitat. nam ls prima ꝑsona dicat pater eternus respectu filij: eo q̄ ab eterno ꝓcedit verbum: tñ tota trinitas vnus deus nō dicitur dñs: nec pater etern⁹ totius vniuersi: q; ista sunt relativa ex tempore: et ideo sicut mundus non est eternus: ita de⁹ nō est eternus dñs ⁊ gubernator et pater eius: sed ex tpore. Vel est dicendū q̄ pater nō sumitur hic essentialiter: sed ꝑsonaliter respectu filij. Ad hoc respōdetur q̄ pater in hoc loco sumitur essentialiter respectu toti⁹ vniuersi: ſz ly eternū nō determinat nec cōnotat paternitatē ⁊ relationē ꝺm diuinā substantiā ⁊ deū essentialiter. q. d. fil' vniuersalis eccl'ia te cōfitet eternū ⁊ vnū deū ab eterno ita te veneraf vnū dñs ⁊ patrē

Dubiū.

Ritio.

et tpe. i. te deū eternū confitet dñm et patrez et tpe: et iste modus seruatur q̄ndo in sacra scriptura: et ita ꝺ: psal. lxxij. Deus autē rex nr̄ ante secula opat⁹ ē salutē i medio terre. Vñ manifestū est q̄ ly ante scīa non determinat ly rex nr̄: nec ly opatus est salutē in medio terre: ſz determinat ly deus. deus q̄ ante scīa postea fact⁹ hō est rex nr̄ opatus est salutē i medio terre. Itē iste mod⁹ seruat psal. lxxiij. cū ꝺ: Dñe refugiū factus es nobis: a generatione in gñationē. Priusq̄ formarer⁹ terra et orbis a scīo ⁊ in scīm tu es de⁹. Tūc manifestū est q̄ de⁹ nō fuit deus nec refugium nr̄m ab eterno. Priusq̄ mōtes fierēt ⁊ formaret terra ⁊ orbis. sicut itelligebāt orientali hunc passum: ſz sic est legēda ⁊ punctuāda ⁊ intelligēda ista ll'a. f. tu dñe q̄ nunc es dñs noster: es deus in scīm. Priusq̄ montes fierent ⁊ orbis formaret: sed es tpe per creationem ⁊ redēptiōez factus es refugiū nostrum. Et isto modo est intelligendus iste passus in hoc cātico. Nā illū q̄ confitenr esse vnū deū immoꝛtalē: ⁊ eternum ab eterno illū eundē cōfitenr esse dñm ⁊ patrē vniuersi et tpe. Pōt etiā dici ly eternum patrem capi per sonaliter: quem simul cum filio et spū scto oīs terra veneraf: quia sicut opa trinitatis essentialia sunt inseparabilia ad extra: ita cult⁹ latrie nō separat ꝑsonas in diuinis: quia deo essentialiter debet. Sed meli⁹ videt q̄ ly patrem teneat essentialiter respectu vniuersi: eo q̄ infra fiet specialis ⁊ expꝛssa confessio de mysterio trinitatis: sed hic exprimit mysterium creationis. q. d. Ambro. sicut te confitemur vnū deum ⁊ dñm gubernatorē: ita oīs terra iam generaf eternum patrē ⁊ creatorē: q; tot⁹ popul⁹ gentilis iam venit ⁊ veniet ad fidē: qui confitet creatiōe mundi quā ante negabat: quaꝫ fidē maxime cōfirmauit Augu. iste in scriptis ⁊ ꝓdicationibus suis. Et iō subdit Aug. tu Ambro⁹i dicis q̄ terra iā veneraf vnum deū ⁊ vnū dñm ⁊ patrē creatorez. Et ego dico tibi. q̄ peꝛ aplius et perfect⁹ veneraf deus in celis ab angelis tanq̄ dñs et creator: ⁊ sic cōuersus ad deum dicit.

xxxviij. di. si q̄d in glo. Apoca. viij. Esa. vj.

Tibi oēs angeli: tibi celi et vniuerse potestates.

Tibi cherubin et seraphin: incessabili voce proclamāt. Sanctus. sanctus. sanct⁹. dñs deus sabaoth ꝛc.

Ordo i tres psonas.

C Ad cuius intellectū est valde aduertēdū q̄ istud participiū sanct⁹ est ꝑteriti tpis ab isto ꝟbo sancio q̄ idem est q̄ recte vitā ⁊ act⁹ humanos ordinare ⁊ ordinare. Et ideo leges imꝑatorum et plebiscita dr̄ sanctiones. i. recte ordinationes: eo q̄ recte ordināt act⁹ humanos: et sic ergo ille hō ꝺ: sanctus: qui est bñ ordinatus in actib⁹ et operationibus suis: ⁊ bene instituit ⁊ ordinat vitam suam. Et sic sctūs ꝺ: quedā iustitia ⁊ vita instar ⁊ iuste ordinata ⁊ regulata. Et sic illos vocamus sctōs in ecclesia qui iuste ⁊ ordinate viverūt ꝺm legem dei: sed q; voluntas dei lucet in diuina lege: ideo ille ꝺ: iustus ⁊ sanctus qui conformat voluntatez suā cum diuina voluntate: ⁊ subordinat se diuine voluntati seruādo diuinā legē. Et sic ꝑz qualiter

Quis ꝺ: sanct⁹.

Universidad de Deusto Biblioteca

explicare istum ordinē in diuinis: in quo consistit
tota dei beatitudo incessabili voce pclamāt sanctus. sctūs. sanctus. q̄si dicāt sanctus pater qui a
nullo s3 a seipso: & sctūs fili⁹ qui a prē: & sctūs spiritus q̄ ab vtroq3: & sic glorificāt & laudāt deū in
trinitate. S3 q2 oēs āgeli nouerūt vnū solū deū
et vnū dñm in hac trinitate personarū cui debet
vna sola glia eq̄lr vna beatitudo: ideo subdunt
dñs deus sabaoth. quasi dicāt. sanctus pr. sanct⁹
filius. & sctūs spūs. tñ nō nisi vn⁹ deus & vn⁹ dñs
et p cōsequēs vn⁹ honor sit prī et filio & spūisctō:
& sic oēs angeli in sua latria explicant mysteriū
trinitatis personarū cū simplicitate diuine essen
tie: in cuius visione & fruitiōe cōsistit tota eorum
sc3 angelorū beatitudo vt magis patebit. ¶ Vlte
rius est cū humilitate & tremore aduertendum q
preter supradictū ordinē respectiuū est cōsideran
dus in diuinis alius ordo quasi absolutus q̄ nullā
distinctionē ponit in deo: sc3 inquantū de⁹ a nullo
depēdet causaliter: sed est a se & in se & ppter se.
Nota. ¶ Vñ de⁹ sicut est essentialiter a seipso et i seipso
ita nō est ppter aliud bonū finaliter: sed ppter se
ipsu3 q̄ est summū bonū: et p cōsequēs finis vlti
mat⁹: & sic de⁹ ē a se: & i se: & ppter se: & sic de⁹ dili
git se in se & ppter se. Nā sicut est in se & ppter se:
ita diligit se i se & ppter se. Et iste ordo qui videt
essentialiter absolut⁹ non tollit ordinē respecti
uum: imo est simul cū illo. Nam pater intelligēdo
se in vbo nō se intelligit i alio intelligibili nec in
alio deo: sed i seipso deo: & simul cū filio diligēdo
se in spirituscto q̄ est nexus ambor nō se diligit
i alio deo nec i alio summo bono: s3 in seipso deo
& summo bono. Et sic pm⁹ ordo essentialis causa
lis indepēdētie stat simul cū scdo ordine originis
& respectiue psonarū: & iō cū de⁹ sit pmū ens & pri
cipiū & cā oim aliorū entiū p supradictū ordinē et
sub tali ordine fecit oia creata & talem ordinē im
pssit i eis. vñ sicut pr ab eterno pducit filiū: & siml
cū filio pducit spmsctm: ita ex tpe pr p filiū q̄ est
vbū suū dixit oia: qn dixit fiat lux &c. & simul cū fi
lio per spmsctm viuificauit: & mouit oia ad suas
Ordo emanationis creaturarū sequitur ordinem diuinarum psonarum. opatiōes: qn spūs dñi ferebatur sup aquas. Et sic
ordo emanatiōis creaturarū sequit ordinē diui
narū psonarū. & sic eūdē ordinē tanq̄ vestigiū tri
nitatis ipressit in oib⁹ creaturis. Nā sicut pr est
primū pricipiū q̄ dixit oia: & fili⁹ p quē dixit oia: &
spūsscūs finis in quo oia viuificauit ad suas opa
tiones: ita in oib⁹ creaturis impssit hāc trinitatē
dādo eis substātiā vtutē et opationē: q̄ quidē sub
stātia siue forma ē pricipiū qō agit: & vtus mediū
p qō agit: & opatio est finis ppter quē data est re
bus talis vtus: & sic in hoie ɔsideraf tota suba tanq̄
principiū principale & potētie aie tanq̄ mediū: et
ɔsideraf opatio. s. sentire & intelligere tanq̄ finis
illarū potentiarū: & sic p istū ordinē apparet vesti
giū trinitatis in oib⁹ creaturis: quē ordinē noue
rūt oēs phi in creaturis. Sed pythagoras appel
lauit ipm ordinē pricipiū mediū & finē. Peripate
tici autē appellāt ipm substātiā virtutē & opatio
nē: & iō q2 pythagorici viderūt talē ordinē in crea
Nos. de vestigio trinita- turis oibus. Inde est q et tali ordine arguebant
aliquā trinitatē in deo q̄ est cā oim: & iō colebant
deū triplici honore. s. hymno. adoratiōe & oblatio
ne: vt inquit Arist. i. celi. sed eādē trinitatē & vesti
giū trinitatis assignat salomō i oibus creaturis
Sapiē. xi. cū ait Oia dñe in mēsura & nūero & pō
dere disposuisti: ita eñ trinitas tanq̄ vestigiū sup
ne trinitatis repit in oib⁹ creaturis: & hoc multi
pliciter. Pmo q2 oia sunt finita sub certo nūero: &
nō ifinita: & oia sunt sub certo pōdere i suo loco
fm grauitatē: aut leuitatē: aut dignitatē collata:
puta āgeli in supmo loco: & corpa corruptibilia i
ifimo & celi medio: & oia sunt sub certa mensura
& virtute in agēdo. Itē oia fecit de⁹ sub nūero: q2
spēs sunt sicut nūeri. viij. meta. Nā sicut oēs nūeri
multiplicant ab vnitate p additionē aliarū vnita
tū: ita oēs spēs multiplicant a prima vnitate q̄ est
deus addēdo pfectiōes essentiales. Et oia dispo
suit de⁹ sub certa mēsura quoad pfectiōes accidē
tales & virtutes i agēdo: q2 quāto pfectior est for
ma tāto plēs pfectiōes accidētales includit & pla
pōt sicut aia hois respectu aie leonis. Et oia fecit
de⁹ sub certo pōdere in quo qetant: q2 oia ordina
uit ad vltimū finē q̄ ē de⁹ de quo dicit. Aug. lib. de
cōfes. Fecisti nos dñe ad te: & nūq̄ qscet cor meu3
donec qescat in te. Itē amor me⁹ pōdus meū &c.
Sed Aug. tā perfecti⁹ assignat ista3 trinitatē i Augu.
oib⁹ creaturis i lib. de nā boni. & iiij. sup Geñ. et
vi. de trini. Vñ dicit q sicut de⁹ in se est spēs mo
dus & ordo: ita oia fecit sub spē mō et ordine. Nā
sicut de⁹ inquātū est ens pmū & actus purus dicit
spēm: & inquātū est i se & nō in alio dicit modū: et
inq̄tū est ppter se dicit ordinē: & sic in deo ē spēs
modus & ordo: & iō oia creauit sub spē mō & ordine
q2 oia hūt spē3 a deo: inq̄tū eñ hūt spēm & formā
& essentiā iq̄tū imitant illā formā & ideā in diuio
vbo: & sic depēdent a deo i gñe cause formalis: et
inq̄tū ɔseruant in esse vitali & actuali inq̄tū de⁹
insuit eē essentie actualis: & sic depēdent a deo in
gñe cause efficiētis: & inq̄tū res dr bona iq̄tū ordi
nat in bonū finē q̄ est de⁹ ppt quē facta sunt oia.
Et sic oia dependēt a deo fm totū suū esse. s. in ge
nere cāe effi. for. & fi. & sic oia sunt facta a deo & p
deū & ppter deū. & p ɔñs in oib⁹ reperit species mo
dus & ordo: q2 sub tali rōne de⁹ creauit oia. s. sub
se: & i se: & ppter se: & hoc fm ordinē sue trinitatis.
Et ideo tota trinitas idiuise ɔcurrit ad ordinem
creatiōis. Pmo pr dixit p vbu3 suū. Fiat lux. s.
angelica natura: & sic facta est lux &c. s3 q2 nō solū
dedit reb⁹ formā & eē specificū: s3 etiā eē actualis
existie. Iō sequit q spūs dñi ferebat sup aqs. s.
sup oia creata dādo & aspirādo eē vitalis existie.
S3 q2 sicut de⁹ oia fecit a se & sub se: ita fecit oia
ppter se q̄ est summū & vltimatū bonū: iō in crea
tiōe rerū dr: vidit de⁹ cūcta q̄ fecerat & erāt valde
bona. p qō denotant oia facta ppter bonū finē: &
oia hre talē bonum finē in solo deo: q2 est valde &
summe bon⁹: q2 nulla res pōt esse i se valde bona
s3 debiliter bona: sicut est debilr ens i se: & hoc in
tēdebat dicere Johānes cū dixit: oia p ip3. s. vbū
facta sunt & sine ipo factū est nihil: qō factū est in
ipo vita erat. q. d. fm Augu. & chrisostomū: q pr
p verbū fecit oia: & oē qō factum est per ipm: fit ni
hil sine ipo: & maxime dū deuiat & sepat ab ipso p
pctm: q2 sicut oē ens factum est ab ipo: ita erat et
est vita in ipso: q2 in ipo oia viuunt & mouetur:

tio i nūero pōdere et mēsura

et sunt ppter quem facta sunt oia. Nā licet homo
moueat mūdo: tñ manet & viuit finaliter in deo in
quo cōstituit suū finē. Et sic p3 qualiter deus est a
se sup oia: & in se: et ppter se: & oia alia sunt a deo
et per ɔñs sub deo & facta per deū & ppter deum.
A ¶ S3 q2 ordo cognitiōis d3 sequi modū essen
di: q2 sicut res se h3 ad esse: ita ad cognosci: ideo
sicut deus est p se & ppter se: & oia ab eo & per eū &
propter eū ita tenemur cōfiteri & credere deū esse
eternū: & per se & in se & ppter se. & oia alia esse ab
eo & per eū & ppter ipm creata. Sed q2 sicut res
se h3 ad esse et cognosci: ita se h3 ad diligi. Ideo
deus est sup oia & per se & in se & ppter se a nobis
diligēdus. Et sic dicit augu. q de⁹ fecit hoiem: vt
deū cognosceret: & cognoscēdo amaret: & amādo
frueret. Et sic etiā vnusquisq3 seruādo debitū or
dinem tenet diligere se & primū in deo & propter
deū: & sic dicim⁹ q sicut diligimus deū in se & pro
pter se ita fruimur deo in se & ppter se. Et etiā di
cimus q fruimur primo in deo sicut dicit aposto
lus ad philonē. perfruar te in dño frater &c. Iste
est ergo verus ordo charitatis in via & etiā in pa
tria. s. q diligam⁹ deū in se sup oia: & per se & pro
pter se. Et proximū in deo: & ppter deum: & in hoc
seruamus speciē modū & ordinē: & in tali ordine di
Nota in quo cōsistit hois iusticia. lectionis cōsistit tota iusticia hois: nō solū in via:
sed etiā in patria. Et ideo dicit ibidē augu. q pec
catum nihil aliud est nisi deuiare a specie: aut mo
do aut ab ordine dilectiōis & latrie. Vñ gentiles
adorādo idola errabāt in specie & in modo & in or
dine: q2 illa idola nō erant in se: immo facta ma
nu hoim: nec erant per se nec ppter se. Et ideo nō
erant adorāda. Itē auar⁹ errat in specie & modo
et ordine diligēdo pecuniā per se & ppter se. Ite3
superbus errat in specie & modo et ordine: q2 dili
git se in se & ppter se: & nō in deo: nec ppter deū.
Et in hoc peccauit diabolus a principio in ordi
ne dilectionis. Nam ipse bene cognouit se esse a
deo creatū: & deum esse super oia: sed non dilexit
se in deo nec ppter deū: sed dilexit se in se & ppter
se. Et per ɔñs nō dilexit deū sup oia nec propter
se & sic peruertit ordinē dilectionis: q2 incepit ab
amore sui vsq3 ad contēptū dei. Nam si incepisset
ab amore dei diligēdo deum sup oia & per se & pro
pter se. Tunc et cōsequēti dilexisset se & oēs alios
in deo & propter deum: & sic magis dilexisset deum
q seipsum. Et per ɔñs seruasset preceptū dei con
formando se diuine voluntati. Sed q2 non dilexit
se in deo: sed in seipso & ppter seipsum. Ideo ap
petiuit imperiū totius vniuersi contra voluntatē
dei: & sic voluit & presumpsit & tentauit temere vsur
pare sedem & solium imperiale qō deus prepara
uerat pro xpo homine: qui erat deificandus & per
sonaliter per verbum assumēdus: prout dictū fuit
psal. lxxxi. Et sic p3 qualiter diabolus errauit in
ordine dilectionis: diligendo se in se & propter se
et nō in deo & ppter deum: & sic oberrauit & deuia
uit a specie & modo & ordine. Angeli autē boni q2
seruarunt ordinē dilectionis rectum et debitū: q2
sicut cognouerūt deum esse super oia per se & pro
pter se. Ita primo inceperūt ordinē dilectionis
fm ordinem cognitionis: q2 dilexerunt deum su
per omia & per se et ppter se. Et ex cōsequēti di
lexerunt se in deo & ppter deū & sic inceperunt ab
amore dei vsq3 ad cōtemptū sui p hūilitatē. Et sic
obedierūt deo cōformādo se diuine volūtati deli
berando obedire xpo futuro deo & homini tanq̄
dño & heredi et filio patris. & sic isti māserūt in il
la gra cōfirmati: & facti sunt beati. Et sic p3 qūo Angeli fuerunt viatores.
vtriq3 angeli fuerūt viatores per totā illam morā
lam tpis. In qua fm ordinē cognouerunt deū sc3
qualiter deus erat etern⁹: & a se & per se et ppter
se: & qūo ex tpe creauerat oia sub se & p se & ppter
se: s3 qn inceperūt elicere actū volūtatis: tunc illi
mali pverse diligēdo se in se & ppter se deuiādo a
diuina volūtate: ex viatorib⁹ facti sunt obstinati &
miseri & excelso expulsi. Isti vero eliciēdo actū or
dinate dilectiōis diligēdo deū sup oia & in se & p
pter se: & diligēdo seipsos in deo & ppter deū: & cō
formādo se diuine volūtati: ex viatorib⁹ facti sunt
cōprehēsores & beati: & in tali btitudine & felicita
te cōfirmati: & p ɔñs inceperūt frui: & et tāta glo
ria & leticia agēdo gratias promperūt in laudes
dei dicētes sctūs. sctūs. san. q. d. sctūs deus a se &
per se: & etern⁹ & sctūs deus in se. & san. de⁹ ppter
se. Itē sctūs pater a quo oia: & san. fili⁹ p quē oia:
et san. spūs ppter quē oia creata sunt. & angeli si
mul cōfitent deū esse eternū a se & p se & ppter se:
et esse sup oia: & oia esse p eū & ppter eū. Et simul
cōfitētur mysteriū trinitatis & simul agunt gras
pro bñficio creatiōis & ɔseruatiōis & gubernatio
nis: & glorificatiōis inq̄tū a deo sunt creati & nō
in ipso viuūt oia ppter ipsu3 & ad ipm tendūt oia
tanq̄ in finem. Et in ipso glorificamur: & felicita
mur: & sic angeli explicādo mysteriū trinitatis di
uinarum personarū laudāt deū. Et q2 oēs tres per
sone sunt tñ vnus deus et nō plures: ideo subdūt.
deus sabaoth q̄si dicāt vnus de⁹ & dñs sabaoth. s.
vnus de⁹ & dñs exercituū angelorū & hoim est san
ctus in pre: & sctūs in filio: & san. in spū: & sic confi
tentur vnū solū deū in trinitate. S3 q2 talē gloriā
dāt deo: nō solū ppter se: s3 etiā pro bñficio crea
tionis & recreatiōis & glorificatiōis: ideo subdūt.

Pleni sunt celi & terra gloria (siue) maiestatis glorie tue. Ivs. dist. nasci.

B ¶ Ad cuius intellectū est notandū q dupli Dupliciter celi & terra sūt pleni gloria dñi.
ter celi & terra sunt pleni glia dñi. Pmo inq̄tū in
oibus creatur lucēt diuine pfectiōes: & ē expres
sum vestigiū trinitatis. s. pncipiū mediū & finis: &
substātia virt⁹ & opatio aut nūerus pondus & mē
sura aut spēs motus & ordo prout dictū est: ppter
quas pfectiōes repertas in creaturis mouemur ad
laudandū & glorificādū deū prout dictū est in cātico
triū puerorū & psal. cxlviij. Scdo autē p hr celi itelli
guntur āgeli: & p terrā intelligunt hoies: in qbus
angelis & hoibus est impssa nō solū silitudo & ve
stigiū: s3 etiā imago dei sup alias creaturas p in
tellectū memoriā & volūtatē: ideo sunt capaces btitu
dinis & glie: iō dicūt angeli laudādo deū q pleni
sunt celi cū oibus angelis & astris & plena est ter
ra cū oibus in ea cōtentis maiestat glie dñi: q2 in
oibus lucēt diuine pfectiōes in qbus de⁹ est laudā
dus & glificād⁹: s3 spāliter angeli & hoies sunt ple
ni glia dñi inq̄tū sunt capaces glie & btitudinis.
Et hāc gloriā dant oēs angeli boni & hoies iusti.

Et ab hmōi laudib⁹ ⁊ cōcentu nunꝙ̄ cessant angeli boni postꝙ̄ fuerūt in grā cōfirmati. Et hoc mysteriū vidit esayas: q̄ vidit dn̄m sedentē sup soliū excelsum ⁊ eleuatū ⁊ plena erat dom⁹ maiestatio eius: ⁊ duo seraphin clamabāt alter ad alteꝝ sanctus san. sctūs. dn̄s de⁹ exercituū plena est oīs terra glīa ei⁹ ⁊c. Esa. vi. Itē hoc idem mysteriū vidit iohā. Apo. iiij. vbi dicit se vidisse in spū illa quattuor aīalia plena oculis ⁊ xxiiij. seniores q̄ nō habebāt requiē die ac nocte sꝫ cōtinue clamabāt sanctus san. sctūs dn̄s de⁹ oīpo: q̄ est ⁊ qui erat ⁊ q̄ venturus est. Sꝫ q: talem laudē dabāt deo pro bn̄ficio creatiōis: ideo subdebāt. Dign⁹ es dn̄s deus nr̄ accipere glīam ⁊ honorē ⁊ ꝟtutē: q: tu creasti oīa: ⁊ propter volūtatē tuā erāt ⁊ creata sunt. In q̄bus verbis ostendit ꝙ oīa sunt creata a deo nō ex necessitate: sꝫ ex ei⁹ volūtate: ⁊ ꝓpter eū creata sunt oīa: sic āgeli seruāt spēm ⁊ modū et ordinē in laudando ⁊ diligēdo deū: ⁊ explicāt mysteriū trinitatis cū vnitate diuine essentie ⁊ substātie: ⁊ in tali latria cōsistit tota iusticia ⁊ felicitas btōꝝ ⁊ sic dicit dauid psal. lxxxiij. Btī q̄ habitāt in domo tua dn̄e in scl'a sclōꝝ laudabūt te ⁊c. Et hoc est qḋ intendit dicere aug. in hac pticula hui⁹ cātici cū dicit. Tibi oēs angeli: tibi celi ⁊ vniuerse ptātes ⁊c.

Nota. Sed ne aliq̄s forsan putaret ꝙ soli angeli dant hmōi glīam deo in celo: ⁊ bn̄ficant in talib⁹ laudibus: ideo btūs ambro. dicit ⁊ subdit: ꝙ nō solū angeli sꝫ etiā apl'i ⁊ ꝓphete et martyres dant hmōi gloriā ⁊ laudē deo i celesti patria: q: laudādo deū triuū ⁊ vnū bn̄ficant in visione ⁊ fruitiōe diuinarum ꝑsonaꝝ in vnitate substātie.

Añ xpi ascensionem soli āgeli dabant huiusmodi laudes. ¶ Ad cui⁹ intellectum est notandū ꝙ angeli soli dabāt hmōi laudes deo: ⁊ bn̄ficabant in huius laudib⁹ a principio sue cōuersiōis vsqꝫ ad ascēsionē xpī: q: oēs patres vet. testa. erāt in lymbo xp̄m expectātes: sed postꝙ̄ xp̄s in sua resurrectiōe eduxit eos de lymbo ⁊ in die ascēsiōis introduxit eos in patriā: tūc simul cū angelis inceperūt cātare: sctūs san. sanctus ⁊c. eo ꝙ tunc viderūt mysteriū trinitatis: ⁊ inceperūt frui pfecte: ⁊ sic post ascēsionē apl'i ⁊ martyres euolātes in celū simul cum angelis ⁊ ꝓphetis cantarūt ⁊ cantāt idem canticū cū oībus sanctis ⁊ iustis no. te. Et hoc dicit Johānes se vidisse Apo. vij. cū dicit ꝙ ex omī tribu filioꝝ israel vidit añ thronū dei. cxliiij. milia signatoꝝ: ⁊ post hec vidit turbā magnā quam dinumerare nemo poterat ex oībus gētibus ⁊ tribub⁹ ⁊ pplis et linguis: stātes ante thronū in conspectu agni. Et clamabāt voce magna dicētes salus deo nostro ⁊c. Et oēs angeli stabant in circuitu throni ⁊ senioꝝ: ⁊ adorauerūt deū dicētes: bn̄dictio ⁊ claritas ⁊c. Ex q̄bus sequitur ꝙ post passionē agni omnes patres ⁊ fideles vtriusqꝫ test. simul cū angelis cantādo canticū supradictū laudāt deū: et beatificātur. Et hoc est qḋ intendit dicere ambro. in hac particula cum dicit.

De cōse. dist. v. c. ieiuniū.

Te gloriosus apostolorum chorus.
Te prophetarum laudabilis numerus.
Te martyrū cādidatus laudat exercit⁹.

¶ Quasi di. o dn̄e non solū angeli: sꝫ etiā gl'osus chorus apl'oꝝ laudat te supradicto cātico: ⁊ laudabilis nūerus ꝓphetaꝝ laudat te ⁊ exercit⁹ cādidatus martyrū indutus stolis albis: ⁊ palme in manibus eoꝝ in signū puritatis et victorie laudāt te cantando supradictū canticū: ⁊ preponit chorum apostoloꝝ cetui ꝓphetarū: q: licet precesserūt in tempore: tñ isti precedūt in dignitate ⁊ gradibus et mansionibus glorie. Item per exercitum candidatum martyrum includit oēs iustos xp̄iane religionis et sctōs ⁊ sanctas: q: vita xp̄iani si fm̄ euāgelium viuatur martyriū est fm̄ Aug. sup Johā. Sed q: dixit ambro. ꝙ oēs apostoli ⁊ prophete et oīs exercitus martyrū ⁊ sanctoꝝ noui test. q̄ tam sunt cōprehensores in patria simul cum angelis cantant supradictū canticum in gloria et ecclesia triumphāti: ideo respōdet augu. ꝙ nō solū sancti noui ac ve. te. cantāt supradictū canticū cōfitēdo mysterium trinitatis in ecclesia triumphanti: sed etiam ista ecclesia per totum orbē terraꝝ diffusa cantat istud canticū ⁊ cōfitet mysteriū trinitatis: quia tota ecclesia credit ⁊ cōfitet et predicat vnū deum trinū in ꝑsonis ⁊ vnū in substātia: et laudat deum patrē ⁊ filiū cum sancto spiritu. ⁊ hoc nō solum confitet ecclesia in priuato: sꝫ in publico predicat ⁊ cantat in symbolo: hoc idem cātat in prefatione misse añ canonē dicēs sctūs san. sctūs dn̄s de⁹ sab. ⁊c. Et quo volūt dicere q̄dā ꝙ tūc ambro. in eccl'ia mediolanen. ordinauit ꝑfatiões. ⁊ aug. in ecclesia hyponen.: in qua quidē ꝑfatione cantatur sctūs san. sanct⁹ ad expressionē mysterij trinitatis. Quecūq̄dē ritum amplexa est tota ecclesia: et hoc est quod intendit dicere augu. cum subdit.

Te ꝑ orbē terrarū sctā cōfitetur ecclesia.
Patrem inmense maiestatis.

Decij. dist. legim⁹. et. i. q. i. multe. ⁊ de cōse. dist. iij. prima. de cōse. dist. iij. c. vlti.

¶ Quasi dicat non solum ecclesia comprehensorum sed etiam sancta ecclesia viatorū per orbem terrarum diffusa confitetur te patrem immense maiestatis. Et confitetur

Venerandū tuum verū ⁊ vnicum filium.
Sanctum quoqꝫ paraclytum spiritum.

De cōse. di. v. ca. de spū scto.

¶ Et ista ecclesia cōfitetur patrē ⁊ filium ⁊ spiritum sanctū esse vnū deū sicut cōfitetur ecclesia beatorum. Et hoc cōfitetur ⁊ cātat publice in symbolo ⁊ in ꝑfatione misse cum codeꝫ cantico dicendo sanctus san. sctūs ⁊c. Et nota ꝙ btūs Aug. explicat hic mysteriū personaꝝ cū suis ꝓprietatib⁹ cōtra arrianos ⁊ alios hereticos. vñ vocat secundā personā verum ⁊ vnicū filium cōtra arrianos qui dicebant filium non esse de substantia patris. Et per ꝯñs non esse verum filium nisi per creationē. Et sic oēs angeli essent etiā filij dei. Et ideo dicit augu. ꝙ tota ecclesia confitetur verbū ab eterno esse verum ⁊ vnicū filium dei: ⁊ per ꝯñs venerandum ⁊ adorandū simul cum patre ⁊ spūsancto. Et sic cōfitetur etiā esse venerandū ⁊ adorādū simul paraclytū spm̄ cum patre ⁊ filio tanꝙ̄ vtriqꝫ cōsubstantialē: ⁊ sic confitetur etiā ecclesia in symbolo ꝙ spūssanct⁹ cum patre ⁊ filio simul adorat. ¶ Ad maiorē euidentiā eoꝝ q̄ dicta sunt est aduertēdū ꝓut dictū fuit in expositiōe psal. ciij. ꝙ deus sic trinus ⁊ vn⁹ nō solū impssit vestigiū trinitatis singulariter in vnaquaqꝫ creatura in q̄tū oīa fecit sub nūero pōdere ⁊ mēsura. Et sub spē ⁊ mō ⁊ ordine ꝓut dicit aug. Et sub pncipio medio ⁊ fine aut

substātia: ⁊ ꝟtute: ⁊ opatione: ꝓut dicebāt philosophi: prout dictū est supra. Sꝫ adhuc totū istū mūdū fecit trinū ⁊ vnū quātū ad naturā ⁊ subaꝫ.

Nō. quō mūd⁹ est trinus ⁊ vn⁹ ⁊ vestigium trinitatis. Nā lꝫ iste mūdus creatus sit tm̄ vn⁹ in nūero per aggregationē: tñ est trinus in natura et gradu ⁊ machina fm̄ ꝙ de⁹ trinā machinā creauit in eo. Primo in gradu creauit naturā angelicā totam spūalē ⁊ incorporeā ⁊ incorruptibilē. In scd̄o gradu creauit naturā celestē corporeā: sed icorruptibilē. In tertio tādē gradu creauit naturā elementalē corporeā et corruptibilē: ⁊ sic mūdus lꝫ sit tm̄ vn⁹: tñ constat ex triplici ⁊ trina natura spūali angelica: ⁊ celesti icorruptibili ⁊ elemētali corruptibili. vt ꝓbat ꝑhus in libris de celo ⁊ mūdo. Et sic mūdus est trin⁹ et vn⁹ ad instar sui creatoris. Itē q̄libet istarū triū naturaꝝ est etiā trina ⁊ vna.

Natura angelica p. iij. hierarchias distiguit. Nā tota natura angelica spūalis distinguitur ꝑ tres hierarchias. i. sacros ꝑncipat⁹ fm̄ Diony. Quaꝝ prima dī supracelestis. Scd̄a celestis. Tertia subcelestis. Et q̄libet hierarchia ꝯtinet tres ordines substātiarū spūaliū. Vñ prim⁹ ordo p'ie hierarchie dr̄ cherubin. i. charitate fructes. Scd̄s ordo dr̄ seraphin. i. sciā ⁊ sapiētia splēdētes. Tertius ordo dr̄ throni. i. sedes dei i q̄b⁹ de⁹ residet ⁊ q̄escit: ⁊ sic tot quot sunt in ista p'ia hierarchia spālr occupant circa diuinā cōtēplationē. Prim⁹ autē ordo scd̄e hierarchie dr̄ dn̄ationes. Scd̄s principat⁹. Terti⁹ ptātes. Et sic tota ista. ij. hierarchia occupat circa dispositionē ⁊ regimē totius vniuersi i cōi. Prim⁹ aūt ordo. iij. hierarchie dr̄ ꝟtutes: eo ꝙ mouēt celos ꝓpter deū amatū ⁊ desideratū ad cōseruationē gn̄abiliū ⁊ corruptibiliū. Et resistūt demonib⁹ volētib⁹ ⁊ conantib⁹ destruere istā machinā inferiorē īducendo tēpestates ⁊c. Scd̄s ordo dr̄ archāg. eo ꝙ mittunt ad custodiā regnoꝝ ⁊ ciuitatū. Terti⁹ ordo dr̄ angeli: eo ꝙ mittunt ad custodiā pticulariū hoim: ⁊ ad reuelādū oīa secreta. Et ista tertia hierarchia occupat circa executionē ordinatiōis ⁊ dispōnis. ij. hierarchie. Est aūt aduertendū ꝙ lꝫ tota. ij. hierarchia sit occupata ⁊ deputata circa dispositionē ⁊ regimē toti⁹ vniuersi. Et tertia hierar. circa executionē hui⁹ regiminis: tñ nō secludunt nec impediūtur a diuina cōtēplatiōe ⁊ fruitiōe ⁊ laude dei simul cū p'ia hierar. cātādo. sctūs. san. san ⁊c.

Natura celestis per tres gradus celorum distiguitur. Itē sicut natura spūalis angelica distiguit ꝑ tres hierarch. ita pariter natura celestis incorruptibilis distiguit per tres cōditiōes ⁊ gradus celoꝝ. Nam primū celū dr̄ empyreū: eo ꝙ est totū luminosuꝫ ⁊ est imobile ꝓpter quietē sctōꝝ q: est locus beatorū. Secundū celum dr̄ aqueū siue christalinū non a frigiditate: sꝫ a trāsperētia ⁊ velocitate: eo ꝙ i xxiiij. horis ⁊ ab oriente in occidētē mouetur ⁊ reuertit ad eūdē pūctū. Tertia aūt cōditio est celuꝫ astroꝝ ⁊ planetarū: eo ꝙ mouent sup polos zodiaci circulo obliquo ⁊: sic p'trina machina celorū. Itē ista machina inferior: generabiliū ⁊ corruptibiliū similiter distinguit in tres partes. s. in elemēta: ⁊ elemētata mixta: et i metheorica: que nec sunt elemēta pura: nec mixta perfecta: sicut sunt comete ⁊ fulmina ⁊ coruscationes et asub ⁊ anaꝫeli et cetera trāsperētia q̄ apparēt in aere: que tenent mediū inter elementa et mixta perfecta. Et ideo cito dissoluūtur. Item ista eccl'ia hꝫ etiā tres hierarchias. s. sacerdotū ⁊ cōtēplatiuoꝝ ⁊ ꝯiugatoꝝ: sic pꝫ q̄liter de⁹ totū mūdū: ⁊ q̄libet ei⁹ partē creauit in trinitate ⁊ vnitate ad instar sui. Et iō angelica natura creata in trina hierarchia q̄ nō solū est facta ad similitudinē: sꝫ etiā ad imaginē dei per intellectū memoriā ⁊ volūtatē: inde est ꝙ volēs ⁊ cupiēs agere grās ꝓ tanto bn̄ficio receptoꝝ: oēs iste tres hierarchie. s. cherubin ⁊ seraphin ⁊ throni ⁊ dn̄ationes ⁊c. a principio hui⁹ conuersis nunꝙ̄ cessant clamare. sctūs. san. san. dn̄s de⁹ sabaoth. quasi dicāt: sctūs deus q̄ es trin⁹ ⁊ vn⁹: ⁊ nos creasti sub triplici hierarchia ad imaginē ⁊ similitudinē tuā. Sed q: angelica natura non solū laudat deū ⁊ agit grās in ꝑsona sui: sed etiā in ꝑsona celestis ⁊ elemētalis nature q̄ carēt itellectu ⁊ rōne: ideo subdit. pleni sunt celi ⁊ terra gloria tua. q̄si dicāt angeli. sctūs. san. san. dn̄s deus q: nō solū nos creasti in trinitate ⁊ vnitate: sed etiāꝫ celi et terra sunt pleni gloria tua: q: adhuc naturā celestē et terrestē. s. elementalē creasti in trinitate ⁊ vnitate ad instar ⁊ similitudineꝫ tui. Et ideo nō solū nos creature itellectuales te laudamus trinū ⁊ vnum ⁊ in trinitate ⁊ vnitate. Sed etiā a celestibus ⁊ terrestribus creaturis irrationabilibus es laudādus ⁊ magnificādus i trinitate ⁊ vnitate: eo ꝙ oēs eas creasti in trinitate ⁊ vnitate.

Triplex natura creaturarum. Iterū aūt est aduertendū ꝙ sicut deus distinxit in principio triplicē siue trinā naturam creaturarū ad instar sue trinitatis: ꝓut dictuꝫ est: ita pariter per successionē tēporis distinxit trinā eccl'iaꝫ ad colendū ⁊ laudādū deū: ⁊ ad cātandum cāticū supradictū. s. sanct⁹. san. san. ⁊c. Nā ꝑma ecclesia fuit āgelica que cātauit sctūs. san. san. ⁊c. a principio sue ꝯuersiōis ⁊ cātabat in eternū. Scd̄a eccl'ia est hoim beatoꝝ ⁊ ab ascēsione xpī: ⁊ ista ē eccl'ia iustoꝝ lꝫ sit vna cū prima quoad vnū obiectum fruibile: ⁊ vnū caput: ⁊ vnā charitatē: ⁊ vnā mixtā societatē inq̄ntū hoīes pfecti obtinuerūt sedes maloꝝ angeloꝝ: q̄ ceciderūt: tñ distinguit ab illa natura ⁊ duratiōe. Nā licet multi hoies in celo sunt equales ⁊ maiores angelis ⁊ gratiā: tñ sunt minores ⁊ inferiores per naturā.

Not. dū de triplici eccl'ia. Et sic iste due ecclesie distinguūtur fm̄ naturā. Item distinguuntur duratione: q: ecclesia angelica incepit a principio frui ⁊ cantare in celo sctūs. san. san. ⁊c. sed eccl'ia sanctoꝝ nō incepit cātare nec frui i celo: nisi post ascēsionē xpī: q: añ oēs fideles expectabāt in lymbo: q̄ quidē eccl'ia iustoꝝ hoim similiter cōtinet tres hierar. s. apl'oꝝ martyꝝ ⁊ ꝓphaꝝ siue fideliū ve. te. Vgo aūt maria facit ꝑ se hierarchiā sup oēs choros hoim et angeloꝝ: eo ꝙ sedet i potiorib⁹ bonis filij sui. Et sic p'ia hierach. i dignitate ⁊ glīa humane nature post ꝟginē maria est hierarch. apl'oꝝ. Scd̄a est hierarchia ꝓphaꝝ cōprehēdēdo pꝫiarchas ⁊ fideles ve. te. Tertia ē hierarchia martyꝝ cōprehēdēdo oēs sctōs q̄ vixerūt fm̄ euāgeliū: q: marty: grece idē est qḋ testis aut ꝯfessor latine: sed multi diuersimode testati ⁊ cōfessi sunt xp̄m. Nā quidā cōfessi sunt xp̄m per tormenta moriēdo ⁊ patiēdo quos cōiter martyres vocamus: quidā aūt exemplo vite ⁊ doctrine vitam artam et solitariam ducendo: sicut sunt viri

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

cõtemplatiui ⁊ religiosi: quos cõfessores appellamus. ꝺdã aũt cum cõfessiõe fidei xpi ⁊ sacro cõiugio fm euangeliũ laboratores: ⁊ cũ charitate ⁊ penitẽtia ab hoc sclo discedẽtes. ſõ oẽs iste tres cõditiones iustoꝝ cõprehẽdunt sub hierarchia martyrũ: sicut dicit Aug. sup Jo. q̃ tota vita xpiani fm euangeliũ viuat martyriũ ẽ. Tota g̃ ista ecclia hoiũ iustoꝝ p̃ trinã hierarchiã distincta simul cũ ecclia ãgelica cãtat i celo. scũs. san. san. ⁊c. Tertia aũt ecclia ꝺr viatoꝝ i hac pegrinatiõe: q̃ distinguit ab ecclia triũphãti in ꝑditione. Nã illa cantat sanct⁹. scũs. san. p clarã visionẽ ⁊ pfectã fruitiõez. Ista aũt p fidẽ ⁊ spẽ. Scõo distinguit duratiõe. q: ista cãtat scũs ab ascẽsiõe xpi vsq; ad iuditiũ: illa aũt cãtabit in eternũ sine fine. Itẽ ista ecclia cõuertet ⁊ expectat cõuerti in illã: sed nõ illa i istã ⁊ sic differt ⁊ distinguit ista ab illa cõditiõe ⁊ duratiõe. Ex supadictis ꝑz q̃ ecclia laudantiũ deum est trina ⁊ vna: ⁊ quõ iste tres ecclie distinguunt ad pñs. Nã ecclia sctoꝝ differt ab ãgelica natura ⁊ duratiõe a parte añ: ⁊ ista differt ab vtraq; cõditiõe ⁊ duratiõe eo mõ quo dictũ ẽ. Ex ista trina ecclia ẽ vna rõne vni⁹ capitis q̃ est xps: ⁊ rõne vni⁹ obiecti laudati: ⁊ rõne vni⁹ cãt⁹ ⁊ laudis. Nã oẽs iste tres eccle xpi vnũ caput q̃ ẽ xps ⁊ laudãt ⁊ cõfitent deũ trinũ ⁊ vnum ⁊ cãtãt vnuꝫ cãticũ. s. scũs scũs scũs. dñs deꝰ ⁊c. q: illud cãticuꝫ qõ tri cãtãt in pria per clarã visionẽ ⁊ fruitionẽ ⁊ gl̃iaz: cãtem⁹ nos i hac ecclia p fidẽ ⁊ gfaz et publicã pfessionẽ: ꝑz post iuditiũ ista ecclia erit eadẽ cũ illa superna: q: tũc xps reddet deo patri istud regnũ: ⁊ tũc deus erit oĩa in oĩb⁹: vt ait apl's. i. ad Cor. xv. ⁊ sic ista ecclia fctã vna cũ illa cãtabit in eternũ sctũs. s. s. ⁊c. Et istã trinã ⁊ vnã ecclesiam q̃ cãtãdo sctũs scũs scũs. ⁊c. laudat ⁊ cõfitet vnũ deũ i trinitate ⁊ ecõuerso: intẽdit nobis distinguere ⁊ notificare ambas ꝑz ⁊ Aug. in pria parte hui⁹ cantici. Nã de prima ecclia angelica q̃ incepit a principio mũdi cãtare scũs. Dixit aug. Tibi oẽs ãgeli tibi ce. ⁊c. Ex de scda ecclia. s. cõphẽsoꝝ iustoꝝ hoiũ dicit ambro. Te gloriosus apl'oꝝ chor⁹. ꝑz de tertia viatoꝝ fideliũ. dicit augu. Te p orbẽ ter. ⁊c. Patrẽ imẽse maiestatis. Uener ãdũ tuũ ⁊c. q. o. q̃ eũ dẽ deũ trinũ ⁊ vnũ colit ⁊ laudat et eundẽ cãtũ. s. sanct⁹. san. san. cant⁹ ista ecclia viaticoꝝ simul cũ illa supna cõprehẽsoꝝ: q: istõ cãticũ sociat ⁊ vnit ista ecclia militantẽ cũ triumphanti: sicut clari⁹ videbit in fine hui⁹ expositiõis. Et hoc de prima particula pme partis hui⁹ cãtici. Sed q: hucusq; nulla facta fuerat expssa mentio de ẏbo incarnato: nec de mysterio nre redẽptiõis. Ideo in hac secunda particula prie partis pncipalis q̃ incipit.

Jehan. xviij. Zacha. xij. Apoca. xij.

Tu rex glorie christe.

¶ Ambrosi⁹ ⁊ Aug. agẽdo gfas ꝓfitent. r. ſ. ritateꝫ catholicas de ẏbo incarnato q̃ est xps ⁊ de mysterio nre redẽptiõis. Quaꝝ pria est q̃ xps ẽ rex glorie celestis. Scõa q̃ xps est filꝰ naturali⁹ dei pñs. Tertia q̃ xps ẽ fidei etern⁹ pñs: ꝓ qõ deuotat q̃ ẽ deꝰ. Quarta q̃ xps est ẏbũ ad liberãdũ hominẽ factus est hõ ex tpe. Quinta q̃ xps nõ exhorruit vterũ ẏginis carnẽ infirmã in ei⁹ vtero assumẽdo. Sexta q̃ xps nõ horruit vterũ ẏginis: nec fedauit: q: nõ ꝑ cõcubitũ fedũ nec ex ope adã: ſz ope spũscti cõceptus est: nõ matrẽ maculã ⁊ virginẽ reliquit. Septia q̃ xps deuicit aculeũ mortis nram mortẽ do destruxit: ⁊ vitã resurgẽdo reparauit: ⁊ sic etiã expoliauit infernũ. Octaua q̃ xps i sua ascẽsione aquir credẽtib⁹ regnũ celoꝝ ꝓ qõ futuris: q: secũ in regnũ celoꝝ nõ ante erat nobis clausuꝫ nos introduxit. Nona q̃ xps sedet in potiorib⁹ bonis gl̃ie pñs. Decia q̃ xps accepit ibi impiũ tot⁹ mudi ⁊ iudiciariã potẽz ꝑ quã est nũc occult⁹ vlis iudex i celis: ⁊ est vẽtur⁹ manifestus iudex i nouissimo die ad iudicãdum bonos ⁊ malos. Istas ergo. r. ſ. itates catholicas explicãt: ⁊ agẽdo gfas ꝓfitent ambro. ⁊ Aug. in hac. q. pria pte partis pncipalis: ſõ est valde aduertẽdum p singula. ¶ Ad cui⁹ intellectũ est notãdũ. p. pria ſitate: q: dictũ est supra q̃ vtraq; ecclia adorat ⁊ colit ocũ in vnitate ⁊ trinitate pfecta dicẽdo sanctus. san. san. in q̃ hdẽ latria cõprehẽsoꝝ distinguitur: ⁊ viatoꝝ iustificanꝫ ⁊ merent: q: sicut tota ⁊ sola trinitas est obiectũ latrie: ita sola trinitas cũ vnitate subsistẽte ẽ obiectũ fruitiõis: q: sicut sola est adorãda: ita sola est fruẽda. vt inquit Aug. ꝓmo de doctria xpiana. Jõ dubitaret aliqs sicut dubitauit vna pars cuticiana. an xps deꝰ factꝰ hõ sit adorãdꝰ in trinitate fmꝫ cũ pfe ⁊ spũscto: eo q̃ videbat eis diminuꝫ in dignitate: eo q̃ ex deo factꝰ erat hõ ꝛpalis: eo q̃ dicit apl's q̃ secm̃ formã serui accipiẽs ⁊c. Dunc aũt errorem remouet dcm⁹ Ambro. hic dicẽs q̃ ꝛz ẏbũ eternũ dei filꝰ fuerit factus hõ carnẽ assumendo tñ nõ desiit esse deꝰ pfectꝰ: nec esse filꝰ cõsubstantialis pñs: nec ꝑ hoc minuit suã dignitatẽ: nec perdit amittit suũ honorẽ et debitũ laudes: q: ipse rex gl̃ie cum pfe ⁊ spũscto coequalis ⁊ cõsubstantialis. Et ideo sic incarnat⁹ simul cũ pfe ⁊ spũscto adorat et glorificat. Et sic hũanitas xpi simꝫ cũ ẏbo vnita adoratiõe adorat: ꝑ analogiã tñ ad ẏbum vnita: inquãtum in vnitate nõ hõ seꝰ: sum ſz deꝰ incarnat⁹ ⁊ humanat⁹ est illud qõ adorat: vt inquit Piero. in sermõe de assumptiõe ẏginis marie. vt pluries dictũ est i expositiõe psal. ⁊ in tractatu ꝺ iudeos. q. v. Et sic xps deus ⁊ hõ simul cum pfe et spũsancto in trinitate ⁊ vnitate adorat ⁊ glificat a cõphẽsoribꝰ ⁊ viatoribus: cũ ꝺr sanct⁹. san. san. pfa quo oĩa sunt creata: ⁊ sctũs filꝰ xps incarnat⁹ deꝰ ⁊ hõ per quẽ oĩa sunt creata ⁊ recreata. s. per quẽ nos sum⁹ redẽpti ⁊ glificati. Et sctũs spũs p quẽ sum⁹ illustrati ⁊ sctificati a pfe ⁊ filio ⁊c. Et hoc intẽdit dicere hic btus ambro. cũ ait. Tu rex glorie xpe. quasi dicat. O xpe ꝛz tu deus fact⁹ fueris homo et tẽpore ⁊ in terris apparueris cõuersatus vt homo: ti semper manssisti pfectus deus. Et ideo tu es rex glorie. i. glorificãdus in celo simul cum pfe ⁊ spũscto. Et sic tibi debetur laus ⁊ gloria: ⁊ vna simul coadoratio ⁊ glorificatio cum patre ⁊ spũ tu sancto. Et tua humanitas simul cũ verbo adoratur: q: fuit instrumentũ nre redemptionis: ⁊ tibi est personaliter vnita: q: illa humanitate indut⁹ triũphasti de diabolo. Et ideo vt sic diceris rex gl̃ie. i. rex victorie et triumphi et trophei. Ideo tanq̃ rex glorie triũphatoꝝ cõfregisti

vectes ferreos ⁊ portas inferni: ⁊ expoliasti lymbũ ⁊ purgatoriũ: ⁊ recuperasti predã antiquã: ⁊ de inferno eã liberasti. Et ideo q̃ descẽdisti ad inferos dicerũt angeli ministri tui. O pncipes inferi ni attollite portas vestras: ⁊ introibit rex gl̃ie vt⁹. Quis? respõderũt diaboli: quis est iste rex glie. Quis? cũ tãta audacia ad nra regna descendere ausus est. quibus rñdẽrũt angeli: ipse xps est dñs et rex potẽs i prelio ⁊ campo crucis: vbi de nobis triũphauit. Et predã iustoꝝ ve. re. quã diu tyrãnis ce in hoc carcere detinuistis meruit recuperare: ⁊ totũ gen⁹ humanũ de vsa potestate liberare: put dauid pphetauit psal. xxiij. ⁊ sic ps qual'r xpus est rex gl̃ie: nõ solũ inquãtũ est scda psona in trinitate: sed inquãtũ deus incarnatus ⁊ redẽptor: ⁊ victor: ⁊ triũphator: de mũdo ⁊ diabolo ⁊ inferno: q: mortẽ nostrã moriendo vicit ⁊ vitã resurgẽdo reparauit: ⁊ de inferno triũphauit ipm expoliãdo: ⁊ de mũdo diabolũ pncipẽ ei⁹ foras ejiciẽdo: ⁊ hoc intẽdit dicere Ambro. cũ ait. Tu rex glie xpe. Ex quia scribe ⁊ pharisei obstinati dicebãt xpm eẽ filium ioseph carnalem: eo q̃ videbant ipsum verũ hominem ⁊ mortalẽ. Ideo beatus Ambro. volẽs excludere eorum errorem subdit.

De cõfes. di. v. salnator.

Tu patris sempiternus es filius.

¶ Tu xpe dei pñs es filius naturalis supple. Ex q: cherubin ⁊ seraphin dicebãt xpm totalr incipisse esse ex tpe in vtero virginis Marie: ⁊ ꝑ ꝑs nõ eẽ deũ: ideo Ambro. remouẽs hũc errorẽ cõfitet xpm nõ solũ esse filiũ dei: sed esse eternũ filiũ dei: ⁊ coeternũ pri ante incarnationẽ ⁊ ante mũdi cõstitutionẽ quo ad deitatẽ: ꝑ ꝑs cõfitet xpm esse deũ: q: nil est eternũ nisi deꝰ. Et ideo subdit. tu patris sempiternꝰ es filius. i. nõ solũ tpalis iquãtũ hõ: ſz sempiternus inquãtũ deꝰ. tres g̃ veritates cõfitetur de xpo hic beat⁹ Ambro. Prima est q̃ xps est rex glie: ⁊ ꝑ ꝑs adorãdus. Scõa: q̃ est filꝰ dei. Tertia: q̃ est filius eternꝰ dei: ⁊ ꝑ ꝑs verus deꝰ. Sed q: beatus Ambro. cõfessus est xpm esse regẽ glie ⁊ eternũ filiũ pñs: ideo Aug. ꝑ septẽ veritates explicat ⁊ cõfitet modũ incarnatiõis xpi: ⁊ nre redemptionis ⁊ glorificatiõis. cum subdit.

De cõsec. dist. iij. c. vltimo. De cõsec. dist. iij. c. iteratur.

Tu ad liberandum suscepturus hominẽ: non horruisti virginis vterum.

Tu deuicto mortis aculeo aperuisti credentibus regna celorum.

¶ In quib⁹ duobus versiculis explicat quattuor catholicas veritates. Quaꝝ prima est: q̃ verbum eternũ. s. dei filius suscepit hoiem vt hoiem liberaret. Scõa: q̃ in suscipiẽdo hoiẽz nõ horruit vterũ virgis. Tertia: q̃ deuicit aculeũ mortis. Quarta: q̃ aperuit credẽtibus regna celoꝝ. ¶ Quãtũ ad declarationẽ prime: est pmo notãdũ ꝺm Aug. ri. de trini. ca. xiij. q̃ deꝰ aliter poterat liberare gen⁹ humanũ: q̃ p incarnationẽ ⁊ mortẽ. Ex iste mod⁹ fuit magis cõgruus ⁊ iustus: q: diabolus nõ erat superãdus potẽtia: sed iusticia: ⁊ ideo voluit assumere hoiem passibilez: vt in illo petẽs ade ⁊ oĩa delicta puniret. Et voluit illũ hoiem assumere libez sine pcõ vt p ipm pcõres liberaret. Sed voluit ipm sumere cũ penalitatibus pene: vt essent ille penali

Lõgruus mod⁹ liberandi hominẽ fuit per xpi mortem.

tes instrumẽtũ ad merẽdũ ⁊ ad sanãda nra vulnera pcoꝝ: ⁊ hec ẽ cã quare suscepit hoiem. s. vt hominẽ liberaret. Sed est itez aduertẽdũ q̃ filꝰ dei eternus nõ assumpsit hũanitatẽ nudam q: nõ potuisset i ea pati: nec assumpsit psonã ⁊ suppositus hũanũ: q: tũc fuissent due psone i xpo. Et sic illa psona passa: ꝛz habuisset facultatẽ patiẽdi: tñ nõ redimẽdi totũ genus hũanũ a seruitute pene: nec iustificãdi oẽs hoies: nec cõferẽdi eis gl̃iam sempiternã. Et sic deꝰ non diceret passus nec redẽptor. Et sõ filꝰ dei voluit illã hũanitatẽ assumere i atomo: sicut ait Dama. i. accepit eã cũ corpe organizato ex cõditionib⁹ materialibus ⁊ idiualib⁹: vt in ea posset pati ⁊ act⁹ hũanos exercere. Et assumpsit eã sub suo eẽ psonali ⁊ suppositali: q: verbũ eternũ p suũ esse psonale ⁊ suppositale suppositauit ⁊ psonauit eã. Et sõ q̃ Aug. dicit q̃ filius dei suscepit hoiem: nõ intelligas q̃ suscepit hoiez psonatũ ⁊ suppositatũ: sed solũ indiuiduatũ: ⁊ cõditionatũ. Et sõ sunt valde attẽdẽda verba Aug. q: nõ dicit q̃ suscepit hũanitatẽ: ne itelligam⁹ hũanitatẽ rudẽ fuisse a verbo susceptã: nec dixit q̃ vnuerit ipsi hoiem in societate: nec ingressus est in hoiem: sicut dicit nestoꝝ: ſz dicit q̃ suscepit hominẽ: q: suscipere dicit quãdã sustẽtationẽ ⁊ psonationẽ. Et sõ nõ dicit q̃ hõ suscepit deũ: ſz deꝰ hoiem: p hoc g̃ denotat q̃ filꝰ dei suscepit hoiem indiuiduatũ ⁊ cõditionatũ ipm suppositãdo ⁊ psonãdo: vt in ipo posset pati. Et ꝺr deꝰ ⁊ hõ gñis humani saluator: ⁊ redẽptor. A ¶ Scõo est notãdũ ꝓpter illud qõ dicit: q: filꝰ dei in suscipiẽdo hoiez nõ horruit virginis vterũ: q̃ aliqua res duplr pot dici horrẽda. Uno mõ: q: est immunda ⁊ feda siue res deformata. Alio mõ: q: est allatura dolorẽ mortẽ. plr est Primo mõ filꝰ dei nõ horruit virginis vterũ: nec habuit rõnẽ horrẽdi: nec cõtẽnẽdi ipm: q: nulla fuit in eo macula: nec feditas nec immũdicia spũalis: nec carnalis nec spũalis i aĩa: q: a prio instãti sui esse fuit simul cũ corpe sctificata. Et etiã i gratia cõfirmata: ⁊ habitaculũ spũscti facta: nec i illo vtero fuit feditas carnalis: q: nõ ex ope adã nec cum coitu ⁊ libidine: ſz ex ope spũsancti cõcepit filiuꝫ dei: nec fuit aliqua carnalis corruptio: q: sicut virgo cõcepit: ita virgo pepit ⁊ virgo ĩuiolata pmansit. Et sic filꝰ dei nõ horruit virginis vterũ: imo habuit cãm habitãdi i eo ꝑ nouẽ mẽses: ⁊ assumẽdi carnẽ ex eo: q̃ nulla feditas: aut corruptio spiritualis aut corpalis fuit i eo: q̃ ipemet fabricauit ⁊ formauit matrẽ suã sine aliq̃ corruptela: vt digne ex eo posset carnẽ assumere: vt inqt Aug. de fide ad petrũ ⁊ cõtra. v. hereses: ⁊ i sermone de ei⁹ natiuitate. Scõo xps nõ horruit virginis vterũ rõne corporis mortalis ⁊ passibilis: qõ ex ei⁹ vtero assumpsit: q: ꝛz assumpserit illud corpus infirmũ ⁊ passibile: vt esset aptus ad patiendũ p pcõ. Tũ non assumpsit ipm cũ culpa pcti: imo sumpsit illũ hoiez ol virtute et pfectiõe sctificatiõe ꝓditũ et munitũ et oleo leticie spũscti p̃ ꝓsortib⁹ suis punctũ: vt eẽt fõs et pncipiũ et merũ et mẽsura oĩs gr̃e et scitatis et pfectiõis et ulticie. Et sic nõ horruit virgis vterũ rõne hois ex vtero ei⁹ assumpti: nec horruit virginis vterũ iquãtũ ille hõ quẽ ex vtero assũpsit erat naturalis et passibilis: q: ꝛz

Aliqua dicuntur horrenda.

Universidad de Deusto
Biblioteca

passio ⁊ mors sit oib⁹ horrēda ⁊ fugiēda: ⁊ fili⁹ dei nō horruit tale corp⁹ assumere ꝓpter utilitatē tot⁹ gñis humane: ⁊ sic charitas coegit eū: imo roborauit: ⁊ mouit eū: ne tale corp⁹ passibile abhorreret: imo ꝓcauit eū vt tale corp⁹ eligeret: ⁊ sic charitas superauit ⁊ vicit oēm horrorē. Et iō dicit apl's ad Ro. viij. q ꝓpter nimiā charitatē quā dilexit nos de⁹ misit filiū suū in similitudinē carnis pcti: ⁊ de pctō dānauit pctm̄ in carne. Et sic fili⁹ dei nō assumpsit pctm̄ in illa carne: sed similitudinē pcti. s. passibilitatē ⁊ mortalitatē: ⁊ ceteras penalitates pcti primoꝝ parentum. Et hoc fecit vt dānaret: ⁊ puniret peccatū nostrū i sua carne. Et sic pz qualr trib⁹ modis filius dei nō horruit virginis vterꝝ. Dnō q nō reperit aliquē horrorē feditatis spūalis nec carnalis corruptiōis in ea: ⁊ hoc nec i viuēdo: nec i cōcipiēdo: nec i pariēdo. Scōo nō horruit virginis vterꝝ ex ea corpus aiatum assumendo: q ille hō fuit inter oēs hoīes liber ⁊ immunis ab oi pctō: ⁊ fuit oi sctitate ꝑdit⁹ ⁊ plenus gratie ⁊ veritatis. Item tertio nō horruit virginis vterꝝ corpus passibile ⁊ mortale assumēdo: q charitas ei⁹ ⁊ desideriū nostre redēptiōis: cōis vtilitas vicit ⁊ superauit horrorē mortis ⁊c. Itē etiā nō horruit virginis vterꝝ: q quē celi capere nō poterāt: q pugillo cōtinet mūdū virginis aluo clausus est. Et ille q erat de⁹ oia cōtines nō horruit claudi sub virginis vtero. ❡ Item est notādū ſm Aug. i sermōe de martyrib⁹ ꝓpter illō qō sequit. s. tu deuicto mortis aculeo ⁊c. q dei fili⁹ vt vinceret ⁊ superaret mortē vestitus est morte: ⁊ assumpsit tale corp⁹ mortale ⁊ passibile. Vñ dupliciter xp̄s vicit mortē. Uno mō inquātū destruxit eā: q mortē nostrā morīendo destruxit: ⁊ vitā resurgēdo repauit. Nā morīendo absoluit nos a debito mortis date ⁊ relicte nobis in penam ex pctō ade. Et sic ex mortali⁹ fecit nos imortales ⁊ impassibiles: quā q̄dē imortalitatē ⁊ ipassibilitatē: ⁊ nō possidemus in actu: tñ possidemus eā i habitu ⁊ in merito ex meris passionis xp̄i: sicut ait Ambro. in illo sermone martyꝝ q incipit. Dignus ⁊ cōgrauī est frēs charissimi: q ꝓ passionē ⁊ resurrectionē xp̄i quā pticipam⁹ ꝓ baptismū ⁊ ecclesiastica sacra: sumus habilitati ⁊ facti apti ad merēdū resurgere immortales i nouissimo die. Lā ait ꝗre illico post baptismū nō possideam⁹ immortalitatē ⁊ ipassibilitatē i actu. Sz relicta ē nobis passibilitas ⁊ mortalitas corpis est ne ꝑderet cozona matyꝝ ⁊ victoria iustoꝝ. Sz manerēt nobis iste infirmitates ad istrumētū pugnādi ⁊ merēdi. Itē etiā q: si illico post baptismū tolleremus iste infirmitates: hoīes manerēt immortales ⁊ ipassibiles: tūc oēs currerēt ad baptismū: nō cā merēdi vitā eternā ⁊ supnā felicitatē: sz cā euadēdi mortē corpalē: ⁊ p ꝓns tolleret oē meritū: nūq̄ tota lr fuisset angelica ruina reparata: nec ꝓpleret nūer⁹ electorū: vt dictū est ꝑsal. cū. Et dicit Aug. xij. de ci. dei. c. iiij. Restat q̄ ꝓ xp̄s iā primo mō destruxit mortē ⁊ nos a morte corpali absoluit i merito et spe. Scōo aūt deuicit aculeū ⁊ gladiū ⁊ morsuꝝ mortis: ipam quiā faciēdo. Nā pp petm̄ primoꝝ parēt̄ū data est nobis mors vt esset terminus vite corporalis ⁊ ꝓncipiū mortis eterne ipius aīe. Sz ve

Dupl'r xp̄s vicit mortē.

nit xp̄s ꝗ morīendo ⁊ resurgēdo fecit illā quiā. Nā trāseūdo p ipam descēdit ⁊ expoliauit ifernū ⁊ resurgēdo ex ipa ⁊ deuicta morte nobis eterne vite aditū repauit: vt ōr i collecta pasche. ⁊ sic moriendo xp̄s vicit mortē nostrā: ⁊ destruxit eā: ⁊ vita ꝙ destruxit infernū: q: p mortē descēdit ad ifernū: ⁊ expoliauit eū. Et fecit vt ipam cēt nobis trāsitus ⁊ aditꝰ ⁊ igressus ad regna celoꝝ. Et hoc ē qō intēdit dicere Aug. i his duob⁹ verticulis: cū dicit. Tu ad liberādū susceptur⁹ hoīem. i. cū tu susceptisti hoīem ad liberādū ipm: nō horruisti virginis vterꝝ: q: nulla feditatē: nec corruptionē i ea aia: nec i corpore reperisti: nec reliqsti: q: ita tribuisti ipi fecūditatē: qō nō abstulisti virginitatem: nec horruisti virginis vterꝝ ex ea mortale corp⁹ assumēdo: q: illud fuit libez ⁊ immune ab oi pctō: nec horruisti mortalitatē in corpe: q: iō assumptisti illā carnē mortalē vt nostrū pctm̄ dānares: ⁊ punires in illa carne: ⁊ vt deuicto mortis aculeo i illo corpe mortali aperires regna celoꝝ oib⁹ credētibus vtriusq̄ testa. ⁊ tā ꝓteritis ꝙ futuris. Et sic deuicto mortis aculeo i illo corpe mortali ex vtero virginis assumpto: apuisti regna celoꝝ fidelib⁹ vtriusq̄ testa. q. d. ꝙ ex victoria quā habuisti morīendo i illa carne ex virgine assumpta meruisti credētibus apire regna celoꝝ. Deinde cū subdit

De summa trin. c. dānamus. Job. xl. Mar. xvj. Luce xxij. Mar. xiij.

Tu ad dexterā dei sedes i gloria patris. Judex crederis esse venturus.

❡ Cōfitet ⁊ explicat aug. duo bōa q̄ adept⁹ ē xp̄s post istā peregrinationē i sua ascēsiōe ex meritis sui laboris ⁊ passiōis. Nā ꝓio inquātū hō meruit sedere a dextris ꝑris i gl'ia q: resident i portiis bonis gl'ie patris. Nā ille hō assūpt⁹ possidet portiōa bona gl'ie ⁊ bītudinis post patrē vel cū patre: qō sic est itelligēdū. Nā fili⁹ inq̄tū de⁹ equalē gl'iaz hz cū patre cū sit ipi cōsubstātialis: ⁊ sic vna ē gl'ia filij cū patre ⁊ spu sctō: cū sit vna cōis: ⁊ coeterna maiestas: sz q: ille hō est vna ꝑsona cū verbo ideo simul adorat ⁊ glificat cū filio: sed est differētia q: illa humanitas sine ille hō cōditiones personaliter assumpt⁹: nec adorat: nec glificat ꝑ se: nec rōne humane nature: sed per analogiā ad verbū cui ꝑsonaliter vnit: ⁊ sic rōne vnionis coadorat ⁊ cōglorificat cū verbo: q: i veritate verbū incarnatū est illud qō adorat ⁊ gl'ificat: ⁊ sic rōne talis honoris ⁊ dignitatis ōr xp̄s sedere a dextris gl'ie patris supra totā humanā naturā ⁊ angelicā. Itē nō solū ōr sedere a dextris ratiōe honoris ⁊ latrie: sed etiam ratione fruitionis ⁊ beatitudinis eo ꝙ aīa xp̄i fruit diuina essentia ꝑfectiōi et altiori modo supra totā naturam humanam ⁊ angelicaz: ⁊ sic residet in portiōibus bonis gl'ie ꝑfis Sed q: ista bona nō solum possidet xp̄s hō ꝓ se: sz etiā vt distribuat omnib⁹ beatis: q̄ma sicut xp̄s est distributor gratiaꝝ: ita premioꝝ ⁊ bonoꝝ gl'ie: ⁊ sicut fuit mediator in iustificando ⁊ gratificādo ita est mediator i glorificādo: ⁊ ideo ōr sedere ad dexterā in gloria patris: quia sedere denotat potestatem: ⁊ per cōsequens xp̄us sedēdo a dextris patris accepit ⁊ habet potestatem distribuēdi omnibus membris suis bona glorie: ⁊ beatas māsiones: sicut ipse dixit Luce. xxij. Vado vobis parare

Christ⁹ dat gratiā ⁊ gloriam.

locū: sicut ꝑdixit mihi ꝑ me⁹ regnū: vt edatis ⁊ bibatis mecū in mēsa mea in regno ꝑis mei. Item datis mecū in mēsa mea in regno ꝑis mei. Item stribuēdi bona gl'orie hoībus: ⁊ etiā āgelis: sz etiā accepit iudiciariā potestatē in celo ⁊ i terra super oīa creaturas. Iō sicut occulte nunc iudicat de oībus particulariter in celo: ita veniet i nouissimo die cū potestate magna ⁊ maiestate ad iustificādū vivos ⁊ mortuos vbi in terra sedēs in sede maiestatis sue ⁊c. Et hoc intendit dicere Aug. cum subdit. Tu xp̄e ad dexterā dei sedes in gloria patris. i. in portiōibus bonis gl'orie patris supra totā naturā humanā ⁊ angelicā. Fruēdo ⁊ bona gl'orie patris ceteris distribuēdo ⁊ cōicādo ⁊ se. ad dex. patris cū potestate iudiciaria: nūc occulte iudicādo: sz tu crederis esse iu. vē. in nouiss. die cū potestate magna ⁊ maiestate ad publice ⁊ generaliter iudicādū sicut p̄dixisti Mar. xxiij. ⁊. xxv. ⁊ Luc. xxi. Et sic pdictis pz qualr aug. in hac parte ꝑfitet septē catholicas veritates de xp̄o. Prima est ꝙ filius dei suscepit hominē ad liberandū ipsum. Scōa ꝙ nō horruit virginis vterū: q: nunq̄ fuit alicui culpe obnoxia. Tertia ꝙ nō horruit virginis vterū et ea abs q̄ peccato mortali corp⁹ suscipiēdo. Quarta ꝙ in nostra carne deuicit mortē. Quinta ꝙ vincendo mortē aperuit credēnib⁹ regna celoꝝ. Sexta ꝙ sedet ad dexterā ꝑris i portiōib⁹ bonis fruēdo. Septima ꝙ sedet i sede iudiciaria patris. Iō credit iudex venturus. ❡ Te ergo quesumus famulis tuis subue. q. viij. c. tales. §. xp̄s. xj. q. iij. ad nutum sanctum. Quattuor necessaria ad vitā cōsequendam.

Augu. hic cōfitet. vij. veritates de xp̄o.

Te ergo quesumus famulis tuis subueni: quos pretioso sanguine redemisti.

Extra. de bap. c. maiores.

❡ Id est ꝗsumus ⁊ rogam⁹ ⁊ petim⁹ vt subuenias nobis famulis tuis: quos ꝓcio tui sanguinis redemisti: vt subuenias nobis cū meritis tue passiōis peccata nostra remittendo.

Ibidē.

Eterna fac cū sctis tuis i gl'ia numerari.

❡ Et fac nos nūerari cū sctis i celesti gl'ia vitam eternā largiēdo: q: sicut tu es redēptor: ita ⁊ glifi

Dubiū.

cator. Ita etiā meruisti p tuā mortē ⁊ passionē: eo ꝙ cū in forma dei esses equalis ꝑri ⁊ eterno⁹ ⁊ immortalis fili⁹: tetigisti exinaniisti formā serui accipiēs ⁊ habitu inuēt⁹ vt hō: humiliasti tetigisti obediens ꝓ: usq̄ ad mortē crucis. Sz q: nō solū opz nos petere a deo finē: sz etiā ea q̄ sunt ad finē: q: deus nō dat nobis gr̄am: nisi disponamur ad illā recipiēdā: ⁊ nos nō possum⁹ disponi nisi p gr̄az sacramētoꝝ: quā nō possum⁹ ꝓsequi nisi p xp̄m. Et ideo opz nos petere a xp̄o oia illa q̄ disponūt nos ⁊ pducūt nos vsq̄ ad finē q̄ est vita eterna: ideo videns aug. ꝙ bīus Amb. petit in gñali nobis subueniri p sanguinē xp̄i quo sum⁹ redempti: ⁊ nos annumerari cum sctis in gl'ia celesti: sz nō specifica nit viam ⁊ modū quo passio xp̄i debet nobis subuenire ⁊ proficere: ideo explicat hoc Aug. in sequenti petitione cum dauid ꝑsal. xxvij. dicens.

Salvum fac populū tuum domine: ⁊ benedic hereditati tue.

Et rege eos ⁊ extolle illos vsq̄z in eternū.

❡ Inquib⁹ verbis quattuor petit aug. q̄ p ordinē sunt necessaria ad vitā eternā ꝓsequēda: q nō ꝑt dari nisi p xp̄m. Nā primo opz vt vnusquisq̄ saluādus p gr̄am xp̄i ꝓuenienter vocet vt pueniat ad fidem. Scōo opz vt benedicat ⁊ iustificet p baptismū ⁊ ecclīastica sacramēta: per que xp̄o ꝓfigurāmur ⁊ incorporamur: ⁊ ei⁹ membra efficiamur ⁊ gratificamur. Tertio opz vt in gr̄a recepta conseruemur ⁊ ꝓseuerem⁹: ⁊ in nris opib⁹ p gr̄am dirigamur. Quarto opz vt oblitis rebus mūdanis p firmam spem supnoꝝ ab istis mūdanis ad celestia bona subleuemur ⁊ extollamur. Sz hoc hz agere solus xp̄s: vt ait apl's. Nā quos p̄ab eterno ꝑdestinauit hos xp̄s p gr̄az vocauit ⁊ hos iustificauit ⁊ hos finaliter magnificauit. vbi dicit aug. ꝙ deus xp̄s ꝓio p gratiā ꝓuenienter ad fidē vocauit. Secundo p baptismū ⁊ ecclīastica sacra sctificauit. Tertio p gratiā, pficienter nos dirigit ⁊ dat pficere ⁊ pseuerare: sz p gratiā pficiente ad gloriā recipiendā nos magnificat: ⁊ hoc est qō petit aug. simul cū dauid in hac pte. vii ait. O dñe iesu xp̄e postq̄ tu es iesus ⁊ saluator: ergo exerce tuū officium ⁊ saluū fac pp̄l'm tuū ꝑfecte: p io vocādo oēs ad fidē p gratiā ꝓuenientē. Scōo būdicit hereditati tue p ecclīastica sacra p quoꝝ būdictionē recipiendo fidē ⁊ charitatez absolnimur ab oi maledicto. Tertio rege eos p gr̄am pficientē ⁊ pseuerantē: vt valeāt pseuerare in oībus opationibus suis. Et extolle eos ⁊ sublena eos p firmā spem et per gr̄am pficientē vsq̄quo in eternū. i. vsq̄ eternam gloriā ꝓsequant: vñ nota ꝙ xp̄s est de⁹ ⁊ hō et fili⁹ dei patris. Et per ꝓns est heres patris: ⁊ tota hereditas ⁊ regnū mundi p̄net ad eum. Et est verus ⁊ summ⁹ sacerdos. Et ideo iure xp̄s potest suaz hereditatē tanq̄ heres saluare: ⁊ hereditati sue tanq̄ summ⁹ sacerdos p ecclīastica sacra bīdicere ⁊ sctificare: ⁊ tāq̄ ver⁹ rex suū regnū ⁊ hereditatē regere. Et tanq̄ bon⁹ iudex bonos ⁊ iustos extollere ⁊ magnificare ⁊ in celesti gl'ia collocare ⁊ bītificare. Et hec etiā itēdit petere Aug. cū ait. Saluū fac pp̄l'm tuū dñe: ⁊ bīdic ⁊c. ❡ Sed hic videt insurgere dubiū nō apud gītos: sz apud

simplices xp̃ianos. Namvidet ꝙ Ambro. supra fuerat: vt xp̃s subueniat nobis per sanguinem suę passionis. ¶ Augustinus supra fuerat ꝙ iesus salnet pp̃lm suum: q: xp̃s iam subuenit nobis p suaz passionē: ¶ iam redemit ¶ saluū fecit pp̃lm suuz in cruce p̃o pctis tunc patiendo ¶ sanctificādo ¶ de potestate diaboli liberādo ¶c. P̃ro hmōi autē respondeo nota sponsiōe est valde aduertendū: put dictū est in expositione psal. cxv. ¶ psal. cxl. ꝙ adā peccādo venū dedit ¶ obligauit totā suā naturā ¶ gnationē ¶ posteritatē ad penā sui reatus: ¶ sic oēs posteri dicū tur peccasse in adā. i. fuisse venundati ¶ obnoxij ¶ obligati in eo quo ad naturā ¶ gnationē. Sz multus participat psonaliter illaz culpā ¶ indignationem ¶ penā nisi psonaliter participet eā p libidinosam gnationē: vt inqt Augu. ad Valerū. et in prima parte de fide ad Petrū. Q: tūc vnusquisq; personaliter ¶ in actu ¶ pticulariter trahit illā culpam siue penā ¶ indignationē dei p̃ra seipm. Et sic ō: natura fili? ire: vt ait apl's ad Ephe. ij. q: tūc in psona actualiter obligat ad penā: ad quā potentialiter ¶ in natura fuerat obligat? in adam: añ ꝙ esset nec ꝙ piperet ¶ nasceret in actu: put fuit declaratū sup psal. cxl. ¶ cxl. Ita ergo pari rōne xp̃s oēs p̃destinatos redemit potētialiter ¶ habitualiter in cruce p suā mortē ¶ passionē ¶ oēs in merito potētialiter resuscitauit p suā resurrectiōez: q: oēs in xp̃o ibi fuim? crucifixi ¶ sepulti ¶ baptizati: ¶ surrexim? cū xp̃o vt inqt apl's ad Ro. vi. Nō nō est intelligēdū psonal'r ¶ in actu: sz solū potentialiter ¶ in merito xp̃i: q: nondū eram? ¶ iō sicut ad hoc ꝙ vnusquisq; trahat ¶ pticulariter psonaliter pctm ade opz ꝙ generet per naturalē ¶ libidinosam gnationē: ita ad hoc ꝙ nos psonal'r ¶ actualiter pticipem? redēptionē ¶ merita passionis xp̃i: opz ꝙ psonaliter ¶ pticulariter ico: poremur ¶ cōfiguremur ¶ efficiamur membra xp̃i: ¶ regeneremur p baptismū: ¶ sicut p carnalē gnationē trāstuit ad nos psonal'r pctm nature ¶ pena pcti ipsi? adā: ita p spūalē regnationē trāseat ad nos merita ¶ virt? ¶ effect? passiōis xp̃i: ¶ ideo nō sufficit ꝙ xp̃s fuerit passus ¶ mort? semel gnaliter p oibus nobis. Sed opz vt psonal'r vnusq; sic participet illā passionē p baptismū ¶ eccl'iastica sacra: ¶ sic in digem? multiplici gra ad hoc ꝙ pueniam? ad vltimum effectū passiōis xp̃i ¶ ad pfectā salutationē. Nā p̃ro opz ꝙ vocemur a xp̃o p gram pueniētē ¶ vinam? ¶ nō moriamur in vtero iustis nūc in nascendo: nec anteꝙ pueniam? ad baptismū: ¶ sic opz ꝙ deus cōseruet nos vsq; ad illud instās. Et iō dicit Augu. saluū fac pp̃lm tuū dñe. Sēdo opz ꝙ actualiter ¶ psonaliter vnusquisq; recipiat ¶ participet passionē xp̃i ¶ mco: pe? in eccl'ia p bñdictionē sacramētalē. Et iō subdit. Et bñdic hereditati tue. Tertio opz ꝙ dirigat in suis operationib? tota ecclesia: ¶ iō subdit. Et rege eos. Quarto vt ertollat a mūdo ¶ pueniat ad terminū. i. vitam eternā. Et ideo subdit. Et ertolle illos in eternū. Et sic p̃z qualiter nulla istarū petitionū est superflua. Petit ergo p̃o vt saluet nos a malo liberādo. Sēdo vt bñdicat nos bñdictiōe sacramētali: siue p eccl'iastica sacramēta. Tertio vt regat ¶ dirigat nos p legē cāgelicā. Quarto vt ertollat nos a terrenis ad celestia. ¶ Sed adhuc est dicendū ꝙ sicut in oratione ōnica post petitionē bonoꝝ spualium ¶ regni celestis petimus necessaria vite cū dicim?: panē nostrū quotidianū da nobis hodie. Ita pariter aug. in hac particula petit etiā bona tpalia necessaria ipsi ecclesie dñ peregrinaf in hac vita inter infideles vsq; quo pueniat ad terminū. Vñ fideliū ¶ hereticoꝝ vt secura peregrinef ¶ trāseat in hac vita: ¶ hoc cū dicit. Saluū fac pp̃lm tuum. dñe. f. a psecutiōe infidelitū liberādo. Sēdo petit ecclesiā ¶ religionē xp̃ianā pfpari ¶ augeri: p totū orbē dilatari ¶ multipliari ¶ filios: ¶ abūdare i bonis tpalib? ad sufficiētiā vite necessarijs: ¶ b cū dicit. Et bñdic hereditati tue. i. multiplica ¶ psp̃a ecclesiā: q̃ est hereditas tua: ¶ b i abūdātia filioꝝ ¶ bonoꝝ tpaliuz: q: benedictio in sacra scriptura frequēter sumit ꝙ abundātia filioꝝ ¶ bonoꝝ tpaliū. Tertio petit vt religio xp̃iana dirigat ¶ vinat in hac vita fm legē dei. Et hoc cuz subdit. Et rege eos. f. in lege tua: vt fm euangeliū viuāt. Quarto petit vt xp̃iana religio sic transeat p bona tpalia vt nō amittat eterna: sz vsq; ad terminū hui? vite q̃ est vita eterna secura pueniat: ¶ hoc cū subdit: et ertolle illos vsq; in eternū. Et has eaſdē quatuor petitiones cōtinue facit eccl'ia: vt p̃z in oblis oſonibus: ¶ maxime in die veneris sancta q̃s orat ꝙ oibus statib? ecclesie ¶ gradibus fidelitū ¶ p cōuersiōe infideliū. ¶ Vides ergo beatus ambro. oia q̃ dicta sunt i hoc cātico de xp̃o. f. qualiter xp̃s est rex gl'ie ¶ eternus dei filius p̃fis: ¶ p ꝓs est de? verus: ¶ quō incarnatus ¶ fact? homo non horruit virginis vterū: ¶ quō deuicto mortis aculeo aperuit credētibus regna celoꝝ: que ꝓpter peccatū ade fuerāt nobis clausa. Et quō saluat: bñdicit suā hereditatē ¶ populū p ecclesiastica sacramēta ¶ dirigit p gratiā: ¶ etiam quomodo saluat ¶ defendit suū populum ab incursu ¶ psecutione infidelium ¶ hereticoꝝ ¶ dirigit eū inter has humanas varietates: vsq; quo pueniat ad terminū vite eterne in hac peregrinatione optatū ¶ in tentū. Tunc cognouit ꝙ xp̃o debetur vera latria tanꝙ saluatori redemptori ¶ glorificatori: ¶ obligamur per singulos dies ¶ horas ¶ momenta laudare cum ¶ benedicere. Nec ergo oia cōsiderans Ambrosius i persona tot? ecclesie p̃orupit i laudem: cum Dauid Psalmo. cxliij. dicens.

Per singulos dies benedicimus te.

Et laudamus nomen tuum in seculum: et in seculum seculi.

¶ D xp̃e p tātis beneficijs gr̃as agēdo ¶ verā latriam cū adoratiōe ¶ oblatione exhibēdo laudamus nomē tuū qđ est iesus ¶ saluator: eo ꝙ saluasti ¶ redemisti nos ¶ glorificasti nos. Et hāc exhibemus tibi in seculum: id est per totuz seculum huius vite: ¶ in seculum seculi patrie superne regni celestis. ¶ Ad cuius intellectū est notādū ꝙ deus aliter benedicit nos: ¶ nos aliter bñdicimus deū. Nam deus benedicit nos sanctificando ¶ gratificando per ecclesiastica sacramenta. Et prosperando et multiplicando ecclesiam et dirigendo eam. ¶ finaliter glorificādo ¶ vniuersaliter de na

tcū. di. c. j. xvi. q. j. c. rem. nimini. rcp. di. c. cc ce.

Deus a nos benedicit.

Nos deum bñdicimus

temporalia: ¶ spūalia largiēdo: sicut dictuz est in p̃cedēti petitiōe: ¶ sic dauid petebat benedici psal. lxv. cū dicit. deus misereat nostri ¶c. ¶ i fine cōcludit. bñdicat nos ¶c. Et isto mō etiā bñdixit oibus creaturis bona naturalia i earꝝ creatione largiēdo: vt p̃z Gen̄. j. ¶. ij. qñ bñdixit dicēs. crescite ¶ multiplicamini. Nos aūt bñdicimus deū ¶ ei? excellentiā: oipotentiā: sapiētiā: ¶ miam: ¶ iusticiā cōmēdando ¶ p̃dicando: ¶ beneficia nobis collata memorādo ¶ p eis ipsi gr̃as agendo: ¶ verā latriā ipsi exhibēdo: que cōsistit i oratione ¶ oblatiōe. Et isto mō p bñficijs gratias agēdo psal. cij. dicit. Bñdic aia mea dño ¶c. Itē psal. cliij. Benedic aia mea dño. Et enumerat ¶ explicat oia bona q̃ recepimus a deo p creationē ¶ gubernationē. Et sic p̃z differētia i benedicēdo. Nā de? benedicit nobis bona tpalia ¶ spūalia largiēdo. Et sic dixit Aug. superi?. Bal' uū fac pp̃lz tuū dñe: ¶ benedic hereditati tue. nos aūt benedicimus deū ei? maiestatē cōmēdando ¶ p beneficijs gratias agēdo ¶ verā latriā exhibēdo: ¶ sic dicit hic Ambrosius. Per singulos dies benedicimus te. ¶ Sed est vlteri? aduertēduz ꝙ quatuor principalia beneficia recepim? ¶ cōtinue recipim? a xp̃o redēpto: e nos: ꝓpter q̃ nō solū p singulos dies sz etiā p singulas horas ¶ momēta ¶ p singula loca ¶ vbiq; sine intermissiōe tenemur ¶ obligamur ipm laudare ¶ benedicere ¶ gratias agere: i qua benedictiōe includit pater ¶ spiritus sanct? q̃ indimisse cōcurrūt ad nr̃a beneficia. Nā p̃rio recepimus a xp̃o beneficiū creatiōis inquantū pater p xp̃m verbū fecit oia: spū aboꝝ incubante sup aq̃s: ¶ specialr nos fecit ad imaginē suā p quā diuinū esse pticipam? ¶ summus cspaces eterne felicitatis. Sēdo recepim? bñficiū redēptiōis ¶ creatiōis: p qō sum? ab oi maledicto absoluti ¶ deo gratificati ¶ recōciliati: q: nil, pfuisset ꝙ creasset: nisi mirabilib? modis recrearet: vt inqt Aug. ¶ Gregō. Tertio recepim? beneficiū expectatiōnis ad pniam: q: sic patientia ¶ benignitas ¶ mia dei nō expectasset ¶ expectaret ad pniam nil p̃o fuisset nobis xp̃i redemptio. Nā q̃d esset de nobis miseris si xp̃s anteꝙ veniremus ad pniam i peccato nos pmitteret iterire ¶ mori. Quartū est beneficiū gl'ificatiōis q̃ō bri possidēt i patria i actu ¶ iusti possidēt i via i merito: q: oēs iusti expectāt gl'ificari inter angelos: ¶ habēt mānsiones paratas i celo. P̃ro supradictis ergo beneficijs teneimur p singulos dies ¶ horas ¶ momēta ¶ loca ¶ semper ¶ vbiq; deū laudare ¶ benedicere: ¶ nūq̃ a laudib? vacare: nec ꝓpter hec valeamus deo satisfacere nec equales vices reddere. Q̃ō aūt sine intermissione xp̃is ¶ intervallo loci teneamur deū laudare: ¶ gr̃as agere ꝓbat. Nā sicut de? nō cessat nobis sp ¶ vbiq; supradicta beneficia cōferre. Ita nos tenemur sp ¶ vbiq; ipsi gratias agere: ¶ latrie cultū exhibere: vnde ly de? nos semel creauerit tamē cessat nos regere ¶ gubernare ¶ de necessarijs ꝓuidere ¶ i esse cōservare. Itē ly semel nos p̃ mortē ¶ passionē redemerit tamē nō cessat p gratiā illustrare: ¶ p eccl'iastica sacrāmēta recreare ¶ gratificare: ¶ peccatores ad pniam expectare ¶ iustos gl'ificare: ¶ bris suā gl'iam cōicare. D ¶ Et iō p̃o-

Quatuor beneficia a xp̃o.

Nota.

pter istos q̃tuor: respect? ¶ beneficia recepta ordinauit eccl'ia i officio matutinali q̃tuor: vigilias nocturnas: quaz q̃libet vigilia siue nocturn? cōtinet tres psal. ¶ tres lectiones cū suis respōsis: vñ sicut pastores diuidūt totā nocte p quattuor: tres ¶ vigilias ad custodiēdū gregē, ꝓpter lupos: quaz quelibet vigilia cōtinet tres horas: ¶ sic vnus pastor: vigilat i p̃ia vigilia vsq; ad tertiā horā noctis inclusiue: ¶ ali? p alias tres horas vsq; ad mediā noctē: ¶ alius a media nocte vsq; ad tertiā horā: ¶ alius p alias tres horas vsq; ad auroꝝ. Et istum modū etiā obseruāt armigeri ¶ milites in castris ¶ i oppidis custodiēdis: ¶ naute i nauigatione. Ita ergo pariter hunc modū seruabat eccl'ia primitiua i principio i egypto: vt inqt Pbus ¶ Eusebi? ¶ Hieron. ¶ hūc modū seruabāt postea monachi i egypto ¶ syria: vt inqt Cassianus. Nā p̃ia pars eoꝝ orabat in p̃ia vigilia noctis: ¶ alia in scōa: ¶ alia in tertia vigilia: ¶ alia in quarta. Intantū ꝙ nulla pars noctis cessabat a dei laudib? ¶ psalmodia: ¶ sic dū vna pars dormiebat altera vigilabat: ¶ eodē mō faciebāt i officio diurno: nā p̃ia pars orabat a p̃ia vsq; ad tertiā: ¶ extinde alia vsq; ad meridiē p alias tres horas: ¶ alia a meridie vsq; ad nonaz p alias tres horas: ¶ alia vsq; ad vesperas. Et sic noctu dieq; p nullū momētū cessabat a dei laudib? cū psalmodia. Et ideo ad instar illoꝝ ordinauit latina eccl'ia tpe Ambrosii ¶ Augustini in officio matutinali q̃tuor: nocturnos iurta quatuor vigilias noctis: i quoꝝ p̃rio cātat eccl'ia tres psal. iurta numez horaz p̃me vigilie noctis: et in scō noc. simp'r iurta numerū horaz scōe vigilie. Et similiter facit i tertio noc. ꝓ quarta aūt vigilia q̃ est vsq; ad auroꝝ cātat p̃rio hoc canticum. f. Te deū laudamus: postea ꝓcedit in laudib? cuz quiq; psalmis exp̃imētibus diuinas laudes: ¶ cātat hymnū nouum cū cantico zacharie quasi agendo gr̃as: q: nob? ve. le. p̃cessit: dies autem gratie appropinquauit: vt induamur arma lucis. Et hūc eundē ordinē seruat eccl'ia in officio diurno diuidēdo ipm i quattuor: tres iurta quattuor vigilias diei. Et ideo i p̃ma dicit tres psal. iurta tres horas p̃ie vigilie diei: ¶ ad tertiam dicit alios tres iurta horas scōe vigilie: ¶ ad sextā: nonā silr vsq; ad nocte. Est verū ꝙ postea eccl'ia ordinauit officium vesperoꝝ quod iā hz respectū ad diē sequentem. Et sic etiā ordinauit cōpletoriū. Ex supradictis p̃z ꝙ eccl'ia p singulos dies ¶ horas ¶ momēta nunꝙ cessat laudare deū ¶ agere gratias ꝓ suꝑadictis quattuor: beneficijs a deo receptis. Et hoc fit semp ¶ vbiq;. Nam cū in nr̃o hemisphario est dies: in alio est nox: ¶ ecōuerso: ¶ sic cum hic ō: officium diurnum ibi nocturnum ¶ ecōuerso. Itez cum in vna regione est hora p̃ima: in alia est tertia: ¶ i alia sexta. Et sic q̃ nos dicim? primā: apud persas ō: tertia: ¶ apud indos ō: sexta: ¶ apud regionem synaz dicitur vesperi. Et quo p̃z ꝙ nūq̃ ¶ nullibi cessatur a dei laudib? semp ¶ vbiq; laudat deus ¶ nomen xp̃i: ¶ etiam inter fideles vbi habitat xp̃s iam. Item si aliq̃i homines tacēt i terra: tū angeli in celo non cessant dicere sanctus ¶c. Et hoc intendit dicere beatus Ambrosius in hac parte cuz ait. p singulos dies benedicimus te ¶c.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Quia ergo Ambro. dixit q̄ per singulos dies et horas ⁊ momēta obligamur ⁊ tenemur benedicere ⁊ cōfiteri ⁊ laudare xp̄m deū ⁊ hoiem ⁊ ipsi semp ⁊ vbiq; gr̄as .p. supradictis beneficijs receptis agere. Jō dicit Aug. q̄ ita pari rōne .p. salute vsq; de necessitate cogimur p singulos dies ⁊ horas et momenta suā miam implorare ⁊ exorare: vt eruat nos a malis p̄sentib⁹ ⁊ piculis futuris: puta vt cōferat nobis gr̄iā p̄uenientē: ne ampli⁹ īcidam⁹ in petiū q̄ sine gr̄atia viuare nō possum⁹: ⁊ vt ex itēmur ⁊ roborem⁹ ad bonū agēdū ⁊ liberem⁹ a pcō i quo sumus. Causa aūt hui⁹ necessarie petitiōis est: q: taliter sum⁹ vulnerati ⁊ debilitati i adā q̄ si fuerimus derelicti in nostra natura corrupta: nec possum⁹ ex viribꝰ nr̄is vitare petiā: nec aliq̄d boni agere: nisi adiuuemur gr̄atia xp̄i: put .p. bat Aug. .p. lōgas disputatiōes cōtra pelagianos: ⁊ put dictū est i expositiōe psal. xiij. ⁊. xviij. ⁊ etl. ⁊ alioꝝ psal. ergo est dep̄recāda nobis diuina mia. Unde post q̄ sum⁹ liberati ab originali per gr̄atiā baptismalē ⁊ collata est nobis gratia gratifica: de pcanda est nobis semp diuina mia vt in illa cōseruemur ne cadamus in petiū: ⁊ si sumus in pccato aliquo est nobis dep̄recāda eadē diuina mia: vt det nobis gr̄atiā disponētem: vt surgamus a pctō: ⁊ det nobis gr̄atiā p̄uenientē ⁊ roborātē ne incidamus i aliud petiū addēdo mala malis: ne efficiamur difficiliores ad surgēdū. Item dep̄recāda est diuina mia: vt det nobis gratiā in tali statu vt ipellamur ad opa mie faciēda .p. ter q̄ bona de⁹ moueat ad miserēdū nobis: ⁊ ad cōferēdā supradictā gr̄az p̄uenientē: vt p eā surgam⁹ a pctō i quo sum⁹ ⁊ vitem⁹ alia pcā. Hāc ḡ q̄drupli cē gratiā ⁊ miaz petit ⁊ explicat Aug. .p. tres vltimus sequētes in pl̄ona ecclie. Nā i pl̄ona Custoꝝ dicit

xxj. q. j. c. vos autē.

Dignare domie die isto: sine peccato nos custodire.

¶ Idest vt i gr̄a p̄seruemur ⁊ ne i aliq̄d petiū īcidam⁹. Sz i pl̄ona pctōꝝ dicit cū dauid psal. cxiij.

De p̄sec. dist. j. c. quādo. ⁊ distin. iij. nūc.

Miserere nostri domine.

Scilicet vt a peccato resurgamus: et

miserere nostri.

¶ Ut in aliud petiū nō incidam⁹: sed oīa alia pcā vitemus ne te ad maiorē iram irritem⁹ ⁊ .p. uocemus. Item cum eodem dauid psal. xxxij. petit

xciij. dist. c. diaconi.

gratiam ad bene operandum: cum subdit

Fiat misericordia tua domie super nos quēadmodum sperammus in te.

¶ Hoc autem dicit ad differētiam infidelium obstinatoꝝ: qui a peccato non desiderant nec intēdunt exire. Et quibus patet q̄ sicut ex debito tenemur .p. beneficijs receptis p singulos dies deo gratias agere ⁊ deum laudare. Ita p̄o beneficijs futuris scilicet ad vitāda peccata futura ⁊ ad bona facienda de necessitate cogimur quotidie ⁊ semper diuinam misericordiam implorare: ⁊ exorare quod est cōtra temeritatem pelagianorum: vt videbitur. Sed ne quis desperet de diuina misericordia: quia deus nulli cum p̄esenerantia ⁊ se disponenti negat talem misericordiam. Ideo subdit Augu. cōcludendo totum canticum dicens.

In te domine speraui non confundar in eternum.

Ro. viij. De p̄ni. dī. ij. talibus. ⁊ dī. iiij. si ex dono.

¶ Quasi dicat: o dñe scio q̄ nō odisti naturam hominis quā ad tuā imaginē fecisti: ⁊ scio q̄ nō vis mortē peccatoris: sed vt cōuertatur ⁊ viuat: ⁊ scio q̄ nō deseris clamātes ad te: ⁊ scio q̄ oēs qui sperant ⁊ expectant te non confundentur nec frustra erit eoꝝ spes ⁊ fiducia ⁊ petitio: ideo quia in te speraui ⁊ pono spem meam: ideo nō cōfundar in eternum nec frustrabor in mea petitione: sed tu ipleb⁹ petitionem meam: quasi dicat Aug. quia ego posui spem⁹ meam in meritis tue passionis: ideo nō me a te repulisti: imo ad gratiā baptismi me p uenire fecisti per quā omnia peccata mihi sunt remissa: ⁊ sic nō cōfundar in eternum cum infidelibus ⁊ obstinatis: sed i celesti fruitione satiabor: cū apparuerit gl̄ia tua. Item quia scio ⁊ spero q̄ ficut penitētibus nūq̄ negasti veniam ⁊ miaz. Ita iustis nō negabis gl̄iam: q: superbis resistis: ⁊ humilibus das gr̄am. Et ideo elegi habitare in domo ecclesia dei mei magis q̄ habitare i taberna culis peccatoꝝ hereticoꝝ ⁊ gentiū. Et scio q̄ nō priuabis bonis gl̄ie eos qui ambulāt in innocentia p fidē ⁊ charitatē. Et sic beatus hō qui sperat in te. psal. lxxxiij. ⁊ ideo hec est causa quare i te domine speraui: q: scio q̄ nō cōfundar in eternuꝫ. Et suprādictis p̄z respōsio ad argumētū qō faciebat pelagius ⁊ iulianus cōtra Augu. dicētes. Si impossibile est q̄ aliquis possit resistere malo ⁊ facere bonū nec implere diuina p̄cepta sine gr̄a xp̄i: ergo sequit q̄ nos obligaremur ad nobis ipossibile ⁊ p̄ ꝯs iniuste dānarent pctōres ⁊ trāsgressores p̄ceptoꝝ: q: ad ipossibile nemo obligatur. Ad hoc rñdet Aug. q̄ nō est inconueniēs q̄ aliqs obligēt ad ipsi ipossibile qñ ipe vel parētes fuerūt cā sui reat⁹: vt⁹ homicida obligat ad reddēdū hoiem mortuū: ⁊ tū hoc est ipsi impossibile. Et filij p̄ditoris obligant ad seruiēdū dño .p. parētibus. Ita ergo ipsis primis parētibus i principio data fuit iusticia originalis p quā libere ⁊ sine difficultate poterāt opari ⁊ diuina p̄cepta adiplere: sed q: adā peccādo p̄didit illā originalē iusticiā: ⁊ p ꝯs possibilitatē libere operādi ⁊ adimplēdi diuina p̄cepta .put dicēt. Et ideo deus iuste pōt exigere ab adā ⁊ filijs suis illā originalē iusticiā seu obseruātiā p̄ceptoꝝ sm illā iusticiā. Et sic vnusquisq; obligat ad seruāduꝫ diuina p̄cepta: lz sit ipsi impossibile sm naturam corruptam ⁊ infirmā: cuius infirmitatis adā fuit cā. Et ideo nullus p̄z ius querele cōtra deū. Sz ad illud qō dicebat Julianus q̄ iniuste dānarent pctōres postq̄ ipsi est impossibile vitare malum ⁊ facere bonū sine auxilio supiori. Rñdet q̄ lz sit ipossibile aliquē ex .p. priis viribꝰ bene opari ⁊ saluari. Tū hoc est possibile si mia ⁊ gr̄a xp̄i adiuuet. Et sic lz sit ipsi ipossibile p se bn opari: tū nō ē ipsi ipossibile gr̄az xp̄i petere: eius miam implorare ⁊ se ad gr̄am inquātum pōt p̄parare: q̄ qua gr̄a pōt malū vitare ⁊ bene operari. Et ꝛō obstinat⁹ nō solū dānat⁹ q: peccauit: sed q: nō recurrit ad medicum gratiā petēdo ⁊ misericordiam implorando ⁊ se ad gr̄az quā nulli peret̄ ⁊ pseruti ⁊ p̄parāti xp̄s vnq̄ negauit p̄eparādo. Nā ille q̄ dicit nemo venit ad patrem nisi p me ⁊ sine me nihil potestis facere. Jo. xvi. ille idē dixit. Si q̄d petieritis patrē in nōie meo dabit vobis. Itē petite ⁊ accipietis: q̄rite ⁊ inuenietis: pulsate ⁊ apiet vobis: q: q̄ petit accipit: ⁊ q̄ querit inuenit: ⁊ pulsanti aperiet. Itē qñ xp̄s dixit Matth. xix. Facilius est camelum intrare etc. nirabātur discipuli dicētes quis ergo poterit saluus fieri: quib⁹ respōdit xp̄s. Apud hoies impossibile est hoc: apud deū oīa possibilia sunt. Et quibusverbis xp̄i p̄z q̄ lz ipossibile sit aliquē saluari ex .p. priis viribꝰ: tū pōt saluari adiut⁹ gr̄a dei: q̄ nulli peret̄ cū p̄seuerātia ⁊ se p̄parāti negat. ⁊ sic nullus dānat: nisi culpa sui. Nā sicut scit q̄ nō pōt ex .p. priis viribꝰ bene operari sine gr̄a xp̄i: ita scit ⁊ certus est q̄ xp̄s nō negabit ipsi gratiā per quā poterit bene opari ⁊ saluari si illā gratiā petit cū p̄seuerantia: se ad illā quantū ipsi possibile fuit p̄parādo: ⁊ sic p̄z respōsio ad argumētū Juliani ⁊ oim pelagianoꝝ. Et hoc p̄firmat Aug. in cōclusione ⁊ fine hui⁹ cāpi: dicēs. In te domine speraui nō confundar i eternū. ¶ Et isto ergo cānico pūt recolligi. xviij. veritates catholice fidei ad cōsequēdā salutē cuiuslibet fidelis. Quaꝝ prima est q̄ vn⁹ solus de⁹ est laudādus ⁊ colendus.

Epilogando hui⁹ cā tici.

Scōa q̄ iste solus de⁹ est colēdus tā q̄ dominus ⁊ rector ⁊ gubernator: vt⁹. Tertia q̄ sicut est pater ⁊ creator vniuersi: ita est colēdus ⁊ veneranda⁹ p totū orbē terrarū. Quarta q̄ tota natura āgelica in cessabili voce .p. clamat sctūs ⁊c. mysteriū trinitatis explicādo. Quinta q̄ nō solū āgeli: sz etiā oēs chori beatoꝝ hoim laudāt deū i celo. Sexta q̄ nō solū ecclesia celestis: sz etiā ista militās p totū orbē terrarū cōfitet ⁊ colit deū in trinitate pfecta. s. patrē ⁊ filiū ⁊ spūs sctūs. Et sic ista ecclesia vnitur cū superna p latriā. Nā q̄ illa cātat p beatā visionem: ista cāt̄ ⁊ cōfitet p fidē. Septima q̄ licz xp̄s sit homo: tū est rex glorie. Octaua q̄ xp̄s ē filius naturalis ⁊ etern⁹ dei p̄is ⁊ .p. sequēs ē de⁹ ⁊ heres p̄is cui debet regnū ⁊ imperiū mūdi ⁊ vera latria. Nona q̄ filius dei etern⁹ et tpe suscepit hoiem i atomo vt in illa carne posset pati ad liberādū genus humanū a morte eterna. Decima q̄ tripliciter xp̄s nō horruit virginis uterū: quando et ea carnē assumpsit. Primo q: cū esset de⁹ etern⁹ nō horruit fieri hō mortalis. Secōo q: ml̄hoīem dū in virgine reperit: q: sicut eā purā ⁊ virginē reperit in cōceptiōe: ita virginē ⁊ purā ⁊ sanctā relīqt in sua natiuitate. Tertio nō horruit: q: lz assūpserit ex ea carnē cū penalitatib⁹ peti: tamē non cū culpa peti. Undecima q̄ xp̄s in ea carne quaz assumpsit et virgine deuicit aculeū ⁊ gladiū mortis: q: mortē nostrā mortiēdo destruxit ⁊c. Duodecima q̄ tripliciter xp̄s mortiēdo deuicit mortem. Primo q: vltra mortē q̄ erat terminus vite corpalis resurgēdo vitā eternā reperit: ⁊ sic fecit mortē peruiā: q: vltra ipsam trānsiuit. Secōo deuicit mortē: q: p resurrectionez immortales nos fecit. Tertio deuicit mortē peti que i seruitute oēs tenebat. Tredecima q̄ sicut xp̄s p suaꝫ mortē deuicit mortis aculeū: ita p ascēsionē aperuit credētibus regna celoꝝ. Decimaquarta q̄ xp̄s vt homo sedet in potiori⁹ bonis glorie patris. Decimaquinta q̄ christus etiā vt homo non solū sedet in potiori⁹ bonis glorie patris quo ad fruitionē ⁊ honorē latrie: sz etiā sedet in sede ptātis ad iudicādū super oēs creaturas in celo ⁊ in terra et in inferno. Et sic non solum sedet in sede glorie: sed etiam iudicij. Et ideo est iudex vētur⁹ vniuersalis: in nouissimo die cum potestate magna et maiestate. Decimasexta q̄ ad xp̄m pertinet in hac eccl̄ia dispēsare merita sue passiōis. Decimaseptim⁹ q̄ ad xp̄m pertinet cōplere numerū electoꝝ ⁊ eos annūtiare ⁊ cum sanctis angelis in gl̄ia sociare. Decimaoctaua q̄ ad xp̄m ptinet saluare pp̄m per gratiā et bñdicere per ecclie sacramenta ⁊ regere per legem euangelicā ⁊ extollere per gloriam. Decima nona q̄ ad xp̄m non solū pertinet saluare populū suum spūaliter a pctō: sed etiā tpaliter ab oi periculo corporali: ⁊ bñdicere copiā bonoꝝ tēporaliū conferēdo ⁊ dirigere eos in via: ⁊ finaliter gloriā conferēdo. Vigesima q̄ per singulos dies et horas ⁊ momenta obligamur deo latriā exhibere ⁊ laudare ⁊ gr̄as agere p̄o bñficijs creatiōis: redēptionis: ⁊ ad p̄miaz expectatiōis: ⁊ glorificatiōis. Vigesimaprima: q̄ sicut ex debito obligamur deū per singulos dies laudare p̄o bñficijs receptis: ita de necessitate cogimur diuinā miam implorare p̄o futuris: vt⁹ iusti tenentur .pter tria petere gr̄am: primo vt surgāt a pctō: scōo vt non incidāt in alia pcā addēdo mala malis: tertio vt semp faciant aliqua bona opera mie vt de⁹ ducat eos ad p̄miam. Vigesimasecūda q̄ hūana natura taliter fuit corrupta ab adā morbo cōcupiscētie: q̄ iustus per se in puris naturalib⁹ nec pōt vitare pcā nec aliquid bonū agere: misi fuerit adiutus gratia xp̄i p̄seruāte ⁊ roborāte. Vigesimatertia q̄ peccator non pōt surgere per se a pctō: nec vitare illud peccatū: nec facere aliq̄d bonū sine gr̄a xp̄i: ⁊ ideo non debet cessare miam dei implorare. Vigesimaquarta q̄ sicut sum⁹ certi q̄ sine gratia xp̄i nō possumus ex .p. priis viribus pcā vitare: quaz gratiam semp tenemur implorare. Jta ex promissione euāgelica sumus certi q̄ si ad gratiā in nobis est nos disponimus ⁊ cum humilitate eam perseuerāter petim⁹ q̄ nunq̄ nobis xp̄s eam negabit. Et quo p̄z q̄ nullus dānatur nisi culpa sua. Et sic per has vigintiquattuor veritates catholicas patet tota intelligētia huius cantici Ambro sij ⁊ Augustini. ¶ Sed nunc restat querendū quare cum tanta autoritate ⁊ deuotiōe vniuersalis ecclesia suscepit hoc canticū: ⁊ facit ipsuꝫ publice cantari in ecclesia in oibus festiuitatib⁹ in officio canonico cum tanta solēnitate et celebritate: cum hoc canticū non sit p̄propheticū in canone veteris testamēti sicut cāntica Moysi ⁊ Esaie ⁊ Habacuc: nec sit euāgelicū sicut canticū virginis Marie ⁊ zacharie ⁊ Symeonis q̄ cantantur in officio canonico. ¶ Ad qō respondet q̄ istud canticū est euangelicū duplici rōne. Primo: q: Ambro⁹ sius ⁊ Augustinus nō locuti sunt spū humano: sed p̄out spūsanctus dabat eloqui illis: sicut dicit Dati⁹ et Possidonius. Secōo est euangelicū: eo q̄ oēs veritates p̄fesse ⁊ memorate in hoc cāntico sunt euāgelice ⁊ ex euāgelio sumpte: vt dictū ē: ⁊ etiā q: oīe qō a spū sancto dictū est euāgelū ⁊ veritas euan-

Nō. obiectionē ⁊ sī obligemur ad ipossibile.

Nota.

Questio

Rūsio.

Istud cāticuꝫ est euangelicum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

gelica est marine qñ annūciat de xpo qō iam cōplerū est. Et ideo dicit xps. dabo vobis os ad loquēdū ⁊c. nō em vos estis q̄ loquimini ⁊c. Itē istud canticū est ꝓpheticū: q̄ in illo baptismo p̄euidit Ambro. qualis ⁊ quātus erat Aug. futur⁹ in eccle sia: vt inquit Dati⁹. ⁊ quo debebat oēs hereses expugnare ⁊ ab ecclia eliminare: qō in veritate post ea completū est: put infra patebit. Et sic ptz qualiter hoc canticū est prophēticū ⁊ euangelicū. Et ideo cū autoritate recepit ipsum eccl'ia. Sz causa quare cum tanta veneratiōe ⁊ frequētatione p̄cepit ipsum ecclesia publice cantari in officio matutinali ⁊ etiā in oibus gratijs agendis fuit: ⁊ est ꝓpter octo fruct⁹ ⁊ vtilitates quas istud canticū attulit ⁊ affert toti ecclesie ⁊ cuilz̄ fideli ipsum cū

Septez fruct⁹ affert istō canticū.

deuotione ⁊ veneratiōe recitanti ⁊ dicēti. Vñ septem fructus affert istud canticū. Nam primo instruit oēs fideles. Scdo iustificat oēs xp̄ianos. Tertio cōstruit ecclesiā. Quarto destruit oēm hereticam p̄auitatē. Quinto placat deū. Sexto impetrat miam. Septimo armat ⁊ ꝓbet arma quotidiana contra diabolū. Octauo ⁊ vltimo: q̄ nos conciues sanctor⁹ ⁊ domesticos dei efficit: ⁊ istam ecclesiā cum celesti consociat q̄ simul cum angelis ⁊ beatis cātat sanctus, sanctus, sanctus ⁊c. Et

Primꝰ fructꝰ.

hoc ptz per singula. Primū ergo ptz. Nā hoc canticum docet ⁊ cōfitetur supradictas. xviij. veritates catholicas in quarū cōfessione cōsistit tota doctrina ⁊ fides xp̄iani: p quas veritates oīs xp̄ianus sufficiēter instruit in fide. Et differt a quocūq̄ infideli ⁊ nō xp̄iano. Vñ tota fides xp̄iani consistit in credēdo deū trinū ⁊ vnum creatorē ⁊ dīm et gubernatorē totius vniuersi: ⁊ glorificatorē hominū iustorū ⁊ angelor⁹. Et credere xp̄m esse verbum incarnatū ⁊ deum ⁊ hoiem: cōceptū de spū sancto: natū ex virgine: mortuū ⁊ passum ⁊ resurrexisse ⁊ regna celorū nobis aperuisse. Et per ꝑs esse redēptorē generis hūani: ⁊ de diabolo triumphatorē. Et q̄ sedet a dextris in gl'ia dei p'is tā q̄ iudex vniuersal's: ⁊ credere xp̄m eē caput ⁊ rectorem ecclie a quo tota eccl'ia recipit oēm gratiā et virtutē ⁊ oīa dona spūalia: cui debeō cultus latrie et credere neminē posse pctā vitare: nec bene opari: nisi gratia xp̄i fuerit adiutus. Que oīa sufficiēter docet ⁊ instruit canticū istud. Ex quibus ptz q̄ instruit oēs fideles in omni veritate fidei catholice. B ¶ Scda vtilitas ⁊ fruct⁹ huius cātici est:

Secūd⁹ fructus.

quia cōstruit totam ecclesiā p supradictā trinā cōfessionē. s. per cōfessionē fidei cōfitendo supradictas. xviij. veritates catholicas ꝗbus tota eccl'ia defendit ⁊ tuetur ab oī incursu inimicoꝝ infidelium ⁊ hereticor⁹: ⁊ p cōfessionē latrie qua deo satisfacit: ⁊ per cōfessionē pctor⁹ qua diabolū exterminat. Et in hoc cantico cōtinent oīa que ptinēt ad nostrā salutē. Vñ primo in eo continet totum symbolū fidei cōfitendo supradictas. xviij. veritates catholicas. Scdo cōtinet tota ofo dīica cū

In ꝟ cāt̄ico cōtinet ofo dīica.

suis petitionib⁹. Nā sicut ibi dr: Pater noster q̄ es in celis sctificet nomē tuū. ita hic dicit scrīs ⁊c. et p singulos dies laudam⁹ nomen tuū in scl'm ⁊c. Item sicut ibi dicit. Adueniat regnū tuū. ita hic dicitur. eterna fac cū sctis tuis in gl'ia numerari. Itē sicut ibi dr. dimitte nobis debita nostra sicut ⁊ nos ⁊c. ita hic dr: dignare domine die isto ⁊c. miserere nostri ⁊c. Et sic ꝑs qualiter istud canticū cōtinet totū symbolū ecclesie ⁊ orationez dīcam et vniuersaliter in virtute ⁊ implicite cōtinet totaz sacrā scripturā ve. testa. ⁊ p cōsequēs est dicendū q̄ sufficiēter cōstruit totā ecclesiā ⁊ turrim fortitudinis eius: q̄ quidem turris triplici muro circūdatur ⁊ sepit. Nam primus ⁊ exterior⁹ murus est cōfessio fidei supradictarū. xviij. veritatū: q̄ muro se tuet ecclesia ab incursu oīm infideliū hereticoꝝ. Secūdus murus ⁊ interior est cōfessio penitētialis ⁊ gratia sacramētorum quo se tuet ecclesia ab omni incursu demonū. Tertꝰ murus ⁊ intimꝰ est cōfessio vere latrie: ⁊ iste est ita altus q̄ attingit vsq̄ ad celū. Et isto triplici muro istud cāticū cōstruit ⁊ circūdat ⁊ roborat dei ecclīaz: ⁊ nō sicut hoc canticū cōfitetur oēm veritatē catholicā: ita petit oīa que pertinēt ad nostram salutē: agit gratias ꝓ beneficijs receptis. Et sic instruit: cōstruit ⁊ iustificat: qui sunt tres mirabiles ⁊ vtiles ⁊ salubres fruct⁹ huius cātici. L ¶ Tertia vtilitas ⁊ fructus huius cātici est: q̄ sicut sufficiēter ꝑstruit ecclesiā ꝓ supradictā trinā cōfessionē: ita sufficiēter destruit oēs errores infidelium ⁊ hereticoꝝ. vnde istud canticum in principio sui destruit errorē gētiliū q̄ colebāt plures deos ⁊ dicebāt mūdū esse eternū: ⁊ ponebāt felicitatē suā in hac vita: ⁊ in secunda parte in qua dr: te ꝓbe terrarꝝ ⁊c. destruit simul obstinationē indeoꝝ qui negāt mysterium trinitatis: ⁊ pfidiam arrianoꝝ q̄ separabāt in ꝑsonis substātiā: ꝓ hoc aūt q̄ ait tu rex glorie xp̄e: destruit falsam doctrinā manicheoꝝ q̄ negabat xp̄m esse hoiem verum ⁊ mortuū ⁊ passum: p illud aūt qō dr: dignare dīne die isto: destruit hereticā dogmata pelagianoꝝ q̄ dicebāt vnūquēq̄ ex ꝓpriis viribꝰ absq̄ alio auxilio posse p̄cepta dei adimplere: ⁊ p cōsequēs oīa peccata vitare et oīa opa charitatis adimplere. Et p ꝑsequēs dicebant supfluum esse deuz orare: post q̄ vnusquisq̄ oīa supradicta bona libertate liberi arbitrij ꝑ se poterat facere. Et sic patet qualiter istud canticum destruit oēs errores infideliū ⁊ hereticoꝝ. D ¶ Sed est aduertendū ꝫm possidoniū q̄ vnitatem fidei quā Aug. confitet in hoc cantico in suo baptismo: postea defendit publice i suis scriptis ⁊ predicatiōibus ad destructionē hereticoꝝ. Vñ Ambro. nō solum icepit. Te deū laudamus: eo q̄ dederat Aug. ad baptismū: ſz q̄ p̄euidit i ſpiritu qualis ⁊ quātus erat futurus Aug. in ecclesia vt inquit Datius. Et q̄ ꝓuidit qualiter oēs errores hereticoꝝ debebat ab ecclesia eliminare: vt inquit Possidonius, put postea factū est. ¶ Ad cui⁹ euidentiā est notandum q̄ inter ceteras quattuor hereses affligebāt ecclesiam tpe. Aug. Quarum prima fuit superstitio gentiliū. Nā ꝫ multi reges ⁊ ppli gentiliū fuissent ad fidem conuersi post cōuersionē magni Constātini ⁊ maxime tpe theodosij: tū quando alaricus rex gothorum cū suis gentilibus ingressus est italiam: et magna culpa ⁊ occasione Romanoꝝ incendisset ⁊ destruxit romaz cum tota italia. Tūc romani repidi in fide hoc imputabant xpo dicentes q̄ dum roma colebat plures deos semper fuit ꝓspera ⁊ domina mundi: sed

Tertius fructus.

Destruit errores

Quartus ex hereses tpe aug.

postq̄ fuerat sub fide xp̄i: semp fuerat diminuta et conteptā ⁊ tandē per illum barbarū regem gothorū destructa: ⁊ sic blasphemabāt romani ⁊ ceteri italici cōtra xp̄m ⁊ legem euangelicā decernentes repetere idolatriā. Tunc autē Marcellinus scripsit ad augu. dicēs: vt excitaret gratiaz a deo ipsi collatā. Et scriberet contra istos blasphemos nois xp̄i: q: Roma cum tota italia erat in magno periculo apostatādi a fide xp̄i ⁊ repetēdi antiquā superstitionē idolaticā: nisi ipse apponeret remedium. Tūc autē Aug. virtute ⁊ lumine spūssancti armatus ⁊ illustrat⁹ scripsit. xviij. libros ꝓ defensione ciuitatis dei ⁊ xp̄iane religiōis: in ꝗbus nō solum defendit ecclesiā ⁊ totam sacram scripturā vtriusq̄ test. Sz etiā destruit totā idolaticā superstitionē. Nā in ꝓmis. x. libris destruit oēs detestabiles ⁊ fedos ritus illius superstitiōis detegēdo falsum cultū falsoꝝ deoꝝ. Et detegēdo ⁊ cōfutando falsam doctrinā ⁊ deceptionē eoꝝ. Ab. xi. aūt libro vsq̄ ad. xviij. inclusiue mēorat diuersos fines vtriusq̄ ciuitatis. s. dīnationē ꝓpetuā impiorū et glorīā fideliū ⁊ iustoꝝ. In ꝗbus. xvij. libris ondit vnum deū ⁊ trinū et vnū esse creatorē ⁊ gubernatorē oīm iustorū: sicut cōfessus fuerat in p'ia parte hui⁹ cātici. Et sic Marcellinus publicauit illū librū Rome ⁊ p totā italiā: quo libro viso tota italia cessauit a blasphemia ⁊ apostasia ⁊ malo ꝓposito repetēdi idolaticā superstitionē: ⁊ sic quietauit totā eccl'iaz Augu. p illos libros de ciuitate dei: ⁊ destruit errorē gentiliū. C Itē codex tpe surrexit quidā maximinus ep's arrianoꝝ: qui vehemēter incepit resuscitare ⁊ roborare illam sectā ⁊ inuehere cōtra fidē trinitatis ꝑsonaꝝ diuinarū in vna ⁊ eadē substātia quā cōfitetur eccl'ia. Tunc augu. scripsit librū cōtra illū maximinū: in quo destruit ⁊ cōfutat eius argumēta. Et roborat fidē ecclesie fundamētis ⁊ autoritatibus sacre scripture. Et postea scripsit xv. libros de trinitate vbi lucidi⁹ ⁊ diffusi⁹ ꝓbat et declarat ꝓpositū supradictū. Hoc idez fecit Aug. in multis alijs libris ⁊ tractatib⁹ destruēdo ꝑfidiā arrianoꝝ ⁊ aliorū infideliū circa mysteriū trinitatis. C Itē codex tpe surrexerūt multi magni viri fedo ⁊ detestabili dogmate manicheoꝝ maculati qui illam sectā vehemēter inceperūt resuscitare ⁊ grādi conatu restaurare: cōtra quos Aug. scripsit eorum dicta ⁊ scripta ꝓfundo ⁊ repellēdo. Et primo cōtra faustum manicheū per. xl. respōsiones. Scdo cōtra fortunatū. Tertio cōtra cerscomiū ⁊ cōtra felicianū: ⁊ cōtra epistolā fundamēti: ⁊ contra aduersariū legis ⁊ ꝓpheraꝝ: ⁊ contra multos alios eiusdē secte: qui inter cetera negabant xp̄m esse hoiem verū: ⁊ per ꝑs esse passum. Et sic destruebāt totū mysteriū nr̄e redēptionis et virtutē sacramētoꝝ ecclie a passiōe xp̄i ꝓ nostra salute et iustificatiōe manentē: quos oēs Aug. scripsit et publicis disputationib⁹ ⁊ predicatiōibus superauit: et ab eccl'ia eliminauit ⁊ fugauit. put cōfessus fuerat in hoc cātico: qñ dicit: tu ad liberandū suscepturꝰ hoiem non horruisti virginis vterū ⁊c. Item codex tēpore fuit orta ⁊ per totū orbē subito diffusa temeraria secta ⁊ doctrina falsa pelagianorum: qui negabāt pctm̄ primoꝝ parentū cum

suis penalitatib⁹ transisse ad posteros. ⁊ per ꝑs negabant pctm̄ originale in paruulis ⁊ baptismū ad mūdationē peccati eis ꝓdesse. Et sic attribuebant tantā libertatē hūane volūtati ad operandū etiaz post lapsum primoꝝ parentū q̄ vnusquisq̄ ex ꝓpriis viribus naturalib⁹ cuz sola ptāte liberi arbitrij absq̄ quouis auxilio ⁊ gratia dei poterat diuina p̄cepta adimplere: ⁊ per ꝑs oīa peccata vitare: ⁊ oīa bona opera facere. Et sic dicebāt q̄ superfluū erat ꝓ defunctis orare: ⁊ futurū auxilium petere post q̄ vnusquisq̄ ex ꝓpriis viribus poterat bene operari ⁊ saluari. qō sentiēs beat⁹ yponensis eps illico cōgreguit oēs epos ꝓuincie numidie. Et ꝓbato grandi examinatiōe hanc doctrinā esse hereticā. Tunc aug. de cōsensu oīm illorum epoꝝ scripsit epistolā ad Innocentiū papam tunc ecclesie romane p̄sidentē vt vigilaret supra gregē suū: q: ista falsa ⁊ pestifera doctrina destruebat ecclesiā ⁊ fundamentū totⁱ sacre scripture ⁊ nostre redēptiōis ⁊ salutis: ⁊ annihilabat oēs petitiones ⁊ oīa suffragia ecclesie ⁊ am vīuoꝝ q̄ defunctoꝝ: q: frustra in oratione dīca petere mus ⁊ dicerem⁹: dimitte nobis debita nostra: ⁊ ne nos ꝫducas in tēptationē. Et sic de ceteris oſonibus: quas cōtinue facit ecclesia. Tunc autē Innocentius papa cōgreguit Rome cōciliū epoꝝ in quo dānauit pelagiū ⁊ celestinū hereticos cum secta eoꝝ. Et dedit autoritatē p̄imati cartha ginēsi: vt cōuocet simul cum augu. conciliū oīm epoꝝ africe contra illam sectā in quo cōcilio interfuit augu. q̄ fuit scriptor symboli ⁊ decreti illius cōcilij africani: in quo per singula fuit cōdēnata illa pestifera secta cum suo autore ⁊ sequacib⁹ fuit: vt ptz de cōse. dist. iij. c. placuit. et ꝓ multa sequētia. Et ꝓut ꝓsper narrat in chronica sua in quo tēpore Augu. scripsit librū yponosticon: ⁊ de pfectione iusticie hois: ⁊ de natura: ⁊ de gratia: et de spiritu: ⁊ de litera: ⁊ de baptismo parulorū: ⁊ de nuptijs: ⁊ cōcupiscentia: et contra Julianū ⁊ alios eiusdē secte: inter alia q̄ oēs illos hereticos expulit ab africa in asiam. Sed cum beatus Diero. q̄ tunc in bethleē iam senio laboraret sensisset illaz detestabilē ⁊ pestiferā doctrinā incepit per modū dialogi scribere cōtra eaz: sed cum puenissent ad eum libri Augu. de baptismo paruloꝝ quos contra illam heresim cōfecerat tūc cessauit a scriptura sui libri: vñ ait in fine huius libri. Peruenerūt ad manꝰ meas libri de baptismo parulorū quos scripsit Aug. cōtra heresim ⁊ sectā vestrā: ꝗbus visis huic operi finē imponendū decreui ne mihi dicatur illud Horatij in siluam ne ligna feras. ⁊ sic ptz qualiter Augu. destruxit illam heresim pelagianoꝝ prout cōfessus fuerat orādo in fine istius cantici: cum dicit. Dignare dīne die isto ⁊c. Et sic patet etiā p supradicta qualiter destruxit omnes alias hereses: prout ꝑ ꝑfectius fuerat in hoc cātico.

Quartus fructus.

L ¶ Quarta vtilitas ⁊ fructꝰ huius cantici est: q̄ sufficiēter iustificat oēs fideles per triplicē confessionem. Ad cuius intellectū est notandū q̄ tota iusticia christiani consistit in triplici confessione: scz in cōfessione vere fidei: vere latrie ⁊ penitentialis: siue in cōfessione peccatoꝝ. Vñ cōfessio consistit in corde ⁊ ore publice confitēdo: asserendo

Universidad de Deusto
Biblioteca

doz̄ q predicādo oēs supadictas. xxiiij. veritates que continētur sub articulis fidei. Confessio autē latrie consistit in tribus: scz in laudādo deū q oēs perfectiones eius beneficia eius memorādo: q pro eis gratias agendo. Secdo in adoratione. Tertio in oblatiōe q sacrificio. Cōfessio autē pcōz cōsistit in ꝓfitēdo nos esse fragiles q miseros q pcō res q in adam obligatos q corruptos: taliter q sine auxilio gratie nec possum? pcā vitare: nec pcepta dei adimplere: nec aliquid boni agere: nec a peccatis in q̄bus sumus liberari. In hac ergo triplici cōfessione consistit tota iusticia hoīs q fides et spes q charitas eius. Sed tota triplex ista confessio cōtinetur in hoc cāt̄ico. Nā tota ista prima pars a principio vsq; ad illū locū. Te ergo q̄s: nil aliud est nisi cōfessio fidei simul cū gratiarū actione q laude: q exinde vsq; ad illum locū scz dignare dñe: nil aliud est nisi oīo que pertinet ad cultū latrie: q in illa parte qsi dicit: dignare dñe die isto: nil aliud est nisi confessio pcōz: q sic ꝓz qualiter istud canticū sufficiēter iustificat hoīem per triplicem cōfessionē. D ¶ Quinta vtilitas huj⁹ cāt̄ici est: in q tum placat deū q delectat q debitū per latriam solvit q reddit ipsum benignū p cultū latrie eo q magnificus et magnanim? delectat: cū ipsi memorātur bñficia que ipse fecit maxime cū gratiarū actiōe: vt ꝓz. iiij. ethicoz. Et ideo istud canticum p latriā est satisfactoriū q deo solutoriū: q deo nō possum? satisfacere nisi per vere latrie seruitutē q cultum q̄ maxime cōtinet in hoc cāt̄ico: prout dictū est: q ad quā latriā maxime nos exhortatur q incitat istud cāt̄icū: q hic est quint? fructus et vtilitas ei?: imo ex hoc cāt̄ico sumit ecclia modum reddēdi latriā dicētes sctūs &c. Quinti fructus.

Sextus fructus. A ¶ Ex ista autē quinta sequit̄ sexta vtilitas q fructꝰ huj⁹ cantici: q est gratie q mie q postulatoz impetrativū: q sicut deū placat q delectat cōmemorādo ei⁹ perfectiones q bñficia cū gratiarū actiōe q latrie exhibitione. Ita inclinat ipsum ad maiora bñficia conferēda: scz miam q gratiā in presenti: q gloriā in futuro ꝓout petitur in hoc cāt̄ico: vn maxime nos deo humiliam?. Naz sicut cōfitemur deū esse omnipotentē: creatorē: sanctū: iustum: misericordem: q redēptorē. Ita ꝓfitemur nos esse fragiles peccatores q miseros non sufficiētes ex nobis aliquid boni agere: nec posse pcā vitare: nisi fuerimus adiuti gratia xp̄i q ei? mia sublevati: et ideo dicimus: dignare dñe die isto &c. Et ideo hoc canticum est dei ad miam inclinativū: q est mie impetrativum: q deus sup̄bis resistit hūlib? autē dat gratiā q veniā. B ¶ Septima autē vtilitas q fructus huj⁹ cantici est: q⁹ prebuit q p̄bet nobis arma quotidiana cōtra diabolū q mundū q carnē: nō solum defensiua: scz etiā offensiua q fugativa cum dicit: dignare dñe die isto &c. ¶ Ad cuius intellectū est notandū sm̄ ꝓsperū defensorē doctrine Aug. contra pelagianos: q q̄ fuit orta pestifera q venenosa doctrina pelagianoz̄ in britania simul cum ea fuit exorta medela q antidotū contra illud venenū in italia per conversionē Augu. Nam quādo pelagius monachus incipiebat seminare suum venenū in britania. Tunc Augu. extirpator illius veneni baptizabatur Mediolani: q spiritualiter nascebatur tanq̄ tyfaca q antidotū ad resistendū q extinguendū venenum q morbū pestiferum pelagiani. Quodquidez venenum ita subito et in breui tempore infecit totam ecclesiā: tam in africa q in asia: q̄ in italia q̄s fuit mirabile dictu. Cuius causa fuit triplex. Primo q⁹ seminatores huius veneni scz pelagius q celestius q Julianus ostendebant se esse catholicos in fide articuli trinitatis contra arrianos q in articulo incarnationis contra manicheos: contra quos ecclesia diuina ante pugnauerat. Item quia isti erant viri eloquentissimi vt patet in stilo epistole pelagianoz̄ et in altercatione iuliani q cum hoc fuerunt astuti q calidissimi. Nam vt in breui possent orbem totum interficere: fuerūt diuisi per tres partes mūdi scz pelagius in europa: q iulianus in africa: q celestius in asya: q sic in breui tēpore fuit seminatū illud venenū. Tertia causa fuit quia illud venenū et fermentū erat valde palliatū q coloratum quasi latens sub melle veritatis nature voluntatis et liberi arbitrij. Et ideo multi facilius fuerunt in illa doctrina pestifera decepti hac triplici causa. Unde dicebant q⁹ deus bonam naturā q liberam creauerat in homine: q posuerat ipsum in voluntate arbitrij q consilij sui: ergo diabolus qui erat deo inferior non poterat humanaz naturam corrumpere nec voluntatis libertatē tollere nec impedire. Et ideo Julian? vocabat Augu. traductionarium q manicheū. Item dicebant q⁹ si humana natura et caro nostra intantū fuerat corrupta in adam: q⁹ nec poterat de se vitare malū: nec facere bonum: nisi aduta per gr̄am rp̄i: ergo sequeretur q⁹ vel nullus in peccando dānaretur: vel q⁹ deus esset iniustus in dānando hoīes: q⁹ ad impossibile nemo obligatur de iure: q sic asserebant q⁹ postq̄ deus bonam naturā creauerat in hoīe ad imaginem q similitudinē suam: q creauerat in eo liberā voluntatē q reliquerat eum in manu cōsilij sui q⁹ tunc ex ꝓpriis q naturalibus viribus cum arbitrio voluntatis absq; alio auxilio poterat diuina precepta adimplere: q per ꝓpria oia pcā vitare: q ois bonū opari q̄cunq; vellet. Et ex hoc inferebāt q⁹ superfluū erat deum orare ꝓ vitādis pcis futuris: q⁹ vnusquisq; de se poterat pcā vitare: q superfluum erat etiā ꝓ pcis exorare: q⁹ si sine peccato decesserūt ilico euolarūt ad celū tanq̄ bone nature secutores: si autē cum pcis mortui fuerant: tunc ilico descendebant in infernū. Et sic tollebāt oēs orationes ecclesie q oīa suffragia viuoz̄ q mortuoz̄. Quodquidē venenū ita in breui multos infecit: q⁹ tota ecclesia per oēs partes mūdi fuit turbata: eo q⁹ oēs illo pestifero veneno infecti cessabāt ab oratione q suffragio viuoz̄ q defunctorum cōfidentes de suis viribus q libera volūtate conteuendo gratiā xp̄i. Hoc autē p̄sentiens augu. zelo ecclesie permotus cōgregato cōcilio ep̄orum africanoz̄ incepit illis hereticis resistere. Et scripsit Innocētio pape romano vt supra gregez suum sautgilaret: q caute de isto occulto q periculo veneno inquireret vt dictum est. Et ideo condemnata ista pestifera heresi in cōcilio romano et africano. Tunc Augustin? incepit ordinare plura officia in sua ecclesia ꝓponendo contra intentū

Nota. de libe. arbi. libertate.

illius secte. Inter que primo ordinauit officiū de sanctoz̄ diuisum p tres nocturnos cū suis laudibus: q⁹ quidē offm ilico suscepit tota ecclia affricana: q exinde venit in ecclesiā italicam et gallicanā: q hispanicā q germanicā. Et etiam ordinauit missam p defunctis: in quo officio peruenf suffragia p defunctis ꝓ tra pfidiā pelagianoz̄. Itē aug. tūc ordinauit multa alia officia festiua inter q confecit officiū nativitatis ꝑ ginis marie: q etiā ordinauit multa alia ecclīastica officia quoz̄ autoz ignorat: eo q⁹ fuit multū aptus q facilis i orationibus ordinādis: vt patet in suis soliloquijs: q contēplationibus q supputationib⁹. Tunc etiam tota ecclia romana ꝓpter perfidiā pelagianoz̄ ordinauit preces que fiunt in ꝓma hora diei in officio: puta q⁹ ilico post ℣iculū dicaf oīo dñica cū symbolo: q postea. Et ego ad te dñe clamaui. cum quinq; sequētibus versiculis sumptis de psal. l. q postea fiat gñalis cōfessio. Et post cōfessionez dicatur vltima pars huius cāt̄ici. s. dignare dñe die isto sine peccato nos custodire. Et postea dicatur illa salubris q electissima oratio. s. dñe deus oēs qui ad principiū huius diei nos peruenire fecisti &c. In quibus precibus manifeste petimus gr̄am et auxiliū diuinū ne incidamus in aliquod pcm̄: sed semper faciam? bonū q ipleamus diuina precepta iusta voluntatē dei q liberemur a pcis preteritis: ostendendo et cōfitendo nos nullū bonum ex propriis viribus posse facere: nec pcm̄ vitare sine auxilio q gr̄a dei: q hoc idem ordinauit ecclesia fieri in cōpletorio: q⁹ ante orationē dicit vltimam partē huj⁹ cantici scz dignare dñe nocte ista sine pcō nos custodire. miserere nr̄i dñe. Et quibus ꝓz q⁹ ex hoc cantico accepit ecclia arma quotidiana matutina et vespertina ad pugnandum ꝑ diabolum. Que quidē arma tria faciūt. Nā primo inclinant deū ad miam q gr̄am cōferēdam: postq̄ nos humiliamus cōfitentes nos esse fragiles q insufficientes ad malū vitandū et bonū agendum: et cōfitemur nos esse filios prevaricatoz̄. Secdo fugam? diabolū a nobis q vires ei? cōp̄imimus. Tertio eliminamus et extinguim? venenū et pestiferā doctrinā pelagianoz̄ q totum ꝛium suadebat q totā religionē xp̄ianā interfecerat q turbauerat: vbi etiā ecclīa ꝓpter eandē causam ordinauit alias preces post primā. s. Preciosa i cōspectu dñi &c. vsq; ad capl̄m. s. dñs autē dirigat corda et corpora nr̄a. que ꝛba si bene cōsiderenf et cōtemplentur oia petunt diuinā miam q gratiā q auxilium diuinū: vt valeamus implere diuina p̄cepta q vitare pcā q facere bona opa cōfitētes nos nihil boni ex nr̄is viribus posse facere: q sic etiam ecclia semp ꝓcessit ordinādo nova officia q nouas oīones in q̄bus petimus diuinū auxiliū: vnde ō: q⁹ sicut primus q ordinauit antiphonas ad cantandū cū psal. in ecclia fuit Ambrosi⁹: q ordinauit hymnos feriales: q diuisit offm matutinale i duas partes. s. psalmodiā q laudes. Ita ꝓm⁹ q fecit respōsa que cātantur post psal. in quolibet nocf. fuit Aug. Gelasi⁹ autē papa paulo post Aug. ordinauit vt cāt̄icū Aug. scz Te deū laudam?. cāt̄aretur post tres nocturnos ad laudes. Fit verū q⁹ b⁹ Ambro. iam ordinauerat q⁹ illud cāt̄icū cā-

Nota.

Ecclesia ex hoc cantico accepit arma.

Gelasi⁹ ordinauit cāt̄a re istum canticū.

retur in ecclia Mediolanēsi: sed Gelasi⁹ postea precepit vt cantaretur per vniuersam ecclesiam. Postea iste Gelasius ordinauit multa alia particularia officia ecclīastica et ordinauit vt ante canonē misse cantaretur alia particula huius cāt̄ici. s. sctūs. sanctus. san. &c. Et ad hoc ordinauit q confecit illā prefationē cōem que quotidie cantatur in missa. s. vere dignū q iustum est &c. q⁹ quidem prefatio nil aliud facit nisi q⁹ recitat q declarat q⁹. Augu. dixit in hoc cantico. s. tibi oēs angeli et cherubin q seraphin incessabili voce pclamāt sanctus &c. Postea aut̄ venit Gregorius qui composuit aliquas prefationes festiuitatibus solēnibus appropriatas. Et ecliā confecit multa alia officia sanctoz̄ tam ꝓpria q̄ cōmunia q̄ hodie cantat ecclia. Ex q̄bus ꝓz qualiter vniuersalis ecclesia latina ex isto cantico sumpsit modum laudādi deū in missa: q⁹ simul cū ecclesia triumphanti ista ecclia cantat sanctus san. &c. Et sic ex isto cāt̄ico accepit q assumpsit arma quotidiana cōtra diabolum fugandum q modum inclinandi deum ad miam q gratiā impetrandā: q⁹ dicit. dignare domine die isto que est septima vtilitas huius cantici. A ¶ Octava vtilitas q fructus huius cantici est: q⁹ nos concives sanctoz̄ et domesticos dei efficit: q istam militantem ecclesiam cum superna et triumphanti confociat. Unde quia dictū fuit per Augustinū in prima parte huius cantici. tibi omnes angeli &c. vbi ostendit q⁹ oēs angeli incessabili voce ꝓclamant &c. Et hoc idem cantat chorus apostolorum et prophetarū et martyrum in societate eoz̄: prout subdit Ambro. cum dicit. Te gloriosus apostolorum chorus. Et hoc cantat tota ecclesia per totum orbem terrarum: prout Augu. subdit. te per orbem terrarum sancta cōfitetur ecclesia &c. Ex quib? concluditur q⁹ sicut chorus apostolorū ꝓphetarū martyrum q omniū beatoz̄ sociat cum angelis in gloria ad cōfitendū mysterium trinitatis cantando sanctus &c. Ita pariter ista ecclesia toto orbe diffusa sub eadem ꝓfessione ꝓsociat cōcelesti cantando sanctus &c. Et sic quantū ad ꝓfessionē trinitatis eadem est latria huius ecclesie et illius celestis: sicut ibi dictum fuit. et ideo Gelasius papa ampliatoz̄ diuinoz̄um officioz̄ qui fuit valde devotus huic cantico ordinauit vt in omnibus festiuitatibus cantaretur in officio matutinali finito tertio nocturno: vt ista ecclia consocia retur cū superna cantando sanctus san. &c. Item vt per istud canticū ostenderet q⁹ tota ecclesia est eadē cum illa ratione finis et termini inquantuz ista est via in illā: q⁹ laudat vnum solum deum in trinitate cū illa. Et ideo ex isto cāt̄ico accepit prefationē quam cantamus ante canonem misse. vnde ls Ambro. q Augu. ordinassent in suis ecclīs alias longas prefationes: vt ꝓz in ecclesia Mediolanensi: tamen Gelasius papa ordinauit vnā brevem q cōmunem prefationem quam quotidie cantat ecclesia in missa: in qua nil aliud dicit: nisi q⁹ explicat totā illā partē huius cāt̄ici. s. tibi oēs angeli. vsq; ad illā ecclusiue. tu rex glorie christe. Unde ait. Sursum corda. i. relictis rebus mundanis eleuate corda vra q simul cū angelis q beatis

Octaus fructus cāt̄icum istō nos ciues sanctoz̄ efficit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

agamus gras deo nro. Quia vere dignū est semp
& hic & ubiq; tā in terra q̄ i celo cuz angelis gras
agere. Ideo cōuersa eccl'ia ad deū patrem dicit.
O dñe sc̄e pater oīpotēs eterne de⁹ nos oēs p̄camur
te per xp̄m filiū tuum & dñm nr̄m per quez maie-
statē tuā laudāt āgeli: adorāt dñationes & tremūt
p̄tates candē maiestatē tuā: celi celoruq; virtutes
ac btā seraphin sub quadā socia & cōcordi exulta-
tione cōcelebrant & colūt et venerant eandē ma-
iestatē tuā cū ihū⁹ et nr̄as voces vt admittas sup-
plices precamur. i. supplices te p̄camur: vt tu ad
mittas & velis audire & suscipe nr̄as voces simul
cū illis. i. cū vocib⁹ illoz. s. angelor. q. d. sicut i ce
lo suscipis et admittis voces illoz dicētiū. sanct⁹
sanct⁹ &c. ita dep̄camur vt simul cū eis socia exul
tatione admittas nostras voces simul cum eis di
cētes: scrūs &c. Vñ aduertāt sacerdotes & religio
si q̄ cōstructio huius prefatiōis et valde intrica-
ta, ꝓpter longā serie & dependentiā: q; tota ei⁹ cō-
structio dep̄deret ab illo ꝙdo dep̄camur et ipedi-
ret cōclusionis parte, ꝓpter illud relatiuū. s. cū quib⁹.
Et iō hec magis declarauit postea btūs Greg. i
suis particularib⁹ solēnibus festis: in fine q̄rū cōi
ter dicit. Et iō cū angelis & archāgelis cū thronis
et dñationib⁹ cuiq; oi militia celestis exercit⁹ hym-
nū gl'ie tue canim⁹ sine fine dicentes. scrūs &c. Et
ideo ꝓz q̄ tam Gelasi⁹ q̄ Greg. simul cū tota ec-
clesia ex isto cāt'ico sumpserūt hāc p̄fationē quaz
cātam⁹ quotidie in missa simul cū hac cōfessiōe tri
nitatis dicēdo sanct⁹ &c. Itē ostēdit eccl'ia ista q̄
nō separata sed simul sociata cū illa eccl'ia beato-
rū socia exultatiōe intēdit cantare sanctus scrūs &c.
sub eadē cōfessiōe mysteriū trinitatis: & sic inten-
dit cōfiteri et cātare p fidem & cōfitet eccl'ia & cā
tat per gloriā & clarā visionē: & ostendit etiam ista
ecclesia q̄ non cantat hoc cant'icuz tanq̄ terrena
sed sursum a terrenis cū illis eleuata tanq̄ cele-
stis. Et quibus ꝓz q̄ istud cant'icū nos facit cives
sanctor. et dei domesticos: & facit istā eccl'iam cū
illa celesti cōsociaz. Et hoc etiā ostenditur p quā
dam reuelationē & visionē factā cuidā sanctimo-
niali i saxonia. Vñ legit in eccl'iastica hystoria
germanor. q̄ i saxonia erat et adhuc erat quod
dam magnū monasteriū in quo laudabat deum &
viuebat in vita sanctissima & honestissima magna
multitudo sororū inter quas erat quedā deuotissi
ma inuenis q̄ & ex iugi abstinētia vigil quotidie sur
gebat ad horas matutinas: & continue sequeba-
tur horas nocturnas in choro. Et ideo et multis
laboribus erat multis infirmitatib⁹ afflicta. Et tū
ꝓpter hoc nō cessabat interesse oībus horis tā no
cturnis q̄ diurnis. Intantū q̄ quadā nocte cum
esset in matutinis: & iam chorus esset i fine tertij
nocturni quasi in nona lectiōe: tūc illa monialis
incepit deficere p̄e debilitate: et venire quasi in
syncopim. Nō videns abbatissa p̄cepit ipsi vt iret
ad cellam suam & quiesceret. Ipsa autē monialis
rogabat vehemēter abbatissaz vt permitteret eā
stare in choro vsq; quo diceret hoc cāticū: scz Te
deuz laudamus. Abbatissa ꝙo noluit annuere ei⁹
p̄cibus: sed p̄cepit ipsi in meritū sancte obedi-
tie vt iret ad cellā suam. Tūc illa velut obediens
egressa est ecclesiam: sed mansit in claustro iuxta
portā eccl'ie: vt audiret Te deū laudam⁹: ne per-
deret illā consolationē. Sed cū chorus inciperet
cantare te deū laudam⁹: ipsa eleuauit oculos ad
celū vt simul ageret grās et laudaret deum cum
alijs monialib⁹: tunc autē eleuata & rapta in spū:
vidit q̄liter incipiēdo hoc cant'icū. s. te deū lauda
mus: illico apertū fuit celū. Et q̄ chor⁹ cantabat
tibi oēs angeli: tibi celi &c. vidit q̄liter oēs angeli
et throni & dñationes & cherubin & seraphin: & oēs
ordines angelor. prostrati & inclinati adorabant
añ throni trinitatis: & laudabāt deū trinū & vnū
& aguū sedētē a dextris p̄ris oēs dicentes. scrūs
sanctus. &c. Itē q̄ chorus incepit cātare. Te glo
riosus apl'or. chorus. vidit qual'r chorus apl'oruz
p̄cidentes in facies suas añ thronum cātabāt idē
cant'icū dicentes scrūs &c. Itē q̄ chor⁹ incepit di
cere. Te ꝓphetarū laudabilis nūer⁹. vidit q̄liter
oēs patriarche & ꝓphete ve. te. p̄cidētes i facies
suas cātabāt idē cāticū ante thronuz maiestatis.
Itē quādo chor⁹ icepit dicere. Te martyz cādida
tus laudat exercit⁹. tūc vidit turbā magnā mar-
tyr. & p̄fessor. & virginū & oīum iustor.: qui oēs pro
strati in facies suas añ thronū dicebant sanct⁹ &c.
Tandē aūt q̄ chorus incepit dicere. Te p orbem
terraz scta ꝓfitet eccl'ie patrē &c. tunc vidit q̄liter to
tus ille chorus monialiū ascēdit in celū: & oēs ille
sorores mitte simul cū angelis & apl'is & martyri
bus & oīb⁹ beatis socia exultatiōe cātabāt sanct⁹
san. &c. & sic finierūt cāticū vsq; ad illū versiculuz:
scz In te dñe speraui &c. quo cāt'ico finito celū clau
sum est & nil aliō vidit: tūc illa putās q̄ abbatissa
simul cū toto choro monialiū mānisset i celo clau
so reuersa est velociter ad chorum: scz videns q̄ cho-
rus incipiebat dicere. De⁹ in adiutoriū. p laudi-
bus dicēdis vehemēti admiratiōe obriguit et in-
cepit dicere & interrogare quō ita velociter desce-
disset de celo. Sed cū abbatissa cū ceteris monia
lib⁹ hec reputarēt deliramentū. Ipsa magis asse-
rebat vidisse supradictam visionē: postea aūt nō
post multos dies cū scrimonialis illa venisset ad ar
ticulū mortis dixit abbatisse oīb⁹ scrimonialib⁹
vt essent: starēt astāte cū deuotide i choro cū hoc
cant'icū cātak in choro tā in missa q̄ in matutinis
q; voces fideliū ascēdūt i celū: & sil' cū vocib⁹ āge
lor. et oīs beator. socia exultatiōe laudāt deū: q;
qū cātak hoc cāticū ꝙsociat istā eccl'iaz cū supna.
Ex supradictis ergo ꝓz q̄liter octo fruct⁹ attulit
nobis cant'icū istud ꝓpter q̄ tota eccl'ia suscepit
ipm cātari in matutinali officio. Primo q; instruit
fideles in oi catholica virtute. Secō q; instruit ec
clesiā in his q̄ ad fidē sunt necessaria. Tertio de-
struit oēm hereticā prauitatē. Quarto sufficiēter
hoiez iustificat p trinā ꝓfessionē. Quinto deū dele
ctat & satisfacit p latriā seruitutē & gr̄az actiōes.
Sexto impetrat nobis. Septio ꝙfert arma quo
tidiana ad pugnādū cū diabolū. Octauo cōsociat
istā eccl'iaz cū supna, put p singula est declaratū.
Decāda q̄ est nobis diuina clemētia: vt sicut hoc
cāticū in hac ecclesia cātamus per fidē: ita simul cū
beatis mereamur cātare ipm in patria per clarā
visionem & fruitionem & gloriā. Ad quā nos per-
ducat rex glorie xp̄s qui cum patre & spū sc̄o vi-
uit & regnat deus: in secula seculoz. Amen.

Exemplū notandū.

¶ Habes itaq; lector bone opus lectu
cum iocundū tum salutare expositionis
luculentissimaz. Reuerendi in christo do
mino patris domini Jacobi Perez de
Valētia christopolitani episcopi digniſ-
simi. In centū et quinquaginta psalmos
Dauidicos. In cantica que in officijs ec
clesiasticis decantantur. In cantica euā-
gelica: et in canticum sanctorum Augu
stini et Ambrosij.

¶ Reliquum est volumen questionum sa
ne q̄ argutum in iudeos: quod licet seor-
sum imprimendum duxerim: huic tamen
operi non impertinenter adnexeris.

¶ Extant preterea eiusdem patris do
ctissimi excellentissime explanatiōes in
cantica canticorum: quas altero seorsuz
volumine nobis imprimendas concredi
dit cum primis honorādus pater ac ma
gister noster Magister Johannes Fo
caudus Abbas Clarevallis.

¶ Incipit tractatus contra iudeos edi
tus per reuerendissimum dñm Dominū
Jacobum de Valentia episcopum chri-
stopolitanum.

QOstq̄ expleuerā cōmenta
rios in libros psalmor. relatum
est mihi quosdā iudeos egre tu
lisse et murmurasse ꝓpter ea
q̄ dicta sunt in expositione psal.
xxxix. & xliv. & l. et in plerisq; lo
cis scilz qualiter lex moysi fue-
rat mortua & impleuerat cursuz
et officium suum in aduentu xp̄i: eo q̄ non fuit da
ta gratia sui: sed in signū xp̄i futuri & legis euāge
lice. Et dictum fuit qualiter oīa ꝓmissa in lege et
ꝓphetis erant spūaliter intelligēda: que oīa fue
runt cōplera in xp̄o vero messia in lege promisso.
Et dictū fuit qualiter cessante lege moysi quo ad
officiū & figurā succesit lex euāgelica tanq̄ veri-
tas illi⁹ eo q̄ tota scriptura legis & ꝓphetar. fuit
verificata per xp̄m & legē eius euangelicā. Quod
audictes iudei quidā moderni ingenti fremitu et
conatu inceperunt instare & conari ꝓbare totum
oppositū per autoritates sacre scripture. Quam-
obrem cōpulsus sum ab amicis meis cōpresbyte-
ris iudeorū ineptijs et friuolis argumentis brevi
tractatu respōdere. ¶ Vnde est aduertēdū q̄ ser
sunt que detinent iudeos modernos in sua perfi
dia & obstinatione. Primo q; putant legem moy-
si fuisse datam gratia sui non ꝓpter alium finē.
Secundo q; putāt ipsam inceternū daturā. Tertio
quia putāt illam terraz chanaā & hierlm cū oībus
fructibus suis esse eis promissam & datā in premiū
precisum pro obseruantia legis. Quarto q; putāt
q̄ messias in lege promissus debebat eos liberare
ab oī captiuitate tēporali & reducere eos in illaz
terram chanaā. Et ideo non credunt iesum xp̄m
fuisseverum messiā: sed expectāt alium q̄ debebat
eos liberare. Sexto putāt legem euangelicā esse
imperfectā & oīno cōtrariā legi moysi: & esse sacri
legam & falsam: ideo eam nolunt sequi nec recipe
re. Et ideo in p̄senti tractatu mouebūtur quinq;
questiones cum argumentis iudeorū quibus absol-
utis videbit manifesta deceptio & cecitas eorum
et soluētur oēs obiectiones & rationes eorum ad
ducte contra veritatē nostram. Quarum erit

Prima questio. Prima vtrū oīa legalia debuerūt cessare tanq̄ mortua per aduentū christi.

Secūda. Secunda vtrum sabbatū legale debuerit cessare & celebrari dies dñica.

Tertia. Tertia vtrum terra chanaam materialis cum suis fructibus fuit precise promissa filijs israel in premiuz precisum propter obseruantiam legis.

Quarta. Quarta vtrū iesus xp̄s quem nos recepi mus fuerit verus messias in lege et pro-
phetis promissus et expectatus.

Quinta. Quinta vtrū cessante lege moysi debue-
rit succedere lex euangelica quam chri-
stus tulit et predicauit.

¶ In quibus quidē questiōibus primo adducētur rationes & autoritates quas iudei adducūt in con trarium. Secō in decisione questionis declarabi tur veritas & verus sensus autoritatū in dictarum confirmando fidem & veritatez nostrā & ea que di cta sunt in expositione psalmor. Tertio autē re-
spondebitur ad argumenta eorum.

An lex moysi debuerit cessare per aduentum christi.

QVantum ergo ad primā que
stionem in qua queritur. vtrū lex
moysi fuerit mortua et debuerit
cessare per aduentū xp̄i. Arguunt
iudei moderni q̄ nullo modo de-
buit cessare: & arguunt primo sic.
Illa lex nunq̄ debuit cessare que sufficiēter fuit a
deo instituta ad iustificandū hoiem & tollendum
omne pcm̄. Lex autē moysi est hmōi: igitur nūq̄
debuit cessare. Maior est nota de se. Minor pro
batur per discursum legis. Nā circūcisio data est
in remediū & ad tollēdū originale. Gen. xvij. vbi
dicitur q̄ caro que circūcisa nō fuerit: peribit alia
illius de pplo suo &c. Et ideo q̄ sacerdos sine ra
bino circūcidit puerum dicit hec verba. s. Būdi-
ctus dñs deus israel q̄ per istam circūcisionē libe
rauit istum puerum de inferno. Et sic ꝓz q̄ deus
iam dedit circūcisionē abrae ad tollendū peccatū
originale. Itē deus in lege p̄cepit offerri holo-
causta et sacrificia pro petō sacerdotis & pro pec-
cato populi. Leui. ix. immo ordinauit sacrificia &
oblationes iuxta differentiā & cōditionē peccato-
rum: vt ꝓz per totum discursum levitici. Ex q̄bus
ꝓz q̄ legalia sufficiēter tollebant pcm̄: ergo nūq̄
debuerūt cessare. Secō arguunt q̄ lex moysi fuit

Ser de tinēt iudeos in sua perfidia.

Universidad de Deusto
Biblioteca

illa legalia nunq̄ fuerunt mortua cum xp̄o. Nam illa que sunt eterna ⁊ data sub fedre eterno sunt immortalia: sed oia legalia sunt data sub fedre sempiterno: ideo sunt immortalia: ⁊ per ꝯs nūq̄ fuerunt mortua. Maior: ptz. Mino: ꝓbatur per singula. Naz primo circūcisio data fuit abrae sub federe sempiterno. Geñ. xvij. Item esus agni paschalis fuit preceptus cum esu azimorū in cultum eternū. Exo. xij. Item immolatio agni matutini et vespertini fuit mādata sub oblatiōe sempiterna. Exo. xxix. Item preceptū sabbati in signū paternitatis sempiternā. Exo. xxxi. Itē celebritas paschę ⁊ pentecostes ⁊ ceterorū festorū in legitimū sempiternū. Leuit. xxij. ⁊ xxiij. Tertio arguit sic: illa lex non debet cessare q̄ fuit promissa sub iure iurando ⁊ pacto sanguinis effusi. Lex autē moysi erit huiusmodi: igitur non pōt cessare. Maior: probatur. Nam aliter deus esset causa trāsgressiōis iurisiurādi. Mino: ptz exo. xxiiij. vbi totus pplus cōgregatus dixit. Oia que locutus est dñs faciemus ⁊ erimus obedientes. vsi Moyses occidit. xij. vitulos iuxta numerū tribuū filiorum israel: ⁊ dimidiam partē sanguinis asperfit super altare: et alteram partē asperfit super pplm dicens. hic est sanguis federis quo pepigit dñs vobiscū sup cunctis sermonibus his ⁊c. Et ꝯbus ptz q̄ sicut populus sub federe sanguinis promisit seruare legē in eternū: ita deus sub eodez federe promisit nunq̄ mutare legem. Quarto arguitur sic. Illa lex non potest cessare nec mutari cui nihil potest addi nec diminui. Lex autē moysi est huiusmodi: igitur ⁊c. Maior: ptz. Mino: ptz Deut. iiij. vbi dñs dicit. Non adderis ad verbū quod loquar vobis nec auferetis ex eo ⁊c. ¶ In oppositū est in Iere. xxxi. In diebus illis feriam domui Jacob fedus nouū. Non fm pactum q̄ pepigi cum patribus eorum quādo eduxi eos de terra egypti. Sed dabo legē meam in cordibus ꝯrum ⁊ in visceribus eorū scribam eam ⁊c. Et ꝯbus ptz q̄ illa lex data post erit tum egypti debebat cessare ⁊ alia nova succedere quiaq̄ senescit necesse est ad interitū tendere. ad Debi. viij. Respondeo. In hac questione erunt tres articuli. Nam in primo videbitur an opera legis poterūt per se tollere peccatū ⁊ iustificare hominem simpliciter. In secūdo videbitur an oīa legalia ⁊ cerimonialia fuerunt simul mortua cum christo. In tertio videbitur per quem modū legalia data fuerunt sub federe sempiterno. ¶ Quantum ergo ad primū articulū est preadvertendū q̄ ad hoc q̄ aliqua lex vere iustificet hoiem simpliciter oportet primo q̄ tollat peccatum ⁊ liberet hoīnē a seruitute peccati ⁊ a debito. Secōo q̄ reddat ipsum charum ⁊ acceptum et dignū vita eterna: ⁊ tunc homo dicitur vere iustificatus: q: digne meretur vitam eternā: quia ergo homo propter peccatū originale erat priuatus vita eterna: ⁊ propter actuale erat obligatus ad penā sensus eternam in inferno: et per conseq̄ens propter vtrūq̄ peccatum erat in odio ⁊ ira dei. Ideo oportebat primo absolui ipsum et purgari ab vtroq̄ peccato. Secūdo reduci in gratiā dei ⁊ gratificari advitam eternā consequendā. ¶ His habitis ponitur prima conclusio. q̄ circumcisio non poterat hoiem de se absoluere a peccato originali ⁊ seruitute: et reducere ipsum in gratiā dei: et facere ipsum meritorium ⁊ dignum vita eterna. Licet autē ista cōclusio sit probata psalmo. xxxix. tamen hic specialiter probatur primo sic. Nullū minima et vilior pars hois potest esse sufficiens precium ad absoluēdum totum hominē a seruitute ⁊ condemnatione peccati: ad quod totus homo quo ad corpus ⁊ animam obligabat: ꝛ illa pellicula que scindebatur et ille modicus sanguis qui effundebatur in circūcisione erat minima pars corporis ⁊ vilissima respectu anime: ergo non erat sufficiens precium pro toto hoīe maxime quo ad aiam: ⁊ per cōsequens non poterat eaz redimere: nec liberare a debito. Secundo sic. Totus ille homo erat obligatus ad seruitutē peccati ⁊ erat in ira dei quo ad corpus ⁊ animā: ergo illa particula ⁊ pellicula et ille modicus sanguis ita erat obligatus peccato et erat in ira dei sicut totus homo: ergo non poterat satisfacere pro peccato totius: nec reducere in gratiam dei: nec mitigare iram dei. Oportebat ergo q̄ illud precium esset sufficiens ⁊ deo gratum et acceptum. Et sic ptz q̄ illa circūcisio non poterat de se satisfacere nec liberare hominē a peccato. ¶ Secunda conclusio. q̄ nec animalia in lege immolata ⁊ sacrificata nec cetera sacramenta legis veteris poterāt pro peccato satisfacere nec hominez a peccato mortali liberare. probatur. Nam illa sacrificia ⁊ sacramēta non continebant in se tantū precium vt possent soluere pro pctōre cum essent aialia bruta: ⁊ per ꝯs non poterāt deum placare ⁊ peccatorē deo reconciliare. Nam precium satisfactiuū ⁊ placatiuū debet esse de p se deo gratū ⁊ debet tenere mediū inter deū ⁊ hoīem peccatorem: ⁊ per ꝯs debet esse melius quocunq̄ hoīe et minus deo: ⁊ de per se tam bonum et purum q̄ sit deo ira charū ⁊ acceptū q̄ ei? medio ⁊ intercessione deus moueatur ad miserendū ⁊ remittendū debitum peccatoribus et toti populo. Sed oia animalia in lege occisa erant minora ⁊ inferiora hominibus in precio ⁊ dignitate. Et sic nullum conueniens ⁊ sufficiens preciū in se cōtinebant: ergo non poterant hoīem iustificare in propria virtute. Hanc autez conclusionē probat apostolus ad Ro. ⁊ ad Galathas ⁊ ad Hebreos per totū dicēs. q̄ non ex operibus legis saluabitur oīs caro ⁊c. ¶ Tertia cōclusio. q̄ sole passio xp̄i fuit sufficiēs precium ad satisfaciendū pro peccato ⁊ ad iustificandum oēm hoīem ad merendū vitam eternam. Probatur. Nam solum illud sacrificiū erat sufficiens ad redimendū totum genus humanū q̄ in se cōtinebat precium infinitū ⁊ erat de se liberū ⁊ immune ⁊ nulli petō obnoxiū ⁊ de p se deo charū et acceptū tenens mediū in dignitate inter deū et hoīem. Xp̄s autē est hmōi: ergo hoc sacrificiū ei? passio fuit sufficiēs ad redimendū oēm hoīem ab omni peccato. Maior ptz per ea que dicta sunt. Minor ꝓbatur. Nam xp̄s erat primo deus et homo: ergo licet in xp̄o deus esset equalis patri: tñ in xp̄o homo erat minor patre ⁊ melior omni hoīe in dignitate ⁊ virtute: ⁊ sic erat sufficiens mediator ⁊ precium eius erat infinitū in valore ratione diuinitatis. Et in xp̄o homo erat liber ab omni

peccato in natura et in persona. Et sic erat cōueniens oblatio propter puritatē et innocentiam: ⁊ erat deo charū ⁊ acceptū sacrificiū propter immēsam charitatē ⁊ obedientiam: vt dictum est psal. xxxix. ergo sequitur q̄ eius passio fuit deo chara et accepta ⁊ sufficiens ad placandam iram dei et reconciliandum genus humanum cum deo et satisfaciendum pro pctō. ¶ Quarta cōclusio. q̄ sola sacramēta noue legis de se possunt tollere pctm ⁊ conferre gratiam ⁊ iustificare hoiem. probatur. Nam solā sacramenta noue legis sunt instituta a deo ad tollendū peccata ⁊ ad conferendū gratiam ⁊ iustificandū hoīem: ergo ⁊c. Hoc probat. Naz causa quare sacrificia ⁊ sacramēta vete. le. de p se non poterant hoīem iustificare nec per se tollere pctā erat: quia non cōtinebant realiter xp̄m: nec precium passionis eius: sed sacra noue legis: aut cōtinēt realiter xp̄m sicut eucharistia: aut mīnēt preciū et virtutē passionis eius: sicut baptismus et cōfirmatio et penitētia: ⁊ cetera sacramēta: et ō ilico efficiunt et conferunt gr̄az inuisibilē quā visibiliter significant. Et ilico soluunt pro pctōre q: xp̄s operatur per ecclesiastica sacramēta tāq̄ manuale instrm continens virtualiter precium et thesaurū passionis eius. Nō est autem sic dicēdū de sacrificijs ⁊ sacramentis vete. leg. in quib? nō erat xp̄s realiter nec eius passio: sed solum tanq̄ in signo inquantum illa erant figura xp̄i in cruce immolandi. Ideo nec de p̄senti efficiēbāt gratiaz quā significabant: nec soluebant precium redemptionis q̄ figurabāt per xp̄m in cruce soluēduz. Nō est sic de sacramētis noue leg. q: ilico efficiūt q̄ significant eo q̄ realiter cōtinēt preciū passionis xp̄i. Nā sacrm eucharistie in quo xp̄s realiter continetur ilico per se confert gratiam recipienti dispositō: ⁊ reconciliat ipsum deo: ⁊ oēs p quib? offertur reconciliat deo mīi habeant obicem. Et baptismus ilico soluit preciū passionis xp̄i pro baptizato et pnia pro pctōre penitente ⁊c. Et sic illa sacra ilico efficiunt hoīem dignum vita eterna et iustificant illum: ideo decedens homo ilico euolat ad celum in virtute passionis xp̄i quaz recepit per sacramenta. Et sic i cōfirmatione ilico dantur dona gr̄arum spūssancti. Causa ergo q̄re sacramēta noue le. ilico efficiunt q̄ significāt cuz conferuntur est: q: continent realiter ipsum christum aut virtutē ⁊ precū passionis eius: eo q̄ iuxerūt a passione xp̄i. Et causa q̄re sacra et sacrificia vete. le. hoc nō faciebāt erat q: non cōtinebāt realiter preciū ⁊ virtutē passiōis xp̄i: quia nō fluebant ab causa significabāt passionē xp̄i futurā. ¶ Quinta cōclusio. q̄ per solā fidē de xp̄o futuro oēs fideles ⁊ pīes vete. te. fuerunt iustificati et a peccatis absoluti. hāc cōclusionē ꝓbat ap̄s ad heb. xj. Vbi enumerat oēs p̄ncipales partes ve. te. ici-piēs ab Abel. ꝓbando q̄ oēs illi p fidē xp̄i futuri passi sunt p̄secutiones: ⁊ opati sunt iustitiā: ꝛ nō potuerunt consequi repromissiones nisi per xp̄m. Vbi oēs illi p. fidē xp̄i futuri facti sūt mēbra xp̄i. Nam ꝛ xp̄s nondū venisset tñ iam erat eis creditus et tā expectabāt redimi ab eo. Et ideo tanq̄ mēbra xp̄i iam meruerūt participare passionem xp̄i: q: sub tali fide absoluti sunt a pctō. hanc etiā cōclusionē ꝓbat ap̄s ad Rom. iij. ⁊ ad Gala. iij. Na abraā antecq̄ reciperet circūcisionē iam fuerat iustificatus dū erat i preputio p fidē: eo q̄ credidit deo q̄ ad p̄ceptū dei exijt de terra sua et venit in terrā chanaā: et q̄ suspiciens in celū credidit semen suū spūale multiplicādū per xp̄m sicut stellas celi. Et ideo q: credidit reputatuz est ei ad iusticiā: vt patet Geñ. xv. Et quo ptz q̄ per solam fidem christi futuri saluati sunt pīes veteris testi.

Sacra noue le. possunt tollere pctm.

Sacramēta ve. legis non poterant p peccato satisfacere.

Passio xp̄i sola fuit sufficiens ad iustificandum.

Fides d xp̄o futuro patres iustificabat.

¶ Serta cōclusio. q̄ ꝛs in circūcisiōe tollebat peccatū originale in ve. te. tamen nō in virtute circūcisionis sed in virtute fidei xp̄i futuri. Ista conclusio ꝛs tres partes. Prima pars est credita tota ecclesie. s. q̄ originale tollebatur in circūcisione: vt ptz per Augu. ⁊ Bedam ⁊ magistrum. iij. sententiarū di. j. Secda pars est ꝓbata per primā ⁊ scām conclusionē: q: illa circūcisio non continebat sufficiens precium pro pctō: nec ad placandū deū nec iustificādū hoīem: ergo sequitur q̄ pctm in illa circūcisione tollebat in virtute fidei xp̄i futuri et i virtute future passionis xp̄i sub cuius fide ⁊ protestatione dabat ⁊ fiebat talis circūcisio: ⁊ sic est dicēdum de sacrificijs ve. le. q: ꝛs in oblatione illoruz sacrificioz q̄ offerebanf tollerenf pctā actualia illis p q̄bus offerebantur: tñ nō in virtute illorum sacrificioz et aialiū brutoz: q: non in virtute illoz sacrificioz ⁊ animaliū brutoz: q: non continebāt tale precium vt satisfacerent pro pctō ⁊ reconciliarent pplm deo pro se: sed talis iustificatio fiebat in virtute fidei quā habebāt offerentes de passione xp̄i futuri: que quidē passio xp̄i figurabat per illa sacrificia. Ista etiā cōclusio ꝓbatur. Nā abraā non fuit iustificatus p circūcisionē quā accepit: ꝛs p fidē quā habuit in preputio. hoc idem ꝓbatur. nā: vt ait Josephus libro antiquitatū. Sarraceni descēdētes ex ismaele qui se sarracenos falso appellant oēs circūcidebāt: prout didicerūt a patrib? suis: tñ nō est dicēdū q̄ illa circūcisio cōferret eis gratiā: eo q̄ nec erat in eis signaculū fidei nec habebāt eis sub fide xp̄i futuri. Et sic ꝛs q̄ circūcisio nō tollebat pctm in antiqs: ꝛs fides cui? illa circūcisio erat signū vt patebit. Et ideo circūcisio antiquoz de se nullius valoris erat ad tollendum peccatum nisi ratione fidei conferētis. Ideo erat necessaria fides conferentis. cuius ratio erat: q: illa circumcisio non ꝓtinebat realiter merita passionis christi. Sed secus est de baptismo qui realiter continet virtutem et merita passionis christi. Et ideo in casu necessitatis absq̄ fide ministri potest conferri. Unde si nullus fidelis reperitur tunc in tali casu hereticus vel scismaticus vel iudeus potest baptizare ꝛs Jsido. Et patet de cōse. di. iij. c. romanus pōtifex. Itē ca. sequenti. a quodam iudeo. Item hoc idē patet de athanasio. de quo legit in. x. lib ecclesia. hystorie. q̄ cum alexander episcopus alexandrin? rediret de ecclesia ad domum cum clero suo vidit ludum puerorum filiorum paganorum et gētilium: qui in illo ludo volentes christianos imitari constituerunt inter se athanasium puerū decem annoz in episcopū: qui quidem athanasius non baptizatus baptizauit omnes illos pueros in forma ecclesie. Videns

In circūcisiōe tollebatur originale: ꝛs i virtute fidei.

Exēplū.

In oppositum

Rñsio.

Lex vt iustificet hec requiruntur.

Circūcisio non

Universidad de Deusto
Biblioteca

aūt epūs cum clero illū ludū vocauit ad se omnes illos pueros perens q̄ sibi vellet ille ludus: pueri autē narrauerūt epo totum casum gestū. s. qualiter athanasius fictus ⁊ simulatus epūs eos oēs baptizauerat sub tali forma: tunc epūs informat? diligēter de mysterio determinauit simul cū clero qualiter oēs illi pueri erāt veri christiani ⁊ nō erāt iterū baptizādi post q̄ in forma ecclie erant baptizati ⁊ a puero nō baptizato. Et tunc epūs cepit athanasiū ⁊ baptizauit eū: eo q̄ nō erat baptizatus: ⁊ alios pueros baptizauerat: ⁊ sic epūs mutauit athanasiū in fide ⁊ scia ⁊ doctrina catholica q̄ postea fuit eximius doctor ⁊ epūs alexandrinus successor: sui magistri. Et quo ptz q̄ nō baptizatus ⁊ infidelis pōt baptizare. ⁊ ratio est ista. q̄ merita passionis xp̄i ptinent realiter ī baptismo ⁊ ceteris sacramētis non q̄ sacra creent gratias: nec sint causa effectiua eiusdē: sed sunt q̄si quedā vasa medicinalia ſz hugonē: in quibus cōtinētur virtutes et merita passionis xp̄i. Et ideo sacerdos nō cōcurrit ad sacramēta nisi tanq̄ minister. Et sicut dūs precipit seruo vt sumat cipū ⁊ hauriat vinum de vegete sua ⁊ det potum ceteris: sita sacerdos ⁊ minister ex dei precepto cū vase siue cipho sacramentali haurit merita passionis xp̄i: ex celario ecclesie ⁊ propinat potū gratie et scrificationis fidelibus xp̄i. Unde p baptismū tanq̄ per cyphum siue tanq̄ cū cypho propinat medicinam ꝺ originale et per penitentiā ꝓtra actuale: q̄ quidem medela simul purgat ⁊ sanctificat ⁊ gratificat: secus autē erat de circūcisione: q: nō erat sic instīm gr̄e: q: non cōtinebat realiter virtutē passionis xp̄i: sed tm̄ in signo inquātū significabat illā. ¶ Septima cōclu. q̄ circūcisio non dabatur in preciū pro peccato: sed in signū precij ⁊ pacti siue in signū federis. Prima pars ptz per supradictā q: nō cōtinebat precium passionis xp̄i: nec erat manuale instīm sanctificandi: nec cōferendi gratias nec p̄cedebat: nec fluebat a passione xp̄i: sed figurabat tantū ipsam vt dictū est. Secūda aūt pars ꝓbatur Gen. xvij. vbi dicit dūs abrae. Ponā pactum meū inter me et te ⁊c. Circūcidetis carnem preputij vr̄i vt sit signū federis inter me: vos ⁊c. ꝓpter q̄ ꝙa dicit aplus ad Romanos. iiij. ⁊ ad Gal. iij. q̄ abrāā non accepit circūcisionē ad iustificationē ⁊ gratiam: q: iam ante in preputio p fidem fuerat iustificatus: sed accepit eā in signaculum fidei ⁊ in signum federis futuri. ¶ Ad cuius intellectū est valde notandū q̄ illa circūcisio sortiebatur quintuplex signū. Primo signum distinctiuū inquantū distinguebat illum populum a ceteris nationib? per tale signū carnalis circūcisionis: quia solus ille popul? gerebat circūcisionem in carne. Secundo erat eis signum figurativum: q: figurabat passiōem xp̄i futurā p effusionem illius modici sanguinis: ⁊ figurabat ⁊ significabat abscisionē ꝓputij cordis: put ꝺr Deute. x. Circūcidite preputiū cordis vr̄i. Et sic figurabat abscisio petri per abscisiones illi? pellicule. Tertio significabat quoddā censuale tributum. Quarto significabat fidem cōferentis ⁊ recipientis quaz habebat de ep̄o futuro. Quinto significabat precium per christum in cruce soluendum: et sic erat signum federis et pacti ⁊ signum precij futuri.

Non baptizat? pōt baptizare.

Circūcisio dabatur in signum.

Quintuplex signū circūcisionis.

¶ Ad cuius intellectū est vlterius valde notādū q̄ illud signū federis ⁊ pacti erat simile federi et pacto bellator̄ ⁊ negociator̄ quod obseruāt inter eos. Exempli grā. Naz quādoq; accidit q̄ vn? miles capit alū in bello qui quidem captus de iure belli est seruus alteri? ⁊ sic est pecunia redimēdus. Sed quādoq; accidit tale pactū ⁊ fed? inter eos q̄ ille qui est redimēdus ꝓmittit victori sub fide ⁊ pacto dare pecniā ⁊ precij redēptiōis in tali tempore futuro: sed de presenti dat ipsi annulum aut chyrographū manu sua scriptū in signuz federis ⁊ precij futuri soluendi: ⁊ sic victor ꝓmittit ipsum liberatū abire: tunc manifestū est q̄ ille annulus traditus siue illud chyrographū non fuit solidū precij redēptionis: sed signū federis: ⁊ futuri precij soluēdi ⁊ promissi. Item q̄q; accidit q̄ vnus mercator emit ab altero equum vel nauē plenā mercib?. Et ilico de presenti tradit ipsi vnū ducatū aut florenū in signum precij vt venditio sit firma ⁊ rata: ⁊ ilico recipit merces ꝓmittēs infra mensem vel annū soluere totum precium. Tūc manifestū est q̄ nec empt̄or dedit nec vēditor accepit illum ducatū in solidum precij: sed in signum federis ⁊ in signum precij soluēdi in tēpore statuto sub federe ⁊ pacto inter eos cōpōsito: que dicitur quedam arra. Ita ergo pariter in ꝓposito est dicēdū q̄ cū totus hō quo ad corpus ⁊ alaz ꝓpter peccatū esset ad mortē ⁊ seruitutē eternaz cōdemnatus ⁊ in potestate diaboli detētus: oportebat ipsum iusto ⁊ sufficienti precio redimi: quod quidē precium q: totū genꝰ humanū debebat redimere oportebat vt excederet in valore et dignitate totum genus humanū simul ⁊ esset purū ⁊ naturaliter liberū ab oi petō ⁊ deo gratum de per se et acceptū: sed tale non poterat esse nisi passio xp̄i: vt dictuz est: ergo nullū aliud precium erat sufficiēs. Sed quia misericors deꝰ ab initio statuerat redimere hoiem per xp̄m ⁊ ei? passionē: ideo fecit pactum ⁊ fedus cū abrāā ⁊ semine eius: vt in signum federis ⁊ precij futuri per xp̄m in cruce soluendi circūcideret se ⁊ oēs posteriores: ⁊ de presenti daret deo ⁊ offerret illā circūcisionē in signum p̄cij futuri per xp̄z soluēdi in cruce. Unde sicut miles non remittit seruū in virtute chyrographi nec vēdito: tradit merces ipsi emptori in virtute illius florenj dati in signū: sed in virtute fidei qua promittit soluere in tēpore statuto: ita deꝰ nō remittebat peccm̄ in virtute circūcisionis: sed in virtute fidei sub qua dabat illa circuncisio. Et ideo dicit apostolus q̄ illa circūcisio non erat nisi signaculum illius fidei ⁊ federis: quia per talem obediētiam ostendebant fidem quam habebant antiqui de christo ⁊ eius passione: ⁊ sic sub tali federe et pacto ilico filij abrae liberabātur ⁊ absoluebātur a peccato. Et quibus pateꝫ q̄ deus non receptabat illam pelliculam que abscindebatur: nec illuz modicum sanguinē qui effundebatur in solidum ⁊ sufficiens precium ꝓ redēptione illorum: sed in solū signū p̄cij futuri soluēdi per xp̄m. Et sic etiaz patres ⁊ fideles ve. te. nō dabāt illā pelliculam ⁊ sanguinē circūcisionis in solidū precius pro peto suo: sed in signū futuri p̄cij in q̄tū promittebāt et protestabantur soluere capite in xp̄o capite suo ⁊ redēptore vniuersali: ⁊ sub tali pacto ⁊ federe absoluebātur ⁊ remittebātur de presenti: sed semper manebāt debitores in xp̄o: ⁊ hoc fuit pactū ⁊ fed? sub quo abrahā accepit circūcisionez pro semine suo: ⁊ hoc intēdebat dicere deus: ⁊ hoc sonāt verba eius cum dicit. hoc est pactum meū quod obseruabitis inter vos ⁊ semen tuū post te circūciderur et vobis oē masculū ⁊ circūcidetis carnē preputij vr̄i vestrī: sit signū federis inter me ⁊ vos: ⁊ ista masculus cui? caro circūcisa nō fuerit peribit aīa illa de pp̄lo suo: q: pactum meum irritum fecit. quod declarans Aug. de ciuitate: dicit q̄ intelligit: q: irritum fecit pactum dei quādo peccauit in adam. quasi dicat. aīa cuiuscūq; hois peccauit in adam: q: irritum fecit pactum meum de fructu ꝓhibito nō vescendo. Unde omnis hō māserit seru? peccati ideo pono tecū pactū ⁊ fedus vt circūcidatur ois masculus in signū federis: ⁊ ego acciptā illaz circūcisionē nō in precium: sed in signū precij ⁊ in signum federis: vt vnusquisq; circūcisus promittat soluere preciū solidus ⁊ validum per xp̄m. Et sub federe absoluam illum a debito seruitutis in cuius virtute remittebatur peccatū. Aliter autez peribit aīa illa: q: semp maneret obnoxia a petō primoz parētum. Et sic ꝓz q̄ talis circumcisio non dabat nec fiebat nisi in fide cōferētis ⁊ recipientis. ¶ Octaua cōclusio. q̄ sicut illa circūcisio non dabat in preciū p petō originali: sed ī signū federis ⁊ precij futuri: ita pariter sacrificia ⁊ oblationes nō ī se realr̄ ꝓtinebāt precium: sed solū fiebāt in signū ⁊ figurā. Et ideo data sunt in quintuplex signū sicut circūcisio. s. in signū distinctiuū ⁊ ī signum figurativū futuri sacrificij ⁊ future redēptionis ⁊ in signū cēsualis tributi ⁊ feudi: q: erat quoddā tributū ⁊ cēsus quē solue bāt. Quarto in signuz fidei quā de xp̄o futuro habebāt. Quinto in signū pacti ⁊ federis ⁊ prestationis ⁊ precij soluendi per christum sicut dictum est.

Sacrificia et oblationes vet. le. erant signū federis ⁊c.

Not. de oblationib? patrum.

¶ Nona cōclusio. q̄ sicut circūcisio ⁊ sacrificia ⁊ cetera legalia legis moysi nō offerabant̄ in precio sed ī signū: ita pariter sacrificia ⁊ oblatiōes ipsi? abel ⁊ enoch ⁊ noe ⁊ Job ⁊ melchisedech ⁊ abrāā ⁊ aliorū fideliū legis nature nō offerebāt in precio; sed in signum federis ⁊ precij futuri per xp̄m soluēdi. Et illa sacrificia erāt quedam signa fidei illoz quā de xp̄o futuro habebāt. Nā ſm Aug. in lib. Cur deus hō. deus ipse dā ꝓmisit xp̄m de virgine nascturum: ⁊ ipm redēpturū vt si de instāti miseria doleret: tamen de suo sueq; potestatis remedio iam de lōginquo gauderet. Vera itaq; rō ne dicimus: vt inquit Aug. q̄ ab adā vsq; ꝓtolabāt ad xp̄m ⁊c. Et sic est dicēdū q̄ ille angelus q̄ expulit adam de paradiso docuit eum modum colendi ⁊ exhibendi latriam deo ⁊ offerēdi sacrificia in signū futuri precij ⁊ in signum futuri sacrificij xp̄i. Et sic adā docuit abel ⁊ oēs filios nepotes. Et sic sub tali federe abel offerebat agnuz ex primitijs gregis. Gen. iiij. ⁊ sub tali fide enos incepit inuocare nomē dūi q̄ est Jesus verbū incarnatū. Et sub tali fide enoch faciendo bona opera placuit deo: dūs tulit eum. Gen. v. ⁊ trāslat? est in paradisum. Eccli. xliij. Et sub tali fide fabricauit archā noe ex ꝓcepto dūi. Et edificauit altare: et obtulit de aīalibus mūdis ī signū federis ⁊ precij futuri. Gen. viij. Item sub tali fide: ⁊ federe abrahā exiuit de terra sua ⁊ venit in terrā chanaā et ꝓcepto dūi ⁊ edificauit altare ī bethel: ⁊ obtulit ibi sacrificium: ⁊ inuocauit nomen dūi. Gen. xij. Item sub tali federe ⁊ fide melchisedech obtulit panez ⁊ vinū ī signū futuri precij. Job offerebat sacrificia ꝓ pctis filioz. Job. j. ⁊ sub tali fide ⁊ spe dixit Job ca. xix. Credo q̄ redēptor meus vivit ⁊ i nouissimo die de terra surrecturus sum ⁊ rursus circūdabor pelle mea ⁊ ī carne mea videbo saluatorē meū. Et sic ꝓz q̄ patres ve. te. tam legis nature q̄ scripture saluati sunt per solā fidē xp̄i futuri iquātū q̄ illā fidē efficiebant mēbra xp̄i: ⁊ ideo iā participabāt merita passiōis ei? quibus pecta sunt remissa: ⁊ ideo in xp̄o capite suo nobiscuz acceperūt reptomissiones. ad Heb. xi. Et sic ꝓz q̄ oia sacrificia ⁊ oblationes patrū tā legis nature q̄ scripture nō erāt nisi quedā signacula fidei offertiū oblata ī signū figurativū ⁊ in signū federis ⁊ precij futuri p xp̄m soluendi: q: oēs ꝓstabāt ⁊ ꝓmittebāt soluere per xp̄m precium solidum ⁊ sufficiēs. Unde per talia opa ꝓfitebant̄ ⁊ ostēdebāt fidem quam de xp̄o habebant: ⁊ sic erāt signa fidei eoz. Et quibus oibus sequit̄ q̄ xp̄us in cruce nō soluit ꝓ oib? preteritis nisi tm̄ pro illis a quibus acceperat signaculū fidei ⁊ signū future solutionis: aut p sacrificia ⁊ oblatiōes factas sub tali fide ⁊ ꝓstatiōe: sicut fuerūt fideles legis nature: aut per circūcisionē ⁊ cetera legalia sicut fuerunt filij abrae ſm ꝓmissionē: ⁊ filij israel qui fuerūt sub lege moysi qui non sunt saluati per opera legis tantum: sed principaliter per fidem xp̄i futuri sub cuius federe offerebāt omnia illa ī signū federis. ad Romanos ⁊ Galathas ⁊ Hebreos.

¶ Decima cōclusio. q̄ post q̄ baptismus fuit institutus per xp̄m omnes fideles ve. te. obligabantur baptizari. ꝓbatur. Nam omnes acceperant circūcisionem in signum fidei ⁊ cum ꝓstatione precij futuri: ergo post q̄ xp̄s contulerat aquis virtutem regenerativam ⁊ formam sacramento baptismi: et baptismus iam continebat precium sufficiens quod illi ꝓmiserant soluere in xp̄o: ergo ilico fuerunt obligati soluere totum precium perfectum per baptismum post q̄ opportunitas aderat: ⁊ ideo licet Johānes baptista esset circūcisus: tamē fuit baptizatus per xp̄m: ⁊ xp̄s baptizauit omnes apostolos vt credit ⁊ misit eos ad baptizādū iudeos in oēm ciuitatem ⁊ locum quo erat ipse venturus: vt ꝓz Matth. x. ⁊ Luce. x. ⁊ hoc fecit xp̄s ad ostēdendū q̄ oēs illi nō acceperant circumcisionem nisi in signum fidei ⁊ in signum federis ⁊ precij futuri ⁊ signū illius baptismi in quo erat sufficiens precium. Et hoc etiam sequitur q̄ si adam ⁊ abel ⁊ abraam ⁊ moyses ⁊ dauid ⁊ ceteri fideles ve. te. viriliter vsq; ad baptismū xp̄i omnes obligabantur baptizari: q: sub tali fide ⁊ figura ⁊ federe rece

Baptismus oibus necessarius.

Universidad de Deusto
Biblioteca

perāt illa signacula circumcisionis: aut obtulerūt sacrificia ⁊ oblationes in lege nature ⁊ scripture: ideo christus dicitur agnus occisus ab origine mūdi. Apocal. xiij. ¶ Sed ꝓtra omnia suprādicta arguitur. Nā vt ait Augustinus ⁊ pater quarto sententiarum distinctione prima. Ex quo fuit instituta circumcisio in illo populo hoc valuit magnis ⁊ paruulis ad ablutionem originalis veterisq; peccati sicut modo baptismus. Itez beda dicit ꝙ idē faciebat circūcisio qō modo facit baptismus nisi ꝙ nō aperiebat ianuas regni celestis: ergo sequit ꝙ circūcisio per se tollebat ⁊ mūdabat originale ptiū. ¶ Ad hec autem respōdetur ꝙ tā Augustinus ꝙ Beda secum portant responsiones suas in dictis suis. Nam dictū est ꝙ in circūcisione tollebat ⁊ remittebatur peccatū originale: sed ex hoc nō sequitur ꝙ illa circumcisio esset instrumentum manuale cōtinēs virtutem ⁊ merita passiōis xpi: sicut baptismus. Et ideo nō per se tollebat peccatū sed in virtute fidei cōferentis: ⁊ ideo nullus extra legem poterat cōferre: nec ministrare illud sacramentum inle. ve. nec per hoc habebatur ꝙ illud sacramētum cōferret gratiam: quia si gratia dabat non nisi per fidē cōferentiū ⁊ recipientiū circumcisionem: q; opera legis nō iustificabant ꝑ se nisi per fidem xpi futuri. Unde hanc cōclusionez probat apostolus per totam epl'am ad Romanos ⁊ Galathas ⁊ Hebreos. ¶ Quātum ad scōm articulum tenebitur iste ordo. Nam primo in generali probabitur qualiter lex moysi fuit mortua simul cū xpo: ⁊ ꝙ cōsequēs tunc finiuit cursus suū ⁊ cessauit ab officio suo. Secundo hoc idem probabitur particulariter ab vnoquoq; genere ꝓceptorum: ⁊ per oēs partes legis. Primo ergo est ꝓsupponendum ⁊ aduertendum vt dictum est in ꝓlogo: ꝙ lex vet? multipliciter cōparatur ad xpm ⁊ legem euangelicā. Nam primo cōparatur sicut motus ⁊ via ad suum terminum naturalem. Secūdo tanq̄ linee a circūferentia ad centrum. Tertio tanq̄ accidentia ad subiectum. Quarto cōparat eā Aug. cōtra aduersarium legis ⁊ ꝓpheterarū sicut officium ad suum finē in artificialibus. Itez quinto Rabi salomon super zacha. comparat legē ⁊ ꝓpheras ad messiā sicut scientiā ad suū obiectū dicens: ꝙ omnes ꝓphete non sunt locuti nisi vsq; ad tempus messie. Sexto comparatur tanq̄ signum ad suam veritatem ⁊ significatum. Septimo apls ad Ro. comparat eam ad xpm tanq̄ cōtractum matrimonialem ad virum. Octauo i epistola ad Coll. ij. comparat eam tanq̄ cōtractum ⁊ cyrographum censuale ⁊ debitorium ad creditorē. Et sic xps ē terminus ⁊ centrum ⁊ subiectus ⁊ obiectū totius le. ve. ⁊ dicitur veritas ⁊ vir: ⁊ creditor legis. Propter omnes ergo istas cōditiones ⁊ operatiōes probatur ꝙ tota lex fuit simul mortua cū xpo. ꝓbatur ergo ꝓmo ꝙ tota lex fuit mortua inquātum fuit motus ⁊ via ad christum. Nam habitibus existētib? in materia cessat mot?: ergo post q̄ lex peruenit ad xpm cessauit ⁊ fuit cum eo mortua. Item scōo: sicut destructo ⁊ sublato cētro destruūtur omnes linee ad illud cētrum terminate eo ꝙ linea non potest esse sine puncto terminā te: cuius sit de eius essentia: ita mortuo xpo mortua fuerunt omnia legalia ad ipsum terminata. Itez tertio: sicut destructo subiecto destruuntur ⁊ accidentia omnia accidētia que fundātur in eo ita mortuo christo omnia legalia mortua sunt: eo ꝙ christus omnia legalia complenit: ⁊ toti legi voluit esse subiect?: quia ideo voluit legi subiici ⁊ omnia onera legis super se sumere: vt omnia secum crucifigeret ⁊ nos ab onere legis liberaret. ad Gal. iiij. Item quarto: sicut habito fine artis cessat offi ciū ⁊ oia que sunt ad finē: vt habita sanitate cessant omnia instrumenta medicalia ⁊ omnes medele ita facta passione christi cessarūt omnia sacramenta ⁊ sacrificia ⁊ cetera legalia que non fiebāt nisi tā ꝙ officia ad xpm qui erat finis eorum. Nam omnia illa fiebant in officium figuratiuum ⁊ ostēsiuum talis finis. Item quinto: sicut habita scientia alicuius obiecti cessat inquisitio scientie de illo obiecto ⁊ habita ⁊ illata cōclusione cessat syllogismus ⁊ cessant premisse: ita ergo aduenience xpo ꝙ fuit obiectum ⁊ cōclusio totius legis ⁊ ꝓpheterū cessarunt oia legalia que erant ꝓpositiones premisse cōclusionis euangelicæ. Item sexto: sicut aduenīēte significato cessat signum eius: ita aduenīēte xpo qui fuit significatum ⁊ veritas legis ⁊ prophetaꝝ: de necessitate cessauit lex ⁊ ꝓphete: sicut aduenīente naui ad portum cessat signum quod faciebat speculator de eius aduentu. Et aduenīente principio mensis cessauit clamor: Kalendarum rome: vt patebit. Et ideo post ꝙ omnia figuratiua ⁊ dicta ꝓphetarum fuerunt impleta i cruce: dixit xps. Cōsummatū est: ⁊ sic tradidit spiritum. Ad denotādum ꝙ omnia cum eo mortiebātur ⁊ sic cessauit lex ⁊ clamor ꝓphetarum. Item septimo mortua fuit lex cum xpo: inquantum erat quidam cōtractus debitorius ⁊ cyrographum censuale obligans illum populum ad xpm. vnde sicut cōtractus debitorius factus ad vitam creditoris rumpitur ⁊ extinguitur: annullatur per mortem creditoris. Ita ergo mortuo christo tota lex moysi fuit mortua ⁊ ectricta ⁊ rasa: eo ꝙ nihil aliō erat nisi quoddam cyrographum censuale ⁊ contract? debitorius in quo totus ille populus se obligauerat seruare illam legē ⁊ omnia illa ꝓcepta: q; totus ille populus se obligauerat seruare illam legem ⁊ omnia illa precepta vsq; ad mortem testatoris ⁊ creditoris: quod ꝑz Exo. xxiij. nam cū moyses legeret volumen legis: totus populus respondit dicens: omnia que locutus est dominus facimus ⁊ erimus obedientes ⁊c. Unde tunc moyses immolauit. xxj. vitulos: ⁊ tulit medietatez sanguinis et arsperfit super altare: ⁊ alteram partem super populum dicens. Hic est sanguis federis q̄ dominus pepigit vobiscum super cūctis cerimonialibus his ⁊c. Per quod moyses volnit significare ꝙ illud fedus ⁊ pactum ⁊ cyrographum obligatiuum non erat soluendum nisi per sanguinem christi mediatoris qui erat futurus deus ⁊ homo. Nam per hoc ꝙ mediam partem sanguinis effudit super altare: voluit significare ꝙ deus cui facta fuit illa obligatio: factus hō erat moriturus ⁊ sanguine aspergēdus: sed per hoc ꝙ aliam partē sanguinis sparsit sup ꝓplm: voluit significare ꝙ xps ꝓ ꝓplo erat moriturus ⁊ ꝓ: pio sanguine effuso

ipm ꝓplm erat redēptur? ⁊ liberaturus. Et sic ꝑz quō tota lex moysi nil aliud erat nisi quoddā cyrographū ⁊ ꝓtractus debitorius vsq; ad mortem xpi. Et ꝙ cōsequēs fuit extinct?: ⁊ rasus: ⁊ rupt?: ⁊ mortua: ⁊ crucifixus simul cū xpo: ⁊ ꝙ cōsequēs nullus iam tenet nec obligat ad legalia. hanc rōnem facit aplus ad Coll. secundo. Unde ait. Luxem vos mortui estis in delictis conuiuificauit cum illo donans vobis oia delicta delens qō aduersus nos erat cyrographum decreti: qō erat cōtrariū nobis. Et ipsum tulit de medio affigens ipsum cruci: ⁊ expoliās principatus ⁊ potestates traduxit cōfidēter palam triumphans illos in semetipso. Nemo ergo vos iudicet in cibo: aut in potu: aut in parte diei festi aut neomenie aut sabbatorum: que sunt vmbra futurorum ⁊c. Et predictis patet qualiter lex moysi fuit rasa ⁊ mortua ⁊ crucifixa cū xpo: ignātum erat quoddā cyrographū obligatorium ⁊ cōtractus debitorius. ideo amplius nullus obligat ad obseruantiam legalium. Item ꝙ octauo ꝙ lex moysi fuit mortua cū xpo: inquantū erat quidā cōtractus cōiugalis vxoris ad virum. vñ sicut vxor nō obligatur ad vinculum cōiugale nisi vsq; ad mortē viri: per quā mortem absoluit vxor a vinculo cōiugali ipsius viri: ita pariter cum de? desponsauerit sibi illam plebē ꝙ dationē legis in monte synai: ⁊ tot? ille populus se obligauerit ad illā legē seruandā sub federe sanguinis vt dictū est: ergo ꝙ mortē dei icarnati qui est xps: totus ille populus fuit absolutus a vinculo legis: ⁊ ꝙ cōsequens nō amplius obligatur ad legis obseruationem. Unde hāc rationē facit apostolus ad Rom. vij. vbi ait. An ignoratis fratres: scientib? legē loquor: q; lex in hoīe dominat quāto tpe vivit. Nā que sub viro est mulier viuēte viro alligata est legi: si aūt mortuus fuit vir eius soluta est a lege viri ⁊c. Itaq; fratres mei ⁊ vos mortificati estis legi ꝙ corpus xpi: vt sitis alterius qui est mortuus resurrexit: vt fructificetis deo. Et suprādictis ꝛbis vult innuere apls ꝙ ante mortē xpi finis ⁊ marti illius ꝓpli: tot? ille populus obligabatur ad seruandā legē: eo ꝙ xps vir eius adhuc viuebat i corpore mortali: ⁊ tāq̄ mortalis expectabat in lege. Ideo vsq; ad eius mortem obligabat: ꝛz mortuo xpo viro suo iam nō obligatur ad vinculū cōiugale legis: ⁊ sub tali cōditione ille ꝓpls expectabat xpm sponsum suum: vt pro eo moreretur: vt patet per totum discursum ꝓphetaram. Et sic patet cōclusio quomodo tota lex moysi fuit mortua cum xpo quo ad cerimonialia. ℈ ista eadē cōclusio probat particulariter ꝼm omnes partes legis moysi.

Ad ea cius intellectum est notandum ꝙ tota lex moysi ꝓtinet in se sercētatredecim ꝓcepta: quorum quedā dicūtur moralia: ⁊ quedam iudicialia: ⁊ quedam cerimonialia. Moralia autem sunt illa decem ꝓcepta: q̄ fuerunt scripta in duabus tabulis lapideis: vt patet Exo. xx. ⁊ xxxi. Et dicuntur moralia eo ꝙ pertinēt ad omnes homines: ⁊ omnibus sunt cōmunia: sine quib? hoīes non possent adinuicem conuersari: nec conuiuere. dicunt etiā moralia: quia sunt de iure nature: ⁊ pertinent ad moralem iusticiam: q; per ista decem ꝓcepta tribuit vnicuiq; quod suū est. s. deo latria seruit?: qō pertinet ad tria prima ꝓcepta prime tabule. Alia autē septem pertinēt ad conuersationē ꝓximi: et ideo ista decem ꝓcepta moralia sunt immorralia eo ꝙ sunt de iure nature ⁊ iam fuerūt observata in lege nature: licet nō fuerint explicita. Et ideo non ꝓcise pertinēt ad legē moysi: nisi inq̄tum ibi fuerunt magis explicita: q; magis pertinent ad legem nature. De sabbato autem quo est morale ꝙtum ad substantiā ⁊ cerimoniale ꝙtum ad modū dicetur in sequenti questione. Precepta autē iudicialia fuerunt data ad correctionē ⁊ punitionem transgressorū: q; aut dirigunt hoīes ad seruāda ꝓcepta moralia: aut puniūt trāsgressores ꝓceptorū dando oculū ꝓ oculo ⁊ dentem ꝓ dente: ⁊ vitam ꝓ vita: ista autē ꝓcepta iudicialia: q; partim erant moralia ⁊ partim cerimonialia ideo partim mortua sunt cum christo: vt patebit. In tertio autē ordine sunt ⁊ erant ꝓcepta cerimonialia: et dicebātur cerimonialia rōne modi agendi ⁊ significādi: eo ꝙ ei ꝙponebant ad modū colendi deū: quecuidē cerimonialia erant in quadruplici genere. Nam quedā pertinebāt ad sacra: quedā ad sacramenta: quedā ad sacrificia ⁊ oblationes: et quedā ad obseruātias seu abstinētias. Sacra autē erant illa que ad cultum diuinū dedicabantur ⁊ sanctificabantur. Et ista erant quinq̄ dicebant ꝼm ꝙ quinq̄ sanctificabanť ⁊ dedicabātur ad cultum diuinū. Nam primo dedicabantur persone. Secūdo loca. Tertio tēpora. Quarto ornamenta personarū. Quinto vtensilia templi et loci sacri. Persone autē dedicate: quedā dedicabātur ⁊ sanctificabātur ad colendū deū: ⁊ iste erat solus ⁊ totus populus duodecim tribuū israel: q; solus ⁊ totus ille ꝓpls erat electus ad colendū vnum deum creatorē oīm: quedā autē persone dedicabanť ad ministerīū cultus diuini: sicut erant sacerdotes ⁊ leuite ⁊ cātores ⁊ ianitores ⁊c. Et isti erant de sola tribu leui. Quedā autē persone sanctificabātur et purgabanť a peccato ⁊ immūdicia sicut erant peccatores ⁊ leprosi ⁊ menstruate ⁊c. vt ꝑz in Leuitico. Iste ergo erant persone que sanctificabantur ⁊ disponebantur ad diuinū cultum ⁊ habilitabantur ad ipsum. Loca vero cōsecrata ⁊ dedicata ad diuinū cultum erant Hierusalē ⁊ templum siue tabernaculū ⁊ archa. Tempora autē dedicata ad cultum dei: erat principaliter sabbatū: exinde festum azimorū: et pentecostes: ⁊ tubarum: expiationis: ⁊ tabernaculoꝝ ⁊c. vt Leuitici. xxiij. Ornamenta dedicata ad diuinū cultum erant ornamenta sacerdotis: scz ephot: rationale: ⁊ humerale: ⁊ mitra ⁊c. Utensilia autem templi erant candelabra ⁊ mortariola ⁊c. Omnia ergo illa quinq̄ suprādicta: scz persone loca ⁊ tempora et ornamenta ⁊ vtensilia dicebātur sacra siue sancta: eo ꝙ ad cultum diuinū erant consecrata ⁊ sanctificata et dedicata ⁊ habilitata: quod erat primū genus cerimonialiū. In secundo genere erant sacramenta que dicebātur illa quibus sacra cōsecrabantur. Et ista erant tria. Nam in primo loco erat circūcisio qua sanctificabantur oēs filij israel. In scōo erat vnctio qua vngebātur soli sacerdotes ⁊ reges. vt habetur Exodi. xxx. In tertio loco erāt purgationes ⁊ lotiones ⁊ aspersiones quibus purgabātur

Sacra ⁊ ista erāt tria

Lex vetus mortua.

Scōs articul?

Cōparatur lex vet? ad euāgelicam.

Ꝓcepta legis moysi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

peccatores ⁊ leprosi ⁊c. vt ptz in leuitico. que dicebantur sacramēta: eo ꝙ consecrabāt ⁊ sanctificabant personas ⁊ loca ⁊c. In tertio genere cerimonialium erant sacrificia distincta q̄ offerebāt persone sanctificate in locis sacris: quecūq; sacrificia ⁊ holocausta fiebāt ex certis animalibus mūdis: vt ptz in Leuitico. ad q̄ etiam genus cerimonialium pertinēt oblationes. In quarto tandē genere cerimonialiū ponebātur obseruātie ⁊ abstinētie a cibis ⁊ rebus immundis puta non comedere porcum nec anguillā ⁊c. vt patet ibidē. Ad ista ergo quattuor genera reducūtur oīa p̄cepta cerimonialia: q; aut erant de sacris aut de sacramentis aut de sacrificijs ⁊ oblationib⁹: aut obseruantijs ⁊ abstinētijs: que oīa dicebātur cerimonialia inq̄tum respiciebāt ⁊ obseruabant modū ⁊ personas ⁊ loca et tēpora ⁊c. ad quandā significationē de futuris mysterijs: quia deus nobiliori ⁊ conueniētiori ⁊ digniori modo poterat coli et placari vt patebit. ergo talis cultus tot⁹ erat cerimonialis ⁊ significatiu⁹: q; cerimonia non dicit nisi modum ⁊ figuram ⁊ significationē: q; oīs cerimonia quecūq; fit: fit ad significandū aliud: vt ptz in cerimonijs q̄ fiunt in seruitio et honorē regū. ¶ Dis habitis ⁊ notatis: ponitur p̄ima particularis cōclusio. ꝙ oīa sacra ⁊ sctificata legis veteris mortua sunt cuz xp̄o in cruce. ista p̄clusio ꝓbatur. Primo quo ad p̄sonas ⁊ generationē carnalē personarum q̄ sanctificabātur ⁊ dedicabātur. Nā dictū est ꝙ nō circūcidebant nisi filij israel: necvngebāturnisi sacerdotes de tribu Leui: et reges de tribu iuda: sz oīa ista ordinabant ad xp̄m: tanq̄ in finem. Et ideo xp̄s sm carnez voluit esse de genere israel ⁊ israelita ⁊ circūcisus: ⁊ voluit esse de tribu iuda ⁊ leui: propter regnū et sacerdotiū: eo ꝙ ille due tribus cōiungebant in cōiugio: et hoc voluit facere xp̄s vt secū crucifigeret generationē carnalem filiorū israel: ⁊ regum et sacerdotiū legale: et sic voluit esse rex ⁊ sacerdos. Et ideo cū xp̄o mortua est gnatio carnalis filiorū israel: ⁊ generatio carnalis regū ⁊ sacerdotiū: ⁊ sic mortua est generatio legalis ⁊ regū ⁊ sacerdotiū legale cum xp̄o. Et quo sequit ꝙ iudei interficiēdo xp̄m interfecerunt generationē israel carnalē: ⁊ regnū ⁊ sacerdotium. Et sic ipsimet se priuarūt regno et sacerdotio. Itē sequit ꝙ cum xp̄o mortua sunt oīa ornamēta sacerdotalia in lege scripta scilz ephot et mitra ⁊ rōnale ⁊c. eo ꝙ talia ordinabant in ip̄m tāq̄ sacerdotē ⁊ finē regni ⁊ sacerdotij: ⁊ sic etiaz cum eo fuit mortuū sceptrū regale tpale eadē ratione. Et sic ille pp̄s extūc fuit priuat⁹ regno ⁊ sacerdotio prout pp̄hetauerat Osee. ij. dicēs. Dies multos sedebūt filij israel sine rege ⁊ sine principe ⁊ sine sacerdotio. ¶ Scōa cōclusio. ꝙ cum xp̄o fuit mortua iudea ⁊ hierusalē et tēplū cum archa ⁊ cum oībus vtensilibus: ⁊ tota terra israel. probatur. Nam deus elegerat illum populū: vt ex eo nasceretur messias sm carnē: ⁊ elegit illam terram israel: vt in ea christus p̄dicaret: ⁊ miracula faceret: ⁊ illam ciuitatē et templū: vt in ea legem declararet: ⁊ moreretur: et resurgeret. Et ꝓpter ista mysteria nostre redemptionis prophete desiderauerunt: ⁊ cōmendauerunt illam terram: ⁊ ciuitatē ⁊ templum: eo ꝙ omnia ordinabantur ad xp̄m: ergo omnia mortua sunt ⁊ crucifixa cū xp̄o: qui erat finis gratia cuius omniū illorum habito ergo finia instrumēta que sunt facta ꝓpter illū finē. Itē xp̄s crucifixus est in index ⁊ hierusalē tāq̄ i loco ad hoc deputato ⁊ electo: ergo locus fuit crucifixus cum eo: ⁊ sepultus. hoc ꝓbatur ex experientia per ea mysteria que facta sunt. Nam terremotus fact⁹ est per vniuersam terrā i morte xp̄i: ⁊ monumēta prophetarum aperta sunt. Et tēplū velū scissum est qđ cooperiebat sancta sanctoꝝ: ⁊ sic omnia secreta que ibi latebāt fuerūt manifestata: ad denotandum ꝙ iam tēplum illud materiale non amplius erat necessarium: eo ꝙ omnia signa legis ⁊ dicta prophetarum erāt in xp̄o cōpleta ⁊c. Tertia cōclusio. ꝙ cuz xp̄o mortuū fuit p̄ascha ⁊ sabbatum ⁊ oīa tempora legis ad diuinū cultuz dedicata. ꝓbatur. Nam xp̄s fuit crucifixus in die pasche ⁊ sepultus: ⁊ per totam diem sabbati mansit in sepulchro: ergo dies pasche fuit crucifixus cum xp̄o ⁊ sepultus: ⁊ dies sabbati stetit cū xp̄o in sepulchro. Et sic tam pascha q̄ sabbatum fuit cū xp̄o mortuum: quia sicut locus fuit mortuus cum xp̄o: ita ⁊ tempus: eo ꝙ ad hoc fuit ordinatum pascha vt christus in eo moreret: ⁊ sabbatum vt i eo per totam diem xp̄s i sepulchro iaceret mortuus ⁊ quiesceret. Et sic tā sabbatū q̄ pascha fuit mortuum cū xp̄o. Et hoc apparet per signum. Nā xp̄o moriente in die pasche: tenebre facte sunt p vniuersam terram a terra hora vsq; ad nonam: ⁊ sol passus est eclypsim ⁊ luna non dedit lumen: ad denotandum ꝙ pascha cum omnibus festis legalibus: ⁊ cum tota ciuitate hierusalem ⁊ templo ⁊ cū tota terra israel tunc fuit eclypsatum ⁊ mortuum: quod vere fuit designatum per illam eclypsim factam preter naturam: ⁊ terremotum. Et sic in eodem die cum xp̄o fuit pascha sepultū: ⁊ altera die que fuit post parasceuen: que fuit magnū sabbatum venerunt iudei et parte pylati ad figillādum sepulchrum ⁊ claudendum. Et sic clauserunt ⁊ figillauerunt sabbatum in sepulchro simul cuz xp̄o ⁊ manſit sabbatum sepultum cum xp̄o. ¶ Quarta concluſio. ꝙ pascha ⁊ sabbatum iudeoꝝ fuit incineratū ⁊ putrefactum in sepulchro. probatur. Nā nec pascha nec sabbatum surrexit cum christo: ergo manserunt in sepulchro: ⁊ per cōsequens ibi fuerunt incinerata. Nam christus non surrexit in die sabbati: sed i die dominico. Et sic sola dies dominica resurrexit cum christo: pascha ⁊ sabbato manentibus in sepulchro. Unde christus nolnit resurgere in die pasche nec i sabbato: ad designādum ꝙ nec pascha nec sabbatum debuit resurgere cum eo: sed ambo cum infirmitatib⁹ christi per petuo in sepulchro incinerata manere. Et quibus patet ꝙ nec pascha nec sabbatum est amplius celebrandum: nec obseruandū: cum ambo sint mortua ⁊ sepulta: ⁊ per consequens incinerata postq̄ cum christo non surrexerunt: sed sola dies dominica debet coli ⁊ celebrari in memoriam dominice resurrectionis: eo ꝙ sola illa surrexit cum christo: vt patebit in sequenti questione. ¶ Quinta cōclusio. ꝙ omnia sacramenta veteris legis

Oia sacra ⁊ sanctificata legis veteris sunt cum xp̄o mortua.

Judea ⁊ hierusz et tota terra israel cuz xp̄o mortua.

Pascha ⁊c.

Nota.

Sacra veteris legis cruci fixa.

fuerunt mortua ⁊ crucifixa cū xp̄o. ꝓbatur. Nam dictū est ꝙ oia sacramēta fuerūt ordinata ad sanctificandū: puta circūcisio ad sanctificādū solos israelitas: ⁊ unctio ad sctificādos reges ⁊ sacerdotes: ⁊ lotiones ⁊ aspersiones ad sanctificādos coiquinatos: ⁊ que ista oīa ordinabātur ad sanctificationes quas xp̄s debebat complere ⁊ facere in cruce. Et ideo xp̄s voluit sumere circūcisionem vt illā in cruce crucifigeret. Et sic circūcisio fuit crucifixa cum carne xp̄i: ⁊ ibi fuit crucifixa unctio regum ⁊ sacerdotū: quia tota p̄sona xp̄i fuit uncta ⁊ tincta cruore: sanguie suo. Et fuit crucifixa oīs lotio ⁊ aspsio legalis que fiebat ad mūdationem peccatoꝝ ⁊ immundoꝝ: q; ibi christus ꝓ: ūs sanguinem ꝓ immūdicia: ⁊ ꝓ peccatis oium effudit: vt lauaret crimina oium: que quidem effusio⁹ unctio fuit figurata per lotiones ⁊ aspersiones legis veteris. ¶ Sexta p̄clusio. ꝙ cū xp̄o fuerūt crucifixa ⁊ mortua oīa sacrificia ⁊ oblationes ve. le. pbaf. q: dictū est ꝙ oia illa erāt figna ⁊ figura huius sacrificij: vt dictū est ꝙ illa non offerebant in p̄cio: sed i signū federis ⁊ in signū ⁊ arrā huius p̄cij qđ xp̄s soluit in cruce ꝓ oibus preteritis et futuris: ergo oēs ille arre ⁊ oia illa signa fuerunt simul mortua ⁊ crucifixa cū christo. Et per eandē rōnem fuit mortuus cum xp̄o esus siue conuiuiuz agni paschalis quod non fiebat nisi in figuram ⁊ signum huius sacramēti eucharistie: qđ christ⁹ instituit in die iouis scā: i quo mysterio duo fiebāt scz immolatio ⁊ esus siue conuiuiū: ad significandum ꝙ christus agnus qui tollit peccata mundi: ꝓius erat immolādus in ara crucis: postea in eucharistia spiritualiter epulandus ⁊ edendus sicut quotidie fit i ecclesia. ¶ Septima p̄clusio. ꝙ oēs obseruantie ⁊ abstinētie discretiones ciboꝝ fuerūt mortue cū xp̄o. Probatur. q: omnia illa data sunt in figurā abstinētie vitioꝝ: nam per porcum significabatur luxuria: ⁊ per grifſum rapina ⁊c. a quibus figuraliter illi prohibebātur abstinere: q̄ oia erāt declarāda per messiam in lege ꝓmissuz: vt patet Deute. xviij. sed isz Christus omnia ista declarauit Mat. xv. quando dixit ꝙ non quod intrat per os coinquinat hominez: sed blasphemia ⁊ adulteria ⁊ homicidia ⁊ cetera vitia ⁊ immūda que exeunt de corde hec coinquinant hominem. Et sic tenent talmudiste ꝙ messias quem frustra expectant debet eis omnes illas obseruātias declarare: ⁊ licentiare eis prohibita. ¶ Octaua cōclusio. ꝙ omnia iudicialia p̄cepta fuerunt completa ⁊ mortua cum christo. Probatur. nam similiter illa partim erant cerimonialia inquantum significabāt ꝙ christus erat restituturus fructū ablatum per adam ⁊ inquantum figurabant ꝙ christus erat daturus dentem ꝓ dente et oculum ꝓ oculo: et vitam ꝓ vita omniū. Nam quia adam et raptu cibi veriti totū genus humanum in mortem precipitauit. Ideo christus restituit fructum in arborem crucis: cum seipsum ꝓ illo futuro obtulit et ibi restituit dentem ꝓ dente ⁊ vitam ꝓ vita: quia totus hō quo ad corp⁹ mortuus est ꝓ ipso preuaricatore ⁊ latrone ⁊ homicida adā. Et sic ptz ꝙ xp̄s fuit punitus ꝓ illo peccatore: ⁊ in eo fuerunt exercitata ⁊ cōpleta illa p̄cepta iudicialia: ⁊ per ꝓsis in eo fuerunt mortua. Et ideo eccl'ia nō exercet illa nec vult punire tali genere supplicioꝝ: postq̄ ista xp̄s complenit illa: sed remittit omnes peccatores ad pententiā que datur loco illoꝝ iudicioꝝ: vt patebit infra.

Sacrificia etiaz ⁊ oblationes.

Obseruātie et abstinētie.

Ler mosayca debuit cessare

¶ Nona cōclusio. ꝙ lex mosayca debuit cessare ꝓ mortem ⁊ passionē xp̄i. hec cōclusio ꝓbatur multiplici ratione ⁊ autoritate. Et ꝓmo rōne defect⁹ virtutis: q; in se nō habebāt tantam virtutem vt possent illi legalia tollere ptin ⁊ iustificare ⁊ gratificare hoiem ad vitam eternam: vt dictuz est in primo articulo. Scōo ꝓbatur ista cōclusio ꝓpter legis limitationē: erat enī illa lex limitata. ꝙ generatione loco ⁊ tpe. Nā ꝓio illa lex nō fuit data nisi soli pp̄o israelitico ⁊ circūcisio nō potuit dari nisi solis masclis ⁊ ministeriū diuini cult⁹ solis leuitis ⁊ sacerdotiū solis filijs Aarō. Et sic ꝓia lex erat limitata ratiōe vni⁹ generationis. Scōo ratiōe loci: q; nō erat seruāda nisi i terra ꝓmissionis. Deuk. vj. Et ag⁹ paschalis nō poterat immolari nec edi nisi in hierlm: ⁊ sacrificia nō poterāt mactari: nec offerri nisi in illo tēplo. Deuk. xvj. Et sic ptz de fectus libertatis ⁊ vniuersalitatis illius legis ⁊ per ꝓsis nō erat cōdignus cultus latrie debitus diuine maiestati. Nam sicut deus est vniuersalis creator: ⁊ cōseruator: ⁊ redēptor: ita ipsi debetur latria p oia vniuersalis cōis oibus gnationibus ⁊ oibus locis ⁊ tpibus: vñ si latria nō exhibebatur deo nisi i illo templo: ergo nō poterat exhiberi in omni tpe ⁊ in omni hora: ergo debuit cessare. Tertio ꝓbatur ista cōclusio rōne indignitatis sacrificioꝝ: nā munera ⁊ sacrificia debēt esse cōdigna diuine maiestati ⁊ sapientie ⁊ bonitati: eo ꝙ sub tali rōne debeāt deo cultus latrie: sed illa sacrificia erāt diuine maiestati icōdigna cū eēnt oblata ⁊ imolata ex aialibus brutis in quibus preciuz erat vile ⁊ ipurū: igit quere dnm erat munus diuine maiestati cōdignū ⁊ purū ⁊ preciosum ⁊ charo de se ⁊ acceptabile: nō bruti. Quarto ꝓbat ista cōclusio iquātum lex mosayca nō fuit data gr̄a sui: sed in signū future veritatis ꝙ xp̄m adimplende: ergo debuit cessare qñ fuit impleta ⁊ verificata ꝓ resurrectionē xp̄i. ꝓut dictum est. Quinto ꝓbatur eadē cōclusio inquātuz tota lex moysi: ⁊ oia legalia mortua fuerūt simul cum xp̄o: ⁊ nō surrexerūt cum eo: quia tūc cōpleuerūt officiū ⁊ cursum suuz ⁊ māserūt in sepulchro incinerata: ⁊ per ꝓsis perdiderūt suas vires ⁊ suū officium ⁊ per ꝓsis cessarūt: q; ꝓpter aliud nō fuerāt instituta nisi ad figuraliter illū pp̄lm vsq; ad xp̄m in quo oia illa erāt verificāda ⁊ a quo ille pp̄s erat recepturus veritatē repromissioꝝ: sub cui⁹ fide ⁊ p̄testatiōe observabat illa legalia. Ex oib⁹ ergo supradictis sequit corrolarie ꝙ cessāte lege moysi debuit succedere lex euā gelica: eo ꝙ supplet ⁊ satisfacit oibus defectibus legis moysi: ⁊ verificat omnes eiꝰ figuras: ⁊ verificat totā legem ⁊ prophetas. Nā primo lex euangelica explicat fidem necessariam ad nostram salutem per. xij. articulos: in quibus explicatur trinitas personarū sub vnitate ⁊ simplicitate vnius substantie ⁊ essentie diuine: ⁊ explicat beneficium creationis ⁊ omnia mysteria ⁊ be

Quō ille lex erat limitata.

Lex euā gelica debuit succedere

Sacra veteris legis cruci fixa.

Universidad de Deusto
Biblioteca

nefica nostre redemptionis ⁊ glorificatiōis: p̄pter quē debetur deo vera latria. Secūdo lex euā gelica explicat verum intellectū p̄ceptoꝝ mora lium. vt patet Matth. v. c. vi. ⁊c. ⁊ continet septē ecclesiastica sacramenta: que in se realiter conti nent christum in quo est tota plenitudo diuinita tis sicut est sacrificium eucharistie: aut continent realiter p̄cium passionis christi sicut sunt cetera sacramenta. Et sic possunt mundare hominem ab omni peccato: ⁊ ipsum iustificare. Item tertio lex *euāgelica* est vniuersalis ⁊ illimitata: qz baptis mus est communis vtrīq; sexui: ⁊ omnia sacramē ta sunt communia omni generi: ⁊ omni populo: ⁊ lingue: quia per totum orbem terrarum sunt p̄e dicata: ⁊ in ea nō est exceptus iudeus: nec grecus: nec barbarus. Ad Roma. per totum. Et sic a solis ortu vsq; ad occasum offertur sacrificium media toris p̄o omnibus et exercentur omnia sacramē ta. Et hoc fit in omni tempore ⁊ hora: nam quan do in nostro hemispherio est nox: in alio est dies: ⁊ quādo in nostro hemispherio est hora nona aut decima: in altera parte mundi est hora tertiarum ⁊c. ⁊ sic nulla est hora nec momentum quin in ali qua parte mundi offeratur deo sacrificium ⁊ exhi beatur deo vera latria: quod non poterat fieri in lege veteri qñ sacrificium offerebat in hierusalē. Item quarto lex euangelica supplet totum defe ctum legis: quia verificat ⁊ complet omnia que il la significabat ⁊ figurabat vt dictum est. Itē quin to: qz lege veteri manēte incinerata in sepulchro sola veritas euangelica surrexit cū christo. Et qui bus patet q̄ illa debuit cessare: ista succedere cui nulla altera lex est successiua: vt patebit. Ex licet ista conclusio possit probari multiplici autoritate veteris testamenti: tamen solum adducentur ali que autoritates que per iudeos nō possunt nega ri. vnde Ysaie. ij. Et erit in nouissimis diebus p̄e paratus mōs domus dñi sup̄a verticem mōtiū: ⁊ eleuabitur super omnes colles. Et fluent ad eum omnes gentes: et ibūt populi multi: et dicēt veni te ascēdamus ad montem dñi ⁊ ad domum dei ia cob: ⁊ docebit nos vias suas: ⁊ ambulabimus i se mitis suis: quia de syon exibit lex ⁊ verbum dñi de hierusalem. Et hac autoritate sequitur q̄ tot⁹ po pulus gentilis erat venturus ad doctrinam christi messie ⁊ petiturus ab eo doctrinam nouam ⁊ le gē nouam: quia nō dicunt docebit nos vias moy si: sed docebit nos vias suas. i. legem suā nouaꝫ. Secundo sequitur q̄ p̄eter legem moysi q̄ exiuit de synay debebat alia exire de hierusalem: ⁊ p cō sequēs illa lex moysi que exiuit de synay debebat cessare. Item hoc idem probatur Piere. xxxi. vbi dicitur. Ecce dies veniēt dicit dñs ⁊ feriā domui israel ⁊ domui iuda fedus nouum: non sm pactuꝫ quod pepigi cum patribus vestris in die qua edu xi eos de terra egypti: pactum quod irritum fece rūt: sed hoc erit pactū quod faciaꝫ cū domo israel post dies illos dicit dñs. Dabo legē in visceribus eorum et in corde eorum scribam eam ⁊c. Ex hac autoritate patet q̄ messias i lege promissus aliaꝫ legem nouam debebat dare: non scriptam in tabu lis lapideis: nec in chartis sicut fuit lex moysi: sed scriptam in cordibus ⁊ visceribus hominum per

ꝓphetas. Et sic nō solum ob scurus est in lege ⁊ ꝓphetis. Et sic nō solum ob seruantia legis est eis mortifera: sed intelligētia ⁊ falsa glosa quam dant ipsi scripture est eis mor tifera. vnde dicit Augusti. de vnico baptismo con tra donatistas. q̄ in eadē lege ⁊ scriptura veteris testamenti christiani fiunt boni spiritualiter ⁊ de ne intelligendo: ⁊ iudei fiūt mali litteraliter ⁊ fal se intelligendo: quia littera occidit spiritus autē vinificat. Quarto obseruātia legalium est iudeis mortifera inquantū est ꝓhibita nō solū p rp̄m qui est ille ꝓpheta quem deus ꝓmisit Deut. xviii. qui legem tā declarauit: ꝫ etiam sunt ꝓhibita p ꝓ phetas oia legalia post rp̄m sicut fuit ꝓbatū psal. xxxix. vbi dicit rp̄s per os dauid. Sacrificiū ⁊ obla tionez noluisti: aures aūt perfecisti mihi: holocau stum ꝓ peccato non postulasti ⁊c. Item psalmo xlix. Non accipiam de domo tua vitulos: nec de gregibus tuis hircos. Item Ysaie. lxvi. Ad quem respiciam nisi ad pauperculum ⁊ cōtritum spiritu ⁊ trementē sermones. Qui immolat bouē quasi qui interficit virum: qui mactat pecus quasi qui exce rebrat canē: q̄ offert oblationē quasi qui sanguinē suillum offert: qui recordat thuris quasi qui bene dicat idolum. Et dictis in precedēte: isto capitu lo patet manifeste quomodo tēpore messie lega lia debebant cessare: ⁊ quō post eius aduentū oia illa debebāt eē deo abominabilia: sicut homicidiū est deo abominabile. Vñ dicit q̄ sicut homicidiū ⁊ sacrificiū idoloꝝ ⁊c. erant tūc ꝓhibita: ita lega lia sunt ꝓhibita post aduentū rp̄i. hoc idem patet Malach. i. vbi dicit dñs. Non est mihi voluntas in vobis dicit dñs: ⁊ munꝰ nō accipiā de manu vra. Ab ortu enim solis vsq; ad occasum magnū est no men meū in gentibus. Et in omni loco sacrificat ⁊ offertur nomini meo oblatio munda: qz magnū est nomen meū in gentibus: dicit dominus exer cituum. Et vos polluistis illud in eo q̄ dicitis: mē sa domini cōtaminata est: ⁊ qđ supponit cōtēpti bile est cū igne qui illō deuorat ⁊c. Ex sup̄adictis patet q̄ post resurrectionē rp̄i non solū sunt mor tua legalia: ꝫ ⁊ mortifera: ⁊ nō solum cessarūt of ferri: ꝫ ⁊ sunt deo abominabilia: ⁊ p̄ dñs sunt no bis ꝓhibita: qz ita sunt ꝓhibita sicut in lege erāt ꝓhibite carnes suille: ⁊ sicut homicidium: ⁊ sicut sacrificiū idoloꝝ: vt ptz ex dictis Ysaie. ⁊ p Ma lachiā patet q̄ oia legalia sunt immunda post ad uentum rp̄i: ergo sunt ꝓhibita. Et ostendit etiam q̄ sacrificia veteris legis erāt insufficientia ⁊ im perfecta eo q̄ nō poterāt offerri nisi in hierusalē ⁊ i solo illo ꝓpho israelitico: ⁊ p̄ p̄sequēs sacrificiū generale erat ab oībus gentibus offerendum: ⁊ in omni loco: sicut de⁹ est creator ⁊ redēptor: tam gē tilium q̄ iudeoꝝ. Et ideo dicit de⁹ p Malachiā q̄ a solis ortu vsq; ad occasum offertur mihi oblatio munda: qz magnū est nomē meū i gentib⁹ ⁊c. Item ⁊ denotat q̄ iudei post aduentū rp̄i polluūt nomē dñi offerendo sacrificia legalia ⁊ reprehendendo rp̄ianos offerētes sacrificium mediatoris: p hoc qđ sit. Et vos polluistis illud i eo q̄ dicitis mēsa dñi ꝓtaminata est ⁊c. Et plurib⁹ alijs autoritati bus ꝓbat legalia esse ꝓhibita ⁊ deo odiosa ⁊ abo minabilia: ⁊ p̄ dñs hoib⁹ mortifera post aduentuꝫ rp̄i: ꝫ cā breuitatis ista sufficiāt. ¶ Quārū ad ter

Legalia sunt mortifera.

Per obseruātia legaliuꝫ negant rp̄m venisse.

tium articulū in quo queritur de eternitate legis est valde aduertendū q̄ eternū in sacra scriptura dicit valde equiuoce de diuersis. Et ratio est ista. nam eternū dr ab eo siue ab esse qđ idē est qđ vi ta siue esse: q: viuere viuētib⁹ est esse. Et sic viuere siue vita ⁊ esse valde equiuoce dicit de deo ⁊ creaturis: nā de⁹ est viuus p̄ suā essentiā: ⁊ ideo est sua vita ⁊ sua etas ⁊ suū esse. Et ideo de solo ipso dici tur qđ est Exodi. iij. ego sum q̄ sum: ⁊ qui est misit me ad vos. ⁊ vbicūq; dicit in ꝓphetis viuo ego dicit dñs: q̄si dicat solus ego habeo vitā a meipso ⁊ sum vita mea: oia aūt alia viuunt: qz participāt esse ⁊ vitam a deo: ideo non sunt sua vita nec suum esse sed dicūtur esse adiective: ⁊ sic dicūtur viuere sub aliquo respectu ⁊ sm quid ⁊ nō simpliciter: qz licet habeāt vitam: tū habent ipsam terminabilē ⁊ suc cessiuā: sicut sunt oia ista rp̄alia. Et ideo esse ⁊ vi ta siue viuere valde equiuoce dicit de deo ⁊ creatu ris. Nā licet angeli habeāt totam simul: tū habēt ipsam terminabilē ⁊ dependentez ⁊ participatā: sed oia alia dicūtur esse ⁊ viuere successiue sub tē pore ⁊ motu: etiam vita eoꝝ est magis equiuoca. Sed qz eternū dicitur ab etate q̄ idem est qđ vita: ideo sicut vita ⁊ etas dicit equiuoce de deo ⁊ crea turis: ita pariter ⁊ eternū: quia nihil aliud est nisi equale seu coeraneū alicui vite aut etati: ⁊ sic quot sunt etates ⁊ vite tot sunt eternitates: ⁊ sic alia est etas ⁊ vita dei ⁊ alia creaturaꝝ: ita alia est eterni tas dei ⁊ alia creaturarū: nam eternitas dei est in terminabilis vite tota simul ⁊ pfecta possessio: si cut dicit Boetius. iij. de cōsolatiōe. Et eternitas angeli est sua vita ⁊ duratio tota simul: sed termi nabilis: ⁊ eternitas hois est sua etas ⁊ vita non to ta simul: sed terminabilis ⁊ successiua: ⁊ sic vnum quodq; habet suā etatē ⁊ eternitatē: qz eternū dī citur in cui est alicui etati ⁊ vite coeuū ⁊ coequale in duratiōe: ⁊ sic dicim⁹ q̄ caput meū est mihi eter num. i. est mihi equale in duratiōe: q: cuius dura bit vita mea tātū durabit caput meū: ⁊ ecōuerso. ⁊ sic dicim⁹ q̄ respirare est mihi eternū. i. durās p totaꝫ vitā meā ⁊ etatē. Et sic dicit rex gerhi ipsi da uid. Eris mihi seruꝰ sempiternꝰ. i. p totā vitā ⁊ eta tem tuam. ij. Reg. Et sic eternū nihil aliud est nisi res durans siue durabilis p totā etatē ⁊ vitā ⁊ per totū sc'm alicuius. Qz ergo hebrei distinguūt mū dum p̄ multa secula siue per multas etates in sua successione: ergo necesse est vt diuidat ipsum per multas eternitates: et tunc aliq̄d erit eternū siue sempiternū vni seculi ⁊ etati: et alterū alteri. Vñ quidā distinguūt mūdū p̄ tria sc'la siue etates: vñ scribit in lib. cāhadriu qđ legit in studio Delye. q̄ sex milia annoꝝ est mūdus: duo milia nature: ⁊ duo milia legis: ⁊ duo milia regis messie. aliq̄d er go fuit eternū p̄me etati: aliud fuit eternū etati et sc'o legis: ⁊ ista fuit circūcisio q̄ duravit p totū illud seculū ⁊ etatē legis. Et isto mō data fuit cir cūcisio ipsi abrae sub federe sempiterno. i. p totaꝫ illam etatē ⁊ sc'm vsq; ad messiaꝫ q̄ fuit sc̄a etas ⁊ seculū mūdi sm illā cōputationē. Et ita pariter dedit ⁊ ꝓmisit semini suo terrā canaā in possessio nem eternā. i. q̄ possiderēt eaꝫ per totū illud secu lum legis vsq; ad rp̄m: qđ ita in ꝓpatate factū est: nam post modicū temꝑis peradierūt illam terrā.

Tertius articul⁹. Eternus dicit eq̄ uoce.

Viuere dicit eq̄ uoce de deo et creaturis.

Nota.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Et sic pariter est dicendū de sabbato ⁊ ceteris legalibus que data sunt in fedus eternū: eo modo quo dictū est. i. p totū illud seculū ⁊ etatez vsq; ad aliud seculū messie exclusiue: ⁊ sic oia illa fuerunt sempiterna cū illa etate vsq; ad xp̃m. Et hoc cōfirmant ipsimet iudei cum dicūt q̄ lex non debebat durare nisi per duo milia annoꝝ inter seculū nature ⁊ sc̄m messie: ergo sm eos lex nō erat eterna simpliciter: sz solum sm quid: in cp̃tum erat duratura per totū illud sc̄m ⁊ etatem. Et isto modo sacramentū altaris dicit eternū Dat. xxvi. cū dicit xp̃s. Hic est calix nouꝰ ⁊ eterni testamēti. eo q̄ durabit per totū xp̃s gratie et nullū aliud succedet. Et sic ptz q̄ multa dicuntur sempiterna in sacra scriptura nō simpliciter: sed sm quid respectu alicuius seculi ⁊ etatis. Et isto mō lex moysi ⁊ circūcisio data fuit in fedus ⁊ pactū eternū per totā illam etatē vsq; ad xp̃m. Sed sz hoc sit bene dictū propter obstinationē iudeoꝝ: tū adhuc oia legalia possunt dici eterna dupliciter. Uno mō cp̃tum ad signū tm: ⁊ sic fuerunt sempiterna illi seculo et etati per totā illam etatē vsq; ad xp̃m sicut dictum est. Sc̄o modo dicunt eterna cp̃tum ad suum significatū: ⁊ quo ad eoꝝ veritatē. Et sic est dicēdū q̄ circūcisio fuit data federe sempiterno ratione passionis xp̃i in qua fuit verificata circūcisio ⁊ in qua solutū est verum p̄ceptū: et rōne baptismi q̄ est spiritualis ⁊ vera circūcisio cordis ⁊ aie per illam carnalē circumcisionē significata ⁊ figurata: que quidē circūcisio baptismalis durabit vsq; ad iudicium per totā istaz vltimā etatē ⁊ tps et sc̄m gratie. Et sic est dicendū de immolatiōe agni paschalis ⁊ agni matutini ⁊ vespertini: ⁊ aliorū sacrificioꝝ que oia verificant ⁊ cōtinuant in hoc sc̄o gratie per oblationē ⁊ sacrificiū sacramenti altaris. Et sic ptz q̄o oia illa legalia sunt eterna quo ad eorum significata ⁊ quo ad veritatē. nā sicut signū verificat: ita eternificat p suaz veritatē ⁊ significatum. Et isto mō oia illa legalia data fuerūt in fedus eternū. Itē tertio data sunt ⁊ in fedus eternū ratione vltimati finis ⁊ p̄mij. p̄missi qđ est summa beatitudo p̄o oībus illis legalib⁹ ⁊ p̄o obseruātia eorū obseruatoꝝ ib⁹. p̄missa: quā. p̄missionē oēs patres veteris testamēti p xp̃m acceperūt: qñ eduxit eos de lymbo: ⁊ introduxit in gloriā celestē. ad Heb. xi. vbi sempiterno euo fruuntur: vt patebit in tertia questione. Et quibus ptz q̄ oia illa legalia tripliciter dicunt eterna ⁊ esse data sub federe sempiterno. Primo modo in cp̃tū sunt data in signum siue rōne signi: ⁊ sic fuerunt eterna sm quid et sempiterna cum illa etate. Sc̄o rōne significati: ⁊ ratione sue veritatis: ⁊ sic iam dicuntur magis eterna: q; adhuc durat ⁊ durabit veritas eorū et eternificat vsq; ad iudiciū. Tertio modo dicuntur eterna rōne vltimati finis ⁊ p̄mi vltimate p̄o missi: ⁊ sic eternificant in gl̄ia. Cū lex moysi eternificat p legem euangelicā: ⁊ lex euāgelica eternificatur per eternā fruitionē in gl̄ia ⁊ patria celesti. Et in hoc cōstitit vera intelligētia illius littere Gen. xvii. ⁊ Exo. xxxi. ¶ Ad maiorē euidentiā et intellectū eorum q̄ dicta sunt in hoc articulo et duobus precedentibus est valde aduertendū q̄ in christo viatore ⁊ in hac peregrinatiōe triplex forma cōsiderabat. i. forma seruitutis: ⁊ forma veritatis humane: ⁊ forma deitatis. Forma aut̄ seruitutis dicebat forma penalitatum ⁊ infirmitatū sz famis: sitis: dolor: ⁊ mors ⁊c. quaz forma appellat etiam apls similitudinem carnis peccati eo q̄ erat vestigiū ⁊ effectus peccati ipsoꝝ primoꝝ parentū: quā forma penalitatū voluit xp̃s spōte assumere p̄ter peccatū: vt ille penalitates essent instrumentum ad patiendū ⁊ merēdū. p nobis ad extinguendum peccatū. Forma aūt veritatis humane erat cōpositum ex corpore substantiali ⁊ aia rōnali ex quibus resultat vera humanitas. Forma autem deitatis erat ipsum verbū diuinū. Voluit ergo xp̃s mori sm formā seruitutis ⁊ penalitatū vt extingueret in nobis peccatū ⁊ penas peccati. Et voluit etiā mori sm formaz humanitatis: hoc est q: aiā vere fuit a corpore separata: sz nō mortuus est sm formā deitatis: q: vt sic erat eternus ⁊ immortalis. Ita ergo pariter in lege moysi erat cōsiderāda triplex forma. s. forma officū ⁊ signi: ⁊ forma veritatis: ⁊ forma p̄mij finalis. Forma eñ officij ⁊ signi legalis erant modi conferēdi sacramēta legalia ⁊ modi sacrificandi ⁊ distinctio sacrificioꝝ. obseruātie ⁊ discretio ciboꝝ. Forma autem veritatis erat veritas euangelica. s. mysteria xp̃i ⁊ ecclesie que figurabant illa legalia: ⁊ in quibus illa signa fuerunt verificata. Forma aūt finalis ⁊ vltimati p̄mij. p illius legis obseruātia erat gratia quā p xp̃m expectabant recipere in p̄senti ⁊ gloria in futuro: vt videbit i tertia q̄stiōe. Istas ergo tres supradictas formas cōtinebat lex moysi. eo q̄ erat mater xp̃i de qua ⁊ sub qua nat⁹ ⁊ factus est xp̃s. ad Gal. iiij. Et ideo q: xp̃s voluit nasci ⁊ fieri sub lege: vt eos qui sub lege erant redimeret per mortem ⁊ passionē ⁊ resurrectionē: inde est q̄ crucifixit cum eo totā legem moysi quia erat indutus: ⁊ p cōsequens tota lex moysi fuit cū eo simul mortua ⁊ crucifixa: vt patet ad Colos. ij. Sed sicut forma penalitatū ⁊ seruitutis quā p̄o nobis xp̃s ad instrumētū patiendi spōte assumpserat totaliter fuit extincta ⁊ incinerata ⁊ xp̃s resurrexit cū sola veritate ⁊ forma humanitatis ⁊ veritatis humane ⁊ deitatis. Ita pariter forma officioꝝ ⁊ signoꝝ cerimonialū legis moysi q̄ fuerat mortua cum xp̃o mansit incinerata ⁊ putrefacta in sepulchro cū infirmitatibus ⁊ penalitatib⁹ xp̃i ⁊ surrexit cū xp̃o sola veritas legis: que est veritas euangelica per cerimonialia figurata ⁊ significata. Itaq; sicut xp̃s iam amplius nō moritur: ita nec agnus paschalis immolat: nec cetera aialia macterātur: nec sacrificant: nec aliquis alius sanguis i aliquo sacramēto aut sacrificio effudit. Et ratio est: nam ille sanguis qui effundebatur in circūcisione ⁊ immolatione agni paschalis ⁊ agni matutini ⁊ vespertini ⁊ vitulorum ⁊ hircoꝝ ⁊ oim animaliū nō effundebat nisi in signū precij ⁊ sanguinis xp̃i effundendi in cruce: put supra dictum est. ego forma officioꝝ ⁊ signoꝝ legis veteris iam finiuit cursum suū: postq̄ sanguis xp̃i qui erat effundendus figuratus per illa signa cerimonialia iam realiter effusus est. Nam sicut aduenīte luce extinguuntur umbre: ita p̄sente veritate fuit extincta ⁊ cessauit signū ⁊ figura. Et ideo in septem

Legalia dicūtur eterna dupliciter.

Triplex forma i xp̃o considerat.

In lege moysi triplex forma.

sacramētis ecclesie nullus sanguis effundit: nam hec est differētia inter sacramenta noui ⁊ veteris testamēti: nam oia sacramēta et sacrificia ve. te. fiebant in signū ⁊ figurā xp̃i occidēdi ⁊ crucifigēdi. Ideo quādi ⁊ in figurā sanguinis xp̃i effundēdi. Ideo quasi oia illa sacramēta ⁊ sacrificia fiebant cū effusione sanguinis aut cū occisiōe alterius. Sed q: sanguis xp̃i iam effusus est: ideo nō opz q̄ sacramenta ecclesiastica fiant cū effusiōe sanguinis: sz sufficit ecclesiastica fiant cū effusiōe sanguinis: sz sufficit q̄ habeāt virtutē ex sanguine ⁊ passiōe: ⁊ offerunt q̄ habeāt virtutē ex sanguine ⁊ passiōe: ⁊ offerunt xp̃s immortalis ⁊ impassibilis qualis resurrexit cū veritate hūanitatis ⁊ deitatis: ⁊ cū veritate significata ⁊ figurata p legē. ¶ Ex supradictis ptz q̄ sicut in lege moysi. 3 considerabant tres forme ptz q̄ sicut in lege moysi officialis: ⁊ forma veritatis: ⁊ forma sz forma signi officialis: ⁊ forma veritatis: ⁊ forma p̄mij finalis. Ita pariter cōsiderabant tres eterni p̄mij finalis. Ita pariter cōsiderabant tres eternitates in ea. Nam prima fuit seculum ⁊ eternitas signi officialis: que durauit per totū seculū legis vete. vsq; ad seculū xp̃i messie. Sc̄da cōsiderabat eternitas veritatis legis. s. redēptiōis ⁊ gr̄e a xp̃o vsq; ad iudicium. Tertia est eternitas p̄mij vltimati quaz oēs patres vete. test. acceperūt nobiscū in xp̃o: et ista erit fine fine in gloria celesti: vt patebit in tertia questiōe. Et sic ps qualiter tripliciter lex moysi dicebat eterna ⁊ data sub federe sempiterno. s. eternitate cerimonialis officij: aut eternitate veritatis: aut eternitate finis vltimati. Et ptz qualiter lex moysi fuit eternificata p legē ⁊ gratia euā geliceam cp̃tum ad suā veritatē ⁊ eternificat p gloriam quo ad p̄mium vltimatū. Ex supradictis ptz veritas triū supradictoꝝ articuloꝝ ⁊ totius questionis: nam si lex vetus nō poterat iustificare hoiem nec p se tollere petiū rōne cerimonialiū nisi in fide xp̃i futuri ⁊ veritatis euāgelice per illa cerimonialia figurate: ergo oportebat illa cerimonialia cessare ⁊ veritatē eius euāgelicā instificātē succedere: vñ si lex moysi potuisset per opa sua officialia iustificare advitā eternā: frustra fuisset desiderium patriarcharū ⁊ pphetaꝝ de xp̃o futuro ⁊ de lege iustificāte oāda p ipsum: vñ dauid iam habebat legē moysi: ⁊ tñ adhuc petebat legez iustificationem ps. cxviij. dicēs. Lege pone mihi dñe viā iustificationū tuarū ⁊c. Item si dauid in lege moysi potuisset saluari: nō petijsset saluatorē dicēs. Tende ad liberandū nos dñe deus virtutū ostēde faciē tuā ⁊ salui erim⁹. ps. lxxix. Itē si lex moysi per se potuisset iustificare non diceret Esaie. ij. Venite ascēdam⁹ ad montē dñi: ⁊ ita q: dicit de syon exibit lex ⁊ verbum dñi de hierusalē. Et sic discurrendo per oēs prophetas: q: oēs petebāt xp̃m saluatorem ⁊ doctrinā eius euāgelicā tanq̄ veritatē legis moysi vt in ea possent iustificari. Et sic est dicendū de eius eternitate quo ad veritatē ⁊ p̄miū vltimatū. put dictū est. Sz miseri ⁊ ceci ⁊ obstinati iudei non valēt intelligere nec p̄cipere hoc sacramētū: q: si illa eternitas deberet intelligi sic aliter ⁊ simpliciter: pariter deberet possidere in eternum illam terrā chanaā q̄ promissa fuit eis in possessionē eternā in p̄mium circūcisionis. Et tū non possidēt illā sz circūdant: ⁊ ideo eternitas tam circumcisionis q̄ terre p̄missionis ⁊ totius legis est spūaliter intelligēda p suo significato ⁊ suaveritate p̄our declarabit in tertia q̄stione. ¶ Sz nūc restat rūdere ad argumēta ⁊ auctoritates moderniorū iudeoꝝ q̄bus nituntur defendere p̄fidiā suā.

Tres eternitates et tria scla et tres eternitates.

Rūsio ad argumēta.

Ad primū ergo cum dicūt q̄ illa lex fuit instituta ad tollendū petiū ⁊ iustificandū hoiem ⁊c. Respōdetur q̄ iam p̄batū est in primo articulo quo illa lex de se nec poterat tollere petiū nec iustificare hominē simpliciter ad vitā eternā cōsequēdā per opa legalia: sed solū fuit instituta ⁊ data in signū figuratiuū ⁊ in signū federis ⁊ futuri p̄cij p xp̃m soluēdi in cruce ⁊ in figurā sacramētorū ecclesiasticoꝝ in quoꝝ ministerio ⁊ collatiōe ilico soluitur p̄cium. Et ideo soluto p̄cio federis per xp̃m ilico cessauit signū federis ⁊ cessarūt oia signa figuratiua: cuiusmodi fuerūt oia sacrificia ⁊ oblationes ⁊ cetera legalia: q̄ nunc continuātur ⁊ verificātur per sua vera significata. Et ideo quotiēscunq; hodie illa legalia obseruant per indeos falsificant legē ⁊ pphetas postq̄ iam fuerūt verificata ⁊ impleta p xp̃m ⁊ iam impleuerūt officiū ⁊ cursum suū: put dictū est. Et ideo indei sunt blasphemi talia falsa ⁊ inania signa exercētes ⁊ aspectantes: ⁊ non solū sunt blasphemi sz ⁊ fatui. Nam talia legalia non solū data sunt in signū figurariū ⁊ in signū federis ⁊ p̄cij futuri: sz in signū cēsualis tributi. Et sic tota lex nil aliud erat nisi cyrographum ⁊ cōtract⁹ debitoris ⁊ cēsualis. ad Col locēses. ij. sz iam ille cōtract⁹ fuit rasus ⁊ ruptus per mortē creditoris vsq; ad quē terminū obligat eos lex soluere tributū cēsuale: ergo sequit̄ q̄ per mortē xp̃i creditoris ⁊ ꝓcuratoris dei patris tot⁹ ille pp̃l⁹ fuit absolutus ab illo contractu debitorio. Et quo ptz q̄ fatui sunt cēsendi soluēdo tributum ad quod soluēdum non obligātur: immo p̄o hoc̄tur: vt dictū est. Tria ergo mala ꝓpetrant in dei volēdo cerimonialia obseruare. Primo cñi occidunt aiam suam contēnendo salutē ⁊ beneficiū redēptionis. Sc̄o falsificāt legē dando falsa signa ⁊ expectādo messiam q̄ iam venit. Tertio p̄e iudicant ⁊ iniuriantur sibipsis soluēdo tributū ad quod iam non obligantur. Sed quariū est peius oibus q: manent ceci ⁊ in eadē p̄fidia obstinati.

Ad secūdum.

¶ Ad sc̄m est dicendū q̄ circūcisio ⁊ sabbatum ⁊ cetera legalia fuerūt data sub federe sempiterno quo ad suam veritatē ⁊ ad sua significata et quo ad suum finē: ⁊ sic dicunt eterna ratione suoꝝ significatoꝝ in cp̃tum continuātur ⁊ verificātur ⁊ eternificantur per sua significata: nam sicut illa circumcisio fiebat tunc carnaliter in signū circumcisionis spiritualis: ita fit hodie spiritualiter per baptismum: ⁊ sic est dicēdum de agno paschali ⁊ de agno matutino ⁊ vespertino qui quotidie offertur quo ad suum verum significatū in sacramento eucharistie. Et sic est dicēdum de ceteris legalibus carnalibus q̄ hodie spiritualiter obseruant. Fuerunt etiā data illa legalia in fedus eternū cp̃tum ad finē vltimatū: qr oēs patriarche ⁊ pphete ⁊ fideles qui obseruauerunt illa legalia sub pacto fidei xp̃i venturi eternaliter fruūtur cum xp̃o bonis celestibus ⁊ eternis quam rep̃tomissione acceperunt in christo. ad Hebreos. xi.

Ad tertium.

¶ Ad tertiū respōdetur q̄ illud argumentū ⁊ illud mysteriū scriptū Exo. xxiij. de cōfirmatione federis per aspersio-

Universidad de Deusto
Biblioteca

nem sanguinis super altare ⁊ sup populū: est gladius penetrās perfidiam iudeorū: nam per illud mysteriū ostenditur manifeste iudeos esse periuros ⁊ violatores pacti et federis compositi inter deum ⁊ populū isrl. Nam moyses accepit librū legis ⁊ legit ipsum coram toto ppło cōgregato explicans ois a pcepta dei: cui totus populus respondit dicēs. Omnia q̄ locutus est deus faciem⁹ ⁊ erimus obedientes. Et tunc moyses ad cōfirmationē pacti occidit .xij. vitulos iuxta numerū .xij. tribuū ⁊ vnam partē sanguinis aspsit sup altare ⁊ alteram sup ppłm dicens. Hic est sanguis federis qđ pepigit dns vobiscū sup cunctis sermonib⁹ his. p quod mysteriū voluit deus ostēdere q̄ illa lex ⁊ illud fedus non erat solvēdum nisi p effusionē sanguinis christi: ⁊ sic illa lex debebat durare vsq̄ ad christū qui p mortē ⁊ passionē debebat verificare oia legalia in lege pcepta. Vñ per hoc q̄ occidit .xij. vitulos significabat q̄ rps erat electurus .xij. apostolos p quos debebat multiplicare oēs fideles per regnationē baptismalē quoꝝ sanguine ecclesia p rpm plantata erat ꝓfirmāda ⁊ irrigāda. Et figurabat etiā q̄ per fidem .xij. articuloꝝ oēs erant salvādi: ⁊ per hoc q̄ vnam partē sanguinis effudit sup altare figurabat q̄ rps deus ⁊ homo erat immolandus ⁊ sanguine aspergēdus in ara crucis. Ex p hoc q̄ alterā partē aspersit sup populum figuratū fuit quō rps ꝓpter ppłm suum ⁊ totum genus humanū erat effusurus sanguinē: vt ipsum a morte ⁊ captiuitate ⁊ seruitute peccati liberaret. Et sic voluit deus p̄figurare ⁊ significare q̄ cum rps effunderet sanguinē suū in ara crucis q̄ tunc sicut totū genus humanū esset absolutum a seruitute pcti p talē aspersionē sanguinis: ita pariter ille ppłs esset liber ⁊ absolutus a iugo legis ⁊ liberatus ab obseruātia cerimoniarū. Et tunc illud fedus ⁊ pactū esset finitum ⁊ vinculū legis dissolutum. Et ideo dixit moyses. Hic est sanguis federis quod pepigit vobiscū dns super cunctis sermonibus his. i. hic sanguis effundit in signum ⁊ figurā illius sanguinis quē effusurus est christus in cruce pro omni populo: per quē sanguinem rpi absolueē genus humanū a iugo ⁊ seruitute diaboli: ⁊ populus israel absolvetur a iugo et vinculo legis mosayce q̄ dicitur lex seruitutis. Et quo ptz q̄ illud pactū ⁊ fedus obseruātie legis veteris non debebat durare nisi vsq̄ ad passionē rpi per cui⁹ effusionē illud pactū erat finiendū ⁊ absoluendū: quicquid ē sanguis rpi fuit figura ꝓ illū sanguinē quē moyses aspersit sup populū ⁊ altare: vnde sicut moyses dixit. Hic est sanguis federis qđ pepigit dns vobiscū ⁊c. Ita pariter rps dixit. Hic est calix noui ⁊ eterni testamēti mysterium fidei qui pro vobis effundet in remissionē pcꝰ. Matth. xxvi. i. Hic est sanguis meus noui testamēti figuratus p illū sanguinē federis quē moyses effudit sup altare ⁊ super populū in vete. testa. in signum federis ⁊ fidei mee passionis. Et quibus ptz q̄ sicut moyses effudit illū sanguinē in signum federis et in figuram passionis rpi futuri. Ita christus effudit sanguinē in cruce ad verificādum illud signū ⁊ figuraꝫ et ad complendū ⁊ finiēdum pactum. Et per ꝓs tunc finivit illa lex officium et cursum: ⁊ per ꝓs tunc cessauit ab officio suo: quia tunc fuit pactum vere confirmatū ⁊ finitum p rpm. Et sic ptz q̄ argumentū quod faciunt iudei ⁊ illa autoritas quā adducunt cōtra nos: est manifeste cōtra eos: ⁊ destruit eorum ꝓpositum et ostendit eos esse cecos. ¶ Ad quartū antē cum dicit q̄ illi legi nil pōt addi nec auferri et dei precepto Deut. .iij. Respondet q̄ lex euāgelica nihil addit nec aufert a lege cērum ad essentialia. Vñ dictum est in ꝓlogo q̄ duo sunt cōsiderāda in lege veteri. nam quedā sunt essentialia sicut erat fides futuroꝝ mysterioꝝ christi ecclesie q̄ in lege erant figurata. Et q̄dam erant accidētalia sicut erat modus colēdi deum p illa legalia q̄ erant figura ⁊ figura future veritatis. Vñ future veritates q̄ per rpm cōplete sunt erant de essentia illoꝝ signoꝝ ⁊ figurarū. Et ideo lex euāgelica seruat veritatē significataꝫ p illa legalia: q̄ lex per moysen data: sed gratia ⁊ veritas p rpm facta est. Joh. .i. ergo lex euāgelica auferēdo legales cerimonias a lege moysi nihil essentiale aufert post/q̄ retinet ⁊ obseruat veritatē significatā per illa signa que erant quedam accidētalia ipsi legi: quibus cessantibus non destruitur: sed cōstruitur lex postq̄ sunt verificata per rpm: q̄ accidens potest adesse vel abesse ꝓter subiecti corruptionez. Et sic ptz q̄ nullum essentiale auferur a lege: et isto modo intellexit deus qū dixit. Nō addetis ad verbum qō loquar vobis nec auferetis ab eo. i. nō addetis nec auferetis aliqđ essentiale qō sit de essentia legis: tunc manifestū est q̄ veritas euangelica est de essentia legis sine qua nulla ꝑs scripture vere. test. pōt vere intelligi: eo q̄ est eius verum significatum: nam significatū est de essentia signi vt dictum est in ꝓlogo tractatu .iij. regula quinta. q̄ signū nō est gratia sui: sz gr̄a signati ad qō essentialiter ordinat. Et quibus ptz q̄ iudei moderni sunt corruptores ⁊ truncatores legis ⁊ latrones ⁊ sacrilegi. Et totaliter faciunt contra autoritatez quam cōtra nos adducunt: nam intelligēdo legez moysi precise ad litterā ⁊ negādo ⁊ auferendo significatum spirituale ⁊ ꝓpheticū de rpo futuro ⁊ de ecclesia manifeste auferunt illud qō est essentiale ⁊ principale in lege q̄ tota fuit data in figuram futuroꝝ ⁊ in signū fidei et federis de christo futuro ⁊ in signum mysterioꝝ euangelicoꝝ: vt dictum est: ergo auferēdo veritatē euangelicā a lege auferunt ꝓprium significatū ⁊ veritatem legis: quia mysteria euāgelica nil aliud sunt nisi veritates legis: quia lex euangelica est veritas legis veteris. Nam per mysteria christi lex moysi fuit completa ⁊ verificata: ergo iudei negando christū et euangelium negant veritatē legis. Et per consequens corrūpunt ⁊ lanfant et truncant ⁊ mutilant legem auferendo principalē ⁊ essentialez partem eius: auferendo ⁊ negando veritatem et retinendo mendaciū. Nam postq̄ legalia fuerunt semel mortua cum christo ⁊ non surrexerunt cum eo: et impleverunt officiū ⁊ cursum suum: iam non sunt vera: sed falsa signa: eo q̄ data sunt tantum in signum de futuro: que omnia sunt completa. Sed contra hoc arguūt iudei. vnde quia dicerunt q̄ post aduentum ⁊ passionē christi signa legis manent falsa: tūc arguunt iudei dicētes. Si lex moysi manet falsa: quare ergo vos rpiani legitis legē moysi in ecclesijs vestris. Et quare rps vester allegauit moysen Joh. .v. dicens. Moyses de me scripsit ⁊c. Ad hoc respōdetur q̄ nos non dicim⁹ legem moysi esse falsam: immo cōfitemur ipsam esse veram et verificatam per rpm: sed dicimus q̄ post passionē: resurrectionē rpi obseruātia eius est falsa ⁊ mortifera quoad cerimonialia. Vñ lex moysi pōt tripliciter ꝓsiderari. Uno modo quātū ad scripturam in se: ⁊ quantū ad intentionem dei qui dedit illā. Sc̄do quantum ad intellectū legis. Tertio quantū ad obseruātiam eius. Primo modo lex moysi est vera et iam verificata p rpm: nā deus dedit illam legē in signū ꝓcipiens vt illa legalia obseruarentur vsq̄ quo essent impleta per rpm: sed q̄ hoc iam est cōpletū: ideo intentio dei et legis ⁊ fides patriarcharū et prophetarū manet vera: ⁊ spes eoꝝ completa. Sc̄ndo mō lex manente vera intellectus legis potest esse verus aut falsus. Nam qū iudei legunt scripturā legis ⁊ prophetarū non intelligendo oia illa esse impleta in rpo: tunc intellectus eoꝝ est falsus: quia est contra veritatem: q̄ in rei veritate iam illa completa sunt: sed intellect⁹ catholicus est verus q̄ credit oia illa esse iaz completa. Et ideo dicit Augustinus lib. de vnico baptismo. q̄ i cadē lege iudei fiunt mali male intelligendo: ⁊ rpiani fiunt boni bene ⁊ spiritualiter intelligēdo: nam iudei intelligunt legem ad litterā tm̄ absq̄ sensu spūali: sed rpiani ꝓter sensuꝫ litteralē intelligūt et credūt illā litterā quoad sensum spūalē de rpo et eccl̄ia ⁊ credunt ⁊ affirmāt oia illa signa esse iam completa per rpm. Et ideo in diuinis officijs primo legimus moysen ⁊ prophetas ad denotandum q̄ oia illa figurabant ⁊ prenunciabant rpm venturum sed postea legimus euangelium ad denotandum q̄ omnis scriptura legis ⁊ prophetaruꝫ fuit iam complera: ⁊ verificata per rpm in euangelio: ⁊ sic primo legimus signum ⁊ postea legimus signatum ⁊ veritatem illius signi. Et sic ptz q̄ iudei falsificant scripturam legis ⁊ ꝓpheratū negādo eius veritatem: sed nos verificamus legē ⁊ prophetas spiritualiter intelligendo. Et ideo lz scriptura legis ⁊ ꝓpheratū sit de se vera ⁊ iam verificata: tñ est falsa ad intellectū quo iudei intelligunt illam. Iteꝝ non solū falsificāt legē dictis: sed etiā falsis factis in obseruādo legalia: nā lz obseruantia legaliū esset vera ante aduētū rpi eo q̄ figurabat aduentū rpi: tñ modo talis obseruātia est falsa eo q̄ significat ⁊ designat futurū qō iam ē preteritū ⁊ completus per rpm. Et sic illa obseruantia legis que ante erat vera modo est falsa: ⁊ tunc erat illis salubris ante aduētum rpi: ⁊ modo est mortifera. Unde ponit exemplū Augu. ō faustū. nam si detur medela purgativa vni infirmo est ipsi salubris: q̄ purgat cū: sed si eadē medela det ipsi post sanitatē est ipsi nociua et euz interficit. Ita pariter circūcisio et cetera legaliū obseruātia erant vera ⁊ salubria ante aduentū christi: sed modo sunt falsa ⁊ nocina. Et sic patet q̄ scripturā legis ⁊ prophetarum est bona ⁊ vera nobis: sed obseruantia et intellectus iudeorum est falsus.

Nota.

Obiectio.

Ad ārgum.

Nota.

Nō. de sanguīe federis.

Quid erant opa legalīū.

¶ Unde nota q̄ opa legaliū erant quedam ꝓtestationes ⁊ pfessiones rpi futuri et future redēptionis: ⁊ ideo ante rpi aduentū erant vere tales opa legalia, ꝓtestationes et talis pfessio: sed modo talis ꝓfessio ⁊ protestatio est falsa: q: rpus iam venit et redemptio iam est facta. Et ideo talis obseruantia modo ōi falsa. Item sicut tūc opa legis ꝓfitebantur rpm venturū: ita nūc opa euangelica ꝓfitentur rpm venisse: ideo opa euāgelica sunt vera: q: eoꝝ pfessio est vera. Ita ergo pariter opera legis modo sunt falsa: q: eoꝝ professio est falsa: q: profitentur venturū et futurū qđ iam venit. Et sic talia opera falsificant legē ⁊ ꝓphetas: que quidem scriptura de se est vera.

Rūsio.

Rūsio. In hac questione erūt tres articuli. Inq̄ rek est in ꝓcio an ꝓceptū de sabbato sit mere morale. In .ij. videbit quō debuit cessare p aduētum rpi. In .iij. videbit quō sola rpiana religio celebrat verū sabbatū ⁊ rite ⁊ debito mō obseruat illud cū ceteris festiuitatib⁹. ¶ Quātū aūt ad ꝓmū ꝓcio sunt ḡrende cause ⁊ cōditiones ꝓpter quas sub quibus de⁹ ꝓcepit sabbm celebrari. Et q̄b⁹ ꝓbabit q̄ sabbati ꝓceptū magis est cerimoniale q̄ morale. Unde octo sunt querēda de sabbato. Primo q̄d est sabbatū. Sc̄do ad q̄d fuit ꝓceptū. Tertio ꝓpter q̄d. Quarto q̄n. Quinto quomō fuit ꝓceptus observari. Sexto quotiēs. Septimo sub q̄ pena. Octauo vsq̄quo erat sabbatū ꝓceptū observari.

Sc̄da questio.

Ueritur sc̄ūdo specialiter de sabbato legali vtrū debuerit cessare per aduētum rpi. Et arguūt obstinati iudei moderni q̄ non. Et primo arguūt sic. Nam ꝓcepta moralia nunq̄ debent cessare eo q̄ sunt de ipa natura: ⁊ ꝓceptū de sabbo celebrādo ponit iter ꝓcepta moralia scripta i tabulis lapideis digito dei. vt ptz Exod. xx. ⁊ Deut. v. igit ē ꝓceptum morale: ⁊ per ꝓs nunq̄ debuit cessare. Sc̄do hoc ꝓceptū iter cetera fuit magis repetitū et iteratū ⁊ replicatū a deo ⁊ sub pena ⁊ cōminatione mortis ⁊ sub federe sempiterno ꝓceptus: vt ptz p oīscursum legis ⁊ ꝓphetaꝝ: ⁊ maxie Exod. xxi. ⁊ xxxv. q̄ fuit de intentiōe dei q̄ nūq̄ cessaret sed q̄ firmiter ⁊ inuariabiliter celebraret. Iteꝝ tertio sub codē federe sempiterno ꝓcepit celebrari pascha ⁊ pēthecosten ⁊ festū tabernaculoꝝ ⁊ alia festa legalia. Exod. xxij. ⁊ numeri. xxix. ergo nec etiā illa debent cessare. Iteꝝ quarto de⁹ ꝓcepit Deute. iij. dicēs. Nō addetis aliqđ ad vbū qō loquar vobis nec auferetis ab eo: ergo nullo mō est sabbatum auferendū nec dies vnica est addēda. In oppositū est illō Esa. lvi. nō erūt in memoria pora. Et erit mēsis ex mēse: ⁊ sabbatū ex sabbo ⁊c. Rūsio. In hac questione erūt tres articuli. Inq̄ rek est in ꝓcio an ꝓceptū de sabbato sit mere morale. In .ij. videbit quō debuit cessare p aduētum rpi. In .iij. videbit quō sola rpiana religio celebrat verū sabbatū ⁊ rite ⁊ debito mō obseruat illud cū ceteris festiuitatib⁹. ¶ Quātū aūt ad ꝓmū ꝓcio sunt ḡrende cause ⁊ cōditiones ꝓpter quas sub quibus de⁹ ꝓcepit sabbm celebrari. Et q̄b⁹ ꝓbabit q̄ sabbati ꝓceptū magis est cerimoniale q̄ morale. Unde octo sunt querēda de sabbato. Primo q̄d est sabbatū. Sc̄do ad q̄d fuit ꝓceptū. Tertio ꝓpter q̄d. Quarto q̄n. Quinto quomō fuit ꝓceptus observari. Sexto quotiēs. Septimo sub q̄ pena. Octauo vsq̄quo erat sabbatū ꝓceptū observari.

Quid ē sabbm.

¶ Quantū ad primū est dicēdū q̄ sabbatū idē est qō dies q̄rtus. Sabbat enī hebraice idē est qō requies latine. Et sic nō dicit dies i septimana determinata: q: q̄libet dies septimane ad requiē festivitatē dedicata dicebat sabbm in lege. hoc ꝓbat Exod. xxiij. vbi dicit dns. Sex septē ꝓxima die mēsis erit vobis sabbatū memoriale clāgētib⁹ tubis: ⁊ vocabit scīm: oē op⁹ seruile nō facietis i eo ⁊c. Item decimo die huius mēsis septimi dies expiationis erit celeberrimus et vocabitur sanct⁹ ⁊

Universidad de Deusto
Biblioteca

nihil ergo operis facietis in eo: legitimū sempiternū erit vobis: q; sabbatū requietionis est. Die nono mēsis septimi a vespera vsq; ad vesperā celebrabitis sabbata vestra. Itē a die quindecimo mēsis hui⁹ septimi erūt ferie tabernaculoꝝ: ⁊ ita die primo ⁊ octauo erit sabbatū. i. requies ⁊c. Et quibus verbis patet ꝙ sabbatū nihil aliud est nisi requies. Secundo ꝙ quodliber illoꝝ festoꝝ dicit sabbatum. Tertio sequitur ꝙ sabbatum nō dicit aliquā diem determinatā in septimana: q; quilibet dies festus dicebatur sabbatū: ⁊ in quolibet die septimane poterat sabbatum celebrari: fm ꝙ prima dies mensis vel decima vel quintadecima poterat cadere in die lune vel martis ⁊c. fm ꝙ variantur menses ⁊ tempora: prout accidit: nam si hoc anno prima dies mensis est feria quinta: in alio anno erit feria tertia: ⁊ sic de singulis. Quarto sequitur ꝙ non est vnicū sabbatum: sed plura sabbata: q; quelibet illarū festiuitatū dicebat sabbatuz: post ꝙ erat dies quietis. Et ideo multiplex erat sabbatū vsuale qđ celebratur in septimo die cuiuslibet hebdomade: cetera autem dicebantur sabbata menstrualia aut annualia: vt patebit.

Sabbatum ad duo obseruabatur.

¶ Quantū ad scōm in quo querit ad quid preceptum est sabbatū obseruari. est dicendū ꝙ ad duo scz ad requiē hois et ad sanctificationē. Vñ duo precipiebat deus. Primo vt homo cessaret ab oi opere seruili. Scōo vt sanctificaret sabbatum. i. opera sancta in eo faceret. s. vt in illa die soli latrie deo exhibēde intēderet ab oi opere alio cessando. vt pz Exo. xx. ⁊. xxi. Et hoc sequit ꝙ sabbatum duo importat. s. cessationē ⁊ sanctificationē. Ideo sabbatizare idē est qđ cessare ⁊ sanctificare i. cessare ab opere seruili ⁊ sancta opa facere: sed q; nemo pōt opera facere nec diem sanctificare peccando et male agendo: ideo necesse est prius a peccatis abstinere ⁊ ab oi malo declinare. Et sic ꝺa sanctificatio sabbati ⁊ verum sabbatizare nil aliud est nisi declinare ab omni malo ⁊ facere bonum. s. opari iusticiā erga deū verā latriā exhibēdo ⁊ sup oia diligēdo: et erga ꝓximū iuste cōuersando ⁊ mutuum auxilium impendendo. Et in hoc consistit vera sanctificatio sabbati. Et quibus pz ꝙ quilibet dies ⁊ quodliber tēpus ad diuinū cultum et opera mie dedicatū ꝺ: verum sabbatuz: et per ꝓns totum tēpus gratie et legis euāgelice est verum sabbatū: vt patebit.

Quare deꝰ pcepit sabbatū celebrari.

¶ Quantū ad tertiuz dicendū est ꝙ deus propter duo precepit sabbatū celebrari in die septimo. s. ꝓpter duplicem memoriam. s. propter memoriaz creationis: q; in septio die cessauit deus ⁊ quieuit ab omni ope qđ patrarat: vt pz in locis preallegatis. ⁊ in memoriā eritus israel de egypto. vñ dicit dñs Deut. v. Obserua diē sabbati ⁊c. Et memēto ꝙ seruieris in egypto. Et dñs deꝰ tuꝰ eduxit te inde in manu forti ⁊ brachio extēto. Idcirco ꝓcepit tibi dñs vt observes diē sabbati. Et quibus verbis arguit ꝙ in die sabbati de sero exijt israel de egypto. Ideo precepit deus sabbatū obseruari in die septimo: nam si milia verba dixit deus Exoꝺ. xx. vnde dicit. Sex diebus fecit celū et terrā: ⁊ in septio die quieuit. Idcirco precepit tibi vt septimo die obserues sabbatum. Et sic pz ꝙ propter illā duplicem memoriā fuit preceptuz obseruari. Scōo fuit preceptū ꝓpter signum ⁊ in signum. Unde ōr Exodi. xxxi. Videte vt sabbatū meū custodiatis: q; signuz est inter me ⁊ vos in generationib⁹ vestris. Et ita enumerationibus suis: pactum est sempiternū inter me ⁊ filios israel: signūq; ꝓpetuū ⁊c. Itē Eze. xx. Dedi eis sabbata mea vt essent eis in signum ⁊c. Et ꝗbus patet ꝙ sabbatū non fuit preceptū simpliciter ꝓpter se: sed in signū ⁊ pactū. Et sic datuz fuit in quadruplex signū: vt dictum est de circūcisione in questione ꝓcedenti. Nam ꝓmo datū fuit preceptū sabbati in signū distinctiuū: vt per talē religionē ille populus distingueret a populo gentili ⁊ a quolibet alio infideli. Scōo in signuz figurativū alicuius future quietis inquātum tali die rps debebat facere in sepulchro per totam diez. Tertio in signū seruitutis et tributi. Quarto i figuz federis ⁊ fidei rpi futuri: vt magis patebit. Et sic pz ꝙ deus precepit sabbatū observari ꝓpter supradictā duplicem memoriā s. creatiōis et exit⁹ israel de egypto: ⁊ ꝓpter quadruplex signuz supradictū.

Qñ fuit sabbatū ꝓceptū.

¶ Quantū ad quartū est dicendum et valde notandū ꝙ non solū sabbatum vsuale: sed etiā omnia alia sabbata annualia de⁹ precepit celebrari in fine semp alicuius septenarij. Nam sabbatū vsuale precepit celebrari in septimo die cuiuslibet hebdomade: vt pz Exo. xx. ⁊. xxxi. sz festū nouarū frugū. i. penthecostes ꝓcepit celebrari in fine septie hebdomade post pascha: vt pz Leui. xxiii. ⁊ Numeri. xxix. Et festū tubarū et expiationis ⁊ tabernaculoꝝ precepit celebrari in septimo mense vt pz ibidem: ⁊ sabbatū terre precepit celebrari in septimo anno: vt pz Leuit. xxv. ⁊ iubileum ꝓcepit celebrari in fine septime septimane annoꝝ qui dicit annus quinquagesimus et sabbatū generalis remissiōis: vt patet ibidē. Et ꝗb⁹ pz ꝙ oia sabbata legalia precepit celebrari in fine alicuius septenarij qđ non factum est fine maximo mysterio. Naz dictū est ꝙ oia sabbata dedit deus in signū figurativū ⁊ in signū fidei ⁊ federis: ergo figurabāt aliquā requiē i aliquo septenario futuro: sz septenariū futurū quod ille ppl's expectabat erat totū tps messie: ergo sequit ꝙ oia illa sabbata significabāt aliquā requiē in tpe rpi messie in lege ꝓmissi. Maior pz. Nā post ꝙ sabbatū nil aliud est nisi reqes ⁊ data ad sanctificationez ⁊ nō ꝓpter se data: sed ꝓpter aliqđ signū figurativū: ⁊ semp fuit ꝓceptū i aliquo septenario: ergo sequit ꝙ figurabat aliquā requiē futurā i aliquo futuro septenario. Minor aūt ꝓbat. Nā fm oēs hebreos tot⁹ discursus mūdi diuidit i. vij. dies siue stat⁹ ⁊ etates. vñ prima dies siue etas fuit ab Adā vsq; ad diluuiū qđ vocāt diē ꝓmi mūdi. Secūda dies fuit a diluuio vsq; ab abraā: qđ vocāt diē 2di mūdi in quo hō ambulabat i lege nature cū aliqb⁹ sacrificijs: ⁊ marie cū oblatiōe panis et vini: in q̄ etate fuit melchisedech sacerdos dei et celsi: qui obtulit panē ⁊ vinū ꝓ abraā. Geñ. xiiij. Et sic creditur ꝙ ille fuit ritus latrie in ea etate. Tertia dies fuit ab abraā vsq; ad exitū israel de egypto qđ vocant diē circūcisionis: eo ꝙ homo ambulabat per circūcisionem cum lege nature.

Mūdi discursus secundum ebreos.

Quarta dies fuit ab exitu egypti vsq; ad salomonem q̄ edificauit primū templū quē vocāt diem tabernaculi: eo ꝙ per totā illā etatē ille ppl's seruiebat ⁊ exhibebat deo latriā in tabernaculo: vt pz per totū discursum libri iudicū ⁊ primi ⁊ scōi libri Regū. Quinta dies fuit a cōstructiōe primi tēpli vsq; ad scōm edificatū per zorobabel: qđ diez iudei appellāt diem ⁊ tps primi tēpli. Sexta tandē dies fuit totū tps a relatratiōe captiuitatis babylonie vsq; ad destructionē scōi tēpli factā per Tytum qđ appellāt tps ⁊ diem scōi tēpli. Septimā diem mūdi appellāt totū tps post destructionē secundi tēpli vsq; ad finē mūdi quē appellāt diem ⁊ tēpus messie. Vñ ꝙ qlibet eoꝝ septenarius signuz figuraret septimā etatē mūdi ⁊ tps rpi i quo erat futura ḡnalis remissio pcī: ⁊ ḡnalis quies: vt ostendit b⁹ Amb. in hymno pēthecostes dicēs. Solēnis vr̄gebat dies: quo mystico septēplici: o: bis volut⁹ septies: signat beata tpa ⁊c. Itē infra. Patrata sunt hec mystice: pasche pacta tpe: sacro die rum nūero: quo lege fit remissio ⁊c. Et ꝗbus pz ꝙ septenari⁹ hebdomadaꝝ dierum a pascha vsq; ad penthe. ⁊ septenari⁹ hebdomadaꝝ annoꝝ q̄ dicebatur iubile⁹: fignificabat tps rpi in septima etate mūdi. Et per oīa sic erit dicendū de ceteris septenarijs supradictis. Et sic pz ꝙ totū tps messie vsq; ad finē scōi tēpli ꝺ: septima etas ⁊ septimus dies mundi. Et quo sequit ꝙ sabatū vsuale quod deus precepit celebrari in septimo die: figurabat requiē futurā in septimo die mūdi scz qualiter homo debebat cessare ab opibus et iugo legis ⁊ ab omni opere seruili peccati per totū tempus messie quod est sabbatū mundi figuratū per sabbatū legale: de quo tempore locuti sunt prophete: in quo tempore erant declaranda oīa secreta ⁊ enigmata legis: vt ait Rabi salo. super zachariā. quorum cerimonialiū intelligentia non poterat declarari nisi per regem messiam vt dicunt hebrei. Unde dicunt ꝙ nullus debet ꝓsumere talia secreta velle detegere: q; hoc pertinet ad solam messiaz in suo aduentu. Quequidē secreta cerimoniarū vocant tycu. i. silentiū relinquēdum declarandū pro rege messia. Et quo pz ꝙ oia illa sabbata figurabant et significabant futurā requiē in septimo die mūdi: qđ est tps messie. Sz sabbatū vsuale vltra hoc figurabat futurā requiē rpi in sepulchro i die sabbati: in quo christus iacuit per totā diem sabbati. Et sic pz quare deus precepit sabbatū vsuale celebrari in die septimo: et quare oia alia sabbata nualia precepit celebrari semper in fine alicuius septenarij: q; omnia significabāt futurā requiem in septima etate mundi: scz in tēpore regis messie in quo oia legalia debebant cessare: vt magis patebit.

Sabbatuz figurabat futuraz requiem.

Sabbatuz sic celebrādū.

¶ Quantū ad quintū cum querit qđo precepit deus sabbatū celebrandū et sanctificandū. Respōdetur ꝙ deus primo precepit ꝙ homo nullum opus seruile faceret in eo: et ꝙ nullus accenderet ignem in suis habitaculis per totam diem a vespera vsq; ad vesperam. Exoꝺ. xxxv. Per quod figurabatur ꝙ christus sol iusticie ⁊ lumen mundi debebat facere in sepulchro mortu⁹ ⁊ extinctus sibi clausus ⁊ sigillatus. Et ideo est quedā secta iudeorum q̄ dicunt charraim in grecia ⁊ in partib⁹ orientalib⁹ qui per totā diez sabbati a vespera vsq; ad vesperā nullū lumē accēdūt: nec habēt in tota domo sua: sz per totū illud tps manēt in tenebris in vno angulo domus. Vñ dicūt ꝙ isti iudei q̄ habitant inter nos apud latinos sunt puaricatores legis: eo ꝙ cōtra preceptū dñi habent lumē in domibus suis in die sabbati. Et quo pz ꝙ illi magis ꝓprie seruant sabbatū quo ad figurā ⁊ ad literam ꝙ isti. vt magis inferi⁹ patebit. Scōo deus precipiebat sanctificari diē sabbati offerēdo specialiter certa sacrificia: vt pz per totū Leuiticū. que oia significabāt vnū solum sacrificiū mediatoris qđ in cruce immolatū est: vt inquit Aug. cōtra aduersariū legis ⁊ ꝓpheraꝝ. ¶ Ad tertū aūt cum ḡritur: quare deus toties iteravit ⁊ repetiuit et replicauit hoc preceptū: magis ꝙ alia per totū discursum legis? Respōdet ꝙ qz sabbatū preceptum fuit vno mō in memoriā creatiōis: vbi memoratur fides vnius dei creatoris per quā fidē ille ppl's dicebat specialiter populus dei celi: distinguebatur ab oībus aliis natiōib⁹: eo ꝙ alie nationes adorabāt plures deos: et putabāt mundū esse ab eterno. Ideo deus voluit vt sabbatū celebraretur qualibet die septimo semel in septimana: vt in illo populo firmaret̄ memoria ⁊ fides vni⁹ dei creatoris. Et sic voluit repetere multotiens hoc preceptū ne obliuiscerētur fidem vni⁹ dei creatoris. Et ideo dicit memēto vt diē sabbati sanctifices. q. d. ne obliuiscaris fidē vnius dei creatoris ⁊ ne declines ad idola sicut cetere natiōes. Et ideo voluit deus ꝙ in die sabbati legeret̄ lex ⁊ fierent plura sacrificia in tabernaculo ⁊ templo: vt cōmemoraret̄ ⁊ firmaret̄ fides vnius dei: eo ꝙ observātia huius ꝓcepti magis ducebat eos in memoriā et fidem vni⁹ dei creatoris oīm rerum: ⁊ est causa quare deus magis ꝓcepit et dedit hoc ꝓceptū sub cōminatione mortis ꝙ alia precepta: eo ꝙ negligendo hoc preceptū fuissent obliti fidē vnius dei: et declinassent ad idola cum ceteris natiōnibus. Et ideo precepit illico lapidāb⁹ obuiū illum q̄ colligit ligna in die sabbati. Numeri. xv. Et p hoc respōdetur ad vnicū ḡstū cū querit. Ulqz quo erat seruandū illud sabbatū: dicēdū ꝙ hoc precepit deus sub federe sempiterno. Exo. xxxi. Sed iam dictū est in questiōe precedēti: quōo data fuit circūcisio ⁊ tota lex sub federe sempiterno in signū fidei rpi futuri. Et ideo sempiternitas signi erat duratura vsq; ad veritatē sui significati: q; eternū idem est qđ simul per totaz aliquā etatē. Ideo sabbatū quo ad signū fuit eternū cū tota lege simul cū illa etate: sed quo ad suū significatū est eternū per totum sabbatū ⁊ tps messie: vt postea dicetur. Et sic patent decem cōditiōes ⁊ cause: ꝓpter quas deus precepit sabbatū obseruari. Quarū prima fuit ad requiē hoīs ⁊ sanctificationē ad latriā deo exhibendā. Scōa in memoriā creatiōis et exit⁹ israel de egypto. Tertia in signū distinctiuū. Quarta in signū figuratiuū. Quinta in signū federis ⁊ fidei. Sexta sub tali reḡe: ne accēderet lumē in domo. Septima vt in die sabbati fierēt laudatoria holocausta ⁊ sacrificia. Octaua fuit ꝓceptū cū multiplici repetitōe. Nona sub pena mortis. Decima sub fe

Quare deus toties replicat ꝺ preceptū.

Cause decē propter qs precepit sabbatū obseruari.

dere s. mpiterno: ꝓpter causas predictas. ¶ Dia

Universidad de Deusto
Biblioteca

habiti ponit prima cõclusio. s. cp preceptũ de sabbato celebrãdo est partim morale ,pter primam cõditionẽ ,pbatur. Nã primo sabbatũ fuit preceptum ad requiẽ hois ⁊ sanctificationẽ dei. s. vt hõ cessaret ab oi negocio mũdano: vt facilius posset deo seruire ⁊ latriã exhibere: sz hoc ptinet ad iusticiã. Nã de iure nature debeẽ deo latria sernit?: nam iustũ est vt ipsi a nobis seruiam⁹ ⁊ ipsi exhibeamus latriã seruitutẽ. s. adorationẽ sub rõne summe maiestatis ⁊ dñi): ⁊ oblationẽ rõne pseruationis ⁊ ,nidẽtie: ⁊ hymnũ ⁊ laudẽ rõne bonitatis ⁊ bñficioꝝ oim ab eo receptoꝝ. Et hoc dictat ipsa iusticia moralis. Et ideo latria de iure nature et morali apud oẽs natiões licet modus exhibendi istam latria sit diuersus: q: hoc ptinet ad veram fidem ⁊ virtutes theologicas: q credit verũ obiectũ circa qõ ordinat verum modũ ꝑm ꝓcepta diuine legis. Sed vniuersaliter loquẽdo hoc preceptũ est morale: eo mõ quo dictũ est. Et ideo vt sic non sibi determinat magis vnã diem ꝙ alią: sz oportet vt aliqua dies in septimana ad hmõi sctificationẽ ⁊ latriã sit deo dedicata. Et vt sic hoc ꝓceptũ est stabile ⁊ eternũ vt patebit. ¶ Scda cõclusio ꝙ preceptũ de sabbato celebrãdo magis est cerimoniale ꝙ morale. ,pbatur. Nã hoc preceptũ datũ est ad decẽ cõditiones: sed ꝑm oẽs alias conditiões preter primas est cerimoniale: q: oẽs ille cõditiones sunt cerimoniales: ⁊ pertinẽt ad cerimonias: igitur est magis cerimoniale ꝙ morale: q: tm̃ est morale per primã cõditionẽ: sez in ꝑticulari datũ est ad requiẽ hois ⁊ sctificationẽ dei: vt dictũ ẽ. Sz hoc ,pbatur p singula. Nã primo est morale inquantũ fuit datũ in memoriã creationis: eo ꝙ illa creatio mundi materialis fuit figura recreationis ⁊ redẽptionis generis humani. Nam sicut ser die⁹ creauit deus celum et terrã: ⁊ in septimo requieuit ab omni opere qđ patrarat: ita pariter xps incipiẽs a die dñico: quo intrauit hierlm per sex dies operatus est nostrã redẽptionẽ. Quia feria scda ⁊ tertia disputauit cũ scribis ⁊ phariseis in tẽplo vnde cõceperunt odium cõtra eum: ⁊ feria quarta fuit venditus: ⁊ feria quinta fuit captus: ⁊ feria sexta fuit crucifixus: ⁊ in die septimo per totã diem quieuit mortu⁹ in sepulchro. vñ totus iste discursus nostre redẽptiõis fuit figurat⁹ per illum septenariũ creationis: in cuius figura deus ꝓcepit sabbatũ celebrari. Et sic ptz ꝙ quo ad illam memoriã creationis est cerimoniale: eo ꝙ illa creatio fuit signũ et figura nostre redẽptionis. Itẽ fuit preceptũ in memoriã exitus israel de egypto: eo ꝙ ille figurabat exitũ sanctoꝝ patrũ de lymbo inferni. Vñ sicut in illa nocte egypt⁹ fuit expoliata ⁊ israel liberatus ⁊c. ꝑ hoc figurabaẽ ꝙ in tali nocte sequenti sabbatũ xps debebat infernũ expoliare ⁊ fideles ve.te. de inferno liberare: qđ impletum fuit in nocte resurrectiõis. Et ideo in hm̃ⁱ figura ꝓcepit sabbatũ obseruari vt ꝓallegatũ est Deut. v. Itẽ hoc preceptũ fuit mere cerimoniale inq̃ntũ datus est in signũ distinctiuũ ⁊ figuratiuũ aut in signum federis ⁊ fidei: q: vt sic nõ fuit ꝓceptũ gratia sui: sed gratia significati futuri: inq̃ntũ figurabat futuram quietẽ xpi in sepulchro. s. per totã noctem sabbati debebat iacere ⁊ quiescere mortuus in sepulchro: aut inq̃ntum figurabat sabbatũ mundi in septima etate. ¶ Itẽ fuit cerimoniale inq̃ntũ fuit preceptuz obseruari in die septimo determinate: eo ꝙ significabat qualiter in septimo die mũdi scz in septimo seculo ⁊ in tpe messie omnia cerimonialia debebãt cessare ⁊ omis visio ⁊ ꝓphetia erat finienda ⁊ petrũ et inimicas debebat finez accipere. Dañ. ix. Et per eandẽ rationẽ oia festa annualia erant cerimonialia: ꝙ oia data sunt ⁊ ꝓcepta celebrari i fine alicuius septenarij: eo ꝙ figurabãt requiẽ ⁊ mysteriũ in septima etate mundi tẽpore christi. Nam festũ pẽthe. qđ fuit ꝓceptũ celebrari in fine septime ebdomade a pascha in memoriaz dationis legis: q̃ data fuit i mõte synay in signis ⁊ nube ignis figurabat ꝙ quinquagesimo die post resurrectionẽ xps mittere debebat spiritũ sanctũ in discipulos in linguis igneis ⁊ illustrare apostolos ⁊ dare eis dona gratiaꝝ ad intelligendã veritatem legis ⁊ ꝓphetarũ. Et ita pariter in mẽse septimo ꝓcepit illa tria festa celebrari: ꝓout figurabant qualiter in septimo die scz in tpe xpi debebat fieri gñalis expiatio ⁊ purgatio ⁊ redẽptio ꝑ christũ: ⁊ qualiter debebam⁹ quiescere in taberna culis istius ecclie ꝑ gratiã ⁊ in futura ecclia ꝑ gloriam. Et sic pz ꝙ totũ xps gratie ex quo xps resurrexit ỏ: sabbatũ mundi in quo quiescim⁹ ab operibus legis cerimonialiꝫ. Et ỏ: septim⁹ mẽsis mũdi a quo celebr:am? illa tria festa quo ad verum significatũ: ⁊ dicit etiã annus remissionis ⁊ indulgentie ⁊ libertatis: vt ptz Esa. lxi. ⁊ patebit infra. Itẽ hoc ꝓceptũ fuit cerimoniale ratione modi colendi. Nam deus ꝓcepit Exodi. xxv. ꝙ nullus haberet nec accederet ignẽ in habitaculis suis ꝑ totam diẽ sabbati: sz hoc mysteriũ nõ potuit ee gratia sui nec alicuⁱ? rei ꝓterite: ergo fiebat in signũ alicuius rei future sicut oẽs iudei cõcedũt: quia significabat ꝙ oia illa mysteria secreta q̃ tyca. i. silentiũ appellãt iudei erant detegẽda in tpe messie. Et ideo figurabaẽ qualiter xps lumẽ mũdi debebat iacere extinct⁹ ⁊ mortu⁹ ⁊ absc̃sus in sepulchro ꝑ totũ diẽ sabbati. Et sic ptz ꝙ erat preceptũ cerimoniale. Nam oia illa dicũtur ab eis cerimonialia de quibus non possunt reddere rationem: sed sunt relinquẽda ꝓ tẽpore messie declarãda. ¶ Tertia conclusio. ꝙ ꝓceptũ de sabbato celebrãdo ꝑtim est iudiciale. ,pbatur. Nam illa ꝓcepta sunt iudicialia apud eos q̃ obligãt ad pena trãsgressoꝝ: ⁊ marie q̃ fuerũt data sub cõminatiõe mortis: sz ꝓceptũ sabbati fuit datũ sub cõminatione mortis. Exo. xxxi. ⁊. xxxv. ergo sequit ꝙ est ꝑtim iudiciale. Vñ hec est etiã causa quare de⁹ totiens replicauit ⁊ reperiũt hoc ꝓceptũ ostendẽs ipsum eẽ iudiciale: ideo ꝓcepit lapidari colligẽtẽ ligna in sabbato. Nu. xv. Et ꝓbus oibus pz ꝙ ꝓceptũ sabbati nõ est mere morale nec etiã mere cerimoniale: nec mere iudiciale: sz ꝑtim est morale ⁊ ꝑtim cerimoniale: et ꝑtim iudiciale: ideo inq̃ntũ ẽ morale ponit inter ꝓcepta moralia. Exo. xx. ⁊ Deut. v. sz inq̃ntũ est iudiciale ponit inter ꝓcepta iudicialia. Exo. xxiij. Sz inq̃ntũ est magis cerimoniale ⁊ significatiuũ de futuro ponitur inter cerimonialia in oibus alijs locis: vt ptz per totũ discursum legis ⁊ ꝓphetaꝝ: ⁊ hoc de ꝓmo articulo

Preceptus dei celebrãdo sabtũ est cerimõiale,

Preceptũ de celebrãdo sabbatũ est iudiciale.

¶ Quantũ ad scõm articulũ ponitur ꝓma cõclusio. s. ꝙ adueniẽte xpo puta post ꝙ resurrexit xps fio. s. ꝙ adueniẽte xpo debuit cessare ꝓceptũ de celebrãdo sabbo. ,pbaf. Naz illud ꝓceptũ fuit cerimoniale: ergo debuit cessare i aduentu xpi. Antecedẽs patet per ea que dicta sunt in primo articulo. Cõsequentia etiam patet. Nam dictum est per indeos: ꝙ secreta cerimoniaꝝ non sunt detegẽda vsq; ad tẽpus messie qui oia enigmata ⁊ secreta legis debet declarare. Sed oia illa figura ⁊ enigmata fuerũt in xpo cõpleta ⁊ per ipm declarata. Igitur adueniẽte xpo oia debuerũt cessare. Item ,pbaf idẽ. Nam adueniente vitate et vero significato debẽt signa cessare: sed sabbatũ fuit ꝓceptũ in multipler signuz: vt ꝓbatũ est in primo arti. ergo adueniente veritate ⁊ significato illoꝝ signoꝝ debet sabbatum cessare: sed xps complenit in se oẽs vitates significatas ꝑ sabbatũ et ꝑ signa sua: ergo sabbatũ cessare debuit: imo cessauit in aduentu xpi: post ꝙ in xpo oia signa fuerũt impleta. Sed ,pbatur ꝑ singula eadẽ conclusio. ¶ Ad cui? intellectũ est primo notãdũ ꝑm Aug. in ꝓio de doctrina xpiana et ꝯ faustum ꝙ ista differentia est inter rem ⁊ signuz. Nam res est gra sui: sed signũ non gra sui: sed gratia veritatis rei ꝑ ipsum signũ significate et figurate. Sed q: lex vetus non fuit data absolute in rez sed i signũ. Ideo non fuit data gratia sui: sed gratia rei ⁊ veritatis ꝑ ipsam significate.

Signa quo significãt suã vitatem.

¶ Sed est vlterius aduertendũ ꝙ licz oia signa significẽt aliquã rez ⁊ veritatẽ: tm̃ non oia signa significant eodẽ mõ sua veritatem. Nam q̃dam significãt suã veritatẽ de presenti tãtũ sicut circulus ante taberuã significat vinũ de ꝑsenti. Quedam autẽ signa significant suã veritatẽ tm̃ de futuro et de longe. exempli gratia. Nã in littoribus marinis in terribus altis ponunt speculatores q̃ videntes a longe naues aut galeas venire p mare illico elevãt signũ nauis a longe venientis. Et sic cognoscũt ciues ciuitatis ⁊ expectãt nauem vẽturã: sed post ꝙ nauis applicaẽ ad portũ illico speculator removet signũ: q: alr signũ esset falsum ⁊ frustra: q: illũ signũ ita ẽ de futuro ꝙ nõ de ꝑsenti: aliter decipet aspectãtes. Et talis mos seruaẽ in ciuitate barchinonẽ: que est sita iuxta montem Ioue in vertice cuius est turris vbi cõtinue speculator circũspicit ⁊ speculatur a lõge naues venientes ⁊ facit signa supradicta. Et idẽ mos fuaẽ in ciuitate maioricarũ ⁊ plurib⁹ alijs locis marinis. Itẽ iste mod⁹ seruabaẽ ꝛRome i kalẽdis ,nũ ciandis. Nã rome in qlibet mẽse fiebãt nũdine diuersarũ merciũ. Et qlibet nũdine habebãt sua distincta ꝓuilegia. Ideo nũdine future ꝓnũciabãtur ꝑ decẽ ⁊ octo dies ante principiũ mẽsis vocãdo mercatores ad nũdinas: ⁊ ꝓnũciãdo ꝓuilegia nũdinarũ illi⁹ mensis. Et sic preco erlsat in fori: ⁊ cũ tuba clamabat dicẽs. Ealo Ealo: vñ quotiẽs clamabat Ealo tot dies remanebãt vsq; ad ꝓncipiũ mẽsis i quo nũdine inchoabant. Et sic ꝑ illos xvij. dies semp ille preco procedebat diminuẽdo dies vsq; ad ꝓncipiũ mẽsis: in q̃ tã icipiebãt nũdine. Et exinde ꝑco tã nõ ꝑli? clamabat Ealo: nec kalẽdas: sed clamabat: nonas: nonas. q. d. tã venerũt nũdine. Et cessabãt calẽde eo ꝙ erãt signa tm̃ de futuro: sed none erãt tantũ de ꝑsenti. Ita ergo pariter est dicẽdũ de lege veteri et euãgelica. Nã sacrã sacrificia: ⁊ oia cerimonialia legis ve. erãt signa tm̃ de futuro ⁊ nõ de ꝑsenti. Ideo patriache ⁊ ꝓphete ⁊ tota lex significabat xpm de futuro: qui oia illa signa debebat verificare: sicut illũ signuz speculatoris significabat nauẽ de lõge venientem. Et sicut ille ꝑco Roman⁹ clamabat ⁊ ꝓnũciabat nũdinas futuras i mẽse sequẽti: ita lex ⁊ ꝓphete clamabãt ⁊ ꝓnũciabãt xpm venturũ i tpe gre: ⁊ in seclo ⁊ mẽse gre. Et iõ sicut applicãte naui ad portũ speculator declinat ⁊ removet signũ ita piter veniẽte xpo i carnẽ ⁊ ad passionẽ ⁊ resurrectiõem cessarũt oia signa ⁊ cerimonialia legis q̃ xpm venturũ figurabãt. Et sic veniẽte principio mẽsis in q̃ inchoabanf nũdinẽ tã ꝑco amplⁱ? nec clamabat: nec ꝓnũciabat kalẽdas: sed clamabat nonas: nonas. i. iã venerũt nũdine: ita piter adueniẽte xpo cessauerũt clamare lex ⁊ ꝓphe: q̃ solũ clamabãt ⁊ figurabãt xpm futurũ: sz tũc clamauit ⁊ incepit clamare euãgeliũ: annũciãdo xpm venisse. Et sic ẽ dicẽdũ ꝙ lex ⁊ ꝓphe nõ erãt signa de ꝑsenti sicut circul⁹? ali tabernã: sz erãt signa tm̃ de futuro sicut signa speculatoꝝ: ⁊ sicut clamor kalẽdarũ. Et iõ adueniẽte xpo cessauerũt oia cerimonialia ⁊ lex et ꝓphe. Et iõ Daniel fuit sicut ꝑco Rom̃. Nã sicut ille ꝓnũciabat nũdinas ꝑ xvij. dies ali: ita Daniel ꝓnũciauit aduẽtuz xpi dicẽs: ꝑ. lx. hebdomadas occidet xps ⁊c. Et q: i aduentu ⁊ morte xpi debebat cessare lex ⁊ ꝓphe: iõ dicit Daniel ꝙ tũc cessabit oꝝ visio⁹ ꝓphia: vt finis accipiat petrũ ⁊c. Et q: tota lex debebat cessare: iõ subdit. Et cessabit hostia ⁊ sacrificiũ i tẽplo ⁊c. Et sup: addicit ptz quo cerimonialia erãt signa non de ꝑsenti sz de futuro. Et iõ debuerũt cessare adueniẽte xpo in quo erãt signa ei? de futuro. ¶ Sco cui? declaratiõe ponit ꝓma cõclusio. ꝙ sabbatũ aliqsi debuit cessare. ,pbatur. Nã sabbz datũ fuit i signũ future vitatis ⁊ nõ gra sui: q̃ adueniẽte vitate debebat cessare: q: post ꝙ signũ est vificatũ ꝑ suũ futurũ figtum debebat cessare: q: ali? ita nõ eẽt ver sz falsus signũ: q: de rõne signi rei future est vt eẽt post ꝙ est vificatus adueniẽte vitate. ¶ Scda cõclusio. ꝙ sabbz legale cessauit ꝑ aduẽtũ xpi. ,pbaf. Nã sabbm legale fuit ꝓceptũ in multipler signũ ⁊ cũ illis cditiõib⁹ significatiuis futuras vitates ꝑ xpm impedas: sed oia illa signa cũ suis cditiõib⁹ fuerũt ipleta ⁊ vificata i xpo: ergo totũ sabbatũ cũ suis signis fuit vificatũ ꝑ xpm: ⁊ ꝑ aduentũ ei⁹: q̃ tũc debuit cessare ⁊ cessauit de facto. Maio: est nota ⁊ ,pbata ꝑ singula. Nã ꝓmo xps verificauit sabbz inquantũ fuit ꝓceptũ in memoriã creatiõis: eo ꝙ ille discursus creationis figurabat ꝓio discursum nre redẽptiõis. Nã sicut de⁹ ser die⁹ creauit celũ ⁊ terrã: ita xps incarnat⁹ ꝑ sex dies laborauit i nra redẽptiõe ⁊ recreatiõe: ⁊ i septio die ꝑ totã diẽ mãsit in sepulchro mortu⁹ cessando a labore corpis. Itẽ vificauit sabbatũ inquãtũ discursus illoꝝ ser die rũ figurabat qualr hõ mysticus per ser dies debebat peregrinari per hunc mundũ: sed in septimo die debebat in xpo ab oibus opib⁹ legis ꝙescere. Item verificauit sabbatũ inquãtũ fuit datũ i me

Sabbatũ legale cessauit ꝛc.

Universidad de Deusto
Biblioteca

moriã erit? israel de egypto. Nã sicut moyses illa nocte expoliauit egyptios ⁊ liberauit et ditauit hebreos: ita xps in illa nocte resurrectionis: que fuit nox sabbati precedentis expoliauit infernũ ⁊ liberauit oẽs fideles ve.te. Et quo pz ꝙ post ꝙ illud signũ fuit verificatũ nõ est amplius celebrandum sabbatũ legale. Vñ ꝛs sabbatũ fuerit preceptũ in memoriã illoꝝ duoꝝ mysterioꝝ scz creationis ⁊ exitus egyptiacũ: qz illa fuerũt etiã facta in signũ nre creationis ⁊ liberatiõis: ideo illis verificatis debuit etiã talis memoria cessare. Itez fuit sabbatũ verificanũ ⁊ cessauit inquãtũ fuit preceptũ in signũ distinctiũ: vt ille pplus distingueret a pplo gẽtili ⁊ ceteris natiõibus: que nõ credebãt creatiõez ⁊ adorabãt plures deos: sed post aduẽtũ xpi totus pplus gentilis venit ad fidẽ xpi ⁊ credidit vnũ deũ creatorẽ ⁊ etiã redẽptorẽ: ergo amplius nõ fuit necessariũ sabbatuz celebrari propter talem distinctionẽ: ⁊ sic ilico debuit cessare. Item debuit cessare ⁊ fuit verificatũ: inquãtum datum fuit in signũ figuratiuũ sepulture xpi ⁊ inquãtum fuit datũ in signũ fidei xpi futuri ⁊ in signuz seruitutis: qz xps p suam sepulturã ipsum sabbatũ verificauit ⁊ expleuit: ⁊ oẽs a seruitute legis liberauit. Itẽ sabbatũ fuit verificatũ inquãtũ fuit preceptũ celebrari in septima die: quia vt sic figurabat requiẽ futurã in septima die mũdi in ꝙ xps venit. Nam xps per septẽ dieras peregrinatus est ab adã vsq; ad eius aduentũ in patriarchis ⁊ pphetis: sed in septima die ⁊ etate mundi apparuit incarnatus et quieuit a peregrinatiõe ⁊ opibus legis facta redẽptione: ⁊ quieuit ⁊ quiescit i nobis et nos in eo ꝙ gratiã in toto isto septimo die mũdi vsq; ad scoz aduẽtũ. Et sic est dicendũ de ceteris sabbatis annalibꝫ q̃ fuerũt precepta celebrari semp i fine alicui? septẽnarij: qz oia figurabãt requiẽ in hoc vltimo seculo messie: q̃ ꝺ: septimus dies et septimus annus: ⁊ septimus mẽsis mũdi: in quo deꝰ verificauit oia illa sabbata. Et quo pz ꝙ oia illa debẽt cessare. Itẽ deꝰ verificauit sabbatũ in ꝙtũ deus ꝓcepit vt nullus accẽderet lumen i domibꝫ suis: qz i tali die xps lumen mũdi iacuit mortuus sepultus: ⁊ extinctus et clausus in sepulchro. qui illud figurabat: ergo post sepulturã xpi amplius nõ est celebrãdũ. Probat scõa ista cõclusio. Nã sabbatũ fuit mortuũ: ⁊ nõ resurrexit cuz xpo: ergo cessauit post resurrectionẽ xpi. ꝓma ptz. 2a probatur p: out fuit dictũ in precedenti questione.

Nam xps fuit crucifixus in die pasche: qõ tũc accidit in die veneris: ergo fuit pascha crucifixuz cũ xpo: ⁊ per cõsequẽs fuit etiã sepultũ cum xpo in eadem die: qz oia cermonialia q̃ ad xpm ordinabantur fuerũt cũ eo crucifixa inquãtum xps erat finis ⁊ veritas legis: qz oia legalia tẽdebãt i ipm tanq̃ in finẽ ⁊ terminũ: ergo cum eo oia legalia crucifixa fuit ⁊ sepulta. Et per ꝛs sabbatũ fuit cũ eo sepultũ: qz per totam diẽ fuit cũ eo clausuz ⁊ figillatuz in sepulchro: sed quãdo xps resurrexit: nec surrexit cũ eo pascha: nec sabbatũ qz in sepulchro mãserunt: ꝛs sola dies ofica surrexit cum xpo. Et sic pz ꝙ sabbatũ cũ pascha fuit icineratũ in sepulchro cũ oibus ceteris legalibꝫ: sicut dictũ est in questione ꝓcedenti: ⁊ p ꝛs sequẽs nec pascha nec sabbatũ debẽt amplius celebrari: qz res mortua et incinerata non ꝺz celebrari. Dane cõclusio ibi sabbatũ et cetera legalia cessasse per mortem xpi. Uno modo inquantũ erãt contractus debitorius quo obligamur ad legẽ seruãdã: vsq; ad mortem testatoris: q̃ sequit ꝙ mortuo creditore mortuus fuit et defectus ⁊ rasus ille ꝯractus et obligatio. Item mortua fuit etiã lex inquantũ xpus qui erat finis legis crucifixit eã secum ⁊ affixit cruci. Vñ ait aplus. vos cũ essetis in delictis et prepucio carnis vestre ⁊ viuificauit cũ illo donans vobis omnia delicta delens qõ aduersum nos erat cyrographuz decretiqõ contrariũ nobis: et ipse tulit de medio affigens illud cruci. Et expolians principatus et potestates ⁊c. Nemo igitur vos seducat aut iudicet in cibo aut potu: aut i parte diei festi et neomenie: aut sabbatoꝝ: que sunt vmbra futuroꝝ corpus autẽ xpi. Et sup: adiectis intendit aplus dicere ꝙ sabbatum et legalia cetera erant quedam oia ⁊ figura: ⁊ quoddam cyrographum debitoris: unde deo oia fuerũt mortua cum xpo: ⁊ rasa per consequens nullus obligatur amplius ad seruandũ ea. hoc idẽ ꝓbat ad Rom. iv. inquãtũ lex erat contractus matrimonialis vt dictum est. ꝓbatur ista eadem cõclusio pluribus auctoritatibus vete.te. Et ꝓmo Esaie. i. ostendẽs post aduentum Messie sabbatũ et cetera legalia abolenda et non acceptabilia deo. dicit dñs. Non offeratis vltra sacrificiũ frustra incensum abominationis mihi est neomenia et sabbatũ ⁊ festiuitates alias non feram: iniqui sunt cetus vestri kalendas ⁊ solẽnitates vestras odiuit aia mea. Et quo patet ꝙ post aduentũ xpi sabbata ⁊ cetera legalia nõ solum sunt cassa: ꝛs etiã deo abominabilia. Itẽ Esa. lxvi. dicit dñs ꝙ non solũ mutabit rẽpluz et sacrificia ver. leg. sed etiã sacerdotiũ ad conuersos de pplo gentili: ⁊ mutabit oẽs festiuitates: ⁊ sabbata. Vñ ait. Mittã ex eis qui salvati fuerint et annũciabũt gẽtib⁹ gloriã meã ⁊ assumã ex eis sacerdotes ⁊ leuitas dicit dñs: quia sicut celi noui ⁊ terra nova: q̃ ego facio coram me: sic stabit nomen vestrũ ⁊ semẽ vestrũ. Et erit mensis ex mense: et sabbatũ ex sabbato ⁊c. Ex dictis in toto isto vltio capitulo ptz qualiter xps debebat creare nouam ecclesiam: ⁊ noua sacrificia ⁊ nouos sacerdotes: et p ꝛs tota legẽ: q: translato sacerdotio: necesse est vt legis trãslatio fiat. Et etiã debebat mutare nomẽ illi⁹ ppli i pplm gẽtilẽ simul cũ sacerdotio. Nã pplus gentilis debebat noiari noie isrl ⁊ lem: et p ꝛs pplus gẽtilis debebat hereditare sacerdotiũ ⁊ nomẽ isrl ⁊ semẽ abrae. ⁊ subdit q̃ isr oia festa legalia erãt mutãda i festa euãge. Nã et sabbo legali debebat succedere sabbm euãg. i seq. die dñi eo. Itẽ hoc idẽ ꝓbat magis clare Diere. xvi. vbi dicit dñs cõminando pplo iudaico. Ecce dies venient dicit dñs. Et nõ dicet vltra: vivit dñs q̃ eduxit filios isrl de terra egypti: ꝛs vivit dñs q̃ eduxit filios israel de terra aquilonis: ⁊ vniuersis terris ad q̃s ejeci eos ⁊c. Et dictis in hoc capitulo patz q̃ isr pascha ⁊ sabbatũ q̃ celebrabant in memoriã exitꝰ de egypto erant mutanda et abolẽda: ⁊ erat celebrãdũ festũ nouũ in memoriã resurrectionis nostre redẽptionis: que est dies dñica ⁊c. Et quibus verbis asserunt thalmudiste ꝙ qñ veniet messias i lege promissus debet mutare oẽs festiuitates ⁊ cetera legalia. Et quo patet ꝛm eos ꝙ legalia aliquãdo debẽt cessare: ⁊ per cõsequẽs nõ sunt eterna simpliciter: prout arguit ꝓra nos: ⁊ sic cõtradicunt ibipsis. Item Diere. xxxi. Ecce dies veniẽt dicit dñs: ⁊ feriam domui israel ⁊ domui iuda fedus nouũ nõ ꝛm pactũ quod pepigi cũ patribꝫ eorũ cum educerẽ eos de terra egypti ⁊ patria. Post dies illos dicit dñs. Dabo legẽ meã visceribus eorũ: ⁊ in cordibꝫ eoꝝ scribã eã ⁊c. Et ꝙ scribus eorũ: ⁊ in cordibꝫ eoꝝ scribã eã ⁊ alind pactum erat datum? in aduẽtu suo: ⁊ nõ erat datum? legem scriptã in chartis: sed in cordibꝫ visceribus hoiz per seipsum predicãdo i persona. Et per cõsequẽs illud sabbatũ ⁊ cetera legalia erãt abolẽda. Hoc idem probatur Daniel. ix. vbi cõpatis. lxij. hebdomadibꝫ dicit ꝙ in vltima hebdomada occidetur xps ⁊ cessabit hostia ⁊ sacrificium: ⁊ i templo erit abominatio ⁊ desolatio: ⁊ per cõsequẽs cessabit sabbatũ in quo talia sacrificia offerebãtur ⁊c. Nam ad hoc erat dedicatum sabbatũ ⁊ cetera festa: quia sub eodem pacto erant data festa ⁊ sacrificia: cessante ergo templo ⁊ sacrificio: cessat etiã ⁊ sabbatum. hoc idẽ ꝓbatur Osee. ix. vbi cum dominum cõminatur reprobationem populi iudaici ⁊ predicit electionem ⁊ substitutionem ppli gentilis inter cetera dicit. Cessare faciã omne gaudiuz eius: ⁊ solẽnitatem eius: ⁊ neomenias eius: ⁊ sabbatũ eius: ⁊ oia festa ⁊ rpa eius. Item capꝰ tertio sabdit Dñs multos sedebũt filij isrl sine rege: sine principe: ⁊ sine sacerdotio: ⁊ sine altari: ⁊ sine ephot: ⁊ teraphin. Et post hec reuertent filij isrl ⁊ querent dñm deũ suũ: ⁊ david regẽ suũ. Et pauebũt ad dñm ⁊ ad bonũ eius in nouissimo dierũ. s. post mortẽ antixpi. put alibi declarabit. Et sic ad probationẽ huius cõclusionis possunt adduci infinite auctoritates pphetaꝝ: que nihil aliud clamant: nisi ꝙ oia sacrificia ⁊ oia legalia debebant cessare in aduentu xpi: eo ꝙ oia figurabãt mysteria p ipm implẽda: ⁊ quo oia erãt via in ipm tãq̃ finẽ ⁊ terminum: ⁊ quo in eo debebãt cõsummare cursum ⁊ officium suum.

Mortua fuit lex.

Tertius articul⁹

¶ Quãtũ ad tertiũ articulũ est primo notãdum ꝙ qz sabbatũ fuit ꝓceptum ad requiẽ ⁊ cessationẽ respectu hominis: ⁊ ad sanctificationem respectu dei: ⁊ datum fuit in signuz ideo quattuor fuit considerãda in celebratione ⁊ observantia sabbati. Primo signũ siue sabbatuz figuratiuũ. Scõo veritas signi. i. verũ sabbatum figuratũ. Tertio cessatio siue modus cessandi: ⁊ a quibus est cessandũ ⁊ abstinẽdũ. Quarto est cõsiderãdus modus sctificãdi sabbatũ. ¶ Quantũ ad primũ sam dictũ est ꝙ sabbatũ significatiuũ fuit determinatũ a deo in septima die septimane in signũ future quietis xpi i sepulchro i septima die ⁊ in signũ nre quietis p gratiam in septima die mundi: qõ qui dẽ signũ iã est verificatũ per xpm: ⁊ p ꝛs iam cessauit: vt ꝓbatũ est in scõo articulo. ¶ Quãtum ad scõm dictũ est ꝙ p verũ sabbatum figuratum ⁊ verificatum est totum xps gratie: in quo sumus a resurrectiõe xpi vsq; ad finalẽ resurrectionẽ nostrã in die iudicij. ¶ Quãtum ad tertium dicendum est quõ tali die cessanduz est ab oi opere seruili ⁊ ꝓhibito: qz aliter nõ esset celebrare: ꝛs violare ⁊ preuaricari sabbatũ. ¶ Quãtum ad quartũ est dicendũ ꝙ vera sanctificatio sabbati est facere opera sancta in eo erga deum ⁊ primum: ⁊ opera sancta erga deum: est exhibitio vere ⁊ pfecte latrie: opa scta erga ꝓximũ sunt opa miez iusticie. et iste est verus modus sanctificandi sabbatum.

Iudei falsum celebrãt sabbatũ

¶ Dis habitis ponit ꝯclusio. ꝙ iudei moderni celebrant falsum sabbatum. ꝓbat. Nam sabbatum fuit ꝓceptum celebrari in septima die in signum sepulture xpi future ⁊ in signum future cessatiõis ab operibus legis in septima die mũdi: sed vtrũq; signum fuit iam cõpletum ⁊ verificatum per xpm: qz iam xps per totum septimum diem naturalem iacuit in sepulchro. Et iam venit ⁊ sumus in septima die mundi: ⁊ in tpe gratie: in quo debemus abstinere ab oi opere seruili legis ⁊ peccati: ergo signum iam cessauit: nec est amplius aspiciendum: quia iam manet falsum: sicut signum nauis venture manet falsum: postq̃ nauis applicuit ad portũ eo ꝙ illud signum est iã de futuro: vt dictum est. Et sicut clamo: halẽdaz esset falsus in principio mensis qui iã nũdine sunt inchoate, put dictuz est.

Etiã ille rer alr non obseruant sabbatũ

¶ Scõa ꝓ. iudeo. ꝙ nõ solum iudei celebrãt falsuz sabbatum in tali die: quãtum ad signum: sed etiã quãtum ad integritatẽ xpis: qz nõ obseruãt oiem naturalem ⁊ integrum litteraliter preceptum. qz adhuc nõ seruãt sabbatum litteraliter. Probatur ista cõclusio. nam dies naturalis ⁊ ingiter vm scripturam ve.te. mensurabãt a mane vsq; ad mane: vt ꝓz Gen. i. Nã deus in prima die mũdi que fuit dies ofica de mane incepit creare lucem ⁊ diuisit lucem a tenebris. Et sic discurrendo factum est vespere: ⁊ nox. Et discussa nocte factum est mane in die lune ⁊ feria scõa: ⁊ sic facꝰ est dies vnꝰ. i. dies primꝰ: vt dicit glosa: ⁊ sic ꝓz ꝙ dies primus fuit a principio diei primi vsq; ad mane alterius in quo mane incepit dies scõs: ⁊ sic ꝓz quõ dies precedebat noctem vm ordinem nature. Et sic discurrendo per oẽs dies in feria sexta de mane expletus fuit dies quintus: ⁊ incepit sextus in quo deꝰ creauit aialia terrestria quadrupedia ⁊ creauit hominem: ⁊ sic in illa die factum est vespere ⁊ trãsacta nocte factum est mane ⁊ cõpletus dies sextus in principio sabbati: qz finis vni⁹ diei erat principiũ alterius. Et tunc in septimo die de mane in principio lucis: finito die sexto deus incepit quiescere ab oi opere qõ patrarat: ⁊ sanctificauit illã diẽ vt ꝓz in tertu. Ex quo sequitur primo ꝙ illa dies septima nõ incepit in vespere noctis precedentis qz illa nox precedens tota ꝓtinebat ad diez sextũ sed incepit de mane ⁊ durauit vsq; ad aliud mane in quo incepit dies dñica. Item sequit secundo ꝙ deus nõ icepit sabbatizare ⁊ quiescere nisi in die septimo de mane in principio lucis: qz ibi fuit expletus dies veneris ⁊ incepit sabbatum. Et quibꝰ oibus ꝓz veritas huius scõe cõclusionis. s. ꝙ non seruant integrum sabbatum quãtum ad tempus immo truncatum ⁊ diminutum ⁊ indebitum: nam vsurpant noctem precedentem que pertinet ad diem veneris: ⁊ dimittunt noctem sequentez que

Universidad de Deusto Biblioteca

pertinet ad diē septimā: ergo nō vere sabbatizant to
tam diē septimam: q2 incipiunt quiescere i die ve
neris de sero ⁊ reuertunt ad laborandum in die
sabbati de sero: ⁊ sic auferūt totam noctē sequētē
que sm ordinē nature ptinet ad diē septimā vsq3
ad mane: in principiū diei dñice: vt p3 in lra libri
Genesios. Et sic p3 q adhuc litteraliter nō ve ⁊
pfecte obseruāt sabbatum in memoriā creationis:
prout se putant ⁊ asserunt seruare. Sz ad hoc re-
spondēt iudei q verū est q iste supradictus est ve

Nota de mō ser-uādi sab batū ⁊c.

rus ordo dierū sm naturā ⁊ lrām. Sed moyses de
dit eis modum seruandi sabbatū Leuit. xxiij. cum
dixit. A vespa vsq3 ad vesperā celebrabitis sabba
ta vestra. Et iō incipiunt sabbatizare in vespera
noctis precedentis vsq3 ad aliam vesperam. Sed
tunc non euadunt argumentum ⁊ rationē: q2 sem
per manet septima dies violata ⁊ truncata ⁊ di-
minuta. Et p cōsequēs nō vere celebraret in me-
moriam creationis: nec eo modo quo deus eā ce-
lebrauit ⁊ sanctificauit: ⁊ sic deus esset cōtrarius
sibiipsi. Et iō illa secta iudeorū qui dicūt charraim
hoc incōueniēs fugere ⁊ vitare volētes glosant il
lud dictum. s. a vespera vsq3 ad vesperam. i. a no-
cte vsq3 ad noctē inclusiue celebrabitis sabbata ve
stra. Et sic incipiunt cessare a vespere noctis pce-
dētis ⁊ finiunt sabbatū suum in die dñica de ma
ne. Et sic p duas noctes cum toto die intermedio
celebrāt sabbatū a nocte vsq3 ad aliā noctē inclu-
siue: in quo tpe nec accēdunt nec habēt lumē in ha
bitaculis suis: put de9 pcepit Exo. xxxv. Et ideo
dicunt q isti iudei vocati Rabanim qui habitant
inter nos nō sunt veri iudei: sed preuaricatores ⁊
non obseruatores legis ⁊ q oēs sunt dānati ⁊ ma
ledicti. Ideo nullo modo volunt cum eis cōuersa
ri. Itē dicunt etiam isti charraim q deus nō solū
precepit celebrari in memoriam creatiōis: sz etiā
in memoriā exitus israel de egypto: vt p3 Deut.
v. Vñ asserunt q in nocte sequēti sabbatum exi-
uit israel de egypto ⁊ quieuit a dura seruitute. Et
ideo dicit dñs Deut. v. Memento q seruieris in
egypto: ⁊ dñs de9 tu9 eduxit te inde. Idcirco pce-
pit tibi vt obserues diē sabbati ⁊c. Et ideo ad tol

Nota Augu.

lēdū hoc dubiū est dicēdum sm Aug. q tam locu-
tio dei de pcepto sabbati q locutio moysi de quie
te dei i septimo die est figuraliter intelligēda: nā
Basilius in suo hexamerō ⁊ Augu. xi. de ciui. dei.
⁊ sup Gen. ad lrām dicunt oia esse simul creata ⁊
per suas formas distincta iuxta illud Sap. libri.
Vixit in eternum qui creauit omnia simul. Sz di
cit Basilius q in primo capitulo libri Genesios
distinguūtur dies sm ordinē nature: ⁊ non sm or-
dinē ⁊ successionē tpis: vñ q2 continēs pcedit cō-
tentum: ⁊ res pcedit suum ornatum sm naturam:
ideo ibi in tribus primis diebus memorat crea-
tio ⁊ distinctio celorū ⁊ elemētorū: ⁊ in trib9 sequē
tibus describit ornatus eorū. Aug. aūt refert illos
sex dies ad cognitionem angelorū. Quidam autē
alij dicunt sic oia simul creata: sed referunt illos
dies ad cognitionē ⁊ contemplationē ipsius adā.
nam qñ deus duxit oēs creaturas ad adam vt im
poneret eis noia sm naturas ⁊ pprietates suas
in primo die tpis p totam diem cotēplatus est na
turam angelicā: ⁊ in scdo naturā ⁊ ordinē celorū:
⁊ in tertio ordinē ⁊ naturas elemētorū: ⁊ in tribus
sequētibus diebus cōtēplatus est naturas astrorū
⁊ volatiliū ⁊ natatilium ⁊ oim aialium vsq3 ad ho
minē inclusiue: ⁊ sic vnicuiq3 imposuit nomen sm
naturā ⁊ proprietatē suā: sz post oia ista in die ve
neris peccauit. Et sic die septimo d: deus quieuis-
se ab oi opere ⁊c. Augu. autē ⁊ Basilius dicunt q
per illum ordinē dierum ⁊ quietē dei intēdit moy
ses etiam in deo esse trinitatē psonarū in vnitate
substantie: eo q pater p verbum dixit omnia ⁊ p
spiritum sanctum dedit eis vitam ⁊ quieuit in eis:
qui quidē spiritus ferebatur super omnia opa ea
viuificando in esse existētie ad operandū. Et etiā
ostēdit deum esse in triplici genere cause respectu
oim creaturarum: nam inquantum deus fecit celū
⁊ terram explicatur esse causam ⁊ principiū effe-
ctus oim: sz inquantum hoc fecit in principio ⁊ in
verbo ⁊ dicēdo p verbum ostēditur esse causā exē
plarē ⁊ formalē oim: sz inquātum d: quieuisse die
septimo: ostēditur q est finis oim rerū creatarū: q2
ad ipm tēdunt ⁊ in eo sunt ⁊ mouētur oia. Et ideo
lz sm Hierony. ⁊ alios sacros doctores ⁊ sm ma-
gistrum illi dies intelligātur tpales sm successio-
nē tpis: tamē septimus dies semp intelligitur fi-
guratiue: q2 licet deus cessauerit a creatione no-
uarum specierū tamē nō cessauit simpliciter crea-
re: q2 cōtinue creat animas rationales ex nihilo ⁊
continue creat nouam gratiam in hominibus iu-
stis: ⁊ continue regit ⁊ gubernat res a se creatas:
⁊ per cōsequēs nō cessauit nec cessat deus creare.
vñ dicit saluator iudeis Johā. v. Pater me9 vsq3
modo operatur ⁊ ego operor. Et ideo dicit Augu
stinus contra aduersarium legis ⁊ prophetarū q
propheta moyses scriptor libri Genesios non so
lum intendit scribere ordinem rerum gestarum:
sed etiam prout erant prefiguratio rerum futura

Moyses duo pfigura revoluit ⁊c.

rum. Ideo moyses duo voluit pfigurare per illū
discursum ⁊ ordinē rerum. Primo discursū tēpo
ris huius mundi. Nam sicut deus in sex diebus fe
cit oēs creaturas ⁊ i septimo quieuit ⁊ cessauit: ita
figurabatur q de9 debebat ducere ⁊ regere homi
nē pegrinando ab adam p sex dietas ⁊ sex etates
vsq3 ad xpm p opa legis: sed in septimo die ⁊ eta-
te mūdi homo debebat quiescere ⁊ cessare ab ope-
ribus legis ⁊ quiescere p grām in lege libertatis
qō ita factū est: nā iste hō mysticus pegrinat9 est
in prima die ⁊ etate mundi ab adam vsq3 ad dilu-
uium: ⁊ in secunda die vsq3 ad abraam: ⁊ in tertia
vsq3 ad moysen: ⁊ in quarta vsq3 ad primum tem-
plum: ⁊ in quinta vsq3 ad captiuitatem babylo. ⁊
principiū scdi tēpli: ⁊ in sexta die vsq3 ad xpm: ⁊
sic in septima die qeuit in xpo ⁊ in lege libertatis
cessando a lege ⁊ iugo seruitutis. Et sic p3 q p diē
septimā ⁊ qetē die intelligit cessatio ab opib9 le-
gis i septima die mūdi ⁊ tpe grē: ⁊ p illā septimā
diē intelligit totū tps legis euāg. ⁊ grē xpi. Item
scdo p illā creationē ⁊ discursum figurabatur to-
tus discursus nostre recreationis ⁊ redemptiōis:
nam sicut deus per sex dies creauit omnia: ⁊ in se
primo die cessauit ⁊ quieuit. Ita christus incipiē-
do a die dominico in ramis palmarum p sex dies
laborauit in nostra redemptione: ⁊ in septimo die
cessauit a laboribus corporis ⁊ per totā diem cor-

Die septio sabbati i figura sepulture xpi.

pus quieuit ⁊ iacuit in sepulchro. Propter has ex
go supradictas ratiōes deus pcepit sabbatū cele-
brari in die septimo in signum ⁊ figurā sepulture
xpi: ⁊ in signum septime etatis in qua debebam9
quiescere in xpo. Ex quibus p3 q meli9 ⁊ cōueniē
tius ⁊ magis integre seruant litteraliter sabbatū
iudei charraim q isti iudei rabanim q habitāt in-
ter nos inquantū seruāt duas noctes cū die artifi
ciali intermedio: q2 vt sic magis seruāt veritatem
figure sepulture xpi. Nam p tantū spaciū iacuit
xps in sepulchro: q2 ipse fuit crucifixus in die ve-
neris: ⁊ in eadē die de sero hora cōpletorij fuit se-
pultus: ⁊ iacuit corpus in sepulchro per duas no
ctes ⁊ diem artificialē intermediū: vsq3 ad diē do
minicū de mane in quo resurrexit. Et sic p3 q isti
charraim melius intelligūt illud Leuit. xxiij. a ve
spera vsq3 ad vesperā celebrabitis sabbata vestra
id est a nocte vsq3 ad noctē inclusiue: q2 magis sa
tisfaciunt lre ⁊ figure. q aūt vespera sumat i scri
ptura p tota nocte maxime i isto loco pbat Mat
thei vlti. vbi dicitur q vespe aūt sabbati que lu-
cescit in prima sabbati venit maria Jaco. ⁊c. i. in
nocte sequēti sabbatū: que quidē nox lucescit in
prima sabbati. s. cuius finis ⁊ mane est principiū
diei dñice que apud iudeos dicebat pria sabbati:
id est prima dies post sabbatū. Et sic p3 q tota il-
la nox dicebatur vespa sabbati apud iudeos. Itē
sequitur q isti charraim bene allegāt illō Deute.
v. ad pbādū q in nocte sabbati sequēti exiuit israel
de egypto: ⁊ q ppter hoc de9 pcepit sabbatū cele-
brari i tali die: q2 illud cōuenietissimū sacramētū
⁊ figura fuit p resurrectiōe xpi: nam sicut de9 ta-
li nocte expoliauit egyptū ⁊ liberauit israel a du
ra seruitute ⁊ quieuit i libertate. Ita xps in nocte
sequēti sabbatū expoliauit infernū ⁊ liberauit
sanctos pres ⁊ fideles veteris testamēti: ⁊ i die do
minico summo mane resurrexit ad gloriā ⁊ sic in
illa nocte ⁊ mane fuit illa figura liberationis de
egypto p xpm cōpleta in sanctis patrib9. Et hoc
etiā sequit q illa nox sabbati i cuius fine ⁊ mane
resurrexit xps fuit duplex nox. s. legis ⁊ gratie. Nā
ipsa fuit nox naturalis sabbati legis in q tpe dies
precedebat noctē sm naturam vt dictum est: ⁊ illa
eadē fuit nox diei resurrectiōis ⁊ temporis ⁊ diei
gratie in quo nox pcedit diē. Et ratio est: nam i le
ge veteri gratia pcessit peccatū. Vñ adā nō fuit
creatus in nocte nec in peccato: sz in die ⁊ i gratia:
sed postea factū est vespe ⁊ nox in eo p peccatū:
etiā in tali nocte peccati vixit totum genus huma
nū p sex etates vsq3 quo factū est mane p xpm: ⁊
sic post noctē peccati ⁊ legis icepit dies gratie in
resurrectione xpi. Et sic ille dies dñice resurre-
ctionis fuit primus dies legis gratie succedēs no
cti peccati ⁊ tpis sabbati iudeorū ⁊ nature: q2 nox
pcessit dies aūt appropiquauit ad Roma. xiij. Et
ideo in lege euangelica ⁊ in tpe gratie nox pcedit
diē: ⁊ tale consuetudinē seruat ecclesia in celebra
tione festorū: q2 incipit dies festos celebrare a ve
spere noctis pcedētis ⁊ facit q nox pcedat diē p-
pter causam iam dictam. Et sic est dicēdum q illa
nox resurrectionis fuit cōis diei sabbati pceden-
tis ⁊ diei dñice subsequētis: ⁊ sic fuit duplex nox.
Et p hoc soluit difficultas illius dicti saluatoris
Matth. xij. q sicut Jonas stetit in vētre ceti tri-
bus dieb9 ⁊ trib9 noctib9: ita op3 esse filiū hois tri
bus diebus ⁊ trib9 noctib9 in corde terre. Nā licet
p sinodochen xps steterit in sepulchro trib9 dieb9
sumēdo partē pro toto: q2 cepit finē diei veneris
et principiū diei dñice cū toto die sabbati: tñ non
cepit aliqd de tertia nocte: q2 non fuit ibi nisi per
duas noctes. Et ideo q2 illa nox resurrectiōis fuit
duplex: est dicendū q lz xps non iacuerit in sepul
chro nisi p duas noctes tpales: tñ stetit ibi p tres
noctes sacramētales: ⁊ sic soluit difficultas: quia
scriptura magis attēdit ad sacramētū q ad litte-
ram ⁊ tps. Ex supradictis ergo p3 qualiter iudei
non seruāt verum sabbatū etiā tpaliter ⁊ litterali
ter. ¶ Tertia conclusio. q sola xpiana religio ser Xpiani
uat verum ⁊ pfectū sabbatū legale figuratū. Ista seruant
conclusio probat. Nā dictū est q illud sabbatū le- verū sab
gale pcepit deus ad requiē ⁊ sctificationē: ⁊ in me batum.
moriā creatiōis: ⁊ in signū futuri sabbati ⁊ septi-
me etatis: ⁊ diei messie in quo hō debebat cessare
ab oibus opibus legis: sz totū tps in quo sum9 est
septima dies mundi: ⁊ dies grē: ⁊ dies xpi in lege
promissi p illud sabbatū figurat9. Et totū istud tē
pus nos celebram9 ab opibus legis abstinēdo: et
ipsum tēpus ⁊ diem exhibēdo deo verā latriā san
ctificam9: ergo sola xpiana religio: qua nos sum9
verum sabbatū sanctificat ⁊ celebrat. Maior au
tem pbata est. s. q oia legalia figurabāt tps mes-
sie in vltima etate: sz hoc pbatur multis autorita
tibus veteris testa. q2 oēs iudei appellāt tps mes-
sie vltimā etatē: q2 oēs illud tps expectabat in quo
debebāt qescere ⁊ liberari. Esa. ij. c. appellant tps
messie nouissimū tps dicēs. Et erit in nouissimis
diebus pparatus mons dom9 dñi supra verticem
montiū ⁊ veniēt ad eum oēs gētes ⁊ dicēt. Veni-
te ascēdamus ad montē dñi: ⁊ ad domū dei iacob
et docebit nos vias suas ⁊ ambulabimus in semi
tis eius: q2 de syon exibit lex ⁊ verbū dñi de hieru
salem. Ex his verbis expectāt iudei q nouissimū
tēpus mūdi est tps messie in quo expectāt doceri
in veritate legis: q2 tunc ipse debet eis reuelare se
creta legis ⁊c. Itē. c. xlix. appellat tps messie diē
salutis ⁊ tps acceptū. Itē. c. lxi. appellat ipsū diē
libertatis ⁊ anni placabilē dicēs. Spirit9 dñi su-
per me: eo q vnxit me ad annunciandū māsuetis
misit me: vt mederer cōtritis corde ⁊ pdicarē ca-
ptiuis indulgētiam: ⁊ clausis apertionē: ⁊ predica
rem annū placabilē dño. Itē iacob Gen. xlix. ap
pellat tēpus messie nouissimos dies dicēs. Con-
gregamini vt annunciē vobis q ventura sunt in
nouissimis diebus. vñ oēs doctores hebreorū di-
cunt q per nouissimos dies intēdit tēpus messie.
Itē dauid appellat tēpus messie annum benigni
tatis psal. lxiiij. Itē psal. cx. vocat ipsum diē vir-
tutis dei. Itē psal. cxvij. vocat ipsum diem leticie
et exultatiōis dicēs. Hec dies quam fecit dñs ex
ultem9 ⁊ letemur in ea ⁊c. Itē zacha. xij. ⁊ xiij. ap
pellat ipsum diem grē ⁊ remissiōis ⁊ baptismi di-
cens. In die illa effundā sup domū dauid spiritū
grē. ⁊ ita. c. xiij. In die illa erit patēs fons domui
dauid in ablutionē pctōis ⁊ menstruate. Itē Eze.
xxxiiij. vocat ip3 diē requietiōis ⁊ pacis ⁊ pascue.
Item Esa. xiiij. vocat ipsum diem requiei ⁊ libera

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ultima etas mūdi dicit tempus messie.

tionis a seruitute dicēs. Prope est vt veniat tempus eius: ⁊ dies eius nō elōgabunt. Et erit in die illa cū requiē dederit tibi dñs a labore tuo ⁊ a seruitute tua dura q̄ ante fuisti ⁊c. Itē rabi Salomō dicit sup zach. q̄ oēs pphete non sunt locuti nisi ad tēpus et dies messie. ¶ Ex supradictis ꝓz quō tota lex ⁊ pphete appellant vltimā etatem mūdi tempus ⁊ diem ⁊ annū messie et appellant ipsum diem vnius cuiusq; quietis: et per ꝙ̄ tēpus messie est sabbatū mundi figuratū per sabbatū legis: q; sabbatum idem est qđ requies ⁊ dies requietiōis: vt probatū est in primo ⁊ secūdo articulo. Et sic ꝓz probatio maioris propositionis. Sz pbatur minor sc̄z q̄ tēpus qđ colit ecclesia modo sit vltima etas et seculū ⁊ tps et dies messie: ⁊ per ꝙ̄ est verum sabbatū mundi. Et pbatur ex sacra scriptura a simili cū experiētia: nā Iz iudei moderni negēt xp̄m fuisse messiā in lege ꝓmissum: tū nullo modo possunt negare tps messie iam aduenisse quicūq; sit ille messias: et hoc ex manifesta experiētia: eo q̄ videm⁹ ⁊ videt tps determinatā p pphetas ⁊ thalmudistas in quo messias erat venturus esse completum. Sc̄o q; videm⁹ principalia q̄ erant ꝓmissa patriarchis ⁊ pphetis esse cōpleta: q; negare nō possunt: vñ determinatū ⁊ ꝓmissum fuit ipsi Iacob Geñ. xlix. q̄ ablato sceptro de iuda messias erat venturus. Itē ꝓmissum fuit Daniel. ix. q̄ post. lxij. hebdomadas a cōstructiōe secūdi tēpli erat christus venturus. Itē ꝓmissum fuit Aggei. ij. ⁊ Malachie. iij. q̄ messias ad sc̄m tēplū erat venturus. vñ dicitur Aggei. ij. Nolite timere: hec dicit dñs exercituū. Adhuc modicū est. Et ego cōmouebo celū ⁊ terrā et mare ⁊ aridā. Et mouebo oēs gentes: ⁊ veniet desiderat⁹ cūctis gētib⁹. Et replebo domū istā glia dcit dñs. Magna erit gloria huic nouissime domus plus q̄ prime. Ex dictis hui⁹ prophetie habet q̄ messias erat venturus ad illam domum ⁊ tēplū sc̄m qđ edificatū est p zorobabelez post reditū de babylonia: ⁊ q̄ illud tēplū erat nouissimū ⁊ vltimū in lege vsq; ad messiam. Itē Mala. iij. Ecce ego mittā angelū meū q̄ ꝓparabit viā ante faciez meam ⁊ statim veniet ad tēplū sanctū suum dñator: quēvos queritis ⁊ angelus testamēti quez vos vultis ⁊c. Ecce ergo qūo istis duobus pphetis q̄ fuerunt p̄sentes in edificatiōe sc̄i tēpli ꝓmissus fuit messias ad illud templū in breui venturus? q; Aggeo dictū est modicū: ⁊ Malachie statim veniet. Sed illud sc̄m tēplū destructū fuit per Titū ⁊ Romanos p. M. cccclxx. annos retro. ergo iam venit tunc messias. Et sic ꝓz q̄ tempus determinatū p pphetas iam trāsiuit: q; iam tunc fuit ablatū sceptrū de iuda: ⁊ tunc fuerūt implete lxij. hebdomade Daniel. nō solū dierū ⁊ mensiū: sz annox vt alibi dictū est: ergo sequit q̄ ab illo tpe citra iam sum⁹ in tpe messie. Hoc idē ꝓbatur per determinatiōē thalmudistaꝝ. vñ quidā eorū distinguūt totū discursum mundi p tria secula ⁊ cuilibet sc̄o attribuūt duo milia annox: dicūt enim q̄ legit in studio Helye q̄ nō est min⁹ mūdus q̄ sex milia annorū: duo milia vanitatis: ⁊ duo milia legis: ⁊ duo milia regis messie: ⁊ intelligūt p duo milia annox vanitat[is] ab adā vsq; ad abrahā: p duo milia legis ab abraam cui data est circūcisio vsq;

Discursus mundi p tria secula.

ad messiam. Ex quib⁹ ꝓz q̄ trāsactis quattuor milibus annox ab adam incepit tps messie. Itez sequitur q̄ terminus circūcisionis ⁊ legis sātarū finis istos: ⁊ q̄ ꝙ̄ns ab illo tpe citra summus in tpe ⁊ seculo messie. Itē legit in libro sahēdrin q̄ dicit helyas ad rabi yabuda' q̄ nō erat minus mundus q̄. lxxxv. iubilei vsq; ad messiaz qđ cōputās rabi salomō dicit q̄. lxxxv. iubilei sūt ḡttuor milia. ccl. anni: i quox vltio iubileo erat vēturꝰ messias. Itē alij thalmudiste dixerūt totū discursum mūdi p septē secula fluere et tales aut dies: quox primū fuit primi mundi ab adā vsq; ad diluniū. Sc̄ōm fuit secūlū secūdi mūdi a noe vsq; ad abraā. Tertiū fuit seculū circūcisionis vsq; ad moysen. Quartū fuit seculū tabernaculi vsq; ad primū tēplū. Quintum fuit sc̄m ꝑmi tēpli vsq; ad captiuitatē babylonis. Sextū fuit sc̄m sc̄i tēpli vsq; ad eī⁹ destructionē factā p Titum ⁊ Romanos. Septimū dicūt q̄ de necessitate est seculū messie. Et quib⁹ oibus ꝓz q̄ ante multa tpa retro sum⁹ i tpe ⁊ seculo messie: q; vltra mille. cccc. annos retro fuerūt ipleta duo milia annox legis ⁊ lxxxv. iubilei: ⁊ sextū seculuz mundi in sc̄o tēplo: ergo sequit q̄ ab illo tpe citra iā sumus in tpe ⁊ seculo messie ⁊ vltimo seculo mundi: ⁊ sic iā sumus in sabbato mundi. Et per ꝙ̄ns ecclesia celebrat verum sabbatum mundi per pphetas ⁊ thalmudistas determinatū: qđ patet p experiētiā quo ad tps determinatuz. Sc̄o hoc idē patet p experientiā quo ad ea q̄ manifeste videmus cōpleta in pplo gentili: que fuerūt scripta in lege ⁊ pphetis: nā primo dictū est zacha. xiij. q̄ oīa noīa idoloꝝ erant p baptismuz destrūcta tpe messie. vñ ait. In illa die erit patens fons domui dauid ⁊ in illo die destruaz oīa noīa idoloꝝ ⁊ non noīabunt vltra ⁊c. Sed hoc videm⁹ manifeste esse cōpletū: q; reges ⁊ imperatores ⁊ oēs ppli gētiliuz ꝓfractis idolis fuerūt baptizati: q̄ res nō poterat fieri nisi i tpe messie: vñ oēs thalmudiste tenēt q̄ oēs gētiles tpe messie debēt vocari noie iacob et israel ꝓpter illō Esa. xliij. Noli timere serue meꝰ iacob ⁊ rectissime quē elegi effundā aquam sup sitientē ⁊ flumina sup aridā ⁊c. Et iste dicet domini ego sum: ⁊ ille vocabit nomie iacob. Et hic scribet manu sua dño ⁊ noie israel assimilabit ⁊c. oīa autē ista manifeste videmus esse cōpleta. nā tot⁹ populus gētilis venit ad baptismū ⁊ iaz gloriatur se noiari semē abrae ⁊ israel ⁊ iacob ꝑm spūs ⁊ ꝓmissionem. Et iam manu sua scripsit ⁊ professus est fidem deo israel, nam Aug. ⁊ Ambro. ⁊ Hieron. ⁊ ceteri doctores qui erant de populo gentili declarunt legem ⁊ prophetas ⁊ manu sua scripserūt tractatus ⁊ sermones in fauorem dei israel. Itez tpe messie oēs ppli gētiliū debebāt adorare deū israel. Esa. xlix. Dedi te in lucē gentiū vt sit salus mea vsq; ad extremū terre: reges videbūt ⁊ cōsurgent p̄rincipes ⁊ adorabūt dñm deū tuū ⁊ sanctuz israel qui elegit te. Sz oīa ista videm⁹ completa: nam totus populus gentilis venit ad fidē ⁊ adorat deum israel quē ante cōtēnebant: ⁊ gloriātur se esse sub deo israel quod non poterat fieri nisi tpe messie. Et quo ꝓz q̄ iam sum⁹ i tpe messie. Et oībus supradictis ꝓz q̄ iesus xp̄s quē receperūt ⁊

colimus est verus messias in lege ꝓmissus quem debebāt oēs gētes recipere: ⁊ ad cui⁹ fidē oēs rediges ⁊ ppli gētiū debebāt venire: vt ꝓz p totum discursum psalmox ⁊ oīm ꝓphetaꝝ: ⁊ maxime Esa. ij. Veniēt ad eū oes gētes ⁊c. Itē Esa. xl. Ambulabūt gētes in lumine tuo ⁊c. sed videmus q̄ oēs gētiles ⁊ reges iperatores eox venerūt ad fidem xp̄i ⁊ obedierūt ei⁹ euāgelio: ergo sequit q̄ ipe est messias. Et p ꝙ̄ns nos celebramus verū tps ⁊ festa. Et p ꝙ̄ns nos celebramus verū tps ⁊ festa.

Dies dominica est verū sabbatū

culū ⁊ die sabbati messie p sabbatū legale i septima die mūdi figuratū: vnde Iz iudei cū suis fallis glosis negāt alia de xp̄o: tū ista que dicta sunt nō ꝑsit negare eo q̄ oibus patent manifesta. Et sic ꝓz tertia cōclusio q̄ sola religio xp̄iana celebrat verū sabbatū mūdi qđ est totū tps a ꝓmo aduēm xp̄i vsq; ad sc̄m. ¶ Quarta cōclusio. q̄ xp̄iana religio vsq; ad sc̄m celebrat verum sabbatū morale in die dñica ligio celebrat veruz sabbatū morale in die dñica quo ad tps. i. q̄ i debito ꝓueniēti die celebrat illō. Ista cōclusio ꝓbat, nam dictū est in primo articulo q̄ sabbatū fuit preceptuz celebrari ad requiem hois ⁊ sanctificationē dei in die. vij. in memoriā creationis ⁊ in signū future quietis in sepulchro. Et dictū est q̄ inquātum est preceptū ad cessationē ⁊ sanctificationē: est preceptū morale: ideo talis sanctificatio ⁊ cessatio nō ꝺz cessare in te. nouo sed ꝺz cessare celebrari in die. vij. quia vt sic data tū est in signū: figurā future quietis que tā est impleta in xp̄o. Et ista ꝺz cessare celebrari i die. vij. inquātum datū est in memoriā creatiōis ⁊ exitus israel de egypto: eo q̄ illa creatio fuit figura nre recreatiōis: ⁊ ille exitus de egypto fuit figura nostre recreatiōis que oīa sunt verificata in xp̄o: et per ꝙ̄ns iā nō est facieda mēoria de creatiōe post q̄ facta est noua creatio: sicut dicit dñs Esa. lxv. Ecce eēs ego creo celos nouos ⁊ terram nouam ⁊ vtier⁹ in nouā ⁊ nō erūt in mēoria priora. Et sic ꝓz q̄ nō est facieda mēoria de creatiōe post q̄ venit noua recreatio. Et per eādē rōnē nō est facienda mēoria de liberatione israel de egypto post q̄ facta est liberatio gñalis tot⁹ gñis humani sicut dicit dñs Iere. xvi. Sz ē facieda mēoria de noua recreatiōe ⁊ liberatiōe tot⁹ generis humani q̄ fuit perfecta ⁊ cōsummata in die dñica in qua resurrexit xp̄s ad gliaz ⁊ nostrā renouationē ⁊ cessauit ab oi opere nre redēptiōis ⁊ incepit dies gratie. Et ideo ecclia in tali die statuit sabbatū nostrū celebrari in mēoriā dñice redēptiōis ⁊ nre renouationis ⁊ recreatiōis. Itē: tam pascha q̄ sabbatū fuit mortuū ⁊ sepultū cū xp̄o: sed nō surrexit cū eo immo mansit incineraū in sepulchro. Ideo nō est amplius celebrādū. Sz q; dies dñica surrexit simul cū xp̄o: ideo in ea est sabbatū nr̄m celebrādū. Et ideo eccl̄ia illā diē dedicauit ad sabbatū et requiē nostrā ⁊ ad sctificationē dei. Et sic ꝓceptū de sabbato inquātū morale manet in te. nouo celebratū in die dñica: sed inquātū cerimoniale cessat celebrari in die. vij. ꝓp causas iā dictas: q; postq̄ facta est nr̄a recreatio iā cessat mēoria creatiōis: ⁊ postq̄ facta est vtis redēptio iaz cessat memoria exitus israel de egypto ⁊ fit mēoria de recreatione ⁊ redēptiōe. vnde Die. xvi. Ecce dies venient dicit dñs ⁊ nō dicetis vltra viuit dñs q̄ eduxit filios isr̄l de terra egypti: ⁊ viuit dñs qui eduxit filios isr̄l de terra aquilonis ⁊c. ¶ Sz hoc posset ar⁹ Obiecere iude⁹. nā dictū fuit supra q̄ i die. vij. xp̄s iā cessauit mortuus in sepulchro ⁊ cessauit ab oi labore passiōis. Et sic fuit impleta figura creatiōis qua deus requieuit in die. vij. Et p ꝙ̄ns potius ꝺz celebrari sabbatum q̄ dies dñica ꝓpter quietē xp̄i. Rñdeo. Ad hoc rñdet q̄ ꝓpter pctm̄ ade tot⁹ hō fuit cōdemnatus. i. corpus ad mortē corporalē ⁊ miserias ⁊ passiōes subiectū et ad mortē eternā. Et iō xp̄s p mortē ⁊ passionē redemit ⁊ liberauit aiam a morte eterna ⁊ satisfecit p pctō: sed p resurrectionē liberauit ⁊ restauravit corpus ab oi miseria. Et sic xp̄s postq̄ fuit mortuus in sepulchro cessauit ab ope redēptiōis aie: sz corpus nōdū erat restauratū: sed in resurrectione fuit pfecta ⁊ cōsummata tota nr̄a redēptio quo ad vtrūq;. i. quo ad corpus ⁊ aiaz. Itē corpus xp̄i p mortē cessauit ab oi labore corpali. Et sic ḡcedebat i sepulchro xp̄s quo ad cōpus a labore corporali. Et tunc fuit impleta et verificata figura sabbati iquātū fuit datū i signū future quietis corpalis xp̄i in sepulchro: sed xp̄s quo ad aiam nō cessauit in die sabbati: q; aia p totā diē sabbati fuit in inferno: nō tamq̄ reus sz tāq̄ triūphator ⁊ dñs ⁊ iudex: q; ibi sedit p tribunali per. xl. horas ⁊ examinauit cām gñis hūani cū diabolo: puta quō diabolus nō potentia: sed iusticia erat superādus: vt inqt Aug. xiij. de tri. Et sic ostēdit xp̄s quō pctm̄ hois erat remissibile: eo q̄ habuerat extrinsecū impugnatorē ⁊ q; cōfessus fuerat pctm̄ suū. Et quō pctm̄ diaboli erat irremissibile: eo q; nullū habuerat impugnatorē nec suggestorē sed ex ꝓpria superbia ⁊ malicia peccauerat. Et ostēdit quō diabolus ex inuidia deceperat hominē ⁊ fecerat ipm peccare. Et ondit insup quō pctm̄ hois erat punitū ⁊ purgatū p mortē ⁊ passionē suā ⁊c. ⁊ p ꝙ̄ns iuste poterat oēs fideles ve. te. de inferno abstrahere. Et sic xp̄s eduxit oēs fideles suos de limbo ⁊ obstrusit ⁊ ligauit diabolū ad carcerē ꝑpetū: ⁊ resurrexit in die dñica de mane cū corpe gl̄oso. Et sic tūc fuit pfecta tota nr̄a redēptio quo ad corpus ⁊ aiam: ⁊ xp̄s cessauit ab oi ope nr̄e redēptiōis ⁊ quieuit quo ad corp⁹ ⁊ aiaz: q; amplius non morit nec mors illi vltra dñabit.

¶ Quinta cōclusio. q̄ sola xp̄iana religio vere celebrat oīa sabbata ānualia ⁊ ceteras festiuitates in mēoriā no. te. Ista ꝯclusio pōt ꝓbari p iā dicta: nā oīa festa ⁊ sabbata annualia ve. te. fuerūt data in signū ⁊ figurā futuroꝝ: sz oīa illa signa fuerūt verificata p xp̄m in ve. tē. ergo iā cessārāt celebrari i mēoriā gestoꝝ ve. te. postq̄ eoꝝ figura fuit impleta: ergo solū ꝺz celebrari mēoria nouoꝝ bñficioꝝ p illa vetera significatoꝝ. Et sic postq̄ iā fuit impleta figura exitꝰ israel de egypto p resurrectionē xp̄i tā nō ꝺz celebrari pascha i mēoriā exitꝰ israel de egypto: sz i mēoriā dñice resurrectōis. Itē de ꝓcepit diē pēth. celebrari in q̄nquagesimo die post pascha i mēoriā datiōis legis. Sz q; i q̄nquagesimo die post resurrectionē apli acceperūt intelligētiā legis ⁊ ꝓphetaꝝ ⁊ oīm scripturaꝝ ⁊ recepe rūt oīa dona gratie iō tūc fuit ipleta figura datiōnis legis: q; sicut i mōte synai ille ppls accepit legē ita i mōte syō apli ⁊ tota eccl̄ia acceperūt intelligētiā legis ⁊ veritatē oīm scripturaꝝ: ergo ma

Xp̄iana religio vere celebrat festiuitates ⁊c.

Universidad de Deusto
Biblioteca

gis dz celebrari dies pāch. in mēoriā datiōis spi/ritussci q̄ i mēoriā datiōis legis: q: p illa accepe/rūt illi legē: sz p datiōnē spūs nō accepim⁹ intelligē/tiā ⁊ veritatē legis: sz accepim⁹ oia dona gr̄aꝝ. Et ita pter q̄ dicēdū de sabbatis ⁊ festis mēsis septi/mi: q: figure illoꝝ fuerūt complete ⁊ verificate in isto. vij. mēse. ⁊. vij. etate mūdi i q̄ sum⁹: ⁊ sic i hac etate celebram⁹ sacrificiū xp̄i figuratū p sacrifi/ciū ysaac: ⁊ celebram⁹ festū vere expiatiōis facte p xp̄m: ⁊ festū tabernaculoꝝ p ꝓsecratiōes ecclesiaꝝ.

Xp̄iani sanctifi/cant sab/batum.

Et ita pariter celebram⁹ festū incarnatiōis ⁊ na/tiuitatis xp̄i: ⁊ celebram⁹ festa sctoꝝ no. te. eo q̄ illico absoluti a vinculis corpis hui⁹ evolarūt i eter/nas mās̄iones ⁊ eterna tabernacula: q̄ quidē festa oia dr̄ vera sabbata: q: instituta sunt ab ecclia ad requiē nostrā ⁊ verā sctificationē i mēoriā ḡtis illoꝝ: vt patebit infra. Sexta ꝓclusio. q̄ sola xp̄ia/na religio ve ⁊ rite: celebrat oia sabbata ⁊ ve sti/ficat ea quo ad modū sctificādi. Ad cui⁹ intellectū est aduertēdū q̄ duo sunt principalr cōsiderāda i celebratiōe sabbatoꝝ. Prio reqes ⁊ cessatio: ⁊ per q̄s sunt cōsiderāda illa a quib⁹ dz cessare ⁊ q̄ de/scere in talib⁹ dieb⁹ festis. Scdo est cōsiderāndus modus sctificatiōis. i. quō ⁊ quib⁹ modis sunt sab/bata sctificāda a nobis: vū si sabbatū nihil aliud est nisi sctificatio ⁊ cessatio: q̄ sabbatizare nihil aliud est nisi abstinere ⁊ declinare a malo ⁊ facere opa bona ⁊ sctā erga deū ⁊ pximū. Et sic sabbatū semp̄ obseruādū i oi die ⁊ mēse ⁊ in oi hora. Et sic xp̄ianis totū tp̄s gr̄e est sabbatū. Et quo pz q̄ in hoc nolle sabbatū cōp̄ehēdunt oia p̄cepta mo/ralia ⁊ ꝓp̄ehēdit charitas dei ⁊ pximi: ⁊ p q̄s to/ta lex ⁊ ꝓphete. Et ideo lex ⁊ ꝓphete p sabbatū in/telligūt totū tp̄s gr̄e in quo cōtinue est a malo cessā/dū: ⁊ bonū ⁊ sctū opus faciēdū deo verā latriā exhibēdo ⁊ pximo subueniēdo. ¶ Quātum ad pri/mū dicit dns Exo. xx. ⁊. xxj. ⁊ Deut. v. Nullū op⁹ seruile facies in eo: sz oē petit est opus marie ser/uile: q: q̄ facit petm̄ seruus est pcti. Job. vij. ergo maxime est cessandū ab oi petō tali die. Itē oia ce/rimonialia data sunt in signum seruitutis ⁊ pene/ti ⁊ signū future solutiōis factēde p xp̄m: vt di/ctū est in prima q̄stione: ergo tali die maxime est abstinēdū ab oibus operibus legis seruitutis. Et non solū in sabbatis mēorialibus: sed etiā in toto sabbato vniuersali q̄d erotū xp̄s gr̄e ⁊ legis liber/tatis est cessandū ⁊ abstinēdū ab oi petō ⁊ operib⁹ legis sub pena mortis eterne: vt dictum est in scdo articulo. Et sic pz a quib⁹ ab abstinēdū ⁊ cessandū cōiter in toto sabbato vniuersali: sed vltra ista su/pradicta in sabbato mēoriali. s. in quolibet die fe/sto ab ecclia in mēoria beneficioꝝ nre redēptiōis dedicato est cessandum ab oi ope ꝓphano ⁊ nego/cio mūdano: vt hō possit intēdere soli sctificatio/ni ⁊ honori diuino: ⁊ hoc cōuenit soli sabbato me/morali ⁊ diei festo ab ecclia dedicato. ¶ Quātum aūt ad scām de sctificatiōe sabbati est aduertēdū q̄ sabbatū sanctificare idez est q̄d in sabbato opa sctā facere. Opa aūt sctā sunt illa q̄ a deo sunt pre/cepta ⁊ ordinata: ⁊ p q̄s nihil aliud est nisi declinare ab omni malo ⁊ facere bonū: implendo divi/na mādata que oia cōstituunt in dilectiōe dei ⁊ pximi: ⁊ in operādo sm̄ iusticiā erga deū ⁊ pximum:

Quid sit sctifica/re sabba/tum.

In cele/bratiōe sabbati duo sūt attēden/da.

Latria deo exhi/benda.

que quidē iusticia tribuit vnicuiq̄ q̄d suum est: sz deo exhibet latriā futurē: ⁊ ꝓximo mutuū auxiliū. Et tō sunt duo vidēda. Prio q̄ latria est deo exhi/bēda: ⁊ q̄d auxiliū ꝓximo tribuēdū. Ad primū aūt ē dicēdū q̄ latria est q̄dā cultus. Fuit autē hoc dictū? rōne summe maiestatis sapie ⁊ bonitat̄. Vñ deo cōperit latria. Vñ rōne summe maiestatis ⁊ oi potētie creauit mundū de nihilo: rōne aūt summe sapie oia suauiter ⁊ sapiēter disponit ordinādo in suū finē: sz rōne sue bōitatis ⁊ largitatis oib⁹ p/uidet ⁊ oia ꝓseruat. Et tō rōne sue oipotētie ipi de/bef adoratio cū ꝓstratiōe ⁊ pcidētia: ⁊ rōne ꝓser/uatiōis ⁊ puidētie debef ipi mun⁹ ⁊ oblatio: sz rō/ne sapiētie debef ipi laus ⁊ hymn⁹. Et i his trib⁹ consistit latria soli deo debita quā latriā explicat dauid psal. xxviij. in prio versu dicēs. Afferte dño filij dei. Afferte dño gl̄iaꝝ ⁊ honorē: adorate dñm in atrio sctō ei⁹. ista aūt latria fuit⁹ deo debita s. adoratio laus ⁊ oblatio ē de iure nature. Jō pri/ncet q̄s ad moralē virtutē. Et tō naturalr oēs na/tiōes hāc latriā deo exhibuerūt nisi q̄s⁹ errabāt circa obiectū ⁊ subam: q: nō verū deū adorabāt: ⁊ q̄s⁹ circa modū: q: nō debitā latriā exhibebāt. Et hoc ꝓcedebat ex ignorātia: q: nō verū deū gē/tiles cognoscebāt. Et tō est necessaria fides pua ad verā latriā exhibēdā: nā ē necessaria cognitio veri dei vt culto: sciat q̄d deū dz colere: ⁊ ē necessaria cognitio bñficioꝝ receptoꝝ: vt sciat q̄ mune/ra debeat offerre: ⁊ q̄b⁹ laudib⁹: ⁊ ꝓpter q̄ bñficia debeat deū magnificare ⁊ laudare: q̄ oia non p̄t/hī nisi p fidē ⁊ doctrinā sacre scripture: q̄ docet q̄o est vn⁹ sol⁹ de⁹ creator oīm rerū ⁊ recreator: ⁊ cōseruator: ⁊ gl̄ificator: ⁊ talē deū. s. creatorē ⁊ re/dēptorē ⁊ glorificatorē catholica fides docet: ⁊ p/cipit adorari ⁊ coli p latriā futurē. ¶ Et tō catho/lica fides p. xij. aut. xiij. articulos explicat essentiā ⁊ oipotentiā ⁊ bonitatē dei: vt cultor: sciat q̄o et q̄ā latriaꝝ debeat deo exhibere. Et sic oportet q̄ cultor: credat deū trinū in psonis ⁊ vnū i substan/tia ⁊ essentia: q̄ ex nihilo ex tpe cūcta creauit: ⁊ q̄ psona filij accepit nr̄am humanitatē: ⁊ fact⁹ ē hō: in q̄ humanitate dedit legē euāgelicā: ⁊ fuit pas/sus: sepult⁹: ⁊ resurrexit: ⁊c. sic xp̄iana religio talī fide p̄supposita ex p̄ceptis euāgelicis adorat deū trinū ⁊ vnū creatorē. Et offert verū sacrificiū eu/charistie i mēoriā passiōis: ⁊ p rōne bñficij redē/ptiōis: in q̄ sacrificio offert xp̄s ver⁹ de⁹ ⁊ hō cuꝝ oīb⁹ suis meritis p toto ppl'o: ⁊ i sepē hoīs cano/nicis laudat deū de summa sapia ⁊ agit gr̄aꝝ pro vniuersis bñficijs receptis petēdo semp̄ futuram gl̄iam ⁊ felicitatē nobis ꝓmissam. Et sic pz q̄ō xp̄iana religio exhibet deo vero verā ⁊ debitā la/triā. Ex supradictis q̄ sequit̄ q̄p iudei ⁊ sarraceni nō exhibēt deo verā: imo falsam latriā: eo q̄p non h̄nt verā fidē. Nā i ꝓmis nō adorāt: nec credūt ve/rū deū. Nā negāt deū ee trinū ⁊ vnuꝝ: ⁊ negāt oēs articulos humane redēptiōis: q: negāt incarna/tionē filij ⁊ passiōē ⁊c. Et sic intēdūt adorare: ⁊ co/lere vnū deū qui nō est trin⁹ in psonis nec incarna/tus ⁊c. Sz talis de⁹ nullus q̄p est: igit nullum deū im/mo falsum deum colūt ⁊ adorāt: quia ille qui est ve/rus de⁹ creator celi ⁊ terre est trin⁹ i psonis ⁊ vn⁹ ⁊

Judei nō exhi/beut ve/ram la/triam.

simplicissimus in substātia. Et sic p cōsequēs nō ipi exhibent debitā latriā: nec offerūt sacrificiū deo acceptabile: sicut dictū ē psal. xlix. ⁊ psal. l. Et p ꝓphetā nō reddūt debitas gr̄aꝝ p beneficio redem/ptionis: nec debitas laudes tanq̄ vero deo redē/ptori ⁊ gloficatori. Et sic nō exhibēt verā ⁊ de/bitā latriā. Ex ad hoc respondēt iudei moderni: q̄p ꝓpheve. testā. exhibuerūt deo verā latriam sm̄ q̄p deus p̄cepit in lege. Et tū nō credebāt trinitatē

Euasio.

deus p̄cepit in lege. Et tū nō credebāt trinitatē in deo: nec offerebāt tale sacrificiū sicut nos offe/rimus: nec credebāt ea q̄ nos credim⁹: nec exhibe/bant talem latriā: vt pz p totum discursum legis. Et sic dicūt q̄p ipi nō errant: post⁹ p̄ sequunt fidez ⁊ ritū illoꝝ in latria exhibēda. Sed isti nō euadūt

Rñsio.

rōnem nec fururā iram dei: immo metiūtur. Naz pbatuz est in p̄cedēti q̄stione qualiter p̄res ve. te. habuerūt verā fidē de xp̄o futuro. Et sub tali fide ⁊ in signū p̄cū futuri p xp̄m in cruce offerendi ⁊ soluēdi: offerebāt sacrificia ⁊ exercebāt cetera le/galia: ⁊ sicut tunc illi offerebāt in signū ⁊ figuraz q̄ xp̄s obtulit realiter in cruce ⁊ illud idē sacrifi/ciū q̄ nos realiter vūc offerim⁹ in memoriā pas/sionis. Et sic habebāt eandē fidez quā nos habe/mus de xp̄o redēptore ⁊ gloficatore: licz nō eodez modo nec ita distincte. Et ideo nobiscum accepe/runt reꝑomissiones ⁊ p̄miū fidei ⁊ latrie. ad hēb. xj. Et sic habuerūt fidē de articulo trinitatis licz nō ita distincte: q: in lege ⁊ ꝓphetis explicat trinitas personaꝝ: vt pbatū est i plerisq̄ locis: marie psal/mo. xxxij. ⁊. xlviij. Et sic dicēdum q̄p patres veteris test. exhibebāt deo verā latriā i signo ⁊ figura nō in re: q: oia illa sacrificia figurabāt hoc sacrificiū nostrū: ideo q̄n ille figure fuerūt cōplete ⁊ verifi/cate p xp̄m in cruce: cessarūt oia illa sacrificia vt fuit pbatū Danie. ix. cū dicit q̄p post septuagintaduas hebdomadas occideur xp̄s: ⁊ tūc cessabit ois ho/stia ⁊ sacrificiū ⁊c. Et sic post passionē xp̄i oia illa sacrificia: ⁊ oia legalia sunt falsa: q: tūc erāt signa de futuro: vt paulo ātē dictū est. Et ideo nūc sunt deo abominabilia: eo q̄p negāt xp̄z venisse: facitūr mendacē deum ⁊ ꝓphetas quotiens q̄ iudeos ob/seruanc. Et ideo mētiunt iudei moderni dicentes se habere eandē fidē ⁊ exhibere eandē latriā cum patrib⁹ ve. testa. immo isti totaliter negant xp̄m ⁊ nostram redēptionē quam illi somnopere crede/bāt ⁊ expectabāt: q: moyses ⁊ aaron ⁊ samuel cuꝝ oibus sacerdotibus sam tūc invocabāt nomē dei: quod est verbum incarnatum xp̄s iesus vt dictum est psal. viij. ⁊. xcviij. Et sic pz q̄p iudei falsuz deū adorāt ⁊ credūt ⁊ falsam ip̄i exhibēt latriaz: ⁊ sic est dicendum de sarracenis ⁊ ceteris infidelibus. ¶ Et q̄bus omnib⁹ sequit̄ q̄p sola christiana re/ligio vero deo exhibet latriam. Et per cōsequens vero ⁊ debito modo sanctificat omnia sabbata re/spectu dei. ¶ Sed nunc restat videndū quomodo xp̄iana religio vere sanctificat sabbatum sancta opera faciēdo erga ꝓximum. ¶ Ad cuius intel/lectū est aduertendū q̄p opa humana licita sunt in duplici genere. Nam quedā dicuntur temporalia ⁊ prophana: sicut sunt opera servilia ⁊ mechani/ca ⁊ cetera de victu ⁊ pane lucrando: ⁊ ista dicūtur vtilia nobis. Alia dicuntur opera sancta facta in auxilium ⁊ necessitatem ꝓximi: et ista dicuntur

Opa hu/mana sunt lici/ta in du/plici ge/nere ⁊ p/ximo tri/bu/da.

opera mie ⁊ opera sancta. In omni ergo die festo et in omni sabbato memoriali euangelico prece/pit abstinere xp̄iana religio ab omni opere seruili ⁊ prophano et mechanico: sed nō ꝓcepit cessa/re ab operibus mie: immo p̄cepit in die festo ope/ribus mie intendere ⁊ insudare: eo q̄p talia opera non sunt prophana: nec seruilia: sed sancta ad au/xilium ⁊ subuentionē ordinata: q: tali die tenetur homo sancta opera facere: quia hoc est sabbatum sanctificare: ⁊ sic pz q̄p falso ⁊ iniquo modo iudei incusabant christū sanantē infirmos in sabbato: quia sanando infirmos opera mie adimplebat et sancta opera faciebat: ⁊ per ꝓsequēs sabbatū ma/gis sctificabat: q: ad hoc fuit sabbatū institutū: sz ad cessandum ab omni opere seruili ⁊ prophano ⁊ maxime a peccato: ⁊ ad sanctificandū ipsum sabbatum: sz ad faciendum sola opera sancta in eo erga deum veram latriam exhibendo: et erga ꝓximū auxilium in necessitatibus tribuēdo. Et dicit saluator: q̄p pater meus vsq; modo. i. semper et etiam in sabbato operatur oibus creaturis mi/sericorditer subuentēdo: ⁊ ita ego operoz pauper/es ⁊ miseros ⁊ infirmos misericorditer sanādo. Et Job. vij. dicit q̄p circūcisionē facit homo in sab/bato ⁊ non soluit sabbatū: per quod ostēdit q̄p ma/xime in die festo sunt ecclesiastica sacramēta exer/cenda: ⁊ per q̄s latria exhibenda. Et hoc seruat christiana religio: quia diebus festivis cum ma/iori apparatu ⁊ solēnitate exercet divina officia ⁊ facit elemosynas ⁊ cetera opera sancta. Et q̄bus patet q̄p sola christiana religio vere ⁊ debito mo/do sanctificat ⁊ celebrat sabbatū. Ex supradictis per tres articulos in tota ista questione ptz qualī/ter sabbatū legale cum ceteris festivitatibus iam cessavit: ⁊ q̄o iudei falso ⁊ indebito modo obser/vant sabbatū. Et q̄o sola xp̄iana religio celebrat verum sabbatū cum ceteris festivitatib⁹ ⁊ debito ⁊ integro et perfecto modo sanctificat illud. Nunc autē restat respondere ad argumenta iudeoꝝ in principio questionis adducta. Ad primū igitur est dicendū sicut dictum est in prima questiōe q̄p sab/batum et cetera legalia data fuerunt sub fedele eterno quantū ad illam etatē in q̄rum fuerūt da/ta in signum: et sic fuerūt eterna sm̄ quid: q: per totam illam etatē legis duravērūt: sed q̄rū ad suū significatū immediatū fuerūt magis eterna: q: ī/gnificatū sabbati ⁊ ceteroꝝ legaliū adhuc seruat in lege gr̄e. Itē q: p sabbatū nostrū adhuc figu/ficatum est sabbatū glorie: q̄ apls ad hēb. iiij. ap/pellat sabbatismū: ideo vt sic sabbatum est eternū simpliciter. Et ideo deus p̄cepit sabbatū sub fede/re sempiterno: q̄ quidē p̄ceptū observatū fuit in testamēto q̄rū ad signū: nunc autē observat q̄rū ad suum immediatū significatū. In patria aūt ob/seruat quo ad suū vltimatū significatū. Et sabba/tum tripliciter dr eternū. s. quo ad signū illa etate: et quo ad significatū imediatū in ista: ⁊ quo advl/timatū in futuro seculo: ⁊ sub tali intētione deus p̄cepit sub federe eterno sabbatū observari: vñ licet sabbatū cessaverit q̄rū ad signū: nō tū cessat q̄tum ad significatū ⁊ veritatē: ideo semp̄ manet in sua eternitate hic per gr̄am ⁊ in futuro per glo/riam, vnde sicut patres ⁊ fideles vere. te. celebra-

Ad pri/mum.

Sabba/tum tri/pliciter dicitur eternū.

Universidad de Deusto
Biblioteca

dant sabbata in signū fidei future quietis: ita nos
observam⁹ hic ea per gratiā ⁊ veritatē. In patria
observi abunus ea per gloriā. Vñ homo mysticus
observabat sabbatū in septima die q̄tū ad signū:
nunc seruat ipsum in septima etate q̄tum ad veri
tatem per gratiā: post hanc vitā seruabit ipsum in
eternitate per gloriā: q⁹ vt sic precepit deus sabba
tum fuis federe sempiterno. s. vt homo mystic⁹ ob
seruaret ipsum per totam illam etatē in signum:
In ista quo adveritatē per gratiā: et in futura per
gloriaz: ⁊ sic manet sabbatū eternum. ¶ Ad aliud
iam dictū est qualiter p̄ceptū de sabbato celebrā
do partim est moz̄ale ⁊ partim cerimoniale ⁊ par
tim iudiciale: sed magis est cerimoniale q̄ mora
le. Et ideo in q̄tū cerimoniale de necessitate cessa
uit celebrari in die septimo post q̄ sua figura fuit
impleta: sed in q̄tū moz̄ale remanet celebrādū in
p̄ria die septimane in memoriā ꝓfice resurrectio
nis: vt dictū est. Et etiā sanctificat tota ista septi
ma etas significata per sabbatum legis eo modo
quo dictū est. Et sic celebram⁹ sabbatū vniuersale
per totam septimā etatē per gratiā: ⁊ celebramus
sabbatū moz̄ale in prima die septimane eo modo
quo dictū est: ⁊ sic sabbatū moz̄ale semp celebrat
nec cessat celebrari: et sic est eternū. ¶ Ad tertiū
dicitur q⁹ deus p̄cepit sabbatū obseruari in mul
tiplex signū. s. primo in signū fidei p̄terite crea
tionis: ⁊ ideo precepit ipsum sub cōminatōe mor
tis ⁊ cū frequēti repetitione ne ille pp̄s obliuisce
retur ⁊ perderet fidē vnius dei creatoris olim vt p
talem fidē distingueret a ceteris nationibus gen
tium q̄ non habebāt fidē vnius dei: nec credebant
creationē: ideo vt plurimū vbicunq; precepit sab
batū ait. memēto vt diem sabbati sctifices. quasi
dicat ne fides vni⁹ dei decidat a memoria tua. vñ
Exo. xxi. dicit. Videte vt sabbatū meū custo dia
tis: q⁹ signū est inter me ⁊ vos in gñationib⁹ vris:
vt sciatis: q⁹ ego dñs qui sanctifico vos ⁊c. q. d. vt
recordemini: q⁹ ego sum dñs ⁊ creator olim q̄ san
ctifico vos nunc per fidē: ⁊ in septima etate p gra
tiam: vt per tale signū fidei distinguamini a cete
ris gñationib⁹ infideliū idolatrū. ideo Leviti. xix.
dicit. Sabbata mea custodite. Ego dñs deus ve
ster: nolite cōuerti ad idola. q. d. hoc p̄ceptū sab
bati do vobis vt recordemini q⁹ ego sum domin⁹
deus qui creaui olia vt retinētes talem fidem ne
conuertamini ad idola sicut cetere nationes que
talem fidem vni⁹ dei creatoris non habēt. Et qui
bus ptz q⁹ ad firmandā talem fidē vni⁹ dei creato
ris: ⁊ vt per talem fidem distingueret ille pp̄s a
popu'o gentili qui talez fidē non habebat: immo
colebat multos deos: deus sub tam frequēti repe
titione ⁊ sub pena mortis p̄cepit sabbatū celebra
ri in septima die in memoriā creationis. Sed to
tus populus gētilis iam venit ad fidē vni⁹ dei crea
toris ⁊ redēptoris et recreatoris: ergo frustra ce
lebratur sabbatū septima die: maxime q: sabba
tum ⁊ figura eius iam est verificata per nostrā re
creationē factā p xp̄m quā illud sabbatū signifi
cabat: ideo relicta figura celebrandū est sabbatū
in die dñica in memoriā dñice resurrectiōis facte
in illa die. Item sabbatū non solū est p̄ceptū ce
lebrari in septima die in memoriā creatiōis olis:
sed etiam in memoriā exiꝰ israel de egypto. Deu
tero. v. Et etiaz p̄t probari ero. xvi. q: ante legē
datam faz p̄ceperat deus in septima die ab opi
bus cessari ⁊ sabbatū obseruari. vñ dicit moyses.
Ser die⁹ colligite mana: in die aūt septimo sab
batū est dño. ⁊ infra. Videte q⁹ dñs dederit vobis
sabbatū ⁊ maneat vnusquisq; apud semetipsum ⁊
nullus egrediatur de loco suo die septimo: ⁊ sab
batizabit ppl's die septimo ⁊c. Vñ nota ibidē q⁹ Ser di
per ser dies pluebat manna: ⁊ i sabbato cessabat es pluebat manna et nō
ne hoies colligerent ipm: p qđ denotabat deus q⁹ die septimo.
ser diebus debemus laborare, pvicu: sz p totū diē
festū debemus intendere rebus spiritualib⁹ ⁊ cul
tui diuino tm̄. Et supradictis verbis patet q⁹ sab
batū iam fuit obseruatū in illo populo ante legez
dataz. Et ideo asserūt multi q⁹ per illas septē heb
domadas ab exitu egypti: vsq; ad dationē legis p̄
cepit moyses obseruari sabbatū in septima die:
eo q⁹ tali die exiit israel de egypto. qđ confirmat
Deutero. v. vbi dicit. Memēto q⁹ seruieris i egy
pto sz ide edurit te dñs in manu potēti ⁊ brachio
extento: idcirco p̄cepit tibi dominus vt observes
diē sabbati ⁊c. Et ideo sub tali etiā memoria car
rayum obseruant sabbatū a nocte vsq; ad noctē in
clusiue vt dictū est. Sed q: illa liberatio fuit figu
ra future liberationis sanctoz patruz de inferno
que facta ⁊ cōpleta fuit p xp̄m i nocte resurrectio
nis: ideo sabbatū nō est amplius obseruandū i se
prima die vt dictū est: ⁊ sic est dicendus de ceteris
festis legalibus que omnia fuerunt precepta ⁊ da Ad q̄rtū
ta in signum ⁊ figurā. ¶ Ad quartū autē ⁊ vltimū
est dicendum: q⁹ nos celebrādo totum tēpus gra
tie ⁊ diem dñicaz nihil additimus nec auferim⁹: im
mo celebramus verū sabbatū significatū p sabba
tum legale. Nam veritas ⁊ significatū sunt de esse
veri sign̄: q: signū est accidēs respectu significati
⁊ significatū est subtantia ⁊ esse ⁊ veritas signi.
Et ideo si aduenīte veritate remouetur signuz ⁊
figura ⁊ retinetur ipsa veritas: nullus essentiale
aufertur nec addit: sed perficitur ⁊ verificat si
gnum ⁊ figura: ideo est dicendū q⁹ iudei moderni
sunt latrones ⁊ falsificatores legis: q: auferunt a
lege veritatem essentialem: qđ est principalē le
ge ⁊ in omni signo ⁊ retinent falsum signum. Naz Nota.
omne signū de futuro manet falsum post veritatē
eius ⁊ significatum perfectum ⁊ completū. Naz si
gnum future nauis manet falsum: nisi auferatur
post aduētū nauis ad litora. Et clamor kalenda
rum maneret falsus: nisi faceret in aduentu nūdi
narum in principio mensis: sicut dictuz est supra.
ita ergo pariter est dicendum de sabbato ⁊ de cete
ris legalibus. Nam post q⁹ venit veritas ⁊ signifi
catū qđ erat essentiale in lege debet cessare signū
quod ex parte accidentale fuit: q: illud signū non
fuit datum gratia sui: sz gratia veri sabbati futuri
in lege gratie in quo sum⁹: ⁊ quod celebramus et
sanctificamus p veram latriā. Et sic patet q⁹ nos
nō auferimus aliquid a lege: sz implemus legez ⁊
verificamus eam in ppio significato: ipsi aūt fal
sificant legē tenendo ⁊ recipiendo falsum signū:
q: nunq⁹ tale significatū veniet in futurum sicut
illa signa legalia significabāt: q: qđ significabāt
iam venit ⁊ impletū est: ergo talia signa nō debēt

suspici nec ꝓspici de futuro: sz respici ⁊ despici de
preterito aliter falsificarēt legē ⁊ ꝓphetas ⁊ deū
qui locutus est in lege ⁊ ꝓphetis. Et sic manēt ius
dei inanes ⁊ ceci aspicerēt talia signa de futuro:
ideo sicut aspectat falsum signū: ita nunq⁹ veniet
eis redēptio ⁊ cetera bona in lege promissa: sz eue
niunt eis cōtinue oēs maledictiōes scripte Deut.
xxviii. ⁊ xxxi. q: venit ille ꝓpheta iesus xp̄s deus ⁊
homo filius p̄ in diuinitate ⁊ similis moysi in hu
manitate ⁊ officio: ⁊ declarauit eis totā legē ⁊ pro
pheras ex parte dei patris: sed q: ipsum audire no
lucrunt ideo fuit volto: in eis inducendo oēs illas
maledictiōes: q: ad illum solū ꝓpheraz p̄tinebat
declarare significatū ⁊ veritatē legis date ipi moy
si vt ptz Deut. xviii. q: ler ꝓ moysen data gra aūt
⁊ veritas p xp̄m facta est. Joh. i. Et sic ptz q⁹ nos
non violam⁹: sed pficimus ⁊ verificam⁹ sabbatū.
Jtē iudei nō solū auferūt a lege verū significatū:
Ler euā gelica elucidat mo saycā. phetis vt patebit in sequēti. q. Et oibus supradi
ctis ptz q⁹ ler euāgelica nō addit nec aufert aliqđ
a lege moysi: sz elucidat eam ⁊ patefacit veritatē
que sub ipsa latebat. Vñ sicut in nocte res latent
sub tenebris ⁊ non vident. Jta veritates ⁊ myste
ria euāgelica latebant sub tenebris cerimoniarū
ante aduentū xp̄i: sz sicut sol oriens supra nostrū
Orizontē nihil aufert nec addit rebus sz elucidā
do diaphanū patefacit olia que latebant sub tene
bris nil auferendo nec addendo. Jta pariter xp̄s
oriēs in mundo: ⁊ mittēs radices legis euangeli
ce super legē moysi: nihil auferēdo nec addendo
elucidauit eam: ⁊ patefecit veritates ⁊ mysteria eua
gelica q̄ sub tenebris legis ⁊ ꝓphetarū latebant.
Et sic etiam doctores catholici declarādo scriptu
ras nec auferūt nec addūt ab eis: sz elucidāt eas:
de quibus clamat Eccl'a. xxiii. Qui elucidant me
vitā eternā habebūt. Et ideo dicit saluator Joh.
ix. Ego sum lux mundi: vt q̄ nō vidēt videant ⁊c.

Sed q: pbatū est qualiter olia legalia data fuerūt ⁊ gesta in signū ⁊ fi
gura futuroz: ⁊ quo fuerūt verificata per xp̄m: ideo cessarūt ⁊ finie
runt cursum in eo. Et q̄o per sab
batū legis figurabat sabbatū gra
Questio tie q⁹ modo celebram⁹? Jdeo queritur vtrū bona
tertia. in lege ꝓmissa sint litteraliter intelligēda hoc est
si illa terra chanaā fuit p̄emiū p̄cisum ꝓmissum
observatoribus legis moysi. Et arguunt iudei mo
derni q⁹ sic: ⁊ ad hoc adducūt totum discursum le
gis ⁊ ꝓphetarū: ⁊ specialiter allegāt totū octauū
c. Deut. vbi dicit. Dñs deus tuus erudiuit te vt cu
stodias mādata dñi tui. Et ambules in vijs eius:
⁊ timeas eū: dñs eñ tuus introducet te in terrā
bonā: terrā riuoz̄ aquaz̄ ⁊ fontiū in cuius cāpis
erūpunt fluuioz̄ abyssi: terrā frumēti ordei ⁊ vi
nearum: in qua ficus ⁊ mala granata ⁊ olineta na
scuntur: terrā olei ⁊ mellis: vbi absq; penuria co
medes panē tuum. Et rerū olim abundātia pfue
ris ⁊c. Et dictis in toto illo capitulo dicit iudei q⁹
deus dedit eis illā terrā fluentē lacte ⁊ melle cum
oībus fructib⁹ ⁊ mineralibus q̄ nascūtur in ea: in
p̄emiū observātie legis. Et sic dicunt q⁹ nemo co
rum pōt esse felix nisi reducat in illā terrā ⁊ sic to
tum desideriū ⁊ spes eoz est redire in illā. Scōo
hoc idē pbat p desideriū olim patriarchaz ⁊ pro
phetarū: q: oēs desiderarunt mori ⁊ viuere in illa
terra: imo iacob p̄cepit filijs suis vt ducerēt cor
pus suū post mortē ex egypto in terraz chanaā cū
patrib⁹ suis sepelirēt. Et hoc idē p̄cepit ioseph.
Et sic etiā asserūt iudei q⁹ oēs. xii. filij Jacob fue
runt deducti ex egypto ad sepeliēdū in terrā cha
naam: eo q⁹ fuerat ꝓmissa ipsi abrae ⁊ semini ei⁹
in p̄emiū observātie circūcisiōis Geñ. xvii. Ter
tio hoc idē pbāt p oracula ꝓphetaz: q: oēs cōme
dant illam terrā iuda ⁊ ciuitatē hierl'm ⁊ montē
syon ⁊ illud templū: vt ptz p oēs ꝓphetas. Quar
to hoc idē pbāt ex eo q⁹ oēs ꝓphete p̄terierūt qua
liter rex messias erat edificaturꝰ? nouā hierl'm ⁊
eratvēturus vt eos reduceret ⁊ cōgregaret in hie
rusalē. Et sic ꝓpter nihil aliud expectant falsum
messiā: nisi vt reducat eos in hierl'm nouā ⁊ terrā
chanaā: ⁊ fruant in illa terra cū suis fructib⁹ ⁊ bo
nis tp̄alibus ⁊ magnificet eos sup terrā: ⁊ ista est
tota spes eorum. In oppositū est dauid psal. xxvi.
Credo videre bona dñi in terra viuentiū. Jtē sal
uator Mat. xix. Si vis advitā ingredi serua mā
data. Jtē Lu. x. cū iurisperi⁹ ille peteret q̄ i agen
do vitā eternā possidebo: ⁊ emēteret ipsi mādata
decalogi: dixit saluator hoc fac ⁊ vives. Et quo p⁹
q⁹ deus nō dedit illā terrā ꝓpl'o in p̄ciū ⁊ p̄e
miū ꝓpter observātiā legis: q: vltra possessionē il
lius terre expectabāt regnū celoz in p̄emiū vlti
matū. vt ptz ad Heb. xi. Et iō pro decisiōe ⁊ intel Rñsio.
lectu hui⁹ q̄stiōis duo sunt videnda p̄cipaliter. Pri
mo si terra ꝓmissa abrae ⁊ p̄triarchis ⁊ ꝓphetis in Si terra pro
possessionē eternā sit p̄cise intelligēda illa terra missa pa
chanaā. Scōo an semē abrae ⁊ israel cui ꝓmissa est trib⁹ sit
illa terra sint filij dei carnē. ¶ Quantū ad primū chanaā.
est paduertēdū q⁹ aug. sup illud apli ad Ro. vii.
ler diuina spūalis est: ego aūt carnalis sum. q⁹ ler
diuina differt ab hūana. Nā ler diuina est spūalis
⁊ de reb⁹ spūalib⁹. Ler aūt hūana etiā tpalis ⁊ de
tpalib⁹. Et iō tripl'r differt ler diuina ab hūana. s. Differt
fine ⁊ officio ⁊ p̄mio. Differt enī primo ler diuina ler diui
ab hūana ipso fine p̄cipal'r intēto ab ipso legisla na ab
tore. Nā finis legislatoris ⁊ ordinatoris legū hūana huma
rum est facere ciues similiter bonos ad vtilitatē et na.
seruationē ciuitatis ⁊ regni ⁊ totī⁹ reipublice. Et
ideo officiū ciuis est viuere iuste circa alterꝰ sm le
ges ⁊ dispōsulere reipublice: ⁊ eā defendere. Et iō
p̄mū bonoz̄ ciuiū ē gaudere bonis ⁊ vtilitatib⁹
reipublice distributis sm iustitiā distributiuā: vt
ps. v. etbi. Sz finis ⁊ intētio latoris legis diuine
sp fuit ⁊ ē efficere oēs homines spūal'r bonos ⁊ diui
nos ad cognoscēdū ⁊ amandū ⁊ colēdū deū. Et iō
officiū diuine legis fuit in p̄iori testa. colere deū
sm ritū ⁊ modū traditū ipsi moysi sub p̄testatiōe
fidei xp̄i futuri. Ad qđ officiū p̄tinebat recipere
xp̄m in suo aduētu. Nā post q⁹ olia illa cerimonia
lia fiebāt sub p̄testatiōe xp̄i futuri: oēs obligabā
tur recipere xp̄m in suo aduētu ⁊ audire ⁊ recipere et
obseruare doctrinā ei⁹: put deus p̄ceperat Deut.
xviii. dicēs. Prophetā suscitabo eis de medio fra
trū suoz̄ similē tui: ⁊ ponā verba mea in ore ei⁹: lo
quetur q⁹ ad eos olia q̄ dixero illi. Et q̄ verba q̄ lo

Universidad de Deusto
Biblioteca

quetur nō audierit vltra eristam ⁊c. Et quib⁹ ptz q̄ sub eadē cōminatiōe oēs ⁊fraclite erant obligati audire ⁊ recipere xp̄m in suo aduētu ⁊ recipere ⁊ seruare doctrinā eius euangelicam: sub q̄ua erant obligati ad seruanda cerimonialia vsq; ad aduentū xp̄i eo q̄ erat ꝓmissus ad declarandā legem: ⁊ patefaciēdā veritatē ei⁹: doctrina aūt euāgelica nil aliud est nisi veritas legis et ꝓpheciarū. Et ideo sicut officiū legis moysi fuit seruare cerimonialia in illo tpe ⁊ recipe xp̄m ⁊ legez eius: ita officiū legis euāgelice est obseruare doctrinā euāgelicā: q̄ nil aliud est nisi executio veritatis legis ⁊ ꝓphetaꝝ. Et quo ptz q̄ finis legis diuine est homines efficere spūaliter bonos ⁊ diuinos ⁊ abstrahere eos a carnalib⁹ ⁊ mundanis: vt apperant celestia. Officiū aūt legis diuine est colere ⁊ diligere deū: in se ⁊ ꝓpter se. Et diligere ꝓcipuū ꝓpter deum exhibēdo ipsi auxiliū ⁊ obsequiū in necessitate. Preeminuero eius est vita ⁊ fruitio eterna. Et ratio est. Nā sicut ꝓmiū legis ciuilis ⁊ humane est premiū tēporale: ita opz vt ꝓmiū legis diuine sit eternū. Jtē sicut homo ē immortalis ꝑm aīaz: ita opz vt quo ad aiam habeat aliud premiū immortale ⁊ eternū. Jtē sicut homo fidelis ꝓ obseruantiā legis efficit diuinus ducēdo vitā angelicā: ita opz vt premiū eius sit diuinū ⁊ angelicū inter angelos supra oē hūanū ⁊ tpale premiū: q; aliter non differret lex diuina ab hūana: q; sicut lex ad legē: ita officiū legis ad officiū ⁊ finis ad finem ⁊ premiū ad ꝓmiū. Et sic ptz q̄ lex diuina cū eius fine ⁊ ꝓmio nō est tpalis nec carnalis: sz spūalis et diuina. ¶ Cum ergo supradicta triplici differētia differat lex diuina a legib⁹ hūanis: sc; fine officio ⁊ ꝓmio. Et finalis intētio dei fuit eligere sibi vnū populū ad suum cultum deputatū vt deum cognosceret ⁊ cognoscēdo seruiret ⁊ coleret et amaret in hac vita: ⁊ in altera amando fruerē: ideo voluit accipere a minus pfecto tendendo ad magis perfectū in illa lege: ꝑm exigētiā ⁊ qualitatē ⁊ mores illius ꝑpli. Vñ q; ille ꝑplus isral cōuersatus fuerat inter egyptios circiter ducentos annos: ideo totaliter fuerat factus carnalis ⁊ terren⁹ ꝑm mores egyptiorū: ideo deus volēs ipsum retrahere ab illa carnalitate ⁊ terrena ⁊ pagana cōsuetudine: ⁊ facere ipsum spiritualē dedit ipsi in lege primo decē ꝓcepta moralia: vt discceret deum cognoscere ⁊ diligere: ⁊ cum primo iuste conuiuere. Et vt formidine pene refrenaret ab omni furto ⁊ rapina ⁊ malis moribꝰ egyptiorū: ⁊ quibus erant nutriti: dedit eis ꝓcepta iudicialia: nam vt ait Aristo. 2. eth. necessaria est positio legū vt formidine pene retrahātur a malo: ⁊ assuefiant hoies ad mores capessendos. Tertio aūtē dedit deus illi ꝑplo multitudinē ꝓceptoꝝ cerimonialiū: ⁊ hoc ꝓpter tria. Primo vt frequētando illa cerimonialia cognosceret vnum solum deum creatorē oīm: ⁊ specialē benefactorē: ⁊ diligeret eū ꝓpter impensa ⁊ collata ipsi beneficia. Secō vt ille populus occupat⁹ circa frequētias ⁊ multitudinē illorum cerimonialiū non declinaret ad idola q̄ cōsuetudines egyptiorum: ⁊ aliarū gēnum circūdantiū. Tertio vt in talis signis cerimonialibus ꝓnderet ille populus futura mysteria de xp̄o ⁊ ecclesia: ⁊ vniuersalē redemptionē faciendā ꝑ christū vērum ⁊ nascituri ex illo ꝑplo: pur deus reuelabat specialiter ⁊ successiue quibusdā patriarchis ⁊ ꝓphetis de illo populo. Et ideo dedit ille cerimonialia in signū federis ⁊ pacti seruāda vsq; ad xp̄m: in quo erāt verificāda. Jdeo sicut obligabant seruare illa cerimonialia vsq; ad xp̄m: ita obligātur recipe christum in suo aduētu ⁊ suam doctrinā euāgelicā: et cessare ab oibus cerimonialibus: q; xp̄s erat ille ꝓpheta q̄ ex parte dei oia illa debebat declarare vt ꝑz Deut. xviij. vt dictū est supra. Et ideo xp̄s tūc ad hoc missus a patre declarauit nobis in re ⁊ luce oīa q̄ in illis erant figurata latebant sub vmbra. Et sic cognitio nostra ꝓcessit ab imperfecto ad magis pfectum ꝑm exigentiā hūane nature fragilis ⁊ corrupte: ꝑ quā doctrinā euangelicā christus nos fecit multo magis spūales ⁊ diuinos ⁊ aptos ad supnā fruitionē: ⁊ capessendā vltimā felicitatē ⁊ pfectionē: hoc aūt nō peripiētes miseri ⁊ ceci iudei non ponunt differētiā inter legē diuinam ⁊ humanā. Et sic non expectāt nisi premiū tēporale ꝓ legis obseruātia: sicut sunt totaliter carnales ⁊ terreni. Et ideo nolunt recipere xp̄m qui suadebat cōtēnere tēporalia ⁊ appetere celestia. Sed vñ ꝓcuiat hoc iudeis moderuis dicetur inferius. Dis habitis ponitur. ¶ Prima conclusio. q̄ duplex merces ⁊ hereditas fuit promissa abrae isaac ⁊ iacob: sc; celestis ⁊ terrena: ⁊ ꝑ cōse quens ꝓter terram chanaā fuit eis ꝓmissa hereditas in celo. hoc ꝓbatur Gen. xv. vbi dr q̄ deus apparuit in visione ipsi abraam dicēs. Noli time abrae, re: q; ꝓtector tuus sum: et merces tua magna nimis. Suscipe celum: enumera stellas si potes: sic erit semē tuum. Tunc credidit abraā: ⁊ reputatū est ei ad iusticiā ⁊c. Et supradictis verbis ꝑz q̄ talis ꝓmissio non erat tpalis: q; non fuisset magna nimis. Nam oē tpale est breue ⁊ caducū. Secō sequitur q̄ talis merces ꝓmittebat in celo: q; nō dixit respice terrā sz suspice celum. Tertio sequit q̄ talis ꝓmissio nō erat danda filijs carnalib⁹ ⁊ terrenis: sz spūalib⁹ ⁊ celestibus fide ⁊ virtute splendentibus ꝑ hoc q̄d ait nūera stellas: q; sic erit semen tuum. s. purū splēdens fide ⁊ spe de celestib⁹. Quarto sequit q̄ talis merces celestis non poterat acquiri nisi ꝑ fidez xp̄i futuri de semine abrae ꝑm carnē ꝑ hoc quod ait. Credidit abraā ⁊ reputatum est ei ad iusticiā: quia abraā non fuisset iustificatus ad merendū tātū ꝓmium ⁊ tantā mercedem solū credēdo ipsi isaac filiū futurū: sz quia credidit ꝑ isaac xp̄m nascituꝝ qui filios fideles et spirituales ipsius abraā debebat in celo collocare. ¶ Ex q̄bus ptz q̄ ꝓter terrā chanaā ꝓmissa fuit abrae ⁊ semini ei⁹ hereditas celestis. De qua ꝓmissiōe cantat eccl'ia in missa defunctoꝝ. Fac eas dñe de morte tran[illegible] ad vitā quā olim abrae promisisti ⁊ semini eius. In fine autē illius capituli promisit deus abrae terram chanaā dicēs. Tibi dabo terrā hāc a flumine egypti vsq; ad flumē magnū eufratē. Et sic ptz duplex ꝓmissio. s. terrena ⁊ celestis. hoc idez ptz infra capi. xvij. ⁊.c. xxij. q̄ dixit deus abrae. Multiplicabo semē tuum sicut stellas celi: ⁊ sicut arenam q̄ est in littore maris ⁊c. Per stellas enim celi intellexit filios ꝑ

Dei dedit ꝓcepta cerimonialia ꝓpter tria.

Duplex merces et hereditas fuit promissa abrae.

les in celo collocādos: ⁊ per arenā q̄ est in littore maris intellexit filios terrenos et carnales ⁊c. Jtē vtraq; ꝓmissio. s. celestis ⁊ terrena facta fuit ipsi Iacob Gen. xxviij. q̄n vidit scalā in somnijs stātem sup terrā ⁊ cacumē illius tangēs celū: angelos quoq; ascēdentes ⁊ descēdētes ⁊ dñm innixū scale dicentē. Ego sum de⁹ ⁊c. Vbi prenidit in spū qualr deus descēsurus erat in terrā: ⁊ assumpturus humanā carnē ex ꝙgnie de genere Iacob. Vñ rus humanā carnē ex ꝙgnie de genere Iacob. Vñ ꝑ hoc q̄ illa scala tangebat celū et partē supiorē et terrā inferiorē: prenidit qualr xp̄s ipse ꝓmissus erat futurus deus ⁊ hō de carne sua. Et ꝑ angelos ascēdētes ⁊ descēdētes: ꝓuidit qualr filij sui spūales erāt ꝓ xp̄m in celū ascēsuri ⁊c. Jtē ꝑ hoc q̄ dixit supra illū lapidē: ⁊ erexit ipm in titulū: ꝓuidit in spū qualr xp̄us in eodē loco erat ꝓfixus suis ⁊ ꝑ toto genere humano crucifigendus ⁊ moriturus: ⁊ resurrecturus: ⁊ in celū ascensurus cū suis fidelib⁹: imo Iacob ꝓuidit ꝑ illā scalā xp̄m in celum ascēsurū cū oibus filijs suis fidelibus ⁊ spūalib⁹. Et quibus patet q̄ ꝓter illam terram chanaā, promissa fuit hereditas celestis abrae isaac ⁊ iacob: semini spūali eoꝝ: de qua canit ecclesia. Prophete exp̄ctabant hereditatez in celo. Facꝫ eas transire de morte ad vitam: quam olim abrae promisisti: ⁊ semini eius ⁊c. ¶ Secūda ꝓclusio. q̄ oēs patriarche ⁊ ꝓphete ꝓter illā terrā chanaā ⁊ ꝓter illā hierl'm terrenā desiderabāt: ⁊ exp̄ctabāt hereditatē i celo ⁊ aliā hierl'z celestē. hoc ꝓbatur ꝑ hoc q̄d dixit de abraā. Nā sicut fuit ipsi ꝓmissa hereditas celestis in supradictis ꝓmissionib⁹: ita desiderauit illam: ideo dixit saluator iudeis Johā. viij. Abraā ꝓfvester exultauit. i. desiderauit videre diē meū: vidit ⁊ gauisus est ⁊c. Item hoc desiderauit Isaac q̄n bñdixit iacob filio suo Gen. xxv. vij sentiens odoꝝ vestimētoꝝ dixit. Odoꝝ filij mei sicut odoꝝ agri pleni quē bñdixit dñs: det tibi de⁹ de rore celi et de pinguedine terre. Esto dñs fili fratrū tuoꝝ. Et incurētur añ te filij matris tue: ⁊ adorēt te tribus ⁊c. ¶ Vñ manifestū est q̄ ista nō fuerūt impleta de iacob: sz i solo xp̄o ex iacob nascituro: ꝙ isaac bñdixit xp̄m in iacob ꝓut prenidit ipm et eo⁹ nascituꝝ. Vñ ꝑ hoc q̄ isaac osculat⁹ est iacob ostēdit desiderij q̄ habuit de xp̄o vēturo: ⁊ ꝓuidit q̄lr deus debebat osculari naturā hūanā ꝑ incarnationē: ⁊ ꝑ odorē ⁊ fragrātiā vestimētoꝝ ꝓuidit fragrātiā virtutū ⁊ donoꝝ hūanitatis xp̄i. Et ꝓuidit q̄lr oēs tribꝰ terre debebāt xp̄s adorare: ⁊ q̄lr xp̄s debebat dare filijs spūalib⁹ ipius Iacob de rore celi gl'iam in futuro: ⁊ de pinguedine sacramentoꝝ gr'am in p'esenti. Et sic isaac iam desiderauit illū rorē celi ꝑ xp̄m largiendū. Item hoc idem desiderauit Iacob Gen. xxxij. q̄n luctatus est cū angelo in ꝑsona dei: q; nō voluit ipm dimittere vsq; quo benedixit ipm. Jdeo q̄n euigilauit a somno dixit. Vidi dñm facie ad faciem ⁊ salua facta est anima mea ⁊c. Item hanc celestem hereditatem desiderauit moyses Exo. xxxiij. cum dixit. Dñe ostende mihi faciem ⁊ gl'iam tuam ⁊c. Unde sup illud Gen. xxviij. quando Iacob vidit scalam: dicit q̄dam glosa heb: aica: iuxerescit ista ba. q̄ moyses ante q̄ moreꝝ ductus fuit in celū ⁊ vidit ibi messiam edificantem hierl'm in celo et margaritis ⁊ lapidib⁹ preciosis. Et dixit messias ipsi moysi q̄ pater suus Jacob vtrāq; hieruslē. s. terrenā ⁊ celestem ꝓuidit edificandā ex hoc q̄ illa scala erecta parte tāgebat celū: ⁊ ex altera terrā. Et ꝙ quasi nihil erat illa hierl'm que erat edificāda in terra respectu illius celestis: q; ista erat tēporaliter: et illa in eternū duratura ꝓ filijs israel. Quod audiens Moyses dixit. Leratus sum in his que dicta sunt mihi ⁊c. Et quibus verbis sequit ꝓmo q̄ ꝓter istā hierl'z terrenā ⁊ tēporalē erat dāda alia celestis ⁊ eterna. Secō sequitur q̄ xp̄s messias in lege ꝓmissus est de⁹: q; iā erat ante Moysen in celo. Tertio sequit q̄ messias in lege ꝓmissus nō erat edificaturus hierl'm terrenā: sed celestē ⁊ spūalem ꝑ filijs israel. Quarto sequit q̄ filij israel q̄ erāt illā celestē hierusalē possessuri: nō erāt futuri carnales sed spūales ⁊ fm fidē. Jtem hanc hereditatē celestē desiderabat ⁊ exp̄ctabat Job. xix. q̄n dixit. Lredo q̄ redēptor meus vivit: ⁊ in nouissimo die de terra surrecturus sum: ⁊ in carne mea videbo deū saluatorē meū ⁊c. ¶ Jtē hanc celestem hereditatez desiderabat dauid psal. lxvj. cum dixit. Satiabor cum apparuerit gloria tua. Jtez psal. lxxix. Ostēde nobis dñe misericordiam tuam: ⁊ salutare tuum da nobis. Jtez dauid rex ⁊ dom⁹ erat illius hierusalē terrene et totius terre ꝓmissionis: ⁊ regna finitima ipsi erant tributaria: ⁊ tamē illā terram viuentiū ⁊ hierusalem celestem desiderabat: quando dixit psalmo lxxxiij. Beati qui habitant in domo tua dñe in secula seculoꝝ laudabunt te. Jtez dauid ab illa terrena hierusalē cupiebat exire et in celesti collocari cū dicebat psal. cxix. Heu mihi q; incolat⁹ meꝰ ꝓlongat⁹ est. Jtē psal. cxviij. Errauī sicut ouis q̄ perijt quere seruū tuum dñe ⁊c. Item psal. cxlv. Portio mea dñe sit in terra viuentiū. Jtē salomon rex ⁊ dñs fuit illius terrene hierl'm ⁊ totius terre chanaā cū finitimis tributarijs: ⁊ ditissim⁹ ⁊ felicissim⁹ sup oēs reges terre. Et tū ꝑ nihilo reputabat totā illā hierl'm ⁊ terrā israel: ⁊ oia regna terrena respectu illi⁹ celestis hierusalē ⁊ felicitatis eterne cū dicit Ecclesiastes ꝓ totus libꝝ. Vanitas vanitatū ⁊ oia vanitas. Vñ dicit. Ecce ecclesiastes fui rex isral i hierl'z: ⁊ ꝓposui i aio meo q̄rere ⁊ investigare sapiēter de oibus q̄ fiunt sub sole: ⁊ ecce oia vanitas. Jtē isa. c. v. Magnificaui opa mea edificaui mihi domos ⁊ plātaui vineas: feci ortos ⁊ pomeria ⁊c. Jtē coaceruaui mihi argentū et aurum: ⁊ subditās regū ⁊ ꝓnciarū ⁊c. ⁊ tū oia vanitas. Et sic salomon ꝓ totū illū libellū discurrit ꝓ oēs status ⁊ conditiones hoim: ⁊ ostendit nullo pacto felicitatē posse cōsistere in hac vita: finaliter aūt concludit dicēs. Ante q̄ rūpak funiculus: ⁊ ante q̄ reuertak pulvis in terrā suam vñ erat: ⁊ spūs redeat ad deū q̄ dedit illū. i. ante q̄ moriaris dū vivis in hoc mūdo: deū time ⁊ mādata ei⁹ serua: hoc est oīs homo. Lūcta que fecit hō adducet deꝰ in iudiciū ꝓ oī errore siue bonū sive malū. Et q̄b⁹ ptz q̄ salomon totā illā hierl'm ⁊ totū regnū ⁊ oēs divitias vanitatem reputabat: ⁊ mortē ꝓ se ⁊ ꝓ futurū iudiciū timebat: i quo mali sunt puniendi ⁊ boni felicitādi. Jtem salomon futuram felicitatē dicit desiderādam ꝓ totum libꝝ Cant. vbi dicit. Trahe me post te in odorem curremus

Nota.

Universidad de Deusto
Biblioteca

vnguētoꝝ tuoꝝ ⁊c. Jtē Sapiē. v. Futurū iudiciū ostendit multo esse tremendū: ⁊ felicitatē futurā iustis desiderandā. Jtē Esaias aliā hierlz fugnā desiderabat ⁊ cōmēdabat cū dixit capi. lē. Surge illuminare hierlm ⁊c. Jtē in hierlm terrena erat Esaias: tñ fugna desiderabat cū dicebat. Utinā dirūperes celos et descenderes ⁊c. ⁊ infra. A scło nō audierūt: neq; aurib⁹ pceperūt: oculus nō vidit deꝰ absq; te q̄ pparasti expectātibus te ⁊c. Et ḡ ptz q̄ alia hereditas ⁊ felicitas ineffabilis et absq; cōparatione nobilioꝝ expectabat a iustis q̄ pparauerat deus p iustis. Jtē Daniel dicit. ix. ca. illā hierlm cuꝫ toto regno post mortē xpi perituram ⁊ in xplo abominationē vsq; ad cōsummationē seculi duraturā. ⁊ cap. xij. concludit post iudiciū incredulos ⁊ obstinatos igni perpetuo puniē dos: ⁊ fideles ⁊ iustos fulgētes q̄si splendore firmamēti et q̄si stellas i perpetuas eternitates felicitādos. Et idē explicat aut implicite asserit oēs ceteri pphete. Ec q̄ꝰ ptz q̄ oēs p̄triarche ⁊ pphe p̄ter illā terrā promissam nobiliorē hereditatē desiderabāt ⁊ expectabāt futurā i celo ppter quā patiēter tolerabāt oēs labores ⁊ psecutiones: vt large lateq; demōstrat apls ad Heb. xi. ⁊ p totaꝫ epistolā. ¶ Tertia cōclusio. q̄ Abram Jacob ⁊ ceteri p̄triarche ⁊ prophete nō desiderarunt sepeliri in terra promissionis ppter bonitatē terre: sed vt resurgerēt cū xpo: quē preuiderūt in illa terra moriturum ⁊ sepeliendū ⁊ nostrā redēptionē operaturum ⁊ resurrecturū. Et hoc pbabiliter ostēdit. Nā abraā preuidit i spū q̄ in eodē loco erat xps ꝓ oibus crucifigendus: vbi ipse immolauit ⁊ sacrificauit arietem p Jsaac. Et ideo appellauit nomen loci illius. Dñs videbit. In hebreo autem ōr. Jn monte dñs videbit. q. d. Dñs deus incarnatus videbitur immolari ⁊ crucifigi in isto mōte ⁊ loco vbi iste aries fuit imolatus p Isaac a morte liberato. Item Iacob eodē loco vidit scalam ⁊ deuꝫ innitū scale: q̄ nō preuidit xpm ibi crucifigendū. Et ideo erexit lapidē in titulū. Et sic etiā preuidit xpm inde resurrecturū ⁊ in celos cū fidelibus ascēsurū vt dictū est. Credibile ergo est q̄ Abraam et Iacob cum ceteris patriarchis ppter hāc causam voluerūt in illa terra sepeliri vt inde cum xpo resurgerent et cū eo in celum ascēderent. Et sic est dicendū de ceteris pphetis ⁊ fidelibus: quos xps eduxit de lymbo inferni ⁊ secum adduxit et ascenderunt in celum. ¶ Quarta cōclusio. q̄ prophete in suis oraculis nō cōmendarunt illam ciuitatē hierusalē ⁊ terrā chanaam propter seipsam sed q̄ preuiderunt xpm in illam ciuitatē et terrā venturum: ⁊ in eo nostram rēdēptionem operaturuꝫ hoc probatur. Nam aliqua ciuitas vel prouincia non commendatur ⁊ felicitatur nisi propter triaꝫ scilicet aut propter fertilitatē ⁊ copiam bonoꝝ tē poralium: aut propter bonitatē ⁊ virtutem ciuiuꝫ ⁊ bonum regimen ciuitatis: aut ppter p̄sentiam magni regis ipsam honorantis ⁊ in ea magna gesta facientis ⁊ operantis. Sed illa terra nūq̄ fuit commēdata ppter copiā ⁊ fertilitatē: quia semp fuit sterilis ⁊ miserima ⁊ inaquosa inter circūstantes terras. Jō frequēter passa ē medā ⁊ penuriā victualium: vt ptz per totū discursum p̄triarchaꝝ

Sepeliri i terra promissionis vt cū xpo resurgerent ⁊c.

qui frequēter fugiebāt ab ea ppter famē: q: vt sic magis cōmēdanda esset damascus ⁊ antiochia ⁊ babylonia ⁊ mēphis egypti ⁊ nūa sto: ciuitas Valētie ⁊ barchione q̄ semp fuerūt fertilissime ⁊ amenissime. Nec ciuitas illa ciuitas ⁊ terra fuit vnq̄ cōmendanda ppter bonitatē ciuiuꝫ: q̄ semp fuerunt mali ⁊ idolatre ⁊ raptores: nec vnq̄ defecit in illa terra ⁊ ciuitate vsura ⁊ dolꝰ ⁊ seditio: vt ptz p totū discursuꝫ iudicū ⁊ Regū ⁊ post reedificationē tēpli. ¶ Et quo sequit q̄ non ppter aliꝰ ppbe cōmēdarūt illā ciuitatē ⁊ terrā: nisi q: xps in illa erat videndꝰ ⁊ miracula facturus ⁊ nostram redēptionē operaturꝰ? ⁊ sub tali conditiōe cōmēdarūt: verificarūt eā. Ideo dixit dō psal. xlvij. Magnus dñs ⁊ laudabilis nimis in ciuitate dei nri in mōte scto eius. Deꝰ in domib⁹ eius cognoscet cū suscipiet eā ⁊c. Jtē Esa. ij. Venite ascēdamus in mōtē dñi ⁊ ad domū dei Jacob: ⁊ docebit nos vias suas q: de syon exibit lex ⁊ verbum dñi de hierlz. Jtē. c. xlv. beatificat galileā: ⁊ totā terrā israel ppter presentiā ⁊ predicationē ⁊ miracula xpi cuꝫ ait. Primo tempore alleuiata est terra zabulon ⁊ terra neptalim: ⁊ nouissimo aggrauata est terra maris trans iordanē galilee gētiū: pplꝰ q̄ ambulabat in tenebris vidit lucē magnā. ⁊ infra. Parvulus natus est nobis et filius datꝰ est nobis ⁊c. Jtē. Judicare hierlm vestimēt̄is tuis ciuitas sctā. Jtē. Dabo in syon salutē ⁊ in hierlm gloriā meam. Jtē. lxij. Propter syon nō tacebo: ⁊ propter hierlm non quiescā donec egrediat⁹ vt splendor iustus meus ⁊c. Jtē michea. c. v. cōmēdat ciuitatez bethleem: eo q̄ xps ibi erat nasciturus dicēs. Et tu bethleem effrata parua es in milib⁹ iuda. Et te em egrediet mihi dux ⁊c. Jtē. Zacharie. ix. Exulta filia syon ecce rex tuus venit tibi iustus et saluator ⁊c. Et oībus his prophetis patet q̄ non ob aliā causam cōmendarunt hierlm: nisi q: in ea xps erat legem euāgelicā daturus ⁊ nostrā redēptionē operaturus: ⁊ in mōte syon sacrā eucharistiā instituturus ⁊ spiritū sanctū in apl̄os ⁊ discipulos missurus ⁊ totā ecclesiaz ibi inceptur⁹ et fundaturus. Et exinde p totum orbem ecclia xpi erat diriuanda. Et ideo vniuersalis ecclesia toto orbe diffusa i sacra scriptura appellat hierlm: eo q̄ in illa hierlm terrena fuit fundata ⁊ instituta p xpm in apl̄is ⁊ discipulis. Et exinde per totum orbē fuit diffusa: vt frequenter dictum est. ¶ Quinta cōclusio. q̄ pphete in oraculis suis non solum intēdūt cōmendare ⁊ beatificare illā hierlm in qntū xps in ea opat⁹ est nram redēptionē: ⁊ in ea fundauit eccl'iam: sz intēdūt cōmendare hierlm toto orbe diffusam: q̄ ab illa fuit diriuata q̄ ō: ecclesia catholica in qntum in ea videtur deus per fidem ⁊ cōtinue predicatur euangelium: ⁊ exercētur ecclesiastica sacramenta habentia virtutē ex passiōe xpi: in qua continue offertur sacrificiū mediatoris: ⁊ i qua passio xpi semp exercet ⁊ opatur effectum suū: ita q̄ quod in illa hierlm factum est in re: illud idem fit in voto ⁊ effectu continue in ecclesia toto orbe diffusa. Ideo vere dicit hierusalez pacificata: q: in ea continue peccatores deo pacificantur ⁊ reconciliantur per sacramenta. Sed q̄ pphete ex consequenti beatificent hierusalez to-

Cōmendarunt pphete hierusalem: q: redemptio in ea erat ficenda.

Per hierusalem intendebant ecclesiam.

to orbe diffusam. probatur. Nam dictum est psalmo. xlvij. ⁊. l. ⁊. lxxij. ⁊. lxxvj. q̄ eccl'ia christi nihil aliud est nisi hierusalē spiritualis ab illa materialiter derivata ⁊ per totum orbē dilatata ⁊ diffusa. Et quia illa visio ⁊ illa pax ⁊ iusticia facta p xpm in hierusalē propter quam pacē ⁊ iusticiam ⁊ visionem illa ciuitas prophetice fuit nomināta est tale nomē: fuit postea dilatata ⁊ diffusa ⁊ p̄dicata ⁊ credita ⁊ recepta per totum orbē. Ad cuius maiorē intellectum est notādum sicut dicit Rabi eanhi ⁊ multi magistri hebreoꝝ q̄ hoc nomē hierusalē non est impositū a casu ⁊ ꝓter intētum illi ciuitati: immo ex diuina prouidētia ⁊ magno mysterio: nam duo homines sanctissimi ⁊ maxime autoritatis imposuerunt ipsi illud nomē: quorum primus fuit melchisedech qui fm eos fuit filius Noe sacerdos dei altissimi: qui in illo loco obtulit deo excelso panē ⁊ vinum pro abraam. Geñ. xiiij. Iste aūt melchisedech nominauit illam ciuitatē salē id est pacē ⁊ iusticiam: postea abraam in alio mōte ipsi iuncto qui dicitur morīa ꝓposuit immolare filiuꝫ suum Jsaac. Sed quia prohibitus ab angelo immolauit arietē loco filij: ideo appellauit mōtē illum. Dominus videbitur. eo q̄ ibi visus fuit ⁊ apparuit dñs. Geñ. xxij. Sed quia vere hebraice idē est quod videre latine: ⁊ hu idē est quod ipse deus siue esse quod soli deo competit: ideo verbum idem est quod dominus videbitur. Et deponitur ibi nomen dñi therragrāmaton: quod soli deo cōuenit. Et hoc nomē imposuit abraam illi monti propter visionē dei ibi ostēsam. Sed quia altera pars mōtis iam dicebatur salē: ideo tota ciuitas q̄ totum illum montē complexa est dicta fuit hierusalē id est visio pacis ⁊ iusticie siue visio dei pacis ⁊ iusticie: q: verbum idē est quod visio dei ⁊ salē pax ⁊ iusticia. Et sic dicta est hierusalē p supradictos magnos ⁊ autēticos viros. Isti autē rabini verum dicunt q̄ propter supradicta mysteria dicta ⁊ appellata fuit hierusalez illa ciuitas non pcipiunt illa mysteria. Vñ est aduertēdū q̄ tria mysteria fuerunt facta in illo monte tēpore patriarcharum. Nam primo ibi melchisedech homo gentilis rex salē ⁊ sacerdos obtulit deo excelso panē ⁊ vinum pro abraam: per quod mysteriū fuit primo figuratum qualiter christus deus ⁊ homo rex ⁊ sacerdos in eodē loco debebat instituere sacramētū eucharistie in quo offertur christus hostia ⁊ sacrificium sub forma panis ⁊ vini per quod sacrificiū pacificamur ⁊ reconciliamur deo patri. Jtē fuit figuratum qualiter in eodē monte xps rex sacerdos hostia ⁊ sacrificium debebat crucifigi ⁊ immolari p quā passionē ⁊ sacrificiū pcm̄ omniū erat puniēdum ⁊ nostra iusticia facienda: ⁊ nos eramus iustificandi ⁊ pacificandi ⁊ deo patri reconciliandi. Et ideo appellauit illum locū salē. i. pacē ⁊ iusticiam. Sed q̄ hoc q̄ melchisedech erat hō gētilis fuit figuratū q̄ illud sacrificiū eucharistie erat celebrādum ⁊ venerandū p totum populum gentilē ad fidem christi conuersum. Postea aūt in altera parte eiusdē montis abrae volēti immolare filiū apparuit angelus domini dicēs. Non extēdas manum sup puerum ⁊c. Et tunc immolauit ibi arietem: in quo mysterio ꝓuidit abraam in spiritu qua

Tria mysteria fuerunt facta in monte morīa.

liter in eodē loco christus pro toto humano genere erat immolandus: ⁊ crucifigēdus: ⁊ videndus. Et ideo appellauit illum montē Dominus videbit. immo in hebreo dicitur. Dominus videbitur. Et ly dñs scribitur cum quattuor: litteris quod no meñ soli deo conuenit: quasi dicat dñs deus incarnatus videbitur immolari ⁊ crucifigi in isto loco. Et ista figura implebitur. Nam sicut ego immolaui istum arietē pro filio meo ⁊ loco eius. Ita christus futurus de carne mea immolabitur in isto loco ⁊ videbitur crucifigi pro liberatione totius generis humani. Et in isto loco dñs videbitur adimplere istam figuraz ⁊ mysteriū seipsum offerēdo. Et sic ptz q̄ illi ciuitati non fuit impositū hoc nomen hierusalē a casu: sz ex sacramēto ⁊ mysterio: ⁊ per consequēs non est nomē casuale: sz sacramētale. Et sic dicēdum de syon ⁊ iudea ⁊c. Nam syon interꝑtatur specula. Vñ deus videtur ⁊ speculatur vbi christus erat speculandus. ⁊ Judea interpretatur confessio: vbi christus erat confitēdus ⁊ recipiēdus ab apostolis ⁊ discipulis. Et sic ptz q̄ ista nōia non fuerunt imposita a casu: sz mystice ⁊ prophetice propter futura mysteria q̄ in illis locis erant complēda. Et quia ex illis locis tota ecclesia erat inchoanda ⁊ diriuanda: et postea per totum orbē diffundēda ⁊ ampliāda. Tertio autē in eodē monte vidit Jacob scalam in somnijs et dominū innixum scale: per quod ꝓuidit mysteriū incarnationis ⁊ passionis ⁊ resurrectionis ⁊ ascēsionis christi vt dictum est. Et ideo elevauit lapidem in signum vnctum oleo ad ꝓfigurandū qualiter in eodē loco christus erat eleuandus in cruce pro salute omniū nostrum: ⁊ appellauit nomē loci illius Bethel. domus dei: q̄ ante luza vocabatur dicēs. Terribilis est locus iste: non est hic aliud nisi domus dei ⁊ porta celi. Geñ. xxviij. quasi diceret. In loco isto christꝰ terribiliter triūphabit de diabolo. Et per istam portam crucis oēs intrabimus in celum: ⁊ per istam scalam ascēdemus cum christo. Et ideo appellauit locū illum Bethel. Judei autē dicūt q̄ Iacob dormiuit ⁊ vidit scalam in loco punctualiter vbi postea fuit templū edificatum. Sed quicquid sit sufficit q̄ ciuitas hierusalē fuit edificata ⁊ ampliata ⁊ extēsa supra totum illum montē vbi facta ⁊ visa fuerūt illa tria mysteria: scilz vbi melchisedech obtulit panē ⁊ vinum: ⁊ vbi abraam immolauit arietē: ⁊ vbi Jacob vidit scalam. Et ideo appellata fuit hierusalē. i. visio future pacis ⁊ iusticie: eo q̄ ibi xps erat videndus ⁊ impleturus illa tria mysteria ibi figurata. Unde abraam nō appellauit illum montē. Dñs visus est ratione visionis facte: sz dñs videbitur de futuro ratione visiōis adimplēde. Et quibus ptz q̄ illa nūq̄ fuit vera hierusalē vsq; quo ille visiones ⁊ figure fuerunt ꝓ xpm implete scz vsq; quo visus est christus ibi p̄dicare ⁊ instituere eucharistiā ⁊ crucifigi ⁊ resurgere ⁊ ascēdere in celū ⁊ mittere spiritū sanctū in illam sanctam societatē in qua erat vera pax ⁊ visio veritatis totius sacre scripture. Et sic completis oībus mysteriis nostre redēptionis p xpm sola illa sancta societas fidelium dicta est vera hierusalē ⁊ vera visio pacis ⁊ iusticie et vera pacifica ⁊ iustificata per xpm. Sed quia illa

Universidad de Deusto
Biblioteca

sancta societas diffusa fuit postea ꝑdicando p totum orbē conuertēdo ad fidē totum populū gentilem qui p fidē xp̄i fuit deo patri iustificatus ⁊ pacificatus ⁊ reconciliatus: ergo tota religio christiana toto orbe diffusa dicitur vera hierusalem eo q̄ habet oēs cōditiones ꝓpter quas illa ciuitas materialis ꝓphetice ⁊ mystice appellata fuit hierusalem. Nam ista est vere pacificata ⁊ iustificata in christo: ⁊ ista videt ⁊ credit xp̄m verum deū ⁊ hominē crucifixū ⁊ passum ⁊ resurrexisse ⁊c. Et q̄ semel factus est in illa ciuitate semel fit in ista quotidie. Nam vidi semel xp̄s pro nobis crucifixus est: sed in ista hierusalē toto orbe diffusa quotidie ⁊ iugiter offertur in altari in memoriaz illius passionis ad nostrā reconciliationē ⁊ salutē: ⁊ per oēs xp̄s sem per operatur effectū nostre redēptionis in hac ecclesia ⁊ xp̄iana religione p ecclesiastica sacramēta in quibus lucet ⁊ viget passio xp̄i. Et q̄bus ꝑz q̄ ipsa est vera hierl'm ab illa derivata ⁊ toto orbe diffusa ⁊ dilatata. Et hanc dilatationē ꝓuidit iacob in illa visiōe q̄n dīs innixus scale dicit. Ego sum dominus deus abraā patris tui: ⁊ deus ysaac: terraz in qua dormis tibi dabo ⁊ semini tuo: eritq̄ semē tuum quasi pulvis terre: dilataberis ad orientē ⁊ occidentē ⁊ septētrionē ⁊ meridiē. Et bñdicētur i te et semine tuo cūcte tribus terre ⁊c. quasi dicer̄et mysteriū huius visionis implebit in loco isto. Et hic edificabit vera hierl'm per incarnationē et predicationē ⁊ passionē ⁊ resurrectionē ⁊ ascēsionem xp̄i ⁊ spūsancti missionē: q̄ xp̄s erit de semine tuo ſm carnē q̄ ciuitas erit societas filioz tuorum ſm spiritū ⁊ ꝓmissionē. Et dilatabit ista ciuitas seminis tui ad orientē ⁊ occidentē ⁊ septētrionem ⁊ meridiē. Et reddit causam q̄n dilatanda erat ista ciuitas dicēs: q̄ in te ⁊ semine tuo bñdicentur oēs tribus terre. Et q̄bus ꝑz q̄ oēs tribus et nationes ⁊ gētes terre erāt in xp̄o vñdicēde recipiēdo eum ⁊ credēdo mysteriū incarnationis et nostre redēptionis: q̄ per illam scalā ⁊ visionem prefigurabat: ⁊ per oēs ecclesia q̄ toto orbe diffusa est ⁊ dilatata erat dicēda vera hierusalē. Et sic ergo dicendū q̄ q̄n ꝓphete cōmēdant ⁊ bñficant hierusalē non solum loquūtur de illa materiali: in qua xp̄s fuit visus in carne ⁊ operatus est nostrā redemptionem: sed loquuntur etiam simul de ista hierusalē toto orbe diffusa q̄ derivata ⁊ orta ⁊ cōtinuata ⁊ dilatata est ab illa eo mō quo dictū est. Et hoc ꝓbatur multipliciter p dicta ꝓphetaz: nā ea q̄ dicta sunt psal. cxvii. ⁊ lxxxiij. ⁊ lxxxvij. ⁊ xcvi. non possunt verificari ꝑfecte de illa sola hierusalē materiali: q̄ illa nō fuit edificata in exultatione vniuerse terre: ⁊ illa iam erat edificata tēpore dauid ⁊ iam offerebatur in illa diuersa sacrificia. Et in illa nunq̄ fuit tanta ꝓsperitas prout memoratur psal. lxxij. nec posset capere tot nationes ⁊ gētes sicut memoratur psal. xcvij. vbi dicitur q̄ ibi erat raab: id est egyptus ⁊ populus babylonis ⁊ ethiopum ⁊c. ergo sequitur q̄ illa nō possunt itelligi nisi de hierusalē toto orbe diffusa: vt in predictis psalmis visum est. Item illud Ysaie. ij. Erit in nouissimis diebus preparatus mons domus dñi in vertice montiū: ⁊ fluent ad eum omnes gentes: ⁊ ibunt populi multi ⁊ dicent. Venite ascēdamus ⁊c. non possunt verificari de illa sola hierusalē materiali: q̄ ad illam non possent fluere oēs populi ⁊ gentes: nec possent in ea capi: sed verificatu est de hierusalem toto orbe diffusa ad quam venerunt oēs gentes ⁊ populi ad fidē christi recipiēdam. Item illud Esa. liij. Lauda sterilis q̄ non paris ⁊c. dilata locum tentorij tui: ⁊ pelles tabernaculoꝝ extende parcas: longos fac funiculos tuos ⁊ clauos tuos cōsolida. Ad dexterā enim ⁊ leuam penetrabis. Et semē tuum gētes hereditabit: ⁊ ciuitates desertas inhabitabit ⁊c. Omnia ista eiꝰ sunt impleta in hac hierl'm spirituali toto orbe diffusa: quia per totum orbē dilatauit funiculos ⁊ tētoria sua. Et oēs gētes christo subiecit ⁊ in se concluſit per fidē. Itē omnia illa q̄ scribuntur Esa. lx. Surge illuminare hierusalē ⁊c. non possunt verificari de illa hierusalez materiali nīū initiative: quia cōpletiue fuerūt verificata in ista nostra hierusalē toto orbe diffusa: q̄ in ista fuit orta gloria ⁊ visa: ⁊ in ista sunt cōgregate oēs gētes: ⁊ filij huius de longe ad eam venerūt: ⁊ multitudo gētium in ista cōuersa est: ⁊ p istam volarūt apostoli vt nubes portātes plumā euāgelicā: ⁊ vt colūbe p doctrinā simplicitatis ⁊ innocētie. Et isti tāq̄ naues portarūt fideles ex insulis ad istam hierl'm et ecclesiā. Et muros huiꝰ hierl'm edificarūt peregrini de ppl'o gētili nouiter cōuerſi. Nam Costantinus cōsecrauit palatiū suum in laterano in honorem saluatoris. Et ceteri reges edificarūt nouas ecclesias ⁊ eas multis diuitijs ⁊ ꝑciosis ornamentis dotauerūt. Et non solum peregrini dotauerūt ecclesiam bonis tpalibus: sed etiā spūalibus: ⁊ doctrinalibus. Nā Origenes ⁊ Hyerony. ⁊ Athanasius ⁊ Augu. q̄ veniebāt de ppl'o gētili sciētia ⁊ moribus ⁊ doctrinis ⁊ libris ecclesiā dei decorauerūt vt patebit deo dāte in expositiōe canticoꝝ Salomonis. Et sic est dicēdū de toto residuo libri Esa. maxime a. xl. capi. vsq̄ ad finē. q: licet quandoq̄ initiative loquat de illa particulari hierusalez in qua xp̄s erat vēturꝰ ⁊ nostrā redēptionē in ea operaturus: tū cōiter loquit de hierl'm vniuersali toto orbe diffusa p gratiā: ⁊ in celo p gloriā. Et eundē ordinē tenēt ceteri ꝓphete. ¶ Et sup̄adicti sequitur q̄ hoc nomē hierl'm nō fuit impositū illi ciuitati gratia sui: sz in signū ⁊ figurā ꝓpter sup̄adicta mysteria nostre redēptionis q̄ in ea erant simpleter dāda: ⁊ sic illa ciuitas cōpleuit cursum ⁊ officiū suum per sup̄adicta mysteria facta per christū. Et ideo post passionē ⁊ resurrectionē ⁊ ascensionē christi et post spūsancti missionē fuit destructa cōpleto suo officio. Et sic cetera oia legalia fuerūt mortua et destructa: ⁊ sic oia cessarūt. Itē xp̄s in illa ciuitate hierl'm materiali edificauit hierl'm spūalem: nam fundamēta huiꝰ ciuitatis sunt articuli fidei: ⁊ ecclesiastica sacramēta q̄ oia habēt virtutē ⁊ effectum ex passione xp̄i: vnde in mōte caluarie xp̄s fuit crucifixus: ex cuius latere orta est ecclesia q̄n eriuit sanguis ⁊ aqua: vnde habēt virtutē omnia sacramēta ad regenerādos fideles huius magne ciuitatis. Nā per baptismū sunt regenerati ⁊ multiplicati oēs fideles per totum orbē. Itē in monte syon christus instituit sacramentū eucharistie q̄ est caput totius ecclesie. Itez in eodē loco xp̄s

misit spūm sanctū in ap̄los et totā illā sanctā societatē in qua erat tota xp̄i ecclia ⁊ vera hierl'm vnitate: in qua erat tota xp̄i ecclia ⁊ vera hierl'm vnitate ⁊ pace sociata: ⁊ exinde fuit toto orbe diffusa ⁊ dilatata p regenerationē baptismalē. Et sic ꝑz ⁊ dilatata p regenerationē baptismalē. Et sic ꝑz q̄ illa hierl'm materiali fuit fundata ⁊ inchoata magna hierl'm spūalis per xp̄m ⁊ postea p apostolos per totū orbē ampliata. Et q̄bus ꝑz q̄ sola ecclia xp̄i est vera hierl'm ⁊ vera terra promissionis ꝓmissa fidelibus hic p gratiā: ⁊ sola hereditas celestis est vera hierl'm ꝓmissa iustis in futuro per gloriā. Sed miseri ⁊ ceci iudei nō valentes capere sacra dei nec intelligētiam legis et ꝓphetarū ꝓpter maledictionē eis ex ꝑte inflictā. Ideo oia intelligūt litteraliter de illa hierusalez materiali ꝑ falsum messiam q̄ frustra expectāt forte implendam. Vñ dicunt q̄ ille messias capiet montē syna ⁊ civitates rhabo: ⁊ collocabit eos supra montē sponꝰ: sup illos tres mōtes edificabit hierusalem nouā: ad quā confluent oēs gētes ⁊ regna. Et sic gloſant illū psal. lxxxvij. scz Fūdamenta eius in mōtibus sctis ⁊c. Sed quātū sit ralis positio impossibilis ⁊ irridenda cuicūq̄ sane mētis est manifestū. Ideo nos q̄bus datū est nosse mysteriuz regni dei agamus gratias: ⁊ seruiam? redemptori nostro in hac hierusalem per gratiaz expectātes futurā per gloriā: ipsi autem maneāt in sua cecitate vsq̄ ad vesperam mūdi. ¶ Secta cōclusio. q̄ illa terra chanaā cum fructibus ⁊ bonis tpalibus non fuit promissa ⁊ data filijs israel in premium ꝓcisum ⁊ solidum p obseruātia legis moysi. ꝓbat. Nam sequeret q̄ aut deꝰ esset ingratus ⁊ iniustus dādo eis terrā ⁊ sterilē ⁊ miserā ꝑ obseruantia legis tā dure ⁊ difficilis: aut q̄ superstitio gentiliū fuisset perfectior ⁊ nobilior q̄ lex data p moysen. hoc ꝓbat. Nā ſm eos illa terra dabat solū in ꝓmiū: sed terra quā possidēt gētiles ⁊ possidet hodie sarraceni. s. damasc? ⁊ babylonia ⁊ egyptus ⁊ grecia ⁊ optima terra iudeoꝝ erāt ⁊ sunt absq̄ ꝓportiōe nobiliores ⁊ fertiliores ⁊ ameniores ⁊ ditiores q̄ illa terra chanaā vt dictū est ⁊ ptz intuēti naturā ⁊ dīam situs orbis: ergo sequit q̄ vilior terra mūdi data fuit filijs israel in premiū: q̄ esset ꝺ iusticiā si illa terra sola darek in premiū. Aut esset dicendum q̄ melius seruiebāt deo gētiles cū sua superstitione q̄ israelite obseruādo illā legē: q: sm acceptationē legis ⁊ seruituris datur et premiū. Aut est dicēdū q̄ ꝓter illā terrā et bona tpalia: alia bona spūalia et eterna erāt eis danda vt supra ꝓbatum est. Itē si lex moysi solū et precise promitteret illam terrā chanaā cum fructibus suis obseruatoribus suis in ꝓmiū: sequeret q̄ non esset lex diuina: nec differret a legib? humanis: q̄ solū ꝓmittūt ꝓmiū tpale q̄ est falsum: nā tripliciter differt lex diuina ab humana. s. fine officio ⁊ ꝓmio: vt dictū ē in ꝓncipio huius articuli: sgīf ostenditur q̄ vltra illā terrā materialē ⁊ parvā ⁊ miseram promitteret terrā viventiū ꝑ intellectuz: q: maius premiū deberur obseruatoribus legis diuine q̄ humane. ¶ Septima cōclusio. q̄ sicut obseruantia circūcisionis ⁊ ceteroꝝ legaliū dabat deo nō in ꝑciū solūm sed in signū federis ⁊ futuri precij soluēdi p xp̄m. Ita illa terra chanaā nō fuit ꝓmissa ⁊ data illi ꝓpło in premiū solidū ⁊ precisum: sed in signū premiū futuri ⁊ eterni q̄ accepturi erant a xp̄o in suo aduētu. Prima pars est ꝓbata in ꝓma ⁊ secūda questione. Scōa autē pars ꝓbat. nā ꝓmium ex correspōdere laboriz: ergo si totus labor observantie illius legis nō dabat nisi in signum: ergo nō recipiebāt nec possidebāt illā terrā cum suis bonis tpalibus: nisi in signū premiū futuri gfecti dandi eis per xp̄m. vnde sicut oia sacrificia et sacramēta ⁊ cetera legalia significabāt ⁊ figurabāt xp̄m ⁊ passionem eius: q̄ p nobis erant offerēda: ita illa terra promissa cū suis fructib? et bonis tē poralibus significabat ⁊ figurabat totā istā ecclesiam cū bonis gře et supernā terrā viuentiū cum bonis glorie. Et sic est discendū q̄ illa terra fluens melle ⁊ lacte figurabat istā ecclesiam fluentē lacte sacroꝝ et melle doctrine euangelice. Et per frumentum vinum et oleum illius terre figurabatur sacrm eucharistie in quo offertur xp̄s mediator: sub forma panis ⁊ vini: ⁊ p olcum figurabanꝰ ceteras sacra ad nostrā salutem ⁊ sanitatem collata. Itē p frumentū vinum ⁊ oleum illius terre figurabatur fides articuloꝝ ⁊ gra sacramētorum: et observantia ⁊ iusticia ꝑceptoꝝ ⁊ consilioꝝ huius ecclesie ⁊ visio divine essentie ⁊ possessio ⁊ fruitio eiusdem in regno celoꝝ: quā patres ⁊ oēs fideles veteris testa. acceperūt nobiscum in xp̄o ꝓpter fidem quam habuerūt de xp̄o futuro: in cuius fide observabāt illam legē. Et sō dicit Augusti. super Johan. ij. super illud. Sicut moyses exaltauit serpentē in deserto ⁊c. q̄ hoc interest inter figuram ⁊ imaginem ⁊ inter ipsam: nam figura prestabat vitam temporalez: sed res ipsa cuius figura erat: prestabat vitam eternam. Vnde est aduertendum q̄ duo erāt ꝑsiderāda in observātia legis ve. test. Primo ꝑsiderabat obedientia et labor in observando illaz legē. Scōo fides xp̄i futuri redemptoris et premiatoris. Et sic propter primū dabat eis illa terra cū suis fructib? et bonis tpalibus. Ideo q̄n prevaricabanꝰ ⁊ declinabāt ad idola statim deꝰ affligebat eos: ⁊ perdebant illam terrā ⁊ subiciebat eos gentibus alienigenis: vt ptz per totum discursum libri iudicuz ⁊ regum. Sed ꝓpter fidem xp̄i sub q̄ observabāt legez: ꝓmittebat eis xp̄s et fructū redemptionis ⁊ gra. ic eo mō quo supra dictū fuit nō explicite sed implicite: ⁊ ideo nō ꝑfuit redemptio xp̄i nisi illis q̄ vixerūt sub fide ⁊ spe eius. Et illi soli acceperunt repromissiones per xp̄m: vt ptz ad Hebre. xi. Et sic ꝑz quō illa terra ⁊ bona tēporalia nō fuerunt eis ꝓmissa et data in ꝓmium precisum: sed in signū premiū futuri: q̄ erant accepturi in xp̄o ꝓpter fidē. Et sic est intelligenda sacra scriptura vete. test. vbicūq̄ in lege aut in prophetis ꝓmittunt talia tēporalia. Ista autē septima conclusio ꝓbatur experimento. naz postq̄ lex moysi que significabat xp̄m et eius ecclesiam fuit mortua simul cum xp̄o et bona spiritualia figurata ꝑ bona tēporalia illi? terre surrexerūt simul cū xp̄o: illico illa terra chanaā fuit mortua: destructa ꝑ iudeos: q: illico fuerunt expulsi et eas: ⁊ nunq̄ amplius possederunt eam. Et sic patet primo q̄ illa terra non fuit eis data nisi in signū premiū futuri dandi per xp̄m: ⁊ sic aduenīente vero premio

Illa terra non fuit data ꝑfecte ī ꝓmiū.

Illa terra erat figura eterni ꝓmij.

Duo ꝑsiderāda in observātia le. vete.

Universidad de Deusto

bonoꝝ gratie cessauit p̄emiū tpale figuratiuū. Scōo ostēditur experimētaliter: qz postq̄ illa lex nō erat obseruāda post aduentū xp̄i: ideo non amplius illā terrā possederūt: qz possessio eius simul cū lege fuit mozima ⁊ abdicata ⁊ finita: ⁊ simul cū lege cessauit: qz simul cū lege erat signū futuroꝝ bonoꝝ. Sz iudei occecati etiā experimentū nō p̄cipiunt. ¶ Octaua Scluſio. q̄ messias in lege ꝓmiſſus nō erat daturus bona tpalia sed spualia: nec erat liberatur? illū ppl'm de captiuitate tpali: sed totū gen? huānū a pctō ⁊ seruitute eterna ⁊ spuali. Probat ꝓmo. Nā ipe erat vētur? i pauptate ⁊ humilitate: ergo nō erat vētur? ad dādū bona tpalia. Hoc pbat zacha. ix. Exulta satis filia syō: ⁊ inbila filia hierl'z: ecce rex tu? venit tibi iust? ⁊ saluator: ipse paup ascēdēs sup asinaz ⁊ sup pullum filiū asine ⁊c. qđ fuit impletū p xp̄m in die ramis palmarū. Itē Esa. liij. Et ascēdet sicut virgultum coꝝā eo: ⁊ sicut radix de terra sitiēti: non est spēs nec decoꝝ ei?. Et vidimus cū despectum ⁊ nouissimū virozū ⁊c. Propter q̄d̄ dixerūt q̄dā magistri hebreoꝝ: qz rex messias iaz natus fuit in fine scōl tēpli: sed vadit p mūdū tanq̄ pauper ⁊ rādē reperiet Rome mēdicāinter leprosos. Sufficit q̄ ostia oracula ꝓphaꝝ nihil aliud clamāt nisi q̄ xp̄s erat vētur? i pauptate ⁊ delectiōe ad hūiliādū ⁊ subiiciendū supbos. Sed pbat scā pars: nā messias ꝓmissus tria bona spualia erat datur?. ꝓmo sciaz ⁊ doctrinā. Esa. q. Venite ascēdam? ad mōtē dñi et ad domuz dei iacob ⁊ docebit nos vias suas: ⁊ ambulabim? in semitis ei?: qz de syō exibit lex et ꝛbū dñi de hierl'm ⁊c. Itē. xi. Egrediet virga de radice iesse ⁊ flos ⁊c. Et requiescet sup eū spūs dñi spūs sapiētie ⁊ intellect? ⁊c. p totū capl'z ⁊ p totum libꝝ ⁊ oēs ꝓpheras. Scōo erat liberatur? boies a pctō ⁊ daturus eis remissionē pctoꝝ ⁊ gratiam. psal. lxxi. Liberabit pauperē a poēte: ⁊ alias pauperū saluas faciet ⁊c. Itē Esa. lxi. Spūs dñi sup me: eo q̄ vnxit me: ad annūciādū mānuetis misit me vt mederer ꝛritis corde: ⁊ p̄dicarē captiuis ī dulgētiā: ⁊ clausis aptionē: ⁊ p̄dicarē annū placabilem dño deo ⁊c. Itē Eze. xxxiij. Effundā super vos aquā mūdā ⁊ mūdabimini ab oībus inquinamētis vr̄is ⁊c. Itē zach. xij. In die illa effundam sup domū dō ⁊ super habitatores hierl'm spiꝝ gre ⁊ p̄ecuz. Itē in cap. xiij. In die illa erit fons patēs domui dō ⁊ habitāt̄ib? hierl'z: ī ablutionē peccatoris ⁊ mēstruate ⁊c. Tertio messias erat daturus vitā eternā ⁊ gloriā: vt patuit p totā expositionē psalteriꝝ: ⁊ marie psal. lxxxij. vbi dr. Beati q̄ habitāt in domo tua dñe: in secla seloꝝ laudabūt te: ꝓtector nr̄ aspice de? ⁊ respice in faciē xp̄i tui: qz melior est dies vna in atrijs tuis sup milia: qz miaz ⁊ veritatē diligit de?: gr̄am ⁊ gl̄iaz dabit dñs ⁊c. In quib? ꝓbis ⁊ toto psal. ostēdit q̄l'r xp̄s expectabat vt daret gr̄az in p̄nti ⁊ gl̄iaz i futuro. Et hoc idē ptz p oia oracula ꝓphetaꝝ. Itē q̄ bona ꝓmissa tpe messie non debebāt esse tpalia: sed spualia: nō solū ptz per ꝓphetas: sed etiā p sapiētiozes magros hebreoꝝ. Ysi ait Rabi mosse abē maymū in libro iudicū in sentētijs regū q̄ nō desiderarūt ꝓphete ⁊ sapientes xp̄um messie vt dñs reuel sup oze: nec vt haberēt potestatē in gētib?

Christ? erat datur? spiritualia

nec ad comedēdū nec ad bibēduz nec ad delitias et voluptates: sed vt vacarēt in lege ⁊ sapientia: vt esset eis fas habere vitā seculi vēturi: sicut de claraniin? in sentētijs de pnia: vt in illo tpe oēs diuitie reputabunt̄ tanq̄ terra: ⁊ nō erit occupatio in isr'l nisi ad sciendū dñm. Ideo erūt sapientes magni. Et sciēt ꝛba clausa ⁊ obscura. Et attigent scientiā sui creatoris vt dicū est Esa. xi. q: tūc erit terra repleta scia dñi ⁊c. Et sic ptz q̄ tria bona spualia erat daturus messias in lege ꝓmissus. s. veram sclam ⁊ remissionē pcōꝝ: ⁊ gratiam in p̄nti ⁊ gloriā in futuro: ⁊ non bona tpalia sicut expectāt miseri iudei. Et ideo xp̄s iudeis tpalia petētibus: ostēdit Joh. vj. q̄ ipse non venerat ad dandū tpalia sed spualia. Vñ ait Operamini nō cibū qui perit: sz q̄ permanet in vitā eternā: quem filius hois dabit vobis. Ego sum panis vite. Patres vestri māducauerūt mānā ī deserto ⁊ mozui sunt. Sed panis quez ego dabo caro mea est p̄o mūdi vita. Si q̄s mānducauerit ex hoc pane viuet in eternū ⁊c. Et infra dicit discipulis. Verba q̄ loquutus sum vobis spūs ⁊ vita sunt: caro essi nō p̄t quicq̄ ⁊c. Vbi ostendit xp̄s q̄ ipse non venerat ad dādā illā terrā chanaā: nec mel ⁊ lac: nec panē ⁊ vinū materiale. Sed ad dādā verā sciētiā: ⁊ gratiā in p̄nti p ecclesiasticā sacrā: et gloriā i futuro: nec venerat ad dandū cibū ⁊ potū materiale: quia illā dat etiā infidelib? cū ceteris bonis tpalib?: vt ps Matthei. vj. Sed dicit q̄ descendit de celo ad dādum cibū spualem gr̄e in p̄nti ⁊ gl̄ie in futuro.

¶ Quantū ad scōm articulū ponit̄ prima conclio. q̄ ista noia abrāā israel ⁊ iacob nō sunt noia carnis ⁊ nature: sed noia gr̄e ⁊ ꝓmissionis ⁊ fidei ⁊ sacramenti. ꝓbatur. Nā hoc nomen abrā fuit ipositus ipsi a natiuitate sm carnē. sed cū data fuit ipsi circūcisio: deus imposuit ipsi nomen abrāā in signū gr̄e: eo q̄ erat futur? pater multaruz gentiū vt ptz Geñ. xvij. vnde tale nomē sortit? ē abrāā postq̄ crediderat deo: q̄ quidē fides reputata est ipsi ad iusticiā: vt ptz Geñ. xv. Ex quo ptz q̄ datū est tale nomē in signū fidei inquantū credidit: et etiā in sacramentū inquātum erat futurus pater multarum gentiū: ⁊ inquantum oēs gentes erant benedicende ⁊ regenerande in semine eius q̄ est xp̄s: vt ptz Gene. xxij. Ex quibus patet q̄ hoc nomen abraam non est nomen carnis ⁊ nature: sed fidei: ⁊ gratie ⁊ sacramēti. Et supradictis patet q̄ sicut abraam habuit duo nominaꝝ sm carnem ⁊ naturam ⁊ alterū sm gratiā et sacramentū. Ita fuerunt ꝓmissi ipi duplices filij. s. filij carnis siue sm carnē ⁊ filij sm spm̄ ⁊ fidē ⁊ gratiā ⁊ sacramētum. Nam illi fuerunt filij carnis tantū qui nati sunt ipsi per Ismaelē sequēdo carnē: sed illi fuerunt filij spirituales et fidei tantū qui secuti sunt fidē eius de christo messia futuro. Et de talibus facta fuit vera ⁊ spiritualis ꝓmissio. Hoc autem ꝓbatur p: out dictū est in prima cōclusione p:cedentis articuli. nam quādo deus dixit Gene. xv. Abrae. Respice celū ⁊ nūera stellas si potes ⁊c. per celum intellexit ⁊ ꝓmisit hereditatē celestē. Et per stellas intellexit filios spūales q̄ erant in xp̄o regenerādi: q̄b? ꝓmittebat hereditatē celo. Itē Geñ. xxij. q̄ dicit. Multiplicabo semē tuū ſi

Israel vocatur Iacob.

Scōus articul? Abraaz ⁊c. sunt nomina gratie.

Filij duplices abrae.

Popul? gentilis erat effi cēdus filiꝰ abrae

cut stellas celi ⁊ sicut arenam que est in littore maris: ⁊ in semine tuo bñdicent̄ oēs gētes ⁊c. p stellas celi ꝓmisit ipsi filios ꝓmissionis ⁊ gratie ⁊ sacramenti fidei: ⁊ p arenaz intellexit filios carnis. Et sic ptz qualr duplices sunt filij abrae. s. carnis ⁊ fidei: eo q̄ abraam non est nomē carnis ⁊ nature sed fidei ⁊ gratie ⁊ sacramēti. Itē hoc idem est dicendū de hoc noie iacob: q: nō fuit ipsi impositus a casu: nec sm carnē: sed ꝓpter mysteriū qđ ipse tak per hoc nomē iacob qđ interp:etatur supplantator: eo q̄ ter supplātauit Esau fratrē suuz: nam primo litigās cū eo eiecit ipm de vētre matris tenēs plantā eius. Et ideo Rebecca vocauit ipsum iacob. i. supplāratorē: vt ps Geñ. xxv. Scōo iacob supplāauit Esau fratrē suū quādo emit ab eo pmogenitura ꝓ cibo lēticulaꝝ. Tertio supplātauit eum alia vice q̄i surripuit ipsi benedictionē dum iuit ad venādū cibos ꝓ patre: vt ptz Geñ. xxvi. ꝓ quos quidē duos fratres. s. iacob ⁊ esau figurabā tur duo ppli vēturi ex isaac ⁊ iacob ⁊ figurabant duplices filij carnis ⁊ filij gr̄e. Et figurabant tres supplantationes quibus filij gratie debebāt supplātare filios carnis. Per eādē rationē israel nō est nomē carnis ⁊ nature: sed nomen mysterij ⁊ fidei ⁊ gratie: nam hoc nomē israel impositum fuit a deo ipsi iacob in adulta etate vltra dimidiū vite q̄i luctatus est cū angelo iuxta torrentē iaboz: eo q̄ vidit deū in forma viri facie ad faciē: ⁊ fuit fact? fortis cū deo: ⁊ tenuit fortiter deum: ⁊ directus est a deo ⁊ benedictus a deo: vñ mānit Jacob claudus vno pede. Per qđ fuit figuratum qualr ex iacob debebāt exire duplices filij. s. qđā sm carnē tā tū q̄ debebāt claudicare a vero cultu dei: quidam aūt erāt futuri filij sm gr̄am ⁊ fidē sequēdo fidez xp̄i ⁊ recipiēdo ipm ⁊ tenēdo ⁊ colēdo eū ⁊ viuēdo per fidē: vnde pōt dici q̄ oēs sum? nati ex abraaz: sed iudei nati sunt ex spū ⁊ fide abrae: ideo dicit xp̄s Joh. viij. qđ natū est ex carne caro est: ⁊ qđ natum est ex spū spūs est. Dane etiā cōclusionē p:obat apl's ad Ro. iiij. ⁊ Galathas. iij. Ex quibus ptz q̄ nō oēs filij iacob ⁊ israel sunt veri filij: nisi soli filij spūales: q: fortiter tenuerunt xp̄m ⁊ fuerunt ab eo bñdicti ⁊ directi: ⁊ viderunt ipm per fidē: nec sunt veri filij iacob nisi illi qui eiecerūt filios carnis extra vterū ecclie ⁊ surripuerūt primogenitura ⁊ bñdictionē filij carnis. Et isti tales sunt verus iacob ⁊ israel ⁊ verū semē abrae: vt dictum est in ꝓlogo. Et quibus sequit̄ q̄ vera repromissio spualis regni celestis facta ē solis filijs abrae ⁊ iacob ⁊ isr'l spualib? sm fidē ⁊ gr̄am: ⁊ non filijs carnis. ¶ Scōa cōclusio. q̄ ppl's gētilis erat effi cēdus filius abrae sm repromissionem inquātuz erat bñdicēdus in xp̄o ⁊ regenerādus. Hoc pbat Geñ. xxij. qñ deus dixit abrae. In semine tuo. i. i xp̄o bñdicētur omnes gētes. Hoc idē dictū est ipi iacob Geñ. xxviij. qñ dñs dixit. Terrā in qua dormis tibi dabo: semini tuo: dilataberis ad oriētē ⁊ occidentē ⁊ septētrionē ⁊ meridiē: ⁊ bñdicentur in te ⁊ in semine tuo cūcte tribus terre. vbi ostenditur q̄ p bñdictionē ⁊ regenerationē in xp̄o tot? ppl's gētilis erat futurus filius israel ⁊ iacob sm spm̄ ⁊ fidē. Itē Esa. xliij. Noli timere serue meus iacob ⁊ rectissime, i. israel quem elegi. Effundam

Popul? gentilis erat futur? ex quo xp̄s

enim aquas super sitiētem ⁊ fluenta super aridā. Effundam spiritum meū sup semen tuū ⁊ benedictionē meā sup stirpem tuam: ⁊ germinabunt super herbas quasi salices iuxta preter fluētes aqs. Iste dicet dñi ego sum: ⁊ ille vocabit̄ noie iacob. Et hic scribet manu sua dño: ⁊ in noie israel assimilabit̄ ⁊c. Et quibus ptz q̄ ppl's gentilis baptizatus aqua ⁊ spū sancto erat vocādus iacob ⁊ isr'l sm fidem ⁊ spm̄. Et sic ptz q̄ messias non solū erat saluaturus ppl'm iudaicum: sed etiam gentilem: vnde in glosa hebraica genesi rabba monet̄ questio p doctores hebraicos: an deus ⁊ eius messias sit receptor: personaꝝ in eius aduētu. s. an saluabit solos iudeos ⁊ filios isr'l. Ad qđ rñdet̄ q̄ absit immo oēs cōfitentes deo corde oze ⁊ opere salubūtur p messiā: qz sic scriptū est Viere. xxxiij. In diebus illis saluabit̄ iuda. i. confitētes deo. Et hoc est qđ dr: Esa. xlix. Dedi te in lucem gentium vt sis salus mea vsqz ad fines terre. Et quo ptz q̄ xp̄s nō solū erat saluaturus israelitas: sz etiā gētes. Ideo ait xp̄s Matth. viij. q̄ multi venient ab oriēte ⁊ occidēte: ⁊ recūbent cū abraam isaac ⁊ iacob in regno celoꝝ: filij aūt regni mittent̄ in tenebras exteriozes ⁊c. ¶ Tertia cōclusio. q̄ ppl's gētilis erat recepturus xp̄m in lege ꝓmissum ⁊ verus ad fidem ⁊ legē euāgelicam ⁊ adozaturus deū isr'l: hoc aūt iam ꝓbatum est ps al. ij. ⁊ xlvi. et per totā expositionem libri psalmoꝝ. Sed maxime ꝓbatur Esa. ij. cum ait. Et erit in nouissimis diebus preparatus mons domus dñi sup verticem montium: ⁊ eleuabitur sup colles: ⁊ fluent̄ ad euz oēs gentes. Et ibunt ppli multi ⁊ dicent. Venite ascēdamus ad montē dñi: ⁊ ad domū dei iacob: ⁊ docebit nos vias suas: ⁊ ambulabimus i semitis ei?: quia de syon exibit lex: ⁊ verbū dñi de hierusalez. Itē hoc idē ptz capitulo. xlix. per totū vbi dicitur. Dedi te in lucē gentiū: vt sis salus mea vsqz ad extremū terre. Reges videbunt ⁊ consurgent principes ⁊ adozabūt dñm deū tuū ⁊ sanctū israel qui elegit te ⁊c. Hoc idē patet per totū vsqz ad finez libri de cōuersione gētiuz ad deū. Itē Viere. xvi. Ad te gētes venient̄ ab extremis terre ⁊ dicent vere mendacium possederunt patres nostri ⁊ vanitatē que eis non p:ofuit ⁊c. Itē zacha. ij. Et applicabuntur gentes multe ad dñm in die illa ⁊ erunt mihi in populuz: ⁊ habitabo in medio tui: ⁊ scies quia dñs exercituū misit ad te. Item zacha. viij. Venient populi multi ⁊ gentes robusti ad querēdum dñm exercituū in hierusalē ⁊ deprecandā faciem dñi. Hec dicit dñs exercituū. In diebus illis in quibus apprehēdet decē hoies ex oib? linguis gentiū ⁊ apprehendent fimbriam viri iudei dicentes vbimus vobiscum: audiuimus enim quia dñs vobiscū est. Ex quibus patet q̄ gentiles per apostolos iudeos erant trahendi ad christū. Hoc idē ps Malachie. i. Nō est voluntas mea in sacrificijs vestris ait dñs exercituū. Et munus nō suscipiaz de manu vestra. Ab oriu enim solis vsqz ad occasum magnum est nomen meum in gentibus. Ex quibus ptz q̄ reprobata synagoga sacerdotium erat transferendum ad populum gentilem coleuteum nomen dñi quod est iesus. Hoc idem dr Esa vlt. Et enūciabunt gloriam meam gentibus, ⁊ infra.

Universidad de Deusto

Solus xpianus est ver? iacob.

Et assumã et eis in sacerdotes ⁊ leuitas dicit dominus: qz sicut celi nouꝰ ⁊ terra noua que ego facio stare coꝝ me dicit dñs deus: ⁊ sic stabit semen vestrū ⁊ nomen vestrū. Et erit mensis ex mense: ⁊ sabbatum ex sabbato. Veniet oīs caro vt adoret coꝝ facie mea dicit dñs. ¶ Ex q̄bus oībus sequitur quarta cōclusio tanq̄ ex supradictis correlaria q̄ solus ppls xpianus est verus iacob ⁊ israel et verū semē abrae. Hoc aūt ꝓbat p singula fm nois interpretatiōē ⁊ fm fidei imitatiōē. Naz in tātū de? vocauit eū abrāā inquātū erat futur? pater oīm credentiū: ⁊ inquantu in eo erāt bñdicēde oēs gētes: fz solus ppls xpianus fuit in xpo bñdictus ⁊ regeneratus: ⁊ sequit fidē abrae ⁊ recepit xpm promissum abrae ⁊ semini eius: igit solus populus xpianus est verū semē abrae fm fidē ⁊ spm: ⁊ per ꝓns soli pplo xpiano debet hereditas celestis ⁊ beatitudo promissa ⁊ est vera hierlm ⁊ terra viuentiū. Q̄ ꝓbat. Nam abraam ⁊ israel sortiti sunt supradicta noīa nō fm carnē ⁊ naturam: sed fm fidē: vt dictū est. Sed qz soli xpiani sunt imitati fidē eoꝝ de xpo ⁊ receperūt xpm quē ipsi expectabāt: ergo soli xpiani sunt verum semē abrae ⁊ israel fm fidē ⁊ spm. Sed qz intantum facta est promissio bonoꝝ spualiū gre ⁊ glie ipsi abrae ⁊ israel: inquantum habuerūt fidem de xpo futuro: ergo ꝓ solo pplo xpiano ex iudeis gētilibus credentibus cōgregato facta fuit illis repromissio: et per ꝓns soli pplo xpiano debet repromissio ⁊ hereditas bonoꝝ spualium gre in psenti: ⁊ glie in futuro: de quibus loquit lex ⁊ pphete. Itē ex supradictis etiā sequit quedā alia correlaria ꝛclusio .s. q̄ oēs iudei moderni sunt heretici in lege moysi ⁊ ppheris. Probat. Naz oēs deuiāt a veritate sacre scripture legis ⁊ ppharuꝫ ergo sunt heretici. tenet cōsequētia: nam heresis nil aliud est nisi deuiatio a veritate sacre scripture vtriusq̄ testamēti Antecedēs ꝓbat. Nā oēs patriarche ⁊ ppbete viterūt in fide xpi futuri expectātes vt eos redimeret a seruitute peccati ⁊ morte eterna: vt acciperēt ab eo repromissiones .s. gram in psenti ⁊ glam in futuro: vt ꝓbatū est. Sed iudei moderni ⁊ eoꝝ predecessores cōtempserunt xpm ⁊ humanam redēptionē ⁊ oīa bona gratie ⁊ glie ⁊ expectant falsum messiā qui tribuat eis bona tpalia: ergo tota liter cōtradicūt veritati sacre scripture legis ⁊ ꝓphetaꝝ ⁊ fidei ⁊ spei illoꝝ: ⁊ ꝓ ꝓns oēs sunt heretici quotquot manēt in eadē obstinatione post aduentū xpi. Vnde aūt ꝓueniat eis ista heresis: videbitur in fine totius tractatus. In tota ergo questione ꝓz cecitas ⁊ deceptio iudeoꝝ: nam ꝓ nouez cōclusiones ostēsum est qualr ꝓter terrā chanaaz ꝓmissa fuit abrae ⁊ iacob hereditas in celo: ⁊ qualiter patriarche ⁊ ppbete ꝓter illam terrā desiderabāt ⁊ expectabāt celestem ⁊ spiritualē hereditatē: ⁊ quō nō desiderabāt sepeliri i illa terra: niſi qz ꝓuiderūt in spū xpm ibi passurum ⁊ sepeliēdum ⁊ resurrecturū. Et q̄ ppbete nec cōmēdarūt illaz terrā ⁊ ciuitatē ⁊ templū ꝓpter eius bonitatē: fz qz ꝓuiderūt xpm in illa terra nostram redēptionē operaturū. Itē ostēsum est qualr ꝓphete nō solum intēdunt cōmēdare illam hierlm in qua xps operatus est nostram redēptionē: sed etiam hierusalē spiritualē toto orbe diffusam ab illa derivatam ⁊ dilatataz. Itē ꝓz quomodo xpiana religio est verum semē abrae ⁊ verus israel ꝓ successionē fidei. Itē ostēsum est qualr illa terra chanaā cum suis fructibus tpalibus non fuit eis promissa ⁊ data in ꝓmium ꝑfectum ꝓ observatione legis: fz in signum futuri premij eterni dauid ꝓ xpm ꝓ fide quam habebāt de xpo. Itē vltimo ostēsum ē qualiter messias in lege promissus non erat daturus bona tpalia in psenti ⁊ bona gloria in futuro. ¶ Per q̄ omnia ꝓz responsio ad argumēta indeoꝝ. Ad primū ergo respondet eis q̄ illa terra cū suis fructibus non fuit eis promissa in premium solidum ꝓ observatiōe legis: fz in signū ꝓmij futuri dandi ꝓ xpm ꝓ fide xpi sub qua illā legē obseruabant: vt dictum est. Itē illa terra promissionis ⁊ ciuitas hierusalem dicta est fluēs lacte ⁊ melle: inquantum ex ea flurit nobis lex et doctrina euangelica: qz de syon exiuit lex: ⁊ verbum domini de hierusalē. Esa. ij. q̄ quidem doctrina euangelica frequēter dicitur mel ⁊ lac in scriptura propter suum saporē ⁊ dulcedinē. Et hāc terram promisit deus illi populo in figura xpi. Nam sicut ante aduētum xpi flurit ⁊ emanauit in ea lac ⁊ mel prophericum: ita tpe xpi flurit lac ⁊ mel enā gelicum qō tps per totam terrā promissionis predicauit: vnde tripliciter lac ⁊ mel exiuit ⁊ emanauit ex illa terra: primo lac ⁊ mel euangelice doctrine. Secundo lac ⁊ mel nostre redēptionis. Tertio lac ⁊ mel gratie sacramētoꝝ. Et hoc est lac ⁊ mel quod deus sub figura promisit patriarchis ⁊ prophetis. Dabatur ergo filiis israel illa terra materialis ꝓ observantia legis: fz promittebatur eis celestis glia propter fidē quam habebant ⁊ cum qua fide conseruabant illa legalia. ¶ Ad scōm est dicēdum q̄ iacob ⁊ cetteri patriarche non desiderarunt sepeliri in illa terra propter se: fz quia prediderunt christum in illa sepeliēdum ⁊ resurrecturum: ⁊ sic desiderabant cum eo resurgere. ¶ Ad tertium respondetur q̄ prophete non commēdarunt illam terram ⁊ ciuitatem propter se: fz inquātum ꝓuiderunt xpm in illa nasciturum ⁊ in illo templo presentandum ⁊ predicaturum ⁊ in illa ciuitate nostraz redēptionē operaturum. Sz cū hoc intēdebant commēdare hierlm spiritualē ab illa toto orbe diffusam. ¶ Ad quartum q̄ xps rex messias non erat daturus bona tēporalia fz spualia: vt dictum est. Ad aliud dicendum q̄ xps messias in lege promissus nō erat edificatur? ciuitatē materialē: fz hierusalem spiritualem toto orbe diffusam quam per se edificauit in monte caluarie: ⁊ i monte syon: vt dictum est. Et latius dicetur i questione sequēti: ex qua hierusalem ⁊ syon fuit derivata ecclesia toto orbe diffusa.

Ad scōs

Ad tertium.

Ad q̄rtum.

QUesto ꝓbatū est in tertia q̄stione qualr oīa promissa i lege ⁊ prophetis sunt spualiter intelligēda ꝓ bonis gratie in presentiarum ⁊ glorie i futuro. Jō queri? quarto. Vtrum iesus nazarenus s quem christiani colunt fuerit verus messias promissus in lege et prophetis. Ad quod argunt iudei moderni q̄ non. Et primo sic. Messias nondum venit: ergo

Questio quarta.

Nota.

iesus non fuit verus messias. consequentia patz. antecedēs ꝓbatur. nam Helyas debet venire ꝓximus q̄ messias, ut legitur Malachie. iij. Ecce ego mittam vobis helyam prophetā anteqū veniat dies dñi magnus ⁊ terribilis ⁊ cōuertet coꝝ patrū i filios: ⁊ coꝝ filioꝝ ad patres eoꝝ ⁊c. Ad cuius intellectū est notandū q̄ ex hoc dicto ⁊ littera ꝓceden te i hoc capitulo scribe ⁊ pharisei formarūt duos articulos inter ceteras suas traditiones. Primus articulus fuit q̄ helyas debet precedere messiaz i suo aduentu: ⁊ idco q̄ miserunt Judei ab hierosolymis sacerdotes ⁊ leuitas ad iohannē vt interrogarent eum. Tu quis es. Et iohannes negauit se esse xpm. Tunc pharisei iterum interrogauerunt eum dicētes. Helyas es tu ⁊c. Eo q̄ habebāt pro articulo q̄ helyas erat venturus ante ipsum messiam. Item matb. xvij. qū tres discipuli viderunt Moysen ⁊ helyam in trāsfiguratione xpi: ⁊ postea neminē viderunt nisi solum iesum. Tūc in terroganerunt xpm dicentes. Quid ergo scribe ⁊ pharisei dicūt q̄ opz helyam venire primū ⁊c. Et quibus patet q̄ scribe ⁊ pharisei inter suas traditiones tanq̄ articulū affirmabāt helyam venturū ⁊ precedere messiam in lege ꝓmissum. Itē p lfaz precedentē i hoc capl'o vbi dicit de? p Malachiā. Memēto legis moysi serui mei: quā mādaui ei i oreb ꝓcepta ⁊ iudicia. Et subdit. Ecce ego mittā vobis helyam ⁊c. p hoc formarūt aliū articulū s. q̄ causa quare helyas debebat precedere xpm erat vt predicaret ⁊ restauraret legē moysi ꝓ ītā in filijs dispersionis: vt postea rex messias posset eam confirmare ⁊ ratificare. Tunc ergo ex ꝓo articulo arguūt sic iudei. Helyas nondū venit: ergo messias nondū venit: qz ꝓi? est venturus helyas q̄ messias. Et sic messias nondū venit: ergo iesus nazarenus nō fuit verus messias. Itē ex secundo articulo arguūt sic. Messias in lege ꝓmissus dz cōfirmare ⁊ ratificare legē moysi filijs dispersiōis: quā helyas ꝓi? dz instaurare ⁊ declarare: fz iesus nazarenus hoc nō fecit: imo ꝓuaricat? est: ⁊ dissipauit totā legem moysi: quo ad oīa ꝓcepta ⁊ mādata tā moralia q̄ cerimonialia q̄ iudicialia: igit nō fuit ver? messias. Nec mīno: ꝓbat ꝓ singula. Nā iesus ꝓmo ꝓuaricat? est ꝓcepta moralia sabbatū violādo exercēdo opa sanitatū ⁊ se deū faciēdo. Scōo violauit cerimonialia cibos ꝓhibitos cōcedēdo: qñ dixit discipulis. Comedite q̄ apponūtur vobis. Tertio ꝓuaricat? est iudicialia Jo. vij. qñ absoluit adulterā: quā lex ꝓcepit lapidari Leui. xx. Et sic ꝓz q̄ tota legē violauit: q̄ nō fuit legis ꝓfirmator sed dissipator. Et p ꝓns non fuit messias. Scōo arguunt iudei dicētes q̄ iesus nō exercuit officiū veri messie ergo ꝑ lin isral: ergo nō fuit ver? messias, antecedēs ꝓbat. Nā messias in lege ⁊ ppbetis ꝓmissus quattuor erat facturus principalr erga ꝑlin israel: naz primo debebat debellare ⁊ subijcere ipsi totum orbē ⁊ populum gētilem ⁊ oēs reges terre ⁊ dñari a mari vsq̄ ad mare ⁊ vsq̄ ad fines terre: vt ꝓz psal. lxxj. ⁊ zacha. xj. Scōo debebat educere ⁊ liberare ossa filios isral' ex oībus partib? mūdi: vt ꝓz Esa. xj. Tertio debebat edificare nouā hierusalē in eodē mōte syon: ⁊ in ea ꝓgregare oēs filios israel vt in ea cum magna prosperitate ⁊ pace obseruēt totā legem moysi vbi erit tanta pax q̄ oēs tribus terre cōfiabūt gladios in vomeres: ⁊ lāceas in falces. Esa. ij. Itē quarto rex messias debebat facere immortales ⁊ impassibiles oēs filios israel viuētes in illa ciuitate noua hierlm: qua ꝑcipitabit mortem in sempiternū: ⁊ auferet dñs de? oēm lachrymā ab omni facie ⁊ opprobriū ꝑli sui auferet de vniuersa terra. Esa. xxv. Sed iesus nazarenus nil horum fecit immo totū oppositū: ergo non fuit verus messias. hoc ꝓbatur. nā primo nō debellauit nec subiecit sibi totū orbē: immo fuit pauper ⁊ delectus intantū q̄ fuit crucifixus p iudeos ⁊ gētiles et sepultus in alieno sepulchro. Itē scōo non cōgregauit filios isral' nec liberauit eos de captiuitate: immo post mortē eius fuerunt p mundū dispersi ⁊ dissipati. Itē tertio nō edificauit nouā hierlm: immo post mortē eius ⁊ causa eius fuit diruta ⁊ dissipata: vt inqt Josephus libro de bello iudaico. immo dicūt iudei q̄ iesus nazarenus nō solū dissipauit ciuitatē ⁊ ꝑlm: fz etiā totā legē moysi: inq̄tū cōstituit nouū modū sacrificādi ⁊ colēdi deum: immo destruxit iudaismū in q̄tū magna pars iudeorum recepit baptismū xpi: ⁊ recipit cōtinue. Item quarto non videm? q̄ iesus in aduētu suo posuerit tantā pacē inter hoīes q̄ cōflauerint gladios in vomeres ⁊c. immo post eius aduentū fuerūt maxima bella per oēs partes orbis: vt ꝓz p oēs hystorias gentiū. Item non fuit tanta pax inter aialia bruta q̄ bos comedat cum agno: ⁊ leo cum oue: quandē ferocitatē retinēt aialia bruta. Itē christus non ꝑcipitauit mortē nec abstulit oēm lachrymā a suis: imo reliqt suos mortales ⁊ passibiles: nec videmus q̄ baptismus xpi auferat miserias ⁊ infirmitates corporales. Ex q̄bus oībus seq̄tur q̄ xps nō fuit verus messias in lege ꝓmissus: q: non exercuit officiū veri messie. Jn oppositū est Jo. j. qñ dixit andreas petro. Inuenim? messiaz qō est interptatū xps. Itē philippus dixit nathanaeli. Quē scripsit moyses in lege ⁊ ppbetis: inuenim? iesum filiū ioseph a nazareth. Itē nathael dixit ipsi iesu. Rabi tu es filius dei: tu es rex israel. Itē totus ille ppls satiatus quinq̄ pamb? ⁊ duobus piscibus: cōfessus est iesum esse messiam quādo dixit. Hic est vere ꝓpheta qui vēturꝰ est in mundū. Joh. vi. Et sic iesus nazarenus non solum a toto populo gētili: sed etiā a multis de populo iudaico fuit receptus tanq̄ verus messias: vt ꝓz per totū discursum euāgelicū. ¶ Jn hac q̄stione respōdeo q̄ nō intēdo per singulas cōditiones ꝓbare xpm fuisse verum messiam oēs scripturas particulariter adducendo: qz de hac materia abunde scripsit dñs Job. figuerola cōciuis noster Valētinus in tribus voluminibus cōtra iudeos. Hoc idē diluci de scripsit dñs Petrus de la Caualeria ciuis Cesaraugustan? vtriusq̄ iuris doctor famosissimus. Et dñs alfonsus toletanus sacre theologie magister insignissim?. Et etiā plures alij: q̄ nō solū p sacra scripta legis ⁊ ppharuꝫ: fz ⁊ p dicta rabinoꝝ thalmudistaꝝ iudeos conicerūt. Sed tū in hac questione intēdo breuiter respōdere ⁊ satisfacere supradictis argumētis iudeoꝝ ⁊ detegere cecitatē ⁊ ostēdere inueteratā maliciā eoꝝ. Et ideo in pri

Rñsio.

Universidad de Deusto

senti q̄stione duo sunt principaliter videda ⁊ probanda. Primo quo iesus xps obseruauit ⁊ statuit et cōfirmauit ⁊ ratificauit legē moysi ptout q̄rit primū argumentū. Scōo qualiter iesus xps exercuit ⁊ pfecit officiū veri messie: ptout q̄rit scōm argumentū. ¶ Quātū ad primū articulū est pmo notandū q̄ q: lex diuina data moysi nō erat mere literalis ⁊ tpalis: sz etiā principaliter spiritualis sicut dictū est in pcedēti q̄stiōe: ideo fm scripturas legis ⁊ prophetarū lex moysi erat primo illi pplo litteraliter obseruāda. Scōo erat per messiā promissum spiritualiter declaranda. Tertio erat per eius passionē litteraliter ⁊ carnaliter terminādа et eius veritas spiritualiter obseruanda. Primū ptz p totū discursum Exo. ⁊ Leui. ⁊ Nūe. ⁊ pcipue Deut. vbi deus sub multiplici cōminatiōe ⁊ maledictione p̄cepit illam legē ⁊ cerimonias obseruari. Scōm ptz Deut. xviij. vbi de⁹ dicit moysi. Prophetam suscitabo eis de medio fratrū suoū simile tui: ponam verba mea in oze eius: loq̄turq̄ ad eos q̄cunq̄ dixero illi. Et qui verba eius q̄ loq̄tur non audierit: vlto: ersitā ⁊c. Ex dictis in hoc textu ⁊ capitulo sequitur primo q̄ in lege moysi fuit christus ꝓmissus ad declarandā legē moysi ⁊ verum sensum ⁊ veritatē eius. Scōo sequitur q̄ talis ꝓmissio de xpo declaratore legis fuit facta in mōte synay simul cum datione eius: qđ probaf p hoc qđ ait moyses in hoc. xviij. c. Deut. cum referendo legē pplo dicit. Prophetā suscitabit tibi dñs de⁹ tuus: ipm audies vt petisti a dño deo tuo in oreb q̄ concio cōgregata est: ⁊ dixisti vltra non audiā vocē dñi dei mei. Et ignē hunc maximū amplius non videbo ne moriar. Et ait dñs mihi. Bñ oia locuti sunt. Prophetā suscitabo eis de medio fratrū suoū simile tui. Et ponā verba mea in ore ei⁹ ⁊c. vt supra. Ex quibus ptz q̄ ista ꝓmissio de prophēta declaratore legis futuro quam refert hic moyses iam fuerat facta in oreb in datione legis: quādo pplꝰ dixit moysi: loq̄re tu nobis: ⁊ non loquaf nobis deus ne forte moriamur: vt ptz Exo. xx. Et tunc deus dixit moysi. Bñ oia sunt locuti petēdo mediatorē q̄ loquaf eis ex parte dei familiariter: ideo ꝓmitto tibi q̄ prophetā suscitabo eis de medio fratrū suoū sz de tribu iuda simile tui in humanitate ⁊ officio. Iste erit similis tui pīo in humanitate: q: licet sit deus tamē erit etiā homo. Q: ponā verba mea in ore eius: q: erit verbum incarnatum: ⁊ sic apparebit mūdo similis tibi in humanitate: ⁊ erit etiā tibi similis officio: nā sicut ego misi te ad istum pplm liberandū de ista captiuitate tpali: ⁊ eduxisti eū de terra egypti: ita ego mittam illum ad liberandū totum genus humanū de seruitute peti ⁊ de iugo legis. Itē sicut ego p te dedi legē istam isti populo: ita p illum prophetā christum declarabo eam: ⁊ ideo posui ꝓba mea in ore eius. Itē sicut iste pplꝰ fuit tibi rebellis multotiēs nolēs te audire: ita iste idez pplꝰ erit ipsi rebellis intātū q̄ interficiet eū: sicut iste pplꝰ voluit te interficere ⁊ ostituere aliū ducē: ⁊ reuerti in egyptū. Sz sicut ego puniui oēs rebelles q̄ nō te audierūt quia non introierūt terrā ꝓmissam: sed cadavera eorū manserūt in deserto: ita ego vlto: etiā eam corum q̄ verba huius ꝓphete xpi audire noluerūt: ⁊ ipsi nō crediderūt: q: vagos ⁊ captiuos tpaliter p hunc mundū dispergā: ⁊ aie eoꝝ nunq̄ introibūt in requiē meā. Et quib⁹? ptz q̄ ꝓmissio de xpo futuro legis interpte ⁊ declaratore facta fuit i mōte Oreb in primo anno simul cū datione legis: sed q: moyses tacuit ⁊ omisit eā in exodo: ideo refert ⁊ exprimit eā i Deut. Tertio aūt sequit q̄ sicut totus ille pplꝰ se obligauit ad seruandā legē moysi ⁊ oia q̄ de⁹ locutus fuerat moysi qñ dixit: oia que locutus est deus faciem⁹ ⁊ erim⁹ obedientes. Exo. xxiiij. Ita pariter se obligauit ad audiēdū xpm in suo aduentu ⁊ declaratione legis p ipsum faciēdam. Itē sicut ille pplꝰ se obligauit ad seruādam litteraliter legem moysi sub anathemate ⁊ multiplici maledictiōe scripta Deut. xxvij. ⁊. xxviij. ita sub eisdē maledictiōib⁹ ⁊ penis se obligarūt ad audiendum ⁊ credendū ⁊ obediendū illi ꝓphete xpo ⁊ ad seruandā legem fm eius declarationē. Itez se quilt q̄ ille pplꝰ nō erat obligat⁹ seruare litteraliter legē moysi nisi vsq̄ ad declarationē factā per illū ꝓphetā ꝓmissum: sz ex inde tenebant obseruare legē moysi spūaliter fm veritatē declaratiōnē factā p illū ꝓphetā: cui obligabātur credere et obedire: ⁊ ei⁹ doctrinā audire ⁊ seq̄: iō dixit eis ie sus Jo. v. Scrutamini scripturas: q: ille testimoniū ꝓhibēt de me. Est q̄ accusat vos moyses i quo vos speratis. Si essi crederetis moysi: crederetis forsitā ⁊ mihi. de me essi ille scripsit. q. d. sicut ꝓies vestri fuerūt obligati credere moysi ⁊ seruare litteraliter legē eius: ita ⁊ vos obligamini credere mihi: audire a me declarationē legis moysiacę ego sum ille prophetа de quo scripsit moyses Deuter. xviij. cui cū cōminatione vltionis obligamini credere: ⁊ iō si credere tis moysi crederetis⁹ mihi: q: ꝓies nō credēdo mihi nō creditis⁹ moysi. Et sic irritā facitis legē ei⁹: ⁊ violatis iusiurādum qđ fecistis i oreb: qñ dixistis: oia q̄ locutus est de⁹ faciemus: ⁊ erimus obedientes. Exo. xxiiij. ⁊ p ꝓies estis heretici i lege: ⁊ incurritis oēs maledictiōes scriptas Deutero. xxvij. ⁊. xxviij. ¶ Hoc idē ostendit Matth. iij. ⁊ Luce. iij. qñ i baptismo vox patris audita est dicēs. Hic est filius meus dilect⁹ i quo mihi bene cōplacui ipsum audite. Et sic ꝓz q̄ idez deus pater q̄ in datione legis dixit de xpo. Ponā verba i ore eius: loquetur q̄s ad eos ⁊c. Idē pater precepit i nouo testamēto vt audiāt ipsum xpm tā q̄ prophetam promissum in lege: ⁊ ideo vbicunq̄ memoratur in prophetis ꝓsens punitio ⁊ captiuitas: in quo modo laborant iudei: semp assignatur pro causa: quia nō eraudierunt vocem dominī venientis in carnē: siue quia nō audierūt vocem huius ꝓphete. s. xpi: nec crediderūt ipsi. Unde ait xps per os dauid psal. xvij. Filij alieni mentiti sunt mihi: filij alieni inueterati sunt ⁊ claudicauerūt a semitis suis. Item psal. lxxx. Popul⁹ meus nō audiuit me ⁊ isrl nō intēdit mihi. Itē psal. xciij. Hodie si voces meas audieritis q̄h⁹ iurau i ira mea ⁊c. Itē Esa. j. Cognouit bos possessorē suū ⁊ asin⁹ presepe dñi sui: israel aūt nō cognouit me. Itē. c. l. Ecce essi in iniquitatib⁹ vestris venditi estis: ⁊ in sceleribus vestris dimissi matrem vestram: quia veni ⁊ nō erat vir: vocaui ⁊ nō erat qui audiret. Itē capi. lxv. Omnes in eadem corruetis pro eo q̄ vocaui ⁊ non respondistis: locutus sum ⁊ non audistis ⁊c. Itē Dicremie. xvi. Sz vos peius operati estis q̄ pres vestri. Ecce essi ambulabat vnusq̄sq̄ post prauitatē cordis sui mali: vt me non audiat. Ejciam vos de terra hac ⁊c. Et supradicta patet quomodo ille pplꝰ sub cōminatione obligabatur audire xpm in suo aduētu legē declarante: sed q: nō audiuit: iō fuit punit⁹ in corpore ⁊ aia in eternum: ⁊ sic patet qualr lex moysi erat p xpm declarāda. Hoc idē dicit Rabi moyses in sentētijs de penitētia. q. Tpe messie oēs attēdent ad sciēdā legem p seculo vēturo acquirēdo. Itē in hoc cōcordant oēs magistri iudeoꝝ antiqui. s. q̄ messias debet i suo aduētu declarare mysteria occultissima legis: imo multa sunt mysteria in lege q̄ appellāt tycu. i. illērū q̄ nullus audet declarare: quoū declarationē expectāt faciēdam p messiam: ideo in oratione rogant oēs vt deus mittat messiam qui declaret modos ⁊ enigmata legis. ¶ Tertium autē principale ꝓbat. s. q̄ lex moysi quo ad cerimonialia ⁊ litterale officiū erat p xpm ⁊ ei⁹ mortē terminādа ⁊ abolēda. hoc ps psalmo. xxxix. Sacrificiū ⁊ oblationē noluisti aures aūt pfeciſti mihi. Holocaustū ⁊ p peccato nō postulasti: tūc dixi ecce venio ⁊c. put ibi fuit declaratū. Itē psal. xlix. Nō accipiā de domo tua vitulos: nec de gregibus tuis hircos ⁊c. Itē Esa. j. Quo mihi in multitudine victimarū vestrarū ⁊c. Hoc idem capitulo vltimo pertotum. Itē Hiere. xvi. Ecce dies veniēt dicit dñs: ⁊ nō dicet vltra. Viuit dñs qui edurit filios israel de terra egypti: sz viuit dñs q̄ edurit filios israel de terra aquilonis ⁊c. Et quo ptz q̄ pascha ⁊ sabbata debebāt cessare in aduētu messie. Itē capitulo. xxxi. Ecce dies veniēt dicit dñs: ⁊ feriaz domui iuda ⁊ domui iacob fedus nouum: non fm pactuz qđ pepigi cū patribus vestris in die qua apprehēdi manum eoꝝ: vt educerē eos de terra egypti ⁊c. Itē Dani. ix. post hebdomadas. lxij. occidet xpus: ⁊ nō erit ei⁹ pplꝰ qui eū negaturus est. Et cuitatez ⁊ sanctuariū dissipabit pplꝰ cū duce vēturo. Et finis ei⁹ vastitas. Et post finē belli erit statuta desolatio. Confirmabit ante pactū multis hebdomada vna. Et in medio hebdomadis deficiet hostia ⁊ sacrificium: ⁊ erit in tēplo abominatio desolationis. Et vsq̄ ad cōsummationē ⁊ finē pseuerabit desolatio. Et supradicta ergo patēt tria ꝓsupposita. s. primum qualiter lex moysi erat ex precepto dei sub multiplici cōminatiōe ab illo populo obseruanda. Scōo qualiter illa lex p xpm prophetam futurum erat declarāda: ⁊ quomodo sub eadē cōminatione ille populus erat obligat⁹ audire xpm ⁊ eius doctrinā ⁊ ipsi obedire. Tertio qualiter hostiaꝝ sacrificiaꝝ ⁊ cetera legalia legis moysi litteralr ⁊ officialr erāt terminādaꝝ ⁊ abolēdaꝝ ⁊ verificāda p mortē xpi. Et p ꝓies ille pplꝰ non amplius erat obligatus post mortē xpi ad obseruanda litteralr cerimonialia: sz obligabatur ea spiritualr obseruare fm declarationē factā p xpm: hoc est fm doctrinam euāgelicam que nil aliud est nisi declaratio ⁊ veritas legis: ⁊ sic patet qualr xps erat futurus declarator legis moysi. ¶ Secundo notandum q̄ xps qui erat in legē promissus tāq̄ verus declarator ⁊ interpres legis moysi: i declaratione legis erat tanq̄ bonus ⁊ verus magister ⁊ doctor. Nam doctor in scholis primo legit litteraliter textum. Scōo declarat ipm textum litteraliter per rationes ⁊ alias autoritates. Tertio verificat ipm textum p exēpla sensibilia ⁊ p effectū. Et istū modū seruant magistri in legēdo mathematicas: ⁊ philosophi in sciētia naturali. Et iurisperiti i iure ciuili ⁊ canonico: ⁊ vnusquisq̄ in sua facultate ita ergo xps magister noster ⁊ interpres legis tenuit hunc modum nobiscum in declarando legez moysi. Nam primo ipe obseruauit legez moysi litteraliter quo ad omnia ꝓcepta moralia ⁊ cerimonialia. Scōo declarauit totā legē doctrinalr eius verum sensum exponēdo. Tertio verificauit in se realiter ⁊ exēplariter totam legem ⁊ prophetas: vt patebit. ¶ His habitis ponitur prima cōclusio. s. q̄ xps obseruauit litteraliter totam legē moysi nō solum quo ad precepta moralia: sz etiā quo ad cerimonialia. Hoc autem probatur. Nam xps vt homo semp veneratus est deum patrē tanq̄ patrem ⁊ dñm faciendo eius voluntatem: ⁊ tribuendo ipsi oēm honorem: vt ptz per totum discursum euangelicum. Item non solum veneratus est deū patrem naturalem ⁊ dñm: sed etiaz veneratus est virginem mariam matrem suam carnalem ⁊ naturalē: Joseph patrem nutritium: q: erat subditus illis: vt ps Luce. ij. Et sic iuste viuendo obseruauit oia ꝓcepta moralia vt ps per totū discursuz euangelicum. Item seruauit omnia precepta cerimonialia vsq̄ ad trigesimum annum ⁊ vltra: q: in olim festiuitatib⁹ ascēdebāt i hierlm fm ꝓuetudinē dicti festi: vt ps Luc. ij. Et sic est dicēdū de ceteris cerimonialib⁹ q: comedit agnū paschale ⁊c. ¶ Secunda conclusio. q. xps tanq̄ magister ⁊ interpres in lege promissus declarauit doctrinaliter legē moysi verum ⁊ spiritualem sensum ⁊ eius intelligentiam manifestādo. probatur. Nam illico post baptismū ⁊ ieiunium congregauit apl̄os ⁊ discipulos: ⁊ ascēdit in montē: ⁊ sedēdo tanq̄ magister declarauit eis legē moysi quo ad verum sensum confutando falsam doctrinā ⁊ fermētum scribarum ⁊ pharisеorū. vt ps Matth. v. vj. ⁊. vij. ⁊ exinde per totum discursum euangelicum: q: ostendit quomodo sabbatum non solueb atur: nec violabatur sanando infirmos: immo colebatur ⁊ magis sanctificabatur: q: sabbatum erat institutum ad sacrificandum deum faciendo opera sancta ⁊ non seruilia cuiusmodi sunt opa misericordie ⁊c. Itē ostēdit qualiter cibi prohibiti in lege nō ꝓhibebantur per se: sed ꝓut figurabāt opera mala ⁊ prohibita. s. homicidia ⁊ adulteria ⁊ furta ⁊c. que coinquināt animam: vt ps Matth. xv. ⁊ sic de singulis. Itē post resurrectionem incipiēs a moyse ⁊ ꝓphetis interpretatus est illis duobus discipulis: ⁊ postea omnibus apostolis omnia que erant scripta de se in lege et prophetis et psalmis ⁊c. ¶ Tertia conclusio. q̄ christus tāq̄ verus magister non solum declarauit legem doctrinalr quo ad verum sensum: sed etiam verificauit in se realiter ⁊ exemplariter totam legem et prophetas. Prima pars patet per supradictam secundam cōclusionem. Secunda probatur per omnes euāgelistas. Taz primo christus volut baptizari in per

Data in mōte synay.

No. quō xps obseruauit legem moysi.

ler moysi principaliter spūalis.

No. se obligauit pplꝰ ad seruādā legē ⁊ ita ad xpm audiendum.

ler moysi erat carnalr terminā da ⁊ spiritualr obseruāda.

Xps magister et doctor.

Xps declarauit legem moysi.

Xps i se legē verificauit.

Universidad de Deusto Biblioteca

sona totius corporis mystici ꝛ suoꝝ mēbrorum in
stituēdo baptismum: ꝛ sic verificauit oēs locutio-
nes ꝛ purgationes ꝛ cetera sacramēta purgatiua
que fiebant in lege in figura baptismi. Scdo fuit
passus ꝛ in cruce immolatus ꝛ oblatus. Et sic ve-
rificauit occisionē agni paschalis ꝛ oīa sacrificia
ꝛ olocausta ꝛ oblatiōes que fiebāt in lege ī figu-
ra sue passionis ꝛ sacramēti eucharistie. Itez fuit
sepultus p totā diē sabbati in sepulchro. Et sic ve
rificauit quietē sabbati legalis. Itē eduxit fide-
les ve. te. de lymbo inferni. Et verificauit figurā
liberatiōis filioꝝ israel de egypto. Item resurre-
xit ꝛ ascēdit in celū. Et sic verificauit dicta ,pphe-
taꝝ: vt patebit infra. Et sic pꝫ ꝙ xp̄s totā legē ꝛ ,p
phetas verificauit exēplariter in se. ¶ Quarta cō
clusio. ꝙ xp̄s nō solū verificauit in se legē moysi:
quo ad pcepta cerimonialia: sed etiaꝫ declarauit
ꝛ verificauit in se precepta iudicialia. Pria pars
pꝫ per supradictā tertiā cōclusionē. Scda pars ,p
batur. Nam inter iudicialia ponit Exo. xxi. Prio
ꝙ si quis percusserit viruꝫ aut mulierem ꝛ secuta
fuerit mors: tūc ille morte moriat: ꝛ det vitam ,p
vita. Et si mutilauerit aliquod mēbrū: det oculum
,p oculo ꝛ dētē ,p dēte ꝛc. Hoc aūt pceptū iudicia-
le verificauit xp̄s in se ,p pctō primoꝝ parentū in
quo fuit homicidiū ꝛ furtum: qꝛ oēs filios ꝛ poste
ros occiderūt: ꝛ bonis gratuitis expoliauerūt. Et
fuit ibi blasphemia ꝛ sacrilegiū: inquātum deita-
tem vsurpare tētauerūt. Et ideo xp̄s in cruce vo-
luit pro omnibus mori ꝛ dare morteꝫ tpalem pro
nostra morte eterna: ꝛ vitā ,p vita: ꝛ aīam ,p aīa: ꝛ
dentē ,p dente: ꝛ oculum pro oculo: ꝛ totū ,p toto: ꝛ
partē ,p parte. Et sic verificauit illud pceptū iudi
ciale: ꝛ multa alia: qꝛ ,p pctis oīm preteritoꝝ ꝛ fu
turoꝝ mortuꝰ est: ꝛ ,p oībꝰ furtis ꝛ rapinis ꝛ adul
terijs ꝛ ceteris sceleribus satisfecit ī sua passiōe.
Itē nō solū verificauit ī se pcepta iudicialia: ,p oi
bus satisfaciēdo: sꝫ etiā ipa iudicialia declarauit
mutādo forū ꝛ penā iudicialē secularē in penitētia
lē ꝛ spūalē. ¶ Ad cuiꝰ intellectū est notādū ꝙ ille
forꝰ iudicialis ꝛ punitio ve. le. figurabat forū ꝛ pu
nitionē penitētialē legis euāgelice p xp̄ꝫ instituē
dam. Nam lꝫ in punitione penitētiali p xp̄m insti
tuta nō detur oculus carnalis ꝛ dens ,p dēte: tamē
datur oculus pro oculo: ꝛ dens ,p dēte: ꝛ vita ,p vi
ta ciuiliter. Nam qñ venit homicida aut mutila-
tor mēbroꝝ aut latro ad confitēdū tūc eccl'ia siue
sacerdos lꝫ nō interficiat corporal'r homicidā siue
mutilatorem penitētem: tamē pcipit ipm occidi
ciuil'r mundo. i. ꝙ fiat religiosus: ꝛ priuet seipsuꝫ
delitijs mundanis: ꝛ iugiter agat pniam: ꝛ oret ,p
illo quē occidit ꝛ vita priuauit: ꝛ ꝙ nutriat filios
eius quē occidit. Et ita pꝛiter pcipit mutilatori ꝙ
nutriat ex proprijs bonis tpalibus illū cuius mē-
brū mutilauit. Itē pcipit latroni vt restituat fur-
tū ꝛ oē male ablatū: ꝛ etiā satisfaciat pro dāno il-
lato: ꝛ sic pcipit luxurioso vl' auaro ve. iracūdo vt
abscidat mēbrū qd scādalizat ipm nō corporal'r sꝫ
spiritual'r: ꝛ hoc ex pcepto xp̄i Matth. xviij. Si
oculus aut pes tuꝰ scandalizat te: erue eū ꝛ ,pice
abs te. quod non est intelligendū de mēbro corpo
rali: sed spūali. s. de mala intētione ꝛ cogitatiōe ꝛ
peruerso proposito ꝛ occasiōe. Et ad hoc ,ppositū

Xp̄s verificauit in se legalia.

Forꝰ seu punitio vete. le. figurabat sacramētū pnie.

dicit infra cap'lo. xix. ꝙ multi castrauerūt seipsos
,ppter regnū celoꝝ: qui pōt capere capiat ꝛc. ¶ Et
ita xp̄s oēs pctōres remittebat ad pniam dicens.
Uade: ꝛ amplius noli peccare. ꝛ sic lꝫ nō lapidaue
rit adulterā lapidibus materialibus: tū lapidauit
eā lapidibus spūalibus. s. cōpunctionis ꝛ cōtritio
nis ꝛ pnie. Et sic ē dicēdū de ceteris peccatoribꝰ.
Nam licet xp̄s nō occidebat eos quo ad substan-
tiā tamē occidebat in eis peccatuꝫ suscitādo ī eis
fidem ꝛ gratiam: vt inquit Augustinus. Et sic pa
riter istis penitētibus mutilauit membra malarū
cogitationum ꝛ occasionem: sed licet xp̄s non in-
terficiat ilico corporal'r peccatores obstinatos ꝛ
impenitentes: tamen final'r interficit eos morte
eterna. Et ita xp̄s lapidauit ꝛ interfecit lapidibꝰ
eternis synagogam iudeorum adulteram ꝛ obsti
natam: que dimisso ꝛ negato proprio viro xp̄o for
nicatur cuꝫ diabolo. Et supradictis patet qualiter
Rabi moyses de egypto indigne ꝛ impudēter re
prehendit Jesum nazarenum redemptorē nostrū
qui dicit in sententijs de penitētia ꝙ Jesus naza
renus licet esset bonus vir ꝛ simplex ꝛ fuerit cau-
sa destructionis omnium idoloꝝ ꝛ supstitiōis gē
tilium: tamen sua doctrina non fuit vtilis mundo
nec reipublice: eo ꝙ nullum puniebat: sed oībus
malefactoribus parcebat: vt pꝫ de adultera quam
absoluit a morte contra legeꝫ moysi. Unde dicit:
ꝙ si talis lex seruaretur scꝫ ꝙ rei non punirentur
sed omnibus parceretur: tunc respublica destrue-
retur: nec possent ciuitates ꝛ regna conseruari: ni
si peccata punirentur. Et sic patet doctrinam eius
nō esse bonam. ¶ Ad hoc respondetur: ꝙ iste Ra
bi moyses cōtradicit sibiipsi: si bene volumus ad-
uertere. Nam ipsemet dicit. Jesus nazarenꝰ fuit
vir bonus ꝛ optimus intantum ꝙ destruxit detesta
bilem idolatriam de mundo: ergo sequitur ꝙ fuit
vtilis toti mundo ꝛ deo dilectus ꝛ conformis au-
ferendo tantum scelus de mundo: quia virtuosus
est conformis ꝛ nulli inutilis: sed omnibus prodest:
vt inquit Plato. Item iste hō multipliciter deci-
pitur. Primo qꝛ xp̄s nunꝙ ,phibuit prauos puni-
ri: qꝛ p ipm qui est vera sapientia reges ꝛ princi-
pes mūdi regnāt: vt puniendo mala ꝛ remunerā-
do bona exerceāt iusticiā. Et sic xp̄s iam habet re
ges ꝛ principes seculares qui puniūt malos ꝛ in-
corrigibiles tēporal'r fm demerita coꝝ ī foro iu-
diciali. Sed vltra hunc gladiū secularē voluit vti
xp̄s gladio spūali penitētiali: q est multo nobilior:
q quidē gladius nō occidit nec mutilat substātiā:
sꝫ pctm interimit ꝛ abscidit ab aīa. Et iō xp̄s oēs
peccatores ad pniam remittebat: q nō relinqbat
eos impunitos. Nā pnia fm Augustinū est quedam
dolētis vindicta puniens in se qd dolet cōmisisse.
Et sic pnia vere punit pctm in reo. ¶ Unde ponit
,p cōclusiōe ꝙ penitētia pamplius ꝛ pfectius pu-
nit pctm ꝙ lex secularis: ꝛ ꝙ lex vetus puniebat.
qd tripliciter ,pbatur. Nam magis satisfacit deo ꝛ
,primo ꝛ pfectiꝰ iustificat pctōrē. Probat primū
ꝛ scdm. Nam quiꝫ homicida suspensus p legē se-
cularem non recipit mortem patiēter: ꝛ sic nō sa-
tisfacit deo: nec restituit ablatum: et sic non sa-
tisfacit proximo: nec etiam iustificat peccatorez:
postꝙ manet incontritus et impenitens. Sed

Xp̄s peccatores ad penitētiā remittebat.

Rabi moyses xp̄m rephēdit.

Penitētia pamplius punit peccatuꝫ ꝙ lex secularis.

vera penitētia primo satisfacit deo per verā con
tritionem propositum nō peccādi. Scdo satisfa-
cit primo restituēdo ipsi ablatū in effectu vel ī af
fectu ꝛ ,pmissione. Tertio iustificat seipsum pteri
ta peccata plangēdo ꝛ futura nō cōmittere ,ppo
nēdo. Iterū ,pbatur eadē cōclusio sic. Illa punitio
est pfectior ꝛ magis sufficiens q delet ꝛ extinguit
peccatū qd diabolus plantauit: ꝛ seruat substātiā
quam deus creauit: ꝙ illa que destruit substantiā
ꝛ nō extinguit qsꝫ peccatū: sed pnia est huiōi re-
spectu punitiōis sclaris: g ē pfectior. Minor pꝫ.
Nam p penitētiā totaliter delentur ꝛ extinguitur
peccatū qd diabolus persuasit: ꝛ cōseruatur nō so
lum anima: sed etiā corpus vt ille vltra possit be-
ne operari: ꝛ opa misericordie exercere: ꝛ ,p defun
cto quem occidit semp orare: ꝛ filijs eius subueni
re ꝛc. Punitio aūt secularis extinguit substātiaꝫ
ꝛ quādoqꝫ nō extinguit peccatū: ꝛ aufert locū ꝛ tē
pus bn̄ operandi. Et sic non satisfacit proximo.
Item penitētia est magis vtilis proximo ꝛ reipu-
blice ꝙ punitio legalis legis veteris. Nā illa mu
tilabat membrum: scꝫ oculū aut manum delinquē
tis: de quo nulla vtilitas ,pueniebat leso: nec satis
faciebat iniuriā passo: sꝫ penitētia nō aufert mē-
brum corporale vt ille possit satisfacere leso opi-
bus manuū suarū: aut vt restituat ablatum. Et sic
penitētia nō solū est magis vtilis iniuriā passo:
sed etiam toti reipublice: inquantū nō vult mortē
peccatoris: sꝫ vt conuertatur ꝛ viuat: ꝛ seruiat deo ꝛ
,psit ,primo. Et sic cōplures criminosos nouimus
per penitētiā liberatos: qui ardentius seruierūt
deo ꝛ reipublice perutiles steterunt post actā pe
nitētiā. Ex quibus patet ꝙ gladius penitentialis
multo pfectior ꝛ vtilior est ꝙ gladius secularis pu
nitionis. Ideo xp̄s qui in primo sui aduētu venit
tanꝙ vniuersalis redēptor ꝛ totius generis huma
ni reparator: noluit vti gladio seculari: sꝫ peniten
tiali ꝛ salubriori. Nec ex hoc ,phibuit nec impedi-
uit gladium iudicialē secularis punitionis: quem
principibus seculi ante tanꝙ deꝰ cōmiserat: nec ī
vtēdo gladio penitentiali destruxit pcepta iudi-
cialia veteris legis: immo declarauit illa inquan
tum figurabāt punitiones penitētiales legis euā
gelice. Et sic patet ignorantia ꝛ impudētia ipsiꝰ
rabi moyses: qui ignorās sacramētū penitētie re
prehēdit xp̄m putās ꝙ xp̄s remittēdo peccatores
ad pniam relinquebat eos impunitos: cū punitio
penitētialis sit multo perfectior ꝛ magis satisfa-
ciēs deo ꝛ ,primo: ꝛ magis iustificans delinquen-
tē ꝛ magis vtilis reipublice. Ex quibꝰ omnibꝰ pꝫ
ꝙ xp̄s nō fuit cōtrarius nec dissipator legis moy
si: immo fuit cōseruator ꝛ instaurator: qꝛ primo ob
seruauit eā litteral'r. Scdo declarauit eam doctri
nal'r ꝛ spiritual'r verū sensum ꝛ intelligētiam ostē
dēdo. Tertio verificauit legem ꝛ prophetas in se
real'r ꝛ exemplariter: qꝛ omnia que erāt in lege fi
gurata ꝛ in prophetis vaticinata: in sua passione
ꝛ resurrectione cōpleuit ꝛ cōsummauit: vt pꝫ per
discursum euangeliū. Ex quibꝰ etiā pꝫ ꝙ sicut lex
moysi erat ab illo pp'lo litteral'r obseruanda: ita p
xp̄m erat spiritual'r declaranda in suo aduentu ꝛ
per ipsum quo ad officium litterale terminanda ꝛ
abolēda. Et sicut ille pp'ls erat obligatus ad ob-
seruandā illam legē litteraliter sub cōminatione
illarū penaꝝ ꝛ maledictionū. Ita pariter erit obli
gatus ad audiēdā declarationē legis faciēdā per
xp̄m: ꝛ ad credēdū ꝛ obediēdū ipsi: ꝛ hoc sub eadē
cōminatione: ꝛ per ꝯñs erat obligatus ad seruan
dam legē spiritualiter fm declarationē faciēdā p
christū. Et sic non obligabātur ad seruandā legē
litteraliter nisi vsqꝫ ad declarationē faciēdaꝫ per
xp̄m. Et sic p consequēs pꝫ etiā ꝙ postꝙ lex moy
si est iam declarata: ꝛ litterale officiū est iam ter-
minatū ꝛ abolitū p passionē xp̄i: ꝛ veritas legis
est iam promulgata in euangelio: ꝛ cerimonialia
officia sunt iam prohibita tanꝙ mortua: sequitur
ꝙ veritas euangelica est seruāda tanꝙ salubris
ꝛ cerimonialia vitanda ꝛ execrāda tanꝙ mortife-
ra. Et in hoc lex moysi nō destruit nec violat: imo
verificatur ꝛ statuitur et ratificat ꝛ obseruat. Et
per hoc pꝫ miserabilis cecitas iudeorū. ¶ Quan
tum ad scdm articulū est notādū ꝙ sicut lex moy-
si non erat mere carnalis: sꝫ principaliter spūalis
ratione finis: prout dictū est: ita pariter promisit
messiam ꝛ redēptorē spiritualē ꝛ nō carnaliter: sꝫ
spiritualiter viuentē. Et sic in suo officio nō debe-
bat esse carnalis sꝫ spūalis. Et per ꝯñs spirituali
ter debebat opari in suo officio: ꝛ spiritualia bona
ꝛ nō carnalia ,pcedere. Et ideo est aduertendū fm
oēs ,pphetas ꝙ xp̄s messias in lege promissus se
ptem erat principaliter inter ceteras facturꝰ. Nā
primo erat in scdm tēplū vēturus. Scdo erat legē
nouā ꝛ pfectam ꝛ vniuersalē ꝛ cōmunē oībus gen
tibus ꝛ natiōibus daturus. Tertio erat pro omni
bus moriturus: ꝛ oēs a pctō per mortē suam libe-
raturus. Quarto erat resurrecturꝰ: ꝛ post resurre-
ctionē vniuersaliter regnaturus in celo ꝛ in terra
et in inferno. Quinto debebat mittere suos disci-
pulos et iudeis cōuersos p totū orbē: qui totū po-
pulum gentilē debebant xp̄o subijcere ꝛ oīa idola
delere: ꝛ diabolū ex hoc mundo eijcere. Sexto de
bebat populū iudaicū incredulū ꝛ obstinatū dissi-
pare: ꝛ in ppetuam captiuitatē destinare ꝛ subige
re. Septimo in fine mundi in scdo suo aduētu et
finali iudicio suos fideles in corpore ꝛ anima glo
rificare ꝛ felicitare. ¶ Sed primū: scꝫ ꝙ messias
erat vēturus in secūdo tēplo probatur. ¶ Ad cu-
ius intellectū est aduertēdum ꝙ quattuor prophe
te fuerunt concitatores ad edificandū scdm tem-
plum: scilꝫ Daniel: Aggeus: zacharias: ꝛ Mala-
chias. Ideo oēs isti quattuor clare ꝛ manifeste
predixerunt ꝛ prophetarūt qualiter xp̄s messias
erat vēturus ad illud scdm tēplum ꝛ daturus legē
euangelicā: ꝛ moriturus. Et quo illa ciuitas scda
simul cum tēplo ꝛ sacerdotio erat distruēda: pro-
pter pctm mortis christi. Et quo noua ciuitas hie-
rusalē erat p christū edificāda: ꝛ p totū orbē diffu
sa. Et hoc probatur Danielis. ix. vbi dicit angelus
danieli. Scito et animaduerte ab exitu sermonis
vt iterum edificetur hierusalē vsqꝫ ad christū du-
cem ꝛc. Itē Aggei. ij. Adhuc modicū est ꝛ ego mo
uebo celum ꝛ terram ꝛ mare et aridam ꝛ mouebo
oēs gētes: ꝛ veniet desideratus cunctis gētibus:
ꝛ implebo domū istam gloria: dicit dñs exercituū.
Meū est argētū ꝛ meum est aurū dicit dñs exer-
cituū. Magna erit gloria istius domus nouissime

Secundus articulus.

Christꝰ erat. vij. facturꝰ.

Christꝰ erat ī secundū tēplum vēturus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

plusq̄ p̄me ⁊c. Et hisverbis sequit̄ p̄mo q̄ nō debebat xp̄s multū tardare: p hoc qđ ait. Adhuc modicū est ⁊c. Scđo sequit̄ q̄ xp̄s nō solū erat venturus ad saluandū indeos: sed etiā gētiles cū ait. Cōmouebo oēs gentes: ⁊ veniet desiderat̄ cunctis gētibus. Tertio sequitur q̄ xp̄s erat venturus in illud secundū tēplū quod post captiuitatē babylonie edificabat̄ per esdram ⁊ nechiam ⁊ zorobabel ad instantiā aggei ⁊ zacharie. Quarto sequit̄ q̄ gloria quā christ̄ debebat afferre ad illud templum non debebat consistere in auro ⁊ argēto: sed in bonis spiritualibus: per hoc qđ ait meum est argentum ⁊ aurum. Jtē sequitur etiā q̄ in bonis spiritualibus magis debebat pollere scđm tēplū q̄ primū. Nam licet in scđo tēplo nūq̄ fuerit archa federis cum tabulis legis: nec cum māna ⁊ virga aaron: eo q̄ fuit cōbusta simul cum tēplo per chaldeos: tamē in scđo tēplo fuit christ̄ deus ⁊ homo rex ⁊ sacerdos figuratus per archam federis qui fuit in tēplo p̄sentatus: ⁊ in eo miracula fecit: et legem euangelicā p̄dicauit: ⁊ legē moysi declarauit: ideo subdit q̄ maior erit gloria domꝰ istius nouissime q̄ prime. Jtē sequitur q̄ post illud scđm templū nullum aliud erat materialiter edificandum in hierusalē: per hoc qđ ait. Maior erit gloria huius domus nouissime q̄ prime. Nam si illa erat domus nouissima: ergo post illam destructā per Tytū ⁊ romanos: nulla alia materialis expectatur. Et per ꝯs rex iam venit in illam domum ante eius destructionē: per qđ potest patere cecitas ⁊ falsa spes iudeorū. Jtem eadē cōclusio probatur manifeste zacha. ix. Nam post q̄ in primis capitulis p̄dixit reedificationē scđi tēpli ⁊ ciuitatis: ⁊ multa alia vētura in illam ciuitatē ⁊ templū dicit. Exulta satis filia syon ⁊ iubila filia hierusalem. Ecce rex tuus venit tibi iustus ⁊ saluator: ipse pauper ascēdens sup asinam ⁊ sup pullum filium asine ⁊c. quod fuit impletū: vt patet per oēs euangelistas. Et sic ptz manifeste qualiter christ̄ erat venturus in illud scđm templū: p nouos oēs hebrei antiqui glosant istum passum intelligēres de rege messia. ¶ Hoc idē probatur Malach. iij. Nam post q̄ in duobus p̄mis capitulis p̄dixerat dissolutionē ⁊ immunditiā sacerdotū illius secūdi templi ⁊ ciuitatis et consequēti in tertio capitulo p̄dicit aduentū christi ad scđm templū. Vñ ait. Ecce ego mittam angelū meum ⁊ preparabit viam antē faciem meam: ⁊ statim veniet ad templū sanctum suum dominator quem vos queritis: ⁊ angelus testamēti quem vos vultis ⁊c. ¶ Et supradictis autoritatibus istorū quattuor prophetarū tenebant p: o articulo fidei oēs antiqui hebreorū q̄ rex messias erat venturus in illud scđm tēplū. Ex quia nondū viderunt eum: ideo multi eorum dicerunt q̄ rex messias iam venit: sed nondū manifestauit se vsq; ad tēpus. Interim autē vadit occultus peregrinādo per mundū inter pauperes ⁊ leprosos p: o pctō indeorū. Et ad hoc allegant illud Esa. liij. Nos reputauim⁹ eum quasi leprosum ⁊c. Et quibus oībus ptz manifeste q̄ messias quicūq; sit ille iam venerat antē ꝯ scđm templū destrueretur p romanos. Et in hoc cōsistit tota perturbatio iudeorū: qz vt euadant ⁊ fugiant hanc manifestā veritatem: dicunt multa vana ⁊ enormia: ⁊ risu digna. Sed hoc de p: imo officio messie in lege p: missio. Scđm officiū regis messie erat: q: erat daturus legem nouā vniuersalem ⁊ cōmunē omnibus gētibus ⁊ nationibus. Hoc p: imo p: obatur Esaie. ij. vbi dicitur. Et erit in nouissimis diebus preparatus mons domus dñi in vertice montiū: ⁊ eleuabitur super celos. Et fluent ad eum oēs gentes. Et ibunt populi multi ⁊ dicent. Venite ascendamus ad montē dñi ⁊ ad domū dei Jacob: ⁊ docebit nos vias suas: ⁊ ambulabim⁹ in semitis ei⁹: q: de syon exibit lex ⁊ verbū dñi de hierusalē ⁊c. Jtem infra ca. lj. Attendite ad me populus meus: ⁊ tribꝰ mea audite: q: lex a me exiet ⁊ iudiciū meū in lucem populoꝝ requiescet ⁊c. Jtē Hiere. xxxi. Feriam domui israel ⁊ domui iacob fedus nouū: nō sm pactum quod pepigi cum patribus vestris in die quando apprehendi manum eoꝝ: vt educerem eos de terra egypti: pactuꝫ qđ irritū fecerūt post dies illos dicit dominus dabo legem meam in visceribus hominū ⁊ in corde eorum scribā eaꝫ ⁊c. Et supradictis ⁊ multis alijs p: z qualiter rex messias erat legē nouā daturus p: eter legē moysi. Sed tertiū. s. q̄ xp̄s rex messias erat moriturꝰ ⁊ occidēdus a suis ⁊ genus humanū a peccato liberaturus: iā satis p̄batum est in expositione libri psalmoꝝ: ⁊ maxime psal. xxi. ⁊. xxxiij. ⁊. xxxv. ⁊. lxvij. vbi dauid magis videtur euāgelista q̄ p̄pheta. Sz hoc magis manifeste patet Esa. l. vbi xp̄s deus factus homo dicit. Corpus meum dedi percutientibus ⁊ genas meas vellentibus faciem meam nō auerti ab increpantibus ⁊ cōspuētibus in me ⁊c. Jtem ca. liij. de xp̄o rege messia dicit de⁹ pater ⁊c. Ecce seruus meus exaltabitur: sublimis erit ⁊c. Sed immediate ca. liij. dicit ⁊ explicat totā mortem ⁊ ignominiosam passionem ei⁹ p peccatis omniū. Vñ ait. Vere languores nostros ipse tulit: ⁊ dolores nostros ipse portauit. Et nos reputauimus eū quasi leprosum ⁊ percussum a deo et humiliatū. Ipse autē humiliatus est p̄pter iniquitates nostras ⁊ attritus est p̄pter scelera nostra ⁊c. per totum. Quod quidē capl'm nō potest intelligi nisi de rege messia: qui erat p populo moriturus sm Rabi moysen ⁊ oēs antiquos indeoꝝ. Ex quibus videtes q̄ hoc fuit impletū i ihesu xp̄o: quē nos in messiā recepim⁹? Ideo cōfusi euenerūt in tantā vesaniā dicentes: q̄ duo expectauit messie: scz vnus p:im⁹ vocatus Jucef aben effraym. Et alius Aben dauid de tribu iuda. Et sic dicūt q̄ totum istud. liij. capitulū loquit̄ ⁊ verificat de messia Jucef Aben effraym: q̄ est moriturus p defensione populi israel: quem occidet gog ⁊ magog: sz post surget messias aben dauid ⁊ resuscitabit messiam iucef aben effraym: ⁊ cōgregabit oēs iudeos ex oībus partibus mundi: ⁊ tunc pugnabit contra gog ⁊ magog iuxta hierusalē: ⁊ vincet eos. Et tūc tanq̄ victor ⁊ triūphator: edificabit nouā hierusalez: vbi p:ius erat: in quā introducet oēs filios israel ex omnibus partibus mundi congregatos ⁊c. Sed quantū sit vana ⁊ irridenda ista fictio: doceū est psal. xcv. Verūtamē sz moderni iudei videā tur fugere quodā falso colore ⁊ fictione veritatē huius capituli: tamē nullo colore aut via possunt

vitare manifestam passionē xp̄i revelatā Danielli p:ophete. ix. c. vbi dicit gabriel angelus danieli. Septuaginta hebdomade abbreviate sunt sup populū tuū ⁊ sup vrbē sanctā tuam: vt cōsummet̄ p:euaricatio ⁊ finē accipiat p:cti ⁊ delcat iniquitas ⁊ adducat iustitie sempiterna ⁊ impleat visio et p̄pheta: ⁊ vngatur scūs sanctoꝝ. Scito ⁊ animaduerte ab exitu sermonis: vt iterū edificet hierusalem vsq; ad xp̄m ducē ⁊c. p:out sup: adictū est scz post hebdomadas. lxij. occidet xp̄s ⁊c. Et qui bus verbis p:edicebātur decē veritates p:opheticē. Prima q̄ xp̄s erat venturus post. cccc. xxxij. annos a reedificatione secundi tēpli q̄ sunt. lxij. hebdomade annoꝝ. Scđa veritas q̄ xp̄s erat a suis occidēdus ⁊ negādus. Tertia q̄ per mortem christi erat implēda oīs visio ⁊ p̄pheta p̄pheta rum. Quarta q̄ mors xp̄i debebat auferre omne p:cti ⁊ delere oēm iniquitatē: ⁊ adducere oēm iustitiam ⁊ gratiā vniuerso mundo. Quinta q̄ xp̄s erat vngēdus rex ⁊ baptizādus p:o nobis. Sexta q̄ ppl's iudeorū erat negatur⁹ xp̄m. Septima q̄ et hoc erat p:obādus. Octaua q̄ post mortē xp̄i debebat deficere hostia ⁊ sacrificiū: et cessare lex moysi. Nona q̄ ciuitas hierusalē simul cum tēplo erat destruēda. Decima q̄ desolatio ⁊ rep:obatio synagoge ⁊ omniū legaliū ⁊ captiuitas iudeoꝝ erat duratura vsq; ad consummationē et finem mundi. Jtez q̄ christ̄ rex messias deberet mundū redimere ⁊ patres ve. te. de lymbo per passionē liberare. Patet zacb. ix. vbi post q̄ dixit. Ecce rex tuus venit tibi iustus ⁊ saluator: ⁊c. postea subdit. Tu ꝯo in sanguine testamēti tui eduxisti vinctos de lacu vbi non erat aqua ⁊c. Jtem. c. xij. Effundā super domū dauid ⁊ super habitatores hierusalē spiritum gratie ⁊ p:ecum: ⁊ aspicient ad me quez confixerunt ⁊ plangent eum ⁊c. Et sic ptz manifeste qualiter christus rex messias erat occidendus vt totum populū a peccato liberaret. ¶ Quartū autem mysteriū: scz q̄ xp̄s erat a mortuis resurrecturus ⁊ post resurrectionē regnatur⁹: licet sit satis p:obatū per totam expositionē libri psal. ⁊ p:ecipue psal. xx. ⁊. xxix. ⁊. xl. ⁊. lxvij. ⁊ manifeste ptz Esa. xi. per totū vbi inter cetera dicit. In die illa radix iesse q̄ stat in signū populoꝝ ipsum gentes dep:ecabūtur: ⁊ erit eius sepulchrū gloriosum ⁊c. Ex quo ptz q̄ si sepulchrū eius est gloriosum: ergo absq; incineratione ⁊ putrificatiōe resurrexit in corpus gloriosum ⁊ immortale. Jtem Esa. post ꝯ per totum. c. liij. explicauit mortez ⁊ passionē xp̄i: postea per totū residuū vsq; ad finem libri p:edidicit gloriā regni eius vniuersalis ad ostēdendū q̄ a mortuis resurrexit: ⁊ postea regnauit in celo et in terra: q: mortui nō regnant sup viuos. Sed hoc idem magis clare ptz Osee. vi. vbi dicit. Venite ⁊ reuertamur ad dūm: q: ipse cepit ⁊ sanabit nos: percutiet ⁊ curabit nos: viuificabit nos post duos dies: ⁊ tertia die suscitabit nos: ⁊ viuemꝰ in eius sciem⁹? sequemurq; vt cognoscamus eū ⁊c. In quibus verbis manifestatur distincte resurrectio xp̄i: que fuit causa nostre future resurrectionis: put patebit. ¶ Quintū aūt mysteriū scz qualiter xp̄s rex messias post resurrectionē suaz debebat edificare nouā hier'm ⁊ introducere in eā totum ppl'm gentilē: ⁊ mittere suos discipulos per totum mundū ⁊ destruere omnia idola: ⁊ eijcere diabolum de mundo: ⁊ subijcere sibi totum populum gentilē ⁊c. licet satis sit p:obatū per totam expositionē libri psal. ⁊ specialiter psal. xvij. ⁊. xviij. et. lxvi. ⁊. lxvij. ⁊. lxxi. ⁊. cix. tamē manifestiꝰ p:obatur per totum libū Esaie. maxime a. xl. c. vsq; ad finem vbi in fine concludit. Ponā in eis signum ⁊ mittam ex eis qui saluati fuerint ad gētes in mare ⁊ in africam ⁊ lidiam tenētes sagittam in italiam ⁊ greciā et ad insulas maris longe ad eos q̄ non audierunt de me: ⁊ non viderunt gloriā meā: et annunciabūt gloriā meam gentibus ⁊c. Hoc idem manifestissime p̄z Dte. xvi. vbi post rep:obationē indeoꝝ dicit. Ego mittam piscatoꝝes multos ⁊ piscabunt eos. Et subdit infra. Ad te gētes venient ab extremis terre: ⁊ dicent vere mendaciū possederunt patres nostri vanitatē que non p̄fuit eis ⁊c. Jtē hoc idem p̄z Osee. j. ⁊. ij. sed clari⁹ zacha. viij. vbi dicit. Ecce venient populi multi ⁊ gentes robuste ad querendū dñm exercituū ⁊ in hierusalem ⁊ dep:ecandā faciem dñi: hec dicit dñs exercituum. In diebus in quibus apprehēdent decem hoies ex oībus linguis gentium: et apprehēdent fimbriam viri iudei dicētes: ibimus vobiscū. Audiuimus enī qđ deus vobiscū est. Hoc idem p̄z in fra. c. xiij. vbi dicitur. In die illa erit fons patens domui dauid ⁊ habitātibus in hierusalē in ablutionem pctōris ⁊ mēstruate: ⁊ erit in die illa dicit dñs exercituū: disperdā oīa nōia idoloꝝ de terra: ⁊ non nolabuntur vltra: ⁊ pseudo p̄pheras ⁊ oēm spiritū immundū auferā de terra ⁊c. ¶ Septū autem mysteriū. s. qualiter iudei p̄pter p:cti mortis christi erant rep:obādi: ⁊ sacerdotiū ⁊ regnum eorum extinguendū: ⁊ nouū sacrificiū instituendū: ⁊ populus gentilis eligēdus ⁊ substituēdus licet satis sit explicitū per totam expositionez libri psalmoꝝ: ⁊ maxime psalmo. xxi. ⁊. xxxix. ⁊. xlix. ⁊. l. ⁊ lxvij. ⁊. lxxi. ⁊. lxxxi. ⁊. cvij. ⁊. cix. tamē manifestiꝰ patet per totū Esaiā ⁊ oēs alios p:ophetas in quibus non est aliqua pars in qua non rep:obet populus iudaicus p:opter ingratitudinē: ⁊ eligatur populus gentilis. Sed destructio tēpli ⁊ sacerdotij ⁊ dissipatio illius populi maxime et manifeste patet Dan. ix. vt dictū est. ¶ Septimū autē mysterium: scz qualiter in fine mūdi post miserabilē exitum ⁊ interitū antixp̄i ppl's iudeorū fit ad xp̄m cōuertendus ⁊ reuersus per p:edicationē Helye et Enoch: ⁊ qualiter postea xp̄s sit vēturus ad iudicium generale: ⁊ qualiter debet omnes resuscitare scz iustos in corpora gloriosa: vt recipiēt vltimā perfectionē ⁊ felicitatē: impij autē in suppliciū eternum ⁊c. Licet satis diffuse sit dictū per totā expositionē psalmoꝝ: maxime psalmo. j. ⁊. ij. ⁊. xx. ⁊. l. ⁊ cix. tamē qualiter xp̄s oēs iustos in fine mūdi debet glorificare ⁊ ab eis oēm miseriā corporalē auferre manifeste p̄dicitur Esa. xxv. vbi dicit. P:aecipitabit mortē in sempiternū: ⁊ auferet dñs deꝰ lachrymā ab omni facie terre: ⁊ opp:obriū populi sui auferet de vniuersa terra: q: dñs locutus est et dicent in die illa. Ecce deus noster iste: expectabimus eum ⁊ saluabit nos iste dñs: sustinuim⁹? eū et exultabimus ⁊ letabimur in salutari eius: quia

Nota.

Christ⁹ messias erat p:o oīb⁹ moriturus.

Christ⁹ erat datur⁹ legē nouam.

no. istas decē veritates.

Messias christus erat resurrecturus.

Christ⁹ erat edificatur?

Xp̄s p:o pulū iudaicū debebat reprobare p:opter p:cti ⁊c.

Judei i fine mūdi cōuertentur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

requiescet manus dñi in monte isto ⁊c. Item hoc idem ptz per totū. Jte vltimū iudicium ⁊ glorificatio iusto⁹ manifestissime pdicitur Daniel. xij. vbi dicitur ꝙ multi de his qui dormiūt in pulvere terre exigilabūt: alij in vitam eternā: alij in opprobrium: vt videāt semp. Qui autē docti fuerunt fulgebunt quasi splēdor firmamēti: ⁊ qui ad iusticiā erudiunt multos quasi stellas in perpetuas eternitates ⁊c. Jte videl ꝙ cōuertētur ad xp̄m in fine seculi ptz Osee tertio: vbi dicit ꝙ post hec reuertentur filij israel ⁊ querēt dñm deū suum: ⁊ dauid regē suum: ⁊ pauebunt ad dñm: ⁊ ad bonū eius in nouissimo dierū. Jtez hoc idem ptz zacha. vltimo per totū. Sed ꝙ cōuertio populi iudeoꝝ in fine seculi sit faciēda ad predicationē Helye: ptz Malachie. iij. vbi dicitur. Ecce ego mittā vobis Helyam prophetā ante ꝙ veniat dies dñi magnus et horribilis ⁊ cōuertet cor patrum ad filios ⁊ cor filiorum ad patres eorū ne forte veniā ⁊ percutiā terram anathemate. Et ꝟbis oibus ptz per oēs prophetas qūo in his septē cōfitebat principaliter totum officiū regis messie in lege ⁊ prophetis promissi. Primo: qz erat vēturꝰ in fine scōi tēpli. Secō: qz erat nouā legē daturus. Tertio: qz erat per mortē mundū redēpturus ⁊ liberaturꝰ a seruitute diaboli. Quarto: qz erat a mortuis resurrecturus ⁊ post mortem regnaturus. Quinto: qz per discipulos suos erat totum populū gentilē cōgregaturus ⁊ cōuersurus. Sexto: qz erat iudeos crucifixores suos reprobaturꝰ: ⁊ sacerdotiū simul cū cerimonialib⁹ ablaturus. Septimo: qz in fine seculi erat mundū iudicaturꝰ: et post ꝓm iudeoꝝ per Helyā vocaturus: ⁊ oēs fideles glorificaturus: prout ptz per oēs ꝓphetas. ¶ Vis habitis fit hec prima conclusio. ꝙ iesus xp̄s venit in secundū templū ⁊ in fine ante destructionē eius: ficut prophetarunt Daniel ⁊ Aggeus ⁊ zacharias ⁊ Malachias. ꝓbatur. Nam christus natus est. xlij. anno cesaris Augusti: ⁊ fuit. xl. die in templo symeoni presentatus. xij. anno disputauit cum doctoribus: vt ptz Luce. ij. ⁊. xxx. anno tēpore Tyberij cesaris fuit baptizatus: et ieiunauit: ⁊ per tres annos miracula fecit. ⁊. xxxiij. Tyberij cesaris fuit crucifixus: ergo sequit ꝙ venit ad secūdū tēplū ante destructionē eius: qz templū non fuit destructum: immo duravit vsq; ad imperiū Vespasiani. Et sic ptz ꝙ xp̄s venit tēpore determinato ⁊ ante ꝓphetato. ¶ Scōa cōclusio. ꝙ xp̄s dedit legez nouam euangelicā in hierusalē ⁊ monte syon ⁊ olueti: et in terra ꝓmissionis sicut dictū fuerat per oēs prophetas. Nam primo iuxta mare in deserto ascendit in montē ⁊ sedens docuit discipulos suos legē declarando: vt ptz Matthei. v. vj. ⁊. vij. Item in hierusalē predicauit in oibus festiuitatibus: ⁊ in monte syon instituit sacramentū altaris: et misit spiritū sanctum in discipulis: ⁊ aperuit eis sensum et scripturas: vt ptz Luce vltimo. ⁊ Actuū. j. Et ex monte oliueti misit oēs apostolos ad predicandū euangelium omni creature. Marci vltimo. ⁊ Actuū primo. Et sic ptz ꝙ in christo fuerūt verificate prophetie de datione legis noue. ¶ Tertia cōclusio. ꝙ christus passus ⁊ occisus est a suis: prout locuti sunt prophete: immo oīa que locuti sunt prophete de morte ⁊ passione regis messie: fuerunt verificata in christo. ¶ Quarta cōclusio. ꝙ christus resurrexit a mortuis tertia die ⁊ ascendit in celum quadragesimo die: prout scribunt ⁊ testantur oēs apostoli ⁊ euāgeliste: ⁊ regnauit per totum orbē: prout fuit omnibus manifestuꝫ. Unde licet iudei negent christi resurrectionem ⁊ in celos ascensionem: tamen non possunt negare eius regnum vniuersale cum postea viderint ipsum per vniuersum mundum regnare super omnes reges ⁊ populos: vt probatum fuit psalmo. ij. ⁊. lxxj. ⁊. cix. ¶ Quinta conclusio. ꝙ christus edificauit nouam hierusalem toto orbe diffusam ⁊ introduxit in eam totum populū gentilē: sicut locuti sunt prophete. probatur. Nam primo christus congregauit illam sanctam societatē virorum ⁊ mulierum in mōte syon qui erant centum viginti vtriusq; sexus. vt patet Actuū primo. super quos misit spiritū sanctum in die pentecostes: a quo receperunt septem dona gratiarū: ⁊ sic armati armis spiritualibus egressi a cenaculo in eadem die converterunt tria milia: vt patet Actuū. ij. Sed quia christus preceperat eis in suo ascensu dicens. Jte per vniuersum mundum ⁊ pdicate euangelium omni creature ⁊c. Item Actuū. j. Accipietis virtutē superuenientis spiritus sancti in vos ⁊ eritis mihi testes in hierusalem et in omni iudea ⁊ samaria: ⁊ vsq; ad vltimū terre. Ideo oēs apostoli ⁊ discipuli post receptionez spiritus sancti ab hierusalē inde egressi diffusi sunt per totum orbem terrarū predicantes euangelium toti populo gentili: ⁊ sic Matthеus cum successoribus suis convertit totam ethiopiaz: ⁊ Marcus cum successoribus suis totam egyptū ⁊ arabiā et totam africam. Et symeon ⁊ iudas babyloniam ⁊ parthiam ⁊ mediā. Et bartholomeus et thomas oēs indias. Et paulus ⁊ iohannes greciā ⁊ asiam minorē. Et idem paulus ⁊ petrus ⁊ discipuli eorū totam italiā ⁊ gallia. Et iacobus ⁊ discipuli eius totā hyspaniā ⁊c. Et sic ptz ꝙ xp̄s edificauit primo istam hierusalē: scz ecclesiā supra illos sanctos lapides in mōte syon: sed postea fuit dilatata ⁊ diffusa per totum orbē a solis ortu vsq; ad occasum. ⁊ ideo tota ecclesia dicitur hierusalē. Primo quia in illa hierusalē materiali fuit inchoata ⁊ extinde derivata fuit ⁊ per totum orbē dilatata: ⁊ ideo retinet nomen hierusalē ⁊ syon a sua origine: sicut flumina retinent nomē sue originis ⁊ sui fontis: sicut iberus ⁊ arares. Secundo tota ecclesia dicitur hierusalē ⁊ syon ratiōe proprietatis ⁊ nois interpretatiōis. Nam hierusalē interpretatur visio pacis: ⁊ syon dicit specula: sed qz in sola ecclesia videtur ⁊ speculatur deus per veram fidem: ideo sola ecclesia meretur dici hierusalē et syon. Nam illa hierusalē materialis non propter se dicta est hierusalem per prophetas nisi inquantū christus erat ibi videndus ⁊ ibi erat ecclesiā edificaturus: prout dictum fuit in expositione libri psalmorū: ⁊ maxime psal. xlvij. ⁊. l. ⁊ in questiōe precedēti. Nam illa hierusalē per xp̄m Messiam edificanda: non poterat esse materialis ⁊ parua in illa terra palestine ⁊ iudee: sed erat futura spiritualis toto orbe diffusa ⁊ dilatata: in qua continentur oēs gentes et nationes ⁊ populus ethiopū ⁊c. Et sic xp̄s iam

Xp̄s venit in secundum tēplum.

Xp̄s dedit legē nouam.

Xp̄s est mortuꝰ.

vocauit et cōgregauit omnes filios israel sm spiritum ⁊ pmissionem ad istam veram hier usalez.

Judei dissipati ꝓpter xp̄i mortem.

Xp̄s receperit

¶ Sexta cōclusio. ꝙ iudei ꝓpter mortē xp̄i fuerūt dissipati ⁊ p mūdū dispersi ⁊ tēplū ⁊ ciuitas destructa ⁊ sacerdotiū ablatū: sicut pdixit Daniel, ppbaet ceteri prophete. Ista cōclusio ꝙ vnam partem de se est manifesta: sed ꝙ hoc fuerit factuꝫ ꝓpter mortem xp̄i non solum asseritur a nobis: sed etiā a magistris eoꝝ. vñ dicit Rabi moyses ꝙ Jesus nazarenus dicebat se esse Messiā: sed hoc nō est verum: quia Messias debebat cōgregare ⁊ reformare filios israel. sed hoc nō fecit christus immo fuit occisus: ⁊ fuit causa destructionis israel ⁊ totius populi iudaici. Jte Josephus dicit ꝙ causa destructionis hierusalē ⁊ totius populi iudeorum nō potuit esse nisi aliquod magnū peccatū: ⁊ istud non potuit ee nisi mors Jesu nazareni: aut Johānis baptiste: aut Jacobi iusti. Item Rabi samuel africanus dicit in epla ad suū amicū. ꝙ non pōt recipere aliam causam quare tanto tēpore durat ista captiuitas eoꝝ: nisi quia patres eoꝝ iniuste occiderunt Jesum xp̄m virū iustum. Undevolēs per scripturas inuestigare propter qō peccatum iudei laborant in hac longa captiuitate: non pōt reperire nec assignare aliam causam: nisi qz occiderunt Jesum nazarenū virum sanctū ⁊ iustum. Item iudei moderni continue maledicunt xp̄z dicentes ꝙ ꝓpter ipsum perseverant dispersi per mūdū in hac captiuitate. Jte ipsimet iudei ꝓpter aliud nō maledicunt ⁊ habent odio xp̄m: nisi quia oēs asserunt xp̄z fuisse dissipatorem ciuitatis hierusalem ⁊ totius ppli iudeoꝝ: ⁊ sic hec cōclusio satis est oibus concessa ⁊ manifesta. Et quibus supradictis sequitur vna correlaria ⁊ irrefragabilis cōclusio: scz ꝙ Jesus nazarenus qui colit xp̄iana religio fuit ⁊ est verus Messias in lege ꝓmissus. Ista conclusio probata est per singula et concessis a iudeis. Nam licet iudei moderni nō concedant redemptionem animarū factam per xp̄m nec ei⁹ resurrectionē: eo ꝙ talia fuerūt eis incredibilia: tū non possunt negare omnia alia scilz ꝙ Jesus venit in fine tēpli secundi: cum magna gloria ⁊ potestate miraculoꝝ. ¶ Sed dicunt quidaz eorum: ꝙ Jesus nazarenus qñ fugit in egyptum furatus est nomē dei tetragrāmaton: ⁊ cuz illo nomine ⁊ in virtute eius faciebat illa miracula. Sz in hoc cōcludunt propositū nostrū cōtra seipos. Nam oēs magistri eorum cōcedūt ꝙ illud nomē dei est incomprehensibile ⁊ ineffabile. Cuius virtutem ⁊ declarationem nemo pōt scire ⁊ declarare nisi solus deus ⁊ rex messias. Et oēs asserunt ꝙ rex messias in virtute illius nois habet declarare enigmata legis ⁊ subijcere totum orbem. Et quibus oibus sequitur ꝙ si Jesus nazarenus habuit ⁊ possedit illud nomen: ergo vel fuit de⁹ aut messias eius. Item nō possunt negare scōm: quia oēs concedunt ꝙ xp̄s dedit ⁊ condidit hāc legem euangelicā quā observant christiani. Nec negāt tertium: quia oēs concedūt ꝙ patres eoꝝ occiderunt xp̄m. Nec possunt negare quartū. Nam licet negent resurrectionē: tamē non possunt negare quin christus regnauerit vbiq; post mortem suā. Nec nimis negant sextuꝫ: quin christus sit causa

Judei dicunt xp̄m furasse nomē dei tetragrāmaton.

Nota.

Obiectio.

Nota 8 machometo.

destructionis ⁊ captiuitatis. Sed multomodis possunt negare quintū. Nam manifestū est ad sensus ꝙ totus populus gētilis relictis idolis cōuersus est ad fidez xp̄i. Et ideo licet iudei omnia alia velint et cecitate ⁊ malicia negare: tamen sola ista conclusio quamvis egare nō possunt est sufficiens ad probandū Jesum xp̄m fuisse messiam in lege promissum: ⁊ ad confundendum iudeos. Nam david in oibus suis psalmis: ⁊ oēs prophete in suis prophetijs nil aliud clamauit nisi ꝙ sol⁹ messias in lege promissus debebat auferre ⁊ destruere oīa idola ⁊ oēm superstitionē populi gentilis: ⁊ subijcere populū gentilem ad colendum nomē dei Abrāā: Isaac: ⁊ Jacob: ⁊ nomē de israel. Et hoc per baptismū aque: vt probatū est Esaie xij. ⁊ Ezech. xxxvj. ⁊ zacha. xiij. Et oēs ꝓphete clamant qualiter solus Messias debebat condere magnā hierusalem a solis ortu vsq; ad occasum: ⁊ introducere in eam oēs populos gentium credentes in deū israel. Sed oīa ista operatus est solus Jesus nazaren⁹. Nam in die ascensionis misit oēs apostolos ⁊ discipulos per totuz orbē dicens. Jte docete oēs gentes baptizantes eos in nomine patris ⁊ filij ⁊ spūssancti. Matthei vlti. Marci vlti. Jte predicate euangelium omni creature. Et ꝙ baptizatus fuerit: sal⁹ erit ⁊c. Sed nos videmus manifeste ꝙ totus populus gentilis per baptismū venit ad fidem ⁊ adorauit deū israel relictis idolis: immo totus populus xp̄ianus qui descendit ab illo populo gentili nullū aliū deū adorat: nisi deū Abrāā Isaac ⁊ Jacob sine deū israel est trinus ⁊ vnus ⁊ creator ⁊ fact⁹ homo: vt videbitur. Et omnia ista apparent ad sensum: que iudei nō possunt negare: imo dicit Rabi moyses in sententijs Regum ⁊ de penitētia: ꝙ solus Jesus nazarenus destruxit ⁊ abstulit idolatriā de mundo. Et ideo sola ista cōclusio de cōversione ppli gentilis est sufficiēs ad probandum Jesum xp̄m esse Messiā: ⁊ ad cōfundendū oēs iudeos. Sed iudei moderni adhuc volunt proterire dicētes ꝙ xp̄s nō subiecit totū orbem: nec oēs nationes ipsi obediunt: qz maiorē partem mundi possidēt sarraceni: qui nō colūt Jesum xp̄m. Sed ad hoc iā respōsuz est psal. lxxj. ⁊. cix. Quia successiue per omnes partes mūdi oīa idola fuerunt destructa ꝙ apl⁹ ⁊ eoꝝ successores: ⁊ totus populus gentilis venit ad fidem christi. Sed anno. ccccclxvj. surrexit ꝓpheta machometus ⁊ peruertit ⁊ decepit totā arabiā ⁊ syriā: ⁊ traxit oēs illos nouos ⁊ simplices xp̄ianos ad suaz falsam sectam: cuius successores vi armoꝝ subiecerūt totā africam et magnā ptē asie cogētes eos seruare ritū machometi: iter quos habitat magna multitudo christiaꝝ nouꝝ. Et ideo hoc non tollit veritatē oīm ꝓpheraꝝ: quia xp̄s vbiq; successiue regnauit ⁊ regnat aut ꝓpaliter aut spūaliter: imo sarracen: licet nō credant xp̄m esse deuz: tamen asserunt ipsum esse filiū dei ⁊ genitū ex spū dei: ⁊ sic venerātur ipsuz tanq; summū ꝓphetā. Et ideo oīa scripta ⁊ dicta in lege ⁊ ꝓphetis fuerūt verificata in xp̄o tanq; in vero Messia. Sed licet omnia supradicta non possunt negare: tamen adhuc nō cessant proterire ⁊ perseverare in sua malitia ⁊ obstinatione

Universidad de Deusto
Biblioteca

dicentes ꝙ ante ꝙ veniat Messias est venturus helyas p: out dictum et argutum est in principio. Sed nondum venit Helyas: ergo Jesus non fuit Messias. Item nec etiã xp̃s impleuit officiũ veri Messie: q: nõ abstulit mortẽ nec omnem lachrymã et miseriam de terra: quia oẽs reliquit mortales ⁊ passibiles sicut ante: ⁊ per consequens non fuit perfectus redemptor. Sed tã ad primũ ꝙ ad scõm̃ respondetur ꝙ miseri iudei nesciunt distinguere inter primũ ⁊ scõm aduentũ xp̃i. Nam duplex ad uentus xp̃i ꝓmittitur in prophetis. Vnus in primo aduentu erat venturus xp̃s ad damnã legem ⁊ redimendũ genus humanũ a pctõ et ad operandum omnia ser supradicta. Et in scõo aduentu erat venturus ad iudicandũ oẽs ⁊ ad tribuendum eis premiũ fm opera eor: puta ad glorificandũ iustos ⁊ resuscitandũ eos ad immortalitatẽ ⁊ gloriã: ⁊ impios ad penam sempiternã. In primo autẽ aduẽtu prevenit xp̃s Johannes baptista: sed in scõo aduentu ante iudiciũ est vẽturus Helyas ⁊ Enoch: ad cõuertendum iudeos in fine mundi. Vnde de primo aduentu d̃: Esa. xl. Vox clamantis i deserto parate viã dñi: ⁊ videbit oẽs caro salutare dei. Sed de scõo aduẽtu in quo est xp̃s venturus ad glorificandũ d̃: Esaie. xxv. ꝙ veniet ad precipitãdam mortẽ ⁊ ad auferendã oẽm lachrymã a facie terre. Itẽ de primo aduẽtu dicit Dan. ix. ca. ꝙ lxx. hebdomade abbreuiate sunt vsq; ad xp̃m ducẽ: et post septuaginta duas hebdomadas occidet xp̃s ⁊c. Sed de scõo aduentu xp̃i dicit capo. xij. ꝙ multi qui dormiũt in terre puluere euigilabũt: alii in vitã eternã: alii in opprobrium: vt videant semper. Qui autẽ docti fuerint fulgebũt quasi splẽdor firmamenti ⁊c. Itẽ zacha. de primo aduentu dicit capi. ix. Exulta filia syon: ecce rex tuus venit tibi iustus ⁊ saluator ⁊c. Sed de scõo aduentu dicit capitu. xiiij. Ecce dies veniunt ⁊ divident spolia tua in medio tui ⁊c. Itẽ Malachias p̃dicit vtrũq; aduentũ cũ suo p: ecursore. Vnus in primo aduentu p̃dicit Johannẽ baptistã p̃uenire xp̃m cũ ait capi. iij. Ecce ego mittã angelũ meũ q̃ preparabit viã ante faciẽ meã: ⁊ statim veniet ad tẽplũ sanctũ suũ dñator: quẽ vos queritis ⁊c. Sed in scõo aduentu p̃dicit p̃uenire Helyam ante xp̃m: cũ ait capi. iiij. Ecce ego mittã vobis Helyam pphetã antequã veniat dies dñi magnus ⁊ terribilis: qui erit dies iudicij. Et sic patz deceptio⁹ vana spes iudeor: qui expectant Helyam antequã veniat Messias ad redimendũ mũdũ a pctõ: cum Helyas nõ sit ꝓmissus nisi i scõo aduẽtu añq; xp̃s veniat ad iudiciũ.

Xp̃i. Duplex xp̃i aduentus.

Obiectio.

Sed adhuc obstant iudei perseuerãtes in sua obstinatione dicẽtes ꝙ xp̃us non edificauit nouam hierlm: immo destruxit eã: nec cõgregauit oẽs filios israel in eã: immo dissipauit eos ⁊c. Sed ad hoc iã respõsum est p totam expositionẽ libri psalmor. Et dictũ est in p̃cedenti et p̃iri questione: q: xp̃s non erat cõditurus ciuitatẽ materialẽ quam in illo arcto loco palestine: sed ciuitatem spualez et magnã toto orbe diffusam q̃ incepit ab illa hierusalem materiali. Et fuit p apl̃os dilatata vsq; ad oẽs terminos terre. Ad quã vocauit oẽs filios isral fm carnẽ. Sed q: noluerũt venire: ideo ꝓgregauit in ea oẽs filios israel spirituales ex vtroq; populo. Et sic patet eor: cecitas et deceptio: q: talis redemptio debebat esse vniuersalis totius generis humani a peccato. Sed adhuc obstant iudei perseuerantes in sua cecitate ⁊ dicẽtes ꝙ sequerẽt ꝙ persona redẽptoris xp̃i non fuerit perfecta: q: non perfecte redemit gen⁹ humanũ a peccato ⁊ pena ipsi⁹ adam post ꝙ non redemit ipsum in corpore ⁊ anima: q: nõ restituit nobis immortalitatẽ ⁊ impassibilitatẽ: quam perdidit Adã: q: adhuc manẽt mortales xp̃iam baptizati ⁊ subiecti oibus infirmitatibus ⁊ miseriis sicut iudei et sarraceni. Ad hoc iam respõsum est sup psal. cix. ꝙ xp̃s iam perfecte redemit nos quoad corpus et animam per suã passionẽ ⁊ resurrectionem: et redemit nos a peccato ⁊ penalitatibus corporis.

Xp̃s caput ecclesie.

¶ Ad cuius intellectũ est notãdũ: sicut iam dictum est in expositiõe psal. xxiij. ꝙ q: xp̃s fuit caput ecclesie ⁊ vniuersalis redẽptor a patre destinatus ideo oia gesta ⁊ facta ⁊ dicta sua pertinebant ad actum ut̃ perfecte redẽptionis ⁊ recuperatiõis bonor: que perdidimus in adã: ⁊ reparationis iacture ⁊ ruine nostre. Et ideo xp̃s per suã passionẽ nõ solum meruit nos redimere a pctõ quoad animam: sed etiã meruit perfecte redimere nos ⁊ reparare ruinã corporis. s. liberare nos a penalitatibus corporalib⁹ quas incurrimus in Adam. s. a morte corpali ⁊ ceteris infirmitatibus et defectibus restituere nobis imortalitatẽ ⁊ impassibilitatem ⁊c. Et ideo post passionẽ volut tertia die immortalis ⁊ impassibilis ⁊ gloriosus resurgere: vt posset sua mẽbra ⁊ fideles sicut seipsum immortales ad gloriam resuscitare: quã potestatẽ statim voluit exercere: q: cũ eo multa corpora sanctor: patrum vete. testa. surrexerũt ad gloriã: ⁊ apparuerunt multis: vt p̃z Mat. xxvij. Sed vt nos possemus merita sue passiõis participare ipse voluit instituere baptismũ ⁊ cetera ecclesiastica sacra ꝙbus cõtulit virtutẽ sue passiõis et resurrectionis vt p illa posset merita sue passiõis ⁊ resurrectiõis in nos trãsferre. Et sic non recipiendo baptismũ et cetera sacra participamus merita sue passiõis ⁊ resurrectiõis. Et ideo quãdocũq; quis in nomine trinitatis baptizatur: statim participat merita passionis ⁊ resurrectionis christi: ⁊ per cõsequẽs liberatur a seruitute ⁊ macula peccati in anima: ⁊ meretur resurgere post mortem ⁊ liberari ab oibus penalitatibus corporalibus: ⁊ meretur immortalitatẽ. Ideo dicit apostolus ad Romanos vi. ꝙ sicut oẽs sumus baptizati in christo: ita oẽs mortui ⁊ sepulti sum⁹ ⁊ resurreximus cũ eo: quia sicut xp̃s surrexit qui fuit primitie resurrectiõis: ita ⁊ nos resurgemus. ⁊ sic dicit Augustinus ꝙ licet sancti martyres ⁊ fideles non surrexerunt in actu per baptismum: tamen iam surrexerunt in merito. Per quod vult innuere Augustinus ⁊ Ambrosius ꝙ oẽs nos per baptismum statim liberamur a peccato in anima: ⁊ licet non statim liberemur a penalitatibus et miseriis corporalibus in actu: tamen tũc per baptismum liberamur in habitu et in merito: q: meremur resurgere ad gloriã in nouissimo die. Sed causam q̃re sicut p baptismũ statim tollitur peccatũ anime: non tollitur ille infirmitatis corporales: ⁊ efficimur ipassibiles

Per sacramenta participam⁹ xp̃i passionẽ.

Infirmitates corporales non tollunt̃ p baptismum.

Respõdeo.

et immortales: assignat Augu. libro de baptismo parvulorũ. ⁊. xij. de ciuitate dei. c. iiij. vbi assignat duplicẽ causam. Quarũ prima est: q: si ablato peccato per baptismũ non relinq̃retur nobis experimẽtum mortis nec aliarũ infirmitatũ: tunc nulla esset pugna martyrũ nec virginũ nec aliorũ iustorum: ⁊ per p̃s nulla esset eorũ corona: quam nullus potest adipisci nisi legitime certauerit. ad Timo. iiij. ¶ Secũs causa est q: si vt baptismus statim tollit pctm̃ ab aia: ita tolleret infirmitates a corpore: ⁊ redderet hoies impassibiles ⁊ imortales: tunc oẽs homines mundi currerent ad baptismũ non causa merẽdi vitam sumrã eternam: sed causa ꝓpetuãdi ⁊ gaudẽdi in hoc mundo. Et sic nullũ esset meritũ nec desideriũ vltimi finis. ¶ Tertia causa põt assignari: nam si per baptismũ statim tolleretur iste infirmitates q̃ sunt nobis instrumẽta operandi ⁊ merẽdi per gratiã eã q̃ sunt supra humanam naturã: tunc sequeretur ꝙ ruina angelica non posset reparari: quia tunc hoies non possent adequari in meritis per gratiaz angelis qui ceciderunt: ⁊ per p̃s non possent hoies sedes et mansiones eorum possidere: ⁊ sic maneret ruina angelorũ irreparata: q̃ nisi per magnam violẽtiã non põt reparari per hoies qui sunt inferioris nature: quia regnum celorũ vim patitur: ⁊ violẽti rapiunt illud. Matth. xi. Et quibus p̃z ꝙ iste infirmitates relicte sunt nobis post baptismũ ꝓpter maius bonũ nostrũ: ⁊ propter bonũ curie triũphãtis. Et sic infirmitates sunt bonis bone: et malis male: q: bonis cedunt ad meritũ ⁊ gloriã: ⁊ malis ad detrimentũ ⁊ penaz eternã. Et sic p̃z qualiter xp̃s fuit verus ⁊ pfectus redẽptor: non solum humane nature: sed etiã angelice. Et oibus etiaz dictis in tota ista q̃stione p̃z qualiter xp̃s obseruauit ⁊ adimpleuit ⁊ verificauit legem Moysi ⁊ totam scripturã prophetarum: ⁊ quo perfecit ⁊ cõsummauit totum officiũ quod p̃tinebat ad verum messiã. Et ideo fuit verus messias. Ad aliud quãdo dicit ꝙ post aduentum xp̃i non fuit par vniuersalis nec gladij cõstanti sunt in vomeres: nec comedit lupus cũ one ⁊c. Respõdetur ꝙ oia illa sunt spualiter ⁊ paraboliceet metaphorice intelligenda: sicut multe alie partes sacre scripture: ⁊ sic Esaias tam in secũdo capi. ꝙ in vndecimo ⁊ in multis aliis vtitur verbis et vocabulis metaphoricis: vt manifeste p̃z per magistros eorũ. Et ideo sicut Esaias per mõtes ⁊ colles intelligit sublimes viros: ita per gladios ⁊ lanceas intelligit potestatẽ eorum: vñ per montẽ domus dñi intelligit xp̃m messiã sup quẽ est edificata tota ecclesia. Et per virtutẽ montiũ intelligit sublimitatẽ apostolorũ: ⁊ per oẽs colles intelligit oẽs reges ⁊ p̃incipes ⁊ philosophos ⁊ sapientes mundi: et sic mons dñi qui est xp̃s fuit situs supra vertices apostolorũ ⁊ eleuatus supra oẽs reges ⁊ p̃incipes ⁊ philosophos gentiũ: de quo dicit Esaias infra capi. liij. Ecce intelliget seruus meus et exaltabitur ⁊ eleuabitur ⁊ sublimis erit valde: iste asperget gentes multas super quem cõtinebunt reges os suum ⁊c. Per gladios autem siue enses intelligit Esaias scientias humanas philosophorum scilicet phisicam ⁊ metaphisicam ⁊ scientias mathematicas ⁊ logicam et omnes scientias ar-

Respõsio ad argumenta.

Ad p̃mum.

cium cum dicitur. Et accedã ad vos in iudicio ⁊c. Quiquidẽ aduẽtus erit terribilis cum dicit in. iiij. capi. Ecce ecce dies veniet succẽsa quasi caminus: ⁊ ad iudicandum oẽs superbi ⁊ omnes faciẽtes impietatẽ stipula ⁊c. Et in isto aduentu ad iudicium p̃mittit deus p̃emittere Helyam: cum subdit. Ecce ego mittam vobis Helyam pphetam antequã veniat dies dñi magnus ⁊ terribilis ⁊c. Et quo p̃z ꝙ ficut in primo aduẽtu p̃missus fuit Johannes baptista ad ꝑparãda corda illorum ad suscipiendũ baptismũ ⁊ legẽ christi: ita in scõo aduẽtu est venturus Helyas ad conuertẽdos iudeos obstinatos a primo aduẽtu vsq; ad illud tempus ⁊ deceptos per antichristũ: quibus Helyas simul cũ Enoch declarabit iudeis legẽ Moysi quantũ adveritatẽ et verum sensum eius: ⁊ tunc cognita veritate et fugata cecitate conuertẽtur ad christũ in nouissimo dierum. vt habet zacha. xiij. Et ideo dicit deus per moysen illis iudeis deceptis per antichristũ. Memento te legis Moysi serui mei ante iudiciũ ne mortamini obstinati: q: ecce ego mittaz vobis Helyam pphetã antequã veniet dies dñi magnus et terribilis q̃ erit deus iudex generalis: quiquidem Helyas conuertet cor: patrũ ad filios ⁊c. Legem moysi fm verum sensum declarãdo: ne forte quãdo veniaz ad iudiciũ percutiã terram anathemate dãnationis. Si forte inuenero iudeos ⁊ ceteros obstinatos. Et quo p̃z ꝙ Helyas non fuit p̃missus in primo aduẽtu xp̃i: sz in scõo vltimo. et sic p̃z respõsio ad primũ argumentũ. Ad aliud autẽ p̃z respõsio per ea q̃ dicta sunt in primo articulo: q: christus seruauit legẽ moysi litteraliter primo: ⁊ postea declarauit eaz doctrinaliter: post ea implenit ⁊ verificauit legez ⁊ pphetas realiter et exẽplariter per suam passionẽ ⁊c. Ad aliud autem patet per oia dicta in secundo articulo qualiter christus perfecit ⁊ cõsummauit totum officiũ quod p̃tinebat ad verum messiã. Et ideo fuit verus messias. Ad aliud quãdo dicit ꝙ post aduentum xp̃i non fuit par vniuersalis nec gladij cõstanti sunt in vomeres: nec comedit lupus cũ one ⁊c. Respõdetur ꝙ oia illa sunt spualiter ⁊ paraboliceet metaphorice intelligenda: sicut multe alie partes sacre scripture: ⁊ sic Esaias tam in secũdo capi. ꝙ in vndecimo ⁊ in multis aliis vtitur verbis et vocabulis metaphoricis: vt manifeste p̃z per magistros eorũ. Et ideo sicut Esaias per mõtes ⁊ colles intelligit sublimes viros: ita per gladios ⁊ lanceas intelligit potestatẽ eorum: vñ per montẽ domus dñi intelligit xp̃m messiã sup quẽ est edificata tota ecclesia. Et per virtutẽ montiũ intelligit sublimitatẽ apostolorũ: ⁊ per oẽs colles intelligit oẽs reges ⁊ p̃incipes ⁊ philosophos gentiũ: de quo dicit Esaias infra capi. liij. Ecce intelliget seruus meus et exaltabitur ⁊ eleuabitur ⁊ sublimis erit valde: iste asperget gentes multas super quem cõtinebunt reges os suum ⁊c. Per gladios autem siue enses intelligit Esaias scientias humanas philosophorum scilicet phisicam ⁊ metaphisicam ⁊ scientias mathematicas ⁊ logicam et omnes scientias ar-

Ad secũdum.

Ad tertium.

Ad q̃rtum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Scripture vere. rest. si cut terra inculta.

Jmpatores et reges dicunt leones.

Aug. conuertit ensses id est phias in vsum sacre scripture.

cumentatiuas quibus philosophi ⁊ heretici inuehebant ⁊ impugnabant legem dñi ⁊ sacram scripturam vtriusq; testamẽti. Per lanceas antẽ intelligit potestatẽ secularẽ qua reges ⁊ imperatores ⁊ tyranni infestabant ⁊ vexabant ⁊ persequebantur ecclesiã dei ⁊ legẽ dñi. Nã philosophi ⁊ sapientes gentiũm postq̃ fuerunt cõuersi ad fidem christi cõuerterunt ⁊ conflarunt gladios ⁊ enses suorum argumentoꝝ in vomeres: ⁊ imperatores et reges cõuerterunt lanceas ⁊ arma sue potestatis in falces spirituales ad colligẽdum ⁊ metendum fructus ⁊ messem spiritualẽ ecclesiasticoꝝ sacramentoꝝ. ¶ Ad cuius intellectũ est vsteri⁹ notandum q̃ sicut terra inculta efficit sentosa ⁊ cespitosa ⁊ inutilis et infructuosa nisi colatur ⁊ arretur ⁊ vomere scindat ⁊ euertat ⁊ euellarẽtur cardones ⁊ gramina ⁊ spine ⁊ cetere herbe inutiles: et illa terra arata ⁊ eversa decoquatur et roreat calore solis: q; tunc extrahitur ⁊ fortificat crassitudo ⁊ virtus germinatiua ⁊ nutritiua que latebat sub facie terre. Et tunc terra germinat ⁊ fructificat. Jta ergo pariter sacra scriptura vete. te. erat sicut terra inculta ⁊ sentosa habens in superficie spinas et herbas inutiles cerimonialiũ sub q̃bus latebant crassitudo ⁊ veritates ⁊ fructus euãgelici. Sed venerũt Aug. Ambrosius ⁊ Eusebius et ceteri philosophi de populo gẽtili ⁊ conuersi ad fidem xpi conflarunt gladios ⁊ enses philosophicorum ⁊ dialecticoꝝ argumẽtoꝝ in vomeres spirituales cum quibus ararunt ⁊ scinderũt ⁊ coluerunt agrum inculti scripture vete. testa. ⁊ enellerunt spinas ⁊ herbas cerimoniales: ⁊ enerterunt terram scripture quã calor ⁊ influẽtia spiritussancti in mẽtibus eorum decoxit. Et sic exuuias ⁊ reiectis herbis ⁊ spinis cerimonialiũ exciderunt ⁊ extraxerunt ⁊ collegerunt fructus euangelicos qui latebãt sub illa terra inculta ⁊ sentosa. Et tunc reges ⁊ imperatores ⁊ principes terre cõuersi ad fidem christi veri⁹ tos sacros doctores cõflarũt lanceas suas ⁊ arma in falces spirituales ⁊ collegerunt ⁊ messuerũt messem spiritualẽ ⁊ fructus gratie ex sacra scriptura et agro ecclesiasticoꝝ sacramentoꝝ. Ec sic ergo Augustinus cõflauit ⁊ conuertit gladios ⁊ enses suos in vomeres: quãdo cõuersus ad fidem ⁊ baptizatus totam suam philosophiam ⁊ omnes scientias conuertit in vsum sacre scripture. Nam ex principio metaphisice ⁊ naturalis philosophie probat possibilitatez ⁊ modũ mystery trinitatis et emanationis personarũ: vt patet per oẽs. xv. libros de trinitate ⁊ cõtra Maximinũ ⁊ oẽs arrianos ⁊ gentiles. Item per principia humanarũ scientiarũ ⁊ per dicta poetarũ et hystorias ⁊ annales gentiliũ defendit veritatẽ sacre scripture ⁊ defendit ciuitatẽ dei. Item per eadem principia defendit veritatem catholice fidei contra omnes hereticos. Item per eadem principia confutauit sectam Manicheoꝝ qui per nouẽ annos laborauit. Item cum eodem vomere excoluit ⁊ aravit totam sacrã scripturã et qua messuit messem ⁊ frugem euangelica ⁊ reposuit in horreo ecclesie catholice: quo oẽs reficimur. Hoc idem fecit Hylari⁹ in libris de trinitate: ⁊ Ambrosius et Eusebius in libris de preparatione euangelica qui cum armis gentiliũ confurauit eos. Hoc idez fecit Lactantius in libris diuinarũ institutionũ. Et sic est dicendum de Hieronymo: ⁊ Origene: ⁊ ceteris qui ab auris ⁊ artanis veniebant de populo gentili: omnes enim isti conflarunt ⁊ conuerterunt gladios suos in vomeres ⁊ cetera rustica sua in falces conflata. Et quibus patet q̃ prophetia Esaie etiam tẽpore aliter fuit in xpi aduentu verificata sed sensus spiritualis est semp amplectendus. Et hoc de quarta questione.

Questio v. Ler euãgelij an sit dignior.

Secundo.

Tertio.

Quarto

Maiora miracula fecit xps q̃ moyses.

Rñsio.

Via visum est in pcedenti questione qualiter lex Moysi fuit litteraliter seruanda vsq; ad declarationem faciendam per christum. Et visum est qualiter christ⁹ declarauit legẽ Moysi: ⁊ verificauit legem ⁊ pphetas per legem euãgelicã. Et per consequẽs cessante lege moysi quo ad cerimonialia debet obseruari lex euangelica ⁊ succedere tanq̃ veritas legis ⁊ prophetarum per christum declarata exẽplariter ⁊ doctrinaliter. Ideo queritur. v. Utrum cessante lege moysi lex euãgelica debeat succedere legi Moysi tanq̃ dignior. Et arguunt iudei moderni q̃ nõ. Et hoc pbant quadrupliciter. Et primo sic. quia lex moysi est dignior ⁊ maior q̃ lex euangelica maioritate miraculoꝝ: q; maioribus miraculis est cõfirmata: q; maiora miracula fecit moyses in lege veteri q̃ xps i lege euãgelica. Nã moyses cũ magnis signis ⁊ portentis eduxit israel de egypto: ⁊ diuisit mare rubrum in diuisiones. Et percussit petrã ⁊ fluxerũt aque. Et fecit pluere mãna de celo p. xl. annos ⁊c. Sed nũq̃ christus fecit taz grandia miracula: ergo lex moysi est maior q̃ lex euangelica dignitate ⁊ magnitudine miraculoꝝ: ergo ipsi non debuit succedere. ¶ Secundo arguit sic. nam nunq̃ incertum debet succedere certiori: nec ipsuz abolere: sed lex Moysi est certior q̃ lex euãgelica: ergo non debet illa cedere ⁊ ista succedere. Minor pbatur. nã illa est certior certitudine legis cõditoris: quia fuit scripta digito dei. Exo. xxxi ⁊ Deute. ix. Sed ista est scripta digito hoim sez quartuo: euangelistarũ hoim rusticoꝝ et imperitoꝝ. Item illa est certior ratione testium: q; est testificata per moysen qui locutus est cũ deo: quo non surrexit maior propheta ante nec post. Deute. vlti. Sed lex euangelica nõ est testificata nisi per hoies rusticos et imperitos ⁊c. ¶ Terno arguunt sic. lex impossibilis non debet succedere legi possibili ⁊ vere: sed lex euangelica est impossibilis ⁊ mendax in credẽdis: nuz credit ⁊ colit tres deos: sez patrem ⁊ filium ⁊ spiritũ sanctum: quod est impossibile ⁊ in lege prohibitũ que dicit. Audi israel dñs deus tuus vnus est. Deut. vi. Jtẽ credit deum factũ hoiem ⁊ incarnatum: ⁊ credit panem factum deũ ⁊ hominẽ in sacramento altaris: que oia sunt impossibilia. Et sic lex euangelica ẽ impossibilis ⁊ blasphema in credẽdo: ⁊ per consequẽs nõ dz succedere legi moysi que est sctã ⁊ ya. ¶ Quarto arguunt sic. lex euãgelica est sacrilega ⁊ irreligiosa in cultu suo: nam adorat hominẽ christum: ⁊ adorat panem in altari: ⁊ adorat lignuz ⁊ lapidẽ in cruce ⁊ imaginibus: ergo est sacrilega ⁊ idolatra contra primuz preceptũ prime tabule. Et sic patet qualiter lex euangelica est indignior ⁊ minor: in miraculis: ⁊ incertior in testibus q̃ lex moysi: ⁊ est impossibilis ⁊ falsa in sua fide ⁊ sacri lega in suo cultu: ⁊ per cõsequẽs nõ debet succedere legi moysi que est dignior ⁊ certior ⁊ vera ⁊ religiosa: cui nulla alia dz ipi succedere. In oppositũ est aplus p totam epistolam ad hebreos vbi pbat legem euãgelicam esse meliorẽ lege veteri: ratione legislatoris: tum ratione sacerdotij: tum ratione rimi ⁊c. vnde ait capi. viii. q̃ xps melius sortitus est ministeriũ quanto melioris testamẽti mediator est: qõ in melioribus repromissionibus sctũ est ⁊c. ¶ Rñsio. In hac questiõe erũt tres articuli. In primo videbitur q̃liter lex euãgelica est dignior ⁊ maior: lege moysi magnitudine miraculoꝝ: ⁊ certior certitudine testium. In scõo videbitur qualiter lex euangelica est possibilis et rationabilis in credendo. In tertio qualiter est pia ⁊ religiosa in suo cultu. ¶ Quãtum ad primum ponitur prima cõclusio. scilicet q̃ maiora miracula fecit christus ⁊ apostoli in lege euangelica q̃ moyses i lege veteri. pbatur. Nam maiora miracula sunt illa q̃ nõ pñt fieri p naturã: q̃ illa q̃ fieri pñt p naturã: sed miracula q̃ fecit moyses poterãt fieri partim p naturam. nã naturaliter pñt fieri ranet⁹ muisce ex putrefactione p solã influentiam celi. ⁊ naturaliter ex consensu ventoꝝ põt diuidi mare vsq; ad solum ⁊ apparere arida: vt frequenter vsuum est in tempestatibus. Jtem abstrahere aquã ex rupibus partim põt fieri per artem ⁊ naturaz. Manyene aquaz transeunt qsq; naturaliter per rupes ⁊ p viscera terre: sed p artẽ quis põt perforare rupem cuz acero ⁊ malleo ⁊ fodere terram ⁊ educere aquam sicut fit i puteis. Ideo dicit Rabi moyses de egypto q̃ miracula que fecit moyses poterant naturaliter fieri. Sed miracula que fecit christus totaliter erant supra naturam: ita q̃ nullo modo poterant fieri per naturam: nam resuscitare mortuum quatriduanum ⁊ feterẽ nullo modo potest fieri per naturã: ⁊ imperare mari ⁊ ventis ⁊ demonibus: ⁊ ad suum preceptum sanare subito cecum a natiuitate: ⁊ paraliticos ⁊ ceteros infirmos: omnino erat supra naturam ⁊ impossibile ipsi nature. Et sic multo maiora fuerunt miracula christi q̃ moysi. Item multo maius factum fuit cõmouere omnia idola mundi ⁊ convertere totum populum gẽtilem ab idolatria ad fidem q̃ educere populuz israel de egypto ⁊c. Et sic patet qualiter lex euangelica est dignior: lege moysi magnitudine miraculoꝝ: ⁊ maioribus ⁊ pluribus miraculis confirmata ad solum impiuz ipius christi ⁊ in solius nominis iesu virtute: vt pz per discursum euangelicũ ⁊ actus apostoloꝝ ⁊ hystorias sanctoꝝ. Item multo maiora miracula fuerunt spiritualia ⁊ inuisibilia que fecit xps qui non solum sanabat oẽs in corpore: sed etiam in anima: sed quia iudei nõ concedũt ista inuisibilia: tñ non possunt negare conuersionem gẽtiliũ. Et sic lz miracula facta p moysen fuerint vna miracula ⁊ magna ⁊ super naturã: tñ miracula Christi fuerũt multo maiora ⁊ hoc dupliciter. Primo q; oino ⁊ non sm partẽ erant supra naturam. Secõo q; moyses opabat inuocãdo deũ tanq̃ minister xps aũt imperando tanq̃ deus ⁊ domin⁹ nature.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Lex euãgelica ẽ certior q̃ lex moysi.

¶ Secunda cõclusio. q̃ lex euãgelica est certior: ⁊ magis ⁊rētica certitudine tenẽdũ ⁊ scriptor: q̃ lex moysi. Probatur. Nã illa lex ẽ certior: q̃ habet scriptores ⁊ testes mĩr? suspectos: sed lex euangelica est hmõi respectu legis moysi: ergo est certior. Maio: pz. Mino: ꝑbat. Naz ipsemet moyses fuit scriptor: ⁊ sol? testis sue legis: q: ipse scripsit eam ⁊ dixit q̃r locutus est cum deo in monte synay: ⁊ qualiter deus dedit ipsam legẽ ipsi vt p̃o mulgaret eã illi pp̃lo rudi. Sed in hoc nullum hz testem niſi seipsum: ergo non est simp̃r ipsi credẽdum: q: nullus põt facere testimonium de seipso: nec tale testimonium est ⁊ceptabile in foro iudiciali: rp̃s aũt nihil scripsit in chartis: sed scripsit legẽ suã in cordibus hoim ꝓdicando ⁊ miracula faciendo: miraculis ⁊ operib? testimoniũ de ipso perhibẽtibus. Sed q̃ttuor euãgeliste ⁊ duodecim apostoli: ⁊ septuaginta duo discipuli hec omnia viderunt ⁊ scripserunt ⁊ testimonium perhibuerunt de gestis ⁊ factis ⁊ dictis ei?. Et ideo tales testes ⁊ in tãto numero de necessitate sunt credendi: nec eor testimonium est suspectũ: qõ non est dicendũ de moyse q̃ solus testimonium ꝓbet de seipso in sua lege: ꝓpter qõ dixerũt aliqui gẽtiles ⁊ hereticiq̃ moyses ficto modo ⁊ cũ dolo decepit illũ populũ fingẽdo secum deum fuisse locutũ. Et q̃ vel mentit vel q̃ fecit illa miracula in sola apparentia per artes magicas. Sed ad hoc respõdent iudei q̃ moyses oĩa illa miracula fecit euidẽter coram toto illo pp̃lo ⁊ euidenter puta illa decem ſigna in egypto: ⁊ in deserto percussit petrã ⁊ fluxerunt aque ⁊c. Itẽ dauid hoc idẽ testatur de moyse cũ ceteris ꝓphetis. Sed ad hoc instando dicet hereticiq̃ gẽtiles q̃ hoc nõ ꝓbat factum: ſz magis reddit ipsum suspectũ: nã ipsemet scripsit illos quinq̃ libros qui narrando sua gesta dicit se fecisse illa miracula coram illo populo: ⁊ accepisse illam legẽ a deo. Sed nullus alius reperit qui talia scripserit in illo tpe: nec dixerit se vidisse. Unde eodem modo quis põt fingere se fuisse in Perſia aut Armenia ⁊ similia ⁊ maiora q̃a fecisse coã populo: sicut fecit Manicheus nominans se decimũ tertium apostolũ xp̃i. ⁊ Machomet? qui dixit se ascẽdisse in celum cum angelo Gabriele ⁊ accepisse alchoranũ a deo: ꝓout scribitur in libro q̃ dr almoharag. Et sic etiã moyses potuit decipere illũ pp̃lz: sicut Manichei? ⁊ Machomet?. Et sic etiã dauid ⁊ ceteri posteriores potuerunt decipi in fide Moysi credẽdo ipsi: sicut sarraceni decipiuntur ꝓtendendo fidem: ⁊ credendo verbis Machometi ꝓbentis testimonium de seipso. Quare sicut testimoniũ illor non est acceptãdum tã q̃ suspectũ: ita nec testimoniũ moysi. Et sic manet lex moysi suspecta ꝓpter defectum testium ⁊ scriptor. Et lex euãgelica manet ꝓbabilis ⁊ credibilis. Sed est dicẽdum ſm veritatẽ q̃ lex moysi licz sit ẏa ⁊ a deo vero data ſm qõd ꝓbat apostolus ad Hebr. ⁊ Augu. ꝯra faustũ ⁊ contra aduersariũ legis ⁊ ꝓpheterarũ: tamẽ eccl̃ia non crederet legi moysi niſi q: rp̃s auctorizat eaz allegãdo frequẽter legẽ ⁊ ꝓphetas: imo dixit q̃ non venit soluere legẽ aut ꝓphas: ſz adimplere. Matth. v. Item Johã. v. dixit. Si credideritis moysi credetis forsitan ⁊ mihi: quia moyses de me scripsit. Itẽ Luc. xxiij. incipiens a moyse ⁊ ꝓphetis iter ꝓpetabatur illis duobus discipulis oĩa que de eo scripta erant ⁊c. Et quis? pater q̃ lex moysi: scriptura ꝓpheta? incantũ est nobis credẽda: inquãtum fuit testificata ⁊ autorizata per xp̃z. Et quibus oĩbus sequitur q̃ lex euãgelica est omnino perfectior ⁊ dignior ⁊ certior lege moysi: non solũ ratione miraculor: sed etiam ratione legislatoris qui est xp̃s deus: ⁊ ratione testium ⁊ pluriũz scriptor idoneorum ⁊ autẽticorũz. Et ideo debet succedere ⁊ silentium imponere legi moysi tanq̃ veritas figure ⁊ signatum suo signo: ⁊ sicut lux fugat renebras: ymbrã. Et hoc de primo articulo.

Scõs articulus.

¶ Quantum ad scõm articulum est notandum q̃ licet articuli fidei xp̃iane non sint demõstrabiles nec possent a nobis in via demonstrari de facto: tñ eorum possibilitas non solum est nobis probabilis: sed etiã demõstrabilis ex primo suo fundamẽto. Unde licet deũ esse incarnatũ nõ possit demonstrari tamẽ deum potuisse incarnari est demonstrabile: vt patebit: q: oĩs articuli fidei sunt possibiles: sed in eor possibilitate est ordo: nã articuli fidei ita sunt ordinati q̃ vnus ꝓsupponit alterũ in sua possibilitate: ⁊ sic ꝓcedes in sua possibilitate vsq; ad primum articulũ. s. articulũ trinitatis qui est causa oĩm articulor in veritate et possibilitate. nã ex veritate ⁊ possibilitate articuli trinitatis infertur xp̃itas ⁊ possibilitas articuli creationis: ⁊ ex possibilitate articuli trinitatis ⁊ creationis infert possibilitas incarnatiõis: et ex possibilitate incarnatiõis infert possibilitas auctoritatis xp̃i: ⁊ institutionis eucharistie: ⁊ possibilitas passiõis ⁊ resurrectionis ⁊ liberatiõis patrũ de inferno ⁊ totius nr̃e redẽptionis ⁊c. Et sic oĩs articuli fidei ꝓsupponũt articulũ trinitatis psonarũ in vna substantia in diuinis. Sz possibilitas articuli trinitatis fundatur in quadã xp̃itate infallibili ⁊ necessaria ⁊ demonstrabili per oĩs philosophos: immo iam p eos demonstrata. Ad cui? intellectum est iterũ notandũ q̃ inter ceteras ꝓprietates ⁊ perfectiones primi entis qui est de?: septem ꝓprietates ponit Aristoteles ⁊ commentator. xij. metaphisice: ⁊ Auicenna ⁊ Algazel in sua metaphisica. Primo q̃ deus est actus pur? ⁊ simplicissimus ⁊ primũ necesse esse ⁊ indepẽdens. Et quo sequitur scõm scz q̃ est summũ ⁊ primũ intelligibile. Tertio q̃ est seipsum intelligẽs. Quarto q̃ est summũ bonũ ⁊ primum appetibile: ⁊ p cõsequẽs seipsum amans ⁊ diligens. Quinto q̃ sua intellectio ⁊ volitio est sua substantia: eo q̃ intelligit ⁊ diligit se per suam substantiam ⁊ essentiaz. Sexto dicit q̃ ab isto primo ente ⁊ primo intelligibili ⁊ appetibili se intelligente ⁊ amante depẽdet totum celum ⁊ natura. Septimo dicit q̃ omnes secunde intelligẽtie mouent ⁊ gubernant omnia ista inferiora ꝓpter deum amatum ⁊ desideratum. Et isto ergo fundamento ⁊ veritate infallibili ⁊ necessaria ⁊ impossibili aliter se habere infert Augu. in lib. xv. ⁊ in ceteris libris de trinitate: ⁊ cõtra Maximinũ ⁊ ceteros arrianos totũ mysteriũ trinitatis: ⁊ pductionẽ duar psonarũ diuinarũ a prima. Et hoc idẽ faciũt oĩs ceteri doctores. Uñ dicit Aug. q̃ q: intellectus i intelligẽdo formar cõceptũ difficultatiũ rei intellecte: vt inquit Aristo. vij. Meta. qui q̃dẽ cõceptus dr difficultatio eo q̃ cõcludit ⁊ cõprehẽdit oĩs fines ⁊ partes rei intellecte ⁊ cõprehensi. Et dr etiaz terminus rei: eo q̃ cõprehendit ⁊ ambit oĩs terminos rei: ⁊ ambit ⁊ terminat eã: vt pz ibidem. Quã difficultatem fine cõceptũ greci appellãt logõ. i. verbum difficultatiũ. Et ideo cũ deus perfecte ⁊ cõplete intelligat ⁊ cõcipiat seipm se toto ⁊ pm se totuz necesse est vt de tota scientia ⁊ intellectione sua q̃ est substantia sua dicat ⁊ ꝓducat tale verbũ difficultatiũ suipsius: quo seipm difficultat ⁊ cõprehẽdat. Sed q: suum intelligere ⁊ dicere est sui esse ⁊ sua substantia ⁊ essentia. Ideo illud verbum dictum ⁊ ꝓductum de tota essentia ⁊ substantia dei necesse est q̃ sit deus: q: deus pater intelligẽdo se totũ ⁊ dicẽdo tale verbum de tota sua substantia: communicat illi verbo totã suã substantiã ⁊ esse essentiam cũ ibi eẽ ⁊ intelligere sit sua essentia ⁊ substãtia ⁊ conuerso. Et sic eadẽ substãtia ⁊ essentia est in verbo ⁊ in ipso patre dicẽte: ⁊ p ꝑs idem deus est verbum cũ dicẽte: ſz quia hoc verbũ nascitur a dicẽte q̃ modum nature: q: totaliter exit imago dicẽtis ⁊ intelligentis: quia totaliter exprimit ⁊ diffinit ipsum. Ideo sacra scriptura hoc verbum appellat filium: ⁊ dicentẽ appellat patrem. ¶ Et rursus sicut ꝓpr̃ium est intellectui intelligere ⁊ ex intellectione formare diffinitionẽ seu verbũ diffinitiuum: ita ꝓpr̃ium est volũtati velle ⁊ diligere bonũ intellectũ: ⁊ spirare amorẽ in eo de tota illa dilectiõe: quo amore se toto diligat se totum suum volitũ ⁊ amatũ: quẽ amorẽ sic spiratum scriptura appellat spm̃ scm̃. Unde sicut pater intelligẽdo se formal. i. dicit verbũ de tota scientia ⁊ substantia sua: cui verbo cõmunicat totã eandẽ suam substãtiã ⁊ essentiam in esse: in quo: ꝑ qõ verbũ pater se totũ diffinit ⁊ cõprehẽdit tanq̃ ꝑ suaz imaginẽ coequalẽ ⁊ ꝓfectam: in quo verbo sicut se intelligit esse summum ens ⁊ intelligibile: ita intelligit se summũ bonũ amabile ⁊ appetibile: ⁊ ideo ablq̃ aliquo medio sicut intelligit se in verbo ⁊ verbum in se. Et sic ꝑ modũ volũtas ꝓducit ⁊ spirat amorem de summo bono intellecto. Et sic sicut pater intelligẽdo cõmunicauit verbo totã suã substantiã ⁊ essentiã. Ideo pariter simul cũ verbo diligẽdo cõmunicat spiritui scto eadẽ substãtiã ⁊ essentiã que prius cõmunicata fuit verbo. Et ideo sicut filius ꝓcedit a solo patre ꝑ generationẽ: ita spiritus sanct? nõ solũ ꝓcedit a patre: ſz etiã ꝓcedit a verbo seu filio ꝑ spirationẽ eo q̃ substãtia qui cõicat spũi scto: pr̃i? fuit cõicata filio a patre: ⁊ sic eadẽ substãtia cõicatur spiritui scto ab vtroq; tanq̃ ab vno principio: vñ sicut intelligere precedit diligere ita dicere ꝓcedit spirare: sicut nihil diligitur nisi ꝓcognitum. Et quib? pz q̃ eadẽ substãtia ⁊ essentia quam pater hz a se cõicat filio a patre ꝑ generationẽ: ⁊ eadẽ cõicatur ab vtroq; spiritui sancto per spirationẽ ⁊ sic manet vnus solus deus essentialiter ⁊ substantialiter ⁊ existẽter in tribus ꝓsonis: post q̃ in tribus personis nõ est niſi vna scientia ⁊ substantia ⁊ vnum esse: per quam essentiam ⁊ substantiam diuinam: ⁊ per quod esse vnaquaq; ꝑ sona dr deus: ⁊ dr ens ⁊ substãtia: ⁊ dr habere esse simpl̃r: q: pater nõ est deus nec ens nec substãtia per paternitatẽ: sed per deitatẽ: q: paternitas nõ cõstituit patrẽ in esse diuino ⁊ substãtiali nec i eẽ existẽtie: sed solũ constituit patrẽ in eẽ ꝓsonali ⁊ paterno. Et sic est dicẽdum de filiatione respectu filij: ⁊ de spiratione passiua respectu spũssancti.

Nota.

Ꝑ filiũ ⁊ spiritũsanctus sũt tres ꝓsone.

Nota.

¶ Ideo pater ⁊ filius ⁊ spũssanctus non sunt tres substantie nec tria entia: nec tres ꝓsone absolute sed sunt tria relativa: siue tres ꝓsone relative: q: relationes nõ ꝓnt multiplicare substantiã: nec multiplicare ens: q: nõ sunt entia nec sunt aliq̃d: ſz ad aliquid. vt ait Aristo. ⁊ Augu. cõtra Mariminũ. Ideo iste tres ꝓsone dr realiter distincte: non q̃ sunt tres res absolute nec tria entia: sed tres res relative: ſz dr tres res reales inquantum pater realiter ꝓducit verbuz reale: ⁊ pater ⁊ filius realiter spirant spm̃ sanctũ realẽ. Et prima ꝓsona ita est pater q̃ nõ filius nec spũssanctus: eo q̃ est a se ⁊ nõ ab alio nec generatur nec aspirat. Et filius ita generatur a patre q̃ non generat nec spiratur. Et ideo nec est pater nec spus: ſz verbum ⁊ filius. Et spũssanctus ita spiratur ab vtroq; q̃ nec generat nec generat nec spirat ſz solus spirat: ideo solus est spũssanctus. Et sic vna ꝓsona negat de altera nõ substãtialiter nec realiter absolute: ſz realiter relative: inquantum vna alteri relative opponitur Et sic manet vnũ solum ens absolutuz in tribus ꝓsonis relatiuis: nõ q̃ deus sit vnũ ens absolutũ ꝑ se sine vel ꝓter illas tres personas relationas: q: nec ꝑ se facit personam sine illis tribus: nec reperitur in aliqua alia ꝓsona ꝓter q̃ in illis tribus: nec deus est aliud q̃ ille tres persone: nec ille tres ꝓsone sunt aliud q̃ vnus deus. Sz est aduertẽdũ q̃ ista trinitas ꝓsonarum ſm ordinẽ intelligẽdi ⁊ diligẽdi se in deo: dicens q̃ deus intelligẽdo se formal verbum ipsi consubstãtiale ⁊ coeternum: quod verbũ quandoq; nominat filium ⁊ quãdoq; nominat ipm̃ scm̃ deum creatorẽ omnium: eo q̃ in illo verbo sunt idee ⁊ exemplaria ⁊ forme omnium rerum creaturaz. Et similiter ponit spũs dei penetrare ⁊ viuificare omnia creata: que appellant animã mũdi: qõ allegans Virgili? in ſer to dicit. Principio celum ac terras cãposq; liquẽtes. Lucrẽq; globum lune titaniaq; astra. Spiritus intus alit: totaq; infusa ꝑ artus. Mẽs agitat molẽ: ⁊ magno se corpe miscet ⁊c. Itẽ i. viij. Georgicor Quidam dixere deum nanq; ire ꝑ oĩs terraſq; tractusq; maris celumq; profundi ⁊c. Et sic Plato ⁊ multi philosophi antiqui posuerunt trinitatẽ in diuinis: appellantes primam personam patrẽ: ⁊ secundam verbum ⁊ filium: ⁊ terciam appellabant spiritum dei ⁊ animam mundi dicẽtes q̃ pater per verbum omnia produxit: ⁊ per spiritum omnia viuificat ⁊ mouet: vt patet i Thimeo

Universidad de Deusto
Biblioteca

Platonis ⁊ in libris de republica: ⁊ in epistola ad Dionysium: ⁊ in epla ad Erastū ⁊ Choriscū. Itē Plotinus in libro de tribus hypostatibus a quibus omnia principiuz habēt. Et sic dicit Plato ꝙ iste tres psone nō sunt plures substātie: sz vna tm. Et ꝙ verbū dei est ipe deus: ⁊ spūs dei est ipe deꝰ. Et sic tam Plato ꝙ Socrates concedebant istas tres psonas in deo. Et iō pithagorici ꝓpter istaz trinitatē colebāt vnū solū deum triplici honore. s. adoratiōe: ⁊ oblatiōe: ⁊ adoratione laudis: vt ptz primo de celo ⁊ mundo. Et quibus ptz ꝙ deum eē trinum ⁊ vnum nō est articulus fidei cum naturaliter sit demōstrabile: ꝓbabile apō philosophos: sz illas tres diuinas psonas eē realr distictas in vna simplici essentia ⁊ substantia est articulus fidei: put ponit ⁊ credit fides catholica. Itē sequit ꝙ lz philosophi quenerint naturalr in cognitionē istarum trium psonarum sic cōfuse: inquantum nouerunt deum eē primū intellectū: ⁊ primū principium oim ꝓut dictum est: tamē naturalr nō potuerunt puenire ad modum emanationū duarum personarum a ꝑa: ⁊ quō iste tres psone sunt realiter distincte: nisi deus revelasset hoc specialr ⁊ distincte in nouo testamēto. Et sic est articul? fidei. Et iō btus Augustinus spiritu sancto illustratus istas emanationes: origines ⁊ distinctiones psonarū lucide ⁊ clare distinxit in libris de trinitate: p quā doctrinā xp̄iana religio se pōt defēdere ab oi in cursu philosophoruz infidelium: immo quanto quis magis est institutus in vera philosophia ⁊ metaphisica: tāto citr? adherebit ⁊ assentiet veritati fidei catholice ⁊ articulo trinitatis psonaruz cuz simplicitate divine essentie. Ex supradictis pz nō solum possibilitas: sz etiā veritas articuli trinitatis contra miseros ⁊ cecos iudeos qui hoc reputāt ipossibile. Sz nō mirū: qz nō solū sunt occecati in intelligētia sacre scripture: sz etiā sunt ignari vere philosophie. Habita ergo cognitiōe trīū divinaz psonaz ꝑ emanationē sēde psone quod est verbū a prima persona qui est pater: ⁊ per emanationē spūs dei ab vtraq; devenerūt etiā philosophi ad cognitionē creationis creaturaz ꝑ emanationē a verbo divino: vnde dicit Plato ꝙ sicut verbū divinū emanat a patre ita omnia ista entia emanāt a divino verbo per creationem. Et sicut verbum emanat a patre tanꝙ sciētia a sciēte: ita oēs artes ⁊ scientie emanant a verbo divino i homines: vt inquit Epicari? ⁊c. micus discipulus Platonis ꝙ divinū verbū artes hoibus suggerit: docetq; facere quod cōduxit: nō invenerūt eīm homines artes: sz eas verbū hoibus immisit: verbū autē hoim a divino verbo defluxit. Et sic dicit Plato ꝙ sicut illud divinū verbū fluit ⁊ emanat a patre: ita oīa creata emanāt a verbo: sz istā emanationem multo clarius declarat Augustinus ⁊ doctores catholici ponētes multiplicē differētiaz inter istā emanationē creaturaz a verbo ⁊ illā verbi a ꝑe: nā ibi verbū ꝓio emanat a ꝑe dicēte ꝑ modū nature iō ō: fili? ꝓpter: qz i tali ꝓductiōe pater cōicat filio totā substātiā ⁊ essentiā ⁊ eē: iō filius est cōsubstātialis ⁊ equalis patri ⁊ idē deꝰ cū patre: sed creature emanāt a verbo ꝑ modum artis: ideo deus ita cōmunicat creaturis similitudines suarum ꝓfectionum ⁊ ideaz: ꝙ nō cōmunicat eis suam substantiam ⁊ essentiam. Et ideo nulla creatura est deus nec filꝰ naturalis dei: nec deo equalis nec consubstantialis: sicut artifex ita communicat artificiato similitudinem sue artis: ꝙ nō cōmunicat substantiam suam. Secunda differentia est: quia pater ꝓducit verbum de tota scientia ⁊ substantia sua: ideo non pōt ꝓducere nisi vnum verbū: sz deus nō ꝓducit mundū de tota arte sua que est infinita: iō pōt ꝓducere multos alios mūdos nō euacuādo artē suā. Tertia dita est: qz deꝰ pater ꝓducit filium ⁊ verbum ab eterno: eo ꝙ filꝰ nascitur ⁊ emanat naturaliter ⁊ per modum nature: sed mundus non emanat a verbo ab eterno: eo ꝙ non ꝓducitur naturaliter: sed artificialiter ⁊ libere: artificialia eīm non sunt naturalia sed voluntaria. Quarta differentia est: naz deus pater per seipm de scientia ⁊ intellectione sua ab eterno dicit illud verbum non per aliud verbum etiā ꝓductum manet in producente substantialr ⁊ essentialiter: sed in creatione rerum deus pater ꝑ verbum eternum dixit omnia creata ad extra: ⁊ ideo verbum eternum nullum aliud verbum ꝑsupponit: sed omnia creata ꝑsupponit verbum eternū per quod sunt dicta ex tempore. Ideo hec est causa quare pater nō potest dicere suum verbū quin communicet ipsi totā substantiaz ⁊ essentiā eo ꝙ absq; alio verbo per se naturaliter ipm dicit de tota sua scientia specularia: sed quia per verbū suū dicit alia tanꝙ per scientiam practicaz. Ideo ita cōmunicabat rebus creatis similitudines sue scientie ⁊ suarum idearum: ꝙ non communicat suam substantiam. Est autē multiplex differentia inter deum ⁊ quemlibet artificem creatum ⁊ quodlibet agens naturale. Nam deus solo verbo dicēdo absq; motu ⁊ tempore potest omnia producere: quod non potest agere artifex creatus nec agēs naturale. Et hoc accidit: quia deus continet in verbo suo perfectiones omnium: ⁊ omnia dependēt a divino verbo quoad totum suum esse in genere cause efficientis ⁊ formalis ⁊ finalis. Et ideo deus nihil alium extrinsecum ꝑsupponit in sua actione ⁊ per consequens potest producere res quo ad totum suum esse. Et ideo dicendo fiat lux facta fuit lux. Et dicendo fiat firmamentum factum fuit firmamentum absq; alia mora: eo ꝙ omnia dependent ex divino verbo quo ad totum suum esse. Secunda differentia est: quia artifex creatus ita communicat formam accidentalem rebus artificiatis ꝙ non potest producere materiam: vrputa aurum aut lapides ⁊ ligna: eo ꝙ ista non dependēt ex arte humana: nisi sola forma artificialis domus: aut anuli. Et ideo licet domificator millies diceret fiat domus nunq̄ fieret domus: nisi primo per motum ꝑparentur ipsi lapides ⁊ ligna ⁊c. eo ꝙ ista non dependēt ex arte sua sed ex natura: quia vbi desinit natura incipit ars. sed quia celum et natura ⁊ omnia creata dependēt ab arte divina: vt dicit Aristo. viij. Meta. ⁊ cō mētator: eius: hinc est ꝙ deus ex solo verbo dicēdo potuit in instāti oīa producere ex nihilo ꝑsupposito quantum ad materiam ⁊ formam ⁊ quoad totum suum esse. Ideo dixit ⁊ facta sunt: mandauit ⁊ creata sunt. Vū sicut sol i vno instāti causat ⁊ multiplicat suam similitudinē ⁊ imaginē ꝑ totū hemisphērium nō communicādo suam substātiā: ita deus in eodē instanti cōmunicauit ⁊ multiplicauit solo verbo similitudines suarum ꝓfectionum ⁊ idearū in omnibus creaturis nō cōmunicādo eis substantiam suam. Et sic patet ꝙ dicere dei ad extra nihil aliud fuit nisi similitudines suarū ꝓfectionum ⁊ idearū creaturis cōmunicare. Itē sequitur ꝙ creature nihil aliud sunt ꝙ similitudines diuinarū ꝓfectionum ⁊ idearū ⁊ effectꝰ divine artis. Itē sequit ꝙ res create non solū recipiūt a deo esse essentie entitatis ꝑ qō assimilant divine arti in sua specie: sz etiā recipiunt a deo esse actuale ꝑ quod eē existūt ⁊ psonātur ⁊ actualiter operātur: nam ꝑ solūz eē essentie nō possent pfistere: qz nihil aliud est nec pōt existere ꝑ suam essentiam nisi solus deus: qz a nullo dependet. Et iō solus deꝰ est suū eē ⁊ vita. xij. metaphice. Et iō omnis creatura vltra essentiam indiget eē: ꝙ quod existat ⁊ viuat: ⁊ sic deus primo dicēdo creat ⁊ ꝓducit res ad extra: sz ex consequēti ꝑ spiritumsanctū aspirat eē ⁊ vitam in rebus. Et iō dicitur Geñ. i. ꝙ i principio: id est in verbo creauit deus celum ⁊ terraz: sz qz terra erat inanis ⁊ vacua sine eē. Iō spirit? domini ferebaꝫ sup aquas: id est sup omnia creata vitam ⁊ eē conferēdo: ⁊ ea vivificando. Et istū spiritum appellat Plato animam mundi. De quo dicit Virgilius in sexto. Principio celum ac terram camposq; liquētes. Lucētq; globuz lune: titaniaq; astra. Spiritus intus alit: totāq; infusa ꝑ artus Mēs agitat molē: ⁊ toto se corpore miscet. Itē in Georgicis. Deum namq; ire ꝑ oēs terras: tractusq; maris celumq; profundum. Et quib? ꝑz ꝙ sicut deum eē trinum ⁊ vnum non est articulus fidei: eo ꝙ hoc nouerunt philosophi in lumine naturali. Sed est articulus fidei in quantum nos credimus illas tres psonas eē iter se realr distinctas cum summa simplicitate divine substantie: sicut supradictum est: qō habemus ex sola revelatione ⁊ autoritate sacre scripture: ita pariter est dicēdum ꝙ mundum eē a deo ꝓductum nō est articulus fidei qz hoc idē asserunt philosophi qui posuerūt deum in triplici genere cause: sc̄z efficiētis formalis ⁊ finalis: vt ptz. xij. metaphisice. Sz mūdū eē creatum de nihilo et tēpore: ⁊ ꝙ mundus habuit ꝓincipium hoc est articulus fidei: qz nō potest demōstrari: immo oēs pipatherici putarūt demonstrare oppositum: vt ptz. ij. metaphisice. ⁊. viij. phisicoꝝ. ⁊ primo celi. ⁊ secundo de gñatione. Sz ipsemet Aristoteles dicit in topicis ꝙ ille rationes nō sunt demōstratiue sz tm̄ probabiles. Et quibus ꝑz ꝙ deum eē trinū ⁊ vnum: non est impossibile: sicut negant ⁊ imponūt nobis miseri iudei: qz hoc cōcessum fuit a philosophis lz nō ita distincte: immo ꝑ emanationē creaturarum: quaz iudei concedunt: philosophi pervenerunt in cognitionē trinitatis ⁊ emanationē diuinaruz psonarum: a prima psona patris: vt dictum est. Sz ꝙ ista trinitas diuinarum psonarum nō sit ꝓprianos cōficta nec tm̄ ꝑ philosophos antiquitus memorata: sz etiam in lege ⁊ prophetis explicata: ꝑz ex multiplici autoritate. Et primo Geñ. i. vbi dī. In principio creauit deus celum ⁊ terrā: terra aūt erat inanis ⁊ vacua: et spūs dīi ferebat super aquas ⁊c. In quibus verbis dupliciter denotat pluralitas personarū in diuinis. Et primo qz in hebreo dicitur. In principio creauit elohym celum ⁊ terram vbi ly elohym est pluralis numeri. Et sic per totā scripturā ꝓ maiori parte deus ponitur in plurali: de quo est maxima questio ⁊ nondū soluta apud hebreos. vii Mabi moyses de egypto putās solvere istam questionē dicit ꝙ elohym est equiuocū ad deum celi ꝙ est vnus et ad angelos ⁊ deos gentiū. Alij autē dicunt ꝙ per elohym in plurali intelligitur deus cum iudicibus aut angelis suis. i. ꝙ deus cum iudicib? ⁊ angelis suis creauit celum ⁊ terrā: sed hoc est falsum: qz deus nō indiguit auxilio angelorum ad creandū mundum cum angeli sint de numero creaturarū. Et ideo est dicendū ꝙ ly elohym idem est ꝙ dīi in plurali: sed ly dīi non ponitur substātiue: sed adiective. Vñ dius dia diū est sincopatū de diuus diua diuū: qō signat res diuinas: ideo non valet argu. sunt tres dīi: ergo sunt tres dei: qz dei in plurali significat tres deos: qō nephas est dicere in diuinis: sed tres dīi significat tres personas diuinas: sc̄z patrē ⁊ filium ⁊ spiritū sanctum. Et sic cōceditur ꝙ pater ⁊ filius ⁊ spiritussanctus sunt tres diui ⁊ persone divine: sz non tres dei: qz primo tenet adiectiue denotādo personas: sed secūdo tenetur substātiue denotādo substantiam ⁊ essentiā. Et sic ergo ꝓ maiori parte ponitur elohym adiective: nō substātiue in lege et prophetis: non significādo pluralitatē substātiarum sed personaz in diuinis: sed ceci indei nō capiunt hoc sacramentū. Item scdo in supradictis verbis explicatur trinitas personarū: nam deus pater in principio. i. in verbo tāꝙ in arte creauit celum ⁊ terrā: qz per verbū in quo sunt idee omnīū rerum: dixit oīa creata dando eis essentiā: sed spiritus dīi ferebaꝫ super aquas dando eis esse oīa vivificando. Et sic explicatur mysteriū trinitatis. Itē sequitur: dixit deus fiat lux ⁊c. ergo si deus dixit: per aliud verbū dixit: et per ꝙd habet verbū per quod dixit oīa. Item sequitur: vidit deus cuncta q̄ fecerat: et erant valde bona: ergo deus ficut per verbū dedit essentiam rebus: ita dedit eis bonum. i. esse quod oīa appetūt: sed hoc pertinet ad spiritū sanctum per quem deus oīa bonificat. Ergo in diuinis sunt tres persone: scilicet pater: verbum: ⁊ spiritussanctus. hoc idem ꝓtz Geneſ. viij. quando abraam vidit illos tres angelos ⁊ adorauit vnum tantū deum in eis dicens. Dñe si inveni gratiam in oculis tuis ⁊c. Et ponit ibi nomē dñi quattuor: litterarū quod soli deo convenit. Et post ea capi. sequēti explicaꝫ eadē pluralitas diuinarū personarū cum dicitur. Igitur dñs pluit super sodomam ⁊ gomorrā sulfur ⁊ ignē a dño de celo ⁊c. Dicit ergo ꝙ dñs pluit a dño: ⁊ ponitur in vtroq; nomen quattuor litterarū vbi notantur due persone divine: sc̄z persona filij missi ad pluendū sulfur ⁊ ignē: ⁊ persona patris mittētis a quo filius habet quicqd habet. Et hac ergo scriptura videtur non posse negare esse pluralitatē in diuinis: nō substātie ergo psonarū: ite ista trinitas diuinarū personaz explicaꝫ psal. xxxij. cū dicit. Verbo do-

Nota hāc differētiaz emanationis.

Dicere dei ad extra quid sit.

Virgilius.

inter deum ⁊ creatū artificem ⁊ agēs naturale differentia.

Nota.

Trinitas explicatur per dauid.

Universidad de Deusto
Biblioteca

mini celi firmati sunt: ⁊ spirit⁹ oris eius omis virtus eoꝝ. Itē psal. cliiij. Sedes tua in seculū seculi: ppterea unxit te de⁹ deus tuus oleo leticie. vbi ponitur xp̄s deus unctus: ⁊ pater deus ungēs: et spiritus sanct⁹ quo xp̄s est unctus. Itē Esa. clxiij. Dñs misit me ⁊ spiritus eius: hec dicit redemptor tuus dñs deus israel. Item zacha. ij. Gaude ⁊ letare fyon quia ecce ego venio et habitabo in medio tui dicit dñs. Et scies q̄ dñs exercituū misit me ad te ⁊c. In quibus verbis notat̄ deus missus ⁊ deus mittēs. s. pater ⁊ filius qui est deus qui loquit̄ in hoc capīo: q: vbiq; ponitur nomē dei tetragrāmaton. Item zacharie cap. xij. In illa die effundam sup domū dauid ⁊ sup habitatores hierlm spīm gratie ⁊ aspicient in me quez cōfixerunt ⁊c. Ec quo ꝓtz q̄ messias erat futurus deus ⁊ hō: q: nō pōt dare spīm gratie nisi de⁹: nec pari ⁊ cōfigi nisi hō. Et sic pariter est dicendus de hoc quod ō: Esa. l. Nam deus loquit̄ ibi. ⁊ postea subdit. Faciem meam nō auerti ab increpātibus ⁊ conspuētibus in me ⁊c. quod nō pōt cōuenire nisi homini. Et sic ꝓtz qualr xp̄s i lege ꝓmissus erat futurus deus ⁊ hō: ⁊ per ons deus incarnat⁹ ⁊ humanatus. Et sic nō est dicēdum q̄ religio xp̄iana fuerit mysterium incarnatiōis: q: in testamēto veteri fuerat multipliciter figuratū ⁊ prophetatū. ¶ Et possibilitate vero articuli incarnationis sequitur possibilitas articuli sacramenti altaris: scz trāssubstātiatiōis panis in corpus xp̄i. Unde quattuo: sunt consideranda principaliter in persona xp̄i. Primo corpus ꝓut hz esse substantiale ab alia ⁊ esse cōditionatum ab accidentib⁹. Scdo sunt cōsideranda accidentia que organizant ⁊ in diuiduant ⁊ extendunt ⁊ disponunt illud corpus. Tertio est considerandum alia que dat esse substātiale specificum toti corpori ⁊ composito. Quarto est considerandum verbum quod dat esse personale ⁊ actualis existentie toti humanitati xp̄i. Panem autem sunt tria considerāda. Primo veritas substantie panis resultans ex materia ⁊ forma substantiali. Secundo accidentia ⁊ individuātia ⁊ dispōnentia. Tertio est considerandum esse existentie panis p quod existāt etiā accidētia: inquātū inhereāt ⁊ inexistāt substātie panis subiecti ue. ¶ Dis habitis dz q̄ substantia panis nō conuertit̄ i verbū diuinū nec in i aiam xp̄i: sed in solū corpus substantiale xp̄i: ꝓut hz esse essentiale ab aia ⁊ est altera pars cōpositi humani. Et sic conuertitur quid in quid: nō quātum i quātū: nec quale in quale: nec quid in quātū nec in quale: nec corpus in spm. Et ideo manet accidentia panis sine subiecto. Et sic nō est dicēdum q̄ cōuertatur corpus i spīm: nec fiat mixtio: sicut quidā medicus in deus arguebat: q: nihil de substātia panis remanet in actu nec in potētia. Sed q̄ talis transubstātiatio sit possibilis apud deus ꝓbatur dupliciter. Uno modo inquantum ille panis ⁊ ois creatura dep̄dēt a verbo diuino quo ad essentiā suā totam in genere cause formalis. Et ideo sicut deus solo verbo dicendo. Fiat panis formaliter ex idea panis creat panem essentialiter. Ergo a fortiori dicendo q̄ ille panis fiat corpus suū ilico ⁊ trāssubstātiatur in corpus suum eo q̄ ille panis essentialiter dependet a diuino verbo ⁊ ab illa idea. Unde per tale verbum substantia panis que erat sub idea panis fit sub idea corporis xp̄i. Et sic illa substātia post consecratiōnē ita est substantia corporis xp̄i: q̄ nō est substantia panis: q: illa substātia que ante erat sub idea panis mō est sub idea corporis xp̄i. Item maior: dē potestatē hz deus sup naturam ⁊ sup species ⁊ essentias rerum q̄ rex ⁊ dñs temporalis sup bona rpalia ⁊ sup dignitates: ⁊ q̄ papa sup prelaturas. Sed rex ⁊ quilibet princeps rpalis habēs dñium absolutū rpaliter sup bona mobilia ⁊ immobilia solo verbo mutat possessionem ⁊ dominium rerū temporaliū. Unde dicēdo: iste ager est martini ilico ille ager qui erat Petri fit ager martini: ⁊ ita est martini q̄ amplius non est ager Petri quod accidit eo q̄ dominium absolutum illius dependebat ex solo verbo ⁊ precepto illi⁹ regis vel principis. Ergo a fortiori xp̄s deus qui habet absolutum dñium super naturas ⁊ essentias rerū dicēdo. Hoc est corpus meū: cōuertit substantiam panis in corpus suum. Unde licet vsq; ad illud instās illa fuit substātia ⁊ corpus panis. Tamē dictis verbis ita est corpus substātiale xp̄i: q̄ non est corpus panis. Et hoc accidit ꝓpter dñium q̄ deus habet sup substantias ⁊ essentias rerū: q: oia dependent formaliter a verbo diuino. Scdo hoc ꝓbat. Inquātum ille panis ⁊ sua accidētia dep̄dēbant a deo quoad esse existētie. Et ideo deus facit q̄ illa substātia que ante erat sub esse existentie ipius panis: post consecratiōnē est sub esse ipius xp̄i. Item illa accidētia que ante erāt in substātia panis: post consecratiōnē manēt sine subiecto ⁊ existunt per illud esse existentie p quod ante existebāt in subiecto. Et sic illa accidētia habēt eandē existētiam: scz non eandē inexistentiam siue inherētiā: q̄ hz existant per illud esse influxū ⁊ creatum: per quod ante existebant: tamen nō in existunt nec inherēt subiecto alicui: ⁊ sic manent accidētia cum eadem existētia creata: sed nō cum eadem inherentia. Et sic ꝑz q̄ in tali consecratione nihil corrumpitur nec annihilatur. Nā ibi manēt eadem accidentia numero sub eodē esse actualis existētie. Et ideo non fit corruptio accidētiuz: nec fit corruptio substātie: q: alia nō generatur: sed illa que erat substantia panis transubstātiatur in corpus substātiale ipius xp̄i: que est altera pars compositi. Et sic nec cōuertitur in aiam xp̄i: nec in verbum diuinū ⁊c. Nec fit aliqua noua creatio: q: nullū esse nouū acquirit̄: q: xp̄s iā ꝑfectebat: nec acquiritur nouū esse in accidētibus: q: sub eodē esse existētie remanētiz nō sub eadē inherētia. Et sic ꝑz q̄ xp̄s qui est verbū dei incarnatū: solo verbo potuit trāssubstātiare substātiam panis in corpus suum. Et ideo est dicēdum q̄ deus posse trāssubstantiare panē in corpus suū: nō est articulus fidei: sed q̄ xp̄s hoc fecerit ⁊ quotidie ex verbis xp̄i hoc fiat in sacramēto altaris: tūc est articulus fidei: eo q̄ ꝓsupponit xp̄m esse deum: ⁊ ex sola fide ⁊ auctoritate scripture credimus q̄ ita fiat de facto. Et hoc nō solū auctoritate scripture noui: sed etiam veteris testamēti. Unde hz hoc sacramētū multis signis ⁊ figuris in lege fuerit figuratum: tamen Dauid verbis manifestis ip̄m exp̄ssit psalmo. xxi. cum dicit. Edent pauperes ⁊ saturabūtur ⁊ laudabūt dñm qui requirūt eum: corda eoꝝ viuent in seculum seculi. ⁊ infra. Adducuerūt ⁊ adorauerūt oēs pingues terre in conspectu eius cadent oēs qui descēdūt in terrā ⁊c. Ubi manifeste ostendit̄ q̄ fideles debēbāt manducare ⁊ adorare deum suum ⁊c. Item psal. lxxi. postq̄ ꝓdixit messiam futurum deum ⁊ hoiem: ⁊

Articulus sacramentalis possibilis.

Nota.

Articulus incarnatiōis redditur possibilis.

Xp̄s deus vna ps̄ona i duabus naturis.

Qō messias esse deberet deus ⁊c.

Panis cōuertitur i corpus xp̄i ⁊ non in aiam.

Nota.

Dauid figurat

adorandum ab oibus gentibus ⁊ regibus mundi. Postea subdit ꝙ ille rex messias erit frumētum ⁊ triticū ⁊ corta panis in summis mōtiū ⁊ sup̄ capita sacerdotū ⁊c. put ibi p plures trāslatiões fuit exp̄ssum. Et sic p̄z qualr̄ hoc sacramētū nō solū sit possibile: sed etiā multipliciter in lege ⁊ pphetis sit figurati ⁊ p̄nūciatum. Et sic p̄z ꝙ xp̄iani nō adorāt panē: sicut ceci iudei mētiūtur: sed adorāmus xp̄m consecratum sub illis accidētib⁹. Un de ex omnibus supradictis p̄z veritas xp̄iane religionis. Nam nos nō adorāmus tres deos: ſz solum vnum deū simplicissimū in substantia ⁊ essentia in trinitate pſonarum que nullo modo multiplicant substantiam in deo: sicut dictū est. Nam filius est verbū patris ſpūs cōsubstātiale: ⁊ spūssanctus est amor vtriusq̄. Et sic nō p̄t esse alia substantia nec alius deus. Et ideo si miseri iudei perciperent mysteriū creatiōis de necessitate percipe rent mysteriū trinitatis: quod multipliciter exp̄mitur in lege ⁊ pphetis. Itē si miseri iudei intelligerēt modū creationis nō haberēt pro impossibili mysteriū icarnatiōis: qr̄ icarnatio nihil aliud fuit nisi formatio corporis xp̄i ex puris sanguinibus virginis virtute spūssancti: ⁊ creatio illi⁹ aie in illo corpore: ex quibus resultauit vera humanitas quam ꝙ se personauit ⁊ suppositauit verbū patris. Et sic mānsit vna sola persona in duab⁹ naturis. Et per p̄dicta xp̄s est verus de⁹ ⁊ homo. Et sic eam⁹ deus fecit miracula ⁊ sciuit cogitatiões hominum: ⁊ cōuertit panem in corpus suū ⁊ exp̄olia uit infernū ⁊c. Sz inquātum hō fuit passus ⁊ mortuus ⁊ sepultus. Sed inquātum deus resurrexit in virtute p̄prīa: ⁊ ascēdit in celum: ⁊ inquātū de⁹ adorat̄ in illa humanitate p̄out infra patebit.

¶ Ex supradictis p̄z possibilitas ⁊ incōcussa veritas articulo⁹ fidei xp̄iane religiōis: qr̄ xp̄iana religio nō credit tres deos: sed vnū deū in substātia ⁊ essentia: ⁊ vnitate cū trinitate pſonarum relatiuarum eo modo quo dictum est. Et ita credit xp̄m deum incarnatum in vnitate persone: ⁊ ita credit xp̄m cōsecratus in sacramēto altaris: i quo sacramēto ex vi cōsecrationis sola substātia panis cōuersa est in solum corpus xp̄i: accidētibus sine subiecto remanētibus: quam conuersionē facit efficiēter solus xp̄s deus ⁊ homo: sacerdos aūt concurrit tā ꝙ minister. Et istis p̄z etiam possibilitas ceteroꝝ articuloꝝ que habēt fundamētū in mysterio incarnationis. Nam dato ꝙ xp̄s sit verus de⁹ ⁊ hō tunc oia reddūtur possibilia. Et sic a primo vsq̄ ad vltimū oēs articuli fidei fundant̄ in articulo trinitatis: ⁊ articulus trinitatis fundat̄ in illa p̄ma veritate necessaria. ſ. ꝙ deus est actus purꝰ intelligens ⁊ intelligibilis: ⁊ amans amabilis et ⁊ suū bonum. Et sic p̄z ꝙ ſz articuli fidei non sint de facto demōstrabiles tamē eoꝝ possibilitas est necessaria: qr̄: deus ſz necessario nō creauerit mūdum ex tpe nec fuerit necessario icarnatus: tamē necessario ꝑz potēriam oia ista faciēdi inquantū omnipotēs. Et sic ex tali omnipotētia p̄supposita pōt demōstrari possibilitas articuloꝝ. Etiā si deus est trinus ⁊ vnus ⁊ oīa dep̄dēt a diuino verbo quo ad totū suum esse: ergo dicēdo solo verbo potuit omnia nō solum ab eterno: sed etiaꝫ ex tpe

Quō ceteri articuli reddūtur possibiles in articulo trinitatis.

creare de nullo subiecto: nec materia p̄suppossita. Item si deus potest omnia creare de nihilo nō solum quoad esse essentie: sed etiam potest res sustentare per esse creatum ⁊ influxum: ergo pōt increatum. Et sic potuit formare illud corpus ex puris sanguinibus virginis: ⁊ creare ⁊ infundere in eo nouam animam absq̄ aliquo esse subsistētie ⁊ personali creato: sed sustentare ⁊ personare illā humanitatem per personalitatem verbi. Et sic incarnatio nil aliud fuit nisi creatio humanitatis conditionate sub pſonalitate verbi. Et sic manūt vna sola pſona i duabus naturis in xp̄o. Et sic p̄z possibilitas ⁊ veritas articuli icarnatiōis. Et nic ex isto articulo sequitur possibilitas oium aliorum articuloꝝ sequētium. Naz si xp̄s est deus ⁊ homo: ergo potuit mori inquantū homo: quia potuit anima a corpore separari. Et inquantum deus potuit resurgere: ⁊ animaz recuperare in corpore assumpto. Et sic p̄opria virtute potuit spoliare infernū ⁊ ascēdere in celum. Et inquātum deus potuit pānē in suum corpus assumptum trāssubstātiare. Et poterit omnia sua mēbra resuscitare ⁊ beatificare ⁊c. ¶ Sz restat dubium de articulo trinitatis: quia ex ea ifallibili veritate scilicet ꝙ de⁹ est summe intelligēs se ⁊ diligēs se nō solum sequit̄ possibilitas articuli trinitatis: ſz etiā necessitas eiusdē: quia deus pater intelligēdo se necessario dicit verbum de tota essentia ⁊ substantia ⁊ sciētia sua per modum nature. Et diligēdo se necessario eum verbo producit ⁊ spirat spiritum sanctum: licet p modum voluntatis ⁊ libertatis. Et sic vtraq̄ p̄ductio ⁊ emanatio est necessaria. Et sic articulus trinitatis non solum est possibilis: sed etiam necessarius: ⁊ per consequens demonstrabilis: ⁊ sic sequeretur ꝙ non esset articulus fidei. ¶ Ad hoc dicunt aliqui ꝙ deum esse trinum ⁊ vnum: non est articulus fidei: cum hoc fuerit per naturam notuꝫ antiquis philosophis ex illa p̄ma veritate: put supradictum est: sed istas tres personas esse realiter distinctas in vna simplici substantia: est articulus fidei. Alij autem dicunt et forsan securius ꝙ deum esse trinum et vnum est necessarium eo modo quo dictum est: ⁊ per consequens demonstrabile. Sed licet hoc sit demonstrabile in theologia dei ⁊ beatorum: vbi beati vident noticia meridiana verbum naturaliter originari a patre: ⁊ spiritum sanctum liberaliter ab vtroq̄: vt inquit Augustinus in libello de triplici habitaculo. tamen non est demonstrabile in nostra theologia viatorum: ſz firmiter credibile: post̄ nobis est in vtro q̄ testamēto reuelatum: ⁊ per xp̄m cōfirmatum. Sz est aduertēdum ꝙ licet mysterium trinitatis si demonstrabile in patria eo modo quo dictū est: tamē hoc non est demōstrabile p causam a priori: quia ibi nulla est causa ſz principium. Nam ſz pater sit principium filij: tamen non est causa eius. Et sic est dicēdum de vtroq̄ respectu spiritussancti. ¶ Ex supradictis ergo patet possibilitas ⁊ inconcussa veritas ⁊ integritas fidei christiane: qr̄ licet factum non possit demonstrari: tamen possibilitas eius potest quasi demonstrari. Et hoc de secundo articulo. ¶ Quantum autem ad tertium

Dubiū.

Credere trinitatē quō ē articul⁹ fidei.

Tertius articul⁹

Scīēcie distinguuntur penes modos cōsiderandi ⁊ abstrahendi.

Dos cōsiderādi.

articulum est primo notandum ſm Aristo. ij. phi. ta. Item ij. vſ. metaphi. ꝙ scientie distinguūtur penes modos cōsiderandi ⁊ abstrahendi. Et sic diuersi artifices possunt ꝑsiderare de eadem re: ſz aliter ⁊ aliter. Nam mathematicus considerat lineaz ꝙ realiter est in materia sensibili: sed considerat eā p̄ter materiā p̄ſitue abstrahēdo: qr̄ nō considerat eam nisi ꝑut est recta vel curua: p̄out causat aliam ⁊ aliam figurā equalē vel inequalē ⁊c. Sz philosophus considerat lineā in materia sensibili ⁊ p̄out est terminus corporis mobilis. Et sic differt phīficus a metaphīsico: qr̄ immediate cōsiderat formas sub stātiales ꝑut recipiunt̄ in materia p motum ⁊ generationē: ⁊ formas accidētales ꝑut recipiuntur in materia per alterationē. Ille aūt cōsiderat solas formas accidētales. ſ. lineam ⁊ figuram abstrahēdo a materia per solam cōsiderationē: ideo talium abstrahēt̄ium non fit mēdaciū ſm Aristo. Sed differt metaphīsicus ab vtroq̄: qr̄ cōsiderat alia que sunt abstracta ſm esse ⁊ ſm cōsideronem. ſ. deū ⁊ intelligētias: vt patet. xij. metaphi. Qr̄ solus metaphīsicus ꝑsiderat de deo ſm substātiam ⁊ essentiam. Nam licet phīsicus cōsideret de deo aliquo modo: tamē nō ſm substantiā ⁊ essentiam: sed ꝑut est primū mouēs: vt ꝑz. viij. phīsicorum. ⁊ primo celi. Sz differt rursus theolog⁹ viator: a metaphīsico. Quia licet ambo considerent de deo: tamē aliter ⁊ aliter. Nam metaphīsicus cōsiderat de deo ꝑut est vnū tū primum ens simplicissimū ⁊ actus purus ⁊ metrum ⁊ mēsura ⁊ causa omnium entiū i essendo: ⁊ p̄out oēs species p̄oceduntab eo sicut numeri ab vnitate: a quo dep̄dēt celū ⁊ tota natura ⁊ omnia entia: vt patet p Aristotelē ⁊ commentatorē. ij. ⁊. v. ⁊. viij. ⁊. x. ⁊. xij. metaphi. Et patet p Auicēnam ⁊ algazel in sua metaphi. Sed theologus accipiēs ⁊ p̄supponēs omnia sup̄adicta a metaphīsico considerat illā primam ⁊ summam essentiam diuinam: p̄out est communicata tribus pſonis ab eterno: puta p̄out est cōmunicata a patre filio p eternam generationez. Et ab vtroq̄ spiritui sancto p aspirationem. Et sic considerat vnum solum deum simplicissimū i substantia ⁊ trinum in pſonis. Et p̄out est causa efficiēs ⁊ principium omnīū rerum per creationē ex tēpore. Cōsiderat p̄terea deum in filio: id est qualiter verbum assumpsit humanitatē in vnitate pſone: ⁊ p cōsequēs sicut considerat vnam substantiā in tribus pſonis in deo: ita cōsiderat duas naturas in xp̄o sub vna pſona. Itē sicut considerat tres pſonas in vna substantia ⁊ natura diuina: ita cōsiderat duas naturas in vna pſona filij naturā scilicet diuinā ⁊ humanā. Itē sicut cōsiderat vnuz deū in trinitate: ita ꝑsiderat diuinū verbū in humanitate assumpta. Itē rursus ꝑsiderat istū xp̄m deū ⁊ hoiez fuisse p nostra redēptiōe in cruce crucifixū: ⁊ sicut cōsiderat verbum in humanitate pſonaliter vnitum. Itē considerat xp̄m crucifixuz ⁊ cōclauatum. Itē rursus considerat qualiter christus est in sacramento altaris sub illis accidētib⁹ post verba cōsecrationis: ⁊ sic cōsiderat xp̄m consecratum in sacramento. Ex quibus omnibus patet ꝙ cōsideratio theologica aliquo modo est substantialis phīsice considerationi. Nam sicut phīsicus considerat formas in materia ⁊ vt in materia sunt ⁊ non p̄ter materiam: ita theologus considerat deum in tribus personis: ⁊ non p̄ter tres personas: nec considerat vnam personā sine altera cum sint adinuicē relatiua. Et ita pariter cōsiderat verbum in carne ⁊ humanitate ⁊ nō p̄ter illam humanitatē assumptam. vt inquit Diero. in sermone de assumptione virginis marie. Et ita etiam considerat christū consecratū in sacramēto et non p̄ter sacramentū ⁊ illa accidentia. vt inquit Augustinus in sentētijs p̄osperi. Et ita pariter theologus ⁊ christianus cōsiderat xp̄m redēptorem ⁊ in cruce affixum ⁊ non p̄ter crucē. Vñ sicut de ratiōe forme generabilis ⁊ corruptibilis philosophice cōsiderate est ꝙ sit in materia phīsica ⁊ sensibili: ita de ratione dei theologice et a viatore fideli considerari est ꝙ sit trinus et vnus in trinitate personarū. Et ratiōe verbi incarnati ꝙ sit in humanitate. Et ratione xp̄i cōsecrati ꝙ sit sub accidentibus. Et de ratione xp̄i redēptoris ꝙ sit in cruce ⁊ vt intelligatur ⁊ cōsideretur ⁊ contempletur in cruce. ¶ Sed qr̄ ex consideratiōe ⁊ contemplatione sequitur fides ⁊ credulitas in theologo christiano: qr̄ fides p̄supponit considerationem: ideo xp̄ianus sicut cōsiderat deum ita credit ipsum. Sed qr̄ considerat ⁊ contēplatur deum trinum ⁊ vnum ⁊ incarnatū in filio: ⁊ contēplat̄ xp̄m crucifixum et consecratū in sacramento altaris. Et ideo firmiter credit vnum deum in trinitate: ⁊ trinitatē in vnitate: ⁊ credit verbum incarnatum. Et per p̄dis christū verum deum ⁊ hoiem: ⁊ credit christū crucifixū in cruce. Et credit verum christū deum hominē esse in eucharistia. Et per p̄dis non credit deum sine trinitate personarum: nec credit verbum sine humanitate assumpta: nec christū cōsecratum sine accidentibus sacramentalibus: nec credit christū redemptorē ⁊ crucifixum sine cruce. Sed qr̄ adoratio p̄supponit fidez in christiano: quia sicut credit deū ita adorat: ergo sicut christianus credit deum trinū ⁊ vnum: ita adorat. Aliter esset falsa adoratio. Et sicut credit deum incarnatum: ⁊ credit xp̄m esse deum ⁊ hoiem ſcz deum incarnatū: ita adorat deum incarnatū: ⁊ ita adorat xp̄m crucifixū in cruce: ⁊ cōsecratū sub accidētib⁹ in altari ⁊c. Et per p̄dis sicut non adorat deū p̄ter trinitatē: nec vnam personaz sine alianta non adorat verbū sine humanitate: nec xp̄m redēptorem sine cruce: qr̄ sicut humanitas coexistit personaliter in verbo: ita crux coexistit triumphaliter christo redēpturi: ⁊ per p̄dis sicut humanitas xp̄i coexistit verbo ꝙ est principalis terminus adorationis: ita crux coexistit xp̄o in adorando sicut in credēdo. Et ita est dicendū de accidētib⁹ sacramēt alibus in eucharistia. ¶ Ex q̄bus p̄z ꝙ xp̄ianus in suo termino adoratiōis includit trinitatē personarū ⁊ humanitatē xp̄i: ⁊ crucem ⁊ accidētia sacramētalia in eucharistia. Et ideo oīa ista dicunt adorari cum principali termino adoratiōis vt magis patebit. ¶ Sed vlteri⁹ est valde aduertendū ſm Aristo. ⁊ cōmentatorez p̄mo phīsico. ꝙ licet phīsicus ꝑsideret formas in materia: tū per se nō pōt nec valet intelligere seoꝝ materia nisi per

De cōsideratione sequitur fides.

Nota.

Universidad de Deusto
Biblioteca

analogiã ad formã: ⁊ ratio est. Nam nihil potest intelligi nisi prout est ens in actu: q; vnūquodq; tantū habet de intelligibilitate quantū habet de entitate: ſz materia pria de se nō est ens: ne quid: nec qualis: nec quãta. Et ideo sicut de se non habet entitatez; ita non habet intelligibilitatẽ. Nec est nihil. Nam licet nō fit ens actu tamẽ est ens in potẽtia. Et ideo est ꝓpe nihil ſm Aristotelẽ ⁊ Augu. Et sic tenet mediũ inter ens: ⁊ nihil ſm cõmentatorem: inq̃tum potest habere esse per formã a qua depẽdet in essendo: ⁊ per quẽ habet esse specificum: ⁊ reponitur in predicamento. Et ideo sicut depẽdet a forma in essendo: ita in intelligẽdo. Et ideo dicit Aristo. ꝙ non põt intelligi nisi per analogiam ad formã: in q̃tum simul intelligitur cum forma: a qua habet esse ⁊ entitatẽ. Ita ergo pariter est dicendũ de humanitate xp̃i. Nam de se ſeorsum nullam habet rationez adorationis: q; ratio adorationis cõperit soli deo ratione summe oĩpotentie ⁊ eternitatis ⁊c. sed illa hũanitas ſm essentiam suam ⁊ substantiã non est deus: nec eterna: nec oĩpotens: immo est creata ex tẽpore: sed quia recepit esse personale diuinũ: per quod illa humanitas personatur ⁊ suppostatur. Et ideo sicut materia prima efficitur intelligibilis p analogiaz ad formã a qua recepit esse actuale ⁊ entitatiuũ: inquantũ intelligitur simul cum forma: que per se intelligitur: ita pariter humanitas christi efficitur adorabilis per analogiã ad verbum a quo habet esse personale: inq̃tũ simul cum verbo adoratur: cui personaliter coexistit tanq̃ termino adorationis. Nam adoratio terminatur ad personã verbi: et sic sicut forma materialis intelligitur: ita verbum incarnatũ adoratur. Et sic sicut ratio intelligibilitatis principaliter attribuit forme: sed analogice attribuitur materie actuate: ita pariter ratio adoratiõis principaliter attribuit verbo diuino: ſz analogice attribuit humanitati assumpte. Hanc ẽo sententiã cõfirmat bẽus Hieronym⁹ in sermone de assumptiõe virginis circa mediũ. vbi ait. Quapropter nec nos ẽoiem seorsum colimus quod nephas est: nec adoramus: sed magis verbũ incarnatũ qui proprijs sibi corpus animatũ vnijt: ita vt deus caro fieret: ⁊ nõ in alium quẽlibet: sed in semetipsum q̃ vnus ⁊ ver⁹ dei filius semp erat. Idcirco nõ alium q̃ eundẽ ipsumq; dei filium colimus: ⁊ adoram⁹: q nihil in se pro assumpturo homine est auctus: nihilq; ꝙ verbũ caro factum est imminutus vel immutat⁹: ⁊ ideo vnus idẽq; semp cum patre filꝰ adorat. Sz vnus idẽq; xp̃s filius dei atq; hois filius: q ⁊ diuina gessit ⁊ hũana. Si quidẽ inseparabiliter atq; indiuise cões xp̃s habuit actiones: sed intelligẽde sunt operũ qualitates: contẽplandũq; est semp: ad q̃ probat humanitas carnis: et ad q̃ inclinet altitudo diuinitatis: sta vt per oẽm tertũ sancti euãgelij videatur nihil caro fine verbo agere: neq; verbũ fine carne quicq̃ efficere: vñ quod cõcipit ⁊ parit virgo: sicut non fine potẽtia verbi: ita nõ fine veritate carnis nasci tur ⁊c. ¶ Et sup: adictis ptz qualiter sicut verbum non est sine humanitate: ita nõ adorat sine ipsa: licet verbũ per se ⁊ principaliter adorẽt. Et sic ptz

Nota de xp̃i hũanitate.

Humanitas nõ ꝙ illa humanitas non adorat per se: nec est terminus adorationis principalis: ſz q; includit ⁊ eo⁹ est adoratum. Et per ꝓpriã adorat crucẽ simul cum xp̃o: et per ꝓpriã per analogiã ad christũ. Ells si quis vel ser adorare quãdam crucẽ non considerando nec credẽdo crucifixũ illa talis adoratio esset falsa et sacrilega. Et ideo ecclesia in hymnis ⁊ canticis et antiphonis nunq̃ nominat crucẽ: quin memoret christũ in ea pendentẽ vt ibi. Pange lingua gloriosi prelij certaminis. per totum. Et sic etiã beatus Andreas quãdo perductus est ad crucem: in qua erat crucifigẽdus dixit. Salue crux p̃ciosa qua erat crucifigẽdus dñi in qua pependit magister meus xp̃s q̃ mẽbris dñi mei ihesu christi tanq̃ margaritis ornata fuisti ⁊c. Modo manifestũ est ꝙ christus non fuerat crucifixus in illa materiali cruce in qua erat beat⁹ andreas crucifigendus. Sed quia beatus Andreas contẽplabatur xp̃m in ea extensum ⁊ crucifixum: ideo genibus flexis latrie adoratiõe adorãs eam id est xp̃m crucifixũ in ea dicebat. Salue crux p̃ciosa ⁊c. Et quibus ptz ꝙ sicut illi clavi materiales comũxerunt xp̃m ⁊ affixerunt ipsum christum ipsi cruci: ita contẽplatio ⁊ fides beati andree continebat ⁊ affigebat xp̃m in illa cruce: ⁊ sic adorabat xp̃m in illa cruce: ⁊ crucem per analogiã ad christũ. Et sic adorat quilibet fidelis christianus.

crux nec etiã xp̃i humanitas est adorãda.

¶ Itẽ non solum crux separata a xp̃o non est adoranda: de qua minus videtur messe: sed etiã si humanitas xp̃i separetur a verbo per aliquã potentiam nõ esset adorãda. vñ ait Aug. de verbis dñi: et allegatur a magistro tertio sentẽtiarũ dist. ix. vbi ait. Ego officaz carnẽ: immo perfectã in xp̃o humanitatẽ ideo adoro: q; a diuinitate suscepta et deitati vnita est: vt non alium ⁊ alium: sed vnũ eundẽq; deum ⁊ hoiez dei filium esse cõfitear. De nicq; si hominẽ separaueris a deo illi nunq̃ credo nec seruio velut si quis purpurã vel diadema regale sacẽs inueniat nunquid ea conabitur adorare? Cum vero ea rex fuerit indutus periculũ mortis incurrit: si ea cum rege adorare quis contẽpserit: ita etiã in xp̃o dño humanitatẽ non solam vel nudam: sed deitati vnitã: ſz filium vnũ deum verum ⁊ hoiem verum si quis adorare contẽpserit: eternaliter moriet⁹. Et quibus verbis Augustini ptz ꝙ si humanitas separetur a verbo non esset adoranda: ergo minus est adoranda crux a xp̃o separata: nisi consideretur xp̃s crucifixus in ea: nam sicut humanitas christi inquantũ adoratur inquantũ est vnita verbo. Ita crux adoratur inq̃tum christus intelligitur ⁊ contemplatur crucifixus in ea. Nam in tabulo sunt multe palee cãcellate admodum crucis: tamẽ nullus illas cruces adorat postq̃ in eis nõ considerat nec contẽplatur xp̃m crucifixum: q; in veritate sicut verbũ sine deus incarnatus est ille qui vere ⁊ per se adoratur: ita xp̃s crucifixus vere adoratur. Et sic ptz ꝙ oẽs iste locutiones sunt intelligende non ad sensum quẽ faciunt sed in sensu in quo fiunt ad quem fiunt. Unde ista locutio. xp̃s homo adorat⁹. est sic intelligẽda ⁊ verificanda: ſcz deus incarnatus ⁊ humanatus: siue deus factus homo adoratur. Ita etiam ista. sacramentũ eucharistie adoratur. est sic intelligenda ⁊ exponẽda: ſcz xp̃s consecratus adoratur: aut xp̃s sub sacramẽto adorat⁹. Itẽ ista locutio. crux adoratur. est sic exponenda ad sensum in quo fit: ſcz

christus crucifixus adorat⁹ ⁊ colitur. Et sic iste locutiones ⁊ actus latrie nullũ afferunt incõueniẽs: quia cõcãtur idiomata ratiõe vnionis. nam licet talia idiomata q̃ soli deo per se cõueniunt cõcentur creature propter vnionẽ ad deum: tamẽ nõ verificãtur absolute de aliqua creatura: nisi per analogiam ad deum: cui vnita est illa creatura: vñ licet xp̃s deus ⁊ homo dicatur creatꝰ ⁊ eternus: tamen non inq̃tum homo: sed inquãtũ deus. Et sic adoratur xp̃s deus ⁊ homo non ratione humanitatis: sed ratiõe diuinitatis. Et sic adorat⁹ xp̃s crucifixus: nõ absolute rõne crucis: sed ratiõe diuinitatis inq̃tum deus. Et sic adorat⁹ humanitas xp̃i per analogiã ad verbũ cui personaliter vnitur. Et sic etiã dicitur crux adorari per analogiã ad xp̃m cui triũphaliter vnitur. Nam sicut ex specie intelligibili ⁊ intellectu fit vnum in actu ⁊ intelligẽdo: vt ait Aristo. ix. de anima. Ita ex cruce ⁊ xp̃o factum est vnum inq̃tum xp̃s vniuit ⁊ induit crucẽ ad pugnandũ ⁊ advincendũ ⁊ triumphandum de diabolo. Et ideo sicut xp̃s redẽptor: considerat⁹ incarnatus: ita christus triũphato: considerat⁹ crucifixus. Et ideo sic adoratur simul cum humanitate ⁊ cruce: eo modo quo dictũ est. ¶ Per supradicta ergo ptz responsio ad miseros ⁊ cecos indeos et ceteros infideles: o: christiana religio nõ adorat hoiem purũ seorsum: qñ adorat xp̃m: sed adorat deum incarnatũ ⁊ humanatũ. Nec adorat panem in altari: sed adorat xp̃m cõsecratũ in illo sacramento sub illis accidẽtibus que ante consecrationem fuerunt panis que modo sunt miraculose sine subiecto: nec religio christiana adorat lignũ aut lapidem quando adorat crucem: sed adorat christum deum ⁊ hominẽ: quem contẽplatur crucifixum ⁊ extẽsum in illa cruce ſm Aug⁹. Et sic nec adoratur ibi xp̃s sine cruce nec crux sine xp̃o: immo per analogiã ad christũ sicut materiã intelligitur per analogiã ad formam. Sed miseri iudei ⁊ sarraceni nõ sunt digni attingere tantũ sacramentum ⁊ mysteriũ. Et ideo nos agamus gratias: quibus datum est nosse mysterium regni dei. Sed est valde aduertendũ ꝙ malo: ratio adorationis reperitur in hũanitate christi assumpta: q̃ in cruce aut accidẽtibus sacramẽtalibus eucharistie. Nã licet ex xp̃o ⁊ accidẽtibus fiat vnum sacramentũ et ex xp̃o et cruce fiat vnus triũphato⁹: tamẽ non fit vna persona: sicut ex verbo ⁊ hũanitate. Ideo est magna differentia in tali vnione et analogia.

Adorãdo xp̃m adorat deus incarnat⁹.

Nota de cruce.

¶ Quantũ autẽ ad argumentũ qõ faciunt iudei ⁊ sarraceni de imaginib⁹ est aduertendũ ꝙ triplicit er rep: esentant nobis res absentes aut p̃terite et etiã future. Primo per vocem ⁊ locutionẽ. Secundo per scripturã siue lectorã. Tertio per imagines ⁊ picturas. Et sic percipim⁹ voces per auditum ⁊ picturã ⁊ scripturã per visum: quicquid dño sensus maxime sunt sensus discipline: vt ps in p̃logo metaphisice: ⁊ in libro de sensu ⁊ sensato: eo ꝙ maxime deseruiũt intellectui ad suam ⁊ notitiam rerũ capessendã. Intellect⁹ ergo cuiuscũq; fidelis per visum percipit gesta patriarcharum ⁊ prophetarum ⁊ gesta xp̃i ⁊ sanctoz̃ representata in picturis aut in scripturis ⁊ per auditũ percipit eadẽ representata per voces. Et sic intellect⁹ pius cum

Responsio ad argumẽta de imaginibus. Triplicit er rep: esentant nobis res absentes.

Universidad de Deusto
Biblioteca

volūtate suberēs credit firmiter ea que sibi sunt reuelata. Et sic adorat deum creatorē ⁊ redēptorem prout credit per illa representantia: q; actus latrie licet sit actus volūtatis: tñ q; includit ⁊ presupponit fidē. Ideo est actus finalis intellectus et volūtatis ⁊ totius partis rōnalis: cui deseruiunt sensus exteriores representādo res absentes. Et sic pz q; pars rationalis; scz intellectus ⁊ voluntas ⁊ memoria: non adorat nec colit imagines et picturas aut litteras scriptas quas visus videt: nec adorat voces quas auditus percipit: sed adorat deum siue xpm qui per illas picturas aut imagines sculptas aut scriptas aut per voces intellectui representatur. Unde quādo ꝓferitur hoc nomen iesus oēs flectim⁹ genua adorādo xpm deus et hoīem adoratione latrie: tunc manifeitū est q; non adoram⁹ hoc nomē ie sus vocale habēs duas aut tres syllabas fluxibiles: sed adoram⁹ xpm verbum incarnatū p illas syllabas significatū: q; manet internum in se realiter: ⁊ in nostro intellectu ⁊ memoria obiective: vt inquit Aug. sup iohānem. Ita ergo pariter non adoram⁹ imaginē christi ligneam aut lapideā: sed xpm verum per illas imagines representatū. Et ideo dicit Augu. q; fideles xpiani habeāt oculos ad imagines ⁊ picturas sed cor firmum in deo: q; quod conferunt scripture perinis ⁊ doctis hoc idem cōferunt picture ⁊ imagines plebeis ⁊ popularibus ⁊ indoctis: q; pictura sunt scripturę populorū. Unde intellectus ⁊ interitio fidelis xpiani nō manet nec terminatur in imagine aut pictura: sed trāsit in xpm representatum per picturā: ⁊ sic contēplando imaginē adorat xpm. Secus autē est de imaginibus sanctorū: nam qui fidelis ⁊ devotus xpianus contēplatur picturas ⁊ imagines sanctorū: nō adorat imagines nec sanctos adoratione latrie: sed veneratur sanctos ⁊ rogat vt orent deum pro eo: ⁊ representēt deo orationes quas fecit. Et sic pz qualiter religio xpiana adorando xpm non adorat hominez seorsum: sed deum incarnatū ⁊ humanatū: ⁊ quādo adorat xpm in altari: non adorat panē nec accidentia panis: sed adorat christum cōsecratū in illo sacramēto sub illis accidentibus sacramentalibus: que nec sunt subiective in xpo: nec christus in eis localiter sed sacramētaliter: immo illa accidentia manēt miraculose sine subiecto: postq̄ substātia panis fuit conuersa in corpus christi prout supradictū fuit. Et ita pariter qui dicit crucem adorari nō adorat religio christiana crucem seorsum: sed christū crucifixū quem in cruce contēplatur extensum ⁊ affixum. Et sic non adorat creaturam: sed deum vnitum creature aut psonaliter aut sacramentaliter aut tripliciter eo modo quo dictum est. ¶ Et oibus supradictis in hac questiōe patet responsio ad argumēta in principio facta: nam per ea que dicta sunt in primo articulo patet responsio ad primum ⁊ secundū argumentū: quia lex euangelica est digno: lege moysi magnitudine miraculoꝝ: ⁊ certio: certitudine legislatoris ⁊ testium ⁊ scriptoꝝ. Item per dicta in scōo articulo pz rosp̄sio ad tertium argumentū: q; lex euangelica in ordine suorum articulorū creabiliū est possibilis ⁊ rōnabilis ⁊ vera fundata sup quandā veritatem necessariā ⁊ impossibilē aliter se habere. Item ex dictis in tertio articulo pz responsio ad quartum articulū q; lex euāgelica est pua ⁊ perfecta in sua fide ⁊ cultu: q; in humanitate xpi adorat deum incarnatū: ⁊ in altari xpm consecratū: ⁊ in cruce xpm crucifixū. Et sic semp adorat vnum veram deum licet sub aliquo respectu. Per imagines etiā non adorat sed veneratur sanctos per illas imagines ⁊ picturas representatos. Et sic religio xpiana semper manet castissima in suo cultu. ¶ Ex omnibus ergo supradictis in toto isto tractatu pz qualiter lex moysi quo ad oia cerimonialia ⁊ officia debuit cessare per aduentū xpi: eo q; oia sacrificia ⁊ sacramēta non fuerūt data nisi in signum fidei xpi futuri: ideo de se nō poterant hominem iustificare nisi in fide christi futuri: prout probatum est in prima questiōe huius tractatus. Item pater qualiter sabbatū vsuale debuit cessare celebrari in die septimo post resurrectionez xpi: eo q; cum pascha manſit incineratū in sepulchro: et ibi cōpleuit officiū ⁊ cursum suū: ideo debet celebrari dies dñica: eo q; surrexit simul cum xpo. Et sic est dicendū de ceteris legalibus festiuitatib⁹ q; oia fuerūt data in signū. Et ideo cōpleuerunt officium ⁊ cursum suum in xpo qui fuit finis ⁊ terminus legis: prout dictū fuit in scda questiōe. Item pz qualiter illa terra ꝓmissionis materialis ⁊ terrena non fuit ꝑfectum ꝓmiū patriarchis ⁊ pphetis promissum: sed erat figura futurorū bonorum spiritualiū que oēs fideles acceperunt in xpo post resurrectionē ꝓpter fidem ⁊ spem quam habuerant de xpo futuro. Usi propter obseruātiā legis dabatur eis illa tēporalis terra: sed ꝓpter fidem xpi futuri ꝓmittebatur eis terra viuentium: in celo per illam terram promissionis significata. ¶ Et sic oia promissa in lege erant spiritualiter intelligenda: quequidē bona xpo erat data⁹ prout dictum est, in questiōe tertia. Itē pz q; iesus xpo fuit messias in lege ꝓmissus: eo q; impleuit oia que de eo scripta erāt in lege ⁊ pphetis: prout ꝓbatū est in iij. q. Item pz qualiter lex euāgelica merito debuit succedere legi Moysi: eo q; dignio: est in miraculis: ⁊ certio: certitudine scriptoꝝ ⁊ testium: ⁊ quia est veritas legis ⁊ prophetarū. Et sic pz qualiter est verissima in sua fide et credulitate: ⁊ sanctissima ⁊ castissima in suo cultu ⁊ adoratiōe: prout probatū est in hac vltima. q. ¶ Et sic etiam pz qualiter iudei manēt confusi ⁊ ceci in sua ignoratia affectata ⁊ preparata. Qz occecauit eos malicia eorū: ne intelligerēt sacramēta dei q̄ latent in lege ⁊ pphetis. Et sic manēt heretici: eo q; manifeste deuiat a veritate legis ⁊ prophetarū ⁊ a fide quā habuerūt patriarche ⁊ prophete de xpo quez apostoli ⁊ discipuli receperūt in suo aduētu: q̄ fuit repromissio ⁊ hereditas bonoꝝ spiritualiū gratie in ꝑsenti et glorie in futuro: de quibus loquit lex et prophete. Item ex supradictis etiā sequit quedam alia correlaria cōclusio: scz q; oēs iudei moderni sunt heretici in lege moysi ⁊ pphetis. probatur. Nam deuiant a veritate sacre scripture legis ⁊ prophetarū. Ergo sunt heretici. Tenet'ppīa. Nam heresis nil aliud est nisi deuiatio a veritate sacre scripture vtriusq; te. Antecedēs probatur

Ad primū ⁊ secundū.

Ad tertium.

Ad quartum.

Nā oēs patriarche ⁊ pphete vixerūt in fide xpi futuri expectantes vt eos redimeret a seruitute peccatiꝝ mōte eterna: ⁊ acciperēt ab eo repromissiones. s. gratiā in ꝑsenti: ⁊ gloriaz in futuro: vt patuz est. Sed iudei moderni ⁊ sui ꝓdecessores contēpserunt xpm ⁊ humanā redemptionē: ⁊ oia bona gr̄e ⁊ glorie: ⁊ expectāt falsuz messiā qui tribuat eis bona tpalia: ergo totaliter ꝑdicūt veritati sacre scripture legis ⁊ pphetaꝝ ⁊ fidei ⁊ spei illoꝝ. Et p ꝑdicta oēs sunt heretici quotquot manent in eadē obstinatione post aduentū xpi. Usi aūt p uenient eis alia heresis videbit in fine totius tractatus. ¶ Sed dubitaret forte aliqs vsi ꝓuenit iudeis modernis talis ꝓtua ⁊ heretica intelligētia scripture legis ⁊ pphetaꝝ. Ad qō rndet q; hoc p uenit eis ex falsis ⁊ hereticis traditionib⁹ scribaꝝ ⁊ phariseoꝝ: qui xpm crucifixerunt: ⁊ hocq̄si mortuo hereditario. Ad cuius euidentiā est notandum sm Josephū. xviij. libro antiquitatū. c. ij. de bello iudaico: circa principiuz regni octauiani q̄si p. xl. annos ante natiuitatē xpi multe secte surrexerūt in hierlm ⁊ indea: ⁊ per totā terram israel: inter quas fuerūt due secte principales. Nā primo surrexit secta sadduceoꝝ qui de sacra scriptura nō recipiebāt nisi quinq; libros moysi: ⁊ sic spernebant totū residuū sacre scripture veteris testa. negantes angelos esse ⁊ futurā resurrectionē: spernentes etiā nuptias. Cōtra quos surrexit secta phariseoꝝ ex filiis symeō ꝓut dictū ē ꝓsal. ij. c. lxxxj. c. xxvj. qui recipiebant oēs libros veteris testa. colentes nuptias ⁊ asserentes angelos esse ⁊ expectantes futurū messiā qui oēs filios israel debebat liberare de iugo romanoꝝ. Et q; isti fingentes arctam religionē erant diuisi in habitu ⁊ mō viuēdi a cōmuni vita aliorū: ideo dicti sunt pharisei. i. diuisi a phares q̄ est diuisio. Quequidem secta fuit valde acceptabilis populo ꝓpter simulatam ⁊ fictā religionē: in tantū q; oēs relinquebāt eos executores testamētoꝝ suoꝝ ⁊ tutores pupillorū ⁊ viduarū. Et q; prę ceteris supradicti pharisei dabant studiū ⁊ operā scripture legis ⁊ pphetarū: ideo fuerūt admissi ⁊ assumpti a summis sacerdotibus: ⁊ acceperunt potestatē iudicandi ⁊ determinādi causas sedētes super cathedrā moysi loco illoꝝ. Ixx. quos elegit moyses ex ꝑcepto dei ad iudicandas ⁊ audiēdas ⁊ discernēdas causas ⁊ ad litigia sedenda ⁊ diriměda in ppl'o. Et etiam acceperūt potestatē legendi ⁊ glosandi legē ⁊ prophetas ⁊ declarandi toti populo. Est verus q; de eadē tribu symeon fuerunt multi in lege ⁊ pphetis periti qui licet nō seruarēt eandē religionem cū phariseis quantū ad habitū ⁊ diuisum modum viuēdi: tñ ꝓpter eoꝝ peritiā ⁊ litteraturam fuerunt etiā admissi simul cū phariseis ad discutiendas causas ⁊ litigia ⁊ declarādas ⁊ glosandas sacras scripturas: ⁊ illi sunt dicti scribe a scribēdo ⁊ ordinādo scripturas cauſarū. Sed q; isti scribe ⁊ phariseī alleuiabāt sacerdotes ab onere ⁊ labore huiusmodi: ideo fuerunt assumpti ⁊ recepti sil'cū sacerdotib⁹ ad portionē ⁊ partem decimarum ⁊ oblationū. Et tunc conuersi ad auaritiam incepe runt abuti officio ⁊ potestate conantes impingua re domos suas ⁊ augere diuitias. Et sic ꝑceperūt destruere populares dilatādo causas ⁊ litigia de uorantes domos viduarū ⁊ pupillorū. Et facti acceptores ꝑsonarū: opprimebāt pauperes fauentes scribis diuitibus ꝓpter munera. Conuersi ergo to taliter scribe ⁊ phariseī ad auaritiam ⁊ augēdas phariseorum honores capessendos: ⁊ videtes q; obseruantia ꝑceptoꝝ cerimonialiū erat magis vtilis ad lucrum ⁊ impinguandas domos eorum q; observantia ꝑceptorum moralium: ⁊ hoc ꝓpter oblationes ⁊ sacrificia: ⁊ decimas: ⁊ cetera donaria que oia eis cedebant in lucrum. Ideo decreuerunt ꝓponere ꝑcepta cerimonialia ꝑceptis moralibus dicētes q; oia ꝑcepta cerimonialia maxime ꝑcepta oblationū ⁊ sacrificioꝝ respiciūt immediate deū ⁊ cultū ei⁹. Moralia aūt ꝓ maiori parte pertinent ad ꝓximū: ⁊ ideo dicebant q; ꝓpter cerimonialia poterāt omitti moralia. Et hoc dicebāt ꝓpter auaritiam ⁊ lucruz suum: eo q; maiorē vtilitatē consequebantur ex sacrificiis: ⁊ oblationib⁹: ⁊ decimis: ⁊ ceteris donariis q̄ populus offerebat: q̄ ex obseruantia ꝑceptoꝝ moralū. Et sic condiderunt plures falsas traditiones ⁊ iniquas ⁊ hereticas in fauorem cerimonialium: que totaliter cōtradicebāt ꝑceptis moralibus. Inter quas traditiones posuerūt octo vel nouem dogmata heretica contra veritatē legis ⁊ pphetarum. Nam primo dogmatizabāt populo q; magis obligabat vnusquisq; ad offerēda sacrificia ⁊ oblationes sacerdotibus: q̄ ad subueniendum parētibus pauperibus: ⁊ ad largiendas elemosynas egenis: eo q; magis obligat homo deo qui dedit nobis illa bona q̄ ꝓximo. Et sic cū falsa religione palliabāt: colorabant suā auaritiam ⁊ ambitionē. Sed hanc perfidā doctrinā ⁊ venenosum fermentum execrat et improbat salmator Matthei. xv. ⁊ Marci. vij. improperās eis istam falsam traditionē: ⁊ exortat discipulos vt caueāt a fermēto ⁊ tali falsa doctrina scribarū ⁊ phariseoꝝ. Item secūdo dogmatizabāt populo q; soli filij abrae sm carnem erant saluandi. Et tertio docebāt q; absq; penitētia ⁊ restitutiōe ꝑ solas oblationes ⁊ lotiones filij israel sm carnem poterāt saluari: post q̄ solis eis facta est repromissio. Ex has duas falsas ⁊ hereticas doctrinas execrat et improbat beatus iohānes baptista. Matth. iij. et Luce. iij. dicēs scribis ⁊ phariseis. Genimina viperarū q̄s vos docuit fugere a vētura ira: facite ergo fructū pnie: ⁊ ne ceperitis dicere. Patrē habemus abrā. Dico enī vobis q; potēs est de⁹ de lapidib⁹ istis suscitare filios abrae. In q̄b⁹ ꝓbis ostendit heretica esse doctrinā scribaꝝ ⁊ phariseoꝝ: q; absq; pnia ⁊ restitutiōe ⁊ fructib⁹ dignis pnie null⁹ pōt saluari ꝑ opa legis. Item ostendit q; repromissio nō erat facta filijs israel sm carnē sed sm spm̄ ⁊ fidem. Et ostēdit etiā qualiter oēs gentiles q̄ adorabāt idola lapidea poterant fieri filij abrae sm spiritum ⁊ saluari per fidem christi. ¶ Item quarto dogmatizabant scribe ⁊ phariseī contra ꝑcepta secunde tabule ergā ꝓximum: vnde dicebant q; ꝑcepta negatiua non obligabant hoiem ad petitū quoad affectum ⁊ propositū sed solum quoad effectum: vñ licet q̄s ꝓposuerit ⁊ laborauerit occidere hoiem: aut adulterari cum

Usi indeis ꝓuenit ꝓtua scriptura intelligētia.

Pharisei contra ꝑcepta secunde tabule decalogi dogmatizabāt.

Universidad de Deusto
Biblioteca

vroze alterius non peccabat post q̄ tale propositum ⁊ deliberatio non venerat ad effectuꝫ. Et sic nec ille erat homicida: nec iste mechus aut adulter. Sed hanc hereticū doctrinū ⁊ fermentū corruptinū execrat vt dicit xp̄s eliminandū Mat. v. cū ait aplis. Nisi abundauerit iusticia vra plus q̄ scribaꝝ ⁊ phariseoꝝ nō intrabitis i regnū celoꝝ. q.d. tenēdo doctrinā falsam ⁊ hereticā eoꝝ nō potestis saluari q: falsificant legē. nā non soluꝫ qui occiderit hoiem est reus inferni ⁊ peccat mortaliter: sed etiā qui irascit fratri suo: aut cuꝫ ira aut odio diuerit racha: aut fatue ⁊c. Et sic docet christus q̄ hereticа est ⁊ falsa illa doctrina ⁊ intelligētia phariseoꝝ que solū prohibet manū ⁊ effectuꝫ. Itē non solū qui actualiter coit cum muliere est mechus vel adulter: sed quicūq; viderit mulierez ad concupiscendū eaꝫ: iam mechatus est in corde suo. ¶ Itē quinto dogmatizabāt q̄ dicere mendaciū nō erat peccatū nisi fieret cū periurio: puta in rādo per deū: aut p hierlm: aut p celū: aut p tēplū. Hanc aūt falsaꝫ doctrinā execrat xp̄s dicēs non solū omne iuramentū illicitū est petīm mortale: sz etiā omne mendaciū: q: nostrū affirmare ⁊ negare non dz esse cum iuramēto nisi in causa necessaria sed solū est est: aut non nō: quasi dicat q̄ negādo veritatē: aut affirmādo qđ non est: peccatū est licet non fiat cū iuramento. ¶ Itez secto dicebāt q̄ odire inimicū non erat petīm nec contra preceptum dei: quia deus non dicit mon diliges amicuꝫ tuum sicut teipsum. Nequ. xix. Ergo non phibet quin habeamus odio inimicū: ⁊ p cōsequens non est petīm ⁊c. Hanc falsam doctrinā execrat xp̄s dicēs q̄ non solum tenemur diligere amicū: sed etiā inimicum orando p eo: vt deꝰ conuertat eum ad viam salutis: q: sz petīm sit abhorrendū ⁊ detestandum in hoie: tñ natura est diligenda ꝓpter deum ad cuius imaginē facta est. ¶ Item septimo dicebant q̄ absq; petō vnusquisq; poterat vindicare se de inimico: ⁊ euellere inimico dentē pro dente: ⁊ oculū pro oculo ⁊c. q: ad hoc obligatur ois reus: vt ptz Exodi. xxi. Sed hanc falsam doctrinā execrat xp̄s ibidē dicēs q̄ sz illud preceptū sit in foro iudiciali: tñ nullus dz sibi vendicare vltionem particulariter: imo vnusquisq; tenet remittere iniuriam proximo: immo pcussus in vna maxilla dz prebere aliā propter deum. ¶ Itez. viij. dogmatizabant q̄ deus nō ꝓmittebat nisi ꝓmiū temporale in terra ꝓ obseruantia legis: ideo ⁊ ipsi nō curabant thesaurizare nisi in terra. Quā falsaꝫ ⁊ hereticā doctrinā execrat ibidē xp̄us dicēs. Nolite thesaurizare vobis thesauros i terra: sed in celo ⁊c. ¶ Item nono oia q̄ scribe ⁊ pharisei faciebāt: nō querebant iusticiā conscientie: sed vt apparerēt boni coraꝫ hoibus faciebāt bona in apparētia expectātes premiū ab hominibus in hoc seculo non curantes de alio. Quoꝝ opera execrat xp̄s dicēs. Attēdite ne iusticiā vestrā faciatis coraꝫ hoib⁹ ⁊c. ¶ Item. x. dogmatizabāt scribe ⁊ pharisei q̄ messias non erat venturus ad saluādū israel: nisi primus veniat helyas ꝓpheta: ꝓut scribit Malach. iiij. Ecce ego mittā vobis helyam ꝓpheta. anteqū veniat dies dñi magnus ⁊ terribilis ⁊c. Et ideo q̄n miserunt iudei ab hierosolymis sacerdotes ⁊ leuitas ad iohannem: inter cetera interrogauerunt ipsuꝫ: an ne esset helyas. Joh. i. Itē inter ceteras opiones hyas, quas pplus habebat de xp̄o: quidam dicebāt ipsi esse helyam. Matth. xvi. Et ideo scribe ⁊ pharisei dicebant populo q̄ xp̄us non erat messias: eo q̄ nōdū venerat helyas. Sed hoc procedebat ex cecitate eoꝝ: quia nesciebant distinguere inter primum et scōm aduentum xp̄i: in quo helyas est venturus. Ideo hanc ignorantiā ⁊ dubitationem remouit xp̄s a mentibus aplorum Matth. xvii. Unde quādo apostoli viderunt moysen ⁊ helyam loquētes cum iesu in transfiguratione putarunt helyam venisse tanq̄ precursorem: sed cū venientem viderūt nisi solum iesum: ideo descendentes de monte dixerūt xp̄o interrogantes eum. Quid ergo dicunt scribe q̄ helyam opz primo venire. Quibus respōdit xps dicēs. Helyas quidem venturus est ⁊ restituet omnia. Dico autem vobis q̄ helyas iam venit: ⁊ non cognouerunt eum sed fecerunt in eo quecunq; voluerūt ⁊c. Et tūc cognouerunt discipuli q̄ de iohāne baptista dixisset eis ⁊c. In q̄bus verbis ostendit eis christ⁹ q̄ duplex erat eius aduentus. Nam in primo venerat ad redimendū genus humanuꝫ a peccato per mortem ⁊ passionez: in quo aduentu preuenerat iam cum iohannes baptista in spiritu ⁊ virtute helye. Sz iterum in fine mūdi erat christus venturus ad iudicium generale: ante quem erat venturus helyas in persona ad predicandum iudeis ⁊ conuertendos eos ad christū ꝓut dictum est. Sed scribe ⁊ pharisei malitia ⁊ odio occecati hoc non cognoscentes christum negauerunt: ⁊ in hac infidelitate remanserūt: ⁊ modo hereditario suis hāc cecitatem reliquerunt. Nam ꝓtius expectant helyam q̄ veniat messias eoꝝ. Et sic ꝓtius inuocāt helyam q̄ messiam. Unde quando circumcidunt pueros in synagoga: ꝓparāt duas sedes: vnam ꝓ helya quem credunt venire ⁊ ibi adesse in circūcisione: ⁊ alteram sedem ꝓparant ꝓ rabino qui exercet actum circūcisiōis. Et sic continue manēt in ista cecitate: quā quondam modo hereditario habent ex fermēto scribarum ⁊ phariseoꝝ. ¶ Itē xj. dogmatizabant scribe ⁊ pharisei q̄ in eis nullum esset peccatum nature. nam postq̄ erant filij abrae ⁊ israel ꝟm carnem: ⁊ erant liberi ab omni peccato nature: vnde non putabāt circūcisionem eis esse datam ad tollendū peccatuꝫ nature quod oēs trahimus ab adā: sed tm esse datam ad distinguendos filios abrae a ppl'o gentili: q: solū ꝑ circūcisionē putabant euadere petīm populi gētilis: sed per sola sacrificia ⁊ oblationes ⁊ purgationes ⁊ lotiones putabāt sufficiēter purgare omne peccatū. Et sic putabāt ⁊ dogmatizabant opa legis moysi sufficienter ⁊ plene iustificare hoiez ab omni peccato in ꝓpria virtute. Et ex hoc inferebant q̄ messias in lege ꝓmissus non erat liberaturus: nec redempturus israel a peccati seruitute ⁊ quia per opa legis sufficiēter liberabantur ab omni peccato: sed messias i lege promissus solum erat eos a seruitute temporali ⁊ captiuitate romanoꝝ liberaturus. ¶ Jsdē dogmatizabāt q̄ messias nō erat daturus dona spiritualia: sed tm temporalia in illa terra sic. Et sic dicebant q̄ post q̄ messias nō erat daturus eis bona spūalia: sz solum tēporalia: nec erat eos liberaturus a naturali seruitute peccati: sz solum a seruitute temporali: ideo dicebāt q̄ messias non debebat eē deus sz purus homo. Et ideo Joh. viij. quādo xp̄s dixit eis. Si filius vos liberauerit veri liberi eritis. Respōderūt. Nos semē abrae sumus: ⁊ nemini seruiuimus vnq̄. Quomodo tu dicis. Liberi eritis: quasi dicerēt nos naturaliter liberi sumus a petō. Quibus respōdit christ⁹. Amē dico vobis: quicūq; facit petīm seruus est peccati. Sz vt ostenderet xp̄s q̄ sz ipi essent filij abrae ꝟm carnē tamē ꝓpter hoc non euadebant petīm cum essent filij diaboli ꝟm imitationē. Et sic non possent euadere petīm: nisi christus faceret eos filios abrae ꝟm spiritum ⁊ ꝓmissionē. Et tō subdit christus. Scio q̄ filij abrae estis scōm carnē sup. Sz q: estis a patre diabolo ꝟm imitationē. Ideo opa patris vestri ⁊ desideria eius vultis facere. Nam sicut ille in veritate sui creatoris in qua creatus est non steterit: sz ex inuidia desiderauit ⁊ ꝓposuit me occidere: ita vos tanq̄ filij diaboli desideria eius vultis facere ⁊ adimplere: eo q̄ nō stat⁹ in veritate legis: quā tēdo verum sensum ⁊ intelligētiam legis ⁊ prophetarum deprauando scripturas ꝓ vestras falsas traditiones. Secūdo volēdo me occidere ex inuidia imitantes diabolum qui ab initio ꝓposuit ⁊ desiderauit me occidere volēdo occupare ⁊ vsurpare locum meum ⁊c. ꝓut dictum est in expositione psalmi. lxxi. Et quibus sup̄adictis ꝑz q̄ scribe ⁊ pharisei non intendebāt nec desiderabant liberari a petō per Messiam: q: iam putabant se eē liberatos ꝓpa legis a peccatis ꝓprijs commissis. Et sic solum expectabant liberari ꝑ messiam a seruitute tēporali. Et expectabāt eum solum: vt daret eis bona tpalia. Et tō sic negabant messiam eē deum. Et tō dicebāt xp̄o de ope bono non lapidamus sz de blasphemia: q: homo cum sis: te deū facis ⁊c. Et sup̄adictis omnibus ꝑz doctrinam scribarum ⁊ phariseoꝝ fuisse hereticam. quod probatur. Nam totalr contradicebat veritati legis ⁊ prophetarum ⁊ peruertebat verum sensum sacre scripture: vt ptz intuēti. Itez illa doctrina est hereticа q̄ tollit deum optimuꝫ legis ⁊ prophetarum: sz doctrina scribarum ⁊ phariseoꝝ est eiusmodi: igit est hereticа. Maior ptz. Minor probatur. Nam illa doctrina tollebat ⁊ negabat finē legis negando xp̄m. Nam illa lex ordinabatur in xp̄m tanq̄ in suum finē: vt daret gratiam in pūti ⁊ gloriam in futuro: sed illa doctrina negat christuꝫ redēptorē ⁊ glorificatorē: ergo tollit ⁊ negat finē optimū legis ⁊ prophetarum. Nā lex ⁊ prophete expectabant christum redēptorem ⁊ iustificatorem ⁊ glorificatorem ⁊ gratificatorē vt ptz ꝑ totum discursum prophetarum: sz doctrina scribarum ⁊ phariseoꝝ negat omnia ista: ⁊ non expectat liberationē a peccato et obseruantia legis: sz solum liberationē a captiuitate ⁊ seruitute tēporali: nec expectat bona spiritualia: sed tantum temporalia: vt dictum est: ergo tollit bonum ⁊ optimum finē legis: ⁊ p cōsequēs dissipat legē ⁊ prophetas: ⁊ sic est hereticа. Et tō saluator tanq̄ hereticam ⁊ blasphemam condēnauit totā illam doctrinam: vt patet Matthei. v. ⁊. vj. ⁊. xv. ⁊. xxiij. Et appellat eam fermētum corruptiuum legis ⁊ prophetarū a quo monet nos cauere ⁊ fugere. vt ptz Matth. xv. Et hec fuit causa ꝓpter quā scribe ⁊ pharisei conspirarunt in mortē christi: eo q: cōdēnabat tanq̄ hereticam doctrinam eoꝝ. vt ptz ꝑ totum discursum euangeliorum. ¶ Sed q: ipsi scribe ⁊ pharisei mālerunt confirmari ⁊ obstinari in tali hereticа doctrina q̄ xp̄m condēnata. Jō trahtulerunt eam in suos successores tāq̄ morbum pestiferum ⁊ hereditarium. Ad cuius intellectum est iterum notandum q̄ post mortē xp̄i postq̄ scribe ⁊ pharisei ꝑ publicā famam ⁊ multa signa ⁊ miracula nouerūt xp̄m resurrexisse: ꝓpter qđ multi de populo cōuertebant ad xp̄m cōfitentes ipsum fuisse verum messiam in lege ⁊ prophetis ꝓmissum: tunc ad quertēdam opinionē populi quam de xp̄o habebat conati sunt ostēdere qualiter lex moyſi erat in se ꝓfecta ⁊ nullo modo abolēda sz in eternum duratura. Scōo quasr messias in lege ꝓmissus nō debebat eē deꝰ nec dare bona spiritualia sz tpalia: nec debebat redimere israel a peccato: quia iam hoc opabatur lex: sz solum debebat liberare isrl'a seruitute ⁊ captiuitate tēporali Romanorum: ⁊ q̄ erat venturus cum magna potestate tēporali ⁊ maiestate: vt omnia sup̄adicta posset efficere. Et ex hoc arguebant ⁊ ꝓdicabāt populo iesum xp̄m non fuisse messiam. Et tō ꝑ omnes illos quadringēta annos cōtradixerunt apostoli. Sz postq̄ post destructionem ciuitatis viderunt se nihil ꝓfecisse contra discipulos christi ⁊ christianam religionem: immo videbant eam augeri: tunc recurrerunt ad magicas artes. Et sic vt suam perfidiam fortius possent astruere: asciuerunt in societatem suam quēdam necromanticuꝫ ⁊ magū nomine May: genere idumeum: ⁊ fecerunt ipsum ꝓselitum precibus ⁊ muneribus instruendo ipsum in lege ⁊ prophetis cum falsa intelligentia ⁊ detestabili fermēto eorum. Sed cuꝫ iste may: esset iam de se versutus ⁊ astutus: vt complaceret phariseis excogitauit insignum modum ad confirmandam ⁊ augendam malitiaꝫ eorum. Et dixit qualiter deus duplicem legem dedit moysi in monte synay. Primo vnam scriptam in tabulis ⁊ in chartis: ⁊ aliam oretenus ⁊ secretam. Unde moyses solum manifestauit legē scriptam populo: que cōtinetur in illis quinq; libris qui habētur apud omnes: sed nō manifestauit legem secretam oretenus datam: sed illam tantum manifestauit Josue cum pacto: vt ille tantum manifestaret suo successori. Et sic dicebat iste sacrilegus may: q̄ illa lex per successores venerat vsq; ad ipsum cui precepit deꝰ vt manifestaret eam omni populo hebreorum ꝓpter instantem necessitatem: quia multi iudeorū conuertebantur ad christum ne iudaismus destrueretur: quamquidem legem appellauit thoralebe alyeid est legem oretenus datam: ⁊ etiam appellauit eam misna: id est secundam legem: in quoquidem lege continentur multa erronea ⁊ contraria veritati: sed inter cetera cōtinetur q̄ prima lex non fuit data nisi ad quandā instructionem temporalem: sed ista secūda est de

Pharisei dicebant mēdacium non esse petīm.

Quomodo dicūt messiaz nō eē vērū nisi ꝟmo ve

Doctrina scribarū hereticа.

Dicebāt eis nō esse peccatū nature.

No. contra phariseos.

Universidad de Deusto
Biblioteca

vltima lectione dei tāq̄ declaratio prime. Et q̄ ista secūda dz corrigere primā cū sit maioris auctoritatis ⁊ de vltima intētione dei. Et sic continet multa cōtra veritatē lre peruertēdo verū sensum prime legis quā habem⁹ ad falsum ꝓpositū eoꝝ. Et cōtinet etiā oēs traditiones phariseoꝝ vt ostēderet eas a deo ordinatas. Oēs aūt istas traditiones cōtētas in isto misna siue secunda lege postea redegit in scriptis quidam appellatus rabi indanassi: qui fm alios vocatur rabi monoa in quodaꝫ volumine multis libris diuso: quod iudei appellant misna. i. secūdam legē. Sed tpe magni cōstātini videtes Rabini hebraeoꝝ totū pplm gētilem conuerti ad xp̄m: ⁊ destrui oīa idola ⁊ oīa templa idolorum cōsecrari in eccl̄ias xp̄i: et cuius occasione maxima multitudo iudeoꝝ cōuertebatur ad xp̄m: eo q̄ manifeste patebat xp̄m fuisse verū messiam: post q̄ in nomine suo oīa idola delebātur fm oracula oīm ꝓphetaꝝ. Voc ergo videtes rabini iudeoꝝ cōgregari sunt in babylonia egypti i magna multitudine: qui supradictum misna prolixi⁹ ⁊ copiosius exposuerunt ⁊ in plures libros diuiserunt. Quāquidā scripturā thalmud appellauerūt in quoquidam thalmud multa falsa ⁊ cōtra rōnē ⁊ naturam ⁊ bonos mores cōfinxerūt. Inter cetera eīs dicunt q̄ quādo moyses accepit supradictā duplicem legē in mōte syna: pariter fuerūt cum moyse anime oīm prophetarum. s. Esaie ⁊ Hieremie ⁊ aliorum: qui singuli suas singulas acceperūt prophetias: quequidē aīe prophetarum postea tēporibus suis venerūt ad corpora sua: ⁊ sic suis tēporibus manifestarūt in israel suas prophetias. Item tertio dicunt q̄ ibidem fuerunt aīe oīm rabinoꝝ qui composuerunt thalmud: ⁊ ibi in monte syna acceperunt intelligentiam legis ⁊ ꝓphetaꝝ ⁊ totā doctrinā traditam in ipo thalmud: quequidem aīe venerunt ad sua corpora tpe magni constantini. Qui tradiderunt thalmudicā doctrinam in verbis thalmud. Et ideo dicunt q̄ illa doctrina nō potest mētiri post q̄ fuit tradita a deo simul cū lege ⁊ ꝓphetis: quāquidē doctrinā thalmudicam legunt ⁊ obseruant hodie omnes Rabini iudeorum: ⁊ cum ea regunt iudaismum: ⁊ iudeos simplices: ⁊ in tali deceptiōe ⁊ cecitate pseuerant. Et supradictis oīb⁹ ergo ptz q̄ doctrina thalmudica quā hodie iudei obseruāt habuit ortū a secta scribaꝝ ⁊ phariseoꝝ. Naꝫ hodie adhuc tenent: ⁊ obseruant documenta falsa ⁊ heretica supradicta. Naꝫ adhuc tenent primū falsum documentū. s. q̄ magis obligatur hō honorare ipm magistrū legis quem appellāt rabi: q̄ honorare patrem ⁊ matrē ⁊ magis subuenire ipsi Rabi q̄ ꝑri ⁊ matri. Itē obseruant scōm ⁊ asserunt q̄ soli filij abrae ⁊ israel fm carnē sunt saluādi. Itē asserunt tertiū q̄ absq; penitētia ⁊ resurrectiōe male ablati saluātur seruādo legalia ⁊ doctrinā thalmudicā. Itē asserunt q̄ malū ꝓpositum ⁊ volūtas nō obligāt ad pctm̄ nisi sequatur effectus. Item asserunt q̄ mendaciū nō est peccatum sine periurio ⁊ ideo non faciunt conscientiam mentiri xp̄ianis ⁊ alīs nationib⁹. Itē asserunt aliud falsum documentum q̄ licitum est vindicare iniuriam quocunq; modo. Item q̄ licitum est habere odio inimicum ⁊ ledere quocunq; modo ipsum. Item dictis ⁊ factis ducunt vitam simulatam ⁊ ficticiam: maxime contra xp̄ianos. Item vltimo tenent q̄ totum premium legis est temporale: ⁊ nihil credunt spirituale. Et sic ꝑz q̄ ista doctrina thalmudica habet ortum a falsa doctrina scribarū ⁊ phariseoꝝ quam xp̄s increpare etecrat Matth. v. c. vi ⁊ xxiij. Item obseruāt ⁊ asserunt tria alia hereticaꝫ magis detestabilia documēta. Primo: q̄ lex moysi est inetern̄um duratura quo ad cerimonialia. Secundo: q̄ lex moysi nō ꝓmittit nisi tēporalia bona. Tertio q̄ messias i lege ⁊ prophetis promissus non erat venturus nisi ad liberādum israel a captiuitate temporali ⁊ ad dādum bona temporalia. Ex quibus conclusit iesum xp̄m non fuisse messiam. Et sic patet q̄ iudei moderni nil aliud obseruant nisi traditiones falsas scribarum ⁊ phariseoꝝ ⁊ thalmudistarū: ꝑ cōsequēs doctrinam hereticam per xp̄m cōdēnataꝫ ⁊ reprobatam tanq̄ fermentum corruptiuum legis ⁊ ꝓphetaꝝ. Quequidem doctrina ideo dicitur heretica ⁊ corrupta: eo q̄ tollit ⁊ negat totam veritatem ⁊ verum finem principaliter ⁊ finaliter intentum ⁊ expectatum in lege ⁊ prophetis. Naꝫ tota lex prophete nil aliud clamabant nec expectabant nisi xp̄m futurum declaratorem legis ⁊ ꝓphetarum: ⁊ futurum redemptorem per mortem ⁊ passionem: ⁊ futurum glorificatorem per suam resurrectionem. Et sic lex euangelica nil aliud est nisi veritas ⁊ finis vltimatus ⁊ intentus ⁊ desideratus in lege ⁊ prophetis. Et ideo dixit Paulus in iudicio coram festo ⁊ rege Agrippa: vt ptz Actuū xxvi. Unde ait. Auxilio autē adiutus dei vsq; ad hodiernum diē isto testificans minori atq; maiori nil extra dicens q̄ ea que prophete locuti sunt futura esse: moyses: si passibilis xp̄s ⁊ primus ex resurrectione mortuorum: lumen annūciaturus est populo. Et quibus verbis apostoli patet q̄ moyses ⁊ prophete nil aliud locuti sunt: nisi xp̄m passibilem pro nostra redēptione: ⁊ resurrecturum ꝓ nostra glorificatione: ⁊ annunciaturū lumē ⁊ veritatem legis ⁊ prophetarum. Sed quia nil aliud extra legem ⁊ prophetas annunciabat Paulus ⁊ ceteri euangeliste esse completum per christū nisi ea que lex ⁊ prophete predixerūt futura. Ergo lex euangelica nil aliud est nisi veritas legis ⁊ prophetarum ⁊ finis intentus in eis. Judei ergo moderni auferentes ⁊ negantes a lege istam veritatem ⁊ vltimum finem falsificant legem ⁊ prophetas. Et sic manent hereticī ⁊ sacrilegi. Et quibus patet q̄ christiana religio vere obseruat legē moysi quātum ad substantiam ⁊ essentiam ⁊ veritatem eius. Et per consequens iudei moderni nullo modo seruant legem moysi post publicationem euangelij: quia cerimonie quas obseruāt iaꝫ sunt mortue ⁊ mortifere ⁊ false: post q̄ nil futurum iam significant: post q̄ fuit iam impletum quod ante significabant: ꝓout declaratum est quinq; supradictis questionibus. Et sic manent iudei ceci in sua obstinatiōe vsq; ad scōm aduentum xp̄i: qui te quē venient Uelyas ad ꝑdicādū eis ⁊ declarādū eis veritatē legis moysi ⁊ ꝓphetarum. Et tūc cognoscēt se esse delusos ⁊ deceptos: ⁊ sic cōuertent ad dñm deū suum ⁊ dauid regem messiam suum: vt ptz 32.

Nota de diuersis doctrinis iudeoꝝ.

Quare iudeoꝝ doctrina ē heretica.

Tenēt iudei hec heretica documēta.

Quattuor detinent iudeos in obstinatione.

Questio

Quare iudei nō conuertuntur.

cha. lij. ⁊ Malach. iiij. ⁊ supra. pbatū est. Et supra dictis etiā paret q̄ quattuor: sunt q̄ detinēt iudeos in sua obstinatione. Primo: q̄ putant legē moysi ꝑfecte iustificare hominē ⁊ esse semp duraturam: ⁊ p cōsequēs nō ordinari ad aliū finē ⁊ maiorem perfectionē: ꝛz esse litteraliter intelligēdaꝫ: cuius oppositū ꝑbatum est in prima ⁊ secūda questiōe. Secō: quia putāt oīa i lege ꝓmissa eē tēporalia. Tertio: q̄ putāt q̄ messias in lege ꝓmissus nō erat daturus bona spiritualia: sed tm̄ temporalia: ⁊ q̄ solum debebat eos liberare a tpali captiuitate: q̄ iam liberabant ab omni peccato p opera legis. Et sic negant xp̄m esse messiam: cuius oppositum ꝑbatum est in tertia questione. Quarto: q̄ putant legem euangelicam eē cōtrariā legi moysi: ⁊ esse falsam ⁊ sacrilegam in sua credulitate et religione: cuius oppositū ꝑbatum est in quinta q̄stione. Quāquidē ignorātiā ⁊ cecitatē si deponerent ab oculis mentis illico viderēt veritatē ⁊ conuerterēt ad fidē xp̄i. Sed hic queritur vnde est q̄ cū iudei videant manifeste ista supradicta eē vera ꝑ sacrā scripturam legis ⁊ ꝓphetarum: quare ergo nō ꝓuertunt. Ad hoc respōdet sicut pluries dictum est q̄ scriptura veteris testamenti tota est velata velo cerimoniarū ⁊ enigmatū: sub quibus latet veritas euangelica. In cuius signū moyses ponebat velū sibi ante faciē quando legebat ⁊ ꝓmulgabat legē filiis israel: ad denotandum q̄ illa lex erat velata litteralibus cerimonijs sub quibus latebat veritas euangelica q̄ velum xp̄s debebat auferre in suo aduentu. Ꝛz quando scribe ⁊ pharisei negarunt xp̄m coram Pylato ⁊ dixerūt. Sanguis eius sup nos ⁊ sup filios nostros: tunc fuerunt occecati sub illo velamine: ⁊ fuit eis maledictio cecitatis ante oculos mētis inflicta generaliter vsq; ad scōm aduentū: q: quādo legūt moysen ⁊ ꝓphetas semp habēt illud velamē cecitatis ante oculos. Et sic nō possunt cernere veritatē: nisi speciali lumine illustrētur. Quam cecitatē ꝑdixit eis dauid psalmo. lxviij. dicēs. Obscurētur oculi eoꝝ ne videāt: ⁊ nō intrēt i iustitiā. i. veritatē mā. Itē Esaie. vi. Occeca cor populi huius ⁊ aures eius aggrana ⁊ oculos eius claude: ne forte videāt oculis suis: ⁊ auribus suis audiāt: ⁊ corde suo intelligant: ⁊ conuertant ⁊ sanē eum ⁊c. Ꝛz quia aliqui cōtinue aut interpolatim baptizant iudeos subdit.

Iudei ex triplici cā veniunt ad baptismum.

Ꝛz adhuc decimatio ⁊c. Unde est aduertēdum q̄ ꝛz multi baptizātur per successionē tēporis: tamē non eodē fine. Nam triplici ex causa multi veniūt ad baptismū: quidam baptizentur violēter vt fugiant mortē fm q̄ frequēter ꝓpter eorum scelera expoliantur ex cōmotione populoꝝ. Et isti vix aut raro sunt boni vsq; ad tertiā generationē: eo q̄ latēter docēt filios ritus iudaicos. Quidam autē veniunt ficte ad baptismū vt valeant cū xp̄ianis conuersari: ⁊ ad negociationes ⁊ colligēda publica vectigalia ⁊ pedagia admitti ⁊c. ⁊ isti raro sunt boni vsq; ad tertiam generationē ꝓpter eandē causaꝫ. Quidam aūt ꝛz pauciores veniūt ad baptismū: ex sola illustratione spīritussancti ꝓtractando scripturas cū xp̄ianis: ⁊ isti cōmuniter in mo semper sunt boni cognoscentes veritatē scripturarum. Ceteri autez semper manent in sua cecitate ꝓpter maledictionē eis inflictam vsq; ad aduentū xp̄i: ideo nos christiani quibus datum est nosse mysteriuz regni dei agamus gratias domino nostro Iesu christo: qui ad cognitionez veritatis nos fecit peruenire. Qui cuz patre ⁊ spiritusancto viuit ⁊ regnat deus per omnia secula seculorum. Amen.

Jo. Ba. Ascensius lectori. S.

Habes lector pie opus luculētum ⁊ homine christiano dignissimum: quippe cuius cognitione: vt in epistola nūcupatoria dixim⁹: nulla pars vite ipius cleri vacare potest: semper cū psalmi semper cantica ecclesiastica: quia semper laus dei in ore eius versari debēt quoꝝ omniū expositio ante iudeoꝝ confutationem in hoc opere habetur tam dilucida vt nulla sit clarior. Et tam christiane religionem fauens vt nulla fit que lectorem magis ⁊ ad diuine lectionis amorē: et ad christiane religionis ⁊ obseruationem ⁊ obseruantiaz inducat. Proinde ingentes debemus omnes gratias: longe verēdo patri Jacobo perez de Valentia Christopolitano episcopo: qui ꝑ nobis tot sacras lucubrationes obiuit. Proximas autem venerando patri ac magistro uostro Johānī Focaudo: abbati clareuallis qui ex hyspanijs ad nos vsq; ꝓ fatum opus transferendū curauit. Neq; tamen modicas honorando patri Maturino de Cangeyo qui operis impressionem procurauit ⁊ indice premisso decorauit. Quarum igitur fuerit partium tot labores iusta non defraudare mercede.

Vale.

¶ Expositio dñi Jacobi Perez Christopolitani episcopi: in centūquinquaginta psal. Dauidicos: cū cotationibus decreti de nouo additis. Et etiā in canticis officialibus seu ferialibus ⁊ euangelicis ⁊c. Insuper tractatus cōtra iudeos in quo cōtinentur decisiones quinq; questionū subtilissime compositarum. Finem accepit Lugduni. Anno domini. M. ccccc xiij. die. vij. Nouembris.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Antica Cãticorum Salomonis cũ expositione dissertissima et questionis finalis discussione secũdissima. D. Jacobi Parez de valentia Christipolitani Epi meritissimi: Et professiõis fratrum Eremitarum diui patris Augustini observantissimi. Quibus docrissime demonstrat Sapientem in spiritu prophetico cecinisse Epithalamion Christi domini: Ecclesie Catholice sponse eius. Unde est Ascensianum post materiarum principalium iudicem Carmen.

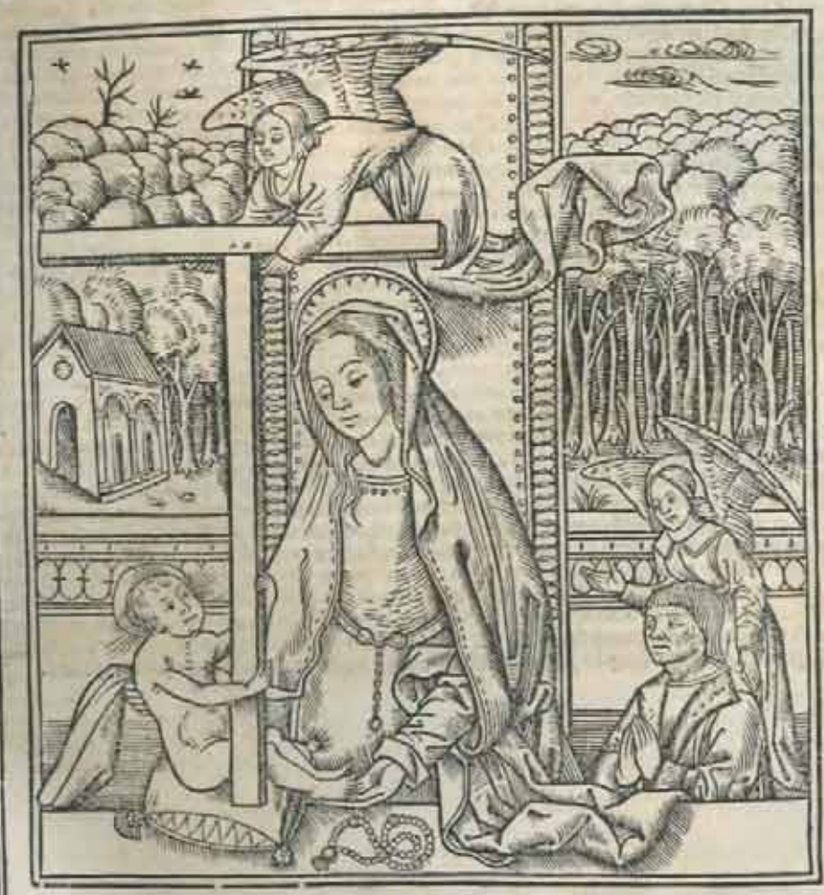

Universidad de Deusto
Biblioteca

Jodocus Badius Ascensius: Religioso admodum atq; diserto patri. DD. Maturino de Langeyo: professionis diui Bernardi candidatissimo. S.D.

Bi primum te Maturine: pater obseruãde: et intuo: et in cure nouí: demiratus sum: fateor: moꝛes tuos sanctissimos et laudatissima istius ordinis professione dignissimos obseruauí ad hoc raram istam sapientiã: suauí ꝛ eidẽ non vulgarí cõmunctam eloquentie: veneratusq; demum sum: tuam tam temperatã et tamẽ feruentissimam (cum in ea re non facile modum excedas) in optimum maximum deum nostrum cum caritate non ficta religionem. Quo circa primum te dilexi nõ vulgariter moꝛ etiam amauí non segniter: ac demum veneratus sum haud secus ac debui: obseruãter. Nunc vero tanta virtutis tue accesserunt monimẽta: vt quo te satis amplo honoꝛe prosequar excogitare nequeant: nisi forte simul paternitatẽ tuam diligam. amem obseruem: quos tamen conatus omnis superant tua cum in litteratos omnis: tum in me litteroꝝ facile minimũ: merita. Tua siquidem vnius opera et accuratione diuine benoeuissimi Bernardi lucubꝛationes sub vno codice pꝛopediem in vestitu pꝛosilient deaurato. Tua etiã cura ac opa (Reuerendo tamẽ patre Magistro nostro Johanne Focaudo Clarenallis abbate dignissimo ad hoc opitulante) superiori anno emisimus sanctissimas (ne solum eruditas dicam) expositiones domini ac Magistri Jacobi Perez de valentia Chriſtopolitani episcopi in centũquinquaginta Dauidis (quos psalmos cantant) in officialia euangelia ꝛ cetera ecclesiastica cantica: veritamen (vt Quidianũ illud vsurpem) Sanctius bis et quod dominari in cetera posset: Deerat adhuc. Opus videlicet cui non ab re Canticis Canticoꝝ titulus est ꝛ ob id ceteris sanctius censendum: q; ab eodem spiritusancto (abs quo cetera quoq;) dictatũ maximũ canit sacramentum: vt equo sacramenta emanauerint omnia. Quod nunc tandẽ Benesi centissime pater: eadem largitas tua nobis contulit imꝛimendũ: cum eiusdem patris cũ primis honoꝛandi summe tum colendis tum admirandis expositiõibus. Colendis quidem summe: q; in eis summopere studet glozie Jesu christi dñi nostri ꝛ ecclesie catholice sponse eius: videlicet phebea lampade clarius demonstrans hoc eoꝛũdem epithalamion esse a spiritusancto per os Sapientis pꝛeceptum: quod qui non amet: colat: ac veneretur plane sese filium tanti sponsi tanteq; sponse perneget. Admirandis autem tantopere pꝛopter summam earũ erudítionem qua non extoꝛte: nec violenter sed sponte ac natiue omnia canticoꝝ mysteria epithalamio dicto vendicat: tanta perspicuitate: tantaq; animoꝝ inuitatione: vt ego alio (qui fateoꝛ) frigiduſculus ꝛ a caloꝛe talis lectionis per lodicis parande sollicitudinem pluſculum abductus: vt primum opus perlegi ita inflammatus sum ac in amoꝛem eius raptus vt vix meditanti aliudq; fere agenti exciderit mihi nuptiale carnem: quod q; pium licet minus cultum est visum indici sequenti duximus apponendum. Sed vt ad me redeam per huius operis cõsecutionem factus sum multoꝝ debitoꝛ: primum quidem ipsius autoꝛis qui ipsum edidit. deinde pꝛeuenerandi abbatis Clarenallis: qui ipsum nobis emit: ꝛ ab Dispanhs vsq; per pyrenea iuga ad nos transuehendũ curauit: sed potissimũ tuus pater Maturine: cuius hoꝛtatu. opera. et auspicio fauſtissimo pꝛedictum opus luculentioꝛibus ꝑ psalteriũ ipsum characteribus excudimus. Quo circa ne ingratitudinis omniũ macularũ teterrime mihi inurenda sit nota: hanc opellam ꝛ quicquid in ea meruerim laudis tue do. dedo ac dico paternitati nihil min? ꝑ talẽ dedicationem expectanti: sed eo sum iudicio vt qui se minimũ honoꝛe dignos estiment: eos eo censeam dignissimos. Cui sentẽtie mee in hoc opere tibi dicando subscripsit ac suffragatus est tui miratoꝛ amatoꝛq; singularis: ꝛ vir multa veneratiõe dignus Magister Bernardus hanegrauus. Suscipe itaq; in partẽ amicã: qõ amico fecimus ausu ꝛ Vale pater optime.

In expositionẽ psalteriũ

Incipit tabula Alphaberica materiarũ principalium in expositionibus ꝛ discussionibus Dñi Jacobi de Valẽtia In cantica canticoꝝ Salomõis: ab Ascẽsio nuper collecta ꝛ ad calculũ verũ reducta. quo discretum est primo foliũ. deinde colũna: ꝛ demũ partes eius que tres sũt pꝛima signata aut signanda: per A. Secunda per B. ꝛ tertia p C. licet non semper ponantur littere.

De littera A.

Abel ꝙꝑ fuit primus martyꝛ: nõ tamẽ fuit pꝛimꝰ ciuis in ciuitate dei. fo.v.col.ij.B.
Actus tripler ꝓsideratur in xpo. fo.xx.xiij.co.ij.A.
Actuũ suoꝝ quomodo homo sit oꝛis cũ nõ possit sine gratia bene operari. fo.lvij.col.iij.A.
Ade cur facta fit. pmissio de xpo mittẽdo. v.co.ij.A
Adam eratꝰ primus ciuis in ciuitate dei licet nõ primus martyꝛ. ibidem.
Adam ȝxie septẽ mala ex petõ pmo. xxvj.co.iiij.A
Adam fuit creatus cum quattuoꝝ bonis naturalibus. fo.lj.co.ij.C.
Adam habuit virtutes ꝛ habitus theologales ante peccatum. fo.lij.co.j.B.
Adam ꝛ ena perdiderunt ꝙ peccatuꝝ nõ solũ vires naturales sꝫ ẽt modũ ordinẽ ꝛ finẽ. fo.lij.co.ij.B.
Adam fuit sanctiatus in oibus potentiis suis quintuplici vulnere ꝑpf qõ nõ potuit ꝙ se recte operari de facili. fo.lij.co.iij.ꝛ.iiij. ꝙ totum.
Ade iustitia in qua creatus erat: in quo cõsistebat: docetur. fol.vij.co.iij.B
Ade iustitie amissio quid fiebat ibidem.
Adiuratio quã facit sponsus sponse: applicatur de cẽter. fo.xiiij.co.ij.B
Adiurationẽ facit sponsus seu spõsa post quẽlibet triũ amplexuũ quos faciũt l cãticis. xiiij.co.j.C.
Amana quid sit fo.xxvj.co.iij.A.
Amana figurat diabolum. ibidem.
Amoꝛ differt a charitate ꝛ ẽ triplex. f. xiij. co.iiij. C
Amoꝛe languet xpi sponsa. fo.eodem. A.
Amoꝛis charitatiui effectus ꝛ vires sunt nouẽdecim. fo.xiiij.co.iiij.B.
Amoꝛis maioꝛis signa ostẽdit nobis xps ꝙ fecerit bꝰ qui erãt in veteꝛi testamẽto. fo.xv.co.j.B
Amoꝛis veri seu charitatis sunt viginti effectus. fo.xlix.co.iiij. C.
Amplexus tres spõsi ꝛ spõse recitant ꝛ post quẽlibet subditur adiuratio. fo.xliij.co.iiij.A.
Anima marie figurata per cedrum fuit munda ab originali culpa fol.xj.col.ij.B.
Anima cuiuslibet iusti ꝛ fidelis dicitur sponsa christi. fo.xvij.co.ij.ꝛ.fo.l.co.j.A
Anima hũana ex cõmercio carnis cõtrahit non solum pꝛiuationem boni sed etiam debitũ naꝛ obligatur ab bonum amissum atq; ita ad sibi impossibile ꝛ ex eodẽ contrahit iram ꝛ odium dei. folio. lvij.co.iiij.in pꝛincipio.
Apostoli licet amiseꝛint palliũ fidei i captõe xpi nõ tñ fuerũt heretici. fo.xxxv.co.iij.A
Aque multe significãt persecutiones multas ecclesie fo.xlvj.co.iij.in pꝛincipio.
Arbitrium quomodo manet in homine liberꝫ ostẽditur. fo.lviij.colũ.j.C
Arboꝛ vite est christus fo.xiij.co.ij.B
Arcꝫa federis figurat christum. fo.viij.co.j.A
Arche fabꝛicatio quinq; habuit. fol.xj.col.j.B.
Aromata plurima describuntur fo.xj.co.iiij.C

De littera B.

Balaam pꝛi dixit ecclie ornatũ futuꝝ. f.xix.co.iij.B
Baptismus licet mũdet oẽm culpaꝫ: ab oĩa ꝛ tollat penã eternã nõ tñ aufert fomitẽ ꝛ penalitates ꝛ cetera vitia carnis fo.lvj.co.iiij. C.
Baptismus confert meritũ baptizato vt possit ꝛesurgere in coꝛpus gloꝛiosum. fo.lvij.co.ij.A
Bonũ optimũ et perfectũ idem sunt. fo.l.co.ij.A.
Bona nature sunt quadꝛuplicia. ibidẽ.C.
Bucolicũ carmen quid sit et quomodo in canticis reperiatur. fo.ix.co.iiij.A

De littera C.

Cantica canticoꝝ non sunt cantica cõminatiõis vt canticum. Esaie. fo.j.co.j.A. Eoꝝndem causę quattuoꝝ ponuntur in pꝛologo fo.j.p totum
Cantica canticoꝝ nõ sunt facta in cõmendationem filie pharaonis: sed ecclie catholice beate virginis ꝛ anime fidelis fo.j.co.ij.B: et quomodo pꝛohibentur a iudeis legi. ibidem
Cantica canticoꝝ excellent ceteros libꝛos. fo.ij.co.iij.B. Et dicunt epythalamiũ ibidem. Quare autem sic vocentur docetur fo.iij.co.iij.C
Eoꝛsidem diuisio subditur fo.iij.co.iiij.A
Canticoꝝ cantica difficultas vñ oꝛiaꝫ fo.vij.co.ij.B
Cantica canticoꝝ sunt epythalamia bucolica ꝛ geoꝛgica fo.ix.colũ.iiij.A.
Canticũ fmꝫverificaꝫ de tribꝰ spõsis. f.xiij.co.iiij. A
Cantici sexti vba citauit xps in cruce: f.xx.co.iiij.C
Canticoꝝ repetitio seu epilogus fo.xlviij.co.iij.A
Carmelo cõparatur caput ecclesie. fo.xlj.co.iij. C.
Capꝛee ꝛ hynnuli ceruoꝝ sunt patriarche ꝛ ꝓphete per allegoꝛiam. fo.ix.colũ.iiij.A
Capꝛee quattuoꝝ ꝓpꝛietates xpo conuenientes. fo.xvij. col.j.C
Caritas ois amoꝛ est sed non omnis amoꝛ est caritas. fo.xiij.co.iiij.C.
Caritas oꝛdinata describitur fo.eodem.
Caritas est perfectio virtutum ꝛ humilitas est ꝛoꝛigo. fo.xxviij.col.ij.C.
Caritas xpi est ꝛ excedit omnia bona mundana. folio.xlvj. co.iij.ꝙ totum
Caritatis ꝑcepta oĩa reducũt ad duo. xlvj.co.iiij.B
Caritatis ac veri amoꝛis sunt viginti effectus. folio.xlix. co.iiij.C.
Cause canticoꝝ salomonis ponunturꝫ in ꝓlogo et vide ibi.
Cedrus describitur. fo.xj.colũ.ij. A.
Cedri quattuoꝝ ꝓpꝛietates fo.xlvij.co.ij.A.
Cella vinaria triplex est in quam christus sponsam introducit. fo.xiij.co.iij.C.
Cerimonialia legis aboleuit xps sine fractione legis fo.xvij.colũ.iij.A
Cynamomũ describitur fo.xj.colũ.iiij.C.
Cypꝛus seu cypꝛeus potius autẽ legendum censet etiam nestoꝛ grãmatista Cyperus aut cypꝛus describitur. fo.xxv.co.j. ꝙ totum
Cõmendare matrem aut sponsam xpi est eam i viꝛtibus ornare. fo.xij.colũ.iiij.C.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Commendatio ecclesie sit in canticis successiue ꝑ̄ status eius fo.xix.co.iij.B.
Conceptionis marie ab originali peccato immunitas docetur. fo.xix.col.iij.C
Conceptio et mores xp̄i fuerūt singulares ⁊ incomparabiles fo.xxxv.col.iij.C
Conclusiones octo singulares fo.liij.co.iij.B
Corona agonizātium cōperit ecclie .f.xxiij.co.j.A
Corpus aromaticū est christ⁹ fo.xxviij.col.iij.A
Crinis ecclesie in quo vulnerat⁹ est christus sponsus. fo.xxiij.col.iij.B
Christ⁹ gessit ꝓsonas olim ꝓ̄iarcharū. fo.iij.co.ij.C
Christus ꝙn desp̄sauit ecclesiā oī in desponsatio.
Christus est metrum mensura et causa bonorū omnium fo.vij.col.iij.A
Christus effudit in suo aduentu decem vnguenta. folio.vij. col.iiij.C.
Christ⁹ figurabat per archā federis. fo.vij.co.j.B
Christus fuit in vtero matris fasciul⁹ ⁊ ceterorum aromatum fo.xj.col.j.B
Christus habitat in eccl̄ia ⁊ ecclesia I christo sed differenter fo.xiij.col.iiij.A
Christus correxit scripturas per scribas et pharisēos deprauatis.
Christus an licuerit cerimonialia legis abolere sine fractione legis fo.xvij.col.iij.per totum.
Christus misticus vt caput eccl̄ie operatur omnia in omnibus fo.xx.col.j.per totum.
Christus in cruce patrem et matrem dereliquit et ideo nō matrem sed mulierem appellauit virginem mariam fo.xx.col.iiij.C.
Christus cōsideratur a salomone in canticis vt corpus aromaticum fo.xxvij.col.iij.A
Christ⁹ cātici sexti ꝓba cātauit I cruce.xxix.co.iij. a
Christi sollitudo comparatur sollicitudini alteri⁹ sponsi fo.xxix.col.iiij.A
Christi septē verba in cruce ibidem.
Christū an necesse fuerat mori late disquiritur. folio.xxxj. col.j.C
Christus an potuerit dormiēdo vigilare hoc ē post mortem operari nostram salutem ostenditur ibidem fo.xxxiij.co.ij.C
Christus an in triduo mortis dicēdus fuerit homo et ecclie caput fo.xxxiij.col.ij.C
Christ⁹ ad quattuor habuit respectum in suo aduētu. fo.xxxj.col.j.A
Christus septem modis assumpsit causam nostraz vt suam folio.xxxj.col.iij.C
Christū necesse⁹ erat mori ad cōfirmandū testamentū fo.xxxj.co.ij.B. Ad scripturā verificandum ibidē.co.iij.C. Etvt debitū ꝓ nobis solueret.fo.xxxij.col.ij.B. Item ad purgandum hoiem a sor de petī.fo.xxxij.co.iij.C. Itē vt passio eius esset nobis exemplar et metrū patientie ⁊ oīs virtutis specimē ibidē.A. Itē ad recuperādū nobis regnū celoꝝ.fo.xxxiij.co.j.B. Itē vt nō solū potentia sed iusticia diabolus vicerek. f.xxxij.co.j.C
Christi conceptio ⁊ mors fuerunt singulares et incomparabiles. fo.xxxv.colū.iij.C
Christus totus desiderabilis ꝙ decem perfectōes fo.xxxvij. col.ij.A
Christus dotauit sponsam suam ornamentis spiritualib⁹. f.xxxvij.⁊.xxxix.co.ij.B. Quare autē nō

contulerit se statim ad gentiles habetur. fol.xl. colū.prima. B.
Christus summam victoriam adeptus est in cruce fo.xlij co.ij.C
Christi caritas excessit omnia bona mundana folio.xlvj. col.ij ꝑ totum.
Christus oīa bona temporalia pro nobis reliquit fo.cxlvj. co.ij.p totū
Christus ꝓpter tria dī pacific⁹. fo.xlvij.co.iiij .B.
Christi familiaritas cū sponsa. fo.xlvij.co.iij.B.
Christus solus potuit reparare naturam humanaz per gratiam ⁊ gl̄iaz. fo.liij.col.iij.A. Eidem decem nomina attribuuntur. ibidem.B
Christum esse deum et filium dei probat iohannes euangelista fo.lv.co.j.C.
Christus est generalis omnium redēptor et tamen non omnes erunt salui. fo.lvi.col. ij.A.
Christum non fuisse verum messiam contendunt iudei fo.lvij.col.ij.p totū.
Christus quare non statim nos absoluat a miseria sicut in nouissimo die absoluemur fo.lvij.co.ij.A
Custodes vinee dominice sunt reges ⁊ prelati. folio.x. co.j.in principio

De littera.D.

Decentie seu venustates quattuor cōmendant spōsam sponso. fo.xx.co.ij.B.⁊ fo.xxiij.co.ij.B
De lubra ydoloꝝ erant cubilia draconū aut illic cō paranda fol.xxxvij.col.j.B.
Dentes sponse declarantur. fo.xxj.colū.iij.B
Desiderij boni vnde oriatur fo.v.col.j.C.
Desponsatio ecclesie cuz christo incipit in adam et abel et perfecta est in abraam. fo.v.col.iij.C.
Sed magis per iacob ⁊ moysen ꝛ confirmata ē ibidez.
Desp̄satio veteris testa. facta fuit perverba de futuro.fo.v.col.iiij.C.⁊ fuit facta I mōte synai ibid
Desp̄sata est a christo per verba de presenti ꝑmū beata virgo.deinde reliqui. fo.xv.col.ij.B.
Dignitas ecclesie noui testamēti superveteres ostēditur fo.xv.col.j.B.
Dilecto ordinata fo.xij.co.iiij.A
Plura de dilectione vide in termino caritas.
Dilectus ex dilecto cur dicatur ponendo bis idem vocabulum fo.xxxvij.colū.ij.A.
Diuisio canticoꝝ fo.ij.co.iij.A
Doctrine sex egregie de mente Augustini habenē folio.liij. col.iij.A

De littera.E.

Ecclesie incrementa in fide fo.v.col.iij.C
Ecclesie desponsatio facta christo incepit in adam fo.v.col.iij.C.Et perfecta est in abraā. ibidem.
Ecclesia tota fuit desponsata xp̄o per fidē ab adaz vsq̄ ad mariaz. fo.vj.co.ij.C.
Ecclesia septem petit a xp̄o. fo.vj.co.iij.B.
Ecclesia victa est vnguento passionis dominice. fo.xj. co.iiij.B.
Ecclesia quō habitat in christo fo.xiij.co.iij.A
Ecclesia sortitur varia nomina respectu sponsi sui fo.xx. co.iij.B
Ecclesie membra folio.xxj.co.j.B

Ecclesia quomodo dicatur tota pulchra cū habeat membra non pulchra. fo.xxvj.co.j.C.
Ecclesia triumphauit de capite amane.i.diaboli. folio.xxvj. colūna.iij.A.
Ecclesia erat in latere christi vt ena in latere Ade. folio.xxix. colū.j.in principio.
Ecclesia gērilis adhesit christo sponso cōtra voluntatē matris sue. fo.xliij.col.ij.B.⁊ fo.xliij.co.j.
Ecclesia gentilis exiuit in campum pugne cōtra diuersos. fo.xliij. colū.iiij.
Ecclesie ꝓcessum describit fo.xlv.col.ij.A
Eccl̄ia exiuit ter ad ostēcionē ꝓpkor. xlv.col.ij.A
Ecclesia fidelis dī ager fo.xlvij.co.j.A
Effectus veri amoris seu caritatis sunt viginti. folio.xlix.colū.iij. C.
Epilogus cāticoꝝ valde vtilis: fo.xlvij.co.iij.B
Epithalamion est in canticis. fo.ij.col.ij. C
Epithalamij rationē obseruat salomon in hoc opere depingens casus qui in nuptijs solent accidere. fo.xliij.col.j. C
Erubescentia prelatoꝝ. fo.xxj.colū.iij. A
Eue maledictio cōuersa est per incarnationē domini cā in benedictionē marie. fo.xj.co.ij. B

De littera.F.

Facie ad faciem locutum esse moysen cum deo quid sit. folio.vj.colū.ij. A
Forma canticoꝝ duplex. fo.ij.co.iiij. C
Fructus triplex in vinea. fo.xlvij.co.ij.C

De littera.G.

Gene bois ⁊ ecclesie q̄ sint. fo.xxj colū.iij. B
Generis hūani infectio. fo.xxxij.colū.iij. C
Gentiles petunt cōuerti. fo.ix.co.j.per totū.
Gentiles mulieres erant matres duodecim patriarcharum. fo.ix.colū.iij. B.
Gentiles cur sint peregrini. fo.ix.col.iij. C
Gentiles descenderūt ex noe per cham et iaphet. folio.xxxix. colūna.iij. B
Gētilis ꝓpkꝰ xp̄m ꝓ deo facile recepisset si ad ip̄m venisset ⁊ ita salutē nr̄am ꝓcdmisset. xl.co.j. B
Gloxie bona distinguntur. fo.l.co.iij. A
Gratiarum distinctio et declaratio valde insignis habetur. fo.l.colū.iij. B et C
Gratia auxiliatiua est omnibus necessaria ad bene operandum. fo.lv.colū.iij. A
Gratia est etiā opus iustis. fo.lvij.co.ij.B ideo cōcludit actor in fine operis vt eam obtineamus.
Gratia christi an possit esse in aliquo infideli ⁊ simul cum peccato. fo.lvj.colū.ij. B

De littera.H.

Habitatio xp̄i in ecclesia ⁊ ecclesie in xp̄o quomodo differat ostenditur. fo.xiij.colū.iij. A
Habitus boni ⁊ morales in primo homine erāt originales. fo.lj.co.ij.A
Herbe aromatice varie. fo.xxv.col.ij.p totum.
Heretici nō erant apostoli licet in passione amiserint palium fidei. fo.xxxv.co.iij. A
Hereticus quid sit ibidem.
Heresis quid sit. fo.xxxvj.col.iij. A
Homo quomodo sit actuum suoꝝ dominus declaratur. fo.lvij.colū.ij. A
Hostis due ꝑtes principales. fo.lij.colū.iij. A
Hortus cōclusus est ecclesia. fo.xxv.colū.j. A
Humilitas est origo virtutū ⁊ caritas est perfectio

folio.xxviij. colū.ij. C
Humani generis infectio. fo.xxxij.colū.iiij.C

De littera.I

Iesu nomē est vnguentū ꝑseruatiuū penetratiuū attractiuum ⁊c. fo.vij.colū.j. A
Tide plura in vocabulo christus.
Imago duplex scz trinitatis ⁊ ade re peritur I quoliber homine. fo.liij.colū.iij.C
Instauria quattuor ꝓsiderāda in creatiōe ⁊ infusione alc humane in corpus. fo.liij.col.ij. B
Intellectus ⁊ voluntas erāt in prima creatiōe ꝓis recte ordinati. fo.lj.colū.iij.per totum.
Introduci in cellariam petit sponsa a sponso.folio vij.colū.j.per totum. C
Iordanis aque tria bona figurabant tria bona baptismi. fo.xxiij.col.iij. C
Indeoꝝ ꝓpri seruitus. fo.ix.colū.iij. C
Iudei obstinati sunt kalsarij legis ⁊ prophetarum. folio.xxxij. colū.j. C
Iusticia ade in qua creatus erat in quo consistebat. folio.vij. colū.iij. B
Et quid eius missio nocebat. ibidem.

De littera.L

Lac euāgelice doctrine laudatur. fo.viij.co.ij. B
Latebat in seruitute spōsa vsq̄ in aduentum spōsi folio.ix.per totum.
Latria in quo cōsistit. fo.v.co.ij.per totū.
Latria nostra erga deum nō est nisi mutua retributio. folio.xlij. colū.j. C
Lectulus in quo spōsus sponsam quesiuit in veteri testamento. fo.xvij.colū.ij. C
Legem non fregit christus auferēdo cerimonialia. folio.xviij. colū.j. A
Libanus caput terre promissionis signat christum caput ecclesie. fo.xxiij.co.iij. C
Libani interpretatio. fo.xxiij.col.iij. B
Liban⁹ ē interpretatio marie. xxvij.col.iiij.p totū.
Lilijs et rosis cōparat maria. fo.xij.co.ij. C

De littera.M.

Mala granata significāt mystice doctores ecclesie et martyres. fo.ix.co.iij.in fine.
Mala septem cōtraxerunt primi parentes ex peccato suo. fo.xxvj.col.iij. B
Mala ⁊ vulnera omnia traximus ab adam per carnem corruptam. fo.liij.colū.ij. A
Mala culpe sunt in carne nō formaliter sed materialiter ⁊ seminaliter. fo.liij.col.iij. A
Mala pene vt mors et infirmitates nō sunt dicenda naturalia sed penalia. fo.liij.colū.j. C
Maledictio eue mutata in bñdictionē marie in incarnatione dñica. fo.xij.colū.ij. A
Maledictio q̄ maledixit moyses ali mortē suam populo ifrl̄ attribuēda ē indeis. xxij.co.iij.p totū.
Mali punici fragmēto ꝓpanē plati.xxj.co.iij.I ꝑn.
Malus arbor pomifera est. fo.xlvj.colū.j. B
Māme ⁊ vbera sponse quid differant ⁊ vnde dicantur. folio.xviij. co.iij. C
Mandragora describitur fo.xliij.col.ij. C
Marie potꝰ ꝙ filie pharaonis cōmēdationes ⁊ laudes habenē in toto ope cāticoꝝ. fo.j.col.ij. A
Maria liz preseruata fuerit ab originali culpa tamen fuit per passionē christi preueniēdo redempta. folio.xj. colū.iij.in fine.

Marie ornatus et pulchritudo sicut et ecclesie describitur fo.xij.co.j.C
Maria comparat lilijs et rosis. fo.xiij.co.j.in pnci.
Marie obumbratio fo.xiij.co.ij.C.
Marie pseruatio ab originali petō. fo.xix.co.ij.C.
Mariam cur mulierem et non matrem appellauit christus in cruce. fo.xvij.col.ij.C.
Maria quomodo vulnerauit christum ibidem.
Maria ō: colūna eccle sicut xps dicit caput que est etiam nostra mediatrix fo.xxiij.col.ij.A
Maria est sponsa xpi et primum et principium mē drium ecclesie fo.xxiij.co.ij.C.
Maria triumphauit de capite amane. i. diaboli fo lio.xxvj. colū.iij.C.
Maria euitauit septem mortis diaboli ⁊ peccati. folio.xxxvj. co.iiij.C.
Marie triumphus ꝓmulgatus f.xxvij.col.j.B
Marie oppugnatores figurati per quattuor mōtes f.xxvij.co.ij.in fine.
Maria denicit hereses fo.xxvij.co.iij.B.
Maria habitat in libano f.xxvij.co.iij.in fine.
Marie habitatio dicitur per allegoriam in libano fo.xxvij. col.iiij.versus finē.
Maria in triduo mortis xpi fuit mater xpi. fo lio.xxxv. col.iij.A.
Martyres meruerunt etiam post mortem suam. fo.xxxiij. col.iij.C.
Mediatrix nostra est maria fo.xxiiij.col.iij.B.
Membra octo ecclie que signant octo status eius fo.xvi. colū.j.B.
Eorūdem pulchritudo habetur fo.xx.col.ij.C.
Membra xpi decem enumerat sponsa per que signat decem dignitates et perfectiones eius. fo lio.xxxvij.co.ij. A.
Membra sponse descripta in quinto cantico incipiendo a capite describuntur ⁊c.cuius causa ostē ditur.fo.xl. col.iij.C
Mataphoricus sermo est in cāticis canticorum.fo lio.vij. col.j.B:
Metrum boni est xpus:⁊ metrum mali est diabol⁹ folio.vij. colū.iiij.i.pncipio
Myrrha describitur fo.xj.col.ij.C.
Myrrhe virtutes ad passionem xpi applicantur. fol.xxix. col.ij.in pncipio
Misteria decē canticorum fo.iiij.co.j.B
Modus redemptiōis nostre per xpi passionē fuit conuenientissimus vt ostenditur per decē rōnes pulcherrimas fo.xxxiij.co.ij.B.
Modus ordo et species quomō maneant in hoie corrupto fo.lix.co.j.C.
Moyses quomodo facie ad faciem locutus est cum deo fo.vj.colū.ij.A.
Moyses benedixit i populo israelitico ecclesie electoꝝ et maledixit iudeis malignantibus fo lio.xxij. co.iiij. in principio
Montem myrrhe accessit xps facta cena sancta.fo lio.xxiij. col.iij.C.
Mōtes quattuor preter amanā contra mariā pugnauerunt. fo.xxvj.co.iij.A
Morsu septuplici momordit serpēs antiquus naturā humanam fo.xxvj.co.iiij.p totum.
Mors xpi sicut et eius conceptio fuit admodū singularis vt ex multis deducitur fo.xxxv.co.ij.C.

Mulieres tres spōte adiunte israelitico populo figurabāt conuersionem gentilium ad fidem xpi fo.viij. co.ij.an.C
Mulier efficitur pulchra ⁊ amabilis spōso ꝑ quattuor fo.xx.co.ij.B.
Mulierem non matrem mariam appellauit xps in cruce fo.xxviij.co.ij.C.
Mundana et temporalia omnia superauit caritas christi. fo.xlvj.colū.iij. per totum.
Mutua quedā retributio est tota latria et seruitꝰ nostra erga deum fo.xliij.colū.j.C.

¶De littera.N.

Natura nostra' qñ ō: corrupta in adā nō capitur p natura specifica sed pro carne fo.liij.co.iiij.C
Nigredo gentilium vnde est orta fo.ix.co.ij.p totū
Nola duo veteris testamēti explicant f.iiij.co.ij.B
Nominibus quinq vocatur christus sponsus a spō sa sua. fo.viij.co.ij.in fine
Nola ecclesie respectu sponsi fo.xx.colū.iij.B.
Nola decem xpo conuenientia recitantur cum pro bationibus suis f.liij.colū.iij.B
Nubes q populo israelitico illuxit f.ix.co.ij.A
Nubes obūbrans tabernaculū figurat marie obūbrationem fo.xiij.colūna.ij.C.
Nux quid sit fo.xxxix.co.iij.C

¶De littera O.

Obligatur quis ad sibi impossibile fo.lix.co.j.A
Obligatur homo ad preceptoꝝ diuinoꝝ observationeꝫ que ipsi sine auxilio impossibilis est ibidē.
Oculi caput et eloquii ecclesie fo.xxj.col.j.B.
Oculi humane nature sūt duo alter fidei quo vulnerauit xpm: alter carnalis. fo.xxiij.co.ij.C.
Oculus ⁊ crinis quo⁹ maria vulnerauit spōsum. fo lio.xxviij. colū.j.B.
Oculi ethymologia.ibidem
Oculoꝝ tria gña xps vulnerauerūt.xxxviij.co.iij.C
Odor vestimentoꝝ sponse fo.xxxiij.co.iij.post.C
Orandū esse assidue pro gra dei auxiliatiua vt in fine operis concludit.
Ordo redemptiōis nr̄e fuit necessarius ad vincendum astuciā diaboli fo.xxij.co.ij.per totum
Ordinis monstruosi et peruersi in homine rationē philosophi sacre scripture ignari scire non poterant fo.liij.colū.j.C.
Ordo species et modus quō maneant in hoie corrupto fo.lix.colūna.j.C.
Ornatus marie describitur fo.xij.colū.j.C
Ortus conclusus est ecclia fo.xxx.col.j.A
Os dicitur ecclesia fo.xx.co.ij.in fine.
Osculari osculo oris christi desiderabat sponsa ei⁹ fo.vj. colūna.iij.C.
Osculo quadruplici osculatus est xps sponsam suā ibidem consequenter.
Osculo eodem sed alio modo osculat⁹ est deus pater sponsam fo.vj.co.iiij.B
Osculum triplex dedit xps sponse sue ibidem

¶De littera P

Pacificus ō: xps ꝓpter tria fo.xlvij.col.iiij.B.
Pacē repperit ecclia sub ꝓstātino fo.xlvij.co.ij.C.
Palma quid denotet ostēdit. fo.xlij.colū.iij.C.
Parentes primi septem mala contraxerunt p peccatum. fo.xxvj.colū.iiij.A
Passio xpi comparatur myrrhe fo.xj.co.iiij.B.

Passio vnius pols quō potuerit satisfacere pro debito omniū hoim. fo.xxxj.co.ij.C.
Passionis xpi virtus quomodo potuit nobis communicari. fo.xxxj.co.iij.C.
Passio xpi necessaria. ibidem.co.iiij.C.
Passiones huius seculi nō sunt cōdigne ad futurā gliam fo.xxxiij.co.iiij.A.
Pater etiā osculatus est spōsam. fo.vj.co.iiij.B.
Patriarche duodecim fuerunt filij mulierum gentium. fo.ix.co.iij.B.
Patriarche ⁊ pphete ⁊ ceteri fideles ve.te.nō poterant saluari nisi per gratiam ⁊ fidem christi venturi. fo.lviij.co.ij.
Peccato primorum parentuꝫ fuerunt quasi omnia peccata annexa. fo.xxxiij.co.ij.C.
Peccatis non potest a nobis vitari sine auxilio superno. fo.liij.co.iij.B.
Perfectiōes xpi. fo.xxxvij.co.ij.A.
Perplexus seu perplexitates tres philosophoꝝ decem ante xpi aduentum. fo.l.co.iiij.B.
Perplexus prim⁹ est de expetitiōe ⁊ desiderio naturali beatitudinis oībus infitis. fo.l.co.iiij.B.
Perplexus secundus est de sensualitatis rebellione. fo.lj.co.j.C.
Perplexus tertiꝰ est de quersiōe recti ordinis i homine cū reliquis oībus seruet. fo.lj.co.j.A.
Perplexus simplicium obstupescunt cm̄ simplices xpiani doctos ⁊ viros excellētes nō idem facere ⁊ docere. fo.lj.co.ij.B.
Persona xpi dicitur metaphorice cōfecta ex tribus aromatibus. fo.vij.co.j.A.
Pessulum postis quid sit. fo.xxx.co.iij.C.
Philosophi ⁊ egregij viri gētiles aīaduerūt xpi nō opabank ꝑ verasꝑtutes morales. fo.lv.co.iij.A.
Penalitates non sunt nobis ꝑ baptismum ablate: cuius rei causa ostenditur. fo.lvj.co.iij.C. et fo.lvij.co.ij.C.
Porte ecclesie que sunt. fo.xlvij.co.ij.C.
Precepta charitatis omnia reducuntur ad duo. fo.xlvj.co.iiij.B.
Precepta diuina nō possim⁹ ꝑfecte seruare sine auxilio diuino ⁊ cū obligamur ad ea seruāda. fo.lix.co.j.A.
Premia erūt ꝓ mēsurā meritoꝝ. fo.xlviij.co.ij.C.
Principia septē prenotāda. fo.ij.co.iiij.A.
Proverbia salomonis erant a diuersis collecta. fo.ij.post.B.
Pulchritudo ecclie habetur. fo.xl.co.iij.B.

De littera Q.

Quattuor reddūt mulierē pulchrā: amabilē spōso q̄ sunt repta in ecclia ⁊ brā ꝑgine. fo.xx.co.ij.B.
Questio finalis verum solus christus sit metrum ⁊ mensura ⁊ largitor omnium bonorum ⁊ humane nature. fo.l.co.iij.A.
Quies xpi in ecclesia ⁊ ecclie in xpo quomodo differat. fo.xv.co.j.A.

De littera R.

Raab figurabat conuersionem gentilium ad fidem xpi. fo.viij.co.iij.B.
Redditus ecclesie annexi sunt bonis spiritualib⁹. fo.x.co.ij.B.
Regule decē prenotande. fo.ij.co.iiij.C.
Ruby addicta ppło israelitico figurabat ppłm gentilem xpo iungendum fo.vj.co.j.in fine.

De littera S.

Salomon est auto: vni⁹ opis cātioꝝ. fo.j.co.j.B.
Salomon curauit etiā ea que futura sunt post hāc vitam. fo.ij.co.ij.C.
Salomonis cōtēplatio ponit in singulis fere cantici in principio fo iiij.co.j.B.
Salomō ꝓcedit in opib⁹ suis satirice. fo.ij.co.j.B.
Salomon consensu omnium signat in canticis deum. fo.xviij.co.iiij.B.
Scripture ve.te. duo nota. fo.iiij.co.ij.B.
Scriptura vetus dicitur testamentum ⁊ pactum et fedus. ibidem co.iij.A.
Scriptura euangelica est verificatio veteris testamenti. fo.iiij.co.iij.C.
Scripturam veterem deprauatam a phariseis correxit xps. fo.xvj.co.ij.A.
Sensualitatis rebellio ꝑtra rationē declarat̄ quēstione finali. fo.lvij.co.ij.A.
Sinie tres late ꝑ ꝓthoplaustos. fo.xxvj.co.iiij.A
Serpentes fugiunt odorem vinearum floētium. fo.xvj.co.j.B.
Seruituti obnoxij erāt iudei. fo.ix.co.iij.C.
Sethin quid sit. fo.xj.co.ij.A.
Sollicitudini spōsi,comparatur sollicitudo xpi erga eccliam. fo.xxix.co.iij.B.
Spōsa septē petit a spōso. fo.vj.co.iij.B.
Status bois quinq diuersi successiue eidem competentes. fo.lix.co.ij.A.
Sunamitis que sit ⁊ q̄ hebraice legitur sunamith. fo.xxix.co.iij.C.

De littera T.

Tabernaculi ornatus figurabat ornatum marie. fo.xij.co.j.C.
Thamar figurabat cōuersionem populi gētilis ad xpm. fo.viij.co.iij.per totum.
Terra promissionis tota erat figura ecclesie xpi. fo.xxij.co.iij.C. Non erāt ꝺmendabatur ꝓpter sc. quia sterilis erat. fo.xxv.co.ij.B.
Testamentum nō cōsummat nisi p mortem testatoris. fo.iiij.co.ij.B. Eius ꝓsummatio requirit duo. fo.eodem.
Testamentū nouū verificat vetus. fo.iiij.co.ij.C.
Tota pulchra es quō dicat ecclesia cū habeat membra dissormia. fo.xxvj.co.j.C.
Translationes diuerse faciūt librū hunc difficilem et obscurum. fo.vij.co.ij.B.
Triumphus ecclesie contra diabolum promulgatur. fo.xxvj.co.ij.A.
Trisyphus marie ꝺ diabolū ꝓmulgat. xix.co.iij.C.
Tunicā mortalitatis exuit xps in cruce. xlij.co.ij.C.
Turri dauid comparātur prelati et apostoli. fo.xxij.co.j.in fine.

De littera V.

Ubera duo attribuunt metaphorice xpo.vij.co.ij.C
Ubera duo ecclesie sunt duo testamenta. ibidem.
Ubera ⁊ māme spōse q̄d differāt. fo.xxiij.co.iij.C.
Veniam petenti ꝑ passionē xpi:qui negat contēnit passionē eius. fo.xxxiij.co.j.A.
Venti contrarij faciunt remittere succum aromatici de quo allegoria est. fo.xxix.co.ij.C.
Verba cantici sexti cantauit xps in cruce.Et de verbis xpi in cruce. fo.xxix.co.iiij.A.
Vincenti⁹ ⁊ ceteri martyres meruerūt ꝑ illata post

Universidad de Sevilla
Biblioteca

mortem. fo.xxxiiij.colũ.iiij.C.
Unica omes describitur fo.xlviij.per totum.
Unum sapientie ⁊ intelligentie optimum cõmendatur fo.xlij.col.iiij.B
Uirtutes marie quomodo attraxerint xpm cũ fuerint a xpo largite fo.xxviij.co.ij.C.
Unguentum factum ex myrrha synamomo ⁊ nardo commendatur fo.vij.colũ.j.A.
Unguenta aromatica decem effudit christus in suo aduentu.ibidem.
Unio triplex facta p dñi incarnatiõe .fo.xiiij.co.j.C
Uoluntates quattuor in morte xpi. f.xxix.co.ij.C
Uoluntas nõ necessitatur fo.liij.co.ij.C.
Uoluntas non potest vitare peccatũ nisi regat sensualitatem.ibidem.colũ.iiij.C.⁊D

Uox turturis in vere audita. fo.xvj.co.j.C.
Uterus marie fuit accubitus et thalamus christi. fo.xij.co.iiij.C.
Uulnera quintuplicia accepit Adam in omnib⁹ portentis suis ꝓpter q̃ nõ potest faciliter recte operari fo.liij.co.ij.A.
Uulnera ⁊ mala ola contraximus ab Adam per carnem corruptam.ibidem.
Uulpecule sunt scribe ⁊ pharisei. fo.xv.co.iiij.B.

De littera X.

Xps:require supra in Ch.

Finis tabule
Deo sint gre.

Epythalamion Ascensianum.

Spõsus christus

Sponsa est eccla Maria Anima fidelis.

Sacula casta para venienti Ecclesia sponso:
Claustraq; virgineo mater honore para.
Et tu quecunq; es propie studiosa salutis.
Omnis amica:ac ratio pectora munda para
Ecce venit saliens thalamo tibi spõsus ab alto:
At faciat votis cuncta petita tuis.
Atq; exornatam cellas te ducat in amplas.
Et tibi perpetuũ monstret amoris opus.
Infima summus init:rex regum pauperis aulam:
Uita necis vinclum:gloria dia lutum.
Eia age rumpe moras venientem suscipe sponsum.
Amplexumq; semel linquere sponsa caue.
Omnia fert secum muliebris grandia mundi:
Et quicquid sponse mens bene sana petat.
Delitias castas atq; oblectamina sancta:
Exprobraturus nil:dabit omne bonum.
Hinc sunt delitie tecum residere:loquiq;
Atq; in complexu te retinendo mori.
Tempus erit propria quo te iam cede redemptam
Effusa ex imo corde lauabit aqua.

Septẽ sacramẽtorum Maro in Buco.

Et sic septuplici tandem dotata monili:
Incedes summi sponsa ⁊ amica dei.
Nascere:precq; diem veniens age lucifer almum
Currite farales talia secla dee.
Tuq; boni tanti Gabriel paranymphe propinqua
Ecce dies plena est:sponsaq; compta deo.
Tuq; decus vatum castorum pneumia beatum.
Dis thalamis auspex ⁊ pius autor ades.
Tu quoq; sponse veni:summi sapientia patris
Uirginis intacte viscera sancta petens.
Tuq; opifex rerum gnatum demitte volentem:
Hoc opus est:vestrum cura decusq; trium.
En iam lectus adest sponsus:iam sponsa cubile:
Jam sua:iam sese est:omine pacta bono.

Uirtutes

Jam sponsi redimita bonis:iam flammea portat:
Mox sponsum faciet prole frequente patrem.
Jam virgo fecunda deo:concepit ab aure
Et peperit sponsum sponsa pudica suum.
Jam mens freuenti sponsum concepit amore.
Jam pariet sponso pignora grata suo.
Et iam sponsa triplex ex omni parte beata:
Tota est pulchra fruens iam sine labe deo.
Ergo per os Magni Salomonis spiritus alti
Cantica que superent:musica dona:cane.
Nil opus est phrygio tibicine:nil hymeneo.
Solus enim potis es prospera cuncta dare.

Τελος.

Illustrissimo dño: domino Alfonso de aragonia miseratione diuina archiepiscopo cesar augustano: Jacob⁹ Perez episcopus christopolitanus suo dño meritissimo salutem cum prosperitate plurimā oprat.

Superioribus diebus domine illustrissime plurimorū religiosorūq aliorūq litteratorū virorū vehementi exhortatiōe fui vexatus ac discruciatus vt cātica canticorū Salomonis que intellectu difficillima: et fere intricabilia sunt et habentur: in lucē aperire vellē: ad hoc vt illi fierent doctiores. Ipse vero hoc animo coniectās q̄ magnā prouinciā humeris meis imponerē: et plane mihi difficile laboriosumq videretur: tū ob munus publicum quo fungor: tū ob plurimas occupationes tā familiares q̄ domesticas quibus obruor: tū ob ingraescentē etatē meā: que laboribus iuuētutis minime respondet hoc eis spondere recusaui. Nouissime aūt venit ad me sapientissimus sacre theologie interpres et professor magister Michael figuerola tue illustrissime dominatiōis preceptor qui tuo nomine me vnice rogauit precibusq cōrendit: vt aliquid ex illo vasto sacre scripture agro cui operā et studiū dare expetis: rimari conarer quod doctrina et sciēcia cumulatū esset: et tua excellētis dignū haberetur. Ego autē summa cupiditate ductus inseruiēdi illustrissime dominationi tue ac parēdi tuis imperiis ad faciendum quod iubebas statim me accinxi omnivite mee discrimini obiciendo. Quā obrem cū totius sacre scripture vniuersum cāpum e vestigio peragrassem. Nil mihi magis decorū atq vtile: neq tua amplitudine dignū (vt mea fert opinio) visum est q̄ ipsa Salomonis cantica cāticorū. In quibus Salomon inter Christū et ecclesiā sponsam suā mutuā explicat amorē vnumquēq fidelez christianū incitans et intendēs: vt scripturā sacram in sponsam ducat suam. Eas igitur ob res animo insistui meo ne tā preciosa supplex incognita extaret: que iāpridem parturio aliquā parere neminem tamen nisi dominationē tuam illustrissimam dignum existimaui: cui hec eadem dicare deberē. Cum sit tibi optima indoles: nobilissimum perspicacissimūq ingenium humanitas: liberalitas: ingens animi magnitudo. ac studiorū sacre scripture voluptas vehemēs et oblectatio. tū etiā quia in hac tempestate nostra inter omnes ex clara familia natos aut regio sanguine ereros q̄ docti sint atq habeātur preter illustrissimā dominationē tuā mihi occurrit nemo. tū etiā ad summam dignitatē qua existis: et munꝰ ecclesiasticū: quo fungeris: et vices regias quas in toto regno Aragonie geris: ideo sacrā scripturā te minime latere aut fugere existimaui. Verūenimuero cogitās mecū hoc opus intuēdum in tanta eruditissimorū litteratissimorūq virorū ipsius vrbis: regni necnō tui senatus canonicorū concioe et copia que maxima est qui ingenio et prudētia pollēt singulari. Et q̄ non sit ita cōptum atq expolitū ea eloquentia: eo dicendi ornatu: vt parjesit et ratio prescribit: vereor: ne illud parui faciant. Atq eo nō in minorē animi incertitudinem: hesitationemq coniectus sum: q̄ fuit noster Cicero: cū libris de officiis: quē ad Marcū filiū dedit: q̄ atheuis sub Cratippo persueraret auditor. In quibꝰ gymnasijs et philosophorū et eloquentissimorū virorū frequētia erat. Verūtamen volens ac expetens tue inclyte dominationi morem gerere: hoc opus expressi quo rectꝰ valui et eo stilo scholastico: pingui minerua: vt sic dixerim: quo oēs tā docti q̄ mediocres ac etiam simplices religiosi et clerici ceteriq fideles capere ppēderēq valeāt. Nō quidē opꝰ clarius decorabit animū tuū q̄ splendida purpura: aut q̄ (pene dixerim) si opulentissima vrbe dominationē tuam illustrissimaz donarem. Quare sacre scripture perampli tudinem tuaz incumbendū esse censeo in qua qui docti euaserint: etiam si ex humili loco nati sunt: sibi vendicarūt nomen: famā: laudem: et gloriā. Et ad tantaz dignitatem sublimātur: vt in terris quasi dij habeātur. Quod facile dominatio tua attingere atq nancisci. Nam vbi animū intenderis: ingenium valet. Contemplatur ergo dominatio tua ponatq ante oculos et emuletē fame inuictissimi regis Ferdinandi amplitudinis tue genitoris christianissimi: qui ob exaltationem: laudem: et gloriā: summi maximiq Jesu christi ac fidei catholice honorem et ampliationem ad delendos fugandosq mauros ex agro betico Hispanie: non formidauit neq exterritus est personam suam aduersus illos bellando manusq conferendo strenuo pectore animoq sese maximis discriminibus obiicere. Et tandem suo ductu dexteritate vigilantia: atq solertia illos debellauit: vicit: fugauit: et in suā ditionem redegit. Alfamam: alozam: carramā. Rondam: mozbellam: ac famosissimam et bellosissimam inexpugnabilem ciuitatem Loxam. Et cambullē inaccessibile oppidum atq vicinis cunctis quondam formabile asillum. Quamplurimaq alia oppida et municipia que multorum sententia inexpugnabilia habebantur. Itaq vt ex regno omni Granate parū reliquum est: cui ppe diem dominabitur. Qui si ventri et somno atq lasciuijs deditus fuisset: et in ocio marcere voluisset nunq̄ tantum tantaq immensam immortalemq laudem sibi fuisq vendicasset. Et quod potissimum duco: et quod superiores Hispanie reges: q̄q̄ id facere attentassent: adimplere non valuerunt: id pater inclyte dominationis tue non perterritus nec victus labore neq precio corruptus breui temporis curriculo peregit: et presertim in sua tenera etate. Quod miraculi loco profecto censendum est. Et nō ab re litteris gesta illius mandanda sunt: vt eternum nomen extet. et semperviuere censeatur. Et idcirco domine illustrissime nulla potentia: nullavis tam magna esse potest quin maior potiorq sit per diuturnum studium: et vigilantiā circa vnāquamq rem siue bellicam siue litterariam. Quare per dominationē tuam illustrissimā conandū atq inmitendum est: vt nō minori gloria atq laude ob litterarū sacrarā studia in ecclesia excellas: q̄ parens tuus in armis excelluit. Sed hec hactenꝰ: nam satis et plusq̄ decuit in his peruagata est epistola nostra Cantica canticorum vero legamus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Anrabo dilecto meo canticū vinee sue Esaye v. ℟ ¶ Licet Esaias cantauerit canticū cōtra vineam dñi: que erat domus isrl scōm illū statum tamē multo pluribus salomon in hoc libello cāticoꝝ cantauit canticum vinee dñi: que ē ecclesia dei quoad oēs statꝰ vtriusq; testamēti. qō ādes canticū nō ōr cāticū leticie ⁊ gr̄e: eo q̄ in eo predicit totū mysteriū nostre redēptiōis ⁊ plenitudo cōpletū in nouo testō. vt patebit.

℟ ¶ In q̄bus vbis ꝓpositis tanguntꝰ ⁊ nouē q̄ttuoꝝ cause huiꝰ libri canticoꝝ salomonis. Tā primo prenotat causa efficiens ⁊ auctoꝝ huiꝰ libri p hoc pnomē ego sponsa ecclē in ly cārabo. Quasi dicat. ego salomon cārabo. Secdo notat causa formalis p ly cārabo. q̄ ostēdit se velle ꝓcedere in hoc opere per modū cātilene. Tertio notat causa finalis p ly dilecto meo. p q̄ ostēdit q̄ hoc opꝰ dirigit deo: q̄ est finis noster in cuiꝰ dilectione cōsistit finis noster ⁊ beatitudo. Quarto notat materia huiꝰ libri in ly canticū vinee sue. q̄ totꝰ iste liber est de eccl'ia que ōr vinea dñi: vt patebit p singula. Et ideo anteqū ꝓcedam⁹ ad expositionē huiꝰ libri: est videndū de vnaquaq; predictarū quattuoꝝ causaꝝ. ℟ ¶ Quātū ad primū est discendū. q̄ nemo hebreoꝝ nec catholicoꝝ xp̄ianoꝝ dubitauit vsq; ad ꝑsentē diē salomonē edidisse tres libros sapiētiales. s. puerbioꝝ. ⁊ ecclesiastes. ⁊ canticoꝝ. Sed multi hebreoꝝ antiquoꝝ dubitarūt an salomō fuerit illustratꝰ a spū scō in cōpositiōe hoꝝ librorū. Qui mouebant tali rōne. nam salomō fuit deprauatꝰ in senectute: ⁊ declinauit ad idola. vt ptz. iij. Reg. xj. ⁊ etiā declinauit ad artes magicas. ergo nunq̄ habuit spūm scm̄ q̄ nō ꝓmisisset ipm̄ i talia scelera incidere. Itē hoc idē ꝑbāt singulariter de quolibet libro. nā ꝑmus liber q̄ ōr ꝓuerbioꝝ siue parabole est totus de doctrina morali: q̄ pōt haberi absq; spū sācto. sicut habuit Socrates ⁊ Aristoteles ⁊ Plato ⁊c. Itē in toto libro ecclesiastes nō loquit nisi de his que sūt sub sole: ⁊ nō de rebꝰ diuinis: vt ptz ibidē. Itē in eodē libro licet aliq̄n memoret ē nomē deus: tamen nusq̄ nominat nomen dñi tetragrāmaton sz quattuoꝝ litteraꝝ quod est hoc nomē dñs sine quo nosse nihil est sacrū nec spūale nec a spiritu sancto traditū in sacra scriptura. Itē liber canticoꝝ minꝰ videtur traditꝰ a spū sancto. eo q̄ in eo nō solum tacet nomē dñi tetragrāmaton: sz etiā nec hoc nomē deus: q̄ in nulla eī ꝑte reperitur dñs: nec deus. Ex quibꝰ oībus cōcludebāt isti q̄ supradicti tres libri Salomonis nullo modo ꝓtinebāt ad sacrā scripturā: q̄ Salomon non spū sancto illustratus: sed ex ꝓprio ingenio et nō de rebꝰ diuinis: sed de rebus humanis cōfecerat hos tres libros ꝓpter rōnes iā dictas. Alij aūt iudeoꝝ dixerūt q̄ licet primus liber. s. puerbioꝝ aliq̄n loquat de rebus diuinis. tñ liber ecclesiastes nō loquit nisi de rebꝰ humanis: q̄ sunt sub sole: et ideo nō memorat in eo nomē dñi tetragrāmaton. Et sic multi illorum effecti sunt heretici dicētes nihil esse supra solē: sed aīam humanā esse mortalē. Item isti dixerūt etiā q̄ Salomō nō fecit libū cāticoꝝ: nisi in cōmēdationē filie Pharaonis vxoris sue: cuiꝰ pulchritudinē cōmendat in illo libro. Et sic multi iuuenes lasciui ⁊ mūdani sumebāt ⁊ vsurpabāt aliq̄ carmina ex libro: ⁊ applicabant ea domicellis amasijs suis. ⁊ sic vtebant illo libro. ℟ ¶ Sed oppositū ostēdit Esdras scriptor et restauratoꝝ scripture legis ⁊ ꝓphetaꝝ: q̄ collocauit supradictos tres libros Salomonis i canone sacre scripture. Et sic synagoga iudeoꝝ nō solū ante aduētū sed etiā post aduentū xp̄i recepit hos tres libros in canone I numero. xxij. librorū iuxta numerū lr̄arum hebraicaꝝ lz collocauerint eos inter agiographa. vt ps in ꝓlogo galeato bti Hieronymi Immo dicit Hieronymꝰ in ꝓfatione q̄ttuoꝝ omeliarū: q̄s edidit sup cāticā q̄ facta fuit cōstitutio inter hebreos sui tpis: ne q̄s iudeus plebeꝰ ⁊ popularis ꝑsumeret legere istū libū cāticoꝝ Salomonis nec tria ꝑma capl'a libri geneseos: nec ꝑmuꝫ capl'm ipsi⁹ Ezechielis: nec totā illā partē a. xliij. capl'i vsq; ad finē eiusdē libri. eo q̄ in his q̄ttuoꝝ ptibus ꝓtinent mysteria ⁊ secreta ꝑfundissima ⁊ ineffabilia. Jō solis peritissimis magistris cōcedit hui⁹ studiū ⁊ lectio. Sz hoc magis cōfirmat trāslatio caldaica q̄ in titulis istoꝝ librorū appellat Salomonē ꝓphetā spāliter in hoc libro vbi dicit. Incipit liber cāticoꝝ Salomonis ꝓphete. Itē ꝫ magis authorizat saluator. Joh. vij. dicēs. Qui credit in me sicut dicit scriptura: flumina de vētre eī⁹ fluent aque viue. Que quidē scriptura repetit ꝓuerb. v. vbi sm trāslationē nostrā dicit Bibe aquā de cisterna tua: ⁊

fluentia putes tui. Itē hoc idē cōfirmat tota eccl'ia q̄ in concilio niceno recepit hos tres libros in canone simul cū ceteris libris sacris. Et sic origenes et clemēs Alexan. ⁊ Eusebius cesariēsis in ecclesiastica hystoria. et Aug. primo de doctrina xp̄iana enumerant hos tres libros inter ceteros libros sacre scripture. Est verū q̄ quidā catholici dixerunt: q̄ hi illi tres libri sint de reb⁹ diuinis ⁊ traditi a spū sancto: ⁊ pertinēat ad sacrā scripturā: tñ Salomō non habuit hoc immediate a spū scō: sed a dauid p̄fe suo qui tradidit ipsi exēplar ⁊ descriptionē rēpli quam acceperat deo: et intellexerat ola opa exēplaris: vt ps. j. Paraly. xxviij. Et sic p̄m ilios Salomon locut⁹ est in istis libris ea q̄ fuerāt reuelata dauid p̄ri suo. Q̄d ꝓbant per ea que ipsemet Salomō asserit ꝓ uerbio. iiij. cap. vbi ait. Ego filⁱ⁹ sui p̄ris mei reuelus ⁊ vnigenit⁹ cotā matre mea: et docebat me atq̄ dicebat. Suscipiat ꝙba mea cor tuū ⁊c. Et sic procedit salomō in illo libro ꝓut dedicerat a p̄fe suo dō. vt ps intuēti. Et sic videt q̄ q̄cq̄d dixit Salomō dixit ex doctrina p̄ri suo reuelata ꝓut ipe videtur ibi ꝓfiteri. Itē hoc idē cōfirmāt: q̄ salomō habuit magistros. ſ. Eman: ⁊ Ethan: ⁊ Calcal: ⁊ Dordan: q̄ docuerūt eū ola secreta libri psalmor⁹: ꝓut didicerāt a p̄fe ei⁹ dauid. Et sic ꝛcludūt isti: q̄ hi ola tradita in his tribus libris sint a spiritu scō: nō fuerūt tñ reuelata imediate ipi salomoni: ſz ipsi dō p̄ri eius. ℬ ¶Sed cū instatur ꝫ istos: q̄ de⁹ dedit salomoni cor docile ⁊ intelligēs intrīn q̄d nullus fuit ante nec post filⁱs illi ⁊c. vt ps. iij. Reg. iiij. Ad hoc respōdēt q̄ sciēt̄ia q̄ postulauit ⁊ habuit Salomō a deo: nō fuit de reb⁹ diuinis ⁊ spūalibus: sed tñ de reb⁹ rēporalibus ad regendū illū ꝑplm: vt ps ibidē. Sed ꝓriū dicit ipsemet Salomō sap. vij. vbi ait. ꝓpt hoc optauit: ⁊ datus ē mihi sensus ⁊ inuocauit: ⁊ venit I me spūs sapiētie ⁊c. Itē ꝓuer. xxx. ꝙba cōgregātis filij vomētis vitio quā loceⁿ⁹ est vir cum quo est de⁹: qui deo secū morante cōfortatus ait ⁊c. vbi manifeste ꝓfitet Salomon se imediate a deo habuisse spiritū ꝓphetie per infusionē spūssancti: ⁊ ostendit se esse ꝓphetā ⁊ locutū fuisse ꝓphetisse de diuinis mysteriis. Et sic ꝑz qualiter ls salomon sit autor instrumētalis hor⁹ triū libror⁹: tñ spūssctūs est auctor ꝓncipalis. ℭ ¶Sed nūc restat respōdere ad rōnes in ꝓncipio in ⁊trariū adductas. Ad ꝑmā ergo dr q̄ ls Salomon in senectute fuerit deꝓuatus: ⁊ declinauerit ad ydola ex ꝛsortio sacerdotū ydolorū tñ cū hoc stat q̄ in iuuētute fuerit illustratus a spiritu sācto: quo spiritu edidit ꝓphetice illos libros de mysteriis diuinis vt patebit. Immo dicit Amb. q̄ Salomon in fine egit pniam de pctō suo. Itē dicit Ambros⁹ q̄ ex diuina ꝓuidētia ꝓmissus est salomon cadere: q̄ aliter reputar⁹ fuisset de⁹: aut messias a iudeis ꝓp̄ stupēdā ei⁹ sapiētiā ⁊ ꝓspiritatem. ℬ ¶Immo dicit Aug. q̄ de⁹ q̄nq̄ ꝓmittit quosdaꝫ peccare ꝓpter bonū cor: ne putēt se ex ꝓpriis viribus iustificari. Ne etiā cū deo i iudiciū intrare ꝓsūmāt: ⁊ ex ꝓpria iustitia superbire. Jō ꝓmittit de⁹ eos cadere: vt vehemēti pnia ad fortiora resurgāt. ⁊ sic dr̄ūs Amb. ⁊ Hiero. ⁊ Epoſor⁹ Salomonē frequēter appellāt sanctissimū in septuria suis. Ad aliud q̄n dicūt q̄ Salomō in lib. puer. nō loquit nisi de reb⁹ moralib⁹. Dicēdū q̄ imo loquit ꝓphetice de rebus diuinis p̄ parabolas morales: vt infra patebit. Itē q̄n dr̄ q̄ nec in libro ecclīastes nec etiam in canticis ponit nomē dīni tetragrāmaton. Rndetur ꝙ ls non scribat ibi illud nomē: tñ ponit ur ibi de⁹ ⁊ ꝓpositus ecclie: qui ꝓ illud nomē ſnificabat in legē ꝓphetias: vt dictū est ꝓsal. viij. q̄ illud verbū incarnatū et illa ꝑsona xp̄i est verū nomē dei ꝑ illud tetragrāmaton ſnificatū. Ad aliud cū dicit q̄ salomō fecit libros cāticor⁹ in cōmēdatione filie Pharaonis vxor⁹ sue manifeste ꝓz oppositū in littera. Nam si hec q̄ derēt in vituperiū ⁊ irrisionem q̄ in laudē. puta q̄n dr: nasus tu⁹ sicut turris libani q̄ respicit ꝺ damascū: ⁊ vēter tu⁹ sicut aceruus tritici ⁊c. Itē ista spōsa manifeste q̄nq̄ dr: hortus cōclusus: ⁊ q̄nq̄ dr: fons meus: ⁊ q̄nq̄ dicit pastorissa: et q̄nq̄ grex: que ola soli ecclesie cōuenīūt: vt patebit: ⁊ hec sint dicta q̄ ad auctorē hui⁹ libri. ℭ ¶Quantū aūt ad scām de causa materiali. ſ. de materia libri cāticor⁹ est aduertēdus fm Hiero. in prefatione librorū sapientialiū q̄ Salomō tria opa scripsit q̄ nobis sunt fine dubio notanda. ſ. librū ꝓuerbior⁹ ⁊ ecclīastes ⁊ canticorum. Et hoc fecit scōm tres status siue etates hoīm. Nā adhōptimēda flagitia ⁊ passiones hoīm q̄ maxie regnāt in iuuētute fecit librū ꝓuerbi. in quo tradunt hmōi ꝑcepta correctiua vitior⁹. Sed q̄ in statu viri li appetitus tēdit ad arduа: puta ad sciētias humanas aut ad diuitias ꝰ gregādas aut ad honores aut dignitates adipiscēdas. Et sic vnusq̄sq⁹ ꝓstituit sui finē in aliquo arduo in quo putat se esse felicem: in tñ q̄ holes relicto vero fine qui est de⁹ cōuertūt se ad ista mūdana corruptibilia ⁊ trāsitoria: ⁊ decepto ria. Et ideo Salomō ad tollēdā hmōi ignorantiā et deceptionē fecit librū ecclesiastes: in quo ostēdit qualiter vera felicitas nō pōt consistere in aliquo ꝓdictor⁹ tēporaliū ⁊ mūdanor⁹: cū ola sint trāsitoria. Et ideo homo in hac vita non pōt attingere felicitatē: ſz bene pōt tēdere ⁊ reperire vitā ꝑ quaꝫ tēdit ad verā felicitatē que daf a deo post hāc vitaꝫ que q̄dē vita est obseruātia diuinor⁹ ꝑceptor⁹: in quor⁹ obſuātia cōsistit spes vere felicitatis. cū premiū obseruātie taliū ꝑceptor⁹ sit vita eterna. Et sic ꝛcludit I fine illi⁹ libelli dicēs. Deū time: ⁊ mādata eⁱ⁹ serua: hoc est ois hō. Cuncta q̄ sunt adducet de⁹ in iudiciū ꝑ oīm errato: siue bonū siue malū sit. Ex q̄b⁹ vbis vult ꝛcludere Salomon: q̄ si oēs operationes nr̄e debēt duci ante tribunal iudicis: ⁊ ibi discuti ⁊ examinari an sint bone an male: et scōm eas est nobis dandū ꝑmiū: ergo nō possim⁹ errare viuēdo fm diuina ꝑcepta: postq̄ ꝑ obseruātiā eor⁹ ꝓmittitur nobis vera beatitudo. Et iō salomō fecit suptadicti librū ecclīastes ad retrahēdos homines ab inordinato appetitu ꝓdictor⁹: ⁊ ad meritēdū eis timorē cōminādo futurū iudiciū. Sz q̄ in senectute hō iā ꝓperat ad interitū ⁊ finē post quē ē aptⁿ ad capessendā vltimā felicitatē: ideo obliⁱ⁹ olim mūdanor⁹ iam nō dr cogitare nisi de celestib⁹: ⁊ q̄nō iungatur suo spōso xp̄o: iō Salomō fecit librū cantico⁹: in q̄ dat doctrinā hmōi. ⁊ sic dicit Hieron⁹ q̄ salomon fecit libr⁹ ꝓuerbior⁹ ꝙ iuuenib⁹: ⁊ librū ecclīastes ꝙ viris et librū cāticor⁹ ꝙ senibus. Alij aūt dicūt q̄ primus librū fecit ꝙ incipiētibus: scōm ꝓficientibus tertiū autē ꝓ ꝑfectis. Alij autē dicūt q̄ in primo

tradit nob⁹ ethicā ⁊ bonos mores: ⁊ in scō ꝓphicā et in tertio theologicā. ℭ ¶Sz ls intelligētia beati hieron⁹ ⁊ alior⁹ fit vera ⁊ catholica ⁊ vtilis: tñ aduc nō videt enucuare ⁊ diffinire totā intelligētiā suptadictor⁹ libror⁹. Quia nō solū tradunt nob⁹ suptadicta ad vtilitatē ⁊ doctrinā sapiadictarū trium etatū hominū. ſz etiā ꝓphetice tradūtur nob⁹ in eis futura misteria de xp̄o ⁊ eccl'ia. Et sic oēs tres libri sint ꝓphetici siue ꝓphetales ⁊ sacri. Et sic intitulā sint I translatiōe caldaica: scs libri Salomonis protur I translatiōe caldaica: scs libri Salomonis ꝓphete: vñ licet salomon I puerbio cōprimat iuuenes ⁊ in lib. ecclīastes retrahat viros a mūdanis ⁊ in cāticis ꝓuocet senes ad amorē dei: ꝓut dicit hieronymus: tñ salomon in oīb⁹ dictis suis semp currit duplici sensu dando duplicē doctrinā: eo q̄ I omnibus suis libris ⁊ dictis locut⁹ est parabolice. Nā in libro ꝓuerbior⁹ sumēdo parabolā ex doctrina morali tradit nobis futura misteria de xp̄o: q̄ est vera sapiētia: ⁊ de ecclesia quā erat redēptur⁹. Hoc idez facit in libro ecclesiastes sumēdo parabolā ex reb⁹ naturalib⁹ que sunt sub sole. In libro aūt canticor⁹ sumēdo parabolam ex toto discursu ve. te. predicit totū discursū ecclie xp̄i ab incarnatione vsq̄ ad ꝓmo ꝓspiritalē eius ꝓut patebit. Ex q̄bus ꝑz q̄ salomō in hoc lib. ꝙ scripturā parabolicā ve. te. itēdit deseruere amorē ⁊ caritatē cū oībus effectib⁹ eius quos xp̄s oīdit erga spōsam suā post omnia opa nostre redēptionis ⁊ reconuersio. Ex quibus etiā ꝑz q̄ in omnibus libris ⁊ dictis salomonis semp est cōsiderandus duplex sensus vtilis ⁊ scientificus. ſ. sensus parabolic⁹ moralis aut naturalis aut hystoric⁹ ex quibus sumit parabolas: ⁊ sēsus theologicus ⁊ ꝓphetic⁹ quē importare intendit per illas parabolas. ℬ ¶Est aūt iterū ad maiorē euidētiā aduertendū q̄ salomon in suis opib⁹ ꝓcessit more satyrico. Et ideo liber ꝓuerbior⁹ nō habet materiā determiatā nec dicit ꝓprie vnus liber determinat⁹: q: salomō nō ordinauit eū: eo modo quo facet. Quia ille liber nō sūt nisi quedā recollectiones ꝙgregate ex dictis salomōis. ꝓut reperiebant dispersa ⁊ scriptura I diuersis locis ⁊ mēbranis: ꝓut auditores q̄ veniebāt ex diuersis partib⁹ scribebāt eius dicta sapientissima ⁊ reponebāt ea I suis bibliothecis. Sz postea regesbierusalē successores eius recollegerūt omnia illa dicta in vnū volumē. Et ideo in libro ꝓuerbiorū reperiunt ꝗttuor recollectiones facte ex dictis salomonis: quar⁹ scda incipit a. x. capitulo: cui⁹ titulus est. De parabole salomonis: tercia icipit a. xxv. ca. cui⁹ titul⁹ est. De ꝑ pabole salomōis quas trāstulerūt viri Ezechie regis iuda. quarta aūt recollectio incipit a. xxx. ca. cuius est titulus. Verba cōgregātis filij vomētis ⁊c. quā recollectionē addidit Josias: aut ipse esdras: q̄ oēs quattuor recollectiones collocauit in vno volumine: qui dicit liber ꝓuerbior⁹. In q̄ quidē libro nō precise tradit, doctrina moralis: sed ꝓ doctrinā moralē parabolice salomō predicit futura misteria de xp̄o ⁊ eccl'ia. Q̄d maxie manifestatur in. viij. ⁊ in ix. capitulo vbi dicit se loqui de rebus magnis ⁊ altissimis: scilicet de mysterio incarnationis ⁊ eccl'e fundatiōis. q̄ facta est per diuinā sapiētiā incarnatā. qui est xp̄s: vt ꝑz ibidez Itē in. xxx. cap. manifeste ꝓdicit mysteriū icarnationis ⁊ resurrectiōis ⁊ ascēsionis ꝑ illa tria aut ꝗttuor difficilia. Et l. xxxj. c. ꝑdicit totū discursum eccl'ie ⁊ sollicitudinē ei⁹ circa fideles filios suos: ⁊ hoc per pabolā sapiēt⁹ ⁊ diligēteⁱ⁹ mlieris. et sic ꝑz q̄lit⁹ salomō sp est satyricus ⁊ sp loquit ꝑabolice ⁊ metaphorice I vbis suis. ⁊ sic sp est arrēdū? duplex sensus I eo. Itē salomō nō solū edidit ea q̄ scripta sūt ⁊ collecta I b⁹ lib. nec ola dicta sapialia salomōis fuerūt ꝙgregata I eor⁹ tpe apkor⁹ surrexit q̄da sapiētissim⁹ indens ethenis natrix? ⁊ Ellgua greca ⁊ caldaica pitissim⁹ vocat⁹ Philō: q̄ inkta dicta alia salomōis repit ꝑ diuersa loca dispsa: I lingua greca scripta. ꝓut diuersi sapientes andierant a salomone ⁊ in suis bibliothecis reposuerāt. Que q̄dez dicta ipse philō sub vno volumīe ola redegit ⁊ ꝙgreganit: et redolēti eloq̄ntia greca ꝺscripsit. quē librū sapientia salomōis appellauit: quē li. b⁹ Vie. latinū fecit. ꝛo filiū nicenū iter libros sacros ānotauit I cui⁹ sēdo ca. nō solū ꝓphetice: ſ. q̄si hystorie ꝑdicit ⁊ narrat passio xp̄i ⁊ I tertio ꝑdicit victoria martyrū. ⁊ I v. ⁊. vj. tot⁹ ordo finalis iudicij. ⁊ I. vij. ⁊. viij. ⁊. ix. ō dono sapie ⁊ ꝓphetie: q̄d ex oīone ⁊ peritiōe salomon adepⁿ ē. ⁊ in. x. ca. cōfitet̄ q̄liter de⁹ elegit ipsum in regē vt regeret illū ꝑplm ⁊ edificaret sibi rēplū. Et ex⁹ vsq̄ in finē libri narrādo discursus illi⁹ ꝑplm dicit totū discursum ecclie xp̄i. vt ps ꝓrēplari volēti. Ex q̄b⁹ ps q̄ tot⁹ ille liber ē de doctrina ꝓphetica ipsi⁹ salomōis de xp̄o ⁊ eccl'ia. Et sic pōt dici quitta recollectio ⁊ additio ad librū ꝓuerbior⁹: ⁊ ideo ponit int sapiētiales. Scōs aūt liber salomōis appellat ecclīastes. ℬ ¶Ad cui⁹ intellectū ē notādū q̄ salomō trib⁹ nob⁹ appellat ꝓprio appellat salomon: q̄ nomē ipsi posuit ipse ꝑ ei⁹ dō I ei⁹ nativitate ⁊ circūcisiōe: q̄ interꝑtat pacific⁹: ⁊ ꝑ ex diuina ispiratiōe fecit dō inquārum ꝓuidit, I spū quale iste debebat regere ꝓplm ⁊ regnare in magna pace ⁊ q̄ete ⁊ prosperitate: ⁊ inquātū erat figura veri Salomōis. ſ. xp̄i Et sic dō tradidit ipm nutrīcū ⁊ educādū ipi, ꝓphete Nathā. Sz natha ꝓuidēs in spū futuram ꝓspitatē regni ei⁹: et quō de⁹ debebat cē ipsi fauorabilis in cunct⁹ ⁊ ꝓpici⁹ iō appellauit ipz ydida. i. dilecti siue amabilē deo vt ps. ij. reg. xij. Itē postea ipemet salomō appellauit seipm ecclīastes. i. cōcionatorez siue ꝙgregatorē. Eo q̄ I se ꝙgreganit scientiā olim ꝑplarchar⁹ ⁊ ꝓphetar⁹ ⁊ olim magistror⁹ suor⁹ ⁊ oim oriētaliū ⁊ egyptior⁹: ⁊ ꝑ ꝙs oēs scias diuinas et hūanas vñ dr. iij. re. iiij. q̄ ꝓcedebat sapia salomōis sapiaꝫ oīs oriētaliū ⁊ egyptior⁹ ⁊ erat sapiētior cūctis hoīb⁹: ⁊ sapiētior Ethā: Emā: ⁊ Calcal ⁊ Dorda: ⁊ erat notat⁹ vniuersis gētib⁹ ꝑ circuitū. Locut⁹ ē q̄ salomō tria milia paboloꝝ ⁊ quinq⁹ milia carminū. Et disputauit sup lignis a cedro q̄ libano vsq̄ ad ysopū q̄ egredit̄ de pariete. et disseruit de iumēt⁹ ⁊ volucrib⁹ ⁊ piscib⁹. ⁊ veniebāt de cūctis ꝑplis ad audiēdū sapiaꝫ salomōis ⁊c. Et iō q: in se ꝙgregauerat oēs scientias hic ē q̄ se ecclīastes. i. ꝙgregatorē appellauit. iō ꝓuer. xxx. de se ipo dr. Verba ꝙgregāt⁹ filij vomētis ⁊c. q. d. q̄ ꝑ ꝙgregauit ab aliis siue a spūssctō snias q̄s intendit dicere ⁊ postea euomuit ⁊ manifestauit ⁊ eructauit eas: q: oīa illa ꝙgregauerat ex dict⁹ ꝑdecessor⁹ ⁊ maxie ex lib. psalor⁹ dō ꝑdis sui. Itē ꝑ eūdē modū I lib. ecclīastes dicit in ꝓncipio. Verba ecclīastes filij dō regis israel. Vanitas vanitatū dicit ecclīastes ⁊c. Item in

Universidad de Valencia
Biblioteca

fine illius libri dicit. Cūq̄s esset sapiētissim⁹ ecclesiastes docuit ꝑplm: t enarrauit q̄ fecerat: t inuestigās cōposuit parabolas multas: q̄siuit verba utilia t scripsit ſmōes rectissimos t ūritate plenos. Verba sapientiū sicut stimuli: t q̄si claui l altū ꝯsilique ꝑ magistroꝝ ꝯsiliū data sunt a pastore uno. Et q̄d⁹ oīb⁹ ps ꝙ salomō nō solū nouit ecclīastes. i. concionatorē eo ꝙ decebat ꝑplm in bello illo: sed etiā se nouit ecclīastes. i. ꝙ gregatorē inquantū in illo lib. et cēteris ꝙ greguit dicta sapiētiū. s. ꝓphetaꝝ t ꝑ ꝓphetaꝝ marie dō ꝓis sui: quā doctrinā habuerūt ab uno solo deo pastore t rectore olim ꝑ reuelationē t ĩspirationē. Et quoꝝ dictis ꝙposuit illū libellū in quo refutat oēs falsos opiniōes hoīs mūdanoꝝ de hūana felicitate oñdēdo ꝙ nō ꝙfitit ī possessiōe hūanarum sciēriaꝝ: nec diuitiarū nec honoꝝ nec dignitorū: ſ in obsernātia diuinoꝝ preceptorū. ¶ Ex supradicti sequit ꝙ ille liber ecclīastes nō est ꝓprie de reb⁹ hūanis ſ etiā diuinis nec hec doctrīa ē hūana ſ diuīa t diuinit⁹ ĩspirata: inquātū dicit se ista ꝙgregasse ex dictis sapiētuz q̄ data sūt a pastore uno. Et inquātū oīa q̄ dicunt ī hoc lib. referūtur ad deū: t inquātū relictis oīb⁹ mūdanis exhortat t ꝙsulit ad diuīa ꝑcepta obseruāda. Scdo sequit etiā ee falsaꝝ opinionē q̄rūdā iudeoꝝ t multoꝝ pranoꝝ diuitū christianoꝝ: q̄ putāt salomonē nō curasse nisi de ꝓis q̄ fuit sub sole: t putasse alaꝝ hūanā ee mortalē t nullā esse futurā vitā ꝑter ꝑtem. Sed ꝫ accidit eis ex cācitate t stupdia t obstinatiōe: qr vnusquisq̄ qualis est talia dicit t opat t talis finis videt ei. i. etyi. Nā salomō ī hoc libello manifeste ostēdit alaꝝ hūanā esse imortalē t ꝑpetuā: cū ait ī vlt. c. Memēto creatoris tui ī dieb⁹ iuuētutis tue: ant̄ꝙ veniat tps afflictiōis tue ꝛc. et ant̄ꝙ reuertat⁹ puluis ī terrā suā vñ erat t spūs redeat ad deū q̄ dedit illū ꝛc. Et ꝯcludit dicens. Deū time t mādata eius serua: hoc est oīs hō: cūcta q̄ fiunt adducet de⁹ ī iudiciū ex ꝙbus ꝑz ꝙ salomon ꝙfitet alaꝝ hūanam esse imortalem t ꝑpetuā t a deo creatā: t quō post mortē ds apparere añ deū q̄ creauit eā: t quō est iudicanda t premittēdo aut punienda ſm opa q̄ hic gessit. Quod quidē iudiciū christ⁹ de⁹ t hō est factus. Et sic ꝑz qualr ille liber ecclīastes ē ꝓphetic⁹ de christo t tota ecclīa trīusq̄ test. Et sic pertinet ad sacrā scripturā: qr finis ei⁹ ē dirigere hominez in deū iustū iudice. ¶ Tertio aūt liber qui dr: cantica canticoꝝ quē pre manib⁹ habem⁹ excedit ꝯmēs alios libros. t obtinet ꝑncipatū inter oīa opa Salomōis: eo ꝙ altiori t ampliori t subtiliori modo ꝓphetice predicit oīa mysteria nre redēptiōis t totū discursuz ecclie. Et sic ē cōsideranda duplex materia in hoc libello ꝑmo materia ꝓuerbialis t parabolica ex qua salomō accepit parabolā: t in quib⁹ ꝓcessit ī spū mysteria futura de christo t ecclesia. Et ista est tota scriptura ꝛc. t totus discursus ab adam vsq̄ ad fundationē ꝑmi, tēpli t vsq̄ ad ꝓsperitatē sui regni. Secda materia ꝑncipaliter intenta est totū mysteriū nre redemptiōis t tot⁹ discursus ecclesie ab incarnatione christi vsq̄ ad ꝓsperitatez eccl'ie facā ꝑ ꝓuersionē magni Cōstantini: vt ꝑ singula patebit. Et sic ꝑz qualr salomō litteraliter loquit in hoc libro de xp̄o t eccla: ꝫ procabula metaꝑorica ꝓut infra patebit. ¶ Quantū ad tertiū

capitulum hui⁹ prologi in quo queritᵭ de cā formali hui⁹ libri. est ꝑmo notandū ꝙ duplex annotat⁹ forma in hoc lib. scz forma tradendi siue tractādi t forma tractat⁹. Forma aūt tradēdi ds: metaꝑorica t decantatiua inquantū ꝓcedit metrice t decitatiue scz metro saphico aut pindarico et gñaliter lyrico. Et sic totū hoc opus denolatur canticū siue cantica. Itē qr in toto isto ope ꝓcedit metaꝑorice seu parabolice ideo ds cāticū metaꝑoricū seu parabolicū. Sz qr ꝓcedit sub triplici metaꝑora ꝫ triplicē cōditionē ꝓsonaꝝ quas introducit ad loq̄ndum Jō istud opus siue carnē triplici nole denolat⁹ t applat⁹ ſm sub triplici metaꝑora introduci xp̄z t ecclesiā: q̄ sunt ꝓsone ꝑncipales ad loquēdum introducte: Nam inquātū introducit xp̄m t eccliam sub parabola: t metaꝑora sponsi t sponse: tunc ds carmen siue canticū epithalamicū t totus opus ds epithalamiū. i. canticū nuptiale. Inquantum describitur amor xp̄i ad spōsam suā quā sibi per fidē despōsauit hic ꝑ gfam t ī futuro ꝑ gliaz: i quo cātico nuptiali explicanᵭ oēs effect⁹ amoris quos xp̄s ostēdit erga eccliaz spōsaz suā in ope nre redemptiōis t glorificatiōis: put patebit ꝑ singula cāticā. Sz in quātuz q̄ñ introducit xp̄m t ecclesiā sub metaꝑora pastoris t gregis: tūc ds carmē bucolicū. i. pastorale. Et totū op⁹ ds quedā bucolica et quedā eglogā ad modū bucolicoꝝ Theocriti t vergilij. Sed in quātum introducit xp̄m t eccliam ad loquēdū sub metaꝑora agricole et vinee aut horti aut agri: tūc ꝑt dici q̄dā metaꝑorica georgica. et sic ꝑz ꝙliter triplici mō metaꝑorico ꝓcedit salomon in hoc ope. scz mō ephitalamico t Bucolico t Georgico. t sic istud opus ꝑtim ds epithalamiū: t partim Bucolica. t ꝑtim quedā georgica ſm diuersitatē ꝯditionū ꝓsonaꝝ introductaꝝ ad loq̄ndū: sine ꝓsonaꝝ de ꝙbus fit ſmo. et hoc ꝑtinet ad formā libri eo ꝙ denolatio fit a forma. ¶ Scdo mō ꝓsideranᵭ in hoc libro forma tractatus inquātū totā hz rōnē forme respectu ꝑtiū. t ꝓut ꝯponit ex suis ꝑtib⁹ aut diuidit eas. Et sic totū op⁹ istō dupl'r ꝑt diuidi. Uno mō ꝑ decē cātica ꝑticularia. Alio modo ꝑ dramata vñ drama dramatos grece ides est qđ interrogatio siue petitio latine. Sed q̄ istud op⁹ ꝓcedit q̄ñq̄ ꝑ modū petiōis t interrogatiōis: vt ibi. Que est ista que ascēdit ꝑ desertū ꝛc. aut ibi. Qualis est dilect⁹ tuus: aut quo abiit dilect⁹ tu⁹ ꝛc. Jdeo ds: canticuz dramaticū. i. dialogicuz t interrogatiuū. Et iō quot sūt interrogatōes: tot dicūᵭ ee dramata. Et sic Origenes t Hieron⁹. diuidᵭ totum istud op⁹ ꝑ dramata. Sz satius mihi videtur diuidaᵭ ꝑ cāticas: put in ꝓcedendo patebit. ¶ Quantū ad quartū capitulū de fine hui⁹ lib. ē aduertendū: ꝙ salomon dupliceᵭ finē assignat t notat ī hoc lib. s. vnū ꝓpheticū t alterū anagogicū. Primus finis t imediatus erat vt eccla ꝑ illo statu. s. ꝓpls israel reciperet xp̄z in sponsum vez messiam t redemptorē in suo ꝑmo aduētu q̄ñ veniret t appareret in carne. Quod notaᵭ. c. iij. i quarto cātico cū ds: Egredimini filie syō et videte regē salomonē in dyademate quo' coronauit eū mater sua in die desponsationis illi⁹ ꝛc. q. d. O israelite t indei cū videritis christum deū incarnatum venientē in carnē: t predicantes vobis egredimini a iugo legis: et relinquite cerimonias t oīa

legalia t recipite xp̄m in regē t messiā t redēptorē: t recipite doctrinā t legē eius euāgelicam. Scdo ꝫo finis q̄ vltimat⁹ et anagogic⁹ est: vt vnaq̄q̄ aīa fide mis postq̄ est iam ꝑ xp̄m redēpta: relinquat ista mūdana trāsitoria: t iungat sp̄osō suo xp̄o ꝑ charitatē t anhelet ad suprioꝝ patriā: t cupiat dissolui t ee cuz xp̄o. Et tādē vt tota eccliа in fine mūdi introducat⁹ ad nuptias celestis glie et patrie cū sp̄oso suo xp̄o. Qđ notaᵭ in fine toti⁹ libri: cū sp̄osus vocat sp̄osaz dicēs. Que habitas in hortis fac me audire vocem tuā: et ipsa rūdens dicit. Fuge dilecte mi: esto simili⁹ capree hynnuloq̄ ceruoꝝ sup montes aromatū. quasi dicat. Fugiamus ab hoc misero mūdo: et duc me tecū in patriā celestē. Et ſm istū finē moralem t anagogicū oēs sacri doctores ātiq̄ exposuerūt istū libz: vñ sicut toti erant sancti t feruētes charitate nō curabāt de sensu ꝓphetico hui⁹ libri: mā ꝑsupposita fide post⁹ iā eram⁹ redēpti: nō laborabāt nisi ad deducere alios ad amorē sui sp̄si t creatoris t redēptoris. et sic Origenes. Hieron⁹. t Aug⁹. t Greg⁹. t btus Bernardus: t venerabilis Beda magis attēderūt in hoc libro ad sensum moralē t anagogicū ꝙ ad ꝓpheticū t ifalē: int̄ū q̄ vir apud modernos ꝓfessus ifalē habet sensus ꝓphetic⁹ hui⁹ libri ꝓt cauſas tā dictas. ¶ Et iō qr nō solū charitas ꝫ etiā fides incipit frigescere ī mūdo: t studiū sacre scripture t ei⁹ fidelis intelligētia multū minuit: hinc est ꝙ postq̄ deo sanēte exposui libz psalmoꝝ Dauid iuxta sensus ifalē t ꝓpheticū. Jdeo in ꝑtī conabor: cū dei adiutorio t auxilio ꝫ gfam mihi desup dārī de tegere t reserare intellectū t sensum ꝓpheticū sub metaꝑoris t pabolis ī hoc libello latentē t clausū. Uerūtū valde mihi difficile vī op⁹ tā arduū aggredi velle tēptare. Tū ꝓpter difficultatē materie: qr de reb⁹ altissimis t ineffabilib⁹ mysteriis. s. incarnationis t redēptiōis. Tū ꝓpt latitudinē materie: qr de toto discursu ecclie ab adā vsq̄ ad iudiciū. Tū ꝓpt formā tradēdi t tractādi hui⁹ libri: qr ꝓcedit mō metaꝑorico multiplici. s. epithalamico et bucolico et georgico. Tū ꝓpt defectū ꝙdam auxiliꝝ: nā oēs sacri doctores antiq̄ relicto sensu ꝓpetico t ifalē ꝓ maiori parte exposuerūt istū libz tūm q̄ ad sensum moralē t anagogicū. Itē qr Origē. q̄ ꝑm⁹ post apostolos attēcauit exponere istuz libz tūm fecit duas omelias q̄s beat⁹ Hiero. trāstulit ex greco ī latinū. In q̄b⁹ vir absoluit ꝑmū capm hui⁹ libri. Itē beatus Hiero. fecit quatuor omelias q̄b⁹ vir absoluit scōm capm hui⁹ libri. Itē btus Bern⁹. edidit. lxxx. omelias sine sermones in q̄b⁹ vir attingit t explet tertiū capm hui⁹ libri. Sol⁹ aūt venerabilis Beda t btus Greg. exposuerūt t explenerūt totū librum: ſ solū ſm sensū moralē t anagogicū sicut ceteri doctores. Et iō cū grādi veneratiōe suscepta et ꝓpposita doctrina supradictoꝝ sctoꝝ doctoꝝ: t cū grādi ꝓnilitate semp inocato diuino auxilio: qđ sibi velit iste libellus iuxta sensū ꝓpheticū t ifalē experiri conabor. t iō in nole iesu ad ei⁹ expositionē accedam⁹. et ꝓmo ad expositionē tituli: deinde ad expositionē tractat⁹. ¶ Ad hui⁹ libello fz latios ꝓponit talis titulus. s. Cantica cāticoꝝ Salomonis: ſmo hebraeos cāticū cāticoꝝ ipsi Salomoni. Et sic videt differēria inter nos t hebraeos ī positiōe t ꝓnūciatiōe hui⁹ tituli quē ꝓposuit esdras huic libro nam nostra trāslatio sonat multa cāntica cōtineri in hoc libello. Et ifa hebraica sonat eē tm vnū cāticū Sz in ꝫ milla ē difficultas: qr tot⁹ iste liber pōt dici vnū cāticū vniuersale: t multa particularia cantica ꝑut patebit ī diuisione t ꝓsecutiōe libri. Sed ē valde notanda differēria: nā ꝑ nostrā trāslationē deno taᵭ ꝙ salomon fecit istū libū. Et ꝑ litterā hebraicā notaᵭ ꝙ totū istud canticū dirigit ipsi Salomoni. t sic videt ꝙ salomō fecerit hoc cāticū ꝑ seipso t sibi ipsi. et sic nullū esset ġrendū mysteriū nec spūale sacramētū nec aliqua ꝓphetia in hoc libro qō eet erroneū t hereticū. qr tūc iste liber nō esset annumerandus inter libros sacri canonis. Qō eet ꝛa dicta in ꝑmo capō hui⁹ ꝓlogi: t ideo ꝑ hmōi errore vitādo t differētia trāslationū hui⁹ tituli declaranda est ꝑmo notādū: sicut dictū fuit in ꝓlogo expositōis libri psalmoꝝ tractatu. iiij. ꝙ oīa nōia patriarchaꝝ t ꝓphetaꝝ fuerūt eis impōsita ꝓphetice ex diuina ꝓuidētia t inspiratiōe ꝓphetica ſm officia t ꝓprietates eoꝝ inquātū fuerūt figura xp̄i futuri t inquātū xp̄s fuit figurat⁹ i eis. ¶ Et sic dicit Aug⁹. et Leo papa ꝙ xp̄us fuit occisus in Abel. t liberauit eccliam figuraliter in Noe. Et fuit figurat⁹ ꝑ gentiū in abrā t Imolat⁹ Ysaac et bñdictus in iacob: et liberauit eccliam sine gen⁹ hūanū de captiuitate diaboli ī moyse: t introduxit fideles ī terra viuentiū in Josue. et passus ē t resurrexit in dō. et edificauit eccliam ī salomone ꝛc. et sic xp̄s fuit ver⁹ abel et ver⁹ Noe: t ver⁹ david: t verus salomō. Et qr illi nō fuerūt nisi figura et pictura xp̄i: iō xp̄s Matth. xij. iudeis ġrentib⁹ signū de celo et in q̄ ꝑtē facie bat miracula: rndit dicēs. Gñatio prana t adultera signū q̄rit: et signū non dabit ei: nisi signū Jone ꝓphete: q̄ sicut Jonas stetit in vētre ceti trib⁹ diebus t trib⁹ noctib⁹: ita erit filꝰ hoīs ī vētre terre. et subdit. Ecce plus ꝙ Jonas hic. Itē regina austri venit audire sapiam salomonis a finib⁹ terre t ecce pl⁹ ꝙ salomon hic: q̄si dicat ꝙ ille fuit Jonas in figura sed xp̄s fuit plus ꝙ Jonas t vetus Jonas q̄ tertia die resurrexit de sepulchro. Item xp̄s fuit verus et plus ꝙ salomon: quia ille accepit scientiā ad mensuram: et solum venit regina austri t quidam finitimi ad audiēdam sapientiā eius: sed xp̄s accepit gfam et sciētiā sine mēsura: t ad eius doctrinā t legē euāgelicā venerūt oēs gētes a solis ortu t occasinet ab aq̄lone t austro. et ideo xp̄s fuit verus salomon ille aūt fuit solum figura t pictura hui⁹. Et ita pariter est dicendū: ꝙ ille salomon dictus est deo amabilis soluz figuraliter respectu xp̄i: q̄ ille fuit amabilis deo solū in iuuētute: ſ in senectute fuit deꝑnat⁹: t deo fact⁹ odiosus: ſ xp̄s fuit semp deo patri dilectus ī quo sibi semp cōplacuit: et cui semp fuit obediēs vsq̄ ad mortē crucis. Itē salomon fuit figuraliter in tantū dict⁹ ecclesiastes inquātū cōgreguit in se ꝑ studiū t doctrinā sciētias hūanas creatas et diuinas. Sed xp̄s dict⁹ est ver⁹ t plusq̄ ecclesiastes q̄ ipse fuit lux vera q̄ illuminauit salomonē t locutus est ꝑ oēs ꝑfiarchas t ꝓphetas. Et postea locutus est nobis ī carne. et illuminauit oēm hoīem venientē in hunc mūdum. et sic patet qualiter christ⁹ est verus Salomon et verus deo dilectus: et verus ecclesiastes: et q̄liter Salomon nō fuit sortitus huiusmodi nomina: nisi inquantuz fuit figura christi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Et sic ergo est dicendū: q̄ quia ille salomon tēpora lis et terrenus fuit gratia christi veri salomōis. Jō composuit istum librum de christo salomone spirituali: dirigēdo ipm salomoni spirituali: qui est vere deo patri dilectus et verus ecclesiastes: verus congregator omnium dissipatorū: et verus cōgregator oim virtutum et veritatū. Est ergo sensus hui⁹ tituli q̄ salomon terrenus: et figuratiuus fecit pfectū librū directiū vero salomoni spūali: qui est xp̄s deus et homo sponsus ecclie. ¶ Sed nūc restat querendū quare dicitur cantica canticorum: id est quare additur libro canticorum. Ad hoc breuiter respondetur q̄ ly genitiuus pluralis additus supra nominatiuū seu quēcūq; obliquorū cōiter denotet aliquam excellentiā seu excessum sup oēs cuiusdē generis vt prpheta prpheta: philosophus philosophor: ly etiā istud cāticū salomonis excedat ola cantica moysi: et aliorū prophetarū in sublimitate et pfunditate prophetie: tū nō excedit cātica dauid: cui probatū sit in prologo libri psalmor dauid fuisse eximiū oim prphetarū in profunditate prphetie de xp̄o et ecclia. Et iō ille genitiuus pluralis nō denotat excellentiā altitudinis prophetie in salomone: sed dicit excellētiā in cōprehēsione mīstitudinis siue sub breuitate sermonis: eo q̄ salomon cōprehēdit in istis paruis de cem cāticis sentētialiter totum discursum legis ab abrāā et moyse vsq; ad xp̄m: et exide vsq; ad magnū cōstātinū. Et etiā inq̄tū in his decē cāticis cōprehēdit superficialiter omnia cantica dauid patris sui: et ola cantica moysi et aliorū. et sic dicit canticū canticorū. i. cōtinēs ola alia cātica: q̄ ly dauid in. cl. psalmo cōprehēderit totā legē et prphetas et totū nouū testamētū: tamē salomō in breuiori sermōe fuit abbreuiator siue principalis ipsorū psalmorū dauid Et sic hoc op⁹ dr cāticū q̄si abbreuiatoriū psalmor et cāticorū dr. vñ sicut hypocrates cōplexus est totū corpus medicine in breuib⁹ cāticis: qui dr amphorismi. et etiā Auicēna postea voluit abbreuiare magis cātica hyppocratis sub pauciorib⁹ et breuiorib⁹ cāticis. Ita pariter salomō sub decē canticis voluit cōprehēdere et abbreuiare oēs psalmos dauid: imo totū discursum legis et prphetarū. Jtez hec est causa quare esdras intitulauit istū librū cātica canticor. ¶ Sed postea venit virgo maria que fuit prima prophetissa et tympanistria et prma euāgelista noui testamēti que cōposuit illud breuissimū canticū scz Magnificat ala mea dñm. in quo sub decē versibus cōplexa est totā legē et prophetas et totū nouū testamentū: in quo simul fuit prphetissa et euāgelista vt p̄z. Et ideo illud canticū virginis merek dici canticū canticor et psalteriū decē chordarū q̄: superat omnia cātica et oēs psalmos. et ideo cōtinue cātat ipsum ecclia in officio vesperarū put declaratū est in expōne illius cantici virginis marie. Ex supradictis p̄z quālr iste liber dr cātica cāticorū: et quō salomon terren⁹ fecit ipsum de salomone spūali sponso ecclie. ¶ Declarato igit̄ titulo deueniendum est ad tractatū: et p̄lo ad eius diuisionē: scdo ad ei⁹ expositionē. Que quidē tractatū quidā antiquorū diuiserūt p octo capla. Alij aūt. s. origenes: hieronymus diuiserūt ipsum p̄dragmata. et sic quot sunt petitiones et interrogatiōes in tot partiones diuiserūt cū in suis expositionib⁹. Sed satius et com-

modius mihi videt. vt diuidam⁹ ipsum p cātica et p cōsequēs p mysteria eo q̄ in quolibet cātico cantat et explicat aliquid distinctū mysteriū euangelicum. et sic ēt sunt cātica in hoc libro tot erunt principaleria principalis intenta in hoc libro sunt mysteria euāgelica totius discursus ecclesie xp̄i ab incarnatione vsq; ad iudiciū et maxime vsq; ad prosperitatē ecclie datā p̄ xp̄m cōstantini vsq; ad iustinianū put salomon preuidit in spū contēplādo totū discursum vet. test. vsq; ad suū t̄pus. Jdeo est aduertēdū q̄ decem principalia mysteria cōsiderauit et cōtemplat⁹ est salomō in veteri testamēto: in quib⁹ preuidit in spū tanq̄ in speculo decem mysteria futura in nouo testamēto de quibus fecit decē cantica in hoc libro. ¶ Et ideo antequ accedak ad expositiones et diuisionē hui⁹ libri: sunt p̄supponēda et prenotanda illa septē p̄ncipia: que ego posui in expōne libri psalmor tractatu. xij. cū illis decē regulis siue clausulis ad aperiēda mysteria noui testamēti que latebāt sub figuris et gestis p̄missionib⁹ et gn̄aliter sub lra vet. te. Quor p̄ncipior ꝑmū est istud. s. q̄ tota sacra scptura vtriusq; testi est ab ipso deo tradita et reuelata: puta in p̄mo testamento p patriarchas et prphetas. et in scō testamento p verbū incarnatū Ex quo p̄z q̄ sacra scptura nō p̄t mentiri nec ipsi aliq̄d falsum subesse. Scōm principiū: q̄ in diuinis est trinitas psonar cū vnitate et simplicitate substātie. s. q̄ ly pater fil⁹ et spūssctus sint tres psone relatiue: tamē sunt vnus deus et vna substātia. Tertiū q̄ verbū diuinū filius patris assumpsit verā carnez animatā ex virgine maria in vnitate suppositi: ita q̄ xp̄s est verus de⁹ et verus hō. Quartū q̄ xp̄s in illa hūanitate assumpta p nra redēptiōe fuit vere passus et mortuus et resurrexit ꝛc. Ex cui⁹ passionis virtute habēt virtutē et efficaciā ola ecclīastica sacramēta. et a quo tanq̄ a capite descēdūt et dirinant ola genera grar et donor spūaliū in totā ecclesiam. Quintū p̄ncipiū: q̄ nō solū xp̄s est caput et sponsus ecclie: sed etiā est finis et termin⁹ et veritas tot⁹ legis veteris et prphetar. et p oēs tota scriptura legis et prphetar nil aliud fuit nisi via I xp̄m: et signū et figura et umbra: itaq; nihil fuit dictū nec gestū in vetere testō gratia sui: sed in figurā et prphetiā xp̄i: que erat finis legis et prphetar: q̄ ola fuerūt cōpleta et verificata p xp̄m put ibi fuit oñsū. Sextū p̄ncipiū q̄ xp̄s nō solū fuit et ē caput et spōsus ecclie et finis et termin⁹ legis et prphetarū in quo finiuit cursum lex et prphete. Sed ēt xp̄s est mediator dei et hominū. Nā sicut deus pater p filiū verbū suum ola creauit: ita p eūdē filiū suū incarnatū gen⁹ hūanū recreauit et reparauit: et sic xp̄s est medi⁹ ppitiator et aduocatus et peurator et fideiussor et interpres et index inter nos et patrē et medi⁹ dispēsator olim bonor: vt ibi fuit prbatū. Septimū p̄ncipiū est q̄ sicut xp̄s est metrū et p̄ncipiū et mēsura et fōs oim bonor effectiue ita dyabolus est p̄ncipiū et causa oim malor et petor per suasiue. Jtē nō solū prenotanda sunt supradicta septē p̄ncipia. Sed etiā ille decē regule et claues que fuerūt assignate I eodē tractatu ad aperiēdas scpturas sacras et enigmata eaz. ¶ Quarū prima est de essentia et psona. Scda de xp̄o deo et hoīe. Tertia de xp̄o capite et ecclia sponsa sua siue

corpe mystico. Quarta de natura et gra. Quinta de spū et lra. Sexta de sensu prborū in quo sunt et non quāq; quē faciūt. Septla de seculis et etatibus diuine legis et vnⁱ ecclie ab adā vsq; ad iudiciū. Octaua regula de diabolo et ei⁹ corpore. Nona de specie et genere siue de toto et parte tam in numeris q̄ in locis et natiōib⁹. Decima regula de figuris et tropis grāmaticalibus: put ibi ad longum fuit explicatū Que quidē septē principia et decē regule maxle sūt necessarie ad aperienda misteria sacra q̄ sub metaphoris et enigmatibus latent I hoc libro I quo salomon sub metaphora spōsi et sponse et pastoris et regis et agricultoris et horti et vinee pdicit ola mysteria xp̄i et ecclie et nostre redēptionis. Sumēdo p̄ parabolas ex gestis et p̄missionib⁹ et vaticiniis scripture ve. te. sicut fecit dauid I libro psalmor. ¶ Quia salomō cōsiderando et cōtemplando misteria sacre scripture ve. te. ibi tanq̄ in speculo preuidit I spūtu prphetico futura decē misteria xp̄i et ecclie et totius nre redēptionis. Nam primo cōtemplatus est oēs p̄missiones de xp̄o futuro redēptore factas patriarchis et prphetis ve. te. et specialiter desiderium filior israel existentiū in egypto petētiū liberari de illa captiuitate: in q̄b⁹ preuidit in spū totū desiderium patriarchar et prphetar et oim fideliū tam viuor q̄ mortuor existentiū in lymbo inferni expectātiū xp̄m vt veniret ad redimendū gen⁹ humanū de captiuitate peccati et de lymbo. Scdo cōtēplat⁹ est salomon totā fabricā arche et tabernaculi quod deus precepit fabricari ipsi moysi p quā fabricā salomon preuidit in spū totū mysteriū incarnatiōis. Tertio cōtemplabak salomō qualiter de⁹ intrauit in archā et loquebak et docebat moysen de tabernaculo. Per q̄s mysteriū puidit pdicationē xp̄i in humanitate et dationē legis euāgelice. Quarto item plat⁹ est peregrinationē ipsi⁹ arche p desertum a cuius facie mota est terra et facta sunt multa miracula. Per q̄s puidit in spū totam peregrinationem xp̄i p terrā p̄missionis faciendo stupēdo miracula multo maiora. Quinto cōsiderauit ascensum moysi in mōtes abarin et fasga. vñ p̄spexit totam terram p̄missam et cōsiderauit diuisiones et partes ei⁹ put deus oñdebat sibi: vt p̄z Deut. xxxiij. Per q̄s mysteriū puidit salomō qualiter xp̄s lustrata tota terra p̄missionis debebat ascēdere hier osolimā ad p̄dicandū et crucifigendū ꝛc. Sexto ꝑsiderauit et cōtēplatus est salomō qualr moyses post multos labores et vexationes sibi illatas ab illo duro ppło mortuus est I vertice fapha. nec amplⁱ visus est corp⁹ ei⁹ illi ppło. Per q̄s puidit salomō qualr xp̄s erat moriturus I mōte crucis in hierlm. quē iudei ceci ampli⁹ nunq̄ erāt visuri. Septio ꝑsiderauit salomon qualr iosue fuit substitutus dux p moysen et introduxit illū pplm I terrā p̄missiōis. Per q̄s mysteriū preuidit resurrectionē xp̄i: et qualr xp̄s post resurrectionē debebat introducere in terrā viuētiū oēs fideles ve. te. quos eduxit de inferno et de captiuitate diaboli. Octauo ꝑsiderauit salomō qualr iosue elegit. xij. duces: cū q̄b⁹ adept⁹ ē totā terrā promissiōis cū signis et portētis. Per q̄s mysteriū puidit I spū qualr xp̄s post resurrectionē debebat mittere. xij. apl̄os ad p̄dicādū euāgeliū oīi creature q̄ totū pplm gētile subiecerūt iugo xp̄i diabolo fo-

ras eiecto. Nono ꝑsiderauit totū discursū illi⁹ ppli vsq; ad tpa dō et oēs afflictiōes quas passus ē a finitimis tpe iudicū et oēs victorias quas de eis obtinuerūt: et finaliter cōtēplatus est victorias ipsius dauid et quō subiecit sibi nō solū totā terrā israel: ꝛ etiā oēs pplos infideliū finitimor. fecit sibi tributarios. Per q̄s preuidit salomō in spū decē et etiam quatruordeci p̄secutiones impator et tyrānor cōtra ecclesiā tpe martyrū: et quō ecclā debebat sibi subiicere totū pplm gētilē. Decimo cōtemplabak salomō p̄speritatē sui regni et pacē et multitudinē diuitiar et quō ex p̄cepto dauid edificauerat illud templum magnificū et ampliauerat et dilatauerat illā ciuitatez et regnū ꝛc. Per q̄s mysteriū puidit in spū ꝑliter ecclesia xp̄i post multas p̄secutiones multo sangule martyrū effuso debebat p̄sperari: et p totū orbē libere ampliari et quietari post cōuersionē Cōstantini. De supradictis ergo decē misteriis euāgelicis q̄ erāt facienda I toto discursu noui test. Salomō fecit decē cātica in hoc libro sumēdo parabolā ex supradictis mysteriis vet. test. Et sic in vnoquoq; cantico cantat vnū mysteriū euangelicū. Nam in primo cantico cantat totū desideriū omnīū fidelium veteris testamēti xp̄m expectantiū. In scdo cantico cātat mysteriū incarnationis xp̄i. In tertio cantat misteriū vocatiōis apl̄or p xp̄m et electionis eorū. In quarto cātat ostēsionē xp̄i in carne et pegrinationē et opationē miraculor. In quinto cantat ei⁹ ascensus in hierlm et exhortationē eius ad iudeos et distractionē ecclie in bonis spiritualib⁹. In sexto cantat xp̄i mortem et passionē et misterium nostre redēptionis In septimo cantat qualiter apostoli post receptionē spūssancti p̄dicauerunt xp̄m esse verū messiā populo iudaico et in hierlm. In octauo cantat missionem apostolorum ad p̄dicandū per vniuersū orbem. In nono cantat conflictum et pugnam et victoriam martyrum. In decimo cantat p̄speritatē et pacem ecclesie datam per Cōstantinum. ¶ Primū canticū incipit ibi. Osculet me osculo oris sui. Secundum ibi. Dum esset rex in accubitu suo. Tertium ibi. Vox dilecti mei iste venit saliens in montibus. Quartū ibi. Que est ista q̄ ascendit p desertū. Quintum ibi. Ecce pulchra es amica mea. Sextus ibi. Surge aquilo et veni auster. Septimū ibi. Adiuro vos filie hierusalez: si inueneritis dilectū meū Octauum ibi. Quo abiit dilectus tuus. Nonū ibi. Quid videbis in sunamite ꝛc. Decimū ibi. Que est ista q̄ ascēdit de deserto deliciis affluens. ¶ Ad maiorē aūt euidētiā eor que dicta sunt et dicēda est aduertendū. q̄ sacra scriptura ve. test. duobus nominibus generaliter nuncupatur. Nā primo dicit testamentū dei inquātū de⁹ p̄misit illi populo bona futura et inquatū illa p̄missio erat confirmanda et cōplenda per mortē testatoris. Unde testamētus dicitur de testor testaris: quod idez est quod confirmare et ratificare. et sic in tantum dicitur testamentum inquantum est confirmatum per vltimam voluntatem testatoris. Ly q; vltima volūtas ē illa que per solam mortem testatoris terminatur et finitur. Jdeo nunq̄ dicitur testamentum ratum vsq; quo est confirmatum per mortem testatoris: quia per totum tempus ante poterat esse testator mutare volūtatē. Et ideo heres nūq̄ accipit nec possi-

Universidad de Deusto
Biblioteca

det hereditatē nisi post mortē testatoris. q̄ tūc est validū testamētū. Ex quib⁹ sequit q̄ scriptura veteris legis nō fuit vere. test. sed dispositio testamēti. nec dr testamētū nisi inquātū erat confirmādi per mortem dei testatoris. Et p̄ dīs oportebat vt deꝰ moreretur ad hoc q̄ testamētū cōfirmaret. q̄ aliter manifestū cadūcū ⁊ vanū. Sed quia deꝰ est essentialiter immortalis ⁊ infallibilis ⁊ eternus q̄ ineternū permanet idē. ⁊ anni eius nunq̄ deficient. psal. c.j. Et ideo oportuit vt deꝰ fieret psonaliter homo ⁊ vt ille homo assumptꝰ psonaliter deꝰ moreret ad cōfirmandū testamentū dei ⁊ vt cōpleret oīa p̄missa. Et sic p̄ mortē ⁊ sanguinē xp̄i fuit confirmatū totū vetus testm̄. vt p̄z ad Hebre. ix. ⁊. x. Et ideo patres et fideles veteris test. nō potuerūt adipisci repromissiones nisi fīt nobiscū per mortē xp̄i. ad Hebre. xj. Et sic p̄z qualiter scriptura legis ⁊ pphetarum in tantū dicebat testū dei inquantū erat per mortē ⁊ sanguinem xp̄i confirmandū. et ideo dixit christꝰ Hic calix nouum testm̄ est in meo sanguine. i. nouiter in meo sanguine confirmatum. j. ad Corinth. xj.

¶ Secundo modo scriptura legis ⁊ pphetarum dicebatur pactū siue fedus desponsale. inquantuꝫ deus elegit sibi illum populum in populum peculiarē ⁊ pprium. ⁊ ille populus accepit deū in deum. ⁊ dīm ⁊ pastorem spiritualem. ⁊ promisit observare legem eius. vt p̄z. Exo. xix. xx. ⁊. xxiiij. ⁊ p̄ totū discursum legis ⁊ prophetarum. vnde Exod. xix. dicit deus. Si audieritis vocem meaꝫ ⁊ custodieritis pactum meum: eritis mihi in peculium de cunctis populis. Mea est enī oīa terra ⁊ vos eritis mihi in regnū sacerdotale. et gens sancta ⁊c. Cui respōdit populus. Cuncta que locutus est dīs faciem⁹. Itez hoc idem respōdit totus populus q̄n moyses legit eis volumē legis vt p̄z Exo. xxiiij. Ideo tunc moyses ad confirmationē illius desponsationis ⁊ p̄missionis immolauit. xij. vitulos. ⁊ effudit vnā partez sanguinis super altare ⁊ alterā partē pplm dicens Hic est sanguis federis. quod pepigit vobiscum dominꝰ sup cunctis sermonib⁹ his ⁊c. ¶ Ad denotandum ⁊ significandū q̄ illud testm̄ et illud fedus desponsale nō poterat confirmari nisi per sanguinez xp̄i sponsi huius populi. ex quibus p̄z q̄ sicut illud testm̄ nō poterat cōfirmari ⁊ adimpleri nisi p̄ mortem ⁊ sanguinē xp̄i testatoris. Ita illa desponsalia siue desponsatio facta inter dīm ⁊ populuꝫ nō poterat cōfirmari nec adimpleri ⁊ ratificari nisi p̄ presentiā dei venturi in carnem. Eo q̄ talis desponsatio facta fuerat p̄ verba de futuro: ⁊ p̄ sponsum in carnem familiariter venturum ⁊ cū sponsa locuturū ⁊ cōuersaturum. ¶ Ex supradictis pater. ⁊ put dictum fuit in p̄logo expositionis libri psalmoꝝ q̄ vna lex ⁊ vnum testamentum dr: totus discursus sacre scripture ⁊ totius ecclesie ab adam vsqz ad iudicium. et hoc sōm substantiā ⁊ etiam rōne vnius xp̄i crediti. Sed totus iste discursus diuidit̄ principaliter in duo rēpora. s. ante aduentuꝫ xp̄i: ⁊ post aduētū eiusdē. Tēpus enī ante aduētū respectu dei dicebatur tēpus disponēdi ⁊ p̄mittendi: in q̄tū deꝰ p̄mittebat futuram redemptionē ⁊ glorificationē ⁊ restaurationē toti generi humano. ⁊ disponebat illum populū per illa legalia ad recipiendum xp̄m in suo aduentu. Sed respectu earum rerum que gerebant ⁊ fiebant: dicebatur tēs figurandi ⁊ significandi. quia oīa illa fiebant ⁊ contingebant illis in signū ⁊ figurā futuroꝝ. Sed respectu patriarchaꝝ ⁊ prophetaꝝ quibus fiebant promissiones dicebat tempus desiderandi ⁊ expectandi ⁊ petendi. q̄ oēs desiderabant ⁊ expectabant ⁊ petebant xp̄m futurum redemptorem ⁊ glorificatores tam⁹ sponsum ⁊ saluatorem. Et sic pater qualiter tempus añ aduentū christi fuit temp⁹ promittendi ⁊ disponendi ⁊ figurandi ⁊ significādi ⁊ desiderandi ⁊ petendi ⁊ expectādi. Totus añt tempus aduentus xp̄i ⁊ totꝰ discursus noui testa. fuit tempus adimpleti promissa ⁊ confirmandi dispōsita ⁊ verificandi signa legalia et figuras: siue ea que erant figurata ⁊ significata. Et respectu oīm fidelium fuit ⁊ est tempus colligendi ⁊ recipiendi. Quia per aduentuꝫ xp̄i oēs fideles veteris test. simul nobiscum receperūt promissiones. s. fructus omnium promissionum vt ait apls ad Hebre. xj. Et nos collegimus ⁊ messuimus messes quas patres veteris test. seminarunt vt ait saluator Joh̄. iiij. Ex quib⁹ oībus p̄z qualiter xp̄s adimpleuit ⁊ verificauit oīa que fuerūt in veteri testamento dispōsita ⁊ p̄missa ⁊ figurata. Et sic etiā cōfirmauit test. ab initio istituti. ⁊ cōpleuit ⁊ cōfirmauit sponsalia antiqua. et ideo lex euangelica et totum nouum test. nil aliud est; nisi veritas ⁊ confirmatio veteris testamenti in quo tempore oēs fideles receperūt oīa que fuerūt p̄missa ⁊ desiderata ⁊ petita in veteri testamēto. et sicut totum illud tempus fuit tempus desiderandi ⁊ petendi ⁊ significandi: ita istud dicitur tempus recipiendi ⁊ faciēdi. q̄n nō solū xp̄s verificauit oīa q̄ l legeveteri fuerūt p̄missa ⁊ figurata: sed adhuc nos verificam⁹ et implem⁹ oīa illa seruādo legē euangelicā ⁊ exercēdo ecclīastica sacra. q̄ nil aliud sunt: nisi q̄dam veritates illoꝝ signoꝝ legaliū. et sic faciendo ⁊ agendo recipimus fructꝰ p̄missionū. ¶ Ista q̄ supradicta Ysideras et p̄udens in spū salomon fecit istū libellū. in quo voluit ostendere totū ingenium sum. q̄ sub brevib⁹ ⁊ difficilib⁹ ⁊ obscuris v̄bis descripsit totū discursum vtriusqz testamēti. Et iō iste libellus reddit difficiliorꝰ ad intelligēdū. eo q̄ oīa q̄ scripta sunt in vtroqz test. de xp̄o ⁊ eccl̄ia. ⁊ oīa que dicunt cātant in. cl. psal. voluit salomō cōplecti in hoc libello sub triplici metaphora scilz sub metaphora spōsi et spōse. et sub metaphora pastoris et gregis Et sub metaphora agricole ⁊ vince siue horti: et iō istō op⁹ sīt vocat epithalamicū ⁊ bucolicū ⁊ georgicū. et pp hoc reddit difficillimū ad itelligēdū. s. rōne stili ⁊ ratiōe brevitatis. nā in. x. cāticis pplectit totū discursuꝫ vtriusqz test. sub supradicta triplici metaphora. Ut in p̄mo cāt̄ico cāt̄at totū desideriū ⁊ oēs petitiones patrū ve. te. ⁊ sic explicat tēpus desiderādi ⁊ petēdi ⁊ expectādi. Et i nouē cāt̄icis subsequētib⁹ cāt̄at totū discursum ecclīe ab incarnatione xp̄i vsqz ad tpa Constantini ⁊ iustiniani ⁊ etiā vsqz ad finē mūdi: vbi erit gr̄alis glorificatio. In q̄b⁹ nouē cāt̄icis cāt̄ant nouē mysteria de xp̄o ⁊ eccl̄a. put patebit. In q̄b⁹ satisfacit ⁊ annuit desiderio ⁊ petitionib⁹ patrū veteris test. p̄ singula. Procedēdo ergo ad expositionē hui⁹ libri seruabit̄ iste ordo. Tā p̄mo ponet̄ text⁹ cuiuslibet cāt̄ici p̄ v̄sus distinctus Secōo ponet̄ eius expō. Incipit ergo cāt̄icū p̄mum.

Canticum. i.

Osculetur me osculo oris sui. Quia meliora sūt vbera tua vino.
Fragrātia vnguētis optimis Oleum effusum nomē tuū.
Ideo adolescētule dilexērt te:
Trahe me post te.
Curremus in odore vnguentoꝝ tuorum.
Introduxit me rex in cellaria sua.
Exultabimus ⁊ letabimur in te.
Memores vberum tuorum super vinum.
Recti diligunt te.
Nigra sum sed formosa filia hierusalem.
Sicut tabernacula cedar.
Sicut pelles salomonis.
Nolite me cōsiderare q̄ fusca sum:
Quia decoloravit me sol.
Filii matris mee pugnauerūt cōtra me.
Posuerunt me custodem in vineis.
Vineam meā nō custodiui.
Indica mihi quem diligit anima mea
Vbi pascas.
Vbi cubes in meridie:
Ne vagari incipiam.
Post gregem sodalium tuorum.
Si ignoras te pulchra inter mulieres.
Egredere ⁊ abi post vestigia gregum tuoꝝ.
Et pasce hedos tuos iuxta tabernacula pastorum.
Equitatui meo in curribus pharaonis assimilauī te amica mea.
Pulchre sunt gene tue sicut turturis.
Collum tuum sicut monilia.
Muremulas aureas faciemus tibi
Vermiculas argento.

Osculetur me osculo oris sui. Hoc est p̄mū cantici huius libri in quo introducitur ecclia ꝓpria testamēti tam⁹ spōsa: et xp̄o tam⁹ ei⁹ spōso ad loquēdum. et iō p̄sens cantici habet duas partes p̄ncipales. nā in prima ponit ⁊ explicat sponse diu desiderata petitio. Secō spōsi gratiosa respōsio. ibi. Si ignoras te o pulchra. ¶ Quātum ergo ad p̄mū. p̄ fundamēto totꝰ huius libri. est valde notandū. q̄ indigentia ⁊ carentia alicuius boni amissi est causa desiderii recuperādi ip̄m: iz firma p̄missio est causa firme ⁊ vehemētis fidei ⁊ spei rei p̄misse. Et ita accidit in adā. q̄ cū ipse añ lapsuꝫ fuisset creatꝰ in illa opulētia ⁊ felicitate nullā patiēs indigētiā: tūc cū statuit ⁊ tētauit desēdere ab hierlz i hierico trāsgrediēdo diuinū p̄ceptū. tūc incidit i latrones: q̄ expoliauerūt eū in olb⁹ bonis gratuitꝫ. ⁊ vulnerauerūt ⁊ sauciauerūt: ⁊ plagis in corpore ⁊ alia affecerunt. semiviuū reliq̄runt. et sic ille erat opulens⁹ ⁊ felix et dīs illi⁹ ciuitatis. Cui etiā post longā vitā tpalem erat promissa alia nobilior felicitas eterna in celesti patria: ꝓpter talē ingratitudinē fuit priuat⁹ p̄ñti et futura felicitate ⁊ expulsus ab illa ciuitate. ⁊ factꝰ exul per hāc vallē lachrymaꝝ ⁊ separat⁹ a facie dei. Et sic factꝰ est miser ⁊ indigens oībus bonis nō solū spūalibus iz etiā tpalibus. vt p̄z Genē. iij. et inde est q̄ manet instīctꝰ desideriū oībus hoīb⁹ recuperādi illā imortalitatē ⁊ totū illū felicē statū. B ¶ Bz dicit Aug. in libro cur deꝰ homo ⁊ q̄ deꝰ cōpatiens miserie ⁊ indigentie ip̄si⁹ ade et tot⁹ posteritatis eius. p̄misit ei mittere filiuꝫ suū in carnē. qui eū ab oi miseria ⁊ captiuitate redimeret ⁊ sibi reconciliaret ⁊ in patriā amissam ⁊ felicitatē reduceret. ⁊ hoc fecit deꝰ: ne adam desperaret sed iz de instanti miseria valde doleret: tū de sui sue⁹ posteritat⁹ remedio iā de longinquo gauderet. vñ Aug. cōcludit dicens. Vera itaqz ratione dicimꝰ: q̄ tam ab adā dominꝰ p̄stolabat aduent⁹. ¶ Ex quib⁹ p̄bis augustini sequit: q̄ miseria ⁊ indigentia ip̄ius ade ⁊ totius posteritatis ei⁹ fuit causa diuine p̄missiōis de xp̄o futuro. et talis p̄missio fuit causa fidei ⁊ spei ⁊ desiderij ip̄si⁹ ade de xp̄o futuro. Ex qua fide ⁊ spe ⁊ desiderio adā cū tota sua posteritate fideliū semper expectabat ⁊ petebat xp̄m venturū ad redimēdū ip̄m. ¶ Secō sequit q̄ ecclia christi p̄mo fuit christo despōsata p̄ fidem in adam. Nō probat. nā si adam cū tanto desiderio expectabat christū vt inqt Aug. ergo iā tūc habebat fidē de christo futuro. Q̄ spes nō est sine fide ⁊ charitate affectiua: q̄ qđ credimus ⁊ amam⁹ cū desiderio expectam⁹. et ideo est dicendus q̄ sicut deꝰ p̄misit ip̄si ade mittere ip̄si xp̄m in redemptorē in adā credidit ip̄sum venturū. ⁊ promisit ip̄si fidē ⁊ promisit ip̄si exhibere cultū latrie sub tali fide ⁊ spe xp̄i futuri. in qua fide adā cū tota sua posteritate fideliū saluabat. ⁊ sic adā p̄mus fuit deo ⁊ a deo: docuit filios suos exhibere latriā deo in signū fidei de xp̄o futuro. ⁊ sic abel offerebat oblationē de agnis gregis: ⁊ Cayn de frugib⁹ Gen̄. iiij. A ¶ Et q̄ latria nō solū cōsistit in oblatiōe ⁊ adoratiōe: iz ēt in oratiōe. Ideo legit Genē. iiij. q̄ enos incepit inuocare nomē dīi. i. christū v̄bū incarnatū q̄ est nomē dīi. vt p̄batū fuit psal. viij. Tā illō nomē dīi quattuoꝝ lr̄is scriptū significabat christum v̄bū incarnatū: quē oēs p̄fes ve. te. inuocabāt ⁊ expectabant. Itē enoch placuit deo in illa etate et dīs tulit illū. Genē. iiij. et trāslat⁹ ē in paradisum Eccli. xliiij. Bz q̄ sine fide impossibile est placere deo ad Hebre. xj. ergo sequit q̄ enos ⁊ enoch iā habebāt fidez de xp̄o futuro: ⁊ erāt mēbra ei⁹. ⁊ p̄ dīs cōtinuabāt ecclam xp̄i ⁊ ciuitatē dei. ⁊ sic expectabāt xp̄m futurū tam⁹ spōsum sibi promissum. ⁊ sic p̄z q̄ vera latria et p̄fecta fuit deo exhibita i prima etate in signū xp̄i futuri. et p̄ dīs sequit q̄ ecclia in p̄ma etate iā fuit xp̄o p̄ fidē despōsata. q̄ iā expectabat eū. ⁊ iā ei exhibebat latriā futurū. B ¶ Itē sequit q̄ ecclia spōsa nō solū ab abel: iz iā incepit ab adā: iz postea fuit diuisa i duas ciuitates. Tā Cayn diuit⁹ ē a ciuitate dī. ⁊ dīstituit ciuitatē diaboli cū suis sequacib⁹ vt odit Aug. p̄ totū li. xv. de ciuitate dei. Abel añt māsit tam⁹ ver⁹ ciuis i ciuitate dei: ⁊ fuit

Universidad de Salamanca
Biblioteca

eccisus ꝓpter verā innocētiā suā l figura xpi. Jdeo abel nō dicit ꝓm? cinis ecclie: ſz ꝓm? inſt? ⁊ martyr q̄ mortuus ē ꝓ iusticia ⁊ innocētia in figura xpi qui fuit prim? qui effudit ſanguinē l figura xpi et ꝓ xpo. vt p3 mat. xxiij. adā aūt fuit ꝓm? cinis⁊ fidelis hui? cinitatis: cui ꝓmo facta ē ꝓmissio de xpo futuro: prim? q̄ ꝓfectus est et expectauit xpm futurū. ⁊ qui exhibuit cultū latrie: ⁊ docuit filios suos in q̄ primo ecclia desponsata est ipsi xpo per fidē ⁊ spez ⁊ charitatē. et exide tota ciuitas dei ⁊ congregatio fidelium xpm futurū credentiū⁊ expectātiū fuit dicta spōsa xpi. ℂ ℂ Est verū q̄ ista sponsa semper creuit in fide ⁊ ꝓfectione ꝓ successū tpis sicut cōtinue recepit nouas ꝓmissiones ⁊ nouos modos colēdi deū. Nam l Noe accepit nouā ꝓmissionē de xpo per archā et signū arcus federis. Per qō ꝓfecit misteriū incarnationis ⁊ nre redēptiōis. Et sic noe construxit altare ⁊ obtulit alalia mūda l signū fidei xpi futuri. Jtē ipsi abrāā facta ē nouа ꝓmissio Gen. xv. Qñ de⁹ dixit. Suscipe celū ⁊ numera stellas si potes: sic erit semē tuū ⁊c. Vbi credidit abrā de suage neratiōe ſm carnē xpm futurū ⁊ verbū incarnādū. Jdeo ꝓpter talē fidē reputatū est illi ad iusticiā. Qz in tali fide xpi futuri ante circūcisionē fuit iustificat? vt p3 ad Ro. iiij. ⁊ Gal. iiij. Jtē alia ꝓmissio facta ē eidē abrae Gen. xxij. ꝓpter obedientiā ⁊ fidē. Qñ voluit immolare ysaac filiū suū. Cui de⁹ sub iureiurā do ꝓmisit xpm venturū: ⁊ i eo oēs gētes regenerādas ⁊ dñicēdas. et appellauit locū illū in quo fuit immolat? arcis ꝓ ysaac. Jn mōte dñs videbit. vñ l littera hebraica habek. Jn mōte dñs videbit. q. d. in isto monte vbi immolasti ysaac arietē dñs iesus xps videbit immolari ⁊ crucifigi in redemptionē tot? gēris hūani. De quo mysterio dicit saluator. Jo. viij. Abraam exultauit vt videret diē meum. vidit ⁊ gauisus est: ꝓ fidē supple. ℂ ℂ Ex quib? p3 q̄ desponsatio xpi ⁊ ecclie facta ⁊ incepta est in adā ⁊ Abel. Ex iam fuit magis cōfirmata i abraam. Et sic vehemētius fuit xps in abrāa⁊ desideratus. Jtē ista desponsatio ⁊ vnio xpi ⁊ ecclesie iā fuit magis cōfirmata ⁊ expressa ⁊ figurata in ysaac Gen. xxvij. qñ iā decrepitus ⁊ cecutiens vocauit Esau p3logenitū suū vt bñdiceret ei: sed iacob sedo genitus sine natus ex cōsilio matris simulato habitu surripuit bñdictionē: vñ ysaac sentiens fragrātiā vestimētoꝝ ipsi? iacob dixit: da mihi osculuꝫ fili mi. Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni: quē bñdixit dñs ⁊c. Jn q̄ mysterio prenidit ysaac totū misteriū verbi icarnationis: ⁊ ecclesie cū xpo desponsationis ⁊ incorporatiōis. Prenidit eū qualr filj? dei verbū eternū debebat osculari ꝑsonaliter ⁊ carnē suscipere de gñe ipsi? iacob: ⁊ vnire eā sibi i vnitate ꝑsonali. Et ꝓfecit etiā in spiritu osculi ⁊ desponsationē ecclie cū xpo ꝓ mystica vnionē. Et ꝓfecit fragrātiā vestimentorum ꝑsonalis xpi q̄z fragrātiā virtutū ⁊ sanctitatis ⁊ donoꝝ ⁊ gratiaꝝ: ⁊ fragrātiā ecclesiasticoꝝ sacrificioꝝ emanantē ex meritis passiōis. Per quā virtutē sacramētoꝝ ecclia erat xpo desponsāda ⁊ vniēda. ℂ ℂ Jtē ista desponsatio icarnationis ⁊ ecclie cū xpo vnionis iam fuit magis ꝓmissa ⁊ cōfirmata ⁊ figurata l Jacob gen. xxviij. qñ i somnijs vidit scalā cui? summitas tāgebat celū: ⁊ pars inferior tāgebat terrā: ⁊ vidit dñz annexū scale: ⁊ angelos ascēdētes ⁊ descēdētes ⁊c. vbi ꝓnūcit iacob totū misteriū incarnatiōis ſ. qualiē de⁹ erat iungēdus humanitati ꝓ incarnationē i vnitate ꝑsone: qualr tota eccla erat xpo ꝓmittenda ⁊ incorporāda i vnitate mystica. Jtē ista desponsatio fuit iā magis ꝓfirmata i eodē iacob. gen. xxxij. Jncipit⁹ē cū angelo in forma viri. nec voluit ipm dimittere nisi ꝙ quo bñdixit eū vbi sortit⁹ est bonā nomē ysrael. vñ dixit. Vidi dñz facie ad faciē. vbi iacob ꝓcudit totū misteriū incarnationis ⁊ ecclie cū xpo de spōsatiōis in⁹tū de⁹ in forma hūana bñdixit eis ⁊c. ⁊ facie ad faciē ipsi locut⁹ est ⁊c. Jtē hec desponsatio fuit magis i ipso iacob ꝓfirmata gen. xlix. qñ de nedictēs filio suo iuda dixit. Juda te laudabunt fratres tui ⁊c. ⁊ nō auferet sceptrū de iuda ⁊c. Jtē ista desponsatio xpi ecclie iā fuit magis ꝓfirmata ⁊ manifestata l plebe israelitica qñ eduxit ipaz ō futute egiptica: ⁊ fecit ipaz ꝑplm sibi peculiarē: ⁊ dedit ibi legē specialē. exo. xix. qñ moyses exposuit populo oēs ꝓmones legⁱ. Et rñdit ois ꝑplus dicēs. ola q̄ locut⁹ ē dñs faciem⁹. Jtē ista desponsatio xpi ecclie fuit iam magis manifestata ⁊ explicata i eodē ꝑplo exo. xxiij. qñ moyses ꝓgreguit totū ꝑplm ⁊ legit sibi totū volumē legis: ⁊ occidit. xij. victimas iuxta numerū tribuū filioꝝ israel. vñ tot? ꝑplus respōdit dicēs. Ola q̄ locut⁹ est dñs faciem⁹: ⁊ erim⁹ obedientes ⁊c. Et tūc moyses ad cōfirmationē talis pacti ⁊ ꝓmissionis ⁊ desponsatiōis sparsit vnā partē sanguinis sup ꝑplm ⁊ alterā sup altare. Per qō misteriuꝫ fuit figuratū qualr illa desponsatio debebat ꝛpleri ⁊ ꝓfirmari ꝙ sanguinē xpi futuri: ꝙ quē sanguinē illud testm erat ꝓfirmādū: ⁊ sic ꝙ tale pctm ille ꝑplus ꝓmittebat se recepturū xpm venturū. Jō moyses effundendo illū sanguinē sup ꝑplm dixit. Hic ē sanguis federis: qō pepegit vobiscū dñs sup oēs⁹ fmonibus⁹ istis. Jtē ista desponsatio fuit iā magis explicita ⁊ cōfirmata i eodē moyse ⁊ ꝑplo Exo. xxxiij. cū dñs de tabernaculo loq̄bat moysi facie ad faciē: sicut solet loqui amic⁹ ad amicū. Cui moyses dixit. Dñe si inueni gr̄am coā oc̄lis tuis: mitte quē missur⁹ es. ⁊c. Cui dñs finaliter misteriū incarnatiōis ꝓmisit cū dixit. Posteriora. i. hūanitatē meā videb. quā hu manitatē vidit postea Moyses cū Helya in monte thabor in trāsfiguratōe xpi Matb. xvij. Jtē ista desponsatio incarnatiōis xpi: ecclie iā fuit magis explicita ⁊ manifesta ipsi moysi Deut. xviij. Cui de⁹ dixit. Prophetā suscitabo de medio fratrū tuoꝝ simile tui: ⁊ ponā vba mea i ore suo: loquet⁹ ad eos ola q̄ dixero illi ⁊c. Ex q̄ p3 qualr xps in lege ꝓmissus debebat esse similis Moysi in humanitate: et debebat esse de⁹ immo verbū dei: qz de⁹ debebat ponere verbū suū in illa humanitate ⁊ ꝑsonaliter nobis loqui ⁊ ecclam sibi p legē euāgelicā mystice vnire ⁊ personalr ⁊ ꝑticulariter osculari. Illā legit Exod. xx. q̄ cū audiret ꝑplus audiret voces ⁊ lāpades: ⁊ sonitus bucine mōtēq̄ fumigātes. Qui pterriti ac panore percussi: steterūt ꝓcul dicētes moysi: nō loquat⁹ nobis dñs ne forte moriamur. Tūc aūt dñs ꝓmisit mittere filiuꝫ suū in carnē q̄ tanq̄ verus spōsus absq̄ terrore familiarit loquer⁹ eis: ⁊ declararet eis legē datā dicens. Prophetā suscitabo eis de medio fratrū tuoꝝ simile tui ponā verba mea in ore ei⁹: loquetur⁹q̄ ad eos quecunq̄ dixero illi. Et qui verba eius que loquet⁹ non audierit: vlt⁹ existā ⁊c. vt p3

Deute. xviij. Ex quib? p3 q̄ illa desponsatio nō fuit facta ꝙ verba de ꝑsona in ꝑsentia sponsi ꝙ ꝙ verba de futuro in absentia sponsi ꝙ Moysen tanq̄ ꝙ procuratorē xpi futuri. Et ꝙ ꝛs illa desponsatio nunq̄ fuit cōfirmata nisi ꝙ ꝑsentiā xpi: qui ꝙ verba de ꝑsona familiariter locut⁹ est illi plebi: ⁊ desponsauit sibi ipsam declarādo legē et ꝓphetas. Jtem sequitur 2cōo q̄ simul cū lege data fuit ꝓmissus xps interpres⁊ declarator legis in mōte sinay. Jtē sequitur tertio ꝙ sub eadē pena qua se obligauit tot? ille ꝑplus ad obseruandū legē dei datā in monte sinay: sub eadē pena se obligauit ad audiendū ⁊ sequendū christū in suo aduentu tanq̄ verū interpretem⁊ declaratorē legis⁊ ꝓphetaꝝ ꝙ hoc q̄ dixit. Qui ꝑba q̄ loquet⁹ audire noluerit: vlt⁹ existā ⁊c. Quia simul cū lege fuit ꝓmissus xps de⁹ incarnatus intrepres⁊ declarator legis. Sed ꝑ posset aliquis instare dicēs: q̄ promisso hui? ꝓphete nō facta est in mōte sinay simul cū datōe legis: ſz in clpe tribus Moab cū Moyses resumeret legē vt p3 Deute. xviij. Ad ꝑ rñdet q̄ si bene ⁊ distincte volumus attendere ꝑba Moysi Deute. xviij. videbim⁹ manifeste qualr de⁹ promisit illū ꝓphetā in monte oreb simul cū datōe legis. vnde ait Moyses ad ꝑplm ꝓphetā de gēte tua ⁊ de fratrib⁹ tuis sicut me suscitabit tibi dñs. ipm audies vt petisti a dño deo tuo in mōte oreb. qñ concio cōgregata ē. atq̄ dixisti. vltra nō audiā vocē dñi mei ⁊ ignem hñc maximū ampli? nō videbo. ne moriar. et ait dñs mihi. Bene ola sunt locuti. ꝓphetā suscitabo eis de medio fratrū suoꝝ simile tui ⁊c. Ex quibus p3 q̄ ista promissio de xpo futuro facta est in monte oreb simul cū datōe legis: q̄z ls moyses omiserit scribere vllā promissionē Exo. ij. tñ supplendo explicat ipsam Deute. xviij. vbi repetunt ea q̄ ibi dicta sunt ⁊ supplentur ea q̄ ibi fuerūt omissa. Ex quo p3 q̄ in datōe legis facta fuit desponsatio dei cū illa plebe in persona olim successoꝝ. ⁊ ꝙ dōs illa desponsatio facta fuit ꝙ ꝛba de futuro in absentia sponsi. ⁊ ideo nō poterat ꝓfirmari nisi per ei⁹ ꝑsentiā. ⁊ per incarnationē sponsi q̄ in ore ad os erat ꝑplo familiariter locutur⁹: ⁊ legem ⁊ ꝓphetas declaraturus: et sponsalia cōfirmatur⁹ ⁊ cōpleturus. vñ sicut per mortem ⁊ sanguinē erat testamentū cōfirmaturus ita per ꝑsentiā erat sponsalia cōpletur⁹. Et hoc est osculū ꝑsentie sponsi qō petit sponsa dicēs. Osculet me osculo oris sui ⁊c. Jtem qz nō solū illa plebs israelitica ſm carnē erat christū suscepturа ⁊ sibi desponsanda in aduentu suo: sed etiā plebs gentilis. Jdeo desponsatio christi ⁊ ecclie nō solū fuit manifesta ⁊ facta in ꝑplo israelitico carnali: sed etiā in ꝑplo gentili. nam Melchisedech rex Salem q̄ erat de ꝑplo gentili tanq̄ sacerdos dei altissimi in fide christi futuri obtulit panē et vinū deo pro abrāa in toto corpore mystico. vt p3 Gene. xiiij. Jtem Job nō de genere Jacob: ſz de Esau expectauit xpm in carne venturū cū dixit. Credo ꝙ redēptor meus ⁊ſtat et in carne mea videbo deū salutarē meū ⁊c. Job. xix. Jtem multi de ꝑplo gentili exierūt de egypto et iuncti sunt cū filijs israel ⁊ ceperūt legē simul cum eis. Jtem Ruth moabita de ꝑplo gētili exiuit de terra ⁊ cognatiōe sua ⁊ iuncta est ꝑplo israelitico dicēs. Popul⁹ tuus ꝑplus me⁹ ⁊c. Et sic in ꝑsona ⁊ figura totius ꝑpli gentilis ad fidē xpi venturi fuit xpo desponsata. Jtem ista desponsatio fuit magis explicita et manifestata in 2do cui facta ē de xpo multiplr repromissio vt p3. ij. Re. vij. ⁊ j. Parali. j. ⁊ p totū librū psalmoꝝ. Jtē ista desponsatio incarnationis ⁊ xpi et ecclie iā fuit magis explicita in Esa. et Hiere. ⁊ ceteris prophetis: qb? facta fuit reuelatio. ⁊ maxle in danele cui nō solū misteriū incarnationis ⁊ passiōis xpi fuit reuelatū: ſz etiā loc⁹ ⁊ tps vt p3 Dañ. ix. Ultimo aūt de propinquo ista desponsatio facta fuit ⁊ manifestata ipsi zacharie cui dictū ē ab angelo: ⁊ respondita est oko tua. Luc. j. Jtē fuit facta et reuelata ipsi symeoni q̄ rñsum accepat a spiritu sancto nō vsurū se mortem nisi prius videret xpm dñi. Luc. ij. Sz pre ceteris clarj? fuit reuelata talis desponsatio ipsi ⁊gini marie ꝙ mlras epyphanias ⁊ reuelatiōe añ diē incarnatiōis: ſz ignoraret ꝑsonā de qua esset filj? dei carnē assumptur⁹. qz solū hoc didicit ꝙ go Maria experimētaliter qñ gabriel angel⁹ fuit ad eā missus dicēs. Aue maria gr̄a plena. ⁊c. Luc. j. Vñ ls ante nō ignoraret futurū misteriū incarnatiōis: ⁊ ignorabat modū⁊ ꝑsonā. put ipsa rñdens ang̃elo dixit. Quō fiet istud ⁊c. ℂ ℂ Ex toto supradicto discursu sequit̄ ꝓmo. ꝙ tota eccla fidelium ab adam vsq̄ ad virginē mariā inclusiue fuit desponsata xpo futuro ꝙ fidē. Secōo sequit̄ ꝙ talis desponsatio nō fuit facta ꝙ verba de ꝑsenti: ſz ꝙverba de futuro: qz sicut xps nondū erat incarnat⁹ nec ꝓmissus de ꝑsenti ſz de futuro. Jta ꝓmittebat ipm recipere in suo aduētu. vñ ls fides xpi esset eis habitualiter ⁊ actualr p̄sentiā et⁹ obiectū erat futurū: iō sub tali fide ⁊ spe iustificabant⁹ ⁊ saluabant⁹. Tertio sequitur ꝙ tal⁹ desponsatio nō fuit facta illis ꝑsonis⁹ ⁊ fidelib⁹ ꝑsonalr ⁊ modū ꝑsone p̄sentis: ſz ꝙ ꝓcuratorē et ꝙ modū ꝑsone absentis. Sicut mlte mulieres qñq̄ desponsant alicui viro absenti ꝙ ꝓcuratorē: q̄ ꝛdem desponsatio ꝛfirmat⁹ postea ꝙ p̄sentiā sponsi: qñq̄ ꝑsonalr ⁊ p̄sentialr videt sponsus: ⁊ ꝑsonalr recepit est⁹ osculat⁹ ab eo. Jta q̄ silr mō factū est i illa desponsatiōe eccle. ve. te. Illā nullⁱ eoꝝ potuit essentialr deū videre nec locut⁹ ē cū deo nisi ꝙ substantiā mediā ⁊ ꝙ angelū representātē deū: vt ait Aug. sup Gen. Ad ℂ ℂ Et si d: q̄ moyses loq̄bat deo facie ad faciem. Exo. xxxiij. dicendū ꝙ ibi nō sumit⁹ facies ꝙ diuina essentia: q̄z talis visio facialis fuit negata ipsi moysi: vt p3 ibidē: ſz sumit⁹ ibi facies equiuoce ꝙ angelo ꝙ quē de⁹ loquebat: ⁊ in quo de⁹ tanq̄ in facie ⁊ ꝙ faciē repntabat ⁊ nosebat: vt ait Aug. ij. de trinitate. c. xvij. nam de⁹ ꝙ angelos loquebat⁊ dedit legez moysi vt ait apls ad Heb. j. ⁊ dūs Stephan⁹ Act. vij. Quō aūt intelligit̄ q̄ moyses vidit deus facie ad faciē: iam declaratū est in ꝓlogo libri psalmoꝝ tractatu. ij. Nunc aūt sufficit scire q̄ fideles ve. test. nō viderūt christū nisi ꝙ fidē ⁊ ꝙ figuras ⁊ ꝙ promissiones ⁊ reuelatiōes. et tanq̄ venturo ꝓmiserūt fidē ipsi. ⁊ in eius futuro aduētu ꝓmiserūt ipsum recipere. et sic tanq̄ futurū ꝓmittebat ipm recipere. Et sic iam exhibebāt ipi latriā seruitutē ꝙ figuras sacrificioꝝ. et sic ꝛs q̄ illa desponsatio erat ꝙ modū verboꝝ de futuro: ⁊ ꝙ modū ꝓcuratoris: qz mediātib⁹ angelis: ⁊ ꝙ modū ꝑsone absentis. Tertio sequitur q̄ ipso magis tardabat venire xpo: tāto magis crescebat desiderium illi⁹ sponse videndi ꝑsonaliter ⁊

Universidad de Deusto
Biblioteca

pñtialiter sponsum suū xp̃m: ⁊ sic vehemẽtius deside-
rabat accelerari nectu spõsi: vt eã repararet et
liberaret de manib⁹ inimicor: ⁊ eã sanaret: ⁊ nobili-
ori vesti. diversar gratiar ornaret ⁊ decoraret: ⁊ sa-
cris amplexib⁹ eo⁹ frueret: ⁊ osculis eius cõsolaret.
Hoc ḡ desiderii huius spõse ⁊ has petitiões expli-
cat ⁊ cantat spõsa i hac prima pte huj⁹ primi cãtici
Salomonis in pson olim fideliũ vete. te. cũ dicit.
Osculet me osculo oris sui. ℣ In quo cãtico se-
cũdo petit ista spõsa ab ipo sponso. Nam primo petit
pñtialiter ⁊ psonaliter p incarnationẽ osculari. Se-
cũdo petit trahi a spõso p psonalẽ pdicationẽ ⁊ vi-
te sc̃itatẽ. Tertio petit in thalamũ spõsi introduci.
Quarto plebs gẽtilis petit cũ plebe israelitica in
aduẽtu spõsi sociari. Quinto petit a nigredine ido-
latrie dealbari. Sexto petit pasci pabulo sacror⁹ et
fidei articulor⁹. Septio petit subumbra spõsi ḡsce-
re ⁊ ptegi. Scda ibi. Trahe me post te. Tertia ibi.
Introduxit me rex i cellaria sua. Quarto ⁊ Quinta
ibi. Nigra sum ſz formosa. Sexta ⁊ Septima ibi. In-
dica mihi quẽ diligit ala mea. ℣ Quãtũ ḡ ad pri-
mũ est aduertẽdũ ꝙ osculũ dicit quãdam vnionẽ:
ſz q: xp̃s quadrupliciter erat nobis vnẽdus. s. per
incarnationẽ ⁊ p̃ suersationẽ ⁊ familiarẽ doctrinã:
⁊ p mysticã incorporationẽz: ⁊ p glificationẽ: put p-
missum erat in ve. test. Ideo spõsa hoc quadruplex
osculũ petit a xp̃o spõso. Et quadruplici osculo pe-
tit osculari. s. osculo incarnatiõis. Scõo osculo eũ-
gelice doctrine ⁊ familiar⁹ suersatiõis. Tertio oscu-
lo mystice incorporatiõis ⁊ redemptionis. Quarto
osculo glificationis. Q: ergo vt supradictũ est ista
spõsa p multas repromissiões fuerat xp̃o p̃ pcura-
tores ⁊ vba de futuro in ve. te. despõsata p lõgam
moꝛã ⁊ discursum tp̃is spõsum suũ xp̃m expectaue-
rat. Jõ cõfracta lõga mora desiderãs p̃ntiam spõsi
petit ab eo p̃ntialiter ⁊ psonaliter osculari: ⁊ posi-
ta in tali contẽplatiõe dicit intra se. Vtinã spõsus
meus xp̃s osculet̃ me osculo oris sui p vba de p̃nti:
⁊ psonalr ⁊ p̃ntialr p scip̃m: ⁊ nõ p pcuratores: sed
loquat ipe mihi p se: ⁊ nõ p Moysen ⁊ p pharchas
⁊ pphetas: nec p angelos sicut locut⁹ est in toto ve
teri test. Sz veniat ipse psonaliter in carnẽ: ⁊ oscule
tur me primo illo osculo incarnatiõis ⁊ accipiat car-
nẽ de mea gnatiõe: sicut p̃misit in pncipio ipi Ade
qñ eiecit ip̃m de paradiso: et sicut p̃misit Noe p sig-
nũ arcus federis Gen. viij. ⁊ sicut p̃misit Abrae
Gen. xv. ⁊ xxij. dicẽs. In semine tuo bñdicẽtur oẽs
gẽtes. Itẽ osculet̃ me illo osculo incarnatiõis qõ pe-
tiuit Jsaac in pson Jacob qñ dixit. Da mihi oscu-
lũ fili mi Gen. xxvj. Et sicut p̃misit ipi Jacob Ge
ne. xxviij. p visionẽ scale: ⁊ Gen. xxxij. qñ luctat⁹ est
cũ angelo. Itẽ osculet̃ me illo osculo incarnatiõis qõ
p̃misit ipi Dõ. ij. Re. xij. dicẽs. Suscitabo semẽ tuũ
post te egredie⁹ de vtero tuo. Et stabilia regnũ eo⁹
ineternũ: ⁊ ille erit mihi in filiũ: ⁊ ego ero illi in pa-
trẽ. Itẽ psal. lxxxviij. Semel iurani David: ⁊ nõ mẽ
tiar: semẽ eo⁹ ineternũ manebit. Itẽ psal. cxxxi. De
fructu vẽtris tui ponã sup sedẽ tuã ꝛc. Itẽ Esa. vij.
Ecce vgo cõcipiet ⁊ pariet filiũ ⁊ vocabit̃ nomẽ eo⁹
emanuel ꝛc. Itẽ Piere. xxxj. Magnũ faciet dñs sup
terrã: femina circãdabit virũ. Itẽ zacha. ij. Ego ipse
veniã et habitabo in medio vr̃i ꝛc. Itẽ sponsus me⁹
nõ solũ osculet̃ me osculo incarnatiõis: ſz etiã oscu-

lo familiaris predicationis ⁊ legis eũgelice dictio-
nis: sicut de⁹ promisit Moysi. Deut. xviij. dicẽs: p-
phetam suscitabo de medio fratrũ similẽ tui in bu-
manitate: ⁊ ponã verba mea in ore eius loquenturq;
ad eos omĩa que dixero illi. Item osculetur me illo
osculo doctrine euangelice de quo dixit Esaye. ij.
Venite ascendam⁹ ad mõtem domini ⁊ ad domum
dei iacob: ⁊ docebit nos vias suas ⁊ ambulabimus
in semitis suis q: de syõ exibit lex ⁊ vbũ dñi de hie
rusalẽ. Itẽ Esa. liij. Propter hoc sciet ppl⁹ meus nomẽ
meũ in die illa: q: ego ꝙ loquebar ecce adsum ꝛc. q:
oculo ad oculũ me videbũt ꝛc. Item Hie. xxxi. Da-
bo legẽ meã in cordib⁹ eoꝝ ⁊ in visceribus eoꝝ scribã eam ꝛc. Item nõ solũ osculet̃ me osculo incarna-
tionis ⁊ eũgelice doctrine: sed etiã osculo redem-
põis faciendo me participẽ sue passiõis sicut primi
fit ipi abrãe in sacrificio ipius Jsaac qñ dixit Mon
te hoc dñs videbit imolari ꝙ olim⁹ successiue Gen.
xxij. ⁊ sic patet per totũ discursum libri psalmor: ⁊
Esaie. liij. Propter scelus popli mei percussi eũ ꝛc.
Item hoc idem ps̃ per totũ discursum legis: ⁊ pphe
tar. Item nõ solũ osculet̃ me osculo incarnatiõis ⁊
doctrine ⁊ redẽptiõis: ſz etiã osculo glificatiõis et
sue finitõis sicut p̃misit ipi Dauid psal. xc. Protegã
eũ ⁊ glificabo eũ. Item psal. lxxxiij. Beati qui habi
tant in domo tua dñe. Et sic ps̃ qualiter ista spon
sa isto quadruplici osculo petit a spõso suo christo
osculari in suo aduẽtu. s. osculo incarnatiõis: ⁊ eũ-
gelice predicatiõis: ⁊ redẽptiõis: ⁊ glificatiõis. ℣
Et nota ꝙ nõ solũ xp̃s osculat̃ ẽ spõsam suã ec-
clesiã isto q̃druplici osculo ſz etiã p̃ ſz aliter ⁊ alr.
Nã xp̃s filiꝰ dei osculatus ẽ humanã naturã inquantũ ipse
vniuit verbũ suũ illi hũanitati: q: tota trinitas ope
rata est illã bñdictã incarnationẽ. Et sic illud ver-
bũ eternũ ō: osculũ oris p̃ri: q: est eterna sapiẽtia
q̃ ex ore altissimi pdiit. et sic ps̃ p illud verbũ ⁊ oscu
lum oris sui osculat⁹ est humanã naturã. Et p illud
met verbũ ⁊ osculũ pater nobis locutus est: ⁊ dedit
legẽ euangelicã: ⁊ redemit ⁊ glorificauit nos: ⁊ sibi
nos reconciliauit. Et ipe xp̃s ō: osculũ patris ⁊ oscu
lum inter nos ⁊ patrẽ: q: nos per gram et adoptio
nem patri reconciliauit ⁊ reuniuit. Hoc ergo osculo
oris p̃ris. s. verbo eterno ista sponsa petit osculari.
Item petit osculari per humanitatẽ xp̃i p quã no-
bis fuit vnitus: et per quã nobis predicauit: et per
quã nos redemit xp̃s: ⁊ patri reconciliauit: ⁊ vltimo
nos glorificabit. Ideo prudẽs lector cõtempletur
hoc quadruplex osculũ: quo tam pater ꝙ filius: licꝫ
nõ eodem modo osculat⁹ est sponsam suã. Referen
do ergo ad patrẽ: est iste sensus: vtinã pater oscule
turꝫne osculo oris sui. s. mittendo verbũ qõ ꝓcedit
de ore suo ⁊ de tota substãtia sua: qõ verbũ sumat
carnẽ in vnitate suppositi de mea gnatõe ⁊ natura.
Per quẽ filiũ me doceat ⁊ mihi loquat: ⁊ me sibi re-
conciliet: ⁊ glificet. Referendo aũt ad filiũ: sensus est
iste. vtinã filius dei spõsus meus veniat in carnẽ et
osculetur me osculo. s. doctrina eũgelica oris sui ⁊
psonaliter in humanitate loquat mihi ⁊ me reconci
liet sibi et patri per mortem ⁊ passionẽ: ⁊ glorificet
me p resurrectionem. Quarto ergo petit spõsa

per tale osculum scilicet vniri deo per incarnatio
nẽ ⁊ doceri p psonalem predicationẽ: ⁊ reconciliari
p mortẽ ⁊ passionẽ: ⁊ glorificari p resurrectionẽ. Q:
istis quattuor modis deus osculatu⁹ est nos et vni
uit nos sibi. Et ideo xp̃s inquãtũ assũpsit carnẽ ex
humana natura ⁊ ex ista gnatione vocat eã matrẽ
sed in quãtum docuit eã: vocat eã filiã: ſz inquantũ
redemit eã: vniuit eã sibi p fidẽ i vnitatem mystica
vocat eã spõsã: ⁊ etiã inquãtum vniuit eã p gloriaz.
Ista ergo sponsa dicit: vtinã osculetur me sponsus
meus xp̃s mihi promissus osculo oris sui: eo modo
quo dictũ est. Deinde sponsa conuersa ad sponsum
elloquit eũ apostrophãdo dicẽs. Meliora sunt vbe
ra tua vino: quasi dicat. ideo desidero osculari oscu
lo oris tui. o xp̃e sponse: q: meliora sunt vbera tua
vino. ℣ Ad cuius intellectũ est notandũ ꝙ cum
totus iste liber sit metaphoric⁹ ⁊ parabolicus. sicut
Salomõ vsurpat vocabula rerũ tẽporaliũ transfe-
rẽdo ad spiritualia: ita etiã transfert partes sex⁹ fe
minini ad masculinũ p quandã similitudinẽ. Et sic
vbera ꝰ ptinẽt ad mulieres attribuit xp̃o p quan
dã similitudinẽ mã sicut mulier nutrit filiũ duplici
vbere ⁊ lacte materiali: ita xp̃s nutrit eccl̃iã dupli
ci vbere ⁊ lacte: scilicet lacte doctrine articulor: ⁊ la
cte gratie sacramẽtor eccl̃iasticor. Sed quia ista
duo vbera boc duplici lacte nõ solũ nutriunt ⁊ refi-
ciunt spiritualiter sponsam ⁊ oẽs fideles sed etiam
inebriãt eã in amore spõsi ⁊ delectãt in odore vtutũ
Ideo pparat ea vino. Ideo dicit: O spõse ideo peto
osculari psonalit ⁊ p̃ntialiter osculo oris tui: quia
vbera tua emittẽtia lac doctrine fidei articulor⁹ et
gratie sacramentor: meliora sunt oĩ vino: quia ma-
gis inebriant fideles in amore tui ꝙ vinũ materia-
le inebriat boles q: transformãt fideles amãtes in
deũ amatũ ⁊ desideratũ: se ⁊ mundũ oblitos: q: anima magis vbi amat: ꝙ vbi animat: ⁊ informat
Ideo vbera tua meliora ⁊ fortiora sunt ad ꝓinebrian
dum: ꝙ vinum materiale. Et nõ solũ ista duo vbera
tua sunt meliora vino ad inebriandũ i amore tuo:
sed etiã sunt magis fragantia ⁊ fragantiora vnguẽ
tis optimis: eo ꝙ docent omnẽ virtutẽ ⁊ ꝓhibent
omne vitiũ: ⁊ extingunt omne peccatũ. Quib⁹ vir
tutibus fideles redolẽt inter oẽs nationes ⁊ popu
los: magꝭ ꝙ vnguẽta aromatica materialia. Et sic
verba tua nutriunt et inebriant et redolent ⁊ dele
ctant. Et nomen tuũ est pretiosissimũ: odoriferũ si
cut oleũ aromaticũ effusum ꝛc. ℣ Ad cuius in-
tellectũ est notãdũ: ꝙ ex myrrha ⁊ cinamomo ⁊ nar
do ⁊ balsamo: ceteris aromatib⁹ fit: ⁊ cõficit quod-
dã oleũ aromaticũ lõge pretiosissimũ. Est enim primo
valde odoriferũ ⁊ delectabile ex compositione om-
nium istorum aromatũ: et est valde penetratiuum
ratõe balsami: ⁊ valde attractiuũ ratõe nardi ⁊ ab
oĩ corruptiõe pseruatiuũ ⁊ etiã curatiuũ rõne myr
rhe: qõ quidẽ oleũ quãto magis diffunditur tãto ma
gis opat ⁊ penetrat ⁊ trahit ⁊ delectat. Ita ḡ pro-
prie ista pson̄a xp̃i cõfecta ex trib⁹ aromatib⁹ sc̃z
ex verbo diuino ⁊ alia rationali ⁊ carne: ꝙ quidẽ pso
na xp̃i ẽ nomẽ dei significatũ p illas quattuor lit-
teras veter⁹ testamẽti prout dictũ fuit psalmo. viij.
Et significatũ p istud nomẽ Jesus noui testamẽti il
lud ꝓfecto nomẽ dei. s. vbũ incarnatũ ⁊ hũanatũ dif
fusum p totũ mũdũ fuit penetratiuũ ⁊ pseruatiuũ
⁊ sanatiuũ ⁊ odoriferũ: sicut oleũ aromaticũ effusum
sup capita regũ ⁊ sacerdotũ. ℣ Illã p̃cio illo no
mẽ pseruauit virginẽ matrẽ suã ab oĩ culpa: tã ori-
ginali ꝙ veniali ꝙ actuali ſz oẽs alios fideles sana
uit et curauit ab originali: ſz quodã pseruauit ab
actuali: ſz oẽs alios sanauit ⁊ curauit ab originali ⁊
venali ⁊ actuali. Et sicillud nomẽ fuit pseruatiuũ
⁊ curatiuũ. Fuit ẽt penetratiuũ q: totũ mũdũ pene
tranit. et fuit attractiuũ q: ola trahit ad scip̃z: ⁊ to
tũ ppl⁹ gẽtile ad fidẽ ꝙ apl⁹ conuertit. Et fuit odo
riferũ ⁊ delectabile: q: oẽs ꝙgines ⁊ viri cõtẽplati-
ui currebãt i odorẽ eius sanctitatis: ⁊ vtutũ. Et fuit
inebriatiuũ: q: martyres illo nole icto inebriati sue
vite corporis ⁊ huj⁹ mũdi obliti ⁊ i xp̃m trãsforma
ti diri tormẽtis sua corpora tradiderũt. et ideo di-
cit spõsa: o xp̃e spõse ideo desidero osculari osculo
oris tui: q: nõ solũ vbera tua sunt meliora vino ad
inebriãdũ: ⁊ magis fragãtis vnguẽtis optimis ad
delectãdũ ſz etiã q: nomẽ tuũ ẽ suauissimũ ⁊ pene-
tratiuũ ⁊ pseruatiuum ⁊ sanatiuũ ⁊ lenitiuũ ⁊ ar-
tractiuũ ⁊ odoriferũ. sic oleũ aromaticũ effusũ sup
capita regũ ⁊ sacerdotũ ⁊ sup infirmos ⁊ sup capi-
ta amãtiũ. Et ideo adolescentule. i. plebes et ppls
gẽtilis nouit dilexer⁹ ⁊ secute sũt ꝛc. ℣ Itẽ p ista
duo vbera xp̃i p̃nt intelligi duo testamẽta. s. vet⁹
⁊ nouũ: a quib⁹ eccl̃ia spõsa xp̃i ingit sũggit lac do
ctrine salutis. Itẽ multi solũ pvbera xp̃i intelligũt
solã doctrinã eũgelicã: ⁊ pvnũ intelligũt scripturã
ve. te. vt sit sensus. s. ꝙ melꝰ est lac noui testamẽti
ꝙ scripturꝫ vinaria cerimoniar⁹ ve. te. sed hoc vide
impropriũ dictũ. Nã scriptura ve. te. nunq̃ fuit dic-
ta vinũ ſz vinea: que nunq̃ fuit matura: nec, ptulit
vinũ nisi p xp̃m l no. re. Et sic doctrina xp̃i eũgeli-
ca nõ solũ ō: lac sed etiã vinũ: vt patuit per totam
expositionẽ libri psalmor: ⁊ parebit etiã inferi⁹ cã
tico sexto vbi dicet xp̃s. Bibi vinũ cũ lacte meo: in-
ebriamini amici ꝛc. Sic ergo doctrina xp̃i non solũ
ō: lac delectabile ⁊ nutritiuũ: ſz ẽt vinũ lebriatiuũ
⁊ vnguentũ odoriferũ. Et nomẽ eius ō: oleum aro
maticũ effusum per totũ mũdũ. In cui⁹ vtute apli
demonia eiecerũt: ⁊ serpẽtes potẽ extinxerũt: ve
nena mortifera nõ eis nocuerũt. et idolis ominut⁹
⁊ principe huius mũdi foras electo: oẽs reges: ⁊ im
peratores cum ppło gentili iugo fidei subiecerũt.
℣ Est tñ aduertẽdũ ꝙ inter cetera que reddunt
materiã hui⁹ libri difficilẽ ad exponẽdũ ⁊ intelligẽ
dũ ⁊ diuersitas trãslationũ: q: i multꝭ nra trãslatio
differt a lra hebraica: vñ vbi nra trãslatio hꝫ: oscu-
letur me osculo oris sui: q: meliora sunt vbera tua
ꝛc. lra hebraica modo pñctuata hꝫ sic. Vtinã oscula
ret me osculo oris sui: q: meliores sũt amores tui
odoramẽtis optimis sicut oleũ effusũ nomẽ tuum:
ideo domicelle dilexer⁹ ꝛc. Que q̃dẽ lra nõ differt
i sniã i hac petitiõe. Que q̃dẽ diuersitas trãslatio
nũ accidit ex equiuocatiõe vocabulor hebraicor̃.
ppter defectũ lrãlium vocaliũ vt dictũ fuit i prologo li
bri psalmor̃ tractatũ. vj. Vñ q: dictio hebraica po-
sita i hoc loco ⁊ equinoca ad vbera ⁊ ad amores: vel
q: vbera maxime trahũt volem ad amorẽ. Ideo nra
trãslatio secuta est vnã significationẽ illi⁹ vocabuli
⁊ magꝭ exprimẽtẽ vitatẽ rei. Vñ sicut pueri ponũt
totũ suũ amorẽ et delectationẽ in vberib⁹ matris
ita fideles i cõtẽplatiõe doctrine xp̃i euãgelice: to

Universidad de Bitra

tius sacre scripture. Itē sicut vinū materiale abundanter ⁊ copiose sumptum inebriati holem trahēs ipm extra se: ita pariter immo multo fortiꝰ ꝓcepla tio doctrie xpi ⁊ ingēs studiū sacre scripture ꝑ xpm declarate extrahit holez extra se, träffomādo ips in amorē xpi sponsi sui. Et ficbene ꝓprie ⁊ accōmoda te doctrīa euāgelicar gratia sacroꝝ ē: vinū inebriantiuꝫ: ⁊ lac nutritiuū exortū ⁊ exhaustū ex vberibꝰ xpi. Et de vnguentū odoriferū ⁊ oleū aromaticū vt magis patebit infra. Et ō aduertat fidelis lector ad ꝓprietates vocabuloꝝ: que parabolice ⁊ metaphorice ponunt i hoc libro. Deinde cū dicit. Trahe me post te ꝛc. ponit scōaz: nam postꝫ explicauit ex posuit causaz sui desiderij ⁊ petiōis. Iquare petiuit osculari psonaliter a spōso: eo ꝙ meliora sunt vbera eius vino ⁊ fragrantia vnguētis optimis ꝛc. Jō in hac secūda petitiōe petit trahi ad amorē spōsi: ⁊ post spōsum per illa vnguēta fragrātia doctrie xpi euāgelice ⁊ p ꝑdicationez ⁊ sanctitatē ei⁹: vt possit suggere lac euāgelicū ⁊ grāz sacroꝝ ex vberibꝰ ei⁹. Et ideo ait: o xpe sponse mi trahe me post te p gratiam ⁊ legē tuā euāgelicā. et oēs fideles curremus in odorē vnguētoꝝ tuoꝝ euāgelicoꝝ: ⁊ i odorē tue bone cōuersationis ⁊ exēpli vite tue ⁊ doctrine et sanctitatis vt simus bonus odor xpi per bonā famā ⁊ sanctitatē. ℣ ¶ Ad cuius intellectū est notādum ꝙ tota iustitia ⁊ ꝑfectio in qua fuit Adā creatus ꝓsistebat in quadā ꝓformitate voluntatis ei⁹ ad diuinā voluntatem: ⁊ sic tota eius sanctitas ⁊ debitus ordo ꝓsistebat in quadā rectitudie ⁊ sub alternatiōe ⁊ obedientia partiū inferioꝝ ad superiorē: ⁊ vniuersaliter sensualitatis ad rōnē. Et isto mō alia ipsius Adā habebat imperiū absolutū supra corꝑ ⁊ ipūs supra carnē. et rō supra sensualitatē. et ideo erat dñs suoꝝ actuuꝫ tā in effectu ꝙ i effectu: eo ꝙ rō trahebat sensualitatē ad libitū suū. ⁊ sps carnē. Et hoc habebāt ⁊ possidebāt primi parētes i ꝑmiū iustitie originalis. Nā intātū ꝓtes inferiores ⁊ oēs alie creature obediebāt eis: ⁊ ipi habebāt liberum imperiū sup eas: inquantū ipi obediebant deo: et fuerūt volūtates eoꝝ cōformes diuine volūtati. ſ qñ ipi peccauerūt ⁊ deuianerūt a diuia volūtate: ilico caro eoꝝ insurrexit aduersus spm: ⁊ sensualitas fuit rebellis ⁊ otradixit rōni: ⁊ fuit corrupta et puersus tot⁹ odor interior ⁊ corrupta natura ⁊ sauciata ⁊ vulnerata in suis potētijs. Et puer⁹ appetit⁹ sensitiu⁹ ⁊ aduersus ab oi bono ⁊ puers⁹ ad oē malū. Et sicut rō trahebat sensualitatē ad se ita ꝑsimilita post lapsuꝫ puersō mō sensualitas vt plurimū attrahit ad se rōnē. Et sic rō mansit subiect⁹ sensualitati ⁊ carni ⁊ mundo ⁊ diabolice suggestiōi Illā postꝫ sensualitas fuit corrupta faciliter trahit a mūdo ⁊ diabolo. et postꝫ rō ꝑdidit sperū supra sensualitatez: faciliter trahit ab ea. et sic trahit sua quēꝫ voluptas: puta ad superbiā: auariciā: luxuriā ⁊ cetera flagitia ⁊ vitia. Nec pōt hō ex ꝓpijs viribꝰ ab his se retrahere: nec eis resistere postꝫ ꝑdidit liberū imperiū: nisi inuenit auxilio dei ⁊ gratia per iesum xpm: quē deus pater constituit mediatorez ⁊ auxiliatorē ⁊ iustificatorē olim holm. Qui erat vērus ad trahēdū ola ad seipm ꝙ odorē vnguentoꝝ suoꝝ euangelicoꝝ. et ideo dicit trahe me post te ꝛc.

¶ Sed ad maiorē euidentiā est notandū ꝙ Aristotelē. x. Metaphisice ꝙ in vnoquo ꝺ genere ē dare vnum qđ est metrū ⁊ mēsura oīum illius generis. Sicut ignis ē in genere calidoꝝ: ⁊ album i genere coloꝝ. Ita ergo parit i genere malorꝝ moralū diabol⁹ tanꝙ metrū: causa persuasiua olm malorꝝ. Ita ergo etiā parit ꝙ oppositū de⁹ pater cōstituit filiū suum xpm deū ⁊ holem vt esset metrū ⁊ mensura: causa effectiua olm bonoꝝ gre ⁊ glie et olm meritoꝝ ⁊ premioꝝ: olm vtutū ⁊ actuū meritoriorꝝ. In quē xpm oēs holes haberent inspicere tanꝙ in exēplar ⁊ speculū olm vtutū: ⁊ tanꝙ ducē ⁊ directorem in via vtutū. Quē oēs iusti debebāt sequi quocunꝙ iret. et sic xps inquātum metrū ⁊ mēsura oīs bonoꝝ gratie ⁊ glie debebat dare oīb⁹ grām ⁊ gloriā psal. lxxxiij. grām ⁊ gliam dabit dñs. ⁊ inquātū dux debebat oēs ducere ⁊ vocare. Sic inquātū exēplar oēs debebāt ipm sequi p imitatiōē in odorē vnguētoꝝ suoꝝ. i. sequēdo ei⁹ sanctitatē ⁊ doctrinā et grām sacroꝝ: ⁊ sic expectabat xps vt eēt collator oīm bonoꝝ: ⁊ dux ⁊ tractor oīm fideliū. Et norma ⁊ regula olm actuū humanoꝝ: postꝙ tota hūana natura fuerat corrupta in Adam. Ut sicut oēs holes antea sequebant fetorē corruptionis quē serpens antiquꝰ insufflauerat in Adam. Ita postea xps traheret oēs ad se vt sequerent odorē sue integritatis et sanctitatis ⁊ doctrine ⁊ vitatis. ⁊ ideo dicit sponsa: o sponse veni: ⁊ osculare me osculo oris tui veniendo in carnē. Et q: vbera tua sunt meliora vino ⁊ fragrantia optimis vnguētis sanctitatis. ⁊ q: nomē tuū est oleū effusum ꝙ mūdi sicut oleū odoriferum. Et nomē tuū est odoriferū sicut oleū aromaticum effusum. ⁊ ideo adolescētule. i. plebs gētilis dilexerūt te recipiendo fidē: adorādo tuā potentiā in miraculis: ⁊ tuā sapientiā in doctrinā. ⁊ tuā sctitatem in vita ⁊ hūilitate ⁊ mīa. Jō trahe me post te. ⁊ oēs curremꝰ in odorē vnguētoꝝ tuoꝝ. ſ. gratie, sacramētoꝝ: ⁊ fidei articuloꝝ ⁊ donoꝝ spūs sci ⁊ oīm aliarū virtutū et bonoꝝ. Itē est aduertēdū ꝙ sicut adā rapiens cibū, ꝓhibitū ex arbore totū gen⁹ humanū traxit ad petrā suā: ita pariter xps ascēdens in arborē crucis ola traxit ad seipm. Joh. iij. Ideo dicit spōsa: trahe me post te ꝛc. ¶ Ad maiorē intelligentiā hui⁹ particule ē notandū. ꝙ decē vnguenta aromatica ⁊ odorifera effudit xpus in suo aduētu: quib⁹ reparauit totū gen⁹ humanū: ⁊ sanauit oēs infirmitates nras: ⁊ restauravit totā ruinā ⁊ defectus nros. Ad quoꝝ vnguētoꝝ odorē cucurrerūt ⁊ currūt oēs fideles cuiuscūqꝫ sexus ⁊ etatis ⁊ cōditionis ⁊ sequunt⁹ agnū quocūqꝫ ierit. Ūn ꝓmo effudit vnguētū fidei. Ad cui⁹ odorē currebāt oēs fideles ve. te. ⁊ currūt oēs xpiani. Secūm vnguētū fuit doctrine ꝓceptoꝝ ⁊ cōsilioꝝ euāgelicoꝝ. Ad cui⁹ odorē currebāt oēs apli ⁊ discipuli ⁊ turbe sequentes xpm. vt ps Matb. xiij. ⁊ p totū discursuꝫ euāgelicū. Tertio effudit vnguentū sanctitatis ⁊ oīm virtutū in exemplū omniū iustorum ad cuius odorem currunt oēs ale iuste ⁊ deuote et oīs status et conditiōes holm puta pueri innupteqꝫ puelle iuuenes et virgines ⁊ senes ⁊ cōtinētes ⁊ vidue imitāte ei⁹ sctitatē. Quarto effudit vnguētū stupēdoꝝ miraculoꝝ sanādo egros ⁊ demoniacos ⁊ suscitando mortuos ꝛc. Ad cui⁹ odorē currebāt multitudo magna languentiū: quia virtus de illo exibat. Et quia ꝙ debāt signa q̄ faciebat sup bis q̄ confirmabant. Joh. vj. Quito effudit vnguentū mortis ⁊ passiōis ⁊ patientie in suis laboribꝰ ⁊ ꝓsecutionibꝰ. Ad cui⁹ odorem currūt oēs petōres vt sanent: ⁊ oēs miserivt cōsolent in suis tribulatiōibꝰ: vt patebit in sexto canonico. Et currebāt oēs martyres: ⁊ currūt oēs afflicti. Sexto effudit vnguentū septē sacramētoꝝ in remissiū oīm spiritualiū infirmatū. Ad cui⁹ odorem currūt oēs fideles cuiuscūqꝫ sexꝰ ⁊ ꝺditionis. Septio effudit vnguentū septē donoꝝ spūscti in die pentecostes sup apłos. vñ receperūt ola dona grāruꝫ et gīa linguarū et intelligentiā sacre scripture ꝛc. Ad cuius odorē currūt oēs doctores: ⁊ vltr oēs xpiani. Octavo effudit vnguentū virtutis nois iesu. qđ est nomē oīpotentie ⁊ sapientie ⁊ misericordie ⁊ salutis ꝙ qđ apli demones effugabāt ⁊ mira signa faciebat ⁊ tandē ola idola deleruit ⁊ totū m orbem fidei ⁊ iugo xpi subiecerūt. Ad cui⁹ odorē currimus oēs indifferēter. Nono ꝓtinue xps effudit vnguentū bonaꝝ inspirationū ⁊ gre actualis ad auxiliandū ⁊ roborandū libeꝝ arbitriū ⁊ ad monēdā voluntatē ad bn agendū ⁊ malū vitādū ⁊ adimplēda diuina ꝓcepta. Ad cui⁹ odorē currit tota hūana natura in adā vitiata ⁊ ifirmata. vt fine patebit. Decimo effudit xps vnguentū glificatiōis ⁊ vltime ꝑfectiōis ꝙ suā resurrectionez gloriosam quā ita cōmunicauit quibusdaz scīs q̄ cū eo resurrexerūt ad gloriā. ⁊ cōmunicauit virgini matri sue: ⁊ cōmunicabit oībus iustis in fine mūdi ꝙ qō vnguentū sanabimur ab oīb⁹ defectib⁹ ⁊ infirmitatib⁹ corꝑalib⁹ ⁊ brificabimur in corꝑe ⁊ aīa. ⁊ recipiem⁹ vltimā ꝑfectionē. Et quib⁹ oībus ptz ꝙ xps est metrū et mensura ⁊ principiū ⁊ fons oīm grāꝝ ⁊ bonoꝝ et ꝑfectionū. Hoc ergo ꝓuidens in spū sponsa veteris testamēti: q: ꝓuidebat qualr xps erat effusurus supradicta decē vnguenta in reparatiōe totī hūane nature lapse: Jō cupiēs trahi ⁊ currere post ista vnguenta dicit. Trahe me post te curremꝰ in odorem vnguētoꝝ tuoꝝ. ℣ ¶ Itē est aduertendū ꝙ sicut de⁹ existēs in archa lignea testi veteris trahebat totū illū ꝓprium ꝙ ocsertū ⁊ totus ille ꝓprius sequebat archā in odorē thimiamatis ⁊ aliorꝝ vnguētoꝝ: ita pariter xps figuratus ꝑ illā archā de⁹ existens i carne ⁊ in archa hūanitatis trahebat populos in odorē sue ꝑdicationis ⁊ sanctitatis ⁊ miraculoꝝ. Hoc ergo ꝓuidēs illa spōsa in spū dicit. Trahe me: o xpe post te. sicut illa archa trahebat, illum populū. Et curremꝰ in odorē vnguētoꝝ: sicut ꝓprius ist⁹ currebat post illā archā ⁊ tabernaculū odoriferus. ℣ ¶ Deinde etiā subdit tertio. Introduxit me rex in cellaria sua. ꝛc. Petit spōsa introduci i thalamū secretoꝝ sponsi sui xpi vt ibi doceat eā ꝓfunda secreta mysteria que latēt sub thalamo ⁊ velo sacre scripture: q: xpm spōsam in thalamū et cellaria sua introduceret: nil aliud est nisi fidelibꝰ suis sacre scripture secreta renelare. Et sic est dicendū ꝙ xps introduxit apłos et doctores. ſ. Augustinū ⁊ hieronymū ⁊ ambrosiū in cellaria ⁊ apothecas secretoꝝ aromatū sacre scripture renelādo eis altissima mysteria. Littera aūt hebraica hꝫ. Introducat me rex in domos secretas suas. Et sic ſra est magis clara: q: ista petitio ē optatiua: ſ frequēter trāslatio. lxx. ponit ꝓteritū ꝓ futuro ⁊ ꝓ optatiuo ꝓpter certitudinē ꝓphetie. vt sepe dictū est in psalmis. Dicit ergo sponsa. Utinā sponsus me introducat me in cellaria sua. i. ad cellas ⁊ cameras secretas sacre scripture ⁊ ad thalamū suū. vbi ipse latet: ⁊ ad cellaria aromatū vbi reponunt ⁊ latēt secreta mysteria no. velata in vete. testa. sub vmbra cerimoniarū. Qz veritas euāgelica latebat sub vmbra ⁊ thalamo ⁊ velo ⁊ cortina illarū cerimoniarū: quā veritatē sponsa desiderabat scire in aduētu sponsi: in quoꝝ intelligentia ⁊ gustu expectebat ⁊ petebat sposa letari cū spōsi ꝺicit subdit. Exultabim⁹ et letabimur in te. q. d. O sponse xpe si tu introduxeris me in cellaria tua reuelādo mihi diuina mysteria ⁊ exhibēdo mihi lac euāgelicū ⁊ vnguēta sacroꝝ tuoꝝ oēs fideles memores vberū tuoꝝ exultabim⁹ corꝑe letabimur mente ⁊ tota aīa in te. suggēdo lac sapiētie ⁊ gre vberū tuoꝝ: qō quidē lac desiderauerūt suggere oīes prīarche ⁊ ꝓphete. Et ō recti ⁊ iusti ⁊ oēs fideles diligunt te sup oē vinū materiale ꝓpter tale lac euangelice doctrine ⁊ gre sacramētoꝝ. Cui lacti null⁹ sapor corꝑalis est comparādus. Et nota ꝙ ly sup vinū pōt etiā ordinari cū ly memores vberū tuorum vt sit sensus. ſ. nos memores vberū tuorū exultabimus ⁊ letabimur i te: sup oīne vinū corꝑale. ⁊ ideo recti ⁊ veraces gustantes lac vberū tuoꝝ diligūt te. Sed miseri ⁊ ceci iudei ⁊ obstinati in sua malicia: q: nolunt gustare lac vberū tuoꝝ ſ currūt post bona tꝫalia. Ideo nō diligūt te manētes in vmbra legis: nō desiderātes intrare in cellaria tua: ⁊ comedētes vinaceū ⁊ amureā ⁊ paleas: a quib⁹ xps exſsit vinū et oleū ⁊ granū euāgelicū. Et repositit in cellario ⁊ horreo suo. vt frequēter in expositiōe psalmoꝝ dictū est. In hac ergo cellaria vini ⁊ olei euangelici et in apothecas aromatū: ⁊ horreū frumēti euāgelici segati a paleis legis petit introduci ista spōsa, vt ibi fruat ⁊ letet cū sponso. ℣ ¶ Ex oīb⁹ ꝫ supradictis ptz ꝙ hic vsqꝫ tris petit spōsa. Primo osculari ꝑ incarnationē ⁊ familiarē doctrinā ⁊ conuersationē et redēptionē ⁊ glificationē. Secōo petit trahi ꝑ predicationē sponsi ⁊ aromata euāgelica. Tertio petit introduci in secretū thalamū ⁊ cellaria sponsi vt cū eo fruamur bonis spūalibus vt patet. Et notanter petit introduci in cellaria spōsi: nō i solum vnū cellariū: eo ꝙ xps sponsus ecclesie hꝫ duo cellaria. ſ. vnū bonoꝝ gratie in hoc seculo: in quo reponuntur bona gre sacramentoꝝ et secreta sacre scripture. Et habet alterū cellariū. ſ. glorie in quo reponūtur ola bona glorie ⁊ fruitiōis ⁊ eterne beatitudinis. ⁊ ideo sponsa petit introduci in hec duo cellaria successiue dicēs. Introducat me rex i cellaria sua. Item etiā dicat sponsa. vtinam introducat me sponsus me⁹ xpus in thalamū suū ⁊ cellaria sua: vt ibi reuelet et doceat me mysteria sacre scripture sicut de⁹ quōdam introduxit moysen in tabernaculū federis ⁊ ibi, loquebant ipi familiariter tanꝙ amicus ad amicū ꝛc. Ex supradictis ptz qualiter sponsa sub quadam metaphora quiqz nobis appellat christum sponsum suū. ¶ Nam ꝓio vocat ipsum osculum dei ꝓpter mysteriū incarnationis: scilicet vnionis humanitatis ad verbū. Secundo vocat ipsum vbera dei inquantū ex eo totus mundus debebat suggere copiam sapientie et lactis euangelici. Tertio vocat ipsum nomen dei. Nā sicut nomen vo

Universidad de ... Biblioteca

cale vel scriptū notificat cōceptum interiorē ⁊ noti
ficat ꝓprietates vniuscuiusq̧ rei: ita xp̄us verbū in-
carnatū notificauit mūdo oīpotentiā ⁊ sapientiam
et iusticiā ⁊ miām dei patris. ꝓut fuit declaratum
psal. viij. Item s̄c̄do vocat ipsum oleū effusū odori
ferū rōne sanctitatis vite ⁊ doctrine que ꝑ predica-
tionē apl̄oꝝ ꝑ totū orbē fuit diffusa. Quīto vocat
ipsum vnguētum aromaticū odoriferū rōne passio
nis ⁊ mīe in q̄tum ꝑ vnguētum sue passionis iram
p̄ris erga nos placauit ⁊ mollificauit: ⁊ vulnera no
stra sanauit ⁊ in ecclesiastica sacramēta odorē ⁊ vtu
tē vnguēti passiōis inspirauit: q̄ quidē ecclesiastica
sacramēta sunt vnguenta passiōis xp̄i: ꝑ que vnguē
ta xp̄s nos trahit ad se ad quoꝝ odorē oēs fideles
ipsum sequunt̄ et in cellaria eius introducunt̄. Ex
quibus oīb⁹ sequit̄ q̄ christ⁹ est principiū ⁊ metruꝫ
et mensura omnium bonorum humane nature.

Nigra sum sed formosa ⁊c.

¶ Hec est quarta pars principalis hui⁹ p̄mi cantici
in qua salomon introducit plebē gentilem petētē
sociari cū plebe israelitica ⁊ fideli: ⁊ simul cū ea reci
pere xp̄m sponsū suū vt ex vtroq̧ ppl̄o fiat vna ec
clesia ⁊ sponsa xp̄i. Ad cui⁹ intellectū est notādum
q̄ licꝫ multi de popl̄o gētili fuerint sociati ppl̄o dei
in veteri testamēto: tñ inter ceteros tres mulieres
sponte fuerūt sociate ppl̄o dei. In quib⁹ precipue
fuit figurata spontanea cōuersio ppl̄i gentilis ad
fidem xp̄i. Et fuerūt figura quō ex cōuersis de po-
pulo iudaico ⁊ gentili debebat fieri vna ecclia sub
vno rege ⁊ capite xp̄o. Quarum p̄ma fuit Thamar.
vñ legit̄ Gen. xxxviij. q̄ post vēditionē ioseph iu-
das descēdens a fratrib⁹ suis venit in canaā. Et ibi
diuertit ad odolamitā: et vidit ibi filiā hois cana-
nei noīe Sue: ⁊ accepit eā i vxorē: ex q̄ genuit tres
filios: quoꝝ p̄mo noīe Her tradidit thamar in vxo-
rē. Ex q̄ pꝫ q̄ Thamar erat de filiab⁹ Chanaā ⁊ de
ppl̄o gētili. Sꝫ mortuo p̄mo filio iunxit eandē Tha
mar filio s̄c̄do nomine Onam in vxorē: quo mortuo
absq̧ liberis restituit eā iudas in domū p̄ris sui: vt
ibi viueret in viduitate expectādo sellā tertiū fili-
um in virū: tūc ipsa thamar vidēs q̄ sella nō libēter
volebat immo fugiebat accipere eaꝫ in vxorem. Et
preuidēs thamar in spiritu qualiter xp̄s in lege ꝓ-
missus nō poterat descēdere nisi de tribu iuda: tūc
simulato habitu meretricali posuit se in biuio: dū
iret iudas socer su⁹ ad tondēdas oues. Quā vidēs
iudas putās esse meretricē concubuit cū ea: ex qua
genuit Phares ⁊ zaraꝫ: ex quo phares descēdit xp̄s
s̄m carnē. Et sic phares fuit mixtus ex duob⁹ popu
lis. s. israelitico ⁊ gentili. Per qd̄ mysteriū fuit figu
rata ecclia xp̄i ꝯgregāda ex illis duob⁹ ppl̄is. Tha
mar ergo figurauit ppl̄m gentilē spōte ad fidē xp̄i
venturū: ⁊ phares figurauit eccliam ex vtroq̧ po-
pulo cōgregandā. Et figurauit etiā phares qualr̄
xp̄s ab eo descēdēs s̄m carnē debebat vtrūq̧ ppl̄ꝫ
redimere ⁊ saluare. B ¶ Scd̄a vero mulier ex popl̄o
gētili q̄ fuit spōte iuncta ppl̄o israelico fuit Raab:
que recepit ⁊ saluauit exploratores: q̄ sola cū domo
sua fuit liberata et reseruata in vastatione hierico
vt patet Josue. vj. q̄ quidem Raab postea fuit iun-
cta in vxorē ipsi salomon principi trib⁹ iuda ex qua
genuit booꝫ. Et pꝫ qualiter etiā ipsa raab fuit fi-
gura ppl̄i gentilis ad fidē venturi. Sed multo cla-
rius fuit figura huiusmodi ipsa ruth moabita. Vñ
legitur ruth in p̄mo ca. q̄ orta fame in terra iudas
quidā vir appellat⁹ Helimelech cōpulsus inedia ꝓ-
fect⁹ est in terram moab cū noemi vxore sua ⁊ duo-
b⁹ filijs. s. Maalon ⁊ Chelion. Et factū est cū more-
ret̄ Helimelech in terra moab: mansit noemi orba
ta viro vidua cū duob⁹ filijs q̄ acceperunt singulas
vxores de popl̄o moabitarū: qui post decenniū am
bo mortui sunt. Tūc aūt noemi vidēs se orbatā viro
⁊ ambobus filijs decreuit redire in bethleē p̄riam
suā. Ruth autē vna ex nurib⁹ suis vehemēti affectu
statuit nō dimittere socrū suā: immo venit cum ea
in bethleem iude. vñ cū noemi diceret ipsi vt reuer
teretur ad populū suū ⁊ ad deos suos: ipsa respon-
dit dicēs. Popl̄s tuus ppl̄s meus: ⁊ de⁹ tuus deus
me⁹. Et quocūq̧ perrexeris ibo. Et vbi morata fue
ris ego pariter morabor. Et sic tādē ruth moabita
venit cuꝫ noemi in bethleem viuēs cū ea s̄m legem
moysi in magna humilitate ⁊ paupertate. Tunc au
tē accidit q̄ tēpe messis ruth abijt ad agrum ipsius
booꝫ viri effrathei: ⁊ sequebat̄ messores colligendo
spicas cadentes de manib⁹ messoꝝ ꝓ vita sustēten
da. Vidēs aūt booꝫ honestatē ⁊ hūilitatē mulieris
precepit ipsi ne abiret ad aliū agruꝫ: sed colligeret
spicas i agro suo. Et voluit vt comederet ⁊ biberet
simul cū messorib⁹ ⁊ ancillis suis. Que cū fuit satia
ta reuersa est ad noemi socrū suā. ⁊ narrauit ipsi oīa
bñficia q̄ booꝫ fecerat erga eā. Tunc vero noemi nar-
rauit sibi q̄liter iste booꝫ erat cōsanguine⁹ viri sui
Abimelech. Et sic p̄cepit ipsi vt rediret iterum ad
agrū ei⁹ ad colligēdas spicas. Et cū booꝫ dormiret
de nocte in areā accederet ad pedes ei⁹. ⁊ cooperi
ret se pallio ei⁹ ⁊ faceret oīa q̄ sibi booꝫ diceret. Cū
aūt Ruth fecisset oīa iuxta cōsilium noemi surgēs
booꝫ a somno ⁊ reperiēs ruth ad pedes suos q̄siuit
q̄ nā esset. Illa aūt respōdit dicēs. Ego suꝫ ruth an-
cilla tua. Expande palliū tuū sup ancillā suā: q̄r ꝓ
pinquus es. Tūc inquit ille bñdicta es tu a dño fi-
lia: q̄r priorē miam posteriore superasti: ⁊ nō es se-
cuta iuuenes pauperes siue diuites: et tunc booꝫ
facto discursu ꝓpinquitatis ipsius helimelech soce
ri ipsius ruth: accepit eā in vxorem. Ex qua genuit
Obeth: qui genuit Jesse: qui genuit Dauid patreꝫ
Salomonis. Et sic pꝫ qualiter ista ruth moabita
de ppl̄o gentili cū magno affectu iuncta fuit ppl̄o
dei. Et q̄ cupiebat esse ancilla facta est vxor ⁊ dña in
domo ipsi⁹ booꝫ: ex qua xp̄s descēdit s̄m carnē: per
qd̄ mysteriū preuidit Salomō in spiritu totū my-
steriū cōuersiōis toti⁹ ppl̄i gentilis ad fidē christi
eo q̄ Salomon erat ꝓnepos hui⁹ ruth. et ideo fre-
quēter cōtemplabat̄ hm̄oi mysteriū. Unde per hoc
q̄ Ruth cū tanta humilitate ⁊ instātia adhesit ipsi
noemi: ⁊ secuta est eā dicēs. Quocūq̧ perrexeris
ibo: ⁊ vbicūq̧ morata fueris morabor. ppl̄s tu⁹ po
pulus me⁹: ⁊ de⁹ tuus de⁹ meus ⁊c. Per hoc preui-
dit Salomon in spiritu qualr̄ ppl̄s gētilis dimissa
idolatria ⁊ oīni ritu superstitioso cū magna humi-
litate debebat venire ad fidē xp̄i. ⁊ recipere ei⁹ legē
euangelicā. Et debebat adherere cum cōuersis de
plebe israelitica: ⁊ cum eis simul fieri vn⁹ populus
christian⁹: ⁊ vna ecclesia sub vno vero deo ⁊ vno ca-
pite christo. Et per hoc q̄ ista Ruth cū sua humili-
tate ⁊ magna perseuerantia ea q̄ colligebat spicas

post messores: ⁊ desiderabat esse ancilla: facta est
dña dom⁹ ⁊ copulata in vxorē ipsi booꝫ. Per hoc
preuidit salomon in spū. qualit. plebs gentilis
q̄ nunq̄ habuerat legem nec ꝓphetas: sed deside-
rabat colligere spicas post apl̄os: ⁊ postea ꝑ ma
humilitatē ⁊ fidē iūcta fuit in spōsam xp̄o sponso
suo: ⁊ fuit dña principalis in ecclia: synagoga re-
ꝓbata: ⁊ ipsa q̄ cupiebat colligere spicas sacre scri
pture post apl̄os: facta ē postea dña totius sa-
cre scripture sacre. Quia ꝑ maiori pte oēs docto
res q̄ exposuerunt sacram scripturā vtriusq̧ te-
stamēti fuerūt ꝯuersi de populo gētili: vt patet
de eusebio ⁊ ambrosio ⁊ augustino ⁊ hieronymo
⁊c. Item ꝑ hoc q̄ ruth sole denigrata lauit facieꝫ
suam ⁊ expoliauit se vilibus vestimētis ⁊ induit
se nouis vestimentis q̄n venit de nocte ad lectuꝫ
ipsius booꝫ: per hoc preuidit salomon in spiritu
qualiter plebs gentilis sorde ⁊ estu idolatrie de
nigrata ⁊ dealbata a nigredine idolatrie: ⁊ expo
liata ab omni falsa supstitione ꝑ fidē debebat in
dui nouis vestimētis fidei: ⁊ iūgi spōso suo xp̄o.
et debebat renouari vestibus nuptialib⁹ i domo
xp̄i spōsi sui ⁊ debebat vngi baptismo ⁊ chrisma
te salutis ⁊ lauari ⁊ dealbari a nigredine peccato
rū ⁊ sorde idolatrie: ⁊ sic tota ecclia ex istis duo-
bus populis ꝑ fidē ꝯgregata debebat viuere sub
vno spōso ⁊ pastore xp̄o. Idē ꝑ hoc idem preuidit
xp̄m ex vtroq̧ populo nasciturum. Et per hoc q̄
xp̄s ex vtroq̧ ppl̄o erat s̄m carnē nasciturus preui
dit in spiritu q̄liter vtriusq̧ populi xp̄s erat salua
turus. Preuidēs ergo salomon in spū spōtaneā
cōuersionē populi gētilis ⁊ vnionem eius cū cō-
uersis de populo israelitico sub vno spōso ⁊ pa-
store xp̄o in vna ecclia: ⁊ ꝑ oīa misteria supradi-
cta ⁊ maxime ꝑ misteriū ipsius ruth moabite: in
q̄ maxime ⁊ clarius fuit figurata cōuersio gētiuꝫ.
Jō in hac quarta pte huius primi cātici itroducit
plebē gētilē sorde idolatrie denigratam venien-
tē tanq̄ ouē pditā ⁊ peregrinam: cupiētē ⁊ petē
tē cū plebe israelitica ⁊ fideli sociari ad recipien-
dum spōsuꝫ suū ⁊ pastorē xp̄m. Ubi duo facit. nā
primo facit qd̄ dictū ē s̄c̄do cōuersa ad xp̄m petit
ab eo tanq̄ a vero pastore pasci: ⁊ sub eius vmbra
quiescere ⁊ ꝓtegi ibi. Indica mihi quem diligat
aīa mea. Quātū ergo ad primū vidēs ista plebs
gētilis: q̄ plebs fidelis ⁊ israelitica fuerat iā diu
ab adā vsq̧ ad salomonem ꝑ verba de futuro xp̄o
desponsata: ⁊ vidēs q̄ ipsa quōdā deuiauerat a fi-
de vnius dei ad idola ꝑ chā ⁊ nēroth ⁊ zoroastrē
ninū ⁊ alios qui inceperūt idola colere. ⁊ videns
se tali sorde ⁊ estu denigratā. ⁊ vidēs q̄ plebs fide
lis petebat a xp̄o spōso ꝑsonaliter osculari ⁊ tra
hi: ⁊ ad thalamū eius introduci: iō rogat filias hie
rusalē .s. plebē fidelē: ne despiciat eā i tali expe
ditiōe: s̄ recipiat eā i sua societate ad recipiēdū
xp̄m: q̄r licꝫ ipsa plebs gētilis eēt denigrata foris ꝑ
idolatriam: tñ ipsa ita erat pulchra q̄ ad naturaꝫ
sicut plebs fidel: q̄r ita erat ad imaginē dei crea
ta: ⁊ ꝑ ꝯsequēs ita erat capax fidei ⁊ beatitudīs si
cut ipsa. Itē q̄r xp̄s ita erat ex ipsa plebe gētili na
sciturus sicut de israelitica: ⁊ ꝑ ꝯsequēs ita erat
ipsaꝫ redēptur⁹: iō dicit ista plebs gētilis o filie
hierl̄m. i. plebs israelitica ⁊ fidelis q̄uidetis dñꝫ
ꝑ fidē precipite me in vestra societate vt xp̄s spō
sus osculet̄ me simul vobiscū osculo oris sui ꝑ in
carnatōeꝫ ⁊ trahat me ꝑ legis euāgelice p̄dicatio
nē ⁊ itroducat me i cellaria sua ꝑ redēptionē ⁊ se
cretoꝝ reuelationē: q̄r ita est nascitur⁹ ex me s̄m
carnē: sicut ex vobis: ⁊ nolite me ꝯsiderare q̄ fu-
sca sim. nā licꝫ sim nigra ꝑ peccm̄ tñ sum formosa ꝑ
naturā: q̄r ad ymaginē ⁊ silitudinem dei suꝫ crea
ta: q̄r cūcta que fecit deus erant valde bona: sed
postea offuscauit ⁊ decolorauit me sol. s. est⁹ pec-
cati ⁊ idoletrie eo q̄ nō vixi sub vmbra ⁊ fide vni⁹
dei. Et ponit̄ hic sol effectiue ꝓ estu cōburēte et
denigrāte: ⁊ sic ponitur causa ꝓ effectu: ideo sui
denigrata ꝑdēdo albedinē fidei quā habuit Adā
⁊ Seth ⁊ Enos ⁊ Noe ⁊ ceteri p̄res mei. Unō ista
nigredo accidit mihi ex infidelitate: q̄r filij eue ma
tris mee pugnauerūt cōtra me isto modo. naꝫ ip
se chā ⁊ nemroth ⁊ ninus ⁊ ceteri idolatre qui fue
rūt filij eue matris mee: q̄r oēs descēdim⁹ ab vna
matre eua ⁊ ab vna ḡnatione ipsius noe: ⁊ etiam
oēs moabite filie loth ⁊ oēs hysmaelite ⁊ idumei
descēderūt a thare ⁊ vxore eius m̄re abrae ⁊ arā.
⁊ sic oēs isti filij matris mee pugnauerūt contra
me decipiēdo aīam meā ⁊ denigrādo eā per ido-
latriā. Isti eñ filij matris mee eue vel melche po
suerūt me custodē. i. cultorē in vineis idolatrie. i.
cōmouerūt me ⁊ docuerūt me falsos rit⁹ idoloꝝ
⁊ coegerūt me custodire ⁊ obseruare detestabiles
rit⁹ ⁊ supstitiones idoloꝝ: ⁊ sic vineā meā nō cu-
stodiui. i. nō colui. i. legē nature quā de⁹ tradidit
ipsi adā ⁊ noe ⁊ melchisedech ⁊ abrae ⁊ ipsi iob ⁊
ceteris fidelib⁹ nō custodiui nec s̄uaui. Quia illa
erat vinea mea ꝓpria quā de⁹ tradiderat p̄ribus
meis supradictis colēdā. In cui⁹ cultura sub fidē
xp̄i vēturi fuerūt saluati: sed venerūt supradicti fi
lij m̄ris mee ⁊ relicta vera vinea dei declinauerunt
ad falsaꝫ vineā idolatrie. ⁊ illā docuerūt me s̄ua-
re. ⁊ sic i tali sorde ⁊ estu pctōꝝ posita ex vmbrā fi
dei vni⁹ dei fuit denigrata ⁊ abbominabilis fctā
q̄ntū ad extra: sed nō restat q̄n maneat ymago dei
in aīa s̄m quā suꝫ capax fidei ⁊ gratie redēptiōis
⁊ iō licꝫ sum nigra ad extra sicut tabernacula cedar
q̄ sunt nigra ⁊ squalida ꝓpter ardorem solis: tñ
ego sum formosa naturaliter adintra in q̄ntū sum
ad ymaginem dei: ⁊ sic sum formosa adintra sicut
pelles. i. cortine tēpli salomonis. nā sicut tēpluꝫ
salomonis adintra est totū ornatū ⁊ pulchrū cor
tinis sericis ⁊ aureis ⁊ diuersoꝝ coloꝝ: ita deus
ornauit aīaꝫ meā donis nature. s. qnq̧ sensibus
corpalibus: ⁊ trib⁹ spūalibus potētijs ⁊ incorru-
ptilib⁹. s. intellectu ⁊ memoria ⁊ volūtate q̄bus
sum capax ad grām ⁊ redēptionē ⁊ glīam procul
pulsa nigredine idolatrie ⁊ peccati. Ergo o filie
hierl̄m nec me despiciatis nec renuatis me, i vr̄a
societate recipe ad osculādū spōsuꝫ i suo aduētu:
vt simul viuam⁹ sub vno spōso ⁊ pastore xp̄o ⁊ sub
vna lege ⁊ fide ⁊ baptismo. B ¶ Ex supradictis
pꝫ: q̄ ruth moabita cū thamar ⁊ raab tanq̄ ꝓcura
trix toti⁹ plebis ⁊ ppl̄i gētilis venit figura ad ple
bē israeliticā petēs simul cū ea sociari sub eodeꝫ
diuino cultu ⁊ s̄ido xp̄i futuri vt sic ppl̄s gētilis sal
naret̄ in xp̄o cū plebe israelitica ⁊ fieret vn⁹ ppl̄s
cum ea. ⁊ sic ruth in ꝑsona toti⁹ ppl̄i gentilis di-

cebat. Nigra sum sz formosa. B Notādū est ēt ꝙ nō solū sup radicē tres mulieres erāt de ppło gētili: sz ēt oēs. xij. pkiarche fuerūt filij mulierū de populo gētili. Ush iacob ois israel plo genuit sex patriarchas ex lya filia labā bois gētilis. Scdo genuit duos. s. ioseph z beniamin ex rachel filia eius dē laban. Tertio genuit duos ex celfa z duos ex vala q̄ ābe erāt ācille: z de ppło gētili. z sic pz q̄lit oēs. xij. pkiarche erāt filij mulierū ō ppło gētili q̄ diligēter adheserūt ipsi israeli. z ēt ptz qualr israel ex mulierib⁹ alienigenis de ppło gentili genuit oēs. xij. pkiarchas: ex q̄b⁹ fuit multiplicat⁹ totus ppls israel. Ex supradictis ꝙ sequit̄ quod plebs iudaica moderna falso z stulte: iamq̄ gloriat de natura sua. Nā z si vult incipe natura suā ab abraā ipse erat ex parētib⁹ dijs aliēis z idolis seruiētib⁹ vt pz. Iosue vlt. Si āt vlt incipe natura suā a iacob. z xij. pkiarchis. ipsi erāt oēs filij seruitutis: mulierū de ppło gētil. vñ iacob pceo seruitutis emit duas vxores. s. lyā z rachel. vñ ipeo iexpt. pf nr̄ēdidit nos z comedit pcīū nr̄m: vt pz ge. xxxij. C Et sic pz qualr oēs sūt filij fuitutis. Jtē fuit⁹ istoꝝ magis patuit in captiuitate egyptiaca vbi fuit sub onerib⁹ dolis ei⁹ z man⁹ ei⁹ i copbino seruierūt Jtē magis patuit i tra. pmissiōis xpe iudiciū vbi occies fuerūt traditi seruituti finitimoꝝ. Jtē le gif. j. para. Scdo ꝙ salomō q̄siuit z nūerauit oēs pselitos i tra isrl nūero. cliij. z. dc. de nūero quo rū destinauit. lxx. q̄ hūerisonera portarēt z. lxxx q̄ lapides de mōtib⁹ cederēt. Ex q̄ sequit̄ ꝙ oēs silī erāt aduētici de gētilitate ad iudaismū. ex q̄ bus maxia ps indeoꝝ descēdit. Ex q̄ sequit̄ ꝙ totus ppls iudeoꝝ ē filij⁹ fuitutis fz carnē z de populo gētili. z sic nō pz vñ gliē de natura sua: sz magis vñ vilipēdat. Deinde cū dicit. Jndica mihi quē diligit aia mea ꝛc. Petit ista pegrina. scz plebs gētilis sūl pasci cū spōsa z ptegi subumbra spōsi. A C Ad cui⁹ itellectū ē plio notādū: ꝙ salomō sumit parabolā ex mysterio nub⁹ obūbrāt tabernaculū: vñ legit exo. vltio. ꝙ postq̄ tabernaculū dñi fuit fabricatū z erectū: arcba testamēti reposita itra tabernaculū illico q̄dā nubes obūbrauit z ītubabat supra tabernaculū: q̄ q̄dez nubes q̄rtuor faciebat. Hā plio p totā nocte il/lulabat totū tabernaculū circūq̄q; i die aūt obūbrabat ipz ptegēdo ab arbore solis z cannatib⁹ Scdo dirigat totū exercitum ꝑbēdo ipsi ducatū p totū desertū: q: admotū illi⁹ nubis mouebat et dirigebat tot⁹ exercit⁹. Tertio illa nubes pluebat māna ad refectionē z nutritionē tot⁹ exercit⁹. q̄ cibo tot⁹ exercit⁹ pascebat. Illa q̄ nubes illuīabat z ptegebat z dirigebat z pascebat illū Per qō mysteriū puidit salomō qualr xps filius dei debebat cubare i tabernacło ecclie tanq̄ ea put z sedeł i thalamo ei⁹ tāq̄ spōs⁹. z qualr spūs ctus debebat ītubaf supra totā ecclīā z obūbrare eā illuīare z ptegere z regere z pascere eā pabulo ecclīasticoꝝ sacroꝝ: q: spūsctus ingit plnit sup ecclīaz māna sacroꝝ z graū z donoꝝ. Ex supradicto q̄ mysterio accepit salomō pabolā ad petēdū pasci z gescere z ptegi z dirigi i ecclīaz xpi subumbra spūsctī. Scdo ē notādū ꝙ sicut supi⁹ salomō itroduxit plebē israeliticā z fidelē ad loquēdū sub metaphora spōse: ita hic introducit plebē gētilē sub metaphora pegrie z gregis errātis. C Et cū hui⁹ diuersitat̄ ē. nā plebs fidelis sp mālit colona z ciuis i ciuitate dei ītra muros fidei xpi futuri ab adā vsq̄ ad aduētū xpi. z sic sē per fuit spōsa xpi p fidē. Sz plebs gētilis postq̄ deuiauerat a fide vni⁹ dei post noe z declinauerat ad idola sp errauerat extra ciuitatē dei tanq̄ pegana z pegrina z tāq̄ ouis q̄ perierat sine pastore vero z ppo: ducta p diabolū z denigrata sorde idolatrie z olim vitioꝝ: z ō salomō in ꝟ plio cātico introducit plebē israelitica z fidelē tāq̄ spōsaz ad loquēdū cū spōso suo xpo: cui ab initio fuit desposata p vba de futuro vt dictū ē. Sz plebē gētilez introducit ad loquēdū tanq̄ peregrinā z oue pdītā querentē pastorē q̄ pascat eā z ptegat sub vmbra suaz dirigat z illumiet eā. C Hñ sicut illa petit osculari z trahi: z introduci thalamū tanq̄ spōsa a spōso. ita ista ouis pditaz pegrinaz erratica petit pasci z ptegi z dirigi a xpo vero pastore. A C Et ō iste libell⁹ gti ō: epithamiū. i. cāticū spōsale siue nupriale inq̄tū ecclīa introducit ad loquēdū tāq̄ spōsa: xps tāq̄ spōs⁹. z gti ō: bucolica q̄dā inq̄tū ecclīa introducit tāq̄ ouis siue tāq̄ grex ouiū tāq̄ pegrina ad loquēdū pastori suo xpo. Et etiā ō: q̄dā geoꝛgica mq̄tū ecclīa introducit sub metaphora vinee aut agri aut horti. Sz oia ista pñt ꝟ pleyēdi sub metapho ra bucolica z cātico bucolico. Hñ cāticū bucolicū ō: cāticū pastoraleiin q̄ introducunt pastores ad loquēdū de ouib⁹ z armētis: ō pascuis: z fructib⁹ z florib⁹ z arboribus: vt pz i bucolicis theocritis vgi gilij. Jta q̄ parit facit salomō in isto lib. nā sicut vgilij⁹ introduxit in bucolicis pocras: tāq̄ pastores loquētes de regib⁹ sub metaphora altissimaꝝ arboꝝ magnoꝝ leonū. z loq̄ntes de ppls subme taphora arbustoꝝ z miricaꝝ: cū dicit in ꝙrta egloga. Sicilides muse paulo maiora canam⁹. si canim⁹ siluas silue sint ꝟsule digne ꝛc. Jta parit salomō in ꝟ lib. introducit xpm nō solū tanq̄ spōsū: sz tāq̄ pastorē arboꝛē altissimā ꝓbētē vmbrā z refrigeriū toti eccliē. Et p capreaz ceruos capreoꝝ itelligit pkiarchas z ppbetas. z p pastorē qlīq; intelligit apl̄os. z p mala q̄ata itelligit martyres z p pomaz ceteros itelligit doctores z ꝟfessores. z p lilia itelligit ꝟgines. z p vineaz hortū z agrū i telligit totā ecclīaz fideliū z p custodes vinee itelligit reges z plates: vt latī⁹ patebit p totū istū l. in q̄ ad magnā ptē pcedit mō bucolico z geoꝛgico vñ q: salomō loq̄tur ō ecclīa ꝟgregata ex duob⁹ ppls. f. israelitico z gētili: ō loq̄tur i ꝟ li. sub duplici stilo. nā q: plebs israelitica venit ad xpm tāq̄ spōsa q̄ diu aū fuerat ipi p fidē p verba de futuro despōsata: ideo introducit ipam tāq̄ spōsaz. Sz q: plebs gētilis venit ad xpm tanq̄ ouis pdita z pegrina z extranea: ō in ei⁹ petitiōe pcedit modo bucolico mutādo stilū: vt satisfaciat vtriq̄ ppło. Unde sicut virgil⁹ in pma egloga introducit ad loquēdū Tityrū z Melibeū. Melibe⁹ em̄ reputabat tityrū felicē: eo ꝙ quiescebat subumbra et fauore octauiani augusti. Jdeo cupiēs cū eo ꝛesere dicit. Tityre tu patule recubās sub tegmine fagi. Siluestrē tenui musaz meditaris auena.

Nos pfic fines z dulcia linq̄m⁹ arua. Nos patriā fugim⁹ tu tityre lētꝰ i vmbra. Formosā resonare doces amarillida silvas ꝛc. Jta ꝙ parit ista plebs gētilis q̄ tāq̄ ouis pdita errauerat veniens estu idolatrie sordida z denigrata videt plebē israelitici cū veniēte ad pascēdū z ꝛescēdū cū spōso: petit si bi sociari: vt dicit̄ ē. Sz cōuersa ad xpm petit pasci z ptegi sub vmbra ei⁹ sic cū plebe israelitica dicēs ad xpm vez pastorē o xpe quēdiligit aīa mea idica mihi vbi z. i. gregi z. i. q̄b⁹ pascuis pascas oues tuas fideles. Et idica mihi q̄b⁹ pascuis z q̄ pabulo sacramētoꝝ z graꝝ z domoꝝ pascas eas: vt sic pascas me cū eis Jtē idica mihi ecclīā nube spūsticī obūbratā z ptectā z directā vbi cubes in meridie. i. in ardore solis: i estu hui⁹ mūdi. quā ecclīa tu p tegis sub tua vmbra ab ūbrib⁹ z cauматib⁹ ?psecutionū hui⁹ mūdi Et etiā idica mihi sīlā celestē mā sionē vbi tu cubas p gliaz i meridie etiāt̄ sine nocte vbi pascis bōs illa celesti fruitiōe sine aliq̄ defectu cū oī securitate. vñ o xpe vē pastor bone ego peto vt pascas me. i. tua ecclīa z ptegas z regas me sub tua vmbra: ne vagari icipiā post greges. i. post ppłos sodaliū tuoꝝ. s. regū z pncipuz de ppło gētili. vñ oēs reges z pncipes ōnr sodales z socij dei: inquātū cōmisit eis vices suas in mōdo vt regāt ppłos z regna. Q: ois ptās adho deo ē. Et sic reges tāq̄ vicarij z sodales dei regūt mundum. Et sic reges z pncipes z iudices. dñr dij fre. vt pz exo. xxij. z psal. xlvj. z. lxxx. Et ēt dij gētiū. s. idola dicebāt sodales dei quātū ad existimationē z opinionē vulgi gētilis. q̄ idola deos putabāt z socios magni dei totius nature dicit ꝙ ista plebs gētilis o xpe quē diligit aīa mea: idica mihi vbi pascas vbi cubes i meridie. z recipe me sic eū plebe israelitica me tāq̄ ouis pdita vagari terra re incipiā post greges pncipum sodaliū tuoꝝ ne post greges idoloꝝ z post deos gētiuꝝ q̄ reputant dij apō vulg⁹ nā sicut tu dicer⁹ de⁹ israel ita ipi dicunt dij gētiū Et sic dicūt dij solo uoce. sz nō re va Et ideo deceperūt me z denigrauerūt me multiplici sorde peccati cū sua de testabili supstitione

Si ignoras te o pulchra. ꝛc.

Nec ē scōa ps pncipalis hui⁹ primi cātici i q̄ xps spōsus z pastor ꝟbet gratiosiꝝ suaz pfate pegrie ānēdo petitiōib⁹ suis. precēdo mō bucolico. ad cui⁹ itellectū ē notādū. ꝙ sicut i pma egloga. virgilius⁹ ānuit ꝓb⁹ z petiōib⁹ melibei petētis ꝛescere z pasci sub tegmine fagi cū eo dicens in fine egloge. Hic tñ hac mecū poteris requescere nocte. Hȳdre super viridi sunt nobis mitia poma. Castanee molles z pressi copia lactis.

Et tam summa procul villarū culmina fumant. Maioresq̄ cadunt altis de montibus vmbre.

Jta q̄ pit xps pastor annuit petitiōib⁹ hui⁹ pegrine z spōse petēti pasci z ꝛescere sub vmbra ei⁹ q: recipit eā vt pascat in ecclīa sua: z ꝛescat sub sua vmbra vt patebit ī tō cāticorū vbi dicit Dilect⁹ me⁹ mihi z ego illi q̄ pascit inf lilia: donec aspiret dies z felimenf vmbre ꝛc. Annuēs q̄ xps spōs⁹ z pastor petitiōi hui⁹ pegrie dicit. O plebs gētilis tu dicis: ꝙ dēigrata estu ydolatrie: z ꝙ filij mīs tue posuerūt te custodē vinee is idolatrie. Et ō petis dealbari z sociari cū plebe israelitica spōsa mea

Et petis pasci z ptegi z dirigi sub vmbra ecclīe mee ne lapias: imo ne ꝓcedas vagari z errare vl tra post vestigia regū z pncipiū mūdi z falsoꝝ Jō dico tibi: ꝙ si ignoras te: z ponit si. p. i. q: hui⁹ q̄ ignorasti te nō cognoscēdo creatorē tuū et vez deū ābulabo post falsos deos: z q: ignorasti legē z ꝓphetas: ideo egredere ab idolatria z falsa supstitiōe idoloꝝ: z abi post vestigia gregum meoꝝ fideliū sequendo legē euāgelicā z pasce hedos z filios tuos i ecclīa mea iuxta tabernacula pastoꝝ. s. pkiarchaꝝ z ꝓphetaꝝ z apl̄oꝝ q̄s posui pastores i ecclīa mea vñ pkiarche docebūt te aduētū meū ꝓfiguras z promissiōes: z ꝓphete pratici nia apl̄i z ānūciabūt tibi aduētū: mysteriū incarnatiōis z redēptiōis p pdicatiōnē euāgelicā. Ergo abi post vestigia. i. post pdicatiōnē eoꝝ: z imitādo vitā eoꝝ z egredere a cultu z ritu falsoꝝ deoꝝ. Q: iā assimulaui te o amica mea eqtatui me o in currib⁹ pharaōis nā sicut liberaui exercitus meū z plebē israeliticā spōsā meā a currib⁹ z exercitu pharaōis i mari rubro: q: ppłs me⁹ trāsiuit illes⁹ z pharao fuit submers⁹ z pertē cū currib⁹ z exercitu suo. Jta ego parit liberabo te de ptāte dyaboli z de fuitute: peti i qua fuisti: z eripiā dyabolū foras: cōminuā ola idola ei⁹ z submergā diabolū z peccatū i mari rubro sāguis xpi z i aqs baptis⁹ malib⁹. Per ꝙs aqs baptismi ego te dealbabo z lauabo a nigredine idolatrie z peti. Et sic tu qui eras nigra z sordida eris pulchra iter mulieres de plebe israelitica. Et tūc cū fuer⁹ talis aq̄ baptisma li rabinta gene cōsciētie z facies alie tue erūt pulchre pulchritudie inocētie. s. erūt honeste z pulchre sicut gene turtur⁹ z colli tuū erit sicut monilia. i. ornatū mōlib⁹ spūalib⁹: q: baptism⁹ ablatis z ō albat aias lauādo eā a culpa z restituēdo eā i statū inocētie ad modū turtur⁹ z ornat eā vtutib⁹ theologalib⁹ z dōis graꝝ spūscti. Sz q: maxie dona spūs scti ꝟferūt i cōfirmatiōe ad itelligēdas z pdicādas scripturas. Jō subdit murenulas aureas faciem⁹ tibi ꝑmiculatas argēto. i. faciem⁹ tibi auricularia aurea ex auribus pēdētia argēto pūctuata z depicta z celata. Ista āt hebraica ꝟs. pulchre sūt gene tue i ordib⁹ sine i auricularib⁹: recolli tuū cū monilib⁹ Auriclaria aurea faciem⁹ tibi pūctuata argēto. z tūc ista ē mag⁹ plana. Eo ꝙ baptism⁹ z ecclīastica sacramēta ornāt aias varietate tērutū z graꝝ ad oēs potētias. z sic pz q̄lit xps pastor satisfacit plebi gētili petēti dealbari antiquē idolatrie. z pasci z ptegi subumbra ei⁹. est vez ꝙ ista risio z exhortatio xpi pōt referri ꝛdiri gi tā ad plebē israeliticā. ꝙ ad plebē gētilē pegrinā nā plebē israeliticā exhortat z monet vt egrediat a iugo legis z cerimōiaꝝ. z baptizet i re posti. ꝙ i figura fuit baptizata i mari rubro z recipiat legē euāgelicā seq̄ndo spōsū. z plebē gētilē exhortat: vt egrediat ab idolatria z error falsoꝝ deoꝝ. z dealbet p baptismū z ornet ornamēt⁹ graꝝ. Q: redēptio ista fuit ꝑmissa ppło gētili sicut israelitico. Jtē spōsā ex traq̄ plebe iuna fide ꝟgregatā ꝑmittit assimilari eqtatui suo i curribus pharaōis nā sic eqtat⁹ z exercit⁹ dei tric triūphauit de currib⁹ pharaōis i egypto z i mari rubro. Jta postea ecclesia xpi ex vtroq̄ ppło ꝟgregata triūphauit de tyrānis z pe

Universidad de Deusto
Biblioteca

retícis ⁊ de dyabolo: vt patebit l. ix. cãtico. Itẽ sicut deus minuit ⁊ ornauit ⁊ ditauit illã plebẽ israelitis montibꝫ ⁊ locolibus q̃ mutuo ab egyptijs acceperãt ita pariter xp̃s ornauit ⁊ ditauit ecclã suã p montibus spualibus gfarũ ⁊ virtutũ postea montibus ⁊ bonis tpalibꝫ p reges ⁊ impatores de populo gẽtili ad fidẽ ꝺuersos: vt patebit in cãtico vltio. Et hoc ẽ qꝺ ꝓmittit sponsus ecclie spõse sue cũ ait. Ecce tu pulcra es amica mea ecce tu pulcra es. Quãtum modo in curribus pharaonis assimilaui te ⁊c. Et cũ postea subꝓit. Pulchre sunt gene tue ⁊ murenulas aureas faciem⁹ tibi ⁊c. Que ola cõpleuit xp̃s in suo aduentu successiue ꝓut patebit. ℭ. ¶ Et supradict⁹ patet septẽ petitiões facte i isto primo cantico: qs plebs israelitica sponsa xp̃i cũ plebe gẽtilide futuro faciebat ⁊ petebat cõtinue p patriarchas ⁊ ꝓphetas ⁊ oẽs fideles i veteri test. ante aduẽtũ xp̃i cũ desiderio. Illã p̃mo petebat osculari p incarnatiõnẽ. Scõo petebat trahi p odorẽ scientie ⁊ doctrine: ⁊ psonalis p̃dicatiõis. Tertio petebat introduci in cellã sponsi p gfas sacramẽtoꝝ ⁊ p intelligẽtiã sacre scripture. Quarto petebat plebs gentilis sociari cũ plebe israelitica ⁊ p cõsequẽs simul trahi ⁊ introduci. Quinto petebat dealbari a nigredine idolatrie ⁊ oĩs p̃ti p cãdorẽ baptismalem. Sexto petebat pasci pabulo bonoꝝ gfe in p̃senti: ⁊ glie in futuro. Septio petebat ꝺescere ⁊ p̃egi sub vmbra sponsi: hic p gfas: ⁊ i celo p glias. Quibus septẽ petitionib⁹ annuit sponsus ⁊ ꝓmisit cõplere sub tali ꝺitiõe. s. q̃ plebs israelitica egrediat a iugo legis ⁊ cerimõiis i aduẽtu xp̃i ⁊ plebs gentilis egrediat ab idolatria ⁊ sequat apl̃os et doctores xp̃i. cui sponse ꝓmittit dare triũphũ ⁊ victoriã cõtra oẽs infideles: ⁊ ꝓmittit eã ⁊ ornare et ditare bõis spiritualib⁹ ⁊ etiã tpalib⁹. B. ¶ Cũ nota q̃ diuitie ⁊ reddit⁹ ecclie ꝺz sint bona tpalia tñ sint ãnexa bonis spitalib⁹. Et ideo p murenulas aureas ꝺicit bõa spualia ãnexa bonis tpalib⁹. Itẽ et p murenulas aureas ꝺicit virtutes theologales ⁊ dõa spũs scti. ꝺz p picturas argẽteas intelligi virtutes morales ꝓut sunt ãnexe virtutib⁹ ⁊ donis supnaturalib⁹: ⁊ ꝓut pficiunt p dona spũs scti sicut argẽtũ pficit ⁊ colorat p aurum. Cũ bona naturalia ⁊ tpalia cõparãt ad supnaturalia ficut argẽtũ ad aurũ. Et hoc de p̃mo cãtico.

¶ Incipit secundum canticum

Quam esset rex i accubitu suo. Nardus meadedit odorẽ suũ
Fascicul⁹ myrrhe ꝺilect⁹ meus mihi
Inter vbera mea cõmorabit
Botrus cypri ꝺilectus meus mihi
In vineis engadi
Ecce tu pulchra es amica mea
Ecce tu pulchra

Oculi tui columbarum.
Ecce pulcher es ꝺilecte mi ⁊ decorus
Lectulus noster floridus
Ligna domorum nostrarum cedrina
Laquearia nostra cypressina
Ego flos campi et lilium conuallium
Sicut lilium inter spinas:
Sic amica mea inter filias.
Sicut malum inter ligna siluarum:
Sic ꝺilectus meus inter filios
Sub vmbra illius quem ꝺesiderabam sedi.
Et fructus eius ꝺulcis gutturi meo.
Introduxit me Rex in cellam vinariam.
Ordinauit in me charitatem.
Fulcite me floribus:
Stipate me malis
Quia amore langueo.
Leua eius sub capite meo
Et dextera illius amplexabitur me.
Adiuro vos filie hierusalem
Per capreas ceruosq; campoꝝ.
Ne suscitetis.
Nec euigilare faciatis ꝺilectam
Donec ipsa velit.

Quam esset Rex in acubitu suo. ⁊c. Hoc ẽ sedz cãticũ huius libri in quo Salomõ cantat mysterium incarnatiõis xp̃i. ℭ. ¶ Ad cuius intellectũ est notandũ: q̃ postq̃ Salomõ in primo cantico cãtauit ꝺesideriũ patriarcharũ ⁊ ꝓphetarũ ⁊ oĩm fidelissimoꝝ test. cãti de xp̃o futuro. Et exposuit ⁊ expectauit petitionẽ plebis israelitice petẽti osculari p incarnationẽ trahi p legis euãgelice ꝺilectionẽ: ⁊ introduci ⁊ recõsiliari p redẽptionẽ ⁊c. Et exposuit etiã petitionẽ plebis gẽtilis petẽtis sociari ⁊ de albari ⁊ ingredie ⁊ pasci ⁊ ꝓtegi sub vmbra xp̃i. Et explicauit etiã respõtionẽ xp̃i ãnẽtis petitionib⁹ vtriusq; plebis. Nunc autẽ in nonẽ cãticis sequẽtib⁹ Salomõ cantat effectũ ⁊ executionẽ ⁊ adimpletionẽ supradictaꝝ petitionuꝝ ⁊ ꝓmissionũ. Cũ postq̃ i ꝓximo cãtico cãtauit ꝺesideriũ ⁊ fidẽ spõse p totum discursũ veteris test. ab adã vsq; ad xp̃m: nunc autẽ in nonẽ cãticis sequẽtib⁹ satisfaciẽdo votis ⁊ petitionib⁹ spõse cãtat totũ mysteriũ nostre redẽptiõis ab incarnatiõe vsq; ad ascensionẽ ⁊ exitũ cãtat totum discursũ ecclie noui test. vsq; ad fz aduẽtũ xp̃i ⁊ finẽ scli. Cũ duo facit spõsus i sequẽtib⁹ cãticis. Nã ꝓmo satisfacit plebi israelitice spõse suetadiplendo osculũ ⁊ mysteriũ incarnationis ⁊ nr̃e redemptiõis: eo q̃ de illo populo erat carnẽ assũpturus ⁊ in illo ꝑpo crucifigẽdus ⁊c. Scõo satisfacit ꝑpo gentili ipsum ꝺealbando ⁊ ad pascuã vocando: ⁊ cũ plebe fideli satiãdo iuxta suaz petitionẽ. Secunda pars incipit in cantico octauo. ibi. Quo abiit ꝺilectus tuus. In isto ergo secundo cantico cantatur mysteriuz incarnatiõis

figuratum osculatum sponsi ⁊ sponse. Qõ q̃ꝺez mysterium preuidit Salomõ in spũ p fabricationẽ arche ⁊ tabernaculi federis: qõ ꝺeꝰ ꝑcepit fabricare ipsi Moysi. exo. xxv. vñ Salomon assumpsit parabolã ad faciendũ istũ canticũ. B ¶ Ad cuius ⁊tellectũ est primo notandũ q̃ ang̃i ꝺiderauit ⁊ ꝺiscõplatus est Salomõ in fabricatõe illi⁹ arche ꝺeferẽtis. Primo materiã ex qua facta est: q: ex lignis sethym et etiã cedrinis. Scõo ꝺiderauit vnctionẽ factam ex ꝺiuersis ãmẽtis myrre ⁊ cynamomi ceteroꝝ aromatũ. Tertio ꝺiderauit ea q̃ fuerũt ꝛepposita i archa. s. duas tabulas lapideas legis: ⁊ vnã manne: ⁊ virgã sacerdotalẽ ip⁹ aaron. Quarto ꝺiderauit duos cherubin sup q̃ archa sedebat. Quinto ꝺiderauit ⁊ cõtẽplat⁹ est tabernaculũ intra qõ archa illa fuit reposita in quib⁹ ang̃i mysteriũ bñ cõsideratis ⁊ cõtemplatis preuidit Salomon in spũ ꝓphetico totũ mysteriũ incarnatiõis ꝑbi. Nã p hoc q̃ illa archa facta fuit ex lignis sethym q̃ sũt ligna altissima ⁊ ꝛputrefactibilia ⁊ icõbustibilia ⁊ ex lignis cedrinis q̃ sunt ligna odorifera ⁊ oĩs veneni fugatiua: ꝓuidit. Salomõ qualiter coꝛp⁹ xp̃i licet esset formãduz ex gñe ip⁹ Adam: tñ non per seminalem gnationem: sed p sps sancti operationẽ ex puris sanguinibus virginis absq; omni labe ⁊ vestigio peccati: immo ꝺebebat fugare omne venenuz peccati ⁊ extinguere et sanare morsum antiqui serpentis. Itez p hoc q̃ illa archa fuit puncta ⁊ ꝓfusa illo oleo vnguẽto ex myrrha ⁊ ceteris ꝑciosis aromatibus cõfecto: ꝓuidit salomon qualiter illa bñanitas sine ille xp̃s iesus erat vngẽdus ꝓ cõsortibus suis oleo donoꝝ sps sancti nõ ad mensurã. vñ ⁊ a quo ⁊ de cuius plenitudine oẽs errant⁹ accepturi gfam ꝓ gfa. Itẽ p ea que fuerũt reposita in illa archa preuidit qualiter xp̃s erat futur⁹ ꝺeꝰ: ⁊ hõ: rex ⁊ sacerdos. nã ligna sethynat cedrina ex quib⁹ facta est archa figurabant humanitatem xp̃i ex corpore ⁊ ala. Virga aũt sacerdotalis figurabat sacerdotium xp̃i. Et vnã mãne qõ de celo ꝺescendebat figurabat ꝺiuinitatez et tabule legis figurabãt regnum xp̃i. et sic preuidit qualiter xp̃s erat futur⁹ ꝺeꝰ: hõ: rex et sacerdos ⁊ iudex. Per illa aũt duo cherubin in quo sedebat archa dñi preuidit qualiter xp̃s ꝺebebat esse medius inter duo testamenta ⁊ sedere sup ea. Per hoc aũt q̃ illa archa fuit reposita intra tabernaculũ: preuidit Salomon qualiter xp̃s verus ꝺeꝰ ⁊ hõ erat reponẽdus in vtero virginis marie: ⁊ ꝛeꝛẽdus in eo p nouem mẽses ⁊ reponendus in ecclesia in eternum eo qõ illud tabernaculũ figurabat primo p̃sonaz ⁊ vteruz v̄ginis marie ⁊ ex ꝺsequẽti totaz ecclesiam in qua habitat xp̃s. B ¶ Sed iterũ est aduertẽdum q̃ sicut illa archa figurabat bñanitatez xp̃i: ita tabernaculũ figurabat virginez mariã ⁊ ecclesiam: in quo tabernaculo Salomon cõsideravit septẽ mysteria: Primo q̃ licet ꝺeus primo ꝑceperit fieri archaz: tñ tabernaculũ primo factũ est. Secõo ꝺiderauit materiã ipsi⁹ tabernaculi: q: ex lignis sethym ⁊ cedrinis ⁊ etiã cypressino. Tertio cõsideravit vnctionẽ tabernaculi: q: ex vnguẽto ex duob⁹ aromatibus. s. ex myrrha ⁊ cynamomo ⁊ chalamo ⁊ casia ⁊ oleo. Quarto cõsideravit ornatũ: q: ex cortinis ꝺiuersis floribꝰ. Quinto ꝺiderauit qualiter archa fuit reposita intra tabernaculi tanq̃ in ꝓximo habitaculo. Sexto cõsideravit illum ꝓphetam qui segnebatur ⁊ circundabat tabernaculũ. Septimo cõsiderabat illã nubes obumbrãtem ⁊ cooperiẽtẽ tabernaculũ ⁊ toto exercitum. Que q̃ꝺem nubes quattuor faciebat. Nã primo ꝓtegebat tabernaculũ ⁊ totũ exercitũ i ꝺie ab estu ⁊ ardore solis ⁊ frigoꝛib⁹ ⁊ caumatib⁹ ⁊ vetis. Scõo in nocte illuminabat tabernaculũ ⁊ totũ exercitũ. Tertio dirigebat totũ exercitũ ꝑ hẽdo ipsi ducatũ: vt ꝓxo. vlt. Quarto pluebat mãna sup exercitũ ꝓ ãtidiano alimẽto. Per q̃ q̃ꝺez mysteria ꝺuidit salomõ totũ mysteriũ fabricatõis ⁊ ꝺstructõis ecclie: ⁊ totũ ornatũ ⁊ ola dona q̃ ecclia recepit a xp̃o: ⁊ totũ mysteriũ nre redẽptõis ⁊ salutis. Nã ꝓ primũ. s. q: ꝺeus q̃ ꝓt⁹ ꝑcepit fabricari archam: in tabernaculũ fuit ꝓtinus factũ in executiõe: q̃ hoc ꝺuidit salomon: q̃ virgo maria ⁊ tota ecclia figurata ꝓ tabernaculum fuit facta: fabricata ꝓpter xp̃s ⁊ nõ ccõuerso. Scõo q̃ illo tabernaculũ materiale figurabat duplex tabernaculum xp̃i. s. tabernaculũ maternũ ⁊ virginale: in quo xp̃s ꝺebebat habitare ẽm carnẽ. Et ex cõsequẽti figurabat tabernaculuz ecclie mysticum: in quo xp̃s ꝺebebat habitare ꝓ fidẽ ⁊ gfam. Qõ tabernaculũ mysticũ: est tota ecclia. ideo ꝓ fabricã illius tabernaculi materialis ꝺuidit salomon qualr xp̃s in suo aduẽtu ꝓmo ꝺebebat fabricare taberna culũ maternũ. s. virginem mariã mẽm sibi: vt ex ea carnem assumeret. Sed ꝓ hoc q̃ illud tabernaculũ materiale factũ est ex lignis sethym ꝺũ mãdatis a spinis ⁊ leuigatis: ⁊ ex lignis cedrinis ꝺuidit salomon qualr xp̃s ꝺebebat fabricare matrem sibi ex duab⁹ sez ex carne sethyna ⁊ ala cedrina. B ¶ Ad cuius intellectũ est notãduz: q̃ sethym est arbor spinosa nõ multũ alta: cuiꝰ lignũ postq̃ est mundatũ a spinis ⁊ leuigatũ a pelle fit albissimũ ⁊ imputribile ⁊ incõbustibile: ꝓ qõ lignũ figurabat caro beatissime virginis marie: q̃ licet esset traducta et ꝓpagata ex Adã tñ ante animationẽ fuit mũdata a spinis q̃ adã ꝓ virtutẽ spũs sancti: ⁊ in vẽtre inꝛis fuit sanctificata illa caro anteq̃ alaretur ꝓ maiori ꝑte tenẽt doctores: q̃ ꝺez sanctificatio nõ oportuit q̃ fieret ꝓ gfam gratificãtez tñ illa caro inalata nõ esset capax gfe: ⁊ fuit facta ꝓ virtutem mũdatiuã spũs sancti: sicut exorcizatur aqua et oleũ ꝺsecratur i chrisma: ⁊ sit res inalata. Ita pariter caroꝝ ginis fuit ꝓ vtutẽ spũs sancti sanctificata: ⁊ ab oĩ fomite mũdata: ⁊ facta alba: immutabilis ⁊ incõbustibilis: ne ala in⁹ei⁹ ꝺsortio posset ꝺeparari: ⁊ in ea ala cedrina absq; oĩ labe ⁊ iniuria posset creari et infundi. B ¶ Ad cuius intellectũ est iterũ notãduz q̃ cedr⁹ est arbor altissima q̃ maxime crescit in libano: ⁊ est arbor valde odorifera ois veneni fugatiua. et ideo in mõte libano ⁊ vbicũq; crescit illa arbor nulli⁹ põt viuere serpẽs nec vipa nec ala venenosum. Per qõ lignũ figurabat ala cedrina v̄ginis marie. Hãc enim alam filiꝰ ꝺei creauit et in creãdo ⁊ gratificãdo in illã carnẽ iam ꝓmo sanctificatã ⁊ mũdatã a fomite ade infudit. et ideo ãtiquus serpẽs nõ potuit ipsaz mordere nec suo originali veneno infecere. ⁊ sic duplici rõne illa sanctissima ala nõ potuit ex ꝺsortio carnis ꝺtrahi nec culpã originalẽ trahere. Primo q: illa caro aũ fuit mũdata q̃ ala ita. ⁊ iõ no potuit ala: infecere. Secõa rõ est q: illa ala nõ fuit creata in pur⁹ naturalib⁹: sicut aliq̃ olim alioꝝ: ꝛ simul fuit creata ⁊ sanctificata et gratificata et infusa

Universidad de De...
Bibli...

Que qdē scīficatio nō fuit pcti purgatiua: sed oīa
gnīs grāꝫ īfusiua ⁊ collatiua: ɔfirmatiua: ⁊ sic fuit
ab oī labe pctī pseruata. ⁊ iō āntiquus serpēs nullo
pacto voluit ipsā mordere: nec suo āntiq veneno ori
ginali īficere. B ¶ Ex qb⁹ pꝫ ꝙ illa origīalis culpa
quā Adā trāsfudit ex sua psona ī naturā nrāꝫ p libi
dinosā gnātionē: a cu⁹ natura p carnē libidinosā
trāsiuit psonalr ī oēs posteros: nō potuit trāsire ī
psonā vginis. Pmo ppt scīficationē carnis factam
an aiatione. Scdo ppt grāꝫ puenientē gratificatio
nē factā in creatiōe aie ⁊ aiatiōe carnis: vt sic pctm
nature nō potuit trāsire in psonā vginis. Qꝛ qdm
fuit indiuiduū ⁊ psona hūana semp fuit ī grā ⁊ deo
grata ⁊ accepta: ⁊ pꝫsequēs in pmo instāti sui esse
fuit tabernaculū dei effecta. ⁊ sic Augu. in pmo ser
mone de natiuitate vgis dicit: ꝙ ipsa fuit pmordiū
⁊ exordiū eccl'ie: ⁊ pmū mēbrū xpi q ad ecclesiā no
ui testamēti: in q xps p grām habitauit pmo. Itē
dicit Augu. in eodē smōe. Quid sufficie qd scitatꝭ
hec vgo īdigere potuit: q ad instar celi ɔtinētis oīa
grē plenitudinē accepit: aut quōnā in ei⁹ corpe aut
aīa loc⁹ potuit īueniri pctī: q ad instar tabernaculi:
tēplū dñi est effecta. Hec ē pfecto illa dom⁹ de qua
p salomonē dr: Sapiētia edificauit sibi domū: ⁊ ex
cidit colūnas septē ⁊c. Hāc pfecto domū diuina sa
piētia edificauit. vñ ⁊ ex qua carnē assumeret et in
qua hītaret. Cui null⁹ pṫriarcharū null⁹ pphetaꝝ est
ɔferēdus ⁊c. Ex qb⁹ pꝫ ꝙ de mēte Aug. fuit ꝙ vir
go maria nūq fuit obnoxia culpe originali: nec ali
qd pctm potuit hre locū in ea. Et hoc puidit salo
mon ī spū ɔsiderādo ⁊ ɔtēplādo fabricā illi⁹ mate
rialis tabernacli moysi facti ex lignis sethinis ⁊ ce
drinis. Tertio ɔtemplādo salomō vnctionē taber
naculi puidit scīficationē vgis marie ⁊ toti⁹ eccle
sie. C. ¶ Ad cui⁹ intellectū ē valde notādū ꝙ deus
pcepit moysi. exo. xxx. vt ɔficeret quoddā vnguētū
pciosissimū ex quīq aromatic liquorib⁹. s. ex myrra
pma ⁊ electa: ⁊ ex cynamomo ⁊ chalamo ⁊ casia ⁊ o
leo oliueti: ⁊ ex tali vnguēto pungeret totā archā
⁊ tabnaculū. Per qd mysteriū puidit salomō scīfi
cationē vgis marie ⁊ ex ɔseqnti scīficationē ⁊ rege
nerationē toti⁹ eccl'ie futurā p passionē xpi ⁊ eccl'a
stica sacra: in qtū isti quīq liqres significabāt virtu
tes sacroꝝ fluētes ex passione xpi. vñ ē aduertēdū
sm Cōstātinū ⁊ Iacobū de pprietatib⁹ rerū. ꝙ myr
rha ē qdā hūilis arbor ī arabia: q cū agitat a duob⁹
vētis cōtrariis maxime ab aqlone et austro incipit
sudare in vere: ⁊ ex rimulis factis in cortice ramoꝝ
exit ⁊ emanat qdā liquor odorifer⁹ ⁊ pciosissim⁹ et
virtuosissim⁹: et ille liquor dr myrrha pma. Sed qꝛ
p tales rimulas nō pōt exire mult⁹ liquor: tūc agri
cole vulnerāt arborē in latere faciēdo cōgruentem
scissurā: ⁊ tūc emanat copia liquoris: ⁊ tūc tot⁹ ille
liquor q emanat in mēse Martii ⁊ Aprilis tā ex in
scissura lateris q ex sudore: et rimulis ramoꝝ dr myr
rha pma ⁊ electa, pbatissima ad differētiā scde myr
rhe q emanat in mēsib⁹ sequētib⁹ q nō est tāte vir
tu. A ¶ Que qdē myrrha pma obtinet principa
tum inter oēs liqres in vtute. Naꝫ pmo ipsa lꝫ sit
amara: tñ est valde odorifera. Scdo est ab oī corru
ptione pseruatiua. Tertio est oīs mali humoris de
siccatiua ⁊ purgatiua. Quarto ē oīs incisiure ⁊ vul
neris curatiua. ⁊ oīs doloris remediatiua. Per quā
myrrhā figurabaṫ virt⁹ passiōis xpi. nā lꝫ illa passio
fuit amara ⁊ dolorosa: tñ fuit nobis suauis ⁊ odori
fera: qꝛ odor ei⁹ totū orbē penetrauit et fuit ī vgie
maria ab oī corruptiōe pctī pseruatiua: ⁊ in mul
tis fuit purgatiua pctī origīalis ⁊ pseruatiua ab oī
actuali pctō: sicut ī iohāne bap. ⁊ btō nicolao: et in
quibusdā fuit purgatiua tā actualis q originalis. ⁊
sic fuit oim vulneꝝ nroꝝ pctōꝝ sanatiua: ⁊ nroꝝ do
loꝝ remediatiua: qꝛ lāguores nros ipse tulit: et do
lores nros ipse portauit: cui⁹ liuore sanati sumus.
B ¶ Vñ bene p illā myrrhā intelligit passio et san
guis xpi. Nā sicut illa myrrha materialis nō sudat
nec emanat nisi p agitationē vētoꝝ ɔtrarioꝝ ⁊ p rimu
las ramoꝝ et p scissurā factā in latere illi⁹ arboris:
ita xps nō emisit merita sue passiōis. Vñ oīa sacra
nō habēt vtutē nisi ex scissiōe ⁊ agitatiōe ⁊ psecutio
ne duoꝝ vētoꝝ ɔtrarioꝝ. s. ppl'i iudaici ⁊ gētilis. Nā ad
executionē ei⁹ passiōis cōcurrit cet⁹ ⁊ senat⁹ scriba
rum ⁊ phariseoꝝ ppl'i iudeoꝝ: ⁊ Pylat⁹ cū suis mi
nistris q erāt de pplo gētili. Et sic ex tali psecutiōe
duoꝝ vētoꝝ ɔtrarioꝝ fuit xps agitat⁹ p alapas ⁊ pcus
siones: ⁊ flagella ⁊ clauatiōes manuū ⁊ pedū. vñ exi
uit sanguis tāq pma myrrha. Sed postea p incisu
rā et vulnus lateris exiuit maior abūdātia myrrhe
in remissionē pctōꝝ ⁊ vtutē et medelā sacroꝝ vt la
tius patebit in. vj. cātico. Ideo dauid in psalmis et
salomō in hoc libro p myrrhā sēp intelligūt passio
nē et sanguinē xpi. C ¶ Itē cynnamomū ē species
aromatica sapida ⁊ odorifera ⁊ etiā a corruptiōe p
seruatiua: ⁊ calam⁹ siue nardus ē herba valde odo
rifera et oīs fetoris fugatiua: et casia est dulcior
lenitiua ⁊ purgatiua: ⁊ oleū est oīs doloris mitiga
tiuū: et sic qꝛ ex his quīq liquorib⁹ cōficitur vnū vn
guētū pciosissimū ⁊ odoriferū habēs supradictas p
prietates. s. qꝛ tale vnguētū ē odoriferū lꝫ sit aliq̄tu
lū amaꝝ: tñ efficit dulce ppt āmixtionē cynnāmo
mi ⁊ casie: ⁊ tale vnguētū est odoriferū ⁊ sapidū ⁊ sa
lutiferū: ⁊ ab oī corruptiōe pseruatiuū ⁊ oīs doloris
mitigatiuū p qd figurabaṫ passio xpi faciētis oēs
predictos effect⁹ spūales in nobis: ⁊ ideo mystice ⁊
figuratiue pcepit de⁹ vt ex tali vnguēto vngeret ta
bernaculū pfigurādo myrrhā ⁊ vnguētū passiōis
christi: q vgo maria ⁊ tota eccl'ia erat pungēda: ⁊ fi
gurabat illō oleū cathecumīoꝝ ⁊ īfirmoꝝ: ⁊ chrisma
qd cōficit eccl'ia ad īmiēdos fideles p sacrm baptis
mi et cōfirmatiōis ⁊ extreme vnctiōis. A ¶ Quo
qdē vnguēto passiōis xpi nō solū fuit pūcta eccl'ia
⁊ oēs fideles: sꝫ etiā ipsa vgo maria ī sua creatiōe ⁊
in pmo instāti sui esse: vt dictū est. Qꝛ illa grā scīfi
catiōis qua fuit scīficata: nō fuit ipsi collata nisi p
merita passiōis xpi: sed p aliū modū. Nā in oīb⁹ no
bis fuit purgatiua pctī: sed in vgine maria fuit illa
grā ab oī pctō pseruatiua vt dictū est. Ex q pꝫ ꝙ
vgo maria ita fuit redēpta p xpm: ⁊ ei⁹ passionē sicut
ceteri fideles. Nā illa grā ita traxit vtutē ex passiōe
christi: sicut grā q fuim⁹ oēs nos baptisati: sꝫ illa ea
dē grā q nos purgauit a pctō subueniēdo: vginem
aūt mariā pseruauit pueniēdo, put dictū est. ⁊ si q̄s
vult obstare qꝛ in ɔceptiōe vginis xps nōdū fuerat
passus. Rñdeṫ sm Hiero. in sermōe de assumptiōe
vginis ⁊ sm Augu. hiponosticon ɔtra Pelagianos
ꝙ christ⁹ non solū ante suā passionem: sed etiā ante
suā incarnationē iā dispēsabat gratiā ⁊ merita sue

passiōis: vnde añq pateret iā miserat discipulos
ad pdicandū ⁊ baptizādū: cui⁹ baptism⁹ dabaṫ p
merita sue passiōis: qꝛ xps heri ⁊ hodie ⁊ ī scl'a: ad
Hebreos xiiio: de qua materia satis dictū ē ī psal.
xlv. Et in expositiōe sup Magnificat. C ¶ Per or
natū aūt tabernaculi ex varietate cortinarū ⁊ floꝝ
puidit Salomō ornamēta diuersaꝝ vtutū qb⁹ xps
ornauit matrē suā: de qua debebat carnē assumere
⁊ in qua nō solū tanq in tabernaculo spōsali sꝫ etiā
tanq in tabernaculo materno debebat specialiter
hūanari. Qꝛ vgo maria pri⁹ fuit spōsa q mater xpi
qꝛ prius cōcepit xpm mēte p gratiā q carne: vt igt
Augustin⁹ in libro de sancta virginitate. Itē p hoc
ꝙ illa archa federis fuit posita in illo materiali ta
bernaculo veteris legis: puidit Salomō qliter xps
de⁹ ⁊ homo debebat reponi ⁊ p nouē mēses carnali
ter portari in vtero virginali ipsi⁹ beate marie ma
tris sue. Itē p hoc ꝙ deus sedens in archa federis
sup cherubin ⁊ infra tabernaculū: ⁊ de tabernaculo
loquebaṫ Moysi ⁊ p moysen toti populo: pꝛeuidit
Salomon qualiter verbum diuinū existēs in archa
humanitatis ⁊ intra vterū virginis debebat sācti
ficare Iohānē baptistā in ventre matris sue: ⁊ idē
xps existēs in vtero matris fecit eā euāgelizare qn
dixit. Magnificat aīa mea dñm ⁊c. qꝛ fili⁹ loqbaṫ p
os matris sicut ante fuerat locut⁹ p ora pphetaꝝ.
Itē p hoc ꝙ illa nubes ptegat illud tabernaculū
in die ab estu et ardore solis: et ī nocte illuminabat
tabernaculū: ⁊ dirigebat ⁊ ducebat totū exercitū ⁊
pluebat iugiter illud māna ad cibū ⁊ refectionē il
lius ppl'i: pꝛeuidit Salomon qualiter spūs sanct⁹
debebat obūbrare virginē Mariā in sua annūcia
tione ⁊ qliter virgo maria debebat recipere verbū
diuinū missū a pr̄e tanq panē viuū ⁊ māna abscōdi
tū ad vitā ⁊ salutē ⁊ refectionē oīū fideliū. Que qdē
virtus spūs sancti formauit corp⁹ xpi in vtero vir
ginis ex puris sanguinib⁹ ⁊ pꝛeseruauit virginē ab
oī corporali corruptiōe ⁊ eā in pfecta ⁊ integra vir
ginitate seruauit. Et sic māsit xps in illo taberna
culo virgīali carnalit̄ p nouē mēses: ⁊ spūaliter imp
petuū ⁊ etiā patet qliter illō tabernaculū Moysi
nō solū pfigurabat tabernaculū xpi maternū: q
fuit virgo maria: sꝫ ēt tabernaculū mysticū q est to
ta eccl'ia. ⁊ ideo sicut Salomon p illā fabricā arche
⁊ tabernaculi pꝛeuidit fabricationē corpis vginis
marie ī sua ɔceptiōe ⁊ creatiōe ⁊ pꝛeuidit mysteriū
incarnatiōis: ⁊ pꝛeuidit oēs dignitates vginis ma
rie supradictas: ita pariter pꝛeuidit tantā fabrica
tionē ⁊ regenerationē toti⁹ eccl'ie. Pꝛeuidit enim
qualiter istā ecclesiam xps ex duobus lignis scꝫ se
thynis ⁊ cedrinis. idest ex duobus populis. scilꝫ ex
israelitico ⁊ gētili debebat fabricare. Secūdo qua
liter vnguēto sue passionis myrrhyno debebat p sa
cramēta perūgere. Tertio diuersitate donoꝝ ⁊ grā
rū ⁊ vtutū decorare ⁊ ornare. Quāto xps debebat
se in hac eccl'ia tāq ī tabernaculo mystice īcludere
p fidē ⁊ grāꝫ. Itē puidit qliter spūs scūs debebat
sup istā ecclesiā incubare ⁊ illā illuminare ⁊ ptege
re ⁊ regere ⁊ dirigere: ⁊ sup eā fruct⁹ grāꝝ ⁊ donoꝝ
⁊ māna sacroꝝ iugiter pluere ad nutritionē ⁊ refe
ctionē ⁊ sanitatē fideliū. ⁊ sic p fabricā ⁊ mysteriū il
lius arche ⁊ tabernaculi puidēs Salomō mysteriū
incarnatiōis ⁊ eccl'ie fabricationis fecit hoc cāticū
in quo cātat ⁊ explicat oīa supradicta. Et ideo istō
cāticū pmo verificaṫ de mysterio incarnatiōis ⁊ de
btā vgie maria q fuit tabernaculū xpi maternū. ex
cōseqnti aūt verificaṫ de tota eccl'ia: q est taberna
culū mysticū: ī q xps hitat p fidē ⁊ grāꝫ. vñ qꝛ plebs
israelitica despōsata p vba de futuro petebat ī pꝛi
mo cātico a xpo sponso suo psonalit̄ ⁊ spūaliter p ī
carnationē osculari ⁊ trahi ⁊ in thalamū itroduci:
⁊ plebs gētilis petebat cū altera sociari ⁊ dealbari
⁊ vtraq plebs facta vna spōsa petebat sil' a xpo pa
sci ⁊ sub vmbra illi⁹ ptegi ⁊ qescere ⁊c. Et qꝛ spōs⁹
pmisit vtriusq petitiōib⁹ annuere ⁊ satisfacere: ideo
in hoc scdo cātico exequiṫ de adipletiōe pmissi. Et
sic salomō introducit spōsā ad loqndū agēdo grās
qꝛ recepit osculū ⁊ beneficiū īcarnatiōis a sponso.
A ¶ Sed ē aduertēdū ꝙ in illa bñdicta īcarnatiōe
q denotaṫ ⁊ itelligiṫ p accubitū ⁊ āplexū in hoc cā
tico fuit facta triplex vnio. Pmo vnio psonalis vbi
cū illa hūanitate assūpta. Scdo vnio maternal' xpi
cū maria mr̄e sua. Tertio vnio mystica ⁊ spōsal' xpi
cū eccl'ia ⁊ sic qlibet istaꝝ vnionū verificaṫ illud se
cundū cāticū. ⁊ iō iste dialog⁹ pōt esse pmo iter hūa
nitatē assūptā ⁊ vbū. Scdo iter vginē mariā ⁊ xpm
filiū suū. Tertio iter eccl'iā ⁊ xpm spōsū suū. Sꝫ qꝛ
ista triplex vnio fuit celebrata ī psona vginis marie
inquātū ex puris sanguinib⁹ ei⁹ vbū assūpsit carnē
⁊ in ipsa maria pmo xps despōsauit ecclesiā: iō ī to
to isto cātico ipsa pōt loq p hūanitate xpi assūpta
⁊ p se ipsa ⁊ p tota eccl'ia. Et sic vgo maria pmo in
psona sui: qꝛ recepit xpm in vtero suo p carnē ⁊ fidē
⁊ ex ɔseqnti agit grās in psona eccl'ie: cui⁹ ipsa est
mēbrū pmū. ⁊ agit grās ī psona sui: iquātū meruit
eē mat̄ dei electa iter oēs mulieres: ⁊ singularis in
cōcipiēdo xpm ⁊ portādo ⁊ pariēdo ipm vltra leges
aliaꝝ mulierū. B ¶ Ad cui⁹ intellectū ē notādū sm
Augustinū in sermone pmo de annūciatiōe ꝙ ī illa
bñdicta incarnatiōe ⁊ cōceptu filij tota maledictio
eue mutata ē ī bñdictionē marie. nā eue dictū ē. qꝛ
obedisti serpēti ⁊c. mltiplicabo erūnas tuas ⁊ ī do
lore paries ɔcept⁹ tuos ⁊c. Sed marie dictū ē. Aue
grā plena dñs tecū: bñdicta tu ī mulierib⁹. Et spūs
scūs supueniet ī te ⁊c. Itē p elizabeth dictū ē ipsi.
Bñdict⁹ fruct⁹ vētris tui ⁊c. Vñ qꝛ Eue cū ceteris
oīb⁹ aliis mulierib⁹ dictū ē vt cōcipēt cōcept⁹ suos
cū feditate libidinis ⁊ corruptiōe ⁊ portarēt eos cū
grauedine ⁊ mltiplici miseria ⁊ parerēt cū dolore ⁊
maiore corruptiōe: tñ sola vgo maria cōcepit xpm
sine feditate ⁊ fetore libidis ex solo ope spūs scti ⁊
portauit cū gaudio sine grauedie ⁊ miseria ⁊ pepit
sine dolore ⁊ cū itegritate vginitatis. Et sic ille cōce
ptus ⁊ fruct⁹ bñdict⁹ nō attulit mihi maledictionē
aliaꝝ mulieꝝ. imo abstulit oēs illas maledictiōes et
attulit ipsi ɔtrarias bñdictiōes. Dicit ḡ maria: grās a
go dō meo q adipleuit desideriū meū ⁊ toti⁹ eccl'ie
fideliū: nā ego petebā ī psona toti⁹ eccl'ie osculari ⁊
trahi a spōso ⁊ introduci ī thalamū eius. sed totum
hoc impletum est in me: quia vētrem meū virgina
lem fecit thalamū: in quo voluit habitare in sua in
carnatione: quia ex me voluit carnē assumere et in
me tanq in suo tabernaculo et accubitu et lectulo
habitare p carnis assūptionē. cuius conceptus nō
fuit mihi cū maledictione sm legē aliaꝝ mulierum
immo cum omni benedictione vltra legem aliarū.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Nam cū xps rex spōsus meus eēt i accubitu suo s. in thalamo virginali veri mei: nō cōceperāt ipz cū feditate libidinis: nec ex virili semine mystico spiramine ⁊ opere spūs scti. ⁊ sic dū ipse rex xps esset ⁊ reciperet i accubitu suo nard⁹ mea. i. ꝑginitas mea dedit odorē suū: q; nō recepi cū libidie feditatis: sz cū pudore ⁊ odore ꝑginitatis ⁊ integritatis. Itē oi lect⁹ me⁹ xps fuit mihi tāꝑ nard⁹ fugās oēm fetorē ⁊ feditatē. Itē fuit mihi tanꝑ fasciculus myrrhe preseruās ab oi corruptiōe. vñ sicut myrrha posita inter corpa mortuoꝝ nō ꝓmittit illa corrumpi. ita xps cōceptus in utero meo nō ꝓmisit me corrūpi a virginitate immo seruauit integritatē. Et ideo di lectus meus tāꝑ fasciculꝰ myrrhe inter vbera mea cōmorabit preseruās me ab oi corruptiōe. Itez di lect⁹ meus nō solū fuit i accubitu utero meo sicut nardus ⁊ fasciculus myrrhe: sz etiā sicut botrus cypri vineis engadi. vbi crescit arbor balsami: que dr cyprus. q. d. ꝙ xps fuit sicut balsamū in utero meo. Naz balsamū est liquor preciosissimus penetrattu⁹ naz balsamū ponit⁹ in vola ⁊ palma penetrat totā manū absq; incisione ⁊ lesiōe. ita pariter xps in cōcipiēdo ⁊ nascēdo fuit tanꝑ balsamū q; introiuit et exiuit per clausz portā claustri virginalis cōferēdo. plez ⁊ fecūditatē nō auferēdo virginitatē. Fuit ergo xps in utero ꝑginali ipsius matris marie tāꝑ nardus odorifera pellēs oēz fetorez libidinis ⁊ feditatez. Et fuit tanꝑ fasciculus myrrhe preseruās ab oi corruptiōe. Et fuit tāꝑ botr⁹ cypri sine tāꝑ balsamū intrās ⁊ penetrās claustrū virginis afferēdo fecūditatē nō auferēdo virginitatē. Unde salomon cōparat mysteriū incarnatiōis ⁊ cōceptionis xpi ad archā federis existētis in tabernaculo inter illa aromata odorifera absq; oi fetore ⁊ corruptōe sz i illo tabernaculo ex lignis sethim is ⁊ cedrinis incorruptibilib⁹ fabricato ⁊ pciosissimis vngnētis illito ⁊ pfecto ⁊ nobilib⁹ cortinis ⁊ ornamēt⁹ decorato. q. d. ꝙ go maria: ꝙ sicut de⁹ rex regū ⁊ dns dominātiuz erat i illo accubitu ⁊ tabernaculo cū illis aromatib⁹ materialib⁹ odorifer⁹. ita pariꝰ spōs⁹ pelles oēz fetorē feditat⁹ erat sicut myrrha pseruās ab oi corruptōe ⁊ sicut botr⁹ cypri. i. sicut balsamū penetrās absq; lesiōe ꝑbēs fecūditatē nō auferēs ite gritatē ꝑginitat⁹. ℟ ¶ Et nota ꝙ rbi trāslatio nra dicit fasciculꝰ me⁹ mirrhe dilect⁹. ⁊c. i hebreo bētur globus muscī dilect⁹ meus. Et hoc accidit: q; istud nomē mor i positū i hebreo ē eḡuocū. Q; vno modo significat odorē siue rez odoriferā. alio mō significat amaritudinē siue rem amarā. Et ideo hebrei moderni sumentes vnā significationē semp ꝑ mor intelligūt ⁊ ꝓnunciant muscū in hoc libro. lxx. aūt quos sequit hieronymus in hac parte ꝓtrāstulerūt hoc nomē myrrha i vtraq; significatiōe. eo ꝙ vtraq; significatio conuenit ipsi myrrhe: q; simul est amara ⁊ odorifera habēs plures ꝓfectiones ⁊ ꝓprietates ꝙ⁹ muscus. ꝑ quas ꝓpꝛietates ista myrrha maxime significabat passionez xpi ⁊ ecclīastica sacramenta vt dictū est. Et significat vtutes tā morales ꝙ⁹ theologales. q; sanāt oēz vitiū ⁊ preseruāt ab oi peccō. Et ideo multo melius interpretati sūt lxx ꝙ ipsi moderni hebrei cū suis falsis punctis ⁊ sua falsa ꝓnunciatione. ℟ ¶ Iterū est notandū. ꝙ illa arbor ex qua nascitur balsamus dicitur, cyprus apud grecos. quā salomō trāstulit et assyria in iudeam ⁊ plātauit vineā ex ea in engadi iuxta mare mortuum ⁊ crescit ad modū viminis ꝑ modū virge. ⁊ ideo dicit vinea. Que ꝯdē arbor nō patit ferrū q; si tangitur aut scindit ferro: illico aret ⁊ siccat. Iz cū scindit lapide vl osse acuto: tūc emittit succū sine liquore ꝑcios issimū qō dr balsamū. Et ō ꝓpe pomik botr⁹ ꝑ li qu dr illius vitis. ⁊ dr balsamū a ciuitate balsera. vb iantichus crescebat. Greci aūt appellabāt etiā ipsū cypriū. q; aliqñ creuit illa arbor i cypro insula Et facit grana ad modū botri tam one: iz ille liquor preciosius q; dr balsamū: non fit nec exit de botro sz ex calamo siue virga illius vitis incise distillando illū liquorez. ⁊ dicit cyprus qō ḃ interpretat res amena et etiā ḃterpretat mixtura: eo ꝙ ille liquor amenissimus ⁊ preciosissim⁹ ⁊ dignissimus: ⁊ penetratiꝰ quo oēs reges vngebant ꝑ ꝙ balsamū significat ē xps ⁊ passio ei⁹ ⁊ resurrectio. a cui⁹ unctiōe oēs dicū tur xpiani. i. uncti. Dicit ꝯ ego maria. ꝙ xps spōsus et fili⁹ me⁹ ⁊ dilect⁹ dū erat i accubitu suo sc; utero meo fuit mihi sicut botrus cypri. i. sicut balsamū i vicis engadi nascēs nā sicut balsamū penetrat carnē absq; lesiōe ⁊ incisione ꝓseruat a corruptione ⁊ conseruat in integritate. ⁊ ꝑpetua odorē in vase sito in quo semel stetit: ⁊ dignificabat bolem uncti ex eo ꝙ nō vngunt⁹ ex eo nisi reges ⁊ sacerdotes et inclyti ꝓpter eius preciū ⁊ dignitatem ita pariter dilectus meus penetrauit claustrum mei i concepti one ⁊ natiuitate. absq; lesiōe ꝑginitat⁹ mee: q; licet ex me accepit carnis ueritatē. tñ seruauit ꝑginitatis integritatē ⁊ ꝑpetuam dignitatē. Quia etiā post partū semp appellabor virgo ⁊ mater dei et beatā me dicent oīes generationes. ℟ ¶ Ex quibus patet ꝙ uterus virginis marie fuit accubitus ⁊ thalamus xpi nardo odorifera oīm virtutū ⁊ gra rū perfusus. ⁊ fuit capsa myrrhe electe ⁊ balsami ꝑcios i ipsius xpi. ⁊ ipe xps fuit in utero virginali tanꝑ nardus odorifera omniū virtutum. et fasciculus myrrhe eius virginitatis cōseruatiue: ⁊ tanꝑ botrus cypri. i. tanꝑ balsamū penetrans absq; lesiōe et dignificans ⁊ ungens eā tanꝑ reginā holm ⁊ angelor. ⁊ ideo sunt valde notanda ista tria aromata hic methaphorice posita ratione suaꝝ ꝓprietatuz ⁊ perfectionū que ꝑ quādā excellentiā conueniunt xpo ⁊ virgini marie matri eius: qui loquunt in hoc cantico. Naz sicut deus in figura ꝓcepit moysi vt pungeret illud tabernaculū in q̄ archa sua erat reposita unguento istoꝝ aromatū. Ita implēdo illaz figurā voluit illā matrē de qua carnē erat assūpturus ⁊ in eius utero quieturus perungere et ornare unguēto diuersarū gratiarū supradictarū. Ideo admertat lector ⁊ ḡrat. Sed q; virgo maria mater ⁊ spōsa xpi egit gras de beneficijs receptis a sponso ⁊ maxime q; faciendo ipsam matrē dei seruauit in ea virginitatē. xps spōsus ⁊ filius reddēdo vices respōdet cōmēdādo eā in psona eius inquātū mr. ⁊ in psona ecclie in fr̄ū spōsa xpi mēbrū ecclie ⁊ ꝯmēdat eā de multiplici pulchitudie. ℟ ¶ Uñ est aduertēdū ꝙ xps mater suā ad ecclīā ꝯmēdare idē est ꝙ ipsā ꝓtutib⁹ ⁊ gratijs decorare ⁊ ornare ⁊ dita re q; dicere dei est facere. ⁊ō totus iste dyalog⁹ huius secundi cātici inter sponsū ⁊ spōsam nil aliud ē nisi ille dyalogus qui fuit inter gabrielem ⁊ virginem

mariā in mysterio incarnationis huius primo quando angelus gabriel missus a deo dixit. Aue plena gratia ⁊c. Quod mysteriū ⁊ dyalogū ꝓphetice cantat salomō in hoc cātico. put ꝓphetice preuidit in spū. Dicit ergo xps ad virginē matrē ⁊ spōsam suā O amica mea tu dicis ꝙ ego sum nardus odorifera et fasciculus myrrhe inter vbera tua ⁊ sicut botrus cypri. Et ecce ego dico tibi. ꝙ tu es pulchra. i. te feci pulchā quo ad alam pulchitudine omniz gratiaꝝ ⁊ virtutū. Et ēt tu es pulchra q̄ ad corpus exterius: quia pura et humilis et honestissima: q; oculi tui sunt sicut oculi columbarum ostēdētes in se oēm honestatē ⁊ puritatē ⁊ hūilitatez absq; amaritudine ⁊ felle. i. ol labe. Cui respōdet sponsa. Ecce tu pulcher es dilecte mi et decorus: ⁊ speciosus sed ma pre filijs hominum: quia tu es pulcher et bon⁹ per essentiā. ego aūt ꝑ participationē: vnde si quid pulchitudinis habeo illud recepi a te. quia me voluisti virtutibus ⁊ plenitudine gratiaruz ornare ⁊ plenam gratiā appellare et facere. et me voluisti i tuū templum et habitaculum maternū eligere: ⁊ fa bricare et sanctificare ⁊ ꝓseruare et ex meis puris sanguinibus carnem assumere. Et ideo q; tu voluisti ornare hoc tabernaculū tuū. inde est ꝙ lectul⁹ noster est floridus. i. variate virtutū ⁊ gratiarum ornatus ⁊ amenus ⁊ delectabilis quo ad ornatuz. Sz quantum ad materiam ex qua fecisti hanc domum tuaz et tabernaculum. dico tibi ꝙ tigna domorum nraz sunt cedrina. q; fecisti istud tabernaculū per sone mee ⁊ duabus tabulis completis ⁊ cōiunctis sz ex carne et pura mundissima et pura. et ex alia cedri imputribili et fugatiua omnis veneni ⁊ omnis peccati. Et ideo antiquus serpēs nō potuit me mordere nec infecere suo dente ⁊ veneno pestifero: sicut dictum est quia tigna huius dom⁹ sunt cedrina. Unde tigna dicuntur tabule siue trabes adinuicem colligate sustinentes domum. Et laquearia nostra. s. trabes maiores sunt cypressina et incorruptibilia. quasi dicat ꝙ sicut moyses fecit illō tabernaculuz materiale ex lignis cypressinis et cedrinis odoriferis ⁊ incorruptibilibus fugitatiuis omnis veneni. Ita tu spōse fabricasti me in domū ⁊ tabernaculū tuū maternale ex carne cypressina ⁊ alia cedrina: ne venenū peccati me valeret cōtingere: nec serpēs antiqu⁹ mordere: q; ante animationem carnē meā mūdasti ⁊ sanctificasti: ⁊ in animatione animaz meā simul creasti ⁊ sanctificasti: iz ꝓseruasti ⁊ gratiā casti ⁊ infudisti ⁊ in me ꝑ gratiā habitasti Et sic fui immunis ab oi peccato ab instanti creatiōis: intāntuz ꝙ ego possim dicere ꝙ ego sum pulcherrimus flos campi et lilium cōuallium quantū ad puritatez et mundiciā. q. d. ꝙ tu me creasti ⁊ fecisti mūdā ⁊ purā ⁊ pulchrā sicut florē in cāpo ⁊ lilium in cōuallib⁹. cui respōdet spōsus. Benedictus o spōsa: ꝙ tu es flos cāpi ⁊ lilium cōuallium. nā sicut lilium inter spinas: sic tu amica inter filias. Ad cuius intellectum est aduertendū. ꝙ dictio posita i hebreo est equinoca ad rosas ⁊ spinas: Et ideo beatus hieronymus in hoc libro ⁊ psalterio semper trāstulit illud vocabulū ad lilia hebrei aūt ad rosas sed forsan in hoc melⁱ⁹ est in hebreo: q; lilia non cōsueuerunt nasci inter spinas sed rosa nascitur in arbore spinosa. Ideo licet virgo maria cōparet lilijs rōne virginitatis: tamen magis ꝓprie cōparat rose rōne immunitatis a peccō. Nā sicut ex arbore spinosa nascit illa rosa pulcherrima ⁊ odorifera sine spinis: ita solaꝰ ḡo maria ḃter oēs naturales filios adā nata fuit ex illa arbore spinosa ade absq; aliqua spina originali. ⁊ p cōsequens absq; spina petri. ⁊ ideo dicit ipe. xps ꝙ sicut rosa nascit absq; spinis ḃter spinas ⁊ ex arbore spinosa: ita sola: tu spōsa ⁊ amica mea nata es inter filias osis ipius adā absq; alīq spina petri. Et sicut nata es cōcepta ⁊ nata absq; spina originali. Ita semp vixisti absq; aliqua spina actuali ⁊ veniali. Cui respondet spōsus spōse bene dicis. ꝙ ego sū sicut lilium aut rosa ḃter spinas. q; rosa nascit ex arbore parua: hūilis. tu es arbor altissima ⁊ fructifera ⁊ frondosa de cui⁹ plenitudine oēs accepimꝰ ⁊ frueꝝ. gsce ⁊ sub cui⁹ umbra oēs viuimus. et ideo sicut mala est arbor altissima et fructifera ḃter silnas ⁊ ligna silua: sic tu dilect⁹ me⁹ inter filios dei. s. ḃter oēs angelos et homines ⁊ q; illi sunt filij ꝑ adoptionē et creatorē. tu aūt ꝑ naturā. ideo oēs excedis i ol potentia ⁊ sapiētia ⁊ mia et largitate. ℟ ¶ Et nota ꝙ ista arbor est lignū vite qō ꝑdidit adā. i. cui⁹ supplementū datus est nobis xps q̄ est verū lignū vite. ⁊ dictū est psal. ꝓmo sub cui⁹ umbra desiderabāt quiescere ꝓphete veteris testamēti. Sub cui⁹ umbra primo ḋcuit virgo maria: ⁊ ex cōsequēti tota ecclesia. Et ideo dicit virgo maria simul est tota ecclīa o xpe sponse. sicut malus. i. lignū vite erat inobilib⁹ ⁊ salubꝰ. ḃter oēa ligna paradisi: ita dilect⁹ me⁹ inter filios. i. obtinet principium i potētia ⁊ sanctitate ⁊ sapiētiaz bonitate ḃter oēs filios dei. s. ḃter oēs angelos. ⁊ eminet sup oēs creaturas. et ideo virgo maria simul cū tota ecclīa ve. tes. desiderabat ⁊ patebat ꝓtegi ⁊ sedere sub umbra hui⁹ arboris in ꝓmo cātico. Sz postq̄ xps venit i carnē tā spōsa gaudet sedisse sub umbra hui⁹ arboris dīm ꝑ oēs fideles. ve. tes. optate. ⁊ iam gaudet in comedēdo fructum ei⁹ dicēs Sub umbra illius quē desiderabā sedi. ℟ ¶ Iterū est aduertendū. ꝙ salomon ꝑ illā mbē q̄ obtinebat tabernaculū i die et illustrabat de nocte: fuidit in spiritu ḃter xps debebat obtinere. ꝓtegere virginē matrē suā spiritu sancto. ⁊ ex cōsequēti totā ecclīaz ⁊ plures sup eā mūna gratiaꝝ ⁊ donoꝝ ⁊ sacramētoꝝ. sub eius umbraz ꝓtectione debebat refici et pasci ⁊ desce rez ꝓtegi. et sō subdit spōsa. intantū est arbor altissima ⁊ fructifera et suauis iste fili⁹ ꝙ sub umbra illi⁹ quē desiderabā sedi. Nam in ꝓmo cātico ego desiderādo petij nasci ⁊ quiescere sub umbra ei⁹ sz ipse adimplenit desideriū ⁊ petitionē meā. nā postq̄ accepit carnē: fact⁹ est caput ecclīe: ego sedi sub umbra ei⁹ desiderata: ⁊ pasco i pascuis ei⁹. intrū ꝙ fruct⁹ eius ē dulcis gutturi meo: vñ tunc sedi sub umbra spōsi ⁊ filij mei xpi qñ angelo nūciante spiritussanctus superuenit i me: ⁊ ꝑ altissimi obūbrauit mihi: disponēdo me ad recipiēdū filiū dei in utero meo ⁊ formādo illō corꝑ sanctissimū ex puris sanguinib⁹ meis. Et tūc fuit fruct⁹ dulcis gutturi meo. qñ realit ḋcepi i me filiū dei. q; qō ḋceptus ⁊ natus fuit i me sctūs: vocatus est filius dei: ⁊ ō dixit mihi helisabeth. Benedicta tu i mulieribꝰ ⁊ benedict⁹ fruct⁹ vētris tui. Uñ ille fruct⁹ q̄ erat in vētre meo trīs erat mihi dulcis. ꝙ ḋtinue fruebar ei⁹ colloq̄o ⁊ inspiratiōibus ⁊ ꝓsolatiōib⁹ spiritualib⁹. Nā ille fruct⁹ vētris

mei implenit me vt ire ad visitandum helisabeth. vbi christus fructus ventris mei sanctificauit iohannem baptistam in ventre matris sue. Item ille fructus spiravit in me spiritum prophetiam et euangelicū qñ exultās i spū cāranit illud canticum Magnificat alia mea dñs. i quo cātico ego fui euāgelista annūciādo salvatorē din patrib⁹ expectatū ee in vtero meo. et israel tā suscepisse puerū suū. et fm pphetissa ꝓdicēdo ola q̄ factur⁹ erat xps filius me⁹. qz debebat deponer potētes reges. et ꝓncipes in fideles mūdi. et exaltare humiles fideles. et debebat implere pauperes bonis spūalib⁹. et divites indeos dimittere inanes in sua ignorātia et cecitate.

¶ Deinde cū dicit. introduxit me rex in cellā vinariā. est aduertēdū q̄ in triplicē cellāvinariā introduxit xps spōsā suā eccl̄iaz ordinādo caritatē in ea. Eo q̄ vnū quodq; istoz cellarioz ordinat caritatē in hoie fideli. Vñ primū cellariū vinariū ipsi⁹ christi ē sacra scriptura. ve. tes. in qua latebat vinū cuāgelicū noui testamēti tāq̄ in vegetib⁹. Nā mysteria ve. te. erāt quasi veteges mysterioz noui te. in hoc cellariū introducit xps eccl̄iaz sponsā suā. qñ aputt apostolis sensū vt intelligerēt scripturas oēs: quoola q̄ erāt scripta i lege et ꝓpheti. et psal. fuerāt ꝓplēta i eo. vt ptz Luce. xxiiij. Jtez qñ misit eis spiritū sctū vbi receperūt dona gratiarū. ꝛc. Et sic ordinauit in eis caritatē. Nā sacra scriptura docet ordinē caritatis puta qualiter de⁹ est diligēdus sup ola et p se et ꝓp se. et primus in deo. et ꝓpter deū. qz finis legis et omiꝫ precepti ē caritas. j. ad thi. j. Scōm cellariū xpi ē presens eccl̄ia. in qua sūt septē vegetes sacrametoz in ꝗbus reponit et a quib⁹ hauritur gra xpi q̄ dat ꝓ sacramēta eccl̄iastica. Que ādē gra vel est ipsa caritas vel ei⁹ radix: qz caritas vel est ipsa gra vel nō sine gra ipsi ānexa. q̄ ādē caritas ē amoz regulatiuus voluntatis ad diligendū deū et primus fm speciē mundū: et ordinē. et sic caritas est illa que ordinat voluntatē ad diligēdū deum et primū. Que quidē caritas ꝓparat vino eo q̄ inebriat aiaz et trāsformat amātē in amatū et exta sim facit. vt ināt dionysius. Immo ala caritate informata magis est ebri amat: q̄ vbi animat et informat. Tertiū cellariū xpi est eccl̄ia supna celestis. i quo cōferf vinuz gl̄ie vbi caritas est in sua ꝓfectiōe. vbi voluntas beatoz. habet q̄cquid vult. et nihil mali vult. et voluntas omniū dr̄z̄m ꝓ caritatē ꝓfirmata totaliter est ꝓuersa in deū et cōformis ei⁹ voluntati: et sic ptz qualiter est triplex cellariū et triplex vinū ordinās et inebriās voluntatē hominis. ad qđ triplex cellarius xps introduxit eccl̄iam spōsaz suā ordinādo in ea caritatē ista ergo spōsa ꝓ statu ve. te. petebat aduētū spōsi vt introduceret eū in hoc triplex cellariū. eo q̄ p aliū nō poterat introduci vt ptz i ꝓlio cātico. Sed q: christ⁹ spōs⁹ ei⁹ introducit eā i cellaria supradicta iō gras agēdo cū gaudio dicit. Introduxit me rex i cellā vinariā et ordinauit in me caritatē. ℣ ¶ Et ē aduertēdum q̄ ista spōsa in ꝓlio cātico petit introduci in supradicta tria cellaria. ꝛ in hoc secūdo cātico dicit q̄ spōsus solū introducit eā in vnā cellā vinariā. s. in ꝓmuz cellariū sacre scripture i qđ introduxerat virginē mariā matrē suā reuelādo ipsi secreta sacre scripture vt ptz in cātico ei⁹. sed postea introducit totā eccl̄iaz spōsā in alia cellaria qñ instituit eccl̄iastica sacramēta: et apuit nobis viā ad regnū celoz ꝓ passionē et resurrectionē et ascensionē. ¶ Ad maiorē aūt euidentiā est etiā notādū q̄ ls omiꝫ caritas sit amor tamē nō ois amor ē caritas. Unde triplex ē amor puta vnus qui dicitur naturalis. qualis est patris ad filiū. et poete ad sua poemata. Secūdus dicitur amor puer⁹. ꝓcedēs ab inordinato appetitu quo puer se amar⁹ amat pecunias et superb⁹ honores et voluptuos⁹ mulieres. Tertiꝰ dr̄ amor ordinat⁹ quo ordinate diligim⁹ deū et ꝓximū. et iste dr̄ caritas eo q̄ ordinat voluntatē ad diligēdū deū et ꝓximū ser uādo speciē modū et ordinē. Vñ species diligēda ē s. solus de⁹. et ei⁹ imago. s. hō et angel⁹. eo q̄ sola ista triplex spes est quoddā bonū felicitās aut felicitabile et fruibile. Vñ sol⁹ de⁹ est ꝓ se fruibilis. i. se. hō et angel⁹ solū i deo. Vñ ait paul⁹ ad philemonē. Gruat in te dño frater. Modꝰ aūt diligēdi bonū ē vt diligat res eo mō quo est. et sic q: de⁹ est ꝓ se bonū sup omia et a quo ola. ideo est diligēd⁹ a nobis per se. in se sup oia. et qz tā hō q̄ angel⁹ est imago dei et a deo. iō est diligēdus i deo cui⁹ ē imago et a quo ē. Jtē ordo diligēdi sumit a fine. fs qz de⁹ est ꝓp se et nō ꝓp aliū bonū. Imo ola alia sunt ꝓp deū et ordinātur in deū tāq̄ i finē vltimatū qz ē finis oīm. Iō de⁹ ē diligēd⁹ ꝓp se. et hō et ola alia ꝓp deum. ℣ ¶ Totū autē istū ordinē diligendi facit caritas in nra volūtate. et ideo caritas diffinitur q̄ est amor ordinās voluntatē ad diligēdū deū. ꝓximū seruādo speciez modū et ordinē. s. ad diligēdus deū sup ola et p se et i se et ꝓp se. et primū i deo. et ꝓpter deū. ex ꝗbus ptz q̄ q̄ diligit deū nō ꝓp se ſ. ꝓpter aliquā vtilitatē errat i ordine. et q̄ diligit magis se q̄ deū errat i mō. Et iō dr̄ q̄ diabol⁹ in ꝓncipio erravit in mō et ordine. eo q̄ dilexit se i se. et ꝓp se. et nō in deo et ꝓp deum immo incepit ab amore sui vsq; ad ꝓtemptū dei cōtēnendo ei⁹ legē et demādo ab ei⁹ voluntate vt dicit⁹ est sup ps. lxxxj. et sup Te deū laudam⁹. caritas ergo est illa virt⁹ infusa ordinatiua volūtatis ad diligendū deū et ꝓximū. et hāc caritatē ordinauit xps sponsus ꝓlio in vgine maria matre sua et ex cōsequēti i tota eccl̄ia spōsa sua. vt ptz ꝓ totū discursū euāgelicū. Vñ ꝓlio oñdit hāc caritatē faciēdo. et postea docēdo. et iō dicat vgo maria in hoc cātico in ꝑsona sua et tot⁹ eccl̄ie. Introduxit me rex spōs⁹ meus in cellāvinariā. i. in cellā sacre scripture. i cellā sacramētoz eccl̄ie. et ordinauit i me caritatē. i. docuit me ordinē caritat⁹ ꝓ legē euāgelicā quō diligā deū et ꝓximū: eo mō. ordie q̄ dictū ē. et ꝓtulit mihi caritatē ꝓ ecclesiastica sacramēta. q̄ ordinate diligo deū et ꝓximū. hoc aūt dr̄ qz i ol sacro dat gratiā. ē ipsa caritas aut ñ sine caritate et iō dicit spōsa q̄ fruct⁹ illi⁹ magne arboris sub cui⁹ vmbra sedebā semꝑ fuit dulcis gutturi meo intrñ q̄ fili⁹ me⁹. Introduxit me. Icellāvinariā. s. i cameram penetral⁹ secretoz et ꝓfundoz mysterioz euāgelicoz mꝛta mysteria secreta reuelādo. et sic ordinauit i me caritatē. dilectioēs. et iō fui mota ad cātādū illō cāticū. magnificat alia mea dñs ex nimio amore ꝓcepto. vñ spōsus meus et fili⁹ qñ introduxit me suā cellāvinariā: intrñ vulneranit et inebriauit me vino sue caritat⁹ et amoris et dilectiōis q̄ totalit⁹ fui oblita hui⁹ mūdi et mei ipsi⁹. et sui ouersa et tractata seu rapta i ipsi⁹ amorē qz amor trāsformat amātē i amatū. et sic sui facta q̄si lāguida absq; meo

ria hui⁹ mūdi et suoz bonoz tpaliū. et iō vos ālgeli scōdales spōsi et filij mei xpi fulcite me. et ornate me floribus hui⁹ agri et horti filij mei. et stipate. circūdate me malis et pomis hui⁹ arboris filij mei. qz amore me malis et pomis hui⁹ arboris filij mei. qz amore ei⁹ lāguco. qz nō possuz edere aliū cibū: nec fruire ei⁹ lāguco. qz nō possuz edere aliū cibū: nec fruire alio fructu. nec ali⁹ fruct⁹ ē dulcis gutturi meo ꝓ ter fruct⁹ sapidissimos hui⁹ arboris. quidē fructus et poma nutriūt fideles: et dāt vitā mūdo. Jtē nō mireminī q̄ lāguca amore hui⁹ filij. spōsi mei xpi. quia ipse introduxit me i cubiculū suū. et applexat⁹ est me: sicut mater amplectit filiū. et spōsus spōsaz nā leua ei⁹. i. brachiū et manū ei⁹ sinistra posita est sub capite meo. et dextra illi⁹ āplexabit me. nā qñ mater amplectit filiū parui. sustinet eū cū sinistra posita sub capite. et cū dextera cooperit corp⁹ ei⁹. Ita pariter spōsus et filius me⁹ xps quodā spirituali āplexu amplexat⁹ est me. in leua ei⁹ sub capite sustentādo. et la vinaria sue caritatis et amoris et dilectionis. Sed hic ē valde aduertēdū. q̄ cū i hoc cantico spōsus sua rissaciat et annuat petitionib⁹ et desiderio spōse. et ipsa spōsa agat gratias eo q̄ spōsus adiplenit desiderii et petitiones suas. puta qz osculatus ē eā osculo incarnatiōis et traxit eam i odorē vngūtoz suoz. et introduxit eā i cubiculū suū et cellaz vinariā replēdo mysteria et secreta sua. et iā sedit sub vmbra illius quē desiderabat. et refecta est cibis et fructib⁹ illius arboris dulcissimis. ¶ Jtē qz tale osculū dicit quādam vnitatē inter sponū et spōsam: eo q̄ i la benedicta icarnatione facta fuit triplex vnio. qz ꝓlio verbū assūpsit illā hūanitatē in vnitate personali et suppositali. Secundo xps elegit vnitatē sibi specialiter et singulariter virginē matrē suā i quadā vnitate materna. qz facta est speciale templū et tabernaculū maternū ipsius xpi. Tertio xps i sua matre despōsauit sibi totā eccl̄iaz inquātū ipa fuit ꝓmū mēbrū eccl̄e xpi: et exordiū ei⁹: vt ināt aug. et hāc eccl̄iam despōsauit et vnivit sibi xps quadāvnitate mystica. et sic ē dicendū. q̄ triplex osculū dedit xps. Illā ꝓlio osculat⁹ est illā humanitatē assumptā osculo incarnationis et osculo ꝑsonali. Secūdo osculat⁹ est virginē mariā osculo filiali sine materno. Tertio osculat⁹ est totā eccl̄iam osculo mystico et sacramentali. et sic ergo est dicendū. q̄ totū istud canticū potest verificari de isto triplici osculo. s. incarnatiōis et maternitatis. et despōsatiōis eccl̄ie. et ꝑñt ꝓmo esse verba humanitatis xpi puta q̄ illa humanitas xpi agat gras deo. qz verbū diuinū osculatū est eā osculo et vnitate ꝑsonali. et qz verbū cōmorat⁹ interebera humanitatis. et quō illud ꝟbum diuinum fuit illi humanitati assumpte tāq̄ nard⁹ et fasciculus myrrhe et botr⁹ cypri. et quō illa humanitatis assumpta fuit tāq̄ liliū et rosa inter spinas. et quō fuit fauorata sub vmbra ꝟbi et āplexata et ꝑsonata: suppositata ꝓ ꝟbum. ꝛc. Jtē totū istud canticū verificat⁹ de ipa virgine. put in āplexu et vtero ei⁹ xps accubuit et recubuit tāq̄ i suo thalamo. et quō xps exiuit i ei⁹ vtero fuit ipi tanq̄ nard⁹ odorifera et sicut fasciculus myrrhe preseruās eā ab oīni corruptiōe et fuit ipsi tāq̄ botr⁹ cypri: tāq̄ balsamū penetrās claustrum ꝟginitatis absq; violatiōe: ipam ꝟginē: itacā rolin

quēdo. Et quō xps introduxit eā in cellā vinariā ordinādo in ea caritatē: dilectionē trāsformādo eā in amātā et ꝓximā. et altissima secreta xpi renelādo. Jtē ls ꝗgo maria cōtineret xpm fm carnē in vtero suo inquātū mr: tm ipa sedebat sub vmbra xpi inquātū spōsa. Jtē ipsa ꝗgo mr xpi sedit sub vmbra illi⁹ quez desiderabat: quō spūs sctūs venit sup eā et obūbrauit eā. Lu. j. Et tūc xps filius su⁹ āplexat⁹ ē eā. quō ipsaz in ꝑsona tot⁹ eccl̄ie sibi despōsauit. et sic ptz ꝛliter totū hoc cāticū de ipsa vificat. ℣ ¶ Sed vltimate verificat totū istud cāticū de tota eccl̄a christi. quā xps sibi despōsauit et vnivit in vnitate mystica. et iō hoc cāticū est exponēdū singulariter et specialiter de tota eccl̄ia. Ad cuius intellectū est notādū et preaduertēdū. q̄ ecclesia in ꝓlio cātico petit osculari et trahi a spōso et introduci in cellaria ei⁹ et pasci et sedere et ꝓtegi sub vmbra ei⁹. Jtē dictū ē qualr sicut ꝓ illā archā federis figurabat xps de⁹ et hō: rex et sacerdos ita ꝓ illo tabernaculū i q̄ archa fuit reposita figurabat ꝓmo maria tanq̄ tabernaculū maternū. iz vltimate figurabat eccl̄esia. in q̄ xps mō vivit ꝓ fidē et gras tanq̄ in tabernaculo mystico. et dictū est q̄ virgo maria fuit primū mēbrū eccl̄ie no. tes. in q̄ pri⁹ vivit ꝓ gram q̄ ꝓ carnē. et iō pri⁹ fuit spōsa q̄ mat⁹ christi. Et pri⁹ fuit tabernaculū spūale et mysticū xpi q̄ tabernaculū maternū. et sic ista eccl̄a no. te. incepit a virgine maria: et in ea incepit despōsari xpo. et iō ipsa loquit in hoc cātico tāq̄ spōsa in ꝑsona tot⁹ eccl̄ie no. tes. Et etiā in ꝑsona tot⁹ eccl̄esie. tes. qz in ea incepit cōpleri desideriū et petitio facta in ꝓmo cātico qz illa eccl̄ia cōtinuat cū ista ꝓ virgine mariā et christum ab adā vsq; ad iudiciū: ls ꝓ diuersos stat⁹. vt pluries dictū est. ¶ Deinde cū dicit. Adiuro vos filie hierusalē. cōcludit istud scōm canticū. Vñ postq̄ sponsus christ⁹ cōplenit desideriū hui⁹ spōse: et iam introduxit eaz in thalamū et cellariū suū: et iaz tenet eam in amplexu suo et ipsa iam se reputat felicē quiescēdo sub vmbra spōsi. et fruendo bonis spūalib⁹ eius. et iam dormit inebriata in ei⁹ amore et amplexu iō vt christ⁹ reddat ipsaz securam ostēdit istam despōsationē vnionē esse firmā et ratam et ꝓpetuaz. et istō osculū esse inseparabile. Et hoc intelligit de supradicto triplici osculo. s. incarnatiōis et maternitatis virginis marie et despōsationis et amplexus eccl̄ie. Unde dicit christus. o filie hierm. i. anime fideles. Ego adiuro vos ꝓ capreas. i. ꝓ patriarchas. ceruos q̄ campoz. i. ꝓ prophetas ne suscitetis nec euigilare faciatis istam dilectam a dormitione et a somno et amplexu meo donec ipsa velit. q. d. q̄ nullus credat: q̄ postq̄ ego assūpsi istā humanitatē in vnitate suppositi q̄ aliqñ dimittam imo nunq̄ amplius dimittam qñ semel assūpsi. Jō dico vobis. q̄ nō suscitetis nec separat⁹ eaz: nec putetis eam separari a meo āplexu: qz nūq̄ dimittā. Jtē nec suscitet⁹ vgi nē mariaz: mīem meam a meo amplexu maknali qz nūq̄ dimittā eam. qz ieternū erit mr mea et dilectaz et i gra cōfirmata. itē adiuro vos ne suscitet⁹ nec euigilare faciatis spōsā meā eccl̄iaz ab āplexu et amore meo nec putet aliq̄ eāvnq̄ a me separi. qz postq̄ se mel despōsauit eāvnitati mihi ꝓ fidē. caritatē et vnitate mystica nūq̄ eā abdicabo nec relinquā nec deseram. Nam ls aliqñ dimittā eā pati tpaliter a tyrānis: tñ sp eā liberabo de manib⁹ eoz: et finalit ipsa dñabit

Universidad de Biblio

eis ⁊ cõseruabo ⁊ pregam eã in amplexu fidei vsq; ad die iudicij. Q⁹ licet cõtinue fluctuẽt tñ nõ submergẽ nec perdit nauicula petri. Q⁹ ego rogabo patrẽ p petro: ⁊ grege eius nẽ deficiat fides eius. Et hoc ꝓmittit ihs⁹ cũ adiuratione capreaꝝ cerno rũq; cãpoꝝ. ℂ ¶ Ad cuius intellectũ est aduertendũ. q; per capreas ltelligit patriarchas. ⁊ p ceruos intelligit ꝓphetas. q̃ in veteri testamẽto predixerũt aduentu xpi ⁊ ꝓpetuã despõsationẽ xpi ⁊ ecclesie ⁊ quibus facta est de xpo firmate ꝓmissio. Unde patriarche dicũtur capree in scriptura. eo q; oĩes fuerũt pastores. ⁊ ꝓphete dicũtur cerui ꝓpter simi litudinẽ ⁊ velocitatẽ: nã sicut cerui semp discurrũt de mõte in mõtẽ et a termino in terminũ ita ꝓphete saltãve locuter exyna materia in aliã. ⁊ abuno tẽ pore l aliõ. Et ideo patriarchas appellat capreas et ꝓphetas ceruos. itẽ adducit eos l testes firmos eo q; eis facta fuit de xpo firma repromissio de regno xpi ꝓpetuo. Uñ sub pacto eterno p signũ arc⁹ federis facta est de xpo repromissio xpi ipsi noe gene. ix. itẽ sub iureiurãdo: signo ꝓpetuo facta est eadẽ repromissio ipi abrahe gene. xv. ⁊. xxij. item hoc idẽ ipi iacob invisione scale geñ. xxviij. ⁊ quõ luctatus est cũ angelo. geñ. xxxij. Hoc idem ꝓmissum est moysi exo. xxxiij. et deutero. xviij. itẽ regnũ perpetuũ xpi ⁊ ecclie ꝓmissũ est ipi dauid sub iureiurãdo ⁊ pacto firmissimo. ij. reg. vij. ⁊ xxiij. et psalo. lxxxviij. et. c. xxxj. itẽ hoc idẽ patet p esayã et oẽs ꝓphetas maxime hiere. xxxiij. vbi dicit de⁹ Si irritũ fieri põt pactũ meũ cũ die ⁊ cũ nocte. vt nõ sit dies et nox in tpe suo: ita pactũ meũ irritũ eẽ põt cũ dauid seruo meo: vt nõ sit ex eo filius q̃ regnet in throno eius ⁊c. Et sic ptz qualit sub iureiurãdo ⁊ pacto firmissimo promisit de⁹ patriarchis et ꝓphetis regnũ xpi eternũ sup ecclesiã p gratiã l ꝑtes: ⁊ gloriã in futuro. et per oẽs sequẽs eccl'ia sponsa xpi nũq; separabit ab ei⁹ amore ⁊ amplexu in toto isto seculo pg gratiã nec in futuro p gloriã nam quis separabit nos a caritate xpi. vt inqt apl's: sub tali ergo adiuratiõe dicit xps. Ne suscitetis nec euigilare faciatis dilectaꝝ donec ipsa velit: ⁊ ponit li donec indeterminare et infinite. sicut dr. ps. lxxj. Erit abundãtia pacis donec auferat luna. Sed q; luna nunq; auferet. ergo nũq; pax decrit vel deficiet. ita pariter hic. Q⁹ sponsa nũq; volet separari ab amplexu et amore sponsi. g nũq; separabit. ex q̃bus ptz q; sicut nunq; dissoluet vinculũ incarnatiõis: ita nunq; fuit dissolutiũ vinculũ materni tatis ỹginis marie. q⁹ semp erit mater dei. nec vnq; dissoluet vinculũ despõsatiõis xpi et ecclie l hoc seculo p gratiã ⁊ fidẽ: et caritatẽ. et l futuro p gloriam et eternã felicitatẽ vbi xps introducet sponsaꝝ ad eternas nuptias agni apo. xxj. vbi xps erit ola l oĩa. i. ad eo. xo. Dicit ergo xps: o filie hierl'm adiuro vos p capreas ceruosq; cãpoꝝ. i. p ꝓphetas et patriarchas: ꝓphetas. i. sicut ꝓmissũ fuit ⁊ ꝓphetis et ꝓnũciatũ p ꝓphetas ne suscitet' neq; euigilare faciat'. i. ne putetis nec credatis dilecti humanitatẽ esse separãdam a vbo: neq; ginẽ matrẽ a filio: nec ecclam a xpo sponso suo donec. i. dñs ipa velit. quasi dicat nunq; credatis esse separandã. ℂ ¶ Ex dictis aũt in hoc cantico sõo insurgit dubiũ. nam dictũ est in principio. q; xps quieuit in ecclesia sponsa sua cunq; in accubitu suo ⁊ in fine

cantici dicitur q; ecclesia quieuit ꝑseparabiliter in amplexu xpi sponsi sui inter eius brachia. et sic vnus quieuit in amplexu alterius et econuerso. qõ videtur ipossibile ratione positiõis ad loci. ⁊ cõtinẽs. A ¶ Ad hoc rñdetur: q; sacra scriptura vtrũq; affirmat. s. q; xps habitat in eccl'ia sponsa sua: ⁊ eccl'ia in xpo sponso suo. vnde dr. Joh. i. q; verbũ caro factũ est et habitauit in nobis. et psal. xc. Qui habitat in adiutorio altissimi: in ꝓtectiõe dei celi cõmorabit. Item salmo. Jo. vj. Qui manducat meã carnẽ in me manet: ⁊ ego in eo. Item. j. Joh. iij. Deus caritas est. ⁊ qui manet in caritate: in deo manet: ⁊ deus in eo. ⁊ sic ptz qualr xps habitat in nobis: ⁊ nos in deo absq; ỹrietate: quã ỹrietates tollit amor caritatiꝰ: qui tollit oẽm ỹrietatem ⁊ causat vnionẽ. Unde si cõsiderem⁹ vires ⁊ ꝓprietates amoris caritatini de quo Salomon loqtur in hoc cãtico: videbim⁹ hoc esse possibile. immo necessariũ. B ¶ Unde. xix. sunt vires ⁊ effect⁹ ⁊ ꝓprietates amoris caritatini Quos effectus ostẽdit xps eccl'ie sponse sue ⁊ econuerso. Ista primo amor caritatiꝰ causat zelum boni: q; nõ patitur malũ in amato. Scõo nõ patit moras absentie ipsi⁹ amati. Tertio trahit amãtẽ ad amatũ. Quarto làguefacit amantẽ. Quinto, liquefacit ipz. Sextovulnerat cor ei⁹. Septimo inebriat amantẽ erga amatũ. Octauo inflammat eũ. Nono vnit ipm. Decimo facit inherere amantẽ amãti. Undecimo vnit et cõciliat vnũ cuz altero. Duodecimo fortiter tenet. Tertiodecimo caritas ordinat volũtatem amãtis erga rem amatã. Quartodecimo q; caritas nõ querit q̃ sua sunt: sed q̃ amantis. Quintodecimo q; ola sustinet pro amato. Sextodecimo q; magꝭ amãs est in amato q̃ in seipso. Decimoseptimo q; trãsformat amantez l amatũ. Decimooctauo q; extasim facit in amante. Decimonono q; nõ vult separariꝫ in eo ineternũ q̃escere. Nos ergo nouẽde cim effect⁹ causat amor caritatiꝰ in amãte. et hos oẽs effect⁹ amoris ostẽdit xps erga eccl'iam sponsaz suã: vt ptz g; ola ista decẽ cãtica: et in toto discursu euãgelico. Sed q; iste amor caritatiꝰ est recipro⁹ inter xpm ⁊ eccl'iam: ideo eosdẽ effect⁹ amoris ostẽdit eccl'ia erga xpm sponsuz suũ inxta possibilitatez ⁊ facultatẽ suã: vt ptz in istis eisdẽ cãticis. Et ideo sicut xps trãsformat⁹ in sponsam suã p amorẽ facit in eo extasim: ⁊ q̃escit ⁊ vult q̃escere inseparabilr' ineternũ in ea: ita econuerso eccl'ia trãsformata in sponsum facit extasim: vult q̃escere in eo ꝛseparabiliter l eternũ. ⁊ sic sponsus habitat in sponsa: ⁊ q̃escit l ei⁹ ac cubitu in eternũ. ⁊ ecclesia quieuit in ãplexu sponsi. ℂ ¶ Est verũ q; aliter xpo habitat in nobis ⁊ aliter nos in eo. Naz nos habitam⁹ in xpo sicut sponsa in amplexu sponsi p graz: et fidẽ: spẽ et caritatẽ in presentiet in patria p gloriã ⁊ sic amplex⁹ ei⁹ gratificat et ꝓtegit in presenti: et l futuro glorificat nos. A ¶ Xps autẽ hitat in nobis tanq; in tabernaculo: accubitu sio. ⁊ hoc tripliciter: nã primo hitat l nobis tanq; in suo tabernaculo psonali. et sic hitat soli et quieuit in illa hũanitate assũpta in atpomo ex tra natura. Scõo hitauit l nobis tanq; l suo tabernaculo et accubitu mẽno. et sic hitauit l solo vterq; gis marie p nouẽ mẽses. Tertio hitauit et hitat l nob tanq; in suo tabernaculo et accubitu mystico: sctificato et sic accubit et habitat et quieuit in tota eccl'ia tota

esse diffusa p ecclesiastica sacramẽta ⁊ dona gratiarũ eã gratificãdo: ⁊ sanctificando. et eodẽ modo habitat i vnoquoq; iustoꝝ fideli ꝓpter est mẽdo habitat i vnoquoq; iustoꝝ fideli ꝓpter est mẽ huiusmodi sponse: cui⁹ xps est sponsus ⁊ capur. B ¶ Ex quib⁹ oĩbus patet dignitas ⁊ excellẽtia hui⁹ spõse in statu noue testamẽti supra statũ ve. tes. Q⁹ plura ⁊ maiora signa amoris ostendit ve. tes. q̃ in veteri. ꝓpter q; tñc dedit ipsi de⁹ in no. tes. q̃ in veteri. ꝓpter q; tñc habitabat in illo ppio in illa archas lignea ⁊ tabernaculo ligneo: ꝫ nũc habitat in tabernaculo carneo ex nra natura hũana psonaliꝫ assumpto: et hitauit in tabernaculo materno p nouẽ mẽses: habitat ineternũ in nro tabernaclo mystico Scõo q; de⁹ habitabat in illo tabernaclo ligneo tantũ ſgulariter: sed in nro tabernaculo habitat realiter: nã vbi eternũ realiter: insepabilir ⁊ psonaliꝫ quieuit l illa hũanitate assumpta i vnitate suppositi. ⁊ realiter verbũ icarnatũ q̃nit i tabernaculo materno p nouẽ mẽses. et realiter ⁊ inseperabiliter inhabitat: q̃scit in tota eccl'ia sponsa sua tanq; in tabernaclo mystico p ecclesiastica sacramẽta. Nã verbũ incarnatũ realiter ỏtinetur in sacramẽto altaris: ⁊ nõ solũ figuraliꝫ sicut i sacrificijs veteris legis. itẽ virtus passionis xpi realiter cõtinetur i baptismo ⁊ ỏfirmatione. peni tẽtia: ceteri sacramẽtis. ⁊ nõ solũ figuraliꝫ ⁊ tãq; in signo foederis ⁊ signaculo fidei: sicut l circũcisione ⁊ ceteris sacramẽtis veteris legis. ⁊ iõ ecclesiastica sacramẽta imediate cõferũt grãm quã significãt: sicut dictũ fuit in expositiõe psal. xxix. ⁊ in tractatu ỏtra iudeos questiõe. j. ℂ ¶ Ex qui b⁹ patet q; maiora signa amoris ostẽdit de⁹ nob q̃ illis q: de⁹ solũ dedit illis l suo tabernaculo ligneo illas duas tabulas lapideas: ⁊ virgã aaron cũ vna mãne. ⁊ b dedit in figurã xpi futuri dei: ⁊ hois: regis: ⁊ sacerdotis. Sed de⁹ dedit seipsum nobis realiter deũ: hoẽm: regẽ: ⁊ sacerdotẽ. ⁊ sic de⁹ dedit illis vmbrã ⁊ figurã: nobis aũt dedit veritatẽ et verã lucẽ. A ¶ Ex quo patet q; pfectius xps deus et homo habitat in nobis q̃ in illis et nos pfectiꝰ habitam⁹ ⁊ q̃scimus l amplexu xpi: q; illi. isti ergo duo modi q̃scendi explicantur in hoc cantico. Nã in principio cãtici explicat mysteriũ incarnatiõis q; quã verbũ diuinũ habitat ⁊ accubat l spõsa: cui dicit. Dũ eẽt rex in accubitu suo nardꝰ mea dedit odorẽ suũ. ⁊c. Sed mysteriũ nre gratificatiõis ⁊ salutis q; quãnos q̃scimus l amplexu xpi explicat in fine cãtici cũ dr. Uena eius sub capite meo: ⁊ dexra illi⁹ amplexabit me. Sed inseparabilitas eterna tã accubit⁹ xpi l nobis: q; nri amplex⁹ in xpo explicat cũ ocludit in cãtico. Adiuro vos filie hierl'm ne excitetis nec euigilare faciatis dilectã: donec ipsa velit. Sed mutuus amor reciprocus cũ suis effectib⁹ inter sponsuz ⁊ spõsam explicat in medio dialogi bui⁹ cãtici: cuz sponsus dicit. Sicut liliũ inter spinas: sic amica mea inter filias. et cuz sponsa dicit. Sicut malus inter ligna sylnarũ: sic dilectus me⁹ inter filios et fulcite me floribꝰ: q; amore langueo. ⁊c. et q; boc patet intelligẽtia huius secundi cantici ⁊ responsio ad dubium. et hoc de secundo cantico.

ℂ Incipit tertium canticum.

Fox dilecti mei.
Ecce venit iste saliẽs in montibus.
Transiens colles.
Similis ẽ dilect⁹ me⁹ capree
¶ Hynnuloq; ceruorum.
Ecce ipse stat post parietem nostrum:
Respiciens per cancellos.
Ecce dilectus meus loquitur mihi:
Surge propera amica mea:
Formosa mea ⁊ veni
Jam enim hyems transijt
Imber abijt ⁊ recessit.
Flores apparuerunt in terra:
Tempus putationis aduenit.
Uox turturis audita est in terra nostra
Ficus protulit grossos suos:
Uinee florentes dederũt odorẽ suum
Surge propera amica mea:
Speciosa mea et veni.
Columba mea in foraminib⁹ petre
In caverniis macerie.
Ostende mihi faciem tuam.
Sonet vox tua in auribus meis.
Uox enim tua dulcis.
Et facies tua decora:
Capite nobis vulpes parvulas:
Que demoliuntur vineas.
Nam vinea nostra floruit.
Dilectus meus mihi:
Et ego illi.
Qui pascitur inter lilia.
Donec aspiret dies ⁊ inclinentur vmbre
Reuertere: similis esto dilecte mi
Capree hynnuloq; ceruorum:
Super montes bether.

Fox dilecti mei. Ecce venit saliẽs in mõtib⁹ ⁊c. istud est tertiũ cãticũ in quo Salomõ cãtat vocatiõez apl'oꝝ siue vocationẽ ecclesie in apl'is. ⁊ ideo ꝓ videndũ est vñ Salomõ sumpsit parabolã. Scõo exequendũ est de cãtico ⁊ ei⁹ expositione. Quãtũ ad ꝓmũ ẽ aduertẽdũ q; Salomõ ex duob⁹ assũpsit parabolã. Primo ex figura. Scõo ex ꝓmissiõe. nã primo p boc q; de⁹ loquebat moysi facie ad faciẽ. exo. xxxiij. i. p ãgelũ mediũ. ꝓmisit Salomõ in spũ ſliter de⁹ debebat loq; mũdo p hũanitatẽ psonaliꝫ assũptã vñ sicut de⁹ dedit illã legẽ moysi p illũ angelũ: figurabat q; de⁹ l hũanitate debebat explanare illã eandẽ legẽ apl'is i mõte thabor: ꝓut fuit ꝓplenũ. Math. xvij. ⁊ vij. itẽ p boc q; qñ archa fuit reposita ltra tabernaculũ ⁊ tã de us loquebat Moysi de archa ⁊ tabernaclo ⁊ de-

Universidad de Deusto
Biblioteca

clarabat illi ola: disponebat de olibus agēdis vt patet exo. vltio p hoc ꝓuidit Salomō ꝙliter verbū dictū debebat introire i archā humanitatis p incarnationē: tot⁹ xp̄s i carnat⁹ debebat intrare i tabernaculū ecclie p fidē: gram: de illa archa hūanitatis debebat loq̄ fidelib⁹ suis: declarare legēs, pphetas. itē hoc idē premisit Salomō p ꝓmissiones factas maxime Deutero. xviij. cū dixit de⁹: Prophetā suscitabo de medio fratrū tuo rō simile tibi: ponā verba mea i ore eius: et loq̄tur ad eos ḡcia: quicq̄ dixero illi: vbi predixit Salomō ꝙliter de⁹ debebat assumere carnē de illo popl'o loq̄ et apl'is: et toti illi ppl'o p illā humanitatē assūptā: declarare legē: pphetas. et sic ꝓ qualiter sicut i precedēti cātico cātauit osculū in carnatōis: ita i hoc tertio cātat osculū familiaris p̄dicatiōis: legis declaratōis: sic satisfacit ꝑme petitioni spōse. Hoc ergo preuidēs Salomō in spū assumēs parabolā ex supradictis fecit hoc iij. cāticū i quo introducit xp̄m spōsum loquentē: vocātē ecclesiaz in apl'is: declarantē eis legē: pphetas, put fuit impletū. Matth. v. c. vj. ꝙ totū discursus euāgelicū. Sz ꝑcipue cātat pphetice Salomō i hoc. iij. cātico totū illū fmonē quē fecit. Xp̄s in mōte declarādo legē et pphetas. Matth. v. In quo cātico tria facit: mā ꝓlo facit qđ dictū ē. Scdo cātat acceptationē legis: et doctrine xp̄i: et gaudiū ecclie acceptātis legē euāgelicā. Tertio p̄dicit: et cātat stabilitatē et ppetuitatē legis euāgelice. Scda ibi. Dilect⁹ me⁹ loquit mihi: et ego illi. Tertia ibi. Ad furo vos, ꝛc. ℣ ¶ Quātū ḡ ad primū ē aduertēdū ꝙ xp̄s ꝓmo despōsauit ecclesiā in Maria: in Joseph sicut dictū est ꝫ exide qñ Maria abijt cū festinatiōe l mōtana iude ibiq̄ vocauit iohānē baptistā de vētre mris: et despōsauit ecclesiam i eo: i elyzabeth mre ei⁹ qz vterq̄ cōfessus est Christū incarnatū: vt p̄z Luce. j. itē cū ēet incipiēs annoz trigīta: illico post baptismū: iciunio vocauit apl'os: et ascēdit i montē: et dedit eis legē euāgelicā: q̄ nil aliud est nisi declaratio legis: et ꝓphetaz: vt inqt Aug. Un xp̄s q̄ ante locut⁹ fuerat pl'archis: et ꝓphetis p angelos: et locut⁹ fuerat mūdo p ora ꝓphetaz: et dederat Moysi legē p angelū medium: tūc ascendit i montē: et aperiēs os suū declarauit apl'is legē: et ꝓphetas dicēs. Nō veni soluere legē aut ꝓphetas ꝫ adimplere. et sic ꝓ os ꝓpriū: et ꝓ illā hūanitatē assumptā locut⁹ est apl'is: et declarauit eis legē: et ꝓphetas dādo verā intelligētiā: vt p̄z ꝓ totū discursus euāgelicū. Spōsa q̄ q̄ diu desiderauerat: et patierat osculari osculo spōsi ꝑ verā declarationē legis: et ꝓphetaz: audiēs spōsus tā sibi loquētē ꝓ os ꝓpriū: cū magno gaudio dicit i principio sui⁹ cātici. Osculetur me: de osculo oris sui: et loquit mihi tā nō ꝓ angelos: nec per pl'iarchas aut ꝓphetas: ꝫ ꝓ os ꝓpriū ꝫ sicut iste spōsus me⁹ quondā pegrinabat posit⁹ in illa archa ꝓ mōtes: et colles: et loquebat Moysi de tabernaculo federis. et illō faciebat sub quadā figura: ita nūc splendo illā figurā posit⁹: et latēs in hūanitate tā loquit mihi: et ecce iste tā venit saliēs i mōtib⁹ galilee: et iudee vocādo apl'os: et ꝑdicādo: et tā venit trāsiliēs colles: ꝓlo qñ exist̄s intero mīs

venit in mōtana iudee ad salutādū elisabeth: et sanctificandū iohannē Baptistā: et postea qñ venit et portauit ipm mater ad presentandū in templo: tandē qñ vocauit apl'os ꝛc. et iō dilectus me⁹ i tali peregrinatiōe sīlis ē capree hynnuloq̄ cernoz in velocitate. Nā sicut caprea cū velocitate currit ad lactandū filiū: et cerua hynnulū: ita xp̄s cū velocitate ꝙsiuit apl'os: oēs fideles ꝓ mōtes: cāpos et lactādos eos lacte diuine doctrine: et sapiētie. ℣ ¶ Sz ad maiorē euidētiā ē aduertēdū ꝓut supradictū est: ꝙ in isto toto libro ꝓ capreas intelligunt pl'iarchę. q̄ fuerūt pastores qb⁹ facte fuerūt promissiones de xp̄o: et ecclia. et ꝓ ceruos hynnulosq̄ ceruoz intelligunt ꝓphete: q̄ fuerūt veloces in saltādo de vna materia i aliā: sicut faciūt Satyri: q̄ quidē ꝓphete prenūciauerūt ola mysteria xp̄i: et ecclesie cū magna velocitate saltando de vna materia i aliā: et de vno mysterio i aliud: et de vno i ꝑe in aliū. Sz q: xp̄s adimpleuit ola q̄ fuerūt ꝓmissa pl'iarchis: et vaticinata ꝓ ꝓphetas, iō dicit silis illis. i. cōformis ꝓmissionib⁹: et vaticiniis: et prophetis eoz: q: nō venit soluere legē: ſ adimplere oēs promissiones: et vaticinia eoz: ergo xp̄s nō fuit dissimilis imo silis illis. et hoc ē qđ dicit: et intēdit dicere sponsa cū ait. Silis ē dilect⁹ me⁹ capree hynnuloq̄ cernoz. i. cōformis ē toti legi: et ꝓphetis: q: ola q̄ in pl'iarchis fuit ꝓmissa: et figurata: et i ꝓphetis vaticinata adimpleuit. Nā en. i. ecce ipe tā stat post parietē nr̄m. i. latens in nr̄a hūanitate: sicut fuit ꝓmissus pl'iarchis: et ꝓphetis: et fuit figurat⁹ per arcā: et tabernaculū: et ꝑ illos angelos ꝑ quos deus loquebat i forma hūana. et tā stat aspiciēs ꝑ fenestras: et cācellos hūanitatis. i. tā habēs oculos hūanos: et os carneū et humanū: loq̄t mihi familiarit dilect⁹ me⁹ deus et hō. et vocādo me dicit. Surge amica mea ꝛc. ℣ ¶ Ad cui⁹ intellectū ē notandū ꝙ sicut ꝓpl'us Israel erat i egypto sub illo iugo captiuitatis ita pariter spōsa erat sub iugo legis et peti sicut tpe ver⁹ de⁹ eduxit ꝑ Moysen illū populū de captiuitate: ita i eodē tpe i mēse Aprilis sine Martij xp̄s de spōsauit et eduxit spōsam suā de iugo legis: et captiuitate peti ꝑ mortē: et passionē. ℣ ¶ Un sicut hō in hyeme latet ꝫ frigidus et balb⁹ in domo nō audēs exire domū ꝓpter frig⁹ intēsum: ꝙ ꝓpter crebros ibres et pluuias: et obscuritatē nubiū: ita pariter spōsa erat latēs sub frigore et obscuritate: et nube legis. itē sicut i hyeme arbores nō faciūt fructū nec florēt ꝓpt rigiditatē frigoz ꝫ et ꝓp defectū caloris: ita lex moysi existēs sub frigore et nube cerimoniaz sine caloret ꝓpītia xp̄i: q̄ ē sol iusticie nec floruit nec fecit fructū. Sz oriēte sole iusticie i mūdo: q̄ ē xp̄s: illico cansauit tēs vmit fugauit noctē et hyemē et tenebras legis. et incepit florere et facere fructū vinea legis ꝓ xp̄m. et sic xp̄s fugata nocte: hyeme legis veteris cū suis nubib⁹ cerimoniaz portauit ver euāgelicū i quo floruit vinea legis. et hoc ē qđ dicit spōsus: et loqr̄ et more amātiū. Nā sicut amasi⁹ surgit de nocte q̄si i auroram venit ad domū amasie et ornat portā ei⁹ diuersis floribus tpe veris: cātādo vocat eā vt surgat ḡ lecto ad audiēdā cātilenā quā cātat amore ei⁹ et vt sibi loquat̄ et cor: rīdeat et reddat vices

amoris ipsi. ita parit xp̄s venit I mūdū: et repperit spōsā suā iacēte i lecto legis: et in nocte frigidā ꝓp frig⁹ legis: ℣ vēit ad excitādā eā: ad vocādū ipaz vt surgeret a lecto et nocte legis: et redderet ipsi vices amoris: cui xp̄s portauit flores et fruct⁹ euāgelicos: xp̄s q̄ spōs⁹ vocat spōsā suā vt surgat a sō no legis dicēs o amica mea: spōsa: et formosa mea: et colūba mea q̄ diu iacuisti sub iugo et lecto: et nocte legis surge a iugo legis: et veni ad me. et facia te formosā ꝓ ōia ḡcia: et facia te simplicē sīc colūba ꝓba ptissimā. Jā ei hyēs et frigiditas et nox et obscuritas legis veteris: trāsijt: et lber petōr iā recessit postq̄ venit sol iustitie: q: iā, apparuerūt flores i terra nr̄a. Nā sicut recedēte hyeme et aduenīēte vē oēs arbores vinee florēt et ficulnee ficus ꝓpter accessū et fauorē et calorē solis. Ita aduenīēte xp̄o vinea legis et ager et ficulnea legis inceperūt florere et fructificare p xp̄m. Un iā venit tp̄s putationis vinee in q̄ ola cerimonialia sunt āputata: vt noti tpr̄chi et pāpini euāgelicā valeāt pullulare. ℣ ¶ Itē sicut hyeme veteris legis et aduentu xp̄i cātat turtur⁹ p filuas: ita trāsacta hyeme legis et aduentu xp̄i cātat turtur⁹ p filuas: ita trāsacta hyeme legis et aduentu xp̄i plenitudine tpis qñ deus misit filiū suū: audita fuit vox turturis euāgelice q̄ fuit vgo mater dei qñ dixit. magnificat aīa mea dñm ꝛc. q: iā ānūciauit deū i carne aduenisse ꝛc. Et sic vox euāgelica i cepit tūc audiri i terra nr̄a. Sz magis audita fuit vox turturis qñ xp̄s ascēdit in montē et incepit declarare legē apl'is. Matth. v. Itē tūc fic⁹ legis āputatis cerimonialib⁹ solis tūc lcipit ꝓducere ficus et grossos euāgelicos ꝓ verā intelligētiā. Nā sicut fruct⁹ latet in arbore i hyeme: et ficus i ficulnea: et vue i vite. eo q̄ fruct⁹ tūc ē ibi in potētia tā q̄ infinitis causis materialib⁹: ſ i vere sol et celestis in fluētia educit fruct⁹ ex arboribus de potētia in actū ita parit ola mysteria et veritat⁹ euāgelice latebāt sub lr̄a legis ſ venit xp̄s sol iustitie et eduxit ola illa mysteria et veritates in actū et in lucē et sic apparuit veritas euāgelica q̄ latebat i lege: sicut forme latitāt i materia et fruct⁹ i arbor⁹ et ideo subdit ꝙ vinee legis dederūt odorē suū florendo. ℣ ¶ Et nota ꝙ qñ vinee florēt oēs serpētes fugiunt eo ꝙ odor flor⁹ vinearū interficit serpētes: ita q̄ parit qñ xp̄s venit et icepit fugare hyemē et frigiditatē cerimoniarū legis: et icipit florere vinea ꝓpter calorē solis in vere euāgelico tūc serpens antiqu⁹ incepit fugere ꝓpter odorē vinee euāgelice: q: ille odor et virt⁹ flor⁹ sacramentoz euāgelicoz interficit diabolū et extinguit petā. et ideo dicit spōsus ꝙ vinee legis iā dederūt odorē suū fugādo diabolū et extinguēdo petā. et iō subdit. Surge amica mea et spōsa q̄a diu ꝑ totaz hyemē legis veteris iacuisti absc̄sa sicut colūba i cauerna macerie et patient⁹ et in foraminib⁹ petre ita tu latuisti absc̄sa sub vmbra legaliū ꝑ totā hyemē et noctē legis o q̄ colūba mea exi a caverna et foramine legis et icipe cantare cāticū euāgelicū: et sonet vox tua i auribus meis. ꝙ dulcis est vox tua i auribus meis. ꝙ dulcedo me ē deū et mesſā et redēptorē tuū. et onde mihi facie cōsciētie tue per fidez et caritatē. et sonet vox tue cōfessiōis in auribus meis. Qz vox tua erit mihi dulcis: cū audiero a te cōfessionē ꝑ fidei euāgelice ꝓ quaz fidem eris mihi ꝓsonaliter et ꝓcientialiter despōsata Qz

tam nō loquor tibi per angelos nec per prophetas: sed ꝓsonalit et ꝑtialiter loquor tibi ꝙ meip sum. Proferr ergo fidē articulos et fidē euāgelica ꝓ os tuū. et eris mihi vxor spōsa ꝑba de ꝑtu. q. d. Sequere me ꝓ fidē euāgelicā: et recipe baptismū fidē ꝓ fitēdo et tūc vox tua ꝓfessiōis erit mihi dulcis et acceptabilis et facies tua et cōsciētie tue erit mihi decora et grata et amabilis. De fide cū dicit. Capite no bis vulpes pua ꝛc. spōsus auisat spōsam vt sit cauta ne sequat falsas doctrinā scribaz et pharisecoz. ℣ ¶ Ad cui⁹ intellectū ē aduertēdū. ꝙ qñ xp̄s venit tā reppit scripturā legis et ꝓphetaz depranatā ꝓ falsas traditōes et expositōes scribaz et pharisecoz et sadduceoz cui⁹ cā fuit: mā vt ait Joseph⁹, xviij. li. antiqtatū: c. ij. li. de bello Judaico: ꝙsi ꝙ. xl. annos ante aduentū xp̄i iter ceteras sectas surrexerūt due ꝑcipales secte i Israel: quaz ꝓia fuit secta Saduceoz dicta a quodā duce Sadoch ꝑcipe: inter istos illi⁹ secte. Illi ante negabāt āgelos esse: animos spūs: et negabāt resurrectionē corpoz: ꝑ quēs ꝓcedebāt mortales esse alias holz. Itē recipiebāt solū ꝙq̄ libros Moysi. Et negabāt totū residuū veteris testamēti: et sic ex tali errore cōmittebāt multa turpia. Sz tūc ex zelo legis et ꝓphetaz surrexit alta secta ꝑia isti: ꝙ icepit a q̄dā dicto pharisei de tribu Symeō: et iō ei⁹ sectatores dicti sunt pharisei q̄si ꝫ sadduceoz et a ceteris ppl'aribus diuisi i vita et moribus et in ritu. Isti fingebāt se zelare legē et ꝓphetas: et iō dixit⁹ sunt in maxia veneratōe apud ppl'm: in maxia opinione scriptaris ꝓpter apparētiā exteriorē. Et isti dabāt operā studio legis et ꝓphetaz ꝓ ceteris: et iō ꝓpt assiduitatē et ꝓtinuū studiū facti sunt piti ꝓ ceteris in lr̄a legis et ꝓphetaz intrīs ꝙ accepert auctoritatē a simis sacerdotib⁹ sedēti i cathedra Moysi ad declarādas scripturas legis et ꝓphetaz et ad iudicādas et discernēdas ciuiles iudicia ciuilia exercēda. et sic facti sūt de nūero illoz. lxx. iudicii q̄s Moyses instituit ad discernēdas cās et iudicia Exo. xviij. Et iō dicebant sedere sup cathedrā Moysi. et iō isti ratiōe religiōis dicebant pharisei: sed rōne iudiciarie ptātis et rōne auctoritatis glosandi et exponēdi et declarādi sacras scripturas legis et ꝓphetaz dicebant scribe. Est vex ꝙ multi ex tribu Symeō ꝓpter pitiā scripturaū lez nō ecūt ex religiōe et ritu pharisecoz: tñ siker assumebāt ad ptārem iudicādi et auctoritatē glosandi: et isti dicebant scribe tm̄. Jsta ergo secta et religio pharisecoz et etiaz societas scribaz fuit denotio: ꝓp simulatiōem scritatis. et creuit intm̄ apud vulgares et ciues et plebeios ꝙ oēs ciues reliquebit eos executores testamētoz: tutores viduaz et pupilloz. Et sic regebāt ppl'os in tēporalibus et spūalibus. Et sic incepert comedere et expoliare domos viduaz: et diripere bona pupilloz: impinguare domos suas intantū ꝙ oēs diuitie puenīebāt ad man⁹ eoz et simplices ppl'ares ex ignoātia obedīebāt: et credebāt eis. Sz auaricia et cupiditas simul creuit et exarsit i eis cū pinguedie diuitiaz. Un tūc icepert ordinare nouas traditōes in ppl'o: glosare, oēs sacras scripturas et deducere ad lucrū suū tpale et ad mltiplicādas oblatōes et decimas ꝓmittas et sic facti publicē capsores mercatores ꝓ seruꝫ in

Universidad de Deusto
Biblioteca

ter posītas psonas parauerī i tēplo mēsagnūm lar ioꝝ: i porticu tēpli vendebāt oues ⁊ agnos p sacrificijs ⁊ oblationib⁹: ⁊ sic furpabāt sibi oīa lucra. ⁊ vt hoc nō reputarēt illicitū apō populus glosabāt scripturas ad suū intentū ostēdētes po pulis: q̄ ea q̄ faciebāt erāt de mente legis. post⁹ oīa erāt ad cultū diuinū. ⁊ sic deprauarī totā legē ⁊ prophetas trahentes omnia ad intentū ⁊ lucrū sinī tēporale negantes omnē sensum spiritualem et ideo Christus reperiens scripturas depranatas per falsas doctrinā ⁊ traditiones istarū secta rū scilicz saduceoꝝ ⁊ scribarū ⁊ phariseoꝝ: statuit extirpare fermētum ⁊ falsam doctrinā eoꝝ: ⁊ aperire verū sensum sacre scripture. Ideo ascēdēs in montē incepit auisare discipulos dicēs. Nisi abū dauerit iusticia vestra plus⁹ scribarū ⁊ phariseo rū nō intrabitis in regnū celoꝝ ⁊c. ⁊ sic Christus ꝓcedit in toto illo sermone declarando veras intelligentiam legis ⁊ ꝓphetarū ⁊ extirpando fal sam doctrinā scribaꝝ ⁊ phariseoꝝ. Et hoc idē fa cit p totū discursum euāgelicū. Unde Matth. xv. Auisans discipulos dixit. Cauete a fermento sa duceoꝝ ⁊ phariseoꝝ ⁊c. Itē. xxiij. dicit Supra ca thedrā Moysi sederūt scribe ⁊ pharisei ⁊c. Et i to to illo capitulo exprobrat anaricia ⁊ simulatione ⁊ prana opera eoꝝ. et iō videres Christū totaliter esse ⁊ trariū moribus ⁊ anaricie ⁊ pranis operā tiōibus suis statuerūt ipsum interficere negātes Christū esse messyaꝫ in lege ꝓmissus vñ sicut erāt totaliter mundani ⁊ carnales: ita declarabāt to tam scripturā tēporaliter ⁊ carnaliter expectan do bona tēporalia. Et hanc sectā scribarū ⁊ pha riseoꝝ sernāt hūdie iudei moderni eo q̄ sunt suc cessores illoꝝ in vita ⁊ doctrina ⁊ perfidia ⁊ odio put dictū est psalmo. lxxviij. ⁊ psalmo. lxxxj. Et sic ꝑz qualiter scribe ⁊ pharisei conati sunt dissipare vi neam legis pep falsam doctrinā: intelligentiam Quos Salomon hic appellat vulpes ꝓpter simu lationē ⁊ fictionem vite. Et appellat eos vulpes paruas ꝓpter sanctitatem ⁊ humilitatez fictā ⁊ simulatam: vel a paruitate veritatis: ⁊ etiam a paruitate potentie ⁊ effectus. nam licet fuerint conati destruere vineā sacre scripture tamē non potuerūt: quia veritas scripture cōtinuata ⁊ cō seruata est in euāgelio: ipsi manēt in sua cecitate ⁊ obstinatione ⁊ mēdacio ⁊ captiuitate. dicit ergo spōsus ad apl̄os: nolite sequi doctrinā vulpinā ⁊ fermētū istaꝝ vulpiū. ſ. scribarum ⁊ phariseoꝝ: sed capite nobis istas vulpes paruas. ſ. scribas ⁊ phariseos q̄ demolinnt ⁊ destruere ⁊ dissipare nitunt vineas sacre scripture cū suis falsis doctri nis ⁊ traditiōibus iniquis: ⁊ eiicite eos extra vi neas nostras ita q̄ occecatos in malitia eoꝝ: ne intelligāt sacramēta dei ⁊ ne comedāt de fructi bus hui⁹ vinee post⁹ negāt aduentū Christi agri cole huius vineeꝫ q̄ vince nostre iā floruerunt p aduentū xp̄i: ꝫ ipsi nō expectāt talē fructū spiri tualem ex ea sed bona tpalia. Et ipso ne isti vul pes pue i valore ⁊ i potētia ⁊ intelligētia veritat⁹ dissipēt flores hui⁹ vinee: capite eas ⁊ pheite ex tra vineā post⁹ se idignas fecerūt: vñ ego expe crabā vt ipsi iudei colligerēt vuas ex ista vinea: ⁊ ipi collegerūt labruscas amaras. p eis. Ez vos fide

les colligite vuas dulcos mysterioꝝ eiā gelicoꝝ itēdit ergo dicere spōsus ad spōsaꝫ i apl̄os o ami ca mea ⁊ coluba mea spōsa ostēde mihi faciē tuaꝫ p confessionē ve fidei: ⁊ nō sequaris falsā doctrinaꝫ vocē vulpinā scribaꝝ ⁊ phariseoꝝ: q̄ conant de struere vineas sacre scripture: ſz capite has vul pes: pheite eē vineas q̄n vinea mea tā floruit ⁊c.

Dilectus michi: ⁊ ego illi.

Hec est scā pars hui⁹ cātici in qua introducitur spōsa ad loquēdū: q̄ audita voce spōsi quā vocem diu desideraueratiō agit gras dicēs. Gras ago q̄ dilect⁹ me⁹ pſentialit ⁊ familiarit loquit mihi ⁊ ego illi ⁊ tā docet me familiariter mysteria ⁊ secre ta legis. Et tā pascit̄ lilia: q̄ recipit a me cul tū latrie in apl̄is ⁊ discipulis ⁊ fidelib⁹ sequētib⁹ euꝫ. Q̄n sicut ipse pascit me pabulo doctrine ita ipse pascit̄ a me pabulo cultus latrie: acceptādo meā fidē ⁊ confessionē fidei ⁊ laudis ⁊c. Et iste cult⁹ latrie durabit donec. i. dū aspiret ⁊ ꝓueniet dies gre vsq̄ ad inditū⁹ vsq̄ ic̄imenk vmbre. Uel sic. Dilect⁹ meus loq̄t mihi ⁊ ego illi: ⁊ tā pascit inter lilia sine rosas fidelū p cultū latrie post⁹ tā spi rauit dies gre ⁊ finita ⁊ fugata est vmbra legis. q̄si dicat nolo audire nec sequi vulpes phariseos nec doctrinā eoꝝ falsā: ſz volo seq̄ x̄m̄ ꝑz sicut ipe lo q̄t mihi. Deide cū dicit reuertere. post⁹ ista spō sa recepit fidē eiā gelicā ⁊ vitatē legis a spōso in apl̄is ⁊ discipulis i illo mōte desideratis hre copiā i sua societate ⁊ sciēsq̄ ꝓuenerat ad redimēdū ꝓncipalit ꝑpl̄z Israel. Iō exhortat spōsuz vt in stret i girū ⁊ circuider totā terrā israel p oēs tribꝰ ꝑpostea reuertat in Hierl̄m: vt ibi p nob⁹ patiaris. ¶ Un no ta q̄ vbi trāslatio nra dicit. Reuertere. i Hebreo habet circūda siue lustra: tē mos ⁊ ꝓsuetudo amā tiū q̄ lustrāt i girū domū. vicū. amasiet. freq̄nt eā possint videre ⁊ alloq̄ta q̄ eodē mō dicit ista spō sa o dilecte mi p lustra. circūda freq̄nt domū meā i. totā terrā ꝓmissiōis ꝓpostea reuertere ad meri talit reuertere i terrā iudaebi i bethleē fuisti na tus ⁊ i hierl̄z i tēplo ꝓsentat⁹ vtibi patiar⁹ p oīb⁹ ⁊ reiurgas ⁊ finias cursuz tuū. et in tali cursu ⁊ of ficio suo velox ⁊ similis i velocitate capree hynnu loq̄ ceruoꝝ. i. expedias cursus tuū reuertēdo sup mōtes bethel. i. sup mōtes dei: q̄ sunt mōtes Ju dee vbi est hierl̄z sita in mōte syon ⁊ in mōte mo ria q̄ dicunt montes bethel. i. mōtes domus dei: eo q̄ in eis est fundata domus dei: ⁊ inuno istoꝝ montium vidit scalam iacob: ⁊ in altero Abraam voluit īmolare filium: et in altero Melchisedech obtulit panem ⁊ vinum: et dictum ē psalmo. xlviij. Intenditergo dicere sponsa: o dilecte lustra totā terrā. Israel et reuertere super montes bethel. ſ. in hierusalē ad patiendum ⁊ complendum myste

riū redēptiōis: ⁊ esto sicis capree hynnuloq̄ ceruo rū. i. esto similis ⁊ cōformis legi ⁊ ꝓpheti⁹ scz imple officiū redēptionis in hierusalem sicut ꝓmisisti pa triarchis ⁊ vaticinati est p ꝓphetas: put dictū ē et magis patebit. In hebreo aūt habet sup mōtes ba ther. i. sup montes diuisos. Et tūc esset sensus: in ter. i. sup montes diuisos. Et tūc esset sensus: in stra terrā velociter sicut caprea ⁊ hynnulus velocit currit sup mōtes diuisos siue diuersos. Sz nostra translatio videt magis ꝓpria. ¶ Ad maiorē euī dentiā est notandū q̄ capreā silnestris hz quattuor ꝓprietates ⁊ cōditiones. Primo q̄ fugit vehemen ter venatores. Secdo q̄ est velocior ceteris aīalib⁹ in fugiendo. Tertio q̄ semp petit ardua ⁊ cacumia mōtiū inaccessabilia vt ibi saluet. Quarto q̄ semp trahit ⁊ ducit filiū secū: vt saluetur: nec vnq̄ dimit tit nec deserit eū. Has etiā q̄ttuor ꝓpietates habet ipse ceruus i fugiēdo venatores. Et has quattuor ꝓprietates seruauit xp̄s cōtra vulpes phariseos ⁊ scribas q̄ sua venenata ⁊ vulpina doctrina niteban tur vulnerare pplos ⁊ dissipare vineā dñi. Et ideo fugit: imo increpauit ⁊ extirpauit velociter fal sam doctrinā scribaꝝ ⁊ phariseoꝝ. Et ascēdit in mō tē crucis ducēs ⁊ trahēs secū oēs fideles filios suos vt eos ibi saluaret ⁊ liberaret. Et iō dicit sponsa o spōse dilecte mi plustra totā terraz isti⁹ ⁊ reuertere ad mōtes bethel. i. dom⁹ dei que est hierl̄m: ad mō tē crucis vbi nos debes saluare. Et ideo esto simi lis capree hynnuloq̄ ceruoꝝ. i. sicut capreā ⁊ ceruus velociter fugiūt venatores ⁊ ducit ⁊ trahunt secuz hynnūlū sc̄z filiū vt saluent eū sup ardua montium Ita tu trahe nos tecū super montē crucis et super mōtes hierusalem vt salues nos tbi. Et sup mon tem celestem vt ibi te fruamur.

Secunda pars tertij cantici.

In lectulo meo quesiui quem
diligit anima mea.
Quesiui illum ⁊ nō inueni.
Surgā ⁊ circuibo ciuitatez p
vicos et plateas.
Querā quē diligit aīa mea.
Quesiui illū ⁊ non inueni.
Inuenerūt me vigiles q̄ custodiūt ciuitatē.
Num quem diligit anima vidistis.
Paululum cum pertransissem eos.
Inueni quem diligit anima mea.
Tenui eum nec dimittam.
Donec introducam illum.
In domum matris mee.
Et in cubiculum genitricis mee.
Adiuro vos filie hierusalem p capreas: cer
uosq̄ campoꝝ.
Ne suscitetis nec euigilare faciatis dilectā
Donec ipsa velit.

Deinde cum dicit. In lectulo meo p noctē quesi ui quez diligit anima mea ⁊c. Videns sponsa q̄ per totā noctē legis nunq̄ poterat reperire sponsum suū christū in tabernaculo moysi nec in tēplo p̄mo nec sedoꝝ: in archa federis nō erat realr incarnat⁹ nisi in sola figura. Ideo post⁹ reperit ipsum in cor ne: agit gratias dicēs. Ego quesiui quē diligit anima mea in lectulo meo. i. in tabernaculo moysi ⁊ ip sum quesiui p totā noctem legis. Et tamē non po tui ipsuz ibi inuenire: q̄ tātū erat ibi in figura: ⁊ sic dixi in meipsa. Ego circuibo per vicos ⁊ plateas. ſ. discurram per oēs patriarchas ⁊ ꝓphetas querēdo xp̄m quā diligit anima mea ⁊ quesiui illū sed nunq̄ ibi inueni in toto testamēto veteri. Et dum circui bā p totū vetus testamētū querēdo quē diligit ani ma mea: inuenerūt me qui custodiūt ciuitatē scilicz summi sacerdotes ⁊ scribe ⁊ pharisei q̄ erant docto res ⁊ prelati positi ad custodiā populi ⁊ tēpli: quos interrogani dicens. Num quē diligit aīa mea vidi stis: ? q̄ nō ostēderūt mihi illū p legē ⁊ ꝓphetas: imo negarūt euꝫ dicētes. Hūc nescimus vnde sit. Et nō habem⁹ regē nisi cesarē: imo negauerunt talem messiā denm ⁊ volem esse in lege ꝓmissum. Nec vo luerūt recipere eū nec legē eius euāgelicā: nec bo na spūalia cū tanq̄ carnales expectarēt tpalia. Sz ego spernēs eoꝝ cecitatē ⁊ falsam doctrinā paulu lū cū pertransissem eos: inueni xp̄m deū incarnatū sponsum mihi ꝓmissum quē valde diligit aīa mea. Et ideo illico ad primā vocationē tenui eum p fidē firmā ⁊ caritatē indissolubilē. et ideo non dimittam eum: donec introducā illū in domū matris mee et in cubiculū genitricis mee: que est plebs israelitica fidelis: vnde post⁹ synagoga eiecit ipsum a se: ego recepi ipsum intentū q̄ nemo me separabit a cari tate ei⁹. q. d. post⁹ nō reperi ipsum in tabernaculo moysi nec in templis primo et secdo: tū inueni ipsuz in tabernaculo ⁊ templo humanitatē assumpte. Et sic tenui et recepi eū in verum messiam nec dimittā eū: licet scribe ⁊ pharisei tanq̄ vulpes dissuadeant mihi eū cōminatiōe: et cum suo falso fermento. ¶ Ad maiorē aūt euidētiā ē notādū q̄ ista spōsa q̄sit spōsum p totam noctē legis in lectulo suo: scilz in tabernaculo ligneo q̄ fabricauerat moyses: sed eū ipm ibi nō reperisset: eo q̄ ibi nō erat nisi in figu ra. Ideo interroganit custodes scz scribas ⁊ phari seos vt ostenderēt sibi sponsum: scz messiā in lege pro missum: eo q̄ sacerdotes ⁊ scribe ⁊ pharisei erāt po siti tanq̄ custodes ⁊ speculatores dom⁹ israel: vt cū veniret xp̄s ostenderēt eū populo per sacrā scriptu ram. Sed cū sacerdotes ⁊ scribe ⁊ pharisei nō ostē dissent ipsi xp̄m fuisse messiā: imo tāq̄ vulpes dissi pantes vineā dñi neganerunt eum ⁊ psequebātur. Ideo ista sponsa nō acquiescens false doctrine eoꝝ pertransiuit. i. cōtempsit eos: sed cū pertransisset eos reperit xp̄m sponsum suum non in tabernaculo li gneo ipsi⁹ moysi: sed in lectulo et tabernaculo car nis ⁊ humanitatis. Et tūc post⁹ ista sponsa cogno uit spōsum tenuit eum fortiter per fidē ⁊ secuta est eum vsq̄ ad mortē. Et introduxit eū in domū matris sue. ſ. in plebē iudaicā: q̄ apostoli multos de plebe israelitica cōuerterunt ad fidē xp̄i: quādo misit eos ad predicādū p terrā israel. vt p̄z Oba. j. ⁊ Luce. x. Et etiā conuertit multos in die penthe. vt p̄z Act. ij. ⁊. iij. Et ideo dicit in lectulo meo ⁊c.

Adiuro vos filie hierusalem ⁊c.

Hec est tertia pars huius cantici vbi predicit fir

mā stabilitatē ecclesie ⁊ indissolubile vinculū inter ipsam ⁊ sponsum suū: vñ ait. o filie hierlm. i. anime fideles obtestor. ⁊ adiuro vos p capreas hymnulosq; ceruos. i. p patriarchas et ꝓphetas: q̄bus facta est de xpo reptomissione suscitetis nec euigilare faciatis dilectā a fide ⁊ caritate dei spōsi donec ipsa velit. i. adiuro vos ne putetis ynq̄ ipsaꝫ esse a suo spō so separādā ineternū sicut ꝓmissum ē patriarchis ⁊ ꝓphetis. put dictū est. q. d. ne timeatis: nec seducat vos falsa doctrina scribarū ⁊ phariseoꝝ: nec aliquis hereticꝰ aut tyrannus separet vos a caritate spōsi vestri xpi. ℟ ¶Sed q̄ dictū est in expositione huius certi cantici: q̄ in aduentu xpi vinea legis dedit fructū suus amputatis cerimonialibꝰ: ⁊ sicus legis dedit grossos suos euāgelicos. Et q̄ xps tāq̄ interpres legis amputauit omnia cerimonialia. Jo querit vtrū xps potuerit hoc facere ⁊ videt q̄ non. Et ꝓmo arguitur sic. nam xps qui venerat ad complendā voluntatē patris nec debuit nec potuit venire cōtra mentē dei patris q̄ obligauit illū ppm sub multiplici maledictiōe ⁊ firmissimo iureiurādo ad seruādā totā legē nō solū q̄ ad pcepta moralia: sz etiā q̄ ad oia cerimonialia ⁊ hoc fedele eterno: vt pz Deuk. xxviij. ⁊. xxix. Et sub eisdem maledictiōibus ⁊ iureiurādo se obliganit populus. vt pz ibidē Ergo nec xps potuit venire ⁊tra mentē patris: nec absoluere illum ppm a cerimonialiū observatiōe eterna. Scdo arguit sic. nam sub eadē pena deꝰ ꝓhibuit ne quis presumeret addere nec minuere aliud preter id q̄ est scriptū in lege data moysi: vt patet Deuk. xiij. ergo sequit q̄ xps nec debuit nec potuit ꝑtare cerimonialia puta sabbatū ⁊c. nec addere diem dñicam ⁊ cetera precepta ⁊ euāgelica sacramēta. In oppositū aūt est tota veritas huius tertii cantici: vbi dr tempus putationis aduenit. Jtez Matth. ⁊ Lu. iij. iecuris ad radicē arboris posita ē Jtē ibidē. Cuius ventilabrū in manu eius. Et mundabit aream suā. Et cōgregabit triticū in horreum sūm paleas aūt cōburet igni inextinguibili ꝓ quaz arboꝛe ⁊ paleas intelligunt cerimonialia legis vet. ℟ ¶Respōdet q̄ ista questio satis est explicata et soluta per totam expositionē libri psalmoꝝ ⁊ precipue in tractatu cōtra iudeos per totū. Sed hic breuiter respondebit pretatis duobꝰ argumentis pro quoꝝ responsione est primo notandū q̄ cū tota lex cerimonialiū fuerit data in signū federis ⁊ pacti: vt patet de circūcisione ⁊ de ceteris sacramētis ⁊ sacris et sacrificiis ⁊ obseruātijs: ergo sequitur q̄ oīnia illa cerimonialia erant signa alicuius future veritatis. Et per cōsequēs tendebant in illam veritatē signi ficatam tāq̄ in finē ⁊ terminū. Et per consequens officiū omniū illoꝝ cerimonialiū nō celebrabatur nisi sub fide ⁊ ꝓtestatiōe illius future veritatis quā significabant ⁊ ad quā tēdebant omnia illa cerimonialia tāq̄ in finē ⁊ terminū: sed veritas ⁊ finis ⁊ terminus totꝰ legis ⁊ ꝓphetarum fuit xps in quē tēdebant tota lex ⁊ prophete: vt suprādictum: probatū est in primo cantico: ergo sequitur q̄ tota lex ⁊ prophete finierunt officiū ⁊ cursum suum in xpo. Et per cōsequēs fideles veteris testamenti nō obligabant obseruare cerimonialia nisi vsq̄ ad xpm q̄ fuit veritas ⁊ finis legis et ꝓphetarū: nec illa multipler maledictio nec illud iusiurandū potuit eos obligare nisi vsq̄ ad xpm. Jtē scdo est notandum q̄ christꝰ non solū fuit promissus in veteri test. tanq̄ finis legis et ꝓphetarū: sed etiā tanq̄ interpres et declarator eorū: vt ꝓbatum est in primo cantico per id qđ ait dñs Deuk. xviij. l. ꝓphetā suscitabo de medio fratrū tuoꝝ similē tui: ponā verba mea in ore eius loquetur q̄ ad eos quecunq̄ ꝑcepero illi. Qui aūt verba eiꝰ que loquetur audire noluerit ego vltor existam. Que quidē verba dixit deꝰ in oreb quā pituli. Nam tam deꝰ q̄ moyses refert ista verba ad illud tēpus: quando deus dedit legem. Nam quando ppl's audiebat voces ⁊ videbat lampades ⁊ mōtē fumantē: tunc oēs perterriti ⁊ pauore cōcussi dixerūt moysi: loquere tu nobis ⁊ audiemus: non loquat nobis dñs: ne forte moriamur ⁊c. vt pz Exo. xx. Tūc dñs dixit moysi verba suprādicta: scz ꝓphetam suscitabo eis ⁊c. Et sic pz qualiter licet moyses nō scripserit ista ꝙba sibi. Exo. xx. vbi fuerunt dicta tamē scripsit ea Deuk. xviij. referēdo ad tempus dationis legis. vt pz in tertu. Ex quo patet q̄ christꝰ interpres ⁊ declarator legis simul fuit promissus cū datione legis. Et per cōsequens quando ille populus se obligauit ad seruandum legem dicēs: omnia que precepit dominus faciemus ⁊c. Tunc etiam se obligauit ad audiēdum illum prophetam interpretem ⁊ declaratorē legis in suo aduentu. Et per consequēs se obligauit ad seruandum legem secundus interpretationem ⁊ declarationē illius ꝓphete promissi. Et per consequens sub eisdem maledictionibus et iureiurando se obligauit totus populus ad credendum illi prophete ⁊ eius interpretationi et doctrine. Sed ille ꝓpheta promissus fuit solus christus vt pluries ꝓbatum est. Quia debebat esse maior q̄ moyses et Josue ⁊ Dauid et Esayas ⁊c. Ergo sequitur q̄ ille populus nō obligabatur obseruare illam legem nisi vsq̄ ad christum interpretem eius. Et per cōsequens sub eadem comminatione ⁊ iureiurando obligabantur ad seruādam interpretationem et declarationem legis et prophetarum faciē dam per christum. Sed tota lex euangelica nil aliud est nisi veritas ⁊ declaratio legis et ꝓphetarum facta per christum. Quia lex per moysen data: gratia autem ⁊ veritas per christum facta est. vt patet Johannis primo: qui non venit soluere legem: sed adimplere: quia vnus iota nec vnus apex preteriit a lege quin dicta aut facta fuit per xpm impletum vt patet Matthei q̄nto. Ergo sequit q̄ sub illis maledictiōibus ⁊ iureiurando obligabatur ille populus ad obseruādā euangelicā legē per xpm ferē dā ⁊ ad relinquēda cerimonialia p ipsum abolēda. ℟ ¶Ex suprādictis ergo pz solutio ad primū argumētū: q̄ xps in auferēdo cerimonialia nō venit cōtra mentē patris: immo declarauit ⁊ roborauit mētem patris nec violauit: nec soluit legem sed verificauit ⁊ adimpleuit eaz. Et apostoli: ceteri fideles sequentes xpm ⁊ relinquētes cerimonialia ⁊ observantes legē euāgelicā nō violarunt legem: nec iusiurandū: immo adimpleuerūt legem ⁊ iusiurandum et per cōsequēs euaserunt illas maledictiones scriptas in libro Deuk. et per cōsequens scribe ⁊ pharisei ⁊ omnes iudei moderni sequaces eorum incurrunt omnes illas maledictiones tanq̄ violatores

illius ꝓmissionis ⁊ iurisiurandi. Et p hoc pz rōsio ad ꝓmū argm. Sed p responsione scōi argumētij est aduertēdū q̄ tria erāt cōsiderāda in illis cerimonialibus. i. offiis qđ celebrabat. Scdo fides sub q̄ celebrabat. Tertio xps futurus sub cui⁹ fide ⁊ ad quē finē ⁊ cuius gra olā illa officia fiebant. Et iō qz illa cerimonialia ⁊ officia nō fiebāt gra sui: sz in fide ⁊ gra xpi futuri: ble est q̄ nō erāt de essentia legis: qz sola fides xpi cū suo fine quē ola illa cerimonialia intēdebant erat de essentia legis. Et ideo illa ola cerimonialia quoad officiū erāt quedā accidētia. ⁊ p ꝫsequēs poterāt adesse vel abesse ꝓter subiecti corruptionē. Et p ꝫns nō erāt de integritate essentia li ipsius legis sed fides xpi ⁊ mysteria euāgelica: p illa cerimonialia significata: q̄ erant de essentia legis: ideo māserūt post aduētū xpi amputatis cerimonialibus. ℟ ¶Ex q̄bus pz q̄ xps abdicādo et repellēdo cerimonialia: ⁊ declarādo eoꝝ veritatez p legē euāgelicā nec abstulit nec addidit aliq̄ essentiale ipsi legi: sed solū manifestauit veritatē latentē sub vmbra legis. vñ sicut sol in ortu suo nō minuit nec abdit aliud sed manifestat ⁊ patefacit oia q̄ latebāt sub vmbra noctis. sup faciē terre: ita pariter xps in suo aduētu nullū essentiale minuit nec addidit legi: sed solū patefacit totā veritatē ⁊ oia mysteria euāgelica q̄ latebāt sub vmbra illoꝝ cerimonialiū vñ nihil fuit in lege ⁊ ꝓphetis figuratū ⁊ vaticinatum q̄n fuerit impletū ⁊ declaratū p xpm dictis aut factis. Et nil dictū aut factū p xpm: quin fuerit in veteri testō figuratū aut vaticinatū. Et sic pz qualr vnū iota nō fuit additū nec diminutū a lege p xpm sed oia fuerūt impleta ⁊ patefacta q̄ sub vmbra legis latebāt. Et sic nos christiani fuando legē euāgelicā nō addimꝰ nec auferimꝰ aliud essentiale a lege moysi ⁊ ꝓphetis. imo verificamꝰ ⁊ implemus eā significatū. Et sic sunt itelligēda illa ꝙba dei. Deuk. iij. l. non addetis ad ꝙbū qđ vobis loquoꝛ nec auferetis ex eo. l. aliud quod sit de essentia sui veri significati. Ex q̄bꝰ pz q̄ illa lex nō erat eterna quoad officium ⁊ significatum: sed quo ad fidem ⁊ finez et verum significatum. Et p hoc pz vera intelligētia huius tertii cantici. Et patet solutio ad secundū argumentum iudeorum. Et hec de tertio cantico

¶Incipit quartum canticum.

Ue est ista que ascendit per desertum:
Sicut virgula fumi ex aromatibus:
Myrrhe et thuris ⁊ vniuersi pulueris pigmentarij.
En lectulum salomonis:
Sexaginta fortes ambiunt
Ex fortissimis israel oēs tenentes gladios:
Et ad bella doctissimi.
Uniuscuiusq; ensis super femur suum
Propter timores nocturnos
Feretrum fecit sibi rex salomon de lignis libani.

Columnas eius fecit argenteas:
Reclinatorium aureum
Ascensum purpureum
Media charitate constrauit:
Propter filias hierusalem:
Egredimini ⁊ videte filie syon.
Regem salomonem in diademate
Quo coronauit eum mater sua:
In die desponsationis illius:
Et in die letitie cordis eius:

¶Que est ista q̄ ascēdit per desertum ¶Hoc est quartū canticuz in quo cantat pgressum xpi per totā terrā ꝓmissionis vocādo filios isr'l ad fidē. Ad mysteriuz preuidit Salomon in spū per pgressum ⁊ peregrinationē ⁊ ascensum arche federis ⁊ tabernaculi per desertū. ℟ ¶Ad cuius intellectū est aduertēdū q̄ quinq̄ cōtēplatus est: ⁊ cōsideranit Salomō i illa archa federis cū sua pegrinatiōe. Primo materiaz ex q̄ fuit facta: qz ex lignis sethym ⁊ etiā ex lignis cedrinis q̄ maxime abūdāt ⁊ crescūt in libano. Secundo cōsideranit ei⁹ vnctionē: qz ex vnguēto cōfecto ex myrra ⁊ cynamomo ⁊ balsamo: vt pz Exo. xxx ⁊ vlti. Tertio cōsideranit ornatuz ei⁹ qz ex cortinis diuersoꝝ colorꝫ. Quarto ꝑsideranit custodiā ei⁹ qz sexcenta tria milia quingenta quinquaginta viroꝝ custodiebant tabernaculū ⁊ archā dñi. Quinto cōsideranit peregrinationē ⁊ ascensum illi⁹ taberna culi totū deserti cū signis ⁊ miraculis ⁊ prodigijs a cui⁹ facie mota est terra a facie dei iacob. In q̄bꝰ quinq̄ mysterijs preuidit Salomon totā pegrinationē xpi p terrā ꝓmissionis ostēdēdo se esse deuz p signa ⁊ miracla: vñ p hoc q̄ illa archa fuit fabricata ex lignis sethym ⁊ cedrinis preuidit Salomon ymanitatē christi. l. qualiter illud corꝰ erat formā dū ex puris sanguinibꝰ vgis ope spūs sci ⁊ tota illa ymanitas debebat ꝑstare ex carne sethyna incorruptibili ⁊ incoꝛruptibili ⁊ ex alia cedria mulli peccō obnoxia nō solū in psona: sed nec etiam in natura. Et per hoc q̄ illa archa fuit repositum manna ⁊ virga Moysi ⁊ tabule legis preuidit q̄liter christꝰ debebat esse deꝰ ⁊ homo rex ⁊ sacerdos: put dictū est in scdo cantico. Et p hoc q̄ illa archa fuit perūcta illo pretiosissimo vnguēto diuersoꝝ aromatū preuidit salomō quakr ala christi erat vngēda vnguēto aromatico sapiētie ⁊ intellectꝰ ⁊ olim donoꝝ ⁊ virtutuz nō ad mensurā: vt poset olibus sua dona cōmunicare tanq̄ caput. Jtem etiā possimus. dicere q̄ p illaz vnctionē preuidit oia dona spūs sancti et vngūenta olim sacroꝝ que debeāt fluere a christo i corꝰ mysticū. Jtē p ornatū cortinarū tabernaculi preuidit ornatū pfectionū ⁊ virtutū ⁊ gfarum' christi. Jtem p illos sexcenta tria milia quingētos quinquaginta qui custodiebant tabernaculum ⁊ archā cū gladijs et ensibꝰ preuidit. lx. reges cū suis regnis q̄ venerūt ad fidē christi defendentes nomen eius cuz gladijs ⁊ armis temporalibus ⁊ preuidit etiā lx. prelatos cū gladijs ⁊ ensibus ecclīastice potestatis fidez xpi defendētes. ⁊. lx. doctoꝛes ꝓncipales eccle. s. Augustinū Ambrosiū Hieron. Eusebiū ⁊ Basilliū: ⁊ cete

Universidad de Deusto
Biblioteca

ros defendẽtes fidẽ xpi cuꝰ gladiꝰ sacre scripture
vtriusq; testamẽti. Itẽ p hoc ꝙ illa archa ꝓgredie-
bat̃ p desertũ ascẽdẽdo in terrã ꝓmissiõis in q̃ dice
batur deꝰ sedere sup duo cherubin a cuiꝰ facie tota
terra mota ẽ ꝓpter signa ⁊ ꝓdigia: ꝓuidit Salomõ
ꝑliter Xps deꝰ in illa hũanitate tanq̃ i archa ꝑso-
naliter latens ⁊ sedẽs sup duo testamẽta debebat
exire in desertũ galilee ⁊ plustrare totã terrã cuꝰ si
gnis ⁊ miraculis: put ps per totũ discursum euan-
gelicũ. Hoc ergo preuidẽs Salomõ i spũ fecit hoc
canticũ: in quo introducit filias Dierũ primo ad lo
quẽduꝫ admirãtes sup presentia xpi ⁊ ꝓpter mira
bilia opa eius: in quo duo facit. Nã primo facit qõ
dictũ est. Scõo ponit̃ sodalitũ spõsi rũsio. Scda ibi.
En lectulũ Salomonis. ¶ ¶Quãtũ ergo ad ꝓmũ
q: sponsa in cantu superiori rogauerat spõsũ vt il-
straret totã terrã Jsrael vocando eã ad fidẽ. Jõ xps
sponsus q̃ ante nõ fuerat cognit⁹ nisi aplis ⁊ disci-
pulis descẽdens de mõte incepit ambulare terrã
galilee ⁊ ostẽdit se i publicũ faciẽdo signa ⁊ miracu
la vt ps Mathy. viij. ⁊ per totũ discursum euãgelicũ
⁊ sic oẽs ppli sequebant̃ ⁊ mirabant̃ sup doctrina
⁊ miraculis eꝰ. Admirantes ergo filie hierlm vidẽ
tes illã archã humanitatis xpi dicũt. Que ẽ ista ar
cha q̃ ascẽdit ⁊ ꝓgredit̃ per desertũ galilee odorife
ra sicut virgula fumi ex aromatibꝰ myrrhe ⁊ thuris
⁊ vniuersi pulueris pigmẽtarij. Jn hebreo habet̃: si
cut vapores fumi. Et tñ ista est magis plana: q̃si di
cant. Que est ista humanitas sine deꝰ in hũanitate
qui ascẽdit i carne hũana p desertũ odoriferꝰ sicut
vapor fumi myrre ⁊ thuris ⁊ vniuersi pulueris apo
thecarij: q̃si dicãt. Ita ꝓcedit odoriferus euapora-
ns ex se odores virtutũ ⁊ doctrine ⁊ sanctitatis ⁊ mira
culoꝝ: sicut archa federis: cuius odorẽ seq̃bant̃ filij
Jsrael. q. d. q̃ ita sequunt̃ istum xpm oẽs ppli p de
sertum galilee: sicut oĩes filij Jsrael seq̃bant̃ illã ar
cham ⁊ tabernaculũ odoriferũ per desertũ arabie.
Totũ ẽt hoc põt referri ad totã societatẽ xpi ⁊ apo
stoloꝝ ⁊ totius multitudinis q̃ seq̃bat̃ xpm. Unde
ppli galilee vidẽtes xpm cũ tota illa societate ad-
mirantes dicũt. Que est ista societas q̃ sequit̃ istuꝫ
iesum christũ: sicut ppls Jsrael sequebat̃ archã dñi.
Nam sicut ille ppls currebat post odorẽ ⁊ i odorẽ
vnguentorum i illi⁹ arche: ita tota ista societas seq̃t̃
christum in odorẽ eiꝰ virtutũ ⁊ eiꝰ sctitatis ⁊ signo
rum: q: sequebat̃ eũ mꝝtitudo magna ꝓpter signa
q̃ faciebat. Johã. vj. Ad hoc rñdet chorus sodalituꝫ
xpi. s. chorus apl'oꝝ ⁊ etiã angeloꝝ dicẽs. En. i. ec-
ce lectulum Salomõis. q. d. Aspice ꝙ ista hũanitas
quã videtis est lectulus magni salomõis. s. regis pa
cifici qui est xps. Nã sicut deꝰ erat ⁊ latebat i illa ar
cha ve. test. figuratiue. ita deꝰ latet nũc i hac hũani-
tate ꝑsonaliter tanq̃ in archa ⁊ tabernaculo. Et iõ
sicut tñc ambibãt archã dñi: sexcenta tria milia q̃n
genti quinquaginta cũ armis corporalibꝰ ad defẽ-
sionẽ tabernaculi. Ita nũc. lx. reges cuꝫ suis regnis
ambiũt xpm ⁊ defendunt fidẽ euangelicã oẽs tenẽ
tes gladios ⁊ doctrinã. Jsti sũt ex fortiꝫ
bus isr'l. i. totiꝰ ecclie toto orbe diffuse: q. lx. reges
cũ suis regnis venẽt ad fidẽ xpi post cõuersionez
magni cõstãtini. q̃ oẽs defendebãt ecclesiam et fidez
euangelicam cũ armis ⁊ gladijs ⁊ ensibus ꝛpalibus.
Item. lx. prelati pricipales ecclie toto orbe diffuse

tenẽtes gladios ecclia stice potestatis ambiũt xps
defendendo fidẽ eius. Itẽ. lx. pricipales doctores
ecclesie ex fortib⁹ ecclesie ambiũt christi oẽs tenẽ-
tes gladios euangelice doctrine ⁊ doctissima tela
spũalia ambiũt xps. Et ensis doctrie vtriusq; testa
mẽti scindens ex vtraq; ptẽ est super femur vniuſ-
cuiusq; ad defensionẽ xpi ꝓpt timores. i. õ rlores ⁊
in cursus nocturnos. i. õ nocturnos ⁊ cecos incurſ⁹
iudeoꝝ ⁊ hereticoꝝ ⁊ oĩs fideliũ. vñ oẽs incursus in-
deorũ ⁊ infideliũ ⁊ hereticoꝝ dicunt̃ nocturni: eo ꝙ
ꝓcedũt ex cecitate ⁊ ignorantia affecta ⁊ perpetra
ta et ex malicia que occecauit eos ne intelligant sa
cramenta dei: q̃ latent in sacra scriptura. q. d. ꝙ illa
hũanitas christi ẽ archa ⁊ tabernaculũ dei figurata
p archam ve. test. Et tota ecclia dei toto orbe diffu
sa fuit figurata per illos sexcenta tria milia quĩgẽ-
tos q̃nquaginta: qui sequebãt archã. Nam sexcenta
tria milia. ſſũt. lx. decies. x. milia. Et sic ille numer⁹
figurabat numeꝝ. lx. regoꝝ xpianoꝝ qui venerunt
ad fidẽ christi tpe ostantini. ⁊ figurabat numeꝝ. lx.
prelatoꝝ aut doctoꝝ ecclesie. Et põt ẽr dici ꝙ ponit̃
tur numer⁹ determinat⁹ p indeterminato sicut q̃
ꝙ fit i scriptura. Et etiã per illos. lx. fortes ꝑnt̃ in-
telligi. lx. gñationes q̃ ꝓcesserunt ab adaꝫ vsq; ad
christũ. in quib⁹ xps fuit figurat⁹ vt ps i libro gene-
rationis christi. Nã ad adã vsq; ad abraam inclusiue
fuerũt. xx. generatiões. ⁊ ab abrã vsq; ad virginez
mariã ꝓcesserũt. xl. gñatões. vt ps in Mat. Et sic
cõputant̃. lx. gñationes ab adã vsq; ad virginẽ ma-
riã. quib⁹ xps fuit figurat⁹. Nã vnusq;q; illoꝝ qui
ponunt̃ in illo ordine gñationis figurabat christuꝫ
ꝑm aliquã virtutẽ. Et sic oẽs illi. lx. ãbiũt lectũ Sa
lomonis. s. hũanitatẽ christi tenẽtes singulos gla-
dios aut enses virtutũ ad defendẽdũ xpm ⁊ ⁊ra ti-
mores nocturnos iudeoꝝ ⁊ hereticoꝝ ⁊ oĩs infide-
liũ. q: per figuras ⁊ mysteria autvaticinia omnium
illoꝝ ꝓbantur mysteria xpi ⁊ ecclie: ⁊ marie myste-
rii incarnatiõis ⁊ nre redẽptionis. Deinde cuꝫ di-
cit. Ferculũ fecit sibi rex Salomõ de lignis libani.
⁊c. explicat mysteriũ incarnatiõis ⁊ informationis
corporis christi ex puris sanguinib⁹ ꝑginis marie.
¶ ¶Ad cuius intellectũ est aduertendũ ꝙ in hoc
cõueniũt oẽs iudei nobiscũ: ꝙ in toto isto libro per
Salomonẽ intelligũt deũ. Dicũt enim oẽs magi in-
deoꝝ: ꝙ iste salomõ q̃ nolatur in hoc libro est ipse
deꝰ rex pacificus. Et iõ est videndũ quis est iste lec-
tulus ⁊ ferculũ qõ fecit sibi deus de lignis libani.
Ad hoc dicũt miseri ⁊ ceci ⁊ nocturni iudei moder-
ni. ꝙ ille lectul⁹ ⁊ ferculũ qõ fecit sibi deꝰ ẽ sola illa
archa ⁊ illud tabernaculũ qõ deus ꝓcepit sibi fie
ri per moysen in qua archa deꝰ ferebatur per deser
tum. Et sic exponunt totũ istud canticum. sed ma-
nifeste apparet eoꝝ cecitas ⁊ deceptio. Nam illõ ta
bernaculũ aut archa non fuit facta ex lignis libani
ſſex lignis sethyn materialibꝰ ⁊ spinosis. vt dictũ
est. Nec fuit constructa ⁊ ornata media caritate p fi-
lias hierlm. Quia tunc hierlm erat habitata p gẽ
tiles idolatras ⁊ sceleratos. Nec est dicẽdũ ꝙ mater
sua coronauerit deũ in illa fabricatiõe tabernaculi
materialis. Et ideo est dicendũ ꝓout dictũ ẽ. ꝙ sa-
lomon materialis cõditor huius libri p illã fabricã
illius tabernaculi: arche materialis ꝓuidit Ispi-
ritu totũ mysteriũ incarnatiõis ⁊ despõsatiõis ec-

clesie cũ xpo dño. Nam per illam archam factam ex
lignis sethynis et ex lignis cedrinis similib⁹ illis q̃
creuerũt in libano ꝓuidit ⁊ intellexit salomon hu-
manitatẽ xpi cõstitutã ex carne sethyna ⁊ anima ce-
drina oĩs veneni peccati fugatiua. et per vnctionẽ
arche ⁊ tabernaculi intellexit totũ misteriũ passio
nis. s. qualiter xps erat vnguẽdus vngẽdo myrrhe
passiõis: ⁊ p ornatũ cortinarũ intellexit ornatũ vir
tutũ et donoꝝ xpi. Et p ppm̃ sexcenta scz milia vi-
roꝝ armato p ambitiũ archã intellexit ecclias to
to orbe diffusam per. lx. regna. et p illam coronam
que circũdabat archã intellexit hũanitatẽ et carnẽ
qua virgo maria coronauit ⁊ vestiuit verbũ diuinũ
filiũ sun in die desponsationis et incarnationis. et
hoc est qõ cantat salomon ꝓphetice i hac parte: vñ
aitꝰ filie hierusalẽ ⁊ anime fideles vos admirami-
ni dicẽtes. Que est ista que ascẽdit per desertũ. ⁊c.
Ego dico vobis ꝙ iste est lect⁹. i. humanitas in qua
residet ꝑsonaliter rex salomon deus tanq̃ in archa
et tabernaculo quẽ regem salomonẽ scz xpm deũ et
hominẽ ambiũt: colunt cultu latrie. lx. fortes. i. lx.
reges fideles cũ suis regnis. ⁊. lx. prelati ⁊. lx. docto
res oĩs tenẽtes gladios doctrine euangelice et en
ses sacre scripture, vtriusq; testamẽti ad defendẽdũ
tabernaculuꝫ ecclesie xpi ⁊tra timores et incursus
nocturnos iudeoꝝ et hereticoꝝ ⁊ olim fideliũ: vnde
iste rex salomon deꝰ fecit et fabricauit sibi istaꝫ hu
manitatẽ tanq̃ ferculũ et curruꝫ siue archam in qua
fertur verbũ diuinũ. ¶ ¶Illa effi humanitas dici
tur quasi ferculũ siue feretrũ in qua fertur ⁊ porta-
tur deꝰ. et hanc humanitatẽ fecit deus ex lignis li-
bani albissimis et mũdissimis: scz ex carne sethyna
quã ex puris sanguinibus ꝙginis opere spũssancti
formauit in vtero: et ex alia cedrina quã in illa car
ne creauit et infudit: ex q̃b⁹ resultat hũanitas quã
ꝓsonaliter et suppositaliter assumpsit simul tẽpo-
re: in qua humanitate fecit colũnas argẽteas septẽ
donoꝝ spũssancti nõ ad mensurã. et fecit sibi recli-
natoriũ aureũ humilitatis: q: humiliauit seipsum
formam serui accipiens. Itẽ fecit in ea ascensum et
thalamũ purpureũ varietate gratiarũ ⁊ virtutũ. et
etiam fecit ascẽsum purpureum diuersoꝝ graduũ
ꝑfectionũ sanctitatis: quam domũ sue humanitat̃
construxit et ornauit media caritate ⁊ dilectiõe: q:
nõ solũ parietes: sed etiã pauimentũ huiꝰ humani
tatis cõstruxit et ornauit media caritate. et omnia
ista fecit ꝓpter filias hierusalem qui sunt oẽs fide-
les deũ per fidẽ videtes. Nam ꝓpter fideles iste rex
pacificus xps accepit istã humanitatẽ: vt in ea pa-
reteretur ad saluandos ⁊ liberãdos fideles. et ꝓpter
nos fecit illas septẽ colũnas argẽteas: vt nobis do
na spũssancti cõmunicaret. Et ꝓpter nos fecit sibi
reclinatoriũ aureũ humilitatis vt sua passio eẽt no
bis meritoria. et fecit ascensum purpureũ ⁊ media
caritate construxit vt oẽs ad ipsum aspiceremus ⁊
eum p caritatẽ et ceteras virtutes imitaremur ⁊ se
queremur. et sic ptz ꝙ oĩa que accepit et fabricauit
christꝰ in illo ferculo et archa humanitatis accepit
ꝓpter filias hierlm. s. ꝓpter alas fideles et redem
ptionẽ ⁊ vtilitatẽ nram. Qz christꝰ nõ solũz fuit nra
redẽptio: sed etiã speculũ et exẽplũ vite nostre. Et
ideo subdit exhortãdo plebẽ israeliticam ⁊ oẽs fide
les vt recipiant istũ regẽ xpm in messiã et redẽpto

rem cũ viderint ipsum venientẽ in carnẽ: vnde ast.
O filie syon. i. o plebs israelitica et plebs hieroſo-
limitana ⁊ oẽs alie contẽplatiue egredimini a iugo
legis ⁊ vmbra cerimoniarũ: et o vos gẽtiles egredi-
mini a salsa ſuperstitione ⁊ spurcitia idoloꝝ: ⁊ nolite
indei amplius respicere cerimonialia nec archã ma
terialem ve. test. nec vos gẽtiles velitis respicere et
adorare falsos deos: sed videte regẽ salomonẽ xpm
in diademate hũanitatis carnis: quo diademate car
nis coronauit et induit eũ ego maria mater sua in
die dispẽsationis illi⁹ scz in die incarnatiõis xpi qñ
hũanitas illa fuit vbo despõsata ⁊ ꝑsonaliter assũ-
pta ⁊ vnita in vnitate suppositali ⁊ ꝑsonali: q̃ quidẽ
incarnatio ⁊ desponsatio facta fuit in die leticie
cordis eius. s. marie virginis: q: inter septẽ gaudia
ꝙginis marie illud fuit primũ. ¶ ¶Propter autez
ista verba que dicta ſſũt est maxima altercatio ĩter
magistros hebreoꝝ. vñ legit̃ i medras syrasirim. i.
in glosa cãticoꝝ: ꝙ dicit Ra. Johanan. Quesiuimus
totã scripturã et nõ inuenim⁹ ꝙ bersabe fecerit co
ronã filio suo Salomoni. ideo mirandũ est q̃d vult
dicere. Jn diademate quo coronauit eũ mater sua.
Ad qõ rñdet ꝙ Ra. Symeon q̃siuit hoc dubiũ a Ra
bi eleazar dicẽs. Audisti vnq̃ a ꝑe tuo rabi yucef.
qui erat sapiẽsꝫ: que fuit illa corona quã bersabe
ꝓposuit salomoni filio suo. Cui eleazar rñdit dicens
ꝙ ille rex Salomõ est deus qui in principio dilexit
multũ plebẽ israeliticã ⁊ vocauit eam filiã: put legi
tur psal. xliij. Audi filia ⁊c. Item dilexit eam magꝫ
⁊ vocauit eã sororẽ. Canticoꝝ. iij. Aperi mihi soror
mea ⁊c. Itẽ dilexit eã multomagis ⁊ vocauit eã ma
trem Esaie. l. Attẽdite ad me ppls meus ⁊ tribus
mea ⁊ mater mea. et sic iste salomon est deus: ⁊ ista
mater dei ẽ plebs israelitica: que eũ coronauit ꝓut
dicit salomõ in hoc cãtico. Quo audito rabi symeõ
osculat⁹ est rabi eleazar dicens: tũ hoc mihi placet
ꝙ nolo amplius hodie a te audire. Ex q̃bus ptz ꝙ
isti rabini tacite cõcedũt deũ accepisse carnẽ ex ple-
be israelitica: q: licet deꝰ vocet illam plebez suam p
creationẽ ⁊ adoptionẽ et sororẽ p desponsationem
tñ nullo mõ põt eam matrẽ appellare nisi p assum-
ptionẽ. et sic hec caro est illa corona qua euꝫ virgo
maria mater dei coronauit et vestiuit et circũdedit
in die incarnationis ⁊ leticie cordis sui. ¶ ¶Sed ẽ
iterũ aduertendũ ꝓut dictũ est in scõo cantico ꝙ sic
ut illa archa que reposita fuit i tabernaculo moy-
si figurabat xpm deũ et holem incarnatũ. Ita illud
tabernaculũ in q̃ reposita est archa figurabat ꝓmo
virginẽ mariã in qua et in cuiꝰ vtero fuit xps repo-
situs: ⁊ ex qua carnẽ assũpsit: ex ꝙsequẽtia aũt figu
rabat totã ecclesiaꝫ in qua xpus habitat p fidẽ. et sic
virgo maria ꝺr tabernaculũ maternũ ipsi⁹ xpi ⁊ to-
ta ecclia ꝺr tabernaculũ mysticũ in qua deꝰ habitat
per fidẽ. ⁊ ideo tota ecclia ꝺr spõsa xpi in cuius tha
lamo habitat. et etiã quelibet alia fidelis ꝺr taber
naculũ ⁊ tẽplũ xpi in qua habitat p gratiã. et ideo
tota fabrica supradicti lectuli ⁊ ferculi Salomonis
põt exponi et verificarꝫ ꝓmo de ꝙgine maria. Scõo
de tota ecclia. Tertio de alia cuiusl'libet fidelis. Nã
rex salomõ ⁊ pacificus xps fecit ipsi lectulũ ⁊ ferc-
lũ et tabernaculũ maternũ ex lignis candidissimis
et purissimis libani scz ex carne sethyna incorrupti
bili: quaz ante aliationẽ sanctificat: et ex alia cedri-

na venenū serpentū fugatiua: quā in illa carne creā-
do sanctificauit: & ornauit. et totā illam psonā in code institūti creatiōis vnguē
to myrrhe sue passionis perfixit: q illa gratia qua
alia vginis fuit inprincipio sui esse sctificata et influ
xa: ipsi data ex meritis passiōis xpi. ¶ Et iō pec
catū nature nō potuit in psonā vginis marie trāsi
re: q p gram illa fuit preuēta: & per oīa nūq culpe
originali fuit psonalr obnoxia. et sic fuit maria dif
ferētia inter mariā & xpm: nam xps fuit solus inter
mortuos liber: nō solū in psona: sed etiā in natura:
q nō ex ope adam sed spūsancti. Sed
q virgo maria fuit cōcepta ex ope adam naturali
gnatione: ideo fuit obnoxia & obligata simul cū ce-
teris i natura: sed q fuit preuēta p gram sanctificā
tem in sua creatiōe & animatiōe: ideo nunq fuit ob
noxia nec obligata i psona: q ꝓdui fuit individuū
& psona bñana semp fuit in gratia: & semp fuit spi
rituale tabernaculū dei: & spōsa xpi: q ante fuit spō
sa ꝑ matē: et añ cepit xpm mēte ꝑ carne: vt inqt
Aug. Jtē virgo maria fuit illud ferculū et lect⁹ quē
salomō ornauit & in quo fecit colūnas argēteas se
ptem donec spūsct. Et reclinatoriū aureū būilita
tis: ūn qua xps reclinauit: quas būilitatem de⁹ respe
xit: et p quā bumilitatē in ea voluit reclinari: et in
ea fecit xps ascensum purpureū oīm virtutū. Et to
tā illam alam⁹ ginis cōfirmauit media caritate & di
lectiōe. et oīa illa ornamēta dedit xps virgini mri
sue ꝓpter filias hierusalē. i. ꝓpter oēs animas fide
les & deuotas vt aspicīāt in vginē mariā tanq̄ i spe
culū. et imitentur & cōsequant eam p oēs virtutes et
in sanctitate vite &c. Et ideo salomon in isto cantī-
co nō solum exhortat filias hierlm vt egrediant ad
videndū xpm incarnatū et sequant & recipiāt eū: sed
etiā vt videant virginē matrē que coronauit & vesti
uit eū carne & in qua reclinauit xps ꝓpter suā būili
tatē & caritatē. Jdeo monet vt eam imitentur. &c. Jtē
p hoc ferculū et lectulū quē salomon fecit ex lignis
libani intelligit etiam ecclia xpi toto orbe diffusa:
quā xps ex duob⁹ lignis libani: scz ex duob⁹ ppls
adunauit & myrrha et vnguēto odorifero sue passio
nis punxit. In qua fecit septē colūnas argenteas i
die pentbe. ꝺbus tota ecclia sustentat & in ea recli-
nat per būilitatē: & eam media caritate constranit.
Et ascensum purpureū septē ecclesiasticoū sacra
mentoꝝ ordinauit: qne ꝺdem septē ecclesiastica sa
cramenta dicunt purpurea: eo ꝙ sanguine xpi sunt
purpurata cuj⁹ passiōe bñficiorum vtutē & merita.
Tota ergo ecclia christi dicitur lectulus & ferculū &
tabernaculū quid sibi christ⁹ fabricauit & ornauit &
decorauit. et hec dicta sint de quarto Cantico.

Incipit quintum canticum.

Ulam pulchra es amica mea:
Quā pulchra es:
Oculi tui columbarum.
Absq̄ eo qō intrinsec⁹ latet.
Capilli tui sicut greges ca-
prarum.
Que ascendunt de monte galaath.
Dentes tui sicut greges tonsarum.

Que ascenderunt de lauacro.
Omnes gemellis fetibus:
Et sterilis non est inter eas.
Sicut vitta coccinea labia tua.
Et eloquium tuum dulce.
Sicut fragmen mali punici:
Jta et gene tue.
Absq̄ eo quod intrinsecus latet.
Sicut turris Dauid collum tuum.
Que edificata est cum propugnaculis.
Mille clypei pendent ex ea.
Omnis armatura fortium.
Duo vbera tua sicut duo hynnuli gemelli
capree.
Qui pascuntur in lilijs.
Donec aspiret dies & inclinētur vmbre.

Ulam pulchra es &c.
¶ Hoc est quintū canticū in quo salomō
cātat patrimoniū & dotē ipsius ecclesie
sponse xpi: quo xps dotauit ecclesiā spō-
sam suā. Unde postq̄ in supiori quarto cantico cā
tauit salomon pulchritudinē xpi sponsi ecclie. Jō in
hoc ḡnto cantico cantat pulchritudinē ecclesie spō
se ei⁹: put preuidit in spū p ꝓphetiā balaam. Nu.
xxiij. Ex qua ꝺdē ꝓphetia assumpsit salomon p:o
positionē & parabolam ad faciendū istud quintū cā
ticū. ℣ ¶ Ad cuius intellectū est notādum ꝙ duo
fuerunt q preuiderūt ornatū et ꝓsperitatē ecclesie
xpi p ornatū et ꝓsperitatē illi⁹ ppli peregrinantis
p desertū cū archa. Quoꝝ primus fuit balaam: se-
cūdus moyses. Jdeo ambo bñdixerunt illū ppl'm i
figura et psona eccl'e xpi: vñ legit Numeri. xxiij. et
xxiiij. ꝙ videns Balac rex moabitaꝝ multitudinem
ppli israel venientē ad terrā suā: fecit venire Ba-
laam ariolum & magū ad maledicendū illum ppl'm.
Sz cū balaam imolasset septē vitulos & septē arie-
tes in mōte fagor: facta fuit ipsi revelatio a dño de
toto discursu & ꝓsperitate illi⁹ ppli vsq̄ ad xpm ex il
lo ppło nasciturū. Unde per ꝓsperitatē et ordines
illius exercit⁹ cū archa peregrinātis p desertū pre-
uidit futurā, ꝓsperitatē & ornatū & pulcritudinē spi
ritualē ecclesie xpi et eius victorias et triūphos et
vniuersale regnū xpi. Jō in psona & figura xpi bene
dixit illū ppl'm et exercitū dicēs. Quā pulcra taber
nacula iacob: & tētoria tua isral. vt valles nemoro-
sa: vt horti iuxta fluuios irrigui: vt tabernacula q̄ fixit
dominus. Quasi cedri prope aquas fluet aqua de
situla eius. Semen eius erit in aquas multas. Jtē
infra subdit. Orietur stella ex iacob. Et consurget
vga de israel. et percutiet filios ꝓmoab: vastabitq̄
omnes filios seth. Et erit idumea possessio eius.
Hereditas seyr cedet inimicis suis. Jsrael vero fo-
titer aget. De iacob erit qui dominetur. et perdat
reliquias ciuitatis &c. In quib⁹ verbis balaam pre
dixit totum discursum et ꝓsperitatem illius popu
li et futurū regnū xpi ex illo populo nasciturī: put
sibi a deo fuerat revelatum in illo sacrificio. Unde
per hoc quod dicit. Quam pulchra tabernacula &c.

prenidit qualiter ille popul⁹ debebat capere totā
terrā moab & trāsire iordanē & capere totā terrā ꝓ-
missiōis &c. Jtē p hoc qō ait. Videbo illū sed nō mo
do. Intuebor illū sed nō ꝓpe. Orietur stella ex iacob
&c. predixit ꝓphetice ortū christi ex illo ppło f̄s car
nes. et predixit eius regnū vniuersale & triumphos
& victorias eius futuras de ppło iudaico & gentili.
et oīa ista prenotauit balaam in illa benedictione.
¶ Sed tūc insurgit grāde dubiū: nā quō potuit
balaam tam grāde mysteriū videre ex diuina reue-
latione. cū ipse eēt ariolus & magus & necromātic⁹
& sacrificaret demonib⁹. ¶ Ad hoc rñdet ꝙ is balaā
esset magus: tñ in illo sacrificio nō sacrificauit de-
mōib⁹ ḟs deo isral. Usi mos & ꝙsuetudo erat apō ma
gos & sacerdotes gentiliū qñ erāt i terra aliena sa
crificare dīis ydigenis & illi⁹ patrie vt ps p totū vir
gilium. Et sic legit ꝙ multi gētiles innocabant deū
isral. Caliq̄ necessitate. Tñ legit Jone p:o ꝙ qñ nau
te laborarēt in piculo tēpestatis accessit guberna-
tor ad ionam dicēs. Surge & innoca deū tuū si for-
te recogitet de⁹ de nobis ne pereamus &c. Jtē Na
buchodonosor expert⁹ mirabilia q̄ fecerat de⁹ isral
in eo innocauit ipsum & ꝙfess⁹ est ipsum esse sup oēs
deos. Jtē cyrus mlta donaria dedit ipsi zorobabel
& Esdre: p fabrica tēpli vt ille ppls oraret deū isral
p eo in illo tēplo &c. Jta ergo pariter audiens ba-
laaz mirabilia q̄ fecerat de⁹ israel in egypto & i ma
ri rubro & in toto deserto ꝓ illo ppło suo. Jnde est
ꝙ volēs prius scire voluntatē dei isral anteqū ma-
lediceret. Jō sacrificauit deo israel illos septem vi-
tulos & arietes. Sz audita voluntate dñi & revelata
sibi ꝓsperitate & discursu illi⁹ ppli & quō erat figu
ra regni xpi ex illo ppło nasciturī: iō assūpta para-
bola dixit: quā pulchra &c. Ex ꝺb⁹ ps ꝙ Balaaz non
sacrificauit demonibus nec ḡstuit ad eio respōsum. Il
lo sacrificio: sed deo israel. Et sic a dño deo isral ha-
buit revelationē de xpo futuro & de ꝓsperitate ec-
clesie. et sic ex parte dei bñdixit xpo & ecclesiaz. Et illo
populo assumpta parabola. et ideo dicit balaaz ad
balac. Nō potero ꝓterire ꝺmonē dñi dei mei: vt vel
boni vel mali ꝺd ꝓferaz ex corde meo. Sed q̄quid
dñs dixerit hoc ꝓferā &c. Et ponit ibi nomē dñi te-
tragrāmatō: qō soli deo vō cōuenit. ex quo ps ꝙ ve-
rus de⁹ est ille qui revelauit ipsi balaam futur⁹ re-
gnū xpi & ecclesie. Jtē hoc idē ptz Deut. xxiij. qñ ait
moyses ad populū. Et q: ꝺduxerit cōtra te balaaz
deot de mesopotamia syrie: vt maledicaret tibi: et
noluit dñs de⁹ tu⁹ audire balaaz: vertitq̄ maledi-
ctionē eius in bñdictionē tuā: eo ꝙ dirigeret te &c.
Ex ꝺbus ps ꝙ balaā ꝺfulit dīm deū israel i illo sa
crificio an malediceret illi ppło. Sed q: deus revo-
lauit ei ꝓsperitatē & discursum illi⁹ ppli vsq̄ ad xpm
exinde revelauit ipsi vniuersale regnū xpi & ꝓspe-
ritatē & pulchritudinē eccl'ie. Iō ꝓphetice bñdixit
illi exercitū dicēs. Quā pulchra tabernacula Ja-
cob. &c. Sed salomon multo ꝑfect⁹ & clar⁹ ꝑ eandē
bñdictionē & ꝺba ipsi⁹ balaaz preuidit in spū totaz
ꝓsperitatē & pulchritudinē & ornatū eccl'ie xpi i bo
nis spūalib⁹. et iō fecit ipsud quintū canticū assūmē
do parabolam p:o ex bñdictione balaam facta in
mōte phagor. Sedo ex bñdictiōe moysi facta i mō
te abarim anteq̄ moreret: eo ꝙ vtraq̄ benedictio
fuit figura benedictiōis & ꝓsperitatis & dotatiōis
ecclesie xpi. Et ideo Salamō p:o cantat decoreꝝ &
dorationē eccl'ie spōse xpi sumendo parabolā & be
nedictionē ipsi⁹ balaaz. Sedo ex bñdictionē ipsius
moysi. sedo ibi. Dada ad mōtez myrrhe. et hoc facit
sub metaphora pulchre mulieris decēter ornate &
dotate. ℣ ¶ Ad cui⁹ intellectū ē notādi ꝙ ꝺttuoz
sunt q̄ reddunt mulierē pulchrā & amabilē spōso.
Primo pulchritudo corpis q̄ ꝺsistit in optia dispo-
sitōe membroꝝ. Sedo suauitas eloquētie & facun-
die. Tertio decentia apparat⁹ & ornat⁹ q̄ cōsistit in
decentia vestiū & monilū. Quarto & suauitate & re-
dolētia odoramētoꝝ aromaticoꝝ: ista ergo ꝺttuoz
supradicta reddunt mulierē pulchrā & amabilez et
spōso desiderabilē. Sed iterū est aduertēdū ꝙ licet
spōsus mundan⁹ possit dotare & ditare spōsaz suaz
in duobus vltimis. scz in copia ornamētoꝝ & copia
odoramentoꝝ: eo ꝙ sunt bona fortūe tñ nō ps eā
dotare in duob⁹ primis. s. in pulchritudine corpis
& suauitate eloquētie: eo ꝙ sunt bona nature. Sed
xps spōsus spiritualis ecclesie in oīb⁹ quattuoz su
pradictis dotauit & ditauit & decorauit ecclīaz spō
saz suaz: eo ꝙ ipsaz regnauit & ex suo latere peperit
& sic nō solū ipsaz ornauit vestib⁹ spūalib⁹: sed etiā
p singula membra dispositit & regenerauit. Et iō Sa
lomō introducit xpm in hoc cātico alloquētē & deco
rantē et dotantē ecclīaz spōsaz suaz cōmēdando eā
de quattuoz bonis supradictis. Sed q: deū aliquē
ꝺmēdare nil aliud est nisi ipz ꝺmēdatū ꝑ bonū face
re q: dicere dei est facere. Jdeo xps ꝺmēdando ec-
clesiā suā dotat & ditat & pulchrificat & ornat eaz in
bonis supradictis. Duo ergo facit xps ꝓncipalr in
hoc cātico. Naz p:o ꝺmēdando ecclīaz spōsam suā
dotat & beatificat ipsaz i duob⁹ primis. s. in pulchri
tudine corpis q̄ ꝺsistit in optima & decenti dispos
tione membroꝝ et in suauitate eloquētie. Sedo do-
tat eā in duob⁹ vltimis. s. in ornatu vestiū & monilū
& in suauitate odoramentoꝝ seda ps incipit ibi.
¶ Quadā ad mōtē myrrhe. Quantū ḡ ad primuz
est aduertēdū ꝺm aplm p:o ad Eor. xij. & ad ephe.
iiij. ꝙ sicut vnus hō naturalis cōstat ex diuersitate
membroꝝ officiū sub vno capite a quo totū corp⁹ re-
cipit oēm sensum & motū per spūs animales: ita pari
ter vniuersa xpiana religio siue tota ecclīa constat
ex diuersitate statuū & ꝺditionū olim fidelium sub
vno capite xpo & quo recepit oēz virtutē & vitam &
operationē spūalem. Unde sicut caput naturale influit
in totū corp⁹ & vniuersa membra sensū & motū ad oēs
operatiōes naturales: & dirigit & regit totū corp⁹ sic
¶ Et pticulariter oīa membra ita parit xps ecclīam suaz
virtutē in totū corp⁹ ecclesiasticū. et singularit in
oīa membra ad operandum spūaliter & meritoria. et
hoc tantū ꝙ sicut membra hois naturalis nihil pñt
facere nec operari sine capite & virtute eius ita pa
riter ecclīa & quodlibet ei⁹ membrū nullā operationez
spūalem pōt exercere sine xpo: a quo hz oēz spūalē
virtutē intantū ꝙ nemo pōt dicere iesu nisi in spū
sancto. i. nisi inspiratus p xpm. Jtem dicit rursum
aplus ibidez: ꝙ sicut membra hois naturalis sūt ad
inuicē connexa & ꝺnecessitata: ita ꝙ vniquodq̄ mē
brū officiale indiget opa & officio alteri⁹ ad pfectio
nē sui officij & operatiōis. nā manus indiget officio pe-
dum: & pedes officio manuū: & pedes & manus officio
ventris: & sic de singulis: sed totus corpus indiget

Universidad de Valencia Biblioteca

officio oculoꝝ aurili et totius capitis. Et ūnusquodq; istoꝝ membroꝝ ꝑ suū officiū proprium: quę quidē membra vtiuficant in vno corpore sub vno capite ex quib⁹ 'olibus resultat vnus homo naturalis. ita pariter christi⁹ caput ecclesie talē disposuit ecclesiā suā in diuersitate membroꝝ: q; alios doctores: alios prophetas: alios euāgelistas: alios doctores alios virgines: alios cōtinentes: alios cōiugatos alios prelatos: et eos: alios presbyteros: alios diaconos ꝛc. Et sic vn⁹ xp̄s ver⁹ operat̄ oīa oīb⁹ istis. Et per oēs istos tanq̄ per sua membra mystica. Et sic apostoli dicunt̄ xp̄i inquātū christ⁹ ꝑ ipsos pagrauit totum orbē ad predicandū euāgeliū. Et dicuntur oēs etiā lingua xp̄i in quantū ꝑ ipsos predicauit: vt patebit. Unde xp̄s erat ille qui loquebatur in ore apl̄oꝝ: et qui dabat eis os ad loq̄ndū et oculos ad videndū et intellectum ad intelligēdas sacras scripturas. ꝓut dicit eis. Matth. x. Dū ibunt autē aūt reges et presides nolite cogitare quō aut quid loquamini. Dabitur em̄ vobis in illa hora q̄d loquamini. Nō em̄ vos estis q̄ loquimini sed spūs patris vestri q̄ loquit̄ in vobis ꝛc. Ex quibus oīb⁹ conducit apl̄us. q̄ sicut omnia membra corpis naturalis nō sunt vnū membrū: sed multa scilicet adunantia nec eundē actū habentia sed plures se coexigētes corpus sed oīa sunt vnū: ita nos sum⁹ ad inuicem membra. et ita tota ecclia constans ex diuersitate membroꝝ et diuersoꝝ statuum et officioꝝ est vnus xp̄s mysticus: eo q̄ viuificat et regitur ab vno capite christo. et q; vn⁹ christ⁹ verus est qui opatur oīa in oībus membris eius. vñ sicut sol per sūū influxum. et virtutem operat̄ in oībus istis inferioribus ita xp̄s in oībus membris ecclie. Et sic ista ecclia sortitur. diuersa nomina sub xp̄o. Dū inquātū recipit oēm virtutē a xp̄o: et christ⁹ operatur et exercet virtutes suas in ea et per eam ꝺ̄ corpus xp̄i: et quilibet stat⁹ et quilibet fidelis ꝺ̄ membrū xp̄i. et oīa fit dicunt̄ membra xp̄i. Sed inquantū tota ecclesia exiuit de latere xp̄i sunt ona ex Adam: et sum⁹ os ex ossibus xp̄i: et caro ex carne ei⁹. vt inquit apostolus ad ephe. v. et maxie q; christ⁹ quotidie regenerat filios et multiplicat prolē spūalem ex ecclesia ꝑ baptismū: et ecclia nutrit eos ꝑ ecclesiastica sacra ideo ꝺ̄ vxor christi. vnde dicit apl̄us ibidē q; xp̄s valde diligit ecclesiaz suā tanq̄ vxorē: q; est os ex ossibus eius et caro ex carne ei⁹. sicut ona ex adaz. Nam illō quod ꝺ̄. Genes. ij. Hoc nunc os ex ossibus meis et caro ex carne mea: propter hoc dimittet hō patrez et matrē et adherebit vxori et erunt duo in carne vna ꝛc. licet fuerit carnaliter cōpletū in ona: tñ fuit magnū sacm̄: q̄ postea fuit spūaliter completū i xp̄o et ecclesia. Dr ex latere christi exiuit sanguis et aq̄: vnde habēt efficatiā et virtutē oīa sacra ecclesiastica: per que regenerank fideles et nutriunk cōtinue: et multiplicata est tota ecclia. Et sic tota ecclesia ꝺ̄ os ex ossib⁹ christi quantū ad firmos et perfectos fideles et ꝺ̄ caro ex carne christi: q̄tū ad infirmos et imbecilles. Sz satius ꝺ̄ os ex ossib⁹ quātū ad fidē articuloꝝ: et caro ex carne quoad gr̄am sacroꝝ. Nā tanta fides articuloꝝ q̄ gr̄a sacroꝝ exiuit ex latere christi qñ exiuit sanguis et aq̄: vt ait Johā. i. sua canonica pri. cap. v. dicēs. Tres sūt q̄ testimoniū dāt i terra spiritus aqua et sanguis: ista ei tria prebuerūt nobis testimoniū fidei: q̄ christ⁹ erat ver⁹ homo: et fuit vere passus et mortu⁹ ꝑ ecclia sua spōsa. ¶ Ite ibidē in cruce christ⁹ dimisit patrē quātū ad apparentiā: q; quasi derelict⁹ a patre voluit pati et mori: et dimisit matrē cōmēdatā discipulo. Et iō nō appellauit matrē sed mulierem: notificando q; nō erat ibi: nec patiebat in cruce tanq̄ filij naturalis marie et tanq̄ hō particularis: sed tanq̄ sponsus ecclie et redemptor vniuersalis. Et sic ꝺ̄ apl̄us et Aug. q; xp̄s ibi reliq̄t patrē et matrē: et adhesit ecclie vxori sue: quā ex suo latere edidit. et facti sunt duo in carne vna quadā mystica et sacrali et indissolubili vnione.

Ex qua exore christi⁹ cōtinue regenerat et multiplicat et nutrit et sanat prolē suā ꝑ ecclesiastica sacramēta. Et isto modo ecclia ꝺ̄ vxor xp̄i valde dilecta. ſm apl̄m et August. Tertio autem modo tota religio xp̄iana siue ecclia ꝺ̄ spōsa xp̄i dilecta. et hoc dupliciter. Primo inquantus christ⁹ cā sibi in baptismo despōsauit: et ipsa sibi integrā et incōcussā fidem ꝑmisit. Secōo inquantū christ⁹ cā ditauit et varietate ornamētoꝝ spūaliū decorauit. vñ de ꝑmo dicit apostolus. ij. ad Cor. xj. Despōdi em̄ vos vni viro vginē castā exhibere xp̄o. De secōo autē ꝺ̄ psal. xliij. Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato circūdata varietate. Ite psal. lxvij. Rex virtutū dilecti: et speciei domus eius diuidere spolia ꝛc. Item. esa. lxj. Gaudēs gaudebo i dño: et exultabit aīa mea in deo meo: q; induit me vestimētis salutis: et indumēto iustitie circūdedit me: q̄si spōsā decorauit me corona: et quasi sponsam ornatā monilib⁹. S. ¶ Ex oībus supradictis ꝑz quare ecclia inter cetera sortit̄ ista tria nōia q; ꝺ̄ corpus christi inquātū est̄ ⁊ Constituta pulchra et bene disposita varietate membroꝝ officialiū: secōo ꝓut ꝑcessit ex latere xp̄i et christ⁹ cōtinue ex ea regenerat plem: ꝺ̄ vxor xp̄i: sed ꝺ̄ spōsa inquantū christ⁹ ipsam summe diligit et eā magnis ornamētis decorauit et ditauit. Ola ergo supradicta pretulēs Salomō in spū marie contemplando psalmū. xliij. et lxvij. et ceteros psalmos dauid p̄ris sui: confecit hoc canticū quintū: et cetera sequētia in quibus dotat et cōmendat ecclesiā sponsam suaz in pulchritudine et optima dispositione membroꝝ: et in pulchritudine et varietate ornat⁹: et ꝑfectiōe odoramentoꝝ. ¶ Iterū est aduertendū q; christ⁹ sicut successiue ornauit et decorauit ecclīaz spōsā suā ſm diuersos status et gradus ita pariter successiue cōmendat eā in residuo sui⁹ libri ſm diuersos status et gradus. Ideo in hoc ānto cātico cōmendat eā ꝓ statu apostoloꝝ et discipuloꝝ aī passionē suā In octauo autem cantico commendat eam ꝓ statu apostoloꝝ et omniū fideliū immediate post resurrectionē. In nono autem commendat eam ꝓ statu pugne martyriū et religiosoꝝ et doctoꝝ. In vltimo aūt cōmendat eā ꝑ statu ꝓsperitatis et pacis post quietionē ostātini. Ite rursus est aduertēdū: q; xp̄s bis ornauit ecclam suā. Primo in ꝓncipio siue ostēsionis: q̄n elegit figillatis oēs apl̄os et discipulos et misit eos ad predicādū. Secōo immediate aī passionem q̄n instituit sacm̄ eucharistie ꝛdidit apostolis potestatē cōficiendi illud sacm̄. Et iō duo facit Salomon in hoc cantico. Nā primo introducit xp̄z decorantē ecclesiā suam in principio siue ostēsionis. Secōo introducit eundē xp̄z ornantē eandā ecclīaz

sua immediate ante passionē suā ibi. Quās ad montē ¶ Quātū ad primū est aduertēdū: q; xp̄s nō solū ornauit ecclīaz suā: ſz etiā primo formauit eam. et parturiuit: pduxit eā de latere suo: et regenauit per baptismū: et depositū: et destinxit eam i veritate mēdoꝝ: q̄n i principio elegit apl̄os et discipulos et baptizauit eos. Et tūc ornauit eaz et decorauit q̄n tradidit potestatez discipulis. Et misit eos ad baptizādū vt ꝑ Matth. x. et Luc. ix. et x. Tūc em̄ xp̄s dedit ecclie sue apl̄is et discipulis oculos: et capillos: et dētes et labia: et collū: et vbera et cetera membra. Hoc ꝙ ꝓnidēs Salomon memorat i hac parte octo membra spōse xp̄i. D. ¶ Et introdurit xp̄m cōmēdātem ecclesiā spōsam suā in optima dispositiōe istoꝝ octo membroꝝ q̄ sunt ista. s. oculi: capilli: dētes labia: eloquium: gene: collum: vbera: per que quidē membra intelligit octo status: siue officia ecclie. Unde ꝑ oculos intelligit apl̄os ꝓlatos ecclie: quib⁹ xp̄s revelauit secreta sua per quos quidē apl̄os ecclia videt mysteria sacre scripture tanq̄ ꝑ oculos: per capillos intelligit pp̄los. Nam sicut capilli descēdūt et ꝓcedūt et dependēt a capite et multiplicātur in magnum numerū: ita pp̄li fideles descendunt et dependēt a xp̄o capite ecclie: et multiplicātur in magnum numerū ꝑ regenerationē baptismalē Ite per dētes intelligit ieosdes apl̄os et ꝓlatos et doctores et predicatores ecclie: per quos ecclia masticat et ruminat et digerit intelligētiā sacre scripture tāq̄ cibos spirituales ipsi⁹ aīe. Ite per labia intelligit primo eosdē apl̄os et doctores q̄ predicarūt et predicāt pp̄los doctrinā euāgelicā. Et ex cōsequēti intelligit populos fideles qui cōtinentur fidem articuloꝝ et veritatem euāgelicā. Et per eloquiū dulce intelligit ipa veritas euāgelica quā apl̄i predicauerūt et ꝓut ipa ecclia catholica cōtinet. Ite etiā per eloquiū dulce intelligūtur officia ecclīastica et oēs fideliū que fiunt in ecclia. Item per genas intelligūtur viri religiosi et virgines et cōtinentes in quib⁹ cōsistit thesaurus ecclie. Item per collū intelligunt prelati ecclie qui positi sunt i turri ecclie tanq̄ supra turrim dauid ad speculādū: ne veniāt inimici ecclie ad inuadēdū eā de quibus ꝺ̄ Ezech. iij. et xxxiij. Fili hominis speculatorē dedi te domui israel. Item per duo vbera ecclie similia duob⁹ gemellis capreis intelligunt duo testamēta: quoꝝ lacte et doctrina nutriūtur fideles. Et etiā per vnū vber intelligit fides articuloꝝ sine doctrina sacre scripture. Et ꝑ aliud intelligitur gratia sacramētoꝝ: quibus duob⁹ vberib⁹ tota xp̄iana religio fruit et crescit et nutritur i hac peregrinatiōe. Sub tali ergo dispositiōe mēbroꝝ decorauit et formauit xp̄s ecclīam spōsam suā. Ipe enim xp̄s dedit oculos colūbinos spōse sue qñ dixit apostolis. Estote prudētes sicut serpētes: et simplices sicut colūbe Matth. x. Ite ipe dedit ipsi copiā capilloꝝ qñ dixit ibidē. Messis quidē multa operarij autē pauci: et Job. iiij. qñ dixit. Videte regiones: quia albe sūt ad messem. Ite tūc dedit xp̄s dētes ecclie ad ruminādū et suggerēdū qñ dixit. Veniet spūs veritatis et docebit vos oēm veritatez et suggeret vobis oīa que dixit vob. Joh. xiiij. Ite qñ aperuit eis sensū vt intelligerent scripturas Luce. xxiiij. Ite tunc dedit eis labia coccinea ad loquēdū eloquiū dulce qñ dixit eis. Dū steteritis ante reges et ꝓsides nolite cogitare quomodo aut quid loquamini: dabit em̄ vobis in illa hora quid loquamini Matth. x. Ite tūc dedit xp̄s ecclie genas rubeas ad pudendum bona exēpla honestatis ppl̄oꝝ q̄n dixit apl̄is: vos estis sal terre. q; si sal euanuerit: in quo salietur. et vos estis lux mūdi prebēdo sup. exēplū vite et doctrine. Ite tunc xp̄s dedit ecclie collū et turrim fortitudinis ad tolerādos et repellendos incursus inimicoꝝ qñ dixit. Ecce ego mitto vos sicut agnos in medio luporū. Nolite timere eos qui occidūt corp⁹ ꝛc. Ite tunc xp̄s dedit ecclesie duo vbera ad lactādos fideles qñ dixit petro. Pasce oues meas ꝛc. Joh. xxj. Et sic ꝑz quare xp̄s disposuit et decorauit spōsam ecclīā varietate membroꝝ ſm exigētiā suā: et quare reddidit ipm pulchrā et sufficiētē nec deficiētē in necessarijs. Et de hac pulchritudine et sufficiētia et optima dispositiōe ꝺ̄ mēdat eā xp̄s i hoc quito cātico dicēs. O q̄ pulchra es amica mea spōsa. dispositiōe mēbroꝝ supple. Et q̄ pulchra es i apparatu et ornatu vestimētoꝝ et odoramētoꝝ supple. Et notāter dicit bis. q̄ pulchra. s. vt vnū referat̄ ad dispositionē mēbroꝝ: et alterū ad ornatū vestimentoꝝ et odoramentoꝝ vt patebit. et ideo q̄ ad primū subdit: oculi tui colūbarum. i. perspicaces et penetrantes mysteria sacre scripture sicut oculi columbaꝝ. q. d. q̄ apl̄i et prelati et doctores ꝑ quos vides tanq̄ ꝑ oculos sunt perspicaces et penetratiui sic oculi colūbaꝝ: q; quecūq; audiui a pre meo nota feci eis. et ista scientia quam dedi eis nō est inflata et superbia et leonina: ſz humilis et colūbina: et nō dedi apl̄is et doctoribus meis oculos leonū superboꝝ sed oculos simplicitū colūbaꝝ. Sed quia ista simplicitas et hūilitas latebat in mente et cōscientia apl̄oꝝ: q; scientia eoꝝ erat nō inflata: sed cū interiori hūilitate et bona intētione et charitate: iō subdit. Absq; eo q̄ intrinsecus latet. q. d. Oculi tui intellectuales sunt subtiles et pspicaces sicut columbe: nō ex timore superbie: sed cū humilitate et charitate in cōscientia lārete. et ideo nolui eligere ad apostolatū philosophos et ornatores: sed simplices et piscatores: vt nō ꝑ philosophos lucrarer piscatores: sed ꝑ piscatores lucrarer phos et imperatores. Et infirma et abiecta thumilia huius mūdi elegi: vt fortia et superba queq; cōfunderē et vincerē. Deinde cū dicit. B ¶ Capilli tui ꝛc. comparat capillos. i. pp̄los ecclie spōse xp̄i gregib⁹ caprarū q̄ generank et multiplicātur in mōte galaath. Ad cui⁹ intellectū est notandū sicut dictū est in expōne cātici Moysi legit Nūeri. xxxij. q̄ in mōte galaath ⁊ in tota terra basan q̄ adiacet iuxta mōtē galaath generank et multiplicank magis greges caprarū q̄ alibi: sicut accidit q̄ vna regio aut ꝛa est magis apta ad gn̄atiōez quoꝝūdā aialiū q̄ altera. Ita: illa regio est apta et vberrima pascuis ꝑ alialibus alēdis et generandis: iō pterierūt eā filij ruben in sorte tanq̄ maiores vt ꝑz Nūeri. xxxij. Ideo spōsus cōparat capillos. i. pp̄los ecclie sponse sue gregib⁹ caprarum que ascēderūt de mōte galaath. Unde est aduertendum q̄ in hebreo ponit vnū verbū q̄ significat calefieri. iu gn̄atione: vbi ꝺ̄. Capilli tui sicut greges caprarū q̄ calefiunt de mōte galaath. q. d. q̄ populi tui sunt multiplicati i magnū numerū ꝑ totū orbez terrarū per regenerationē baptismalem sicut greges caprarū per calorem coitus carnalis multipli-

cantur in monte galaab: ↄ idē sensus est. Nā ppl'us christian⁹ ascendit ↄ multiplicatus in magnū nūer⁹ p baptismū: sicut capite ascenderūt ↄ creuerūt in magnum numerū in mōte galaath p generationē carnalē. Deinde cū dicit. Dentes tui sicut greges tōsarū: cōparat dētes vn⁹ sponse qui sunt apli ↄ predicatores ↄ euāgeliste: doctores gregib⁹ ouiū eiusdē regionis. ¶ Nā est aduertendū q̄ q: illa regio est calida: greges ouiū balneant ↄ lanant in aḡs illius planitie basan: ↄ dū oues sunt lote ascendunt ad mōtē galaath ↄ ceteros mōtes circūadiacentes ↄ sic fiunt albissime ↄ pingues: ↄ sic tam oues q̄ caproe fiunt valde generatiue: ↄ sic multiplicāt plē et gnationē in magnū numer⁹: intantum q̄ nulla ē sine plurimo ⁹: q̄ pariunt gemellos fetus vltra cōsuetudinē ouiū ↄ capraꝝ aliaꝝ regionū. Et tō i duobus cōparat dētes ecclie gregibus caprarū ↄ ouiū illius regionis. Primo in albedine ↄ mundicia. Secundo in fecūditate ↄ vbertate plis: dicit ergo Dētes tui q̄ sūt apli ↄ euangeliste ↄ doctores ↄ predicatores sunt albissimi ↄ mundi sicut greges tonsarū. Quib⁹ q̄ ascēdeṙ de lauacro: balneo i estate i illa regiōe: ↄ sūt fecūde in gnatōe intantū q̄ oēs sūt fecunde duob⁹ gemellis: q: quelibet earū parit duos gemellos: ↄ nulla est sterilis sine plurimis illas. q. d. q̄ ita fuerunt apli ↄ euāgeliste ↄ doctores ↄ predicatores in p̄mitiua ecclia. s. mūdi ↄ purificati p xp̄m ex lauacro baptismali: ↄ ita fecundi per dona gr̄aꝝ q̄ null⁹ fuit sterilis ↄ sine fructu inter eos: q: vnusquisq; eoꝝ nō solū ꝑuertit vnā ꝓuinciā per suā predicationē: sed etiā duas vel tres. ℟ Nā cū⁹ intellectū est aduertēdū q̄ sicut i bone naturali sunt dētes anteriores q̄ dīr incisorij ad scindēdū: ↄ sūt alij collaterales q̄ dīr molares ad molēdū ↄ terendum ↄ ruminādū cibū materialē. Ita pariter ecclesia sponsa xp̄i habuit dētes anteriores in p̄ncipio. s. apl̄os ↄ euāgelistas qui insciderūt nobis sacrā scripturā in quattuor euāgelia ↄ epl̄as ↄ canonicas ↄ act⁹ apl̄oꝝ ↄ apocalipsim. Sed postea dati sūt ecclesie dētes posteriores ↄ molares. s. doctores ↄ p̄dicatores q̄ cōtriuerūt ↄ digresserūt ↄ glosarūt ↄ declararūt ↄ rumiarūt nobis totā doctrinā euāgelicā et apostolicā quā in prius inciderāt. Et sic null⁹ illoꝝ fuit sterilis sine fructu: immo quilibet illoꝝ talētū sibi a xp̄o traditū germinauit: ↄ oēs reuersi sunt ad xp̄m portantes manipulos suos: sicut xp̄s dixit eis Ego misi vos vt eatis ↄ fructū afferatis ↄ c. Joh. xv. Sz q: ipsi apli ↄ euāgeliste ↄ doctores ↄ p̄dicatores ↄ p̄lati nō solū sūt dētes ecclie adscindēdas ↄ ruminādas sacras scripturas: sed etiā sunt labia ad loqn dū ↄ predicandū doctrinā euāgelicā ↄ apostolicā populis fidelib⁹. ibō subdit. ¶ Sicut vitta coccinea labia tua vñ labia apl̄oꝝ ↄ euāgelistaꝝ ↄ olim doctorū dīr coccinea: q: nunq̄ fuerūt sine rubedine ↄ ardore ↄ igne charitatis: q: finis boti⁹ legis ē charitas. Et sic oēs loquebant cū rubedine charitatis. Ideo dīr habere labia coccinea: vnde sicut rubedo coccī siue alquermes decorat labia pulchre mulieris. Ita rubeo charitas decorat totā sacrā scripturā: nec pōt esse aliquis bon⁹ nec ei⁹ op⁹ meritorium nisi fundetur et procedat a charitate: et tendat in charitatem. et ideo eloquium talium labioꝝ dicit dulce. ↄ generat dulcedinem in animo audientium cum fide ↄ charitate attēdentium. Et q: tota sacra scriptura procedit a talib⁹ labiis ↄ inter talia labia versatur ↄ ruminatur: iō dicit David psalmo. cxviij. Quā dulcia faucib⁹ meis eloquia tua sup mel ori meo. Item psal. xviij. Desiderabilia sup aurum ↄ dulcioraꝝ sup mel ↄ fauū. Et hoc intendit innuere sponsus dulce. Deinde cū dicit. Sicut vitta coccinea labia tua ↄ eloquiū tuū ita ↄ gene tue. Cōmendat sponsam suā ecclam quo ad statū religiōis ↄ honestatis siue de religiōe ↄ honestate qua dz nitere ↄ polere p̄cipaliter oēs p̄latus ↄ religiosus ↄ ex ꝺsequēti oēs fidelis. q̄ quidē religio: honestas maxime ostendit in genis ↄ i erubescētia genaꝝ. ℟ Nā cui⁹ intellectū est notandum. q̄ gene sunt ille partes vultus q̄ sunt immediate sub oc̄lis tenētes nasus in medio. Et sic sunt partes anteriores ↄ nude: quas partes natura pilis nō cooperit sicut ceteras ptes capitis. nā natura cooprit verticē capitis capillis ↄ texit tempora ↄ maxillas pilis barbe in viris: et tamē dimisit solas genas nudas sine pilis. vt p barbam ostēdatur fortitudo et granitas et autoritas in viro. et p genas circunquaq; siue ad altera cōtestas ostendatur verecundia et honestas in eo quo ad conuersationē. Unde gene sunt nuncie et quasi speculum cordis et interioris intentionis quo ad gaudium et leticiam et tristitiam: et timorem et audaciam et veritatem. Nam q̄n quis gaudet in corde rideō ostendit gaudium in genis. Et quando tristatur demissis genis incipit flere. et sic ostendit in genis dolorem cordis ↄ quando timet mortem ilico gene hominis pallescunt. eo q̄ sanguis fugit ad tegendum ↄ subueniendum cordi: sed si timet infamiam. tunc gene erubescunt quodam leni rubore. eo q̄ sanguis exit ad superficiem genaꝝ volens quasi eas cooperire: ne ledantur aliqua infamia. Item quando quis nil timet ↄ loquitur veritatem: tunc loquitur vultu sereno non mutato cū⁹ oppositum facit quando loquitur mendatiū. Et sic patet qualiter gene sunt speculum honestatis et veritatis totius hois. Et ideo natura reliquit eas nudas: sed circūtexit eas pilis capitis et barbe in viris: sed q: femine non habent barbam: ideo nutriunt comam et crines capitis vt possint tegere tempora ↄ maxillas ad circumtegendas genas. Et post⁹ sunt nupte: cōsuetudo et natura docet q̄ velent et regant caput ↄ collū et maxillas artificialiter cuꝝ pannis lineis aut sericis: vt solus vultus: scilicet oculi ↄ gene et os, maneat mundus ad exercēda officia eorum puta oculi advidendum: et os ad loquendum et gustandum: et nares ad odorandum: et gene vt sint speculum suprad̄ictorum: scilicet veritatis et honestatis. Et ideo dicit Salomon in persona christi in hac parte q̄ sicut ista sponsa xp̄i habet oculos qui sunt apostoli ↄ p̄lati ↄ doctores. Ita similiter habet genas q̄ est p̄latorum status ↄ religiosoꝝ in quib⁹ tanq̄ in speculo ostēditur veritas ↄ honestas christiane religionis ↄ debent esse speculum religionis ↄ honestatis et veritatis in vita ↄ doctrina vt exēplo ↄ doctrina eorum ceteri moueantur ad credendum ↄ bene operandum. De quibus dicit christus Matth. quinto. Vos estis sal terre ↄ vos estis lux mundi ↄ cetera. ℟ ¶ Et ideo comparat statum p̄latoruꝝ ↄ religio-

soꝝ ↄ totius xp̄iane religionis ad fragmē mali punici siue grauati p medium secti. primo q: cōtinet multa grana sub quodā ordine cōgregata ↄ situata. Secundo q: ola illa grana sunt vndiq; vna pelle cōtecta preter illā partē mediā. Tertio q: illa grana oīdit facem rubeā. Quarto q: talia sunt intrinsec⁹ sicut extrinsecus quo ad rubores ↄ sapores: q: talia sunt illa q̄ latent sicut illa q̄ apparent in superficie fragminis. Talis ergo erat illa spōsa xp̄i. s. ecclesia apl̄oꝝ in p̄cipio. et talis dz esse oīs p̄latus ↄ q̄libet religio. Nam p̄mo tota illa multitudo erat sub vno pastore xp̄o ordinata ↄ postea sub petro. Secō olum erat vna ↄ cor vnū in deo vt ptz in actib⁹ apl̄oꝝ. Jtē tertio q: oēs rubebāt ↄ ferebāt ruborē ↄ igne charitatis. Quarto q: quales erāt l vultus ↄ ore exteri⁹ tales erant interius in corde ↄ econuerso. ↄ iō ibāt gaudentes a cōspectu cōsilij cōtumeliā pati nō timentes minas p̄ncipiū dicētes. Magis oportet obedire deo q̄ hoībus. Actuū. v. Et sic p̄lati ↄ religiosi debēt esse sicut fragmen mali granati. sc̄z vinere sub vna cōmunitate ↄ ordinata religiōe ↄ ostendere honestatē in facie ↄ veritatē in ore ad exemplū aliorū. et debēt rubere nō solū ruboꝛe charitatis nō fictę: sz etiā ruboꝛe erubescentie ↄ verecundie in facie. i. debēt cauere ↄ erubescere peccare ne oculos diuine maiestatis offendāt. ↄ ne ꝓximis ↄ inferioribus exemplū peccādi ↄ scandalū prebeāt: eo q̄ sunt positi tanq̄ speculū ↄ lumen sup candelabrū: quib⁹ dixit xp̄s. Sic luceat lux vestra cora hominibus: vt videāt opa vestra ↄ glorificent patrē vestrū q̄ in celis est. Matth. v. Et sic etiam nō solū p̄latus et religiosus sed etiā quilibet xp̄ianus dz erubescere peccare. nō solū ne offendant deū: sz etiā ꝓximū ipsum scandalizando. Qđ maxime est in p̄latis ↄ religiosis et ecclesiasticis attendēdū: iō dicit Aug. in sermone de cōmuni vita clericoꝝ: q̄ bona opa sunt facienda ꝓpter nos ↄ cōscientiā nr̄am: sed bona fama ob seruanda est ꝓpter vos ↄ exemplū vestrū. Et sic ptz qualiter status p̄latoꝝ ↄ religiosoꝝ sunt gene ecclesie sponse xp̄i: et qualiter sunt sicut fragmē mali punici. ↄ iō xp̄s volēs cōmendare spōsam suā ecclesiam q̄ ad religionē ↄ honestatē q̄ maxime viguit in apl̄is ↄ doctoribus ↄ martyribus ↄ sacerdotib⁹ in p̄mitiua ecclia. dicit: o spōsa sicut fragmen mali punici est bene ordinatū ↄ rubicūdū: ita ↄ gene tue. s. apli ↄ euāgeliste: p̄lati ↄ religiosi ↄ oēs xp̄iani sunt rubicūdi ruboꝛe charitatis ↄ erubescētie ↄ honestatis ↄ veritatis. Sz q: talis honestas nō est ficta nec paliata: sz vera ↄ intrinseca: talis in corde qualis in facie. iō subdit. Absq; eo q̄ intrinsecus latet. s. vltra rectā intentionē ↄ affectū charitatis latentē in corde. Deinde cū dicit. Sicut turris dauid collū tuū ↄc. Cōparat statū p̄latoꝝ ↄ apl̄oꝝ ↄ doctoꝝ ipsi turri dauid. Ad cui⁹ intellectū est notandū vt legit. ij. Reg. q̄ dauid edificauit turrī altissimā in monte syon. vt esset specula ad prouidendū de longe inimicos venientes ↄtra ciuitatē hierl̄m ↄ munivit ipsam copia armoꝝ et ꝓpugnaculoꝝ in defensionē ciuitatis. et vt oēs cōfugerēt ad eā. ↄ saluarent tpe necessitatis et belli. Per quā quidā turrī figurabat stat⁹ apl̄oꝝ ↄ p̄latoꝝ doctoꝝ ↄ predicatoꝝ q̄ sunt positi altiores in gradu dignitatis ↄ scientie tanq̄ speculatores ad prouidendos inimicos ecclesie. s. infideles et hereticos. Et ideo armauit eos christus armis ↄ ꝓpugnaculis spūalibus q̄ sunt arma virtutū ↄ dona spūssancti ad repellendos incursus infidelium ↄ hereticoꝝ. et ideo dicunt collū ecclesie. nā sicut collum est altior pars corporis sub capite p q̄ descēdunt oēs vires capitis ↄ sensus ↄ motus a capite ad oīa membra inferiora. Ita sunt apl̄i ↄ p̄lati altiores immediate sub capite christo: per quos descendit oīs prāe et vires spūales a christo capite in cetera membra corporis ecclesiastici ↄ mystici. Item sicut speculator erigit collū ad videndū de longe ↄ speculandū inimicos ↄ res longinquas: ita pariter ecclesia tanq̄ erigens collū ꝓ p̄latos ↄ p̄dicatores p̄e uidet vt caueat mala futura. Jtē sicut caput in quo sunt oculi ponit supra collum: vt prenideat loginqua: ita oculi ecclie sunt supra p̄latos ↄ p̄dicatores ad ꝓuidendū mala futura ↄ precauēdū nociua. Et sic ptz qualiter p̄lati ↄ doctores ↄ p̄dicatores sunt collū ecclie altiores in sciētia ↄ dignitate ↄ potestate fides turri dauid ad prouidendas ↄ ꝓcauendas insidias ↄ incursus inimicoꝝ ↄ infideliū ↄ hereticoꝝ. De quib⁹ dz Ezech. xxx. Fili hois speculatorē dedite domui isr̄l. et iō dicit xp̄s. O sponsa collum tuū ↄ altissimū ↄ fortissimū i eminētia dignitatis ↄ scientie ↄ sapiētie ↄ prātis. ↄ minutissimū sicut turris dauid in armis spiritualib⁹ virtutū ↄ donorum que quidē turris est edificata in propugnaculis ad ꝓpugnandū contra inimicos et oīs armatura buius turris ecclesie ē armatura nō debilis: sed fortis: q: armatura ecclesie nō timet eos qui solum occidunt corpus: sz tm̄ timent dīm q̄ potest alam occidere et mittere in gehennā: ideo apl̄i ↄ martyres nō timebāt reges ↄ p̄sides mūdi: nec vbera carnificis: eo q̄ armatura eoꝝ erat armatura fortis: ↄ inexpugnabilis turris: que quidem armatura sunt dona spiritus sancti. Deinde cū subdit. Duo vbera tua ↄc. Ostendit qualiter ecclia spōsa xp̄i nō solū est turris inexpugnabilis: ↄ armatura fortiū ad repellēdos incursus et insidias inimicoꝝ: sz etiā bz duo vbera ad alendos ↄ nutriēdos ↄ lactādos fideles filios. Que quidem vbera sunt duo testamēta. s. nouū ↄ vetus. Quoꝝ lacte lactat ↄ nutrit duos hynnulos gemellos: sc̄z duos ppl̄os sub vna fide christi cōgregatos: sc̄z ecclam ex vtroq; populo iudaico. s. ↄ gentili sub vna fide cōuersam. Jtē etiā bz ecclesia duo vbera. s. vber ↄ mammillam doctrine sacre scripture: ↄ vber gratie sacramentoꝝ. Ex quoꝝ vno suggunt fideles lac fidei articuloꝝ: ↄ ex altero lac gr̄e sacramētoꝝ. Et ista sunt duo vbera ecclesie quib⁹ lactat ↄ nutrit duos filios gemellos. s. ex vtroq; populo cōuersos Et etiā lactat duos hynnulos gemellos: sc̄z perfectos ↄ infirmos. vnde in p̄mitiua ecclesia isti duo gemelli. s. pars ppli iudaici ↄ maior: pars ppli gentilis venerūt ad fidem: q̄ lactati sunt et nutriti isto duplici vbere. Et iō dicit. Duo vbera tua sicut duo hynnuli gemelli capre. i. habūdantia l lacte sicut duo vbera capre duos gemellos lactantia ↄ nutrientia. Et comparat vbera ecclesie vberib⁹ capre: eo q̄ inter cetera aīalia maxime abundāt lacte. et cōparat et appellat istos duos populos gemellos: eo q̄ antiquitus descēdunt ex vna matre eua ↄ ab vna vxore noe. ↄ nūc sunt regenerati ab vna capra. s. ex vna eccl̄ia per xp̄m ↄ regenerationē baptismalem. Sed

anus ista modus nutriēdi filios ecclesie per lac fidei
rticulor⁹ ⁊ gratie sacramēt⁹ durat p totum istū
temp⁹ gratie: sc̄a primo aduēt⁹ xp̄i i quo incepit
ista dies aspirare ⁊ durabit vsq; ad finē mūdi i quo
desinet iste dies gratie ⁊ succedet dies eternus glo
rie: qui q̄dem dies gratie finietur in vespere mūdi:
cuius finis ds nost⁹ o amplius nō erit tēpus ope
randi: nec mereri: sed premiū recipiendi. vt ait sal
uator Jo. ix. Oportet operari dū dies ē veniet au
tem n⁹ cū quādo nemo poterit operari. Jdeo dicit sp̄o
ns o isti duo gemelli pascunt i liliis ⁊ rosis sacre
scripture: ⁊ in liliis gratie sacramēt⁹: nō i eternū:
sed donec aspiret dies. i. dū duret iste dies gratie:
⁊ inclinēt vmbre finalis iudicij: q; postea pascentur
isti duo gemelli pabulo eterne fruitiōis ⁊ glorie. et
sic patet pulchritudo ⁊ optima dispositio membr⁹
huius sponse xp̄i: de qua pulchritudine cōmendat
eam in hac prima parte.

Secunda pars cantici quinti.

Adam ad montē myrrhe:
Et ad collum thuris.
Tota pulchra es amica mea.
Et macula nō est in te.
Veni de libano sponsa mea.
Veni de libano veni.
Coronaberis de capite amana.
De vertice sanir ⁊ hermon.
De cubilibus leonum.
De montibus pardorum.
Vulnerasti cor meū soror mea sponsa:
Vulnerasti cor meum.
In vno oculorum tuorum:
Et in vno crine colli tui.
Quā pulchre sunt mamme tue:
Soror mea sponsa:
Pulchriora sunt vbera tua vino.
Et odor vnguentorum tuorum sup⁹ omnia
aromata.
Favus distillans labia tua sponsa.
Mel ⁊ lac sub lingua tua.
Et odor vestimentorum tuorum:
Sicut odor thuris.
Hortus cōclusus soror mea sponsa.
Hortus conclusus: fons signatus.
Emissiones tue:
Paradisus malorum granatorum.
Cum pomor⁹ fructibus.
Cypri cum nardo.
Mardus ⁊ crocus.
Fistula ⁊ cinamomum.
Cum vniuersis lignis libani
Myrrhe ⁊ aloe.
Cum omnibus primis vnguentis.

Fons hortorū puteus aquarū viuentium
Que fluunt impetu de libano.

Adam ad montem myrrhe.

Hec ē scōa pars huius q̄nti cantici. in q̄
xp̄s dotat ⁊ decorat ecclesiā sponsā suā
ornamētis spūalibus ⁊ odoramētis aro
matriticis. et hoc, put Salomon p̄uidit in spū cōtē
plādo mysteria que fecit moyses ante mortē suam
in figura xp̄i. Ad cuius intellectū est valde aduerten
dum: q⁹ moyses dux illius ppli cui oia contingebāt
in figura xp̄i. duos act⁹ inter ceteros fecit imedia
te ante mortē suā dum fuit p̄pinquus morti in finē
sui ducat⁹ vt p̄z in Deutero. Nam p̄mo congregauit
maiores natu illius ppli in cāpestrib⁹ moab iuxta
iordanē. et recitauit ⁊ rememorauit eis oia dūficia
⁊ mirāda q̄ de⁹ eis fecerat in illis q̄draginta annis
g totā illā peregrinationez ab exitu egypti vsq; ad
illū locū. et cōmemorauit eis oēs rebelliones, ⁊ in
gratitudines quas⁹ miserāt ⁊tra deū: ⁊ cōmissuri
erant. successiue in futurū vsq; ad extremū tēp⁹ in
qua infidelitate ⁊ malicia erāt māsuri. ⁊ iō cōmina
tione predixit eis p multas maledictiōes eor⁹ obsti
nator⁹ finalē punitionē. et cōfecit illud canticum. s.
Audite celi q̄ loquor. In quo p̄dixit eor⁹ finalē ob
stinationē ⁊ punitionē ⁊ dānationē ⁊ finalr ppli gē
tilis substitutionē ⁊ ouersionē: vt p̄z in fine cāntici
cū dicit. Laudate gētes pplm eius, put ibi fuit de
claratū. Hoc aūt facto: moyses ex dei p̄cepto ascen
dit in montē abarim: ⁊ exinde speculat⁹ est totā ter
rā promissiōis: vt p̄z Deut. xxxij. q̄ considerata ⁊ visa
b̄ndixit duodecim tribub⁹ p̄dicēdo eis bona futura:
vt p̄z. ca. seq. s. xxxiij. De quib⁹ duob⁹ actibus ꝑtis
valde admirati sūt ⁊ admirant magri hebreor⁹. Ad
mirant enī q⁹ moyses cū tāta vehemētia maledixe
rit illū pplm: ⁊ cōminatus fuerit tā graue⁹ punitio
nē ⁊ bonor⁹ p̄uationē in illo cāntico. et postea ime
diate cū tanto affectu b̄ndicat eis p singulas trib⁹
in cap⁹. seq. Ad qō r̄ndēt q⁹ q⁹ moyses p̄uidit rebel
liones ⁊ apostasias eor⁹ ⁊ idolatriā futurā. iō p̄mo cō
minat malis ⁊ idolatris: ꝑz finaliē b̄ndixit bonis ⁊ fi
delib⁹ p̄tibus ⁊ futuris. Sz iste intellect⁹ est mani
feste falsus ⁊ insufficiēs: nā in fine cāntici maledictis
israelitis b̄ndicit pplm gētilē. Jtē ille maledictiōes
oēs ⁊ punitiōes p̄seuerāt hodie in toto illo popl⁹
q̄ putāt seruare legē moysi ⁊ abominat oēm idola
triā. Que quidē punitio oēs eos cōprehēdit tā bo
nos q̄ malos. q⁹ oēs p̄seuerāt in hac captiuitate et
miseria p .M.ccc.lxxxj. ānos post xp̄m. et iō est di
cendū q⁹ cecitas ⁊ malicia eor⁹ impedit eos ne intelli
gāt sacramēta dei in illis mysteriis clausa. vñ moy
ses q̄ fuit ⁊ verus ppheta nō solū p̄uidit infidelitatē
crebrā illi⁹ popl⁹: quā debebāt cōmittere ⁊tra deū
adorādo idola. ꝑz et p̄uidit vltimā obstinationē ⁊ re
bellionē futurā: ⁊tra xp̄m verū messiā que p̄ncipes
sacerdotū ⁊ pharisei debebāt crucifigere. ⁊ successo
res eor⁹ in eadē obstinatione p̄manere in extremo
tp̄e vsq; ad iudiciū. et iō moyses hoc p̄uidēs in spū
nō solū cōminat eis maledictionē tp̄ales ꝓpter ido
latriā: quā cōtinue cōmiserūt vsq; ad destructionez
primi tēpli. ꝑz etiā cōminat eis maledictionem ⁊ pe
nā tam tēporalem q⁹ eternā ꝓpter infidelitatē quā
commiserant contra christum messiam suum in ex

tremo tempore: in qua erant perseueraturi vsq; ad
iudiciū: ⁊ hoc p̄z p hoc q̄ dicit moyses Deut. xxxj. c.
in fine maledictionū ⁊ anteqū p̄nūciet cāticū vñ ait
Noui enī q⁹ post mortē meā iniquo agetis: ⁊ declina
bitis cito de via quā p̄cepi vobis. Et occurrēt vo
bis mala i extremo tp̄e q̄n fecerit⁊ malū in ꝑspectu
dñi vr irritetis eum per opera manuū vestrarum.
Ex quibus patet: q⁹ ista captiuitas ⁊ p̄uisio quam
patiūt i hoc extremo tp̄e vltima etate post destru
ctionem scōi templi. nō ineū eis ꝓpter idolatriā: ꝑz
quia irritauerūt deū occidēdo xp̄m messiam suum: ⁊
semper irritāt eum manendo. Ideō obstinatione.
Sed q⁹ p̄mulgata ista sentētia moyses ascēdit i mō
tem abarim ex p̄cepto dei ⁊ speculat⁹ est ⁊ cōside
rauit totam terrā p̄uisiōis vsq; ad montē libanū
et hermon ⁊ amana ⁊ sanir ⁊ galaat: vsq; ad mare
nostrū ⁊ vsq; ad mare mortuum. Jn quo spacio erāt
collocande oēs trib⁹ per sortes suas. Et p̄uidit
qualit⁊ in extremo tp̄e. s. i vltima etate xp̄s messias
et illam terrā totā debebat peragrare. p̄dicādo ⁊ mi
racula faciendo. puta per totam terram zabulon et
neptalī: vsq; ad radicē libani: ⁊ trans iordanē g ter
ram gad: ⁊ manasses: ⁊ per terram iudā: ⁊ effraym.
Et quib⁹. xij. tribub⁹ xp̄s debebat regenerare. xij.
apl̄os ⁊ lxxij. discipulos per quos erat multiplicā
da tota ecclia toto orbe diffusa per regenerationē
baptismalē: que quidā ecclia erat futura verus⁹ isr̄l
ꝑ spūm ⁊ p̄missionē. Ola ergo ista p̄uidens moy
ses in spūtu considerando illam terram de mōte
abarim benedixit i spū ꝓphetico. xij. tribub⁹ israel
spiritualib⁹ q̄ ex illis. xij. apostolis erāt in xpo re
generandi. Et sic p̄z qualit⁊ moyses i figura xp̄i in
illo cāticor⁹ capitulis precedētibus cōminatur ma
ledictionē: ⁊ tp̄ales punitionez filiis israel ꝑm carnē
et infideles xp̄i crucifixores. Sz cap⁹. xxxiij. b̄ndixit
tribub⁹ ⁊ filijs israel ꝑm spūm p xp̄m et apl̄os rege
nerādis, put moyses p̄uidit i spū ꝓphetico. Et
sic illico post hec moyses mortuus est i illo mōte. vt
patebit in cāntico sequenti. Et sic tollit et soluit con
trarietas que videt in illis duob⁹ actib⁹. Et ideo
moyses nō principaliter b̄ndicebat illam terrā pro
missionis materialē: quā oculis carnis distinctā p
sortes videbat: ꝑz b̄ndicebat ecclam xp̄i per illam
terram figurat ā quā oculis ꝓpheticis ⁊ mentalib⁹
toto orbe diffusam cernebat vñ moyses aspiciendo
versus aquilonē ex mōte abarim videbat qualit⁊ al
tissimus mons libanus terminabat tanq̄ apō totā
terram p̄missiōis ex cui⁹ latere emanabat fluuius
iordanis q̄ irrigabat totā terrā p̄missiōis. ⁊ fecūda
bat eam vsq; ad mare mortuū: per q⁹ p̄uidit i spi
ritu qualiter xp̄s messias in lege p̄missus erat fun
dus caput ⁊ principiū ecclie. ex cui⁹ latere debebat
emanare fluuius baptismalis ⁊ virt⁹ olim sacramen
tor⁹ qui debebat fecundare ⁊irrigare totā ecclam
xp̄i ad regenerādos fideles. Jtem per hoc q⁹ illa ter
ra erat tota circumdata ab oriēte mōte amana ⁊ sa
nir: ⁊ hermō: ⁊ cubilib⁹ leonū: ⁊ mōtibus pardorum
p̄uidit qualit⁊ ecclia xp̄i debebat angustiari ⁊ ifes
tari in principio a iudeis ⁊ infidelib⁹ ⁊ tyrannis et
imperatorib⁹ idolatris ⁊ hereticis. Et per hoc q⁹ vi
debat eā obsessā amoridie deserto arabie: p̄uidit
qualiter i medio tp̄is ab arabib⁹ ⁊ sarracenis erat
afflīgēda. Sz per hoc q⁹ videbat illā terram ab occa
su obsessam mari nostro mediterraneo: p̄uidit in
spiritu qualiter in fine tp̄is ⁊ in occasu mūdi eccla
erat affligenda p antixp̄m. Sed q⁹ de⁹ dixit moy
si q⁹ ipse vitus nō poterat introire terrā illā: ꝑz post
mortē ei⁹ iosue debebat introire cū toto illo ppl⁹
et obtinere illam terram ⁊c. Per hoc p̄uidit moy
ses in spū qualiter ante mortem xp̄i null⁹ poterat
introire terram viuētium: ꝑz post mortē ⁊ resurre
ctionē xp̄s debebat introducere totū pplm fidelē
in terram viuentium ⁊ finaliē etiā p apl̄os ⁊ marty
res ⁊ doctores debebat triumphare de indeis ipe
ratorib⁹ ⁊ hereticis ⁊ olīb⁹ infidelib⁹. Sub tali igit⁹
spectu ꝓsideranit moyses totā illā terrā, p̄missiōis
⁊ cōsiderādo b̄ndixit. s. q⁹ p illā b̄ndixit ecclias xp̄i
futurā q̄nā illa terra figurabat. Sz nūc restat appli
care figurā figurato. Ad ¶ Ad cui⁹ intellectū est ad
uertēdum q⁹ xp̄s per moysen figuratus qui non ve
nit legem soluere: ꝑz adimplere ⁊ verificare oia ge
sta ⁊ dicta pharaōr⁹ ⁊ ppheta⁹ eodē modo, p̄cessit
in sua peregrinatione hui⁹ vite sicut moyses. Nam
sicut moyses per. xl. annos duxit ⁊ minauit illū po
pulū per desertū cū signis ⁊ potēris vsq; ad mortē
suam: ita pariter xp̄s p. xl. menses duxit pplm suū
ꝑz ecclam apl̄or⁹ ⁊ discipulor⁹ in hoc mūdo cōputā
do a die ostensionis sue. s. baptismi vsq; ad passio
nem. Nā per tres annos ⁊ quattuor menses predica
uit ⁊ pegrinat⁹ ē et post baptismū ꝑm eos q̄ tenēt:
q⁹ p̄ma vl tertia apl̄is fuit passus. Et sic xp̄s p. xl.
menses fuit peregrinat⁹ per totā terrā promissiōis
faciēdo mlta maiora miracula q⁹ moyses. s. mortuos
suscitādo: ⁊ infirmos curādo: ⁊ demones fugando: et
vētis ꝛperādo: que fuerūt multo maiora signa ⁊ mi
racula q⁹ moysi: vt dictū fuit in expōne psal. xxviij.
Et in tractatu contra iudeos. Jtē sicut moyses in
fine sue peregrinatiōis cōgregauit maiores natu
coram toto ppl⁹. et retulit totā legē narrādo oia
bñficia que de⁹ fecerat illi ppl⁹. Et cōminatus est
futuras maledictiōes ⁊ punitiones p̄uaricator⁹
bus ⁊ trāsgressorib⁹ legis sicut dictū est ita pari
ter xp̄s i fine sue peregrinationis ante mortē suaz
ascēdit hierosolymā ⁊ videns ciuitatem sacrilegam
⁊ sui messie homicidā cōminando eis futuram ruī
nam fleuit sup⁹ illam ⁊c. Et postea ingressus in tē
plum eiecit ementes ⁊ vēdentes: ⁊ altera die cōgre
gatis maiorib⁹ natu. s. scribis ⁊ pharisēis ⁊ p̄cipi
bus sacerdotū. exprobauit eis iniquitates eor⁹ et
cōminat⁹ est eis futuram punitionē temporalem ⁊
eternā ꝓpter infidelitatem ⁊ ingratitudinē et ho
micidiū, vt p̄z Math. xxij. ⁊. xxiij. ⁊. xxiiij. Jtem sicut
moyses post datā maledictionē ⁊ p̄nūciatā futu
rā punitionē illi⁹ ppli rebellis ascēdit in mōtē beā
rim ⁊ ꝓsiderata tota tra p̄missiōis b̄ndixit. xij. trib⁹
ꝑm spiritus, ⁊ p̄missionem anteqū moreretur
sicut dictum est. Jta pariter xp̄s implēdo illam fi
gurā ⁊ totam legem postq̄ cōminat⁹ est: ⁊ p̄nun
cianit futurā dānationem suor⁹ crucifixor⁹. ⁊ olim
successor⁹ obstinator⁹ ascēdit in mōtē syon: ⁊ facta
cena cū discipulis surrexit a mensa. et lauit pedes
eor⁹ ⁊ recubens restituit sacramentum eucharistie
et tradidit seipm eis sacramēt⁹aliter. Et postea ha
buit lōgū sermonē cū discipulis benedicēdo eis. p
mittēdo: dādo eis bona spūalia. s. pacē ⁊ charitatē
et scientiam in hac vita: ⁊ promittendo futurā feli-

estates. vt pz Job xiij. capko. vsq; ad. xvij. inclusiue.
¶ Ex quibus olb? pz qualiter ola que fecit moyses: fecit in figura xpi. Et qualiter xps p ola cõplet: verificauit ola gesta moysi & olim ꝓphetarum Salomõ ergo prenudẽs spũ ola ista mysteria xpi figurata p supradicta gesta moysi fecit istud canticũ introducens christũ ad loqndũ in hac scõa pte cãtici. in qua xps dotat & decorat sponsam suã ecclesiam in apl̃is discipulis congregãta in die ionis sancta cẽna facta lauit pedes discipulorũ suorũ. vbi ostẽdit eos pulchros & mundos in alia ab oi inquinamẽto post recessum iude quibus tradidit sacramentum eucharistie tanq̃ mundis. Et postea in suo testamẽto legauit eis suã pacẽ & charitatez & ola bona gratie. vt pz per illum longum sermonem. vbi ostenditur qualr dotauit et decorauit ecclesiam sponsam suam bonis spiritualibus p vestimenta & adoramẽta & fructus pomorũ intellectis. Dicit ḡ christ? spõsus ecclie. Vadam ad montez myrrhe: & collem thuris. i. ascendam in hierusalez qui ẽt mons myrrhe & thuris eo q̃ ibi fiebant sacrificia & offerebant oblationes & adolebantur in altari thus & myrrha & tymiamata & cetera. odoramẽta significãtia passionẽ xpi. Et iõ appellat christ? hierusalẽ mõtẽ myrrhe & thuris. i. passionis & sacrificij. In hebreo asit habẽ ḡ Vadam ad montem morya. i. ad mõtem vbi abraaz sacrificauit filium suum ysaac in voto: & arietem in effectu quẽ montẽ appellauit in mõte dñs videbit̃ scz sacrificari & immolari sup. put fuit declaratũ in expositiõe psal. xlvij. & in pleriq; locis. Dicit ḡ xps Vadam ad montẽ myrrhe: & collem thuris. i. ad mõtem mee mortis & passionis que est hierusalẽ. Doc ꝓfecto dixit christus post suã pegrinationẽ quãdo assumpsit. xij. discipulos secreto & dixit illis. Ecce ascẽdimus hierosolymã: & filꝰ hois tradet̃ ad sta gellãdũ & crucifigẽdũ Matth. xxij. & Luce. xviij. Deinde ei dicit. Tota pulchra es amica mea. cõmẽdãdo spõsam suã dotat & decorat & pulchrificat ipsaz christus mũditia & pulchritudie spũali reddẽs ipsã purã & mundam non habentem rugã neq; maculã.
¶ Ad cuius intellectũ est notandum q̃ christ? in die ionis sancta cena facta surgẽs a cena anteq̃ instituret eucharistiam & traderet eã discipulis. lauit pedes eoꝝ vt ostenderet munditiam puritatez eoꝝ: & quomodo nemo debet accedere ad tantuz sacramentum: nisi mund? ab omni macula & labe peccati. nõ solum mortalis: sed etiam venialis. Et nõ solum ab omni peccato. in effectu: sed etiaz in affectu & cogitatõe. Et ideo lauit pedes eoꝝ per quos sensualitas & affect? & cogitatio significatur. Et iõ dixit eis qui mũdus est a peccato sup. i effectu: nõ indiget nisi vt pedes lauet. i. sensualitatis affectũ & cogitationẽ. Sed quia solus iudas scarioth manebat in suo malo ꝓposito tradendi christũ quẽ ũ vẽ diderat. iõ subdit christ?. Et vos mundi estis sz nõ oẽs. vt pz Job. xiij. Et iõ post̃ indas filius perditionis recessit ab illa societate tanq̃ membrum decisum & alienuz ab eccl̃ia tunc mansit illa societas & eccl̃ia tota pulchra sine aliqua maculavel ruga. Et ideo recedente illo dixit xps. Nũc clarificatus est filius hominis: & deꝰ clarificatus est in eo. vt pz ibidẽ quasi diceret xps. Nũc ista societas. s. eccl̃ia sponsa mea mãet clara & pura & pulchra sine macla. Et hoc

dicebat xps. qz tota eccl̃ia consistebat in. cxx. personis iustis & mundis. cuiꝰ eccl̃ie christus erat caput. Et virgo maria primũ membrũ in puritate. & exin de apl̃i & discipuli cum maria magdalena & ceteris mulieribꝰ. & sic tota erat pulchra eccl̃a sine macula Et iõ dicit xps in hoc cãtico. Tota pulchra es amica mea quo ad dispositionẽ mẽbrorũ scõm gradus dignitatis & officiorũ: sicut dictũ est. Et tota es pulchra quo ad ornatũ virtutũ: et macula peꝛl nõ est in te. Nam christus caput hnꝰ eccl̃ie fuit immunis et liber non solũ in ꝑsona: sed etiã in natura ab oi labe peccati. Virgo aũt maria fuit ꝑseruata in ꝑsona p gr̃am ante lapsum. Ceteri ante oẽa fuerũt mũdati per circumcisionẽ in signũ: & p baptismũ in re: ꝓut dictũ fuit in tractatu cõtra iudeos. Et sic ista societas erat tota pulchra sine macula. Deinde ei dicit. Veni de libano. Explicat pulchritudinem hnꝰ sponse. ¶ Ad cuius intellectuz est notãdum q̃ dictũ est. q̃ tota illa terra ꝓmissiõis erat figura eccl̃ie xpi fm oẽs suas ptes: quas cõtinet: & quibus claudit. Nam libanus q̃ est in capite terre ꝓmissiõis: significabat xpm q̃ est caput eccl̃ie. Et fluius iordanis fluẽs & emanãs ex latere libani: & discurrens: & irrigãs: & fecũdans totã terrã ꝓmissiõis figurabat baptismũ & cetera sacramẽta eccl̃ie irrigantia & fecũdantia totã eccl̃iam in fructibus & bonis spũalibꝰ. Et ideo sicut ola bona terre ꝓmissionis ꝓueniunt ex libano & maxime p illã aquã fluuij iordanis. Ita ola bona spũalia ꝓueniũt eccl̃ie ex latere xpi. a quo fluxit sanguis & aqua i virtutẽ eccl̃iasticoꝝ sacramẽtoꝝ. Item tria bona faciebat illa aqua iordanis ytilia in illa terra. Nam primo mundabat et lauabat sordes. qz sine aqua nulla sordes mũdaꝝ bene. Secõ refrigerabat & refocillabat: fortificabat bibẽtes. Tertio fecũdabat terrã in copia fructuũ & pomoꝝ & arborum. Ita ḡ pariter aqua baptismi: & virtꝰ aliorꝝ sacramẽtoꝝ tria bona facit̃ in eccl̃ia sponsa xpi. Nã primo mũdant ab oi sorde peꝛl scz originalis venialis et mortalis. Secõ roborant et fortificant ad resistendũ et pugnandũ contra carnem et mũdum & diabolũ. Tertio generãt fructus virtutũ et meritoꝝ in anima. De istis ergo tribus bonis spiritualibus commẽdat christus ecclesiam sponsam suam irrigatam flumine sanguinis sui lateris. et cõmendando dotat & decorat eam. Et primo commẽdat eam de munditia et puritate quam adepta est per baptismum & cetera sacramenta ab omni peccato. Secundo commendat de fortitudine & victoria quam adepta est per sacramentuz confirmationis & alia sacramenta. Tertio commendat eam de fructibus meritoruz & virtutũ quos adepta est per ola sacramenta. Secunda ibi. Coronaberis. Tertia ibi. q̃ pulchre sunt mãme tue. ¶ Quantum ergo ad primum est aduertendum q̃ libanus interpretatur candidus & albus: eo q̃ semp candet et albet niuibus a quo vndiq; fluunt aque viue. maxime ex latere meridionali: a quo fluit iordanis. qui quidẽ mons significat christum totũ candidum et immunẽ ab omni macula in persona & in natura ideo ex eius latere exit fluuius sacramentoꝝ q̃ ola mũdificat a peccatis & albificat albedine virtutum. Et sic mũdauit a triplici pctõ. s. originali: actuali: & veniali. Et iõ sponsus albificãs sponsam suã & mun-

dificans ab isto triplici pctõ: dicit. Veni de libano sponsa mea. veni de libano. veni. i. veni de libano cãdidata p baptismũ et mundata a culpa originali in adam ꝓpetrata. Et veni de libano a culpa actuali & mortali p penitentiã expurgata & dealbata: & veni de libano ab oi veniali p extremã vnctionẽ mũdificata & cãdidata. Itẽ qz baptismo dant nobis tres theologales virtutes. s. fides spes charitas p quas ola redditur mũda & candida ideo ter vocat sponsam dicẽs. Veni de libano sponsa mea. s. candida per fidem. Et veni de libano p charitatẽ: et veni p spem. Item per eccl̃iastica sacramẽta ꝓsequimur tria bona. s. fidem articulorũ & gr̃am sacramentoꝝ: & merita ex obseruãtia preceptorum. Ideo vocat ter sponsam ad recipiendũ ista tria bona dicẽs. Veni de libano sponsa mea. s. p fidem articulorũ & veni p gr̃am sacramẽtorũ. et veni p obseruãtiã preceptorũ: q̃ quicramẽtorũ. et veni p obseruãtiã preceptorũ: q̃ quidem tria bona ꝓueniũt eccl̃ie ex libano. s. christo capite & sponso eiꝰ emanantia ex latere eius ꝓout dictũ est. Sed qz eccl̃esia sponsa christi venies de libano nõ solũ venit dealbata & mũdata ab oi labe peꝛl sed etiã venit armata fide & spe & charitate: quas accepit in baptismo: & septẽ donis spiritussancti q̃ recepit in cõfirmatiõe. Et roborat & augmẽto virtutũ q̃s accepit in eucharistia: & ceteris sacramẽtis quibꝰ adepta est corona victorie. Et triũphauit de mũdo & carne & diabolo. Ideo subdit sponsus dicẽs Veni & coronaberis. ¶ Ad cuius intellectũ est aduertendũ q̃ corona dabat̃ agonizantibꝰ & certantibus in ludis megarensibꝰ & olympiacis. vt ait Aristo. Ethicoꝝ. & sic dicit apl̃us. Ad Thi. q̃ nõ coronabit̃ nisi q̃ legitime certauerit: & sic corona dabatur i signũ victorie & triũphi: & sic ponit̃ hic coronari p triumphare. Sed qz eccl̃ia talibꝰ armis & virtutibꝰ de mundo & carne & diabolo triũphauit. Ideo dicit veni & coronaber̃. s. triũphabis. Et ponunt hic quicq; mõtes significantes metaphorice q̃q; potestates cõtra quas pugnauit & de quib? triumphauit eccl̃ia. Ad cuius intellectũ est aduertendum sicut supradictũ est. q̃ sicut terra ꝓmissionis claudit & obsidetur ab oriente quinq; mõtibus. s. amana. et sanir: & hermõ: & galaadin quo sunt cubilia leonũ. Et versus meridiẽ claudit deserto faram in quo sunt montes pardorũ. Ita ergo eccl̃ia per terrã illam figurata fuit in principio & ortu suo infestata & obsessa quicq; potestatibꝰ & inimicis. Nam p amana qõ interpretat̃ angustino: fuit figurata potestas scribarũ & phariseorum & principũ sacerdotum q̃ in principio infestarunt eccl̃iam. vt patet in actibꝰ apl̃oꝝ. Et per sanir qõ interpretat̃ lucerna siue scicẽtia figurabat̃ potestas philosophorũ oĩm infidelium gẽtilium: quibꝰ fuit puncta & impugnata eccl̃ia in principio. Item p hermõ qõ interpretat̃ anathema fuit figurata potestas & iniquitas hereticorũ q̃ fuerũt excõicati & separati ab eccl̃ia: quã infestarunt & afflixerunt tpe arrianorũ: & aliorũ hereticoꝝ. Et p leones intelligunt̃ reges & imperatores q̃ eccl̃iam infestarunt tpe martyrũ. Item p montes pardoꝝ qui sunt̃ in arabia: intelligit̃ potestas saracenorũ q̃ habuit ortũ ex arabia: que supradictũ infestauit & infestat eccl̃iam p totũ orbẽ. Sz quia de supradictis quatuor. s. iudeis & philosophis & imperatoribꝰ & hereticis iam triũphauit eccl̃ia: vt patet intuenti & debet triũphare finaliter de pardis saracenis fm scripturas ꝓphetarũ. Ideo dicit xps. Veni de libano sponsa mea. veni & coronaberis. i. triũphabis de capite amana. i. de culmine ptãtis sacerdotũ & scribarũ & phariseoꝝ. Et de vertice sanir. i. de culmine potestatis & vepribꝰ philosophoꝝ. Et de hermon. idest de hereticis anathematizatis. Et de cubilibꝰ leonũ. i. de imperatoribꝰ. Et etiã de cubilibꝰ leonũ idest de tẽplis idoloꝝ q̃ erant cubilia in quibꝰ habitabãt leões & dracões. Esa. xxxv. Et coronaberis. i. triũphabis finaliter de mõtibus & regibus pardorũ. i. agarenorũ: q̃ dicunt̃ pardi eo q̃ ipsa heresis est cõfecta ex diuersis coloribꝰ heresium sicut dictũ est in expositione. ps. lxxxij. Triũphauit etiã eccl̃esia de capite amana. s. de pctõ originali: q̃ est caput & principium primũ. Et de vertice sanir. i. de vepribus cõcupiscentie latẽtis in carne. que causat oẽ pctm in voluntate p consensum. Et de hermon. i. de pctõ actuali: q̃ separat̃ hoiem a deo. Et de cubilibꝰ leonũ. i. de persecutoribus mũdanis. Et de montibꝰ pardorũ. i. de hereticis pictis varietate mendacij. Alii ergo quinq; montes. i. quinq; potestates infestarũt & impugnarũt eccl̃iam successiue. Primo iudei. Secõ philosophi mũdi. Tertio heretici. Quarto imꝑatores & reges. Quinto saraceni. De quibus triumphauit: & finaliter triumphauit eccl̃esia.

Vulnerasti cor meũ soror mea sponsa &c.

¶ In hac parte explicat sponsus causam quare motus est ad montẽ sponse. ¶ Ad cuius intellectũ est notandũ q̃ quattuor sunt q̃ reddũt mulier̃ ẽpulchã & amabilẽ & monẽt spõsum ad amorẽ ei?. Primo optima dispositio mẽbrorũ. Secõ suauitas eloquẽtie & verborũ. Tertio ornat? & decor vestimẽtorũ. Quarto suauitas odoramẽtorũ. Que quidẽ quattuor ꝓ quandã excellentiã hꝫ sponsa xpi eccl̃ia q̃ monẽt christũ ad amorẽ ei?. vñ optima dispositio mẽbrorũ eccl̃ie est optim? ordo statuũ & graduũ et dignitatũ et officiorũ. sicut sunt patriarche: ꝓphete apl̃i: euãgeliste: martyres: doctores: prelati: sacerdotes: reges: milites: ciues: ppl̃es: religiosi: ẽ̃ gines cõtinentes et cõiugati: & singulariꝫ vnusquisq; fidelis. Eloquia aũt eccl̃ie sunt sacre scripture vtriusq; testamẽti: & sacroꝝ doctorũ: & ꝓdicatores prelatoꝝ et sacerdotũ. Vestimẽta et ornamẽta eccl̃ie sũt virtutes & dona gr̃arum que dant in sacramentis. Odoramẽta vo pariter̃ sũt opa misericordie & oẽs et officia canonica q̃ sunt in eccl̃ia: q̃ quidẽ opa tam actiua q̃ contẽplatiua ꝓcedunt ex virtutibus et donis gratie. Que ideo dicunt̃ odoramenta qz ascendũt vsq; ad aures dei & delectat deũ et trahit primũ ad deuotionẽ & imitationẽ. Est ergo ecclesia spõsa christi pulchra in optima dispositione mẽbrorũ: et suauis in eloquo & decora in ornatu & apparatu et suauis l odore. ¶ Et ista quattuor monuerũt xpm sponsum ad ei? amorẽ. Et hoc intendit Salomon dicere in hac vltima pte huius quinti cantici. Dicit ergo ꝓmo sic. Vulnerasti cor meuz sororꝫ mea in vno ocloꝝ tuorum. Ad cuius intellectũ est notandum: q̃ natura hũana a principio vsq; in finẽ mundi semp habet duos oculos. Primus dicit̃ oculus fidei: quo fideles vidẽt celestia spũalia: & istum oculũ habuerũt soli fideles veteris testa. s. patriarche et ꝓphete: et ceteri fideles: quo oculo in spiritu

Universidad de Bibli

rebant: credebāt: expectabāt: cōtinue petebāt xp̄m saluū redēptorē: put dictū est in primo cāt̄ico. Et eodē oculo fidei p̄sens ecclesia videt: credit xp̄m venisse: mundū redemisse: expectat eum ad glorificandā eam in secundo aduentu. Iste ergo oculus fidei vnū? spōse vulnerauit deū qui tactō dolore cordis descendit de celo in terrā sumens carnē ex virgine vt auferret gemit⁹ cōpeditorē: et solueret filios interēptorē psal. cj. Et eodē oculo fidei apl̄orum: discipulorē vulnerauit eos xp̄i ad patiendum mortē cū dixit. Maiorē hac dilectionē nemo hz: vt aliam suā ponat quis p̄ amicis suis. Et iste idē oculus fidei spe: et charitate formate vulnerat et mouet continue xp̄m ad subueniendū ecclie spōse sue vsq; ad diē iudicij: qñ veniet ad totaliter liberandū eam a tribulatiōibus hui⁹ mundi. Et hoc intendit dicere xp̄s in hac parte: cū ait. O eccla sorōr mea tu vulnerasti cor meū i vno oculorē tuorē. i. vno ocl̄o fidei p̄triarchārū: pp̄hetarē et fideliū ve. te. quorē clamore ego inclinaui celos: descendi in terrā in vterē virginis. Et nō solū vulnerasti cor meū i vno oculo fidei spe: patriarcharē: pp̄hetarū vt venirē in carnē. Hz iterū vulnerasti p fidē apl̄orē et ecclesie no. testa. vt pateret. et quotidie vulneras vt eam liberē a malis p̄alibus: et spūalibus: venia finaliter ad glorificandū eam. Ō Et nō solū vulnerasti me in vno ocl̄o fidei: hz etiā in vno crine colli tui. Nā sicut hūana natu hz duos ocl̄os. i. ocl̄ū fidei ad ꝺtemplandū spiritualia: et oculū naturalē: et carnalē ad videndū tpalia: ita pariter hz duos crines: videlicet duos populos a deo dependentes. i. pp̄m fideliū qui nō solum dependet a deo p̄ creationē: sed etiā p̄ recreationē: et habet pp̄m hoīm terrenorē qui solū dependet a deo p̄ creationē. Iste ergo crinis spiritualis: et fidelis vulnerauit xp̄m ad descēdendū de celo in carnē: et vulnerat quotidie vt veniat p̄ gr̄am. Et iden notāter repetitur ly vulnerasti cor meū. Nam primū refert ad oculum: et crinē fidei fidelium ve. testa. Et alterū ad oculū: et crinem fideliū no. test. Hoc etiā potest referri ad virginem mariam. Ꞓ Nam licet oēs patriarche: pp̄hete: et doctores sint ocli christi et ecclesie ad videndū: et cotemplandū spiritualia: et diuina: tñ oculus virginis colūbinus fuit acutior: et p̄spicatior: et rectior: et humilior: et acutius vidit secreta diuina: cū maiore innocētie: et humilitate. Et ideo christus respiciens hanc humilitatē summā in virgine: hinc est q̄ magis inclinauit eā vt veniret in ipsam q̄ in aliā. put dictū est in cantico ei⁹. Luce. j. Et p̄ hanc rationē virgo maria fuit crinis tam pulcher: et honestus: q̄ vulnerauit christū: et inclinauit ad amorē sui. ideo notanter ꝺr in vno crine colli tui. Ꞓ Nam sicut christ⁹ ꝺr caput ecclie: ita virgo maria dicit collū eccl̄ie. nā sicut collū situatur immediate sub capite: p̄ qđ descendit oēs sensus: et vir⁹: et mot⁹ ad alia mēbra hoīs. Ita virgo maria est immediate post christū p̄ quā descēdunt oēs gr̄e a xp̄o in oēs fideles. eā invocātes. Ideo dicit mediatrix inter nos: et christū: vt dictū est in expositiōe cantici virginis. In hebreo aūt habet. Vulnerasti me in vno monili colli tui. Et tūc ista esset magis plana referēdo tam ad totaz eccl̄iam q̄ ad virginē mariā. Nam monilia spūalia sunt ṽtutes q̄ decorāt alaz: imo totū hoīem Sed inter ceteras virtutes q̄ reddit mulierē pul-

chram: et amabilē est humilitas eū charitate: et hac virgo maria: tota ecclia fidelū ve. te. vulnerauit filiū dei: et fecit ipsum in carnē venire. Deinde eū dicit.

Quā pulchre sunt mamme tue &c.

Ꞓ Ostendit quō nō solū vulnerunt: et mouerūt xp̄m ad mortē oculus: et crinis spōse. Sz etiā mamme: vbera copiosa: et dulcia: vñ dictū est: q̄ vbera spōse sunt duo testamēta: vel fides articulorē: et gr̄a sacramētorē nutrimēt. Nam sapor intelligētie sacre scripture delectat aliaz fideliū: et gr̄a sacramētorē nutrit eos. Ista ergo duo vbera q̄ sunt delectabilia super aurē: et dulciora sup̄ mel fauū. p̄sal. cxviij. Ideo delectant: et vulnerāt christū: et inclināt vt veniat ad nos. Dicit ergo spōsus. O ecclesia soror mea: et spōsa q̄ pulchre sunt mamme tue quo ad dispositionē: et figurā: et plenitudinē: et copiā lactis doctrine sacre scripture: et gr̄e sacramētorē: pulchriora. i. sapidiora sunt: vbera tua vino. Ꞓ Unde dicunt mamme quo ad officiū mamandi: et suggēdi: inceptum suggūtur: hz dicunt vbera quo ad copiā: et vbertatē lactis: qđ quidē lac doctrine: et sacramētorē est sapidū vino: et magis inebriatiuū: intrinsecū q̄ trāsformat amantē in amatū: et extasim facit fm Dionysiū. Sz q: ista doctrina: et gr̄a sacramētorū sunt quedā vnguenta odorifera puta ad sanandū: et cōfortandū: et delectandū fideles: iō subdit. O dor⁹ vnguentorē tuorē est supple et: et redolet: et delectat sup̄ oīa aromata. Et nō solum ista tua vbera sunt dulcia: et lac: et sapida: ideo q: et odor vnguentorē ipsorū delectabilis sup̄ oīa aromata. Sz etiā eloquiū tuū o sponsa est suauissimū: et dulcissimū: et labia tua sunt sicut fauū distillāt: et mel: et lac est: q̄ fluit cōtinue sub lingua tua. Nā labia hui⁹ spōse sunt apl̄i et euāgeliste: et doctores q̄ distillauerūt nobis mel: et lac. vt est doctrina euangelica: et aplica: et scriptura sacrorē doctorē: et predicatorū quorē labia semp distillant mel et lac de quib⁹ Dauid dicit psal. cxviij. Quā dulcia faucib⁹ meis eloq̄a tua sup̄ mel ori meo Deinde eū dicit. O dor⁹ vestimētorē tuorū. Ostendit q̄ nō solū mouēt christū ad diligēdam eccl̄iam sponsam suā vbera doctrine sacre scripture: et gratie sacramētorū: sed etiā odor⁹ vestimentorē eius. vnde vestimenta ecclesie: cuiuscunq; alē fidelis sunt virtutes: vt inquit Cicero in libro officiorē quia ṽtutes sunt ornat⁹ animi. sed q: virtutes nō cognoscunt nec redolent nisi p̄ operatiōes q̄ sunt fructus: et effectus virtutū: ideo opa misericordie et operatiōes cuiuscunq; virtutis dicunt odoramēta virtutū et vestimētorē ecclesie: et fructus oīm fideliū. Sed ista odoramēta: et opatiōes virtutū sunt in duplici genere. Nam quedā dicunt opationes actiue sicut sunt opa misericordie corp̄alis: et etiā spūalis. Alie aūt dicunt operationes ꝺtemplatiue. sicut meditatiōes: et orationes canonice que fiunt in ecclesia in officio tam diurno q̄ nocturno. Et etiam orationes particulares: et p̄uate: q̄ p̄uate fiūt a quocunq; fideli. vñ de bonis operib⁹: et fama eorū dicit ap̄lus. ij. ad corin. ij. christi bon⁹ odor sumus. Et de odore orationū ꝺr apoc. v. Habētes singulas cytharas: et p̄ialas aureas plenas odoramentorū: que sunt orationes sanctorē. Et talia odoramēta vestimētorē vulnerāt deū in corde: inclināt eū ad nr̄as petitiones cōplēdas. Dicit ergo sponsus. O spōse odor⁹ vestimētorē tuorū: spiritus ex vestimētis tuis

que sunt operationes virtutum et orationis: sunt mihi sicut odor: thuris. Nā sicut odor: thuris offert soli deo et ascēdit sursum: ita oratio: et latria penetrat cor: et aures dei: et sic oīones: bona opa sūt sicut odor: thuris. Deinde eū dicit hort⁹ cōclusus soror mea. Cōparat eccl̄iam ad hortum et paradisum delitiarē quo ad fruct⁹ odoriferos. Nā sicut deus a p̄ncipio plātauit paradisum delitiarē plenū diuersis arboribus⁹ fructiferis ad cōem vitā hoīm: et plantauit in medio lignū vite ad p̄petuandā vitam: et fecit in eo oriri fontem. a quo emanant quattuor flumina q̄ irrigāt totū paradisum: ita pariter xp̄s deus incarnat⁹ in suo aduētu plātauit eccl̄iam suā ad instar illius paradisi: et sic ista eccl̄ia q̄ xp̄m plantata dicit hort⁹ vnclq; igne caritatis ꝺclusus que habet arborē vite: q̄ est christus in medio inter alias arbores qui sunt fideles. Ex cui⁹ latere p̄cedit etiam fluuius fons signat⁹ et lancea militis aptus. qui q̄dē fons totam ecclesiā p̄ quattuor flumina euangelica influit: et irrigat: et ceteris arboribus refrigerium et nutrimētū et vitā p̄stat. Item emissiones. i. virgulta: et arbusta nascētia et germinātia in hoc horto sunt sicut paradisus. i. hortus malorē granatorū cū oīm pomorē fructibus: et cōparat fruct⁹ eccl̄ie paradiso sue horto malorē granatorē rōne mīkitudinis et vnitatis: et caritatis. Nā sicut in malo granato cōgregat multitudo granorum rubeorē sub vna pelle ordinatorē: ita pariter in eccl̄ia xp̄i cōgregatur multitudo fideliū caritate rutilantiū sub vna fide ordinatorum: sed gradus diuersorē statuū a: et dignitatū sicut ꝺr in actibus apl̄orū q̄ illi⁹ multitudinis erat cor vnum in deo: et erāt eis oīa cōia. Item subdit q̄ emissiones. i. fruct⁹ emissi: et nati in hoc horto eccl̄ie non solū sunt sicut paradisus malorē granatorū in multitudine eū vnitate caritatis: et paradisus cum malis granatis quo ad multitudinē: vnitatem: sed etiā cū oīm aliorē pomorē fructib⁹ quo ad saporem et odorē virtutū. Et ista eccl̄ia sponsa xp̄i non solus est hortus malorē: et pomorē sicut dictū est: sed etiam hortus aromatū. ex quo et in quo emittunt: et nascūtur et generant septē aromata sine septē arbores siue septē plāte aromatice. s. cypri cū nardo. et nardus et croc⁹: et fistula: et cynamomū cum oīb⁹ lignis libani odoriferis: et salutiferis: et myrrha: et aloe cum oīb⁹ primis vnguētis. Per quē q̄dem septem aromata odifera et salutifera intelligūtur septem ecclesiastica sacra q̄ sunt odorifera inquātum cōferūt gr̄am: et ṽtutes i p̄senti: et gloriā in futuro: et sunt salutifera inquātū purgāt: et liberāt a morbo q̄cūq; egritudine peti. et germinatur nardus inter ista septē aromata: eo q̄ est duplex nardus quarus vna nō facit spicas: hz solū herbā: et est feminini gn̄is: de qua dictū est in sc̄o cāt̄ico. Nardus mea dedit odorem suauitatis. Alter aūt ꝺr nardus spicatus. p̄ferens spicas: et grana: et est masculini gn̄is: de quo ꝺr Marci. xiiij. Mulier habens alabastrum vnguenti nardi spicati pretiosi: et sic enumerant septem aromata in hoc catalogo. Quorē primum dicit Cyprus que est q̄dā vitis aromatica ex cuius incisione emanat balsamū prout dictū est in sc̄o cantico. Potest etiā per cyprum intelligi quedaz radix aromatica q̄ ꝺr cyperus habēs in radice multa grana quibusdaz filis ad modum racemi colligata. vnde cyperus est

species iuncī que posita ad ignem suauem odorem emittit: et ideo ꝺr cyperi in numero plurali propter multitudinem granorē. Et forsan vitio scriptorē ponitur in hoc loco cypri p̄ cyperi. Secūm dicit narditus que est q̄dam herba spicata: aut sine spicis: vt dictū est. Tertia herba aromatica ꝺr crocus in medio cuius floris fiūt q̄daz fila rubea que valēt ad cōfortādum: et letificādum cor: et roborādas vires: et ad colorandū ferculū cibale: qđ cōiter: et vulgariter zafranū appellat. Fistula aūt est casia q̄ est medela suauis dulcis et lenitiua. Cynamomum vo species valde odorifera: et sapida et penetratiua gustus: et olfact⁹ et p̄ortatiua cerebri: quā vulgares canellā appellāt. Myrrha aūt est quoddā gūmi ex quadaz arbore parua distillatū: sicut supra in. ij. cant. ico dictū est. et hoc idē est dicēdus de Aloe. Que q̄dez duo aromata licet sint amarissima: tñ sunt odorifera: et ad medelā purgatiua: et ab ol corruptiōe p̄seruatiua. Per supra ergo memorata septē aromata intelliguntur metaphorice septē eccl̄iastica sacra. que quidem septē ecclesiastica sacra: ideo septem supra dictis aromatib⁹ cōparātur: eo q̄ sunt odorifera: inquātum cōferūt septem ṽtutes. s. tres theologales: et cōfortāt quattuor cardinales: aut q: cōferunt septem dona spūsci. et sunt salutifera inquātū purgāt ab ol morbo peti. et sunt etiaz p̄seruatiua ab ol putredine vitioē. Bene ergo merito ecclia spōsa xp̄i ꝺr hort⁹ cōclusus et bñ cept⁹ et murat⁹ caritate et ōnia p̄tectiōe. Et ꝺr etiā fons signatus signo vulneruz et plagarē christi: a q̄ fluit iste fons vite irrigās istum hortū: et facidas ipm: et facies in eo crescere supradicta aromata. et ideo subdit q̄ est fons hortorē. i. irrigās hortos et arbores hui⁹ horti: et est puteus: et receptaculū aquarē viuētium: q̄ cū impetu fluūt de libano. i. de latere xp̄i. Nā sicut aque q̄ cum impetu fluūt de libano nō sunt stagnales: et ītmobiles nec mortue nec putride: et morbide: hz viue et fōtales et mobiles et fructifere decurrētes p̄ totā terrā. pmissionis ovtiles ad fructificādū: et p̄ cōsequēs sicut terra p̄missionis est puteus et receptaculū oīm aquarū fluentium de libano ex latere meridionali: ita ergo pariter eccl̄ia ē puteus et receptaculū oīm aquarum viuētium fluētiū et decurrētiū ex latere: et ceteris vulneribus xp̄i. Nā iste aque sacrales fluctes ex latere et passiōe christi q̄ est ver⁹ liban⁹ dicuntur viuētes ineptū viuificāt: et cōferūt vitā gr̄e in p̄sti: et vitā eternā in futuro. Et dicūtur et fluere et decurrere cū impetu de isto libano: q: cū impetu et violētia: et dolore passionis: et mort⁹: et flagellorē: et vulnerē emanārūt ille aque ex corpe xp̄i: et ōtinue discurrūt p̄ totam eccl̄iam ipsaz irrigādo: et fecūdādo: et etiā dicitur cū ipetu de libano iste aque fluere rōne copie: et sufficientie: q: fluminis impet⁹ letificat ciuitatem dei: et sanctificauit tabernaculū altissimi⁹. psal. xlv. Dicit ergo ecclia hort⁹ malorē granatorum quātuz ad multitudinē fideliū in ea sub vna fide cōgregatorē. et ꝺr hort⁹ aliorē pomorē quo ad fructus nutritinos fidei articulorē: quia doctrina sacre scripture nutrit aiam: et ꝺr hortus septē aromatū rōne septē ecclesiasticorē sacrorē. Et ꝺr fons ꝺclusus inquātū fruct⁹ et aromata ecclie nō exeūt extra ecclias: nec nutriunt nec viuificāt infideles q̄ sūt extra gremiū et murū fidei ecclie: sed solum nutriūt eos qui sunt intra

ecclesiā. Et p candez rationē dicit fons signatus. i. clausus. nā licit aq iordanis z cetere aque defluentes de libano nō erent extra terrā ꝓmissionis: imo submergunt in mari mortuo intra hiericūta: nec ille aq ꝓficiunt habitantib⁹ extra terrā ꝓmissionis: sta pariter aq sacramētoꝝ nō exeūt nec ꝓficiūt infidelib⁹ z paganis extra eccliam. B ¶Ex ꝑdictis ꝑz esse falsam et insufficiētē z deceptoriā expositionē z intelligētiā rabi Salomō in hoc cātico et ceteroꝝ ceterū modernoꝝ indeoꝝ in hoc cātico: qui dicūt q Salomon in hoc cātico in ꝑsona moysi existētis in mōte abarim cōmēdat terrā ꝓmissionis de pulchritudine situs: et vbertate arboꝝ z fructuū z aqrū et de copia supradictoꝝ aromatum q̄ crescūt in terra illa ⁊ israel materiali qđ manifeste oꝑe ꝓhēditur falsum. Nam forsan in tota syria z assiria: z mesopotamia: z media: z ꝑsia nō est pars aliqua terre ita misera z sterilis z sicca et inaq̄sa sicut est illa terra canaā: nam nō ꝑz nisi aquā iordanis q̄ solum ꝑdest habitātib⁹ in ei⁹ ripa vsq; ad mare mortuū sodomoꝝ vbi demergit. In ceteris aūt ꝓtibus nō habet nisi aquas pluuiales z cisternales: z qz raro pluit in illa terra: ideo frequēter laborāt fame z inedia ꝓpt sterilitatē. Et ideo frēqnter fugiunt in egyptū z alias terras finitimas ꝓpter inediā z indigētiā panis z aliop ciboꝝ: vt ꝑz de abraā et isaac et iacob q̄ descēdit in egiptū cum filijs et nepotib⁹ suis tpe famis. Jtē manifestū est q̄ ille arbores aromatice q̄ hic cō memorant nō crescunt nec germinātur in tota illa terra canaam: sed in sola arabia z india z ethyopia ¶Miseri ergo z cecī indei nō ꝓcipiūt qualr de⁹ nō ꝓmisit illā terrā patrib⁹ ve. te. in ꝑcium ꝓmissi: sed in figurā xp̄i: sicut dictū est frequēter in expositiōe psalmoꝝ. et in tractatu ꝓtra iudeos q̄stione. iij. Qz illa terra nō fluit tanta copia mellis z lactis z aliop bonoꝝ: sicut ꝺr Deut. viij. Immo est maxima penuria olim istoꝝ: sed tūc illa terra fluxit melle et lacte euāgelico q̄n xp̄s ꝑdicauit et miracula fecit et legē exposuit et dona spūsancti apl̄is dedit: et passionem z mortē passus est: z operatus est salutem nostrā in illa terra. ex qua doctrina euāgelica z fluuē lactis z mellis eccl̄iasticoꝝ sacramentoꝝ deriuatus defluxit ꝓ totū orbē terrarū z ꝓ totā ecclesiā: et hoc est qđ de⁹ ꝓmittebat patrib⁹ ve. testa. obseruantibus illā legē sub ꝓmissione z fide xp̄i venturi. Et hāc terrā bñdicebat in spū moyses de monte abarim ante mortē suā sicut supradictū est. vnde si ꝓcise de⁹ ꝓmisisset illam terrā moysi z ceteris patribus ꝓpter obseruātiā legis: maximā iniuriā fecisset de⁹ moysi: qui ꝓ ceteris seruabat legem z obediuit deo: z tamē de⁹ nō ꝓmisit eū in eā intrare cum permiserit innumeros alios prauos introire: et iō miseri iudei nō ꝓcipiūt qualr ola illa contingebāt illis in figura. Nam ꝓ hoc q̄ moyses ante mortē nō potuit introducere illū ꝑplm i terrā ꝓmissionis: ꝛ tosue successor introduxit eū post mortē moysi figurabatur q̄ lex z ꝓphete nō poterāt introducere homines in terrā viuētiū: sed solus xp̄s post mortē et passionē suā ꝓ iosue figuratus. et ꝓ cōsequens sola lex xp̄i euāgelica ꝓ ecclesiastica sacra poterat iustificare: quia oportebat sic xp̄m pati z resurgere a mortuis z ita intrare in gliaz suā. Luc. xxiiij. Hāc ergo terrā spiritualem viuētium ꝓ christū cōferēdā desiderabat moyses. et bñdicebat et cōmendabat ante mortē suā de monte abarim et hanc cōmendat salomon in ꝑsona xp̄i in hoc quinto cātico ꝓ metaphoꝝ pulchre mulieris: z paradisi z horti cōclusi et fontis signati: eo modo quo dictū est. que quidem cōmendatio nō fuit nisi q̄dam dotatio z decoratio qua dotauit z decorauit xp̄s eccl̄iam sponsam suā ante suā passionē. Nam tunc disposuit z decorauit eam pulchritudine z optima dispositione membroꝝ qñ elegit. xij. apl̄os. z. lxxij. discipulos: z misit eos in oēm ciuitatē et locū quo erat ipse vēturus dādo eis potestatem calcādi sup scorpiones: vt ꝑz Act. x. z Luce. x. Jtē tūc decorauit z ornauit eā ornatu vtutum et fecit eā hortum cōclusum: z fontē signatū et puteum aquaꝝ viuētiū: qñ in die cene lauit pedes discipulorū: z instituit z dedit eis sacm eucharistie cōferēdo eis potestatē conficiendi illud: z per longuz sermonem exhortatus est eos ad ꝓferēdas ꝑsecutiones ꝓpter fidem: z reliquit eis suā pacem z caritatem. put ꝑz Job. xiij. vsq; ad. xvij. cap̄lm ꝓ lōguz sermonē. Ex dictis ergo in hoc cantico quinto: ꝑz qualr xp̄s dotauit z ornauit z decorauit ecclesiā ꝓ sponsam suā bonis spūalib⁹ ante passionē suā. Est autē notādum sm Augu. in libro de sancta vginitate: q̄ si vniuersa ecclesia sit desponsata vni viro xp̄o: et cum vniuersa ecclesia nihil aliud sit nisi cōgregatio oīm fideliū et tota religio xp̄iana: ergo vnaquecq; anima xp̄iana et cuiuscūq; fidelis et iusti ꝺr sponsa xp̄i: et ꝓ cōsequēs de qualibet ala iusti verificabitur ea que dicta sunt in hoc cātico et ceteris: cū vnusquisq; fideliū sit mēbrum xp̄i. z ideo vnaquecq; ala iusti est pulchra ꝓ baptismū: z ocli eius sunt colūbini ꝓ fidei ꝓspicacitatem et humilitatem in credēdo absq; eo q̄ intrinsecus latet. s. cū recta intētione latēte in conscientia: cui⁹ capilli sunt vtutes et dētes ei⁹ sunt assidua meditatio qua ruminat intelligentiā sacre scripture die ac nocte. Labia eius est sermo cū caritate. plenus: aloquiū dulce est salubris doctrina vel oratio facta cū deuotione q̄ maxime est deo acceptabilis. Gene ꝟo viri iusti est exēplum bone z religiose vite. Collum eius est fortitudo qua tentationibus resistit. vbera ei⁹ sunt opa mie tā corpalia q̄ spūalia. Sed qz ala iusti ola ista offert deo in sacrificiuz ideo ꝺr ascēdere in mōtem myrrhe z collem thuris. Sed qz supradicte virtutes sunt pulchritudo ale z reddūt eā pulchrā z decorā. et qz nulla macula peccati pōt simul esse in ala cum caritate z ceteris virtutibus: ideo dicitur tota pulchra sine macula ī tali statu: et qz talis anima sic pulchra et sine macula est digna iungi sponso suo xp̄o inclinās i ipsiz amorem sui: ideo vocat eam dicens. Veni de libano: scz candida per puritatem z mundiciā. Sed qz iste virtutes reddūt sponsam: scz aiam mundā et candidam non solum ab originali: sed etiaz actuali et veniali culpa: ideo ter vocat eam: z etiam qz ꝓ talem puritatem z penitētiaz sit immunis anima: et liberatur de carne: mūdo: z diabolo: ideo ter vocat eam sponsus dicens. Veni de libano. i. veni candida de mundo: et carne: et diabolo: aut de culpa originali et actuali et veniali. Aut veni de libano candida ꝓ fidem spem et caritatem. Sed quia ex tali affectu et victoria mereatur coronam et triumphum: ideo dicit illi sponsus. Veni coronaberis. i. coronam trīs ꝑdi accipies: qz triūphasti de capite humane. idest de angustia z infestatione diaboli z de vertice senir de. idest de superbia intrinseca huius mūdi. z de hermon idest anathemate carnalis cōcupiscētie. Et de cubilibus leonū. i. de ꝑsecutionibus magnoꝝ impatorū quos vicisti mala patiēter tollerādo. z de montib⁹ pardorū. i. de insidijs hereticoꝝ. Sed qz ala sup ola inclinat xp̄m in vno oculo caritatis et in vno crine humilitatis ideo dixit sponsus. Vulnerasti cor meū soror mea sponsa in vno oculoꝝ tuoꝝ: z in vno crine colli tui. Jtē qz vbera mie ipsius iusti suggūt et nutriunt paupes xp̄i. ideo dixit. Quā pulchre sūt mamme tue. Jtē qz orationes viri iusti sunt deo accepte magis q̄ odor aromatū: ideo subdit. Odor vnguētorū sup ola aromata. Jtē qz ex ore viri iusti semp distillant ꝋfones aut bona doctrina: ideo dicit. Fauus distillans labia tua mel z lac sub lingua tua. Jtē qz opa mie z aliarū virtutū ipsi⁹ viri iusti sūt deo accepta z acceptat: delectabilia: ideo subdit. Odor vestimētoꝝ tuoꝝ. Jtē qz ala iusti sic virtutib⁹ fulta z decorata ē similis horto copioso multoꝝ fructuū z pomoꝝ q̄uidē alia semp germinat fruct⁹ z opa vtutū ideo ꝺr Hortus cōclusus z fons signat⁹ ꝛc. B. ¶Sed qz ego maria est primū z ꝓfect⁹ membrū ecclie post xp̄m qui est caput ecclesie. z ideo pamplī⁹ z ꝓfectius verificant ola dicta in hoc cātico de vgine maria q̄ de aliqua alia creatura. eo q̄ in maiori gradu z pāplius z copiosius⁹ z ꝓfectius⁹ fuit ornata z decorata supradictis vtutib⁹ z ꝓfectionib⁹. q̄ alia pura creatura z pamplī⁹ z ꝓfectius triūphauit de mūdo: carne et dyabolo. z oī genere vitioꝝ z inimicorum: q̄ alia pura creatura. put dictū fuit in expositione sup magnificat. z iō est dignū q̄ explicet in expositōe huius libri z maxime in hoc loco z explicet z exp̄mat quō ola predicta verificent de tota ecclesia. z quomodo de virgine maria. C ¶Ad cuius intellectū est aduertendū q̄ tria dicta sunt in hoc quinto cantico: q̄ sunt digna magna ꝑscrutatiōe. Quoz ꝓmū est illo qđ ait sponsus cōmendādo ecclesiaz sponsā suā quando ait. Tota pulchra es amica mea: z macula nō est in te. Et ideo querit ꝓtor: quō ista ꝟba possint verificari de tota ecclesia sponsa xp̄i. cū nos videamus multa ei⁹ mēbra immunda z sorde dinersoꝝ petōrum deturpata z maculata. ergo nō est tota pulchra sine macula. Ad hoc respōdet beatus grego. q̄ quelibet ala post penitentiā remanet tota pulchra sine macla. z sic verificant ꝟba sponsi de q̄libet ala iusti post penitentiā. Bz licet hoc cōtineat veritatē nō enacuat difficultatē lre: qz sponsus xp̄s litteraliter loquit de tota ecclesia sponsa sua quā sufficiēter ornauit z decorauit ol gr̄e ornamētoꝝ spūaliū: z iō dicūt alii q̄ qñq; aliq̄d verificat de aliquo rōne partis magis ꝓncipalis sicut mulier ꝺr pulchra ratiōe vultus. licet habeat aliquas partes turpes latētes ita ergo tota ecclesia ꝺr tota pulchra sine macula rōne virginis marie. que est ꝓncipale mēbrū ecclesie post xp̄m: qui est caput. qz ergo virgo maria est z fuit semp tota pulchra nunq; alicui macule peccati obnoxia: nec deturpata. ideo verificatur de tota ecclesia q̄ sit tota pulchra sine macula. Sed licet vgo maria fuerit semp tota pulchra sine macula. put dictū est in sedo cātico: z dicet in sequēti q̄sito. Tñ ista responsio nō enacuat difficultatē. Nā apl̄s secūde

ad corin. xj. de tota ecclia dicit. Despōdi enim vos vni viro vginē castā exhibere xp̄o. Jtē ad ephe. v. dicit q̄ xp̄s exhibuit z reddidit ecclesiā sponsaz suā nō habentē rugā neq; maculā. A ¶Et iō ad tollendā huiusmodi difficultatē ē aduertendū. q̄ iste termin⁹ totus tota totū cōnotat i reb⁹ totalitatē forme q̄ntū totalitatē materie. vñ totalitas forme dom⁹ ē ipsa pulchra et decēs figura eius: sed totalitas materie dicunt lapides z cemētū z ligna z tegule: z sic dom⁹ poterit esse tota pulchra rōne optime z decētis forme. licet habeat aliquā partē materialē turpē: puta aliquē lapidē vel ligniū. Jtē ergo pariter in ecclesia est ꝺsideranda totalitas forme: q̄ cōsistit in fide articuloꝝ z gratia sacroꝝ z obseruātia preceptoꝝ z varietate z sufficiētia graduum z officioꝝ. Scōo est cōsideranda totalitas materie q̄ ꝺsistit in multitudine z diuersitate mēbroꝝ tā infirmoꝝ q̄ sanoꝝ. Primo ergo mō rōne forme ecclie sponsa xp̄i est tota pulchra sine aliqua macula: qz sufficiēter xp̄s decorauit se vtutib⁹ theologalib⁹. s. fide. spe. z caritate z septē donis spūsci z gr̄a septē sacroꝝ. z optima lege euāgelica z sufficiēti copia mistroꝝ z graduū z officioꝝ. z sic nihil deficit ad pulchritudinē forme ei⁹. Sz pp hoc nō tollit q̄n ecclesie habeat aliqua mēbra materialia turpia p petīs z infirma. nec tollit q̄n aliquis minister ecclie aut prelat⁹ possit male z indecenter vti officio suo. absq; hoc q̄ detur p pulchritudinē forme ipsi⁹ ecclesie. vnde ecclesia ꝓpter hoc habet copiā pulchritudinis sacramētoꝝ z officioꝝ. vt possit assidue mundare z pulchrificare mēbra materialia q̄ quotidie deturpant sorde peccati. z sic ecclia semp est tota pulchra sine macula ratione forme. qz fides ecclesie nō patit defectū aliq̄d falsi; aut mendacii. nec caritas aliq̄d petit. nec spes aliquod terrenū q̄n tendat in altū. z sic de singulis partib⁹ formalib⁹ ecclie. Est aūt iterū aduertendū. q̄ formarū quedā est tota in toto: z tota in qualibz parte: sicut alia intellectiua. z quedā est tota in toto: sed nō in aliqua parte sicut forma circuli. Et q̄dam est tota in toto: z in aliqua parte: sed nō inqualiber parte: sicut forma sensus tact⁹ est in toto animali z etiā in aliqua ꝓte sed non in ossibus. Jta ergo est dicendum de forma ecclesie q̄ est tota i toto corpore ecclesiastico: sed nō in qualibet parte z membro materiali. sed potuit repiriri in virgie maria tota forma ecclie: puta fides articuloꝝ z tota gr̄a sacramentoꝝ z obseruantia preceptoꝝ: z tota varietas et copia graduū z dignitatū: qz fuit virgo: z sponsa: et secunda: z euāgelista: z martyr; put fuit dictum supra magnificat: sic fuit tota pulchra quo ad formā ecclesie. A ¶Sed diceret forsan aliq̄s q̄ virgo Maria nō fuit sacerdos z p cōsequēs nō potuit conficere eucharistiā nec mistrare alia sacramēta: z p ꝛsequēs nō habuit totā pulchritudinē eccle Ad hoc respōdet q̄ ꝛz vgo maria nō fuerit sacerdos ad ꝛficiēdā eucharistiā: tñ habuit aliq̄d eq̄ale z et superexcedēs: qđ nūq; habuit aliq̄s sacerdos hui⁹ eccle. Nā illo idē corp⁹ xp̄i qđ ꝛficit sacerdos ꝓ verba ꝛsecratiōis ꝛfecit vgo maria i suo vētre vginali ex pur⁹ sāguib⁹ suis ope sp̄s sci. Jtē sicut sacerdos p illa ꝟba facit descēdere xp̄m i illō sacm: vt inqt Ambros⁹: ita virgo Maria dicēdo. Ecce ancilla domini fiat mihi ꝛz verbū tuū fecit filiū dei descēdere de celo z sumere

illā carnē ex ea: quā cōsecrat sacerdos vt inqt Augustinus. Itē ihēs xps sacerdos sctificat fideles p sacerdotes tēporales ministrantes ecclīastica sacramēta: ita p vocē z salutationez virginis matris sue sctificauit iohānē baptistaz: z illustrauit elizabeth spiritu. ppheticē. put dictū est in expositione sup magnificat: z sic ptz qualiter tota ista ecclesia est tota pulchra sine macula quo ad formā: z habeat aliqua: immo multa mēbra materialia infirma: z sorde peccati detūrpata: z ptz etiā qualiter ygo maria est tota pulchra sine macula nō solū quo ad formā totīs ecclesie: sed etiam est tota materialiter pulchra qz munḋ in eius corpore aut alia locus potuit inueniri peccati. vt inquit Aug. in sermone scō de natiuitate ygīnis: z munḋ fuit in tenebris: z semp in luce z munḋ in nocte: z semp i die vt inqt Hieronymus sup psal. lxxvij. ℭ ℳScō aūt dictū est in hoc ḋnto cātico quomodo ecclesia fuit coronata .i. triūphauit de capite amana: z de vertice sanir z hermō z de cubilibus leonū: z de montibus pardorū. z dictum est quomodo ola dicta in hoc cātico: z quattuor preteritis p̄cipaliter verificātur de virgine maria: eo ḋ tunc erat p̄cipalius mēbrū eccl̄ie post xp̄m. et ideo est videndū quō virgo maria triumphauit de capite amana: et de vertice sanir. Et ad cui⁹ intellectuz est aduertendū ḋ amana est mōs in fine terre. pmissionis inter aquilonē z meridiē plen⁹ serpentibus. et ideo interpretat iniqu⁹ aut coangustiās aut cōp̄imēs: aut augens: qō est. pp̄riū serpentibus vnde serpens ōr: anguis ab angēdo: ḋ tortuoso circulo angit bolem: z iniqua z astutia insidiatur z iniquo z mortifero morsu mordet bolez. ℛ ℳEt ideo in hoc loco p amana intelligit dyabolus serpēs antiquus qui astu iniquo z mendaci decepit p̄imos parentes. z momordit eos septuplici morsu. s. mor su peccati in ala: z morsu venenose cōcupiscentie in carne. z morsu mortis z incinerationis in corpore: et specialiter momordit mulierē morsu erūnaruz in cōspectu z partu: z morsu subiectiōis z seruitutis: qz subiecit eā sub potestate viri q̄ ante erat cōsors et equalis. et hos septē morsus transmiserūt p̄imi parētes ex sententia dñi in oēs posteros: vt patet gen̄. iij. Et sic ptz qualiter serpēs antiqu⁹ triūphauit de p̄imis parētib⁹ z de eoz posteris p hos septē morsus. Sz fi cū caritate z attētione volum⁹ cōtēplari hoc mysteriū in sacra scriptura: videbimus qualiter serpēs antiqu⁹ nō potuit mordere ygīnez Mariā matrē xp̄i alīq morsu illoz septē: nec p consequēs triumphauit de ipsa: imo virgo maria triūphauit de ipso dyabolo antiquo serpente qō sic ꝓbaf ex sententia z decreto dei in ipsa sacra scriptura vñ legif Gen̄. iij. ḋ postq̄ ex suasu serpētis eua comedit fructū z dedit ex eo Ade viro suo: ambo cognouerūt se esse nudos z cōsutos: p qō denotaf cōfusio z corruptio culpe tā i corpe q̄ i ala. z tūc deus ꝓmulgauit sententiā o3tra oēs tres. s. cōtra serpētē z oēs 3plices ei⁹ diabolos et 3tra euā z 3tra Adā: q̄ quidē sniā fuit data z ꝓmulgata fm ordinē put peccatū fuerat ꝓpetrati: vnde q: serpēs primo ex inuidia decepit mulierē: z exinde mulier psuasit viro vt comederet: ideo p̄ius fuit lata snia z maledictio cōtrā serpētē: z exinde 3tra mulierē: z vltimo cōtra virū: z topā coz posteritatē. Sed anteq̄ deus proferret z promulgaret sententiā cōtra euā z Adā cū eoz posteritate simul in sentētia data cōtra dyabolū fuit virgo maria exēpta z p̄uilegiata a cōmuni sententia p̄fate nature. lata in p̄imis parentib⁹ immo in eadē sententia lata cōtra diabolū de⁹ p̄nunciauit qualit⁹ virgo Maria debebat triūphare de dyabolo: z nō subiici nec cōprehēdi in sentētia lata cōtra p̄imos parentes z eoz posteritatē: vñ dixit deus serpenti. Maledict⁹ eris inter ola animātia inimicitias ponā inter te z mulierē: z semē tuū z semen illius: ipsa cōteret caput tuū. z insidiaberis calcaneo eius. Deinde deus pronūciauit z ꝓmulgauit sētētiā cōtra mulierē dicēs. Multiplicabo erūnas tuas et cōceptus tuos: in dolore paries filios et sub potestate viri eris z ipse dominabit tibi. Deinde vltimo ꝓmulgauit sentētiā cōtra virū: q̄ fuit cōmunis cōtra oēs posteros vtriusq̄ sexus dicēs. Maledicta terra i ope tuo In laboribꝰ comedes ex ea cūctis diebꝰ vite tue. Spinas z tribulos germinabit tibi: z comedes herbas terre. In sudore vultꝰ tui⁹ vesceris pane tuo donec reuertaris i terram de qua assumpt⁹ es qz pulvis es: z i pulverē reuerteris. ℛ. ℳEx hac triplici snia patet ḋ septē mala cōtra xerunt primi parētes ex peccato z sētētia dei. Primo fuit inflicta eis corruptio z morbus cōcupiscentie in carne z sensualitate: ex cui⁹ cōsortio alia cōtrahit culpā originalē p hoc qō dixit de⁹ serpenti. Tu insidiaberis calcaneo ei⁹. i. inficies eius carnē z sensualitatē: q̄ est calcaneū alie. z etiā p hoc qō dixit de⁹ ipsi Ade. Maledicta terra. i. maledicta caro z sensualitas in ope tuo i. ex peccato z inobediētia z esu cibi ꝓhibiti: qz spinas peccati originalis et tribulos peti actualis germinabit tibi etc. Hoc aūt dixit: qz caro infecta p solū ḋsortiū in aliatione inflīgit peccatū originale in ala. Et postea sensualitas corrupta causat z inflīgit peccatū actuale i ala z voluntate p solū consensuz z operationē. Itē ex sentētia data mulieri ptz quadr triplicē penaz incurrit mulier ex peto. Primo penā erūnarū z miserie quaz quelibet mulier patif oī mense ex mēstruo. Secō dolorē in pariēdo. Tertio subiectionē sub potestate viri. per sententiā aūt datā o3tra Adaz incurrit totum gen⁹ humanū nō solū laborē corporalē: sed etiā maledictionē z corruptionē carnis z sensualitatis: q̄ continue germinat spinas z tribulos peccatoz in ala. z vltio incurrit resolutionē z putrefactionē z incinerationē in morte. ℬ ℳEx supradict⁹ sequif p̄mo ḋ septē mala incurrit totū gen⁹ humanū ex peccato primoz parētū ex sentētia dei: quoz ḋctuor fuit cōmunis oībus bolbus vtriusq̄ sexus descēdēt⁹ a p̄imis parētib⁹ p naturalē gnationē. s. corruptionē carnis siue morbū cōcupiscētie. Secō peccatum originale in ala. Tertio actuale in voluntate p consensum. Quarto resolutionē i terrā z putrefactionē z incinerationē p mortē. Sole aūt mulieres incurrere penā erūnaz in mēstruo z in cōceptu: z dolorē i partu z subiectionē viri z sic pz qualiter diabolus serpēs ātiqu⁹ supradict⁹ septē morsib⁹ momordit totū gen⁹ humanū: z p cōsequēs triūphauit de p̄mis parētib⁹ z de tota eoz posteritate per hos septē mort⁹. ℭ ℳSc̄a sequif ex snia z decreto dei ḋ virgo Maria nō fuit cōprehensa in supradicta dei sententia lata contra p̄imos parentes z eorū posteritatem: immo ex dei decreto fuit p̄eexempta z excepta a tali sentētia: z p ꝓsequēs serpēs antiqu⁹ nō triūphauit de ea qō ꝓbaf. Nā anteq̄ ferret de⁹ sententiā cōtra p̄imos parētes dixit diabolo timicitias ponā inter te et mulierē: sed ipsa cōteret caput tuū: tunc manifestū est ḋ illa que erat cōtritura caput serpētis non fuit Eua: qz ipsa iam erat victa et cōtrita p serpētem: immo sibi data fuit sentētia p olb⁹ suis posteris. Ergo sequif ḋ illa mulier que erat ōtritura caput serpētis: erat sola ygo maria: p̄out indifferēter tenent cōcorditer oēs catholici doctores: ergo sequitur ḋ ille serpēs antiquus nunq̄ poterat mordere ygīnē mariam: postq̄ per eam caput eius erat cōterendū. Ex quo ptz ḋ ygo maria nullo illoz septem morsuū fuit p serpentem morsa nec vulnerata: qz aliter nō contriuisset caput serpētis. et sic etiā ptz ḋ cuz antiquus serpēs triūphasset de oībus alijs: tñ nō valuit triūphare de ygīne maria: postq̄ nullo morsu potuit ipsam mordere: immo ipsa ygo maria triūphauit de antiq̄ serpente: postq̄ cōtriuit caput eius. ℬ ℳEt sic patz qualiter ex sententia z decreto dei fuit ꝓmulgatus triūphus virginis marie o3tra diabolū: z fuit ꝓmulgata exceptio eiusdem a cōi sentētia alioꝝ: antequ⁹ cōis sentētia promulgaretur: cuius effect⁹ patuit postea p experientiā. Nam oēs doctores cōcordant ḋ virgo maria fuit exempta a triplici pena inflicta oībus mulieribus: qz nō ex menstruo nec coitu: sed ex purissimis sanguinibus opere spūssancti ch̄ristū concepit: vt ptz Luce. j. z sine dolore peperit et non fuit viro subiecta: quia solum datus est ipsi in obsequium z custodiam: z vt testis sue virginitatis. Itē oēs cōcordāt ḋ fomes carnis in ea a principio fuit extinctus vel ligat⁹: et oēs cōcordāt ḋ nō poterat peccare mortaliter nec venialiter: eo ḋ a principio fuit in gra cōfirmata: et iam tota ecclesia cōiter tenet cum Augustino ḋ corpus eius nō fuit in sepulchro incineratum: sed ḋ ala in tertia die recuperauit corp⁹ glorioſum. Ex quib⁹ ptz ḋ in his sex ygo maria nō fuit cōprehensa nec subiecta cōi sentētie date z late p̄imis parētibus. Sed tota ecclesia nō habet aliūde vñ hoc possit excusare: nisi qz ygo maria ante fuit exempta q̄ promulgaretur cōis sentētia eo ḋ erat cōtritura caput serpentis: nec mordere eā: ergo p eandē rōnem et locum auctoritatis cogimur dicere. ḋ virgo maria fuit exempta a morsu peccati z culpe originalis: qz aliter nō contriuisset caput serpētis z per ꝓsequēs sicut cōceditur ḋ virgo maria triūphauit de serpēte: quo ad sex morsus ita triūphauit de illo quo ad septimū morsuz qō ē pctm̄ originale qui est p̄imus morsus quo serpēs mordet z sauciat bolem in ala. Et sic ptz q̄liter virgo maria pfecte cōtriuit caput serpētis z triūphat de ipso: et hoc est qō intēdebat dicere Salomon in psona ch̄risti dirigens verba cātici ad virginē Mariam dicēs. Tota pulchra es amica mea: et macula nō est in te: q̄si dicat. nulla miracula peccati nec alia qua illaz septē penarū est in te que fuerūt inflicte in Adam ex peto ei⁹ z sentētia dei: ideo veni de libano puritat⁹ z cononaberis. i. triūphabis de capite amana. i. de capite antiqui serpētis: qō cōtriuisti qō quidem caput cōtritū calcatum sub pede et calcaneo tuo nō potuit te mordere aliquo illoz septē morsuum. Quomodo autem virgo maria fuit obligata in Adā in quo ad naturam: sed illa obligatio nō potuit trāsire ad psonam ꝓpter pulam sanctificationē factam in primo instāti sui esse: eo ḋ anima illa simul fuit creata z sanctificata z infusa: et sic simul fuit sanctificata caro eū alia: z etiā caro potuit sanctificari ante animationē p virtutē sancti spūs. Et sic psona ygīnis nō fuit obnoxia alicui peccato: sed semp fuit templū et tabernaculū spūs sancti a principio sue creationis: et quō oēs auctoritates sacri canonis z sacroz doctoz inducte cōtra hoc ꝓpositum nō p̄cedit nisi de pctō naturei⁹ am ostensum z declaratum fuit largo modo in expositione psalmi. xlv. z sup magnificat z ptim supius in cantico. ij. et ideo hic nō oportet immorari: sed sufficit ostēdere quomodo ygo maria triūphauit de capite amana. i. de pctō originali z actuali z veniali: z quomodo triūphauit de corruptione et fomite carnis: z de triplici maledictione z miseria inflicta ceteris mulieribus. ℭ ℳUltimo triūphauit de morte qz non potuit eā incinerare: immo resurrexit in corp⁹ glorioſum. Et sic pz q̄liter triūphauit de capite amana. i. de capite serpētis antiqui qō ōtriuit. et sic nō solū fuit bñdicta ḷter oēs mulieres: sz etiā ḷter oēs boles vtriusq̄ sexus: qz in oī maledictione fuit immunis: immo maledictio Eue: z oīm bolin fuit conuersa in bñdictionē marie. vt inquit Augustinus. Secō est videndum quō virgo maria triūphauit de vertice sanir. Ad cui⁹ intellectū est notandū: ḋ vltra amana quattuor mōtes pugnarūt cōtra virginē mariā de qbus ipsa finaliter triūphauit. s. sanir z hermon et mōtes z cubilia leonū: z mōtes pardorū p quos quattuor mōtes intelliguntf quattuor potestates: z cōditiones bolin qui conati sunt impugnare ygīnez mariā z eius virginitatē z dignitatē. Primus mōs ꝺ sanir qō interp̄tatur deus lucerne siue scientie z sic vertex sanir idem est qō altitudo siue tumor: aut elatio z fastus scie philosophie mūdane: p qō intelligif fastus z elatio pbox huj⁹ mūdi. Hermon autē interp̄tatur anathema. i. maledictio et separatio p quem mōtem intelligitur iste mūdus z sollicitudo eius: que separat boles a deo: vel intelligūtur oēs iudei z oēs infideles qui sunt a deo separati et maledicti. Per mōtes vero z cubilia leonū intelliguntur reges z p̄incipes huius mūdi maxime populi gētilis z infidelis. et etiaz per cubilia leonū intelliguntf tēpla idoloz vt patebit. Per mōtes vero pardoz in scriptura cōiter intelliguntf oēs heretici: eo ḋ multis z falsis z fictis colorib⁹ cōcinarūt z pallia runt sectas suas: z inter se varias habuerūt opiniones. Oēs ergo isti pugnarūt cōtra virginē Mariā sed ipsa finaliter de eis triumphauit. Primo ergo oēs pbi volētes ola cōprehēdere sub natura et de oīnib⁹ volētes reddere rōnē conati sunt impugnare mysterium incarnationis dicentes. Impossibile esse mulierem cōcipere sine viro z cōcipere z parere cū virginitate et esse matrem dei: et deū fieri hominē psonaliter: sed finaliter virgo maris de pbis triūphauit. Nā Dionysius ariopagita qui apicē et verticē z p̄incipatū philosophie athenis obtinebat credidit mysteriū incarnatiōis z partū virginalē ipsius marie. Et fact⁹ ē fidelis ad p̄dicationem Pauli cū multis alijs pbis: vt ptz Act. xvij. Item Gre-

Universidad de Barcelona
Biblioteca

gorius nazarenus: Basilius: et Eusebius: et Augustinus: et Clemens: et Dionysius alexandrin⁹: et alij innumeri ex pbis fuerunt catholici et doctores ecclie: q oēs innumeros libros et tractat⁹ et sermones inculentos ediderunt de virginitate et dignitate ⁹ginis marie. Ex q ptz q ⁹go maria triūphauit de vtice sanir. i. de altitudine: fastu et elatione pbor. Jtē secūdo triūphauit de vertice hermon. i. de sollicitudine hui⁹ mūdi. Nam in tertio anno renuit huic mundo: et fuit ꝓsentata in tēplo: et dedicata ad seruitiū dei: et q ad eius desponsationē: qñ simul cū voto virginitatis fuit desponsata ipi Joseph viro sctō et iusto et virgini: et sic ambo cū virginitate et paupate duxerūt vitā humilem et pauperem xpo ministrantes. Et sic ptz qualiter ⁹go maria triūphauit de fastu et pōpa hui⁹ mundi. Et intrauit etiā de hermon id est de anathemate et de maledictione iudeorum qui sibi et sue dignitati cōtradixerūt. Nam. xiij. anno post passionē xpi partim fuerūt fame cōsumpti et partim trucidati: et partim in captiuitatem redacti: et ꝓ mundū dispsi: et ciuitas eoꝝ simul cuꝫ regno fuit destructa et incensa. Et q reliquie illoꝝ adhuc hodie ꝑtra virginē mariā blasphemare non cessant deo cōtinue patiūtur opprobria et frequētes cedes et clades et vastatiōes et expoliatiōes. et sic ptz qualiter ⁹go maria triūphauit de hermon. i. de anathematizatis et maledictis indeis: et cōtinue triūphat de ipsis. Jtē virgo maria triūphauit de mōtibus et cubilib⁹ leonū. i. de regibus et impatorib⁹ qui ꝓ trecentos annos et vltra ꝓsecuti sunt xpianam religionem: que xpm adorat et ⁹ginem matrem suā veneratur. Nam ipi qui ante ꝓpter idola ꝑsequebātur xpianos et ⁹ginem mariā: postea ad fidē conuersi deluerūt idola: et tēpla idoloꝝ cōsecrauerūt in ecclias xpi et virginis marie: et sic illa tēpla q erant cubilia leonū facta sunt eccle xpi et ⁹ginis marie et cubilia sctōꝝ. Et in cubilib⁹ vbi ꝓius habitabāt dracones hortus fuit viroꝝ calami et iunci et fuit facta semita sancta: nec fuit ibi amplius leo nec mala bestia: vt dicit Ysaie. xxxv. Et sic ptz qualiter ⁹go maria triūphauit de cubilib⁹ leonum. s. de impatoribus et tyrannis infidelib⁹: q finaliter oēs subiecit iugo xpi: et venerātur ipsam cū devotiōe: et cubilia leonū. s. tēpla idoloꝝ cōsecrauerūt in ecclias xpi et ⁹ginis marie et aliorꝝ sctōꝝ: vñ principales eccle cōiter sunt dedicate ipi virgini marie ꝓ maiori ꝑte vbiq terrarū. ℣ ℭItē vltimo triūphauit de mōtibus pardoꝝ. i. de ol turba et ꝓsumptione hereticoꝝ. Nam in primitiua ecclia surrexerūt cōtra ⁹ginē mariā ebyon: et berintus dicētes ⁹ginem mariā non esse matrem dei sz puri hois: et iesum xpm totalr ab ipa incepisse tamen hos cōuicit dīus iohānes euāge. ostendens xpm esse ab eterno fm diuinitatem: et ex maria ex tpe fm verā humanitatem dicēs. In principio erat verbū ꝛc. Et ⁹bū caro factū est. Item postea surrexerūt nestorie dicētes duas esse ꝓsonas in xpo. s. diuinā et humanā: et ꝓ cōsequēs virginem mariā nō esse matrem dei: sz solius hois. Sed oēs illi fuerūt cōdēnati ꝓ eccliam in cōcilio Ephesino. vbi fuit ostensum et determinatum ꝓ sacras scripturas in christo esse duas naturas in vna ꝓsona tantum et suppoſto: et per cōsequēs ⁹ginem mariā esse verā mariam dei et hois. Item manichei pugnarunt contra virginem Mariam dicentes ipsam non esse matrem dei: eo q xps nō erat verus hō nisi in apparētia: sicut ipi ꝓ multos libros et tractat⁹ ostēdens xpm accepisse veram carnē ex virgine maria. et ꝓ cōsequens ipsaꝫ esse verā matrem xpi dei et hois. Postea surrexit helymdius blasphemās cōtra perpetuā virginitatem marie et dicēs q licet virgo maria cōceperit et peperit xpm cuꝫ integra virginitate: tñ postea genuerat alias filios ex ioseph: quos helymdiū dīus Hieron⁹. et Augu. cōuicerunt et ꝓ singulas innectinas cōtra eum. et sic ꝓz qualiter virgo Maria triūphauit finaliter de mōtibus pardoꝝ. i. de oībus sectis hereticoꝝ: id de caipsa cātat eccla. Gaude maria ⁹go cūctas hereses interemisti in vniuerso mūdo. Ex supradictis ptz quō virgo maria triūphauit de supradictis quinq mōtibus ꝓ quos intelligūtur quinq potestates: quas ipsa superauit. et ꝓ cōsequēs virgo maria nunc̄ habitauit in mōte amana. i. in monte serpentū: imo ipsa cōtriuit caput antiqui serpentis: et ꝓ cōsequens nō potuit ipsam aliquo morsu mordere: nec habitauit in vertice sanir: id est in fastu et tumore mūdane pbie: immo ꝓ suam humilitatem et fidem meruit trāscendere oēm mundanam scientiā et pbiam: qñ fuit obūbrata per spīm sctū in sua annūciatione et rapta vsq̄ ad tertiū celum: vbi vidit archana et mysteria incarnatiōis et nostre redēptionis ꝑfectius q̄ Paulus: ꝓut dictum est sup psal. lxvij. et sup Magnificat. Jtē ⁹go maria nunc̄ habitauit in hermon. i. in anathemate: obstinatiōe iudeoꝝ nec in pōpa huius mūdi: q rennēs hunc mūdū facta est specialis ministra xpi: et ipsuꝫ secuta est semp cū virginitate et sctitate et humilitate vsq̄ ad passionē et resurrectionem et ascēsionem ꝓut dictū est sup Magnificat. Jtē nō habitauit in cubilibus leonū: nec mōtibus pardoꝝ: q oēs imperatores et tyrānos superauit et oēs hereses exterminauit et interemit vt dictū est. Sed semp habitauit in mōte libano. i. in mōte cādido: et in mōte puritatis et sctitatis i quo null⁹ serpēs nec bestia nocēs nec aīal venenosum pōt habitare ꝓut supradictuꝫ est. ij. cāntico. Unde sicut mōs libanus eminet supra oēs illos quinq montes supradictos in altitudine: q est altior et excelsior illis et superat eos i vbertate et fertilitate: q: cū oēs illi sint steriles: iste ⁹ fecundus germinans arbores fructiferas et dignissimas puta cedros et huiusmodi. Item superat illos montes in puritate. nam cū illi mōtes sint pleni serpentibus et draconibus et leonib⁹ et pardis et ceteris aliis malib⁹ nociuis et venenosis: solus liban⁹ est liber et mūdus ab ol bestia venenosa: iō secure pascūtur in gregibus ouiū et armēta bouū: ita ergo a simili ⁹go maria ꝓ libanum figurata superauit oēs supradictas quinq potestates. Primo in altitudine dignitatis. Secūdo in fecūditate virtutum. Tertio in puritate et mūditia ab ol malo et vitio et peccato. Et sic virgo maria ⁹ habitasse in libano: superasse et triūphasse de illis q̄nq potestatibus ꝓ illos quinq mōtes intellectas: ideo dicit xps ad virginē matrem suaꝫ in die sue assumptiōis. ℣ ꝑpulchra es amica mea macula non est in te. Item de libano in quo semper habitasti per excellētiam dignitatis: quia mater dei: et per secunditatem sanctitatis et omnium

virtutū et grārū. Et ꝓ puritatē et mūditiā et īmunitatē ab omni vitio et pctō et morsu et veneno ātiqui serpentis. Et iō coronaberis et coronaz accipies et triūphabis de capite amana. i. de ātiquo serpēte q̄ te mordere nō valuit. Et triūphabis de vertice sanir. i. de ol philosophia et scientia mūdana: et hermō. i. de pōpa mūdi et anathemate et obstinatiōe iudeorū: et de cubilib⁹ leonum. i. impatoꝝ et tyrānoꝝ et de montib⁹ pardoꝝ. i. de temera ꝓsumptiōe hereticorū: quasi dicat. Veni de libano gratie in montes aromatū supne glorie et coronaberis et coronā gloríe obtinebis ꝓ supradictis triūphis. Et sic ꝓz quō oēs isti triūphi ⁹ginis marie possunt applicari ad duodecim dignitates eiusdē: que fuerunt assignate in expositiōe sup magnificat. Et ideo prudēs et deuotus lector nō dignet hic et ibi cōtemplari. Et hoc de sctō questio. ℣ ℭTertio dubitatur ꝓpter id q̄ dicit spōsus in hoc quinto cāntico. s. Vulnerasti cor meū soror mea sponsa in vno oculoꝝ tuorum et in vno crine colli tui. Et ideo videndū est quis est iste oculus: et crinis quo virgo Maria vulnerauit xpm et quō potuit ipsum vulnerare: vt descēderet de celo. Ad q̄ est dicendum q̄ oculus ꝺr quasi lumē oculorū. Et ideo ꝓius verificat de oculo mentali interiori. s. de recta et occulta ītentiōe: q̄ de oculo corporali et exteriori: de quo quidē oculo interiori ait salnator Matth. vj. Lucerna corporis tui ē oculus tuus: si oculus tuus fuerit simplex: totum corpus tuū lucidū erit. si aūt oculus tuus fuerit neqū totū corp⁹ tuū tenebrosuꝫ erit. Ex dictis salnatoris ptz q̄ simplex et recta intentio est vnus cōmunis oculus totius bois que quidē recta intentio fundat in humilitate et simplicitate cordis. Et sic dicit Augustinus. q̄ simplicitas et hūilitas est fundamentum et origo oīm virtutū: et quasi lucerna et oculus dirigēs oēs ⁹tutes. q̄ idē hūilitas nascit et ꝓuenit et cognitione suiipsi⁹ in hoie. Nā homo cognoscēs seipsuꝫ et naturā suam miserā et fragilē et vitiataꝫ ex inobedientia et pctō primoꝝ parentū: tunc humilitas incipiet a cōtemptu sui vsq̄ ad amorē dei. Et videns se ita fragilē et ꝓnū ad peccandū non despiciet ꝓximū: immo miserebitur fragilitati ipsius ꝓximi. Et in hoc cōsistit vera hūilitas. s. incipiendo a cōtēptu sui vsq̄ ad amorē dei et ꝓximi. Que quidē humilitas nascit in hoie ex cognitiōe suiipsius sicut supius ꝓ oppositū nascit ex incōsideratione ipsi⁹. Q: si quis cōsideraret et cognosceret seipm nō esset superb⁹: sed hūilis. Et iō dicit Juuenalis et oēs philosophi et poeta q̄ hoc verbū cognosce te ipsum: descendit de celo in lamina aurea scriptū. in templuꝫ Apollinis. Et sic dicit etiaꝫ augustin⁹. q̄ sicut superbia q̄ est initiū oīs pctī: ē pma suggestio diaboli ita hūilitas que est initiū oīs virtutis est primū donū dei. Et sic ꝓz qualiter hūilitas in homine est quidā cōmunis oculus dirigens omnē virtutē: q: castitas sine hūilitate nihil ꝑdest: vt inq̄t Gregor⁹. Potest etiā dici q̄ duplex est oculus interior hois. s. oculus rectus et simplex: et iste dicitur oculus dexter: quo homo iust⁹ ola recte respicit. Alter aūtē dicit oculus sinister: quo homo neq̄ oīa superbe et ficte et fraudulēter videt. Et iō virgo Maria nō vulnerauit Christum oculo sinistro: sed oculo dextro. s. humilitatis et simplicitatis: vt faceret ipsuꝫ de celo in terrā descendere. Jtē etiā est aduertendū q̄ qualibet ⁹tus ꝺr q̄dā oculus aie nā iusticia ē quidā oculus quo ala ola recte iudicat et videt et operat ola iusta. Et fortitudo est oculus: quo ola fortia videt et aggredit. et tēpantia ē oculus quo ola oēs delectationes tēpare videt: et ola caste videt. Sz hūilitas ē illa virtus et oculus q̄ oēs ⁹tutes dirigit et retrahit a superbia Et iō hūilitas ē tante ꝑfectiōis ꝓ nō solū ē amabilis sed acceptabilis deo: sed etiā olb⁹ hoīb⁹. Sed q: iste oculus hūilitatis ꝑfectius fuit in virgine Maria: q̄ in aliqua alia creatura: ideo oculus humilitatis virginis Marie intrantū vulnerauit filiū dei: q̄ fecit ipsū descendere de celo inuterū eius et sumere carnē ex ea qñ dixit. Ecce ancilla dñi fiat mihi sc̄z verbum tuū. et iō dixit maria in suo cantico. Quia respexit hūilitatē ancille sue. Ecce enī ex hoc beatā me dicēt oēs gnationes. vt ptz Luce ꝓmo. Et sic ptz q̄ inter alios oculos virtutū virginis marie oculus hūilitatis fuit ille q̄ vulnerauit cor ipsi⁹ filij dei vt descēderet de celo in vtero eius. ℭ ℣Sed ē iterū aduertendū fm Augustinuꝫ: q̄ sicut humilitas est origo et radix oculus oīm virtutū: ita pariter caritas est forma et vltima ꝑfectio earūdē q: nulla virtus theologalis aut moralis est meritoria: nisi fuerit informata caritate. et sic oīs vera virt⁹ incipit ab hūilitate: et finit in caritatē. et ideo ostendit Augustinus q̄nto de ciuitate dei: q̄ apud Romanos et vniuersaliter oēs gētiles nulla fuit vera virt⁹ moralis eo q̄ eis nulla fuit vera humilitas nec caritas: sed honoris āb̄itio: et glorie cupiditas. Sed q: virtutes sunt ornatus animi. vt inquit Cicero. vnde sicut crines ornant collū pulchre mulieris: ita virtutes ornant animū. et ideo Salomō in hoc loco ꝙ crinē colli sponse intelligit virtutes: q̄ ornabāt virginē mariā. et ꝓ collū intelligit ipaꝫ virginē Mariā: q̄ ꝺr collū totius corporis ecclesiastici. Nam sicut in corpore humano immediate post caput est sub capite collocatur collū: ꝓ qđ a capite in oīa mēbra inferiora descendit oīs sensus et motus et vita: ita pariter in corpe ecclesiastico ⁹go maria collocat immediate post xp̄m ꝓ quā a xpo descēdūt ad nos ola dona gratiarum interessiue ꝓut est mediatrix inter nos xp̄m filiū suū et caput nostrū. Sicut fuit declaratū in expositiōe sup Magnificat. et ideo q: inter oīnes virtutū que descēdunt a capite nostro Christo: et ornēt collū virginis caritas dicit ꝓncipalis et forma oīm. Ideo dicit sponsus: q̄ sicut sponsa vulnerauit cor ei⁹ in vno oculo. s. hūilitatis: ita vulnerauit cor ei⁹ in vno crine colli ei⁹ q̄ fuit crinis caritatis. et sic asserit xps q̄ hūilitas et caritas ⁹gis marie vulnerauerūt cor ei⁹: et fecerūt ipm descēdere de celo in frā et i vterū ei⁹ q: excelsus dñs: et hūilia respicit: et alta a lōge cognoscit. psal. cxxxvj. Sed tūc insurgit maior difficultas et maꝝ dubiū. Nā si hūilitas dat a solo deo: et caritas cū ceteris ⁹tutib⁹ descēdūt a solo xpo capite nr̄o: et ornarūt ⁹ginē Mariā sicut crines descēdentes a capite ornāt collum ergo quomodo iste virtutes potuerūt vulnerare et mouere filiū dei ad veniendum in carnes. si virgo maria non habuit has virtutes a se nec ex natura sui: sed fuerunt ipsi largite ex gratia xpi. ℭ ℣Ad hoc respondet sicut dictū est sup magnificat: q̄ filius dei nō respexit humilitatē cū ceteris virtutibus in Maria tanq̄ for-

Universidad de Sevilla
Biblioteca

mā efficiētē: sed tanq̄ formā disponentē: vt a deo diligeret ⁊ vt ei⁹ mater efficeret sicut aurifex facit annulū: ⁊ celat gemā pciosam in eo. Et sic diligit annulum: ⁊ magnipādit ipsum ꝓpter lapidē pciosū: q̄ in ipso celauit ita pariter de⁹ creauit virginē mariā ⁊ in creando omni genere virtutum ornauit ⁊ decorauit: ⁊ sufficiēter disposuit: vt esset digna fieri mater dei: vt ex ipsa carnem assumeret. Et sic xp̄s respexit in virgie matre suam dilexit hūanitatē ⁊ caritatē: ⁊ cetera bona spiritualia: q̄ a primo instanti sue creationis in ea plantauit. Et sic ista hūilitas casta siue humilis virginitas fuit vnus oculus: ⁊ caritas vnus crinis: quibus ego Maria vulnerauit cor christi sponsi sui: vt descenderet in terrā et⁹. Ex quo pt̄z q̄ virgo maria prius fuit sponsa xp̄i q̄ mater. Nā a principio sui esse fuit sponsa ornata monilibus supradictis: ⁊ postea in decimo tertio anno facta est mater eius ꝓ mysteriū incarnatiōis. Et hoc de tertio q̄sito: ⁊ toto quinto cantico.

Incipit sextum canticum.

Surge aquilo ⁊ veni auster:
Perfla hortum meum
Et fluent aromata illius:
Veniat dilect⁹ me⁹ in hortū suū. Ut comedat fructū pomorum suorum.
Veni in hortum meum soror mea sponsa
Messui myrrhā meā cū aromatibus meis.
Comedi fauum cum melle meo
Et bibi vinum meum cum lacte meo.
Comedite amici ⁊ bibite
Et inebriamini carissimi.
Ego dormio ⁊ cor meum vigilat:
Vox dilecti mei pulsantis.
Aperi mihi soror mea:
Amica mea ⁊ columba mea:
Immaculata mea:
Quia caput meum plenum est rore.
Et cincinni mei guttis noctium.
Expoliaui me tunica mea:
Quomodo induar illa:
Lauī pedes meos:
Quomodo inquinabo illos
Dilectus meus misit manū suā p foramen
Et venter meus intremuit ad tactum eius
Surrexi vt aperirem dilecto meo.
Manus mee stillauerunt myrrham
Et digiti mei pleni myrrha probatissima
Pessulum ostij mei aperui dilecto meo.
At ille declinauerat atq̄ transierat
Anima mea liquefacta est:
Vt dilectus locutus est
Quesiui et non inueni illum.

Vocaui ⁊ non respondit mihi.
Inuenerūt me custodes
Qui circuierunt ciuitatem:
Percusserunt me:
Et vulnerauerūt me:
Tulerunt pallium meum:
Custodes murorum.

Surge aquilo et veni auster.

¶Hoc est canticū sextum in quo Salomon cārat ⁊ explicat mortē ⁊ passionem christi. vnde habent virtutem et efficaciam ⁊ originem omnia ecclesiastica sacramēta ⁊ omnia ornamenta ⁊ bona spiritualia: q̄bus xp̄s ornauit ⁊ dotauit ⁊ decorauit ecclīā spōsā suā. put Salomon prenidit in spiritu ꝓ morte moysi. Ad cui⁹ intellectū est notādū. put legit Deut. xxxiij. ⁊ xxxiiij. q̄ postq̄ moyses cōminat⁹ fuerat maledictionē ⁊ punitionē obstinatis filijs israel fm carnē: qui xp̄m erat crucifixuri: ⁊ in eadē pfidia pmansuri. Ascēdit ī montem abarim ⁊ cōsiderādo illā terrā prenidit in spū totā futurā dispositionē ⁊ multiplicationē ecclie ⁊ filiorū israel. fm spīm ⁊ pmissionē p xp̄m ex duodecī apostolis regenerandoꝝ. Et sic bñdixit filijs israel fm spiritū ⁊ pmissionē. et postea mortu⁹ ē moyses i illo mōte: ⁊ sepelīit eū dñs p angelū suū Michaelē vt dicit in canonica: inde nec amplius inuentū ē corpus eius nec aliquis nouit ipsum vsq̄ i presentē diem. ⁊ ideo fleuerūt eū filij israel. xxx. diebus: ꝓ q̄s mysteriū pnidit Salomō in spiritu qualiter xp̄s p Moysen figuratus primo debebat prenūciare ⁊ cōminari iudeis crucifixoribꝰ suis ⁊ obstinatis futurā dānationē. prout fecit Matthei. xxij. ⁊ xxiij. ⁊ xxiiij. Et postea bñdicere ecclie sue. s. apostolos ⁊ discipulos et omnīū fideliū futuroꝝ. put fecit. Jo. xiij. capitulo vsq̄ ad xvij. inclusiue. Postea debebat ascendere in montē crucis vbi ꝓ oībus nob realit mori: ⁊ in sepulchro sepeliri: cuius corpus de cetero nemo mortale et passibile poterat videre: quia postq̄ surrexit amplius nō morīē nec mors illi vltra dominabit. Itez prenidit in spiritu qualit tota ecclesia apostoloꝝ ⁊ mulierū debebat facere manū planctum sup mortē xp̄i. et querere eum in sepulchro: sed nō amplius ipsum mortalem reperire sicut factū est: pnt referunt oēs euāgeliste. Ista ergo ista prenidēs Salomon in spiritu fecit hoc sextū cāticū in quo introducit xp̄z cantārē ⁊ explicantē mysteriū siue passionis ⁊ mortis. Duo ergo facit Salomō in hoc cāntico. Nā pr̄o introducit xp̄z explicantē suā passionē. Secundo introducit ecclīaz discipuloꝝ ⁊ mulierū deflentē passionē sponsi sui xp̄i: ⁊ querentē ipsum in sepulchro. ibi surrexi: vt aperirem dilecto meo. At ¶Quantū ad primū est valde notandū q̄ Salomon cōsiderat xp̄z redēptorē tāq̄ vnū corp⁹ aromaticū: siue tanq̄ vnū apothecā siue tanq̄ vnū hortū plenū arboribꝰ et plantis aromaticis: qui quidem hortus contrarijs ventis passionis agitatus emisit diuersos odores pciosissimos ex quibus fuerunt cōfecta pretiosissima vngūenta ad sananda vulnera peccatorum. Sed quia odor est valde diffusiu⁹ ⁊ multiplicatiuus prout dicit com-

mentator in secundo de alar⁹ vultures vltra mille miliaria venerunt ad corpa mortuoꝝ. ī bello troiano sentiētes de loginquo odorē eorum: ideo tante virtutis fuit odor christi q̄ ꝓ quattuor mille ānos añ ei⁹ aduētū oēs patres vete. testa. senserunt ei⁹ odorē. Et sic Adā ⁊ Abel ⁊ Noe oēs posteri fideles iam currebant ad xp̄m p odorē fidei ipsi⁹: prout dicit̄ est in pmo cātico. Itē sēdo est etiam cū fide ⁊ caritate aduertendū fm Augustinū sup. Jo. et sup gen⁹. q̄ sicut tota Eua erat virtualit in illa costa Ade intra ipsum Adā anteq̄ formaret ⁊ exiret de latere ei⁹ in mulierē: ita pariter tota ecclia erat virtualiter in corpe et vētre xp̄i: ante passionē que postea exiit de latere Christi: q̄n Miles aperuit ipsum et exiit sanguis ⁊ aq̄ vñ habēt̄runtē ⁊ efficaciā oīa ecclīastica sacramēta. Et sic asserit Augustī. q̄ tota ecclia erat virtualiter in corpe xp̄i: ⁊ exiuit realiter de latere eius ꝓ morte ⁊ passionē. Sed cū ista ecclesia xp̄i dicat hortus cōclusus ⁊ fons signatus: ⁊ hortus in quo crescunt ⁊ germinātur poma ⁊ aromata ecclīastica. Est ergo dicendū q̄ totus iste hort⁹ aromatum virtualiter erat in corpe Christi añ mortez ⁊ passionē. q̄ per talē passionē iste hort⁹ emisit ⁊ expiranit odorē et aromata fructuz ⁊ ecclīasticoruz sacrorū a dextera. ¶Ex quib⁹ aromatib⁹ cōstat formaliter ecclia put dictuz est. Sed sicut arbores aromatice nō emittunt odorē nisi q̄n cōtrarijs vētis agitant. Ita pariter corpus Christi in quo virtualiter cōtinebant aromata ecclesiastica noluit illa emittere nisi valde agitatū ictibus ⁊ vulneribꝰ peussum. Q̄n arbor myrrhe duobus modis distillat liquorē sui: vno mō in mense Martij ⁊ Aprilis q̄n agitat vētis cōtrarijs ⁊ illa dr̄ myrrha prima ſz pauca. Sed postea agricole faciūt incisurā in cortice lateris illius arboris: ⁊ tunc emanat myrrha copiosa Ita pariter fuit in passione xp̄i. nā prīo iudei ⁊ gētiles tanq̄ venti ⁊ trarij agitarūt ⁊ peussērūt et flagellarūt corp⁹ Christi. et tunc ille sanguis flagellorum ⁊ etiā clauoꝝ fuit quasi myrrha prima: ſz postea miles aperuit lancea lat⁹ xp̄i. et tūc exiuit copiosa sanguis ⁊ aq̄ quasi myrrha icda in medelā ⁊ salutez oīm peccatoꝝ. Et iō in hoc libro sp̄ ꝓ myrrhā intelligit sanguis ⁊ passio xp̄i. Et sic etiā p ola alia aromata hic mēorata. At ¶Itez añt est aduertenduz fm Augustinū ⁊ magistrū primi suiuꝝ distinctione vltia: q̄ quattuor volūtates cōcurrūt in mortem ⁊ passionē xp̄i. s. volūtas bona dei p̄is: qui ꝓpter nimiā caritatē qua dilexit nos: misit filiuz in similitudinē carnis pcti vt dānaret pctū nr̄m i carne ad Rom. viij. Secunda fuit mala voluntas iudeoꝝ: qui ex invidia ⁊ malicia occiderūt eum: ne regnaret sup eos ⁊ ne pderet locū ⁊ gentē. Jo. xj. Tertia fuit bonavoluntas p̄triarchaꝝ ⁊ ꝓphetaꝝ ⁊ oīm fideliū veteris testamenti petentiū xp̄m: vt veniret in carnem ad liberandū gen⁹ hūanū: vt patet p totum discursuz legis ⁊ ꝓphetaruz: vt patuit in prīo cantico. Quarta fuit bona volūtas xp̄i qui spōse tradidit semetipz prō nobis. primo vt placeret ⁊ obediret deo patri: vt ps Math. xxvj. ⁊ Luce. xxij. cum dixit patri. Fiat voluntas tua. Secō vt toti generi humano subueniret: ⁊ ipsum liberaret: vt ipse dicit Jo. x. Animam meā pono ꝓ ouib⁹ meis. Et sic dicit Augustī. q̄ bona volūtas p̄is ⁊ filij ⁊ etiam oīz fideliū fuit completa ꝓ malā volūtatē iudeoꝝ. Sed mala voluntas iudeorū dicit̄ ꝓtraria volūtati p̄is: ⁊ filij et fideliuz quantū ad intētionē ⁊ finē: ideo iste voluntates. s. dei patris ⁊ iudeorū designanť ꝓ duos vētos cōtrarios. s. ꝓ aquilonē ⁊ austrū. Quattuor ergo vēti. i. quattuor volūtates designate ꝓ quattuor vētos ꝓflauerūt ⁊ agitauerūt hortū Christi vt fluerēt ⁊ expirarēt aromata passiōis eī⁹ ad nostram salutem. ¶Que ideō ijttuor volūtates designanť ꝓ quattuor ventos. Nam ꝓ aquilonē designat mala ⁊ frigida ⁊ atroꝝ ⁊ inuida volūtas iudeorū. Et per austrū designat volūtas patris. Et ꝓ orientalē vētū designatur volūtas filij. Et per occidentalē designatur voluntas oīm fideliū. Et has quattuor voluntates cōcurrētes ad passionē Christi explicat Salomon per Christū in hac ptē. vñ ait. O aquilo. i. aspera et frigida volūtas: indeoꝝ per defectū caritat⁹ surge cum ipetu⁹ violentia cōtra me. Et o tu auster. i. benigna ⁊ caritatiua volūtas patris veni⁹ simul cum aquilone pflat agita hortū meū. i. corpus meus per mortē ⁊ passioēz. ⁊ fluāt ⁊ expirēt ⁊ emanēt aromata illius per vulnera flagellorum ⁊ clauoꝝ ⁊ lancee in virtutem ⁊ efficaciam sacramentoꝝ. Et nota ꝓ in hac locutione explicitur spontanea voluntas Christi filij patris que excitat voluntatem patris ⁊ iudeorū vt surgāt ⁊ veniāt ad pflandū hortū eius: vnde Christus volūtarie ⁊ spōte se obtulit iudeis q̄n dixit apostolis. ecce ascēdim⁹ hierosolimā: ⁊ filius hoīs tradet̄. Itē q̄n dixit iudeis. quē queritis: ego sum: si ergo me queritis finite hos abire. Itē tunc se sponte obtulit patri quādo dixit. Fiat voluntas tua. Et sic patet triplex voluntas. Sz quarta. s. voluntas omniū fideliū vete. tes. explicat cū subditur in pſona sponse. Veniat dilectus me⁹ in hortū suū Unde sponsa. i. tota ecclesia fideliū ve. tes. vsq̄ ad zachariā ⁊ Symeonē ⁊ Joseph ⁊ virginē Mariā inclusiue cū magno desiderio vocat xp̄m vt veniat in hortū passionis ⁊ colligat ⁊ comedat ⁊ gustet fructū siue passionis ad fideles reficiēdos ⁊ viuificādos ⁊ nutriēdos. Dicit ergo sponsa. Veniat dilect⁹ meus in hortū suū. i. siue passionis: vt comedat fructū pomoz suoꝝ. s. recipiet alapas ⁊ flagella ⁊ vulnera. quasi dicat. sicut Adā comedit pomū ligni ꝓhibi ī horto paradisi ī pernicie toti⁹ generis humani: ita veniat dilect⁹ me⁹ ī hortū passionis: ⁊ comodat fructū pomoꝝ sue passionis in salutē oīm credentiuz Deinde eū dicit. Veni in hortū meū soror mea sponsa. Dic pomē gratiosa spōsi respōsio annuentis votis ⁊ petitionib⁹ spōse. Q̄n aduertendū q̄ tota passio Christi fuit act⁹ iusticie ⁊ punitionis prō peccato primoꝝ parentū ⁊ raptu cibi ꝓhibiti quē rapuerūt in horto paradisi cōtra voluntatē dei: q̄ quidez fruct⁹ licet eis visus fuerit pulcher ⁊ dulcis: rē nobis fuit fetid⁹ ⁊ amar⁹: inquantū corrupit totū genus humanuz. Et ideo Christus q̄ voluit superare diabolū: nō sola potētia: sed vera iusticia voluit in se prō nobis luere ⁊ pati penā illi⁹ peccati: ⁊ q̄ nō rapiūt voluit exoluere. Q̄n sicut Adā in horto paradisi cōmisit crimē: ita Christus expiator illi⁹ sceleris voluit intrare hortū getsemani. ⁊ ibi orauit ꝓ Adā: oībus posteris ei⁹: ⁊ ibi voluit capi ⁊ ligari: ⁊ trahi: ⁊ peuti per ministros pōtificū. Itē q⁹ Adā extendit man⁹ ad arborē: ⁊ rapuit fructū ꝓhibitū: ita

christ? extēdit man? ⁊ brachia in arborem crucis. et ibi fuit manib? ⁊ pedib? cōclauat? ⁊ lancea perfuss Item Adā comedit pomū dulce ad vesendū. ſz xp̄s bibit aceti myrrhatū ⁊ amarissimū i cruce. Sed ſz illa passio fuerit xp̄o amarissima sicut myrrha: cū fuit nobis dulcissima sicut mel quo ad effectū: ⁊ fuit odorifera sicut oīa aromata cōfortatiua: ⁊ inebriatiua sicut vinū: ⁊ nutritiua sicut lac. Et ideo ponit̄ hic ⁊ memorant̄ sex liquores quibus passio xp̄i cōparat̄ quos ad effectū quē facit i nob. ſ. myrrha ⁊ cetera aromata ⁊ fau? cū melle: vinū cū lacte. Cū licet myrrha sit amara: tamē ē maloꝝ humoꝝ purgatiua: ⁊ a corruptiōe preseruatiua: ita passio christi ſz fuerit ipsi amara ⁊ dolorosa tamē fuit maloꝝ humorum nīſi petī purgatiua: ⁊ a futura corruptione pſeruatiua: ⁊ hoc p virtutē quā tulit baptismo ad purgandū peccatū originale ⁊ penitētie ad purgādū actuale ⁊ veniale. et ē pſeruatiua a corruptione p̄ sacramentū cōfirmationis: ⁊ sic passio Christi fuit sicut myrrha q̄ distillat ex latere illius arboris Itē sicut oīa aromata ſz semel sint ex arbore collecta: tū ſp expirant ⁊ redolēt odorē suauissimū. Ita pariter passio xp̄i ſz semel fuerit facta ⁊ collecta ex arbore crucis: tū ſēp redolet ⁊ emittit suauissimū odorē aromaticū ⁊ distillat suū saporē dulcissimū sicut fau? ⁊ sicut mel. Est ergo nobis passio xp̄i p virtutē quā cōtulit sacramēt̄ purgatiua sicut myrrha odorifera sicut oīa aromata: ⁊ distillatiua virtutis sicut fau?. ⁊ dulcissima sicut mel: ⁊ confortatiua ⁊ inebriatiua sicut vinū: ⁊ nutritiua sicut lac: maxime p sacramentū eucharistie Vos añt fruct? dixit xp̄s se collegisse ex horto passionis ⁊ cōedisse ⁊ gustasse in arbore crucis. Dicit ergo xp̄s o ecclesia soror mea p assumptionē hūanitatis: ⁊ sponsa mea p mysticam vnionē ⁊ in fide despōsationē. tā veni in hortū meū hui? pegrinatiōis ⁊ passionis. ⁊ in hortū orationis vt annuerē votis ⁊ clamoꝝ tuis q̄b? ab itio mūdi me vocasti per patriarchas ⁊ pphetas ⁊ fideles ve. te. Et tā messui myrrhā mee passionis cū aromatib? meis. i. cū odoriferꝫ effectib? ⁊ vtutib? mee passionis ⁊ tā comedi fauū cū melle meo oībus fidelibus dulcissimo. ⁊ tā bibi vinū vobis cōfortatiuū cū lacte meo ad vestrā nutritionē ⁊ refectionez. Comedite ergo amici hunc fauum mellis qō p vobis parau. ⁊ bibite ⁊ inebriamini hoc vino caritatis ⁊ virtutis inebriatiue ⁊ nutritiue: q: hūc cibū ⁊ potū desiderarūt oēs pīarche ⁊ ꝓphe ⁊ oēs fideles vete. testa. quē cibū ⁊ potū nō potuit dare moyses nec ⁊ lex per ipsum data: quē cibū nō poteratis recipere nīſi p mortē ⁊ passionē meā. Jā ergo ē tps recipiēdi istū cibū ⁊ potū ex mea passiōe manentē: q: et si ego dormio somno mortis. tamē cor meū vigilat in vestra redemptione. vñ licz videatis me vere mortuū i cruce ⁊ in sepulchro. tñ cor meū. i. ala mea vigilat. q: desēdit ad inferos ad cōdemnandū diabolū ⁊ liberādos sanctos patres ⁊ fideles. Unde nota q licet xp̄s penderet mortu? in cruce ⁊ iaceret in sepulchro: tamē semp vigilabat i exercēdo opa nře redemptiōis: nā ala ei? vnita cū verbo iudicabat diabolū in iferno discutiēdo ⁊ examinādo causam nostrā. ⁊ cor? ei? vnitū eidē vbo sp distillabat virtutē ⁊ merita illius passiōis ad nīam salutem. ⁊ distillabat virtutē sacramentoꝝ. nā post emissionez spūs

Mīles lancea aperuit lat? ei?: vñ exiuit sanguis et aqua i remissionē ⁊ preciū peccatoꝝ ⁊ virtutē sacramentoꝝ ⁊ sic ſz xp̄s erat vere mortu? cū cor ei? semp vigilabat exercēdo opa nře redēptionis. vñ mors ei? dicta ē dormitio ꝓpter facilitatē resurrectiōis mire, ꝓpter firmā spē resurrectionis. ⁊ dicebat se vidēptionis: q: dū erat tā mortu? fuit i latere vulnera t? vñ exiuit p̄ciū nře redēptionis. ⁊ sic vigilabat in nra redēptione non solū quo ad animā: ſz etiā quo ad corp?. Vñ notādū q totā istā cātilenā cātauit ⁊ dixit xp̄s i cruce ⁊ oīa ista verba audierūt̄ go Maria: ioānes euāgelista q erāt ibi iuxta crucē tāq̄ procuratores p toto ecclia: ⁊ etiā Magdalena ⁊ alie mulieres q̄ erāt nō lōge a cruce. Nam cū xp̄s dixit: sitio. vocabat oēs fideles cū magno desiderio ad gustandū fructū sue passionis: vt inquit Augustin?. Ideo sponsa audiēs vocē xp̄i vocātis cā de cruce ad gustādū fructū sue passionis dicit. Vox dilecti mei pulsant̄. i. audita ē mihi vox dilecti mei pulsantis ad ostiū meū. B. Quid cuius intellectū est notādū q Salomon sparit in hac pte sollicitudinē xp̄i in nostra redēptione ad sollicitudinē spōsi et amātis tpalis erga suā spōsam sine amasiā. Nā cōsuetudo ⁊ amantiū i nocte dū ceteri dormiūt venire ad ostiū spōse: ⁊ ibi cātare ⁊ exponere amorem suū ⁊ labores dolorē q̄ patif ⁊ sustinet amore ei? immo ponit manū per fenestrā pulsando ⁊ faciēdo signū intra domū vt ipm audiat sponsa. Et si sponsa diligit eū ꝓpties illi surgit a lecto: vt aperiat ipi: ⁊ cōsabulētur adiuicē ⁊ reddet ipsi vicē amoris: ita ergo parit fecit xp̄s spōsus noster in nra redēptōe Nā dum nos essem? i lecto tenebraꝝ ⁊ petōꝝ ⁊ ignorātie: ⁊ i nocte ceremonialiū ⁊ superstitiōis gētilitatis venit de celo i terrā ⁊ p tres annos pulsauit ad ostiū nr̄m cātando doctrinā euāgelicā. ⁊ tandē venit ad ostiū crucis p q̄ intram? in istā ecclām p gram ⁊ ibi posuit manū suā p foramē q̄n ibi fuit cōclauatus: ⁊ lancea perfuss: ⁊ ibi vocando nos ad fidem et gratiā ⁊ fructū sue passiōis cantauit istā cantilenā: quā Salomon explicat in hoc loco. In quo cantico Christus explicat labores et dolores quos pro nobis sustinuit ⁊ passus est. Et explicanit amorē quez gerebat erga ecclesiam sponsam suā. Et hoc explicauit per septē verba: que dixit pendendo in cruce. A Quorū primū verbū dixit ad patrē dicens. Hely hely lamazabathani. i. de? deus me? vt q̄d dereliquisti me. i. quare dereliq̄sti mēbra mea: et totū gen? humanū p tot tpa in potestate ꝓpt̄ peccā ipsius Ade. ⁊ quare me dereliq̄sti in prāte iudeoꝝ vt ego patiar p petō oīm hoīm. Secundū verbū direxit ad patrē p oībus peccatorib? dicēs pater ignosce his q̄ nesciunt q̄d faciunt. Tertiū verbū direxit ad latronē pendentē ⁊ veniā petentē dicens. Amē dico tibi hodie mecū eris in paradiso. Quod quidē verbum dirigit oībus penitētibus. Quartum verbum direxit ad matrē dicēs. Mulier ecce fili? tuus: et ad discipulū ecce mat tua: vbi nō appellant eam matrē ſz mulierē: ad ostendendū q̄ Xp̄us patiebat ibi tanq̄ psona cōmunis ⁊ caput ecclesie. et sic virgo Maria erat membrū Christi. Et p cōsequēs ita patiebat p ea sicut p ceteris. Nā illa gra qua vir-

go Maria fuit sanctificata in primo instāti sui esse per quā fuit pseruata ab originali petō traxit virtutē ex passione xp̄i. ideo virgo Maria fuit vere redēpta: pfectius q̄ ceteri sicut dictū fuit in expositione psalmi. xiv. Et super magnificat. ⁊ ideo xp̄us in cruce nō appellauit eā matrē: sed mulierē tanq̄ mēbrū ecclie cū ceteris redemptū. Quintū verbum fuit. Sitio. Per quod verbū ostēdit Christ? desiderīſ salutis ⁊ redēptionis olim nostrū. et sic per tale verbū vocabat oēs ad participandā suā passionem vt inquit Augustinus. Et sic in hoc verbo includitur totū istud cāticū vt videbit̄. Sextū verbū quod dicit: fuit. Cōsummatū est. Per q̄ ostendit X̄ps q̄ oīa mysteria ⁊ ꝓphetaꝝ erāt in se cōpleta ⁊ verificata. Et per cōsequēs q̄ iam fecerat debitū suū quo ad passionē et nostraꝝ redēptionē animaꝝ: q: nō restabat nīſi resurrectio quo ad redēptionē corpoꝝ. Septimū ⁊ vltimū verbū fuit quādo dixit. In man? tuas cōmendo spiritū meū. Ubi cōmendauit etiā patri almas olim fideliū ⁊ credētiū. Sed cū postea subdit. Redemisti me dñe de? veritatis: loquit in psona mēbroꝝ: q: Christus in capite non fuit redemptus sed redemptoꝝ suoꝝ mēbroꝝ. Sed appellat patrē redēptorē inquantū acceptauit passionē filij i precium nostre redēptiōis vt dictū est psal. xvij. ⁊ xxx. Et sic xp̄s dictis supradictis vbis expirauit ⁊ emisit spiritū vbi fuit ostensa vera mors ei?. Hec ergo septē verba fuerūt illud canticū q̄ Christus cantauit in cruce ad ostiū sponse. Quod quidē canticū audiuit beata virgo Maria ⁊ Johānes stātes iuxta crucez in psona toti? ecclesie. Que quidē verba intrauerūt per foramen ⁊ fenestrā aīe virginis Marie ⁊ pulsauerūt aiam ei? ⁊ ptransiuerūt ⁊ vulnerauerūt eam tanq̄ gladi? ⁊ cōmouerunt oīa viscera ei? sicut predixerat ipsi Symeon. hoc ergo mysterium explicat Salomō in psona Christi in hoc cātico. Unde ait: q̄ dū Christus spōsus diceret verba suprādicta pulsando in cruce ad ostiū humane nature vocādo eaz tūc sponsa iacēs in lecto doloris ⁊ meroris: dixit intra se. Audita est mihi vox dilecti mei ad ostiū pulsantis. Sed dū ipsa surgebat ad aperiendū: tunc ipse spōsus sp cōtinuabat suū canticū ⁊ verba dicēs de cruce. Ap̄i mihi soror mea: amica mea: colūba mea. Et appellat humanā naturā sororē: inquātuz ex ea assumpsit carnē in vnitatem suppositi. et appellat amicā: q: maiorē amicitiā ⁊ caritatē non potuit ipi ostēdere q̄m pati pro ea. et appellat eā columbā: inquantū per suā passionē reddit eā pulchrā non habentē rugā neq; maculā vt dictū est in cātico precedenti. Dicit ergo aperi mihi portas infidelitatis ⁊ tenebraꝝ ⁊ recipe me p fidē ⁊ efficieris amica ⁊ colūba: q: propter te descendi de celo: peregrinatus sum: ⁊ perābulaui terrā cū fame: siti ⁊ multis laboribus: vt quererē ouē perditā: ⁊ finaliter i fine peregrinatiōis fui captus in horto ⁊ ligat?: ⁊ p terram tract? et p totā istā noctē afflict? amore tui: ⁊ duct? ad domū Anne vbi recepi alapā ⁊ multa opprobria ⁊ cōuitia. Et exide ad domū Cayphe: vbi fui pulsus in facie ⁊ cōspitus: ⁊ strumelis affectus. ⁊ deinde fui duct? ad domū Pylati: ⁊ ibi flagellatus et sic dedi cor? meū genuīnis? ⁊ genas meas vellentibus. Et amore tui faciē meā nō auerti ab increpantib? ⁊ cōspuentib? in me. Et tō aperi mihi: q: caput meū plenū est rore sudoris ⁊ sanguinis ex ictib? ⁊ pcussionib?. et cincinni. i. capilli mei pleni sunt guttis noctū: quasi dicat: sicut amasi? ⁊ spōsus patitur rorē et pluuiā vigilādo ad ostiū ⁊ fores spōse: ita ego querēdo sponsam meā p totā illam noctem passus sum pluuiā alapariū ⁊ ictum ⁊ percussionū ⁊ sputoꝝ et flagelloꝝ. Et sic caput meū plenū est rore: idest sudore: et capilli mei guttis noctū que solent cadere in nocte super capillos amantiū. Et appellat Christ? oīa illa flagella ⁊ conuitia guttas noctū eo q̄ tam iudei q̄ milites Pylati affligētes Christum erant in nocte tenebraꝝ. Ideo dixit eis. Hec est hora vestra ⁊ potestas tenebraꝝ. Nam iudei erant obtenebrati per inuidiam et militiā: gentiles vero per ignorantiam discipuli autē et precipue Petrus per cecitatē negationis. Et sic omnes ambulabant in nocte tenebraꝝ. ⁊ sic non solū affligebant X̄pm in illa nocte tēporis: sed etiā in nocte peccatoꝝ ⁊ tenebraꝝ: sed q: xp̄s per tot afflictōes quas passus fuerat in nocte fuit in meridie crucifixus in latere percussus: ⁊ vere mortuus: q: aīa fuit corpe expoliata: ideo subdit. Expoliauī tunica mea ſz tunica corporis: quia corpus vere fuit ab aīa in cruce separatū: ⁊ destitutū: ⁊ aīa descendit ad inferos ad sctōs patres ⁊ fideles oēs liberādos. Ez q: tale corpus expoliauit: vt nostrā morte destrueret: ideo in resurrectione recuperauit corp? imortale ⁊ impassibile: ⁊ sic nō recuperauit mortalitatem: nec alios defect? corpales ⁊ hūanos: q: oīa illa mansērūt in sepulchro cū oīb? cerimonialib? incinerata. Et sic xp̄s i cruce nō solū exiuit et expoliauit corp? ab aīa: ſz p ampli? tunicā mortalitatis ⁊ passibilitatis ⁊ tunicā grauē olz cerimonialiū ⁊ legaliū: q: oīa ista fuerūt mortua ⁊ crucifixa cū xp̄o: vt inḋt ap̄s ad Coloss. ij. De hac ergo tunica legali: et de tunica mortalitatis ⁊ passibilitatis dicit. Quō induar illa. q. d. nullo mō. q: nūq̄ ampli? induar tunica mortalitatis q: xp̄s ampli? nō monſt: nec moꝝ illiveſtra habitabit. Nec ampli? induar tunica cerimonialiū ⁊ legaliū: q: iā est rupta ⁊ putrefacta: ⁊ manſit incinerata in sepulchro: q: pascha iudeoꝝ fuit mortuū cū oībus legalib?: ⁊ crucifixū in cruce cū xp̄o: sepultū cū eo: et sabbatū fuit signatū ⁊ inclusum in sepulchro cū xp̄o. Sz in die dñica nō surrexit pascha nec sabbatū cū xp̄o: sed sola dies dñica: pascha ⁊ sabbato cū oīb? legalib? manentib? in sepulchro incinerat̄: sicut dictū fuit in tractatu 9tra iudeos ḡstione pria ⁊ scōa. et de hac tunica putrefacta ⁊ incinerata dixit xp̄s. Quō induar illa. q. d. nullo mō: q: recuperauit ⁊ reinduit corp?: ſz nō cū tali tunica mortali ⁊ legali. Itē q: xp̄s in cruce lauit pedes ⁊ man? suas sanguīe effuso: p vulnera in ablutionē petōꝝ: qui q̄dē pedes nō ampli? fuerūt coinq̄nati sanguine mortali. Jō subdit. lauī pedes meos: quō coinq̄nabo illos. q. d. nullo modo coinq̄nabo illos sanguine mortali postq̄ semel passus sum et surrexi in corp? imortale ⁊ gloſz. C Et nota q̄ xp̄s madefaciēdo pedes ⁊ man? et corpus suū illo sanguine lauit et mundauit man? et pedes et totuz corpus ecclesie sue ab omni sorde peccati ⁊ que quidem ecclesia nunq̄ amplius coinquinabitur quantuz ad formā: licet quotidie possint coinq̄nari quedā materialia

Universidad de Deusto
Biblioteca

membra: ficut dictum est in cantico precedenti. In hebreo aut habet. Vaui mei: quomō cōquinabo illas. Sed totū potest esse: q̄ Christus in passione non solū lauit manus ſpōse: ſ; etiā pedes ⁊ totū corpus vt dictū est: q̄ lauit peccata ⁊ affectiones ⁊ cōſcientias omniū fideliū. Et sic reliquit ecclesiam suā nō habentē rugā neq; maculā eo mō quo dictū est. Sed dū ſpōsus cātaret verba sua in cruce misit manū suā p̄ foramē lateris: qñ miles lancea aperuit ipſū. Et introiuit vox ei⁹ pulsando vſq; ad interiora ſponse: ideo dicit ſponsa. Dilect⁹ me⁹ xp̄us misit manū suā p̄ foramē. i. fenestrā oſtij mei. ſ. p latus suū: p̄ qō exiuit tota ecclia: ⁊ p̄ qō ingreditur ⁊ egredit i cubicule eccle: ⁊ sic ꝙ illō foramē misit xp̄s manū: ⁊ tetigit manū ⁊ cōſcientiā ſponse: q̄ in corpe Christi erat virtualiter tota ecclesia: vt supradictū est: q̄ tūc apertū est ostiū in celo: ⁊ visa est archa testamēti. Apoc. xj. q̄ oia mysteria legis veteris fuerūt manifestata ⁊ cōſummata in corpe xp̄i: ⁊ in aperitiōe lateris ei⁹. ⁊ ideo dicit ſpōsa. Dilect⁹ me⁹ misit manū p̄ foramē: ⁊ vēter me⁹ intremuit ad tactus ei⁹. Hoc dicit q̄ tota virt⁹ sacroꝝ q̄ est in vtero ecclesie exiuit ex latere xp̄i: ex q̄ vtero quotidie ⁊ assidue xp̄s regenerat fideles p̄ baptismū ⁊ alia sacramēta. Itē xp̄s cātando in cruce misit manū sue virtutis ⁊ sue passionis p̄ foramē ⁊ fenestrā cōſcientie ale virginis Marie ⁊ tot⁹ ecclie: q̄ intantū virgo Maria fuit tacta dolore cordis ꝙ illa passio p̄trāsiit ⁊ penetravit tanq̄ gladius aiam ei⁹. ⁊ sic etiā est dicendū de tota ecclesia quā passio xp̄i ⁊ ei⁹ virtus penetravit vſq; ad interiora: ideo dicit ſpōsa. Surrexi vt aperirē dilecto meo: ⁊ man⁹ mee distillauerūt myrrhā: ⁊ digiti mei pleni fuerūt myrrha p̄ baptisma. Hoc dicit q̄ passio Christi tantā impressionē fecit in alavirginis: ꝙ alia virginis erat tanq̄ fons myrrhe passionis xp̄i: q̄ sic est intelligēdum. Nam qñ quis ponit manū in melle: trāc manus ⁊ digiti ei⁹ distillant mel. Ita pariter alia virginis ⁊ manus ⁊ digiti eccl̄ie p̄ quendā contactū distillāt mel q̄ ex passione Christi emanat. Nā quādo Christus posuit manū p̄ latus suū ⁊ tetigit ecclīaz. q̄ virtualiter erat i corpe suo iplenit eā myrrha sue passionis. ⁊ sic man⁹ et digiti ſponse q̄ est pēās ⁊ virt⁹ ipſi collata: dicunt distillare myrrhā: q̄ cōtinue dispensant merita passionis xp̄i p̄ ecclīastica sacramenta et sic dicim⁹ ꝙ p̄ quandā redūdantiā man⁹ ecclesie sunt plene myrrha et distillāt myrrhā passionis xp̄i fidelib⁹ distribuēdo ⁊ dispensando. Itē man⁹ et digiti alie virginis Marie ⁊ apostoloꝝ ⁊ mulierū fuerūt pleni myrrha p̄ amaritudine ⁊ dolore passionis Christi. ℭ Deinde cū dicit. Pessulū oſtij mei aperui dilecto meo. ē aduertēdū ꝙ pessulū ē quodā instrumētū ⁊ sera ferrea. ⁊ dr̄ a pēdendo: eo ꝙ in die pēdet ex vna portaꝝ: ſ; i nocte p̄ trāſuersuꝫ colligat ambas portas ⁊ fores: ⁊ sic claudit tota domū ita pariter p̄ totū tēpus ⁊ nocte legis ante aduētū Christi ecclesia erat clausa pessulo cerimoniaꝝ. sed quādo Christus posuit manū p̄ fenestrā et vocauit ſpōsam tūc illa surrexit a lecto legis: ⁊ remouit pessulū cerimoniarū: ⁊ sic aperte sunt fores legis: ⁊ patefacta est ecclesia Christi: q̄ intra cerimonialia latebat. Spōsa cū aperuit ⁊ remouit pessulū portaꝝ aie sue: qñ magdalena et cetere mulieres: et multi

alij videntes xp̄m mortuū in cruce crediderūt ipm esse filium dei videntes eclipsim solis ⁊ lunę ⁊ tenebras sup vniuersā terrā: ⁊ monumēta aperta: ⁊ velū rēpli scissum: ideo dixit centurio. Vere filius dei erat iste. Et multi reuersi sunt in ciuitatē penitētes pectora sua. Luc. xxiij. Et ideo dicit ſpōsa ꝙ surrexit vt aperiret dilecto: ⁊ aperuit pessulū: vt loq̄ret: ⁊ reciperet ſpōsum suū ad ostiū canentē ⁊ vocantē: ar. p̄ sed ille declinauerat: q̄ iā emiserat ſpm̄: ⁊ mortuus erat atq; trāſierat de hoc mūdo p̄ mortē. Itē ſpōsa aperuit pessulū dilecto suo: qñ Maria magdalena cū altera maria emerūt aromata: vt irēt ad monumentū: vngerēt iesum. Angelus aut̄ dñi descēdit de celo: ⁊ accedens revoluit lapidē: q̄ erat trāp̄ positum claudens sepulchrū: sed qñ mulieres venerunt ad sepulchrū viderūt lapidē revolutū: ⁊ sepulchrum apertū: ſ; nō inuenerūt Jesum: q̄ iam surrexerat ⁊ declinauerat ⁊ recesserat ⁊ trāſierat de morte ad vitam immortalē. Nā primo declinauerat in cruce de vita ad mortē. Et declinauerat ad infernū ad liberādos patres: sed ex sepulchro qñ surrexit trāſiuit de morte ad vitā gloriosam. ⁊ ideo aia ꝙmis⁊ allorū fideliū primo liq̄facta est dolore et amaritudine cordis. qñ vidit ipsum mortuū in cruce: sed liq̄facta est immēso gaudio qñ certificata est p̄ multas visiones ipm resurrexisse. Et ideo dicit. Alia mea liq̄facta est dolore cordis: vt p̄ posthp̄ ⁊ qñ dilect⁹ meus xp̄s locut⁹ est illa septē verba in cruce. Sed magis fuit liq̄facta gaudio qñ locut⁹ est post resurrectionē. Et ideo subdit. Quesiui illū: nō inueni: vocaui illū ⁊ nō respōdit mihi q̄: dñs erat mortu⁹ nō poterat mihi rñdere i cruce: nec in sepulchro ℭ Dein de cū dicit. Inuenerūt me custodes: est aduertēdū: ꝙ in illo triduo tota ecclesia apl̄oꝝ erat absōſa in cenaculo p̄pter metū iudeoꝝ nō audēs cōfiteri xp̄m nec apparere publice. Ideo dicit p̄didisse fidē non in corde: sed in ore: q̄ in sola v̄gine maria mansit fides. vt cōmuniter tenet. Ex quo p̄z ꝙ met⁹ mortis penitus ſpōsam xp̄i in apl̄is ⁊ expulsanit pallium fidei ei⁹. ⁊ ideo dicit ſpōsa in p̄sona apl̄oꝝ. Inuenerūt me custodes. i. p̄lcipes sacerdotū ⁊ scribe: pharisei ⁊ cōplices eoꝝ dupliciter percusserūt ⁊ vulnerauerūt ſpōsam ⁊ tulerūt pallium ei⁹. Primo mō in capite: quia percusserūt ⁊ vulnerauerūt xp̄m ⁊ tulerūt ⁊ expoliarūt pallium corporis ⁊ carnis ab aīa ⁊ tulerūt pallium mortalitatis ⁊ passibilitatis. Scdo mō vulnerauerūt ſpōsam in mēb̄ris vulnere timoris ⁊ minaꝝ ⁊ tulerūt pallium fortitudinis fidei ei⁹ qñ tulerūt Petro pallium fidei: qñ ex timore negauit xp̄m. ⁊ tulerūt ceteri apl̄i ⁊ discipli pallium fidei: qñ relicto eo oēs fugerūt. ⁊ p̄ totū triduū erāt abſcōſi i cenaculo p̄pter metū iudeoꝝ. Et ēt hoc ad litterā fuit Ipletus de pallio: materiali quādo fugientib⁹ apl̄is in captione xp̄i adolescēs q̄dam amic⁹ sindone sup nudo corpore relicto sindone nudus fugit p̄ quod fuit figurat̄ qualiter oēs fugientes perdiderūt spirituale pallium fidei ⁊ tulerūt etiā pallium cerimonia-

rum qđ tegebat eccl̄iaz sub legalib⁹. ex supradictis p̄z intelligētia huius cātici. ℭ Sed ex dictis i hoc cantico emergunt tres dubitationes quaꝝ prima ē. Utrū necesse fuerit Christum pati ⁊ mori p̄pter peccatum nostre redēptiōis ⁊ vt ecclesiastica sacramēta haberēt efficatiā ad tollendū peccatū ⁊ cōferendaz gratiā ex eo ꝙ dicit: ꝙ xp̄s messuit myrrhā sacrorum ex sua passione. Scdo q̄rit vtrū Christ⁹ dormiendo in cruce ⁊ in sepulchro poterat vigilare ⁊ in opere nr̄e redemptionis ⁊ mereri p̄ vulū lateris factum post mortē. Tertio querit vtrū apostoli p̄diderunt pallium fidei in triduo ⁊ per consequens si fuerūt heretici: et per consequens si ecclesia sponsa christi mansit sine membris in illo triduo propter hoc qđ dicit. Tulerūt pallium meū custodes muroꝝ. Ad qđ est dicendū ꝙ doctores eccl̄iastici tā sacri ꝙ scholastici altissimo ⁊ subtilissimo mō disputant ⁊ p̄tractāde mō p̄sanos: p̄ceptibili: vt oēs simplices sa tractāde mō p̄sanos: p̄ceptibili: vt oēs simplices sacerdotes ⁊ fideles valeāt capere intelligētiaz huius cātici. ⁊ ideo ad primum est aduertendum ſm Augustinū. xj. de tri. capitulo. xiij. ꝙ licet deo non defuerit alius modus nos redimēdi sibi possibilis. tñ iste modus passionis xp̄i fuit magis iustitie ꝙ gr̄e ⁊ nobis magis vtilis: q̄: diabol⁹ amator potētie impugnatoꝝq; iusticie nō erat superandus potentia sed iustitia. vñ cū ipse sit amator potentie: ⁊ impugnator iusticie nō debuit superari potētia quā amat sed iusticia quā impugnat. ex verbis ergo Augustini colligit ꝙ modus passionis xp̄i nō fuit necessari⁹ respectu oipotētie dei. q̄ aliter poterat mundi p̄cta remittere. ſ; fuit necessari⁹ necessitate cōgruentie respectu diuine iustitie ⁊ obstinationis diaboli ⁊ respectu nr̄e vtilitatis. ℟ Ad quoꝝ declarationes est aduertēdū ꝙ cū xp̄s venerit in mundū tanq̄ mediator ⁊ mēsura oim bonoꝝ. ⁊ regula oim actuū p̄fectorū. Ad quattuor habuit respectum in suo adventu ⁊ passione. Primo habuit respectum ad patrē ad cui⁹ voluntatē venit ꝓplendā. Scdo ad sacrā scripturā legis ⁊ ꝓphetaꝝ quā venit verificandā: ⁊ confirmandā. Tertio ad gen⁹ humanū: ad qđ venit redimendū: ⁊ reuelandū: ⁊ restaurandū Quarto habuit respectū ad diabolū ad quē venit vincendū ⁊ expugnandū. Ad satisfaciendū ergo q̄rtuor suprad̄ictis respectibus necesse fuit xp̄m pati tale gen⁹ mortis vt patebit per singula. Ideo ponunt decem cōclusiones. Quaꝝ p̄ia est ista. ℣ ℭ Nō necesse fuit xp̄s pati ad cōplendā voluntatē p̄r̄is. ⁊ ad ade quandam iusticiā cū mia. Sed cuius intellectū ē notandū ꝙ duo sunt considerāda in voluntate dei regimine mūdi. ſ. iusticia ⁊ mia. vñ p̄ iusticiā vult nullum malum impunitū: ⁊ p̄ miam vult oēs boles saluos fieri cū integritate iusticie. Si; si p̄funde volum⁹ attēdere: videbimus ꝙ impossibile est ꝙ talis voluntas dei. ſ. iusticia dei cū summa mia posſit cōpleri ⁊ seruari circa eſdē bolem: nisi interueniat passio xp̄i adequās miam cuz iusticia. eo ꝙ ista duo p̄cipiūt ⁊ efficiunt cōtraria. nā sūma iusticia dicit ꝙ nullū p̄ctū trāseat ipunitū. Imo ꝙ saltuꝫ oīe debitū ab integro ab ipso peccatore. Si; sūma dei mia dicit ꝙ paret peccatori penitēti ⁊ dimittat ipsi oīe debitum vt p̄z i parabola de decē milib⁹ talentoꝝ. Mat. xviij. Si; hoc ē ipossibile respectu p̄cōris. nā si oē p̄ctū punitur in p̄cōre ſm quātitatē suam: tunc pena p̄cōris erit infinita i quātitate durationis. eo ꝙ oē peccatū mortale est infinitū inquantū committit cōtra obiectū infinitū q̄ ē dr̄. a quo p̄cōr auertit ⁊ separat ꝙ quā auersionē mereꝝ ad min⁹ pena damni infinitū. put cōmuniter tenēt oēs doctores: ⁊ p̄ cōuersionez ad bonū cōmutabile mereꝝ pena sensus eternā. ⁊ p̄ cōsequēs impossibile est vt cū tali iusticia dei posſit stare mia q̄ dimittit oīe debitū. et ideo fuit necessaria passio xp̄i q̄ adequaret iusticia dei cū mia ⁊ econuerso. q̄ p̄ passionē fuit i eo sufficiēter punitū oīe p̄cm̄ suoꝝ membroꝝ. et p̄ eandē passionē fuit nobis dimissum oīe debitū ⁊ pena eterna. et sic ibi fuit cōpleta ⁊ obseruata iusticia simul cuz mia. ⁊ ideo inquātū xp̄s passus est ⁊ punit⁹ p̄ p̄ctis oim nostrū. dr̄ ysaie. liij. ꝙ oēs nos quasi oues erauim⁹ ſ; dñs posuit in eo iniq̄tates oim nostrū. et vulnerat⁹ est p̄p iniq̄tates nr̄as. ⁊ attrit⁹ est p̄p scelera nr̄a cui⁹ liuore sanati sum⁹. ⁊ sic p̄z qualit oēs fuim⁹ i xp̄o vere puniti ⁊ iusticia dei fuit i eo ꝓpleta. Si; inquantū i eo fuit nobis dimissum oē debitum et eternū: ⁊ nobis cū facta mia. dr̄ psalo. cij. ꝙ miserator ⁊ misericors dñs lōganimis. ⁊ multū misericors. Nō in ꝑpetuū irascet. neq; leternū cōminabitur. non ſm peccata nostra fecit nobis: nec ſm p̄cta nr̄a retribuit nobis. Quoniaz ſm altitudinez celi a terra corroborauit miam suā sup timentes se. ex q̄bus p̄z ꝙ oēs nos iuste merebamur eternā penam p̄ p̄ctis nostris et p̄mor parentū. ⁊ ſm quātitatē ⁊ exigentiā cor. Sed ex mia dei p̄ passionē filij ei⁹ dimisit oēs iniq̄tates nr̄as. ⁊ sic in xp̄o ⁊ p̄ xp̄m facta est simul iusticia ⁊ mia erga nos. et ideo dicit psalo. lxxxiij. q̄ i xp̄o mia ⁊ veritas obuiauerūt sibi. iusticia ⁊ pax osculate sunt. et sic p̄z quālr sola passio xp̄i potuit adequare iusticiā dei cum mia. et econuerso erga gen⁹ humanū. ℭ Si; hic occurrūt duo dubia quoꝝ primuz ē quō passio vnius hominis xp̄i potuit sufficienter satisfacere p̄ peccatis oīum boīs: q̄ merebant penā eternā. Scdo dato ꝙ xp̄us hoc potuerit facere: dubitat quō nos potuim⁹ illaz passionem participare. et quomodo illa passio potuit nobis p̄desse. ℟ Ad primum respondetur ſm augustinū libro. cur dr̄ hō. capko. ix. ꝙ p̄pter quatuor passio christi fuit tāte v̄tutis ⁊ valoris: vt p̄ olb⁹ p̄ctis posset satisfacere in infinitū. Primo q̄ christus erat dr̄. ⁊ homo: ⁊ p̄ consequēs infinite virtutis. Secundo q̄ filius dei vnigenit⁹. ⁊ dilectissimus. Tertio q̄ innocēs ⁊ iustissim⁹. Quarto q̄ cū summa ⁊ extēsa caritate ⁊ obedientia ⁊ humilitate illam passionē p̄ nobis suscepit. p̄pter p̄mū ergo fuit ei⁹ precii infinitiūvaloris intrinsece ad tollendā penam infinitā. p̄pter scdm vero fuit deo acceptabile sacrificium. Propter tertiū potuit p̄ ceteris pati ⁊ satisfacere posti⁹ ipse erat immunis ab oīni p̄cō. Propter quartū vero fuit simul deo acceptabile ⁊ oīb⁹ vtile ⁊ infinitum extrinsece. et ideo dicit Augustinus. I loco p̄allegato. Quas igit⁹ oipotenti deo agim⁹: q̄: si erit graniter cecidim⁹ ita mirabiliter misericorditer sum⁹ reuelati. ⁊ miaz oē debitū trāscendentē p̄ mediatoris morte reperim⁹. Nempe q̄d misericordius intelligi p̄t: q̄ cum p̄cōri eternis tormentis dānato. vnde se redimat oino nō habenti. Pater dicit Accipe vnigenitū meum ⁊ da. p̄ te. et ipse filius di-

cit. Colle me: z redime te. Quid ergo iustit? q̄ cui debetur p̄ciū maius omni debito: vt peccatū dimittat illi qui p̄ debito offert hoc p̄ciuz, ex dictis Augustini p̄z q̄ xp̄i passio ideo est p̄ciū infinitū magnus oī debito. eo q̄ rp̄s est de? z filius dei vnigenit? z illa passio fuit deo p̄ omnibus acceptabilis q̄ facta fuit cū summa caritate inquantū xp̄s p̄ olb? nobis se obtulit, z fuit etiā deo acceptabilis z p̄ omnibus valida z vtilis inquantū agn? pur? et iustus z innocēs p̄ omnibus peccatoribus mortuus est. Iō dicit esaiās. q̄ tanq̄ agn? ad occisionē z omis coram tondente duct? est: qui petā nō fecit. nec inuent? est dolus in ore eius. z ideo in ore eius sanati sumus. itē. j. petri. ij. xp̄s passus est p̄ nobis. qui petā non fecit: nec inuent? est dolus in ore ei? qui petā ipe pertulit in corpore suo sup lignū Itē idē xp̄s p̄ peccatis nostris passus est iustus p̄ iniustis. et sic ptz quālr passio xp̄i fuit infiniti p̄cij z potuit satisfacere p̄ infinitis petis. Itē hoc idē fuit declaratū sup p̄sal. xvij. Sed nunc restat sēdo videre quō passio xp̄i potuit trāsire ad nos z p̄desse nobis. ℣ ¶Ad hoc respondet̄ p̄ut dictū est sup p̄sal. xvij. z. xxj. q̄ septem modis xp̄s potuit assumere causam nostrā tāq̄ sua z sufficienter pati p̄ nobis: p̄mo modo tanq̄ aduocat?. Sēdo tanq̄ p̄curator. Tertio tanq̄ fideiuss? potuit p̄ nobis soluere p̄ciū. Quarto tanq̄ dñs p̄ seruo assumit bellū. Quinto tanq̄ pater p̄ filio aut sponsus p̄ sponsa. Sexto tanq̄ pastor p̄ grege. Septimo tanq̄ caput p̄ mēbris patitur z dolet. Vñ q̄ xp̄s factus est caput eccl̄ie. et assūpsit eā in sponsaz et corpus suū mysticū in vnitate fidei p̄ baptismū. ideo a xp̄o capite descendūt ad mēbra oēs virtutes z dona gratiaz et merita eius passionis. et q̄ quādocūq̄ quis baptizat̄ i xp̄o efficit mēbrū eius. ideo illico participat merita eius passiōis z virtus passionis eius transit ad ipsum tanq̄ a capite ad mēbrū. et sic dicit ap̄s ad ro. vj. q̄ sicut oēs fuim? baptizati xp̄o: ita oēs fuim? in eo crucifixi et mortui z cōsepulti: z p̄ consequēs resuscitati a petō q̄ sicut petā ipsi? adā trāsiuit in oēs suos naturales filios. ita gratia et passio xp̄i transiuit in oīa membra sua qui sunt fideles in xp̄o baptizati. vñ sicut petā adę trāsiuit in oēs filios suos p̄ generationē naturalē ita gratia z virtus passionis xp̄i trāsiuit in oēs fideles per regenerationē baptismales z alia sacramenta. Ex supradictis oibus ptz quālr passio xp̄i fuit necessaria ade ad quandam iusticiā dei cū inia erga gen? humanū. Naz summa iusticia seruat̄ circa peccatorē penitentē inquantū ei? petā sufficiēter punit̄ in christo capite suo: qui offert se ipm z passionē suā p̄ petis penitētibus z summa mia seruat̄ erga eundē petōrē inquātum per merita passionis xp̄i remittit ipsi pena eterna z oē debitū: z dat ipsi gloria eterna quā nō mereb̄. z sic passio xp̄i implenit z cōtinue adimplet diuinā patris volūtatē adequādo miam est iusticia z econuerso. ℣ ¶Secūda cōclusio q̄ necesse fuit xp̄m pati vt cō firmaret testamētum vetus. Ad cuius intellectū est notandū q̄ testū dicitur de testore testaris q̄ idez est q̄ cōfirmare: z ratificare. z ideo iurisperiti dispositionē bonoz confirmatā p̄ vltimā voluntatē testatoris appellāt testamētum dicentes q̄ testamētum est vltia volūtas testatoris. i. dispositio bonoz p̄ pso: p̄ vltimā voluntatē testatoris confirmata. vltima aūt volūtas testatoris ē illa q̄ p̄ mortē eius terminat. et sic sola testatoris mors est illa q̄ cōfirmat testamētū: q̄ p̄ totā vitā suā poterat testator mutare volūtatē et ideo nunq̄ ē verū testamētū nisi per mortē cōfirmatū. et hec ē causa quare heres nō accipit hereditatē nisi post mortē testatoris q̄ ante nō erat p̄prie testamētū nisi quedā dispositio testamēti: iz intrinsece ē testamentū inquātū expectatur cōfirmari p̄ mortē testatoris. Ex q̄b? p̄z q̄ duo fuit necessaria ad p̄fectū z verū testamētū. p̄mo dispositio bonoz siue hereditatis facta p̄ testatorē. Secūdo confirmatio facta per mortē eiusdē. q̄ necesse est vt mors testatoris intercedat. vt tnāt apl̄us ad hebr. viij. q̄ aliter testamētū nō ē̄t validū. nec confirmatū. z ideo cū tota scriptura legis z p̄phetaz dicatur testamētū dei: sequit̄ q̄ nō poterat dici verū testamētū dei: nisi inquātū de? erat moriturus z confirmatur? illud suū testamētū per mortē suaz. z per cōsequēs necesse erat deū mori vt confirmaret suū testamentū morte intercedente. als eius testamentū fuisset irritū z nō validū. sed q̄ deus est immortalis z impassibilis sm suā essentiā ideo erat necesse vt assumeret humanam carnē in qua posset mori z pati ad cōfirmādum testamentū vt postq̄ non poterat mori nec pati i natura: posset pati in p̄sona. z sic ptz qualiter de? erat de necessitate incarnandus z moriturus: vt cōfirmaret suū antiquū testamentuz et sic p̄ multas figuras patriarchaz z vaticinia p̄phetaz p̄miserat in suo testamēto venire i carnē z se moriturū vt confirmaret suū testamētū. z nō solū p̄misit se moriturū z confirmaturū testamētū ipsum cōfirmare. vñ legit exo. xxiiij. q̄ moyses accepit volumē legis: z cōgregatis filijs israel legit eis oēs sermones dñi: q̄ respōderūt: dixerūt Ola q̄ locut? est dñs faciem?: z erim? obedientes. Moyses vero occidit. xij. vitulos: z assūpto sanguine i craterib? effudit medietatē sup altare. z alterā medietatē sup populū dicēs. Hic est sanguis federis: quō pepigit dñs vobiscū super cūctis sermonib? his. Ex q̄b? p̄bis ostenditur q̄ illud testamētū dei nō poterat nisi p̄ sanguinē confirmari. hoc idē p̄z zacha. ix. vbi dicit p̄phet̄a. Letare filia syō ecce rex tu? venit iust? z saluator. Ipse pauper sedēs sup asinā etc. Et cōuersus p̄phet̄a ad xp̄m futurū saluatorē dicit. Tu quoq̄ in sanguine testi tui eduxisti vinctos de lacu: vbi nō erat aqua. Ex q̄b? p̄z q̄ xp̄s de? factus? pō p̄ mortē z sanguinē debebat confirmare suū testamētū. z iō dicit ap̄s ad Hebr. ix. q̄ christus no. test. mediator est. Vt morte intercedente redēptiōe inuenta reprobationē accipiāt q̄ vocati sunt eterne hereditatis. et sic p̄bat ap̄s q̄ illud testamētū nunq̄ fuit ratū z cōfirmatū nisi p̄ mortē christi testatoris. z iō fideles ve. test. non potuerūt accipere reprobationes: nisi nobiscū. Ex q̄b? olb? p̄z q̄ passio christi fuit necessaria: vt vetus testamentū dei cōfirmaretur. ℣ ¶Tertia cōclusio q̄ necesse fuit christū tale gen? mortis pati vt vificaret totā scripturā legis z p̄phetaz. P̄o declaratōe aūt z reprobatiōe huius cōclusionis est aduertendū. Sicut dictus fuit super p̄sal. xxxix. Et in tractatu contra iudeos questione p̄ima. et. ij. et. iij. q̄ tota lex moysi data fuit in signum z figuram futurorum. Et totū resi-

duū scripture veteris testamēti sunt quedā p̄missiones z vaticinia futurorum bonorum de christo et eccl̄ia: vt ibi p̄batū fuit p̄ sacras scripturas. Nā circūcisio data fuit i signū federis. z sabbata z sacrificia I fed? signūqz p̄petuū. Sz tā signū q̄ figura est relatiuū. Nā signa alicui? signati signū z figura alicui? figurati figura. Itē p̄missio alicui? p̄missi boni p̄missio. Et p̄phetia alicui? rei future p̄phetate p̄phetia. et sic tota lex vet? et p̄phete erāt signa futuroz. z p̄ ista nō poterāt verificari nisi p̄ aduētū illoz bonoz q̄ per illa signa fuerāt figurata z significata ac p̄missa aut vaticinata. Alit ola signa z figure z p̄missiones z vaticinia manerēt falsa irrita z vana. vñ q̄ ola sacrificia veter? legis nō erāt nec fiebāt gr̄a sui nisi inquantū figurabāt z significabant passionē xp̄i: z nō fiebāt nisi in signū z figurā ei?. iō erat necesse vt p̄ verā z realē passionē christi verificarent. aliter ola fuissent signa falsa z vana. Vñ sicut testamentū vetus fuisset irritū z vanū nisi fuisset cōfirmatū p̄ mortē xp̄i testatoris vt supradictū est. ita pariter tota scriptura legis z p̄phetarū quo ad signa z p̄missiones z vaticinia māsisset falsa z mēdax. nisi fuisset p̄ mortē xp̄i sacrificata z impleta p̄ xp̄m z legē euangelicā. iō sicut nouū testamentū nihil aliud ē nisi cōfirmatio z ratificatio. ve. test. ita pariter nichil aliud est nisi vitas legis z p̄phetaz. Vñ sicut tota scriptura legis z prophetaz dicebat testamentū dei: inquantū erat cōfirmandum per mortē christi testatoris: ita eandē scriptura dicebat signū federis inquantū erat verificanda per eandē xp̄i passionē. z ideo ō Job. j. q̄ lex per moysen data est: gr̄a aūt z veritas p̄ xp̄m facta est. Ideo dixit etiā saluator Math. v. Nō veni soluere legē iz adimplere: iota vnum: aut vn? apex nō preteribit a lege donec ola fiant. Itē mat. xxvj. Filius hois vadit sicut scriptū ē de illo. Itē Iob. xix. Ola hec facta sunt: vt adimplerent scripture p̄phetaz. Hoc idē dicit saluator. Jo. v. Scrutamini scripturas: q̄ ipe testimoniū phibēt de me. Si crederet̄ moysi crederetis forsitā z mihi. Moyses enī de me scripsit. Ideo etiā ō. Luce vltimo. q̄ xp̄s incipiēs a moyse et p̄phetis interpretabat illis duob? discipulis ola q̄ de eo scripta erāt. z postea dixit oibus discipulis in cenacko congregatis. q̄ oportebat ipleri q̄ scripta erāt in lege z p̄phetis z psalmis de me. Ex quib? ptz q̄ necesse fuit xp̄m pati vt verificaret tota scriptura legis z p̄phetaz. Eo q̄ rp̄s erat termin? z finis: et veritas eorū. ℣ ¶Ex oibus supradictis sequit̄ q̄ oēs scribe z pharisei z iudei moderni q̄ eos sequūtur falsificarūt z falsificāt scripturā legis z p̄phetarū quo ad signa z p̄missiones z vaticinia māsisset falsa z mēdax. nisi fuisset p̄ mortē xp̄i sacrificata z impleta p̄ xp̄m z legē euangelicā. iō sicut nouū testamentū nihil aliud ē nisi cōfirmatio z ratificatio. ve. test. ita pariter nichil aliud est nisi vitas legis z p̄phetaz. Vñ sicut tota scriptura legis z prophetaz dicebat testamentū dei: inquantū erat cōfirmandum per mortē christi testatoris: ita eandē scriptura dicebat signū federis inquantū erat verificanda per eandē xp̄i passionē. z ideo ō Job. j. q̄ lex per moysen data est: gr̄a aūt z veritas p̄ xp̄m facta est. Ideo dixit etiā saluator Math. v. Nō veni soluere legē iz adimplere: iota vnum: aut vn? apex nō preteribit a lege donec ola fiant. Itē mat. xxvj. Filius hois vadit sicut scriptū ē de illo. Itē Iob. xix. Ola hec facta sunt: vt adimplerent scripture p̄phetaz. Hoc idē dicit saluator. Jo. v. Scrutamini scripturas: q̄ ipe testimoniū phibēt de me. Si crederet̄ moysi crederetis forsitā z mihi. Moyses enī de me scripsit. Ideo etiā ō. Luce vltimo. q̄ xp̄s incipiēs a moyse et p̄phetis interpretabat illis duob? discipulis ola q̄ de eo scripta erāt. z postea dixit oibus discipulis in cenacko congregatis. q̄ oportebat ipleri q̄ scripta erāt in lege z p̄phetis z psalmis de me. Ex quib? ptz q̄ necesse fuit xp̄m pati vt verificaret tota scriptura legis z p̄phetaz. Eo q̄ rp̄s erat termin? z finis: et veritas eorū. ℣ ¶Ex oibus supradictis sequit̄ q̄ oēs scribe z pharisei z iudei moderni q̄ eos sequūtur falsificarūt z falsificāt scripturā legis z p̄phetarū negādo xp̄m esse verū messiā in lege p̄missū: z negādo z cōtemnēdo legē euangelicā cū xp̄s fuerit ei? verificator. z lex euāgelica sit vitas toti? scripture legis z p̄phetarū. z xp̄us fuerit cōfirmator veteris testamenti p̄ suā mortē z passionē. z sic etiā negando christū faciunt mendacē deū z totā legē z p̄phetas. De quib? ait dñs Piere. xxxj. Irritū fecerūt testamētuz meū. Itē sequit̄ q̄ oēs iudei a passiōe xp̄i vsq̄ ad p̄ns tēpus obstinati z xp̄m negātes sūt heretici i scriptura legis z p̄phetaz. hoc p̄bat nā oēs illi q̄ cū p̄tinacia denigāt a vitate sacre scripture. et negātes ei? verā itelligentiā et assertiōē aliq̄d q̄ est contra legē dei: sunt heretici. Sz oēs iudei moderni sunt huiusmodi. igit sunt heretici: maior est notamino. p̄bat. Nam xp̄s est veritas z finis legis z p̄phetaz: ergo negando xp̄m et legē euāgelicā negant veā intelligētiā legis z p̄phetarū. z asserunt pertinaciter oppositū veritatis: expectādo messiā temporalē futurū qui exaliter liberet eos. Et sic cō tēnunt bona vera spūalia p̄pter falsa tēporalia. et sic irrisores sunt legis z contēptores dei z bonorū suoz in lege p̄missoz. Et sunt mēdaces z falsificatores sacre scripture. z blasphemi faciente deum mendacem in dictis z p̄missis et reuelationibus suis sacris patriarchis et p̄phetis. P̄out plenius fuit declaratū in tractatu cōtra iudeos in fine. ℣ ¶Quarta conclusio q̄ necesse fuit xp̄m pati vt pro nobis solueret omne debitū sz p̄ oibus p̄sentibus p̄teritis et futuris. Ad cuius intellectū est aduertendū p̄out dictum fuit sup p̄sal. xxxix. Et contra iudeos questiōe p̄ima q̄ cū totum genus hūanum fuisset obligatū in adam ad eternā seruitutez sub potestate dyaboli per nullū p̄ciū tēporale et terrenū z finitū poterat redimi: liberari a tali debito et seruitute. Et hec fuit causa quare nec sacramenta: nec sacrificia: nec oblatiōes poterant de se liberare hoiem a petō: nec soluere sufficiēs p̄ciuz p̄ debito. Unde ibi fuit p̄batū qualiter circumcisio nō poterat liberare ab originali culpa. z ratio est ista. Nam in circūcisiōe solū dabat ille modicus sanguis effusus z illa pellicula abscisa: q̄ erat vilior pars toti? corpis sz nunq̄ pars potest redimere totū: nec pars corpalis poterat redimere animā eius in se non cōtineret p̄ciū equale q̄ oīe quod redimit: equali vel maiori p̄cio redimit. et sic nunq̄ corpus nec pars ei? poterit redimere alam nec totū hoiem. Itē totus ille puer qui circūcidebat erat immūdus quo ad corp? z alam: ergo illa particula sanguis z pellicule ita erat immunda z petō z seruituti subiecta sicut tot? homo. et per cōsequēs non erat deo acceptabile p̄ciū ad mundandum z liberandū totū hoiem. et ideo oportebat offerri aliquē hominē mundū z liberū ab oī petō et nō obnoxium petō primoū parentū: nec in natura: nec in p̄sona. q̄ quidē homo cōtineret in se p̄ciū mundū z infinitū. qui nō solū offerret pte sui: sz se totū: vt totum hoiez redimeret: liberaret a fuitute a morte petī. immo ab vtraq̄ morte. s. corpis z aīe. z talis fuit solus xp̄s de? z hō iustus z innocēs nō obligat? i adā p̄ut sepe dictū est. z iō illa circūcisio z modic? sanguis z pellicula carnis nō dabat in p̄ciū sufficiēs p̄ illo puero: sz in signū p̄cij futuri p̄ xp̄m in cruce soluēdi. Si q̄s ēs emit domū aut agrū z non soluit p̄ciū: sz solū dat denariū in signū p̄cij. p̄mittēs soluere p̄ciū post annū: ita pariter faciebāt fideles vete. test. in illa circūcisione q̄ nō illū modicum sanguinē in solidū p̄ciū. p̄ illo puero: sz in signuz p̄cij futuri soluēdi p̄ xp̄m inquantū p̄mittebāt deo p̄ soluere p̄ciū sufficiēs p̄ passionē xp̄i. z sic liberabāt ille puer a seruitute petī: et ideo ille puer nō liberabāt a petō p̄cise p̄ illā circūcisiōez. sed per fidē xp̄i futuri sub qua fide dabat et fiebat illa circūcisio: q̄ illa circūcisio nō erat nisi signaculum fidei vt p̄bat ap̄lus p̄ totā epistolam ad Ro. et gala. z Hebr. Item adhuc datur aliud exemplum magis accommodatum huic casui vnde consuetudo

Universidad de Puerto Rico Biblioteca

est inter viros belligerosiq̄ si quis captus in bello sub fide promiserit dño suo soluere intra certū tempus precium redēptionis in cuius fidei signum et arram dat anulum, suum q̄ ille seruus dimittatur sub tali fide ⁊ signo usq̄ ad tēpus solutionis preparati. Tunc manifestum est q̄ ille seruus captus nō dimissus est: nec liberat⁹ a seruitute, ppter anulum: sed propter fidē promissā. Nec ille anulus fuit datus in precium: sed i signum precij soluendi. Nec ille liberatus est ꝓpter anulū, sed ꝓpter precium sub fide promissum. Ita ergo pariter fideles .ve. te. in illa circumcisione dabant illam pelliculā preputij circulare sactā ad modum anuli quā nō dabant in preciū solidum: sed in arrā et signū precij futuri soluendi per xp̄m. Et sic dabant etiā illū modicum sanguinem in signum ⁊ arram sanguinis xp̄i effundendi in cruce: et sic fiebat illa circumcisio sub fide et protestatiōe soluendi per xp̄m. et sic ꝑ tunc sub tali fide liberabantur fideles veteris testamenti a seruitute peti ⁊ pena inferni. ex q̄bus patet q̄ sicut nec illa pellicula circularis ⁊ anulata nec ille modicus sanguis erat precium redemptionis illius circuncisi: sed signū fidei ⁊ arra futuri precij ⁊ sanguinis xp̄i in preciū effundendi. ita ille circumcisus nō liberabat tunc ꝑ illā circumcisionē: sed ꝑ fidem xp̄i futuri sub qua fiebat illa circūcisio. Cuius fidei illa circuncisio erat signaculum. Ut ꝓbat apl's ad Ro. iiij. et ad gala. ꝑ totum. vbi probat apl's q̄ sacramentar⁹ opera veteris legis nō iustificabāt nec liberabant ꝑ se hoīem a seruitute peti sed per fidem xp̄i futuri. Cuius erant signaculū ⁊ sub qua fide fiebant. Et sic est dicendum de omnibus sacrificijs et holocaustis q̄ offerebantur ꝓ peccato actuali: q̄ nō offerebant in precium: sed in signum futuri precij: inquantum erant figura ⁊ signum passionis xp̄i q̄ de se nō poterāt liberare hoīem cū in se nō continerēt sufficiēs precium: sed intantū liberabat de presenti: inquātum dabātur in signū precij futuri cum fide ⁊ protestatione soluendi sufficiens ⁊ perfectum precij per passionē xp̄i. et sic tam circūcisio q̄ sacrificia fiebant in signū federis: imo fuerūt data in signū federis. vt ptz Gen. xvij. ⁊ per totū leuiticū. Secus aūt est de sacramentis noue legis que realiter cōtinent de presenti virtutē passionis xp̄i quod est precij sufficiens: ideo de presenti illico iustificabāt ⁊ liberāt a peccato⁹ efficiunt quod significant. et ideo fuit necesse xp̄m venire in carnem et pati tale genus mortis: vt solueret precij solidum et sufficiens ꝓ oībus fidelibus veteris testamenti qui dederant signum precij per circumcisionē, et sacrificia ⁊ oblationes: q̄ nō solum circumcisio ⁊ sacrificia: sed etiam oblationes que fiebant a fidelibus in. j. ⁊ ij. etate erant signacula fidei xp̄i futuri ⁊ dabantur in signū precij futuri soluendi per xp̄m in cruce. et ideo fuit necesse vt xp̄us solueret illud precij ꝓ oībus illis in cruce. ⁊ nō solum ꝓ illis: sed oībus presentib⁹ ⁊ futuris. vt patet per totam epl'am ad Ro. immo per totā doctrinā apostolicā. q̄ illud preciū fuit ⁊ est maius omni debito. vt supradictū est per Augustinū. ideo dicit augn. super psalmo. xxj. sermone. ij. Ecce christ⁹ passus est. ecce mercator ostēdit merces suas. ecce precij q̄ dedit. ecce sanguis ei⁹ fusus est. in sacco ferebat precium; percussus est lācea: scissus est sac⁹ ⁊ emanauit pretiū orbis terrarū. Ex quib⁹ oībus ptz q̄ necessaria fuit passio xp̄i ad soluendū oē debitū: ⁊ ad liberandum totū gen⁹ humanū a seruitute peti et ideo q̄ tam solutū est in cruce preciū ꝑ preteritis: ⁊ collatus sacramētis nouę legis. ꝑ futuris dicit xp̄s i hoc cāticoꝛ. Messui myrrhā meā ⁊ comedi fauū: comedite et satiamini. Bibite ⁊ inebriamini: quasi dicat. q̄ tā solutū est preciū ⁊ tam sacramēta cōtinēt ipsum in se virtualiter et realiter. ¶ Quinta conclusio: q̄ necessaria fuit passio xp̄i ad purgandā ⁊ mūdandū hominē a macula ⁊ sorde peccati. Ad cuius intellectū est notandū. q̄ totū genus humanū ex peccato primoꝛ parentū nō solū fuit dedita i seruitutē sub potestate diaboli: ſ̄ etiā fuit infectū in carne: ⁊ ala macula peti. ⁊ ideo nō solū indigebat redimi ab illa seruitute ⁊ soluere preciū ꝑ debito ꝙ passionem xp̄i: put dictū est: sed etiā indigebat mundari ⁊ purgari a macula ois peti: vt posset deo recōciliari. Et ideo ex latere xp̄i nō solū exiuit sanguis in preciū nostre redēptionis sed etiā aqua in ablutionē peccatoꝛ. vt patet Joh. xix. Et sic ex passione xp̄i collata fuit virtus baptismo et penitētie et extreme vnctioni ⁊ ceteris sacramētis nō solū ad ꝓferēdā gratiā: ſ̄ etiā ad ablnēda pctā. q̄ quidē ablutio fit per ecclesiastica sacramēta. Ex quib⁹ ptz qualiter necessaria fuit passio xp̄i ad purganda et abluenda pctā per sanguinē eius: vt demonstrat apl's ad hebre. viij. ⁊. ix. ⁊. x. Ideo ꝺ apocali. primo. ꝙ xp̄s dilexit nos ⁊ lauit nos a pctis nostris in sanguine suo. ¶ Sexta cōclusio: q̄ necesse fuit christū pati tale genus mortis. vt passio eius esset metrum et mēsura oīm virtutū ⁊ exēplū patiētie in oībus aduersitatibus. Ad cuius intellectū est notandus ꝺm eusebium ⁊ augustinū q̄ ante mortē ⁊ passionē xp̄i et cognitionē euāgelij pauci audebāt aggredi mortē et tormēta ꝑ veritate ⁊ iusticia defendenda. et multi deficiebāt in tollerādis ⁊ perferēdis aduersitatib⁹ et tribulationib⁹: imo multi reges et principes et impatores ꝑcurauerūt sibi mortē ⁊ occiderūt seipsos: nō valentes miserias hui⁹ mundi patiēter tolerare: vt patz de nerone: et domitiano: ⁊ catone et hānibale: ⁊ lucretia: et cleopatra: ⁊ multis aliis qui seipsos occiderūt. Imo ipse cesar desperās de victoria seipsum voluit interimere ꝑ pp̄ter dā vt iuāt lucan⁹. et hoc accidebat q̄ nō habebant speculū nec exēplū patientie de aliquo iusto ⁊ summo viro. nec expectabāt futurā felicē vitā. Sed postq̄ principes mundi venerūt ad fidem xp̄i ⁊ cognitionē legis euāgelie nō legim⁹ aliquē regē nec principē fidelē sibi cōscīuisse nec ītulisse mortē; nisi quosdā maniacos ⁊ freneticos cuius ratio est. nā q̄n aliq̄s fidelis cuiuscūq̄ cōditōis ⁊ dignitatis sit labor. at in aliq̄ aduersitate aut ꝑsecutione et infirmitate: ilico recurrit ad passionē xp̄i: ⁊ legē euangelicā. ⁊ imputās illas ꝑsecutiōes ⁊ aduersitates puenire ex pctis suis patiēter tolerat illas. ⁊ inspiciēs i passiōe christi qui plura ꝓ nobis passus est. tā ampliora patiētia perfert eas: ⁊ sic ex passione xp̄i habēt rei ⁊ petōres vnde agant penitētiā: ⁊ miseri vnde habeant patientiā: ⁊ iusti vnde ꝑferant martyriū ꝓ vītate fidei. vnde nullū genꝰ aduersitatis q̄s pōt pati. q̄n xp̄us illud fuerit passus. Et sic ex speculo passionis xp̄i

habet vnusq̄sq̄ vñ patiēter cōsoletur. vñ ait Aug⁹. sup Job. exponēs illud dabāt ei alapas: sic ipse labat q̄ de se dixerat xp̄s. Sic martyres iformabant ad ola: que ꝑsecutores libuisset facere ꝑ sē: fic regnū q̄ de hoc mūdo nō erat supbū mundū nō atrocitate pugnandi sed patiendi humilitate vincebat. Sic illud granū multiplicandū seminabat horribili cōtumelia et mirabiliter pullularet i gloria. Itē idem Aug. de verbis apl'i sermone. xv. Si in te fuerit caritas cōmunicabis passionibus xp̄i: ⁊ ver⁹ martyr eris traditus est ille excelsus: per quē ola facta sunt in opprobriū hoīm ⁊ abiectionē plebis ⁊ cōtumelias ⁊ flagella in mortē: ⁊ docuit nos exēplo passionis cū quāta patientia in ipso ambulem⁹: firmauit nos exemplo sue resurrectiōis; q̄d ab illo patiēter sperare debeam⁹. Item idē augus. sup psal. lxj. Eya fratres opus erat sanguie iusti ad delēda peccata ⁊ cyrographum pctōꝝ nostroꝝ. Opus erat exemplo patientie ⁊ humilitatis opus erat signo crucj ad diabolum ⁊ angelos ei⁹ debellandos: opus erat passione dñi: q̄ redēptus ē orbis. quāta bona egit passio xp̄i: ⁊ tñ passio iusti hui⁹ non esset nisi iniqui deū occidissent. Ex supradictis oīb⁹ ꝑz qualiter talis passio xp̄i fuit necessaria ꝓ audacia ⁊ fortitudine martyrū ⁊ ad exēplū patiētie miserorū: ⁊ vt esset mensurā oīm virtutū: vt iusti sequerent⁹ a gnū quocūq̄s iret ꝑ imitationē. ¶ Septīa cōclusio ꝙ passio xp̄i fuit necessaria nō solū ad redimendū totum hoīem sed etiā ad recuperandū regnū celoꝝ ꝑ mēbris xp̄i. Prima pars est ꝓbata ꝑ supradicta. Secūda vero ꝓbat. nam ꝑpter transgressionē primi⁹ ꝑentū nō solū fuim⁹ priuati illa habitatione terrestris paradisi de qua illi fuerunt electi ⁊ exules: sed etiā fuim⁹ priuati futura felicitate ⁊ possessione regni celoꝝ: ad quā ipsi ⁊ posteri eoꝝ fuissent trāslati post lōgū tp̄s si i illa iusticia originali stetissent q̄ regnū celoꝝ nō potuit recuperari ꝑ nobis nisi infinito pcio passionis ⁊ resurrectiōis xp̄i: vt inḡt Augus. Ideo dicit saluator ante passionē suam. Vado vobis parare locū vt edatis ⁊ bibatis sup mensam meā in regno meo. Luc. xxii. Item Luce. xviij. q̄ sic oportebat xp̄m pati: ⁊ resurgere a mortuis tertia die ⁊ ita intrare in gloriā suam. Item joh. xiij. Nō turbetur coꝛ vestrū neq̄ formidet: q̄ vado parare vobis locū: et si abiero ⁊ ꝑparauero vobis locū iterum veniā et accipiam vos ad meipsum: vt vbi sum ego et vos sitis. Ex quibus patet ꝙ necessaria fuit passio xp̄i: vt ꝑ eā xp̄s emeret celū ⁊ nobis ibi locū pararet. ¶ Octana cōclusio ꝙ necesse fuit xp̄m pati tale genus mortis ⁊ passionis vt nō solū potētia sed iusticia dyabolus vinceret. Ad cuius intellectū est notādū q̄ diabolus nō tenebat nec possidebat hominē sub sua potestate tanq̄ dño aut iudex nec tanq̄ creditor: sed tanq̄ carcerarius ⁊ tortor: ⁊ lictor: executor diuine iusticie. Et ideo preciū redemptiōis nō erat soluē dū diabolo: sed deo patri cui facta fuerat iniuria ⁊ inobedientia. Et sic diabolus executor ⁊ diuine iusticie q̄ semp fuit amator: ⁊ cupidus dñi ⁊ potestie tenebat hoīez incarceratū sub sua potestate q̄si tyrānice donec solueret ⁊ redderet preciū redēptionis deo patri: et fieret iusta ⁊ sufficiēs punitio ⁊ iusticia de hoīe ne summa iusticia dei maneret lesa nec violata; ſ̄ integra ⁊ satisfacta. Et iō venit xp̄s in carnē: et pater posuit i eo iniquitates oīm nrōꝝ et xp̄s passus est ⁊ vulnerat⁹, ꝑpter pctā nr̄a: ⁊ attritus, ꝑpter scelera nostra: ⁊ ꝑcussus ꝓpter scelus ꝑpli dei ⁊ lāgores nros ipse tulit: ⁊ dolores nostros ipse portauit: intrīm ꝙ liuore eius sanati sum⁹ ⁊ liberati. vt ps Esa. liij. Et sic in xp̄o capite nostro punita fuit ola pctā nostra: ⁊ satisfacta iniuria dei ⁊ reintegrata iusticia: ⁊ xp̄s soluit sufficiens preciū deo pri ꝑ toto gñe hūano, put supradictū est. et ꝑ oēs xp̄s iuste abstulit ⁊ repetiuit pdā a diabolo: qui eā tenebat ⁊ tyrānice possidebat: sed quia diabolus tentādo hoīem ⁊ precipitādo ipm in peccatū ꝺr victor: et tanq̄ victor: ⁊ triūphator possidet ipm. ideo q̄n ꝑpter passionē christi fuit ipsi hō ablatus: tūc diabolus dictus fuit victus ⁊ debellat⁹: q: ipsi fuit ablata preda quā diu possiderat sub seruitute. Sed postea magis fuit vict⁹ ⁊ debellat⁹ q̄n in virtute passionis iesu fuit de ppō gētili electus et ꝑpulsatus. Et sic etiā quotidie diabolus vincit q̄n ꝑ penitentiā a pctōribus quos sub seruitute peccati possidebat ejcitur. Sed q: totū hoc factū est: ⁊ fit in vtute passionis xp̄i. ꝙ quā facta fuit nostra iusticia: ergo sequit ꝙ ꝑ iusticiā ⁊ ex iusticia tūc fuit victus et debellat⁹ diabolus: ⁊ ꝑ eandē iusticiā quotidie vincit et debellat. Ex quo ꝑz q̄ necessaria fuit passio xp̄i: vt diabolus amator potētie vicereť iusticia: quā semp impugnauit, put dicit aug. ¶ Sed est aduertendū ꝺm Aug. in enchiridio ꝙ quasi ola pctā fuerūt annexa pctā primoꝛ parentū. nam ibi fuit furtū q: rapuit fructū ꝓhibitū ab arbore. Secūdo ibi fuit sacrilegiū ⁊ blasphemia: q: volnit vsurpare deitatē credēdo serpēti qui dixit. Eritis sicut dii. ⁊ ꝑ eandē rōnem cōmisit crimē lese maiestatis adam. Itē cōmisit homicidiū: q: seipsum ⁊ totum genus humanū in mortē precipitauit. et ideo xp̄us vt sufficiēter totū pctū ꝑmoꝛ parētū expiaret ⁊ oia pctā futuroꝝ in ipso punirent: et ꝑ oīb⁹ satisfaceret fuit flagellatus: vt latro ꝑ oībus latronib⁹. Et cōsputus et alapis cesus ꝑ oībus sacrilegis ⁊ blasphemis ⁊ spinis coronatus ꝑ oībus supbis ⁊ viris patoribus regie maiestatis. et fuit suspensus ⁊ mortuus in cruce ꝑ oīnib⁹ homicidis penitētibus. ⁊ sic ꝑz qualiter xp̄s sufficiēter satisfecit ꝑ peccatis oīm ꝑteritoꝛum et futuroꝛum: ideo iuste potuit eos liberare de potestate diaboli qui ꝑ talē iusticiā mansit vict⁹ ⁊ debellatus: ⁊ xp̄s mānsit victor ⁊ triūphator. ¶ Nona cōclusio ꝙ ordo nostre redēptionis fuit necessarius necessitate cōgruētie ad vincendā astutiā diaboli. Ad cuius intellectū est aduertendum ꝺm Aug. in q̄dā sermōe de passiōe ⁊ cruce dñi ꝙ christ⁹ eūdē ordinē seruauit in nostra redēptione: quē tenuit diabolus ꝛtra ꝓmos parētes ⁊ posteros suos. Et sic xp̄s nō solū vicit diaboli potētiā: sed etiā ei⁹ astutiā vñ diabol⁹ tenuit hāc astutiā ad tēptādū primos parētes. Nā ꝓmo cepit formā serpēt⁹ sub qua forma latebat venenū sathanicū. ⁊ venenoso sibilo insufflauit i fructū ꝓhibitū ⁊ infecit eū. et tūc oīndit mulieri pomū exteri⁹ pulchrū ⁊ suaue ad vescēdū sed int⁹ mortifero veneno infectū ꝑsuadēdo vt comederet cū viro suo. Et iō ilico cū cōederēt fuerūt infecti ⁊ sanciati i carne vulnere loidinate cōcupiscētie: et in ala vulnere peti: quā q̄dē corruptionem carnis ꝑ libidinosam gnationē trāsmiserūt in oēs

posteros. Ex cuius carnis libidinose contactu siue cōsortio vitiaq; anima trahit culpā originalē: et ex cōsensu cōcupiscētie voluntas cōtrahit peccatū actuale. et sic diabolus sub tali astucia infecit: et sibi subinquinauit totū gen⁹ humanum vt inquit August. et ideo filius dei totū gen⁹ humanum prudens et sufficiens reparator: et restaurator et ꝺ diabolum triūphator: eundē quidē seruauit in nostra redēptiōe. Nā sicut diabolus accepit formā serpētis sub qua latebat venenū salvanicū: et damnus fraudulentū qui sub ficta ad decipiendū et vincēdum volentia xps p oppositū assumpsit formā hois sub qua latebat antidotus salutifera: et vincēdus diabolū. Et sicut diabolus serpēs antiquus insufflauit in illū fructū suū venenū: et infecit ipsum Ita spūs sanct⁹ insufflauit in illā humanitatē assumptam spūs sapiētie et intellect⁹: et sanctificauit illam humanitatē et gratificauit: vt esset ille hō plen⁹ ois gre: de cui⁹ plenitudine oēs acciperem⁹. Et sic sicut pmi parentes comedendo de illo fructu ꝓhibito et venenato ilico fuerūt corrupti et sauciati in corpe et ala incurrētes sibi am duplicis mortis. Ita p oppositum comedētes istum fructū salutiferum q̄ est xp̄us oēs in illo morbo sanauit: et ab illa morte ibi ꝓpetrata viuificauit. Item sicut pmi parētes ꝺ pceptum et voluntatē dei extēderunt manū ad lignū: et rapuerūt fructū: et gustātes fuerunt inter fecti: p gnationē infecerūt oēs posteros. Ita pariter xps vt expiaret scelus eoꝝ extendit man⁹ et brachia sua ad arborē et lignū crucis et inde collegit et gustauit amaro sfructus passiōis: q̄ quidē fruct⁹ licz sibi fuerint amari: tū nobis fuerunt dulcissimi. Et ꝺ oīs fideles comedētes de fructu passiōis quem nobis porrexit xps sanauit a morbo cibi ꝓhibiti: quē diabolus porrexit pmis parentib⁹: et ex cōsequēti oībus suis posteris. Item sicut diabolus insufflādo super cibū ꝓhibitū intulit: et infixit i eo illud venenū mortiferū ad inficiēdum pmos parentes: et ex ꝺsequēti totū gen⁹ humanum: ita pariter christ⁹ insufflauit in septē ecclīastica sacra infundēdo vtutē sue passionis tanq̄ medelā et antidotū salutiferum ad sanādos oēs fideles a morbo et veneno illi⁹ cibi ꝓhibiti. Item sicut adā trāsmisit venenum: et petrū fuū in oēs posteros filios suos p libidinosam et carnalem gnationē: ita pariter christ⁹ trāsmisit vtutem: et merita sue passiōis in oēs fideles filios adoptiuos p baptismalē: et sanctificantē regnationē. Ex q̄bus oībus pz q̄ christ⁹ in ordine nre redemptiōis non solū vicit potentiā diaboli p iusticiā: sed etiaz vicit ei⁹ astutiā p cōtrariā dispositionē: hunc ergo ordinē: et dispositionē vult explicare in pson xp̄i Salomon i hoc sexto cātico cui⁹ dicit. Surge aq̄lo et veni auster: et perfla hortū meū. i. veni pſecutio iudeoꝝ: et tormenta ministroꝝ ꝓlati. et veni tu auster. i. volūtas pfa et pfla: et agita corp⁹ meum p passionē: et mortem vt fluāt aromata: et merita p vulnera flagelloꝝ et clauoꝝ et lācee ad cōplendā oēm iusticiā: et sanāda vulnera petrōꝝ. Et sicut serpēs antiqu⁹ insufflauit in fructū ꝓhibitū. vñ fluxit venenū ad inficiēdū totū gen⁹ humanū: ita tu aquilo: et auster insufflate hortū corporis mei: vt fluāt ex eo aromata xp̄iane redēptiōis et salutis ad fugādū illud venenū petrōꝝ. Et subdit iā veni i hortū meū. s. in hortum passiōis et crucis: iā messui myrrhā sacrōꝝ ex arbore crucis. et iā gustaui et cōedi fauum passiōis cū melle. et bibi vinū cuꝝ lacte passionis quā myrrhā et fauum cū melle et vinū cuꝝ lacte limfi et trāsluli in ecclīastica sacra ad sanādos et reficiēdos: et alēdos fideles: ideo vos amici fideles venite ad me p fidē et comedite: saturamini ista myrrha et fauo cū melle sacroꝝ: et bibite et inebriamini isto vino cū lacte et saturamini: et sanabimini ab infirmitate et recuperabitis vitā per gr̄am: q: licz ego dormiā in cruce: tū cor meū vigilat i vra redēptione: et sic pz qualr passio xp̄i vicit astutiā diaboli. Ꝺ dicit Aug. in fmōe vn⁹ martyris: q̄ fortitudo draconis cōtra mortē dñi q̄ serpentē suspendit i ligno. Triumphauit em̄ de morte quā diabolus ꝓpinauerat p astutias suas hoi. Et cū exaltaret moyses serpentē in eremo in ligno: pplūs qui mordebat a serpēte attēdebat serpentē: et sanabat. Sic: mō quēcūq; momorderit astutia sathane intueat xp̄m in ligno pendentē: ibi em̄ mors occisa est dñs sp viuit: licz vt occideret mortē vellit⁹ est mortē. Ex supradict⁹ ergo pz qualr necesse fuit christū pati tale gen⁹ mortis: vt vinceret astutiā diaboli: et multi eiꝰ. ¶ Decia ꝺcło q̄ passio christi fuit necessaria ad roborādos et adequādos: et cōdignificādos oīes actus humanos erga deū: vt essent fructiferi et digni gr̄a in pnti et gl̄ia in futuro. et etiā ad adequā dū oēs actus humanos inter se sine ergo primū.

¶ Ad cui⁹ intellectū est notādū licz apl̄us ad Rom. viii. q̄ passiones. a. opationes hui⁹ seculi nō sunt cōdigne nec sufficientes nec cōparabiles ad futurā gl̄iaz q̄ revelabit i nobis: qđ dupl⁹ accidit. Uno mō rōne imperfectiōis: q: nulla opatio hūana pōt eē de se ita pfecta q̄n patiāt aliquē defectū in aliq̄ circunstātia p quē defectū illa opatio nō est digna cōpari ꝓmio celesti: vñ ieiunium nr̄m non pōt ita pfecte fieri q̄n I aliq̄ deficiamus. Nā ieiunium ꝺz fieri cū paciētia et puritate mēt⁹: et cū oratione et elemosina: licz impossibile ē ex parte nr̄a q̄n deficiam⁹ in aliqua circunstantia.

¶ Et ita est dicēdū de oratione: q: nō fit cū sufficienti feruore: licz cū aliq̄ vaga et deuia cogitatōe admixta: et nō cū tota attētiōe: et ita etiā elemosine nre nō fiunt semp cū intētiōe et largitate et deuotiōe. et sic de oīb⁹ opationib⁹ que semp patiunt aliquē defectū: ideo ꝺ: Esa. lxiiij. q̄ oēs nostre iusticie nre ipsi pānus mēstruate ꝓpter qđ nō sunt de se digne pmio eterno. nec sufficiēter satisfaciūt p pctis cōmissis. et sic ꝓpter tales defect⁹ nō sunt cōdigne. Item scio nō sunt cōdigne rone valoris: q: quātūcūq; fit pfecta bona opatio nra semp est finita et breuius: ergo de se nō est tanti valoris vt posset satisfacere p debito infinito in ipso penitēte ad delendā penam peti infinitā. ¶ Et sic nulla penitētia inuneta posset satisfacere p debito peccati: nec minus non posset sufficere bona opatio ad premiū eternū cōsequendū: q: ipsi nō pōt cōpari i valore: de quo ꝺ per esa. lxiiij. et apl̄m ad Corin. ij. q̄ nec oculus vidit nec auris audiuit: nec in cor hois ascēdit q̄ preparauit deꝰ diligētib⁹ se: ergo nulla opatio humana de se ē sufficiens ad satisfaciendū p̄o debito peccati: nec ad consequendā futurā gloriam condigna. Et ideo ad pficiēdas opationes nostras et ad supplendū defectū eaꝝ et ad faciēdas ipsas cōdignas ꝓmio eterno et futura gloria: fuit necessaria passio christi que adequat et cōdignificat oēs opationes nr̄as. vñ applicata passio xp̄i ieiunio nr̄o supplet oīb⁹ defectibus eius et perficit ipm et reddit ipm validū: cōdignū premio eterno: q̄n summus in statu gre. Et licet dicendū de elemosina que de se parui valoris est licz addita xp̄i passio facit illā validā et dignā ꝓmio eterno et datur exemplū de anulo aureo vnius vncie q̄ de se vix valet sex ducatos sed si addatur et celet in eo carbūcul⁹ reddit ipm magni pcii et valoris ad emēdam vnam ciuitatē. ¶ Sic ergo oro vel elemosina nra de se parui valoris est: sed si applicent ipsi merita passionis xp̄i: faciunt ipsam cōdignā et validam ad emendū regnū celoꝝ. Uñ est iterū aduertēdū q̄ ieiunium et oro et peregrinatio et labores et oīa opa que xps fecit cōputant⁹ I passione ei⁹: q: tota vita xp̄i fuit vnus actus passionis et penitētie. p nobis cōtinuus et nō interpollat⁹. put dictus fuit sup psa. xxix. Et dicet in sequēti qōne: que quidē opera xp̄i non solū fuerūt facta ad delēda nra peccata: licz etiā ad pficiēdas opatiōes nr̄as: et ad supplendum defectū earum. Nā xps ieiunauit vt pficeret et ꝺseeraret ieiunia nr̄a. Et peregrinatus est vt pficeret nras peregrinationes: et fecit elemosinas et opa mie vt perficeret opa misericordie nr̄a: et supploret defect⁹ eoꝝ: et faceret ea valida et cōdigna ꝓmio eterno Ex quib⁹ patet qualit⁹ passio christi cōdignificat et adequat omnes nostras operationes erga deum.

¶ Et si queratur quomodo passio xp̄i applicet operationibus nr̄is: et reddat eas validas. Respondetur q̄ quandocūq; homo fidelis efficitur membrum xp̄i per fidē caritate formatā: tunc in omnib⁹ opationib⁹ suis participat passionē xp̄i: quia diligētibus deū omnia cooperant⁹ in bonū: ad Rom. ix. et sic ꝓpter participationē passionis ois opa iustoꝝ redduntur valida et cōdigna. et ideo ꝺsidet penitēs aut iustus in oībus opationib⁹ suis semp ꝺz invocare passionē xp̄i. Unde q̄n dicim⁹ Pater de celis miserere nobis: nil aliud intendim⁹ dicere nisi. O pr̄ rogamus vt accipias passionē filij tui in pretiū pro peccatis et delictis et defectibus nr̄is. et q̄n oram⁹ filium dicentes. Xp̄e fili dei vivi miserere nobis. nil aliud intēdimus dicere nisi. O xp̄e fili dei redēptor mundi rogam⁹: et velis offerre passionē tuā patri p peccatis nostris et velis applicare passionē tuā i oībus operationib⁹ nr̄is vt sint digne penitētia in hoc seculo et vita eterna in futuro. Et sic pz qualr sola passio xp̄i pōt adequare opationes nr̄as erga deū. Sed est vlterius aduertendū q̄ passio xp̄i non solū adequat opatiōes nr̄as erga deū: sed etiā erga primū. vñ q̄n quis lesit et offendit primū in persona vel in bonis vel in fama et nō valēs satisfacere dicit passo iniuriā. O frater rogo amore passiōis xp̄i vt pareas mihi. nil aliō intendit dicere. nisi rogo te frater post⁹ tibi nō possiz satisfacere: vt acceptes passionē xp̄i I recōpēsationē iniurie tibi facte: post⁹ xp̄s p nr̄is delictis passus est et p oībus exoravit tūc manifestū est: q̄ si passus iniuriā parcit reo q̄ acceptavit passionē xp̄i in pāt recōpēsationē sue I iniurie. Et sic passio xp̄i fuit illa q̄ adequauit recōpēsationē sue opationē iter duos pximos. ¶ Ex q̄ sequit ꝓmo q̄ si passus iniuriā nōvult remittere nec parcere precāti veniā amore passionis xp̄i: videtur contenere passionē xp̄i: immo videt pluris existimare iniuriā suā q̄ passionē xp̄i: qđ est absurdū et sacri legū. Item sequit scdo q̄ talis abduratus in sua malicia nō est dign⁹ vt sibi subueniat passio xp̄i: post⁹ eam contēnit nō parcendo primo: nec remittendo ꝓpria iniuriā: put satis explicat salmator I parabola de decē milib⁹ talentoꝝ. Mat. xviij. Ex qđ⁹ patz ꝙliter passio xp̄i nō solū dignificat: et perficit: et adequat opatiōes nr̄as erga deū sed etiā erga primū. Ex oīb⁹ ergo supradictis ꝺcezꝺclusiōes patuit qualr fuit necessaria passio xp̄i: et quō necesse fuit xp̄s pati tale gen⁹ mortis et passiōis: nō necessitate coactionis ex pte dei: q: nō defuit sibi alt⁹ modus possibilis: licz ille mod⁹ fuit necessari⁹ necessitate cōgruētie ex parte nr̄e salutis. Et hoc decē rationib⁹.

¶ Primo adequādā dei iusticiā cū mia erga nos Scdo ad pfirmādū testiū p morte testatoris. Tertio ad verificādā scripturā legis et ꝓphetaꝝ. Quarto ad soluēdū oīe debitū nostrū. Quinto ad purgandū et mundandū oē pctm̄. Sexto ad dirigendos oēs actus humanos et vt eēt exēplū patientie et speculū miseroꝝ in oīi aduersitate. Septimo ad emēdū et recuperandū celū et oē deperditū in adā. Octauo ad vincendā potentiā diaboli p iustitiaz. Nono ad destruendā astutiā diaboli per prudentiam Decimo ad cōdignificādas et adequādas nr̄as opationes erga deū et primum. Et hoc de primo quesito.

¶ Scdo querit circa illud qđ dicit xps in hoc cātico. s. ego dormio et cor meū vigilat. vbi dictū est in expositiōe quō xps nō solū p nobis meruit p ea q̄ facta sunt in vita: sed etiā post mortē circa eū et quō licz dormiet i cruce et in sepulchro tū semp vigilabat operādo nr̄am redēptionē: et recipiēdo vulnera in latere. Et videt q̄ xps nō potuit mereri p vulnera lateris: nec per sepulturā. Nā spaciū merēdi vel demerendi cōcedit⁹ hoibus tantū in hac vita vsq; ad mortē terminatiue: vt inquit August. in enchiridio: q: post mortē nō est tempus merēdi: sed ꝓmū recipiēdi. cū ergo xps nō esset mortuus q̄n lat⁹ fuit lancea pforatū. vt pz Joh. xix. ergo post mortē nō potuit per illud vulnus mereri nec in nra redēptione vigilare in oppositū autem est tertus huius cantici.

¶ Ad cuius declarationē est notandum q̄ sicut in ꝺmificatore ꝺsiderat⁹ triplex act⁹. s. ꝓm⁹ et scōs et terti⁹. ita pariter in xp̄o. Nā ꝓmus act⁹ ꝺmificatorij cēpit habuit⁹ artis: quē nō solū hz I vigilia: sed etiaz in sōno. Alt⁹ actus scōs est ꝺsiderare et artē circa dominū faciēdā: et circa formā et figuraz et ptes ei⁹. qđ nō pōt fieri nisi invigilia. Tertius ꝺo terti⁹ est q̄n manuales opanē successiue circa ptes dom⁹ fabricādo ptē post ptē. Ita ergo pariter in xp̄o ꝺsiderabat triplex act⁹. s. ꝓm⁹ scōs et terti⁹. Primus ꝓm⁹ fuit gr̄a vnionis et oēs habitus gratiarū et donoꝝ quos a primo instanti creatiōis anime habuit. Alt⁹ autē secundus fuit cōsideratio nostre redemptionis: et propositum firmum et immobile operādi nostrā redemptionē: iste actus fuit vnic⁹ et cōtinuus et nō interciſus nec interpollat⁹ in tota vita ei⁹ qr semp fuit ipsi ꝑsens ieiuniū et labores et cōuitia et opprobria et iniurie et captio et flagella et vulnera clauoꝝ et lācee.

¶ Et oīa que erat passurus fuerāt ipsi ꝑsentia et semp sine interuallo erat infirmo et immobili ꝓposito spōte patiēdi illa. Et I hoc actu scdo fuit semp I somno et in vigilia: quia licet ꝑs sensitiua q̄nq; doz-

miret cū par⁹ intellectiua ⁊ rōnalis semp fruebat in verbo ⁊ semp lacu. Scdo ꝓsiderabat ⁊ spōte ꝓponebat pati. Sed q ꝓpter tale imobile ꝓpositus merebat ꝑ oblos orationibus futuris nō solū in vita sed etiā post mortē: ergo a primo instanti conceptionis iā meruit ꝓpter vulⁿ lateris ⁊ sepultrā ⁊ cetera opa. et sta est dicendū de martyribus.

¶ Illā dtūs Vincentⁱ nō solū merebatur ꝓpter martyriū. qđ patiēter ꝓpter xp̄m tolerabat: ꝫ etiā iam meruit i vita ꝓpter ola q̄ ipsi fecerūt post mortē pita q̄ fuit cadauer eius ꝓiectū canibus ad comedendū: postea fuit ꝓiectū i mare ⁊c. Et ita ē dicendū de ceteris scīs: eo ꝙ in vita meruerunt ꝓpter firmū ꝓpositū vt ola illa ꝓdessent. Actⁿ autem tertius ipsius xp̄i qđ fuit realiter operabatur opa nostre redēptiōis ad extra. puta per. xl. dies ieiunando: ⁊ predicando ⁊ miracula faciēdo: ⁊ mortē patiendo: ⁊ vulⁿ lateris recipiēdo: qui quidē actⁿ licet eēnt successiui ⁊ distincti circa nos: tū q: erāt de essentia passionis ⁊ redēptiōis. iō oēs illi actⁿ simⁱ dicti sunt vnⁱ actⁿ redēptionis quasi vnitate aggregatiōis respectu vnius finis: q: oēs illi actⁿ fuerūt vna via ad vnicū finē. et etiā fuerūt vnus actⁿ rōne vnius firmi ⁊ cōtinui ꝓpositi xp̄i: ideo oēs illi actⁿ cōputabant in nra redēptiōe ⁊ in xp̄i passione. Et sic xp̄s ab instanti ꝺceptiōis semp fuit in isto actu tertio: mā illico incepit opa nre redēptiōis. q: statiꝫ incepit orare patrē ꝑ tota eccl̄ia: ⁊ in tali oīone sp fine intermissione perseuerauit. Item statiꝫ monit virginē matrē suā: vt iret ad visitādū Elizabeth: vt ipse sacrificaret iohannē baptistam. Et sic in vtero virgineo semp ꝑ nobis orabat. ⁊ post natiuitatem iā incepit flere ⁊ frigus ⁊ alios dolores pati: q̄ ola ptinebāt ad nostrā redēptionē. et sic erat subiectⁿ parentib⁹: ⁊ obseruabat opa legis vsq; ab baptismū. Et postea incepit operi in lege enāgelica: ⁊ sic p̄secutus est opa redēptionis vsq; ad mortem: ⁊ ēt post mortē vsq; ad sepulturā et resurrectionē. Et sic ptꝫ ꝙ xp̄s semp fuit sil̄ in actu scdo. et successiue in actu tertio: circa nostrā redēptionē. Et iō a p̄mo instanti meruit plene perfecte respectu sui ꝑ oīb⁹ oplibus successiuis futuris tā post mortē sicut ante ⁊ hoc accidebat ꝓpter vnicū actū ⁊ firmū ꝓpositū nre redēptionis: eo modo quo dictū est. vñ sicut sol semp est in actu primo ⁊ scdo respectu sui: q: sp illuminat ⁊ in se ꝫ totū sinū lumē tā in auroza ꝙ in meridie: sed illud lumē nō attingit oēs ptes mundi sil̄ sed successiue ita pariter xp̄s sicut in se habebat totū sinū ꝓpositū ⁊ totā virtutē sue passionis simⁱ tā in p̄lo instāti ꝙ in tota vita: ita habebat totū meritū: sed post ea illō ꝓpositū successiue exiuit i actū respectu nostri. Et iō respectu sui semp meruit ꝑ nobis ꝓpter oēs actus. ¶ Sed illud quod facit maiorē difficultatē in hac materia est: q̄ fm cōmunē opinionē xp̄s post mortē i triduo nō fuit hō ⁊ si nō erat hō: ergo nō erat caput eccl̄ie. q: xp̄s iquantum deus ⁊ homo est caput eccl̄ie. ⁊ si nō fuit homo nec ꝙ erat caput eccl̄ie: ergo virtus sacramentorum nō potuit emanare ex latere eius: q: xp̄s vt caput eccl̄ie influit virtutes in sacra. nec sacramēta hñt efficaciam nisi a xp̄o vt est caput eccl̄ie: ergo si christus nō fuit homo in triduo nec caput eccl̄ie sequeretur ꝙ eccl̄ia nō exiuit ex latere xp̄i: qđ est

directe cōtra Augustinū. Et seq̄ret etiā ꝙ ille sanguis cū aqua qui exiuit ex latere xp̄i nō fuisset effusus in remissionē ⁊ redēptionē peccatorū: qđ ēt cō tra clementinā de summa trini. ⁊ fide catho. Ad hoc respōdet ꝙ si vellem⁹ sequi opinionē ⁊ positionem magistri: quā sequit Augustin⁹ de Roma. ⁊ quidaꝫ alij magni viri nulla esset difficultas. Dicunt enī ꝙ xp̄s fuit ⁊ erat hō i triduo isto mō. s. qđ licet fuerit mortuⁿ ⁊ aīa vere a corpe separata: tñ quia ista duo erant iuncta ⁊ vnita personalr in vbo: ideo verbuꝫ poterat dici homo postꝙ habebat ista duo sibi psonaliter vnita: ꝫ inter se essent separata. Et sic concedūt: ꝙ ꝫ ista duo inter se nō erāt vn⁹ hō: tñ in vno tertio. s. in vbo psonalr vnita poterāt dici hō. Itez ꝺcedūt ꝙ ꝫ in illo triduo ex aīa non resultabat humanitas in corpore: eo ꝙ erat ab eo separata: tñ ex corpe ⁊ aīa resultabat hūanitas in verbo: ꝫ nō iter se. Et isto mō intelligūt illud qđ ait damasc⁹ scz quodverbū semel assumpsit nunꝙ dimisit. et sic illi cōcedunt ꝙ christⁿ fuit homo ⁊ caput eccl̄ie. et per ois ex latere xp̄i capitis eccl̄ie exiuit sanguis ⁊ aqua in remissionē pcōꝝ: ⁊ ad efficaciā ⁊ virtutē sacramentoꝝ: ⁊ ꝺcūtē sacramentoꝝ: ⁊ fierō ducta supra i oppositū nullā affert difficultatē fm eos. Et si arguit ꝺ istos a superiori negato. Nam si christus in triduo nō fuit corpⁿ aīatū nec viuⁿ: ergo nec erat homo. ¶ Ad hoc respondēt ꝙ hec illatio dialectica: nō habet locū in hoc singulari mysterio supernaturali vbi partes essentiales hūⁱ hois nō hñt ꝓpriā psonalitatē: sed post mortē manserūt sub eadē psonalitate vbi vnita. ⁊ iō nō sequit nisi ꝙ xp̄s in illo triduo nō erat hō vnus in se sed hō mortuⁿ: cuⁱ ptes essentiales licꝫ essēt separate inter se: tñ nulla earū fuit corrupta: nec amisit personalitatē: ⁊ ideo ex eis poterat resultare hūanitas in verbo: cui psonaliter erāt vnite. Sz q: ista positio cōiter nō tenet: nec placet vniuersitati parisiensi: nec maiori turbe doctoꝝ. Ideo est dicendū salua semp fide catholica ⁊ meliori iudicio ꝙ ꝫ xp̄s nō fuerit naturalis hō in triduo eo ꝙ erat ve mortuus: ⁊ partes hūanitatis erant realiter separate: tñ adhuc xp̄s erat vere caput eccl̄ie. Ad cuius intellectū est aduertēdū ꝙ licꝫ xp̄s def ⁊ hō sit caput eccl̄ie: tamen ꝓncipalitas huius persone cōsistit in verbo eo ꝙ verbum hꝫ rōnem ꝓncipalis agētis ⁊ hūanitas habet rōnem instrumēti: q: vbū nō assūpsit hūanitatē nisi vt esset instm nostre redēptionis. vt ait damasc⁹ ⁊ cōmuniter tenet. Assumpsit enī corpus vt esset instrumētū patiendi: et alam vt esset instrumētū merendi. Et ideo verbū erat agēs ꝓncipale: ⁊ corpus ⁊ aīa respectu verbi mouebant tanꝙ instm in offō opere redēptionis. Et ideo ad hoc ꝙ verbuꝫ esset caput eccl̄ie sufficiebat pro illo tunc ꝙ haberet corpus et animam sibi personaliter vnitam: licet inter se essent pro tunc separata quia verbum cum anima poterat operari in inferno educendo animas fidelium veteris testamenti: ⁊ corpus poterat instrumentaliter operari i cruce vulnus lateris recipiendo: ⁊ cetera mysteria ad corpus ptinentia: tā in sepulchro ꝙ in cruce patiēdo. Et hoc sufficiebat ad hoc ꝙ christⁿ tanꝙ caput eccl̄ie perficeret opera nostre redēptionis. Et ideo fuit necesse ꝙ sicut anima non fuit corrupta in tali separatione ⁊ morte: ita nec corpus corrūperetur;

nec incinerarel: nec sumeret aliam formā substātialem: sed maneret idē numero. q: aliter fuisset varia ta nostre redēptionis operatio murādo instrumentū si nō mānisset idē corpus qđ xp̄s ex partis sanguinis virginis assumpserat ad instrumentū nostre redēptiōis. et ideo est dicenduꝫ ꝙ ille homo vere fuit mortuus: ⁊ dato ꝙ nō fuerit homo i illo triduo: tñ idem xp̄s: idē caput eccl̄ie mānsit cū eisdē instrumētis nostre redemptiōis: ⁊ ideo illud corpus mortuū dicebat corpus xp̄i. et sic ex eius latere exiuit sanguis ⁊ aqua in remissionē ⁊ redēptionē pcōꝝ: vt dicit clementina: et ex illo latere exiuit rota ecclesia et efficacia et virⁿ sacramentoꝝ. vt inqt Aug. Et iam hoc semp meruit xp̄s a ꝓncipio sue cōceptionis ꝓpter imobile ⁊ firmū ꝓpositū patiendi ⁊ continuus actū operādi. ꝓut supradictū est. Et ita pariter illa anima dicebatur aīa xp̄i postꝙ ipsi erat psonaliter vnita: et ꝑ ipsam operabat in limbo. et sic ꝑ quaⁿ liter xp̄s semp fuit caput eccl̄ie in triduo: ⁊ quō opa ei⁹ fuerūt efficacia ad perficiendū nostrā redēptionem. Sz oportuit vt corpⁿ aīam recuperaret: et aīa recuperaret corpus gloriosum ad sui ⁊ exaltationes ex merito tante passionis ⁊ ad vltimā pfectionē nostre redēptiōis vt patebit i seq̄nti cātico. Ō ¶ Sz nūc restat dubiū: vtrū corpus xp̄i mortuū in illo triduo fuerit ⁊ mānserit substātialiter idē numero cum vino: ⁊ videtur ꝙ nō: quia sicut hō mortuus ꝺ equinoce: ita corpⁿ hois mortui ꝺ eq̄noce. ñ. de aīa. rñ. metaphi. ⁊ sic nō mansit idem substātialiter postꝙ amisit formā substātialem. ꝫ mānsit solū idē cū quadam eq̄uoca simⁱlitudine ⁊ figura. Sed in oppositū arguit q: sequeret ꝙ christⁿ variasset opa nre redēptionis variando instrumentū qđ est inconueniens. ¶ Ad hoc dicit quidā ꝙ idē corpus numero mansit postꝙ mānsit eadē forma corporeitatis: ꝫ hoc est superflue dictū nec enuciat difficultatem. nā superflue ponit in hoc ⁊ quolibet alio aīali forma corporeitatis substātialis: cum hō sufficienter sit corpⁿ per solā quātitatē: ⁊ est sufficienter substātia ⁊ ens actu ꝑ solā aīam. vt ptꝫ. ñ. de aīa. vñ homo intrīn est corpⁿ inquantū aīa informat ⁊ perficit materiā extensaꝫ et figuratā ꝑ qūtitatem ⁊ dispositā ꝑ physicas qualitates: et sic aīa ꝺ actus ⁊ forma substantialis corporis organici physici potētia vitā habētis. vt ptꝫ. ñ. de aīa. Et sic quantitas dat esse corporeū ⁊ extēsum ⁊ dimēsionatū illi materie: ⁊ figura ⁊ qualitates prime disponētes ipsaꝫ materiā extēsam ⁊ corpoream dant ipsi esse organicū. et sic ex materia sic ꝑ quantitatē dimēsionata ⁊ ꝑ qūlitates dispositas ⁊ organizata resultat corpⁿ organicū aptū: vt sit instrumentū aīe ad opandū. et tale corpⁿ sic organicū actuat ⁊ informat ⁊ perficit ipsa aīa dādo ipsi eē aīatū et esse substātiale ⁊ entitatiuū: q: aīa intellectiua ē forma substātialis ⁊ qđ vere est: vt ait Arist. iii. de aīa. et ꝺ in clementina de sancta tri. ⁊ fi. catho. Et ideo corpⁿ xp̄i mānsit idē corpⁿ organicū postꝙ mānsit eadē qūtitas sine eadē materia extēsa ꝑ eandē qūtitatē: ⁊ dispositā ⁊ organizata ꝑ eāsdē qualitates nō corruptas. Ꝛ ¶ Sz est videndū quō mānsit eadē substātialitas ⁊ entitas i illo corpe organico: cū nō manserit eadē aīa q̄ habat ipsi esse substātiale ⁊ entitatiuū. Ad ꝺ dicit q̄dā ꝙ sicut sol influit lumē in diaphanū ⁊ actuat ipsuꝫ: ita aīa influit esse substātiale ⁊ entitatiuū in corpus organicū siue in illā materiā organizatā: ⁊ sic actuat eā. Ex quo ptꝫ ꝙ esse substantiale qđ aīa dat materie ⁊ corpori organico est effect⁹ ipsius aīe ⁊ nō ipsa aīa. et ꝑ ois illud esse substātiale ⁊ entitatiuū collatū materie distinguit ab aīa sicut effectus a cā. q: aīa nō solū ꝑ rōnē forme: sed etiaꝫ cause efficētis: sed dē pōt ꝺseruare effectū in aliq̄ semel collatū a cā ablq; illa cā: ergo vbū qđ erat ꝑsonaliter vnitus illi corpori organico mortuo potuit ꝺseruare in illo corpe esse substantiale ⁊ actualiter entitatiuū semel ipsi ab aīa collatū: ꝫ aīa eēt separata in illo triduo. vñ sicut vbū ꝺseruabat illas q̄litates cū quātitate i illa materia: ne corrūperent et putrefierēt ablq; aīa: ita potuit ꝺseruare eē substātiale ab aīa. ⁊ sic dicēt docto. ꝙ ꝫ xp̄s nō surrexisset tñ illud corpⁿ nunꝙ fuisset putrefactū nec incinerarum: postꝙ erat vbo psonalr vnitū. vñ sicut ꝺseruabat q̄litates sine aīa: ita poterat cōseruare esse substantiale sine ipsa: eo ꝙ erat eⁱ effect⁹. Sz q̄ b̄ possit dē facere ꝓz. Illā trāsubstātiata substātia panis in corpⁿ xp̄i manēt eadē ola accidētia sine subiecto cū oībus effectib⁹ substātie panis ꝺseruatis cū illis accidentib⁹ ex diuina vtute. nā illa accidentia efficiunt ola q̄ faciebat substātia panis ⁊ ipm vinū: nam illa accidētia nutriūt ⁊ satiāt comedētes: si sumank in magna qūtitate. Et accidētia vini inebriāt si sumank i magna qūtitate: imo ex illis accidētib⁹ generank vermes: ⁊ ex accidētib⁹ gīank parue musce siue musquitones. Ex q̄b⁹ ptꝫ ꝙ dē cōseruat ola illa accidētia cū effectib⁹ panis ⁊ vini. ꝫ sint separata a corpe xp̄i: ergo multomagis vbū potuit ꝺseruare esse substātiale ablq; aīa in illo corpe sibi psonaliter vnito. et sic ꝓz qualr illud corpus xp̄i mortuum erat substātialiter idē nūero de oīb⁹ ins accidētib⁹ ꝫ aīa eēt separata: eo ꝙ a vbo habebat eē psonale et nūerale. vñ ꝫ ab aīa habuisset ꝑmo esse substātiale illud corpⁿ. tñ mānsit ꝺseruatū illud esse in eo ꝓpter vnionē ad vbū. et sic illud corpⁿ mortuū potuit esse instrumentū vbi nō variatū ꝑ illo tūc in oge nre redēptionis. put dictū est. Et ꝙ hec ꝓz rñsio ad instātia. Ex supradicta qūtione ⁊ difficultate scda ⁊ etiaꝫ ex hoc qđ ꝺ: i textu hui⁹ sexti cātici. s. ꝙ ego maria cū tota eccl̄a qūiuit xp̄s ⁊ vocauit eū. et nō rñdit: eo ꝙ iā trāsierat de hoc mūdo ad patrē ꝑ mortē corpalem: qñ inclinato capite emisit spīm. A ¶ Insurgit tertia difficultas. s. vtrū xp̄s i illo triduo fuit filius vginis marie: ⁊ maria fuerit mater xp̄i. Ad qđ arguit q̄dam magni viri ꝙ nō: vñ arguit sic. filiⁿ et mater sīue p̄ sint relatiua ꝑmi ordinis: ⁊ per ois sūt simul natura fm Arist. hoc ē simul ortu et occasu fm Aug. ⁊ ꝑ ois pempto vno correlatiuoꝝ perimit et reliquū quo ad mutuā relationē. mo: tuo ergo xp̄o fuit pempta relatio siue filiatio q̄ referebatur ad matrē ⁊ econuerso: ergo ꝑ tūc nec xp̄s fuit filius vginis nec vgo maria fuit mater xp̄i. Item vgo maria erat mater xp̄i rōne hūanitatis assumpte: ⁊ per ois erat mater dei. tñ ista hūanitas siue ille hō erat psonalr dei. ⁊ sic vgo maria dicebat mater dei ⁊ hois. sed in illo triduo xp̄s nō fuit hō: put cōiter tenet: ergo vgo maria nō fuit mater illi⁹ hois: et ꝑ ois nec mater dei nec mater xp̄i. In oppositū autē arguit. nā xp̄s ꝑ totū triduū semp fuit caput eccl̄e nec deꝛ esse caput eccl̄ie; nec pempta fuit relatio

Universidad de Navarra Biblioteca

ctus ad ecclesiā corp⁹ suū ,put dicū est. ergo sequit p eandē rōnem q̄ ei⁹ relatio ad matrem suā nō fuit empta per talē mortē: nec desijt esse filius v̄ginis: nec maria v̄go desijt esse mater xp̄i ⁊ dei. ℒ ℂ Pro cuius declaratiōe est notandū q̄ sicut ꝺceptio ⁊ generatio ihūana xp̄i fuit singularis sine pari: q⁹ non ex coitu nec ope alicui⁹ virt: sed solo ope spūs scī fuit corp⁹ xp̄i formatum ⁊ organizatū nō ex menstruo nec ex sanguine corrupto sicut ceteri sed ex purissimis sanguinib⁹ v̄ginis: et simil alia fuit ibi creata a tota trinitate. Et simul illa ihūanitas cōditionata fuit i hypomo psonali assumpta p verbum: q̄ idē cōceptio et gnatio nec habuit nec habebit aliam parem: ita mors christi fuit singularis sine pari. Nā ibi fuit vera mors: q⁹ realiter alia fuit separata a corpe. et sic xp̄s vere fuit mortu⁹: sed illa mors fuit sine corruptiōe ⁊ nova gnatiōe: ⁊ sic fuit singularis inter oēs alias mortes olim alalisū et olim alioq̄ hoim. Nam in morte cuislibet hois nō solū separat alia a corpe: ꝫ etiā corrūpit corp⁹ ⁊ ex hoie generat cadauer: q⁹ illa materia recipit nouā ⁊ aliā formā substātialē: q̄ ō: forma cadauer ſ que dicit forma rei corrupte cōsistens esse corrupto: tēdit actualiter ⁊ naturaliter ⁊ successiue in putrefactionē ⁊ resolutionē: ꝫ hoc nō accidit in morte xp̄i: q⁹ idē corp⁹ xp̄i substātialiter numero: qō spūsanctus formauit ex puris sanguinib⁹ v̄ginis mānsit vnitū psonaliter ⁊ suppositaliter verbo in cruce et sepulcro post separationē alē: vt supradictum est. ⁊ p ꝺōs nō fuit ibi facta corruptio nec gnatio nouę forme substātialis: q⁹ tūc verbū de nouo assūpsit aliā speciē. ⁊ per ꝺōs fuisset variatus subiectū nostre redēptionis: qō fuit corpus xp̄i ex puris sanguinib⁹ v̄ginis formatū: qō fuisset absurdum et matimū inconueniēs. Et iō ō: q̄ sicut ihūana gnatio xp̄i fuit singularis ex̄sita absq̄ aliq̄ pcedēti corruptiōe. ita ei⁹ mors fuit singularis ⁊ ex̄sita inter oēs mortes absq̄ corruptiōe ⁊ nova generatione alteri⁹ forme. Et iō dicit ds psal. xv. in persona xp̄i ad patrē. Nō dabis scīm tuū videre corruptionē: q̄si a dextris es mihi ne cōmouear. q. ꝺ. licet realiter fuerim mortu⁹: ⁊ alia fuerit separata a corpore: tñ q⁹ corp⁹ nūq̄ fuit derelictū nec psonaliter eparatū a vb o: sed semp in illo triduo fuit suppositum ⁊ psonatū per verbū et cōseruatū. Ideo nō potuit videre corruptionē: nec p ꝺōs putrefactionez nec incinerationem. Ex supradict⁹ correlarie infertur cōclusio ꝑncipaliter intenta: scz q⁹ xp̄s semp in triduo fuit filius v̄ginis q⁹ ꝑbak. ℒ ℂ Nā illud corpus ex puris sanguinib⁹ formatū ⁊ nutritū ratiōe eius ipsa dicebak mater xp̄i nunq̄ fuit corruptus p mortē: nec perdidit eandē psonalitatē sine suppositalitatē: per quā suppositabak a verbo: sed semper fuit idem corp⁹ numero substātialiter ⁊ psonaliter ,put supradictū est: ergo nunq̄ fuit corrupta filiatio nec relatio xp̄i ad virginē mariā: que ꝺdem relatio fundabak in xp̄o rōne illi⁹ corporis assumpti. et p ꝺōs semp xp̄s fuit filius v̄ginis: ⁊ v̄go semp fuit mater christi ⁊ mater dei. Sed si ō: cōtra: q⁹ ipsa in triduo nō fuit mater hois: eo q⁹ xp̄s nō fuit hō in triduo: ergo nec fuit mater xp̄i: nec mater dei. Ad hoc r. ꝺicēd q⁹ tenēdo aīz magistro nulla esset difficultas si tenēdo cū cōi schala theologoz adhuc nō sequit christus in triduo nō fuit hō: ergo nō fuit xp̄s. nam verbū assumpsit hūanitatē: vt p corp⁹ esset instrumētū patiēdi: ⁊ p alam instrumentū meredi. Et ista stre redēdtiōis ꝫ inter se essent separa. nā vbū pater vulnerarek l latere vt ex eo exiret sanguis ⁊ aq̄ in redēptionē pcōz ⁊ efficaciā sacroz ⁊ vt corp⁹ exalie tanq̄ paup curarek et sepelirek in sepulcro alieno: q̄ ola erant necessaria ad nr̄am iustificationē et nr̄e redēptiōis pfectionē: vt supradictū est. Itē idē vbū erat vnitū cū alia in inferno examinādo causas ghis hūani. ⁊ ꝺēnādo diabolū ⁊ liberādo holem p iusticiā. ⁊ sic p ꝫ verbū desierit esse hō naturalis p sepationē alē a corpe tenēdo cōem positionē: tñ nō desijt eē xp̄s q⁹ sufficiēter habuit ptes vnis sibi psonal⁹ vnitas ad instām cōsummatiōis nr̄e redēptiōis: q⁹ sufficiēter exercebat ⁊ cōsummabat nr̄am redēptionē p corp⁹ ⁊ aiam sm exigentiā iusticie: q⁹ istū modū exigebat nr̄a iusticia. ſ. vt ille hō assūpt⁹ realr mozerek. ⁊ alie separarek a corpe ⁊ corp⁹ mortuū pēderet l cruce l satisfactionē oīm nr̄m: ⁊ sepelirek in alieno sepulcro. Et q⁹ aia deſcēderet ad inferos ne sua mēbra deſcēderēt: nā sicut xp̄s ascēdit in celū: vt sua mēbra post eū ascēderēt. ita alia ei⁹ deſcēdit ad inferos: ne sua mēbra illuc deſcēderent: ꝫ ibi nostrā cām examinaret ⁊ ōsideret qualr p nob erat sufficiēter satisfactū. Ex q̄b⁹ etiā ꝺbus p⁹ q⁹ sicut vbū nō desijt eē xp̄s: ita nō desijt esse caput ecclesie nec ecclia desijt esse corp⁹: nec spōsa xp̄i vt magr in seq. q. patebit. Et sequit etiā p candē rōnem q⁹ non desijt esse filius v̄ginis: nec v̄go desijt esse mr xp̄i: nec mater dei: ⁊ per hec p⁹ rīsio ad rōnes in pncipio inductas. Et hec de. iij. q. huj⁹ cātici. ℒ ℂ Tertio etiā queritur circa illud sextū canticū vtrū petrus: ceteri apostoli perdiderit totaliter fidem in triduo: ⁊ potuerint dici heretici eo q⁹ dicit spōsa. Percusserunt me ⁊ tulerūt pallium meum. i. vestem fidei custodes muroz. Et videtur q⁹ petr⁹ fuerit hereticus: eo q⁹ incepit anathematizare ⁊ iurare q⁹ nō nouisset hominē. Mar. xiiij. ⁊ sic cū iuramēto negauit xp̄m. Itē videk q⁹ oēs apli fuerit heretici in articulo resurrectiōis: q⁹ q̄n mulieres nūciarūt eis xp̄m resurrexisse vīla sunt eis ꝺā deliramenta. Luce. xxiiij. Item duo discipuli desperātes de resurrectiōe recesserūt a societate aliog dicētes: nos expectabam⁹ q⁹ esset redempturus israel. Item thomas q̄ ō: dicimus. i. dubius tanq̄ incredulus dixit. Nisi misero digitum meū in fixurā clauoz: nō credā. Itez recūbentibus oīb⁹ apostolis ihesus exprobrauit incredulitatē illoz ⁊ duritiā cordis. ergo oēs fuerunt duri ⁊ increduli ⁊ per ꝺsequens heretici in illo triduo. In oppositū est. nā in illo triduo sicut ecclesia nō fuit sine capite ita nec caput fuit sine corpe ecclesiastico cōtinente plura membra q̄ fuerunt discipuli ⁊ apostoli ⁊ tota illa societas. cxx. vt p⁹ Act. j. Et sic apostoli nō simplicit̄ pdiderunt fidē nec fuerūt heretici. ℒ ℂ Ad cui⁹ intellectū est notandum q⁹ fides in actu est firma inhesio catholice veritatis sine formidine alterius pris. Et heresis ē obstinata impugnatio fidei alicui⁹ articuli cū pnaci assertiōe ꝺrie falsitatis. ⁊ sic de ratione actualis fidei est firma inhesio sine formidine. sed de rōne heresis ē obstinatio ꝺtra veritatem catholicā simul cuz pnacia. Et sic nō dicāt

actualiter fidelis nisi fortiter ⁊ firmiter haberet oīa bus articulis fidei absq̄ hesitatiōe ⁊ formidine. ita q⁹ nil credat esse ver⁹ articulis fidei in veritate. nec falsus coz oppositis i falsitate. vt inār Aris. ꝑmo posteriog de pncipijs scīe. Sed ad hoc q⁹ aliq⁹ fuit hereticus sufficit q⁹ cū obstinatiōe impugnet veritatē vnius articuli: ⁊ cuz pnacia asserat oppositum ei⁹. et ideo ille qui est tepid⁹ vel dubius vel titubat in fide: nec firmiter inhereṡ: nec obstinate impugnās veritatē fidei: nec pertinaciter asserens oppositam falcitatē: et timore aut formidine pene nō audet ꝺfiteri fidei veritatē: nō ō: ꝑpe fidelis nec hereticus: sed ō: medius inter fidelē et hereticum. q⁹ ō: infirmus in fide. Et ita est ꝺcendū de petro ⁊ thomas ⁊ ceteris apl⁹is i triduo. ⁊ etiā vsq̄ ad ascēsionem: q⁹ nec pfecte fuerūt fideles nec heretici. ſz infirmi in fide. et sic nō fuerunt totaliter extra ecclīā quia non corde obstinato impugnabāt fidē resurrectionis. sed titubabāt ⁊ formidabāt. vñ petrus nō fuit hereticus q̄n negauit xp̄m: q⁹ nō obstinato corde: sed formidine ⁊ timore negauit ore. nec negauit corde xp̄m esse deū et messiā in lege ꝓmissū. sed solum negauit ore se nouisse hoīes: nec perdidit fidē in habitu: ſz solo actu in ore. ⁊ ideo illico fleuit amare gallo cantante. Ex quo p⁹ q⁹ nō fuit hereticus nec pdidit habitum fidei: ſz fuit infirm⁹ in actu. Et ita est ꝺcendū de oīb⁹ apl⁹is: q̄n relicto xp̄o oēs fugerunt. quia nō pderiderūt totaliter fidē i habitu: qa nō reuersi sūt ad sua. ſz adhuc ꝺgregati i cenaculo expectarūt resurrectionē p totū triduū ad quos ingressus est xp̄s in die resurrectiōis aperte. thoma. vt p⁹ Job. xx. Ex quo p⁹ q⁹ nō obstinato corde ipugnabāt veritatem resurrectionis: sed tanq̄ infirmi titubabāt. Et ita etiā thomas nō dictus ⁊ hereticus sed infirmus ⁊ durus ⁊ tardus ad credēdū querēdo experimentū. Et ita est dicēdum de illis discipulis duob⁹ q⁹ illa die ībāt i emaus. quos increpās xp̄s nō dixit hereticos: sed stultos ⁊ tardos ad credēdū Et sic est etiā ꝺcendū de oīb⁹ ꝺdecim recūbētibus: quoz iesus increpauit ⁊ exprobrauit incredulitatē ⁊ duritiā q⁹ nō increpauit heresim: ſz duritiā et infirmitatē coz. et traditatē ac firmiter sine formidine inherendi ⁊ credēdi. Ex q̄bus p⁹ q⁹ illa societas aliq̄n perdiderit fidē in actu ex infirmitate: tñ nō in habitu: nec corde obstinato cū pnaci assertione alteri⁹ pris. Et iō nūq̄ fuit hereticā. ℒ ℂ Et sic semp fuit ecclīa xp̄i: ꝫ infirma. sicut homo infirm⁹ ex oīb⁹ mēbris nō desinit esse hō. Itez dubitatio vel negatio vel assertio numq̄ ō: hereticā nisi sit de directo ꝺ id qꝺ ē p ecclīaz determinatū ⁊ ꝓmulgatū Et ideo papias ⁊ hyreneus ⁊ lactāt⁹ q̄ asseruerunt fideles victuros p mille ānos l hoc scīo post scōs aduentū xp̄i. nō reputanē hereticī ab ecclīa. eo q⁹ tūc nōdū ꝺfinitū erat determinatū. Itē brūs Cypr. q̄ dixit hereticos ⁊ ab eis baptizatos eē rebaptizādos nō fuit censend⁹ hereticus. eo q⁹ nōdū ꝺfinitū erat determinatū. Sz mō vnusq̄sq⁹ talia asserēs reputarek hereticus post⁹ ecclīa ꝺfinitū determinauit. ita ergo patet ē dicēdū de aplis discipulis dubitātib⁹ ⁊ titubātib⁹ in passiōe xp̄i de ei⁹ resurrectione. eo q⁹ spūs scīus nondū cōfirmauerat in aplis ecclīam vsq̄ ad diem pēthecostes. nec dū euāgelīū fuerat ꝓmulgatū. ſz post aduētū spūs scī ⁊ ꝓmulgationē euāgelij non potuit esse dubitatio de aliquo articulo fidei ⁊ negatio absq̄ heresi pauitate. ,put magis declarabit in expōe euāgelioz deo cōcedēte. Nec ē dicēdus q⁹ tota illa ecclīa q̄ad oīa mēbra fuerit ifirma i illo triduo. q⁹ inf cetera vnū mēbrū habuit suauissimuz .ſ. v̄ginē mariā: i q̄ fuit ꝺseruata integra fides ecclie spe ⁊ caritate formata. ⁊ iō nō cessauit: nec desinit ecclīa i illo triduo. nec i toto tpe vsq̄ ad ascēsionez: ⁊ missionē spūs scī. Itē ꝫ tota pfectio forme ecclie nō fuerit ꝺseruata i q̄libet mē bro ifirmo: tñ fuit cō seruata i v̄gie maria tāq̄ i vno mēbro sano. ⁊ pncipali post xp̄m q̄ erat caput eccle. ,put supradictū fuit i quito cātico. Et iō p totū illo triduū ⁊ et vsq̄ ad pēteoste sicut ecclīa nō fuit sine capite xp̄o ita nec caput fuit sine ecclīa i illa societate nec illa societas desinit eē ecclīa ꝫ p maiorē ptē mēbroz erat ifirma qō p⁹. nā sp fuit i vni⁹ ꝺgregata p totū triduū i cenaculo expectando resurrectionē. postea p. xl. dies expectādo ascēsionē. ⁊ postea p. x. dies expectando spūs scīm. vt p⁹ Act. j. ⁊ sic sp fuit ꝺgregata sub aliq̄ spe ⁊ fide xp̄i. ⁊ p ꝺōs nūq̄ desinit eē eccla. ex supradict⁹ q̄ p⁹ q⁹ custodes muroz .ſ. pncipes sacerdotū ⁊ scribe ⁊ pharisei ⁊ pylat⁹ cū suis ministris percusserint ⁊ vulnerauerit ecclīā apl⁹oz ⁊ discipulos vulnere terroris ⁊ tristis. ⁊ tulerint ⁊ abstulerit ipi vestē ⁊ palliū fidei actualis: tñ nō fidei habitualis. Et iō nō totalr destruerūt nec annihilauerk ecclīā. q⁹ adhuc mānsit in ea aliq̄ scintilla vite .ſ. fidei ⁊ spei: licz vulnerata ⁊ ifirma. Et sic apli nō fuerūt heretici ꝫ infirmi l fide. Aliud est enī eē infirmū in fide ⁊ aliō hereticū. nā aliquis pōt titubare ⁊ eē infirm⁹ in fide ex timore ⁊ hoc absq̄ impugnatiōe obstināta veritatis fidei ⁊ ptinaci assertione alterius partis. et sic nō erit hereticus ille talis. Et nota q⁹ notāter ō: in textu. Inuenerūt me custodes q̄ circuūt ciuitatē ꝛc. Q: scribe ⁊ pharisei ⁊ pncipes sacerdotū q̄ erāt positi ad custodiā ciuitatis nō introibāt ciuitatem sacre scripture: sed tanq̄ ceci ⁊ canes circuibāt ciuitatē nō attingentes verā intelligētiā scripture. Et sic ambulabāt in cecitate ⁊ mēdaci traditiōe extra oēm veritatem. q⁹ incircumitu impij ambulant. Et iō sicut ipsi erāt vulnerati ⁊ sauciati pestifero ⁊ heretico veneno infidelitatis ꝺ christū: ita conati sūt penitere apl⁹os vulnere terroris ⁊ timoris et expoliare eos pallio fidei. Sz nō potuerūt totaliter obtinere obtentū suū. nā xp̄s resurrexit tertia die et apl⁹os visitauit ostēdēs eis veritatē sue resurrectionis. Et p quadraginta dies incepit increditatem eoz. Et finaliter i die pēthecostes induit eos pallio sapiētie ⁊ intellect⁹ ⁊ ꝺsilij ⁊ fortitudinis et oīm donoz ⁊ gratiaz. Et sic manēt iudei in sua cecitate obstinati tanq̄ canes circūdantes ciuitatez vsq̄ ad finem ⁊ vesperā mundi. Et fideles successores apostoloz̄ manent in fide xp̄i ꝺfirmati vsq̄ ad secūdū aduentum xp̄i. Et hoc de sexto cantico.

ℂ Incipit septimū cāticū.

Diuro vos filie hierusalem: Si inueneritis dilectū meum. Ut nuncietis ei quia amore languco.

Qual⁹ ē dilect⁹ tu⁹ ex dilecto.

Universidad de ... Bib...

O pulcherrima mulierum
Qualis est dilectus tuus ex dilecto quia sic
adiurasti nos
Dilectus meus candidus ꝛ rubicundus
Electus ex milibus
Caput eius aurum optimum
Come eius sicut elate palmarum
Nigre quasi coruus
Oculi eius sicut columbe.
Sup riuulos aquaꝝ Que lacte sūt lote
Et residēt iuxta fluenta plenissima.
Gene illius sicut areole aromatū consite a
pigmentarijs
Labia eius lilia distillātia myrrham primaꝫ
Manꝰ illiꝰ tornatiles aure plene iacynthis
Venter eius eburneus.
Distinctus saphiris.
Crura illius columbe marmoree
Que fundate sunt sup bases aureas
Species eius vt libani
Electus vt cedri
Guttur illius suauissimum
Et totus desiderabilis
Talis est dilectus meus
Et ipse est amicus meus
O filie hierusalem.

HOc est canticum septimum in quo salomon cātat excellētiā ꝛ potentiā ꝛ dignitatē xpi: quā ecclīa apostoloꝝ cātauit et euangelizauit in hierl'm post receptionē spūs scti. Et per consequens salomō cantat predicationē ꝛ publicationē euangelij factā per apostolos post receptionē spiritus sancti. primo in hierl'm ꝛ pplo iudaico. et postea in populo gentili. vt patebit per cantica sequētia. C ¶ Ad cuius intellectū est notandū prout dictum fuit in superiori cantico ꝙ ista sponsa. scilicet cōgregatio apostoloꝝ ꝛ discipuloꝝ timore percussa ꝛ terrore vulnerata ꝛ pallio fortitudinis fidei expoliata per totum triduū latuit i cenaculo vsqꝫ ad resurrectionem. Et adhuc latuit ibi vsqꝫ ad diem octauum. vbi iterum apparuit iesus presente thoma. vt patet Johā. xx. Et ideo tunc ista spōsa magis certificata de resurrectione sponsi sui abijt ab hierl'm in galileā. vt pꝫ math. vltio. Et ibi iterū se manifestauit iesus petro ꝛ Johāni ꝛ thome ꝛ ceteris aplīs ꝛ discipl'is ad mare tyberiadis ꝛ comedit cū eis. vt pꝫ Johā. xxj. Et sic magis certi de xpi resurrectione venerūt ad mōtē oliueti. et ibi locutus est eis iesus de regno ꝑcipiēs ne discederent ab hierosolimis donec reciperēt spm̄ sctm̄. Et sic videntibꝰ illis eleuatꝰ ē i celū. post cuius ascēsionē vndecim apl'i cum tota turba discipulorum ꝛ mulierū numero. cxx. reuersi in hierusalē latuerunt. x. diebꝰ in cenaculo vsqꝫ ad diē pētecostes i quo receperūt spm̄ sctm̄. Ex qbus oībus patꝫ ꝙ ista sponsa. s. societas aploꝝ ꝛ discipuloꝝ ꝑ quiquaginta tres dies. s. a captiōe xpi vsqꝫ ad penthecostē latuit: ꝓfuga ꝛ timore pterrita ꝛ percussa ꝛ vulnerata ꝛ pallio fortitudinis fidei expoliata. in quibus quinquaginta tribꝰ diebus nō ausa est corā pplo christum nominare. nec veritatem euāgelicā ꝛ resurrectionē xpi predicare. Sꝫ postꝙ recepit spm̄ sctm̄ ab omī vulnere terroris sanata ꝛ virtute spūs sancti exalto induta. ꝛ pallio bonoꝝ spūs sancti vestita ꝛ armata: omī fortitudīe reiecta repente exiuit de cenaculo. ꝛ cū audacia coram principibus sacerdotū ꝛ scribis ꝛ phariseis ꝛ omni populo incepit xpm ꝑdicare ꝛ euāgelizare ꝛ eiꝰ resurrectionē ꝛ ascēsionē manifestare. ꝛ ipꝫ esse deū ꝛ hominē ꝛ messiaꝫ in lege ꝛ ꝓphetis ꝓmissum publice confiteri: ꝛ ꝑ sacras scripturas ꝓbare ꝛ demōstrare vt patꝫ Act. ij. B ¶ Et per totū discursuꝫ illiꝰ libri In quo die iter cetera duo magna mirabilia opera spūs sancti manifestata sunt. quoꝝ pmū fuit ꝙ petrus qui in captiōe xpi ad vocē vnius ancille timore pterritꝰ xpm negauerat. ꝛ oēs alij apl'i ꝛ discipl'i q̄ relicto xpo aufugerāt. ꝛ per quīquaginta tres dies tiore ꝑcussi ꝛ pallio fortitudinis fidei expoliati latuerāt. tūc recepto spū sancto cū tanta fiducia ꝛ audacia audebāt xpm predicare aduersus principes sacerdotū ꝛ scribas ꝛ phariseos: quos ante miserabiliter formidabāt dicētes. Obedire opꝫ magis deo ꝙ hoībꝰ. Et ibāt oēs gaudentes a cōspectu concilij ꝓ noīe iesu contumeliā pati. vt pꝫ Act. v. Secūdum opus mirabile fuit: qꝛ petrꝰ cū ceteris q̄ nūꝙ litteras didicerāt in solis rebꝰ rusticis et piscatiōe enutriti: in illa die ꝫ scribas ꝛ phariseos ꝛ legisꝑitos sedētes i cathedra moysi cū grādi sapīa ꝛ audacia ceperūt disputare: ꝛ eis xpm fuisse veꝝ messiā in lege ꝓmissuꝫ ꝑ sacras scripturas demōstrare quoꝝ rōnibus ꝛ autoritatibꝰ scribe ꝛ pharisei resistere nō valētes: cōfusi ꝛ cōuicti recesserūt: intm̄ ꝙ videntes turbe phariseos ꝛ scribas ꝑ aplōs eē conuictos: ad tria milia de turba crediderūt ꝛ baptismū recepert. vt pꝫ Act. ij. Et si ꝑ ꝑdicationē aploꝝ et miracl'a q̄ fiebāt ꝑ eos in ṽtute noīs iesꝰ creuit numerꝰ ꝛ ecclīa fideliū. Oīa q̄ ista ꝑuidēs Salomō in suū fecit istō septimū canticū in quo introducit ecclesiā aploꝝ ꝛ discipuloꝝ publice ꝑdicantē xpm in hierl'm post receptionē spūs scti. et introducit plebē simplicē ꝛ deuotā aplōs deuote audiētē ꝛ de q̄litate spōsi q̄rentē. Et iō tria sunt i h̄ cātico. Nā pmo ecclīa aploꝝ et etiā mulierū q̄rit sponsuꝫ suuꝫ xpm in hierl'ꝫ vbi añ nec q̄rere nec ꝑdicare audebat Scdo plebs fideliū iudeoꝝ q̄ cōuersi sunt q̄rit de q̄litate ꝛ dignitate huiꝰ spōsi. Tertio ipsa spōsa publice ꝑdicat ꝛ euāgelizat deitatem ꝛ maiestatē et potentiā ꝛ sapiētiā ꝛ ceteras ꝑfectiones xpi sponsi sui. scda erit ibi. Qualis est dilectꝰ tuus. tertia ibi. Dilectꝰ meꝰ cādidus. A ¶ Quantū ergo ad primū est aduertēdū ꝫ oēs euāgelistas. ꝙ postꝙ xps fuit depositꝰ de cruce ꝛ positꝰ in sepulchro: oēs apl'i laterēt in cenaculo ꝓpt̄ metū iudeoꝝ ꝑ totū triduū ꝑlo mulieres emerunt aromata: ꝛ die dñica mane diluculo venerūt ad monumētū vt vngerēt iesū. Sꝫ cū inuenissent lapidē reuolutū ab ostio monumenti: ꝛ fuisset eis nūciatū ꝑ āgelos xpm resurrexisse tūc sola magdalena māsit iuxta sepl'crū: ceteri recedētibꝰ: ad nūciādū apl'is xpi resurrectionē.

Sed interī xps apparuit magdalene sub specie hortolani ipsa aūt putās xpm esse hortolanū dixit. Si sustulisti ipm dicito mihi. Itē i eodē spacio tpis xps apparuit mulieribꝰ eūtibꝰ ad aplōs. ꝛ apl'i. s. petrꝰ ꝛ iohānes ex relatu mulierū venerunt ad sepulchrū ad querēdū xpm: quibus apparuit xpus i via dū reuerterent. et quibꝰ pꝫ. ꝙ tota ecclīa tam viroꝝ ꝙ mulieꝝ q̄rebat xpm i illa die cū grādi affectu ꝛ amore. et eodē modo de tota ecclīa spōsa xpi ꝓ illo statu pñt verificari verba posita i principio huiꝰ septimi cātici. vnde ait spōsa ad filias ꝛ mulieres hierl'm et maxime ad deuotas inter quas q̄rabat xpm dicēs: o filie hierl'ꝫ. Adiuro vos. i. sub sacro iuramēto veritatis legis ꝛ ꝓphetaꝝ vos obligo ꝛ exhortor vt nūcietis mihi si inueneritis dilectū meū qui fuit sepultꝰ i monumēto. qꝛ tulerūt dñꝫ meū ꝛ nescio vbi posuerūt eū: ideo amore lāgueo. C ¶ Sꝫ est iteꝝ aduertēdum ꝙ ecclīa aploꝝ ꝛ discipuloꝝ nō solū q̄siuit ꝛ expectauit spōsum suū ꝑ illud triduū ꝛ totū spaciū vsqꝫ ad missionē spūsscti. sed etiā cum maiori affectu illico post receptionem spiritus sancti quesiuit euꝫ in cordibus hoīm publice xpm predicādo. primo in hierl'm: ꝛ extī ꝑ totā terrā ꝓmissiōis: ꝛ ꝑ totā syriā ꝛ arabiā: ꝛ greciā ꝛ ꝑ totum orbē. vt patꝫ ꝑ totū librū actuū aploꝝ: ꝛ i ecclīastica historia. ꝛ sic ista adiuratio posita i ꝑncipio huiꝰ septimi cātici: magis ꝓprie verificat' de ꝑdicatiōe aploꝝ facta ꝑmo in hierl'ꝫ: et exinde per totū orbē. vn̄ recepto spū sancto dixit petrus cū tota ecclīa aploꝝ ad totū pplm hierl'ꝫ. o filie hierl'm adiuro vos ꝑ sacram scripturā legis ꝛ ꝓphetaꝝ: vt nūcietis mihi: si inueneritis dilectū meū. i. si credideritis eū in cordibus vr̄is. q. d. qꝛ ex dictis sacre scripture potestis videre ipꝫ eē deū ꝛ hoīeꝫ ꝛ messiā in lege ꝓmissuꝫ. quē vos ignorātes crucifixistis. qui mortuꝰ est ꝓ peccatis oīm. et resurrexit a mortuis ꝓut oēs ꝓphete testimoniuꝫ ꝑhibent de ipso. Ideo ꝑ easdē sacras scripturas vos adiuro ꝛ moneo. vt recipiatis ipꝫ in veꝝ messiā ꝛ redēptorē. ꝛ si inueneritis ipm ꝛ credideritis in cordibꝰ vr̄is: rogo vt nūcietis mihi: qꝛ amore lāgueo. vn̄ hoc dicebat ecclīa aploꝝ: qꝛ intm̄ fuit accēsa in amorē ꝛ charitatē xpi ꝑ receptionē spūs scti. ꝙ nō timēs minas scribarū ꝛ phariseoꝝ nec regū: nec ꝑncipū cū fiducia predicabat xpm: desiderās oēs pplōs adducere ad fidē eiꝰ. Deinde cū dicit. Qualis est dilectꝰ meus. Ponit denotā interrogationē audiētiū predicationē aploꝝ in hierl'm in die pēthecostes ꝛ diebus seq̄ntibꝰ. Ad cuiꝰ itellectū est notandū. vt legit' Act. ij. ꝛ iij. ꝙ cuꝫ petrꝰ ꝛ ceteri apl'i publice ꝑdicarēt corā pplo xpm esse filiū dei: ꝛ post mortē resurrexisse i corpus gloriosum: ꝛ sedisse a dextris dei pr̄is tanꝙ heredē: et accepisse potestatē sup totū vniuersuꝫ: tūc oēs admirabant'. Et ideo admirātes q̄rebāt de qualitate ꝛ dignitate ꝛ maiestate xpi resurgentis dicentes. Qualis est dilectus tuus ex dilecto: o pulcherrima mulierū. quasi diceret. tu dicis ꝙ iste dilectꝰ spōsꝰ tuus est filiꝰ dei dilectus a deo pr̄e: ꝛ intm̄ dilectꝰ ꝙ suscitauit eū a mortuis tertia die. ꝛ tradidit ipsi regnū mūdi. q̄ dic mihi: qualis ē iste dilectus tuus in natura ꝛ maiestate. ꝛ quō ꝓcedit ex pr̄e dilecto. Et dic ēt nobis: q̄re q̄ris eū cū tanta solicitudine: qꝛ sic adiurasti nos. ¶ Ad cuius intellectū ast aduertēdū ꝙ filie hierl'm tria dicūt i pn̄ti questiōe. Primo qꝛ his dicunt. Qualis est dilectꝰ ex dilecto: ꝑ qđ explicāt duplicē ꝓcessionē filij ex pr̄e. Quaꝝ prima ē ab eterno s'm diuinitatē. Scda ē ꝓcessio tpalis s'm humanitatē. et ideo q̄rūt d' qualitate xpi nō solum s'm diuinitatē: s; etiā s'm humanitatē. Iteꝫ scdo iste filie hierl'm vocāt istam spōsam pulcherrimā mulierum per qđ notificāt pulchritudinē ꝛ plenitudinem donoꝝ ꝛ gratiaꝝ ꝛ bonoꝝ spūaliū. quā adepta ē ecclesia in die pēthecostes ꝑ redemptionē spūs scti. Itē tertio dicūt. qꝛ sic adiurasti nos. ꝑ qđ denotat' magna sollicitudo ꝛ charitas: quaꝫ habebāt apl'i et discipuli i publicatiōe euāgelij ad cōuertēdos fideles: ostendēdo ꝛ ꝓbādo per sacras scripturas xpm esse verum deū et hoīem ꝛ messiam i lege ꝓmissum. et ideo filie hierl'm eos interrogabāt. Deinde cū dicit. Dilectus meus cādidus ꝛ rubicūdus ꝛc. ponitur prompta respōsio spōse ad filias hierl'm: explicādo maiestatē ꝛ potētiā ꝛ sapiētiā ꝛ oēs dignitates xpi spōsi sui: describēdo ipm ꝑ oīa mēbra sua. A ¶ Ad cuius intellectū est notādū. ꝙ decē mēbra xpi enumerat ꝛ memorat spōsa per que denotat ꝛ notificat decē dignitates ꝛ ꝑfectiōes xpi spōsi sui super oīa creata. s. caput: comas: oclōs: genas: labia: manꝰ: vētrē: crura: speciē: ꝛ guttur. Unde ꝑ caput intelligit xpi diuinitatē vt ait Apl's. j. ad Co. xj. Caput ecclīe xps: ꝛ caput xpi deus. Et ideo qꝛ xps nō est deus ꝑ ꝑticipationē. sed ꝑ essentiā s'm diuinitatē. Ideo nō dicit caput eius aureū: s; caput eiꝰ aurū optimū. Itē ꝑ comas nigras itelligit xpi fortitudinē ꝛ victoriā quā habuit de diabolo ꝛ mūdo ꝛ morte: eo ꝙ nigredo ꝛ crispitudo capilloꝝ denotāt fortitudinē in hoīe. Ideo dicit come eiꝰ sicut elate. i. folia palmaꝝ erecta sursuꝫ ꝛ rigida ad ascendū ꝛ triūphādū. Itē ꝑ oculos colūbinos. intelligit xpi ꝑspicacitatē in discernēdo: ꝛ rectitudinē in iudicādo. ꝛ ꝑ genas odoriferas ꝛ aromaticas intelligit eiꝰ honestā vitā ꝛ conuersationē in hac peregrinatiōe. Et ꝑ labia intelligit eiꝰ predicationē. et ꝑ manus tornatiles ꝛ aureas intelligit eiꝰ mirā potentiā ꝛ opera miraculosa. Et ꝑ ventrē plenū saphiris intelligit ipm fuisse capsam ꝛ armariū oīm virtutū. et ꝑ crura ꝛ bases aureas intelligit fidei articl'os ꝛ s'raꝫ sacroꝝ: sup quas fundauit ecclesiā. et speciē ꝛ staturā intelligit eius pulchritudinē ꝛ magnitudinē: excellentiā ꝛ imperiū. et ꝑ guttur intelligit suauitatē sermonū eius. C ¶ Fuit ergo et est xpus caput ꝛ principiū primo oīm rerū ꝑ creationē. qꝛ oīa ꝑ ipꝫ facta sunt Joh. j. Et est caput ecclīe ꝛ hoīm ꝛ angeloꝝ. Qꝛ deꝰ posuit eū sup oēm ecclīam: ꝛ principatꝰ ꝛ ꝑtātes. Et istud caput est deus nō ꝑ participationē: sed ꝑ essentiā. Et ideo caput eiꝰ nō d' aureū sed ipm aurū: ad denotandū ꝙ christꝰ nō est deꝰ ꝑ participationē sicut ceteri scti. Sꝫ est deꝰ ꝑ essentiā. qꝛ xps est verbū filiꝰ pr̄is sibi coessentialis. Itē oculi eiꝰ sunt mūdi ꝛ recti ꝛ ꝑspicaces volātes sup totā scripturā: sicut colūbe sup riuos aquarū que sunt lacte lote. i. lacteo colore dealbate que resident iuxta fluēta. Ita ergo xps est mūdus ꝛ rectus nō accipiēs ꝑsonā hoīm iudicādo. Et ꝑspicax in discernēdo ꝛ penetrādo secreta dei pr̄is et sacre scripture. qꝛ quecūqꝫ audiuit et hausit ex puteo sapiētie pr̄is: nota fecit nobis. Habet xps comas nigras ꝛ tortuosas: ꝛ rigidas elatas

Universidad de Bibl

t elevatas p fortitudines: q: fuit fortis in pferēdis iniurijs t laboribus t tormētis: t ferendo mortē t passionē. Scīē ei⁹ sunt odorifere sicut areole aromatū cōsite a pigmētarijs t aromatarijs. q: vita t cōuersatio honesta fuit oībus exēplaris t odorifera. Ideo oēs currebāt in odorē t famā vnguentorū ei⁹. Itē labia ei⁹ fuerūt distillātia myrrhā primā in predicando. q: predicabāt pniam t extirpabant vitia inserēdo virtutes. Et man⁹ ei⁹ p quas designat potentia t opatio: fuerūt tornatiles. idest munite t armilis aureis circūdate t plene iacynthis: quia opa miraculosa q̄ faciebāt man⁹ potentie xpi erāt aurea t iacynthina sup oēm facultatē hūanā suscitandos mortuos: t egros sanādo: t opera mle exercendo. Itē venter ei⁹ fuit eburneus distinct⁹ saphiris. i. fuit capsa t archa plena lapidib⁹ preciosis. s. virtutib⁹ t bonis t thesauris spūalib⁹. vñ l hebreo habet venter ei⁹ capsa eburnea plena saphiris. q: xps fuit archa t armariū oīs virtutū t thesaurus sapiētie t sciērie dei t gratiaꝝ t oīmvirtutū t bonoꝝ spūalium. de cuius plenitudie oēs accepim⁹. Item crura eius sūt que fundauit ecclīam sunt sicut colūne marmoree. s. fortissime t mūdissime ad modū marmoris. q̄ quidē colūne ecclie sunt fundate sup bases aureas. s. sup fidē t charitatē t gratiā sacroꝝ. Itē species t pulchritudo xpi q̄ ostitit in abūdātia bonoꝝ t magnitudie t altitudie imēsi t supeminētie t dignitatis t sicut libani. nā sicut mons libani superexedit oēs altos mōtes syrie in altitudie t pīguedine pascuaꝝ t fructuū t aquaꝝ. ita xps que est mons deūmōs pinguis superexcellit t excedit oīs mōtes. s. reges t oēs creaturas i altitudie pfectionū t copia fructuū virtutū t bonoꝝ spūaliū. Et sicut cedrus est arbor electa t incorruptibilis: t altissima sup oēs alios arbores: ita xps imortalis post resurrectionē excedit oēs creaturas i dīio t imperio q: sedet a dextris. i. in potestatib⁹ bonis pfis. Et data est illi potestas in celo t in terra t in oīb⁹ abyssis ideo ō: electus. i. elevatus. vt cedri. Itē guttur ei⁹ est suauissimum. s. doctrina euangelica que ex gutture t ore ei⁹ pcessit: t nobis reliquit: q̄ suauissima t dulcissima audītibus. ℭ ℭEx quibus ps q̄ totus xps est desiderabilis t bon⁹ quantus ad oīa supradicta. s. quo ad caput t comas: t oculos: q: oīnia sūt bona t desiderabilia t nil fuit in eo quin fuerit bonū t desiderabile sponse sue ecclesie. Et ideo cōcludit sponsa canticum suum dicens. O filie hierusalem talis est dilectus me⁹ xps qualem vobis descripsi t pdicaui. Et ipse ē amic⁹ t spōsus me⁹ quez vidi t audiui. quē amaui. quē credidi. quem dilexi. t tanq̄ deū colui t immerunt messiaꝝ in lege promissum suscepi. Ex supradictis oīb⁹ ps. quō ecclia aplorum t disciploꝝ vulnerata vulnere tristis t exspoliata pallio firmitatis fidei nō ausa fuerat publice per quinquaginta tres dies fidem xpi confiteri. Sed recepto spiritu sancto in die penthecostes indutta pallio fortitudis fidei t alioꝝ donoꝝ t graꝝ publice t cū fiducia ausa est cantare canticū supradictum: confitendo t probādo christū esse deū t hominē t messiam in lege promissum. Et hoc probando per scripturas legis t prophetarum. t conuincēdo indeos. vt patet per totum discursum actuum apostoloꝝ. Et hec dicta sunt de septimo cantico.

ℭIncipit octauum canticum.

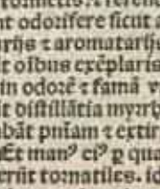

Quo abiit dilectus tuus
O pulcherrima mulierum
Quo declinauit dilect⁹ tuus:
Et queremus cum tecū.
Dilectus meus descendit in
hortum suum
Ad areolam aromatum
Ut sbi pascatur in hortis:
Et lilia colligat.
Ego dilecto meo t dilectus meus mihi.
Qui pascitur inter lilia.
Pulchra es amica mea t suauis
Et decora sicut hierusalem
Terribilis vt castroꝝ acies ordinata.
Auerte oculos tuos a me:
Quia ipse me auolare fecerunt.
Capilli tui sicut grex caprarum
Que apparuerūt de galaad
Dentes tui sicut greges ouium:
Que ascenderunt de lauacro.
Omnes gemellis fetibus:
Et sterilis non est in eis:
Sicut cortex mali punici
Sic gene tue absq̄ occultis tuis.

Quo abiit dilectus tuus ꝛc.

Hoc est cāticuꝫ octauū in quo Salomon cātat desecūꝫ ecclie aplorū ad pdicandū ppło gētili. t p ipso cātat cōuersionē populi gētilis. In q̄ cātico spōsus satisfacit petitiōi plebis gentilis cupiētis sociari cū plebe iudaica et dealbari a nigredine idolatrie et recepi t introduci i cubiculū reg⁹. t pasci in horto ei⁹: t quiescere sub vmbra eius, put dictū fuit: t ipa petiuit in cantico p̄cio Et ideo xps i hoc cātico recipit plebē gētilē t pulchrificat t decorat eā sociādo eā sibi simul cū cōuersis de ppło iudaico. Jo quo cātico duo p̄cipalit facit. nam in prima pte introducit spōsū vocātē et decorātē spōsā de ppło gētili. In scōa p̄o introducit ppłm laudātē t dtificātē eādē spōsam. ibi. lx. sūt regine ꝛc. ℭ ℭQuātū ad primū ē notādū, put legit. Act. xiij. q̄ postq̄ ecclia t cet⁹ aplorū pdicauit t annūciauit publice t cū fiducia p̄bū dei ppło iudaico p̄bādo t ostēdo xp̄m esse verū messiā in lege promissuꝫ In qua predicatiōe ecclia cātauit secedēs cāticū, put dictū ē: omēdādo virtutes t pfectiones xpi. tūc ꝛ multi indeoꝝ fuissent conuersi ad xp̄m q̄ predicatione aplorū: tamē maior pars illi⁹ ppli cōtradixit predicationi apostoloꝝ: t negauit christum: t persecute est ecclam. tunc Paulus t Barnabas videntes ingratitudinē illius populi dixerunt. Vobis oportebat primū loqui verbum dei sed quoniā repulistis illud: et indignos vos iudicastis eterne vite. Ecce cōuertimur ad gentes. Sic enī precepit nobis dn̄s. Cōstitui te in lucē gentiū: vt sis sal⁹ mea vsq̄ ad extremū terre. Audientes autē gentes gaudebant t magnificabant verbum dei: t credebant quotquot erant ordinati ad vitā eternā. Et dispergebatur verbum dei p vniuersam regionem. Et cōcitauerunt iudei mulieres religiosas t honestas t principes ciuitatis: t excitauerunt persecutionem in paulum t barnabam: t eiecerunt eos de finibus suis. Illi autē excutientes pulverem pedum suoꝝ in eos venerunt iconium. Discipuli autē repleti gaudio t spū sancto. Ex quibus patet qualiter reprobatis iudeis ceperūt gētiles cōuerti: vt pt⁹. Act. xiij. t p totū discursum illū libri. et sic xps spōsus ecclie dilecti declinasse t descendisse a ppło iudaico ad ppłm gētilē in quo fecit t plātauit hortū suū. Ex quo collegit plures fruct⁹. i. plures fideles q̄ de plebe iudaica. Hoc aūt prudens salomon in spū sumēdo parabolam t figurā ex Josue q̄ ordinatis et ostitutis xij. principib⁹ t capitaneis adeptus est totā terraꝫ promissiōis. quā gentiles t ydolatre possidebāt. Ita pariter xps ostituit illos. xij. aplos: p quos adept⁹ est totū ppłm gentilē. Et ideo salomon in hac prima parte huius cantici cantādo conuersionē ppli gentilis introducit tres species psonarū ad loquendū. Nam primo introducit filias hierlm de spōso interrogantes p quas intelliguntur minores indei p apostolos cōuersi. Secdo introducit spōsam ad quesitū respondentē. Tertio introducit spōsum plebē gentilē ad fidem vocantē: eā decorantē t sibi sociantē. secūda ibi. Dilect⁹ meus descendit. tertia ibi. Pulchra es amica mea. ℭ ℭQuantū ad primū: q: in supiori cantico sponsa cōmendauerat spōsum t explicauerat ei⁹ virtutes t pfectiones in gētes. Ideo filie hierlm. i. ale denote t fideles xp̄i: interrogāt spōsam dicētes. O pulcherrima mulier⁹ q̄ abiit dilectu⁹: t q̄ declinauit dilect⁹ tuus t q̄rem⁹ eū tecū. Jsti vero interrogātes erāt nouiter conuersi de iudaismo: et minores q̄ interrogabāt cetū aplorū. Quia tria dicūt: sc̄z quo abiit. i. quare recessit a iudeis. Et quo declinauit q: recedere a ppło iudaico: t ire ad ppłm gentilē: declinare ē tanq̄ a maioris dignitatis ad minorē. Itē subdūt. Querem⁹ ipsum tecū: q: multi cōuersi ex iudeis p̄dicabāt etiā ppło gētili cū aplis. Deinde cū dicit. Dilect⁹ me⁹ descendit in hortū ꝛc. pontē respōsio spōse iuxta q̄stū. ℭ ℭAd cui⁹ intellectū est notādū q̄ deludūt t tēpla gentiliū in q̄bus p̄i⁹ habitabāt adorabanē ydola: dicebanē cubilia draconū t demoniū: sed postea facte sunt ecclie xp̄i et sc̄ōꝝ: in quib⁹ colitur t adorat verus de⁹ trinus t vn⁹: t offertur verū sacrificiū eucharistie: t vere oiōnes t oblatiōes: t celebrantur diuina officia deo acceptabilia: q̄bus de⁹ ō: pasci t delectari. t sic gentilitas p fidem t baptismū facta est areola aromatū spiritualiū quib⁹ xps ō: pasci. nā sicut xps pascit nos cibis spūalibus sacramētorum t doctrinarum: ita ō: a nobis pasci lilijs t rosis t aromatib⁹ bonorū operū t oiōnuꝫ. t vniuersaliter cultu latrie inq̄tum delectat in nr̄is bonis opib⁹ t acceptat illa ad vitā eternā. Rūdens ergo spōsa ad quesituꝫ adolescentularū t filiarū hierlm qui dixerūt. Quo abiit et declinauit dilect⁹ tuus. Dicit dilect⁹ me⁹ christ⁹ reprobatis indeis incredulis: q̄b⁹ primuꝫ oportebat loqui verbū dei: q: indignos se fecerūt: ideo conversus ad gētes descēdit in hortū suū ad areolā aromatū. Nam ex ppło gentili t ex tēplis t delubris eius fecit sibi areolā aromatū t hortū fructiferū: ejecta spurcitia idoloꝝ vt pascat in hortis popli gētilis t colligat ex eo lilia. s. virgines martyres t cōfessores et doctores t iustos vtriusq̄ sexꝰ. Et pascat ibi pastu latrie. s. sacrificioꝝ t oblationū t oiōnū. Et dicitur xps descēdere a popło iudaico ad gentilē tanq̄ a digniori q̄ ante deū colebat ad minus dignuꝫ qui ydola venerabat. Sed q: per talem descensum xpi

ad plebē gentilē: sicut plebs gētilis cōuersa pascit Christū per latrie cultū. ita Christus pascit eam pabulo ecclesiasticoꝝ sacramentoꝝ. et per consequēs fit mutuus pastus. ideo subdit. Ego dilecto meo: t dilect⁹ me⁹ mihi: quia pascitur inter lilia. quasi dicat. Ego exhibeo cultū t seruitutē latrie dilecto et sponso meo xp̄o. Et exhibeo ipi fideles per regenerationē: q: continue regenerat ex me filios et martyres t virgines t cōfessores t iustos vtriusq̄ sexus per baptismū t alia sacramēta. Sed ipse largitur t exhibet mihi pastum et pabulū spirituale: sc̄z dona spiritussancti: t gratiā sacramētoꝝ in p̄senti t gloriam in futuro. Et sic admisce correspondem⁹ nobis: t exhibem⁹ t reddim⁹ vices amoris. Item ego exhibebo dilecto cultū latrie: cui obligor ex debito sed ipse gratis t libere largitur mihi localia: bona sponsalia t spiritualia in dotē: q: tanq̄ spōsam decorauit me corona: t copia bonoꝝ spūaliū mihi familiariter loquendo: immo tā fatiffacit mihi et correspondet mee petitioni t desiderio. Nā ego eū ingenti affectu t desiderio in p̄mo cantico petiui dealbari t mūdari a nigredine ydolatrie t spurcitia gētilitatis: et sociari cū filiab⁹ hierlm in eadē ecclesia et pasci in vno et eodem horto t quiescere sub vmbra sponsi in meridie. spōsus autē iam audiuit vocē meā: annuit votis t petitionib⁹ meis. q: tā familiariter loquitur mihi per aplos suos. Et ego loquor ipsi cantādo psalmodiā t diuina officia. q: tot misit apostolos suos ad predicandū euāgelū oīi creature per vniuersum mundū. Et sic tā loquitur mihi sponsus et audio vocem ei⁹ euangelicam. Et ego iam loquor illi: t respōdeo ipsi confitēdo ipsum esse verum deū et hominem: t verū messiam in lege promissum. Et sic respondeo ipsi per fidem spem t charitatē t cultū latrie. et sic sponsus me⁹ pascitur inter lilia martyrū: virginū t omniū iustoꝝ. cor bona opa t cultū latrie delectabiliter acceptādo. Deinde cū dicit. Pulchra es amica mea: suauis ꝛc. Introducitur sponsus ad loquendū t ornandū et dotandum ecclesiā sponsaꝫ suā de populo gentili bonis spūalibus: sicut ante dotauerat ecclesiā de conuersis ex synagoga. ℭ ℭAd cui⁹ intellectū est aduertēdum sicut fuit dictū in primo cantico: q̄ sicut de⁹ est creator vniuersalis ab initio. ita fact⁹ est ex tēpore t in tpe cōstitutus redēptor vniuersalis tam ppli gētilis q̄ israelitici. Et ideo sicut patriarche t ꝓphete in p̄sona totī⁹ ppli israelitici petebāt xp̄m messiam in lege ꝓmissum: vt veniret ad osculādum eos osculo oris sui. t vt traheret eos post se t introduceret in cubiculū suū. Ita pariter tota plebs gētilis hoc idē petebat t petit per thamar t Raab t Ruth: tāq̄ p̄ peuaricatrices: q: oēs ille petierūt xp̄m in p̄sona totī⁹ ppli gentilis: inquantū desiderauerūt sociari in ppło dei. t venerūt ad fidē t cultū vni⁹ dei. t sic desiderarūt xp̄m vērum simk cū successorib⁹ eoꝝ vt dictū fuit ibi. t desiderarūt dealbari a spurcitiat nigredinet sorde idolatrie dicēdo. Nigra sum sꝫ formosa ꝛc. Et ideo sicut spōsus satisfecit plebi iudaice t synagoge fideliuꝫ per sex cantica: quia iam venit in carnē: t osculatus est eam p incarnationē: vt patuit in secūdo cāt̄ico et osculat⁹ est osculo oris sui p̄sonaliter p euangelicā predicationē. vt patuit cāt̄ico tertio. Et iam traxit eā p familiarē doctrinā

Universidad de Deusto
Biblioteca

et cōuersatione ⁊ miraculoꝝ operatione. vt patuit cantico quarto. et ī introduxit eā in thalamū suū ⁊ ornauit vestib⁹ sponsalib⁹: vt patuit cantico quinto. Et iā pauit ⁊ refecit eā pabulo sacramētoꝝ emanantiū ex passione xpi. vt patuit cantico sexto. Et iam ecclesia cōgregata ex ꝑuersis de iudaismo ⁊ ex populo israelitico: recepit xpm in sponsum cōmendādo ⁊ confitēdo ei⁹ virtutes ⁊ pfectiones ⁊ ospotentiā ⁊ magnificentiā. vt patuit in cātico septimo. sc. in cantico p̄cedenti. Ita ergo pariter in hoc octauo cātico ⁊ duob⁹ sequentib⁹ sponsus satisfacit ⁊ vult satisfacere votis et petitionib⁹ plebis gētilis petētis dealbari a nigredine ydolatrie: ⁊ sociari cū plebe israelitica ⁊ pasci cū ea ⁊ simul quiescere sub vmbra sponsi. Quā pertitionē xp̄s adimpleuit cum misit apl̄os ad vocandū ⁊ ꝑuertendū pp̄m gentilē ad fidem euangelicā. Et sic xp̄s per apl̄os suos et discipulos vocauit plebē gentilē in eandē ecclesiaꝫ et dealbauit eā: ornauit: ⁊ decorauit: ⁊ dotauit eaꝫ eisdem ornamentis ⁊ monilib⁹ sponsalibus: quib⁹ ante ornauerat ecclesiā ex synagoga ꝑuersam. ⁊ sic ex vtroq; populo facta est vnica ecclesia ⁊ sponsa christi. et sic in his trib⁹ vltimis cātieis maxime loquit Salomon de ecclesia populi gētilis iam facta vna ⁊ sociata cū iudaica siue israelitica. vt patebit. Dicit ergo xp̄s spōsus. O amica mea de pop̄lo gētili tu in principio petisti a nigredine ydolatrie dealbari: ⁊ cū filiabus hierl̄m sociari ⁊ simul pasci ⁊ quiescere. Et ideo cōpleto iam mysterio redemptionis in populo israelitico: ⁊ post⁹ illi satisfeci p incarnationē et familiarē predicationē ⁊ mortē ⁊ passionē. et resurrectionē ⁊c. Tandē volui descendere ad te vt satisfacerē votis ⁊ petitionib⁹ tuis mittēdo tibi apostolos ⁊ discipulos ad predicandū: vt in p̄sona mea te dealbēt ⁊ mūdent a nigredine ydolatrie: et pulchrā faciāt per baptismū ⁊ alia sacramēta. ℭ Et nota ꝙ hꝫ xp̄s vocauerit plebē gentilē: baptizauerit p apostolos tan⁹ p ministros. Tamē qz p seipm dat gratiā ⁊ bona spūalia. Ideo loquit in persona ppria. Itē dicere xpm ⁊ cōmēdare pulchritudinem plebis gētilis: idem est qđ facere: qz cōmendādo ipsam de pulchritudine: idem est qđ facere ipsam pulchrā ⁊ ipsam decorare ornamentis spōsalib⁹ hic memoratis. ℵ ℭ Item est aduertendū ꝙ hꝫ sponsus repetat et iteret in hoc cātico octauo bona spūalia et ornamēta q̄ p̄memorauit ⁊ explicauit in ānto cantico. Tū talis repetitio ⁊ iteratio nō est superflua nec otiosa. hꝫ denotat duos pop̄los in diuersis tp̄ibus successiue ad fidē cōuersos. quos xp̄s sub eadē ecclesia cōgregauit: ⁊ eisdē ornamētis spōsalibus decorauit. Dicit ergo xp̄s. O amica mea cōuersa de plebe gentili ego dico tibi: ꝙ tu es pulchra. i. pulchrā te facio simul cū plebe israelitica. Et tu es decora facta sicut hierl̄m. Nam tu in primo cantico petisti dealbari ⁊ decorari: ⁊ sociari filiab⁹ hierusalē. ⁊ ego dico tibi: ꝙ tu es facta decora sicut hierl̄m: ⁊ ipsicō sociata in vnā ecclesiam ⁊ eisdem ornamētis spōsalib⁹ decorata: post⁹ recepisti eadē ecclesiastica sacramēta: qz eadem septē dona spūsancti receptisti. Et ad pugnandū contra mundū ⁊ carnē ⁊ diabolū: ⁊ eisdem armis armata fuisti. ⁊ ideo tu es facta terribilis ad pugnādū: sicut vna acies castroꝝ bellicoꝝ ad bellandū ⁊ pugnandū ordinata. ꝑ fide euāgelica defendēda. Item pulchritudo tua summe delectat me. Auerte ergo oculos tuos a me ⁊c. et loquit iro ce dicit sponse. Auerte oculos tuos a me: qz tantū sunt pulchri: ꝙ penetrāt cor meū ⁊ interficiunt me. Ita ergo pariter metaphorice dicit hic xp̄s. O spōsa mea auerte oc̄los tuos. s. fidei: ⁊ charitatis ⁊ humilitatis: qz tū mihi placēt ⁊ sunt grati: ꝙ me anolare fecerūt. i. vt relicto ⁊ reprobato populo iudaico incredulo me cōpulerūt: vt repente descenderē ⁊ venirē ad te. ℭ ℵd cuius intellectū est aduertendū sicut dictū est in cātico ānto: ꝙ xp̄s nō respexit in nobis istos oculos ⁊ ista bona tan⁹ formā efficientē: hꝫ tan⁹ formam disponentē: quā ipse in nobis impressit: vt nos sibi graros faceret. Vñ tria gn̄a oculoꝝ vulnerauerūt xp̄m ⁊ fecerunt ipsum anolare vt veniret ad nos redimendū. Primo oculi ymaginis naturalis inquantū solꝫ hoīem creauit in hoc mūdo inferiori ad ymaginē sui aptū ⁊ capacē ad suam beatitudinē participandā ⁊ capescēdam. ⁊ ideo anolando descendit ad redimendā suā ymaginem quā in vtroq; populo repperit. Scōo vulnerauerūt ⁊ nouerūt xp̄m oculi predestinatiōis. Nā quos pater ab eterno predestinauit: hos filios facit⁹ homo ex tēpore vocauit: ⁊ hos iustificauit in presenti: et magnificauit ⁊ glorificauit in futuro ad Ro. ix. Tertio aūt sunt oculi gr̄e ꝓpter quos sum⁹ deo grati ⁊ acceptad vitā eternā: ⁊ hos dedit nob gratis xp̄s. Ipse em̄ xp̄s dedit nobis oculos fideles cū charitate: quib⁹ eū cognoscim⁹ ⁊ diligim⁹ ⁊ meremur et sum⁹ apti ad vitā eternā. ⁊ isti oculi penetrāt cor xp̄i ⁊ facūt eū anolare ad p̄miū nobis ꝙferēdū. ⁊ sic xp̄us amat qđ in nobis plantauit. et sic p̄s ꝙ xp̄s ante dilexit nos q̄m nos ipm. qz de⁹ ante mūdi ꝯstitutionē dilexit ⁊ elegit nos: vt essem⁹ scī et postea gratificauit nos in xp̄o filio suo. ad Eph. i. ⁊ sic patz ꝙ xp̄s dotauit ⁊ ornauit ecclesiam spōsam suā ornamentis spōsalib⁹ vt sibi placeret ⁊ ampli⁹ eā diligeret. que quidē ornamēta sunt fideles articuloꝝ ⁊ gr̄a sacramētoꝝ ⁊ robur ad obseruationē preceptoꝝ ⁊ varietas statuū ⁊ officioꝝ et dignitatū. et ideo per oculos p̄n̄t etiā intelligi doctores. s. Auguſt. Hiero. ⁊ cetteri q̄ fuerūt de populo gētili multiplures q̄m de pop̄lo iudaico: p quos doctores tā⁹ p oculos videt ecclesia. Qui quidē oculi doctoꝝ eo ꝙ erāt cū fide ⁊ charitate: ideo xp̄m anolare fecerūt. et sic etiā subdit. Capilli tui. i. populi ex gētib⁹ ꝑuersi facti sunt copiosi ⁊ albissimi ⁊ multiplicati p regnationē baptismalē: sicut greges caprarū q̄ apparuerūt de galaad in magno nūero. Et dētes tui q̄ sunt tōdē doctores inquātū rumināt et masticāt et digerūt sacrā scripturā: facti sunt albi: mūdi sicut grex ouiū que ascenderūt de lauacro. put dictū est in cātico ānto qz oēs doctores sūt gemellis fertib⁹. ⁊ sterilitas nō est in eis. inquātū ex vtroq; testō quotidie pariunt sacrā scripturā ⁊ prebēt eam populis fideliū. Et sic etiā gene tue que sunt bone ⁊ honeste operationes coꝝā populo apparentes sunt rubee per charitatē: sicut cortex mali punici absq; occultis. Nam sicut malū punicū sub vna pelle rubea continet multa grana rubea ⁊ pulchra. ita eccl̄a spōsa xp̄i subvna pelle ⁊ tegmine fidei ⁊ charitatis ꝯtinet copiā fideliū rubore ⁊ ardore charitatis ardētiū: cuiꝰ lux licet ola ista regna mūdi ⁊ principatus ⁊ tyrannides ⁊ ciuitates sint plures ī numero: ⁊ sint diuerse lingue: et diuersi mores: ⁊ hꝫ sub diuersis humanis legib⁹ regātur ⁊ viuant. tpalit tamen ex oīb⁹ his ⁊ in oīb⁹ hic facta est vnica ecclesia sub vno capite xp̄o ⁊ p̄ncipe cōgregata. et vnico baptismo regenerata viuēs sub vnica lege euāgelica. Et vnica gratia sacramētoꝝ. Et vnica fide articuloꝝ: qz vbiqz terraꝝ vnica ē ecclesia spōsa xp̄i: sicut vnicus est spōsus. Et hoc est qđ intendit dicere salomon in hoc cātico: loco in p̄sona xp̄i. vñ ait. Sexaginta sunt regine. i. regie potestates. Et octoginta cōcubine. i. tyrānides in mūdo. et adolescētularū. i. ciuitatū ⁊ oppidoꝝ et aliorū pp̄oꝝ nō ē numer⁹ qz sūt q̄si infiniti ī mūdo. Sed in oīb⁹ his vna est colūba mea. i. vnica est ecclesia spōsa mea simplex ⁊ innocēs ⁊ pura sicut colūba. Et vnica ⁊ pfecta ē matri sue: ⁊ electa genitrici sue. ℵ ℭ ℵd cuius intellectū est notādū. ꝙ xp̄s ⁊ spōsus ecclie inquātum eā sibi vniuit ꝑ gr̄am ⁊ fidē et ipa ⁊ filia xp̄i inquātum ipam regenerauit. hꝫ qz xp̄s regenerauit totā ecclesiam ⁊ regenerat cōtinue fideles ex aqua ⁊ spū sancto: ideo spūsanctus ⁊ mater eccl̄ie spōse xp̄i. et ideo ⁊ colūba ⁊ colūbina: qz ex spū sancto regenerata. et ⁊ perfecta matri sue: qz nō ex voluntate carnis: nec viri sed ex solo spū sctō est regenerata et renata. et ita etiā ⁊ electa matri sue. s. spiritui sctō. ex cui⁹ virtute ⁊ gr̄a dei regenerata ⁊ et renata. et nō est mirādū: ꝙ salomō appellet sp̄m sanctū matrē eccl̄ie: qz hoc nomē spūs ī caldeo et hebreo est feminini generis: sicut in latino est masculini gn̄is: ⁊ in greco neutri gn̄is. vt ināt hiero. in ꝓmone de assumptiōe virginis. Intendit ē docere spōsi⁹. qz hꝫ multa ⁊ diuersa sint regna ⁊ principatus ⁊ potestates in mūdo viuentes sub diuersis legibus humanis: tamen ex oīb⁹ his ⁊ ī oīb⁹ his vna est ecclesia spōsa xp̄i viuēs sub vnico p̄cipe et vnica fide et charitate et vnica lege euangelica.

ℭ Deinde cū dicit. Viderūt eā ⁊c. Est aduertendum ꝙ post⁹ eccl̄a apl̄oꝝ ⁊ discipuloꝝ recepit sp̄m sanctū illico nō post multos dies fuerūt apti ⁊ discipuli ꝑ diuersas ꝓuincias ⁊ regna mundi ad p̄dicandum euāgeliū oi creature diſpſi: put eis xp̄us preceperat in die ascēsiōis. Et sic matthеus ꝓfectus est in ethyopiā. ⁊ bartholome⁹ ⁊ thomas ad regna indoꝝ. ⁊ andreas apud scythas. ⁊ symō ⁊ iudas p̄dicauerūt ꝑ egyptū ⁊ caldeā. ⁊ petrus ⁊ paulus p greciam vsq; ad italiā. ⁊ sic singuli ꝑ gr̄am ⁊ monū ⁊ virtutē spūs sancti ⁊ ꝓpter signa q̄ faciebāt suscitādo mortuos: ⁊ sanādo infirmos. ⁊ ejciēdo demonia cōuertebāt multos ad fidē xp̄i. Et sic vnusquisq; apl̄s faciebat sibi societatē et exercitū fideliū cōuersoꝝ ex gētilitate. ℵ ℭ Tūc ergo filie syon. i. ale denote ⁊ fideles nouiter ꝑuerse: et reges ⁊ p̄ncipes et tyrānī et ciuitates et pp̄li gētiliū videtes eccl̄iaꝫ in apl̄is et discipulis tan⁹ acie ordinatā: ita ꝙ mundū cū signis ⁊ virtutib⁹ ꝓgredi ⁊ ꝓficisci sp agēdo ⁊ volens ad fidē cōuertēdo: tūc oēs iste ptātes p̄dicauerunt eccl̄iam ⁊ xp̄ianā religionē beatissimā. qz ī tam magnū numer⁹ augebaf ⁊ qz tot ⁊ tātis signis ⁊ virtutib⁹ cōfulcabat. ⁊ sic p̄dicabāt eā beatissimā ꝑ magnitudinē ⁊ excellentiā spōsi. q̄ eā beatificabat ⁊ ad tm̄ ⁊ talē gradū exaltabat: ⁊ dignificabat ⁊ tam magnis bonis ⁊ mulieribus decorabat. ⁊ sic nō solū filie

eet coꝝā volb⁹. nō vt videak ab hoīb⁹ ad ꝓpriā laudē: sed vt glorificent dñm qui ī celis est. Et ideo subdit. absq; occultis. q. d. ꝙ talia opera sūt cū interiori gaudio ⁊ recta ītentione latēte: testimoniū reddēte cōscientie coꝝ. Et sic eccl̄ia ⁊ quilibet iust⁹ ē pulcher ⁊ rubet charitate int⁹ ⁊ extra. quia nō ad ostētationē ꝓpriā operaf ⁊ exercet opera vtutum: hꝫ ad laudē dei ⁊ primi bonū exēplū utilitatē. Hoc etiā dicit. qz ecclesia multi sūt martyres latēter ī coꝝ de: licet nō martyriū receperūt publicum in carne.

Secunda pars octaui cantici.

Sexaginta sunt regine.
Octoginta cōcubine
Et adolescentularū non est numerus
Una ē colūba mea: pfecta
Una est matri sue. (mea
Electa genitrici sue
Viderunt eam filie syon
Beatissimam predicauerunt
Regine ⁊ cōcubine: ⁊ laudauerunt eam.
Que est ista que progreditur quasi aurora consurgens:
Pulchra vt luna: Electa vt sol
Terribilis vt castrorum acies ordinata
Descendit in hortum nucum
Vt viderem poma convallium:
Et inspicerem si floruisset vinea
Et germinassent mala punica
Nesciui. Anima mea conturbauit me
Propter quadrigas aminadab
Reuertere reuertere sunamitis
Reuertere reuertere vt intueamur te.

Deinde cum dicit. Sexaginta sunt regine ⁊c. Dec est scda pars huius octaui cātici. ℭ ℵd cuius intellectū est aduertendū. ꝙ oēs reges terre ⁊ p̄ncipes mūdi gerunt vices dei in tegendo qz omnis potestas a domino deo est. Unde dicit divina sapiētia. per me reges regnant: per me p̄ncipes imperant ⁊ decernūt iusticiam. ꝓuer. viij. Et est dicēdū ꝙ ois humana potestas est a deo aut p̄ceptiue. aut p̄missiue. vnde reges regāt ex dei voluntate preceptiua: eo ꝙ ex electiōe inceperūt regnare ⁊ optimis legibus regūt ⁊ discernūt iudicia. et iō ꝓpter talē honestū ordinē dominādi regie potestates et regna metaphorice dñr vxores dei ⁊ regine: tyrānice aūt potestates eo ꝙ violenter regūt ⁊ reguntur ideo dñr cōcubine quasi adulterine. qz nō legitime possidentē nec regunt. Et sic salomon hic regna ⁊ regias potestates mūdi appellat reginas: tyrānides appellat cōcubinas: ⁊ ciuitates ⁊ oppida appellat adolescētulas q̄si ancillas regū ⁊ p̄ncipū. et qz plures sūt tyrāni ꝙ reges legitimi ī mūdo. iō p̄it ꝑ numerum ī maiori nūero. Et qz ciuitates ⁊ oppida sūt in multo maiori numero q̄m reges siue regna ⁊ tyrānides: ideo ponit eas sub nūero quasi infinito. Sz qz licet ola ista regna mūdi ⁊ principatus ⁊ tyrannides ⁊ ciuitates sint plures ī numero: ⁊ sint diuerse lingue: et diuersi mores: ⁊ hꝫ sub diuersis humanis legib⁹ regātur ⁊ viuant. tpalit tamen ex oīb⁹ his ⁊ in oīb⁹ hic facta est vnica ecclesia sub vno capite xp̄o ⁊ p̄ncipe cōgregata. et vnico baptismo regenerata viuēs sub vnica lege euāgelica. Et vnica gratia sacramētoꝝ. Et vnica fide articuloꝝ: qz vbiqz terraꝝ vnica ē ecclesia spōsa xp̄i: sicut vnicus est spōsus. Et hoc est qđ intendit dicere salomon in hoc cātico: loco in p̄sona xp̄i. vñ ait. Sexaginta sunt regine. i. regie potestates. Et octoginta cōcubine. i. tyrānides in mūdo. et adolescētularū. i. ciuitatū ⁊ oppidoꝝ et aliorū pp̄oꝝ nō ē numer⁹ qz sūt q̄si infiniti ī mūdo. Sed in oīb⁹ his vna est colūba mea. i. vnica est ecclesia spōsa mea simplex ⁊ innocēs ⁊ pura sicut colūba. Et vnica ⁊ pfecta ē matri sue: ⁊ electa genitrici sue. ℵ ℭ ℵd cuius intellectū est notādū. ꝙ xp̄s ⁊ spōsus ecclie inquātum eā sibi vniuit ꝑ gr̄am ⁊ fidē et ipa ⁊ filia xp̄i inquātum ipam regenerauit. hꝫ qz xp̄s regenerauit totā ecclesiam ⁊ regenerat cōtinue fideles ex aqua ⁊ spū sancto: ideo spūsanctus ⁊ mater eccl̄ie spōse xp̄i. et ideo ⁊ colūba ⁊ colūbina: qz ex spū sancto regenerata. et ⁊ perfecta matri sue: qz nō ex voluntate carnis: nec viri sed ex solo spū sctō est regenerata et renata. et ita etiā ⁊ electa matri sue. s. spiritui sctō. ex cui⁹ virtute ⁊ gr̄a dei regenerata ⁊ et renata. et nō est mirādū: ꝙ salomō appellet sp̄m sanctū matrē eccl̄ie: qz hoc nomē spūs ī caldeo et hebreo est feminini generis: sicut in latino est masculini gn̄is: ⁊ in greco neutri gn̄is. vt ināt hiero. in ꝓmone de assumptiōe virginis. Intendit ē docere spōsi⁹. qz hꝫ multa ⁊ diuersa sint regna ⁊ principatus ⁊ potestates in mūdo viuentes sub diuersis legibus humanis: tamen ex oīb⁹ his ⁊ ī oīb⁹ his vna est ecclesia spōsa xp̄i viuēs sub vnico p̄cipe et vnica fide et charitate et vnica lege euangelica.

ℭ Deinde cū dicit. Viderūt eā ⁊c. Est aduertendum ꝙ post⁹ eccl̄a apl̄oꝝ ⁊ discipuloꝝ recepit sp̄m sanctū illico nō post multos dies fuerūt apti ⁊ discipuli ꝑ diuersas ꝓuincias ⁊ regna mundi ad p̄dicandum euāgeliū oi creature diſpſi: put eis xp̄us preceperat in die ascēsiōis. Et sic matthеus ꝓfectus est in ethyopiā. ⁊ bartholome⁹ ⁊ thomas ad regna indoꝝ. ⁊ andreas apud scythas. ⁊ symō ⁊ iudas p̄dicauerūt ꝑ egyptū ⁊ caldeā. ⁊ petrus ⁊ paulus p greciam vsq; ad italiā. ⁊ sic singuli ꝑ gr̄am ⁊ monū ⁊ virtutē spūs sancti ⁊ ꝓpter signa q̄ faciebāt suscitādo mortuos: ⁊ sanādo infirmos. ⁊ ejciēdo demonia cōuertebāt multos ad fidē xp̄i. Et sic vnusquisq; apl̄s faciebat sibi societatē et exercitū fideliū cōuersoꝝ ex gētilitate. ℵ ℭ Tūc ergo filie syon. i. ale denote ⁊ fideles nouiter ꝑuerse: et reges ⁊ p̄ncipes et tyrāni et ciuitates et pp̄li gētiliū videtes eccl̄iaꝫ in apl̄is et discipulis tan⁹ acie ordinatā: ita ꝙ mundū cū signis ⁊ virtutib⁹ ꝓgredi ⁊ ꝓficisci sp agēdo ⁊ volens ad fidē cōuertēdo: tūc oēs iste ptātes p̄dicauerunt eccl̄iam ⁊ xp̄ianā religionē beatissimā. qz ī tam magnū numer⁹ augebaf ⁊ qz tot ⁊ tātis signis ⁊ virtutib⁹ cōfulcabat. ⁊ sic p̄dicabāt eā beatissimā ꝑ magnitudinē ⁊ excellentiā spōsi. q̄ eā beatificabat ⁊ ad tm̄ ⁊ talē gradū exaltabat: ⁊ dignificabat ⁊ tam magnis bonis ⁊ mulieribus decorabat. ⁊ sic nō solū filie

spon. fideles iā cōuersi: sed etiā regine ⁊ concubine. i. regie potestates ⁊ pncipat⁹ ⁊ tyrānides laudarunt eā videntes ⁊ admirantes signa q̄ faciebat cōtra demones curādis infirmis. Et ideo sic admirātes ⁊ eā beatissimā ꝓdicantes ⁊ laudantes dicebāt Que est ista que ꝓgreditur quasi aurora cōsurgēs pulchra vt luna: electa vt sol. terribilis vt castrorum acies ordinata? ¶ Ad cuius intellectū est notādum q̄ eccl'a xp̄i in pncipio fuit quasi aurora consurgens. Nā sicut aurora cōsurgēs de nocte ⁊ tenebris nondū bz totū lumē: sed aliquātulū rutilat et splēdet habēs partē de tenebris. eo q̄ adhuc ē iter tenebrassita pariter eccl'a in pncipio: q̄ cōsurgebat ex nocte ⁊ tenebris legis ⁊ ex nocte ⁊ tenebris idolatrie. Ideo cōuersi de iudaismo lz splenderent radijs luminis euāgelici: tñ q̄ ex toto nō valebant relinq̄re cerimonialia. vt ptz ad Ro. ⁊ Gal. p totū. ſō eccl'a in pncipio erat quasi aurora ꝓsurgēs inquātū illi pauci ꝓuersi habitabāt iter fideles. Bz postea q̄n eccl'a iā fuit magis mltiplicata: tūc fuit pulchra vt luna. q̄n est plena ex radijs solis: q̄ tūc fideles abominantes cerimonialia ⁊ superstitionē ydolo: iā erāt magis purificari ⁊ firmi lege euāgelica. Sed postea tpe Decij ⁊ maximiani ⁊ diocletiani iā eccl'a fuit electa ⁊ excellēs sicut sol. Nā sicut sol in meridie nō solū nō patit tenebrā admixtā: sed etiā oīa illuminat. Ita pariter eccl'a iam tpe illor⁹ imperator⁹ multiplicata nō solū pellebat oēm tenebrā legalē q̄ idolatriā: sz etiā splēdebat p totū orbē: q̄ iam habebat doctores illuminantes totū orbē suis predicationib⁹ ⁊ doctrinis. ⁊ tunc erat frequētia martyrū: qui rigarūt ⁊ auxerūt eccl'ā sanguine suo. Et sic eccl'a p tūc nō solū fuit electa vt sol rōe splēdoris doctrie euāgelice sed etiā fuit terribilis vt castrorū acies ⁊ phalāx ordiata ad pugnādū contra tyrānos ⁊ infideles: imo fuit acies ad pugnādū p doctores cōtra infideles. Et fuit terribilis acies ordinata p martyres ad pugnādū ꝓtra tyrānos. et notanter dr. Que est ista que ꝓgredit' nam ecclesia aplor⁹ egressa ē vltra limites .s. ex pplo israelitico ⁊ ꝓgressa in ppl'm alienū ⁊ gētilē. q. d. que est ista q̄ cū tanta audacia ⁊ fiducia ex pplo infimo ⁊ humili audet ꝓgredi armata p ppl'm gētilē ꝓtra reges ⁊ pncipes et deos et leges iperator⁹ ⁊ regū. B ¶ Deinde cū dicit. Descendi in hortū nucū. Spōsa explicat ⁊ dat rōnem sui adnētus explicando resistentiā quā receperit i pplo gētili ꝓpter q̄ incedit armata. Ad cuius intellectū est notādum q̄ post obitus aplor⁹ creuit aliquātulū eccl'a per vniuersū orbē sm q̄ alij impatores ꝓmittebāt vinere xp̄ianos et sic fuerūt nonē psecutiones in eccl'a: inter quas psecutiones fuerunt q̄ſdā paces ⁊ boc a nerone vsq̄ ad dyocletianū: sed tunc insurrexit quedā psecutio cōtra eccl'as maior ceteris. In q̄ psecutiōe interfecta fuerūt infinita milia martyr⁹ vbi valde fuit eccl'a ꝓturbata. ⁊ sic eccl'a vndiq̄ vexabat a trib⁹ limicis sz ab imperatorib⁹ ⁊ regib⁹ idolatris ⁊ ab hereticis ⁊ bonis⁹ carnalib⁹ ⁊ mundanis: ⁊ hāc turbationē ⁊ psecutionē eccl'e memorat spōsa in hac parte dicēs. Nō miremi si sic ꝓgredio: armata sicut terribilis castrorū acies ordiata. Q: descēdi in hortū nucū .s. in ppl'm gētilē mihi ab eterno ꝓdestinatū ⁊ p patriarchas ⁊ ꝓphetas ad fidē prenunciatū. Descēdi enim vt viderem poma convallium. s. vt colligerē iustos per baptismū ⁊ fidem. Et vt inspicerē si floruisset ⁊ fructificasset vinea populi gētilis germinā tyres ⁊ virgines ⁊ ceteri iusti ⁊ fideles. ¶ Et nodura testa: ⁊ sic etiā amigdali ⁊ anellana dicit nux. Et ideo Ihebreo habet descēdi in hortū amigdali. per q̄ intelligit popl's gētilis q̄ sub testa idolatrie cōtinebat imaginē dei ⁊ magnā partē ꝓdestinator⁹. Et ideo ille hortus dedit fructū suum p baptismū tpe gr̄e. Nam baptism⁹ maturauit fructū ille hortuli: ⁊ vuas illi⁹ vince quē fructū apli ⁊ eccl'a collegerūt. q. d. ego veni ad colligēdos fruct⁹ supradictos sed in tali expeditione repperi maximā resistentiā Et ideo nescini. i. dubitaui et timui: ⁊ alia mea turbata est ꝓpter quadrigas bellicas: facies cōtrarias ipius aminadab. i. ꝓpter exercit⁹ ppli gentilis et principū ⁊ regnū q̄ ꝓsequebant me et tormēt⁹ affligebāt intantū q̄ xp̄iani fugiebāt p mōtes ⁊ latibula spelūcar⁹ vnde intrāt ingruit illa persecutio q̄ beat⁹ mercellin⁹ ex timore adoleuit ydolis sc̄ificium de quo scelere cum martyrio postea fuit purgatus. ¶ Est autē aduertendū q̄ vbi nostra translatio habet alia mea turbata est ꝓpter quadrigas amīadab. i. populi mei: in hebreo habet ꝓpter quadrigas aminadab. i. ꝓpter exercitus ⁊ psecutiones ⁊ tormēta ppli gētilis pncipātis ⁊ dñantis in mūdo quā quidē psecutionē inter ceteros seuius ⁊ atrocius exercebāt maximian⁹ ⁊ diocletian⁹. Et ideo vidēs eccl'a plebem gentilē resistētē predicatiōi euāgelice dicit ipsi. Reuertere reuertere sunamitis. ¶ Ad cuius intellectū est notandū q̄ ppls gētilis descēdebat ex Noe: q̄ fuit ver⁹ dei cultor. Bz recesserat a vō cultu dei p filios Chā ⁊ Japhet maxime in cōfusiōe linguar⁹ in fabricatōe turris Babel. ⁊ sic ppls gētilis bitabat et laborabat triplici infirmitate. Primo i idolatria p falsū cultū deor⁹. Scōo in falsitate doctrie p falsam superstitionē pōtificū tēplor⁹. Tertio bitabat et erat immolut⁹ in spurcitia ⁊ feditate carnis ⁊ alior⁹ pcātū. et iō spōsa vocat ter illū ppl'm: vt egrediat ab illo triplici egastulo ⁊ infirmitate. Et reuertat ad dñm deus suū a quo p infidelitatem ante recesserat. ¶ Iterum est aduertendum. q̄ vbi translatio nr̄a dicit Reuertere sunamitis. In hebreo dicit reuertere sulamit. Unde sunamitis interpretat captiua seu lapide. et sic ꝓueniebat tūc plebi gentili q̄ erat lapidea inquātum corde duro adorabat ydola lapidea ⁊ vere erat captiua in ptāte dyaboli. Sulamit autē interpretat integra et pfecta. et sic illa plebs ante baptismū nō potuit dici integra nec pfecta. Bz hoc cōuenit ipi post baptismū. Dicit ergo spōsa ad plebē pētilē sibi resistētē. O sunamitis. i. captiua ⁊ lapidea: reuertere a falso cultu deor⁹: ⁊ a falsitate doctrine sacerdotū gētilis: ⁊ a lasciuia carnali: ⁊ superbia ⁊ auaricia q̄ maxime regnat in te. Et ꝓuertere ad dñm deū tuū: vt intueamur te: ⁊ baptizem⁹ ⁊ vera ⁊ sana doctrina instruam⁹ te. Itē reuertere a falso cultu ⁊ prana doctrina ⁊ immūdicia carnis ad psecutionē ⁊ integritatē fidei euāgelice. Itē reuertere a triplici petō. s. ab originali: ⁊ mortali: ⁊ veniali: in quib⁹ laborau: que quidē petā nulla lex pōt oelere nec sanare nisi sola euāgelica. et sic ex sunamite efficier⁹ sulamit. i. ex lapidea ⁊ captiua efficieris integra ⁊ pfecta p baptismū. q̄ quidē baptisma⁹ maturauit fruct⁹ horti ⁊ vuas vinee ppli gētilis: ⁊ ꝓfregit duā testā nucū. Et extraxit inde ymāginē dei ⁊ numerū ꝓdestinator⁹ q̄ latebat sub testa cerimonialiū i plebe israelitica ⁊ sub testa lapidea ⁊ ydolatrica in plebe gentili. Qui quidē etiā baptism⁹ sicut ante fecerat pulchrā ⁊ decorauerat plebem sic indaicā: ita postea decorauit plebē gentilē. B ¶ Bz circa fundamētū hui⁹ cantici octaui dubitat. Nam dictū est in tertio: quarto cantico q̄ xp̄s p se ⁊ ꝓsonā⁹ soli plebi israelitice ꝓdicauit. ⁊ vltra terminos israel ad ꝓdicandū ⁊ miracula faciendū non exiuit. Et solā terrā isr̄l' ꝓdicando: miracula faciēdo peragrauit. Ut ptz p totū discursum euāgelicū. Et in hoc cātico octauo dicit⁹ est q̄ xp̄s p se nō descēdit ꝓsonal⁹ ad pplm gentilē sed p aplos. et ideo querit quare xp̄s nō prexit illico ad pplm gētilem ad ꝓdicandū et miracula faciendū: q: forsan fuisset magis accept⁹. Ad hoc rndet q̄ hoc fecit xp̄s tripli ci ex causa ⁊ rōne. Primo ad maiorē cōfusionē ppli iudaici ⁊ ostendā ⁊ manifestādā ei⁹ cor nimē durū et ingratitudinē. Scōo ad maiorē laudē popli gētilis et ostēdenda ei⁹ obedientiā. Tertio ad vtilitatē totius gētis hūane: et necessitatē nr̄e redēptōis. Primū ꝑbat. Nā si xp̄s pri⁹ ꝓdicasset ⁊ miracula fecisset in ppl'o gentili: tūc scribe ⁊ pharisei habuissent causam ipsum repellendi ⁊ crucifigendi ipm ꝓremmedi ⁊ nō recipiendi eū: q: nō erāt obligati ad recipiendū aliquē extraneū. nec venientē ad ppl'm gentilem i messiā: sz solū venientē ad eos: ⁊ hoc fm leges ⁊ ꝓphetas. Iō voluit ꝓsonal⁹ venire ad eos. prout ꝓmissum fuerat in lege ⁊ ꝓphetis. Et sic manifesta fuit eor⁹ cecitas ⁊ ingratitudo ⁊ malicia. ideo ait saluator. Jo. xv. Si nō venissem ⁊ eis nō locut⁹ fuissem: ⁊ opa in eis nō fecissem que nemo alī⁹ fecit peccatū nō haberēt. Nūc aūt nō habēt excusationē de pcō suo. Scōm ꝑbat. Nam maxima laus ⁊ meritū ꝓuenit ppl'o gētili: q̄ nōvidit xp̄m in carne ꝓdicantē nec miracula facientē. eū ad solam ꝓdicationem aplor⁹ recepit xp̄m: qō fuit reputatū ad magnā cōfusionē iudeor⁹. Prout ꝓphetauerat dō. ps. lxvij. Populus quē nō cognoui ser̄uit mihi: in auditu auris obediuit mihi: filij alieni inueterati sunt. ⁊c. Hoc idē ait saluator. Matth. viij. Amē dico vob⁹ q̄ nō inueni tantā fidem in isr̄l'. multi eīm venient ab oriente occidēte ⁊ recūbēt cū abraam isaac ⁊ iacob in regno celor⁹. Filij aūt regni mittent⁹ in tenebras exteriores. Hoc idē dicit saluator. Luc. xiij. Tertiū autē ꝑbat nā mos ⁊ inclinatio naturalis inerat gētilib⁹ deificare bonos virtuosos. Si eīm videbāt in aliquo aliq̄d diuinū vltra cōsuetudinē nature: illico faciebāt ipsi statuā adorabāt eū tanq̄ deū. Et isto mō deificarūt hercule ⁊ matrē ⁊ saturnū ⁊ mercuriū et iouē ⁊ phebū ⁊ esculapiū. Nā legit Aug. xiij. q̄ cū paulus predicaret iūstris eū Barnaba: ⁊ Paulus sanasset claudū ex vtero matris sue: tūc turbe clamauerūt dicētes. Dij similes facti bonibus descenderūt ad nos. et vocabāt Barnabā Jouem: Paulum vero mercurium: q̄m ipe erat dux verbi. Sacerdos quoq; Jouis qui erat ante ciuitatē: tauros ⁊ coronas ante fanuas asserēs cum pplis volebat sacrificare ⁊c. Et quib⁹ ptz q̄ si pauli ⁊ Barnabā ꝓpter sanationē enim claudi voluerūt turbe adorare ⁊ eis tanq̄ dijs tauros sacrificare. Ergo multomagis populi gentiles deificassent ⁊ adorassent xp̄m cecos illuminantē ⁊ mortuos suscitātem ⁊ ventis imperantē ⁊c. Et sic nostra redēptio fuisset impedita. et ideo xp̄s noluit venire ad populū gentilē qui faciliter ipsum recepisset: sz venit ad populū dure cervicis in auaricia ⁊ malicia obdurati: qui videntē xp̄m suis moribus ꝓdicentē ⁊ sua scelera detestantē faciliter ipsum oderūt ⁊ crucifixerunt. Et sic nr̄a redēptio habuit locū et oportunitatē. Et hec fuit causa quare xp̄s nō venit ad predicādum p se populo gentili: sz misit aplos suos ꝓut predicitur in hoc canti co octauo ⁊ sequenti. Et hec de octauo cantico.

Incipit nonum canticum.

Quid videbis in Sunamite nisi choros castrorum.

Quāpulchri sunt gressus tui in calciamētis filia pncipis.

Jūcture femor⁹ tuor⁹ sicut monilia q̄ fabrica fūt manu artifi

Umbilicus tuus crater tornatilis (cis. nunq̄ indigens poculis.

Uenter tuus sicut acervus tritici vallatus lilijs.

Duo vbera tua sicut duo hinnuli gemelli capree.

Collum tuum sicut turris eburnea.

Oculi tui sicut piscine in esebon: que sunt in porta filie multitudinis.

Nasus tuus sicut turris libani: que respicit contra damascum.

Caput tuum vt carmelus.

Et come capitis tui sicut purpura regis iūcta canalibus.

Quampulchra es ⁊ q̄ decora charissima in delitijs.

Statura tua assimilata est palme et vbera tua botris.

Quid videbis in sunamite: nisi choros castror⁹. ¶ Hoc est nonū cōticū i quo Salomon cantat ꝓfectū eccl'ie ꝓuerse de populo gētili. B ¶ Ad cui⁹ intellectū est notandū ꝓut iam dictū est q̄ ecclesia de popl'o gētili successiue habuit quattuor statⁿ. Nam ꝓmo. s. in pncipio tpe aposto'or⁹ fuit q̄si aurora cōsurgēs: eo q̄ pauci fuerūt cōuersi. et sic ecclesia habitabat inter ydolatras ⁊ infideles: ⁊ inter tenebras multor⁹ infidelitū. Bz postea tpe Traiani ⁊ Cōmodi facta ē pulchra vt luna: q: p oēs partes mundi creuit in maiorem numerum. Sed tpe Philippi imperatoris iam

facta est electa vt sol: q: iam ipse Philippus imperator factus est xpianus cū Alexandra matre sua per origenē. Et iam tūc incepit magna copia xpianoz. Et iam incepit habere eccl'a copiā magnoz doctorū: q: tunc fuit Origenes ⁊ Clemens alexandrin⁹ ⁊ Dionysius alexandrinus ⁊ plures alij: qui tanq̄ sol inceperāt sua doctrina ⁊ scriptis mundū illustrare Sed tpe Diocletiani ⁊ Cōstantini facta est ecclesia terribilis vt castroz acies ordinata. q: tūc eccl'a iaz in xpo roborata incepit pugnare ꝺtra sevitiā imperatoz. ⁊ regū ⁊ principū infidelium: in qua pſecutōe interfecta sunt multa milia martyrū: vt ps p ecclesiasticam historiā Postea autē eccl'ia pugnauit contra carnē ⁊ mundū ⁊ dyabolum p virgines ⁊ anachoritas ⁊ viros pfectos ⁊ monachos. Postea pugnauit cōtra hereticos p doctores. Et sic in eccl'ia apparuīt multi exercit⁹ pugnātes ꝺtra inimicos ecclesie. Nā primo surrexit exercit⁹ ⁊ chor⁹ martyrū ad pugnādum ꝺtra tyrānos et imperatores. Scōo surrexit exercit⁹ virginū ⁊ monachoz in egypto et mesopotamia ad pugnandū ꝺtra carnē: mundū: dyabolū. Tertio surrexit exercit⁹ doctoz ad pugnandū ꝺtra hereticos. Bs oēs isti exercit⁹ finaliter triūphauīt de inimicis ecclesie. et sic eccl'ia de oībus inimicis finaliter triūphauit. Nam p martyres triūphauit de regibus ⁊ imperatorib⁹: ⁊ p virgines de carne: ⁊ per monachos ⁊ heremitas de mūdo ⁊ dyabolo. et per doctores triūphauit de hereticis. Spōsus ergo videns eccl'iam spōsam suā sic pficere et pugnare cōtra inimicos p diuersos exercitus bellatorum dicit. Quid videbis in sunamite. i. in eccl'ia ex gentib⁹ cōuersa: nisi choros. i. phalanges et exercit⁹ castroruz bellicoz paratos ad pugnandū cōtra inimicos. q. d. tota eccl'a est in pugna ꝺtra inimicos fidei. ⁊ de oībus triumphat. Deinde cū dicit. Quā pulchri sunt gressus ⁊c. Explicat ⁊ explicando cōmendat choros et exercit⁹ pugnatoz eccl'ie. ℬ ¶Quattuor ergo facit. Nam primo cōmendat totā eccl'iam sponsam suā in vniuersali. Scōo specialiter cōmendat chorū et exercitum martyrū. Tertio exercitū religiosoz ⁊ monachoz. Quarto exercitū ⁊ chorū doctorū. scōa ibi. Dixi ascendā i palmā. ktia ibi. Ego dilecto meo. quarta ibi. Quis mihi det te fratrē meū. Unde salomon sequit ordine tpis eccl'ie: fm q eccl'a pcessit in pficiendo. Nā primo pfecit i ppl'o. Scōo in martyrib⁹ seu in copia martyrū. Tertio in copia virginū et monachoz. Quarto in copia doctorū: de quibus oībus tractat in hoc nono cātico. Quinto autem pficit in copia imperatoz ⁊ regū ⁊ pontificū: ⁊ sic fuit in sua pſperitate: de quo tractabit in sequēti ⁊ vltimo cātico. Quantū ergo ad p̄mā partē hui⁹ noni cantici est aduertēdū. q tota pulchritudo ecclesie cōsistit in ornatu virtutū ⁊ donoz ⁊ gr̄a sacramentoz: ⁊ pulchra dispositione membroz. scz in varietate statuū ⁊ graduū ⁊ officioz. Et ideo Salomō ter descripsit pulchritudinē ecclesie fm q xp̄s successiue ter ipsam dotauit et decorauit p discursum tpis. Nam p̄mo descripsit pulchritudinē ecclesie in statu apl'oz fm q eam dotauit ⁊ decorauit spōsus ante suā passionē q̄n misit apl'os ad predicandū in cēm ciuitatē ⁊ locū quo erat ipse vēturus vt patet Matth. x. ⁊ Luce. x. Et etiam fm q eam decorauit xp̄s in nocte passiōis p longū sm̄onē. vt ps Jo. xiij.

vsq; ad. xvij. cap. quā pulchritudinē cātauit Salomon in quinto cātico. Scōo decorauit xp̄s ecclesiam suā in ppl'o gentili p predicationē apl'oz in principe eadē ornamenta spūalia ⁊ dona gratiaz: que decorat ecclesie ꝺuerse de populo iudaico: quā pulchritudinē cātauit Salomon in cantico pcedenti. Nūc autē in hoc nono cantico cantat pulchritudinē quā xp̄s dedit spōse sue in suo pfectu, tpe pugne: q̄ quidem pulchritudo cōsistit in copia ⁊ varietate diuersoz statuū ⁊ graduū ⁊ dignitatum ⁊ mēbroz ⁊ officioz ecclesie: qui quidem status ⁊ officia intelliguntur p mēbra officialia ⁊ ornamenta pulchre mulieris: que quidē eccl'ia magis pfecit in copia ⁊ distinctiōe graduū ⁊ mēbroz ⁊ officioz in plebe gentili q̄ in plebe iudaica. ℬ ¶Sed salomō describit dispositionē mēbroz huius spōse modo opposito. Nam in ḡnto cātico incepit describere mēbra spōse a capite pcedendo ad alia mēbra. Dic autē incipit a pedib⁹ seriatim pcedendo vsq; ad caput: cuius ratio est. Nam ecclesia de ppl'o israelitico incepit crescere a maioribus vsq; ad minores. Nā primo fuit vocata ⁊ electa virgo Maria: que erat de stirpe regia: ⁊ exinde Johānes baptista ⁊ apl'i qui erant de eadem stirpe, p maiorē partē. et oēs isti fuerūt principes ⁊ maiores ⁊ capita ecclesie. Ex cōsequenti autē vocati sunt minores. s. discipli postea multi denoti qui secuti sunt xp̄m. In ecclesia autē de ppl'o gentili primo vocati sunt minores ⁊ ppl'ares ⁊ infirmi: sed postea venerūt martyres postea vgines ⁊ confessores: postea doctores ⁊ postea venerūt ꝑatores: reges ⁊ magni pontifices q̄ fuerūt capita ecclesie ⁊ totius mūdi. et ideo Salomon describēs pulchritudinē ecclesie cōuerse de populo gētili incepit a pedibus sponse q̄ sunt plebei ⁊ populares. ¶Unde est aduertēdū sicut supra dictū est: q̄ sicut mulier habet diuersa mēbra quib⁹ exercet operationes suas. Ideo salomon ponit hic decē membra huius sponse p que intelliguntē decem mēbra siue status ⁊ grad⁹ officiales ecclie: que sunt pedes: femora: umbilicus: venter: vbera: collū: oculi: nasus: caput: come. Unde p pedes hui⁹ sponse intelliguntur ppl'ares: quib⁹ ambulat ista sponsa. Itē crura et femora hui⁹ sponse sunt duo populi ad fidē conuersi. s. iudaicus ⁊ gentilis: in quib⁹ tota eccl'ia consistit. Bases autē auree quib⁹ sustentat tota ecclesia sunt fides ⁊ charitas. Isti duo ppli ꝺuersi sūt cōnexi sub vna iūctura fidei ⁊ cathena charitatis: umbilicus aūt huius sponse est matrix ecclie: vbi concipiuntur ⁊ regenerant fideles p baptismū: venter vero est ipsa ciuitas dei triplici muro septa. s. fide spe: ⁊ charitate: in quo ventre ⁊ ambitu cōtinentur oēs fideles: sicut triticū i acervo ⁊ horreo. Duo vbera hui⁹ sponse sunt duo testamēta: quoz lac suggūt fideles: vel sunt duo status. s. sacerdotū qui prebēt fidelibus lac gratie sacramentoz: ⁊ status doctorū ⁊ ꝓdicatoz q̄ ꝓbident lac doctrine sacre scripture ⁊ pascunt fideles doctrina ⁊ exēplo. Collum autē huius sponse sunt plati q̄ tanq̄ speculatores ponunt in ecclesia ad preuidendum gladiū venientem contra eccl'iam: vt clament clangentes buccina. Ezech. xxxiij. Oculi etiā sunt doctores et plati: quibus videt eccl'ia credenda ⁊ agenda. s. que sunt necessaria

ad vitam actiuā ⁊ cōtemplatiuā. Nasus etiā prelati sunt ecclesie: qui naso discretionis discernunt inter lepram ⁊ lepram: ⁊ sunt etiā indices qui discernūt inter iustū ⁊ iniustum tribnētes vnicuiq; q̄ suum est. Caput aūt ecclesie est duplex vnū principale a quo derivat̄ offis virtus ⁊ potestas in ecclesiā ⁊ iste est xp̄s. Et alterū dicit caput vicariū exercēs ⁊ gerens vices xp̄i: ⁊ iste est summus pōtifex in tota ecclesia et quilibet episcopus in sua dioceſi. ⁊ quilibet rex i suo regno quo ad tēporalia. Come aūt huius capitis sunt oēs populi fideliū depēdētes a capite xp̄o vel sunt oēs virtutes et potestates ex christo derivate. Per supradicta ergo mēbra pulcre mulieris designat salomon quasi ofa officia ⁊ gradus ⁊ dignitates et stat⁹ ecclesie in cōmuni. Que q̄dem officia ⁊ gradus ⁊ dignitates maxime viguerunt in ecclesia cōuersa de populo gentili: ⁊ ideo dicit terribilis vt castroz acies ordinata. nā quot dignitates ⁊ officia cētinet: tot choros ⁊ exercitus castroz ꝺ habet ad pugnandū cōtra inimicos infideles. Christus ergo volēs explicare et cōmendare pulcritudinem ecclesie sponse sue in optima dispositione mēbroz incipit a pedibus dicēs. O ecclesia sponsa mea filia pr̄incipis. i. populi gētilis principātis in mūdo hoc dicit: q: solus populus gētilis vnde p maiorē partē ecclesia est egressa principabat ⁊ dñabatur p imperatores ⁊ reges ⁊ pr̄incipes: cū populus israeliticus vbiq; seruiret: et ideo appellat eā filiam principis. dicit ergo. Quā pulcri sūt gressus. i. pedes tui in calciamētis: scz populi tui bene instructi ⁊ morigerati. Nā sicut calciamenta reddunt pedes honestos: ita boni mores decorant ppl'm, vnde per gressus pedū calciatoz intelliguntur affectiōes ⁊ operatiōes per bonos mores directe ⁊ ordinate: quod primū querit ⁊ aspicitur in ppl'o ⁊ ecclesia xp̄i. Itē per calciamēta intellegit ostantiā fidei ⁊ caritatis: quib⁹ calciati fideles absq; metu calcabāt supra serpentes ⁊ scorpiones nō timētes minas principuz. Sed q̄sti populi fideles sunt duo ex iudeis ⁊ gētilib⁹ cōuersi ⁊ sub vna cathena ⁊ iūctura ⁊ nexu fidei ⁊ caritatis cōnexi ⁊ colligati: ideo subdit. Juncture femoz tuoz. i. duoz fidelium populoū ad vnā fidem cōuersoū: sunt sicut monilia q̄ fabricata sūt manu artificis. i. ista fides ⁊ caritas que cōiungunt istos ppl'os sunt sicut cathene auree fabricate manu xp̄i artificis: q̄ tanq̄ lapis angularis ex duobus parietibus fecit vnū: ⁊ ex vtraq; plebe fecit vnā ecclīā fabricatā ⁊ colligatā talibus monilib⁹ ⁊ aureis cōpedibus ⁊ vinculis caritatis ⁊ fidei. Deinde cū dicit. umbilicus ⁊c. Cōmendat xp̄s ecclesiā spōsam suā in fecūditate matricis ad concipiendū copiā prolis. Et cōparat umbilicū. i. matricē ei⁹ ad craterē siue bassinū plenum vino: in quo numq̄ deficit poculū: ita in umbilico eccl'ie que est illa piscina aque baptismalis in qua regnant fideles numq̄ deficit aqua ad baptizandū: q: cōtinue emanat gratia sacroz ex latere ch̄isti: et recipit in umbilico ecclesie. deinde cū dicit. Venter tuus. Cōparat ventrē eccl'ie ad horreū cōtinēs acervū tritici in quo cōtinent infinita grana tritici: ita in vtero eccl'ie cōtinetur infinita multitudo fideliū: ideo dicit. O sponsa venter tuus est sicut acervus tritici in horreo. i. sicut horreū continens acervū tritici. i. est copiosus ⁊ fecūdus in multitudine prolis ⁊ filioz. Et iste venter tunc non est vallatus adulterino cōmercio: sed castissimo cōnubio: q: est vallatus liliis ⁊ septus rosis castitatis ⁊ fidei: q: isti filij ecclesie non ex voluntate carnis: nec ex voluntate viri: sed ex aqua ⁊ spūsctō sunt regenerati ⁊ ex deo nati sunt. Itē duo vbera tua sicut duo hynnuli gemelli capree. i. duo status scz sacerdotū ⁊ predicatoz ex quibus filij suggunt lac sacramentoz et doctrine scriptur arum: sunt pulcra ⁊ plena sicut vbera capree: que duo hinnuli gemelli suggūt. q. d. q̄ sicut duo hynnuli gemelli suggūt vbera matris ⁊ nutriunt: ita duo ppli gemelli ex indeis ⁊ gētilib⁹ cōuersi suggunt vbera matris ecclesie q̄ sunt plena lacte sacramētoz doctrine et intelligētie sacre scripture. q. d. sicut duo vbera capree copiose nutriunt duos gemellos ita vbera eccl'e copiosissime nutriūt istos populos ad vnam fidem cōuersos: ⁊ hoc ex copia lactis sacramētoz ⁊ fidei articuloz ⁊ duoz testamentoz. que dispensant p sacerdotes ⁊ predicatores. Deinde cū dicit. Collum tuū ⁊c. Cōparat collū ecclesie ad turrim eburneam fortissimā ⁊ cādidam. Et isti sunt milites ⁊ imperatores et reges ⁊ pncipes xp̄ianoz qui elevati supra corp⁹ ecclesie defendunt eam armis tpalib⁹. Itē collum eccl'ie, sunt prelati q̄ ponunt tanq̄ speculatores supra turrim vt preuideāt inimicos venientes ꝺtra ecclesiam. vñ sicut supra collum bois que est turris ei⁹ ponunt tres speculatores. s. oculi ad videndū: et nasus ad discernēdū: ⁊ voluntas tanq̄ caput ad eligēdum: eligendū opationes ⁊ imperandum ita pariter supra turrim eccl'e ponunt prelati tanq̄ speculatores: vt p scientiā sacre scripture videāt tanq̄ p oculos et p dona gratiarū discernāt tanq̄ per nasum: et p potestatē ecclesiasticā eligant ⁊ imperēt tanq̄ p caput: limmo tanq̄ capita eccl'ie. Ideo dicit spōsus: o spōsa collū tuū. s. plati ⁊ pncipes est rectū ⁊ altū et albissimū et fortissimū sicut turris eburnea. s. rectū ꝙ iusticiam: altū in dignitate ⁊ ad fuidendū album, in puritate fortissimū ad defendēdos fideles. Itē oculi qui sūt plati p sniam sacre scripture ⁊ obligant inuigilare supra populū ⁊ puidere ne veniat gladius inimico sup̄a populū ⁊ puidere ne veniat gladius inimico ei⁹ nō solū pctōr: sed etiam infidelium ⁊ hereticoz: sunt clari sicut due piscine fontales que sunt i esebon in terra basan vltra iordanē: q̄ sunt in porta filie multitudinis. Ubi est aduertēdum ad ista q̄ in porta esebon erāt due piscine fontales plene aqua clarissima ⁊ transparāti ꝓpter ei⁹ mūditiā ad quas piscinas cōueniebāt cōtinue multitudo mulierum ex gtibus ⁊ pplis circūstantib⁹ ad hauriendā aquā ꝓpter ei⁹ salubritatē ⁊ claritatē: ⁊ ideo esebon dicebat filia multitudinis: nō solū ꝓpter copiā populi quā in se continebat: sed etiam ꝓpter multitudinē mulier ū: que ad hauriēdā aquā ex cōsuetudine cōcurrebāt. Et iō dicit q̄ duo oculi eccl'ie sunt clari: ⁊ trāsparētes ad penetrāda misteria sacre scripture: ⁊ ad preuidenda mala futura: sicut sunt ille due piscine esebon. Itē esebon dr etiā filia multitudinis inquātū ex ea veniebat multitudo ciboz: ⁊ aromatū ⁊ victualiū in terrā promissionis: vt dr Deut. xxxij. scz vt suggeret mel de petra: oleūq̄ de saxo durissimo: butyz de armēto: ⁊ lac de ouibus: ⁊ adipem de armēto arietū filioz basan ⁊c. Sufficit q̄ p oculos intelligit doctores qui penetrāt ⁊ speculant misteria sacre scri-

Universidad de Deusto
Biblioteca

pture et prelatos q vigilant sup gregē christi. Jtez inhabit. Nasus tuus sicut turris libani. ¶ Ad cuius intellectū est notandū q sicut doctores t plati et sacerdotes dicunt oculi inquātū p eos videt ecclesia. Jta etiā dicunt nasus inquantū p eos discernit. nā sicut nasus. i. olfactus discernit inter odores cōuenientes t disconuenientes t bonos t malos: ita prelati t sacerdotes t scribe docti tenent discernere inter lepā t lepā peccati: vt possint cōuenientē medelā adhibere. Tenent discernere inter verā t falsam doctrinā ne heretici inficiāt ecclesiā: ideo prelati et sacerdotes ponunt speculatores supra gregē ecclesie ad precauēdum mala futura. vñ est aduertēdum q inter mōtē libani t hermon est introitus a terra p missionis in Emach t campū damascenū vbi rex tyri cōcessit salomoni partē terre vbi edificauit altaz turrim Balomōvbi posuit cōtinuos speculatores. que quidē turris respicit cōtra damascū. Et sicr salomō edificauit complures alias turres p montes eminētes terre promissionis: t iō speculatores q erāt positi in turri q respicit contra damascū: videtes gentes armoz veniētes ex damasco: intrātes introitū emach: statim faciebāt signū cui rndebant p ordines oēs alie turres. Et sic i paruo spacio tpis aduētus inimicoz sciebat in hierlm p totā terrā promissionis. et sic oēs se preparabāt ad cauēdas insidias inimicoz: t ad resistendū eis: ista ergo pariter ecclia q est q̄dā alta turris q respicit cōtra damascū. i. ō hoies sanguineos: t terrenos t pctores posuit supra se ꝓlatos t sacerdotes tanq̄ speculatores: vt discernāt inter catholicos t infideles t hereticos: t inter lepā t lepā pctm: t premoneāt simplices vt caueāt pctā t hereses t scismata. Et ita aug. epūs hyponen tanq̄ doctor speculator existens supra turrim q respicit ō damascū. i. supra culmē t apicē episcopalis dignitatis: qui persensit iuliani miscentē venenū t fermentū pelagiani inter bonā massam ecclie: illico cōgregauit cōcilū olim epoz numidie: et declarauit doctrinā pelagianoz esse hereticā t pestiferā: t super hoc scripsit epistolā ad Innocentiū papā vt inuigilaret sup gregē suū t auisaret totā europā. t ita pariter scripsit olim epis aphricanis t orientalib⁹. et vt magis eradicaret t eliminaret illud pestiferū venenū scripsit libros de bap. parulox. et de natura t gra t byponostico t libros ō iuliani t cōplura alia volumina ō illā secta. Et ita pariter fecit btus Dionys. t athanasius t hylari⁹ t ceteri sacri doctores t plati ō secta arriana t alias pestiferas sectas: t iō dr q nasus ecclie est sicut turris libani q respicit ō damascū. Illā sicut libanus q est candidus t mūdus respicit ō damascū qō interptat sanguineus: ita pariter turris ecclie respicit t inuigilat cōtra sanguineos t hereticos t pctores vt eos arceat ab ecclia. ¶ Deinde ei dicit. Caput tuū vt camelus. Cōparat caput. i. platos ecclie ad mōtē carmeli q est altissimus mōs in terra promissionis post libanū. vñ sicut p libanū intelligit xps q est caput pncipale ipsius ecclie: ita p carmelū intelligit papa q est caput vicariū gerēs vices ipsi⁹ xpi: vñ carmelus interpretat cognoscēs siue scientia circūcisionis p qō designatur papa t oēs prelati: q nō solū debēt cognoscere et distingnere inter lepā et lepam pctī t hereticē prauitatis: sz etiā debēt circūcidere et eliminare oēs pctōs ab ecclia. ¶ Deinde ei dicit. Caput tuū vt camelus. Cōparat caput. i. platos ecclie ad mōtē carmeli q est altissimus mōs in terra promissionis post libanū. vñ sicut p libanū intelligit xps q est caput pncipale ipsius ecclie: ita p carmelū intelligit papa q est caput vicariū gerēs vices ipsi⁹ xpi: vñ carmelus interpretat cognoscēs siue scientia circūcisionis p qō designatur papa t oēs prelati: q nō solū debēt cognoscere et distingnere inter lepā et lepam pctī t hereticē prauitatis: sz etiā debēt circūcidere et eliminare oēs pctōs ab ecclia. ¶ Capillus tuus sicut purpura regis. Nam sicut come decēdunt a capite supra totum corpus: ita oēs potestates prelatorum t imperatorū et regum descendunt et procedunt et dirivantur a xpo super ecclesiam. Et sic omnes prelati et imperatores dicuntur come capitis ecclesie qui est xps. Et dicuntur etiam purpura regis christi: quia potestatem t auctoritatem christi induunt prelati et reges ad regendā ecclesiam et xpianam religionē. et dicitur ista purpura regis tincta siue vincta. i. tincta canalib⁹. Nam sicut purpura tingitur et rubricat tinctura t colore coccineo in canalibus fictilibus: ita vestis humanitatis xpi primo fuit tincta sanguine passionis: deinde ex illa veste humanitatis p vulnera tanq̄ p canales decurrit et fuit derivatus sanguis xpi in totā ecclesiam: vnde virtus sacramētoz rubricata sanguine xpi derivata fuit p vulnera tanq̄ p canales in ecclesiam. Item per eādem rationē derivata fuit ecclesiastica potestas in apostolos: et p apostolos tanq̄ per canales derivata est eadem potestas in omnes successores. Et ista est illa vestis purpurea sanguine xpi rubricata: que vestit et ornat et decorat totā ecclesiam. et sic ergo omnes prelati et reges dicuntur come capitis xpi induti veste purpurea regie ptātis xpi. ¶ Jterū est aduertendum q capilli t come idē sunt ꝛs solum differunt in respectu: dicuntur essi capilli inquantum derivātur et procedunt et dependent a capite. Sed dicūtur come inquantum ornant et decorāt t caput et faciem t totū corpus mulieris. Et ideo reputatur decēs t honestum vt mulier nutriat comā. pri. ad Corin. xj. Et ideo inquantū capilli procedūt t dependent a capite nō solū prelati: sed etiā totius populus christianus dicunt capilli t coma Christi: q oēs dependemus t trahimus originē spiritualē a xpo tanq̄ a capite. Et sic oēs dicimur xpiani per eandem rationē omnes xpiani dicuntur come capitis xpi rubricate eius sanguine per ecclesiastica sacramēta: sed quia martyres magis rubent sanguine christi q̄ ceteri: ideo magis merētur dici come et purpura christi tincta canalibus. Nam nō solū rubēt sanguine christi per ecclesiastica sacramēta: sicut ceteri omnes christiani sed etiam speciali modo rubēt sanguine xpi: quia ipsum realiter secuti sunt p martyriū: t lauerunt stolas suas in sanguine suo vt inquit Augustin⁹ super Apocalipsim. ¶ Et ideo martyres tenēt suprēmum locum in ecclesia. Quinq̄ ergo genera capilloz dependent a nostro capite xpo t derivant in ecclesiā sponsam suā: t decorāt eam. nā primo derivat omnis gratia t virtus sacramētoz t derivat omnia dona gratiarū t meritoz. Secdo derivant oēs fideles per gratiā sacramētoz regenerati. Tertio derivat omnis ecclesiastica potestas in oēs platos et sacerdotes ad dispensandā gram sacramētoz t oēm iurisdictionē: t ex cōsequētia xpo derivant omnes prelati habētes talem potestatem. Quarto per eandē rationē a xpo derivantur oēs principes seculares p secularem potestatē quia ois potestas a dño deo ē. Et omnis potestas fuit tradita xpo a pre l celo t i terra Matth. xxviij. Quinto antē et specialī modo derivātur martyres t virgines: eo q imitati sūt xpm in morte sua: t sequūtur agnū quocūq̄ ierit. Omnia ergo ista quīq̄ genera capilloz faciunt vnā comā sanguine xpi rubricatā t purpuratā a xpo capite p̄cedentē: t in totam ecclesiā spōsam eius derivatā ipsam ornātem t decorantē: que non solum dr coma: sed etiam purpura regis tincta canalib⁹ vulnerū xpi: a quib⁹ tingitur t purpuratur. que quidē purpura totā ecclesiā ornat t decorat: de qua dr psal. xliij. Astitit regina a dextris tuis i vestitu deaurato circūdata varietate. Post q̄ ergo xps lauit ecclām spōsam suā in canalib⁹ sue passionis: t ornauit eā t decorauit purpura regia suo sanguine rubrica: t per oīs reddidit ipsam pulchrā nō habentē rugā neq̄ maculā sz oībus supradictis bonis ornatā: t optimo ordine mēbrorum t officioū dispositam valens eam cōmēdare dicit. O carissima sponsa quā ego caro precio mei sanguinis redemi t laui t ornauit q̄ pulchra es in dispositione mēbroz t graduū varietate t digni tatum: t q̄ decora es in ornatu virtutū t gratiaz: t per oīs q̄ beata es in deliciis spūalib⁹ quib⁹ gaudes et lateris cū tuo spōso. ¶ Sed qr ista ecclia sponsa xpi per talia bona sibi a sponso collata fuit elevata t exaltata sup oēm humanā facultat em: et eminet super oēs alias natiōes: sicut palmā super oēs alias arbores. Nam sicut palma sup oēs alias arbores in rectitudine t altitudine t fructu. iō propter eius altitudinē t eminētiā qr videtur celū attingere: datur victoribus in signum triumphi. Jta ergo ecclia siue christiana religio excedit t superat omnes alias religiones in rectitudine veritatis: q̄ sola ipsa cōtinet veritatē colendo vnū verū deū trinū t vnū incarnatū in filio ꝛc. ¶ Et sic continet rectā veritatē in cultu latrie t ipsa supat alias nationes in altitudine dignitatis quia ceium attingit: nam licet peregrinamur in hoc seculo: tamē cōuersatio nra in celis est: qr non sumus hospites et aduene: sicut poles terreni et cetere nationes: sed sumus iam ciues sanctoz t domestici dei nunc per gratiam in futuro per gliam. Et sic ecclesia in altitudine dignitatis t cōuersatiōis iam attingit celū Jtē eccla est similis palme t nobilior ceteris religionib⁹ i dulcedie t pfectione fruct⁹: nā nulla alia religio facit fruct⁹ meritorios nisi sola xpiana: nec colligit fructus gratie et glorie nisi sola ista: nec ex alia religiōe deus colligit fructus sibi acceptos nisi ex sola ista. nā ex ista collegit primo illū fructum sibi sapidum t suauem sup oēs fructus. s. virginem mariā matrē suā: ex ista arbore collegit Johannem baptistā t oēs apl̄os: discipl̄os: t postea martyres t virgines t doctores t cōfessores. Et iō dicit sponsus o sponsa carissima q̄ pulchra es t decora in deliciis et fructib⁹ spūalib⁹. nā statura tua t altitudo dignitatis assimilata est palme qui supeminet oēs alios arbores in rectitudine t altitudine t dulcedine t pfectiōe fruct⁹. Sicut aūt statura ē assimilata palme. Jta vbera tua sūt assimilata botris vineis t racemis ipsius palme. nā sicut fruct⁹ palme q̄ sūt dactili excedūt oēs alios fructus in suauī dulcedine ita vbera ecclesie siue dulcedo et sapor lactis vberū ecclesie excedit oēs alios sapores quod quidē lac vberū ecclesie est lac gratie sacramentoz t fidei articuloz t obseruantie preceptoz. et dicitur etiā lac duoz testamētoz qō superat oēs alios liquores et sapores. ℟ ¶ Sed est vltr⁹ valde aduertēdū q licet oīa supradicta sint bene t catholice dicta quoad expositionē vltimoz versuum tamē salomō matus sacramentum vult etiam nobis detegere. Ad cuius intellectum est notanduz q apud oēs nationes t religiōes palma denotat t designat victoriā. et ideo palma dabatur victoribus in signū triumphi: et sic arbor palme dr arbor victorie: vt dictū ē. ¶ Sed qr in nulla alia arbore quis adeptus fuit tantū triumphū: nec tantā victoriā quantā t qualē adeptus est xps in cruce contra mundū t diabolū quia ibi triūphauit de diabolo t morte: et recuperauit predam de potestate diaboli. ideo bene meritō cōiter in sacra scriptura per palmā intelligitur arbor crucis: que est arbor summe victorie. Et nō solum dr arbor triumphalis ratione predicte victorie sed dr arbor fructifera assimilata palme rōne copie fructuū diuersoz. Nā ola bona in toto isto cantico supra memorata: et oēs fructus spirituales supradicti fuerūt germinati et collecti ex arbore crucis. Et sicut fuit illa arbor q cū xpo supradicto fructus germinauit: iō xps deducat spōsā suā ad amorē sue passionis t ad deuotionē t cōtemplationē t veneratiōnē crucis: ex q̄ xpo collegit ola bona illa t cōicanit eccle dicit. o spōsa mea p vnionē: t carissima p redēptionē t pcia mei sanguis q̄ te redemi multū mihi obligaris: qr tota tua pulchritudo t copia bonoz q̄b⁹ te ditaui t decorauī ꝓcedit ex mea passiōe t iō statura et altitudo tua assimilata ē palme. i. arboris crucis fructifere: ex q̄ collegi ola bōa q̄ tibi cōcessi t etiā te feci altā t fructiferā sicut arborē palme. i. sicut arborē crucis. Nā sicut hic germinauit oēs fructus redēptionis t salutis p passionem meā. Jta tu assidue germinas cotidē fruct⁹ p ecclastica sacra t cōmunicas oib⁹ fidelib⁹. q. d. cotidē fructus quos ego ex mea passiōe i cruce collegi. cotidē in dispēsas p ecclastica sacra. Ideo statura tua et dignitas assimilata est palme. Ex ista ergo arbore palme: o spōsa carissima dedi tibi pedes rectos ad recte per hunc mundū ambulandū: t bā calciatos: ne spine t vepres tibi nocerēt in tua pegrinatione Et dedi tibi femora fortissima ad totū corp⁹ ecclie sustinendū: Et dedi tibi vmbilicū secundū ad fideles cōcipiendos t regenerādos. Et dedi tibi vētrē plenū tritico sacroz ad eos nutriendos. Et dedi tibi dno⁹ vbera ꝛ fel. ckoz: t fidei articuloz t duoz sacramentoz ad eos potandos. et dedi tibi collū sup oēs alios nationes sursum elevatū ad celū attingēdum. Et dedi tibi oculos ad mysteria ꝓfunda penetranda: ad nasum ad inter bona t mala discernēdum: t caput ad iudicandū. et dedi tibi comas sanguine meo rubricatas ad tui decorē t ornatū q̄ bona omnia adept⁹ sum t collegi ex arbore crucis in me: passione: t cōmunicati tibi. Ex quo ptz q̄ statura tua assimilata est palme t arbori crucis: quia omnia bona que habes inde collegisti.

¶ Secunda pars huius noui cantici.

Uri Ascendam in palmam:
Et apprehendā fructus eius.
Et erunt vbera tua sicut botri vinee
Et odor oris tui sicut odor malorum:
Guttur tuum sicut vinum optimū
Dignum dilecto meo ad porandum.
Labūsq; et dentibus illius ad ruminandū:
Ego dilecto meo et ad me conuersio eius:
Veni dilecti mi.
Egrediamur in agrum:
Commoremur in villis:
Mane surgamus ad vineas:
Videamus si floruit vinea:
Si flores fructus parturiunt.
Si floruerunt mala punica.
Ibi dabo tibi vbera mea.
Mandragore dederunt odorem in portis nostris.
Omnia poma noua et vetera seruaui tibi dilecte mi.

Deinde cū dicit. Dixi: ascendam in palmā etc. Exequitur Salomon secūdam partē libri cantici: in quo introducit eccl'iā spōsam xpi ad loquendum et reddendum vices amoris sponso suo. ℣ ¶Ad cuius intellectum est notandum q̄ postq̄ sponsa audiuit a sponso omnia supradicta et cognouit amorem sui erga eam: quia disposuerat ipsam in tam optima dispositiōe membrorum: et decorauerat et ornauerat ipsam tot et tantis ornamentis et ditauerat eam tam magnis et preciosis bonis: et armauerat eam tā fortib⁹ armis ad pugnandū p̄tra oēs inimicos: et dixerat vltimo. q̄ oīa bona collegerat ex arbore crucis: ideo assimulauerat eam arbori palme in rectitudine et altitudine et vtilitate fructus. Et ideo spōsa nō ingrata: sed auida ad reddendum vices amoris p̄ tāt̄is bonis receptis respondendo spōso ait. O spōse tu dicis q̄ statura mea assimilata est palme: et q̄ oīa bona descēderūt ab arbore palme. s. crucis tuū pbalis. Ideo volēs te imitari sequēdo te p crucē et martyriū: ego dixi. Ascendā in palmā .i. deliberādo dixi et ppositi ascēdere in palma martyrij .i. tollere crucē et sequi te. et hoc dixi et ppositi in crucē ascēderet vt apprehendā fructus ei⁹. Tu postq̄ tu dedisti mihi arma ad pugnādū. s. fidē et caritatē et dona sps̄ sancti volo illa exercere cōtra diabolū et tyrānos et hereticos. ℣ ¶Iterū est notādū q̄ p palmam ad quā ascendit eccl'ia sponsa xpi intelligitur cāpus pugne et victorie. vñ sicut xps̄ ascēdit in crucē ad pugnādū p nobis p̄tra diabolū ex q̄ arbore collegit fructus nr̄e redemptionis et salutis: ita eccl'ia ascēdit i palmā. i. in cāpus victorie et pugne ad pugnādū cōtra tyrānos et infideles p fide xpi: et cōtra carnē et mundū et p̄tra hereticos. Et ideo facti sunt q̄ttuor exercitus qui ascēderūt in palmā ad pugnandū. Nam primo ascendit chorus siue exercitus martyrū ad pugnādū cōtra principes et tyrannos et infideles. Secōo ascēdit exercit⁹ virginū et continentiū ad pugnādū cōtra carnē. Tertio ascendit in cāpum pugne et palme exercit⁹ contēplatiuorum et monachorum ad pugnādū cōtra mundū et pompā eius. Quarto ascēdit exercit⁹ doctorum ad pugnādū contra hereticos. Isti ergo quattuor exercitus ascēderunt i arborem palme siue in cāpū pugne ad pugnādū. Et ideo eccl'ia superius dicta ē terribilis vt castrorum acies ordinata. Et dcm̄ est etiā super⁹. Quid videbis i sunamite nisi choros. i. exercitus castrorum. Sed q̄ oēs isti exercit⁹ finaliter triumpharūt de inimicis suis. Ideo dicūt collegisse fruct⁹ victorie ex arbore palme: siue ex arbore crucis. q̄ idem est q̄ō arbor siue cāpus pugne et victorie. Vñ sic q̄ttuor gr̄a pugnatorum ascēderūt i palmā ad pugnādū. ita eccl'ia q̄ttuor gr̄a fructuū colligit et apphēdit ex arbore palme. Nā primo collegit martyres siue fructū victoriā martyrij. Secōo collegit vīgines et p̄fessores. Tertio p̄fessores et mōachos. Quarto doctores cū suis scriptis et doctrinis. Oēs isti q̄ttuor exercit⁹ dicunt pugnatores. q̄ vita xp̄iani si fm euāgelium viuat pugnat et martyrium et crux est. vt inq̄t Augus. sup Joh. Et de quocūq; istorum dicit saluator. Mat. xvj. Si q̄s vult post me venire abneget semetipsum et tollat crucē suā et sequat̄ me. et sic etiā fr̄s Aug. oēs cōiugati vinctos fr̄s euāgelium tollūt crucē suā: et sequunt xp̄m suo mō. De oīb⁹ ergo istis supradictis dicit sponsa. Ascēdā in palmā et apprehendā fruct⁹ ei⁹. q̄ oēs istos fruct⁹ collegit ecclesia ex arbore palme: et ex oībus his collegit fructus meritorum q̄s fruct⁹ reposuit in suo horreo siue cellario. Et isti sūt thesauri q̄s eccl'ia dispēsat filiis suis sil cū meritis passionis xp̄i: q̄m cōcedit indulgētias. et fundit oblationes dicēs. p meritis passionis et sanctorum ei⁹. Dicit ergo sponsa. Ascendā in palmā. i. in arborē pugne et crucis et victorie et apphēdā fruct⁹ eius. Et tunc vbera tua: o sponse eruat mihi sicut botri vinee martyres. p̄cerendo q̄ ex inde colligam martyres effundētes sanguinē p xp̄o qui erūt tāq̄ vindemia in torcular. Itē odores tui q̄ sūt viri sancti et virgines et cōtinētes et religiosi et cōfessores et cōtēplatiui effundētes odorē sanctitatis et bone fame erunt sicut odor pomorum. Nam sicut poma p̄ciosa bñ matura expirant ex se bonū odorem: ita viri sancti et honesti emittūt odorē bone fame vita et exemplo de q̄b⁹ ait ap'lus .ij. ad cor. ij. Bonus odor sum⁹ vobis q. d. sponsa. ego apphēdā et colligā ex ista palma viros virgines et cōtinētes et cōfessores et viros sctōs expirantes bonos odores siue bone fame et sanctitatis sicut fuit btūs Paul⁹ primus heremita. et Antoni⁹ et Benedictus: et Franciscus: et beatus Dñicus: et Augustin⁹. quorum odores duxerūt alios ad bene viuēdū. Item guttur tuū erit mihi sicut vinū optimū. q. d. doctores qui sunt guttur tuū emittūt vinū optimum siue doctrine et suorum scriptorum. quod quidem vinum erit dignū bonū et acceptū dilecto meo xp̄o ad potāduz et labijs et dentibus illius ad ruminandum. ℣ ¶Ad cuius intellectū est notandū q̄ vinū sapiētie et intelligētie q̄s sancti doctores expresserūt et vinea sacre scripture intūm fuit de se optimū et cōtinēs veritatē q̄ fuit dignū acceptari a xp̄o et eccl'ia

spōsa eius: et ideo dicit q̄ fuit dignū ad potandum: idest acceptandū ipsi xp̄o et ecclesie. Et fuit dignū et dulce labijs et dentib⁹ xp̄i et ecclesie ad ruminandū. Nā ecclesia p suos p̄dicatores cōtinue ruminat scripta et doctrina Aug. et Hieron⁹. et Basilij et aliorū doctorum. Item doctores scholastici posteriores cōtinue ruminār dicta sacrorum doctorum piorum ea declarando et i suis questionibus disputādo. et sic vinū illorū sacrorum doctorum q̄s ecclesia collegit ex vinea et arbore palme semp ruminat nobis et a nobis ad fidē nostrā cōfirmandā et cōtra hereticos cōfundendos et ad vitā et cōuersationē nostrā dirigendā. Omnes ergo istos fructus supradictos collegit ecclesia ex arbore palme. Sed q̄ in tali collectiōe fructuū sic caute servatur quedā mutua et reciproca et cōuersa collatio et exhibitio. ideo subdit. Ego dilecto meo et ad me cōuersio eius. ℣ ¶Ad cuius intellectū est notandum fm Augu. de verbis apostoli: q̄ tota nostra latria et seruit⁹ erga deū nō est nisi quedā mutua et reciproca retributio. Nā primo deus est donator et largitor bonorum: et ex cōsequenti pro gratiarūactione retribuimus ipsi latriam seruitutē. Nam q̄ primo ipse ex nihilo creauit nos: ideo retribuim⁹ ipsi adorationem cū p̄strationē rōne summe maiestatis et potestatis. et q̄ gubernat nos. Puidet nobis de bonis tēporalib⁹: ideo retribuim⁹ ipsi vices p oblationē. Sz q̄ redemit nos ideo retribuimus ipsi p laudes continuas et patimur martyriū et p̄secutiones p̄pter iustitiam fidei eius. Et sic semp deus est primus largitor. et p oēs latria et bone operationes nostre non sunt nisi quedā retributiones gratiarū: et ideo dicit Aug. q̄ martyriū martyrū nō fuit nisi quedā retributio in signū latrie: q̄ prius nō nobis obtulit se et p nobis mortuus est. Et virginitas vīginū et cōtinētia et labor et afflictio carnis sanctorum fuit etiā quedā retributio. Item si martyres mortui sunt p xp̄o pus xp̄s dedit eis gratiā et fortitudinē ad tolerāda tormēta: et ad resistēdum tyrānis: et prius dedit apostolis os et sapiētiā et dona sp̄ūsancti ad loquendū ante reges et p̄sides: et ad pugnādū cū eis. Et ita dedit gratiā et vtutē virginibus et cōtinentibus ad pugnandū cōtra carnē: et dedit gratiā cōfessoribus ad pugnandū cōtra mundū et antiquū serpentē. Et dedit sapientiā et verā intelligētiā doctorib⁹ ad intelligēdas sacras scripturas. et sic ediderunt multa scripta et pugnarūt et triumpharunt de hereticis. Ex q̄b⁹ p̄z q̄ martyria martyrū et cōtinentia virginū et bona opa confessorum et olim iustorum et omnis doctrina doctorum nō fuerūt nisi quedam retributiones: q̄ retribuebāt deo per effectū q̄d ab eo prius acceperāt p gratiā. Et si quicquid offert ecclesia christo spōso suo nō est nisi quedā retributio et gratiarūactiones pro bñficijs prius receptis: et sic est quedā mutua et reciproca et cōuersa retributio. Ideo dicit sponsa: ego offero dilecto meo omnia ista bona: et ad me conuersio eius q̄: ecōuerso ipse primo mihi tribuit oīa bona: q̄ ex arbore palme crucis p̄⁹ ista bona collegi. Itē ipse mihi grat⁹ oīa ista bona gratie tribuit: sed ego retribui ipsi bona latrie: sed ad me ecōuerso retribuit mihi bona gr̄ie: q̄ sic ipse est prim⁹ et vltimus in largiendo: ideo semp est ad me conuersio et retributio ei⁹. et ideo subdit. Veni dilecte mi egrediamur I agrū etc. ℣ ¶Ad cuius intellectum est notādū q̄ cū hoc carmē sit nuptiale: salomon ponit casus q̄ accidūt inter amātes et sponsos carnales applicādo ad xp̄m et ecclesiā q̄ sunt sponsi spūales. vñ accidit q̄nq; q̄ puella elegit sibi spōsum vltra scitū: imo p̄tra voluntatē parentū et sic clam diligit sponsum et oīndit ipsi amorē cū magna difficultate in absōso: sed cū hoc pueuit ad noticiā parentum affligunt sponsam ne loquat nec iungat sponso tali: sed abjiciat ipsum et iūgat alteri ad nutum parentū et cōsanguineorum. Sed cū illa summe diligat spōsum cui p̄mo p̄misit fidē nullo pacto vult acquiescere parentib⁹: cū autē parentes atrociter affligāt ipsam nō cōsentientes imo repugnantes matrimonio per ipsam cōtracto habentes odio spōsum quē ipsa elegerat: tunc illa vehemēter sollicitat sponsum: vt educat se de domo parentū et ducat extra ciuitatem vbi libere reddat ipsi vices amoris: et stēt et morent ibi vsq; quo ira parentū sit placata et cōsentiāt parentes in mr̄imoniū et reducāt eos in ciuitatē et in domū suam. Et hoc frequēter accidit in spōsalibus carnalib⁹ et mundanis: que dicunt clādestina sponsalia que postea approbant p parentes et eccl'iam. Ita ergo accidit ecclesie spōse xp̄i tpe p̄secutionū imperatorum: et maxie in p̄secutiōe diocletiani et maximiani. Nam tūc tp̄is multe puelle cōtēnentes nuptias carnales detestātes ritum et superstitionē gēnilitatis promittebāt xp̄o virginitatē et desponsabant xp̄o per fidē et baptismū vltra voluntatē parentū: vt p̄z de beata xp̄ina et margareta et barbara: q̄s parentes infideles affligebāt vt xp̄m spōsum denegarent. Hoc idē fecit magna multitudo vtriusq; sexus in illa tēpestate q̄n Dei volūtatē nō solū parentū sed Dei decreta imperatorum et regum et totius gentilitatis xp̄o p baptismū detestātes idolatriā adheserūt in qua tēpestate fuit mota tam grandis p̄secutio Dei xp̄ianos et ecclesiam spōsam xp̄i: q̄ in decē annis fuerūt occisa infinita milia martyrū p totū orbē: nec xp̄m negarūt: vñ p̄sone eorum capitali sūa et variis et atrocib⁹ tormentis puniebant et bona tpalia fisco adiudicabant. Et sic tota eccl'ia vndiq; affligebat et vexabatur intolerabiliter intūm q̄ multi xp̄iani videntes intolerabilia tormēta aliorum et arbitrantes se illa non posse pati: potius elegerūt fugere ad mōtes et speluncas et sibi deo seruire q̄ xp̄m negare. ℣ ¶Et ita fecit paulus p̄im⁹ heremita q̄ videns tormēta que patiebant martyres in alexandria se nō posse tolerare fugit in desertū: quez postea secuti sunt multi alij xp̄iani. Et sic incepit ordo heremitarum et monachorum in egypto in illa p̄secutiōe qui q̄dē monachi et heremite postea creuerunt in magnū numerū p totū orbē. Et nō solū fugerūt ad montes in illa p̄secutione boles simplices sz etiā papa et epi et sacerdotes qui p totā illam p̄secutionē latebāt in spelūcis. Et sic illa eccl'ia fugit de domo parentū suorum sz de ppl'o gentili cui⁹ erat filia et latebat et morabat in villis et speluncis seruiendo xp̄o spōso suo. et hoc est q̄d intēdit ppheticē exp̄imere Salomon in hac parte vñ q̄ super⁹ dixit spōsa. Ego dilecto meo et ad me conuersio eius. i. sicut spōsus dilectus me⁹ dat mihi bona gratie: ego dilecto meo tribuo latriā seruitutē: et sic ego tribuo et exhibeo dilecto meo latriam seruitutē ita cōuersio eius est ad me. i. ecōuerso ipse dabit mihi et expecto bona glorie ab eo. Sed

Universidad de Deusto
Biblioteca

qz impedior: z phibeor ab imperatoribus et tyrānis exhibere libero latrie seruitutē xpo sponso meo: qz volūt me cogere ad christū negare: iō potius volo fugere ad mōtes. et sic ecclia conuersa ad xpm sponsum dicit. O dilecte mi: licet imperatores z tyrāni atrociter psequāt et diris tormētis affligāt me: vt deseram te: z adorem ydola nefanda: tū nunq deseram te cui semel voui fidē: sed sequēr consiliū tuū q dixisti Matth. x. Si psecuti vos fuerint in vna ciuitate: fugite in aliā. sic ego volo fugere furiā tyrānoz: ideo veni dilecte mi fugiam? ad rēpus furiā psecutoz: et egreamur in agrū extra ciuitates: et cōmoremur i villis z turribus: heremitoriis: spelūcis. z ibi in heremo seruiā tibi in hymnis et ofonib? z sacrificiis. Et mane surgam? ad vineas excolēdas: ibi celebrādo diuina officia in absconso ppter metū tyrānoz ne impediāt z phibeāt nos. z ibi expectabimus z videbim? si floruerunt vince. Et si flores vineaz et altarū arboz pturiūt fructus. i. ibi expectabim? vsq quo sit placata ira imperatoz z pncipū z tyrānoz otra xpianos. i. vsq quo tu illumines eos z reddas benuolos erga ecclesiā z cōuertant ad fidē: put fuit cōpletus per cōuersionē magni ostātini: vt patebit. Hoc aūt dicit: qz vinea ppli gētilis ls in pncipio eēt horrida z inculta: tū paulatim videō miracula z signa que p martyres et viros sctos fiebant incepit florere. Et sic cū labore parturiuit fructū fidei: z pturiebat vsq ad ostātinū: qz multi interim conuertebant ad fidē vt ps in hystoriis martyrū. vñ dum btūs vrban? papa latebat in rure et predio btē ecclie: ipsa ecclia semp florebat et fructū salubres pturiebat in ciuitate: z sic quercus spōsum suū valerianū z almachiū fratrē ei? z misit eos ad vrbanū: q cū ceteris sacerdotib? latebat in spelūcis z in illo rure: ideo vrbanus gras agēs dicebat. Die iesu xpe seminator casti consilii suscipe fructū q? in ecclia seminasti qz ecclia famula tua q̄si apis tibi argumētosa deseruit. Et sic in illa psecutiōe passa sunt multa milia martyrū z virginū vtriusq sexus z etatis. Et sic illa vinea semp florebat z pturiebat fructū martyrū duz ecclesia latebat z morabat in villis z in agris. et iō dicit. Videamus si floruerūt mala punica. s. flores virginū z martyrū. Et dū mala punica. i. martyres florent z pturiunt in ciuitatib?: ego dabo tibi in agro vbera mea. s. vbera latrie: qz nūq cessabo a diuino cultu i hymnis z ofonib? z sacrificiis z iciunijs oādo p ecclesia: vt tu cōprimas z hūilies corda impatoz z infideliū gētiliū ad fidē ne amplius psequant ecclesiā. Et ideo mādragore p quas intelligit fecūditas ecclesie iam dederūt odorem suum in portis nostris. ¶ Ad cui? intellectū est notādum q mandragora est quoddā pomū genitū in radice cuiusdā herbe facētis folia ad modū parue lactuce. et sic mādragore sunt tanq tubera terre valde odorifera habētia similitudinē humani vult?. Et habent hanc proprietatē vt dicūt herbolarii: q si quis defert secum mādragoras attrahit ceteros ad amorē z nutū sui. Item habēt aliam ppietatē q si mulieres manducāt mādragoras disponunt faciliter ad fecūditatē et conceptū pris. Et ideo ruben attulit mandragoras matri sue lye. et disponerēt ad cōcipiendū que dixit iacob viro suo dormias mecū hac nocte p mādragoris. Gen. xxx. Ideo salomon per quandā metaphoram diuinas z internas spirationes et illuminationes appellat mādragoras in hoc loco: eo q̄ q̄si deo placuit in illa persecutiōe deus inspirauit multa corda hominū: que quidem inspirationes tanq mādragore generabāt fructū fidei in mentibus gētilium z trahebant ad fidem xpi. et sic p xpo fide xpi se morti offerebāt. Item post illam persecutionem immo in eadē persecutiōe ex nutu dei z ppter horridā egritudinē diocletianus cessauit a persecutione: z postea deus inspirauit in ostantinū mādragoras spūalium inspirationū q tractus z cōuersus ad xpm reuocauit exilū xpianoz z magnificauit ecclesiam: vt patebit. Ideo dicit sponsa q mādragore scilicet virtus spiritussancti z inspirationes dederūt odorem suum in portis nostris: scilicet in principibus et imperatoribus qui sunt porte populi gētilis vel in portis ecclie per quem odorem fuit fecūdata z multiplicata ecclesia. Quasi dicat. q fecundi tas z augmētum ecclesie iam appar et in portis nostris. Et hoc dicit sponsa: quia dum spōsa oraabat in agro latenter z in heremo: multi ad fidem cōuertebantur et postea martyrio coronabātur. Ideo subdit. Omnia poma nova et vetera dilecte mi seruani tibi. i. obtuli tibi martyres ex omni sexu z etate. Nam ego seruani z obtuli tibi poma nova sicut fuerūt cecilia z agnes z agatha z lucia et Katherina q̄ in pueritate passe sunt. Et obtuli tibi poma vetera: sicut fuerūt Marcellin? z Urbanus z multi alii q̄ in senectute passi sunt in illa psecutione. Hoc etiā dicit quia in illa etate multi cōuertebanē ad christum. Alii in pueritia. Alii in adolescētia. Alii in senectute. Unde quedaz puelle dedicabāt z consecrabant deo virginitatem suam. Et quedam vidue seruabāt continentiā. et quidaz senes segregabātur ad montes ad seruiendū deo. Et sic spōsa cōtinue offerebat christo spōso suo poma nova et vetera. Hoc etiā potest intelligi de doctoribus: qui cōtinue offerebāt christo spōso suo poma nova et vetera predicādo et probando ipsum esse verum deū et hominē et messiam in lege promissum per autoritates et scripturas noui ac veteris testi iuxta illud Matthei. xiii. Omnis scriba doctus profert de thesauro suo nova et vetera.

¶ Tercia pars huius noni cantici.

Vis mihi det te fratrē meū
suggentē vbera matris mee
vt inuenīā te solum foris: et
deosculer: et iam me nemo
despiciat.

Apprehendam te et ducam
in domum matris mee.
Et in cubiculum genitricis mee:
Ibi me docebis.
Et dabo tibi poculum ex vino condito:
Et mustū malorum granatorum meorum.
Leua eius sub capite meo: z dextera illius

amplexabitur me.
Adiuro vos filie hierusalem.
Ne suscitetis: neq; euigilare faciatis dilectam: donec ipsa velit.

Hec est tertia pars huius noni cantici in qua rex salomō explicat desiderii ecclesie re leuandi ab heremo ad ciuitates mitigatas rabie tyrānoz expectādo pacē et tranquillitatē ecclesie p conuertionē totius populi gentilis. ¶ Ad cuius intellectum est notandū sicut dictū est. q̄ ista spōsa erat filie populi gentilis fm carnē que ad fidē xpi noniter erat conuersa ō voluntatē sue matris. s. gētilitatis. z dicit eiī est qualiter gētilitas affligebat filiā suā. s. ecclesiā eo q̄ vltra voluntatē imo ō volūtatē sinā despōsauerat sibi xpm in spōsum. Et iō ista sponsa fugit in heremū cū xpo sponso suo nō p semp: sz ad tps vsq quo mitigaret ira pncipū z totī gentilitatis matris sue: vt mitigata ira conuerteret ad eū gētilitas z consentiret xpo spōso ecclie. Et iō sicut sponsa carnalis que fugit a domo matris z parentū eū ipso sibi clādestine desponsato dū est in illo exilio semp desiderat redire ad domū matris z inducere matrē et parētes ad amorē sponsi z consensum sui cōiugii ita pariter ecclia sacerdotū est erat in heremo q̄si relegata ppter metū z crudelitatē tyrānoz semp z continue oraabat deū vt cōuerteret corda pncipum z tyrannoz z converteret z mollificaret iram z seuitiam gētilitatis matris sue vt xpm reciperet. z ipsa ecclesia posset libere z publice xpm sponsum suum colere z eī nomē pdicare: z legē euangelicā ppmulgare p ola regna mundi. qd completum est per cōuersionē magni ostantini. nam cuz btūs Siluester metu dire psecutiōis per magna tēpora lateret cū suo clero z sacerdotib? in mōtibus serapinis semp oādo p pace ecclie. Et monitu aploz petri z pauli fuit vocatus z quesitus p magnum constantinuz imperatorē. qui putans ad mortē vocari: obuiare exhortabatur totū clerū suum ad martyriū perferēdum p fide christi. Sed multo z longe aliter fuit factum. nō abilis toti ecclie imperatori: q̄ siluester putabat quia fuit ipse imperator baptizatus et ad fidem xpi cōuersus. Et intantuz fuit toti ecclie benign? affectus: q ipse suum palatium lateranēse in ecclesiam saluatoris fecit cōsecrari. Et generalem licentiam et facultatē dedit vt ecclesie in honorē xpi possent p totū orbē nouiter fabricari: z tēpla ydoloz i ecclesias dicarari. et lex euāgelica per totū orbē publice pdicari: z sic ad exemplū imperatoris oēs reges z pncipes mūdi fuerūt baptizati: q̄ de thesauris suis ecclesias fabricarūt z ditarūt. Et sic ecclesia p vniuersum orbem fuit magnificata. Et sponsum suum xpm sine timore publice fuit pdicando cōfessa. Et tunc surrexit maxima copia doctoz. s. Athanasius Basilius Gregorius Nazaren? Chrisostomus Augustinus Hieronym? Ambrosi? z ceteri qui publicis pdicationib? oēs pplos instruxerūt. z suis scriptis sacras scripturas exposuerūt z suis disputatiōib? oēs hereticos deiecerūt z ab ecclia eliminauerūt. Et sic p? qualiter ecclesia de oibus inimicis finaliter triūphauit z hoc intendit explicare in hac parte. Dicit ergo sponsa existēs i illo exilio ad spōsum. Qui det te fratrē meū. i. q̄s dabit mihi te fratrē meum suggentē vbera matris mee. i. ad suggendum vbera matris mee. q. d. o xpe frater meus p carnis assumptionez quia sumus filii eiusdē humanitatis. ¶ Unde nota q̄ xpus dupliciter dr frater ecclie spōse sue. Uno modo p carnis assumptionē inq̄tuz est homo. qz oēs participam? eandē humanitatem et sumus filij Adam. Alio modo dr xpus frater ecclesie inquantum est eius spōsus: qz sunt duo i carne vna. Ideo sponsa appellat xpm fratrē. ¶ Iterū est aduertēdū ppter id q̄ dō ait suggentem vbera mris mee: q̄ ecclesia illa cōuersa de populo gentili habebat duplicē matrē. s. vnā carnalē ex qua descēdebat fm carnē z illa erat gētilitas siue gnatio gētilis. Habebat autē alterā matrē spūalē q̄ est ygo mariana postq̄ xpus est frater adoptiu? z sponsus ecclesie et virgo maria ē mater xpi naturalis: ergo ē mr adoptiua ipsius ecclie. Potest ergo esse duplex sensus i hoc versu. primo q̄ dicat spōsa ad christum. Quis det te fratrē meū suggentē. i. q̄ suristi vbera marie matris mee vt inuenīā te foris. Alio mō pōt intelligi referēdo ly matrē ad gentilitatē matrē carnalem ipsi? ecclesie: z tūc sensus est verus z conformis littere q. d. spōsa. Quis erit ille de? z ille imperator illuminatus p deum: q̄ det z cōcedat te xpm frater et spōsum meū. vt suggas vbera gētilitatis mris mee acceptando ab ea seruitutē latrie. s. vt tota gētilitas cōuertatur ad fidem z exhibeat tibi vbera latrie sicut ego facio: z per ōns sicut suggis vbera mea: ita suggas vbera totius gētilitatis matris mee. quasi dicat. vtinā deus pater z tota trinitas illumīet imperatores z reges z totam gentilitatē: vt ego q̄ suz in hoc exilio possim reuerti ad ciuitates z pplos z ad gentilitatē matrē meā z possim eā baptizare vt spōsus meus suggat vbera matris mee acceptādo eī latriā. In hebreo habeī. Quis daret mihi vt tu tanq frater meus suggeres vbera mris mee. et tūc littera est magis clara z conformis huic expositiōi Et ideo sequit. Inuenīaz te solum foris et deosculer te: z me nemo iam despiciat. Ad cuius intellectuz est aduertendū q̄ hic loquitur ad modū cōis q̄ primo ītraxerunt sponsalia clādestina: q̄ prio se osculant in abscondito: sed postq̄ parētes ōsentiūt i matrimonio: z mrimoniū est notū toti pplo: tūc spōsi se osculant i publico absq erubescētia ita ergo pariter fecit primitiua ecclia de pplo gētili. Nam primo fuerat clandestine xpo despōsata ō voluntatez z scitū parētuz eo modo quo supradictū est. postea metu parentū fugit ad montes z erat ibi in agro p totā psecutionē diocletiani. z sic ibi osculabat spōsum in abscondito z secreto. Sed postq̄ btūs Siluester cū suo clero reuersus est i ciuitatē z baptizauit constantinum z cōcessa ē facultas xpianis publice pdicandi euangelium: et edificandi ecclesias z diuina officia celebrandi: tunc ecclesia osculabatur spōsuz suum in publico z in itinere z in plateis vbi publice confitebat christuz z eius legem euangelicam. et hoc intendit dicere sponsa cum ait. Quis mihi det z cōcedat te christū fratrē meum: vt suggas vbera totius gentilitatis matris mee ei? latriā acceptādo: vt publice inuenīā te foris: scilicet in itinere et in platea: z ibi solum osculer te publice coram omni

Universidad de Navarra
Biblioteca

bus tuum nomen cõfitendo ⁊ predicando: vt in tali predicatiõe ⁊ cultu nemo iam amplius me despiciat nec persequatur: sicut factus est vsq; ad pñtem die: quia per decē imperatores fui afflicta ⁊ infesta ta fugiēdo p nemora. In hebreo habet. Quis mihi det: vt tu tanq̃ frater suggas vbera matris mee vt inueniré te in vico ⁊ osculer te: ⁊ nemo me despiceret: ⁊ tñc littera ẽ magis clara. ⁊ ideo sequit. Apprehendam te in domũ matris mee. ⁊ hoc dicit: q; illa sponsa introducit xp̃m in domũ matris sue: scz ad populum gentilem qñ in populo gentili publice nomẽ christi predicauit ⁊ ecclesias construxit: vñ sicut in principio apli cõuerterunt illã paruam ecclesiã ex populo gẽtili. Ita postea illa parua ecclesia multis tribulationibus afflicta conuertit totũ residuum gentilitatis: ⁊ p ões cõuertit matrẽ suã: et introduxit sponsum in domum gentilitatis matris sue. ⁊ ideo sequitur. Et ibi me docebis. q. d. q; postq̃ introduxero te i domũ matris mee: ⁊ publice potero nomẽ tuũ predicare: tunc ibi me docebis .s. dabis mihi doctores: quib⁹ reuelabis secreta sacre scripture: ⁊ referabũt ⁊ declarabunt scripturas vtriusq; testamẽti ⁊ defendant ecclias ꝺ hereticos: hoc aũt dicit: q; illico post conuersionẽ cõstatini fuit in ecclesia copiosa magnorum doctorum: sicut fuit Athanasi⁹ Basili⁹ Gregorius Nazarenus Ambrosius Hieronym⁹ Hylari⁹ Augustinus ⁊ ceteri q̃ spũ sancto illustrati glosarunt scripturas et instruxerunt fideles ⁊ debellarũt ⁊ exterminarũt hereticos Sed q; sciẽtia eoꝝ nõ fuit ab alio nisi a xpoqui eos spiritum sanctũ edocuit. ideo dicit ibi me docebis. Sed quia ecclia esset ingrata recipiendo tot beneficia a sponso: nisi redderet vices amoris p exhibitionẽ latrie. iõ subdit sponsa. Et dabo tibi poculum ex vino condito. i. sicut in me docebis secreta sacre scripture aperiẽdo. Ita ego dabo ⁊ offeram tibi poculum predicationis ex vino cõdito. s. ex intelligẽtia sacre scripture: q̃ ẽ dulcior omni vino. Vñ dictũ est qualiter itelligẽtia ⁊ veritas euãgelica ẽ quoddã vinũ conditũ et expressiꝰ ex vinea sacre scripture veteris testa. Et hoc vinum conditum expresserunt doctores ex sacra scriptura ⁊ obtulerunt xp̃o: quod quidem vinũ fuit dignũ ⁊ sapidũ dilecto xp̃o ad potandũ et dentib⁹. i. populis eius ad ruminãdũ ꝓut dictũ est supra. Itẽ sponsa non solũ obtulit sponso poculũ sacre scripture: sed etiã poculum sacramẽti altaris ex vino cõdito ⁊ consecraro. Et ita pariter offert poculũ aliorꝝ sacramentorꝝ ⁊ fidei articulorꝝ ⁊ poculum obseruantie preceptorꝝ et operum misericordie q̃ poculum est sponso valde sapidum: acceptũ. Sed quia ecclesia nõ solũ offert xp̃o merita passionis siue vinũ passiõis eius in sacramẽtis: sed etiam offert vinũ meritorũ sanctorꝝ martyrꝝ ⁊ virginum et confessorum. ideo subdit. et dabo tibi mustum malorum granatorꝝ meorꝝ vñ per mala granata intelliguntur ꝓncipaliter martyres qui p xp̃o sanguinẽ fuderunt: ⁊ ex consequẽti intelligũt oẽs cõfessores ⁊ sctꝫ et iusti q̃ oẽs cõtinent sub vna pelle ⁊ tegmine fidei ⁊ caritatis sicut i malo granato continent multa grana rubea sub vna pelle: ita oẽs fideles rubricati sanguie xp̃i continentur sub gremio eccle: mustũ ergo istorꝝ malorꝝ granatorꝝ .s. sanctorꝝ martyrũ sñt merita eorꝝ expressa ex martyrio ⁊ laboribus quos ꝓ xp̃o sustulerunt. vñ hoc mustũ malorꝝ granatorꝝ offert ecclesia christo sponso suo in festiuitatibus quas celebrat in memoriaꝫ sanctorꝝ. Itẽ pegmerita sanctorꝝ offert quotidie ecclesia simul cum passione xp̃i in sacramẽto altaris vt ꝓz cũ dicit in canone. Cõmunicãtes ⁊ memoriaꝫ venerantes in primis gloriose virgis marie: ⁊ beatorum apostolorꝝ ⁊ martyrũ. Et hoc est mustũ malorũ granatorum ⁊ poculũ qđ ecclesia offert quotidie xp̃o sponso suo. Ex supradictis ergo ꝓz qualiter ista ecclesia spõsa xp̃i exiuit i campũ pugne terribilis vt castrorꝝ acies ordinata cũ multis choris ⁊ exercitib⁹ castrorꝝ bellicorꝝ. Et pugnauit diu ꝓ ra inimicos suos: sed tandẽ diuicit eos: ⁊ triumphauit de oibus. Nam p martyres deuicit oẽs tyrãnos: ⁊ p virgines ⁊ cõtinẽtes triumphauit de carne: ⁊ p monachos ⁊ heremitas ⁊ religiosos triũphauit de mũdo ⁊ diabolo. ⁊ pompis eius. Et p doctores triumphauit de hereticis. et sic post̃ tpe ostantini deuicerat oẽs supradictos. ⁊ fuerat tota gẽtilitas conuersa: tunc sponsa absq; timore ⁊ erubescẽtia osculabat sponsum in publico: ⁊ erat in eius amplexu ⁊ fauore eius legẽ euãgelicã predicando ⁊ publice diuina officia celebrãdo. Et ipse sponsus tam publice fauebat sponse tenẽs eã in suo amplexu fauorabili qñ cõstãtinus dotauit eã magnis mũeribus ⁊ diuitiis ⁊ dñio tali ⁊ amplo pr̃imonio: videns se ergo sponsa in tanto honore ⁊ ꝓsperitate ⁊ fauore spõsi ostitutã cõcludit dicens. Leua eius sub capite meo: et dextera illius amplexabit̃ me. i. iam xp̃s spõsus meus honorificauit me: intrñ q̃ leua ei⁹. s. õnium tẽporale ⁊ copia bonorꝝ tẽporaliũ est sub capite meo ad sustẽtãdũ statũ honorificũ in hoc mũdo: ⁊ dextera illius. i. potestas ei⁹ spũalis quam mihi cõcessit ad regendam ecclesiã amplexabitur me. q. d. q; xp̃s sponsus me⁹ amplexabitur me totam. s. brachio ministro. s. copia bonorꝝ temporaliũ sub capite meo ⁊ dextra. i. potestas eius spiritualis erit supra me: et sic vtroq; brachio amplexabitur me. s. temporali et spũali. Et sic iam in suo amplexu prospero et fauorabili tanq̃ victrix ⁊ triumphatrix et dña tot⁹ mũdi fauorata. Sed quia spõsa agẽs gratias glorificata fuerat in xp̃o eo q̃ amplexus fuerat eam supponendo leuam copie bonorꝝ temporaliũ sub capite ad sustentandũ ei⁹ honorificum statum et ponẽdo dexterã bonorum spũalium super eam. et per ões sponsa sua quiescebat: quasi dormiens in amplexu spõsi liberata a persecutionib⁹ ⁊ laboribꝫ: iõ sponsus eius exhortat ⁊ adiurat filias hierusalem. idest oẽs denotos fideles ne excitẽt ⁊ impediãt eam ab illa quiete ⁊ ꝓsperitate in qua manet: ⁊ ne separet eã ab amore ⁊ fide spõsi: nec impediat ipsam a cultu latrie: ideo ait sponsus: o filie hierusalẽ adiuro ⁊ admoneo vos ne suscitetis: idest ne ipeditatis: nec euigilare faciatis dilectã a somno cõtemplationis et latrie donec idest dum ipsa velit. ¶ Ad maiorem intelligentiam huius est valde notandũ q̃ salomõ in hoc libello enumerat ⁊ memorat tres amplexus huius sponsi ad sponsaꝫ. Et post quemlibꝫ amplexum facit adiurationem ⁊ adiurat filias hierusalẽ ne suscitent sponsam: qui quidem tres amplexus cũ suis adiurationibus referunt ad diuersa mysteria: vnde primus amplexus fuit icarnationis ⁊ humanitatis susceptionis: q̃ verbũ eternũ filius dei assumpsit ⁊ vnitur sibi illã humanitatẽ ꝓsona aliq in vnitate suppositali. Hic aũt amplexus incarnationis memorauit i cãtico sẽo: cũ dixit. Dum esset rex I accubitu suo ⁊c. ⁊ hoc magis explicauit in fine cãtici cũ dixit. Leua eius sub capite meo ⁊c. sed ilico subdit spõs⁹ dicẽs. Adiuro vos filie hierlm ꝓ capreas cernosq; cãpoꝝ. i. per patriarchas ⁊ ꝓphetas ne suscitetis nec euigilare faciat⁹ dilectã. s. humanitatẽ assũptam ab vnitate ꝑsonali: qua ẽ verbo vnita: donec ipa velit. ⁊ adiurat per patriachas et ꝓphetas eo q̃ eis fuit sub iureiurando ꝓmissũ mysteriũ incarnatiõis ⁊ aduẽtus xp̃i i carnẽ. Hoc aũt dicit: q; qñ semel xp̃s assumpsit nñq̃ dimisit: vñ licet i triduo ala fuerit a corpore separata per mortem: tamẽ verbũ neutrũ dimisit. Secũd⁹ aũt amplexus fuit filij dei ad ecclĩã de ꝓpto israelitico tẽpore et⁹ ostẽtionis ⁊ predicatiõis: q; tunc xp̃s recepit in suo amplexu ecclĩã cõgregatã de ꝓpto israeliticoqñ vocauit apl̃os ⁊ discipulos ⁊ alios fideles de illo ꝓpto ad fidem: ⁊ hoc per predicationẽ ⁊ miracloꝝ operationẽ: quẽ amplexum memorauit spõsa in fine tertij cãtici cũ dixit. Inueni quem diligit ala mea: tenui eũ nec dimittã donec introducã illũ in domũ matr⁹ mee. s. synagoge. ⁊ i cubiculũ genitricis mee. i. plebis israelitice q̃ genuit me ẽm carnẽ: qđ fuit impletũ qñ xp̃s misit apl̃os ad predicãdũ i oẽm ciuitatẽ ⁊ locũ quo erat ipe vẽturus: i qua predicatione multos conuertẽrũt ⁊ baptizauerũt: vt patet Luce. xj. Et sic illa ecclia apl̃oꝝ introduxit spõsũ in domũ matris eoꝝ ꝓ fidẽ. Hoc idẽ fecerit post receptionẽ spũssancti: q; in illa die baptizati sũt ad tria millia õ illo ꝓpto: ⁊ multo plures i diebꝫ sequẽtib⁹: vt ꝓz in actib⁹ apl̃oꝝ. Et sic ꝓz q̃lit illa sponsa introduxit xp̃m i domũ matris sue vt amplecteret eam spõsus ⁊ fic mãsit illa ecclesia in amplexu spõsi. Sz quia illa spõsa semel conuersa nunq̃ recessit ab amplexu sponsi: ideo ibidez ilico subdit spõsus adiurando filias hierusalez dicẽs. Adiuro vos filie hierusalem ꝓ capreas cernosq; camporum ⁊c.

¶ Tertiꝰ amplexus fuit quãdo xp̃us amplexus est ecclĩam de ꝓpto gentili: quando xp̃s amplexus est eã cum multo fauore ꝓut dictũ est I hoc cantico nono. Ad quem amplexum sequit̃ tertia adiuratio ad filias hierusalem. sed ista adiuratio nõ facta ẽ cũ conditionib⁹ supradictaꝝ duarum adiurationum. Nam illa adiuratio facta est ꝓ capreas cernosq; cãpoꝝ. Ista aũt tertia nõ ꝓcedit ꝓz in littera: causa cuius potest esse ista. Nã ls ista ecclĩa nunq̃ erit separata ab amplexu spõsi facta vna cũ ecclĩa cõuersa de plebe israelitica eo q̃ licz fluctuet cõtinue: tamẽ nunq̃ submergetur nauicula petri. tamẽ q; patriarche ⁊ ꝓphete nõ prefixerũt nec limitarunt tẽpus huius ecclie a cõstãtino ⁊ a tpe ei⁹ ꝓsperitatꝫ vsq; ad scõm aduentum xp̃i. Ideo spõsus nõ adiurauit filias hierusalem per capreas cernosq; cãpoꝝ in hac tertia adiuratione. Ilia causa potest esse eo q̃ popul⁹ gẽtilis nõ habuit patriarchas nec ꝓphetas qui ꝓpheterẽt amplexum hui⁹ sponse ad xp̃m nec aduentum christi ad populuꝫ gẽtilem sicut habuit popul⁹ ⁊ plebs israelitica. Ideo hec tertia adiuratio nõ fit per capreas. cernosq; camporum. Et hoc de nono cantico.

¶ Sequitur decimum canticum.

Ve est ista que ascendit de deserto.
Delitijs affluens
Inmixa super dilectum suum.
Sub arbore malo suscitaui te.
Ibi corrupta ẽ mater tua.
Ibi violata est genitrix tua.
Pone me vt signaculum super cor tuum
Vt signaculum super brachium tuum:
Quia fortis est vt mors dilectio.
Dura sicut infernus emulatio.
Lampades eius vt lãpades ignis atq; flammarum.
Aque multe non potuerunt extinguere caritatem.
Nec flumina obruent illam:
Si dederit homo oẽm substãtiam domus sue ꝓ dilectione: quasi nihil despiciet eã.

Oc est decimũ ⁊ vltimũ cãticũ in quo solũ mõ cãtat ꝓsperitatẽ ⁊ pacẽ ecclie sponse xp̃i illi datã ⁊ cessãm post conuersionẽ Cõstãtini i quo ꝗttuor facit. Nã ꝓo describit quandã admiratioẽ de felici statu hui⁹ sponse. Scõo describit quãdam exhortationẽ spõsi ad spõsam ne ipm obliuiscat allegãdo bñficia ipsi collata. Tertio memorat ꝓgressuꝫ ⁊ cõtinuũ exercitiũ spõse: vt satisfaciat spõso ⁊ reddat vices amoris. Quarto explicat finale premiũ desideratũ ⁊ vltimatũ terminũ beatitudinis sponse: vel ponit vocationẽ sponse ad superiorem felicitatem et altiorẽ statũ. scõa ibi. Sub arbore malo suscitaui te. tertia ibi. Soror mea parula est. quarta ibi. Mille tui pacifici A ¶ Quãtum ad primũ ergo Salomon introducit chorꝫ adolescẽtulaꝝ admirantiũ subitã ꝓsperitatẽ huius sponse. Ad cuius intellectũ est aduertendum ꝓut supra visum est: q; est sponsa a principio sui. s. post xp̃i ascensionẽ: semp fuit afflicta ⁊ abiecta: ⁊ pugnauit in cãpo cum inimicis. Sed obtenta victoria ⁊ triumpho de oibus fuit magnificata per magnũ Cõstãtinum intantũ q̃ imperator largitus est ipsi vrbem romanam cũ toto patrimonio ipsi adiacenti. ⁊ dedit ipsi septuaginta duas ciuitates: ⁊ duo milia oppidoꝝ: vt fertur in italia ⁊ insulis adiacentib⁹. et sic Cõstãtin⁹ relicta italia in prãte Siluestri vicarij xp̃i elegit sibi sedẽ apõ bizantiũ vbi ac. q̃ postea Cõstantinopolis. i. ciuitas Cõstantini ñcupata ẽ. ⁊ sic exinde oẽs reges tre ⁊ impatores ⁊ principat⁹ subiecerunt colla iugo xp̃i ⁊ eccl̃ie sponse ei⁹. Et sic ecclĩa mansit dña mũdi delitijs spũalib⁹ et etiã tpalibus affluens: et mansit inmixa et reclinata in fauorabili amplexu xp̃i spõsi sui: videres ergo adolescẽtule et filie hierlm. i. minores ciuitates et oppida ad xp̃m cõuerse ⁊ simplices fideles tã subitã mutatioẽ spõse de aduersitate in ꝓsperitatẽ: et de ꝓsecutione et afflictiõe in copiã delitiarum: admirantes dicunt.

Que mulier est ista q̄ ascendit de deserto ꝛc. In qui
bus verbis tria bona explicat q̄ facit ad felicem
ꝛ prosperum statum huius sponse: prio q̄ ascendit
de deserto idest quia exit de campo pugne ꝛ perse
cutiōis ꝛ ascendit ad statum pacis ꝛ felicitatis. Se
cundo q̄ ascendit deliciis affluens: per quod expli
catur copia ꝛ sufficiētia bonoꝝ spiritualiū ꝛ tēpo
raliū et plenaria potestas super totum orbē tradi
ta ipsi a xp̄o sponso suo. Tertio dī. q̄ erat innixa ꝛ
reclinata sup̄a dilectū suū. s. xp̄m spōsum: quia te
nebat ipsū amplexū utroq; brachio. s. temporali et
spūali p quod denotat eius securitas ꝛ quies et fa
nos. Et ideo filie hierlm quas spōsus adiurauerat
nec excitarēt spōsa in dormiētē in eius āplexu: vi
dentes tam subitā mutationē ab aduersitate in p
speritatē dicūt. Que est ista q̄ ascēdit de deserto de
litijs ꝛ diuitijs affluens innixa sup̄ dilectū suum?
A ¶Ad cuius maiorē euidētiā est notandū q̄ ista
sponsa ter exiuit ad offensionē ppłoꝝ ꝛ diuersimo
de: et ideo filie hierusalē tribus vicibus admirātes
interrogauerūt de statu hui⁹ sponse. Nā prio ascē
dit per desertū israeliticū sicut virgula fumi ex a
romatibus myrrhe ꝛ thuris ex vniuersi pulueris pi
gmentarij. vt dictū est in quarto cantico: quod fuit
q̄n eccl̄ia aplor̄ pegrinata est cū spōso suo p totaꝝ
terrā p̄missionis cū signis ꝛ virtutib⁹ et miraculis
vt ibi dictum est. vt patet per totus discursus euā
gelicū. Et ideo filie hierlm ꝛ adolescētule. i. oēs po
puli terre p̄missionis admirantes opa xp̄i mirabi
lia ꝛ opera discipuloꝝ qui etiaꝫ in nole iesu xp̄i sa
nabant infirmos ꝛ eiciebāt demonia, vt pt̄z Luce.
xj. ꝛ Mat. x. ideo dicebāt. Que est ista q̄ ascendit p
desertū ꝛc. et dicebatur illa sponsa ascendere eo q̄
xp̄s ascēdebat hierosolymas ad campum passionis
ad crucifigendū. Sēdo ista sponsa exiit ꝛ pgressa est
per desertū ppłi gentilis ꝛ hoc quasi aurora cōsur
gens pulchra vt luna: electa vt sol terribilis vt ca
strōꝝ acies ordinata ad pugnādū parata: vt dictuꝫ
est cāt̄ico octauo. Et ideo videntes eam filie syon ꝛ
regine ꝛ cōcubine laudauerūt eam de fortitudine
ꝛ mirabilib⁹ actib⁹ eius: ꝛ admirātes dicebāt. Que
est ista que pgredit quasi aurora cōsurgēs ꝛc. put
ibi dictū est. Et dicebatur sponsa pgredi p desertū
eo q̄ p̄cedebat ꝛ pseuerabat in sua cōtinua pugna
contra inimicos. Tertio aūt q̄ ista sponsa post cō
uersionē cōstantini exiuit de deserto pugne ꝛ pse
cutionis: ꝛ delicijs affluens innixa super dilectum
suū spōsum ascendit in tam altum culmen dignita
tis ꝛ prosperitatis. Ideo filie hierusalem admirā
tur dicentes. Que est ista que ascēdit de deserto ꝛc.
Filie ergo hierlm de populo iudaico mirabant in
quarto cāt̄ico virtutes ꝛ mirabilia opa huius spō
se que fiebant in nomie xp̄i spōsi eius. Sed in octa
uo cantico filie hierusalem: id conuersi de populo
gentili mirabantur fortitudinem ꝛ multiplicē pu
gnā ꝛ victoriā huius sponse cōtra inimicos. In p̄n
cipio autem huius decimi cantici admirantur eius
p̄sperum ꝛ felicem statum: eo modo quo dictum ē.
Fuit ergo ista sponsa ilico post xp̄i ascēsionē ꝛ spūs
sancti missionē quasi aurora cōsurgēs a nocte legis
ꝛ tenebris idolatrie: postea crescendo fuit pulchra
vt luna postea magis lucida sc̄ipiēs habere; doctо
res facta ē electa vt sol: postea tempore imperatoꝝ
persequentiū facta est terribilis vt castroꝝ acies or
dinata ad pugnādum contra eos: et oēs alios inimi
uersionem Constantini diuitijs et delicijs affluens
innixa ꝛ reclinata super dilectum suū tanq̄ domina
mundi. Item ista spōsa fuit quasi aurora cōsurgēs
in lege natura et pulchra vt luna in lege veteri: sed
fuit electa vt sol in xp̄i aduentu: sed fuit terribilis
vt castroꝝ acies ordinata in tpe persecutionū: sed
fuit delitijs affluens et innixa super dilectum post
conuersionē Constantini. Et hoc est quod intendit
dicere Salomon in hac p̄ma parte. Deinde cū dicit.
Sub arbore malo suscitaui te ꝛc. Introducit spon
sus ad exhortandā sponsam ne ingrata obliuiscat
amoris spōsi ꝛ beneficiorū receptorū. B ¶Ad cu
ius intellectū est aduertendū sicut frequēter dictū
est: q̄ omnia bona que possidet ecclesia emanant ex
passiōe xp̄i. Et hoc tam bona tēporalia q̄ spiritua
lia: nam manifestum est q̄ omnis virtus ꝛ gratia sa
cramētorum traxerunt virtutes ex passione christi.
Et omnia dona spiritus sancti que dantur in cōfir
matione dantur per merita passionis xp̄i: ꝛ oia me
rita xp̄i: que dispensat ecclesia per indulgentiaruꝫ
largitionem emanant ex passione xp̄i: ꝛ sic est dicen
dum de oibus bonis spiritualibus. Et non solum
bona spiritualia: sed etiā bona tēporalia data sunt
ecclesie propter merita passionis xp̄i. Nā Constan
tin⁹ vt infra patebit dotauit ecclesiaꝫ magna copia
bonorum temporaliū: vt fieret particeps ꝛ conse
queretur merita passionis xp̄i. ꝛ sic omnes reges ꝛ
principes christianoꝝ edificauerunt ecclesias ꝛ di
tarunt eas: multi milites ꝛ ciues instituerūt bene
ficia in ecclesia vt participarēt merita passiōis xp̄i.
Et sic est dicendum de omnibus elemosynis ꝛ obla
tionibus ꝛ decimis ꝛ p̄missis que dantur ecclesie.
Sed quia talia dona adeptus est nobis xp̄us in ar
bore crucis. ideo dicit xp̄s ad spōsam: q̄ sub arbore
malo suscitauit eā a morte eterna: ꝛ in arbore cru
cis suscepit p̄o ea mortē ꝛ passionē ꝛ adept⁹ est co
piam ꝛ sufficientiā meritorum ꝛ bonorum spiritua
lium et tēporalium ad ditandum et magnificandus
ipsam: ideo ex copia tantorū bonorum nō debet su
perbire: nec extolli nec posita in tanta felicitate de
bet sponsum obliuisci: nec ab eius amore recedere;
quia in arbore crucis caro precio sui sanguinis re
demit eā ꝛ a morte eterna suscitauit: ꝛ in miseris bo
nis ditauit. Et per oīa sequēs sponsa semper memor
tantorū beneficiorū debet vices amoris repēdere;
quia amor non nisi equali amore cōparatur et per
soluitur. Sed maiorē dilectionē non potuit xp̄us
ostendere sponse q̄ pati ꝛ mori p̄o ea: ꝛ facere eam
consociā ꝛ participem ꝛ consortem suorū meritoruꝫ
et fructuū eorū: ergo sponsa non potest recōpensa
re nec rependere vices tante dilectionis: nisi q̄ mo
riatur p̄o christo vel eius p̄cepta ꝛ voluntatē ob
seruet. Dicit ergo sponsus o sponsa non superbias
nec te extollas in superbiā ꝛ fastum eo q̄ posita es
in tam alto culmine dignitatis: ꝛ copia bonoꝝ ꝛ de
liciarum et in tam p̄spero statu: q̄ hoc non habes
ex natura tua nec genere tuo: quia ex Adam ꝛ na
tura corrupta: non habes nisi malum puta mortem
tam temporalem q̄ eternam. Et ab eis nō trariisti
nisi omnem miseriam ꝛ infirmitatem: a me aūt ha

bes oēm gratiam ꝛ salutē: q̄ sub arbore malo susci
tauī te a morte pt̄z ꝛ oīi miseria. C ¶Unde ma
lus est quedā arbor fructifera excellēs in fructu su
per oēs arbores sicut dixit sponsa in cantico scō.
Sicut malus inter ligna siluarū: sic dilectus meus
inter filios. In hebreo autē habet. Sub pomo suscī
tauī te. Et ideo p malum fine pomū intelligit arbor
crucis q̄ protulit nobis fructū incōparabiles meri
torū: sub qua arbore crucis xp̄s suscitauit totū ge
nus humanū a morte eterna. vñ sicut Adam come
dendo fructū, p̄hibitū sub arbore scientie boni ꝛ ma
li p̄cipitauit totū gen⁹ humanū in mortē: vbi cor
rupta ꝛ sanciata fuit tota hūana natura mater nr̄a
vnde trahim⁹ originē. Ita q̄ oppositū xp̄s seruādo
obedientiaꝫ p̄io gustādo in cruce amaritudinē pas
sionis: suscitauit gen⁹ humanū a morte eterna: ꝛ sa
nauit ab omni infirmitate ꝛ miseria: ideo dicit xp̄s
sub arbore malo. i. sub arbore crucis suscitaui te: q̄
sup. ibi. i. sub arbore p̄hibita corrupta est tota na
tura mater tua. ꝛ ibi. i. in paradiso terrestri sub ea
dem arbore violata est natura mater tua: nā volun
tas q̄ ante erat libera facta: violata p carnē et sen
sualitatē corruptā: quasi violatur ꝛ cogitur violētia
cōplacentie ad peccandū et omne nephas ppetran
dū. q̄ manet p̄ona ad malū ꝛ cū violentia ꝛ difficul
tate facit bonū: q̄ regnū celoꝝ vim patitur ꝑpter
corruptionē nature ꝛ violenti rapiūt illud. Et ideo
quia ista littera est trāspositа debet sic ordinari in
constructiōe. s. q̄ ibi. s. in paradiso terrestri ꝛ horto
delitiarū sub arbore p̄hibita tota natura mar tua
fuit corrupta: quādo primi parētes comederūt fru
ctum p̄hibitum. ꝛ ibi fuit violata. i. violenter expo
liata genitrix tua oīb⁹ bonis gratuitis q̄n Adam
volens descēdere ab hierlm in hierico incidit in la
trones qui ipsum expoliauerunt ꝛ sauciauerunt et
semiuiuo reliero abierūt. Ideo ego sum⁹ te super
humerū meū suscitauī te sub arbore crucis ꝛc. quia
ibi in arbore crucis germinauī fructus meritorum
ad sanandum vulnera tua ꝛ ad suscitandū te a pec
cato per baptismū ꝛ cetera sacramēta. A ¶Item
aliter potest intelligi ista littera referēdo ly mater
ad synagogam ꝛ legem veterē ꝛ gentilitatē: ꝛ ly ge
nitrix tua ad p̄sentē eccl̄iam. q. d. ☉ spōsa ego te
suscitauī sub arbore crucis: ꝛ ibi in cruce corrupta ꝛ
mortua ꝛ extincta est mater tua synagoga simul cū
lege moysi: q̄ mecū fuit crucifixa ꝛ mortua ꝛ sepul
ta: ꝛ etiā genitrix tua. s. gētilitas ibi fuit violata cū
suis superstitionibus. q̄ ibidem fuit diabolus con
uictus ꝛ de populo gentili violenter electus ꝛ fuga
tus. Alia autē translatio ſm hebream habz sic. sez
ibi corrupta est mr̄ tua ibi violenter parturiuit te
genitrix tua: ꝛ hic explicatur maius sacramentum.
Nam sub arbore crucis xp̄s suscitauit nos a morte
eterna: quā incurrimus in Adam, ꝑpter esum ligni
p̄hibi. Et ibi. s. in cruce xp̄i corrupta ꝛ mortua ē ma
ter nr̄a tam gētilitas: q̄ synagoga: sz ibidē crux que
est mater nr̄a cū magna violentia et dolore xp̄i pe
perit ꝛ parturiuit totā ecclesiam sponsam ex latere
xp̄i. Crux ergo sine charitas xp̄i q̄ est mater nostra
parturiuit nos cū violentia et dolore per latus xp̄i
Et sic vtraq; expositio est satis cōformis littere et
catholice fidei ꝛ veritati. ꝛ iō subdit spōsus dicens
Pone me vt signaculū sup cor tuū. q. d. Si ita est q̄
ego te suscitauī sub arbore crucis a duplici morte
quā incurristi in Adam: ꝛ fui clauis in manibus cla
nat⁹: ꝛ lancea p̄foraꝫ in latere: ꝛ ex latere meo par
turiui te cū immenso dolore ꝛ violentia: ꝛ p̄o te fui
vulnerat⁹ ꝛ ferro ꝛ flagellis signatus in toto corpo
re: ergo pone me vt signaculū sup cor tuum per fi
dem ꝛ charitatē: et vt signaculū super brachiū tuuꝫ
per opationem ꝛ effectuꝫ sicut ego te dilexi p affe
ctum ꝛ effectū. q. d. q̄ si deus p̄cepit filijs israel vt
portarēt signa legis in frōte ꝛ digito ꝛ manu: eo q̄
liberauit eos de egyptiaca fuitute ꝛ de manu pha
raonis in mari rubro: ergo maiorem causam habes
tu portandi signaculū mee passionis in corde p affe
ctū et in brachio per effectum: vnde hoc dicit: q̄
nō sufficit portare nomē xp̄i in solo corde: sz etiam
in ore ꝛ opere ipsum publice cōfitendo ꝛ p̄dicādo
sicut ipse publice p nobis in cruce passus est. ꝛ ideo
corde creditur ad iusticiam: cōfessio autem oris fit
ad salutē. Et reddit causam quare teneamur ipsum
corde diligere: ore ꝛ opere confiteri dicens. Quia
fortis est vt mors dilectio. q. d. q̄ tñ fuit fortis dile
ctio ꝛ charitas quā in corde erga vos gessi et opere
ostēdi q̄ vsq; ad mortē crucis me spōte exhibuit. et
emulatio fuit dura vt inferⁿ. i. tñ fuit dura emu
latio. i. stimulus amoris erga vos q̄ me fecit in in
fernū descēdere: vt exinde antiquā p̄dā repeterē:
et fideles veteris testamenti liberarē. Fuit ergo il
la emulatio dura ꝛ laboriosa. Et nō solū liberaui il
los p̄scitos de inferno: sz oēs iustos futuros p̄e
eripui ne in illū locū descenderēt. Ergo maior fuit
ista liberatio totⁱ generis humani ab eterna mor
te ꝛ seruitute spūali. q̄ fuit liberatio israel de egy
pto ꝛ seruitute tpali: in hebreo aūt habet. Dura vt
infernus inuidia. Et tūc esset sensus q̄ inuidia qua
iudei occiderūt xp̄m p nobis fuit dura et crudelis
sicut pena inferni: siue q̄ pene quas xp̄s p̄o nobis
passus est ex inuidia iudeoꝝ fuerūt dure ꝛ crudeles:
sicut dolores inferni: sed forsan magis est p̄formis
trāslatio nr̄a cū superiori expositione: est verū q̄ si
cut hoc nomē stimulus siue emulatio apud nos est
equiuocū ad amorē ꝛ ad inuidiā siue odiū. ita pari
ter vocabulū positū in hebreo. sz iudei moderni ac
cipiunt ꝛ pnunciāt alterā significationē. Sed signi
ficatio quaꝫ accipit superior expositio videtur ma
gis conformis vt dictū est: q̄: illa dilectio ꝛ charitas
quā xp̄s gessit erga nos deduxit ipsum vsq; ad mor
tē crucis. Et ille stimulus amoris fecit ipsuꝫ descen
dere vsq; ad infernū ad p̄dā antiquā repetendam
et infernū expoliādum. Et ideo subdit q̄ lāpades
eius: sez dilectiōis et stimuli amoris quas erga nos
gessit: fuerūt sicut lāpades ꝛ faces ꝛ ardores ignis
atq; flammaꝝ: quasi dicat q̄ sicut ardor ignis ꝛ flā
me totaliter cōburunt ꝛ cōsumūt facem ꝛ lignum ꝛ
carbonē. Ita ignis ꝛ ardor charitatis totaliter cre
mauit xp̄m tanq̄ verum holocaustū in ara crucis p
nobis: q̄ tantū fuit copiosa apud eum redemptio:
q̄ totū sanguinē p nobis effudit ꝛ exhausit. ꝛ ideo
subdit q̄ tñ fuit fortis ille ignis ꝛ ardor ꝛ flamma
charitatis: q̄ aque multe non potuerūt extingue
re charitatē: idest q̄ nulle mine nec p̄secutiones nec
tormēta nec flagella nec mors potuerūt extingue
re charitatē et amorē quin p̄o nobis xp̄s moreref:
et per ꝛ̄s ille ignis ꝛ ardor charitatis fuit maior ꝛ

fortior quocūq; ignemateriali: quia non est ignis nec flamma tam grandis quin extinguaf p multas aquā. Item nec flumina ire et psecutionū obruerūt illā charitatē. Un est aduertēdū q p aquas multas intelligit psecutiones quas xp̄us passus est in sua peregrinatione ante mortē t passionem: q; multas iniurias t opprobria t labores passus est: vt patet per totū discursum euāgelicū: que quidē psecutiones t labores nunq; potuerūt extinguere charitatem eius nec retraxerūt eū ab incepto opere redēptionis. Item p flumina intelligit iram scribarum et phariseorū t potestatē Pilati gerētis vices imperatoris. Si nec ista flumina potuerūt obruere t prosternere illam charitatē: ergo fuit fortior et firmior t immobilior illa charitas x̄pi q̄ quelibet turris vel dom⁹ sita iuxta flumina: q; nō est turris tam fortis sita iuxta flumina quin corruat si illa flumia successiue inundent. Sed charitas x̄pi nunq; potuit corruere nec obrui per violentiā t inundationem persecutionū scribarum t sacerdotū nec imperatorie potestatis quam Pilatus exercebat: q; mors et passio x̄pi ministrata per eos non potuit retrahere christū ab odore charitatis. Et ideo cōcludit x̄pus q̄ maiorē charitatē nemo poterat ostendere p amico q̄ ipse ostendit p nobis t nam nō solum dedit p nobis bona tēporalia t bona fortuna: ſ; dedit p nobis seipsum ad mortē: quia maiorem hanc dilectionem nemo habet: vt aliam suā ponat quis pro amicis suis. Job. xv. Et ideo subdit q̄ si dederit homo omnē substantiā suā p dilectiōe: quasi nihil despiciet illā. quasi dicat q̄ nō sunt cōparanda bona temporalia ad vitam hominis. Nam si homo dederit oēm substantiam suam: idest oēs diuitias t bona tpalia pro dilectione vnius amici: quasi nihil despiciet eā substantiā: bona tpalia respectu illius qui dat seipm: et vitā p amico: q; multi dant t offerunt bona temporalia p amico: sed nolunt dare vitā suam nec mori p eo: t sic magis diligunt seipsos q̄ bona tpalia et amicū: q; pellem p pelle t cuncta que homo habz dabit pro ala sua: vt patet Job primo. Sed x̄ps ola bona tēporalia dedit pro nobis: q; pauper venit in hūc mundū t pauper voluit viuere: vt nos diuites faceret in suo regno. Itē magis dilexit nos q̄ vitaz suā: q; seipsum t vitam suā obtulit ad mortē p nobis: vt nos viuificaret t a morte liberaret. Ex quib⁹ patet qualiter charitas x̄pi excessit ola bona mundana t oēm dilectionē alior. Et ideo dicit: q̄ ponamus hanc suā charitatē t mortē t passionē t ei⁹ nomen et legē euangelicā in corde nostro p effectum: et in brachio nr̄o tanq; signaculum p operationē t effectū. Hanc aūt charitatē impartiuit x̄ps martyribus suis: q̄ p eo reddendo vices amoris passi sūt carceres t tormēta vsq; ad mortē. Et ideo sicut cōmendat suā charitatē erga nos: ita cōmendat charitatē martyrū t aliorū sanctor erga seipsum. Sed forsan etiā improperat in hoc loco ingratitudinez malis prelatis t x̄pianis t qui saginati pinguedine t copia bonor temporaliū: que ex meritis x̄pi crucifixi possident elati in superbiā contemnūt x̄pm t bona spiritualia: t cōuertuntur ad tēporalia: quod forsan iam tūc preuidēs Salomon in spiritu p̄phetico iam in persona x̄pi improperat ingratitudinez malis x̄pianis t prelatis t etiā regibus t principibus t q; omnis potestas derivat a x̄po crucifixo cui data fuit a patre in celo t in terra Matthei. xxviij.

Soror nostra parvula:
Et vbera non habet.
Quid faciemus sorori nostre.
In die quando alloquēda est.
Si murus est edificemus super
cum propugnacula argentea:
Si ostium est: compinguamus illud tabulis cedrinis,
Ego murus t vbera mea sicut turris:
Et quo facta sum coram eo quasi pacez reperiens.

Scia superius in prima parte huj⁹ cātici x̄po explicādo beneficia q̄ nobis cōtulit t charitatē quā nobis ostēdit exhortat⁹ est sponsam: vt redderet sibi vices amoris dicēs. Pone me vt signaculū sup cor tuū ꝛc. Nunc aūt in hac scōa parte explicat q̄d⁹ modis dz sponsa ipsi reddere vices amoris. B Ad cui⁹ intellectū est aduertēdū q̄ oia p̄cepta charitatis reducunt ad duo. ſ. declinare a malo t facere bonum: vñ de⁹ in lege veteri t noua nil aliud querit a nobis. Ideo ait p os dauid psal: xxxiij. Declina a malo. et fac bonū. Et nil aliud x̄ps querit a nobis: nisi vt reddam⁹ ipsi vices amoris. Sed q; nemo potest declinare a malo nisi viriliter resistat tentationib⁹ mundi: t carnis: t diaboli. Et nemo potest operari sine facere bonū: nisi exercēdo opa misericordie erga p̄ximum: t opera latrie erga deū: ideo sponsus duo facit in hac parte. Nam primo exhortatur sponsam vt declinet a malo: cōtinue pugnādo t resistendo mūdo t carni t diabolo. Et hoc ostendit t precepit metaphorice inquātū ecclia est quoddam oppidum t p̄sidiū siue ciuitas bene munita I qua fideles semp pugnāt contra inimicos obsidētes t infestantes eā. Secō exhortat sponsam ad dū operandū et exercendū opa misericordie erga p̄ximū: t opera latrie erga deum: inquantū ecclesia est q̄dam vinea in qua oēs diuersimode laborāt p vltimo p̄mio adipiscendo t fructū passiōis q̄sequēdo t lucrando: secda pars erit ibi: Vinea fuit pacifico. Quātum ad p̄imū est aduertendū. q̄ ecclia nouiter cōuersa de populo gētili tpe Constantini dicta est parvula: eo q̄ tunc erat nouicia in fide. Et ideo dicebat nō habere māmillas sapie et intelligētie sacre scripture: q; veniēs nouiter ex superstitione gentilitū t curiositate pūor nondū nouerat scripturas sacras vtriusq; testi: nec ascēderat ad arcē euāgelicā vere sapie per x̄pm edificatā: vñ sicut dictū est in quarto cātico sacra scriptura vtriusq; testamēti et intelligētia eius dūr duo vbera ecclie q̄ otinue p̄pināt lac doctrine et gr̄e sacror. Itē ibidē altitudo t sublimitas euāgelice intelligētie dr collū ecclie et turris dō edificata cū p̄pugnaculis: ex qua pēdent mille clypei t ola armatura fortiuz. Ecclia ergo dr hr̄e vbera inquantū hz sapiam euāgelicā et gr̄am sacror ad nutriēdos filios. Et dicit turris munita in⁹tū est elevata: t attingit ardua t p̄funda t hz arma sapie ad repellēdos incursus inimicor: quā q̄dez turrim x̄ps

qui est sapia p̄ris in ecclia edificauit. Un dr. puerit. q̄ sapia edificauit sibi domū. i. ecclesiam et excidit columnas septē. i. septē sacramēta sup que fundatur ecclia t septē dona spūs scti ad defendendum eas. Et misit ancillas suas. ſ. apl̄os t doctores t predicatores: vt simplices t firmos vocarēt ad arcē t ad menia ciuitatis: t subdit. Si q̄s est paruul⁹ veniat ad me. Ex supradictis ptz q̄ ecclia nouiter cōuersa de pplo gētili tpe Cōstātini parvula erat: q; nōdū attigerat arcē sapie q; nouiter erat vocata ad arcē per silvestrū alios predicatores. et sic nōdum ipsa habebat mamillas ad p̄pinādū lac ceteris. Imo beatus Siluester et ceteri prelati ecclie p̄pinabāt ipsi mamillas ad suggēdū. Cū ergo ista sponsa sor⁹ x̄pi mamillas ad suggēdū. Cū ergo ista sponsa sor⁹ x̄pi tūc nouiter cōuersa esset parvula t iermis t infirma t nouicia nō habēs mamillas lactis euāgelici ad p̄bendū ceteris: tūc sponsus eius x̄ps illico post conversionē Cōstātini prebuit ipsi copiā doctor⁹ ex nouiter cōuersis sicut fuerūt Chrisostomus t Eusebius et Athanasius t Basilius apud grecos: t Ambrosi⁹ t Hieronim⁹ t Augustinus apud latinos: in quibus abūdauit copia lactis vnde oēs accepim⁹. Et tunc ista sponsa iā facta est quasi habēs mamillas sapiētie. Itez ipse x̄ps qui est sapia per eosdem doctores edificauit arduā t munitissimā arcē i ecclia ad tuēdos fideles t repellendos infideliū t oīm inimicor incursus. nā oēs libri quos Aug. t ceteri doctores scripserūt nō sūt nisi quedā arma defensiua ad tuēdos fideles cōtra inimicor incursus t sunt quedaz vbera ad eosdē nutriēdos. A Sed q; isti doctores tanq; ancille diuine sapiētie cōrinue clamitāt t vocāt parvulos vt veniāt ad arcē vt ibi tuēant t comedāt panē t bibāt vinū q̄ diuina sapiētia miscuit in mēsa. Ideo opz q̄ ista turris munita t ciuitas altis menib⁹ murata habeat ostiū p q̄ introducat parvulos ad arcē t ciuitatē. Et sic ecclia dr arx t turris ardua t altissima pr̄is lac ad nutriēdū t ppugnacula ad defendendū t ostiū ad introducēdū fideles t parvulos ad arcē: que ola data sunt ecclie per x̄pm sponsum ei⁹. Et hoc q̄ dō intendit dicere Salomon in hac pte: vñ ait sponsus ad angelos sodales suos sor⁹ nostra ecclia nouiter cōuersa de pplo gentili quā nouiter nobis in cōiugiū sociauim⁹ parvula ē t nouicia in fide. Ideo inamillas lactis intelligētie nouī ae ve. te. nōdum habet: q; nō fuit nutrita t lactata nisi curiositate philosophor⁹ t superstitiōe idolor. Quid ergo faciem⁹ sorori nostre in die qñ alloquēda est. ſ. qñ erit de fide t intelligētia sacre scripture iterrogāda t ad disputādū cū hereticos vocāda t ad expugnādos t extirpādos t eliminādos eos ab ecclia scitāda. q. d. ops vt ipsi p̄beam⁹ auxiliuz t exparvula t inermi faciam⁹ eā magnā t fortez t altā Et munitam⁹ eā altis muris t menibus t turrib⁹ t ppugnaculis: t ideo si p q; q; mur⁹ est. i. q; eā muris t menib⁹ muniuim⁹ t sepsimus edificemus super eā ppugnacula argētea. i. imperatores t p̄nces ad defendendū ecclam armis secularib⁹ cōtra incursus infideliū: vt illi qui ante erāt ecclie persecutores t impugnatores sint q̄⁹ defensores t fautores vt imperatores t reges terre: q̄ pprer idola persequebātur ante x̄pianos: misse ad fidem cōuersi deleāt idola ppter x̄pm t fabricēt nouiter ecclias in honorē x̄pi t templa idolor in ecclias x̄pi faciāt cōsecrari. Item si p quia ostiū est. i. feci eam ostiuz vel feci ostiū in ea ad introducendos fideles ad arcē ecclie t menia ciuitatis: iō cōpingam⁹ t cōiungamus et claudam⁹ illud tabulis. i. portis cedrinis. i. faciam⁹ ipsi portas cedrinas: q̄ sūt doctores t prelati t ministri ecclie: qui introducūt parvulos t sunt plices in ecclesiam p ecclesiastica sacramēta. Unde doctores t predicatores vocant parvulos ad arcē suis scriptis t predicatiōibus: ſ; prelati t ministri t sacerdotes introducūt eos p ostiū ministrādo eis ecclesiastica sacramenta. C Et nota q̄ prelati t doctores t ministri ecclie dūr porte ecclesie inquātuz introducūt bonos in ecclesiā excludūt malos per ecclesiasticam potestatem: sed dūr porte cedrine quo ad quattuor p̄prietates t cōditiones quas debet hr̄e ois bon⁹ prelatus t minister eccl̄e: sicut hz cedrus. A C Nam quattuor p̄prietates hz cedrus. Primo essi est arbor altissima sup oēs alias. Secō q̄ odorifera. Tertio incorruptibilis t immunis ab oī tinea. Quarto q̄ fugat t interficit serpētes t oē alal vene nosum fugat. Has ergo q̄ttuor p̄prietates debet habere ois bon⁹ prelatus t minister eccl̄e. Primo q̄ sit altus in scientia sacre scripture: vt sciat innigilare super gregem t vocare puulos ad ecclesiam per sacrā doctrinā. Secō q̄ redoleat fragrātia t odore virtutū t bone fame t vite vt nō solū verbo ſ; potī⁹ exemplo vite discāt t sequanī ipm simplices et minores. Tertio q̄ sit incorrupt⁹ t mūdus ab oī vitio ne alios inficiat. Quarto q̄ habeat ecclesiasticā potestatem vt p ecclesiastica sacramenta oē venenum peccator extinguat: t hereticos t obstinato t incorrigibiles mucrone excōicatiōis excludat. Tales ergo prelati t ecclie ministri dūr porte cedrine ispius ecclesie. Sed ola numina t bona spūalia sap̄radicta recepit ecclesia a x̄po sponso suo post cōuersionem magni Cōstantini: q; tūc facta fuit turris altissima t munita t inexpugnabilis t secura: iō dicit sponsa. Ego murus. i. fact⁹ ſ; murus t ciuitas t turris bene murata: t vbera mea facta sūt sicut turris: q; prelati nō solum nutriunt fideles lacte sacramentor t doctrine sacre scripture: sed etiā defendūt fideles t ecclesiam cōtra hereticos: et sic nō solum sunt vbera ad lactādum: sed turris ad defendendum: q; per eādem doctrinā nutriunt t defendunt fideles et parvos extra magnos hereticos t infideles. Et ola ista habui reperiēs quasi pacē coram eo. ſ. sponso meo x̄po per cōuersionē Cōstantini t aliorum imperatorum t regum. q; ex quo facta sum libera coram eo quasi pacez t quietem reperiēs liberata ex preteritis persecutionib⁹ t afflictionib⁹. Ego iā sum murus. i. ciuitas bene murata t munita: t vbera mea facta sūt turris altissima t fortis et p̄sidiū munitissimū. C Et nota q̄ nonter dicit: quasi pacē reperiēs: q̄ ſ; ista sponsa reppererit pacē quietē do a psecutiōe ydolatrar t gētiliū: tñ nō quevit simpliciter t absolute ab oī pugna t psecutiōe: q; postpaulo Cōstantinuz incidit in psecutionē hereticor maxime arrianor que psecutio fuit sevissima t atrocissima per vandalos in affrica t p gotos in europa. ſ. Italia t Hyspania t p Cōstantinū imperatorē t instituā in Italia t Grecia: vt p̄z in ecclastica historia Sed postea surrexit secta machometica q̄ atrocius et vehemētius vexauit t cōtinue infestat ecclesiam: t sic ecclia tanq;

turris munitissima semp pugnat contra inimicos

A Ulterius ē aduertendum. q̄ tota ista gricula potest intelligi ⁊ exponi moraliter ⁊ mistice referendo ad naturam corruptam. Vñ supradixit sponsus q̄ tota natura mater fuerat corrupta q̄ ad sensualitatē ⁊ potentias naturales sub arbore prohibita et q̄ ibi fuit violata. ſ. ab olbus bonis gratuitis et habitib⁹ originalib⁹ violēter expoliata. Et sic mā sit prona ad omne malum; ⁊ inepta ad bonū faciēdum. Et sic mānit parunla ⁊ infirma non habēs mamillas ad eliciendum ex se lac alicuius boni operis. Et mansit imbellis quia diabol⁹ ⁊ aper desilua destruerat sepem ⁊ murum ei⁹. Et ideo ista resistere nō poterat diabolo nec mundo nec carni: nisi p gratiam xpi ⁊ ei⁹ sacramenta munirentur et armaretur. Et ideo xpus reperiens eā sicut parunlam ⁊ expoliatam ⁊ inermem ⁊ imbellem munivit eā muro sacramentorum; et armis virtutū. Et hoc est quod dicit: vnde ait sponsus de spōsa: q̄ sponsa ⁊ soror nostra. ſ. tota humana natura: ⁊ quelibet ala parunla est de se I fortitudie ⁊ nō habet de se mamillas nec aliquod bonū spirituale: eo q̄ i natura fuit corrupta ⁊ olbus bonis expoliata. Quid ergo faciemus sorori nre in die quando alloquenda et impugnanda ē ab inimicis. ſ. carne ⁊ mundo et diabolo. q. d. oportet q̄ muniamus ⁊ roboremus eā per gratiā: postq̄ nil boni habet per naturā. Ideo si mur⁹ est: muniam⁹ eā muro fidei ⁊ spei ⁊ charitatis. et postq̄ sic fuerit murat⁹. edificem⁹ super murum eius propugnacula argentea donorū spiritus sancti: ⁊ omniū moralium virtutuum. et si est ostium: idest quia faciam⁹ ostium in ea per quod intrannus ad eā per baptismū: tunc impingamus ⁊ claudamus eas tabulis: idest portas cedrinis humilitat⁹ ⁊ deuotionis et bone vite et sancte conuersationis: tunc ala denota sic muro virtutuz munita dixit. ego sum murus: idest bene murata ⁊ roborata. ex quo facta sut pacez reperiens .ſ. postq̄ p xp̄m ⁊ ecclesiastica sacramenta sunt deo pacificata ⁊ reconciliata.

Vinea fuit pacifico: in ea que habet populos:
Tradidit eam custodibus.
Vir affert pro fructu eius mille argenteos.
Vinea mea coram me mest:
Mille tui pacifici ⁊ ducenti his qui custodiunt fructus eius.

Ec ē ista particula tertie partis huius decimi cāntici I qua rex Salomō ostendit q̄ sponsa nō solum obligatur ad resistendum malo ⁊ declinādū a malo pugnādo contra mundum ⁊ carnem et diabolum et membra eius: qui sunt heretici et praui homines et infideles. sed adhuc obligat facere bonū erga deū et proximū vt reddat sponso vices amoris. et ideo sicut i superiori particula p̄hauit siue monuit spōsus qualiter sponsa semp contra hostes debet pugnare: et hoc inquantū ecclesia est quedam ciuitas membus ⁊ muris munitas in qua cōtinue pugnāt fideles. Ita in hac particula monet: vt sponsa semper laboret operando et faciendo bonum in quātū ecclia est q̄dam vinea in qua fideles continue laborāt diuersimode vnusquisq̄ in ordine suo. Et dicit q̄ ista vinea nō est sita in loco arcto: sed est toto orbe diffusa in ea parte: regione que habet populos idest vbicunq̄ sunt ppli ⁊ in ol parte mundi habitabili est ista vinea xpi regis pacifici. et dicit: q̄ istam vineā toto orbe diffusam tradidit custodibus custodiendam ⁊ cultoribus excolendam. Nam primo ihe xp̄s rex pacificus plantauit istam vineam in terra promissionis in illo collegio apostolorum et discipulorū et iustorum vtriusq̄ sexus: vt dictū est cantico tertio ⁊ quinto. Et postea rigauit eam sanguine suo: vt dictū est cantico sexto. Postea tradidit eam apostolis qui ipsam vineam per totum orbem suis predicationib⁹ ampliarūt ⁊ suo sanguine rigarūt. Et sic ista vinea produxit suos palmites ab vno mari vsq̄ ad fines terre: et a mari vsq̄ ad mare: ⁊ a flumine vsq̄ ad terminos orbis terrarum psalmo. lxxj. ⁊ lxix. Quia in omnem terram exiuit sonus eorum et predicatio apostolorū: ⁊ in fines orbis terre verba eorum. psalmo. xviij. ⁊ ad rigesimū. Et sic istam vineā cōtinue ampliarūt et roborarunt prelati qui fuerunt successores apostolorum: ⁊ roborārit eam martyres ⁊ ceteri fideles multo labore. Sed iam fuit perfecte ampliata et confirmata ⁊ pacificata per conuersionem Constantini: ⁊ tunc xp̄us non solum tradidit eā prelatis ad custodiendum spiritualiter sed etiā imperatoribus ⁊ regibus ⁊ principibus christianis ad regendum ⁊ custodiendum tēporaliter ⁊ ceteris fidelibus excolendā vt vnusquisq̄ in suo ordine laboraret in hac vinea. Et sic nō solum posuit custodes: sed etiā cultores vt excolerent et laborarent in ea duz dies est anteq̄ veniat nox in qua nemo poterit operari. Job. ix. Et sic oēs laborant in hac vinea vsq̄ ad sero ⁊ vesperam mūdi Matth. xx. vt vnusquisq̄ colligat fructū et recipiat denariū in fine laboris: vt patz ibidē. ⁊ ideo dicit q̄ vinea fuit pacifico. ſ. ipsi christo: qui omnia pacificauit in sanguine suo: et attulit pacē mundo in cuius natiuitate cantarūt angeli. Gloria in excelsis deo Luce. ij. Iste ergo pacifico fuit quedam vinea quā ipse plantauit in ea regione et parte mūdi que habet populos idest vbicunq̄ sunt ppli. Et tradidit et commisit eam custodib⁹ idest prelatis ⁊ regib⁹ custodiendam: ⁊ cultoribus: scilicet omnibus fidelibus christianis excolēdam: vnde sicut omnes prelati ⁊ principes mūdi ad custodiendā et regendam hanc vineā vnusquisq̄ in suo ordine sunt per christum constituta omnes fideles sunt ad laborandū vnusquisq̄ in sua hora ⁊ etate vocati ⁊ deputati: ⁊ sic tradita est cultorib⁹ et custodibus. B. Unde nota q̄ propter tria christus dicitur pacificus. primo quia duo testameta nouum scilicet ⁊ vetus per seipsum adunauit ⁊ cōcordauit et tanq̄ terminus cōmunis vtriusq̄ testamenti fuit: scilicet finis vnius ⁊ principiuz alterius. Secundo quia per sanguinem suum nos deo pri reconciliauit ⁊ pacificauit. Tertio quia duos populos: scilicet iudaicum ⁊ gētilem sub vna fide ⁊ ecclesia cōgregauit ⁊ pacificauit: ⁊ ideo dicit. Vinea fuit pacifico in ea scilicet ecclesia que habet populos. ſ. duos sub vna fide cōiūctos. ſ. iudaicuz cuz gentili. ideo dicit princeps pacis Ysaie. xx. Bs quia sicut apostoli ampliarunt istam vineā per totum orbē ⁊ ditarunt eam bonis spūalib⁹ ita postea Constantin⁹ et reges ⁊ principes xp̄ianoz dotarūt et ditarunt eaz bonis tpalibus. Nam primo Constantin⁹ statim post cōuersionē cōsecrauit palatium suū in ecclesiam saluatoris extra portā latinam: et postea edificauit duas basilicas in honorē apostoloz petri ⁊ pauli: et dotauit ecclie vrbē Romā cum toto patrimonio adiacēti. ſ. lxxij. ciuitates in italia cū multis alijs oppidis. Et relicta italia elegit sibi sedē apud Constantinopolim in grecia: ⁊ sic exemplo eius multi reges ⁊ principes facti xp̄iani aut tēpla ydoloz in ecclesias cōsecrauerūt aut nouas ecclesias in honorē xp̄i edificauerūt ⁊ eas amplissimis donis ⁊ muneribus dotarūt et ornarūt. Totū hoc fecerunt putantes p bona tēporalia merita passionis xp̄i adipisci ⁊ percipere: ⁊ quasi emere fructus huius vinee. Ideo dicit xp̄s q̄ vir idest Constantin⁹ ⁊ quilibet alius rex aut princeps catholicus ⁊ deuotus xp̄ianus afferet xp̄o mille argēteos p fructu huius vinee emendo et adipiscendo. Et ponit numerus determinatus p indeterminato magno numero: q̄ multa milia nūmorum ⁊ talentorum ⁊ ponderū argēti obtulit ⁊ exposuit Constantin⁹ et alij reges p fructu huius vinee acquirendo: q̄ inestimabile fuit precium quod Constantinus largitus, est ecclie cū ipsi tradidit vrbem Romam q̄ erat caput mundi ⁊ hoc cū suo adiacenti patrimonio. et sic est dicendum de ceteris regibus ⁊ principib⁹ xp̄ianoz. Sed ne quis putaret q̄ postq̄ xp̄s tradidit istam vineā supradictis custodib⁹ tuendam et regendā in absentia sua post ascensionē q̄ propter hoc cessauerit ab eius cura ⁊ custodia ne amplius intēderet in ea: tntela: ideo subdit: q̄ vinea mea coram me est. ſ. semper est ante oculos meos ⁊ inuigilo sup ea: q̄ principaliter custodio eam rogādo patrem ne deficiat fides petri. Luce. xxij. quia nisi dñs custodierit ciuitatē, frustra vigilat qui custodit eā. quia semper mitto angelos meos ad docēdos prelatos ⁊ populos eos docēdo et admonendo vt precauerant futura pericula ⁊ etiaz ad exterminādos inimicos ⁊ sarrenos: vt superius cōparatum est: vt ptz ⁊ legit in hystoriis Hispanie ⁊ in hystoria hierosolymitana. Et quib⁹ ps q̄ hec vinea semp est coram xp̄o ad custodiā. Deinde cū dicit. Mille tui pacifici ⁊c. Explicat diuersitatē meritorum ⁊ premioz laborantiū in hac vinea. B Ad cuius intellectū, est aduertēdū: q̄ presens ecclesia respectu future quandoq̄ in sacra scriptura dr ager in quo seminam⁹. Sed futura ecclesia dicit horreus in quo reponimus fructus glorie quos hic seminamus p gratiam: q̄ hic seminamus tēporalia vt colligamus spūalia. Et ideo dicit apls. ij. ad Corint. ix. q̄ qui parce seminat in hoc agro hui⁹ ecclesie parce metet p alio seculo: et qui seminat in benedictionibus. ſ. abundantia de benedictiōib⁹. ſ. abundanter metet in alio seculo. Item presens ecclia quādoq̄ in sacra scriptura dicit vinea in qua oēs laboram⁹ per gram plantādo ⁊ colendo vt colligam⁹ fructus glorie in alio seculo. Ideo dicit apls. j. ad Corin. iij. q̄ qui plantat ⁊ q̄ rigat in hac vinea vnū, sunt: vnusquisq̄ aūt p priam mercedem accipiet sm laborem suū. Hoc idem ps Matth. xx. de illis qui p totam diem laborarunt in hac vinea: in sero antē acceperunt denarium pro mercede. Ex quib⁹ patet: q̄ totum tempus hui⁹ vite ⁊ vince est tempus laborandi ⁊ colendi ⁊ lucrandi ⁊ merendi. Et tēpus ecclesie future est tēpus metendi ⁊ colligendi ⁊ premiandi et fruendi. Dic ergo laboram⁹: vt ibi colligamus et meram⁹ ⁊ premiemur ⁊ fruamur ⁊ hic negociamur vt ibi ociemur ⁊ faciemur ⁊ quiescam⁹. C Est verum: q̄ sm mensuram ⁊ quantitatē meritorū laboris huius vite erit ibi quātitas ⁊ mensura fruct⁹ ⁊ premiorū: quia vnusquisq̄ propriam mercedem accipiet sm proprium laborē vt inquit apostolus. Et ideo dicit saluator Matth. xiij. q̄ ex illo agro q̄dā collegerūt fructū trigesimū: quidam sexagesimuz quidam antē centesimū: prout quis magis aut minus laborauit. Sed q: xp̄s ver? Salomon ⁊ pacificus plus laborauit in hac vinea q̄ oēs ceteri. Ideo absq̄ proportione maius premiū ⁊ maiorem numerū fructuū ⁊ premioz collegit ⁊ meruit colligere ex hac vinea: q: eam primo plātauit ⁊ excoluit: ⁊ tandem proprio sanguine rigauit ⁊ augmētauit. Post xp̄m antē magis laborauerūt in hac vinea apostoli et martyres q̄ doctores: ⁊ magis doctores q̄ heremite ⁊ ceteri cōfessores: ⁊ magis religiosi q̄ coniugati: ergo si fideles coniugati merent fructum trigesimū: tunc religiosi boni merētur sexagesimum: et doctores centesimū: ⁊ apostoli ⁊ martyres ducētesimum. Et p consequens xp̄s qui primo vineam plantauit ⁊ sanguine suo rigauit: merek millesimuz immo infinitū: ⁊ ideo sedet a dextris: idest I potioribus bonis p̄is: ⁊ ideo deus pater tanq̄ iustus et principalis iudex dispensator premioz dicit ad xp̄m inquantū homo est. Mille tui pacifici: ⁊ ducēti his qui custodiunt fructū eius. Unde ly tui pacifici: est genitiui casus huius ꝓnominis tu: idest mille fructus meritoz ⁊ premioz erunt tui xp̄i pacifici. In hebreo autē habetur: mille tibi Salomon. ſ. pacifico. ⁊ tunc est littera magis plana: quasi dicat: deus pater mille fructū meritorū dabuntur tibi pacifico: qui plantasti hanc vineā et rigasti eā sanguine tuo. Et p consequēs q: plus laborasti: sed ducenti fructus meritorū in premiū dabuntur his: scz prelatis et principib⁹ qui custodiunt fructū eius ⁊ ponitur vtrobiq̄ numer⁹ determinatus p indeterminato. Nam xp̄s in plātatione ⁊ rigatione huius vinee infinitum numerū meritoz adeptus est: nō solū p se: sed etiā vt posset membris suis dispensare q: semper successiue dispensat merita siue passiōis q̄ collegit ex hac vinea: tamen nunq̄ explenk eius merita nec deficiunt: merita antē que dank custodib⁹ ex vinea sunt finita. C Sed causa quare sub numero ducētenario ista merita mēsurata est ista. Nā dicit saluator Matth. xiij. q̄ ex illo agro p xp̄m seminato quidā collegerūt fructū trigesimū sicut fuerūt et sunt oēs iusti coniugati: ⁊ quidam sexagesimum sicut sunt virgines ⁊ continētes ⁊ religiosi: ⁊ quidaz cētesimū sicut sunt martyres. Bs q: plati: pastores habēt duplicē laborē in hac vinea: q: simul sunt cultores sicut ceteri: ⁊ vltra hoc sunt custodes in vigilādo sup gregē ipsum predicationibus et sacramētis ecclesiasticis pascēdo ⁊ nutriendo: ideo collig̃it duplicē fructū ex hac vinea. Nam si ceteris dank cētum fruct⁹ meritorum: ergo custodibus ⁊ plātis in duplo laborantib⁹ dabunk ducēti. Et hoc est quod intendit dicere. Sed adhuc restat magnū dubium.

Universidad de Deusto
Biblioteca

nam si xp̃s tunc collegit mille.i. innumerabiles fructus meritorū ex hac vinea: quādo p nobis passus est: t eam plantauit: sed postea custodes t cultores colligunt continue hos fructus fm quantitatē laborum. querit an xp̃s post passionē et ascensionem suam colligat fructus hui⁹ vinee simul cū custodibus t cultoribus. Ad hoc respondet q̄ semp et continue xp̃s colligit fructus huius vinee: et ista vinea parit ipsi fructos nouos. ℟ ¶ Ad cuius intellectū est notandum q̄ omnia bona que fiunt in hac vinea tam per cultores q̄ per custodes pariūt triplicem fructū. Et hoc triplici et diuerso respectu: eo q̄ ois bona operatio iusti cedit in triplex bonū: et triplicem fructum. Nam elemosyna quā facit vnusquisq; iustus amore xp̃i: cedit ī fructū latrie respectu xp̃i q̄ offertur ipsi in latriā: t cedit: parit fructū misericordie respectu p̄ximi: inquantū subuenit ipsi: et releuat ipsum a miseria. Et parit fructū meritorum respectu largientis t facientis elemosynā. Itē bona que faciūt prelati t sacerdotes in ecclesia exercendo t ministrando sacramēta t celebrādo diuina officia t oratiōes. Primo pariūt xp̃o fructum latrie in quantū illa acceptat in seruitutē t latriam sibi grata. Secūdo pariunt toti populo fructum gratie. Tertio pariunt prelato fructū meritorum quia duplicem fructū colligit ꝓpter duplicez laborē. Item bon⁹ prelatus t p̄dicator: t religiosus triplicē fructum parit in bene viuendo t opando. Nam primo parit xp̃o fructus latrie. Scō parit sibi fructū meritorū. Tertio parit cuilibet proximo t toti popl̄o fructū boni exempli: q̄ propter exemplum eorum oīs videntes deum glorificant: ideo dicit saluator oīb⁹ prelatis et religiosis. Matth. v. sic luceat lux vestra coram hominib⁹; vt videant opa vestra bona t glorificent patrē vestrum qui in celis est. Per oppositū autem mali prelati t sacerdotes t religiosi male viuendo. primo offendunt deum. Secundo occidunt alam suā. Tertio scandalizant populū. Et quo patet qualiter nō solum cultores: sz̄ popul⁹ t prelati custodes: sz̄ etiā xp̃s semper t continue colligit fruct⁹ ex hac vinea: q̄ cōtinue colligit latriam que consistit in tribus bonis: sz̄ in adoratiōe: t oratione: t oblatione: t cōtinue colligit numerū electorum ex hac vinea. Et ideo multo plures fruct⁹ colligit xp̃s ex hac vinea q̄ oēs plati simul t custodes: Et ideo dicit p̄m⁹ arbitrer t iudex: dicit mille fructus dabunt tibi pacifico ex hac vinea: t ducēti his qui custodiunt fructū eius: tacet autem de cultoribus: q̄ si custodibus dant ducenti: signū est q̄ cultoribus dimidio labore laborantib⁹ dabant cētum fruct⁹ aut sexaginta: aut triginta vnicuiq; fm quātitatē sui laboris. vt p̄z Matth. xiij. Et sic p̄z qualiter cultor⁹ debetur centesimus fruct⁹ huius vinee. t custodib⁹ ducentesimus; sz̄ xp̃o plātatori debetur millesimus. Itē cuilibet cultori huius vinee debetur centesim⁹ fructus. s. premiū essentiale perdiuinā visionem: sed martyribus t doctorib⁹ t prelatis qui fuerūt ampliatores t custodes hui⁹ vinee debetur fruct⁹ duplex. s. ducentesim⁹: q̄ vltra premiū essentiale debetur ipsis aureola tanq̄ premium accidentale. xp̃o aūt plantatori debet fructus millesim⁹. i. plenitudo oīm meritor: t p̄mior: ad dispensandū. t sic sedet a dextris ad potior⁹ bonis p̄fis.

Que habitas in hortis: Amici auscultant te: Fac me audire vocem tuam: Fuge dilecte mi. Et assimilare capree hinnuloq; ceruorū sup mōtes aromatū.

Hec est quarta t vltima pars huius decimi cantici in qua sponsus vocat et appellat spōsam ad recipiendū premius vltimatū sui laboris et pegrinationis q̄ est premium glorie. Unde postq̄ superi⁹ vocauit eā ad laborādū in vinea ex qua collegit fruct⁹ meritor⁹: nunc autē finaliter vocat eā ad quietē in patriā celestem: vt ibi recipiat vltimatū finē t premiū beatitudinis t colligat fruct⁹ glorie. ℟ ¶ Ad cuius intellectū est primo notandum q̄ ista sponsa tria petiuit in p̄mo cantico dum erat in statu veteris testi. Nā p̄mo petiuit osculari a spōso. scōo trahi. tertio introduci in thalamū siue cellaria eius. Sed plebs gētilis ydolatria denigrata petiuit alia tria. s. cū sponsa israelitica sociari et pasci t sub vmbra sponsi quiescere simul cū illa: que ola cōpleuit sponsus. Nam p̄mo iam osculatus est spōsam israelitica per incarnationē ex ea carnē sumendo. Secundo iam traxit eā t vocauit per predicationē. et iam introduxit eā in cellariū gratie per mortem t passionē et ecclesiastica sacramēta. vt patuit a cantico secundo vsq; ad sextus t septimū inclusiue. Item iam cōpleuit petitionem plebis gentilis: quia iam vocauit eam per apl̄os et dealbauit eam a nigredine ydolatrie t sociauit eam cuz plebe israelitica sub vna eccl̄ia t pauit eā eodem pabulo gratie sacramentorū t doctrine. Et fecit eā quiescere sub vmbra siue p̄tectionis t quietis: t introduxit eam in cellam vinariā t in vineam ecclesie. vt patet ab octauo cantico vsq; ad decimū inclusiue. Postq̄ sponsus cōpleuit petitionem sponse quo ad ola que pertinebāt ad gr̄am. Nunc autez in calce totius libri t in fine cantici vocat eā ad cellarium glorie: sz̄ in patriā celestem: vt introducat eā ad vltimas nuptias: t ad thalamū: amplexū glorie et pastum vltime t eterne fruitionis sup mōtes aromatū quod cōplebitur in die iudicij quo ad vniuersam ecclesiā et completur particulariter in fine cuiuslibet iusti. Uocabit ergo spōsus sponsam in nouissimo die ad recipiendū fructus glorie dicens. Que habitas in hortis amici auscultant te fac me audire vocē tuā. ℟ ¶ Ad cuius intellectū est notandū q̄ dum xp̃s fuit peregrinat⁹ in carne mortali in hac via ipse loquebatur familiariter cū sponsa p̄dicando: t miracula faciendo. Et ipsa loquebatur cū spouso petendo necessaria: q: magdalena familiariter loquendo ab ipso petiuit veniā suor⁹ peccatorū. t sic oēs infirmi familiariter loquendo petebāt sanari ab eo. Et oēs apostoli t discipuli familiariter loquendo cum xp̃o t econuerso. Et ideo dicebat sponsa in cantico tertio. Dilectus meus loquit mihi t ego illi. Sz̄ post ascensionē iam sponsus nō locutus est spōse familiariter t p̄sonaliter nisi per amicos angelos mediantes. t hoc durabit vsq; ad scōz aduentū in nouissimo die quādo nobis loquet⁹; post q̄ erit iudiciuz

et tunc introducet sponsam ad vltimas nuptias. s. glorie: t ibi spōsa personaliter loquet spōso verba laudis. Et spōsus gaudebit super sponsam: t absq; medio p̄sonaliter audiet vocē sponse: vnde ecclesia per tria gr̄ia amicor⁹ loquit spōso p̄o statu isto. Nā primo loquit ipsi per angelos qui reuelant sanctis hominib⁹ t p̄fectis voluntatē dei p̄ visibiles apparitiones amsando ecclesiam de periculis futuris vel reuelādo nobis secreta misteria vñ angelus oñi exiuit petrū de carcere. et angeli reuelarunt apl̄is ꝓpinquā ruinā hierl̄m mouētes eos vt recederent inde: vt p̄z in ecclesiastica historia. et sic angeli sunt mediatores inter spōsam t sponsum: p̄out fuit figuratū in visione iacob qui videbat angelos descēdentes de celo t ascēdentes per scalam. Gen. xxviij. t sic dicit Dion. sup Matthēū. q̄ ageli deferūt ora tiones nostras apud deū. t ita etiā dicitur in canone misse. Supplices te rogamus omnipotens deus: iube hec perferri per angelū tuum in sublime altare tuū. Et sic p̄z qualiter angeli sunt mediatores inter sponsam t spōsum. Scōo sunt mediatores sancti qui in patria sunt. Nā q: nos sum⁹ indigni exaudiri ideo interponim⁹ p̄ginē matrē xp̃i: et oēs alios sanctos vt intercedāt inter nos t xp̃m spōsum. ideo dicim⁹ Sancta maria ora p̄o nobis: et sancte petre ora p̄o nobis. Tertio sunt mediatores ipsi sacerdotes qui audiūt petā nr̄a per sacramentum confessionis. Ex quib⁹ p̄z q̄ p̄o statu isto sponsus nō audit spōsam familiariter nisi per amicos suos: sz̄ angelos t sanctos t sacerdotes tanq̄ p̄ mediatores. Sed post die iudicij q: nulla erit miseria: nulla necessitas: ō non erit opus intercessione nec aliquo mediatore. Sz̄ liberata a miseria hui⁹ mūdi spōsa dei facialr̄ videbit: t facialr̄ eū in secula seculor⁹ absq; aliquo medio laudabit t eo fruetur. Et hoc idem p̄stabitur vnicuiq; iusto: q̄m ab hac mortali vita ad aliā vitaz immortalem trāsferet. t hoc est q̄d dicit sponsus in fine huius cātici. vñ ait. o spōsa que habitas in hortis ecclesie militantis offerēdo mihi fructus latrie et laborādo in vinea amici mei: sz̄ angeli t sancti t sacerdotes auscultāt te: t audiūt vocē tuā tanq̄ mediatores per me deputati: t ipsi deferūt mihi vota tua tanq̄ intercessores: ergo veni ad patriā celestē et recipe fructū vltime beatitudinis: t fac me in patria audire p̄sonaliter vocē tuā: sz̄ simul cū angelis me in secula seculor⁹ laudādo: hoc aūt dicit sponsus q: ibi in patria cessabūt oblationes t sacrificia: t cessabit oīs labor: sed solū vocabit⁹ dei laudibus: vt inquit Aug. xxij. de ci. dei. c. vlt. q: beati qui habitant in domo tua dñe in secla sclor⁹ laudabūt te. psalmo lxxxiij. ℟ ¶ Ulterius est notanduz q̄ duplices nuptias celebrauit xp̃s cū ecclia spōsa sua. Prime fuerūt nuptie redēptiōis t incarnatiōis t mistice vnionis: t ad has vocauit spōsus sponsam in primo aduentu. Secūde nuptie dicunt nuptie glorificatiōis ad quas vocabit xp̃s spōsam suā in scōo aduētu: de quib⁹ ℣: Apoca. xix. Gaudeam⁹ t exultem⁹: q̄m venerūt nuptie agni t vxor⁹ preparauit se: t hoc oñdit Salomō in calce t fine totius libri. Nam postq̄ xp̃s per supradicta decē cātica vocauit sponsam ad primas nuptias dicēs veni de libano spōsa mea. et celebrauit cū ea nuptias redēptionis dicens. Uenite amici t comedite ꝛc. Et ornauit eaz ornamētis gr̄e vt patuit cātico. v. t. ix. ideo in fine huius libelli vocat eā in sedo aduētu ad nuptias glorificationis oīcens. Que habitas in hortis ꝛc. Deinde sponsa p̄cibet spōso spōcanēū assensum cū dicit. Fuge dilecte mi assimulare capree hynnulo⁹q; ceruor⁹ sup mōtes aromatū. ℟ ¶ Ad cuius intellectū est aduertendum q̄ ista spōsa in statu ve. te. petebat trahi a xp̃o t currere in odorē vnguentor⁹ eius: sed q̄n venit xp̃us in carnē effudit sua vngueta gratie: ad quorū odorem cucurrit sponsa. vt p̄z p̄ ola cātica supradicta: ideo postq̄ experta est odorē vnguētor⁹ gratie in p̄senti vite est q̄ in fine huius peregrinatiōis petit trahi a sponso in celestem patriā t currere in odorem vnguētor⁹ glorie ei⁹: ideo dicit fuge dilecte mi ꝛc. q. d. ascende in celū t trahe me post te. et curra in odorē vnguentor⁹ tue glorie. et sic p̄z qualiter Salomon siue ista spōsa concludit finē sui cātus in hoc libro cū p̄ncipio. Nam in principio petebat currere post xp̃m in odorē vnguentor⁹ gratie: in fine aūt petit t desiderat trahi t currere in odorē vnguētor⁹ glorie. ℟ ¶ Etiā iterū est notādum q̄ caprea dr̄ capra silvestris que quidē caprea habet quattuor ꝓprietates: quaz p̄ma est. q̄ valde fugit cōsortia hoīm. Secūda q̄ in currēdo t fugiēdo est animal velocius et levius ceteris animalibus. Tertia q̄ semp petit ardua t cacumina mōtiū inaccessibilia. Quarta q̄ cū cetera animalia tam volatilia q̄ quadrupedia cum vulnerant aut insequunt a venatorib⁹ dimittāt filios t fugiāt caprea tū vexata a venatoribus nunq̄ dimittit nec deserit filiū: sed innuit ipsi dādo signū fuge. Et trahit semp filiū secum p̄cipuum vel ad latus t animādo t cōcitando filiū ad fugā trahit t ducit ipsum secū ad ardua t p̄rupta cacumina montium inaccessibilia hominib⁹ et sic saluat se t filiū. Et has easdē quattuor ꝓprietates habet cervus. t ideo fili⁹ cerui dicit hynnulus: eo q̄ annuit t paret nutui t signo matris fugiēdo cōsortia hominū t velociter sequēdo matrē vsq; ad cacumina montiū: vt saluetur cū matre vel hynnulus d̄r ab hynniendo et est quoddā alal similc cervo q̄ vulgariter dicit capriolus: que quidē alalia marime abūdant in corsica: que sunt velocissima cursu simlia capreis supradictis quo ad ꝓprietatē: xp̃s ergo p̄ has quattuor ꝓprietates fuit similis capree hinnulo⁹q; ceruor⁹ in die ascēsionis. Nam p̄mo ipse fugit cōsortia t miserias hoīm mortalū. Scōo fugit t ascēdit velociter q: in parvo spacio ascēdit vsq; ad celū empyreum. Tertio petiuit ardua t altiora: q: ascēdit sup oīes celos t hierarchias angelor⁹. Quarto nō dimisit f deles filios suos: imo eduxit eos de ergastulo t periculo infernī: t collocauit eos sic secū in celo; quia q̄n xp̃s ascendit in altū captiuā secū duxit captiuitatē. psal. lxvij. Et ita faciet ī nouissimo die: q: ī corpore glorificato ab ista mūdana miseria liberatam sponsam suā vniuersalem ecclesiam collocabit sup mōtes aromatū celestis beatitudinis. Et hoc idez facit cōtinue de qualibet anima iusti post trāsitum ab hac vita mortali. t hoc est q̄d vult explicare spōsa in fine hui⁹ cantici t totius libelli nuptialis t pastoralis. vnde ait. O spōse tu dicis q̄ faciā te audire p̄sentialiter in celo vocē meā t nō loquar tibi amplius per amicos t intercessores: sed p̄sonaliter loquar tibi: t ego dico tibi q̄ iā cupio dissolui ab hoc

corpore z vita mortali z misera z piculosa: et cupio esse tecū in celo. Ideo fuge dilecte mi ab hac mortali vita: z nō sis similis lupo z ceteris animalibus q̄ deserūt filios z fugiunt vt solū saluent seipsa. Sed assimilare z esto similis capree hynnuloq̄ seruorum qui nō deserūt filios: sed secū fugiēdo ducunt z trahūt filios ad ardua montiū. et sic liberāt et saluant eos. Fuge ergo tu sup montes aromatū. i. sup mōtes altissimos z arduos celoꝝ et hierarchias angelorum vbi semper spirant aromata glorie. et fugiēdo ad tales arduos mōtes: duc me tecum sicut capree z cerui ducunt secum hynnulos suos: quasi dicat: fuge tu: qz ego sequar te: sicut hynnulus sequit matrem. Vñ hynnulus dicitur: qz annuit et obedit nutui matris: z sequitur eaz. Ita ergo sequar te in mōtes aromatū: et curram in odorē celestis glorie z fruitionis: in quibus montibus xps pascit omes suas herbis virentibꝰ: de qb⁹ dr Ezech. xxxiiij. Ego ipse requirā oues meas z visitabo eas z liberabo eas de oībus locis in quib⁹ dispersē fuerāt in die nubis et caliginis: z educā eas de populis z congregabo eas de terris. Et educam eas in terrā suā: et pascā eas in pascuis vberrimis: z in montibus excelsis israel erunt pascua eoꝝ: ibi requiescēt in herbis virentibus z in pascuis pinguib⁹. Item psal. lxvij. Mons dei mōs pinguis: mons in quo deo beneplacitū est habitare in eo. etenī dns habitabit in finem. Et sic patet qualiter spōsa petit fugere cū spōso de feroribus hui⁹ mūdi: z habitare super montes aromatū celestis beatitudinis z fruitionis: vt ibi sponsus audiat vocē laudis eius. ℣ ¶ Ex oīb⁹ ergo supradictis in supradictis decē canticis pt⁹ qualiter xps spōsus ecclesie vtriusq̄ restamēti complevit desiderium z omnes petitiones quas sua spōsa faciebat in vete. test. quas petitiōes cāuit in primo cāntico. Nam primo petebat osculari osculo incarnationis. Scdo petebat vt xps incarnatus effūderet sua vnguenta odorifera ad reparandam naturā humanā et traheret ipsam: vt ipa posset ipsum sequi et post ipsum currere in odorē vnguentorum eius. Tertio petebat vt ipsū introduceret in cellaria sua: et ibi posset satiari talib⁹ vnguētis z quiescere cū sponso. Quarto plebs gētilis peregrina sordē idololatrie denigrata petebat dealbari. Quito cū plebe israelitica sociari. Sexto cū ea pasci bonis spiritualib⁹. Septimo sub vmbra spōsi quiescere et tutari. Has quidē petitiones xps adimpleuit: nā primo venit in carnem z per ꝙs osculatus est sponsam vnēdo ipsi naturam nostraz in vnitate suppositi: et postea vnēdo ipsi totā ecclesiā in vnitate mistica: vt patuit in scdo cantico. Secūdo adimpleuit secūdā petitionē qz effudit decem genera vnguentorū aromaticorū q̄bus ad se traxit oēs fideles z oēs cucurrerūt et currunt post eum in odorē vnguentorū eius vt patuit in. iij. z. iiij. cāntico. Tertio tertio adimpleuit tertiā petitionē: qz spōsam introduxit in thalamū suū et ipsam dotauit z ornauit bonis z ornamētis spūalibus vt patuit in. v cāntico. Item quarto impleuit sextā petitionē: qz de cruce oēs vocauit ad comedendū z bibendū salutiferū cibū et potum sue passionis. vt patuit in. vj. cāntico. Item adimpleuit quartā z quintā petitionē: qz plebē gentilem p apostolos suos a nigredie idololatrie dealbauit z ornamētis spūalibus decorauit z cū spōsa de populo israelitico in vnā ecclesiam sociauit: vt patuit in cantico viij. z. ix. Item septimo adimpleuit septimā petitionem: qz sponsam suā ex vtroq̄ populo cōgregatam sub pspero fauore suo amplexus est z sub vmbra amplexu suo protexit: et copia bonoꝝ spūaliū z tēporaliū ditauit et locupletauit: qz diuitijs spūalib⁹ et temporalibus affluens immisa sup dilectum suum tpe Cōstantini et ei⁹ successorū in mūdo apparuit: quā dilectus ei⁹ sub arbore malo. i. sub vmbra crucis suscitauit z in ciuitate ecclie muro inexpugnabili z ppugnaculis munitā ad pugnandū cōtra hereticos z infideles introduxit. Et exinde i vinea huius ecclesie p gram ad laborādum z lucrandā mercedē collocauit. Tandem asūt ad supernos montes aromatū ad fruendum per gloriā appellauit. vt patuit in isto. x. z vltimo cantico. Ex quibus oibus pz qualiter xps spōsus ecclesie in suo aduētu complevit totum desiderium sponse sue: z satisfecit omnibus septem petitionibus quas exposuerat in primo cantico. ¶ Ulterius est etiā aduertendū sicut dictū fuit in pncipio et etiā in cantico secūdo: q̄ Salomō in hoc libello voluit cātare et describere mutuum amorē xpi ad ecclesiam spōsam suam et econuerso. z quō xps voluit ostendere omnia signa et effectus amoris erga spōsam suam. s. ecclesiam quos potest ostēdere amicus ad amicū. ex dictū fuit in secundo cāntico. q̄ viginti sunt effectus veri amoris z caritatis. ¶ Primo quia zelat nō patiens malum in amato. Secūdo quia non patitur moras absentie. Tertio: quia cum diligentia querit amatum. Quarto quia trahit amantē ad amatum. Quinto quia languefacit amantem. Sexto: quia liquefacit cor eius ab omni duritia. Septimo quia vulnerat cor eius. Octauo quia inebriat amantē. Nono quia inflammat. Decimo quia vult. Undecimo quia vnit amantem cum amato. Duodecimo: quia fortiter inharet. Decimotertio: quia fortiter tenet postq̄ repperit amatum. Decimoquarto: quia ordinat voluntatem et omnes actus amantis erga amatum. Decimoq̄nto: quia non querit que sua sunt sed que amati. Decimosexto: quia ad mortem se exponit pro amato. Decimoseptimo: quia magis est in amato q̄ in seipso. Decimooctauo: qz transformat amantē in amatum. Decimonono: quia in eo extasim z sopore facit. Vigesimo: qz in amato statuit ineternum quiescere. Et ideo xps tanq̄ verus sponsus et amator humane nature z ecclesie sponse sue omnes supradictos viginti effectus ostendit erga ecclesiam spōsam suam: nam primo nō patiens malum culpe nec maculā peccati nec iugū seruitutis in spōsa sua: nec patiēs moras ei⁹ absentie: de celo in terrā descēdit z venit in similitudinē carnis pctī vt pctm̄ nīm dānaret in carne: z tolleret culpā nīam z nos a seruitute pctī liberaret: z sic oñdit primū z scōm effectum amoris: vt patuit in scdo cantico. Item cū diligētia et labore cū sua predicatione: doctrina z operatione miraculoꝝ nos q̄siuit z ad se traxit vt patuit in tertio z quarto cāntico. Et sic ostendit tertiū z quartum effectū amoris. Item querēdo nos amore languit z totus liquefactus fuit: z amor noster vulnerauit cor ei⁹. vt patuit in cāntico. v. Et sic ostendit q̄ntum z sextum z septimum effectum amoris. Item

caritas inebriauit ipsum in cruce: z inflammauit z vulnerauit z transformauit ipsum in amorē sue spōse in tantū q̄ extra sim mortis fecit in cruce. qz dū ibi dormiuit cor eius vigilabat in nostra redēptiōe. vt patuit in cāntico sexto: in qua cruce ostendit oēs vigiti effectus amoris. vt pōt patere intuēti z deuote cōtemplanti ola que dicta sunt in illo sexto cāntico. et etiā in decimo cāntico. vbi dicit xps. sub arbore malo suscitauit te etc. Item ibidē: pone me vt signaculus super cor tuū: qz fortis est vt mors dilectio: z dura vt infern⁹ emulatio. lampades ei⁹ lampades ignis atq̄ flāmarū etc. Sed vltimum effectū amoris quod est in eternū velle quiescere i amato ostēdit christ⁹ erga sponsam in fine totius libelli cū vocauit eā ad eternas nuptias glorie dicēs. Que habitas in hortis: fac me audire vocē tuam etc. Sed oēs hos supradictos viginti effectus amoris ostendit ecclesia erga xpm sponsum suū volēs rependere z reddere vices amoris quod suam possibilitatē querendo spōsum z currendo post ipsum: z tenendo ipm fortiter. vt patuit in tertio cāntico z sexto. Et patiendo psecutiones z tormēta vsq̄ ad mortē p fide sponsi. vt patuit in nono cāntico. Et iugiter laborādo in vineā spōsi. vt patuit in decimo cāntico. et tādē vocata ad vltimas nuptias glorie fugiendo pericula et miserias huius seculi secuta est sponsum. vt pt⁹ in calce z fine totius huius libelli. ex quib⁹ pt⁹ qualr Salomō in hoc libello pphetice cantauit mutuum amorem xpi ad ecclesiam et econuerso: quem xps ostendit in suo aduentu operādo nostrā redēptionē et repationē. ℣ ¶ Sed quia qō dicit apl⁹ de tota eccla. s. q̄ est despōsata vni viro xpo verificat etiam de qualibet alia fidei. vt inquit Aug. libro de sancta virginitate. Hinc est q̄ p maiori parte oēs sancti exponētes hūc librū nō multū curarūt de sensu pphetico: quia iam presupponebāt fidē: sed officio insudarūt circa sensum moralem inquantū alia cuiuslibet fidelis oz laborare reddere vices amoris spōso suo xpo. et ōrare eum p bona operatā relictis rebus mundanis iungi z inhere re ipsi p bona opera z per gratiam z fidē z charitatē vt post hanc vitā mortalē ingatur ipsi p gloriā. Et hec fuit sancta sollicitudo omniū sanctoꝝ antiquoꝝ circa expositionē huius libri. Sz quia nouimus nostris temporib⁹ fidez minui et tepescere: z ex diminutione fidei caritatē frigescere: qō forte accidit ex ignauia z diminutione studij sacrarū litteraꝝ. quia a maximo vsq̄ ad minimum oēs student auaricie z bonoribus huius seculi. vt iquit apostolus: et qz etiā nonim⁹ nostris tpibus cōplures recidiuantes a vera fide z itelligētia sacre scripture apostatasse z advomitū cerimoniarum legis mosayce animū diabolica fraude deceptū renocasse et forsan in mortifero ritu perseuerasse. Ideo mihi visum fuit in libro psalmoꝝ dauid: z in hoc libro cāticorum salomonis cuz diuino auxilio sensum propheticū prescrutari z inuestigare. vt mysteria vere fidei euāgelice: q̄ maxime in his duob⁹ libris pphetice latebāt: in lucē simplicib⁹ sacerdotib⁹ z ceteris fidelibus manifestem. ne indei obstinati z ceci cuz suis mendacibus z callidis figmētis possint veritatem fidei in scriptura vete. testa. latentem simplicibus xpianis occultare: ad falsum sensum puertere: atq̄ retrahere. Et ideo cuz caritate z humilitate rogo oēs fideles xpianos: vt cum caritate velint legere hunc libellū salomonis cū pesenti expositiōe. Quia nil aliud ostendit nisi qualiter xps deus z hō verbū incarnatū est metrū z mensura z pncipium z fons z largitor oīm bonoꝝ z reparator hūane nature lapse per pctm̄ pmorum parentū: quam ádeꝛ naturam sanauit z reparauit per decē vnguenta q̄ effudit per totū mūdū. put dictū est in primo cātico. sine quo nihil est bonum: nihil sētm̄: nihil perfectuz nihil sanum: nihil validum z firmum. Qua quidem expositiōe habita faciliter vnusquisq̄ mediocriter eruditus poterit ad expositionē moralem peruenire applicando ea que dicuntur de tota ecclesia vniuersali ad me ipm fideli z deuote.

Sed quia dictum fuit in p̄mo cāticō quōliter tota hūana natura expectabat z petebat xp̄s vt sanaret eā p effusionē vnguentoꝝ suoꝝ vt in odorem eoꝝ oēs possent currere post xp̄m z dictū est etiā p ola cantica sequentia quōliter xps effudit vnguēta aromatica sue pdicatiōis z mortis z passionis q̄bus reparauit ruinā hūane nature z sanauit infirmitates oīs nīm. et sic cōclusuz est in fine huⁱ⁹ libelli xp̄m fuisse metrū z mēsurā z pncipiū z fontē oīm bonoꝝ et reparatorem hūane ruine. Et iō ad maiorē declarationē eoꝝ q̄ dicta sūt. ℣ ¶ Querit vtrū sol⁹ xps sit metrū z mēsura z largitor oīm bonoꝝ z reparator hūane nature: ita q̄ a nullo alio ruina hūane nature potuerit reparari: sed q̄ oporteat oēs currere in odorē vnguētoꝝ ei⁹ ad quodlibet bonū cōsequēdū. Et arguitur p̄mo q̄ nō, nā ante aduētū xp̄i fuerūt multi viri sancti z virtuosi in ve. tes. qui pter xp̄m consecuti sunt virtutes. qz xps nōdū venerat. ergo xps nō est pncipiū z largitor oīm bonoꝝ. Item secundo nō solū in populo hebreoꝝ: sed etiam in populo gentili fuerūt multi philosophi virtuosi: sicut fuit socrates z plato z pythagoras z ceteri. et apō romanos fuerūt multi viri famosi q̄ gesserūt z fecerunt opera mēoratu dignissima: sicut fuit brutus z fabricius z cato z scipiones z marcus regul⁹ z ceteri quos romana cōmendat hystoria. Et tū illi munq̄ habuerūt noticiā de xp̄o. Item hoc idē pz apud sarracenos inter quos reperiē magna iustitia z multi viri elemosynarij z misericordes: iz sarraceni nō colūt nec sequūt xp̄z nec legē ei⁹: ꝯ sequit q̄ pter xp̄z sūt boni. ℣ ¶ In oppositū aūt est illud iohānis p̄mo. Oīa per ipsum facta sunt: z vidimus eū plenū gr̄e z veritatis. de cuius plenitudine oēs accepim⁹. Item cap. xv. Sine me nihil potestis facere. Item Act. iiij. nō est aliud nomē sub celo i quo nos oporteat saluos fieri etc. ℣ ¶ Rndetur q̄ veritas huⁱ⁹ q̄stionis cōprehendit q̄sti totā theologiam viatoris. iō vt ab oībus simplicib⁹ fidelib⁹ intelligat z capiat: oportet q̄ humano z simplici modo pertractetur: quia hic non mouetur nisi ad simplicem intelligentiam simpliciū sacerdotum et religiosorum z ceterorum fideliū. Ideo pro ei⁹ decisione erunt quattuor articuli. Nam in primo declarabitur quidā termini cū quibusdā distinctionib⁹ ne laboremus in equinoco. In secundo autē videbitur qualiter hūana natura bona q̄ deū creata fuit per pctm̄ p̄moꝝ parē-

tum disputata. Tertio vero videbitur qualiter per christum fuit sufficienter per gratiā et gloriā reparata. In quarto aūt articulo monebunt ꝛ soluētur quedā dubitationes multū vtiles ꝛ necessarie. A.

Tantum ergo ad primū articulū ē primo aduertendū ꝙ ista tria noīa .f. perfectio siue pfectū et optimū ēt bonū idē sustātialiter significāt sed differunt penes modos significādi. nā perfectio dr in quantū p̄ficit rē ꝛ sic pfectū dr qđ aliquā p fectionē ꝓficit. Optimū aūt dr in quantum est optabile et appetibile propter talem perfectionem. Bonū vero dicitur inquantum beat idest contendat ꝛ sufficiēter satiat appetitū. Et sic oīe perfectū est appetabile. ꝛ oīe appetibile dū possidetur beat ꝛ contendat ꝛ satiat ꝛ quietat appetitū habentis: nec est curandū de cōsuetudle grāmaticoꝝ qui hoc nomē optimū p supplemendū assignāt in cōparatione summi gradus respectu huius nois bonum: dicendo bonum melius optimū. B ¶ His ergo habitis ponitur prima distinctio. scz ꝙ bona sunt in triplici genere. nam quedā dicūtur bona nature: quedā bona gr̄e: ꝛ quedā bona glorie nec est necesse poni quartū genus. nā bona moralia ꝛ bona fortune sunt p bona nature. sed ꝓpter peccatum primi hois amiserūt nomē post lapsum. ꝓut patebit. Unde bona nature hois sūt illa que naturaliter ꝓficiunt eius naturā ad suas naturales opatiōes sibi ꝓportionatas. Bona aūt gratie sunt ille pfectiones preter naturā a solo deo gratis date: et nature superaddite ad sublimādum eā supra eius facultatē vel ad supplendū defectū eius. ꝓut patebit in tertio ꝛ in quarto articulo. Bona vero glorie sunt illa ꝙ supnaturaliter ꝛ perfecte beatificāt hoiem in altero seculo. ¶ Secunda distinctio. bona nature sūt in quadruplici genere. nam quedā dicūt bona speciei ꝛ quedā bona modi. ꝛ quedā bona ordinis; ꝛ quedā bona finis nature hois ꝓportionati. Bona quippe spēi sunt illa ꝙ immediate perficiūt speciē ab intrinseco: sicut sunt potentie ale ꝙ oriūtur ab alā: et p̄ consequēs fluunt ex p̄ncipijs spēi ꝛ sunt accidentia consequētia formā ꝛ principia operādi ꝛ vinēdi. sicut sūt potētie ꝛ vires vegetatiue ꝛ sensitiue ꝛ appetitiue ꝛ intellectiue. Ista cū dicunt bona nature speciei qr immediate ab intrinseco ꝓficiunt naturā specificam ꝛ sunt immediata principia operādi. Sed est aliud bonū perficiens speciem ab extrinseco quod ē esse actualis existentie influxum a primo ente ꝓficiens et actuans ꝛ suppositās naturam ꝛ constituens; eam inesse actualis existentie. Et ideo Aristotel. j. posteriorū genus et differentias ponit in primo modo dicendi per se. eo ꝙ sunt p̄ncipia essentialia ipsius speciei. Sed accidētia p̄pria cōsequēs forma ponit in secūdo modo eo ꝙ fluunt ex p̄ncipijs speciei ꝛ ex forma: sed esse actualis existētie ponit i tertio modo eo ꝙ actuat ꝛ ꝓficit totā speciē cū suis potentijs ꝛ otrahit ipam ad actū individualē ꝛ psonalē; et sic cōperit p̄me substantiale. Est vez ꝙ Boetius i libello de hebdomadibus ponit esse existentie in sēo mō dicendi p se tanq̄ primū bonū naturale qđ oia appetūt. Et sic p̄z q̄liter potētie ale ꝛ esse actualis existentie dicūtur bona naturalia ipſi⁹ speciei immediata. Bona autē naturalia modi dicunt habit⁹ ꝛ dispōnes potentiaꝝ ale eo ꝙ naturaliter ꝛ modificāt ꝛ ꝓficiūt eas et habilitāt ad suas naturales opatiōes: sine qb⁹ potentie nō possent exercere opatiōes suas nec exire in actū sentiēdi. nā sic potētie sensitiue nō exirēt i actū sentiendi nisi actuarent ꝛ disponerent ꝙ spēs obiectoꝝ. Ita pariter potētia intellectiua non intelligeret nisi disponeret ꝙ spēs intelligibiles aut habit⁹ obiectoꝝ. ꝛ sic bitus ꝛ dispōnes dicunt pfectiones potentiaꝝ. Bonū aūt ordis nature hois est ꝙ partes inferiores subsciant ꝛ obediāt superioribus .s. caro ꝛ sensualitas obediāt rōni: ꝛ voluntati rationali: ꝛ volūtas obediat deo ꝛ sit cōformis ꝙ oīa diuine volūtati: ista ergo se bñt p ordinē. scīa potētie habit⁹ siue dispositiones: ꝛ ordo opationū siue ordo in operādo. Bonū tandē naturalis finis ipsi⁹ hois eius nature ꝓportionati erat ante lapsum vt ꝓpetuaret vitā felicē in illa terrestri paradiso cum dñio: imperio sup̄ oīa alalia ꝛ plātas et minerālia vtendo eis libere ad suā facultatē. ꝛ hoc erat ipſi ꝑmius meritū ꝛ ꝑmissum ꝙ eius laboribus: ꝛ sic patent q̄ttuor bona nature hominī debita ꝛ ꝓportionata. B ¶ Tertia distictio ꝙ ista oēs gr̄e conueniant in hoc ꝙ omnes sunt a solo deo gratis date ꝛ nature superaddite: tñ aliqua est gratia q̄ nō solū est a deo gratis data: sed etiā ē gratū facies habentē. Et ista est gratia habitualis q̄ datur in baptismo et cōfirmatione: penitētia q̄ perficit totā essentiā alē: ꝛ facit hoīem deo gratū ꝛ acceptū. ex solis meritis x̄pi cuius homo ꝓ talē gratiā imaginē gerit et x̄po cōfiguratur. omnes aūt alie gr̄e ꝓficiunt potentias ale: ꝛ non semp gratificant habentē apud deū: sicut est gratia potestatiua ordinis ꝛ gr̄a sanitatū ꝛ ꝓphetice ꝛ gr̄a sermonū ꝛc. q̄ quidē dona gratiarum dant ad vtilitatē totius ecclesie. ꝓut ait ap̄lus prime ad Cor. xij. ¶ Quarta distinctio ꝙ ꝑter gratias habituales supradictas reperit ꝛ meōrat i sacra scriptura quedā gratia q̄ dr motiua ꝛ auxiliatiua liberi arbitrij sine q̄ bō post lapsum nō pōt resistere tēptationib⁹ interioribus nec exterioribus nec vitare pcā nec iplere diuina p̄cepta. vt infra patebit. Quā quidē gr̄az defēdit Augustin⁹ cōtra pelagianos: ꝛ diuidit eā in p̄euenientē et incipientē ꝛ operantē ꝛ ꝓficientē ꝛc. Et magister sententiarum in .ij. dist. xxvj. diuidit eā in p̄euenientē ꝛ subsequentē in quas partes non potest diuidi gr̄a habitualis gratificans: q̄ licet habeat gradus tñ introducitur in instanti p sacra ista; aūt datur ꝑter sacra: vt infra patebit.

A ¶ Quinta distinctio ꝙ bonoꝝ gr̄e quedam sunt bona corpis sicut imortalitas siue ipassibilitas et claritas ꝛ subtilitas ꝛ agilitas: ꝛ q̄dā ptinēt ad aīaz sicut visio diuine essentie: ꝛ quedā ptinent ad vtrūq̄ sicut visio humanitatis x̄pi ꝛ fruitio ꝛ secura possessio. qr bō glorificat⁹ post resurrectionē p sentis exteriores videbit hūanitatē x̄pi: ꝛ per oculos mētis videbit humanitatē cū diuinitate. Et sic totus bō videbit totū x̄pm: ꝛ sic totus homo in corpe et aīa beatificabit ꝛ fructur bonis glorie. B ¶ Secundo est valde aduertendū ꝛ notandū ꝙ tres perplexi fuerūt apud pōos ante aduentū x̄pi quos ipi nūq̄ potuerūt soluere nec ad eoꝝ cause cognitionē pduire. Quoꝝ primus est ꝙ oīb⁹ est insit⁹ naturaliter quidam appetitus cuiusdā status vite felicis absq̄ oīi defectu ꝛ miseria: puta q̄ oēs naturaliter desiderant vitam immortalē. qr omne ens appetit permanere in hoc sc̄lo: ꝛ desiderāt hāc immortalē vitam sine omni defectu ꝛ miseria cū sufficientia oīm bonoꝝ ad sortetatē appetitus: quaꝝ vitam oēs putāt esse beatam. Sed qr videbāt philosophi ꝙ talis status non potest haberi in hac vita: nec vnq̄ alicūs habuit ipsum statū: ideo mirabātur philosophi vñ inerat oīb⁹ talis appetitus: ꝛ vñ p̄uatio talis status cū appetitus naturalis nō sit frustra: q̄ vident ista duo cōtradici sc̄z ꝙ sit naturalis appetitus oībus insitus: ꝛ ꝙ sit frustra: ꝛ sic erāt pbi in hoc perplexi ante aduentū x̄pi. ¶ Secūdus pplexus philosophoꝝ fuit ꝙ oēs experimur in nobis quandam peruersam inclinationē in carnē ꝛ sensualitate totaliter contrariam ꝛ repugnātem supradicto naturali appetitui: ꝛ tollentē ꝛ impedientē totaliter effectū ꝛ finē eius: immo inducētē ad totū oppositū. Et hoc videm⁹ manifeste nā inclinatio p̄ua et appetit⁹ carnis ducit hominē in varias ꝛ pessimas infirmitates abhominātes vitam hoīs q̄ ad interitū vt ꝓz de gula ꝛ luxuria. Itē luxuria nō solum induxit varias egritudines: sz etiā causauit in mūdo varia bella ꝛ seditiones ꝛ homicidia: vt ꝓz de bello troiano ꝓpter raptū helene: et de bello fraterno thebanoꝝ: ꝛ inter atreum ꝛ thiestem: ꝛ de bello tarquinioꝝ ꝓpter stupū lucretie ꝛc. Item ꝓpter cupiditatē dominādi et diuitias acquirēdi multi perierūt vt non solū seculares: sed etiā sacra testat hystoria q̄ oīa impediūt ꝛ auferunt vitam hominis et inducūt infinitas miserias cōtra oēm felicitatē quā naturaliter vnus q̄sq̄ desiderat et appetit. Et iste fuit sc̄s pplexus quē philosophi nūq̄ potuerūt absolnere. B ¶ Tertius pplexus apud philosophos fuit ꝙ oēs pbi cognouerūt istū inordinatū appetitum sensitiuū esse q̄uersum in hoc cōtra totū ordinē nature ꝛ tot⁹ vniuersi. Nam in ordine nature ola inferiora subordinant ꝛ obediūt superioribus⁹: vt elementa obediūt corporib⁹ celestib⁹: ꝛ celi obediūt intelligētijs mouētib⁹: ꝛ oēs intelligētie obediūt ꝑme ꝛ mouēt ꝓpter deū amatū ꝛ desideratū vt ꝓz. xij. metaphi. ꝛ ꝓmo celi. ꝛ ꝓmo metheoroꝝ. In solo aūt hoīe reperit iste peruersus ordo qr sensualitas ꝛ caro que est ꝑs inferior ꝛ vilior ꝑ pugnat aduersus spiritū ꝛ aīam. i. aduersus rōnem q̄ est superior ꝛ nobilior: ꝛ ꝑ resistit ipsi: ꝛ vt plurimū trahit volūtatē rōnalez vt sibi cōsentiat in suo prauo appetitu. Et sic ly vnusquisq̄ cognoscat talē pranā inclinationē esse cōtra rōnem ꝛ ora virtutes morales ꝛ cōtra legem dei: tñ oēs ꝙ maiori parte tpis sequunt sensualitatē ō cō scientiā et diuina p̄cepta: et tñ ante aduētū x̄pi nullus philosophoꝝ potuit reddere rōnem: vñ ꝓueniat talis peruersitas in solo hoīe ꝛ tale mōstrū in hūana natura: imo volētes philosophi inūrere de hac peruersitate inciderūt in diuersos errores. vñ anaxagoras dixit hoc mōstrum accidisse in ꝓncipio mūdi qñ oīa erāt cōfusa in illo chaos: ꝙ qñ ille intellectus separādo discordia ꝛ combinādo concordia creauit oīa recta ꝛ ordinata in sua natura: tñ nō recte cōpaginauit hoīem: q̄ cōpaginauit carnē sic male dispositā ꝛ discordē cū alia rōnali: et ō sicut tñ in illo chaos ista duo erāt discordia; ita ꝛ nūc; ō semp discordāt ꝛ pugnāt inter se adinuicē in hoīe cōtra totū ordinē vniuersi. Alij aūt pbi dixerūt hoc euenire ex celestibus cōstellationib⁹ sub qb⁹ hoīes generant et nascunt. Aristoteles aūt nō ausus est clare soluere hāc difficultatē; imo qñq̄ videt sibi cōtradicere. Nā qñq̄ dicit sensualitatē esse naturaliter inclinatam ad malū: sed eā grandi difficultate ꝓ virtutes morales posse domari: ꝛ qñq̄ dicit ꝙ felicitas que ꝓ morales virtutes acquirit est donū deoꝝ. ꝛ ꝓ ois etiā ipse morales virtutes in quaꝝ operatione cōsistit ꝛ acq̄ritur felicitas erāt donū dei ꝛ nō nature: ꝛ sic Aristoteles nō potuit reddere vnā cām. Manichei aūt volentes reddere cām huius q̄rsi ordinis et monstri dixerūt in hoīe esse duas alas vnā bonā factā ex substantia p̄ncipis lucis: alterā malā factā ex substātia p̄ncipis tenebraꝝ: ꝛ ō in hoīe erat cōtinua pugna. Origeniani aūt sibi falsum nomē imponētes dixerūt ante hui⁹ mūdi cōstitutionē oēs alas fuisse i celo cōuersatas ꝛ peccasse ō deū: ideo fuerunt postea posite in corpoꝛa male cōplexionata: ꝛ ideo est cōtinua pugna inter carnē ꝛ alam. Quas quidē detestabiles opiniones improbat Augu. ꝓtra manicheos in libro de duabus alabus: ꝛ in libro de natura boni. Ex q̄bus ꝑz ꝙ nec pbi nec heretici potuerūt soluere tres supradictos pplexus: eo ꝙ nō nouerūt sacras scripturas in quib⁹ fuit nobis reuelatū qualr ista mala fuerūt hūane nature inflicta in pena pcti ꝓmoꝝ parentū: vt in sequēti articulo patebit. B. ¶ Sed nūc restat quar⁹ pplexus q̄ scādalizat ꝛ facit titubare simplices x̄pianos in hoc tpe. nā nosvidem⁹ hoīes sciētificos ꝛ sacris lr̄is eruditos: qui ex sacra scriptura sciunt reddere causas supradictoꝝ malorū: ꝛ soluere pplexus supradictos ꝛ sciūt ꝛ p̄dicāt qualr nemo pōt euadere penas eternas nec cōsequi vitā eternā nisi ꝙ obseruātiā legis euāgelice et sciūt ꝙ sugbis deo⁹ resistit: hūilibus aūt dat gratiam: ꝛ tñ cōplures eoꝝ videmus inflatos tumore superbie. Item sacra scr̄ptura quā p̄dicam⁹ nil aliud enarrat nisi bona tpalia esse trāsitoria ꝛ falsa: ꝛ p conseq̄s cōtēnenda: ꝛ bona futura q̄renda: tñ nos videmus cōplures eoꝝ esse sanctatos auaricia et luxuria ꝛ ambitiōe honoꝝ ꝛ dignitatū ꝛ sic faciūt totum oppositū eoꝝ q̄ sciūt ꝛ p̄dicāt. Itē videm⁹ oēs p̄ncipes ꝛ reges terre ꝛ plātos eccl̄ie sciētes se reddituros rōnem de suis olb⁹ subditis a maxlo vsq̄ ad minimū: ꝛ hoc sub commināciōe pene eterne. Et tñ plures eoꝝ extorq̄ntes bona tpalia cū sollicitudine ita cōtēnūt salutē ꝛ vtilitatē ppli: ac si nūq̄ essent morituri nec rōnē ꝛō reddituri: ō iste pplexus scādalizat simplices fideles ꝛ facit eos titubare. Sz in fer⁹ soluet iste pplexus vbi videbit qualr ꝑ ter sciētiam ꝛ fidē est necessaria gr̄a auxiliatiua liberi arbitrij ad vitandū oīne malum ꝛ adimplenda diuina p̄cepta. Et hoc de primo articulo. C

Tantū autē ad secundū articulum ponunt octo cōclusiones de mente Augustini contra pelagianos. Quarū prima est ista: sz ꝙ Adam fuit creatus cū oībus quattuor bonis nature. Ista cōclusio sic probat ex sacra scriptura. Gen. j. Nā omnia que fecit deꝰ erant valde bona. i. integre ꝛ pfecte bona ꝛ nō diminute sm inte-

gritatem: z sufficientiã sue nature: vt dicit glosa. ḥa omnia fecit deus in numero pondere z mẽsura. Sap. xi. aut sub specie et modo z ordine: z per cõsequẽs ꝓpter aliquẽ finem: vt inquit Augus. iii. sup Gen. ergo sequit ꝙ deus creauit hoiem cũ omnib⁹ bonis ꝓportionatis eius nature z sufficiẽtibus ad integritatẽ et necessitatẽ eius. Sed quattuor sunt bona necessaria ad integritatẽ et sufficientiã humane nature: scz species modus z ordo. z finis hoi sufficiens z ꝓportionatus: vt dictũ est. ergo cum oib⁹ istis bonis fuit creat⁹ homo: vñ bona speciei hois sunt potentie z ꝓpietates z vires z esse quib⁹ hõ opat. Sed qz hõ omnib⁹ inferioribus debebat presidere. s. mineralibus z plantis z animalib⁹: ideo fuit creat⁹ cum oibus viribꝫ eoꝝ: vt cũ oib⁹ cõueniret: ideo hꝫ esse cum mineralibus. Et hꝫ oẽs vires anime vegetatiue cũ plantis z omnes potẽtias sensitiuas cum animalibus: z hꝫ appetitiuã potentiã eoꝝ eisdẽ: sed vltra istas inferiores potẽtias habet vires ipsi⁹ anime intellectiue. s. intellectũ z memoriã z voluntatẽ que ptinent ad partem rõnalem in qua cõuenit hõ cũ angelis. Habet ergo oẽs vires sensitiuas vt cognoscat oĩa sensibilia. et habet intellectũ vt cognoscat oĩa intelligibilia: z sic anima intellectiua hois cõtinet virtualiter oẽs vires inferioꝝ: z oẽs alie cõtinenḳ in ea sicut trigonũ in tetragono. vt ait Aris. ii. de anima. Oẽs aũt iste vires dicunḳ bona speciei humane: eo ꝙ imediate sequunḳ formã z sunt imediata ꝓncipia operãdi. Sed qz oĩa fecit deus cũ suo modo z dispositione ad expedite operandum: ideo creauit istas vires in homĩe cum suis habitibus vt absq; impedimẽto: z mota posset faciliter operari. Vñ sicut creauit oẽs arbores i illo paradiso cũ fructibus suis. Ita creauit intellectũ z volũtatẽ z appetitũ sensitiuũ hois cũ habitib⁹ suis: qz aliter aĩa hois nõ fuisset valde z integre bona. Et sic creauit intellectũ cũ oibus habitib⁹ intellectualibus. s. cũ habitu intellect⁹ quo imediate adhesit primis ꝓncipijs: etiã cũ habitu sapientie quo imediate incepit cõtemplari primas z supiores causas altissimas. s. deo z intelligẽtias: z cũ habitib⁹ oĩm sciẽtiarũ rerũ naturaliũ z matematicaliũ quo ilico speculabatur oĩa naturalia: qz ilico imposuit nois omnib⁹ rebus creatis ſm naturas suas: vt ptz Gen. ii. Itẽ habuit Adã habitũ prudentie de oĩb⁹ agibilib⁹ z habitũ artis de oĩb⁹ factibilib⁹. Itẽ non solus intellect⁹ sed etiã appetit⁹ sensitiuus z sensualitas fuit creata habituata cũ oĩb⁹ habitib⁹ virtutum mozalium: puta cũ habitu temperãtie qua modificabat concupiscibilẽ circa oĩa delectabilia z vtilia. Et cum habitu fortitudinis circa oĩa terribilia: z cũ ceteris habitib⁹ modificatibus sensualitatẽ circa bona vtilia z circa honores ꝛc. quos quidẽ habit⁹ habebat sine impedimẽto alicuius passionis. ¶ Itẽ sicut creauit intellectũ z sensualitatẽ cũ suis habitib⁹: nõ creauit volũtatẽ sine ꝓpio habitu naturali q̃ est iusticia modificans ipsam volũtatẽ ad recte volendũ et eligendum z imperandum: vnde iusticia dicitur potẽtia voluntas tribuẽs vnicuiq; qđ sunum est. i. est perpetuus. i. integer habitus voluntatis: quo volũtas tribuit vnicuiq; quod sunum est: per quẽ habitũ ipse Adam regulabat oẽs suas operationes erga deũ et homines z erga se ipsum: non tribuebat deo veram latriam ipsi debitam: z hominibus mutuum obsequium. Et recte voluntas imperabat sensualitati et ceteris animãtibus z plantis z mineralibus vtebatur in facultatem suam. Non enim voluntas fuit creata minus integra z perfecta cum suo proprio habitu iusticie: ꝙ intellectus cum suis habitibus sciẽtificis z intellectiuis. et ꝙ irascibilis et cõcupiscibilis cum suis habitibus z virtutibus moralibus. et ista dicebatur originalis iusticia in Adam. Dicebatur enim originalis inquantum ab origine creatiõis cum ceteris habitib⁹ traxit ipsam: z etiã inquantum omnibus suis posteris per generationem communicasset ipsam. ¶ Unde omnes isti habitus supradicti dicebantur etiam originales z naturales. Primo inquãtum ab origine fuerunt cõ creati ad modificãdas vires naturales in suis operationibus. Secundo inquantum erant proportionati z necessarij ipsi nature ad suas naturales operationes exercendas absq; impedimento aliquo. z sic pertinebant ad integritatem nature. et ideo cõputabantur inter bona nature. Sed vltra hec bona modificantia et habilitantia vires naturales hominis fuit necessarium bonus ordinis in potentijs supradictis: qui quidem ordo cõsistit in debita conformitate virium z partium inferiorum ad superiores. Et ideo fantasia erat subdita intellectui: z sensualitas erat subdita z obediens volũtati rationali: z vniuersaliter tota caro z corpus erat subditum spiritui: z volũtas hominis cum omnibus viribus erat subdita z obediẽs z tota intenta diuine voluntati. Et in hoc cõsistebat tota originalis iusticia ipsius Adam z debitus ordo eius: z iste ordo dicebatur naturalis in Adam. Nam sicut omnia elemẽta naturaliter subduntur celis: z celi parent intelligẽtijs mouentibus: z intelligentie parent diuine voluntati: quia mouent propter deum amatum z desideratum. xij. Metaphisice. ergo ſm ordinem nature sensualitas debet parere volũtati rationali: z volũtas debet parere deo. Et ideo species mod⁹ z ordo z ossia predicta computãtur inter bona nature hominis. Sed quia species z modus et ordo tendunt ad aliquem finem nature proportionatũ. Ideo naturalis finis et premium hominis erat habitare z viuere in hemispherio australi: qui dicitur paradisus voluptatis eo ꝙ ibi duxisset vitam beatam cũ omnibus bonis naturalibus absq; defectu aliquo bonorum naturalium sine morte: z liber ab omni infirmitate et dolore z tristicia. Que quidem bona prouenieb̃at tribus ex causis. primo ex aspectu celi. Nam scdm Ptholomeum: et Aristotelẽ scdo celi. Hemispherium australe est verter et caput z superior pars mundi. Ideo ille stelle sunt fauozabiliores mittentes vberes z fauozabiles z salubres influẽrias. Et ideo propter fauorem celi in illa parte nulla causatur nec accidit pestilentia: nec sterilitas nec vetustas nec calor excessiuꝰ: nec tenebra sed aura placida z salubris: z tẽgatissima in lucem et calore z vniformis. put dicũ fuit ꝓs. lxxj. Et sic cõseruabat oẽs plantas successiue cum fructib⁹ earum: et sic etiam cõseruasset Adam cum eꝰ posteris in esse salubri. Et sic prima cã erat aspect⁹ celi. scda ꝙ locus ille q̃ est sub tali aspectu. tertia causa vite perpetuande sine infirmitate et morte erat lignum vite: z sic primi parẽtes effluebãt oĩbus bonis naturalib⁹ absq; aliquo defectu. Et in his consistebat tota eoꝝ naturalis felicitas z beatitudo tam eoꝝ ꝓpria ꝙ alie. Nã p intellectũ otẽplabanḳ oĩa creata et increata: z nõ videret deũ p essentiã: z p volũtatẽ habebãt ḍcḍ boni naturalis volebãt z nihil mali volebãt z in corpe nullũ patiebanḳ defectũ. Et tõ erat felix z beat⁹ naturali beatitudine: qz felicitas nil aliud ẽ nisi trãquillitas animi oĩ tristitia z defectu vacãtis: z bonũ sufficiẽs delectãs habentẽ. ex quib⁹ ꝓz ꝙ primi parẽtes fuerũt creata cũ oibus bonis natura in sua integritate. Que quidẽ bona sũt species mod⁹: ordo. z ille finis z possessio illius loci cũ suis bonis in quo Helyas z Enoch ducũt vitã felicẽ vsq; ad ſm aduẽtũ xp̃i. Que quidẽ felicitas inantuꝫ ꝺr naturalis: inquãtũ est ꝓportionata hũane nature. ¶ Ex quibus ꝓz ꝙ omnes habitus quos modo morales appellamus: tunc poterãt dici naturales quadrupliciter. Primo ꝙ a ꝓncipio erãt inditi nature. Scdo inquãtũ erãt nature ꝓportionati nõ excedẽtes naturã. Tertio ꝙ ptinebant ad integritatẽ nature. Quarto quia omnes posteri traxissent illos habitus ab origine z natiuitate: sed post lapsum iã non possunt huiusmodi habitus dici naturales sed morales: eo ꝙ per longã mozã z frequẽtes act⁹ noviter acquirunḳ vñ tũc in adã habitus precesserũt passiões z actus: sed mõ post lapsum in nobis passiones z actus precedũt habit⁹: q̃ contra passiones referẽdas ex actibus generanḳ. Itẽ illa ẏratio paradisi erat homini naturalis: eo ꝙ erat sup oĩa animãtia nature hois ꝓportionata z collata. Scda cõclusio: ꝙ preter illa quattuor bona naturalia supra dicta ꝓmi parẽtes fuerũt creati in gratia supernaturali gratũ faciente: quod ꝓbatur ex auctoritate Augustini sup Gen. dicẽtis: ꝙ primi parẽtes post longam vitã sine morte z dolore fuissent trãslati in viram meliorem ad celeste regnũ: sed talem vitã non potuissent consequi naturaliter per bona nature: quia sicut per habit⁹ intellectuales naturales non potuissent videre diuinã essentiã: ita nec per solum habitum naturalem originalis iusticie meruissent illud supernaturale ꝓmiũ: nec frui diuina essentia. Et ideo est dicendũ: ꝙ habuerũt gratias gratificã supernaturalẽ. sublimãtẽ eos vltra z sup humanã facultatem ad merendũ illam vitam supernaturaliter beatam: qz p solã originalẽ iusticiam nõ poterãt mereri: niſi illam ꝓsentẽ beatitudinẽ humane nature ꝓportionatã in qua erant: que nõ ponebat eos extra nec vltra hũanã facultatẽ. Et ideo dicũt quidaꝫ ꝙ illa originalis iusticia vel erat radicata i gra gratifica cũ fide: z spe: z caritate: vel erat iuncta cuꝫ ipa vt vltra ꝓsentẽ beatitudinẽ posset mereri futuram. ¶ Et ideo est dicendũ ꝙ vltra habit⁹ naturales intellectus z voluntatis habuit Adã habit⁹ theologales. s. fidem: spem: z caritatem: de xp̃o futuro saluatore quem in spiritu prophetico ꝓuidit incarnandum quãdo fuit in illo sapore: que quidẽ virtutes non fuerũt sine gratia. Ex hoc patet ꝙ Adã non solum habuit gratias gratificam pro illo statu sed etiam gratiam z donũ prophetie: quia in illo sapore ꝓuidit mysteriũ incarnatiõis z etiã ecclesie surgẽtis ex latere christi p formationẽ Eue ex sua costa: vt inquit Augustinus super Johã. et super Gen. Quod quidem mysterium explicauit ꝓphetice Adam quando surgens a ſopore dixit: hoc os ex ossibus meis ꝛc. ¶ Tertia cõclusio ꝙ primi parentes per peccũ licet nõ perdiderint bona species que sunt vires naturales ipsius anime z corporis: tamen perdiderũt modum z ordinem z finem: quia fuerunt expoliati omnib⁹ bonis z habitibus oĩm potẽtiaꝝ quibus, expedite et recte z ordinate operabantur: z per cõsequẽs fuerunt expoliati illa originali iusticia cum suo premio: qđ probat Augustin⁹ hyponosticon responsiõe prima. Nã ilico post esum ligni ꝓhibiti nouerũt se nudos: idest omnib⁹ bonis gratuitis z gratificis expoliatos. Et ideo absconderunt se z fugerunt a facie domini. Gen. iij. Hoc idem ait saluator: luce. x. per parabolam illius hominis qui descendens ab hierusalem in hiericho incidit in latrones: qui expoliauerunt z percusserunt eũ: z semiuiuo relicto abierũt ꝛc. vbi dicit Augustinus: ꝙ bene merito primus homo fuit omnib⁹ bonis expoliatus. Nam sicut ipe fuit aduersus a deo perdendo originalem iusticiam: ita deus fuit auersus ab eo auferendo bona que ipsi contulerat. Nã perdendo originalem iusticiam perdidit omnia bona naturalia que per illam iusticiã possidebat. z pdendo iusticiam originalẽ: perdidit etiã gratias ꝙ quam expectabat z potuisset consequi futurã beatitudinem. Item perdidit bonum ordinis: quia pdidit liberũ imperium quod voluntas rationalis habeat supra sensualitatẽ: quia sicut voluntas rõnalis impabat: ita sensualitas z caro obediebat et parebat: sed post lapsum nõ paret: sed potius ipserat vt patebit. Et sicut perdidit bonũ modi et ordinis: ita etiã bonum finis: quia fuit expulsus ab illo paradiso deliciarum: presenti felicitate ipsi naturaliter ꝓportionata: z sic fuit expulsus ab illo hemispherio australi in hoc hemispheriũ aquilonare vbi tamẽ exules oẽs posteri viuimus cum ingi miseria expoliati oĩbus illis bonis. Ex supradicta tribus conclusionib⁹ soluitur primus perplexus philosophorum: scilicet vnde inest nobis appetitus vite immortalis et impassibilis z felicis quã nemo inpacvita potest habere: qz talis appetitus est naturalis nec est frustra posꝰq; aliquis in hoc seculo potuit possidere. put primi parentes ante lapsum. et ideo ex priuatione illius status manet nobis insitus talis appetit⁹: qz priuatio est causa appetit⁹.

¶ Quarta conclusio ꝙ homo per peccatũ nõ solum fuit expoliatus omnib⁹ bonis modi: ordinis et finis naturalis: sed etiam fuit percussus et sauciatus in omnibus potentijs z in tota persona: et hoc quintuplici vulnere ꝓpter quod non potest liberc nec faciliter operari: prima pars patet p precedentem conclusionem. Secunda aũt pars patet per singula ad experientiam z prout experimur in nobis. Unde primo homo fuit sauciatus in cõplexione vulnere infirmitatum z egritudinum z morborum: quia nõ est aliqua pars in homine que non sit subiecta alicui egritudini immo multis: puta qz accidit obthamia i oculis. vertigo i cerebro. pleuresis in pleura: z collica passio in collo ꝛc. put tradidit Auicẽna in. iii. z. v. canone: q̃ quidẽ mala inducũt finalr mortẽ. Ex quo ꝓz ꝙ mors z febris z oẽs ille infirmitates: iã ꝓpr dici mala naturalia sed pe-

talia: quia in peni peccat̄ inflicta. Itē scdo fuit homo vulnerat̄us ⁊ sanciat⁹ vnlnere improbi laboris in toto corpore: quille absq; labore poterat viuere cui terra sponte dabat omnē fructū ⁊ ola animalia ⁊ plante et mineralia erāt ipsi ad libitum subiecta: nunc aūt non pōt acq̄rere victuu ⁊ vestitum absq; intolerabili labore: q; vnusquisq; cū sudore ⁊ labore ⁊ dolore vescit pane suo ex sentēcia dñi. Gen. iij. Et ideo omnia ista bona tēporalia que de sui natura sunt bona naturaliter ⁊ ad necessitatē hois creata ⁊ in principio liberaliter collata: nunc aūt puerso nole dñr bona fortune rōne modi acq̄rendi ⁊ possidendi; q; esse naturaliter erāt ola cōia: sed nūc cum labore ⁊ fraude vt plurimū acq̄runt et ab indignis possident: ⁊ iō mutato nole dñr bona fortune. Itez tertio fuit hō vulnerat⁹ i sensualitate vulnere praue concupiscētie. Nam sensualitas q̄ erat subordinata rōni ⁊ habituata tēperantia ⁊ fortitudie ⁊ cōtinētia ⁊ parsimonia ⁊c. expoliata hmōi virtutib⁹ moralibus ⁊ sibi naturaliter inditis fuit pussa ⁊ sauciata vulnere, inordinate concupiscētie: q̄ est fomes et causa oīm malor: in que sensualitate sic expoliata et sauciata successerūt oēs animi passiones: q̄ dicunt egritudies animi puta gaudii: ⁊ tristicia: ira: odiū ⁊ invidia ⁊c. q̄ non possunt refrenari nisi p morales virtutes nouiter acq̄sitas. Et sic isti pbrus virtuosi q̄ ante erāt bona naturalia ⁊ indita iā nō possūt dici bona naturalia: sed moralia: quia cum lōga mora ⁊ labore sunt nouiter acquisiti ex frequētatis actib⁹ nec mōrbus cōcupiscētie: nec passiones possūt dici mala naturalia: sed penalia ideō in penam peccati inflicta. Nam habitus naturales pcesserūt passiones et cōcupiscētiam i sensualitate: ⁊ passiones ⁊ concupiscētia modo precedūt, virtutes morales ⁊ sic neutra dicuntur iam naturalia. Ex quo pz: q̄ sensualitas fuit vulnerata morbo cōcupiscētie per quam inclinatur ad ome malum: ⁊ est segnis ad ome bonū: ⁊ rebellis semp ⁊ repugnās rationi ⁊ insurgēs ⁊ colluctās aduersus spiritū. Item quarto tota pars rationalis fuit sauciata multiplici vulnere. Nam intellectus qui per habitus itellectuales cōcreatos poterat contemplari: non solum naturalia: sed etiam supnaturalia per habitum itellectus ⁊ sapientie ⁊ habituq; scientie cōcreate: ⁊ hoc absq; fantasmatibus quia poterat ad libitum intelligere per fantasmata vel sine fantasmatibus nūc autē oīdus illis habitus expoliat⁹ nō potest intelligere sine fantasia: q; necesse est intelligētem fantasmata speculari vt pz. iij. de aīa. Et sic necesse est vt intellect⁹ cōuertat ad fantasiā si vult intelligere: ⁊ ita pariter volūtas quia fuit expoliata originali iusticia qua oīa recte volebat ⁊ diuine volūtati erat cōformis fuit cōuersa in suis opationib⁹ ad sensualitatē corruptā appetitū sensitiuum corruptā ⁊ depauatū. Et ista pena rōnabiliter fuit homini inflicta: vt iquit Augustinus. Nam post⁹ voluit auerti a deo ab ei⁹ voluntate ⁊ conuersus ad mulierē: vt sibi cōplaceret: ideo intellect⁹ expoliat⁹ bonis naturalib⁹ fuit cōuersus ad fantasiam de necessitate in sua opatione ⁊ volūtas ad sensualitatē ⁊ superiora ad; inferiora scz spūs ad carnē ⁊c. vñ euenit homini omnia mala. nam intellect⁹ frequnter decipit p fantasiā in suo iudicio ⁊ volūtas depauatur p sensualitatē in sua opatione. Et ideo q; intellectus nō potest habere scientias de rebus nisi p fantasiā: inde est q̄ frequēter decipit circa cognitionē rez. et ideo philosophi primi volentes ex ppriis viribus inuestigare naturas et causas rerū: decepti ceciderūt i varios errores: vt pz primo ⁊. ij. methaphisice ⁊ primo phisicorum: et primo de generatione. et primo de aīa. Item nō solū fuerūt decepti in intellectu speculatiuo circa naturas rerū: sed etiā in itellectu practico circa cognitionē boni honesti ⁊ vtilis ⁊ delectabilis: ex cuius errore accidit prava electio in voluntate. Ex quibus oībus patet infirmitas nostri intellectus ⁊ oīm aliaz potentiaz: vt pz etiam puersus ordo inter eas: q; intellect⁹ decipit a fantasia: ⁊ voluntas ab intellectu practico decepto et allicit a sensualitate corrupta: vñ modū hui⁹ puersi ordis ⁊ deceptiōis ponit Aristo. iij. de aīa. ⁊. iij. et. vij. ethicor. ¶ Iñ est aduertendum q̄ in hole sunt cōsiderande due partes p̄ncipales. s. ps rōnalis ⁊ sensualitas: put cōprehēdit sensus exteriores ⁊ interiores. s. fantasiam ⁊ appetitum sensitiuum: vnde fantasia sequitur sensu: et appetitus sequit fantasiā. Fantasia aūt iudicat de sensatis cōuenientibus vel disconuenientibus: siue delectabilibus ⁊ tristabilib⁹. Et sic oīe delectabile aut vtile dicit bonū: ⁊ oīe tristabile aut inutile dicit malū ⁊ sic appetitus qui dinidit in irascibilez ⁊ cōcupiscibilē sequit oīe delectabile aut vtile tāq̄ bonum: ⁊ fugit oīe tristabile tanq̄ malu. et sic sequitur honores ⁊ dignitates ⁊ ola ardua sibi, apparentia bona: ⁊ concupiscibilis optat et sequitur voluptates carnis ⁊ pecunias ⁊ cetera sibi concupiscibilia tanq̄ bona. Et vtraq; scilicet irascibilis ⁊ concupiscibilis fugit oīa tristibilia tanq̄ mala.

¶ Item in parte rationali sunt due potentie distincte scilicet intellect⁹ et voluntas: vñ sicut appetitus sequit fantasiam et sensum: ita voluntas in primo actu sequitur intellectū. Sed iste intellect⁹ habet duas portiones. s. superiorē qui dicitur itellectus speculatiuus: ⁊ inferiorē qui dicit intellectus practicus: vñ sicut intellectus speculatiu⁹ speculat speculabilia: ita intellectus practicus cognoscit et rationat de agibilibus: sed iste intellect⁹ practic⁹ adhuc habet duplicem portionem. s. vnā superiorē per quam cognoscit et iudicat de agibilib⁹ in vniuersali, put ipsi offeruntur per legē diuinā vel humanā. Et habet aliā portionē inferiorē p quā iudicat de particularibus prout ipsi offerunt̄ per fantasiam. et tūc intellect⁹ practicus iungit fantasie ⁊ fit vnum cum ea in intelligendo ⁊ sic iudicat de bonis delectabilibus ⁊ vtilibus fm apparentiā ⁊ iudiciū fantasie. et sic peruertitur in suo iudicio. Nam sicut ante per superiorē portionē iudicabat legē dei esse bonā. et per consequēs obseruandā ⁊ oīe malū esse vitandū ⁊ oīe adulteriū aut furtū ⁊ homicidium esse malū. ⁊ per consequēs vitandū ⁊ sic tunc nō decipiebat in suo iudicio. Et tūc volūtas sequns tale iudiciū intellect⁹ in pma sua opatione volebat legē dei obseruare: ⁊ oīe homicidiū ⁊ furtū ⁊ adulteriū tanq̄ malū vitare: ⁊ sic volūtas dicebat recta ⁊ bona. Sz postea cū fātasia offert itellectui practico aliq̄d bonū delectabile aut vtile particulare p appetitū sensitiuū optatū: ⁊ itellect⁹ luctus fātasie et deceptus iudicat illud esse bonum et sequendum:

tunc volūtas i scdo actu sequēs intellectū deceptū ⁊ cōuersa ad appetitū prauū fit simul vnū cum eo. Et sic depauata volūtas sequit desideriū sensualitatis appetēdo illō bonū, apparēs. s. vtile aut delectabile: lz sit nocium ⁊ malū ⁊ cōtra legē diuinam ⁊ humanā et cōtra bonos mores: ⁊ sic causat peccatum i volūtate in tali electione ⁊ executione. Et sic pz qualiter vterq; decipitur tā intellectus: q̄ volūtas per cōuersionem ad sensualitatē. Et ideo dicit Aristoteles. iij. ethicor. q̄ ois malus è ignorans. i. deceptus: q; liz cognoscat in vniuersali: tamē decipitur in particulari per cōuersionem ad fantasiam ⁊ sensualitatē: vt pz de incontinente. vij. ethicor. cuius deceptio causatur ex falso discursu argumētatiōis: quia arguit i q̄rtuor terminis: ideo potius videtur habere opinionē q̄ scientiam de particularibus. Nam primo i maiori ppositione dicit omne adulterium tanq̄ malum esse vitandum: eo q̄ è cōtra legem: sed quādo offertur ipsi ista mulier sicut in minori ppositiōe deberet dicere: hoc est adulterium. ergo vitādum, tamen alterādo terminū dicit. hoc esse bonum delectabile: ⁊ sic concludit: ergo est quendus: ⁊ sic peccat in forma arguēdo i quattuor terminis. Et per cōsequens causatur peccatum et ignorantia i intellectu practico ⁊ error: ⁊ prauitas i voluntate sequendo intellectū et sensualitatem: et ex cōsequenti causat culpa in anima. Et ideo dicit Aristoteles. iij. de anima: q̄ voluntas q̄ ponit quasi medium inter intellectuz ⁊ appetitum sensitiuū: si sequitur intelletum, put iudicauit in vniuersali: tunc ipa dicitur recta ⁊ iusta: quia intellect⁹ vt sic dirrectus. Sed si voluntas sequit sensualitatem siue appetitū inferiorē ⁊ intellectū practicum deceptū ⁊ depauatuz per fantasiam tunc volūtas rationalis dicitur prava ⁊ iniqua: ⁊ facta bestialis simul cū sensualitate. q; tunc voluntas iā nō est recta nec rationalis: s; prava ⁊ bestialis et mōstruosa effecta p cōsortium sensualitatis: quia agit cōtra naturam. Tā sicut rota primi mobilis naturaliter trahit oēs orbes inferiores motu recto, ab oriente i occidentem: ita intellect⁹ ⁊ tota pars rationalis naturaliter deberet ad se ⁊ secū trahere fantasiam ⁊ totam sensualitatem ⁊ nō econuerso. Et ideo quando sensualitas trahit ad se voluntatē et partem rationalem. tūc talis motus ⁊ act⁹ est peruersus ⁊ mōstruosus et nō naturalis. et ideo sicut per motū primi mobilis rectum nunq̄ causatur malū nec peccatum nec monstrū in natura nec aliquis defectus. sed solum causatur eclipsis aut causatur sterilitates aut pestilentie aut tēpestates per orbes inferiores qui monent in circulo obliquo cōtra motum primi nobilis ita pariter p primā operationē patris rōnalis nūq̄ causatur deceptio i intellectu practico nec peccatū in voluntate lz q̄n sensualitas trahit ad se partē rationalem ad suū libitum: tunc causatur peccatū et monstrū i ala. quia tūc intellectus fit quasi fantasia ⁊ voluntas fit sensualitas. quia nec intellectus p se nec sensualitas p se est sufficiens principiū ad mouēdum siue ad prosequēdū: sed ex his fit vnū pncipiū sufficiēs ad ,prosequēdū bonū vtile vl̄ delectabile Ex quib⁹ pz. q̄ totus iste discursus p aristotelē explicat⁹ est cōtra naturā nō solū aīe ipsius sz etiam cōtra ordinē ipsius vniuersi. in quo semp inferiora obediūt superioribus. Et hūc esse peruersum ordinē nr̄az potētiaz memorat ap̄lus ad Ro. vij. vt infra patebit. Et sic aristoteles et oēs philosophi bñ concedunt talē motū ⁊ modū esse puersum ⁊ prauū et mōstruosum ⁊ cōtra naturā ordinē vniuersi. Za men nunq̄ potuerūt peruenire ad cognitiōem cause vnde tale mōstrū ,pueniat in hole. ¶ Et hoc accidebat eis q; nō nouerāt sacrā scripturā i qua nobis è reuelatū qualr̄ hec mōstruositas ⁊ puersitas fuit inflicta toti generi hūano in pena pcti pmoꝝ parentū. Eo q̄ oēs potētie fuerūt expoliate oībus bonis habitib⁹ cōcreatis. Et fuerūt vulnerate quiquies vulnere. s. vnlnere multiplicis egritudinis i cōplexiōe ⁊ vulnere laboris ⁊ doloris in toto corpore p victu ⁊ vestitu acquirēdo. et vulnere ⁊ morbo cōcupiscētie in carne. et vulnere praue cōuersionis ⁊ electiōis in parte rōnali. Ex quo infligit̄ vulnus culpe pcti in aīa. Sz vtrū vulnꝰ cōcupiscētie dicat aliquā formam positiuā sup̄addita sensualitati an dicat solam priuationē modi ⁊ ordinis: lōgū est hic disputare. Forsan dicetur in expositiōe euāgelii ce veritatis sup illud Luce. x. de illo homīe qui descēdens ab hierusalem in hiericō: quē latrones non solum expoliauerūt: sed etiam percusserūt ⁊ sauciarūt ⁊ plagis impositis ⁊ semiuiuo relicto abierūt. ⁊c. Sed sufficit ad presens scire. q̄ sicut sensualitas siue appetit⁹ sensitiuus fuit sauciatus vulnere prauе cōcupiscētie ⁊ inclinatiōis ad voluptuosa ⁊ delectabilia: vtilia q̄ sunt falsa bona. Ita volūtas rōnalis fuit vulnerata quodam vulnere ceci ⁊ mordinati amoris et cōplacētie vt ceteris omissis velit sensualitati cōplacere. Et ideo dicit Augustinus libro de pfectione iusticie hominis. q̄ ex tali vulnere manet nostrū liberū arbitriū claudicatū. et sic oportet q̄ sanetur p gr̄am ad hoc q̄ recte velit ⁊ operetur. et predictis pz solutio secūdi et tertij pncipiis quos philosophi nunq̄ potuerūt psoluere. ¶ Quinta cōclusio. q̄ oīa mala tam culpe q̄ pene. s. ola quiq̄ vulnera supradicta traxerūt oēs posteriori a pmis parētibus p carnē corruptā. Hanc cōclusionē pbat Augustinus cōtra manicheos: ⁊ sup Job. omel. ij. isto modo. Tā oēs posteri vel trahūt ista mala cum carne vel cū aīa. nō cū aīa q; aīa nō est ex traduce ab Adam p gnationē: sz a solo deo p creationē. ⁊ sic nō potest creari nisi bona. q; de⁹ auctor mali nō est nisi solius boni. ergo sequit q̄ trahimus hmōi mala p solā carnē que est ex traducere a pmis parētibus Hoc cōfirmat. Nam pmi parētes talē carnē cōmuni carūt posteris suis: qualē ipi habebāt tpe gnationis: sed tpe gnatōis post lapsum iam habuerūt carnē ⁊ sensualitatē corruptā ⁊ sauciatā p vitiū cōcupiscentie: q̄ est fomes oīs mali. ergo talē carnē sic corruptā et vitiatā cū suo onere trāstulerūt successiue in oēs posteros. Ex quib⁹ pz q̄ pmi parentes ola mala tam culpe q̄ pene transmiserūt in oēs posteros p carnē sic corruptā ⁊ vitiatā: libidinosam. ¶ Ex quibus sequitur fm Augustinū: q̄ tria mala siue tria genera malor: latent seminaliter ⁊ potentialiter in carne a parētib⁹ traducta: anteq̄ aīetur. Que q̄dem mala exerūt a potētia in actuz post aīationem successiue. Nam ibi pmo in complexiōe corporali latent omnia genera infirmatum et egritudinum corporalium. Secundo in ipsa sensualitate

latet morb⁹ cõcupiscẽtie ⁊ latẽt oẽs passiones animi. que quidẽ cõcupiscentia est fomes olim malor culpe tã originalis ꝙ actualis. Omnia eñi ista mala exeũt ex carne à potẽtia in actũ per animationẽ successiue. nã ilico anima per solũ cõsortium talis carnis sic corrupte trahit peccatum ⁊ culpã originalẽ: ⁊ trahit debitũ originalis iusticie perdite in adã eo ꝙ anima fit vna persona cum tali carne traducta ex primis parẽtibus. Item secundo per tale cõsortiũ ilico exeũt actũmala pene in ipo corpe. s. dolor ⁊ tristicia. ⁊ successiue succedũt egritudines ⁊ infirmitates varie. Tertio qñ homo puenit ad maiorẽ etatem ⁊ vsum rationis: exeunt oia mala actualis culpe ab ipa sensualitate in animaz. Nã sicut caro corrupta per solũ cõsortium causat culpã originalẽ in anima: ita cõcupiscẽtia q̃ est fomes olis peti latẽs i carne ⁊ sensualitate causat culpã actualem tam venialem ꝙ mortalẽ in voluntate per cõsensuz. Et sic patet qualiter oia ista mala latebãt seminaliẽ i carne ante animationẽ. Et qualiter exeunt i actũ post animationẽ. Et pz etiã qualiter alia oia mala culpe trahit a carne ⁊ sensualitate corrupta ⁊ sanciata. Et qb⁹ etiã sequit ꝙ ola mala taz culpe ꝙ pene traxim⁹ a pmis parentib⁹. eo ꝙ ab eis traxim⁹ solã carnẽ sic corruptã ⁊ sanciatã in q̃ latẽt seminaliter oia mala culpe ⁊ pene. ℟ ℂ Ex supradictis sequũt sex doctrine fm mẽtẽ augu. Quar ꝑma est ꝙ malũ culpe nõ est in carne formaliter sz solũ materialiter et seminaliter. sz cõtrahitur formaliter in alia aut per solum cõsortium. sicut est peccatũ originale. aut p cõsensum deliberatum. ⁊ sic est peccatum mortale: aut per consensum indeliberatum. ⁊ sic est peccatũ veniale. Et ponit exemplum de arsenico et filice. nã in arsenico nõ est mors formaliter sed seminaliter: sed transit formaliter i hominem si gustatur ab eo. Item ignis nõ est formaliter in filice: sz transit formaliter in stupam per ictũ ⁊ cõfirmationẽ ferri. ita pariter peccatũ latẽs materialiter ⁊ seminaliter in carne ⁊ cõcupiscẽtia sensualitatis trãsit actualiter ⁊ formaliter i animam per cõsortium aut cõsensum prout dictum est. ℬ ℂ Secũda doctrina. ꝙ licet in eodem instãti rpis aia creatur ⁊ infundatur in corpore ⁊ inficiaẽ ab eo per culpã originalẽ. eo ꝙ i creãdo infunditur: ⁊ infundẽdo inficitur. tamẽ in tali ordine sunt cõsiderando successiue quattuor instãtia nature. Nam i ꝑmo instanti anima consideraẽ ꝑut a deo creatur In scõo ꝑut creaẽ bona naturaliẽ cũ suis viribus ⁊ potentiis. s. cũ intellectũ ⁊ memoria ⁊ voluntate ꝙ dicitur facta ad similitudinem et imaginẽ dei. Et sic ẽ naturaliẽ bona. In tertio autem instãti cõsideratur ꝑut infunditur corpori corrupto. In quarto añt ꝑut inficitur ab eo ⁊ ẽ infecta et mala malo culpe. Ex quo patet ꝙ pz? intelligiẽ bona per naturam ꝙ mala per culpam. quia in vno instãti tẽporis possunt intelligi multa instantia nature. ℭ ℂ Tertia doctrina ꝙ duplex imago reperitur i qualibet homine. Prima est imago trinitatis in anima per creationẽ a deo impressa ꝙ quam ẽ bona naturaliẽ. Secunda ẽ imago ipsius adam ꝑmo impressa in carne seminaliter. ⁊ exinde trãslata i animã formaliter. per quam imaginem natura hominum dicitur corrupta ⁊ mala per culpam ⁊ penam. vnde dicit Augustinus contra faustum et. xij.

super Geñ. ꝙ hanc ymaginẽ reliquerũt primi parẽtes in nobis impressam ex vestigio et similitudine tres gsone. s. serpens offerẽs pomum ꝑhibitum. et eua acceptãs ipm ⁊ offerẽs viro. ⁊ Adam comedẽs ipsum vt ꝓplaceret vxori: ita ꝙ maiori parte ad omne petiñ occurrũt tres partes hominis. s. sensus offerens rem delectabilẽ vel vtilem. ⁊ appetitus sensitiuus et sensualitas appetẽs ⁊ allicies voluntatem vt consentiat. ⁊ ipsa voluntas cõdelectans: sequẽs sensualitatem. Nam sicut serpens ostẽdit fructum persuadendo mulieri. ⁊ mulier persuasit viro vt comederet: ita sensus offert rem ꝑhibitã ipsi sensualitati: ⁊ sensualitas offert ⁊ persuadet volũtati ⁊ sic consummat peccatũ per cõsensum voluntatis. ℬ ℂ Et sic pz qualiter primi parẽtes reliquerũt nobis impressam ymaginẽ ⁊ vestigiũ sibi peccati. et sic etiam patet qualr in qnolibet hoie reperiẽ duplex ymago. s. ymago trinitatis ꝙ quã dicitur bon⁹ naturaliter. ⁊ ymago primoꝝ parentũ per quam dicitur malus penaliter ⁊ culpabiliter. Sz in xp̃iano vltra duas ymagines supradictas reperiẽ alia ymago ꝙ quam cõfigurat xp̃o per baptismum ⁊ ecclesiastica sacramẽta q̃ quidem ymago xp̃i licet ad presens nõ tollat ymaginẽ ipsius Adam de carne tamen tollit ipam ab aia nostra. vnde ait apls. j. ad Corinth. xv. ꝙ posiꝙ oẽs vsq ad xp̃m portauimus ymaginẽ ipsius Adam terreni: portem⁹ ergo ymaginem ipius Adam celestis: qui est xp̃s. et sic patet qualr reperitur triplex ymago I xp̃iano. s. ymago trinitatis in aia quã accepit ꝙ creationẽ per quã dicit homo naturaliter. Secũda est ymago ipsius Adam terreni in carne ꝙ quam natura nostra dicitur corrupta et sauciata fomite ⁊ morbo cõcupiscentie. vñ euenũt omnia mala culpe quam ymaginẽ accepimus ꝙ libidinolam gnationẽ. Tertia est ymago xp̃i in alma quã accepimus per gratiã baptismi: regenerationem. ℬ ℂ Ex supradictis etiã sequit quarta doctrina. s. ꝙ qñ Augu. dicit ꝙ nra natura fuit corrupta in adã ⁊c. ibi nõ sumit natura ꝙ natura specifica sed ꝙ carne siue ꝓ generatiõe. vnde est aduertẽdum ꝙ natura humana tripliciter sumitur in sacra scriptura. Primo enim modo sumit ꝙ ipsa essentia: natura specifica resultante ex corpore organico ⁊ alma rationali significata per diffinitionem. et isto modo dicitur bona naturaliter: et sic humanitas ⁊ species et humana natura reperiũtur in christo. Secundo modo humana natura sumitur ꝙ tota generatiõe et collectione omnium descendentium ab Adam ꝙ naturalem generationẽ. Sicut dicitur natura idest generatio scipionum: et claudiorum: aut tarquiniorũ: aut filiorum israel. et isto modo dicitur ad Romanos. v. ꝙ omnes in Adam peccauerũt idest tota humana natura fuit obligata in Adam: quia omnes suos posteros ad penã sui peccati obligauit I sua natura. Et sic etiã dicit. ꝙ tota hũana natura fuit corrupta in Adã. Tertio mõ sumitur hũana natura ꝙ carne quam vnusquisq̃ traducit ex Adã ꝙ naturalẽ gnationem. et sic dicit Augustin⁹. ꝙ vnusquisq̃ habet naturã. i. carnẽ ⁊ sensualitatẽ corruptã ex adã: qz nil hẽmus ab adã nisi carnẽ corruptã per ymaginẽ eius. qz alam hẽmus a solo deo ꝙ creationẽ. vnde caro dicit natura I nobis:

eo ꝙ est nata ⁊ traducta ex Adam: alia autẽ non dicit nata nec genita: sed ex nihilo creata. Et sic tota linea successiua ab Adam vsq ad vnũquemq̃ ꝙ generationẽ dr ei⁹ natura. et ista dr natura corrupta. Et isto modo solus xp̃s dicit liber in natura a tali corruptione. eo ꝙ nõ defecẽdit ab Adam ꝙ naturalẽ generationẽ. Et sic virgo maria non dicitur libera in natura: sed liberata in psona ꝙ premiã sctificationẽ. Et sic petiñ ⁊ corruptio nature nõ potuit trãsire ad personã virginis: ꝑut dictũ est in expositiõe psal. xlv. ⁊ sup magnificat. ℬ ℂ Ex supradictis sequitur etiã quinta doctrina. s. ꝙ nõ est mirũ si Aristoteles ⁊ ceteri philosophi non potuerũt ex puris naturalibus puenire ad cognitionẽ istius mõstruosi ⁊ puersi ordinis ⁊ morbi reperti in nostra sensualitate et natura qõ nõ accidebat: nisi qr nõ nouerãt sacrã scripturã per quam nobis reuelatur qualiter ista corruptio pronenit ex peccato primoꝝ parentum. Sed beatus Augustin⁹ necnon sacre scripture imbutus ⁊ diuino lumie illustrat⁹ hyponosticon responsione sua ⁊ quarta reddit huiusmodi causaz dicẽs. Quod primi parẽtes si bilo venenosi serpentis fuerũt infecti: ⁊ callidis ei⁹ blãdimẽtis sunt decepti. Et ideo hãc inquietã ⁊ mortiferam pestem eorum corpora conceperũt ⁊ per legitimũ vsum postea q̃ de paradiso sunt ꝓiecti in posteros trãsmiserunt tanq̃ peti sui testimonii hereditario iure dimittẽtes nobis. Ut ex hoc prenaricatoꝝ filios nos cognoscẽtes nõ gloriemur de natura nra peccatrice in conspectu iusti iudicij dei. sed eius misericordie que nostris meritis non datur: semp colla nostra flectam⁹ ⁊c. In quibus verbis explicat Augustinus vnde ꝓueniat hũane nature iste morbus et corruptio ⁊ istud monstrum in natura. Nam postq̃ Adam voluit sequi suasum bestie vxoris magis q̃ diuinũ ꝓceptũ: ideo cõuersus ad sensualitatẽ cõparatus est iumẽtis in suis operationibus: ⁊ similis fact⁹ est illis. ℭ ℂ Ex supradictis doctrinis sequit sexta doctrina catholica: ꝙ infirmitates corporales ⁊ mors et oia mala tam culpe ꝙ pene non dicunt nec sunt in nobis mala naturalia: sed penalia: quia nõ insunt nobis ex natura specifica: qr homo valde bon⁹ fuit creat⁹ cũ supradictis quattuor bonis nature: liber ab omni miseria: sz oia ista mala in penam peccati primoꝝ parentũ sunt nobis relicta ⁊ inflicta. ꝑut otra pelagianos fuit determinatum in cõcilio aphricano. cui interfuit Augustin⁹. vt patet de consec. dist. iij. Placuit. Et in concilio Romano cui prefuit innocẽti⁹ papa. Et in cõcilio Ingdunẽsi cui interfuit Prosper defensor doctrine Augustini contra pelagianos. Ex hoc pz vnde eueniant hũane nature oia mala tã culpe ꝙ pene. ℟ ℂ Itẽ ex supradictis sequitur etiã septima doctrina sz ꝙ aia nostra in principio ex consortio corpis ⁊ carnis corrupte traducte ex Adam nõ solũ contrahit prinationẽ modi ⁊ ordinis: puta prinationẽ olim habituũ partis sensitiue ⁊ partis rationalis: sz etiã traxit debitum illoũ habituum in quo consistit peccatum originale: ꝙ quod ilico anima obligatur ad penam damni eternã. Unde anima per tale consortium non solum prinatur habitibus moralib⁹ in trascibili ⁊ concupiscibili: ⁊ habitibus intellectus ⁊ habitu originalis iustitie ipsius volũtatis: ⁊ prinatur gratia gratifica ⁊ habitu fidei ⁊ spei ⁊ caritatis q̃ Adam perdidit per peccatũ. Sed anima contrahit debitũ olim supradictoꝝ habituũ annexum est tali prinatiõe qr obligaẽ ad habendũ oẽs habit⁹ supradictos: ad operãdũ ꝙ eos ⁊ seruiendũ creatori reddendo cultũ latrie q̃ est fructus illoꝝ. Et talis ꝓnatio cũ tali debito ãnexo dicit petiñ originale: quod cõtrahit oẽs alia a principio ꝙ solum consortiũ corporis. vt dictũ est. Ex qbus sequit ꝙ ola quinq̃ vulnera quibus primi parẽtes fuerũt sauciati ꝙ suum petiñ: trahim⁹ nos ab eis ꝙ generationẽ carnalem sz ignorãtiam ⁊ peruersum iudicii ⁊ electionem in mente: ⁊ cõcupiscentiã prauã in sensualitate: ⁊ infirmitatẽ in cõplexione: ⁊ labores in toto pole. s. mentis ⁊ corpis ⁊ culpã in alia. ℬ ℂ Sexta cõclusio: ꝙ lz voluntas hois trahatur a seminalitate ad peccãdum: tamẽ voluntas nõ trahitur nec concurrit coacta nec necessitata. sed gsultione allecta ⁊ sponta nea quodã amore nõ solũ naturali inquantũ ambo radicant in alia: sed etiã amore inordinato ꝑut dictum est: quod ꝑbat. Nam sensualitas nõ violenter cogit nec necessitat voluntatẽ in tali actu. sed ꝓuider ⁊ allicit ad sequendũ falsum bonũ: cui volũtas nõ coacta aliquo necessitate: sz allecta ex amore spõte cõsentit. et sic trahit sua quẽq̃ voluptas vt inqt virgilius. Ex vnusquisq̃ tentaẽ a cõcupiscentia sua attractus ⁊ illectus. Et sic cõcupiscentia parit peccatũ: vt pz Jacobi ꝑmo. Et sic patet qualr liberum arbitriũ nõ tollitur nec cogit sed allicitur. Et sic voluntas semp manet libera in sua prima actione ad volendũ vel nõ volendũ: sed nõ manet libera ad recte volendum eo ꝙ pdidit originalem iusticiaz ꝙ quam recte volebat. ⁊ lz fit quãdoq̃ libera ad recte volendum in affectu cognoscendo adulterium vel aliud vitium esse peccatũ. et per consequens vitandum fm legem dei et volũtas velit vitare peccatũ: et facere bonũ. Tamen hoc nõ potest facere in executiõe effectiue. Cuius ratio est: nam ad hoc ꝙ affectus volũtatis ꝓueniat in effectum oportet ꝙ maneat corpus tanq̃ organum: sed voluntas per se non potest monere corpus ꝑpter cõtrariam dispotionem ⁊ corruptionem. Eo ꝙ perdidit imperium super ipm ꝓut dictum est. ergo sequitur ꝙ licz voluntas sit libera in suo ꝓpio actu primo: ⁊ in affectu: tamen nõ in effectu: quia nõ potest monere organum corruptum ⁊ indispositum ⁊ ineptũ corporis ⁊ sensualitatis. Et ponit Augustin⁹ exemplum in libro de perfectione iustitie hominis: de homine claudo: vnde accidit ꝙ quis rect⁹ a natura efficitur claudus ex aliquo casu: lz cũ est claudus lz velit ambulare recte: tamẽ nõ põt ꝑpter organũz ineptum nisi ꝑfecte sanetur: ita pariter liberum arbitrium claudicatum per supradicta de per se nõ potest recte velle: nisi ꝙ gratiã sanet. Et lz velit recte vitare malũ: ⁊ agere aliquod bonũ. tamẽ nõ potest exequi in affectu nisi ꝙ gratiam adiuuetur. vt patebit. Ex quib⁹ pz ꝙ in tali ordine ⁊ discursu peccãdi nõ tollitur liberum arbitrium volũtatis: quia ipsa voluntas non cogitur sed allicitur: nec coacta dsentit sed allecta sponte consentit sensualitati: ⁊ sequit eius appetitũ: qr petiñ intantũ est petiñ inquãtum volũtarium fm augustinũ: qr voluntas põt impelli: sed non compelli. Item anselmus libro de libero arbi-

trio. Voluntas potest impugnari: sed nō expugnari: quia non aliena sed sua vincitur potestate. Item Bern. de libero arbitrio dicit q̄ voluitas ex ingenua nobilitate nō cogit necessitate. Et ideo ipsi ad peccatū imputatur q̄ spōte finaliter cōsentit sensualitati. ℭ ¶Septima cōclusio. q̄ ꝛ sensualitas nō valeat cogere voluitatem ad peccandū: sed allicere et suadere: tamē ad vitandū peccatū ꝛ agendū bonum oportet q̄ voluntas cogat ꝛ subjiciat ꝛ in seruitutē redigat sensualitatē ꝛ carnē: prima pars patet per precedentē conclusionē. Secūa ꝓbatur: nam sensualitas sic deprauata ꝛ morbida ꝛ vitiata semp inclinatur ad malū ꝛ ad id qō lex ꝓhibet ꝛ ratio dictat. et cōtra id qō lex iubet: ergo oportet q̄ violenter ꝛ coacte ducat ꝛ flectatur ad aliā partē. ſ. ad vitandū peccatū ꝛ faciendum bonum et implendū diuinum preceptū: vñ sicut lignū tortuosum nō potest flecti ad partem oppositā: nisi cū magna violentia a fortiori ꝓ tute. ita pariē sensualitas vitiata ꝛ lepta nō potest flecti ad bonū: nisi violēter p voluntatē que est primū motēs in hoie. hoc autē ꝓbat prime ad Corinth. ix. vbi ait apostolus. Ego aūt castigo corpus meū et in seruitutem redigo ꝛc. Item Gregor. super illud saluatoris. Qui nō odit aīam suam non potest meus esse discipulus ꝛc. Ait q̄ tunc animam nostram odimus: cū eis carnalibus desideriis non acquiescimus: cū eius appetitū frangimus cū eius voluptatibus reluctamur ꝛc. Itē super illud. Qui vult post me venire abneget semetipm: tollat crucem suam ꝛc. Ait q̄ forsan laboriosum non est relinquere sua: sed valde laboriosum est relinquere seipsum: minus quippe laboriosum est abnegare quod habet: sed valde multū est abnegare qō est. vñ si luxuriosus quisq̄ ad cōtinentiā venerit: vt vitā mutauerit: abnegat qō fuit. vnde ly idem sit per naturā: tamen nō p malicia ꝛc. Ex quib⁹ ꝑz q̄ oppositio modo se habēt sensualitas ꝛ voluntas in hīs: male agē do: nam in peccādo volitas nō coacta: ly allecta cōplacet carni: ly inuitando petīn ꝛ bene agendo ipa voluntas cōpellit et cogit sensualitatem ꝛ carnem. Et sic voluntas semp est libera. ℭ ¶Octaua conclusio. q̄ nemo ex ꝓpriis viribus pōt vitare peccatum nec implere diuina ꝓcepta: nisi gratia dei ꝛ auxilio supiori adiunct. istam conclusionem ꝓbat. Augustinus ex fundamēto superiori et precedētis cōclusionis. Nam si homo nō potest vitare peccatū nec agere bonū: nisi volitas subjiciat et cogat sensualitatē ꝛ vitiatā: ꝛ frāgat ꝛ odiat ei⁹ puersum ꝛ cōtrariū appetitū ꝛ inclinationē. Sed hoc voluntas ly velit. tamē hoc nō potest ex ꝓpriis viribus efficere: ergo q̄ ꝓdidit imperiū ꝛ facultatē supra corpus ꝛ sensualitatem pdendo originalem iusticiam. vt dictus est in tertia ꝛ quarta cōclusione. ergo sequit q̄ homo nō potest penīn vitare nec bonū agere. nisi auxilio superiori adiunct. Itē nemo potest vitare peccatum nec bonū agere: nisi moueat corp⁹ tanq̄ instrumentū: sed tale instrumentum est ineptū ꝛ corruptū p cōtrariā indispositionem. ergo nō poterit carnē voluntas per se mouere: nisi superiori auxilio adiuta. Item sicut vn⁹ homo nō potest mouere saxum nimis pōderosus: nisi adiuuetur ab alio fortiori. ita volitas nō potest mouere nec superare carnem vitiatā ꝛ pōderosam pōdere cōtrarie dispositionis: nisi roboret auxilio supiori. Item homo nō potest vitare peccatū nisi voluntas odiat carnem ꝛ frangat eius appetitū vt supradictū est: ly volitas diligit sensualitatē ꝛ carnē amore naturali ꝛ etiam inordinato. vt dictū est in quarta cōclusiōe. ergo p talem amorē naturalē volitas nō potest odire sensualitatē nec ipsi displicere: nisi p amorē super naturalem. Ergo oportet q̄ voluntas magis diligat deū qui ꝓhibet peccatū ꝛ iubet non peccare q̄ sensualitatem q̄ semp suadet peccare. Et sic patz qualiter voluitas ex se nō potest odire sensualitatē quā naturaliter ꝛ inordinate diligit ꝛ amat: nisi seiuuetur et quasi vincat amore supiori. Et sic ꝑz qualiter homo ex ꝓpriis viribus nō poterit peccata vitare: nec aliquando bonū agere: nisi adiuuet supiori auxilio vt magis infra videbit. Et hoc de secūdo articulo.

Quātum ad tertiū articulū ponit prima conclusio. ſ. q̄ solus iesus xp̄s quē colit xp̄iana religio potuit reparare humanā naturā p gr̄am ꝛ gloriam: quā Adam dissipauit p culpam ꝛ penam. Secunda pars huius cōclusionis est ꝓbata in secūdo articulo. Prima aūt pars ꝓbat p omnes euāgelistas et maxime p beatū Johannē per totū discursum eius euāgel. vnde arguit sic. Ille solus potuit humanaz naturā reparare p gratiā ꝛ gloriā qui ipam creauit bonā p naturam: sed xp̄s est illud verbū eternū filius dei patris p q̄ō verbuz facta sunt omnia bona p naturā ergo ipse xp̄s fili⁹ dei potuit immo de facto reparare humanam naturam per gr̄am ꝛ gloriam. maior est nota. q̄ cui⁹ est naturam cōdere bonam: eiusdē est eā lapsam reparare. Ergo sicut soli⁹ dei est naturā: cōdere: ita solius dei est ipam lapsam reparare p gr̄am: quia qui solus est creator ꝛ dator gratie ꝛ glorie. psal. lxxxiii. Gratiam: gloriā dabit dn̄s. Sed q̄ iesus xp̄s sit deus: ꝛ filius dei et illud verbū p q̄ō facta sunt oīa. Probat, beatus iohānes effectiue ꝛ experimētaliter per opera supra totam naturam que xp̄s fecit in suo aduentu: que nō poterat facere nisi solus de⁹ et fili⁹ dei. ℬ ¶Ad cuius intellectum est aduertēdum: q̄ ista decem nomina scz verbū dei: fili⁹ veritas dei eterna sapientia dei. lux eterna siue lumen: ars patris: etna vita: et lex eterna: ꝛ xp̄s: ꝛ reparator bñane nature: ꝛ iesus vnā et eandem ꝑsonam diuinā significant realiter; sed differunt quo ad modos significandi et sc̄m effectus. Unde iesus xp̄s dicitur verbum patris inquātum ab eterno est dictū a patre ꝛ est cōceptus diffinitiuus quo pater diffinit ꝛ comprehendit seipsum. prout dictus fuit sup psalmo. viti. Et dicit etiā verbum patris: p quod pater ex tempore dicit ꝛ creauit oīa creata ad extra. Item xp̄s dicit filius eter⁹ dei p̄ris inquantū ab eterno est ꝓductus a patre p modū nature. Item dr veritas dei patris inquātū est ymago patris equalis ꝛ ipsi p oīa similis. Itē dr sapiētia p̄ris inquantū est genitus ꝛ ꝓduct⁹ de tota sciētia ꝛ memoria fecūda p̄ris ꝛ p ipm oīa sapienter disponit. Itē dicit lumē inquantū est coeternus patri: sicut lumē ipsi ſqli: ꝛ ꝓcedit a patre eternaliter sicut lumē a sole: ꝛ sicut nūq̄ fuit sol sine lumine nec ecōuerso: ita nunq̄ pater fuit sine filio: nec ecōuerso. Et sicut lumen ꝓcedens a sole illuminat et viuificat omnia. ita fili⁹ ꝓcedens a patre illuminat ꝛ viuificat oīa: ꝛ maxime oēm hominem venientem in hūc mundū. Itē xp̄s dr ars p̄ris inquantū i eo ab eterno cōtinent idee ꝛ rōnes oīm rerū creatarū. ad quaz instar ex tpe facta sunt oīa. Itē dr vita per essentiam. Et q̄ oīb⁹ instuit esse ꝛ dat vitā naturaliter. ꝛ specialiter boīb⁹ dat vitā gratie ꝛ gl̄ie: ꝛ dr lex eterna inquātū ab eterno oīa prenidit ꝛ ex tpe oīa regit: ꝛ rite disponit. Itē dr xp̄s inquātū ex tpe verbū caro factū est: ꝛ ē de⁹ ꝛ hō: p q̄ō vbi incarnatū deus p̄ nobis locutus est. Itē dr nomē dei: p q̄ deus pater notificauit nobis sua volitatē. Itē dr iesus inquātū est saluator ꝛ reparator humane nature. Si ergo iesus xp̄s est verbū incarnatuz per q̄ deus pater locutus est mūdo ergo quicquid nobis dixit. erat de mēte ꝛ volitate patris. Et sic etiā si ē filius dei incarnatus ergo ē heres patris ꝛ dn̄s vniuersi. Et sic etiā si ē sapiētia incarnata: ergo sapienter et sine defectu disposuit nostrā redēptionē et reparauit nos. ꝛ sic si ē vitas incarnata ergo nō potuit falli nec mēiri in sua euangelica doctrina. Et si est lux incarnata: ergo nulla admixtio tenebre nec ignorantie potuit esse i sua doctrina: ꝛ si fuit ars diuina incarnata: artificialiter ꝛ rite vicit diabolū: ꝛ reparauit nos vt dictū est in cāpo sexto. et q̄ fuit vita incarnata: q̄ mortēdo in carne occidit mortē nostrā: ꝛ vitam nostrā resurgēdo reparauit. et sic vtrāq̄ mortem destruxit. ſ. corporis ꝛ aie. nos pergratiā ꝛ gloriā viuificauit. Et q̄ fuit lex diuina incarnata. ideo quicquid dicit or ꝛ fecit opere fuit nob lex irrefragabilis q̄ nō solum locutio: ly oīs xp̄i actio nostra fuit instructio. vt inquit Gregor⁹. Et sic ꝑz qualr sicut xp̄s est illud verbū p quod facta sut oīa ꝛ illa vita per quaz fuit oīa vinificata. ꝛ in quo oīa mouentur ꝛ sunt: ꝛ ē de⁹ ꝛ filius dei ꝛ sapientia ꝛ veritas: ꝛ ars: ꝛ lex patris: et est de⁹ qui creauit oīa bona per naturā: ita recreauit ꝛ regeneranit ꝛ reparauit bña nā naturā per gr̄am ꝛ gl̄am. Sed nūc restat ꝓbādū quō iesus xp̄s est deus ꝛ fili⁹ dei ꝛ illud ꝓbum patris p quod facta sunt oīa. Et q̄ sit sapiētia ꝛ veritas patris ꝛc. ℭ ¶Hanc aūt cōclusionē siue ꝓpositionē ꝓbat iohānes euāgelista p experiētiā et effectū sic. Ille erat ꝛ est de⁹ et verbū dei qui fecit opera que nemo poterat facere nisi solus deus et ꝓbuz dei: ly xp̄s ex soloverbo ꝛ precepto ꝛ in nole dei patris resuscitauit lazaū quatriduanū iam fetētem i sepulchro: suscitauit plures alios a mortuis. et imperabat vētis ꝛ mari ꝛ demonib⁹ ꝛ infirmitatibus q: solo verbo sanabat oēs. que oīa nō potest facere nisi solus deus: qui ē oipotēs ꝛ salus ꝛ vita p essentiam: ergo xp̄s est deus et verbū dei patris ꝛ vita p essentiā: per quē pater oīa ista faciebat. et ita ꝓbat iohānes per singula qualiter xp̄s est ꝓbū coeternū patri ꝛ filius dei patris: per quē facta sūt oīa dicēs In principio erat verbū ꝛc. ꝛ oīa per ipm facta sunt Et quō oē quod factū est: erat in eo vita: ꝛ quō xp̄s fuit vita ꝛ lux hoīm. ꝛ quomodo verbum caro factū est et habitauit in nobis. Et quomodo vidim⁹ ipm verbū ꝛ deum incarnatum. et vidimus gl̄iam eius quasi. i. tanq̄ gl̄iam vnigeniti a patre. quia null⁹ potuit illa facere: nisi solus vnigenitus fili⁹ dei: ꝛ sicut vidimus ipm plenum gr̄e ꝛ veritat⁹: ita de plenitudine eius oēs accepim⁹. q: per gratiam ꝛ gl̄iaz ꝛ doctrinā veritatis nos reparauit. Et sic iohānes euāgelista explicat ꝛ miraculis ex quib⁹ ꝓbat xp̄m esse deum ꝛ filium dei: concludit in fine libri dicens. Hec autem facta sunt: vt credatis quoniā iesus est filius dei. ꝛ credentes vitam habeatis in nole eius. Et ideo hic non oportet nos immorari ad ꝓbandum istam conclusionē. quia in expositione euāgelice veritatis longe lateq̄ ꝓbabitur per oēs euangelistas deo condecente. Nunc autez sufficit dicere generaliter quib⁹ remediis xp̄s hoiem lapsum reparauit. ℭ. ¶Ad cuius intellectum est aduertendum. q̄ sicut homo multiplici vulnere fuit sauciat⁹: ita xp̄us multiplici gratia ipsum reparauit ꝛ sanauit. Unde dicit est q̄ gr̄a est donū a solo deo gratis datū ad sublimādū humanā naturā siue creaturā rationalem supra se. vel ad supplēdū ꝛ reparandū defectū eius: ideo sicut homo multipliciter cecidit et multiplicē defectum incurrit ꝑ peccatū: ita xp̄us reparator bñane nature multiplici gr̄a: ipsam humanam naturā sanauit ꝛ reparauit. Unde q: Adam primo perdidit iliam gratiā gratificam que ipsum sublimabat supra facultatē siue nature qua post lōgum tēpus absq̄ morte fuisset trāslatus in vitam meliorē eternā. et incurrit vitra hoc iram et odium dei destinatus cū tota posteritate ad penā eternā. Et dicit est etiam qualiter ei⁹ posteri omnes trahunt originale peccatū ex vtero matris: quo dicuntur filij ire ꝛc. Ideo xp̄s instituit sacramētū baptismi in quo ex meritis siue passiōis datur gr̄a gratuz faciens qua baptizatus absoluitur ab omni debito culpe ꝛ pene: et reducitur in gratiā dei. Item quia talis gratia gratū faciens datur per baptismū aut per confirmationē aut per sacramentoū penitentie aut p eucharistiam. Ideo xp̄s instituit sacramētum ordinis in quo datur gr̄a potestatiua sacerdotibus p quam possint ꝛ habent potestatem administrandi ecclastica sacramēta. Item quia homo fuit vulnerat⁹ in potentia intellectiua vulnere ignorantie: ideo xp̄s ꝓbusdam hominib⁹ ꝓpidit ꝛ dedit specialē gratiā ꝓphetie ad prouidendū futura: et quibusdam dedit gratiā sermonum et quibusdam gratiā interpretationū ꝛ linguaz: ꝛ quibusdam gratiam sanitatuz. que quidem genera gratiarū diuidit vnus ꝛ idem spirit⁹ sanctus et meritis passiōis xp̄i singulis ꝓut vult ad vtilitatē ecclesie et totius corporis mystici. Ut inquit Ap̄ls. j. ad Corinth. xij. Sed q: adhuc post baptismū ꝛ alia sacramēta relinquitur homini morb⁹ cōcupiscentie in carne ꝓpter quem morbū caro corrupta semp militat ꝛ pugnat aduersus spm̄. Ex quo nemo ex ꝓpriis viribus pōt vitare peccatuz nec implere diuina precepta. vt dictū est. ꝛ inferius dicetur: ideo xp̄s inspirat preter sacramenta gr̄am actualem ad roborādum liberuz arbitriū claudicatū. Ut valeat resistere sensualitati ꝛ carni: ꝛ ipam opprimere ꝛ in seruitutē redigere Et nō solum valeat resistere tēptationib⁹ interioribus sed etiā exterioribus vt possit precepta dei seruare ꝛ adimplere. Item q: per supradicta genera gr̄arum solū liberatur aīa in presenti ab oīi debito ꝛ peccato: et manet corpus subiectū multis miseriis scz morti ꝛ infirmitatib⁹ ꝛ passionibus: ideo in virtute sue resurrectiōis xp̄s suscitabit oēs fideles in nouissimo die in corpus gloriosum p quam gloriosam resurrectionē omnes liberabimur ab omni miseria corporis: ꝛ erimus perfecte beati in corpore ꝛ

anima. Ex quibus patet qualiter christus reparauit per gratiam z gloriam humanam naturam quã Adã dissipauit per culpam. Et patet etiam qualiter solus xps est metrum z mensura z fons z largitor oẽz bonoꝝ nature z gratie z glorie quia ipe xps est filius dei: z illud verbum eternum: per quod facta sunt oia bona per naturaz. Sed ex tempore factus est homo vt hominem lapsum repararet per gratiam et gliam. Et ideo xpus per talem reparationez recuperauit omnia que perdidit Adã. naz pretio sanguinis sui z passionis nõ solũ redimit hominem de potestate diaboli: sed etiam emit regnum *celorum pro nobis* et recuperauit etiã paradisum terrestrem. Ideo post suam resurrectionem habitauit in paradiso terrestri per. xl. dies vsqz ad ascẽsionem: z sic reduxit adam cum patriarchis z ꝓphetis in pristinam possessionem illius loci quem perdiderat. Deinde introduxit eos in regnum celorum.

¶ Secunda conclusio ꝙ patriarche z prophete z fideles veteris testamenti nõ operabantur nec salvabantur nisi cum gratia z fide xpi futuri. Ad cuꝰ intellectum ẽ aduertendum ꝙ sicut agens naturale intendens introducere formã substantialem ꝑ prius disponit et preparat materiam secundũ exigentiam forme introducẽde: ita pariter deꝰ postꝙ ab initio intendit z proposuit redimere et reparare hominem per mortem et passionem suam et per gratiã legis euangelice: ideo ab initio voluit xpm preparare z disponere per fidem xpi futuri z ꝑ legem oblationũ z sacrificioꝝ z ceteroꝝ legalium figurantium z significantium mortem z passionẽ eꝰ. Et ideo quãdo expulit ꝓmos parentes de paradiso ilico promisit eis se in carnem venturum z ꝑ eis et posteris suis mortem passurum. Et sic dedit eis legem obligationũ z sacrificioꝝ in figuram sacrificii futuri in cruce offerendi z sub tali fide adam z abel et seth z omnes posteri offerebãt illa sacrificia. Sz ista lex semper processit sumendo incrementuz per processum et discursum temporis. Nam deus tã in secũda etate dedit aliquas cerimonias ipsi noe. Et i tertia etate dedit circumcisionẽ ipi abrae. et exinde dedit legem scriptam ipi moysi. cum. de. xij. preceptis quoꝝmaioꝝ pars erãt cerimonialia significãtia xpm et ecclam. et sub tali lege ꝓcessit ille ppls vsqz ad xpm. que quidẽ lex nil aliud fuit nisi quedã dispositio z preparatio ꝛvia ad xpm z legem euãgelicam. quia omnia illa opera legis nõ fiebãt nisi cũ protestatione z fide xpi inquãtũ erant signacula fidei xpi vt fuit dictũ i prologo libri psalmoꝝ z i tractatu ꝓtra iudeos. et vt explicat apls ad Heb. xj. dicẽs ꝙ abel z enos z enoch z noe z abaaz z david et ceteri sancti veteris testamenti ꝑ fidem xpi operati sunt iusticiam per totum illud tempus: sed nõ adepti sunt repromissiones nisi nobiscum per xpm qui per suam passionẽ z resurrectionem reparauit naturã humanã per gratiam z gliam quam ꝑmi parentes dissipauerant per culpã. Ex quib⁹ patet ꝙ omnes fideles veteris tastamẽti non operati sunt aliquod bonum sine fide z gratia xpi qui est metrũ z mensura oẽz bonoꝝ z caput totius ecclie ab adã vsqz ad iudiciuz. cuꝰ omnes fideles vtriusqz testamenti fuerunt membra. vnde licet xps nondũ esset incarnatus in ꝑmo testamento: tamen iam erat patriarchis et prophetis et ceteris fidelibus veteris testamenti creditus z expectatus z per cõsequens iam tunc ꝑ fidem omnes currebant in odorem vnguentorum christi. vt sanarẽtur ꝑ ipsum. vt ostensum est in primo cantico discurrẽdo ꝑ totaz sacram scripturã: quia omnes petebant osculari osculo incarnationis: z trahi in odorem sanctitatis: in odorem vnguẽtorum sacramentoꝝ ecclesiasticoꝝ z doctrine euangelice. Prout postea in nobis: impletuz est. vt patuit supra. Unde sicut corꝰ aromaticum puta muscus aut cynamomũ emittit odorem ante et post z ad omnem differentiam loci: intantum ꝙ vndiqz odor eius sentitur anteqz videatur. Ita pariter christus iam ꝓmittebat odorem suaz virtutum ante adventum suũ: et iam ꝑ fidem sentiebãt eius odorem patres veteris testamẽti. Unde quãdo Jsaac osculat⁹ est filiũ suũ Iacob: iam senſit odorem vestimentoꝝ humanitatis christi per odorem vestimenti ipsius Jacob. ideo dixit. *Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni*: quem benedixit dominꝰ Genesis. xxvij. ꝛc. Ex quibus patet ꝙ patres veteris testamenti iam sentiebant odorem virtutis et sanctitatis christi per fidem z gratiã christi per quã fidem sã operabantur bonũ et non solum per virtutes theologicas: sed etiam per morales: que per theologicas perficiũtur. vt ostendit Ambrosius in libro de officijs. Ã. ¶ Tertia cõclusio ꝙ licet phi losophi gentium et famosi romani non operarẽtur secũdum veras virtutes morales nec theologales: tamen non cohibebant vitia: nec vitabant enormia peccata nec faciebãt opera insignia absqz gra xpi. Prima pars huius cõclusionis patet. Nam illi non habebant virtutes theologales nec cognitionem de christo: ergo non operabantur per tales virtutes. Item si non habuerunt virtutes theologales: ergo non habuerunt veras et perfectas virtutes morales. Hanc cõclusionẽ probat lactantius quarto z sexto libro suarum institutionum. Unde ait ꝙ nulla virtus potest esse vera: perfecta sine vera sapiẽtia. Eo ꝙ virtus moralis est habitus electiuus immediate consistens. Prout sapiens determinaret. vt patet. ij. ethicorum. Et per consequens nemo potest esse virtuosus nisi sit vere sapiens. Sed nullus illorum fuit vere sapiẽs nec habuit veram sapientiam. quia vera sapiẽtia est vera cognitio veri z summi boni qui est deus. Sz nullus illorum potuit peruenire ad veram cognitionem summi boni nec veri, dei nec vere beatitudinis et veri finis. vt patet in diuersitate suarum opinionum. Ergo sequitur ꝙ nullus eorum fuit vere sapiẽs nec per consequẽs habuit veras virtutes. Item nulla vera virtus est sine vera religione. Sz illi non habuerunt veram religionẽ immo falsam. Et ideo sicut habuerunt falsam, sapientiam falsoꝝ doctorum: ita exercebant falsam religionez et falsum et detestabilem latriam ꝑ detestabiles superstitiones et sacrificia vt patet de bacchanalibus bacchi: z enormib⁹ z execrabilib⁹ honoꝝib⁹ dee veste: z veneris z priapi ꝛc. Ex quib⁹ oĩbus ptz ꝙ nõ habuerũt veras morales nec theologales virtutes nec opabantur sm eas. Item Augustꝰ. v. de ciuitate dei capitulo. xviij. z xix. specialiter ꝓbat de romanis ꝙ non habuerunt veras virtutes nec operabãtur sm eas. vbi dicit. ꝙ ver

virtus est que dirigit in optimũ finẽ. Sz finis actuuz Romanoꝝ laudatorum z famosoꝝ nõ erat optimus nec bonus: ergo actus illoꝝ nõ erant officia vere virtutis: qz nõ operabantur nec fecerũt opera famosa gratia boni finis: sed sola cupiditate dominãdi. sicut Cesar z Pompeius: aut cupiditate libertatis: vt fugerẽt seruitutẽ z verecundiã. sicut Cato qui occidit seipsum ne viueret sub cesare victore aut cupiditate immense et ꝑpetue laudis: vt Marcus reguluz z Marcus curtius. Unde hac triplici cupiditate. s. imperij z libertatis z ꝑpetue laudis apud posteros. Brutus interfecit filios sub colore libertatis patrie. Unde ait Virgilius in sexto enei. Quis et tarquinos reges animaqz superbã. Ultoris Bruti fascesqz videre receptos. Cõsulis imperiũ hic primꝰ senatusqz secures. Accipiet natosqz pater nona bella mouentes: Ad penã pulchra ꝑ libertate vocabit: Infelix vtrunqz ferẽt ea fata minores: Ulcet amor pãe laudũqz immensa cupido. Ex quibꝰ versibꝰ ptz qualiter ipe Virgilius cõfitetur: ꝙ brutus nõ fecit illum actũ ꝓpter aliquem bonũ finẽ: nisi ex ꝓpria passione z superbia. Sz cupiditate imperij z laudis et libertatis. Et per cõsequens nec ipe nec ceteri fuerunt vere virtuosi nec habuerũt veras virtutes. qõ non accidit nisi qz nõ habuerunt verã cognitionem nec fidem de christo qui fuit z est metrũ et mensura oĩm virtutũ: regula oĩm actuũ humanoꝝ. Et ꝑ cõsequens qz nõ currebant in odorẽ vnguentoꝝ xpi. ideo errabãt in via z in termino. Et ideo dicit Augustinꝰ de verbis apostoli: ꝙ vbi deest agnitio veritatis incõmutabilis qui est deus per fidẽ: falsa est virtus etiã in optimis moribꝰ. que quidẽ virtutes nõ sunt vere virtutes. Sz similitudines virtutũ. ¶ Secũda pars huius vndecime conclusionis probatur: scilicet ꝙ philosophi gentiũ et famosi Romani non vitarunt vitia z scelera enormia nec fecerunt bona opera sine gratia xpi. Iz non habuerint cognitionem de ipso. Unde ꝓesuppoſita sententia Augustini explicata in. iij. z. iiij. z. v. vj. z. vij. z. viij. conclusionibus manifestũ est ꝙ Socrates z Pythagoras qui fuerũt castissimi: z bias contẽptor diuitiarũ et ceteri famosi philosophi ex ꝓpriis naturalib⁹ nõ potuissent cohibere sensualitatem a vitijs. nec sub ꝓcere eã rationi: nisi ex aliquo supioti auxilio fuisset eoꝝ liberũ arbitriũ roboratũ qõ quidem auxilium nõ potest dari nisi per gratiã xpi vt dictuz est. Sed ꝙ talis gratia z auxiliũ esset necessariũ humane nature in illo statu populi gẽtilis: ꝓbatur. Nam si vnusquisqz illoꝝ gentiliũ fuisset derelictus absqz aliquo auxilio in sua natura corrupta inclinata ad oĩe malũ. z infirma ad omne bonũ z inepta: prout dictũ est tunc manifestũ est: ꝙ vnusquisqz corruisset in ꝓceps in omnia scelera detestabilia et enormia et in adulteria z homicidia: intantũ ꝙ nulla respublica potuisset permanere: nec ciuitates z oppida: nec societates hominũ potuissent stare nec ꝓsperare: nec durare. Et sic totũ genꝰ periisset humanũ. Et ꝑ ꝓsequẽs nullus illoꝝ nec nepotes eoꝝ pervenissent ad fidem xpi. z sic fuisset frustra nostra redẽptio. Et ideo Iz illi nõ cognoscerẽt nec haberent fidem xpi: tamen vt ciuitates eoꝝ ꝑmanerẽt vsqz ad xpm: fuit necesse vt xps ante suum aduentũ in carnẽ daret gram speciales auxiliatiuã liberi arbitrij ali-

quibus philosophis et principib⁹ de illo ppto qui cohiberent passiones suas: z vincerẽt z vitarent vitia z facerẽt bona multa: et possent alios docere ex emplo vite z instructiõe doctrine: z similiter vt princeps conderet optimas leges: vt earũ metu humana cohiberet audacia tutaqz esset inter improbos innocentia. vt inquit Augu. z Jsidorus. Et ola ista fiebant: vt ille populꝰ duraret z ꝓseueraret vsqz ad xpm et ipsi aut nepotes aut ꝓnepotes eoꝝ pervenirent ad fidem christi. ꝓut videmꝰ fuisse factum.

¶ Sed cõtra hoc fundamentũ posset aliquis instare dicens: ꝙ gra xpi nõ potest esse simul cuz peccato: ergo nõ potest esse in aliquo pctõe nec infidelitati. ¶ Ad hoc respondet sicut dictũ est in primo articulo: ꝙ gratia xpi est duplex. Nam ꝙdam dicit habitualis z gratificans aiam ad merendũ vitã eternam. Et ista nõ potest esse cũ peccato nec in aliquo infideli nec peccatore: eo ꝙ nõ est sine fide et spe et charitate. Sed est alia ꝙ dicit gratia actualis z motiua: quã dimisit Augu. in preuenientẽ z disponentẽ z operantẽ z cooperantẽ. Et ideo ista gra actualis z auxiliatiua liberi arbitrij non solũ est necessaria pctõib⁹. sed etiã iustis: ne in tentationib⁹ perdant gratiã habitualem z gratificã. Et non solũ est necessaria oĩbus fidelib⁹: Iz et oĩbus infidelibus ne derelicti in sua natura corrupta ꝓcipitenꝰ in scelera detestabilia: z ne destruat genus humanũ. Ut oĩ. etũ est. Et ita dat talis gratia etiã sarracenis ad cohibendũ iniquũ appetitũ eoꝝ ne destruãt xpianam religionẽ. Iz faciant aliqua bona: z seruetur iusticia inter eos: et ꝓseuerent vsqz quo oẽs conuertanꝰ ad xpm. put expectat z cõtinue orat ecclia. Et sic patz quõ talis gratia est necessaria etiã infidelib⁹. Sz ꝙ talem gratiã actualẽ ꝓuenientẽ z auxiliantẽ habuerint specialiter aliqui de populo gentili ante aduẽtuz xpi: ꝓbatur ex sana scriptura: vnde legit Exodi. ꝙ deꝰ dixit moysi. *Ego indurabo cor pharaõis* z nõ dimittet populũ ꝛc. Ubi dicit glosa ꝙ deꝰ non induraut cor pharaõis effectiue malicia conferendo: sed defectiue gratiã subtrahendo z ipsum desserendo: qz si deus contulisset ipsi gratiam fuisset cor eius mollificatũ: z dimisisset populum israeliticum sicut fecit Cyrus: qui dimisit captiuitatẽ babylonie et dedit licentiam vt possent reedificare tẽplum et ciuitatẽ: z dedit multa donaria ꝛc. Sed oppositum accidit etiã ipsi nabuchodonosoꝝ q̃ ex oratiõe Danielis obtinuit a deo gratiã z miam: z fecit penitẽtiã de peccatis suis z redemit peccata sua orationibus z elemosinis: vt ptz Dan. iij. de quo mysterio dicit Augusti. z habet. xxiij. Distinc. questione. iij. capitulo nabuchodonosoꝝ. vbi dicit August. ꝙ nabuchodonosoꝝ penitentiam meruit fructuosam. eo ꝙ post innumeras impietates flagellatꝰ penituit. et ideo regnũ quod ꝑdiderat rursus accepit. sed pharao ipsis flagellis durioꝝ est effectus. Et ideo submersus est in mari rubro. que diuersitas nõ accidit vt inquit Augustin⁹ nisi qz xpi bonus odor alijs est vite in vitã: et alijs odor mortis in mortem. Quia quantũ ad naturam ambo erãt homines. Et quantum ad dignitatẽ ambo erant reges. et quantũ ad causam captiuũ dei populum possidebant. et quãtum ad penam ambo flagellis clemẽter admoniti. Quid eoꝝ fines fecit diuersos; nisi qz vnus manuz

dei sentiens in recordatiõe pprie iniquitatis ingemuit. Alter libero cõtra dei misericordissimã veritatẽ pugnatis arbitrio. Ex qb9 verbis Augustini sequit: q illi ambo senserũt odorẽ gratie xpi vnus per admonitionẽ Danielis: t alter p admonitionẽ Moysi: sed ille admisit recepit gratiã monentẽ et disponentẽ p quam egit penitentiã: iste autẽ ex iniquo libero arbitrio restitit gre xpi ipsi oblate. Ex quibus pz q, ipsi nabuchodonosor data fuit gra penitens p quã egit penitentiã. Itẽ hoc ibidẽ patz de niniuitis: quoz penitentiã commẽdat saluator. Matth. xij. q: ad predicationẽ Jone prophete egerũt penitentiã cõuersi ex via sua mala. Et si õ ex dei mia per quã dat gratia euaserũt subuersionẽ ciuitatis cõminatã: vt inquit Grego. Et habek de pe. di. iij. Nimirũ quoq. Ex quo pz q illi licet p illam gratiã nõ euadebãt penã eternã infernũ: tamẽ euadebãt penã talem in hoc scło: et per bona q faciebãt per illã gratiã: merebant bona talia hui9modi. Ex qbus pz q infideles t ydolatre nõ opebantur bonũ nec vitabãt malũ sine gra preuiente et roborante eos liberũ arbitrium nec operabant malũ nisi inquantũ erãt derelicti in sua natura corrupta: q quidẽ gratia dicebak gratia xpi inquantum nõ dabãt nisi per xpm t ordinabatur ad xpm: vt illi vel nepotes eorũ peuenirent ad fidẽ xpi: vnde licet illa gratia nõ ordinabak immediate ad xpm nisi ad cõseruationẽ reipublice t humani generis. tamen finaliter ordinabak ad xpm: eo modo quo dictũ est ideo dicebak gratia xpi. Et quib9 pz q etiã illi licet nõ haberẽt fidẽ xpi tamen per illam gratiã adhuc currebãt in odorem vnguentorũ xpi: vt ipsi vel nepotes eorũ peruenirent ad fidẽ xpi. ¶ Quarta cõclusio q iz xps fuerit virtualiter generalis et sufficiens redẽptor t reparator totius generis humani p suã passionẽ t resurrectionẽ: tamen nõ oẽs fuerũt redempti actualiter nec participarunt eius redẽptionẽ nisi soli regenerati per baptismũ. Prima pars ꝓbatur. Nam passio xpi fuit infinite virtutis t meriti trãscendẽtis oẽm culpam t malũ. ergo ossis boues potuit redimere volentes eius merita participare t ad xpm accedere: sicut sol ola põt calefacere que ad suã presentiã accedunt: Scda pars patet: nã sicut Adam dissipator generis hũani non potuit tranferre in oẽs posteros reatũ et penã sui peti: nisi per generationẽ carnalẽ: libidinosam: ita xps reparator humani generis vt p iusticiã vinceret astuciã antiqui serpentis: noluit transferre merita siue passionis in oẽs boes nisi p baptismalem et sacrã regenerationẽ. Et sic nõ possint participare redẽptionẽ nec merita passionis xpi: nisi regenerati p baptismũ: p quẽ baptismũ transfert in nos gratia Xpi t imprimit in nobis ymago eius. Et iõ dicit apostolus prime ad Corint. xv. q sicut omnes portauimus ymaginẽ primi Adam terreni: portemus oẽs ymaginem scdi Adam celestis qui est xps Ex quibus patet q si infideles non sunt redempti nec reparati in actu: hoc nõ est ex defectu passionis xpi q est infinite virtutis in virtute: seo hoc accidit ex defectu et obstinatiõe infideliũ nolẽtium accedere ad baptismũ p quẽ oẽs regenerank et participãt gratiã xpi: vnde sicut de precedentib9 adnentũ xpi nõ fuerunt redempti nec pticiparunt passionẽ xpi

nisi illi qui facti sunt mẽbra ei9 per fidẽ t spem xpi futuri et acceperũt signaculũ fidei per circũcisionẽ ac oblationẽ t. ita postea nõ sunt redẽpti nec participant passionẽ xpi nisi baptizari baptismo xpi: t renouari p sacramẽta. Dñ sicut medicina nõ sanat nisi recipiẽtes eã: nec sol vel ignis calefacit nisi accedentes ad ipsũ ita passio xpi ac baptism9 nõ iustificat nisi cñ fide ipsum suscipiẽtes. B ¶ Quinta cõclusio q iz regeneratio baptismalis sufficienter mundet alam t tollat omnẽ culpã ab ala et liberet eam ab oi pena eterna: t ab oñi debito. Tamẽ non tollit cõcupiscẽtiã nec fomitẽ nec ceteras penalitates ex carne. q: adhuc post baptismũ ola ista manẽt in carne. Prima pars ꝓbatur Matth. vlti. t Marci vlti. vbi dicit saluator: q q crediderit t baptizat9 fuerit salu9 erit. Itẽ Joh. iij. Nisi quis renatus fuerit ex aqua t spiritu sancto: nõ põt introire regnũ dei t. Scda pars pz p experientiã: q: adhuc manẽt in nobis mobi corporales per quos egrotamus t morimur: t miserias patimur: et manet sensualitas corrupta t sanciata p concupiscentiã: ex cuius consensu ala frequenter maculak mortali peccato post baptismũ. Unde apłus post iam regeneratus p baptismũ adhuc cõqueritur dicẽs. Datus est mihi stimulus carnis spirit9 satbane qui me collaphizet. ij. ad Corin. xij. Itẽ ad Rom. vij. in persona cuiuslibet xpiani t hominis iam reparati per baptismũ dicit. Scimus enim quia lex spiritualis est. Ego autẽ carnalis sum venũdatus sub peccato. Quod enim operor nõ intelligo: nõ q9 volo bonũ hoc ago: sz quod odio malũ illud facio. Si añt quod nolo illud facio: consentio legi q9 bona est. Nunc añt iam non ego operor illud sed quod habitat in me peccatũ. Scio enim quia iam nõ habitat in me: hoc est in carne mea bonum. Nam velle adiacet mihi: perficere autem bonũ nõ inuenio: nõ enim quod volo bonũ hoc facio: sed quod nolo malũ hoc ago. Si autẽ q9 nolo illud facio: iam nõ ego operor illud: sed quod habitat in me peccatum. Invenio igit legem volenti mihi facere bonum: quñ mihi malũ adiacet. Concludor: enim legi dei sm interiorẽ volem: video autẽ aliã legem in mẽbris meis repugnantẽ legi mẽtis mee t captiuantem me in lege peccati: que est in mẽbris meis. Infelix ego homo quis me liberabit de morte corporis huius gratia dei p iesum xpm dñm nostrum. Igitur ego ipse mente seruio legi dei: carne añt legi peccati. t. Hec apłs. Ex verbis ergo apostoli cõcordando cñ Aristotele patz tot9 discursus operationis et dispositiõis hominis nõ solũ post lapsum sed etiã post baptismũ: reparationẽ: puta qualiter adhuc post baptismũ bitat malum: corruptio t lex membrorũ in eo p quã seruit legi peti. Et quõ per legẽ dei quã habet in mente cognoscit oẽ peccatum esse malũ t p consequens vitandũ: ꝛ sibi repugnat lex membrorũ t carnis: per quã agit id q9 in cõscientia cognoscit esse malũ. Et quõ talis pestis t corruptio carnis t sensualitatis inest ibi ex peccato quo fuit venundat9 in primis parentib9. Et quõ de tali peste nemo potest liberari: nec eam vicere nisi per gratiã xpi. Ex quibus patet esse veram t firmã positionẽ Augustini cõtra pelagianos t oẽs temerarios: scz q nemo potest vitare peccatũ nec implere diuina precepta ex ꝓpriis viribus naturalib9: nisi

fuerit adiutus gra xpi auxiliatiua t roboratiua liberi arbitrij ad refrenandũ inordinatum appetitũ t refrenãdos passiones. Et ideo semp est orãdum p ista gratia t currẽdum in odorẽ vnguentorũ christi vt sanemur a supradicta peste: et qđ impossibile est fieri ex nostris viribꝰ fiat nobis possibile p auxilia gratie xpi cui ola possibilia sunt. Matth. xix. Ex q̃bus oibus pz qualiter solus xps est ghalis redemptor t humane nature perfectus t sufficiens reparator t metrum t mensura: t principium omniũ bonorum. Et hoc de tertio cantico.

Quantum ad quartum articulũ mouẽtur quattuor dubia que insurgunt ex dictis in pmo t scdo et tertio articulo. vnde dicit cñ est in tertio articulo q xps fuit ver9 redẽptor t reparator humane nature lapse t toti9 eius ruine: postea dictũ est. q liez p baptismũ tollak pctm ab anima: tñ adhuc manẽt penalitates in carne. puta egritudines t corruptio t concupiscẽtia et mors t. put manifeste experimur in nobis. Ex quib9 pz q xps nõ fuit perfect9 t sufficiens redẽptor t reparator toti9 ruine t miserie humane nature: q: nõ sanauit nos a quinq vulneribꝰ: quib9 fuim9 sanciati in adam. B ¶ Ex quo arguit indoctus moderni q xps non fuit ver9 messias in lege ꝓmissus: eo q ille debebat sufficienter t totaliter liberare humanã naturã ab oñi infirmitate t morte t miseria corporis t ale. vt pz Esa. xxv. vbi dr q ipse scripsit mortẽ in sempiternũ t auferet dñs de9 lachrimã ab oñi facie. Et opprobrium populi sui auferet de vniuersa terra: q: dñs locut9 est. et dicent in die illa. Ecce de9 noster iste expectauimus eũ: et saluabit nos iste dñs. sustinuimus eũ t exultabimus: et letabimur in salutari ei9: q: requiescet manus dñi in mõte isto t. Ex supradictis in hac ꝓphetia arguit iudeꝰ q xps nõ fuit verus reparator nec messias: q: nõ precipitauit mortẽ nec abstulit oẽm lachrymã a facie terre: q: adhuc manemus mortales t infirmi t miseri t. ¶ Ad q9 respondeꝰ q si ꝓfunde volumus cõtemplari ordinẽ nostre redẽptionis: xps vere t sufficiẽter t pfecte redemit genus humanũ: nã per mortẽ t passionẽ redemit nos t reparauit quo ad alam et p resurrectionem nos reparauit quo ad corp9. Sz illa redẽptio fuit virtualis t potestatiua inquantũ p oibus satisfecit t habuit potestatem t virtutẽ ad liberandũ oẽs volentes participare suã mortẽ t passionẽ p baptismũ t ecclesiastica sacramẽta quib9, pbanit virtutẽ t efficaciã sue passionis sicut dictũ est in quarta cõclusione tertii articuli. Et ideo sicut xps p suã mortẽ t passionẽ meruit a mortuis resurgere in corp9 gloriosum t ascẽdere in celum: i mmo emere regnũ celoꝝ pro oibus mẽbris suis: ita qualibet baptisatus in xpo ex meritis siue passionis merek nõ solũ liberari t mũdari a pctõ in ala: sed etiã resurgere in corpus gloriosum t possidere regnũ celoꝝ cũ xpo. sed istud meritũ dak baptisato sub quodã ordine: nã p talem gratiã xpi collatam in baptismo merek ilico liberari t de facto liberatur ab omni pctõ t culpa ale de pñti t per cãdẽ gram merek eualare ilico ala post mortẽ in celum ad futurã beatitudinẽ capessandã. Et p eandẽ gratiã baptismalẽ meretur resurgere in nouissimo die in corpus gloriosum t imortale et absolui ab omni

lachryma t miseria corporali. et p cõsequẽs q gram et regenerationẽ baptismalẽ meretur omnes fideles scdam regenerationẽ scz gloriosam resurrectionẽ in nouissimo die. Et sic baptism9 iz p ꝓsenti non ordinek nisi ad regnationẽ anime: tñ ordinatur in merito ad regenerationes corpis de futuro. t ideo xps duas regnationes ꝓmisit fidelib9 suis: scz vnã de pñti quo ad alam. de qua dicit Joã. iij. Nisi qs renat9 fuerit ex aqua t spiritu scto nõ põt introire regnũ dei. Scdam vo regnationẽ ꝓmisit in nouissimo die quo ad corpus. de qua dicit Matth. xix. Vos q̃ secuti estis me in regeneratiõe cum sederit filius hois in sede maiestatis sue: sedebitis et vos sup sedes. xij. iudicãtes. xij. tribus israel t. Item Joã. v. Qui bona egerũt in resurrectionẽ vite t. Itẽ Joh. vj. Ego resuscitabo eum in nouissimo die. Item apoca. xxj. Et absterget deus oẽm lachrymã ab oculis eorũ: et mors vltra nõ erit neq9 luctus neq9 clamor neq9 dolor erit vltra t. Ex quib9 pz q duas regenerationes ꝓmisit nobis xps p suã passionẽ t baptismum scz regnationẽ anime t corpis sed regnationẽ ꝓmã scz anime recipimus ilico in baptismo: sed p illã regnationẽ baptismalẽ meremur scdam. s. regnationẽ gloriosam corpis in nouissimo die. Et ideo dicit Augus. in sermõe martyrũ q legit epe resurrectiõis qui quidẽ sermo attribuit erãt bto ambrosio q licz martyres oẽs nõdum surrexerũt in corpe: attamen iam surrexerũt i merito: q: sicut fuerũt socij passionis xpi. ita erũt socij resurrectionis t nos cum ipsis. Et ita etiã dicit apłs ad Ro. vj. q sicut oẽs fuimus baptisati in xpo: ita fuim9 in eo cõsepulti t surrexim9 cñ eo. s. in merito. q: sicut xps resurrexit ita et nos resurgemus. ¶ Ex q̃bus pz q quattuor facit baptismus. nã pmo tollit oñe pctm ab ala. scdo tollit cõcupiscentiã nõ vt nõ insit in carne: sed vt nõ imputet: vt inqt Augus. in libro de nuptijs. Tertio facit ipm baptisatũ meritorie vite eterne ilico post mortẽ. Quarto facit ipm meritorie: vt resurgat in corp9 gloriosum in nouissimo die. Ex quo pz q gra baptismalis cõtinet in se ista q̃ttuor merita q̃ trahit ex passione xpi: p q̃ quidẽ quattuor merita siue p quattuor effectus meritorie h̃it9 gratie sacramẽtales absolut homo ab oi miseria corporis t ale t consequit pfectã beatitudinẽ. ex quib9 sequit q xps fuit pfectus et sufficiens redẽptor ghalis hũani et reparator hũane nature lapse. Et per hoc pz responsio ad auctoritatẽ inductã: q: christ9 vere precipitauit mortẽ in sempiternũ: t abstulit oẽm lachrymã miserie corporis et ale: prout ꝓphetauerat esayas. A ¶ Scdo añt dubitak nã si p baptismũ dak nobis meritũ vt resurgam9 in nouissimo die ab oñi miseria: q̃re xps nõ absoluit nos ilico a tali miseria corpis: sicut ilico nos absoluit a pctõ. t quare voluit xpus vt tales penalitates relinquerent nobis post baptismũ: post9 ita poterat ab eis nos liberare de pñti sicut ilico liberat alam de pctõ: post9 cõtulit baptismo vtutẽ sue passionis. Ad hoc rñdet Aug9. xiij. de ci. dei. c. iiij. q hoc fecit de9 ad maius bonũ nrm. vñ dicit q ꝓmo relictũ est nobis experimẽtũ mortis t ceterarũ penalitatũ in carne ad cõtinuũ exercitiũ et pugnã: vt p victoriã talis pugne mereamur coronam glorie in futura beatitudine: q: nõ coronabitur nisi q legitime certauerit: q: si tolleretur talis

pugnā tolleretur meritū ⁊ corona martyrum ⁊ oīm instorum. Et sic talis concupiscentia et tales penalitates sunt bonis bonor⁊ malis male: q⁊ istis cedūt in gloriā: illis ast in penā eternā. Sedo sunt nobis relicte iste penalitates ꝓpter meritum spei future resurrectiōis: q⁊ si oēs baptisati statim p baptisimū liberarentur ab huiusmodi penalitatibus et morte: tūc oēs curerent ad baptisimum nō virtutis amore nec spe future resurrectionis: sed vt statim liberarentur ab huiusmodi miseriis. et sic oīes contenerēt passionem xp̄i que talem virtutē cōtulit baptisimo: ⁊ nullas curaret nec appeteret futuram gloriā ex passione xp̄i ꝓmissam: nec etiā peteret gr̄am auxiliatiuam ⁊ cōseruatiuam. et per cōsequēs quotidie de nouo posset homo peccare sicut fecit adam.

¶ Tertio hoc factū est ad custodiendā ⁊ retinendam memoriā beneficior̄ per xp̄i passionē receptorum. nam si per baptisimum tollerentur omnia ista penalia de presenti: tūc oēs liberati ab huiusmodi malis posī longum tēpus obliuiscerentur deum et bñficia recepta et sic putantes nunq̄ amittere nec perdere presentē beatitudinē. nec cadere a tali statu: nunq̄ peterēt a deo gratiam nec exhiberent ipsi latriam: nec curarent facere aliquod bonum. et sic possent a diabolo superari sicut adā: ⁊ per cōsequēs possent iterum cadere. vnde adaz in tali felici statu erat ante lapsum ⁊ gratiā habitualē habebat: et cō muniter tenet: sed q⁊ nō putabat cadere ab illo statu: ideo forsan nō curauit petere gratiā actualem ⁊ auxiliatiuā: que cōseruat gratiā gratificam. vt dictū est: iō nō restitit persuasioni diaboli: ⁊ sic fuit superatus ⁊ cecidit: ⁊ sic pdidit nō solum gratiā gratificam cū merito future beatitudinis: ꝙ etiā perdidit bona modi ⁊ ordinis ⁊ finis sue nature. s. beatitudinē naturalē quā i illo loco possidebat. ¶ Quarto relicte sunt nobis ꝑdicte penalitates ꝓpter ruinā angelor̄ reparandā: q⁊ illa ruina nō poterat reparari nisi aliqui hoīes per gratiā ⁊ merita laboris cōsenderent in gradum illorum angelorū qui ceciderūt ꝑ superbiam: sed hoc nō potest fieri nisi per magnā pugnam ⁊ violentiā: q⁊ regnū celorum vim patit ⁊ violenti rapiunt illud. Matth̄. xj. Ergo ops vt quidā hoīnes per violentā pugnā ⁊ violentiaz vincāt carnē ⁊ mūdum ⁊ diabolum: vt mereant illorum sedes possidere: que quidē pugna et per consequens corona tolleretur si tales penalitates nobis post baptisimū nō relinquerētur: ⁊ sic maneret irreparata angelica ruina. et ideo xp̄s voluit vt iste penalitates nobis post baptisimū relinquerent ad cōtinuā pugnā ⁊ coronā adipiscendā ⁊ sedes inter angelos: ⁊ ad reparandā angelicā ruinā. et vt nos cognoscamus p̄naricator̄ parentū filios: ⁊ nō confidamus de nostra natura peccatrice: sed semp petamus istā gratiam auxiliatinā a xp̄o capite nostro: ⁊ semp curram⁹ in odorē vnguentor̄ eius. ℟ ¶ Sed adhuc tertio ex dict⁹ in quita cōclusione tertij articuli et duobus dubijs precedētibus insurgit aliud dubiū sat⁹ arduū. Illa si homo iam baptisat⁹ nō potest in adulta etate bñ opari necesse est petā nisi fuerit adiut⁹ noua gr̄a actuali auxiliatiua liberi arbitrij. Sequit⁹ q⁊ frustra dat⁹ fides et spes ⁊ caritas in baptisimo: ⁊ bona spūsancti in cōfirmatione ad vincēdas tēptationes: ⁊ ad bene operandū. Ad hoc respō

det⁹ q⁊ omni homini post lapsum est necessaria gratia baptisimi cū tribus theologicis virtutibus habitualiter infusis ad saltē añ annos discretionis et cū puenerit ad annos discretiōis ſſit ipsi necessarij habit⁹ acq̄siti fidei spei ⁊ caritatis ad credendū ⁊ diligēdū deū ⁊ primū actualiter ⁊ sperandū bona finalia: ⁊ ē necessaria gr̄a actualis auxiliatiua ad operandū ⁊ cōplendū diuina ꝓcepta. Sed cui⁹ intellectū saluo semp meliori iudicio ⁊ determinatiōe sacrosancte matris ecclesie est aduertēdum: q⁊ anima ex fa cōsortij corpis corrupti in suo principio non solū contrahit priuationē ⁊ carentiā oīm bonorum modi ⁊ ordinis ⁊ gratie: sicut dictū fuit in quinta cōclusione: sed etiā cōtrahit odiū ⁊ iram dei ⁊ debitū omniū bonor̄ ꝑditorū in adā cū suis operationibus: q⁊ obligat ad recuperandū illā statū cū oīnibus bonis nature inditis. s. cū illa originali iusticia in voluntate ⁊ cū oībus habitibus tam intellectualib⁹ q⁊ moralibus ⁊ cū illo debito ordine ⁊ cōformitate sensualitatis ad rōnē et volūtatis ad deū: ⁊ cū illa gratia gratifica qua fuisset post longā vitā translatus homo in meliorē: ⁊ sic deus nō solū requirit ab homine oēs illos habitus tūc inditos ⁊ cōcreatos: sed etiā req̄rit operatiōes illor̄. Et sic manet ille infans statim obligat⁹ ad debitū oīm illor̄: ideo peccatū originale nō solū est ꝑuatio ⁊ carētia oīm illor̄: sed etiā cū debito corū: imo ratio formalis originalis peccati est debitū illor̄ cū ira ⁊ indignatiōe dei et ideo nō est dicēdū q⁊ per baptisimū tollatur ꝑuatio supradictor̄ bonor̄: ⁊ q⁊ iusticia originalis cū ceteris habitib⁹ ⁊ bonis recuperet: ne corruptio ⁊ fomes auferatur sed solū absoluitur baptisatus ab oīni debito: ne ꝑuatio illorum bonor̄ ⁊ cōcupiscentia carnis ad culpā ⁊ penā imputet: ideo dicit Augustinus in libro de nuptijs: q⁊ baptisimus nō tollit cōcupiscentiā vt nō insit: sed vt nō imputetur ⁊ nō obsit. ergo est dicēdum q⁊ gratia gratifica habitualis que dat⁹ in baptisimo reducit infantem in gratiam dei: et facit ipm meritoriū vite eterne ex solis meritis passionis xp̄i cui cōfiguraf per talem gr̄az ⁊ habit⁹ infusi fidei spei ⁊ caritatis nō reducūt bona ꝑdita in adā: nec operationes eor̄: sed tollūt ⁊ absoluūt infantem ab oīni debito eor̄: ne talis priuatio ⁊ carentia imputet ipsi ad peccatū vsq̄ ad annos discretiōis. Et ideo mala q̄ facit puer ante annos discretiōis non imputant ipsi ad pctm̄: immo excusat ꝓpter illos habit⁹ theologicos infusos cū gr̄a. Et sic ꝫ nō operet⁹ tales habit⁹: tm̄ excusat ⁊ meret ex solis merit⁹ passionis xp̄i: ex cui⁹ passiōis vtute infundunt. Sed cū hō peruenit ad annos discretiōis obligatur operari actualiter ꝑ tales habit⁹. s. credere articulis fidei ⁊ diligere deū ⁊ primū ⁊ cōstituere finē suū in bonis celestib⁹. Sz hoc nō pōt facere ꝑ solos habit⁹ infusos nisi ipsi ꝑ doctrinā exponant articuli fidei q̄b⁹ dz credere: ꝑ quā doctrinā acquirat habitus acquisitos fidei ⁊ spei ⁊ caritatis: vñ manifestū est q⁊ si infans baptisat⁹ nutriat⁹ inter sarracenos ⁊ infideles nunq̄ ꝑ habit⁹ infusos poterit credere articulis fidei: nisi ipsi nomine et actualr exponant: ⁊ faciat habitū acquisitū cōuersando inter xp̄ianos: ⁊ sic habitus infusi excitant ꝑ habit⁹ acquisitos ex doctrina parentum aut magistri aut ex studio sacre scripture vtriusq̄ testamēti. Et ratio est quia tales habit⁹ infusi non reducūt habitus ꝑditos in adā quib⁹ homo poterat cognoscere in actu: sed tm̄ dant ad absoluendū a debito illor̄ vt dictū est. ⁊ ideo tales habitus sunt quodāmodo sopiti sicut in dormiente q̄ non possimt excitari nisi ꝑ habitus acquisitos.

¶ Sed ē iterū aduertendū q⁊ si baptisim⁹ totaliter tolleret cōcupiscentiā ⁊ fomitem ex carne ⁊ sanaret sensualitatem a tali morbo ne pugnaret aduersus spūm: sed ipsi obediret: vt exposcit ordo nature: tunc baptizat⁹ libere posset bene opari et virare oīnia ꝑcepta: ⁊ ꝑcepta dei adimplere ꝑ habit⁹ infusos ⁊ acq̄sitos theologicos. Sed q⁊ adhuc manet talis morbus in carne qui sit cū mundo ⁊ diabolo nunq̄ cessat pugnare. Quibus tribus inimicis volūtas restistere nō valet: iō de se nō pōt peccata vitare nec ꝑcepta adimplere nisi aliquo superiori actuali auxilio fuerit adiuta. Et hoc accidit rōne amotis naturalis qui est inter volūtatē rōnalē ⁊ sensualitatem corruptā: cui volūtas studet cōplacere: ꝓut dictum fuit in. vj. cōclusione. Et iō est necessaria gr̄a actualis nouiter a deo ispirata ad exercitādas virtutes theologicas infusas: ⁊ ad roborandas acq̄sitas: ⁊ ad mouendū et auxiliandū ⁊ roborandū liberū arbitriū: vt nō solū resistat tentatiōibus tam exteriorib⁹ q⁊ interiorib⁹: sed etiā vt valeat restringere ⁊ cohibere passiones ⁊ cōfringere ⁊ in seruitutē redigere sensualitatē corruptā: ⁊ ad oīne malū ꝯ rōnez inclinatam: vt possit vitare oīne pctm̄: ⁊ adimplere diuina ꝑcepta. Est ergo ista gr̄a necessaria non solum iustis sed etiā pctōribus vt per eam valeant detestari petā in quibus iacent ⁊ velint ipa dimittere ⁊ cupiant agere penitentiā. Et ista dicit⁹ gratia ꝓueniens bonam volūtatē. Sedo est necessaria ista gr̄a eisdem pctōribus vt incipiant vt exequant ꝓnam. Et ista dr̄ gr̄a incipiens ⁊ operās. Tertio est necessaria iustis penitētibus vt ꝑsequantur bene opari: ⁊ conseruent gratiā gratificaz quā hñt ⁊ recuperauerūt per penitentiā. Et resistāt futuris tēptationibus ne iterū cadāt. et ista dr̄ gr̄a ꝓficiens. In fine ast totius cursus vite hois dr̄ gratia consummata et perficiēs: vnde de gr̄a preueniente dr̄ psal. lviij. Misericordia eius preueniet me. et de gratia subsequente dicitur psal. xxij. Et misericordia eius et subsequatur me oībus diebus vite mee. et ideo magister diuidit istam gratiā in preuenientē subsequentem. ij. sententiar̄ distin. xvj. Et hāc duplicē gratiaz petit ecclesia cum dicit⁹ in collecta. Actiones nr̄as quesumus dñe aspirando preueni ⁊ adiuuādo ꝑsequere. Item in alia collecta ait eccl̄ia. Gratia tua dñe preueniat ⁊ sequatur ⁊c. ¶ Differt ergo ista gr̄a actualis auxiliatiua liberi arbitrij multiplr a gr̄a habituali gratifica: q̄ dat⁹ in baptisimo ⁊ sacris. Primo q⁊ illa ꝓficit tota essentiā ale: ꝫ ista ꝓficit liberū arbitriū et volūtatē. Secda differentia q⁊ illa ꝓsistit in habitu totius ale: ista ast in solo actu ⁊ motu liberi arbitrij cui⁹ est auxiliatiua. Tertia q⁊ illa gratificat semp habentē faciendo ipsum gratū ⁊ dignum acceptum ad vitā eternā: ista ast nō semp facit gratum nec gratificat habentez: q⁊ pōt etiā reperiri in peccatoribus disponēdo eos ad gr̄az gratificā. Item quarto q⁊ illa gratia habitualis gratifica vel ē ipsa charitas vel nūq̄ sine charitate: ista ast quādoq⁊ reperiſ sine charitate puta in aliquo peccatore penitentiam desiderante. Item quinto: q⁊ gratia gratifica cōmuniter dat⁹ ꝑ sacramēta ista vt plurimus datur ꝑter sacramēta. Tertio sexto q⁊ oēs operationes ꝓcedentes a gratia gratifica sunt meritorie et deo accepte ad vitā eternā: sed nō semp oēs operationes facte per istam gratiam actualem valent ad vitam eternā, ꝑ illo statu: sicut elemosine et cetera bona facta ꝑ hoies pctōres. Septia differētia est: nā ista gratia actualis quandoq⁊ precedit rpe gratiā gratificaz: q⁊ disponit peccatorē ad illā recipiendā per penitentiā remouendo ꝓhibens. q⁊ iuuat liberum arbitriū ad testandū peccatum: ⁊ dimittendū illud ⁊ ad resistendū sensualitati ⁊ ceteris tēptationibus exteriorib⁹: ⁊ ad subiugandā carnē. Et sic recuperat per penitentiā gratiā gratificā: quā homo ꝑdiderat ꝑ culpam. ℟ ¶ Quid quidē misteriū explicat saluator. Luce. xv. de filio ꝓdigo ꝑ penitentiam ad gratiā pfis reducto: qui cū familie custodiret porcos ad se reuersus ꝑ gratiā pueniētē ⁊ motinā liberi arbitrij dixit. O quanti mercennarij in domo patris mei abundāt panib⁹: ⁊ ego hic fame pereo. Et rursus magis motus ꝑ gr̄am incipientē dixit. Vadā ad patrē meū: dicā: pr̄ peccaui in celū et coram te ⁊c. Sed rursus per gratiam operantē ꝓcedens ad pedes pfis dixit. Pater peccaui ⁊c. Et tunc pr̄ mia mot⁹ accurrēs cecidit super collū eius ⁊ osculatus est eū. Et fecit ipz indui stolā primā: ꝑ quā designat gr̄a gratifica ⁊ caritas recupata per illā pniam. Et q̄b⁹ ptz q⁊ ille filius ꝓdigus per gratiā preuenientē cognoscendo seipm detestatus est peccatum: et ꝑ gratiam incipientē ꝓposuit dimittere cum dixit. Surgā et ibo ad patrē meū: sed ꝑ gratiā iā operantem ꝓcedens dixit. Pater peccaui ⁊c. Sed tūc recuperauit gratiā gratificā: q̄n pater occultatus est eis ⁊ induit eū stolā primā ⁊c. Ex oīnibus supradictis soluitur q̄rtus perplexus memoratus in primo articulo: nā quātocūq⁊ sit aliquis peritus in scriptura vtriusq⁊ testamenti ⁊ habeat habitū fidei acquisitū tm̄ si nō hz istā gratiā auxiliatiuā: nunq̄ de se poterit resistere tentatiōib⁹ nec iplere diuina ꝑcepta. et hoc ꝓpter morbū cōcupiscētie in carne manēte.

¶ Quarto dubitat⁹ ꝓpter id q̄ dictū ē in octaua cōclusione secūdi articuli. ⁊ in quita tertij articuli. s. q⁊ taliter fuit natura corrupta i adā: q⁊ nemo ex ꝑ ptis naturalibus pōt vitare oē peccatū. nec implere diuina ꝑcepta nec agere aliq̄ bonum absq̄ diuina gratia. Quia sequeret⁹ q⁊ homo non esset dñs suoz actuū nec cāpos sue voluntatis ⁊ liberi arbitrij: q̄ esset cōtra illud ecclesiastici. xv. De⁹ ab initio cōstituit hoīem ⁊ reliquit eū in manu consilij sui. Item ibidem ait dñs ad hoīez. Apposui tibi ignē ⁊ aquā ad q̄ volueris porrige manū. Item ibidē. Ante hominē vita: ⁊ mors bonum ⁊ malū: quod placuerit ei dabitur illi. Item genesis. iij. sub te erit appetitus eius et tu dñaberis illius. Item ꝓuerb. xvj. hois est animū ꝓparare. Item Aug. ml tā in nra potestate q⁊ voluntas. Item ex hoc sequeret⁹ multa inconueniēcia. Primo q⁊ nemo ex frequētatis actib⁹ posset cōsequi morales vtutes sine gr̄a q̄ est falsum: nā socrates ⁊ Plato multi infideles nō habētes talē gratiā: cōsecuti sūt morales vtutes. Item sedo sequeret⁹ q⁊ nullus posset culpari de aliquo malo: potiꝰ de se illud non potest vitare. Et per consequens nemo debe-

Universidad de Deusto
Biblioteca

ret punirī p malefactis: posto ꝙ talia nō potest vita re. Item sequeret ꝙ frustra ponerent leges: vt eaꝝ metu hūana cohibeāt audacia ⁊ frustra assignarēt̄ pene in legibus contra trāsgressores. Item seq̄ retur ꝙ nemo obligaretur ad seruanda pcepta: qz ad impossibile nemo obligat. Ergo sequit ꝙ ex pprijs naturalibus vnusquisq; potest implere ipsa.

In oppositum est illud Hiere. x. Nō est hois via eius nec est viri vt ambulet ⁊ dirigat gressus suos. Itez ad Gotha. vij. nec qđ volo hoc facio ⁊c. put in supioribus probatū est. Respondeā ꝙ quibusdaꝝ catholicis vīa fuit nimis dura positio Augustini cōtra pelagianos: sz ꝙ nullus de se potest vitare malū nec implere diuina precepta ꝓpter authoritates superius inductas ⁊ ꝓpter illa inconuenientia que videt̄ tur sequi ex positiōe Augustini. Ideo dixerūt ꝙ Augustin⁹ in predictis libris cōtra pelagianos nō locutus est limitate nec determinate de ista materia immo locut⁹ est figuratiue ⁊ excessiue ad modū volentis rectificare lignū tortuosum: q̄ curuat ipsum ad aliā partē vltra modū: vt deducat ipm ad medium ita ergo vt dicunt fecit Augusti. nam vt reduceret pelagianos ad rectitudinem veritatis: eo ꝙ totaliter negabant gratiā: ideo excedebat modum in loquendo. Itē dicunt illi ꝙ ibi Aug. nō est locut⁹ nisi de gratia gratificante ⁊ meritoria. Et sic bene concedunt ꝙ nemo potest implere diuina pcepta nec agere bonum meritorie sine gratia gratū faciente: sed cum hoc stat ꝙ quis ex solo influxu generali diuino absq; aliqua gratia speciali possit vitare petā ⁊ facere bona naturaliter ⁊ consequi virtutes morales per frequentatos actus licet nō meritorie.

℟ Sed in veritate si bene volum⁹ inspicere fundamenta Augustini contra pelagianos ⁊ maxie in libro de perfectione iustitie hois ⁊ de natura et de gra ⁊ Julianuꝫ ⁊ in ceteris videbim⁹ manifeste ꝙ Augustin⁹ loquitur limitate ⁊ ferioſe ⁊ nō excessiue: sed recte attentis fundamentis ei⁹ vt ꝓbatum est in q̄rta ⁊ quinta ꝯclusione ⁊ ex fundamēto apostoli ad Roma. vij. cui valde concordat positio Aristotel. iij. de aīa ⁊. vij. Ethicoꝝ quomodo aliter operamur: q̄ ratio ⁊ oscientia dictat vt in superioꝛib⁹ visum est: nec est dicendū ꝙ Augustin⁹ loquat̄ precise de sola gra gratificāte ⁊ meritoria immo loquit̄ etiā de ista gra auxiliatiua volūtat̄ q̄ fm ipm q̄q; precedit ⁊ prevenit caritatem ⁊ gratiam gratificā ⁊ quandoq; subsequit̄ ⁊ comitatur ipsam: ⁊ non solus est in viris iustis: sed etiam peccatoribus: siue quā nō posset vitare aliqua peccata nec resistere alicui tentationi: nec posset velle aliqđ bonum ꝓpter naturā corruptā: ⁊ hoc manifeste probat Augusti. iij. lib. de libero arbitrio dicēs. Illa est el pcti pena iustissima: vt amittat quisq; qua bene vti noluit potestatē. Itē ibidē homo igitur cū potuisset sine difficultate oīa mādata dei adimplere: nolens bene vti ista potestate perdidit eā: vt etiā volens non possit mandata dei adimplere. Item ibidē. Inflictū ē homini ꝓpter pctm: vt nō videat qđ recte sit faciēduꝫ Et si videt: ⁊ velit facere hoc nō possit implere. Itē ibidē Nec tibi ꝙputat̄ ad culpā ꝙ vulnerata membra nō colligis: sz qz volentē sanare contēnis. Ex supra dictis verbis Augusti. pz ꝙ homo ante lapsum et in sua natura integra ex libera potestate poterat vitare ossie malū et facere bonū ex solis bonis naturalibus sibi inditis. s. ex modo: ordine libero imperio quod habebat supra sensualitatē. Sz post lapsū natura corrupta ⁊ diminuta ⁊ libero arbitrio claudicato: iam nō potest ex viribus naturevitare peccatū nec facere bonū: nisi iuuetur ꝓ gratiaꝫ singularitā nature: eo ꝙ natura. s. vires naturales fuerūt expoliate modo ⁊ ordine ⁊ habitus concreatis: tā in appetitu sensitiuo q̄ intellectiuo. q̄bus libere ⁊ expedite poterant operari absq; obice intrinseco. vñ iz alia hois non perdiderit suas naturales potētias per peccatum que sunt potentie vegetatiue ⁊ sensitiue ⁊ intellectiue: nec ꝓdiderit naturales opatiōes earū: qz sensitiue p̄nt sentire naturaliter sua obiecta ⁊ appetit⁹ tā sensitiu⁹ q̄ intellectiuus p̄t appetere ⁊ nō appetere ⁊ voluntas de se p̄t velle et non velle: sed qz iste potētie perdiderūt modum et ordinē: qz tam irascibilis q̄ cōcupiscibilis pdidit habitus morales concreatos quibus recte ⁊ recta appetebat. Et volūtas pdidit originalē iusticiaꝫ q̄ recte ⁊ iuste volebat ⁊ nō valebat: ⁊ perdidit ordinē ⁊ imperiū qđ habebat supra sensualitatē: ideo licet maneat libera in volendo ⁊ non volendo: tamē non manet libera in recte volendo vel nō recte volēdo.

Et licet q̄q; recte velit. tamē nō paret ipsi sensualitas rebellis ⁊ sanciata: et ipsa volūtas non solum fuit expoliata illa originali iusticia qua recte volebat ⁊ ordine quo diuine voluntati cōformabatur: ⁊ obediebat: ⁊ sensualitati ꝓpabat: sed etiaꝫ fuit taliter ad sensualitatē conuersa amore naturali et ꝓ immoderatā cōplacentiā. Et iō volūtas non cōcurrit ad peccādū coacta sed allecta ꝓ sensualitateꝫ inquantū ipsi ex amore cōsentit ⁊ ei⁹ inordinato appetui vult satisfacere: ⁊ sic liberū arbitriū nō dicit coactiū: qz volēs trahitur ꝓut dictū est in sexta conclusiōe scōi articuli. Et per hoc patz rōnsio ad obiecta. nā volūtas semp manet libera in sua actiōe naturali. s. volēdo vel nolēdo: sz nō manet recta in recte volēdo: eo ꝙ pdidit modū ⁊ ordinē q̄ añ lapsum fuerat inditus nature siue viribus naturalib⁹. Et ideo homo est dominus suorum actuum primoriuꝫ ipsius voluntatis. sed non actuū rectorum ⁊ iustorum ꝓpter defectum modi ⁊ ordinis: ⁊ ideo omnes auctoritates ꝓius inducte. s. ꝙ deus ab initio constituit hominem: et reliquit ipsum in manu consilij sui ⁊c. Omnes ille auctoritates tenent verum ⁊ sunt intelligende de homine ante lapsum i sua integra natura. Sed omnes auctoritates apostoli et Augustini ducte in contrarium tenēt verum de natura corrupta post lapsum in qua voluntas nostra sic expoliata nō potest vitare peccatum nec resistere malo nec per consequens implere diuina precepta nisi fuerit supno auxilio adiuta ⁊ roborata.

℣ Ad aliud autem quando dicitur ꝙ philosophi gentiū consecuti sunt virtutes morales absq; gratia xp̄i ⁊c. iam respondit Augustin⁹ ꝙ illi philosophi ⁊ romani nunq; habuerūt veras sed fictas morales virtutes inquantum vna passio vincebat aliā in eis: nam cupio laudis et dominandi vincebat in eis quādoq; luxuriam aut auariciam ⁊ cetera vicia aut passiones vt estimarentur ⁊ honorarentur apō vulgus vt dictum est in vndecima conclusiōe. Item etiam bona que faciebant non faciebāt siue gratia

dei ꝓpter cōseruationē reipublice. vt ille populus duraret vsq; aduentum xp̄i vt ibidem dictum est. Item leges feruntur ⁊ assignant pene in eis vt vna passio vitet aliam. s. vt metus penarū vincat ⁊ ꝓhibeat audatiam male agēdi ⁊ cohibeat alias passiones impellētes ad malū vt inquit Aug. ⁊ Isidor⁹: quia leges ideo cōdite sunt vt earū metu humana cohibeāt audacia. Et sic homines nō virāt mala publice virtut⁊ amore: sz formidine pene: vt ꝯtra Horatius ⁊ Augustin⁹. ℟ Ad aliud quando dicitur ꝙ nemo obligaretur ad seruanda diuina precepta: eo ꝙ ad impossibile nemo obligat ⁊c. Respondet augustinus cōtra Julianū ⁊ vt dictū est super psalmo. cxviij. ꝙ quandoq; quis obligat ad sibi impossibile quando ipse vel sui perpetrarunt malū. sicut homicida obligatur ad restituendū quem occidit: et fur restituere furtū qđ iam dissipauit. Itē iz vitare peccatum sit impossibile homini ex ei⁹ viribus: tamen est possibile cū auxilio gratie: ideo petat gratiā cuꝫ perseuerantia. qz oportet semp orare. Luc. xviij. iō dicit Augustinus cōtra Donatum: ꝙ de⁹ nō solum damnat peccatores ꝙ peccant: sz quia nō cucurrit ad medicum. Item libro de libero arbitrio. Nō tibi imputatur ad culpā: q̄ vulnerata membra nō colligis: sed quia volētem sanare contēnis. Sed quod magis videtur militare cōtra positiones Augusti. est illa auctoritas Gen. iiij. vbi dicit dñs ad Caym. Quare irat⁹ es ⁊ cur cōcidit facies tua: nonne si bene egeris recipies: sinante male statim in foribus peccatum tuū aderit. Sed sub te erit appetitus ei⁹ et tu dominaberis illi? Ex supradictis verbis dominī videt̄ ꝙ adhuc post lapsuꝫ voluntas habet liberū imperiū ⁊ dominium supra appetitū ⁊ supra sensualitatem ⁊ ꝙ oēs per se potest vitare peccatum et facere bonū absq; alia gra. Ad hoc respondet ꝙ volūtateꝫ subijcere sensualitatem ⁊ ipsi dñari: pōt intelligi dupliciter. Uno modo ex ꝓprijs viribus sic expoliata habitu originale iusticie ⁊ vulnera. Alio modo ꝓut ē adiuta gra auxiliatiua liberi arbitrij. ꝓmo modo est impossibile fm Augustinum ꝓpter corruptionē ⁊ rebellionē carnis et claudicationem liberi arbitrij: qz perdidit liberū imperiū ad recte volendum ⁊ fuit volūtas vulnerata amore inordinato erga sensualitatē. vt dictum est. Sed scōo modo ipa volūtas adiuta per gratiā potest dominari sensualitati et cuilibet tentationi. Et isto modo sunt intelligēda ꝑba dñi ad Caim. q. d. si tuus petere gratiā sicut frater tuus Abel: tunc adiutus tali gratia subijcies appetitus ⁊ dñaberis illis: qz finisses aduersus ꝓ gratiam. ⁊ victus ira ⁊ odiū qđ cōcepisti contra fratrē tuum. Et hec videtur esse intētio Augustini cōtra pelagianos. Uerumtñ quicquid sit semp dicta in hac q̄stiōe ⁊ ceteris locis ꝓ meritolo subtiliā tur determinationi ⁊ correctioni ecclesie catholice.

℣ Itē dubitatur ꝓpter illud quod frequenter dr in hac questione. s. ꝙ homo ꝓpter peccatum pdidit modum ⁊ ordinem ⁊ finem. Nam idem Augustinus dicit ꝙ species mod⁹ ⁊ ordo manēt i vnaquaq; creatura tanq; vestigiū creatricis trinitat⁊: ergo homo nō perdidit modū ⁊ ordinē per pctm. Ad hoc respōdetur ꝙ species modus ⁊ ordo dupliciter sumūtur in hoie: vno modo ꝓ respectu ad deū et vniuersum et ad modum sui esse. ⁊ sic idem est quod numerus: pondus ⁊: mensura. ⁊ sic ola fecit de⁹ sub certo numero specie: qz species sunt sicut numeri ⁊ sub certo pōdere ⁊ modo: qz in certo locos vniuersi collocauit ⁊ sub certa mēsura ⁊ ordine procedunt a deo fm gradū pfectiōis. Et isto modo species modus ⁊ ordo respiciūt esse ⁊ essentiā rei. Scōo autē modo species modus et ordo respiciunt operatiōes ⁊ finē: et isto modo sequunt formam: et sic vires et potentie ale dñr bona naturalia speciei quib⁹ ala immediate opatur. Et habitus ⁊ dispositiōes dñr modi potentiaꝝ quibus potentie bene ⁊ expedite operantur Et subalternatio inferiaꝝ potentiarū ad superiores in operando dicit̄ rectus et debitus ordo: ⁊ ista dñr bona naturalia. Tā sicut vires dñr bona ale: ita habit⁹ ⁊ dispositiōes dicunt bona potētiaꝝ. Et rect⁹ ordo dicit̄ bonum operationiꝫ ⁊ potentiaꝝ ⁊ habituum. Et isto scōo modo dicimus ꝙ licet homo per peccatum non perdiderit bona speciei. s. vires ⁊ potentias tamen perdidit bona modi ⁊ ordinis: qz vires fuerit expoliare ⁊ vulnerare: ⁊ volūtas pdidit liberum imperiū supra sensualitatem nisi iuuetur per gratiā eo modo quo dictum est. Et ideo oportet semp orare ⁊ non deficere et currere in odorem vnguentoꝝ xp̄i: vt sanemur. ℟ Ex solutione supradictoꝝ quattuoꝛ dubioꝝ resultāt quattuoꝛ conclusiōes. quaꝝ prima est: ꝙ licet ꝑ baptismū nō tollantur penalitates nec miserie corporales de pēna: tamen baptismus cōfert meritū baptizato vt possit resurgere in corpus gloriosum in nouissimo die. Et sic iz baptizat⁹ nō resurgat ⁊ liberet ab illis penalitatib⁹ in actu: tamen iam resurgit et liberat in merito. Scōa cōclusio ꝙ ꝓpter malus bonū nostrū relicte sunt nobis penalitates i carne post baptismū sz ad pugnā ꝓ maiori corona adipiscenda ⁊ ne rollatur meritū fidei ⁊ spei: ⁊ vt reparetur ruina angeloꝝ per hoies. Tertia conclusio ꝙ licet baptizatus recipiat habitū fidei ⁊ spei ⁊ charitatis per baptismū ad soluendum ab omni debito: tamen non potest ꝑ illos habit⁹ operari nisi excitetur per habitus acquisitos ⁊ adiuuetur per gratiam auxiliatiuam liberi arbitrij tpe discretionis. Quarta conclusio licet homo ex ꝓprijs viribus nō possit implere diuina pcepta nisi adiuuetur ꝑ gratiam xp̄i: obligatur tamen semp ad obseruandū diuina pcepta. Et sic obligatur ad ipsi impossibile: quia de⁹ semp exigit ab hoie bonos habitus quos Adam pdidit per culpā ⁊ exigit operatiōes eoꝝ. et ideo oportet semper orare ⁊ petere gratiam ꝑ quaꝫ homo possit adiuuari ad cōplendum diuina precepta per gratiā ⁊ que non potest implere per naturam sanciatam.

℟ Ex supradictis oibus patēt ⁊ manifestant nobis quinq; diuersi status hois successiue. quoꝝ primus fuit status innocētie ante lapsum i quo hō fuit in sua integra natura ꝯstitut⁹ cū oibus bonis hūane nature ꝓportionatis. s. cū modo ⁊ ordine in sua natura ꝑ q̄ bona poterat ex ꝓprijs viribus modificatis ⁊ ordinatis vitare oē pctm ⁊ implere diuina pcepta: ⁊ sic merebat de pēna illā naturalē beatitudinē possidere i illa celestri patria: sub illo fauorabili hemisperio australi: ⁊ sic poterat nō mori nec pati miseriā. Sz vltra hoc ꝑ gratiam gratificā sibi supra facultatē nature largiā merebat̄ post longā vitam tpalē absq; morte trāsferri in vitam meliorē celes-

stem ⁊ eternã felicitatẽ. Scõs status hois fuit post lapsum in quo statu postq̃ hõ pdidit locũ ⁊ situ illius paradisi: pdidit lignũ vite nõ põt nõ mori nec infirmari: immo hz necessitatẽ moriẽdi ⁊ infirmitates ⁊ innũeras miserias patiendi. et q; perdiderũt modũ ⁊ ordinẽ vires naturales. Jdeo nõ potest vitare peccatũ nec implere divina p̃cepta absq; supernaturali auxilio divine gratie nature superaddito in supplemẽtum bonorũ perditorũ. Et sic Adam cũ tota sua posteritate mansit ira ⁊ odio dei obligatus ad penam eternã sensus vel dãn: et per consequens fuit p̃natus illa gratia gratifica quo potuerat transferri in vitã meliorẽ. Sed homo in isto secũdo statu per gratiã fidei xp̃i futuri poterat vitare petã ⁊ implere divina p̃cepta ⁊ merebatur redemi per xp̃m in suo aduentu: vt patet de Adam ⁊ Abel ⁊ Enos ⁊ Noe ⁊ Abraã ⁊ ceteris patriarchis ⁊ prophetis ⁊ fidelibus veteris testamẽti qui cũ pro testatione fidei xp̃i futuri nõ solum expiabant peccata: sed etiam merebantur redemi per christum in suo aduẽtu ⁊ participare passionẽ eius. et ideo qui sub tali p̃testatione offerebãt oblationes ⁊ sacrificia ⁊ recipiebãt aliqua sacramenta in signum federis ⁊ in figura xp̃i: hinc est q̃ meruerũt participare passiones xp̃i ⁊ recipere nobiscum rep̃missiones Tertius status hominis est post aduẽtũ christi in qua omnes homines mũdi possunt participare passionem xp̃i per baptismũ christi ⁊ cetera sacramenta: per quẽ baptismũ datur gratia gratifica in actu et fides ⁊ spes ⁊ charitas in habitu q̃ quidem gratia baptismalis tollit oẽ debitũ ⁊ omne peccatũ ex anima vt non insit nec imputetur homini ad penã eternã: ⁊ tollit ex carne cõcupiscentiam non vt non insit: q; ibi manet in habitu: sed vt nõ imputet̃ ale ad peccatũ per eius consortium: vnde ille fomes et concupiscẽtia que manet in carne post baptismum non imputatur homini nec anime ad peccatũ per solum habitum: sed reputatur ad peccatũ p actum cum cõsensu scz quãdo voluntas consentit actibus cõcupiscẽtie. Jtem gratia baptismalis vltra hoc q̃ tollit oẽ debitum ⁊ peccatũ: confert duplex meritũ: primo quia talem gratiã homo meretur vitã eternam post istam mortẽ corporalẽ. Secũdo meretur gloriosam resurrectionẽ in nouissimo die. Jtem homo in isto tertio statu constitutus licz ex ꝓpriis viribus non possit vitare peccatũ nec implere divina p̃cepta, ꝓpter corruptionẽ ⁊ cõcupiscentiã manẽtem in carne ⁊ impedientem habitus theologicos in suis opationibus: tamen per gratiã auxiliatiuã et actualem postulatã et largitã potest vitare oñe peccatũ ne admittat ⁊ cõsentiat voluntas tentationibus: ⁊ si homo est in petõ potest per talẽ gratiam disponi ad penitentiã ⁊ gratiam gratificam. Quartus status hois est post mortẽ corporalem in quo si discedit ab hoc seculo cũ gratia ⁊ charitate licet corpus resoluatur in terrã: tamen anima fruitur in celo visione divine essentie cũ certa ⁊ firma spe recuperandi corpus gloriosum in nouissimo die. vt ait. Augustinus. xij. sup Gen. ⁊ magister. iiij. sententiarũ di. xlj. Quintus ⁊ vltim⁹ status hominis erit post secũdam regenerationẽ ⁊ resurrectionẽ q̃ quã auferetur ab hoc oẽ lachrymа et miseria corporalis. Et sic erit homo in vltima sui ꝓfectione ⁊ sufficienti reparatione ⁊ pfecta beatitudine corꝑis et anime: q; possidebit gloriam vtriusq; ſ. corꝑis et aĩe: et totus homo fruetur toto xp̃o: nam p oculos glorificatos corꝑis videbit humanitatẽ xp̃i: ⁊ p patrem essentie: ⁊ sic erit pfecte btus. Ex quo patet magna differẽtia inter istam sedam regenerationẽ factam per resurrectionẽ: ⁊ primam factam p baptismum ⁊ penitentiã que tantũ purgabat animam a peccato et absoluebat ab omni debito cõtracto sed nõ contrahẽdo: ⁊ cõferebat gr̃am gratificã meritoriã vite eterne ⁊ future resurrectiõis vt dictum est: sed non tollebat nec auferebat causas pcti futuri quia non tollebat corruptionem nec morbum cõcupiscentie ex carne: nec recuperabat iusticiã originalẽ cum ceteris omnibus bonis pditis in Adam. Sed ista secunda regeneratio et finalis resurrectio nõ solum beatificabit animã sed etiam corꝑ⁹ ⁊ totum hominem: nec solum absoluet iustos ab offi debito sed etiam tollet et auferet omnẽ causam peccati ⁊ miserie ex anima et corꝑe: et recuperabit omnia bona corꝑis et aĩe que perdidimus in Adam: immo adipiscemur oĩa bona glorie corꝑis ⁊ anime cum securitate ⁊ sacietate. et tunc erimus perfecte beati in vltima pfectione. Ex quibus oĩbus patet qualiter xp̃s fuit pfectus ⁊ sufficiens redemptor ⁊ reparator humane nature: ⁊ metrũ ⁊ mensura ⁊ fons omnium bonorum nature et gratie et glorie. ¶ Sed nũc restat respõdere ad argumẽta in principio totius questionis inducta ad primũ ergo patz responsio p secũdam conclusionem positã in tertio articulo: q; oĩs fideles veteris testamenti erãt mẽbra xp̃i per fidem: ⁊ iam per legem sacrificiorum et oblationũ ⁊ ceterorũ cerimonialiũ currebãt in odorem vnguentorũ xp̃i: et p ꝯs iam opabant p gr̃am xp̃i. Ad scõm autẽ patet responsio per tertiã cõclusionem tertii articuli: quia licet philosophi gentiles nõ haberẽt fidem xp̃i. Tamẽ nõ opabãtur aliquod bonũ nec cohibebant vitia sine gratia xp̃i, phibitiua malorũ ne periret genus humanũ sed perseueraret vsq; ad aduentum xp̃i: et reciperet fidem eius. Et hoc idẽ est dicẽdũ de sarracenis: vt sibi dictũ est. ¶ Ex dictis etiã in secũdo articulo soluunt̃ tres primi perplexus positi in ꝓmo articulo. Nam quia primi parentes fuerũt creati cum quattuor bonis nature immortales ⁊ liberi ab omni miseria ⁊ cũ copia oĩm bonorũ naturaliũ in illa paradiso delitiarũ. Sed quia ꝓpter peccatum fuerunt p̃nati ⁊ expoliati illo felici statu: ideo oẽs homines desiderãt naturaliter illum statum: quia ꝓnatio est causa appetitus. Jtem quia homo nõ solũ fuit expoliatus bonis nature modi ⁊ ordinis ⁊ finis: sz etiã fuit sauciatus in oĩb⁹ potẽtiis: ideo agit ꝺtra id quod conscientia: scientia ⁊ ratio dictat. et sic soluitur secundus ⁊ tertius pplexus. Quart⁹ autẽ perplex⁹ putã q̃ scandalizan̄t ⁊ mirãtur simplices xp̃iani quando vident hoies sanctificos ⁊ in sacra scriptura vtriusq; tes̃ta. peritos: operãtes ꝺ id qõ dicũt ⁊ p̃dicant iste pplexus solvit̃ p hoc q; gr̃a sermonũ ⁊ scientie acq̃site ꝛc. Non sunt gr̃e gratificẽ sz gratis date aliquib⁹ ab vtilitatẽ corꝑis mystici: ideo gratie dãtur etiã malis q̃ quidem gr̃e q; nõ tollũt morbum ⁊ cõcupiscentiaz carnis: ideo est semꝑ necessaria gratia

auxiliativa liberi arbitrij ad vitãda petã ⁊ implẽda p̃cepta quã gr̃am cõtemnũt petere vt plurimum inflati de sua scientia ⁊ viribus p̃sumẽtes. ⁊ ideo confundunt̃ in operationibus suis. Alij autem cũt q̃ causa quare multi viri periti ⁊ mali pla[illegible] eunt vitã prauam: est defectus fidei: et p co[illegible] charitatis: nam licet predicẽt legem eu[illegible] subtilissimis disputationib⁹ reddan[illegible] bus diuinis ⁊ nouerit canonica in[illegible] ter credunt articulis fidei: illõ f[illegible] bis cõficentur. Ex sic cõmitt[illegible] licita cõtra legem dei ⁊ s[illegible] quo patz q̃ nõ habẽt fi[illegible] nem de his que dicũ[illegible] cõtinente. Quic[illegible] defectu gratie m[illegible]

4/8 + Ordang de
abonno